D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

ROMÂNIA SOCIALISTĂ

COORDONATE ISTORICE ALE PROGRESULUI

Numărul 27 ● Vineri 4 iulie 1980

TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU I-A FOST ÎNMÎNAT, DE CĂTRE TOVARĂŞUL ERICH HONECKER, ORDINUL „KARL MARX“

Tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, i-a fost înmînat, în cadrul unei solemnități care a avut loc, miercuri după-amiază, la Palatul Consiliului de Stat, Ordinul „Karl Marx“, conferit cu prilejul împlinirii vîrstei de 60 de ani și a peste 45 de ani de activitate revoluționară, pentru merite deosebite în lupta pentru pace și solidaritate, pentru înțelegere între popoare și pentru dezvoltarea unor relații frățești între România și Republica Democrată Germană.

Înalta distincție i-a fost înmînată de tovarășul Erich Honecker, secretar general al Comitetului Central al Partidului Socialist Unit din Germania, președintele Consiliului de Stat al Republicii Democrate Germane.

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

drept și uzanțe internaționale

Calcularea termenului de prescripție privind cererile de penalități

Condițiile generale de livrare — C.A.E.R. 1968/75, reglementează turmenul special de prescripție de un an prin § 93, pct. 2, lit. b și § 94, pct. 2, lit. b. Ultimul text citat, în forma modificată și ratificată prin Decretul nr. 49/1980, prevede că termenul de prescripție se calculează **„pentru acțiunile bazate pe cereri de plată a penalităților — din ziua următoare zilei primirii de către partea care a formulat cererea a răspunsului asupra fondului acesteia, iar dacă răspunsul asupra fondului cererii nu a fost dat în termenul stabilit la § 89 — din ziua următoare zilei în care a expirat termenul pentru răspuns la cererea de pretenții"**. Așadar, pentru a determina termenul de prescripție este necesar să analizăm reglementările privind cererea de pretenții pentru plata penalităților și, apoi, modul de calcul al termenului de un an.

a) **Cererea de pretenții pentru plata penalităților.** Sancțiunile stabilite de § 83 și urm. din C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75 — sub formă de penalități procentuale — se valorifică de creditorul prestației neexecutate potrivit contractului, după o procedură prevăzută de § 88 și 89. Textele citate reglementează instituția **cererii de pretenții pentru plata penalităților** — denumită uzual și notă de debitare —, care potrivit ultimelor modificări și ratificate prin Decretul nr. 49/1980, are următorul mecanism :

— creditorul contractual are obligația să formuleze o cerere scrisă care trebuie să cuprindă toate elementele de identificare a operațiunii la care se referă : numărul contractului, denumirea și poziția mărfii în cauză ; arătarea prevederilor din Condițiile generale sau din contract care au fost încălcate, precizarea naturii obligației neexecutate (întîrziere, nelivrare etc.), suma pretinsă și modul de calcul ;

— cererea de pretenții trebuie să fie prezentată în termen de trei luni, care începe să curgă din ziua executării obligației sau din ziua cînd penalitatea a atins, pentru temeiul respectiv, cuantumul maxim, dacă obligația nu a fost executată pînă în acea zi ; paragraful 88, pct. 4 prevede că neprezentarea pretențiilor de plată a penalităților în termenul arătat privează pe creditor de dreptul de a se adresa arbitrajului ;

— debitorul obligației neexecutate este obligat să analizeze cererea de pretenții de plată a penalităților și să dea un răspuns asupra fondului în decurs de 30 de zile de la data primirii acesteia.

b) Coroborînd prevederile § 88 cu cele ale § 93 și 94, lit. b, rezultă că termenul de prescripție pentru plata penalităților începe să curgă :

— din ziua următoare **zilei primirii** de către partea care a formulat cererea, a răspunsului asupra fondului acesteia ;

— dacă un asemenea răspuns a fost dat de debitor în termenul de 30 de zile **de la data primirii cererii de plată,** prescripția începe să curgă din ziua următoare zilei în care acest termen a expirat.

În practica arbitrajului, în destul de frecvente cazuri, apar probleme legate de data de la care trebuie să se calculeze termenul de prescripție de un an în cea de-a doua ipoteză, respectiv în cazul în care debitorul obligației neexecutate nu a răspuns la cererea de plată a penalităților ; problema care se pune în discuție privește **data la care a primit debitorul cererea respectivă,** deoarece această dată **nu este cunoscută cu precizie de creditor,** fiind în funcție de timpul necesar pentru ca corespondența în cauză să ajungă la destinație.

Comisia de arbitraj de la București (C.A.B.) s-a pronunțat în repetate rînduri cu privire la aspectul arătat. Astfel, într-un litigiu dintre o întreprindere de comerț exterior dintr-o țară membră a C.A.E.R. și o întreprindere română de comerț exterior, aceasta a ridicat excepția de prescriere a acțiunii de plată de penalități formulată de întreprinderea străină.

Prin Hotărîrea nr. 7/1980 a C.A.B. s-a reținut că data de 14 martie 1979 constatată cu „ștampila oficiului poștal 108 Berlin aplicată pe plicul prin care acțiunea a fost expediată" constituie data la care a fost introdusă acțiunea respectivă. Cererea de plată a penalităților s-a dovedit că a fost expediată la data de 16 februarie 1978, la care C.A.B. a adăugat 7 zile, timp necesar ca aceasta să ajungă de la reclamant la pîrît, stabilind astfel că **cererea în cauză a fost primită de destinatar la 23 februarie 1978.** La această dată s-au adăugat 30 zile libere acordate de C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75 pentru analiză și răspuns, stabilindu-se pe această cale **că răspunsul trebuia dat pînă în ziua de 25 martie 1978.** Ca urmare — a reținut C.A.B. —, prescripția **a început să curgă pe data de 26 martie 1978 și s-a împlinit pe data de 25 martie 1979.**

Așadar, acțiunea reclamantei a fost introdusă în interiorul termenului de prescripție — la 14 martie 1979 —, excepția ridicată de pîrîtă fiind respinsă de comisia de arbitraj.

dr. Al. DETEȘAN

SUPLIMENT LA Revista
nr. 27 1980 ECONOMICA

Răspunderea pentru produse în Statele Unite ale Americii

Avînd în vedere amploarea crescîndă a exportului de produse românești pe piața S.U.A., ne propunem să prezentăm cîteva probleme specifice privind răspunderea pentru produse pe teritoriul S.U.A., pentru a pune astfel la îndemîna exportatorilor români un minim de cunoștințe necesare prevenirii producerii unor daune însemnate.

Conceptul de răspundere pentru produse în S.U.A. are la origine dreptul civil englez. El a evoluat însă în ultimii ani, suferind schimbări importante pentru producător sau exportator. Una din principalele schimbări a fost abaterea de la conceptul original privind relativitatea efectelor contractului numai la părțile contractante, în baza căruia cumpărătorul final putea să pretindă despăgubiri numai de la vînzătorul, de la care obținuse produsul. Acesta nu corespunde de cele mai multe ori cu producătorul, fiind un comerciant de profesie. Totodată, marfa poate trece prin mîinile mai multor comercianți (angrosiști, detailiști) înainte de a ajunge la consumatorul final. Deoarece această procedură a fost considerată greoaie și neechitabilă pentru consumator, tribunalele au aplicat un nou principiu potrivit căruia consumatorul păgubit poate să acționeze în judecată direct pe producător.

În ultimii ani, această procedură a evoluat în continuare, rezultînd principiul strictei răspunderi **(Strict Liability)**, conform căruia producătorul mărfii răspunde pentru defectele acesteia, chiar dacă nu i se poate imputa culpa de neglijență.

Menționăm că fiind un concept de dată mai recentă, stricta răspundere nu este aplicabilă pe întreg teritoriul S.U.A., dar cele mai multe tribunale americane acceptă această teorie.

În prezent, cumpărătorul dispune de trei mijloace legale de tragere la răspundere a producătorului :

● **Garanția (Waranty)** — este de natură contractuală. Întinderea obligației de garanție, ca și termenul de garanție se stabilesc prin contract.

● **Neglijența (Neglijence)** — are la bază ideea de culpă. Un producător sau vînzător răspunde pentru pagubele cauzate prin neglijența sa, care constă în lipsa unei griji rezonabile în producerea sau desfacerea produsului său. Dificultatea pentru cumpărător constă în dovedirea neglijenței producătorului.

● **Răspunderea strictă (Strict Liability)** — Conform acestei teorii, cumpărătorul păgubit îl poate acționa pe vînzător, dacă produsul vîndut este **defectuos**, a fost destul de periculos cînd a părăsit mîna vînzătorului și este o **cauză directă** a pagubei sau avariei, atunci cînd este utilizat în mod rezonabil de cumpărător.

Conceptul de strictă răspundere favorizează pe beneficiarul sau consumatorul produsului, oricare ar fi acesta, fără a se limita doar la cel care l-a cumpărat direct de la producător, angrosist sau detailist.

Prin **vînzător**, în viziunea teoriei strictei răspunderi se înțelege orice persoană sau societate care vinde produse, incluzînd pe producător, distribuitori, angrosiști și detailiști. De menționat că alături de producătorul unui produs complex sînt chemați să răspundă și cei care au produs părți ori subansamble ale acestuia.

Spre deosebire de teoria garanției menționată mai sus, cumpărătorul păgubit nu trebuie să dovedească încălcarea vreunei clauze contractuale privind garanția. În acest fel dispare cerința relațiilor contractuale directe dintre cumpărătorul păgubit și vînzător, vînzătorul răspunzînd chiar dacă nu a avut contract cu cumpărătorul și nu i-a oferit vreo garanție contractuală.

Noul concept înlătură și cerința dovedirii de către cumpărător a neglijenței vînzătorului, prin declararea faptului că producătorul sau vînzătorul pot fi ținuți răspunzători chiar dacă au avut toată grija necesară.

Prin înlăturarea obstacolelor arătate mai sus, teoria strictei răspunderi a facilitat recuperarea de către cumpărător a oricăror daune cauzate de produs și în consecință a contribuit la sporirea pretențiilor pentru produsele fabricate.

Cîteva exemple sînt edificatoare în acest sens.

● Într-un recent proces care a avut loc în statul Illinois, operatorul unei mașini de modelat mase plastice a primit o despăgubiree de 150 000 $ pentru pierderea unei mîini în urma unui accident de muncă. Cauza accidentului a constituit-o înlocuirea defectuoasă a unui cilindru care nu era fabricat de vînzător. Hotărîrea tribunalului a fost bazată pe faptul că mașina originală trebuia să fie echipată cu dispozitive de siguranță care să fi prevenit utilizarea unui component defect. Absența unui asemenea mijloc de apărare a făcut ca produsul să prezinte un risc potențial.

● Într-un alt caz, un fabricant de geamuri a fost obligat la o despăgubire de 322 000 US$, deoarece un geam de la o instalație ce lucra sub presiune a rănit la cap pe operator.

● Fabricantul unei prese hidraulice a fost făcut răspunzător, deoarece muncitorul care lucra cu aceasta s-a accidentat mortal. Despăgubirea s-a ridicat la 1 250 000 $, plus 500 000 $ plătiți soției ca despăgubiri pentru pierderea tovarășului de viață, a afecțiunii și serviciilor acestuia.

Exemplele arătate mai sus conțin sume relativ modeste ; sume depășind un milion de dolari au devenit o obișnuință pentru anumite regiuni din S.U.A. În plus, față de despăgubirile propriu-zise se mai pretind și sume însemnate cu titlu de cheltuieli de judecată (taxe de timbru, onorarii de avocat).

Deși S.U.A. sînt cu mult înaintea altor state în dezvoltarea conceptului de responsabilitate strictă, acesta cunoaște totuși o răspîndire tot mai largă și în alte țări, în special în Europa Occidentală.

Piața comună pregătește în prezent un proiect de lege uniformă care va duce la armonizarea legislațiilor naționale privind răspunderea pentru produse în țările membre. Proiectul are la bază concepția strictei răspunderi. Producătorul pîrît va putea însă obține exonerarea sau reducerea răspunderii, dacă reușește să facă dovada atitudinii culpabile a celui care a utilizat produsul în cauzarea pagubei.

Pentru a face față daunelor pretinse de cumpărătorii produselor, producătorii recurg tot mai mult la asigurarea de răspundere pentru produse. La început, societățile de asigurări au acceptat să emită polițe de asigurare de răspundere pentru produse cu prime rezonabile. După ce au suferit daune însemnate, societățile de asigurări au majorat substanțial primele de asigurare.

Menționăm că la început nu au fost avute în vedere pierderile suferite, dar nereglementate, precum și tendința creșterii continue a despăgubirilor acordate de instanțe.

Cu privire la primul aspect înfățișat, precizăm că paguba se poate concretiza după un timp uneori îndelungat față de data producerii faptei cauzatoare de prejudiciu, datorită faptului că cel păgubit se poate adresa instanței pentru despăgubiri în termenul de prescripție (6 ani), iar procedura în fața instanțelor este îndelungată. De exemplu, o întreprindere românească de comerț exterior a fost acționată în judecată în anul 1979 pentru un prejudiciu survenit în anul 1973, procesul fiind și în prezent pe rolul instanței americane.

Cuantumul primei de asigurare depinde de felul produselor asigurate, calitatea și siguranța în exploatare a acestora, pericolul potențial pe care îl prezintă. Sînt considerate ca avînd un grad de pericol mai ridicat mașinile și utilajele, produsele chimice, farmaceutice, autovehiculele, materialele sportive ș.a., pentru care primele de asigurare sînt mult mai mari.

Pentru reducerea cuantumului primelor de asigurare, se preconizează mai multe căi, dintre care ne oprim asupra uneia, care ni se pare a fi cea mai avantajoasă pentru exportatorii români. Mai mulți exportatori români se pot

reuni pentru a încheia o singură asigurare pentru un grup de produse cu caracteristici apropiate (exemplu : tractoare, autocamioane, autoturisme). În acest caz, prima care va fi achitată de fiecare exportator va fi mult mai mică decît în cazul încheierii unor asigurări separate. Se mai pot face asigurări în comun fie cu distribuitorul care vinde produsele românești pe piața americană, fie cu întreprinderi din alte țări membre ale C.A.E.R. care exportă produse similare pe piața americană, cu efecte pozitive pentru ambele părți.

Nicolae VOICU

noțiuni, termeni, operațiuni

Sistemele de cursuri de schimb în noul context al relațiilor monetare internaționale

Starea actuală a sistemelor de cursuri de schimb este indisolubil legată de noile coordonate ale relațiilor monetare financiare internaționale. Este cunoscut faptul că acestea au fost caracterizate în ultimii 10—15 ani prin transformări radicale, petrecute de multe ori în condițiile unor fenomene de criză de o deosebită gravitate și complexitate. În acest context larg, s-au schimbat în mare măsură prevederile referitoare la cursurile de schimb, modul de înțelegere a rolului și funcției cursului de schimb, politica guvernamentală privind cursurile de schimb.

Încercînd o apreciere globală, se poate spune că în prezent spațiul monetar internațional are o configurație deosebită, comparativ cu sistemul monetar postbelic Bretton Woods (1945—1970). Datorită modificărilor permanente ale „regulilor de joc", precum și datorită faptului că prevederile noi sînt largi și mai puțin precise, mulți specialiști consideră că în prezent nu se mai poate vorbi despre un sistem monetar internațional unitar și bine conturat ; desigur, este un punct de vedere.

Există un evantai larg de opinii și puncte de vedere privind configurația actuală a relațiilor monetar-financiare (bibliografia menționată la sfîrșit cuprinde cîteva din lucrările de referință în acest domeniu). Ceea ce ni se pare semnificativ ca trăsătură generală a actualei situații o constituie faptul că spre deosebire de sistemul monetar postbelic Bretton Woods, relațiile monetare internaționale actuale nu sînt rezultatul unui consens sau compromis aprioric între guvernele țărilor membre ale F.M.I., ci suma unor evoluții mai îndelungate, punctate de modificări ale regulilor de joc din spațiul monetar-financiar internațional. Sub presiunea evenimentelor, autoritățile monetare din principalele țări occidentale au recunoscut drept necesare „abateri" tot mai grave de la principiile inițiale elaborate în 1944 de White și Keynes, iar ulterior aceste abateri au fost legalizate prin ratificarea celui de-al doilea amendament la Statutul F.M.I.

Regulile de joc la care s-a ajuns în prezent nu sînt, deci, dinainte stabilite și statuate, ci s-au format și se formează sau se îmbunătățesc în practică, iar atunci cînd dobîndesc valoarea unor cutume, sînt eventual legalizate. Așa-numita reformă a sistemului monetar internațional — care apreciem că s-a declanșat odată cu introducerea Drepturilor Speciale de Tragere în anii '60 — se dovedește un proces evolutiv de lungă durată, de unde decurge necesitatea unei împrospătări la zi a cunoștințelor despre relațiile monetar-financiare dintre țările lumii.

Noile coordonate generale ale spațiului monetar internațional sînt sintetizate de cele două comandamente la Statutul F.M.I. (primul amendament, cel referitor la D.S.T., din 1969 ; al doilea amendament, referitor la aur, cursuri, convertibilitate și structura organizatorică a F.M.I., din 1978).

Prezentăm în continuare, în linii mari, transformările cele mai importante :

● A luat ființă și funcționează un activ de rezervă internațional al F.M.I., Drepturile Speciale de Tragere. În practică, D.S.T. nu s-au impus însă decît în mică măsură, iar rolul lor în finanțele internaționale este încă neînsemnat (ponderea D.S.T. în rezervele oficiale se situează la mai puțin de 5%).

● De la principiile sistemului Bretton Woods bazate pe etalonul aur-devize s-a ajuns în prezent la o situație imprecisă, de dihotomie între poziția oficială adoptată de guverne și practica dominantă din relațiile internaționale: un etalon „de facto" care este dolarul și un etalon „teoretic", Drepturile Speciale de Tragere, care ar trebui să fie, sau ar urma să fie etalonul principal al sistemului monetar internațional, așa cum specifică documentele F.M.I. Dihotomia între poziția oficială și situația concretă din relațiile internaționale apare în mai multe domenii cheie ale organizării monetar-financiare internaționale și ea poate fi considerată drept o caracteristică a actualei perioade de tranziție.

● În domeniul lichidității internaționale, s-a înregistrat o explozie a rezervelor valutare, în special a celor sub forma activelor de dolari ; această creștere „de facto" a importanței rezervelor de dolari a fost însă însoțită de o slăbire evidentă a încrederii în moneda americană. Oficial, prevederile celui de-al doilea amendament consemnează de asemenea, o diminuare apreciabilă a rolului monetar al aurului, dar în realitate această diminuare este puțin perceptibilă. Dimpotrivă, se semnalează o anumită revitalizare a rezervelor de aur monetar ale unor țări occidentale, iar majorarea substanțială a prețului metalului galben în 1979—1980 a pus într-o nouă lumină rolul monetar al aurului.

● Convertibilitatea, ca principiu și noțiune principală a sistemului monetar postbelic, a pierdut, în prezent, mult din conținutul pe care îl avea în trecut. Astfel, s-a renunțat la convertibilitatea aur, sau la convertibilitatea valutară la un curs fix menținut de autorități, înțelesul prezent fiind de convertibilitate de piață, la cursul pieței.

● Organizarea F.M.I. a suferit, de asemenea, modificări semnificative. S-a accentuat, pe de altă parte, tendința ca deciziile importante să fie hotărîte în contextul unor grupări restrînse de țări (grupul celor 10, grupul celor 7, grupul celor 3 etc.).

● De la sistemul de cursuri fixe dar ajustabile existent pînă în 1970, s-a trecut, treptat, la o diversitate de politici în domeniul cursurilor de schimb. Așa cum s-a arătat, prevederile celui de-al doilea amendament legiferează libertatea de alegere dar nu și libertatea de comportament: țările pot să urmeze orice politică de curs pe care o consideră adecvată, inclusiv flotarea, dar trebuie să evite manevrarea cursului pentru a obține avantaje unilaterale și în acest sens trebuie să se respecte ghidul de comportament al F.M.I.

Evoluția evenimentelor conturează de acum noi tendințe care, probabil, vor cauza, în anii următori, alte transformări importante ale relațiilor monetare internaționale. În acest sens, se poate semnala :

● Tendința de regrupare a țărilor și de formare a noi zone monetare (eventual a unor blocuri monetare în situația în care presiunile protecționiste din economia mondială vor lua amploare). O primă zonă monetară este cea vest-europeană, deja conturată prin crearea și funcționarea noului ei sistem monetar vest-european ; alte două zone ar putea să fie zona dolarului și zona yenului, dar conturul acestora nu este încă clar.

RELAȚII FINANCIAR-VALUTARE

● Tendința de schimbare a importanței relative a diferitelor active de rezervă internațională. Rolul de activ de rezervă al dolarului se va reduce, probabil ca urmare a continuării procesului de diversificare a rezervelor și a creării contului de substituire în cadrul F.M.I. Totuși, în prezent nu se întrevede formarea unui activ viabil care să poată înlocui dolarul ; de aceea diminuarea rolului dolarului va fi probabil, un proces limitat. De asemenea, nu pot încă să fie delimitate rezultatele actualelor tendințe : dacă va rezulta un sistem eterogen multivalutar, în care rolul de activ internațional de rezervă va fi împărțit între dolar, unele unități monetare internaționale (D.S.T., E.C.U.) și mai multe monede puternice, sau dacă numărul de active de rezervă va rămîne limitat, înlocuindu-se unele vechi cu altele noi (de exemplu, lira sterlină cu marca vest-germană).

● Tendința de creștere a rolului europieților (eurovalute, eurocredite, euroobligațiuni) în finanțele internaționale. Avînd în vedere că aceste piețe de capitaluri private scapă de sub controlul autorităților, tendința a contribuit și va contribui și în viitor la creșterea instabilității monetar-financiare internaționale. În prezent se discută tot mai mult luarea unor măsuri care să pună sub control oficial „segmentul euro" al finanțelor internaționale. O asemenea eventualitate ar aduce un element nou și cu multiple implicații asupra relațiilor monetare internaționale.

Aceste tendințe îndreptățesc teza că în următorii ani spațiul monetar-financiar internațional va suferi noi modificări de amploare. Cum va arăta viitorul sistem monetar internațional, este greu de precizat în prezent. Un lucru este însă cert : procesul reformei va continua. În acest sens trebuie înțelese concluziile la care s-a ajuns în cadrul a diferite organe și organisme internaționale de specialitate privind necesitatea procedării la o nouă reformă a sistemului monetar internațional ; Documentele UNCTAD V sînt semnificative.

Poziția adoptată de mai mulți economiști cunoscuți pe plan internațional este, de asemenea, semnificativă. Mai multe lucrări de specialitate, care recent au făcut o impresie deosebită în cercurile academice, financiare și politice din țările occidentale, au subliniat faptul că sîntem numai la începutul unor noi transformări de mare amploare ale relațiilor monetare internaționale. Pentru a cita un alt exemplu, menționăm că fostul director general al Fondului Monetar Internațional, J. Witteveen, a apreciat, într-o serie de conferințe ținute în 1979, că modificările Statutului F.M.I. din 1978 nu sînt suficiente, fiind necesară o reformă globală a sistemului monetar internațional.

La o concluzie similară a ajuns grupul de experți întruniți în cunoscutul dialog Nord-Sud care s-a desfășurat sub auspiciile Comisiei Brandt.

Comisia Brandt, sau altfel numită Comisia Independentă privind Dezvoltarea Internațională (ICIDI — Independent Commision on International Development Issues), a prezentat pe 12 februarie 1980 rezultatele cercetărilor sale secretarului general al O.N.U., Kurt Waldheim, sub titlul „Un program pentru supraviețuire". Referitor la aspectele monetar-financiare internaționale, Comisia a ajuns la concluzia necesității unei noi reforme a ordinii monetare internaționale și modificarea modului de acțiune a F.M.I. Reforma efectuată în deceniul 1970, care a culminat cu adoptarea celui de-al doilea amendament la Statutul Fondului Monetar Internațional, este apreciată drept nesatisfăcătoare întrucît în ceea ce privește problemele cheie ale sistemului — cursurile de schimb, lichiditatea și convertibilitatea — au fost acceptate ca atare drept soluții, aranjamentele ad-hoc care au rezultat în urma căderii sistemului Bretton Woods.

M. ISĂRESCU
I.E.M.

vademecum

Introducerea pe piața vest-germană

(III) FORMAREA PREȚURILOR. Pe o piață a cumpărătorului cum este cea vest-germană prețurile sînt influențate decisiv de raportul dintre cerere și ofertă de produse. Cu excepția cîtorva produse la care prețurile sînt fixate oficial, la toate celelalte nivelul de preț este un element al strategiei comerciale.

O listă de control pentru elaborarea unei calculații de preț de ofertă sau contract va avea următoarele elemente:

1. Costuri de producție (costuri fixe + costuri variabile)
2. Costul ambalajului de export (pentru transport maritim, aerian sau terestru)
3. Costuri de marketing (cercetare a pieței, publicitate, avînd în vedere că este vorba de lansarea pe o nouă piață)
4. Rabatul comercial (include cheltuielile de marchandising, comercializare pe piața locală etc.
5. Costul transportului (de la locul de producție în țara exportatoare pînă la locul de livrare-port, aeroport, stație c. f.)
6. Cheltuieli adiționale, cum ar fi : asigurarea mărfurilor în tranzit, costul reîncărcării — în cazul utilizării mai multor tipuri de mijloace de transport, costul depozitării, prelucrării, expedierii, taxe vamale si de export etc.
7. Prețul de ofertă FOB — port de expediere
8. Cheltuieli de transport pe parcurs extern — de la portul de încărcare (sau locul de livrare prevăzut în contract pentru transport rutier, feroviar sau aerian)
9. Alte costuri adiționale (taxe speciale pentru închirierea de spațiu, de transport ; pierderi din devalorizarea unor monede ; taxe suplimentare la transport aerian pentru mărfuri a căror valoare depășește o anumită limită)
10. Asigurarea pe parcurs extern (pentru a acoperi riscurile de transport al mărfii de la locul de expediere pînă la destinația lor finală sau temporară ; asigurarea împotriva riscului comercial — beneficiarul refuză plata mărfii etc.)
11. Taxe pentru eliberarea de diverse vize și autorizații de la camere de comerț, consulate, prime de asigurare a creditelor de export etc.
12. Preț de ofertă CIF — portul de destinație din străinătate
13. Costuri adiționale posibile : — Costul finanțării, în cazul în care exportatorul acordă beneficiarului vreun gen de credit
14. Preț de ofertă CIFI — (cost + insurance + freight + interest = cost + asigurare + navlu + dobîndă)
15. Cheltuieli suplimentare de transport pot apare în cazul negocierii livrării mărfii la destinația beneficiarului final, respectiiv după descărcarea mărfii în portul de destinație — prevăzut în oferta CIF, pînă la o localitate din interiorul țării (ex. oferta este CIF Hamburg și marfa se livrează la München).

Aceste cheltuieli privesc : a) taxe de import, T.V.A., taxe de compensație, b) taxe de reîncărcare în portul de destinație, c) taxe de transport din portul de destinație la beneficiarul final (depozitare în port sau în depozitul casei de comerț importatoare, eventual cheltuieli de prelucrare, sortare, pază, schimbare a mijlocului de transport, d) cheltuieli de promovare a vînzărilor în țara importatoare, în special publicitate și service, e) comisioane pentru agent sau broker, rabatul detailistului, rabatul importatorului, comisionul exportatorului.

Este uzual un comision de 2—4% pentru agent, reprezentant sau broker. Nivelul rabatului comercial pentru casele de comerț cu ridicata poate merge de la 5% la 50%.

În comerțul cu amănuntul rabatul poate fi între 15% și 40% sau chiar mai mare (spre exemplu în sectorul produselor alimentare, rabatul comerțului cu ridicata este de circa

10%, iar rabatul detailistului circa 20%). Desigur că aceste cifre sînt cu totul orientative, în practică putîndu-se înregistra variații mult mai mari.

16. Prețul de detaliu în magazin

Calitatea. Toate segmenetele pieței, atît cele cu venituri ridicate cît și cele cu venituri modeste manifestă o exigență deosebită în ceea ce privește calitatea produselor. Din această cauză, criteriul calității polarizează eforturile concurenților de diferențiere. Acoperirea în mare măsură a necesităților curente face ca veniturile discreționare să fie orientate nu spre cumpărarea de „cantități" de produse, ci puțin, dar de bună calitate. Tendința de competiție calitativă este încurajată prin organizarea unor testări obiective, de către organisme de stat și private. Rezultatele acestor teste sînt publicate în publicații specializate ca : „DM" sau „Test", dar și în ziarele comerciale. Pe această cale consumatorul devine tot mai avizat asupra ofertei existente pe piață, are posibilitatea să compare diferitele posibilități alternative de satisfacere a unei necesități. În definirea calității mărfii trebuie avute simultan în vedere două aspecte: a) material și tehnic ; b) psihologic.

Sub aspcet material și tehnic, calitatea produsului se referă la proprietățile concrete ale sale, cum ar fi puritatea sau durabilitatea materiilor prime utilizate în fabricarea lui, gradul de perfecțiune tehnică și precizie pe care a atins-o producătorul, și bineînțeles efectele utile ale produsului. Pentru unele grupe de produse există prevederi legale specifice pentru a evita accidentele sau a proteja sănătatea (exemplu : Legea privind măsurile de strictă siguranță în utilizarea mașinilor sau Legea alimentelor).

Dar realizarea sub aspect tehnic a produsului nu absolvă pe producător de obligația satisfacerii așteptărilor consumatorului și sub aspectul formei și designului de produs. Acest aspect (psihologic) al realizării produselor devine tot mai important, în special pentru bunurile de consum de folosință îndelungată.

Impresia exterioară pe care o degajă un produs — de bun gust — nu mai este privită de consumator ca ceva „extra" (ce trebuie plătit suplimentar), ci a devenit o componentă a valorii efective a produsului. Chiar dacă un produs este realizat riguros din punct de vedere tehnic, oferă siguranță în utilizare și are un preț atractiv, dacă designul său nu răspunde exigențelor curente pe piață, se va vinde prost sau deloc. Din această competiție, în vederea perfecționării formei, gustul consumatorului este tot mai exersat, tot mai exigent. Deci nu se pot da reguli precise asupra ceea ce înseamnă un „bun design", unele puncte de vedere au fost exprimate în lucrări de genul : „Coordonate pentru aprecierea formelor produselor industriale" elaborată de Asociația federală a industriei germane (BDI), care arată între altele că :

— forma trebuie să se degaje natural din scopul produsului ;

— execuție desăvîrșită dintr-un material potrivit scopului ;

— forma să corespundă proprietăților specifice ale materialului din care este făcut produsul ;

— aspectul de ansamblu al produsului nu trebuie să exprime nimic nerelevant pentru scopul produsului ;

— cu cît produsul se adresează mai direct omului „mai aproape de om" cu atît intervenția designului trebuie să fie mai mare.

Aceste cîteva sugestii nu pot fi mai mult decît un punct de pornire a discuțiilor cu experții de pe piața locală — reprezentanți ai diverselor firme comerciale, firma de consulting în marketing, ș.a.m.d. care pot să-și exprime o părere competentă în privința uneia sau alteia din grupele de produse. Dar nu numai pentru bunurile de folosință îndelungată forma este esențială în pătrunderea pe piață, ci și în cazul bunurilor de consum curent, cum ar fi alimentele — forma în care sînt prezentate, ambalate constituie un factor competitiv important.

Ioan GEORGESCU

fișier

TENDINȚE ÎN COMERȚUL MONDIAL CU MAȘINI ȘI UTILAJE (II)

În numărul 25/1980 al Suplimentului am prezentat la această rubrică o scurtă introducere privind tendințele în comerțul mondial cu mașini și utilaje, precum și dinamica acestora. Continuăm în acest număr tema abordată, prezentînd structura exporturilor și principalele fluxuri în comerțul mondial cu mașini și echipamente de transport.

Tabelul nr. 2

Indicii producției industriei construcțiilor de mașini și ai volumului exporturilor de mașini și utilaje pe plan mondial în perioada 1968—1978
(1975 = 100)

Anul	Producția industrială	Volumul fizic al exportului
1968	68,6	46,9
1969	71,3	53,4
1970	77,9	61,6
1971	81,9	64,0
1972	89,4	72,0
1973	100,0	82,2
1974	103,5	93,3
1975	100,0	100,0
1976	108,8	109,3
1977	115,5	115,6
1971	122,6	119,5

Sursa datelor : UN-Monthly Bulletin of Statistics. Feb. 1980, New York 1980, pag. XIV, XXX.

Notă : Indicele volumului fizic al exporturilor s-a calculat prin împărțirea indicelui valorii exporturilor la indicele prețurilor de export.

Din grupa **mașinilor neelectrice** cea mai mare cotă în exportul mondial (cca. 16%) este deținută de **mașinile speciale :** pentru condiționarea aerului, echipamentul frigorific industrial, echipamentele de încălzire sau răcire, echipamentul pentru manipularea mărfurilor, pompele centrifuge, mașinile de ambalat, părți și piese pentru acestea.

Urmează, din punct de vedere al volumului valoric al exporturilor, mașinile pentru industrii speciale (5,5%), mașinile generatoare de putere (5,3%), mașinile de birou (4%), mașinile agricole (3%), mașinile pentru prelucrarea metalelor (2,4%) și cele pentru industriile textilă și a pielăriei (2,1%).

Grupa **mașinilor electrice** este dominată de aparatele electrice (6,6%), aparate pentru telecomunicații (6%), mașini electrice de forță (4,6%), echipament pentru distribuția electricității (1%).

Echipamentul de transport este dominat de vehiculele rutiere cu motor (26% din exportul mondial), nave (6,4%), avioane (3,4%), vehicule rutiere fără motor (0,9%) și vehicule de cale ferată (0,9%).

Componentele grupei mașinilor și echipamentelor de transport au avut o creștere diferențiată în ultimii ani în exportul mondial. Ritmurile cele mai ridicate au fost înregistrate de aparatura medicală (26%), mașinile electrice de forță (23%), aparatele pentru telecomunicații (22%), alte aparate electrice (22%), navale (22%), echipamentul pentru distribuția electricității (21%), mașini agricole (21%), mașinile pentru industrii speciale (21%).

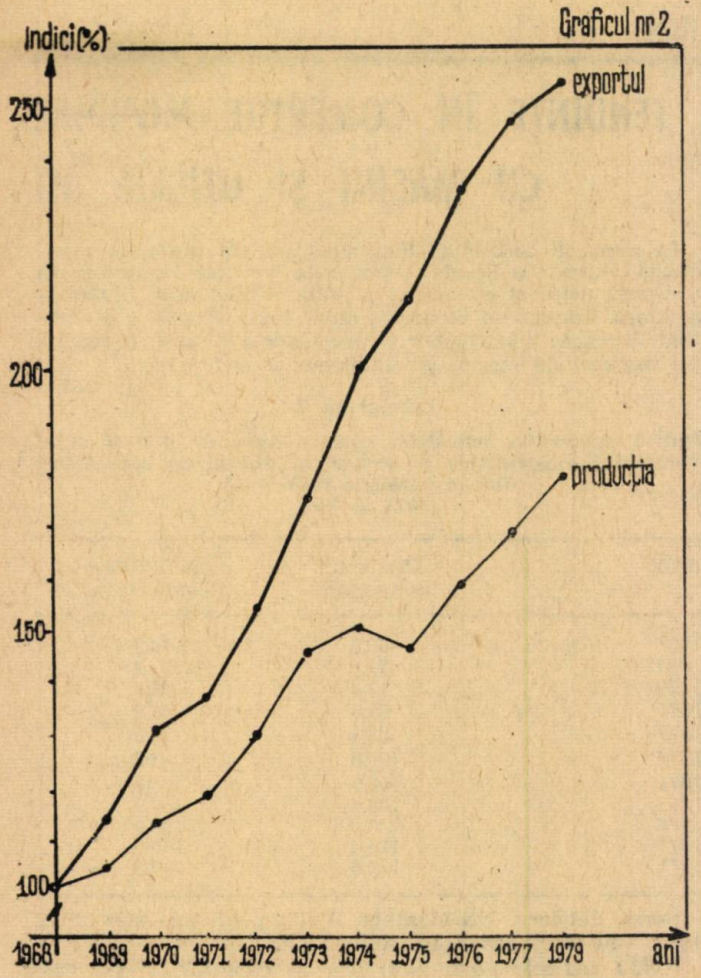

În graficul nr. 2 se prezintă dinamica comparată a producţiei şi exportului mondial de maşini şi utilaje în decada 1969—1979.

Tabelul nr. 3

Structura exporturilor mondiale de maşini şi echipament de transport în anul 1977 şi ritmul mediu anual de creştere a exporturilor la diferite tipuri de maşini şi echipamente de transport, în perioada 1972—1977

Poziţia	Specificaţia	Cota în totalul exporturilor (%)	Ritm mediu anual (%)
711	**Maşini generatoare de putere**	5,3	17,8
711,4	Motoare de avion	0,9	14,3
711.6	Turbine cu gaze	0,36	30,2
711.7	Reactoare nucleare	0,109	29,2
712	**Maşini agricole**	3,0	20,8
712.1.2.	Maşini agricole pentru cultivarea solului	1,023	19,5
712.5	Tractoare	1,67	24,9
714	**Maşini de birou**	3,77	15,3
714.3.	Maşini statistice (cu cartele perforate sau bandă)	1,391	21,8
715	**Maşini pentru prelucrarea metalelor**	2,42	12,3
715.1.	Maşini-unelte	1,90	14,8
717	**Maşini pentru industria textilă şi a pielăriei**	2,129	9,8
718	**Maşini pentru industrii speciale**	5,45	20,7
718.1.	Maşini pentru industria hîrtiei	0,49	15,2
718.2.	Maşini pentru poligrafie	0,60	14,0
718.3	Maşini pentru industria alimentară	0,49	19,1
718.4	Maşini pentru construcţii şi mine	2,74	22,7
718.51	Maşini pentru prelucrarea mineralelor	0,73	23,4
719	**Alte maşini speciale**	15,81	19,9
719.12	Maşini pentru condiţionarea aerului	0,27	25,6
719.13.14.	Arzătoare, cuptoare industriale şi de laborator	0,35	22,9
719.15	Echipament frigorific, altele decît de uz casnic	0,53	15,5
719.11.19.	Alte echipamente de încălzire sau răcire	1,315	27,2
719.2.	Pompe şi centrifuge	2,79	23,3
719.3.	Echipament mecanic pentru manipularea mărfurilor	2,582	21,6
719.62	Maşini de ambalat	0,618	19,5
719.8,9	Maşini, aparate şi dispozitive mecanice, părţi şi accesorii de maşini	4,803	18,3
722	**Maşini electrice de forţă**	4,56	22,8
722.1.	Generatoare electrice	2,35	22,5
723	**Echipament pentru distribuţia electricităţii**	0,987	21,2
724	**Aparatură pentru telecomunicaţii**	6,01	22,0
724.1.	Televizoare	1,18	22,8
724.2	Aparate de radio	1,39	23,5
725	**Aparate electrice de uz casnic**	1,672	20,2
726	**Aparatură medicală**	0,52	25,7
729	**Alte aparate electrice**	6,58	22,4
729.1.	Baterii şi acumulatoare	0,37	25,5
729.3	Lămpi, tuburi şi valve electronice, celule fotoelectrice, tranzistoare etc.	1,975	25,9
729.4	Echipament electric pentru vehicule	0,583	18,7
729.5	Aparate de măsură	1,375	19,9
729.92	Aparate electrice de lipit, de sudat, cuptoare electrice	0,38	19,4
729.94,96, 98,99	Alte echipamente electrice : pentru semnalizare acustică sau vizuală, părţi şi piese etc.	0,87	38,6
731	**Vehicule de cale ferată**	0,854	8,4
731.4.5	Vagoane de călători	0,11	7,1
731.6	Vagoane pentru mărfuri	0,29	9,9
732	**Vehicule rutiere cu motor**	25,88	20,5
732.1	Autoturisme	12,62	19,8
732.2,3,4	Autobuze, autocamioane etc.	5,21	25,1

732 9	Motociclete și părți	0,76	12,5
733	**Vehicule rutiere fără motor**	0,91	19,3
734	**Avioane**	3,379	15,3
735	**Nave**	6,404	21,9
	Total industrie	100,00	20,4

Exporturile vehiculelor rutiere cu motor, ale mașinilor speciale, ale aparatelor electrice de uz casnic au avut un ritm egal cu al întregii grupe de mașini și echipament de transport (20,5%), iar vehiculele rutiere fără motor, avioanele, mașinile generatoare de putere, mașinile de birou, cele pentru prelucrarea metalelor, pentru industria textilă și a pielăriei ca și vehiculele de cale ferată s-au situat sub nivelul de ansamblu al grupei.

Vehiculele de cale ferată și mașinile pentru industria textilă și a pielăriei au înregistrat cele mai scăzute ritmuri, sub 10%, datorită tendinței din ultimele decenii de scădere a importanței acestei industrii pe plan mondial.

Cererea pe plan mondial a stimulat în ultimii ani în mod deosebit exporturile echipamentelor electrice de semnalizare acustică sau vizuală (ritm mediu anual 39%), turbinele cu gaze (ritm de 30%), reactoarele nucleare (29%), echipamentele de încălzire sau răcire (27%), lămpile și tuburile electronice, tranzistoare etc. (26%), aparatura medicală (26%), bateriile și acumulatoarele (26%), autobuzele, autocamioanele (25%) și tractoarele (25%).

c) Principalele fluxuri în comerțul mondial cu mașini și echipament de transport

Considerînd cele trei grupe de țări : socialiste, capitaliste dezvoltate și în curs de dezvoltare, în comerțul internațional cu mașini și echipament de transport se conturează trei fluxuri principale.

Cel mai important flux se realizează în cadrul grupului țărilor capitaliste dezvoltate. Al doilea flux ca importanță valorică îl constituie exporturile țărilor capitaliste dezvoltate către țările în curs de dezvoltare, iar al treilea — cel din cadrul grupului țărilor socialiste.

Schimburile dintre cele trei grupe de țări sînt redate în matricea fluxurilor internaționale (Tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 4

Matricea fluxurilor internaționale ale schimburilor cu mașini și echipament de transport în anul 1977

%

Zone de origine	Zone de destinație	Țări socialiste	Țări în curs de dezvolt.	Țări capitaliste dezvolt.	Total mondial
Țări socialiste		7,0	1	2	10
Țări capitaliste dezvoltate		3,5	56,8	27,5	87,8
Țări în curs de dezvoltare		0,0	1,4	0,8	2,2
Total mondial		10,5	59,2	30,3	100,0

Sursa datelor : UN — Bulletin of Statistics on World Trade in Engineering Products, New York, 1979, pag. 20.

Comparînd datele din tabelul de mai sus cu repartizarea geografică a schimburilor din anul 1970 constatăm o creștere considerabilă a participării țărilor în curs de dezvolvoltare la comerțul internațional cu mașini, în special în privința importurilor.

Extrapolînd tendința înregistrată în ultimul deceniu, se poate aștepta ca la mijlocul deceniului următor repartiția fluxurilor să crească participarea țărilor în curs de dezvoltare la importul total de mașini și utilaje, pe seama diminuării cotei celorlalte grupe de țări în totalul mondial.

Tabelul nr. 5

Matricea fluxurilor internaționale ale schimburilor cu mașini și echipament de transport în anul 1970.

%

Zone de origine	Zone de destinație	Țări socialiste	Țări capit. dezvol.	Țări în curs de dezvolt.	Total mondial
Țări socialiste		8,1	0,9	2,3	11,3
Țări capitaliste dezvoltate		2,6	64,5	20,6	87,7
Țări în curs de dezvoltare		0,0	0,5	0,5	1,0
Total mondial		10,7	65,9	23,4	100

(I) Exportatori

În prezent, cei mai mari **exportatori** de mașini și utilaje pe plan mondial sînt țările industrializate, în ordinea următoare : R.F.G. (18,2%) din exportul mondial de mașini și utilaje ; Japonia (15,1%), S.U.A. (14,7%), Franța (7,6%), Anglia (7,2%), Italia (5%), Canada (4%), Belgia — Luxemburg (3%), U.R.S.S. (3%), Suedia (2,6%), Olanda (2,5%) etc.

În ultimii ani au apărut ca exportatori de mașini și utilaje unele țări în curs de dezvoltare. Deși acestea dețin cote scăzute (sub 1%) din exporturile mondiale, ritmul anual de creștere a exporturilor lor este ridicat, mai ales la Brazilia (45%), Coreea de Sud (59%), Singapore (40%), Israel (33%), Argentina (29%), Hong-Kong (29%), Spania (28%).

În tabelul nr. 6 sînt indicate principalele țări exportatoare de mașini și utilaje, ponderea lor în exportul mondial al acestei grupe și ritmul mediu anual înregistrat la exporturile acestora.

Tabelul nr. 6

Cota principalelor țări exportatoare de mașini și echipament de transport în anul 1978 în exportul mondial și și ritmul creșterii exporturilor acestora în perioada 1970—1978.

Nr. crt.	Țara	Ponderea în exportul mondial de mașini %	Ritmul mediu anual al exportului de mașini %
1.	Anglia	7,20	15,9
2.	Argentina	0,14	29,2
3.	Australia	0,16	10,8
4.	Austria	0,92	21,8
5.	Belgia-Luxemburg	2,96	20,1
6.	Brazilia	0,53	45,2
7.	Bulgaria	0,87	23,4
8.	Canada	4,0	13,6
9.	Chile	0	0
10.	Columbia	00,2	40,8
11.	Cehoslovacia	1,56	14,7
12.	Coreea de Sud	0,70	59,7
13.	Danemarca	0,80	15,9
14.	Elveția	2,14	21,4
15.	Finlanda	0,56	23,2
16.	Franța	7,58	21,2
17.	R.D.G.	1,87	14,7
18.	R.F.G.	18,21	19,4
19.	Grecia	0,03	34,3
20.	Hong Kong	0,49	28,5
21.	India	0,11	19,6
22.	Irlanda	0,22	35,4
23.	Islanda	0	0
24.	Israel	0,11	33,4
25.	Italia	5,01	17,9
26.	Iugoslavia	0,50	21,6
27.	Japonia	15,13	27,6
28.	Mexic	0,08	10,8
29.	Olanda	2,48	18,5

30. Noua Zeelandă	0,03	25,4
31. Norvegia	0,81	22,7
32. Polonia	1,57	19,6
33. Portugalia	0,09	19,2
34. România	0,60	22,1
35. Singapore	0,69	39,9
36. Spania	0,91	27,6
37. S.U.A.	14,69	14,4
38. Suedia	2,55	16,6
39. Turcia	0,01	33,1
40. Ungaria	0,64	14,4
41. U.R.S.S.	2,84	17,5
Total mondial	100,0	19,0

Sursa datelor : Yearbook of International Trade, New York, 1979.

(II) Importatori

Cei mai însemnaţi importatori de maşini şi utilaje sînt ţările industrializate : S.U.A. (11,6% din importul mondial de maşini şi utilaje, R.F.G. (5,9%), Canada (5,5%), Franţa (5,3%), U.R.S.S. (4,8%), Anglia (4,2%), Olanda (3,5%), Belgia—Luxemburg (3%), Italia (3,7%), Suedia (1,9%) etc.

Dintre ţările în curs de dezvoltare cele mai mari importuri sînt efectuate de Arabia Saudită (2,1% din importul mondial), Iran (2,1%), Algeria (1,6%), Venezuela (1,4%), Nigeria (1,4%), Liberia (1,3%), Brazilia (1,1%), Grecia (0,9%), Coreea de Sud (1%), Irak (0,9%), Indonezia (0,8%), Libia (0,7%), Egipt (0,7%), Singapore (0,8%) etc.

Ţările în curs de dezvoltare s-au caracterizat prin creşteri mai rapide ale importurilor de maşini şi utilaje, comparativ cu media acestei creşteri pe plan mondial.

Astfel, faţă de creşterea medie anuală a importurilor mondiale de maşini şi utilaje de 19,5%, Arabia Saudită a înregistrat o creştere medie de 52%, Irakul 44%, Nigeria 44%, Libia 42%, Kuweitul 39%, Iranul 33%, Algeria 32%, Indonezia 31%, Venezuela 29% etc.

Cotele principalelor ţări importatoare în comerţul mondial cu maşini şi utilaje şi ritmurile medii de creştere ale importurilor acestora sînt redate în Tabelul nr. 7.

Tabelul nr. 7

Principalele ţări importatoare de maşi şi utilaje : cota în importul mondial (1977) şi ritmul de creştere a importurilor în perioada 1970—1977.

Nr. crt.	Ţara	Ponderea în importul mondial	Ritm mediu anual %
1.	**Africa total**	8,45	23,1
2.	Algeria	1,6	31,7
3.	Angola	0,10	13,9
4.	Burundi	0,01	24,1
5.	Africa Centrală	0,22	20,4
6.	Africa de Est	0,26	19,5
7.	Egipt	0,65	22,3
8.	Etiopia	0,06	18,7
9.	Ghana	0,11	19,2
10.	Guineea	0,02	14,8
11.	Liberia	1,29	23,6
12.	Libia	0,68	41,9
13.	Madagascar	0,03	8,6
14.	Malawi	0,01	24,9
15.	Maroc	0,40	28,0
16.	Mozambic	0,04	3,3
17.	Nigeria	1,39	43,9
18.	Africa de Sud	1,06	9,8
19.	Rhodesia	0,00	0,0
20.	Sudan	0,15	27,0
21.	Togo	0,03	26,9
22.	Tunisia	0,20	34,5
23.	Zaire	0,10	7,6
24.	Zambia	0,07	0,0
25.	Altele	0,50	22,5
26.	**America de Nord. Total**	17,23	17,5
27.	Canada	5,49	16,4
28.	S.U.A.	11,60	17,8
29.	Altele	0,14	31,0
30.	**America de Sud şi Centrală Total**	7,06	18,3
31.	Argentina	0,50	13,1
32.	Bolivia	0,11	29,4
33.	Brazilia	1,06	18,8
34.	Chile	0,24	14,2
35.	Columbia	0,28	12,8
36.	Costa Rica	0,09	7,1
37.	Cuba	0,48	17,4
38.	Rep. Dominicană	0,07	11,0
39.	Ecuador	0,22	29,2
40.	Salvador	0,07	13,1
41.	Guatemala	0,10	24,1
42.	Haiti	0,03	30,00
43.	Honduras	0,05	16,6
44.	Mexic	1,06	14,2
45.	Nicaragua	0,07	11,7
46.	Panama	0,55	28,4
47.	Paraguay	0,05	30,5
48.	Peru	0,19	45,9
49.	Surinam	0,04	21,9
50.	Uruguay	0,06	11,6
51.	Venezuela	1,39	29,1
52.	Indiile de Vest	0,15	11,3
53.	Altele	0,19	6,9
54.	**Oceania — Total**	1,95	15,1
55.	Australia	1,49	16,0
56.	Noua Zeelandă	0,32	14,9
57.	Altele	0,13	8,0
58.	**Orientul Mijlociu — Total**	7,65	38,4
59.	Bahrain	0,13	33,8
60.	Iran	2,10	32,9
61.	Irak	0,86	44,1
62.	Israel	0,31	11,7
63.	Iordania	0,14	42,8
64.	Kuweit	0,62	38,5
65.	Liban	0,09	11,7
66.	Arabia Saudită	2,07	52,3
67.	Siria	0,30	35,2
68.	Altele	1,02	58,5
69.	**Extrem Orient — Total**	7,76	17,6
70.	Afganistan	0,06	26,9
71.	Bangladesh	0,06	7,0
72.	Birmania	0,05	15,6
73.	China	0,32	14,8
74.	Kampuchia	0,00	—
75.	Hong Kong	0,54	19,2
76.	India	0,43	12,4
77.	Indonezia	0,77	31,3
78.	Japonia	1,08	9,4
79.	R.P.D. Coreeană	0,05	0,1
80.	Coreea de Sud	0,96	28,0
81.	Laos	0,01	29,2
82.	Malayezia	0,54	24,8
83.	Mongolia	0,17	22,7
84.	Pakistan	0,27	10,7
85.	Filipine	0,39	14,5
86.	Singapore	0,77	6,6
87.	Sri Lanka	0,03	6,4
88.	Tailanda	0,45	18,3
89.	R.S. Vietnam	0,11	1,5
90.	Altele	0,68	9,0
91.	**Europa — Total**	48,75	21,5
92.	**Europa Vest — Total**	37,15	18,4
93.	C.E.E.	26,44	18,5
94.	Belgia-Luxemburg	3,31	18,0
95.	Danemarca	1,08	17,2
96.	Franţa	5,28	19,8
97.	R.F. Germania	5,88	17,7

98. Irlanda	0,47	19,0
99. Italia	2,72	15,8
100. Olanda	3,47	17,8
101. Marea Britanie	4,22	21,6
102. A.E.L.S.	7,83	17,7
103. Austria	1,51	22,4
104. Finlanda	0,71	15,8
105. Islanda	0,06	22,7
106. Norvegia	1,70	22,4
107. Portugalia	0,44	19,1
108. Suedia	1,94	17,0
109. Elveția	1,46	13,2
110. Alte țări Vest Europene	2,88	18,7
111. Cipru	0,06	16,1
112. Grecia	0,93	18,1
113. Spania	1,17	17,5
114. Turcia	0,64	24,0
115. Altele	0,07	18,6
116. Țări socialiste din Europa	11,59	19,0
117. Albania	0,01	5,6
118. Bulgaria	0,60	39,0
119. Cehoslovacia	0,98	16,9
120. R.D. Germană	1,05	15,1
121. Iugoslavia	1,14	18,9
122. Polonia	1,46	23,6
123. România	0,67	18,6
124. Ungaria	0,81	19,3
125. U.R.S.S.	4,78	19,5
Total mondial	100,00	19,5

Sursa datelor: Bulletin of Statistics on World Trade in Engineering Pròducts, New York, 1979.

(III) Balanțe ale schimburilor

Comparînd fluxurile de importuri cu cele de exporturi la fiecare țară în parte, se constată că exportatoare nete (exporturile mai mari decît importurile de mașini și utilaje, sînt următoarele 12 țări: Japonia (export net 41,4 mrd $), R.F.G. (38,2 mrd $), S.U.A. 14,9 mrd $), Anglia (8,4 mrd $), Franța (7,2 mrd $), Italia (6,8 mrd $), R.D.G. (2,9 mrd $), Suedia (2,3 mrd $), R.S.C. (1,9 mrd $), Elveția (1,2 mrd $), Polonia (0,5 mrd $), Bulgaria (0,5 mrd $).

Situația balanțelor comerciale (grupa a 7-a) la principalii exportatori de mașini și utilaje este prezentată în Tabelul nr. 8, care va fi publicat în numărul 29 al Suplimentului.

Ovidiu RUJAN

Graficul nr 3

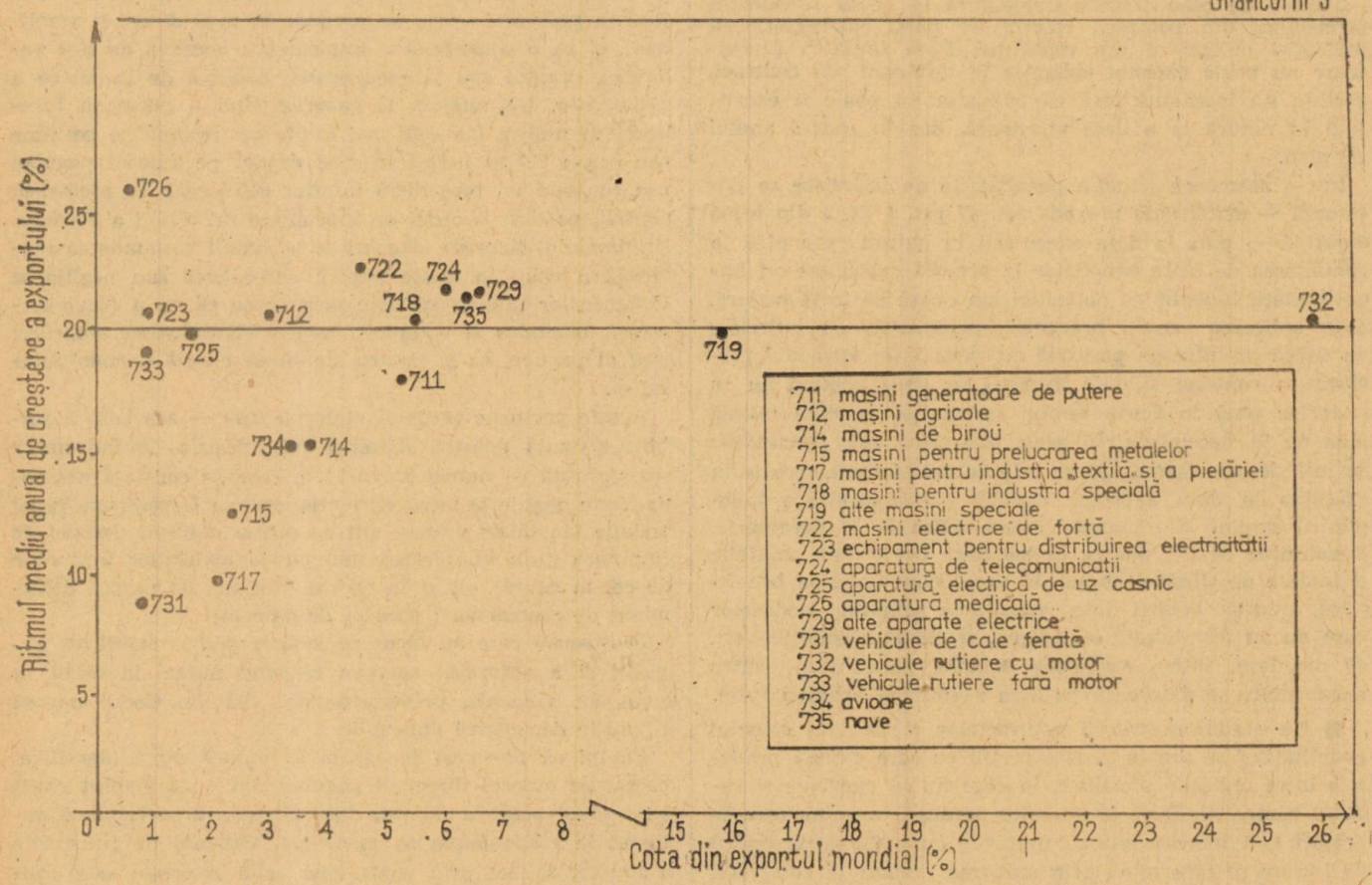

Redactor coordonator:
dr. Ioan GEORGESCU

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

contract economic

Aspecte privind aplicarea unor penalități

Majoritatea covîrșitoare a obligațiilor asumate de unitățile socialiste prin contractele economice încheiate se execută la termen, în cantitatea și calitatea stabilite, fapt ce are consecințe pozitive pentru activitatea partenerilor și pentru economie în general.

Sînt și cazuri cînd unitățile socialiste nu execută la termen sau în cantitatea stabilită obligațiile asumate, ceea ce implică solicitarea și plata unor penalități, în conformitate cu prevederile legale.

● În contextul dispozițiilor Legii nr. 71./1969 (modificată și completată prin Legea nr. 3/1970), s-a pus problema modului în care se răspunde cu penalități pentru neîndeplinirea obligațiilor contractuale asumate pe baza unei repartiții emise numai pentru trimestrul II.

Sarcina de plan trebuie îndeplinită la data scadenței termenului din contract, stabilit de părți cu respectarea indicației obligatorii din repartiție. Dacă unitatea prestatoare nu poate executa obligația la termenul din contract, aceasta nu înseamnă însă că obligația nu poate fi executată în natură la o dată ulterioară, dar în cadrul anului de plan.

Într-o asemenea situație penalizările de întîrziere se datorează — astfel cum prevede art. 47 pct. 1 lit. a din legea amintită — pînă la data executării în natură sau pînă la renunțarea de către beneficiar la această executare ori imposibilității îndeplinirii obligației din cauză de forță majoră. Prin aplicarea acestei prevederi, penalitățile de întîrziere se aplică pe întreaga perioadă cuprinsă între termenul prevăzut în contract și data livrării, iar dacă aceasta nu a avut loc pînă la finele anului se va lua ca dată ultimă ziua de 31 decembrie. În acest din urmă caz, penalitățile de întîrziere se cumulează cu cele de neexecutare care devin exigibile la data expirării duratei corespunzătoare îndeplinirii sarcinii din planul anual, adică la 31 decembrie. Penalitățile de 8% pentru neexecutare pot deveni exigibile și înainte de sfîrșitul anului, în cazul cînd unitatea beneficiară, anterior acestei date, renunță la primirea produselor care nu au fost livrate la termen, respectînd condițiile art. 40 din lege. Într-o asemenea situație, penalitățile pentru neexecutare se datorează pe data renunțării beneficiarului.

● La stabilirea valorii contractelor și deci la calculul penalităților se are în vedere prețul cu care circulă produsele între unitățile socialiste, în care nu se cuprinde și rabatul comercial. Dacă la anumite produse, în cataloagele de prețuri sînt indicate numai prețurile cu amănuntul, prețul de livrare se determină prin scăderea rabatului comercial din prețul cu amănuntul.

În cele de mai sus își va afla răspunsul solicitat și tov. **Hrincu Vasile** contabil șef la Cooperativa de consum orășenească Agnita, județul Sibiu.

dr. **C. JORNESCU**

financiar

Răspunderea materială determinată de stabilirea eronată a pagubei

Răspunderea materială a persoanelor încadrate în muncă este atrasă în toate cazurile cînd din vina și în legătură cu munca lor acestea produc pagube patrimoniului unității. Cele mai frecvente cazuri de răspundere materială apar în situațiile cînd fapta săvîrșită produce în mod direct și nemijlocit o diminuare a activului unității socialiste (degradarea sau pierderea unor bunuri, provocarea de rebuturi sau produse declasate, pierderea unor sume etc.) sau o mărire a pasivului acesteia (plata unor amenzi, penalități, despăgubiri etc). Altfel spus, în astfel de cazuri, între acțiunea sau omisiunea persoanei încadrate și efectul prejudiciabil există un raport imediat și direct : fapta determină paguba. Sînt însă și situații mai puțin frecvente cînd prejudicierea unității— adică diminuarea activului sau majorarea pasivului — nu se produce în mod direct și nemijlocit, ci ca o consecință a împiedicării acesteia de a-și valorifica dreptul său la recuperarea pagubei de la cel ce a provocat-o. Ne referim la cazurile cînd o persoană încadrată în muncă (de cele mai multe ori revizor de gestiune sau organ C.F.I.) indică în mod eronat pe autorul pagubei sau constată un prejudiciu inferior celui real. În asemenea situații, potrivit Deciziei de îndrumare nr. 5/1974 a Plenului Tribunalului Suprem urmează a se stabili răspunderea materială a celui în cauză pentru nesocotirea sau neglijarea îndatoririlor sale de serviciu prin aceea că nu a făcut cercetări temeinice și complete pentru identificarea autorului real al pagubei ca și pentru stabilirea exactă a cuantumului ei.

Aceste persoane răspund material însă — așa cum a stabilit instanța noastră supremă prin decizia de îndrumare sus-amintită — numai în cazul în care se constată nesocotirea sau neglijerea îndatoririlor de serviciu. Dovada vinovăției trebuie făcută de unitate atît cu ocazia emiterii deciziei de imputare (prin înlăturarea motivată a apărărilor formulate de cel în cauză), cît și în cadrul litigiului de muncă determinat de contestația introdusă de datornic.

Persoanele care au făcut cercetările pentru stabilirea pagubei și a autorului acesteia răspund numai în cazul în care sînt vinovate, prevederile art. 102 din Codul muncii fiindu-le deopotrivă aplicabile.

Faptul că persoana încadrată în muncă nu a identificat corect pe autorul direct al pagubei sau nu a stabilit exact cuantumul acesteia nu este însă de natură să conducă automat la răspunderea sa materială. Organul de jurisdicție a muncii sesizat prin contestația celui interesat este obligat să examineze dacă și în ce măsură acesta este vinovat, și numai în caz afirmativ să mențină decizia de imputare. (Tribunalul Suprem, decizia Secției civile nr. 753/1977).

În cele de mai sus am răspuns **tov. Ioan Nicolaie-Brăila.**

J. COSTIN

raporturi de muncă

Desfacerea contractului de muncă în temeiul art. 130 lit. k din Codul muncii

Codul muncii în art. 130 lit. k consacră posibilitatea desfacerii contractului de muncă în situația în care „persoana încadrată în muncă este condamnată definitiv pentru o infracțiune în legătură cu munca sa, dacă condamnarea o face necorespunzătoare postului pe care îl deține".

Din simpla lectură a textului citat rezultă că unitatea poate proceda la desfacerea contractului de muncă numai în prezența următoarelor condiții : condamnarea definitivă a unei persoane încadrate în muncă pentru o infracțiune ; faptele care au determinat condamnarea să fie în legătură cu munca acelei persoane ; condamnarea să facă acea persoană necorespunzătoare postului pe care îl deține. Condițiile menționate trebuie să fie întrunite în mod cumulativ.

Nu ne-am propus să examinăm conținutul și semnificația acestor condiții, întrucît ele au format obiectul unei analize cuprinzătoare în literatura de specialitate. Demersul nostru urmărește să sublinieze unele particularități ale acestui motiv de desfacere a contractului de muncă cu referire specială la caracterul și implicațiile sale practice.

La o analiză sumară am fi înclinați să considerăm că necorespunderea unei persoane în funcție rezultă din însăși hotărîrea de condamnare pentru o infracțiune în legătură cu munca acesteia. Dacă am accepta această soluție ar trebui să ajungem la concluzia potrivit căreia unitatea este obligată să procedeze la desfacerea contractului de muncă. Așadar, de vreme ce sînt întrunite condițiile ce rezultă din prevederile art. 130 lit. k din Codul muncii unitatea nu ar mai avea posibilitatea de a aprecia asupra desfacerii contractului de muncă. Pe de altă parte, din prevederile art. 130 al. 1 din Codul muncii s-ar putea desprinde concluzia că unitatea „poate" proceda la desfacerea contractului de muncă în prezența oricăruia din motivele prevăzute de acest text.

În literatura de specialitate s-a prezentat, pe bună dreptate, că redactarea permisivă a art. 130 al. 1 din Codul muncii nu trebuie să ne conducă la concluzia potrivit căreia unitatea are în toate cazurile un drept de opțiune cu privire la desfacerea contractului de muncă (S. Ghimpu, I.T. Ștefănescu, S. Beligrădeanu, Gh. Mohanu, Dreptul muncii, tratat, Edtura științifică și enciclopedică, București, 1978, vol. I, p. 365 ; I.R. Urs, Gh. Țigăeru, C. Jornescu, Raporturi de muncă vol. 3, editate de „Revista economică" p. 153). Într-adevăr, din analiza prevederilor art. 130 din Codul muncii rezultă cu multă evidență că există unele motive în prezența cărora unitatea este obligată să procedeze la desfacerea contractului individual de muncă. Exemplificativ arătăm că au caracter obligatoriu motivele privitoare la dizolvarea unității (art. 130 lit. b din Codul muncii), reintegrarea, pe baza hotărîrii organului competent, a celui care a ocupat anterior postul respectiv (art. 130 lit. f din Codul muncii) și pronunțarea de către instanța penală a interdicției de a exercita o profesie (art. 130 lit. i din Codul muncii).

O dată făcute aceste precizări este necesar să stabilim dacă desfacerea contractului individual de muncă în temeiul art. 130 lit. k din Codul muncii are un caracter obligatoriu sau, dimpotrivă, facultativ pentru unitate. Stabilirea caracterului desfacerii contractului de muncă, în cazul analizat, prezintă un interes teoretic și practic deosebit prin implicațiile sale.

În literatura de specialitate s-a relevat că aplicarea art. 130 lit. k din Codul muncii presupune o apreciere din partea unității asupra necorespunderii la care se referă textul menționat (v. S. Ghimpu, I.T. Ștefănescu, S. Beligrădeanu, Gh. Mohanu, Op. cit. p. 388 și p. 397). O asemenea ușinere nu acoperă însă toate situațiile care pot determina desfacerea contractului individual de muncă în temeiul art. 130 lit. k din Codul muncii. Într-adevăr, necorespunderea la care se referă art. 130 lit. k din Codul muncii poate opera pe două căi : prin aprecierea unității și prin lege (v. în acest sens, I.R. Urs, Gh. Țigăeru, C. Jornescu, Op. cit. p. 180 ; I.R. Urs, Disciplina muncii — desfacerea disciplinară a contractului de muncă, în „Revista economică", Supliment nr. 8/29 — 1978, p. 7).

Subliniem de la început că, în principal, unitatea este cea chemată să aprecieze dacă persoana condamnată definitiv pentru o infracțiune în legătură cu munca este sau nu corespunzătoare postului deținut. Așadar, se poate afirma că, în principiu, necorespunderea în funcție operează prin aprecierea unității. Este adevărat însă că din prevederile art. 130 lit. k din Codul muncii nu rezultă în mod expres dacă unitatea sau instanța penală urmează să aprecieze asupra necorespunderii în funcție ca urmare a unei condamnări penale. Natural, acest drept trebuie să-i fie recunoscut unității, întrucît instanța penală nu urmărește alt scop decît apărarea ordinii de drept și sancționarea (pe planul dreptului penal) celui care a săvîrșit o faptă socialmente periculoasă. Nu este mai puțin adevărat că instanța poate dispune și interdicția pentru persoana condamnată de a executa o profesie. În acest caz ne aflăm în prezența unui alt temei al desfacerii contractului de muncă (art. 130 lit. l) unitatea fiind obligată să dispună concedierea persoanei respective.

Art. 130 lit. k din Codul muncii vizează tocmai ipoteza în care instanța penală nu examinează problema necorespunderii în funcție a persoanei ce urmează a fi condamnată pentru săvîrșirea unei infracțiuni. De aceea, în asemenea împrejurări revine unității sarcina de a aprecia dacă condamnarea persoanei încadrate în muncă determină sau nu necorespunderea acesteia în funcție.

De la această regulă, pe care legea o are în vedere în mod deosebit, există și unele situații în care unitatea nu mai are căderea de a aprecia asupra necorespunderii în funcție. Avem în vedere, desigur, acele situații în care necorespunderea în funcție rezultă din lege. Astfel, de pildă, persoanele condamnate pentru anumite infracțiuni limitativ prevăzute de lege nu pot ocupa funcții de gestiune (v. art. 4 și anexa la Legea nr. 22/1969).

Dacă, prin ignorarea actului normativ menționat, s-a încheiat un contract de muncă cu o persoană condamnată acesta va fi afectat de nulitate absolută întrucît s-a încălcat o dispoziție legală imperativă (v. în acest sens, C. Lungu, Cu privire la modalitatea înlăturării gestionarului devenit incompatibil, în R.R.D., nr. 9/1973, p. 73). În schimb, dacă condamnarea intervine pe parcursul executării contractului de muncă unitatea va fi obligată să procedeze la desfacerea acestuia în temeiul art. 130 lit. k din Codul muncii. Această soluție privește, de fapt, toate situațiile în care incompatibilitatea decurge din lege.

Distincția dintre cazurile cînd necorespunderea operează prin aprecierea unității și situațiile cînd ea decurge din lege prezintă importanță dintr-un îndoit punct de vedere : sub aspectul termenului în care se poate proceda la desfacerea contractului de muncă și din punct de vedere al răspunderii pentru anularea unei asemenea măsuri.

În ipoteza în care necorespunderea în funcție operează prin aprecierea unității, aceasta va trebui să se conformeze obligației impuse de art. 130 al. 2 din Codul muncii și anume de a proceda la desfacerea contractului de muncă al persoanei în cauză în termen de cel mult o lună de la data constatării, de către conducătorul unității, a împrejurării care constituie temeiul acestei măsuri. Așadar, în termenul de o lună unitatea va trebui să aprecieze dacă condamnarea unei persoane pentru o infracțiune determină sau nu necorespunderea sa în funcție și în acest interval de timp să emită, dacă este cazul, și decizia de desfacere a contractului de muncă.

Problema de a şti dacă termenul prevăzut de art. 130 al. 2 din Codul muncii este sau nu aplicabil şi în ipoteza în care necorespunderea rezultă din lege poate genera interpretări diferite.

Într-adevăr, s-ar putea susţine că termenul de o lună este prevăzut de lege pentru toate situaţiile în care contractul de muncă urmează a fi desfăcut în temeiul art. 130 lit. k din Codul muncii, întrucît art. 130 al. 2 din Codul muncii nu face nici o distincţie. O atare interpretare ar avea în opinia noastră un caracter formal.

Dimpotrivă, este necesar să ţinem seama de scopul pentru care legiuitorul a consacrat unele cazuri de incompatibilitate, care dacă intervin în cursul executării unui contract de muncă, conduc inevitabil la desfacerea acestuia în temeiul art. 130 lit. k din Codul muncii.

În considerarea finalităţii urmărite prin reglementarea unor incompatibilităţi apreciem că termenul de o lună, prevăzut de art. 130 al. 2 din Codul muncii, nu este aplicabil în ipoteza menţionată. Susţinerea noastră se bazează, în principal, pe faptul că prin instituirea unor incompatibilităţi legea consacră veritabile prezumţii juris et de jure de necorespundere în funcţie. Aşa fiind, nu s-ar putea concepe ca prin ignorarea unui termen, persoana condamnată pentru o infracţiune (atunci cînd necorespunderea acesteia rezultă din lege) să fie menţinută în funcţie. Admiterea unui punct de vedere contrar ar conduce la imposibilitatea desfăşurării contractului de muncă pentru simplul considerent că s-a împlinit termenul de o lună prevăzut de art. 130 al. 2 din Codul muncii.

Aceasta ar însemna, în ultimă instanţă, să recunoaştem posibilitatea încălcării unor dispoziţii legale imperative, respectiv a acelor prevederi legale care, în scopul apărării unor interese colective, instituie incompatibilităţi.

În sprijinul opiniei noastre se poate aduce şi un alt argument. Incompatibilitatea constituie un motiv de nelegalitate a contractului individual de muncă atît în cazul în care infracţiunea care o determină intervine anterior stabilirii raportului juridic de muncă cît şi în cazul în care aceasta s-a desăvîrşit în timpul executării contractului. În prima ipoteză contractul de muncă va fi afectat de nulitate absolută, nulitate care poate fi invocată oricînd. În cea de-a doua situaţie se va proceda la desfacerea contractului de muncă în temeiul art .130 lit. k din Codul muncii. Or, nu ne apare raţional ca aceeaşi cauză de nelegalitate — incompatibilitatea — să fie într-un caz imprescriptibilă iar în celălalt supusă unui termen de prescripţie (v. în acest sens, C. Lungu, Op. cit., p. 77).

Pe de altă parte este necesar să subliniem că raţiunea termenelor prevăzute de lege, pentru luarea unor măsuri de către unitate, constă în realizarea rolului educativ şi sancţionator al acestora. În literatura de specialitate, desfacerea contractului de muncă în temeiul art. 130 lit. k din Codul muncii este considerată ca o sancţiune disciplinară alături de desfacerea contractului de muncă pentru săvîrşirea unei abateri grave sau a unor abateri repetate (v. I.T. Ştefănescu, Disciplina muncii şi răspunderea disciplinară, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti 1979, p. 93).

Aşa fiind, socotim că termenul de o lună este prevăzut de lege (art. 130 al. 2 din Codul muncii) numai pentru acele situaţii în care unitatea are posibilitatea să aprecieze asupra desfacerii contractului de muncă. Termenul este prevăzut de lege tocmai în acest scop. Or, în ipoteza pe care o avem în vedere unitatea nu are o atare posibilitate. Desfacerea contractului de muncă în temeiul art. 130 lit. k din Codul muncii (dacă incompatibilitatea rezultă din lege) este consecinţa firească a unei hotărîri de condamnare şi a unui caz legal de incompatibilitate.

În consecinţă socotim că în ipoteza menţionată desfacerea contractului de muncă poate interveni chiar şi după împlinirea termenului, de o lună, prevăzut de art. 130 al 2 din Codul muncii.

În practică, unităţile socialiste au posibilitatea de a proceda la desfacerea contractului de muncă imediat ce au luat cunoştinţă de condamnarea definitivă a unei persoane pentru o infracţiune în legătură cu munca acesteia. Mai mult, este chiar indicat ca unităţile socialiste să procedeze în acest mod tocmai pentru faptul că ele nu sînt chemate, în această ipoteză (cînd incompatibilitatea rezultă din lege) să facă vreo apreciere asupra necorespunderii în funcţie a persoanei în cauză.

Distincţia dintre ipoteza în care necorespunderea în funcţie operează prin aprecierea unităţii şi situaţia cînd ea rezultă din lege prezintă importanţă şi sub aspectul răspunderii patrimoniale a unităţii pentru desfacerea nelegală a contractului de muncă.

În prima ipoteză — cînd necorespunderea în funcţie operează prin aprecierea unităţii — persoana juridică care încadrează în muncă va fi obligată la plata despăgubirilor corespunzătoare în situaţia anulării măsurii de desfacere a contractului de muncă.

Această soluţie ne apare firească de vreme ce unitatea a avut căderea de a aprecia asupra desfacerii contractului de muncă.

Într-adevăr, răspunderea unităţii pentru desfacerea ilegală a contractului individual de muncă este o răspundere subiectivă (art. 136 al. 1 din Codul muncii).

De aceea, în ipoteza în care necorespunderea în funcţie a unei persoane rezultă din lege unitatea nu va mai fi ţinută la plata despăgubirilor dacă în urma soluţionării unei căi extraordinare de atac s-a constatat nevinovăţia persoanei în cauză. Într-o asemenea situaţie nu se poate reţine culpa unităţii întrucît condamnarea persoanei în cauză — şi pe cale de consecinţă desfacerea contractului de muncă — este rezultatul unei erori judiciare. În acest caz va fi angajată răspunderea statului în condiţiile art. 504 din Codul de procedură penală.

dr. Ioan LEŞ

În sprijinul perfecţionării pregătirii profesionale a cadrelor din întreprinderi

● cazuri ● teste ● jocuri ●

CONTINUĂM în acest număr să prezentăm teste de cunoştinţe de specialitate, cazuri şi jocuri de întreprindere, publicate pentru a oferi cadrelor din întreprinderi un mijloc de împrospătare, îmbogăţire şi de autoverificare a cunoştinţelor economice. În acest scop în numerele viitoare vom prezenta şi răspunsurile corecte la cazurile şi jocuri publicate. *

1 O analiză privind structura şi activitatea organelor de conducere colectivă dintr-o întreprindere a constatat că :

● Structura Consiliului oamenilor muncii a fost de 35 membri, din care : 10 ingineri, 2 economişti, 1 jurist, 14 muncitori, 3 maiştri, 2 tehnicieni, 2 funcţionari, 1 loc liber.

● Problematica şedinţelor din ultimul an, după natura lor, a fost următoarea :

— 38,5% probleme predominant economice,
23,0% probleme predominant tehnice,
— 15,4% probleme generale,
— 23,0% probleme predominant tehnice,
— 7,7% probleme organizatorice,
— 15,4% probleme diverse.

● Gruparea membrilor COM, după natura posturilor ocupate : 21% tehnice, 13% economice, 18% generale, 41% execuţie în producţie, 7% diverse.

● Clasificarea deciziilor adoptate pe funcţiuni : 1% cercetare-dezvoltare tehnică, 8% investiţii, 18% producţie, 24% aprovizionare, 2% desfacere, 4% financiar-contabile, 34% personal, 3% organizatorice, 2% de ansamblu, 4% diverse.

Evaluaţi situaţia prezentată evidenţiind aspectele pozitive şi negative şi formulaţi propuneri de perfecţionare.

* Răspunsurile corecte la cazurile şi testele publicate în nr. 24/1980 : 1b ; 2b ; 3b.

2 Se dă următoarea situație ipotetică :
Șeful serviciului personal-învățămînt primește din partea directorului centralei sarcina evaluării activității depuse de un economist și de un inginer în vederea promovării unuia dintre ei în postul vacant de șef al oficiului de export al centralei. În acest scop se constituie un colectiv care analizează activitatea depusă de economist în ultima lună și se consultă șeful ierarhic al inginerului respectiv și calificativele primite în ultimul an.

Pe această bază, șeful serviciului personal evaluează pe cei doi specialiști și prezintă punctul său de vedere privind persoana cea mai indicată pentru a fi promovată.

● *Indicați care din următoarele cerințe ale evaluării raționale a personalului nu au fost respectate în acest caz :*

a) Abordarea unitară a evaluării
b) Utilizarea de metode și tehnici diferențiate
c) Perioada de activitate a persoanei analizate — luată ca bază de evaluare — să fie edificatoare

● *De ce ?*

3 Se dă următorul caz :
Ca urmare a fotografierii timpului de muncă al directorului unei întreprinderi (cu 300 de muncitori) s-a constatat că structura tipică a unei zile de muncă este următoarea :

— 8—8,25 băutul ceaiului și citirea presei ;
— 8,25—8,45 ședință operativă cu principalii colaboratori ;
— 8,45—10 telefoane la furnizori, beneficiari, centrală etc. ;
— 10—11,30 semnarea corespondenței ;
— 11,30—12 studierea diferitelor materiale mai importante referitoare la activitățile întreprinderii ;
— 12—12,30 masa de prînz ;
— 12,30—14 vizite în afara unității (la centrală, minister, alte întreprinderi etc.) ;
— 14—14,30 telefoane, corespondență ;
—14,30—15 vizită la atelierul de proiectare ;
— 15,—17,30 ședințe.

Evaluați cazul prezentat — relevînd elementele pozitive și negative — propunînd eventuale măsuri de perfecționare.

4 Se dă următoarul caz :
Un economist principal II la serviciul plan-dezvoltare înaintează directorului întreprinderii situația realizării planului pe trimestrul III la data de 1 septembrie în același an, la orele 10,00. La ora 14.00 cei doi analizează factorii care au contribuit la depășirea producției marfă pe trimestrul III. A doua zi directorul tehnic îi cere economistului situația îndeplinirii planului pe trim. III, pe care o prezintă la rîndul său spre informare directorului.

● *Indicați dacă producția marfă realizată de unitate în trim. III, cuprinsă în situația prezentată de directorul tehnic directorului întreprinderii constituie pentru acesta din urmă o informație.*

a) Da.
b) Nu
● *De ce ?*

5 În ședința Consiliului oamenilor muncii — data de 20 mai a.c. — s-a hotărît asimilarea peste plan a unui nou produs „x" pe baza invenției unui cercetător din unitate, brevetată luna precedentă.

● *Indicați dacă decizia prezentată mai sus este :*

a) completă, adică cuprinde toate elementele esențiale necesare aplicării ei, sau este
b) incompletă.
● *De ce ?*

6 Pentru a stimula găsirea și aplicarea de noi soluții concrete la problemele majore ale producției din întreprinderi, vă propunem în continuare un *test* la care așteptăm răspunsurile dv. Ideile și propunerile pe care le vom primi vor fi analizate și trimise la forurile competente (ministerele economice, Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci etc.) pentru a fi studiate și eventual aplicate. Cele mai interesante răspunsuri vor fi publicate.

TEST DE CREATIVITATE

Ce idei (soluții) noi și propuneri concrete de perfecționare și de înnoire aveți (în domeniul metodelor de conducere și organizare, al indicatorilor de plan, al formularisticii, al soluțiilor tehnice și tehnologice utilizate în producție ș.a.) *pentru a stimula :*

CREȘTEREA GRADULUI DE VALORIFICARE A RESURSELOR MATERIALE RECUPERABILE

Rubrică realizată de Bogdan PĂDURE, lector dr. Ovidiu NICOLESCU

Întrebări și răspunsuri

● **I. NECULOIU-ISPAS, Brașov** — În conformitate cu prevederile Legii nr. 12/1971, încadrarea în muncă a personalului se face în raport cu studiile și specialitatea în care sînt pregătiți. La pct. 1 din nota la anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971, se prevede posibilitatea ca, pe baza listei specialităților înrudite, ministerele să poată efectua încadrări pe funcții pentru care se cer studii de o anumită specialitate, a cadrelor care au studii de nivel corespunzător, dar într-o specialitate înrudită.

Condițiile de studii și vechime pentru unele funcții de specialitate din unitățile de informatică sînt cele aprobate ca urmare a aplicării H.C.M. nr. 209/1970. Pentru funcțiile care nu se regăsesc în anexa amintită au fost stabilite condiții de studii și vechime la nivelul celor prevăzute la unele funcții din economie cu care au fost asimilate ca nivel de retribuire prin Legea nr. 57/1974.

Încadrarea personalului în activitatea de informatică, corespunzător specialității, se face și cu respectarea precizărilor Consiliului Organizării Economice și Sociale nr. 359/1978.

Pentru completa dv. edificare și în vederea formulării răspunderilor la problemele enunțate la pct. 2, 3 și 4, vă rugăm să vă adresați cu toate detaliile Ministerului Muncii, Direcția pentru coordonarea retribuirii pe economie.

● **CONSTANTIN NIȚĂ, Drăgășani** — Problema ridicată de dv. este reglementată de H.C.M. nr. 822/1959 — republicată — și prin Normele de decontare și control a cheltuielilor de deplasare și delegare nr. 11850/1963, care la pct. 6 prevăd că diurna de delegat nu se poate acorda în cazul cînd, deși deplasarea se face la o distanță mai mare de 10 km, condițiile de muncă și de transport permit totuși angajatului să se înapoieze în mai puțin de 12 ore de la plecare. Aprecierea asupra îndeplinirii acestor condiții este de competența conducerii unității, respectiv a Întreprinderii cinematografice a județului Vîlcea, în cadrul căreia vă desfășurați activitatea, care are posibilitatea să analizeze atît complexitatea lucrărilor, cît și timpul necesar pentru efectuarea acestora.

● **VASILE GH. POPA, comuna Tomșani, Vîlcea** — Conform Decretului nr. 246/1977 titular al dreptului la alocația de stat pentru copii este tatăl. Organele în drept trebuie să vă acorde acest drept, soția neputînd fi beneficiară a alocației

CURIER

● **DIONISIE ATODIRESEI, Botoşani** — Contractele economice perfectate pot fi modificate de către părţi prin acte adiţionale sau în alt mod, în condiţiile art. 28 din Legea contractelor economice, modificată şi completată prin Legea nr. 3/1979. Aceste modificări presupun acordul părţilor, care exclude existenţa obiecţiilor, fiind în discuţie modificarea unor contracte perfectate. Actele adiţionale la contracte, altele decît cele la care se referă alin. 1 şi 2, stabilite numai prin acordul părţilor, echivalează cu un contract încheiat la care se pot face obiecţii, care se vor rezolva în conformitate cu prevederile art. 26 din Legea contractelor economice.

● **DUMITRU MITITELU, Bacău** — Pentru actele care circulă şi rămîn în interiorul unităţii (între şi la compartimente) documentele trebuie să poarte numai semnătura persoanelor care răspund de efectuarea operaţiei economice sau financiare, a persoanelor însărcinate cu exercitarea controlului financiar preventiv şi a persoanelor în drept să aprobe operaţiile respective (pct. 11 din Norme metodologice privind contabilitatea unităţilor economice, aprobate prin Ordinul ministrului finanţelor nr. 593/31 dec. 1970, dat în temeiul H.C.M. nr. 1885/1970, publicate în Revista de contabilitate — Supliment trimestrial nr. 1/1971). In raporturile cu persoanele juridice şi fizice, precum şi cu organele de stat, documentele unităţilor socialiste trebuie semnate de conducătorul acestora şi contabilul şef, după caz, urmînd ca semnătura primului să fie însoţită de ştampila unităţii. Această obligaţie rezultă din mai multe acte normative, corespunzător activităţii reglementate, ca de exemplu : Art. 9, lit. j din H.C.M. nr. 1885/1970 cu privire la organizarea şi conducerea contabilităţii, atribuţiile şi răspunderea conducătorului compartimentului financiar-contabil, stabileşte pentru conducătorul compartimentului financiar-contabil că angajează unitatea economică prin semnătură, alături de conducătorul unităţii economice, în toate operaţiile patrimoniale. Dispoziţia menţionată se coroborează cu art. 40 din Legea nr. 5/1978 pentru oganizarea şi conducerea unităţilor socialiste de stat, care prevede că directorul întreprinderii angajează unitatea în raporturile cu persoanele juridice şi fizice, precum şi în faţa organelor jurisdicţionale, putînd da împuternicire de reprezentare şi altor persoane din unitatea respectivă ; art. 90 din Legea contractelor economice nr. 71/1969, modificată prin Legea nr. 3/1979, prevede că contractele economice dintre unităţile socialiste se semnează de către directorul unităţii. În sensul celor de mai sus sînt şi dispoziţiile Codului de procedură civilă art. 82 şi 112 referitoare la cererea de chemare în judecată şi care prevăd semnarea acesteia, iar art. 88 stabileşte obligaţia aplicării parafei. Dealtfel, actele la care vă referiţi nu au regim special (H.C.M. nr. 1533/1973 privind formularele cu regim special). Acestea trebuie să fie certificate prin semnătura şi ştampila unităţii.

● **I.A.S. RECAŞ** — Transporturile de mărfuri efectuate cu mijloace auto se tarifează conform tarifului unic ediţia 1979, în care nu se prevăd reduceri de tarif chiar dacă autovehiculele sînt „închiriate permanent".

Transportul personalului muncitor de la domiciliu sau locul de cazare la locul de muncă, efectuat cu autobuzele, puse în exclusivitate la dispoziţie, se taxează la tariful stabilit prin H.C.M. nr. 1054/1968, al cărui nivel mediu este de circa 0,18 lei/călător km.

Transportul de personal nelocalnic se axează la tariful de abonament aprobat prin H.C.M. nr. 548/1961, al cărui nivel mediu este de 0,105 lei/călători km.

În ceea ce priveşte transportul cu microbuzele efectuat în interesul producţiei, acesta se taxează la tariful de 0,33 lei/loc. km. Menţionăm că nu este economic a se efectua transportul personalului muncitor de la domiciliu sau locul de cazare la locul de muncă cu microbuzele, datorită atît preţului de cost ridicat al transportului, cît şi consumului specific de carburanţi mare ce revine pe o persoană transportată.

● **SECTOR GOSPODĂRIE COMUNALĂ ŞI LOCATIVĂ, Oradea** — Preţurile de producţie, contractare, livrare şi cu amănuntul la seminţe şi material săditor, în baza competenţelor şi prevederilor reglementate prin Legea nr. 13/1971 şi H.C.M. nr. 780/1972, sînt stabilite de către Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare, prin Ordinul nr. 60/1972 (pentru material floricol preţurile respective sînt prevăzute în anexa nr. 6). Pentru alte specii de material săditor floricol pentru care nu s-au stabilit preţuri de către Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare şi pentru flori tăiate, stabilirea preţurilor se face de către comitetele executive ale consiliilor populare judeţene în condiţiile competenţelor reglementate prin Legea nr. 19/1971 şi a avizului nr. 3553/1963 dat de Comitetul de Stat pentru Preţuri. Ca urmare, în relaţiile economice dintre producători, furnizori şi beneficiari, respectiv în decontarea plăţilor, acţionează în mod legal numai preţurile stabilite în condiţiile menţionate mai sus. În ceea ce priveşte preţurile prevăzute în Catalogul elaborat în anul 1977 de Institutul Central de Cercetare, Proiectare şi Directivare menţionăm că acestea au caracter orientativ, fiind folosite numai ca preţuri unitare de calcul la fundamentarea devizelor de lucrări, fiind stabilite de regulă la un nivel mediu, în timp ce preţurile efective care acţionează în relaţiile economice, în special cele stabilite de comitetele executive ale consiliilor populare, diferă de la judeţ la judeţ şi de la o perioadă la alta în funcţie de sezon.

● **AUREL DASCĂLU, Calafat** — În cazul în care conducerea unei unităţi ia faţă de o persoană încadrată în muncă una din măsurile enumerate de dv. aceasta nu se înscrie în carnetul de muncă, deoarece legea nu prevede lucrul acesta.

● **GHEORGHE MUNTEANU, Vaslui** — Indicii medii de tranşare se aplică numai în cazul livrării cărnii de porc în carcasă-jumătăţi degresate — conform Stas nr. 2443/1976 şi a cărnii de vită în carcasă-sferturi compensate — conform Stas 2713/1966. Pentru carnea rezultată din această tranşare, se plăteşte diferenţă bugetară pentru carnea de vită în carcasă lei 196/tonă şi pentru carnea de porc în carcasă lei 608/tonă. În activitatea de producţie a cantinelor-restaurant, tranşarea cărnii pe părţi anatomice, conform actului normativ menţionat mai sus, apare necesară numai pentru activitatea de restaurant, iar pentru activitatea de producţie privind hrana abonaţilor şi flotanţilor, comitetul de conducere al cantinei hotărăşte dacă este cazul să se lucreze cu carne dezosată, sau cu carne cu os. Oricare soluţie folosită cu privire la carne (cu os sau fără os), nu trebuie să conducă la modificarea preţului preparatului, deoarece se modifică numai cantitatea de carne folosită în producţie. Reţetele folosite la pregătirea preparatelor culinare ce se servesc în afara meniului pentru abonaţi, trebuie să fie trecute într-un registru special întocmit pentru acest scop. Conform art. 24 din Legea nr. 9/1971, de formarea preţurilor răspunde comitetul de conducere al cantinei. Referitor la preţurile de 12 şi 18 lei/kg carne vită în carcasă, vă facem cunoscut că acestea nefiind stabilite pe plan central, nu sînt cunoscute, deci nu pot fi luate în discuţie şi mai ales în calcularea preţurilor. Procentul de oase la aceeaşi cantitate de carne, diferă de la lot la lot, în funcţie de : rasa animalului ; perioada de sacrificare; hrana folosită; dacă au fost livrate părţi compensate sau necompensate.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

„ELECTRONICA" — BUCUREȘTI

Str. Baicului nr. 82

Telefon 35 40 00

Telex 166

Laminate de alamă

— Tablă alalmă 63 $^1/_2$ t 3×500×2000 289/75 kg 13000
— Bare alamă 63 m. 2 idem kg 173
— Idem 58 $^1/_2$T 8,5 idem kg 52
— Idem 58 m. 42 idem kg 34
— Idem 58 $^1/_2$T 42 idem kg 425
— Plăci alamă 63 T 8×500 2438/68 463
— Idem 90 T 8×500 idem kg 416
— Idem 90 T 10×500 idem kg 490
— Idem 63 T 12×500 idem kg 218
— Idem 63 T 14×500 idem 254
— Idem 63 T 16×500 idem kg 95
— Idem 63 m. 20 idem kg 304
— Idem 63 m. 852 idem kg 562
— Benzi alamă 90 ft 0,15×500 291/71 275
— Idem 90 ft. 0,15×280 idem kg 110
— Idem 63 T 0,2×14 idem kg 252
— Idem 63 T 0,2×25 idem kg 231
— Idem 58 ft. 0,2×30 idem kg 695
— Idem 63 ft. 0,2×30 idem kg 586
— Idem 63 $^1/_2$T 0,2×32 idem kg 83
— Idem 70 m. 0,2×250 83
— Idem 63 T 0,2×500 194
— Idem 63 $^1/_2$T 0,25×300 394
— HV 160 0,25×600 415
— 63 $^1/_2$T 0,3×12 100
— 63 m. 0,3×12 41
— 63 $^1/_2$T 0,3×16 105
— 63 $^1/_2$T 0,3×25 38
— 63 T 0,4×14 1000
— Benzi alamă 70 m 0,4×15 251/70 kg. 522
— idem 63 $^1/_2$T0,4×28 idem kg. 72
— idem 90 $^1/_2$T 0,4×28 kg. 403
— idem 63 m 0,4×32 kg. 123
— idem 70 m 0,4×65 kg. 146
— idem 63 $^1/_2$T 0,45×16 kg. 2141
— idem 63 $^1/_2$T 0,5×20 kg. 100
— idem 63 m 0,5×30 kg. 494
— idem 63 m 0,7×40 kg. 2900
— idem 63 T 0,7×50 kg. 65
— idem 58 ft 0,8×25 kg. 372
— idem 38 F 0,8×20 kg. 209
— idem 63 T 1×70 kg. 81
— Țevi alamă 63 $^1/_2$T 13×1,5 kg. 91

Profile alamă

— Sîrmă alamă 63 $^1/_2$T 4,4 kg. 117
— idem 58 T 5 kg. 65

Laminate aluminiu

— Tablă aluminiu 0,3 kg. 171
— idem moale 0,5 kg. 848
— idem 4,5 kg. 4084
— idem D-16 8 kg. 77
— idem moale 10 kg. 52
— Bare aluminiu $^1/_2$T 12 kg. 75
— idem exag. 52 kg. 32
— Bandă Al. (folie) 0,005×250 kg 63
— Bandă alamă (folie) 0,4×110 kg. 783
— Bandă Al. folie 0,5×14 kg. 684
— idem 0,5×50 kg. 153
— idem 72T 0,5×54 kg. 2000
— idem m 0,5×57 kg. 204
— Bandă Al. folie $^1/_2$t 0,5×63 kg. 199
— idem $^1/_2$T 0,6×36 kg. 219
— idem F 14 0,6×38 kg. 1773
— idem $^1/_2$T 0,6×100 kg. 82
— idem $^1/_2$ 0,8×80 kg. 201
— idem 0,8×140 kg. 133
— idem 0,20×615×735 kg. 115

Laminate bronz

— Tablă Bz RV 160 0,3×300×2000 kg. 28
— idem 160 0,3×600×2000 kg. 55
— Benzi cu Beriliu 0,8 kg. 51
— idem (folie) 0,05×26 kg. 455
— idem t 0,25×25 kg. 90
— idem $^1/_2$T 0,25×150 kg. 35
— idem ft 0,3×14 kg. 120

Laminate cupru

— Bare cupru Cu 9 $^1/_2$T 25×10 kg. 56
— idem crom 10 kg. 15
— idem 20 kg. 33
— idem 40 kg. 34
— idem 50 kg. 23
— Țevi cupru 40×30 kg. 117
— idem 40×5 kg. 397

Trefilate cupru

— Sîrmă Cu t 0,15 kg. 102
— idem 1 kg. 205
— idem T 1,15 kg. 72
— idem T 1,9 kg. 46
— idem $^1/_2$T 3 kg. 17
— Anvelope auto-tractor 250×20 buc. 11
— idem 1200×22 buc. 2
— idem 550×16 buc. 2
— idem 700×14 buc. 2
— Camere auto-tractor 750×20 buc. 13
— idem 1200×22 buc. 3
— idem 550×16 buc. 2
— idem 975×18 buc. 10
— Conductor Cu ST ∅ 2,5 8516-73 kg. 50
— idem 2-ETS ∅ 0,60 idem kg. 208
— idem direct sudabil ∅ 0,035 import kg. 303
— idem ∅ 0,16 idem kg. 110
— Conduct. bob. cu izolație ∅ 3,15×5 541-75 kg. 115
— idem ∅ 1 idem kg. 161
— idem ∅ 1,1 idem kg. 44
— idem ∅ 1,2 idem kg. 54
— Conductori MYYU 3×0,05 7350-72 kg. 32415
— Conductori AFY ∅ 10 6865-63 kg. 3173
— idem P 750 ∅ 0,75 526-67 kg. 100
— idem F 750 ∅ 6 idem kg. 275
— idem F 750 ∅ 16 idem kg. 208
— Pertinax plăci ∅ 10 RS1 7144-70 kg. 275
— Șurub c.i. 4×30 2571 buc. 400 000
— idem 3×30 2571 buc. 1 100 000
— Pietre polizor V 601 400×40×127 buc. 60
— Ferite 45166 buc. 195 375
— idem buc. 8 685
— idem buc. 11 130
— idem 55085 buc. 11 783
— idem 53857 buc. 172 344
— idem buc. 2 205
— idem 56961 buc. 43 370
— idem 50955 buc. 80 770
— idem 55237 buc. 41 940
— idem 55192 buc. 54 105
— idem 44065 buc. 990
— idem 400410 buc. 17790
— Magneți 71435 buc. 50
— Antenă cora 56937 buc. 1410
— Mică ferită 47826 buc. 9923
— Șurub feroscub 43028 buc. 1271
— idem reglaj 45187 buc. 48 962
— idem Mamaia 47715 buc. 180 130
— Amidon de porumb kg. 80
— Clorură de bariu kg. 350
— idem de calciu crist.
— Sulfat de magneziu kg. 600
— Bicromat de potasiu c.p. kg. 42
— Acetat de sodiu kg. 567
— Sare de călire kg. 50
— Azotat de sodiu kg. 840
— Ceară de parchet kg. 80
— Latex kg. 400
— Cerneală neagru-albăstrui kg. 100
— Bachelită de cauciuc buc. 1650

CITITORI!

Redacția continuă să primească comenzi, ce vor fi executate cu plata ramburs, pentru următoarele lucrări :

● CORESPONDENȚĂ COMERCIALĂ INTERNAȚIONALĂ (ENGLEZĂ, FRANCEZĂ, GERMANĂ)

● CONTRACTUL DE VÎNZARE INTERNAȚIONALĂ

● LEGEA CONTRACTELOR ECONOMICE, ediția a II-a

● **CALITATEA** – reglementări interne și internaționale

Prețul unui exemplar lei 20

Vă prezentăm

PRODUSELE

CENTRALEI INDUSTRIEI TRICOTAJELOR — BUCUREŞTI

Centrala industriei tricotajelor Bucureşti are în componenţa sa un număr de 41 de întreprinderi care realizează tricotaje din fire de bumbac, lînă şi mătase, perdele din fire de poliester şi alte produse.

Pentru acest sezon estival au fost introduse în fabricaţie şi se livrează comerţului numeroase noi modele de tricotaje moderne şi practice :

- **jachete**
- **bluze**
- **rochii şi costume din două piese**
- **veste**
- **costume de baie pentru femei**

Produsele menţionate sînt tricotate din fire de bumbac, PNA, poliester şi fire combinate. Acestea permit compunerea unor ansambluri vestimentare deosebit de elegante. Zecile de modele destinate vestimentaţiei de zi, după-amiază sau pentru sport, pe care le oferă întreprinderile din cadrul Centralei industriei tricotajelor Bucureşti, sînt confortabile şi uşor de întreţinut.

O gamă diversificată de ciorapi, confecţii-tricotaje şi blănuri sintetice tricotate, purtînd prestigioasa marcă — „ADESGO"

Creatorii de modă au ales, din cromatica specifică modei acestui sezon, cele mai frumoase nuanţe coloristice, deosebit de agreabile. Produsele respective pot fi găsite nu numai în magazinul de prezentare şi desfacere al centralei, din str. Bibescu Vodă sau în alte unităţi comerciale din Bucureşti, ci în toate magazinele de specialitate din întreaga ţară.

Una din unităţile reprezentative ale Centralei industriei tricotajelor este întreprinderea „Adesgo", unitate cu tradiţie în industria românească — cunoscută şi apreciată atît în ţară, cît şi peste hotare. Cu 54 de ani în urmă, „Adesgo" era un simplu atelier care fabrica doar cîteva modele de ciorapi. După naţionalizare, întreprinderea s-a dezvoltat şi modernizat în mai multe etape. Astăzi, ea fabrică :

ciorapi şi ciorapi-pantalon pentru femei ;

confecţii din tricoturi urzite şi blănuri sintetice tricotate ;

tricotaje pentru copii şi femei, pentru toate anotimpurile.

Un atelier de creaţie, înzestrat cu aparatură modernă şi cu un colectiv de muncă cu o înaltă specializare şi un laborator fizico-mecanic contribuie la calitatea produselor realizate după tehnologii noi. „Adesgo" a ajuns să realizeze anual peste 140 de modele de articole cu diferite contexturi, din tricoturi urzite şi blănuri sintetice tricotate.

Pentru succesele obţinute în realizarea planului, pentru calitatea şi competitivitatea produselor, colectivul întreprinderii „Adesgo" a fost distins cu Ordinul Muncii clasa a II-a.

Ion VASILESCU

1983

Dezvoltarea armonioasă a teritoriului – factor esențial în creșterea economico-socială a României

BILANȚUL celor 15 ani care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului consemnează, printre momentele cele mai semnificative, formularea concepției științifice privind dezvoltarea teritorială a țării. Traducerea sistematică în viață a acestei concepții, cu ajutorul unor strategii și opțiuni riguros fundamentate, s-a concretizat în realizări remarcabile, ce se integrează dinamismului general atît de caracteristic acestei perioade din istoria României.

Elaborarea unei strategii riguros fundamentate

DEZVOLTAREA teritorială este un proces complex, care afectează structurile economice și sociale, generează ample fluxuri ale mobilității spațiale și socio-profesionale a populației, determină consecințe pe multiple planuri. În fond, în strategia generală a dezvoltării teritoriale se împletesc organic repartizarea teritorială a forțelor de producție, sistematizarea teritoriului național și a localităților urbane și rurale, urbanizarea țării. Efectul de ansamblu al acestei strategii se materializează în dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor țării, a localităților, a județelor, în reducerea diferențelor dintre munca industrială și agricolă, între sat și oraș, în creșterea gradului de omogenizare a țării, în ridicarea calității vieții întregii populații.

Drumul de la Congresul al IX-lea al partidului pînă la Congresul al XII-lea, care, pentru prima dată, a adoptat Programul-directivă de dezvoltare economico-socială în profil teritorial în perioada 1981—1985, este jalonat de o serie de măsuri, printre care se cuvin menționate cele referitoare la organizarea administrativă a teritoriului (1968), sistematizarea teritoriului național (1972), planificarea în profil teritorial (1972) etc. Concepția științifică asupra dezvoltării teritoriale a României și-a găsit o expresie complexă în Programul Partidului Comunist Român, adoptat de Congresul al XI-lea, în care se statuează principiile directoare și obiectivele respective, în cadrul general al strategiei făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

În forma cea mai concisă, principiile și obiectivele dezvoltării teritoriale au fost formulate de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în felul următor: **„Făurirea socialismului presupune dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, într-o concepție unitară și de largă perpectivă. Numai pe această cale se asigură ridicarea gradului de civilizație a tuturor localităților, lichidarea migrației populației spre orașele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri și vieți sociale, făurirea deplinei egalități în ce privește condițiile de muncă și viață, exercitarea drepturilor și afirmarea în cîmpul vieții sociale a tuturor cetățenilor țării."**

Desigur, în acest proces complex al dezvoltării teritoriale, elementul hotărîtor este cel economic, anume **repartizarea judicioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu național.** La rîndul său, **urbanizarea**, care este un proces derivat, capătă o mare importanță, devenind factor ce poate favoriza repartizarea teritorială națională a forțelor de producție. Repartizarea teritorială a forțelor de producție este, pe un plan metodologic, o problemă a organizării și conducerii planificate a economiei naționale; deopotrivă ea se înscrie ca obiectiv al politicii economice de construire a socialismului, cu atît mai mult, cu cît în trecut, în țara noastră s-a vădit o concentrare cu totul nerațională a forțelor de producție, într-o mare parte a teritoriului existînd un nivel scăzut de dezvoltare economică. Hotărîtoare în acest proces este răspîndirea industriei moderne în toate zonele geografice, apță să creeze numeroase noi locuri de muncă, să asigure valorificarea resurselor naționale și utilizarea potențialului de muncă.

Pe baza înfăptuirii sistematice a politicii de industrializare socialistă a țării, în perioada primelor planuri cincinale au fost obținute o serie de rezultate pozitive în repartizarea teritorială a forțelor de producție. Cu toate acestea, în anul 1965 se menținea încă mari decalaje între nivelurile de dezvoltare economică a diferitelor zone. Dar, **cursul înnoitor, dinamic imprimat vieții economice și sociale odată cu Congresul al IX-lea al partidului** s-a resimțit puternic și în domeniul dezvoltării teritoriale, prin elaborarea și aplicarea unei strategii unitare și de lungă perspectivă pentru asigurarea progresului multilateral al tuturor zonelor și localităților. **Conferința Națională a Partidului din decembrie 1967** a avut un rol important în fundamentarea politicii de repartizare rațională a forțelor de producție ; s-a adoptat atunci un complex de măsuri privind perfecționarea conducerii economiei naționale și îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a țării.

Îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale din 1968 a creat cadrul optim pentru politica de repartizare teritorială rațională a forțelor de producție, pentru îmbinarea eficientă a principiului centralismului democratic cu conducerea locală, pentru conducerea cît mai eficientă a întregii construcții socialiste a țării.

Un rol important în aplicarea politicii de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriu l-a avut introducerea planificării în profil teritorial. Începînd cu anul 1972, odată cu adoptarea Legii privind dezvoltarea economico-socială planificată a României, pe lîngă planul întocmit în profil de ramură și departamental, s-a întocmit și planul în profil teritorial. O nouă verigă, de mare însemnătate, în strategia dezvoltării teritoriale a constituit-o și sistematizarea teritoriului și a localităților urbane și rurale. Directivele cu privire la sistematizarea teritoriului, adoptate de Conferința Națională a partidului din 1972, au stabilit principiile și drecțiile de bază ale dezvoltării orașelor și satelor patriei noastre, și au cuprins măsuri pentru trecerea la sistematizarea teritoriului pe baza unei concepții și a unui plan unic, care să țină seama de condițiile istorice, sociale în care s-au format diferite unități, de realitățile prezente și totodată de cerințele viitoare ale societății socialiste multilateral dezvoltate.

S-a avut și se are în vedere principiul că atît orașul cît și satul vor trebui să asigure locuitorilor condiții superioare de muncă, învățămînt, sănătate și cultură. În acest cadru în documentele programatice adoptate la Congresul al XII-lea al partidului, s-a stabilit să se treacă la dezvoltarea treptată a unui număr de noi centre urbane, în care să se construiască cu prioritate unități industriale, unități de învățămînt, sănătate și comerț. În jurul acestor centre ar urma să graviteze aproximativ 3—4 comune. Cadrul juridic al acestei strategii de mare anvergură este Legea privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale, care prevede măsuri pentru organizarea și amenajarea pe bază de plan a orașului și satului, în concordanță cu progresul economic și social general, pentru restrîngerea perimetrului construibil al localităților, transformarea unor localități rurale în centre urbane, adîncirea cooperării între localități, dezvoltarea rațională a rețelei de localități. În mod deosebit, sistematizarea teritoriului urmărește zonarea funcțională optimă, sporirea densității construcțiilor în localități, utilizarea rațională a teritoriului, echiparea cu dotări edilitare, a tuturor localităților țării, în așa fel încît să se asigure îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă ale întregii populații. Tocmai în acest sens în Programul partidului se subliniază că întreaga acțiune de sistematizare trebuie să asigure condiții de viață egale pentru toți cetățenii țării, fără deosebire de naționalitate, în spiritul principiilor echității socialiste, stingerea treptată a deosebirilor existente între oraș și sat prin ridicarea satului la nivelul de dezvoltare a orașului.

15 ANI DE LA CONGRESUL AL IX-LEA AL P.C.R.

Realizări de remarcabilă anvergură economică și socială

ÎNARMÎND partidul, întregul popor cu o perspectivă clară, cu principii științifice și obiective fundamentale, concepția de dezvoltare armonioasă a teritoriului elaborată și aplicată în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, și-a dovedit înalta eficiență, atestată de realizările acestei perioade. În aprecierea progreselor obținute în domeniul repartizării teritoriale a forțelor de producție, al sistematizării și urbanizării trebuie să avem în vedere, în primul rînd, diferențele de nivel existente în 1965 între zonele, județele și localitățile țării din punct de vedere al unor caracteristici social-economice esențiale și, în al doilea rînd, măsurile luate pentru a imprima ritmuri diferențiate, în special prin investiții, în așa fel ca zonele și județele mai puțin dezvoltate să beneficieze de ritmuri mai accelerate în contextul dinamismului general al economiei românești.

Măsurile luate în decursul celor trei cincinale, 1966—1980, au fost îndreptate în direcția reducerii decalajelor existente și accelerării dezvoltării zonelor și județelor rămase în urmă. Supuse unui proces intens de industrializare și beneficiind de un volum însemnat de investiții, județele rămase în urmă s-au dezvoltat rapid, în contextul general al creșterii economice dinamice a țării. O imagine a schimbărilor în acest sens ne oferă tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Repartiția celor 39 de județe după valoarea producției industriale în anii 1965—1980

Valoarea producției industriale (miliarde lei)	Numărul județelor			
	1965	1970	1975	1980
pînă la 2 miliarde lei	14	5	1	—
2,1— 4 „	13	11	4	—
4,1—10 „	9	15	14	—
10,1—15 „	3	5	7	16
15,1—25 „	—	3	10	12
peste 25 miliarde	1	1	4	12

Să menționăm și faptul că în perioada 1965—1978 la o dinamică a investițiilor în sectorul socialist de 416%, volumul acestora înregistrează un indice de creștere de 16 ori pentru județul Bistrița-Năsăud, de 14 ori pentru județul Dolj, de 12 ori pentru județul Covasna, de 694% pentru județul Vaslui, 596% pentru județul Botoșani. În mod corespunzător ritmul de creștere a producției industriale în județele mai puțin dezvoltate a fost mai accentuat. Cît privește valorificarea resurselor umane, este suficient să arătăm că dacă indicele creșterii personalului din industrie pe întreaga țară în 1978 față de 1965 a fost de 185%, valoarea lui în județul Bistrița-Năsăud a fost de 213%, în județul Botoșani, 291%, în județul Covasna 193%, în județul Ilfov 250%, în județul Sălaj 243%, în județul Vaslui 343%. Dezvoltarea puternică a industriei în aceste județe a dus la crearea unui mare număr de noi locuri de muncă, deci la valorificarea mai bună a resurselor naturale, la creșterea gradului de ocupare a populației. Decalajele s-au redus și se reduc în continuare la principalii indicatori ai județelor, expresie a creșterii omogenizării economice, a afirmării echității socialiste.

Un proces complex, cum este urbanizarea, a cunoscut schimbări semnificative în perioada 1965—1980, atît în ce privește creșterea urbană pe ansamblul țării, cît și pe planul urbanizării în teritoriu, în sensul imprimării unei mai echilibrate urbanizări pe județe. Dacă în 1965 existau în total 184 orașe, iar nivelul de urbanizare a fost de 33,7%, numărul acestora a crescut la 236 în 1975 (nivel de urbanizare 43,2%), urmînd ca pînă la sfîrșitul actualului cincinal numărul orașelor să ajungă la 365, cu un nivel de urbanizare de 52,2%. În mod corespunzător a crescut ponderea populației ocupate în industrie și construcții. Fapt remarcabil este că nivelul de urbanizare a județelor rămase în urmă a crescut mai rapid și s-a redus astfel decalajul dintre județele cele mai urbanizate și județele mai puțin urbanizate. (tabelul nr. 2). Să subliniem că nu este vorba de o creștere cantitativă a urbanizării: procesul cuprinde aspecte esențiale de ordin calitativ, conferite de dezvoltarea edilitară, de programul amplu de construcții de locuințe, de care au beneficiat orașele din toate județele țării.

Tabelul nr. 2

Nivelul de urbanizare a populației României și diferențele între nivelul minim și maxim pe județe

Anul	Nivelul de urbanizare a populației României	Nivelul de urbanizare pe județe		Maxim-minim / media 100
		minim	maxim	
1966	38,2	11,5	67,8	147,4
1978	48,6	25,5	72,8	97,3

Premise superioare pentru asigurarea în fapt a egalității în drepturi, a tuturor cetățenilor țării

PERSPECTIVE noi în domeniul repartizării teritoriale a forțelor de producție, al sistematizării teritoriului și al urbanizării au fost create de Congresul al XII-lea al partidului, care a statornicit orientări și sarcini de bază de deosebită importanță.

Dezvoltarea economico-socială a țării în profil teritorial va trebui să asigure valorificarea deplină a resurselor din fiecare zonă și dezvoltarea armonioasă a industriei, agriculturii și a celorlalte ramuri, urmărindu-se ca pînă în anul 1985, în toate județele să se realizeze o producție globală anuală de cel puțin 70 mii lei pe locuitor. Noul indicator, care cuprinde producția globală a industriei, agriculturii, construcțiilor și altor ramuri este mai cuprinzător decît producția globală industrială și, în același timp mai precis, deoarece este raportat la populația fiecărui județ. Valoarea acestui indicator va trebui să crească de la 65 344 lei pe locuitor, în anul 1980, la nivelul țării, la 90 959 lei în anul 1985, deci cu 39%. Semnificativ este faptul că în 1980 județul cu indicatorul cel mai mare (125 442) depășea de 3,2 ori județul cu cel mai mic indicator (39 160), în timp ce în 1985 valorile respective se estimează a fi de 169 667 lei și 70 046 lei, deci diferența se reduce la 2,4 ori, expresie a atenuării decalajelor economice dintre județe.

Comparativ cu 1965, situația județelor în 1985 este prezentată în tabelul nr. 3. Este un adevărat salt care reflectă nu numai creșterea economică generală a țării, ci și procesul de apropiere a județelor în ce privește nivelul dezvoltării lor economice.

Tabelul nr. 3

Gruparea județelor după producția globală pe locuitor

Lei pe locuitor	1965	1985
media pe țară	18328	90959
Pînă la 10 000	3	—
10 000 — 20 000	24	—
20 000 — 25 000	8	—
25 000 — 35 000	3	—
35 000 — 55 000	1	—
55 000 — 70 000	—	—
70 000 — 80 000	—	15
80 000 — 90 000	—	8
90 000 —100 000	—	6
Peste 100 000	—	10

De deosebită importanță este orientarea potrivit căreia în zonele și localitățile mai puțin dezvoltate se vor amplasa unități de dimensiuni mai reduse, îndeosebi din ramurile industriei prelucrătoare, în vederea repartizării mai raționale a locurilor de muncă pe întregul teritoriu. Pe același plan de importanță se situează principiul accentuării dezvoltării industriei mici și artizanale, al extinderii și diversificării prestărilor de servicii în vederea valorificării pe scară largă a resurselor locale de materii prime și utilizării forței de muncă, al satisfacerii nevoilor oamenilor muncii din fiecare județ.

Grija pentru om, pentru înflorirea personalității umane își găsește expresia pe numeroase planuri în viitorul cincinal. Ni se pare deosebit de semnificativ faptul că în 1985 toate județele trebuie să asigure un număr de cel puțin 400 persoane ocupate la 1 000 locuitori. Pe întreaga țară gradul de ocupare, în 1985 va ajunge la 481 persoane ocupate la 1 000 locuitori; pe județe acest indicator va oscila între 409 și 564. Ridicarea gradului de ocupare este legată în primul rînd de industrializare, de capacitatea industriei de a crea noi locuri de muncă.

Una din prioritățile de bază ale planului 1981—1985 o constituie dezvoltarea mai rapidă a agriculturii în toate județele țării, sporirea substanțială a producției vegetale și animale în vederea satisfacerii nevoilor de consum ale populației, acope-

Vladimir TREBICI

(Continuare în pag. 8)

ADÎNCIREA DEMOCRATISMULUI ÎN VIAȚA ECONOMICĂ A ȚĂRII

DEZVOLTAREA în ritmuri înalte a economiei naționale, punerea în valoare a tuturor rezervelor de valorificare superioară a resurselor materiale, financiare și umane atribuie o importanță tot mai mare factorului conștient, participării largi a maselor de oameni ai muncii la conducerea societății. Adîncirea continuă a democrației socialiste constituie un proces ce emană din însăși esența noii orînduiri. Acest proces a dobîndit vaste dimensiuni, forme de expresie tot mai perfecționate odată cu cel de al IX-lea Congres al paritdului, moment care pe fondul elaborării și aplicării unei politici profund științifice de dezvoltare economico-socială a țării, a marcat afirmarea unei concepții novatoare cu privire la cadrul și forma de participare a întregului popor la conducerea vieții economico-sociale.

Participarea largă a oamenilor muncii la conducerea societății

AU FOST CREATE, în acești ultimi cinsprezece ani, structuri democratice noi, care să permită implicarea responsabilă a tuturor oamenilor muncii deopotrivă în elaborarea programelor de dezvoltare și la transpunerea în practică a hotărîrilor. Apropierea conducerii de producție, instituționalizarea muncii și conducerii colective, creșterea rolului clasei muncitoare, sporirea competențelor și atribuțiilor adunărilor generale ale oamenilor muncii și ale consiliilor oamenilor muncii, crearea unor noi organisme naționale cum sînt Frontul Democrației și Unității Socialiste, Consiliul Național al Oamenilor Muncii etc. — iată cîteva principii și forme organizatorice ce se afirmă ca autentice puncte de reper în procesul de adîncire și perfecționare a democrației de tip nou, socialist.

O componentă de bază a democrației socialiste și, totodată, o premisă a ridicării acesteia pe treapta superioară a autoconducerii muncitorești, o constituie democrația economică. Izvorînd din însăși poziția fiecărui om al muncii de creator de noi valori, de proprietar al avuției sociale, și beneficiar a ceea ce se produce în societate, potențată pregnant de rolul pe care factorul economic îl vădește tot mai mult în procesul dezvoltării, adîncirea participării oamenilor muncii la conducerea proceselor economice s-a situat constant în atenția partidului nostru, a secretarului său general. În fapt, măsurile de perfecționare a structurilor democratice participative au avut drept obiectiv principal economicul. Cu toate aceste incontestabile progrese, după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la Plenara Comitetului Central al P.C.R. din 23 martie 1978, într-o anumită etapă **„nu s-a ținut pasul în ce privește măsurile de ordin economico-financiar care să pună la îndemîna organismelor de conducere colectivă, a adunărilor generale ale oamenilor muncii mijloacele necesare îndeplinirii în cele mai bune condiții a rolului lor în conducerea întregii activități economico-sociale"**. Tocmai în acest cadru deplasarea, potrivit structurilor nou create, a unor competențe la nivelurile de bază ale economiei, transformarea potențialității în realitate au impus perfecționarea și adaptarea mecanismului și pîrghiilor economico-financiare.

Răspundere sporită față de economisirea resurselor și creșterea eficienței

CE ELEMENTE semnificative au caracterizat măsurile de perfecționare a noului mecanism economico-financiar? Asigurînd promovarea principiului îmbinării diriJării unitare, pe baza planului național unic, a activității de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate cu autonomia economico-financiară a unităților administrative și de producție, cu principiul autoconducerii muncitorești, cu autogestiunea întreprinderilor, noul mecanism economico-financiar constituie un element fundamental în afirmarea unei etape calitativ superioare a centralismului democratic. În acest cadru se accentuează rolul sistemului financiar-bancar, răspunderea pe care fiecare om al muncii o are — trebuie să o aibă — pentru folosirea cît mai bună a mijloacelor financiare, pentru sporirea eficienței economice. Totodată, acest ansamblu de măsuri vizează, pe un plan general, creșterea rolului întreprinderilor în planificare, în întocmirea bugetelor de venituri și cheltuieli, în asigurarea condițiilor optime privind desfășurarea unei activități rentabile. Nota originală ce caracterizează acest amplu proces de perfecționare o constituie accentuarea, în întreaga activitate economico-socială, a factorilor de sporire a valorii nou create și, corespunzător, creșterea rolului indicatorilor apți să exprime aceste mărimi, în speță indicatorul valoarea producției nete.

Valoarea producției nete este un indicator sintetic de eficiență, de plan, expresiv și mobilizator care măsoară consumul de muncă vie, exprimînd exact efortul propriu al întreprinderii, centralei, ramurii economice la crearea venitului național. Acesta sintetizează și permite evidențierea nivelului de eficiență al folosirii mijloacelor materiale, al valorificării materiilor prime și materialelor, știut fiind că mărimea venitului național este dependentă de valoarea nouă ce se creează la nivelul fiecărei unități economice.

Înlocuirea, în practica planificării, a indicatorului producția globală cu indicatorul producția netă a marcat un moment deosebit de important în procesul perfecționării mecanismului economico-financiar. S-a considerat, cu deplin temei, că obiectivul final al oricărei activități economice trebuie să fie mărirea valorii nou create, singura sursă de sporire a avuției sociale. Or, spre deosebire de producția globală — indicator care, potrivit aprecierilor secretarului general al partidului, a fost întotdeauna necorespunzător din punctul de vedere al exprimării gradului de valorificare a resurselor, această disfuncționalitate accentuîndu-se tot mai mult în actualul stadiu de complexitate al economiei, —, indicatorul producția netă este apt să comensureze mai exact aportul fiecărei unități economice la progresul social general. Pe de altă parte, el are menirea, ca element de planificare, să orienteze unitățile economice spre fabricarea de produse cu un grad înalt de prelucrare și cu cheltuieli materiale mai reduse; să elimine influențele negative determinate de circulația artificială, nejustificată a unor produse, semifabricate etc., precum și pe cele generate de schimbările intervenite în gradul de integrare a producției prin adîncirea specializării; să stimuleze reducerea consumurilor de materii prime, materiale, energie prin faptul că nivelul de îndeplinire a producției nete este direct in-

fluențat de calitatea gospodăririi resurselor materiale. Tocmai în acest sens este posibilă în prezent calcularea unor indicatori de eficiență mult mai concludenți decît cei care se calculau pe baza producției globale.

Deopotrivă cu stabilirea valorii producției nete ca principal indicator sintetic de planificare, noul mecanism economico-financiar cuprinde și o serie de alți indicatori corelați care exprimă cu precădere valori finale. Între aceștia se impun a fi menționați producția fizică și alți indicatori fizici pe baza cărora se stabilesc sarcinile de producție, investiții, export, import, livrările la fondul pieței, promovarea progresului tehnic etc.; fondul total de timp de muncă al întreprinderii (în om-ore). S-a extins și s-a perfecționat totodată sistemul indicatorilor și normativelor de eficiență: productivitatea muncii exprimată prin producția netă și în expresie fizică prin consumul de timp de muncă pe unitatea de produs; gradul de folosire a capacităților de producție, indici de utilizare a fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor-unelte; indici de valorificare a materiilor prime și materialelor; norme și normative de consum și de stocuri de materii prime, materiale, combustibil și energie; normative de calitate și de înnoire a producției; beneficii și producția netă ce trebuie obținute la 1 000 lei fonduri fixe; normative de personal; cursurile de revenire ale produselor în activitatea de comerț exterior; aportul valutar al produselor la export etc.

Trebuie arătat că promovarea indicatorilor de activitate finală asigură utilizarea mai bună a potențialului din dotare. Totodată, ea permite realizarea unor însemnate economii de materii prime, materiale și energie, deschide un cîmp larg de afirmare, deopotrivă cu modalitățile practice de realizare, a unei noi concepții asupra activității economice în cadrul căreia valorificarea cît mai bună a tuturor resurselor ocupă un loc central.

Perfecționarea mecanismului economico-financiar în sensul celor amintite asigură un fundament trainic afirmării autogestiunii economico-financiare — ca tip superior de gestiune economică, ca metodă socialistă modernă de organizare, planificare, evidență și conducere a activității economico-financiare. Autogestiunea presupune ca întreprinderile — atît cele nou înființate cît și cele deja existente — să producă cît mai mult și de calitate superioară, să realizeze producția netă planificată, să îndeplinească planul economic, la toți indicatorii, cantitativi și calitativi, să obțină o eficiență economică maximă. De asemenea, autogestiunea economico-financiară are menirea să determine întreprinderile să fie rentabile, să-și compenseze toate cheltuielile din venituri proprii, să realizeze venituri suplimentare, restituind într-un termen cît mai scurt fondurile primite de la societate și constituindu-și fondurile necesare producției și dezvoltării activităților din rezultatele financiare proprii, cu alte cuvinte să se autofinanțeze ; în același timp, întreprinderile trebuie să contribuie, într-o măsură tot mai mare, la constituirea fondurilor centralizate necesare dezvoltării generale a societății.

Elementul hotărîtor — acțiunile pentru îndeplinirea sarcinilor

TOATE ACESTE SARCINI, care privesc, în esență, rentabilizarea activității fiecărei unități economice, urmează să se realizeze prin implicarea largă a colectivelor de oameni ai muncii, prin valorificarea tuturor posibilităților locale. În acest sens trebuie înțelese ideile profunde și apelul vibrant al secretarului general al partidului exprimate la recenta Plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii de a se depune toate eforturile pentru afirmarea în practica de zi cu zi a spiritului măsurilor de perfecționare a noului mecanism economico-financiar.

O latură importantă a perfecționării mecanismului economico-financiar a constituit-o îmbunătățirea substanțială a activității de planificare economică și financiară la nivelul întreprinderilor, centralelor, ministerelor etc., în condițiile instituirii normelor și normativelor de plan pe toate treptele organizatorice. Acest proces de perfecționare presupune ca stabilirea sarcinilor în profil departamental, de ramură, teritorial, în activitatea de planificare să se realizeze pornindu-se de la unitățile de bază, cărora le revine un rol cu mult sporit în dimensionarea propriei lor activități, o responsabilitate mai mare pentru realizarea sarcinilor. Folosirea cît mai bună a pîrghiilor economico-financiare în activitatea întreprinderilor, creșterea cointeresării și răspunderii unităților economice, a colectivelor de oameni ai muncii și a organelor de conducere colectivă în gospodărirea cu eficiență maximă a resurselor materiale, financiare și umane, întărirea disciplinei economico-financiare urmează să se realizeze prin aplicarea a numeroase metode și tehnici specifice. Între acestea un rol considerabil mai mare în condițiile aplicării noului mecanism revine bugetului de venituri și cheltuieli al întreprinderii. După cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., bugetele de venituri și cheltuieli **„nu sînt ceva formal, ci un mijloc prin care conducerea fiecărei întreprinderi, adunarea generală a oamenilor muncii pot acționa pentru a obține maximum de eficiență economică, o reducere substanțială a cheltuielilor materiale și de producție, creșterea substanțială a producției nete, a beneficiilor, a rentabilității în general...“**

Utilizarea acestui instrument permite evidențierea mai clară a rezultatelor financiare — prin raportarea veniturilor la cheltuieli —, cunoașterea detaliată a modului de constituire, repartizare și utilizare a fondurilor proprii ale întreprinderii, situația creditelor bancare, a vărsămintelor la bugetul statului, restituirea fondurilor bănești primite de la societate etc. Bugetul de venituri și cheltuieli constituie astfel un instrument de bază, activ de conducere a activității financiare, de autofinanțare, de decizie și analiză a calității activității desfășurate și de control economico-financiar care asigură echilibrul financiar al unității respective și contribuie la mobilizarea și folosirea cu eficiență maximă a tuturor resurselor materiale și financiare, la asigurarea rentabilității.

Prin noul mecanism economico-financiar s-au adus importante îmbunătățiri finanțelor unităților și organizațiilor cooperatiste (meșteșugărești, agricole de producție, de consum), bugetului de stat, sistemului asigurărilor sociale, asigurărilor de stat de bunuri, de persoane și de răspundere civilă etc. Toate aceste îmbunătățiri urmăresc creșterea stimulării materiale atît a unităților economice, ca persoane juridice, cît și a colectivelor lor de oameni ai muncii. Ea se realizează în primul rînd prin noile destinații date beneficiului realizat în cadrul planului, din care întreprinderile se autofinanțează, constituindu-și fondurile proprii, inclusiv fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii ; în al doilea rînd, prin faptul că o parte mult mai mare din beneficiul realizat peste cel planificat se repartizează pentru fondul de dezvoltare economică a întreprinderii, pentru fondul construcțiilor de locuințe și alte investiții cu caracter social și pentru suplimentarea fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii. Din această perspectivă, rolul beneficiului în asigurarea dezvoltării economice și ridicarea nivelului de trai al poporului sporește substanțial. Este un imperativ subliniat cu consecvență de conducerea superioară de partid și de stat, acela ca fiecare întreprindere să desfășoare o activitate rentabilă, să-și maximizeze beneficiile. Înfăptuirea politicii de ridicare a nivelului material și spiritual al poporului nu se poate realiza, potrivit sublinierilor făcute în recentele documente de partid, decît în condițiile dezvoltării continue a forțelor de producție, ale creșterii eficienței și rentabilității întregii noastre activități economice.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, măsurile de perfecționare a conducerii economico-sociale, de realizare a unui mecanism economico-financiar mai bun au o însemnătate deosebită; ele însă constituie doar un cadru juridic, economic și financiar corespunzător; nimeni nu trebuie să se aștepte la minuni doar prin însăși adoptarea acestor hotărîri. Pentru ca ele să dea rezultatele pe care le dorim, trebuie să acționăm cu toată fermitatea în vederea transpunerii lor operativ și în cele mai bune condițiuni în practică. Tocmai de aceea se impune creșterea răspunderii directe a conducerilor colective din întreprinderi, centrale, a tuturor oamenilor muncii din unitățile respective, este necesară, o muncă stăruitoare pentru gospodărirea rațională și obținerea cu resursele materiale și financiare de care dispunem a unei eficiențe maxime.

Gheorghe D. BISTRICEANU

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

REALIZAREA PRODUCȚIEI FIZICE – LA BAZA LIVRĂRII RITMICE A UTILAJELOR PENTRU INVESTIȚII

în obiectivul revistei : accelerarea punerii în funcțiune a noilor capacități de la întreprinderea „Republica" din Capitală

PENTRU îndeplinirea exemplară a planului de investiții pe acest an și pe întregul cincinal și punerea în funcțiune la termenele prevăzute a capacităților de producție prioritare, o însemnătate deosebită o are livrarea ritmică pe șantiere a utilajelor tehnologice. Satisfacerea acestei exigențe majore este însă direct condiționată de realizarea la producător, în mod ritmic și integral, a producției fizice la termenele planificate, de acordarea unei atenții prioritare fabricării utilajelor tehnologice care condiționează punerea în funcțiune a obiectivelor de investiții principale.

Dat fiind că **Revista economică** și-a propus să urmărească și să sprijine cu consecvență accelerarea punerii în funcțiune a noilor capacități de producție importante de la întreprinderea „Republica" din Capitală (vezi R.E. nr. 23 din 1980), publicăm în acest număr o analiză a gradului de îndeplinire a producției fizice efectuată la unul dintre furnizorii de utilaje (întreprinderea „23 August" din București) ai acestui obiectiv de investiții în dorința de a contribui la accelerarea fabricării și livrării pe șantiere a instalațiilor tehnologice necesare conectării rapide a acestor noi obiective de investiții la circuitul economic.

Situația fabricației și a termenelor de livrare a utilajelor, instalații tehnologice componente ale unor linii complexe care urmează a fi puse în funcțiune în acest an la „Republica", evidențiază că la una din cele trei prese de turtit inele termenul de livrare stabilit prin contract (luna mai) a fost deja depășit. Nici cele două bucăți de utilaje auxiliare, al căror termen de livrare a expirat la încheierea semestrului I, nu au fost realizate în cadrul acestui interval. Ca dealtfel și celelalte 2 prese de turtit inele care, deși programate a fi fabricate în prima lună a semestrului II, au șanse de a fi livrate în luna august a.c.

De ce se înregistrează aceste rămîneri în urmă ale producătorului față de termenele prevăzute în contracte ? Întîrzierea pregătirii, programării și executării tuturor acestor utilaje pentru „Republica" este determinată de :

— apariția altor două **priorități** la producător, solicitate de titularul de investiții comun al tuturor acestor obiective — M.I.M. — ca fiind mai importante și mai urgente ca cele de la întreprinderea „Republica" : utilaje tehnologice pentru noi capacități la C. S. Galați și „Victoria"-Călan cu restanțe de utilaje și intrări în funcțiune din anul anterior ;

● Termene mai scurte pentru fabricarea și livrarea utilajelor tehnologice necesare întreprinderii de țevi „Republica". ● O corelare mai adecvată între prevederile și termenele din contracte și cele din listele de utilaje ● Preocupări sporite pentru recuperarea restanțelor în livrare față de contracte la toți furnizorii furnizorului de instalații tehnologice

— **insuficiența** unor capacități de producție, existența unor **locuri înguste** în unele secții de fabricație, în special la sectoarele calde (turnătoria de oțel), dar și la prelucrări mecanice (mașini de performanță mari) la secția Mecanică 1 și chiar a forței de muncă la atelierele de montaj și probe.

Desigur, principala răspundere pentru lipsa sau insuficienta mobilizare a capacității de fabricație la unele secții, pentru existența unor strangulări pe fluxul de producție și mai ales pentru lipsa forței de muncă o are însăși întreprinderea. Aceasta deoarece fie că nu și-a corelat capacitatea secțiilor cu sarcinile de plan, fie că a încheiat sau a admis primirea de contracte peste capacitatea disponibilă. Este de menționat că, în ultima vreme, în întreprindere se înregistrează însă un curs pozitiv, o sporire a eforturilor pentru realizarea întregii producții fizice contractate, pentru eliminarea (în principal prin autodotare și perfecționarea organizării și conducerii producției și a muncii) stagnării fluxului productiv în „locuri înguste", ceea ce constituie o premisă pentru mai buna desfășurare a activității economice în semestrul II al acestui an ;

— existența în paralel cu contractele încheiate între întreprinderi, pe baza legii contractelor economice, a unor liste de utilaje (stabilite de comun acord între reprezentanți ai ministerelor tutelare) **ale căror termene și prevederi diferă uneori substanțial de cele contractuale**, ceea ce îngreunează realizarea producției fizice planificate și efectuarea unei corespunzătoare pregătiri a fabricației utilajelor.

Pentru a se elimina astfel de situații este necesar ca organele ierarhic superioare întreprinderilor (centrale, ministere) să nu modifice prea des termenele de livrare din contracte și liste, să țină seama de posibilitățile reale de execuție ale producătorilor și să realizeze o corelare obiectivă și efectivă a celor două documente (contracte-liste) existente în prezent, în așa fel încît să nu se deterioreze ci să fie respectate și promovate principiile legii contractelor economice.

Ce perspective sau certitudini există, totuși, ca utilajele de care ne ocupăm să fie realizate în termenele probabile, menționate (august-septembrie) ? Investigația noastră consemnează în această privință următoarele :

● secția Montaj 1, care va executa utilajele respective, urmează să analizeze la începutul lunii iulie comenzile restante și, în funcție de aceasta, să dispună pregătirea, programarea și asigurarea cu materiale a fabricației lor, după următorul program : construcția metalică-uzinajul în iulie, montajul-probele tehnologice fiind posibile în luna august, iar livrarea în aceeași lună sau în cea următoare ;

● pentru ca această posibilitate să devină certitudine este nevoie ca secția Montaj 1 din întreprindere să grăbească analiza de detaliu a comenzilor respective și să stabilească mai operativ cantitatea, calitatea și tipodimensiunea materialelor și componentelor necesare fabricației. Pentru ca, primind notele de aprovizionare, compartimentul de resort să poată face aprovizionarea cu ceea ce are deja în depozite sau să urgenteze demersurile la furnizori pentru livrarea unor subansamble contractate pe care încă nu le-a primit. Este vorba în special de 6 distribuitoare de aer (termen de livrare expirat în trim. II) de la întreprinderea „Balanța"-Sibiu, de 3 motoare electrice A.S. M.B.-5 de 4 kW/750 ture/min (termen de livrare de asemenea expirat în trim. II) de la întreprinderea „Electromotor"-Timișoara, de 12 bucăți rulmenți Nj 328, comandă nerepartizată încă de centrala de resort.

Dat fiindcă orice amînare în efectuarea analizei comenzilor și a programării în fabricație a utilajelor la care ne-am referit poate duce în continuare la întîrzierea livrării lor către întreprinderea „Republica" și, în consecință, la întîrzierea punerii în funcțiune a capacităților pentru producerea profilelor de țevi de oțel, țevi de extracție și prăjini de foraj, pe întreaga filieră a producătorilor de utilaje tehnologice se cer intensificate preocupările pentru realizarea instalațiilor necesare finalizării montajului pe șantiere.

Gh. DRĂGHICI

Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiilor prime și energiei impune

CREȘTEREA GRADULUI DE PRELUARE A RESURSELOR REFOLOSIBILE DE LA POPULAȚIE

DATORITĂ creșterii nivelului de civilizație al societății românești, sfera consumului devine din ce în ce mai mult generatoare de resurse reciclabile, deținînd încă de pe acum o pondere importantă în domeniul articolelor de îmbrăcăminte și încălțăminte, al ambalajelor pentru produse alimentare și nealimentare, al bunurilor de folosință îndelungată, de uz casnic și gospodăresc etc. Totodată, ca urmare a ritmului rapid de înzestrare a gospodăriilor populației cu autoturisme, este de așteptat ca într-o perspectivă destul de apropiată ponderea unor resurse recuperate pînă în prezent aproape în exclusivitate din sfera producției (anvelope și piese auto uzate, uleiuri minerale etc.) să fie depășită de cea a resurselor reciclabile provenite din sfera consumului. Cu alte cuvinte, recuperarea bunurilor uzate de la populație devine treptat o componentă de bază a procesului de reciclare a resurselor în țara noastră, fapt reflectat cu claritate și în actele normative adoptate la nivel național la începutul acestui an prin care se reglementează unitar desfășurarea acestui proces.

Trebuie spus însă că aplicarea în practică a prevederilor acestor acte normative se diferențiază net în raport cu sursa de proveniență a resurselor reciclabile. Dacă în cazul unităților de stat reciclarea resurselor are asigurate condiții favorabile, decurgînd din organizarea gestiunii acestora potrivit unor principii unitare, în cazul reciclării resurselor încorporate în bunurile scoase din uz de către populație trebuie să se adopte metode specifice. De aceea am considerat utilă prezentarea unor aspecte referitoare la modul actual de implicare a populației în procesul de reciclare complexă a resurselor, așa cum au rezultat din sondajele efectuate de Institutul de economie industrială în gospodăriile populației din București. Considerăm că abordarea unor asemenea aspecte este utilă specialiștilor preocupați de soluționarea problemelor complexe legate de antrenarea populației în procesul de reciclare a resurselor, nu numai în calitate de furnizoare de bunuri uzate, ci, în egală măsură, de forță de muncă capabilă să execute la domiciliu o serie de operații de prelucrare primară, cum sînt : desmembrarea, sortarea, colectarea și predarea bunurilor uzate. Necesitatea intensificării preocupărilor în acest domeniu a fost subliniată cu deosebită claritate de către secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu cu ocazia vizitei de lucru efectuată în ziua de 20 iunie a.c. la întreprinderea textilă „Aurora" din Capitală, precizînd că este necesară **elaborarea unui program care să prevadă mijloace și soluții pentru a se ajunge la refolosirea a cel puțin 50% din tot ceea ce se livrează spre consum populației și altor beneficiari.** Cu același prilej, s-a indicat forurilor implicate să asigure o mai bună organizare a activității de colectare a bunurilor uzate de la populație.

Participarea populației la reducerea eforturilor implicate de asigurarea resurselor materiale și de energie prin intermediul activității de reciclare depinde de măsura în care aceasta cunoaște dificultățile pe care le întîmpină țara noastră, ca de altfel majoritatea țărilor lumii, în domeniul procurării materiilor prime și combustibililor. Din investigațiile întreprinse a rezultat că, deși populația bucureșteană are asigurat un acces larg la mijloacele de comunicare în masă, totuși este conștientizată numai în parte în legătură cu problemele procurării materiilor prime și energiei. Astfel, din totalul persoanelor intervievate cu ocazia sondajului efectuat în București, 19,4% au o imagine destul de aproximativă în legătură cu dificultățile pe care le întîmpină economia noastră națională în acest domeniu. Evident că această stare de lucruri cunoaște diferențieri semnificative în funcție de categoria socio-profesională, fiind specifică mai ales femeilor casnice (31,5%) și pensionarilor (28,6%) și mai puțin cadrelor cu studii medii (8%) și superioare (6,1%). Or, după părerea noastră, **tocmai primele două categorii pot fi atrase într-o mai mare măsură în procesul de reciclare, nu numai în calitate de furnizoare de bunuri uzate, ci și de forță de muncă necesară pentru colectarea, dezmembrarea, sortarea și predarea acestora la unitățile specializate.**

În același timp, deși în țara noastră funcționau o serie de sisteme de reciclare, totuși, uneori ele sînt cunoscute de populație numai în parte. Astfel, 37,1% din numărul persoanelor intervievate au declarat că nu știau de existența unor unități care colectează bunuri uzate de la populație, iar restul (62,9%) aveau o imagine destul de aproximativă despre acestea, indicînd de cele mai multe ori nu denumirea întreprinderilor sau unităților, ci a bunurilor care fac obiectul acestor activități.

Este important de semnalat că majoritatea celor care au declarat că știu de existența activității de colectare a bunurilor uzate (92,4% s-au referit la unitățile aparținînd sistemelor de reciclare tradiționale (sticlă, fier vechi, hîrtie etc.), aceasta explicîndu-se în cea mai mare parte prin aceea că, funcționînd de un timp mai îndelungat, asemenea unități au putut fi cunoscute de populație, prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă, prin contact direct, sau prin informare reciprocă. În cazul preluării de la populație a bunurilor de folosință îndelungată scoase din uz, sistemul actual era cunoscut la data efectuării sondajelor numai în proporție de 12,3% de către persoanele intervievate. Acest sistem funcționează de puțină vreme și, fiind într-o fază incipientă de organizare (cuprinde numai recondiționarea unor bunuri cu un grad redus de uzură), nu putea fi cunoscut prin contacte directe decît de un număr foarte mic de persoane. Dezvoltarea sistemului de reciclare a resurselor încorporate în bunurile scoase din uz poate fi făcută numai în condițiile în care populația este sensibilizată cu privire la rolul ei în economisirea resurselor materiale și de muncă. Necesitatea dezvoltării unui astfel de sistem derivă, în primul rînd, din amplificarea procesului de scoatere din uz în viitorii cinci ani. În aceste condiții, necunoașterea unui asemenea sistem de preluare a bunurilor uzate de la populație va conduce în mare parte la eliminarea acestor bunuri prin distrugere.

Nu este lipsit de importanță relevarea faptului că 46,9% din persoanele intervievate au indicat ca mijloc de stimulare a participării populației la acțiunile de colectare a bunurilor însăși cunoașterea sistemelor de reciclare prin intermediul publicității.

Utilizarea unor metode adecvate

VIABILITATEA sistemelor de reciclare a resurselor încorporate în bunurile de consum scoase din uz depinde în egală măsură și de modul în care acestea realizează contactul cu populația. Din informațiile culese prin sondaj a reieșit că populația este satisfăcută într-o măsură redusă de modalitățile actuale de preluare a bunurilor. În acest sens persoanele intervievate au fost rugate să opteze pentru una sau mai multe modalități posibile de preluare, printre care și cele actuale. Din răspunsurile primite (tabelul nr. 1) rezultă că numai 6,5% sînt de părere că trebuie menținute modalitățile actuale, majoritatea optînd pentru modalități care presupun contactul direct prin intermediul unei rețele de colectare mai dense sau prin preluări de la domiciliu.

Este evidentă opțiunea populației pentru modalitățile prin care se realizează o economie maximă de timp. Necesitatea organizării unor sisteme de reciclare care să răspundă cerințelor populației rezultă și din faptul că în condițiile actuale numai 10,8% din numărul persoanelor intervievate au predat bunuri de folosință îndelungată unor unități de stat. În condițiile modificării modalităților de preluare proporția celor care intenționează să pre-

Tabelul nr. 1
— în procente —

Total persoane intervievate :	100
din care au optat pentru :	
— menținerea modalităților actuale	6,5
— înființarea de centre în cartiere care să preia bunurile uzate	35,3
— preluarea bunurilor uzate pe baza comenzilor telefonice	36,2
— organizarea unei zile de predare prin intermediul asociațiilor de locatari	17,2
— alte modalități	4,8

dea astfel de bunuri se poate ridica, potrivit opiniilor exprimate, la aproape 45%.

Acumularea la populație a unei cantități însemnate de bunuri de folosință îndelungată uzate ca urmare a accelerării procesului de scoatere din uz, pe fondul unui sistem de preluare a acestor bunuri numai în parte racordat la cerințele populației, a generat piața de mîna a doua (vînzări de bunuri uzate la persoane particulare). Ilustrăm acest aspect prin datele din tabelul nr. 2.

Rezultă că gospodăriile populației au apelat într-o proporție însemnată la „piața de mîna a doua" pentru a valorifica bunurile scoase din uz și într-o măsură mai mică la unitățile socialiste. De asemenea, se poate trage concluzia că există un segment al populației destul de însemnat care apelează la „piața de mîna a doua" pentru dotare inițială sau completarea dotării. Acest aspect este cu atît mai important cu cît prin reintroducerea în circuitul economic a unor bunuri recondiționate se realizează o reciclare superioară nu numai a resurselor materiale și de energie încorporate în ele, ci și o satisfacere a cerințelor populației în condițiile economisirii de muncă socială încorporată în astfel de bunuri. Or, în cazul bunurilor cu un grad mare de prelucrare, care încorporează o mare cantitate de muncă socială, tocmai acest aspect al reciclării este mai important.

Evident că viabilitatea sistemelor de recuperare a bunurilor uzate de la populație și reintroducerea resurselor încorporate în ele în circuitul economic depinde în egală măsură și de organizarea corespunzătoare a acestora. Din investigațiile efectuate a rezultat că din totalul persoanelor care cunosc asemenea unități specializate în achiziționarea de bunuri uzate de la populație numai 50,6% au apelat la serviciile acestora, indicînd în același timp drept cauze o serie de deficiențe organizatorice ale sistemelor de reciclare. Menționăm dintre acestea pe cele mai importante :

— distribuția teritorială neuniformă a centrelor de colectare și achiziție și distanța mare de la domiciliu pînă la astfel de unități ;

— sînt destul de frecvente cazurile în care unitățile nu dispun de fonduri pentru plata bunurilor uzate predate de către cetățeni ;

— insuficienta corelare a programului de activitate a acestor centre cu timpul liber al cetățenilor ;

— personalul de deservire este numai în parte pregătit pentru această activitate, persoanele intervievate declarîndu-se nemulțumite în legătură cu acest aspect în proporție de 30% ;

— problema transportului unor bunuri grele este soluționată numai în parte, de cele mai multe ori fiind lăsată la latitudinea persoanelor care vor să predea bunuri uzate ;

— sistemul de prețuri practicat în achiziționarea unor bunuri de folosință îndelungată contribuie într-o măsură destul de redusă la stimularea populației pentru predarea bunurilor uzate etc.

Rezultă că preocupările care vizează îmbunătățirea organizării sistemului de preluare de la populație a materialelor refolosibile este necesar să fie orientate într-o mai mare măsură spre **găsirea unor metode specifice de atragere a cetățenilor în activitatea de colectare.** Asemenea metode trebuie să fie compatibile cu particularitățile procesului de procurare, utilizare și scoatere din uz a bunurilor de către populație, printre care :

— eterogenitatea bunurilor uzate generată atît de diversificarea cerințelor populației, cît și de diferențierile mari care apar în ceea ce privește uzura fizică și morală a acestora ;

— răspîndirea teritorială neuniformă și eterogenă a consumatorilor, în calitatea lor de furnizori de bunuri uzate ;

— posibilitățile diferențiate de apelare la timpul liber al diferitelor categorii de populație pentru efectuarea unor operații care compun activitatea de colectare (desmembrarea bunurilor uzate, sortarea materialelor, transportul și predarea acestora la unitățile socialiste etc.) .

— mijloacele specifice de stimulare a participării diferitelor categorii de populație la procesul complex de colectare selectivă a bunurilor uzate etc.

Tabelul nr. 2

Modul de scoatere din dotare (înstrăinare) a televizoarelor și frigiderelor uzate
— în procente —

	Televizoare	Frigidere
Total gospodării cercetate din care :	100,0	100,0
— au scos din dotare asemenea bunuri	16,8	12,1
Din total gospodării care au scos din dotare asemenea bunuri, au realizat acest lucru prin :	100,0	100,0
— vînzări către unități socialiste	2,6	0,9
— vînzări la persoane particulare	23,5	30,4
— cedare la rude, prieteni etc.	59,2	64,2
— alte modalități	14,1	4,5

Măsuri pentru accelerarea preluării

DIN ANALIZA rezultatelor sondajelor efectuate în rîndul gospodăriilor populației din Capitală a rezultat că

RECUPERARE RECICLARE EFICIENȚĂ

● *O întreprindere din Elveția s-a specializat în fabricarea de batiuri pentru mașini-unelte grele, din beton cu rășini epoxidice. Acest material satisface cerințele în ce privește rezistența la compresiune și la încovoiere combinată cu tracțiune, modulul său de elasticitate fiind cu 75% mai mic decît cel al fontei cenușii, iar masa volumetrică — cu peste 60% (ceea ce permite reducerea dimensiunilor fundațiilor). Pe lîngă importanta economie de metal, batiurile din beton au o cantitate mai mică de energie încorporată.*

● *Prețurile excesive ale petrolului au ridicat cheltuielile pentru combustibil la 60% din costul zilnic al deplasării unui vapor. De aici, noi orientări în construcțiile navale. De pildă, se procedează la înlocuirea turbinelor cu abur cu motoare diesel, care consumă mai puțin carburant, întrucît se elimină circuitele între combustie și cilindri, deci pierderile de căldură. (Un petrolier de 280 000 tdw, transformat în acest fel, și-a redus consumul cu 50 tîzi, ceea ce asigură recuperarea în doi ani a cheltuielilor de reechipare). O serie de firme occidentale producătoare de motoare diesel pentru nave oferă tipuri îmbunătățite, cu consum scăzut. Încercări la scară redusă, făcute în S.U.A. și Japonia, ca și o serie de studii din diferite țări au în vedere nave cu tonaj mediu, prevăzute auxiliar cu pînze, care să „ajute" motoarele, economisind circa 10% la carburant.*

● *La prelucrarea bauxitei rezultă, pentru fiecare tonă de aluminiu, aproximativ aceeași cantitate de reziduu — așa-numitul noroi roșu — care conține în proporție de 30—60% oxizi de fier. Printr-o nouă tehnologie, această resursă secundară este valorificată pentru producția de țagle. Noroiul roșu, parțial uscat, amestecat cu cărbune sau cocs mărunțit, este aglomerat în granule de circa 1 cm diametru, care sînt introduse pe un grătar mobil, așternîndu-se deasupra un strat de calcar (de pildă, cochilii de scoici). Prin calcinarea calcarului la o temperatură de 2 300°C se degajă monoxid de carbon, care se combină cu oxigenul din oxizii de fier ; conținutul de fier al granulelor se mărește la circa 20% prin reducere chimică și la 98—99% prin tratare într-un cuptor electric. Urmează o rafinare în cadrul căreia se separă urmele de vanadiu, titan și siliciu, rămînind oțel. La o fabrică din Statele Unite, cu un consum de 5—8 t de noroi roșu, 0,4—0,6 t cărbune, 0,5—0,7 t calcar și 1 000—1 400 kWh energie electrică se obține o tonă de oțel.*

● *Anvelopele auto vechi capătă noi utilizări. Din cauciucuri uzate, în Cehoslovacia se realizează materialul „Gural", elastic și rezistent la uzură, folosit la pavarea trotuarelor, terenurilor de sport, ca și la pardoseli în diferite clădiri (inclusiv în spitale, la culoare și săli). În Michigan (S.U.A.) s-a experimentat cu succes refacerea îmbrăcăminților rutiere, așternîndu-se peste asfaltul vechi un strat de 12 mm dintr-un amestec cald de 1 : 3 granule de cauciuc (obținute prin măcinarea grosieră a circa 1 500 de anvelope pentru 1 km de șosea) și bitum, iar deasupra turnîndu-se un strat obișnuit de asfalt ; membrana elastică astfel obținută previne crăparea stratului de uzură și pătrunderea apei în fundația drumului.*

pentru creșterea gradului de participare a tuturor cetățenilor la procesul complex de recuperare a materialelor refolosibile încorporate în bunurile scoase din uz este necesară aplicarea în practică la diferite nivele organizatorice a unui ansamblu de măsuri coordonate, menite să contribuie la perfecționarea funcționării sistemului național actual de reciclare a resurselor, al cărui cadru organizatoric a fost conturat cu claritate prin intermediul actelor normative adoptate la începutul acestui an.

O **primă** categorie de măsuri se referă la conștientizarea într-o mai mare măsură a tuturor categoriilor de populație în legătură cu importanța reciclării resurselor pentru economia noastră națională. Din acest punct de vedere ar putea fi luate în considerare următoarele direcții principale de acțiune :

— continuarea și intensificarea acțiunilor de popularizare în rîndul tuturor categoriilor de populație a rolului reciclării resurselor și mijloacelor prin care fiecare cetățean își poate aduce contribuția la mai buna gospodărire a resurselor încorporate în bunurile uzate ;

— intensificarea preocupărilor unităților economice implicate în reciclarea resurselor în ce privește informarea populației în legătură cu obiectivul activității lor, modul de desfășurare, condițiile de preluare a bunurilor uzate etc. ;

— utilizarea diferențiată în acest scop a fiecărui mijloc de comunicare în masă sau a oricărei forme de popularizare, în funcție de segmentul de populație în cadrul căruia înregistrează maximum de audiență, concomitent cu apelarea la metode specifice fiecărui segment ;

— apelarea într-o mai mare măsură la organizațiile politice și obștești, la instituțiile de învățămînt etc., nu numai pentru colectarea bunurilor uzate ci, în primul rînd, pentru promovarea unei concepții noi, a unei atitudini responsabile din partea fiecărui cetățean în legătură cu necesitatea valorificării resurselor încorporate în bunurile uzate etc.

Așa cum a rezultat din opțiunile formulate de persoanele intervievate cu ocazia sondajelor efectuate, o a **doua** categorie de măsuri se referă la adaptarea modalităților și condițiilor de preluare a bunurilor uzate la cerințele populației. În raport cu eterogenitatea și răspîndirea teritorială neuniformă a bunurilor scoase din uz care trebuie colectate, se resimte necesitatea găsirii unor forme stimulative pentru transferul operațiunilor de desmembrare și sortare, selectare pe categorii de materiale refolosibile din sfera activității unităților colectoare în atribuțiile populației prin utilizarea pe scară largă a muncii la domiciliu. Se asigură astfel posibilitatea colectării selective, procedeu experimentat cu succes în unele țări dezvoltate, cum este Franța, R.F. Germania și altele. Pe de altă parte, cu deosebire în mediul urban, în procesul de colectare pot fi implicate asociațiile de locatari, ceea ce asigură strîngerea unor cantități în raport cu mărimea cărora devine rentabilă preluarea direct de la domiciliu a materialelor refolosibile cu mijloace de transport puse la dispoziție de unitățile colectoare pe baza comenzilor făcute de către aceste asociații. De asemenea, poate fi experimentat și procedeul organizării unei „zile a curățeniei", diferențiat pe străzi, cartiere, concomitent cu participarea locuitorilor la desmembrarea, selectarea și sortarea materialelor refolosibile.

O **a treia** direcție de acțiune se referă la implicarea micii industrii (inclusiv a celei casnice) în utilizarea materialelor refolosibile în vederea producerii unor bunuri destinate să satisfacă diferite cerințe sociale (de producție sau consum). Din această perspectivă, sistemul național de reciclare a resurselor ar trebui, după părerea noastră, să implice populația într-o triplă calitate : ca furnizoare de bunuri uzate ; de forță de muncă utilizabilă în procesele de dezmembrare, selectare, sortare și predare a materialelor refolosibile ; de producătoare a unor bunuri prin utilizarea materialelor refolosibile obținute prin recuperarea bunurilor uzate.

Au fost enunțate numai cîteva din măsurile susceptibile de a contribui la operaționalizarea prevederilor actelor normative referitoare la preluarea de la populație a bunurilor uzate. Trebuie spus însă că estimarea cît mai corectă a cantităților de bunuri uzate disponibile la populație, precum și perfecționarea formelor de implicare cît mai deplină a tuturor locuitorilor în procesul complex de reciclare a resurselor încorporate în astfel de bunuri reclamă continuarea investigațiilor de tipul celor organizate de către Institutul de economie industrială, analize în măsură să ofere materialul informațional necesar fundamentării științifice a deciziilor în acest domeniu de activitate. Cînd se afirmă acest lucru, se are în vedere că numeroasele acte individuale de achiziție, utilizarea și scoaterea din uz a bunurilor destinate să satisfacă cerințele populației nu pot fi studiate exhaustiv, ci numai prin intermediul unor procedee statistice specifice, în care rolul principal îl deține tehnica sondajelor. Iată de ce considerăm utilă efectuarea, cu o periodicitate prestabilită, a unor astfel de investigații, care pot face obiectul programelor de cercetare ale unor instituții specializate. O asemenea necesitate derivă din faptul că se lărgește continuu gama bunurilor care ies din uz din sfera consumului, în cantități care reprezintă interes din punct de vedere economic.

Vasilie BOGDAN
Sorin DINCĂ
Mariana VANIA

Dezvoltarea armonioasă a teritoriului

(Urmare din pag. 2)

ririi necesarului de materii prime pentru industrie și creării de disponibilități pentru export. Se prevede ca în anul 1985 să se ajungă, în toate județele țării, la o valoare minimă a activității din agricultură de 10 mii lei pe locuitor, asigurîndu-se o mai bună echilibrare teritorială a dezvoltării acelui sector care este denumit „ramura de bază a economiei naționale". Se va intensifica preocuparea pentru sporirea suprafeței agricole și arabile, asigurîndu-se concentrarea și restrîngerea perimetrului satelor și comunelor, raționalizarea rețelei de bunuri; terenurile vor fi redate agriculturii prin amenajări simple, cheltuieli minime și cu participarea largă a cetățenilor.

În repartizarea investițiilor pe teritoriu, corespunzător celor arătate se prevede să se asigure accelerarea creșterii potențialului economic al zonelor cu un nivel mai redus de dezvoltare. Sporuri mai accentuate ale volumului de investiții se vor înregistra în județele Alba, Botoșani, Buzău, Ialomița, Maramureș, Mehedinți, Satu Mare, Suceava, Teleorman, Vaslui și Vîlcea. Pînă la sfîrșitul cincinalului viitor toate orașele și comunele vor dispune de unități cu activitate industrială.

Cincinalul 1981—1985 va fi deosebit de important și în ceea ce privește sistematizarea și urbanizarea. Se vor înfăptui în continuare prevederile „Programului național de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale". La sfîrșitul anului 1985 numărul de orașe va ajunge la 505, populația urbană va crește la 12,9 milioane, ceea ce înseamnă că nivelul de urbanizare se va ridica la 54,5%. Ceea ce este deosebit de important în acest cadru, este repartizarea echilibrată a orașelor pe întreg teritoriul țării : pînă la finele cincinalului următor în fiecare județ vor exista cel puțin 9 centre urbane. Se vor intensifica legăturile dintre orașe și sate, fiecărui oraș revenindu-i în medie un număr de 4—6 comune înconjurătoare, pe o rază de 15—20 km. În perioada 1981—1985 se vor transforma în orașe agroindustriale încă 140 centre comunale; în viitoarele centre urbane și comunale se vor realiza peste 700 unități cu caracter industrial și local.

Măsurile adoptate în ultimii ani ca și cele ce se vor aplica în viitor vor avea ca rezultat o dezvoltare armonioasă a orașelor pe tipuri de mărime și prevenirea concentrării urbane excesive. Să menționăm principiul foarte important, adoptat de Congresul al XII-lea al partidului, că dezvoltarea rețelei localităților urbane în viitorul cincinal se va caracteriza prin sporirea rolului economic și social al orașelor mici și mijlocii, urmărindu-se ca orașele mari, inclusiv Bucureștiul, să rămînă aproximativ la numărul actual de locuitori. În ce privește preocuparea pentru folosirea rațională a pămîntului este suficient să amintim că la sfîrșitul actualului cincinal rețeaua de localități va ocupa 718 000 ha, adică 3% din suprafața totală a țării ; localitățile vor rămîne în perimetrele actuale și vor fi redate agriculturii 450 000 ha. Dacă în 1900 un oraș revenea la 651 km², în 1990, suprafața respectivă va fi de 393 km².

Înfăptuirea tuturor obiectivelor prevăzute în domeniul dezvoltării teritoriale și al sistematizării teritoriului impune eforturi deosebite și o contribuție activă a tuturor cetățenilor. Imaginea viitoare a patriei noastre va reflecta concepția științifică a strategiei generale a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, în cadrul căreia un loc important îl are dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor și localităților țării.

Pîrghii ale creșterii eficienței

ASIMILAREA DE PRODUSE NOI

● Acțiuni eficiente pe linia scurtării perioadei de asimilare și modernizare a produselor ● Sute de milioane de lei economisiți prin integrarea producției și autoutilare ● Eforturi conjugate pe traseul cercetare-proiectare-producție.

ASIMILAREA unui număr tot mai mare de produse noi, cu parametrii tehnico-economici ridicați, contribuie la modernizarea producției și, odată cu aceasta, la creșterea eficienței în economie, la accentuarea prezenței României pe piața mondială, la echilibrarea balanței comerciale a țării. În cincinalul în curs au fost înregistrate progrese însemnate în această direcție, nu însă pe măsura posibilităților de care dispune economia noastră, ceea ce impune — în fiecare întreprindere — intensificarea eforturilor pentru accelerarea înnoirii produselor.

Valorificarea în grad înalt a potențialului propriu

DUPĂ CUM SE ȘTIE, în structura importurilor țării noastre ponderea mașinilor, utilajelor și mijloacelor de transport a scăzut de la 40,3% în 1970 la circa 30% în 1980. Aceasta este urmarea eforturilor depuse de industria constructoare de mașini în direcția asimilării de noi produse și modernizării celor existente. Concomitent, au sporit și exporturile de diferite produse.

Evoluția pozitivă înregistrată a fost posibilă datorită faptului că, în ultimii 5 ani, a sporit gradul de integrare a produselor achiziționate prin licență, s-a amplificat acțiunea de autodotare, asimilarea în fabricație a pieselor de schimb necesare întreținerii și pregătirii reparațiilor mașinilor, folosirea de înlocuitori pentru materii prime, materiale, recuperarea și recondiționarea pieselor uzate de la utilajele importate. Eforturile depuse pe această linie au determinat ca numai în anul 1979, la nivelul județului Brașov, să fie asimilate un număr de 1 705 repere (în valoare de 113,3 milioane lei valută) și 381 materiale (247,1 milioane lei valută). Prin noile produse și materiale realizate numai într-un număr de 8 întreprinderi brașovene, importurile au fost reduse în 1979 cu cîteva sute de milioane lei valută.

Pe baza unor planuri complexe alcătuite la nivelul județului, în unitățile constructoare de mașini brașovene s-au intensificat eforturile pentru asimilarea de noi produse și materiale, scurtarea ciclului de cercetare — execuție, pentru sporirea în grad mai înalt a eficienței economice.

Eforturi conjugate în soluționarea problemelor impuse de promovarea noilor produse

PRIN PROGRAMELE DE MĂSURI stabilite pe ansamblul județului sînt în curs de asimilare în acest an un număr de 1 686 repere și 548 materiale, majoritatea lor fiind destinate înlocuirii importului. În acest fel, după cum rezultă din grafic, ponderea produselor noi și reproiectate în totalul producției marfă urcă de la 15% în 1976 la 51% în 1980. Prin intensificarea acțiunii de asimilare a noi tipuri de mașini și utilaje, ponderea importurilor în totalul utilajelor pentru investiții pe întregul județ urmează să scadă de la 35,3% în 1980 la 19,9% în 1985.

Pentru a se ajunge la asemenea rezultate, atît în 1979 cît și în primele 6 luni în acest an au fost organizate expoziții permanente cuprinzînd repere, subansamble, materiale, piese de schimb și utilaje care au fost asimilate și cele care urmează a fi însușite pînă la sfîrșitul anului 1980, au fost organizate schimburi de experiență, s-au creat sectoare specializate în marile întreprinderi de execuție a prototipurilor etc. Astfel, expoziția organizată la nivelul județului în municipiul Brașov în luna martie, a constituit un bilanț al rezultatelor obținute, o prezentare a obiectivelor prevăzute pe 1980, ceea ce a însemnat și o invitație pentru specialiștii din institutele de cercetare, învățămînt superior, din întreprinderi și alte sectoare de a intensifica preocupările pentru asimilarea unor materiale și repere la care nu s-au găsit încă soluții de realizare în țară. Pentru toate exponatele s-au întocmit fișe tehnico-economice cuprinzînd principalele caracteristici și parametri tehnici, valoarea și eficiența reducerii importurilor. Datorită acțiunilor multiple desfășurate la scara întregului județ, s-au asigurat condiții ca în 1980 valoarea produselor noi și modernizate să crească la peste 23 miliarde lei, contribuind astfel la reducerea corespunzătoare a importurilor.

În susținerea acțiunilor de reducere a importurilor și creștere a exporturilor, de promovare a produselor noi, de mare însemnătate este și **cooperarea dintre întreprinderi aparținînd diverselor ramuri.** Vom menționa, în acest sens, că s-a stabilit o colaborare avantajoasă între Întreprinderea de autocamioane și Combinatul chimic Victoria, prima executînd sculele necesare pentru fabricarea unor repere pentru autocamioanele ROMAN de către Combinatul chimic Victoria. În același timp, pentru întreprinderea „Tractorul", s-a asigurat livrarea de furtunuri pentru aparatura de laborator de către C.A.T.C. Pitești și a plasei de polietilenă pentru protecții de aparatură de către Combinatul chimic Victoria.

Din păcate, acest mod de cooperare nu este practicat în toate cazurile, ceea ce dăunează procesului de realizare a unor produse. Pentru reducerea importurilor de articole tehnice din cauciuc, de pildă, este necesar ca **Ministerul Industriei Chimice să sprijine întreprinderea de articole tehnice din cauciuc Brașov în realizarea garniturilor pentru cilindrii hidraulici** (manșete) **care să reziste la 150—200 atmosfere și 150—160°C,** cît și în realizarea unui atelier sau secție de serie mică pentru reperele care se solicită în cantități mai mici. Ar fi de asemenea necesar ca **C.A.T.C. Pitești să fie ajutat mai mult în asimilarea profilelor de cauciuc extrudat cu armătură metalică și flanșate, în fabricarea și livrarea garniturii pentru ușa „Dacia 1300", pentru echiparea cabinelor MAN și a benzii decorative, iar C.A.T.C. Jilava în asimilarea furtunurilor pentru frînă de înaltă presiune și a curelelor dințate cu inserție.**

● Pe linia dezvoltării cadrului stimulativ de asimilare a unor produse noi care înlocuiesc importul s-ar înscrie și o mai mare suplețe și receptivitate în **soluționarea formalităților de introducere a acestor noi produse în plan, scurtarea termenelor și a tehnicii de avizare a prețurilor, cît și asigurarea fondurilor necesare pentru aceste produse noi.** Desigur, pentru o serie de repere, dispozitive de serie mică, ce nu-și justifică economic asimilarea în marile unități industriale, poate fi promovată cu mai multă fermitate soluția realizării lor în institutele de cercetări în cadrul micro-producției proprii.

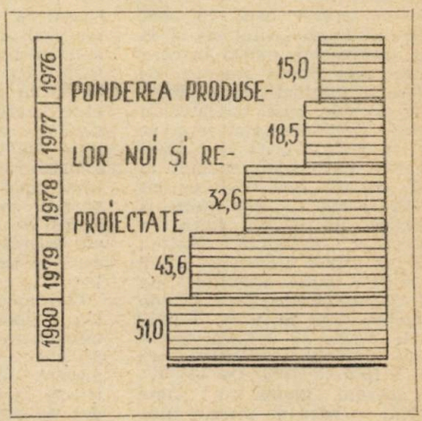

● În același timp, trebuie semnalat fenomenul că, deși multe produse sînt asimilate în fapt, se continuă importul, fie pentru că nu se produc cantitățile necesare, fie că nu au certificarea institutelor de specialitate, sau pur și simplu pentru că nu toate întreprinderile sînt informate de execuția produsului în țară. Pentru evitarea unor atari situații ar fi necesar ca la **nivel de ramuri să se editeze periodic și să se difuzeze cataloage cu produsele și materialele realizate în ultima vreme.** Punerea lor la dispoziția proiectanților ar mări responsabilitatea de a se prevedea, încă de pe planșetă, folosirea materialelor și reperelor indigene. Acest lucru este valabil și în ce privește acțiunea de autoutilare mai ales pentru elementele hidraulice, hidromecanice, electrice sau electronice necesare.

Dialog permanent între producători și beneficiari

DE MARE ÎNSEMNĂTATE în acțiunea de reducere a importurilor este **cunoașterea permanentă a cererilor,** în care scop se impune o legătură mai strînsă între producători și beneficiari. Un asemenea dialog, mai ales în cazul cerințelor de produse noi sau modernizate, este necesar să existe și între specialiștii din cadrul institutelor de cercetări, cadrele din învățămînt, specialiști din centrale și ministere. În acest fel se poate ajunge la măsuri de intensificare a unor activități de cercetare, asimilare de produse, de specializare a unor întreprinderi pentru anumite genuri de piese, de subansamble care în prezent se aduc din import.

Cu ocazia vizitei din luna aprilie a.c. a tovarășului Nicolae Ceaușescu la Întreprinderea de autocamioane s-a stabilit ca aici să se realizeze mașini și agregate speciale și piese de schimb, necesare ramurii construcțiilor de mașini (profilul II). Aceasta presupune intensificarea activității de cercetare, proiectare și scurtarea fazelor de la cercetare, proiectare la producția de serie. Dintr-o anchetă efectuată recent în întreprinderile constructoare de mașini din județ a rezultat că numai în semestrul II din acest an sînt necesare 136 utilaje în valoare de 191,4 milioane lei (mașini, unelte, agregate și utilaje speciale pentru prelucrarea metalelor prin așchiere, pentru prelucrarea prin deformare plastică la rece și la cald, pentru turnătorii, pentru tratamente termice, termochimice și acoperiri galvanice etc). Or, pentru cincinalul 1981—1985 necesarul întreprinderilor constructoare de mașini din județul Brașov este de 2 734 utilaje în valoare de 2 314 milioane lei, ceea ce presupune studii detaliate și o activitate susținută pentru realizarea întocmai o acestor prevederi. Iată de ce considerăm că ar fi deosebit de utilă **organizarea unor schimburi de experiență pe această temă între județele țării,** cu specialiștii din institutele de cercetări, institutele de învățămînt superior, cît și cu cei din întreprinderile economice.

Pe de altă parte, la raționalizarea importurilor pot contribui în mod hotărît pîrghiile economice de **cointeresare a producătorilor prin utilizarea mai bună a fondurilor de premiere existente în fiecare întreprindere.** Un rol deosebit îi revine și aparatului financiar-bancar, care trebuie să acorde o mai mare atenție modului de utilizare a acestor valoroase instrumente economice, apărării legalității în acest domeniu, ajutînd astfel întreprinderile să acorde celor care au preocupări pe această linie stimulente materiale, conform prevederilor legale pentru reducerea importurilor, chiar cînd întreprinderile omit să facă uz de aceste prevederi. Este o posibilitate de stimulare mai substanțială și operativă pentru realizarea de mașini, utilaje, instalații și repere, materii prime care să înlocuiască importul acestora. În fine, includerea între indicatorii principali ai întrecerii socialiste — alături de aportul valutar obținut din depășirea planului la export — a aportului valutar obținut din economii la planul de import, poate genera o emulație pe linia raționalizării importurilor.

Gh. RIZEA
vicepreședinte al Consiliului județean de control muncitoresc
I. OLTEANU
director al Direcției județene de statistică Brașov

COMENTARIU LA UN GRAFIC

ADAPTAREA NORMELOR LA MODERNIZAREA PRODUCȚIEI — CERINȚĂ A CREȘTERII PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

ÎN PRIMELE luni din acest an, întreprinderile Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții au realizat și depășit planul producției nete și planul productivității muncii.

Trebuie arătat însă, că, atît la nivelul ministerului cît și la cel al centralelor, există în continuare importante rezerve de creștere a productivității muncii, ce trebuie puse operativ în valoare. O modalitate care se cere intens utilizată în acest sens este extinderea muncii în acord, cu atît mai mult cu cît această formă de retribuire a înregistrat în ultimul timp o descreștere evidentă. Astfel, ponderea orelor lucrate în acord global cu sume stabilite pe bază de norme de timp și de producție, care în trim. I 1979 era de 55,8% în totalul orelor efectiv lucrate, a scăzut în trim. I 1980 la 41%. De asemenea, acordul global cu sume stabilite pe bază de prețuri unitare pe articole de deviz, norme de personal și de servire, a scăzut ca pondere, în același interval de timp, de la 5,4% la 3,3%.

Totodată, se cere acționat mai consecvent pentru revizuirea normelor existente și stabilirea unor norme de muncă mobilizatoare, corelate cu sarcinile de creștere a productivității muncii. Din realizările trim. I 1980 reiese că 37% din numărul celor care au lucrat în acord au depășit normele de muncă actuale cu peste 10% (față de 35,9% în trim. I 1979). Acest fapt corelat cu procesul modernizării continue la care sînt supuse fondurile fixe din dotarea întreprinderilor reflectă necesitatea unei continue preocupări pentru punerea normelor în acord cu noile dotări tehnice, cu creșterea gradului de calificare și îndemînare a lucrătorilor.

O importantă deosebită pentru sporirea productivității muncii are și creșterea gradului de utilizare a fondului de timp maxim disponibil. Se înregistrează încă un număr mare de ore de staționări, de învoiri și concedii fără plată, absențe nemotivate ceea ce a necesitat executarea unui important număr de ore suplimentare.

Eliminarea deficiențelor arătate prin creșterea calificării cadrelor, întărirea ordinii și disciplinei, promovarea metodelor moderne de organizare și conducere a producției și a muncii, mobilizarea tuturor rezervelor sînt exigențe majore actuale, capabile să contribuie la obținerea unei productivități din ce în ce mai mari, cu consecințe favorabile asupra întregii eficiențe economice.

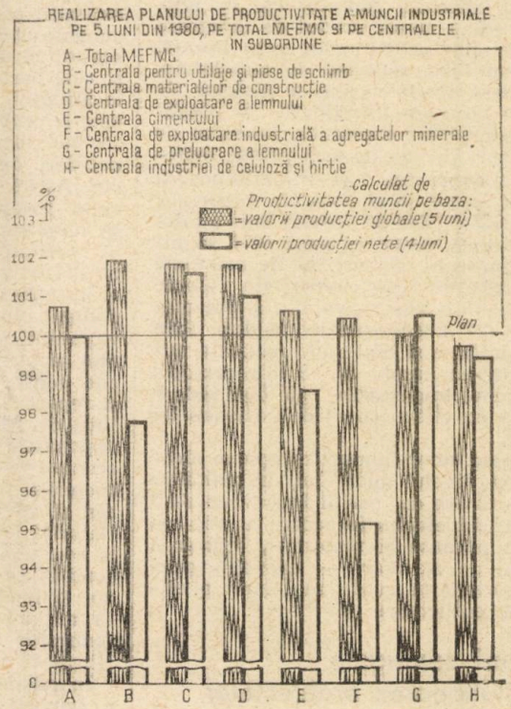

Recoltarea optimă a cerealelor păioase prin organizare în flux de tip industrial

IN ACEASTĂ VARĂ, datorită condițiilor climatice specifice, coacerea lanurilor de cereale păioase se produce concomitent pe mari suprafețe, ceea ce determină o scurtare a perioadei optime de lucru și pretinde — pentru evitarea pierderilor de recoltă — o concentrare deosebită a mijloacelor mecanizate de recoltare și transport.

În dotarea agriculturii noastre sînt acum aproape 35 000 combine autopropulsate de recoltat cereale, număr suficient pentru a asigura strîngerea în condiții optime a întregii recolte. Întrucît pe o combină C-12 revin în medie 86 ha cultivate cu orz și grîu, aceasta înseamnă că recoltarea se poate realiza, în fiecare unitate, în 3—4 zile la orz și 8—10 zile la grîu ; aceasta, chiar fără a mai utiliza combinele tractate existente în dotare și fără a mai fi necesare transferări importante de combine de la un județ la altul.

Condițiile hotărîtoare pentru a respecta această perioadă sînt : la faza coacerii depline a culturilor toate combinele autopropulsate să fie pregătite pentru lucru, în perioada optimă să se lucreze fără întreruperi, fiecare unitate agricolă să dispună de mijloacele de transport necesare derulării recoltatului în flux continuu.

Se constată că prima condiție nu este integral îndeplinită deoarece la data de 30 iunie un număr de peste 1 000 combine, reprezentînd circa 3% din total, încă nu erau reparate — din lipsa anvelopelor și a unor piese de schimb. Aceasta va afecta capacitatea de lucru în campania de recoltare și a făcut necesară, pentru compensarea deficitului, transferarea a 2 550 combine din zonele de nord către sud și înapoi pe măsura procesului de maturizare a culturilor de cereale păioase.

În acest an, ca urmare a dotării agriculturii cu combine autopropulsate adaptate condițiilor lucrului pe pante, se va putea extinde mecanizarea recoltării păioaselor și pe pantele de 6—20°, unde combinele de șes nu puteau fi folosite mulțumitor. Posibilitățile pe care le are noua combină, de a menține aparatul de treier perfect orizontal, indiferent de gradul pantei, permit efectuarea recoltării în condiții bune și cu pierderi minime. Cele 300 combine CP-12 care vor lucra în această vară pe circa 3 000 ha de terenuri în pantă, paralel cu curba de nivel, vor asigura reducerea pierderilor de boabe la recoltare cu circa 5%, ceea ce înseamnă o producție suplimentară de aproape 4 500 tone de cereale boabe. Iată de ce trebuie acordată o atenție deosebită folosirii complete, pe suprafețe cît mai mari, a noilor tipuri de combine destinate terenurilor accidentate.

Formații mari de mecanizatori pentru recoltare

ȚINÎND SEAMA că pe fiecare parcelă urmează a fi executat în flux continuu un complex de lucrări pentru recoltare, transportul boabelor și al paielor, ca și de nevoia semănării rapide a culturii a II-a, conducerea de partid, tovarășul Nicolae Ceaușescu a trasat sarcina ca fiecare unitate de producție să organizeze formații mari de lucru, singurele capabile să concentreze agregatele necesare executării rapide și de calitate a tuturor lucrărilor din campania de vară. Aceste formații, avînd în dotare și mijloacele de întreținere și transport necesare, sînt conduse, pe toată durata perioadei de lucru, de specialiști calificați în aplicarea noilor tehnologii.

Ținînd cont de faptul că agregatele destinate diferitelor lucrări din campania de recoltare se condiționează reciproc, este rațional ca formația de lucru să aibă o structură modulară. Modulul constituie o formație de lucru de mărime minimă, și anume, aceea care asigură executarea întregului volum de lucrări necesare în 24 de ore. În funcție de volumul de lucrări ce trebuie executat într-o fermă în perioada optimă, formațiile mari de lucru reprezintă un multiplu de module. Ca bază a dimensiunii modulului se iau 4 combine C-12, deoarece capacitatea buncărelor de la 4 combine care lucrează grupat asigură încărcarea completă cu boabe a unui autocamion sau remorci de 5 tone.

În tabelul nr. 1 este prezentat un calcul al modulului cu 4 combine și a formației mari de lucru pentru recoltarea grîului, balotarea paielor, transportul boabelor și paielor. Calculul este făcut pentru o fermă cu 650 ha cultivate cu grîu, în două variante de producții medii (3 t și 5 t boabe la hectar). Pentru executarea lucrărilor de recoltare în condițiile date, este necesar un modul care cuprinde : 4 combine C-12, 4 autocamioane (sau remorci) pentru boabe în cazul unei producții de 3 t/ha și 5 autocamioane (sau remorci) în cazul unei producții de 5 t/ha, 2 prese de balotat, 2 încărcătoare de baloturi, 2 remorci

Tabelul nr. 1

Determinarea mărimii unei formații de lucru la recoltarea cerealelor păioase

	U.M.	Producția medie de boabe 3 t/ha	5 t/ha
A. Combine C-12			
Capacitatea de lucru a combinei	ha/zi	8	5,5
Mărimea unui modul de combine	buc.	4	4
Productivitatea unui modul în 24 ore	ha/zi	32	22
Productivitatea pe o campanie de 10 zile	ha-sezon	320	220
Număr de module necesare pentru o fermă cu 650 ha grîu	nr.	2	3
B. Autocamioane de 5 t sau remorci RM-2, pentru boabe			
Capacitatea de transport pe utilaj (distanța 8—10 km)	t/zi	24	24
Volum de transport pe modul	t/zi	96	110
Necesar de autocamioane pe modul	buc.	4	5
Necesar de autocamioane pe fermă	buc.	8	14
C. Prese de balotat paie P.P.F.			
Capacitatea de balotare	ha/zi	9	7
Volum de balotat pe zi pentru 15 zile de lucru	ha/zi	21	15
Necesar de prese pe modul	buc.	2	2
Necesar de prese pe fermă	buc.	4	6
D. Transportoare-încărcătoare de baloturi I.M.B. și remorci			
Capacitate de încărcare pe utilaj	t/zi	28	28
Producția de paie	t/ha	2	3
Volum de încărcare și transport pe un modul	t/zi	42	45
Necesar de încărcătoare și remorci pe un modul	buc.	2	2
Necesar de încărcătoare și remorci pe fermă	buc.	4	6

și 4 tractoare pentru paie. Capacitatea de lucru zilnică a unui asemenea modul este de 32 ha în primul caz și de 22 ha în al doilea caz. Pentru ferma de 650 ha cu grîu, care recoltează boabele în 10 zile și paiele în 15 zile, sînt necesare formații de lucru cu două module (în cazul producțiilor de 3 t/ha) și cu trei module (în cazul producțiilor de 5 t/ha).

Organizarea formațiilor mari de lucru prezintă însemnate avantaje tehnico-economice :

- se lichidează lucrul dispersat pe parcele mici, a cărui înlocuire cu lucrul pe suprafețe mari și compacte asigură o productivitate mărită ; aceasta permite creșterea capacității de lucru pe schimb, concomitent cu reducerea consumului de combustibil (cu cel puțin 10%) ;
- se asigură o corelare judicioasă între mijloacele de recoltare și cele de transport, condiție de bază pentru lucrul în flux neîntrerupt al combinelor ;
- alcătuirea formațiilor de lucru din utilaje care se completează în fluxul tehnologic permite ca lucrările să se execute simultan, iar nu succesiv, aceasta reprezentînd condiția esențială a realizării lucrului în flux continuu, cu eliminarea oricăror întreruperi ale procesului de lucru.

Tehnologii de înaltă productivitate

STRÎNGEREA la timp și fără pierderi a recoltei de cereale păioase depinde în mare măsură și de aplicarea unor tehnologii de lucru moderne, folosind utilaje de mare productivitate.

Pentru strîngerea boabelor de cereale s-a generalizat teh-

nologia de recoltare „cu secerat și treierat într-o singură fază", folosindu-se combinele autopropulsate de mare productivitate. Aceste combine au fost perfecționate în ultimii ani, în special prin mărirea capacității buncărului de boabe, ceea ce a redus durata opririlor pentru descărcarea combinei. Însă opririle pentru descărcarea combinei pot fi eliminate complet, dacă descărcarea boabelor se face din mers. În felul acesta, coeficientul de servire tehnologică a combinei crește (de la 0,85 la 0,98), ceea ce înseamnă posibilitatea de a recolta suplimentar cu aceeași combină circa 1 hectar de grîu pe zi și de a reduce consumul de combustibil cu 0,9 l/ha.

În tehnologia actuală de recoltare a păioaselor, pleava se elimină din combină și se așază pe cîmp în brazde, odată cu paiele. Întrucît în acest sistem, practic pleava nu se mai valorifică, prezintă mare interes experiența unor unități din județul Olt, care au realizat în anii trecuți echipamente de colectare a plevei de la combină, recuperînd astfel aproape integral acest furaj valoros. Trebuie ținut seama că de pe fiecare hectar se pot strînge în jur de 600—800 kg de pleavă, a cărei valoare reprezintă 300—400 lei/ha ; chiar dacă colectarea acestui „deșeu" valoros complică într-o anumită măsură procesul tehnologic de recoltare (fiind nevoie și de mijloace de transport suplimentare), ea se impune ca obligatorie pentru unitățile care au nevoie, în această perioadă, de un plus de furaje.

La strîngerea și transportul paielor se pot folosi mai multe variante tehnologice :

a) strîngerea paielor în baloturi (cu ajutorul presei de balotat) și transportul baloturilor, simultan sau ulterior recoltării ;

b) căpițarea paielor și transportul căpițelor cu platforma specializată.

În condițiile unor distanțe mai reduse de transport al paielor (pînă la 5 km), varianta strîngerii paielor în căpițe este mai avantajoasă decît cea de presare și balotare, deoarece elimină consumul de sfoară (sau sîrmă) și asigură reducerea cheltuielilor de muncă și de combustibil. Totodată, căpițarea paielor este mai economică decît în cazul fînului sau cocenilor, deoarece în cazul paielor acționarea mașinii MAC-6 pe miriștea uscată de grîu se poate face cu tractoarele de 65 CP (deci cu un consum de combustibil cu 15 % mai redus decît în celelalte cazuri, cînd trebuie folosite tractoare de 80 CP).

Balotarea paielor este eficientă numai cînd acestea trebuie transportate la distanțe mai mari, caz în care, prin densitatea mai ridicată a paielor în remorci sau autocamioane se asigură o folosire mai bună a capacității de încărcare și o reducere a costului transportului. De asemenea, presele de balotat pot fi folosite cu bune rezultate și pe terenurile cu pante mai mari de 5°, unde mașina de căpițat nu are suficientă stabilitate.

Pentru mărirea eficienței utilizării preselor de balotat și micșorarea consumului de materiale, unitățile agricole pot aplica în prezent o serie de soluții simple și avantajoase, ca de pildă :

- înlocuirea sîrmei de legare cu sfoara recent omologată (care conține 80% viscoză și 20% relon sau terom), utilizînd înnodătoare speciale pentru sfoară ;
- înlocuirea actualelor înnodătoare (care fac 2 legături de sîrmă sau sfoară pe balot) cu înnodătoare care asigură o singură legătură a balotului, reducîndu-se la jumătate consumul de sîrmă sau sfoară pe tona de paie balotată ;
- folosirea tractorului de 45 CP pentru acționarea presei de balotat, în locul celui de 65 CP, asigură o reducere a consumului de combustibil cu 1 l/ha, ceea ce înseamnă, la nivelul întregii țări, o economie de 2 000 t de motorină ;
- la transportul baloturilor, prin utilizarea unor agregate de două remorci la un tractor, consumul de motorină poate fi redus cu circa 40% pe tonă, ceea ce reprezintă o economie de încă 5 000 t de motorină la nivelul țării.

Există trei variante tehnologice la strîngerea și transportul paielor în baloturi :

a) Baloturile sînt încărcate din presă direct în remorcă și sînt transportate de la cîmp la locul de depozitare. Soluția nu pretinde manipulări suplimentare și este cea mai economică atunci cînd se dispune de mijloace de transport suficiente (circa 3 agregate de transport la o presă), iar distanța la care se transportă baloturile nu depășește 8—10 km.

b) Baloturile încărcate din presă în remorcă sînt basculate la marginea parcelei și încărcate ulterior cu încărcătorul de baloturi IB-3 în mijloacele de transport care le duc la locul de depozitare. Soluția are avantajul că nu imobilizează mijloacele de transport în perioada de vîrf a recoltării, asigurînd și eliberarea imediată a terenului de paie pentru a se executa lucrările de pregătire a terenului pentru cultura următoare.

c) Baloturile de paie sînt lăsate din presă pe cîmp, de unde sînt încărcate ulterior cu încărcătorul IB-3 în remorcă și transportate direct la locul de depozitare. Această variantă prezintă avantajul că lucrarea de balotat cu presa se execută cu productivitate maximă, ea nefiind întreruptă sau stînjenită de operațiunile de încărcare și transport al baloturilor.

Alegerea uneia sau alteia dintre variantele tehnologice de strîngere a baloturilor depinde de condițiile concrete și obiectivele specifice ale fermei. Dacă se urmărește semănatul imediat al culturii a II-a, iar distanța pînă la locul de depozitare este redusă, trebuie adoptată varianta I-a, care este mai simplă și asigură cele mai mici cheltuieli. Cînd distanța este mai mare, iar unitatea nu dispune de numărul necesar de mijloace de transport, este mai indicată varianta a II-a.

Transportul boabelor în pas cu recoltarea

O CONDIȚIE hotărîtoare pentru evitarea pierderilor de recoltă o constituie organizarea transporturilor de cereale de la combine în pas strict cu recoltarea, eliminînd depozitarea îndelungată a boabelor pe cîmp.

Transportul recoltei în flux se bazează pe corelarea corectă dintre numărul de combine folosite la recoltare și numărul mijloacelor necesare pentru transportul producției (autocamioane sau remorci de tractor). De notat că numărul de mijloace de transport necesare poate fi redus dacă se organizează lucrul în două schimburi și se folosesc cuplaje de autocamioane și remorci sau de cîte două remorci. Ținînd seama de faptul că

Tabelul nr. 2

Calculul necesarului de mijloace de transport pentru un grup de 4 combine C-12

	U.M.	Autocamion de 5 t	Autocamion de 5 t și remorcă de 4 t	Tractor U-650 și remorcă de 5 t	Tractor U-650 și cuplaj de 2 remorci
Cantitatea recoltată ce se transportă (Q)	t/zi	101	101	101	101
Timp de încărcare (Tî) :					
— varianta a	min.	15	27	15	30
— varianta b	min.	8	15	8	16
Viteza de deplasare la dus (Vî)	m/min	500	460	200	170
Timp de cîntărire și descărcare (Td)	min.	11	14	11	15
Viteza de deplasare la întors (Vg)	m/min	670	600	250	220
Capacitatea de încărcare a mijloacelor de transport (q)	t	4,5	8	4,5	9
Timp de lucru zilnic :					
— varianta a	min.	480	480	480	480
— varianta b	"	960	960	960	960
Numărul agregatelor de transport (Nm) :					
— varianta a	buc.	3,6	2,6	7,5	4,7
— varianta b	buc.	1,6	1,2	3,6	2,2
Capacitatea de lucru pe agregat :					
— varianta a	t/zi	27,9	38,7	13,5	21,4
— varianta b	t/zi	61,7	88,2	28,3	46,4

programul de lucru la bazele de recepție este mai mare decît timpul de lucru cu combina în lan, este indicat să se amenajeze puncte intermediare de depozitare provizorie a boabelor pe tarla. În felul acesta transportul boabelor se poate efectua în 16 ore pe zi, în loc de 8—10 ore, cît lucrează efectiv combina.

În tabelul nr. 2 este prezentat un calcul comparativ al ne-

Ion BIANU

(Continuare în pag. 16)

Opinii în dezbatere

CERINȚELE NOULUI MECANISM ECONOMIC ÎN RELAȚIILE INDUSTRIE-COMERȚ-CONSUMATORI

ÎN CONFORMITATE cu prevederile noului mecanism economico-financiar, întreprinderile producătoare de bunuri de consum și cele comerciale apar ca unități economice cu îndatoriri și drepturi egale, subordonate unui sistem unitar de reglementări economice, inclusiv de cointeresare, ce îmbină armonios satisfacerea intereselor de întreprindere și a celor generale ale societății. Încheierea ciclului economic la mărfurile produse de industrie și preluate de către comerț este condiționată de corespondența dintre „oferta" industriei și cererile concrete ale comerțului, respectiv ale consumatorilor. În consecință, realizarea unei activități economice eficiente atît la fabricile producătoare, cît și la întreprinderile comerciale depinde de cunoașterea cerințelor pieței și de gradul de fundamentare a activității economice pe aceste cerințe. Aceste considerente se regăsesc în sarcinile trasate în Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 22-23 martie 1978, ca unitățile producătoare (ministere, centrale, întreprinderi) să studieze cerințele pieței.

Corespondența producție - cerere înseamnă în primul rînd economie de resurse

SARCINA studierii pieței de către producători se pune în mod diferit atunci cînd întreprinderea în cauză este singura care produce pentru fondul pieței sau cînd sînt mai mulți furnizori. În primul caz, sarcina stabilirii și acoperirii cerințelor pieței, ca volum și în structură, cantitativ și calitativ, revine producătorului unic și comerțului. Atunci cînd sînt mai mulți producători — cazul cel mai frecvent — sînt necesare : a) stabilirea cerințelor pieței în ceea ce privește cantitățile și sortimentele de mărfuri ; b) repartizarea acestor sarcini între producători.

Rezolvarea acestor probleme, în condițiile structurii de organizare a economiei noastre naționale, nu revine numai unităților producătoare, ci antrenează participarea Consiliului pentru producția de bunuri de consum, Consiliului aprovizionării, consiliilor reprezentanților consumatorilor, Ministerului Comerțului Interior, precum și a ministerelor producătoare, în cadrul organizat în acest scop.

Se ajunge la concluzia evidentă că relațiile economice dintre comerț și producție duc la realizarea unei eficiențe corespunzătoare din punctul de vedere al intereselor generale ale societății, numai dacă în orientarea și structura producției de bunuri de consum, destinate fondului pieței interne, se realizează o strînsă și sistematică colaborare între cele două sfere ale procesului reproducției sociale : producția și schimbul. Nu este vorba numai de decizii de moment, de efecte de scurtă durată, ci și de conlucrarea în luarea deciziilor de anvergură, cum ar fi înființarea de noi capacități de producție. Eficiența noilor capacități este în funcție de corespondența utilajului instalat cu cerințele prezente și pentru o anumită perspectivă ale pieței interne (și, desigur, și externe) pe o perioadă de timp mai îndelungată. Un utilaj, oricît de perfecționat, nu va realiza o rentabilitate corespunzătoare dacă produsele ce se pot obține cu ajutorul lui nu corespund cererii, sau cantitățile care se produc, deși corespund cererii pieței interne calitativ, funcțional, depășesc cantitativ volumul acestei cereri. Iată deci cum studierea capacității de absorbție a pieței interne ca structură și volum condiționează decizii de cea mai mare importanță economică, cum sînt cele de investiții.

Cine să procure informațiile ?

ÎN VEDEREA punerii în aplicare tot mai eficiente a prevederilor noului mecanism, în legătură cu studierea cerințelor pieței trebuie să se dea răspuns la întrebarea : **cine să studieze cerințele pieței ?**

Fiecare întreprindere producătoare, mai mare sau mai mică, este subordonată, din punct de vedere economic, acelorași reglementări în ceea ce privește autoconducerea, autogestiunea și autofinanțarea și îndeosebi în ceea ce privește realizarea cointeresării colective și individuale, în funcție de rezultatele economice obținute. Dacă aceste rezultate sînt în funcție și de măsura în care întreprinderea cunoaște cerințele pieței și își organizează activitatea economică în corespondență cu acestea, este de acceptat concluzia că fiecare întreprindere, centrală industrială și minister producător trebuie să realizeze această funcție. În continuare, pornind de la această cunoaștere, trebuie să se contureze un cadru material și organizatoric în care întreprinderile industriale să poată răspunde, în limita capacităților de producție, a materiilor prime și materialelor de care dispun, la orice cerere rațională prezentată de către întreprinderile comerciale. Desigur că o cunoaștere a tendințelor de lungă durată ale pieței favorizează o organizare a activității întreprinderilor producătoare ce vine în întîmpinarea consumatorului. Reiese deci că pentru asigurarea condițiilor impuse de noul mecanism se cere organizarea de studii de marketing fie la nivelul fiecărei întreprinderi producătoare, fie la nivelul centralelor industriale sau, după caz al ministerelor producătoare.

O altă variantă ce se poate avea în vedere este aceea de a organiza studierea pieței prin întreprinderi sau institute specializate (de consultanță), care să furnizeze informațiile necesare întreprinderilor producătoare, celor comerciale și tuturor verigilor organizatorice care au nevoie de asemenea informații.

Pînă în prezent, problemele în acest domeniu nu au fost puse cu suficientă tărie, în primul rînd datorită faptului că în multe cazuri, deciziile economice luate la nivelul întreprinderilor producătoare au fost decizii de consecință, iar partenerul de colaborare — comerțul, chiar dacă a dispus de informații asupra cerințelor pieței, nu le-a putut valorifica în suficientă măsură. Din aceste motive, întreprinderile producătoare numai în mică măsură în ultimii ani au dezvoltat unele preocupări de studiere a cerințelor pieței, fenomen care s-a reflectat îndeosebi în angajarea, de către centrale și întreprinderi, a unor cercetări de piață și monografii pe produse.

În această ordine de idei se poate considera ca un fenomen pozitiv faptul că în literatura de specialitate se discută tot mai intens despre necesitatea efectuării de studii asupra cererii (marketing) la nivelul întreprinderilor producătoare. Formularea de propuneri ca-

tegorice în această privință comportă discuții teoretice și practice, analizarea situației existente, precum și urmărirea cu atenție a fenomenelor noi care apar, ca urmare a punerii în aplicare a noului mecanism, în toate compartimentele economiei naționale. Considerăm că pot fi avansate și discutate următoarele variante :

a) organizarea efectuării studiilor de piață la nivelul fiecărei întreprinderi producătoare de bunuri de consum, prin care să se urmărească obținerea de informații cu privire la cerințele pieței față de produsele proprii, comportamentul produselor în exploatare și la posibilitățile de sporire a eficienței economice pe această cale ;

b) organizarea studiului pieței la nivelul centralelor industriale, în vederea asigurării informațiilor necesare cu privire la cerințele pieței față de mărfurile fabricate de întreprinderile aparținînd subramurii respective, tendințele și restructurările pe piața internă și internațională. Aceste compartimente ar trebui să asigure fluxul informațional necesar de la și către întreprinderi, vehiculînd informații obținute prin cercetări proprii, precum și prin cercetări efectuate de instituții specializate, departamentale. În fluxul informațional ar trebui să se includă și informațiile cu privire la diferitele aspecte ale cerințelor pieței interne și externe, ce se pot obține de la alte ministere care au sisteme informaționale similare ;

c) organizarea studiului pieței la nivelul ministerelor producătoare de bunuri de consum, în două direcții :

— cu privire la opiniile cumpărătorilor despre însușirile calitative ale produselor, la perfecționarea acestora și la introducerea în fabricație a noi produse ;

— cu privire la manifestarea cantitativă a cererii pe piață față de produsele fabricate de întreprinderile în subordine. Pentru asigurarea informațiilor necesare, ministerele producătoare ar trebui să organizeze activitatea de cercetare în cadrul aparatului propriu și al unităților în subordine și să realizeze, de asemenea, o colaborare strînsă în acest domeniu cu institutul (în perspectivă cu institutele) specializate. Este vorba — în lumina sarcinilor prevăzute în hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. cu privire la noul mecanism — de elaborarea și funcționarea unui subsistem informațional cu privire la cerințele pieței în cadrul fiecărui minister producător de bunuri de consum.

Paralel cu această formă de organizare a studiului cerințelor pieței pe linia ministerelor producătoare — în vederea unei colaborări tot mai eficiente — va trebui să se întărească sistemul de studiere a cerințelor pieței și pe linia aparatului Ministerului Comerțului Interior și, eventual, a ministerelor cu sisteme comerciale, prin institute specializate în domeniu. Acestea din urmă vor trebui să treacă de la cercetări efectuate la comandă, la cercetări organizate și efectuate în mod sistematic, cu caracter permanent pentru producerea de informații utile — cercetări pe care să le ofere anticipat întreprinderilor comerciale și întregului aparat economic cu atribuții decizionale în activitatea de comercializare a bunurilor de consum.

Costul informațiilor — un procent infim față de pagubele potențiale

CU DREPT CUVÎNT se poate ridica problema costului informațiilor care se vor obține în structurile chemate să fundamenteze deciziile economice, la nivelul verigilor organizatorice, inclusiv al ministerelor producătoare și al celor cu sisteme comerciale. Este evident că acceptarea necesității informațiilor și a activității specializate în acest scop înseamnă și acceptarea ideii unor cheltuieli, care vor trebui făcute la nivelul diferitelor verigi organizatorice. Cea ce dorim să supunem discuției este problema raționalității costurilor, a eficienței lor economice și sociale.

În legătură cu această problemă se poate menționa o variantă care ar putea constitui baza de pornire pentru unele măsuri ce se vor lua în viitor. Cercetarea pieței de către ministere ar putea fi soluționată, cel puțin pentru prima etapă, în cadrul schemelor organizatorice existente (prin încadrarea sau profilarea unor cadre pe astfel de probleme), în acest mod urmînd ca numai cercetările efectuate de către institutele specializate să greveze costurile întreprinderilor și centralelor. Desigur, această sporire a costurilor trebuie să asigure o rentabilitate mai mare decît cea din prezent, o eficiență superioară, atît la nivelul întreprinderilor cît și la cel al întregii economii naționale.

Calculele în această privință sînt suficient de complexe, deoarece reflectarea rezultatelor unei activități de producție și de comercializare fundamentate pe cerințele pieței are aspecte multiple. Cuantificarea acestora se poate face în timp, pe baza unor comparații față de trecut și, respectiv, față de anumite norme științific elaborate în această privință. Sînt și unele efecte cu influențe de lungă durată, de exemplu la investițiile pentru lărgirea bazei materiale a producției de bunuri de consum și a rețelei comerciale.

Rezultatele imediate se pot concretiza în : contractări de mărfuri conform cerințelor reale ; organizarea și orientarea producției pentru a le satisface ; un nivel mai redus al stocurilor de mărfuri lent și greu vandabile ; satisfacerea mai bună a cerințelor consumatorilor. Acest din urmă efect are caracter multiplicator, în sensul că alături de îmbunătățirea calității vieții membrilor societății, conduce și la creșterea productivității muncii și eficienței activității în întreaga economie.

Întrucît cerințele noului mecanism acționează în toate compartimentele activității economice și sociale, apare necesară organizarea unui sistem (subsistem) informațional cu privire la cererea de consum, la scara întregii economii naționale, premisă a organizării științifice a activității de producție și comercializare. Acest sistem trebuie să funcționeze cu costuri cît mai reduse, dar să asigure eficiența corespunzătoare atît pentru producție cît și pentru comerț. Sistemul astfel conceput și elaborat trebuie să răspundă de la început următoarelor cerințe principale :

a) să identifice fluxurile informaționale care pot servi scopurilor urmărite privind cunoașterea cerințelor pieței ;

b) să stabilească noi surse și fluxuri informaționale care trebuie introduse, precum și noi cercetări speciale necesare în acest domeniu ;

c) să se organizeze și să se coordoneze activitatea tuturor verigilor care emit și recepționează informații provenite din toate sursele (raportări obligatorii sau cercetări speciale) ;

d) să se reproiecteze subsistemul informațional privind studierea cerințelor pieței, fundamentîndu-l pe posibilitățile tehnice actuale și creîndu-i perspectiva perfecționării ulterioare, ca urmare a extinderii dotării cu tehnică electronică de calcul ;

e) să se organizeze păstrarea și actualizarea informațiilor de bază în cadrul unei bănci de date.

Subliniem că din punctul de vedere al unei eficiențe corespunzătoare în funcționarea sistemului va fi necesară și stabilirea competențelor și răspunderilor, asigurîndu-se suficientă inițiativă pentru departamente și întreprinderi și o funcționalitate adecvată la scara întregii economii naționale.

Problemele enunțate, cu scopul de a fi supuse discuțiilor, au în vedere cerințele decurgînd din desfășurarea revoluției științifice și tehnice în economia noastră națională, precum și din prevederile referitoare la aplicarea noului mecanism în acest domeniu. Ele constituie, totodată, o parte din cerințele și posibilitățile unei conduceri științifice în producția și comercializarea bunurilor de consum, în vederea obținerii unei eficiențe sporite. Aplicarea noului mecanism constituie o premisă a realizării de ritmuri intense în dezvoltarea economică și socială, în creșterea forțelor de producție ale societății noastre și în îmbunătățirea continuă a calității vieții tuturor membrilor săi.

Eugen BARAT

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

LICHIDITATEA ÎNTREPRINDERII – LA BAZA ECHILIBRULUI FINANCIAR

TRANSPUNEREA în viață a sarcinilor de o deosebită importanță privitoare la aprofundarea laturilor calitative ale întregii activități economico-sociale, la utilizarea cu maximum de randament a tuturor resurselor societății necesită mobilizarea amplă a tuturor factorilor de producție de la toate nivelele organizatorice ale economiei naționale.

În lumina sarcinilor trasate la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 29—30 mai a.c., unităților economice, bazate pe autoconducerea muncitorească și pe autogestiunea economico-financiară, le revin sarcini deosebite, cu atît mai mult cu cît ele reprezintă veriga de bază a economiei naționale, cadrul organizatoric în care se creează noile valori materiale. Ele trebuie să aducă o contribuție esențială în aplicarea cu mai multă fermitate a principiilor noului mecanism economico-financiar, în sporirea continuă a beneficiilor și creșterea rentabilității, asigurarea și menținerea echilibrului financiar, utilizarea eficientă și cu un randament mai ridicat a resurselor de care dispun, respectarea disciplinei de plan, financiare și contractuale etc. Acestea reprezintă tot atîtea aspecte ale noii calități, devenită un imperativ în actuala etapă de dezvoltare a țării noastre și care trebuie să stea cu prioritate în centrul atenției generale.

Aplicarea autogestiunii economico-financiare impune ca fiecare unitate economică să-și desfășoare activitatea de producție astfel încît să se asigure folosirea integrală și eficientă a tuturor resurselor materiale și bănești de care dispune, să-și acopere în cea mai mare parte nevoile de mijloace pe seama resurselor proprii, renunțînd pe cît posibil la angajarea unor resurse suplimentare din afară. Aceasta pune în centrul atenției problematica calității gestionării fondurilor unităților, pe de o parte, iar pe de altă parte necesitatea creșterii continue a responsabilității colectivelor de oameni ai muncii, a organelor financiar-bancare, față de modul în care se asigură și se desfășoară această gestionare.

Toate acestea impun cu necesitate, la rîndul lor, existența unor modalități și mijloace adecvate de apreciere fidelă a eforturilor pe care întreprinderile, colectivele lor de muncă le depun pentru continua ridicare a calității activității și implicit pentru buna gestionare a fondurilor, pentru asigurarea și menținerea echilibrului financiar. Aceasta cu atît mai mult cu cît gospodărirea rațională și eficientă a fondurilor, asigurarea și menținerea echilibrului financiar sînt condiții esențiale pentru buna funcționare a mecanismului financiar al întreprinderii.

APLICAREA noului mecanism economico-financiar presupune, printre altele, o continuă perfecționare a tuturor normelor și normativelor, a indicatorilor economico-financiari, precum și a metodelor și instrumentelor folosite în activitatea financiară, ca un rezultat firesc al confruntării acestora cu practica. În acest context ne propunem să abordăm problema **lichidității** întreprinderii, care ar putea servi drept mijloc de caracterizare din punct de vedere calitativ a activității financiare desfășurate și implicit a efortului unității de a se angrena în mecanismul complex al economiei naționale.

În sens tradițional prin lichiditate se înțelege „capacitatea unor active de a fi transformate într-un anumit moment în bani". Extinsă la nivelul întreprinderilor ea exprimă capacitatea acestora de a mobiliza activele de care dispun, adică de a le transforma în bani.

Pentru a-și desfășura activitatea orice întreprindere socialistă își concretizează fondurile bănești în active pe care le gestionează și care, în virtutea circuitului obiectiv B — M — B, urmează să fie transformate în bani într-un interval de timp mai scurt sau mai lung, creîndu-se astfel posibilitatea încheierii unui circuit început, dar și cea a reluării unui nou circuit. Prin urmare, orice întreprindere producătoare dispune în mod obiectiv de o anumită lichiditate, generată fiind de fluxurile materiale și bănești pe care le ocazionează desfășurarea activității de producție. Ea diferă de la o întreprindere la alta, fiind determinată de calitatea acestor fluxuri, de particularitățile procesului de producție, de ritmicitatea producției și implicit de modul de gestionare a valorilor materiale și bănești.

Lichiditatea întreprinderii socialiste definește capacitatea acesteia de a-și transforma în bani activele de care dispune, la momentul oportun, în scopul asigurării unui circuit normal fondurilor sale. De lichiditate nu se poate face abstracție atunci cînd este necesar a se caracteriza calitatea activității financiare în general, asigurarea și menținerea echilibrului financiar în special.

Urmărind fazele circuitului fondurilor întreprinderii, dar mai cu seamă al mijloacelor circulante, se observă că lichiditatea își leagă sfera de aplicabilitate de perioada de concretizare a fondurilor bănești în elemente de activ, precum și de momentele ce privesc finalizarea unui circuit, adică de momentele în care întreprinderea își recuperează fondurile avansate prin valorificarea producției sale. Cum fondurile sînt avansate și recuperate continuu, întreprinderea va dispune în permanență de o anumită structură a activelor sale ce au grad diferit de lichiditate, ceea ce va caracteriza starea de lichiditate de ansamblu a întreprinderii, respectiv capacitatea sa de a dispune de mijloace bănești obținute prin transformarea în bani a acestor active.

De aici concluzia că lichiditatea nu poate fi confundată cu capacitatea de plată, care caracterizează întreprinderea prin prisma posibilităților sale de a face față plăților devenite scadente. Dimpotrivă, lichiditatea devine un factor determinant în asigurarea și menținerea capacității de plată, deoarece pe seama ei se obțin cea mai mare parte a mijloacelor bănești necesare efectuării plăților viitoare. O lichiditate depreciată influențează negativ capacitatea de plată, întreprinderea nemaifiind capabilă să-și obțină mijloace bănești în cuantumul dorit prin transformarea activelor sale în bani.

Cum lichiditatea este dată de structura activelor, se poate aprecia că prin capacitatea de plată se contribuie la obținerea unei anumite lichidități a întreprinderii în circuitul următor, tocmai datorită modului în care fondurile vor fi reavansate și concretizate în elemente de activ ca urmare a săvîrșirii actului plății. Este firesc ca lichiditatea întreprinderii să se deprecieze pe măsura concretizării fondurilor sale în acele elemente de mijloace circulante a căror rotație este întreruptă sau se desfășoară lent, cum ar fi : stocurile fără mișcare, stocurile aprovizionate peste necesitățile de consum ale unei perioade de date, stocurile de producție neterminată și de produse finite fără desfacere asigurată, cheltuielile neeconomicoase, clienții neîncasați în termen, debitorii de orice fel etc. Existența acestora reflectă deficiențe în gestionarea fondurilor și pune întreprinderea în situația de a avea dificultăți în trecerea fondurilor sale de la un stadiu la altul al circuitului lor. În astfel de situații întreprinderea trebuie să ia măsuri imediate, care să ducă la refacerea lichidității sale, în primul rînd prin eliminarea cauzelor care au dus la imobilizările de fonduri active cu grad redus de lichiditate.

De aici concluzia că întreprinderile trebuie să fie interesate nu numai în realizarea exemplară a sarcinilor de plan, dar și în asigurarea unei lichidități corespunzătoare, aceasta reflectînd cît se poate de fidel modul în care s-au

gestionat fondurile bănești puse la dispoziție.

Lichiditatea întreprinderii, fiind dată de structura elementelor de mijloace circulante, deci a nevoilor, reprezintă în același timp o formă de manifestare a echilibrului financiar aflat în dinamica sa. O astfel de afirmație se bazează pe faptul că la stabilirea, prin bugetul de venituri și cheltuieli, a echilibrului între necesarul de mijloace circulante și resursele bănești, întreprinderea a avut în vedere o anumită structură a nevoilor, structură care la rîndul său determină o anumită lichiditate. Ca urmare, orice depreciere a lichidității, față de nivelul prevăzut prin bugetul de venituri și cheltuieli, reflectă de fapt o depreciere a echilibrului între nevoi și resurse, reflectă o depreciere a echilibrului financiar.

În scopul asigurării și menținerii echilibrului financiar, întreprinderile trebuie să fie interesate în a-și determina și menține un nivel al lichidității, considerat optim pe un interval de planificare, nivel dat la rîndul său de o structură optimă a mijloacelor sale circulante, previzibilă de la începutul intervalului.

STABILIREA și menținerea unei lichidități optime este impusă de faptul că nu orice nivel al acesteia are implicații favorabile asupra desfășurării procesului de producție, respectiv asupra funcționării mecanismului economico-financiar. Existența unei structuri a mijloacelor circulante în care ponderea o dețin activele de gradul I de lichiditate, respectiv mijloacele bănești în numerar și în cont și chiar activele de gradul II — facturile emise și neîncasate, produsele finite în stoc cu desfacere asigurată în perioada imediat următoare etc. — ceea ce ar genera o lichiditate relativ ridicată, ar putea fi în detrimentul mijloacelor destinate prelucrării nemijlocite. Adică, pe seama acestor active ușor transformabile în bani, întreprinderea ar deține la un moment dat un volum de mijloace bănești peste necesar, fără a avea în schimb asigurate la nivelul impus de nevoile producției stocurile de materii și materiale, piese de schimb, obiecte de inventar etc., fără a face la momentul oportun și în cuantumul dorit o seamă de cheltuieli strict necesare etc., toate acestea influențînd negativ bunul mers al activității. Pe de altă parte, creșterea ponderii activelor cu grad redus de lichiditate pune întreprinderea în situația în care aceasta, dispunînd de stocuri pentru producție peste nevoi, să nu poată să asigure transformarea lor în bani la momentul oportun și ca urmare să prezinte dificultăți financiare. De cele mai multe ori astfel de situații sînt „rezolvate" prin atragerea în circuitul întreprinderii a unor resurse suplimentare și în principal a celor împrumutate, în scopul creării posibilităților de plată viitoare, ceea ce nu este compatibil cu gestionarea eficientă a resurselor.

Se poate aprecia că lichiditatea unei întreprinderi este cu atît mai ridicată cu cît într-un interval de timp dat transformarea în bani a activelor sale are loc mai rapid și mai frecvent. Or, această rapiditate este dată tocmai de durata de concretizare a fondurilor bănești în diferite elemente de activ. Altfel spus, depinde de durata în zile a unei rotații. De aici concluzia că **în asigurarea și menținerea lichidității întreprinderii un rol hotărîtor revine accelerării continue a vitezei de rotație a mijloacelor circulante.** Aceasta presupune preocupări permanente din partea întreprinderii în inițierea și aplicarea unor măsuri tehnico-organizatorice care să vizeze întregul proces aprovizionare-producție-desfacere, cu scopul de a reduce cît mai mult posibil durata de imobilizare a fondurilor sale bănești în diferite elemente de activ.

Unul din aspectele esențiale pe care le ridică studiul lichidității întreprinderii îl reprezintă modul de cuantificare, respectiv construcția unui **model indicator** care să servească la stabilirea nivelului lichidității. În construcția unui astfel de indicator trebuie să se țină seama cu prioritate de gradul de lichiditate al diferitelor elemente de activ pe care le deține o întreprindere, de rapiditatea cu care acestea pot deveni lichide în anumite condiții date. În acest sens propunem următorul model :

$$K_l = \frac{L}{MC},$$

unde K_l — coeficientul lichidității întreprinderii ; L — lichiditățile medii zilnice ; MC — volumul mediu al mijloacelor circulante.

Coeficientul lichidității reflectă care este ponderea lichidităților medii zilnice în totalul mijloacelor circulante pe un interval de timp dat.

Construirea și utilizarea coeficientului lichidității în mărimi relative permite comparații în timp și spațiu asupra nivelului lichidității, precum și controlul echilibrului financiar și monetar al întreprinderii în perioada de execuție a planului. Orice abatere în plus sau în minus de la valoarea coeficientului, considerată optimă pe un interval de timp dat, reflectă deprecieri ale echilibrului financiar. Întotdeauna valoarea coeficientului este **subunitară,** existînd posibilitatea de a fi construit atît în mărimi planificate cît și în mărimi efective.

Introducerea acestui indicator în practica financiară ar da prilejul obținerii unor informații convingătoare cu privire la eficiența utilizării mijloacelor circulante, la calitatea gestionării lor, la realizarea echilibrului financiar, informații ce ar putea servi în procesul decizional. El ar putea servi și altor organe pentru a avea imaginea modului în care întreprinderea își angrenează propriul său mecanism la mecanismul economiei naționale.

Aprofundarea studiului lichidității poate releva și alte aspecte deosebit de importante pentru buna funcționare a mecanismului economico-financiar al întreprinderii. Ceea ce trebuie însă subliniat în mod deosebit este faptul că lichiditatea întreprinderii reflectă nemijlocit calitatea gestionării fondurilor și reprezintă una din formele concrete de manifestare a echilibrului financiar la nivel microeconomic, motiv pentru care trebuie să i se acorde atenția cuvenită. Prin intermediul ei se poate acționa cu eficacitate în direcția ridicării pe trepte calitativ superioare în aplicarea principiului autogestiunii economico-financiare și în funcționarea noului mecanism economico-financiar.

Ioan TRENCA
Cluj-Napoca

Recoltarea optimă a cerealelor păioase

(Urmare din pag. 12)

cesarului de autocamioane și remorci pentru transportul boabelor de grîu recoltate de la un grup de 4 combine. Distanța de transport considerată este de 15 km de la parcelă la baza de recepție. S-a ținut seama de 4 tipuri de agregate de transport și de 2 variante de încărcare și transport : a) direct din buncărul combinei, în orele cînd lucrează combinele ; b) mijloacele de transport lucrează două schimburi, încărcînd atît de la combine, cît și din grămezile lăsate în puncte intermediare de depozitare.

Din datele tabelului nr. 2 rezultă cîteva concluzii semnificative :

- la distanța considerată, autocamioanele (datorită vitezei lor ridicate) asigură în toate cazurile o productivitate mai mare la transport decît agregatul tractor-remorcă ; acest avantaj sporește pe măsura creșterii distanței de transport ;
- organizarea transporturilor în două schimburi, cu încărcarea boabelor atît din buncărul combinei cît și din grămezi, ridică la peste dublul său productivitatea pe agregat, deoarece odată cu dublarea timpului de lucru se obține și o reducere a timpului de încărcare ;
- cuplarea unei remorci suplimentare asigură o creștere a productivității muncii cu circa 40% la autocamioane și cu circa 60% la agregatul tractor-remorcă (diferența se datorește capacității de încărcare mai reduse pe care o are remorca auto).

Marile avantaje pe care le asigură cuplarea unei remorci suplimentare la agregatul de transport impun generalizarea acestei metode în toate cazurile cînd distanța de transport depășește 1,5—2 km, așa cum de altfel este situația la fluxurile de transport pentru boabe și paie în majoritatea unităților agricole.

Am schițat aici cîteva soluții organizatorice capabile să conducă la o maximă valorificare a condițiilor tehnice existente în unitățile agricole. Numai printr-o organizare judicioasă recolta de cereale din această vară va putea fi strînsă în perioada optimă indicată de agrotehnică și transportată în hambare rapid și fără pierderi, indiferent de condițiile climatice dintr-un moment sau altul al campaniei.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Economii de benzină

AM AFLAT cu interes despre perfecționările aduse autoturismului românesc Dacia, în noua variantă 1310. În mod deosebit mi-au atras atenția modificările care asigură diminuarea consumului de carburanți, cu aproape 2 litri la 100 km.

Întrucît în prezent se află în exploatare un număr important de autoturisme Dacia 1300, atît în parcul unităților economice, al diferitelor instituții și organizații, cît și mai ales proprietate personală, cred că ar fi nimerit ca și pentru acestea să se creeze posibilitatea introducerii unora dintre noutățile omologate – cum ar fi economizorul din sistemul de alimentare, motoventilatorul electric, filtrul cu priză de aer cald, spoilerul din partea frontală a caroseriei.

În cazul cînd întreprinderea de autoturisme Pitești și unitățile cu care colaborează nu ar avea capacitate pentru producerea unei cantități suplimentare de astfel de piese, execuția acestora ar putea fi încredințată altor întreprinderi și cooperației meșteșugărești. Montajul, cu adaptările necesare, ar putea fi rezolvat de către întreprinderile de exploatare și reparații auto, bazele de transporturi și garajele sectorului socialist, iar pentru autoturismele proprietate personală – de către unitățile de service. Am convingerea că mulți posesori de autoturisme ar accepta să facă investiția necesară, știind că ar recupera-o, din economiile la consumul de benzină, într-un termen scurt. Iar economia națională ar dispune de zeci de mii de tone de țiței cărora li s-ar da o utilizare superioară.

Barbu FELECAN
Timișoara

Instrucțiuni

ÎN URMĂ cu cîtva timp am primit, pentru informare și aplicare Instrucțiunile Ministerului Finanțelor nr. 1501/26 martie a.c. În cele ce urmează doresc să mă refer la planul de conturi pentru agricultură în care s-au introdus, de exemplu, conturile 940 (Disponibil din fondul centralei pentru finanțarea investițiilor); 941 (Sume avansate pentru finanțarea investițiilor la întreprinderi noi și dezvoltări importante); 916 (Decontări pentru investiții finanțate din fondul organului ierarhic superior).

Care sînt însă conturile din contabilitatea unităților economice? Îmi pun o asemenea întrebare deoarece din instrucțiunile amintite reiese că la bancă există conturile 151 și 152 în care se găsesc resursele. Contul 916 din instrucțiunile sus amintite este valabil pentru toate capitolele din planul de investiții?

Referindu-ne la capitolele I și II din instrucțiuni, respectiv fondul de dezvoltare economică și fondul pentru construcțiile de locuințe și alte acțiuni sociale, nu se precizează care sînt conturile din contabilitatea unităților economice în situația în care acestea nu au nevoie de credite bancare.

Mihai ILIE
Balotești — Ilfov

Transfer

TRANSFERUL în interesul serviciului, reglementat în art. 11 din Legea nr. 1/1970 s-a simplificat prin apariția Legii nr. 5/1978, în care (art. 37 litera „r") se prevede că aprobarea transferului în interesul serviciului pentru personalul de execuție se face fără avizul organului ierarhic superior.

Întrucît Legea nr. 5/1978 nu conține nici o normă de recomandare pentru personalul muncitor din cooperativele meșteșugărești, continuă să se aplice în acest sector prevederile art. 11 din Legea nr. 1/1970 care cer aprobarea inițială a transferului de către organul ierarhic superior.

Considerînd că nu există o diferență între oamenii muncii care lucrează cu contract de muncă în cooperativele meșteșugărești și cei din unitățile socialiste de stat în privința aprobării transferului în interesul serviciului, propunem modificarea sau completarea art. 11 litera „a" din Legea nr. 1/1970, în sensul prevăzut de art. 37, adică să nu mai fie necesară aprobarea organului ierarhic superior pentru personalul de execuție din cooperativele meșteșugărești.

Mircea NICOLAE
Coop. „Meșteșugarul" — Mediaș

ECOURI

Plan

PROBLEMELE dezbătute în articolul „Cerințe ale realizării exemplare a planului și ale recuperării restanțelor la producția fizică" din „Revista economică" nr. 8, corespund realității. Ele au constituit o permanentă preocupare a colectivului nostru de muncă. Astfel, s-a trecut la o mai bună organizare a activității în schimburi, asigurîndu-se în fiecare secție și pe fiecare schimb asistență tehnică. Secția mecano-energetică a fost programată să lucreze în schimburi pentru a putea asigura intervenții operative la utilaje. Din partea C.O.M. a fost repartizată o persoană care să asigure zilnic, în toate schimburile, controlul modului cum se desfășoară activitatea în întreprindere.

Ca urmare a măsurilor stabilite s-au îndeplinit și depășit indicii de utilizare la principalele utilaje tehnologice. Întregul colectiv de muncă din întreprinderea noastră este mobilizat pentru atingerea parametrilor proiectați în cursul anului 1980, ceea ce va conduce la eliminarea pentru totdeauna a deficiențelor consemnate în „R.E.".

Ioan GONGEA
directorul Întreprinderii textile Slatina

★

PENTRU îmbunătățirea gradului de utilizare al mașinilor, în întreprinderea noastră s-au luat o serie de măsuri. Dintre acestea menționăm: asigurarea unui stoc de piese de schimb în țesătorie pentru reparații imediate; intervenții energice la constructor (T.C.Ch. Cluj-Napoca) pentru terminarea lucrărilor de construcții și montaj la uzinele de condiționare.

Pentru asigurarea sortimentației proiectate sau similare cu cea din proiect, am cerut Centralei industriei bumbacului contracte pentru executarea articolelor din fire răsucite, dar și la ora actuală producem articole din fire simple.

În urma măsurilor tehnico-organizatorice luate pentru creșterea producției fizice, a productivității muncii, reducerea staționării utilajelor, în prima parte a anului în curs a fost înregistrată o creștere a gradului de utilizare mediu cu aproximativ 10%".

Ecaterina CSERGÖ
directorul Țesătoriei de bumbac Tîrgu Mureș

★

ÎN LEGĂTURĂ cu articolul apărut în „Revista economică" nr. 7 sub titlul „Îndeplinirea ritmică, exemplară a planului la producția fizică și netă", în care se ridică problema unificării prețurilor la motoarele electrice fabricate de întreprinderea „Electroprecizia"-Săcele și Întreprinderea de motoare electrice Pitești, precizăm că prețurile motoarelor electrice au fost stabilite conform Legii nr. 19/1971, respectiv pe baza caracteristicilor tehnico-constructive și a costurilor antecalculate. Deși motoarele fabricate de cele două întreprinderi au puteri și turații identice, acestea diferă constructiv prin faptul că cele executate de „Electroprecizia" sînt cu carcase și scuturi din fontă, iar cele executate de Întreprinderea de motoare electrice Pitești sînt cu carcase și scuturi din siluminiu, ceea ce a condus la costuri și prețuri diferite.

Fabricarea motoarelor electrice în construcție din fontă sau siluminiu fiind impusă de cerințele tehnice ale diferiților beneficiari din industrie, este necesar ca aceștia să specifice în comenzi sau contracte nu numai puterea și turația, ci toate caracteristicile motoarelor, necesare pentru identificare (unul sau două capete de ax, nivel admis de vibrații și zgomot, tipul tropicalizării după caz, construcție din fontă sau siluminiu).

Alex. BĂDESCU
director în M.I.C.M.

Cont

REFERINDU-NE la propunerea din nota apărută în nr. 3 al „R.E." intitulată „Amortizare", menționăm că, potrivit prevederilor Legii nr. 62/1968, republicată în 1979, sînt supuse amortizării toate obiectele de evidență care îndeplinesc cumulativ condițiile stabilite (cu excepțiile menționate la art. 4), de la data punerii în funcțiune și pînă la recuperarea integrală a valorii de inventar a acestora. În aceste condiții, amortizarea se calculează atît pentru fondurile fixe active, cît și pentru cele inactive și potrivit legii, se include în cheltuielile de producție sau de circulație, după caz. Ca urmare, la întreprinderile care au fonduri fixe inactive, amortizarea inclusă în cheltuieli pentru aceste fonduri fixe conduce implicit la diminuarea beneficiilor realizate, *ceea ce corespunde cu propunerea făcută de cititor.*

Înființarea unui cont distinct pentru amortizarea fondurilor fixe inactive nu este necesară, întrucît contabilitatea analitică poate oferi asemenea informații (fișele analitice pe obiecte de evidență a fondurilor fixe). Pe baza acestor informații și a inventarelor se pot lua măsuri în vederea reactivării sau lichidării unor asemenea fonduri fixe.

Traian DUȚIA
director adjunct în Ministerul Finanțelor

Comisiile pe domenii ale C.O.M. în sistemul autoconducerii muncitoreşti

INDICAŢIILE date de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Şedinţa plenară lărgită a Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii, privind mobilizarea tuturor rezervelor existente în întreprinderi pentru creşterea eficienţei economice a activităţii acestora, se constituie într-un amplu program concret de exercitare a autoconducerii şi autogestiunii.

Aşa cum a subliniat secretarul general al partidului, **„Un rol deosebit au consiliile oamenilor muncii — ca organe colective — care trebuie să dezbată cu mai multă răspundere atît planurile, cît şi bugetele, sub toate aspectele, urmărind realizarea producţiei în cele mai bune condiţii şi cu maximum de eficienţă. Ele trebuie să asigure luarea tuturor măsurilor necesare şi să acţioneze neabătut în această privinţă, ca reprezentanţi ai proprietarilor, producătorilor şi beneficiarilor, ai oamenilor muncii, ai poporului. Numai în această calitate şi activînd astfel, consiliile oamenilor muncii pot şi trebuie să-şi îndeplinească rolul important pe care îl au în întreaga muncă de conducere a activităţii economico-sociale".**

În înfăptuirea cerinţei de a angaja mai activ oamenii muncii în dezbaterea aprofundată a tuturor problemelor, organele colective de conducere dispun de o formă instituţionalizată, cu acţiune permanentă — **comisiile pe domenii.** Avînd în componenţa lor deopotrivă specialişti şi oameni care lucrează direct în producţie, acestea pot contribui — prin înfăptuirea programelor de lucru aprobate de C.O.M. — la îmbunătăţirea activităţii întreprinderii sub toate aspectele. În mod concret şi rezumînd ceea ce este esenţial, comisiile au ca atribuţii să participe la întocmirea planurilor unităţii, să elaboreze studii şi analize asupra unor domenii de activitate, să iniţieze şi organizeze acţiuni în vederea rezolvării unor probleme, să informeze conducerea unităţii cu privire la stadiul îndeplinirii unor indicatori şi a hotărîrilor proprii, să propună măsuri de perfecţionare în domeniul economic al conducerii şi organizării producţiei, tehnico-ştiinţific, social.

Principala formă de activitate : analiza complexă

VOM ILUSTRA posibilităţile existente pentru îndeplinirea acestor atribuţii, cu elemente din experienţa comisiilor pe domenii de la întreprinderea bucureşteană **„Electromagnetica".**

Coordonate de cite un membru al C.O.M., comisiile de aici au componenţa prezentată în tabel. Se impun unele constatări :

— muncitorii reprezintă 1/4 din total, proporţie ce poate fi considerată insuficientă, mai cu seamă în comisiile de productivitate şi calitate — domenii în care muncitorii au un cuvînt hotărîtor de spus ;

— este inexplicabilă lipsa economiştilor în comisia care se ocupă tocmai de eficienţa economică ;

— comisia de pregătire şi perfecţionare ar trebui să beneficieze şi de aportul măcar al unui maistru, care cunoaşte nemijlocit nevoile de ridicare a nivelului profesional, legate de productivitatea muncii şi de calitatea produselor.

Fără îndoială însă că în ansamblu, efectivul comisiilor reprezintă un potenţial puternic şi competent. Notăm şi buna orientare în alegerea cadrelor de alte specialităţi (un jurist — cunoscător al legislaţiei contractuale — în comisia de aprovizionare-desfacere ; un medic — în cea de asigurări sociale ; un inspector şcolar — în cea de pregătire profesională).

Este **un potenţial capabil de o activitate de conţinut, eficientă,** în sprijinul optimizării deciziilor C.O.M., al îmbunătăţirii de ansamblu a muncii acestuia.

Trecînd de la aspectul structurii la activitatea concretă a comisiilor şi modul în care ele au fost antrenate de către C.O.M., am putut constata că cea mai substanţială categorie de acţiuni desfăşurate o constituie **analiza complexă a unor situaţii din întreprindere.**

Astfel, în planul de muncă al C.O.M. pentru luna aprilie 1980 era prevăzută : „Analiza activităţii desfăşurate şi a măsurilor ce se impun pentru **îmbunătăţirea utilizării forţei de muncă,** avînd în vedere realizarea producţiei fizice şi creşterea productivităţii muncii".

Alegerea acestei probleme a fost motivată economic de realitatea concretă din întreprindere : rămîneri în urmă în primul trimestru la producţia fizică (indicator la care angajamentul anual prevede depăşirea planului cu 30 milioane de lei), neîncadrarea în ritmul planificat de creştere a productivităţii muncii, utilizarea incompletă a capacităţii productive şi eficienţa scăzută a folosirii forţei de muncă.

Domeniul de activitate al comisiei	Membri						
	Muncitori	Maiştri	Tehnicieni	Ingineri	Economişti	Alţi spec.	TOTAL
Aprovizionare-desfacere, import-export	-	-	-	2	5	1	8
Pensii şi asigurări sociale	4	-	-	2	-	1	7
Creşterea productivităţii muncii, organizarea ştiinţifică a producţiei şi a muncii	2	-	1	7	-	-	10
Dezvoltare, investiţii, progres tehnic	1	2	-	6	-	-	9
Calitatea producţiei şi eficienţa economică	1	2	2	4	-	-	9
Pregătire şi perfecţionare, încadrare şi promovare	5	-	-	1	2	1	9
TOTAL	13	4	3	22	7	3	52

Înainte de a fi pusă în discuţie în şedinţa C.O.M., problema a fost dată spre analiză, cum era şi firesc, comisiei de resort. În acest scop, mai întîi s-a întocmit o tematică ; apoi, membrul C.O.M. care răspunde de activitatea comisiei i-a convocat pe componenţii acesteia, pentru discutarea tematicii şi a modului în care vor proceda. S-a stabilit totodată ce are de făcut fiecare membru, în limitele timpului disponibil : documentarea asupra unui anumit aspect al problemei ; discuţii cu şefi de compartimente şi de secţii, cu alţi specialişti, cu maiştri şi muncitori : redactarea unei scurte informări, cuprinzînd unele date statistice, constatări, opinii şi propuneri. În final, şeful comisiei a sintetizat într-un referat materialul documentar adunat de la membrii comisiei, a selecţionat şi ordonat propunerile, completîndu-le cu cele proprii şi a prezentat referatul în şedinţa C.O.M., la care a fost invitată întreaga comisie.

Reuşita acestei analize a constat, pe de o parte, în aceea că **a adus la cunoştinţa organului colectiv de conducere al întreprinderii,** în mod sistematizat şi cu evidenţierea legăturilor cauză-efect, **unele experienţe pozitive, ca şi disproporţiile şi lipsurile existente** (de exemplu, s-a constatat că principalele cauze ale utilizării incomplete a forţei de muncă erau determinate de : nefolosirea în totalitate a timpului de lucru, rămînerea sub normă a unui însemnat număr de muncitori, gradul redus de mecanizare a unor lucrări şi operaţii, ponderea ridicată a personalului indirect productiv, un coeficient sub optim de repartizare a forţei de muncă pe schimburi ş.a.) ; pe de altă parte, în faptul că **majoritatea propunerilor comisiei au devenit măsuri adoptate de C.O.M.**

Din totalul de 24 propuneri, 13 se regăsesc în hotărîrea C.O.M. Printre acestea se evidenţiază : reorganizarea activităţii

pe schimburi, așa încît să fie folosite cît mai rațional efectivele existente ; creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor ; reorganizarea unor activități auxiliare și trecerea personalului astfel eliberat, în munci directe productive ; creșterea cu 4% a ponderii celor de la locuri de muncă în regim de poliservire în totalul muncitorilor ; intensificarea acțiunilor de ridicare a calificării profesionale și de reciclare a personalului muncitor, în strînsă legătură cu cerințele modernizării producției etc.

Acest stil de lucru este asemănător și pentru alte comisii. De exemplu, comisia pentru aprovizionare-desfacere și import-export a analizat în aceeași manieră activitatea desfășurată pentru îndeplinirea prevederilor de plan la export. Cele 14 propuneri făcute de comisie au fost analizate de C.O.M. și incluse în hotărîrea organului colectiv de conducere.

Pornind de la cerințele mecanismului economico-financiar, ale autoconducerii, așa cum au fost formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din luna mai a.c. și ținînd seama de realitatea din întreprindere, C.O.M. a antrenat comisia pentru calitatea producției și eficiență economică la analiza modului cum se asigură condițiile de realizare a producției fizice planificate. Iar comisia pentru dezvoltare, investiții și progres tehnic a colaborat la analiza realizării planului de investiții pe 1980 și a pregătirii investițiilor din anul viitor.

Din modul în care s-au derulat aceste analize, se poate desprinde o diagramă de desfășurare care cuprinde următoarele etape succesive :

1. **nominalizarea acțiunii** (de obicei analiză sau informare) **în planul de muncă al C.O.M. ;**
2. **delegarea comisiei pe domeniul respectiv, pentru studiu și propuneri de soluționare ;**
3. **efectuarea propriu-zisă a analizei și elaborarea referatului corespunzător ;**
4. **prezentarea referatului, a concluziilor și a propunerilor în ședințe C.O.M. ;**
5. **hotărîri ale C.O.M.**

După cum vom dovedi în continuare, acest mecanism poate fi îmbunătățit mai ales în ce privește închiderea ciclului, prin luarea inițiativei și rezolvarea pînă la capăt a unei probleme.

Inițiativă și finalizare — cerințe ale unei eficiențe sporite

ÎN AFARA analizelor complexe, exemplificate mai sus, în practica unor comisii există metoda de a repartiza sarcini pe membrii lor, privind urmărirea îndeplinirii unor indicații, mobilizarea la unele acțiuni, pregătirea de referate etc.

Cu toate acestea, comisiile pe domenii, responsabilii acestora încă nu manifestă suficientă inițiativă în îndeplinirea cu răspundere a tuturor atribuțiilor ce le revin prin lege. Desigur, este de datoria C.O.M. să instruiască și să mobilizeze comisiile, dar acestea trebuie să „trăiască pe picioarele proprii". Or, din investigația noastră a reieșit că nu toate comisiile au un program de lucru ; unele nu au desfășurat o activitate concretă sau chiar nu știu ce trebuie să facă, iar altele s-au limitat la analizele comandate de C.O.M. — deși Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat cuprinde (în anexe), pentru fiecare comisie, cel puțin 15—20 de atribuții, din care multe corespund pe deplin cu probleme actuale ale întreprinderii „Electromagnetica". Dar, mai presus de toate, **dreptul la inițiativă nu este decît prea puțin valorificat.** Unele comisii vegetează în ideea că „dacă C.O.M. nu ne cere, noi nu facem".

Un aspect al îndeplinirii doar parțiale a rolului comisiilor este **nefinalizarea unor acțiuni, măsuri** etc. Lipsa de finalizare prezintă două laturi. Pe de o parte, unele acțiuni prevăzute în programele de lucru ale comisiilor nu sînt demarate, ceea ce determină un caracter formal al acestor programe. Pe de altă parte, comisia care a efectuat o analiză se interesează de constatările și propunerile sale numai pînă în momentul în care au fost prezentate C.O.M. Or, întrucît multe din aceste propuneri devin hotărîri, considerăm necesar ca, alături de persoanele însărcinate de C.O.M. cu îndeplinirea măsurilor respective, comisia de la care au pornit propunerile să fie și ea implicată în urmărirea și finalizarea lor. În acest fel, ciclul se închide corect, comisia are garanția și sentimentul că **a contribuit nu numai la cunoașterea unei probleme, ci și la rezolvarea ei efectivă.** Un efect al acestei implicări ar fi degrevarea practicii de conducere, de necesitatea supărătoare, ce mai apare încă, de a lua la infinit decizii și a stabili măsuri în legătură cu hotărîri anterioare ce nu au fost îndeplinite.

Schema ce urmează redă o corecție care trebuie operată în mecanismul de implicare a comisiilor pe domenii la perfecționarea activității din întreprindere, a muncii de conducere.

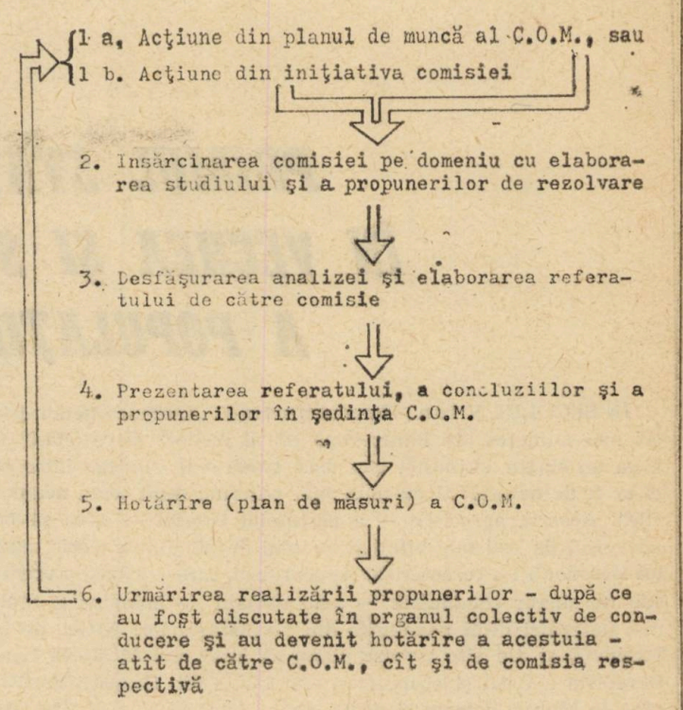

Pentru îmbunătățirea muncii comisiilor pe domenii

DIN CERCETAREA efectuată asupra activității comisiilor pe domenii ale C.O.M. s-a putut desprinde o bună experiență în antrenarea acestora la o serie de analize de un real folos. În același timp, ea a deschis un evantai de posibilități pentru îmbunătățirea în continuare a activității.

Astfel, în coordonarea de către C.O.M. a comisiilor se impune o **muncă de perspectivă.** Cu ocazia instruirii lor periodice, ele **să fie informate asupra problemelor curente, dar și de viitor** care stau în fața întreprinderii, pentru fiecare domeniu în parte — și din care să-și extragă obiective pentru programele lor de lucru, fără a mai aștepta repartizarea de sarcini de către C.O.M. Tot în cadrul instruirilor ar fi utilă **prezentarea experienței și metodelor de lucru ale unor comisii.** (Într-o discuție cu responsabilii de comisii a reieșit că unii dintre ei nu cunosc ce trebuie să facă și nici cum să acționeze concret ; ei înșiși au cerut să se organizeze schimburi de experiență privind stilul și metodele de muncă, atît în întreprindere, cît și pe centrală și minister.)

Se dovedește pozitivă și trebuie extinsă practica de a încredința în mai mare măsură prezentarea problemelor de pe ordinea de zi a ședințelor C.O.M., acelor membri ai conducerii colective care răspund de comisiile în domeniul cărora intră chestiunile ce se analizează.

Este de recomandat și metoda ca pentru analizele ce implică abordarea unor activități sau sectoare cu care membrii comisiei nu au contact permanent în munca lor, să se coopteze temporar un membru care lucrează direct în domeniul respectiv.

Ca organisme obștești, operative ale C.O.M., comisiile pe domenii își dovedesc utilitatea mai cu seamă atunci cînd apar probleme de rezolvat. Ele fiind deja constituite, C.O.M. nu mai este nevoit ca de fiecare dată să alcătuiască un colectiv cu însărcinare specială, ci deleagă acea comisie în atribuțiile căreia intră problema ce s-a ivit.

Însă pentru ca aceste comisii să-și dovedească pe deplin utilitatea, consiliul oamenilor muncii trebuie să le analizeze și controleze mai sistematic activitatea, să le ceară să raporteze ce au realizat într-o anumită perioadă, să le îndrume și antreneze cu o regularitate mai mare și desigur, după caz, să le evidențieze și critice — inclusiv în fața adunării generale a oamenilor muncii — pentru modul cum au lucrat. Cu alte cuvinte, **să le ceară și să le ajute să-și facă datoria în folosul întregului colectiv de muncă.**

Ion ZARĂ
Academia „Ștefan Gheorghiu"

PRIMUL STAT CENTRALIZAT ÎN VECHEA ȘI STATORNICA VATRĂ A POPULAȚIEI GETO-DACICE

ÎN SECOLUL V î.e.n., Herodot [1]) scria că „neamul tracilor este cel mai numeros din lume, după cel al inzilor" și că „dacă ar avea un singur cîrmuitor sau dacă tracii s-ar înțelege între ei, el ar fi de nebiruit și cu mult mai puternic decît toate neamurile". Această apreciere — a părintelui istoriei — avea să fie adeverită de „cei mai viteji și cei mai drepți dintre traci", cum tot Herodot [2]) i-a caracterizat pe geto-daci, care — ajunși o vreme sub un singur conducător — s-au dovedit de neînvins și mult mai puternici decît neamurile din vecinătatea lor. Astfel, de la Strabon [3]) și din alte izvoare aflăm că între anii 82/79—44 î.e.n. Burebista a creat și cîrmuit un stat întins din Carpații nordici pînă la Munții Balcani și de la Nistru pînă dincolo de Tisa (la Dunărea de mijloc). Era primul stat format în această perfectă unitate geografică, pe care toate izvoarele o arată veche și statornică vatră a populației de neam și limbă traco-geto-dacică. Prezentat într-o inscripție din orașul Dyonisopolis drept „cel dintîi și cel mai mare rege din Tracia" [4]) și dispunînd — după știrile lui Strabon [5]) — de o armată de 200 000 de oameni, Burebista a anihilat puterea celților și a bastarnilor germanici, și-a impus dominația asupra orașelor grecești începînd de la Olbia și pînă la Apollonia, a dus tratative și a avut conflicte cu romanii, devenind „temut" și de aceștia.

O necesitate istorică

DE LA STRABON și Iordanes [6]) rezultă că reușita unificării tuturor triburilor geto-dace într-un puternic stat se datorează capacității și energiei lui Burebista și influenței religioase a lui Deceneu. Dar aptitudinile, fără îndoială, cu totul remarcabile ale regelui și prestigiul marelui preot s-au putut afirma numai într-un context de factori interni și externi favorabili realizării unei asemenea opere fără precedent în istoria geto-dacilor și în general a tracilor.

Pe plan extern, războaiele romanilor cu Mitridathes VI Eupator și războaiele cu Sertorius (82—63 î.e.n.), înfrîngerea lui Areovist de către Caesar (58 î.e.n.), seria luptelor purtate de romani cu tracii, dardanii, celții, germanii și parții (78—50 î.e.n.), urmată de războaiele civile (48—45 î.e.n.) au fost desigur favorabile politicii lui Burebista, suebii neintervenind în luptele acestuia cu celții (60 î.e.n.), iar romanii neacționînd militar în fața fixării stăpînirii sale pînă la Pontul Euxin și Munții Halmus (55—48 î.e.n.). Dimpotrivă, în preajma luptei de la Pharssalus (48 î.e.n.), Pompeius trebuie să fi cunoscut această realitate, căci altfel nu s-ar fi ajuns la înțelegerea daco-romană de la Heracleea Lyncestis, unde Acornion, trimisul lui Burebista — se spune în decretul dyonisopolitan — „și-a îndeplinit însărcinările ce le avea de la rege, cîștigînd bunăvoința romanilor pentru rege". Abia după lupta de la Munda (45 î.e.n.), Caesar pregătea un mare război împotriva lui Burebista, dar o confruntare între acești mari generali ai antichității n-a mai avut loc, ambii fiind asasinați în anul 44 î.e.n.

Dar factorii determinanți în înfăptuirea statului lui Burebista au fost cei interni de ordin economic și social.

Forțele de producție în dezvoltare și perfecționare

DESCOPERIRILE ARHEOLOGICE atestă o dezvoltare impetuoasă a forțelor de producție începînd mai ales din sec. II î.e.n. și continuînd pînă la cucerirea romană. Uneltele de fier, găsite și sub formă depozitară, sînt numeroase și diversificate funcțional. Răspîndirea, mărimea și inventarul cantitativ ori valoric al așezărilor, ca și informația lui Strabon despre creșterea „neînchipuit de mare" a numărului geto-dacilor — arată densitatea populației din Dacia. Frecvența uneltelor de fier și forța de muncă sporită au permis o intensă exploatare a bogățiilor solului și subsolului Daciei.

Utilizarea largă a aratului cu brăzdar și cuțit din fier (numai într-un depozit din apropierea așezării geto-dacice de la Bradu s-au descoperit 315 brăzdare de plug), a secerei, coasei, sapei, toporului, fierăstrăului, rîșniței rotative etc.; fertilitatea pămîntului și varietatea formelor de relief din Dacia; gropile, chiupurile și hambarele de păstrat cereale, cantitatea mare de oase de animale, piesele de harnașament etc.; frecvența schimburilor comerciale bazate pe monedă — toate ilustrează o intensă activitate agricolă și pastorală (dealtfel consemnate și în izvoare scrise) și presupun un sistem agrar „cu pîrloaga", sistem în care era specifică tehnica „moinei" dezvoltate, de defrișare a unor terenuri împădurite și de alternare a culturii cerealelor cu iarba (au fost descoperite și identificate mai multe soiuri de cereale, plante și ierburi furajere) pentru refacerea fertilității solului și obținerea ierburilor necesare creșterii vitelor [7])

Alături de agricultură și creșterea vitelor, o deosebită dezvoltare au cunoscut în ultimele trei veacuri premergătoare cuceririi romane meșteșugurile specializate. În multe locuri din regiunile intra- și extracarpatice (ex. la Cireșu, Dobroșeni, Meacsa, Casinul Nou, Bezid, Bragadiru, Teiu, Botoșani, Grădiștea Muncelului ș.a.) s-au descoperit cuptoare de redus minereul de fier și ateliere (cu variate unelte, materie primă, deșeuri) de prelucrat acest metal. În sud-vestul și sud-estul Transilvaniei s-au aflat adevărate zone metalurgice. Un meșteșug care a atins nivelul unei veritabile arte a fost prelucrarea argintului. Într-o serie de așezări (ex. de la Costești, Grădiștea Muncelului, Piatra Roșie, Pecica, Bănița, Tilișca, Tășad, Cetățeni, Poiana) [8]) s-au găsit ateliere de modelat podoabe și de bătut monede de tip ro

[1]) Hist., V. 3.

[2]) Hist., IV, 96.

[3]) Geogr. VII, 3,11.

[4]) Inscript. Gr. in. Bulg. reperte, I.13.

[5]) Geogr. VII, 3, 13.

[6]) Get., 69—71.

[7]) Pentru acest sistem agrar cfr. H. H. Sthal, Contribuții la studiul satelor devălmașe românești, I, Buc., 1958; V. Tufescu, în Natura XVII, 6, p. 9, E. Săndulescu, în Terra nostra, III, 1971, p. 179—180.

[8]) Pentru descoperirile menționate și altele v. Bibliografia adunată la H. Daicoviciu, Dacia de la Burebista la cucerirea romană, Cluj-Napoca, 1972, I. H. Crișan, Burebista și epoca sa, Buc. 1977.

man. Numai între mijlocul sec. II î.e.n. şi sfîrşitul sec. I e.n. se cunosc peste 50 000 de monede(originale şi imitate local) şi circa 1 000 de podoabe, vase şi alte obiecte de argint (deseori aurite)[9]), toate provenind din peste 1 000 de descoperiri. Multe dintre ele datează din sec. I î.e.n. şi relevă o deosebită măiestrie tehnică şi distincţie artistică, numărîndu-se printre cele mai reprezentative creaţii ale geto-dacilor.

Meşteşugul prelucrării ceramicii la roată este ilustrat nu numai de numărul mare şi gama variată de vase, între care unele sînt veritabile creaţii artistice (în special cele pictate), dar şi de cuptoarele în care ele au fost arse. Chiar şi străvechiul meşteşug al lucrului în lemn a cunoscut o diversificare şi specializare, cum rezultă din variatele scule şi din numeroasele construcţii descoperite în aşezări şi cetăţi. Terasările atîtor înălţimi de pe versanţii Carpaţilor, masivele valuri din piatră şi pămînt, zidurile şi turnurile din piatră fasonată, sanctuarele cu coloane etc. — toate sînt lucrări de un volum şi monumentalitate neîntîlnite la alte populaţii din lumea aşa-zis „barbară".

Imitarea monedelor de tip macedonian, apoi a denarului roman republican şi larga răspîndire a lor în Dacia, ca şi frecvenţa diferitelor produse greco-romane (de import) — arată intensitatea schimburilor comerciale la geto-daci şi implicit existenţa unor importante rezerve de produse agricole, animaliere şi extractive. Ioannes Lydos [10]) şi Dio Cassius [11]) înregistrează imense cantităţi de argint şi aur capturate de romani de la Decebal, ceea ce presupune exploatarea şi strîngerea acestor metale preţioase într-o perioadă lungă de timp. Cum aurul apare foarte rar lucrat, el trebuie să fi fost folosit de regi la diferite tranzacţii externe.

Stratificarea în contextul organizării social-economice unitare

PARALEL CU DEZVOLTAREA economică înregistrăm o accentuare a stratificării societăţii geto-dace. Arheologic, acest fenomen se reflectă în aspectul diferenţiat al locuinţelor şi al altor construcţii, ca şi în inventarul cantitativ şi valoric diferit al acestora. De asemenea, el este ilustrat de tezaurele cu podoabe şi monede de argint. Strabon [12]), Iordanes [13]) şi alţi autori consemnează diferenţierea dintre poporul şi aristocraţia geto-dacică, arătînd că aceasta este de neam nobil şi că din rîndurile ei se aleg regii şi preoţii. Dion Chrysostomos [14]), venind în Dacia pe vremea lui Decebal, constată că unii oameni luptau pentru „stăpînire şi putere", iar alţii pentru „libertate şi patrie", ceea ce denotă o accentuată stratitficare socială care începuse cu mult în urmă. Strabon semnalează „slujitori ai regelui", iar Criton [15]) menţionează aristrocraţi numiţi de rege stăpîni peste pămînturi, turme şi cetăţi.

Alături de resursele interne — între care sînt pomenite şi „daruri" ori „tributuri" primite de regi şi chiar de aristocraţie — şi de schimburile comerciale, războaiele purtate de geto-daci (cu alte populaţii sau între ei) au constituit un alt izvor de venituri şi de accentuare a stratificării sociale. Revelatoare în acest sens sînt bună oară condiţiile pecuniare puse, în anul 168 î.e.n., lui Perseu de aliaţii săi împotriva romanilor, între care se aflau şi geto-dacii. Potrivit spuselor lui Plutarh [16]) şi Titus Livius [17]), căpeteniile aliaţilor urmau să primească de la regele macedonean cîte 1 000 stateri aur — la care Appianus [18]) adaugă hlamide, brăţări de aur, cai aleşi ş.a. — iar călăreţii şi pedestraşii simpli cîte 10 şi, respectiv, 5 stateri de aur.

Indiferent de sursele lor, deosebirile de avere, putere, prestigiu şi interese generau contradicţii şi conflicte interne. Ecoul acestor contradicţii îl înregistrează Strabon[19]) — cînd scrie că Burebista a ajuns în fruntea neamului său „istovit de războaie dese". Sublinierea frecvenţei războaielor, semnalarea participării sau implicării generale a triburilor geto-dace în aceste lupte înainte de unificarea realizată de Burebista şi neconsemnarea unor adversari din afara Daciei (cum în schimb sînt precizaţi de autor în relatarea altor războaie purtate de geto-daci) conturează un cadru intern al conflictelor. O atmosferă de contradicţii sociale rezultă şi din informaţia aceluiaşi autor, după care practica regilor geto-daci de a conlucra cu marele preot a arătat că „oamenii deveniseră mult mai ascultători ca înainte", ei crezînd astfel că regele „dă poruncile sfătuit de zei"[20]). Însuşi Burebista — precizează Strabon — şi-a luat în ajutor pe Deceneu „spre a ţine poporul în ascultare". Astfel de contradicţii sau conflicte interne apar firesti în contextul dezvoltării social-economice unitare, dar nu şi uniforme pe întreg cuprinsul Daciei. Diferenţe zonale, mai mari sau mai mici, în intensitatea acestei dezvoltări fiind sesizabile arheologic. Situaţia se datorează faptului că unele triburi sau uniuni de triburi geto-dacice au fost avantajate faţă de altele prin resursele naturale mai bogate, de posibilităţi diferite de exploatare şi obţinere a unor rezerve de produse necesare schimburilor, de o poziţie mai prielnică acestor schimburi comerciale, apărării sau acţiunilor de pradă etc. De asemenea, incursiunile militare şi prezenţa autoritară o vreme a celţilor şi bastarnilor nu puteau rămîne fără urmări pentru unele triburi autohtone de la periferia Daciei, adică tocmai acolo unde — cu toată densitatea aşezărilor — aspectul şi inventarul acestora apare în general mai modest decît al altora aflate în aceeaşi vreme în restul Daciei. În astfel de context apar unele raporturi de subordonare intra- şi intercomunitare, reflectate — cum spunem — şi din practica darurilor sau tributurilor semnalate în izvoare [21]).

O măreaţă operă a strămbunilor noştri

PUTEM DECI APRECIA că dezvoltarea vieţii economico-sociale şi în general a civilizaţiei geto-dace începînd mai ales din sec. II î.e.n. şi continuînd pînă la cucerirea romană — ilustrată de înmulţirea şi diversificarea uneltelor de fier (ce au permis o mai intensă exploatare a bogăţiilor solului şi subsolului Daciei), de sporirea mîinii de lucru, de abundenţa produselor agricole, animaliere şi meşteşugăreşti, de răspîndirea mare a monedei divizionare geto-dace şi apoi a denarului roman, de frecvenţa diferitelor produse de import, de volumul masiv al construcţiilor, de accentuarea diferenţierilor de avere în cadrul comunităţilor şi între acestea — arată că Burebista a acţionat pentru realizarea statului într-o vreme cînd teritoriile multor triburi sau uniuni de triburi autarhice deveniseră prea restrînse faţă de interesele de schimb şi înavuţire ale unei mari părţi a aristocraţiei. Se ajunsese deci la o etapă cînd pentru lărgirea reproducţiei simple era necesară extinderea bazei teritoriale şi cînd contradicţiile dintre oamenii de rînd şi aristocraţie ori dintre comunităţi s-au generalizat şi amplificat, devenind — cum rezultă de la Strabon — aproape endemice şi tot mai greu de aplanat în cadrul organizării unional-tribale şi, hipertrofierii funcţiilor organelor democraţiei militare. Se impunea astfel imperios nevoia asigurării unui echilibru economic, social şi politic. În aceste condiţii obiective, izvorîte din universul material şi spiritual al lumii geto-dacice, s-a format marele stat unitar şi independent condus de Burebista, personalitate remarcabilă a antichităţii. A fost primul stat creat pe pămîntul locuit astăzi şi dintotdeauna de români, stat care a avut darul să impulsioneze dezvoltarea forţelor şi relaţiilor de producţie, să declanşeze noi energii de creaţie, să ridice civilizaţia geto-dacică pe cele mai înalte culmi şi astfel să-şi aducă aportul la realizarea valorilor materiale şi spirituale din patrimoniul universal. A fost cel mai mare stat dn întreaga noastră istorie şi va rămîne pentru noi şi pentru urmaşii urmaşilor noştri o măreaţă operă politică şi de civilizaţie a strămoşilor geto-daci, care a trezit interesul şi admiraţia autorilor vechi şi noi.

Vasile I. DUPOI

[9]) Pentru acestea v. cu toată bibliografia I. Winkler, în Jahrbuch für Numismatik and Gelgeschichte..., 17, 1967, p. 26 şi urm. ; C. Preda, Monedele geto-dacilor, Buc. 1973 ; I. Glodariu, Relaţiile comerciale ale dacilor cu lumea elenistică şi romană, Buc. 1974 ; K. Horedt, în Dacia, XVIII, 1973, p. 127—161.
[10]) De magistr. II, 28.
[11]) Hist. Rom., LXVIII, 14, 4.
[12]) Geograf. VII, 3, 5.
[13]) Get., 40.
[14]) Orat., XII, 20.
[15]) Get. 5 la Guidas.
[16]) Vitae parall. A.P., 12.
[17]) Ab. Urbe cond. XLIV, 26, 3.
[18]) Hist. Rom. Maced. 18, 2.
[19]) Gegr., VII, 3, 11.
[20]) Gegr., VII, 3, 5.
[21]) cf. V. Dupoi, în. vol. Din lupta poporului român pentru independenţă, Buc. 1977, p. 13—30.

„Istoria omenirii, a popoarelor, din cele mai îndepărtate timpuri, este strîns legată de condiţiile de muncă, de viaţă, de dezvoltarea treptată a forţelor de producţie. În procesul muncii, oamenii s-au constituit în comunităţi mai mici sau mai mari, în procesul muncii şi al perfecţionării mijloacelor de producţie, în lupta cu natura, ei au învăţat să lucreze împreună, să conlucreze şi să gîndească la ceea ce trebuie să facă pentru a rezista tuturor vitregiilor, pentru a-şi asigura o viaţă civilizată". De la aceste considerente trebuie să pornim şi în explicarea procesului istoric de dezvoltare a poporului român, formarea sa fiind rezultatul existenţei unor condiţii materiale, culturale şi spirituale care i-au asigurat o fizionomie proprie".

NICOLAE CEAUŞESCU

BAZELE ECONOMICE ŞI SOCIALE ALE STATULUI DAC CENTRALIZAT ŞI INDEPENDENT

ISTORIOGRAFIA antică păstrează numeroase mărturii ale evoluţiei istorice a poporului dac, însă, lucru firesc pentru respectiva etapă a dezvoltării cunoaşterii ştiinţifice, explicaţiile date nu părăsesc nivelul suprastructurii politice şi ideologice, din aceste relatări lipsind de regulă o consemnare mai largă a realităţilor economice şi sociale. În această direcţie, zgîrcenia izvoarelor scrise exogene poate fi completată prin interpretarea rezultatelor cercetării arheologice, impunătoarea civilizaţie dacică lăsînd posterităţii urme materiale relevante pentru aprecierea nivelului dezvoltării forţelor de producţie. O pistă nouă în direcţia aprecierii fenomenelor sociale ale societăţii dacice se deschide prin cercetarea adecvată a textelor endogene, de curînd descifrate. Unele aspecte se pot deduce din referirile istoriografiei antice la realităţile economice şi sociale ale vieţii populaţiilor înconjurătoare, cu care dacii au venit în contact de-a lungul timpului.

Studierea acestei probleme este deopotrivă importantă pentru explicarea evoluţiei suprastructurii politice a poporului nostru în perioada veche a afirmării şi dezvoltării sale, examinarea evoluţiei economice şi sociale a societăţii dacice fiind relevantă şi pentru descifrarea acelor elemente ale dezvoltării ce se regăsesc în devenirea ulterioară a societăţii româneşti feudale, liniile de forţă ale dezvoltării din perioada veche reiterîndu-se în etapele următoare ale vieţii poporului român ca elemente de tradiţie conservate şi valorificate în procesul economic, politic sau social.

Un prim aspect, ce poate fi mai uşor descifrat, îl reprezintă nivelul atins de către societatea dacică în dezvoltarea **forţelor de producţie,** unitatea şi interacţiunea mijloacelor de producţie şi a forţei de muncă indicînd măsura în care omul îşi apropie natura, o utilizează în realizarea propriilor scopuri. Constatăm faptul că, printr-un efort propriu de milenii, în ultimele secole înaintea erei noastre societatea dacică avea un nivel al dezvoltării comparabil prin realizările sale cu înfăptuirile general cunoscute ale antichităţii clasice. O expresie convingătoare a contribuţiei dacilor la experienţa şi cunoaşterea umană o reprezintă diversitatea modalităţilor de manifestare a activităţii direct productive, care îl vor determina pe Solinus (sec. III e.n.) a-i înscrie pe daci printre „cele mai destoinice neamuri ale Europei" („Validissimas Europae gentes", **Collectanea rerum memorabilum,** 10,1). Buni agricultori, crescători de animale, meşteşugari iscusiţi, dacii sînt consemnaţi deopotrivă şi prin realizările lor ştiinţifice, spirituale şi de cultură, latură nu mai puţin importantă a activităţii umane, dat fiind că nivelul atins de gradul de dezvoltare al acesteia reprezintă măsura în care un popor contribuie la progresul general al cunoaşterii umane. Realizările dacilor îl fac pe Iordanes (sec VI e.n.) să îi aprecieze ca fiind „din fire inteligenţi", cunoscători „aproape în toate ramurile filozofiei" chiar „superiori celorlalte popoare în privinţa mintii **(Getica,** XI).

Pînă a ajunge Solinus să constate că această zonă era din vechime „numită, pe drept, hambarul lui Ceres" („iure Ceresis horessum nominabat". **Collectanea rerum memorabilum,** 21.3). încă din secolul al IV-lea î.e.n. se ştia că soldaţii lui Alexandru Macedon la nord de Dunăre „merseră prin locuri unde holdele de grîu erau îmbelşugate" (Arian, **Expediţia lui Alexandru,** I, 4, 1). O astfel de dezvoltare a agriculturii, arătată de autorii antici prin descrieri exacte sau prin metafore avîntate, sînt o dovadă a faptului că poporul dac ajunsese să cunoască foarte bine posibilităţile pămîntului pe care îl locuia dintotdeauna, utilizîndu-l cu măiestrie în folosul propriu. Nivelul avansat al agriculturii dacilor este pe deplin confirmat de prezenţa arheologică a numeroase şi variate unelte agricole, impresionantă, prin dramatismul situaţiei pe care o sugerează, fiind descoperirea în Sarmisegetuza distrusă de armată traiană cuceritoare a unui imens depozit de cereale devenit inutilizabil prin incendiere.

O altă ramură a agriculturii pentru care dacii sînt vestiţi în antichitate este creşterea animalelor. Este foare răspîndit calul (Tucidide amintitnd faptul că „geţii... sînt toţi arcaşi călări" **Historiae,** II, 96, 1) la fel „boii care transportă poveri... cirezi" (Claudius Aelianus, **Despre animale,** II, 53), fiind consemnaţi la daci „cei care muncesc «pămîntul» cu boii" (Criton, **Geticele),** „care pasc vitele" (ibidem). Utilizarea animalelor în procesul de producţie, comercializarea acestora, folosirea curentă a unor produse ale acestora drept hrană, atestă larga lor răspîndire, la fel şi existenţa unei armate de călăreţi în care dacii erau consideraţi specialişti, chiar şi după cucerirea unei părţi a Daciei de către imperiul Roman. În afara acestor ocupaţii principale, cultivarea plantelor şi creşterea animalelor, complexul muncilor cu caracter agricol este completat de pescuit (despre practicarea căruia avem o foarte interesantă mărturie la Claudius Aelianus, **Despre animale,** XIV, 25), albinăritul, tăiatul copacilor.

Nivelul înalt al practicării agriculturii, diversificarea însăşi a ramurilor acesteia ar fi fost de neconceput fără existenţa unor activităţi neagricole care să o susţină, a unor practici meşteşugăreşti atestate îndeosebi prin cercetarea arheologică, activităţi manifestate atît în aşezările rurale cît şi în oraşele (dava), centre economice şi politice în continuă creştere şi dezvoltare în perioada clasică. Geograful Ptolemeu consemnează, în Dacia secolului II al erei noastre, 44 de aşezări mai importante **(Geographia,** III, 8, 4), listă incompletă desigur, cercetarea arheologică atestînd în întreg spaţiul dacic 58 de dave, dintre care unele îşi încep existenţa încă în cursul secolului IV î.e.n.

Cantităţile de produse, în special agricole, în volum mai mare decît trebuinţele imediate ale producătorilor, apariţia unui surplus pentru schimb, fac ca astfel de bunuri să intre în circuitul economic al lumii antice, îndeosebi în raporturile cu grecii care, de timpuriu, îşi stabilesc aşezări pe litoralul dacic al Mării Negre. Largile schimburi comerciale, întrepătrunderile de civilizaţie atestate arheologic prin numeroasele produse de provenienţă grecească descoperite în Dacia, atestă manifestarea unor forme avansate ale schimbului de mărfuri, expresia cea mai concludentă a acestei situaţii reprezentînd-o răspîndirea monedei. Iniţial cea străină, grecească, apoi cea proprie — iar în ultima parte a dezvoltării clasice a societăţii dacice moneda romană, instrumentul monetar s-a răspîndit rapid s-a generalizat, reprezentînd o modalitate curentă de vehiculare economică a plusprodusului. Numărul foarte mare al descoperirilor monetare, în tezaure sau izolate, (peste 10 000 de piese dacice şi circa 25 000 de monede republicane romane) indică gradul de extindere al relaţiilor de schimb bazate pe instrumentul monetar, ca

şi posibilitatea apariţiei unei categorii specializate în practicarea schimbului, a negustorilor (Dion Chrisostomos, **Discursuri,** XII, 16).

În perioada imediat antemergătoare constituirii statului centralizat, ca de altfel pe întreg parcursul dezvoltării societăţii dacice, consemnată încă de la Herodot, istoriografia antică ne indică o tot mai pronunţată şi închegată stratificare socială, izvoarele antice amintind ca principale categorii comati şi pileati (tarabostes). Cunoscută încă din sec. VI. î.e.n. ca formă a autorităţii politice, regalitatea manifestă în evoluţia sa trăsături ce o atestă ca instrument al categoriei suprapuse, nobiliare, asupra marii mase a populaţiei, structurată în comunităţi agrare. Se apreciază, pe bună dreptate, că obştea sătească a luat naştere într-o anumită etapă a dezvoltării societăţii, ca expresie a schimbărilor petrecute în structura socială cît şi a modificărilor în relaţiile familiale — comunitatea agrară depăşind faza gentilică, fiind o categorie istorică aparţinînd societăţilor împărţite în clase. Asupra relaţiilor economice şi sociale, a tipului de proprietate cunoscut în aceste comunităţi agrare ale dacilor sîntem sumar informaţi din unele surse literare ori istoriografice. Horaţiu, de pildă, aminteşte de „pămîntul nehotărnicit al geţilor" **(Ode,** III, 24, 10) Strabon, explicînd semnificaţia expresiei „cei mai drepţi" arată că este vorba de o viaţă modestă, folosirea a puţine lucruri, legată deci de „învoieli şi stăpînirea bunurilor" **(Geografia,** VII, 3, 4), iar Iosephus Flavius (sec. I e.n.) compară esenienii cu „cei mai mulţi" dintre daci care : „au bunurile în devălmăşie" şi „nu obişnuiesc să aibă sclavi" **(Anticihităţi iudaice,** XVIII, 1, 5).

Că autorii antici nu au prea înţeles tipul de relaţii sociale cunoscut dacilor se vede din explicaţiile fanteziste şi din exagerările ce apar şi se manifestă prin utilizarea categoriilor specific sclavagiste, ce le sînt familiare, asupra unei realităţi diferite. Astfel Athenaios, vorbind despre sclavi la dardani, arată că „unul posedă o mie", dar, în acelaşi loc, ne spune că aceştia „lucrează la muncile cîmpului, iar în timp de război ei alcătuiesc unităţi militare, avînd drept comandant pe propriul lor stăpîn". Din relatările lui Filostrat înţelegem că nici dacii nu îşi închipuiau că „sclavia este o ruşine", avînd deci o mentalitate diferită, izvorîtă dintr-o realitate socială diferită.

În cadrul acestor comunităţi agrare activitatea productivă este practicată de către toţi membrii, autorii antici fiind, se pare, surprinşi de **condiţia egală a femeii cu a bărbatului în procesul muncii** (Platon, **Legile,** VII, 805, d.e., vorbind despre acele neamuri „care pun femeile să lucreze pămîntul, să pască vacile şi oile şi să slujească"), **în familie** (încă la Herodot, **Istorii,** IV, 104, dar şi la Horaţiu, **Ode,** III, 24, 15), în împrejurări deosebite **participînd şi la război** (mitul fecioarelor războinice de pe malul Istrului la Eschil, **Niobe,** fr., 155, Platon, **Legile,** VII, 804, d.e.). Această egalitate în plan economic, social, politic, în tradiţiile familiale ale dacilor, este una dintre tradiţiile poporului nostru care a considerat dintotdeauna femeia egala bărbatului, tradiţie deosebit de puternică şi neestompată de ideologia creştină care în îndelungata sa dominaţie a încercat să impună inegalitatea.

În interiorul comunităţilor agricole — arheologic fiind descoperite mii de aşezări rurale din epoca respectivă, reprezentînd tot atîtea comunităţi — nu apare evidenţiată stratificarea, deşi este cunoscută complexitatea ocupaţiilor agricole şi neagricole precum şi manifestarea unor deosebiri în cantitatea de bunuri deţinute de familiile respective. Unii autori amintesc de „octapodes", deţinători ai unei perechi de boi, în detaşamentele dacice există de asemenea călăreţi şi pedestraşi, care sînt plătiţi diferenţiat. Vorbind despre panonieni care „nu locuiau la oraşe ci în sate, ori trăiau pe ogoare, grupaţi după înrudire" Apian arată că aceştia „nu mergeau la sfaturi obşteşti şi nici nu aveau cîrmuire pentru toate treburile" (sec. II e.n., **Istoria romană,** 22, 62). Dacă aceasta va fi fost viaţa curentă a comunităţilor agrare, de timpuriu recunoaştem şi alte forme ale vieţii, politice îndeosebi, exprimînd manifestarea la nivel macrosocial a apariţiei, dezvoltării unor deosebiri şi diferenţieri sociale ce vor culmina cu manifestarea autorităţii statale centralizate la nivelul întregii societăţi.

Încă din timpuri mult anterioare statului centralizat sînt consemnate manifestări ale autorităţii politice instituţionalizate (Sofocle — în sec. V î.e.n. — în cea mai veche menţiune despre geţi aminteşte de regele Charnabon care domneşte peste aceştia, **Triptolem,** fr. 547, apoi Tucidide — sec. V î.e.n. — vorbeşte despre regele odrişilor Teres şi de urmaşul acestuia Sitalkes, **Istoria războiului peloponeziac,** II, 29, 1), fiind apoi consemnaţi în diferite perioade şi în diferitele părţi ale teritoriului locuit de poporul dac numeroşi astfel de regi. Această instituţie a regalităţii întruneşte autoritatea asupra obştilor de pe un teritoriu mai restrîns, apoi în formaţiuni statale pînă la unificarea întregului popor dac sub Burebista. În jurul acestei instituţii vedem gravitînd clasa socială a piloforilor şi preoţimii.

Instituţia regalităţii la daci este consemnată în izvoarele antice în strînsă legătură cu ceea ce constituie specificul lor religios, în interdependenţă cu ideologia lui Zamolxis şi grupul preoţimii, avînd o importantă funcţie legată de exercitarea puterii. Reţinem structura riguroasă a organizării cultului lui Zamolxis, în fruntea căruia se află un mare preot pe care izvoarele îl mai numesc şi „zeu" („este limpede că barbarii cinstesc cu deosebire pe leguitorii şi dascălii lor numindu-i zei... ei au simţit binefacerile mari ale bărbaţilor înţelepţi şi i-au cinstit. La rîndul lor, aceşti bărbaţi au arătat că înţelepciunea lor este în folosul obştii" ne spune Clemens din Alexandria) ce are rosturi politice relevate de autoritatea deţinută în stat (Deceneu la Burebista). Există şi categoria specifică a „teosebilor" (Strabon, **Geografia,** VII, 3, 3), cu rosturi sociale ample atît în plan ideologic şi politic cît şi în planul cunoaşterii ştiinţifice, recrutarea şi instruirea acestora făcîndu-se în mod riguros, după cum ne arată Iordanes **(Getica,** XI, 69—72).

Rolul obştii este în permanenţă foarte mare, ea fiind consultată la decizii politice importante de către Dromihete (sec. III î.e.n.) Scorylo (sec. I î.e.n.) şi Decebal (sec. II e.n.) întrucît „poporul... trebuie să aibă dreptul de a chibzui" (Diodor, **Biblioteca istorică,** XXI, 4). Herodot vorbeşte despre „adunările bărbaţilor" şi de „fruntaşii ţării" **(Istorii,** IV, 95), semnalînd pentru secolul al V-lea î.e.n. ceea ce mai tîrziu va fi cunoscut sub numele de comati şi tarabostes. Amintind despre participarea comatilor la prima solie către Traian, Dio Cassius ne spune că a doua a cuprins „pe cei mai de frunte dintre pileaţi" **(Istoria română,** LVIII, 9) indicînd, astfel, nu numai cunoscuta stratificare socială, dar şi deosebiri între pileaţii înşişi. Pe pileaţi Dio Cassius îi numeşte „oamenii cei mai onoraţi" spre deosebire de comaţi care „se bucură de mai puţină trecere" **(Istoria romană,** LXVIII, 9, 1). Este desigur o deosebire între situaţia socială consemnată de Tucidide (sec. V î.e.n.) care afirmă la odrişi existenţa unei nobilimi „care se bucura şi ea de autoritate alături de rege" şi ceea ce constată Strabon care vorbeşte de „rege" şi de „slujitorii acestuia" **(Geografia,** VII, 3, 5) pînă la situaţia consemnată de Criton care în **Geticele** ne spune că „unii erau puşi peste cei care munceau (pămîntul), alţii — dintre cei din jurul regelui — erau rînduiţi să se îngrijească de fortificaţii". Diferenţierea clasei sociale suprapuse, manifestată prin „autoritatea" pe care o deţine, duce la constituirea unui grup ce are pe lîngă regalitate o structură complexă, beneficiind de toate avantajele materiale şi politice ale situaţiei sale. În numele şi pentru folosul acestei nobilimi a dacilor acţionează forţa statului, în mîinile acesteia statul acţionează ca un eficace instrument de clasă, expresia autorităţii sale fiind regele.

În antichitate nobilimea dacilor nu era socotită cu nimic mai prejos decît cea greacă sau romană, de vreme ce mari oameni politici ai timpului acceptă ideea înrudirii cu aceasta, chiar dacă se numesc Alexandru Macedon sau Augustus (Suetoniu, **Vieţile cezarilor,** LXIII : „August) a făgăduit-o pe Iulia... lui Cotis regele geţilor şi a cerut, în schimb, în căsătorie chiar pentru el pe fiica regelui"). Nobilimea dacilor acumulează, în timp, imense bunuri materiale (Apian ne spune că un rege localnic deţine „o cantitate imensă de aur şi argint", iar Criton că „Traian a adus romanilor cinci milioane de livre de aur, o cantitate dublă de argint, în afară de lucruri depăşind orice preţuire"). Această stare materială a nobilimii dacilor este pe deplin confirmată de descoperirile arheologice.

Sînt arătate aici doar cîteva aspecte ale tipului de relaţii sociale şi economice cunoscute de societatea dacică înainte ca statul dac să se fi prăbuşit în urma acţiunii cuceritoare a imperiului roman. De semnalat faptul că acest gen de relaţii, avînd fără îndoială toate trăsăturile asupritoare ale unei societăţi împărţite în clase antagoniste, este suficient de atractiv pentru mulţi romani, care renunţă la avantajele sistemului cu care erau obişnuiţi pentru a se stabili între daci (Dio Cassius, **Istoria romană,** LXVIII, 9).

La baza existenţei şi evoluţiei marelui stat al Dacilor sub Burebista pînă în perioada lui Decebal, a stat o complexă dezvoltare economică şi socială internă a poporului dac, expresia suprastructurală a acestei dezvoltări reprezentînd-o momentul unificării întregului popor dac sub sceptrul aceluia pe care antichitatea l-a consemnat drept „cel mai mare dintre regii din Tracia".

Corneliu OLARU

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești: concepția lui George Maior (II)

MULȚI gînditori înaintați ai vremii au socotit băncile ca instituții sprijinitoare ale agriculturii și țărănimii, ele împrumutînd bani pentru ca țăranii să-și poată cumpăra uneltele, vitele, semințele trebuitoare. G. Maior a fost însă mai sceptic. El a văzut și cealaltă latură a activității băncilor – aceea de a-i îndatora pe țărani și de a le cere achitarea la timp a datoriilor, fapt care, nu de puține ori, în condițiile sociale ale vremii, pe unii îi ducea la ruină. „Nu trebuie să pierdem din vedere, scria el, că băncile și creditele sînt o armă cu două tăișe care prea des rănește și pe cel ce le ascute și le poartă. Nu vom fi în rîndul celor care visau că cu ajutorul băncilor populare și prin evoluțiunea lor vom ajunge să aducem renta în țară și vom putea stinge datoriile ce avem contractate în străinătate" [1]). Iar mai departe adăuga : „Astăzi o mare parte din săteni sînt înglodați rău în datorii și aproape nu este țăran care să nu fie dator... Băncile au favorizat în prima linie datoriile... la sate..." [2]).

Dar fără acest rău – mai mic decît camăta – se putea oare ajunge la „agricultura rațională" ? El ducea la ruinarea unora și la ridicarea altora, îndeplinind o misiune nu morală – de bine sau de rău – ci economică și socială – lucru sesizat de G. Maior. Cu o notă critică economistul formula însă aprecierea că „înființarea prodigioasă de bănci, fie capitaliste, fie mutuale, oricît de numeroase și de puternice ar fi ele, nu au fost cele mai nimerite ca să ne dea rezultatele cele mai bune, pe care am fi fost în stare a le pretinde de la ele, pe terenul producțiunii și avuției noastre naționale" [3]). În concepția lui G. Maior băncile erau deci necesare, incontestabil, în folosul agriculturii ; dar ele se comportau așa cum le era menirea de instituții capitaliste ; ele sprijineau trecerea la „agricultura rațională" nu a tuturor gospodăriilor, ci facilitînd acumulările de capitaluri pentru unii și lăsînd liberă forța de muncă a altora. Categoriile și legile economiei capitaliste acționau și se comportau în chipul lor specific și nu după dorințe ; dar cunoașterea științifică putea înlesni o utilizare mai rațională – în limitele specificului capitalist – a acestor instituții.

Critica făcută de G. Maior băncilor pare uneori exagerată. În cîteva rînduri, cum este cazul cu emigrarea peste ocean a țăranilor transilvăneni, se puneau pe seama băncilor fenomene negative care nu erau condiționate nemijlocit de bănci. Dar G. Maior făcea acest lucru cu intenții bune, urmărind perfecționarea sistemului de credite și bancar pentru ca acesta să contribuie la dezvoltarea economiei, creînd noi surse de venit populației El arăta : „O chestiune principală și vitală pentru poporul nostru trebuie să preocupe băncile noastre : stăvilirea emigrației în America, care nu se poate face decît prin înmulțirea mijloacelor de trai și de cîștig acasă, căci : fie pîinea cît de rea tot mai bună-i în țara mea. Neapărat că băncile române au în primul rînd chemarea de a pune la cale aceasta și de a deschide noi izvoare de venit" [4]). La meritul înțelegerii de către G. Maior a legăturii între factorul economic și cel demografic, între condițiile de trai și stabilitatea sau migrația populației, trebuie adăugată și observația cu privire la o anume exagerare a rolului băncilor ca avînd efecte dintre cele mai tămăduitoare asupra unei probleme de dimensiunile celei a emigrării.

În altă ordine de idei, comasarea, alături de irigarea pămînturilor, erau privite de G. Maior drept mijloace importante de realizare a unei agriculturi raționale. Comasarea era subliniată ca o acțiune necesară și rațională ; evidențiindu-se anumite nereguli în efectuarea ei, care-i dezavantaja pe țărani, G. Maior arată însă că din cauza respectivelor nereguli nu trebuia condamnată comasarea pămînturilor însăși, ci abuzurile ce o însoțeau. La rîndul lor, irigațiile erau apreciate ca o acțiune complexă, care să cuprindă zone largi ale Munteniei, Moldovei și Transilvaniei. În același timp se sublinia cerința că efectuarea lucrărilor să fie conjugată cu măsuri de regularizare a cursului apelor, pentru a se evita inundațiile și a se putea administra, la timp, apă cîmpurilor însetate. „Cîte milioane nu ne-ar fi adus gîrlele din Țara Oltului numai în anul trecut pe seceta aceea de groază de trei luni de zile – scria astfel G. Maior. Și ce plasare de capital mai sigură pentru băncile noastre decît a avansa capitalul necesar pentru regularea unei gîrle la 3–4 sate, ca să poată fi întrebuințată la udatul livezilor și grădinilor pe întregul ei parcurs și punerea în valoare a atîtor sute de prunduri și pietrișuri sterile, ridicîndu-se la valoarea de 1 000 fl. jugărul ? Și iarăși aceleași gîrle ar înceta de a mai inunda sămănăturile și face pagube, dar regulate ar putea servi la iluminatul satelor și ca forță motrică la diferite întreprinderi industriale mari și mici, care să dea populației ocupațiune și cîștig la sine

FIȘE

● *Cu atît mai meritorie cu cît nu se încadrează în profilul său de strictă specialitate este inițiativa „Editurii Eminescu" de a prezenta o selecție, reprezentativă – potrivit opiniei exprimate de Costin Murgescu, care prefațează volumul – a scrierilor economistului* Gheorghe Zane. *Lucrarea, structurată pe cinci capitole, este concepută și realizată în manieră cronologică cuprinzînd cele mai însemnate etape ale creației autorului, cele mai reprezentative realizări. Prima parte include o lucrare de proporții mai mari consacrată analizei economiei Principatelor Române în perioada 1775–1831. Pe baza unui material informativ bogat, autorul abordează problemele economice ale Principatelor în contextul politic și social concret, căutînd să surprindă principalele procese ce caracterizau agricultura, comerțul, circulația monetară, etc. în perioada respectivă deopotrivă cu reflectarea acestor mutații în planul ideilor, al concepțiilor economice. Alte secțiuni ale volumului înmănunchează studii și articole consacrate unui evantai larg de probleme – probleme de istorie a economiei naționale, probleme de doctrine economice, probleme de politică economică etc.*

Dezbatere privind tratarea în presă a problematicii valorificării superioare a resurselor energetice

● *Cu sprijinul Comitetului județean Sibiu al P.C.R. și în colaborare cu redacțiile ziarelor din localitate, Consiliul ziariștilor – Asociația ziariștilor economiști, a organizat în județul Sibiu, în zilele de 27–28 iunie a.c., o dezbatere cu tema : „Direcții de acțiune pentru valorificarea superioară a resurselor energetice, economisirea energiei și combustibililor ; căi și modalități publicistice pentru sporirea eficienței acțiunilor de presă în abordarea acestei problematici". Au participat cadre de conducere și redactori ai secțiilor economice de la ziare și reviste centrale, de la Radioteleviziune și de la ziare și reviste din 13 județe, precum și activiști de la Secția presă a C.C. al P.C.R. Ca invitați au luat parte specialiști din Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, și de la Institutul central de cercetări economice.*

În cadrul dezbaterii care a avut loc la Întreprinderea de geamuri din Mediaș, a fost analizată problematica valorificării superioare a resurselor energetice de la întreprinderea gazdă, au fost prezentate și alte experiențe locale interesante în acest domeniu de la întreprinderea „Vitrometan", „Emailul Roșu" și Întreprinderea mecanică de gaz metan din Mediaș, de la Centrala gazului metan ș.a. Au fost relevate elemente de principiu și rezolvări concrete din aceste unități economice în direcția încadrării în consumurile energetice normate, promovării de tehnologii noi mici consumatoare de energie, întocmirii la vreme și temeinic fundamentate a bi-

acasă"[5]). Sînt reunite în aceste cuvinte atît preţuirea specialistului, ardoarea patriotului şi înţelegerea omului de ştiinţă faţă de probleme deosebit de însemnate ale progresului agriculturii româneşti, ale progresului în general al ţării.

Probleme ale zonării culturilor şi ale specializării lucrărilor sînt tratate de G. Maior tot în lumina tendinţelor moderne care trebuiau imprimate agriculturii noastre. „Specializarea şi punerea forţelor naturii în serviciul şi la satisfacerea trebuinţelor omului, sublinia Maior, este actualmente tendinţa generală în agricultură ca şi în comerciu şi în industrie. Şi ea ne va duce şi pe noi mult mai curînd la scop"[6]). Tratînd problema specializării într-un cadru mai larg, al economiei naţionale, G. Maior nu opune însă o activitate alteia, agricultura altor ramuri ale economiei ci socoteşte că o cale a progresului o constituie tocmai îmbinarea ramurilor şi mai ales a industriei cu agricultura. O condiţie însemnată a ridicării agriculturii era socotită de economist crearea însăşi de industrii la sate „unde găsesc condiţii favorabile pentru ele : materia primă ieftină, în abundenţă, braţe multe şi ieftine şi comunicaţiune şi desfacere uşoară"[7]). În această diviziune a activităţilor, în intensificarea cooperării dintre activităţi şi ramuri vede Maior o cale esenţială de dezvoltare a pieţei interne atît de necesară unei economii moderne.

Problemele agriculturii raţionale, moderne n-au fost tratate în sine, ca un compartiment rupt de celelalte. Ele au fost abordate de G. Maior într-o viziune economică globală asupra economiei naţionale şi a raporturilor ei cu economiile din celelalte state ale lumii. În analiza problemelor dezvoltării industriei şi a rolului ei în economia naţională G. Maior s-a apropiat mult de P. S. Aurelian. El socotea că marea industrie trebuie precedată de cea mică pentru a se putea acumula capitalurile necesare.

O politică economică este bună dacă realizează „îndrumarea şi încurajarea poporului nostru pe toate căile la o muncă mai rodnică, mai prielnică, ca el (poporul n.n.) înmulţindu-şi capitalurile şi forţele de producţiune, să producă mai mult şi mai bun şi cu ele să sporească producţiunea şi avuţia naţională"[8]).

Acestea erau raţiuni valabile pentru economia naţională, nu însă şi pentru politica dualismului austro-ungar dusă în Transilvania. Tocmai aceasta explică de ce ideile generoase, democratice cu mult suflu patriotic ale lui George Maior nu au găsit ecou în politica oficială din Transilvania, ci numai la intelectualitatea progresistă şi la unii oameni de acţiune. Poate că astfel se explică şi indiferentismul politic al lui G. Maior, orientarea hotărîtă a preocupărilor sale spre cei ce produceau sau contribuiau la producerea avuţiei naţionale.

prof. dr. Ivanciu Nicolae-VĂLEANU

---

[1]) G. Maior, România agricolă, ed. II, Buc. 1911, p. 209.

[2]) Idem

[3]) G. Maior, Trebuinţa unei noi orientări în afacerile noastre economice, în „Gazeta Transilvaniei" LXXVIII, nr. 143/iulie 1915

[4]) G. Maior, Avuţia şi sărăcia noastră, în „Gazeta Transilvaniei", LXIX, nr. 285/dec., 1906, p. -

[5]) G. Maior, Noi organizări economice, în „Gazeta Transilvaniei" LXXIII, nr. 8/ian. 1910, p. 2.

[6]) G. Maior, Organizaţiuni economice şi sociale profesionale, în „Gazeta Transilvaniei", LXIV, nr. 65, martie 1901.

[7]) G. Maior, Industria la sate, tîrguri şi oraşe, în „Gazeta Transilvaniei" LXXVIII, nr. 142 iul. 1915, p. 1.

[8]) G. Maior, Cărţi ieftine şi cărţi scumpe, în „Gazeta Transilvaniei" LXIV, nr. 231 oct. 1901 p. 2.

Consfătuire ştiinţifică

LA SFÎRŞITUL săptămînii trecute a avut loc, la Timişoara, şedinţa Biroului executiv al Institutului central de cercetări economice. Au participat membrii Biroului executiv al Consiliului ştiinţific al I.C.C.E., directorii institutelor şi centrelor de cercetări economice teritoriale din Bucureşti, Cluj-Napoca, Iaşi, Craiova, cadre de conducere din organele de partid şi stat locale, din Universitatea Timişoara, specialişti din întreprinderea gazdă „Electromotor", din alte întreprinderi.

Un prim obiectiv al dezbaterilor ce au avut loc cu acest prilej l-a constituit analiza activităţii desfăşurate de Centrul de cercetări economice din localitate în perioada ianuarie 1977 – iunie 1980. În urma discuţiilor purtate de numeroşi vorbitori în lumina sarcinilor ce revin cercetării ştiinţifice din documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., a indicaţiilor secretarului general al partidului au fost preconizate o serie de măsuri privind perfecţionarea activităţii de cercetare, creşterea aportului cercetării la soluţionarea problemelor economice, sporirea eficienţei. Totodată, directorii de institute şi centre de cercetări economice au prezentat informări privind problematica economică pe anul 1980 şi anii următori.

Un alt obiectiv al acestei întruniri a fost prezentarea şi discutarea unor lucrări de cercetare ştiinţifică cu aplicaţie în industria electrotehnică privind folosirea eficientă a potenţialului productiv şi financiar al unor întreprinderi, ca şi optimizarea calităţii unor produse electrotehnice. În acest context s-a efectuat un schimb de experienţă între participanţi cu privire la conturarea modalităţilor de integrare a cercetării cu practica economică, a abordării sistematice, complexe a cercetării economice fundamentale.

Cei ce au luat cuvîntul pe parcursul dezbaterilor s-au angajat să înfăptuiască neobosit, la un nivel calitativ superior sarcinile ce revin sectorului de cercetare economică.

lanţurilor energetice şi termice, valorificării resurselor refolosibile, creşterii randamentelor energetice ale utilajelor tehnologice, utilizării de noi surse de energie ş.a.

A fost relevată, totodată, necesitatea de a se acţiona mai eficient pe multiple planuri, inclusiv în domeniul publicisticii economice, pentru generalizarea elementelor valoroase ale experienţei acumulate, lărgirea bazei de materii prime şi energie, reducerea accentuată a consumului şi creşterea gradului de valorificare a energiei, pentru gospodărirea raţională a tuturor resurselor energetice.

Contribuţia calităţii

● *În articolul* Orientaţia hozeaistvennogo mehanizsma na povişenia kacestva produkţii *(Orientarea mecanismului economic spre ridicarea calităţii producţiei), publicat în revista* EKONOMICESKIE NAUKI, *nr. 3/1980, semnatarul – prof. V. Siskov – arată că prin calitatea producţiei, considerată drept categorie economică, trebuie să se înţeleagă gradul de satisfacere a unei nevoi concrete de către o unitate din valoarea de întrebuinţare respectivă ; cu alte cuvinte, definirea calităţii producţiei trebuie să dea, în primul rînd, răspunsul la întrebarea : cîte unităţi de o anumită calitate etalon sînt cuprinse într-o unitate de calitate reală.*

Totodată, calitatea producţiei se caracterizează printr-o contradicţie lăuntrică : calitatea se creează în procesul de producţie (aşa numitele „proprietăţi de producţie ale calităţii"), dar se manifestă numai în procesul consumului (aşa-numitele „proprietăţi de consum" sau „efectul de consum al calităţii"). Acest efect apare rupt, în timp, de momentul fabricării produsului. Totodată, pentru efectuarea calculelor economice (stabilirea preţului, crearea fondului de stimulare etc.) aprecierea calităţii de consum (a efectului economic) trebuie să fie asigurată la producătorul produsului respectiv. Rezolvarea acestei contradicţii, opinează V.S., s-ar putea asigura prin stabilirea unor relaţii de corelare între calitatea de producţie şi cea de consum, prin folosirea acestor relaţii în scopul prognozării calităţii de consum.

FIŞE

● *Numărul 1 pe acest an şi cel al treilea volum al seriei „Estudios del tercer mundo" publicat sub egida* Centrului de studii economice şi sociale din lumea a treia *(CESTEM) este consacrat cooperării rurale în America Latină. Volumul cuprinde o serie de studii care analizează experienţe naţionale ale unor ţări din America Latină în domeniul relaţiilor cooperatiste din agricultură : „procesul de colectivizare în Honduras" ; „reforma agrară şi sistemul cooperatist în Peru 1968–1978" ; „procesul cooperativizării rurale în Cuba" ; „reflecţii asupra sistemului cooperativ în agricultura mexicană" etc. Lucrarea urmăreşte, deopotrivă, să evidenţieze reflectarea în domeniul structurilor cooperatiste de tip rural a unor elemente de similitudine ce caracterizează ţările din America Latină pe plan istoric, cultural, geografic.*

DIRECȚII ALE DEZVOLTĂRII COLABORĂRII ECONOMICE ȘI A COOPERĂRII ÎN PRODUCȚIE ÎNTRE ȚĂRILE MEMBRE ALE C. A. E. R.

RECENTA sesiune a C.A.E.R., deși fiind o ședință anuală obișnuită, a avut o însemnătate ieșită din comun, determinată atît de problematica înscrisă în ordinea de zi, cît și de caracteristicile deosebite ale etapei actuale de dezvoltare economică a țărilor membre, precum și de evoluția situației economiei mondiale.

Ținînd seama că în această perioadă țările membre sînt angajate în ample lucrări de elaborare și definitivare a noilor planuri cincinale și a direcțiilor de dezvoltare pentru următorul deceniu, este explicabil de ce problemele principale puse în dezbaterea Sesiunii s-au referit la rezultatele consultărilor reciproce în domeniul coordonării planurilor pe 1981—1985 și la încheierea de convenții și înțelegeri privind cooperarea și specializarea în producție dintre țările membre ale C.A.E.R. în perioada după 1980. În același timp, apariția unor probleme noi, cu caracter complex în viața economică a tuturor țărilor, inclusiv a țărilor membre ale C.A.E.R., ca urmare a fenomenelor de criză, manifestate în economia mondială, a sporit exigențele față de colaborarea reciprocă în cadrul C.A.E.R., față de modul în care activitatea organizației este legată nemijlocit de preocupările actuale ale țărilor și contribuie la soluționarea problemelor cu care acestea se confruntă în dezvoltarea economiilor lor naționale.

Desfășurată într-o atmosferă de conlucrare tovărășească, Sesiunea Consiliului a adoptat hotărîri și a convenit măsuri a căror realizare este de natură să influențeze pozitiv soluționarea problemelor apărute și, implicit, accelerarea dezvoltării economiilor naționale ale tuturor țărilor membre, îndeplinirea obiectivelor stabilite de congresele partidelor comuniste și muncitorești, din fiecare țară membră a C.A.E.R., creșterea prestigiului și forței de atracție a socialismului pe plan mondial.

Actuala ședință, ca și cele anterioare, ale Sesiunii C.A.E.R., a prilejuit o nouă și puternică reafirmare a liniei consecvente a României socialiste de dezvoltare continuă a relațiilor economice și tehnico-științifice cu țările membre ale C.A.E.R. Exprimînd cu claritate acest curs, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat la Congresul al XII-lea al partidului nostru : **„România va continua să acționeze cu fermitate pentru dezvoltarea colaborării și perfecționarea activității C.A.E.R., pe baza principiilor de egalitate și avantaj reciproc, în scopul înfloririi tot mai puternice a fiecărei economii naționale."**

În mod corespunzător, România manifestă în cadrul Consiliului o preocupare permanentă pentru orientarea activității tuturor organelor sale spre problemele concrete ale colaborării economice, cooperării și specializării în producție, în dorința fermă de a extinde relațiile economice cu țările membre și, desigur, de a beneficia, alături de aceste țări, de efectele pozitive ale dezvoltării raporturilor de colaborare și întrajutorare tovărășească, bazate pe principiile egalității și avantajului reciproc. Transpunerea în viață a acestei linii este pregnant ilustrată de însuși faptul analizării în Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a mandatului delegației române desemnate să participe la lucrările Sesiunii și de indicația dată cu acest prilej de a se acționa pentru dezvoltarea colaborării economice și cooperării în producție între țările membre ale C.A.E.R. în conformitate cu prevederile Statutului C.A.E.R. și Programului complex.

Delegația română a apreciat pozitiv activitatea desfășurată de organele Consiliului în perioada care a trecut de la ședința precedentă a Sesiunii, îndeosebi în direcția identificării unor posibilități de cooperare și schimburi reciproce de mărfuri în viitorul cincinal, pregătirii unor convenții pentru acțiuni incluse în programele speciale de colaborare pe termen lung.

În același timp, delegația noastră a insistat în mod deosebit asupra problemelor rămase deschise și de soluționarea cărora depinde accelerarea progresului social-economic al țărilor membre ale C.A.E.R., creșterea eficienței colaborării lor reciproce, afirmarea efectivă a superiorității relațiilor economice internaționale de tip nou.

În legătură cu stadiul lucrărilor de coordonare a planurilor pe perioada 1981—1985, delegația română la Sesiune, condusă de primul ministru al Guvernului R.S. România, a subliniat că țara noastră nu poate fi satisfăcută de rezultatele colaborării reciproce cu țările membre ale Consiliului în ce privește soluționarea problemelor legate de asigurarea necesarului său de energie și combustibili, mai ales de țiței. Ridicarea unei astfel de probleme este pe deplin justificată, dat fiind că țările membre ale C.A.E.R., acționînd în spiritul Statutului Consiliului, au adoptat de mai mult timp documente programatice și au convenit acțiuni de intensificare a colaborării în vederea rezolvării acestui obiectiv important. Sînt de relevat, în acest sens, prevederile Programului complex în care se subliniază cu claritate necesitatea asigurării mai depline a nevoilor crescînde de combustibili, energie, produse metalurgice și alte materii prime pe baza unirii eforturilor țărilor interesate.

De asemenea, dezvoltîndu-se Programul complex, au fost elaborate și adoptate de Sesiunea Consiliului speciale de colaborare pe termen lung, inclusiv în domeniul energiei, combustibililor și materiilor prime.

În Declarația șefilor delegațiilor țărilor membre ale C.A.E.R. în legătură cu adoptarea de către Sesiune a programelor speciale de colaborare, dată publicității în iunie 1978, precum și în cuprinsul programului menționat se subliniază că scopul principal al acestui program îl constituie asigurarea certă, pe o perspectivă îndelungată, a necesarului, fundamentat economic, al țărilor membre ale C.A.E.R. în cele mai importante tipuri de energie, combustibili, metale feroase și neferoase, materii prime chimice și alte tipuri de materii prime industriale. Se arată în continuare că, soluționarea eficientă a acestei programe complexe este posibilă pe baza conjugării eforturilor țărilor membre și a acțiunilor lor colective, pe baza hotărîrii de a folosi împreună, pe calea colaborării și cooperării, în interesele naționale și generale, bogățiile naturale, resursele materiale și de muncă din țările lor.

România și-a exprimat în mod constant interesul de a participa la acțiunile de colaborare în domeniul combustibililor și energiei, atît la nivelul Sesiunii cît și în diferitele organe ale C.A.E.R. Este revelator în acest sens faptul că, în toate intervențiile delegațiilor române la Sesiunile Consiliului, care au avut loc în decursul acestui cincinal, a fost subliniată de fiecare dată dorința României de a extinde colaborarea cu celelalte țări membre în domeniul asigurării necesarului de combustibili, energie și materii prime, necesitatea convenirii unor noi acțiuni de colaborare între țările membre ale C.A.E.R. pentru soluționarea în mai bune condiții a problemei respective. De asemenea, în intervenția delegației române la Sesiunea din 1978, cu prilejul adoptării programelor speciale, se constată că în domeniul combustibililor, energiei și materiilor prime se impune să se acționeze cu fermitate pentru a încheia noi acțiuni de cooperare pentru valorificarea rezervelor existente în țările membre, în vederea majorării livrărilor și acoperirii în cît mai mare măsură a necesarului de import al țărilor care dispun de resurse limitate, ținînd seama de faptul că în programele speciale nu sînt încă cuprinse acțiuni concrete în domenii de importanță vitală pentru economiile lor naționale, cum sînt cele privind asigurarea necesarului de țiței și gaze naturale.

Aprecierea făcută de delegația română la Sesiunea Consiliului din acest an cu privire la rezultatele colaborării de pînă acum este cu atît mai întemeiată, cu cît efectele acestei colaborări pentru țara noastră în domeniul asigurării bazei de combustibili și energie sînt foarte reduse sau chiar nesemnificative în privința asigurării importurilor la produse de importanță vitală, cum sînt țițeiul și energia electrică. În majoritatea cazurilor, ponderea colaborării reciproce în cadrul C.A.E.R., în acoperirea importurilor respective este cu mult inferioară locului pe care îl ocupă comerțul cu aceste țări în schimburile comerciale de ansamblu ale României.

Odată cu exprimarea considerentelor țării noastre în legătură cu rolul pe care trebuie să-l aibă colaborarea reciprocă și activitatea Consiliului în soluționarea unei probleme atît de complexe cum este asigurarea necesarului de combustibili și energie a țărilor membre, delegația română la Sesiune, acționînd într-un spirit constructiv, de colaborare și înțelegere, caracteristic raporturilor noastre cu țările socialiste membre ale C.A.E.R., a manifestat inițiativă, prin propunerile concrete prezentate spre dezbaterea Sesiunii. Astfel, în virtutea principiului avantajului reciproc și pentru a se evita orice abordare unilaterală a problemei, s-a precizat fără echivoc că soluționarea echitabilă a asigurării necesarului de combustibili și energie impune în același timp participarea țărilor interesate, deci și a României, la eforturile materiale, inclusiv cu forța de muncă necesară, pentru punerea în valoare a resurselor naturale existente în țările membre ale C.A.E.R. De asemenea, în ce pri-

veşte realizarea obiectivului de a se asigura prin colaborarea în cadrul C.A.E.R., un grad apropiat de aprovizionare cu ţiţei, alţi combustibili şi energie, care să permită un consum apropiat pe locuitor al ţărilor membre, s-a subliniat că este nevoie să se pornească de la criterii riguroase privind necesarul fundamentat şi să se ţină seama în mod corespunzător de resursele proprii ale fiecărei ţări.

Examinînd aceste probleme de importanţă primordială pentru dezvoltarea viitoare a ţărilor membre ale C.A.E.R., Sesiunea a stabilit să se elaboreze propuneri de lărgire a colaborării în scopul asigurării cît mai depline a necesarului acestor ţări de combustibili şi energie, pe perioada pînă în 1990 şi pe o perspectivă mai îndelungată, precum şi pentru extinderea colaborării în efectuarea de lucrări geologice pentru creşterea rezervelor şi a livrărilor de combustibili, energie şi materii prime.

Pe linia soluţionării complexe a aceleeaşi probleme, ţara noastră a relevat, totodată, necesitatea de a se dezvolta în cadrul C.A.E.R. colaborarea în domeniul folosirii integrale a capacităţilor de prelucrare a ţiţeiului existente în aceste ţări, ceea ce ar fi de natură să contribuie la satisfacerea reciprocă în mai mare măsură a necesarului lor de produse petrochimice. Această propunere şi-a găsit reflectarea în prevederile hotărîrii adoptate la sesiune.

De asemenea, cu prilejul sesiunii, România, alături de alte ţări membre, a semnat o convenţie de colaborare în scopul creşterii gradului de prelucrare a ţiţeiului, pe calea introducerii de tehnologii perfecţionate, a specializării şi cooperării în producţia de instalaţii şi utilaje pentru procesele de prelucrare secundară. Preocupată în mod deosebit de reducerea substanţială a consumurilor sale energetice şi de promovarea cercetărilor, proiectării şi folosirii noilor surse de energie, ţara noastră a reafirmat interesul său real de a lărgi colaborarea în aceste domenii cu celelalte ţări membre, îndeosebi în identificarea unor modalităţi mai eficiente de economisire a energiei şi elaborarea de tehnologii noi, mici consumatoare de combustibili şi materiale.

O altă iniţiativă a României, reflectată în documentele sesiunii, reliefează importanţa pe care o capătă problema extinderii colaborării ţărilor membre ale C.A.E.R. în domeniul acoperirii necesarului lor mereu crescînd de metale rare, materiale şi produse chimice de înaltă şi foarte înaltă puritate, oţeluri şi aliaje speciale, în condiţiile în care, în aceste ţări, se dezvoltă susţinut industria electronică, energetica nucleară, producţia de echipamente speciale şi alte ramuri de vîrf ale tehnicii — consumatoare de astfel de materiale. Sesiunea a stabilit să se elaboreze măsuri concrete în vederea extinderii colaborării multilaterale în cercetarea, elaborarea şi producerea acestor materiale, inclusiv prin încheierea de convenţii de lungă durată între ţările interesate. Totodată, la propunerea ţării noastre, sesiunea a stabilit măsuri şi a dat sarcină organelor corespunzătoare ale Consiliului să intensifice colaborarea în domeniul metodelor şi tehnologiilor de reciclare a materialelor recuperabile — metal, cauciuc, mase plastice, sticlă şi altele, propunere în deplin consens cu politica generală a ţării noastre de valorificare superioară şi economisire a resurselor.

Relevînd importanţa deosebită a măsurilor stabilite de sesiunea privind lărgirea colaborării reciproce în scopul satisfacerii cît mai depline a necesarului ţărilor membre de combustibili, energie şi materii prime, şedinţa Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 24 iunie a.c., în care a fost dezbătut raportul delegaţiei române participante la lucrările sesiunii, a precizat totodată că orientarea colaborării spre astfel de obiective ar fi de natură să valorifice cît mai plenar avantajele economiei socialiste, superioritatea relaţiilor de tip nou dintre ţările socialiste, să determine sporirea prestigiului şi influenţei socialismului în lume.

Lucrările din acest an ale Sesiunii C.A.E.R. au conferit un loc important examinării problemelor extinderii şi adîncirii specializării şi cooperării internaţionale în producţia celor mai importante tipuri de maşini şi utilaje, perfecţionării colaborării ţărilor membre în construcţiile de maşini, industria radiotehnică şi electronică. Sînt bine cunoscute importanţa covîrşitoare pe care aceste ramuri o au pentru progresul general al economiei ţărilor socialiste, eforturile depuse şi rezultatele remarcabile obţinute de ele în dezvoltarea acestor sectoare-cheie ale industriei. Pe această bază s-au creat posibilităţi considerabile pentru amplificarea colaborării şi schimburilor dintre ţările membre ale C.A.E.R. Interesul pe care România îl manifestă faţă de intensificarea specializării şi cooperării în producţia construcţiilor de maşini îşi găseşte concretizarea în participarea sa la cea mai mare parte a convenţiilor multilaterale încheiate de ţările membre ale C.A.E.R.

Cu toate acestea, România continuă să deţină o pondere destul de redusă în ansamblul schimburilor reciproce de maşini şi utilaje specializate, iar structura livrărilor sale apare mai puţin favorabilă, datorită prticipării necorespunzătoare a produselor de înaltă tehnicitate, care valorifică superior resursele materiale şi de muncă. Această situaţie a determinat aprecierea delegaţiei române făcută în cadrul Sesiunii, în sensul că volumul, structura şi eficienţa participării României la specializarea în producţie dintre ţările membre ale C.A.E.R. reflectă insuficient stadiul actual de dezvoltare a industriei româneşti, posibilităţile reale de angajare a construcţiilor de maşini, a industriei noastre radiotehnice şi electronice în specializarea şi cooperarea internaţională în producţie.

În acelaşi timp a fost evidenţiată necesitatea intensificării colaborării şi schimburilor dintre ţările membre ale C.A.E.R., în vederea satisfacerii mai depline a nevoilor lor crescînde şi reducerii importurilor costisitoare, din alte ţări, de utilaje tehnologice şi instalaţii complexe, mai ales utilaj minier, energetic, metalurgic, chimic, maşini unelte grele şi agregate multifuncţionale, maşini-unelte pentru prelucrarea metalelor prin metode neconvenţionale, mijloace de automatizare şi ale tehnicii de calcul, echipamente de electronică industrială, sisteme de comandă, componente electronice ş.a.

Atribuind specializării şi cooperării în producţie un loc esenţial în ansamblul colaborării dintre ţările membre ale C.A.E.R., România s-a pronunţat la sesiune pentru orientarea cu prioritate a acestei activităţi în direcţiile abordării ramurilor celor mai avansate ale producţiei contemporane, asimilării de tehnologii moderne, creării de capacităţi noi de producţie amplasate în mai multe ţări, îndeosebi în cele mai puţin dezvoltate industrial, în vederea accelerării procesului de egalizare a nivelurilor economice. De asemenea, ne pronunţăm şi acţionăm pentru promovarea specializării, atît pe produse finite, cît şi pe subansamble şi piese, pentru o cooperare care să asigure fiecărei ţări asamblarea şi livrarea de produse industriale de complexitate ridicată, pentru creşterea seriilor de fabricaţie şi ridicarea substanţială a calităţii şi nivelului tehnic al produselor specializate.

Ţara noastră a exprimat la sesiune interesul său nemijlocit de a se ajunge — în cursul finalizării lucrărilor de coordonare a planurilor pe perioada cincinalului următor — la majorarea substanţială a volumului şi diversificarea sortimentului livrărilor reciproce de produse specializate de înaltă tehnicitate, care valorifică superior resursele materiale şi de muncă, în avantajul tuturor ţărilor membre ale C.A.E.R., al întăririi colaborării şi conlucrării lor. În general, delegaţia română a insistat pentru creşterea în mai mare măsură, în cincinalul viitor, a volumului schimburilor reciproce de mărfuri dintre ţările membre ale C.A.E.R., arătînd că este gata în acest scop, să examineze împreună cu alte ţări, noi măsuri şi acţiuni de colaborare.

Examinarea amănunţită la recenta Sesiune a C.A.E.R., a stadiului lucrărilor de coordonare a planurilor economice ale ţărilor membre pentru perioada 1981—1985 a relevat că o serie de probleme ale colaborării de maximă importanţă pentru progresul economico-social al acestor ţări — satisfacerea mai deplină a necesarului de combustibili, energie şi materii prime, adîncirea specializării şi cooperării în producţie, creşterea în mai mare măsură a volumului schimburilor reciproce de mărfuri — au rămas încă deschise, afectînd, într-o măsură sau alta, definitivarea planurilor cincinale şi dinamica colaborării reciproce.

Din aceste considerente şi îndeplinind mandatul încredinţat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., primul ministru al guvernului român a arătat că problemele coordonării planurilor şi dezvoltării colaborării ar trebui să fie discutate — încă în cursul acestui an sau în prima parte a anului viitor — la cel mai înalt nivel, de delegaţii de partid şi de stat, conduse de primii secretari, respectiv de secretarii generali ai partidelor noastre, aşa cum a propus recent tovarăşul Nicolae Ceauşescu. O asemenea propunere izvorăşte din faptul că, în ultimă analiză, problemele economiei au rolul hotărîtor în opera de construcţie a noii orînduiri în ţările membre ale C.A.E.R., în ridicarea nivelului de trai material şi cultural al celor ce muncesc, în dezvoltarea economico-socială şi întărirea acestor ţări, în afirmarea superiorităţii şi vitalităţii socialismului.

Acţionînd statornic în direcţia extinderii colaborării cu ţările membre ale C.A.E.R., România militează, totodată, pentru dezvoltarea largă a relaţiilor cu toate statele socialiste, pe baza principiilor independenţei şi suveranităţii naţionale, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc şi întrajutorării tovărăşeşti. Totodată, ţara noastră acţionează pentru întărirea şi diversificarea colaborării cu ţările în curs de dezvoltare şi nealiniate, promovează, în spiritul coexistenţei paşnice, relaţii economice şi tehnico-ştiinţifice cu ţările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii. România socialistă îşi aduce, astfel, contribuţia sa activă la asigurarea unui climat de securitate şi pace, colaborare şi destindere pe continentul european şi în întreaga lume, la afirmarea socialismului şi comunismului.

Şt. STANCU

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Uraniu: perspective pentru anul 2000

Ultimele previziuni ale O.C.D.E. pentru țările nesocialiste apreciază la 834—1 207 GWe puterea nucleară instalată la sfîrșitul acestui secol. În timp ce în 1979 aceasta totaliza o putere de 125 GWe repartizată astfel: circa 110 GWe reactoare cu apă, 6 GWe reactoare cu apă grea, restul fiind reactoare cu tehnologii avansate pe bază de răcire cu gaze, reactoare cu temperatură înaltă și supragenératoare rapide.

Studiul citat apreciază că în deceniul următor exploatarea reactoarelor din prima generație și predominanța reactorului cu apă vor face ca rata consumului de uraniu pe unitate de energie electrică produsă să fie relativ ridicată. Cel puțin pînă în 1990, se pare că reciclarea uraniului și a plutoniului nu va aduce contribuții remarcabile în sensul reducerii consumului și, deasemenea, în această perioadă nu se așteaptă să fie instalate multe reactoare rapide. Cererea anuală de uraniu se va dubla între 1980 și 1990, respectiv de la 30 mii t va ajunge la 60 mii t. Pe termen mai lung, O.C.D.E. consideră că nevoile maxime de uraniu în anul 2 000 vor atinge 200 mii t în ipoteza unei creșteri mari a puterii nucleare instalate și a recurgerii la reactoare cu apă fără îmbunătățiri de randament și fără reciclarea combustibilului iradiat. În cazul unei ipoteze minimale necesitățile de uraniu ar putea fi de ordinul a 100 mii t.

Resursele cunoscute și exploatate la un cost sub 80 $/kg de uraniu sînt estimate de O.C.D.E. la 1,85 mil. t, iar rezervele cunoscute, cu un cost de exploatare între 80 și 130 dolari/kg reprezintă încă 740 mii t.

O.C.D.E. arată că în 1979 producția de uraniu s-a ridicat la 38 mii t, la o capacitate de producție de 44 mii t, iar pentru acest an se estimează o cerere de 30 mii t la o capacitate de producție de circa 50 mii t — tendința de creștere mai mare a capacităților decît producția fiind probabil să continue pe tot parcursul deceniului 8. În ultimul deceniu al secolului, tendința riscă să se inverseze: potrivit rezervelor cunoscute, producția ar putea ajunge la 120 mii t în timp ce cererea va crește la 140 000 t/an — moment în care va trebui să se apeleze la resursele nefolosite încă în prezent.

Se apreciază că cererea cumulată pînă în anul 2 000 va fi de 1,2—2,1 mil. t, la care trebuie să se adauge 2,5—5 mil. t, reprezentînd necesitățile — după anul 2 000 — ale centralelor nucleare date în exploatare înainte de sfîrșitul secolului. Dar la rezervele provenind din zăcăminte cunoscute s-ar putea adăuga încă o cantitate de 2,5 mil. t resurse exploatabile la un preț sub 130 dolari/kg resurse care, însă, nu sînt încă definitiv prospectate.

Ceea ce ridică probleme este — după O.C.D.E. — nivelul scăzut al eforturilor de prospectare și de construire de noi capacități de producție care să furnizeze combustibilul necesar centralelor către sfîrșitul secolului, precum și perioada relativ îndelungată între descoperirea zăcămintelor și darea lor în expolatare (în ultimii doi ani cheltuielile de prospectare au atins 570 milioane dolari, concretizîndu-se în creșterea cu 200 mii t a rezervelor cunoscute — din totalul de 1,85 mil. t — și cu 750 mii t a rezervelor estimate). Supracapacitățile existente astăzi și relativa stabilite a prețului uraniului nu este de natură să determine în prezent inițierea de cercetări costisitoare. O altă caracteristică dominantă o constituie faptul că o mare proporție din rezerve se află în țările dezvoltate care dețin posibilitățile — aproape în exclusivitate — de a îmbogăți uraniul ceea ce va determina, în mare măsură, un control asupra acestei importante resurse naturale din partea țărilor occidentale industrializate.

Consumul de combustibil după tehnologiile folosite
(în tone pe un reactor cu putere de 1 000 MWe)

	Cantitate inițială		Înlocuire anuală	
	Uraniu *	Plutoniu	Uraniu	Plutoniu
Reactor cu apă obișnuită sub presiune	79 (2,1)	—	26 (3,0)	—
Reactor cu apă în fierbere	129 (2,1)	—	32 (2,6)	—
Reactor cu apă grea	130 (0,7)	—	171 (0,7)	—
Supragenerator rapid	87 (0,2)	4	30 (0,2)	2

*) Cifrele în paranteză indică îmbogățirea necesară a uraniului, exprimat în procente de U235
Sursa : O.C.D.E.

Programe de dezvoltare

Gabon — relansarea activității economice

Aniversarea, la 12 martie a.c., a 12 ani de la înființarea Partidului Democratic Gaboniez a coincis cu inițierea unui nou plan economic, cu durată de trei ani, care își propune în esență să pună accent prioritar pe dezvoltarea economică și socială a țării în contextul unor noi orientări. Modificările în prioritățile gaboneze sînt impuse de acumularea unor însemnate datorii externe și de o anterioară dispersare a forțelor într-un număr prea mare de obiective, fapt soldat cu încetinirea activității economice, creșterea serviciului datoriilor contractate în exterior și diminuarea posibilităților pentru investiții publice (numai în ultimii trei ani serviciul datoriei externe a crescut de la 42,6 miliarde franci C.F.A. la 140 miliarde franci C.F.A.,) totalul datoriei externe ridicîndu-se la 576 miliarde franci C.F.A.

Autorii planului au în vedere o politică de control riguros în economie și finanțe, urmărind ca veniturile obținute de pe urma exploatării resurselor naturale să fie utilizate cît mai eficient pentru realizarea de proiecte cu înaltă productivitate în sectorul agro-industrial și infrastructură ; începînd cu acest an au fost inițiate măsuri de redresare economică și de reducere a datoriei cu sprijinul Fondului Monetar Internațional.

În cadrul planului locul prioritar îl constituie preocuparea de a se crea o economie diversificată, în măsură să valorifice potențialul natural al țării, în special agricultura, considerată în prezent ca un element-cheie neglijat în ultimii ani. Dezvoltarea agriculturii va trebui să aibe drept efect nu numai creșterea producției la culturile tradiționale (cafea, cacao, ulei de palmier) destinate exportului, ci mai ales să realizeze produse agroalimentare în măsură să acopere necesitățile interne de consum ale populației în condițiile limitării actualei dependențe, aproape totală, față de import a Gabonului la aceste produse.

Pe plan industrial, se urmărește relansarea unor proiecte inițiate anterior, dar a căror realizare a stagnat din cauza fenomenelor de criză. În acest sens, planul prevede : continuarea construirii căii ferate transgaboneze (Owendo-Franceville), complexul Sogaferro (pentru prelucrarea manganului), proiectul Sogacel (pentru producția de pastă de hîrtie, proiectul Agrogabon pentru ulei de palmier (care va include două unități agro-industriale în zona Ogooué). Principalele eforturi vor fi destinate realizării Transgabonezului, numai în 1980 urmînd a fi alocate investiții de 31,8 miliarde franci C.F.A. pentru acest program care include și o serie de lucrări rutiere și portuare complementare căii ferate.

România contribuie la realizarea acestui obiectiv prin furnizarea de material rulant și pregătirea de cadre de specialiști. Alte acțiuni de cooperare româno-gaboneze au în vedere exploatarea minelor de fier, domeniul petrochimic, prelucrarea lemnului, agricultura și domeniul transporturilor.

Em. STANCU

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 23—27.VI.1980 a fost caracterizată prin oscilații relativ reduse ale cursului **dolarului S.U.A.** față de restul valutelor occidentale. Existența a mai multi factori cu influențe contradictorii a determinat oprirea mișcării prea accentuate a cursului monedei nord-americane pe piețele valutare.

Influențată pozitiv de nivelul ridicat al dobînzilor în Anglia, precum și de unele declarații oficiale prin care luna mai este considerată lună în care inflația a atins punctul culminant, **lira sterlină** a evoluat în întreaga săptămînă la un nivel peste închiderea din 20.VI., situîndu-se la închidere la circa 2,3350 dolari/1 liră, respectiv cu 0,3% peste cursul de referință de 2,3275 dolari/1 liră. Parțiala relaxare a măsurilor de control valutar în Franța a determinat o evoluție ascendentă a **francului francez** pe piață, cu un curs la închidere de 4,0950 franci/1 dolar, față de 4,11 franci/1 dolar pe 20.VI.1980 (repreciere de circa 0,4%). **Marca vest-germană** era cotată pe 27.VI.1980 la 1,7650 mărci/1 dolar, ceea ce reprezenta o repreciere cu 0,2% față de nivelul închiderii săptămînii precedente de 1,7690 mărci/1 dolar.

Procente apropiate de ușoară repreciere — 0,1% — au înregistrat **francul elvețian** și **francul belgian**, care se situau la închiderea perioadei la 1,63 franci/1 dolar (1,6320 franci/1 dolar pe 20.VI.) și respectiv 28,25 franci belgieni/1 dolar (28,28 franci/1 dolar pe 20.VI.1980). **Lira italiană** continuă să fie cea mai slabă valută participantă la sistemul valutar vest-european, față de dolarul S.U.A. Cotația lirei se situa pe 27.VI. la 841/1 dolar, respectiv cu 0,5% sub închiderea de referință de 836,50 lire/1 dolar.

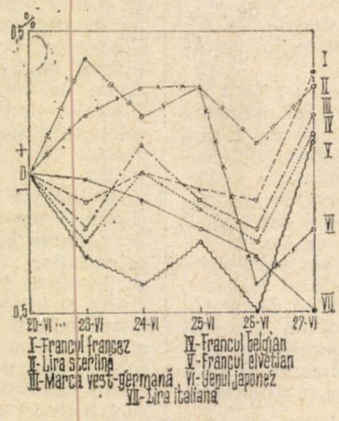

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 23—27.VI.1980, luîndu-se ca bază cursurile din 20.VI.1980

Yenul japonez era tranzacționat la închiderea săptămînii la 217,75 yeni/1 dolar, respectiv cu 0,2% sub cea corespunzătoare din 20.VI. de 217,30 yeni/1 dolar.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au avut o evoluție contradictorie : creștere cu 0,5% la eurodolari (în jurul a 9,5% p.a.), ușoară scădere la euromărcile vest-germane — cu 0,125% (la circa 8,8125%) și o creștere cu 0,25% (la circa 5,75%) la eurofrancii elvețieni.

Prețul aurului la Londra a înregistrat o creștere bruscă în această săptămînă, al doilea fixing din ziua de 27.VI.1980 de 637,50 dolari/uncie fiind cu 34,60 dolari/uncie peste cel corespunzător din 20.VI.1980. Printre factorii ce au determinat această mișcare, specialiștii de pe piața aurului menționează noua scădere a dobînzilor în S.U.A., majorarea prețului petrolului de către Iran și Venezuela, etc.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

DOCUMENTAR

Diviziunea muncii și dezvoltarea serviciilor pentru producție

SFERA serviciilor deține o pondere importantă în economia țărilor dezvoltate, grupînd peste 50% din forța de muncă activă și dînd mai mult de jumătate din P.I.B. Totodată se poate constata că ponderea serviciilor se află în creștere în ultimele două decenii, în aproape toate țările dezvoltate (vezi tabelul nr. 1).[1] Într-adevăr, sectorul serviciilor s-a dovedit mai dinamic decît restul ramurilor economiei, situația comparativă pentru aceleași țări fiind prezentată în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 1

Țara	Ponderea serviciilor în P.I.B. (în%)		
	1960	1976	1977
Italia	47	51	49
Japonia	40	52	54
Finlanda	40	46	51
Australia	45	54	63
Olanda	47	49	62
Franța	43	51	58
Belgia	52	55	60
R.F. Germania	40	45	48
Danemarca	47	57	63
S.U.A.	58	55	63
Suedia	55	58	63

Tabelul nr. 2

	Ritmul anual mediu de creștere a P.I.B. în perioada 1970—1977 (%)		
	Agricultură	Industrie	Servicii
Italia	1,8	2,3	3,7
Japonia	3,0	5,7	5,3
Finlanda	—2,0	3,6	4,7
Australia	1,7	3,9	3,9
Olanda	3,3	3,0	3,3
Franța	—0,4	4,2	4,4
Belgia	—0,5	4,0	3,1
R.F. Germania	1,4	2,1	3,3
Danemarca	1,4	1,2	3,1
S.U.A.	0,7	2,3	3,8
Suedia	—0,9	1,6	2,7

Referitor la sfera de cuprindere a acestui indicator, Banca Mondială a considerat întregul sector terțiar drept servicii și pentru o apreciere mai corectă ar trebui dedusă cel puțin contribuția transporturilor și comerțului la crearea P.I.B. Dacă efectuăm această operație, cu toate că ponderea serviciilor se reduce în raport cu cea prezentată în primul tabel, rezultă aceeași concluzie : creșterea mai rapidă a serviciilor în ansamblul sectoarelor țărilor cu o economie dezvoltată.

Din această cauză ne-am propus să folosim sfera mai îngustă a serviciilor (fără transport și comerț) pe exemplul unei țări (Franța) și dezagregînd în continuare structura serviciilor să încercăm să analizăm dezvoltarea acestui sector. Reamintim că și în Franța sînt considerate ca servicii și activitățile bancare și de asigurări și ca atare valoarea adăugată ce revine acestora mărește nivelul P.I.B. realizat în servicii.

Astfel delimitat, sectorul serviciilor deține o pondere ridicată în economia Franței, respectiv 31,8% din P.I.B. în 1976. P.I B. ce revine pe o persoană ocupată în sectorul serviciilor a reprezentat, în medie, în 1976, peste 18 mii dolari, depășind media pe economie (16,6 mii dolari) nivel întrecut numai de P.I.B. realizat în medie de o persoană ocupată în industrie (20,4 mii dolari). Locul pe care îl ocupă serviciile în economia țărilor dezvoltate — iar în cazul dat în economia Franței — precum și dinamismul și eficiența acestui sector pot fi puse mai bine în evidență prin analiza structurii serviciilor.

Trebuie menționat mai întîi procesul de specializare care a dus la separarea treptată a unor activități din ramurile productive, în special din industrie, activități evident productive, grupate curent în subramura „Servicii cu plată pentru întreprinderi". În cadrul acestora predomină activitățile de reparații. Într-adevăr, unitățile de reparații și întreținere care deservesc pe cele productive din ramurile industriale, din construcții, transporturi etc. sînt în număr de peste 50 000 și cu toate că au în medie mai puțin de 10 salariați realizează o cifră de afaceri de peste 22 miliarde dolari[2]). În privința numărului unităților, a numărului de salariați și a dotării cu fonduri fixe, reparațiile și întreținerile dețin aproximativ 95% din totalul serviciilor pentru producție. Ele realizează și o rată a profitului relativ înaltă (de peste 10%).

Activitatea de recuperare a unor materii prime, materiale, deșeuri, subansamble direct reutilizabile sau după recondiționare a format de regulă obiectul activității rețelelor de comercializare ale marilor firme industriale, intermediarii specializați apărînd numai în ultimele două decenii. Cu toate acestea, acționează în prezent în Franța, aproape 2 000 de întreprinderi în sectorul „recuperării", grupînd aproape 30 mii salariați și realizînd o cifră de afaceri importantă (peste 3 miliarde dolari), în raport cu dimensiunile lor. De asemenea rentabilitatea activității de recuperare se situează la nivelul mediu al ramurii de servicii pentru producție, întrecînd astfel media pe economie.

Domeniile în care s-a realizat pînă nu demult recuperarea, s-au limitat la deșeurile de textile, hîrtie și unele metale. Pînă în 1975 preocuparea a aparținut aproape exclusiv sectorului privat. Odată cu crearea în aprilie 1975 a „Delegației pentru economia de materii prime"[3]) a fost demarat un program național vizînd elaborarea și punerea în aplicare a unei politici de economisire a materiilor prime. Aceasta se referă atît la dezvoltarea activităților de recuperare și reciclare a materiilor deja colectate cît mai ales la demararea colectării și reciclării altor subproduse și deșeuri (mase plastice, cauciuc, sticlă, neferoase). Întrucît recuperarea subansamblelor se efectua deja de către producătorii de aparate și mașini, Delegația și-a propus să intervină numai în procesul concepției noilor produse în așa fel încît separarea subansamblelor neuzate să fie cît mai ușor de realizat. Preocupările — pe linia unor cercetări pe care le finanțează Delegația, la care se adaugă avizarea oricărui nou produs de către acest organism — vizează realizarea de produse cît mai fiabile. Tot în atribuțiile Delegației intră efectuarea de studii și cercetări, iar pe această bază de recomandări, pentru substituirea materiilor prime deficitare.

Toate aceste acțiuni, conjugate, sînt menite să conducă la economii de materii prime care la rîndul lor să reprezinte o reducere a importului cu circa 1,1 miliarde dolari[4]) (în prezent importul Franței la materii prime minerale se ridică la 5,5 miliarde dolari). La aceasta trebuie adăugat faptul că gradul de dependență de piață externă la materii prime este foarte mare (producția internă acoperă doar 13% din necesarul de materii prime al industriei).

Iată un exemplu, pe baza unei materii prime deja recuperate masiv : cuprul. Consumul național este de circa

---

[1]) Conf. Rapoartele Băncii Mondiale asupra dezvoltării în lume pe anii 1978 și 1979.

[2]) Subramura este denumită „Întreținere, reparații și diverse" fiind inclusă aici și activitatea a cîtorva zeci de birouri de „consulting engineering" care realizează o cifră de afaceri de aproape 1 miliard dolari, dar pe care nu am putut-o disocia corect, o parte din activități fiind prestate ca „export de servicii".

[3]) Acest organism guvernamental funcționează pe lîngă Ministerul Industriei și Cercetărilor Tehnologice, ca și alte două Delegații (pentru cercetare și pentru energie).

[4]) Sarcina este pe cale a se realiza la nivelul anului 1980.

550 mii tone, acoperit în proporție de 1/3 din recuperarea deșeurilor (peste 180 mii tone anual). Or, deșeurile recuperate în prezent reprezintă doar 70% din totalul celor recuperabile și diferența ar putea fi colectată ușor dacă ar exista capacitate de prelucrare. În această direcție se orientează noul organism, întrucît importul anual de cupru se ridică la aproape 1 miliard dolari (a șasea parte din totalul importului de materii prime minerale).

Un alt exemplu referitor la produse foarte puțin colectate în prezent : mase plastice, din care se colectează doar deșeuri sortate pentru cîteva uzine utilate în acest sens. O uzină pilot de 1 000 tone anual folosind materiale plastice nesortate a dat satisfacție pe plan tehnologic și ca eficiență, actualmente fiind în construcție șapte uzine, fiecare cu capacitate de tratare a 10 000 tone/an mase plastice nesortate.

Închirierea constituie și ea activitate de servicii și un loc tot mai mare tinde să-l ocupe „leasing-ul", deci închirierea de mijloace de producție, destinate unor activități direct productive (echipament pentru construcții, mașini și utilaje industriale, mașini agricole, mijloace de transport etc.). Franța nu a atins nivelul altor state occidentale în ceea ce privește dezvoltarea închirierilor pentru producție, dar cele peste 9 000 întreprinderi specializate realizează o cifră de afaceri de peste 500 milioane dolari. Cu toate că aici rata profitului atinge un nivel extrem de înalt, dezvoltarea subramurii este limitată de riscul imobilizării unor fonduri fixe de o valoare foarte mare. Sînt cuprinse aici numai locațiile de mașini și utilaje pentru întreprinderi cu activități productive.

Paralele cu serviciile pentru producție, în cadrul serviciilor cu plată pentru populație se dezvoltă un sector cuprinzînd activități care adaugă valoare și sînt destinate în parte și activităților productive. Este vorba de serviciile de reparații, închirieri și revizii de automobile. Unitățile din acest sector, cu toate că sînt de dimensiuni relativ mici (în medie circa 9 salariați) realizează o cifră de afaceri de aproape 18 miliarde dolari, care se ridică la nivelul celei realizate în sectorul construcțiilor de automobile.[5]).

Dacă se analizează structura serviciilor în Franța constatăm că diversele subramuri (conform grupărilor stabilite de sistemul contabilității naționale) dețineau următoarea pondere în valoarea adăugată înregistrată în acest sector[6]) :

	%
— Servicii gratuite pentru populație[7])	35,83
— Locații, închirieri	18,77
— Servicii cu plată pentru întreprinderi	17,61
— Servicii cu plată pentru populație	15,09
— Servicii bancare, financiare	10,21
— Asigurări	1,54

Rezultă că peste 36% din servicii sînt prestate în ramurile producției materiale sau pentru acestea.

Un alt aspect îl reprezintă raportul între beneficiul brut și valoarea serviciilor prestate. Dacă P.I.B. realizat de o persoană ocupată a relevat nivelul înalt înalt de productivitate atins în acest sector față de restul sectoarelor și ramurilor economiei, eficiența prin prisma raportului dintre beneficiu și cifra de afaceri evidențiază un avans și mai pronunțat în favoarea serviciilor. Situația existentă în Franța în 1974 pentru unele ramuri sau subramuri[8]) este redată în tabelul nr. 3 de mai jos.

Tabelul nr. 3

Sectorul	Ramura sau subramura	Ponderea beneficiului brut în (%)
Industrie		
	— Energie electrică	5,77
	— Industrie extractivă	6,62
	— Metalurgie	8,01
	— Construcție de mașini	5,61
	— Chimie	9,00
	— Materiale de construcții	7,64
	— Industria sticlei	6,93
	— Industria lemnului	7,39
	— Celuloză și hîrtie	9,88
	— Ușoară	5,70
	— Alimentară	3,09
	Total industrie	6,23
Servicii		
	— Servicii cu plată pentru întreprinderi	11,03
	din care :	
	— colectări deșeuri	9,96
	— locații închirieri	36,05
	— Servicii cu plată pentru populație	15,41
	Total servicii	11,34

Din datele tabelului nr. 3. Se poate constata că, astfel calculată, rentabilitatea în servicii este aproape dublă față de industrie, respectiv în servicii se obține o masă dublă de profit brut la aceeași cifră de afaceri.

Starea semimonopolistă a serviciilor pentru producție se explică prin faptul că migrația capitalurilor către acest sector nu se poate face decît concomitent cu o specializare foarte detaliată, care presupune și o forță de muncă care să posede o complexitate de aptitudini și de calificare, condiții realizabile într-un proces mai îndelungat. Acceptarea de către ramurile direct productive a serviciilor „scumpe" se explică, la rîndul său, prin efectul de eficiență ridicat întrucît apelarea accidentală la asemenea servicii revine mai ieftin decît întreținerea unor servicii auxiliare proprii.

Procesul desprinderii din ramurile productive de bază a noi activități continuă și în prezent, tendința de creștere a ponderii serviciilor pentru producție fiind confirmată și de exemplul Franței. Pentru perioada 1968—1974 ponderea medie a serviciilor pentru producție în totalul serviciilor a fost de 27%, iar pentru anii 1976—1978 această pondere depășește 34% (fiind de peste 37% în 1978)[9]). În mod evident tendința este spre o dezvoltare a acestei categorii de servicii productive, atît datorită eficienței unităților respective, dar și eficienței care se obține la nivel macroeconomic.

Considerăm că în analiza comparativă a nivelurilor de dezvoltare și îndeosebi într-o analiză sectorială, este necesar să fie avută în vedere această caracteristică a structurii serviciilor în țările dezvoltate (studii sumare întreprinse asupra economiilor S.U.A., Danemarcei, Suediei, Elveției, Belgiei, au pus în evidență faptul că și în aceste țări fenomenul analizat este prezent și că această specializare este și mai pronunțată)

Ștefan MIHAI

[5]) Nivelul cifrei de afaceri atît de ridicat este rezultatul nu atît al costului forței de muncă sau beneficiului înalt, ci este determinat de cota mare a cheltuielilor materiale. Costul unei piese detașate, pentru reparații se ridică la 3—3,5 ori prețul ei cînd este inclusă în montajul mașinilor.

[6]) Structura medie a categoriilor de servicii, realizată pe baza „tabloului conturilor economiei naționale" pentru anii 1976—1978, publicată de Institutul Național de Statistică și Studii Economice (Les Cahiers de l'I.N.S.E.E. serie „C" Comptabilité Nationale)

[7]) Suportate de la buget (pentru învățămînt, sănătate etc.).

[8]) Ancheta realizată de I.N.S.E.E. pentru întreaga economie națională, privind rezultatele întreprinderilor în anul 1974 a fost publicată în caietul de studii „E-51" (Les Cahiers de l'I.N.S.E.E. serie „E" Entreprises) din 1978.

[9]) Reducerea ponderii acestei categorii de servicii în 1975 este considerată ca accidentală, determinată de criza economică.

Preocupări privind utilizarea energiei geotermice

ANUL acesta Departamentul pentru energie din S.U.A. a alocat, din bugetul federal, 150 milioane de dolari pentru dezvoltarea folosirii resurselor geotermale, considerînd-o drept una din căile care vor permite reducerea dependenței de petrolul importat. Pe lîngă acest organ, la activitatea de realizare a utilizării comerciale a energiei geotermice (proiectată să înceapă în anul 1985) participă circa 20 de agenții federale, precum și companii particulare. Totodată, S.U.A. dezvoltă colaborarea pe plan internațional în acest domeniu, știut fiind că printre țările care folosesc energia geotermală sau efectuează studii în acest scop figurează Austria, Danemarca, Filipine, R.F.G., Indonezia, Islanda, Italia, Japonia, Mexic, Noua Zeelandă, Ungaria, U.R.S.S. ș.a.

Printre obiectivele programului elaborat de departamentul amintit se numără identificarea zonelor care dispun de potențial geotermic, confirmarea existenței și evaluarea resurselor respective prin foraje și teste de producție, dezvoltarea tehnologiei necesare pentru folosirea directă sau indirectă a acestei forme de energie, estimarea impactului său asupra mediului înconjurător și utilizarea demonstrativă a energiei geotermice (prin instalații-pilot). Se prevede ca în cursul acestui an să intre în funcțiune două asemenea stații-pilot și să înceapă construcția primei uzine din S.U.A. care va folosi apa din sursele geotermale pentru producerea de energie electrică.

Calcule în unități... submarine

INSTITUTUL internațional de cercetări asupra păcii (S.I.P.R.I.) de la Stockholm a estimat costul unui submarin nuclear la 1,7 miliarde dolari. O cifră atît de mare, încît exprimată în unități monetare își pierde semnificația.

Se propune, însă, așa cum se vede și în graficul de mai sus, o altfel de exprimare și anume evaluarea unor realități economice contemporane în unități submarine, considerînd costul unui submarin nuclear egal cu 1. Lucrurile devin în acest fel extrem de expresive și sînt numeroase țările în curs de dezvoltare care din PNB-ul lor nu ar putea finanța construcția unui asemenea submarin.

Pe de altă parte, dacă ținem seama că în prezent există în lume 278 submarine nucleare se înțelege mai bine cît de uriașe sînt resursele risipite prin cursa înarmării și că multe din problemele grave și urgente ale omenirii — eradicarea bolilor, a analfabetismului și a foametei etc. — ar putea fi rezolvate doar cu o mică parte a enormelor cheltuieli pentru înarmare.

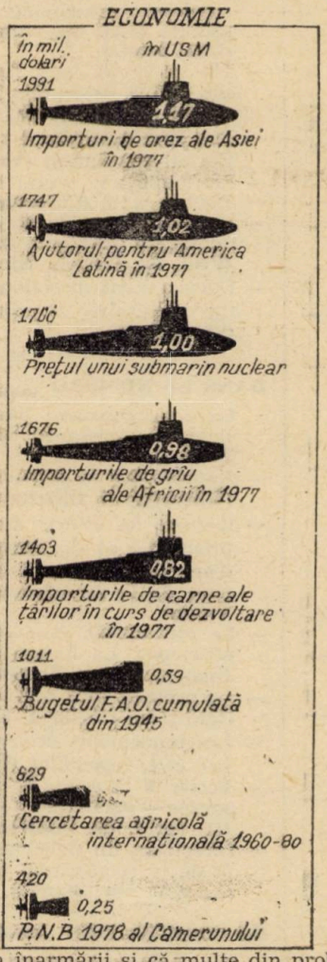

Evoluția în pescuitul mondial

DATELE statistice publicate de F.A.O. evidențiază creșterea lentă în perioada 1970—1978 a cantității de pește, pescuită pe plan mondial, respectiv cu numai 6,2%; această evoluție se datorește în bună măsură, epuizării treptate a resurselor la unele specii de pește, care formează obiectul pescuitului industrial. În același timp, s-au produs unele mutații în ierarhia țărilor nesocialiste în ceea ce privește dezvoltarea industriei pescuitului (vezi tabelul). Astfel, de pildă, creșteri sensibile ale cantităților de pește pescuit au înregistrat Japonia (care a trecut pe primul loc), S.U.A., India, Thailanda, Danemarca, Chile, Indonezia, Islanda, Filipine, Brazilia, Mexic, Malaysia, Argentina, Nigeria ș.a., în timp ce cantitatea pescuită de flota peruană s-a redus la mai puțin de 30% (Peru ajungînd pe locul trei); unele scăderi s-au produs și în cazul altor țări cu tradiție în domeniul pescuitului oceanic, ca Norvegia, Spania, Anglia ș.a.

Pește pescuit (în mii tone)

Țara	1970	1978
Total mondial	68 146	72 379
Din care :		
Japonia	9 350	10 752
S.U.A.	2 892	2 512
Peru	12 535	3 335
Norvegia	2 986	2 617
India	1 756	2 368
Thailanda	1 444	2 264
Danemarca	1 227	1 745
Chile	1 229	1 698
Indonezia	1229	1 655
Islanda	734	1 579
Filipine	1 031	1 553
Canada	1 368	1 407
Spania	1 542	1 380
Anglia	1 086	1 027

Sursa : „F.A.O. Yearbook of Fishery Statistics", vol. 46.

Polonia — politică de economisire

DUPĂ cum relatează presa polonă, de la începutul acestui an în toate unitățile socialiste din economie au fost introduse limite obligatorii, raționale privind consumul de combustibil și de materii prime, s-a trecut la gospodărirea complexă a materiilor secundare.

Prin reducerea cheltuielilor materiale în producția industrială, urmează să se economisească în acest an 22 miliarde de zloți, iar în sectorul construcțiilor — peste 2 miliarde. Totodată, a fost elaborat un plan de realizare a unor economii însumînd 15 miliarde zloți prin îmbunătățirea calității produselor finite, recondiționarea anvelopelor vechi și a pieselor de schimb uzate, reducerea planificată a posturilor din administrația de stat ș.a.

Prin analiza eșalonată, a instalațiilor energetice și a liniilor tehnologice sub aspectul consumului specific de combustibil și energie se prevede să se economisească numai în cursul acestui an 1,5 mil. t.c.c. În sfîrșit, se preconizează extinderea acțiunilor de valorificare a unor materii prime secundare, apreciindu-se că — numai din cauza insuficientei lor organizări — anual în Polonia nu se valorifică un sfert de milion de tone de maculatură, aproape 4,5 mil.mc. de reziduuri lemnoase, aproape 100 mii tone de deșeuri textile, peste 400 mii tone de material sticlos etc.

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 27 din 4 iulie 1980

15 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R.

— Dezvoltarea armonioasă a teritoriului, factor esențial în creșterea economico-socială a României **(Vladimir Trebici)** 1

— Adîncirea democratismului în viața economică a țării **(Gheorghe D. Bistriceanu)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cerințe ale realizării sarcinilor de plan. Realizarea producției fizice — la baza livrării ritmice a utilajelor pentru investiții **(Gh. Drăghici)** 5

— Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiilor prime și energiei impune : Creșterea gradului de preluare a resurselor refolosibile de la populație **(Vasilie Bogdan, Sorin Dincă, Mariana Vania)** 6

— Recuperare, refolosire, eficiență 7

— Asimilarea de produse noi **(Gh. Rizea, I. Olteanu)** 9

— Recoltarea optimă a cerealelor păioase prin organizare în flux de tip industrial **(Ion Bianu)** 11

— Opinii în dezbatere. Cerințele noului mecanism economic în relațiile industrie-comerț-consumatori **(Eugen Barat)** 13

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate — eficiență. Lichiditatea întreprinderii — la baza echilibrului financiar **(Ioan Trenca)** 15

— Cititorii au cuvîntul 17

CONDUCERE—ORGANIZARE

— Comisiile pe domenii ale C.O.M. în sistemul autoconducerii muncitorești **(Ion Zară)** 19

TEORII—IDEI

— 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent
● Primul stat centralizat în vechea și statornica vatră a populației geto-dacice **(Vasile I. Dupoi)** 20
● Bazele economice și sociale ale statului dac centralizat și independent **(Corneliu Olaru)** 22

— Școli-curente-economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești : concepția lui George Maior (II) **(prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Direcții ale dezvoltării colaborării economice și a cooperării în producție între țările membre ale C.A.E.R. **(St. Stancu)** 26

— Tendințe-conjuncturi 28

— Documentar. Diviziunea muncii și dezvoltarea serviciilor pentru producție **(Ștefan Mihai)** 29

— Mondorama 31

IN THIS ISSUE

— Harmonious territorial development, essential element in the economic growth of Romania **(Vladimir Trebici)** 1
— Deepening the democratism in the economic life of the country **(Gheorghe D. Bistriceanu).** 3
— Reducing the efforts on getting raw materials, and energy, supposes : upgrowing the getting over-rate of the recyclabe resources from the population **(Vasilie Bogdan, Sorin Dincă, Mariana Vania)** 6
— The economic and financial mechanism : functional and efficient. The enterprise liquidity, a basis of the financial equilibrium **(Ioan Trenca).** 15
— The first centralised state in the ancient precints of the Getic-Dacian population **(Vasile I. Dupoi).** 20
— Economic and social basis of the centralised and independent Dacian state **(Corneliu Olaru)** 22
— Schools ● trends ● economists. Progressiste traditions of the Romanian economic thought : George Maior's conception (II) **(Prof. dr. Ivanciu Nicolae- Văleanu)** 24
— Development directions of the economic collaboration and of the cooperation in production between the C.M.E.A. countries **(St. Stancu)** 26

DANS LE NUMÉRO

— Le développement harmonieux du territoire, élément essentiel dans la croissance économique de la Roumanie **(Vladimir Trebici)** 1
— Approfondir le démocratisme dans la vie économique du pays **(Gheorghe D. Bistriceanu)** 3
— Réduire les efforts du pays pour l'acquisition des matières premières et de l'énergie suppose ; l'accroissement du degré d'approvisionnement en ressources réutilisables obtenues de la part de la population **(Vasilie Bogdan, Sorin Dincă, Mariana Vania)** 6
— Le mécanisme économique et financier : bon fonctionnement, efficience. La liquidité de l'entreprise à la base de l'équilibre financier **(Ioan Trenca)** 15
— Le premier état centralisé dans l'ancien foyer de la population Gèto-Dace **(Vasile I. Dupoi)** 20
— Les fondements économiques et sociaux de l'état Dace centralisé et indépendant **(Corneliu Olaru)** 22
— Ecoles ● courants ● économistes. Traditions progressistes de la pensée économique roumaine : la conception du George Maior (II) **(prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 24
— Directions du développement de la collaboration économique et de la coopération en production entre les pays membres de C.A.E.M. **(St. Stancu)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Гармоничное развитие территории, существенный фактор социально-экономического роста родины **(Владимир Требич)** 1
— Углубление демократизма в экономической жизни страны **(Г. Бистричану)** 3
— Сокращение усилий страны в области приобретения сырья и энергии влечёт за собой: Рост степени получения утиль-сырья от населения для переработки **(Василие Богдан, Сорин Динкэ, Маряна Ваня)** 6
— Финансово-экономический механизм: функциональность — эффективность. Ликвидность предприятия — в основе финансового равновесия **(Иоан Тренка)** 15
— Первое централизованное государство в древнем очаге гето-дакского населения **(Василе И. Дупой)** 20
— Экономические и социальные основы централизованного и независимого дакского государства **(Корнел Олару)** 22
— Школы ● течения ● экономисты. Прогрессивные традиции румынского экономического мышления: концепция Г. Маиора (II) **(Николае Иванчу Вэляну)** 24
— Направления развития экономического сотрудничества и кооперирования в производстве между странами членами СЭВ **(Шт. Станку)** 26

IMPORTANT!

NOUA ADRESĂ A REDACȚIEI

OUR NEW ADRESS ● NOTRE NOUVELLE ADRESSE ● НАШ НОВЫЙ АДРЕСС

Bd. Magheru nr. 28-30, etaj 1

București, sectorul 1

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE = PREVEDERE + ECONOMIE

adas
ADMINISTRATIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este utilă oricărei persoane în vîrstă de la 16 la 65 de ani.

DE CE ?

Pentru că :

● **Oferă posibilitatea îmbinării prevederii cu economia, constituind un sprijin material pentru cel ce se asigură sau pentru familia sa, întrucît suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare, iar la expirarea asigurării se plătește atît suma asigurată (economisită), cît și o indemnizație de 10 la sută.**

● **Dă posibilitatea asiguratului să încaseze, pe parcursul duratei asigurării, cîte 1 000 de lei pentru fiecare combinație de litere înscrisă în poliță, ieșită la tragerile de amortizare lunare**

CE RISCURI SÎNT ASIGURATE ?

● **Sînt acoperite cazurile de invaliditate permanentă totală sau parțială și de deces din accidente, produse de evenimente neprevăzute și nedorite, cum ar fi : explozia, prăbușirea de teren, lovirea, căderea, alunecarea, acțiunea violentă a unei persoane, atacul unui animal, trăsnetul, acțiunea curentului electric, arsura, înecul, intoxicarea subită sau asfixierea din cauze subite și multe altele, precum și decesul din alte cauze decît cele de accidente.**

PE CE DURATĂ SE POATE ÎNCHEIA ASIGURAREA ȘI CARE ESTE NIVELUL PRIMELOR DE PLATĂ ?

● **Se poate încheia pe durate de la 5 la 15 ani.**

● **Primele de plată se stabilesc în funcție de mărimea sumei asigurate, de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata asigurării, fiind pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată, între 7,75 și 21,50 lei, lunar.**

Pentru ca Administrația Asigurărilor de Stat să-și onoreze prompt obligațiile din contractul de asigurare, dv., stimați asigurați, aveți datoria să achitați la termen primele de asigurare. Această obligație vă cere prea mult timp ? Nu, deoarece puteți plăti primele de asigurare folosind „consimțămîntul scris", prin împuternicirea ce o dați lucrătorilor care vă efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile dv., primele, atît pentru asigurările în curs, cît și pentru cele pe care le veți încheia sau reînnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

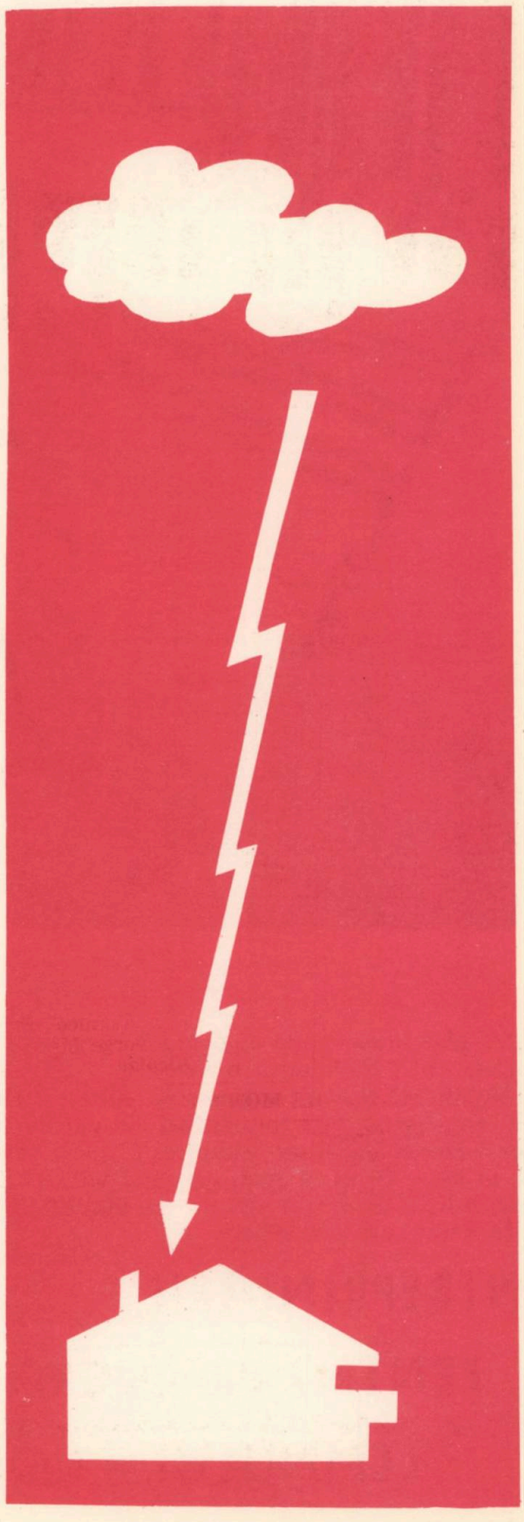

1980 JUL 14

Vă plac interioarele moderne ?
Cele stil ? Mobilierul lucios ?
Mobilierul mat ? Cu elemente rustice ? Cu tapiserie somptuoasă ? Cu împletituri din papură sau bambus ? Doriți garnituri complete ? Piese disparate ? Și, în plus, doriți să aveți garanția unei execuții ireproșabile, a unui material de cea mai bună calitate ?
În acest caz, adresați-vă

ÎNTREPRINDERII
PENTRU PRELUCRAREA
LEMNULUI - CONSTANȚA

care vă pune la dispoziție :
● Dormitoare
● Sufragerii
● Mobilă de hol
● Mic mobilier stil
● Taburete
● Mobilier hotelier
● Etajere, baruri, combine muzicale, măsuțe, cuiere ș.a.

Nu uitați :
ÎNTREPRINDEREA PENTRU PRELUCRAREA LEMNULUI
e gata oricînd să contribuie la înfrumusețarea interiorului Dv.
CONSTANȚA — ROMÂNIA
str. Industriilor nr. 6 tel. 916/2 10 10
telex : 214—270

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

COMPONENTĂ DE BAZĂ A SALTULUI LA O NOUĂ CALITATE

ACCELERAREA ÎNNOIRII PRODUSELOR ȘI TEHNOLOGIILOR

Numărul 28 ● Vineri 11 iulie 1980

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, a celorlalți tovarăși din conducerea partidului și statului, sîmbătă seara a avut loc pe stadionul Republicii din Capitală

GRANDIOSUL SPECTACOL CONSACRAT ÎMPLINIRII A 2050 DE ANI DE LA CREAREA PRIMULUI STAT DAC CENTRALIZAT ȘI INDEPENDENT

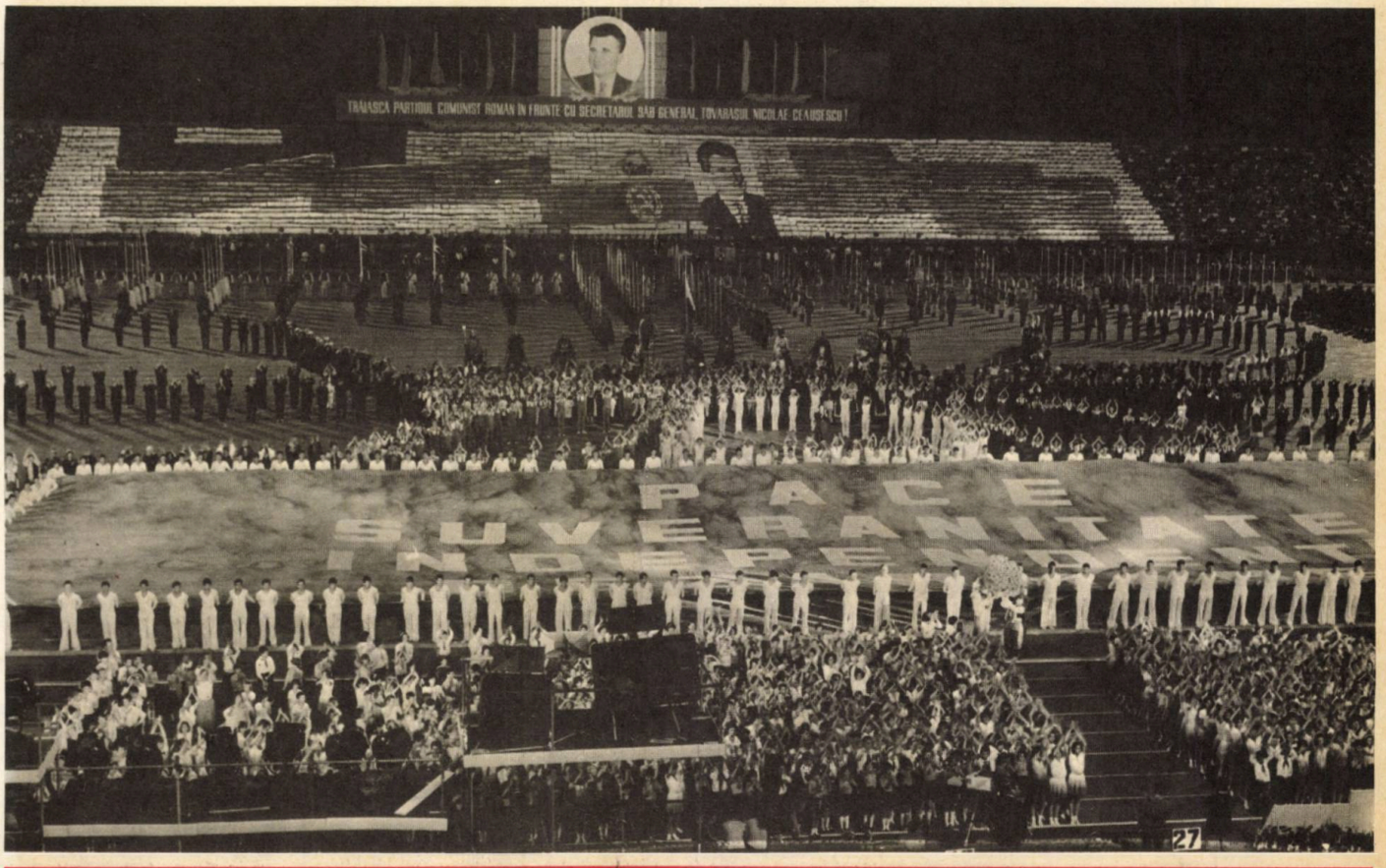

D646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

Economisirea energiei - un imperativ major

Gospodărirea resurselor energetice

PROBLEMELOR gospodăririi resurselor energetice li se acordă, în țara noastră, o atenție deosebită; analizele profunde efectuate de conducerea partidului au evidențiat, cu clarviziune, necesitatea orientării întregii economii naționale pe calea raționalizării riguroase a consumurilor, necesitatea studierii și aplicării pe scară largă a unor soluții de ridicare a randamentelor energetice și reducere a consumurilor specifice de energie și combustibili, pentru a satisface cererile structurii planificate a producției industriale.

În economia noastră sînt încă, în acest sens, rezerve importante, o serie de produse realizîndu-se cu consumuri de energie electrică și combustibil mult mai mari decît în practica mondială avansată.

Factori care determină consumuri suplimentare

Consumurile suplimentare de combustibil și energie sînt datorate — în principal — următorilor trei tipuri de factori:

● **Factori de natură tehnică**

Din această categorie fac parte acei factori care sînt condiționați de latura tehnică-tehnologică a concepției și procesului de fabricație, de dotarea cu utilaje și instalații, de calitatea materiilor prime și materialelor utilizate.

La analiza factorilor tehnici este necesar să avem în vedere următoarele aspecte :

— deși industria — cea mai mare consumatoare de combustibil și energie — se află în plin proces de modernizare a produselor și a procedeelor de fabricație, totuși se păstrează încă multe tehnologii cu consumuri mari de combustibili și energie; mai mult, numai o parte din cantitatea de combustibili și energie utilizată se regăsește în produsul final, restul constituindu-l consumuri indirect productive ;

— deși dispunem de o dotare bazată în principal pe utilaje și instalații noi, unele din acestea au un randament energetic scăzut, iar altele nu realizează încă randamentele energetice prevăzute ;

— în procesul de fabricație, un rol important în consumul energetic îl are calitatea materiilor prime și a materialelor ce se prelucrează, ca și a materialelor folosite în utilajele și instalațiile energetice ;

— importante economii pot rezulta din utilizarea în mai mare măsură, în procesele direct productive, a resurselor secundare — de exemplu: gazele de furnal, de cocs și semicocs, de rafinărie, gazele reziduale, căldura gazelor de ardere, căldura condensului, căldura preluată de agenții de răcire, căldura fizică a aburului uzat, căldura de reacție, căldura fizică a produselor și deșeurilor calde etc.

● **Factori de natură organizatorică**

În această categorie intră organizarea proceselor de fabricație și aplicarea celor mai noi tehnologii, modul de organizare a transportului intern și depozitării, a aprovizionării locurilor de muncă etc. Pe această linie sînt încă rezerve care pot să conducă la însemnate economii. De asemenea, o bună organizare a activităților de întreținere și reparație a utilajelor și instalațiilor din dotare conduce la economisirea energiei și combustibilului.

● **Factori socio-profesionali**

Este vorba de factorul om, de calitatea acestuia, de modul cum el se comportă și acționează. De pregătirea profesională, de gradul de conștiință a fiecărui om al muncii depinde dacă societatea consumă sau nu mai multă energie și combustibili; alături de acestea, priceperea, spiritul inventiv și gospodăresc sînt generatoare de economii, pe cînd lipsa de interes, nepăsarea, neglijența fac ca însemnate cantități de energie să pornească pe o cale fără întoarcere.

În totalitatea lor, factorii generatori de consumuri suplimentare sînt în măsură să fie stăpîniți de noi, să fie valorificați și să se transforme din factori de risipă în factori de economii.

Măsuri de reducere a consumurilor

Măsurile ce trebuie luate pentru reducerea la minimum nu numai a consumurilor suplimentare, dar și a consumurilor specifice pe unitatea de produs vizează fie prezentul — măsuri cu caracter de corecție, fie viitorul — măsuri cu caracter de perspectivă.

SUPLIMENT LA Revista ECONOMICA
nr. 28 1980

● **Măsuri de corecție**

În cadrul măsurilor de corecție se pot distinge trei mari grupe, în funcție de natura domeniului în care acționează și care sînt într-o concordanță directă cu factorii care i-au generat.

● **Măsurile cu caracter tehnic,** capabile să contribuie în mod hotărîtor la economisirea energiei și a combustibilului, vizează în principal acel punct al bilanțului energetic, care arată că dotarea de care dispunem nu este în stare să folosească în mod util decît în mică măsură energia consumată.

Aceste măsuri, ce se află într-o strînsă legătură și în foarte multe cazuri se intercondiționează reciproc, au ca direcții de aplicare :

— ridicarea randamentului energetic al utilajelor și instalațiilor (de exemplu: adoptarea, la cuptoarele tehnologice, a arzătoarelor cu randament ridicat ; folosirea unor materiale calitativ superioare la execuția, întreținerea și reparația utilajelor și instalațiilor ; ridicarea randamentelor utilajelor prin perfecționarea acestora);

— modernizarea și adaptarea utilajelor și instalațiilor existente, în vederea economisirii energiei (sectorizarea circuitelor și a principalilor consumatori ; dotarea cu instalații de decuplare a utilajelor la mersul în gol) ;

— folosirea de instalații și aparatură ce contribuie la reducerea consumului de energie (de exemplu, prin reglarea corectă a arderii);

— valorificarea resurselor energetice secundare. În această privință, deși s-a dobîndit multă experiență, sînt încă destule resurse și direcții de acționare multiple (introducerea de instalații de recuperare a resurselor energetice secundare: preîncălzirea aerului și combustibilului; cazane recuperatoare, schimbătoare de căldură, pompe de căldură, schimbătoare de căldură rotative ș.a.). Asupra acestui domeniu de acțiune vom reveni în capitolul următor al articolului.

● **Măsurile cu caracter organizatoric** vizează domeniul activităților de producție în care se pot obține importante reduceri de consumuri cu minimum de investiții, prin :

— folosirea resurselor energetice secundare. În această direcție, organizării îi revine sarcina de a depista totalitatea resurselor secundare și de a le utiliza eficient în producție ;

— introducerea de tehnologii noi, cu consum energetic redus (de exemplu, folosirea curenților de înaltă frecvență atît la călire, cît și la sudură duce la mari economii de energie și de manoperă);

— stimularea economisirii energiei ;

— reducerea consumurilor de materii prime și materiale. Se știe că în faza primară de producere a semifabricatelor are loc cel mai mare consum de energie; de aceea, atunci cînd se acționează pentru reducerea consumului de materii prime și materiale, de fapt se acționează, în mod indirect, și asupra reducerii consumului de energie necesar obținerii produsului finit (realizarea semifabricatelor cît mai aproape de cotele finale înseamnă și un consum mic de energie și combustibil pentru prelucrare);

— valorificarea superioară a materialelor refolosibile (deșeuri, reziduuri) și a pieselor uzate. Se știe că acestea revin în circuitul de producție după ce trec din nou prin procesul de formare primar (furnale, oțelării, laminoare) sau secții de producție, reparații și montaj, cu consumuri importante de energie. În cazul în care ele sînt folosite și valorificate superior la producerea lor în fluxul de fabricație, se economisește energia necesară pentru reciclarea lor ;

— organizarea judicioasă a producției și a muncii poate, de asemenea, să contribuie la economisirea energiei. De asemenea, se impune și îmbunătățirea organizării modului de distribuire a energiei.

● **Măsurile cu caracter socio-profesional** au în vedere factorul uman, care prin felul de comportare poate determina substanțiale reduceri ale consumului de energie. Aceste măsuri se referă la: ridicarea calificării oamenilor muncii; educarea conștiinței acestora.

● **Măsuri de perspectivă**

Măsurile de perspectivă conduc la reducerea cererilor de energie, dar nu prin limitarea dezvoltării economiei naționale, ci prin reducerea consumurilor specifice pe de o parte și creșterea resurselor energetice pe de altă parte. Astfel de măsuri își au cîmpul de acțiune în cercetare, prospecțiuni și proiectare.

● **Cercetarea** este chemată să rezolve probleme legate, printre altele, de: ridicarea randamentelor de folosire a resurselor energetice inferioare și a reziduurilor petroliere; valorificarea superioară a resurselor energetice secundare pentru care nu sînt cunoscute soluții clasice de recuperare; descoperirea de noi resurse energetice, cu costuri scăzute de exploatare; descoperirea de înlocuitori ce înmagazinează consumuri reduse de energie.

● **Prospectarea** are ca sarcină să-și intensifice activitatea în direcția descoperirii de noi zăcăminte de purtători primari de energie, de zăcăminte de materii prime de calitate superioară.

● **Proiectarea** — pornind de la realizările obținute pînă în prezent în țară și pe plan mondial, ca și de la descoperirile din activitatea de cercetare — trebuie să-și axeze atenția pe : proiectarea de tehnologii cu consum energetic redus; proiectarea de utilaje cu randament energetic ridicat; realizarea de produse cu consumuri materiale reduse; soluționarea unitară a recuperării resurselor energetice secundare la noile investiții ș.a.

Valorificarea resurselor energetice secundare

În categoria resurselor energetice secundare se includ acele resurse de energie de diferite tipuri și potențial energetice, rezultate ca produse auxiliare ale unor procese de producție, ce nu au drept scop obținerea lor; ele mai pot fi folosite în scopuri energetice, avînd ca efect reducerea consumurilor specifice și creșterea randamentelor energetice ale procesului tehnologic.

Valorificarea acestor resurse a fost abordată tot mai insistent la noi, în ultimii ani, în contextul necesității și posibilității creării unor organisme capabile a asigura cadrul organizatoric, de concepție (cercetare și proiectare) și de realizare practică a soluțiilor, pentru utilizarea cu maximă eficiență a resurselor secundare pînă la limita dictată de calculele de rentabilitate. Dispunem de un cadru legal care jalonează direcțiile de utilizare eficientă a resurselor energetice primare și de valorificare a resurselor secundare. Prin aplicarea unui amplu program de acțiune, s-a reușit să se creeze capacitățile tehnologice necesare recuperării anuale a unui volum echivalent cu milioane de tone de combustibil convențional.

Unitățile economice și ministerele întreprind în continuare măsuri care să conducă la sporirea substanțială a cantităților de resurse energetice secundare recuperate.

În acest sens, Decretul nr. 620/1973 prevede actualizarea anuală, pe bază de bilanț energetic, a inventarelor acestor resurse. Unitățile industriale sînt obligate să elaboreze documentațiile tehnico-economice de valorificare, înscriindu-le cu prioritate în planurile unice de dezvoltare economico-socială, iar la proiectarea noilor capacități și la dezvoltarea celor existente să prevadă soluții tehnice pentru utilizarea resurselor energetice secundare, fiind interzisă punerea în funcțiune a acestor capacități fără instalațiile aferente pentru recuperare.

În special în acele ramuri industriale în care procesele pirotehnologice ocupă un rol predominant, resursele secundare intervin cu ponderi ridicate în balanțele energetice: prin recuperare, o parte din energia sistemului va fi cedată fie procesului tehnologic care a generat-o, fie unui alt purtător de energie, făcînd-o utilizabilă de către un alt consumator.

Valorificarea se poate face în două direcții principale: tehnologică și energetică. Valorificarea tehnologică repre-

zintă întoarcerea energiei provenite din resursa energetică secundară, în agregatul tehnologic care a generat-o. În cazul valorificării energetice, resursa energetică secundară nu mai este returnată în agregatul care a generat-o, ci este cedată unui alt agregat care, utilizînd-o, își diminuează consumul de energie primară. Alegerea uneia dintre cele două soluții trebuie făcută pe baza criteriilor de eficiență economică.

Pentru recuperarea energiei secundare se folosesc, în special, recuperatoarele și generatoarele de căldură, care preîncălzesc aerul folosit la ardere. De asemenea, recuperarea energiei sub formă de căldură din gazele de ardere se face prin folosirea cazanelor recuperatoare, iar a căldurii conținute în agenții de răcire — prin intermediul instalațiilor de răcire prin vaporizare.

Folosirea resurselor energetice secundare în procesul tehnologic satisface pe deplin obiectivele legate de ridicarea continuă a eficienței economice și de economisirea resurselor primare pe seama unei bune gospodăriri a energiei și combustibilului. În cazul folosirii unor astfel de resurse sub formă de combustibil în alt proces tehnologic, există însă riscul de a influența negativ randamentul acestuia. De aceea, în astfel de cazuri se va putea defini ca funcție-obiectiv maximizarea randamentului procesului tehnologic, iar determinarea optimului se va face cu ajutorul calculatorului de proces, în funcție de parametrii procesului tehnologic mecanic și electric.

Cunoașterea elementelor bilanțului termoenergetic oferă posibilitatea determinării randamentului termic, iar pe baza analizei acestuia se formulează funcția-obiectiv. Urmărirea realizării integrale a obiectivului propus revine organelor de decizie din fiecare unitate, care au datoria de a stabili măsurile tehnice și organizatorice necesare creșterii randamentului termic al procesului și al agregatului tehnologic.

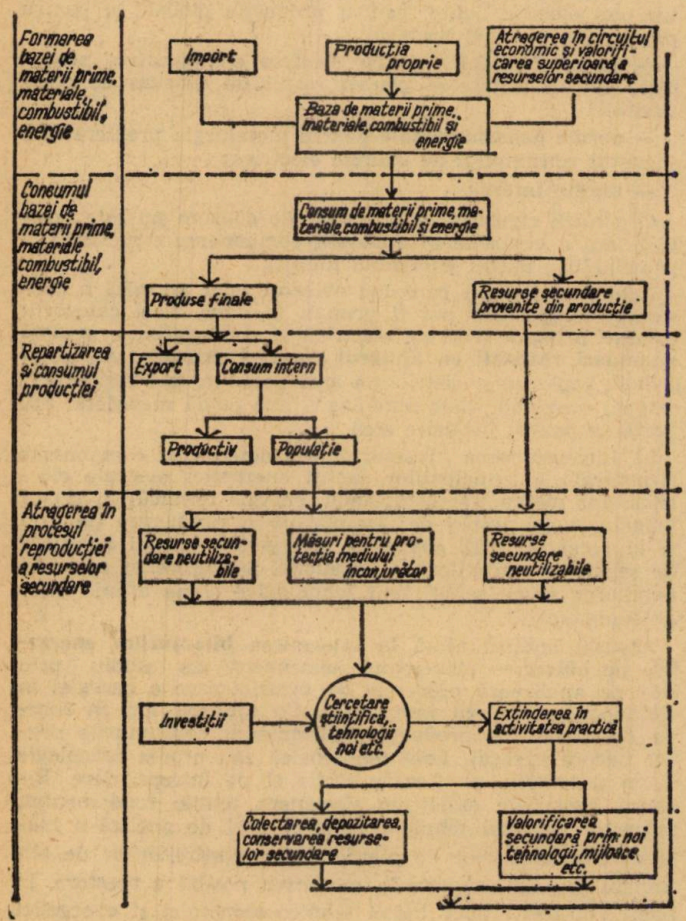

...uitul resurselor secundare în procesul reproducției.

Analiza bilanțului termoenergetic dintr-un anumit agregat — de exemplu, cuptor — trebuie corelată cu analiza bilanțurilor termoenergetice din spațiul de lucru și pe ansamblul procesului tehnologic.

Figura prezintă o schemă-bloc care sintetizează circuitul resurselor secundare în procesul producției, de la formarea bazei de materii prime la consumul productiv de energie și atragerea în procesul reproducției a resurselor secundare.

Responsabilitatea organelor de conducere colectivă

În condițiile actuale și de perspectivă, una din cele mai ieftine surse de energie o constituie economia de energie, care presupune ridicarea gradului de folosire utilă a acesteia, prin: promovarea de tehnologii moderne, cu eficiență ridicată de utilizare a materiilor prime și energiei ; perfecționarea și modernizarea proceselor tehnologice, a instalațiilor și utilajelor existente; utilizarea integrală a conținutului de căldură din energia primară pe diferite trepte de transformare, respectiv valorificarea resurselor energetice secundare — inclusiv a celor cu potențial termic redus — prin introducerea celor mai moderne tehnici de recuperare, care asigură valorificarea superioară a energiei pe platformele industriale și în zonele apropiate pentru încălzire; limitarea la strictul necesar a fabricației de produse energointensive; ridicarea gradului de prelucrare a materiilor prime, în vederea obținerii unor produse de valoare economică mai înaltă, care să încorporeze concepție tehnologică modernă și consum energetic redus ; înlocuirea unor resurse de calitate superioară — în principal hidrocarburi — cu cărbune și surse noi, neconvenționale de energie, competitive.

Gospodărirea rațională, cu maximă eficiență a energiei constituie o sarcină prioritară cu o deosebită nuanță calitativă, la nivelul tuturor unităților economice care consumă diferite forme de energie.

În cadrul unităților socialiste, răspunderea pentru o astfel de utilizare rațională revine tuturor factorilor care concură la realizarea procesului de muncă pe diferite trepte organizatorice, pe baza principiului că acela care consumă resurse energetice de orice fel trebuie să asigure și gospodărirea lor rațională și cu maximă eficiență.

Problema energiei trebuie privită într-o concepție nouă, sistematică, pe ansamblul unității, ca o problemă majoră și vitală a întregului colectiv de muncă — și nu ca o simplă obligație de serviciu a unui compartiment. În acest context trebuie asigurată **o gestiune strategică modernă a consumului de energie,** reprezentată de totalitatea acțiunilor conștiente de conducere de la toate nivelele — începînd cu șeful formației de lucru pînă la consiliul oamenilor muncii, pe diferite structuri organizatorice specifice fiecărei unități, care să formeze un tot unitar pentru **valorificarea tuturor ideilor, cercetărilor și rezultatelor** în domeniul reducerii consumurilor specifice de energie, al utilizării ei raționale. Responsabilitatea colectivă se îmbină cu răspunderea fiecărui conducător și, în cele din urmă, cu a fiecărui participant în procesul muncii.

Comisia energetică înființată la nivelul fiecărei unități are obligația: de a analiza decadal situația consumurilor de energie și combustibili, modul de realizare a programelor de economisire; de a stabili măsuri pentru reducerea continuă a consumurilor energetice, pe baza depistării consumurilor nerationale rezultate din bilanțurile energetice, pentru recuperarea resurselor secundare; de a urmări introducerea de noi procedee și tehnologii care necesită consumuri mai reduse, aplicarea a noi surse de energie, valorificarea și generalizarea experienței pozitive în domeniul economisirii combustibililor și energiei.

Iulian CEAUȘU
expert în organizare și conducere
— Academia „Ștefan Gheorghiu"

Căi de acțiune la nivelul unei întreprinderi industriale

Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei, adoptat de Congresul al XII-lea al P.C.R., pornește de la ideea că — printr-un complex de măsuri bine fundamentat — trebuie să devenim, în cursul deceniului viitor, independenți din punct de vedere energetic. Ca un prim pas în înfăptuirea acestui obiectiv, Programul-directivă a înscris sarcina de a se realiza, în cincinalul următor, o reducere de cel puțin 21—23% a indicelui de consum de energie primară în industrie, iar prin ridicarea gradului de prelucrare a materiilor prime și printr-o utilizare mai rațională a energiei, să se asigure majorarea indicelui de valorificare a acestora cu 32—34%.

În cele ce urmează prezentăm cîteva căi de acțiune, specifice unei întreprinderi industriale, identificate pe baza unor studii, analize și experiențe efectuate de cadre de specialitate de la întreprinderea de tractoare din Brașov.

Promovarea largă a progresului tehnic

Pîrghia esențială de reducere a consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie o constituie **asimilarea de produse noi și modernizarea celor existente**, într-o concepție care să asigure, la aceeași unitate de consum, o valoare de întrebuințare sporită.

Progresul tehnic acționează în direcția reducerii consumurilor energetice și prin faptul că asigură valorificarea superioară a materiilor prime și a materialelor, prin încorporarea unei cantități mai mari de muncă complexă, de inteligență tehnică. Prin procedee de fabricație și materiale obținute pe baze conceptuale noi, se asigură o miniaturizare a produselor. Pe această cale scade simțitor ponderea consumurilor energetice, asigurîndu-se o utilizare rațională, o intensă valorificare superioară.

Modernizarea tehnologiilor de fabricație

Experiența arată că menținerea unor tehnologii învechite sau nerespectarea proceselor tehnologice duc la pierderi însemnate de materiale, combustibil și energie. Este lesne de înțeles, ce cheltuieli suplimentare determină, de exemplu, înlăturarea adaosului excesiv la piesele turnate prin metode tehnologice învechite: blocarea unui mare volum de manoperă și capacități de prelucrare, cantități însemnate de materiale trimise la rampa de deșeuri, consumuri energetice irosite etc.

Întreprinderea de tractoare Brașov a elaborat o nouă tehnologie de distribuire a oxigenului lichid — direct de la compresoare, fără comprimare suplimentară și fără îmbuteliere prealabilă. Prin aceasta s-a redus consumul de energie electrică necesar ridicării presiunii la 150 kg/cmp, îmbutelierii și racordării buteliilor la conductele de consum, eliminîndu-se și consumul de muncă vie necesar manevrării a circa 600 de butelii pe zi. Ulterior această tehnologie a fost încă îmbunătățită, în sensul că se folosește distribuția prin conductă a oxigenului gazos obținut din oxigenul lichid, aprovizionat din exterior și depozitat în instalații de stocare-evaporare, folosindu-se pentru evaporare căldura din mediul ambiant. În acest fel costul oxigenului lichid a scăzut cu 0,42 lei/mcp.

Din multitudinea de măsuri adecvate acestei căi importante de reducere a combustibililor și energiei, menționăm: obligativitatea proiectării fiecărui reper în mai multe variante constructive (turnat, forjat, construcție sudată etc.) și tehnologice, din care să se poată alege cea optimă; extinderea utilizării pieselor confecționate din pulberi sinterizate sau prin extrudare; debitarea prin forfecare; folosirea debitării la cald a materialelor dure; extinderea forjării prin matrițare; înlocuirea forjării libere cu laminarea periodică; introducerea sudării prin frecare; reducerea pierderilor prin arderi; folosirea pe scară largă a maselotelor exotherme, a miezurilor confecționate în cutii calde și din amestec cu Covalit sau Covasil, a miezurilor peliculizate (în vederea excluderii armăturilor de fier); introducerea instalațiilor de deconectare automată a transformatoarelor de sudură, a comenzilor automate la pompe, pe flotoare sau nivelmetre, pentru evitarea mersului în gol; înlocuirea ciocanelor de forjare cu maxiprese; introducerea șarjelor calde — preîncălzite cu reziduuri petroliere sau prin căldura degajată de piesele turnate; aplicarea metodei de golire parțială a șarjei de oțel sau fontă elaborate și completarea cu șarjă caldă; înlocuirea cazanelor cu randament scăzut din centralele de termoficare etc.

Normarea științifică a consumurilor specifice

Normele de consum — cantitățile necesare pentru obținerea unei unități de produs — chiar dacă sînt, inițial, bine determinate, nu pot rămîne întotdeauna aceleași. Introducerea tehnicii înaintate, creșterea calificării cadrelor, ridicarea calității materiilor prime etc. fac necesare revizuirea periodică a normelor de consum, adaptarea lor la noile condiții și posibilități create în întreprinderi; numai astfel standardele și normativele de consum vor acționa ca adevărate pîrghii eficiente pentru buna utilizare a materiilor prime, materialelor și energiei.

Propunerile de norme de consumuri energetice se fac, de obicei, în urma unor analize detaliate ale consumurilor specifice realizate în anii precedenți și în special în anul anterior, precum și ținînd seama de măsurile ce conduc la economii, cu efect în anul de aplicare.

În general, putem vorbi de patru categorii de norme:

— **norme de stat** la energie electrică și combustibili, pentru oțel electric lichid, pentru producția globală și pentru producerea energiei termice;

— **norme M.A.G.F.** pentru produse comparative, pentru piese forjate-tratate și pentru restul de consum de combustibil;

— **norme departamentale** pentru metalurgia prelucrătoare și restul consumului de energie electrică;

— **norme interne.**

O analiză riguroasă a normelor de consum nu este posibilă fără a cunoaște în amănunt componența structurală a principalilor agenți energetici folosiți.

Agenții energetici care fac obiectul unei normări a consumurilor specifice pot fi grupați în două mari categorii: **energie primară** (energie electrică și combustibili); **produși secundari realizați cu ajutorul energiei primare** (aer comprimat, captarea și distribuția apei potabile, apă recirculată, oxigen, acetilenă, abur tehnologic, apă caldă menajeră, apă fierbinte pentru încălzire etc.).

La Întreprinderea „Tractorul" s-a determinat componența structurală a principalilor agenți energetici (energie electrică, gaz metan, aer comprimat, energie termică) în fluxul tehnologic, pe unități de: aprovizionare, prelucrare (la cald și la rece), montaj, desfacere, energetice, unități auxiliare de servire a unităților de producție. S-a procedat apoi la detalierea ei pe secții, linii tehnologice și pe utilaje mari consumatoare.

Această analiză ajută la întocmirea **bilanțurilor energetice pe obiect** — principalul instrument de studiu prin care se analizează procesele de transformare a energiei în cadrul întreprinderii industriale. Cu ajutorul lor, în funcție de planul de producție, determinăm consumurile pentru fiecare agregat, linie tehnologică sau proces tehnologic și, în ansamblu, pe fiecare secție și pe întreprindere. Bilanțul constituie astfel un document tehnic fundamentat, respectiv suportul tehnic concret și real de analiză a mărimii componentelor de pierderi și a posibilităților de eliminare sau de reducere la minimum posibil a acestora, în scopul obținerii unor indici tehnico-economici și energetici optimi.

Bilanțurile energetice, ca metodă tehnico-științifică de investigație a consumului de agenți energetici în procesul de producție materială, trebuie să servească la :

● **proiectarea obiectivelor noi sau reconstruirea și modernizarea celor existente.** Astfel, se urmărește : fundamentarea alegerii celor mai raționali purtători de energie ; determinarea cantitativă a resurselor energetice secundare ; fundamentarea alegerii celor mai raționale direcții de acțiune pentru recuperarea și refolosirea acestora ; preliminarea consumurilor specifice pentru fiecare agent energetic ;

● **ridicarea calitativă a nivelului de exploatare tehnică** (energetică și tehnologică) a agregatelor și instalațiilor în funcțiune, prin determinarea cantitativă și analiza diverselor componente și categorii de consumuri utile și pierderi de energie de toate formele, inclusiv a resurselor energetice secundare, pe ansamblul instalațiilor și pe părți componente. Totodată, bilanțurile energetice ajută la fundamentarea ansamblului de măsuri tehnico-organizatorice pentru reducerea maximă a pierderilor. Se urmărește, astfel, creșterea randamentului de utilizare a energiei de toate formele, precum și o fundamentare științifică a normelor de consum energetic ;

● **omologarea și recepția instalațiilor și utilajelor** de producere, transformare și utilizare a energiei de toate formele, prin punerea în evidență a diferitelor componente de consumuri utile și de pierderi energetice în vederea stabilirii indicatorilor de consum energetic și a randamentelor de utilizare a energiei de toate formele, precum și prin compararea valorilor efective realizate cu cele din proiect sau contractuale.

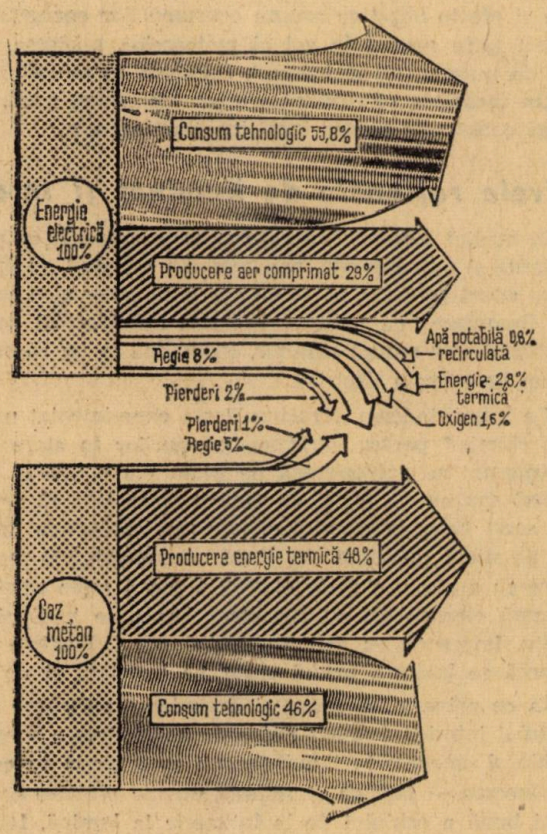

Fig. 1

În fig. 1 prezentăm o diagramă de fluxuri pentru energie primară la Întreprinderea „Tractorul". După cum se observă, din totalul energiei electrice consumate, 55,8% se folosește în scopuri tehnologice, 29% pentru producerea aerului comprimat, 8% pentru regie, 2,8% pentru energie termică, 1,6% pentru producerea oxigenului, 0,8% pentru asigurarea cu apă potabilă și recircularea ei, iar 2% reprezintă pierderi.

Din această diagramă reiese clar că printr-o revizuire și îmbunătățire a normelor de consum, atît la cele care privesc consumul tehnologic cît mai ales la consumul de aer comprimat se va putea realiza o economie substanțială de energie primară. În acest sens, se impune stabilirea unor norme maxime pentru fiecare secție și atelier de fabricație în parte, paralel cu intensificarea acțiunilor privind întreținerea și modernizarea utilajelor în vederea asigurării randamentelor optime, reducerii consumurilor, eliminării risipei de orice fel și încadrării riguroase în normele de consum stabilite.

Prezintă utilitate în acest sens, întocmirea diagramelor de fluxuri ale unor bilanțuri reale, care se referă la situația în care se găsește, la un moment dat, o instalație sau un utilaj și care oglindesc nivelul tehnic și energetic al exploatării acestuia. Din analiza diagramelor reiese clar importanța elaborării bilanțurilor energetice, pe baza cărora se vor alege soluțiile optime. Aceste bilanțuri, întocmite riguros pe bază de măsurători și calcule analitice, trebuie să constituie principalul punct de plecare al studiilor și cercetărilor ce trebuie făcute pentru îmbunătățirea stării și a exploatării instalațiilor respective, pentru modernizarea lor, pentru recuperarea resurselor energetice secundare, avînd în vedere reducerea pierderilor și, deci, economisirea energiei.

Alte măsuri adecvate acestei căi importante sînt : reproiectarea reperelor care au un coeficient de utilizare scăzut al metalului ; tipizarea organelor de mașini, restrîngerea tipurilor de arbori, butuci canelați și a ajustajelor acestora în scopul reducerii S.D.V.-urilor ; cuplarea reperelor pe game și dimensiuni de metal în scopul începerii debitării cu reperul care are lungimea cea mai mare ; extinderea croirii combinate ; reducerea pierderilor prin capete și margini de tablă și valorificarea acestora ; execuția S.D.V.-urilor cu toleranțe negative, în scopul eliminării bacurilor etc.

Restringerea utilizării materiilor prime și materialelor energointensive

Este vorba de folosirea pe scară largă a înlocuitorilor — mase plastice, fibre și fire sintetice, plăci aglomerate sau fibrolemnoase etc. Eficiența economică a utilizării înlocuitorilor este ilustrată de faptul că o tonă de masă plastică poate înlocui circa 6 tone de metale feroase sau 4 tone de metale neferoase. Iată, în acest sens, cîteva recomandări : reproiectarea reperelor care se pretează a fi executate din mase plastice, fibre sintetice, PAL, PFL etc. ; înlocuirea panourilor metalice cu rol de conductibilitate electrică, cu panouri din PFL acoperite cu pelicule metalizate ; extinderea utilizării pieselor din pulberi sinterizate etc.

Recuperarea și refolosirea cu eficiență economică ridicată a resurselor secundare

De obicei, în unitățile industriale sînt evidențiate trei categorii de resurse energetice secundare :

● **resurse energetice secundare combustibile** : gazul de furnal, gazul de cocs sau semicocs, gazele de rafinărie, gazele reziduale provenite din diverse procedee chimice de sinteză, gazele care rezultă din procesele de înnobilare a cărbunilor și a leșiilor la fabricarea celulozei etc. Acestea sînt resurse rezultate din diverse procese de natură chimică. Dar avem și alte resurse energetice secundare, rezultate din procesele de producție — cum ar fi : deșeuri de lemn, rumeguș, deșeuri provenite din diverse produse agricole (puzderie, corpi de floarea soarelui ș.a.) ;

● **resurse energetice secundare termice.** Acestea sînt constituite din căldura conținută în diverși purtători de energie, rezultați din procesele tehnologice. Cele mai importante sînt :

— căldura sensibilă a gazelor ; cantitatea de căldură ce poate fi degajată la o transformare sub presiune constantă, de la temperatura corpului cald la temperatura mediului ambiant ;

— căldura fizică (sensibilă și internă): căldura de lichefiere sau de vaporizare a produselor calde, a zgurilor și altor deșeuri ;

— căldura conținută în condens ;

— căldura preluată de agenții de răcire (apă, abur, aer etc.) a diferitelor agregate ;

● **resurse energetice secundare de suprapresiune.** Acestea sînt constituite din diferențele dintre presiunea existentă a unor fluide și presiunea de evacuare sau utilizare a acestora (excepție face destinderea aburului în instalații de reducere-răcire). Dintre acestea amintim :

— presiunea gazelor sau a lichidelor rezultate din diverse procese tehnologice ; presiunea gazelor la gîtul furnalelor ; presiunea gazelor sau a lichidelor rezultate din unele procese chimice etc. ;

— presiunea de zăcămînt (în măsura în care este mai mare decît cea necesară transportului acestuia), sau diferențele de presiune dintre intrarea și ieșirea gazelor naturale dintr-o stație de reducere sau reducere-reglare a presiunii ;

— presiunea aburului uzat.

În cele ce urmează prezentăm, din experiența întreprinderii de tractoare Brașov, avantajele unei instalații de recuperare a căldurii conținută de gazele arse, pentru preîncălzirea aerului folosit la combustie în cuptoarele de forjă.

Datele oferite de diagrama de fluxuri a unui cuptor de forjă (fig. 2) scot în evidență faptul că procentul de energie

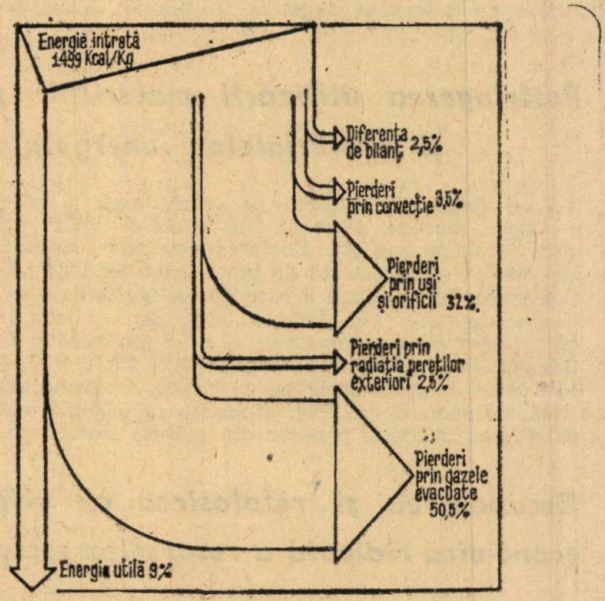

Fig. 2

utilă (9%) este foarte mic în raport cu cea intrată pentru realizarea operațiilor tehnologice. Întrucît gazele de ardere de la cuptoarele de forță ce se elimină la coș au o temperatură de 800—1100°C și conțin o entalpie ridicată, s-au folosit diferite metode pentru diminuarea acestor pierderi. Acolo unde a fost posibil, s-au înlocuit cuptoarele de forjă prin cuptoare electrice sau instalații de încălzire prin inducție. Atenția s-a îndreptat și spre folosirea de recuperatoare, cu ajutorul cărora căldura conținută de gazele arse să fie preluată de către aerul folosit pentru combustie în cuptoarele de forjă. Încercările cu un recuperator de radiație (tubular, cu aripioare) nu au dat rezultate satisfăcătoare. Soluția finală, rod al gîndirii unor ingineri și muncitori cu înaltă calificare, a fost cea a preluării căldurii din gazele arse, de către apă — rezultînd o emulsie apă-abur ce se separă într-un separator de abur comun.

Aceste recuperatoare de căldură individuale sînt concepute ca niște schimbătoare de căldură de convecție. Principiul de funcționare este următorul : gazele de ardere evacuate de la un cuptor de forjă sînt captate la coș și, de aici, deviate spre recuperator, unde își cedează căldura și sînt evacuate la circa 200-250°C. Într-o zi cu producție maximă se pot obține peste 15 t abur/oră; anual se poate ajunge la un debut de abur produs prin recuperare de circa 85.000 t la un cost al căldurii de cca. 10 lei/Gcal, economia de combustibil realizată atingînd cca. 1 000 tcc.

Folosirea intensivă a capacităților de producție

Pe parcursul exploatării mașinilor și a utilajelor în general, se produce scăderea potențialului acestora, mai ales din cauza progresării rapide a uzurii. Datorită acestui fapt utilajele și mașinile pierd din precizia și productivitatea lor, ceea ce duce implicit la consumuri energetice suplimentare și la creșterea rebuturilor. Deci, exploatarea corectă și bine organizată a fondurilor fixe asigură întreprinderii posibilitatea de a spori producția și productivitatea muncii, în condițiile unor consumuri tehnologice economicoase.

O altă problemă : de obicei, schimburile nu sînt egal încărcate. Acest fapt, pe lîngă o neritmicitate a producției, are și efecte negative asupra consumurilor energetice, atît direct (prin mersul în gol al motoarelor, scăderea factorului de putere), cît și indirect, deoarece în schimburile mai puțin încărcate se realizează o producție mai mică, la aceleași consumuri pentru încălzire, iluminat etc.

Nivele raționale de iluminat și încălzire

În mediul industrial, atmosfera este încărcată cu particule volatile și pulverulente, rezultate din procesul de producție, care aderă puternic pe suprafața geamurilor și a corpurilor de iluminare ; ca urmare, eficiența iluminatului natural și artificial este redusă simțitor, conducînd la un consum exagerat de energie electrică.

La Întreprinderea „Tractorul" s-a experimentat un preparat chimic * pentru curățirea geamurilor în stare uscată. Preparatul se pulverizează pe geam (cu o pompă tip vermorel sau cu un pistol de vopsit) și se lasă să se usuce. În acest timp, preparatul chimic reacționează cu depunerile de pe sticlă, dislocîndu-le. După uscare, printr-o ușoară frecare cu o cîrpă, o perie obișnuită sau o perie rotativă (acționată electric ori cu aer comprimat), se înlătură stratul activ, împreună cu depunerile dislocate. Printr-o suflare ușoară se înlătură praful căzut pe instalații și pe pereți.

În ce privește stingerea și aprinderea automată a iluminatului interior, întrucît curba de acomodare a sensibilității ochiului omenesc la iluminare nu corespunde cu cea de la întunecare — fapt ce se reflectă practic printr-o acomodare mai bună a ochiului de la întuneric la lumină, față de si-

* Preparatul valorifică superior reziduurile (pasta) de carbid, care intră în proporție de 50% în compoziția sa, restul constituindu-l fosfat trisodic (20%), alcool industrial (10%), whitespirit (10%) și petrol (10%) ; se obține, prin amestecare, o pastă omogenă ce se diluează cu apă, pentru a putea fi pulverizată; după înlăturarea stratului de pe sticlă, pe aceasta rămîne o peliculă protectoare care reduce simțitor aderența depunerilor. Preparatul nu este toxic și nici coroziv.

tuație inversă, adică de la lumină la întuneric — s-au încercat diferite soluții tehnice, cum ar fi : sistemul optic cu două fotocelule (una care comandă aprinderea și alta care comandă stingerea) ; sisteme manuale, care depind de cel care răspunde de acțiune.

În fig. 3 am prezentat aproximativ curbele de iluminare ; urmărirea în trepte a curbei de iluminare și adaptarea consumului de energie electrică la condițiile de iluminare prezintă soluția cea mai economică, comparativ cu complexitatea unei instalații de urmărire continuă. În acest caz putem prezenta trei variante de iluminare : a) **alimentarea pe grupuri de lămpi, pe aceleași faze** — implică resistematizarea întregului sistem de iluminat (modificarea constructivă și electrică a corpurilor de iluminat, completarea rețelei în toate direcțiile cu circuite noi, un aparataj complex etc.) ; b) **alimentarea pe grupuri de lămpi, pe ta-**

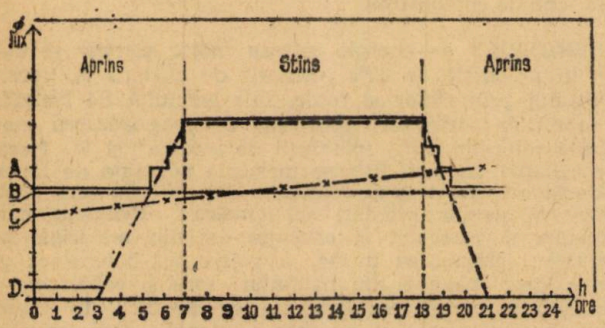

Fig. 3 : Curbe de iluminare naturală și artificială. A — *urmărirea în trepte a curbei de iluminare ;* B — *zonele de iluminare cu dispozitive electronice sau manuale, cu un singur nivel de comandă ;* C — *idem, cu două nivele de comandă ;* D — *curba de iluminare naturală.*

blouri de distribuție diferite — are avantajul de a putea efectua echilibrarea puterilor instalate pe fiecare fază, dar soluția este totuși neeconomicoasă, deoarece prezintă o mare complexitate a rețelei de telecomandă și aparatajului ; c) **alimentarea pe grupuri de lămpi, pe faze diferite** —, soluția cea mai simplă și mai ieftină (are însă dezavantajul unor încărcări temporare asimetrice, fără să depășească însă 2—3%, din puterea transformatorului de forță — deci se încadrează sub limita admisă) — comanda-program realizîndu-se cu ajutorul unui ceas de pontaj cu contacte electrice sau al unor dispozitive electronice cu fotocelulă. În epoteza comutării treptelor la intervale de 30 min., în intervalul de stingere a iluminatului general se va economisi o cantitate de energie electrică egală cu puterea instalată ; la aceasta se adaugă și alte cantități de energie electrică ce s-ar fi risipit prin neglijență.

Legat de gospodărirea judicioasă a energiei termice consumată pentru încălzire (utilizînd ca agent termic apă fiartă) considerăm că merită generalizată acțiunea de termostatare a consumatorilor, folosind un termoventil regulator**, destinat a asigura schimbul total de căldură — invenție brevetată încă din anul 1974 de O.S.I.M.

Acesta asigură un randament maxim al instalației, prin faptul că nu permite circulația agentului termic decît după ce a cedat în totalitate căldura ; reduce consumul de combustibil și energie necesar încălzirii suplimentare a agentului primar, compensării pierderilor de energie termică, vehiculării inutile a agentului termic în rețeaua de termoficare ; realizează operația de diafragmare fină automată în rețea și stabilește echilibrul hidrodinamic în sistem.

Educarea responsabilității și spiritului gospodăresc al oamenilor muncii

Realizarea măsurilor privind dezvoltarea și buna gospodărire a bazei energetice dintr-o întreprindere industrială pune sarcini deosebite în fața conducerii colective, a organizațiilor de masă, care au datoria să cultive în conștiința oamenilor muncii înalta responsabilitate pentru creșterea necontenită a eficienței economice, să combată cu tărie atitudinile de nepăsare, pasivitate, manifestările de proastă gospodărire și ale spiritului de risipă.

Prin activizarea colectivelor de specialiști, trebuie stabilit un program concret de acțiuni privind economisirea materialelor, a energiei electrice și a combustibililor — program care să fie dezbătut cu întreg personalul muncitor, pe secții, precizîndu-se sarcinile ce revin fiecăruia la locul său de muncă. Totodată, se impune să se intensifice acțiunile de popularizare a măsurilor de economisire, atît la nivelul întreprinderii, cît și la cel al secțiilor, atelierelor, liniilor tehnologice și al locurilor de muncă. În acest sens pot fi folosite discuții de la om la om, organizarea de expoziții cu cele mai noi soluții, dezbateri în cercurile inovatorilor și inventatorilor etc.

Consiliul oamenilor muncii este dator să controleze modul în care compartimentul energetic al întreprinderii reușește să programeze și să urmărească operativ consumurile de energie și combustibil ; cum este repartizat consumul de energie electrică și combustibil pe secții prelucrătoare ; dacă s-au montat contoare de energie și debitmetre pe secții ; dacă urmărirea consumurilor se efectuează zilnic, lunar și decadal, pe fiecare secție, prin personalul de specialitate al acesteia etc. Comisiile pe domenii ale C.O.M. și comisiile de control ale oamenilor muncii să urmărească, pe bază de grafic propriu, modul de îndeplinire a măsurilor stabilite, să depisteze noi rezerve, să facă propuneri conducerii întreprinderii pentru sancționarea celor care se fac vinovați de neglijență și risipă, să efectueze analize ale căror concluzii să fie prezentate în ședințele C.O.M. și în adunările generale ale oamenilor muncii. De asemenea, organizarea unor consfătuiri și schimburi de experiență, pe secție și pe întreprindere, va contribui la generalizarea celor mai bune soluții privind economisirea și buna gospodărire a resurselor energetice.

Gheorghe NICULICI
Întreprinderea de tractoare Brașov

Cristea IONIȚĂ
Școala interjudețeană de partid Brașov

** Este vorba de un dispozitiv termostatic, confecționat dintr-un corp de ventil, în care s-a introdus un corp central cu ansamblu termoregulator, cu termoelement (tip capsulă) pe bază de amalgam de mercur, care sub influența temperaturii de retur a agentului termic primar, se dilată proporțional cu acesta și, prin intermediul droselului variabil realizat cu vîrful conic în bucșa de trecere, reglează circulația agentului termic. Droselul este deschis la maximum cînd agentul primar este rece, permițînd o circulație rapidă în sistem. Pe măsură ce crește temperatura agentului termic, droselul se închide treptat, menținînd o temperatură de ieșire reglabilă între 60 și 80°C. Prin montarea termoventilului regulator, agentul termic rămîne în echipament pînă cînd este preluată toată căldura superioară punctului de reglaj.

SOLUȚII o EXPERIENȚE o REZULTATE

OPRIREA AUTOMATĂ A ALIMENTĂRII PISTOALELOR DE SUDURĂ OXI-GAZ

● Tot de la întreprinderea brașoveană „Tractorul", o realizare ce economisește oxigenul și acetilena (obținute cu consum ridicat de energie) la sudură și tăiere. Pe timpul cît efectuează operațiile de pregătire, sudorul agață de un suport pistolul care, prin greutatea proprie, închide un microcontact. Acesta, la rîndul său, acționează două electroventile ce întrerup alimentarea cu oxigen și acetilenă. Cînd muncitorul ia din suport pistolul, gazele încep din nou să iasă din arzător; la trecerea acestuia peste o flacără pilot, amestecul se aprinde. Instalația este simplă, lesne de executat și prezintă în plus avantajul că evită sudorului mișcări inutile și riscul de accidentare.

ÎNLOCUIREA TEHNOLOGIILOR ENERGOINTENSIVE

● Interesante rezultate în înlocuirea tehnologiilor energointensive au fost obținute la Institutul de cercetări și proiectări miniere pentru substanțe nemetalifere din Cluj-Napoca, în colaborare cu întreprinderi din sector. S-a elaborat un procedeu ce permite utilizarea tufului vulcanic ca suport pentru pesticide, în locul diatomitei, care necesită calcinare. În prepararea brucitului, utilizat în fabricația produselor refractare pentru siderurgie, flotarea umedă va putea fi substituită, pe baza cercetărilor efectuate, printr-un procedeu uscat care elimină necesitatea deshidratării ulterioare. În vederea diminuării ponderii procedeelor chimice de preparare, care consumă multă energie, s-a perfecționat tehnologia de preparare mecanică a grafitului și s-a pus la punct metoda de extragere a impurităților metalice din caolin cu ajutorul cîmpurilor magnetice.

ENERGIE TERMICĂ DIN SURSE NECONVENȚIONALE

● La Jimbolia, în vecinătatea întreprinderii de materiale de construcții „Ceramica" a fost descoperită o sursă de apă geotermală. Specialiștii fabricii au conceput un sistem de valorificare a acestui purtător natural de energie termică, pentru uscarea țiglelor, ca și pentru alimentarea cu apă caldă a grupului social. Amintim că, după cum s-a anunțat la timpul său în revista noastră, această întreprindere a fost un pionier în utilizarea unei alte forme neconvenționale de energie — cea solară — în procese industriale, în speță la uscarea cărămizilor; economiile obținute pînă acum depășesc 500 t de combustibil convențional. Pe baza experienței obținute a fost proiectată o instalație de captare, cu performanțe superioare, prevăzută cu panouri solare din poliester armat cu fibre de sticlă, însumînd o suprafață de 500 mp. Tot în domeniul folosirii energiei solare menționăm și instalația de preparare a apei calde (temperatură 50—55° C, debit 700 l/zi), în curs de amenajare pentru alimentarea dotărilor sociale ale Întreprinderii mecanice din orașul Dr. Petru Groza.

DISPOZITIVE PENTRU ÎNTRERUPEREA ALIMENTĂRII CU ENERGIE A MAȘINILOR LA FUNCȚIONAREA ÎN GOL

● DAC-1 și DAC-2 sînt primele două tipuri de dispozitive pentru oprirea automată a transformatoarelor electrice de sudură la „mersul în gol", concepute la Întreprinderea „Electroputere" din Craiova. Folosirea acestor aparate urmează a fi generalizată în cadrul unității (care deține un număr important de transformatoare), ca și în celelalte întreprinderi din județul Dolj ale Centralei industriale de mașini și aparataje electrice Craiova.

● Oprirea automată la mersul în gol a fost introdusă și la compresoarele și benzile de transport din minele Văii Jiului. Pe această cale, ca și prin utilizarea de ventilatoare electropneumatice, de turbocompresoare cu randamente mai înalte și prin alte măsuri, numai în primele 5 luni ale acestui an s-au economisit peste 7 mil. kWh energie electrică.

Noutăți din tehnica mondială

CUPTORUL de recoacere de la oțelăria Keihin, din Japonia, consumă doar 277 mii kcal pe tonă de sleburi, față de un nivel normal de 335 mii kcal. Acest record în economisirea combustibilului este asigurat printr-un sistem de control pentru minimizarea pierderii de căldură prin gazele reziduale. Se măsoară permanent și cu precizie temperatura (atît în sens longitudinal cît și transversal al cuptorului), presiunea interioară, precum și densitatea oxigenului în gazele evacuate. Tălpile sînt dublu izolate, pentru a reduce cît mai mult pierderile de căldură în apa de răcire; de asemenea, debitul de apă este reglat în funcție de nivelul de încălzire a slebului.

CĂLDURA reziduală din procesele de producție ale întreprinderilor industriale capătă, în Suedia, o utilizare în alimentarea conductelor, de termoficare a cartierelor de locuit. Încă din 1974, o fabrică de acid sulfuric furnizează un astfel de agent termic — într-o cantitate echivalentă cu energia produsă de 10 mii t de combustibil lichid pe an — localității Helsingborg. Iar la Pitea, locuințele sînt încălzite cu căldură recuperată de la scruberele centralei termice a unei fabrici de hîrtie, economisindu-se anual 9 000 tone de combustibil.

PIERDERILE de energie într-un motor electric se datoresc în proporție de 60% pierderii de căldură la trecerea curentului prin stator și rotor, 20% efectului de histerezis și curenților turbionari provocați de magnetizarea materialului miezului, 15% „pierderii de sarcină" și 5% frecării și circulației aerului. Printre măsurile adoptate de firmele producătoare de motoare electrice din diferite țări pentru reducerea acestor pierderi se numără: redimensionarea statorului și rotorului și execuția lor din materiale mai adecvate; schimbarea formei și volumului bobinelor; utilizarea unor magneți din pămînturi rare și cobalt etc. — îmbunătățiri ce măresc eficiența cu 15—25%. În ultimul timp au fost create și aparate adiționale, care economisesc în mai mare măsură energia electrică. Astfel, în Statele Unite s-au realizat:

— un aparat de reglare a factorului de putere. Atașat la conductorii ce alimentează un motor electric, el detectează orice decalaj de fază, reglînd automat voltajul curentului ce intră în motor, în funcție de sarcină. Consumul de energie se reduce astfel cu 5—50%;

— „capacitoare", care măresc factorul de putere furnizînd curent reactiv și ajută la menținerea nivelurilor dorite ale voltajului. Conectate la motoare individuale sau grupate (de exemplu pentru pompe și compresoare, care lucrează periodic), ele intră în acțiune doar cînd acestea funcționează;

— sintetizorul de curent alternativ, care economisește 50% din consumul de energie electrică, utilizînd tranzistori capabili să comute foarte rapid efectul de cîmp, un microprocesor ce reglează această comutare și senzori ce indică nivelul sarcinii motorului.

CIMENTAREA în depresiune este procedeul cel mai economic de mărire prin difuziune a conținutului de carburi în stratul superficial al oțelului. Pe lîngă calitatea superioară și reducerea duratei operației, procedeul asigură și o însemnată economie de energie electrică și gaz metan. În R.P. Polonă, Întreprinderea „Elterma" din orașul Swiebodzin produce trei tipuri de cuptoare cu vid pentru cimentarea în depresiune, al căror circuit de comandă permite și aplicarea metodei „pulsațiilor de presiune".

GENERATOARELE de abur ale termocentralelor cu cărbune, folosesc la aprinderea sau preîncălzirea prafului de cărbune, o cantitate de combustibil lichid sau gazos. Consumul acestora poate fi eliminat prin aplicarea unui nou sistem de aprindere, cu ajutorul unui arc electric de mare putere. Totodată se creează un puternic vîrtej de aer secundar, care recirculează produsele fierbinți ale combustiei înapoi în fluxul de alimentare cu cărbune, asigurînd energia necesară pentru o aprindere continuă și stabilă. Sistemul poate fi aplicat și la generatoarele clasice existente.

Redactor coordonator: **Dorin CONSTANTINESCU**

contract economic

Obligațiile unității beneficiare în contractul economic

În cadrul contractelor economice, unităților beneficiare le revin uneori, alături de obligația plății prețului, și alte obligații a căror îndeplinire condiționează, în anumite cazuri, îndeplinirea, din partea unității frunizoare, a obligației de a preda prestația care formează obiectul contractului.

Neîndeplinirea obligațiilor unității beneficiare la care s-a făcut referire mai sus nu poate să rămînă fără consecințe în ceea ce privește răspunderea patrimonială.

În acest sens, art. 45 din Legea nr. 71/1969, prevede că părțile sînt de drept în întîrziere dacă nu își execută obligațiile la termenele prevăzute prin contract.

Se observă că întîrzierea de drept intervine nu numai în cazul unității furnizoare, ci și în situația în care unitatea beneficiară nu-și îndeplinește la termen obligațiile contractuale. În continuare, același art. 45 prevede că „beneficiarul răspunde de neexecutarea contractului dacă nu-și respectă obligațiile de a căror îndeplinire depinde executarea acestuia".

Răspunderea astfel consacrată se aplică în variate cazuri de neîndeplinire a obligațiilor unității beneficiare care condiționează executarea de către unitatea furnizoare a prestației ce formează obiectul contractului.

Un exemplu tipic în această privință ne oferă contractul încheiat între o unitate producătoare de casete radio ca furnizoare și o unitate producătoare de radioreceptoare, ca beneficiară.

În contractul menționat s-a prevăzut obligația unității beneficiare de a pune la dispoziția celei frunizoare, cu un număr de zile înaintea fiecărui termen de livrare, husele și ambalajele aferente casetelor.

Părțile au stipulat, totodată, că, în cazul neîndeplinirii acestei obligații, termenele de livrare se decalează în mod corespunzător.

Această stipulație nu corespunde întru totul exigențelor disciplinei de plan și contractuale, deoarece, contractul fiind încheiat pe bază de repartiție, părțile nu puteau conveni asupra posibilității stabilirii unor termene de livrare cu nesocotirea perioadei de executare prevăzute în actul de planificare.

În realitate, stipulația amintită produce efecte asupra răspunderii unității furnizoare în cazul cînd casetele se livrează cu întîrziere datorită nepunerii la dispoziție în termen a huselor și ambalajelor.

Socotim că o asemenea consecință se produce și în lipsa unei stipulații contractuale privind decalarea termenelor de nelivrare. Ne întemeiem opinia pe dispozițiile suscitate ale art. 45 din Legea nr. 71/1969 prin care s-a consacrat în mod expres răspunderea unității beneficiare care nu-și îndeplinește obligațiile care condiționează executarea contractului.

Ar fi greșit să se considere că efectele neîndeplinirii acestor obligații se rezumă la limitarea răspunderii unității furnizoare. Se produc și alte efecte la care ne vom referi în continuare.

În primul rînd, pentru neîndeplinirea unora dintre obligațiile care revin unității există penalități stabilite pe cale normativă.

Astfel, art. 47 din Legea nr. 71/1969 sancționează prin plata de penalități neîndeplinirea următoarelor obligații ce revin unităților beneficiare :

— neprezentarea la termenele stabilite în contract a specificațiilor ori a detaliilor necesare executării contractului, precum și, în cazul utilajelor tehnologice și instalațiilor complexe, nepredarea la termenele convenite a documentației tehnice pentru obiectiv sau pe ansamble și subansamble ce se pot executa independent (pct. 1 lit. b) ;

— nepunerea la dispoziție a ambalajelor de către beneficiar cînd, potrivit contractului, îi revine această obligație, sau nerestituirea în termen a ambalajelor, paletelor, containerelor, accesoriilor de paletizare-pachetizare și altor mijloace asemănătoare (pct. 1 lit. c).

În al treilea rînd, unitatea beneficiară poate fi ținută răspunzătoare și cu daune dacă, prin neîndeplinirea obligațiilor contractuale care i-au revenit, a cauzat prejudicii unității furnizoare.

Sînt necesare cîteva precizări și cu privire la modul cum se instituie obligațiile unității beneficiare. Aceasta, deoarece problema răspunderii se poate pune numai în condițiile existenței unor asemenea obligații legal stabilite.

Dacă obligațiile unității beneficiare sînt stabilite pe cale normativă, ele vor ființa chiar dacă părțile nu au reprodus în cuprinsul contractului obligațiile care rezultă din dispozițiile normative cu caracter imperativ. Aceasta, deoarece contractul economic se completează de drept cu dispozițiile la care s-a făcut referire.

În ipoteza cînd obligațiile nu sînt instituite pe cale normativă, ele trebuie stabilite de către părți cu prilejul încheierii contractului. În lipsa unor stipulații corespunzătoare nu se poate pune problema angajării răspunderii unității beneficiare. Citățm, în acest sens, următoarele considerații ale Deciziei primului arbitru de stat nr. 589/1978 :

„Este adevărat că, în art. 1 din contract, s-a prevăzut că pîrîta va executa modernizarea cazanelor conform documentației I.C.P.E.T. București. În contract nu s-a prevăzut însă, obligația certă a reclamantei de a preda documentația ; de asemenea, părțile nu au stabilit un termen de predare a documentației.

Pe de altă parte, în fapt, pîrîta a executat lucrările din cauză fără documentație. Din actele dosarului nu reiese că pîrîta ar fi învederat reclamantei, pe parcursul executării lucrărilor, dificultăți datorate lipsei de documentație".

Speța de mai sus atrage atenția asupra necesității ca obligațiile unității beneficiare să fie prevăzute în contract în mod amănunțit și ferm.

I. ICZKOVITS

financiar

Premiile pentru economii de materiale

În sistemul Legii nr. 57/1974, acordarea acestor premii este supusă aceluiași regim juridic aplicabil premiilor pentru realizările deosebite în cursul anului, în sensul că ele nu reprezintă un drept efectiv al persoanelor încadrate în muncă, ci o simplă îndreptățire. Textul este elocvent în acest sens, prevederea cuprinsă în art. 62 (1) referindu-se la posibilitatea și nu la dreptul de a beneficia de premii pentru realizarea de economii de materiale și forță de muncă.

Nu este însă mai puțin adevărat că, pentru realizarea unei mai mari cointeresări a personalului în reducerea consumurilor de materiale, în viitor, ar fi util ca aceste premii să constituie un drept efectiv deoarece existența lor este în realitate determinată de anumite elemente de fapt, certe, comensurabile, care conduc la obligația de a fi acordate.

Toate aceste premii se plătesc oricînd în timpul anului sau la sfîrșitul acestuia, din inițiativa unității sau la cererea celor interesați.

Premiile pentru economii de materiale nu se cumulează cu cele pentru realizări deosebite în cursul anului și deci nu intră sub incidența prevederilor art. 61 din lege. Drept consecință, persoana care a atins plafonul legal pentru premiile individuale este îndreptățită, dacă îndeplinește cerințele legale, a primi în continuare premii pentru economii de materiale sau forță de muncă.

Economiile de materii prime, materiale, combustibili și energie pentru care se acordă premii sînt cele obținute prin :

— reducerea consumurilor normate sau a limitelor de pierderi admise ;

— prelungirea duratei de funcționare a unor instalații sau utilaje în cazul cînd este avantajos pentru economie ;

— valorificarea superioară a materiei prime, concretizată în obținerea unor cantități mai mari de sortimente superioare din aceeași cantitate de materii prime ;

— recuperarea unor materii prime sau materiale din deșeuri ori rebuturi cu condiția să nu se fi depășit cotele maxime admisibile de producere a acestora.

Premiile pentru economii de materii prime, materiale, combustibili și energie se acordă numai cînd sînt îndeplinite cumulativ următoarele condiții :

— normele de consum, față de care se determină economiile, trebuie să fie astfel stabilite încît să se încadreze în normele de consum prevăzute în plan sau care au stat la baza întocmirii planului financiar ;

— economia realizată nu a adus prejudicii calității produselor sau funcționării utilajelor și instalațiilor ;

— nu au fost încălcate normele de tehnica securității muncii ;

— s-a realizat producția planificată.

Pentru a conduce la acordarea de premii economiile realizate trebuie să fie măsurabile și să rezulte din documentele de evidență ale unității.

În cazul în care la unele materii prime, materiale, combustibili se obțin economii, iar la altele se depășesc consumurile normate, premiile se acordă numai în raport cu valoarea economiei nete, obținută la totalitatea materialelor normate utilizate în compartimentul sau la locul de muncă, la nivelul căruia s-a determinat economia.

Premiile pentru economii de materii prime, materiale, combustibili și energie se acordă muncitorilor și celorlalte categorii de personal care au avut o contribuție efectivă la realizarea economiilor.

În situațiile în care colectivele unor unități prelucrează materii prime sau materiale care aparțin altor unități, premiile pentru economiile realizate se pot plăti și de către unitatea căreia îi aparțin materialele prelucrate. În acest caz, unitatea căreia îi aparțin materialele și este beneficiara produselor finite, va trebui să vireze în contul unității care prelucrează materialele sumele corespunzătoare plății premiilor pentru economiile realizate.

În conformitate cu prevederile art. 65 alin. 2 din Legea nr. 57/1974, — incidente și în domeniul de față — personalul care se face vinovat de producerea unor accidente de muncă mortale sau care a provocat invaliditate ori a unor avarii ale utilajelor și instalațiilor care cauzează pagube importante, nu beneficiază de premii (inclusiv de premii pentru economii). Socotim că aceste cauze de anihilare a dreptului de premiere nu ar trebui să acționeze în domeniul premiilor pentru economii dat fiind că ele nu au efect stimulator. Într-adevăr, personalul care a provocat accidente de muncă sau avarii ale instalațiilor nu mai are nici un interes de a realiza economii știind cu certitudine că va fi exclus de la obținerea unor astfel de premii. Considerăm că s-ar impune modificarea prevederilor art. 65 din lege, în sensul că respectivele cauze să poată determina eventual și o reducere a premiilor pentru economii, nu numaidecît anularea totală a acestora.

Astfel cum rezultă din art. 62 alin. 1 din lege, premiile pentru economii de materii prime, materiale etc. se pot acorda pînă la două plafoane maximale și anume :

— pînă la 30% din valoarea economiei realizate la materiile prime și la materialele cuprinse în listele întocmite de ministere, celelalte organe centrale și de comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, cu acordul Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și al Comitetului de Stat al Planificării. Tot aceste organe stabilesc și lista instalațiilor și utilajelor la care realizarea de economii de materiale prin prelungirea duratei lor normate de funcționare este avantajoasă pentru economie ;

— pînă la 50% din valoarea economiei realizate la unele materiale importante sau deficitare, stabilite de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe împreună cu Comitetul de Stat al Planificării.

Cota concretă ce se acordă cu titlu de premiu, valoarea materiilor prime, a materialelor, a combustibilului sau a energiei economisite, se stabilește de biroul executiv al consiliului oamenilor muncii din unitatea respectivă (întreprindere sau centrală) potrivit competenței stabilite de art. 37 lit. p și respectiv art. 48 lit. p din Legea nr. 5/1978, de acord cu comitetul sindicatului, ținîndu-se seama de importanța materialelor, de dificultatea reducerii consumurilor normate și obținerii de economii, precum și de valoarea economiei realizate. În orice caz, nu pot fi depășite plafoanele maximale de 30% și respectiv 50% în funcție de importanța materialelor economisite.

Premiile pentru economiile realizate la materiile prime și materialele cuprinse atît în listele întocmite de ministere, organele centrale și locale sus-arătate cît și în cele alcătuită de M.A.T.M.C.G.F.F. și C.S.P. (deci inclusiv materialele importante sau deficitare) precum și la combustibili și energie se plătesc în limita fondului de retribuire cuvenit unității.

În cazul în care se realizează economii la unele materii prime și materiale de importanță deosebită pentru economia națională, iar economiile realizate la fiecare din acestea reprezintă în același timp și economii nete la nivelul întreprinderii, pe baza confirmării organului ierarhic superior, fondul necesar pentru plata premiilor se eliberează de bancă, din fondurile ce se prevăd în acest scop în planul național unic de dezvoltare economico-socială.

Lista acestor materii prime și materiale de importanță deosebită pentru economia națională se întocmește de M.A.T.M.C.G.F.F. și de C:S:P:

dr. C. JORNESCU

breviar – comerț exterior

Autorizația de export și de import

Constituind documente administrative premergătoare încheierii contractelor comerciale internaționale, autorizațiile de export și de import sînt instituite prin Legea nr. 1/1971, care la art. 29 prevede că : „orice import sau export se realizează numai pe bază de autorizație eliberată de Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, pentru fiecare produs sau grupă de produse".

În principiu, nici un contract de comerț exterior nu poate fi încheiat fără ca în prealabil să se obțină autorizația respectivă de export (sau import). Mai mult decît atît, pentru exporturile complexe nu pot fi emise oferte către partenerii externi, fără obținerea, în prealabil, a avizului de principiu al M.C.E.C.E.I., iar în cazul în care tranzacțiile respective urmează a fi realizate prin participarea la licitații în străinătate, este necesar ca să se obțină în prealabil autorizația de export. Facem mențiunea că la exporturile de instalații complexe, lucrări de construcții-montaj, activități și prospecțiuni, prestații, proiecte, engineering, consulting și asistența tehnică, pentru obținerea avizului M.C.E.C.E.I. în vederea emiterii ofertelor la extern cererea de aviz trebuie să fie însoțită de o notă, care să cuprindă elementele prevăzute în anexele la instrucțiuni, în funcție de specificul exportului.

Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale eliberează următoarele feluri de autorizații :

— autorizații de export sau import pe contract, pe marfă sau pe grupe de mărfuri pe o singură țară, care se eliberează cantitativ și valoric sau numai valoric, atunci cînd nu este posibilă indicarea cantității cu defalcarea pe trimestre și pe ani de plan ;

— autorizații de export sau import generale pe marfă sau grupe de mărfuri, țări individuale sau grupe de țări, prin care se autorizează ca, în anumite perioade de timp, să se contracteze și deruleze la extern, mărfuri în cantități sau valori limitate ;

— autorizații de export sau import cadru, care se eliberează pentru mărfurile stabilite prin actele normative sau dispozițiile în vigoare și au funcția de autorizare a contractării, pentru derularea contractului — după încheierea acestuia — fiind însă obligatorie obținerea autorizației pe contract și țară.

Cu privire la autorizațiile de export se vor tine seama de următoarele reguli :

— la vînzările pe credit aceste cereri se vor înainta M.C.E.C.E.I. numai după obținerea aprobării de vînzare pe credit ;

— pentru export instalații complexe, lucrări de construcții-montaj, activități de prospecțiuni, prestații, proiectare, engineering, consulting și asistență tehnică, cererile se emit pentru fiecare contract în parte și vor fi însoțite de referate de vînzare întocmite conform modelelor din anexele la instrucțiunile amintite, în funcție de natura exportului ;

— pentru exportul de licențe, know-how și mărci, la cerere se anexează și referatul de vînzare aprobat și avizul O.S.I.M.

Autorizațiile de import sînt supuse următoarelor reguli imperative :

— cererea pentru importul de investiții pe obiective, licențe, documentații, mărci de fabrică și comerț, servicii, lucrări de construcții-montaj, activități de prospecțiuni, engineering, proiectare, consulting și asistență tehnică, trebuie să fie însoțită de o descriere a condițiilor de plată și de scrisorile de garanție, vizate de oficiul juridic al întreprinderii de comerț exterior ;

— cererea pentru operațiunile de import pentru completarea exporturilor trebuie să fie însoțită de o notă explicativă ;

— cererea de autorizație de import pentru reexport va fi însoțită de referatul de import, aprobat, care trebuie să cuprindă și calculul aportului valutar net al operațiunii.

Autorizațiile de export-import pentru alte operațiuni decît cele de vînzare-cumpărare se eliberează cu respectarea regulilor de mai jos :

— cererile pentru eliberarea autorizațiilor privind exporturile sau importurile care se vor realiza în baza acțiunilor de cooperare, trebuie să fie însoțite de o copie a notei de cooperare aprobată ;

— la cererile de autorizații de export și import pentru compensații cu produse prevăzute în plan, se anexează referatele aprobate ale operațiunilor ;

— autorizațiile de export și import privind schimbul de mărfuri se solicită concomitent, în conformitate cu protocoalele de schimburi de mărfuri sau alte acorduri ;

— pentru importul temporar fără cedare de devize sau mărfuri, în scopul prelucrării sau încorporării în produsele destinate exportului, cît și pentru exportul temporar, fără încasare de devize sau primire de mărfuri, în scopul prelucrării, nu se întocmește cerere de autorizație ; autorizarea acestor operațiuni se acordă prin însăși autorizația de export a produselor prelucrate sau finite și respectiv prin autorizația de import a produsului prelucrat, la care se anexează specificația — cantitativă și pe sortimente — a importului sau exportului ;

— importul temporar în consignație sau depozit se realizează prin antrepozitare, iar cererile pentru aceste importuri sînt adresate Direcției generale a vămilor ; ele trebuie să fie avizate de direcțiile din M.C.E.C.E.I. împuternicite să emită autorizații ; pentru exporturile sau importurile pentru care nu se solicită autorizații, cererile se adresează organelor de la punctele de frontieră prin care se face exportul sau importul respectiv ;

— cererile de autorizare a exporturilor sau importurilor pentru anii viitori de plan se întocmesc pe baza cifrelor de plan ale anului respectiv, prevederilor planului cincinal și a **indicațiilor metodologice** ale M.C.E.C.E.I. privind acțiunile de contractare, nivelul prețurilor externe, orientarea pe țări cu defalcarea cantitativă sau valorică pe ani.

Facem mențiunea că, în anumite situații, M.C.E.C.E.I. poate respinge cererea de autorizație pentru export (sau import), integral sau parțial (cantitate, valoare, sortiment perioadă) ; de asemenea, poate modifica, suspenda sau anula parțial sau total autorizațiile de export și import

acordate. Aceste importante documente administrative, care preced încheierea oricăror operațiuni de comerț exterior se emit la cererile întreprinderilor de comerț exterior, depuse la registratura M.C.E.C.E.I. sau la oficiile județene de comerț exterior împuternicite să elibereze autorizații (care le dirijează la direcția din M.C.E.C.E.I. care urmează să emită autorizația). Direcțiile care emit autorizații sînt obligate să rezolve și să răspundă la cererile de autorizații în termen de maximum 5 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii la M.C.E.C.E.I., cu excepția cazurilor cînd se impun analize speciale sau sînt necesare completări ale documentației, situații în care termenul final nu poate fi mai mare de 10 zile.

Autorizația de export sau de import, fiind un document administrativ imperativ necesar pentru validitatea fiecărui contract comercial internațional încheiat de întreprinderile române de comerț exterior, comportă o evidență strictă a modului în care sînt utilizate. Așa fiind, numărul și termenul de valabilitate al acestor documente trebuie să fie înscrise, obligatoriu, pe următoarele acte: pe exemplarul din contractul comercial internațional care rămîne părții române, pe fișa rezumativă a contractului, pe fișa comercială a contractului, pe dispoziția de transport, pe declarația vamală și pe dispoziția de transfer.

Evident, pe parcursul valabilității autorizațiilor de export și de import, pot să apară unele cauze care determină ca aceste documente să nu mai corespundă — cantitativ, valoric, eșalonării trimestriale sau anuale, țara de destinație, modalități de plată etc. —, situație în care întreprinderilor de comerț exterior le revine obligația să solicite modificările corespunzătoare. La solicitarea modificărilor — pentru care se utilizează formulare tip —, se respectă procedura arătată, cu motivarea detaliată a cauzelor care au determinat necesitatea modificării.

referatul de vînzare

Comercialiștii care activează în întreprinderi de comerț exterior, acționînd în numele unei unități socialiste și angajînd prin tranzacțiile pe care le perfectează avutul obștesc, este firesc ca înainte de a oferta ferm măsuri la export, sau de a le comanda la import, să fie abilitați cu privire la condițiile în care urmează să încheie vînzarea-cumpărarea respectivă. Actul administrativ în care se concretizează condițiile în care urmează să se încheie o anumită tranzacție comercială internațională este referatul de vînzare-cumpărare, care se aprobă de conducerea întreprinderii respective de comerț exterior, iar în anumite situații, de organele centrale coordonatoare, cu avizul M.C.E.C.E.I.

Referatele de vînzare-cumpărare internațională se întocmesc, de regulă, pentru o tranzacție determinată; în unele cazuri, de regulă pentru contractări mai complexe, se practică și întocmirea unor referate prealabile, în care se expun unele aspecte de principiu.

Fiind act administrativ intern, conținutul referatului de vînzare-cumpărare nu poate fi opus partenerului extern; consecințele eventualelor erori comise din neglijență sau cu intenție, sînt suportate de cel care l-a întocmit, răspunderea putînd fi disciplinară sau penală, în funcție de gravitatea culpei și a consecințelor financiare.

Referatul de export trebuie să cuprindă toate elementele care să creeze o imagine completă asupra tranzacției comerciale care urmează a fi încheiată; în practica întreprinderilor noastre de comerț exterior, aceste elemente sînt următoarele: partenerul extern; obiectul tranzacției (cu precizarea detaliată a cantității, tipo-dimensiunii, calității etc.); furnizorul intern (unitatea producătoare); valoarea exportului în valuta tratată; anul de plan; termenul de livrare; condiția de livrare (C.I.F., F.O.B. etc.); analiza prețului unitar al mărfii (cu menționarea tuturor elementelor componente, în funcție de condiția de vînzare-transport, asigurare, dobînzi, comisioane etc. — care se compară cu valoarea de plan, (în condiția F.O.B.); valoarea totală a vînzării, comparativ cu planul, pe produse (lei valută F.O.B. realizat — lei valută plan — diferența în plus sau în minus); condițiile de plată (moneda de plată; forma de decontare prevăzută în acordul comercial sau de plăți — cliring, devize libere etc. — modalitatea de plată, documentele pe baza cărora se va face plata, dobînda (%) dacă se vinde pe credit și justificarea nivelului dobînzii; în cazul unei vînzări pe credit negarantat se va indica dacă se face asigurarea la ADAS conf. H.C.M. 1682/1970, iar în caz negativ se arată motivul); informații despre client (organele furnizoare de informații, solvabilitatea, modul de achitare a obligațiilor anterioare, referințe bancare, mai ales la vînzările pe credit); cursul de revenire la vînzarea propusă (planificat în lei/$ sau Rbl., cel realizat în lei/$ sau Rbl.; în cazul nerealizării cursului de revenire planificat se va justifica în mod documentat motivul pentru care se propune vînzarea în aceste condiții); modul de încadrare în normele de drept privind plafonul maxim admisibil al cursului de revenire, cu justificarea detaliată a cauzelor care determină depășirea plafoanelor planificate; situația cursului de revenire cumulat față de cursul de revenire aprobat la produsul sau grupa de produse respectivă și pe întreprinderea producătoare, rezultate din contractele încheiate anterior, cu evidențierea distinctă a influențelor rezultate din vînzarea propusă; aportul net în valută: în procente și cu justificarea aportului (se va anexa fișa de calcul a aportului net în valută); comparație de prețuri cu vînzările realizate de alte firme pe aceeași piață sau alte piețe la același produs sau produse similare; concluzii.

Referatul de import, prezintă unele particularități față de referatul de export, pe care le prezentăm pe scurt: obiectul importului va fi detaliat arătat, neputînd lipsi mențiuni privind denumirea, poziția și subpoziția tarifară, coeficientul taxei vamale potrivit tarifului vamal de import; se motivează scopul importului, cu arătarea beneficiarului; în mod obligatoriu se înscrie situația de plan (poziția, fișa tehnică, cantitatea, valoarea de plată în lei valută, valoarea efectivă etc.); avizul beneficiarului; concluzii.

O subliniere specială se impune să facem cu privire la analiza prețului, care trebuie să preocupe la cel mai înalt grad pe comercialiștii din compartimentele de import; nu

trebuie uitat că eficiența comerțului nostru exterior nu depinde numai de cum exportăm, ci, în primul rînd, de cum importăm utilajele, materiile prime etc. Așa fiind, înainte de definitivarea referatului de import se impune o analiză aprofundată, sub multiple aspecte a prețului : relația de pe care se oferă marfa respectivă, firma furnizoare și poziția pe care o ocupă pe piața specifică a produsului ; firme din alte țări de la care s-au obținut oferte privind același produs (de regulă, se întocmește un tabel comparativ al ofertelor, din care trebuie să rezulte : furnizorul, țara, numărul și data ofertei, produsul-tip, caracteristici tehnice, valoarea în valuta ofertată și în lei valută, condiția de livrare din fiecare ofertă și influențele asupra prețului a unor elemente ca transportul, asigurarea etc.).

Pentru studiul comparativ și alegerea furnizorului, conducerea întreprinderii de comerț exterior este obligată să stabilească criteriile de întocmire și aprobare a referatelor de import, pe baza uneia sau mai multor oferte sau altor surse concludente de orientare, în raport cu specificul mărfurilor din planul de import. Ordinul menționat. mai prevede că în scopul asigurării operativității în realizarea unor importuri, care sînt urgent necesare — spre a se evita dificultăți în producție sau întîrzieri în punerea în funcțiune a unor obiective industriale — conducerea întreprinderii poate stabili criterii excepționale privind numărul de oferte sau bază documentară, în special pentru mărfuri care au mai făcut obiectul importului în anul precedent, cu condiția ca prețul practicat anterior să fie menținut sau modificarea de preț să fie la nivelul indicelui de creștere a prețurilor mondiale.

scrisoarea de trăsură de transport pe calea ferată

Contractul de transport pe calea ferată se încheie de predătorul mărfurilor către stația primei căi ferate, care este calea ferată de predare, obligînd și căile ferate succesive, care, deși nu sînt fiecare părți în contract, totuși participă la efectuarea transportului mărfurilor. Primind mărfurile pentru transport, calea ferată de predare acționează nu numai în nume propriu, ci și în numele celorlalte căi ferate, ele formînd — sub aspectul părților contractului — o singură parte, care are ca reprezentant legal în contract, calea ferată a țării de predare care primește mărfurile. Unitatea juridică contractuală realizată printr-un unic document de transport, scrisoarea de trăsură internațională, atrage răspunderea solidară a tuturor căilor ferate participante la transport.

Convenția C.I.M. prevede posibilitatea transportării mărfurilor și în trafic direct combinat în sensul că în lista căilor ferate cărora li se aplică convenția, pot fi înscrise și linii regulate ale serviciilor de transport rutier sau pe apă, care completează parcursuri de cale ferată.

Forma contractului de transport în traficul internațional de mărfuri pe căile ferate este scrisoarea de trăsură internațională, de tip C.I.M. sau S.M.G.S. ; ambele tipuri pot fi de două feluri :

— scrisoarea de trăsură pentru transportul mărfurilor cu mică viteză (tipărită pe hîrtie albă) ;

— scrisoarea de trăsură pentru transportul mărfurilor cu mare viteză (tipărită pe hîrtie albă cu dungă roșie).

O scrisoare de trăsură internațională — care se completează în limbile prevăzute în convenții (în limba țării expeditoare, în rusă sau germană etc.) — cuprinde mai multe file și anume : scrisoarea de trăsură unicat, care însoțește marfa pe tot parcursul de la stația de predare pînă la stația de destinație ; foaia de expediție, completată de predător și care însoțește marfa împreună cu scrisoarea de trăsură unicat ; avizul și adeverința de primire, care după cum arată numele, sînt documente prin care se atestă primirea mărfii de către destinatar, ele rămînînd la calea ferată ; **scrisoarea de trăsură duplicat care rămîne în posesia predătorului** și face dovada predării mărfii căii ferate ; duplicatul scrisorii de trăsură nu are valoare de unicat, el constituind numai un act la îndemîna predătorului, doveditor al încheierii contractului de transport ; matca scrisorii de trăsură este exemplarul care rămîne în posesia stației de predare, servind pentru calea ferată ca dovadă a încheierii contractului de transport.

În convențiile internaționale, modul de calcul al taxelor de transport diferă. Astfel, convenția S.M.G.S. prevede calcularea taxelor de transport pe distanța cea mai scurtă care trece pe ruta prin acele stații de frontieră care sînt prescrise de predător în scrisoarea de trăsură. Acest mod de calcul trebuie să se aibă permanent în vedere, iar dacă mărfurile au fost transportate pe o rută mai scurtă decît cea inserată de predător în scrisoarea de trăsură, taxa de transport se calculează pe această distanță ; itinerarul este format din punctele și stațiile de frontieră deschise traficului.

În ceea ce privește francarea taxelor de transport (noțiune prin care se înțelege modalitatea în care suma taxelor de transport este repartizată între cumpărătorul și vînzătorul mărfurilor, potrivit contractului comercial de vînzare internațională), convențiile internaționale prevăd dreptul pentru predător să aleagă modalitatea de francare, cu excepția anumitor mărfuri, cu caracteristici speciale, pentru care francarea este obligatorie pînă la destinație. Așa sînt taxele pentru mărfurile supuse stricăciunii repezi, sau care din cauza valorii lor neînsemnate sau a naturii lor, nu-i garantează suficient plata taxelor. Prevederile convențiilor prezintă însă unele deosebiri.

Potrivit convenției C.I.M., predătorul mărfurilor are libertatea deplină de francare, atît a taxelor de transport, cît și a taxelor accesorii, putînd alege între diferite posibilități prevăzute prin convenție. El poate înscrie în rubrica corespunzătoare din scrisoarea de trăsură una din următoarele mențiuni : „franco orice taxe", ceea ce înseamnă că ia în sarcina sa toate taxele, mai puțin cele indicate în mod expres ; „franco", ceea ce înseamnă că ia asupra sa taxele de transport și cele accesorii, care pot fi socotite de stația de predare în momentul predării mărfurilor pentru transport ; „franco inclusiv", ceea ce înseamnă că în afara taxelor pe care le-ar putea lua asupra sa în condiția „franco", de mai sus, ia asupra sa și alte taxe ; „franco taxe de transport" dacă ia în sarcina sa numai taxa de transport, „franco de vamă". dacă ia asupra sa toate sumele pe care vama le percepe de la calea ferată, precum și alte taxe care se percep de calea ferată pentru vămuire ; una din mențiunile de mai sus cu indicarea unui anumit punct pînă unde

se înțelege să suporte plata taxelor (punctul acesta este locul unde se face sudura tarifară între țări limitrofe); „franco pentru", dacă ia în sarcina sa o anumită sumă precis determinată în scrisoarea de trăsură; suma se exprimă de regulă în moneda țării de predare.

Convenția S.M.G.S. cuprinde prevederi mai precise cu privire la francare. În buletinul de francare se înscriu succesiv taxele de transport și cele accesorii care nu pot fi stabilite exact în momentul predării mărfurilor. Predătorul mărfurilor depune însă cu titlu de garanție o anumită sumă reprezentînd cu aproximație taxele, urmînd ca socotelile să se facă ulterior, în cel mult 30 zile de la împlinirea termenului de executare a contractului de transport. Această convenție cuprinde prevederi mai precise cu privire la francare în sensul că taxele de transport și cele accesorii se calculează: de stația de predare pentru transportul pe căile ferate ale țării de predare, potrivit tarifelor acestor țări; dacă predătorul înțelege să ia asupra sa și taxele pentru transportul pe căile ferate de tranzit, aceste taxe se calculează după tariful unic de tranzit de către stația de predare; de stația de destinație pentru transportul pe căile ferate ale țării de destinație, potrivit tarifelor acestei țări; în cazul în care predătorul nu a plătit taxele de transport pe căile ferate de tranzit în stația de predare, aceste taxe trebuie să se calculeze tot după tariful unic de tranzit, de către stația de frontieră de ieșire a căilor ferate de tranzit.

Contractul de transport internațional de mărfuri poate fi modificat pe parcursul executării lui cu plata, în unele cazuri, a unor taxe suplimentare. Condițiile internaționale acordă dreptul de a modifica contractul de transport atît predătorului cît și destinatarului mărfurilor.

Predătorul poate, în condițiile convenției S.M.G.S., să facă următoarele modificări: să retragă mărfurile în stația de predare; să modifice stația de destinație a transportului, în care caz el are obligația să indice și stațiile de frontieră prin care trebuie să treacă mărfurile; **să schimbe destinatarul mărfurilor**; să ceară înapoierea mărfurilor în stația de predare;

Modificările prevăzute în convenția S.M.G.S. se regăsesc și în convenția C.I.M. Această din urmă convenție prevede că predătorul poate solicita și alte modificări, a căror acceptare este însă lăsată la aprecierea căii ferate și anume: grevarea transportului cu un ramburs; sporirea, micșorarea sau anularea rambursului; preluarea asupra sa a taxelor pentru un transport nefrancat sau majorarea taxelor luate asupra sa. Convenția C.I.M. prevede totodată posibilitatea ca prin tarifele internaționale să se dea dreptul predătorului să dispună și alte modificări ale contractului de transport.

Prezentarea de mai sus a scrisorii de trăsură internațională în lumina celor două convenții internaționale multilaterale — C.I.M. și S.M.G.S. — permite unele concluzii legate de funcția de act de plată internațională a acestui document de transport.

Cu privire la dovedirea îndeplinirii obligației de expediere a mărfii, probă cerută în toate cazurile de creditele documentare, este relativ ușor de realizat; deși încărcarea mărfii în vagonul de cale ferată nu înseamnă și expedierea ei, uzanțele comerciale și bancare internaționale admit ca data pusă pe duplicatul de fraht de către stația de încărcare să fie considerată ca dată certă a încărcării și a expedierii mărfii. Așadar, încărcarea și expedierea mărfii se constată prin ștampila gării de predare și specificarea numărului vagonului, iar cînd acreditivul cere în mod expres, și prin ștampila cîntarului oficial, care conține atît numărul vagonului cît și greutatea brutto, țara și greutatea netto a mărfii.

Destinatarul din scrisoarea de trăsură internațională poate fi, în funcție de modalitatea de plată stabilită în contract, iar în cazul creditului documentar în funcție de prevederile acestuia: cumpărătorul, o casă de expediții internaționale sau banca plătitoare. Reamintim că potrivit art. 6 din Regulile uniforme privind incasoul documentar (Publicația 322) și a practicii bancare în general, expedierea mărfurilor nu poate fi efectuată direct la adresa băncilor fără acordul prealabil al acestora; de asemenea, expedierea lor pe adresa unei case de expediții străine se face la recomandarea și în colaborare cu Romtrans, deoarece o asemenea expediere presupune un contract separat de prestări servicii, eventuale depozitări etc.

În cazul în care mărfurile se expediază direct pe adresa cumpărătorului trebuie ținut seama de riscurile pe care le prezintă. Cea mai neînsemnată nepotrivire a documentelor față de condițiile creditului poate duce la neacceptarea lor de către banca cumpărătorului și deci la riscul ca marfa să intre în posesia cumpărătorului înainte de efectuarea plății. Pentru înlăturarea eventualelor tergiversări la plata lor, este necesar ca documentele de expediție să fie remise de urgență băncii străine pentru a ajunge înaintea mărfii, astfel ca în caz de obiecții asupra regularității lor, sau de schimbări în situația cumpărătorului sau a băncii ordonatoare, să se poată lua la timp măsurile ce se impun. Sub acest aspect, nu trebuie scăpat din vedere că potrivit celor două convenții internaționale menționate, expeditorul poate schimba destinația mărfurilor sau să ceară înapoierea mărfurilor la stația de predare.

Cum scrisoarea de trăsură internațională face dovada francării, întreprinderile de comerț exterior trebuie să controleze dacă pe duplicat s-a făcut calculul cheltuielilor de transport pînă la punctul indicat în creditul documentar și dacă stația de plecare a aplicat ștampila „Achitat". Se precizează că acreditivul stabilește întotdeauna, fie indirect, fie prin indicarea prețului, pînă unde va trebui achitat frahtul de către vînzător.

scrisoarea de trăsură pentru traficul rutier

Convenția referitoare la contractul de transport internațional de mărfuri pe șosele — C.M.R. — elaborată de către Comitetul pentru transporturi interne din cadrul C.E.E./O.N.U. reglementează condițiile unice de transport și forma scrisorii de trăsură. Convenția a fost încheiată la Geneva în 19 mai 1956, țara noastră aderînd la ea prin Decretul nr. 451/1963. În ceea ce privesc problemele vamale, precum și problemele administrative, în legătură cu transporturile internaționale de mărfuri cu vehicule rutiere, acestea au o reglementare uniformă prin Convenția vamală referitoare la transportul internațional

al mărfurilor, sub acoperirea carnetelor T.I.R. (Convenția T.I.R.), încheiată la Geneva la 15 ianuarie 1959. România a aderat prin Decretul nr. 429/1963.

Dovada încheierii contractului de transport se face prin scrisoarea de trăsură internațională pentru traficul rutier, care este un imprimat unic întocmit sub îndrumarea I.R.U. Scrisoarea de trăsură se întocmește în trei exemplare originale din care: un exemplar se remite expeditorului, al doilea însoțește mărfurile, iar al treilea se reține de transportator. Ea cuprinde patru părți: unicatul însoțește mărfurile pînă la destinatar, iar după semnare și ștampilare de către acesta se înmînează șoferului autovehiculului pentru a fi remis expeditorului; duplicatul se reține de transportator și servește acestuia pentru încasarea taxelor de transport; a treia parte — avizul de primire — care se eliberează destinatarului odată cu mărfurile; a patra parte — chitanța de confirmare a primirii mărfurilor — semnată de șoferul autovehiculului este primită de către predătorul mărfurilor.

Pentru mărfurile care se încarcă în vehicule diferite sau formează locuri distincte, atît expeditorul cît și transportatorul au dreptul să ceară întocmirea de scrisori de trăsură pentru fiecare vehicul folosit, pentru fiecare fel de marfă ori lot de marfă.

Scrisoarea de trăsură face dovada, pînă la proba contrarie, în ceea ce privește încheierea contractului în condițiile înscrise în el și primirea mărfurilor de către transportator; momentul în care documentul de transport dobîndește forță probantă este acela în care angajatul transportatorului (șoferul autovehiculului) însărcinat să primească mărfurile semnează chitanța de confirmare a primirii mărfurilor, care se reține de predător.

Dacă transportatorul, în momentul primirii mărfurilor, nu face nici o mențiune în scrisoarea de trăsură, cu privire la starea acestora, se prezumă că mărfurile și ambalajul au fost în stare bună în momentul primirii lor de către transportator și că numărul de colete, marcajele și numerele lor au fost confirmate cu mențiunile din scrisoarea de trăsură.

Contractul de transport va putea fi modificat pe baza dispoziției scrise a expeditorului, care are dreptul să ceară: oprirea transportului, schimbarea locului prevăzut pentru eliberarea mărfurilor, eliberarea mărfurilor unui alt destinatar decît cel indicat în scrisoarea de trăsură. În vederea exercitării acestui drept, expeditorul trebuie să prezinte transportatorului primul exemplar al scrisorii de trăsură pe care să înscrie noile instrucțiuni date prin contraordinul său. Expeditorul are obligația să plătească transportatorului cheltuielile făcute, precum și pagubele rezultate din exercitarea dreptului său.

După sosirea mărfurilor la locul cuvenit pentru eliberarea lor, destinatarul este în drept să ceară transportatorului remiterea celui de-al doilea exemplar al scrisorii de răsură și eliberarea mărfurilor; am arătat că el este dator însă să semneze și ștampileze unicatul scrisorii de trăsură și să-l înmîneze șoferului autovehiculului pentru a fi remis expeditorului.

Destinatarul are obligația să plătească creanțele care rezultă din scrisoarea de trăsură, iar în cazul în care le contestă trebuie să depună o cauțiune pentru a i se putea elibera mărfurile.

Destinatarul mărfurilor, după ajungerea lor la destinație, are dreptul să dea ordine cu privire la destinația mărfurilor, putînd dispune eliberarea lor altei persoane (această persoană nu poate însă desemna la rîndul ei alți destinatari). Exercițiul dreptului la dispoziție al destinatarului este însă supus acelorași condiții ca și dreptul de dispoziție pe care-l are expeditorul.

scrisoarea de transport aerian

Activitatea în domeniul navigației civile aeriene internaționale este reglementată prin Convenția de la Varșovia din 1929, în vigoare și în prezent, care stabilește reguli uniforme privind drepturile și răspunderile întreprinderilor de transporturi aeriene și ale expeditorilor de mărfuri, constituind sub acest aspect un adevărat cod de reglementări privind contractul de transport aerian internațional. Convenția de la Varșovia a suferit unele modificări în 1955, prin protocolul de la Haga, semnat și ratificat de peste 30 de state. Acest protocol a fost ratificat și de țara noastră, prin Decretul nr. 353 din 1958. Convenția și protocolul sînt considerate ca un instrument unic de reglementare a transporturilor aeriene internaționale, fiind denumite Convenția de la Varșovia modificată la Haga în 1955.

În sistemul Convenției de la Varșovia, transporturile aeriene internaționale de mărfuri se desfășoară pe baza contractului de transport aerian, sub forma scrisorii de transport aerian internațional (Air Waybill sau Air Consignment Note). Acest document face dovada, pînă la proba contrarie cu privire la încheierea contractului, primirea mărfii sau condițiile transportului.

Scrisoarea de transport aerian se întocmește de predător în trei exemplare originale și se remite întreprinderii de transport aerian odată cu mărfurile: primul exemplar poartă mențiunea „pentru transportatorul emitent" (for issuing carrier), al doilea exemplar poartă mențiunea „pentru destinatar", (for consignee), iar al treilea exemplar poartă mențiunea „pentru încărcător" (for shipper), care este semnat de întreprinderea de transport și restituit predătorului mărfurilor. În afara exemplarelor originale, scrisoarea de transport aerian mai trebuie să aibă și un număr de copii dintre care: un exemplar numit „recipisa de primire" (delivery receipt), un exemplar „pentru formalități vamale la destinație" (inbound clearance) și un număr de alte copii necesare pentru întreprinderea de transport aerian, pentru agenții săi (copy for carrier și copy for sales agent). Scrisoarea de transport trebuie să fie semnată mai înainte de îmbarcarea mărfurilor pe bordul aeronavei.

Predătorul are dreptul să dispună asupra mărfurilor pînă la ajungerea lor la punctul de destinație. Astfel, el poate: să rețină mărfurile pe aeroportul de plecare sau cel de sosire; să oprească mărfurile pe timpul transportului cu prilejul unei aterizări; să dispună eliberarea mărfurilor în parcurs sau la destinație, unei alte persoane decît destinatarului indicat în scrisoarea de transport; să dispună întoarcerea mărfurilor pe aeroportul de plecare.

Întrebări și răspunsuri

● **KEREKES IOSIF — Sînnicolaul Mare, județul Timiș,** relatează că o unitate beneficiară a solicitat furnizoarei schimbarea stației C.F. de destinație, alta decît aceea prevăzută în contractul economic încheiat între părți. Solicitarea s-a făcut înainte ca furnizoarea să fi întocmit planul operativ de transport pe luna respectivă. Cititorul întreabă dacă solicitarea beneficiarei produce efecte, adică dacă această unitate poate pretinde furnizorului să suporte taxele de locație pentru nedescărcarea vagonului în termen legal. Întrucît orice modificare a clauzelor contractului economic nu poate avea loc decît prin acordul ambelor părți contractante și o schimbare a stației de destinație reprezintă o atare modificare, solicitarea beneficiarei nu are nici o eficiență pe plan juridic, furnizorul nu poate fi ținut la daune, deoarece a respectat contractul astfel cum a fost încheiat.

● **GRADOC ANETA — contabil șef C.A.P. Malovățu, județul Mehedinți.** Relatînd modul în care s-a aplicat o amendă contravențională își exprimă nedumerirea că organul competent a soluționa contestația introdusă în termen nu a rezolvat-o Solicită lămuriri privind angajarea răspunderii contravenționale. Potrivit prevederilor legale în vigoare, răspunderea materială, cea disciplinară și răspunderea contravențională sînt angrenate cînd fapta ilicită a fost săvîrșită în legătură cu atribuțiile de serviciu ale celui în cauză. Din relatarea dv. rezultă că fapta sancționată nu intră în sfera de atribuții ale unui contabil șef. Atribuțiile și răspunderile conducătorului compartimentului financiar-contabil (contabilul șef) sînt prevăzute în H.C.M. nr. 1885'1970. Or, fapta pentru care ați fost sancționată nu este prevăzută în acest act normativ ca făcînd parte din sfera dv. de atribuții.

● **VĂLVOIU ANDREI — Moreni, județul Dîmbovița** solicită unele lămuriri privind prescripția dreptului la acțiune. Prescripția de 6 luni la care vă referiți dv. operează numai în cazul cînd pîrîta este o unitate de transport, nu și în situația cînd aceasta are pretenții împotriva altei unități socialiste.

● **ZAMFIR PROFIRA — profesoară — Liceul industrial nr. 1 Tulcea.** În conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 822/1959 unitățile nu decontează costul patului de dormit la trenurile de noapte decît dacă există aprobarea prealabilă a conducătorului unității de a utiliza acest mijloc de transport. Îndemnizația este de 18 lei pe zi, în cazul cînd retribuția tarifară de încadrare este de pînă la 2 700 lei lunar

● **TRUSTUL DE CONSTRUCȚII MARAMUREȘ** întreabă dacă sînt susceptibile de modificări prin acte adiționale contractele economice de aprovizionare si cele de antrepriză.

Răspunsul este afirmativ cu condiția ca elementele noi ce sînt cuprinse în actele adiționale să fie în concordanță cu actele de planificare și să nu fie potrivnice prevederilor legale.

În cazul cînd unitățile interesate nu cad de acord cu privire la adaptarea sau modificarea contractelor se va proceda în baza art 32 din Legea nr. 71/1969 (modificată și completată prin Legea nr. 3/1979) la soluționarea neînțelegerilor precontractuale conform art. 25 și 26 din aceeași lege.

● **DINCĂ MIRCEA — Calafat** întreabă dacă pentru prestațiile ce urmează a le efectua o unitate furnizoare la sediul beneficiarului în legătură cu probele și încercările unor utilaje, este sau nu necesară încheierea unui contract distinct de contractul inițial de furnizare a respectivelor utilaje. Dacă în contractul inițial nu sînt prevăzute printre obligațiile furnizorului, și aceea de a efectua probele și încercările necesare — ceea ce este greu de crezut — se va putea încheia, fie un contract nou, fie un act adițional. Veți proceda în conformitate cu dispozițiile Decretului Consiliului de Stat nr. 398/1973 pe care le cunoașteți.

● **GRIGORE ANDERCA — Satu Mare,** întreabă dacă tariful stabilit prin Decretul Consiliului de Stat nr. 283/1979 pentru energia electrică, se aplică și la căminele de nefamiliști ; în caz afirmativ, susține corespondentul nostru, prevederile H.C.M. nr. 1028/1974 ar rămîne fără aplicare.

Răspunsul este negativ. Întrucît H.C.M. nr. 1028/1974 nu a fost abrogat nici expres nici implicit și deoarece nici o majorare de tarif nu se poate face decît în mod expres, printr-un act normativ, tariful stabilit prin această hotărîre se va aplica în continuare. Pierderile pe care le suportă unitatea dv., nu legitimează majorarea eventuală, a tarifului. Nu sînteți singura unitate în această situație. Vă sugerăm să sesizați forul dv. tutelar, arătînd cele ce ne-ați semnalat, cu rugămintea de a interveni la Ministerul Finanțelor și Ministerul Muncii în vederea actualizării prevederilor H.C.M. nr. 1028/1974. Pînă atunci, vă învederăm că tinerii cazați în cămine de nefamiliști nu au drept la compensarea majorării tarifelor stabilită în baza art. 14 din Decretul nr. 283/1979, aceasta în baza dispoziției expresă cuprinsă în pct. 9 anexa nr. 3 la Decretul nr. 153/1980.

● **ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ REȘIȚA** — Opinia exprimată de dv. este conformă prevederilor Legii nr. 7/1977. Arbitrajul va soluționa cauza potrivit prevederilor acestui act normativ. Problema a fost analizată pe larg în lucrarea **„Calitatea — reglementări interne și internaționale"**, editată de „Revista economică" în anul 1979, p. 343 și urm.

● **POPESCU A. ION — Rîmnicu-Vîlcea.** În afară de cazurile cînd un act normativ prevede expres că se aplică retroactiv, în toate cazurile legile dispun pentru viitor. Decretul Consiliului de Stat nr. 467/1979 publicat în Buletinul Oficial nr. 3 din 4 ianuarie 1980, nu conține nici o dispoziție care să îngăduie aplicarea sa retroactivă.

● **ÎNTREPRINDEREA DE MORĂRIT ȘI PANIFICAȚIE VÎLCEA.** Sesizarea dv. este corectă. Codul muncii prin art. 105 a modificat implicit prevederea cuprinsă în art. 27 din Legea nr. 22/1969. Acest punct de vedere a fost arătat în lucrările editate de revista noastră încă din anul 1974 și anume **„Cartea întreprinderii"** vol. IV editată în 1974, „Raporturi de muncă" vol. III editat în 1979.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR BLOC 4 — Str. Valea Călugărească nr. 10 București, sector 6,** relatează că o serie de proprietari, deși au antenă colectivă, au instalat pe terasă antene TV individuale, degradînd acoperișul, producînd fisuri în beton, favorizînd infiltrarea apei și întreabă dacă procedeul celor în cauză este legal, iar în caz contrar, cum pot fi opriți. Orice stricăciune trebuie reparată de cel ce a cauzat-o, paguba urmînd a fi suportată de autorul acesteia. În cazul în care degradările nu vor fi înlăturate, iar pagubele acoperite de beneficiarii acestor antene individuale, asociația poate formula acțiune la judecătorie, solicitînd îndepărtarea acestora și recuperarea pagubelor.

● **FLORESCU VICTOR — administrator asociație locatari Mediaș, str. Tomis nr. 1,** întreabă ce act normativ reglementează cazurile în care un locatar este scutit de a contribui la cheltuielile comune. În lucrarea **„Administrarea imobilelor"** este pe larg analizată această chestiune la pag. 96 și urm. De asemenea, este reprodusă Hotărîrea nr. 2/1973 a C.P.C.P. prin care se aprobă „Normele cu privire la repartizarea pe locatarii principali și proprietari, a cheltuielilor comune" (pag. 188 și urm.).

C. J.

Suflu înnoitor în întreaga viață economico-socială a țării

ÎN VIAȚA fiecărui popor există momente remarcabile față de care își raportează trecutul, prezentul și viitorul. Pentru România, un asemenea moment îl constituie anul 1965, cînd a avut loc Congresul al IX-lea al partidului și cînd, în fruntea partidului și, mai tîrziu, a statului, a fost aleasă o personalitate de excepție a națiunii noastre, care s-a identificat pe deplin cu năzuințele patriei, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Privit la scara istoriei, forumul suprem al comuniștilor români din iulie 1965 se înscrie ca generator al unui salt calitativ, determinînd afirmarea plenară a valorilor autentice ale socialismului. La Congresul al IX-lea au fost abordate într-un spirit nou, revoluționar și creator problemele de fond ale dezvoltării economico-sociale a țării și, totodată, a fost inaugurată o etapă nouă, originală în înțelegerea proceselor și fenomenelor ce au loc în viața internațională, stimulîndu-se gîndirea vie, spiritul vizionar în abordarea realistă a vieții din toate domeniile.

În același spirit afirmat la Congresul al IX-lea, congresele următoare — al X-lea, al XI-lea și al XII-lea. conferințele naționale ale partidului au deschis orizonturi și perspective tot mai largi în opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. Practic nu există domeniu, sferă sau ramură de activitate care să nu fi cunoscut în acești ani transformări esențiale, un profund dinamism și ample schimbări calitative. În domeniul economiei, această perioadă consemnează realizări distincte pe planul creșterii și modernizării forțelor de producție, un cadru calitativ nou de afirmare a factorului conștient în procesul dezvoltării, o tot mai puternică punere în valoare a gîndirii economice vii, revoluționare.

Primatul laturilor calitative

ÎN PERIOADA 1965—1980, România a înregistrat o creștere de aproape 6 ori a producției globale industriale, o sporire de peste două ori a producției agricole și de circa 4 ori a venitului național, creșteri cu adevărat spectaculoase dacă le raportăm la cei 15 ani anteriori. (Datele înscrise în tabel pun în evidență în toată amploarea sa saltul realizat în procesul dezvoltării). În aceste condiții, în acest deceniu și jumătate s-a înregistrat un ritm mediu anual de peste 10 la sută la producția industrială și venitul național și de aproape 6 la sută la producția agricolă. Un tablou cu mult mai sugestiv se poate însă evidenția prin comentarea valorilor absolute. Referindu-ne la aceiași indicatori, producția industrială a crescut între 1965 și 1980 cu 825,9 miliarde lei față de numai 150,9 mld. lei în perioada anterioară de cincisprezece ani, 1950—1965 ; în același timp venitul național a crescut cu 454 miliarde lei față de 111 miliarde etc. Sînt cifre care dau măsura reală a progreselor obținute în ultimul deceniu și jumătate, care relevă dezvoltarea tot mai complexă a economiei, orientarea întregii activități spre laturile preponderent calitative.

Evoluția unor principali indicatori economico-sociali ai dezvoltării

Indicatori	Anii		
	1950	1965	1980*)
Producția industrială, mild. lei	27,5	178,4	1 004,3
Producția agricolă mild. lei	32,3	62,5	148,3—163,8
Venit național, mild. lei	35	146	600
Comerț exterior, mild. lei valută	2,8	13,1	130,9
Locuințe construite de stat, mii		52	244,7

*) nivele planificate.

Aceste importante realizări au la bază opțiuni fundamentale în planul concepției și metodelor făuririi noii societăți, opțiuni ce poartă însemnele pregnante ale personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu, ele privesc determinarea, pe baze științifice, a etapelor de dezvoltare economico-socială, stabilirea unui raport optim — în funcție de etapa de dezvoltare — între acumulare și consum și asigurarea resurselor materiale, financiare și umane necesare atingerii obiectivelor planificate pentru fiecare etapă considerată, accentuarea laturilor intensive, a celor calitative în procesul dezvoltării etc. Ca urmare, în perioada de referință a sporit sistematic, în cadrul producției materiale, ponderea ramurilor și sectoarelor de mare tehnicitate și eficiență. Astfel, în industrie, ramuri de vîrf cum sînt energetica, construcțiile de mașini, metalurgia și chimia realizează în prezent peste 60 la sută din totalul producției industriale față de 49 la sută cît realizau cu 15 ani în urmă. De asemenea, subramurile de mare tehnicitate — mecanica fină, chimia de mic tonaj și de sinteză fină, electronica, metalurgia oțelurilor aliate au înregistrat o creștere accelerată. Acest fapt demonstrează orientarea justă a economiei românești spre domeniile care asigură o valorificare superioară a materiilor prime, materialelor și energiei, a muncii sociale — imperative vitale ale competitivității și eficienței — deopotrivă cu lărgirea disponibilităților în a asimila rapid cuceririle progresului tehnic.

Agricultura s-a situat, la rîndul său, constant în atenția conducerii de partid, a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Constituind un element fundamental în ridicarea nivelului de trai al poporului, implicîndu-se tot mai larg și cu funcții tot mai însemnate în dezvoltarea armonioasă a complexului economic național, dezvoltarea agriculturii a fost așezată, începînd cu cel de-al IX-lea Congres al partidului, pe baze științifice. A fost pusă în practică o strategie riguroasă, orientată ferm spre perspectivă, spre sporirea eficienței muncii în acest domeniu deopotrivă cu asigurarea mijloacelor materiale și financiare pe care le implică realizarea acestor obiective. În cadrul agriculturii, trebuie subliniate locul ce s-a acordat și se acordă în continuare dezvoltării sectorului zootehnic — conceput să dețină ponderea în producția globală a ramurii în cincinalul viitor —, amplele lucrări de îmbunătățiri funciare, dotarea cu utilaje de înalt randament și punerea la îndemîna agriculturii a unor cantități tot mai mari de substanțe chimice utile. Totodată, ca răspuns sui generis la tot mai accentuata limitare și scumpire a resurselor materiale și energetice, agricultura — important consumator energetic — este chemată să realizeze o adevărată revoluție prin dezvoltarea și aplicarea unor noi tehnologii deopotrivă economicoase și randamente tehnice superioare.

15 ANI DE LA CONGRESUL AL IX-LEA AL P.C.R.

Imperartivul economisirii resurselor și al eficienței

CONCEPȚIA asupra gestionării superioare a resurselor naționale, eliminarea risipei de orice fel, realizarea unor structuri economice apte să asigure o eficiență tot mai ridicată, sporirea avuției naționale prin realizarea de produse care să încorporeze prioritar inteligență și creativitate și participarea activă și demnă a României la viața planetei dar și asigurarea mutațiilor corespunzătoare în planul conștiinței concretizează trăsături definitorii ale modelului românesc de dezvoltare. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Consfătuire de la C.C. al P.C.R. și la ședința lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 13 iunie a.c., eforturile prioritare trebuie orientate în continuare pentru a asigura reducerea consumurilor de materii prime și materiale, pentru instituirea unui regim sever de economii, pentru asigurarea reproiectării produselor și a tehnologiilor învechite și mari consumatoare de energie ; pentru recondiționarea pe scară largă a pieselor și subansamblelor uzate și instituirea unui flux optim în ce privește recircularea produselor secundare ; pentru refolosirea materialelor uzate. Aceste comandamente cu semnificație națională constituie un nou prilej de afirmare a viabilității și eficacității structurilor organizatorice și de conducere create din inițiativa și cu contribuția substanțială a secretarului general al partidului — concretizate pe un plan superior în autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară, expresii ale unui profund democratism economic. Ele evidențiază dimensiunea științifică și patriotică a politicii partidului de valorificare superioară a resurselor materiale și umane, de protejare și potențare a avuției naționale,de asigurare a unor condiții materiale și spirituale tot mai bune pentru generațiile viitoare.

Este o realitate semnificativă faptul că strategia dezvoltării economico-sociale elaborată în acest ultim deceniu și jumătate a încorporat organic procesul de lărgire și perfecționare neîntreruptă a cadrului democratic de participare a maselor populare la conducere, ca o condiție a însăși făuririi noii orînduiri ; ea a fundamentat deopotrivă resorturile economice, sociale și culturale apte să asigure ridicarea sistematică a nivelului calitativ al acestei participări, conturînd un cadru generos și realist de afirmare a personalității umane în deplină concordanță cu principiile nobile ale umanismului socialist.

Îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale, sistematizarea teritoriului și amplasarea unui mare număr de obiective economico-sociale în fiecare județ — acțiuni cu efecte dintre cele mai favorabile asupra intensificării vieții economico-sociale a tuturor zonelor țării —, constituie un alt element definitoriu pentru noua geografie economică a României ultimului deceniu și jumătate. Un impuls favorabil în acest sens, în direcția omogenizării dezvoltării forțelor de producție în teritoriu, l-a constituit stabilirea, la Congresul al XI-lea al partidului, a sarcinii de a se realiza la nivelul fiecărui județ o producție globală de cel puțin 10 miliarde lei pentru finele actualului cincinal. În ce privește viitorul cincinal, pe baza unei aprofundate analize a nivelului atins în dezvoltarea forțelor de producție pe teritoriul țării, Congresul al XII-lea al partidului a hotărît obținerea unei producții totale pe locuitor de 70 000 lei, din care 50 000 lei în industrie.

Cei 15 ani care au trecut de la Congresul al IX-lea și-au pus o amprentă puternică asupra școlii de toate gradele, precum și asupra cercetării științifice, factorii de cea mai mare însemnătate în procesul dezvoltării. Politehnizarea învățămîntului, crearea cadrului juridic și material optim pentru realizarea simbiozei învățămîntului cu cercetarea și producția, deopotrivă cu generalizarea învățămîntului de 10 ani și pregătirea trecerii la generalizarea învățămîntului de 12 ani, conferă școlii românești un conținut și o structură calitativ noi, urmărind să răspundă pe termen lung implicațiilor revoluției științifice și tehnice contemporane. Transformările din acest domeniu au determinat creșterea de peste 4 ori a stocului de învățămînt, a numărului de ani de școlarizare pe un locuitor. La rîndul său cercetarea, prin rolul pe care îl are în dezvoltarea forțelor de producție, în promovarea progresului tehnic a fost racordată ferm la comandamentele epocii noastre. Elaborarea unui cadru larg de referință — Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic, document aprobat de Congresul al XII-lea al partidului — asigură îmbinarea cercetării aplicative cu cea fundamentală, permite adoptarea unor programe pe termen scurt, mediu și lung, transformînd știința românească într-o componentă esențială a accelerării edificării noii orînduiri.

Dimensiuni superioare ale calității vieții

CREȘTEREA ECONOMICĂ accelerată, dezvoltarea multilaterală a forțelor de producție au creat premisele îmbunătățirii continue a calității vieții. În perioada de referință, de exemplu, au fost create circa 3 milioane noi locuri de muncă în ramurile neagricole, volum care, raportat la populația activă a României — de circa 10 milioane locuitori — vădește că fiecare al treia adult al țării a primit loc de muncă în acești ani. Ultimul deceniu și jumătate consemnează, de asemenea, numeroase eforturi și împliniri ale statului pe linia îmbunătățirii condițiilor de muncă și de viață. Au fost date în folosință 1 842 mii apartamente, astfel încît față de numărul de circa 6 milioane familii cîte există actualmente, fiecare a treia familie s-a mutat în acești ani în locuință nouă.

Semnificative pentru marile realizări în domeniul sporirii nivelului de trai al populației este dinamica veniturilor populației, și cu deosebire a retribuției. Retribuția medie netă a crescut în acest deceniu și jumătate de peste două ori, veniturile țărănimii de 2,8 ori, iar cheltuielile statului pe o familie au sporit de la 3 858 lei în 1965 la 12 000 lei pentru anul în curs. Pe aceste baze, precum și prin diversificarea producției bunurilor de larg consum, în condițiile creșterii calității acestora, se poate aprecia cu deplin temei că ultimii cincisprezece ani au demonstrat justețea concepției asupra dezvoltării economico-sociale, au probat în practică judiciozitatea intercondiționării dintre fondul de consum și cel de dezvoltare, dintre ritmul dezvoltării forțelor de producție și continua lor perfecționare pe de o parte și posibilitățile de satisfacere, la un nivel cît mai corespunzător, a cerințelor oamenilor muncii, pe de altă parte.

Drumul deschis de Congresul al IX-lea al partidului, stimularea creativității în toate domeniile și-au dovedit pe deplin realismul. Există o unitate deplină a poporului în jurul conducerii partidului, a secretarului său general, tocmai aceasta explicînd înfăptuirile acestor 15 ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului ca cele mai prestigioase din întreaga istorie a țării, perspectivele luminoase ale făuririi socialismului multilateral dezvoltat și înaintării viguroase spre comunism.

Alecu Al. FLOAREȘ

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII — CONDIȚIE HOTĂRÎTOARE PENTRU PROGRESUL ROMÂNIEI (II)

NE-AM REFERIT ÎN PARTEA primă a articolului (vezi „R.E." nr. 27) la problema accentuării — în anii de după Congresul al IX-lea al partidului — a sporirii productivității muncii, în speță în industrie ca și în toate sectoarele din economie, sporire considerată drept o cale esențială pentru asigurarea progresului economico-social al țării, pentru diminuarea și lichidarea decalajelor care ne despart încă de țările dezvoltate din punct de vedere economic. În această a doua parte a investigației noastre vom aborda cu deosebire problema căilor de creștere a productivității, a măsurilor și acțiunilor întreprinse cu hotărîre de partid, de toți oamenii muncii — la inițiativa secretarului general al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru punerea în valoare a rezervelor însemnate de sporire a productivității muncii.

Promovarea susținută a progresului tehnic și cu atît mai mult în condițiile actuale, ale revoluției tehnico-științifice contemporane, a fost și este considerată ca una dintre căile cele mai importante de creștere a productivității. Materializarea acestei orientări în economie s-a asigurat și se asigură prin dezvoltarea cu prioritate a ramurilor și subramurilor industriale de muncă și tehnicitate complexă, care permit constituirea mijloacelor necesare creșterii gradului de înzestrare tehnică din unități, valorificarea superioară a resurselor energetice, materiale și umane ale țării.

Practica industrială, economică, confirmă pe deplin relația dintre progresul tehnic și sporirea productivității. Bunăoară, în industria electrotehnică, care (alături de producția de mașini-unelte, de electronică, de producția de elemente de automatizare etc.) ea însăși asigură însemnate mijloace tehnice pentru sporirea productivității, creșterea volumului de fonduri fixe pe un muncitor — cu 10% în perioada 1965—1980, — s-a desfășurat în paralel cu creșterea productivității muncii cu peste 60%. Tocmai în această perspectivă, ca o opțiune fundamentală în politica partidului nostru, s-a înscris și se înscrie amplificarea volumului de fonduri fixe, moderne, cu înalți parametri tehnico-economici și funcționali. În perioada 1965—1980 acesta a cunoscut o creștere de aproape 4 ori față de o sporire de 2,2 ori în anii 1950—1965. În aceste condiții, circa 70% din totalul fondurilor fixe de care dispune economia sînt puse în funcțiune în ultimul deceniu și jumătate, asigurîndu-se, întregii dezvoltări economico-sociale a țării, o bază tehnico-materială puternică.

Trebuie subliniat că elementul dinamic, de progres, din cadrul utilajelor de producție îl reprezintă **mașinile-unelte** ; prin performanțele lor tehnico-funcționale, economice, acestea pot — în condițiile unei arii largi de răspîndire în toate sectoarele productive ale economiei — să contribuie la accelerarea creșterii productivității muncii. De aceea, atît în ultimele două cincinale, în actualul cincinal cît și în perioada viitoare, un obiectiv principal îl reprezintă satisfacerea unui necesar judicios conceput de utilaje și mașini-unelte din economie, aceasta cu deosebire din producție proprie, în condițiile reducerii importului și ale lărgirii gamei sortimentale și ridicării performanțelor funcționale.

În această optică, în perioada 1965—1980, producția de mașini-unelte a sporit de circa 6,8 ori, în paralel cu ridicarea performanțelor tehnico-funcționale și economice ale acestora. Aceeași tendință de sporire va continua și în viitor, astfel dacă în anul 1970 România a ocupat locul 15 în ierarhia mondială a producătorilor de mașini-unelte, în 1985 se prevede să ocupe locul 5, situîndu-se după R.F.G., S.U.A., U.R.S.S., Japonia și respectiv înaintea multor țări cu tradiție și realizări în acest domeniu. Înfăptuirea acestui amplu program implică, evident, mutații structurale în producția de mașini unelte, atît în ce privește tipurile de mașini-unelte prevăzute să se fabrice cît și în ce privește eficiența producerii acestora ; respectiv se impune cerința sporirii productivității muncii în întreprinderile producătoare.

Este sugestivă însăși accentuarea laturilor calitative în cadrul compartimentului producției de mașini-unelte. Faptul este reflectat, bunăoară, de creșterea mai rapidă (de circa 16 ori) a valorii mașinilor-unelte produse, comparativ cu tonajul realizat (o sporire de circa 6 ori în 1978 față de 1965) sau cu numărul acestora (o creștere de circa 4 ori în 1978 față de 1965 în condițiile în care se înregistrează o scădere a numărului respectiv în 1978 față de 1975) — ca urmare, în primul rînd, a creșterii gradului de complexitate al mașinilor-unelte și a gradului de automatizare a acestora. În 1980, aproape 60% din necesarul de mașini-unelte al economiei va fi asigurat din producția internă, realizîndu-se 521 sortotipodimensiuni de mașini-unelte din care 371 aschietoare. Așa cum s-a stabilit la Congresul al XII-lea al partidului, producția de mașini-unelte pentru aschierea metalelor va ajunge în anul 1985 la 17,5—19,9 miliarde lei, accentul urmînd să fie pus pe utilajele de înaltă tehnicitate ; se vor produce 230-240 strunguri Carusel de 2 000-16 000 mm, 90-95 centre de prelucrare și sisteme de mașini, 75-80 mașini de frezat longitudinale cu portal, cu lățimea mesei pînă la 3 150 mm. În paralel se urmărește îmbunătățirea structurii acestei producții în favoarea utilajelor complexe multifuncționale sau multiagregat de mare productivitate, cu grad ridicat de automatizare, realizate cu consumuri energetice și greutăți specifice reduse, astfel încît și la acești indicatori să se atingă valori competitive cu cele obținute în țări avansate economic.

Deopotrivă, trebuie subliniat că, în condițiile țării noastre, care, din acest punct de vedere, corespund, de altfel, în mare măsură cu condițiile existente în cele mai multe țări europene, este concepută să rămînă preponderentă **seria mică, producția de mașini-unelte și utilaje în loturi relativ mici.** De altfel, situația nu e mult diferită nici în țările care au atins un nivel ridicat de dezvoltare industrială; după unele evaluări recente, în S.U.A. de exemplu, 73% din mecanisme sînt fabricate în serii de 75 de bucăți și mai mici. Sarcina de a diversifica producția pentru a satisface cerințele în continuă dinamică, cantitativă și calitativă, ale diferitelor ramuri economice pune pe primul plan problema măririi eficienței economice — în principal a productivității muncii în producția de serie mică. Tehnica modernă este cea chemată să aducă numeroase soluții acestei probleme, în acest cadru urmînd să se accentueze utilizarea mașinilor-unelte cu comandă program numerică.

ALĂTURI DE CONTINUAREA procesului de dotare a muncii cu mașini, utilaje și instalații moderne, s-au intensificat și se vor intensifica mai mult în viitor acțiunile pentru utilizarea intensivă a mașinilor-unelte, utilajelor și instalațiilor, a tuturor fondurilor fixe din economie. Este imperios necesar ca în fiecare unitate economică, **sporirea producției să se realizeze mai întîi ca urmare a utilizării superioare a mijloacelor tehnice din dotare, a valorificării tuturor rezervelor în acest sens,** numai după aceea — așa cum adeseori a subliniat secretarul general al partidului, unitățile fiind îndreptățite să solicite noi investiții. O asemenea orientare, alături de acțiunile urmărind proiectarea și realizarea mașinilor-unelte, a utilajelor și instalațiilor, cu consumuri materiale și energetice reduse, constituie, deopotrivă, o angajare pe poziții de strictă economicitate — energetică și materială, proces imperios necesar în condițiile actuale de criză de materii prime și energie.

Pentru a asigura sporirea continuă a productivității, a eficienței pe calea utilizării mai bune a potențialului din dotare, o pondere deosebită o capătă perfecționarea activităților de întreținere și reparații, asigurarea cu piese de schimb necesare, ridicarea calificării forței de muncă, astfel încît să crească siguranța în funcționare a parcului de mașini și utilaje. Se pune un accent deosebit pe laturile calitative, legate de folosirea cu randamente maxime, tehnice și economice a fondurilor fixe din dotare. Tocmai în acest cadru, pentru cincinalul 1981—1985 se prevede ca cifră de ansamblu obținerea unei producții globale industriale de 1800 lei și a unei produc-

ţii nete industriale de 600 lei la 1000 lei fonduri fixe în industrie (valoare de înregistrare inventar).

Relaţia creşterea gradului de înzestrare tehnică a economiei — sporirea productivităţii, a fost şi este concepută să fie obligatoriu completată cu elementul **promovării unor tehnologii moderne, economice.** Dezvoltarea şi amplificarea proceselor de mecanizare şi automatizare a producţiei au fost şi sînt gîndite tocmai în această lumină. Potrivit hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, în viitorul cincinal urmează să se realizeze semnificative progrese pe linia promovării susţinute a automatizării şi cibernetizării proceselor, în domenul introducerii microprocesoarelor în conducerea proceselor de producţie.

Este semnificativ în acest cadru că Programul cercetării ştiinţifice, dezvoltării tehnologice şi introducerii progresului tehnic, proiectat pentru etapa următoare, cuprinde un număr de obiective de mecanizare şi automatizare, cele mai numeroase fiind într-o serie de sectoare de producţie importante sub acest aspect, din ramurile chimiei, extractivă, metalurgiei şi construcţiilor de maşini.

Astfel, în industria chimică se prevede introducerea conducerii proceselor tehnologice cu ajutorul calculatoarelor electronice pentru supravegherea coloanelor de cracare, conducerea proceselor de sinteză şi controlul funcţionării aparaturii de măsură şi control; în industria construcţiilor de maşini, electronicii şi electrotehnicii se prevăd mecanizarea operaţiilor de deservire a maşinilor unelte aşchietoare, a utilajelor pentru deformarea plastică, de vopsire ş.a. cu manipulatoare şi roboţi industriali, mecanizarea lucrărilor de transport uzinal pe bază de familii de utilaje de transport (motostivuitoare, electrostivuitoare, electrocare), mecanizarea procesului tehnologic de realizare a miezurilor, execuţia pe bandă a circuitelor secundare modulizate, linii automate de vopsire echipate cu roboţi industriali, confecţionarea automată a subansamblelor necesare industriei electrice şi electrotehnice; în industria extractivă se are în vedere dezvoltarea şi modernizarea tăierii şi încărcării mecanice a cărbunelui în abataje frontale cu combine şi pluguri, automatizarea circuitelor de transport în subsol etc. Efectele acestor ample acţiuni de extindere a mecanizării şi automatizării se vor răsfrînge pozitiv în procesul dezvoltării economiei nu numai prin ritmuri alerte în creşterea nivelului productivităţii muncii, ci şi prin îmbunătăţirea condiţiilor de muncă — o componentă însemnată a politicii partidului — reflectînd grija faţă de condiţiile în care trăieşte şi munceşte.

NE-AM OPRIT MAI MULT asupra unor probleme de creştere cantitativă şi calitativă a gradului de dotare tehnică în economie, întrucît în acest cadru se evidenţiază o serie de aspecte complexe, cu interpretări dinamice, în funcţie de realităţile economice mondiale, de criza de energie şi materii prime. Aşa însă cum adeseori s-a subliniat în documentele de partid, economia, industria românească în speţă, posedă numeroase rezerve latente şi la îndemîna colectivelor de muncă din unităţi pentru sporirea productivităţii — acţiunile pentru valorificarea lor căpătînd o nouă dimensiune în anii de după Congresul al IX-lea al partidului. Cu o deosebită acuitate se afirmă în acest cadru **problemele de mai bună organizare a producţiei şi a muncii,** prin îmbunătăţirea activităţii de programare şi urmărire operativă a producţiei, aprovizionării tehnico-materiale şi transportului intern, a activităţii de întreţinere şi reparaţii a utilajelor de care am amintit ş.a. Sînt implicate în acest perimetru numeroase măsuri şi elemente ce vizează în final o bună organizare, ordine şi disciplină în fiecare compartiment al procesului producţiei, la fiecare loc de muncă. După cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** este necesar **„să nu mai vorbim în general despre creşterea productivităţii muncii, ci să ne comparăm în mod concret cu întreprinderile similare din străinătate... să introducem aceeaşi organizare, aceleaşi norme, aceeaşi disciplină în muncă. Pentru că nu este suficient să avem maşini moderne, la care în străinătate să lucreze un singur om, iar noi să punem să lucreze 3—4 oameni".**

Este necesar să se acţioneze pentru **utilizarea integrală, cu maximă eficienţă, a timpului de lucru.** La scara actuală a economiei noastre fiecare minut pierdut conduce la pierderi de producţie; calculele arată că un minut din timpul de lucru al personalului productiv din industrie valorează aproximativ 6 milioane lei. Deosebit de însemnată devine pentru îmbunătăţirea organizării activităţilor şi **consolidarea autoconducerii muncitoreşti, a autogestiunii economice, îndeplinirea în cele mai bune condiţii a atribuţiilor sporite care au fost conferite unităţilor de bază şi organelor lor colective de conducere, creşterea răspunderilor colectivelor de oameni ai muncii în procesul de elaborare şi realizare a planurilor de dezvoltare industrială.** O importanţă sporită dobîndesc acţiunile pentru sporirea gradului de specializare a producţiei industriale, a gradului de tipizare a produselor şi subansamblelor, organizarea raţională a fluxurilor tehnologice, extinderea cooperării în producţie. Deopotrivă eforturile trebuie îndreptate pentru a asigura extinderea tot mai mare a lucrului la mai multe maşini, programarea optimă, operativă a producţiei, a stocurilor, perfecţionarea normării muncii. Toate acestea se înscriu drept căi concrete pentru sporirea productivităţii muncii, căi care au fost valorificate şi pe care anvergura dezvoltării economiei româneşti le impune mai mult valorificate în perspectivă, aşa cum a indicat secretarul general al partidului.

De o deosebită însemnătate pentru sporirea accelerată a productivităţii muncii şi, pe această cale, pentru accelerarea creşterii economice, este preocuparea constantă a partidului şi statului nostru pentru **pregătirea şi structurarea calitativă a forţei de muncă în concordanţă cu noile condiţii impuse de revoluţia tehnico-ştiinţifică.** În acest context se înscriu ca esenţiale măsurile pentru **creşterea nivelului de pregătire profesională a muncitorilor, a întregului personal muncitor,** fapt ce determină nemijlocit premise pentru sporirea productivităţii prin utilizarea mai bună a bazei din dotare, creşterea puterincă a producţiei etc.

Menţionăm că pe fondul unor mari progrese înregistrate în dezvoltarea şcolii româneşti, în creşterea gradului de cultură în general şi de pregătire a populaţiei, ca urmare a măsurilor întreprinse în anii 1965—1980 în scopul îmbunătăţirii bazei tehnico-materiale a şcolilor profesionale şi extinderii reţelei acestor şcoli, a ridicării nivelului de predare şi prelungirea învăţămîntului general de specializare, în vederea îmbunătăţirii nomenclatoarelor de profesii şi meserii, prin reţeaua învăţămîntului profesional s-au calificat peste 1 200 mii de muncitori. În consecinţă în industrie ponderea muncitorilor calificaţi a crescut la 88% în anul 1979. Concomitent, un număr tot mai mare de muncitori sînt pregătiţi prin alte forme, cum ar fi şcolarizarea în cadrul producţiei, cursuri de scurtă durată, ceea ce a asigurat ca o bună parte din totalul muncitorilor care s-au calificat sau şi-au ridicat calificarea să fie pregătiţi fără să părăsească producţia.

Tehnica superioară, dinamica structurilor economice şi organizatorice impun ca procesul de pregătire a forţei de muncă, de perfecţionare a pregătirii, de completare a cunoştinţelor să fie un proces continuu, condiţie esenţială a satisfacerii exigenţelor crescînde ale dezvoltării economiei noastre. Între altele este semnificativ astfel că în cincinalul 1981—1985 se va dezvolta învăţămîntul de toate gradele, se va extinde gradul de cuprindere în treapta a II-a de liceu (70%), se va extinde învăţămîntul superior, calificarea forţei de muncă se va realiza în proporţie de aproape 50%, prin şcoli, se vor intensifica formele de reciclare şi completare permanentă a cunoştinţelor.

Deopotrivă pe fondul unei dezvoltări armonioase a economiei s-a urmărit şi se urmăreşte tot mai mult **utilizarea mai bună, mai eficientă a resurselor umane de pe întreg teritoriul,** creîndu-se condiţii egale de muncă şi viaţă tuturor cetăţenilor patriei. În această direcţie subliniem, prevederile viitorului cincinal privind înfăptuirea unor noi şi adînci mutaţii calitative în structura potenţialului uman al ţării. Astfel, din totalul populaţiei ocupate, aproximativ 78% va desfăşura în 1985 o activitate în sectoarele neagricole, îndeosebi în industrie, fapt ce se va reflecta în sporirea productivităţii muncii sociale; s-a stabilit, de asemenea, ca pînă la sfîrşitul cincinalului 1981—1985 fiecare judeţ să realizeze o producţie globală pe locuitor de minimum 70.000 lei şi un grad de ocupare de cel puţin 400 persoane la o mie de locuitori. Urmărindu-se reducerea decalajelor dintre judeţe în privinţa gradului de ocupare a forţei de muncă, un element nou îl constituie **realizarea de noi capacităţi de producţie în unităţi mai mici,** fapt ce oferă posibilitatea amplasării mai judicioase a locurilor de muncă în zone cu activitate industrială mai puţin dezvoltată.

Obiectivele de anvergură stabilite în decursul acestor ultimi 15 ani cît şi în perspectivă, în ce priveşte creşterea productivităţii, orientările, acţiunile şi măsurile numeroase, de amploare, desfăşurate la scara întregii economii pentru înfăptuirea acestor obiective, relevă, odată mai mult, însemnătatea hotărîtoare a sporirii productivităţii muncii pentru progresul economico-social al României, pentru făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea ţării spre comunism.

Barbu Gh. PETRESCU

Promovarea unor principii moderne şi structuri eficiente în organizarea unităţilor economice

PERIOADA inaugurată de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, a marcat un progres cu semnificaţii profunde în toate sectoarele construcţiei socialiste, înscriindu-se drept perioada cea mai rodnică şi mai bogată în împliniri ce poartă din plin pecetea personalităţii politice a tovarăşului **Nicolae Ceauşescu**, a gîndirii sale novatoare clădită pe temeiuri ştiinţifice, a realismului şi înaltei răspunderi pentru prezentul şi viitorul ţării.

În contextul vastei activităţi desfăşurate de secretarul general al partidului, al spiritului nou promovat în întreaga viaţă social-politică, problematica amplă şi complexă a **perfecţionării conducerii şi organizării întregii vieţi economice şi sociale** se înscrie printre obiectivele prioritare abordate. În Raportul prezent la Congresul al IX-lea, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arăta: **„Complexitatea problemelor ridicate de economie, ştiinţă, cultură, de întreaga activitate de edificare a noii societăţi impune, ca o necesitate obiectivă, îmbunătăţirea continuă a formelor organizatorice şi a metodelor de conducere"** [1].

Procesul de perfecţionare a conducerii ştiinţifice, desfăşurat pe multiple planuri, s-a caracterizat prin **inovarea revoluţionară a structurilor de conducere**, prin **noi modalităţi originale de manifestare şi adîncire a democraţiei socialiste, promovarea pe scară largă a tehnicii moderne de calcul** în conducerea producţiei, transporturi, cercetare, proiectare şi în alte activităţi economice, **pregătirea şi perfecţionarea forţei de muncă** în condiţiile unor **mutaţii profunde în ocuparea acesteia pe ramuri şi domenii** de activitate.

Pe baza măsurilor politice, economice şi organizatorice iniţiate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu s-a creat un nou cadru organizatoric, administrativ, juridic şi economic atît la nivel naţional, cît şi la nivelul unităţilor economico-sociale, capabil să asigure realizarea marilor obiective ale construcţiei socialiste în ţara noastră.

ÎNTR-O PRIMĂ ETAPĂ, perfecţionarea organizării şi conducerii economiei, direcţionată de documentele Conferinţei Naţionale a partidului, din 1967, a avut drept scop **îmbunătăţirea structurii conducerii, apropierea acesteia de locul unde se execută producţia, lărgirea atribuţiilor unităţilor economice, înlăturarea verigilor intermediare, crearea unui cadru mai bun pentru valorificarea deplină a iniţiativei celor ce muncesc.** În acest scop conducerea întregii activităţi economice s-a organizat pe trei verigi cu atribuţii şi răspunderi bine determinate : **întreprinderi, centrale, ministere,** concomitent cu o mai bună grupare şi delimitare a domeniilor de activitate şi a atribuţiilor pe ministere şi alte organe centrale. Aşa cum se arăta în documentele Conferinţei Naţionale, noua structură economico-organizatorică oferă condiţii pentru valorificarea avantajelor coordonării unitare şi concentrării raţionale a producţiei, odată cu creşterea operativităţii în activitatea economică curentă.

Pe baza hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din februarie 1973 s-a trecut la o nouă etapă în procesul de perfecţionare a conducerii şi organizării unităţilor socialiste, stabilindu-se **norme unitare de structură şi structuri orgnizatorice tip** pentru întreprinderi şi centrale din toate ramurile, subramurile şi domeniile de activitate, precum şi norme unitare de organizare pentru ministere şi celelalte organe centrale.

La proiectarea şi aplicarea noilor structuri organizatorice, o importanţă deosebită a avut statuarea principalelor componente ale acestora — structura de **producţie şi concepţie** şi structura **funcţională**, stabilindu-se activităţile care se desfăşoară în cadrul fiecărei componente şi posibilităţile de grupare a acestor activităţi în compartimente distincte.

Normele unitare de structură, structurile organizatorice tip şi normele unitare de organizare reflectă o concepţie modernă, ştiinţifică, în structurarea unităţilor socialiste, dînd posibilitatea dimensionării optime a structurilor organizatorice în raport cu domeniile şi volumul de activitate, repartizării şi utilizării judicioase a cadrelor de conducere şi execuţie, întăririi sectoarelor de producţie şi concepţie cu specialişti de înaltă calificare. Aplicarea măsurilor menţionate a condus, în primul rînd, la reducerea substanţială a aparatului administrativ-funcţionăresc; numărul posturilor de conducere a fost redus cu 42% în ministere şi alte organe centrale şi cu circa 28% la centrale şi întreprinderi. S-a realizat, de asemenea, o concentrare importantă a producţiei, pe ramuri, subramuri şi domenii de activitate ; prin mai buna grupare a centralelor şi a întreprinderilor, numărul acestora a scăzut cu peste 50% şi, respectiv, cu peste 30%. În organizarea centralelor s-a adoptat o soluţie originală, majoritatea lor constituindu-se pe structura celor mai reprezentative întreprinderi din profilul subramurii respective.

PERFECŢIONAREA **şi simplificarea structurilor organizatorice reprezintă un proces cu caracter continuu** şi necesită o preocupare permanentă, impusă, pe de o parte, de ritmul accelerat al dezvoltării forţelor de producţie şi perfecţionării relaţiilor de producţie şi sociale, iar pe de altă parte, de mutaţiile pe care, în mod logic, le generează amplele prefaceri în care este angajată naţiunea noastră. Sînt concludente, în acest sens, perfecţionările conceptuale aduse structurilor organizatorice ale unor întreprinderi din industriile minieră, metalurgică cu foc continuu, chimică şi altele, compartimentele de producţie — secţii, ateliere — din cadrul acestora constituindu-se pe baza unor factori de influenţă specifici fiecărei ramuri sau subramuri, cum sînt instalaţiile. De asemenea, potrivit prevederilor Legii nr. 5/1978, combinatele şi întreprinderile mari pot avea în structura lor secţii sau centre de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică, pentru activităţile legate de introducerea progresului tehnic. În vederea îmbunătăţirii activităţii de pregătire tehnologică a fabricaţiei, structurile organizatorice ale unor întreprinderi constructoare de maşini din Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini au fost îmbunătăţite recent, prin trecerea activităţii de cercetare şi proiectare tehnologică uzinală, de la unităţile de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică, la aceste întreprinderi.

Şi în **agricultură**, ramură importantă în dezvoltarea economico-socială de ansamblu a ţării, au fost promovate, din iniţiativa tovarăşului Nicolae Ceauşescu, măsuri fundamentale pentru introducerea unor sisteme unitare de organizare şi conducere a unităţilor şi activităţilor, indiferent de forma de proprietate. Crearea **consiliilor unice agroindustriale de stat şi cooperatiste**, pe baza hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din februarie 1979, are în vedere utilizarea operativă şi eficientă a mijloacelor materiale şi umane din agricultură, apropierea conducerii, a centrelor de decizie, de procesul concret de producţie. Eficacitatea acestor noi structuri, în care consiliul unic este titular de plan pentru unităţile cuprinse în teritoriul care i-a fost stabilit, o conferă constituirea consiliului pe **staţiunea de mecanizare** care, în mod obiectiv, devine principalul organizator şi răspunzător de realizarea producţiei agricole, ca deţinătoare a mijloacelor de mecanizare, chimizare, irigaţii. Totodată, prin cuprinderea în consiliile unice a unităţilor de cercetare şi în-

[1] **Nicolae Ceauşescu**, Raport la Congresul al IX-lea al P.C.R. Ed. politică, Bucureşti, 1965, pag. 64.

15 ANI DE LA CONGRESUL AL IX-LEA AL P.C.R.

vățămînt agricol se asigură **integrarea structurală a cercetării și învățămîntului cu producția.**

Procesul multilateral al organizării și conducerii a cuprins toate domeniile și sferele de activitate, toate nivelurile de organizare ale vieții economice și sociale. S-a creat astfel cadrul legislativ și organizatoric care permite mai buna funcționare a tuturor organelor administrației de stat și a unităților, atît cu caracter economic, cît și social-cultural.

În scopul delimitării atribuțiilor și răspunderilor pe compartimente de muncă și al eliminării paralelismului dintre activitățile acestora, au fost elaborate, pe baza legilor, decretelor și altor acte normative, care au reglementat organizarea unităților socialiste și a diferitelor domenii de activitate, **atribuții unitare** pentru întreprinderi, centrale și ministere.

Atribuțiile unitare aprobate de conducerea de partid au fost folosite la elaborarea regulamentelor de organizare și funcționare la toate ministerele, celelalte organe centrale de stat, centrale industriale și întreprinderi.

MĂSURILE de perfecționare a structurilor organizatorice au fost însoțite de preocupări permanente pentru **perfecționarea formelor de conducere a societății, adîncirea continuă a democratismului socialist, lărgirea cadrului participării maselor la conducerea vieții politice, economice și sociale.** Referindu-se la aceste probleme, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta, în Raportul la Congresul al IX-lea al partidului: **„Principiul călăuzitor după care trebuie să-și desfășoare activitatea organele economice și de planificare, obligatoriu în toate domeniile construcției socialiste, este conducerea colectivă"[2]).**

Orientările de o deosebită însemnătate politică, teoretică și practică date în acest sens de secretarul general al partidului, au permis desfășurarea unor ample acțiuni de creare și perfecționare a unui **sistem complex de organe de conducere, colectivă, cu caracter deliberativ, în toate unitățile socialiste.**

Crearea acestor organe a avut drept scop eliminarea unor serioase deficiențe care aparțineau vechiului sistem de conducere al întreprinderilor și celorlalte unități economice și sociale — sistemul conducerii unipersonale sau principiul conducătorului unic. Pe baza hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului din 1967, Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. și Consiliul de Miniștri al Republicii Socialiste România au hotărît, la 3 aprilie 1968, constituirea comitetelor de direcție în întreprinderi și a consiliilor de administrație la centrale. În aceeași perioadă, consiliile (colegiile) ministerelor s-au transformat în organe deliberative, s-au instituționalizat adunările generale ale oamenilor muncii (reprezentanților oamenilor muncii).

Conducerea partidului și statului, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu s-au preocupat permanent de modul cum funcționează noile organe de conducere colectivă, participînd personal la adunările generale ale oamenilor muncii din mari întreprinderi („23 August", Întreprinderea de mașini grele—București ș.a.). În cuvîntarea rostită la Întreprinderea „23 August", secretarul general al partidului a indicat ca adunările generale să fie conduse de președintele comitetului sindicatului, în noua calitate de președinte al adunării generale, iar reprezentanții oamenilor muncii să fie aleși pe o perioadă de 2 ani; de asemenea, în adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea de mașini grele—București a indicat ca activitatea economică a întreprinderii să fie condusă pe bază de buget de venituri și cheltuieli.

DE LA CONSTITUIREA primelor organe de conducere colectivă în întreprinderi și organizații economice de stat din țara noastră și pînă în prezent, au apărut, într-un proces continuu de perfecționare, noi elemente calitative, expresie a adîncirii democrației socialiste, pe care conducerea partidului le-a promovat cu consecvență în activitatea tuturor organismelor de stat și obștești.

Comitetele de direcție și-au îmbunătățit permanent componența și atribuțiile, transformîndu-se, în anul 1971, în comitete ale oamenilor muncii și apoi în **consilii ale oamenilor muncii.**

Pentru traducerea în viață a prevederilor Programului partidului și a hotărîrilor Congresului al XI-lea privind creșterea rolului și răspunderii consiliilor oamenilor muncii în conducerea întreprinderilor și centralelor, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a adoptat, în octombrie 1977, „Hotărîrea cu privire la îmbunătățirea organizării consiliilor oamenilor muncii", care a reprezentat un important salt calitativ în aplicarea principiului conducerii colective, corespunzător dezvoltării multilaterale a economiei naționale. Prevederile hotărîrii, referitoare la creșterea ponderii în consiliile oamenilor muncii a muncitorilor și maiștrilor care lucrează nemijlocit în producție, ca și desemnarea secretarului organizației de partid în funcția de președinte al consiliului, iar a directorului ca prim-vicepreședinte și președinte al biroului executiv, au asigurat **ridicarea rolului acestor organe de conducere colectivă și o sporire substanțială a răspunderii organizațiilor de partid în buna desfășurare a activității unităților.**

Pornind de la necesitatea asigurării unui **cadru normativ unitar** pentru organizarea și funcționarea organelor de conducere colectivă, delimitarea mai bună a atribuțiilor și îndeosebi a răspunderilor ce le revin, acestea au fost reglementate, la toate nivelele, prin lege[3]). Pe baza prevederilor acesteia au fost elaborate, potrivit indicațiilor date de secretarul general al partidului, **regulamente-cadru de funcționare a organelor de conducere colectivă,** la toate nivelurile, care au fost dezbătute și aprobate de Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din iulie 1979. Regulamentele-cadru au dat posibilitatea organelor de conducere colectivă din întreprinderi, centrale și ministere să-și elaboreze regulamente proprii de funcționare, care precizează componența organului de conducere colectivă, atribuțiile și răspunderile acestuia și ale fiecăruia dintre membrii săi, îndatoririle și drepturile ce le revin. Măsurile de îmbunătățire a organizării consiliilor oamenilor muncii au condus la **creșterea numărului reprezentanților oamenilor muncii în consilii,** de la 28 mii la peste 50 mii, din care mai mult de 43 mii sînt muncitori și maiștri care lucrează direct în producție.

Din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, au fost create și instituționalizate — pe grupe de ramuri, ramuri și domenii de activitate — **organisme de largă reprezentare și participare a oamenilor muncii la activitatea de conducere, de decizie,** cum sînt : Congresul consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții și transporturi, Congresul consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, Congresul consiliilor populare județene, Congresul culturii și educației socialiste, Congresul educației și învățămîntului și altele. De asemenea, au fost create Consiliul Național al Oamenilor Muncii — al cărui președinte a fost ales secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Consiliul Național al Agriculturii, Consiliul Superior al Educației și Învățămîntului și altele.

Pe baza programului unitar aprobat de Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, în 1979 a început perfecționarea pregătirii profesionale a președinților consiliilor oamenilor muncii, președinților adunărilor generale și reprezentanților oamenilor muncii în consilii. Această acțiune are menirea de a-i ajuta pe cei chemați să conducă unitățile economice în cunoașterea temeinică a principalelor probleme cu care sînt confruntate acestea, pentru a stabili măsurile necesare și a acționa neabătut în această privință, ca reprezentanți ai oamenilor muncii, proprietari, producători și beneficiari, ai poporului, astfel încît producția să fie realizată în cele mai bune condiții și cu maximum de eficiență. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din iunie a.c., **„numai în această calitate și acționînd astfel, consiliile oamenilor muncii pot și trebuie să-și îndeplinească rolul important pe care îl au în întreaga muncă de conducere a activității economico-sociale"[4])**

ÎN ANSAMBLUL măsurilor de perfecționare a conducerii și organizării activității economice și sociale, **organizarea științifică a producției și a muncii** în întreprinderi a devenit, în condițiile industriei moderne, un imperativ al progresului, o necesitate general recunoscută. Acțiunile întreprinse permanent pe baza hotărîrilor conducerii de partid, crearea cadrului organizatoric adecvat, la toate nivelurile, s-au materializat în importante rezultate economice, manifestîndu-se ca o latură esențială a conducerii eficiente a economiei. Relevînd importanța deosebită ce trebuie acordată organizării științifice a producției și a muncii și creșterii mai substanțiale a productivității muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia, la Plenara lărgită a Consiliului Național al Omenilor Muncii: **„Este necesar să înțelegem că buna organizare a muncii și productivitatea muncii sînt factori hotărîtori pentru desfășurarea în bune condiții a activității noastre"[5]).**

În ultimul deceniu și jumătate, productivitatea muncii, a crescut în industrie într-un ritm mediu anual de 8%, iar în activitatea de construcții-montaj de 6,6%. Nivelul ridicat al acestor ritmuri, pe o perioadă îndelungată, constituie o expresie a politicii profund realiste și științifice a partidului nostru, o

Stelian GRINDEANU

[2]) **Nicolae Ceaușescu,** Raport la Congresul al IX-lea al P.C.R., Ed. politică, București, 1965, pag. 64.

[3]) Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat.

[4]) „Scînteia", nr. 11 761, 14 iunie 1980.

[5]) Ibidem.

(Continuare în pag. 19)

O pîrghie însemnată de sporire a productivității muncii în industrie

EXTINDEREA PE SCARĂ LARGĂ A ACORDULUI GLOBAL

ÎNTRODUCEREA și extinderea largă a acordului global, constituie o formă stimulativă de organizare și retribuire a muncii, o pîrghie importantă de sporire a productivității muncii. Iată pentru ce, Legea privind creșterea rolului și atribuțiilor maiștrilor în producție, ca și prevederile legii pentru aplicarea majorării retribuției personalului muncitor situează extinderea și generalizarea acordului global printre problemele cărora trebuie să li se acorde o atenție deosebită în întreprinderi.

La Combinatul de industrializare a lemnului Pipera, prin măsurile luate, prin crearea unui cadru organizatoric adecvat, ca și prin desfășurarea unei intense munci politico-educative în rîndurile muncitorilor, s-a creat în decursul actualului cincinal, îndeosebi în 1979 și în primele 4 luni din 1980, un climat favorabil extinderii treptate a acestei forme de remunerație. Iată, în grafic, cum a evoluat în ultimul timp ponderea oamenilor muncii care lucrează în acord global.

Accentul a fost pus, în principal, pe secțiile productive : secția 2 mobilă, secția mobilă din panouri și secția înnobilare — unități de bază în realizarea planului pe combinat, în ridicarea eficienței economice a întregii activități productive. Pe ce căi principale s-a actionat ?

- au fost temeinic analizate locurile de muncă (echipe, brigăzi, secții) care prezentau condițiile cele mai favorabile pentru aplicarea acestei forme de retribuire, cît și pentru desfășurarea optimă a activității productive ;
- s-au analizat normele de muncă și s-a făcut o mai riguroasă normare a lucrărilor, în așa fel încît acestea să corespundă cît mai bine modernizărilor efectuate în decursul anilor, tehnologiilor noi aplicate în fabricație, creșterii calificării și experienței muncitorilor. În același timp, în contractele încheiate între formațiile de lucru și conducerile secțiilor, precum și între conducerile secțiilor și conducerea combinatului s-au precizat și condițiile în care se cer îndeplinite sarcinile de plan, în sensul nedepășirii consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie electrică, respectării calității, realizării sortimentelor stabilite și respectării termenelor fixate ;
- asigurarea unei aprovizionări ritmice și în cantitățile necesare formațiilor de lucru cu materii prime și materiale auxiliare, în așa fel încît timpul de lucru și utilajele să fie folosite deplin ;
- întrucît o normală desfășurare a producției este nemijlocit legată de buna întreținere a mașinilor și utilajelor, în secția 2 mobilă, de pildă, formația de lucru auxiliară, respectiv cea de întreținere (în număr de 45 de muncitori)), a trecut la forma de retribuire în acord global. Acest sistem de retribuire a stimulat și stimulează grija pentru buna îngrijire a utilajelor, iar atunci cînd la acestea survin defecțiuni se accelerează punerea lor mai rapidă în stare de funcțiune, ceea ce creează premise favorabile pentru sporirea productivității muncii, pentru utilizarea cu indici înalți ai mașinilor.

Îmbinare armonioasă a intereselor colective cu cele individuale

INTRODUCEREA și extinderea treptată a muncii în acord global la nivelul fiecărei formații de lucru, cît și la nivel de secții, s-au dovedit deosebit de stimulative atît pentru sporirea productivității muncii, cît și pentru creșterea veniturilor lucrătorilor. Dar nu numai atît. Faptul că prin consimțămîntul majorității membrilor unei formații de lucru și al conducerii subunității respective retribuția poate fi majorată sau diminuată cu pînă la 20% (în funcție de aportul efectiv adus de fiecare membru al formației, de realizarea lucrărilor în limitele sumei cuvenite întregii formații) stimulează pe fiecare lucrător să muncească mai bine, să-și sporească aportul la obținerea unor rezultate superioare în producție. Apoi, lucrînd în acord global, muncitorii cu o înaltă pregătire profesională și cu o bogată experiență în producție sînt direct interesați să sprijine activ și multilateral ridicarea calificării profesionale a tuturor membrilor formațiilor de lucru, îndeosebi a cadrelor tinere calificate la locul de muncă sau a absolvenților școlilor profesionale și ai cursurilor de calificare.

Faptele demonstrează că această formă de retribuire îmbină armonios interesele generale cu cele individuale, în sensul că, odată cu creșterea producției și productivității muncii, sporesc și cîștigurile lucrătorilor. De exemplu, în primele 4 luni din acest an, planul producției industriale la secția 2 mobilă a fost îndeplinit în proporție de 106,7%,

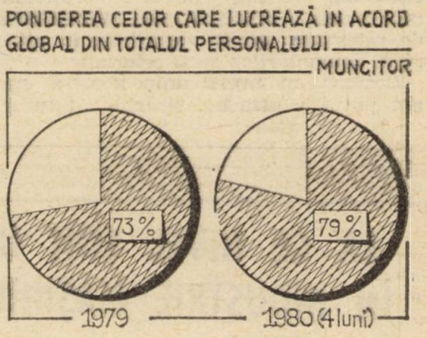

iar cel de productivitate a muncii cu 102,5% ; la secția 4 înnobilare, atît producția industrială cît și productivitatea muncii au fost depășite cu 3,3%. În funcție de depășirea normelor, a fost depășit și retribuția medie a lucrătorilor din ambele secții. La secția 2 de mobilă, indicile de retribuție medie a atins în această perioadă 101,2%, iar la secția 4 de înnobilare — 102,2%.

În 1979, potrivit Decretului Consiliului de Stat pentru aplicarea legii retribuirii după cantitatea și calitatea muncii s-a trecut la o nouă treaptă în organizarea și extinderea muncii și retribuirii în acord global. Astfel, s-a aplicat acordul global pînă la nivelul secțiilor productive, incluzînd în această formă toate categoriile de personal : muncitori productivi, muncitori indirect productivi, personal tehnico-productiv (maiștri), personalul TESA, inclusiv conducerea secției. Acest fapt a determinat și determină antrenarea mai activă a întregului personal la nivel de secție pentru bunul mers al activității productive, pentru utilizarea mai intensă a rezervelor de creștere a producției și productivității muncii.

ECONOMIE NAȚIONALĂ

O corelație ce se cere mai bine... „corelată"

FĂRĂ ÎNDOIALĂ că, în ultimii ani, Combinatul de industrializare a lemnului Pipera a dobîndit o experiență bună în extinderea acordului global. Se cuvine de făcut însă o remarcă și anume: **nu în toate cazurile s-a păstrat o corelație corespunzătoare între indicatorii de bază.** De pildă, la secția 5 mobilă de bucătărie, indicatorul retribuție medie s-a situat — în primele 4 luni din acest an — cu mult peste cel al sporirii productivității muncii. În timp ce planul productivității muncii a fost îndeplinit în proporțile de 119,3%, indicele de realizare a retribuției medii a fost de 125%.

Este adevărat că acordul global s-a introdus în această secție de un timp relativ scurt, începînd din luna ianuarie a.c. Oricum, această discrepanță între nivelul indicatorilor obținuți trebuia să atragă atenția chiar din prima lună, pentru a se pune eventual de acord condițiile de lucru create cu normele de muncă. Pentru că, așa cum prevăd documentele de partid și de stat, **este imperios necesar să se asigure în permanență o corelație justă între acești doi indicatori, în sensul ca productivitatea muncii să înregistreze creșteri mai înalte decît retribuția medie realizată.** Aceasta întrucît creșterea mai rapidă a productivității muncii față de retribuția medie contribuie la sporirea acumulărilor socialiste.

Desigur, în investigația noastră nu am putut cuprinde situația tuturor locurilor de muncă în care se lucrează în acord global. Dar, probabil, acest fenomen nedorit ar putea fi întîlnit și în alte locuri. De aceea, ar fi indicat să se analizeze aceste aspecte — acolo unde ele s-au manifestat sau se manifestă — și, în funcție de situația dată, să se ia măsuri temeinice pentru înlăturarea în viitor a unor asemenea stări de lucruri. Se va ajunge probabil la concluzia că unele norme de muncă au rămas în urmă sau nu țin suficient pasul cu înzestrarea tehnică, cu creșterea calificării și experienței lucrătorilor, cu organizarea producției și a muncii. Revederea acestora și punerea lor de acord cu situația reală din secții va avea darul să impulsioneze și mai mult activitatea productivă, să ducă la sporirea mai accentuată a producției și productivității muncii, paralel cu creșterea retribuției medii a executanților.

Aceasta cu atît mai mult cu cît din dialogul purtat cu mai mulți specialiști ai combinatului a rezultat că se studiază în prezent posibilitatea ca, în perspectivă, forma de retribuire în acord global să fie extinsă la nivelul tuturor secțiilor productive. În acest sens, se studiază aspectele legate de organizarea mai bună a fluxului tehnologic, precum și cele legate de o mai ritmică aprovizionare cu materiile prime și materialele necesare. Din aceste preocupări nu trebuie să lipsească însă, bineînțeles, și cele privind o justă normare a lucrărilor, în așa fel încît nivelul de îndeplinire a planului productivității muncii să fie mai mare decît gradul de îndeplinire a retribuției medii planificate.

L. ȚINTEA

Întîlnire cu cititorii din cadrul întreprinderilor de exploatare portuară din Constanța

La începutul acestei săptămîni, redacția noastră a organizat o întîlnire cu cititorii din cadrul întreprinderilor de exploatare portuară din Constanța, la care au participat cadre de conducere, specialiști din serviciile economice și aparatul financiar, din sectoarele de concepție.

În cadrul întîlnirii s-au făcut o serie de sugestii utile cu privire la abordarea unor teme de larg interes cum sînt cele legate de noul mecanism economico-financiar, de modificările din structura economiei naționale, de creșterea eficienței exporturilor.

În mod deosebit cititorii noștri au sugerat publicarea unor articole strîns legate de specificul activității pe care o desfășoară întreprinderile de exploatare portuară cum ar fi: colaborarea dintre întreprinderile din port; respectarea contractelor economice, inclusiv a celor cu străinătatea; acordul global; recuperarea, recondiționarea și refolosirea unor materiale și piese scoase din uz; experiențe în folosirea bugetelor de venituri și cheltuieli; legislație economică.

COMENTARIU LA UN GRAFIC

LA CE NIVEL SÎNT UTILIZATE ÎN INDUSTRIE MAȘINILE-UNELTE

ÎN CADRUL fondurilor fixe ale întreprinderilor industriale, cu deosebire în cele din construcțiile de mașini, o pondere însemnată o dețin mașinile-unelte de prelucrare a metalelor. Buna utilizare a lor în fiecare unitate se impune ca o necesitate obiectivă, întrucît prin aceasta se pot obține producții superioare.

În anii cincinalului actual au fost obținute în multe unități realizări importante în ceea ce privește utilizarea extensivă a mașinilor-unelte. Cu toate acestea, după cum rezultă din grafic, indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil al acestor fonduri fixe, prevăzut în plan pe semestrul I 1980 nu a fost atins pe ansamblul industriei. Nivelul planificat nu a fost realizat de întreprinderile aparținînd de ministerele: Industriei Construcțiilor de Mașini (care dețin peste 70% din totalul mașinilor-unelte), Industriei Metalurgice, Agriculturii și Industriei Alimentare, Transporturilor și Telecomunicațiilor.

Neatingerea indicilor de utilizare planificați este determinată, în principal, de deficiențe în ceea ce privește buna întreținere și exploatare, aprovizionarea neritmică a locurilor de muncă, de neasigurarea forței de muncă calificate necesară etc. Este de menționat că, potrivit calculelor, timpul neutilizat al mașinilor-unelte de bază, ca urmare numai a întreruperilor accidentale din sem. I a.c. echivalează cu timpul necesar pentru o producție de circa 14 milioane lei.

Îmbunătățirea indicilor de utilizare a mașinilor-unelte, cu efecte favorabile în reducerea cheltuielilor de producție și creșterea productivității muncii, este strîns legată de mai buna organizare a producției și a muncii, repartizarea corespunzătoare pe schimburi a muncitorilor și asigurarea asistenței tehnice necesare în toate schimburile, asigurarea la timp și de calitate a reparațiilor curente și capitale. Iată de ce este necesar ca în toate întreprinderile să se stabilească cele mai eficiente măsuri pentru folosirea cît mai judicioasă și eficientă a acestei zestre tehnice deosebit de valoroase pe care o reprezintă mașinile-unelte.

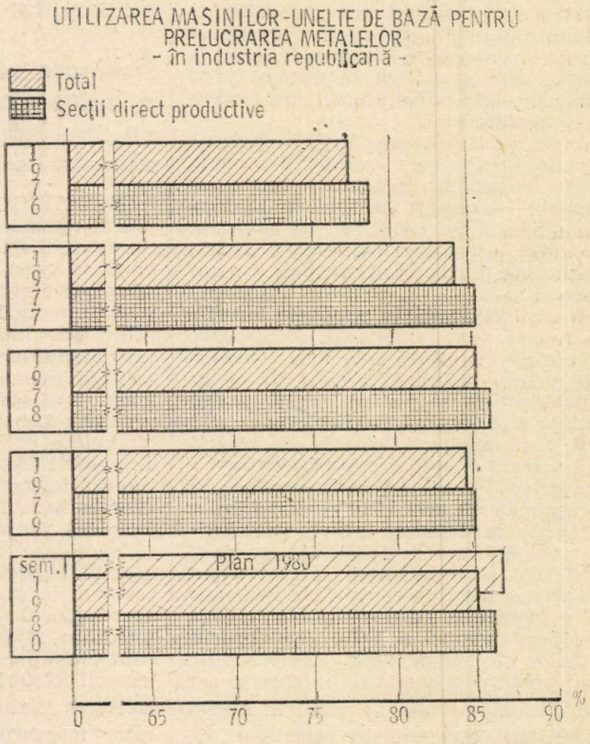

Dezbatere „R.E."

Accelerarea înnoirii produselor și tehnologiilor

PENTRU O ECONOMIE modernă, competitivă, investigarea aprofundată a procesului modernizării producției, studierea componentelor fenomenului înnoirii (strategie, planificare, finanțare, eficiență etc.), evidențierea factorilor și a metodelor care pot stimula „producția de idei" și materializarea lor operativă în produse și tehnologii noi și eficiente, reprezintă cerințe imperios necesare.

În acest context, continuăm dezbaterea inițiată de revista noastră, consacrată promovării mai accentuate a progresului tehnic în economie (vezi R.E. nr. 13/1980) — la care au participat cadre din cercetare-proiectare, din ministere economice și centrale industriale, din întreprinderi — și care cuprinde, într-un prim model tematic, problematica elaborării și implementării în centrale industriale și întreprinderi a unor strategii de înnoire eficiente. Materialul de față îmbogățește problematica abordată pînă acum cu aspecte privind : ● perfecționarea bazei informaționale utilizate în elaborarea strategiilor, ● îmbunătățirea repartizării sarcinilor între cercetare și producție pentru elaborarea unor programe de înnoire eficient fundamentate și aplicate, ● amplificarea rolului factorilor organizatorici în sporirea eficienței activității institutelor de cercetare pe linia coordonării dezvoltării tehnologice.

● O mai bună corelare pe termen lung a obiectivelor de progres tehnic cu cele din planul de investiții și de producție ● De ce unii beneficiari nu răspund operativ la propunerile cercetării de înnoire a producției ? ● Fundamentare riguroasă a strategiilor de înnoire la producător prin utilizarea mai largă a marketingului și prognozei.

— „APORTUL pe care cercetarea îl are la introducerea progresului tehnic este strîns legat de însuși modul în care întreprinderile își concep propria lor dezvoltare. Nu trebuie uitat că mai există cazuri cînd cei ce lucrează în institute, se găsesc în situația de a stabili dezvoltările de noi produse și tehnologii bazîndu-se numai pe datele din literatura de specialitate — fără a cunoaște însă întocmai toate necesitățile concrete ale întreprinderilor — în funcție de specificul și condițiile materiale pe care le au. Uneori, **în momentul în care se întocmesc planurile de dezvoltare în perspectivă** — și, în general institutele de cercetări lucrează cu planuri cincinale, cu planuri pe 10 ani și mai mult — **nu putem preciza și stabili pentru anumite direcții de dezvoltare, profilul cercetării în funcție de necesitățile concrete ale beneficiarilor, deoarece aceștia nu-și formulează din vreme opțiunile sau domeniile concrete de interes.**

Această situație creează multe neajunsuri. Pentru dezvoltarea unor produse din industria chimică anorganică de pildă, s-a depus în cadrul Institutului de cercetare pentru produse anorganice și metale neferoase un mare volum de muncă de informare și documentare asupra celor mai bune realizări prezente și viitoare, asupra celor mai eficiente orientări, performanțe și tehnologii, inclusiv de pe plan mondial. Pe această bază a fost realizat în cadrul institutului un studiu de fundamentare pentru asimilarea în țară a o serie de produse anorganice de mic tonaj — sector a cărui dezvoltare accelerată reprezintă o cerință imperioasă pentru economia modernă. Studiul este cuprinzător și include zeci și zeci de produse cu competitivitate ridicată care practic pot fi asimilate, în condiții tehnologice și de calitate corespunzătoare. Din păcate însă, **nu toate centralele industriale au dat operativ curs cererii de a preciza care anume din produsele propuse de noi ar prezenta pentru ele interes de a fi fabricate deoarece multe dintre ele au afirmat că nu cunosc din vreme pe o perioadă mai îndelungată prevederile planului lor de investiții și de dezvoltări de capacități.**

La dezbatere au participat:

Maria IONESCU, director general al Institutului Central de Chimie, **Ioan BUIU**, inginer principal în Direcția generală tehnică din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, **Petre POTOP**, director adjunct științific al Institutului de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare pentru produse anorganice și metale neferoase, **Andrei DUNDUC** director tehnic al Centralei industriale de motoare și materiale electrotehnice, **Aurel SANDU**, director al Institutului de cercetări și proiectări de mașini-unelte și agregate.

Din partea Revistei economice, au participat **Bogdan PĂDURE** și **Cristian POPESCU.**

Pentru înlăturarea acestui neajuns, consider că **este necesar ca în centralele industriale și întreprinderi**, prin serviciile de plan-dezvoltare, **să se întocmească în direcția introducerii progresului tehnic un plan al dezvoltărilor tehnologice pe o perioadă și mai îndelungată, ale cărui prevederi să fie mai consecvent corelate cu obiectivele activității (de înnoire a produselor) din cadrul serviciilor tehnice.** Aceasta ar permite evidențierea unei game mai complete de noi produse sau tehnologii care sînt prevăzute a fi introduse în producție la nivelul unuia, a două cincinale și chiar mai mult și care ar putea la rîndul lor, pe această bază să fie să fie colerate mai bine cu planurile institutelor". **(Petre POTOP).**

— „Trebuie arătat că și la producător (în cadrul Centralei de motoare și materiale electrotehnice) apar unele dificultăți în stabilirea strategiilor de înnoire din lipsa anumitor documentații și informări corespunzătoare. Credem că în această direcție și **institutele de cercetare din industria construcțiilor de mașini ar trebui să facă studii mai aprofundate — care în prezent lipsesc în bună parte — și la care să poată avea acces întreprinderile și centralele industriale interesate. Avem în vedere mai ales etapele de perspectivă,** care ar trebui să fie cunoscute cu mai multă precizie în ceea ce privește cererile beneficiarilor și evoluția produselor la nivel mondial, reușindu-se în acest fel o mai bună corelare între producție și utilizare. Or, după aprecierea noastră, din lipsa unor asemenea studii, **în actualele condiții, nu se pot cunoaște cerințele beneficiarilor decît pentru perioade scurte — de pînă la 3 ani —** ceea ce este total nesatisfăcător.

În prezent, **numeroase greutăți sînt întîmpinate în crearea de produse noi,** pe bază de STE-uri, și **datorită primirii cu întîrziere a răspunsurilor de la beneficiari** (pe care i-am consultat printr-un formular de anchetă) **cu privire la datele solicitate privind tipodimensiunile, condițiile speciale și necesarul la produsele noi în cauză.** La ancheta organizată de noi în anul 1979 de pildă printre beneficiarii din cadrul M.I.U., M.C.Ind., M.A.I.A., M.E.F.M.C, M.I.Ch. pentru STE-urile : serie de motoare asincrone cu 2 sau mai multe turații, serie de electropompe pentru uz casnic și semindustrial, motoare cu reglaj continuu de turație, răspunsurile au sosit cu o întîrizere de 6 pînă la 8 luni, ceea ce a condus, corespunzător, la decalarea termenelor de asimilare din planul tehnic, pentru anul 1980. Pe de altă parte însă, de multe ori, datele primite de la beneficiarii potențiali nu reflectă decît o realitate imediată, fără a se avea în vedere întotdeauna necesarul și gama de solicitări pentru perioadele mai îndepărtate" **(Andrei DUNDUC)**

„Strategiile se cer mai bine corelate și intersectorial. Pentru că mai există beneficiari care, la stabilirea strategiilor proprii de dezvoltare a sectoarelor lor productive (și respectiv, la contractarea unor tehnologii din import) nu s-au consultat cu ministerul producător — M.I.Ch. Ca urmare, cererile lor de asimilare a unor materii prime chimice au fost făcute tîrziu, abia în momentul punerii în funcțiune a unor noi obiective productive ca, de exemplu : auxiliari necesari pentru instalația de fibră de sticlă, (pentru M.I.U.) ; auxiliari pentru instalația de hîrtii antiaderente de la M.E.F.M.C. ; uleiuri minerale pentru diverse mașini, utilaje și instalații pentru M.I.C.M., M.I.M. etc.

Tot la acest capitol, este de menționat că, și după părerea mea, atît la stabilirea strategiilor cît și a planurilor de înnoire **se cere depus un efort sporit care să asigure o corelare mai riguroasă decît în prezent a termenelor de realizare a obiectivelor de progres tehnic cu planul de investiții și de producție.** Aceasta ar putea permite evitarea unor situații necorespunzătoare din anul trecut — și care se mențin uneori și astăzi — cînd aprobarea STE-ului produsului nu are ca efect înscrierea și în planul de investiții la termene corelate, a lucrărilor necesare" **(Maria IONESCU).**

„Strîns legat de cele amintite anterior, — îmbrăcînd o notă cu precădere organizațională — în care sînt direct implicate deopotrivă întreprinderile, centralele și ministerele, ca și alte organisme economice, este de relevat **necesitatea fundamentării mai riguroase a necesarului de materiale la beneficiarii interni.** Pentru că altfel, se creează multe neajunsuri. Bunăoară, acum 5 ani s-a pus problema creșterii creativității proprii și respectiv a reducerii importului la produsele de mic tonaj. Pentru un produs numit titopom, de pildă, s-a stabilit pe bază de anchetă un necesar de 3 000 tone. Cercetarea a fost făcută și tehnologia realizată. Dar unitatea care trebuia să producă acest produs — în speță, Combinatul chimic Tîrnăveni — a obținut ulterior de la beneficiari comenzi în valoare de numai 900 de tone, deoarece între timp uzinele și centralele consumatoare își modificaseră cererile. La începutul acestui an însă, a apărut un necesar de 5 000 de tone de titopom, deci mult mai mare decît cel rezultat inițial la anchetă, fapt care obligă cercetarea la o nouă regrupare de forțe pentru reanalizarea problemei și stabilirea eficienței în noile condiții.

Pentru a preveni astfel de necorelări, care se traduc în irosire de resurse de muncă și de timp, apreciem că direcția plan-dezvoltare din fiecare minister trebuie să stabilească mai riguros fundamentat necesarul în perspectivă, nu numai pentru produsele la care acesta este coordonator de balanță ci și pentru toate produsele care s-ar putea produce de către ministerul respectiv. În acest sens se cere făcut un apel mai susținut la utilizarea instrumentarului de marketing și prognoză, în special la produsele de mic tonaj de exemplu — și sînt sute și sute de astfel de produse —, unde nu găsim în prezent, o balanță de necesar, prin faptul că nici un minister n-o realizează — nici măcar Ministerul Aprovizionării". **(Petre POTOP)**

● Îmbunătățirea repartizării sarcinilor de înnoire și a colaborării între cercetare și producție ● Un echilibru judicios între activitatea de cercetare și cea de asistență tehnică la înnoire ● Revitalizarea laboratoarelor de cercetări uzinale.

„De un deosebit interes pentru stabilirea unei strategii eficiente a înnoirii, este **realizarea unui echilibru între sarcinile ce revin — în procesul modernizării producției — cercetării și cele ale întreprinderilor. Pentru că, în prezent, uneori, întreprinderea plătește o așa-zisă „cercetare" doar în momentul cînd îi rezolvă o problemă imediată.** Or, din această perspectivă, interesul întreprinderii nu privește atît dezvoltarea și competitivitatea produsului și a tehnologiei, cît rezolvarea unor sarcini curente de producție. În aceste condiții, cercetarea își pierde uneori, în prea mare parte, — după părerea noastră — caracterul ei specific și se transformă în asistență tehnică.

De altfel, am convingerea, că din această cauză, uneori, **în planurile de muncă ale unor unități de cercetare a scăzut ponderea activității de cercetare propriu-zisă și a crescut foarte mult activitatea de urmărire, de asistență tehnică, de modernizare a producției. etc.** Într-o situație asemănătoare se află și unele ateliere de microproducție ale institutelor care nu mai corespund decît în mică măsură destinației inițiale, deoarece în loc de a contribui la materializarea rapidă a unor cercetări mai complexe, cu grad ridicat de dificultate, întreprinderile și uneori din păcate și institutele opinează pentru realizarea în aceste locuri de muncă a unor noi produse de dificultate redusă, dar cu volum mare de producție. Unele din aceste ateliere au ajuns la un volum al producției de 100—200 milioane de lei. Or, raportat la adevăratele efecte pe care ar trebui să le aibă activitatea de cercetare, valoarea microproducției ar trebui să fie mult mai mare. În prezent însă, aceste rezultate nu sînt satisfăcătoare datorită dispersării forțelor pe domenii mărunte, mai bine solicitate și plătite ale întreprinderii.

În aceste condiții, consider că pentru a crește aportul institutelor de cercetare la promovarea noului se impune degrevarea cercetării de activitățile rutiniere și de dispecerat — care mai persistă uneori — urmînd ca ea să se concentreze mai mult pe probleme de perspectivă. În acest sens un lucru util ar fi și revitalizarea laboratoarelor uzinale prin eliminarea, și de aici, a activității de rutină — acolo unde ea se mai manifestă". **(Aurel SANDU)**

„Și în unele unități ale chimiei există cauze de această natură care determină greutăți în realizarea la termen a tuturor pozițiilor din planul de înnoire. Necorespunzătoare este în acest sens, după părerea noastră și optica care mai persistă uneori că responsabilitatea finalizării unui procedeu, revine în exclusivitate persoanei sau colectivului care a conceput și a elaborat soluția. Desigur, lucrătorilor din concepție le revine o mare răspundere în toate fazele de realizare a produselor și tehnologiilor noi de la idee pînă la realizarea în practică și apoi la urmărirea comportării lor la beneficiar. Totuși, consider necesar să nu se uite că, în realitate, toți factorii de diferite specialități — de la concepție la execuție — sînt și trebuie să fie implicați în procesul de introducere a progresului tehnic.

De aceea, pentru ca această activitate să se desfășoare mai corespunzător, încă din cursul anului 1979, Ministerul Chimiei a precizat și mai riguros sarcinile directe pe care trebuie să le aibă toate compartimentele din schema unității productive potențial beneficiare, și sprijinul pe care trebuie să-l acorde în procesul de înnoire". **(Maria IONESCU)**

„Pentru a permite institutelor și centrelor de cercetare și proiectare să-și asume în și mai mare măsură rolul de unități coordonatoare în dezvoltarea tehnologică a domeniului sau grupei respective de produse, vor trebui perfecționate în continuare soluțiile de mobilizare a potențialului creativ al acestor unități. În prezent, comensurarea activității institutelor se realizează pe baza valorii producției globale și a încasărilor din contracte și, ca urmare ele nu pot fi direct implicate (prin sarcini de plan) și cointeresate în a elabora strategii de înnoire. Studii de asemenea natură pot fi în prezent mai greu solicitate și plătite institutelor de către ministere, deoarece ele acordă prioritate rezolvării problemelor prevăzute în contracte și nu există posibilitatea finanțării unor astfel de sarcini.

Ca urmare, apreciem că o soluție cu utilitate evidentă în sensul celor menționate mai înainte, ar fi **reglementarea posibilității de a se nominaliza, prin planul fizic, titularizat pentru institutele și centrele de cercetare și proiectare, sarcini de plan concrete** (printre care și elaborarea de strategii de înnoire) **la un nivel de 20—30% din capacitatea unității.** Finanțarea acestor sarcini de plan ar putea să se facă din fondurile de tehnică nouă, direct, așa cum se procedează și în cazul întreprinderilor industriale". **(Ioan BUIU).**

Puncte de vedere în sprijinul

unor noi optici economice

BILANȚUL NUTRITIV, ELEMENT DE APRECIERE A EFICIENȚEI PRODUCȚIEI AGROALIMENTARE

AGRICULTURA, prin mecanismul fotosintezei, este singura formă de activitate umană care reușește să valorifice energia extraplanetară, acționînd ca un adevărat convertizor ce transformă radiațiile solare în energie chimică, sub formă de substanțe organice sintetizate : glucide, protide, lipide ș.a. Covorul verde care acoperă o mare parte a planetei noastre este, în fapt, o imensă uzină de captare a energiei solare, de transformare a ei în energie chimică și de depozitare în compuși chimici sintetizați.

Rezervele de energie ale Terrei, înmagazinate în combustibili fosili, ating cifra de $4{,}3 \times 10^{22}$ Jouli, în timp ce energia solară, primită de pămînt doar în timp de un an, este de ordinul a 3×10^{24} Jouli *). Plantele verzi utilizează numai 1,2% din energia solară care cade asupra lor, dar cu toate acestea, cantitatea de carbon (provenit din bioxidul de carbon fixat în ele prin fotosinteză) este estimată la 30 miliarde de tone pe an. Se apreciază că marea **„uzină verde"** produce anual 100 miliarde tone de biomasă, care cuprinde păduri, plante sălbatice, plante de apă și plante de cultură. Este necesar să reținem însă faptul că din această mare cantitate de biomasă, proporția plantelor de cultură, care reprezintă principala sursă pentru alimentație, este de numai 10—12%, ceea ce, după cum dovedesc statisticile F.A.O., reprezintă prea puțin pentru o populație a globului în plină expansiune.

În aceste condiții, industria alimentară, care prelucrează produsele agricole, are datoria de a le valorifica la nivel superior, ea avînd aceeași importanță pentru agricultură, ca și industria chimică pentru rezervele subsolului. Industria alimentară are responsabilități deosebite, deoarece realizează bunuri pentru a satisface o necesitate primordială a speciei umane, — aceea de întreținere, dezvoltare și evoluție, realizînd produse destinate metabolismului, cu implicații profunde asupra stării de sănătate a populației.

Cercetările de nutriție din ultimii 30 de ani au scos în evidență rolul deosebit pe care-l are alimentația rațională în sanogeneză, importanța pe care o au substanțele plastice și biocatalitice în metabolism. Cu toate că **valoarea nutritivă** este recunoscută ca fiind principalul indice de calitate al unui produs alimentar, reprezentînd în ultimă instanță valoarea de întrebuințare pentru „piața" metabolică, pînă în prezent acest indice nu este cuantificat, ceea ce nu permite să se stabilească economicitatea în obținerea și prelucrarea produselor alimentare. Această situație se datorează atît complexității noțiunii, care este definită de un număr mare de componente, cît și faptului că mult timp s-a făcut greșeala să se confunde valoarea nutritivă cu valoarea energetică (ușor de calculat), ca urmare a încercărilor simplificatoare de a asimila organismul uman cu o mașină. O asemenea concepție este profund eronată, în special în condițiile vieții moderne, cînd organismul necesită un minim de energie, dar un aport crescut de substanțe cu funcții plastice biocatalitice.

*) Cf. calculelor prof. D. O. Holl, de la Colegiul regal din Londra.

În prezent, în condițiile în care se pune problema gestionării și valorificării superioare a resurselor alimentare, **se impune necesitatea măsurării valorii nutritive a produselor agroalimentare,** pentru a cunoaște în ce măsură răspunde fiecare necesităților organismului, capacitatea de sinteză a valorii nutritive de către diferite plante, eficacitatea nutritivă a procedeelor de prelucrare industrială, astfel ca să se optimizeze atît producția agricolă, cît și procesele de transformare din industria alimentară.

Introducerea noțiunii de **„indice al valorii nutritive"** prezintă un interes deosebit pentru aprecierea eficacității nutriționale a proceselor de prelucrare a alimentelor, deoarece permite cuntificarea acestui indicator principal al valorii de întrebuințare a produsului alimentar, dă posibilitatea să se stabilească bilanțurile nutritive și să se optimizeze procesele de industrializare.

Este necesar să precizăm că valoarea nutritivă a unui produs alimentar este dată de compoziția sa în substanțe nutritive, de raportul care există între aceste substanțe, de calitatea lor, de gradul de utilizare digestivă și de modul în care produsul satisface necesitățile organismului. Așadar, noțiunea de valoare nutritivă este deosebit de complexă, numărul substanțelor nutritive dintr-un produs alimentar este deosebit de mare și este dificil a se ține cont de toate la exprimarea numerică a acestei noțiuni. Ca urmare, s-a acceptat propunerea **) de a lua în calcul numai 10 substanțe nutritive de importanță majoră pentru fiziologia normală a organismului : proteine, lipide, glucide, calciu, fosfor, fier, vitaminele A. B_1, B_2, C. Indicatorul valorii nutritive a unui produs alimentar, denumit „valoarea nutritivă a 10 componente (VN_{10})", se calculează pe baza relației : $VN_{10}=1/10$

$$VN_{10} = 1/10\ (Pr.K_{Pr}.b_{pr}.100/d_{Pr} + L.K_L.100/d_L + G.K_G.100/d_G + Ca.K_{Ca}.100/d_{Ca} + P.K_P.100/d_P + Fe.K_{Fe}.100/Fe + A.K_A.100/d_A + B_1.K_{B_1}.100/d_{B_1} + B_2.K_{B_2}.100/d_{B_2} + C.K_C.100/d_C).$$

în care :

Pr, L, G reprezintă conținutul în proteine, lipide și glucide al produsului respectiv, în g/100 g ;
Ca și P — conținutul în calciu și fosfor, în g/100 g ;
Fe — conținutul în fier, în mg/100 g ;
A, B_1, B_2, C — conținutul în vitaminele corespunzătoare, în mg/100 g ;
K — coeficienții de utilizare digestivă a componenților respectivi (cunoscuți din studii de specialitate) ;

**) Făcută de specialistul slovac F. Strviska, într-o lucrare apărută la Bratislava, în 1964.

Tabelul nr. 1

Bilanțul nutritiv la transformarea grîului în făină

Componente	U/M	Grîu	Făină	Pierderi totale	Pierderi %
Greutate	kg	**100**	**75**	**25**	**25**
Proteine	kg	12,0	7,72	4,28	35,6
Grăsime	kg	2,0	0,97	1,02	51,0
Glucide	kg	70,0	55,0	15,0	21,4
Ca	kg	0,052	0,018	0,034	65,3
P	kg	0,357	0,086	0,271	76,0
Fe	g	4,60	1,57	3,03	65,8
Vitamina A	g	—	—	—	—
Vitamina B_1	g	0,49	0,19	0,30	61,2
Vitamina B_2	g	0,21	0,09	0,12	57,1
Vitamina C	g	—	—	—	—
VN_{10}	—	9,62	4,17	5,45	—
% din VN_{10}	—	100	43,3	56,7	

b — coeficientul valorii biologice a proteinelor (din literatura de specialitate) ;
d — necesarul zilnic pentru fiecare substanță nutritivă (conform normelor Ministerului Sănătății).

Cu ajutorul indicelui VN_{10} se poate stabili valoarea nutritivă (pentru 10 componente de bază) a unui produs existent, se poate calcula valoarea nutritivă a unui produs nou realizat și se poate face comparație între diferite produse, apreciind modul în care ele satisfac necesitățile organismului.

odată necesitatea elaborării unor tehnologii conceptual noi, a tehnologiilor integrale, care valorifică complet materiile prime, de tipul unor procese circulare active. Această necesitate devine imperioasă în cazul prelucrării sfeclei de zahăr***), deoarece preocuparea de a obține un produs cu un înalt grad de rafinare, așa cum este zahărul, determină o prelucrare tehnologică cu caracter entropic pronunțat, valorificarea nutrițională a materiilor prime fiind sub 15%, pierzîndu-se complet substanțele nutritive sintetizate de plantă, cu excepția zaharozei. Trebuie subliniat

Tabelul nr. 2

Bilanțul nutritiv la prelucrarea sfeclei de zahăr în zahăr

Componente	U/M	Sfeclă de zahăr	Zahăr	Pierderi totale	Pierderi %
Greutate	kg	100	12	88	—
Proteine	kg	1,05	0	1,05	100
Grăsimi	kg	0,12	0	0,12	100
Glucide	kg	16,5	12	4,5	27,3
Ca	kg	0,03	0	0,03	100
P	kg	0,04	0	0,04	100
Fe	kg	0,8	0	0,8	100
Vitamina A		0,01	0	0,01	100
Vitamina B_1		0,04	0	0,04	100
Vitamina B_2		0,05	0	0,05	100
Vitamina C		10,0	0	10,0	100
VN_{10}	—	1,93	0,23	1,70	—
% din VN_{10}	—	100	11,9	88,1	—

Prelucrările mecanice, fizice, chimice și biochimice la care sînt supuse materiile prime pentru a fi transformate în produse finite determină modificări în compoziția chimică și, implicit, influențează valoarea nutritivă a produselor. Majoritatea metodelor de prelucrare conduc la reducerea valorii nutritive, ca urmare a pierderilor de substanțe utile (glucide, protide, vitamine și săruri minerale). Pentru specialiștii în prelucrarea, gestionarea și distribuirea produselor alimentare, inclusiv pentru societate, este important să cunoască în ce măsură un procedeu sau altul de prelucrare afectează valoarea nutritivă a alimentului obținut, ce măsuri se pot lua pentru reducerea pierderilor.

Pentru exemplificare prezentăm bilanțurile nutritive pentru transformarea grîului în făină, a sfeclei de zahăr și zahăr și a laptelui în brînzeturi (tabelele nr. 1, 2, 3).

Bilanțurile nutritive prezentate demonstrează că, prin prelucrare, produsele pot pierde sensibil din valoarea nutritivă, pierderile fiind de același ordin de mărime cu produsul util, iar în unele cazuri depășindu-l. În majoritatea cazurilor pierderile sînt cauzate de trecerea în subproduse și deșeuri a unor importante cantități de substanțe nutritive. Bilanțurile elaborate ilustrează necesitatea valorificării integrale a potențialului nutritiv al materiilor prime, prin crearea unor tehnologii de prelucrare fundamentate din punct de vedere nutrițional și prin valorificarea completă a subproduselor, în scopul reintroducerii lor în circuitul alimentar. Se conturează deci posibilitatea de folosire a indicelui de valoare nutritivă, ca un instrument eficace de optimizare a tehnologiilor din industria alimentară, impunîndu-se totfaptul că acest efect, neeconomic din punct de vedere nutrițional, se obține cu prețul unor consumuri mari de energie (pentru producerea unei tone de zahăr sînt necesare 0,7 tone de păcură). Chiar și din punctul de vedere al unui simplu bilanț energetic, se constată că energia cheltuită este mult mai mare decît valoarea energetică a produsului extras (nu obținut, deoarece valoarea energetică a sfeclei de zahăr folosite pentru fabricarea zahărului este mai mare decît a produsului finit). În plus, acestui efect neeconomic, de eliminare a unor substanțe utile, i se adaugă și poluarea mediului.

Avînd în vedere că grîul este considerat de F.A.O. drept produsul alimentar strategic de importanță primară, este util să se facă o analiză mai

trează pierderi importante — care depășesc 50% — ale valorii nutritive a cerealelor, în toate variantele de măciniș în care se obține făina tip 600, respectiv făina albă ; singura variantă la care pierderile de substanțe nutritive sînt mai mici este măcinarea cu o singură extracție, 0—85%, prin care se obține făină integrală.

Cercetările de nutriție recente demonstrează că **făina integrală** prezintă nete **avantaje din punct de vedere nutritiv :**

- are o valoare nutritivă superioară făinii albe, datorită conținutului mai ridicat în proteine, aminoacizi esențiali, vitamine și săruri minerale ;
- prin conținutul mai ridicat de fibre are o acțiune pozitivă în fiziologia gastrointestinală, favorizează peristaltismul intestinal, previne constipația și formarea substanțelor cancerigene în colon ;
- favorizează instalarea mai rapidă a stării de sațietate și previne consumul exagerat de pîine, care aduce un surplus de calorii.

Din punct de vedere economic, creșterea ponderii pîinii integrale în alimentație aduce următoarele avantaje :

- crește randamentul extracției în medie cu 10%, ceea ce determină un coeficient corespunzător de utilizare a grîului ;
- se reduce consumul de energie necesar pentru măcinarea unei tone de grîu, în medie cu 6 kWh, ceea ce, raportat la întreaga cantitate de grîu măcinată în țară, reprezintă cîteva milioane de kWh.

Este, deci, clar că stabilirea bilanțurilor nutritive la măcinarea cerealelor demonstrează eficiența acestei metode de analiză a proceselor de prelucrare, în vederea optimizării tehno-

Tabelul nr. 3

Bilanțul nutritiv la transformarea laptelui în brînzeturi

Componente	U/M	Lapte	Brînză	Pierderi totale	Pierderi %
Greutate	kg	100	12,5	87,5	—
Proteine	kg	3,5	3,45	0,15	4,3
Grăsimi	kg	3,27	3,07	0,20	4,3
Glucide	kg	4,70	0,30	4,40	93,5
Ca	kg	0,12	0,11	0,01	8,31
P	kg	0,10	0,067	0,033	33,0
Fe	g	0,10	0,075	0,025	25,0
Vitamina A	g	0,05	0,05	0	0
Vitamina B_1	g	0,04	0,005	0,035	87,5
Vitamina B_2	g	0,17	0,044	0,126	74,0
Vitamina C	g	2,0	0	2,0	100,0
VN_{10}		4,21	2,60	1,61	—
% din VN_{10}		100	61,8	38,2	—

amănunțită a proceselor de măcinare a cerealelor, în cele 6 variante aplicate la noi în țară.

Din analiza bilanțurilor nutritive se constată că prin măcinare se înregis-

logiilor, prin reducerea pierderilor de valoare nutritivă. Totodată, aceasta poate servi ca o nouă bază, mai reală și științifică, de apreciere economică (evaluare prin prețuri) a produselor agroalimentare.

Brad SEGAL
Rodica SEGAL
Universitatea Galați

***) **N. red. :** Pe această temă, în revista noastră au fost publicate mai multe articole, conținînd relatarea unor experiențe concrete (de la întreprinderea din Roman, de pildă) și propuneri de valorificare superioară a tuturor componentelor utile din materia primă.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

Planificarea și urmărirea producției nete pe secții

ÎN CONDIȚIILE aplicării noului mecanism economico-financiar realizarea în toate unitățile a indicatorului producție netă — indicator ce exprimă efortul propriu la sporirea valorii nou create — are o importanță deosebită. Noul mecanism economic nu este și nu poate fi interpretat doar ca o simplă schimbare a formei de evidență și raportare ; funcționarea lui cu rezultate corespunzătoare presupune crearea cadrului de adaptare la specificul fiecărei unități, astfel încît atît realizarea sarcinilor de plan cît și măsurarea rezultatelor muncii să fie posibile nu numai la nivelul întreprinderii, ci și la nivelul secțiilor.

În vederea traducerii în viață a acestei importante sarcini colectivul de muncă al întreprinderii de medicamente **„Terapia"-Cluj** s-a preocupat încă de la început pentru o cît mai corectă înțelegere și aplicare a noului mecanism economic, pentru realizarea integrală a noilor indicatori de plan. Datorită profilului de fabricație deosebit de complex însă și a gradului înalt de integrare a producției, pînă în prezent nu s-au găsit soluții aplicabile care să permită urmărirea și măsurarea eficientă a valorii nou create pe fiecare secție în parte.

Planificarea și urmărirea pe secții a producției nete se poate efectua prin mai multe metode ; dintre acestea trebuie s-o alegem pe aceea care necesită cît mai puține modificări în sistemul actual de evidență (la nivel de întreprindere) dar care totodată să asigure următoarele cerințe : sarcina de plan și respectiv rezultatul muncii obținut la nivel de secție să fie regăsibile la nivelul întreprinderii ; elementele luate în calculul sarcinii de plan să fie din cadrul ariei de preocupări a colectivului respectiv și să fie comparabile cu cele ce se vor lua în calcul la măsurarea rezultatelor muncii ; temeinicia dimensionării sarcinii de plan și rezultatul muncii consemnat să fie ușor verificabile ; elementele luate în calcul să permită localizarea concretă atît a deficiențelor cît și a realizărilor deosebite ; realizarea sarcinii de plan să poată fi cunoscută la nivelul secției cel mai tîrziu în următoarele 3 zile de la expirarea lunii de plan.

Opinăm pentru **planificarea activității secției, prin utilizarea indicatorului „producție netă" calculat pe baza consumului normat de muncă trecută și vie la preț de înregistrare.**

Însușindu-ne conținutul economic pe care urmează să-l exprime producția netă de secție, dimensionarea sarcinii de plan și respectiv măsurarea rezultatelor muncii nu ni se mai par probleme deosebite, întrucît toate elementele necesare, sub o formă sau alta, sînt folosite și în prezent în întreprindere. Va trebui totuși să avem în vedere ca în producția netă de secție să nu se cuprindă elemente de cheltuieli asupra cărora colectivul secției nu poate acționa, chiar dacă pînă în prezent, conform metodologiei, se evidențiau de exemplu în costul pe secție și cheltuielile de aprovizionare. Acestea, desigur, se vor evidenția și repartiza pe produse în concepția stabilită, numai după total cost de secție.

Stabilirea planului producției nete pe secție

SARCINA DE PLAN producție netă la nivelul unei secții coincide cu planul producției în structura fizică evaluat la cost net de secție.

Planul costurilor se întocmește și în prezent pe produse și secții la începutul fiecărui an. Din acest punct de vedere metodologia corespunde, în continuare fiind necesare doar unele adaptări. Dacă pînă în prezent pentru un produs s-a întocmit o singură calculație de preț (modul de organizare permițînd aceasta), în concepția prezentei propuneri, în cazul cînd se justifică și este posibil, într-o secție vom forma mai multe colective organizate (denumite în prezent tot secții) ; produsul respectiv va rămîne deci obiectul muncii mai multor secții sau chiar al tuturor (reorganizarea făcîndu-se pe faze de lucru), situație în care va trebui să întocmim tot atîtea calculații de cost de secție, dar bineînțeles conținînd activitatea fiecăreia în parte.

Retribuțiile indirecte și impozitul C.A.S. cuprinse în prezent în cadrul cheltuielilor de întreținere și funcționare a utilajelor și cheltuielilor de secție vor trebui evidențiate separat de elementele ce exprimă munca trecută. Repartizarea volumului lor pe produsele secției urmează a se face identic ca în prezent.

Potrivit metodei propuse, în planul producției nete nu se includ decît elementele ce pot fi influențate de activitatea secției ; în planul de costuri pe secție nu se vor include — ca în prezent — cheltuielile de transport, acestea urmînd a fi evidențiate și repartizate pe produse după total cost de secție.

Măsurarea rezultatelor muncii la nivelul secției

REALIZAREA producției nete pe secții presupune de fapt respectarea principiului și metodologiei avute în vedere la stabilirea sarcinii de plan. Rezultatele obținute în activitatea secției pot și trebuie cunoscute cel mai tîrziu în trei zile de la expirarea lunii de plan, dar în funcție de dotarea nucleelor de calcul cu aparatură și specialiști rezultatele pot fi cunoscute și decadal.

Spre deosebire de metodologia prevăzută pentru stabilirea sarcinii de plan, la organizarea și asigurarea datelor și evidențierea rezultatelor apar și următoarele :

— Pentru determinarea realizării planului producției nete din producția realizată a secției (volumul producției fizice evaluată la cost de secție) se va scade sau adăuga diferența de stocuri de producție neterminată de la începutul și sfîrșitul lunii de plan, care se stabilește prin inventare separat pentru elementele de muncă trecută și separat pentru retribuțiile directe.

— Pentru ușurința calculului, opinăm ca stocurile de producție neterminată să nu cuprindă partea aferentă din retribuțiile indirecte. Totalul retribuțiilor indirecte și impozitul CAS aferent acestora să fie repartizate pe producția efectiv realizată. În ideea organizării de colective de muncă cît mai mici posibile, retribuțiile indirecte nu se mai pot ridica la valori semnificative : în plus, stocurile de produse neterminate se vor reduce față de prezent odată cu reorganizarea producției pe cît posibil pe faze de lucru.

— Transpunerea pe calculator a evidenței și urmăririi realizărilor va permite înregistrarea zilnică a materiilor prime, materialelor, ambalajelor etc, scoase din depozite pentru producție (pe bază de bonuri) circuitul urmînd a se realiza corespunzător noii situații.

Realizarea producției nete a unei secții poate fi influențată față de plan prin atragerea sau detașarea pe parcursul perioadei de plan a unor lucrători de la alte secții pentru producția propriu-zisă, sau pentru lucrări de întreținere, reparații etc ; activitatea acestora exprimată valoric (timp x tarif) se

va scade din producția netă a secției beneficiare, ca orice altă cheltuială de muncă trecută și se va adăuga la producția netă pe bază de bon) la secția prestatoare a serviciului respectiv.

— Materialele refolosibile, ambalajele recuperate etc. peste prevederile de plan, utilizarea unor materii prime sau a unor înlocuitori, la prețuri mai mici decît cele prevăzute în plan (din inițiativa colectivului secției) nu se vor considera abateri de plan, economiile respective influențînd nivelul de realizare al producției nete a secției.

Introducerea noului mecanism economic pînă la nivelul celei mai mici formațiuni de muncă (posibil de organizat), prin stabilirea de sarcini concrete și asigurarea măsurării reale a rezultatelor muncii pe întreaga filieră a producției materiale, pe baza **planului producției nete pe secții** prezintă următoarele avantaje :

1 **Se asigură mobilizarea colectivului întreprinderii, gospodărirea mai eficientă a mijloacelor tehnico-materiale și a personalului,** astfel : o secție de producție va stabili mai atent cînd și ce cantități de materii prime, materiale, piese de schimb etc. trebuie scoase din depozitul întreprinderii, cum vor trebui gospodărite și cum poate fi influențată finalizarea și predarea producției, prin îmbunătățiri tehnologice și organizatorice ; se va avea în vedere o mai bună întreținere a instalațiilor în vederea menținerii lor într-o perfectă stare de funcționare, orice stagnare sau oprire a producției avînd implicații concrete asupra colectivelor secțiilor de producție și implicit asupra întregii întreprinderi ; gospodărirea utilităților devine mai controlabilă ; va crește interesul pentru eliminarea risipei și găsirea de soluții eficiente : problema asigurării și poate mai exact spus, a stabilirii necesarului real de muncitori pe diferite specialități, personalul tehnic. auxiliar etc. își va găsi mai ușor soluția. Conducerea unei secții, întregul său colectiv nu va mai reclama (mai mult sau mai puțin arbitrar), pe baza unor norme de muncă depășite sau greu de stabilit în cadrul unor activități complexe, lipsa de personal, cunoscînd că munca fiecărui om din cadrul colectivului se va reflecta concret în produsul nou creat deci în producția netă a secției și prin aceasta în realizarea acordului global : secțiile vor reflecta mai mult asupra necesității reale și dimensionării mai precise a unor servicii solicitate de la alte secții sau din afara întreprinderii, cunoscînd că toate acestea îi vor diminua realizările din producția netă ; se vor căuta deci, soluții în cadrul secției, atît printr-o mai bună utilizare a personalului propriu, cît și eventual prin revizuirea structurii și calității personalului.

2 **Se determină îmbunătățirea mecanismului de planificare și conducere în contextul următoarelor idei :**

Dimensionarea și transmiterea sarcinii de plan pe secții va trebui privită nu ca o defalcare în sine a sarcinilor primite de la forul tutelar, ci ca o reflectare concretă a potențialului de producție exprimat în capacități, tehnologii, utilități și oameni, puse la dispoziția secțiilor.

Compartimentele funcționale și auxiliare, indiferent de nivel, se vor vedea mult mai corespunzător implicate în asigurarea în timp util a tuturor condițiilor care să permită o producție continuă și eficientă, cunoscînd că : marea majoritate a personalului din întreprindere va fi mobilizat direct și concret în realizarea sarcinilor de plan ; echilibrarea activității întreprinderii pe compartimente și profesii va putea fi organizată după necesități mai concrete și nu după coeficienți.

Întregul mecanism propus nu necesită modificări esențiale în sistemul de evidență și poate fi adaptat și aplicat relativ ușor și în timp relativ scurt în numeroase întreprinderi cu profil și grad de integrare asemănătoare unității noastre.

Aurelian NIȚU
director adjunct la întreprinderea de medicamente „Terapia" Cluj-Napoca

NOTE

BALANȚELE SINTETICE: NUMAI PE TOTAL PRODUS SAU ȘI PE SORTIMENTE?

ÎN SISTEMUL balanțelor sintetice sînt cuprinse un număr limitat de produse, apreciate ca avînd pondere mai mare în economie. Pentru a se încheia contractele și a se efectua transportul, balanțele trebuie defalcate pe sortimentele care compun produsul și, acolo unde este cazul, cantitatea se transformă în unități fizice spre a se putea stabili necesarul real de transport. În prezent, deoarece balanța sintetică se întocmește numai pe total produs, apar situații cînd această balanță este echilibrată la unele sortimente, dar la altele este.... dezechilibrată. Aceasta obligă coordonatorul de balanță să stabilească un alt program de producție decît cel optim pe care producătorul l-a avut în vedere cînd a făcut proiectul de plan de producție (pe care l-a înaintat forurilor superioare și care, sub aspect financiar, a fost aprobat), cu toate neajunsurile ce decurg de aici.

Remediul ar fi ca balanța sintetică pe total produs să fie completată cu elaborarea de balanțe sintetice ajutătoare pentru toate sortimentele care intră în componența produsului și pentru care coordonatorul de balanță să elaboreze balanțe analitice, pe baza cărora să emită repartițiile în vederea încheierii contractelor. În prezent, nu se face acest lucru pentru toate sortimentele deoarece unele organe de sinteză (MACF) apreciază că ar fi necesar, în acest sens, un foarte mare volum de muncă. Este adevărat. Dar, ținînd seama de posibilitățile calculatoarelor, problema poate fi — după părerea noastră — totuși rezolvată. Se cere însă ca, în prealabil, să se stabilească precis algoritmii de calcul care trebuie transpuși în programe pentru calculator.

Anumite dificultăți în încheierea operativă a contractelor și în derularea lor sînt cauzate, în continuare, de faptul că nu există o responsabilitate unică în urmărirea executării balanței analitice, mai ales atunci cînd, pe parcurs, apar abateri de la prevederile inițiale. Problema cea mai spinoasă este aceea a raportului între export și intern — în condițiile cînd resursa nu se realizează — și cînd direcția din minister care se ocupă cu exportul solicită integral — așa cum este și normal — fondul de marfă pentru export, în timp ce direcția care răspunde de fabricația în țară a respectivelor produse solicită întreprinderilor să onoreze mai operativ prevederile din graficele stabilite în acest scop Această diviziune a preocupărilor face — după părerea noastră — ca uneori să nu se asigure integral nici exportul, nici necesarul intern. Soluția ar putea fi, credem, ca de executarea balanței — la toți indicatorii — să răspundă o singură direcție din minister.

Aceste probleme, precum și altele (stabilirea mai riguros fundamentată a termenelor de finalizare a operațiunilor precontractuale etc.) sînt de stringentă actualitate, întrucît Centrul de calcul al MATMCGFF elaborează sistemul informatic al aprovizionării tehnico-materiale. Avînd în vedere cheltuielile reclamate de proiectarea și implementarea unui sistem informatic atît de vast, consider că ar putea fi utilă, pentru sporirea eficienței acestei acțiuni, o analiză prealabilă — la nivelul economiei naționale — care să dea soluții clare de lucru în perspectivă în această problemă — inclusiv privind dotarea cu tehnică electronică de calcul.

C. SUCIU

Sporirea aportului turismului la dezvoltarea economico-socială

CONJUNCTURA favorabilă pentru turism, potențialul turistic complex de care dispune țara noastră, rolul economic important pe care îl poate juca această activitate, așa cum demonstrează experiența multor țări, inclusiv a țării noastre, sînt tot atîtea argumente care cer să se acorde turismului o atenție particulară. Pornind de la aceste considerente „Revista economică" împreună cu Ministerul Turismului organizează o dezbatere amplă asupra principalelor aspecte ale activității turistice — dezvoltare în viziunea sistemică a zonelor turistice, ridicarea nivelului calitativ și diversificarea amenajărilor și serviciilor turistice, extinderea și ameliorarea continuă a diferitelor forme de turism (odihnă și sport, balnear și de tratament, cunoaștere și documentare etc) în funcție de specificul zonelor, ridicarea gradului de utilizare a bazei materiale, sporirea eficienței economice a turismului — cu participarea specialiștilor și a cadrelor de răspundere din organele centrale și locale, din cercetare și activitatea practică.

În cele ce urmează publicăm un prim articol consacrat acestor probleme.

O activitate economico-socială în expansiune

TENDINȚELE înregistrate pe plan mondial ca, dealtfel, și experiența țării noastre demonstrează că turismul este unul dintre cele mai dinamice sectoare ale activității economico-sociale. Pe plan mondial încasările din turism au crescut în ultimii 4 ani în medie cu 18 la sută, cu excepția anului 1979 cînd creșterea față de anul precedent a fost de 15 la sută (în prețuri curente). Desigur, nu se poate face abstracție și de o influență a proceselor inflaționiste, dar nu este mai puțin adevărat că această creștere o depășește de 3 ori pe aceea a comerțului mondial, care a fost de 5 la sută și care a suferit și ea aceleași influențe. Conform datelor Organizației Mondiale a Turismului în cursul anului trecut s-a înregistrat un număr record, de 270 milioane turiști străini, ceea ce înseamnă o creștere de 4 la sută față de anul precedent, cu încasări de 75 miliarde dolari.

Se poate considera cu destulă certitudine că, în afara unor evenimente neprevăzute, această tendință se va menține. Dealtfel, după aprecierile forului italian de specialitate, ENIT, pentru acest an se așteaptă un număr de circa 300 milioane turiști și încasări de 100 miliarde dolari. Această adevărată expansiune a turismului pare să fie stimulată cel puțin de următorii factori : creșterea timpului liber, sporirea veniturilor unor categorii ale populației, interesul pentru vizitarea unor locuri noi ,care devin mai ușor accesibile datorită mijloacelor și formulelor de transport și comunicație din ce în ce mai lesnicioase, dorința firească a oamenilor de a cunoaște cît mai mult. La acestea trebuie, desigur, adăugate, dar în nici un caz pe ultimul loc, oferta turistică tot mai bogată și mai variată, care accentuează interesul pentru diferite zone sau țări turistice, ca și, de asemenea, intensificarea, în același scop, a propagandei turistice.

În această conjunctură țara noastră nu ar avea decît de cîștigat dacă și-ar accentua preocupările pentru promovarea turismului. Trebuie să ținem seama că și pe piața turismului există o puternică competiție și că România a început să își valorifice potențialul turistic relativ mai tîrziu în comparație cu alte țări cu care ne confruntăm pe această piață. De aceea trebuie să facem eforturi pentru a fi în continuare competitivi și a juca un rol cît mai important în turismul mondial. În această competiție, în favoarea noastră acționează un factor esențial : minunatul potențial turistic de care dispunem, mai bogat și mai variat chiar decît al unor țări cu tradiție în acest domeniu și — mai ales — condițiile prielnice create prin politica de pace, de destindere și de colaborare promovată de partidul și statul nostru. Totodată, caracterul de noutate al ofertei noastre nu trebuie interpretat ca un inițial dezavantaj ci ca un mijloc inedit de atracție, cel care transformă outsiderii în veritabili cîștigători. Am spune că această situație se aseamănă cu aceea a țărilor care trec mai tîrziu la dezvoltarea unei industrii, ceea ce este un dezavantaj în sine, dar care au chiar prin aceasta, avantajul de a-și crea încă de la început o bază materială modernă și competitivă.

Interesul sporit pentru turism, atît din partea ofertantului de servicii turistice, cît și din partea beneficiarilor decurge și din dubla funcțiune a turismului ; economică și socială, absolut inseparabile. Dar, desigur, una sau alta poate să prevaleze în funcție de unghiul din care este privită activitatea de turism. De pe poziția investitorului, a ofertantului de servicii turistice, prevalează, în mod firesc, aspectul economic, deoarece el este interesat să valorifice cît mai bine investițiile făcute. **„Noi, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, am investit mult în sectorul de turism, avem în continuare un program mare de construcții și de aceea este necesar să fie luate toate măsurile pentru valorificarea eficientă a bazei pe care am creat-o"**[1]. Tocmai în această optică credem că investițiile în turism ar trebui tratate, din punct de vedere al regimului care li se aplică, drept investiții economice și nu social-culturale, mai ales că activitatea turistică aduce întotdeauna beneficii și nu este niciodată subvenționată. Nu întîmplător în numeroase țări cu tradiție, turismul este privit ca o adevărată industrie, avînd, dealtfel, un real efect antrenant asupra altor ramuri ale sferei serviciilor și chiar ale producției materiale.

Dezvoltarea susținută a bazei materiale

DUPĂ cum spuneam, România dispune de numeroase și interesante frumuseți turistice, are importante atuuri geografice, istorice, arheologice, folclorice, artistice și chiar culinare, dar care au fost prea puțin valorificate în trecut. Plecînd de la existența condițiilor obiective atît de favorabile, de la creșterea susținută a standardului de viață al populației și, odată cu aceasta, a cererii interne pentru turism și ținînd seama de necesitatea participării tot mai active a României socialiste la circuitul turistic internațional, ca o sursă de sporire a activelor balanței comerciale și de plăți a țării, după anul 1965 s-au făcut eforturi deosebite pentru dezvoltarea, practic pentru crearea, bazei materiale necesară desfășurării activității turistice. În acest scop în decursul a trei cincinale, respectiv în perioada 1966—1980, de cînd a început crearea bazei materiale, turismul a beneficiat de un volum total de investiții de 11 miliarde lei.

Pentru a se putea realiza o valorificare complexă a patrimoniului turistic al țării, s-a acționat în ultimii 15 ani, pe patru direcții principale : litoral, stațiuni balneo-climaterice, stațiuni de munte, orașe și trasee turistice. În cincinalul actual preocupările s-au îndreptat spre stațiunile balneare și spre cele montane. Dealtfel, aceeași orientare va fi dominantă și în cincinalul viitor cînd numărul locurilor de cazare în stațiunile de munte și cele balneare va crește cu aproape 12 000 iar cele ale litoralului cu circa 4 900. Corespunzător evoluției cererii turistice de la un turism sedentar spre un turism profilat pe documentare și informare, cu bogat conținut cultural-științific, se va acorda în continuare atenție dezvoltării bazei materiale din orașe și de pe traseele turistice, în care scop vor fi construite circa 9 000 locuri de primire.

Criterii complexe de fundamentare a deciziei de investiții

ÎN GENERAL, la determinarea opțiunilor în materie de investiții se au în vedere o serie de criterii principale printre care : concentrarea eforturilor materiale, financiare și umane pe un număr redus de obiective pentru scurtarea duratei de execuție a acestora ; valorificarea unor noi zone și trasee turistice ; valorificarea potențialului

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate" vol. 5, Ed. politică, 1971, p. 307.

geotermal de care dispune țara ; alegerea amplasamentelor de cel mai mare interes și asigurarea unei repartizări judicioase și armonioase a bazei turistice pe tot teritoriul țării ; dimensionarea justă a investițiilor în vederea obținerii unei eficiențe economice și sociale maxime.

O viziune sistemică, de ansamblu, devine absolut necesară la proiectarea unei noi stațiuni turistice sau a dezvoltării și modernizării celor existente. Aceasta implică analiza a trei serii de factori care ne conduc la construirea modelelor corespunzătoare, respectiv a modelului-program, a modelului de funcționare și a modelului spațial. În cazul primului model se au în vedere condițiile naturale (așezare, populație, etc.), dotările preexistente, precum și caracteristicile cererii turistice care trebuie satisfăcută ; modelul de funcționare se referă la determinarea principalelor funcțiuni turistice ale stațiunii : cazare, servicii, agrement, sport, tratament, transport și circulație etc. ; modelul spațial urmărește să rezolve adaptarea dimensiunilor și arhitecturii construcțiilor la specificul regiunii, intervenții cît mai limitate în elementele de bază ale reliefului, păstrarea nealterată a celorlalte caracteristici ale mediului înconjurător.

Pentru moment, o problemă prioritară o constituie ridicarea, în ritm mai rapid, a gradului de confort și îmbunătățirea dotărilor turistice complementare la toate unitățile de turism, deoarece cererea turistică devine tot mai exigentă, iar oferta rămîne competitivă numai în măsura în care reușește să satisfacă cerințele cele mai diverse ale solicitanților.

Astfel, în stațiunile montane — concomitent cu construirea de noi capacități și cu îmbunătățirea gradului de confort al celor existente — s-a pus un accent deosebit pe multiplicarea și diversificarea posibilităților de agrement, sport și transport pe cablu. La Poiana Brașov, raportul dintre capacitatea de primire a pîrtiilor de schi și a posibilităților de transport pe cablu, comparativ cu capacitatea de cazare, s-a modificat de la 0,65 în 1976 la 1,24 în prezent, în condițiile în care se consideră ca optim un coeficient de 1,3—1,6 locuri transport pe cablu/un loc de cazare. Trebuie însă subliniat că dacă pînă în prezent locul îngust îl reprezenta transportul pe cablu, într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat, odată cu continuarea sporirii capacității de cazare și de transport, îngustarea se deplasează spre capacitatea pîrtiilor de schi, care tinde să rămînă în urmă. Situația devine mai acută mai ales în perioadele de supraaglomerare, cum sînt vacanțele de iarnă ale studenților și elevilor.

Se poate spune că asemenea orientări au fost și sînt valabile și pentru stațiunile balneo-climaterice, unde eforturile s-au îndreptat spre modernizarea și corelarea capacității bazelor de tratament cu capacitățile de cazare, în condițiile creșterii accelerate a acestora din urmă. În prezent bazele de tratament sînt dotate cu aparatură modernă, fiind în măsură să efectueze numeroase tratamente complexe, iar la noile capacități de cazare legătura cu aceste baze s-a realizat prin spații închise. Astfel, începînd din anul 1976 în 6 stațiuni de o deosebită valoare terapeutică s-au realizat asemenea baze de tratament cu o capacitate de peste 65 000 proceduri majore pe zi. Totodată, s-a urmărit și în stațiunile balneo-climaterice realizarea unor zone de sport și agrement pentru a le mări funcționalitatea. În același scop ar trebui, poate, ca în perspectivă să studiem și oportunitatea funcționalității mixte a unor localități, ca stațiuni de tratament și ca stațiuni pentru sporturi de iarnă, mai ales că multe dintre ele, amplasate în zone montane, oferă condiții foarte bune pentru aceasta.

Avînd în vedere obiectivele stabilite de cel de-al XII-lea Congres al partidului, cît și prevederile Programului-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare a calității vieții, în care se prevede generalizarea reducerii săptămînii de lucru, vor trebui desigur luate o serie de măsuri de perfecționare a bazei materiale a turismului pentru a corespunde cererii crescute care se va înregistra, inclusiv prin crearea unor microzone turistice, cu posibilități de cazare și agrement, în apropierea marilor centre urbane. În acest sens o mai mare atenție ar trebuie să se acorde valorificării turistice a lacurilor, atît a celor naturale cît și a celor de acumulare, precum și a cursurilor de ape curgătoare.

Eficiență economică în creștere

DACĂ numărul total al turiștilor, pe cele două categorii : intern și internațional, practic s-a dublat din 1970 pînă în 1979, ceea ce demonstrează expansiunea în care se află această activitate, în aceeași perioadă, numărul personalului ocupat în această activitate a sporit cu mai puțin de 55 la sută, concomitent cu creșterea calitativă a serviciilor. În ceea ce privește gradul de ocupare a capacităților de cazare acesta a crescut de la 67,1 la sută în 1970 la 76,9 la sută în 1970, urmînd să ajungă la 83,1 la sută în anul 1985. Desigur că o dată cu diversificarea dotării turistice a stațiunilor, respectiv a mijloacelor de sport și agrement, acest indicator va tinde spre limita maximă posibilă.

Dar creșterea eficienței activităților turistice reiese și din alte aspecte. Este, credem, încurajator faptul că în anul 1979 față de anul 1970, ca urmare a diversificării și a ridicării nivelului calitativ al serviciilor oferite turiștilor, încasările în lei valută/zi turist au crescut de peste 2,5 ori, iar volumul beneficiilor pe un loc cazare de circa 4,5 ori. Semnificativ este și faptul că în cincinalul actual se realizează o creștere a volumului total de beneficii de circa 55 la sută. Toate acestea reflectă, evident, creșterea cotei turismului românesc pe piața internațională și sînt, în același timp, tot atîtea argumente care pledează pentru acordarea unei atenții sporite turismului ca ramură producătoare de venit național. În același timp ele demonstrează că în direcția sporirii eficienței economice a acestei activități, a creșterii aportului valutar al turismului, există încă multe rezerve și că trebuie să se acționeze în continuare cu toată perseverența pentru valorificarea lor. Dar aceasta este o problemă atît de importantă, încît merită o tratare separată.

Desigur există și alte numeroase probleme de actualitate, care și ele condiționează direct sau indirect eficiența turismului. În primul rînd criza energetică, creșterea continuă a prețurilor la energie și în special ale petrolului vor avea, desigur, consecințe importante pe termen lung și asupra turismului. Ca toate celelalte ramuri ale economiei și turismul va trebui să se adapteze unei epoci în care energia va fi costisitoare. În această situație devine absolut necesar să studiem și să găsim noi formule de transport ca și soluții pentru noile construcții care să economisească în cît mai mare măsură energia. Revenirea la transportul pe calea ferată, poate cu vagoane special concepute pentru uzul turistic, cu vedere panoramică, servicii plătite sau incluse în costul biletului etc., ar fi credem una dintre soluții.

În privința noilor construcții turistice vor trebui găsite soluții cît mai eficiente de izolare termică și în această privință folosirea unor materiale locale tradiționale pare să fie una dintre ele. De asemenea, primele rezultate obținute pe litoral în privința utilizării energiei solare sînt promițătoare și vom acționa pentru extinderea acestei utilizări.

În sfîrșit consider că pentru o creștere mai rapidă a posibilităților turistice ale țării, pentru care esențială este capacitatea de cazare, va trebui să valorificăm experiența cîștigată de satele de vacanță, mai ales în zonele pitorești, pe principalele trasee turistice. Extinderea acestei forme de cazare s-ar putea realiza cu foarte puține investiții, solicitînd însă un efort organizatoric, și ar răspunde și cererii specifice unui anumit segment al pieței turistice. Pe de altă parte, acțiunea s-ar încadra și în orientarea stabilită de cel de-al XII-lea Congres al partidului privind dezvoltarea industriei mici și artizanale în vederea valorificării resurselor locale de forță de muncă și materiale. Turismul, el însuși un factor de creștere prin rezultatele economice pe care le aduce, atrage după sine și dezvoltarea altor activități : servicii de diverse categorii, artizanat, etc. De asemenea, ar mai putea fi avută în vedere și posibilitatea ca unele consilii unice agroindustriale, ele însele, sau în colaborare cu oficiile județene de turism sau cu cooperația de consum să organizeze hanuri sau popasuri turistice pe care să le aprovizioneze cu produse din producția proprie. Dar, evident, odată intrați pe acest teren, gama soluțiilor posibile este extrem de largă.

Este de așteptat ca dezbaterea organizată de „Revista economică", să ofere tocmai asemenea noi variante de soluții pentru valorificarea cît mai înaltă a potențialului turistic în funcție de condițiile locale specifice, pentru sporirea continuă a aportului acestei activități la crearea resurselor necesare dezvoltării și a creșterii calității vieții întregului nostru popor.

Costache ZMEU
adjunct al ministrului turismului

Dezbatere R. E.: „INFORMATICA — sarcini calitativ noi"

POSIBILITĂȚI DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A UTILIZĂRII TEHNICII DE CALCUL

LA RECENTA Ședință plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, referindu-se la necesitatea rațională a personalului muncitor care nu lucrează direct în producție, a criticat faptul că introducerea calculatoarelor, conducerea prin mijloace electronice a activității economice nu a dat încă rezultatele așteptate din acest punct de vedere. Desigur, nimeni nu poate contesta eficiența informaticii în sine, dar ceea ce interesează este eficiența modului în care ea este utilizată. Or, sub acest aspect sîntem încă deficitari, față de importantele eforturi materiale și organizatorice făcute pentru înzestrarea cu tehnică de calcul și pentru exploatarea ei.

Punctelor de vedere exprimate anterior de diferiți specialiști, în cadrul dezbaterii R.E. „Informatica – sarcini calitativ noi", le adăugăm încă două contribuții care demonstrează necesitățile și posibilitățile concrete de creștere a eficienței în proiectarea și exploatarea sistemelor informatice.

CU PRIVIRE LA TEHNOLOGII

AVÎND ÎN VEDERE concepția unitară în care sînt tratate în țara noastră problemele din domeniul informaticii, este posibilă și necesară o abordare corespunzătoare și a sistemelor informatice, care să valorifice resursele generate de însuși sistemul unitar al activității de informatică. Astfel, proiectanții de hardware și software din țara noastră ar trebui să țină seama de interesele de ansamblu ale activității de informatică — deci inclusiv, sau chiar în mod special, de eficiența pe care o oferă utilizatorilor prin modul de realizare a produselor. Este posibilă chiar o soluție optimizată din punctul de vedere al eficienței generale, pentru întreg domeniul, de la fabricație pînă la utilizare.

● În activitatea de proiectare

ÎN PREZENT, după sistemul (metodologia) : analiză, proiectare, programare, implementare, întreținere-exploatare, se impune intervenția unor specialiști pentru fiecare din aceste etape. Printr-o abordare complexă, începînd cu echipamentele de calcul și software-ul acestora, lucrările s-ar putea simplifica, în sensul ridicării eficienței activității de proiectare.

În acest scop, echipamentele ar trebui să fie cît mai accesibile (direct) proiectanților, să nu pretindă cunoașterea unor limbaje sofisticate sau a unor tehnici informatice deosebite, — iar constructorii de software de bază să elaboreze și limbaje generale, ușor accesibile analiștilor din orice domeniu. Adică : analistul, după ce își definește problema din punct de vedere logic, să o poată transpune pe mașină într-un limbaj generalizat, astfel încît să permită doar descrierea problemei (în sensul ca aceasta să fie complet determinată), fără a se pretinde vreo performanță de programare (de exemplu, un limbaj de tipul Freecobol — generalizat, sau alte limbaje în formă simplificată).

Această transpunere simplă pe calculator este necesară (și nu este cazul să fie eliminată, în sensul de a fi efectuată de către programatori, așa cum s-ar putea afirma la prima vedere), cel puțin din 3 motive :

— însăși etapa de analiză a sistemelor tinde să fie realizată cu asistare de calculator (LDS, ADS etc.), deci analistul trebuie să cunoască totuși, la un anumit nivel, tehnicile generale de programare specifice activității de analiză ;

— orice specialist al viitorului va putea (și va trebui) să aibă un minimum de contact direct cu calculatoarele, fără să facă apel la intermediari (programatori) ;

— tendința dezvoltării calculatoarelor este spre intensificarea dialogului om-calculator, chiar dacă în unele cazuri problema este de perspectivă mai îndepărtată.

Admițînd realizarea etapei de analiză pînă la transpunerea lucrării într-o formă determinată pe calculator, se pune în continuare problema performanțelor. Această etapă (a doua) ar urma să fie realizată, în perspectiva apropiată, de un număr redus de specialiști din centrele de calcul (de exemplu, ingineri de exploatare), care să execute conversia programelor realizate în formă simplificată, în sisteme de programe de performanță, cu baze de date evoluate etc. Ulterior problema ar urma să fie rezolvată printr-un sistem de programe de conversie (furnizate de producătorii software-ului de bază pentru un anumit produs hardware) — aceasta cu atît mai mult, cu cît un asemenea pachet de programe ar fi elaborat o singură dată și ar servi permanent la conversia automată a programelor, înlocuind serviciul unui număr atît de mare de programatori profesioniști. Soluția are perspective de realizare la nivelul actual de dezvoltare al software-ului, iar eficiența este evidentă din mai multe puncte de vedere.

În ambele situații, programele inițiale pregătite de analiști vor trebui să aibă o formă standardizată, pentru a putea fi preluate în conversie. Trebuie avut în vedere faptul că în perspectiva mai îndepărtată, problemele prelucrării datelor și mai ales ale organizării lor se vor rezolva de însuși software-ul calculatoarelor — care, datorită complexității lor, nu vor putea fi stăpînite (ca în prezent) de programatori cu pregătire generală informatică ; adică, funcțiunile de autoreglare a calculatoarelor complexe se vor extinde de la autocontrolul funcționării și al autoreconfigurării, la autogestiunea datelor și la autoreglarea performanțelor de prelucrare. Menționăm, că unele din aceste funcțiuni se realizează în prezent prin utilizarea de microprocesoare independente (pentru baze de date, gestiunea liniilor de teleprelucrare, etc.).

● În etapa de exploatare

ÎN ACEASTĂ ETAPĂ prezintă interes a fi analizate cîteva din operațiunile cele mai semnificative din fluxul general de prelucrare.

Astfel, generarea suportului tehnic cu date se realizează, după cum este cunoscut, ori după documente primare, ori (în forme moderne de prelucrare) concomitent cu elaborarea acestora. În viitor, se va utiliza exclusiv acest din urmă sistem. Oricum, suportul tehnic general (cartelă, bandă magnetică, bandă perforată etc.) trebuie să fie și validat la sursă ; orice altă validare este dificilă, costisitoare și, deci, nejustificată.

Problema de bază însă (în afara celor menționate mai sus, care se presupun a fi obligatorii) ar fi ca suportul tehnic să fie elaborat în formă standardizată, pentru a se realiza o eficiență în prelucrarea la calculator, avînd în vedere că prima operație este chiar validarea formală a produselor de intrare (date). Dar validarea nu poate fi efectuată pentru orice fel de date, prezentate oricum, din două motive :

— imposibilitatea de a se realiza un program (sistem de programe) de validare absolut universal, valabil pentru orice cazuri ;

— risipa de timp de calculator la care ar duce efectuarea unor validări foarte complexe, pentru orice produs, după toate criteriile.

Este, desigur, necesar un sistem de validare, dar modular, pentru standarde de produse de intrare (număr limitat și variante cunoscute dinainte). Așadar, programul de validare va trebui să aibă toate modulele standardelor admise pentru pro-

dusele de intrare şi, deci, va utiliza doar modulele corespunzătoare produsului de intrare concret (numărul standardelor admise ale produselor trebuie să fie egal şi corespondent cu numărul modulelor programelor de validare). Se poate uşor demonstra că, totuşi, calea cea mai eficientă este nu complicarea continuă a programelor de validare, ci limitarea numărului variantelor produselor de intrare. Prin aceasta se realizează şi o anumită disciplină tehnologică în fluxul de prelucrare. Standardizarea formatelor (produselor) de intrare s-ar realiza, desigur, pe categorii de suporţi, pe tipuri de lucrări şi după alte criterii.

Problema editării ar trebui rezolvată în acelaşi mod (cu programe specifice de generare automată a rapoartelor de ieşire) — ceea ce se face în parte şi în prezent, dar se impun în continuare perfecţionarea standardelor şi prevederea, de către producătorii de hardware şi software, a procesoarelor independente şi pentru aceste funcţiuni, cu software-ul specific.

Tehnologiile propuse se pretează în mod deosebit pentru sistemele informatice din domeniul agriculturii. Astfel, în faza de proiectare se are în vedere diversitatea activităţilor din agricultură şi industria alimentară şi, corespunzător, diversificarea problemelor pe care specialiştii trebuie să le formuleze şi să le pregătească pentru transpunerea pe calculatoare. În faza de exploatare se preconizează aplicarea conceptelor informaticii distribuite, ţinînd seama de însăşi distribuţia informaţiilor din ramura agriculturii pe întreg teritoriul ţării şi, deci, a implicaţiilor în culegerea, validarea, prelucrarea datelor şi sintetizarea acestora.

SE POATE APRECIA că propunerile de mai sus ar putea fi realizate, etapizat, în cursul următorului cincinal. Majoritatea tehnologiilor pot fi abordate începînd din 1981, iar problemele de software de bază (sistemele de programe preconizate) pot fi rezolvate într-o perioadă de aproximativ 2—3 ani. În privinţa problemelor de hardware, care au implicaţii asupra tehnologiilor analizate, ar fi eficientă soluţionarea lor odată cu construcţia în ţara noastră a unor noi generaţii de calculatoare, prevăzută pentru anii 1982—1983, urmînd ca problemele tehnologice (dependente de hardware) să fie definitivate pînă în anii 1984—1985, bineînţeles, şi cu condiţia de a fi convinşi producătorii care admit aceste cerinţe la nivel de principii, dar în practică realizările avansează mai greu, datorită unei concepţii prea înguste asupra intereselor de ansamblu.

Rămîne ca în urma unor experimentări care ar putea începe de pe acum, să se precizeze eficienţa şi avantajele aplicării unor astfel de tehnologii se poate însă, estima, la nivel general, posibilitatea obţinerii unor economii de pînă la 20—25 la sută pe ansamblul activităţilor.

D. FEŞNIC

Centrul informaţional şi de calcul al M.A.I.A.

CU PRIVIRE LA PRODUSELE-PROGRAM

EXISTĂ, incontestabil, elemente de insatisfacţie în utilizarea tehnicii de calcul. Ele apar ca o rezultantă a mai multor factori (inclusiv incapacitatea utilizatorilor de a formula corect cerinţele, ori limitele actualului hardware — neadecvat, de pildă, pentru memorarea şi regăsirea datelor). Sîntem încă departe de ideal în ce priveşte parametrii de performanţă ai unor produse-program (ocupare memorie, timp calculator), asigurarea flexibilităţii programelor. Mai cu seamă însă, în multe situaţii, produsele-program nu răspund corect, din punct de vedere funcţional, cerinţelor utilizatorilor.

● Orientări în utilizare

DATELE statistice din ţări cu o informatică dezvoltată pun în evidenţă o tendinţă care se accentuează : **utilizatorii achiziţionează cu predilecţie sisteme utilitare** (produse-program ce pot fi utilizate în elaborarea sistemelor informatice şi a programelor : limbaje specializate, generatoare, instrumente pentru testarea programelor, instrumente pentru scrierea de documentaţie, sisteme de gestiune a bazelor de date) — şi nu pachete de programe aplicative. **Sistemele utilitare sînt folosite de utilizator pentru a-şi crea propriile programe aplicative, pe măsura cerinţelor lui.** Evident, pentru utilizator ar fi mult mai uşor (şi, probabil, şi mai ieftin) să cumpere direct pachetul de programe aplicativ care-l interesează ; dacă nu o face, este pentru că ceea ce i se oferă nu-l satisface funcţional. Există, de exemplu, pachete de programe generalizate pentru programarea producţiei, dar sînt puţine situaţiile în care un utilizator îşi găseşte rezolvată integral şi satisfăcător, prin intermediul unui asemenea pachet, problema lui particulară de programare a producţiei.

Nu negăm existenţa şi posibilitatea de a realiza în continuare, pentru **anumite activităţi**, pachete de programe aplicative cu grad înalt de generalitate, care să dea satisfacţie în utilizare şi deci, să fie rentabile.

Important este însă să nu trecem cu vederea că unicitatea numelui atribuit unei activităţi care se desfăşoară de fapt, în lumea reală, într-o mulţime de contexte diferite nu înseamnă neapărat şi că activităţii respective i se pot asocia un singur model şi un singur pachet de programe. Din neglijarea acestui aspect se poate naşte un software inutilizabil :

— fie pentru că, în procesul modelării, lipsind posibilitatea de a analiza un număr suficient de contexte reale în care se desfăşoară activitatea respectivă, s-a definit un model simplist ;

— fie pentru că, din contră, analiza şi modelarea fiind bine conduse a fost surprinsă diversitatea, dar produsul-program rezultat devine incomod şi ineficient în utilizare.

Există tendinţa de a trata asemenea cazuri prin descompunerea activităţii în subactivităţi pentru care se realizează variante de module funcţionale, transpunerea pe calculator a activităţii pentru un context dat realizîndu-se prin compunerea selectivă a variantelor de module funcţionale convenabile.

Sintetizînd, realizarea de produse-program este orientată în prezent către următoarele categorii :

— pachete de programe aplicative generalizate, pentru acele activităţi cărora li se poate asocia un model unic ;

— variante de module funcţionale pentru subactivităţile ce pot fi compuse selectiv într-un produs-program „pe măsură", care să corespundă funcţional modului de desfăşurare a activităţii într-un context real, fixat la un moment dat ;

— produse-program „pe măsură" pentru situaţiile unicat ;

— sisteme utilitare.

Acestea din urmă sînt elemente care aparţin „informaticii de ordinul doi", adică produse-program destinate a oferi asistenţă informaticianului în realizarea altor produse informatice. Ele se definesc pornind de la observarea şi descifrarea comportamentului uman în timpul elaborării produselor informatice şi realizarea lor este de neconceput în afara unei cercetări pluridisciplinare, care face apel la cunoştinţe de : cibernetică, teoria informaţiei, teoria limbajelor formale, logica matematică, logica clasică, teoria algoritmilor, teoria grafurilor, probabilităţi, structurarea informaţiei, psihologie, inteligenţă artificială, teoria învăţării, limbaje naturale.

● Orientări în realizare

ÎN CELE CE URMEAZĂ propunem o trecere în revistă a acelor orientări în **realizarea produselor-program**, care au implicaţii organizatorice. Literatura de specialitate formulează categoric observaţia că prea multe considerente de ordin hardware şi software împiedică orientarea gîndirii programatorului către găsirea soluţiei în concordanţă cu cerinţele funcţionale ale utilizatorului. Considerentele dictate de codificare continuă să marcheze gîndirea programatorului şi în conceperea produsului-program, împiedicînd alegerea unei strategii de proiectare orientate către soluţionarea optimă a problemei reale şi conducînd la defecte arhitecturale din cele mai grave.

Faţă de perioada de început în utilizarea calculatoarelor, în care problemele reale simple ce se cereau a fi rezolvate puteau fi gîndite direct în cod, lucrurile s-au modificat esenţial ; complexitatea problemelor formulate în zilele noastre presupune o nouă abordare, dar programatorul a rămas marcat de deprinderile iniţiale.

Evident, noua abordare este de natură sistemică. Produsele de complexitate ridicată nu mai sînt programe, ci sisteme de programe ; componentele sistemului au fiecare legile lor proprii care, împreună cu relaţiile dintre componente, se subordonează legilor proprii sistemului. Pentru a asigura această unitate sistemică este necesar ca realizarea produsului-program să se desfăşoare, pe toată durata ei, sub o **coordonare unică.**

Pe de altă parte, concordanţa funcţională între cerinţele formulate de lumea reală şi produsul-program în forma finală nu poate fi asigurată decît dacă întreaga activitate de elaborare este condusă în mod continuu în această idee. Funcţionalitatea este de esenţă semantică, iar semantica nu poate fi formalizată integral ; rezultă că limbajul natural nu poate fi exclus ca mijloc de comunicare. Dar limbajul natural este echivoc, ambiguu, imprecis. Suplinim imprecizia lui numai dacă factorii implicaţi au posibilitatea de a stabili comunicarea în orice moment, ceea ce obligă la **lucrul în echipă.** Acest mod de organizare se opune „tehnologiei pe flux", în care elaborarea produsului program se realizează în etape secvenţiale (proiectare, codificare, testare), de către colective diferite, comunicarea asigurîndu-se exclusiv prin documentaţie. Asigurarea realizării produsului-program de complexitate înaltă de către o

echipă aflată sub o coordonare unică, și nu sub formă de flux-tehnologic, este incontestabil o orientare dintre cele mai importante, cu justificare temeinică.

Revenind la abordarea sistemică, ea sugerează o viziune nouă asupra actului programării, obligînd la o rafinare conceptuală, pas cu pas, la o succesiune de iterații. La fiecare pas concepția este detaliată, consemnată într-un limbaj și verificată. Limbajul destinat proiectării (de exemplu un pseudo-cod) permite ca produsul-program proiectat parțial să fie supus unor verificări automate, cu ajutorul calculatorului. Avantajul acestui mod de lucru constă în posibilitatea de a depista o serie de erori de logică, încă din acea fază de proiectare în care au survenit, reducînd substanțial riscul amplificării lor în pașii subsecvenți. Consecințele sînt ușor de calculat dacă avem în vedere faptul că 70% din erorile pe care le conțin produsele-program realizate în tehnologia tradițională sînt erori de logică.

A privi actul programării ca o **succesiune de iterații**, fiecare pas însemnînd **concepție, consemnare a concepției, verificare a concepției**, a defini **limbaje de proiectare***), a renunța la disocierea tradițională a validării de proiectare reprezintă o altă tendință cu efecte dintre cele mai favorabile.

În sfîrșit, nu putem trece cu vederea tendința de a recunoaște și sublinia ponderea activității creative în elaborarea produselor-program.

Exprim, în încheiere, o părere absolut personală în raport cu o situație apărută; se vorbește la noi de „industrializare", de „realizare de software pe scară industrială", de „fabricație de software" și de „fabrici de software", fără a defini noțiunile. Intuitiv (pentru că în absența definițiilor, nu putem face apel decît la intuiție), industrializarea este total opusă tuturor orientărilor în realizarea de produse-program. Necesitatea de a disciplina activitatea de elaborare a produselor-program, de a oferi programatorului instrumente software care să-i permită utilizarea calculatorului în mai mare măsură în procesul de elaborare a produselor-program oferă poate, un temei pentru o comparație cu activitatea din industrie; dar nu putem pierde din vedere aspectul esențial — creativitatea.

Margareta DRĂGHICI

*) Trebuie să facem observația că afirmația de mai sus privitoare la imposibilitatea de a renunța la comunicarea în limbaj natural nu vine în contradicție cu pledoaria în favoarea limbajelor de proiectare. Limbajul de proiectare este un limbaj formal care permite verificarea, cu ajutorul calculatorului, a logicii interne a produsului, aflat într-o anumită fază de realizare. Limbajul natural este indispensabil pentru a menține permanent controlul asupra concordanței dintre produs, aflat într-o anumită fază de realizare și cerințele funcționale inițiale, care reprezintă un element extern produsului. În plus, prin limbaj natural nu se realizează doar o verificare a acestei concordanțe la momente discrete de timp, ci cu ajutorul lui se asigură prezența continuă a scopului funcțional care dirijează permanent realizarea produsului.

Promovarea unor principii moderne și structuri eficiente în organizarea unităților economice

(Urmare din pag. 6)

mărturie de necontestat a marilor posibilități de care dispune economia noastră socialistă.

În primii 4 ani ai actualului cincinal, productivitatea muncii în industrie a crescut într-un ritm mediu anual de cca. 8%, față de 6,7—7,2%, cît era prevăzut în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. An de an, sarcina de sporire a productivității s-a realizat în proporție de cca. 40% pe seama aplicării măsurilor de organizare a conducerii producției și a muncii. Aceste rezultate au fost obținute nu prin intensificarea efortului fizic, ci prin modernizarea continuă a activității de producție, introducerea pe scară largă a mecanizării și automatizării, stimularea gîndirii creatoare a oamenilor muncii, accentuarea muncii de concepție tehnică, prin valorificarea inițiativei, inteligenței și spiritului novator al celor ce muncesc. Au avut loc, de asemenea, și unele modificări în structură, ce se reflectă în creșterea însemnată a ponderii muncitorilor în totalul personalului muncitor — crescînd de la 72,2% în 1965 la 81,5 în 1979, paralel cu scăderea ponderii personalului TESA, determinată de măsurile luate în ultimii ani privind concentrarea și modernizarea industriei și a celorlalte ramuri ale economiei naționale, aplicarea normelor unitare de structură, raționalizarea aparatului funcționăresc, concomitent cu deplasarea unei părți mai mari a acestuia spre activități productive.

Potrivit Directivelor Congresului al XII-lea al partidului, perioada 1981—1985 se va caracteriza prin ritmuri înalte de creștere a productivității muncii — în expresie valorică și fizică — în toate ramurile producției materiale. Realizarea sarcinii de creștere a acestui important indicator calitativ se va face, în proporție de 38% în industrie și 33% în construcții-montaj, pe seama aplicării măsurilor din domeniul organizării conducerii producției și a muncii.

Măsurile privind organizarea producției au în vedere o arie largă de probleme, cum sînt: amplasarea corespunzătoare a secțiilor, utilajelor, depozitelor, astfel încît să se realizeze fluxuri de fabricație raționale; introducerea și extinderea metodelor moderne de programare și urmărire a producției pe mașini, utilaje, instalații și schimburi; realizarea indicilor de utilizare planificați; realizarea și extinderea programelor de mecanizare complexă a transporturilor uzinale, a lucrărilor de încărcare-descărcare, a paletizării, pachetizării și containerizării; aplicarea metodelor moderne de organizare a activităților de întreținere, reparații, gospodărire energetică, control tehnic de calitate, pregătirea tehnică a fabricației și altele.

Pe linia organizării și normării muncii, o contribuție importantă la creșterea productivității muncii o aduc: organizarea rațională — pe baza principiilor și cerințelor ergonomiei a muncii și a locurilor de muncă, — îndeosebi a celor cu grad ridicat de răspîndire și consum mare de manoperă; extinderea mecanizării și automatizării unor procese de producție, în special în sectoarele cu muncă grea și cu volum mare de muncă manuală; introducerea pe scară largă a lucrului la mai multe mașini; organizarea rațională a muncii în schimburi și asigurarea asistenței tehnice; utilizarea rațională a întregului personal muncitor, îndeosebi a celui cu pregătire superioară tehnică. Aceste obiective, precum și altele specifice proceselor de producție și de muncă din fiecare unitate, sînt transpuse în **programele de măsuri pentru creșterea productivității muncii**, elaborate la nivelul întreprinderilor, centralelor și ministerelor.

O CONTRIBUȚIE importantă la creșterea eficienței economice a întregii activități trebuie să o aducă **introducerea, pe scară largă, a tehnicii moderne de calcul în conducerea proceselor de producție și în gestiune.** Conducerea cibernetizată a proceselor tehnologice, folosirea tehnicii electronice în programarea producției, în lucrările de calcul și evidență trebuie să aibă, ca unul din efectele principale, reducerea la strictul necesar a personalului funcționăresc.

Dotarea economiei cu tehnică de calcul a crescut în ritm susținut; pentru perioada 1976—1980 sînt prevăzute fonduri de peste 10 miliarde de lei. În prezent, peste 2 900 de unități economice beneficiază de serviciile tehnicii electronice de calcul, față de 2 000, cîte prevedea Programul aprobat. În activitatea de informatică s-a asigurat coordonarea unitară pentru proiectarea și introducerea sistemelor de prelucrare automată a datelor, prin elaborarea unui **plan unic de proiectare a sistemelor informatice**, care prevede realizarea, pînă la sfîrșitul acestui an, a 100 de sisteme informatice complexe și 1 000 de sisteme informatice simple, pentru întreprinderi și centrale industriale.

Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000 prevede pentru domeniul informaticii, intensificarea cercetărilor privind organizarea și funcționarea sistemului unitar de conducere a proceselor economico-sociale, dezvoltarea și perfecționarea sistemelor informatice pentru procesele tehnologice, inclusiv cu roboți industriali, ca și pentru conducerea activității întreprinderilor și centralelor industriale.

★

★ ★

Documentele adoptate de Congresul al XII-lea al P.C.R reflectă în mod pregnant preocuparea constantă a partidului nostru pentru perfecționarea structurilor de organizare și conducere economico-socială, îmbunătățirea în continuare a cadrului organizatoric al conducerii participative, perfecționarea metodelor, tehnicilor și procedeelor de structurare și funcționare a întreprinderilor, care să conducă la creșterea eficienței economice a întregii activități.

ACȚIUNEA FACTORILOR CREȘTERII ECONOMICE

FACTORII CREȘTERII ECONOMICE pot fi reuniți într-un sistem caracterizat prin ierarhizarea lor în trei niveluri [1]) : I. factorii imediați : munca și productivitatea ei ; II. un grup de factori care cuprinde, pe lîngă muncă, factorii care determină productivitatea muncii, adică mijloacele de producție și progresul tehnic ; al III-lea nivel de factori : investițiile, eficiența lor și ansamblul factorilor neinvestiționali, pune în mișcare factorii de la nivelul II, care, prin intermediul celor de la nivelul I, acționează în direcția creșterii venitului național material sau real, obiect al creșterii economice.

Legăturile dintre aceste grupuri de factori sînt prezentate în următoarea schemă :

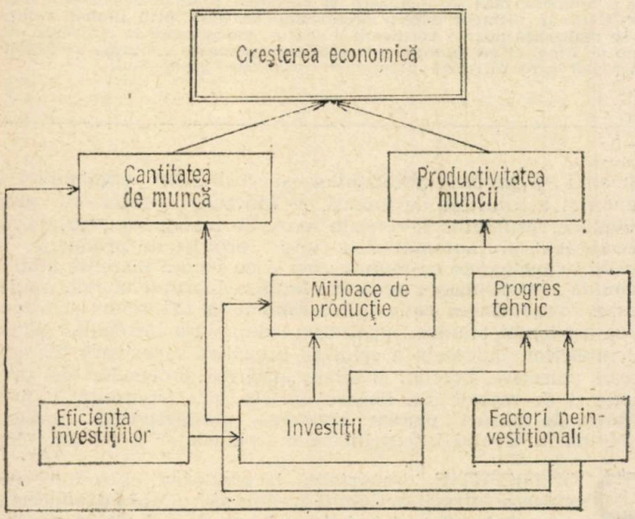

Aceste grupe de factori pot fi exprimate, în vederea unor determinări cantitative, în forma unor funcții matematice.

Astfel, prima grupă, anume forța de muncă și productivitatea ei, se exprimă prin funcția :

$$Y = F\ (L,P)$$

în care : Y = venitul național real, L = cantitatea de muncă prestată și P = productivitatea muncii.

Această funcție poate lua forma :

$$\frac{\Delta Y}{Y} = \frac{\Delta L}{L} + \frac{\Delta P}{P}$$

După această formulă, rata creșterii venitului național $\frac{\Delta Y}{Y}$, este egală cu rata creșterii forței de muncă $\frac{\Delta L}{L}$, la care se adaugă rata creșterii productivității muncii $\frac{\Delta P}{P}$. Formula este utilizată în practica statisticii și a conducerii economice pentru calcularea porțiunii de venit național (respectiv de produs global) suplimentar ce se datorează creșterii cantității de muncă prestată, respectiv creșterii productivității muncii.

În ceea ce privește grupul de factori ai creșterii economice cuprinși în al doilea nivel, adică forța de muncă, cantitatea de mijloace de producție și progresul tehnic, se pune în primul rînd însăși problema posibilității principiale de a se atribui unuia din factorii de producție o anumită porțiune a efectului productiv și altui factor altă porțiune, cu alte cuvinte, însăși problema posibilității de a se considera produsul obținut nu numai ca rezultat al muncii depuse, ci al tuturor celor trei elemente ale forțelor de producție : forța de muncă în acțiune, obiectele muncii și mijloacele de muncă.

Această problemă își găsește soluția, din punctul de vedere al teoriei marxiste, în distincția ce trebuie făcută între rezultatul activității productive privit, pe de o parte, din punct de vedere valoric și pe de altă parte din punct de vedere fizic. Dacă avem în vedere valoarea creată în procesul de producție, singurul element creator al acestei valori este, evident, munca omenească. Mijloacele de producție nu creează valoare nouă. În procesul de muncă valoarea mijloacelor de producție este transferată asupra noului produs. Valoarea produsului se descompune deci în mod net în valoare veche, care reprezintă „contribuția" mijloacelor de producție la această valoare totală și în valoarea nou creată de munca vie pusă în acțiune. Dacă am avea deci în vedere **valoarea** venitului național, adică valoarea nou creată în societate, nici sporirea mijloacelor de producție, nici ridicarea nivelului lor tehnic nu ar avea vreun efect concludent de creștere.

Obiectul preocupării noastre nefiind însă valoarea venitului național, ci masa de bunuri din care acesta este format, adică venitul național real, problema rolului mijloacelor de producție în creșterea economică se pune într-un mod diferit. **Toate** elementele forțelor de producție participă la crearea **avuției materiale,** care sporește în fiecare an cu venitul național material (real). Fiecare din elementele forțelor de producție are deci o contribuție la crearea venitului național real, adică la sporirea avuției materiale. „Munca nu este singurul izvor al avuției naționale — spune Marx. Munca este tatăl acesteia, cum spune W. Petty, iar pămîntul este mama ei" [2]).

Recunoscîndu-se tuturor elementelor forțelor de producție calitatea de izvor al avuției materiale, — lucru care se impune de la sine — se pune, în al doilea rînd, problema atribuirii unei **anumite porțiuni** a efectului productiv fiecăruia din aceste elemente. Posibilitatea unei asemenea atribuiri a fost negată de pildă de Engels care, în lucrarea „Schiță a criticii economiei politice" scria : „Este cu totul imposibil să stabilești care este contribuția pămîntului, a capitalului și a muncii la obținerea unui anumit produs. Aceste trei mărimi sînt incomensurabile" [3]). Bronislav Mino scrie : „Un venit suplimentar nu este rezultatul exclusiv al unei cantități suplimentare dintr-un factor. Tot restul de factori participă" [4]).

Se înțelege că odată admis principiul atribuirii unei anumite porțiuni a avuției materiale produse cîte unuia din factorii de producție, nu mai avem de-a face decît cu problema posibilității **practice** a separării efectelor diferitelor elemente ale forțelor de producție, adică ale factorilor de producție. Această posibilitate practică, existentă azi, Engels nu o putea prevedea cu un secol și jumătate în urmă.

S-a mai susținut că a accepta posibilitatea atribuirii unor porțiuni ale produsului diferitelor elemente ale forțelor de producție, ar însemna a accepta așa-zisa teorie a „imputării" care justifică însușirea de către proprietarii capitalului și ai pămîntului a porțiunilor pe care le încasează din produsul social. Evident că un asemenea argument nu poate fi luat în considerare. Veniturile pe care le încasează **proprietarii** mijloacelor de producție și ai pămîntului nu sînt în nici un fel justificate prin rolul pe care acestea îl au în procesul de producție. Nu dreptul de proprietate asupra mijloacelor de producție este cel care contribuie la crearea avuției materiale, ci însești aceste mijloace de producție, indiferent în proprietatea cui se află. Nu această contribuție justifică deci veniturile proprietarilor de mijloace de producție. Aceste venituri decurg din proprietatea capitaliștilor. Dealtfel, încercările economiștilor burghezi contemporani de a calcula contribuția factorilor de producție nu justifică veniturile proprietarilor prin această contribuție, ci explică, invers, contribuția factorilor prin veniturile proprietarilor, ceea ce anihilează în întregime teoria „imputării", dacă acest lucru mai era necesar.

Instrumentul utilizat pentru separarea și punerea în evidență

---

[1]) Vezi I. Rachmuth, „Factorii creșterii economice în socialism". Revista economică nr. 14 și 15/1974.
[2]) K. Marx, Capitalul, vol. I, p. 83.
[3]) K. Marx — Fr. Engels, Opere, vol. I, p. 557.
[4]) Economies et Sociétés Tom IV nr. 1/1970, p. 268.

a contribuțiilor distincte ale forței de muncă, mijloacelor de producție și progresului tehnic îl reprezintă așa-numitele funcții de producție, a căror expresie generală este :

$$Y = F\ (L,\ K,\ A)$$

unde Y = venitul național real, L = cantitatea de forță de muncă, K = cantitatea de mijloace de producție și A = progresul tehnic, formulă în care venitul național real apare ca fiind o funcție a celor trei factori grupați în nivelul II de mai sus.

Forma cea mai frecvent utilizată a funcției de producție este așa-numita funcție Cobb—Douglas, care poate fi prezentată în felul următor :

$$\frac{\Delta Y}{Y} = \left(\frac{\Delta F}{F}\right)^{\alpha} \cdot \left(\frac{\Delta L}{L}\right)^{\beta} A$$

în care : Y = venitul național real, F = cantitatea de mijloace de producție, L = cantitatea de forță de muncă, A = rata progresului tehnic, α = proporția în care crește venitul național la un procent de creștere a cantității de mijloace de producție, iar β = proporția în care crește venitul național la un procent de creștere a forței de muncă. (Coeficienții α și β exprimă deci elasticitatea creșterii venitului național la creșterea cantității de mijloace de producție, respectiv de forță de muncă).

Formula exprimă astfel ideea că rata creșterii venitului național este determinată de rata creșterii cantității de mijloace de producție $\frac{\Delta F}{F}$ ponderată cu elasticitatea respectivă a creșterii, α de rata creșterii forței de muncă, ponderată cu elasticitatea respectivă, ß, și de rata progresului tehnic.

În ceea ce privește factorii de creștere cuprinși în al treilea nivel, adică investițiile, eficiența lor și factorii neinvestiționali se poate utiliza următoarea formulă :

$$\frac{\Delta Y}{Y} = \frac{\Delta K}{Y} \cdot \frac{\Delta Y}{K}$$

unde : $\frac{\Delta Y}{Y}$ reprezintă ritmul de creștere a venitului național, $\frac{\Delta K}{Y}$ = ponderea investițiilor în venitul național al anului precedent, $\frac{\Delta Y}{K}$ = eficiența investiției, (un eventual rezidiu al calculului reprezentînd efectul factorilor neinvestiționali)[5]).

Prin substituirea succesivă a factorilor de creștere economică în ordinea legăturilor lor cauzale, ajungem astfel la modelele cele mai sintetice de creștere economică în socialism.

Din cele spuse pînă acum rezultă că fiecare din cele trei grupuri de factori poate fi tratat în mod independent ca determinînd rata creșterii venitului național, respectiv a produsului social final. Aceasta înseamnă că în calcularea ratei de creștere a venitului național fiecare din aceste grupuri poate fi utilizat în mod separat. În același timp însă se vede că între aceste grupuri de factori există o legătură foarte strînsă. Grupul investiții—eficiență—factori neinvestiționali acționează prin grupul forță de muncă—mijloace de producție—progres tehnic, iar acest din urmă grup acționează prin grupul forță de muncă—productivitatea muncii. Deși rata de creștere a venitului național poate să fie deci calculată cu ajutorul fiecăreia din cele trei funcții generale trecute în revistă — indiferent de forma specifică ce li se dă — analiza de fond a întregii problematici ne arată că legăturile cauzale dintre factorii mijlociți ai creșterii — cei de l nivelul III — trec în mod obligatoriu prin factorii mai puțin mijlociți — forță de muncă — mijloace de producție — progres tehnic și prin sistemul de factori nemijlociți : forța de muncă — productivitatea muncii.

Este ușor de înțeles că între aceste trei grupuri de factori trebuie să existe și anumite **corelații cantitative**, necesare pentru ca procesul de creștere să poată avea loc în mod nestingherit. Aceste corelații cantitative trebuie să se caracterizeze prin faptul că efectul de creștere al fiecăruia din cele trei grupuri de factori trebuie să fie identic cu cel al fiecăruia din celelalte două. Cu alte cuvinte, rata de creștere a venitului național calculată pe baza fiecăruia din cele trei grupuri trebuie să fie aceeași. Aceasta înseamnă că pentru a se obține o anumită rată de creștere a venitului național este necesar ca investițiile făcute să asigure, ținîndu-se seama de eficiență și de factorii neinvestiționali, o creștere a mijloacelor de producție și a forței de muncă, precum și introducerea unui progres tehnic care la rîndul lor să determine o creștere a productivității muncii care, împreună cu creșterea cantitativă a forței de muncă, să aibă ca efect o creștere a venitului național în ritmul dorit. Corelația dintre cele trei grupuri de factori să fie deci de așa natură, încît să putem scrie :

$$\frac{\Delta K}{Y} \cdot \frac{\Delta Y}{K} = \left(\frac{\Delta F}{F}\right)^{\alpha} \cdot \left(\frac{\Delta L}{L}\right)^{\beta} \cdot A = \frac{\Delta L}{L} + \frac{\Delta P}{P} = \frac{\Delta Y}{Y}$$

De aici rezultă că și limitele care îngrădesc diferitele grupe de factori reprezintă în același timp limite și pentru celelalte grupe. Astfel, limitele cantitative ale forței de muncă în general sau ale forței de muncă de o anumită calificare reprezintă în același timp o limită pentru cantitatea de mijloace de producție ce pot fi puse în acțiune. De asemenea, limitarea materiilor prime — parte constitutivă importantă a mijloacelor de producție — reprezintă, ca și limitarea forței de muncă, o limită pentru amploarea investițiilor ce pot fi făcute. Investițiile ce s-ar face depășindu-se posibilitățile de asigurare a cantității corespunzătoare de forță de muncă n-ar face decît să creeze capacități de producție sortite să stea neutilizate. Dacă lipsa de materii prime poate fi suplinită prin relații economice externe, cea de forță de muncă reprezintă o piedică mult mai serioasă în calea unor ritmuri de creștere susținute.

Pe de altă parte, limitările pot acționa și în sens invers. În mod deosebit trebuie subliniată lipsa de mijloace suficiente pentru investiții care limitează posibilitățile lărgirii aparatului de producție și ale progresului tehnic.

Aceste limitări, care acționează, așa-zicînd, pe verticala celor trei niveluri de factori cercetate, pot fi atenuate în măsură însemnată prin **subtituirea reciprocă** a factorilor de la același nivel. Cantitatea de investiții necesare poate fi redusă prin ridicarea eficienței lor, punîndu-se în lucru în mod deosebit factorii neinvestiționali. La nivelul II de factori forța de muncă poate fi înlocuită cu o cantitate mai mare de mijloace de producție, progresul tehnic putînd, la rîndul lui, să suplinească utilizarea unei cantități mai mari de forță de muncă și de mijloace de producție și chiar să reducă cele utilizate în mod efectiv. Toate aceste substituiri se concretizează la nivelul I într-o suplinire a cantității de muncă printr-o ridicare a productivității muncii.

Din toate aceste corelații cantitative dintre grupurile de factori și dintre înșiși factorii din cadrul grupului, adică din limitările și posibilitățile lor reciproce de substituire, rezultă că egalitatea dintre aceste grupuri, pusă în evidență mai sus, reprezintă o **condiție** a desfășurării netulburate a procesului de creștere și a atingerii ratelor de creștere urmărite. Pentru ca o rată planificată a creșterii să poată fi atinsă printr-un proces netulburat, este necesar ca această rată să fie stabilită ținîndu-se seama pe de o parte de limitările reciproce ale grupurilor de factori și, pe de altă parte, utilizîndu-se din plin posibilitățile de substituire reciprocă a factorilor, în special înlocuirea factorilor cantitativi prin factorii calitativi corespunzători. Observarea și luarea în calcul a aspectelor obiective ale acestor corelații precum și utilizarea maximă a posibilităților de acțiune pe care le oferă aceste corelații reprezintă condiția unui proces echilibrat de creștere și se exprimă prin egalitatea dintre grupurile de factori formulată mai înainte.

Formula de mai sus poate deci să fie considerată pe de o parte ca prezentînd într-o formă schematică ansamblul factorilor ce determină creșterea economică și, în al doilea rînd, ca exprimînd o condiție esențială de echilibru necesară pentru desfășurarea nestingherită a procesului de creștere.

prof. I. RACHMUTH

membru corespondent al Academiei R.S. România

[5]) Acest model a fost formulat pentru prima dată de Oskar Lange. (Vezi Oskar Lange : Problems of socialist reproduction and economic development, în Studies of the theory of reproduction and prices, Varșovia, 1964, p. 5).
M. Kalecki (vezi M. Kalecki, Schiță a teoriei creșterii economice în socialism, București, 1972, p. 39 și următ.) introduce în modelul său factorii neinvestiționali de creștere economică, alături de investiții și de eficiență.

PREŢURILE LA ENERGIE ŞI ECHILIBRUL BALANŢEI COMERCIALE

PROBLEMATICA energiei marchează anii '70 la scară globală şi pe toate planurile activităţii economice. Dintr-o resursă relativ ieftină, energia s-a transformat într-un factor de producţie scump, adăugînd noi restricţii proceselor de dezvoltare. În prezent, pentru a fi rentabil, nici un program de producţie nu poate ignora costul „real" al energiei înmagazinate în produs, mai cu seamă cînd acesta este valorificat pe piaţa externă. Pentru un spaţiu economic ce face schimburi de bunuri materiale şi servicii cu străinătatea, asigurarea unui echilibru — cel puţin schimb echivalent — între intrările şi ieşirile de energie pură sau înmagazinată exprimate în valoare (preţ) externă, constituie un obiectiv de maximă preocupare, o condiţie sine qua non a realizării fără pierderi a efortului intern pe piaţa externă. Din această perspectivă, asigurarea unei structuri optime a producţiei, care să răspundă rapid şi eficient modificărilor de pe piaţa mondială, se impune ca o exigenţă permanentă, supradimensionată de problematica energiei.

Concluziile specialiştilor converg în aprecierea că, cel puţin pentru următorii 15—20 de ani petrolul va rămîne principala resursă în balanţa energetică mondială. Cu anumite rezerve deci, preţul petrolului poate fi identificat cu preţul energiei[1]). Pentru statele ce au un import net de energie ridicat, preţul de achiziţie al acesteia trebuie să stea la baza tuturor calculelor de eficienţă economică ce vizează bunurile înmagazinînd respectiva energie.

Ce putem observa cu privire la „contextul" de manipulare a preţului petrolului. În acest sens trebuie urmărit şi examinat comportamentul furnizorului singular sau colectiv (O.P.E.C.) care acţionează în virtutea unor interese mai mult sau mai puţin vizibile. Putem distinge astfel trei faze mari în aria de motivaţie a deciziei de stabilire a nivelului preţului. În perioada imediată de după „explozia" din 1973, s-a dorit menţinerea plafonului atins în condiţiile în care interesul economic era în cea mai mare parte considerat prin prisma majorării masive a fondurilor financiare încasate. A urmat un interval în care, programe importante de dezvoltare din unele state arabe păreau să indice o coincidenţă de obiectiv producător-consumator pe planul asigurării unei progresii a cantităţii de petrol exploatate. Preţul în acest interval a fost, în general, stabil, ponderea mare a Arabiei Saudite în producţia totală a O.P.E.C. reprezentînd factorul principal de moderare a tendinţelor „radicale" de majorare a preţului. În sfîrşit, în prezent, „raţionalizarea" livrărilor este justificată prin motivaţii ce ţin de : a) prezervarea şi exploatarea judicioasă a rezervelor proprii ; b) menţinerea unui echilibru între preţul petrolului şi preţurile resurselor alternative ; c) „nedestabilizarea" economiei mondiale. Mai concret, acţiunile întreprinse indică o serie de tentative mai consistente pentru armonizarea unor poziţii strategice, inclusiv elaborarea unei strategii comune pe termen lung[2]) (pe baza unor parametri de bază).

Din coroborarea datelor existente şi analiza deciziilor statelor producătoare de petrol, se poate aprecia că, într-o perspectivă mai îndelungată, O.P.E.C. are în vedere să pună în relaţie preţul petrolului, în principal, cu următorii trei factori : 1) rata medie a inflaţiei în ţările O.C.D.E. ; 2) rata de creştere medie a P.I.B., în statele membre ale O.C.D.E. ; 3) rata de fluctuaţie a valorii „coşului" valutar alcătuit din 11 valute, fără a se renunţa însă la dolar ca monedă de referinţă şi, mai ales, de efectuare a tranzacţiilor. Semnificativ este faptul că, în problema preţului, ţările furnizoare par a disocia cele două elemente determinante tradiţionale : cererea şi oferta. Furnizorul — în cazul de faţă cartelul petrolului —, în condiţiile „vieţii limitate" a ofertei sale şi a unei cereri „sigure", menţine nivelul producţiei, sau chiar îl reduce, acompaniindu-l de creşterea preţului de desfacere[3]). Măsurile menţionate se integrează în eforturile statelor producătoare de a-şi asigura creşterea în termeni reali a veniturilor, de contracarare a răspunsului ţărilor industrializate materializat în devalorizarea dolarului şi ridicarea „corespunzătoare" a preţurilor la bunurile industriale.

Noile date sugerează că este foarte probabilă intrarea într-o perioadă de creştere „sistematică" a preţului petrolului în termeni reali — Notînd cu P pe acesta din urmă, cu V, rata de creştere medie a P.I.B. în statele O.C.D.E., cu N rata medie a inflaţiei în acelaşi perimetru industrializat şi cu R, fluctuaţia în jos (devalorizare) a coşului valutar, relaţia dintre aceste mărimi ar putea fi pusă în evidenţă de funcţia $P_{(t)} = P_{t-i}\,(1 + \alpha \cdot V + \beta \cdot N + \gamma \cdot |R|)$ unde α, β şi γ reprezintă constante de ponderе.

În consecinţă, studiile de prognoză trebuie să pună în relaţie aceste variabile, să le prefigureze tendinţele de mişcare. Dacă am încerca să ne imaginăm posibilele traiectorii de evoluţie ale celor trei variabile, nu ar trebui să omitem că :

a) Mai mulţi factori concură în a indica o tendinţă de încetinire marcantă a ritmului de creştere economică în statele O.C.D.E., în raport cu cele două decade precedente.

b) Rata inflaţiei în cadrul O.C.D.E. a depăşit la majoritatea statelor membre 10 la sută. Se poate proiecta un nivel decenal superior cu 3—4 la sută celui din perioada 1971—1980, pe fondul proceselor de restructurare industrială, de reorganizare a activităţilor economice.

c) În cadrul valutei mixte, dolarul este previzibil că va deţine în continuare locul prioritar. Astfel că fluctuaţiile sale „á la baisse" vor atrage ridicarea preţului nominal al ţiteiului, dar nu în măsura în care acest lucru ar avea loc dacă preţul ar fi indexat exclusiv în raport cu moneda americană. Din acest punct de vedere, coşul valutar ar adăuga un supliment de stabilitate modului de formare a preţului petrolului, o garanţie în plus importatorului de energie[4]).

Dacă mişcarea în sus a preţului petrolului este posibilă, probabilă şi prefigurabilă în funcţie de variabilele menţionate, inflexibilitatea preţului în jos este simptomatică pentru procesul de formare a acestuia. De aici derivă şi răspunsurile diverşilor consumatori, de contracararea prin ridicarea preţurilor la propriile mărfuri de export. Desigur, nu toţi pot face acest lucru cu succes, cei mai mulţi suportînd pierderi, scurgeri de venit naţional, consecinţele nefaste ale dezechilibrului balanţei comerciale sau de plăţi curente.

Înainte de a trata răspunsurile importatorilor (consumatorilor) de energie (petrol) în sfera schimburilor comerciale externe, vom nota cîteva caracteristici în reacţiile diverselor spaţii care compun economia mondială. Astfel, în funcţie de răspunsul la „şocul" iniţial — 1973 —, distingem următoarele zone ce ne sînt familiare : statele capitaliste industrializate, statele în curs de dezvoltare şi ţările socialiste. Subliniem că ne referim la complexele naţionale importatoare nete de energie, într-o măsură care să justifice din

partea factorilor de decizie adoptarea de programe menite să le acomodeze la creşterea preţului petrolului.

Referitor la statele capitaliste industrializate, se poate spune că dificultăţile mari iniţiale au fost atenuate în timp printr-o extrem de activă politică de promovare a exportului şi a preţului acestuia. Exportul de „acomodare" a reuşit într-o bună parte să acopere marile facturi petroliere şi să redreseze pentru unii aproape integral, raportul de schimb excesiv deteriorat după 1973. Este elocvent de exemplu că acesta era, în 1976, pentru Franţa, R.F. Germania, Suedia, Elveţia şi Finlanda mai favorabil decît înainte de explozia preţului ţiţeiului.

Statele în curs de dezvoltare au suportat dificil şocul care, în cazul lor, s-a dovedit a fi „durabil" şi perturbator pentru programele de dezvoltare. Dificultăţile mari rezultă datorită : 1) costului din ce în ce mai ridicat al energiei importate şi 2) costului în creştere al bunurilor industriale de „acomodare" ale ţărilor capitaliste dezvoltate. Singurul factor de compensare a fost reprezentat de tendinţa de creştere a preţurilor la anumite materii prime.

În ce priveşte ţările socialiste, şocul creşterii preţului petrolului a fost resimţit în raport de situaţia balanţei energetice (ponderea importului de energie). Examinarea situaţiei în cazul acestor ţări este facilitată în măsura în care preţurile la tranzacţiile externe cu energie se aliniază nivelurilor de pe piaţa mondială, impunînd deci reacţii de acelaşi fel sau aceeaşi magnitudine cu ale celorlalţi mari importatori neţi. Modul în care au fost afectate unele state socialiste de situaţia de pe piaţa mondială a energiei, se poate vedea în cazul Ungariei. Conform aprecierilor economiştilor maghiari, deteriorarea raportului de schimb în perioada 1973—1978 cu 26 la sută a făcut ca, din anul 1980, pe planul politicii economice la nivelul întregului complex naţional, echilibrul balanţei comerciale să devină obiectivul prim, lăsînd pe locul doi problema creşterii economice[5]).

Examinarea relaţiei existente între preţurile energiei ca factor de producţie şi competitivitatea exportului trebuie orientată pe două direcţii principale : modul în care costul energiei înmagazinată în produsul exportat favorizează sau nu exportul acestuia, şi posibilitatea efectuării exportului de „acomodare". Pare a fi evident faptul că, în circumstanţele actuale, produsele energofage[6]) devin, relativ, ineficiente la export, fiind favorizate în schimb produsele intensive în alţi factori de producţie (îndeosebi „informaţie") aflaţi din abundenţă sau în cantitate suficientă înăuntrul spaţiului naţional.

În ceea ce priveşte exportul de „acomodare", acesta poate fi considerat sub aspect cantitativ sau calitativ.

Sub acesta din urmă el exprimă în general creşterea valorii unitare a exportului, pe cît posibil în ritmul de progresie în termeni reali a preţului petrolului — putînd fi „de preţ" sau „de structură".

Acomodarea prin preţ prezumează o structură pe produse a exportului adecvată, care să permită o politică de preţ activă, compensatorie. Ea este specifică statelor industrializate[7]) ale căror bunuri sînt competitive, indispensabile importatorului. Ca exemplu pot fi date în acest sens mijloacele de producţie de înalt nivel tehnologic. Putem afirma deci că monopolul tehnologic sau de producţie în anumite domenii-cheie permite urcarea corespunzătoare a preţului bunurilor exportate. Nu este mai puţin adevărat că acomodarea prin preţ poate fi aplicată la un nomenclator divers de produse, dar, eficacitatea ei depinde, în ultimă instanţă de răspunsul pieţei (al celor care cumpără). De subliniat că cu cît cererea este mai inelastică pentru export, cu atît manipularea preţului exportului este mai facilă. De asemenea, este foarte posibil ca decalajul iniţial să fie numai parţial recuperat prin preţ, iar uneori, chiar să crească (ex. conform datelor furnizate de statisticile O.N.U., în intervalul 1972—1978, indicele preţurilor mineralelor a devansat cu 124 la sută pe cel al produselor alimentare, expresie a unei puternice deteriorări a raportului de schimb între aceste două principale grupe de mărfuri).

Precizările de mai sus ajută la conturarea a două concluzii pe planul politicii economice, de natură să contribuie la atenuarea efectelor creşterii preţurilor la petrol :

a) acomodarea prin preţ trebuie efectuată pe pieţe reprezentative, remuneratorii. Dacă se cumpără energia în valută forte, exportul trebuie şi el realizat în această valută[8]).

b) pentru un complex naţional de dimensiune mică, poziţia pe piaţă este îndeosebi de „price-taker", furnizorul respectiv neputînd influenţa nivelurile preţurilor (în afară de cazul unui monopol tehnologic la anumite produse). În această situaţie, soluţia constă în a urma pe principalii producători, cu condiţia de a produce la standarde de calitate competitive şi de a acţiona cu competenţă în procesul derulării tranzacţiilor.

Acomodarea „de structură" rezidă în restructurarea exportului total, prin concentrarea acestuia pe produse la care valoarea unitară este mai mare în raport cu efortul intern. Trebuie avut însă în vedere următoarele : a) produsele cu valoare unitară mai ridicată trebuie realizate de aparatul productiv intern astfel încît să satisfacă exigenţele pieţei externe (parametri de calitate, de performanţă, fiabilitate, service etc.) ; b) dacă bunurile respective sînt energofage se complică substanţial situaţia c) să se ţină seama de faptul că desfacerea unei cantităţi sporite pe piaţa externă poate avea ca efect — nedorit — reducerea preţului de export ; d) majorarea exportului într-un anumit sector necesită reorientarea de resurse, implicit renunţarea la alte exporturi.

Deşi acomodarea prin preţ şi cea prin structură, în mod normal, sînt complementare, admiţînd ca ipoteză imperativul unei acţiuni pentru factorii de decizie macroeconomică, este clar că aceasta va fi luată în raport de mărimea efectelor scontate[9]) în cazul fiecăreia. Trebuie, de asemenea, menţionat că acomodarea este îngreunată, îndeosebi pentru o ţară în curs de dezvoltare, de conjunctura recesionistă de durată în spaţiul economic mondial, de intensificarea măsurilor protecţioniste şi de concurenţa puternică a ţărilor în curs de dezvoltare cu un grad mai ridicat de industrializare (new industrialising countries). Acomodarea „internă" poate fi considerată politica de reducere a importului de energie (petrol) în ritmul creşterii în termeni reali a preţului acesteia, sau chiar mai rapid. Această politică vizează în principal : economia de energie prin implementarea riguroasă a măsurilor de conservare, reducere a consumurilor specifice şi restructurarea producţiei prin promovarea bunurilor mai puţin energointensive[10]).

După cum se poate remarca, atît acomodarea „activă" (export) cît şi cea „internă" sînt privite în contextul eforturilor de echilibrare a balanţei comerciale. Fără îndoială că ele trebuie combinate în funcţie de particularităţile spaţiului economic respectiv şi momentele conjuncturale interne şi internaţionale.

Daniel DĂIANU

---

[1]) Preţul petrolului se impune din ce în ce mai mult ca preţ indicativ pentru resursele energetice alternative.

[2]) Reuniunea de la Londra (febr. a.c.) a Comitetului O.P.E.C. pentru strategia pe termen lung. Sîntem de părere că rezultatele Conferinţelor ministeriale de la Taef (Arabia Saudită) (mai a.c.) şi Alger (iunie) nu modifică fondul aprecierilor noastre privind maniera de elaborare a acestei strategii, ci poate numai punerea ei în aplicare.

[3]) În primul trimestru 1980, producţia cumulată a statelor O.P.E.C. era de 30—32 milioane barili/zi. La reuniunea de la Londra s-a căzut de acord că este de dorit ca acest nivel să fie menţinut şi în viitor. Totodată s-a recomandat ca la fiecare trei luni, să aibă loc „revederea" nivelului preţului.

[4]) Trebuie făcută distincţie netă între raportul bilateral al dolarului cu alte valute (ex. : marca vest-germană sau francul elveţian) şi situaţia sa „integrală" pe piaţa valutelor. Astfel, devalorizarea faţă de DM sau francul elveţian poate fi acompaniată de, paradoxal, creşterea valorii integrale a dolarului. Ceea ce s-a şi petrecut dealtfel în 1979, inclusiv în raport cu D.S.T. O ridicare a preţului ţiţeiului avînd ca justificare raportul bilateral, ar constitui pentru statele importatoare o plată suplimentară. În consecinţă, recurgerea la coşul valutar ar putea introduce mai multă ordine şi echitate în relaţiile producători-consumatori.

[5]) Se remarcă totodată măsurile de corelare strînsă a preţurilor interne cu cele externe, acestea din urmă devenind niveluri indicative şi de ghidare a activităţii economice. (Vezi articolele lui G. Biro şi B. Csikos-Nagy în Marketing in Hungary nr. 1, 1980 şi ale lui I. Huszar şi R. Nyers/M. TARDOS în Acta Oeconomica, vol. 22, (1—2), 1979)

[6]) Avem în vedere consumul cumulat de energie înmagazinat.

[7]) Nici aceste ţări nu sînt scutite de dificultăţi R. F. Germană şi Japonia au înregistrat în 1979 pentru prima dată după mai mulţi ani, deficite ale balanţelor de plăţi. Fenomenul pare a se repeta şi în acest an şi explică, în bună măsură, acordurile de împrumut de „petrofonduri" încheiate de Bonn şi Tokio cu Arabia Saudită. În ceea ce priveşte Japonia, indicele preţurilor la import era la finele lui martie, a.c. cu 82% peste nivelul corespondent al anului precedent, lucru datorat, în parte, devalorizării yenului şi, îndeosebi, creşterii mari a facturii petroliere (la sfîrşitul lui 1978 preţul mediu al barilului importat de japonezi era de 14 dolari în vreme ce după alte 12 luni nivelul s-a ridicat la 30 dolari).

[8]) Exportul de oţel al Japoniei în 1978 a avut ca principal obiectiv acoperirea valorii externe a energiei importate şi utilizate ca input în procesul de prelucrare din siderurgie.

[9]) Notînd cu X produsul la care se aplică acomodarea „de preţ" cu Q_x şi P_x cantitatea exportată anterior şi preţul iniţial, iar cu Y produsul la care se aplică acomodarea „de structură" (semnificaţiile lui Q_y şi P_y fiind analoage), decizia este luată prin compararea lui $Q_x dP_x + Q_y dQ_x$ cu $Q_y dP_y + P_y dQ_y$ în care, dP_x şi dQ_y reprezintă variabilele de „control" (decizie), iar dQ_x şi dP_y răspunsurile pieţei.

[10]) Vezi şi A. Iancu, Probleme energetice actuale şi teoria economică, R.E., nr. 21, 23, 24 şi 26/1980

TEORII-IDEI

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

COORDONATE ALE CONCEPŢIEI ECOLOGISTE (I)

ETIMOLOGIC — „ştiinţă a unei suprafeţe locuite de o populaţie sau o specie de animale", ecologia este o ramură nouă a biologiei care studiază interacţiunea între fiinţele vii şi mediul natural. Puţini au fost însă savanţii care au prevăzut acestei noi discipline un viitor social, care şi-au putut imagina, de pildă cu cîteva decenii în urmă, că ea ar putea avea, într-o bună zi, un curent de gîndire propriu, o ideologie şi chiar o mişcare socio-politică proprie. Faţetele multiple ale coerenţei realităţii ecologiste : apărarea naturii, calitatea vieţii, protecţia mediului înconjurător, ştiinţă autonomă, teorie critică a economiei, analiză critică vehementă a societăţii industriale, schiţe de propuneri politice, mişcare socială, caracterizate printr-o anumită bucurie de a trăi, au stat la baza apariţiei în anii şaptezeci a mişcării ecologiste pe scena politică din ţările occidentale.

În Franţa, apariţia în anul 1977 a mişcării ecologiste pe scena politică este amplu reliefată de către Dominique Simonnet*), economist şi ziarist, responsabil de curs la Universitatea din Paris V. „De cîteva decenii — afirmă D.S. — dezvoltarea societăţii industriale a modificat profund mediul înconjurător planetar. Poluări, dispariţii de specii, epuizări de resurse, foamete în Lumea a Treia, răul de a trăi în societăţile occidentale au constituit pentru ecologişti tot atîtea simptome ale unei profunde crize ecologice". Ea demonstrează că omul nu poate acţiona la nesfîrşit asupra mediului înconjurător fără să sufere, mai devreme sau mai tîrziu, consecinţele degradării acestuia, că trebuie luate din timp, cele mai serioase măsuri profilactice.

Ecologismul este rezultatul unui proces istoric iar concepţiile sale constituie produsul coerent al unei gîndiri pluridisciplinare. „Dincolo de biologie — relevă acelaşi D. S. — a apărut noţiunea de protecţie a naturii. Apoi, această conştiinţă ecologică s-a extins ; ştiinţele biologice au apelat la ştiinţele umane : **etnologia** a denunţat „decivilizarea" comisă de occidentali contra etnicilor şi culturilor minoritare ; **demografia** s-a văzut confruntată cu creşterea mondială galopantă (dar şi cu şomajul) ; **sociologia** a intervenit judecînd acţiunea societăţii „împotriva naturii" şi omului occidental „domesticit" ; cuvintele natură, ştiinţe, tehnici au trezit filozofia care a alimentat vechile sale dezbateri cu noi constatări". Acest amestec original de cultură a cuprins economia şi politica, domenii cheie ale societăţii industriale, considerată ca vinovată de cauzele actualei crize ecologice. O ecologie politică a interpretat economia politică şi, paralel, în păturile sociale a apărut în anii şaptezeci un nou curent de gîndire şi de acţiune, bazat pe aceste analize. Acesta este ecologismul. „Denumirea — afirmă D.S. — este ambiguă deoarece ea nu-i mai desemnează, de data aceasta, pe ecologi (oameni de ştiinţă), ci pe militanţii care nu ezită să intervină în cîmpul politic". Acest nou cuvînt în „ism" nu se referă însă la o doctrină unitară, ci mai curînd la o sinteză evolutivă a expresiei sensibilităţilor ecologiste. Şi dacă profilul său ideologic apare relativ vag, acest lucru se datorează faptului că el este încă în curs de formare.

Mişcarea ecologistă nu s-a născut, deci, din transpunerea între analiza biologică şi discursurile politice. Ea s-a maturizat pe baza constatărilor şi învăţămintelor ştiinţei ecologice, în condiţiile în care rădăcinile ei sînt mult mai profunde şi mai răspîndite. Ea se înscrie astfel ca un punct de confluenţă între curente sociale diferite, adăpate la surse teoretice multiple, dar avînd aspiraţii comune.

În dezbaterile ideologice, ecologiştii apar sub o dublă înfăţişare : aceea a unui element politic autonom şi aceea a unei mişcări sociale care caută să imprime societăţii conştiinţa unei realităţi evidente. Activităţile umane nu mai sînt reduse la singurele raporturi de producţie, iar „ecologia politică scoate pe homo economicus" din cadrul său îngust de muncitor-consumator şi-l consideră ca o fiinţă unică înzestrată cu dorinţe şi cultură. În concepţia ecologiştilor, noţiunea de a trăi mai bine se opune celei de a avea mai mult, progresul social se opune exagerării creşterii economice. Ecologiştii nu-şi pun întrebări numai în ce priveşte natura proprietăţii mijloacelor de producţie, ci însăşi asupra naturii acestor mijloace şi dezvoltării lor. Deşi mişcarea ecologistă nu este încă o mişcare structurată, ea dezvoltă, totuşi, aspiraţii, în care se pot distinge elemente centrale ale schiţei unei dorinţe politice : unitatea părţilor mici, descentralizarea, autonomia regională. Aceste propuneri condiţionează viaţa şi organizarea însăşi a mişcării ecologiste ; ele se înscriu, mai ales, într-un context cultural liber de ideologia dominantă şi suscită iniţiative „paralele" indiferente cadrului social în vigoare.

Ideologia ecologistă intervine într-o dublă direcţie : cea a cunoaşterii şi cea a acţiunii. Ea repune profund în cauză determinismul ştiinţific şi tehnic care condiţionează dezvoltarea societăţii ca-

*) Dominique Simonnet — *Les écologistes*, Ed. Calmann-Lévy, Paris, 1978.

FIŞE

Strategie inovaţională

● *Recunoaşterea practic unanimă a poziţiei de prim plan pe care o deţin ideile noi în concretizarea politicii întreprinderilor de înnoire a produselor nu este în aceeaşi măsură fundamentată pe cunoaşterea dialecticii specifice creativităţii – opinează* Tudor Riekards *în articolul* „Facing the need to inovate" *(În confruntare cu nevoia de a inova) publicat în numărul din aprilie 1980 al revistei* „INTERNAŢIONAL MANAGEMENT". *Or, această corelaţie se vădeşte de o însemnătate capitală, chiar şi numai dacă ne-am referi la raportul dintre numărul de idei noi emise şi cele concretizate în produs (în cazul particular al unei companii americane, arată T.R., în patru ani au fost emise circa 2000 de idei noi din care numai 12 s-au dovedit rentabile). Sporirea numărului de idei utile ar fi, deci, condiţionată direct de creşterea numărului de idei noi ; acest spor poate fi însă realizat, subliniază T.R. ,şi prin îmbunătăţirea raportului idei emise – idei aplicabile, prin orientarea adecvată – în cadrul unei strategii de perspectivă – a efortului indivizilor creativi spre domenii prioritare. În cadrul unei anumite întreprinderi o astfel de strategie inovaţională ar trebui să cuprindă, în egală măsură, trei componente de bază ale activităţii : materiile prime utilizate, procesele de producţie propriuzise şi pieţele de desfacere, în toate aceste direcţii fiind necesar să se contureze segmente previzibile de înnoire rentabilă.*

Concordanţă

● *Contradicţiile economice pot fi considerate ca un subsistem în cadrul sistemului general al contradicţiilor specifice orînduirii socialiste – opinează* J. Aroyo *în articolul „Glavnoe economiceskoe ngotivorecenie na sovremenmom etape razvitia Bolgarii" publicat în numărul 2/1980 al revistei* „IKONOMICESKA MISL". *Principala contradicţie economică specifică actualului stadiu de dezvoltare al economiei socialiste – şi în caz particular al economiei bulgare – este caracterizată potrivit, părerii exprimate de J. A., de două elemente: pe de o parte nivelul de dezvoltare a forţelor de producţie înregistrate în momentul de faţă, iar pe de altă parte formele de organizare socială a producţiei. Depăşirea contradicţiei evidente între aceste elemente, proces care presupune implicarea cu precădere a factorului conştient, vizează perfecţionarea structurilor organizaţionale ale producţiei sociale. O importanţă sporită dobîndeşte în acest cadru implementarea largă, în procesul conducerii, a opticii economice. Aceasta presupune, pe de o parte, găsirea celor mai economice soluţii pentru funcţionarea optimă a economiei naţionale; pe de altă parte este necesară crearea condiţiilor pentru exercitarea responsabilităţii materiale la toate nivelurile de conducere deopotrivă cu perfecţionarea sistemului de stimulente.*

Considerată ca o etapă în dialectica dezvoltării sociale, rezolvarea contradicţiei amintite va conduce, potrivit părerii lui J. Aroyo, la afirmarea altor cupluri de forţe contradictorii, în perspectivă vom asista la o situaţie contradictorie, dialectică, creată de nivelul înalt de perfecţionare a mijloacelor de producţie cu care va fi înzestrată economia naţională şi gradul mai scăzut de exploatare a acestora.

Capacitatea de adaptare – componentă esenţială a pregătirii profesionale

● *Modalităţile practice de organizare a „formării profesionale permanente", înseşi rezultatele*

pitaliste moderne întrebîndu-se asupra influenţei gîndirii ştiinţifice şi a tehnologiei în alegerea societăţii şi a modului de viaţă. Mişcarea ecologistă ridică, înainte de toate, problema raportului dintre natură şi societate într-un secol în care omul „denaturat", închis în rolul său social, este principala victimă a acestui raport actualmente antagonic : omul trebuie să mediteze şi din punctul de vedere al naturii, asupra noţiunilor de bunăstare şi de libertate, asupra unei morale de comportament cotidian.

Structurată pe patru părţi : de la ştiinţă la conştiinţă ; critica societăţii industriale ; spre societăţi ecologiste ; analiza mişcării ecologiste, cartea amintită a lui D.S., este o serioasă acuzare a societăţii industriale, considerată ca vinovată de actuala criză ecologică, de propria-i incompetenţă în administrarea patrimoniului natural. Pe măsura dezvoltării sale această societate a agravat „traumatismele naturii prin tensiuni sociale". D.S. arată că în concepţia unor agronomi de prestigiu, ca René Dumont de pildă, „cauza fundamentală a foametei în Lumea a Treia rezidă în repartiţia hranei, a mijloacelor de producţie şi implicit, a regulilor jocului economic şi politic internaţional". Astfel, creşterea populaţiei ţărilor Lumii a Treia „este consecinţa inegalităţilor în repartiţia resurselor alimentare. Familia neavută şi neînzestrată tehnic, trebuie să conteze pe numărul braţelor sale pentru a supravieţui ; copilul este singura bogăţie a sărăciei".

Constatările unor biologi, agronomi, economişti, demografi etc. privind amplificarea distrugerii ecosistemelor (natură, mare, pădure etc), a dispariţiei speciilor, creşterea poluării, a consumului de rezerve energetice, creşterea populaţiei, a foametei a inegalităţilor etc. au activizat o nouă luare de cunoştinţă în anii şaptezeci şi a determinat formarea „unei noi conştiinţe planetare". Militanţii occidentali ai ecologismului vin din direcţii diferite. Ei sînt membri ai diferitelor comitete de apărare care se diversifică tot mai mult în ţările apusene ; asociaţii pentru protecţia lumii sălbatice, grupuri antimilitariste etc. etc. Ei condamnă, deopotrivă, utilizarea defoliantelor, experienţelor nucleare, vînarea balenelor, influenţa societăţilor multinaţionale, exploatarea Lumii a Treia etc. Noii militanţi ecologişti lansează un puternic apel la umanitate pentru ca „popoarele lumii" să recunoască faptul că „omul sapiens este o specie în pericol".

Fenomen social recent, ecologismul se bazează pe înflorirea sensibilităţii ecologiste, a suflului contestatar şi pe aspiraţiile de libertate ale tineretului. Rolul intelectualilor a fost preponderent în naşterea mişcării ecologiste. Primul catalizator al ecologismului, atît în Franţa cît şi în celelalte ţări occidentale, a fost futurologia (viitorologia). Esenţialul propunerilor ecologiste avea cu deosebire în vedere, viitorul nesigur al planetei. Părintele acestei conştiinţe prospective a fost, fără nici un fel de îndoială, Aldaus Huxley. Cartea cea mai cunoscută a sa — „Les Meilleur des mondes", scrisă în 1932, deplînge o societate viitoare aruncată într-un totalitarism ştiinţific în care individul despersonalizat este luat în întregime în sarcină de către ordinea socială. Această futurologie literară, care îngemăna diverse forme de ştiinţă — ficţiune ecologică, a fost schimbată în anii şaptezeci prin avertismentele unui anumit număr de intelectuali, deduse din prospectiva ştiinţifică. Titlurile operelor apărute între 1969 — 1973 sînt revelatoare : Liberer l'avenir (1969) a lui Ivan Illich, care a devenit unul din principalii teoreticieni ai mişcării ecologiste ; Changer ou disparaitre (1972), a echipei ziarului englez The Ecologist ; Quelle terre laisserons-nous à nos enfants ? (1969) de Barry Commoner ; La societé contre nature (1972) de Serge Moscovici ; L'utopie ou la morte (1973) de René Dumont ; Ecologie : détente ou cicle infernal (1973) de Pierre Samuel. — Toate aceste analize ale crizei ecologice au folosit ecologismului, care, începînd cu 1973, se afirmă în tot mai mare măsură în peisajul social occidental.

Cercetări mult mai organizate s-au născut odată cu lucrările Institutului de Tehnologie din Massachussetts (care a publicat, la cererea Clubului de la Roma, un raport asupra limitelor creşterii), cu profeţiile lui Herman Kahn, şi, în Europa, cu concepţia lui Bertrand de Jouvenel, a grupului său „Viitorologii", precum şi cea a lui Denis de Rougemont. În ciuda însă a aparenţelor lor ştiinţifice, previziunile, alarmiste, se scufundau adesea în profeţie şi uneori în misticism ; din acest motiv, primele propuneri ecologiste au fost adeseori interpretate cu exagerări care envizajau un mileniu de groază. Apropierea anului 2000 catalizează însă vechile terori : terra va fi epuizată, devastată, suprapopulată, poluată, popoarele vor fi înfometate, decimate sau oprimate. Catastrofa este aproape, sfîrşitul se apropie etc. Anunţarea apocalipsului a adus, desigur, prejudicii primilor ecologişti şi propunerilor lor. Amplificarea însă a efectelor crizei ecologice a avut şi o latură pozitivă şi anume a permis, totuşi, popularizarea rapidă a ideilor ecologiştilor.

prof. dr. Constantin BICHI

*) Dominique Simonnet, L'écologisme, Presses Universitaires de France, Paris, 1979, 125 pagini.

---

acestei activităţi, sînt determinate de concepţia asupra rolului şi locului acestui sistem educaţional în cadrul structurilor socio-economice pe care o promovează factorii implicaţi – afirmă Jean-Loius Bemer în cadrul unui grupaj de materiale publicat în LE MONDE *(numărul din 23 mai a.c.) sub genericul „La formation permanente et l'universite". Autorul subliniază că, în mod frecvent, acest tip de pregătire nu este conceput decît ca o adaptare la perfecţionările din domeniul tehnic. Realităţile dezvoltării actuale şi în mod concret practica unor organisme specializate – cum ar fi Centrul de Cooperare economică şi socială din Nancy, la ale cărui rezultate S.L.B. face referinţe – evidenţiază însă necesitatea unor schimbări profunde în această optică. Cu deosebire în situaţie de criză, afirmă J.L.B., procesul educaţiei permanente trebuie să dobîndească un caracter mai concret propunîndu-şi atît obiective generale – formarea „oamenilor viitorului", de exemplu, cît mai ales dezvoltarea facultăţilor de adaptare rapidă la schimbările survenite în mediul ambiant. Metodele de instruire se cer, la rîndul lor, orientate corespunzător ; aceasta presupune, după cum se subliniază în articol, promovarea unei pedagogii adaptate la structurile mentale ale adultului iar pe de altă parte asigurarea unui cadru organizaţional stimulativ pentru individ, în speţă instituirea unui sistem de promovare care să ţină seama de nivelul de pregătire şi de acţiune eficientă ale personalului.*

Automobilul japonez

● *Asigurarea menţinerii ritmului înalt de creştere a producţiei de automobile – estimat pentru anul în curs la 10% iar pentru anul 1985 la 8,5% – necesită redefiniri de fond în strategia dezvoltării acestei ramuri de bază a economiei japoneze. Schimbările proiectate, subliniază Jean-Yves Helidie în articolul* „Construction automobile japonaise: le choix d'une strategie pour la decenie 1980" *publicat în numărul din iunie 1980 al revistei* „CHRONIQUES D'ACTUALITE DE LA S.E.D.E.I.S.", *vizează consolidarea poziţiei automobilului japonez pe piaţa mondială. Sînt luate în calcul pe de o parte modul specific de dezvoltare şi locul acestei subramuri în contextul economiei nipone – circa 630 000 de persoane ocupate, participarea cu 18% la exportul japonez, o cerere ridicată şi constantă pe piaţa internă etc. – iar pe de altă parte strategiile aplicate pînă în prezent în promovarea acestor produse pe pieţele externe. Elementele noi ce caracterizează reorientările industriaşilor japonezi la orizontul deceniului '80, apreciază J. Jr. H., privesc realizarea unor tipuri de automobile electrice şi cu un consum redus de carburant. Sînt avute, astfel, în vedere cu deosebire diversificarea modalităţilor de pătrundere pe alte pieţe şi de asigurare a unui nivel ridicat la vînzări. Se disting, în această perspectivă, două direcţii de acţiune. Astfel, pentru ţările în curs de dezvoltare se stimulează sporirea numărului de unităţi care să asigure, în principal, operaţii de asamblare a automobilelor. În ţările dezvoltate, şi cu prioritate S.U.A., unde sporirea vînzărilor în formele actuale ar putea provoca anumite reacţii protecţioniste, se optează pentru o politică de integrare a întreprinderilor constructoare de automobile japoneze cu întreprinderi similare autohtone şi lansarea, pe piaţa acestor ţări, a unor produse noi realizate în comun.*

FIŞE

Conferința mondială

a Deceniului O.N.U. al femeii

Participare sporită la eforturile de progres și bunăstare în lume

Organizată în contextul Deceniului O.N.U. al femeii (1976—1985), Conferința mondială care va avea loc între 14—30 iulie 1980 la Copenhaga își propune ca deviză „egalitate, dezvoltare și pace" — expresie a preocupărilor internaționale îndreptate către asigurarea pentru toate femeile din lume a unor condiții egale și demne de viață fără discriminări, fără amenințările războiului și ale tuturor implicațiilor subdezvoltării, către crearea cadrului corespunzător pentru afirmarea și participarea cît mai deplină a femeilor la eforturile de progres și bunăstare în lume.

CONFERINȚA mondială a Națiunilor Unite pentru Anul internațional al femeii ținută în iunie 1975 în Mexic atrăgea atenția asupra importanței contribuției femeilor la viața socială și economică, subliniind totodată cît de mult contrastează această contribuție potențială cu poziția inferioară pe care sînt puse, de multe ori, femeile astăzi în lume. A trecut de atunci mai bine de o jumătate de deceniu, deceniu consacrat eforturilor pentru emanciparea femeii, deceniu bogat în declarații și planuri de acțiune inițiate sub egida O.N.U., vizînd promovarea egalității în drepturi și în special dreptul nediferențiat la muncă și retribuție, extinderea posibilităților de afirmare și încurajarea participării femeilor pe plan decizional.

Problemele au rămas însă, în esență neschimbate. În țările „lumii a treia", unde majoritatea femeilor lucrează în sectorul agricol condițiile de muncă ale acestora sînt limitate la un nivel uneori inacceptabil — constrîngeri accentuate de factorii culturali care deformează imaginea femeii ca muncitoare, reducînd contribuția sa socială și situînd-o pe un loc nejustificat în societate.

Educația este primul nivel al discriminării structurale care se exercită asupra femeilor din numeroase țări. Analfabetismul constituie încă un grav impediment în calea găsirii unui loc de muncă, în special în țările în curs de dezvoltare unde proporția femeilor analfabete este de 27,3% în America Latină, 56,2% în Asia și 80% în Africa. Analfabetismul atît de ridicat în rîndul femeilor este o evidentă consecință a perpetuării unor concepții învechite, anacronice, care statuează, tradițional, tocmai o stare de inferioritate a femeii și împotriva cărora nu se luptă cu destulă hotărîre. Pe de altă parte, abandonarea școlii în aceste țări, odată cu terminarea învățămîntului elementar, ține în primul rînd de nivelul ridicat al taxelor școlare.

Diferențieri apar în continuare în faza **specializării** cînd tinerele se opresc în mare măsură la meserii tradițional feminine care necesită o perioadă scurtă de pregătire. De multe ori, chiar și în țări avansate, educația se pare că nu contribuie la pregătirea tinerelor pentru confruntarea cu munca sau le acordă o pregătire inadecvată pentru găsirea unui loc de muncă. În Olanda, spre exemplu, un studiu al Organizației Internaționale a Muncii arată că în 1971 numai 8% din absolventele de școli profesionale au continuat cursurile și activitatea ulterioară de specializare, în timp ce procentul tinerilor în aceeași situație era de 68% ; în Anglia, 110 000 femei față de 112 000 bărbați urmau cursuri de calificare și numai o fată din patru, în cadrul unor cursuri cu durată de peste un an, sau —în cazul continuării școlarizării în învățămîntul superior, — se îndreptau către studii umaniste mai curînd decît către studii cu caracter științific și tehnic de natură să le permită exercitarea ulterioară a unor profesiuni. **Problema încadrării forței de muncă feminine** există, deci, deopotrivă în statele dezvoltate și în cele în curs de dezvoltare, în acestea din urmă însă situația fiind, pe ansamblu mult mai gravă în condițiile unui grad de ocupare a forței de muncă de numai 26,4% și a creșterii de peste trei ori a populației feminine active în ultima jumătate de secol.

Pe de altă parte, este cert că factorii economici sînt de primă importanță în determinarea gamei de posibilități oferite femeilor pentru a munci. Studii ale Organizației Internaționale a Muncii au demonstrat că — în contextul șomajului cronic și în creștere — femeile sînt de regulă în primele rînduri ale șomerilor în perioadele de recesiune economică. Avînd, desigur, forme de manifestare și implicații dintre cele mai profunde în țările în curs de dezvoltare, acest fenomen afectează puternic și situația femeilor muncitoare din țările dezvoltate. În Belgia anilor 1976—1979, rata șomajului feminin a depășit pen-

REMUNERAREA MEDIE A FEMEILOR, IN %, FAȚĂ DE CEA A BĂRBAȚILOR IN ȚĂRI DIN OCDE. IN 1968 și 1977

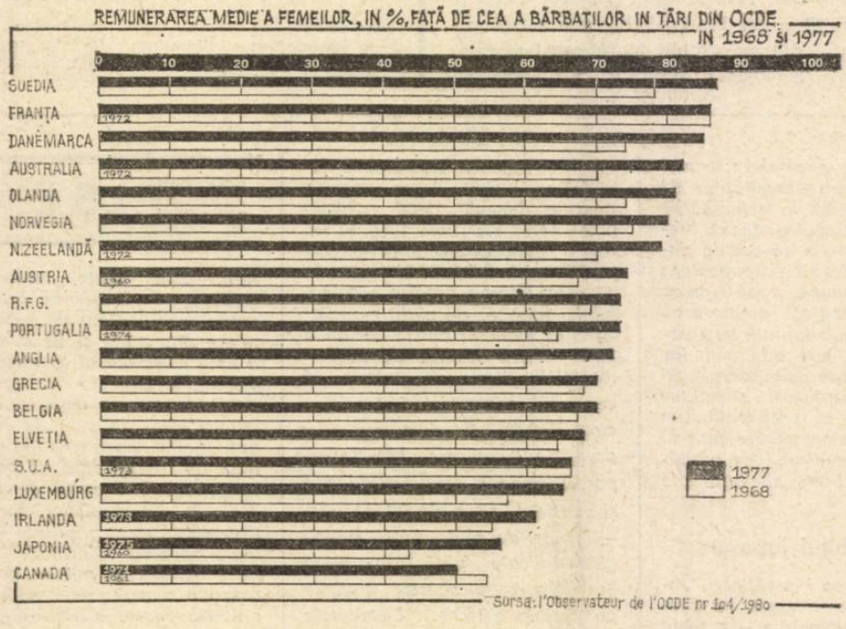

Sursa: l'Observateur de l'OCDE nr. 104/1980

Populația și forța de muncă feminină, 1950—2000 (în milioane)

Anul	Populația	
	țări în curs de dezvoltare	țări dezvoltate
1950	803,9	448,0
1975	1 396,6	584,3
2000	2 419,6	691,3
	Forța de muncă	
	țări în curs de dezvoltare (încadrare 26,4%)	țări dezvoltate (încadrare 35,4%)
1950	198,6	145,7
1975	369,0	206,7
2000	617,5	260,3

Sursa : Biroul Internațional al Muncii

tru prima dată 10%, ajungînd chiar la aproape 15% în ultimul an, în timp ce ponderea bărbaților ce și-au pierdut locul de muncă în totalul populației masculine active se situează la 5,3% în aceeași perioadă. Cu mici modificări, situația se regăsește în majoritatea țărilor dezvoltate. Unul dintre motivele recunoscute de specialiști ai O.C.D.E.[1]) se referă la faptul că femeile au, pe ansamblu, o calificare mai redusă și exercită o gamă mai restrînsă de profesiuni decît bărbații, ceea ce face ca ele să fie cele mai vulnerabile în cazurile de reducere a locurilor de muncă.

În ceea ce privește viitorul, **perspectivele sînt de asemenea pesimiste.** Progresul tehnic, în special microelectronica, va determina înlocuirea unei mari părți din activitatea prestată de populația activă cu procese automatizate — situație deja evidentă în sectoarele bancare și al comerțului în unele țări dezvoltate. Specialiștii occidentali nu s-au pus încă de acord asupra problemei dacă apariția a noi tipuri de produse și servicii — determinate de progresul tehnic — va duce la crearea unui număr sporit de locuri de muncă ; acordul există în a prognoza că o scădere a șomajului nu este de așteptat, cel puțin pe termen mediu pentru muncitoarele **din țările industrializate.**

Diferențierea apare și în ce privește **natura încadrărilor.** Cu rare excepții, statisticile, arată că femeile lucrează cu predilecție în servicii, în munci de birou sau în sectorul industrial — în anumite ramuri ca industria textilă sau alimentară. Muncile exersate de majoritatea femeilor sînt mai prost remunerate (vezi graficul nr. 1) mai puțin stabile, mai puțin calificate și cu mai puține posibilități de promovare decît în cazul bărbaților. Înfăptuită în mod deliberat, indirect sau involuntar această discriminare există și ea se pare că va mai dăinui încă multă vreme, ca rezultat al unor mentalități ce țin de un context social și istoric depășit.

Încă din 1951, Conferința Organizației Internaționale a Muncii a adoptat o convenție — ratificată pînă în prezent de peste 90 de state — care cerea salariu egal pentru o muncă egală. Cu toate progresele înregistrate, statisticile internaționale relevă că salariul mediu al femeilor nu reprezintă însă decît 50—80% din cel al bărbaților. Acceptînd formal principiul egalității, numeroase țări au găsit mijloacele de a evita să transforme în realitate acest principiu.

Conferința de la Copenhaga este, deci, confruntată cu o largă arie de probleme nerezolvate. Circumscrisă datelor prezentate mai sus, analiza asupra realizării obiectivelor Deceniului O.N.U. al femeii va constitui pentru apropiata conferință cadrul inițierii unui Program de acțiune pentru a doua jumătate (1981—1985) a Deceniului O.N.U., în vederea realizării Planului mondial de acțiune stabilit cu ocazia Anului Internațional al Femeii în 1975 : ● obiectivele și strategiile naționale și internaționale pentru integrarea și participarea femeilor la dezvoltarea economică și socială, în special în ce privește munca, educația și sănătatea ; ● asigurarea planificării și controlului referitor la transpunerea în practică a acestor obiective ; ● identificarea condițiilor pe plan național cele mai adecvate în acest sens.

Conferința își propune să contribuie la susținerea eforturilor pentru **promovarea egalității** și un tratament adecvat în ce privește orientarea și formarea profesională. **Protejarea maternității** este un alt deziderat ce trebuie realizat printr-un ansamblu de măsuri convergînd către crearea cadrului social și economic adecvat, fără discriminări instituționale sau practici legate în special de dreptul la condiții normale de naștere și concediu post-natal, dreptul la continuitate profesională

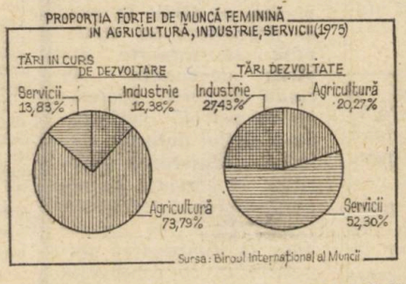

după naștere. Pe planul **participării,** Conferința își propune să contribuie la întărirea convingerii că femeile participă în egală măsură, alături de bărbați, la progresul material și spiritual al umanității, ele afirmîndu-se în epoca noastră ca o puternică forță socială și revoluționară, cu o contribuție deosebită în lupta pentru pace. Acest fapt atestă preocupările pentru lărgirea posibilităților ca femeile să ocupe funcții importante în posturile de decizie la nivel național și chiar internațional, în viața sindicală, în organizații obștești din mediul urban sau rural. Sînt deziderate ce pot și trebuie să devină realitate pentru a înlătura fenomenele de discriminare în privința perspectivei sociale, a dreptului egal la muncă și la retribuire egală — discriminări care constituie un anacronism al epocii actuale. Astfel de anacronisme se impun a fi înlăturate cît mai rapid printr-o concertare a eforturilor internaționale, printr-o abordare constructivă, fără echivoc și prejudecăți a realităților contemporane, pornindu-se de la înțelegerea dezideratelor supreme ale umanității, de realizare a unei lumi bazate pe raporturi de echitate și dreptate.

Em. STANCU

[1]) l'Observateur de l'OCDE nr. 104/mai 1980.

ROMÂNIA SOCIALISTĂ

dă expresie idealurilor sale de echitate și dreptate socială prin promovarea consecventă a unei condiții de egalitate a femeii cu bărbatul, componentă intrinsecă a întregii strategii de dezvoltare economico-socială, de înflorire a personalității umane. Succesele dobîndite în toate domeniile de activitate, prefacerile adînci pe plan social se regăsesc în statutul femeii în societate și în familie, în dinamica sa actuală și în tendințele dezvoltării viitoare — expresie a concepției partidului nostru care înscrie ca scop al politicii sale de continuă dezvoltare economico-socială, afirmarea multilaterală a personalității tuturor membrilor societății, fără nici o deosebire de sex sau naționalitate. Iată numai cîteva exemple edificatoare :

Dreptul la muncă

● ponderea femeilor în populația ocupată se apropie de cea a structurii populației țării : în industrie femeile reprezintă aproape 40% din forța de muncă

● a crescut numărul femeilor care lucrează în ramuri de înaltă tehnicitate (chimie, construcții de mașini, electronică, electrotehnică)

● fetele reprezintă 40% din cursanții în învățămîntul liceal, 67% în specializarea postliceală, 44% în învățămîntul superior

● femeile reprezintă peste 1/2 din absolvenții cu studii medii, 1/3 cu studii superioare, 20% din totalul inginerilor, 30% din totalul cadrelor didactice, peste 25% din numărul celor cu titlu de doctor în științe

Protecția mamei și copilului

● 98,2% din totalul copiilor se nasc în unități sanitare

● peste 4,5 milioane copii primesc alocații

● 75,4% din totalul copiilor de vîrstă preșcolară au fost în grădinițe în 1978 față de 18,6% în 1950

● în perioada 1950—1978 numărul locurilor în creșe a crescut de 17 ori

Participare

● în prezent, 28% din totalul membrilor de partid sînt femei ; pentru prima dată femeile au fost promovate prim-secretari și secretari ai comitetelor județene de partid

● a crescut numărul femeilor secretari ai comitetelor municipale și orășenești, secretari ai comitetelor de partid din mari unități economico-sociale, culturale, științifice

● importante funcții de conducere pe linie de stat — directori generali, miniștri adjuncți, miniștri etc. — sînt îndeplinite de femei.

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Cimentul — reorientări energetice și geografice

POTRIVIT unor studii occidentale citate de revista britanică „The Economist", consumul mondial de ciment ar putea să crească cu circa 60% în următorii 10 ani, atingînd 1,3 miliarde de tone. Din această creștere, țările în curs de dezvoltare ar urma să „beneficieze" în proporție de 90%. Explicația constă în aceea că țările industrializate nu mai sînt interesate în a dezvolta industrii poluante și energofage, producția de ciment fiind, astfel, lăsată în cea mai mare parte, pe seama țărilor în curs de dezvoltare. Ca orientări, preocupările prioritare sînt îndreptate în prezent către trecerea cuptoarelor de la petrol la cărbune ca sursă termică, în condițiile în care energia deține 60% din cheltuielile totale de producție. Transformarea costă numai o treime din cheltuielile pe care le-ar presupune construirea de noi cuptoare.

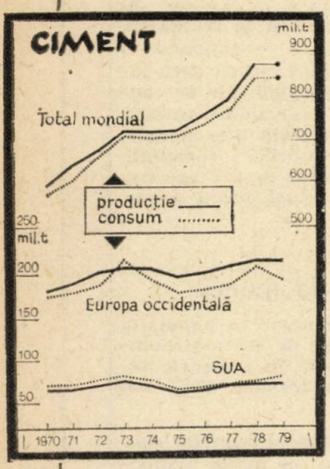

Creșterea costurilor de transport va determina orientarea importatorilor către surse de aprovizionare mai apropiate. O primă urmare va fi, se pare, reducerea importurilor de ciment din S.U.A. pentru Europa în favoarea produselor fabricate pe continent (în condițiile în care numai transportul din S.U.A. pînă în Anglia — de exemplu — costă 38 dolari pe tonă).

Protecționismul — cauză a șomajului

DIALOGUL Nord-Sud ar putea fi util dacă țările industrializate ar renunța treptat la restricțiile impuse asupra importurilor din țările în curs de dezvoltare — apreciază un recent studiu al Biroului Internațional al Muncii, care prefigurează în acest sens două alternative posibile pentru viitor :

— Continuarea politicii protecționiste, în condițiile în care ar limita la 8,8% pe an creșterea importurilor de produse prelucrate provenind din „lumea a treia" ar face ca P.N.B.-ul țărilor rămase în urmă să nu înregistreze decît o creștere de 4,8% pe an, iar numărul șomerilor, care era de 59 mil. în 1976 să ajungă la 65 mil. în 1985.

— Liberalizarea schimburilor ar permite țărilor din „Sud" să-și sporească exporturile cu 11% pe an și P.N.B. cu 5,3% pe an. Țările dezvoltate și-ar putea menține și în aceste condiții excedente în balanțele comerciale, iar numărul șomerilor s-ar reduce cu 282 mii, respectiv noile locuri de muncă ce ar fi create în ramurile care produc pentru export. Așadar, nu se justifică argumentul că reducerea obstacolelor tarifare și netarifare ar provoca agravarea șomajului în țările industrializate ; dimpotrivă, protecționismul constituie cea mai gravă amenințare în ce privește folosirea forței de muncă și în țările industrializate — subliniază raportul citat.

Programe de dezvoltare

Venezuela: mari proiecte de investiții

VENEZUELA, importantă producătoare și exportatoare de țiței pe plan mondial, promovează, de mai mulți ani, o politică de investiții care vizează, concomitent cu dezvoltarea în continuare a industriei petrolului, construirea unor mari obiective economice menite să contribuie la diversificarea economiei țării și la atenuarea puternicei dependențe de extracția și comercializarea pe piața externă a țițeiului și derivatelor.

În perioada 1979—1988, este prevăzut un volum total de investiții de 110 miliarde bolivari (3,8150 bolivari = 1 dolar S.U.A.) în industria petrolieră, în special pentru efectuarea lucrărilor de explorare (se vor extinde explorările offshore), explorarea și exploatarea zăcămîntului Orinoco de țiței greu și foarte greu (în anul 1988 se intenționează obținerea din această zonă a unei producții de 125 000 barili/zi).

Venezuela a luat hotărîrea utilizării fondurilor pentru dezvoltarea unor ramuri de bază ale economiei, printre care industria siderurgică, industria aluminiului, industria energiei electrice, diverse domenii ale industriei prelucrătoare. În siderurgie, pe lîngă mărirea capacității de producție a combinatului existent (SIDOR), urmează să se construiască în statul Zulia un nou combinat care, în 1984, va avea o capacitate de producție de 1,1 milioane tone laminate de oțel, urmînd ca la sfîrșitul deceniului să se atingă capacitatea finală, de 4,5 milioane tone/an. Pentru efectuarea lucrărilor (inclusiv dezvoltarea, în zonă, a industriei cărbunelui), în planul pe perioada 1980—1984 este prevăzută suma de 15 377 milioane bolivari. Capacitatea pentru producerea aluminiului primar se intenționează să sporească de la 110 000 tone în 1979, la 217 000 tone în 1980 și la 280 000 tone în 1982. În scopul creșterii capacității instalate pentru producerea energiei electrice se află în curs de construcție marea centrală hidroelectrică Guri a cărei capacitate instalată urmează să ajungă la 9 000 MW în 1984 (de la 2 090 MW în prezent).

Agricultura, care este insuficient dezvoltată față de necesitățile țării (producția agricolă satisface aproximativ jumătate din cererea de consum) va beneficia, în următorii ani, de însemnate investiții în vederea creșterii suprafețelor cultivate și îmbunătățirea randamentelor.

O atenție sporită este acordată investițiilor cu caracter social. În cadrul programului pe perioada 1980—1984 aproape o treime — 21 641 milioane bolivari — din investițiile totale prevăzute pentru perioada menționată este alocată pentru construcția de locuințe, iar 10 050 milioane bolivari pentru aducțiunea apei și sisteme de canalizare.

Transpunerea în viață a programelor de investiții determină o cerere de import ridicată, Venezuela fiind preocupată de diversificarea surselor de aprovizionare și a piețelor de desfacere. România figurează printre țările furnizoare Venezuelei, căreia îi livrează o serie de produse, inclusiv din domeniul construcțiilor de mașini, al căror volum și diversitate a înregistrat creșteri în anii actualului deceniu. Pe linia eforturilor comune de intensificare a colaborării economice bilaterale România și Venezuela sînt preocupate de identificarea domeniilor și promovarea acțiunilor de cooperare.

Maria DESMIREANU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMÎNA 30.VI — 4.VII.1980 **dolarul S.U.A.** a înregistrat o tendință de ușoară slăbire față de majoritatea valutelor occidentale.

Francul elvețian a înregistrat în perioada analizată reprecierea cea mai accentuată față de dolar, situîndu-se pe 4.VII.1980 la 1.61 franci/1 dolar, comparativ cu nivelul de 1,63 franci/1 dolar pe 27.VI.1980. **Francul francez,** beneficiar în continuare al unor dobînzi destul de ridicate comparativ cu ale partenerilor din Sistemul valutar vest-european, continuă să evolueze la limita maximă a plafonului stabilit în sistem; față de dolarul S.U.A. s-a repreciat în această săptămînă cu circa 0,7%, fiind tranzacționat la închiderea din 4.VII.1980 la 4,0650 franci/1 dolar, față de închiderea de referință de 4,0950 franci/1 dolar. Un procent apropiat de creștere l-a înregistrat și **francul belgian,** care era cotat pe 4.VII. la 28.05 franci/1 dolar, față de 28,25 franci/1 dolar cu o săptămînă în urmă. **Marca vest-germană** se situa la închiderea intervalului analizat la 1,7550 mărci/1 dolar, respectiv cu 0,6% peste nivelul din 27.VI.1980 de 1,7650 mărci/1 dolar. **Lira sterlină,** după o evoluție, continuu ascendentă față de dolar pînă pe data de 3.VII.1980 (2,3625 dolari/1 liră), odată cu scăderea de către Banca Angliei a dobînzii minime de împrumut („minimum lending rate") de la 17 la 16% p.a., a pierdut din terenul cîștigat, astfel că la închiderea perioadei era cotată la 2,3475 dolari/1 liră, comparativ cu nivelul din 27.VI. 1980 de 2,3350 dolari/1 liră (repreciere de 0,5%).

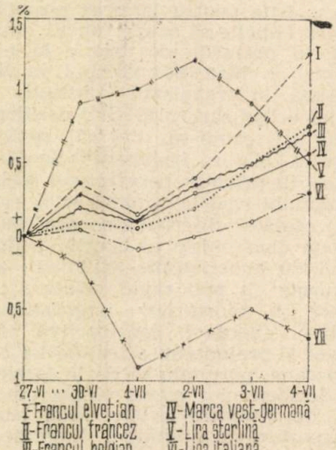

Persistența zvonurilor cu privire la o eventuală devalorizare a **lirei italiene** în cadrul Sistemului valutar vest-european, unde continuă să ocupe ultima poziție (cu peste 4% mai slabă decît francul francez aflat pe primul loc), a determinat doar o ușoară repreciere a lirei față de dolar — 0,3% —, respectiv 838,50 lire/1 dolar pe 4.VII, față de 841 lire/1 dolar pe 27.VI.1980. **Yenul japonez** se menține pe aceeași linie descendentă față de dolarul S.U.A., cursul său situîndu-se la închiderea săptămînii la 219,25 yeni/1 dolar, cu 0,7% sub nivelul de referință de 217,75 yeni/1 dolar.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au evoluat în jurul a 9,4375% la eurodolar, 8,875% la euromarca vest-germană și 5,5% la eurofrancul elvețian.

Creșterea prețului **aurului** la Londra din intervalele precedente a continuat și în această perioadă, al doilea fixing din 4.VII.1980 de 666,50 dolari/uncie fiind cu 29 dolari peste cel corespunzător din 27.VI.1980.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 30.VI.—4.VII.1980, luîndu-se ca bază cursurile din 27.VI.1980

FRANȚA ÎN COMPETIȚIE PENTRU LOCUL 3 ÎN IERARHIA EXPORTATORILOR

ÎN CONDIȚIILE în care multe țări industrializate sînt confruntate cu dificultăți evidente — accentuarea fenomenelor recesioniste, creșterea șomajului și a inflației — Franța a reușit să se remarce printr-o mai mare stabilitate în raport cu alte state occidentale, ca urmare a elaborării unei noi politici economice menită să asigure dezvoltarea și o competitivitate sporită a industriei naționale, printr-un sistem de conducere implicînd tot mai mult intervenția și controlul statului la toate nivelele. Realizările Franței în ultimul deceniu demonstrează tocmai capacitatea economiei franceze de adaptare la mutațiile intervenite pe plan internațional, demonstrată de ritmul de creștere și gradul de competitivitate deosebit de ridicat în comparație cu al altor state industrializate.

Competitivitatea industriei franceze poate fi apreciată și atestată de realizări concrete, în primul rînd de creșterea continuă a volumului exporturilor, mai ales după 1974, astfel încît, în prezent, Franța își dispută cu Japonia locul al treilea în ierarhia principalilor exportatori mondiali. Rapiditatea majorării exporturilor franceze ca răspuns la suplimentarea masivă a facturii petroliere demonstrează din plin succesul „comercial" al produselor industriale și agricole franceze.

O deosebită însemnătate în obținerea acestor realizări l-a avut politica economică promovată de guvernul francez în ultimii ani, politică bazată pe principiul asigurării unei stabilități cît mai mari a ritmului de creștere. După cum aprecia, recent, primul ministru al Franței, Raymond Barre, „obiectivul guvernului a fost permanent acela de a asigura o evoluție, pe cît posibil, stabilă a activității economice în Franța. În 1980, dorința guvernului este de a feri Franța de influențele recesiunii internaționale".

Această preocupare este întărită de prognozele oficiale naționale care prevăd, pentru 1980, un ritm real de creștere economică de 2—2,5%. La baza acestei prognoze asupra dezvoltării economice în 1980 stă înviorarea activității de investiții în industria franceză precum și dezvoltarea cooperării pe plan extern. Pentru 1980, volumul investițiilor productive se va majora cu 4,5%, această activitate fiind orientată cu precădere către sectorul produselor semifabricate, al autovehiculelor și bunurilor de echipament. Înviorarea activității investiționale în 1980 este motivată, printre altele, de îmbunătățirea situației financiare a firmelor în 1979, de necesitatea creșterii productivității muncii, modernizarea și dezvoltarea aparatului productiv. Cele mai semnificative investiții în 1980 vor fi destinate modernizării și dezvoltării în industria textilă („Rhone-Poulenc"), transporturi („Peugeot"), în sectorul agroalimentar („Gervais-Danone"), componente electronice și în special tuburi catodice („Thomson-CSF").

Printre ramurile industriale cu competitivitate ridicată, la nivel mondial, se numără aeronautica, comenzile înregistrate de această industrie în 1979 cifrîndu-se la 26,89 miliarde franci față de 17,15 miliarde franci în 1978. Printre principalele obiective figurează avioanele „Airbus", „Mirage F1", „Alpha Jet", elicoptere, motoare de avioane cu reacție, echipamente electronice etc., cele mai multe comenzi fiind rodul acțiunilor de cooperare în producție între firmele franceze specializate și parteneri străini.

Un alt domeniu reprezentativ îl constituie industria autovehiculelor, Franța exportînd în 1979 aproape 53% din producția sa. Exporturile franceze de autovehicule au totalizat 56 miliarde franci în 1979, respectiv 13,4% din totalul exporturilor Franței în acel an. În 1979 au fost exportate 1 700 000 de autoturisme, cu 7,7% mai mult decît în anul 1978. Principalul exportator francez, grupul „Renault", reunește 225 de societăți în Franța și în străinătate realizînd în 1979 rezultate concretizate în creșterea cifrei de afaceri cu 22% față de 1978, iar a investițiilor cu 26%.

Rezultate deosebite s-au înregistrat în anul 1979 în domeniul lucrărilor publice și al construcțiilor, în special efectuate în străinătate. Firmele franceze sînt astăzi prezente în peste 25 de țări ale lumii, îndeosebi țări în curs de dezvoltare și țări socialiste, executînd — pe bază de cooperare — lucrări de construcții extrem de variate: rafinării, centrale termoelectrice, hidroelectrice, nucleare, rețele de canalizare, conducte, lucrări „off shore", șosele, porturi, aeroporturi, baraje, construcții de uzine, hoteluri, telecomunicații, căi ferate, metrouri etc.

Unul din obiectivele principale ale politicii economice și ale măsurilor inițiate de autoritățile franceze în ultimii ani a avut în vedere economisirea energiei și raționalizarea consumurilor de produse energetice, avînd în vedere faptul că factura petrolieră a Franței s-a majorat continuu, de la 15 miliarde franci în 1973 la 50 miliarde franci în 1978 și la 82 miliarde franci în 1979. Astfel, în cadrul noului program energetic, anunțat la 20 iunie 1979, guvernul francez a hotărît luarea unor măsuri vizînd reducerea consumului de țiței cu 8,5 milioane tone în 1980 și limitarea importurilor de țiței. Totodată au fost inițiate măsuri vizînd dezvoltarea producției de cărbune, a producției de energie electrică nucleară și a altor surse de energie în vederea reducerii în continuare a gradului de dependență energetică a Franței față de sursele externe.

O atenție deosebită în cadrul acestui program a fost acordată dezvoltării producției de energie nucleară, a cărei pondere în totalul producției de energie primară a Franței urmează să ajungă la 26% în 1990 și 32—35% în anul 2000. De asemenea, ponderea energiei electrice de proveniență nucleară în totalul consumului de energie electrică se prevede să atingă 60% în 1985, 70% în 1990 și 75—80% în anul 2000. Franța dispune în prezent de 14 centrale atomoelectrice cu o putere instalată de 6 514 MWe, iar în construcție se află încă 27 de unități, cu o putere instalată de 25 875 MWe.

România întreține relații comerciale tradiționale cu Franța, relații care în ultimul deceniu au înregistrat o evoluție ascendentă deosebită. Astfel, în perioada 1970—1979 volumul valoric al schimburilor comerciale româno-franceze a înregistrat o triplare și, în acest cadru, exportul românesc a crescut de 3,6 ori.

Noi perspective de dezvoltare a relațiilor comerciale și de cooperare economică au fost deschise de rezultatele fructuoase ale întîlnirii la nivel înalt, în România, la începutul lunii martie 1979, dintre președinții Nicolae Ceaușescu și Valéry Giscard d'Estaing. Documentele încheiate cu prilejul acestei întîlniri, sînt de natură să asigure un cadru mai larg cooperării bilaterale în domeniile industriei de autovehicule, electronicii și informaticii, aeronauticii, aparate audiovizuale, ca și cooperării în forme noi, cum ar fi societățile mixte de producție și comercializare, inclusiv pe terțe piețe.

În 1979, schimburile comerciale externe între Franța și România au marcat un moment însemnat, înregistrînd o creștere cu 45% în raport cu anul 1978 și totalizînd 3,8 miliarde franci în condițiile unei dezvoltări echilibrate. Obiectivul de dublare a volumului schimburilor comerciale bilaterale, în 1980 în raport cu anul 1975, fixat acum cinci ani de către cele două guverne, a fost atins și chiar depășit cu un an înainte.

De asemenea, trebuie menționate extinderea și diversificarea continuă a cooperării economice și tehnico-științifice în forme noi, moderne, cum sînt cooperarea industrială în domeniul autovehiculelor, al mașinilor-unelte, metalurgiei, informaticii, chimiei și altele, precum și crearea unor societăți mixte de producție și comercializare — acțiuni edificatoare de conlucrare reciproc avantajoasă. În acest context se includ extinderea cooperării cu Regia națională Renault (privind fabricarea de autovehicule în România și livrarea de cutii de viteze de către partea română), societatea mixtă „Oltcit" (pentru producerea în România și comercializarea automobilului cu același nume), societatea mixtă de producție „Elarom" cu sediul în România, precum și alte acțiuni în domenii de vîrf — electronică, electrotehnică, informatică, aeronautică, industria chimică și petrochimică etc. Recenta sesiune a Comisiei mixte româno-franceze a evidențiat posibilitatea lărgirii schimburilor economice, a cooperării industriale și tehnologice, în forme moderne și variate, îndeosebi prin crearea de noi societăți mixte de producție și comercializare.

Vizita pe care urmează să o efectueze în Franța președintele Nicolae Ceaușescu, la invitația președintelui Valéry Giscard d'Estaing, va marca un moment de cea mai mare însemnătate în dialogul rodnic româno-francez, deschizînd noi și ample perspective pentru întărirea amplei prietenii dintre cele două popoare, ridicarea la un nivel superior a relațiilor bilaterale în interesul reciproc, al cauzei păcii, înțelegerii și colaborării internaționale.

Cornel ALBU

DATE DE PROGNOZĂ

O evoluție demografică sănătoasă — element indispensabil al creșterii economice

ÎN TIMP ce numeroase țări în curs de dezvoltare din Africa, Asia și America Latină trebuie să facă față problemelor social-economice pe care le ridică creșterea demografică deosebit de rapidă, o serie de țări capitaliste dezvoltate — mai ales cele europene — sînt sau vor fi într-un viitor apropiat confruntate cu o evoluție demografică cu totul nesatisfăcătoare. După cum avertiza nu demult un document elaborat de Comisia economică a O.N.U. pentru Europa [1]), scăderea natalității în majoritatea țărilor europene începînd din 1965 va provoca o scădere radicală a ratei de creștere atît a populației totale, cît și a populației apte de muncă, în cîteva țări urmînd să se înregistreze chiar o reducere absolută a celei dintîi. Concomitent, va avea loc un pronunțat proces de îmbătrînire a populației active și — dacă încetinirea creșterii populației totale nu este compensată prin ridicarea ponderii populației active și prin întărirea fluxului imigrației — este de așteptat o scădere generală a ritmului de creștere a ofertei de forță de muncă în Europa occidentală.

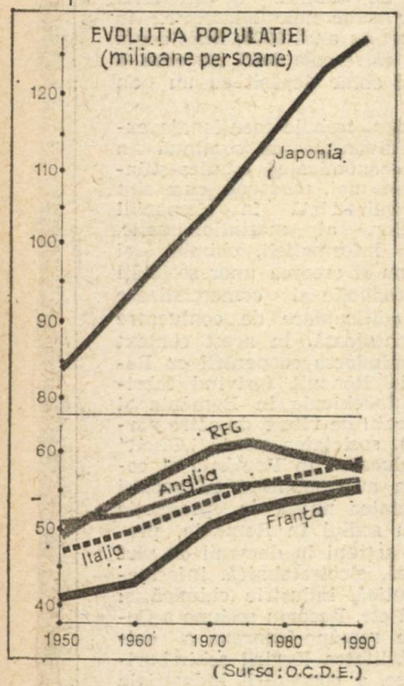

(Sursa: O.C.D.E.)

Ce-i drept, afirmă autorii studiului, efectele menționate ale reducerii recente a ratei natalității vor începe să se resimtă începînd de pe la jumătatea următorului deceniu și este puțin probabil ca dezechilibrele în structura pe vîrste a populației să ridice probleme prea grave înainte de încheierea secolului. Spre deosebire de această evoluție, care pare a constitui o tendință pe termen lung, perioada 1975—1985 se caracterizează printr-un ritm mai rapid de creștere a populației active în țările Europei occidentale, ceea ce se datorește atît „exploziei" natalității la sfîrșitul deceniului al șaselea și începutul celui de-al șaptelea, reducerii numărului persoanelor care ating vîrsta de pensionare (ca urmare a ratei scăzute a natalității în perioada primului război mondial și imediat după acesta), cît și modificărilor survenite în participarea femeilor la viața activă. Se apreciază că, lăsînd la o parte efectele migrației, în anii 1975—1985 cele mai mari sporuri absolute ale populației active — de circa 200 mii de persoane pe an — vor avea loc în Franța și Anglia, iar în expresie relativă, în Irlanda (de circa 1,7% pe an) și Olanda (circa 1,5%), în timp ce în celelalte țări capitaliste industrializate din Europa creșterea respectivă se va situa sub 1%.

Dacă se compară previziunile pentru anii 1980—1985, cu statisticile demografice pe perioada precedentă de un deceniu și jumătate (vezi tabelul) se constată o reducere mai mult sau mai puțin sensibilă a ratei medii anuale de creștere a populației în majoritatea țărilor nesocialiste din Europa, în timp ce în privința ratei de creștere a populației apte de muncă se manifestă o tendință predominant inversă. Totodată, Turcia este singura țară care menține de-a lungul întregii perioade examinate o rată ridicată de creștere la ambii indicatori. Dar, se afirmă în studiul O.N.U., din a doua jumătate a deceniului al nouălea este de așteptat o încetinire a creșterii populației apte de muncă în țările examinate, ajungînd chiar sub ritmul de creștere a populației lor totale.

Această evoluție demografică, repercusiunile pe care le va avea asupra vieții social-economice modificarea structurii pe vîrste a populației sînt examinate cu atenție, în multiplele lor aspecte, în țările mai puternic afectate, ca R.F.G., Anglia, Suedia, Franța ș.a. După cum evidențiază recent revista „L'Usine Nouvelle", scăderea ratei fertilității în Franța în a doua jumătate a deceniului al optulea de la 2,1 la 1,8 și menținerea ei la acest nivel va determina îmbătrînirea populației țării, respectiv sporirea ponderii grupelor de vîrstă între 20 și 64 de ani, reducerea cu peste 2,2 milioane — la nivelul anului 2000 — a efectivului persoanelor sub 20 de ani (față de ipoteza unei rate a fertilității de 2,1), fapt care determină revista să semnaleze pericolul unei „sclerozări" a națiunii.

După cum atrag atenția specialiștii, insuficientă creștere a populației active poate frîna dezvoltarea economică, provocînd perturbări îndeosebi în ramurile și sectoarele de activitate cu un nivel mai scăzut al productivității muncii, care utilizează și forță de muncă mai puțin calificată [2]). Aria preocupărilor este, însă, mult mai amplă, deoarece modificarea structurii pe vîrste a populației provoacă mutații cantitative și mai ales calitative în structura cererii din partea acesteia, respectiv — pe termen mai lung — în orientarea investițiilor, a activității de inovare, de reclamă și informare, a prognozei în diferite domenii ale activității social-economice etc.

N. POPOV

Evoluția populației totale (A) și a populației apte de muncă (B) în perioada 1965—1985 (rata medie anuală de creștere sau scădere, în %)

Țara	1965—1970		1970—1975		1975—1980		1980—1985	
	A	B	A	B	A	B	A	B
Anglia	0,4	—0,3	0,2	0,2	—0,1	0,4	0,2	0,6
Austria	0,5	—0,8	0,2	—0,2	0,2	0,7	0,3	1,0
Belgia	0,4	0,2	0,3	0,3	—0,2	0,0	—0,3	0,5
Danemarca	0,7	0,6	0,5	0,4	0,3	0,5	0,2	0,4
Elveția	1,4	1,3	0,2	0,2	0,2	0,7	0,2	0,6
Finlanda	0,2	0,6	0,5	0,8	0,4	0,6	0,3	0,4
Franța	0,8	0,8	0,8	1,0	0,3	0,8	0,3	1,0
R.F.G.	0,6	0,0	0,4	0,5	—0,4*	0,4*	0,4*	0,9*
Irlanda	0,5	0,5	1,4	1,3	1,1	1,6	1,1	1,3
Italia	0,6	0,3	0,7	0,3	0,2	0,6	0,6	0,9
Norvegia	0,8	0,6	0,7	0,5	0,2	0,5	0,2	0,5
Olanda	1,2	1,3	0,9	1,2	0,4	1,2	0,2	1,1
Suedia	0,8	0,5	0,4	0,0	0,2	0,0	0,1	0,1
Grecia	0,6	0,0	0,4	0,4	0,6	0,6	0,5	0,9
Portugalia	—1,4	—1,6	2,2	2,3	0,9	1,2	0,8	1,1
Spania	1,1	0,6	0,9	1,0	1,2	1,2	0,9	0,9
Turcia	2,5	2,5	2,7	3,2	2,2	3,1	2,3	2,8

Notă — Cifrele pe perioada 1965—1975 includ și migrațiile ; cele pe perioada 1975—1985 nu le includ.
* Numai populația autohtonă.
Sursa : Nations Unies, Bulletin économique pour l'Europe, vol. 30, nr. 2, p. 16.

[1]) Vezi O.N.U., Etude sur la situation économique de l'Europe en 1977, Deuxième partie, New York, 1979.

[2]) Vezi C.E.E./O.N.U., Structure et évolution de l'industrie européene, New York, 1977, cap. 3.

Aprecieri asupra posibilităţilor de reciclare

DUPĂ opinia specialiştilor, pe calea reciclării diferitelor materii prime şi materiale s-ar putea asigura acoperirea unei părţi uneori considerabile a necesarului economiei naţionale a R.F.G. la produsele respective (vezi graficul). Pe întreaga comunitate economică vest-

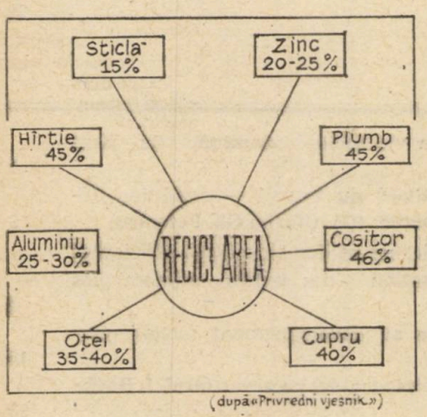

(după „Privredni vjesnik")

europeană posibilităţile de economisire pe calea reciclării sînt evaluate la 2% din necesarul de energie, la 75% din cel de cupru, la 48% în cazul aluminiului, la 45% în cazul plumbului şi la 58% din necesarul de hîrtie.

Conform aprecierilor formulate la Congresul internaţional pentru reciclare (octombrie 1979), pe ansamblul ţărilor membre ale Pieţei comune vest-europene ar fi necesar să se investească o sumă de circa 100 miliarde de mărci în tehnologii care permit economisirea de energie şi materii prime.

U.R.S.S.: Largă utilizare a bateriilor solare

SPECIALIŞTII sovietici au creat o serie de dispozitive eficiente de captare şi folosire a energiei solare, unele dintre realizările respective fiind deja utilizate, pe baza achiziţionării de brevete, într-o serie de ţări capitaliste. Printre acestea se numără bateriile solare, care — de la debutul lor răsunător, pe sateliţi — şi-au extins aria utilizărilor la aprovizionarea cu energie electrică a staţiilor meteorologice, a farurilor maritime, a liniilor de radio-relee etc. Faţă de randamentul de transformare a energiei solare al prototipurilor iniţiale, de numai 6%, tipurile noi de baterii solare realizează un randament de 15%, iar după opinia oamenilor de ştiinţă, în viitor, pe baza folosirii unor semiconductori speciali, se va putea ajunge la 90%.

Una din aplicaţiile bateriilor solare în economie o constituie electropompele solare; funcţionînd în regim automat şi în condiţii superioare de fiabilitate, o asemenea pompă poate extrage 100 litri de apă pe oră de la adîncimea de 45 m. Nu mai puţine perspective deschide construirea generatorului fotoelectric, cu semiconductori, care poate alimenta cu energia necesară aparate de radio cu tranzistori, televizoare, maşini de ras electrice şi alte aparate de uz casnic. Utilizarea sa deschide, între altele, perspectiva economisirii unor cantităţi însemnate de metale neferoase, necesare pentru fabricarea bateriilor solare obişnuite.

R. P. Mongolă: jaloane ale dezvoltării economice pînă în 1990

ÎN R.P. Mongolă a fost elaborat primul plan pe termen lung (pînă în 1990) de dezvoltare a principalei ramuri a economiei naţionale — agricultura, o atenţie deosebită acordîndu-se posibilităţilor de intensificare a producţiei acesteia. Se prevede mărirea considerabilă a producţiei vegetale, atît pe seama valorificării pămînturilor înţelenite cît şi a sporirii randamentelor la hectar la principalele culturi. Un rol important va avea aici extinderea irigaţiilor, preconizîndu-se triplarea — pînă în 1990 — a suprafeţelor irigate.

Pentru asigurarea dezvoltării în continuare a subramurii de bază a agriculturii — creşterea animalelor (se apreciază că există condiţiile ca şeptelul de vite să ajungă în 1990 la 29,4 mil. capete), se va pune accentul pe lărgirea bazei furajere, producţia medie anuală de furaje şi nutreţuri urmînd să crească în cincinalul 1981—1985 cu 50% faţă de nivelul atins. Prin îmbunătăţirea raselor de animale, prin majorarea investiţiilor în baza tehnico-materială a agriculturii (de 1,5 ori în 1981—1985, în comparaţie cu cincinalul în curs) va spori sensibil şi productivitatea muncii, vor creşte cantităţile de carne şi lapte puse la dispoziţia populaţiei.

Evaluări ale riscului în aprovizionare

SE POATE oare prevedea riscul în ceea ce priveşte siguranţa aprovizionării în viitor cu o materie primă sau alta pe piaţa mondială? Revista **L'Usine Nouvelle**, din care reproducem tabelul alăturat, încearcă să prezinte, pentru uzul industriaşilor francezi, un asemenea ghid al riscului pe exemplul aprovizionării pe piaţa mondială cu o serie de metale.

Pentru fiecare din cei şase factori de risc luaţi în considerare, s-a adoptat notaţia cu 1 = da, abundent, important; 2 = situaţie medie; 3 = nu, redus, nul. Notarea nivelului riscului cu * înseamnă risc moderat, cu ** risc considerabil, iar cu *** risc foarte puternic; gradarea nivelului riscului se află, în general, în corelaţie cu suma notaţiilor corespunzătoare celor şase factori de risc. De menţionat că în ceea ce priveşte conţinutul „riscului politic", notat deseori cu maximum, aici se are în vedere în special efectul naţionalizării — de către ţările în curs de dezvoltare — a bogăţiilor subsolului lor, a instalaţiilor de exploatare respective, precum şi al altor măsuri de protejare a resurselor lor naturale, de valorificare a acestora în folosul propriului lor popor.

Denumirea metalului	Resurse minerale	Capacitatea de producţie	Creşterea livrărilor pînă în 1985	Stabilitatea preţurilor	Concentrarea producţiei	Riscurile politice	Total	Nivelul riscului
Aluminiu	1	2	1	1	2	3	10	*
Argint	3	3	2	3	3	3	17	***
Aur	3	3	2	3	3	3	17	***
Cobalt	3	3	2	2	2	3	15	***
Cositor	2	3	2	2	1	3	13	***
Crom	3	3	1	3	1	2	13	**
Cupru	2	2	1	2	1	3	11	**
Fier	1	2	2	1	2	2	10	*
Magneziu	1	2	2	1	2	2	10	*
Mangan	1	2	2	1	2	3	11	**
Mercur	1	1	2	1	2	3	10	**
Molibden	2	2	2	1	2	3	12	**
Nichel	2	1	2	3	2	1	11	*
Platină	3	3	2	3	3	3	17	***
Metale asociate cu platină	3	3	2	3	3	3	17	***
Plumb	2	2	2	2	1	2	11	**
Siliciu	1	3	1	2	3	1	11	**
Titan	1	3	1	3	3	1	12	**
Uraniu	2	1	1	2	3	1	10	*
Zinc	2	1	2	2	1	2	10	**

Sursa: „L'Usine Nouvelle", nr. 18/1980, p. 56.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 28 din 11 iulie 1980

15 ANI DE LA CONGRESUL AL IX-LEA AL P.C.R.

— Suflu înnoitor în întreaga viață economico-socială a țării **(Alecu Al. Floareș)** 1

— Creșterea productivității muncii — condiție hotărîtoare pentru progresul României (II) **(Barbu Gh. Petrescu)** 3

— Promovarea unor principii moderne și structuri eficiente în organizarea unităților economice **(Stelian Grindeanu)** 5

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— O pîrghie însemnată de sporire a productivității muncii în industrie. Extinderea pe scară largă a acordului global **(L. Țintea)** 7

— Dezbatere „R.E.". Accelerarea înnoirii produselor și tehnologiilor 9

— Bilanțul nutritiv — element de apreciere a eficienței producției agroalimentare **(Brad Segal, Rodica Segal)** 11

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate — eficiență. Planificarea și urmărirea producției nete pe secții **(Aurelian Nițu)** 13

— Sporirea aportului turismului la dezvoltarea economico-socială **(Costache Zmeu)** 15

CONDUCERE—ORGANIZARE

— Dezbatere R.E. „INFORMATICA — sarcini calitativ noi". Posibilități de îmbunătățire a utilizării tehnicii de calcul
• Cu privire la tehnologii **(D. Fețnic)** 17
• Cu privire la produsele-program **(Margareta Drăghici)** 18

TEORII—IDEI

— Acțiunea factorilor creșterii economice **(prof. I. Rachmuth)** 20

— Prețurile la energie și echilibrul balanțelor comerciale **(Daniel Dăianu)** 22

— „Școli-curente-economiști" Coordonate ale concepției ecologiste (I) **(prof. dr. Constantin Bichi)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Conferința mondială a Deceniului O.N.U. al femeii. Participare sporită la eforturile de progres și bunăstare în lume **(Em. Stancu)** 26

— Tendințe-conjuncturi 28

— Franța în competiție pentru locul trei în ierarhia exportatorilor **(Cornel Albu)** 29

— Date de prognoză. O evoluție demografică sănătoasă — element indispensabil al creșterii economice **(N. Popov)** 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice. Economisirea energiei — un imperativ major.

IN THIS ISSUE

— Innovative breath in all economic and social life of the country **(Alecu Al. Floareș)** 1
— Labour productivity upgrow rate — decisive condition for the progress of Romania (II) **(Barbu Gh. Petrescu)** 3
— Promoting modern principles and efficient structures in the management and the organization of the economic units **(Stelian Grindeanu)** 5
— Upgrowing the role of tourism in the socio-economic development **(Costache Zmeu)** 15
— The action of the economic growth factors **(Prof. I. Rachmuth)** 20
— Energy prices and balanced curren accounts **(Daniel Dăianu)** 22
— The World Conference of the UN Decade for the woman. Growing participation to the efforts towards progress and welfare **(Em. Stancu)** 26
— France : competing for the 3 rd place in the exporters'hierarchy **(Cornel Albu)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Souffle novateur dans toute la vie socio-économique du pays **(Alecu Al. Floareș)** 1
— L'accroissement de la productivité du travail — condition décisive du progrès de la Roumanie (II) **(Barbu Gh. Petrescu)** 3
— Promouvoir des principes modernes et des structures efficientes dans la direction et l'organisation des unités économiques **(Stelian Grindeanu)** 5
— Accroître l'apport du tourisme au développement socio-économique **(Costache Zmeu)** 15
— L'action des facteurs de la croissance économique **(prof. I. Rachmuth)** 20
— Les prix de l'énergie et l'equilibre des balances économiques **(Daniel Dăianu)** 22
— La Conférence mondiale du Décennie de l'ONU pour la femme. Participation accrue aux efforts pour le progrès et le bien-être de l'humanité **(Em. Stancu)** 26
— La France en competition pour la 3-e place dans la hiérarchie des exportateurs **(Cornel Albu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Обновляющий подъем во всей социально-экономической жизни страны **(Алеку Ал. Флоареш)** 1
— Рост производительности труда — решительное условие прогресса Румынии (II) **(Барбу Г. Петреску)** 3
— Проведение новейших принципов и действенных структур в руководстве и организации экономических единиц **(Стелян Гриндяну)** 5
— Действие факторов экономического роста **(И. Рахмут)** 20
— Цены на энергию, и равновесие экономических баланс **(Д. Дэяну)** 22
— Мировая конференция десятилетии ООН для женщин. Возросшее участие в усилиях к прогрессу и благосостоянию в мире **(Ем. Станку)** 26
— Франция в соперничестве за третье место в иерархии вывозов **(Корнел Албу)** 29

IMPORTANT!

NOUA ADRESĂ A REDACȚIEI

OUR NEW ADRESS • NOTRE NOUVELLE ADRESSE • НАШ НОВЫЙ АДРЕСС

Bd. Magheru nr. 28-30, etaj 1
70159 București, sectorul 1,

Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București

LACUL ROŞU
O STAŢIUNE CARE VĂ AŞTEAPTĂ ORICÎND

Odihnă, reconfortare, agrement, pe tot parcursul anului, într-o staţiune înconjurată de munţi acoperiţi de conifere, situată la o altitudine de 890 m, pe malul unui lac cu apă limpede. Vilele, cu grad diferenţiat de confort, restaurantul şi pensiunile îşi aşteaptă oaspeţii în orice anotimp.

Aerul puternic ozonat, bogat în aerosoli răşinoşi, uşor ioduraţi — iată factori naturali care asigură refacerea rapidă a organismului. Climatul de la Lacul Roşu este indicat în tratamentul asteniei, surmenajului, convalescenţelor cu stare generală bună, hipertiroidiei şi urmărilor tusei convulsive.

Clipe de recreere pot fi oferite de activităţile clubului, de discotecă şi terenurile de sport, precum şi în timpul plimbărilor cu barca pe lac.

În funcţie de preferinţele dv., biroul de turism al staţiunii organizează drumeţii şi excursii spre zone şi locuri de un deosebit pitoresc şi interes.

BILETELE SE POT OBŢINE DE LA AGENŢIILE ŞI FILIALELE OFICIILOR JUDEŢENE DE TURISM DIN ŢARĂ, PRECUM ŞI DE LA CELE ALE I.T.H.R. BUCUREŞTI.

UN CONCEDIU PLĂCUT LA SEMENIC SAU CRIVAIA

● Staţiunea turistică Semenic situată în zona cea mai înaltă a munţilor cu acelaşi nume (1 400 m altitudine), dispune de hoteluri, vile, restaurante elegante şi baruri.

● Crivaia este aşezată la 650 m altitudine, la poalele munţilor Semenic, într-o minunată poiană, pe partea dreaptă a riului Birzava. La numai cîţiva paşi de staţiune se află lacul de acumulare Văliug, pe ale cărui maluri sînt amenajări turistice care oferă posibilităţi optime de petrecere a vacanţelor.

● De la Semenic şi Crivaia se poate pleca în numeroase drumeţii : la Baia Vulturilor, Piatra Nedeii, staţiunea Trei Ape, peşterile Comarnic şi Popovăţ, Cheile Caraşului.

● Bilete şi informaţii suplimentare se obţin de la toate agenţiile şi filialele oficiilor judeţene de turism, precum, şi de la cele ale I.T.H.R. Bucureşti.

PUBLITURISM:

1980 AUG 14

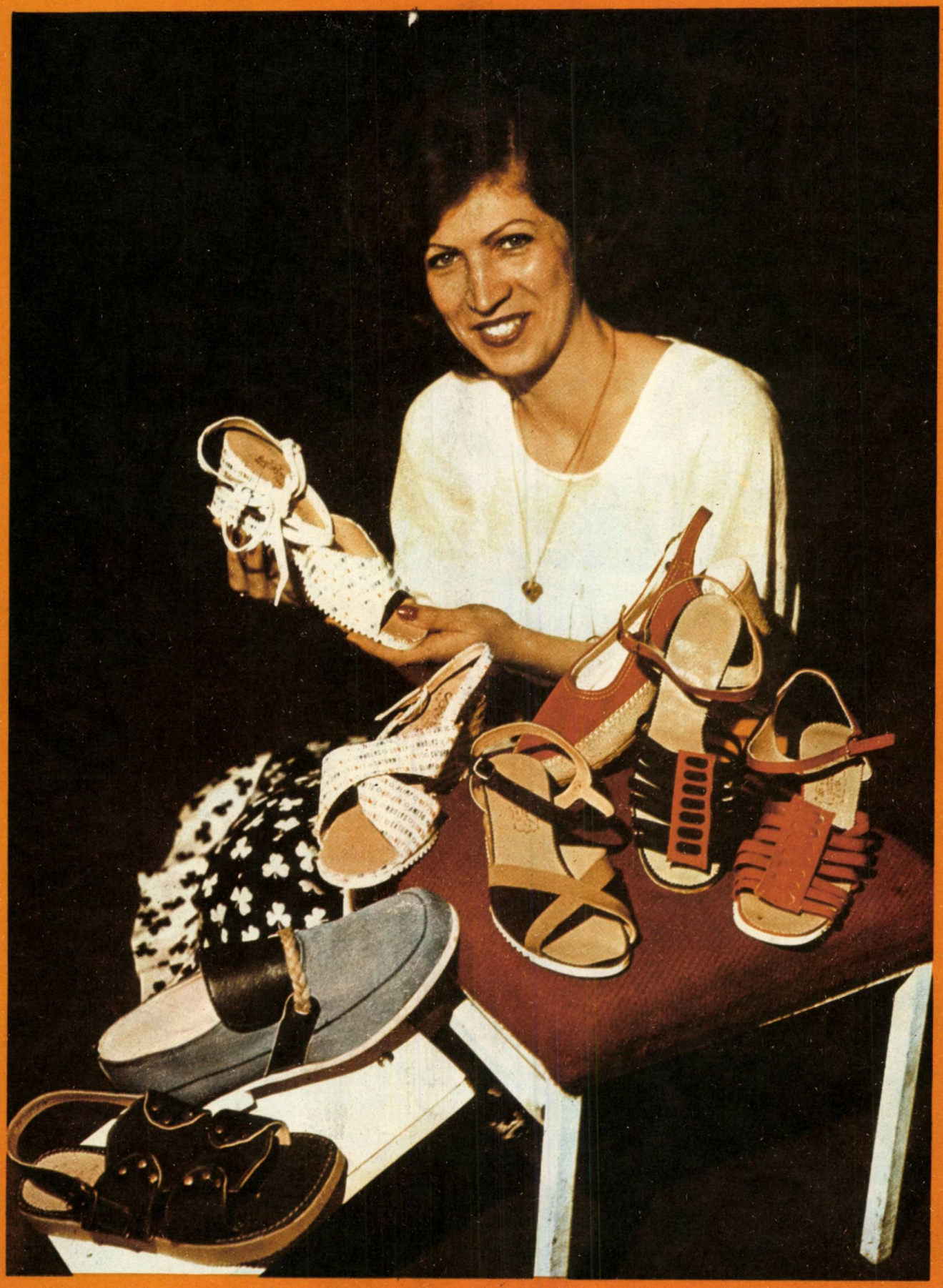

ULTIMA MODĂ – PANTOFI CU FEȚE DIN MATERIAL TEXTIL

Pentru toate vîrstele, în magazinele comerțului de stat au apărut noi modele de pantofi cu fețe din material textil, executat în contexturi asemănătoare materialelor din care sînt realizate confecțiile.

- **Au un grad sporit de durabilitate, sînt ușori, comozi, practici**
- **Pantofii cu fețe din material textil sînt la modă în toată lumea !**

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

15 ANI DE PROGRES IMPETUOS AL ROMÂNIEI SOCIALISTE

Numărul 29 ● Vineri 18 iulie 1980

CEL DE-AL IX-LEA CONGRES AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN VA RĂMÎNE ÎNSCRIS CU LITERE DE AUR ÎN ISTORIA ROMÂNIEI

„Drumul pe care urmează să-l străbatem în următorii ani nu va fi de loc uşor. Va trebui să nu precupeţim nici un efort, să mergem într-un ritm rapid pentru a ridica poporul nostru pe o nouă treaptă a civilizaţiei socialiste.

Pentru acest drum, noi am făcut toate pregătirile. Am judecat îndelung, ne-am consultat cu partidul, cu întregul popor, iar Congresul nostru, ca un adevărat stat-major, a stabilit direcţiile şi mijloacele necesare pentru a străbate în cele mai bune condiţii, cu succes deplin, acest drum."

NICOLAE CEAUŞESCU

(Din cuvîntarea la încheierea lucrărilor Congresului al IX-lea al P.C.R.)

D 646

relații
financiar - valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Practica pe piața externă privind licitațiile

În forma lor actuală de organizare, licitațiile nu datează de foarte mult timp. Totuși originea acestora este destul de veche. Grecii foloseau licitația pentru vînzarea obiectelor propietate de stat. În Roma, concomitent cu licitațiile organizate de tribunale au apărut și cele practicate în scopuri comerciale.

Licitațiile organizate cu regularitate sînt cunoscute în Olanda, în etapa cuceririlor și expansiunilor economice.

În secolul al XVI-lea societatea „Hollandsche Oost Indische Compagnie" a organizat prima licitație de importanță internațională pentru vînzarea produselor aduse din teritoriile de peste ocean. Treptat, această formă de comercializare s-a răspîndit în Anglia și în țările nordice creîndu-se astfel o piață a schimburilor de produse.

În etapa actuală însă, numărul țărilor organizatoare de licitații a crescut considerabil, ajungînd la circa 60-80 de state din aproape toate zonele geografice.

Această trecere a unui număr mare de țări la organizarea de licitații a fost determinată desigur de mai multe cauze. Se poate face referire în acest sens la avantajele pe care le scontează organizatorii atît în ce privește vînzarea cît și cumpărarea mărfurilor care formează obiectul acestora. Folosind licitația, anumiți vînzători urmăresc să valorifice în termen cantități mari de mărfuri, reușind în felul acesta să-și diminueze eventualele stocuri de care dispuneau.

La rîndul lor cumpărătorii, prin organizarea de licitații vizează să importe în condiții mai avantajoase mărfurile care le sînt necesare. Aceștia speră ca vînzătorii să se concureze în mod direct și în felul acesta să fie stimulați să ofere mărfurile la prețuri mai scăzute.

Licitațiile pentru comercializarea mărfurilor pot fi organizate direct de producători, de vînzători sau de instituții create special în acest scop. În multe cazuri ele se organizează de agenți specializați denumiți „auction brokers" sau de societăți comerciale care se ocupă cu astfel de operațiuni. În unele țări, chiar băncile comerciale iau parte la organizarea de licitații pentru vînzarea de mărfuri.

În S.U.A. licitațiile se organizează deseori de societăți anonime. Cîteodată mai mulți vînzători se asociază și hotărăsc să țină licitații pentru desfacerea mărfurilor lor.

De cele mai multe ori licitațiile se țin în locuri special rezervate în acest scop, ca de exemplu „Mincing Lane" din Londra, „De Brakke Grond" din Amsterdam etc. Licitația sovietică de blănuri se ține la Leningrad în Palatul blănurilor, de către întreprinderea unională „Soiuzpusnina".

Deși, așa cum s-a arătat, sînt organizate, de producători, vînzători etc., în unele state licitațiile sînt controlate de guverne, direct sau în mod indirect, acest control fiind asigurat de delegați oficiali ai camerei de comerț sau al autorităților judecătorești care asistă la desfășurarea licitațiilor.

Din punct de vedere al nomenclatorului de mărfuri, al etapelor de organizare precum și al modului de desfășurare a activității în cadrul acestora, licitațiile se pot grupa în două mari categorii și anume: licitații pentru mărfuri generale și licitații pentru mașini, instalații, lucrări de construcții, obiective la cheie etc.

LICITAȚIILE PENTRU COMERCIALIZAREA MĂRFURILOR GENERALE

Aceste licitații se organizează în general la diferite date calendaristice stabilite și în anumite locuri bine cunoscute. De cele mai multe ori, ele au ca scop desfacerea rapidă a unor mărfuri acumulate în stocuri mari și rămase fără mișcare. Deseori este vorba și de mărfuri ușor perisabile sau degradabile. Un exemplu în acest sens îl prezintă licitațiile pentru vînzarea de pește proaspăt, care se organizează în unele din porturile europene pentru evitarea pierderilor care s-ar putea produce din cauza deteriorării rapide a acestei mărfi. Tot în acest scop se menționează licitațiile de produse alimentare de consum zilnic care au loc în numeroase capitale — Paris, Londra, etc., — licitațiile pentru material lemnos care se țin în regiunile împădurite ale continentului etc.

Licitațiile de mai sus fac parte din categoria celor care se organizează pe plan local. De cele mai multe ori inițiativa pentru acest fel de licitații aparține administrației orașelor sau marilor firme cu intenția de a se exclude intermediarii sau de a se reduce avantajele acestora.

SUPLIMENT LA Revista
nr. 29 1980 ECONOMICA

Sînt și cazuri cînd licitațiile din categoria celor de mai sus se organizează pentru vînzarea mărfurilor supuse avariilor care nu pot fi predate beneficiarului din cauza insolvabilității lui, a mărfurilor deținute de diferiți creditori sau a produselor care au fost preluate de diverse instituții de stat, fiind mărfuri „părăsite" sau „rătăcite" etc.

În situația acestor licitații este important ca cei care cumpără produsele oferite să se documenteze nemijlocit sau să vadă personal mărfurile respective. Calitatea mărfurilor poate fi constatată în general prin mostre sau descrierea acestora.

Licitațiile din categoria celor menționate anterior se organizează în general, în localitățile: Leningrad-blănuri; Londra-cauciuc, lînă, ceai, cafea, indigo, blănuri, fructe, lemn, piei, pene etc.; Liverpool — lînă; Rotterdam — cafea, tutun, ceai, cauciuc, condimente; Anvers — fildeș, lînă, piei; Bremen —lînă; Le Hâvre — lemn; New York — piei, blănuri etc.

În aceleași condiții, licitații internaționale se țin și în unele regiuni de producție de peste ocean, ca de exemplu, în diferite orașe din Indonezia pentru cafea, ceai, indigo; Australia lînă; Calcuta — indigo, ceai; Singapore — cauciuc, cositor; Alexandria — bumbac, etc.

În vederea ținerii acestor licitații organizatorii trimit celor interesați liste, cataloage, prospecte, invitații etc. Transmiterea acestor materiale se face cu cîteva săptămîni înainte de data fixată pentru organizarea licitației.

Totodată, organizatorii fac anunțuri în presă privitoare la locul, ziua și ora licitației, nomenclatorul de mărfuri expuse, expertiza cu privire la calitatea acestora, condițiile de vînzare, descrierea produselor, lotizarea lor, originea etc. Se comunică, de asemenea, locul unde poate fi văzută marfa lotizată în vederea licitării.

Prin diferite mijloace, organizatorii sînt interesați să pună la dispoziția participanților „condițiile de vînzare" în care sînt cuprinse reglementări detaliate privind modul de participare, depunerea garanției, vizionarea loturilor, atribuirea acestora, condițiile de plată, de livrare și de transport, modul de rezolvare a litigiilor etc.

Licitarea se face în ordinea numerotării loturilor, iar marfa se atribuie prin strigare celui care a oferit prețul cel mai mare.

Reclamațiile cantitative și calitative ulterioare „în general" nu se iau în considerație decît în cazul cînd din eroare sau cînd rezultă intenția de fraudă, cantitatea și calitatea mărfurilor nu corespund cu datele din „Condițiile de vînzare" și din buletinele de analiza și specificațiile cantitative. În alte privințe mărfurile se vînd așa cum sînt.

La licitații, cumpărătorii pot să participe personal, prin mandatar sau pot să însărcineze pe agenții săi locali să comercializeze mărfurile.

În practică s-a considerat oportună folosirea agenților întrucît aceștia au multiple cunoștințe în branșa respectivă și pot obține rezultate mai bune.

Dacă anumiți vînzători și cumpărători se decid să participe efectiv la desfășurarea licitațiilor, desigur că ei pot întîmpina dificultăți din cauza modului rapid în care se succed tranzacțiile, precum și a diverselor expresii și semne care se utilizează în timpul acestora.

Vînzătorii pot, desigur, să respingă ofertele participanților care nu și-au îndeplinit obligațiile asumate ca urmare a licitațiilor anterioare.

Adjudecarea o obține de obicei participantul care a oferit prețul cel mai mare, desigur acesta să fie cel puțin egal cu prețul cerut inițial și desigur dacă vînzătorul este de acord. Altfel, vînzătorul poate să retragă mărfurile din licitație.

Înainte de ținerea licitației mărfurilor pot fi văzute la locul depozitării lor. Cînd mărfurile sînt depuse în altă parte cei interesați primesc mostre, însă fără garanție, că acestea reprezintă în mod identic calitatea lotului.

În dispozițiile de organizare se prevede că vînzătorul poate să respingă pe un anumit cumpărător dacă nu-l cunoaște suficient sau să-i ceară achitarea imediată a mărfii sau depunerea unei sume drept garanție. Organizatorul poate, de asemenea, să pretindă ca cel care cumpără o marfă să aibă un garant ales din comercianții stabiliți în localitatea respectivă.

Odată încheiată, operațiunea de comercializare și atribuirea loturilor, se întocmește o notă de vînzare-cumpărare, care ține loc de contract scris și în baza acestuia se emite ordinul de livrare a mărfii după ce cumpărătorul a îndeplinit formalitățile și a satisfăcut obligațiile sale cu privire la plată. Acest ordin de livrare în limba engleză se numește „delivery order".

Organizatorul licitației încasează comisionul de organizare care se ridică în general la 1% din valoarea vînzărilor și care este suportat de vînzător.

Comisionul agentului de cumpărare ca și diversele cheltuieli făcute se suportă de cumpărător.

LICITAȚII PENTRU COMERCIALIZAREA DE MAȘINI, INSTALAȚII, LUCRĂRI DE CONSTRUCȚII, OBIECTIVE LA CHEIE etc.

În cadrul formelor de comercializare a produselor din grupa de mai sus licitațiile internaționale încep să dețină o pondere din ce în ce mai mare. Există mai multe cauze care sînt în măsură să determine o asemenea situație. Cea mai semnificativă pare însă sporirea rapidă a importului mondial de mașini și utilaje. Aceste produse au ajuns să dețină circa 38—40% din totalul importului mondial.

Tot în acest sens poate fi menționat și faptul că în general importatorii reușesc să obțină prin practica licitațiilor unele avantaje de preț ca urmare a concurenței directe care se creează între furnizori. Aceasta dat fiind faptul că ofertanții care participă se întîlnesc pe piață în același moment și pentru a livra un produs identic.

O asemenea situație are loc pe piață, desigur mai rar, atunci cînd este vorba de o tranzacție obișnuită, convenită între un vînzător și un cumpărător.

În general, organizarea de licitații pentru comercializarea mașinilor și utilajelor, a instalațiilor, obiectivelor la cheie, lucrărilor de construcție etc. aparține statului și întreprinderilor acestuia. Aceasta atît în țările capitaliste dezvoltate cît și în cele în curs de dezvoltare. Sînt însă și situații cînd licitațiile pentru aceste produse se organizează de firme particulare.

Fără să se absolutizeze acest fapt, se poate totuși afirma că în unele țări nesocialiste licitațiile sînt principala formă de achiziționare de utilaje și servicii de către unitățile de stat, în cazul cînd acestea depășesc o anumită valoare.

În același fel se procedează și în cazul atribuirii de concesiuni pentru construcții de șosele, drumuri, porturi, căi ferate, aeroporturi, uzine, obiective economice, alte lucrări publice etc.

Organizatorii înștiințează despre data ținerii licitației și locul unde urmează să aibă loc, prin buletinul oficial sau diferite publicații specifice domeniilor respective ca de exemplu, buletinul căilor ferate, al lucrărilor publice etc.

Organizatorul licitației pune la dispoziția participanților caietul de sarcini sau îl publică odată cu anunțarea licitației. Caietul de sarcini cuprinde condițiile tehnice, cantitatea, calitatea, randamentul, locul de atribuire a comenzii, data, modul de finanțare, prețul, transportul, recepția etc. Pentru lucrările de construcții-montaj etc. se prevede să se prezinte și un deviz care să se înscrie în prevederile stabilite de organizatori.

Totodată, caietul de sarcini conține și instrucțiuni pentru ofertanți, cu privire la data pînă la care trebuie să fie depuse documentele care însoțesc oferta, modul de prezentare a ofertei, întocmirea acesteia, posibilitatea ofertanților de a vizita locul construcției, obținerea unor informații în plus sau clarificarea unor aspecte cu privire la sensul lucrărilor necesare încheierii contractului, a unor detalii referitoare la documentele ce se prezintă odată cu oferta etc. În același sens se menționează faptul că în caietul de sarcini se cuprind și reglementări în legătură cu caracterul confidențial al detaliilor și schițelor privind e-

xecutarea lucrărilor și produselor care formează obiectul ofertei, cu faptul că ofertantul nu își retrage oferta în perioada dintre data prezentării și termenul de expirare a valabilității acesteia și modul în care se resping ofertele care nu sînt însoțite de documentele necesare sau de informațiile solicitate.

Participanților la licitație, li se cere să îndeplinească unele condiții dintre care se menționează următoarele:

— firma care participă la licitație să comunice acest fapt organizatorilor;

— firmele să depună o garanție care să reprezinte un anumit procent din valoarea ofertei sau a devizului.

De multe ori, după atribuirea comenzii participantului cu oferta cea mai favorabilă, garanția este completată pînă la 20%. Garanția poate fi constituită din efecte publice, eventual scrisori de garanție bancară, ca și din numerar.

După modul de atribuire, pot fi două metode de ținere a licitațiilor pentru instalații, lucrări de construcții etc.:

— licitații obișnuite. În cadrul acestora se atribuie definitiv comenzile pe baza adjudecării ofertelor în ziua ținerii licitațiilor;

— supra licitațiile. În cadrul acestora ofertele nu se adjudecă în ziua ținerii licitației, ci după o perioadă de timp bine determinată, etapă în care se așteaptă oferte mai avantajoase decît cele prezentate în ziua licitației. În cazul în care în această perioadă nu se prezintă o altă ofertă, comanda se poate atribui participantului care a făcut oferta cea mai avantajoasă la data ținerii licitației.

În afară de realizarea propriu-zisă a exportului și importului, prin licitații se urmărește și asigurarea „liberei concurențe", cu influențe favorabile atît pentru cumpărători cît și pentru vînzători. Pot fi însă și situații cînd un cartel deschis sau ascuns al firmelor mari, cu putere economică, care colaborînd între ele să prezinte oferte care să înlăture concurența scontată și în felul acesta să obțină comenzile în condiții avantajoase și cu profit ridicat.

În general, pentru participarea la licitații se suportă un impozit care se calculează conform reglementărilor din țările organizatorilor.

Uneori, organizatorii licitației, își rezervă dreptul să mărească sau să micșoreze cu un anumit procent, cantitatea mărfurilor care formează obiectul licitației.

Întreprinderile care participă la licitație depun ofertele la societatea organizatoare, în plic, sigilat, într-o cutie specială, pînă la o anumită oră din ziua licitației. Participanții pot depune ofertele personal sau prin reprezentanții lor sau să le trimită prin poștă, astfel încît să fie primite înainte de termenul fixat pentru întîlnirea Comitetului licitației. Ofertele primite după termenul stabilit nu se iau în considerație.

De obicei, ofertele conțin două plicuri sigilate, după cum urmează:

— un plic marcat cu litera „A" conține condițiile ofertei, forma contractului și specificațiile primite de la organizator semnate de ofertant, chitanța depunerii cash pentru participare la licitație sau scrisoarea de garanție bancară valabilă o anumită perioadă de timp de la închiderea licitației și în sumă egală cu cea solicitată de organizatori etc.;

— al doilea plic marcat cu litera „B" conține doar prețul la care se oferă marfa și semnătura ofertantului.

Cutia licitației se deschide în prezența Comitetului licitației, după o oră de la ultimul termen de depunere a ofertelor de către ofertanți, în ziua ținerii licitației, în ordine:

— plicurile cu litera „A" se deschid și se examinează întîi;

— plicul cu litera „B" se deschide numai dacă documentele sînt corespunzător întocmite și dacă suma depusă este suficientă.

Cînd conținutul plicului A este incomplet sau depunerea nu s-a efectuat integral, sau ofertele conțin diverse condiții și rezerve, se consideră că nu au fost respectate normele de organizare a licitației, se returnează ofertantului, la cerere, fără a fi deschis și citit.

Ofertanții sau reprezentanții lor pot face parte din Comitetul licitației. Ofertele pot fi semnate și de reprezentanții ofertanților, care sînt obligați să prezinte delegația în plicul A. Contractul se încheie cu persoana sau firma care a semnat oferta. De multe ori organizatorii licitației solicită ofertanților o declarație formală că numite clauze prohibitorii din legile lor nu acționează asupra acestora.

Dacă cumpărătorul dovedește contrariul, poate să anuleze contractul și are dreptul să confiște depunerea vînzătorului și să acopere din resursele vînzătorului eventualele pierderi rezultate.

Potrivit practicii de pe piața externă, înainte de a trece la deschiderea ofertelor, comisia de adjudecare verifică, capacitatea tehnico-economică a fiecărui ofertant și nu deschide decît ofertele firmelor ale căror dovezi sînt confirmate și care au depus garanția stabilită.

La adjudecarea licitațiilor, comisia ține seama în general, de următoarele elemente: nivelul de preț; caracteristicile tehnice; eficiența economică în producție a utilajelor oferite; condițiile de plată; gradul de participare a producției interne la fabricarea unor subansamble ale utilajelor etc.

Dacă la licitații participă și firme din țara organizatoare comisia poate să le acorde în unele cazuri o marjă de prioritate care se specifică în documentele licitației. Banca internațională de dezvoltare și reconstrucție prevede pentru furnizorii autohtoni acordarea unor asemenea marje numai în condițiile în care acestea pot să ofere produse sau lucrări corespunzătoare la nivelul tehnicii mondiale.

Este posibil, de asemenea, ca furnizorii să remită ofertele în 2 etape. Inițial se expediază: oferta tehnică pentru a se clarifica conținutul acesteia, iar între timp se trimite ofertă de preț, închisă și sigilată care se deschide la data ținerii licitației.

Pentru obiective care nu sînt finanțate de BIRD, în perioada de la deschiderea ofertelor și pînă la adjudecarea licitației, comisia poate permite purtarea de tratative deschise între furnizori și beneficiari pentru definitivarea soluțiilor tehnice, a listelor de utilaje etc.

În general, Comisia ia hotărîri de adjudecare cu majoritatea de voturi prevăzută în reglementările din țările organizatoare, în care în mod obligatoriu să fie și votul președintelui. La adjudecarea licitației se încheie un proces-verbal care cuprinde în general următoarele elemente: denumirea firmelor participante, prețurile oferite, firma sau firmele cărora li s-a adjudecat licitația, data pînă cînd urmează să se semneze contractul, observațiile referitoare la activitatea ofertanților cărora nu li s-au adjudecat ofertele, restituirea garanțiilor firmelor a căror oferte n-au fost adjudecate, reținerea garanției ofertantului care a cîștigat licitația pînă la încheierea contractului, etc.

Comisia de adjudecare și organizatorii, de obicei nu restituie garanția depusă firmei clasate pe locul doi pînă cînd nu s-a definitivat încheierea cu cîștigătorul licitației. Aceasta deoarece dacă primul cîștigător nu semnează contractul se poate adjudeca oferta firmei care s-a situat pe locul imediat următor.

Celorlalți participanți cărora nu li s-a adjudecat oferta li se restituie garanția depusă. Metodologia BIRD nu prevede depunerea unei garanții de către ofertanții care participă la licitații.

Dacă al doilea ofertant refuză să încheie contractul după ce i se trimite o notă și după o perioadă ce i se îngăduie, depunerea sa se poate confisca de organizatori.

În general, adjudecarea nu se face în ziua ținerii licitației, ci după o anumită perioadă de timp în care organizatorii analizează și studiază ofertele primite. Anunțarea adjudecării se face printr-o „notă" trimisă de organizatori prin care se stabilește un termen pînă la care ofertanții să semneze contractul. Uneori, pe baza ofertei și a specificației tehnice, cumpărătorul transmite furnizorului comanda spre confirmare.

Furnizorul verifică comanda primită dacă corespunde cu condițiile de participare la licitație, cu specificația tehnică,

modul de plată etc., iar dacă toate acestea corespund, se confirmă comanda, în termenul cerut de cumpărător, considerîndu-se contractul încheiat.

În alte situații, organizatorii licitației trimit ofertantului partener spre semnare, un contract elaborat de ei, prin care se stabilesc drepturile și obligațiile părților contractante, conform condițiilor de participare la licitație precum și măsurile care se cer să fie luate pentru buna executare a tranzacției.

În general, contractul extern care se încheie pentru tranzacțiile care au loc în cadrul licitațiilor internaționale se aseamănă cu acela care se utilizează pentru operațiunile obișnuite de export și import. Cu toate acestea, dat fiind faptul că licitațiile nu reprezintă o piață continuă, precum și pentru că tranzacțiile în cadrul acestora se desfășoară mai mult sau mai puțin în condiții diferite, în practică pot să apară unele deosebiri în ce privește elementele și formularea textului unor clauze contractuale. Astfel, pentru mărfurile generale, calitatea se exprimă printr-o clauză prin care se prevede că acestea au fost văzute de cumpărător care a fost de acord cu calitatea lor. Spre exemplu, în practica engleză, în contract se utilizează în acest sens, formulările: „marfa a fost văzută", „marfa n-a fost văzută", „marfa așa cum este depozitată", „marfa se preia cu toate lipsurile și defectele, așa cum se prezintă astăzi, inclusiv cu neajunsurile din descriere".

De cele mai multe ori vînzătorul nu se angajează să garanteze calitatea mărfurilor comercializate în cadrul licitațiilor.

La unele licitații se practică luarea de mostre de către cumpărători pentru ca aceștia să cunoască calitatea și să-și facă o apreciere de ansamblu în acest sens. Vînzătorii caută însă ca prin formularea clauzelor din contract să nu se angajeze pentru a garanta identitatea dintre mostre și partizile mărfurilor respective.

În legătură cu greutatea mărfii, principala problemă constă în precizarea momentului cînd aceasta să se determine. Totodată, este important să se stabilească și precizia cu care să se efectueze cîntărirea.

Potrivit reglementărilor din diferite țări, greutatea mărfii se stabilește de administrația depozitului cu prilejul expedierii acesteia. Dacă greutatea a fost stabilită oficial înainte de depozitare, se poate proceda la cererea cumpărătorului la recîntărirea ei, odată cu ieșirea din depozit.

Pentru această recîntărire se plătește o taxă specială. Dacă mărfurile se află blocate de vamă, cum se întîmplă în unele cazuri cu diverse produse cum ar fi ceaiul, blănurile etc. greutatea oficială se consideră greutate efectivă. De asemenea, greutatea se stabilește în kilograme pentru cacao și în jumătate de kilogram în cazul cafelei.

În legătură cu greutatea ambalajului aceasta poate fi efectivă sau uzuală, medie sau procentuală precum și vamală.

În cazul tarei medii se stabilește în mod obișnuit numărul de ambalaje goale cîntărite efectiv, ceea ce servește ca bază pentru determinarea greutății medii.

Tara se stabilește de obicei de vînzător. La Londra, pentru lînă, tara se scrie pe fiecare balot. Cîteodată, tara se indică direct de producător pe ambalaj. Pentru reducerea riscului în cadrul tranzacțiilor realizate prin licitațiile de mărfuri generale, se prevede ca plata să se efectueze în numerar, cîteodată cu un acont de circa 1%.

În cadrul termenului de livrare mărfurile sînt depozitate pe riscul vînzătorului. Plata efectuată înainte de expirarea acestui termen se consideră în numerar. În practica engleză această plată se consideră „prompt" și înseamnă efectuarea acesteia în termenul prevăzut.

În practică, durata acestui termen este diferită de 7, 10 sau 14 zile etc. Aceste termene se prevăd în condițiile licitației și cataloagelor de mărfuri. În cazul licitațiilor de lînă termenul este de 7 zile. Mărfurile pot fi lăsate în depozite la ora 5 p.m. a celei de a cincea zi de la expirarea termenului de plată, riscul de incendii, privind pe vînzător.

La licitațiile din Londra și New York termenul este de 30 zile. În Olanda acest termen este mai lung și are caracterul unui credit pentru finanțarea cumpărătorilor din colonii.

Pentru unele licitații se prevăd și penalizări care se aplică asupra sumelor neachitate la timp. De exemplu, Hudson Bay Company socotește ½ — 1% penalizări din prețul de vînzare sau din partea neachitată după expirarea termenului de plată și 6% dobîndă maximă pentru prelungire.

După cum s-a arătat anterior, licitațiile nu reprezintă o piață continuă și de aceea cheltuielile în legătură cu depozitarea mărfurilor, cînd din anumite motive rămîn la vînzător, pot să ajungă la sume mari, fără să se ia în considerare și riscul în legătură cu eventuala deteriorare a acestora. Din aceste motive vînzătorul caută să asigure o vînzare rapidă și sigură. El de exemplu, își rezervă dreptul de a respinge pe ofertanții pe care nu-i cunoaște, în cazul cînd aceștia nu prezintă suficiente garanții. Problema garanțiilor nu este rezolvată peste tot uniform, soluționarea ei deosebindu-se în cadrul diferitelor licitații.

Una din măsurile de garanție constă în faptul că în unele cazuri cumpărătorul nu poate folosi decît agenții înregistrați. În Anglia folosirea lor a devenit obligatorie, eventual numai pentru firmele locale. În acest caz persoanele sau firmele străine, care nu au sediul în localitatea licitației, se folosesc doi intermediari. De obicei, agenții sînt obligați să anunțe conducerii licitației numele comitentului lor, și aceasta într-un termen anumit după efectuarea vînzării. În caz contrar ei rămîn responsabili pentru eventuale pagube — aceasta în lipsa altor dispoziții în acest sens.

Garanția financiară concretizată prin depunerea unei părți din prețul de vînzare, se întîlnește în general atunci cînd se acordă credite. Depunerea acestei sume poate fi făcută de către cumpărător sau de către agent.

Ca o măsură de siguranță se poate menționa și întocmirea documentelor privind tranzacția încheiată, imediat după efectuarea vînzării. În primul rînd este vorba de scrisoarea de încheiere care reprezintă o formă a contractului de cumpărare.

În practica încheierii contractelor pentru operațiile tranzacționate la licitații se folosește pe scara largă clauza care interzice orice transferare a proprietății după vînzare, înainte de îndeplinirea tuturor obligațiilor de către cumpărător. Această clauză are ca scop să evite o eventuală sustragere de la riscurile cunoscute și posibile.

Excepțiile se admit cînd transferarea proprietății se face în scris pe un formular oficial, semnat de cumpărător și predat vînzătorului cu condiția ca beneficiarul mărfii, respectiv cumpărătorul inițial să rămînă și mai departe răspunzător pentru achitarea întregii sume.

Remunerarea agenților se suportă de vînzător. Suma se asigură pe bază de procente care se aplică asupra valorii tranzacțiilor. Procentul diferă în funcție de felul mărfurilor și volumul acestora.

Cumpărătorii suportă de obicei cheltuielile care se efectuează pentru lotizarea mărfurilor, cele pentru participarea reprezentanților oficiali etc.

Cheltuielile cu asigurarea mărfurilor în depozite se suportă de vînzător pînă la încheierea tranzacției, iar după aceasta riscurile sînt preluate de cumpărător. Dacă mărfurile sînt complet distruse de incendiu, în majoritatea cazurilor, contractul de cumpărare se consideră nul.

Nerespectarea obligațiilor contractuale de către cumpărător dă posibilitatea vînzătorului să anuleze contractul fără încunoștiințarea prealabilă a acestuia. Totodată, conform practicii și reglementărilor vînzătorul în cazul arătat poate să vîndă mărfurile altei persoane, în mod direct sau printr-o altă licitație, iar cumpărătorul inițial urmează să compenseze pagubele care ar rezulta din prețul de vînzare mai redus față de cel din contractul inițial. Această sumă se majorează în general și cu cuantumul cheltuielilor făcute în legătură cu vînzarea, precum și cu dobînda.

Dacă se obține un preț mai mare, diferența rămîne vînzătorului.

Obținerea unor bune rezultate în diverse țări le-a stimulat pentru perfecționarea activității de organizare o licitațiilor și diversificarea acestora pentru un nomenclator cît mai mare de bunuri. Decisiv pentru vînzările prin licitații s-a dovedit interesul manifestat față de această formă de comercializare. Acest interes este în strînsă legătură cu nivelul ridicat al prețurilor care pot fi, de asemenea, majorate cu plata a diferite taxe și comisioane. Dimpotrivă, dacă prețul se situează la un nivel scăzut, întregul volum de tranzacții de pe piața externă este supus influențelor corespunzătoare.

Unele din guvernele din țările capitaliste interzic din cînd în cînd ținerea de licitații, scopul fiind de a se evita provocarea unor stări de depresiune pe piață. În același timp, însă, firmele pot ocoli aceste măsuri de interzicere prin folosirea așa-zisei „proceduri de înregistrare" potrivit căreia licitațiile nu se efectuează în mod public, ci cu cei interesați, care vizitează mărfurile oferite în depozitele respective, trimițîndu-se apoi oferte scrise vînzătorilor.

Calea principală pentru promovarea exporturilor și importurilor prin licitații o constituie mai întîi cunoașterea exactă și la timp a organizării acestora pe plan mondial. Această cunoaștere se poate realiza printr-un sistem organizat de informații privind toate țările organizatoare. Informațiile pot fi obținute prin documentații, buletine, ziare, invitații sau prin corespondența directă cu unitățile sau firmele din țările organizatoare.

Desigur, o bună documentare se realizează prin înscrierea informațiilor menționate într-un sistem de fișe pe fiecare țară care să cuprindă un fond de date cît mai complet : licitațiile care se organizează, felurile acestora, produsele sau lucrările care formează obiectul lor, participanții la licitații, condițiile de participare, desfășurarea acestora, adjudecarea ofertelor și prețurile respective etc.

Este util să se cunoască, de asemenea, etapele cînd au loc licitațiile de mărfuri generale, volumul tranzacțiilor încheiate, condițiile de comercializare, firmele vînzătoare și cumpărătoare etc.

De asemenea, datele și periodicitatea organizării licitațiilor pentru instalații, obiective la cheie, lucrări de construcții-montaj etc., firmele participante, condițiile și prețurile de adjudecare a ofertelor, modul în care s-au încheiat contractele și în care au fost executate etc.

Examinarea atentă de către specialiști a acestor informații pe perioade îndelungate de timp și cunoașterea concretă a reglementărilor privind organizarea și participarea la licitații în țările respective, precum și a caietelor de sarcini și normelor de detaliu etc., sînt de o mare importanță și utilitate practică în ce privește elaborarea unei strategii pentru creșterea rolului acestei forme de comercializare în cadrul activității totale și a ansamblului tehnicilor de export și import.

Odată înfăptuite aceste cerințe, care formează de fapt așa-zisa studiere a pieței externe, specialiștii firmelor din diferite țări trec la elaborarea unei strategii privind folosirea eficientă și intensă a licitațiilor care să le asigure comercializarea unui fond sporit de mărfuri și obținerea unor rezultate financiare superioare.

Mai întîi, acești specialiști examinează stabilirea licitațiilor care prezintă interes și mărfurile pe care să le comercializeze în cadrul acestora.

Poate fi vorba chiar și de elaborarea unui program de participare la licitațiile organizate de diferite țări care să cuprindă formele de licitații, etapele, cînd acestea au loc, mărfurile prevăzute a fi comercializate, rezultatele preconizate etc.

Totodată, firmele respective își elaborează un program similar pentru organizarea de licitații proprii, stabilind totodată mărfurile care se au în vedere să fie vîndute sau cumpărate în cadrul acestora. Desigur, acest nomenclator se stabilește avîndu-se în vedere condițiile de realizare a importului, avantajele care se obțin față de importul obișnuit, nivelul prețului, garanțiile furnizorului, termenul de livrare etc.

La fel la stabilirea nomenclatorului pentru mărfurile prevăzute să se vîndă în cadrul licitațiilor se are în vedere dificultățile de plasare a acestora, cantitățile, calitatea, prețul și avantajele care se pot obține.

Nu este vorba deci de o stabilire în mod ad-hoc a licitațiilor la care firmele decid să participe sau să le organizeze și nici a nomenclatorului de mărfuri pe care să le ofere sau să le importe.

Rezultă deci că aceste elemente — respectiv programul participanților și a mărfurilor care prezintă interes să se comercializeze în cadrul licitațiilor, firmele le determină pe baza unor analize temeinice, a unor studii urmărind obținerea unor rezultate optime.

Asemenea programe se pot organiza semestrial și anual, fapt ce presupune o cunoaștere destul de exactă a licitațiilor prevăzute a fi organizate de diferite state.

Desigur, pot fi și licitații organizate ad-hoc, care apar ca urmare a unor cerințe ivite la un moment dat. Desigur, în programele menționate firmele includ și aceste licitații care s-ar putea organiza deși despre acestea nu se cunosc suficiente date.

La alegerea licitațiilor care prezintă interes la luarea deciziei de participare este oportun să se țină seamă de seriozitatea și renumele organizatorilor, de potențialul lor, de volumul afacerilor încheiate anterior, de nivelul avantajelor, interesul pe piața respectivă, starea mărfurilor etc. Spre exemplu, pentru cumpărător prezintă avantaje speciale situația cînd vînzătorul este forțat să vîndă mărfurile cu orice preț și cînd prețurile pot să ajungă sub nivelul celor practicate în afara licitației. Pe de altă parte, vînzătorii încearcă să aducă pe piață numai o parte din mărfuri, astfel încît să mențină o cerere vioaie care să le permită practicarea unor prețuri ridicate.

Deci, strategia firmelor menționate constă într-un fapt esențial și anume, că acestea își optimizează organizarea și participarea la licitații pe baza unor studii și judecăți concrete, tinînd obținerea de avantaje directe și indirecte. Spre exemplu, aceste firme pot să decidă să participe la licitații de materii prime pentru că au ajuns la concluzia că le pot obține mai ușor chiar dacă pe piața obișnuită este vorba de același preț.

La fel se pune problema și în cazul importului de instalații, obiective industriale etc.

Procedînd în acest fel, firmele participă la acele licitații care apreciază că le asigură avantajele scontate, ele avînd de la început inițiativa și vizînd astfel interesul lor, și anume obținerea unor efecte sporite.

Într-o situație nu atît de bună se găsesc acele firme care nu reușesc să urmărească atent piața și nu întocmesc asemenea programe privind participarea la licitații. De data aceasta firmele respective sînt puse mereu în situația să răspundă sau nu la invitațiile pe care le primesc din partea organizatorilor. Într-o asemenea ipoteză aceste firme au o mai mică inițiativă și ca atare și șansele lor pentru obținerea unor avantaje sporite sînt mai reduse.

Întrucît de cele mai multe ori, intervalul dintre publicarea anunțurilor și ținerea licitațiilor este destul de mic, firmele nu dispun de timpul necesar pentru fundamentarea temeinică a oportunității participării la acestea, ceea ce în anumite cazuri nu le-ar permite să obțină rezultatele scontate.

Întreprinderile exportatoare care nu dispun de condițiile respective, de fondul de date și informații externe și interne necesare, nu au posibilitatea să întocmească în bune condițiuni și la termenele prevăzute ofertele de participare la licitații. De cele mai multe ori aceste întreprinderi apelează la firme de proiectare de specialitate sau la unități producătoare, din care cauză costurile pentru elaborarea ofertelor se situează la un nivel destul de ridicat. Unele din aceste unități sînt tentate să elaboreze adevărate volume pentru a justifica prețul ridicat, deși oferta poate să nu cuprindă chiar ceea ce este mai esențial pentru aprecierea eficienței.

Desigur, o asemenea stare de lucruri este posibil să ducă la nerespectarea termenelor de participare la licitație și în asemenea situație oferta rămîne fără obiect și se poate spune că reprezintă o pierdere.

Faptul cel mai nedorit îl reprezintă însă situațiile contrare. Unele unități solicitate sau antrenate să elaboreze ofertele nu dispun de cunoștințele, experiența și informațiile necesare.

Din această cauză, precum și din dorința de a cîștiga

licitațiile, unitățile respective, întocmesc superficial ofertele, subestimînd nivelul cheltuielilor. Aceasta fie ca urmare a necuprinderii unor lucrări parțiale, fie a includerii unor cantități mai mici. Situația poate să fie determinată și de alte cauze, ca de exemplu neluarea în considerație a prețurilor efective, a timpului total de lucru, a subaprecierii costurilor de transport, a efectelor inflației din țările gazdă, a omiterii luării în calcul a unor impozite și taxe locale, a unor obligații financiare față de personalul străin, a unor tarife etc. De cele mai multe ori nu se efectuează în mod corespunzător anumite calcule de transformare a valutelor, de apreciere a procesului de inflație, a efectelor creditului acordat etc.

De această dată efectele contrarii, respectiv negative, pot fi destul de mari. Firmele în cauză pot să cîștige licitația, oferind un preț cu multe „sub prețul" celorlalți ofertanți, iar în timpul execuției lucrării să se constate că prețul adjudecat nu acoperă cheltuielile și în această situație firma în cauză este obligată să suporte pierderi importante.

O asemenea situație poate fi desigur atunci cînd unitățile participante nu desfășoară o activitate intensă de cunoaștere a pieței licitațiilor, a prețurilor de adjudecare din etapele anterioare în raport cu cele oferite de participanți și mai ales atunci cînd nu se imprimă acestei preocupări un caracter de perspectivă și de optimizare.

Tocmai pentru a se evita aceste situații, unitățile și firmele sînt permanent preocupate pentru organizarea unor compartimente care să elaboreze strategia folosirii cît mai eficiente a licitațiilor ca formă efectivă de promovare a schimburilor și a sporirii rentabilității acestora. Aceste compartimente dovedesc pe deplin eficiența lor, ele fiind chemate să răspundă, scopului urmărit, respectiv să asigure ofertarea rapidă și elaborarea unei active strategii comerciale, sporind astfel rolul licitațiilor la aprovizionarea cu mărfuri și exportul de mașini, instalații și lucrări de construcții-montaj.

dr. Ion OLTEANU
Centrul de perfecționare a cadrelor
M.C.E.C.E.I.

drept și uzanțe internaționale

O nouă lucrare de specialitate:

DREPTUL COMERȚULUI INTERNAȚIONAL

Problematica vastă a comerțului internațional, regretabil de multă vreme — mai bine de două decenii — a fost inexplicabil neglijată de cercetători. O explicație ar fi totuși dacă luăm în considerare faptul că mai bine de douăzeci de ani, începînd din 1948/1949, în învățămîntul nostru economic și juridic — cu excepția Facultății de comerț din cadrul Academiei de Studii Economice — a lipsit cu desăvîrșire acea disciplină de specialitate, denumită generic *Dreptul comerțului internațional*, menită să inițieze pe viitorii economiști și juriști în „tainele" raporturilor juridico-economice care se încheie într-un număr crescînd și în forme în continuă diversificare în cadrul amplului proces de realizare a schimburilor economice internaționale.

Deși cam tîrziu, lacuna a fost înlăturată parțial: în prezent, această disciplină se predă în toate facultățile de drept și, ne place să credem, că nu va trece mult timp (cît ?) și va fi generalizat (cînd ?) și în învățămîntul economic, spre folosul general al economiștilor și, în special, al acelor care activează în domeniul comerțului exterior.

Necesitatea cunoașterii dreptului comerțului internațional, azi, nu mai este contestată. Încă în urmă cu mulți ani, secretarul general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a atras atenția că „negocierea și semnarea unui contract implică o mare răspundere, iar cei învestiți cu aceste atribuții trebuie să posede o solidă pregătire juridică și economică, să dea dovadă de pricepere și perspicacitate" [1]. Pentru traducerea în viață a acestei necesități obiective este însă necesar, în primul rînd, să se elaboreze și să se publice cît mai multe lucrări de specialitate care să constituie instrumentul indispensabil, premisa fundamentală, oricărui studiu individual sau în cadrul formelor de învățămînt de diferite tipuri și nivele. Sub acest aspect, o analiză cît de sumară ne obligă să arătăm că începuturile sînt bune ; tot mai multe lucrări de drept și tehnică comercială și financiar-valutară sînt editate. Pe această linie se înscrie și recenta lucrare intitulată *Dreptul comerțului internațional*, apărută în Editura Junimea din Iași, autor fiind IOAN MACOVEI.

De la început se impune să remarcăm structura lărgită a lucrării, revenindu-i autorului meritul de a fi consacrat trei capitole (III, IV și V) problemelor specifice conducerii și organizării comerțului exterior din țara noastră ; chiar dacă aceste probleme sînt, la prima vedere, extranee conceptului de drept al comerțului internațional, includerea lor în tematică facilitează considerabil înțelegerea și aprofundarea acestui studiu, care prin esența lui, prin definiție, este interdisciplinar. Într-adevăr, ni se pare firesc, necesar, ca într-o lucrare de drept al comerțului, înainte de a trata participanții la raporturile juridice comerciale internaționale din țările cu economie capitalistă — societățile comerciale —, să fie prezentate particularitățile organizatorice din România — țară cu economie socialistă —, în care monopolul de stat asupra comerțului exterior constituie un principiu fundamental, ce imprimă o fizionomie proprie participanților din țara noastră — întreprinderi de comerț exterior specializate și expres autorizate să încheie asemenea raporturi juridico-economice.

Analizînd izvoarele dreptului comerțului internațional, autorul conchide că acestea se divid în interne și internaționale, în prima grupă fiind incluse o serie de acte normative în vigoare în România, și în cea de a doua convențiile internaționale și uzanțele comerciale. Gruparea bipartită a izvoarelor de drept, cu conținutul arătat, credem că nu este de natură să cuprindă totalitatea acestor izvoare, iar pe de altă parte, nu le ierarhizează ; de aceea, credem că este mai proprie clasificarea lor în trei izvoare : Tratatele internaționale, uzanțele comerciale uniforme internaționale, dreptul național al statelor. Ultima categorie sugerează realitatea de necontestat că raporturile juridice care se nasc în sfera comerțului internațional pot fi reglementate atît de dreptul intern al țării noastre, cît și de oricare sistem de drept național ales de parteneri, sistem de drept care devine *Lex contractus*.

Tratarea contractelor externe este precedată de trei capitole — Operațiuni premergătoare încheierii contractelor externe, Acte administrative care condiționează încheierea contractelor externe și Negocierea contractelor externe — care au menirea să inițieze pe studenți și pe cei care nu activează în comerțul exterior asupra unor mecanisme, din care o parte proprii sistemului nostru economic, fără de care încheierea contractelor comerciale internaționale ar fi imposibilă. Pe aceeași linie se înscrie și capitolul XIV — Contractele de intermediere în comerțul internațional, prin care se punctează cele trei tipuri de contracte mai des întîlnite în practica comercială : contractul de mandat, contractul de comision și contractul de **agency**.

Lucrarea adresîndu-se, în primul rînd, studenților și, deopotrivă, tuturor celor care doresc să se inițieze în complexa disciplină a dreptului comerțului internațional, cuprinde în partea finală o prezentare a contractelor comerciale internaționale privind comercializarea mărfurilor (contractul de cesiune și cel de franchising), transferul de tehnologie (contractul de licență, know-how, consulting-engineering), operațiuni speciale de finanțare (contractul de leasing, și de factoring), precum și titlurile de credit, relațiile de plăți și credit în comerțul internațional, iar în capitolul final — operațiuni comerciale internaționale pentru aport valutar.

dr. Al. DETEȘAN

1) Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare rostită la Consfătuirea privind activitatea de comerț exterior, din 5 februarie 1971.

fișier

TENDINȚE ÎN COMERȚUL MONDIAL CU MAȘINI ȘI UTILAJE (III)

STRUCTURA SCHIMBURILOR INTERNAȚIONALE ÎN CADRUL GRUPELOR DE MAȘINI ȘI UTILAJE

1. **Mașini generatoare de putere**

a) **Exportatorii** cei mai importanți în cadrul acestei grupe sînt: S.U.A. (22,2%) din totalul mondial al grupei), R.F.G. (19%), Anglia (13,5%), Japonia (10,5%), Franța (8,2%), Canada (8%) și alte țări industrializate. Dintre țările în curs de dezvoltare au devenit exportatori: Brazilia (1,4%), Spania (0,8%), Singapore (0,5%), care înregistrează ritmuri ale exporturilor superioare mediei la această grupă.

b) **Importatorii** cei mai însemnați sînt: S.U.A. (14.5% din importul mondial), Canada (8,2%), Franța (5,9%), R.F.G. (4,4%), Belgia-Luxemburg (3,5%), Olanda (3,1%), Italia (2,8), U.R.S.S. (2,5%) și Suedia (1,8%) dintre țările industriale.

Zonele în curs de dezvoltare participă în importul mondial cu o pondere de 39% (cf. Tabelului nr. 9).

Din rîndul țărilor în curs de dezvoltare, următoarele au o cotă de peste 1% din importul mondial:

— Algeria (turbine cu gaze, motoare cu combustie internă);

— Brazilia (motoare cu combustie internă, motoare Diesel);

— Mexic (motoare cu combustie internă, mașini cu abur);

— Venezuela (motoare cu combustie internă, mașini cu abur, turbine cu gaze);

Tabelul nr. 8

Balanța schimburilor comerciale cu mașini și echipament de transport la principalii exportatori în anul 1976/1977

mil. $ S.U.A.

Nr. crt.	Tara	Export	Import	Sold
1.	Anglia	21542,0	13152,0	8390,6
2.	Argentina	406,3	948,2	— 541,9
3.	Australia	571,9	4643,0	— 4082,1
4.	Austria	2732,7	4697,3	— 1964,6
5.	Belgia-Luxemburg	9089,0	10302,1	— 1213,1
6.	Brazilia	1389,6	3289,7	— 1900,1
7.	Bulgaria	2651,6	2161,7	489,9
8.	Canada	13522,5	17111,7	— 3589,2
9.	Chile	0	739,0	— 739,0
10.	Columbia	42,4	768,6	— 726,2
11.	Cehoslovacia	4957,5	3067,6	1889,9
12.	Coreea de Sud	1727,8	2990,6	— 1262,8
13.	Danemarca	2705,6	3365,0	— 659,4
14.	Elveția	5746,8	4558,0	1188,8
15.	Finlanda	2012,9	2226,1	— 213,2
16.	Franța	23708,2	16461,2	7247,0
17.	R.D.G.	6141,6	3270,6	2871,0
18.	R.F.G.	2651,6	18309,7	38204,3
19.	Grecia	144,7	2900,8	— 2756,1
20.	Hong-Kong	1205,2	1683,0	—477,8
21.	India	310,2	1494,3	— 1184,1
22.	Irlanda	671,4	1461,3	— 789,9
23.	Islanda	5,4	197,2	— 191,8
24.	Israel	307,8	974,6	— 666,8
25.	Italia	15251,9	8486,2	6765,7
26.	Iugoslavia	1574,7	3547,8	— 1973,1
27.	Japonia	44737,5	3372,1	41365,4
28.	Mexic	248,7	3891,2	— 3642,5
29.	Noua Zeelandă	97,2	1012,2	— 915,0
30.	Norvegia	2528,5	5303,2	— 2774,7
31.	Olanda	8175,8	10822,9	— 2647,1
32.	Polonia	5068,2	4556,5	511,7
33.	Portugalia	299,4	1373,9	— 1074.5
34.	România	1878,5	2079,1	— 200,6
35.	Singapore	2017,1	2405,3	— 388,2
36.	Spania	2616,1	3642,3	— 1026,2
37.	S.U.A.	51036,4	36126,0	14910,4
38.	Suedia	8377,0	6036,3	2340,7
39.	Turcia	21,1	1996,3	— 1975,2
40.	Ungaria	1961,8	2510,4	— 548,6
41.	U.R.S.S.	8473,3	14886,9	— 6413,6

Sursa datelor: Bulletin of Statistics on World Trade in Engineering Products, New York, 1974 și 1979

Tabelul nr. 9

Repartizarea geografică a importului de mașini generatoare de putere

(%)

Nr. crt.	Zona geografică	Cota în import mondial 1972	1977
1.	Africa	4,8	6,7
2.	America de Nord	24,7	22,7
3.	America Latină	7,3	8,0
4.	Oceania	2,6	2,3
5.	Asia — Orientul Mijlociu	4,8	9,8
6.	Asia — Orientul îndepărtat	10	10,1
7.	Europa de Vest	34,5	34,6
8.	Țări socialiste în Europa	7,4	5,8
9.	Total mondial		100,0

— Iran (mașini cu abur, motoare cu combustie internă, motoare de avion, turbine cu gaze);

— Argentina (motoare cu combustie internă, reactoare nucleare);

— Arabia Saudită (turbine cu gaze, motoare cu combustie internă, mașini cu abur);

— Indonezia (motoare cu combustie internă, mașini cu vapori, turbine cu gaze);

— Coreea de Sud (motoare cu combustie internă, mașini cu vapori, turbine cu gaze, reactoare nucleare);

— Singapore (motoare cu combustie internă, mașini cu vapori);

— Spania (motoare cu combustie internă, mașini cu vapori, motoare de avion, reactoare nucleare);

— Turcia (motoare cu combustie internă, mașini cu vapori).

c) Tendințe în structura schimburilor

În cadrul grupei mașinilor de putere tendința înregistrată este cea de scădere relativă a importurilor motoarelor de avion și a altor motoare cu combustie internă și de creștere a importanței turbinelor cu gaze și a reactoarelor nucleare (Vezi Tabelul nr. 10).

Tabelul nr. 10

Structura schimburilor mondiale la grupa maşinilor generatoare de putere în anii 1972 şi 1977

(%)

Nr. crt.	Produse	Cota în totalul schimburilor cu maşini generat de putere 1972	1977
1.	Maşini cu abur	14	14
2.	Motoare de avioane	21	18
3.	Alte motoare cu combustie internă	58	57
4.	Turbine cu gaze	4	7
5.	Reactoare nucleare	1	2

2. **Maşini agricole**

a) **Exportatori :** S.U.A. (20,2% din exportul mondial), R.F.G. (13,9%), Anglia (11,6%), U.R.S.S. (10,7%), Italia (6,3%), Japonia (5,6%), Canada (5,4%), Franţa (5,3), Belgia (4,6%) etc.

Dintre ţările în curs de dezvoltare au devenit exportatori mai însemnaţi Brazilia (0,8%) şi Spania (0,9%).

b) **Importatori**

Repartizarea pe zone geografice a importurilor de maşini agricole este redată în Tabelul nr. 11.

Tabelul nr. 11

Repartizarea pe zone geografice a importurilor de maşini agricole

Nr. crt.	Zona geografică	Cota în importul mondial 1972	1977
1.	Africa	7,2	7,4
2.	America de Nord	18,7	18,8
3.	America Latină	9,1	8,4
4.	Oceania	2,3	3,9
5.	Asia — Orientul Mijlociu	2,4	4,3
6.	Asia — Orientul Îndepărtat	5,0	6,9
7.	Europa de Vest	33,6	37,1
8.	Europa — ţări socialiste	21,7	13,2
9.	Total	100,0	100,0

În perioada scursă după anul 1972 s-a înregistrat o creştere mai rapidă a importurilor ţărilor din Asia, Oceania şi din Europa de Vest, astfel încît aceste zone şi-au mărit cota deţinută în importul mondial. Ţările socialiste din Europa şi ţările Americii Latine şi-au diminuat ponderea în importul mondial.

Cei mai însemnaţi importatori de maşini agricole sînt : Canada (9,8% din importul mondial), S.U.A. (9,1%), Franţa (6,9%), R.F.G. (3,6%), Anglia (3,3%), Australia (2,9%) etc.

Ţările în curs de dezvoltare cu o cotă semnificativă în importul mondial (cel puţin 1%) : Nigeria (tractoare), Cuba (maşini pentru cultura solului şi tractoare), Venezuela (tractoare, maşini pentru cultura solului), Iran (maşini pentru cultura solului, tractoare), Arabia Saudită (tractoare), Grecia (tractoare), Spania (maşini pentru cultura solului, tractoare), Turcia (tractoare).

c) **Tendinţe în structura schimburilor**

La majoritatea ţărilor importatoare s-a observat în ultimii ani creşterea cotei tractoarelor în importul total al grupei, în defavoarea maşinilor pentru cultura solului şi a echipamentului agricol (Tabelul nr. 12).

Tabelul nr. 12

Tendinţe în structura schimburilor mondiale la grupa maşini agricole

Nr. crt.	Produse	Cota în importul total de maşini agricole 1972	1977
1.	Maşini pentru cultura solului	36	34
2.	Echipamente pentru zootehnie	3	3
3.	Tractoare	47	56

3. **Maşini de birou**

a) **Exportatorii** principali sînt : S.U.A. 31,2% din exportul mondial), R.F.G. (15,6%), Japonia (9,7%), Anglia (9,4%), Franţa (8,5%), Italia (5,2%), Canada (3,3%), Suedia (3,2%), Olanda (3,1%).

Dintre ţările în curs de dezvoltare au devenit exportatori Brazilia (1%), Spania (0,6%) şi Hong Kong (0,5%).

b) **Importatori**

Repartizarea importurilor pe maşini de birou pe zone geografice este redată în Tabelul nr. 13.

Tabelul nr. 13

Repartizarea importului mondial de maşini de birou %

Nr. crt.	Zona	Cota în importul mondial 1972	1977
1.	Africa	1,8	2,3
2.	America de Nord	19,3	17,5
3.	America Latină	4,9	4,8
4.	Oceania	2,2	2,3
5.	Asia — Orientul Mijlociu	0,8	1,6
6.	Asia — Orientul Îndepărtat	8,6	7,6
7.	Europa de Vest	54,4	59,4
8.	Europa — ţări socialiste	8,0	4,0
9.	Total	100,0	100,0

Se remarcă sporirea cotei ţărilor Africii, Europei de Vest şi Orientului Mijlociu în scăderea cotei Americii de Nord şi ţărilor socialiste în importul mondial.

Cei mai mari importatori la această grupă sînt : R.F.G. (11,8% din importul mondial), S.U.A. (11,7%), Anglia (9,9%), Franţa (11,6%), Canada (5,7%), Italia (5,6%), Japonia (4,3%), Olanda (4,1%), Belgia (2,9%), Suedia (2,8%) etc.

Ţările în curs de dezvoltare cu o cotă semnificativă în importul mondial sînt : Brazilia (maşini statistice), Mexic (maşini statistice), Hong Kong (maşini de calcul) şi Spania (maşini statistice şi maşini de calcul).

c) **Tendinţe în structura schimburilor**

Principala modificare a structurii schimburilor este dată de creşterea marcată a cotei maşinilor statistice şi scăderea celei a maşinilor de calcul şi contabile (cf. Tabelului nr. 14).

Tabelul nr. 14

Tendinţe în structura schimburilor mondiale la grupa maşinilor de birou

%

Nr. crt.	Produse	Cota în importul mondial de maşini de birou 1972	1977
1.	Maşini de scris şi maşini pentru autentificarea cecurilor	8	8
2.	Maşini de calcul şi contabile cu totalizator	26	12
3.	Maşini statistice (cu cartele perforate sau bancă)	28	37

4. Maşini pentru prelucrarea metalelor

a) Exportatori

Principalii exportatori sînt: R.F.G. (30,6% din exportul mondial), Japonia (10,7%), S.U.A. (9,7%), Elveţia (7%), Italia (6,7%), U.R.S.S. (5,7%), Anglia (5,5%), Franţa (4,8%), R.S.C. (4,9%), Suedia (2,2%), R.P.P. (1,8%), Belgia (1,8%), Austria (1,6%), Spania (1,5%).

b) Importatori

Repartizarea importurilor mondiale pe zone geografice este redată în Tabelul nr. 15.

Tabelul nr. 15

Repartizarea importurilor pe zone geografice în anii 1972—1977

%

Nr. crt.	Zona geografică	Cota în importul mondial	
		1972	1977
1.	Africa	4,2	4,2
2.	America de Nord	6,2	8,8
3.	America Latină	8,1	10,7
4.	Oceania	1,2	1,2
5.	Asia — Orientul Mijlociu	2,0	5,1
6.	Asia — Orientul Îndepărtat	9,2	9,7
7	Europa de Vest	39,2	30,1
8.	Ţările socialiste din Europa	29,9	30,7
9.	Total	100,0	100,0

Cei mai mari importatori de maşini pentru prelucrarea metalelor sînt: U.R.S.S. (12,8% din importul mondial), S.U.A. (6,4%), R.P.P. (5,3%), R.F.G. (5,2%), Franţa (4,3%), Anglia (3,7%), Canada (3,6%), Venezuela (3,6%), România (3,3%), Italia (3,1%), Coreea de Sud (3,1%), Brazilia (3,1%), R.D.G. (2,1%), R.S.F.I. (2%), Spania (1,9%) etc. În cadrul grupei de maşini pentru prelucrarea metalelor a crescut într-o mare măsură ponderea maşinilor-unelte pentru prelucrarea metalelor. Dacă în anul 1972 acestea reprezentau 70% din totalul grupei, în anul 1977 au ajuns la 78,4%.

5. Maşini pentru industria textilă şi a pielăriei

a) Exportatori

R.F.G. (27,5% din exportul mondial de maşini pentru industriile textilă şi pielărie), Elveţia (12,8%), Japonia (12,8%), Italia (8,2%), Anglia (7%), S.U.A. (6,7%), R.S.C. (5,3%), Franţa (5%), Belgia (3,1%), U.R.S.S. (2,1%), Olanda (1,8%), Polonia (1,5%), Spania (1,4%).

b) Importatori

Repartizarea pe zone geografice a importurilor de maşini pentru industria textilă şi a pielăriei este redată în Tabelul nr. 16.

Tabelul nr. 16

Repartizarea pe zone geografice a importurilor mondiale de maşini pentru industriile textilă şi a pielăriei.

%

Nr. crt.	Zona geografică	Cota din importul mondial	
		1972	1977
1.	Africa	5,1	8,7
2.	America de Nord	16,9	12
3.	America Latină	11,2	10,3
4.	Oceania	1,5	1,4
5.	Asia — Orientul Mijlociu	2,9	5,8
6.	Asia — Orientul Îndepărtat	11,7	12
7.	Europa de Vest	35,8	34,4
8.	Ţările socialiste din Europa	14,9	15,4

Principalii importatori sînt: S.U.A. (10,2%) din importul mondial, U.R.S.S. (5,2%), R.F.G. (5%), Franţa (4,9%), Italia (4,3%), Anglia (4,1%), Coreea de Sud (3%), R.P.P. (2,5%), Iran (2,5%), Spania (2,3%), Belgia (2%), Canada (1,9%), Olanda (1,9%), Brazilia 1,8%), Mexic (1,7%), Grecia (1,7%), Turcia (1,6%), Elveţia (1,6%) Iugoslavia (1,6%), România (1,5%).

c) Tendinţe în structura schimburilor

Se remarcă creşterea importanţei relative a maşinilor de cusut şi scăderea lentă a importanţei maşinilor textile.

Tabelul nr. 17

Tendinţe în structura schimburilor mondiale cu maşini pentru industria textilă şi a pielăriei

%

Nr. crt.	Produse	Cota în importul mondial	
		1972	1977
1.	Maşini textile	81,1	78
2.	Maşini de cusut	18	15,7

6. Maşini pentru industrii specializate

În cadrul acestei grupe sînt incluse maşini pentru industria hîrtiei, a poligrafiei, alimentară, pentru construcţii şi mine, pentru prelucrarea minereurilor şi pentru prelucrarea sticlei.

a) Exportatori

Principalii exportatori sînt: S.U.A. (21,1% din exportul mondial), R.F.G. (19,7%), Anglia (8,6%), Franţa (6,9%), Bulgaria (5,3%), Japonia (4,7%), Italia (4,7%), Belgia (3,1%), Suedia (3,1%), Elveţia (2,5%), R.S.C. (2,5%), Canada (2,2%), Olanda (2,2%), Polonia (1,5%), Austria (1,3%).

b) Importatori

Repartizarea geografică a importurilor mondiale la această grupă de maşini este redată în Tabelul nr. 18

Tabelul nr. 18

Repartizarea pe zone geografice a importurilor de maşini pentru industrii specializate

%

Nr. crt.	Zona geografică	Cota în importul mondial	
		1972	1977
1.	Africa	7,9	11,1
2.	America de Nord	9,7	10,0
3.	America Latină	10,0	10,0
4.	Oceania	2,4	2,3
5.	Asia — Orientul Mijlociu	4,4	10,3
6.	Asia — Orientul Îndepărtat	9,0	8,8
7.	Europa de Vest	36,4	30,2
8.	Ţări socialiste din Europa	19,7	17,3

Principalii importatori de maşini industriale specializate sînt: U.R.S.S. (7,2% din importul mondial), S.U.A. (5,7%), Canada (4,3%), Franţa (4,2%), R.F.G. (3,9%), Anglia (3,7%), Arabia Saudită (2,7%), Olanda (2,7%), Iran (2,4%), Belgia (2,4%), Polonia (2,4%), Norvegia (2,4%), Venezuela (2,2%), Iugoslavia (1,8%), Italia (1,8%), Suedia (1,8), Algeria (1,7%), Australia (1,6%), Irak (1,5%), R.D.G. (1,5%), Norvegia (1,5%), R.S.C. (1,5%) etc.

Ţările în curs de dezvoltare au importuri profilate în special pe maşini de construcţii (Algeria, Nigeria, Venezuela, Iran, Irak, Arabia Saudită), maşini pentru prelucrarea mineralelor (Algeria, Nigeria, Venezuela, Iran, Arabia

Saudită), mașini pentru industria alimentară (Algeria), mașini pentru industria poligrafică (Nigeria, Venezuela) sau pentru industria hîrtiei (Irak).

c) Modificări în structura schimburilor

Modificările de structură și comerțul internațional cu mașini industriale specializate sînt redate în Tabelul nr. 19.

Tabelul nr. 19

Modificări în structura schimburilor internaționale cu mașini pentru industrii specializate

%

Nr. crt.	Produse	Cota în importul mondial 1972	1977
1.	Mașini pentru industria hîrtiei	11,4	9
2.	Mașini pentru industria poligrafică	14,7	11,1
3.	Mașini pentru industria alimentară	9,7	9
4.	Mașini pentru construcții și pentru industria minieră	46,3	50,3
5.	Mașini pentru prelucrarea mineralelor	12	13,4
6.	Mașini pentru industria sticlăriei	2,7	1,9

7. Alte mașini speciale

În cadrul acestei grupe sînt incluse : aparate pentru condiționarea aerului, arzătoare pentru alimentarea cuptoarelor, cuptoare industriale sau de laborator, neelectrice, mașini și aparate frigorifice pentru industrie, generatoare de gaz, alte aparate pentru tratare la cald sau la rece de uz industrial, pompe și centrifuge, echipament mecanic pentru manipularea mărfurilor, mașini și aparate neelectrice pentru uz casnic, unelte mecanice, mașini și aparate pentru îmbuteliat și ambalat, aparate și instrumente de cîntărit, calandre și laminoare și cilindri pentru aceste mașini, aparate mecanice de pulverizat, automate pentru comerț, materiale fixe pentru cale ferată, rulmenți, mașini și aparate mecanice, părți și accesorii și mașini.

a) Exportatori

Principalii expotatori sînt : R.F.G. (23,9% exportul mondial), S.U.A. (17,7%), Japonia (8,9%), Franța (8,2%), Italia (7,7%), Anglia (7,2%), Suedia (3,3%), R.S.C. (3,2%), Elveția (3,2%), Olanda (2,9%), Belgia (2%), U.R.S.S. (1,8%), Danemarca (1,8%), Austria (1,6%).

b) Importatori

Repartiția importurilor mondiale la această grupă de produse este prezentată în Tabelul nr. 20.

Tabelul nr. 20

Repartizarea pe zone geografice a importurilor Alte mașini speciale

%

Nr. crt	Zona geografică	Cota în importul mondial 1972	1977
1.	Africa	6,3	8,1
2.	America de Nord	10,7	9,3
3.	America Latină	7,7	7,8
4.	Oceania	1,6	1,6
5.	Asia — Orientul Mijlociu	3,5	10,6
6.	Asia — Orientul Îndepărtat	8,3	8,6
7.	Europa de Vest	44,5	38,4
8.	Țări socialiste din Europa	17,2	15,6

Principalii importatori sînt : U.R.S.S. (7,6% din importul mondial), Franța (5,8%), R.F.G. (5,7%), S.U.A. (4,8%), Canada (4.5%), Anglia (3,9%), Olanda (3,8%), Iran (3,2%), Belgia (3,1%), Italia (2,8%), Arabia Saudită (2,6%), Suedia (2,2%), Polonia (2%), Venezuela (1,9%), Algeria (1,9%), Austria (1,8%), Iugoslavia (1,8%), Spania (1,6%), Irak (1,6%).

Importurile țărilor în curs de dezvoltare sînt constituite mai ales din mașini de manipulat mărfuri (Algeria, Nigeria, Venezuela, Iran, Irak, Arabia Saudită), pompe și centrifuge (Spania, Arabia Saudită, Iran, Irak, Algeria), echipamente pentru condiționarea aerului (Arabia Saudită, Iran, Irak), arzătoare pentru cuptoare (Algeria, Venezuela, Iran), echipament pentru refrigerare (Venezuela, Arabia Saudită), alte echipamente de încălzire și răcire (Arabia Saudită Irak, Algeria), mașini pentru ambalat (Iran).

c) Modificări în structura schimburilor

Principalele modificări în structura schimburilor comerciale la această grupă sînt ilustrate în Tabelul nr. 21.

Tabelul nr. 21

Modificări în structura schimburilor internaționale cu mașini speciale

%

Nr. crt.	Produsul	Cota în importul mondial 1972	1977
1.	Mașini pentru condiționarea aerului	1,3	1,7
2.	Arzătoare pentru industrie etc.	2	2,2
3.	Echipament pentru refrigerare	4	3,3
4.	Alte echipamente pentru încălzire și răcire	6,2	8,3
5.	Pompe și centrifuge	15,3	17,7
6.	Echipament pentru manipularea mărfurilor	15,2	16,3
7.	Aparate neelectrice de uz casnic	0,6	0,4
8.	Unelte mecanice	7	6,4
9.	Mașini pentru ambalat	4	3,9
10.	Mașini pentru cîntărit	0,7	0,7
11.	Automate pentru comerț	2,3	2,4
12.	Rulmenți	5	4,3
13.	Mașini și aparate mecanice, părți și accesorii de mașini	30,8	30,4

8. Mașini electrice de putere

a) Exportatori

Principalii exportatori sînt: R.F.G. (20,8% din exportul mondial), S.U.A. (16,3%), Japonia (12,4%), Franța (9,8%), Anglia (7,7%), U.R.S.S. (5,2%), Elveția (4,5%), Italia (4,2%), Olanda (2,8%), Suedia (2,7%), Belgia (2,5%) etc.

b) Importatori

Repartizarea pe zone geografice a importurilor mondiale este redată în Tabelul nr. 22

Tabelul nr. 22

Repartizarea pe zone geografice a importurilor mondiale de mașini electrice de putere

%

Nr. cart.	Zona geografică	Cota în importul mondial 1972	1977
1.	Africa	7,2	9,6
2.	America de Nord	10,3	7,9
3.	America Latină	10,2	9,2
4.	Oceania	2,2	1,6
5.	Asia — Orientul Mijlociu	5	14,7
6.	Asia — Orientul Îndepărtat	10,8	11,8
7.	Europa de Vest	44,1	36,3
8.	Țări socialiste din Europa	10	8,9

Principalii importatori de mașini electrice de putere sînt: U.R.S.S. (10,1% din importul mondial), R.F.G. (6,1%), Arabia Saudită (5,4%), S.U.A. (4,7%), Franța (4,2%), Olanda (3,9%), Iran (3,7%), Canada (3,2%), Italia (3,2%), Anglia (3,2%), Belgia (2,7%), Coreea de Sud (2,6%), Suedia (2,5%), R.S.F.I. (2,1%), R.P.P. (2,1%), Brazilia (2,1%), Elveția (2%), Spania (1,9%)

c) Modificări de structură

În cadrul grupei s-a diminuat ponderea mașinilor transformatoare de putere de la 52% în 1972 la 51% în 1977.

9. Echipament electric pentru distribuția electricității

a) Exportatori

Principalii exportatori sînt: R.F.G. (16,5% din exportul mondial), Japonia (16,2%), S.U.A. (13,0%), Anglia (7,9%), Franța (10%), Italia (6,3%), Olanda (3,6%), Belgia (3,1%) etc.

b) Importatori

Repartizarea geografică a importurilor mondiale de echipament electric pentru distribuția electricității, este redată în Tabelul nr. 23.

Tabelul nr. 23

Repartizarea pe zone geografice a importurilor mondiale de echipament pentru distribuția electricității

%

Nr. Crt.	Zona geografică	Cota în importul mondial 1972	1977
1.	Africa	9,3	13
2.	America de Nord	9,4	6,3
3.	America Latină	6,4	5,3
4.	Oceania	1,5	1,1
5.	Asia — Orientul Mijlociu	8	23,4
6.	Asia — Orientul Îndepărtat	12,1	10,2
7.	Europa de Vest	30,2	26,1
8.	Țări socialiste din Europa	18,8	10,4

Principalii importatori de echipament pentru distribuția electricității sînt: Arabia Saudită (8,8% din importul mondial), U.R.S.S. (6,4%), Iran (4,3%), Canada (4,2%), Olanda (4%), R.F.G. (3,8%), Franța (3,5%), Nigeria (2,9%), Belgia (2,7%), S.U.A. (2,1%), Iran (2%).

c) Modificări de structură

În cadrul grupei a crescut ponderea cablurilor și firelor electrice izolate de la 85% în 1972 la 88% în 1977.

10. Aparate pentru telecomunicații

În cadrul acestei grupe sînt cuprinse receptoarele TV, inclusiv cele cu receptor radio sau fonograf încorporat, receptoare radio, inclusiv cele cu un fonograf încorporat.

a) Exportatori

Principalii exportatori sînt: Japonia (31,7% din exportul mondial), R.F.G. (12,7%), S.U.A. (11,4%), Olanda (6,3%), Anglia (5,5%), Franța (4,2%), Belgia (4,2%), Suedia (4%), Italia (3,3%), Hong Kong (3%), Canada (2%), Singapore (1,7%).

b) Importatori

Repartizarea pe zone geografice a importurilor mondiale de aparate pentru telecomunicații este redată în Tabelul nr. 24.

Tabelul nr. 24

Repartizarea pe zone geografice a importurilor mondiale de aparate de telecomunicații

%

Nr. crt.	Zona geografică	Cota în importul mondial 1972	1977
1.	Africa	4,6	8,6
2.	America de Nord	24,8	21,3
3.	America Latină	7,7	7,3
4.	Oceania	1,5	2,3
5.	Asia — Orientul Mijlociu	3,9	7,9
6.	Asia — Orientul Îndepărtat	8,7	7,8
7.	Europa de Vest	38,5	35,8
8.	Țări socialiste din Europa	5,4	2,7

Principalii importatori sînt: S.U.A. (18% din importul mondial), R.F.G. (6,4%), Olanda (5,1%), Franța (3,7%), Anglia (3,4%), Canada (3,3%), Italia (2,8%), Arabia Saudită (2,5%), Nigeria (2,5%), Belgia (2,2%), Australia (2%), Iran (1,8%).

c) Modificări de structură

În cadrul grupei aparatele de telecomunicații s-a constatat o creștere a ponderii seturilor de radio (conform Tabelului nr. 25.

Tabelul nr. 25

Modificări în structura schimburilor internaționale cu aparate de telecomunicații

%

Nr. crt.	Produsul	Cota în importul mondial 1977	1972
1.	Seturi de televizoare	19,1	19,7
2.	Seturi de radio	21,8	23,1

11. Echipament electric de uz casnic

a) Exportatori

Cei mai mari exportatori de echipament electric de uz casnic sînt: R.F.G. (20,4% din exportul mondial), Italia (17%), Japonia (12,3%), S.U.A. (10,1%), Franța (7,6%), Anglia (5,4%), Olanda (4,7%), Suedia (3,9%), Hong Kong (2,5%), Danemarca (2,4%), Austria (2,1%) etc.

b) Importatori

Repartizarea pe zone geografice a importurilor mondiale de echipament electric de uz casnic este redată în Tabelul nr. 26.

Principalii importatori sînt: S.U.A. (11,5% din importul mondial), Franța (9,7%), R.F.G. (9,5%), Olanda (6,6%),

Tabelul nr. 26

Repartizarea pe zone geografice a importurilor mondiale de echipament electric de uz casnic

%

Nr. crt.	Zona geografică	Cota în importul mondial 1972	1977
1.	Africa	2,6	3,9
2.	America de Nord	18	16
3.	America Latină	3,4	4,1
4.	Oceania	1,8	3,4
5.	Asia — Orientul Mijlociu	2,9	8,1
6.	Asia — Orientul Îndepărtat	3,6	4,3
7.	Europa de Vest	62,4	57,8
8.	Țări socialiste din Europa	5,3	2,4

Anglia (5,9%), Belgia (5,8%), Canada (4,5%), Austria (3,3%), Australia (2,9%), Suedia (2,9%), Iran (2,6%), Italia (2,1%), Arabia Saudită (1,9%), Venezuela (1,4%), Nigeria (1%) etc.

12. Aparatură medicală

a) Exportatori

Principalii exportatori de aparate medicale sînt: R.F.G. (23,3% din exportul mondial), S.U.A. (21,7%), Anglia (11,3%), Olanda (11,1%), Franța (7,3%), Japonia (4,4%), Belgia (4%), Suedia (3,5%) etc.

b) Importatori

Repartizarea geografică a importurilor mondiale de aparate medicale este redată în Tabelul nr. 27.

Cei mai însemnați importatori de aparate medicale sînt: S.U.A. (14,3% din importul mondial), R.F.G. (7,6%), Franța (6,4%), Olanda (6,1%), Japonia (5,4%), Canada (3,9%), Belgia (3,7%), Italia (2,6%), Brazilia (2,5%), U.R.S.S. (2%), Spania (2%), Elveția (2%), Australia (1,9%).

Tabelul nr. 27

Repartizarea pe zone geografice a importurilor mondiale de aparatură medicală

%

Nr. crt.	Zona geagrafică	Cota în importul mondial 1972	1977
1.	Africa	3	3,1
2.	America de Nord	16,7	18,1
3.	America Latină	7,3	7,4
4.	Oceania	1,2	2,2
5.	Asia — Orientul Mijlociu	2	3,1
6.	Asia — Orientul Îndepărtat	5,3	8,8
7.	Europa de Vest	39,2	39,7
8.	Țări socialiste din Europa	13,3	6,3

13. Alte mașini electrice

În cadrul acestei grupe sînt cuprinse: baterii și acumulatoare electrice, lămpi și tuburi electrice, lămpi și tuburi electronice, celule fotoelectrice, tranzistoare, echipament electric pentru vehicule, instrumente și aparate electrice de măsură și control, mașini electromecanice pentru utilizare manuală, acceleratori de electroni și de protoni, electromagneți magneți permanenți si aparate electromagnetice, cuptoare electrice, aparate electrice de sudură și tăiere, aparate electrice de semnalizare, de control și de comandă pentru căi de comunicații, condensatoare electrice, aparate electrice de semnalizare acustică sau vizuală, părți și piese electrice pentru mașini și utilaje, piese și obiecte din cărbune pentru utilizare electrică, alte mașini și aparate electrice.

a) Exportatori

Principalii exportatori sînt: S.U.A. (22,6% din exportul mondial), R.F G. (13,9%), Japonia (11,5%), Franța (7,7%), Anglia (7,2%), Olanda (6,2%), Italia (3,9%), Singapore (3,5%), Elveția (3,5%), Belgia (2,3%), Coreea de Sud (2,1%), Hong Kong (2%), Suedia (1,5%), Austria (1,4%), Canada (1,2%) etc.

b) Importatori

Repartizarea geografică a importurilor de mărfuri cuprinse la această grupă este redată în Tabelul nr. 28.

Tabelul nr. 28

Repartizarea pe zone geografice a importurilor mondiale: Alte mașini electrice

%

Nr. crt.	Zona geografică	Cota în importul mondial 1972	1977
1.	Africa	3,9	4,5
2.	America de Nord	14,4	14,4
3.	America Latină	6,5	6,1
4.	Oceania	1,7	1,8
5.	Asia — Orientul Mijlociu	2,1	4,3
6.	Asia — Orientul Îndepărtat	10,9	15,4
7.	Europa de Vest	51,8	47,4
8.	Țări socialiste din Europa	8,7	6,1

Cei mai însemnați importatori sînt: R.F.G. (10,3% din importul mondial), S.U.A. (10,2%), Franța (6,5%), Olanda (5%), Anglia (4,7%), Italia (4,4%), Canada (4,1%), Belgia (3,5%), Suedia (2,6%), Japonia (2,3%), Elveția (2,2%), U.R.S.S. (2,2%), Malayezia (2,1%), Singapore (2,1%), Coreea de Sud (1,9%), Mexic (1,7%), Hong Kong (1,7%), Iran (1,6%), Spania (1,5%), Australia (1,4%), Brozilia (1,3%) etc.

La importurile țărilor în curs de dezvoltare domină tuburile electronice (Brazilia, Mexic, Hong Kong, Coreea de Sud. Malayezia, Singapore), aparatele electrice de măsură (Brazilia, Spania) și cuptoare electrice (Venezuiela, Iran, Spania).

c) Modificări în structura schimburilor

Modificările de structură în comerțul internațional cu mașini electrice (neincluse în grupele anterioare) sînt redate în Tabelul nr. 29.

Tabelul nr. 29

Modificări în structura schimburilor internaționale de mașini electrice (neincluse în grupele anterioare)

%

Nr. crt.	Produse	Cota în comerțul mondial 1972	1977
1.	Baterii și acumulatoare electrice	5	5,6
2.	Lămpi și tuburi electrice	7,2	5,14
3.	Lămpi, tuburi și valve electronice, celule fotoelectrice, tranzistoare	26,1	30
4.	Echipament electric pentru vehicule	10,4	8,9
5.	Instrumente și aparate electrice de măsură și control	23,2	20,9
6.	Mașini electromecanice pentru utilizare manuală	3,6	3,8
7.	Acceleratori de electroni sau de protoni	0,2	0,2
8.	Electromagneți, magneți permanenți și aparate electromagnetice	1,4	1,4
9.	Cuptoare electrice; aparate electrice de sudură și tăiere	6,6	5,8
10.	Aparate electrice de semnalizare, de control și de comandă pentru căi de comunicație	0,8	0,8
11.	Condensatoare electrice	4,6	4,2
12.	Aparate electrice de semnalizare acustică sau vizuală, părți și piese electrice pentru mașini și utilaje, piese și obiecte din cărbune pentru utilizări electrice, alte mașini și aparate electrice	6,8	13,2

14. Vehicule de cale ferată

În cadrul acestei grupe sînt incluse: locomotivele cu aburi, locomotivele electrice, alte locomotive, vagoane de

persoane pentru cale ferată și de tramvai și vagoane de marfă.

a) Exportatori

Principalii exportatori sînt: Japonia (18,8% din exportul mondial), Franța (13,4%), R.F.G. (12,4%), S.U.A. (11,5%), R.S.C. (10,4%), U.R.S.S. (9,8%), Polonia (6,6%), Anglia (3%) etc.

b) Importatori

Repartizarea geografică a importurilor este redată în Tabelul nr. 30.

Tabelul nr. 30

Repartizarea pe zone geografice a importurilor mondiale de vehicule de cale ferată

%

Nr. crt.	Zona geografică	Cota în importul mondial 1972	1977
1.	Africa	10,8	17,7
2.	America de Nord	8,4	13,8
3.	America Latină	8,2	10,2
4.	Oceania	1	1
5.	Asia — Orientul Mijlociu	0,6	2,5
6.	Asia — Orientul Îndepărtat	8,2	7,6
7.	Europa de Vest	17,6	17,4
8.	Țări socialiste din Europa	44,4	29,4

Cei mai însemnați importatori sînt: U.R.S.S. (14,2% din importul total), S.U.A. (10,2%), Polonia (6,1%), R.D.G. (4,7%), Brazilia (4,4%), Algeria (3,9%), Egipt (3%), Mexic (2,6%), Olanda (2,2%), Canada (2,1%), R.F.G. (1,9%) etc.

La importurile țărilor în curs de dezvoltare predomină vagoanele de pasageri (Brazilia), locomotivele Diesel (Egipt), vagoanele de marfă (Algeria).

c) Modificări în structura schimburilor internaționale

Modificările de structură în comerțul internațional cu vehicule de cale ferată sînt indicate în Tabelul nr. 31.

Tabelul nr. 31

Modificări în structura comerțului internațional cu vehicule de cale ferată

%

Nr. crt.	Produsul	Cota în importul mondial 1972	1977
1.	Locomotive cu abur	4	3,6
2.	Locomotive electrice	6,4	3,4
3.	Alte locomotive	18,5	8,9
4.	Vagoane de cale ferată și de tramvai pentru pasageri	13.3	12,6
5.	Vagoane de marfă	32,2	34,5

15. Autovehicule rutiere

a) Exportatori

Principalii exportatori de autovehicule rutiere sînt: R.F.G. (20,7% din exportul mondial), Japonia (17,8%), S.U.A. (14,7%), Canada (11%), Franța (9,6%), Anglia (5,8%), Belgia (5,5%), Italia (4,9%), Suedia (2,4%), U.R.S.S. (2,2%), Olanda (1,1%), Spania (1,1%), R.S.C. (1%) etc.

b) Importatori

Repartiția geografică a importurilor mondiale de autovehicule rutiere este redată în Tabelul nr. 32.

Principalii importatori sînt: S.U.A. (23% din importul mondial), Canada (10,2%), R.F.G. (6,3%), Belgia (5,6%), Franța (4,9%), Anglia (4,3%), Olanda (3.8%), Italia (3,1%), Austria (2,1%), Arabia Saudită (2,1%), Nigeria (2%), Suedia (1,7%), Elveția (1,7%), Australia (1,6%), Iran (1,4%), Venezuela (1,3%), Danemarca (1%) etc.

Tabelul nr. 32

Repartizarea pe zone geografice a importurilor mondiale de autovehicule rutiere

%

Nr. crt.	Zona geografică	Cota în importul mondial 1972	1977
1.	Africa	5	7
2.	America de Nord	40,5	33,2
3.	America Latină	4,6	5
4.	Oceania	1,8	2,1
5.	Asia — Orientul Mijlociu	2,4	6,2
6.	Asia — Orientul Îndepărtat	3,5	3,1
7.	Europa de Vest	37,4	38,8
8.	Țări socialiste din Europa	4,9	3,6

La importul țărilor în curs de dezvoltare domină autobuze și autocamioane (Nigeria, Venezuela, Arabia Saudită) și autoturisme (Venezuela, Iran, Araba Saudită).

c) Modificări în structura schimburilor

Modificările de structură în comerțul internațional cu autovehicule rutiere sînt redate în Tabelul nr. 33.

Tabelul nr. 33

Modificări în structura comerțului internațional cu autovehicule rutiere

%

Nr. crt.	Produsul	Cota în importul mondial 1972	1977
1.	Automobile montate sau nemontate (altele decît vehiculele pentru transportul în comun și vehiculele specializate	51,5	48,7
2.	Autovehicule pentru transportul în comun, montate sau nemontate, camioane, automobile, cu destinații speciale.	16,7	20,1
3.	Motociclete, părți și piese detașate	4,1	2,9

16. Vehicule rutiere fără motor

a) Exportatori

Principalii exportatori sînt: R.F.G. (23,2% din exportul mondial), Japonia (16.3%), Anglia (11.5%), Franța (9,9%), S.U.A. (8,5%), Italia (7,1%), Olanda (4,3%), Belgia (4,2%), Suedia (2,6%) etc.

b) Importatori

Repartizarea geografică a importurilor mondiale este redată în Tabelul nr. 34.

Principalii importatori sînt: Olanda (10,3% din importul mondial), S.U.A. (8,3%), Franța (7,7%), R.F.G. (7,2%), Belgia (5,6%), Canada (4,8%), Nigeria (4%), Arabia Saudită (3,6%), Suedia (3,2%), Austria (2,8%), Anglia (2,7%), Iran (2,7%), Danemarca (2,5%), Italia (2,5%), Algeria (1,3%), Venezuela (1,2%), U.R.S.S. (1,1%).

Tabelul nr. 34

Repartizarea pe zone geografice a importurilor mondiale de vehicule rutiere fără motor

%

Nr. crt.	Zona geografică	Cota în importul mondial 1972	1977
1.	Africa	6	10,2
2.	America de Nord	33,7	13,2
3.	America Latină	2,7	4,2
4.	Oceania	0,9	1,2
5.	Asia — Orientul Mijlociu	1,6	9,9
6.	Asia — Orientul Îndepărtat	3,5	5
7.	Europa de Vest	37,4	52,5
8.	Ţări socialiste din Europa	4,9	3,7

O pondere însemnată la importul ţărilor în curs de dezvoltare la această grupă de produse revine bicicletelor (Nigeria, Iran).

Totuşi, în ansamblul importurilor mondiale de vehicule rutiere fără motor ponderea bicicletelor a scăzut de la 50% în 1972 la 36% în 1977.

17. Avioane

a) Exportatori

Principalii exportatori de avioane sînt: S.U.A. (56% din exportul mondial), Franţa (9,5%), R.F.G. (8,7%), Anglia (8,2%), U.R.S.S. (4,4%), Canada (2,9%), Olanda (2,8%), Italia (2,7%) etc.

b) Importatori

Repartiţia geografică a importurilor este redată în Tabelul nr. 35.

Principalii importatori sînt: Franţa (10,7% din importul mondial), S.U.A. (7%), R.F.G. (5,4%), Anglia (5,2%), Iran (4,6%), Arabia Saudită (3,1%), Australia (2,6%), Japonia (2,3%), Canada (2,2%), Olanda (1,7%), Suedia (1,4%), Tailanda (1,3%), Africa de Sud (1,2%), Brazilia (1,2%), Nigeria (1,1%), Italia (1,1%), România (1%), Elveţia (1%), India (1%).

Tabelul nr. 35

Repartizarea pe zone geografice a importurilor mondiale de avioane

%

Nr. crt.	Zona geografică	Cota în importul mondial 1972	1977
1.	Africa	6,8	8,1
2.	America de Nord	13,1	9,2
3.	America Latină	6,6	6,8
4.	Oceania	2,5	3,5
5.	Asia — Orientul Mijlociu	5,7	13,1
6.	Asia — Orientul Îndepărtat	16,9	13,7
7.	Europa de Vest	36,6	30,8
8.	Ţări socialiste din Europa	3,5	3,3

18. Nave

a) Exportatori

Principalii exportatori de nave sînt: Japonia (41% din exportul mondial), R.F.G. (8,3%), Norvegia (8,3%), Suedia (6,2%), Franţa (5,5%), Anglia (5,1%), Finlanda (3,5%), Olanda (3,2%), Polonia (3,1%), Coreea de Sud (2,6%), Iugoslavia (2%), Spania (1,6%), S.U.A. (1,6%).

b) Importatori

Repartiţia geografică a importurilor mondiale de nave este redată în Tabelul nr. 36.

Cei mai însemnaţi importatori de nave sînt: Liberia (19,6% din importul mondial), Panama (6,8%), Anglia (6,6%), Grecia (5,4%), U.R.S.S. (4,3%), Franţa (2,6%), R.F.G. (2,4%), Canada (2,2%), Algeria (1,8%), S.U.A. (1,7%), Olanda (1,7%), Danemarca (1,6%), Singapore (1,6%), Arabia Saudită (1,2%), Brazilia (1,1%), Irak (1%), Cuba (1%), Kampichia (1%).

Tabelul nr. 36

Repartizarea pe zone geografice a importurilor mondiale de nave

%

Nr. crt.	Zona geografică	Cota în importul mondial 1972	1977
1.	Africa	22,4	25,7
2.	America de Nord	3,1	4,1
3.	America Latină	10,4	12,6
4.	Oceania	0,6	1,3
5.	Asia — Orientul Mijlociu	1,6	5,9
6.	Asia — Orientul Îndepărtat	7,6	6,9
7.	Europa de Vest	46,4	36,4
8.	Ţări socialiste din Europa	7	6,4

Tendinţe în distribuţia geografică a schimburilor internaţionale de maşini şi utilaje

(I) Prognoza fluxurilor de schimburi cu maşini şi utilaje între marile grupe de ţări

Extrapolînd tendinţele înregistrate în perioada 1970—1977 atît la exporturi, cît şi la importuri, rezultă pentru începutul deceniului IX o creştere a participării ţărilor în curs de dezvoltare atît la exportul, cît şi la importul mondial de maşini şi utilaje. Se aşteaptă ca cel mai dinamic flux să fie cel de la ţările dezvoltate la ţările în curs de dezvoltare. Estimarea fluxurilor internaţionale este redată în Tabelul nr. 37.

Tabelul nr. 37

Matricea fluxurilor internaţionale de schimburi cu maşini şi utilaje estimată pentru mijlocul deceniului IX

%

Zone de origine / Zone de destinaţie	Ţări socialiste	Ţări capitaliste dezvoltate	Ţări în curs de dezvoltare	Total mondial
Ţări socialiste	5,8	0,8	2,2	8,8
Ţări capitaliste dezvoltate	3,3	49	34,1	86,4
Ţări în curs de dezvoltare	0	2,6	2,2	4,8
Total mondial	9,1	52,4	38,5	100

(II) Prognoza importurilor de maşini şi utilaje, pe ţări

Au fost efectuate regresii lineare pentru 102 ţări, considerînd importurile de maşini şi utilaje funcţie de produsul naţional brut şi produsul naţional brut pe locuitor al fiecărei ţări. S-a introdus, de asemenea, ca variabilă explicativă şi trendul, considerat ca influenţă a pieţei mondiale.

Pentru estimarea parametrilor regresiilor multiple menționate s-a utilizat metoda clasică a celor mai mici pătrate.

Au fost utilizate date privind importul de mașini și utilaje, PNB și PNB/loc pentru perioada 1968—1977.

Pentru importul de mașini și utilaje (grupa a 7-a SITC) au fost culese date din „Bulletin of Statistics on World Trade in Engineering Products" — publicat de O.N.U., edițiile din 1973, 1974 și 1979.

Seriile de date pentru PNB și PNB/loc au fost întocmite pe baza Atlasului Băncii mondiale, edițiile 1970—1979.

Prognoza importurilor de mașini și utilaje (variabilă explicată) s-a efectuat pe baza valorilor prognozate ale produsului intern brut și ale produsului intern brut pe locuitor (variabile explicative) ale fiecărei țări.

Mărimile ex ante ale variabilelor explicative s-au calculat utilizînd ritmul mediu anual al acestora pe perioada 1970—1977, calculat de Banca Mondială și publicat în Atlasul Băncii Mondiale, ediția 1979.

Coeficienții funcțiilor importului de mașini și utilaje sînt prezentați în Tabelul nr. 38.

Tabelul nr. 38

Reprezentarea matriceală a sistemului ecuațiilor de prognoză

Nr. crt.	Țara	Termen liber	Coeficienții variabilelor exogene			Coeficientul de corelație multiplă
			Coef. lui PNB	Coef. lui PNB/loc.	Coeficientul de trend	
	I. Țări din Africa					
1.	Algeria	—253,64	0,246	0,186	—146,0	0,989
2.	Angola	131,94	0,39	—2,26	4,23	0,842
3.	Burundi	—16,50	0,03	0,349	—0,79	0,991
4.	Africa Centrală	—498,4	—0,64	5,70	5,75	0,974
5.	Egipt	838,13	0,83	—30,21	27,46	0,91
6.	Etiopia	—143,97	0,15	—0,68	— 12,57	0,957
7.	Ghana	130,81	0,262	—2,69	10,18	0,932
8.	Guineea	42,67	—0,22	0,31	17,32	0,753
9.	Liberia	—1467,80	—4,54	12,59	371,47	0,994
10.	Libia	46,74	0,19	—0,14	—29,72	0,993
11.	Madagascar	1,30	—0,07	0,92	0,35	0,914
12.	Maroc	—189,01	0,32	—2,67	50,43	0,975
13.	Mozambic	—45,48	—0,04	0,82	8,52	0,917
14.	Nigeria	—280,77	0,12	3,62	—242,49	0,973
15.	Africa de Sud	—4507,28	—0,61	20,73	234,73	0,958
16.	Rodezia	45,99	—0,37	2,26	—14,05	0,863
17.	Sudan	—121,15	0,09	0,38	—7,17	0,963
18.	Togo	110,82	1,75	—4,07	—2,35	0,858
19.	Tunisia	139,52	1,06	—5,13	—47,72	0,991
20.	Zair	759,91	0,65	—17,04	—30,45	0,848
	America de Nord					
21.	Canada	1225,12	0,19	—2,55	—108,31	0,987
22.	S.U.A.	—23505,95	0,003	8,04	—1696,47	0,994
	America Latină					
23.	Argentina	349,12	202,80	—4,36	—71,09	0,898
24.	Bolivia	—91,66	—107,13	1,27	7,23	0,945
25.	Brazilia	74,61	—8,72	1,68	278,75	0,953
26.	Chile	—71,32	—15,02	0,84	—10,47	0,929
27.	Columbia	—76,37	54,83	0,24	— 23,35	0,991
28.	Costa Rica	—181,48	—534,94	1,64	— 27,66	0,941
29.	Cuba	294,34	1156,99	—8,89	— 75,56	0,918
30.	R. Dominicană	—151,76	—152,33	1,48	— 22,38	0,958
31.	Ecuador	—518,04	—637,75	6,24	—10,38	0,981
32.	Salvador	206,66	—139,24	1,26	4,11	0,996
33.	Guatemala	—15,06	—14,98	1,21	—	0,883
34.	Haiti	0,47	150,72	—0,91	12,71	0,973
35.	Honduras	49,01	373,78	—0,93	—2,02	0,967
36.	Mexic	—3117,82	15,21	7,25	—256,66	0,951
37.	Nicaragua	—152,28	—26,14	0,53	—5,18	0,966
38.	Panama	304,45	164,03	—0,11	122,56	0,974
39.	Paraguay	—22,4	114,94	—0,006	—6,36	0,992
40.	Peru	—555,45	—117,83	3,45	5,45	0,916
41.	Surinam	—17,49	239,63	0,02	—8,75	0,975
42.	Uruguay	— 66'99	67,56	0,04	—13,16	0,824
43.	Venezuela	—1139,8	—0,12	1,75	—11,04	0,923
	Oceania					
44.	Australia	—806,75	—82,22	2,02	95,74	0,984
45.	Noua Zeelandă	—415,63	—25,41	0,39	7,52	0,975
	Asia-Orientul Mijlociu					
46.	Bahrain	4,18	475,27	0,06	5,35	0,972
47.	Iran	178,85	181,95	—2,14	—205,62	0,977
48.	Irak	195,94	746,06	—6,58	—48,62	0,935
49.	Israel	387,80	159,58	—0,45	34,36	0,947
50.	Iordania	—132,69	410,42	—0,07	—16,54	0,987
51.	Kuweit	—292,33	—66,23	0,09	110,91	0,904
52.	Liban	804,01	3023,99	8,76	116,17	0,767
53.	Arabia Saudită	292,69	233,47	—0,69	—208,75	0,974
54.	Siria	—79,78	528,53	—1,47	—100,21	0,919
	Asia — Orientul Îndepărtat					
55.	Afganistan	—42,35	18,09	0,87	—4,65	0,906
56.	Bangladesh	—146,96	28,92	—0,31	14,21	0,922
57.	Birmania	—40,53	61,76	0,001	—10,38	0,814
58.	China	—408,86	—17,60	17,20	115,81	0,835
59.	Kampuchia	67,06	2,02	—0,22	—5,28	0,899
60.	Hong Kong	23,02	81,70	0,09	37,87	0,991
61.	India	560,49	19,86	—11,97	81,73	0,976
62.	Indonezia	—439,89	28,69	2,17	116,22	0,990
63.	Japonia	139,04	—29,25	3,41	277,92	0,941
64.	R. P. D. Coreeană	—58,44	—280,23	3,79	84,35	0,817
65.	Coreea de Sud	—217,56	—48,44	4,62	36,20	0,990
66.	R.D. Laos	—4,50	408,81	—1,17	2,75	0,638
67.	Malaezia	—271,72	—	—	2,05	0,967
68.	R. P. Mongolă	205,13	—	1,84	—2,58	0,888
69.	Pakistan	—368,55	—	0,005	5,07	0,762
70.	Filipine	—962,21	—	0,25	16,24	0,956
71.	Singapore	—308,92	—	0,41	—	0,995
72.	Vietnam	—24,43	4,89	5,20	1,07	0,759
73.	Sri Lanka	—26,43	—	0,02	1,04	0,899
74.	Tailanda	—67,45	—	0,07	—	0,950
	Europa de Vest					
75.	Belgia-Luxemburg	368,2	—	0,28	—1,66	0,997
76.	Danemarca	6,11	—	0,07	—	0,979
77.	Franța	—1965,68	—	0,04	—	0,990
78.	R.F.G.	— 255,76	—	0,03	—	0,980
79.	Irlanda	294,17	—	1,01	—2,87	0,989
80.	Italia	—295,6	—	0,18	—7,92	0,996
81.	Olanda	1387,92	—	0,48	—5,47	0,998
82.	Marea Britanie	—4768,08	—	0,06	—	0,986
83.	Austria	—152,22	—	0,09	—	0,979
84.	Finlanda	—275,60	—	—0,77	4,11	0,984
85.	Islanda	—0,6	—	0,11	—	0,943
86.	Norvegia	—62,27	—	0,95	3,25	0,993
87.	Portugalia	166,12	—	—	0,62	0,957
88.	Suedia	—627,84	—	0,01	0,63	0,994
89.	Elveția	1033,12	—	0,26	—1,40	0,969
90.	Cipru	30,39	—	2,30	—1,39	0,929
91.	Grecia	—75,44	—	0,10	—	0,991
92.	Spania	337,62	—	0,03	—	0,974
93.	Turcia	—68,50	—	0,05	—	0,975

Țări socialiste din Europa					
94. R.S.F.I.	54,80	—	0,07	—	0,965
95. Albania	49,54	—	0,05	—0,17	0,726
96. Bulgaria	—20,97	—	—0,43	4,59	0,991
97. R.S.C.	65,68	—	0,31	—3,93	0,984
98. R.D.G.	—226,10	—	—	0,70	0,979
99. R.P.U.	—547,8	—	0,09	—	0,955
100. R.P.P.	—842,19	—	0,004	—	0,983
101. România	637,38	—	0,54	—10,9	0,962
102. U.R.S.S.	—3609,98	—	—	5,62	0,959

Prognoza importurilor de mașini și utilaje, pe țări în anul 1985 este redată în Tabelul nr. 39.

Tabelul nr. 39

Prognoza importurilor de mașini și utilaje pe țări, pentru anul 1985

Nr. crt.	Țara	Valoarea importurilor (mrd $)	Ritm mediu anual de creștere în perioada 1977-1985 (%)
Țări din Africa			
1.	Algeria	4,43	3,7
2.	Angola	0,46	5
3.	Burundi	0,053	5,1
4.	Africa Centrală	1,1	6,2
5.	Egipt	4,47	10,4
6.	Etiopia	0,13	—
7.	Ghana	0,58	6,8
8.	Guineea	0,100	6,9
9.	Liberia	6,78	6,7
10.	Libia	3,17	5,2
11.	Madagascar	0,08	—
12.	Maroc	2,55	9,4
13.	Mozambic	0,12	—
14.	Nigeria	5,23	2,4
15.	Africa de Sud	2,78	—
16.	Rodezia	0,01	—
17.	Sudan	0,78	6,9
18.	Togo	0,31	17,2
19.	Tunisia	1,67	12,7
20.	Zair	0,77	12
America de Nord			
21.	Canada	25,48	5,1
22.	S.U.A.	57,15	8,6
America Latină			
23.	Argentina	3,03	8,5
24.	Bolivia	0,41	2,6
25.	Brazilia	7,05	10
26.	Chile	0,82	1,3
27.	Columbia	1,32	5,0
28.	Costa Rica	0,22	—
29.	Cuba	2,61	7,3
30.	Repub. Dominicană	0,2	—
31.	Ecuador	0,700	0,5
32.	Salvador	0,3	3,1
33.	Guatemala	0,430	3,6
34.	Haiti	0,21	11,2
35.	Honduras	0,31	8,3
36.	Mexic	5,15	5,7
37.	Nicaragua	0,29	2,9
38.	Panama	2,81	6,4
39.	Paraguay	0,21	4,0
40.	Peru	0,93	5,5
41.	Surinam	0,13	2,4
42.	Uruguay	0,23	2,8
43.	Venezuela	9,1	9,5
Oceania			
44.	Australia	5,95	3,2
45.	Noua Zeelandă	1,75	7,1
Asia — Orientul Mijlociu			
46.	Bahrain	0,68	6,4
47.	Iran	9,51	4,8
48.	Irak	4,44	6,6
49.	Israel	2,04	9,3
50.	Iordania	0,64	4,8
51.	Kuweit	2,75	4,4
52.	Liban	1,83	26,1
53.	Arabia Saudită	8,58	3,6
54.	Siria	1,49	6,0
Asia — Orientul îndepărtat			
55.	Afganistan	0,25	3,0
56.	Bangladesh	0,37	8,3
57.	Birmania	0,167	1,5
58.	R.P. Chineză	9,04	31,6
59.	Kampuchia	0,01	—
60.	Hong Kong	2,51	5,1
61.	India	2,58	3,4
62.	Indonezia	4,45	8,0
63.	Japonia	4,37	3,3
64.	R.P.D. Coreeană	0,22	4,9
65.	Coreea de Sud	3,72	2,9
66.	Laos	0,08	6,5
67.	Malaiezia	2,25	3,6
68.	R.P. Mongolă	1,06	9,2
69.	Pakistan	1,04	2,6
70.	Filipine	1,27	0
71.	Singapore	3,73	5,6
72.	Vietnam	0,51	5,1
73.	Sri Lanka	0,21	11
74.	Tailanda	1,92	4,1
Europa de Vest			
75.	Belgia	18,22	7,4
76.	Danemarca	5,22	5,7
77.	Franța	25,06	5,4
78.	R.F.G.	25,42	4,2
79.	Irlanda	3,74	12,4
80.	Italia	18,87	10,5
81.	Olanda	24,25	10,6
82.	Marea Britanie	21,30	6,2
83.	Austria	6,40	4,0
84.	Finlanda	3,51	5,8
85.	Islanda	0,30	5,7
86.	Norvegia	13,62	12,5
87.	Portugalia	1,62	2,1
88.	Suedia	8,06	3,7
89.	Elveția	9,16	9,1
90.	Cipru	0,82	19,2
91.	Grecia	4,17	4,7
92.	Spania	5,64	5,6
93.	Turcia	3,44	7,0
Țări socialiste din Europa			
94.	R. S. F. Iugoslavia	5,12	4,7
95.	Albania	0,04	6,5
96.	Bulgaria	3,03	4,3
97.	R.S.C.	8,36	13,3
98.	R.D.G.	4,35	3,5
99.	Ungaria	4,02	6,0
100.	Polonia	7,49	6,4
101.	România	3,44	6,5
102.	U.R.S.S.	20,14	3,8

Ovidiu RUJAN

CONGRESUL AL IX-LEA AL P. C. R. — EVENIMENT REVOLUȚIONAR PENTRU GÎNDIREA ȘI PRACTICA ECONOMICĂ

ESTE UN ADEVĂR unanim recunoscut de către întregul nostru popor că odată cu Congresul al IX-lea al partidului în dezvoltarea socialistă a României s-a deschis o perioadă nouă care, prin conținutul, dimensiunile și realizările obținute, reprezintă o treaptă calitativ superioară a progresului întregii vieți economice, sociale și politice. Caracteristica dominantă a acestei perioade o constituie faptul că evoluția societății românești se realizează pe fondul dezvoltării creatoare de către Partidul Comunist Român a gîndirii revoluționare și practicii contemporane privind construcția socialismului, în funcție de marile transformări ale științei și tehnicii, precum și în raport cu condițiile istorice concrete ale țării noastre.

Opera pe care am realizat-o în acești ani este indisolubil legată de personalitatea președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de gîndirea creatoare și de neobosita sa activitate practică. Întreaga strategie a dezvoltării economiei noastre naționale, începînd cu dimensiunile macroeconomice — ritmuri, priorități, proporții, orientări pe termen lung — pînă la economia internă a unităților productive, poartă pecetea spiritului novator al gîndirii președintelui Nicolae Ceaușescu, plină de cutezanță revoluționară, puternic ancorată în realități, promotoare a noului, a unei largi perspective în proiectarea viitorului României socialiste.

Semnificațiile perioadei parcurse de la Congresul al IX-lea al partidului sînt exprimate atît de noile valențe științifice imprimate teoriei economice, cît și de realizările obținute pe calea construcției socialismului.

În acest context, se cuvine să menționăm, pe prim plan, concluziile — cu adevărat științifice — la care a ajuns Congresul al IX-lea al P.C.R. — cu privire la conținutul și formele concrete de realizare a raporturilor dintre general și particular în construcția socialismului, la dreptul inalienabil al fiecărui partid al clasei muncitoare, din oricare țară, de a aplica legitățile general obiective ale dezvoltării societății, în funcție de condițiile concrete existente și de specificul evoluției istorice a fiecărui popor. Devenind coordonate fundamentale ale analizei și previziunii dezvoltării sociale, aceste concluzii au deschis perspective largi gîndirii și practicii economice românești — profund revoluționare în conținut — eliberate de orice forme ale dogmatismului sau șablonismului.

Pentru noua perioadă deschisă de Congresul al IX-lea al P.C.R., fundamentele științifice ale politicii și acțiunii sociale au devenit cunoașterea profundă a legilor obiective, analiza critică a realităților, generalizarea experienței pozitive, promovarea continuă a noului, stimularea încrederii în forțele proprii, în capacitatea creatoare a poporului nostru, perfecționarea neîntreruptă a organizării și conducerii întregii societăți. Practic, transpuse în viața economică, acestea au însemnat : concepererea și înfăptuirea unui program original propriu, de largă perspectivă, privind dezvoltarea economiei românești, eliminarea voluntarismului față de acțiunea și folosirea legilor și categoriilor producției de mărfuri, trecerea de la „rentabilitatea globală a întregii societăți" la autogestiunea economico-financiară a fiecărei unități, promovarea consecventă a principiilor eticii și echității în raporturile economice, intensificarea preocupărilor pentru cunoașterea contradicțiilor economice și pentru soluționarea acestora — din timp și prin forme adecvate, adîncirea democrației economice, prin întărirea continuă a răspunderii colective și personale.

O deosebită valoare teoretică și practică prezintă concepția Partidului Comunist Român privind etapele construcției socialismului și, îndeosebi, conținutul și dimensiunile procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră. În acest sens, pentru gîndirea românească contemporană teza corespunzător căreia edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate nu se rezumă la simpla desăvîrșire a proceselor care au dus la formarea economiei socialiste unitare — a sintetizat necesitatea obiectivă a trecerii la înfăptuirea unor profunde modificări calitative în toate domeniile vieții sociale. **„Dacă am fi spus că obiectivul de viitor este pur și simplu dezvoltarea socialismului** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la Conferința Națională a partidului din iulie 1972 — **nu am fi dat o orientare clară pentru activitatea partidului și statului. Noi ne propunem să asigurăm o dezvoltare multilaterală a societății, înflorirea tuturor laturilor vieții sociale, atît a economiei cît și a științei și culturii, perfecționarea conducerii, formarea omului nou, promovarea eticii și echității socialiste".**

CONCEPȚIA științifică a partidului nostru cu privire la conținutul proceselor social-economice ale etapei actuale oferă posibilitatea desprinderii unor concluzii cu valoare teoretică și practică deosebită. În societatea noastră **trecerea la o nouă calitate nu a apărut ca proces spontan și nu are un caracter temporar sau conjunctural.** Acest proces a fost previzionat, dimensionat și concretizat în obiective și direcții care situează pe prim plan schimbările calitative caracteristice misiunii istorice a socialismului ca primă fază a comunismului. De asemenea, **trecerea la o nouă calitate nu vizează numai anumite domenii ale vieții sociale și nu acționează limitat sau disparat, ci acest proces este atotcuprinzător, unitar și multifuncțional** — transformările cantitative dintr-un domeniu presupunînd modificări calitative în întreaga societate, după cum modificările calitative din oricare domeniu antrenează un complex de modificări cantitative dar, mai ales, calitative în celelalte domenii.

15 ANI DE LA CONGRESUL AL IX-LEA AL P.C.R.

Și, ceea ce este deosebit de important, misiunea istorică a etapei actuale, care constă în consacrarea socialismului ca treaptă superioară în ierarhia orînduirilor sociale, **nu înseamnă numai dezvoltarea economică pentru micșorarea decalajului față de țările cele mai avansate din punct de vedere economic. Aceasta presupune edificarea deplină a civilizației socialiste,** superioară celor din orînduirile precedente din toate punctele de vedere și **distinctă** în civilizația universală prin conținut, structură și forme de manifestare, corespunzătoare condițiilor specifice ale țării noastre precum și atributelor tradiționale care definesc poporul român.

Definirea clară a conținutului etapei făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, precum și aprecierea științifică a nivelului economic al României ca țară socialistă în curs de dezvoltare, au contribuit decisiv la fundamentarea strategiei dezvoltării social-economice pînă la sfîrșitul acestui mileniu, la evaluarea reală a sarcinilor și obiectivelor din fiecare plan cincinal. În acest context o deosebită semnificație prezintă noile transformări calitative ale economiei naționale previzionate de Congresul al XII-lea al partidului pentru perioada 1980—1990. Astfel, continuarea industrializării va fi marcată de profunde schimbări structurale reflectate în **dezvoltarea prioritară și intensivă a ramurilor industriei prelucrătoare și a subramurilor de înaltă tehnicitate — purtătoare ale progresului tehnic-științific contemporan, creșterea ponderii produselor cu un înalt grad de valorificare a materiilor prime și a muncii vii și cu un consum energetic relativ redus, accelerarea procesului de înnoire și modernizare a producției, diversificarea producției și creșterea gradului de adaptabilitate și competitivitate a acesteia în concordanță cu exigențele pieței mondiale.** Trăsătura fundamentală calitativă a dezvoltării agriculturii o reprezintă **transformarea acesteia într-o ramură modernă, de înaltă productivitate,** prin utilizarea cu eficiență maximă a fondului funciar, generalizarea mecanizării complexe a producției, extinderea proceselor de prelucrare industrială a produselor primare din agricultură în unități specializate din mediul rural, valorificarea superioară a resurselor naturale și umane din această ramură.

Profunzimea științifică a concepției economice a Partidului Comunist Român este exprimată pregnant de evaluarea reală a rolului primordial al **factorilor interni,** al efortului propriu, pentru dezvoltarea neîntreruptă și rapidă a construcției socialismului, în condițiile extinderii continue a relațiilor economice cu alte țări și în primul rînd cu toate țările socialiste. În acest context, prezintă o deosebită importanță acțiunea permanentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului pentru **întărirea autogestiunii economico-financiare, sporirea continuă a eficienței întregii activități economice,** pe baza introducerii celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane în producție și creșterea contribuției cercetării științifice și tehnologice proprii la modernizarea întregii activități economice.

Concepția modernă, novatoare, a partidului nostru este reflectată de marile transformări economice care au avut loc în perioada parcursă de la Congresul al IX-lea și care au imprimat economiei românești nu numai dimensiuni noi dar și caracteristici deosebite. După aproximativ 15 ani de la formarea economiei socialiste unitare, România se înfățișează ca un stat care dispune de o bază tehnico-materială modernă, structurată corespunzător cerințelor progresului tehnico-științific contemporan, capabilă să asigure, în continuare, dezvoltarea dinamică, proporțională și eficientă a întregii economii naționale.

VALOAREA deosebită a operei științifice a partidului nostru este pregnant exprimată de situarea în centrul întregii politici economice a omului cu nevoile sale. Programele de creștere a nivelului de trai al întregii populații și ridicarea calității vieții, din perioada cincinalului actual și pentru viitorul plan cincinal, documente elaborate din inițiativa și cu participarea directă a secretarului general al partidului, demonstrează pe deplin consecvența Partidului Comunist Român pentru înfăptuirea țelului suprem al politicii sale — bunăstarea întregii societăți și dezvoltarea multilaterală a omului.

Acționînd consecvent pentru valorificarea deplină a factorilor interni ai dezvoltării economice, P.C.R. promovează cu consecvență politica lărgirii schimburilor economice cu alte state, pe bază de avantaj reciproc și egalitate. În acest sens, s-au introdus și extins forme superioare de cooperare economică cum ar fi : construirea și exploatarea în colaborare cu alte state a unor unități industriale, crearea de societăți mixte pentru exportul unor produse, executarea în colaborare cu alte țări a unor obiective economice pe terțe piețe, dezvoltarea cooperării tehnico-științifice prin schimburi reciproc avantajoase, încheierea de acorduri și înțelegeri de lungă durată — atît în domeniul aprovizionării materiale, cît și al desfacerii produselor.

O însemnătate majoră prezintă contribuțiile teoretice și practice ale Partidului Comunist Român la analiza problemelor fundamentale ale economiei mondiale cum sînt : lărgirea posibilităților de asigurare a producției cu materii prime și energie, eliminarea obstacolelor din comerțul internațional, așezarea mai justă a prețurilor în schimburile internaționale, accesul echitabil al tuturor țărilor la progresul tehnic contemporan, eliminarea subalimentației și subnutriției din unele țări, folosirea rațională a potențialului uman, realizarea unui nou sistem monetar internațional și altele.

Fundamentarea necesității și a căilor de înfăptuire a unei noi ordini economice internaționale, menită să lichideze subdezvoltarea și decalajele dintre state, a găsit o apreciere binemeritată în cercurile progresiste din întreaga lume, fiind în concordanță cu interesele pe termen lung ale tuturor națiunilor și statelor, indiferent de mărime, de nivelul de dezvoltare, de sistemul economic și social. Totodată, militînd activ pentru respectarea principiilor independenței și suveranității, neamestecului în treburile interne și renunțării la forță, România socialistă desfășoară o activitate intensă de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea social-economică.

Activitatea teoretică și practică desfășurată de Partidul Comunist Român în cei 15 ani parcurși de la Congresul al IX-lea ne permite să apreciem că **astăzi dispunem de o concepție proprie românească** privind construcția socialismului, verificată pe deplin de rezultatele deosebite obținute în toate domeniile de activitate. Opera pe care o înfăptuim materializează concepția revoluționară, novatoare, de largă perspectivă a partidului nostru, a secretarului său general — tovarășul Nicolae Ceaușescu —, precum și atributele tradiționale ale poporului român — munca, cinstea, inteligența și dragostea de patrie. Iată de ce această operă va fi încununată de victoria socialismului multilateral dezvoltat și înaintarea României pe cele mai înalte culmi ale civilizației — comunismul.

Ioan V. TOTU

CREȘTEREA CONTINUĂ A ROLULUI CONDUCĂTOR AL PARTIDULUI

PIATRĂ DE HOTAR în ascensiunea României spre noi culmi ale civilizației și prosperității socialiste și comuniste, Congresul al IX-lea al partidului se înscrie în istoria poporului nostru ca unul din momentele decisive și cu profunde semnificații. A fost congresul care a definit o concepție nouă, profund științifică și cu înalte valori revoluționare asupra locului și rolului partidului comuniștilor din țara noastră, a fost congresul care a pus bazele solide ale elaborării unei strategii noi în dezvoltarea economică și socială a României.

Anii care au trecut de la cel de-al IX-lea Congres al partidului, prin amploarea prefacerilor revoluționare înnoitoare, prin complexitatea și bogăția împlinirilor ce au avut loc în această perioadă, care au transformat fundamental întreaga noastră viață economică și social-culturală, s-au înscris pentru totdeauna cu litere de aur în istoria patriei noastre ca anii celor mai îndrăznețe și deopotrivă realiste planuri și ai celor mai bogate realizări. Înfăptuirile fără precedent obținute în această etapă de fertilă și prodigioasă activitate poartă amprenta gîndirii profunde, a capacității novatoare, a viziunii clare, științifice, originale a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, comunistul care a reconsiderat fundamental mersul societății noastre spre culmile tot mai înalte ale socialismului multilateral dezvoltat, care a ridicat în fapt omul și nevoile sale la rangul de obiectiv fundamental al întregii politici a partidului.

Ansamblul de măsuri adoptate în acea vară a anului 1965 de forumul cel mai înalt al comuniștilor români a determinat dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție, perfecționarea continuă a organizării și conducerii vieții sociale, adîncirea democrației, a așezat relațiile sociale pe principiile eticii și echității socialiste, ceea ce a contribuit la participarea plenară și tot mai responsabilă a maselor la conducerea vieții economico-sociale a țării, la afirmarea tot mai puternică a personalității omului. Toate aceste înfăptuiri au la bază o fecundă și efervescentă gîndire, teoretică prin abordarea și aprofundarea competentă și curajoasă de către partid a unei largi problematici proprii atît în ce privește politica internă, cît și fenomenele și procesele ce se desfășoară pe plan internațional.

Opera teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, întemeiată pe aplicarea principiilor materialismului dialectic și istoric, ale socialismului științific la condițiile și particularitățile istorice ale procesului revoluționar din România, aduce o contribuție dintre cele mai remarcabile la dezvoltarea gîndirii social-politice contemporane, la îmbogățirea patrimoniului universal al doctrinei clasei muncitoare cu privire la făurirea noii orînduiri sociale. Un loc central, primordial în gîndirea secretarului general al partidului îl dețin tezele de excepțională profunzime științifică despre misiunea istorică a partidului comunist, funcțiile și atribuțiile sale sociale, structurile organizaționale și metodele de acțiune ale avangărzii revoluționare a clasei muncitoare, care trebuie permanent adaptate la noile solicitări politice dictate de evoluția istorică a societății.

În fundamentarea și dezvoltarea concepției despre necesitatea rolului conducător al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut în vedere tezele materialismului dialectic și istoric după care existența partidului revoluționar al clasei muncitoare și exercitarea de către acesta a rolului de forță politică conducătoare decurge în mod legic din specificitatea aparte a determinismului social caracteristic societății socialiste. Cerințele obiective ale dezvoltării sociale, proprii socialismului, se înfățișează ca necesități înțelese, conștient însușite și transformate ca atare în țeluri deliberate ale activității umane. Ca fenomen social calitativ superior al dialecticii progresului, socialismului îi este caracteristică o schimbare fundamentală a raportului obiectiv și subiectiv, dintre spontan și conștient, sporirea determinantă a rolului factorului conștient în stăpînirea de către oameni a legilor dezvoltării sociale. Această dialectică nouă, în care primează factorul conștient, impune în mod necesar și obiectiv existența partidului revoluționar ca forma cea mai superioară de organizare politică a maselor, capabilă să asigure cunoașterea cît mai profundă a cerințelor și tendințelor legilor obiective, să stabilească pe această bază obiectivele și programele, mijloacele cele mai eficiente pentru realizarea lor și, în același timp, să conducă și să mobilizeze masele în opera de creație conștientă a noii orînduiri sociale.

Din această concepție promovată cu toată consecvența de secretarul general al partidului rezultă cu toată limpezimea că partidul acționează ca exponent al cerințelor și tendințelor obiective ale dezvoltării societății socialiste în toată complexitatea lor, rezultă rolul hotărîtor al partidului în stabilirea, pe această bază, a obiectivelor fiecărei etape istorice, în organizarea și conducerea maselor pe drumul progresului, rezultă faptul că prin întreaga sa activitate politică și organizatorică partidul se vădește factorul decisiv în realizarea idealurilor de bunăstare și prosperitate ale poporului muncitor. Practica noastră socială, activitatea politică și ideologică au confirmat întru totul justețea tezelor teoretice cu privire la rolul conducător al partidului clasei muncitoare în revoluția și construcția socialistă.

Politica partidului și statului nostru privind sistematizarea pe baze științifice a teritoriului și localităților este concepută și realizată ca un important instrument de armonizare și eficientizare a dezvoltării economico-sociale în profil teritorial, contribuind la valorificarea optimă a resurselor naturale și umane, la utilizarea judicioasă a terenurilor, la apropierea satului de nivelul orașului, la îmbunătățirea condițiilor de trai ale populației. De la 33,7% la 1 iulie 1965, ponderea populației urbane în totalul locuitorilor României a crescut, la finele anului trecut, la aproape 50%. Considerînd și prevederile planului pe 1980, totalul locuințelor construite în mediul urban în anii de după Congresul al IX-lea al partidului se ridică la circa 1,8 milioane

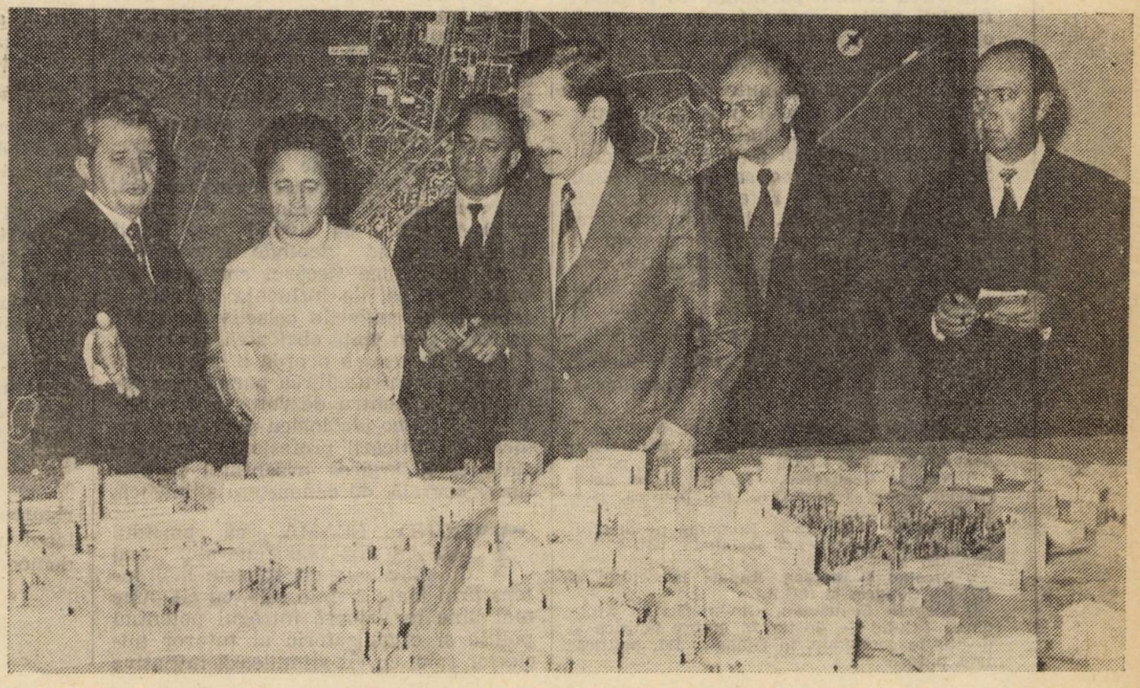

15 ANI DE LA CONGRESUL AL IX-LEA AL P.C.R.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a elaborat o concepție cuprinzătoare, științifică și originală despre locul pe care trebuie să-l ocupe partidul comunist și rolul pe care trebuie să-l îndeplinească în sistemul de conducere, organizare și funcționare a noii societăți, în procesul de edificare a socialismului multilateral dezvoltat și de înaintare spre comunism, despre principiile pe care se întemeiază, ca și despre formele și metodele activității sale. În gîndirea social-politică a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** partidul comunist **„reprezintă nucleul în jurul căruia gravitează întreaga societate și de la care radiază energia și lumina ce pun în mișcare și asigură funcționarea întregului angrenaj al orînduirii socialiste".**[1]) Partidul **„se afirmă tot mai puternic ca centru vital al întregii națiuni de la care emană gîndirea cutezătoare menită să asigure transformarea revoluționară a societății, forța ce însuflețește toate energiile creatoare și pune în valoare geniul întregului popor român, deschizînd patrici minunate perspective de progres și civilizație"**[2]).

Rolul partidului, rol care îi conferă atributul de nucleu în jurul căruia gravitează întreaga societate și de centru vital al națiunii, constă, înainte de toate, în conducerea întregii opere de edificare socialistă pe baza cunoașterii și folosirii legilor obiective care guvernează înaintarea societății pe calea progresului, în elaborarea și dezvoltarea ideologiei comuniste — călăuză vie a maselor în acțiune, în lupta pentru transformarea revoluționară a societății, în unirea energiei, forțelor și priceperii poporului într-un singur șuvoi și îndreptarea lor într-o direcție unică. Cercetînd profund, pe baza realității nemijlocite, evoluția rolului și atribuțiilor partidului comunist în perspectiva creșterii complexității vieții economico-sociale, a unor cerințe și exigențe noi ce apar în procesul dezvoltării — proces desfășurat în condiții care se modifică în mod dinamic — în perspectiva imperativului de a antrena, cu responsabilitate sporită, întregul popor în opera de făurire a noii orînduiri, secretarul general al partidului sublinia că **„sporirea rolului partidului în procesul făuririi noii orînduiri este o cerință obligatorie, o lege obiectivă".**[3])

Afirmarea rolului conducător al partidului, sporirea autorității și prestigiului său în rîndul întregului popor român în ultimii 15 ani este organic și indestructibil legată de activitatea desfășurată în fruntea sa de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Este un mare merit al partidului nostru, al conducerii sale, în special al secretarului general al partidului nostru, de a fi conceput, inițiat, organizat și aplicat, în perioada marcată de Congresele al IX-lea, al X-lea, al XI-lea și al XII-lea, de Conferințele Naționale ale partidului din 1967, 1972 și 1977, măsuri hotărîtoare, care au deschis drum larg de acțiune factorilor obiectivi, determinanți ai afirmării cu putere crescută a rolului conducător al organelor și organizațiilor de partid în toate domeniile de activitate.

În concepția secretarului general al partidului, conducerea de către partid nu este o noțiune abstractă, ci o realitate care se caracterizează în activitatea practică a fiecărui comitet județean, municipal, orășenesc, comunal, a comitetelor de partid din întreprinderi și instituții, a organizațiilor de bază, a fiecărui membru de partid, iar calitatea conducerii se reflectă direct, nemijlocit, în ritmurile superioare cu care țara înaintează pe calea progresului economico-social, în amploarea și profunzimea transformărilor revoluționare petrecute în economie, știință și cultură, în saltul realizat în bunăstarea și modul de viață al poporului. De asemenea, așa cum arată secretarul general al partidului, rolul conducător al partidului, răspunderile sale în societate, nu numai că nu trebuie să scadă, dimpotrivă, el trebuie să crească necontenit, aceasta fiind o lege a dezvoltării societății. Aprofundarea și adîncirea rolului conducător al organelor și organizațiilor de partid în toate compartimentele vieții sociale sînt strîns legate de competența cu care se exercită rolul de dirijare și îndrumare a activității politice, economice și sociale, de priceperea cadrelor cu munci de răspundere, a tuturor activiștilor de a pătrunde în esența fenomenelor și a descifra semnificația lor pentru a putea lua la timp măsuri necesare promovării noului și lichidării, în faza incipientă, a neajunsurilor și insuficiențelor.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a elucidat căile concrete ale întăririi efective a rolului conducător al partidului, corespunzător cerințelor de progres ale societății românești, consacrînd acestei probleme un amplu studiu și elaborînd teze de înaltă valoare. **„A conduce înseamnă în primul rînd a cunoaște"** spunea secretarul general al partidului, deopotrivă explicînd că pentru partid, spre a-și putea înfăptui rolul de conducător — aceasta înseamnă să cunoască științific realitățile din țara sa, să se transforme într-un autentic centru de cunoaștere științifică. În condițiile actuale, arăta secretarul general al partidului **„o importanță hotărîtoare în ridicarea rolului conducător al partidului are activitatea organizatorică"**, deoarece **„oricît de justă ar fi linia politică, oricît de bune ar fi hotărîrile, fără o activitate organizatorică intensă, concretă ele rămîn simple documente".**[4]) Apreciind că nivelul conducerii de către partid depinde în cele din urmă de munca fiecărui comunist, de autoritatea sa, de influența pe care o exercită în rîndurile colectivului unde lucrează și în viața obștească, tovarășul Nicolae Ceaușescu acordă o importanță deosebită pentru călirea partinică a comuniștilor, pentru dezvoltarea pregătirii lor politico-ideologice paralel cu ridicarea calificării profesionale, de specialitate și lărgirea orizontului de cultură generală, de cunoaștere științifică.

ȚINÎND SEAMA că partidul este cu atît mai puternic, mai dinamic, cu cît trăiește mai intens prin toate fibrele sale, cu cît pune mai bine în valoare întregul potențial politic și organizatoric al tuturor nucleelor sale, cu cît stimulează inițiativa creatoare și spiritul de răspundere la toți comuniștii, la toți oamenii muncii, în elaborarea și înfăptuirea politicii sale trebuie menționată, de asemenea, inițiativa, perseverența și cutezanța în gîndire de care a dat dovadă tovarășul Nicolae Ceaușescu, întregul partid, în inițierea și adoptarea unor rezoluții, hotărîri, măsuri pentru precizarea cu mai multă claritate a căilor și mijloacelor prin care partidul își îndeplinește rolul conducător în societate. Avem în vedere în acest sens modificările aduse de Congresul al X-lea al partidului Statutului partidului ; constituirea și funcționarea comisiilor pe probleme la C.C. al P.C.R. și la organele locale de partid ; asigurarea în toate organele și organizațiile de partid a climatului prielnic dezbaterilor creatoare și a posibilităților ca fiecare comunist să-și spună deschis părerea, să aducă o contribuție efectivă la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului, obligativitatea organelor de partid de a supune în prealabil unei dezbateri largi, în organizațiile de partid și cu oamenii muncii, principalele măsuri privind activitatea economică și social-culturală ce urmează a fi adoptate, dreptul organizațiilor de partid de a discuta și propune candidaturi pentru organele de partid imediat superioare ; îmbunătățirea consultării și informării activului de partid, a comuniștilor și celorlalți oameni ai muncii asupra activității organelor de partid și de stat, a problemelor politicii interne și internaționale a partidului, precum și grija pentru întărirea continuă a caracterului de clasă, revoluționar al partidului nostru.

Din enumerarea acestor hotăriri se reliefează, odată mai mult, concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu privind rolul partidului în societate, rol strîns legat de afirmarea conținutului nou, revoluționar al democrației socialiste. Rezultă cu toată limpezimea că în concepția sa, tovarășul Nicolae Ceaușescu pornește de la principiul că rolul conducător al partidului se exercită prin împletirea organică a activității sale cu activitatea întregului popor, prin legarea sa tot mai strînsă de masele largi populare, a cărei rezultantă o constituie unirea într-un singur șuvoi a energiilor tuturor oamenilor muncii. Reafirmîndu-și crezul politic revoluționar — la acordarea titlului de doctor în științe politice și doctor în economie — tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia astfel : **„nu se poate vorbi de o politică realistă și eficientă care să nu aibă asentimentul poporului, să nu fie elaborată cu participarea directă a maselor largi populare ; nu se poate asigura realizarea unei politici dacă la înfăptuirea ei nu participă zi de zi întregul nostru popor. Tocmai în aceasta constă rolul partidului nostru comunist, al celorlalte organizații de masă și obștești, al organismelor de stat — de a uni într-un singur șuvoi forța uriașă a poporului, factorul determinant a tot ceea ce am realizat, garanția victoriei comunismului în România".**[5]) Cu îndreptățită mîndrie se poate afirma că, concepția unitară, închegată, riguros științifică cu privire la rolul și locul partidului comunist în sistemul democrației socialiste, precum și la căile

Mihai CHIOREANU

(Continuare în pag. 10)

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** „România pe drumul construirii societății socialiste multilaterai dezvoltate", vol. 4, Ed. politică, 1970, p. 314.
[2]) **Nicolae Ceaușescu,** Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, 1979, p. 68.
[3]) **Nicolae Ceaușescu,** „România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2, Ed. politică, 1968, p. 290.
[4]) **Nicolae Ceaușescu,** Raport la cel de al XII-lea Congres al P.C.R.
[5]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntarea la acordarea titlului de doctor în științe politice și doctor în economie, în Omagiu, Ed. politică, 1978, p. 59.

CONCEPŢIE NOVATOARE CU PRIVIRE LA STADIILE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI NAŢIONALE

SÎNT EVENIMENTE a căror încărcătură istorică, pe măsura scurgerii timpului, capătă semnificaţii şi valenţe noi. Un astfel de eveniment este Congresul al IX-lea al P.C.R., asupra căruia ne întoarcem privirile acum, după 15 ani, şi — sîntem convinşi — ne vom reîntoarce mereu în viitor. Marcînd o piatră de hotar în construcţia socialistă a ţării, Congresul al IX-lea a inaugurat în planul gîndirii ştiinţifice un nou climat; el a proclamat necesitatea stringentă a părăsirii hotărîte a dogmatismului şi închistării, citatomaniei sterile şi aprecierilor simpliste, necesitatea dezbaterilor aprofundate de pe poziţiile creatoare ale teoriei socialismului ştiinţific a noilor probleme pe care le ridică activitatea internă şi viaţa internaţională.

Vibrantul apel lansat în acest sens de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, ales în funcţia supremă de partid, şi-a găsit o elocventă întruchipare în opera sa teoretică de mare originalitate şi rezonanţă. Prin efortul său creator, pentru prima dată în istorie, gîndirea economică şi social-politică românească s-a înscris în prim-planul gîndirii economice universale.

Tema care formează obiectul acestui articol a fost tratată şi elucidată aprofundat de tovarăşul Nicolae Ceauşescu cu spiritul novator ce-i este caracteristic, revenind constant de-a lungul întregii sale opere. Faptul nu este deloc întîmplător, fiind legat intim de viziunea secretarului general al partidului asupra menirii principale a ştiinţelor economice şi sociale — nu numai de a explica procesele din economie şi societate, ci şi de a fundamenta căile optimizării acestora, de a contribui la elaborarea liniei partidului, care presupune în mod necesar înţelegerea dialecticii şi specificului succesiunii stadiilor, etapelor istorice în evoluţia societăţii.

Concepţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu cu privire la stadiile de dezvoltare a economiei s-a născut nu ca un exerciţiu teoretic, ci a izvorît ca o necesitate. Ea a fost cerută de realitatea nivelului forţelor de producţie de la care poporul român a început, sub conducerea partidului comunist, construirea societăţii socialiste, de necesitatea lichidării stării de înapoiere economică în care se găsea ţara noastră, de realitatea decalajelor importante care ne separă încă de statele dezvoltate din punct de vedere economic. Preocuparea tovarăşului Nicolae Ceauşescu de a elucida stadiile dezvoltării economiei naţionale şi de a asigura ridicarea ţării pe trepte superioare este evidenţiată de faptul că în raportul la Congresul al IX-lea al partidului de acum 15 ani se spunea: **„Noi, comuniştii, considerăm că mai avem multe de făcut pe calea dezvoltării industriale a ţării, a făuririi unei agriculturi moderne, pentru ridicarea patriei la nivelul ţărilor cu economii avansate, la acel stadiu care să asigure poporului român o viaţă înaltă, o înaltă civilizaţie materială şi spirituală“**[1]. Ca în orice creaţie autentică, elaborarea teoretică a problemelor stadiilor dezvoltării economiei naţionale a înregistrat în opera tovarăşului Nicolae Ceauşescu o evoluţie care a însemnat o permanentă lărgire a cîmplui de cercetare şi constantă îmbogăţire a conţinutului.

Fără a ne propune cuprinderea întregului subiect, vom evidenţia cîteva trăsături esenţiale care se desprind atît în plan istoric, cît şi în cel logic. **În primul rînd,** este vorba de aprecierea stadiului economiei şi al societăţii româneşti de la sfîrşitul secolului al XIX-lea — începutul secolului XX, problemă ce a captat interesul ştiinţific al tovarăşului Nicolae Ceauşescu încă înainte de Congresul al IX-lea al P.C.R.[2]. Analiza întreprinsă în această problemă a avut menirea, îndeosebi, de a demonstra cu argumente de ce nu putea fi România considerată un stat imperialist, de a răsturna pentru totdeauna concepţiile greşite care-şi făcuseră loc anterior în problema respectivă fie ca urmare a impunerii lor dinafară, fie datorită unor preluări mecanice, negîndite. **În al doilea rînd,** în lucrările secretarului general al partidului din anii 1965—66 distingem formularea unui întreg şir de principii metodologice de valoare principială pentru

[1]) **Nicolae Ceauşescu,** România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste, vol. I, p. 18.

[2]) Reamintim în acest sens că în cuvîntul rostit cu prilejul conferirii titlului de doctor în ştiinţe politice şi titlului de doctor în economie, tovarăşul Nicolae Ceauşescu arăta că încă cu mulţi ani în urmă, încă pe cînd studia la Academia „Ştefan Gheorghiu“ şi la Academia de studii economice, era în dezacord principial cu teza greşită, potrivit căreia se aprecia că la sfîrşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea România ar fi fost un stat imperialist, concepţie dăunătoare care ignora realităţile ţării, contribuind la frînarea dezvoltării ştiinţelor economice, politice şi istorice.

Dezvoltarea industriei în ultimul deceniu şi jumătate se caracterizează prin creşterea însemnată a volumului fondurilor fixe puse în funcţiune (în intervalul 1966—1978 peste 566 miliarde lei), atenţia prioritară acordată ramurilor de vîrf (în 1979, construcţiile de maşini împreună cu chimia au deţinut o pondere de 42,7% în totalul industriei), înnoirea accelerată a produselor pe baza progresului tehnic (produsele noi şi modernizate introduse în fabricaţie de la începutul actualului cincinal au, în acest an, o pondere de 44% în valoarea producţiei marfă realizate în ramurile prelucrătoare). În cadrul numeroaselor vizite la întreprinderea „Tractorul“ Braşov, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a dat indicaţii preţioase privitoare la diversificarea producţiei şi ridicarea nivelului ei calitativ.

15 ANI DE LA CONGRESUL AL IX-LEA AL P.C.R.

cercetarea istoriei, inclusiv a celei economice. **În al treilea rînd**, aceste principii, ele însele îmbogăţite constant, nu au rămas la starea de simplu enunţ, ci au fost aplicate pentru fundamentarea multilaterală a conţinutului principial al stadiilor succesive ale dezvoltării economiei româneşti cu un accent mereu mai pregnant asupra etapelor de viitor. **În al patrulea rînd**, situarea sistematică a istoriei naţionale şi a dezvoltării economiei în contextul internaţional a dat posibilitate tovarăşului Nicolae Ceauşescu, în special în anii de după Conferinţa Naţională din 1972, să lărgească **calitativ** investigaţia şi concluziile, ajungînd, prin tezele explicit elaborate şi prin radiaţiile principiale şi metodologice implicite, la o teorie a stadiilor dezvoltării economice cu vocaţie universală.

1 AŞA CUM AM MENŢIONAT MAI SUS, aprecierea stadiului economiei şi societăţii româneşti la sfîrşitul secolului al XIX-lea — începutul secolului al XX-lea s-a impus ca una din primele teme abordate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu. În scopul elucidării ei a fost necesară studierea întregii evoluţii a societăţii româneşti din cele mai vechi timpuri, inclusiv a concepţiilor teoretice şi istorice în care şi-au găsit oglindirea problemele respective.

Autentic creatoare, concepţia ştiinţifică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu cu privire la stadiul în care se găsea România la cumpăna dintre veacul trecut şi cel de acum a inaugurat o etapă nouă în cercetarea economică din ţara noastră. Se cunoaşte cît de dăunătoare au fost în anii ilegalităţii partidului pînă în ajunul celui de-al doilea război mondial lipsa unei analize aprofundate ştiinţific a stadiilor dezvoltării economiei româneşti, a istoriei poporului român şi însuşirea mecanică a unor teze care nu ţineau seama de condiţiile economice şi sociale ale dezvoltării României, erau contrare adevărului faptelor şi intereselor supreme ale poporului român.

Dînd un exemplu strălucit de înlăturare a dogmelor, tovarăşul Nicolae Ceauşescu face o critică temeinic argumentată la adresa tezelor care afirmau că România ar fi intrat la sfîrşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea în stadiul capitalismului monopolist şi ar fi devenit un stat imperialist. Dezvoltînd o magistrală argumentaţie ce dovedeşte că în acea perioadă România se afla în prima fază a dezvoltării capitalismului, avînd de înfăptuit obiectivul firesc al formării statului naţional unitar, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a arătat că procesul de concentrare şi centralizare a producţiei şi capitalului făcuse abia primii paşi şi era departe de a avea un rol dominant în viaţa economică şi politică a României. Capitalul financiar se afla într-o formă incipientă; sistemul bancar şi de credit era lovit puternic de marea finanţă capitalistă internaţională, România nu numai că nu exporta capital şi nu participa la împărţirea pieţei mondiale, dar se afla ea însăşi în sfera de influenţă a marilor puteri imperialiste făcea obiectul acestei împărţiri. Monopolurile imperialiste, îşi disputau locul pe piaţa românească, iar o parte însemnată a teritoriului ţării noastre se afla încă sub ocupaţie străină.

2 PE BAZA CERCETĂRII stadiului dezvoltării economico-sociale a ţării la sfîrşitul secolului XIX — începutul secolului XX, a concluziilor desprinse din ampla practică teoretică şi politică pe care o poseda, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a formulat în lucrările din primii ani după Congresul al IX-lea al P.C.R. şi în Programul partidului un şir de principii metodologice ale cercetării ştiinţifice care, atît prin aplicarea strălucită în propria operă teoretică cît şi prin înrîurirea excepţională pe care au exercitat-o şi o exercită asupra frontului cercetării istorice şi economico-sociale, şi-au dovedit fertilitatea şi valoarea deosebită. Vom evidenţia cîteva din aceste principii metodologice esenţiale.

În primul rînd, principiul conform căruia este necesar ca aprofundarea celor mai importante etape şi evenimente din istoria ţării şi a poporului român să se facă în mod obiectiv, pornind de la realităţile României, iar nu de la scheme abstracte sau formule elaborate în alte condiţii.

În al doilea rînd, necesitatea de a avea o viziune multilaterală asupra dezvoltării economiei, de a lua permanent în considerare interacţiunea factorilor economici şi social-politici, în speţă influenţa luptelor pentru eliberare socială şi naţională asupra dezvoltării economico-sociale. Totodată, istoria politică nu poate fi înţeleasă decît în strînsă legătură cu elucidarea suportului ei economic. Într-un alt plan, aceste poziţii aveau să conducă la teza permanent subliniată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu după care istoria partidului nu poate fi ruptă de contextul general al istoriei patriei.

În al treilea rînd, evoluţia economiei naţionale este privită nu izolat, în sine, ci în contextul mondial, subliniindu-se atît rolul hotărîtor al factorilor interni, cît şi influenţa factorilor externi care, atunci cînd se traduce prin relaţii de inechitate, de asuprire şi subjugare, joacă rolul de frînă în calea dezvoltării economico-sociale.[3]).

Luarea în considerare a influenţei factorilor externi asupra dezvoltării propriei economii se impune cu atît mai mult în ultimii ani, cînd interdependenţele dintre economiile naţionale se accentuează, cînd economia mondială este zguduită de crize de forţă şi amploare deosebită.

În sfîrşit, în al patrulea rînd, un principiu metodologic de bază al cercetării istoriei economice este acela al continuităţii şi mersului ascendent — cu toate zig-zagurile, greutăţile şi opreliştile din calea proceselor economice — continuitate şi ascendenţă asigurate tocmai de munca şi eforturile creatoare ale poporului — făuritorul tuturor bunurilor şi al istoriei. **„Din cele mai vechi timpuri** — sublinia acum peste 14 ani secretarul general al partidului — **bogăţiile solului şi subsolului, hărnicia, spiritul inventiv şi capacitatea creatoare a poporului român au asigurat, în ciuda împrejurărilor istorice vitrege, dezvoltarea continuă a forţelor de producţie, progresul vieţii materiale şi spirituale a României. Datorită acţiunii legilor obiective ale dezvoltării societăţii, precum şi luptei necurmate a forţelor sociale avansate, poporul nostru a mers mereu înainte, dovedindu-se în decursul veacurilor un puternic factor de progres şi civilizaţie în această parte a lumii, aducîndu-şi contribuţia la tezaurul creaţiei materiale şi spirituale a popoarelor, la înflorirea geniului uman"[4]).**

3 PORNIND DE LA PRINCIPIILE metodologice pe care le-a fundamentat, înmănunchind aceste principii într-o concepţie ştiinţifică, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a dezvoltat o teorie a stadiilor evoluţiei economiei româneşti care îmbrăţişează într-o viziune unitară toate etapele, începînd cu cele mai vechi timpuri pînă în prezent şi în perspectiva următoarelor decenii.

Pe teritoriul de astăzi al României s-au succedat, de-a lungul mileniilor, corespunzător legilor obiective ale dezvoltării istorice, orînduirile sociale cunoscute pe plan universal, acumulîndu-se o bogată civilizaţie materială şi spirituală. Întreaga istorie a poporului român se înfăţişează ca istoria eforturilor sale pentru dezvoltarea bazei materiale a societăţii, istoria unor necontenite lupte de clasă, a bătăliilor purtate de masele populare pentru libertate şi dreptate socială, pentru apărarea fiinţei naţionale şi neatîrnare.

Vasta şi originala panoramă a dezvoltării economiei României şi a istoriei bimilenare a poporului român în diferitele stadii ale evoluţiei societăţii, cu ceea ce este comun orînduirilor parcurse şi cu particularităţile specifice ale acestora în ţara noastră, cu perioadele de dezvoltare accelerată şi de stagnare este prezentată cu trăsăturile generale şi nuanţele sale în Programul partidului, în lucrările tovarăşului Nicolae Ceauşescu. Textele referitoare la această temă ocupă spaţiul unui întreg volum, care de altfel urmează să apară în curînd sub îngrijirea I.C.C.E.

Dorim să subliniem că o eră nouă în dezvoltarea economiei şi societăţii româneşti, a fost deschisă de înfăptuirea revoluţiei

[3]) Vom da cîteva exemple. Prezentînd dezvoltarea feudalismului în România, Programul partidului arată influenţa nefastă a factorului extern din acea perioadă, precizînd că exploatarea feudală a fost agravată de dominaţia marilor imperii vecine : otoman, habsburgic, ţarist, care prin războaie, prăzi şi biruri au secătuit veacuri de-a rîndul avuţia ţărilor româneşti. Dominaţia străină a dus, totodată, la prelungirea în timp a orînduirii feudale, la întîrzierea procesului dezvoltării societăţii româneşti, care a rămas în urmă faţă de ţările din centrul şi apusul continentului.

Dezvoltarea relaţiilor capitaliste de producţie din România are loc cînd pe plan mondial începuse epoca imperialismului capitalist, împrejurare care a perpetuat înapoierea economică a ţării noastre, imprimîndu-i totodată trăsături calitative noi.

Ocupîndu-se de dezvoltarea forţelor de producţie în România după primul război mondial, tovarăşul Nicolae Ceauşescu menţiona că aceasta a avut loc în condiţiile crizei generale a capitalismului, care şi-au pus amprenta şi asupra vieţii economice din ţara noastră.

Referindu-se la situaţia dintre cele două războaie mondiale, tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia că dezvoltarea economică a ţării era în bună măsură încetinită şi de faptul că o importantă parte a venitului naţional, produs prin truda poporului român, continua să fie însuşită de monopolurile străine care deţineau poziţii puternice în economia românească. Potrivit unui studiu al Institutului central de cercetări economice, totalul transferurilor efectuate de capitalul străin din România în perioada 1922—1941 s-a ridicat la uriaşa sumă de 2 861 milioane dolari, sumă ce întrecea de 2,25 ori venitul naţional al ţării din 1938.

Învăţămintele principiale ce se desprind sînt exprimate în Programul partidului, în care se subliniază : „Se poate afirma că istoria României confirmă concluzia ştiinţifică marxist-leninistă după care **dominaţia străină, stîrbirea sau pierderea suveranităţii şi independenţei afectează grav dezvoltarea economico-socială a popoarelor, evoluţia generală a societăţii pe trepte superioare.** Totodată, istoria luptelor poporului român demonstrează cu putere adevărul fundamental că **jugul asupririi străine poate frîna sau întîrzia pentru un timp evoluţia unui popor, dar nu poate împiedica realizarea aspiraţiilor sale legitime** — cucerirea libertăţii şi unităţii, asigurarea progresului social — dacă el este hotărît să lupte pînă la capăt cu fermitate şi eroism. Experienţa istorică arată că nimic şi nimeni nu poate anihila acţiunea inexorabilă a legilor dezvoltării sociale". (subl. ns.) (Programul P.C.R., p. 30).

[4]) **Nicolae Ceauşescu**, România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialismului, vol. I, p. 340.

15 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R.

Agricultura, ramură de bază a economiei noastre naționale, cunoaște un amplu proces de modernizare și de sporire a producției. În prezent, în agricultură lucrează 145 000 tractoare, se folosesc 1,4 mil. tone îngrășăminte chimice (s.a.), iar suprafața amenajată pentru irigații este de 2,2 mil. ha. La nivelul acestui an urmează să se obțină 25 milioane tone cereale, agricultura aducînd astfel o contribuție esențială la creșterea generală a economiei românești.

de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944. Atunci a fost inaugurat drumul calitativ nou al dezvoltării economico-sociale democratice, progresiste, socialiste, drumul lichidării definitive a oricărei dependențe față de monopolurile străine, de cercurile imperialiste internaționale, al dobîndirii plenare a independenței și suveranității naționale.

Datorită transformărilor fundamentale petrecute în ultimele trei decenii și jumătate în domeniul forțelor de producție și al relațiilor de producție, industrializării pe baze socialiste și transformării socialiste a agriculturii, prefacerilor de ordin social și politic din viața poporului, intreaga dezvoltare a societății noastre s-a accelerat. Dintr-o țară cu un pronunțat caracter agrar, cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată, România a devenit în mai puțin de 25 de ani de economie planificată o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, în plină dezvoltare, întemeiată pe proprietatea socialistă a întregului popor, cu o agricultură de stat și cooperatistă în plin proces de modernizare, cu o economie armonios dezvoltată ce asigură creșterea continuă a nivelului de trai al poporului. În acest proces, Congresul al IX-lea al partidului, adoptarea noii Constituții și proclamarea Republicii Socialiste România au inaugurat o perioadă nouă de progres rapid și multilateral al țării.[5]) Pe această bază, țara noastră a reușit să lichideze înapoierea economică moștenită de la vechea orînduire, **să depășească stadiul de țară slab dezvoltată** la sfîrșitul cincinalului 1966—1970.

Odată cu realizarea cincinalului 1971—1975, România a intrat — din punctul de vedere al nivelului forțelor de producție — în rîndul țărilor în curs de dezvoltare, urmînd să parcurgă întreg acest stadiu în numai 15 ani; așa cum s-a arătat la Congresul al XII-lea al P.C.R., către 1985, România socialistă va deveni o țară cu **nivel mediu de dezvoltare**. În același timp, după 1970 România a pășit într-o etapă nouă a dezvoltării sale socialiste — etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, ale cărei obiective vor fi înfăptuite în linii mari, după cum s-a arătat la Congresul al XII-lea al partidului, pînă la sfîrșitul anilor '80.

În perioada cînd se va afla în etapa trecerii de la socialismul multilateral dezvoltat spre punerea bazelor comunismului, România va fi în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare, fiind în plin proces de recuperare, în continuare, a decalajelor față de țările dezvoltate din punct de vedere economic.

4 VALENȚELE UNIVERSALE ale teoriei stadiilor dezvoltării economiei naționale elaborată de tovarășul Nicolae Ceaușescu provin nu din încercarea de a extrapola experiența românească asupra altor țări, ci din faptul că ea se întemeiază atît pe generalizarea teoretică a realităților naționale, cît și pe analiza evoluției economice pe plan mondial, pe dezvoltarea tezelor de bază ale întemeietorilor socialismului științific potrivit condițiilor epocii contemporane.

La temelia evoluției raporturilor de producție și sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu situează ferm dezvoltarea forțelor de producție. Totodată, forțele de producție și relațiile de producție se îmbină într-un tot în cadrul unor economii **naționale**, care evoluează pe traiectorii proprii, se află în stadii diferite de dezvoltare. Ceea ce particularizează teoria stadiilor dezvoltării economice pe care o datorăm tovarășului Nicolae Ceaușescu, se referă în primul rînd la faptul că criteriul **nivelului** forțelor de producție nu este absolutizat, nu este rupt de relațiile sociale de producție. Spirala stadiilor progresului economic se împletește strîns cu cea a evoluției și schimbării modurilor de producție. În al doilea rînd, această concepție științifică evită tratarea mecanicistă potrivit căreia un nou tip de relații sociale de producție ar presupune de la sine un **anumit nivel** al forțelor de producție în cazul **fiecărei** țări în parte. Dezvoltarea României, ca și a altor țări, a demonstrat că timpul istoric și etapele istorice la scara economiei mondiale nu coincid cu timpul istoric și etapa de dezvoltare a fiecărei economii naționale. Opera președintelui Nicolae Ceaușescu pune în lumină netemeinicia concluziilor potrivit cărora fie că socialismul ar rezolva automat problemele complexe pe care le ridică slaba dezvoltare a forțelor de producție moștenite, fie că victoria revoluțiilor socialiste în țări cu o dezvoltare economică mai redusă ar fi o anomalie a istoriei, o evoluție nefirească.

Din modul în care tovarășul Nicolae Ceaușescu tratează corelațiile dialectice dintre nivelul forțelor de producție și natura relațiilor de producție decurg o serie întreagă de teze teoretice și metodologice de excepțională importanță principială, pe care le vom evoca enumerativ în cele ce urmează.

1. Deși în evoluția istorică la scară mondială un tip superior de relații de producție presupune în mod legic un nou nivel al forțelor de producție, totuși într-un moment dat, în diferite țări, la același nivel de dezvoltare a forțelor de producție putem întîlni relații de producție diferite, după cum la același tip de relații de producție putem avea de-a face cu nivele ale forțelor de producție dintre cele mai diferite în diverse țări.

2. Tipologia economiilor naționale nu poate fi epuizată prin aprecierea lor ca fiind socialiste sau capitaliste, adică numai prin prisma relațiilor de producție; chiar dacă această caracterizare surprinde un element fundamental, ea nu poate exprima singu-

Gheorghe BADRUS
Tudorel POSTOLACHE

(Continuare în pag. 19)

[5]) În condițiile capitalismului, în 1938 venitul național total era mai mare decît în 1862 cu 239,5%, iar cel pe locuitor cu numai 30%. La sfîrșitul celui de-al doilea război mondial România continua să se afle în stadiul de țară slab dezvoltată, venitul național pe locuitor nu depășea 80 de dolari, iar peste 75% din populația țării lucra în agricultură.

Accelerarea dezvoltării după Congresul al IX-lea al P.C.R. și lichidarea stării de înapoiere moștenite sînt ilustrate de faptul că în perioada 1965—1980, în numai 15 ani, venitul național a crescut cu 271%, iar cel pe locuitor cu circa 220%, considerabil mai mult și mai rapid decît în trei sferturi de veac în timpul capitalismului. Despre schimbările calitative petrecute în structura economiei naționale ca urmare a promovării consecvente a politicii de industrializare, vorbesc grăitor asemenea date : în perioada 1950—1978 populația ocupată în industrie a crescut de 3,44 ori, iar cea ocupată în agricultură a ajuns să reprezinte numai 32,5% din total. În 1978 economia noastră națională a produs venitul național al întregului an 1950 în numai 28 zile, iar producția industrială a aceluiași an în circa 12 zile. Valoarea fondurilor fixe pe o persoană ocupată în economia națională a crescut în perioada 1965—1978 într-un ritm mediu anual de 8,72% față de 4,45% în intervalul 1950—1965, deci de aproape două ori mai rapid. Elocvente sînt, de asemenea, datele referitoare la creșterea productivității muncii sociale, eficiența consumului de mijloace de producție ș.a.

UN PROCES COMPLEX DE ÎMBUNĂTĂŢIRE PERMANENTĂ A SISTEMULUI DE PLANIFICARE A ECONOMIEI NAŢIONALE

INSTAURAREA puterii democrat-populare şi crearea proprietăţii socialiste asupra mijloacelor de producţie, ca urmare a actului revoluţionar al naţionalizării din iunie 1948, au creat premisele economice şi politice necesare pentru trecerea la organizarea şi conducerea pe principii socialiste a economiei naţionale, pentru acţiunea legilor economice pe baza dezvoltării planificate a întregii vieţi economico-sociale. Concomitent cu procesul consolidării, dezvoltării şi întăririi proprietăţii socialiste în industrie şi a proprietăţii socialist-cooperatiste, al făuririi economiei socialiste unitare, s-a realizat, în linii mari, osatura unui nou sistem de organizare şi conducere a economiei naţionale. La rezultatele obţinute în făurirea bazei tehnico-materiale a societăţii, în dezvoltarea economico-socială a ţării în anii 1950—1965, un anumit aport au avut şi relaţiile de producţie, sistemul de organizare şi conducere a economiei naţionale. Totodată, acest sistem conţinea în sine şi o serie de imperfecţiuni, era într-o bună măsură expresia unei viziuni şi interpretări dogmatice a conceptului marxist-leninist de organizare şi conducere a economiei socialiste, rezultatul aplicării teoriei modelului unic de construire a socialismului.

În primul rînd nu s-a asigurat adaptarea operativă a sistemului de organizare şi conducere a economiei naţionale la schimbările calitative şi cantitative care au avut loc în sfera forţelor de producţie, în structura bazei tehnico-materiale, la cerinţele în continuă evoluţie ale revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane. Drept consecinţă, s-au manifestat puternice tendinţe de imobilism în organizarea şi conducerea producţiei, în relaţiile dintre organizaţiile, instituţiile şi întreprinderile economice, rămîneri în urmă în diferite compartimente ale vieţii economice din ţara noastră, fenomene de centralism excesiv, manifestări de subiectivism şi voluntarism, precum şi forme birocratico-administrative în activitatea unor organisme şi instituţii economice centrale. Insuficienta atenţie acordată folosirii procedeelor moderne în activitatea de conducere şi planificare a economiei, utilizării progreselor realizate în domeniul organizării ştiinţifice a producţiei şi muncii au dus la o rămînere în urmă a formelor şi metodelor de organizare şi conducere a economiei naţionale faţă de nivelul atins în dezvoltarea forţelor de producţie, creîndu-se astfel condiţii pentru apariţia unor contradicţii, care exercitau rol de frînă în progresul ascendent al societăţii noastre socialiste.

Un moment de cotitură în întreaga viaţă a partidului şi statului nostru, în modul de a gîndi şi acţiona, în aplicarea principiilor socialismului ştiinţific la realităţile concrete din ţara noastră l-a constituit Congresul al IX-lea al P.C.R. Prin hotărîrile şi măsurile adoptate, din iniţiativa şi sub conducerea secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, Congresul al IX-lea a deschis o eră caracterizată printr-un suflu înnoitor în toate sferele de activitate. În acest context o atenţie prioritară s-a acordat creării unui sistem ştiinţific de organizare şi conducere planificată a economiei naţionale, corespunzător condiţiilor concrete, specifice în care se făureşte societatea socialistă în România, capabil să potenţeze şi să dinamizeze întregul proces de construcţie socialistă, să genereze noi impulsuri în dezvoltarea forţelor de producţie, în creşterea productivităţii muncii. În raportul la Congresul al IX-lea tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, secretar general al P.C.R., evidenţiind caracterul obiectiv, de legitate al perfecţionării conducerii economiei naţionale, a subliniat acest principiu care avea să stea la baza noului sistem de organizare şi conducere planificată a economiei : **„complexitatea problemelor ridicate de economie, ştiinţă, cultură, de întreaga activitate de edificare a noii societăţi impune, ca o necesitate obiectivă, îmbunătăţirea continuă a formelor organizatorice şi a metodelor de conducere. Trebuie înlăturate subiectivismul şi mulţumirea de sine, care duc la îngîmfare şi la nesocotirea realităţii. Studierea temeinică a vieţii, a fenomenelor noi constituie principala cerinţă, absolut obligatorie, a unei juste conduceri şi planificări a economiei"**. Totodată s-a arătat că **„Principiul călăuzitor după care trebuie să-şi desfăşoare activitatea organele economice şi de planificare — obligatoriu în toate domeniile construcţiei socialiste — este conducerea colectivă."**

În vederea transpunerii în viaţă a acestor orientări, Conferinţa Naţională a P.C.R. din 1967 a lansat o amplă acţiune de perfecţionare a organizării şi conducerii planificate a economiei naţionale. Cu privire la politica partidului în domeniul perfecţionării organizării şi conducerii, în raportul la Conferinţă se arăta : **„Partidul porneşte de la principiul verificat de viaţă că formele şi metodele de conducere şi organizare socială nu sînt imuabile, stabilite odată pentru totdeauna, că ele trebuie continuu perfecţionate în pas cu schimbările ce se produc în viaţă, cu sarcinile pe care le impune procesul obiectiv al dezvoltării materiale şi spirituale a societăţii."** Această concepţie a devenit un postulat fundamental al întregii vieţi economice din ţara noastră. Raportul tovarăşului Nicolae Ceauşescu la această conferinţă, document de înaltă valoare teoretică şi deschizător de drumuri în domeniul organizării şi conducerii economiei, arăta clar direcţiile în care trebuie să acţioneze partidul şi statul nostru, pentru înlăturarea din viaţa economică a tot ce este perimat, depăşit, pentru perfecţionarea continuă a sistemului de organizare şi conducere pe bază de plan a economiei, astfel încît acesta să exercite un rol dinamic în asigurarea avîntului economic, în valorificarea marilor resurse şi posibilităţi ale societăţii socialiste. Prin traducerea în viaţă a măsurilor adoptate de Conferinţa Naţională a P.C.R. din 1967, în ţara noastră s-a realizat, în linii generale, un nou sistem de organizare şi conducere pe bază de plan a economiei naţionale, cu trăsături definitorii proprii. Ulterior, prin documentele congreselor al X-lea, al XI-lea şi al XII-lea, precum şi ale conferinţelor naţionale din 1972 şi 1977, s-au adus continuu îmbunătăţiri prin adaptarea la cerinţele realităţii în continuă schimbare.

La conturarea unui sistem perfecţionat de organizare şi conducere, a unui nou mecanism economico-financiar un rol important a avut adoptarea, după 1972, a unui şir de legi care reglementează principalele componente ale conducerii ştiinţifice a societăţii în toate

15 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R.

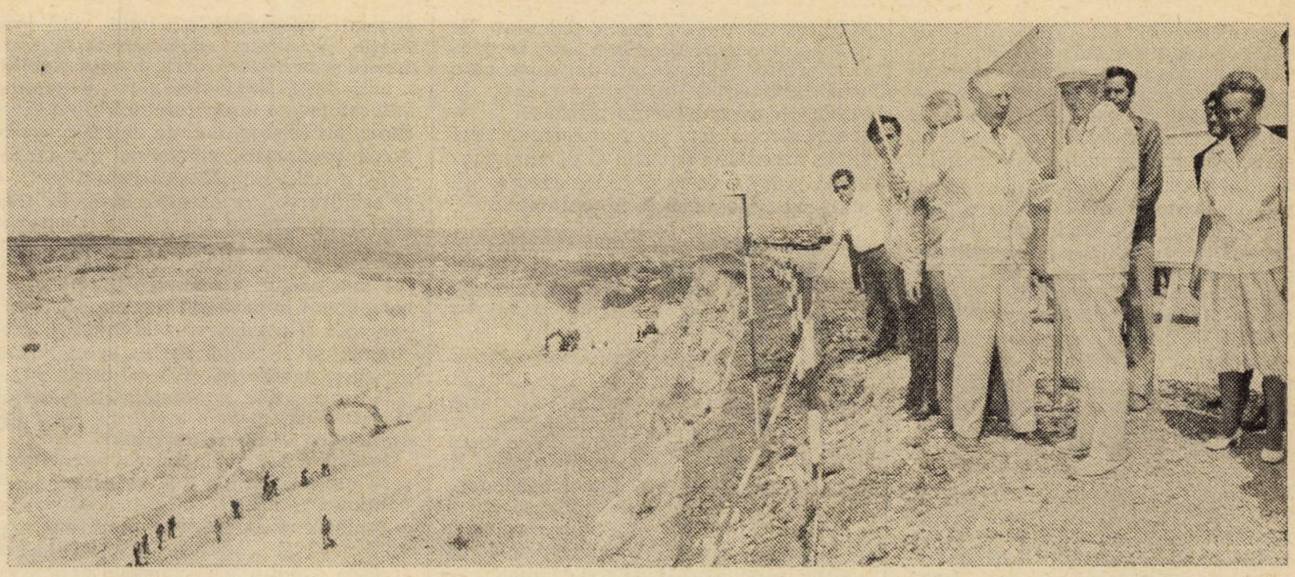

Canalul Dunăre-Marea Neagră, vizitat în repetate rînduri de secretarul general al partidului, constituie un important obiectiv al programului național de investiții ; canalul va avea un rol esențial în dezvoltarea transportului fluvial și maritim al țării noastre. Scurtarea rutelor de transport fluvial, însoțită de mari economii de timp și combustibili, va antrena mutații însemnate și în transportul nostru maritim, prin crearea noului port Constanța Sud-Agigea. Totodată, canalul Dunăre-Marea Neagră va contribui la dezvoltarea economico-socială mai intensă a Cîmpiei dobrogene, ca și la ameliorarea sistemelor de irigații din această zonă.

domeniile de activitate. În acest cadru se înscriu legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, legea finanțelor, legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, legea contractelor economice etc., legi care, la rîndul lor, au fost îmbunătățite pentru a se asigura cadrul juridic necesar funcționării noului mecanism economico-financiar.

DUPĂ CUM se știe, planificarea este una din laturile cele mai importante ale conducerii științifice a societății, o legitate de primă importanță a construcției socialiste, fără de care nu se poate înfăptui conducerea științifică a societății. Așa cum arată experiența organizării și conducerii planificate a țărilor socialiste, formele de organizare, metodele de planificare ale economiei naționale — deși urmăresc același scop — îmbracă o mare varietate, se schimbă continuu în funcție de o serie de factori : împrejurările istorice, etapa de dezvoltare a societății socialiste, nivelul de dezvoltare și gradul de complexitate a economiei, nivelul de pregătire a cadrelor, volumul și diversitatea relațiilor economice externe. Semnificativ în această privință este modul concret de realizare a principiului centralismului democratic care, într-o formă sau alta, se regăsește în toate țările socialiste. Pornindu-se de la esența centralismului democratic, acesta se materializează în mod diferit în practica concretă a fiecărui stat socialist. Există diferențe în ceea ce privește îmbinarea dintre centralism și democratism, în alcătuirea sistemului de verigi organizatorice și funcționale, în formele prin care se realizează funcția de planificare a statului socialist, în privința nivelului și gradului de autonomie a unităților de bază, a relațiilor acestora cu verigile ierarhic superioare. Rezultă și de aici că nu pot exista tipare sau rețete unice pentru construirea socialismului, că formele și metodele de soluționare a sarcinilor revoluției și construcției socialiste sînt de o mare diversitate.

Este larg recunoscută și apreciată preocuparea partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru elaborarea unui concept propriu de organizare și conducere pe bază de plan a economiei naționale, întemeiat pe principiile socialismului științific referitoare la conducerea societății socialiste, pe realizările mondiale ale științei organizării și conducerii producției și a muncii, care să corespundă dimensiunilor și structurii economiei naționale în continuă mișcare, tendințelor și cerințelor obiective ale dezvoltării sociale și care să țină seama de experiența pozitivă acumulată în acest domeniu. Acest concept nu este considerat închis, ci privit dialectic, în sensul că pe parcurs, anumite elemente componente ale sistemului de organizare și conducere, valabile la un moment dat, se pot învechi, iar dacă nu se intervine la timp pot genera contradicții, fenomene negative, care să creeze greutăți mersului înainte al economiei naționale. În acest context mobilitatea reprezintă deci o trăsătură definitorie a întregului sistem de organizare și conducere a economiei naționale, pentru ca acesta să corespundă noilor cerințe atît la nivel macroeconomic cît și la nivel microeconomic. Una din direcțiile principale ale perfecționării, organizării și conducerii economiei a constituit-o accentuarea caracterului lor democratic, crearea cadrului organizatoric corespunzător participării active a maselor de oameni ai muncii la conducerea activității economice. În raportul la Congresul al XI-lea al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** referindu-se la influența pozitivă pe care a avut-o îmbunătățirea adusă sistemului de conducere a economiei, pe linia apropierii acesteia de producție, de locul deciziei, sublinia că **„un rol important a avut crearea comitetelor și consiliilor oamenilor muncii — organe colective de conducere a tuturor unităților de producție. Introducerea principiului conducerii colective — de la unitățile economice, sociale, administrative, de jos și pînă la ministere și guvern — are o importanță revoluționară în societatea noastră. Aceasta a dus la creșterea răspunderii și participării active a cadrelor de bază, economice, de partid și de stat, a maselor de oameni ai muncii, la conducerea tuturor sectoarelor de activitate."**

Se poate aprecia că în prezent, ca urmare a măsurilor de perfecționare a sistemului de organizare și conducere pe bază de plan a economiei naționale luate în ultimul deceniu, și la a căror elaborare tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut contribuția decisivă, întreaga activitate de planificare din țara noastră este organizată pe criterii științifice, ținînd seama de structura organizatorică și funcțională a economiei naționale, de cerințele introducerii și extinderii principiului autoconducerii și autogestiunii, atît în sfera unităților economice productive cît și administrativ-teritoriale. În desăvîrșirea acestui proces, un rol important l-a avut Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, care a ridicat pe o treaptă calitativ superioară nivelul conducerii și planificării activității economice. Totodată s-a lărgit sfera activității de planificare, în sensul cuprinderii în plan a tuturor unităților economico-sociale și administrativ-teritoriale, precum și a domeniilor științei, cercetării, vieții cultural-artistice, iar gradul de profunzime a planificării a crescut prin detalierea în plan nu numai a activității productive, ci și a celei privind progresul tehnic, investițiile, comerțul exterior etc., prin concretizarea sarcinilor de plan nu numai valoric ci și în unități fizice, nu numai global ci și pe produse, nu numai a indicatorilor cantitativi ci și a celor calitativi. Semnificativă în această di-

15 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R.

recție este introducerea producției nete ca indicator de bază, care reflectă aportul fiecărui colectiv la crearea venitului național. Trecerea la elaborarea de programe speciale pe produse, grupe de produse, subramuri, activități, probleme de sinteză și județe încă din cincinalul 1976—1980 a marcat o îmbunătățire calitativă a întregii activități de fundamentare a planurilor cincinale și anuale, o aprofundare și adîncire a prevederilor de plan. La aceasta s-au adăugat elaborarea planului național unic în trei profile — departamental, de ramură și teritorial —, nominalizarea tuturor obiectivelor de investiții, extinderea balanțelor, a normelor și indicilor de consum de materii prime, materiale, energie primară și energie electrică, stabilirea sarcinilor privind colectarea și reutilizarea resurselor recuperabile.

De o deosebită importanță în procesul perfecționării sistemului de organizare și conducere pe bază de plan a economiei naționale a fost aplicarea principiului continuității în planificare. **„Îmbinarea activității de planificare curentă cu cea de perspectivă, asigurarea continuității planificării** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în raportul la Conferința Națională din 1967 — **constituie un imperativ esențial al unei juste dirijări a economiei naționale, aceasta trebuind să reflecte atît cerințele de moment cît și tendințele fundamentale de durată ale progresului economic și social.**" O condiție necesară pentru asigurarea caracterului neîntrerupt al planificării și a unei temeinice fundamentări științifice a planurilor de perspectivă o constituie elaborarea, în acele domenii în care se simte nevoia unei perspective mai îndelungate, de studii și prognoze pentru perioade mai mari de 10 ani. Concludente în această direcție sînt programele-directivă adoptate de Congresul al XII-lea, care conțin atît sarcinile și prevederile de plan pentru cincinalul 1981—1985 cît și orientările fundamentale pînă în 1990, unele chiar pînă în anul 2000. Un rol important în așezarea pe baze științifice a activității de prognoză în țara noastră l-a avut Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, organ cu dublu caracter — de partid și de stat. Se poate aprecia că România este în prezent printre primele țări din lume care a instituționalizat un sistem modern de elaborare a studiilor de prognoză și de actualizare a lor, la care conlucrează strîns organele de partid și de stat, participă nemijlocit factorii de decizie din toate verigile economiei naționale.

ÎN ULTIMII ani, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, partidul și statul nostru au luat un complex de măsuri privind perfecționarea organizării și conducerii economiei naționale și eradicarea oricăror fenomene de birocratism. Pe această linie se înscriu și măsurile referitoare la îmbunătățirea structurii organizatorice a ministerelor, a celorlalte organe centrale și locale ale administrației de stat, precum și a unităților subordonate acestora.

Avînd în vedere faptul că mecanismul economic — ca o componentă importantă a sistemului de organizare și conducere — nu funcționează încă la nivelul exigențelor actuale, din ce în ce mai înalte, există în prezent, o preocupare susținută din partea partidului și statului, a organelor și organizațiilor de partid, pentru aplicarea consecventă a principiilor noului mecanism economico-financiar. Se are în vedere în mod deosebit creșterea aportului acestuia la sporirea eficienței producției. În această optică secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 29—30 mai 1980, precum și în cuvîntarea la Plenara lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, a criticat unele fenomene negative privind înțelegerea și aplicarea noului mecanism economico-financiar și a indicat concret direcțiile în care trebuie să se acționeze pentru ca acesta să devină un factor activ în dinamizarea economiei naționale, în maximizarea eficienței economice. Referindu-se la esența noului mecanism economico-financiar, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din mai 1980 secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** spunea : **„Noul mecanism economic presupune în primul rînd producție, presupune participarea la condurece și la desfășurarea în bune condiții a activității. Noul mecanism presupune autoconducere muncitorească și autogestiune, presupune, înainte de toate, realizarea producției, creșterea producției nete, a rentabilității și a beneficiilor — și asigurarea, pe această bază, de fonduri suplimentare pentru participarea la beneficii". Este evident,** arăta secretarul general al partidului, **că aplicarea noului mecanism economico-financiar, ca component important al sistemului de organizare și conducere a economiei, presupune să se acționeze în primul rînd în sfera producției și organizării științifice a acesteia, a îndeplinirii planului la toți indicatorii, a sporirii eficienței economice a tuturor unităților.**

Introducerea și întărirea autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare, ca formă nouă de organizare și conducere a unităților economice și administrativ-teritoriale, creează premisele economice și politice necesare, pe de o parte pentru perfecționarea în continuare a sistemului actual de organizare și conducere a economiei naționale corespunzător cerințelor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, pe de altă parte pentru trecerea treptată, în perspectivă, spre autoguvernarea liberă a poporului, spre fazele superioare ale organizării concrete a vieții sociale, pentru îndeplinirea obiectivului cuprins în Programul P.C.R., de înlocuire treptată a statului cu organisme ale societății cu misiunea de a organiza, conduce și planifica producția, întreaga activitate socială, de a asigura repartiția corespunzător principiilor comunismului. Realizarea obiectivelor de dezvoltare economico-socială stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. în sfera producției materiale, schimbările calitative care vor avea loc în sistemul de organizare și conducere a economiei naționale, vor marca o etapă nouă, decisivă în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, în ridicarea României pe trepte tot mai înalte de progres și civilizație.

Mihai FĂRĂLUȚĂ

Creșterea rolului partidului

(Urmare din pag. 4)

și modalitățile de exercitare a acestui rol de care dispune Partidul Comunist Român se datorește contribuției determinante a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

ÎN PROCESUL DE ÎNTĂRIRE și amplificare a rolului partidului de factor fundamental în vasta operă de transformare revoluționară a societății românești au apărut, în mod firesc, elemente noi, reluate și soluționate la Congresul al XII-lea al partidului. Continuarea operei de transformare revoluționară a societății presupune cu necesitate perfecționarea conducerii unitare, a întregii vieți economico-sociale, a mecanismului de funcționare a societății, sesizarea și rezolvarea contradicțiilor inerente dezvoltării, trecerea la o nouă calitate în întreaga activitate economico-socială, în munca de conducere și organizare. Aceasta trebuie să însemne îmbunătățirea permanentă a stilului și metodelor de muncă ale organelor și organizațiilor de partid, creșterea gradului de receptivitate față de nou și intensificarea eforturilor pentru stimularea gîndirii și experienței înaintate, pentru amplificarea și îmbogățirea conținutului mișcării inovatorilor și inventatorilor, pentru promovarea noului în toate domeniile. În același timp trecerea la o nouă calitate presupune și dezvoltarea combativității față de neajunsuri, față de închistare și imobilism în gîndire și acțiune, față de mentalitățile și atitudinile de automulțumire și autolinistire. Prin cuvîntul și fapta lor, prin exemplul personal, comuniștii trebuie să contribuie la amplificarea elanului revoluționar al poporului, la însuflețirea energiilor sale creatoare.

Faptele reale și concrete, cu marea imparțialitate ce le este proprie, atestă cu elocvență că perioada cea mai dinamică și fertilă din întreaga istorie a poporului român este cea care a urmat după Congresul al IX-lea, de cînd în fruntea partidului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu. Tot istoria atestă că marile progrese înfăptuite în acest răstimp de poporul nostru, înaintarea sa spre viitor, creșterea fără precedent a prestigiului României și Partidului Comunist Român pe toate meridianele Terrei sînt indestructibil legate de virtuțile de mare conducător de partid și de țară ale tovarășului Nicolae Ceaușescu ; ele sînt indestructibil legate de excepționala sa putere de a pătrunde în esența fenomenelor și proceselor sociale, de a le dezvălui conținutul și sensul, de neobosita sa activitate teoretică și strălucitul aport adus la îmbogățirea științei despre societate, de vasta sa activitate politică și organizatorică, de devotamentul nețărmurit cu care slujește și apără cauza independenței și suveranității, cauza socialismului, bunăstării și păcii în lume.

PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII INDUSTRIEI, ÎN CONDIȚIILE ADÎNCIRII DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE

MARCÎND debutul perioadei 1965—1980, care constituie pentru țara noastră secvența istorică cea mai fertilă, cu cele mai prestigioase realizări, Congresul al IX-lea al partidului se înscrie ca un moment de referință pe traiectoria dezvoltării economico-sociale a României.

Modificările profunde produse în strategia construcției socialiste în urma acestui congres, accelerarea fără precedent a dezvoltării țării, tratarea într-o optică nouă, științifică, a factorilor care condiționează această dezvoltare, afirmarea clară și angajantă a unor obiective deopotrivă ambițioase și realiste sînt indisolubil legate de personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu. Gîndirea profundă, cuprinzătoare și prospectivă, a secretarului general al partidului, forța sa de pătrundere în esența problemelor majore, complexe, ale construcției socialiste, magistrala stăpînire a teoriei materialismului dialectic, cunoașterea temeinică a realităților lumii contemporane, stilul său dinamic de lucru, și-au pus puternic amprenta asupra înfăptuirilor din acest deceniu și jumătate, care au plasat România în rîndul țărilor cu ritmuri de dezvoltare printre cele mai ridicate din lume, cu o economie echilibrată și cu un nivel general de trai material și spiritual în plină creștere.

Începînd din anul 1965, sub influența hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, întreaga evoluție a societății românești, progresul economico-social al țării au fost concepute într-o viziune nouă, care a constat în esență în faptul că s-a pus, îndrăznet și mobilizator, problema nu numai a consolidării realizărilor înregistrate pînă atunci în construcția socialistă din țara noastră, dar și a intensificării și orientării judicioase a eforturilor pentru restructurarea economiei și industriei românești în conformitate cu tendințele conturate pe plan mondial, pentru a-i asigura un progres de fond, pe plan cantitativ dar mai ales calitativ, un loc activ în diviziunea internațională a muncii, o prezență tot mai remarcată între țările dezvoltate ale lumii.

Soluții adecvate cerințelor practicii

ÎN ANSAMBLUL măsurilor de amploare și a acțiunilor destinate să asigure perfecționarea structurală și ridicarea nivelului calitativ al întregii activități tehnico-productive a industriei românești, un loc primordial l-au ocupat organizarea și conducerea atît la nivelul întregii industrii, al ramurilor și subramurilor componente, cît și la nivelul unităților industriale productive. Perfecționarea organizării industriei și unităților industriale, care a constituit o preocupare constantă și prioritară a conducerii de partid și de stat, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se caracterizează în perioada ultimului deceniu și jumătate printr-o suită de trăsături care pun în evidență optica superioară a abordării și rezolvării problemelor și demersurilor operaționale implicate.

a) Acțiunile ample și diversificate ce s-au desfășurat în domeniul perfecționării organizării și conducerii industriei și unităților industriale s-au inscris consecvent într-o **strategie clar definită a dezvoltării economico-sociale a societății românești**, care ține seama de schimbările ce s-au produs sau se prefigurau pe plan politic, social, economic, tehnico-științific. Conturarea acestei strategii este rezultatul experienței dobîndite în perioada premergătoare și al unor ample investigații de reală factură științifică și are la bază concepția de valorificare rațională și eficientă a întregului potențial economic, material și uman din țara noastră, care necesită perfecționarea organizării și conducerii la toate nivelurile.

b) Maxima rationalitate pe care o implică construcția socialistă a determinat exigențe deosebite pentru perfecționarea continuă a formelor și metodelor organizatorice și de conducere, impunîndu-i criterii calitativ superioare de validare și fixîndu-i obiective complexe de atins. Această raționalitate presupune abordarea pe baze autentic științifice a căilor și formelor concrete de perfecționare a organizării și conducerii, definirea lor în lumina unor principii care oferă factorilor majori de decizie politică și economico-socială reperele esențiale necesare orientării și coordonării acțiunilor desfășurate în acest sens.

c) În evoluția concepțiilor și acțiunilor concrete de perfecționare a organizării și conducerii industriei s-a făcut simțită progresiv **interdependența tot mai accentuată dintre fenomenele social-politice, economice, științifice-tehnice și culturale**, care a conferit proporții și complexitate continuu sporite problemelor abordate și a introdus cel puțin două dimensiuni noi în fundamentarea, aplicarea și evaluarea schimbărilor organizatorice și de conducere efectuate : aceea de eficiență economică și aceea de responsabilitate socială, în sensul că fiecare modificare trebuie să aibă efecte superioare resurselor angajate și, respectiv, să corespundă unor nevoi sociale efective și să țină seama de cerințele directe sau implicite ale ridicării continue a calității vieții.

d) Pe măsura dobîndirii și consolidării experienței necesare desfășurării unor ample și complexe acțiuni de perfecționare a cadrului organizatoric și de conducere, a rezultatelor încurajatoare obținute, **problematica și aria de cuprindere a acestora s-au extins continuu,** incluzînd noi laturi ale conducerii științifice, cuprinzînd tot mai multe verigi ale structurii societății și conturînd treptat un sistem științific și unitar al conducerii întregii societăți, a sectoarelor de activitate ale acesteia, a unităților economice componente.

e) În cursul celor 15 ani de succese remarcabile înregistrate în direcția perfecționării organizării și conducerii în domeniul industriei, problema esențială care a trebuit rezolvată a fost găsirea **formelor optime de aplicare a principiului centralismului democratic,** altfel spus adoptarea acelor structuri organizatorice și de conducere care să asigure echilibrul optim, corespunzător fiecărei etape de dezvoltare economico-socială a țării, între conducerea centralizată a activității economico-sociale și participarea largă a colectivelor unităților, a tuturor oamenilor muncii, la această conducere. Echilibrul dinamic al binomului centralizare-democrație, prin care se realizează concordanța dintre politic și economic, dintre prezent și perspectivă, se materializează în atribuțiile conferite diferitelor verigi ale structurii organizatorice a industriei, al căror centru de greutate se găsește într-o continuă deplasare, în funcție de factori obiectivi și subiectivi, astfel încît să se asigure un cadru optim de desfășurare a activităților operaționale pe coordonatele și în ritmurile fixate la nivelurile de conducere strategică din economia națională și din industrie.

f) O coordonată constantă a perfecționării organizării și conducerii tuturor sistemelor socio-economice din cadrul societății noastre socialiste și, implicit, a industriei și unităților industriale, a constituit-o **amplificarea continuă a rolului oamenilor muncii în conducerea acestor sisteme,** prin edificarea treptată a unui cadru organizatoric adecvat, care constă într-un ansamblu de organe de conducere colectivă a căror structurare și funcționare reprezintă un apreciabil aport teoretic și practic al partidului nostru la îmbogățirea științei conducerii.

În etapa actuală consolidarea autoconducerii muncitorești, ca reflex al adîncirii democrației socialiste, pornește de la valorificarea experienței pozitive acumulate pînă în prezent în organizarea și funcționarea organelor de conducere colectivă și se realizează prin participarea mai amplă, directă și deliberativă, a colectivelor de oameni ai muncii din fiecare unitate la procesul conducerii, prin autogestiunea economico-financiară și autofinanțarea pe care le realizează aceste colective.

g) **Accentuarea laturilor calitative în întreaga activitate economică** este o altă trăsătură caracteristică a procesului de perfecționare a organizării și conducerii activității în industrie, asupra cărora are apreciabile incidențe, determinînd elastici-

15 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R.

zarea formelor și metodelor organizatorice, adîncirea laturilor inovațională și previzională ale proceselor de conducere, plasarea pe un loc prioritar a imperativului eficienței activității desfășurate, ale cărei optică a tratării și criterii de evoluare au devenit considerabil mai complexe și exigente, îmbinînd aspectele economice cu cele sociale, urmărind armonizarea optimului micro- cu cel macroeconomico-social, a obiectivelor imediate cu cele de perspectivă, a celor în profilul ramurii cu cele teritoriale.

h) O ultimă trăsătură a procesului consecvent și de amploare desfășurat în ultimii 15 ani în domeniul organizării și conducerii industriei și unităților industriale este aceea că ansamblul acțiunilor desfășurate în această direcție, formele organizatorice și metodele de conducere adoptate și perfecționate continuu, experimentările care au precedat aplicarea lor au conturat treptat, cu o accentuată notă de originalitate, **o concepție și o experiență proprii**, cristalizate pe baza studierii și cunoașterii temeinice a proceselor economice și sociale, a legităților dezvoltării economice, a perspectivelor pe care le deschide edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Momente de referință în procesul dezvoltării

EVOLUȚIA în ultimul deceniu și jumătate în domeniul organizării și conducerii industriei și unităților industriale a fost rapidă, pe măsura dezvoltării industriale impetuoase, a confirmării în practică a oportunității modificărilor efectuate, a asimilării operative și eficiente a celor mai noi cuceriri ale progresului tehnico-științific. Această evoluție a fost marcată de cîteva momente de excepțională însemnătate în viața politică și economico-socială a țării noastre, a căror sintetică retrospectivă prilejuiește evidențierea, pe de o parte, a continuității, consecvenței și orientării unitare a eforturilor consacrate perfecționării organizării și conducerii industriei și unităților industriale, iar pe de altă parte a îmbogățirii treptate a concepției și experienței românești în această privință, a situării ei la un nivel științific și de eficiență continuu crescînd.

Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, din iulie 1965, care inaugurează seria acestor momente, a pus bazele unor transformări structurale în organizarea și conducerea industriei, a societății socialiste românești, prin definirea **strategiei de perfecționare a activității de organizare, conducere și planificare a economiei**, prin integrarea tuturor acțiunilor desfășurate în această direcție într-o concepție unitară, riguros științifică, dinamică și prospectivă.

Concretizînd strategia conturată la Congresul al IX-lea, **Conferința Națională a partidului din decembrie 1967** a definit **un ansamblu de principii** în domeniul organizării și conducerii — al centralismului democratic, al muncii și conducerii colective, al apropierii conducerii de producție, al gestiunii economice, al cointeresării materiale ca rezultat al unității dintre răspunderea și recompensarea materială —, și a preconizat **măsuri de amploare** pe baza acestor principii, vizînd lichidarea practicilor de centralizare excesivă, eliminarea unor paralelisme în conducere, trecerea de la forma organizatorico-administrativă la cea organizatorico-economică prin structurarea industriei republicane pe trei verigi: ministere economice-centrale industriale-întreprinderi, delimitarea mai judicioasă a atribuțiilor între aceste verigi, înființarea organelor de conducere colectivă în întreprinderi și centrale.

Congresul al X-lea al partidului, din august 1969, a subliniat imperativul **ridicării nivelului științific al întregii activități de organizare și conducere** și cel al perfecționării sistemului de planificare. Măsurile preconizate în documentele congresului au vizat cu precădere intensificarea pregătirii cadrelor necesare tuturor sectoarelor vieții economico-sociale, folosirea judicioasă a pîrghiilor economice, introducerea unui stil de muncă științific la toate nivelurile de conducere, ridicarea nivelului productivității muncii pe baza modernizării proceselor de producție, a organizării științifice a producției și a muncii, introducerea tehnicii electronice de calcul în producție și gestiune.

Conferința Națională a partidului din iulie 1972 a adăugat la setul de principii ale organizării și conducerii activităților economico-sociale din țara noastră altele noi, corespunzătoare noii etape de dezvoltare: cele privind **afirmarea tot mai puternică a rolului conducător al partidului în societate** și cel referitor la **asigurarea dezvoltării societății pe baza planului național unic**. Ca urmare a hotărîrilor adoptate s-a înființat Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și s-au luat ample măsuri vizînd simplificarea evidenței și raționalizarea sistemului informațional economico-social, reducerea aparatului administrativ-funcționăresc, preluarea integrală de către centrale a atribuțiilor ce le revin, grefarea majorității centralelor pe mari unități productive reprezentative.

Efecte ample asupra organizării și conducerii industriei și unităților industriale au avut hotărîrile **Plenarei C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie 1973**, în baza cărora s-a asigurat **creșterea gradului de concentrare și specializare a producției**, concretizată în reducerea numărului centralelor paralel cu sporirea potențialului lor, în creșterea ponderii centralelor constituite pe criteriul identității produselor și tehnologiilor (circa 88% din numărul total al centralelor), pe ramuri și subramuri de producție industrială (în industria carboniferă, a bumbacului, a pielăriei și încălțămintei etc.), pe structura unei întreprinderi reprezentative (peste 85% din numărul total al centralelor). Totodată, structurile organizatorice cadru aprobate în urma acestei plenare, normele unitare de structurare și compartimentare a ministerelor, centralelor, întreprinderilor și celorlalte unități productive au reflectat adoptarea unor criterii superioare de raționalitate organizatorică și de conducere, care au asigurat mai buna folosire a potențialului cadrelor și mai buna coordonare a activității lor.

În suita momentelor de referință ale procesului perfecționării continue a organizării și conducerii în industrie, **Congresul al XI-lea al partidului** din noiembrie 1974 se înscrie cu contribuția istorică a adoptării Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, care definește principiile conducerii științifice a societății și direcțiile esențiale de acțiune pentru asigurarea acesteia. Totodată, la acest congres s-au adoptat hotărîri privind perfecționarea cadrului organizatoric care să asigure participarea tot mai activă a întregului popor la conducerea vieții economico-sociale, perfecționarea activității de planificare, creșterea inițiativei și autonomiei unităților economice și teritorial-administrative, creșterea exigenței și eficienței controlului exercitat la toate nivelurile organizatorice.

Conferința Națională a partidului din decembrie 1977 se înscrie, de asemenea, cu o altă contribuție determinantă pentru etapa următoare a construcției socialiste în țara noastră: definirea obiectivului programatic al **accentuării laturilor calitative în întreaga activitate economică**, deplasarea centrului de greutate al strategiei dezvoltării economico-sociale spre factorii intensivi, calitativi. În perspectiva acestui obiectiv, Conferința a dat noi dimensiuni importanței eficienței economice în calitate de criteriu hotărîtor de evaluare a activității desfășurate, a subliniat necesitatea perfecționării formelor și metodelor de conducere pentru valorificarea maximă a întregului potențial uman și material existent, a găsirii celor mai adecvate modalități de creștere a responsabilității în toate sectoarele.

Pe linia ridicării nivelului de eficiență a activității desfășurate, **Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978** a hotărît inițierea unor ample acțiuni de **perfecționare a sistemului de conducere planificată și a mecanismului economico-financiar**, constînd în principal în introducerea și consolidarea metodelor economice de conducere, în crearea și perfecționarea cadrului necesar exercitării autoconducerii muncitorești, în adaptarea mai rapidă a structurilor de producție la cerințele sistemului economico-social.

În aceeași direcție, documentele **Congresului al XII-lea al partidului** din noiembrie 1979 subliniază cu pregnanță necesitatea creșterii eficienței în toate ramurile economiei naționale, a perfecționării organizării și conducerii întregii activități economico-sociale pentru aprofundarea laturilor ei calitative și pentru utilizarea cu maximum de randament a tuturor resurselor societății.

Inițierea, experimentarea, generalizarea și corectarea la nevoie a acțiunilor de amploare hotărîte în aceste momente, în care s-au trasat obiectivele fundamentale și liniile esențiale de acțiune pentru dezvoltarea economico-socială a României socialiste, au conturat și consolidat treptat în ultimul deceniu și jumătate sistemul de organizare și conducere a industriei și unităților industriale, integrat organic în cel al economiei naționale și în cel al întregii societăți. Caracterizat printr-o apreciabilă unitate, suplețe și capacitate de adaptare, avînd solide fundamente științifice și practice, acest sistem — la edificarea căruia o contribuție esențială a avut secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu —, și-a demonstrat în mod plenar potențele, contribuind în măsură hotărîtoare la dezvoltarea impetuoasă din ultimii 15 ani a industriei și confirmînd astfel în mod strălucit justețea politicii economice a partidului.

Corneliu RUSSU

Coordonate ale întăririi bazei tehnico-materiale, ale dezvoltării complexe și multilaterale a economiei românești

CONGRESUL AL IX-LEA al Partidului Comunist Român se înscrie ca un moment de referință în istoria patriei ca un eveniment cu profunde semnificații pentru opera vastă și complexă de edificare a orînduirii socialiste. Cu cinsprezece ani în urmă, la înaltul forum al comuniștilor au fost puse bazele unei concepții și strategii științifice novatoare, unitare și de lungă perspectivă privind dezvoltarea economico-socială a țării, a fost afirmată o viziune originală, îmbogățită și nuanțată continuu prin încorporarea de noi elemente, de noi fapte. Acest proces și-a aflat o strălucită expresie în documentele adoptate la congresele al X-lea, al XI-lea și al XII-lea, la Conferințele Naționale ale partidului. Drumul parcurs în ultimul deceniu și jumătate relevă un suflu nou, creator, dinamic în întreaga operă de construcție socialistă ; el reprezintă drumul unei noi perioade, cea mai bogată, cea mai fertilă în înfăptuiri din istoria patriei noastre.

Concepția asupra dezvoltării economico-sociale care s-a afirmat odată cu Congresul al IX-lea a stabilit drept obiective fundamentale, făurirea unei industrii moderne, competitive, dezvoltarea susținută a agriculturii și a celorlalte ramuri ale producției materiale, creșterea potențialului economic al tuturor județelor țării ; totodată, în acești ani o atenție deosebită s-a acordat creșterii aportului cercetării științifice la dezvoltarea economico-socială a țării, perfecționării învățămîntului de toate gradele, înfloririi culturii și artei, ridicării neîntrerupte a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

Bilanțul realizărilor dobîndite în dezvoltarea economico-socială a României în ultimii 15 ani reflectă, și prin limbajul lapidar, dar riguros al cifrelor, al statisticii că acești ani reprezintă o strălucită epocă de înălțare a României socialiste.

Dezvoltarea constantă, în ritmuri înalte și la cote calitative superioare, pe fondul unor accentuate modernizări de structură și a creșterii eficienței în toate domeniile de activitate, constituie elemente definitorii ale evoluției economiei românești în ultimul deceniu și jumătate. Susținerea ritmurilor economice ridicate s-a fundamentat pe intensificarea acțiunii factorilor calitativi, care au permis valorificarea superioară a resurselor naționale, ridicarea gradului de prelucrare și a nivelului calitativ al poduselor, sporirea continuă a valorii nou create.

Datele inserate în tabelul nr. 1 evidențiază deosebit de clar

Tabelul nr. 1

Dinamica principalilor indicatori ai dezvoltării economico-sociale

1965=100

	1970	1975	1979	Ritmul mediu anual de creștere 1966—1979 — procente
Populația ocupată	102,0	104,8	106,6	0,5
Numărul personalului muncitor	119	146	167	3,7
Fondurile fixe	151	239	342	9,2
Venitul național	145	247	341	9,2
Producția industrială	175	322	476	11,8
Producția agricolă	110	150	189	4,7
Volumul comerțului exterior	175	406	706	15,0
Vînzările de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist	145	215	295	8,1
Veniturile reale pe locuitor	123	171	213	5,5

progresele remarcabile pe care le-a realizat economia românească în ultimele trei cincinale. Astfel, în anul 1979, comparativ cu 1965, producția industrială a fost aproape de 4,8 ori mai mare, producția agricolă de cca. 1,9 ori, iar volumul comerțului exterior de peste 7 ori. Fondurile fixe, element component de bază al avuției naționale, au crescut în această perioadă de 3,4 ori, (sporind deopotrivă și gradul lor de utilizare), iar venitul național — indicator care exprimă cel mai sintetic valoarea nou creată pe ansamblul economiei, eficiența cu care sînt utilizate resursele materiale, umane, financiare — a crescut de 3,4 ori.

DEZVOLTAREA ECONOMIEI ROMÂNEȘTI a fost însoțită de însemnate mutații de ordin calitativ ce au avut loc în structura economiei naționale. A fost urmărită în această perspectivă, asigurarea unui echilibru optim între sectoarele de bază ale economiei, deopotrivă cu impulsionarea prioritară a ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate care permit valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice, sporirea productivității muncii și lărgirea posibilităților de participare competitivă a produselor românești la circuitul mondial de valori. Noua configurație structurală a economiei românești, adaptată condițiilor restrictive ce se manifestă pe plan mondial în domeniul energiei și al materiilor prime, s-a reflectat corespunzător și în mutațiile ce au survenit la nivelul populației ocupate.

Să apelăm, încă o dată, la puterea de expresie a cifrelor. Dacă în anul 1965 industria și celelalte ramuri neagricole încadrau 43,5% din totalul populației ocupate, iar agricultura 56,5%, în 1979 ponderea respectivă a industriei și a celorlalte ramuri neagricole s-a situat la 69,2%. Creșterile cele mai însemnate au fost înregistrate în industrie, ramură care deținea în anul 1965 numai 19,2% din totalul populației ocupate, pentru ca în anul 1979 aceasta să se situeze la valoarea de 34,7% (depășindu-se astfel încă din 1978 ponderea populației ocupate în agricultură) — efect nemijlocit al politicii de industrializare promovată de partid.

Un domeniu prioritar de afirmare a politicii economice promovate în acest ultim deceniu și jumătate îl constituie amplele programe de investiții, pîrghie economică de bază folosită pentru înfăptuirea obiectivelor și sarcinilor de dezvoltare economico-socială a tuturor județelor țării. Izvorînd dintr-o concepție științifică, realistă și străbătută de un înalt simț patriotic, politica de investiții s-a fundamentat pe repartizarea judicioasă a venitului național pentru dezvoltare și consum, asigurîndu-se astfel, resursele necesare susținerii unei rate înalte a acumulării. Volumul investițiilor realizate în perioada 1976—1979 s-a ridicat la 1601,3 miliarde lei ; au fost puse în funcțiune, în același interval de timp, peste 6 000 capacități de producție, industriale și agrozootehnice.

O problemă cardinală pentru dezvoltarea armonioasă și în ritmuri susținute a economiei naționale o constituie creșterea substanțială a eficienței investițiilor. Acest aspect a fost accentuat în mod deosebit de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recentele cuvîntări ținute la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., precum și la Plenara lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii. Dispersarea forțelor pe un mare număr de obiective de investiții, insuficienta fundamentare tehnico-economică a lucrărilor, existența unor necorelări între fazele de execuție și asigurarea cu mijloace financiare și materiale a șantierelor, arăta cu aceste prilejuri, tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu a permis respectarea termenelor planificate de finalizare a investițiilor afectînd în acest fel alte domenii ale economiei, posibilitățile sale de dezvoltare. Tocmai pentru a spori eficiența investițiilor, din inițiativa secretarului general al partidului s-a luat hotărîrea ca toate forțele existente, materiale și umane, să fie orientate spre un număr de capacități de producție prioritare,

15 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R.

de importanță națională, deopotrivă cu condiționarea deschiderii de noi investiții de mai buna lor fundamentare tehnico-economică, de asigurarea unei aprovizionări ritmice, de calitate.

IN STRATEGIA globală și de lungă perspectivă a dezvoltării economico-sociale a țării obiectivul prioritar îl constituie continuarea procesului de industrializare, modernizarea continuă a structurilor economice, în condițiile introducerii pe scară largă a progresului tehnico-științific contemporan, ale diversificării și creșterii calității produselor industriale, valorificării resurselor naționale, sporirii eficienței. Rezultatele obținute ca urmare a aplicării cu consecvență, în ultimii 15 ani, în condiții noi și la cote de calitate tot mai înalte a politicii de industrializare socialistă sînt oglindite de ritmul înregistrat la creșterea producției industriale — 11,8% (vezi tabelul nr. 2).

Potrivit datelor înscrise în tabel, se poate ușor constata faptul că cele mai înalte ritmuri de creștere au fost realizate în industria chimică (16,2%) și în industria construcțiilor de mașini (15,9%). O atenție sporită s-a acordat dezvoltării cu prioritate a subramurilor industriale de vîrf, care asigură valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, a energiei — probleme de însemnătate vitală pentru dezvoltarea, în ritmurile stabilite, a economiei naționale. În contextul acestei orientări de un marcant realism, purtînd insemnele atenției permanente pe care o acordă secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, gospodăririi raționale a avuției noastre naționale, s-au dezvoltat în ritmuri superioare : electronica și electrotehnica, mecanica fină și optica, petrochimia și chimia de mic tonaj, producția de mașini-unelte de mare precizie. Totodată, a crescut și s-a diversificat producția industriei de autovehicule, construcții navale, utilaje chimice etc.

Tabelul nr. 2

Dinamica producției industriale, pe principalele ramuri

1965=100

	1970	1975	1979	Ritmul mediu 1966—1979
INDUSTRIE — TOTAL	175	322	476	11,8
Energie electrică și termică	216	344	424	10,9
Metalurgia feroasă (inclusiv extracția minereurilor feroase)	178	304	462	11,5
Metalurgia neferoasă (inclusiv extracția minereurilor neferoase)	180	289	360	9,6
Construcții de mașini și prelucrarea metalelor	208	477	786	15,9
Chimie	263	548	814	16,2
Industria textilă	170	301	456	11,5
Industria alimentară	137	196	259	7,0

Nomenclatorul producției indsutriale se prezintă astăzi cu mult mai bogat decît în anul 1965 ; calculatoarele electronice, oțelul de convertizor, laminatele de aluminiu, locomotivele electrice de 5 100 kW, autoturismele de oraș, autovehicule cu motor diesel, rășinile poliesterice, cauciucul poliizoprenic etc. sînt tot atîtea produse care reflectă nivelul înalt de tehnicitate al industriei românești, înaltele sale virtuți de competitivitate.

Modernizarea industriei, preocuparea constantă pentru introducerea progresului tehnic contemporan este ilustrată, printre altele, și de faptul că numai în ultimii 4 ani au fost asimilate circa 8300 de mașini, utilaje și instalații cu performanțe superioare, realizate aproape integral pe bază de concepție proprie ; de asemenea, au fost aplicate ori s-a extins utilizarea a peste 900 tehnologii noi și perfecționate și au fost asimilate peste 4 200 materiale și bunuri de consum.

Creșterea și modernizarea industriei, îmbunătățirea repartizării forțelor de producție în teritoriu, au fost și vor fi în continuare străbătute, ca de un fir roșu, de preocupările pentru valorificarea superioară a resurselor naționale, pentru reducerea accentuată și continuă a cheltuielilor materiale, pentru sporirea productivității muncii și a eficienței activității industriale, ca și în celelalte domenii ale economiei. Aceste opțiuni de amplă deschidere și de importanță cardinală pentru progresul economiei își vădesc pe deplin valoarea în contextul crizei mondiale a energiei și a materiilor prime. Se impune a fi subliniat faptul că această gîndire raționalistă și patriotică s-a afirmat cu mult înainte ca actuala criză economică mondială să-și facă simțite efectele negative.

CONSIDERATĂ CA RAMURĂ DE BAZĂ a economiei naționale, agricultura a cunoscut, la rîndul său, în ultimele trei cincinale, însemnate realizări. Exprimate sintetic prin sporirea producției globale agricole — de circa 1,9 ori în perioada 1965—1979 —, progresele agriculturii românești sînt legate nemijlocit de reconsiderarea locului său în complexul economic național. Apreciată, pe bună dreptate, ca sursă unică de asigurare a hranei populației, și ca un important sector de aprovizionare a industriei cu materii prime, vădind multiple posibilități de valorificare a produselor sale pe piața mondială agricultura a beneficiat, în anii de după Congresul al IX-lea, de ample programe de investiții. Investițiile din agricultură au fost orientate spre îmbogățirea și modernizarea bazei sale tehnico-materiale — la începutul acestui an, de exemplu, agricultura dispunea cu 58,4 mii de tractoare fizice mai mult decît în 1965 —, spre ridicarea productivității și a calității muncii din această ramură economică de bază. O atenție deosebită s-a acordat dezvoltării zootehniei, sector în care s-au înregistrat, față de anul 1965 însemnate sporuri ale producției : de 1 578 mii la bovine, 5 534 la porcine, 2 263 la ovine și caprine etc.

Cu toate aceste realizări, după cum sublinia secretarul general al partidului la recenta consfătuire cu cadrele din zootehnie, producțiile agricole se situează cu mult sub nivelul de dotare de care dispune această ramură de bază a economiei. În fapt, sectorul zootehnic, agricultura în general, este chemată să realizeze și ea cu hotărîre trecerea la o nouă calitate ; este necesară alinierea agriculturii — prin prisma specificului său — la comandamentele generale ce se pun economiei românești : ridicarea productivității muncii, a calității și competitivității produselor ; valorificarea superioară a tuturor resurselor existente ; reducerea susținută a consumurilor materiale și energetice ; în general, creșterea producției și îmbunătățirea rezultatelor.

În anii ce au urmat după Congresul al IX-lea al partidului, țara noastră a devenit o participantă activă la diviziunea internațională a muncii. Dezvoltînd relații economice cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, pe baza principiilor respectării independenței și suveranității naționale, al deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, România și-a cîștigat, prin reprezentantul său cel mai autorizat, președintele Nicolae Ceaușescu, un loc demn și unanim recunoscut în rîndul națiunilor lumii. Această poziție de aleasă ținută etică își află corespondentul în planul relațiilor noastre comerciale externe. Astfel, volumul comerțului exterior a înregistrat în ultimii 15 ani ritmuri înalte de creștere, superioare celor realizate la producția materială ; s-a lărgit și diversificat exportul, a sporit ponderea exportului de produse industriale cu un grad superior de valorificare, realizîndu-se, totodată, însemnate acțiuni de colaborare și cooperare în producție și în plan tehnico-științific. În anul 1979 volumul comerțului exterior, de exemplu, a fost mai mare de peste 7 ori decît în 1965, înregistrînd, în perioada 1966—1979, un ritm mediu anual de creștere de 15,0% ; la rîndul său, volumul comerțului exterior pe locuitor a sporit în aceeași perioadă de peste 6 ori.

REALIZĂRILE DE ANVERGURĂ ISTORICĂ obținute în creșterea producției materiale, în sporirea venitului național au asigurat condiții tot mai bune pentru creșterea continuă a calității vieții, a nivelului de trai — țel suprem al politicii partidului nostru. Anii care au trecut după Congresul al IX-lea al partidului sînt ani plini de realizări în acest domeniu, de împliniri și succese din cele mai bogate. O cît de sumară trecere în revistă a principalelor componente ale calității vieții relevă creșteri într-un ritm ridicat ale veniturilor driecte ale populației, precum și ale celor provenite din fondurile sociale de consum, mutații structurale în domeniul consumului populației de bunuri și servicii ; îmbunătățirea condițiilor de locuit, odihnă și muncă, precum și a celorlalte elemente care definesc conceptul de calitate a vieții.

Iată și cîteva date statistice care ilustrează elocvent cele de mai sus. Retribuția medie nominală netă a sporit de la 1 028 lei lunar în 1965 la 2 108 lei în anul 1979, iar retribuția reală a sporit în aceeași perioadă de 1,8 ori. Veniturile reale totale ale populației au crescut de aproape 2,5 ori. În ce privește cheltuielile social-culturale finanțate de la bugetul de stat, în anul 1979 acestea au fost de 65,5 miliarde lei, față de 20,9 miliarde lei în 1965 ; calculate pe un locuitor aceste cheltuieli s-au ridicat anul trecut la 2 974 lei, față de 1 100 lei în 1965. Toate aceste însemnate realizări reflectă grăitor preocuparea permanentă a partidului nostru, a secretarului său general pentru bunăstarea și fericirea oamenilor muncii, pentru crearea celor mai bune condiții de dezvoltare și înflorire a personalității umane, pentru afirmarea, în viața de zi cu zi, a principiilor nobile ale socialismului și comunismului.

Marin STĂNICĂ

STRATEGIA DEZVOLTĂRII ŞI MODERNIZĂRII AGRICULTURII ROMÂNEŞTI

ÎMPLINIREA a 15 ani de la cel de-al IX-lea Congres al partidului, moment de referinţă istorică în viaţa ţării, oferă şi oamenilor muncii din agricultură prilejul să evoce cu justificată mîndrie dezvoltarea în ritmuri înalte a economiei româneşti, adaptarea ei la condiţiile contemporane ale progresului tehnico-ştiinţific — dezvoltare subordonată satisfacerii cerinţelor materiale şi spirituale ale întregului popor.

Realizările obţinute în aceşti ani sînt fundamental legate de multilaterala şi prestigioasa activitate a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, care a condus nemijlocit întregul curs al politicii de dezvoltare şi modernizare a economiei naţionale. Stabilind în mod ştiinţific rolul agriculturii şi al ţărănimii în strategia generală a făuririi şi dezvoltării societăţii socialiste multilateral dezvoltate, secretarul general al partidului a acţionat cu fermitate pentru **organizarea unei agriculturii moderne, intensive, de înaltă productivitate,** indicînd, totodată, direcţiile către care trebuie acţionat în vederea înzestrării bazei tehnico-materiale, precum şi iniţierea unor măsuri succesive de perfecţionare a conducerii, planificării şi organizării producţiei agricole.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a subliniat cu deosebită vigoare importanţa pe care dezvoltarea agriculturii o are pentru progresul social-economic al ţării noastre. **Intensificarea agriculturii a căpătat un conţinut calitativ nou,** trăsătură care se accentuează, asigurîndu-se în perspectiva anilor 1981—1985 accelerarea acestui proces şi intrarea agriculturii româneşti într-o nouă etapă de dezvoltare, calitativ superioară, materializată într-o creştere substanţială a producţiilor şi transformarea tot mai accentuată a muncii din agricultură într-o variantă a muncii industriale.

STUDIIND evoluţia investiţiilor în agricultură pînă în anul 1965, tovarăşul Nicolae Ceauşescu arăta, în Expunerea la primul Congres al consiliilor de conducere ale unităţilor agricole socialiste, al întregii ţărănimi, din aprilie 1977 : „Aş dori să reamintesc faptul că o bună perioadă de timp, în trecut, importanţa agriculturii în ansamblul economiei noastre a fost grav subestimată. Aceasta a avut drept consecinţă neglijarea dezvoltării bazei tehnico-materiale, slaba dotare cu tractoare şi maşini agricole, lipsa de preocupare pentru asigurarea îngrăşămintelor, a altor produse necesare chimizării agriculturii, ignorarea activităţii de irigare, în general a lucrărilor de îmbunătăţiri funciare."

Pe baza orientărilor date de secretarul general al partidului şi a consecventei sale activităţi, s-au amplificat de la un cincinal la altul eforturile pentru **dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii.** După anul 1965, acest obiectiv major al strategiei de dezvoltare a agriculturii a fost susţinut de un amplu program de investiţii, alocîndu-se an de an fonduri din ce în ce mai mari pentru înzestrarea ei cu mijloace moderne. Astfel, volumul investiţiilor a crescut de la 37,5 miliarde lei în cincinalul 1961—1965 la 51,6 miliarde în perioada 1966—1970, la 77 miliarde în anii 1971—1975 şi 120 miliarde în acest cincinal. Continuînd această orientare, la propunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, Congresul al XII-lea al partidului a hotărît ca volumul prevăzut iniţial al investiţiilor pentru cincinalul 1981—1985 să fie suplimentat cu 22 miliarde lei, ajungîndu-se la 155 miliarde lei, ceea ce va permite ca baza tehnico-materială să înregistreze noi progrese cantitative şi calitative.

Rod al sprijinului deosebit primit din partea partidului şi statului, a sporit considerabil producţia de tractoare şi maşini agricole, într-o gamă diversificată şi cu caracteristici tehnico-economice mult îmbunătăţite, determinînd ridicarea continuă a gradului de mecanizare a lucrărilor agricole şi reducerea perioadei de executare a acestora.

Evoluţia parcului de tractoare şi maşini agricole în perioada 1960—1980

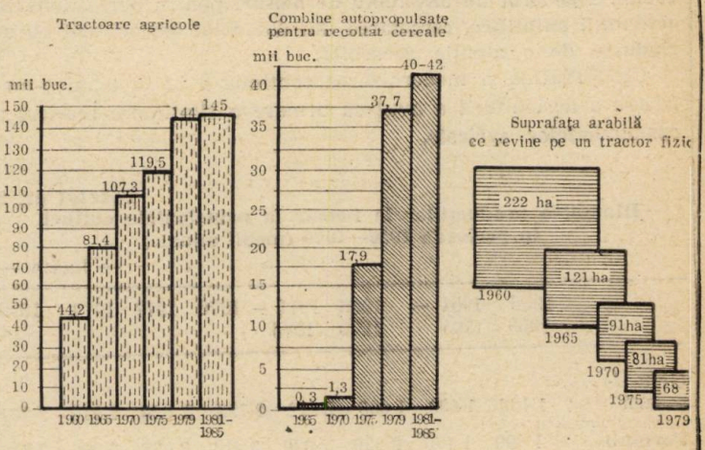

ÎN ACEASTĂ PERIOADĂ, o atenţie deosebită s-a acordat extinderii **lucrărilor de irigaţii,** îndiguiri, desecări şi de combatere a eroziunii solului, pe baza unei program elaborat sub directa îndrumare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu. Se prevede ca în cincinalul viitor să se amenajeze pentru irigaţii încă 700—1 000 mii ha, ceea ce va ridica ponderea totalului suprafeţelor amenajate la 24,6—26,6 la sută din suprafaţa agricolă a ţării, respectiv la 35,4—38,3 la sută din cea arabilă.

Tabelul nr. 1

Evoluţia suprafeţelor amenajate pentru irigat în perioada 1950—1980

	1950	1960	1965	1970	1975	1980*)
Suprafaţa amenajată pentru irigaţii (mii ha)	41,5	199,7	229,9	714,6	1 437,3	2 190,5
Ponderea din suprafaţa agricolă a ţării (%)	0,3	1,4	1,6	4,8	9,6	14,6
Ponderea din suprafaţa arabilă a ţării (%)	0,5	2,0	2,2	7,0	14,1	21,4

*) la 1 VI 1980

Chimizarea agriculturii, factor important al creşterii producţiei agricole, s-a caracterizat, de asemenea, în această perioadă, printr-o dinamică deosebită.

Îngrăşăminte chimice (substanţă activă) **folosite în agricultură în perioada 1965—1979**

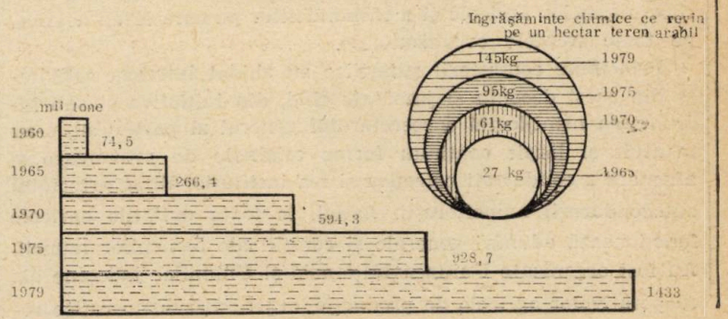

15 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R.

Paralel cu creşterea volumului producţiei de îngrăşăminte chimice şi cu diversificarea ei, s-a dat o atenţie deosebită îmbunătăţirii calităţii acestora, mai ales sub aspectul măririi concentraţiei în substanţă activă şi a raportului NPK. Au crescut simţitor, de asemenea cantităţile de substanţe necesare combaterii dăunătorilor, bolilor şi buruienilor, volumul fitofarmaceuticelor produse de industria noastră chimică pentru agricultură ajungînd la 31 551 tone în 1978, faţă de 5 500 tone în anul 1950 şi 24 815 tone în 1970.

Fonduri însemnate au fost alocate, în perioada anilor 1965—1980, pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a **cercetării ştiinţifice** agricole, ceea ce a permis extinderea pe teritoriul ţării a unei reţele corespunzătoare de institute şi staţiuni experimentale, capabile să asigure generalizarea, în toate unităţile agricole de producţie, a celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii moderne. Concepţia secretarului general al partidului, potrivit căreia ştiinţa capătă tot mai mult caracterul unei forţe de producţie, a generat un ansamblu de măsuri pentru perfecţionarea activităţii ştiinţifice, cercetarea din domeniul agriculturii bucurîndu-se de o atenţie deosebită.

CREŞTEREA şi modernizarea continuă a bazei tehnico-materiale a agriculturii a avut ca urmare o simţitoare **creştere a randamentelor agricole.**

Tabelul nr. 2
Dinamica producţiilor la hectar la principalele culturi, în perioada 1956—1979 (medii anuale)

— kg/ha —

	1956 1960	1961 — 1965	1966 1970	1971 — 1975	1976	1977	1978	1979
Grîu + secară	1 130	1 460	1 690	2 212	2 788	2 820	2 710	2 204
Porumb	1 390	1 770	2 230	2 680	3 414	3 038	3 208	3 715
Floarea soarelui	910	1 110	1 400	1 450	1 534	1 572	1 595	1 711
Sfeclă de zahăr	13 740	14 890	19 240	22 140	29 442	24 545	23 470	23 615
Cartofi	10 530	8 510	9 320	11 410	16 660	14 190	15 360	16 084

Odată cu mărirea randamentelor, a crescut simţitor şi producţia agricolă totală, care în 1979 a fost de 1,9 ori mai mare decît în 1965. În paralel s-a produs şi o simţitoare îmbunătăţire a structurii producţiei agricole. Datorită creşterii continue a investiţiilor alocate zootehniei, ponderea producţiei animaliere a ajuns la 44 la sută în anul 1979, faţă de 36,8 la sută, cît era în 1965. A crescut, de asemenea, productivitatea muncii, sporul producţiei asigurîndu-se în condiţiile unei pronunţate reduceri a populaţiei ocupate în agricultură.

PERFECŢIONAREA ORGANIZĂRII, CONDUCERII ŞI PLANIFICĂRII agriculturii a constituit şi constituie o preocupare permanentă a partidului, a secretarului său general.

Ansamblul de măsuri adoptat în aceşti ani a urmărit o organizare corespunzătoare, care să asigure o bună funcţionare a tuturor sectoarelor de activitate, o bună cunoaştere şi repartizare a forţelor umane şi materiale, precizarea clară a îndatoririlor organelor agricole şi a răspunderilor pe care le au acestea, pe toate treptele organizatorice.

Principiile conducerii ştiinţifice au ghidat întreaga activitate din acest deceniu şi jumătate cînd, din iniţiativa şi sub îndrumarea nemijlocită a secretarului general al partidului, s-au instituit şi lărgit continuu forme originale de promovare şi afirmare a conducerii colective şi s-a instituţionalizat principiul autoconducerii muncitoreşti. Astfel, în toate unităţile agricole funcţionează adunări generale şi consilii ale oamenilor muncii. Au fost organizate Uniunea Naţională şi Uniunile judeţene ale cooperativelor agricole de producţie, organizaţii democratice reprezentative ale cooperativelor agricole de producţie şi ale ţărănimii, precum şi Consiliul Naţional al Agriculturii ,organ permanent, larg reprezentativ, cu importante atribuţii în stabilirea măsurilor de dezvoltare şi modernizare a producţiei agricole vegetale şi animale. Cadrul de participare a întregii ţărănimi la conducerea vieţii economico-sociale s-a extins odată cu crearea organismelor de asociere şi de reprezentare a ţăranilor cu gospodării individuale din zonele de deal şi munte, necooperativizate. Alcătuirea, de la comună la judeţ şi pînă la nivel central, a unor organe proprii a permis mai buna cunoaştere, analizare şi rezolvare a problemelor specifice acestei categorii de producători agricoli.

În cadrul acestui amplu proces de perfecţionare continuă a organizării şi conducerii, s-a acţionat pentru întărirea rolului planului naţional unic, pentru îmbinarea armonioasă a conducerii centrale cu stimularea iniţiativei şi răspunderii unităţilor de producţie. În vederea stabilirii sarcinilor anuale în viziunea unor obiective de perspectivă, au fost elaborate prognoze pe termen lung, au fost întocmite programele naţionale privind hidroamelioraţiile şi creşterea animalelor, precum şi programe speciale pentru principalele produse vegetale şi animaliere.

În aplicarea conceptului privind conducerea unitară a agriculturii, apropierea conducerii de unităţile de producţie, creşterea rolului şi răspunderilor organelor agricole, a Ministerului Agriculturii şi Industriei Alimentare pentru îndrumarea şi sprijinirea efectivă a unităţilor agricole în rezolvarea problemelor care apar, în realizarea unui salt calitativ al întregii activităţi din acest sector de bază al economiei naţionale, un eveniment de mare însemnătate l-a constituit hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R., din 1 februarie 1979 cu privire la îmbunătăţirea conducerii şi planificării unitare a agriculturii, crearea consiliilor unice agroindustriale de stat şi cooperatiste şi creşterea producţiei agricole.

NOUL CADRU organizatoric creează condiţii pentru accentuarea procesului de concentrare, specializare şi integrare, folosirea mai raţională şi în mod unitar a bazei tehnico-materiale existente, promovarea tehnologiilor moderne şi aplicarea mai rapidă şi eficientă a celor mai avansate metode de organizare a producţiei şi a muncii, introducerea noului mecanism economico-financiar în toate unităţile agricole.

Păstrînd autonomia gestionară a unităţilor componente, crearea consiliului unic elimină dispersarea forţelor la nivelul unităţilor de bază — în primul rînd prin organizarea sectorului unic de mecanizare — şi deschide posibilitatea planificării producţiei, a organizării unitare a teritoriului, a altor acţiuni.

Consiliile unice agroindustriale de stat şi cooperatiste trebuie să devină forma superioară de realizare a cooperării şi asocierii dintre cooperativele agricole, dintre acestea şi unităţile de stat şi cooperaţiei de consum, precum şi în organizarea acţiunilor de prelucrare şi valorificare superioară a producţiei agricole, în extinderea activităţilor industriale, a executării lucrărilor de construcţii şi prestări de servicii.

Aceste măsuri, cu un caracter profund novator, determină intrarea agriculturii noastre într-o etapă calitativ nouă, corespunzătoare stadiului actual de dezvoltare a economiei noastre naţionale, favorizînd valorificarea cît mai deplină a marilor avantaje pe care le oferă agricultura socialistă.

Concepţia unitară de dezvoltare a agriculturii românesti avînd ca obiectiv prioritar în viitorul cincinal înfăptuirea unei profunde revoluţii agrare, obiectivele stabilite pe baza orientărilor date de secretarul general al partidului constituie, pentru toţi cei ce lucrează în această ramură de bază a economiei naţionale, un îndreptar permanent de acţiune, dîndu-le o perspectivă clară, însufleţitoare, convingerea că tot ce şi-au propus va deveni realitate vie.

Ion TEŞU

1965 — 1980:

Noi dimensiuni ale participării României la viața economică internațională

NOUA ETAPĂ pe care a deschis-o Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român în întreaga dezvoltare economico-socială a țării este caracterizată și prin noile dimensiuni pe care le-a căpătat participarea României la viața economică internațională. În concepția strategică a președintelui Nicolae Ceaușescu, edificarea cu succes a noii orînduiri depinde în primul rînd și în mod hotărîtor de eforturile fiecărui popor, de capacitatea sa de a-și pune în valoare resursele naționale, ceea ce implică și o largă deschidere economică spre restul lumii deoarece : **„Fără a ne încadra în mod activ în diviziunea mondială a muncii, fără promovarea unui larg schimb de valori materiale, tehnico-științifice și culturale, cu celelalte popoare, nu putem asigura făurirea unei societăți avansate — așa cum trebuie să fie societatea socialistă și comunistă“** [1]).

În această politică de largă colaborare economică internațională, ca și în întreaga sa politică externă, România se călăuzește neclintit după principiile deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, renunțării la folosirea forței și la amenințarea cu forța. Aplicarea acestor principii în promovarea colaborării economice internaționale este expresia concepției românești referitoare la rolul important al comerțului și cooperării în crearea unui climat de pace, necesar progresului și dezvoltării de sine stătătoare a fiecărei națiuni. În virtutea concepției amintite, pe temeiul dezvoltării susținute a potențialului economiei naționale și ghidate de principiile menționate, relațiile economice externe ale României au cunoscut în ultimul deceniu și jumătate o sistematică amplificare. Comerțul exterior a crescut, în acest interval, de peste 7 ori — ceea ce înseamnă că astăzi realizăm, în mai puțin de 52 de zile, un volum de exporturi și importuri tot atît de mare cît în întregul an 1965.

Această primă imagine se cuvine completată, în primul rînd, cu cea care rezultă din modificările intervenite în structura exporturilor. În 1965, ponderea principală revenea mărfurilor din grupa „combustibili, materii prime minerale și metale“ : astăzi, locul principal este ocupat de grupa „mașini, utilaje și mijloace de transport“ — mărfuri al căror export a crescut între timp de circa 8,5 ori. Creșterea valorică menționată are la bază o lărgire considerabilă a gamei de produse exportate, sporirea gradului de complexitate tehnică a mașinilor de serie și trecerea la exportul de instalații complexe. Exportul de tractoare, de exemplu, care a crescut de circa 20 de ori, includea în 1965 numai 5 tipuri de bază, fiecare într-o singură variantă constructivă, în timp ce astăzi producția se realizează în 15 tipuri de bază, însumînd peste 50 de variante constructive, ceea ce a făcut ca România să devină al 7-lea exportator mondial, înaintea unor țări cu tradiție în domeniu. La utilaj petrolier sîntem al doilea exportator din lume, iar la mașini-unelte ocupăm locul 14.

În unele țări partenere se construiesc linii de montaj pentru asamblarea produselor exportate de întreprinderile românești sub formă de piese și subansamble. În momentul de față, România este în măsură să participe la realizarea unor importante obiective economice în țări din diferite continente — rafinării, complexe pentru extragerea și prepararea de minerale utile, fabrici chimice, fabrici de ciment, combinate pentru industrializarea lemnului, baraje, porturi etc.

Noile dimensiuni ale exportului construcției de mașini fac ca în valoarea acestuia să crească ponderea „exportului de inteligență“ (studii de fezabilitate, proiecte de execuție și de organizare a fabricației, licențe, „know-how“ tehnologic, asistență tehnică pentru montarea, punerea în funcțiune, exploatarea și întreținerea obiectivului, formarea cadrelor locale etc.) ; implică trecerea de la operații clasice de vînzare-cumpărare la relații de cooperare pe termen lung ; pun cerințe suplimentare producției (alinierea la performanțele concurenței, adaptarea mașinilor la exigențele specifice ale diferiților cumpărători, la condițiile de climă și sol din țara în care vor fi utilizate etc.) ; ridică probleme noi de organizare și comercializare, cînd este vorba de produse și lucrări care cer coordonarea activității a zeci de întreprinderi, institute de cercetare, proiectare și dezvoltare tehnologică ; cere pregătirea temeinică a participării la licitații internaționale, stabilirea de relații de credit cu beneficiarii, organizarea de depozite de piese de schimb și de rețele de service în țările în care exportăm perfecționarea activității de prospectare a piețelor externe ș.a.m.d.

Am menționat numai cîteva dintre implicațiile dezvoltării exportului industriei constructoare de mașini pentru înțelegerea complexității aspectelor noi pe care sînt chemate să le rezolve astăzi întreprinderile producătoare și cele de comerț exterior ca urmare a intensificării participării României la diviziunea mondială a muncii. Probleme similare se pun, bine înțeles cu intensități diferite, și celor care lucrează în industria chimică, industria ușoară, industria lemnului, industria alimentară, practic în toate ramurile industriale care produc pentru export și care sînt orientate spre valorificarea superioară a materiilor prime și ridicarea eficienței comerțului exterior, în împrejurările asprei concurențe de pe piețele internaționale.

ORIENTARE de bază — care a contribuit la amplificarea prezenței românești în economia mondială — privește diversificarea piețelor externe de desfacere și de aprovizionare cu mărfuri necesare economiei naționale. Numărul țărilor cu care România întreține relații economice a crescut astfel de la 98 în 1965 la peste 140 în prezent.

În centrul acestor relații România situează în mod ferm creșterea schimburilor și adîncirea cooperării în producție cu statele socialiste membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, cu toate statele socialiste — cărora le revine peste 40% din totalul comerțului exterior. Principalul partener economic al României este, în mod constant, Uniunea Sovietică.

În același timp, sînt promovate cu perseverență relațiile cu țările în curs de dezvoltare, ceea ce a determinat extinderea substanțială a ariei geografice a comerțului exterior. Este semnificativ în acest sens faptul că, în intervalul 1965—1979, schimburile cu țările Americii Latine au crescut de 7,6 ori, cu țările Africii de 17,5 ori, iar cu țările Asiei de 18,5 ori. Ca urmare a acestor creșteri, volumul schimburilor efectuate anul trecut numai cu continentul asiatic era cu 60% mai mare decît întregul comerț european al României în 1965.

Sînt extinse totodată relațiile comerciale cu țările capitaliste dezvoltate. Dacă comerțul cu țările Europei occidentale este tradițional, creșterea exporturilor României de 126 de ori spre țările Americii de Nord, chiar dacă se explică prin nivelul extrem de scăzut la care acestea se aflau în 1965, contribuie totuși la înțelegerea eforturilor făcute pentru pătrunderea mărfurilor românești chiar pe piețe îndepărtate și dintre cele mai dificile.

Diversificarea ariei geografice a comerțului exterior reprezintă un obiectiv urmărit astăzi de toate statele lumii. Numai în felul acesta pot fi prevenite neajunsurile pe care le-ar provoca economiei naționale diferite fenomene de „blocaj“ intervenite, la un moment dat, pe o piață externă cu pondere excesivă la exportul sau importul unor mărfuri. Această orientare obligă, firește, la o extindere corespunzătoare a rețelei externe de comercializare astfel încît să se asigure o prezență continuă și eficientă pe piețele respective. Totodată, volumul sporit de

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate“, vol. 7, București, 1973, pag. 37.

15 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R.

mărfuri care se duc în toate colțurile lumii sau vin de la mari depărtări impune cu stringență dezvoltarea considerabilă a transporturilor internaționale (rutiere, feroviare, fluviale, maritime și aeriene), creșterea capacităților proprii de încărcare, descărcare și depozitare, precum și modernizarea modalităților de transport.

Pentru a cita un singur exemplu al problemelor care s-au pus României în acest domeniu vom menționa sporirea flotei maritime naționale de 3,6 ori ca număr de nave și de 5,8 ori din punctul de vedere al capacității de transport ; dezvoltarea de peste 6 ori a capacității portului Constanța și trecerea la construirea noilor porturi maritime de la Agigea, Midia și Mangalia — care urmează să intre în funcțiune în cursul anilor următori ; înființarea de noi linii maritime regulate spre porturile din Mediterana de est și spre cele din Europa occidentală, spre coasta atlantică a Africii (pe la Casablanca și Abidjan pînă la Pointe Noire și Matadi), spre porturile Mării Roșii și țărmurile răsăritene ale Africii (pînă la Mombasa, Dar-Es-Salaam și Maputo), spre Golf și spre apele Oceanului Indian (pînă la Bombay și Colombo), ca și spre Extremul Orient, prin Singapore pînă în porturile Japoniei, — rute pe care le parcurg acum, lunar, navele românești încărcate de mărfuri.

BAZÎNDU-SE pe constatarea că cooperarea între națiuni reprezintă o cerință esențială a lumii contemporane. Partidul Comunist Român a deschis noi orizonturi participării României la viața economică internațională prin promovarea unor variate forme de cooperare în producție cu alte țări. Un impuls decisiv au dat în acest sens înțelegerile la care s-a ajuns cu ocazia numeroaselor întîlniri ale tovarășului Nicolae Ceaușescu cu șefi de state și guverne de pe toate continentele. Ca urmare a unei asemenea orientări, România participă în prezent la realizarea a peste 200 de convenții multilaterale privind specializarea și cooperarea în producție, colaborarea tehnico-științifică, relațiile valutar-financiare și de credit, etc. încheiate între țările membre ale C.A.E.R., a ridicat și ridică în continuare importante obiective economice împreună cu statele vecine și lărgește sfera conlucrării bilaterale cu țările socialiste pentru deceniul anilor '80.

O extindere considerabilă a căpătat, de asemenea, participarea României, în condiții reciproc avantajoase, la înfăptuirea programelor naționale din țările în curs de dezvoltare. Astfel, pe baza contractelor de cooperare încheiate, întreprinderile românești participă — în 16 state din Asia și în 15 state din Africa — la lucrări de foraj petrolier ; valorificarea unor zăcăminte de cupru, minereu de fier și fosfați ; punerea în funcțiune a numeroase fabrici din industria constructoare de mașini, chimică și petrochimică, textilă, de prelucrare a lemnului, alimentară și a materialelor de construcții ; efectuarea de construcții civile (locuințe și edificii publice) ; dezvoltări de porturi și modernizarea transporturilor, organizarea de mari ferme agricole și lucrări de îmbunătățiri funciare etc. 17 000 de specialiști români sînt angajați în diferite acțiuni de asistență tehnică, acordată țărilor în curs de dezvoltare, iar 15 000 de tineri din aceste țări studiază și se specializează în România.

Experiența dobîndită în cadrul acțiunilor de cooperare a permis ridicarea acestora pe o treaptă superioară prin constituirea, în diferite țări din Asia, Africa și America Latină, a 27 de societăți mixte de producție și comercializare cu participare românească. Aceste societăți lucrează în domeniul industriei extractive, în construcția de mașini și chimie, în economia forestieră, în industria materialelor de construcții, în industria pielăriei, în domeniul agricol și în construcții. Amploarea pe care o ia prezența României pe piețele internaționale a determinat, totodată, constituirea a 27 de societăți mixte pentru comercializarea produselor noastre, în principal în țările capitaliste dezvoltate ; apariția primelor societăți mixte în domeniul consultingului, valorificării invențiilor și al tehnicii nucleare (în R.F. Germania, Franța și Anglia) ; înființarea de societăți mixte în domeniul transporturilor internaționale (în Iran, R.F. Germania, Italia, Franța, Anglia), a 5 bănci mixte (cu sediul în Franța, Anglia, R.F. Germania, Italia, și Egipt), a unei societăți mixte româno-americane de asigurări, ca și a unei societăți de asigurări cu participare româno-polono-ungaro-americană. În același timp, în legătură cu unele cerințe ale economiei naționale s-au constituit și în România societăți mixte de producție și comercializare cu participare străină (din S.U.A., Franța, R.F. Germania, Italia, Austria și Japonia), în domeniul construcțiilor de mașini și al chimiei, ca și o societate de transporturi maritime cu participare libiană.

Se poate afirmă că niciodată prezența întreprinderilor românești nu a fost atît de pregnant marcată și nu a implicat atît de numeroase și de complexe angajamente din Europa pînă în India, sau Sri Lanka, din Irak, Siria sau Iordania pînă în Congo, Gabon, Nigeria, Sudan sau Tanzania și din Egipt, Libia, Tunisia, Algeria sau Maroc pînă în Peru sau Mexic.

Expresie a treptei superioare pe care este ridicată economia națională, angrenarea tot mai adîncă a României în diviziunea mondială a muncii, transformată în factor puternic de accelerare a creșterii, a impus cu necesitate și participarea activă a țării noastre la întreaga viață a organizațiilor economice internaționale.

Aderarea la G.A.T.T., la Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare sau la Fondul Monetar Internațional — pentru a menționa cîteva exemple — a decurs, astfel, în în mod logic din întreaga politică promovată după Congresul al IX-lea al P.C.R. de extindere a colaborării economice a României cu toate statele lumii. Aceasta corespunde, de altfel, întregii politici externe românești care consideră că, într-o lume a interdependențelor universale, este necesar să fie întărite toate organizațiile internaționale capabile să contribuie la promovarea colaborării între state și națiuni egale în drepturi, la rezolvarea problemelor lumii contemporane și la consolidarea păcii. Este rațiunea în virtutea căreia România face astăzi parte din 80 de organizații internaționale guvernamentale și participă la activitatea a peste 700 de organizații negu-vernamentale.

În acest cadru conceptual, atenția principală este acordată Organizației Națiunilor Unite și instituțiilor specializate din sistemul acesteia, deoarece — așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — „Mai mult ca oricînd considerăm că nici o problemă internațională nu poate fi soluționată de cîteva țări, că problemele mari, care interesează colaborarea și pacea între popoare, pot fi soluționate numai cu participarea tuturor statelor lumii. Mai mult ca oricînd considerăm că țările mici și mijlocii trebuie să participe mai activ, să aibă un cuvînt mai greu în soluționarea marilor probleme internaționale“** [2]. Pe temeiul acestei orientări ferme, România s-a afirmat în ultimii 15 ani prin numeroase propuneri menite să deschidă căi noi de soluționare a problemelor „globale“ care se pun lumii de astăzi, propuneri care au întrunit largi adeziuni în opinia publică internațională și dintre care multe au devenit sursa inspiratoare a unor importante rezoluții adoptate în sistemul Națiunilor Unite.

Poziția militantă și principială a României în lupta pentru lichidarea subdezvoltării, accelerarea progresului țărilor în curs de dezvoltare și promovarea unei echitabile colaborări internaționale, pe baza unor programe concrete și coerente de acțiune pe termen lung, care să răspundă cerințelor cu adevărat fundamentale ale popoarelor, a contribuit la sporirea prestigiului său mondial — ilustrat pregnant, între altele, prin primirea unanimă în „grupul celor 77“, invitarea la activitatea mișcării nealiniaților și adîncul ecou pe care îl are concepția președintelui Nicolae Ceaușescu referitoare la căile de edificare a unei noi ordini economice și politice în lume.

Vasta rețea de relații economice bilaterale, ca și prezența în numeroase organisme economice cu caracter regional și universal au impus, firește, permanenta perfecționare a cadrului legislativ și instituțional care asigură participarea României la viața economică internațională.

Epoca de după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român reprezintă astfel epoca unor fertile căutări creatoare pentru construirea unui cadru juridic coerent și modern care să corespundă atît exigențelor contemporane ale comerțului internațional și cooperării internaționale în producție, cît și cerințelor de integrare organică a acestor activități în sistemul planului național unic, propriu orînduirii socialiste. Începutul făcut în această direcție în 1971 prin Legea cu privire la activitatea de comerț exterior și de cooperare economică și tehnico-științifică, continuat în 1972 prin Decretul privind constituirea, organizarea și funcționarea societăților mixte cu sediul în România —ambele cu evidente elemente novatoare în domeniul legislației socialiste — și dezvoltat ulterior prin numeroase acte normative adoptate în deceniul anilor '70, este întregit în momentul de față, prin aplicarea noului mecanism economico-financiar în activitatea de comerț exterior și elaborarea Codului general de comerț exterior al României care — ținînd seama de propriile tradiții juridice în materie, de uzanțele comerciale internaționale și de experiența întreprinderilor românești de comerț exterior — urmează să asigure cadrul juridic adecvat noilor exigențe ale relațiilor noastre economice externe, ca și cerințelor de a se asigura continua și eficienta lor extindere.

O intensă activitate a fost desfășurată, totodată, pentru perfecționarea cadrului juridic în care se desfășoară relațiile economice ale României cu diferitele state partenere (sute de acorduri bilaterale comerciale și de cooperare, acorduri sau

[2] **Nicolae Ceaușescu**, „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate“, vol. 9, București, 1974, p. 414—415.

15 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R.

convenţii pentru garantarea reciprocă a investiţiilor sau pentru evitarea dublei impuneri, acorduri privind transportul sau pescuitul etc.), tratate, acorduri şi convenţii cu diferite organizaţii economice regionale, ca şi pentru definirea condiţiilor de participare a României la numeroase convenţii internaţionale.

Pe plan instituţional, întreaga activitate practică la care ne-am referit a atras cu sine perfecţionarea profilului şi organizării celor aproape 50 de întreprinderi care lucrează astăzi în domeniul comerţului exterior şi al cooperării economice internaţionale, înfiinţarea şi extinderea activităţii Băncii Române de Comerţ Exterior, crearea de compartimente specializate de comerţ exterior şi cooperare în unităţile producătoare, reorganizarea pe baze noi a Camerei de Comerţ şi Industrie, ca şi a activităţii de studiere a pieţelor externe.

DIMENSIUNILE noi pe care le-a dobîndit participarea României la viaţa economică internaţională este rezultatul dezvoltării întregii economii naţionale, al politicii interne şi externe promovată consecvent de Partidul Comunist Român, al impulsurilor cutezătoare date de tovarăşul Nicolae Ceauşescu — a cărui energie novatoare a dinamizat activitatea în toate sferele vieţii noastre sociale. Bilanţul drumului parcurs în ultimii 15 ani este de natură să sporească încrederea poporului nostru în capacitatea sa de creaţie, în posibilitatea practică de a dobîndi în viitor noi realizări în dezvoltarea economico-socială a României.

Un rol central are în această privinţă dezvoltarea comerţului exterior în condiţii de înaltă eficienţă. Problemele care ni se pun în acest domeniu sînt, fără îndoială, complexe. Ele privesc, în primul rînd, îmbunătăţirea structurii exporturilor şi sporirea competitivităţii produselor româneşti prin ridicarea calităţii lor, adaptarea permanentă a producţiei şi metodelor de comercializare la exigenţele pieţelor externe, utilizarea cu maximă eficienţă a importurilor de materii prime prin dimensionarea lor la strictul necesar şi ridicarea gradului de prelucrare în industria naţională, respectarea strictă a clauzelor înscrise în contractele externe, realizarea unei balanţe comerciale excedentare în vederea echilibrării balanţei de plăţi. Complexitatea acestor sarcini este amplificată prin ascuţirea contradicţiilor şi a concurenţei de pe pieţele internaţionale ca urmare a crizei actualei ordini economice şi politice mondiale cu atît de grele consecinţe în domeniul materiilor prime, resurselor energetice, relaţiilor comerciale (marcate prin multiplicarea practicilor neoprotecţioniste) şi valutar-financiare etc.

În aceste împrejurări, realizarea sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R., pentru comerţul exterior al ţării, implică ridicarea pe o nouă treaptă, calitativ superioară, a activităţii de schimburi şi cooperare economică internaţională. Tocmai în direcţia acestei preocupări se înscriu şi măsurile luate în ultima vreme privind desfăşurarea activităţilor de import-export în concordanţă cu principiile noului mecanism economico-financiar.

Aşa cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, la recenta plenară lărgită a Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii, referindu-se la sarcinile de viitor ale comerţului exterior „**trebuie să luăm toate măsurile pentru a aşeza această activitate pe principii noi, economice, pentru a dezvolta exportul, activitatea de cooperare pe plan internaţional**".

Prin crearea premiselor pentru amplificarea în continuare a participării României la viaţa economică internaţională şi pentru ridicarea eficienţei comerţului exterior se creează totodată condiţiile sporirii contribuţiei pe care această importantă ramură a economiei naţionale o aduce la întreaga dezvoltare economico-socială a ţării, la marea operă de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.

Costin MURGESCU

Îmbunătăţirea sistemului de planificare

(Urmare din pag. 7)

ră profilul esenţial şi stadiul dezvoltării actualelor economii naţionale. Stadiul dezvoltării economice este un concept complex multilateral.[6]) Fără a mai vorbi de potenţialul şi structura economiei, de dinamică etc., se cere a fi luat în considerare **nivelul** forţelor de producţie. În acest fel se ajunge la fundamentarea conceptelor de ţară socialistă în curs de dezvoltare, sau cu nivel mediu, sau cu nivel înalt de dezvoltare, concepte care se disting printr-un înalt grad de operaţionalitate în practica relaţiilor economice şi politice internaţionale. Pe de altă parte, chiar dacă ne-am limita la criteriul relaţiilor de producţie, trebuie să avem în vedere că pe lîngă ţări capitaliste şi ţări socialiste, întîlnim în lumea contemporană un mare grup de ţări cu economie mixtă sau plurisectorială.

Viziunea partidului nostru cu privire la stadiile dezvoltării economiilor naţionale, este o concepţie novatoare, revoluţionară, ce permite atît combaterea ştiinţifică a teoriilor apologetice care caută să acrediteze ideea inutilităţii transformărilor revoluţionare în cele mai dezvoltate state capitaliste prin invocarea infiltrării şi dezvoltării automate a socialismului în interiorul lor, cît şi fundamentarea necesităţii accelerării restructurărilor revoluţionare în aceste ţări. În ceea ce priveşte ţările în curs de dezvoltare, concepţia preşedintelui Nicolae Ceauşescu şi exemplul viu, concret al României arată că subdezvoltarea nu este o fatalitate, că acest stadiu poate fi depăşit într-un timp istoriceşte scurt mergînd pe calea transformărilor revoluţionare, că decalajele faţă de ţările dezvoltate pot fi reduse treptat prin eforturi susţinute şi o politică de dirijare a acestora spre direcţiile principale.

3. Dezvoltarea inegală şi în salturi a economiilor naţionale a fost fundamentată de V.I. Lenin ca o lege ce acţionează stihinic, determinînd raporturile de forţe dintre principalele ţări imperialiste şi facilitînd ruperea din sistemul imperialist a verigilor sale mai slabe. În opera tovarăşului Nicolae Ceauşescu sînt puse în evidenţă, pe baza generalizării fenomenelor contemporane, noi aspecte calitative ale dezvoltării inegale şi în salturi strîns interferate cu problema stadiilor dezvoltării economice :

a) această lege acţionează nu numai în sfera raporturilor interimperialiste, ci şi în aceea mai vastă a întregii economii mondiale contemporane;

b) este vorba nu de o simplă extindere geografică a acţiunii acestei legi, ci de luarea în consideraţie a **decalajelor economice** care separă ţările aflate în stadii diferite de dezvoltare, ca problemă actuală a economiei mondiale contemporane;

c) trecerea la socialism a unor ţări rămase în urmă din punct de vedere economic nu numai că nu constituie o anomalie a istoriei, dar poate fi considerată un proces legic, această trecere — în forme diferite — reprezentînd calea sigură a mobilizării propriilor resurse şi utilizării lor raţionale în vederea depăşirii subdezvoltării în termene istorice cît mai restrînse. Tocmai perspectiva trecerii la socialism a unor ţări aflate actualmente în diferite stadii ale dezvoltării economice, inclusiv a celor cu o economie slab dezvoltată, evidenţiază că conceptele referitoare la ţări socialiste cu diferite nivele de dezvoltare economică vor avea o importanţă crescîndă în viitor;

d) dezvoltarea economică inegală şi chiar în salturi este valabilă inclusiv pentru evoluţia ţărilor socialiste, fiind condiţionată, pe de o parte, de efectele acţiunii anterioare ale legii respective pe care noua orînduire le moşteneşte, iar pe de altă parte, de necesitatea egalizării relative a nivelurilor economice ale ţărilor care izvorăşte din înseşi trăsăturile esenţiale ale noii societăţi. Evident, spre deosebire de condiţiile capitalismului, acţiunea acestei legi nu mai este stihinică, ci conştient dirijată, nu determină agravarea decalajelor dintre economiile naţionale, ci reducerea lor treptată, nu presupune cu necesitate dezvoltarea unor ţări pe seama altora şi confruntarea de interese, ci permite accelerarea dezvoltării celor mai rămase în urmă pe baza propriilor forţe şi a colaborării, întrajutorării şi armonizării intereselor tuturor statelor.

În concluzie considerăm că toate cele de mai sus demonstrează că teoria secretarului general al partidului nostru cu privire la stadiile dezvoltării economiei naţionale se înscrie la loc de cinste în tezaurul teoretic al partidului nostru, fiind totodată, o contribuţie de mare valoare la dezvoltarea creatoare a socialismului ştiinţific.

[6]) Este meritul secretarului general al partidului nostru de a fi arătat, îndeosebi la Conferinţa Naţională a P.C.R. din 1972, că definirea stadiului dezvoltării unei economii naţionale nu se poate rezuma la un singur indicator, ci trebuie să cuprindă un ansamblu de indicatori. Spre deosebire de economiştii burghezi care adesea se limitează la venitul naţional pe locuitor, economiştii români apelează la asemenea indicatori cum sînt venitul naţional total, structura pe ramuri a economiei naţionale, exprimată de ponderea acestora în produsul social total şi venitul naţional, distribuţia pe ramuri a populaţiei ocupate, nivelul productivităţii muncii, producţia industriei şi a ramurilor ei de bază pe locuitor, volumul comerţului exterior pe locuitor, cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare în total şi pe locuitor ş.a., care dau o imagine veridică asupra stadiului dezvoltării economiei unei ţări. Un element esenţial pentru aprecierea nivelului şi stadiului de dezvoltare economică a unei ţări îl constituie compararea indicatorilor menţionaţi mai sus cu cei din alte ţări, care evidenţiază similitudinile dintre ţările aflate în acelaşi stadiu, indiferent de orînduirea lor socială şi politică, precum şi decalajele care separă pe cele aflate pe trepte calitativ diferite. Este limpede că asemenea aprecieri şi analize comparative se pot efectua numai pe baza unei metodologii riguroase şi a teoriei ştiinţifice.

ÎNALTUL PRESTIGIU ÎN LUME AL ROMÂNIEI SOCIALISTE, AL PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU

„Noi vedem cu multă satisfacție că Republica Socialistă România este în prezent o țară care se dezvoltă în ritmuri rapide, are o industrie modernă, în permanentă ascensiune, și o agricultură cooperatistă bine organizată. Activitatea întregului vostru partid în frunte cu conducătorul său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, duce țara spre noi culmi înalte ale construcției socialiste".

LEONID ILICI BREJNEV

secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, președintele Prezidiului Sovietului Suprem al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste

„Rolul și participarea României în problemele internaționale sînt în mod eminent ilustrate de activitatea dinamică a prestigiosului său conducător, președintele Nicolae Ceaușescu. Întreaga lume este conștientă de contribuția sa unică la normalizarea relațiilor dintre state, la reglementarea conflictelor și disputelor internaționale prin negocieri între părțile implicate și instaurarea unui nou tip de relații între state".

KURT WALDHEIM

secretar general al Organizației Națiunilor Unite

„Un mare rol pentru dezvoltarea rodnică a colaborării noastre multilaterale o au, fără îndoială, întîlnirile și convorbirile noastre la nivel înalt, care, într-adevăr, au căpătat un caracter tradițional. Și cînd vorbesc de dezvoltarea dinamică a raporturilor între Republica Populară Bulgaria și Republica Socialistă România, între poporul bulgar și poporul român, cînd vorbesc de amplificarea și aprofundarea prieteniei și a colaborării noastre, doresc să subliniez, în mod clar, aportul însemnat la această operă importantă și nobilă a prietenului meu personal, tovarășul Nicolae Ceaușescu... Succesele dumneavoastră au trezit întotdeauna în noi sentimente de satisfacție și bucurie".

TODOR JIVKOV

prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria

„Aș dori să exprim respectul meu profund față de dezvoltarea remarcabilă din ultimii ani a țării dumneavoastră în domeniul politic, economic, industrial, precum și în cel cultural, pentru eforturile depuse de Excelența Voastră, domnule președinte, împreună cu întregul dumneavoastră popor, în vederea propășirii României".

HIROHITO

împăratul Japoniei

„De mult timp România este un membru activ al «Grupului celor 77», fiind o țară care ne-a dat mereu un ajutor foarte prețios în întreaga noastră activitate, ne-a obișnuit mereu cu ideea că este o țară pe care ne putem bizui în lupta pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale".

MAHMOUD MESTIRI

președintele „Grupului celor 77"

„În calitate de conducător al măreței sale țări, președintele Nicolae Ceaușescu nu numai că a asigurat un uriaș progres al României, dar și-a cucerit un rol de lider în întreaga comunitate internațională, ceea ce este remarcabil. El s-a dedicat conceptului potrivit căruia o națiune trebuie să fie suverană, integritatea sa teritorială trebuie să fie apărată, poporul său trebuie să fie independent".

JIMMY CARTER

președintele Statelor Unite ale Americii

„Partidul și guvernul român sînt autonome în elaborarea liniei politice de dezvoltare a țării și desfășoară o activitate internațională pe baza principiilor egalității depline și ale suveranității. Poporul român înaintează în mod accelerat, avînd obiective grandioase de perspectivă, menite să ridice țara, într-un viitor apropiat, la nivelul țărilor dezvoltate și, în primul rînd, înfăptuiește cu succes prevederile planului de dezvoltare economico-socială. Datorită activității susținute interne și externe desfășurate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, România, țară socialistă suverană, se dezvoltă și prosperă zi de zi ; crește tot mai mult prestigiul internațional al Republicii Socialiste România".

KIM IR SEN

secretar general al Comitetului Central al Partidului Muncii din Coreea, președintele Republicii Populare Democrate Coreene

„Acordăm o importanță deosebită politicii de independență națională, de dezvoltare socialistă și de cooperare internațională promovată de Republica Socialistă România. Toate acestea se datoresc conducerii dumneavoastră atît de lucide, precum și virtuților poporului român. Am putut să văd experiența dumneavoastră în domeniul agriculturii, al urbanismului și al culturii. Ceea ce am văzut confirmă impresiile pe care le avem, și anume că România socialistă este astăzi una dintre țările care pot să ne servească drept exemplu".

LEOPOLD SEDAR SENGHOR

președintele Republicii Senegal

„Hotărîrea unanimă a Prezidiului Consiliului Mondial al Păcii de a se conferi tovarășului Nicolae Ceaușescu «Medalia de aur a păcii» a fost determinată de prețuirea de care se bucură în cadrul mișcării mondiale pentru pace contribuția deosebită adusă de-a lungul întregii sale vieți la promovarea cauzei păcii și securității internaționale".

ROMESH CHANDRA

președintele Consiliului Mondial al Păcii

„Dacă această zi a independenței a venit acum este și datorită sprijinului pe care l-am primit de la prietenii și aliații noștri. În rîndul acestora se află îndeosebi România, țară care ne-a acordat un ajutor substanțial, materializat pe plan umanitar, politic, diplomatic și moral. Președintele Nicolae Ceaușescu, România s-au aflat mereu alături de poporul zimbabwe în lupta sa. Iată de ce doresc să folosesc acest prilej cînd sărbătorim momentul independenței pentru a spune poporului român și conducătorului său : «Vă mulțumim prieteni, vă mulțumim tovarăși de luptă ! Ați înfăptuit o operă minunată ! Victoria noastră este o victorie comună !»

ROBERT MUGABE

președintele Z.A.N.U. (P.F.), prim-ministru al Zimbabwe

„România a aplicat în construcția socialistă orientarea dezvoltării într-un ritm înalt a economiei naționale și a obținut realizări strălucite. Tocmai din această cauză ea se bucură de admirație și aprecieri elogioase din partea popoarelor, iar prestigiul ei internațional devine tot mai ridicat".

HUA GUOFENG

președintele Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, premierul Consiliului de Stat al Republicii Populare Chineze

„România socialistă se numără, de mai mulți ani, printre promotorii dezvoltării cooperării economice europene. Contribuția țării dv. la buna desfășurare a sesiunii C.E.E./O.N.U. din acest an a fost dintre cele mai valoroase. După cum se știe, președinția lucrărilor a fost încredințată României, ceea ce constituie, desigur, o expresie a înaltei prețuiri de care se bucură politica externă a țării dv., pusă cu consecvență în slujba destinderii și colaborării internaționale. O serie de inițiative și propuneri românești s-au concretizat în deciziile adoptate de sesiune. Dar, mai ales, România a adus o contribuție literalmente exemplară la menținerea și consolidarea bunelor auspicii de desfășurare a lucrărilor forumului nostru".

JANEZ STANOVNIK

secretar executiv al Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa

„Partidul, guvernul și poporul nostru urmăresc cu mare interes munca depusă de poporul României vecine, condusă de Partidul Comunist Român, în construirea societății socialiste. Cunoaștem și apreciem rezultatele dumneavoastră, ne bucură succesele obținute. Sîntem convinși că, în urma muncii creatoare, Republica Socialistă România va obține noi succese în domeniul industrializării țării, în mărirea producției agricole, în ridicarea nivelului de trai al poporului, ceea ce vă dorim din inimă".

JANOS KADAR

prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar

„România deține o poziție distinctă și joacă un rol semnificativ în afacerile mondiale. Personalitatea dumneavoastră, domnule președinte, ca om de stat de renume mondial cu experiență și influență, este larg recunoscută. Atît România cît și Marea Britanie doresc să slăbească încordarea și să îmbunătățească relațiile internaționale în Europa și în întreaga lume. Deși societățile noastre și sistemele de guvernămînt sînt foarte deosebite, avem multe interese comune, iar relațiile noastre bilaterale s-au dezvoltat remarcabil în cursul ultimilor 10 ani".

ELISABETA A II-A

regina Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord

„În lumea întreagă România este recunoscută și respectată de toți. Dacă astăzi România se bucură de o mare influență în lume, ceea ce face mîndria tuturor militanților Partidului Comunist Român, aceasta rezultă din fidelitatea dumneavoastră față de valorile pozitive atît de scumpe tuturor popoarelor — respectarea independenței, a libertății și intereselor legitime ale națiunilor —, se datorește voinței de cooperare cu toate popoarele, fără deosebire de culoare, religie sau naționalitate, contribuției active la salvgardarea păcii și cooperării internaționale, sprijinului acordat accelerării dezvoltării fiecărei țări".

AHMED SEKOU TOURÉ

secretar general al Partidului Democrat din Guineea, președintele Republicii Populare Revoluționare Guineea

„Aș vrea să manifest dorința Franței de a dezvolta în continuare relațiile sale cu România. Aceste relații au atins deja un nivel remarcabil. Franța și România au ales să-și bazeze dezvoltarea pe sisteme de valori diferite... Ele au dovedit totuși, de cincisprezece ani, că pot depăși aceste deosebiri pentru a restabili legăturile unei vechi prietenii, pentru a se angaja pe căile unei cooperări active. Franța și România au ajuns la stadiul în care au sentimentul solidarității și sînt în măsură să aducă o contribuție majoră la cauza destinderii și a păcii".

VALERY GISCARD D'ESTAING

președintele Republicii Franceze

„Clasa muncitoare din România a obținut mari succese sub conducerea Partidului Comunist Român, a secretarului său general, președintele Republicii Socialiste România, prietenul și tovarășul nostru Nicolae Ceaușescu. Ați construit o industrie socialistă modernă, cu care se mîndrește fiecare cetățean român. Și noi ne bucurăm foarte mult de aceste succese și vă felicităm din toată inima".

ERICH HONECKER

secretar general al Comitetului Central al Partidului Socialist Unit din Germania, președintele Consiliului de Stat al Republicii Democrate Germane

„De multă vreme, am o mare considerație pentru președintele Nicolae Ceaușescu și poziția sa în problemele de politică internațională. Discuțiile pe care le-am purtat au fost pentru mine deosebit de folositoare. Aceste contacte aduc o contribuție importantă la adîncirea relațiilor dintre cele două țări. La aceasta contribuie, în primul rînd, impulsurile pe care le-au dat dezvoltarea în cele mai diferite domenii ale relațiilor, dar și schimbul prețios de idei privind evenimentele actualității".

BRUNO KREISKY

cancelar federal al Republicii Austria

„Excelența Sa, președintele Republicii Socialiste România, este un om cu o mare putere de înțelegere a celuilalt în toate problemele care se discută, atît în privința problemelor economice, cît și a celor politice sau sociale. Președintele Republicii Socialiste România și-a cîștigat un deosebit prestigiu internațional, arătînd calea care trebuie să ducă la construirea unui pod peste distanțele care despart națiunile dezvoltate de țările în curs de dezvoltare".

FERDINAND MARCOS

președintele Republicii Filipine

„Îmi exprim convingerea că personalitatea conducătorilor politici sau de altă natură poate avea o acțiune determinantă asupra cursului evenimentelor. Această remarcă se aplică, fără îndoială, președintelui Nicolae Ceaușescu, a cărui acțiune personală a fost întotdeauna orientată către dialogul și înțelegerea reciprocă între popoare, a contribuit la amplificarea legăturilor cu țările occidentale și la asigurarea unei mai bune înțelegeri reciproce a problemelor noastre.

Atît la nivelul regional, cît și pe planul destinderii în Europa, contactele multiple inițiate de președintele Nicolae Ceaușescu au deschis o cale către o apropiere ce părea imposibil de conceput în urmă cu numai cîțiva ani".

WILFRIED MARTENS

primul ministru al Regatului Belgiei

O POLITICĂ EXTERNĂ DINAMICĂ, CU UN LARG ECOU PE PLAN INTERNAȚIONAL

DINAMISMUL și calitatea în continuă creștere, specifice întregii dezvoltări economice și sociale a României în perioada care s-a scurs de la Congresul al IX-lea al P.C.R., de cînd în fruntea partidului a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu — etapa cea mai rodnică din istoria poporului român — caracterizează și activitatea pe plan internațional a României, participarea sa constructivă la circuitul mondial de valori materiale și spirituale, la soluționarea problemelor fundamentale ale lumii contemporane.

Rolul determinant în imprimarea unor trăsături noi, superioare, care au dus la creșterea fără precedent a prestigiului țării noastre pe plan internațional, la sporirea continuă a numărului prietenilor ei pe toate meridianele globului, revine tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele României — continuator strălucit al celor mai nobile tradiții de luptă ale poporului român pentru progres și civilizație, pentru libertate, independență și pace.

Distingîndu-se printr-o prodigioasă activitate personală pe tărîmul relațiilor internaționale, prin clarviziune, luciditate și realism, tovarășul Nicolae Ceaușescu oferă un exemplu de investigare atentă, de studiere profundă și multilaterală a proceselor și fenomenelor noi ale dezvoltării vieții internaționale, punînd de fiecare dată în fața națiunii noastre socialiste, a tuturor popoarelor și forțelor iubitoare de pace și progres soluții teoretice și practice de cea mai mare însemnătate. Astăzi sînt binecunoscute și prețuite în lume contribuțiile de inestimabilă valoare teoretică și practică ale tovarășului Nicolae Ceaușescu la definirea și promovarea noilor principii de relații între state, pentru democratizarea vieții internaționale, soluționarea pe cale pașnică a tuturor problemelor deschise dintre state, edificarea unui sistem trainic de securitate și cooperare în Europa, efectuarea unor pași efectivi pe calea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, făurirea unei noi ordini economice și politice internaționale ș.a.

Atrăgînd atenția că în viața internațională se confruntă două tendințe, două linii politice diametral opuse — politica imperialistă, colonialistă, de dominație și asuprire, de forță și dictat, de consolidare și reîmpărțire a zonelor de influență care pun în pericol pacea, și politica de independență națională, de progres social, de destindere și pace —, că asistăm la accentuarea încordării între diferite state și grupări de state, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că **„este necesar, mai mult ca oricînd, să fie întărită colaborarea și solidaritatea tuturor forțelor progresiste, antiimperialiste, să se facă totul pentru oprirea cursului spre război rece, spre noi războaie, pentru soluționarea tuturor problemelor litigioase dintre state numai și numai pe calea tratativelor, pornind de la principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale a fiecărei națiuni, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța".**

În spiritul acestei ample viziuni, România socialistă dezvoltă constant și pe deplin constructiv o largă colaborare cu toate statele, participă activ la soluționarea marilor probleme care confruntă omenirea.

REALIZAREA securității și păcii în Europa, continentul pe care există cea mai mare densitate de arme și trupe și unde se află față în față cele două blocuri militare opuse (reprezintă unul din principalele obiective ale politicii externe a României. Contribuția românească la pregătirea și desfășurarea Conferinței din 1975 pentru securitate și cooperare în Europa — materializată prin valoroase inițiative și contribuții, atît în ceea ce privește problemele de procedură și organizare, cît și formularea Actului final de la Helsinki, îndeosebi în componentele principiilor, aplicarea practică a acestora, aspectele militare ale securității, cooperarea economică și tehnico-științifică, cooperarea în domeniile culturii, educației, contactelor umane, în problemele mediului și urmărilor conferinței — este astăzi larg cunoscută și prețuită.

În anii care au urmat Conferinței de la Helsinki, România s-a evidențiat prin noi inițiative și propuneri, reprezentanții săi participînd activ la reuniunea general-europeană de la Belgrad, din 1977, la întîlnirea de la Bonn pentru pregătirea „Forumului științific european" și la lucrările acestuia, la reuniunea de experți, de la Montreux, consacrată examinării și elaborării unei metode de reglementare pașnică a diferendelor, la reuniunea de la La Valletta dedicată cooperării în regiunea Mediteranei ș.a.

România consideră, însă, că, în ansamblu, s-a făcut încă puțin pentru înfăptuirea prevederilor înscrise în Actul final de la Helsinki. În plus, în Europa persistă o serie de factori negativi care împietează asupra climatului politic general. De aceea, țara noastră apreciază că trebuie să se acționeze cu mai multă fermitate împotriva factorilor negativi care mai există în viața continentului, a forțelor ce se opun cursului de destindere, care încearcă să semene vrajbă și neîncredere între popoare, să împiedice colaborarea și înțelegerea în Europa și în întreaga lume. Apare necesar să fie intensificate eforturile în direcția dezvoltării unei largi și neîngrădite colaborări între toate țările europene, înlăturîndu-se practicile și barierele discriminatorii care mai afectează cooperarea intereuropeană, să fie extinse acțiunile pentru lărgirea relațiilor în domeniul învățămîntului și științei, pentru intensificarea schimburilor cultural-artistice, care pot contribui la mai buna cunoaștere între națiuni, la apropierea popoarelor de pe continent, la instaurarea unui climat de stimă și prețuire reciprocă.

În același timp, președintele Nicolae Ceaușescu a subliniat în repetate rînduri necesitatea de a se acționa pentru adoptarea unor măsuri concrete de dezangajare militară, pentru a opri amplasarea de noi rachete și arme nucleare în Europa, pentru retragerea trupelor de pe teritorii străine în interiorul granițelor naționale, precum și pentru reducerea efectivelor armate și armamentelor fiecărui stat, pentru diminuarea cheltuielilor militare. Împreună cu celelalte țări socialiste, România s-a pronunțat și se pronunță pentru desființarea concomitentă a blocurilor militare din Europa — atît a N.A.T.O., cît și a Tratatului de la Varșovia. Deosebit de utile ar fi, după cum apreciază tovarășul Nicolae Ceaușescu, organizarea unei conferințe speciale pentru dezangajare militară și dezarmare în Europa și încheierea unui tratat european de renunțare la forță și la amenințare cu forța, de nefolosire a armelor nucleare și clasice, ceea ce ar avea o puternică semnificație politică, demonstrînd posibilitatea ajungerii la înțelegeri concrete pentru înfăptuirea aspirațiilor popoarelor de a trăi într-o lume a păcii și securității.

O mare importanță are, totodată, urgentarea ajungerii la un acord în cadrul negocierilor de la Viena pentru reducerea efectivelor militare și a armamentelor în Europa centrală, ceea ce ar avea o influență pozitivă pentru crearea unui climat de încredere și destindere. Este necesar, de asemenea, apreciază România, ca statele N.A.T.O. să renunțe sau să amîne punerea în aplicare a hotărîrii lor privind producerea și amplasarea în Europa occidentală a unor noi arme racheto-nucleare cu rază medie de acțiune și să treacă la negocieri pentru reducerea înarmărilor.

LA INDICAȚIILE tovarășului Nicolae Ceaușescu, România acordă o deosebită atenție pregătirii reuniunii de la Madrid, din toamna acestui an, a statelor semnatare ale Actului final, considerînd că trebuie făcut totul ca la această reuniune să se ajungă la măsuri concrete de înfăptuire a securității, destinderii și păcii pe continentul european. Este timpul, totodată, să se materializeze una din propunerile României și altor țări socialiste și anume aceea de a se crea un mecanism permanent al tuturor statelor participante la Conferința europeană, organism care, pe baza unor reguli și proceduri democratice, să faciliteze aplicarea în viață a măsurilor convenite.

În aceeași sferă de preocupări, președintele Nicolae Ceaușescu consideră că prezintă o mare importanță să se convină organizarea, pînă în anul 1984, a unei noi conferințe pentru securitatea europeană, la nivelul șefilor de state și guverne.

Fidelă ideii că o importantă contribuție la înfăptuirea securității pe con-

15 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R.

ținînd o poate avea crearea unor zone de înțelegere și pace, România extinde continuu relațiile de prietenie și colaborare cu țările din Balcani, considerînd că întărirea colaborării între acestea intensificarea cooperării bi și multilaterale în probleme de interes comun, sînt de natură să contribuie la transformarea regiunii într-o zonă a păcii și bunei vecinătăți, a încrederii și colaborării reciproc avantajoase, ca parte componentă a securității și colaborării în Europa.

Întrucît consideră că pe primul plan al luptei pentru înfăptuirea securității internaționale, trebuie să se afle măsuri practice de dezangajare militară, de dezarmare, România a elaborat încă în 1974, la inițiativa și sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, un program unitar și cuprinzător de acțiune pentru dezarmare care și-a găsit materializarea în documentul „Poziția României în problemele dezarmării, în primul rînd ale dezarmării nucleare și în instaurarea unei păci trainice în lume", prezentat la O.N.U. în 1975 și, în continuare, în documentul „Poziția și propunerile României în vederea trecerii la măsuri efective de dezarmare", prezentat la sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării. Documentul prezentat sesiunii speciale, care a fost difuzat ca document oficial al Adunării Generale și încorporat sau reflectat în cele patru secțiuni ale Documentului final al sesiunii, cuprinde mai multe propuneri dintre care de cea mai mare importanță ar fi reducerea cheltuielilor militare cu cel puțin 10% pînă în 1985, din sumele economisite pe această cale alocîndu-se 50% pentru satisfacerea nevoilor sociale din fiecare țară, iar 50% pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare.

În acest spirit, România a luat deja unele măsuri concrete în această privință, reducînd cheltuielile militare din bugetele anilor 1979 și 1980 în vederea sporirii alocațiilor pentru copii.

După ce a 34-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. a adoptat rezoluția inițiată de România cu privire la înghețarea și reducerea bugetelor militare, o nouă inițiativă românească a căpătat recunoașterea internațională. Comisia O.N.U. pentru dezarmare a adoptat recent proiectul de Declarație privind cel de-al doilea deceniu al dezarmării, proiect care are la bază propunerile de acțiune cuprinse în documentul de lucru intitulat „Înghețarea și reducerea bugetelor militare", rod al unei inițiative a României și Suediei.

Înțelegînd că dezarmarea este un proces complex, de durată, România apreciază că o mare importanță ar avea trecerea la adoptarea unor măsuri parțiale, cum ar fi lichidarea bazelor militare străine, retragerea în interiorul frontierelor naționale a tuturor trupelor și armamentelor, reducerea treptată a armatelor naționale, desființarea blocurilor militare, măsuri care duc la întărirea încrederii între state și ar permite trecerea la dezarmarea generală și totală.

În situația internațională de azi, în condițiile existenței unor probleme deosebit de complexe, cînd orice conflict nu poate duce decît la încordarea atmosferei politice generale, apare mai necesar ca oricînd să se facă totul pentru soluționarea oricărui conflict numai pe calea tratativelor, pentru evitarea izbucnirii altora noi, pentru normalizarea relațiilor dintre toate statele. În acest scop, este necesar să fie respectate normele de drept internațional unanim recunoscute, să se dea dovadă de reținere și moderație în soluționarea diferitelor probleme, să nu se recurgă la nici un fel de acțiuni care pot să ducă la încordare, la înrăutățirea vieții internaționale. De altfel, sesiunea Adunării Generale a O.N.U. din 1979 a adoptat două rezoluții extrem de importante inițiate de România ; una referitoare la reglementarea prin mijloace pașnice a diferendelor dintre state, iar a doua cu privire la consolidarea bunei vecinătăți între state. Documentele respective fac apel la toate statele să-și rezolve prin mijloace exclusiv pașnice diferendele dintre ele, în conformitate cu Carta O.N.U., să promoveze buna vecinătate în relațiile lor cu celelalte state, să participe activ la elaborarea unei Declarații a Adunării Generale a O.N.U. cu privire la reglementarea diferendelor internaționale numai prin mijloace pașnice etc., urmînd ca asupra acestor probleme să se discute, în continuare, la cea de-a 35-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., anul acesta.

REFERITOR la edificarea unei noi ordini economice internaționale, puțini sînt astăzi în lume cei ce nu asociază această nouă categorie României, tovarășului Nicolae Ceaușescu, și aceasta pentru că pretutindeni este recunoscută și prețuită intensa activitate teoretică și practică a președintelui României, contribuțiile sale de incontestabilă valoare și originalitate la elaborarea și dezvoltarea conceptului noii ordini economice internaționale, la conturarea căilor ce trebuie urmate pentru instaurarea ei reală. Concepțiile românești sînt sintetizate în documentul „Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale", difuzat ca Declarație la cea de-a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. din 1975, Mesajul adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu celei de-a V-a Conferințe U.N.C.T.A.D. de la Manila, din mai 1979, precum și în alte numeroase luări de poziție de către România.

În prezent, România acordă o mare importanță pregătirii temeinice a sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrată problemelor subdezvoltării și noii ordini economice internaționale, proclamării celui de-al treilea deceniu al dezvoltării și adoptării strategiei internaționale pentru acest deceniu. În concepția românească această sesiune trebuie să adopte un document clar, angajant pentru toate statele și organismele internaționale, să definească principiile, orientările și căile pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unor relații economice internaționale de tip nou, bazate pe deplină egalitate și echitate, să se refere la un ansamblu coerent de măsuri concrete și eficiente, legate între ele, în toate sectoarele și domeniile de dezvoltare, care să servească drept cadru pentru eforturile naționale și internaționale de dezvoltare economică și socială a ansamblului comunității internaționale.

Președintele României socialiste a

George MARIN

(Continuare în pag. 27)

● ÎN PERIOADA CARE A TRECUT DE LA CONGRESUL AL IX-LEA, LEGĂTURILE INTERNAȚIONALE ALE ROMÂNIEI SOCIALISTE S-AU EXTINS DUPĂ CUM URMEAZĂ :

RELAȚII DIPLOMATICE — de la 68 la 137 țări.
RELAȚII ECONOMICE — de la 98 la 143 țări.
RELAȚII CULTURALE — de la 24 la 100 pe bază de acorduri, numărul total fiind în prezent de 140 țări.

● În acești ani, tovarășul Nicolae Ceaușescu a întreprins 159 de vizite în 71 de țări ale lumii, **iar România a fost vizitată de șefi de stat și de guvern din** 64 de țări, numărul total al acestor vizite ridicîndu-se la 138.

● Cu prilejul întîlnirilor la nivel înalt au fost semnate : 19 TRATATE DE PRIETENIE ȘI COOPERARE, 36 DECLARAȚII SOLEMNE COMUNE, 32 DECLARAȚII COMUNE CU 25 DE ȚĂRI.

● Tovarășul Nicolae Ceaușescu a efectuat 76 vizite oficiale de prietenie în ȚĂRILE SOCIALISTE **și a primit în România** 47 de vizite ale conducătorilor de partid și de stat din țările socialiste, **cu aceste ocazii semnîndu-se la cel mai înalt nivel** 15 declarații bilaterale, 73 comunicate comune, comunicate, acorduri de colaborare pe termen lung, protocoale și alte documente de colaborare **semnate la diferite nivele.**

● Șeful statului român a întreprins vizite în 41 ȚĂRI ÎN CURS DE DEZVOLTARE **din Africa, America Latină, Asia și Orientul Mijlociu, avînd numeroase contacte cu șefi de stat și guvern, cu lideri ai partidelor politice și ai mișcărilor de eliberare națională.**

● România este din februarie 1976 membră a „GRUPULUI CELOR 77" **din care fac parte 119 țări în curs de dezvoltare și, pe baza hotărîrii adoptate la reuniunea de la Colombo din august 1976, participă ca invitată la activitățile** MIȘCĂRII ȚĂRILOR NEALINIATE.

● România face parte din circa 80 organizații internaționale guvernamentale **și participă la activitatea a peste** 700 de organizații neguvernamentale.

Dovadă a înaltei prețuiri și considerații de care se bucură în lume, în acest interval de 15 ani tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU

— **a primit peste** 60 de ordine și medalii, înalte distincții străine, **din partea altor șefi de state și a unor renumite organizații internaționale**

— **a fost numit** cetățean de onoare sau oaspete de onoare al mai multor orașe **din țările vizitate (Ankara, Lusaka, Caracas, Bogota, Lima, Atena, Belgrad, Bari etc.)**

— **a primit** titlul de „Doctor honoris causa" **din partea a** 9 universități **de pe toate continentele.**

În această perioadă în străinătate au fost publicate 76 de volume, tipărite în 19 limbi, **din operele tovarășului Nicolae Ceaușescu.**

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

PERSPECTIVA SOCIALISTĂ A ŢĂRII ÎN CONCEPŢIA UNOR GÎNDITORI TRANSILVĂNENI

FRUNTAŞ al mişcării socialiste şi sindicale din Transilvania şi, deopotrivă, publicist de talent — Ioan Creţu, a evidenţiat grelele condiţii în care trăiau şi munceau clasele asuprite în imperiul habsburgic, participînd la organizarea mişcărilor muncitoreşti şi ţărăneşti transilvănene. El a fost preocupat, în acelaşi timp, de soarta tuturor românilor, indiferent de graniţele politice vremelnice care-i despărţeau la începutul secolului nostru ; prin activitatea şi scrisul său a contribuit astfel la cunoaşterea reciprocă a socialiştilor români de pe ambele versante ale Carpaţilor.

Ioan Creţu a întreţinut legături strînse cu presa socialistă şi fruntaşii mişcării socialiste din România, descriind condiţiile grele ale mişcării socialiste româneşti transilvănene ca şi condiţiile grele în care trăia populaţia românească din imperiul dualist austro-ungar. Într-o corespondenţă pe care a trimis-o în 1910 „României Muncitoare" militantul socialist transilvănean arăta că „Autorităţile... reacţionare şi şoviniste nu văd cu ochi buni că se deşteaptă şi poporul român şi că apucă adevărata cale. Astfel în anii din urmă au oprit un Congres ce avea să se ţină acum trei ani la Arad, iar în anul trecut au oprit pe cel de la Sibiu, care, totuşi, s-a ţinut şi fără voia poliţiei". [1]) Cu o altă ocazie, la Congresul din 1907 al secţiei române al P.S.D. din Ungaria, ţinut la Timişoara, adresîndu-se lui I. C. Frimu, aflat acolo, Ioan Creţu îi spunea : „Ţie, tovarăşe din România, îţi ziceam : spune fraţilor din România că nu trăim într-o mult lăudată ţară a libertăţilor, ci... a sugrumării şi apăsării. Spune fraţilor că stăm înaintea luptei crîncene..., spune tovarăşilor că simţim cu voi, sîntem cu voi" [2]).

Ioan Creţu a urmărit atent mişcarea socialistă, mişcarea grevistă şi succesele conducătorilor mişcării socialiste de peste Carpaţi. Astfel în articolul „Mişcarea sindicală şi social-democrată din România", apărut în „Adevărul" din 9 septembrie 1906 el făcea cunoscută activitatea „genialului sociolog C. Dobrogeanu Gherea, a profesorului I Cantacuzino, a Ecaterinei Arbore în organizarea de conferinţe ştiinţifice", referindu-se, de asemenea, la succesele cercului „România muncitoare", ale mişcărilor greviste din Bucureşti, Galaţi şi alte oraşe. Scriind astfel, I. Creţu urmărea să impulsioneze mişcarea socialistă românească din Transilvania. „Muncitorimea română din Ungaria, scria el, să ia aminte că tovarăşii lor de suferinţă din România se mişcă, se organizează, se pregătesc neîncetat la lupta cea din urmă pentru înfăptuirea măreţului ideal : desfiinţarea domniei de clasă. unde va domni pacea şi fericirea pentru toţi" [3]).

În articolele şi corespondenţele scrise în „Adevărul", „România Muncitoare" ş.a. sau în conferinţele ţinute în faţa muncitorilor, cuvîntările la congresele şi conferinţele Secţiei române a P.D.S. din Ungaria sau conferinţe sindicale, Ioan Creţu a încercat — după posibilităţile create de condiţiile de atunci — să se conducă după învăţătura lui Marx pe care-l considera dascălul proletariatului de pretutindeni. El a preluat în propaganda sa scrisă şi orală multe elemente de la C. Dobrogeanu-Gherea. Procedînd astfel transilvăneanul demonstra, odată mai mult, că atît pentru România cît şi pentru Transilvania de la începutul secolului nostru socialismul nu era o plantă exotică, avea condiţii de dezvoltare generate de situaţia internă. „Socialismul este o plantă exotică şi nu-şi are raţiunea de a fi în România !... Aşa strigău advocaţii, filozofii, economiştii şi toată banda burgheză — arăta I. Creţu. Şi iată că Socialismul, socotit înmormîntat, apare la lumina zilei mai măreţ, mai puternic, cum nu se putea altfel" [4]). Exploatarea capitalistă — pe de o parte capitaliştii stăpîni pe tot ceea ce se producea, iar pe de altă parte desmoşteniţi, de tot ceea ce produceau — exista pe ambele versante ale Carpaţilor româneşti ; exista deci teren pentru mişcarea şi teoria socialistă. Ioan Creţu arăta astfel că „Starea de azi e cea mai zbuciumată din cîte ne descrie istoria, nemulţumirile şi protestările se aud pretutindeni. Cruzimile şi nedreptăţile de tot soiul se ţin lanţ. O luptă puternică se încinge din ce în ce. Este lupta dezmoştenitului, nedreptăţitului contra asupritorului... Astăzi, cînd în întreaga lume bîntuie lupta între capital şi muncă, datoria ne porunceşte să luptăm şi noi pentru a ne pretinde dreptul la viaţă" [5]).

Ioan Creţu a urmărit în publicistica sa să realizeze o analiză profundă şi concretă a cauzelor care generau necesitatea mişcării socialiste şi a luptei acesteia pentru

FIŞE

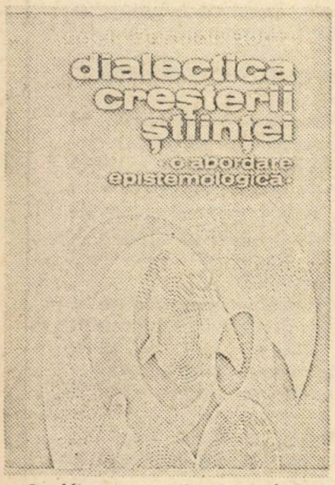

● *Afirmarea ştiinţei ca factor de bază al progresului economico-social este nemijlocit legată de o particularitate pe care acest important domeniu de activitate umană a dobîndit-o în zilele noastre : reducerea ciclului de la descoperire la aplicarea sa în practică. În aceste condiţii, cercetarea mecanismului intern al dezvoltării ştiinţei — chiar şi dintr-o perspectivă aparent abstractă cum o realizează* Angela Busuioc Botez *în lucrarea* „DIALECTICA CREŞTERII ŞTIINŢEI" *publicată de curînd la* „Editura Academiei", *nu are o funcţie strict academică ; dimpotrivă, ea permite o mai bună fundamentare a strategiilor de dezvoltare a ştiinţei. În aceeaşi măsură o asemenea abordare, în cazul de faţă din optică epistemologică, se înscrie ca o parte a procesului complex şi multidisciplinar de elucidare a impactului ştiinţei asupra dezvoltării sociale. Lucrarea menţionată analizează dialectica dezvoltării ştiinţei îndeosebi, sub aspectul logicii şi al psihologiei descoperirii ştiinţifice. Totodată, în volum este analizat modelul materialist-dialectic al dezvoltării ştiinţei, sînt desprinse semnificaţiile şi implicaţiile conceptului de revoluţie tehnico-ştiinţifică pentru actuala etapă a construcţiei socialiste în ţara noastră.*

Dezvoltarea societăţii socialiste

● *În procesul fundamentării ştiinţifice a planificării şi conducerii economiei, determinarea riguroasă a stadiilor de dezvoltare a societăţii socialiste — proces în care teoria economică joacă un rol de prim plan — constituie o problemă deosebit de însemnată. Datorită diversităţii formelor pe care le îmbracă astăzi socialismul în lume, aceasta sarcină se vădeşte însă a fi deosebit de complexă, opinează* Kodaj Milan *în articolul* „Vseobecne politicko — ekonomike problemy rozvinuteho socialismu" *(Probleme economice generale ale socialismului dezvoltat) publicat în numărul 4/1980 al revistei* EKONOMICKY CASOPIS. *Aşa cum subliniază autorul dificultatea amintită nu are însă un caracter abstract-teoretic ; ea decurge din necesitatea de a îmbina, într-o structură conceptuală unitară, elemente generale ce caracterizează dezvoltarea societăţii socialiste cu particularităţile ce izvorăsc din procesul real al edificării noii orînduiri în fiecare ţară. În această perspectivă, afirmă K.H., o sarcină prioritară a cercetării economice este aceea de a stabili cît mai nuanţat criteriile care stau la baza determinării stadiilor de dezvoltare.*

Populaţia agricolă a Franţei

● *Populaţia ocupată în agricultură, în Franţa, se află în descreştere. În condiţiile menţinerii actualelor structuri ea va reprezenta — potrivit datelor prezentate de* Edouard Valette *în articolul* „L'emploi agricole en France et ses perspectives" *publicat în revista* „L'AGRICULTURE D'ENTREPRISE" *şi reluat de* „Problemès economiques" *(numărul din 7 mai 1980) — în anul 1990 circa 5% din populaţia activă a ţării. Diminuarea efectivă a populaţiei din acest sector important al economiei — proces care potrivit părerilor exprimate de autor accentuează pericolul ca o parte însemnată a suprafeţei agricole să rămînă neexploatată — are cauze complexe. Investigaţii întreprinse asupra acestei populaţii, subliniază E.V., au pus în evidenţă un accentuat fenomen de îmbătrînire ; grupa cea mai numeroasă de populaţie se situează între 50 şi 60 de ani şi acest proces de îmbătrînire se va accentua. Pe de altă parte, decalajul între grupa de populaţie care iese din activitate şi cea activă încă este important (la acestea se adaugă şi unele caracteristici sociodemografice par-*

lichidarea capitalismului și înlocuirea lui cu o nouă orînduire mai bună, mai dreaptă. În articolele militantului amintit se găsesc astfel analize teoretice ale relațiilor de producție capitaliste, numeroase elemente de critică a unor teorii burgheze care făceau apologia capitalismului – investigații remarcabile pentru acea vreme, pentru condițiile în care a trăit și activat I. Crețu. În lumina teoriei marxiste, socialistul transilvănean a demonstrat că orînduirea capitalistă nu este veșnică, că ea generează mizerie, ignoranță, exploatarea celor mulți de către cei puțini, avuți, generează ură de rasă, învrăjbirea între popoare și naționalități, crize, șomaj, etc. La baza relelor – arăta militantul socialist se află faptul că cei ce produc nu sînt proprietari ai uneltelor de muncă. „Economiștii socialiști – scria el reproducînd din „Carte de citire socialistă" apărută la Ploiești în 1896 – au cercetat care este cauza boalei sociale, cauza sărăciei pe pămînt. Această boală au găsit-o că stă în faptul că cel ce produce nu este stăpîn pe unealta de muncă" [6]).

Ioan Crețu arăta că economiștii burghezi – în reaua lor credință – susțineau că socialiștii sînt împotriva mijloacelor de producție și nu împotriva relațiilor de producție capitaliste. Combătînd asemenea elucubrații burgheze, Ioan Crețu reproducea din cartea socialistă amintită : „Mai întîi ce este capitalul? Capitalul – în economia politică, chiar în cea burgheză, nu se înțelege numai banii, ci tot ce servă la producțiune, și în general tocmai mijloacele de producțiune, mașini și unelte. Cum ar fi socialismul contra mașinilor ?". Ioan Crețu înțelegea că socialiștii nu combat mijloacele de producție în care se materializează capitalul, ci doar relațiile de producție care se stabilesc cu privire la aceste mijloace de producție : „Înțelepții (economiștii burghezi – n.n.)... au confundat chipul de stăpînire al capitalului cu însuși capitalul ; în adevăr, socialismul combate clasa care stăpînește capitalul sub toate formele lui, tocmai fiindcă îl stăpînește individual. Socialismul este doar contra clasei stăpînitoare, care stăpînește capitalul și el cere : „capitalul să fie colectiv".

În concepția lui Ioan Crețu socialiștii sînt împotriva modului de stăpînire individuală a capitalului, adică împotriva relațiilor de producție capitaliste pentru că în cadrul acestora poporul, muncitorii, suferă o cruntă exploatare, adeseori salariul este „scoborît sub strictul necesar", munca este excesivă, armata de rezervă a muncitorimei este cu sutele de mii aruncată afară din fabrici din cauza „supraproducției". În cadrul relațiilor capitaliste „muncitorimea, poporul zace în cea mai neagră mizerie ca să susție o clasă de paraziți, trîntori ai societății care se îngrijesc ca... poporul să fie în ignoranță, că odată poporul luminat, s-a isprăvit cu domnia de clasă" [7]).

În organizarea socială capitalistă nu numai mijloacele de producție – susține socialistul român – sînt subordonate scopului burgheziei. Justiția, școala, religia, presa, armata, poliția etc. servesc aceleiași burghezii, care-i exploatează și asuprește pe cei ce muncesc, indiferent de naționalitate. „Cu toții – subliniază I. Crețu – suferim aceleași nedreptăți sociale fără deosebire de naționalitate. Exploatîndu-i pe cei ce muncesc din Transilvania, indiferent de naționalitate, și consecințele în rîndurile maselor sînt aceleași. Exemplificînd, el arăta că, datorită aceleiași mizerii, atît ungurii cît și românii din Transilvania de la sfîrșitul secolului trecut și începutul secolului nostru emigrară cu sutele de mii în America, unde erau însă supuși tot unei exploatări nemiloase.

Demonstrînd necesitatea dispariției orînduirii capitaliste Ioan Crețu a pornit de la concluziile socialismului științific despre caracterul istoric al acestei orînduiri și despre inevitabilitatea instaurării societății socialiste. El arăta că cei ce muncesc, iluminați de socialismul științific vor „lupta pentru transformarea societății vitrege într-o societate unde va domni pacea și fericirea". Locul nedreptei alcătuiri sociale capitaliste care nu mai corespunde vremurilor, sublinia cu altă ocazie, va fi luat de o societate mai corespunde vremurilor, sublinia el trăim, unde să nu mai fie bogați și săraci, stăpîni și stăpîniți, unde să se poată bucura fiecare de roadele muncii sale, unde să domnească dreptatea și fericirea pentru toți" [8]).

Toader IONESCU
Cluj-Napoca

[1]) România Muncitoare, 4 iulie 1907
[2]) „Adevărul" 13 ianuarie 1907
[3]) Presa muncitorească și socialistă din România, vol. II, 1900—1921, P.I., 1900—1907 p. 603.
[4]) Idem, p. 607.
[5]) Ioan Crețu, Rolul Românilor, citat după Presa muncitorească și socialistă din România, vol. II, 1900—1921, P.I. p. 595.
[6]) I. Crețu „Proprietate colectivă" loc. cit., p. 593.
[7]) Ioan Crețu, „Lumea muncitoare", loc. cit. p.599.
[8]) I. Crețu, Rolul Românilor", loc. cit. p. 596

ticulare: circa 10% din conducătorii de exploatări agricole sînt femei, procentul de celibatari este net superior mediei pe țară precum și existența unei părți importante a populației care are statut dublu – de agricultori și de muncitori industriali. Ori toate aceste tendințe, arată E.V., influențează desfășurarea activității din agricultura franceză, rezultatele de aici.

Pentru a diminua asemenea efecte defavorabile asupra agriculturii franceze, asupra economiei în general, măsurile vizate susține autorul trebuie să pornească de la înșeși aceste realități. Un loc prioritar ar reveni astfel susținerii persoanelor cu statut dublu, prin reducerea corespunzătoare a timpului de muncă prestat de această categorie de populație în industrie deopotrivă cu atragerea mai largă spre profesiuni agricole a tinerilor care nu provin din mediul rural.

Diversificare

● *Statisticile internaționale pun în evidență faptul că țările în curs de dezvoltare dețin ponderea cea mai mare în exportul mondial de produse primare ; în cadrul acestora, un grup aparte îl constituie țările al căror export este bazat în principal pe resurse minerale (mai puțin cele exportatoare de petrol). Ce efecte are existența unor asemenea bogate resurse minerale – disponibilitate naturală care în general poate influența favorabil progresul economiilor naționale asupra structurilor economice – asupra eficienței economice ? se întreabă* Gobind T. Nankani *în articolul* „Development problems of nonfuel minerals exporting countries" *(Probleme ale dezvoltării în țări exportatoare de substanțe minerale, mai puțin combustibil) publicat în volumul 17 nr. 1/1980 al revistei* „FINANCE AND DEVELOPMENT". *Aceste țări, opinează autorul, împart avantajul deținerii unui sector minier puternic, ale cărui venituri pot susține investiții și în alte sectoare ale economiei, cu dependența de resurse epuizabile.*

Experiența unor țări cuprinse în această categorie (Bolivia, Chile, Guineea, Peru, Maroc etc.) permite evidențierea unor trăsături comune. Astfel, dezvoltarea exclusivă a sectorului minier – domeniu care, între altele, se vădește un mare consumator de energie și capital, – afectează, de regulă, dezvoltarea agriculturii ca și posibilitățile de diversificare a exportului. Tocmai de aceea, susține autorul, aceste țări au tendința să investească mai puțin în agricultură și, corespunzător, să cheltuiască mai mult, în principal din veniturile obținute prin vînzarea de produse miniere, pentru cumpărarea de produse agricole. Pe de altă parte, afirmă G.T.N., țările cu economii orientate exclusiv spre valorificarea rezervelor minerale proprii prezintă însemnate decalaje în ce privește veniturile populației vădind și un șomaj accentuat. În acest cadru, un obiectiv important în strategia de dezvoltare îl constituie o cît mai judicioasă orientare a veniturilor obținute prin vînzarea produselor miniere spre dezvoltarea tuturor sectoarelor economiei, și îndeosebi a celor prelucrătoare.

FIȘE

Sturionii

● *La* Editura Ceres *a fost tipărită recent lucrarea* „STURIONII, BIOLOGIE, STURIONICULTURĂ ȘI AMENAJĂRI STURIONICOLE" *semnată dr.* Gheorghe I. Manea. *Urmărind să pună în evidență cu precădere efectele economice importante pe care le vădește pe plan mondial practicarea sturionicului, deopotrivă cu posibilitățile de dezvoltare în țara noastră a acestei activități, autorul realizează în paginile volumului o abordare complexă, multilaterală a problemei creșterii sturionilor, cu numeroase tente economice. Sînt, astfel, investigate, în cele trei secțiuni ale volumului, probleme referitoare la biologia, mediul natural și producția de sturioni, aspecte privind reproducerea, creșterea și aclimatizarea sturionilor precum și unele calcule tehnico-economice ale valorificării cît mai bune a acestei prețioase specii de pește care trăiește și în apele țării noastre.*

Cerințe ale noii ordini economice internaționale

RAPORTURI JUSTE ÎN DOMENIUL PREȚURILOR

CUNOSCUT și sub denumirea de „foarfeca prețurilor" decalajul dintre prețurile produselor primare și cele ale produselor industriale a contribuit și contribuie din plin la menținerea stării de subdezvoltare, a împărțirii lumii în țări bogate și țări sărace. În plus, fluctuațiile — de multe ori de natură speculativă — ale prețurilor produselor primare pe piețele internaționale, iar în ultimii 7—8 ani și accelerarea inflației și instabilitatea cursurilor monedelor folosite în comerțul mondial, au provocat și provoacă pierderi mari țărilor rămase în urmă. De aceea, țările în curs de dezvoltare, producătoare de materii prime sau alte produse primare (cafea, cacao, banane, arahide etc.) ale căror încasări valutare depind în măsură hotărîtoare de exportul unuia sau a două astfel de produse au fost și sînt preocupate — ca un prim pas — de stabilizarea acestor venituri, prin încheierea unor acorduri internaționale.

Se cunosc trei tipuri de astfel de acorduri, la care participă atît țările producătoare cît și cele consumatoare.

1. Acorduri de stabilire de cote de export pentru fiecare țară producătoare, pentru evitarea unor oferte excesive și a concurenței care ar duce la scăderea prețului. Asemenea acorduri s-au încheiat pentru cafea și pentru zahăr.

2. Acorduri de creare a unor stocuri de intervenție (stocuri tampon), prin care se prevede cumpărarea produsului și formarea de stocuri — atunci cînd prețul scade pînă la un planșeu stabilit prin acord — și vînzarea produsului stocat — atunci cînd prețul crește peste un plafon acceptat. Un astfel de acord s-a încheiat pentru cositor și a intrat în vigoare în 1956, prelungindu-se din cinci în cinci ani. Pentru finanțarea acumulării stocurilor, Fondul Monetar Internațional a creat o facilitate de credit, de care pot beneficia țările membre ale Acordului și ale F.M.I.

3. Acorduri multilaterale de cumpărare, prin care țările consumatoare acceptă să cumpere anumite cantități dintr-un produs, la un preț minim, convenit de comun acord, cînd scad prețurile, iar țările producătoare se obligă să vîndă cînd prețurile cresc atingînd un nivel maxim prestabilit. Se limitează astfel fluctuațiile de pe piață. Un astfel de acord s-a încheiat pentru grîu.

Acordurile încheiate între 1955 și 1975 au fost puține la număr și au dat rezultate limitate și foarte relative. Cercurile monopoliste, interesate în obținerea produselor primare la prețuri cît mai scăzute, au argumentat și argumentează că lăsînd libere forțele pieței se va obține o creștere a producției, avantajoasă tuturor țărilor. Intervențiile pe piața materiilor prime, susțin adepții „liberalismului", ar duce la risipă și la o greșită alocare a resurselor.

Cu excepția țărilor exportatoare de petrol, toate celelalte țări în curs de dezvoltare exportatoare a unui sau a două produse primare demonstrează, din ce în ce mai insistent, că situația lor economică se înrăutățește ca urmare a deteriorării raporturilor dintre prețurile produselor de export și cele ale produselor de import. Într-adevăr, în timp ce prețurile produselor primare fluctuează, marcînd creșteri conjuncturale, dar și numeroase scăderi, prețurile produselor industriale cresc continuu (vezi graficul și tabelul).

Tocmai de aceea țările în curs de dezvoltare insistă pentru încheierea de acorduri internaționale pentru produsele primare, urmărind să obțină o creștere relativă și o stabilizare a prețurilor exporturilor lor, care să le dea posibilitatea să-și dezvolte și să-și diversifice baza de producție. În schimb, țările industrializate s-au opus cu îndîrjire încheierii de acorduri internaționale pe produse argumentînd că acestea nu pot fi menținute și respectate și că ar duce la stabilirea unor prețuri inflaționiste. Recunoscînd totuși că instabilitatea prețurilor provoacă mari dificultăți țărilor în curs de dezvoltare, ele au sprijinit crearea la F.M.I. a unei facilități de credit compensatorii. Prin această facilitate țările membre ale F.M.I. care au un deficit al balanțelor plăților curente ca urmare a scăderii încasărilor lor din exporturi, din motive independente de ele, pot obține credite în anumite limite și condiții pentru a nu le constrînge să-și reducă activitatea economică.

Țările în curs de dezvoltare, în ansamblu, acționînd pentru a obține o stabilizare a prețurilor principalelor lor mărfuri de export, au reușit să obțină în cadrul UNCTAD, încă din 1976, o hotărîre de inițiere a unui program vizînd realizarea unor acorduri internaționale pe produse și a unui fond comun. Au fost selecționate pentru negocierea de acorduri 18 produse primare. Țările industrializate au tărăgănat însă încheierea acestor acorduri, punînd accentul principal pe organizarea unui sistem de informații și un mai bun control al piețelor prin consultări în loc de operații cu stocuri de rezervă.

Totuși, eforturile țărilor în curs de dezvoltare au reușit să împingă tratativele din cadrul diferitelor reuniuni internaționale, spre decizii, un prim pas concret constituindu-l recentul acord asupra creării **Fondului comun de stabilizare a prețurilor la materiile prime** în urma negocierilor desfășurate la Geneva în cadrul „Programului integrat pentru produsele de bază" (con-

Prețul internațional al materiilor prime

	Cotare în :	29 12 1978	31 10 1979	31 1 1980	31 3 1980	1979—1980 Maxim	1979—1980 Minim
Metale neferoase							
Cupru	£/tonă	773,50	955	1300	941	1375	611,50
Cositor	£/tonă	6890	7630	7360	7670	8060	5725
Plumb	£/tonă	445	577,50	513	448	709,	274,5
Zinc	£/tonă	347	326	371	305	407,5	235,5
Produse alimentare							
Cafea	£/tonă	1472	1765	1475	1615	,2160	1149
Cacao	£/tonă	1960	1413	1470	1385	2274	1305
Zahăr	£/tonă lungă (1 015 kg)	94	151	214	202	280	81
Grîu — Chicago	$/bus bel (27,216 kg)	2,4325	4,22	4,69	3,83	4,845	2,53
Porumb — Chicago	$/bushel (25.40 kg)	2,315	2,645	2,75	2,58	3,175	2,10
Diverse							
Bumbac New York	$/lb (453,59 kg)	0,6745	0,67	0,849	0,851	0,896	0,535
Lînă Sidney	$/austral. kg.	3,53	4,43	4,80	4,50	4,91	3,33
Cauciuc Londra	£/kg	0,5655	0,63	0,805	0,657	0,91	0,4525
Raportul $/£		2,03	2,075	2,27	2,17	2,31	1,805

form propunerii din 1975 formulată de țările membre ale Grupului celor 77).

TARA noastră și-a exprimat hotărîrea de a contribui la Fondul comun și de a lua parte la toate activitățile acestui fond, care va trebui să funcționeze pe baze democratice, fiind deschis tuturor țărilor interesate, pentru a veni în sprijinul dezvoltării lor economice. Trebuie însă subliniat că deși tot mai multe personalități politice și din viața economică din țările industrializate recunosc valabilitatea argumentelor țărilor în curs de dezvoltare privind necesitatea adoptării de măsuri concrete pentru reducerea treptată a decalajelor economice între țările bogate și cele sărace, în practică s-a făcut extrem de puțin pe această linie. După cum afirmă cunoscutul economist pakistanez Mahbub ul Haq, lichidarea subdezvoltării — ca problemă esențială a contemporaneității — presupune „nu o cerere pentru cîteva concesii, ceva mai mult ajutor extern, unele reduceri urgente ale datoriilor, cîteva preferințe comerciale suplimentare, unele resturi de la masa bogaților, ci în mod precis o dorință de a acționa pentru o egalitate a posibili-

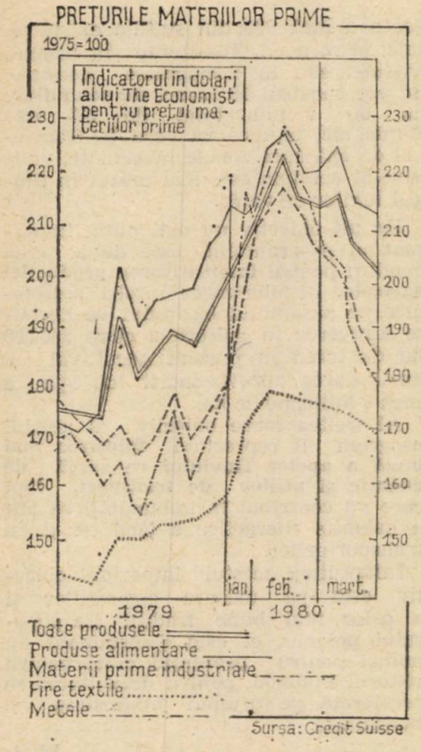

tăților de afirmare a tuturor națiunilor". Mecanismele pieței nu acționează la fel de bine pentru țările sărace ca pentru cele bogate. Potrivit calculelor lui Mahbub ul Haq, țările sărace pierd cel puțin 20—25 miliarde dolari anual din valoarea exporturilor lor ca urmare a barierelor vamale. Pe de altă parte, pentru exportul a 12 produse primare principale (ceai, cafea, cacao și altele), țările în curs de dezvoltare primesc aproximativ 30 miliarde dolari, în timp ce, după unele prelucrări, ambalări și reclamă consumatorii din țările dezvoltate plătesc circa 200 miliarde dolari. Diferența de 170 miliarde este încasată de intermediari, sectorul serviciilor și trusturile multinaționale. Pe de altă parte, așa cum spuneam, raportul de schimb a evoluat constant în defavoarea țărilor în curs de dezvoltare exportatoare de produse primare — altele decît petrolul și metalele prețioase — ale căror prețuri reale erau apreciate în primăvara acestui an ca cele mai scăzute înregistrate din 1950.

Nu se poate să nu se țină seama de faptul că, după cum se arată în Memorandumul din 22 aprilie 1980 al F.M.I., indicele prețurilor cu ridicata pentru materiile prime cele mai importante, altele decît petrolul și metalele prețioase, a scăzut numai în luna martie 1980 cu 4,2% exprimat în dolari, iar tendința este în continuare spre scădere.

Devin însă tot mai numeroase cercurile industrial-bancare, personalitățile din lumea occidentală care își dau seama de importanța și gradul ridicat de interdependență economică între statele lumii, de interesul comun de a se lichida subdezvoltarea, de a se asigura progresul tuturor popoarelor, de a se folosi în interesul întregii omeniri, rațional și eficient, resursele naturale ale globului pămîntesc precum și marile descoperiri științifice, tehnologiile cele mai avansate.

În cadrul problematicii noii ordini economice, a măsurilor pentru lichidarea subdezvoltării, stabilirea unor raporturi juste între prețurile materiilor prime, inclusiv ale produselor agricole și cele ale produselor industrializate se înscrie ca un element fundamental, de natură să impulsioneze dezvoltarea activității economice, să elimine sursele de inechitate din relațiile dintre state. Așa cum se arată în Mesajul adresat de președintele României celei de-a doua Conferințe generale a ONUDI de la Lima (13 martie 1975), „s-ar putea avea în vedere adoptarea unui sistem internațional care să asigure o mai mare stabilitate a prețurilor — cel puțin pentru o perioadă de cîțiva ani — urmînd ca orice modificare a acestora să se opereze numai prin consensul celor interesați".

Convocarea pentru sfîrșitul lunii august a sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. dedicată problematicii noii ordini economice internaționale reprezintă un pas spre înțelegerea necesității colaborării tuturor statelor pentru instaurarea unor relații de echitate, de adîncire a cooperării economice. Este de așteptat ca la sesiunea specială să se facă o evaluare a acțiunilor întreprinse pînă în prezent în direcția instaurării unei noi ordini economice internaționale și pe această bază să se adopte o nouă strategie internațională a dezvoltării pentru deceniul 1980—1990. Totodată urmează să se lanseze o rundă de negocieri globale privind aspectele fundamentale ale cooperării dintre toate statele lumii, în interesul dezvoltării economico-sociale a popoarelor. Acest cadru al negocierilor globale nu va putea exclude analizarea posibilităților și căilor de soluționare a problemelor stabilității prețurilor principalelor produse primare și corelării lor cu prețurile produselor industriale, stabilității cursurilor valutare, luptei împotriva inflației, creării unei noi ordini monetare internaționale ca o componentă a noii ordini economice internaționale.

Desigur că încheierea de acorduri internaționale pe produse pentru menținerea prețurilor la niveluri care să fie, în același timp, remuneratorii pentru producători și echitabile pentru consumatori, stabilizarea lor ca și punerea în funcțiune a Fondului comun ar constitui un prim pas necesar.

Ținînd seama de interesul unanim, atît al țărilor dezvoltate cît și al celor în curs de dezvoltare, de a se asigura o creștere economică generală, o colaborare pașnică în condiții de echitate, o stabilitate monetară care să lichideze inflația și o valorificare deplină a tuturor resurselor primare, umane și tehnice, este de dorit ca sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. să deschidă calea unor negocieri globale fructuoase. Aceste negocieri globale ar trebui să tindă să realizeze stabilitatea prețurilor, corelarea și indexarea lor, odată cu stabilitatea monetară. Astfel există și ideea acceptării ca la baza unui nou sistem monetar să stea etalonul multimarfă, care să asigure un regim de cursuri fixe. Etalonul multimarfă ar consta dintr-un coș de mărfuri (24 sau 30 sau cîte s-ar stabili de comun acord) indexate între ele, care ar reprezenta valoarea unei unități de cont internaționale ce ar deveni unitatea de referință a monedelor naționale, putîndu-se astfel calcula cursuri fixe între monede. Mărfurile din coș ar urma să fie selecționate dintre materiile prime, produsele agricole, combustibilii, produse industriale și metale prețioase.

O abordare într-adevăr globală a problemei stabilității monetare și a prețurilor ar putea duce după părerea noastră la soluții care să contribuie efectiv la apropierea nivelurilor de dezvoltare ale țărilor lumii, să ajute la crearea unei lumi a păcii, bazată pe relații de echitate și avantaj reciproc.

Dorel OPRESCU

O politică externă dinamică

(Urmare din pag. 23)

subliniat în repetate rînduri că rezolvarea problemelor complexe care confruntă astăzi omenirea impune intensificarea eforturilor pentru democratizarea relațiilor internaționale, asigurarea participării active, în condiții de deplină egalitate, la viața internațională a tuturor statelor și, îndeosebi, a țărilor mici și mijlocii, a țărilor în curs de dezvoltare, a țărilor nealiniate, care pot și trebuie să-și spună tot mai ferm cuvîntul și să participe activ la soluționarea tuturor problemelor în interesul politicii de independență națională, de destindere și pace. O mare importanță are O.N.U., cel mai reprezentativ for mondial, chemat să asigure participarea tuturor statelor la dezbaterea și soluționarea marilor probleme contemporane. De aceea, România, care a participat și participă activ la activitatea O.N.U., a organismelor sale, a altor organisme internaționale, consideră necesar să se facă totul pentru perfecționarea activității O.N.U., pentru democratizarea sa continuă, pentru sporirea rolului și contribuției sale în viața internațională. Aceste idei au fost pe larg expuse în documentul „Poziția României cu privire la îmbunătățirea și democratizarea activității O.N.U., la întărirea rolului său în realizarea colaborării între toate statele, fără deosebire de orînduire socială, unei lumi mai bune și mai drepte, a unei păci trainice", prezentat la sesiunea ordinară a Adunării Generale a O.N.U. din 1975.

În ansamblu, marile împliniri ale poporului român în cei 15 ani care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al P.C.R., prezența deosebit de activă a României în viața internațională, faptul că la conducerea partidului și statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, eminentă personalitate politică a lumii contemporane, certitudinea hotărîrii ferme de a milita constant, în continuare, împreună cu celelalte țări și state iubitoare de pace, pentru rezolvarea constructivă a problemelor care confruntă astăzi omenirea, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră, generează sentimente de profundă mîndrie patriotică pentru toți cei ce trăim în epoca numită pe drept cuvînt „epoca Ceaușescu".

R. P. POLONĂ

AMENAJAREA COMPLEXĂ A VISTULEI — OBIECTIV PRIORITAR ÎN VIITOARELE DOUĂ DECENII

ORIENTĂRILE fundamentale ale dezvoltării social-economice a Poloniei, în viitorul cincinal şi metodele transpunerii lor în viaţă, stabilite în tezele C.C. al P.M.U.P. pentru cel de-al VIII-lea Congres, constituie expresia hotărîrii partidului de a continua strategia anilor '70 în ce priveşte orientarea ei fundamentală spre om, spre satisfacerea nevoilor sale materiale şi social-culturale, spre edificarea societăţii socialiste dezvoltate.

Factorii fundamentali ai dezvoltării din anii '70 — creşterea numărului celor ocupaţi în economia naţională, a investiţiilor capitale şi a importului — vor fi înlocuiţi într-o măsură crescîndă cu factori intensivi.

În acest context o mare importanţă pentru dezvoltarea social-economică a Poloniei va avea înfăptuirea **programului „Vistula"**, care va permite rezolvarea multor probleme existente. Elaborat pe baza hotărîrii celei de a XII-a sesiuni plenare a C.C. al P.M.U.P. din iunie 1978 Programul de amenajare complexă a bazinului Vistulei se va realiza într-o perioadă de 20—25 ani. Prin Rezoluţia special adoptată de cel de-al VIII-lea Congres al P.M.U.P. s-a aprobat şi s-a trecut la înfăptuirea acestui program complex de amenajare a Vistulei şi de utilizare a resurselor hidrologice ale Poloniei.

Un obiectiv principal al programului îl constituie **asigurarea economiei naţionale şi a populaţiei cu cantităţile necesare de apă, de bună calitate.** În prezent, Polonia, ca şi alte ţări de pe continentul european, înregistrează un deficit crescînd de apă. Insuficienţa şi consumul neraţional de apă, creşterea gradului de poluare a apelor pot să devină factori care să frîneze dezvoltarea economico-socială a ţării în viitoarele decenii. Pentru a preveni asemenea situaţii, se prevede amenajarea a 170 de staţii de epurare a apelor şi modernizarea a încă 300 din staţiile existente, mici şi mijlocii, existente în bazinul Vistulei sau în vecinătatea acestuia. Se vor construi 18 lacuri de acumulare cu un volum total de 3,7 miliarde mc, fapt ce va permite transferul de apă spre zonele învecinate, unde nivelul acesteia este mai scăzut în timpul lunilor de vară.

Un alt obiectiv nu mai puţin important al programului este de a crea condiţii pentru **intensificarea producţiei agricole.** Regularizarea reţelei hidrologice pe ansamblul bazinului va permite atragerea în cultură a circa 220 000 ha de teren în prezent necultivat şi ameliorarea aprovizionării cu apă a încă 4 milioane de ha.

Al treilea mare obiectiv al acestui program îl reprezintă **folosirea mai bună a apelor fluviului ca sursă de energie şi mijloc de transport,** fapt care va contribui la îmbunătăţirea atît a balanţei energetice a ţării cît şi a transporturilor.

Înfăptuirea acestui important obiectiv este pe măsura aspiraţiilor şi a celor mai bune tradiţii ale poporului polonez, el este determinant nu numai pentru prezentul ci şi pentru viitorul Poloniei, pentru dezvoltarea sa accelerată pe drumul progresului şi bunăstării.

M. I.

Orientări în dezvoltare:

BIOMASA: SURSĂ ALIMENTARĂ SAU ENERGETICĂ?

PRODUCŢIA de carburanţi din produse agricole a devenit o realitate şi mai multe ţări, printre care şi S.U.A., vor produce alcool din porumb pentru a-l utiliza drept carburant la automobile. Dar unii experţi îşi exprimă îngrijorarea că „agricultura petrolieră" ar putea să creeze o penurie de cereale în lume. Într-adevăr, un autoturism care rulează 16 000 km anual şi utilizează carburant vegetal, ar consuma recolta a 3,12 ha cereale transformate în alcool, în timp ce un locuitor din zona subdezvoltată a lumii subzistă cu producţia cerealieră de pe 0,08 ha, adică de 39 ori mai puţin.

Iată de ce agronomul Lester Brown, director al Worldwatch Institute — organism de cercetare finanţat de fundaţii particulare şi de Naţiunile Unite — atrage atenţia asupra faptului că trecerea pe scară largă la „cultura carburanţilor" ar putea să-i facă şi mai săraci pe cei săraci. Această apreciere este ilustrată de situaţia din Brazilia unde 1/5 din populaţie, considerată cea mai bogată, dispune de venituri de 36 de ori mai mari decît ale cincimii aflată la polul săraciei şi unde doar un sfert din populaţie dispune de o alimentaţie adecvată (după normele O.S.M. şi F.A.O.) şi unde extinderea culturilor pentru carburanţi ar spori sensibil deficitul cerealier. În 1979 Brazilia, care cu toate suprafeţele ei imense are un deficit cronic de cereale, a importat 5,7 milioane tone cereale, fiind evident că orice culturi pentru carburant ar diminua suprafeţele destinate cerealelor pentru alimentaţie.

Carenţa cerealieră va fi considerabil agravată dacă S.U.A. principalul producător şi exportator de cereale, ar trece, ceea ce în actuala conjunctură este inevitabil, la fabricarea de carburant agricol. Cantităţile de cereale folosite în acest scop ar reprezenta tot atîtea cantităţi de proteine în minus pentru alimentaţia populaţiei. În plus preţurile cerealelor ar creşte considerabil şi astfel ţările cele mai defavorizate vor trebui să plătească mai scump nu numai petrolul, ci şi cerealele, diminuîndu-li-se şi în acest mod şansele de dezvoltare.

Desigur sînt şi alte plante care pot fi folosite pentru producţia de petrol — trestia de zahăr, sorgo, manioc etc. — dar în momentul de faţă alcoolul obţinut din porumb este cel mai ieftin, şi se aşteaptă ca programul demarat în S.U.A. — care îşi propune ca în 1985 să se ajungă la o producţie de 2 miliarde de galoni de alcool, pentru extinderea utilizării gasoholului (amestec din 9 părţi benzină şi 1 parte alcool) — să aibă un impact asupra preţului porumbului pe piaţa mondială.

Expertul amintit nu se declară în mod absolut împotriva utilizării biomasei ca sursă energetică, dar atrage atenţia asupra necesităţii unei eşalonări judicioase a „agriculturii petroliere" şi a utilizării cu precădere a resurselor forestiere şi deşeurilor agricole, astfel încît agricultura să nu fie deturnată de la scopul său alimentar. Altfel, spune Lester Brown, pentru milioane de oameni care cheltuiesc cea mai mare parte a veniturilor pentru hrană, o creştere a preţurilor alimentare le-ar reduce considerabil şansele de supravieţuire.

Dilema capătă şi mai mult relief, dacă ţinem seama de faptul că la lucrările recentei sesiuni de vară a Consiliului Economic şi Social al O.N.U. (ECOSOC), directorul general al F.A.O., Edouard Saouma a atras atenţia asupra caracterului exploziv al situaţiei alimentare într-o serie de ţări în curs de dezvoltare. El a menţionat că cele mai sărace state ale lumii importă o cantitate de cereale cu 30% mai mică decît cea necesară în realitate, tocmai datorită insuficienţei resurselor, situaţie pe care orice creştere a preţurilor ar agrava-o considerabil.

Dependenţa faţă de cereale

în milioane tone

	1934—1938	1948—1952	1960	1970	1978
America de Nord	+5	+23	+39	+56	+104
America Latină	+9	+1	0	+4	0
Europa occidentală	—24	—22	—25	—30	—25
Africa	+1	0	—2	—5	—12
Asia	+2	—6	—17	—37	—53
Australia şi Noua Zeelandă	+3	+3	+6	+12	+14

Producţia de alcool a principalelor culturi

Cultura	Producţia la ha în tone	Producţia de alcool în litri
Trestie de zahăr (Brazilia)	52,2	3 630
Sorgo dulce (S.U.A.)	46,5	3 554
Porumb (S.U.A.)	5,7	2 200
Manioc (Brazilia)	3,5	1 362
Grîu (S.U.A.)	2,1	773

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Stocuri energetice de minerale

ȚĂRILE Pieței comune sînt preocupate în prezent de oportunitatea creării unor stocuri așa-zise „strategice" naționale de minerale, în condițiile în care Statele Unite și-au asigurat deja un astfel de stoc suficient pentru o perioadă de 3 ani, în valoare totală actuală de circa 18,7 miliarde dolari. În ce privește țările comunitare, Franța, R.F.G. și Anglia manifestă în prezent cele mai concrete preocupări în acest sens.

Stocurile guvernamentale de rezervă inițiate de Franța în 1975 sînt evaluate în momentul de față la aproximativ 100 milioane dolari, existînd planuri pentru majorarea acestora la 400 mil. dolari în următorii doi ani. Principala atenție se îndreaptă către achiziționarea de cobalt, crom, mangan și vanadiu.

În cazul R. F. Germania, la această listă se adaugă și azbestul albastru (produs în Africa de Sud), autoritățile vest-germane intenționînd să creeze un astfel de stoc, în valoare de 325 mil. dolari, către sfîrșitul anului în curs.

Preocupările britanice se îndreaptă cu precădere către crearea de rezerve de crom. Institutul regal pentru probleme internaționale apreciind că insuficiența rezervelor de crom ar putea avea efecte dezastruoase pentru industria oțelului. În același sens, un raport al guvernului vest-german consideră că o reducere cu 30 la sută a importurilor de crom ar putea determina diminuarea cu 25 la sută a produsului național brut.

În celelalte țări membre ale Pieței comune, deși nu a fost luată încă o decizie, discuțiile se poartă în jurul creării de stocuri de crom, cobalt și mangan.

Făină de pește — o piață fluctuantă

UN RECENT studiu privind piața mondială a făinii de pește relevă că această importantă sursă de proteine a înregistrat în 1979 cea mai mare producție din ultimul deceniu, respectiv 4,7 mil. t. În schimb, după ce au oscilat în perioada 1966—1971 între 2,9 și 3,5 mil. t. pe an exporturile s-au stabilizat în jurul a 1,8—2 mil. t. pe an. Principalele șase țări exportatoare — Peru (485 mii t), Chile (289 mii t), Norvegia (283 mii t), Danemarca (274 mii t) și R.S.A. dețin 80 la sută din piața internațională.

Tendința principală a pieței o constituie faptul că exporturile de făină de pește, după ce mult timp se îndreptau cu precădere către C.E.E., Spania și S.U.A., în prezent sînt mult solicitate în țări socialiste, printre care R.D.G. și Polonia. C.E.E. absoarbe circa 37 la sută din exporturile mondiale (din care două treimi Anglia și R.F.G.), în timp ce Japonia și S.U.A. au redus importurile pe seama creșterii producției prin posibilități proprii.

Se pare că prețurile, relativ scăzute în ultimii doi ani comparativ cu situația din perioada anterioară, vor avea aceeași tendință în viitorul previzibil, nivelul urmînd să fie influențat și de producția de oleaginoase pe plan mondial.

Evoluții în producția de zahăr

PENTRU acest sezon se așteaptă ca producția mondială de zahăr să fie sub estimările făcute în noiembrie anul trecut. Estimările au în vedere un total de 85,4 mil. t zahăr brut, cu 6,1 la sută sub producția anului trecut de 90,9 mil. t sau cu 2,6 la sută mai mică decît prognozele făcute în noiembrie 1979. La această diminuare vor contribui reduceri atît la producția de sfeclă de zahăr cît și de zahăr din trestie. Este probabil ca această situație să determine o creștere a prețurilor pe piața occidentală, deși evoluția prețurilor va fi marcată și de gradul în care zahărul va fi înlocuit cu produse de îndulcit din porumb.

Programe de dezvoltare

Siria: orientare spre valorificarea resurselor naturale

ÎN ULTIMII ani, Siria a înregistrat o rată de creștere a P.N.B. de 5,9% (1977), 4,9% (1978) și 6—7% estimat pentru 1979. Această perioadă este caracterizată prin eforturile îndreptate către crearea unei industrii de prelucrare a materiilor prime existente în țară : de la 33% din total cît reprezentau în 1973 investițiile pentru industrie, acestea au ajuns la 47% în 1978 ; în același timp ponderea industriei în P.N.B. a crescut de la 20 la 21%.

Programele economice inițiate de Siria prevăd creșterea în continuare a importanței ce se acordă, petrolului și mineralelor. Deși producția a scăzut în ultimii ani — 180 mii barili petrol/zi în 1979 față de cifra record de 220 mii în 1976 — pentru acest an este avută în vedere o revenire anticipîndu-se rezultate la nivelul a 185 mii barili pe zi. Rezervele certe se ridică la 2,5 mîrd. barili, ceea ce, la nivelul actual de extracție ar permite exploatarea în următorii 40 de ani. În ceea ce privește rezervele de gaze naturale sînt apreciate la 700 mii miliarde mc. Specialiștii consideră că subsolul Siriei dispune încă de însemnate cantități de hidrocarburi neidentificate, autoritățile avînd în vedere să inițieze noi programe de explorare și exploatare — inclusiv în cooperare cu parteneri străini.

Fosfații — o altă însemnată resursă naturală a Siriei — au însumat în 1979 o producție de 1,3 mil. t, cea mai mare parte fiind destinată exportului. Pentru anul curent producția este estimată la circa 2 mil. t, pentru 1981 la 2,2 mil. t, iar la nivelul anului 1983 se speră să se atingă 3,3 mil. t pe an.

În ce privește activitatea de prelucrare în țară a acestor însemnate rezerve, noua rafinărie de la Banias împreună cu cea de la Homs vor însuma o capacitate de prelucrare de 220 mii barili țiței pe zi, cele două complexe urmînd să folosească atît țiței greu extras în Siria, cît și țiței ușor importat din Irak. Creșterea capacității de rafinare se va face pe seama reducerii exportului de țiței brut, în exporturi urmînd să crească ponderea produselor prelucrate.

Fabrica de triplu superfosfați de la Homs va avea o capacitate de 495 mii tone pe an fosfați și cantități mai reduse de acid fosforic, intrarea în exploatare la capacitate integrală a complexului fiind prevăzută să aibă loc în 1981.

Alte proiecte recente vizează exploatarea și prelucrarea minereului de fier din zăcămintele situate în apropierea frontierei cu Libanul, precum și darea în folosință a unor noi fabrici de materiale de construcții (marmură, gips etc.).

Relațiile economice româno-siriene sînt marcate de importante acțiuni de cooperare bilaterală în cadrul unor obiective cum sînt rafinăria Banias, complexul industrial de la Homs, fabrica de ciment de la Alep, lucrările de irigații din Valea Eufratului și altele. Întîlnirea la nivel înalt româno-siriană din august 1979 a reiterat posibilitățile existente pentru extinderea cooperării economice și creșterea schimburilor comerciale între cele două țări.

Em. STANCU

EVOLUȚII MONETARE

SĂPTĂMÎNA 7—11.VII.80 a fost caracterizată printr-un recul general al **dolarului S.U.A.** față de restul valutelor occidentale.

Lira sterlină a înregistrat în acest interval nivelul cel mai ridicat din martie 1975 față de dolarul S.U.A. — respectiv cca. 2,38 dolari/1 liră pe 8.VII.1980. Cursul lirei sterline era pe 11.VII.1980, cu 1,2% peste cel din 4.VII.1980 (2,3750 dolari/1 liră, față de 2,3475 dolari/1 liră, respectiv). Creșterea dobînzilor la intern a avut un impact favorabil asupra **lirei italiene,** care la închiderea săptămînii era cotată la 830,50 lire/1 dolar, față de 838,50 lire/1 dolar — închiderea de referință —, înregistra o repreciere de 1%. **Marca vest-germană** este tranzacționată pe 11.VI.1980 la 1,74 mărci/1 dolar, respectiv cu 0,9% peste închiderea din 4.VII.1980 de 1,7550 mărci/1 dolar. După o evoluție în jurul a 219 yeni/1 dolar la începutul săptămînii, **yenul japonez** a înregistrat și el o repreciere față de dolar, asftel că la închiderea din 11.VII era cotat la 217,75 yeni/1 dolar, față de 219,25 yeni/1 dolar pe 4.VII.1980 (repreciere cu 0,7%). **Francul elvețian** înregistra la 8.VII.1980 nivelul său cel mai ridicat de la mijlocul lunii ianuarie 1980, respectiv 1,5850 franci/1 dolar, pentru ca apoi sub influența tendinței de scădere a dobînzilor la depozitele în franci (atît la intern cît și la cele în eurofranci elvețieni), să piardă din terenul cîștigat pînă la 1,60 franci/1 dolar la închiderea perioadei analizate — totuși un nivel cu 0,6% peste cel din 4.VII.1980 de 1,61 franci/1 dolar. Cu toate că **francul francez** s-a repreciat în acest interval doar cu 0,5%—4,0450 franci/1 dolar pe 11.VII.1980, comparativ cu cotația sa de 4,0650 franci/1 dolar cu o săptămînă în urmă — el continuă să se situeze cel mai bine în cadrul sistemului valutar vest-european. **Francul belgian,** cu o cotație de 27,95 franci/1 dolar la sfîrșitul perioadei, înregistra și el o repreciere față de dolar la 0,4% (28,50 franci/1 dolar pe 4.VII.1980).

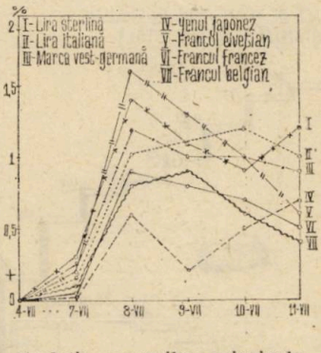

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 7—11 iulie 1980, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 4 iulie a.c.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au evoluat în jurul a 9,5% la eurodolar, 8,87% la euromarca vest-germană și 5,375% la eurofrancul elvețian.

Prețul **aurului** la Londra a cunoscut în această săptămînă oscilații destul de ample : o creștere accentuată în prima parte a intervalului (688,75 dolari/uncia primul fixing din 8.VII.1980), urmată de o cădere de peste 30 dolari/uncia în numai 2 zile (656,50 dolari/uncia al doilea fixing din 10.VII.1980) și o revenire în ultima parte pînă la un nivel foarte apropiat de cel al închiderii perioadei anterioare (667 dolari/uncia al doilea fixing din 11.VII.1980, față de 666,50 dolari/uncia cel corespunzător din 4.VII.1980

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Restructurări în balanțele energetice

GUVERNUL francez a stabilit recent obiectivele pe termen lung privind politica energetică, care — fără a modifica fundamental strategia desfășurată pînă în prezent — urmăresc în esență asigurarea unui ritm lent de creștere a consumului global de energie pe economia națională, înlocuirea petrolului cu alți purtători de energie (acolo unde acest lucru este posibil) și reducerea consumului său în transporturi și în industria chimică.

Este vorba de menținerea creșterii consumului global de energie la un ritm mediu anual de 2,1% pînă în 1990, respectiv de la 190 milioane t.e.p. (în 1979) la 242 mil t. Totodată, cu prețul unui volum important de investiții, se preconizează îndeosebi (vezi graficul alăturat) micșorarea ponderii petrolului în balanța energetică, de la 56% în 1979 la circa 30% în 1990, în condițiile sporirii participării energiei nucleare (de la 4,5% la 30% din total) și a noilor surse de energie (în special biomasa și energia solară).

EVOLUȚIA STRUCTURALĂ A BALANȚEI ENERGETICE A FRANȚEI (1990 - previziuni)

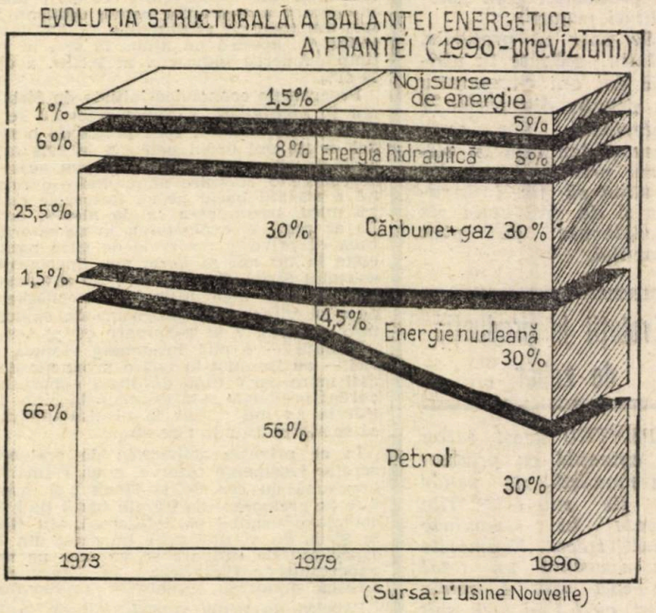

(Sursa: L'Usine Nouvelle)

Viteza risipește energia

DESIGUR, viteza reprezintă un mare progres, dar cu cît viteza este mai mare, cu atît mai mult sporește consumul de energie. Este un aspect, care neglijat îndelungată vreme, a devenit capital în condițiile actualei crize energetice. După cum reiese din grafic trenul este soluția cea mai economică din punct de vedere energetic, cu mult înaintea avionului sau autoturismului. Practic, în cazul avionului, consumul de enerie pe un pasager — km este de 7,5 ori mai mare decît cel al unui tren convențional. Este una dintre cauzele pentru care specialiștii acordă transportului feroviar o atenție din ce în ce mai mare. Pe de altă parte, o anchetă efectuată în Franța a demonstrat că cu cît grupul persoanelor care călătoresc împreună este mai aproape de 4, cu atît mai mult este preferat autoturismul, iar cu cît distanța la care se călătorește este mai mare, preferințele se îndreaptă spre tren și spre avion.

Consumul de energie al diferitelor mijloace de transport

	în grame echivalent petrol pe pasager/km.
tren expres	15
tren de mare viteză (300 km/h)	17
autocar	21
autoturism de capacitate mică (2 persoane)	35
autoturism de capacitate mare (2 persoane)	50
avion de mare capacitate	52
avion de capacitate mai mică pe destinație scurtă	173

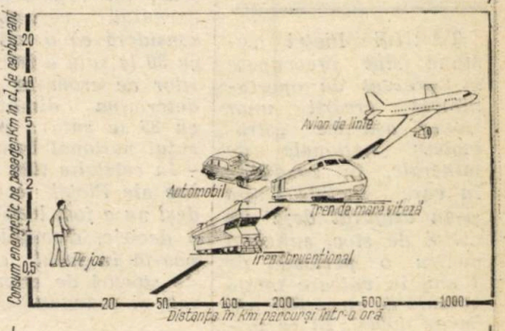

MIJLOACE DE TRANSPORT ALESE IN FUNCȚIE DE NUMĂRUL DE PERSOANE CARE VOIAJEAZĂ IN GRUP (IN % DIN TOTAL)

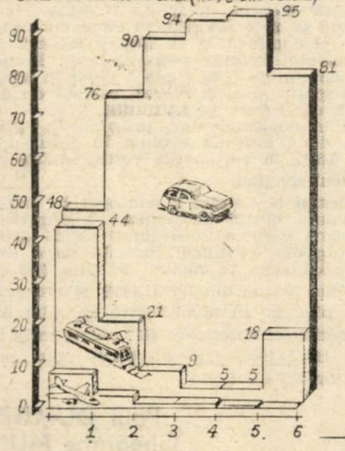

MIJLOACE DE TRANSPORT IN FUNCȚIE DE DISTANȚĂ (IN % DIN TOTAL)

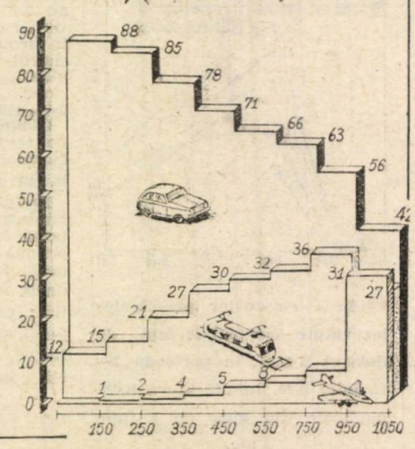

Băncile de date: o creștere de 15 ori în cinci ani

MULȚIPLICAREA spectaculoasă a cunoștințelor în toate domeniile, necesitatea de a dispune rapid de informațiile necesare, progresele extraordinare ale informaticii, sînt factorii care au dus la dezvoltarea treptată și prosperă a unei noi „industrii", aceea a băncilor de date.

Piața mondială actuală a băncilor de date este evaluată la 6 miliarde de franci, din care 4,5 miliarde revin S.U.A.. Se apreciază, după cum scrie revista „Science et vie", că ea va ajunge la 13,5 miliarde franci în 1984 și că circa 75% din volumul activității se va desfășura prin acces direct grație teleinformaticii. Aceasta permite utilizatorului, dotat cu un terminal și folosind o legătură de tip telefonic, să interogheze direct calculatorul și să dialogheze cu el. În S.U.A. principalele două domenii de activitate ale băncilor de date sînt informațiile comerciale asupra întreprinderilor și informațiile asupra pieților, care împreună ocupă 25% din totalul activității, informații asupra solvabilității consumatorilor (16%), date economice generale (8%), informații bursiere (7%). Restul informațiilor — juridice, științifice etc. — nu ocupă mai mult de 4% din total.

Din cele circa 1300 bănci de date deschise publicului în lume, 6% sînt bănci „factuale", care furnizează direct informația solicitată, iar 40% sînt bănci „bibliografice", care dau informații asupra publicațiilor în care este abordat subiectul care îl interesează pe utilizator.

GLOSAR

Eurodolari, eurobănci, euroobligațiuni, europiețe [III]

Euroobligațiunile sînt titluri de credit pe termen lung exprimate într-o monedă și vîndute simultan în diferite țări de către un sindicat bancar multinațional. De exemplu, obligațiunile exprimate în dolari S.U.A. și plasate la Paris, Londra și Frankfurt sînt euroobligațiuni. Cele mai multe emisiuni de euroobligațiuni sînt exprimate în dolari (capital și dobîndă plătibile în dolari), însă există și euroemisiuni exprimate în lire sterline, mărci vest-germane, yeni japonezi și alte monede importante.

Emisiunile de euroobligațiuni au apărut pentru prima oară în 1963, îndeosebi ca rezultat al restricțiilor impuse asupra împrumuturilor externe pe piața S.U.A. Inițial, utilizarea euroobligațiunilor a fost limitată la cîteva instituții europene, publice și semipublice, precum și la cîteva societăți particulare care anterior contractau împrumuturi în S.U.A. Ulterior, utilizarea euromisiunilor a crescut rapid, tot mai mulți solicitatori de împrumuturi adresîndu-se pieței euroobligatiunilor, iar mobilizarea fondurilor efectuîndu-se pe o arie tot mai largă.

Euroobligațiunile prezintă avantajul de a fi scutite de restricțiile impuse în numeroase state asupra împrumuturilor contractate de străini în moneda locală și de a da împrumutaților acces la fonduri mult mai importante. Una din marile piețe pentru euroobligațiuni este Luxemburg.

Europieţele sînt piețele pe care se efectuează depuneri bancare și împrumuturi în eurodolari. Principalele europiețe sînt : Londra, Paris, Zürich și Milano. Băncile care activează pe aceste piețe sînt denumite eurobănci. Operațiile de împrumut se efectuează fie pe termen scurt, fie pe termen lung, primele în eurodolari, secundele prin euroemisiuni.

Sub un unghi mai îngust, europiața este o piață în adevăratul înțeles al cuvîntului, pe care un număr de bănci comerciale din diferite țări mobilizează și oferă zi de zi fonduri lichide în valute, altele decît monedele naționale de pe teritoriul țării unde se află. Prin acest proces al cererii și ofertei se formează rata dobînzii pentru eurodolari. În acest sens, europieţele constituie una din principalele piețe monetare ale lumii, alături de cele din New York și Londra.

Pe lîngă aceste tranzacții, europieţele reprezintă — sub un unghi mai larg — suma totală de depozite și împrumuturi exprimate în valută străină care s-a acumulat în decursul timpului în conturile tuturor eurobăncilor.

În afară de tranzacțiile între băncile comerciale, mai există tranzacții în valută străină între bănci și alte tipuri de organe, dintre care unele furnizează fonduri băncilor, iar altele împrumută asemenea fonduri. Asemenea organe sînt : corporațiile publice și particulare, guvernele și agențiile guvernamentale, băncile centrale.

Europieţele sînt formate prin urmare din acest complex cumulativ de operații, atît între o bancă și alta, cît și între bănci dintr-o țară sau din mai multe țări, pe drumul de la primul depunător pînă la ultimul utilizator, cite odată mutîndu-se dintr-o valută în alta, inclusiv în monedele naționale ale băncilor respective.

C.K.

Dubrovnik '80

C. Ionescu, București. — „Conferința internațională științifică și bancară privind finanțarea internațională a dezvoltării economice" din acest an s-a desfășurat la Dubrovnik și este a doua pe care o inițiază Iugoslavia în acest domeniu, prima fiind cea care a avut loc în 1977. Conferința de la Dubrovnik a fost inițiată de un număr de organisme oficiale iugoslave : Administrația pentru cooperarea științifică, educativă, culturală și tehnică internațională a Republicii Socialiste Serbia, Asociația băncilor iugoslave și Institutul de politică și economie internațională din Belgrad. Conferința a întrunit circa 200 oameni de știință, înalți funcționari și experți financiari din 46 țări, inclusiv România. Între participanți s-au numărat personalități ale vieții economice și științifice internaționale : Robert Triffin, Jan Tinbergen, Francois Perroux, Raul Prebisch, reprezentanți ai O.N.U., Băncii Reglementelor Internaționale, Fondului Monetar Internațional, Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare, băncilor regionale de investiții, O.P.E.C., Fondului Arab de Dezvoltare.

Conferința a dezbătut în plen aspectele științifice și profesionale legate de următoarele teme : finanțarea internațională a dezvoltării economice în deceniul '80 ; metodele și mecanismele finanțării dezvoltării ; sistemul monetar internațional și finanțarea internațională a dezvoltării economice ; cooperarea bancară internațională în domeniul finanțării dezvoltării.

Dezbaterile în contradictoriu, oglindind adeseori divergențele fundamentale dintre finanțatorii occidentali și finanțații din „lumea a treia", au continuat într-un fel neașteptat și după încheierea Conferinței, întrucît nici pînă azi, după trecerea cîtorva săptămîni de la ultima ședință, nu s-a putut ajunge la un consens asupra textului final al comunicatului, acesta fiind în curs de definitivare — prin corespondență.

Petrol „accelerat"

Mihai Totoescu, Teleajen. — După mai bine de o jumătate de secol de eforturi, o nouă

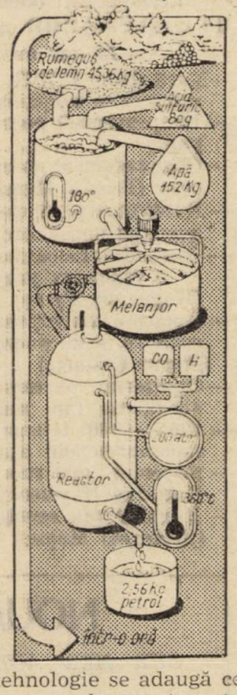

tehnologie se adaugă celor puse la punct pentru sporirea surselor de energie : producerea de petrol din deșeuri de lemn. Procedeul care vă interesează a fost pus la punct de cercetători de la Lawrence Berkeley Laboratory și o uzină pilot a fost pusă în funcțiune în apropiere de Albany (S.U.A.). Cît privește tehnologia, descrisă în schema de mai sus, bilanțul ei energetic este net pozitiv, respectiv de 60—70%. Cu alte cuvinte, pentru producerea unui baril de petrol din lemn, consumul energetic în echivalent petrol este de 1/3 baril.

Dacă în momentul de față se apreciază că în cazul unei uzine prelucrînd 1 000 t lemn pe zi, costul barilului de petrol produs ar fi de 48 dolari, ceea ce este încă scump la prețurile actuale ale petrolului, perfecționările tehnologiilor, din care unele au și fost aplicate, ar urma să reducă costul comercial al petrolului din lemn la 29 dolari barilul, ceea ce îl face să fie competitiv.

Pe de altă parte, materia primă utilizată — deșeuri de lemn — se găsește din abundență, deșeurile reprezentînd 26% din masa lemnoasă a fiecărui arbore doborît, iar aplicarea procedeului va permite valorificarea superioară a acestei însemnate resurse secundare.

Fibrele optice și comunicațiile

Areta Spulber, București. — Dacă toate familiile ar fi înzestrate cu telefon, rezervele de cupru ale planetei nu ar fi suficiente, spune o butadă. Rețelele telefonice nu sînt însă singurul consumator deoarece societatea modernă pretinde o cantitate enormă și în continuă creștere de informații, recurgîndu-se la variate forme de comunicație. Dar pămîntul nu va duce lipsă de cupru, cel puțin nu din cauza telecomunicațiilor, care dispun în prezent de un mijloc de vehiculare cu totul nou — fibrele de sticlă, cunoscute sub numele de fibre optice. După revoluția pe care a reprezentat-o cu cîțiva ani în urmă electronica integrată, în prezent se așteaptă ca tocmai fibrele optice să permită continuarea expansiunii în domeniul comunicațiilor. Ca ordine de mărime, un cablu din fibre optice cu diametrul cît al unui creion poate să transporte simultan 50 000 convorbiri telefonice, în timp ce pentru aceeași performanță cablul tradițional ar trebui să aibă diametrul unui braț.

Printre avantajele fibrelor optice se înscriu : dimensiunile reduse, de 1 000 de ori mai mici decît ale cablurilor convenționale, insensibilitate la paraziți, ceea ce face inutil blindajul antidiafonic, costul în continuă scădere, care s-a micșorat de 5 ori din 1976 și de două ori din 1978 (se apreciază că la o producție de 100 000 km anual, costurile s-ar reduce de încă 12—14 ori față de prezent), comparativ cu prețul cuprului în creștere permanentă, sursa de aprovizionare cu materii prime, respectiv siliciu, este practic inepuizabilă.

Cărbune

Teodor Samoilă, Mangalia. — Producția de cărbune a țărilor membre ale Pieței comune a reînceput să crească în primele luni ale acestui an, după cîțiva ani consecutivi de scădere. Creșterea se datorează însă în exclusivitate Marii Britanii (+8,4%) ; în Belgia și Franța ea a scăzut (cu 1,9% și respectiv 3,8%), iar în R.F.G. a stagnat. Pe ansamblul C.E.E. anul trecut s-au închis nouă mine, cu o capacitate de producție de 8 milioane t anual, numărul minelor în funcțiune coborînd sub 300 (mai precis la 295), din care 219 în Anglia. Numărul minerilor a scăzut anul trecut cu încă zece mii, la 352 mii.

Referindu-se la actualul context energetic mondial, un studiu efectuat de Institutul de tehnologie din Massachusetts la cererea Agenției internaționale pentru energie, organism din care fac parte și țările membre ale C.E.E., relevă că pentru a face față cererii de energie în creștere și diminuării probabile a resurselor de petrol producția de cărbune a lumii ar trebui dublată pînă în 1990 și triplată pînă în anul 2000.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 29 din 18 iulie 1980

15 ANI DE LA CONGRESUL AL IX-LEA AL P.C.R.

— Congresul al IX-lea al P.C.R. — eveniment revoluționar pentru gîndirea și practica economică **(Ioan V. Totu)** 1

— Creșterea continuă a rolului conducător al partidului **(Mihai Chioreanu)** 3

— Concepție novatoare cu privire la stadiile dezvoltării economiei naționale **(Gheorghe Badrus, Tudorel Postolache)** 5

— Un proces complex de îmbunătățire permanentă a sistemului de planificare a economiei naționale **(Mihai Părăluță)** 8

— Perfecționarea organizării și conducerii industriei în condițiile adîncirii democrației socialiste **(Corneliu Russu)** 11

— Coordonate ale întăririi bazei tehnico-materiale, ale dezvoltării complexe și multilaterale a economiei românești **(Marin Stănică)** 13

— Strategia dezvoltării și modernizării agriculturii românești **(Ion Teșu)** 15

— 1965—1980 : Noi dimensiuni ale participării României la viața economică internațională **(Costin Murgescu)** 17

— Înaltul prestigiu în lume al României socialiste al președintelui NICOLAE CEAUȘESCU 20

— O politică externă dinamică, cu un larg ecou pe plan internațional **(George Marin)** 22

TEORII-IDEI

Școli ● curente ● economiști.
— Perspectiva socialistă a țării în concepția unor gînditori transilvăneni **(Toader Ionescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Cerințe ale noii ordini economice internaționale. Raporturi juste în domeniul prețurilor **(Dorel Oprescu)** 26

— R. P. Polonă. Amenajarea complexă a Vistulei — obiectiv prioritar în viitoarele două decenii **(M.I.)** 28

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL REVISTEI :
— Relații financiar-valutare și comerciale internaționale.

IN THIS ISSUE

15 years since the IXth Congress of the R.C.P.

— The IXth Congress of the Romanian Communist Party — a revolutionary event for the economic thinking and practice **(Ioan V. Totu)** 1
— The steady growing of the Party's leading role **(Mihai Chioreanu)** 3
— A new conception with regard to the development stages of the national economy **(Gheorghe Badrus, Tudorel Postolache)** 5
— A complex process of steadily improving the planning system of the national economy **(Mihai Părăluță)** 8
— The improvement of the organization and management of industry in the deepening socialist democracy **(Corneliu Russu)** 11
— Coordinates of the strengthening of the technical and material basis, of the complex and multilateral development of the national economy **(Marin Stănică)** 13
— The development and modernization strategy of the Romanian agriculture **(Ion Teșu)** 15
— 1965—1980. New dimensions of Romania's participation in the international economic life **(Costin Murgescu)** 17
— Worldwide prestige of socialist Romania, of the president Nicolae Ceaușescu 20
— An active foreign policy, of a large international echo **(George Marin)** 22

DANS LE NUMÉRO

15 ans depuis le IXe Congrès du P.C.R.

— Le IX Congrès du P.C.R. — événement révolutionnaire pour la pensée et la pratique économique **(Ioan V. Totu)** 1
— L'accroissement continu du rôle dirigeant du parti **(Mihai Chioreanu)** 3
— Une conception novatrice concernant les étapes du développement de l'économie nationale **(Gheorghe Badrus, Tudorel Postolache)** 5
— Un processus complex d'amélioration permanente du système de planification de l'économie nationale **(Mihai Părăluță)** 8
— Le perfectionnement de l'organisation et de la direction de l'industrie dans les conditions de l'approfondissement de la démocratie socialiste **(Corneliu Russu)** 11
— Coordonnées du renforcement de la base technique et matérielle, du développement complex et multiforme de l'économie roumaine **(Marin Stănică)** 13
— La stratégie du développement et de la modernisation de l'agriculture roumaine **(Ion Teșu)** 15
— 1965—1980. Nouvelles dimensions de la participation de la Roumanie à la vie économique internationale **(Costin Murgescu)** 17
— Le haut prestige mondial de la Roumanie socialiste, du président Nicolae Ceaușescu 20
— Une politique étrangére dynamique, d'un grand retentissement international **(George Marin)** 22

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

***15* лет от IX-ого Съезда Р.К.П.**

— X-ый Съезд Р.К.П. — революционное событие для экономического мышления и практики **(Иоан В. Тоту)** 1
— Непрерывный рост руководящей роли партии **(Михай Киоряну)** 3
— Обновляющая концепция о стадиях развития народного хозяйства **(Георге Бадрус, Тудорел Постолаке)** 5
— Комплексный процесс постоянного улучшения системы планирования народного хозяйства **(Михай Пэрэлуцэ)** 8
— Совершенствование организации руководства промышленности в условиях углубления социалистической демократии **(Корнелиу Русу)** 11
— Координаты укрепления материально-технической базы, комплексного и многостороннего развития румынской экономики **(Марин Стэникэ)** 13
— Стратегия развития и модернизации румынского сельского хозяйства **(др. инж. Ион Тешу)** 15
— 1965—1980: Новые размеры участия Румынии в международной экономической жизни **(Костин Мурджеску)** 17
— Высокий престиж социалистической Румынии, президента Николае Чаушеску в мире 20
— Динамичная внешняя политика, с широким международным эхом **(Джордже Марин)** 22

NOUA ADRESĂ A REDACȚIEI

OUR NEW ADDRESS ● NOTRE NOUVELLE ADRESSE ● НАШ НОВЫЙ АДРЕСС

Bd. Magheru nr. 28-30, etaj 1
70159 București, sectorul 1,

Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R,, — filiala sect, 1 București

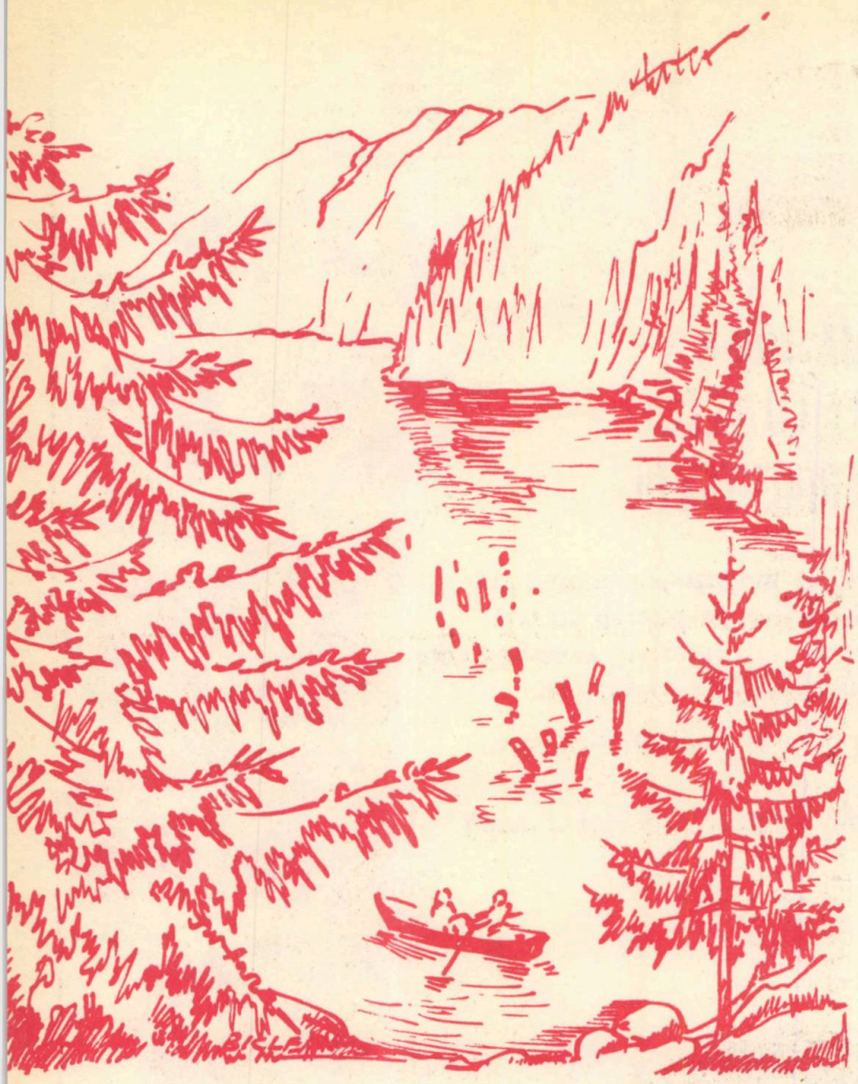

LACUL ROŞU
O STAŢIUNE CARE VĂ AŞTEAPTĂ ORICÎND

Odihnă, reconfortare, agrement, pe tot parcursul anului, într-o staţiune înconjurată de munţi acoperiţi de conifere, situată la o altitudine de 890 m, pe malul unui lac cu apă limpede. Vilele, cu grad diferenţiat de confort, restaurantul şi pensiunile îşi aşteaptă oaspeţii în orice anotimp.

Aerul puternic ozonat, bogat în aerosoli răşinoşi, uşor iodurati — iată factori naturali care asigură refacerea rapidă a organismului. Climatul de la Lacul Roşu este indicat în tratamentul asteniei, surmenajului, convalescenţelor cu stare generală bună, hipertiroidiei şi urmărilor tusei convulsive.

Clipe de recreere pot fi oferite de activităţile clubului, de discotecă şi terenurile de sport, precum şi în timpul plimbărilor cu barca pe lac.

În funcţie de preferinţele dv., biroul de turism al staţiunii organizează drumeţii şi excursii spre zone şi locuri de un deosebit pitoresc şi interes.

BILETELE SE POT OBŢINE DE LA AGENŢIILE ŞI FILIALELE OFICIILOR JUDEŢENE DE TURISM DIN ŢARĂ, PRECUM ŞI DE LA CELE ALE I.T.H.R. BUCUREŞTI.

UN CONCEDIU PLĂCUT LA SEMENIC SAU CRIVAIA

● **Staţiunea turistică Semenic situată în zona cea mai înaltă a munţilor cu acelaşi nume (1 400 m altitudine), dispune de hoteluri, vile, restaurante elegante şi baruri.**

● **Crivaia este aşezată la 650 m altitudine, la poalele munţilor Semenic, într-o minunată poiană, pe partea dreaptă a riului Birzava. La numai cîţiva paşi de staţiune se află lacul de acumulare Văliug, pe ale cărui maluri sînt amenajări turistice care oferă posibilităţi optime de petrecere a vacanţelor.**

● **De la Semenic şi Crivaia se poate pleca în numeroase drumeţii : la Baia Vulturilor, Piatra Nedeii, staţiunea Trei Ape, peşterile Comarnic şi Popovăţ, Cheile Caraşului.**

● **Bilete şi informaţii suplimentare se obţin de la toate agenţiile şi filialele oficiilor judeţene de turism, precum, şi de la cele ale I.T.H.R. Bucureşti.**

PUBLITURISM:

ULTIMA MODĂ: PANTOFI CU FEȚE DIN MATERIAL TEXTIL

Pentru toate vîrstele, în magazinele comerțului de stat au apărut noi modele de pantofi cu fețe din material textil, executat în contexturi asemănătoare materialelor din care sînt realizate confecțiile.

- **Au un grad sporit de durabilitate, sînt ușori, comozi, practici**
- **Pantofii cu fețe din material textil sînt la modă în toată lumea !**

1980 JUL 28

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

BILANŢURILE ENERGETICE ŞI ECONOMISIREA ENERGIEI

Numărul 30 ● Vineri 25 iulie 1980

REUNIUNEA SOLEMNĂ CONSACRATĂ ÎMPLINIRII A 15 ANI DE LA CONGRESUL AL IX-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

„Pentru mine nimic nu este mai presus decît interesele poporului, cauza libertății sale, a progresului său, a realizării socialismului și comunismului, a asigurării unui nivel de viață, material și spiritual tot mai înalt, a dezvoltării continue a patriei, a întăririi independenței și suveranității României socialiste".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din cuvîntarea rostită la reuniunea solemnă consacrată împlinirii a 15 ani de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român)

D 646

curier
economic legislativ

DERULAREA EXPORTURILOR DE MĂRFURI

Dacă condiţiile de vînzare negociate sînt determinante în prefigurarea, în asigurarea eficienţei exporturilor, derularea lor conformă cu clauzele contractuale contribuie din plin la transformarea calculelor preliminare de eficienţă în cifre certe, în realizări efective. Practica o dovedeşte că unele contracte comerciale de vînzare internaţională încheiate în condiţii bune, sau foarte bune, şi-au pierdut din eficienţa scontată, nu întotdeauna din motive obiective, ci datorită unor deficienţe apărute în faza de derulare: nelivrări la termenele contractuale, încasarea preţului cu întîrziere etc.

In practica comercială internaţională noţiunea de derulare este sinonimă cu aceea de executare, folosirea uneia sau alteia în cadrul contractelor de vînzare exprimă o sumă de activităţi, începînd cu asigurarea plăţii şi pînă la actul final — expedierea mărfurilor şi încasarea preţului.

Pentru ca derularea exporturilor de mărfuri, sub toate aspectele complexe pe care le ridică, să se realizeze în condiţii bune se impune ca cei învestiţi cu aceste atribuţii să stăpînească temeinic reglementările interne şi internaţionale, să cunoască bine principiile care guvernează atît contractul comercial de vînzare internaţională, cît şi pe cel economic de livrări pentru export. Plecînd de la această necesitate, ne-am propus ca în cele ce urmează să prezentăm tehnica şi principalele reglementări referitoare la fiecare fază a executării contractelor privind exporturile noastre. Pentru a facilita urmărirea fazelor de derulare am elaborat schema prezentată la sfîrşitul prezentului documentar, care are ca temă derularea exporturilor pe calea ferată.

SINCRONIZAREA CONTRACTELOR COMERCIALE DE VÎNZARE INTERNAŢIONALĂ CU CELE ECONOMICE DE LIVRĂRI PENTRU EXPORT

Condiţia fundamentală pentru ca un contract comercial de vînzare internaţională să fie derulat corespunzător o constituie sincronizarea clauzelor privind obiectul, condiţiile şi termenele de livrare stabilite în cadrul acestui contract, cu cele din contractul intern de livrări pentru export.

Redăm mai jos un grafic care sintetizează aspectele principale asupra cărora trebuie să fie o perfectă sincronizare între cele două contracte.

SINCRONIZAREA TOTALĂ PRIVIND OBIECTUL

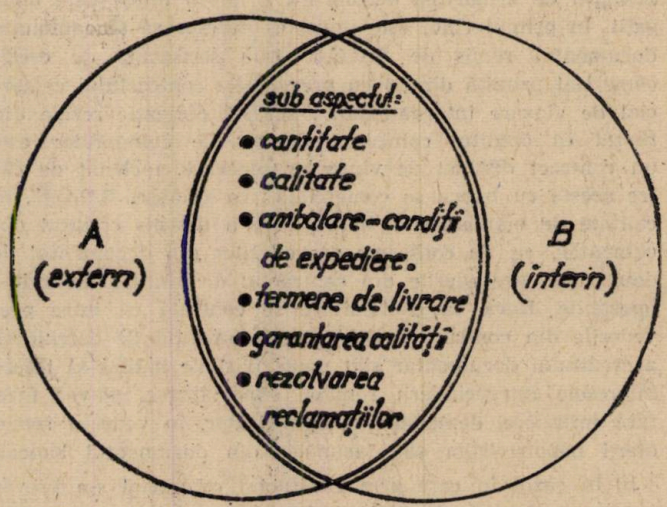

A = Contractul comercial de vînzare internaţională.
B = Contractul economic de livrări pentru export.

Reamintim că sincronizarea este facilitată de însăşi reglementările în materie, care prevăd că:

— contractul extern se încheie în baza fişelor tehnice de export, iar în situaţia în care se cer condiţii deosebite este necesar să se ia avizul prealabil de la întreprinderea producătoare;

— contractul intern se încheie după perfectarea contractului extern şi în baza acestuia.

SUPLIMENT LA Revista ECONOMICA
nr. 30 1980

ASIGURAREA INCASARII PREȚULUI

Modalitățile de plată frecvent stabilite prin contractele comerciale de vînzare internațională sînt : creditul documentar, incaso și, în unele situații, plata unui avans, iar restul din preț prin credit documentar, sau dacă s-a acordat un credit comercial, prin rambursarea la scadențele stabilite.

a) În contractele în care s-a prevăzut ca modalitate de plată creditul documentar, în oricare din formele sale (acreditiv sau scrisoare de credit comercial) cumpărătorul are obligația să respecte termenele de deschidere stabilite, deoarece amînarea acestei operațiuni poate avea consecințe negative asupra executării contractului de către vînzător. O primă consecință a nedeschiderii creditului documentar este dreptul pe care îl are vînzătorul să decaleze termenul de livrare proporțional cu întîrzierea vînzătorului ; în unele contracte comerciale de vînzare internațională întreprinderile noastre de comerț exterior au formulat această obligație sub forma unor clauze suspensive de executare, consecința neîndeplinirii ei de către cumpărător fiind, în asemenea cazuri, neexecutarea însăși a contractului.

Odată deschis creditul documentar, comercialiștilor cu atribuții de urmărirea derulărilor le revin importante obligații. În primul rînd, este imperios necesar să se confrunte documentul remis de B.R.C.E. (sau scrisoarea de credit comercial primită direct) cu prevederile contractului comercial de vînzare internațională ; această obligație rezidă din faptul că creditul comercial deschis de cumpărător este un contract distinct de vînzare-cumpărare, încheiat de către acesta cu banca sa comercială ; ca urmare, B.R.C.E., în calitate de mandatară a băncii care a deschis creditul documentar, se va conforma prevederilor din documentul de deschidere, prevederile din contractul de vînzare nefiindu-i opozabile. Dacă, la confruntare se constată că între prevederile din contract și cele din documentul de deschidere a creditului documentar sînt nepotriviri de natură să lezeze interesele întreprinderii române exportatoare se vor face, fără întîrziere, demersuri la cumpărător, în vederea remedierii nepotrivirilor sau lacunelor din documentul bancar.

b) În cazul în care prin contractul comercial s-a prevăzut ca modalitate de plată incaso consolidat prin scrisoare de garanție bancară sau prin vinculație, se va urmări :

— primirea în termenul stabilit a scrisorii de garanție ; orice întîrziere avînd ca efect suspendarea executării obligațiilor de executare ;

— obținerea acordului băncii plătitoare — prin B.R.C.E. — pentru expedierea mărfii pe adresa acesteia, sau contactarea din timp a depozitului general indicat de Romtrans, prin care urmează a fi derulată livrarea prin vinculație.

c) În situația în care prin contractul comercial de vînzare internațională s-a prevăzut plata unui avans, comercialistului cu derularea îi revine ca sarcină să urmărească intrarea în cont a acestuia, cu observarea atentă a acoperirii procentului din preț, potrivit prevederilor contractuale.

Practica o dovedește că atît în cazul deschiderii creditului documentar, cît și în cazul transmiterii pe calea viramentului a avansului acțiunile hotărîte, operative, de intervenție pe lîngă cumpărător au consecințe pozitive, în sensul urgentării îndeplinirii obligațiilor ce îi revin acestuia din urmă, cu privire la asigurarea plății prețului.

REMITEREA INSTRUCȚIUNILOR DE EXPEDIERE

În contractele comerciale de vînzare internațională complexitatea livrărilor determină părțile contractante să înscrie clauze distincte cu privire la obligația cumpărătorului de a remite instrucțiuni de expediere a mărfurilor, precizîndu-se, de regulă, numărul de zile înainte de termenul de livrare în care acestea trebuie remise. Consecința nerespectării acestei obligații este decalarea corespunzătoare a termenelor de livrare și eventual, plata de penalități de către cumpărător. Față de utilitatea acestora, majoritatea condițiilor generale de livrare prevăd asemenea clauze, care facilitează expedierea mărfurilor de către vînzător potrivit voinței cumpărătorului, stipulată în contract. Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/75 stabilesc în sarcina cumpărătorului obligația de a trimite vînzătorului instrucțiuni de expediere cu cel puțin 30 zile înaintea termenului de livrare stabilit în contract ; dreptul referitor la emiterea de instrucțiuni îl găsim inserat și în alte clauze tip uzuale.

Dacă prin contractul de vînzare cumpărătorul și-a rezervat dreptul de preluare a mărfii într-un anumit termen sau dreptul de alegere a locului de livrare și nu dă instrucțiuni în timp util vînzătorului, riscă să suporte spezele suplimentare pricinuite, precum și toate riscurile mărfii, de la data expirării termenului convenit, cu condiția ca mărfurile să fi fost în prealabil destinate executării contractului, adică puse de o parte sau individualizate în orice mod ca făcînd obiectul contractului. Prevederi în acest sens găsim în majoritatea condițiilor de livrare — Incoterms 1953 — și anume în clauzele Ex Works, F.O.R., F.O.T., F.A.S., F.O.B., C &F, C.I.F., Freight or carriage paid to. Iată cum este formulată o asemenea clauză în cadrul condiției de livrare F.O.B. (pct. 4), potrivit căreia dacă cumpărătorul „nu va indica din timp nava ori dacă și-a rezervat un termen înăuntrul căruia să preia mărfurile și/sau dreptul de alegere a portului de încărcare și nu dă din timp instrucțiuni detaliate, să suporte orice cheltuieli suplimentare decurgînd din nerespectarea acestor obligații, precum și toate riscurile mărfurilor de la data expirării termenului convenit pentru livrare, însă cu condiția ca mărfurile să fi fost în prealabil destinate contractului, adică puse deoparte sau individualizate în orice alt mod ca făcînd obiectul acelui contract".

Revine ca sarcină comercialistului cu derularea să urmărească primirea în termen util și cu un conținut complet a instrucțiunilor de expediere, acționînd cu operativitate ori de cîte ori vînzătorul întîrzie în executarea acestei obligațiuni.

NAVLOSIREA NAVELOR — NOTA DE COMANDĂ PENTRU CONOSAMENTE

În cazurile în care exporturile urmează să fie derulate via mare, iar condițiile de livrare sînt C.I.F. sau C and F, în vederea navlosirii navelor necesare, întreprinderii de comerț exportatoare, îi revine ca o primă obligație să întocmească **cererea de tonaj.** Acest document trebuie să conțină toate datele din formularul tip, fără rezerve, astfel ca

NAVLOMAR sau ROMTRANS (în cazurile de transport combinat) să aibă posibilitatea de a încheia contractul de navlosire ; cu privire la cererea de tonaj, considerăm util să facem următoarele precizări :

— se trimite la NAVLOMAR sau la ROMTRANS, de regulă cu 7—8 săptămîni înainte de data disponibilității mărfii în portul de încărcare ;

— completarea mențiunilor privind „greutatea" și volumul se va face cu mare atenție, anexîndu-se, eventual o specificație detaliată a coletelor, navlul fiind în funcție de greutatea sau volumul per colet (la opțiunea armatorului) ;

— data la care marfa va fi disponibilă pentru expediere va fi înscrisă cu toată atenția, avînd în vedere faptul că pentru vasele sosite în port și care nu se încarcă cu marfă se plătește navlu mort (pentru spațiul angajat și nefolosit); în cazul cînd marfa sosește în port cu întîrziere, vasul fiind reținut pentru încărcarea peste termenul cuvenit, se plătesc contrastalii ;

— la indicarea datei de expirare a acreditivului se va ține seama de următoarele : în cazul cînd acreditivul are o valabilitate de expediere și alta de negociere a documentelor, se va indica data de valabilitate pentru expediere.

După angajarea spațiului naval solicitat prin cererea de tonaj, „Navlomar" întocmește și remite documentul numit **aviz de navlosire**, care cuprinde ca elemente principale : numele, capacitatea și poziția navei, portul de încărcare și descărcare, navlul, demurrage, dispatch etc. În cazul cînd se angajează o navă completă (full cargo) avizul de angajament va fi însoțit și de o copie după Charter Party (contractul de navlosire).

În baza avizului de navlosire, întreprinderea de comerț exterior exportatoare face demersurile necesare pentru a obține de la C.C.A.P. acceptul de intrare a mărfurilor în port, în baza căruia dă dispoziții întreprinderii producătoare-furnizoare să expedieze marfa.

Cu cel puțin 3 zile înainte de sosirea navei, întreprinderea exportatoare remite întreprinderii de exploatări portuare-mandare **nota de comandă pentru conosament** ; acest document trebuie să corespundă clauzelor din contract și acreditiv (se completează în limba engleză) ; în legătură cu completarea datelor din nota de comandă pentru conosament se vor observa următoarele :

— cînd marfa se expediază unei firme din Vest, cu decontarea prin incaso, se va înscrie întotdeauna „la ordinul nostru" și andosîndu-l la „ordinul băncii" prin care se va face încasarea clientului astfel încît să nu poată intra în posesia mărfii, decît după efectuarea plății ; pentru partenerii din țările socialiste, unde plata se face prin incaso

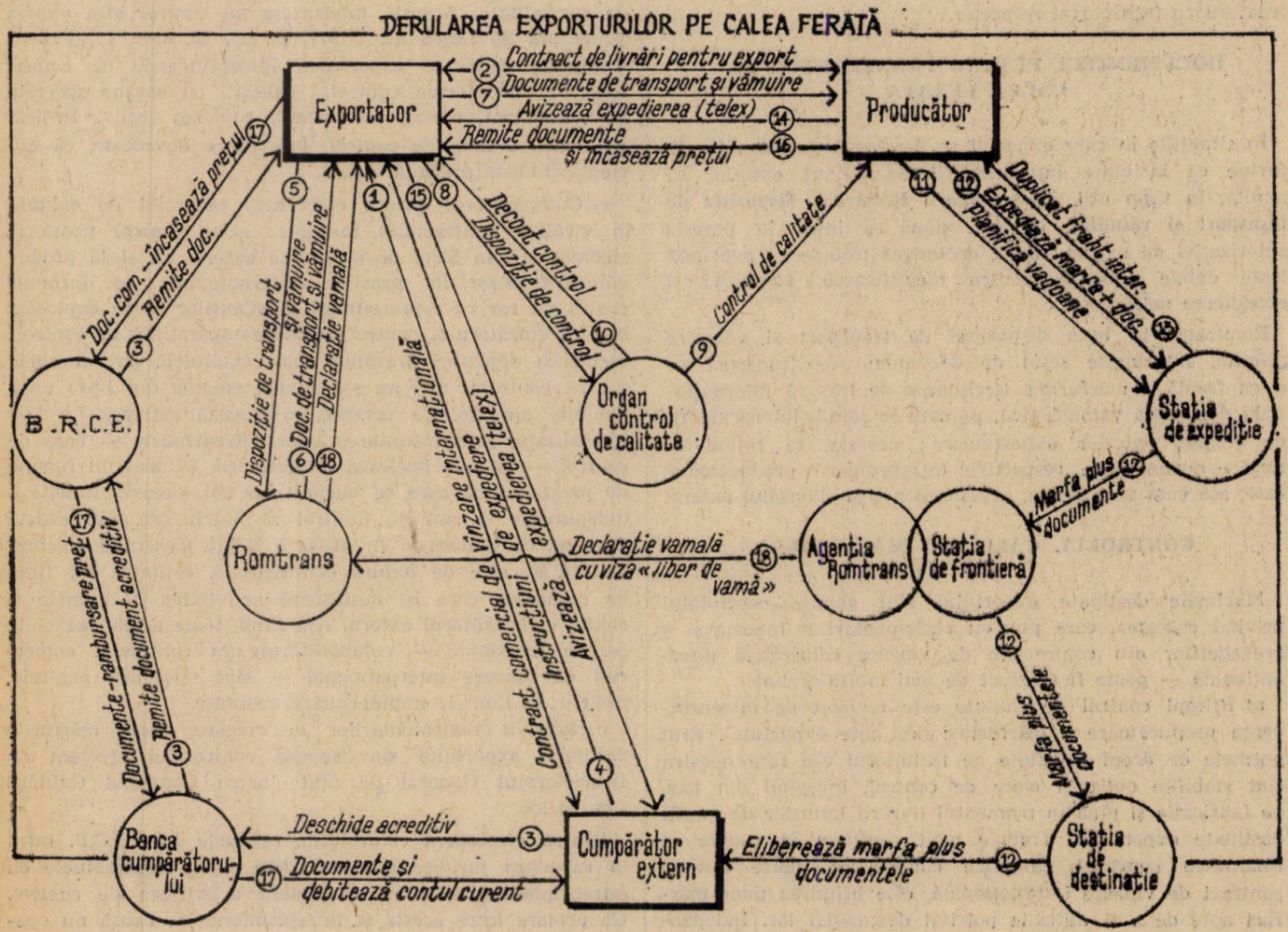

cu plata imediat, la destinatar se va trece numele clientului extern ;

— la exporturile cu plata prin acreditive sau scrisori de garanție bancară, completarea numelui destinatarului sau a celui la ordinul căruia urmează să se elibereze marfa, se va face în strictă conformitate cu prescripțiile acestor documente ;

— la rubrica notify (adică avizați pe ...) se va completa cu numele firmei care urmează să fie avizată la sosirea vasului în portul de destinație ; în cazul cînd acreditivul nu prevede altfel, notificarea se va face destinatarului ;

— la condițiile de descărcare se va completa : F.I.O., Sotto palanco, Liner Terms etc., după caz, conform prevederilor contractuale ;

— în ce privește navlul se va indica **Freight paid** sau **Freight prepaid** adică navlul se plătește în portul de încărcare înainte de plecarea navei ; dacă s-a convenit ca navlul să se plătească în portul de descărcare se va înscrie clauza **Freight payable at destination.**

O atenție deosebită trebuie acordată înscrierii identice în nota de comandă a eventualelor mențiuni speciale prevăzute în acreditiv, cum ar fi : declarația căpitanului că vasul nu va intra în anumite porturi sau în apele teritoriale ale altor state prevăzute expres în acreditiv sau că vasul nu figurează pe lista neagră etc. În unele cazuri, se cere ca pe conosament să figureze autorizația de import sau clasificarea tarifară a mărfii, cît și alte mențiuni în legătură cu transportul respectiv.

DOCUMENTELE PENTRU TRANSPORTUL PE CALEA FERATĂ

În situațiile în care exportul se derulează pe calea ferată revine ca atribuție întreprinderii de comerț exterior să remită, în timp util, întreprinderii Romtrans **dispoziția de transport și vămuire**, evident, după ce intră în posesia autorizației de export ; acest document trebuie să cuprindă toate datele necesare pentru identificarea, vămuirea și expedierea mărfurilor.

Romtrans, în baza dispoziției de transport și vămuire primite, întocmește setul de documente de transport pe calea ferată a mărfurilor (scrisoarea de trăsură internațională, declarația vamală etc.), pe care le remite întreprinderii de comerț exterior exportatoare : aceasta, la rîndul ei, remite documentele respective întreprinderii producătoare, care, așa cum vom vedea, expediază marfa clientului extern.

CONTROLUL CALITĂȚII MĂRFURILOR

Mărfurile destinate exportului sînt supuse controlului privind calitatea, care potrivit reglementărilor interne și a prevederilor din contractele de vînzare comercială internațională — poate fi efectuat de mai multe organe.

a) Primul control de calitate este realizat de întreprinderea producătoare a mărfurilor destinate exportului. Prin normele de drept instituite de legiuitorul din țara noastră sînt stabilite obligații clare de control, începînd din faza de fabricație și pînă în momentul livrării loturilor de marfă destinate exportului. Trebuie avut continuu în vedere că finalitatea urmărită de orice cumpărător, parte într-un contract de vînzare internațională, este primirea unor mărfuri apte de a fi utilizate potrivit destinației lor. Independent de controlul pe care îl exercită beneficiarul-exportator și clientul extern, revine ca obligație proprie a furnizorului intern să efectueze controlul calității mărfurilor pe toate fazele producției și pînă la expedierea lor la destinația externă. Această obligație nu este numai de natură contractuală, ci ea izvorăște din dreptul nostru economic. Astfel, Legea nr. 7/1977 a calității produselor și serviciilor stabilește la art. 35 că „Unitățile producătoare și unitățile de comerț exterior sînt obligate să asigure respectarea cu strictețe a condițiilor privind calitatea și performanțele tehnice ale mărfurilor destinate exportului, potrivit prevederilor contractuale".

b) Întreprinderea de comerț exterior are obligația de a efectua controlul calității mărfurilor atît în virtutea legilor cît și în calitate de beneficiari în contractul economic de livrări pentru export. Legea nr. 7/1977 prevede expres la art. 35, alin 3, că „Întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să recepționeze și să preia de la unitățile producătoare numai produsele care se încadrează în parametrii de calitate. Întreprinderile de comerț exterior poartă întreaga răspundere, potrivit prevederilor legii, pentru preluarea de la producător și livrarea către clienții externi a unor mărfuri care nu corespund condițiilor contractuale".

Controlul calitativ poate fi efectuat de întreprinderile de comerț exterior exportatoare prin personal propriu sau prin mandatari — unități specializate în controlul calității mărfurilor —, cu care încheie contracte de prestări servicii de specialitate. Această modalitate de control este expres prevăzută de Legea nr. 7/1977, la art. 48, alin. 4: „Pentru produsele destinate exportului, întreprinderile de comerț exterior vor efectua controlul calității cu organe specializate de control, pe bază de contract, conform legii". Printre asemenea organe de control, practica o dovedește, că eficiență ridicată prezintă O.C.M.

c) Cumpărătorul extern efectuează controlul de calitate în virtutea contractului încheiat ; acest control poate fi efectuat atît în locul de destinație extern, cît și la producătorul-furnizor. În practica internațională se întîmplă destul de rar ca reprezentanți ai clienților să se deplaseze în țara vînzătorului pentru efectuarea operațiilor de control; asemenea deplasări presupun mari cheltuieli, iar, în unele cazuri, controlul nici nu s-ar putea efectua din lipsa unor anumite aparate. Ca urmare, și această activitate a fost specializată, prin înființarea unor întreprinderi — case de control — la care apelează importatorii, evident, în funcție de prestigiul de care se bucură. La noi, această funcție o îndeplinește Oficiul de Control al Mărfurilor, din cadrul Camerei de Comerț și Industrie a R.S.R. Controlul efectuat de O.C.M. este de natură contractuală, calitatea lui fiind de mandatar care își desfășoară activitatea în numele și contul cumpărătorul extern. Așa fiind, toate actele încheiate pentru mandatar — cumpărătorul din contractul comercial de vînzare internațională — sînt opozabile acestuia, desigur, în limitele împuternicirii acordate.

d) Potrivit reglementărilor în vigoare, toate mărfurile destinate exportului sînt supuse controlului efectuat de Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor.

Pentru efectuarea controlului, organele I.G.S.C.C.P. intră în raporturi juridice administrative și nu contractuale cu întreprinderile unde își desfășoară activitatea de control. Ca urmare între acesta și întreprinderile în cauză nu ope-

rează răspunderea contractuală, ci numai o răspundere politico-administrativă. Ca organ specializat al administrației de stat, potrivit art. 53, alin. 1, din Legea nr. 7/1977 „Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor înfăptuiește, împreună cu ministerele, celelalte organe centrale și locale, politica partidului și statului în domeniul calității și al controlului tehnic al calității produselor...“

LIVRAREA MĂRFURILOR DE CĂTRE ÎNTREPRINDERILE PRODUCĂTOARE

Plecînd de la conținutul contractului economic de livrări pentru export — ca izvor al tuturor obligațiilor ce revin furnizorului intern —, reamintim că pe lîngă fabricarea, controlarea și ambalarea mărfurilor, acestuia îi revine și sarcina expedierii mărfurilor, avansînd în contul beneficiarului-exportator toate cheltuielile privind transportul pînă la frontiera română, înțelegînd prin aceasta și stația de calea ferată din portul de încărcare pe bordul navei.

a) **Ambalarea și marcarea mărfurilor** revine ca sarcină principală unităților producătoare ; acestea trebuie să se conformeze prevederilor din contractul comercial de vînzare internațională, care deseori, prevede ca ambalarea să se facă în ambalaje uzuale, care implică pentru producători respectarea unor condiții esențiale :

— efectuarea ambalării după procedeele prevăzute în standardele de stat, caietele de sarcini sau potrivit clauzei din contract ;

— folosirea unor ambalaje în bună stare, deci nedeteriorate sau lipsite de rezistența necesară transportării mărmurilor ;

— introducerea sau aplicarea pe fiecare ambalaj a unei etichete sau a unei liste specificative privind mărfurile ce se expediază ;

— marcarea ambalajelor în mod corespunzător, astfel cum vom arăta mai jos.

Convențiile internaționale privind transportul de mărfuri impun obligația pentru predător de a prezenta mărfurile în ambalaje corespunzătoare. Potrivit Convenției S.M.G.S. un ambalaj este corespunzător dacă : ferește mărfurile de pierderi și avarii ; previne cauzele care pot provoca deteriorarea mijloacelor de transport sau a altor mărfuri ; previne vătămarea persoanelor care vin în contact cu el.

În cazul ambalării unei mărfi într-un ambalaj necorespunzător (defectuos sau care nu corespunde proprietății mărfii sau care nu asigură transbordarea dintr-un vagon în altul) producătorul riscă să i se refuze primirea mărfii. Sub acest aspect Convenția S.M.G.S. obligă calea ferată primitoare să facă examinarea exterioară a ambalajului și să refuze primirea mărfii, dacă prin examinare exterioară se poate stabili că ambalajul nu garantează securitatea transportului mărfii sau că ambalajul este defectuos. Aceleași prevederi le regăsim, în alți termeni, și în Convenția C.I.M. Ceea ce este esențial de reținut la aceste convenții este faptul că ambele prevăd clauza potrivit căreia producătorul este răspunzător de toate urmările lipsei sau stării defectuoase a ambalajului, fiind obligat să repare prejudiciul pe care calea ferată l-a suferit din această cauză. Proba lipsei sau a stării defectuoase a ambalajului cade în sarcina căii ferate.

Facem precizarea că ambalarea mărfurilor periculoase se efectuează în anumite condiții prevăzute de convențiile internaționale privind transportul de mărfuri, care trebuie respectate întocmai.

Marcarea ambalajelor cu mărfuri se efectuează prin înscrierea pe ambalaje a elementelor de identificare a expeditorului și a destinatarului, precum și a unor elemente de natură să atragă atenția cu privire la modul de manipulare, de transport etc.

Convențiile internaționale prevăd obligația aplicării pe coletele cu mărfuri a unor etichete în scopul unei manipulări atente. Astfel, convenția privind traficul feroviar internațional de mărfuri (S.M.G.S.) impune predătorului — în cazul mărfurilor pentru care, din cauza naturii lor, se cer măsuri speciale de precauție sau îngrijire — aplicarea pe fiecare colet a unor inscripții sau etichete pentru manipularea cu atenție a mărfurilor, ca de exemplu „Atenție“, „Sus“ etc. Grija pentru o cît mai corectă etichetare a ambalajelor a determinat semnatarii convenției amintite să înscrie în anexa nr. 8 la convenție, descrierea etichetelor care urmează să fie aplicate pe colete și pe vagoane. De asemenea, convenția internațională cu privire la transportul de mărfuri pe căile ferate (C.I.M.) dă o atenție deosebită felului de marcare a ambalajului, înscriind clauza potrivit căreia predătorul este răspunzător de toate urmările lipsei sau stării defectuoase a ambalajului, inclusiv a modului de etichetare. Ceea ce se urmărește este evitarea oricărei confuzii și asigurarea unei perfecte concordanțe a indicațiilor de pe colete cu mențiunile înscrise în scrisoarea de trăsură. Pentru coletele conținînd plăci, filme și hîrtii care sînt îmbibate cu o emulsie sensibilă la radiații luminoase, radioactive sau alte radiații (de ex. plăcile sau hîrtiile fotografice, filmele cinematografice sau fotografice, filmele pentru radiofotografii etc.) este necesară inscripția „Filme“, cu litere în mărime de cel puțin 5 cm.

Marcarea se face — potrivit Convenției S.M.G.S. — în limba țării de predare, cu o traducere în limba rusă sau germană, cu excepția mărfurilor expediate către Republica Democrată Vietnam, Republica Populară Chineză, Republica Populară Democrată Coreeană și Republica Populară Mongolă a căror marcare se face în limba țării de predare, cu o traducere numai în limba rusă. În ceea ce privește marcarea mărfurilor expediate în condițiile Convenției C.I.M., aceasta trebuie să se efectueze în limba în care se redactează partea scrisorii de trăsură care se completează de predător, adică în limba țării de predare, cu o traducere în limba franceză, germană sau italiană.

b) **Expedierea în străinătate cu vagonul sau cu coletăria.** Principiul înscris în convențiile internaționale de transport feroviar — Convenția C.I.M. și Convenția S.M.G.S. — este acela că primirea și expedierea mărfurilor se efectuează după normele interne valabile la căile ferate ale țării de predare a mărfii. În cazul în care mărfurile se expediază cu vagonul — expediție de vagon —, mărfurile urmează să fie predate spre transport cu o singură scrisoare de trăsură și se transportă cu vagon separat. Dacă mărfurile nu depășesc 5 000 kg și nu este necesar pentru transportul lor un vagon separat, convențiile internaționale prevăd că expediția se face ca expediție de coletărie (art. 6 din Convenția C.I.M. și art. 7 din Convenția S.M.G.S.). Sînt totuși unele mărfuri pentru care este interzisă predarea cu o

singură scrisoare de trăsură cum sînt : mărfurile care din cauza naturii lor nu pot fi încărcate împreună fără să sufere unele neajunsuri (lipsuri calitative) ; mărfurile a căror încărcare în comun ar contraveni prescripţiilor vamale sau ale altor autorităţi administrative ; mărfurile admise la transport în anumite condiţii (cînd este vorba de acelea care prezintă pericol).

Ca regulă generală într-o scrisoare de trăsură nu se poate înscrie decît încărcătura unui singur vagon ; se prevede însă că pot fi totuşi predate la transport cu o singură scrisoare de trăsură : mărfurile indivizibile şi obiectele de dimensiuni excepţionale pentru a căror încărcare este nevoie de mai mult de un vagon, precum şi mărfurile încărcate în mai multe vagoane, dacă dispoziţiile speciale ale traficului sau tariful internaţional permit acest lucru pentru întregul parcurs. Este indicat ca predătorul să înscrie în rubrica rezervată în acest scop unele indicaţii necesare cumpărătorului (destinatarului) privitoare la expediţia respectivă ; Convenţia S.M.G.S. enumeră ca indicaţii : „conform contractului" din ... „din ordinul" ... etc., iar Convenţia C.I.M. enumeră şi alte indicaţii cum sînt „expediţia lui...", „la dispoziţia lui", „asigurat la...", „provenind de la linia de navigaţie...", „pentru linia aeriană"..., „pentru a fi exportat cu destinaţie..." etc.

Completarea scrisorii de trăsură (unicatul şi duplicatul) se face în limba ţării de predare a mărfii cu o traducere în limba rusă sau germană (potrivit Convenţiei S.M.G.S.) şi în limba franceză, germană sau italiană (potrivit Convenţiei C.I.M.).

Predătorul mărfii trebuie să indice, cu prilejul completării scrisorii de trăsură, staţiile de frontieră prin care urmează să treacă mărfurile ; se recomandă să se indice acele staţii de frontieră prin care distanţa de transport, de la staţia de predare pînă la staţia de destinaţie este cea mai scurtă.

La o scrisoare de trăsură este necesar să se anexeze documentele mărfurilor şi anume : documentele vamale, certificatele veterinare sau fitosanitare, buletinele de analiză, listele specificative (dacă denumirea mărfurilor n-a fost înscrisă pe însăşi scrisoarea de trăsură) ; predătorul poate anexa şi alte documente care sînt în interesul său sau al cumpărătorului destinatar, cum ar fi, de pildă, unele documente referitoare la conţinutul coletelor. Dacă documentele nu pot fi anexate la scrisoarea de trăsură în staţia de predare, predătorul trebuie să menţioneze denumirea staţiei de cale ferată, a oficiului vamal sau a altei autorităţi unde documentele se găsesc. Este important să atragem atenţia asupra faptului că staţia de predare nu are obligaţia să verifice exactitatea şi suficienţa documentelor anexate de predător la scrisoarea de trăsură.

În situaţia în care predătorul consideră necesară însoţirea unor mărfuri, el trebuie să solicite în mod formal aceasta căii ferate de predare. Convenţiile internaţionale amintite prevăd obligativitatea însoţirii unor mărfuri, cum ar fi expediţiile de animale vii, cu excepţia animalelor mici şi a păsărilor transportate în trafic fără transbordare, cu expediţii de coletărie, în cuşti, lăzi, coşuri etc., bine închise. De asemenea, se prevede necesitatea însoţirii acelor mărfuri care, prin natura lor, circulă pe roţi proprii, cum sînt de pildă locomotivele, tenderele, automotoarele, macaralele etc.

c) **Expedierea în portul de încărcare** revine ca sarcină tot întreprinderilor producătoare-furnizoare de mărfuri pentru export.

În baza comunicării întreprinderii de comerţ exterior exportatoare — emisă în conformitate cu acceptul portului de încărcare —, întreprinderea producătoare planifică vagoanele, expediază mărfurile şi plăteşte taxele interne de transport pînă la staţia de cale ferată din port.

Subliniem importanţa respectării întocmai a indicaţiilor de expediere — termen, destinatar, staţie linie de garare etc. —, încălcarea acestora putînd conduce la crearea de prejudicii şi, în final, la răspunderi materiale.

d) Ultima obligaţie a furnizorului intern este **să avizeze de expediere şi să remită în termen cît mai scurt întreprinderii de comerţ exterior beneficiare documentele de livrare,** care, de regulă sînt următoarele : factura internă, duplicatul scrisorii de trăsură, documentul de recepţie calitativă, certificatul de garanţie, specificaţii etc.

Scurtarea la maximum a termenului de remitere a acestor documente prezintă importanţă pentru întreprinderea de comerţ exterior exportatoare sub un dublu aspect :

— este în măsură să factureze cumpărătorului extern lotul de marfă livrat şi prin formarea setului de documente cerut de modalitatea de plată prevăzută în contractul comercial de vînzare internaţională să încaseze preţul în valută într-un termen cît mai scurt, ceea ce ridică eficienţa operaţiunii respective ;

— încasarea preţului extern în aceste condiţii, scurtează perioada de creditare în lei a plăţilor făcute furnizorului intern şi a altor cheltuieli legate de derularea contractului extern.

e) **Consecinţa livrării mărfurilor.** Sub aspect juridic, expedierea mărfurilor de către întreprinderea producătoare are următoarele consecinţe :

— obligaţia asumată în calitate de furnizor, prin contractul de livrări pentru export, se socoteşte îndeplinită pe data predării mărfurilor cărăuşului, avînd dreptul să încaseze preţul ;

— pe aceeaşi dată — probată cu semnătura şi ştampila staţiei de cale ferată primitoare — riscurile trec de la furnizor la beneficiar, respectiv asupra întreprinderii de comerţ exterior exportatoare.

LIVRAREA MĂRFURILOR CUMPĂRĂTORULUI EXTERN

Derularea în condiţii bune a unui export de mărfuri impune ca între vînzător şi cumpărător să existe o strînsă colaborare, în special, în perioada livrării, care se realizează prin prevederea în contract a unor obligaţii reciproce. Evident, complexitatea activităţilor ce se desfăşoară este diferită în funcţie de căile de transport folosite.

a) **Transportul pe calea ferată** ridică mai puţine probleme pentru întreprinderea exportatoare ; odată setul de documente de transport internaţional remis întreprinderii producătoare, aceasta livrează mărfurile direct la destinaţia externă. Ca urmare, întreprinderea de comerţ exterior se rezumă să facă **avizarea clientului extern** şi să urmărească primirea de la agenţia Romtrans de la punctul de frontieră a **declaraţiei vamale cu viza „liber de vamă".**

b) **Transportul maritim.** Cu toate că expedierea propriu-zisă pe mare revine ca obligaţie întreprinderilor specializate, totuşi considerăm util să expunem aici unele reguli

privind această activitate, pe care trebuie să le cunoască comercialiștii din domeniul comerțului exterior. Potrivit Regulilor de la Haga, persoana care încarcă mărfuri spre a fi transportate pe bază de conosamente, fără să existe un contract de navlosire, se numește încărcător. Exportatorul poate îndeplini și calitatea de navlositor. De exemplu, în cazul în care mărfurile se livrează C.I.F. navlositor este chiar vînzătorul ; dacă mărfurile se livrează F.O.B. navlositor este cumpărătorul. Navlositorul are obligația de a efectua operațiile de încărcare a mărfurilor pe navă, dacă prin contract aceste operații nu sînt trecute pe seama navei. Desigur că pentru aceasta și indiferent dacă încărcarea se face sau nu de el, are obligația să aibă mărfurile pregătite pentru această operațiune. Principiul în transportul maritim este că marfa așteaptă nava și nu nava marfa.

Încărcătorul trebuie să încarce nava în mod complet, cum se spune „un caric plin și complet", fără însă a se depăși peste ceea ce nava poate stivui și transporta în hambare și pe punte. În orice caz trebuie utilizată întreaga capacitate de încărcare a navei. Stivuirea mărfurilor pe navă trebuie să se facă în așa fel încît, respectîndu-se toate instrucțiunile de pe navă, nava să poată întîmpina riscurile navigației pînă în portul de descărcare. În practică se vorbește de așa-numita „siguranță a stivuirii" ceea ce înseamnă siguranța în așezarea mărfurilor, iar nu siguranța stabilității navei, problemă care privește pe comandantul navei.

În cazul în care mărfurile trebuie introduse în saci, toate operațiile privind procurarea sacilor, costul încărcării lor, stivuirea lor, așezatul mărfurilor și arimarea lor constituie obligații ale încărcătorilor (navlositorilor) în cazul cînd nu s-a convenit altfel prin contractul de vînzare internațională.

Dacă livrarea mărfurilor se efectuează în condițiile de livrare Incoterms, încărcătorul are obligația să aducă mărfurile pentru încărcare conform clauzei respective. Înțelegem să facem această precizare întrucît uzanțele porturilor interpretează oarecum diferit unele din aceste clauze. De pildă, în mod curent, în livrarea F.O.B., mărfurile se livrează la bordul vasului (pe navă), însă în unele porturi cum este Anvers — Belgia și Kotka — Finlanda, uzanțele acestor porturi interpretează această clauză în sensul că mărfurile se depozitează pe chei, în apropierea navei, iar nu la bordul ei. Tot așa clauza F.A.S. după care mărfurile trebuie livrate lîngă vas, la dana de încărcare, este interpretată, potrivit uzanțelor, în sensul că mărfurile pot fi livrate la o distanță mai mare decît aceea la care pot ajunge bigile navei, aducerea sub palanc urmînd să fie efectuată în contul navei ; clauza F.A.S. este interpretată potrivit uzului portului Londra, de exemplu, că nava nu este obligată să acosteze la o dană de încărcare și că în lipsă de dană operativă, poate rămîne pe fluviu, iar încărcătorul este obligat să aducă mărfurile aici.

Încărcătorul mărfurilor primește o notificare (notice) din partea comandantului navei, prin care i se aduce la cunoștință că nava este gata pentru încărcare.

După verificarea sosirii navei, încărcătorul urmează să verifice dacă magaziile acestea sînt apte pentru primirea mărfurilor ; în caz contrar el este în drept să nu accepte notice-ul, arătînd motivele comandantului navei. Uneori se notifică încărcătorului că nava este „promptă", ceea ce înseamnă în uzul porturilor că nava este gata de încărcare în portul indicat în termen scurt (fără întîrziere).

În portul Constanța activitatea de exploatare portuară este organizată pe domenii de activitate — sectoare specializate pe categorii de mărfuri — funcționînd în prezent, potrivit Decretului nr. 293/1978, următoarele întreprinderi :

— Întreprinderea de exploatare portuară pentru produse metalurgice, în subordinea M.I.M. ;

— Întreprinderea de exploatare portuară pentru produsele industriei construcțiilor de mașini, în subordinea M.I.C.M.,

— Agenția de exploatare portuară pentru produse din lemn și materiale de construcții, unitate fără personalitate juridică, componentă a Întreprinderii de comerț exterior „Exportlemn" ;

— „Chimpex", din subordinea M.I.Ch. ;

— Întreprinderea Siloz, din subordinea M.A.I.A. ;

— Întreprinderea frigorifer portuar, din subordinea M.A.I.A. ;

— Întreprinderea de exploatări portuare, din subordinea M.Tr.T., pentru mărfuri generale și cele care se transportă cu nave de linie, barje și containere.

Întreprinderile menționate mai sus încheie contracte cu întreprinderile de comerț exterior, în virtutea cărora le revin următoarele obligații :

— descarcă și depozitează mărfurile din mijloacele de transport feroviare și auto sosite în port în baza acceptului C.C.A.P. ;

— primesc, manipulează, depozitează și încarcă în navă mărfurile sosite, cu respectarea normelor în vigoare și a condițiilor și instrucțiunilor de încărcare și stivuire ;

— perfectează documentele de export primite de la întreprinderile de comerț exterior, întocmind listele de încărcare, pe care le prezintă comandanților de nave în vederea întocmirii cargoplanului ;

— încarcă și stivuiesc mărfurile în navă după care prezintă agentului navei documentele în vederea obținerii conosamentelor și vămii pentru declarațiile vamale ;

— decontează către întreprinderile de comerț exterior toate cheltuielile efectuate în legătură cu operațiunile portuare (prestările de serviciu) legate de mărfurile de export-import etc.

În porturile dunărene, activitatea de exploatări portuare este realizată de unitățile „NAVROM".

VĂMUIREA MĂRFURILOR

Declarația vamală se depune de vînzător la vama din punctul stabilit pentru trecerea frontierei de stat ; declarația vamală este un formular imprimat în 4 modele după felul mijlocului de transport și anume : pentru transporturile pe calea ferată în cazul expedierii mărfurilor cu scrisoare de trăsură S.M.G.S. ; pentru transporturile pe calea ferată în cazul expedierii mărfurilor cu scrisoare C.I.M. ; pentru transportul mărfurilor pe mare cu conosament ; pentru transporturile rutiere, aeriene și poștale. O declarație vamală cuprinde în general următoarele date : numele și adresa firmei exportatoare, numele și adresa firmei din străinătate, felul mărfurilor cu descrierea lor și indicarea felului coletelor, a mărcilor etc., numărul și data autorizației de export cu indicarea și a datei de valabilitate.

La declarația vamală este necesar să se anexeze următoarele documente : documentul de transport ; facturile mărfurilor ; specificațiile cuprinzînd caracteristicile mărfu-

rilor ; certificatede de origine ale mărfurilor ; certificatele sanitare, veterinare sau fitosanitare, după caz ; orice alte documente care au fost specificate în documentul de transport.

Definitivarea formelor de vămuire la punctele pentru trecerea frontierei de stat se efectuează pe baza dispoziției de transport și vămuire, a declarației vamale și a documentelor de transport. Este necesar deci ca datele înscrise în aceste documente să concorde întocmai, pentru evitarea unor dificultăți care ar putea apărea la punctul de frontieră și care ar putea avea drept consecință refuzul primirii mărfurilor sau întîrzierea expedierii lor și deci întîrzierea executării obligației de executare a contractului.

ASIGURAREA MĂRFURILOR

În situațiile în care asigurarea mărfurilor pe timpul transportului revine ca obligație vînzătorului, întreprinderea de comerț exterior exportatoare întocmește **avizul de asigurare,** care se remite la ADAS prin intermediul Romtrans sau Navlomar — în funcție de trafic — imediat după terminarea operațiunilor de încărcare a mărfurilor în mijlocul de transport. Acest aviz de asigurare cuprinde următoarele date : numele asiguratorului (căruia, sau la ordinul căruia, se va plăti eventuala despăgubire) potrivit condițiilor acreditivului ; denumirea mărfii care va trebui să corespundă cu cea din conosament sau cu duplicatul de fraht ; capacitatea bruto/neto ; felul ambalajului ; valoarea asigurării exprimată în valuta prevăzută în contract sau acreditiv, care trebuie să reprezinte contravaloarea C.I.F. a mărfii plus 10%, beneficiul prezumat al cumpărătorului; călătoria asigurată de la ... și cînd este cazul, portul sau porturile de transbordare ori locul unde se află beneficiarul intern sau extern ; numele vasului transportator și naționalitatea ; riscurile asigurate, ținîndu-se seama de specificul mărfurilor respective.

AVIZAREA EXPEDIERII MĂRFURILOR

Dacă prevederile cu privire la trimiterea instrucțiunilor de livrare au o deosebită importanță, nu este mai puțin importantă obligația stabilită în sarcina vînzătorului de a comunica cumpărătorului că mărfurile sînt pregătite pentru expediere sau că sint gata spre a-i fi puse la dispoziție. Această obligație o găsim inserată în marea majoritate a condițiilor generale de livrare și a clauzelor uzuale și are scopul de determinare a sincronizării măsurilor ce urmează a fi luate de cei doi parteneri pe linia predării și primirii mărfii. În unele situații sînt indicate și anumite termene de comunicare. Astfel, într-un contract tip se prevede în sarcina vînzătorului ca avizarea de expediere să se facă în termen de 48 de ore telegrafic. Ceea ce trebuie să reținem este obligația de comunicare în sine, care desigur că trebuie făcută într-un termen util pentru cumpărător. Astfel, în cazul livrării mărfurilor F.O.R., clauză folosită frecvent în expedierile terestre și rutiere, vînzătorului îi revine obligația de a înștiința pe cumpărător, fără întîrziere, (deci imediat, fără termen), că mărfurile au fost încărcate ori luate în primire de calea ferată sau de transportorul rutier. Tot astfel, în cazul livrării unor mărfuri conform clauzei F.O.B. (folosită curent ca și clauza C.I.F. pentru livrările pe mare), cumpărătorul trebuie avizat de vînzător că marfa este gata de a fi expediată în port, cu scopul primirii de la cumpărător a înștiințării datei la care marfa urmează să fie adusă în portul de expediere. În practică, în cazul acestei clauze, avizarea cumpărătorului se efectuează, în majoritatea cazurilor, înlăuntrul portului maritim, ca urmare a unei strînse colaborări între cei doi parteneri ; la rîndul său cumpărătorul are îndatorirea să comunice vînzătorului data la care acesta trebuie să aducă mărfurile în portul de expediere ; astfel, condițiile generale de livrare C.A.E.R., prevăd pentru cumpărător un termen de 7 zile, cu consecința pentru el — în cazul în care vasul nu ajunge la timp în port — să suporte cheltuielile de păstrare în portul de expediere peste 21 zile de la data sosirii mărfurilor în port.

Este necesar să remarcăm că obligația avizării există în sarcina vînzătorului și în cazurile cînd mărfurile au fost efectiv expediate. Astfel în cazul livrărilor Freight on carriage paid to... avizarea trebuie să se facă fără întîrziere în sensul că mărfurile au fost predate primului cărăuș, iar în cazul livrărilor Ex Ship, avizarea se face tot fără întîrziere, indicîndu-se data la care este așteptat să sosească vasul în portul de destinație.

O avizare trebuie să cuprindă toate elementele utile cumpărătorului pentru pregătirea primirii mărfurilor. Astfel, în contractul tip elaborat de I.C.E. Industrialexport se prevăd următoarele elemente : data expedierii ; numărul vagonului sau numele vasului ; numărul scrisorii de trăsură, a conosamentului sau a frahtului aerian ; numărul total de colete ; greutatea totală bruto-neto și volumul ; valoarea totală a mărfurilor expediate. Dacă expedierea a fost efectuată (în cazul transporturilor pe apă) avizarea trebuie să cuprindă : denumirea vasului, data plecării acestuia, portul de destinație, denumirea mărfii, numărul contractului, numărul conosamentului, numărul coletelor, greutatea bruto, cantitatea în unități de măsură specifică mărfii. În majoritatea cazurilor avizarea se face telegrafic sau prin telex.

Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/75 prevăd că la livrările feroviare, cu mijloace auto, sau cu avionul „vînzătorul este obligat să trimită avizul cumpărătorului într-un astfel de termen și mod încît cumpărătorul să-l primească înainte de sosirea mărfii la frontiera țării cumpărătorului" (§ 43). Iar cu privire la expedierea via mare, aceleași Condiții de livrare prevăd obligația pentru vînzător sau expeditorul său „să avizeze telegrafic sau prin telex pe cumpărător de expedierea mărfii, imediat după plecarea navei, însă nu mai tîrziu de 2 ore după plecarea acesteia, dacă durata transportului mărfii din portul de expediere pînă la portul de destinație nu depășește 72 de ore sau în cel mult 24 de ore de la plecarea navei, dacă durata transportului depășește 72 de ore" (§ 44).

Consecința pentru cumpărător, în cazul în care nu dă urmare avizării, este aceea că vînzătorul este în drept să predea mărfurile spre păstrare, în contul și pe riscul cumpărătorului. În scopul evitării oricăror discuții în problema avizării, partenerii convin prin contract cu privire la termenele în care urmează să se desfășoare avizarea, răspunsul, predarea mărfurilor spre păstrare etc., iar dacă în contract n-au fost inserate asemenea termene, condițiile generale de livrare și clauzele uzuale prevăd astfel de termene.

INCASAREA PREȚULUI

Dacă executarea obligațiilor de expediere efectivă a mărfurilor revine atît unităților furnizoare-interne, cît și celor beneficiare-exportatoare, urmărirea încasării prețului în valută este obligația exclusivă a întreprinderilor de comerț exterior. Practica dovedește că oricît de bine ar fi formulate clauzele de consolidare a contractelor, dacă în faza de executare nu se urmărește cu perseverență traducerea lor în fapt, în spiritul și litera preconizată, eficiența tranzacției respective nu are finalizarea scontată.

Principalele obligații care revin comercialiștilor cu derularea, privind încasarea prețului, pot fi astfel sintetizate :

— în funcție de clauza de evitare a riscurilor decurgînd din fluctuațiile valutare, se recalculează prețul potrivit cursurilor pe care le au valutele care constituie coșul valutar, sau potrivit cursului D.S.T., la data livrării ;

— dacă prin contract a fost adoptată o clauză privind revizuirea prețurilor ca urmare a creșterii prețurilor la materii prime și la manoperă, se va determina noul preț, la data livrării.

În funcție de prevederile din creditul documentar, se va întocmi setul de documente comerciale, care vor fi prezentate la B.R.C.E. în termen util.

dr. Al. DETEȘANU
dr. Toma GEORGESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

contract economic

Răspunderea privind decontarea mărfurilor din import

În legătură cu importurile care se realizează în condiții de comision, unităților beneficiare-comitente le revine obligația de a achita valoarea mărfurilor importate. În acest sens, art. 155 din Legea nr. 9/1972, modificată și completată prin Legea nr. 2/1979, prevede că „beneficiarii de mărfuri din import au obligația să accepte sau să refuze plata mărfurilor după primirea și recepționarea lor, în cadrul termenelor legale, pe baza documentelor emise de întreprinderile de comerț exterior.

În cazul cînd primirea și recepția mărfurilor din import nu se efectuează în termen de cel mult 20 de zile de la data primirii facturilor de la întreprinderile de comerț exterior, beneficiarii sînt obligați să dispună plata documentelor în cauză, cu dreptul de a refuza ulterior eventualele diferențe în funcție de verificare și recepție, în cadrul termenelor și condițiilor din contractele externe".

Se observă deci, că neprimirea mărfurilor din import nu constituie — în toate cazurile — temei pentru refuzarea facturilor emise de întreprinderile de comerț exterior, iar dreptul de refuz ulterior este condiționat de efectuarea recepției și încheierea actelor de constatare privind lipsurile în mod opozabil față de furnizorul extern.

Adăugăm că un atare motiv de refuz nu subzistă dacă lipsurile s-au produs din vina cărăușului, iar dreptul de a-l acționa pe acesta aparține unității beneficiare-comitente.

Care sînt consecințele refuzului nejustificat sau a întîrzierii nejustificate în achitarea valorii mărfurilor importate ?

Practica arbitrală a stabilit în mod constant că penalitățile prevăzute de art. 47 pct. 5 și 6 din Legea nr. 71/1969, modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, sînt aplicabile numai comisionului care reprezintă prețul prestației întreprinderii de comerț exterior.

În raport cu valoarea propriu-zisă a mărfurilor se datorează dobînda legală de 6% pe an prevăzută de Decretul nr. 311/1954.

Uneori, datorită neachitării în termen a valorii mărfurilor importate, întreprinderile de comerț exterior sînt prejudiciate prin dobînzile penalizatoare care li se percep de către bancă.

Aceste dobînzi pot forma obiectul unor pretenții la daune îndreptate împotriva unităților beneficiare-comitente în măsura în care ele nu sînt acoperite de dobînda legală de 6% pe an datorată conform decretului amintit mai sus.

Desigur că răspunderea unităților menționate poate fi angajată numai în măsura în care importul s-a realizat în condițiile unui contract de comision valabil încheiat.

Așa cum s-a reținut prin Hotărîrea Arbitrajului de Stat Central nr. 1591/1980, dispozițiile Legii nr. 9/1972 care interzic angajarea de cheltuieli pentru investiții înainte de aprobarea acestora nu disting dacă utilajele și instalațiile se realizează în țară ori se procură din import.

Prin urmare, în lipsa aprobării investiției pentru care se importă utilajele sau instalațiile, contractul de comision este nul și, ca atare nu poate constitui temei pentru acordarea dobînzii legale sau a daunelor.

În acest sens, prin hotărîrea menționată s-au mai reținut următoarele :

„Faptul că instalația a fost contractată cu partenerul extern la cererea pîrîtei (adică, a unității beneficiare-comitente), nu înlătură sancțiunea nulității atrasă de încălcarea dispozițiilor legale la care s-a făcut referire mai sus, reclamanta (adică, întreprinderea de comerț exterior) avînd obligația de a nu realiza importul solicitat înainte de a se convinge în privința respectării tuturor cerințelor legale.

În speță, contractul s-a validat pe data de 28 mai 1979, data aprobării investiției".

În raport cu această dată s-au acordat penalitățile aferente comisionului și dobînda legală de 6% pe an, întrucît pe data aprobării investiției a dispărut cauza de nulitate a contractului.

Menționăm că spre deosebire de neaprobarea investiției, neadmiterea utilajelor la finanțare sau la creditare nu constituie, în principiu, un motiv care să apere unitățile beneficiare-comitente de răspunderea pentru neefectuarea plăților în termen.

I. ICZKOVITS

raporturi de muncă

DREPTURI ŞI OBLIGAŢIUNI

EFECTELE DETERMINATE DE SATISFACEREA SERVICIULUI MILITAR ASUPRA RAPORTULUI DE MUNCĂ

În cele ce urmează înfăţişăm şi analizăm efectele pe care le produce satisfacerea serviciului militar asupra raporturilor juridice dintre persoanele încadrate şi unităţile socialiste cu care au încheiat contracte de muncă.

Prevederile legale la care ne referim în continuare nu fac nici o distincţie între contractele de muncă pe durată determinată şi cele pe durată nedeterminată astfel încît, acolo unde nu vom face precizarea respectivă, efectele sînt identice.

● Astfel, potrivit art. 72 alin. 1 din Codul muncii, contractele de muncă ale celor încadraţi, chemaţi să satisfacă serviciul militar se menţin, fiind numai suspendate. Desigur, în cazul contractului de muncă pe durată determinată suspendarea produce efecte numai pînă la termenele pentru care a fost încheiat contractul. Satisfacerea serviciului militar nu poate avea ca efect prelungirea duratei contractului de muncă încheiat pentru un anumit termen. Art. 81 din Legea nr. 14/1972 conţine o prevedere identică privitoare la menţinerea contractului de muncă, reglementarea avînd însă un caracter mai concret. Potrivit textului citat, contractele de muncă ale persoanelor încadrate chemate pentru îndeplinirea serviciului militar în termen, cu termen redus sau ca elevi în şcolile militare de ofiţeri de rezervă se menţin. Recruţii chemaţi la centrele militare în vederea încorporării, dar care nu au fost încorporaţi, precum şi cei lăsaţi la vatră ori trecuţi în rezervă, sînt obligaţi să se prezinte la locurile de muncă în termen de 5 zile de la data la care li s-a comunicat că nu au fost încorporaţi, respectiv în termen de 15 zile de la data lăsării lor la vatră ori a trecerii în rezervă. În cazul neprezentării, din motive culpabile, contractele de muncă ale celor în cauză pot fi desfăcute disciplinar.

● Contractele de muncă ale celor chemaţi pentru îndeplinirea serviciului militar în termen, cu termen redus sau ca elevi în şcolile militare de ofiţeri de rezervă, nu pot fi desfăcute decît ca urmare a desfiinţării unităţii sau restrîngerii activităţii acesteia. În astfel de situaţii, unitatea sau organul ierarhic superior, după caz, este obligată să asigure plasarea celor în cauză în aceleaşi munci sau în munci echivalente, la alte unităţi din aceeaşi localitate, potrivit pregătirii şi capacităţii lor profesionale, comunicînd aceasta şi unităţii militare la care se află încorporată persoana respectivă.

Legea are în vedere, în cazurile sus-menţionate, numai personalul permanent al unităţilor socialiste. Contractele de muncă pe durată determinată se menţin pînă la termen, la expirarea acestuia, raporturile de muncă încetînd de plin drept. Contractele de muncă ale celor care au fost admişi în şcolile militare sau în instituţiile militare de învăţămînt superior se desfac pe data prezentării la respectivele şcoli şi instituţii.

Pe timpul concentrării soldaţilor, gradaţilor, subofiţerilor, maiştrilor militari şi ofiţerilor în rezervă, unităţile socialiste sînt obligate să le păstreze locul şi funcţia avute la data concentrării (art. 82, alin. penultim, Legea nr. 14/1972).

Perioada în care se satisfac obligaţiile militare nu se ia în considerare, la stabilirea drepturilor privind participarea la beneficii a oamenilor muncii, reglementate de art. 50 şi urm. din Legea nr. 57/1974.

Perioada cît o persoană încadrată în muncă a fost concentrată se exclude atît ca timp, cît şi ca sumă, din calculul indemnizaţiei pentru concediul de odihnă (art. 17 alin. 3 din Legea nr. 26/1967).

● Recruţii chemaţi pentru îndeplinirea serviciului militar au dreptul să primească de la unităţile socialiste la care sînt încadraţi toate drepturile la zi, inclusiv compensaţia în bani a concediului de odihnă neefectuat. În cazul în care recruţii nu au fost încorporaţi, au fost lăsaţi la vatră ori trecuţi în rezervă şi dacă s-au reîntors în unităţi pînă la 1 decembrie a anului calendaristic în care au fost chemaţi la încorporare, compensaţia în bani pentru concediul de odihnă nefolosit, plătită la încorporare, se va reţine din retribuţia acestora în 3 rate lunare. Celor aflaţi în această situaţie unitatea este obligată să le acorde în natură concediul de odihnă rămas neefectuat.

● Pe toată durata concentrării rezerviştii primesc de la unităţile socialiste la care au lucrat o indemnizaţie lunară egală cu jumătate din retribuţia medie pe ultimele 3 luni.

● În cazul incapacităţii temporare de muncă intervenită pe timpul concentrării, care se prelungeşte şi după data desconcentrării, rezerviştii primesc de la unităţile socialiste unde lucrează, ajutoare materiale în cadrul asigurărilor sociale de stat, de la data desconcentrării.

Militarii în termen, militarii cu termen redus şi elevii instituţiilor militare au dreptul să primească ajutoare, în caz de deces al soţiei, copiilor sau al unui membru de familie aflat în întreţinerea acestora înainte de încorporare, în cuantumul stabilit pentru persoanele încadrate în baza unor contracte de muncă. Ajutoarele se plătesc de unităţile socialiste la care beneficiarii erau încadraţi înainte de încorporare.

● Tinerii chemaţi la recrutare, recruţii şi rezerviştii care au calitatea de persoane încadrate în muncă şi sînt chemaţi de către centrele militare pentru a da relaţii în legătură cu evidenţa militară au dreptul la concediu de maximum 3 zile, cu plata corespunzătoare a retribuţiei calculată în raport de retribuţia medie realizată pe ultimele 3 luni.

Recruţii chemaţi la încorporare, pentru îndeplinirea serviciului militar au dreptul la un concediu fără plată de 5 zile înainte de data prezentării la centrul militar în scopul rezolvării problemelor personale şi familiale.

Potrivit art. 72 alin. 1 şi 2 din Codul muncii perioada de satisfacere a serviciului militar intră în calculul vechimii neîntrerupte în aceeaşi unitate. În cazul satisfacerii serviciului militar de către o persoană cu care s-a încheiat un act adiţional în care s-a prevăzut îndatorirea de a lucra în unitate după absolvirea şcolii sau a cursului o anumită perioadă, durata serviciului militar nu intră în calculul timpului prevăzut în acel act. De asemenea, această durată nu intră în calculul perioadei de stagiu în muncă prevăzută pentru absolvenţii repartizaţi în producţie, care au obligaţia efectuării unui astfel de stagiu.

Reglementare: art. 72 din C. M. şi Legea nr. 14/1972.

CONCEDII PLĂTITE

Cu excepția concediului de odihnă și a concediilor medicale care sînt plătite, marea majoritate a concediilor se acordă fără plată. Prin excepție sînt și reglementări care prevăd concedii cu plată, altele decît cele medicale, de odihnă și de maternitate.

1. Art. 75 alin. 1 lit. e din Legea nr. 57/1974, prevede că personalul transferat în interesul serviciului în altă localitate, precum și personalul mutat în cadrul aceleiași unități, dar în altă localitate, are drept la un concediu plătit de 5 zile lucrătoare, acordat la cererea celui în cauză, în vederea mutării efective.

2. Art. 83 din Legea nr. 14/1972 prevede că tinerii chemați la recrutare, recruții și rezerviștii, care sînt încadrați în muncă și sînt chemați de centrele militare pentru a da relații în legătură cu evidența militară, au dreptul la un concediu de maximum 3 zile cu plata corespunzătoare a retribuției, calculată în raport cu retribuția medie pe ultimele 3 luni. Deși legea nu specifică dacă zilele sînt sau nu lucrătoare, fiind vorba de un concediu cu plată se înțelege că legea are în vedere zile lucrătoare. Maximum de concediu este de 3 zile și minimul este de o zi lucrătoare. Stabilirea duratei este de competența conducerii unității care va avea în vedere distanța ce trebuie să o parcurgă cel în cauză și perioada cît a fost reținut la centrul militar.

3. Conform art. 6 lit. a, art. 7 lit. a și art. 8 din Decretul nr. 94/1979, donatorii de sînge (onorifici sau cu plată) au dreptul la o zi liberă la locul de muncă în ziua donării de sînge pentru care primesc retribuția medie zilnică.

Reglementare: art. 75 alin. 1 lit. e din Legea nr. 57/1974 și art. 83 din Legea nr 14/1972, art. 6 lit. a, art. 7 lit. a și art. 8 din Decretul nr. 94/1979.

DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE ELEVILOR DIN ȘCOLILE DE MAIȘTRI

Recrutarea candidaților pentru admiterea în școlile de maiștri se face din rîndul muncitorilor absolvenți ai liceelor sau ai școlilor profesionale, cu vechime de cel puțin 8 ani în producție, încadrați în ultima sau penultima categorie de încadrare, cu experiență îndelungată în producție, avînd prioritate cei care au îndeplinit funcția de șef de echipă și se bucură de autoritate profesională, politică și morală fiind buni organizatori ai producției și ai muncii.

Admiterea în școlile de maiștri se face pe bază de concurs. Candidații vor avea recomandarea colectivului de muncă în care lucrează, inclusiv a maistrului, avizată de biroul executiv al consiliului oamenilor muncii ai unității din care provin. Pentru fiecare post de maistru necesar, unitățile vor propune la concursul de admitere cel puțin doi candidați.

Maiștrii promovați din rîndul muncitorilor și al tehnicienilor, care au obligația de a absolvi școala de maiștri potrivit prevederilor art. 18 alin. 1 lit. b și c art. 20 alin. 1 din Legea nr. 6/1977, vor fi admiși în școlile de maiștri cu învățămînt seral, fără concurs, în cadrul planului de școlarizare aprobat.

După admiterea în școlile de maiștri — învățămînt de zi — fiecare elev va încheia cu întreprinderea un act adițional la contractul de muncă prin care se obligă să lucreze în respectiva unitate ca maistru o perioadă de cel puțin 5 ani, după absolvirea școlii.

Durata studiilor în școlile de maiștri este de un an pînă la un an și jumătate la învățămîntul de zi și de doi ani la învățămîntul seral.

Pe timpul studiilor, elevii școlilor de maiștri beneficiază de următoarele forme de sprijin material:

1. Personalului muncitor recomandat de întreprinderi pentru a urma cursurile școlilor de maiștri i se asigură pe perioada examenului de admitere o indemnizație egală cu retribuția tarifară de încadrare de la locul permanent de muncă, precum și sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate. În cazul cînd examenul de admitere se ține în altă localitate decît aceea de domiciliu, acesta beneficiază, potrivit legii, de drepturile legale de deplasare.

2. Elevii din învățămîntul de zi al școlilor de maiștri beneficiază pe timpul studiilor de:

a) masă la cantină, contra cost;

b) cazarea gratuită în internate, pentru elevii care au domiciliul în altă localitate decît aceea unde funcționează școala; cheltuielile de cazare se suportă de școală;

c) costul integral al transportului, pe ruta cea mai scurtă, cu trenul de persoane sau nave fluviale ori maritime, clasa a II-a, fie cu autobuzele întreprinderilor de transport auto, astfel:

— la trimitere de la unitate la școală și la întoarcere la unitate după examenul de absolvire, în cazul cînd sînt trimiși să frecventeze școala cu sediul în altă localitate decît unitatea de producție; cheltuielile de transport se suportă de unitate;

— în vacanță, dus și întors, numai pentru elevii școlilor de maiștri cu durata de un an și jumătate, de la școală la localitatea de domiciliu; cheltuielile de transport se suportă de școală; în anul în care beneficiază de vacanță nu li se acordă concediu de odihnă;

d) o indemnizație lunară egală cu retribuția tarifară de încadrare pe care au avut-o la data trimiterii la școală, precum și sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate, beneficiind de majorările generale ale retribuției tarifare aplicate în ramura respectivă în timpul școlarizării. Plata integrală a acestei indemnizații se face numai cu condiția promovării semestrelor școlare; în caz contrar, se vor aplica prevederile Legii nr. 57/1974, privind diminuarea retribuției pentru neîndeplinirea sarcinilor proprii.

3. Elevii din învățămîntul seral al școlilor de maiștri beneficiază pe timpul studiilor de:

a) programare în schimburile de producție care să le permită frecventarea regulată a cursurilor;

b) masa la cantină, contra cost;

c) concediu de studii de 30 de zile calendaristice, la cerere, o singură dată, în afara concediului de odihnă, pentru elaborarea și susținerea lucrării de diplomă la examenul de absolvire. Pe durata acestui concediu elevii vor primi o indemnizație egală cu retribuția tarifară de încadrare, precum și sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate;

d) o indemnizație lunară, pe timpul practicii de maistru, prevăzută în planul de învățămînt, egală cu retribuția tarifară de încadrare la data trimiterii la practică, precum și

sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate, plătită de întreprinderile la care sînt încadrați.

4. Elevii din învățămîntul seral al școlilor de maiștri, care urmează școala în altă localitate decît aceea a unității de producție în condițiile prevăzute de art. 27 din Legea nr. 6/1977, beneficiază, pe lîngă formele de sprijin menționate la pct. 3 de mai sus, și de :

a) cazarea gratuită în internate pentru elevii care au domiciliul în altă localitate decît aceea unde funcționează școala ; cheltuielile de cazare se suportă de școală ;

b) costul integral al transportului, pe ruta cea mai scurtă, cu trenul de persoane sau nave fluviale ori maritime, clasa a II-a, fie cu autobuzele întreprinderilor de transport auto, la trimitere la unitatea unde au fost detașați și la întoarcere, după examenul de absolvire, la unitatea unde sînt încadrați ; cheltuielile de transport se suportă de întreprinderile la care sînt încadrați.

5. Pe timpul practicii în producție, elevii din școlile de maiștri beneficiază, la locul de muncă, de echipament de protecție, precum și de materiale igienico-sanitare, în condițiile în care acestea se acordă persoanelor încadrate în muncă.

Încheierea studiilor se face prin examen de absolvire. Cei care nu promovează examenul de absolvire au dreptul să-l repete o singură dată într-una din sesiunile anului școlar următor. Pînă la promovarea examenului de absolvire aceștia rămîn încadrați în producție la locurile de muncă în care au activat înainte de a urma școala de maiștri sau într-un alt loc de muncă similar.

Persoanele care promovează examenul de absolvire primesc diploma de absolvire a școlii de maiștri.

Elevii de la învățămîntul de zi care sînt exmatriculați în cursul școlarizării, au obligația de a restitui sumele reprezentînd cheltuielile de școlarizare. Sînt exceptați cei aminați medical.

Obligația de restituire a sumelor reprezentînd cheltuielile de școlarizare o au și elevii școlilor de maiștri — învățămînt de zi — care nu reușesc nici la al doilea examen de absolvire, precum și absolvenții care refuză încadrarea la întreprinderea pentru care s-au pregătit sau părăsesc locul de muncă înainte de expirarea termenului prevăzut în actul adițional la contractul de muncă. În această ultimă situație, restituirea cheltuielilor de școlarizare se va face proporțional cu perioada nelucrată.

Reglementare : Legea nr. 6/1977 și anexa nr. 2 a Decretului nr. 335/1978.

CĂMINE MUNCITOREȘTI PENTRU TINERET

Sînt administrate de către unitățile socialiste fiind destinate cazării tinerilor muncitori și specialiști, care nu dispun de alte posibilități de cazare în localitatea unde-și au locul de muncă.

Pentru folosirea locurilor în cămine, locatarii plătesc un tarif lunar care include și acoperă cheltuielile de întreținere și funcționare a instalațiilor comune, folosirea mobilierului și a cazarmamentului, precum și toate celelalte cheltuieli reprezentînd diferite servicii prestate locatarilor. În prezent, tarifele sînt stabilite prin H.C.M. nr. 1028/1974, fiind diferențiate pe categorii de cămine.

Prin regulamentul interior de funcționare, aprobat de consiliul oamenilor muncii din unitatea economică socialistă care are în administrare căminul, sînt stabilite sarcinile administrației căminului, drepturile și obligațiile locatarilor, precum și ale personalului căminului, modul de utilizare a bunurilor de folosință comună, măsurile de asigurare a ordinii și disciplinei.

Pînă la modificarea prevederilor H.C.M. nr. 1028/1974, locatarii căminelor muncitorești pentru tineret, nu vor beneficia de compensarea majorării tarifelor energiei electrice, energiei termice și gazelor naturale, reglementată de art. 14 din Decretul nr. 283/1979, deoarece beneficiarii nu plătesc respectivele majorări, ele nefiind incluse în tariful stabilit prin citata H.C.M.

Reglementare : art. 57-59 din Legea nr. 5/1973, H. C. M. nr. 1028/1974 și pct. 9 anexa 3 la Decretul nr. 153/1980.

LOCUINȚA DE SERVICIU

Cadrelor de conducere, altor cadre de bază și persoanelor a cărui prezență permanentă în preajma locului de muncă este impusă de caracterul specific al muncii prestate li se atribuie locuință în incinta întreprinderilor și a instituțiilor, în imediata lor apropiere.

Consiliile oamenilor muncii răspund de folosirea permanentă și în bune condiții a acestor locuințe. Locuința de serviciu se atribuie de consiliul oamenilor muncii numai personalului respectivei unități care are o asemenea îndreptățire. Închirierea acestor locuințe se face prin întreprinderile specializate subordonate comitelor executive ale consiliilor populare care le au în administrare directă.

Dispozițiile Legii nr. 5/1973, privitoare la normarea spațiului locativ se aplică și locuințelor de serviciu.

Modul și condițiile de folosire a acestora și a terenurilor aferente fac obiectul unui contract de închiriere care este accesoriu al contractului de muncă.

Persoanele încadrate și familia lor care ocupă locuințe de serviciu sînt obligate să le elibereze în termenul și în condițiile art. 51 alin. 3 și 5 din Legea nr. 5/1973, adică în 3 luni de la încetarea contractului de muncă din vina sau inițiativa beneficiarilor, iar în caz de deces a celui încadrat sau a pensionarului, evacuarea soțului sau a celorlalți membri ai familiei sale cu care a locuit împreună, se poate face numai cu atribuirea unui spațiu locativ corespunzător. Persoanele care au lucrat în unitatea respectivă cel puțin 10 ani au dreptul să dețină locuința de serviciu și după pensionarea lor.

Schimbul de locuințe de serviciu se poate face, în condițiile legii, cu aprobarea consiliului oamenilor muncii din unitățile respective.

Persoanele încadrate care dețin locuințe de serviciu beneficiază de prevederilor art. 14 din Decretul nr. 283/1979, referitoare la compensarea majorărilor tarifelor energiei electrice, energiei termice și gazelor naturale.

Reglementare : art. 55 și 56 din Legea nr. 5/1973, art. 3, 4 și 7 din Decretul nr. 195/1977, art. 14 din Decretul nr. 283/1979.

CONCEDIU DE MATERNITATE

Femeile au dreptul la concediu de maternitate plătit, care se compune dintr-un concediu prenatal de 52 de zile și un concediu postnatal de 60 de zile. Dacă nașterea s-a produs înainte de expirarea concediului prenatal, concediul postnatal se prelungește cu numărul zilelor de concediu prenatal neefectuat, astfel încît, în total, concediul de maternitate să reprezinte 112 zile în total.

În cazul cînd copilul se naște mort sau moare după naștere, durata concediului postnatal (de lehuzie) este de 42 zile calendaristice. Dacă moartea copilului survine după 42 zile de la naștere, concediul de lehuzie încetează.

Cuantumul ajutorului este stabilit de art. 15 a H.C.M. nr. 880/1965 și art. 151 introdus prin H.C.M. nr. 2489/1966, în funcție de vechimea neîntreruptă în muncă.

Contractele de muncă ale femeilor care se găsesc în concediu de maternitate nu pot fi desfăcute din inițiativa unității, în afara cazurilor prevăzute în art. 130 alin. 1, lit. c, d, g, j, k și l din Codul muncii.

Perioada cît durează concediul de maternitate se scade din vechimea în unitate care se ia în calcul pentru stabilirea drepturilor de participare la beneficii, întrucît în acest interval persoana în cauză nu a contribuit la realizarea beneficiilor planificate și a celor peste plan.

Vezi și ajutoare materiale în caz de maternitate.

Reglementare : art. 155 și art. 146 din Codul muncii, art. 13—16 din H.C.M. nr. 880/1965.

CONCEDIU PENTRU ÎNGRIJIREA COPIILOR BOLNAVI

Femeile care au copii bolnavi mai mici de 3 ani au dreptul, cu avizul medicului, la concedii plătite pentru îngrijirea acestora, care nu se includ în concediul de odihnă.

În timpul cît îngrijește copilul bolnav de pînă la 3 ani, nu se poate desface contractul de muncă al femeilor în cauză, din inițiativa unității, în afară de cazurile prevăzute la art. 130 alin. 1 lit. c, d, g, j, k și l din Codul muncii.

Perioada cît durează concediul pentru îngrijirea copilului bolnav nu se ia în calcul la stabilirea drepturilor privind participarea la beneficii a oamenilor muncii.

Vezi și ajutoare materiale pentru îngrijirea copilului bolnav.

Reglementare : art. 157 și art. 146 din Codul muncii.

UNIFORMELE PERSONALULUI DIN AVIAȚIA CIVILĂ

Personalul aviației civile este obligat să poarte uniformă în timpul serviciului și în orice deplasări în afara unității în interes de serviciu. Membrii echipajului unei aeronave, în mod obligatoriu, vor fi echipați în aceeași ținută, în raport de anotimp.

Sînt interzise împrumutul sau înstrăinarea către alte persoane, indiferent de scopul în care se face.

Nerespectarea obligației de a purta uniforme constituie o abatere pedepsită conform regulamentului de ordine interioară.

Suportarea costului uniformelor de către personalul din aviația civilă este prevăzută în anexa nr. 4 a H.C.M. nr. 927/1973, fiind stabilită în raport de nivelul venitului mediu lunar. Pentru determinarea acestuia se iau în calcul toate drepturile bănești realizate în anul anterior celui în care se primește echipament. Pentru cei noi încadrați, venitul mediu lunar se consideră retribuția tarifară de încadrare.

Beneficiarii suportă în raport de venitul mediu realizat, de la 50% și pînă la 100% din costul uniformei.

Cota parte care se suportă de personalul din aviația civilă se reține din drepturile sale bănești în 24 de rate lunare, nefiind necesară existența unui titlu executor în acest sens.

Personalul care după ce a primit uniformă se transferă la cerere în altă unitate sau al cărui contract de muncă se desface din vina ori din inițiativa sa, înainte de expirarea duratei normate a echipamentului primit, suportă integral ratele rămase neachitate, precum și cota plătită de unitate, pentru partea neamortizată, uniforma rămînînd în proprietatea beneficiarilor.

Personalul care urmează să fie pensionat sau încorporat nu va primi uniformă în ultimul an premergător ieșirii la pensie sau încorporării. În cazul cînd pensionarea sau încorporarea nu pot fi prevăzute din motive temeinice, debitul care figurează pentru uniforma primită se anulează. Se anulează, de asemenea și debitul rămas în cazul celor decedați. În toate aceste cazuri uniforma nu se restituie.

Personalul militar din aviația civilă poartă uniformă militară.

Reglementare : H.C.M. nr. 927/1973.

UNIFORMELE PERSONALULUI DIN MARINA COMERCIALĂ

Personalul navigant din marina comercială, îmbarcat pe navele sub pavilion român aparținînd M.T.Tc., precum și altor ministere, organe centrale și locale ale administrației de stat, personalul din unitățile de navigație ale M.T.Tc., precum și personalul pentru supravegherea, ordinea și controlul navigației, ce ocupă funcțiile prevăzute în anexa nr. 1 a H.C.M. nr. 79/1968, este obligat să poarte în timpul serviciului uniforma marinei militare.

Uniformele se procură de unitățile socialiste, costul lor fiind suportat de unități și de beneficiari, în cote diferențiate, variind în raport de retribuția tarifară sau de funcții, în cote prevăzute în anexa nr. 3 a H.C.M. Cota din costul uniformelor ce se suportă de beneficiari va fi reținută din drepturile bănești ale acestora, în rate egale lunare, eșalonate pe o perioadă de 24 luni, nefiind necesară existența unui titlu executor în acest scop.

Beneficiarii care se transferă la altă unitate, unde nu există obligația de a purta această uniformă, sau al căror contract de muncă se desface la cererea lor sau din inițiativa unității, vor suporta integral restul neachitat din valoarea uniformei, indiferent de categoria acesteia.

Debitele provenite din costul uniformelor ale beneficiarilor încorporați, ieșiți la pensie sau decedați, se anulează, iar uniformele nu se restituie. De asemenea, se anulează ratele rămase neachitate în cazul cînd uniforma se degradează înainte de termen, fără vina posesorului. Vinovăția acestuia trebuie dovedită de unitate.

Pentru funcțiile ce dau drept la echipament de protecție, articolele de protecție intră în compunerea uniformei, regimul lor fiind cel aplicabil echipamentului de protecție. La expirarea termenelor de uzură a echipamentului de protecție, cît și în cazul cînd posesorul este trecut în altă funcție fără drept la acest echipament, la pensionarea sau încetarea raportului de muncă, posesorul este obligat a restitui acest echipament.

Reglementare : H.C.M. nr. 79/1968.

Grupaj realizat de
C. JORNESCU, Gr. LUNGAN, M. GORUNEANU

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

U.J.C.C. VÎLCEA
DEPOZITE REPARTIZARE
DRĂGĂȘANI
Str. Podgoriei nr. 40
jud. Vîlcea

are în stoc și vinde imediat :
— Becuri far cu o fază buc. 1255
— Bujii 18 mm buc. 285
— Butuc roată SR 101 buc. 3
— Carcasă cutie viteză SR 101 buc 1
— Dinjunctor conjuctor SR 101 buc. 18
— Disc ambreiaj SR 101 buc. 10
— Geam parbriz TV din 2 buc. buc. 6
— Rulmenți SR 101 buc. 16
— Pistoane SR 101 buc. 10
— Garnituri servo-frînă SR 101 buc. 31
— Cuzineți SR 101 buc. 68
— Filtru benzină SR 101 buc. 4
— Arbore cotit SR 101 buc. 1
— Manșon dinam SR 101 buc. 4
— Fuzete SR 101 buc. 1
— Carcasă cutie viteză SR 101 buc. 1

ÎNTREPRINDEREA
PENTRU LIANȚI
DEVA-CHIȘCĂDAGA
Telefon 13140—1—2 interior 188 sau 181
jud. Hunedoara

— Cond. bobinaj ET∅ 0,10 kg. 2
— idem ∅ 0,12 kg. 16
— idem ∅ 0,13 kg. 13
— idem ∅ 0,14 kg. 21
— idem ∅ 0,15 kg. 29
— idem ∅ 0,16 kg. 15
— idem ∅ 0,17 kg. 18
— idem ∅ 0,18 kg. 12
— idem ∅ 0,20 kg. 23
— idem ∅ 0,25 kg. 27
— Cond. bobinaj BB ∅ 1 kg. 29
— idem ∅ 1,5 kg. 67
— Cond, bobinaj ET ∅ 2,0 kg. 58
— idem ∅ 2,10 kg. 66
— idem ∅ 2,4 kg. 32
— idem ∅ 2,5 kg. 119
— idem ∅ 3,0 kg. 77
— Cond. bobinaj P2S 1×5 kg. 737
— idem E2S ∅ 0,90 kg. 48
— idem ∅ 1,00 kg. 77
— idem ∅ 1,35 kg. 54
— idem 2S ∅ 1,40 kg. 19
— idem E2S ∅ 1,45 kg. 147
— idem E2S ∅ 1,50 kg. 36
— idem E2S 1.80 kg. 116
— Releu RI—9 la 24 V buc. 2
— idem RI—10 24 V buc. 11
— idem RC2 la 0,2 A buc. 9
— idem RC2 la 6 A buc. 5
— idem la 2[illegible] A buc. 12
— idem la 1[illegible] A buc. 5
— idem RT—4 RS 71902—160 V buc. 5
— idem RT—4 RS71902—48 V buc. 12
— idem RTpa—5RS 71806—24 V buc. 24
— idem RTpa—5 RS 71806—220 V buc. 14
— MET 13 la 48 V/10 sec. buc. 3
— Releu RI—3 la 380 V—44 buc. 3
— idem RI—3 la 380 V—53 buc. 1
— idem RI—3 la 48 V — 33 buc. 4
— RI—3 la 48 V—22 buc. 10
— RI—3 la 48 V—31 buc. 4
— RI—3 la 24 V—22 buc. 1
— RI—3 la 24 V—71 buc. 1
— RI—3 la 220 V—44 buc. 16
— RI—3 la 220 V—80 buc. 1
— Rds—2 la 24 V buc. 20
— Rds—2 la 220 V buc. 10
— Rds—2 la 0,015 A buc. 4
— Eds—2 la 1 A buc. 1
— Rds—2 la 110 A buc. 1
— Rds—2 la 0,025 A buc. 1
— Rds—2 la 0,250 A buc. 1
— Releu lampă monobloc buc. 45
— Ruptor RMC 150 A/220 V buc. 19
— idem RMC 80 A/220 V buc. 21
— Bloc TSA 10 A/0,4 buc. 40
— TSA 10 A/0,75 buc. 50
— TSA 10 A/6 A buc. 30
— TSA 63 A/40 A și 63 A buc. 50
— TSA 10 A/1,3 A buc. 15
— TSA 10 A/24 A buc. 15
— idem 10 A/1 A buc. 15
— Comutatori came C16—9785—32.01.02.01 buc. 30
— Cutii comandă AG cod 3880 A—380 V/6 A buc. 9
— idem cu contactori cod 7045—380 V/16 A buc. 14
— Întrerupător etanș cod 1050 buc. 1
— idem paco etanș cod 1150—380 V/25 A buc. 7
— idem cod 1125—380 V/63 A buc. 6
— idem cod 1090—380 V/63 A buc. 2
— idem AG pt. claxon cod 1290—250 V/6 A c.a. buc. 1
— Microîntrerupător cod 5951 buc. 14
— idem cod 5905 buc. 41
— idem cod 5914 buc. 14
— idem cod 5911 buc. 7
— Izolator 40058 buc. 3
— idem 52023 buc. 134
— idem 45071 buc. 56
— Izolatori 45137 buc. 54
— idem 45491 buc. 51
— idem 30017 buc. 20
— idem 30105 buc. 16
— idem 30217 buc. 5
— idem 40107 buc. 10
— idem 20106 buc. 7
— idem 40014 buc. 74
— idem 40015 buc. 10
— idem 40010 buc. 40
— idem 40108 buc. 35
— idem 40113 buc. 20
— idem 30011 buc. 5
— idem 20071 buc. 18
— idem 40050 buc. 10
— idem 40051 buc. 10
— idem 40042 buc. 26
— idem 40043 buc. 26
— idem 40005 buc. 10
— idem 40006 buc. 5
— idem 30001 buc. 12
— idem 30041 buc. 3
— idem 40060 buc. 38
— idem 40682 buc. 10
— idem 40127 buc. 14
— idem 40092 buc. 10
— idem 30162 buc. 20
— idem 30061 buc. 22
— idem 30112 buc. 10
— idem 30627 buc. 10
— idem 30056 buc. 29
— idem 40055 buc. 10
— idem 40056 buc. 10
— idem 40057 buc. 10

COMBINATUL DE ARTICOLE TEHNICE DIN CAUCIUC JILAVA BUCUREȘTI
Șos. Giurgiului nr. 33, Sector 4
Telefon 85.70.70 int. 265, 279

BARE TRASE AUT 12

— ∅ 13 kg. 1000
— ∅ 14 kg. 8000
— ∅ 20 kg. 6000
— ∅ 24 kg. 8000
— ∅ 25 kg. 14.500
— ∅ 26 kg. 16000
— ∅ 28 kg. 7500
— ∅ 30 kg. 2000
— ∅ 32 kg. 2000
— H 22 kg. 20000
— H 27 kg. 15000
— H 41 kg. 9000

BARE ALAMĂ 58 1/2 T
— ∅ 5,5 mm/mm kg. 3000
— ∅ 8 mm/mm kg. 6000
— ∅ 10 mm/mm kg. 6000

ȚEAVĂ TRASĂ OLT 35
— ∅ 5×1 kg. 3100
— ∅ 8×1 kg. 8483

INTREPRINDEREA MECANICĂ MÎRȘA
jud. Sibiu
Telefon : 924—17927 sau 925—50421 int. 184. Telex : 49237

CAPOTAJE TRACTOR

— Capotă super buc. 48
— Capotă posterioară buc. 78
— Capotă lateral stînga buc. 206
— Capotă posterioară buc. 155
— Capotă lateral dreapta buc. 203
— Capac baterie buc. 969
— Capotă sup. post. și lat. buc. 228
— idem superioară buc. 181
— Comutator principal buc. 147
— Mască motoraș buc. 69
— Mască (manșetă) buc. 154
— Miner buc. 320
— Placă superioară buc. 42
— Placă izol. baterie buc. 27
— Radiator apă buc. 46
— Ramă buc. 201
— Racord buc. 142
— Rezervor combustibil buc. 241
— Radiator apă buc. 44
— Releu buc. 67
— idem buc. 40
— idem buc. 68
— Suport flanșe buc. 55
— Suport radiator buc. 462

ARCURI

— Arc ∅ 6 buc. 5532

INELE SIGURANȚĂ

— Șaibă siguranță buc. 41759
— Inel siguranță buc. 1840
— idem buc. 2751

GARNITURI

— Garnitură buc. 1721
— Tampon buc. 906
— Garnitură buc. 1000
— idem buc. 557
— idem buc. 1018
— Tampon mijlociu buc. 770

PIESE AUTO FINIT

— Cardan buc. 5
— Contact stop hidraulic buc. 980
— Distribuitor hidraulic buc. 109
— Filtru aer buc. 3689
— Fișă bec 12 V buc. 107
— Saboți buc. 422
— Valve frînare buc. 211
— Ventil electropneumatic buc. 34
— Ventil electromagnetic buc. 4
— Ghidaj buc. 4188
— Lapmă semnalizare direcție portocalie buc. 6500

PIESE BRUT TURNATE

— Reazem siguranță buc. 1368
— Lagăr dreapta buc. 1794
— Lagăr stînga buc. 1879

FURTUNE

— Furtun buc. 2
— Furtun alb apă buc. 240
— Tub fără inserție buc. 517

COOPERATIVA DE CONSUM SEBIȘ
județul Arad, str. Crișului nr. 6, telefon 231

EXECUTĂ PE BAZĂ DE COMENZI FERME

● **PIETRE DE MOARA DE DIMENSIUNILE : 36, 38, 40, 42 și 48 țoli, din colergan**

Informații suplimentare la telefon 231

EXPLOATAREA TRANSPORT CAMIOANE TAXIMETRE
— Str. Galați nr. 216, sectorul II, tel. 14.71.30 —

INTREPRINDEREA DE TRANSPORT BUCUREȘTI
vinde pentru unități socialiste și populație anvelope noi dimensiune 185×14 pentru autoturismul Volga Gaz M—24.

Doritorii se pot adresa la autobaza de taximetre str. Cobălcescu Nr. 45, sector 6, telefon 15.55.02.

INTREPRINDEREA DE SÎRMĂ ȘI PRODUSE DIN SÎRMĂ
Str. Aleea Industriilor nr. 1
Buzău
telefon : 11913 — 14849
vinde imediat următoarele produse :

— sîrmă pentru sudură în vergele calitatea S 10 în dimensiunile :

∅ 2,5 mm×300 mm = 4780 lei/tona
2,5 mm×350 mm = 4780 lei/tona
3,25 mm×350 mm = 4735 „ „
4,0 mm×450 mm = 4705 „ „
5,0 mm×450 mm = 4690 „ „

CITITORI !

Redacția continuă să primească comenzi, ce vor fi executate cu plata ramburs, pentru următoarele lucrări :

● CORESPONDENȚĂ COMERCIALĂ INTERNAȚIONALĂ (ENGLEZĂ, FRANCEZĂ, GERMANĂ)

● CONTRACTUL DE VÎNZARE INTERNAȚIONALĂ

● LEGEA CONTRACTELOR ECONOMICE, ediția a II-a

● **CALITATEA** — reglementări interne și internaționale

Prețul unui exemplar lei 20

breviar – comerț exterior

Contractul comercial de vînzare internațională

Contractul comercial de vînzare internațională prezintă următoarele trăsături definitorii :

— constituie un raport juridic perfectat prin acordul de voință a două persoane — vînzător și cumpărător — ceea ce conferă acestui tip de contract caracterul consensual ;

— în baza raportului juridic încheiat (în formă scrisă) vînzătorul se obligă să livreze obiectul contractului — marfa — în cantitatea și calitatea stabilită și să-i transfere cumpărătorului dreptul de proprietate ,cu toate prerogativele sale (fapt ce imprimă contractului caracterul său esențial : translativ de proprietate) ;

— vînzătorul se obligă să plătească prețul stabilit, element care îi conferă contractului de vînzare-cumpărare caracterul de contract oneros ;

— este, deci, un contract sinalagmatic, în sensul că dă naștere între părți la prestațiuni reciproce, obligațiunile astfel create servindu-și una alteia drept cauză ;

— părțile fiind din țări diferite, iar marfa fiind susceptibilă să fie transportată peste mai multe frontiere — ceea ce constituie elemente de extraneitate — raportul juridic iese de sub incidența unui anumit sistem de drept național ;

— ca urmare, izvoarele de drept sînt : tratatele, uzanțele uniforme internaționale, sistemul de drept ales de părți și, în principal, clauzele stabilite prin contract, care devin „legea părților".

Elementele care nu pot lipsi dintr-un contract comercial de vînzare internațională și clauzele pe care în mod frecvent le conțin sînt arătate în schema alăturată [1]).

AL. D.

[1]) *Sintezele, schemele și notele care apar la această rubrică vor fi publicate în lucrarea „Breviar de drept și tehnică comercială internațională", care va fi difuzată abonaților la revistă, pe anul 1981.*

ELEMENTE — CLAUZE PROPRII

OBIECT — MĂRFURI

— fungibile
— nefungibile

● clauze privind determinarea calității

— prin documentații tehnice, caiete de sarcini etc.
— prin mostre
— prin indicarea tipului de marfă
— prin referire la norme
— văzut—plăcut
— tel quel ; tale quale
— prin degustare

● clauze privind garantarea calității

— termene de garanție
— termene de formulare a reclamațiilor
— procedura și probele de dovedire a reclamațiilor
— termene și căi de soluționare a reclamațiilor

PREȚ — ÎN VALUTĂ

— determinat
— determinabil

● modalități de plată

— credit documentar :
  — acreditiv
  — scrisoare de credit
— încaso consolidat prin :
  — scrisoare de garanție
  — cambie documentară
  — vinculație
— avans + credit garantat

● clauze privind fluctuațiile valutare și scumpirea prețurilor

— clauza monovalutară
— clauza multivalutară :
  — coș restrîns de valute
  — D.S.T.
— clauza C.E.E./O.N.U.

● garantarea încasării prețului la vînzările pe credit

— scrisoarea de garanție bancară
— cambia avalizată
— ipoteca
— rezervarea dreptului de proprietate

CONDIȚII DE LIVRARE

— prin adoptare de uzanțe
— stabilite de părți

● uzanțe uniforme internaționale

— Incoterms-1953 :
  — Ex Works
  — FOR — FOT
  — FAS
  — FOB
  — C and F
  — CIF
  — Freight or carriage paid to
  — Delivered at frontier ...
  — Ex Ship ...
  — Ex Quay ...
  — Delivered ...
— R.A.F.T.D.-1941 :
  — Ex point of origin
  — FOB
  — FAS — FAS VESSEL
  — FOB VESSEL
  — C and F
  — CIF
  — Ex Dock

● clauze privind livrarea

— termene de livrare
— instrucțiuni de livrare
— avizarea navei
— avizarea expedierilor

CLAUZE COMUNE

RĂSPUNDERI — EXONERARE

— clauze penale

— clauza privind forța majoră

— clauza hardship

ARBITRAJ — DREPT APLICABIL

— clauza compromisorie

— clauza de adoptare a unui sistem de drept național

FINALE

— clauza de intrare în vigoare a contractului :
  — după ratificarea semnăturilor
  — după opținerea autorizațiilor
— clauza privind limba adoptată pentru corespondență

MESAJUL

adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu,

secretar general al Partidului Comunist Român,

președintele Republicii Socialiste România,

de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Mult stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu,

La împlinirea a 15 ani de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, întregul nostru partid și popor apreciază, cu deplină îndreptățire, că acest Congres a constituit un moment de însemnătate crucială în viața social-politică a țării noastre, a inaugurat o perioadă de dinamism fără precedent în dezvoltarea societății socialiste românești, de uriaș avînt creator al maselor populare, înscriindu-se drept epoca cea mai fertilă și mai rodnică în împliniri din întreaga istorie a patriei. Cu prilejul jubileului acestui glorios Congres — care poartă inconfundabila pecete a gîndirii și acțiunii dumneavoastră revoluționare, a spiritului profund înnoitor pe care l-ați introdus în viața partidului și a întregii noastre societăți — dorim să vă exprimăm, mult iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, înalta noastră cinstire și prețuire, stima și recunoștința întregului partid și popor.

Astăzi, cînd facem, cu legitimă mîndrie, bilanțul marilor realizări dobîndite în ultimii 15 ani de poporul nostru sub conducerea încercată a partidului, apare mai evident ca oricînd că, prin hotărîrile și orientările sale cutezătoare, cu adevărat științifice — la elaborarea cărora ați avut un rol hotărîtor — cel de-al IX-lea Congres al partidului, ca și celelalte congrese care i-au urmat, a determinat schimbări radicale atît în baza materială, în nivelul și calitatea forțelor de producție, cît și în structura socială, în caracterul relațiilor de producție, asigurînd consolidarea modului de producție socialist, ridicarea substanțială a gradului de civilizație materială și spirituală al întregului popor.

Făcînd o profundă analiză critică și autocritică a unor stări de lucruri necorespunzătoare din trecut, partidul nostru, în frunte cu dumneavoastră, a elaborat obiectivele și sarcinile accelerării procesului de edificare socialistă, în deplină concordanță cu cerințele și legitățile obiective ale progresului istoric, cu realitățile concrete din România, asigurînd punerea deplină în valoare a resurselor materiale și umane ale țării, a superiorității noii orînduiri sociale. În această perioadă a fost elaborat și adoptat, sub conducerea nemijlocită și cu aportul dumneavoastră hotărîtor, mult stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, Programul partidului — document de însemnătate istorică în viața partidului și poporului nostru — care a stabilit obiectivele fundamentale ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și a conturat orizonturile înaintării, în perspectivă, a României spre comunism.

Un rol hotărîtor în ridicarea economico-socială a patriei, în această perioadă a avut accelerarea procesului de industrializare socialistă a țării. Atît la Congresul al IX-lea, cît și la congresele ulterioare, în strălucitele Rapoarte pe care le-ați prezentat, ați fundamentat teoretic și practic, într-un spirit profund științific, realist, necesitatea alocării unei părți însemnate din venitul național pentru dezvoltarea unei puternice și moderne baze tehnico-materiale — factor hotărîtor al progresului multilateral al țării și creșterii nivelului de trai al poporului, al întăririi independenței și suveranității naționale. Această orientare a fost pe deplin însușită de întregul partid și popor. Ca urmare, în această perioadă, producția industrială a sporit de peste 5 ori, într-un ritm anual mediu de peste 11 la sută, ajungînd să dețină, în prezent, o pondere de peste 60 la sută din venitul național. Au fost create și s-au dezvoltat ramurile industriale de vîrf, de înaltă tehnicitate, care valorifică în mod superior resursele materiale și forța de muncă a poporului. Progresul impetuos al industriei a determinat creșterea puternică a numărului clasei muncitoare și ridicarea nivelului ei științific, tehnic și profesional, afirmarea ei tot mai viguroasă drept clasa conducătoare a societății noastre socialiste. A fost promovată o politică fermă de dezvoltare și amplasare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, ceea ce a ridicat la o viață nouă, înfloritoare județele și localitățile rămase în urmă, a făcut să pulseze în zone, în trecut complet lipsite de industrie, ritmul activității economice moderne. Aceasta a asigurat ridicarea nivelului de trai al maselor populare, crearea, într-o măsură tot mai mare, a unor condiții egale de muncă și de viață pentru toți cetățenii patriei.

Congresul al IX-lea a marcat, de asemenea, o cotitură în politica agrară a partidului și statului nostru, în dezvoltarea și modernizarea agriculturii, redînd acestei importante ramuri de producție locul ce i se cuvine în ansamblul economiei românești. A fost creată o bază tehnico-materială puternică, s-a înfăptuit o profundă reorganizare a agriculturii, s-a extins aplicarea în producție a cunoștințelor agrozootehnicii moderne. Este deosebit de ilustrativ pentru progresele obținute în agricultură faptul că în această perioadă producția agricolă a României a crescut de mai bine de două ori.

O caracteristică de bază a întregii activități desfășurate în toți acești 15 ani o constituie preocuparea susținută a partidului, a dumneavoastră personal, pentru dezvoltarea puternică a gîndirii științifice românești, pentru afirmarea tot mai largă a revoluției tehnico-științifice în țara noastră. Încă de la Congresul al IX-lea ați subliniat importanța hotărîtoare pe care o are punerea la baza întregii noastre opere de edificare socialistă a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii — ceea ce s-a confirmat pe deplin în întreaga desfășurare a activității economico-sociale din această perioadă.

Ultimii 15 ani au fost, de asemenea, o perioadă de continuă înflorire a învățămîntului. S-a asigurat generalizarea școlii de 10 ani, s-a dezvoltat și modernizat învățămîntul mediu și superior, în concordanță cu cerințele economiei și vieții sociale, s-a aplicat tot mai ferm în viață concepția dumneavoastră revoluționară cu privire la îmbinarea organică a învățămîntului cu cercetarea și practica ; învățămîntul românesc asigură astăzi cu succes pregătirea la un înalt nivel științific și tehnic a forței de muncă necesare construcției socialismului în patria noastră. Un progres remarcabil au înregistrat arta și cultura nouă, a căpătat o amploare deosebită întreaga viață spirituală a poporului, s-a îmbogățit patrimoniul nostru cultural cu noi opere pătrunse de idealurile socialismului, asigurîndu-se totodată valorificarea științifică a bogatei moșteniri a trecutului și punîndu-se larg în circulație marile valori spirituale ale celorlalte popoare.

Viața, realitățile de fiecare zi ale țării au confirmat și confirmă permanent teza — pe care ați dezvoltat-o încă de la Congresul al IX-lea — potrivit căreia eforturile pentru sporirea bogățiilor materiale și spirituale ale societății constituie temelia sigură, unica sursă de satisfacere tot mai bună a cerințelor de viață ale po-

porului. Creşterea de circa 2 ori a veniturilor reale ale populaţiei, ca şi sporirea substanţială a cheltuielilor sociale demonstrează cu putere faptul că esenţa noii orînduiri pe care o edificăm este asigurarea unei vieţi mai bune şi fericite pentru toţi cei ce muncesc.

În toată această perioadă, în spiritul orientărilor Congresului al IX-lea, partidul nostru a desfăşurat o vastă activitate de educare revoluţionară, patriotică a oamenilor muncii, de ridicare a conştiinţei lor socialiste. În spiritul tezelor pe care le-aţi promovat cu atîta fermitate, partidul a acţionat consecvent pentru aplicarea în viaţă a principiilor eticii şi echităţii socialiste, pentru combaterea mentalităţilor retrograde şi cultivarea nobilelor idealuri ale comunismului, ale umanismului revoluţionar. Schimbările produse în nivelul de gîndire şi conştiinţă al poporului îşi găsesc expresie în răspunderea cu care el acţionează pentru înfăptuirea Programului partidului, pentru mersul înainte al construcţiei socialiste. S-a întărit unitatea poporului în jurul partidului, al dumneavoastră, stimate tovarăşe Nicolae Ceauşescu, coeziunea societăţii noastre socialiste, hotărîrea de nestrămutat a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, de a dezvolta continuu cuceririle noastre revoluţionare, de a da viaţă pe pămîntul României idealurilor înălţătoare ale comunismului.

Congresul al IX-lea, ca şi cele care au urmat, cuvîntările şi lucrările dumneavoastră au determinat un profund reviriment în gîndirea social-politică a partidului şi poporului nostru. S-au evidenţiat cu putere originalitatea soluţiilor concrete adoptate de partidul şi statul nostru în rezolvarea problemelor de bază ale organizării şi conducerii societăţii, aplicarea creatoare a socialismului ştiinţific, a concepţiei materialismului dialectic şi istoric, a adevărurilor universal-valabile la condiţiile social-istorice concrete din România, aprofundarea fenomenelor şi aspectelor noi apărute în procesul transformării revoluţionare a societăţii. În această ordine de idei, putem spune, stimate tovarăşe Nicolae Ceauşescu, că operele dumneavoastră – bogat tezaur de idei profund novatoare – reprezintă o înaltă şcoală a gîndirii socialiste, revoluţionare, pentru toţi comuniştii din patria noastră, pentru întregul popor.

Perioada care a trecut de la cel de-al IX-lea Congres al partidului se caracterizează, totodată, printr-un proces constant de perfecţionare a organizării şi conducerii societăţii. O importanţă deosebită pentru dinamizarea economico-socială a întregii ţări, în special a zonelor rămase în urmă, a avut reorganizarea administrativ-teritorială înfăptuită din iniţiativa dumneavoastră. S-au ridicat la un nivel mai înalt rolul şi activitatea statului nostru, s-a întărit legalitatea socialistă, întreaga activitate a societăţii s-a aşezat pe temelia sigură a legilor, s-au promovat ferm principiile muncii şi activităţii colective la toate nivelurile. Apreciem în mod deosebit atenţia şi preocuparea dumneavoastră neslăbită pentru creşterea rolului maselor în viaţa social-politică a ţării, pentru dezvoltarea continuă a democraţiei muncitoreşti, a autoconducerii şi autogestiunii, a democraţiei socialiste în general, pentru crearea tuturor condiţiilor în vederea participării active şi nemijlocite a clasei muncitoare, ţărănimii, intelectualităţii, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, la conducerea activităţii economico-sociale, a întregii societăţi. O măsură cu caracter revoluţionar, iniţiată de dumneavoastră, a fost crearea consiliilor oamenilor muncii, ca organisme colective de conducere a tuturor întreprinderilor economice şi unităţilor social-culturale, în care, alături de cadrele de partid şi de stat, sînt reprezentaţi nemijlocit oamenii muncii ce lucrează direct în producţie. Făcînd bilanţul acestei perioade, putem spune cu deplină satisfacţie că dispunem astăzi de un larg cadru organizatoric – la toate nivelurile, de jos şi pînă sus – care permite oamenilor muncii, întregului popor, să ia parte efectiv la adoptarea deciziilor, la dezbaterea hotărîrilor care privesc mersul înainte al patriei, la elaborarea şi înfăptuirea politicii de construcţie socialistă. Condiţiile create de partidul nostru, noua noastră democraţie, superioară oricărei democraţii burgheze, asigură manifestarea şi afirmarea plenară a personalităţii umane, îmbinarea armonioasă a intereselor personale ale fiecărui cetăţean cu interesele generale ale societăţii.

Pornind de la faptul că naţiunea are şi va continua să aibă, şi în condiţiile socialismului, pentru o lungă perioadă de timp, un rol decisiv în dezvoltarea societăţii pe calea progresului, aţi fundamentat ştiinţific căile – înscrise şi în Programul partidului – dezvoltării şi înfloririi naţiunii noastre socialiste şi, totodată, ale asigurării deplinei egalităţi în drepturi ale naţionalităţilor conlocuitoare din patria noastră. Este unanim apreciată contribuţia remarcabilă pe care aţi adus-o la dezvoltarea şi aplicarea neabătută a politicii juste, marxist-leniniste a partidului nostru în problema naţională. Astăzi, toţi oamenii muncii – români, maghiari, germani, sîrbi şi de alte naţionalităţi – acţionează, într-o strînsă unitate şi solidaritate, pentru înfăptuirea politicii partidului, pentru progresul şi înflorirea patriei comune – Republica Socialistă România – pentru viitorul lor liber, demn şi fericit.

Congresul al IX-lea – ca şi celelalte congrese următoare – a proclamat cu putere necesitatea obiectivă a exercitării la un nivel tot mai înalt a rolului conducător al partidului în societate. În această perioadă, în viaţa partidului nostru au fost instaurate principiile muncii şi conducerii colective, s-a întărit puternic democraţia de partid, creîndu-se condiţii pentru participarea tuturor comuniştilor la viaţa partidului, la elaborarea politicii sale, la adoptarea tuturor deciziilor, s-a dezvoltat un climat de stimulare a iniţiativei creatoare, de valorificare largă a experienţei şi înţelepciunii comuniştilor, a maselor de oameni ai muncii. Aţi imprimat un stil de muncă nou în activitatea partidului, caracterizat prin spirit combativ, critic şi autocritic, cu adevărat revoluţionar, prin cunoaşterea realităţilor la faţa locului şi prezenţa permanentă în mijlocul oamenilor muncii, prin legătura şi dialogul permanent cu masele largi de constructori ai socialismului. Putem spune cu satisfacţie că partidul nostru, care numără astăzi peste 3 milioane de membri, se bucură de un prestigiu cum n-a mai avut niciodată, este înconjurat de încrederea deplină a poporului care aplică cu abnegaţie politica sa internă şi externă. Partidul Comunist Român reprezintă cu adevărat centrul vital şi forţa dinamică a societăţii noastre, îndeplinindu-şi cu cinste misiunea istorică în conducerea destinelor patriei, în unirea eforturilor poporului pentru edificarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Anii care au trecut de la Congresul al IX-lea au fost ani de intensă şi rodnică activitate desfăşurată de partidul şi statul nostru pe plan internaţional, în slujba marilor idealuri ale păcii şi colaborării, pentru făurirea unei lumi mai bune şi mai drepte pe planeta noastră. Încercăm cu toţii un sentiment de legitimă mîndrie pentru faptul că România socialistă este larg apreciată, stimată şi preţuită în întreaga lume, atît pentru realizările obţinute în dezvoltarea economico-socială, cît şi pentru politica sa consecventă de pace şi prietenie. Niciodată ţara noastră n-a avut atîţia prieteni pe toate meridianele globului, ocupînd un asemenea loc de cinste în marea familie a naţiunilor lumii. Întregul nostru partid şi popor apreciază în mod deosebit aportul dumneavoastră neobosit, tovarăşe Nicolae Ceauşescu, la dezvoltarea prieteniei şi colaborării României cu ţările socialiste, cu ţările în curs de dezvoltare şi nealiniate, la lărgirea relaţiilor cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, la intensificarea participării ţării noastre la cooperarea mondială, la diviziunea internaţională a muncii. În anii ce au trecut de la Congresul al IX-lea, de cînd vă aflaţi în fruntea partidului şi statului, v-aţi afirmat cu strălucire ca militant ferm şi neobosit pentru dreptul la viaţă liberă şi independentă a tuturor naţiunilor, pentru securitate şi colaborare pe continentul european şi în întreaga lume, pentru înfăptuirea marilor deziderate ale dezarmării, lichidării subdezvoltării şi instaurării unei noi ordini internaţionale, pentru abolirea forţei şi soluţionarea tuturor problemelor litigioase dintre state numai pe calea tratativelor politice, pentru promovarea unor relaţii cu adevărat noi între naţiuni, bazate pe deplină egalitate, respectul independenţei şi suveranităţii, stimă şi respect reciproc.

Dorim, de asemenea, să exprimăm aprecierea noastră deosebită pentru activitatea pe care aţi desfăşurat-o în vederea dezvoltării legăturilor de prietenie şi solidaritate cu partidele comuniste – care au cunoscut în această perioadă o amploare fără precedent – pentru întărirea unităţii şi coeziunii mişcării comuniste şi muncitoreşti, depăşirea divergenţelor şi promovarea normelor noi de relaţii, bazate pe deplină egalitate şi respect al autonomiei fiecărui partid. Totodată, s-au dezvoltat larg relaţiile partidului nostru cu celelalte detaşamente ale clasei muncitoare, cu partidele socialiste şi social-democrate, cu mişcările de eliberare naţională, cu forţele democratice, progresiste şi antiimperialiste din întreaga lume, în lupta pentru progres social, independenţă, destindere şi pace.

Punînd în evidenţă uriaşa activitate desfăşurată în această perioadă de partidul nostru, de întregul nostru popor – deplin stăpîn al bogăţiilor naţionale, făuritor conştient al propriului destin – măreţele înfăptuiri dobîndite atît pe planul construcţiei socialiste, cît şi pe tărîmul vieţii internaţionale, comuniştii, oamenii muncii, noi toţi vă exprimăm, din adîncul inimii, mult iubite tovarăşe Nicolae Ceauşescu, stima şi preţuirea noastră deosebite pentru tot ceea ce aţi făcut şi faceţi pentru binele şi înflorirea naţiunii noastre, pentru gloria României socialiste. Acest deceniu şi jumătate de cînd vă aflaţi în fruntea partidului nostru s-a inscris cu litere de aur în măreaţa cartă a construcţiei noastre socialiste şi comuniste.

Sîntem conştienţi de importanţa şi complexitatea sarcinilor şi obiectivelor ce stau în continuare în faţa partidului şi statului nostru, a întregului popor, pentru asigurarea triumfului deplin al măreţelor idealuri ale socialismului şi comunismului pe pămîntul României. Sub conducerea gloriosului nostru partid comunist, în frunte cu dumneavoastră, iubite tovarăşe Nicolae Ceauşescu, poporul nostru va îndeplini cu succes hotărîrile istorice ale Congresului al XII-lea, Programul partidului de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.

Făcînd bilanţul măreţelor succese pe care partidul şi poporul nostru le-au obţinut în aceşti 15 ani, subliniind rolul uriaş pe care l-aţi avut şi îl aveţi în desfăşurarea măreţei ctitorii socialiste şi comuniste în patria noastră, vă dorim cu toţii, stimate tovarăşe Nicolae Ceauşescu, ani mulţi şi fericiţi, multă sănătate şi putere de muncă, pentru ca, în fruntea partidului şi statului, să conduceţi întregul nostru popor pe culmi tot mai măreţe de civilizaţie şi progres, de bunăstare şi pace !

COMITETUL POLITIC EXECUTIV
AL COMITETULUI CENTRAL
AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Vizita oficială a președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Franța

— eveniment cu profunde semnificații pentru dezvoltarea tradiționalelor relații de prietenie și colaborare româno-franceze, pentru cauza destinderii și înțelegerii în Europa și în lume

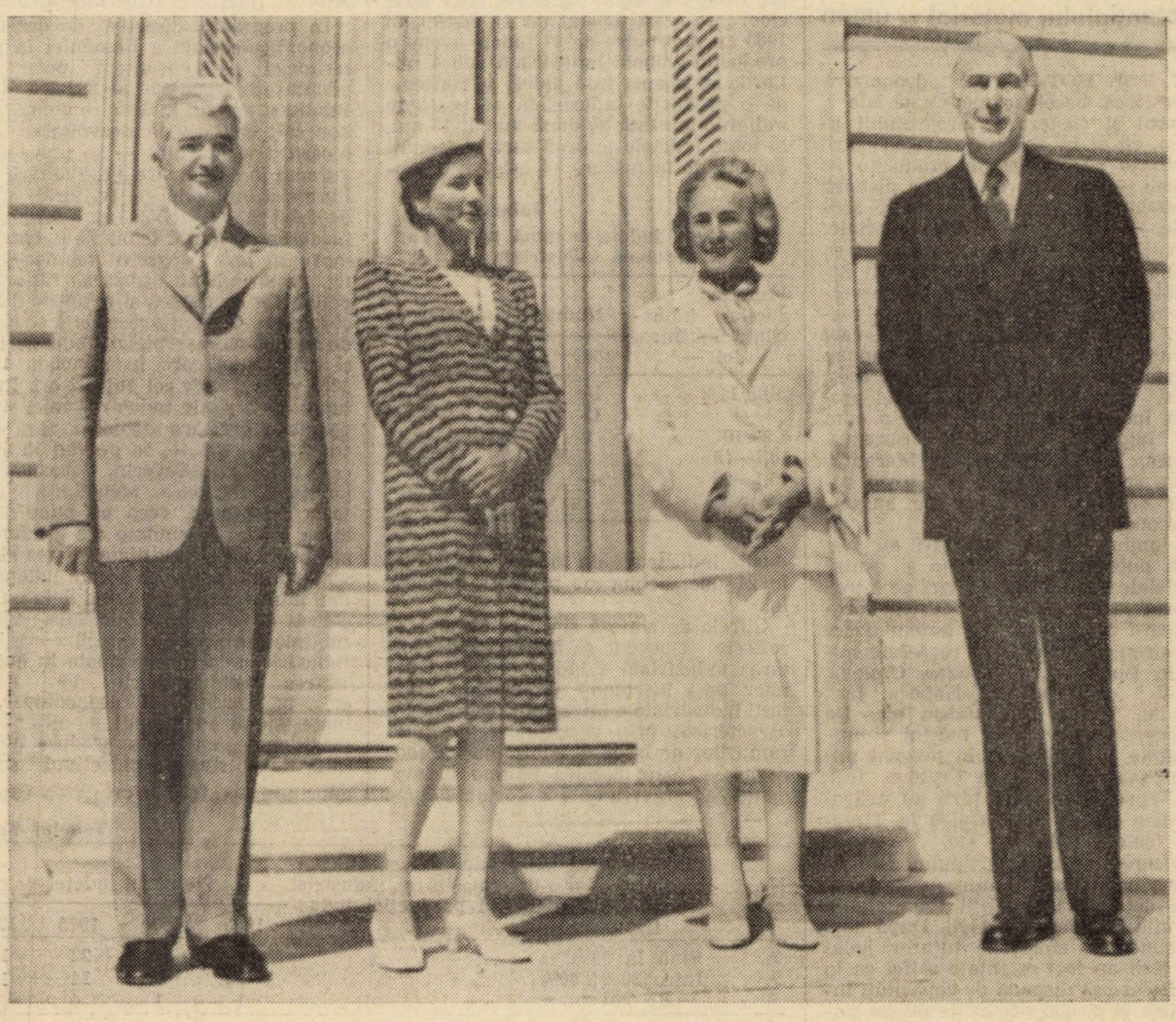

ANVERGURA ECONOMICĂ ŞI SOCIALĂ A DEZVOLTĂRII ECHILIBRATE ÎN PROFIL TERITORIAL

ÎN CADRUL STRATEGIEI dezvoltării economiei româneşti un loc însemnat ocupă concepţia originală privind dezvoltarea economico-socială armonioasă a întregii ţări — condiţie esenţială pentru asigurarea în fapt a egalităţii depline în drepturi a cetăţenilor din toate judeţele României. Aşa cum este cunoscut, cursul înnoitor, dinamic imprimat vieţii economice şi sociale româneşti după anul 1965 s-a reflectat şi se reflectă puternic şi în domeniul dezvoltării teritoriale — componentă de seamă a politicii şi strategiei partidului nostru de asigurare a progresului multilateral al patriei — prin elaborarea şi aplicarea unei strategii unitare şi de largă perspectivă de înflorire a tuturor judeţelor ţării.

Pe baza concepţiei partidului nostru, dezvoltarea în profil teritorial se identifică cu materializarea, la nivelul întregului teritoriu al României, a unor ample prefaceri economice şi sociale determinate de procesul edificării societăţii socialiste, al făuririi socialismului multilateral dezvoltat şi înaintării spre comunism, prefaceri organic integrate în dezvoltarea de ansamblu a ţării. Amplificarea participării tuturor localităţilor şi judeţelor la progresul general al economiei se înscrie ca o acţiune de largă respiraţie, care subsumează o serie de opţiuni privind valorificarea completă şi complexă a resurselor materiale, asigurarea corespunzătoare a ponderii diverselor ramuri în economia fiecărui judeţ, utilizarea mai bună a forţei de muncă etc. În acest cadru se constituie condiţii de întărire a potenţialului economic al fiecărei unităţi economice şi, pe această bază, pentru ridicarea continuă a nivelului de trai şi a calităţii vieţii, premise certe de creştere a eficienţei şi competitivităţii economiei româneşti, de sporire a avuţiei naţionale. Dezvoltarea economică complexă a tuturor zonelor ţării prin amplasarea raţională a forţelor de producţie pe teritoriu, prin accentuarea factorilor calitativi în utilizarea resurselor umane şi materiale, prin extinderea acţiunii de sistematizare şi modernizare a reţelei de localităţi urbane şi rurale asigură, aşa cum aminteam, ca egalitatea în drepturi de care se bucură toţi cetăţenii patriei noastre socialiste să se întemeieze pe un fundament real, viguros.

Valorificarea superioară a potenţialului material şi uman

UN ROL HOTĂRÎTOR deopotrivă în creşterea bazei tehnico-materiale a societăţii şi asigurarea progresului acesteia, cît şi în asigurarea repartizării echilibrate a forţelor de producţie în teritoriu — odată cu afirmarea plenară a factorilor de eficienţă în toate sectoarele activităţii economico-sociale. l-a avut şi îl are industria, dezvoltarea acesteia. În acest cadru, un accent însemnat s-a pus şi se pune pe dezvoltarea mai accelerată a zonelor — respectiv judeţelor rămase în urmă, care dispun de forţă de muncă ce se impune utilizată superior ; continuîndu-se acest proces, în viitorul cincinal, producţia industrială a unor judeţe cum sînt Ialomiţa, Botoşani, Suceava, Vrancea, Vîlcea, Teleorman, Maramureş, va spori de 1,8—2,6 ori, nivel superior creşterii prevăzute pe ansamblul economiei, de 1,5 ori.

În lumina acestei orientări au fost create puternice platforme şi centre industriale în ramurile de vîrf pe întreg teritoriul ţării. Astfel, industria producătoare de mijloace de automatizare şi electronică nu se mai regăseşte numai în Bucureşti, Timişoara, Craiova, Braşov, ci şi la Cluj-Napoca, Iaşi, Botoşani, Bîrlad, Alexandria etc. De asemenea, producţia de maşini şi utilaje grele se realizează în prezent atît în Bucureşti cît şi la Craiova, Iaşi, Cluj-Napoca. Pe harta ţării au apărut puternice centre metalurgice la Tîrgovişte, Tulcea, Călăraşi etc.

Aplicarea politicii partidului de dezvoltare armonioasă a întregului teritoriu a determinat mutaţii esenţiale în geografia economică a ţării. După cum este cunoscut, eforturile tuturor judeţelor ţării au fost orientate astfel ca în 1980 fiecare să dispună de capacităţi industriale pentru o producţie de cel puţin 10 miliarde lei. Faţă de nivelul anului 1965, realizările în acest sens apar elocvente (vezi tabelul nr. 1). Astfel, în 1965 nu mai puţin de 27 judeţe aveau o producţie globală industrială sub 4 miliarde lei şi doar în 4 judeţe se consemna o producţie industrială de peste 10 miliarde lei. Iată că după numai 15 ani, în toate judeţele se profilează capacităţi industriale în măsură să asigure o producţie industrială de 10 miliarde lei, iar în 24 judeţe chiar de peste 15 miliarde lei.

Tabelul nr. 1

Gruparea judeţelor după producţia globală industrială

Valoarea producţiei industriale — mrd. lei —	Numărul judeţelor		
	1965	1975	1980
pînă la 2	14	1	—
2,1—4	13	4	—
4,1—10	9	14	—
10,1—15	3	7	16
15,1—25	—	10	12
peste 25	1	4	12

Cifrele de sinteză sînt în măsură să reflecte elocvent şi faptul că dezvoltarea industrială a judeţelor, realizarea unor paşi însemnaţi pe drumul creşterii industriale a întregului teritoriu s-a caracterizat prin accentuarea rolului ramurilor de bază, al subramurilor moderne — toate acestea punînd în evidenţă parcurgerea unei importante etape pe drumul dezvoltării armonioase a forţelor de producţie (vezi tabelul nr. 2).

În programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial — document programatic adoptat de Congresul al XII-lea al partidului şi a cărui înfăptuire va marca un nou salt calitativ în dezvoltarea armonioasă a teritoriului — se prevede asigurarea în continuare a dezvoltării echilibrate a industriei pe teritoriu, în mod deosebit a ramurilor şi subramurilor moderne de înaltă tehnicitate, care promovează larg progresul tehnico-ştiinţific, urmărindu-se utilizarea raţională a resurselor de muncă şi naturale din fiecare zonă. O atenţie deosebită se acordă, de asemenea, dezvoltării industriei mici şi artizanale, care în perioada 1981—1985 va creşte de cel puţin 2 ori. Importante creşteri ale industriei mici şi artizanale, superioare mediei pe ţară — între 2,2—2,4 ori —, se prevăd în judeţe ca Arad, Caraş-Severin, Covasna, Dîmboviţa, Hunedoara, Mehedinţi, Sălaj, Iaşi, Teleorman, ceea ce pune în lumină repere însemnate ale gradului de complexitate şi multilateralitate al dezvoltării industriei din aceste judeţe, cele mai multe dintre ele avînd deja un grad ridicat de creştere industrială. Sînt de subliniat proiecţia creşterii contribuţiei industriei mici şi artizanale la îmbunătăţirea aprovizionării cu articole de uz casnic şi gospodăresc, cu materiale de construcţii, cu alte produse tradiţionale, cu unele produse alimentare, deopotrivă cu obiectivul sporirii aportului acesteia la creşterea exportu-

Tabelul nr. 2

Nr. crt.	Ponderea producţiei industriei construcţiilor de maşini şi industriei chimice în totalul producţiei industriale	Numărul judeţelor			
		1965	1970	1975	1980
1.	Pînă la 30%	27	23	22	16
2.	Între 30 şi 50%	12	19	14	16
3.	Peste 50%	1	1	4	8

rilor. Este deci evidentă îmbinarea activității unităților de producție din domeniile de vîrf ale tehnicii cu activitatea întreprinderilor locale ce utilizează anumite resurse existente în zonă. Ca urmare, realizarea politicii de dezvoltare rațională, echilibrată și armonioasă a tuturor zonelor geografice ale țării se înscrie ca o expresie hotărîtoare a procesului de optimizare a valorificării resurselor materiale și umane necesare dezvoltării.

Premise ale unei creșteri echilibrate

O DEZVOLTARE susținută în toate județele a cunoscut agricultura, datorită unui program susținut de creștere a producției agricole, de realizare a unor ample lucrări de amenajări funciare și irigații, de accelerare a procesului de chimizare și mecanizare. Dacă în anul 1965 numai 13 județe înregistrau o producție agricolă mai mare de 2 miliarde, la sfîrșitul anului 1980 numărul acestora va fi de 27.

În continuare, pentru îmbunătățirea rezultatelor din această ramură de bază a economiei se prevăd modificări structurale importante, în funcție de posibilitățile reale ale fiecărei zone geografice. Creșterea producției agricole, modernizarea agriculturii județelor și ridicarea tuturor parametrilor calitativi din agricultură — de exemplu, în anul 1985, pe ansamblul agriculturii se va ajunge la un volum de activitate de circa 11 500 lei pe locuitor — urmează să fie realizate în condițiile unei mai bune și mai complete utilizări a suprafeței agricole, a mijloacelor tehnice cît și a forței de muncă. Prin aceasta se urmărește însăși modernizarea satului românesc, revitalizarea și remodelarea acestuia, proces de mare amplitudine și cu efecte însemnate în planul civilizației noastre socialiste.

Reflectînd tocmai cerința dezvoltării complexe și multilaterale a economiei județelor, în viitor aprecierea dezvoltării județelor se va face potrivit **unui indicator nou**, mai expresiv pentru planificarea și comensurarea activității lor economice : producția pe locuitor. Stabilindu-se realizarea pînă în anul 1985 a unei producții globale anuale de cel puțin 70 000 lei pe locuitor, în care sînt incluse activități din industrie (cu o producție de cel puțin 50 000 lei), agricultură (cu o producție de minimum 10 000 lei), construcții, transporturi, servicii și din alte ramuri, se va stimula puternic dezvoltarea echilibrată a forțelor de producție în cadrul județelor, asigurîndu-se nemijlocit ridicarea gradului de civilizație al tuturor zonelor țării. Amploarea sarcinilor de perspectivă, precum și anvergura remarcabilă a progreselor deja înfăptuite apar și mai relevante dacă ținem seama că în anul 1965 valoarea medie pe țară a indicatorului respectiv era de 18 328 lei, unele județe avînd sub 2 000 lei/locuitor, iar mai multe sub 5 000 lei/locuitor ; în 1975 valoarea medie pe țară a acestui indicator s-a ridicat la 42 682 lei, urmînd ca în 1980 să atingă 63 344 lei/locuitor.

Creșterea prevăzută în anii 1981—1985 pentru producția pe locuitor a județelor are în vedere înfăptuirea în primul rînd a unui echilibru optim între diferite sectoare ale producției materiale atît pe ansamblul țării cît și în fiecare județ. Sînt elemente care relevă corelația obiectivă ce se stabilește între creșterea economică, creșterea populației și sporirea bunăstării oamenilor muncii.

Elementele novatoare integrate în conceptul de dezvoltare echilibrată a teritoriului țării determină schimbări cantitative în structura populației și în repartiția acesteia în rețeaua de localități, influențînd favorabil gradul de stabilitate al populației ; pe de altă parte dezvoltarea, în dimensiunile la care ne referim, determină mutații esențiale calitative în modul de viață și în calitatea vieții oamenilor. În ceea ce privește primul aspect se va înregistra o creștere a numărului populației ocupate în toate județele țării — de exemplu, în anul 1985, numărul județelor cu peste 500 de persoane la 1 000 de locuitori va fi de două ori mai mare (10 județe) față de anul 1980 — îmbunătățirea structurii populației pe ramuri de activități deopotrivă cu creșterea populației ocupate în activități neagricole și în servicii, o ocupare mai largă a femeilor etc. Se prevăd schimbări esențiale în ceea ce privește rolul unor categorii de orașe în cadrul rețelei urbane naționale. Așa cum se relevă în documentele Congresului al XII-lea al partidului, se va ridica pe o treaptă superioară rolul orașelor în dezvoltarea social-economică a țării, specificîndu-se tendințele din cadrul fiecărei categorii de mărime a acestora și cu deosebire sporirea rolului economic și social al orașelor mici și mijlocii.

În anii 1981—1985 vor fi astfel realizate în continuare prevederile „Programului național de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale". Urmează ca în această perioadă să fie transformate în orașe agroindustriale încă 140 centre comunale, asigurîndu-se astfel condiții pentru înfăptuirea prevederilor potrivit cărora pînă la sfîrșitul anului 1990 să se creeze circa 300—400 de noi centre orășenești. Pînă la finele anului 1985, în fiecare județ vor exista cel puțin 9 centre urbane, ceea ce exprimă o repartizare echilibrată a acestora pe întreg teritoriul național (vezi și tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Clasificarea județelor după numărul de orașe

Numărul de orașe	Număr de județe		
	1975	1980	1985
între 2—4	12	—	—
între 5—8	22	15	—
între 9—12	4	21	17
peste 12	1	3	22

Va avea loc o intensificare a legăturilor dintre orașe și sate, fiecărui oraș revenindu-i în medie un număr de 4—6 comune înconjurătoare pe o zonă de 15—20 km. În același timp va crește gradul de urbanizare al populației țării la aproape 55% față de 52,2% în 1980.

★

DEZVOLTAREA ARMONIOASĂ, echilibrată a tuturor zonelor țării determină mutații de amploare în domeniul bunăstării populației și creșterii calității vieții locuitorilor din toate orașele și satele noastre. Pe fondul amplificării procesului de modernizare și urbanizare a localităților rurale, al diminuării diferențelor esențiale dintre rural și urban, dintre modul de viață orășenesc și cel de la sate se creează premisele satisfacerii în măsură tot mai însemnată a unor nevoi fundamentale materiale și culturale ale populației din toate județele țării, asigurării creșterii susținute a bunăstării oamenilor muncii. Urmează să se extindă echiparea tehnico-edilitară a localităților și să se dezvolte în continuare baza materială a sectorului social-cultural. În aceste domenii se va asigura o apropiere a nivelelor de dotare pe județe, ca o expresie concludentă a politicii partidului și statului nostru de ridicare generală a gradului de bunăstare și civilizație al tuturor cetățenilor, în spiritul profundului umanism al societății noastre socialiste. În înfăptuirea acțiunilor de sistematizare teritorială și urbanizare, de înfrumusețare a localităților, de păstrare și punere în valoare a locurilor și monumentelor de valoare istorică deosebită, vor fi antrenați toți cetățenii — beneficiarii direcți ai condițiilor tot mai bune de trai și de civilizație.

Înfăptuirea exemplară a Programului-directivă de dezvoltare economico-socială în profil teritorial se înscrie ca o sarcină de mare răspundere pentru toate organele, pentru toate unitățile și verigile economiei, pentru toți oamenii muncii. Așa cum sublinia secretarul general al partidului în raportul prezentat Congresului al XII-lea, realizarea acestor însemnate obiective : **„va accelera procesul dispariției deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre activitatea agricolă și industrială, va determina omogenizarea crescîndă a societății noastre, crearea unui fundament trainic pentru afirmarea deplinei egalități între toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale, a gradului general de civilizație al întregului nostru popor".**

Barbu Gh. PETRESCU

SPORIREA EFICIENȚEI ECONOMICE — COORDONATĂ ESENȚIALĂ A POLITICII PARTIDULUI

IN STRATEGIA politicii partidului de făurire a noii orînduiri, sporirea continuă a eficienței economice ocupă un loc esențial. O analiză atentă a evoluției preocupărilor pentru asigurarea condițiilor de sporire a eficienței economice pune în evidență faptul că, în special în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, problematica eficienței economice a constituit și constituie, în mod statornic, un program viu de acțiune pentru înfăptuirea căruia sînt antrenate, pe plan național, toate forțele de care dispunem. Hotărîrile adoptate după 1965 de congresele și conferințele naționale ale partidului, de plenarele Comitetului Central, prevederile altor documente de partid, legile țării și mai cu seamă rezultatele obținute, sînt mărturii elocvente ale fermității cu care partidul, toți oamenii muncii, acționează neabătut pentru sporirea eficienței economice, pentru gospodărirea rațională a resurselor economiei naționale și utilizarea tuturor fondurilor materiale și bănești în scopul dezvoltării și înfloririi continue a economiei noastre socialiste. Este meritul istoric al partidului nostru că a transformat imperativul esențial al sporirii eficienței economice într-un criteriu suprem care primează în activitatea tuturor organelor de partid și de stat, de sus pînă jos, pe toate treptele și la toate nivelele organizatorice.

Rolul hotărîtor în promovarea conceptului de eficiență economică aparține secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a cărui gîndire profund științifică, revoluționară, și-a pus puternic amprenta pe întreaga teorie și practică economică românească contemporană. Opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, indicațiile și orientările date permanent de conducătorul partidului și statului nostru reliefează necesitatea obiectivă a accentuării laturilor calitative ale activității economice, obținerii unei eficiențe cît mai mari în toate sectoarele, realizării echilibrului economic, financiar și valutar. De la înalta tribună a Congresului al IX-lea al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a criticat faptul că problema eficienței economice nu a stat întotdeauna în centrul preocupărilor organelor din economie, subliniind că **„o preocupare centrală pentru organele noastre de partid și de stat va trebui să fie creșterea eficienței economice a investițiilor, a întregii activități din economie — factor esențial al realizării ritmului de creștere prevăzut în economia noastră și al îmbunătățirii condițiilor de viață ale oamenilor muncii. În acest scop trebuie să mărim productivitatea muncii, să reducem prețul de cost și cheltuielile de circulație, să organizăm mai bine producția, să gospodărim mai economic mijloacele materiale și bănești de care dispunem".**

Gîndirea economică revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu, indicațiile și orientările permanente pe care le-a dat cu privire la căile de sporire a eficienței economice în toate domeniile de activitate și-au găsit reflectarea într-o serie de documente de partid, în legile țării, adoptate în perioada ultimilor 15 ani de cînd în fruntea partidului nostru a fost ales cel mai iubit fiu al poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Directivele **Congresului al IX-lea** al partidului au prevăzut printre sarcinile de bază ale planului economic pe anii 1966—1970 continuarea neabătută a industrializării socialiste a țării, și ca o condiție a asigurării sporirii eficienței, exprimată în modul cel mai sintetic prin creșterea simțitoare a venitului național. Demn de subliniat este faptul că în cadrul acestor sarcini de bază figurează în mod expres și cele care vizează în mod nemijlocit sporirea eficienței economice, cum sînt : mobilizarea susținută a rezervelor din economie ; îmbunătățirea calității produselor, ridicarea caracteristicilor tehnice și economice ale acestora prin perfecționarea proceselor tehnologice ; promovarea progresului tehnic în toate domeniile de activitate, extinderea mecanizării și automatizării, înzestrarea economiei cu instalații la nivelul tehnicii moderne, în vederea ridicării productivității muncii și reducerii în continuare a cheltuielilor de producție.

Documentele **Congresului al X-lea** al partidului consemnează, de asemenea, faptul că unul din factorii fundamentali care condiționează progresul economic îl constituie realizarea unor indici tot mai înalți de eficiență în toate sectoarele de activitate. În raportul prezentat la congres de tovarășul Nicolae Ceaușescu sînt examinate multiplele aspecte ale problematicii sporirii eficienței economice, indicîndu-se căile de urmat, măsurile de luat în acest domeniu. **„Una din condițiile fundamentale ale perfecționării activității economice, ale creșterii eficienței sale,** sublinia secretarul general al partidului, **este aplicarea pe scară largă a științei conducerii și organizării moderne a producției și a muncii... Organele și organizațiile de partid, conducerile ministerelor, vor trebui să se preocupe permanent de perfecționarea continuă a organizării producției și a muncii".** Pornind de la imperativul sporirii eficienței economice, în Directivele Congresului al X-lea al partidului, figurează în mod expres sarcina creșterii permanente a eficienței economice — ca factor hotărîtor al dinamismului economic — care trebuie să stea la baza întregii activități.

CU PRILEJUL celui de-al **XI-lea Congres** al partidului, în raportul prezentat la congres, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a fundamentat în mod strălucit o serie de teze cu privire la accentuarea laturilor calitative ale întregii activități ; a fost limpede relevată condiționarea hotărîtoare dintre promovarea progresului tehnic în întreaga economie și alinierea performanțelor noastre de economicitate a producției la nivelul celor mondiale, pe de o parte și asigurarea progresului economico-social al țării, pe de altă parte. **„Ținînd seama de progresul tot mai rapid al științei și tehnicii contemporane,** se subliniază în raport, **este necesar ca cincinalul viitor să devină cincinalul revoluției tehnico-științifice, al afirmării largi a cuceririlor celor mai avansate ale cunoașterii în toate ramurile și sectoarele industriei românești". Sînt necesare măsuri hotărîte în vederea reducerii, în cincinalul următor, a cheltuielilor de producție** — sublinia, de asemenea, secretarul general al partidului. **În mod deosebit, vor trebui urmărite reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie, utilizarea integrală a capacităților de producție și a timpului de lucru, gospodărirea judicioasă a tuturor mijloacelor materiale și financiare".**

Aceste orientări și-au găsit o deplină reflectare în directivele congresului care au prevăzut că în cincinalul

15 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R.

1976—1980, pe lîngă dezvoltarea în ritmuri rapide a producției materiale, un obiectiv esențial să-l constituie sporirea eficienței producției, ridicarea la un nivel calitativ înalt a întregii activități economico-sociale, tocmai acestea fiind procesele apte să dinamizeze dezvoltarea țării. Aceasta va impune, se menționează în directive, să se acționeze cu hotărîre pentru creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de producție, îmbunătățirea calității produselor și folosirea cu randament sporit a fondurilor fixe, a tuturor resurselor materiale și financiare ale țării. O atenție deosebită se va acorda reducerii cheltuielilor materiale de producție.

O DEOSEBITĂ SEMNIFICAȚIE o are faptul că în Directivele Congresului al XI-lea și al partidului au fost înfățișate în mod concret căile principale de ridicare continuă a eficienței activității economice. Se sublinia astfel necesitatea realizării unei creșteri substanțiale a producivității muncii, nu prin sporirea efortului fizic, ci prin modernizarea continuă a activității de producție, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, introducerea pe scară largă a mecanizării și automatizării, stimularea gîndirii creatoare a oamenilor muncii, accentuarea muncii de concepție tehnică, prin valorificarea inițiativei, inteligenței și spiritului novator ale celor ce muncesc.

Deopotrivă s-a pus un deosebit accent pe valorificarea cu maximum de randament a potențialului tehnic și a resurselor materiale ; s-a evidențiat cerința ca întreprinderile, centralele și ministerele să acționeze pentru perfecționarea organizării producției și a muncii, pentru îmbunătățirea continuă a normării muncii, pentru introducerea pe scară largă a metodelor și formelor înaintate, eficiente de conducere și organizare. De asemenea, s-au indicat măsuri concrete pentru creșterea gradului de concentrare și specializare a producției, tipizarea pieselor, subansamblelor și produselor, organizarea rațională a fluxurilor tehnologice, folosirea eficientă a timpului de lucru ; delimitarea precisă a sarcinilor și atribuțiilor tuturor oamenilor muncii, organizarea rațională a locurilor de muncă. În toate unitățile trebuie asigurată întărirea ordinii și disciplinei în muncă, eliminarea pierderilor de timp de lucru și a întreruperilor nejustificată în producție.

De asemenea s-a subliniat cerința utilizării cît mai judicioase a personalului, a stabilirii unui raport just între personalul din producția materială și personalul care lucrează în alte activități, specialiștii trebuind să fie cu deosebire orientați spre activitățile productive.

Un eveniment cu totul deosebit, de anvergură hotărîtoare pentru întregul proces de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, îl constituie aprobarea de către Congresul al XI-lea a Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Congresul a dat o înaltă apreciere contribuției nemijlocite, de inestimabilă valoare, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la fundamentarea teoretică și la elaborarea Programului, la stabilirea liniei generale și a direcțiilor principale de acțiune în vederea transformării revoluționare a societății, a edificării cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii la construcția comunismului pe pămîntul României. Demn de subliniat este faptul că Programul, care prezintă într-o formă închegată, unitară, gîndirea teoretică, ideologică și politică a Partidului Comunist Român, prevede că înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate presupune, printre alte direcții de acțiune, **„creșterea continuă a eficienței economice, reducerea cheltuielilor materiale, folosirea cît mai eficientă a mijloacelor materiale și a forței de muncă"**.

Efectele politicii consecvente a partidului nostru, de sporire continuă a eficienței economice, sînt remarcabile. În perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului s-a asigurat dezvoltarea puternică a forțelor de producție, a crescut susținut avuția națională, întreaga societate a cunoscut profunde transformări, s-a asigurat ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor. Așa cum se menționează în raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al XII-lea Congres al partidului, la principalii indicatori prevederile Directivelor Congresului al XI-lea se realizează cu depășiri importante. Volumul producției industriale se prelimină să crească în întregul cincinal cu circa 70 la sută, într-un ritm mediu anual de 11 la sută. Ritmuri medii anuale de creștere superioare celor din Directive se prelimină și la alți indicatori : 5,4—6,0 la sută la producția globală agricolă ; 15 la sută la volumul comerțului exterior ; 8,8 la sută la productivitatea muncii în industria socialistă ; 9,5 la sută la produsul social ; 10,4 la sută la venitul național. Creșterea economică a permis sporirea simțitoare a veniturilor oamenilor muncii. Față de prevederile Directivelor Congresului al XI-lea, de creștere pe cincinal a retribuției reale cu 18—20 la sută, în acest cincinal se prelimină să se realizeze în acest sens o creștere superioară, de 30—32 la sută. Creșteri superioare se prelimină și în privința veniturilor reale ale țărănimii provenite din producția agricolă și anume de circa 30 la sută față de 20—25 la sută cît s-a prevăzut. Toate aceste realizări confirmă justețea politicii partidului nostru, realismul programelor de dezvoltare aprobate de congresele partidului.

O etapă nouă, calitativ superioară, în ceea ce privește politica partidului nostru în domeniul sporirii eficienței economice o constituie introducerea noului mecanism economico-financiar pe baza hotărîrilor adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978. **„Hotărîrile adoptate de plenară**, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită cu acel prilej, **au deci în primul rînd scopul de a pune în concordanță cadrul organizatoric democratic cu mecanismul economico-financiar, astfel ca metodele de planificare și conducere să deschidă drum larg manifestării neîngrădite, active a tuturor organelor colective pe care le-am creat, a inițiativei maselor de oameni ai muncii. Măsurile de perfecționare a conducerii și planificării pornesc de la principiul îmbinării, dirijării unitare, pe baza planului național unic, a activității de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate cu autonomia economico-financiară a unităților administrative și de producție, cu principiul autogestiunii muncitorești, cu autogestiunea întreprinderilor"**.

NOUL MECANISM economico-financiar situează pe primul plan crearea condițiilor pentru îndeplinirea exemplară a prevederilor planului la producția fizică, creșterea producției nete, a rentabilității, a beneficiilor, a eficienței întregii activități. Autogestiunea economică a întreprinderilor, care constituie suportul material al autoconducerii muncitorești, implică desfășurarea unei activități eficiente care să permită acoperirea integrală a cheltuielilor efectuate din veniturile proprii și realizarea unui surplus cît mai mare sub forma beneficiului.

Consecvența cu care Partidul Comunist Român situează pe primul plan problemele creșterii eficienței economice este ilustrată de hotărîrile istorice ale **Congresului al XII-lea** al partidului. Congresul a stabilit ca obiectivul fundamental al cincinalului 1981—1985 să fie continuarea, pe o treaptă superioară, a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale. Trecerea la o nouă calitate vizează în mod nemijlocit întreaga problematică a accelerării sporirii eficienței economice. Ca urmare, Congresul al XII-lea a stabilit ca sporirea mai rapidă a productivității muncii sociale, gospodărirea cu maximă eficiență a resurselor materiale și financiare, aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar în toate sectoarele și unitățile să constituie un obiectiv esențial al viitorului cincinal.

Cele arătate, deși înfățișează numai o parte din aria preocupărilor constante în domeniul asigurării sporirii eficienței economice, ilustrează elocvent clarviziunea politicii Partidului Comunist Român, modul strălucit în care acționează pentru soluționarea problemelor fundamentale ale economiei românești. Sintetizînd în mod magistral însemnătatea eficienței, recent, la ședința Plenarei lărgite a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** menționa : **„Este necesar să înțelegem bine că nu există sector de activitate, de producție materială și, în general, activitate umană, care să nu se desfășoare pe baza principiului eficienței maxime, inclusiv al eficienței economice și rentabilității"**.

Decebal URDEA

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

Repararea în condiții optime a fondurilor fixe

ANALIZA eficienței înregistrate în utilizarea fondurilor fixe pune în evidență însemnătatea deosebită pe care o au întreținerea și repararea corespunzătoare a mașinilor și utilajelor pentru obținerea unor producții fizice suplimentare, pentru reducerea eforturilor țării de construire de noi capacități de producție în respectivele domenii de activitate. Aceasta cu atît mai mult cu cît cercetînd cauzele nivelului scăzut al indicelui de utilizare a mașinilor-unelte în unele întreprinderi rezultă că din fondul de timp maxim disponibil de lucru se pierde între 5—8% (în unele cazuri chiar mai mult) ca urmare a întreruperilor accidentale în funcționarea mașinilor și utilajelor — determinate de întreținerea necorespunzătoare — precum și a depășirii duratei normate de execuție a reparațiilor capitale.

In acest context, pentru evitarea perioadelor de lucru „în asalt" de la sfîrșit de perioadă, cînd fondurile fixe sînt suprasolicitate pentru recuperarea restanțelor generate de perioadele de stagnare a utilajelor, în vederea reducerii necesității de dotare suplimentară cu mașini și utilaje, apare necesară o sporire a preocupărilor în vederea asigurării din vreme a pieselor de schimb, încărcării și exploatării optime a capacităților productive, efectuării unor reparații de calitate în timpul afectat prin plan pentru astfel de lucrări.

Piesele de schimb — între cerințe și realizări

DEPĂȘIREA duratei de execuție a lucrărilor de reparații capitale are drept cauză principală, în numeroase unități economice (așa cum s-a constatat și cu prilejul unei analize efectuate la întreprinderea „Autobuzul" din Capitală) **lipsa stocului normat de piese de schimb.** În fișele tehnologice ale reparațiilor capitale efectuate la această unitate se consemnează că, din totalul orelor de lucru consumate pentru execuția acestor lucrări, circa 22 pînă la 45% îl reprezintă timpul necesar execuției pieselor de schimb. Faptul că aproape în toate cazurile de reparații capitale se consemnează acest timp, se **datorează nelivrării în termen de către întreprinderile producătoare de utilaje a pieselor de schimb contractate,** motivîndu-se lipsa de capacitate. Așa, de exemplu, deși întreprinderea „Autobuzul" a solicitat în anul 1979 piese de schimb pentru utilaje din producția indigenă, în valoare de 2,1 milioane lei, furnizorii respectivi (I.M.U.A.B., „Progresul"-Brăila, „Unio" Satu-Mare ș.a.) au acceptat contracte numai pentru o valoare de 1,3 milioane lei, onorînd totodată mai puțin de jumătate din valoarea contractată. Ca urmare **întreprinderea „Autobuzul" a fost nevoită să execute, în regim de unicate, piese de schimb pe care unitățile specializate în producția utilajelor respective le-ar fi fabricat în serie, de calitate superioară și cu costuri mai mici.**

Este de remarcat totodată că unitățile furnizoare de utilaje au acceptat contracte numai pentru circa 60% din necesarul de piese de schimb solicitate de întreprinderea „Autobuzul" și datorită faptului că **nomenclatorul pieselor de schimb a căror execuție cade în sarcina unităților producătoare de utilaje este — după părerea noastră mult prea limitat.** Așa se face că unele repere de mare uzură solicitate ca piese de schimb sînt neacceptate de către întreprinderile producătoare pentru a face obiectul contractelor de livrare. De pildă, tija căzătoare pentru ciocanul de matrițare de 3 150 kg forță, utilaj fabricat de întreprinderea „Progresul"-Brăila, nu este prevăzut în nomenclatorul pieselor de schimb, deși este un reper care în exploatare necesită frecvente înlocuiri, iar execuția lui de către unități nespecializate reclamă un timp de lucru de cel puțin 100 de ore, un cost ridicat și rezolvarea dificilă a unor probleme tehnologice (forjare, prelucrări mecanice, tratament termic). Șirul unor exemple similare poate fi continuat cu : capul turbinei pentru mașina de sablat cu alice și lanțul cu zale pentru banda metalică de transport, aflate în producția Întreprinderii metalurgice Baia Mare ; șuruburi de forță cu cap sferic de la presa cu excentric executată de Întreprinderea metalurgică Sibiu ; șuruburile conducătoare de la mașinile de frezat universale fabricate de întreprinderea „Înfrățirea"-Oradea ș.a.

● Circa 45% din durata reparațiilor capitale este afectată execuției pieselor de schimb : de ce ? ● Un nomenclator mai larg pentru piesele de schimb a căror execuție este în sarcina producătorului de utilaje ● O activitate organizatorică sporită pentru ca reviziile și reparațiile curente să prevină, să atenueze și să anticipeze necesarul de piese de schimb ● Perfecționarea evidenței timpului real de funcționare a mașinilor prin luarea în calcul a staginărilor

Și totuși, **după părerea noastră, chiar și în aceste situații, specificația „timp pentru confecționarea pieselor de schimb" nu ar trebui să se regăsească la beneficiar în fișa tehnologică a reparațiilor capitale.** Pentru că apariția acestui „timp" înseamnă că, abia după demontarea utilajelor și constatarea necesarului de piese care trebuie înlocuite (în loc ca acestea să fie preluate din stocul aflat la magazie), serviciul mecano-energetic întocmește desenele de execuție a reperelor respective, stabilește tehnologia și lansează comanda în producție. Evident, într-o asemenea organizare a muncii se consumă un însemnat volum de timp cu execuția pieselor de schimb, ceea ce mărește durata de efectuare a reparațiilor.

În acest caz se poate pune întrebarea **— dacă întreprinderile utilizatoare știu că sînt nevoite să-și execute prin efort propriu piesele de schimb necesare, de ce nu-și creează din vreme și stocurile minime** (bine fundamentate și justificate economic) **de repere și subansamble pentru schimb ?** Poate că la această problemă se pot găsi fel de fel de explicații, dar principala cauză decurge din faptul că, după opinia noastră, în ce privește reparațiile capitale, încă nu se lucrează previzional, în sensul că reviziile periodice și reparațiile curente și activitatea organizatorică de pregătire a celor capitale, nu își au în practică acel caracter profilactic necesar, capabil să prevină, să atenueze și să anticipeze necesarul de piese și materiale. **O asemenea optică — e adevărat** comodă **— se cere operativ înlocuită cu o activitate perfecționată în cadrul căreia lucrările de revizie a fondurilor fixe să asigure evitarea întreruperilor accidentale și să faciliteze previzionarea necesarului de piese de înlocuit sau de recondiționat.** Desigur, traducerea în fapt a acestui deziderat impune un efort organizatoric sporit, o calitate superioară a echipelor de revizie care

se cer alcătuite din muncitori cu foarte bună calificare, competenți pentru a diagnostica cu anticipație uzurile care vor face obiectul principalelor lucrări de reparații capitale. Dar, nu trebuie uitat că numai așa se poate asigura din timp realizarea stocului optim de piese de schimb și, pe această cale, scurtarea duratei de execuție a lucrărilor de reparații capitale.

Fundamentarea riguroasă a perioadei optime de reparare

LA reducerea timpilor de întrerupere din funcțiune a mașinilor și utilajelor o contribuție substanțială o poate aduce și stabilirea cît mai judicioasă a momentului intrării în reparații a fondurilor fixe. Or, din investigațiile întreprinse la întreprinderea „Autobuzul" reiese că **sînt frecvente cazurile cînd se efectuează lucrări de reparații capitale fie mai tîrziu, fie mai devreme, față de condiția impusă de uzura reală a fondurilor fixe respective, ceea ce** conduce la creșterea perioadei lor de stagnare.

Cauza o constituie nu numai nerespectarea prevederilor planului de reparații ca urmare a muncii în asalt, ci și — uneori — cazurile de denaturare, în evidență, a numărului de ore efectiv lucrate cu mașinile, instalațiile și utilajele existente. În acest din urmă caz din observațiile noastre rezultă că **în evidența primară a utilizării timpului maxim disponibil al mașinilor-unelte — în fișa „U" — nu se consemnează cu exactitate timpul real efectiv lucrat, nesocotindu-se unele ore de nefuncționare cauzate de întreruperi accidentale, lipsă de forță de muncă, lipsă de energie etc.** Astfel se ajunge la situația cînd potrivit evidenței defectuos ținută, utilajele ating norma de timp prevăzută pentru intrarea în reparație, dar în realitate numărul orelor de funcționare efectivă este mult mai mic. În astfel de cazuri, constatate cu prilejul unei cercetări efectuate și la Întreprinderea de mașini grele București, momentul prevăzut pentru intrarea în reparații nu este corespunzător condiției de fapt a utilizării reale.

Pentru înlăturarea neajunsurilor ce decurg de aici **ar fi de dorit ținerea unei evidențe mai exacte a timpului efectiv lucrat al fondurilor fixe prin luarea sistematică în considerare și a perioadei de stagnare generate de cauzele amintite.** Mai mult decît atît. Știut fiind că cerințele reducerii consumurilor energetice impun modernizarea mașinilor, instalațiilor și utilajelor — lucrări care de regulă presupun scoaterea vremelnică din funcțiune a mijloacelor fixe respective — ar fi util ca acestea să fie prevăzute chiar în planul reparațiilor capitale, pentru ca realizarea lor să intre sub incidența sarcinilor ce decurg dintr-o secțiune a planului întreprinderii. Facem această propunere deoarece actualmente modernizarea fondurilor fixe nu face obiectul unor indicatori de plan, astfel că unele întreprinderi (printre care și „Autobuzul") nu au evidențiat în anul 1979 sarcini de plan în această privință, deși s-au dovedit și aici absolut necesare multe lucrări de modernizare care de altfel pînă în prezent au fost și executate. Și pentru că lucrările de modernizare sînt prin însești conținutul și modul lor de finanțare lucrări cu caracter de investiții, se impune, după părerea noastră ca ele să fie urmărite ca oricare obiectiv de investiție sub aspectul eficienței economice, respectiv al atingerii parametrilor proiectați, al duratei recuperării cheltuielilor ș.a.

Aureliu IONESCU
Gheorghe PĂUN
Institutul de economie industrială

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Producția netă la nivelul sarcinilor stabilite prin plan

PLANUL producției nete la Ministerul Industriei Ușoare în perioada 1 ianuarie—31 mai a.c. a fost depășit, pe ansamblu, cu peste 670 milioane lei. Cu toate acestea, trebuie remarcat că 14 întreprinderi nu au îndeplinit planul la acest indicator (întreprinderile de confecții din Suceava și Tulcea, întreprinderile de tricotaje „Ceahlăul"-Piatra Neamț, cele din Cîmpeni și Caracal etc.). După cum se știe, realizarea sarcinilor la producția netă este strîns legată de reducerea cheltuielilor materiale. Semnificativ în această privință este că, la acest minister, unitățile amintite dețin așa cum rezultă din grafic, mai mult de jumătate din valoarea producției industriale. Reducerea cu 1% a ponderii cheltuielilor materiale în totalul producției industriale echivalează cu un plus de producție netă de 1,8% la Centrala industriei confecțiilor.

Concluzia care se desprinde din analiza datelor pe întreprinderi și centrale este că acestea trebuie să-și concentreze eforturile îndeosebi pentru îndeplinirea ritmică a planului la toate sortimentele fizice — condiție esențială a folosirii integrale a capacităților de producție și forței de muncă. De asemenea, eforturi susținute se cer depuse pentru realizarea planului la indicatorul cheltuieli materiale la 1000 lei producție marfă prin reducerea consumului specific de materii prime, materiale, combustibili și energie, utilizarea rațională, întreținerea și exploatarea corespunzătoare a mașinilor și utilajelor.

INDEPLINIREA PLANULUI PRODUCTIEI NETE INDUSTRIALE LA MINISTERUL INDUSTRIEI USOARE
1. I. - 31. V. 1980

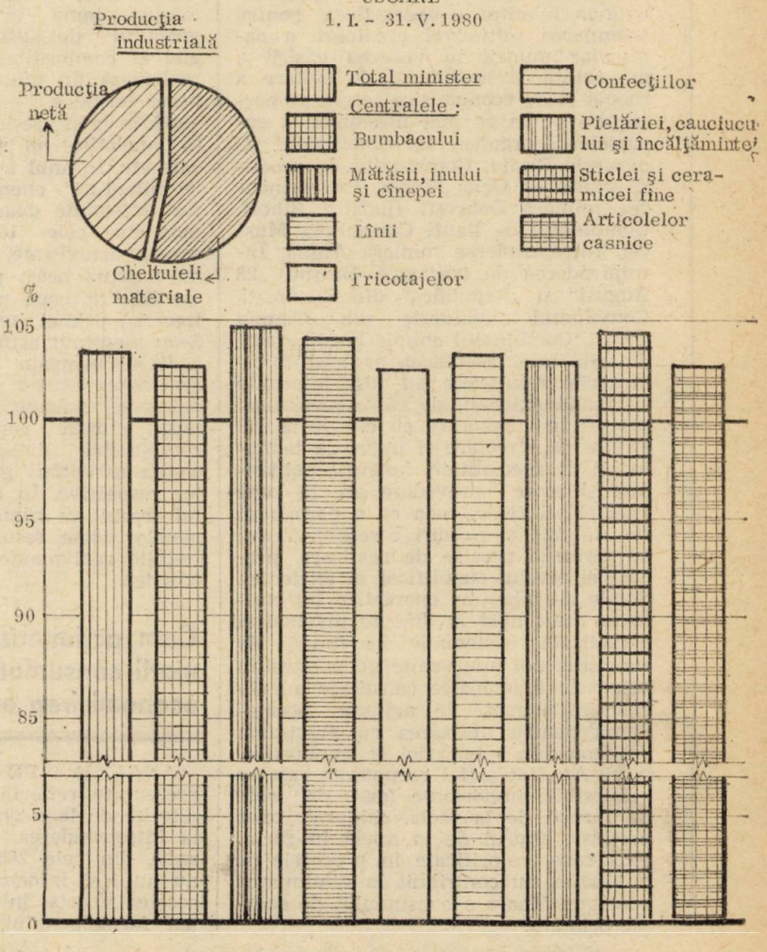

BILANȚURILE ENERGETICE ȘI ECONOMISIREA ENERGIEI

GOSPODĂRIREA RAȚIONALĂ a resurselor energetice, reducerea consumurilor pe unitatea de produs, în general economisirea fiecărui kilowat-oră de energie electrică și gram de combustibil constituie obiective majore ale dezvoltării economiei noastre naționale în perioada actuală și în perspectivă. **„Este necesar să se înțeleagă,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta ședință plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, **că nu mai putem merge în continuare cu risipa, cu tehnologii mari consumatoare de energie. Aceasta presupune sarcini mari pentru ministerele economice în ceea ce privește înlocuirea tehnologiilor vechi cu cele mai avansate — și avem în țară tehnologii cu consumuri mici de energie și combustibil — presupune intensificarea cercetării pentru elaborarea de noi tehnologii care să consume cît mai puțină energie și combustibil.“**

În ridicarea gradului de gospodărire a resurselor energetice, în diminuarea sau preîntîmpinarea pierderilor, de un real folos s-a dovedit a fi, în ultimii ani, întocmirea de **bilanțuri energetice.** Acestea au devenit instrumente utile de lucru în analizarea detaliată a modului în care este utilizată energia în toate formele și la toți consumatorii principali din contur (secții, ateliere, agregate, instalații), evidențiind energiile utile și pierderile aferente diverselor procese energo-tehnologice, precum și măsurile ce se impun pentru înlăturarea risipei, recuperarea și valorificarea resurselor energetice refolosibile.

Pe temeiul unor asemenea bilanțuri în cursul anului trecut au fost efectiv recuperate, la nivelul economiei naționale, resurse energetice refolosibile echivalente cu peste 6 milioane tcc. De asemenea, prin modernizarea a 32 600 arzătoare, 876 cazane și 1 347 cuptoare, consumul energetic a fost redus simțitor, numeroase întreprinderi încadrîndu-se în cotele repartizate de energie și combustibil, sau chiar obținînd importante economii. La aceasta a mai contribuit și faptul că au fost introduse o serie de tehnologii avansate în locul celor cu consumuri costisitoare, mai ales în unitățile industriei construcțiilor de mașini, materialelor de construcții, chimiei, metalurgiei, construcțiilor industriale. Cu toate rezultatele remarcabile obținute, activitatea pe linia întocmirii bilanțurilor energetice și de realizare a măsurilor stipulate în ele lasă încă de dorit, ceea ce face ca un volum important de resurse energetice, inclusiv refolosibile, să nu fie valorificate în mod corespunzător și eficient. Ce elemente determină o asemenea stare de lucruri ?

Exigențe sporite în elaborarea bilanțurilor

SÎNT NUMEROASE întreprinderi în care grija pentru gospodărirea rațională a energiei și combustibilului este strîns împletită cu preocuparea pentru înfăptuirea măsurilor preconizate în bilanțurile energetice, pentru stimularea inițiativei creatoare a oamenilor muncii în vederea găsirii a noi soluții și modalități de evitare a risipei și de economisire într-o proporție din ce în ce mai însemnată a resurselor energetice. La Combinatul siderurgic Reșița, Combinatul de produse sodice — Ocna Mureș, Întreprinderea minieră Dobrești (județul Bihor), Combinatul de lianți Cîmpulung Muscel, Întreprinderea minieră Anina, Întreprinderea de tractoare Brașov, „23 August“ și „Republica“ din București, Combinatul metalurgic din Cîmpia Turzii, Combinatul chimic Făgăraș etc., datorită unor asemenea preocupări bilanțurile energetice au fost întocmite cu înaltă exigență de către specialiștii proprii în colaborare cu cei de la institute de cercetare și inginerie tehnologică de specialitate, institute politehnice. Fiecare prevedere are la bază măsurători reale, ceea ce a permis să fie stabilite și măsuri corespunzătoare cu termene precise de realizare, precum și nivelul cuantificat al eficienței. Sutele de bilanțuri energetice întocmite în acest mod la diferite niveluri și actualizate sistematic în funcție de condițiile noi intervenite pe parcurs în procesele tehnologice constituie adevărate instrumente de acțiune permanentă pentru utilizarea cu maximum de economie a energiei și combustibilului. Au fost astfel recuperate resurse refolosibile importante (gaze de cocs de furnal, de la facla, căldura unor produse, aburul de la apele în răcire etc.) care, valorificate în procesele de producție, au contribuit la diminuarea corespunzătoare a consumului de energie primară.

Din păcate însă, **sînt numeroase întreprinderi unde întocmirea bilanțurilor energetice nu s-a încheiat nici pînă în prezent** (deși au trecut aproape 7 ani de la inițierea acțiunii) ; **în altele, această activitate are un caracter formal, bilanțurile nefiind întocmite pe bază de măsurători reale.** Sînt, de asemenea, numeroase cazuri cînd, deși au fost stabilite măsuri bune în direcția ridicării gradului de gospodărire a energiei și combustibilului, acestea nu se realizează (în multe situații au trecut peste termene 1—2 ani) sau se apreciază în mod greșit că bilanțurile, odată întocmite, nu mai trebuie actualizate etc. În anul trecut din circa 29 000 de bilanțuri energetice necesare au fost întocmite doar 23 000. De asemenea, din cele 16 000 bilanțuri ce se cereau actualizate, numai circa 5 000 au parcurs acest proces. Situația se menține aproape neschimbată și după trecerea primei jumătăți din acest an. S-au menținut astfel în funcțiune, fără a fi modernizate, un număr mare de arzătoare, cazane și cuptoare cu randamente scăzute, care au consumat inutil o mare cantitate de energie și combustibil, diminuînd simțitor eficiența activității productive a unităților respective. În total în cursul anului trecut au rămas nerecuperate și nevalorificate resurse energetice refolosibile echivalente cu mai bine de 2 mil. tcc.

Cum acționează marii consumatori pentru economisirea energiei

ANALIZA PE CAUZE a situației prezentate reflectă poziții și atitudini diferite de la o unitate la alta. Astfel, la întreprinderea „Danubiana“-București, din cele 265 bilanțuri necesare, nu au fost întocmite decît 52. Dar și acestea poartă, în bună măsură, pecetea formalismului, întrucît nu conțin măsuri de îmbunătățire a randamentelor unor instalații sau utilaje. Totodată aici nu se recuperează circa 630 tcc/an resurse energetice refolosibile, dar în schimb se consumă în plus mari cantități de energie primară. La Combinatul de îngrășăminte chimice Slobozia au fost elaborate 174 bilanțuri energetice din cele 292 necesare. Multe din acestea nu sînt complete, întrucît nu conțin măsuri de îmbunătățire a randamentelor unor instalații. De asemenea, nu au fost stabilite acțiuni pentru recuperarea a peste 23 000 tcc/an de resurse energetice refolosibile și a aproape 500 tcc/an de gaze de proces ce sînt eșapate în atmosferă. Ca urmare a neluării de măsuri corespunzătoare, combinatul a înregistrat în trimestrul I 1980 consumuri suplimentare de 750 MWh energie electrică si peste 10 000 tcc. La Combinatul de produse sodice Govora, din lipsa de preocupare pentru înfăptuirea măsurilor bune cuprinse în bilanțurile energetice, continuă să nu fie recuperate peste 32 000 tcc resurse refolosibile, consumîndu-se în schimb (numai pe 4 luni din 1980) peste 8 000 tcc și 882 MWh energie electrică.

În alte unități, fie ca urmare a neîntocmirii bilanțurilor energetice, fie a nerealizării măsurilor prevăzute în cele întocmite, **continuă să fie menținute în producție instalații cu randamente scăzute și consumuri mari de combustibil și energie.** Așa este cazul Trustului petrolului din Pitești, care are în în dotare 143 cazane de abur cu funcționare pe hidrocarburi cu randament de 0,5—0,6, ceea ce conduce la consumuri suplimentare între 37 și 64 la sută Tot aici nu au fost luate măsuri pentru recuperarea a peste 11 000 tcc de resurse folosibile. Această situație se datorează și faptului că pînă acum unitățile trustului nu au reușit să întocmească decît 125 bilanțuri energetice din cele 150 necesare. De asemenea, Trustul petrolului din Tîrgu Jiu nu recuperează peste 26 000 tcc/an resurse refolosibile, deși pentru 15 650 tcc/an

are pregătite studiile tehnico-economice. Cauze : întîrzieri în lansarea unor comenzi de utilaje specifice, neasigurarea din vreme a unor fonduri de investiții necesare etc. Tot aici se mențin în funcțiune cazane de abur cu randamente de 0,5—0,6 (ceea ce conduce la o risipă de combustibil de peste 6 000 tcc/an), iar condensul se evacuează la canal (circa 4 000 tcc/an) etc.

Lipsă de răspundere se manifestă și sub alte forme, cu aceleași consecințe negative. Astfel, la Exploatarea minieră Bălan continuă să fie folosite utilaje cu aer comprimat (ventilatoare tubulare, trolii împingătoare, instalații de producere de energie electrică pentru iluminat etc.) deși în țară există utilaje acționate direct electric. Această situație a condus numai în trimestrul I 1980 la un consum suplimentar de energie electrică de circa 3 000 MWh. Deși problema a mai fost sesizată, se constată în continuare lipsă de răspundere în accelerarea înfăptuirii măsurilor stabilite de organele de specialitate cu ocazia unor controale asupra consumurilor energetice în această unitate.

La Combinatul siderurgic Galați au fost scoase din plan investițiile prevăzute pentru conductele de transportat gazul de cocs și de furnal (de la noul furnal nr. 6, care va intra curînd în probe tehnologice, și noile baterii de cocs nr. 7 și 8), fapt ce va conduce la o pierdere de resurse refolosibile echivalente cu peste 80 000 tcc/an. Este nejustificată o asemenea măsură, întrucît potrivit normelor în vigoare orice nouă investiție trebuie să fie prevăzută și cu instalațiile necesare de recuperare a resurselor folosibile. La Galați se pare că se trece cu ușurință peste asemenea prevederi legale. Altfel nu se poate explica de ce noul laminor de tablă groasă nr. 2, laminorul de semifabricate, noile cuptoare de propulsie cu vatră pășitoare, deși erau prevăzute cu instalații de recuperare a căldurii, cu conducte pentru transportul gazelor reziduale — acestea nu au fost executate odată cu obiectivele respective. După unele calcule, numai la noile obiective intrate în funcțiune în ultimul an sînt irosite peste 300 000 tcc resurse refolosibile. Combinatul gălățean continuă să consume în plus față de cotele repartizate, lună de lună, mii de metri cubi de gaz metan și kWh de energie electrică.

Exemple asemănătoare mai pot fi date. Ele nu fac însă decît să confirme pe deplin că în unitățile industriale, în unitățile miniere și petroliere etc există încă mari posibilități de economisire și gospodărire mai bună a energiei și combustibilului, că sînt încă mari și importante rezerve nevalorificate. Experiența unor întreprinderi atestă că, în multe cazuri, se poate ajunge la reducerea accentuată a consumurilor prin simple măsuri organizatorice, prin promovarea de noi tehnologii, prin modernizarea unor instalații și utilizarea de recuperatoare. Dar pentru aceasta se cer inițiativă, răspundere, urmărirea permanentă a modului în care se înfăptuiesc propriile măsuri. Iată de ce **bilanțurile energetice se cer întocmite cu maximum de atenție, pe bază de studii și analize concrete la fiecare utilaj și loc de muncă de către specialiștii în materie, avînd colaborarea fiecărei formații de lucru.**

Firește, sînt și situații cînd unele măsuri nu pot fi realizate din lipsa unor aparate și utilaje. **De multă vreme, de pildă, se solicită sporirea capacității industriei constructoare de mașini în direcția asigurării necesarului de cazane recuperatoare, de oale de condens, de aparatură de măsură, control și reglare a arderii în cazane și cuptoare, de contoare pentru urmărirea consumului de energie termică etc. Lipsa de capacități corespunzătoare conduce la nerespectarea unor contracte, la amînarea livrărilor diferitelor aparaturi solicitate de beneficiari cu 1—2 ani. Întîrziind execuția și livrarea acestora, unitățile care au nevoie de ele își acoperă, la rîndul lor, lipsurile, pe motivul că nu găsesc aparatura necesară.** Considerăm că atît **organele de planificare, de aprovizionare tehnico-materială, cît și Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini ar trebui să găsească soluții optime de rezolvare cît mai operativă a cererilor, astfel încît solicitările reale să fie în întregime acoperite.** Astfel de aparatură (spre deosebire de cea pentru valorificarea altor surse energetice) poate fi amortizată repede de fiecare întreprindere (circa 1 an).

Acțiuni necesare pentru recuperarea și utilizarea eficientă a resurselor disponibile

CU PRILEJUL INVESTIGAȚIEI efectuate în rîndul specialiștilor din întreprinderi, centrale industriale, institute de cercetări și inginerie tehnologică privitoare la creșterea rolului bilanțului energetic în gospodărirea resurselor energetice și de combustibil s-au conturat o serie de propuneri pe care le redăm în cele ce urmează :

- **criteriul energetic să fie luat mai mult în considerare încă din faza de proiectare a noilor obiective sau de dezvoltare și modernizare a celor existente, în vederea alegerii tehnologiilor și utilajelor celor mai corespunzătoare ;**
- **dotarea corespunzătoare cu instalații de recuperare a resurselor energetice refolosibile și aparate de măsură pentru agenți energetici pe întreprindere, secții și principalii consumatori. Pentru obiectivele noi, dotarea cu instalații de recuperare a resurselor energetice refolosibile și aparatură de măsură și control ar trebui să devină o condiție de recepție ;**
- **planificarea corespunzătoare a reparațiilor capitale la utilajele mari consumatoare de energie, aceste reparații urmînd a fi executate cu precădere în perioadele de solicitare mai intensă a sistemului energetic național ;**
- **stabilirea de grafice** (programe) **de lucru, avizate de energetician și tehnolog, care să permită concentrarea funcționării unor cuptoare în numai cîteva zile pe săptămînă, în această perioadă asigurîndu-se cerințele producției pentru întreaga săptămînă ;**
- **analiza posibilităților de colaborare pe plan local** (zone industriale, cartiere) **privind utilizarea resurselor energetice secundare disponibile de la o anumită întreprindere care, din lipsă de consumatori, nu le poate utiliza.**

În ce privește creșterea rolului bilanțurilor energetice ca instrumente de lucru, au fost propuse, de asemenea, o serie de îmbunătățiri.

1) Metodica de întocmire a bilanțurilor, în special a părții referitoare la bilanțurile electrice, corectă din punct de vedere tehnic, **este greoaie și reclamă un volum mare de lucru ce nu este totdeauna compensat prin economiile realizabile pe care le evidențiază** (în cazul motoarelor electrice de acționare, metodica implică determinarea pierderilor în cupru, pierderilor în fier și mecanice, deși asupra acestora nu se poate interveni separat, ele fiind caracteristice motoarelor respective). S-ar putea proceda ca în cazul energiei utilizate pentru iluminat, ținîndu-se seama de randamentul nominal al motorului (eventual de variația randamentului în funcție de sarcină). Simplificările metodice ar face întocmirea bilanțurilor energetice mai accesibilă colectivelor de energeticieni din întreprinderi și ar reduce perioada de elaborare propriu-zisă a bilanțului în favoarea perioadei de analiză a acestuia și de stabilire a măsurilor de reducere a consumurilor energetice.

2) În sens invers, **metodica este pasibilă de îmbunătățiri de așa natură încît să lege efectiv bilanțul energetic al unui agregat** (instalație) **de producția fizică pe care acesta o realizează în perioada de bilanț ;** această legătură poate fi evidențiată printr-un indicator de consum specific de energie, care rezultă ca raport între energia intrată în contur (minus energia ieșită din contur și folosită în mod util în altă instalație)exprimată în unități de energie și producția corespunzătoare (exprimată în unități fizice). Asemenea indicatori pot fi determinați pentru agregate sau faze ale unui proces tehnologic, ei permițînd comparabilitatea rezultatelor obținute pe agregate de același fel din cadrul unei întreprinderi, din întreprinderi diferite sau chiar din străinătate. Utilizarea unor indicatori de consum specific determinați prin raportarea la expresia valorică a producției — de exemplu, kWh/1 000 lei — pe lîngă că nu permite comparația cu realizările din alte țări, este nestimulativă, reducerea nivelului indicatorilor respectivi putînd fi realizată prin schimbarea structurii producției respective, prin utilizarea unor materiale mai scumpe, fără a se realiza însă o reducere reală a consumului de energie.

3) Trecerea la **elaborarea de bilanțuri energetice pe zone, platforme industriale, grupuri de întreprinderi vecine — indiferent de forul tutelar al acestora — bilanțuri prin analiza cărora pot fi puse în evidență posibilitățile de utilizare în comun a unor instalații mari consumatoare de energie** (de exemplu, stații de compresoare), **de valorificare a unor resurse energetice de la o întreprindere în alta etc.).**

4) Analiza bilanțurilor energetice succesive întocmite în ultimii ani pentru o anumită întreprindere, adică trecerea de la faza de „fotografie" la faza de „film" ; se apreciază că aceasta poate pune în evidență influența favorabilă sau nefavorabilă a unor măsuri tehnice și organizatorice, schimbări în profilul de producție sau în dotare, reorganizări sau alte evenimente din viața întreprinderii.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

MAXIMĂ CONCENTRARE PENTRU FINALIZAREA RECOLTĂRII GRÎULUI

● Terminarea recoltării grîului — prioritatea absolută a momentului ● Transportul și depozitarea, sincronizate cu ritmul recoltatului ● Eliberarea operativă și completă a terenurilor de paie ● Atenție sporită semănatului rapid al culturilor duble și succesive

IN ACESTE ZILE, oamenii muncii din agricultură își intensifică eforturile pentru a încheia cu succes lucrările specifice campaniei agricole de vară. *Prioritatea absolută a momentului o reprezintă finalizarea cît mai grabnică a recoltării grîului în toate județele și unitățile agricole cultivatoare.*

Așa cum reiese din datele centralizate la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, în toate județele (11) din sudul țării, la 22 iulie recoltarea grîului era încheiată ; în celelalte două județe (Arad și Timiș) ce fac parte din zona I, lucrarea este încă rămasă în urmă față de programul stabilit. In zona a II-a, un număr de 9 județe au recoltat mai bine de jumătate din suprafețele cultivate cu grîu, dar județele Satu Mare, Iași și Vaslui nu au realizat încă nici un sfert din programul prevăzut.

În zona a III-a, practic lucrarea se află la început, doar județul Hunedoara fiind ceva mai avansat, dar încă departe de cerințe. Aceasta face ca, pe total țară, grîul să fie strîns doar pe 56% din suprafață, ceea ce indică clar că în cele 4-5 zile ce urmează, eforturile trebuie înzecite, pentru a duce la bun sfîrșit această lucrare capitală din cadrul campaniei de vară.

Stadiul realizării lucrărilor la 22 iulie a.c. %

Lucrări	Total țară	din care		
		Zona I	Zona II	Zona III
Recoltarea grîului	56	93	27	1
Eliberarea terenului de paie	57	57	58	57
Însămînțatul culturilor duble și succesive	52	51	60	36
Recoltarea fînețelor naturale	62	73	73	57
Însilozat furaje	79	78	82	80

Chiar dacă în bună parte unele nerealizări se datorează condițiilor obiective (gradul de coacere a grîului, condițiile climatice nefavorabile), trebuie arătat că au existat și mai există o serie de neajunsuri în ce privește organizarea muncii de recoltat : nu se lucrează pretutindeni cu întreaga capacitate mecanică și umană disponibilă, se produc strangulări pe fluxul recoltare-transport-depozitare, nu se folosește operativ orice oră bună de muncă în cîmp etc.

Totodată, eliberarea de paie a terenului nu decurge în ritm corespunzător, ceea ce impietează asupra desfășurării lucrării de însămînțare a culturilor duble. Este de neadmis ca și în acest an, multe unități agricole să justifice nerealizarea ritmică a acestei lucrări prin lipsa de... sîrmă și sfoară pentru balotat. Este cel puțin paradoxal să ai suficiente tractoare și mașini agricole pentru lucrări și să-ți gîtuiască fluxul și ritmurile insuficiența unor materiale auxiliare...

La recoltatul propriu-zis, principalul factor de intensificare, vizînd încheierea grabnică a lucrării, îl constituie realizarea și depășirea vitezelor zilnice programate la recoltat în toate unitățile agricole și județele rămase în urmă. La nivelul țării, în ultimele 5 zile, viteza zilnică de lucru la recoltatul grîului nu a depășit 55% din cea programată, fapt care atestă ce mari rezerve sînt încă neutilizate.

Deși restrînse ca volum total de lucru, lucrările de recoltare la orzoaică, rapiță și mazăre boabe nu sînt realizate pînă în prezent decît pe 60—90% din suprafețele cultivate, ceea ce subliniază că și la aceste culturi se impune accelerarea ritmurilor de recoltare pînă la maximum posibil, astfel ca lucrarea să fie complet încheiată în următoarele zile. O altă lucrare capitală din campania de vară o constituie semănatul culturilor duble și succesive, realizată pînă la 22 iulie doar pe 52% din suprafețele prevăzute. Această lucrare depinzînd în mod strict de alte două, „anterioare pe flux" (eliberarea de paie a terenului și pregătirea lui pentru însămînțări), realizate doar în proporție de 57%, respectiv 56%, rezultă că pentru a o intensifica se impune accelerarea la maximum a celorlalte două lucrări ; dar însuși ritmul ca atare al semănatului culturilor duble și succesive trebuie îmbunătățit, deoarece el nu ține încă pasul nici cu cele ale celorlalte două lucrări de care este strîns legat.

Totodată, se impune ca livrările la fondul de stat să fie mult mai puternic impulsionate, stadiul realizărilor actuale (40% la grîu și 62% la orz-orzoaică) fiind necorespunzător, chiar destul de departe de stadiul recoltărilor propriu-zise.

O atenție sporită trebuie să se dea în continuare unor lucrări de care depinde foarte mult asigurarea bazei furajere (recoltatul fînețelor naturale, depozitatul fînului și însilozatul furajelor) și care se găsesc actualmente într-un stadiu de realizare cuprins între 52% și 80%.

Pe măsura încheierii lucrărilor de recoltare, transport și depozitare a culturilor amintite, în special a grîului, se impune sporirea tot mai accentuată a arăturilor de vară, lucrare de mare volum (aproape 2 mil. ha), realizată în prezent doar în proporție de 3%.

Deși atenția este concentrată acum asupra lucrărilor de recoltare la păioase, nu trebuie neglijate sub nici un motiv udările la culturile ce au acum nevoie de apă, în special la porumbul boabe, de aceasta depinzînd într-o măsură hotărîtoare producțiile culturilor ce vor fi recoltate în toamnă.

Folosind exemplul unităților și județelor fruntașe, valorificînd propria experiență pozitivă din anii precedenți, unitățile agricole și județele rămase în urmă la recoltarea grîului și la semănatul culturilor duble și succesive trebuie să-și mobilizeze plenar forțele mecanice și umane, pentru a încheia în cel mai scurt timp și cu rezultate superioare lucrările din actuala campanie agricolă.

M. SAVU

CERINȚELE AGRICULTURII — CRITERIU PRIORITAR ÎN TIPIZAREA TRACTOARELOR ȘI MAȘINILOR AGRICOLE

MECANIZAREA completă și complexă a lucrărilor agricole reprezintă unul din factorii de bază ai creșterii producției și productivității în această ramură de bază a economiei naționale.

Concepția care a stat la baza înzestrării agriculturii noastre cu mijloacele mecanice necesare a fost elaborată și expusă încă la Congresul al IX-lea al P.C.R. de către secretarul general al partidului, care preciza : **„O parte importantă din investițiile statului va fi folosită pentru extinderea și diversificarea mecanizării lucrărilor agricole. Unitățile socialiste din agricultură vor fi dotate cu o gamă variată de tractoare și mașini ceea ce va asigura mecanizarea completă a culturii grîului, porumbului, cartofilor și sfeclei de zahăr, extinderea mecanizării în producția și pregătirea furajelor, în legumicultură, viticultură, pomicultură, precum și la lucrările pe terenurile în pantă".**

Urmare a promovării consecvente a acestei concepții, numărul de tractoare aflate în dotarea agriculturii a crescut de la 81 000 tractoare fizice de putere mică cîte erau în 1965, la circa 138 000 tractoare de puteri sporite în 1979, iar pentru 1985 se vrevede ca numărul lor să atingă aproape 145 000 bucăți. În aceeași perioadă (1965—1979) numărul combinelor autopropulsate pentru recoltat cereale a crescut de la 200 la 34 470, urmînd ca în 1985 să ajungă la aproape 42 000 bucăți ; numărul plugurilor a crescut de la 86 000 la 107 000, al cultivatoarelor mecanice de la 23 000 la circa 40 000, cel al mașinilor de stropit și prăfuit de la 5 400 la circa 22 000 etc. Totodată se află în exploatare și în fabricația de serie mașini de împrăștiat îngrășăminte chimice, freze purtate pentru pășuni, freze pentru legumicultură și vie, și altele.

În ultimii 15 ani, suprafața arabilă ce revine pe un tractor a scăzut de la 121 ha la 68 ha. Ca urmare a extinderii mecanizării, ponderea populației ocupate în agricultură a scăzut de la 60% în 1965 la circa 28% în prezent, iar producția totală de cereale a crescut de la 12 milioane tone la aproape 20 milioane tone.

Sarcinile actuale privind mecanizarea agriculturii au drept scop principal, după cum rezultă din documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. și din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 29—30 mai a.c. dotarea cu tractoare, combine și alte mașini agricole la un asemenea nivel cantitativ și calitativ încît să permită **„realizarea lucrărilor de însămînțat în 15 zile, recoltarea grîului în 8—10 zile și a porumbului în cel mult 25—30 zile, precum și executarea în bune condițiuni a lucrărilor în legumicultură, pomicultură, viticultură, a strîngerii furajelor".**

În aceste condiții creșterea numerică a numărului de mașini agricole va fi însoțită obligatoriu de o diversificare tipodimensională a lor, generată pe de o parte de necesitatea extinderii treptate a mecanizării la unele lucrări executate înainte exclusiv manual (spre exemplu în viticultură, pomicultură, pe terenuri în pantă greu accesibile pentru utilaje etc.), iar pe de altă parte de funcționarea în paralel atît a mașinilor noi asimilate cît și a tipurilor mai vechi care continuă să se afle în exploatare o perioadă de timp, pînă la casarea lor. Această situație, pe lîngă aspectele pozitive cunoscute are și implicații negative întrucît diversitatea prea mare de modele generează cheltuieli sporite la exploatare, la reparații și la procurarea pieselor de schimb, mărește substanțial perioadele de staționare a agregatelor, complică procesul de școlarizare și pregătire a mecanizatorilor.

Aplicarea principiilor tipizării în construcția de mașini agricole și a agregatizării unui număr restrîns de tipuri de bază din acestea cu o multitudine de echipamente de lucru este una din căile principale de soluționare a dilemei diversitate-simplificare a fabricației și întreținerii tehnicii agricole. De aceea, examinarea structurii tipodimensionale și a modelelor de mașini de care dispune agricultura cu desprinderea unor constatări practice prezintă un mare interes, în special în momentul de față cînd se definitivează sistemele de mașini pe culturi și specii de animale — acțiune încadrată în tipizarea generală pe economie a materialelor și produselor.

Metode de tipizare a tractoarelor și mașinilor agricole

TIPIZAREA, activitate de o deosebită importanță economică și tehnică subliniată ca o necesitate prioritară de secretarul general al P.C.R. cu prilejul analizelor profunde de la Comitetul Central al partidului și al vizitelor de lucru în marile unități industriale, printre care și cea de la Întreprinderea „Semănătoarea" din București, în luna aprilie a.c., departe de a constitui un scop în sine sau o problemă de conjunctură, este orientarea care rezultă, din înseși principiile de bază ale oricărei activități economice industriale conform cărora un proces de producție modern nu-și demonstrează virtuțile de eficiență decît în momentul cînd realizează un indice înalt de productivitate, pierderi tehnologice minime, consum energetic și de materii prime redus. În sensul acestor cerințe considerăm că tipizarea tehnicii agricole din țara noastră trebuie să fie orientată în următoarele direcții de perfecționare și de creștere a eficienței economice :

- Reducerea numărului de modele și tipodimensiuni de mașini, diminuarea numărului de puteri intermediare, eliminarea din fabricație a o serie de modele învechite și înlocuirea lor printr-un număr mic de tipuri cu caracteristici tehnice și performanțe superioare ;
- Realizarea unui număr restrîns de modele noi cu aplicabilitate largă de utilizare prin adaptarea lor la mai multe lucrări cu specific asemănător. În acest scop trebuie realizate, pe grupe de lucrări, tipuri de mașini de bază cu echipamente de schimb ușor adaptabile, răspunzîndu-se astfel cerinței de obținere a unor utilaje combinate în domenii largi de utilizare ;
- Crearea unor seturi de mașini cu care să se execute simultan mai multe operații, urmărind prin aceasta creșterea vitezei de execuție a lucrărilor agricole, îmbunătățirea calității lor și reducerea consumului de carburanți. Calculul bilanțului puterii tractorului-agregat cu o mașină agricolă oarecare arată că, circa 30% din putere se consumă pentru autodeplasarea mijlocului energetic (tractorul) restul de 70% rămînînd ca putere disponibilă la cîrlig unde este atașată mașina de lucru. Pe măsură ce numărul mașinilor agricole agregate simultan crește (o dată, de două ori, de trei ori) posibilitatea apariției curselor în gol ale tractorului se diminuează corespunzător, mărindu-se raportul dintre puterea utilă și cea consumată, respectiv randamentul tractorului ;
- Realizarea combinelor-agregat multifuncționale pentru grîu, porumb și alte culturi care să asigure concomitent cu strîngerea produsului de bază și recuperarea masei vegetale, astfel ca după o singură trecere a combinei-agregat, terenul să rămînă complet degajat.

În cele ce urmează se vor urmări aspecte privind posibilitatea aplicării direcțiilor de tipizare menționate, la tractoare și grupe de mașini agricole diferențiate pe principalele genuri de lucrări.

a) PRELUCRAREA SOLULUI.

SE POATE AFIRMA că puterea necesară tractoarelor este condiționată în primul rînd de gama lucrărilor de bază necesare unei prelucrări corespunzătoare a solului — arat și discuit ; restul lucrărilor agricole pentru care în prezent se folosesc mașini simple (grăpat, fertilizat, semănat, ierbicidat, cosit, greblat, etc.) executate cu actualele mașini, în general de productivitate redusă,

nu solicită integral puterea disponibilă a tuturor tipurilor de tractoare.

În prezent gama puterilor la tractoare se extinde de la 45 CP la 180 CP, între aceste extreme existînd puteri intermediare de 55 CP, 65 CP și 80 CP ; acest număr mare de tipodimensiuni de tractoare ridică probleme dificile atît pentru furnizorul de mașini cît și pentru beneficiari. Ca o consecință a diversității tractoarelor apare și diversitatea mare de pluguri destinate lucrărilor obișnuite de arat, unde se întîlnesc circa 15 tipuri. Calculele arată că se poate renunța la tractorul de 65 CP, care în prezent ocupă o poziție de bază în agricultura noastră, avînd în vedere atît numărul de bucăți aflate în exploatare, cît și genurile de lucrări unde se folosește acest tractor. S-a dovedit că pentru lucrările grele de arătură adîncă și discuit, tractorul de 65 CP nu are o putere suficientă, în foarte multe cazuri fiind necesară realizarea cuplurilor de cîte două asemenea tractoare — de exemplu la tractarea grapelor cu discuri. Pe de altă parte, la executarea lucrărilor cu mașini agricole purtate, de pildă cu semănătoarea SPC-6, tractorul de 65 CP nu oferă o stabilitate suficientă pe terenurile în pantă. În același timp, pentru executarea lucrărilor de grăpat, cosit, greblat etc., tractorul de 65 CP nu este rațional folosit rămînînd o mare parte din putere neîntrebuințată.

Renunțarea la tractorul de 65 CP și înlocuirea acestuia cu cel de 80 CP dă posibilitatea executării în bune condiții a unor lucrări complexe, printr-o singură trecere, de tipul : discuit + grăpat + semănat ; semănat + erbicidat, cultivat + fertilizat etc. În ceea ce privește utilizarea tractorului de 65 CP, în fermele viticole, pomicole, legumicole și chiar zootehnice din aceleași considerente de folosire a puterii instalate, apare rațională înlocuirea lui completă cu tractoare din gama de 45 CP.

Sintetizînd cele afirmate anterior rezultă că înlocuirea tractorului de 65 CP cu cel de 80 CP oferă agriculturii următoarele avantaje tehnico-economice :

- reducerea consumului de carburanți cu circa 30% pe unitatea de suprafață, datorită posibilității ce se creează de a lucra cu unele mașini-agregat care permit executarea simultană, printr-o singură trecere, a mai multor operații ;
- reducerea termenului de execuție a lucrărilor agricole, deci posibilități mai mari de încadrare a duratei de execuție a lucrărilor în timpul optim ;
- reducerea numărului de mecanizatori cu peste 20% ;
- îmbunătățirea calității lucrărilor pe terenurile în pantă, cu consecințe favorabile asupra producției la unitatea de suprafață ;
- reducerea, prin eliminarea puterii intermediare de 65 CP, a numărului de tipodimensiuni de mașini agricole, respectiv creșterea mărimii seriilor de fabricație ;
- folosirea rațională a gamei de puteri la tractoarele ce vor rămîne în fabricație (cele de 45—80—180 CP.).

b) FERTILIZAREA TERENULUI

ÎN PREZENT se folosesc șase tipuri principale de mașini pentru împrăștierea amendamentelor, îngrășămintelor chimice și organice. Una din mașini (tipul MIC-1) are un buncăr de alimentare de 450 kg și este destinată numai pentru împrăștierea îngrășămintelor chimice. Dată fiind productivitatea garantată a mașinii(de circa 30 ha/schimb în cazul îngrășămintelor sub formă de praf și de maximum 60 ha/schimb în cazul celor granulate), rezultă o creștere a numărului de cicluri de lucru pentru aceeași suprafață de teren, odată cu creșterea cantității de îngrășăminte ce se administrează pe unitatea de suprafață.

Celelalte tipuri de mașini sînt mai mari : două tipuri (MA-3,5 și MIA-12) sînt destinate transportului și administrării îngrășămintelor chimice și amendamentelor, avînd însă ca organ activ de lucru tipul de distribuitor folosit la MIC-1, iar alte trei tipuri de mașini (MIG-2,2 MIG-5 și MIG-12) sînt pentru îngrășăminte organice.

La principalele tipuri de tractoare ce ar urma să rămînă în fabricație pentru agricultura noastră (45—80—180 CP) se poate adopta soluția de folosire a numai trei tipuri de echipamente de bază — unul pentru legumicultură + pomicultură + viticultură agregat cu tractorul de 45 CP, altul pentru condiții mai grele de lucru agregat cu tractorul de 80 CP, și al treilea tip pentru tractorul de 180 CP, destinat terenurilor cu întindere mare din zonele de cîmpie și șes. Toate aceste trei tipuri de bază avînd drept element comun distribuitorul (care constituie organul activ de lucru) realizat în două variante — pentru îngrășăminte chimice și respectiv organice — identice pentru cele trei tipuri de mașini.

c) RECOLTAREA PĂIOASELOR

ÎN MOMENTUL DE FAȚĂ, după recoltare, paiele rămîn pe teren și sînt strînse prin balotare cu presele PPF, aceeași suprafață de teren fiind tasată de trei ori : de către combina autopropulsată de recoltat, agregatul de balotat (tractor + presă) și agregatul de adunat și transportat baloți (tractor + remorcă + transportor încărcător de baloți).

Soluția preconizată, realizabilă prin tipizare și agregate, constă în echiparea combinelor autopropulsate cu echipament de balotat și aruncător de baloți, la combină atașîndu-se în timpul lucrului și remorcă pentru colectarea baloților. Rezultă avantaje în ceea ce privește evitarea tasării suplimentare a terenului și economii de combustibili, acest sistem de lucru presupunînd o bună organizare a lucrului.

d) RECOLTAREA PORUMBULUI BOABE.

CA ȘI RECOLTAREA păioaselor, recoltarea porumbului reprezintă pentru agricultura noastră o lucrare de foarte mare importanță, cu consecințe directe și imediate pentru producția de cereale ce se obține pe unitatea de suprafață. În prezent recoltarea porumbului se execută cu combina autopropulsată, fie sub formă de boabe (cînd aceasta este prevăzută cu echipamentele de recoltare RI sau culegătorul de știuleți CS4M și echipamentul de treer ET, fie sub formă de știuleți depănușați (cînd la combină se atașează culegătorul de știuleți CS4M și depănușătorul de știuleți ED).

În ambele cazuri tulpinile de porumb rămîn pe teren, tocate cu echipamentul TIT, sau de cele mai multe ori netocate, așa cum se găsesc după trecerea combinei. Aceasta reprezintă pierderea unei mari cantități de masă vegetală ce poate fi folosită cu bune rezultate în hrana animalelor. Spre exemplu, la 1 ha suprafață cultivată cu porumb boabe rezultă 4 000 kg. coceni (tulpini) care echivalează cu 560 unități nutritive cu care se pot obține 1 400 l lapte sau 70 kg de carne. Asupra acestor aspecte a insistat pe larg și în mod critic secretarul general al partidului la recenta consfătuire de lucru cu cadrele din zootehnie, preconizînd măsuri clare de ameliorare a situației.

Este adevărat că agricultura noastră dispune în prezent de unele utilaje cu care tulpinile de porumb pot fi recuperate, dar de cele mai multe ori acest lucru se face numai parțial. Recuperarea se execută prin treceri succesive, aceasta însemnînd lucrări suplimentare, folosindu-se prese de balotat, combine de recoltat furaje (CSU și CAF) sau, mai recent, mașini pentru adunat și căpițat (MAC-6) și platforme autoîncărcătoare pentru căpițe (PAC-6). Principalele dezavantaje ale procedeelor practicate constau în folosirea unor mașini de productivitate redusă (CSU), tasări repetate ale aceleiași suprafețe de teren, consum suplimentar de combustibil și mari pierderi de masă vegetală. Chiar în condițiile unei organizări corespunzătoare a activității de recuperare, în situația de dotare actuală nu se poate recupera mai mult de 50% din masa vegetală obținută pe unitatea de suprafață.

Soluția care se impune constă în dotarea combinelor autopropulsate cu echipamente tipizate de lucru adecvate pentru operații de strîngerea tulpinilor concomitent cu recoltarea știuleților. Prin aceasta pierderile de producție se reduc la minim, masa vegetativă se va recupera în întregime, iar terenul va rămîne liber pentru executarea arăturilor adînci de toamnă în timpul optim.

DIN cele cîteva exemple prezentate rezultă că aplicarea tipizării, unificării și agregatizării în construcția de tractoare, combine și alte mașini agricole în diferitele ei forme — ordonarea și optimizarea șirurilor tipodimensionale de mașini, eliminarea tipurilor intermediare, realizarea mașinilor polivalente și ale combinelor agregat multifuncționale pentru diferite culturi, se pot moderniza într-un timp cît mai scurt asigurîndu-se astfel agriculturii mașini perfecționate de mare randament, de calitate superioară și cu o eficiență economică sporită.

Hera C. BUCUR
Ion Hera BUCUR

PROGNOZA ÎN FUNDAMENTAREA PLANULUI LA NIVEL DE ÎNTREPRINDERE

PENTRU ca în relațiile industrie-comerț contractele economice să-și poată îndeplini rolul sporit în fundamentarea actelor de planificare se cere ambelor părți desfășurarea unei ample cercetări de piață, finalizată prin elaborarea de prognoze privind capacitatea de absorbție a pieței în perioada următoare de plan. Acesta presupune ca relațiile dintre producție și consum să formeze obiectul unui studiu permanent, care să permită evaluarea anticipată a consecințelor tuturor modificărilor intervenite în evoluția fenomenelor și proceselor social-economice. În acest sens Hotărîrea plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare precizează în mod expres că : „în vederea încadrării propunerilor de plan în echilibrul și opțiunile generale ale dezvoltării economiei naționale se vor elabora niveluri orientative și normative de plan pe toate treptele organizatorice... În determinarea nivelurilor orientative și normativelor de plan se va porni de la studiile de prognoză și programele speciale, analiza critică a rezultatelor obținute în perioadele precedente, studierea cerințelor pieței interne și externe, evidența capacităților de producție și gradul de utilizare a acestora, asigurînd mobilizarea tuturor rezervelor existente, creșterea eficienței economice". Prezentăm în continuare activitatea desfășurată la nivelul unei mari întreprinderi comerciale cu amănuntul (I.C.S. Romarta București), pe linia fundamentării științifice a prevederilor de plan, elaborării unor studii de prognoză de utilitate practică, concretă.

În elaborarea prognozelor putem utiliza eficient puterea de calcul de care dispunem

PREVIZIUNEA, ca proces, reprezintă întreaga muncă de calcul și analiză desfășurată în vederea anticipării evoluției fenomenelor și procelelor viitoare, folosind analiza științifică. Prefigurînd starea viitoare a fenomenelor respective, prognozele se integrează ca moment important în procesul de conducere a sistemelor dinamice, complexe. Este vorba despre acel moment în care informația nouă este comparată cu cea memorată și din această interacțiune se desprind diverse variante care reflectă comportarea viitoare posibilă. Delimitarea variantei optime de comportare a fenomenului — în cazul nostru : vînzările — presupune un proces de selectare a opțiunii dintre mai multe soluții posibile, fiecare din acestea oferind noi elemente de cunoaștere a comportării viitoare a fenomenului.

Ca instrument de conducere a întreprinderii comerciale, previziunea trebuie să răspundă următoarelor cerințe :

- cercetarea și descoperirea tendințelor proceselor economice care dau contextul pieței (cererea, oferta, prețul etc.) ;
- stabilirea posibilităților, condițiilor, mijloacelor de realizare a unor programe care să se încadreze în tendințele pieței ;
- estimarea nivelurilor și tendințelor viitoare, elaborarea în mai multe variante a obiectivelor de înscris în plan ;
- punerea la dispoziția celor care lucrează în munca de planificare a unor parametri esențiali necesari în analiză.

Transpunerea acestor cerințe în practica activității de prognoză a cererii de mărfuri am conceput-o ca un proces în care am parcurs mai multe etape succesive : analiza evoluției în trecut a cererii de mărfuri (vînzărilor) și a principalilor factori de influență ; stabilirea relațiilor între evoluția cererii și a unor factori principali de influență ; identificarea și alegerea metodelor și modelelor statistico-matematice pentru efectuarea calculelor de prognoză ; elaborarea programelor de calcul și efectuarea propriu-zisă a calculelor ; analiza economică complexă a rezultatelor calculelor de prognoză.

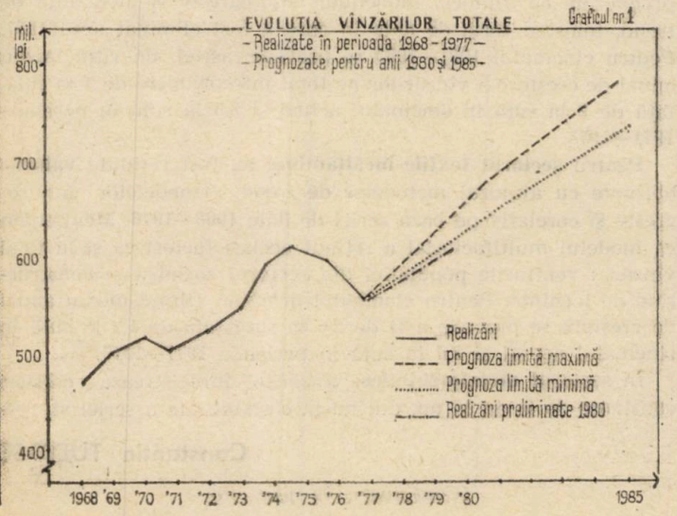

Alegerea metodelor și modelelor de prognoză am făcut-o în raport cu specificul cererii de mărfuri a populației pentru un produs sau altul, pentru o grupă de produse sau alta, precum și în funcție de acțiunea diferiților factori de influență ai cererii, (metode care reflectă, cu abaterile cele mai mici, tendința de bază ; care au capacitatea de a surprinde cît mai fidel aspectele semnificative ale evoluției cererii, precum și de a comensura cît mai aproape de realitate raporturile dintre vînzări și factorii de influență). Pentru prognoza vînzărilor de mărfuri la I.C.S. Romarta—București, am colaborat cu Institutul de economia comerțului interior și turismului, care folosește un sistem de prelucrare a datelor caracterizat prin posibilități largi de alegere și aplicare de metode și indicatori variați de analiză, dintre care am folosit : metoda trendului, modelul autoregresiv și modelul corelativ.

Pachetul de programe utilizat pentru metoda trendului conține 9 titluri de funcții ce pot fi prelucrate automat de calculatorul electronic, respectiv : ecuația lineară, ecuația exponențială și forme modificate ale acestora prin semilogaritmare și logaritmare, ecuația parabolei, ecuația hiperbolei, ecuația de putere, ecuația logistică etc., din care în aplicațiile noastre am utilizat 5. Alegerea curbei optime de ajustare duce la rezultate cu posibilități de realizare cît mai apropiate de realitate, în condițiile în care complexul conjunctural de dezvoltare a fenomenului nu se schimbă pentru perioada prognozată. Deși reflectă, într-un mod sintetic, influența agregată a diferiților factori care acționează asupra vînzărilor în perioada pentru care s-a constituit seria de date, metodele de trend nu permit cunoașterea directă a legăturii și dimensiunii acestei influențe. De aceea, am considerat necesar să utilizăm și alte metode matematice, cum sînt cele autoregresive, care permit exprimarea perspectivei vînzărilor în funcție de evoluția în trecut a vînzărilor la produsul respectiv, pe baza efectului de autostimulare a cererii, în sensul că vînzările de la un an la altul sînt interdependente și că, în condiții de piață normală, realizarea unui anumit nivel al vînzărilor nu poate fi sub nivelul anului precedent. Aplicarea modelului presupune existența unui tip de cerere în care predomină un comportament de cumpărare bazat pe deprinderi ce se formează și se mențin în decursul timpului. Un tip de modele cu valoare deosebită, pe care le-am utilizat, sînt cele exogene sau corelative, prin care vînzările în perspectivă se stabilesc în funcție de evoluția în viitor a principalilor factori de influență, ținînd seama de corelațiile ce s-au statornicit în perioada anterioară între vînzări și factorii respectivi. Aplicarea modelelor corelative face necesară asigurarea seriilor de date și pentru evoluția factorilor de influență considerați ca semnificativi.

Alegerea variantelor optime

ÎN ELABORAREA prognozei vînzărilor de mărfuri ne-am folosit de setul de date privind vînzările și factorii de influență din perioada 1968—1977, care se referă la activitatea unităților permanente cu amănuntul.

În perioada luată ca bază au existat atît momente de creștere constantă, cît și momente de stagnare și declin al vînzări-

lor ; pe întregul interval 1968—1976 acestea au crescut cu aproape 28 la sută, într-un ritm mediu anual de 2,3 la sută. Aspectele esențiale care se desprind din analiza acestei evoluții sînt : înregistrarea unor creșteri moderate ale vînzărilor, pe total și la grupe de mărfuri ca : tricotaje, confecții și încălțăminte, paralel cu frecvente oscilații ale acestora, îndeosebi la nivelul grupelor de mărfuri, determinate, în principal, de parametrii calitativi ai fondului de mărfuri, de modificarea capacităților proprii de vînzare și creșterea continuă a rețelei comerciale în Capitală și în țară, de calamitățile naturale din această perioadă ; manifestarea pregnantă a tendinței de scădere a vînzărilor de țesături ; dublarea vînzărilor la grupele de galanterie-marochinărie și cosmetice, printr-o creștere continuă de la un an la altul.

Folosirea sistemului de analiză și prognoză prezentat, care prin concepția sa alege automat factorii esențiali de influență,

Metode și modele utilizate

Metoda și modele	Variante calculate*)	Caracteristici
1. Trend (exponențială, parabolă, parabolă centrată, putere, hiperbolă)	V_1 (1968-1976) V_5 (1968-1977)	Extrapolează în viitor tendința constatată în evoluția vînzărilor într-o perioadă anterioară (datele de vînzări pe o serie de ani), fără a lua în considerare în mod distinct factorii de influență asupra vînzărilor
2. Model autoregresiv	V_2 (1968-1977) V_3 (1968-1977) V_4 (1968-1977) V_6 (1968-1976)	Permite exprimarea perspectivei vînzărilor în funcție de evoluția în trecut a acestora, pe baza unei serii de timp decalată cu 1, 2, 3 ani
3. Model corelativ	V_7 (1968-1976)	Efectuează prognoze de tip exogen (factorial) în 3 variante : modele unifactoriale, modele plurifactoriale cu delimitarea anterioară a factorilor de influență și modele plurifactoriale cu alegerea și ordonarea automată a factorilor (selectează un număr limitat de 3—4 factori dintr-un ansamblu de 10—17 factori, după mărimea coeficientului de corelație multiplă și valoarea unor teste de semnificație).

*) Cele 7 variante de prognoză au fost calculate pe fiecare grupă de mărfuri desfăcută de întreprindere, ca și pe total general și parțial, respectiv 84 de variante calculate.

ne-a permis să obținem cu rapiditate și exactitate datele de prognoză (poate chiar mai ușor decît în varianta clasică, „manufacturieră" de elaborare a planului), avînd în schimb mai mult timp pentru analiza în amănunt a variantelor de prognoză.

Aplicarea în calculul de prognoză a acestui sistem automat nu elimină analiza logică ce trebuie făcută în fiecare moment al etapelor procesului de previziune.

În cadrul metodelor de trend, alegerea uneia sau alteia dintre formulele reprezentînd funcția de ajustare și extrapolare se bazează pe evoluția în trecut a vînzărilor pe fiecare grupă de produse (creșteri cu ritmuri constante ; creșteri cu ritmuri continuu ascendente ; creșteri cu ritmuri care se încetinesc ; evoluție cu tendință de plafonare). În esență, alegerea tipului de funcție de către calculator s-a realizat prin comparații succesive ale ajustării analitice a seriei de date a vînzărilor, reținînd varianta care a redat cel mai bine tendința centrală în evoluția vînzărilor, respectiv funcția care a ajustat datele reale cu gradul cel mai mic de abatere. După cum reiese din tabelul nr. 2 această metodă a furnizat variante optime pentru cele mai multe grupe de mărfuri.

Cu ajutorul modelului autoregresiv au fost elaborate patru variante de prognoză. Rezultatele obținute cu ajutorul acestui tip de model ne-au înlesnit înțelegerea evoluției oscilatorii a vînzărilor întreprinderii „Romarta", privite în structura lor (spre exemplu, un pas esențial în dimensionarea seriei de istoric l-a constituit eliminarea din serie a anului 1977 și elaborarea de noi variante de prognoză în aceste condiții). Aplicarea modelului autoregresiv de tipul Ct—2 și Ct—3 a permis eliminarea etapei de mediere a fenomenului cu ajutorul mediilor mobile de diferite momente, considerînd că acest lucru estompează alura curbei.

Un ultim model — și cel mai complex — prin care am stabilit vînzările în perspectivă pe baza seriei de date 1968—1976 este modelul corelativ (multifactorial selectiv). În utilizarea lui am considerat o serie de factori, atît specifici sistemului Ro-

Graficul nr. 2

EVOLUȚIA VÎNZĂRILOR DE MĂRFURI TEXTILE-ÎNCĂLȚĂMINTE
– Realizate în perioada 1968–1977 –
– Prognozate pentru anii 1980 și 1985 –

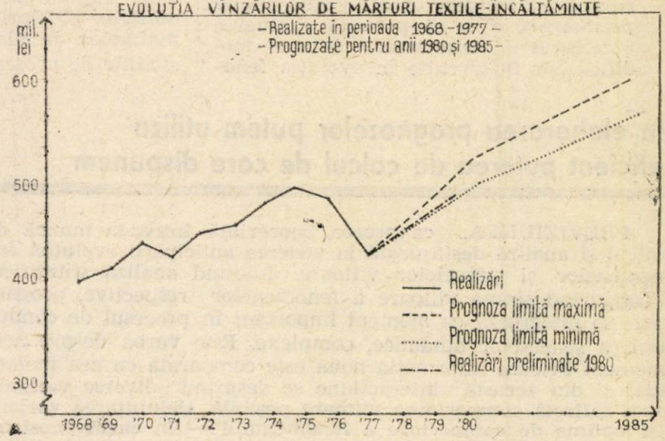

marta (evoluția suprafeței de vînzare pe total și în structură, pe grupe de produse ; evoluția volumului stocurilor finale ; evoluția prețului mediu la cîteva produse), cît și generali, influențînd evoluția de ansamblu a comerțului socialist (creșterea populației totale și a populației urbane, veniturile populației obținute din sectorul socialist, construcții de locuințe), întrucît raza de atracție a întreprinderii este extinsă la nivelul întregii țări.

Cu ajutorul metodelor de trend și modelului autoregresiv, am stabilit variante ale dezvoltării în perspectivă (momentele 1980 și 1985) a factorilor endogeni, specifici sistemului Romarta, corelat cu dezvoltarea de ansamblu a întreprinderii, reflectată în modul corelativ. Variantele reținute ca rezultat al unei analize economice complexe, au fost înscrise ca limite (minimă și maximă) intervalul nedepășind 6—7 la sută — nivel admis de altfel în lucrările de specialitate din domeniul prognozei.

Pentru **vînzările totale** pe întreprindere am reținut valorile prognozate cu ajutorul modelului autoregresiv și modelului de trend, folosind seria de date în care a fost eliminat anul 1977. Pentru cincinalul 1981—1985 se prevede, astfel, un ritm mediu anual de creștere a vînzărilor pe total întreprindere de 3 la sută, față de 2 la sută în cincinalul actual și 3,5 la sută în perioada 1971—1975.

Pentru **sectorul textile-încălțăminte** au fost reținute valorile obținute cu ajutorul metodelor de trend și modelelor autoregresiv și corelativ pe baza seriei de date 1968—1976. Menționăm că modelul multifactorial a reținut aceiași factori ca și la total vînzări : veniturile populației din sectorul socialist și construcțiile de locuințe. Pentru cincinalul următor, ritmul mediu anual de creștere se prevede a fi de 2,6 la sută față de 1,2 la sută în cincinalul actual și 2,5 la sută în perioada 1971—1975.

În **sectorul metalo-chimice**, vînzările înregistrează creșteri constante de la an la an, ducînd la o stabilitate a seriei și, res-

Constantin TUDOSE

(Continuare în pag. 18)

Adunările generale ale oamenilor muncii

CONCENTRAREA EFORTURILOR ASUPRA REALIZĂRII TUTUROR INDICATORILOR DE PLAN

„Să înfăptuim în mai bune condiții principiile democrației muncitorești și socialiste prin angajarea mai activă a maselor populare, a oamenilor muncii, a adunărilor generale, în dezbaterea aprofundată a tuturor problemelor."

ACEST ÎNDEMN, formulat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara lărgită din iunie a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, călăuzește întreaga pregătire și desfășurare a forurilor democrației muncitorești – adunările generale, ce au loc în această perioadă, pînă la 10 august, în întreprinderile din industrie, construcții, transporturi, comerț, prestări de servicii, în institutele de cercetare și proiectare.

Analiza rezultatelor din semestrul I în îndeplinirea planului și a angajamentelor, stabilirea măsurilor care să garanteze înfăptuirea în bune condiții a sarcinilor pe întregul an, abordarea principalelor probleme legate de pregătirea condițiilor activității din 1981 se fac, în adunările generale ale oamenilor muncii sau ale reprezentanților acestora, **în lumina indicațiilor cuprinse în recentele cuvîntări ale secretarului general al partidului,** privind aplicarea strictă a principiilor mecanismului economico-financiar, realizarea producției fizice contractate cu beneficiarii interni și la export, creșterea producției nete, economisirea resurselor materiale și energetice, mărirea productivității muncii, concentrarea eforturilor în investiții asupra capacităților care au condiții pentru punerea în funcțiune în cel mai scurt timp, ridicarea eficienței economice. Este o arie tematică de cel mai larg interes, cu implicații **la fiecare loc de muncă** și care solicită, deci, o amplă și consistentă participare la dezbateri a celor care, ca proprietari, producători și beneficiari, poartă răspunderea colectivă pentru **angajarea întregului potențial al unităților în încheierea cu succes a anului, a cincinalului.**

Deosebit de important este, de asemenea, ca analiza să poarte în mod organic și asupra modului în care consiliile oamenilor muncii, birourile executive, reprezentanții oamenilor muncii în conducerea colectivă își îndeplinesc atribuțiile conferite de lege, sarcinile desprinse din documentele de partid și de stat, obligațiile rezultate din hotărîrile precedentelor adunări. Exercitarea acestui drept de control constituie o latură inseparabilă a participării maselor la conducere, dezvoltă inițiativa și responsabilitatea, contribuie la unirea eforturilor oamenilor muncii pentru soluționarea optimă a problemelor actuale și de perspectivă ale colectivului fiecărei unități.

Actuala rundă a adunărilor generale trebuie să marcheze **un salt calitativ în activitatea acestor organe de deliberare și decizie,** înlăturarea hotărîtă a oricăror aspecte de formalism în desfășurarea lor, concentrarea asupra chestiunilor de esență, stimularea ideilor valoroase și declanșarea acțiunilor pentru punerea lor în practică, în folosul îmbunătățirii în ansamblu a rezultatelor economice ale întreprinderilor, al dezvoltării economico-sociale accelerate a patriei socialiste.

Caracter concret, de lucru

SECȚIA II laminoare de la întreprinderea de țevi „Republica" din Capitală. Adunarea generală a oamenilor muncii consemnează bilanțul producției fizice pe semestrul I : 1,3% peste plan la laminorul de 6" și 1,6% la cel de 3". Rezultat obținut cu eforturi deosebite — ținînd seama că s-a lucrat cu un minus de efective față de numărul de muncitori normat ; acordul global a constituit însă temeiul organizatoric și stimulentul autodepășirii, iar cîștigurile au crescut și ele în mod corespunzător.

Ca buni gospodari, participanții la dezbateri nu ocolesc însă neajunsurile care mai dăinuie ; ei insistă asupra acelor laturi calitative ale activității în care se cere intervenția hotărîtă — a lor, a altor secții și sectoare, a conducerii colective a întreprinderii, a furnizorilor. Și numeric, dar mai ales ca esență, ponderea principală a celor 19 propuneri făcute în adunare de către muncitori, maiștri, ingineri se înscrie în domeniul reducerii cheltuielilor materiale. Măsurile stabilite, pe această bază, la nivelul secției au în vedere un mai riguros control și autocontrol al aplicării tehnologiilor prescrise, al reglajelor, raționalizarea debitării etc. Au rezultat probleme de rezolvat și pentru consiliul oamenilor muncii : intervenție la Combinatul siderurgic Hunedoara, în vederea livrării țaglelor la dimensiuni modulate corespunzător nevoii unei croiri economicoase a țevilor din oțel aliat comandate, de către beneficiari, la lungimi fixe ; programarea în schimbul I a fabricației țevilor speciale, cu grad ridicat de dificultate în execuție, astfel ca pentru probleme nepreväzute ce apar să se beneficieze de o asistență tehnică înalt calificată, ce nu poate fi asigurată în toate schimburile ; urgentarea studiului pe care îl efectuează un colectiv, însărcinat de către C.O.M., pentru a determina cauzele uzurii rapide a sculelor de laminare și a propune furnizorului (Întreprinderea de țevi Roman) măsuri de îmbunătățire a calității ; reglementarea producerii și consumului aerului comprimat, în așa mod încît cu un timp minim de funcționare a compresoarelor (deci cu un consum minim de energie electrică) să se asigure presiunea necesară acționărilor, pneumatice etc. Totodată, delegații la adunare din partea serviciilor funcționale au obținut propunerile care intră în competența de soluționare a acestora.

Caracterul concret, de lucru al adunării laminoriștilor nu a fost întîmplător. Ca și la celelalte secții, el a reflectat **modul responsabil în care consiliul oamenilor muncii a pregătit întreaga acțiune.**

O școală a autoconducerii și autogestiunii

SPRE DEOSEBIRE de alte dăți, cînd problematica propusă spre dezbatere îmbrățișa nediferențiat toate aspectele activității economico-sociale, nereușind de aceea să focalizeze atenția asupra chestiunilor prioritare, actuala rundă a adunărilor beneficiază de un ghid extrem de prețios — analiza făcută și indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntările la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. și la Plenara lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii : în referirile la industrie din aceste documente se regăsește sintetizată întreaga arie a preocupărilor majore ale colectivului de muncă de la „Republica".

Ca atare, odată cu stabilirea comisiilor pentru întocmirea dărilor de seamă la nivelul secțiilor și al întreprinderii, C.O.M. le-a dat o tematică orientativă în care a inclus **esențialul etapei actuale :** realizarea producției nete, a planului pe sortimente, a sarcinilor la export, aplicarea noului mecanism economico-financiar, ordinea și disciplina în muncă și tehnologică, productivitatea muncii, calitatea produselor, reducerea consumului de metal, alte materiale și energie, respectarea graficelor de întreținere și a termenelor de reparare a agregatelor. Selecție pe deplin justificată, deoarece, dacă primul semestru s-a încheiat cu rezultate bune la unii indicatori (producția fizică — 102%, livrări la export — 103%, investiții — 118%), o serie de alte laturi ale activității impun, în perioada rămasă pînă la finele anului, o îmbunătățire substanțială, care nu se poate obține fără **aportul fiecărui lucrător, la locul său de muncă.**

Tocmai despre acest aport necesar s-a discutat, de altfel, la modul cel mai concret în adunările grupelor sindicale, care au precedat adunările oamenilor muncii pe secții. Prezența membrilor C.O.M. s-a făcut simțită prin intervenții competente, care au canalizat dezbaterile spre modul de înfăptuire a indicațiilor secretarului general al partidului, au contribuit la afirmarea unui climat de emulație, inițiativă și răspundere, bazat pe înțelegerea și însușirea obiectivelor tactice ale întreprinderii.

Adunările generale trebuie să fie o tribună și, totodată, o școală a autoconducerii și autogestiunii. Conștient de aceasta, C.O.M. a indicat comisiilor

de redactare a dărilor de seamă să nu se rezume la prezentarea de cifre, ci mai cu seamă să identifice și aprofundeze **fenomenele** din viața întreprinderii, să lămurească **implicațiile** lor asupra îndeplinirii sarcinilor de plan, asupra creșterii eficienței economice, asupra viitoarei dezvoltări a întreprinderii, asupra activității sectoarelor din economie cărora le sînt destinate produsele fabricate la „Republica". Deosebit de utilă a fost, în acest sens, participarea unor cadre din uzină la o dezbatere în legătură cu aplicarea mecanismului economico-financiar; explicațiile date de specialiști din organisme centrale de sinteză au fost preluate la fundamentarea capitolului respectiv din darea de seamă.

Este de remarcat, pe de altă parte, faptul că în grupele sindicale și în adunările pe secții s-a făcut, pe baza propunerilor participanților, și un inventar al detaliilor locale ce trebuiau soluționate, privind dotarea unor locuri de muncă, microclimatul, condițiile social-gospodărești etc. Prin multiple canale — reprezentanții oamenilor muncii în C.O.M., delegații diferitelor servicii, activul sindical — ele ajung la nivelele ierarhice competente să le rezolve. S-au creat astfel premise pentru ca la apropiata adunare generală la nivelul întreprinderii, **gîdirea colectivă să se concentreze asupra elementelor de interesul cel mai larg, care comportă analize complexe.**

În sfîrșit, menționăm că, pe lîngă pregătirea proiectului de completare și actualizare a programului anual de măsuri, acolo unde a fost cu putință, consiliul oamenilor muncii a și trecut la acțiune, astfel ca în cadrul dezbaterilor, participanții să poată face aprecieri asupra primelor rezultate pe calea recuperării unor rămîneri în urmă ce țin nu numai de influențe din afara întreprinderii, ci și de o anumită lipsă de operativitate și de perseverență din partea conducerii colective pentru înlăturarea neajunsurilor ivite.

Treapta de pornire pentru 1981

LA 30 IUNIE, colectivul întreprinderii „Republica" înregistra o consistentă depășire a cheltuielilor de producție planificate, în primul rînd a celor materiale — și, ca o consecință firească, nerealizarea producției nete. 2,4% din contracte nu fuseseră onorate, din cauza restanțelor la unele sortimente.

Cîntărind judicios toate condițiile existente, sau care pot fi create printr-o susținută mobilizare a forțelor, C.O.M. este îndrituit să prezinte adunării generale concluzia că **pînă la sfîrșitul anului este cu putință redresarea** — înscrierea în nivelul de plan a tuturor indicatorilor.

Se așteaptă, din acest punct de vedere, efectele intrării în regim a obiectivelor de investiții (aflată în întîrziere față de termenele stabilite inițial) : o secție (dotată cu echipamentul cel mai modern, inclusiv un utilaj complex — presa de extrudare — în premieră mondială) pentru țevi din oțeluri înalt aliate și inoxidabile, precum și capacități noi pentru sortimente de performanță, intens solicitate, îndeosebi în industria petrolului : prăjini de foraj, țevi pentru extracție, burlane de foraj ș.a. De o bună bucată de vreme, pentru aceste obiective este concentrată o parte calitativ importantă din potențialul uman al întreprinderii. Lăcătuși, mecanici, electricieni au participat la montarea utilajelor, a podurilor rulante ; s-au executat cu forțe proprii echipamente auxiliare ; muncitorii repartizați aici au fost selecționați dintre cei mai buni de la secțiile existente, organizîndu-se ridicarea calificării celor care le-au luat locul ; specialiștii au urmărit îndeaproape probele de funcționare, biruind o serie de dificultăți inerent legate de asimilarea unei tehnologii noi. Colaborarea stabilită cu Întreprinderea de mecanică fină București va asigura sculele speciale necesare — și se contează pe sprijinul Întreprinderii metalurgice Aiud, în ce privește devansarea livrării presei de expandare.

Potrivit graficelor, a căror realizare se urmărește săptămînal, pînă la sărbătoarea de la 23 August va începe producția la grupul de mașini pentru țevi de extracție ; se va accelera atingerea parametrilor proiectați la celelalte capacități. Fabricarea sortimentelor superioare, cu valoare ridicată la tona de metal, nu numai că va mări producția marfă, dar va îmbunătăți considerabil situația **producției nete**, ca și nivelul **productivității muncii** raportat la acest indicator.

O opțiune pentru creșterea productivității a fost luată și prin acțiunea de **raționalizare a folosirii personalului muncitor.** Îmbunătățirea organizării transportului intern, a depozitării și expedierii a permis, într-o primă etapă încheiată cu o lună în urmă, eliberarea din activități neproductive a unui număr de muncitori care au fost cuprinși în cursul de calificare pentru finisatori de laminate trefilate. Rezultatul este însă nesemnificativ față de posibilitățile ce ar rezulta dintr-o analiză mai aprofundată.

Cît privește diminuarea cheltuielilor materiale, printre măsurile deja introduse sau care vor fi supuse spre aprobare adunării generale se numără : raționalizarea croirii eboșului pentru reducerea la minimum a cantității de capete neutilizabile în procesul de producție propriu ; controlul strict al respectării tehnologiei de laminare — temperatura de încălzire a metalului, acordarea utilajelor etc. ; folosirea detectoarelor cu ultrasunete pentru a determina grosimea peretelui țevii — ceea ce va îngădui, prin micșorarea lungimii capetelor (tăiate pînă acum după aprecierea operatorului), o economie de pînă la 10 kg la tona de metal. Toate acestea reprezintă resurse care puteau fi valorificate și pînă acum, ceea ce ar fi îmbunătățit nivelul costurilor de producție.

De bună seamă, propunerile din adunarea generală vor îmbogăți acest complex de măsuri. Hotărîtoare va fi însă **participarea creatoare și disciplinată a întregului colectiv la înfăptuirea lor.** Preliminările arată că pe la mijlocul lunii noiembrie, întreprinderea „Republica" își va îndeplini sarcinile din cincinal. Va fi un rezultat merituos, dar insuficient, cîtă vreme se va baza în principal pe acumulările din anii precedenți. Străduința de fiecare zi a fiecărui om trebuie concentrată asupra **realizării planului și angajamentelor pe 1980, la toți indicatorii,** căci numai de pe această treaptă vor putea fi abordate cu cele mai bune șanse de reușită obiectivele economice deosebit de exigente din primul an al cincinalului viitor.

Dan CONDREA

Prognoza în fundamentarea planului

(Urmare din pag. 16)

pectiv, la valori ridicate ale coeficienților de corelație multiplă obținuți prin toate metodele de ajustare și extrapolare. Ritmul mediu anual de creștere va fi în cincinalul următor de 4,3 la sută, față de 5,1 la sută în actualul cincinal și 8,5 la sută în perioada 1971—1975.

Comparativ cu ritmurile de creștere înregistrate și prognozate la vînzările unor produse textile-încălțăminte pe ansamblul comerțului socialist în perioada 1981—1985, ritmurile desfacerilor prin I.C.S. Romarta sînt, în general, mai mici, datorită unor cauze cum sînt :

— concepția de dezvoltare prioritar intensivă, (concretizată în maxime ale productivității muncii pe lucrător operativ și pe total personal muncitor ;

— caracterul relativ constant și în special restrictiv al nomenclatorului de produse comercializate prin întreprindere ;

— tendința de lărgire a gamei sortimentale comercializate și diversificarea rapidă a produselor ce satisfac în special nevoi primare și secundare, depărtîndu-se de profilul inițial ;

— supraaglomerarea unor spații comerciale, care frînează posibilitățile de creștere a productivității muncii.

Analiza complexă realizată în vederea întocmirii prognozelor a evidențiat faptul că ponderea produselor de profil (cu grad ridicat de înnoire și calitate superioară) este relativ scăzută, și ca urmare, ritmurile relativ modeste de creștere a desfacerilor reflectă o extrapolare a acestor condiții ale ofertei de mărfuri. Trecînd la elaborarea propunerilor de plan pe baza variantelor de prognoză alese ca optime, desigur că am formulat și propuneri menite să modifice condițiile din trecut cu privire, îndeosebi, la oferta de produse pe piața I.C.S. Romarta.

Deși practica activității întreprinderii noastre între anii 1978—1980 a evidențiat veridicitatea nivelelor de vînzări prognozate pe total întreprindere și pe grupe de mărfuri, totuși ne propunem ca în măsura în care factorii de influență ai vînzărilor se vor modifica, să refacem calculele respective pentru intervalul 1981—1985. Ne referim îndeosebi la creșterea ponderii, în structura vînzărilor, a articolelor cu grad ridicat de înnoire și calitate superioară, în conformitate cu indicațiile date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea cu activul și cadrele de bază din cooperația de consum, cooperația meșteșugărească, cooperația agricolă de producție și consiliile populare.

CONTRIBUȚIA DE INESTIMABILĂ VALOARE ADUSĂ DE PARTIDUL COMUNIST ROMÂN, DE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU LA ÎMBOGĂȚIREA PATRIMONIULUI ȘTIINȚEI ECONOMICE (I)

EVENIMENTELE care au dat conținut și măreție istoriei patriei s-au înscris cu litere mari în cronicile vremii, s-au întipărit puternic în conștiința contemporanilor și s-au transmis din generație în generație ca momente de referință și permanentă aducere aminte, ca testamente istorice pentru urmași de a continua cu pricepere și energii sporite opera de înălțare a patriei pe culmi tot mai luminoase de progres, civilizație și bunăstare.

Anul 1980 prilejuiește aniversarea unor momente de răscruce în biografia de aproape două ori milenară a poporului nostru. În acest an poporul român sărbătorește cu mîndria patriotică revărsată de eroica sa istorie și cu optimismul generat de perspectivele deschise de programul și politica partidului — împlinirea unui deceniu și jumătate de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român și alegerea în fruntea partidului a celui mai destoinic și iubit fiu al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Într-adevăr, cu 15 ani în urmă în biografia României s-a deschis un **capitol nou. Conținutul său principal** îl constituie munca plină de avînt și dăruire depusă de întregul nostru popor în frunte cu comuniștii pentru înfăptuirea hotărîrilor Congreselor IX, X, XI și XII ale partidului.

Bilanțul celor 15 ani de istorie nouă a României atestă cu forța de convingere, ce este proprie faptelor, că ei sînt anii cei mai fertili în toate domeniile creației materiale și spirituale din întreaga istorie a patriei. Realizările cu adevărat istorice, profundele prefaceri înnoitoare înregistrate în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului sînt indestructibil legate de activitatea științifică, politică și organizatorică desfășurată cu strălucită competență și patos revoluționar de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de înalta sa grijă față de prezentul și viitorul patriei.

Comunismul — chintesența cunoașterii științifice

GRAȚIE concepției tovarășului Nicolae Ceaușescu, în România știința și slujitorii ei se bucură de cea mai înaltă prețuire din partea partidului și statului, din partea întregii societăți. În concepția partidului nostru, a secretarului său general știința a constituit și constituie **unul din factorii cei mai importanți** ai progresului social-economic. „Întreaga istorie a civilizației umane — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu —, demonstrează importanța cuceririlor gîndirii științifice pentru progresul vieții sociale în toate epocile, pentru cunoașterea și transformarea de către om a naturii și societății“[1]).

Rolul științei a crescut odată cu dezvoltarea societății umane. În epoca noastră, știința se transformă tot mai mult într-un factor endogen al producției, iar producția devine într-o măsură tot mai mare un proces științific, o aplicare tehnologică a științei, o știință a înfăptuirii concrete. Luminile științei devin „busolă“ de orientare și acțiune în întregul univers social-economic și natural. În prezent omenirea cunoaște cea mai profundă și cuprinzătoare revoluție științifică și tehnică, știința se transformă la scară tot mai cuprinzătoare într-o forță productivă nemijlocită.

Desfășurarea acestei revoluții oferă mărturii incontestabile că ea nu se poate desăvîrși în cadrul relațiilor sociale capitaliste. Adevărata ei împlinire poate avea loc numai în climatul social al socialismului, deoarece știința și cultura înaintate sînt **componente organice** ale acestei societăți. „Construirea socialismului — operă socială de uriașă amploare și complexitate — necesită cunoașterea aprofundată a fenomenelor și cerințelor vieții, aplicarea legilor economice obiective, contribuția activă a oamenilor de știință din toate domeniile creației materiale și spirituale. Știința și cultura sînt componente indispensabile ale societății socialiste, factori obiectivi ai progresului social, ai înfăptuirii idealurilor de bunăstare și fericire ale oamenilor muncii“[2]).

Așa cum demonstra secretarul general al partidului nostru, „comunismul însuși, teoria revoluționară a proletariatului, este sinteza gîndirii științifice celei mai înaintate a tuturor timpurilor, rezultatul cunoașterii în timp de către oameni a legilor naturii și societății, chintesența progresului spiritual uman ; această teorie se îmbogățește și se dezvoltă continuu pe baza noilor cuceriri ale științei și culturii, ale gîndirii și practicii sociale. Numai ea asigură cu adevărat victoria umanismului“[3]).

Într-adevăr, știința cu a sa puternică forță de pătrundere și discernămînt, cu imparțialitatea și autoritatea ce îi sînt proprii demonstrează **necesitatea obiectivă, inevitabilitatea istorică** și **căile concrete** ale răsturnării revoluționare a orînduirii capitaliste și ale edificării socialismului multilateral dezvoltat și comunismului deplin. Cu ajutorul științei, avangarda direct cîrmuitoare a clasei muncitoare, a popoarelor luminează **căile transformării revoluționare** a societății, soluționează problemele cu care societatea se confruntă în înaintarea pe calea progresului social ; cu ajutorul ei se stabilesc **direcțiile principale** în care vor fi orientate eforturile poporului, **obiectivele** ce trebuie înfăptuite și **mijloacele de acțiune.** În felul acesta știința asigură un fundament temeinic aspirațiilor de libertate și progres pe care le aprinde și le transformă într-o flacără vie, în convingeri, idealuri și scopuri ce trebuie realizate. Știința unește energiile creatoare ale maselor și le orientează în concordanță cu mersul obiectiv al istoriei.

Personificîndu-se în oameni, în făuritorii de bunuri materiale și spirituale, știința a contribuit și contribuie la îmbogățirea și amplificarea dimensiunilor omului ca subiect în sine, pentru sine și mai ales ca subiect pentru sine și societatea sa. Cu făclia științei se avîntă în universul necunoscut pentru a-l lumina, își extinde puterea asupra naturii și forțelor ei și înaintează tot mai mult în imperiul libertății.

Reificată în mijloacele de muncă și obiectele muncii, concretizată în principii, norme și reguli de conducere, organizare și desfășurare a producției și a muncii, știința devine tot mai mult o funcție a producției materiale și unul dintre cei mai puternici factori de dezvoltare ai acesteia.

Îndeplinind atît funcții gnoseologice — cunoașterea și explicarea esenței, conținutului, legilor care guvernează fenomenele, raporturile și procesele care au loc în natură și societate — cît și funcții aplicative, știința reprezintă unul din factorii cei mai dinamici și revoluționari ai societății contemporane și imprimă caracter revoluționar conștiinței maselor de oameni ai muncii. Reflectare veridică a relațiilor din universul social și natural, cheie de boltă pentru soluționarea problemelor noi cu care se confruntă societatea, izvor de lumină care își îndreaptă razele atît spre trecut, cît și spre prezent și viitor, luminînd calea pe care omenirea înaintează de la inferior spre superior, știința transformă, împreună cu alți factori, procesele dezvoltării economico-sociale spontane în **acte libere, conști-**

[1]) **Nicolae Ceaușescu — România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste**, vol. 1, Editura politică București, 1968, p. 220
[2]) **Nicolae Ceaușescu — România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste**, vol. 2, Editura politică, București, 1968, p. 26
[3]) **Nicolae Ceaușescu — Op. cit.**, p. 25—26

ent dirijate ale oamenilor, devenind cea mai perfecționată busolă cu care societatea se autocîrmuiește.

Aceasta înseamnă că în concepția partidului nostru, socialismul și mai ales comunismul unește mișcarea revoluționară cu știința la **cea mai cuprinzătoare scară** — la scara întregii societăți și la **cel mai înalt nivel.** Edificarea socialismului nu este posibilă cu un nivel scăzut de cunoștințe sau numai cu o anumită experiență practică. Ea presupune însușirea a tot ce a creat mai valoros și mai înaintat cunoașterea umană. Victoria deplină a socialismului presupune realizarea sintezei dintre revoluția și construcția socialistă pe de o parte și revoluția științifică și tehnică pe de altă parte. „Progresul continuu al științei — devenită astăzi o puternică forță materială de producție —, menționa tovarășul Nicolae Ceaușescu, are importanță vitală pentru însuși succesul operei istorice de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre noi culmi de progres și civilizație. Construim societatea nouă în epoca celor mai mari cuceriri ale științei și tehnicii, a desfășurării furtunoase a revoluției tehnico-științifice contemporane. Societatea socialistă și comunistă trebuie să fie societatea celei mai înalte productivități, a celei mai raționale organizări a producției și a vieții sociale, a celui mai înalt nivel de civilizație materială și spirituală“ [4]).

Cercetarea științifică, atribut esențial al rolului conducător al partidului

OPERA istorică de răsturnare revoluționară a vechii orînduiri sociale și de zidire a edificiului socialismului și comunismului se înfăptuiește de masele populare în frunte cu clasa muncitoare sub conducerea partidului comunist. Conducerea acestei opere de către partidul comunist și creșterea rolului conducător în întreaga perioadă de edificare a socialismului și comunismului, reprezintă o **legitate obiectivă** a evoluției sociale. Afirmarea partidului comunist în calitate de conducător suprem al operei de construire a socialismului multilateral dezvoltat și a comunismului, în calitate de centru vital al întregului organism social-economic, presupune în mod obiectiv că el — partidul — este **teoreticianul, ideologul și organizatorul suprem, cel mai competent** în societate. În sarcina sa cade soluționarea justă a tuturor problemelor cardinale ale dezvoltării societății. „Exercitarea rolului partidului de forță conducătoare în societate se întemeiază pe **studierea** și cunoașterea profundă a realităților sociale, pe consultarea neîntreruptă a oamenilor muncii și menținerea unui dialog continuu cu poporul, pe luarea în considerare a părerilor și cerințelor clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, în soluționarea problemelor ridicate de progresul societății în strînsă conlucrare cu masele“ [5]).

Pentru a elabora programul partidului, strategia și tactica edificării noii orînduiri, pentru a elabora o linie politică justă, realistă și a stabili măsurile organizatorice necesare realizării în practică a liniei politice generale, se cere studierea și înțelegerea legilor obiective și orientarea eforturilor poporului în concordanță cu acțiunea lor, cu mersul obiectiv al istoriei. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu : „Instaurarea noii orînduiri creează premisele pentru folosirea conștientă a legilor sociale în vederea progresului continuu și multilateral al societății. Punerea în valoare a acestei superiorități a socialismului nu se realizează însă de la sine, ci, impune o activitate susținută pentru cunoașterea temeinică a acțiunii legilor, pentru studierea atentă a realităților istorice din fiecare țară și din fiecare etapă de dezvoltare, pentru conducerea societății în conformitate cu tendințele și cerințele obiective ale dezvoltării economico-sociale... În elaborarea politicii sale interne și externe partidul nostru acționează consecvent în spiritul acestor imperative, întemeindu-și întreaga activitate pe studierea legilor dezvoltării economico-sociale, pe cunoașterea realităților din țara noastră, precum și a fenomenelor și proceselor caracteristice epocii contemporane.“ [6])

Studierea și cunoașterea tot mai cuprinzătoare ca sferă și tot mai profundă în conținut a proceselor, fenomenelor și raporturilor din natură și societate, a legilor obiective care guvernează înaintarea societății pe treptele scării istorice a progresului social, a condițiilor concrete în care aceste legi se manifestă și acționează în fiecare țară și etapă istorică, reprezintă o condiție sine qua non a găsirii celor mai juste răspunsuri la problemele multiple și complexe pe care le ridică edificarea socialismului multilateral dezvoltat și comunismului deplin în țara noastră, la problemele cardinale ale dezvoltării țărilor socialiste și ale relațiilor dintre ele, la problemele afirmării pe arena mondială a tinerelor state naționale, la problemele pe care le ridică evoluția țărilor capitaliste, ale istoriei contemporane universale.

Studiind permanent legile obiective ale dezvoltării sociale, realitățile economico-sociale, partidul nostru comunist contribuie în mod activ la îmbogățirea patrimoniului științelor sociale, naționale și universale, stabilește căile, formele și metodele de acțiune pentru dezvoltarea economico-socială accelerată a patriei, asigurînd fundamentarea științifică și realism politicii sale economice și participă activ la soluționarea constructivă, pașnică a problemelor cardinale cu care se confruntă omenirea contemporană.

De aceea, desfășurarea unei intense, bogate și permanente activități științifice reprezintă **o necesitate obiectivă, o condiție sine qua non** pentru ca partidul comunist să-și poată îndeplini rolul său de conducător. Aceasta înseamnă că desfășurarea unei permanente cercetări științifice reprezintă în același timp **o îndatorire fundamentală** și **un drept imprescriptibil** al fiecărui partid revoluționar. De aceea, nimeni nu-și poate, — firește, îndreptățit și rațional — aroga dreptul de ultim sau singur deținător al adevărului. Emiterea unei asemenea pretenții în materie de știință și politică nu înseamnă nimic altceva decît monopolism și nihilism național, atitudini generatoare de dogmatism în gîndire, subiectivism în politică, șablonism în acțiune, dezechilibru în economie, știință, cultură, inegalitate în raporturile dintre partide, încetineală, stagnare pe toate planurile. Cedarea sau acordarea unui asemenea drept înseamnă, după părerea noastră, subaprecierea propriei capacități, ploconire și slugărnicie în fața altora, dezertare din fața uneia din îndatoririle fundamentale și deci, renunțarea în fapt la îndeplinirea rolului de conducător.

Patrimoniul învățăturii despre revoluția și construcția socialistă, al științelor sociale în ansamblul său ca și cel al experienței practice de transformare înnoitoare a societății se îmbogățesc prin contribuția adusă de fiecare partid revoluționar. Desfășurarea unei bogate cercetări științifice de către toate partidele comuniste, participarea competentă și activă a acestora la schimbul de idei, opinii și experiență constituie **o necesitate obiectivă și o condiție esențială** a așezării relațiilor dintre partidele comuniste și muncitorești pe temeiul principiului egalității depline în drepturi, al neamestecului în treburile interne ale altor partide, al recunoașterii rolului conducător al fiecărui partid revoluționar.

Istoria societății omenești, în general, istoria științei în special atestă că teoriile formulate de știință se verifică, se confirmă și dobîndesc valoare de adevăr obiectiv, se întregesc și corectează sau se infirmă prin confruntarea lor permanentă cu practica, cu realul concret. Tot practica, viața reală, arată gradul de aplicabilitate al cuceririlor științei și nivelul eficienței folosirii lor. Aceasta înseamnă că practica, viața socială reală și concretă reprezintă **forul** care atestînd caracterul veridic al teoriilor și doctrinelor le conferă „dreptul de cetățenie în știință“ și nu este nevoie de nici un alt „tribunal“ internațional, sau supranațional care să decidă în materie de adevăr în știință. Aceasta din urmă recunoaște numai o singură autoritate — **adevărul obiectiv,** chiar dacă mai sînt unii teoreticieni care își arogă dreptul de a da judecăți definitive, după principiul : „le marxisme c'est moi“. Așa cum demonstrează însă tovarășul Nicolae Ceaușescu, „nimeni nu poate să afirme : marxismul sînt eu. Marxism-leninismul nu este proprietatea nimănui ; el este o concepție științifică, și numai în măsura în care toți oamenii politici, toți oamenii de știință, toți oamenii care gîndesc, analizează dezvoltarea socială, bazîndu-se pe această concepție, pe ideile materialismului dialectic și istoric, pot trage concluzii juste despre dezvoltarea societății, pot găsi soluții adecvate problemelor pe care le ridică viața.“ [7])

Realitatea ne demonstrează că în prezent este necesar mai mult decît oricînd să se dea curs liber cunoașterii științifice, gîndirii creatoare. Omenirea are nevoie de oameni care să gîndească profund, să reflecteze, să judece, să-și exprime liber părerea, să decidă în cunoștință de cauză în scopul progresului și prosperității. Gîndirea științifică, originală, creatoare și aplicarea cuceririlor științei în practică reprezintă adevărate „locomotive ale istoriei“ iar practica etichetărilor, înjurilor, anatemizării ca și pretenția de ultim judecător în materie de știință se află în contradicție flagrantă cu însăși esența metodei folosite de știință și reprezintă obstacole atît în calea dezvoltării științei cît și a progresului social.

Aurel NEGUCIOIU
Cluj-Napoca

[4]) **Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate,** vol. 10, Editura politică, București, 1974, p. 929

[5]) **Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate,** vol. 5, Editura politică, București, 1971, p. 313

[6]) **Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate,** vol. 7, Editura politică, București, 1972, p. 32

[7]) **Nicolae Ceaușescu — România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste,** vol. 3, Editura politică, București, 1969, p. 486

ACȚIUNEA FACTORILOR CREȘTERII ECONOMICE (II)*

ÎN CELE CE URMEAZĂ, **vom încerca să analizăm, într-o formă aproximativă, modul în care cele trei grupe de factori precizate în prima parte a studiului, acționează în economia noastră națională, determinînd creșterea venitului național.**

Bineînțeles că în această privință va trebui să pornim de la ultimul grup de factori — investițiile, eficiența lor și factorii neinvestiționali — întrucît ei sînt cei care-i determină pe ceilalți în acțiunea lor.

În ceea ce privește perioada pe care o vom supune analizei, aceasta va trebui să fie destul de lungă pentru a fi semnificativă, dar va trebui să fie aleasă în așa fel încît să fie asigurată omogenitatea ei. În general, perioada de 20 de ani, 1959—1979 pare să satisfacă aceste condiții. Începutul acestei perioade este considerat în literatura de specialitate ca fiind corespunzător ca punct de pornire al unor analize fundamentate. Perioada de 10 ani anterioară prezintă unele particularități care o deosebesc de anii care urmează.

În scopul stabilirii unei serii de date anuale privitoare la formarea fondului de acumulare, pornim de la datele publicate în Anuarul statistic pe 1979, p. 97, conform cărora ratele de acumulare au fost următoarele :

Tabelul nr. 1.

Dinamica fondului de acumulare 1959—1978*) și a venitului național) 1962—1979**

(miliarde lei)

Anii	Fond de acumulare	Venit național
1959	54,2	—
1960	67,1	—
1961	81	—
1962	88,1	23,9
1963	97	24,8
1964	114,2	29,1
1965	131,5	36,8
1966	149,2	41,0
1967	160,0	39,3
1968	171,4	38,5
1969	200,2	37,7
1970	229,8	39,4
1971	268,4	55,4
1972	298,7	65,3
1973	335,4	80,3
1974	371,7	88,7
1975	406,2	97,7
1976	440,7	107,6
1977	—	102,5
1978	—	102,4
1979	—	100,1

Surse : Anuarul statistic 1979, p. 91, 95 și 97

*) recalculat după formula : $\sum_{t-3}^{t-1} K$

**) recalculat după formula : $Y_t - Y_{t-5}$

În anii 1956—1960 s-au repartizat pentru fondul de acumulare 16% din venitul național, în 1961—1965, 24,3% în anii 1966—1970 s-au repartizat 28,8%, în 1971—1975, 34,1%, pentru anul 1976 rata acumulării a fost considerată de 34%.

Pentru fiecare an în parte s-a luat în considerare procentul arătat în cele de mai sus cu privire la perioada cincinală respectivă. Astfel, anul 1959 este considerat ca avînd o rată a acumulării de 16%, anul 1960 aceeași rată, anul 1961 una de 24,3% etc. Cu ajutorul cifrelor absolute privitoare la venitul național pe anii 1970, 1975—1978 (anuar 1979, p. 91) și al datelor privitoare la dinamica venitului național pe anii 1959—1978 (anuar 1979, p. 95) au fost stabilite cifrele absolute ale venitului național pe anii 1959—1978. Ratele acumulării pe ani, menționate mai înainte, au servit la stabilirea cifrelor absolute, pe ani, ale fondului de acumulare.

Cu privire la venitul național, au fost luate în considerare **plusurile** de venit național obținute ca efect al acumulărilor. S-a admis un decalaj de 3 ani între anul acumulării și anul obținerii plusului de venit național. Aceste plusuri s-au obținut scăzîndu-se din venitul național al anului rezultativ **t** venitul național al anului t-3. S-au obținut deci seriile de date din tabelul nr. 1.

A fost calculată apoi ecuația de regresie care leagă datele privitoare la venitul național de cele privitoare la rata acumulării. Funcția respectivă a fost considerată ca fiind liniară. S-a obținut ecuația de regresie :

$$Y = 1{,}26 + 0{,}24\,x$$

Aceasta înseamnă că între anii 1959—1976 o creștere a fondului de acumulare cu un leu aduce după cîte trei ani, în perioada 1962—1979, o creștere medie a venitului național de 0,24 lei. Eficiența acumulării este deci, în perioada menționată, de 24%, în medie. (Această cifră medie pe ansamblul perioadei este mai mică decît cea de 28,5%, care a fost planificată pentru cincinalul 1965—1970[6]).

Se poate calcula acum modul de determinare a ritmului de creștere a venitului național. Avînd în vedere că ne-am oprit asupra unui decalaj de 3 ani între acumulare și efectul de creștere, s-a stabilit fondul de acumulare global pe anii 1959—1976, acumularea din acest ultim an arătîndu-și efectul în 1979. Această acumulare totală reprezintă 30,1% din venitul național al anilor respectivi. Pe de altă parte, venitul național obținut în anul 1979 era de 479,5 față de 1961 = 100, cu un ritm mediu anual de creștere în anii 1962—1979 de 9,10%.

Aplicînd formula $\frac{\Delta Y}{Y} = \frac{\Delta K}{Y} \cdot \frac{\Delta Y}{K}$, putem scrie :

$9{,}10 = 30{,}1 : 0{,}24 + n$, **n** fiind un reziduu care exprimă efectul acțiunii factorilor neinvestiționali. **n** este deci egal cu 1,88. Ritmul mediu anual de creștere a venitului național de 9,10% se descompune deci în 7,22%, efect al acumulării în condițiile unei eficiențe de 24% și 1,88% efect al factorilor neinvestiționali. Efectul de creștere se datorează deci în proporție de 79% acumulărilor făcute și de 21% factorilor neinvestiționali.

În ceea ce privește contribuția factorilor de la nivelul II, adică fonduri fixe, forță de muncă și progres tehnic, se pune și aici în primul rînd problema stabilirii unor serii de date care să poată fi utilizate în calcule. Pentru fondurile fixe productive, singurele care participă la crearea venitului național, există date în anuarele statistice numai pînă în anul 1970. Începînd din anul 1971, ele au fost calculate pornindu-se de la datele existente cu privire la investițiile în ramurile producției materiale, respectîndu-se același decalaj de 3 ani. S-a utilizat funcția $F_t = F_{t-3} = 0{,}140616 + 0{,}07084\ (I_{t-3} + I_{t-2} + I_{t-1})$ calculată de Emilian Dobrescu[7]) pe baza datelor pe anii 1959—1970 (deși într-o lucrare ulterioară[8]), autorul ei renunță la ea, în favoarea unui calcul dezagregat). S-a obținut astfel seria de date privitoare la fondurile fixe productive, cuprinse în tabelul nr. 2.

În ceea ce privește forța de muncă ocupată în ramurile producției materiale, creșterea ei numerică a fost aproape insensibilă. De la 8 800 000 în 1959 ea a crescut în 1978 la 9 035 000. Singura modificare semnificativă a forței de muncă din punctul de vedere al efectului ei de creștere este modificarea calitativă, adică modificarea gradului ei de calificare.

Învățămîntul este principalul factor determinant al creșterii gradului de calificare al forței de muncă. (Problemele modifică-

*) Prima parte a acestui studiu a apărut în nr. 28 din 11 iunie a.c.

6) Emilian Dobrescu, Ritmul creșterii economice, Ed. politică, București, 1968, p. 240

7) Emilian Dobrescu, Corelația dintre acumulare și consum, Ed. politică, București, 1971, p. 123.

8) Emilian Dobrescu, Optimul economici socialiste, Ed. politică, București, 1976, p. 402.

ilor vîrstei medii a muncitorilor, deci ale gradului de experienţă nu pot avea deocamdată o pondere prea mare în explicarea ridicării calificării, din cauza afluxului continuu de muncitori tineri, ca şi al celor proveniţi din mediul rural). În ceea ce priveşte diferitele forme de învăţămînt, învăţămîntul primar cuprinde de la începutul perioadei care ne interesează pînă la sfîrşitul ei (1959—1978) întreaga populaţie de vîrstă şcolară respectivă, neavînd deci nici un efect de **modificare** a calificării înăuntrul acestei perioade. Numărul absolvenţilor de licee de cultură generală care au intrat în ramurile producţiei materiale este neglijabil. (De altfel, nici nu există în această privinţă date publicate). De asemenea, în raport cu totalul populaţiei ocupate în producţia materială, absolvenţii învăţămîntului superior tehnic reprezintă o cotă infimă din punctul de vedere al numărului. Formele de învăţămînt care prin ponderea absolvenţilor lor în populaţia ocupată în producţia materială şi prin creşterea acestei ponderi modifică în mod substanţial capacitatea acesteia de a crea venit naţional sînt învăţămîntul liceal de specialitate industrială, agroindustrială, silvică, economică, şcolile profesionale şi ucenicia la locul de muncă (1—3 ani), şcolile tehnice şi de specializare postliceală, şcolile de maiştri. Muncitorii calificaţi în aceste forme de învăţămînt şi care lucrau în 1978 în economia naţională sînt în număr de 4 milioane, faţă de totalul de 9 milioane persoane ocupate în ramurile productive. (Numărul celor care lucrează în ramurile neproductive este neglijabil). Aceşti muncitori calificaţi erau în anul 1959 în număr de 1 990 500. În perioada dată are deci loc o dublare a ponderii lor.

Considerăm, aşadar, că cea mai importantă modificare a gradului de calificare a forţei de muncă ocupate în ramurile producţiei materiale este cea determinată de sporirea numărului muncitorilor ocupaţi în economia naţională, calificaţi prin susmenţionatele forme de învăţămînt. Apare deci justificată ponderarea cifrelor privitoare la numărul forţei de muncă din ramurile productive cu dinamica coeficienţilor care exprimă, pe ani, ponderea muncitorilor din această categorie în totalul forţei de muncă ocupate în producţia materială. Obţinem astfel o serie de cifre privitoare la modificările **atît cantitative cît şi calitative** ale forţei de muncă, relevante pentru creşterea venitului naţional. Această serie este cuprinsă în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Dinamica fondurilor fixe, a forţei de muncă ocupate (privită din punct de vedere cantitativ şi calitativ) din ramurile producţiei materiale şi a venitului naţional (1959—1978)

1959 = 100

Anii	Fonduri fixe	Forţă de muncă	Venit naţional	Anii	Fonduri fixe	Forţă de muncă	Venit naţional
1959	100	100	100	1969	234	138	232
1960	106	103	111	1970	263	144	248
1961	113	104	122	1971	290	151	281
1962	119	107	128	1972	325	159	309
1963	132	110	140	1973	364	167	342
1964	143	115	156	1974	402	174	385
1965	156	118	171	1975	448	183	422
1966	172	123	188	1976	502	192	470
1967	192	127	202	1977	555	196	510
1968	207	132	216	1978	619	206	549

Surse : Anuarul statistic, 1966, p. 106, 107, 114—115 ; Anuarul statistic, 1971, p. 115, 124 ; Anuarul statistic, 1976, p. 66, 278 ; Anuarul statistic, 1979, p. 87, 91, 95, 111, 374, 539.

Dispunem astfel de seriile de date privitoare la fondurile fixe din ramurile productive ale economiei naţionale şi la forţa de muncă ocupată în aceleaşi ramuri, privită atît din punctul de vedere al modificărilor cantitative cît şi al celor calitative.

În ceea ce priveşte progresul tehnic, o parte importantă a lui este progres tehnic încorporat în fondurile fixe şi este deci luat în considerare în datele privitoare la acestea din urmă. (Calificarea forţei de muncă — în caz că o considerăm parte constitutivă a progresului tehnic — se află înglobată în cifrele privitoare la forţa de muncă). Rămîne deci o parte redusă a progresului tehnic, anume cel neîncorporat nici în fondurile fixe şi nici în forţa de muncă. Avem astfel în faţă ansamblul factorilor de creştere a venitului naţional aflaţi la al II-lea nivel de determinare. Tabelul nr. 2 cuprinde şi cifrele privitoare la venitul naţional.

Ritmul mediu anual de creştere a fondurilor fixe în perioada 1960—1978 a fost de 10,08%, cel al forţei de muncă de 3,88%, iar cel al venitului naţional de 9,38%.

Din calculele făcute[9]) rezultă ecuaţia de regresie : $\log Y = -0{,}01731 + 0{,}5809223\ x_1 + 1{,}0784214\ x_2$. Coeficientul de elasticitate al fondurilor fixe este de 0,580, iar cel privitor la forţa de muncă de 1,078. Aceasta înseamnă că o creştere cu 1% a fondurilor fixe are ca urmare o creştere cu 0,58% a venitului naţional, iar o creştere (cantitativă-calitativă) a forţei de muncă cu 1% determină o creştere cu 1,08% a venitului naţional. Coeficientul de corelaţie multiplă R care leagă cele două variabile independente (fonduri şi forţă de muncă) de variabila dependentă (venitul naţional) este de 0,998. Aceasta înseamnă că cei doi factori determină în proporţie de 99,8% creşterea venitului naţional. Restul de 0,2% reprezintă (în media anilor consideraţi) influenţa celorlalţi factori, care sînt reuniţi sub termenul generic de progres tehnic neîncorporat.

Venitul naţional ce trebuie atribuit creşterii fondurilor fixe a crescut deci într-un ritm mediu anual de $10{,}08 \cdot 0{,}58 = 5{,}85\%$, iar cel ce trebuie atribuit creşterii forţei de muncă a crescut într-un ritm mediu anual de $3{,}88 \cdot 1{,}08 = 4{,}19\%$[10]). Porţiunea procentuală ce revine fondurilor fixe în crearea a 99,8% din plusul de venit naţional este de $\frac{5{,}85}{5{,}85 + 4{,}19} \cdot 100 = 58{,}27\%$, iar cea care revine forţei de muncă este de $\frac{4{,}19}{5{,}85 + 4{,}19} : 100 = 41{,}73\%$. Fondurile fixe participă deci la crearea întregului plus de venit naţional cu $\frac{58{,}27 \cdot 99{,}8}{100} = 58{,}15\%$, iar forţa de muncă cu $\frac{41{,}73 \cdot 99{,}8}{100} = 41{,}65\%$. Restul de 0,2% revine, după cum s-a văzut mai înainte, progresului tehnic neîncorporat.

În ceea ce priveşte factorii de la primul nivel, adică forţa de muncă şi productivitatea ei, nu vom insista aici asupra lor în mod mai amănunţit, cu atît mai mult cu cît indicatorul productivităţii este un indicator în esenţă rezultativ, el obţinîndu-se din ritmul de creştere cunoscut al venitului naţional şi din cel, de asemenea cunoscut, al creşterii cantitativ-calitative a forţei de muncă. Aplicînd formula $\frac{\Delta Y}{Y} = \frac{\Delta L}{L} + \frac{\Delta P}{P}$, vom spune doar că în condiţiile ritmului mediu anual de creştere a venitului naţional de 9,38%, şi ale celui al forţei de muncă ocupate în producţia materială de 3,88%, ritmul mediu anual de creştere a productivităţii muncii sociale a fost de 5,5%. Aceasta înseamnă că creşterea cantitativ-calitativă a forţei de muncă a determinat $\frac{3{,}88}{9{,}38} \cdot 100 = 41{,}36\%$ din creşterea medie anuală a venitului naţional, iar creşterea productivităţii muncii $\frac{5{,}5}{9{,}38} : 100 = 58{,}63\%$ din această creştere medie anuală. Aceste procente corespund bineînţeles celor privind contribuţia factorilor de la nivelul II, contribuţia productivităţii muncii fiind practic egală cu cea a fondurilor fixe şi a progresului tehnic neîncorporat.

Se înţelege că cifrele prezentate în cele ce preced nu pot avea pretenţia unei precizii absolute. Dar ele sînt de natură să ne mijlocească o idee aproximativă despre contribuţia cantitativă la creşterea venitului naţional pe care o au factorii reuniţi în cele trei niveluri de grupare, precum şi despre legăturile ce există între aceste niveluri.

prof. I. RACHMUTH
membru corespondent al Academiei R.S.R.

[9]) S-a utilizat funcţia Cobb-Douglas în forma $Y = ax_1^{b_1} x_2^{b_2}$ devenită prin logaritmare $\log Y = \log a + b_1 \log x_1 + b_2 \log x_2$ efectul progresului tehnic neîncorporat (redus, după cum s-a subliniat, fiind identificat cu reziduul calculului. În calcule s-au utilizat serii cu baza 1959 = 1.

[10]) Suma celor două ritmuri calculate este de 10,04% — mai mare decît ritmul mediu anual efectiv al creşterii venitului naţional de 9,38%. Aceasta poate însemna că creşterea reală a fost mai mică decît cea care ar fi trebuit să se obţină.

Legile economice în socialism

CUNOAȘTEREA aprofundată a legilor economice care acționează în socialism, a condițiilor și mecanismului lor de manifestare constituie o cerință de primă însemnătate a conducerii științifice a proceselor economico-sociale, a înfăptuirii nobilelor idealuri ale orînduirii socialiste de creștere a bunăstării poporului și împlinire a personalității umane. Prin contribuțiile sale de mare valoare și originalitate în aplicarea, în procesul conducerii și dezvoltării economiei, a principiilor generale ale concepției revoluționare a clasei muncitoare la condițiile particulare ale țării noastre, Partidul Comunist Român a făcut și face dovada unei preocupări susținute în investigarea și folosirea în practică a legilor economice. Se solicită, totodată, un intens efort de cercetare a acțiunii deosebit de complexe a acestor legi, din partea tuturor cercetătorilor în domeniul științelor sociale, a cadrelor didactice, a factorilor din economie. În această arie problematică largă, de interes atît teoretic cît și practic-aplicativ se înscrie și volumul de studii : „Mecanismul acțiunii legilor economice în socialism" *) recent apărut la Editura Politică sub coordonarea prof. dr. docent Nicolae N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei R.S.R.

Cunoașterea legilor și proceselor economice particulare, desprinderea elementelor noi ce le caracterizează în fiecare etapă de dezvoltare a economiei socialiste, deopotrivă cu evidențierea legăturilor multiple de intercondiționare între diferitele legi, necesită fundamentarea unui cadru metodologic și explicativ unitar. Tocmai în această perspectivă, în volum se acordă un spațiu larg explicitării și nuanțării, la nivel teoretic, a coordonatelor fundamentale pe care se desfășoară analiza materialist-științifică a naturii, esenței și sistemului legilor economice care acționează în economia socialistă. Este, de asemenea, subliniată importanța metodologică, teoretică și practică a determinării cît mai riguroase a conceptului de „categorie de condiții concret-istorice" — a conținutului acestei categorii, relevîndu-se influența condițiilor respective asupra acțiunii legilor economice. În volum sînt deopotrivă aprofundate probleme ale cunoașterii caracteristicilor mecanismului general de acțiune a legilor economice.

Determinarea fiecărei etape de dezvoltare a economiei socialiste, a împrejurărilor interne și internaționale specifice etc. — considerate drept principală categorie de condiții concret istorice —, sesizarea mutațiilor ce intervin în sistemul nevoilor de consum, în sistemul intereselor economice, al stimulentelor economice și al formelor și metodelor socialiste de conducere a procesului economic constituie premise fundamentale în studiul acțiunii particulare a legilor ; acest cadru explicativ este considerat ca apt să încorporeze fenomenele și procesele reale care se manifestă în economie.

Elementul calitativ nou ce caracterizează economia românească în momentul de față îl constituie aplicarea generalizată a măsurilor inițiate de partidul și statul nostru pentru perfecționarea mecanismului economico-financiar. Situarea producției nete drept indicator de bază al activității economice și utilizarea sa ca pîrghie de stimulare a eficienței la nivelul fiecărui colectiv de muncă dobîndesc expresii specifice la nivelul legilor economice, atît pe ansamblu cît și pentru fiecare unitate economică în parte — probleme larg investigate în volum. Studiile în mănuncheate în lucrare urmăresc tocmai să analizeze și să interpreteze conținutul și modurile de manifestare ale unor legi și procese economice particulare în lumina amplelor mutații ce caracterizează dezvoltarea economiei naționale. Sînt analizate, în această optică, legea economiei de timp, legea economică fundamentală a socialismului, legea dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale, legea valorii și modalitățile ei de manifestare, legitățile dinamicii prețurilor, legea cererii și ofertei în socialism, legea creșterii productivității muncii. Sînt deopotrivă investigate legile ce guvernează mișcarea structurilor reproducției sociale : legea creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție față de producția bunurilor de consum, conținutul și mecanismul de acțiune al legii acumulării socialiste, mecanismul acțiunii legii acumulării socialiste în agricultură, legea repartiției după muncă, caracteristicile și tendințele esențiale ale creșterii consumului populației, conținutul și sfera de acțiune a legii circulației bănești etc.

Problematica volumului, ca, de altfel, și modalitățile de tratare sînt deosebit de bogate și diversificate. Cu atît mai demn de subliniat este caracterul unitar al studiilor, aparatul metodologic riguros și cadrul explicativ coerent în care și-a desfășurat demersul analitic și a expus concluziile fiecare autor. Astfel, în lucrare se vădește o preocupare susținută pentru a trata sistemul legilor economice în trei planuri : planul legii economice obiective, al formulării legii în cadrul ansamblului de concepte specific științei economice și în sfîrșit, în planul acțiunii practic-concrete, manifestat în politica economică a partidului și statului. Concordanța celor trei planuri, se subliniază în carte, constituie o condiție a utilizării legilor cu maximă eficiență socială. În acest fel se poate realiza o mai bună cunoaștere a relațiilor noastre economice, a legilor, a condițiilor concrete și a mecanismului lor specific de acțiune. Totodată, o cunoaștere aprofundată, care se fundamentează pe elemente științifice, oferă temeiul perfecționării metodelor și tehnicilor de conducere a activității economice în toate formele și la toate nivelurile de structurare.

Se cuvine a fi remarcată, de asemenea, atenția ce se acordă în lucrare modalităților și căilor de utilizare a legilor economice în cadrul economiei socialiste, legăturii dintre exigențele de acțiune ale legii economice fundamentale și cerințele specifice ale celorlalte legi. Această corelare este asigurată prin mecanismul complex al utilizării legii dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale, lege care prin forma de mișcare a economiei socialiste pe care o determină atribuie reproducției caracteristicile proprii legilor economice care acționează în socialism.

Nu ne propunem să întreprindem o analiză a fiecăruia dintre studiile înmanuncheate în volum. Vom consemna totuși că, privite sub aspect metodologic, acestea se dovedesc inegale atît în ce privește profunzimea analizei și coerența expunerii. Cele mai multe dintre studii sînt armonios echilibrate, accentul fiind pus pe toate cele trei planuri, în care este proiectată analiza legilor specifice economiei socialiste. Se remarcă însă unele studii care accentuează în mod excesiv asupra caracterului necesar al legii obiective, asupra descrierii cerințelor ei acordînd mai puțină atenție, necesității de a nuanța explicațiile la nivel conceptual, precum și importanței elucidării aspectelor practice pe care le implică utilizarea legilor respective în actuala etapă de dezvoltare a economiei românești.

Prin tematica și maniera de abordare a problemelor, lucrarea se înscrie ca un eveniment editorial și științific. Ea se dovedește utilă atît economiștilor care activează în diferite sectoare ale economiei, cît și studenților economiști, specialiștilor din alte domenii de activitate, tuturor oamenilor muncii chemați să participe activ și responsabil la conducerea și perfecționarea economiei naționale, la înscrierea sa hotărîtă pe coordonatele eficienței, calității și competitivității.

Nițâ DOBROTĂ

*) „Mecanismul acțiunii legilor economice în socialism". Ed. politică, 1980. Semnatarii studiilor sînt : N. N. Constantinescu, C. Angelescu, M. Mehedințu, N. Nichita, I. Blaga, P. Iosub, Gh. Tomescu, I. Popescu, C. Enache, I. Grădișteanu, S. Costache, C. Popescu, G. Părălanu, V. Nicolau, I. Stănescu, D. Pugna, D. Ciucur, N. Bădilă, Gh. Manea.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

PERSPECTIVA SOCIALISTĂ A ŢĂRII ÎN CONCEPŢIA UNOR GÎNDITORI TRANSILVĂNENI*)

APARŢINÎND poporului român despărţit în mod forţat de graniţe politice, cunoscutul poet şi publicist transilvănean Emil Isac (1886–1954) a militat pentru dreptate socială şi naţională în publicaţii socialiste de pe ambele versante ale Carpaţilor : „România Muncitoare" din Bucureşti ca şi „Adevărul", ziarul socialiştilor români din Transilvania ; se poate aprecia că anii 1917–1919 reprezintă anii celei mai intense activităţi publicistice anticapitaliste desfăşurată de poet.

Referindu-se la lupta de eliberare naţională a românilor, la dreptul lor de netăgăduit de a se constitui într-un stat unitar, publicistul ardelean a explicat faptul că formele de împilare naţională, ca şi aşa-zisa politică iredentistă din monarhia habsburgică, aveau şi un substrat social. „Nu se poate nega principiul unităţii naţionale – scria E. Isac – ...principiul umilirii şi al împilării în numele ideii de stat a dat faliment. A dat faliment pentru că stăpînitorii s-au putut convinge că conştiinţa poporului nu poate fi nimicită şi că în van încearcă duşmanii principiului democratic să stăvilească dezvoltarea socială, deci naţională a popoarelor". [1]) Vorbind în numele socialiştilor români, Emil Isac arăta că socialiştii nu acceptă iredentismul, împilarea naţionalităţilor, aceasta constituind şi un reflex al exploatării capitaliste.

Emil Isac a descris în pagini zguduitoare consecinţele nefaste ale primului război mondial cauzate de interese capitaliste, interese care dealtfel au contribuit la declanşarea conflagraţiei ; poetul avea în vedere situaţia mizeră materială şi spirituală a celor ce muncesc, agravarea sărăciei acestora. El a arătat că în general războiul i-a făcut pe cei săraci şi mai săraci, iar cei bogaţi au devenit şi mai bogaţi ; niciodată – scria E. Isac – capitalismul nu a reuşit să ducă sărăcia şi bogăţia la un asemenea contrast, adîncindu-se şi mai mult prăpastia dintre cei ce muncesc şi exploatatori. Publicistul ardelean sublinia însă faptul că cei ce muncesc nu trebuie să se resemneze cu o asemenea situaţie. Ridicînd glasul în apărarea celor umiliţi, E. Isac îi avertiza pe cei bogaţi, pe „cei ce se pot ascunde lîngă sobă şi-şi ascund pielea în blănuri, pe cei ce beau şampanie îmbrăcaţi în mătase, să... nu fie fuduli de căldură, căci afară în frig, cei ce se zgribulesc nu vor suferi mult... Vor fi tot mai puţine lemnele şi piinea tot mai mică, nu vor avea lapte copiii şi nu vor putea şedea pe laiţă, spunîndu-şi poveşti moşnegii..." Să se gîndească cei bogaţi „la vetrele stinse, căci zidul ce desparte palatul de străzi este de... cărămidă, şi cărămida a fost pusă una peste alta, de mîinile muncitorului". [2]) Folosind acest grai, adeseori întîlnit în poeziile sale şi care „mergea la inimă" muncitorilor, E. Isac sublinia limpede că stă în puterea celor ce muncesc de a dărîma zidul acelei lumi a exploatatorilor, de a instaura o lume a dreptăţii.

O primă treaptă de eliberare a omului de sub dominaţia capitalului, poetul român o vedea în eliberarea naţională, la care trebuia să se adauge reforma agrară, reforma impozitelor, reforma şcolară, reforme sociale, reforme politice etc. Aceste reforme nu constituiau – după Emil Isac – punctul final al transformărilor democratice. Ele creeau doar condiţiile pentru a se forma „o nouă societate". [3])

Publicistul român considera că de această nouă societate, de societatea socialistă, este legat viitorul fiecărei ţări. Exprimînd această idee, concomitent cu manifestarea simpatiei faţă de Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie, el afirma categoric : „Nu este cu putinţă un alt viitor pentru fiecare stat, pentru Europa, pentru lumea întreagă, decît idealul socialist". Numai socialismul, demonstra poetul socialist transilvănean, va asigura eliberarea omului de sub dominaţia socială şi naţională, va asigura egalitatea posibilităţii obţinerii mijloacelor de trai, de însuşire a culturii, egalitatea în exercitarea drepturilor politice, va asigura egalitatea socială, posibilitatea de a-şi însuşi şi exprima cultura în limba naţională, va asigura manifestarea tuturor capacităţilor creatoare ale individului. Socialismul – produs al minţii şi activităţii umane, considera Emil Isac – va aduce pacea, va crea un om nou. Societatea capitalistă va fi deci înlocuită cu o altă

*) Prima parte a articolului a apărut în nr. 29/1980 al revistei.

FIŞE

„Viitorul mărilor şi al oceanelor"

● *Constituind din totdeauna un element component de bază al evoluţiei umane, oceanul planetar se află astăzi supus unor intense şi variate investigaţii ştiinţifice. Spre mediul acvatic se îndreaptă speranţele privind ameliorarea nivelului de alimentaţie al unor populaţii numeroase, mările şi oceanele lumii sînt chemate să dezvăluie noi bogăţii minerale, să contribuie la soluţionarea problemelor energetice. Acestor aspecte de însemnătate vitală pentru lumea contemporană le este consacrat şi recent tipăritul volum* „VIITORUL MĂRILOR ŞI AL OCEANELOR" *(coordonatorul seriei* Mircea Maliţa, *coordonatorul lucrării* Mihai Băcescu), *publicat în seria* „Probleme globale ale omenirii", *la* Editura Academiei. *Lucrarea, structurată pe cinci capitole, urmăreşte să acopere cît mai bine aria largă de probleme privind valorificarea complexă a potenţialului marin. Mai multe studii sînt consacrate problemelor de climatologie, posibilităţilor de identificare şi exploatare a bogatelor resurse energetice şi minerale de care dispune oceanul planetar. Alte articole aprofundează aspecte ale căilor de valorificare economică a potenţialului piscicol, de dezvoltare a mariculturii etc. O atenţie specială se acordă în volum perspectivelor de folosire complexă — energetică, piscicolă, turistică, de tratament — a litoralului românesc a Mării Negre.*

Abordare critică

● *Lucrarea* „ISTORIA ECONOMIEI NEMARXISTE MODERNE" *publicată recent în versiune engleză la Budapesta, la editura* Akadémiai Kiadó *a fost concepută, potrivit afirmaţiei autorului ei prof. Antal Mátyás, de la Universitatea Karl Marx din Budapesta — ca un instrument menit să înlesnească economiştilor marxişti din ţările socialiste dialogul cu economiştii occidentali. Lucrarea continuă o tratare sistematică a unor teorii economice occidentale, moderne, a rolului acestora în istoria gîndirii economice, realizînd totodată o analiză comparativă a economiei marxiste şi nemarxiste. Teoriile economice prezentate în evoluţia istorică pornesc de la fundamentările făcute de Menger, Jevons şi Walras în anii '70 ai deceniului trecut în ce priveşte teoria preţurilor şi a repartizării venitului, ajungînd pînă la modelele neoclasice ale creşterii în economia capitalistă. Volumul conţine aprecieri asupra teoriilor analizate, prezintă interrelaţiile dintre ele, propunîndu-şi să determine şi măsura în care aceste teorii reflectă realităţile din economia capitalistă. A. Mátyás urmăreşte, deopotrivă, ca prin analiza problemelor reale pe care le ridică teoriile nemarxiste moderne să ofere soluţii şi răspunsuri din perpectiva concepţiei economice marxiste.*

Exportul şi dimensiunea întreprinderii industriale

● *Cu toate că nu pot fi stabilite corelaţii perfecte între dimensiunea întreprinderilor şi propensiunea lor către export — afirmă* J. P. François, E. Mathieu *şi* H. Suberchicot *în articolul* „Les caracteristiques generales des entreprises exportatrices du secteur industriel en France", *inserat în numărul 1666 al revistei* „PROBLEMES ECONOMIQUES" — *urmărirea celor doi indicatori pe o perioadă mai lungă de timp permite detaşarea anumitor regularităţi semnificative. Astfel, în cazul industriei franceze, analize de tip statistic arată că din cinci întreprinderi exportatoare patru utilizează un personal sub 200 de angajaţi. În ce priveşte posibilităţile de penetrare în profunzime pe pieţele externe întreprinderile*

societate, a dreptății și egalității în drepturi a oamenilor, o societate ale cărei trăsături se deosebesc fundamental de cele ale societății capitaliste.

În publicistica lui Emil Isac o importanță deosebită se acordă relevării necesității istorice a unirii Transilvaniei cu România, demonstrării faptului că destrămarea imperiului dualist austro-ungar a fost pregătită de cauze istorice, obiective, bine determinate. Dominați de imperiul habsburgic, exploatați prin metode care adeseori își mai păstrau caracterul feudal și prin metode pur capitaliste, românii transilvăneni nu puteau să țină pasul cu cerințele progresului realizat pe plan mondial la sfîrșitul secolului trecut și începutul secolului al XX-lea ; E. Isac sublinia că între progresul economic, politic, social și național există o strînsă legătură : progresul pe tărîm politic, de exemplu, facilitează pe cel economic și național, la rîndul său progresul economic facilitînd pe cel politic și social.

Referindu-se la lipsa de interes pentru progresul poporului român manifestată din partea claselor dominante ale monarhiei dualiste austro-ungare, Emil Isac scria : „Poporul român... nu își avea nici cele mai elementare drepturi politice..., „liberalismul" legii de naționalități – platonism ridicol – n-a însemnat niciodată libertate" [4]). Publicistul releva de exemplu un aspect al formalismului așa-zisei legi a naționalităților și anume faptul că aceasta s-a transformat în realitate într-o piedică serioasă în înaintarea în cultură a poporului român. Cultura era supusă capriciilor diferitelor guverne, care luau tot felul de măsuri ; ele acordau drepturi culturale și de industrie în funcție de docilitatea minorităților de a se lăsa „maghiarizate".

E. Isac arăta că un rol deosebit în menținerea românilor la un stadiu mai puțin dezvoltat față de cel al altor popoare ale imperiului l-au avut greutățile pe care românii transilvăneni le-au întîmpinat pe tărîm economic. Poporului român „progresul economic" i-a fost imposibil – subliniază publicistul –, progresul social nu i-a fost asigurat și astfel noi, Românii din Ungaria, n-am fost decît un coeficient de guvernare, am fost „materie brută" în mîinile unor stăpînitori nemiloși". [5]) Emil Isac a înțeles că politica de oprimare națională exercitată asupra românilor, atît de clasele dominante din Austria, cît și de cele din Ungaria, a frînat dezvoltarea forțelor de producție ale Transilvaniei și a relațiilor de producție pe cale capitalistă. Dar nu numai această politică frîna dezvoltarea Transilvaniei, ci și faptul că aceasta era ruptă de cealaltă parte a țării de peste Carpați cu care a format întotdeauna un tot economic, către care a gravitat viața sa economică.

Poetul și publicistul român a înțeles că premisele dezvoltării în viitor ale Transilvaniei vor fi create de : a) lichidarea politicii discriminatoare față de întreaga viață social-economică transilvăneană din partea unei puteri străine și, astfel, b) de unirea Transilvaniei cu România, determinată tocmai de unitatea lor națională și economică. Emil Isac demonstra că unirea Transilvaniei cu România apare ca obiectivă chiar dacă statul român, era, totuși, un stat burghez. Dar, și în acest caz, publicistica poetului își păstrează caracterul său anticapitalist. În concepția lui E. Isac, necesară în mod obiectiv, unirea va favoriza dezvoltarea forțelor de producție ale României chiar din punctul de vedere al capitalismului. Nu însă în dragul acestui capitalism dorea publicistul unirea. E. Isac a înțeles că dispariția acelor forțe care frînau dezvoltarea României în toate provinciile sale pe cale mai accelerată capitalistă, va permite industrializarea țării în proporții mai mari față de trecut și aceasta va spori numărul clasei muncitoare, va determina adîncirea contradicțiilor social-economice proprii capitalismului. Clasa muncitoare sporită numericește se va putea organiza mai bine, apoi bucurîndu-se de libertate națională își va putea îndrepta atenția numai spre revendicări cu caracter social-economic și politic. Ea va lupta ca clasă în cadrul aceleiași națiuni. Unirea, deci, demonstra Emil Isac, va accelera dezvoltarea României pe cale capitalistă și aceasta va creea condiții mai bune pentru organizarea clasei muncitoare în lupta împotriva claselor exploatatoare. Considerînd că Unirea va împinge România în ritmuri mai intense pe calea capitalistă, va crea un proletariat mai puternic, Emil Isac vedea în aceasta maturizarea condițiilor pentru trecerea la socialism.

conf. dr. Teodor IONESCU
Cluj-Napoca

---

[1]) Emil Isac, Ideea democratică — Răspuns d-lui Oscar Iaszi, în „Adevărul", anul XIII, nr. 11 din 17 (30) decembrie 1917.
[2]) Emil Isac, Vine iarna, în „Adevărul", anul XIII, nr. 6 din 12 (25) noiembrie 1917.
[3]) Emil Isac, Ideea democratică — răspuns d-lui Oscar Iaszi — în „Adevărul", anul XIII, nr. 11 din 17 (30) decembrie 1917.
[4]) Emil Isac, Alba-Iulia socialiștilor români, în „Adevărul", anul XIV, nr. 51 din 23 dec. 1918 (5 ianuarie 1919).
[5]) Ibidem.

---

mari dețin o pondere mai însemnată. Ca o concluzie generală, opinează autorii se poate susține ideea că de la o anumită talie a întreprinderii, de peste 200 de angajați — exporturile se plafonează, creșterea vînzărilor în exterior urmînd a se realiza prin înființarea de filiale pe piețele externe.

Un alt aspect însemnat, se relevă în studiu, privește domeniile prioritare ale exportului. În cazul industriei franceze, pe primul loc se situează bunurile de echipament — care asigură circa o treime din exportul total — ponderea acestui sector în structura pe ramuri a industriei vădindu-se însă cu mult inferioară celei pe care o dețin la export.

Prevenirea diseminării armelor nucleare

● *Bine cunoscut pentru ținuta științifică a lucrărilor pe care le elaborează, Institutul Internațional de Cercetări în domeniul Păcii (S.I.P.R.I.) pune la îndemîna specialiștilor un nou volum, consacrat, de această dată, posibilităților de prevenire, prin relații și acorduri internaționale, a răspîndirii armelor nucleare ; titlul cărții :* „INTERNATIONALIZATION TO PREVENT THE SPREAD OF NUCLEAR WEAPONS". *Între altele, lucrarea pornește de la ideea că, în condițiile în care un număr tot mai mare de țări utilizează sau își propun să utilizeze energia nucleară în scopuri pașnice, trebuie concepute și aplicate mijloace tehnice care să prevină diseminarea armelor nucleare. Într-o măsură hotărîtoare, se subliniază în volum, neproliferarea este o problemă politică, iar o cale de reducere a riscurilor nucleare o constituie lărgirea acordurilor internaționale. Prin studiile pe care le înmănunchiază, volumul își propune să analizeze unele probleme economice, politice, tehnice și juridice ale internaționalizării acordurilor privind interzicerea diseminării armelor nucleare, exportul de materiale nucleare, independența energetică și utilizarea puterii nucleare, internaționalizarea ciclului combustibilului nuclear și rolul potențial al organismelor internaționale.*

Tendințe în economia belgiană

● *Sub titlul* „Tendences longues de l'evoltion de la production, de l'emploi et de la productivite industriels en Belgique : 1840—1978" *publicat în numărul 86 al revistei* „CAHIERS ECONOMIQUES DE BRUXELLES", CHRISTIAN VANDERMOTEN *sintetizează rezultatele unei investiții asupra sectorului industrial în Belgia pe o perioadă de mai bine de un secol. Producția industrială belgiană, afirmă autorul, a crescut în perioada menționată, cu un ritm mediu anual de 2,6%. Dar această evoluție nu a avut un caracter uniform ; pot fi, astfel, distinse, pe de o parte, faze de creștere accelerată — perioadele 1842—1873 ; 1895—1912 ; 1949—1974 — caracterizate prin ample mutații de structură o pondere sporită revenind marii industrii în detrimentul industriei mici), o sporire accentuată a forței de muncă ocupate în sectorul marii industrii și evoluția favorabilă a productivității muncii. Pe de altă parte se evidențiază perioade caracterizate printr-o creștere mai lentă — între 1837—1895, perioada interbelică și anii de după 1974 — cărora le sînt specifice reduceri substanțiale ale forței de muncă ocupate în industrie în general.*

FIȘE

Un interes particular, opinează C. V., prezintă evoluția utilizării forței de muncă în industrie în funcție de dimensiunea întreprinderilor. Astfel, în perioada 1980—1910 expansiunea industrială nu afectează profesiunile artizanale (acestea din urmă își mențin efectivul de personal în valoare absolută). Pînă spre anul 1930 se detașează clar tendința de sporire a volumului forței de muncă ocupate în marile întreprinderi. În perioada 1930—1970 marea industrie continuă să dețină o poziție dominantă, dar categoria ce vădește un dinamism tot mai accentuat este cea a întreprinderilor mijlocii deținînd un personal între 50 și 200 lucrători.

Cooperarea economică dintre țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate (I)

O TRĂSĂTURĂ a vieții economice internaționale în ultimele decenii o constituie dezvoltarea relațiilor economice dintre țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate, trecerea la forme noi, perfecționate, de realizare a schimburilor reciproce, afirmarea rolului cooperării în producție, ştiințifică și tehnică, în comercializare și în relațiile financiar-bancare.

Expresie a caracterului accentuat și indivizibil al interdependențelor economice internaționale, dezvoltarea cooperării între țări cu sisteme social-economice și politice diferite — în condiții de egalitate în drepturi și avantaj reciproc — reprezintă în zilele noastre o condiție importantă a desfășurării procesului creșterii economice la scară națională, regională și globală, o cerință imperioasă a dezvoltării echilibrate a economiei mondiale, și, în același timp, un factor al politicii de independență națională, de destindere și pace.

Continuînd pe un plan superior o îndelungată tradiție, afirmată îndeosebi în cadrul intereuropean, relațiile comerciale între cele două grupe de țări au cunoscut o dezvoltare marcantă în perioada postbelică. După cum rezultă din studiile publicate în literatura noastră*), exporturile țărilor socialiste către cele capitaliste dezvoltate au crescut în perioada 1953—1970 de peste 6 ori, iar importurile de aproape 9 ori, ritmul creșterii comerțului dintre cele două grupe de țări devansînd atît ritmul exporturilor mondiale, cît și ritmul fiecărei grupe de țări în parte.

În deceniul opt dinamica schimburilor reciproce se accentuează considerabil, valoarea exporturilor crescînd în intervalul 1970—1978, potrivit cifrelor GATT, de 4,2 ori, iar a importurilor de 4,8 ori. Ritmul anual maxim s-a înregistrat în prima jumătate a anilor '70 :

*) Al. Puiu, Relațiile economice dintre țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate, 1973.

5,8% la export și 24,5% la import în R.P. Bulgaria, 10,6% și 14,3% în R.S. Cehoslovacă, 13,7% și 16,5% în R.D. Germană, 21,8% și 39,8% în R.P. Polonă, 20,4% și 19,5% în R.S. România, 9,2% și 15,7% în R.P. Ungară, 23,1% și 30,5% în U.R.S.S. (Doc. E/1979/62/Add.3). Cifrele din tabelul nr. 1 arată rolul

Tabelul nr. 1

Ponderea țărilor capitaliste în comerțul exterior al unor țări socialiste

— în % —

	R.P.B.	R.S.C.	R.D.G.	R.P.P.	R.S.R.	R.P.U.	U.R.S.S.
1950							
Comerț total	10,4	34,8	27,7	37,6	11,4	32,2	15,5
Export	17,5	5,8	22,7	31,3	26,5	24,8	20,3
1965							
Import	23,3	21,9	25,5	27,4	34,6	28,2	22,8
Export	10,8	18,2	19,7	30,6	33,3	20,3	24,8
1978							
Import	14,8	23,2	25,5	39,9	38,4	29,1	31,9

Sursă : Le commerce international en 1977/1978, G.A.T.T., 1978.

important al relațiilor comerciale cu țările capitaliste dezvoltate în totalul comerțului exterior al țărilor socialiste.

Aceiași factori care au determinat creșterea volumului comerțului reciproc — imperativele revoluției tehnico-științifice, afirmarea cursului nou spre destindere în viața internațională, dezvoltarea în ritm înalt a economiilor țărilor socialiste și interesul crescînd al firmelor occidentale pentru tranzacții cu partenerii din aceste țări — au determinat transformări calitative majore în fluxurile de schimb, apariția și dezvoltarea în variate forme a cooperării economice internaționale.

Începînd cu deceniul șapte, numărul și valoarea acțiunilor de cooperare cresc progresiv înregistrîndu-se o rată record la începutul anilor '70 (un ritm de creștere a contractelor de cooperare de peste 35% pe an). Conform estimărilor Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa (The European Economy in 1979, capitolul 3), cooperarea economică participa în anul trecut cu circa 20% la creșterea totală a volumului relațiilor economice dintre țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate, contribuția la sporirea exportului țărilor socialiste urmînd să ajungă în acest an la 30%.

În ceea ce privește țara noastră circa 1/3 din exporturi și 20% din importuri se realizează în prezent prin acțiuni de cooperare economică internațională : se poate aprecia că schimburile internaționale și cooperarea în producție reprezintă astăzi o necesitate în vederea desfășurării în bune condițiuni a întregii activități economice.

EXTINDEREA colaborării între țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate stă sub semnul noilor condiții în care se realizează procesul creșterii economice în aceste țări, al necesității schimbării modelului tradițional al complementarităților dintre economiile naționale respective. Într-adevăr, politica de dezvoltare economică complexă, pe baza industrializării, promovată de țările socialiste a dus la transformarea radicală a structurii economiilor naționale, la înscrierea acestor țări pe traiectoria unui progres economic susținut. Pentru multe țări socialiste acest proces impune, pe planul strategiei relațiilor economice externe, o orientare durabilă pentru conlucrarea în domenii industriale de vîrf.

Analizînd structura importurilor țărilor socialiste europene din țările capitaliste dezvoltate rezultă că ponderea majoritară revine grupei mașinilor, utilajelor și mijloacelor de transport (38,5% în 1977), produselor chimice (12,2%), altor produse manufacturate (17,4%). Repartizarea pe domenii a sarcinilor de cooperare se prezenta la sfîrșitul anului 1978 astfel : 21,6% în in-

Tabelul nr. 2

Ponderea ramurilor în totalul contractelor de cooperare cu țările capitaliste dezvoltate ale unor țări socialiste

— în % —

Țara	Chimie	Mașini și utilaje	Electrotehnică și electronică	Mijl. de transport	Metalurgie	Ind. ușoară	Alte ramuri
R.P.B.	—	45,5	18,2	9,1	—	27,3	—
R.S.C.	33,3	44,4	11,1	11,1	—	—	—
R.D.G.	14,3	57,2	—	14,3	—	14,3	—
R.P.P.	16,7	27,8	14,9	9,3	7,9	18,6	5,6
R.S.R.	39,3	10,7	10,7	21,4	10,7	7,1	—
R.P.U.	14,5	17,1	32,9	11,8	2,6	17,1	3,9
U.R.S.S.	24,5	19,6	17,0	11,3	7,7	15,1	3,8

Sursă : ECE/TRADE/132 p. 20.

dustria chimică, 22,3% în mașini și utilaje, 17,5% în electronică și electrotehnică, 9,6% în echipamente de transport, 8,3% în metalurgie. (vezi ECE /TRADE/132).

Tabelul nr. 2 indică distribuția pe domenii și țări a contractelor care au intrat în eșantionul studiat. Cea mai mare parte a acțiunilor de cooperare sînt realizate, în toate țările din tabel, în ramurile caracterizate printr-o valorificare superioară a factorilor primari de producție, intensive în tehnologie (electrotehnică și electronică, mașini și utilaje, chimie, echipament de transport).

În ceea ce privește țara noastră, din totalul acțiunilor încheiate în perioada 1971—1978, 36,9% sînt în domeniul construcțiilor de mașini și 20,7% în industria chimică.

IMPLICAREA crescîndă a cooperării industriale și tehnico-științifice în procesul reproducției socialiste lărgite își pune amprenta și asupra formelor în care se derulează colaborarea economică dintre țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate, manifestîndu-se tendința trecerii de la forme simple, cu puternic caracter de schimb comercial, la forme moderne de cooperare. Astfel, una din căile tradiționale ale transferului de tehnologie, cesionarea licențelor de producție, se realizează tot mai mult în contextul unor acțiuni complexe de cooperare care implică o conlucrare avansată a partenerilor, atît în activitatea de cercetare științifică (schimb de informații și documentație, asistență tehnică reciprocă), cît și în procesul aplicării și dezvoltării industriale a cunoștințelor tehnice. De exemplu, țara noastră are o bună experiență în fabricarea de produse pe baza documentației și prin cooperare tehnică cu parteneri occidentali: producerea de elicoptere ușoare cu firma SNIAS — Franța, fabricarea de compresoare cu firma Odorice — Italia, subansamble pentru mașini cu Festo Pneumatic — Austria ș.a. U.R.S.S. cooperează cu diferite țări capitaliste în circa 600 de domenii științifice importante, multe din acțiuni fiind continuate prin contracte de coproducție.

În ultimii ani o formă preferată a transferului de tehnologie în relațiile dintre cele două grupe țări a devenit construirea de obiective economice în țările socialiste prin cooperare cu parteneri occidentali (proiectare, construcții, dotare, finanțare, management etc.), creditul străin urmînd a fi rambursat prin produse obținute din obiectivul respectiv sau alte produse naționale. Astfel, de pildă, la mijlocul deceniului opt erau în vigoare 34 de acorduri încheiate de U.R.S.S. cu țări capitaliste dezvoltate (R.F.G., Japonia, Franța, Italia, Finlanda, S.U.A.) privind construirea a peste 50 de mari complexe industriale, cea mai mare parte în domeniul exploatării resurselor naturale, al construcțiilor de mașini și chimiei, rambursarea participării occidentale realizîndu-se prin livrarea de către partenerul sovietic de gaze naturale, cărbuni, cherestea ș.a. Un acord de cooperare perfectat de Polonia cu Finlanda prevede livrarea de huilă din Polonia în contrapartidă pentru participarea unor firme finlandeze cu instalații și alte prestări la acțiuni de cooperare în vederea dezvoltării industriei poloneze de celuloză și hîrtie. Recent R.D.G. a încheiat un contract cu parteneri francezi, pentru realizarea prin cooperare de axe cardanice cu livrarea de produse în Franța în perioada 1981—1989. În ultimul buletin al C.E.E./O.N.U. sînt amintite circa 220 de acțiuni de cooperare bazate pe proiecte de investiții în țările socialiste (U.R.S.S., R.P.U., R.D.G., R.S.România) cu participarea unor firme occidentale mai ales din : Italia, R.F.G., Franța, Austria, Japonia.

Se apreciază că în prezent 20—25% din volumul tranzacțiilor dintre țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate se realizează prin acțiuni bazate pe mecanisme de compensație. Atracția deosebită de care se bucură această formă de cooperare, numită în literatură și „formula românească", se explică prin caracterul complex al tranzacției care permite „încorporarea" unor forme mai simple de cooperare (cesionarea de licențe, asistența tehnică, producția la comandă), și eliminarea unora din neajunsurile pe care acestea le prezintă (dezechilibrul fluxurilor reciproce de inteligență, preponderența relațiilor de subordonare asupra celor de coordonare ș.a.). Este semnificativ în acest sens faptul că în prezent importul de licențe al multor țări socialiste (R.P.U., R.S. România ș.a.) se realizează în proporție majoritară (din punct de vedere valoric) în cadrul unor acțiuni de cooperare în domeniul instalațiilor complexe și construirii de obiective economice. În același timp, mecanismul de compensare a prestațiilor reciproce caracteristic formulei românești de cooperare atenuează una din restricțiile dezvoltării relațiilor economice dintre cele două grupe de țări și anume dezechilibrul comercial și presiunea pe care acesta o exercită asupra capacității de plată a țărilor socialiste în condițiile neconvertibilității externe a valutelor lor.

Tabelul nr. 3

Comerțul exterior dintre țările socialiste europene și țările capitaliste dezvoltate cu unele produse în anul 1977

— milioane dolari —

Produsul	Export	Import	Sold
— Produse energetice	8 609	254	+8 355
— Materii prime	3 630	1 364	+2 266
— Produse chimice	1 587	3 481	—1 894
— Metale și produse metalice	2 689	5 329	—2 640
— Mașini	2 395	10 988	—8 593

Sursa : Economic Bulletin for Europe, vol. 31, nr. 1

O ALTĂ TENDINȚĂ care se manifestă în ultimii ani în relațiile de cooperare dintre cele două grupe de țări este trecerea de la forme de cooperare bazate pe o poziție și un aport inegal al părților (producția la comandă, subproducția), la acțiuni de cooperare în condiții de paritate (coproducția în întreprinderi separate și comune, societăți mixte). Astfel, subcontractarea, una din formele inițiale de cooperare, deține o pondere modestă în eșantionul din 1978 analizat de C.E.E./O.N.U. (3,8%), cu ponderi ceva mai ridicate în R.P.U. și R.P.B. (9,1%). În schimb cooperarea bazată pe specializarea partenerilor în condiții de coproducție reprezintă 45,2%, adică cea mai mare parte din totalul contractelor, avînd ponderi mai ridicate în R.P.B., (63,7%) și U.R.S.S. (57,4%). Această reorientare traduce realitatea modificării sistemului de interdependențe între țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate din Europa, de la o complementaritate de tip manoperă-capital (caracteristică acțiunilor de producție la comandă), la o interconexiune în domenii intensive în tehnologie (în cazul contractelor de coproducție). Totuși, această schimbare este încă lentă, diviziunea muncii între cele două grupe de țări rămînînd tributară unor modele anacronice, care nu mai corespund structurii economice și nivelului de dezvoltare atins de majoritatea țărilor socialiste. Acest lucru este ilustrat și de datele din tabelul nr. 3, expresie a unor asimetrii marcate în fluxurile comerciale reciproce.

Deși în perioada avută în vedere s-au realizat îmbunătățiri în structura exporturilor țărilor socialiste (vezi tabelul nr. 4), interdependențele dintre cele două grupe de țări se realizează încă în mare parte prin relații de tip „vertical". Astfel în cadrul unor țări socialiste mari exportatoare de produse primare este clară complementaritatea de tip industrie extractivă-industrie prelucrătoare, care s-a accentuat în ultimii ani în condițiile conjuncturii excepționale a combustibililor și materiilor prime. În cazul altor țări, s-au afirmat mai puternic interdependențele în cadrul industriei, dar asimetria continuă să se manifeste pe alt plan : industrii de prelucrare avansată pe de o parte și industrii de bază pe de altă parte.

Tabelul nr. 4

Structura exporturilor unor țări socialiste europene *) în țările capitaliste dezvoltate

— în % —

Grupa de produse	1963	1978
Produse agricole și alimentare	25,9	8,4
Materii prime	19,7	12,8
Combustibili	19,7	34,9
Produse manufacturate de bază	9,4	17,0
Alte produse manufacturate	11,7	7,8
Mașini și mijloace de transport	7,12	10,1
Produse chimice	5,98	6,6

*) Datele nu se referă la Iugoslavia (1963 și 1978) și Albania (1978).
Sursa : Economic Bulletin for Europe, vol. 31, nr. 1 ; Al. Puiu, op. cit.

Ioan POPA

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Dinamica prețurilor internaționale în luna iunie 1980

PREȚURILE *internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România au prezentat pe ansamblu o ușoară scădere în iunie a.c. (—0,3%), spre deosebire de luna precedentă cînd au crescut cu 3,0%.*

Prețurile au scăzut, în primul rînd, la grupa de combustibili (—0,8%), determinat de diminuarea prețurilor la produse petroliere (—2,0%) ca rezultat al nivelului extrem de redus al cererii și al stocurilor excedentare existente atît la comercianți cît și la consumatori. Prețurile au crescut la cărbuni și cocs (+1,3%) sub influența deprecierii dolarului, iar la țiței au rămas practic staționare.

La materii prime *și* semifabricate *industriale, prețurile au prezentat pe ansamblu o mai mare stabilitate (—0,1%), cu toate că au înregistrat o evoluție diferențiată de la o categorie de produse la alta. Pe de o parte, prețurile au scăzut la fibre animale și vegetale (—4,2%), precum și la metale feroase și neferoase (—0,6%). Pe de altă parte, prețurile au crescut la piei brute de bovine (+8,6), cauciuc natural (+2,5), lemn și produse din lemn (+1,3%) și minereuri (+1,2%).*

La materii prime *și* semifabricate *(+3%), prețurile au fost o evoluție diferențiată.*

Astfel, prețurile au crescut la zahăr (+5,0%) și la animale, carne și produse animaliere (+1,0%), respectiv la produsele pentru care disponibilitățile mondiale sînt relativ limitate. Pe de altă parte, prețurile au scăzut la produsele la care ofertele de pe piața externă sînt excedentare, respectiv la cafea (—5%), cacao (—4%), semințe oleaginoase și grăsimi animale și vegetale (—1,0%) și cereale (—0,1%).

Indicele sintetic I.E.M. — în 1978—1979 și mai-iunie 1980

(1970-1972=100 -

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Mai	Iunie
INDICE GENERAL	1978	247,7	238,6	241,3
	1979	338,6[a]	332,9	347,8
	1980		385,9[a]	384,9[a]
1. Produse alimentare	1978	191,8	190,0	188,9
	1979	223,2	213,6	224,6
	1980		257,5[a]	258,0[a]
- cereale	1978	187,7	196,2	193,0
	1979	231,1	217,1	245,0
	1980		235,4	239,3
- sem.oleag., prod.deriv. grăs.anim. și veg.	1978	201,6	201,0	204,1
	1979	237,0	235,4	243,0
	1980		206,9	204,9[a]
- animale, carne și prod.anim.	1978	175,5	167,1	165,8
	1979	200,1	195,9	194,5
	1980		217,1[a]	219,3[a]
- zahăr, și produse tropicale	1978	228,8	223,7	220,4
	1979	250,0	221,9	239,8
	1980		485,6	488,5[a]
2. Combustibili	1978	442,0	422,7	422,1
	1979	759,7	756,7	812,9
- cărbuni și cocs	1978	356,2	338,2	341,8
	1979	463,2	380,0	384,8
	1980		475,0	481,2[a]
- țiței	1978	548,0	547,0	547,0
	1979	839,3	757,4	815,6
	1980		1420,4	1420,4
- produse petroliere	1978	479,6	452,7	448,3
	1979	1049,6	1047,8	1183,4
	1980		1130,7	1107,9
3. Materii prime industriale	1978	211,5	202,8	207,8
	1979	258,2[a]	254,9	257,6
	1980		278,5[a]	278,2[a]
- minereuri	1978	137,1	132,2	132,9
	1979	160,1[a]	152,4	163,1
	1980		187,4[a]	189,7[a]
- metale	1978	202,8	197,2	198,9
	1979	250,8	248,3	250,7
	1980		262,8[a]	261,2[a]
- cauciuc	1978	279,2	254,6	277,8
	1979	357,9	368,2	387,6
	1980		376,6	385,9
- lemn și produse din lemn	1978	289,9	233,6	247,1
	1979	304,4	288,1	295,9
	1980		363,9[a]	368,8[a]
- fibre anim. și veg.	1978	215,1	211,3	214,2
	1979	232,1	226,1	229,7
	1980		265,6[a]	254,5[a]
- piei	1978	247,7	216,6	228,0
	1979	389,7	492,7	432,9
	1980		173,9	188,9

a) Date provizorii pentru: feroaliaje, fero-siliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire, sîrmă neagră, țevi din oțel, laminate de cupru, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, huilă, cocs de furnal, țiței, cherestea de răşinoase, celuloză, hîrtie, iută, uiere, ulei de ricin, vite vii, porci vii, şuncă, picnic, ouă.

Sectorul de conjunctură internațională și marketing — I.E.M.

Programe de dezvoltare

Pakistan — reorientarea priorităților

ECONOMIA Pakistanului se dezvoltă în prezent în jaloanele planului cincinal pentru perioada 1979—1983 care pune accentul pe dezvoltarea agricolă și sporirea contribuției sectorului particular în principal în procesul dezvoltării industriale. Planul prevede un ritm de creștere anual de 7,2 la sută pentru P.I.B., de 10 la sută pentru industrie și 6 la sută pentru agricultură. Din cadrul cheltuielilor alocate dezvoltării (de 39,5 miliarde rupii) aproximativ 30 la sută sînt destinate creșterii capacităților de producție, iar restul modernizării fondurilor fixe, astfel încît să se majoreze în final contribuția industriei prelucrătoare la P.N.B., de la 15,9 la sută la 18,4 la sută în 1983, ritmul creșterii ramurii prelucrătoare pe perioada planului fiind stabilit la 12,5 la sută.

Dat fiind datoriile externe ridicate ale țării, guvernul a trecut de la un program de proiecte costisitoare la o redimensionare a cheltuielilor de dezvoltare. În agricultură s-a renunțat la construirea unor obiective multifuncționale (rețea de irigații, proiecte în electricitate) către un program care vizează primordial sporirea randamentului la hectar prin consum intensiv de îngrășăminte, intensificarea lucrărilor de mecanizare. În industrie, plecînd de la măsuri de protejare a industriei naționale (scutiri fiscale, reduceri de taxe vamale, liberalizare la import) guvernul a trecut la aplicarea unor proiecte pentru stimularea industriei miniere (exploatarea zăcămintelor de cupru, de caolin, minereurilor de fier etc.) și intensificarea prospecțiunilor petroliere — pentru acest domeniu de pildă alocîndu-se 10 la sută din investițiile industriale ale planului 1979—'83.

În programul de investiții industriale pe perioada planului cincinal (4,4 mrd. dolari) industria chimică beneficiază de ponderea majoritară urmată de industria textilă, alimentară, a cimentului și minereurilor nemetalifere precum și industria constructoare de mașini. Printre principalele proiecte figurează construcția unei oțelării la Karachi care va produce cocs, uzina siderurgică de la Tatila, o fabrică de autocamioane, o linie de montaj pentru tractoare, cîteva fabrici de zahăr și de ciment, un complex de îngrășăminte, cîteva termocentrale și prima instalație pentru fibre poliesterice.

Relațiile de colaborare dintre Pakistan și România au marcat o serie de rezultate pozitive, avînd la bază acorduri comerciale și de cooperare economică. Un loc important în cadrul schimburilor revine livrărilor românești de mașini și utilaje complexe destinate concretizării unor obiective construite în cooperare (rafinăria de la Karachi) precum și livrările românești de produse chimice, iar importurile constînd cu precădere din produse tradiționale ale acestei țări.

Lucian PRICOP

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMÎNA 14—19 IULIE 1980 dolarul S.U.A. a avut o ușoară tendință de depreciere față de ansamblul valutelor occidentale într-o piață care a fost caracterizată printr-un calm relativ, manifestat și în amplitudinea restrînsă a oscilațiilor cursurilor de schimb.

Această evoluție a fost influențată de datele referitoare la P.N.B. în S.U.A. pentru al doilea trimestru, care a înregistrat o scădere de 9,1%—1,2%, precum și de creșterea inflației cu 10% în termeni anuali. De asemenea, o influență este datorată procesului de generalizare al nivelului de 11,25% p.a. al dobînzii preferențiale „prime-rate" adoptat de alte bănci, fapt care a dus la continuarea procesului de scădere a dobînzilor pe piața internă din S.U.A.

Lira sterlină a avut o ușoară tendință de depreciere față de dolarul S.U.A. profitînd și de reducerea de aproape 1% a ratei inflației înregistrate în Marea Britanie care se situează acum în termeni anuali la circa 21%. La închidere, lira cota la circa 2,3765 dolari/1 liră. Francul elvețian a avut o evoluție mai sinuoasă, atingînd un nivel minim de circa 1,6120 situat cu circa 0,7% sub cursul de referință de 1,600 franci/1 dolar. La închidere, francul a redus puțin din terenul cedat și a cotat cu numai 0,3% sub cursul precedent, la circa 1,6050 franci/1 dolar S.U.A. Marca vest-germană a înregistrat o mișcare mai restrînsă ca amplitudine și după un minim de 1,7480 mărci/1 dolar a terminat la circa 1,7430 mărci/1 dolar, cu circa 0,2% sub nivelul săptămînii precedente. Francul belgian a avut un moment de depreciere de circa 0,5% peste cursul de referință la circa 27,80 franci/1 dolar după care a reculat ușor terminînd intervalul la circa 27,92 franci/1 dolar (+ 0,2%). Francul francez a înregistrat în final un ușor recul față de nivelul de referință, cotînd la închidere la circa 4,0480 franci/1 dolar S.U.A. Lira italiană a atins un maxim de circa 827,30 lire pentru un dolar și a reușit ca la închiderea de 830 lire/1 dolar să se situeze peste nivelul de referință. Yenul japonez a avut o tendință constant descendentă și a înregistrat un minim al intervalului de circa 219,35 yeni/1 dolar (depreciere de circa 0,7%).

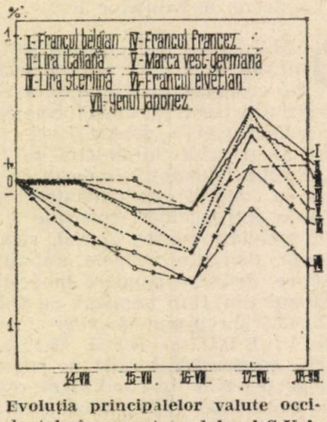

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în săptămîna 14—19 iulie 1980, luîndu-se ca bază cursul din 11 iulie 1980

Dobînzile la eurodepozitele la șase luni în dolari și mărci vest-germane au continuat să înregistreze o scădere lentă, situîndu-se la circa 9,4375% și, respectiv, 8,625%, în timp ce eurofrancii elvețieni la aceeași perioadă, s-au negociat la circa 5,375%.

Piața aurului a avut o tendință marcată de scădere a prețului metalului galben care a atins la ultimul fixing al intervalului la Londra nivelul minim de 610 dolari/uncie înregistrat în săptămîna prezentată.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

OMENIREA DISPUNE DE MIJLOACELE NECESARE PENTRU A LICHIDA SUBDEZVOLTAREA

PE MĂSURA înaintării în timp se intensifică şi se coordonează eforturile de clarificare a obiectivelor şi căilor de realizare a noii ordini economice internaţionale. Promotori, dar şi adversari ai noii ordini, toţi depun eforturi sporite mai ales acum, în apropierea sesiunii extraordinare a O.N.U. din toamnă, unii pentru identificarea carenţelor actualei ordini şi pentru prefigurarea conţinutului ordinii viitoare, alţii pentru a dovedi că actuala ordine nu şi-a trăit traiul şi pentru a minimiza şansele înlocuirii ei.

Una din manifestările internaţionale de prestigiu pe această temă a fost aceea care s-a ţinut de curînd la **Dubrovnik** (vezi rubrica Curier din nr. 29 din 18 iulie 1980), consacrată problemelor financiare ale noii ordini economice internaţionale.

O situaţie absurdă şi primejdioasă

DISCUŢIILE au scos în relief una din cele mai tulburătoare contradicţii ale lumii contemporane. S-a arătat că pentru prima oară în istoria umanităţii, menţinînd pacea, noi dispunem, colectiv vorbind, de mijloacele necesare pentru asigurarea supravieţuirii şi chiar a prosperităţii majorităţii populaţiei globului aflate acum în suferinţă, pentru promovarea adevăratei dezvoltări, pentru a da fiecărei fiinţe umane posibilitatea de a-şi pune în valoare energia creatoare. Cu toate acestea, lipsurile cresc, mecanismele se dereglează omenirea trăieşte în criză.

„Criza globală din sistemul global al relaţiilor economice", aşa cum a fost caracterizată actuala criză structurală a economiei mondiale, se manifestă atît la nivelul ţărilor luate individual, cît şi la acela al relaţiilor economice internaţionale. Această criză a avut drept consecinţă pe plan financiar apariţia unei situaţii absurde şi, cu timpul, primejdioase : există resurse financiare enorme care circulă permanent în lume şi care nu sînt utilizate nici în ţările dezvoltate şi nici în cele în curs de dezvoltare. În aceste condiţii, fondurile destinate finanţării dezvoltării sînt tot mai puţin adecvate ca volum, iar calitatea finanţării se înrăutăţeşte. S-a considerat că această situaţie se datoreşte faptului că o parte crescîndă din resursele financiare se eschivează de la investiţiile pentru dezvoltare şi iau drumul spre operaţiile speculative, fenomen oarecum de înţeles în condiţiile inflaţiei generalizate din lumea capitalistă.

Ca urmare, decalajele dintre ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare au continuat să crească, deşi convingerea unanimă este că internaţionalizarea schimburilor aprofundează interdependenţa dintre toate economiile din lume şi că interesul major al ţărilor dezvoltate nu mai este acum acela de a menţine subdezvoltarea, ci mai curînd acela de a avea drept parteneri ţări ieşite din stadiul rămînerii în urmă din punct de vedere economic. „Istoria dezvoltării economice mondiale arată că de industrializarea regiunilor rămase în urmă beneficiază ţările dezvoltate şi depinde expansiunea comerţului mondial. Prosperitatea economică a lumii nu poate fi construită pe sărăcia a peste trei pătrimi din populaţie" (Li Baohua, preşedintele Băncii Chinei).

Această situaţie este fără ieşire — au subliniat numeroşi participanţi la reuniunea de la Dubrovnik — atîta vreme cît se mai aplică vechile şi perimatele metode ale economiei de piaţă. „Piaţa nu este nici un panaceu şi nici un mecanism care să se autosatisfacă. Pe timpuri se afirma că logica pieţei este invulnerabilă şi se presupunea că piaţa monetară, a capitalurilor, a factorilor de producţie şi a mărfurilor se articulează spontan pentru a da cele mai bune rezultate posibile. Oligopolurile şi grupările economice şi financiare au zdruncinat această certitudine calmă" (Fr. Perroux, directorul Institutului de studii matematice şi economice aplicate din Paris).

Numeroase forţe politice, îndeosebi ţările în curs de dezvoltare, impun astăzi revizuirea ortodoxiilor. Este necesar să se creeze un nou sistem economic internaţional cît mai curînd posibil, adică înainte ca degradarea sistemului actual, datorită incapacităţii mecanismelor existente de a face faţă problemelor lumii contemporane, să ducă la o accentuare şi mai mare a crizei, la o „antidezvoltare" în locul dezvoltării.

Necesitatea imperioasă a unui program de acţiune

PORNIND de la aceste considerente, majoritatea participanţilor la Conferinţă au ajuns la concluzia necesităţii de a se elabora un program de acţiune, orientat spre realizarea principiilor şi obiectivelor noii ordini economice internaţionale şi care să prevadă în principal :

1) **Restructurarea economiei mondiale,** în vederea creării condiţiilor pentru realizarea unei activităţi coordonate a tuturor membrilor comunităţii internaţionale în spirit de egalitate şi interes mutual, a accelerării dezvoltării economice a ţărilor rămase în urmă şi a eliminării inegalităţii generatoare de dependenţă în toate formele de cooperare economică : producţie, comerţ, finanţare, transfer de tehnologie, informaţie.

2) **Aplicarea pe o bază globală şi universală a principiilor interdependenţei şi solidarităţii internaţionale** ; aceasta presupune utilizarea crescîndă a potenţialului ţărilor dezvoltate, în prezent subutilizat, şi totodată, întărirea politicii de întrajutorare a ţărilor în curs de dezvoltare.

3) **Crearea unui nou sistem monetar internaţional şi a unei noi politici monetare,** care să faciliteze creşterea volumului de resurse pentru finanţarea dezvoltării şi liberalizarea condiţiilor în care se acordă aceste resurse. „În prezent există cel mai fantastic ritm de inflaţie mondială combinată cu o profundă recesiune economică", deşi nu au existat niciodată atîţia experţi monetari şi bancari şi atîtea reuniuni internaţionale de specialitate, afirma (autocritic ?) cunoscutul economist american, redevenit belgian, Robert Triffin.

Noul sistem monetar internaţional va trebui să îndeplinească nu numai o funcţie de sprijinire a dezvoltării economice, ci şi una de stabilizare a condiţiilor economice şi monetare (se ştie că cel mai grav atinse de riscul valutar sînt ţările în curs de dezvoltare), de creare a unei noi diviziuni internaţionale a muncii, de realizare a egalităţii între state, astfel încît să înceteze situarea ţărilor în curs de dezvoltare la periferia sistemului, aşa cum a fost cazul cu sistemul monetar internaţional de la Bretton Woods. „Acest sistem a conceput lumea în două sfere principale : de o parte S.U.A. şi de altă parte Europa şi Japonia... Lumea a treia s-a aflat în afara acestui cadru conceptual ; ea nu exista decît ca o anexă a unuia sau altuia dintre blocuri". (D. N. Ndegwa, guvernatorul Băncii centrale a Kenyei).

Totodată, noul sistem va trebui să restrîngă monopolul dolarului şi al altor cîteva monede naţionale ca mijloace de plată internaţionale, prin întărirea rolului drepturilor speciale de tragere (D.S.T.), eventual şi al unităţii de cont europene (E.C.U.).

4) **Restructurarea rezervelor de mijloace de plată internaţionale,** a căror creştere nu va mai trebui să se bazeze pe creşterea necorelată şi necontrolată a circulaţiei internaţionale a unor monede naţionale şi într-o măsură copleşitoare a dolarului S.U.A., ci pe D.S.T. în condiţiile unei formule noi, mai drepte, de repartizare a emisiunilor de D.S.T.

5) **Legarea D.S.T. de finanţarea dezvoltării,** în condiţiile care ar urma să fie stabilite. Această legare ar spori posibilităţile de finanţare şi ar putea în cele din urmă să fie atrăgătoare nu numai pentru ţările în curs de dezvoltare, ci şi pentru cele dezvoltate, stimulîndu-le activitatea economică.

6) **Finanţarea internaţională a dezvoltării economice** trebuie să aibă ca obiective reducerea treptată a decalajelor economice dintre ţări şi dezvoltarea mai echilibrată a economiei mondiale. Principalele direcţii de acţiune vor trebui să fie, după opinia unor participanţi, următoarele (în ordinea priorităţilor) : rezolvarea problemei alimentare, aprovizionarea cu energie, transporturile şi industria.

Întrucît preţul petrolului în continuă creştere constituie în numeroase cazuri principala cauză a deficitelor balanţei de plăţi, s-a considerat necesar să se creeze un mecanism special de cooperare între ţările în curs de dezvoltare importatoare de petrol şi ţările O.P.E.C.

7) Din punct de vedere **instituţional,** o parte din participanţii la discuţii au considerat necesar ca actualul cadru să fie mult lărgit prin înfiinţarea unui Fond mondial al dezvoltării, a unui Fond special O.P.E.C. ca agenţie internaţională de cooperare financiară şi de asistenţă, a unui Fond de finanţare a impor- →

Opţiuni şi reorientări în dezvoltare

FRANŢA — PRIORITĂŢI PÎNĂ ÎN 1985

COMISARIATUL general al Planului din Franţa, care pregăteşte în prezent proiectul Planului pentru perioada 1981—1985 (ce urmează a fi supus spre aprobare Adunării Naţionale în toamna acestui an) a realizat în acest sens 27 scenarii privind evoluţia economiei pînă în anul 1985, atenţia principală fiind îndreptată de această dată către coordonarea şi coroborarea măsurilor vizînd reducerea somajului.

Variantele proiectului de plan au în vedere cîteva principii de bază, printre care :

● Acordarea unui rol esenţial investiţiilor în sectorul industrial, în comparaţie cu serviciile şi necesitatea creşterii sprijinului financiar din partea statului pentru industrie. Această orientare, total opusă celei iniţiale care prevedea dezvoltarea prioritară a serviciilor, este considerată necesară în prezent pentru menţinerea unui nivel de trai ridicat, pentru creşterea exporturilor în vederea asigurării independenţei economice ameninţată în prezent de majorarea facturii petroliere

Proiectul de plan se pronunţă pentru stimularea inovaţiilor, reforma sistemului de pregătire a cadrelor, legătura între cercetare şi producţie, creşterea calităţii investiţiilor. Investiţiile vor trebui să se îndrepte cu prioritate către sectoarele de vîrf aflate în plin progres tehnic, de natură să stimuleze crearea de noi locuri de muncă şi întărirea poziţiei Franţei în comerţul internaţional faţă de celelalte ţări, industrializate, precum şi faţă de ţările în curs de dezvoltare mai avansate.

Pentru asigurarea acestor investiţii, studiile optează în favoarea creşterii capacităţii de autofinanţare a întreprinderilor industriale — care este, în prezent, depăşită de situaţia din alte ţări industrializate — precum şi pentru stimularea orientării de fonduri către sectorul industrial în raport cu alte sectoare ale vieţii economice.

Tot în contextul preocupărilor de dezvoltare industrială, în cadrul propunerilor se sugerează că locuri de muncă ar putea fi create şi pe calea unui interes mai mare acordat industriilor de reciclare a materiilor prime secundare.

● Utilizarea mai eficientă a pîrghiei impozitelor prin creşterea impozitelor indirecte, în special referitoare la consumul energetic.

● Stimularea diferenţiată a serviciilor, proiectul de plan propunînd, de exemplu, menţinerea la un nivel ridicat a cheltuielilor pentru sănătate — cu impact direct asupra utilizării eficiente a forţei de muncă — şi în schimb reducerea altor cheltuieli cu caracter social, fără implicaţii asupra producţiei.

● Reducerea duratei timpului de muncă, problemă asupra căreia nu au fost luate încă decizii şi care va trebui să fie coroborată cu creşterea puterii de cumpărare a populaţiei şi cu menţinerea la un rivel acceptabil, fără majorări, a cheltuielilor publice destinate dezvoltării economice.

Autorii acestui studiu nu pot, încă, să precizeze în ce măsură toate previziunile sînt realizabile sau dacă ele vor avea pe deplin efectul scontat asupra reducerii şomajului. O primă concluzie, însă, permite să se sublinieze rolul important ce trebuie să revină statului în stimularea planificării la nivelul economiei naţionale.

Em. S.

→

tului de echipamente, de dezvoltare a agriculturii, de finanţare a dezvoltării ştiinţei şi tehnologiei.

Resursele potenţiale pentru activarea finanţării dezvoltării prin aceste fonduri ar putea fi asigurate de ţările industrializate, care în prezent cheltuiesc circa 500 miliarde dolari anual pentru cursa înarmărilor şi în acelaşi timp pierd aproximativ aceeaşi sumă ca diferenţă între produsul social potenţial şi cel realizat în urma stagflaţiei, precum şi de ţările O.P.E.C. prin reciclarea excedentelor lor de petrodolari.

S-a apreciat, de asemenea, că organismele financiare internaţionale, cum ar fi F.M.I. şi B.I.R.D., ar trebui să activeze mai mult în sensul acoperirii nevoilor dezvoltării economice.

Alţi participanţi s-au pronunţat pentru o regionalizare a finanţării dezvoltării, considerînd că organismele cu vocaţie mondială n-ar putea cuprinde în bune condiţii întreaga problematică, atît de variată, a economiei ţărilor în curs de dezvoltare.

În sfîrşit, unii participanţi s-au opus ideii de creare a unor noi organisme de finanţare a dezvoltării care, după părerea lor, n-ar face decît să sporească birocratismul.

8) S-a emis ideea creării unei forme de **sistem fiscal internaţional** în sprijinul dezvoltării, cum ar fi acela menit să asigure procurarea celor 0,7 la sută din produsul naţional brut pe care ţările dezvoltate s-au angajat să le verse în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare sub formă de ajutor oficial şi care n-au fost vărsate pînă acum decît parţial (vezi pag. 31).

9) Potrivit opiniei generale, **capitalul particular** va continua să aibă, prin intermediul pieţelor financiare occidentale, un rol de bază în finanţarea dezvoltării, deşi este posibil ca băncile comerciale să participe mai puţin la această finanţare decît în anii '70, ca urmare a îndatorării ridicate a ţărilor în curs de dezvoltare.

Finanţarea dezvoltării va trebui să aibă în continuare, după unele păreri, un caracter mixt, public şi particular, în ce priveşte atît obiectivele, cît şi resursele. Întrucît aportul capitalului particular este încă necesar pentru completarea celorlalte resurse ale activităţii de finanţare a dezvoltării, s-a apreciat că trebuie găsite căi şi mijloace suplimentare pentru acoperirea riscurilor acestei finanţări şi pentru îmbunătăţirea condiţiilor de acordare a împrumuturilor prin pieţele de capital.

Obiectivul final, după alte păreri, va trebui totuşi să fie reducerea treptată a ponderii finanţării în condiţii comerciale şi creşterea concomitentă a finanţării necomerciale (subvenţionate) a ţărilor în curs de dezvoltare, articularea ei mai bună pe ţări în funcţie de programele de dezvoltare. S-a considerat că rolul finanţării în condiţii comerciale ar putea rămîne important în cazul ţărilor mai dezvoltate, precum şi al unor forme de operaţii de import-export.

10) Numeroşi participanţi s-au pronunţat pentru **o refinanţare mai eficientă şi mai ieftină** a datoriilor contractate de ţările în curs de dezvoltare. S-a arătat în această privinţă că în prezent transferul de capital din ţările în curs de dezvoltare spre ţările dezvoltate, sub forma serviciului datoriei externe, este mai mare decît intrările de capital în ţările în curs de dezvoltare.

11) Au existat, de asemenea, numeroase opinii şi sugestii în favoarea **intensificării relaţiilor economice** bi şi multilaterale dintre ţările în curs de dezvoltare, inclusiv pe plan financiar şi bancar. Ţările, mari sau mici — spunea Li Baohua — trebuie să coopereze între ele. Aceasta este adevărat în ce priveşte relaţiile dintre ţările în curs de dezvoltare, aceasta este adevărat, de asemenea, în ce priveşte relaţiile dintre ţările în curs de dezvoltare şi ţările dezvoltate.

Numeroase propuneri prezentate la Dubrovnik reflectă tezele susţinute de România în cadrul diferitelor manifestări anterioare consacrate dezvoltării. Dealtfel, o serie de conlocutori au recunoscut în ideile şi acţiunile promovate de România, cu deosebire de preşedintele Nicolae Ceauşescu, o contribuţie de seamă la pregătirea noii strategii internaţionale a dezvoltării în cadrul noii ordini economice mondiale.

Participanţii din România la Conferinţă au subliniat în referatele lor că România militează pentru o Cartă a Naţiunilor Unite cu privire la principiile noi ale raporturilor internaţionale, care să stea la baza cooperării economice dintre naţiuni, în condiţii de deplină egalitate şi echitate. S-a arătat că, în vederea lichidării subdezvoltării, România situează pe prim plan efortul propriu şi că a reprezentat ea însăşi un exemplu în această privinţă. Ţara noastră promovează, totodată, colaborarea, inclusiv în domeniul financiar, între toate ţările în curs de dezvoltare. Dealtfel, unul din referatele susţinute la Dubrovnik a avut ca temă cooperarea bilaterală a României cu ţările în curs de dezvoltare.

S-a mai arătat că România a propus elaborarea unui program multilateral şi de lungă durată de spirijinire a eforturilor depuse de ţările rămase în urmă, program la care ţările avansate să-şi aducă contribuţia.

Din dezbateri s-a putut desprinde cu claritate concluzia că cu cît se vor cristaliza mai repede şi mai bine ideile şi mecanismele noii ordini şi în domeniul financiar-monetar internaţional, cu atît omenirea va putea progresa mai repede.

dr. Costin C. KIRIŢESCU

Evoluția asistenței oficiale pentru dezvoltare

DEȘI A SPORIT anul trecut cu 2% în termeni reali, volumul asistenței oficiale pentru dezvoltare acordate țărilor în curs de dezvoltare de .7 state industrializate din Occident rămîne încă într-o măsură considerabilă sub nivelul de 0,7% din produsul lor național brut, asumat în cadrul O.C.D.E. Așa cum rezultă din graficul de mai jos, cota asistenței oficiale pentru dezvoltare a fost anul trecut pe ansamblul celor 17 țări de 0,34% din P.N.B., ajungînd însă la 0,94% în cazul Suediei și 0,93% în cel al Olandei și Norvegiei. S.U.A., care din punct de vedere al volumului absolut al asistenței reprezintă cel mai mare contribuabil din cadrul O.C.D.E., au înregistrat anul trecut cel mai scăzut nivel relativ din istoria lor (0,19%).

De aceea studiul „Perspective economice mondiale" elaborat recent de F.M.I. cheamă la intensificarea eforturilor pentru sporirea volumului asistenței oficiale, în special către țările cel mai puțin dezvoltate, lipsite de acces la piețele particulare de capital.

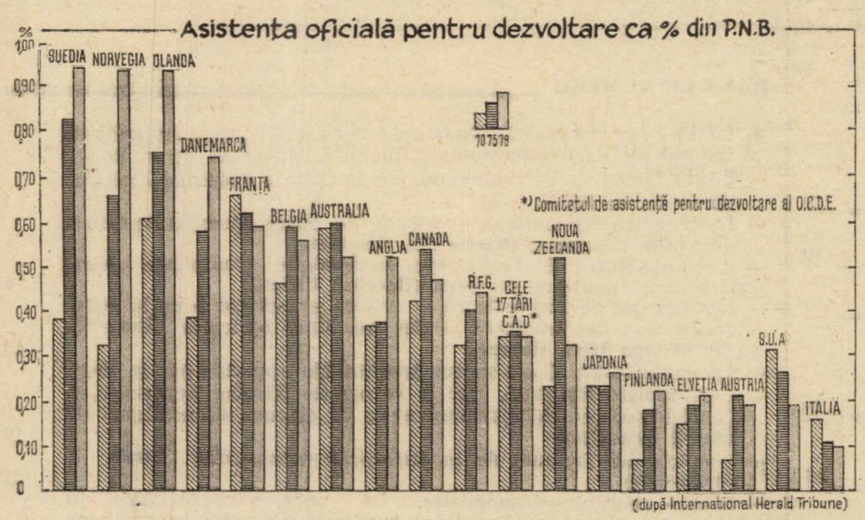

Program de studii de viitorologie

DUPĂ cum informează revista **La Recherche**, studiul de viitorologie pe termen lung, lansat de Comunitatea Economică Europeană în anul 1974, a căpătat forma unui program denumit F.A.S.T. („Forecasting and Assessment in the Field of Science and Technology"). Urmînd a fi pus în practică în acest an, programul este dotat cu un fond de circa 10 milioane de franci francezi.

Obiectivul programului F.A.S.T. este de a „pune în lumină" perspective, probleme și conflicte potențiale susceptibile să afecteze dezvoltarea pe termen lung a C.E.E., precum și de a elabora propuneri de orientări alternative în domeniul cercetării și dezvoltării tehnologice. Mai precis, F.A.S.T. urmează să treacă în revistă într-o primă etapă (pînă în iulie 1982) acțiunile de cercetare-dezvoltare tehnologică, ce ar pueta influența direct sau indirect utilizarea forței de muncă, în perspectiva creșterii rolului informaticii și al progresului științelor biologice în dezvoltarea economico-socială, acesta din urmă fiind considerat drept sursa unor mutații majore în următorii 30 de ani. Programul de cercetare (cu excepția anumitor studii) va fi realizat de echipe aparținînd țărilor care fac parte din C.E.E.

R.P.D. Coreeană: dezvoltarea industriei locale

ÎN BAZA politicii de dezvoltare a industriei locale — inaugurată în anul 1958 atît pentru ameliorarea aprovizionării populației cu bunuri de larg consum și utilizarea mai deplină a resurselor locale de materii prime și forță de muncă, cît și pentru degrevarea industriei republicane (mai ales în domeniul industriei ușoare) — această ramură ocupă un loc important în economia R.P.D. Coreene.

În decursul perioadei scurse de atunci, deși mai multe sute dintre unitățile sale — de dimensiuni mari și de importanță națională — au trecut în subordonarea republicană, industria locală și-a sporit de cîteva ori producția. Se prevede ca în cursul celui de-al doilea plan cincinal, ponderea sa în producția națională a diferitelor produse de larg consum să ajungă la peste 60%.

În vederea asigurării progresului continuu al industriei locale, în aproape toate provinciile R.P.D. Coreene au fost create centre de producție a articolelor chimice de bază (sodă caustică, acid clorhidric ș.a.) și a pieselor de schimb ,iar în fiecare an (la 7 iunie, cînd se serbează ziua industriei locale) în orașele-capitală de provincie se organizează expoziții ale producției acestei ramuri și se procedează la un larg schimb de experiență.

Japonia — reducerea dependenței de petrol

ÎN CADRUL programului de dezvoltare a surselor alternative de energie guvernul japonez are în vedere ca obiective, pentru următorii zece ani, reducerea la 50% a necesarului de petrol utilizat în scopuri energetice (față de 75% cît reprezenta în balanța energetică în 1977), precum și aprofundarea cercetărilor privind energia geotermică, nucleară, eoliană, energia mareelor și utilizarea cărbunelui.

Într-o primă etapă eforturile vor fi îndreptate cu precădere către folosirea energiei nucleare, a cărbunelui și a gazului natural lichefiat. Pînă în 1985 vor intra în funcțiune 14 centrale nucleare, ceea ce ridică la 35 numărul total al acestora, dublîndu-se astfel puterea instalată, la 30 000 MW.

În ce privește utilizarea cărbunelui, guvernul nipon acordă atenție deosebită lichefierii și gazeificării acestuia, iar pînă în momentul obținerii de rezultate cu aplicabilitate practică strategia niponă are în vedere, dat fiind condițiile dificile de exploatare în țară, creșterea importurilor de cărbune. În 1990 în balanța energetică a țării energia nucleară va reprezenta 10,9%, cărbunele 17,6% iar gazul natural 9%, față de 19,7% cît reprezentau toate aceste surse la un loc în 1977.

Referitor la sursele neconvenționale, pînă în 1995 se prevede darea în exploatare a 20 de centrale geotermice, cu o putere de 7 000 MW.

Poziție împotriva protecționismului

CONSILIUL ministerial al Asociației europene a liberului schimb (E.F.T.A.), cuprinzînd : Suedia, Norvegia, Finlanda, Islanda, Elveția, Austria și Portugalia, care s-a întrunit în prima jumătate a lunii iunie în Suedia pentru a aniversa două decenii de la înființarea acestei organizații și-a exprimat îngrijorarea în legătură cu nivelul înalt al inflației, cu nesiguranța crescîndă privind livrările de energie pe piața mondială și prețul acesteia, precum și în legătură cu problema echilibrării balanțelor de plăți.

În comunicatul dat la încheierea reuniunii se precizează că creșterea economică foarte lentă, corelată cu un nivel ridicat al șomajului în țările O.C.D.E., luate în ansamblu, duce la un risc crescut de protecționism. Pentru a se evita un asemenea risc, miniștrii participanți au făcut apel la întărirea cooperării internaționale în cadrul unui sistem de comerț mondial cu caracter deschis și au declarat că țările E.F.T.A. sînt pregătite să participe la o nouă serie de negocieri economice globale în cadrul Organizației Națiunilor Unite, cu condiția ca astfel de negocieri să fie duse pe baza unor strategii realiste.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 30 din 25 iulie 1980

— Mesajul adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. 1

15 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R.

— Anvergura economică și socială a dezvoltării echilibrate în profil teritorial **(Barbu Gh. Petrescu)** 4

— Sporirea eficienței economice, coordonată esențială a politicii partidului **(Decebal Urdea)** 6

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cerințe ale realizării sarcinilor de plan. Repararea în condiții optime a fondurilor fixe **(Aureliu Ionescu, Gheorghe Păun)** 8

— Bilanțurile energetice și economisirea energiei **(V. Boescu, L. Țintea)** 10

— Maximă concentrare pentru finalizarea recoltării grîului **(M. Savu)** 12

— Cerințele agriculturii — criteriu prioritar în tipizarea tractoarelor și mașinilor agricole **(Hera C. Bucur, Ion Hera Bucur)** 13

— Prognoza în fundamentarea planului la nivel de întreprindere **(Constantin Tudose)** 15

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Adunările generale ale oamenilor muncii. Concentrarea eforturilor asupra realizării tuturor indicatorilor de plan **(Dan Condrea)** 17

TEORII-IDEI

— Contribuția de inestimabilă valoare adusă de Partidul Comunist Român, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, la îmbogățirea patrimoniului științei economice (I) **(Aurel Negucioiu)** 19

— Acțiunea factorilor creșterii economice (II) **(prof. I. Rachmuth)** 21

— Legile economice în socialism **(Nița Dobrotă)** 23

— Școli • curente • economiști. Perspectiva socialistă a țării în concepția unor gînditori transilvăneni **(conf. dr. Toader Ionescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Cooperarea economică dintre țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate (I) **(Ioan Popa)** 26

— Omenirea dispune de mijloacele necesare pentru a lichida subdezvoltarea **(dr. Costin C. Kiriței escu)** 29

— Opțiuni și reorientări în dezvoltare. Franța — priorități pînă în 1985 **(Em. S)** 30

— Mondorama 31

În **SUPLIMENTUL** numărului : curier economico-legislativ.

IN THIS ISSUE

— The Message addressed to comrade Nicolae Ceaușescu, secretary general of the Romanian Communist Party, president of the Socialist Republic of Romania, by the Executive Political Committee of the C. C. of the R.C.P. 1

— The economic and social amplitude of the balanced territorial development **(Barbu Gh. Petrescu)** 4

— Economic efficiency upgrowing — essential coordinate of the policy of the party **(Decebal Urdea)** 6

— The agriculture needs — essential for making standard tractors and agricultural machinery **(Hera C. Bucur, Ion Hera Bucur)** 13

— The invaluable contribution brought by the Romanian Communist Party, by comrade Nicolae Ceaușescu, to enriching the inheritance of the economic science (I) **(Aurel Negucioiu)** 19

— The action of the economic growth factors **(Prof. I. Rachmuth)** 21

— Schools—trends—economists. The socialist outlook of the country in the view of some Transylvanian thinkers **(Reader Dr. Toader Ionescu)** 24

— Mankind has the necessary resources to do away with underdevelopment **(Dr. Costin C. Kiriței escu)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Le Message adressé au camarade Nicolae Ceaușescu secrétaire général du Parti Communiste Roumain, président de la République Socialiste de Roumanie, par le Comité Politique Exécutif du C. C. du P.C.R. 1

— L'envergure économique et sociale du développement équilibré en profile territorial **(Barbu Gh. Petrescu)** 4

— L'accroissement de l'efficience économique, coordonnée essentielle de la politique du parti **(Decebal Urdea)** 6

— Les besoins de l'agriculture — critère prioritaire pour la standardisation des tracteurs et des machines agricoles **(Hera C. Bucur, Ion Hera Bucur)** 13

— La contribution d'une valeur inestimable apportée par le Parti Communiste Roumain, par le camarade Nicolae Ceaușescu, à l'enrichissement du patrimoine de la science économique (I) **(Aurel Negucioiu)** 19

— L'action des facteurs de la croissance économique **(prof. I. Rachmuth)** 21

— Ecoles—courants—économistes. La perspective socialiste du pays dans la conception de quelques penseurs transylvains **(maître de conférences dr. Toader Ionescu)** 24

— L'humanité dispose des moyens nécessaires pour liquider le sous-développement **(dr. Costin C. Kiriței escu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Послание, адресованное генеральному секретарю Румынской Коммунистичекой Партии, президенту Социалистической Республики Румыния, товарищу Николае Чаушеску, Исполнительным Политическим Комитетом Ц.К. Р. К. П..... 1

— Экономические и социальные масштабы уравновешенного развития в территориальном разрезе **(Барбу Г. Петреску)**..... 4

— Повышение экономической эффективности, существенная координата политики партии **(Дечебал Урдя)** 6

— Потребности сельского хозяйства — приоритетный критерий в области типизации тракторов и сельскохозяйственных машин **(Хера К. Букур, Ион Хера Букур)**..... 13

— Неоценимый вклад Румынской Коммунистической Партии, товарища Николае Чаушеску в обогащение достояния экономической науки (I) **(Аурел Негучою)**..... 19

— Действие факторов экономического роста **(проф. И. Рахмут)**.... 21

— Школы • течения • экономисты. Социалистическая перспектива страны в концепции некоторых трансильванских мыслителей **(ст. преп. выс. шк. др. Тоадер Ионеску)** 24

— Человечество располагает нужными средствами для ликвидации недоразвития **(др. Костин К. Кириеску)** 29

NOUA ADRESĂ A REDACȚIEI

OUR NEW ADDRESS • NOTRE NOUVELLE ADRESSE • НАШ НОВЫЙ АДРЕСС

Bd. Magheru nr. 28-30, etaj 1
70159 București, sectorul 1,

Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R,, — filiala sect, 1 București

adas

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Asigurarea de accidente poate fi contractată de orice persoană în vîrstă de la 16 ani împliniți, indiferent de profesie și de locul de muncă. Dintre evenimentele neprevăzute pentru urmările cărora se plătesc sumele asigurate corespunzătoare, amintim: lovirea, căderea, alunecarea, prăbușirea de teren, explozia, trăsnetul, acțiunea curentului electric, înecul, degerarea, intoxicația subită, arsura, accidentele produse de funcționarea sau folosirea mașinilor, instrumentelor, sculelor sau armelor, cele întîmplate ca urmare a circulației mijloacelor de transport sau din cauza accidentelor întîmplate acestora etc.

Această asigurare se practică în următoarele variante :

● Asigurarea de accidente pentru sume fixe, **totale, de 19 000 de lei, se contractează pe durata de 3 luni, sau pe durate constituind multiplul acesteia, pînă la 2 ani.**

Pe aceeași perioadă se pot încheia una, două sau trei asigurări pentru sume fixe.

● Asigurarea de accidente pentru sume convenite **se contractează pe durate de la 1 an la 5 ani. La această asigurare primele se pot achita și în rate.**

Primele de plată, la ambele variante, se stabilesc în funcție de mărimea sumei pentru care solicitantul dorește să se asigure, precum și de durata contractului (de exemplu : la asigurarea pentru sume fixe, prima de plată este de 15 lei pe 3 luni, iar la asigurarea pentru sume convenite prima de plată este de 3,20 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din sumele asigurate prevăzute în poliță).

● Asigurarea familială de accidente **cuprinde, pe lîngă asiguratul principal, pe soția acestuia și pe toți copiii în vîrstă de 5 pînă la 16 ani, la sume totale de 15 000 de lei pentru fiecare persoană.**

Prima de plată, pentru o durată a asigurării de 3 luni, este de 25 de lei, pentru toate persoanele cuprinse în asigurare.

● Asigurarea de accidente „Turist" **se recomandă a se contracta cu ocazia efectuării unor deplasări. Această asigurare cuprinde atît cazurile de accidente ale asiguratului, cît și cele de deteriorare sau distrugere a bunurilor casnice și gospodărești ale acestuia lăsate la domiciliu sau luate în deplasare.**

Sumele asigurate sînt între 15 000 de lei și 40 000 de lei pentru cazurile de vătămări corporale (în funcție de natura accidentului) și de 20 000 de lei pentru pagubele la bunurile casnice și gospodărești.

La această asigurare, prima de plată este de 15 lei pentru o lună.

Asigurările de accidente pentru sume fixe, pentru sume convenite și cele familiale cuprind și pagubele la bunurile casnice și gospodărești, pentru o sumă asigurată de 5 000 de lei de fiecare poliță.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

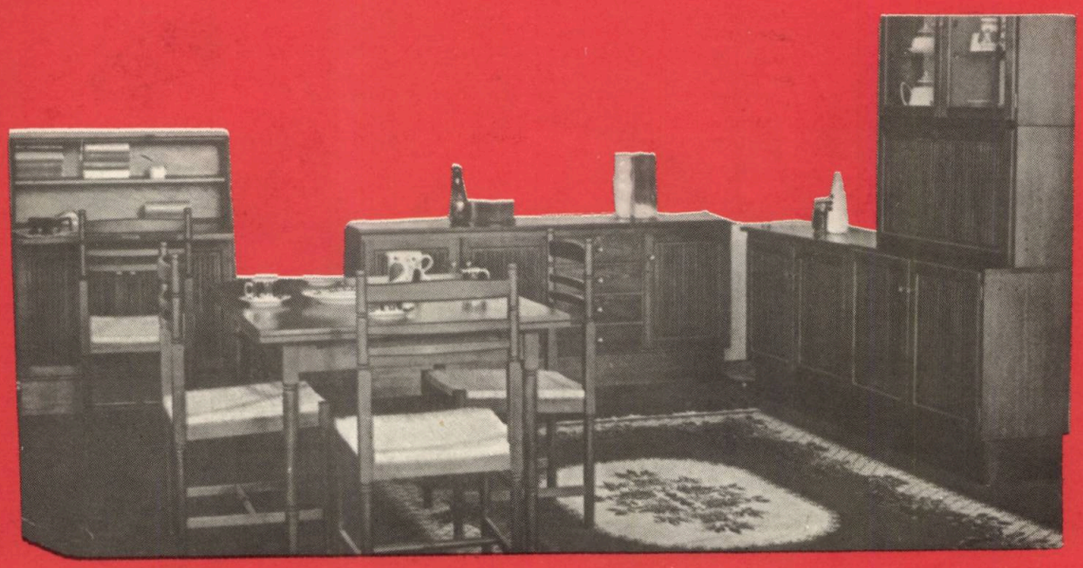

PENTRU DUMNEAVOASTRĂ!

PENTRU COPIII DUMNEAVOASTRĂ!

Cofetăriile :

- SCALA, b-dul Bălcescu nr. 36, telefon 16.73.49.
- CASATA, b-dul Magheru nr. 26, telefon 50.47.35.
- DUNĂREA, str. Biserica Enei nr. 1, telefon 14.22.08.
- ALBINA, str. Academiei nr. 19, telefon 15.16.86.
- LILIACUL, Drumul Taberei complex 2—3, telefon 31.46.13.
- VICTORIA, Calea Victoriei nr. 14, telefon 14.96.31.
- OPERETA, Piața Națiunilor Unite, telefon 13.13.23.
- IRIS, șos. Mihai Bravu nr. 117—119, telefon 21.74.40.
- SUD, b-dul Șerban Vodă nr. 180, telefon 41.13.92.

oferă un variat sortiment de PRĂJITURI, DULCIURI PREAMBALATE și SPECIALITĂȚI DE ÎNGHEȚATĂ cu un bogat conținut de vitamine și glucide.

RECOM

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

INDUSTRIA MICĂ

POSIBILITĂŢI DE VALORIFICARE A RESURSELOR LOCALE ŞI A MEŞTEŞUGURILOR TRADIŢIONALE

Numărul 31 ● Vineri 1 august 1980

CREŞTEREA ŞI DIVERSIFICAREA PRODUCŢIEI INDUSTRIALE

PRODUCTIA GLOBALA INDUSTRIALA

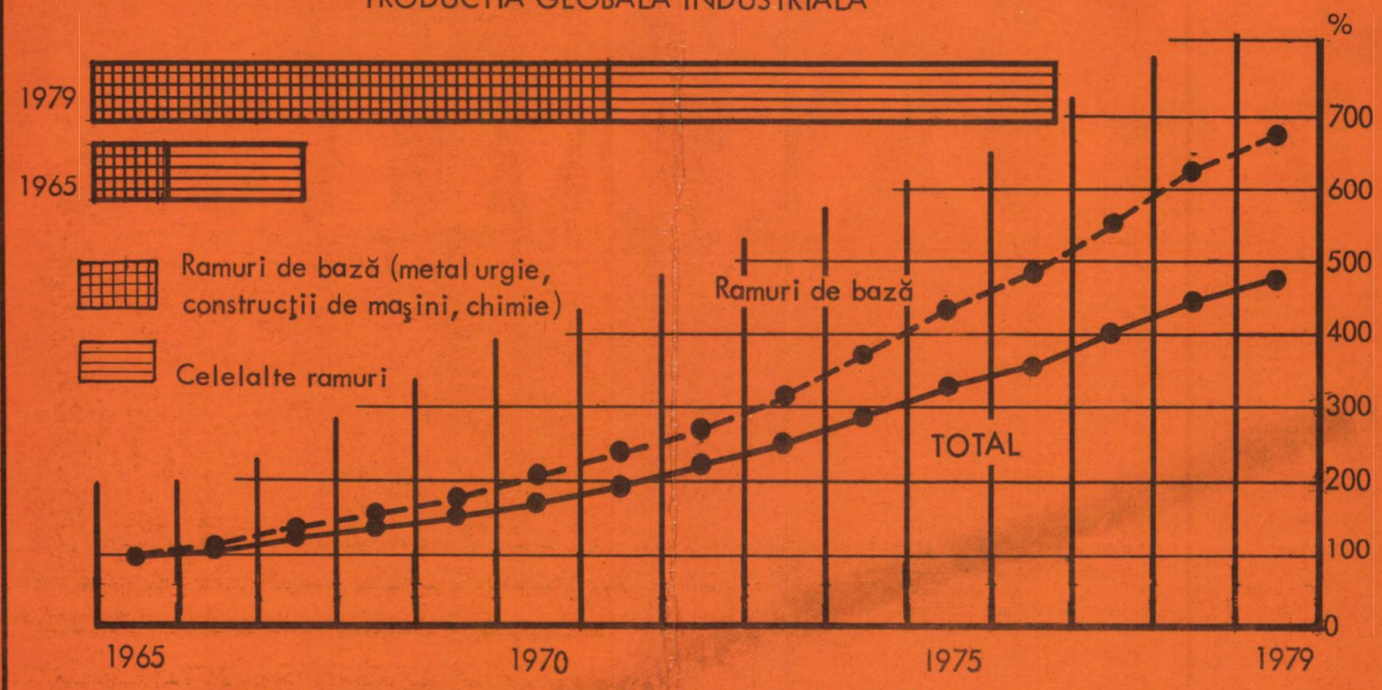

CONSOLIDAREA ROLULUI CONDUCATOR AL INDUSTRIEI

- ponderea industriei în : -

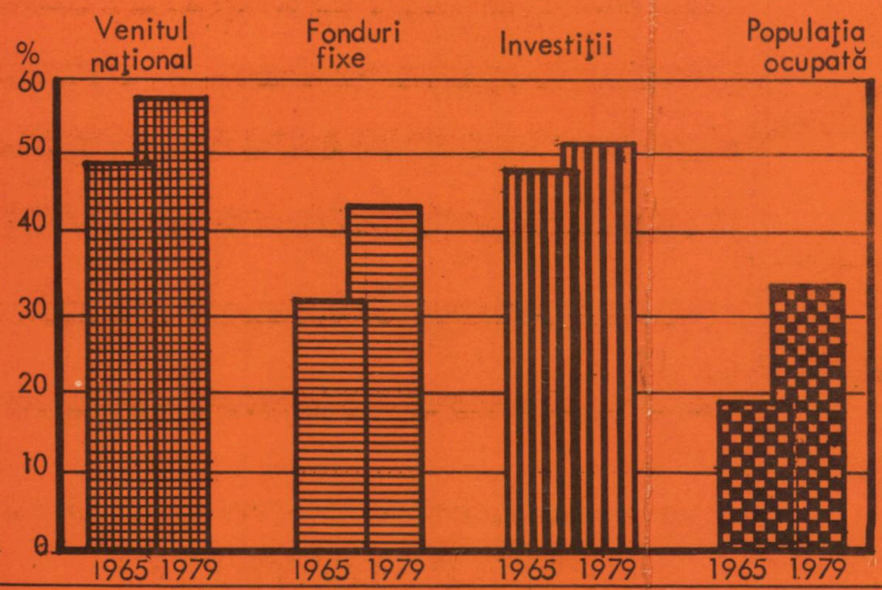

INDUSTRII NOI APARUTE DUPA 1965

- Oţel de convertizor
- Laminate din aluminiu
- Calculatoare electronice
- Locomotive electrice de 5100 kW
- Autoturisme de oraş
- Autovehicule cu motor diesel
- Răşini poliesterice
- Cauciuc poliizoprenic

PRODUCTIVITATEA MUNCII

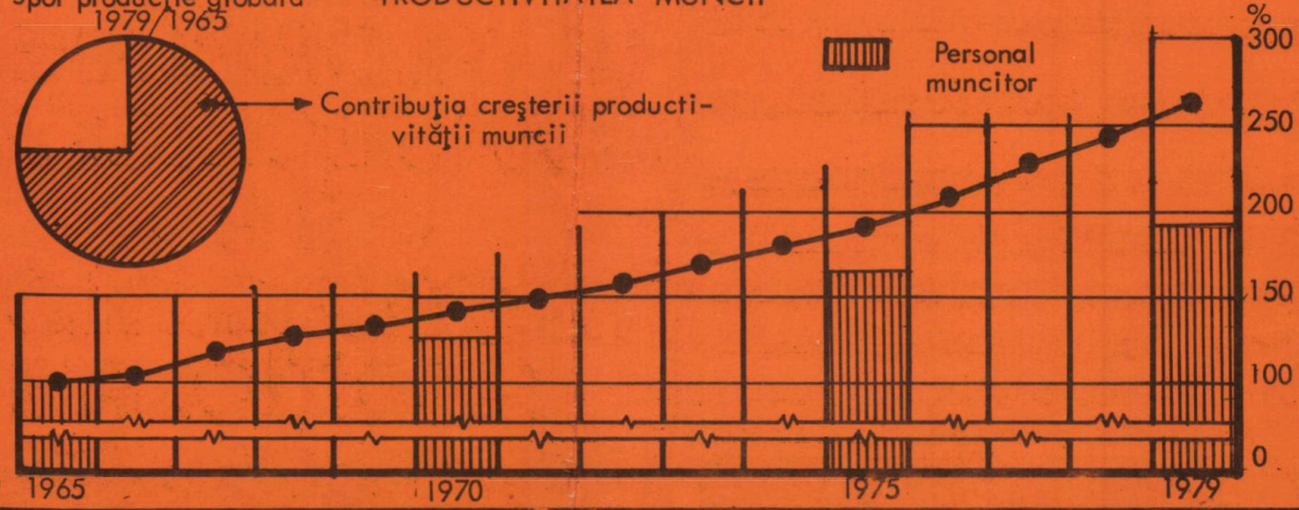

D646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

Sistemele de cursuri de schimb în perspectiva următorilor ani

Privind în perspectiva următorilor ani, se pune întrebarea dacă actualele sisteme hibride de cursuri de schimb, dominate de flotare, se vor menţine în condiţiile în care relaţiile monetar-financiare internaţionale vor suferi, aşa cum s-a arătat, noi transformări de amploare.

Răspunsul nu poate fi, desigur, tranşant. Probabil că flotarea va rămîne politica dominantă în domeniul cursurilor de schimb, dar configuraţia sistemului şi poate chiar înţelesul flotării nu va rămîne, categoric, acelaşi. Pe de o parte, se deduce clar din opiniile prezentate anterior, că viitoarele etape ale reformei vor cuprinde, într-o formă sau alta, regimul cursurilor de schimb. Pe de altă parte, în mod firesc este de aşteptat ca actualele sisteme de cursuri să evolueze, să sufere modificări, cu atît mai mult cu cît neajunsurile actualei situaţii au ieşit pregnant în relief în ultimii ani.

ARGUMENTE TEORETICE PENTRU CONTINUAREA POLITICII DE FLOTARE A CURSURILOR

Flotarea cursurilor de schimb, ca politică dominantă în spaţiul monetar actual, va continua să fie practicată în viitor în funcţie nu numai de rezultatele ei concrete, dar şi de doctrina dominantă din cercurile oficiale ale principalelor ţări occidentale. În ciuda dezbaterilor şi controverselor, se poate aprecia că în prezent balanţa procontra teoretică este încă în favoarea partenerilor flotării. Acest ascendent teoretic se răsfrînge asupra doctrinei oficiale, autorităţile din majoritatea ţărilor occidentale pronunţîndu-se pentru continuarea politicii de flotare a cursurilor de schimb.

Argumentele teoretice pentru flotare au rămas, în esenţă, aceleaşi cu cele prezentate în urmă cu mai mulţi ani de o serie de economişti anglo-saxoni (în special monetariştii şcolii de la Chicago). Sintetic, ele pot fi astfel rezumate:

● Flotarea ar contribui la **echilibrarea automată a balanţelor de plăţi.** Dacă autorităţile nu ar interveni, cursurile s-ar stabili, prin ajustări repetate, pe piaţa valutară la punctul de echilibru al cererii şi ofertei, deci acolo unde balanţa de plăţi este echilibrată.

● Flotarea ar suprima **problema lichidităţi** internaţionale. Băncile centrale nu mai trebuie să păstreze importante rezerve oficiale dacă nu sînt obligate să intervină pe pieţele valutare şi în consecinţă problema lichidităţii internaţionale oficiale şi a reglementării ei dispare. Este cunoscut că problema excesului sau insuficienţei de lichiditate a preocupat în repetate rînduri autorităţile monetare occidentale, în special în deceniul '60 (de aici a rezultat necesitatea creării unui nou activ de rezervă, D.S.T.).

● Flotarea ar **descuraja speculaţiile.** Un contraargument forte împotriva sistemelor de cursuri fixe, de tipul sistemului Bretton Woods, este faptul că acestea oferă condiţii favorabile speculaţiilor. Reticenţa şi întîrzierea cu care sînt efectuate devalorizările şi revalorizările face ca aceste măsuri să fie anticipate de speculatori fără riscuri. Dacă devalorizarea are loc, din momentul declanşării speculaţiilor şi pînă în momentul efectuării ei propriu-zise, banca centrală plăteşte speculatorilor din rezervele oficiale o primă egală cu procentul devalorizării. Dacă devalorizarea nu are loc, speculatorii nu pierd decît costul scăzut al efectuării tranzacţiei. Aceste dezavantaje dispar într-un sistem de flotare liberă: speculaţia devine un joc în care pierderile unora înseamnă cîştigurile altora. Cîştigul şi pierderea se limitează la speculatori, reprezentînd recompensa sau penalizarea, în funcţie de capacitatea de a anticipa just mişcările de curs. În condiţiile flotării şi lipsei de intervenţii, băncile centrale nu mai sînt implicate în jocul speculaţiei.

● Flotarea ar determina **nivelul adecvat al cursului de schimb.** Complexitatea şi interdependenţa economiilor contemporane fac dificilă determinarea apriorică, prin calcul, a parităţii (cursului fix) care să corespundă situaţiei reale. Noţiunea de „dezechilibru fundamental" prin care s-a încercat în sistemul Bretton Woods să se definească necesitatea unei modificări de paritate nu a fost niciodată bine definită. Consecinţa acestei situaţii a fost că în sistemul postbelic al cursurilor fixe, modificările de paritate

SUPLIMENT LA Revista ECONOMICA
nr. 31 1980

s-au dovedit de multe ori sau insuficiente, sau excesive. Mai mult, s-a manifestat clar tendința de asimetrie în ajustare, numai țările cu deficite de balanță fiind constrînse să efectueze devalorizări: din 1949 pînă în 1970 s-au efectuat numai trei revalorizări dar peste 100 devalorizări. De aici ideea că, determinarea liberă a cursului de schimb pe piața valutară în condițiile flotării ar permite ajustarea permanentă a acestuia în funcție de condițiile economice, pentru atingerea nivelului său optim.

● Flotarea ar asigura **independența politicilor economice.** Eliberată de grija echilibrării balanțelor de plăți (echilibrare care s-ar realiza prin flotare), politica economică guvernamentală s-ar putea consacra obiectivelor interne, de exemplu creșterii economice, ocupării forței de muncă etc. Nivelul dobînzilor nu ar mai fi condiționat de situația cursului de schimb, ci ar putea fi manevrat în funcție de ciclul economic. Masa monetară ar putea, de asemenea, să fie mai bine controlată, deoarece mișcările de capital nu s-ar reflecta asupra lichidității oficiale.

● Desigur, partizanii flotării cursurilor de schimb mai aduc și alte argumente în favoarea acestei politici (flotarea ar constitui singura soluție pentru diferențele dintre țări în ceea ce privește inflația; flotarea ar atenua fenomenele de criză pe piețele valutare etc.), dar, în ultimă instanță, pledoaria teoretică pentru flotare este sintetizată de cele cinci aspecte menționate.

MODUL CONCRET ÎN CARE AU APĂRUT ÎN PRACTICĂ AVANTAJELE FLOTĂRII

Avantajele teoretice ale flotării nu s-au confirmat decît parțial în practică. Desigur, experiența de numai șapte ani cu cursurile flotante poate fi considerată insuficientă pentru a desprinde concluzii definitive. De asemenea, perioada de flotare a cursurilor de schimb a coincis cu existența unor dezechilibre grave în economia mondială, cu accentuarea unor fenomene de criză necunoscute în condițiile cursurilor fixe (1950—1970): criza energetică și a materiilor prime; agravarea inflației și apariția stagflației; agravarea problemelor privind subdezvoltarea etc. Există, deci, suficiente motive să se considere că funcționarea nesatisfăcătoare a sistemului cursurilor flotante nu s-a datorit numai viciilor interne ale sistemului, ci și contextului istoric. Totuși, sintetizînd dezbaterile care au avut loc în ultimul timp pe această temă se pot desprinde următoarele concluzii temporare, privind modul concret în care apar în practică avantajele flotării:

● **Balanțele de plăți.** Trecerea la politica de flotare a cursurilor de schimb nu a însemnat echilibrarea balanțelor de plăți ale țărilor occidentale, ci, dimpotrivă, a coincis cu persistența unor grave dezechilibre în plățile internaționale. Situația are mai multe aspecte. În primul rînd, repercusiunile crizei petroliere. Deficitele substanțiale care au apărut în 1974 nu au putut fi absorbite de flotare, deoarece ar fi implicat scăderi inacceptabile de curs ale monedelor occidentale (monedele țărilor exportatoare de țiței sînt mult prea puțin importante pentru a prelua o parte din sarcina ajustării prin majorarea cursului lor). În consecință, dezechilibrele s-au perpetuat mai mulți ani, generînd speculații și fluctuații de curs.

În al doilea rînd, trebuie remarcat că echilibrul balanței generale de plăți nu presupune echilibrul **balanțelor parțiale** (balanța comercială, balanța plăților curente, balanța de bază etc.). Unele țări sînt mai interesate în menținerea echilibrului unei balanțe parțiale, decît în cel general. De asemenea, nu este indiferent pentru o țară dacă are un deficit comercial finanțat prin intrări de capital, sau un excedent comercial utilizat prin plasamente în străinătate; repercusiunile fiecărei situații pe planul ocupării forței de muncă, al nivelului de trai, al inflației sînt prea diferite pentru ca guvernele să nu manifeste interes pentru balanțele parțiale.

În al treilea rînd, există unele probleme tehnice în ceea ce privește efectul echilibrant al modificărilor de curs asupra balanțelor de plăți. Astfel, teoria generală afirmă că o scădere a cursului monedei naționale ieftinește produsele țării respective comparativ cu cele ale străinătății, stimulează exporturile și descurajează importurile, determinînd reducerea deficitului balanței comerciale și a celei de plăți. Pe termen scurt (6—24 luni) rigiditatea fluxului schimburilor externe determină apariția unui **efect invers,** denumit în literatura de specialitate „efectul în formă de J": scăderea cursului de schimb antrenează o deteriorare a **raportului de schimb,** ceea ce majorează deficitul comercial sau al balanței de plăți ce trebuie corijat. Este necesară trecerea unei anumite perioade pentru ca schimbările de preț rezultate din depreciere externă a monedei să determine încetinirea importului și sporirea exportului. Acest lucru presupune, în plus, o anumită elasticitate a exportului și importului la modificările de curs (de exemplu, o pondere mare a importurilor de materii prime și energie face inflexibil volumul importului la modificările de curs).

În al patrulea rînd, experiența a dovedit existența unor mecanisme de accentuare a dezechilibrelor. Astfel, scăderea cursului monedei naționale poate genera, ca urmare a creșterii prețurilor materiilor prime, accentuarea inflației interne; se declanșează un adevărat cerc vicios între scăderea de curs și inflație, cazul Angliei fiind concludent în acest sens. Creșterea prețurilor interne anihilează avantajele scăderii cursului și acest lucru, împreună cu efectul în formă de J, duce la agravarea dezechilibrelor de balanță. În situații de creșteri de curs, mecanismul este invers, al cercului virtuos (de exemplu cazul R.F. Germania).

● **Lichiditatea internațională** Existența unor mecanisme mult mai complexe între cursuri și balanțele de plăți, precum și fenomenele de criză din economia mondială, au determinat autoritățile să intervină în continuare masiv, chiar în condițiile flotării, pentru a dirija evoluția cursurilor de schimb. Conform aprecierilor făcute de unele cercuri de specialitate, suma medie anuală a intervențiilor în perioada flotării depășește pe cea din perioada cursurilor fixe; astfel, suma totală a intervențiilor pe piețele valutare efectuate în 1978 a fost estimată la cca. 25 miliarde dolari, cu mult mai mult decît cea efectuată în oricare din anii anteriori. Trebuie avute în vedere două aspecte: în primul rînd, comparația pe perioade îndelungate de timp este alterată de inflație, iar în al doilea rînd, intervențiile în condițiile flotării sînt „umflate" de faptul că sînt efectuate în ambele sensuri (atît pentru scădere, cît și pentru creștere exagerată de curs). În ciuda acestor două considerente, este însă evident că politica de flotare a cursurilor de schimb nu a suprimat problema rezervelor oficiale și a lichidității internaționale. S-a ob-

servat totuşi, o anumită atenuare a preocupărilor în acest domeniu.

● **Speculaţia.** Speculaţia este un fenomen care depinde în mare măsură de structura pieţei. Într-adevăr, pe majoritatea pieţelor de mărfuri sau de capital, controlul preţului sau al cursului este de natură să stimuleze speculaţiile sigure, unilaterale, atunci cînd se întrevăr modificări de preţ. Fenomenul este valabil, aşa cum s-a arătat şi pentru pieţele valutare. În cazul pieţelor de mărfuri pe care nu există control, iar preţul se determină liber pe baza raportului cerere-ofertă, speculaţiile au rol constructiv (echilibrant). Ele contribuie la echilibrarea pe termen lung a raportului cerere-ofertă, prin modificarea preţului. În schimb, pe pieţele valutare, experienţa a dovedit că speculaţiile au de multe ori rol dezechilibrant, agravînd pe termen scurt raportul cerere-ofertă.

Speculatorii au rol reechilibrant numai dacă deţin informaţiile necesare pentru a-şi face o părere cît mai bună despre importanţa valorilor pe care le deţin şi dacă dispun de contrapartide suficiente pentru a încheia operaţiunile necesare (astfel, probabilitatea unei recolte slabe de grîu determină speculatorii să stocheze cantităţi de cereale, determinînd creşterea din timp a preţului la nivelul de echilibrare a cererii cu oferta). Aceste condiţii nu sînt în totalitate îndeplinite în cazul pieţelor valutare. Incertitudinile privind situaţia economică generală şi cele privind evoluţia factorilor care influenţează cursurile de schimb, iar pe de altă parte, importanţa factorilor psihologici în determinarea pe termen scurt a nivelului cursurilor de schimb, fac ca speculatorii să creeze ei înşişi mişcările de curs pe care le anticipă. De aceea **speculaţiile sînt dezechilibrante,** cel puţin pe termen scurt: creşterea antrenează creştere, scăderea antrenează scădere, pînă ce modificările de curs devin atît de exagerate încît reuşesc să schimbe **sentimentul pieţei** valutare. Din acel moment se declanşează mişcarea inversă. Speculaţiile dezechilibrante explică în mare măsură amplele fluctuaţii ale cursurilor de schimb din ultimii ani, nejustificate economic şi dăunătoare relaţiilor internaţionale.

● **Nivelul adecvat al cursului de schimb.** Urmărirea datelor statistice atestă că în cei şapte ani de flotare, cursurile de schimb ale principalelor monede occidentale au suferit alternanţe rapide de cădere şi urcări, în funcţie de tipul de agitaţie speculativă care a cuprins pieţele valutare. Modificările de curs care ar fi trebuit să fie progresive, în corelaţie cu evoluţia condiţiilor economice, s-au arătat frecvent a fi bruşte, excesive şi uneori inexplicabile. Cazul dolarului S.U.A. este, în acest sens, edificator, fluctuaţiile cursului său fiind prea frecvente şi prea ample pentru a fi justificate prin situaţia relativă a economiei S.U.A. Abaterile cursului unei monede de la performanţele economice din alte ţări (de exemplu, cursul dolarului poate să scadă nu numai datorită performanţelor slabe ale economiei americane, dar şi unor rezultate bune ale economiei vest-germane).

● **Independenţa politicii economice.** Deşi flotarea asigură o anumită detaşare a preocupărilor politicii economice de problemele balanţei de plăţi, este imposibil ca un guvern să se dezintereseze în totalitate de evoluţia cursului monedei sale. Orice scădere semnificativă a cursului monedei naţionale înseamnă deteriorarea raportului de schimb, adică un sacrificiu, o sărăcire reală a ţării, întrucît pentru aceeaşi cantitate de bunuri şi servicii naţionale se obţine în schimb o cantitate mai mică de bunuri şi servicii externe. Deprecierea externă a monedei facilitează, în acelaşi timp, achiziţionarea de către străinătate de active naţionale, sejururi turistice etc. şi creează riscul unei „colonizări" prin încurajarea investiţiilor externe. Devalorizarea monedei naţionale nu este cu mult mai puţin dureroasă decît diminuarea rezervelor oficiale necesară pentru menţinerea unui curs fix. Din acest ultim motiv, de multe ori, guvernele occidentale au renunţat la iluzia independenţei economice care ar rezulta din flotare şi au adoptat măsurile interne necesare pentru a corija slăbirea monedelor naţionale, chiar cu preţul sacrificării parţiale a unor obiective interne, ca ocuparea forţei de muncă. Această situaţie explică în mare măsură impuritatea flotării actuale.

ARGUMENTE TEORETICE ÎMPOTRIVA CONTINUĂRII POLITICII DE FLOTARE

În dezbaterea teoretică de pe plan internaţional privind politica cursurilor de schimb, au fost formulate şi o serie de critici privind flotarea. Semnalăm pe cele mai importante:

● **Amplificarea riscurilor în relaţiile economice externe,** derivă din variaţiile importante ale cursurilor de schimb, atît pe termen scurt, cît şi pe termen lung. Lipsa unor cursuri fixe aduce cu sine riscul valutar, atît pentru exportator şi importator, cît şi pentru investitorul în străinătate. În general, în condiţiile flotării, toţi cei implicaţi în relaţiile externe se expun într-o formă sau alta riscului valutar.

● **Agravarea tendinţelor protecţioniste.** Ca urmare a lipsei de disciplină în domeniul monetar şi în cel al balanţelor de plăţi, precum şi a posibilităţilor de a scăpa de sub controlul F.M.I., flotarea poate incita unele ţări să manevreze cursul de schimb al monedelor lor pentru a spori competitivitatea produselor naţionale (dumping valutar). O asemenea eventualitate este stimulată şi de faptul că în condiţiile flotării taxelor vamale pot fi uşor neutralizate printr-o devalorizare suplimentară. Flotarea ar putea, deci, constitui paravanul escaladării tendinţelor protecţioniste.

● **Stimularea inflaţiei în economia mondială.** Slăbirea disciplinei monetare şi a balanţelor de plăţi, ca urmare a independenţei sporite o politicii economice în condiţiile flotării, are ca rezultat trecerea pe planul doi a preocupărilor pentru „sănătatea" monedei. În consecinţă, se accentuează inflaţia monetară. De asemenea, combinaţia dintre rigiditatea la scădere a majorităţii preţurilor în economiile contemporane şi alternanţa scăderilor şi creşterilor de curs are ca rezultantă finală accentuarea inflaţiei (cu alte cuvinte, „cercul vicios" este mai puternic decît „cercul virtuos", respectiv preţurile cresc în ţara care înregistrează scădere de curs, dar nu se reduc în ţara care înregistrează creştere de curs).

● **Încetinirea ritmului de creştere a comerţului internaţional.** Ca urmare a riscurilor valutare şi a tendinţelor protecţioniste, flotarea cursurilor de schimb acţionează, în final, în direcţia restrîngerii schimburilor economice dintre naţiuni, cu tot evantaiul de repercusiuni negative care decurg de aici.

MODUL CONCRET ÎN CARE AU APĂRUT ÎN PRACTICĂ DEZAVANTAJELE FLOTĂRII

În realitate, în cei şapte ani de practicare a cursurilor flotante nu s-a manifestat în mod evident nici unul dintre pericolele menţionate anterior.

● Atenuarea ritmului de creştere reală a **comerţului mondial** în ultimii ani poate fi atribuită, în cea mai mare măsură, recesiunii şi încetinirii creşterii economice în principalele ţări occidentale. Cu excepţia întreprinderilor mai mici şi a celor din ţările în curs de dezvoltare, participanţii la comerţul internaţional s-au adaptat destul de rapid la noile condiţii ale riscurilor valutare (prin operaţiuni de acoperire a riscului, clauze valutare, gestiunea separată a operaţiunilor valutare etc.). Desigur, tehnicile de contracarare a riscurilor valutare sînt destul de costisitoare şi nu la îndemîna oricui, dar ele nu pot constitui — ca atare — cauza încetinirii schimburilor externe. Dimpotrivă, există unele argumente conform cărora variaţia cursurilor ar putea stimula schimburile de mărfuri (de exemplu, alternanţa creşterii sau scăderii cursului dintre două monede ieftineşte şi scumpeşte pe rînd produsele fiecărei ţări, amplificînd schimburile bilaterale).

● **Protecţionismul** a cîştigat teren, mai ales după 1976, dar nu există nici o evidenţă că acest lucru ar fi rezultat din flotarea cursurilor. Accentuarea tendinţelor protecţioniste este corelată cu agravarea crizei structurale din economiile occidentale, cu intensificarea concurenţei mondiale, ca urmare a recesiunii economice şi intrării pe piaţă a noi producători. Dimpotrivă, s-ar putea argumenta că flotarea a permis uneori atenuarea unor tendinţe protecţioniste, ca în cazul relaţiilor comerciale americano-japoneze (creşterea cursului yenului a redus competitivitatea produselor nipone pe piaţa americană).

● Complexitatea fenomenelor **inflaţioniste** şi repercusiunile crizei energetice îngreuiază analiza cauzelor accentuării inflaţiei în economia mondială; în acelaşi timp, analizele nu atestă cu claritate că se poate atribui persistenţa creşterii preţurilor numai flotării. Mai mult, se observă că disparităţile în ceea ce priveşte rata inflaţiei au crescut, ceea ce dovedeşte existenţa unui grad de independenţă în politicile economice. Singura ţară a cărei monedă s-a apreciat faţă de toate celelalte, Elveţia, a cunoscut în 1977 şi 1978 o rată a inflaţiei apropiată de zero, ceea ce dovedeşte că flotarea acţionează şi în sensul reducerii presiunilor inflaţioniste.

● Dezavantajul cel mai important şi cel mai evident al flotării este cel legat de efectele negative pe care fluctuaţiile imprevizibile ale cursurilor de schimb le au asupra **ţărilor în curs de dezvoltare,** atît la nivelul macroeconomic (efecte negative asupra rezervelor oficiale, balanţei de plăţi, exporturilor şi importurilor) cît şi la nivel microeconomic (referitor la capacitatea întreprinderilor din aceste ţări de a rezista noilor probleme care apar pe piaţa mondială). Documentele elaborate de Grupul celor 77 subliniază această problemă.

UNELE CONCLUZII PRIVIND PERSPECTIVA SISTEMELOR DE CURSURI DE SCHIMB

● În contextul transformărilor radicale pe care le-au înregistrat în ultimii ani relaţiile monetare internaţionale, trecerea de la politica cursurilor fixe la o diversitate de politici de curs, avînd ca dominantă flotarea, constituie una din trăsăturile esenţiale ale perioadei actuale.

● Comparativ cu avantajele menţionate în teorie, mecanismul cursurilor flotante funcţionează sub aşteptări, dovedind multe insuficienţe practice. În domeniul cursurilor de schimb, discrepanţa dintre teorie şi practică se aseamănă cu deosebirile între concurenţa ideală avută în vedere în lucrările economiştilor occidentali şi mecanismele imperfecte de piaţă care există în realitate. Flotarea nu este soluţia ideală la problemele internaţionale actuale, dar constituie, cel puţin pînă acum, soluţia practică cea mai acceptabilă.

● Un element fundamental care trebuie avut în vedere este faptul că tensiunile monetare internaţionale rezultă în mare măsură din discrepanţele care există între obiectivele de politică economică ale ţărilor, iar cel mai important rol al oricărui sistem de cursuri de schimb este să asigure cadrul care poate să reziste cel mai bine acestor fricţiuni. Mecanismele de flotare a cursurilor de schimb s-au dovedit, din acest punct de vedere, rezistente şi relativ corespunzătoare.

● Nu poate fi omis un alt aspect esenţial. Politica privind cursurile de schimb a devenit foarte imprecisă de la abandonarea cursurilor de schimb fixe. Deoarece cursul de schimb a încetat de a mai fi un scop în sine şi a devenit tot mai mult un instrument al politicii, nu s-a ajuns la un consens clar asupra obiectivului final căruia să-i fie subordonată folosirea acestui instrument.

În primii ani de flotare, politica cursurilor de schimb a fost înţeleasă ca metodă de stimulare a creşterii economice, apoi ca mijloc de menţinere a competitivităţii internaţionale, iar în ultimul timp ca instrument de influenţare a nivelului preţurilor interne. În Anglia, politica de curs de schimb a oscilat între aceste obiective, iar fluctuaţiile cursului lirei sterline au reflectat în parte aceste reorientări în politică. Concluzia la care au ajuns unii economişti este că cel mai indicat obiectiv care trebuie atins prin politica cursului de schimb este echilibrul balanţei de plăţi. Acest punct de vedere nu înseamnă că stabilitatea preţurilor sau creşterea economică nu sînt obiective importante, dar ele pot fi atinse prin alte mijloace.

● Avînd în vedere considerentele prezentate, îndrăznim, în final, să localizăm tendinţa dominantă a următorilor ani. **Pentru viitorul previzibil pare virtual inevitabil că principalele ţări occidentale vor menţine politica de flotare a cursurilor de schimb,** desigur în formulele impure, controlate care au fost practicate şi pînă în prezent. Formarea şi întărirea zonelor monetare ar putea, însă, să aducă un element nou, respectiv o anumită stabilitate şi fixitate a cursurilor în cadrul zonelor, corelată cu flotarea independentă între zone.

● Dacă în ceea ce priveşte flotarea există o relativă unanimitate că aceasta constituie „un rău necesar", rămîn divergenţe cu privire la amploarea şi conţinutul ce trebuie dat controlului de către autorităţi a flotării. Evenimentele din anii 1977—1978 au marcat un pas suplimentar în direcţia generalizării controlului, deoarece S.U.A. — ultimul partizan al flotării libere — s-au angajat să intervină pe pieţele de schimb pentru a depăşi neajunsurile mecanismului pieţelor valutare şi a „netezi" evoluţia cursului dolarului.

Un înțeles nou dat flotării — în sensul unei flotări mai puțin libere, mai controlată și mai concertată — este principalul amendament pe care îl aducem prognozei anterioare. O imagine concludentă în acest sens ne oferă concluziile Comisiei Brandt, menționate anterior. Referitor la problema cursurilor de schimb, raportul final al Comisiei consideră că deși unele modificări ale cursurilor de schimb în condițiile flotării au acționat în sensul ajustării dezechilibrelor internaționale, fluctuațiile puternice de curs pe perioade scurte nu au avut nici un rol constructiv. Fluctuarea cursurilor de schimb a sporit incertitudinea privind evoluția și evaluarea exporturilor și importurilor; acest lucru a descurajat investițiile pentru export sau pentru substituirea importurilor și a complicat problema datoriei externe în țările în curs de dezvoltare. În concepția Comisiei, orice reformă serioasă trebuie să aibă în vedere o mai mare stabilitate a monedelor internaționale. Acest lucru poate fi obținut numai dacă se procedează concomitent la reforma mecanismului de ajustare a balanțelor de plăți și la sistemul rezervelor oficiale. De asemenea, pentru ca supravegherea cursurilor de schimb de către F.M.I. să devină efectivă sînt esențiale coordonarea politicilor naționale și promovarea unei discipline economice pe plan intern.

Mugur ISĂRESCU
I.E.M.

drept și uzanțe internaționale

Transportul maritim paletizat

Folosirea rațională a mijloacelor de transport și îndeosebi a navelor maritime impune scurtarea la maximum a timpului afectat staționării în porturile de expediere, de transbordare, de destinație sau de escală intermediară. În scopul arătat, în orice port se ține o evidență foarte exactă, consemnată în **time-sheet** (documentul privitor la decontul de timp), care specifică zilele și orele consumate pentru îmbarcarea sau descărcarea mărfurilor exportate (importate). Calculul duratei respective se face, de regulă în funcție de numărul și de capacitatea gurilor de hambar ale fiecărei nave de transport maritim, precum și de utilajele (macaralele) de care dispune.

Asemenea măsuri nu sînt însă singurele folosite pentru a se evita imobilizarea inutilă a navei în porturile în care urmează să ridice sau să predea marfa aflată în circuitul comercial. De o importanță practică încă mai accentuată s-a învederat mecanizarea operațiunilor de încărcare și de descărcare, prin utilizarea de containere, palete și alte utilaje perfecționate. Pe această cale se înlocuiește tehnologia clasică de transport și se exclude aproape total efortul manual, care, oricît ar fi de bine organizat, este lipsit de un randament convenabil.

Dacă părțile au căzut de acord prin contractul de vînzare internațională ca transportul produselor să se efectueze cu ajutorul paletelor și totuși în fapt ele nu au fost utilizate, cauzîndu-se astfel contrastalii se pune problema răspunderii civile corelative. Mai precis, trebuie stabilit cine va suporta daunele pricinuite de întîrzierea consecutivă lipsei paletelor și constatată prin mențiunile înscrise în **time-sheet.**

O atare problemă a fost soluționată de Comisia de arbitraj de la București prin Hotărîrea nr. 184 din 24 iulie 1979.

În acel litigiu s-a reținut că o societate comercială din orașul Zug (Elveția) cumpărase de la o întreprindere de comerț exterior din București produse chimice care trebuiau transportate **via mare** de la Constanța la Calais (Franța). Potrivit clauzelor contractuale, cumpărătorul era obligat să pună la dispoziția vînzătorului paletele necesare cu cel puțin 10 zile înainte de data livrării, care urma să aibă loc în condițiile F.O.B. portul Constanța.

Totuși cumpărătorul nu și-a îndeplinit obligația menționată. Organul arbitral a stabilit în această privință că deși nava afretată de cumpărător a încărcat produsele chimice în portul Constanța între 15 și 23 martie 1976, nu s-au putut utiliza paletele, fiindcă nu fuseseră trimise. Vînzătorul a fost ca atare nevoit să livreze marfa în saci de hîrtie cu mai multe foi, în greutate de 50 kg fiecare, protejați cu saci de polipropilenă.

În portul de destinație Calais, descărcarea fiind efectuată manual, s-au înregistrat contrastalii de o valoare însemnată. Vînzătorul refuzînd să suporte suma respectivă, cumpărătorul i-a cerut-o pe cale arbitrală, cu titlul de daune contractuale.

În vederea soluționării litigiului, organul arbitral a trebuit să stabilească dacă vînzătorul era îndreptățit să expedieze marfa în saci de hîrtie — așa cum a procedat — iar nu paletizat, după cum îl obligau, potrivit susținerilor reclamantului-cumpărător, clauzele contractului dintre părți.

În această privință, C.A.B. a considerat că, în împrejurările concrete ale litigiului, nu se poate imputa vînzătorului vreo culpă pentru faptul că marfa a fost ambalată în alt mod decît se convenise. În motivare, Hotărîrea nr. 184/1979 a reținut că „în intervalul de 8 zile cît a durat încărcarea, cumpărătorul nu a protestat în nici un mod referitor la folosirea sacilor în care era ambalată marfa. Deci, însuși cumpărătorul și-a recunoscut culpa de a nu fi trimis paletele necesare încărcării sacilor".

Soluția este corectă. În adevăr, vînzătorul nu putea să amîne livrarea mărfii în așteptarea paletelor. Ar fi fost o măsură în primul rînd inutilă, din moment ce cumpărătorul nu a trimis defel acest utilaj și totodată păgubitoare, fiindcă se poate presupune că nava ar fi înregistrat considerabile contrastalii și în portul Constanța.

Din punct de vedere juridic, soluția organului arbitral putea fi întemeiată pe prevederile legislației române, a cărei aplicabilitate în speță a fost pe drept cuvînt recunoscută prin Hotărîrea nr. 184/1979, fără totuși ca motivarea să facă referire la anumite dispoziții normative. Credem în această privință că justificarea necesară decurge din reglementările referitoare la obligațiile condi-

ţionale şi îndeosebi din prevederile art. 1012 din Codul civil român. Potrivit textului citat, cînd obligaţia este contractată sub condiţia că un eveniment oarecare se va întîmpla într-un timp dinainte fixat, condiţia este considerată ca neîndeplinită dacă timpul a expirat, fără ca evenimentul scontat să se întîmple.

Raportînd această reglementare la speţa în discuţie, este de reţinut, că potrivit contractului dintre părţi, vînzătorul a acceptat să expedieze paletizat produsele chimice, însă numai dacă va primi de la cumpărător, în timp util, utilajul respectiv. Vînzătorul şi-a asumat, aşadar, o obligaţie sub condiţie suspensivă cu termen determinat. În adevăr, paletele trebuiau să fie puse la dispoziţia vînzătorului, aşa cum s-a putut reţine din cele de mai sus, cu cel puţin 10 zile înainte de data livrării F.O.B. portul Constanţa. Întrucît termenul a expirat fără ca vînzătorul să fi primit paletele necesare, de aici rezultă că, însăşi condiţia de care depindea efectuarea paletizată a transportului a devenit inoperantă (a căzut).

Ţinînd seama de prevederile citate ale art. 1012 din Codul civil, ajungem astfel la concluzia că vînzătorul a fost total eliberat de obligaţia expedierii paletizate a produselor (iar aceasta în deplină concordanţă cu clauzele contractului extern şi nu prin încălcarea lui), fiind îndreptăţit să recurgă la ambalajul uzual. În sensul arătat, art. 1017 din Codul civil prevede că obligaţia afectată de o condiţie suspensivă nu se perfectează decît după îndeplinirea evenimentului viitor şi incert, constînd în speţă în faptul primirii paletelor de către vînzător.

Se explică prin urmare pe deplin soluţia organului arbitral de a considera justificată expedierea mărfii în saci de hîrtie, protejaţi la rîndul lor de polipropilenă. Dar totodată Hotărîrea nr. 184/1979 a considerat că vînzătorul nu poate fi exonerat de răspundere decît dacă a folosit un ambalaj perfect corespunzător : „Nu este mai puţin adevărat — a stabilit C.A.B. — că şi în cazul în care marfa a fost încărcată nepaletizat sacii în care a fost încărcată — indiferent de dimensiunile lor — trebuiau să fie deosebit de rezistenţi pentru ca marfa să fie transportată în bune condiţii".

Această cerinţă elementară fiind îndeplinită în speţă, C.A.B. a ajuns în mod logic la concluzia respingerii acţiunii pentru considerentul că „reclamanta-cumpărătoare fiind în culpă pentru netrimiterea paletelor la încărcarea mărfii în portul Constanţa, toate daunele pe care le pretinde că le-a suferit din cauza descărcării manuale şi constrastaliilor plătite în portul Calais, nu pot fi suportate de vînzător".

Soluţia arbitrală de care ne-am ocupat credem că depăşeşte interesul de speţă şi ca atare ar putea fi generalizată. Din Hotărîrea C.A.B. nr. 184/1979 este deci de reţinut că, în principiu, în vînzarea internaţională de mărfuri, dacă procurarea paletelor incumbă cumpărătorului, care nu şi-a îndeplinit această obligaţie în termenul convenit, vînzătorul poate — în lipsa unei clauze contractuale diferite — să expedieze marfa în ambalaj uzual (de rutină), însă cu condiţia să prezinte o rezistenţă corespunzătoare.

dr. O. CĂPĂŢÎNĂ

Breviar

valute

În vorbirea curentă, prin valută se înţelege moneda naţională a unui stat deţinută de o persoană fizică sau juridică străină. La fel ca oricare monedă naţională, valutele se prezintă sub două forme : **valuta efectivă**, sub formă de numerar — bancnote şi monede divizionare — care are o utilizare restrînsă în plăţile internaţionale, folosindu-se aproape numai pentru cheltuieli de deplasare şi altele similare ; **valuta de cont**, care se prezintă sub forma de disponibil la o bancă cu sediul fie în ţara deţinătorului, fie în oricare altă ţară ; această formă a valutei are cea mai largă utilizare ca mijloc de plată internaţională, pe calea viramentului bancar. Prin depunerea în depozit bancar a valutei efective, ea se transformă în valută de cont (şi invers în cazul ridicării unor sume din cont).

Valutele, privind după criteriul posibilităţii preschimbării uneia cu alta, se împart în două mari categorii : **valute convertibile** şi **valute neconvertibile** ; din prima categorie fac parte acele valute care pot fi schimbate într-o altă valută, în mod liber, la un curs fix sau cunoscut.

În sfîrşit, monedele naţionale ale unor ţări care au un grad ridicat de stabilitate valorică şi siguranţă utilizate ca instrumente de rezervă de alte ţări poartă denumirea de **valute de rezervă**. Acestea fac parte, deci, din rezervele monetare internaţionale menite să acopere deficitele eventuale ale balanţei de plăţi a statelor care le deţin ; această funcţie le conferă calitatea de elemente componente ale lichidităţii internaţionale, adică de posibilităţile de a face faţă angajamentelor de plată externe.

devize

În literatura de specialitate se atribuie sfere de înţelegere diferite noţiunii de devize, dintre care reţinem ca uzuale următoarele două înţelesuri ;

— într-o primă accepţiune sînt incluse în noţiunea de devize toate titlurile de credit exprimate într-o valută convertibilă, pe termen scurt — cambiile, biletele la ordin, cecurile, obligaţiunile, acţiunile etc, —, mai puţin valutele efective şi cele aflate în cont ;

— în cel de-al doilea înţeles, mai larg, devizele cuprind titlurile de credit arătate mai sus, valutele convertibile, precum şi metalele preţioase sau orice alte instrumente de plată internaţională.

Aşadar, oricare dintre sferele de cuprindere a noţiunii de devize ar fi luată în considerare, ea include şi titlurile de credit sub forma cambiilor şi a biletelor la ordin, cunoscute şi sub denumirea de instrumente de credit şi de plată.

convertibilitatea valutelor

Noţiunea de convertibilitate, în decursul timpului, a avut mai multe înţelesuri, prima fiind aceea larg deschisă, din perioada etalonului aur, cînd oricare deţinător al unor bancnote avea dreptul să le prezinte la ghişeele băncii

emitente solicitînd în schimb cantitatea de aur pe care acestea le reprezentau.

Noțiunea de convertibilitate în perioada etalonului aur-devize a primit un înțeles mult mai restrîns ; în primul rînd, a fost exclus dreptul de a pretinde convertibilitatea bancnotelor în aur, care puteau fi preschimbate numai în alte valute convertibile ; de la acest principiu făcea excepție dolarul, care era convertibil în aur numai la cererea băncilor centrale deținătoare, adresată direct Trezoreriei S.U.A. Cu alte cuvinte, conținutul noțiunii de convertibilitate s-a modificat, în noua accepțiune rezumîndu-se numai la **dreptul limitat al deținătorului de bancnote de a cere băncii de emisiune preschimbarea acestora într-o valută**, la cursul oficial ; așadar, odată cu adoptarea etalonului aur-devize convertibilitatea a devenit un mijloc prin care debitorii își pot procura la scadență, în schimbul sumei corespunzătoare în moneda națională, la cursul oficial sau cel puțin la un curs cunoscut, valuta necesară pentru plata datoriei față de un creditor extern.

Odată cu declarația S.U.A. din 15 august 1971 că nu mai cumpără și vinde aur în mod liber pentru reglarea tranzacțiilor internaționale, stabilitatea dolarului în raport cu aurul a încetat ; alături de alte monede naționale, și dolarul a trecut la flotare. Din acest moment nu se mai poate vorbi de o convertibilitate oficială, ci de o convertibilitate de piață ; evident, băncile centrale continuă să intervină prin cumpărarea sau vînzarea monedelor proprii pentru a le susține cursul conform politicii lor monetare, dar asemenea tranzacții trebuie privite tot ca o convertibilitate de piață. Subliniem că în prezent, față de trecerea la flotare a valutelor convertibile, deci în noile condiții create, convertibilitatea se efectuează la cursul pieței.

eurovalutele

Eurovalutele, în înțelesul larg al practicii financiar-valutare și doctrinare, reprezintă depunerile în cont ale oricărei valute convertibile (dolari, mărci vest-germane, franci francezi, elvețieni etc.) la bănci comerciale care își au sediul în afara țării emitente.

Eurodolarii reprezintă depunerile în cont exprimate în dolari, la bănci comerciale care au sediul în afara teritoriului S.U.A., respectiv în orice centru comercial din lume. Așadar, eurodolarii, care dețin ponderea mare în cadrul eurovalutelor nu reprezintă o localizare geografică a conturilor respective — putînd fi deținuți de orice bancă în afară de S.U.A. nu numai de cele europene —, ci reprezintă o categorie financiară, avînd avantajul că operațiile cu această valută nu sînt supuse reglementărilor interne privind circuitele monetare naționale. Ca urmare, pentru ca un depozit să fie calificat ca o operație cu eurodolari este necesar ca nici una din părțile contractante să nu fie rezidente ale S.U.A.

Petrodolarii reprezintă valutele exprimate în dolari provenite din exporturile de petrol care, depășind nevoile proprii ale exportatorilor (alții decît producătorii de petrol din S.U.A.), sînt depuși în conturile de depozit la băncile comerciale care operează pe piața financiară și care generează astfel dobînzi.

AL. D.

• CONJUNCTURĂ • ORIENTĂRI • TRANZACȚII •

● După cum relevă un recent raport al GATT, în anul 1979 volumul comerțului internațional mondial a sporit cu circa 7%, depășind cifra de 1 600 miliarde de dolari. O creștere, dar în proporție mai mică, este previzibilă și pentru 1980 în afară de cazul în care recesiunea economică din Statele Unite se va generaliza în toate țările capitaliste dezvoltate.

● Din cantitatea de 160 mii tone de uretan consumată în 1978 în America Latină, provenită în principal din import, cea mai mare parte — 40% — a revenit Braziliei ; anul trecut însă, pe primul loc a trecut Mexicul, datorită în principal creșterii producției de încălțăminte la care acest material este utilizat pentru tălpi. În ordine descrescîndă, domeniile de folosire a uretanului în America Latină sînt : saltelele din burete (50% din totalul pieței), termoizolații la frigidere, strat-suport pentru mochete, încălțăminte, lianți pentru miezuri de turnătorie ș.a.

● Întreprinderea polonă Techma-Aspa, din Wroclaw, a încheiat un acord de cooperare cu firma suedeză AGA Welding AB, care îi va furniza documentație tehnică pentru fabricarea de redresoare cu tiristori, utilizate la lucrările de sudură. Cele două firme vor colabora în cercetarea, perfecționarea și comercializarea pe terțe piețe a echipamentului de sudură electrică. În primii cinci ani de fabricare la Wroclaw a noilor tipuri de redresoare, firma suedeză va cumpăra o cantitate în valoare de peste 3 milioane de dolari.

● Indonezia obține un venit anual de peste 1/2 miliard de dolari din exportul de anvelope din cauciuc, care reprezintă un sfert din cantitatea totală de astfel de produse fabricată în țară. Dată fiind creșterea cererii interne și de pe piața Asiei de sud-est, sînt în curs de realizare investiții care vor mări producția de anvelope auto și moto, de la nivelul actual de 2,6 mil. buc./an, la 5,7 mil. buc./an în 1984.

● Din totalul de circa 1 500 de investiții industriale în străinătate, făcute în ultimii doi ani de către firmele din țările capitaliste dezvoltate, industriei chimice i-au revenit peste 18%. Între 13% și 6% s-au situat cotele industriei electrotehnice, construcției de mașini, industriei mijloacelor de transport și celei alimentare. Pe țări, principalii investitori în străinătate au fost firmele din S.U.A. (peste 25% din total), R.F.G. (16%), Marea Britanie (14%), Japonia (10%) și Canada (9%).

● Deținînd 28% din rezervele mondiale cunoscute de minereu de fier și vaste posibilități de descoperire de noi zăcăminte de cărbune în regiuni încă neexplorate, America Latină depinde încă în mare măsură de import pentru acoperirea necesarului său de oțel. Situația se ameliorează însă prin creșterea rapidă a producției proprii : 0,5 mil. tone de oțel în 1945, 20 mil. t în 1975, aproape 40 mil. t prevăzute pentru acest an și circa 55 mil. t pentru 1985. Dacă în prezent, aproximativ 90% din capacitate este concentrată în Brazilia, Mexic, Venezuela și Argentina, se estimează creșteri viitoare ale potențialului și în Peru, Bolivia și alte țări din zonă. Efortul de dezvoltare este coordonat de Institutul latino-american pentru fier și oțel — ILAFA. În vederea determinării căilor de dezvoltare a producției de cărbune (îndeosebi în Columbia țara cu cele mai mari rezerve), pentru reducerea importului (care altfel, la nivelul necesarului din 1985 al industriei oțelului, s-ar cifra la 1,4 miliarde de dolari), institutul a organizat un Congres al cărbunelui, care va avea loc luna aceasta, la Bogota.

● În urma liberalizării importurilor de mașini-unelte și utilaj pentru prelucrarea metalelor în India, se estimează că volumul acestora va atinge, în anul fiscal 1982—1983, echivalentul a circa 210 milioane de dolari, față de o valoare a producției interne de astfel de mașini de 498 mil. dol.

contract economic

Valorificarea drepturilor rezultînd din vicii calitative

Livrarea de produse calitativ necorespunzătoare atrage răspunderea patrimonială a unității furnizoare în formele cunoscute. Pentru ca răspunderea acesteia să fie efectiv angajată, alături de încheierea unor acte de constatare opozabile, este necesar ca dreptul la acțiune să fie exercitat de către unitatea beneficiară cu respectarea dispozițiilor legale privind prescripția extinctivă.

Reglementarea unor termene de prescripție speciale de 6 luni, prin art. 4 lit. a și art. 5 din Decretul nr. 167/1958, a fost impusă de necesitatea clarificării rapide a consecințelor decurgînd din livrarea produselor cu vicii aparente și ascunse.

Dacă în privința termenelor de prescripție nu este loc pentru interpretări diferite, unele clarificări sînt necesare în privința momentelor de la care încep să curgă aceste termene.

Precizări utile în acest sens cuprinde Decizia primului arbitru de stat nr. 350/1979 :

„Data la care începe să curgă termenul de prescripție coincide cu momentul primirii produselor în cazul viciilor aparente și cu data descoperirii lor, în cazul viciilor ascunse.

Nu poate fi reținută obiectivitatea reclamantei privitor la reținerea datei de 11 martie 1978 ca fiind cea de la care începe să curgă termenul de prescripție, deoarece această dată, a notei de constatare, este cu mult ulterioară momentului cînd reclamanta a cunoscut existența viciilor.

Este adevărat că nota de constatare mai sus-menționată arată cauzele viciilor, dar acest aspect nu are nici o relevanță în raport de momentul primirii produselor (pentru viciile aparente) și cu data descoperirii lor (pentru viciile ascunse) de la care începe să curgă termenul de prescripție".

Soluția adoptată este în perfectă concordanță cu dispozițiile art. 10 din decretul citat potrivit cu care, în cazul viciilor aparente, prescripția începe să curgă de la data cînd produsele au fost efectiv preluate de unitatea beneficiară, indiferent dacă a fost întocmit sau nu proces-verbal de constatare a necorespunderii calitative. De asemenea, potrivit art. 11 din același decret, prescripția dreptului la acțiune privind viciile ascunse începe să curgă de la data descoperirii viciilor, sub acest aspect neprezentînd relevanță faptul că responsabilitatea unității furnizoare a fost stabilită printr-un act încheiat ulterior.

Același art. 11 mai prevede însă că prescripția, în cazul viciilor ascunse începe să curgă cel mai tîrziu „la împlinirea unui an de la predarea lucrului".

Cu alte cuvinte, descoperirea viciilor ascunse după trecerea perioadei de 1 an de la preluarea produselor nu ar prezenta relevanță, deoarece — oricum — termenul de prescripție începe să curgă de la împlinirea anului respectiv.

Regula începerii curgerii prescripției de la sfîrșitul perioadei de 1 an nu se mai aplică în condițiile Legii nr. 7/1977, după cum rezultă din următoarele considerente ale Deciziei primului arbitru de stat br. 3081/1979 :

„Este de necontestat că în speță discuția poartă asupra unor vicii ascunse, astfel încît ținînd seama de data descoperirii — 23 octombrie 1978 — acțiunea introdusă la 21 aprilie 1979 apare a fi în termenul prevăzut de art. 5 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă.

În ce privește obiecțiunea petiționarei care susține că oricum potrivit art. 11 din același decret menționat, termenul de prescripție se împlinește la un an de la livrarea produselor, nici această critică nu poate fi reținută pentru următoarele considerente :

Potrivit art. 31 din Legea nr. 7/1977, unitățile producătoare răspund pentru orice diferențe de calitate apărute în termenul de garanție, precum și pentru eventualele vicii ascunse rezultate din fabricație, apărute în perioada de utilizare normată.

Ca atare, dispozițiile art. 11 din Decretul nr. 167/1958 care precizează momentul din care începe să curgă termenul de prescripție se aplică coroborate cu prevederile citate ale Legii nr. 7/1977.

Astfel, dacă viciul ascuns a apărut în perioadele de utilizare normată, iar dreptul la acțiune s-a exercitat în termenul de 6 luni prevăzut de art. 5 din același decret, nu se poate considera că pretențiile întemeiate pe viciile ascunse ale produselor livrate au fost tardiv valorificate.

În speță, din probatoriul administrat rezultă că viciile ascunse s-au produs la 23 octombrie 1978 în raport cu care după cum s-a arătat acțiunea apare introdusă în termen, faptul că livrarea produselor s-a făcut în mai și iunie 1978 fiind fără relevanță din moment ce pîrîta nu a fost în măsură să justifice că aveau o perioadă de utilizare normată mai scurtă de 1 an și 4 luni".

Această orientare a practicii arbitrale este reafirmată, în termeni și mai expliciți, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 134/1980 :

„Potrivit prevederilor art. 31 din Legea nr. 7/1977, unitatea furnizoare răspunde pentru eventualele vicii ascunse rezultate din fabricație apărută în perioada de utilizare normată a produsului.

În cazul de față, viciile ascunse au apărut în perioada de utilizare normată.

Avînd în vedere dispozițiile textului citat, implicit, prevederile art. 11 din Decretul nr. 167/1958 cu referire la termenul de 1 an de la data livrării înlăuntrul căruia trebuiau descoperite viciile, nu mai au aplicabilitate".

Decizia de mai sus cuprinde încă o precizare importantă.

Produsele în speță au fost livrate anterior intrării în vigoare a Legii nr. 7/1977. Cu toate acestea, produsele fiind folosite abia în 1979 cînd au apărut viciile ascunse, s-a statuat că raportului juridic dintre părți îi sînt aplicabile prevederile legii citate referitoare la răspunderea unității furnizoare pentru viciile apărute după expirarea termenului de garanție, dar în cadrul perioadei de utilizare normată.

I. ICZKOVITS

financiar

Recompensele

Avînd aceeași finalitate : stimularea accentuată a laturilor calitative ale activității personalului muncitor, recompensele reprezintă o formă suplimentară de cointeresare materială.

În legislația noastră recompensele nu se diferențiază de premii prin elemente esențiale, ci numai prin unele trăsături caracteristice.

Astfel :

— recompensele au caracter incidental, nu prezintă continuitate și permanență, ca sistemul de premii, acordarea lor fiind legată de unele evenimente mai deosebite ;

— recompensele se adaugă celorlalte forme de stimulare; participarea la beneficii, premii anuale, premii pentru realizări deosebite, pentru economie de materiale sau forțe de muncă etc.

— de regulă nu sînt plafonate ca unele premii, nefiind raportate la retribuția tarifară a celor în cauză și nu intră în calcul spre a se stabili plafonul maximal ;

— se pot acorda întotdeauna personalului mai multor unități socialiste, spre deosebire de premii, care, de regulă, se atribuie de unitate propriului personal.

Dispozițiile legale în vigoare, prin care se instituie această formă specifică de cointeresare materială, nu reglementează modul de acordare a recompenselor în sensul că nu prevede organul competent a le aproba și nici nu stabilește unele condiții prohibitive.

În lipsa unor reglementări specifice trebuie admis că pot fi aplicate prevederile art 65 din Legea nr. 57/1974 dat fiind că ele au caracter general și principial. Prin consecință, socotim că aprobarea recompenselor este de competența organului de conducere colectivă (biroul executiv) din unitatea care le acordă, fiind necesar acordul comitetului sindical din unitățile a căror personal beneficiază de recompense.

Socotim că în lipsa unor prevederi exprese, condițiile care anihilează sau restituie dreptul la premii, nu pot fi extinse prin analogie, dat fiind că este de principiu ca orice decădere, sau sancțiune, precum și restrîngere a unor drepturi sînt de strictă și limitată aplicare.

Recompensele în activitatea de investiții. Potrivit prevederilor art. 87 din Legea nr. 57/1974, personalul din unitățile de execuție și deservire, din cele furnizoare de utilaje tehnologice și elemente de construcții și din unitățile de proiectare, care a avut o contribuție efectivă la realizarea unor obiective de investiții, inclusiv lucrări de foraj, montări de turle și instalații foraj, de prospecțiuni și de explorări geologice poate primi recompense dacă se îndeplinsc în mod cumulativ următoarele condiții :

— obiectivul de investiții se predă înainte de termenul planificat, cu cel puțin 2% din durata planificată pentru obiectivele industriale și cu cel puțin 3% din această durată, pentru celelalte categorii de investiții ;

— s-a redus perioada de imobilizare a fondurilor de investiții aferente acestor obiective și s-a obținut astfel o eficiență economică sporită ;

— s-au respectat integral și în totalitate condițiile de calitate.

Recompensele se acordă numai la acele obiective care au fost predate înainte de termen, în condițiile sus-arătate.

Fondul de recompense se constituie la unitatea beneficiară de investiții și poate reprezenta cel mult 50% din valoarea eficienței obținute, fără a depăși însă 1% din valoarea investiției.

Aceste condiții fiind îndeplinite, organele bancare, la primirea și verificarea documentației, eliberează fondurile pentru plata recompenselor astfel :

— pînă la 50% din economiile realizate față de devizul general ;

— pînă la 50% din beneficiile efectiv realizate ca urmare a punerii în funcțiune înainte de termen a capacității de producție respective.

● **Recompensele în activitatea de cercetare, inginerie, tehnologică și proiectare.** Potrivit art. 113 din Legea nr. 57/1974, personalul din unitățile de cercetare, inginerie tehnologică și de proiectare, poate beneficia de recompense de pînă la 2% din avantajele economice postcalculate, realizate de unitățile beneficiare în urma aplicării în practică a rezultatelor cercetării și proiectării. Aceste avantaje pot reprezenta economii la fondurile de investiții, la costurile de producție și cele rezultate prin înlocuirea importurilor de produse sau licențe.

Avantajele se calculează o singură dată în primul an de la atingerea parametrilor prevăzuți.

Modul de stabilire a avantajelor economice, a recompenselor și condițiile în care se repartizează personalului se aprobă prin decret al Consiliului de Stat.

Personalul care beneficiază de astfel de recompense poate primi și recompensele prevăzute de art. 87 din lege, dacă a contribuit efectiv la predarea înainte de termenul planificat a obiectivelor de investiții, în condițiile legii, întrucît aceste două forme de stimulare nu se exclud, ele fiind complementare.

● **Recompensele pentru invenții.** În conformitate cu prevederile art. 37 din Legea nr. 62/1974, autorii invențiilor aplicate în economia națională sînt recompensați moral și material. Recompensarea materială a autorilor invențiilor este reglementată de prevederile art. 37 și art. 38 din Legea nr. 62/1974.

Potrivit acestor prevederi recompensele bănești se stabilesc în funcție de avantajele economice și sociale postcalculate, dar nu pot depăși anual cuantumul a trei retribuții tarifare lunare a funcției de cercetător științific principal din ramura respectivă. Mărimea recompensei este aceeași, indiferent de numărul autorilor.

Perioada de recompensare poate fi de cel mult cinci ani, iar plata ei se face numai pe intervalul de timp în care invenția se aplică efectiv.

Recompensele bănești se calculează pentru fiecare invenție în parte pe bază de norme aprobate de Consiliul de Miniștri,la propunerea Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, a Ministerului Finanțelor și Ministerului Muncii.

Cuantumul recompensei ce urmează a fi plătită pentru fiecare invenție se aprobă de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și Ministerul Finanțelor la propunerea unității socialiste titulară de brevet, cu avizul institutelor centrale de cercetare, academiilor de științe sau organului central tutelar.

Plata se face de unitatea la care s-a aplicat invenția din economiile efectiv obținute în urma aplicării invenției, calculate anual pe baza normelor aprobate de Consiliul de Miniștri la propunerea instituțiilor prevăzute în art. 37 alin. 2 din Legea nr. 62/1974 (mai sus-menționată).

J. COSTIN

sub tipar!

Trei lucrări într-un singur volum :

Corespondență comercială internațională

Riscul privind epuizarea lucrării înainte ca dv să o cumpărați poate fi evitat prin comandă fermă, transmisă din timp la redacție, care va fi executată cu plata ramburs.

Prețul unui exemplar — 20 lei.

raporturi de muncă

Aspecte ale răspunderii materiale conjuncte

În răspunderea civilă, prin obligație conjunctă se înțelege obligația care leagă mai mulți creditori sau mai mulți debitori, între care, însă, creanța sau datoria rămîne divizibilă, în sensul că fiecare creditor nu are drept decît la partea sa și fiecare debitor nu datorează și nu poate fi urmărit decît pentru partea sa. Insolvabilitatea unuia dintre debitori nu influențează datoriile celorlalți debitori, iar întreruperea prescripției, prin punerea în întîrziere a unuia dintre debitori, nu se răsfrînge asupra situației celorlalți. Așa cum ne indică denumirea lor, obligațiile conjuncte sînt **legate** prin ceva și fără considerarea acestei legături nu le-am putea deosebi cu nimic de obligațiile singulare. Această legătură privește izvorul lor comun. În cazul răspunderii materiale, sursa comună a obligațiilor conjuncte de reparare a prejudiciului cauzat unității o constituie fapta comună, prin care mai multe persoane încadrate în muncă au contribuit la cauzarea acelui prejudiciu, după cum rezultă din dispozițiile art. 105, alin. 1 al Codului muncii : „Cînd **paguba a fost cauzată de mai multe persoane**, răspunderea fiecăreia se stabilește ținîndu-se seama de măsura în care a contribuit la provocarea ei". Textul citat stabilește și criteriul principal de determinare a fiecărei obligații individuale.

1. În legătură cu acest criteriu s-a exprimat opinia în sensul că **măsura contribuției** (la cauzarea daunei suferite de unitate) este în mod uzual proporțională cu **vinovăția**, dar uneori poate fi în funcție și de gravitatea **faptei** ilicite **în sine**, privită sub aspect cauzal, al contribuției ei la producerea prejudiciului. Astfel, la formă și grad de vinovăție egale, măsura contribuției va fi determinată de aportul cauzal al fiecărei fapte, privită obiectiv, în producerea prejudiciului [1]. Această opinie avansează ideea preeminenței factorului subiectiv (vinovăția cu formele și gradele ei) asupra celui obiectiv (fapta în sine) în stabilirea aportului personal la producerea pagubei și, implicit, în stabilirea întinderii fiecăreia dintre obligațiile individuale de desdăunare. Considerăm că această opinie este discutabilă.

În primul rînd, textul art. 105, alin. 1 al Codului muncii, prin **contribuție** credem că vizează numai intensitatea cauzală a faptei (factorul obiectiv). În generarea efectului păgubitor, fapta umană responsabilă acționează conștient, sprijinindu-se pe condițiile externe, exploatînd mijloacele aflate la dispoziție, în vederea atingerii scopului propus. De aceea, întregul proces psihic se află în unitate indisolubilă cu fapta exteriorizată pentru că oricît de intensă ar fi ea, activitatea psihică nemanifestată este inaptă de a genera modificări în lumea înconjurătoare. De aceea, în situația cînd mai multe persoane au concurat, prin faptele lor, la cauzarea aceluiași prejudiciu, măsura **contribuției** fiecăreia credem că nu trebuie să fie apreciată **în primul rînd** după forma sau gradul vinovăției fiecărui participant, ci după modul în care se reflectă, în rezultatul dăunător produs, manifestarea, exteriorizarea vinovăției individuale. Dealtfel, vinovăția ca însușire a subiectului, poate absenta, uneori, din înlănțuirea faptă-cauzalitate-prejudiciu. Ar fi oare justificat să atribuim acestui factor rolul determinant în evaluarea **contribuției** ? Credem că nu.

În al doilea rînd, distribuirea acestui factor subiectiv (forma sau gradul vinovăției) în rolul de prim rang al determinării **contribuției** vine în contrazicere cu teza de principiu, unanim admisă, conform căreia răspunderea materială există, indiferent de formele și gradele vinovăției. De aceea credem că vinovăția nu poate rîvni la rolul dominant în determinarea contribuției personale la producerea prejudiciului.

În al treilea rînd, factorul subiectiv (vinovăția) poate juca un rol determinant în stabilirea răspunderii numai prin prezența sau absența lui, nicidecum prin forma în care își manifestă existența.

Este adevărat că, uneori, însuși textul legii se referă la repartizarea răspunderii în raport cu gradul vinovăției. Astfel, de pildă Legea nr. 8/1977 în art. 76 se referă la „gradul de culpabilitate al fiecăruia", iar în art. 67 la „gradul de vinovăție", însă așa cum s-a remarcat, trebuie să privim acești termeni doar ca o formulare inadecvată [2] și nicidecum ca o derogare de la criteriul obiectiv al măsurii contributive a fiecărei **fapte** personale.

Tot atît de adevărat este că și practica judiciară s-a pronunțat în sensul că atunci cînd paguba a fost produsă din culpa mai multor persoane, urmează să se determine, „în raport de gradul de culpă al fiecăreia", sau „în raport de gravitatea culpelor" partea din pagubă ce trebuie suportată de fiecare. Credem, însă, că în aceste formulări, preluînd o terminologie uzitată în răspunderea civilă, instanța supremă a înțeles prin **culpă** nu vinovăția, ci fapta culpabilă.

De aceea considerăm că măsura acestei contribuții este imprimată, în primul rînd, de intensitatea cauzală a faptei, de rolul ei cauzal în raport cu prejudiciul produs. Aceasta este și concluzia ce se desprinde din alte hotărîri ale Tribunalului Suprem.

2. Fără îndoială că minuirea criteriului principal de stabilire a cuantumului fiecărei obligații individuale de despăgubire pentru prejudiciul cauzat unității prin fapta comună a mai multor persoane încadrate în aceeași unitate, comportă unele dificultăți. Probabil aceasta este și explicația utilizării mai frecvente, în practica conducerilor de unități, a criteriului subsidiar, devenit astfel precumpănitor. Acest criteriu utilizează două elemente de calcul : 1) retribuția tarifară de încadrare netă de la data constatării pagubei și 2) timpul lucrat de la ultima inventariere a bunurilor. Primul element este de aplicație generală, iar cel de-al doilea se referă la pagubele în gestiune.

După cum s-a remarcat, referirea în textul art. 105, alin. 2 al Codului muncii la retribuția avută la **data constatării pagubei** nu este cea mai corespunzătoare [3] pentru că, pe de o parte nu rezolvă situația celor pensionați ulterior producerii prejudiciului sau trecuți în alte funcții sau în alte sectoare de activitate, iar pe de altă parte, poate da naștere la situații profund inechitabile. Mai adăugăm că acest criteriu subsidiar nu este corelat sub aspect **temporal** cu criteriul principal. Dacă criteriul principal (măsura contribuției la provocarea pagubei) se referă la momentul producerii daunei, nimic nu justifică raportarea criteriului subsidiar, menit să-l înlocuiască pe cel principal, la un moment diferit.

În legătură cu cel de-al doilea element, timpul lucrat de fiecare de la data ultimei inventarieri, s-a opinat în sen-

sul că în acest **timp** nu se include perioada cînd persoana încadrată a absentat, indiferent din **ce motiv, de la serviciu, afară de cazul cînd prejudiciul este chiar consecința acestei absențe. Considerăm că această opinie este discutabilă.** Conform prevederilor art. 26 din Legea nr. 22/1969 gestionarul răspunde integral și în cazul cînd atribuțiile sale fiind exercitate, potrivit dispozițiilor legale, de un delegat sau de o comisie, se constată o pagubă, fără **a se putea** stabili că aceasta **s-a** produs în absența gestionarului. Textul prezumă că prejudiciul s-a produs în prezența gestionarului, prin fapta lui și din culpa lui. Credem că această prezumție legală relativă se opune excluderii din perioada denumită **timpul lucrat de fiecare de la ultima inventariere** a acelei subperioade în care gestionarul a absentat. Dacă gestionarul înlătură efectul acestei prezumții prin dovada împrejurării că prejudiciul s-a produs în absența sa, el va fi exonerat, după caz, de la răspunderea pentru întregul prejudiciu sau pentru o parte din prejudiciu, acea parte a prejudiciului care a fost provocată în absența lui. Dacă gestionarul nu poate înlătura efectul prezumției legale, nu există nici un motiv pentru a se exclude perioada absenței sale din calculul timpului lucrat de la ultima inventariere.

Credem că norma legală cuprinsă în art. 105, alin. 2 al Codului muncii, cu privire la timpul lucrat de la ultima inventariere, se aplică persoanelor din subordinea gestionarului, care s-au încadrat pe parcursul perioadei de gestiune.

3. În cazul obligațiilor conjuncte de reparare a prejudiciului cauzat unității, criteriul principal de stabilire a întinderii fiecărei obligații individuale îl constituie contribuția personală la provocarea pagubei (art. 105, alin. 1 al Codului muncii), norma legală cuprinsă în art. 105, alin. 2 al Codului muncii, consacrînd criteriul subsidiar, vizează același obiectiv și instituie o prezumție relativă de intensitate cauzală a fiecărei fapte individuale. Considerăm discutabilă opinia în sensul că această normă legală ar institui o prezumție legală de vinovăție cu caracter subsidiar [4]. Credem că nici litera, nici finalitatea normei legale menționate nu sprijină teza exonerării unității de obligația de a face dovada vinovăției persoanei încadrate în asemenea situații. Dacă am admite că textul art. 105, alin. 2 al Codului muncii instituie o prezumție de vinovăție, ar însemna practic că în toate cazurile cînd prejudiciul suferit de unitate este consecința unei fapte comune, vinovăția să fie prezumată, iar în cazul autorului unic al prejudiciului, vinovăția ar trebui să fie dovedită de unitate conform prevederilor art. 178 al Codului muncii. O asemenea diversitate de soluții nu ar fi cu nimic justificată.

În ce privește textul art. 27 ,alin. 2 al Legii nr. 22/1969 care reglementează răspunderea materială conjunctă pentru pagubele în gestiune, aplicarea acestui text este corelată cu acțiunea prezumției de răspundere căreia îi dă naștere actul de constatare a lipsei în gestiune. Considerată izolat, prezumția instituită prin art. 27, alin. 2 al Legii nr. 22/1969 rămîne tot o prezumție de intensitate cauzală a fiecărei fapte individuale. În acțiunea ei practică, ea joacă rolul de a întregi prezumția de răspundere creată de actul constatator, oferind criteriul de determinare a cuantumului fiecărei obligații individuale de desdăunare.

Prezumția instituită prin dispozițiile art. 105, alin. 2 al Codului muncii, la fel ca și prezumția instituită prin art. 27, alin. 2 din Legea nr. 22/1969 este relativă. Ea poate fi înlăturată prin dovada contribuției reale a fiecărui coautor la provocarea rezultatului păgubitor al faptei comune, ceea ce reprezintă o întoarcere la criteriul principal de determinare a cuantumului fiecărei obligații individuale. Dovada poate fi făcută prin orice mijloc de probă (cu excepția prezumției). Faptul că dovada contrară urmărește tocmai punerea în aplicare a criteriului legal principal învederează inconsistența tezei teoretice potrivit căreia această prezumție ar fi irefragabilă, adică ar putea fi înlăturată numai prin dovada absenței totale a gestionarului pe toată perioada de gestiune sau prin dovada forței majore.

4. Sub incidența prevederilor Decretului nr. 145/1960 s-a exprimat opinia în sensul că prin art. 1, alin. 3 (text similar cu cel cuprins în art. 27 al Legii nr. 22/1969), s-a instituit o răspundere **colectivă**, care derivă din săvîrșirea unor acte ale colectivului (privit ca unitate) și această răspundere colectivă se bazează pe vina colectivului și exclude ideea răspunderii personale [5].

Considerăm că această opinie este discutabilă, întrucît vinovăția fiind un element subiectiv ea nu poate aparține decît fiecărei persoane privită individual, nicidecum unui grup considerat ca atare. Credem că în raport de această precizare, trebuie să fie înțeleasă și referirea pe care o face Tribunalul Suprem la „culpa comună a întregului colectiv".

S-a susținut că recunoașterea răspunderii **comune**, ca o formă distinctă a răspunderii materiale, este justificată, deoarece ea creează o prezumție de participare culpabilă a tuturor membrilor colectivului de gestionari la producerea pagubei.

Credem că și această susținere este discutabilă. Prezumția de participare culpabilă la provocarea pagubei izvorîște din actul de constatare a pagubei (Decizia de îndrumare nr. 1/1976 a Plenului Tribunalului Suprem, pct. 5) și nu este creată de forma răspunderii. Atunci cînd există o singură gestiune prezumția îi privește pe toți, adică pe fiecare în parte. Legea nu face decît să stabilească criteriul de repartizare a obligației de despăgubire, adică de stabilire a cuantumului fiecărei obligații individuale. Este exact ceea ce se întîmplă și în cazul răspunderii materiale conjuncte.

De aceea credem că o nouă formă de răspundere materială, denumită comună sau colectivă, distinctă de forma răspunderii materiale conjuncte nu răspunde unei necesități teoretice sau practice și nu prezintă utilitate față de recunoașterea existenței răspunderii materiale conjuncte cu care se confundă.

drd. Ion TURCU

---

[1] *În acest sens: Sanda Ghimpu, I. Tr.-Ștefănescu, S. Beligrădeanu, Gh. Mohanu,* Dreptul muncii, *Tratat, Edit. științifică și enciclopedică, București, 1979, p. 117.*

[2] *În acest sens: T. Baron, Al. Deteșan, C. Jornescu,* Calitatea reglementări interne și internaționale, *București, editată de „Revista economică", 1979, p. 397.*

[3] *A se vedea: M. Giugariu,* Sinteză de practică a Colegiului de jurisdicție a Curții Superioare de Control Financiar, *în „Revista română de drept" nr. 7, 1976, p. 67.*

[4] *A se vedea: S. Ghimpu, I. Tr. Ștefănescu, S. Beligrădeanu, Gh. Mohanu,* Dreptul muncii, *Tratat, vol. II. Edit. științifică și enciclopedică, București, 1979, p. 166.*

[5] *În acest sens: Al Lesviodax,* Răspunderea angajaților care manipulează bunuri materiale în comun sau în schimburi succesive fără predare de gestiune între schimburi, *în „Revista română de drept", nr. 6, 1967, p. 105.*

Atribuțiile, drepturile și obligațiile maistrului

Maistrul este organizatorul și conducătorul nemijlocit al formației de lucru și răspunde de activitatea de producție și de realizarea sarcinilor de plan ale acesteia. Maistrul are în subordine un număr de muncitori stabiliți prin normative și, după caz șefi de echipă sau de brigadă care răspund de sarcinile unor colective de muncă.

Maistrul participă direct, alături de muncitorii din subordine la procesul de producție și face parte din categoria de personal tehnic productiv.

Maistrul este subordonat direct șefului de atelier, șefului de secție sau altor conducători de compartimente de producție, în funcție de forma organizatorică a unității.

Face parte de drept din comisia tehnică de încadrare și promovare a muncitorilor.

În calitatea sa de conducător al formației de lucru maistrul are dreptul :

— la o retribuție tarifară care va fi în toate cazurile superioară celeia a muncitorilor din cadrul formației de lucru pe care o conduce ;

— la retribuirea în acord global, împreună cu formația de lucru condusă, în care caz i se acordă retribuția în aceeași proporție cu gradul de îndeplinire a retribuțiilor tarifare ale muncitorilor din subordine, corespunzător cu timpul lucrat ; adaosul de acord cuvenit maistrului i se acordă integral numai cu condiția realizării sarcinilor de producție contractate, precum și a sarcinilor proprii în calitate de conducător al formației ;

— să dea dispoziții muncitorilor din subordine, direct sau prin șefii de echipă ori de brigadă ; dispozițiile șefilor ierarhici sau ale organelor tehnice de control se transmit muncitorilor prin intermediul său, iar cînd acesta lipsește și necesitățile impun luarea unor măsuri urgente șeful ierarhic poate da dispoziții direct muncitorilor, cu obligația de a-l informa pe maistru imediat ce revine la locul de muncă ;

— să repartizeze personalul pe echipe, brigăzi și locuri de muncă ;

— să-și dea acordul la încadrarea, transferarea sau desfacerea contractului de muncă pentru membrii formației de lucru pe care o conduce ; potrivit art. 11 din lege, acest acord este absolut necesar și obligator ;

— să stabilească următoarele stimulente : mulțumirea verbală sau în scris pentru realizări deosebite, desemnarea muncitorilor care vor putea fi declarați evidențiați sau fruntași în întrecere, să-i popularizeze la panoul de onoare al unității ;

— să fie consultat de conducerea unității la rezolvarea cererilor de locuințe ale muncitorilor din subordine ;

— să-și dea acordul la înscrierea la examenul pentru promovarea în categorii superioare de calificare, la acordarea de trepte de retribuire, la premierea pentru realizări deosebite în timpul anului și la acordarea altor recompense a muncitorilor din subordine ; potrivit art. 12 alin. 3 din lege acest acord este obligator.

Maistrul are obligația :

— să asigure realizarea ritmică a sarcinilor de plan care revin formației de lucru încredințate și să ia toate măsurile de organizare științifică a producției și a muncii ;

— să participe direct la realizarea unui anumit volum de produse sau lucrări prin executarea unor operații complexe, lucrări de montaj, întreținere, reparații, reglaje și manevre ale utilajelor, urmărirea aparaturii de măsură și control, precum și a altor operații care necesită înaltă calificare și experiență ;

— să asigure calitatea produselor sau lucrărilor executate în cadrul formației sale de lucru luînd măsuri ca executanții să respecte riguros tehnologia de fabricație, instrucțiunile privind exploatarea și întreținerea mijloacelor și uneltelor de producție ;

— să instruiască muncitorii din subordine ;

— să oprească executarea operațiilor și a fabricației în cazul unor abateri grave de la normele de calitate, informînd despre aceasta pe conducătorul ierarhic ;

— să stabilească vinovații în cazul provocării de rebuturi sau produse declasate ;

— să participe la activitatea de normare operativă a muncii și la aplicarea riguroasă a normelor de muncă ;

— să instruiască muncitorii din formație cu privire la măsurile de protecție a muncii și să supravegheze aplicarea strictă a normelor respective ;

— să ia măsuri pentru aplicarea și respectarea normelor de prevenire și stingere a incendiilor ;

— să asigure funcționarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor în condiții de deplină siguranță pentru întregul personal ;

— să oprească lucrul în caz de pericol pentru securitatea muncii, cu anunțarea șefului ierarhic superior ;

— să interzică participarea la lucru a muncitorilor în stare de ebrietate, oboseală sau fără echipament de protecție corespunzător ;

— să acorde primul ajutor în caz de accident cu anunțarea imediată a organelor ierarhice superioare și să înlăture cauzele generatoare de pericol.

Neîndeplinirea din vina maistrului a atribuțiilor stabilite prin lege și a sarcinilor proprii, atrage, după caz, răspunderea sa disciplinară, administrativă, materială sau penală. Răspunderea disciplinară și materială deși în principiu sînt personale, generate fiind de propria vinovăție, totuși în materia de față, dat fiind că activitatea maistrului se întrepătrunde și se desfășoară împreună cu a muncitorilor din formația sa de lucru, sînt foarte frecvente cazurile de răspundere disciplinară și materială conjunctă a tuturor celor implicați în procesul de muncă și de producție.

Reglementare : Legea nr. 6/1977, Legea nr. 7/1977 și art. 105 din Codul muncii.

dr. C. JORNESCU

Întrebări și răspunsuri

● **STEFĂNESCU SAVIN — București.** Odată cu aplicarea Legii nr. 10/1968, de la 1 iulie 1968, locuințele din fondul locativ de stat nu se pot închiria decît titularilor cu familiile lor în componența stabilită limitativ și anume soții și copii, precum și părinții soților întreținuți de aceștia. Aceeași dispoziție imperativă cu privire la componența familiei a fost menționată și în Legea nr. 5/1973, astfel că toate contractele de închiriere încheiate după data de 1 iulie 1968 au familia compusă numai din membrii care au calitatea față de titular fie de soți, fie de copii indiferent dacă sînt din căsătorie sau din afara căsătoriei, înfiați sau încredințați spre creștere și educare în condițiile Legii, fie de părinți ai soților aflați în întreținerea acestora. Rezultă, deci, că orice alte persoane indiferent de gradul lor de rudenie în care se găsesc cu titularul contractului de închiriere nu pot fi trecute în contractele de închiriere după 1 iulie 1968. În schimb, persoanele care figurează în contractele de închiriere încheiate înainte de 1 iulie 1968, în baza Decretului nr. 78/1952, potrivit Deciziei de îndrumare nr. 5/1975 a Plenului Tribunalului Suprem, își păstrează drepturile locative în baza contractului de închiriere încheiat anterior datei de 1 iulie 1968 și prelungit prin efectul legii. Numai în ipoteza în care s-ar schimba locuința pentru care urmează să se încheie un nou contract de închiriere după 1 iulie 1968, în aceste cazuri — care se ridică în urma exproprierii și demolării unor clădiri, membrii familiei titularului contractului de închiriere sînt numai cei din componența stabilită limitativ și identic în legile nr. 10/1968 și nr. 5/1973.

Ținînd seama de frecventele situații intervenite în familiile unor titulari de contracte de închiriere în ce privește ginerii, nurorile și nepoții acestora, Plenul Tribunalului Suprem prin decizia sus arătată a stabilit că și aceste persoane au un drept de folosință locativă derivat din acela al membrului de familie cu drept de folosință locativă propriu împreună cu care locuiesc în suprafața locativă a acestuia, fără să li se socotească măsura locativă la determinarea chiriei.

În consecință în cazul de față chiria se calculează cu luarea în considerare a 4 persoane (titularul contractului, fratele său, cumnata și nepotul de frate) dacă închirierea locuinței s-a făcut înainte de 1 iulie 1968, sau numai cu persoana titularului contractului de închiriere în ipoteza în care închirierea locuinței a avut loc după 1 iulie 1968, data intrării în vigoare a Legii nr. 10/1968 și ulterior în anul 1973 a Legii nr. 5/1973, care a menținut același regim în ce privește componența familiei la închirierea locuințelor din fondul locativ de stat.

Determinarea chiriei atît în prima situație cît și în cea de-a doua urmează a se face potrivit prevederilor art. 28—35 inclusiv din Legea nr. 5/1973, în raport de tariful de bază al chiriei stabilit pe metru pătrat de suprafață locativă în funcție de retribuția tarifară lunară sau pensia de bază cea mai mare realizată în familia titularului de contract, de norma locativă și suprafețele excedentare rezultate din depășirea normei locative, de condițiile de confort ale locuinței, precum și de venitul mediu lunar pe membru de familie realizat.

În legătură cu stabilirea și plata chiriei atît la locuințele proprietate de stat cît și la cele proprietate personală se ridică numeroase aspecte care merită discutate față de prevederile legii și indicațiile organelor competente. De exemplu, pentru locuințele din fondul locativ de stat, cazurile de necalculare a chiriilor atunci cînd din culpa sau fără culpa chiriașului s-a stabilit un alt cuantum al chiriei decît cel legal, cazurile de exceptare de la calculul chiriei majorate conform art. 35 din lege; cîștigurile care se iau în considerare la determinarea venitului mediu lunar pe membru de familie, prevăzut de art. 4 din H.C.M. nr. 860/1973 etc.

● **PRUNEȘ AUREL — Slatina, județul Olt** a fost obligat prin hotărîre judecătorească la plata unor sume, cu titlu de pensie, în solidar cu unitatea la care este încadrat. Întreabă care este semnificația noțiunii de debitor solidar, arătînd că el este singurul care plătește pensia minorilor beneficiari. În conformitate cu prevederile Codului civil, solidaritatea pasivă înseamnă dreptul creditorului (în cazul de față minorii beneficiari) de a se îndestula de la oricare dintre codebitorii solidari,nici unul neavînd dreptul de a se opune la executarea creanței.

Codebitorul care plătește o parte sau întreaga parte din datorie, are drept de regres împotriva celuilalt codebitor. În cazul relatat, întrucît nu unitatea a provocat accidentul de muncă, ci dv., ea nefiind autoarea acestui accident, ci numai parte civilmente responsabilă, sumele pe care le achită minorilor decedatului le recuperează de la dv. care ați fost singurul vinovat de producerea acestui accident de muncă. Procedeul unității este legal.

● **BIRÓ ERNŐ, Miercurea Ciuc.** — Potrivit prevederilor Anexei nr. 3 la Decretul nr. 153/1980, privind condițiile de acordare a sumelor reprezentînd compensarea majorărilor de prețuri și tarife, prevăzute în Decretul nr. 283/1979 modificat prin Decretul nr. 103/1980, la stabilirea numărului de copii aflați în întreținere nu se iau în considerare copii pentru care unul din părinți plătește pensia de întreținere, fiind încredințați spre creștere și educare celuilalt părinte. Copiii respectivi se iau în considerare în familia părintelui căruia i-au fost încredințați spre creștere și educare. În ce privește stabilirea venitului mediu pe membru de familie prevăzut de Legea nr. 4/1973, veți primi răspunsul de la Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare.

● **LAJOS KOVACS, Miercurea Ciuc** — În conformitate cu prevederile Decretului nr. 283 din 30 iulie 1979 privind stabilirea unor măsuri pentru gospodărirea judicioasă și reducerea consumului de energie electrică, energie termică și gaze naturale, tarifele aplicate energiei electrice consumate pentru iluminat și utilizări casnice au fost stabilite în funcție de tipul apartamentului (număr de camere), avîndu-se în vedere și numărul de persoane care compun familia. Propunerea prezentată de dv. de a se norma consumul de energie electrică pentru iluminat și utilizări casnice numai în raport de numărul membrilor familiei, cunoscîndu-se că în prezent există cazuri de necorelare a spațiului locativ pe care îl dețin unele familii față de norma locativă (8—10 m^2 de persoană) nu poate fi reținută. Aplicarea acestei propuneri are implicații deosebite asupra întreprinderilor de rețele electrice care ar trebui să organizeze evidența populației și schimbările de domiciliu stabil al persoanelor și respectiv a situațiilor de stare civilă în vederea modificării contractelor pentru vînzare-cumpărare de energie electrică cu consumatorii casnici. Menționăm că tarifele stabilite prin Decretul nr. 283/1979 urmăresc adoptarea unor măsuri care să asigure un regim sever de economisire a energiei electrice și a celorlalți combustibili, introducerea unei discipline riguroase în acest domeniu și eliminarea oricăror forme de risipă de energie la consumatorii casnici.

● **IOAN DAN, Satu Mare.** — Conform art. 171 din Legea finanțelor nr. 9/1972 republicată „Cetățenii români care dobîndesc mijloace de plată străine sînt obligați să le depună la Banca Națională a Republicii Socialiste România, Banca Română de Comerț Exterior sau la unitățile autorizate de acestea în condițiile prevăzute de lege. Sumele în valută de care pot dispune, potrivit legii, dobînditorii de mijloace de plată străine se păstrează pe teritoriul țării în conturi personale...". La art. 169 din aceeași lege se prevede că „depunerile populației la Casa de Economii și Consemnațiuni și la alte instituții bancare sînt garantate de stat, iar dreptul titularului asupra depunerilor este ocrotit de lege. Depunerile populației nu sînt supuse prescripției și se restituie la cerere, titularilor depunerilor sau reprezentanților legali ai acestora, iar în caz de deces al titularului, moștenitorilor". Conform art. 3 din Decretul nr. 371/1958 „Ca-

sa de Economii și Consemnațiuni a Republicii Socialiste România este unica instituție autorizată să primească sume spre consemnare. Instituțiile, întreprinderile, și organizațiile economice de stat și cooperatiste, organizațiile obștești, precum și cetățenii Republicii Socialiste România sînt obligați să depună exclusiv la Casa de Economii și Consemnațiuni a R.S.R. sumele spre consemnare oricare ar fi temeiul legal al consemnării, scopul sau destinația sumelor consemnate".

Deoarece sumele nu au fost depuse sau consemnate la C.E.C. nu ne putem pronunța cu privire la prescriptibilitatea sumelor în valută depusă de cetățenii străini la O.J.T. pe numele unor persoane române.

● **ÎNTREPRINDEREA „8 MARTIE", Timișoara.** — Sumele ce reprezintă contribuția fixă, lunară prevăzută de Legea nr. 1/1977, nedatorată, se pot restitui potrivit art. 18 și 26 din Legea nr. 1/1977 — un an în urmă.

● **GHEORGHE STOIAN, Ploiești** — Prevederile Decretului nr. 100/1979 nu se aplică retroactiv din anul 1977. Trebuie să verificați dacă situația dv. nu era soluționată anterior decretului prin H.C.M. nr. 69/1975, în prezent abrogată.

● **PETRE GRADOE, Drobeta-Turnu Severin** — Prevederile Îndrumarului nr. 14065/1977 ale M.E.F.M.C. cu privire la încadrarea și acordarea unor drepturi personalului cu atribuții de achiziție sînt în vigoare. În consecință pentru a beneficia de drepturile pe care le conferă calitatea de personal muncitor, încadrat cu contract de muncă, personalul trebuie să îndeplinească — între alte condiții — și aceea de a realiza sarcinile de achiziție în volumul minim de activitate stabilit corespunzător planului. De asemenea, trebuie să realizeze în medie lunară (în cursul unui an) retribuția minimă pe economie.

Răspunsul Ministerului Muncii (321090/793/1980) la care vă referiți privește situația unui om al muncii care prestează o activitate permanentă la un anumit loc de muncă și nu soluționează problema achizitorilor de fructe de pădure.

● **COOPERATIVA „MEȘTEȘUGARUL", Vișeul de Sus** — Personalul muncitor plecat pentru satisfacerea serviciului militar are dreptul la compensarea în bani a concediului de odihnă neefectuat în anul plecării. În anul reîntoarcerii are drept la concediu a cărui durată se stabilește ținînd seama de data înapoierii în unitate și perioada pînă la sfîrșitul anului. Pentru perioada efectuării serviciului militar nu se acordă concediu.

● **MIHAI COSTIRAȘ, Moldova Nouă** — Personalul grupului școlar minier aparținînd de M.M.P.G. are dreptul la alocația de stat pentru copii, în aceleași condiții cu personalul restului unităților de învățămînt. Cuantumul alocației este diferențiat în raport cu mediul urban sau rural unde acest personal domiciliază.

● **„ELECTROTEHNICA", București** — Observațiile dv. sînt juste. Astfel, persoanele care se transferă au dreptul la alocația de stat, dacă la unitatea de unde au fost transferate au beneficiat de acest drept. În acest caz aceste persoane pot solicita, de la unitatea unde lucrează, plata alocației pentru lunile neîncasate, chiar dacă n-au cerut la timp acest drept. (Desigur, înlăuntrul termenului prevăzut de art. 176, din Codul muncii).

De asemenea, s-a adoptat soluția ca în perioada de trei luni cît soțul considerat NOU ÎNCADRAT n-are drept la alocație, nici soția să nu primească alocația.

● **IOAN FLOREA, Brașov** — Din scrisoarea dv. rezultă că vi s-a acordat gradația a doua la data de 1 mai 1979. De la această dată este necesar să aveți o vechime în gradație de cel puțin trei ani pentru a putea fi trecut în altă gradație. Nu este posibil să se ia în considerare data cînd vi s-a acordat gradația I. Prevederile anexei VI din Decretul nr. 100/79 rezolvă alte situații decît aceea a dv.

● **MARIA MILEA, Isbiceni, Olt** — Fiind absolventă a liceului economic îndepliniți condiția de studii necesară pentru ocuparea unei funcții economice (planificator, contabil, statistician, merceolog etc.). Ținînd seama de atribuțiile și de activitatea pe care o prestați, sînteți îndreptățită să solicitați conducerii unității să vă încadreze — conform Legii nr. 12/1971 — pe una din funcțiile sus menționate, pe un post vacant în statul de funcții.

● **VALENTINA CARCADIA, București** — Răspunsul publicat în Suplimentul revistei, cu nr. 20/1980, adresat tov. Alexandru Avrig din Sibiu este corespunzător prevederilor Decretului nr. 100/1979, premiile ocazionale neincluzîndu-se în calculul indemnizației de concediu.

● **ION GHICA, București** — Funcțiile de economist principal și de inspector principal la B.R.C.E. sînt considerate funcții echivalente. Prin aplicarea prevederilor pct. 9 din anexa VI la Decretul nr. 100/1979 unitatea vă poate menține gradația avută, fără ca această posibilitate să constituie o obligație pentru aceasta.

● **GHEORGHE IONESCU, București** — Din extrasul carnetului de muncă rezultă că înainte de promovarea dv. în funcția de șef secție ocupați funcția de șef atelier proiectare. Conform art. 33 din Legea nr. 57/1974, în cazul promovării, personalul are dreptul la majorarea retribuției cu o singură clasă de retribuire. Numai în cazul în care la unitatea de la care ați fost transferat se aplicau nivele de retribuire mai mici, noua unitate putea să ia în considerare atît nivelul de retribuire mai mare practicat în unitate la aceeași gradație, cît și majorarea cu o clasă determinată de promovarea în funcție.

● **GHEORGHE VIȚĂ, Zimnicea** — Conform H.C.M. nr. 814/1967, transferările efectuate pînă la 1 ianuarie 1967 fără ca în carnetul de muncă să se precizeze natura transferului, se consideră a fi efectuate în interesul serviciului. Pentru celelalte mențiuni din carnetul de muncă, dat fiind că în fapt în întreaga perioadă de la 1 iulie 1967 și pînă în prezent, ați lucrat în același loc de muncă, schimbîndu-se numai unitatea plătitoare a retribuției, este necesar să cereți, conform Decretului nr. 92/1977 rectificarea carnetului de muncă. Trebuie să rezulte că numai măsuri organizatorice au determinat trecerea dv. de la o unitate la alta (din punctul de vedere al plății retribuției) astfel că sînteți în situația reglementată de art. 11 din Legea nr. 1/1970, recunoscîndu-vi-se vechimea neîntreruptă în aceeași unitate.

● **MARIA ONAȚ, Zalău** — Perioada de opt ani cît ați lucrat în C.A.P. fiind retribuită pe baza zilelor muncă (44 zile pentru o lună lucrată) se consideră vechime în muncă în C.A.P., la timpul său avînd drepturile oricărui membru cooperator pentru activitatea desfășurată în cadrul cooperativei. Această vechime nu se include în calculul vechimii în muncă a persoanelor care lucrează pe baza unui contract încheiat conform legislației muncii (Codul muncii și Legea nr. 1/1970).

● **IOAN, BEJAN, Buzău** — Perioada cît ați fost elev al școlii militare se consideră, în cazul dv. vechime în muncă, deoarece înainte de a intra în școală ați avut calitatea de persoană încadrată în muncă (pedagog), iar efectuarea școlii militare se consideră stagiu militar (Legea nr. 14/1972). Această perioadă, fiind anterioară datei de 1 martie 1973 — data intrării în vigoare a Codului muncii — nu se include însă în calculul vechimii neîntrerupte în aceeași unitate, perioada lucrată anterior unindu-se cu perioada lucrată după absolvirea școlii.

● **GRIGORE SITARU, Reșița** — În precizările Ministerului Muncii cu nr. 2038/1968, se stabilește că în anul revenirii în unitate a persoanei care a satisfăcut serviciul militar, aceasta are drept la concediul anual de odihnă, reglementat de Legea nr. 26/1967, pro rata temporis, luîndu-se în considerare lunile lucrate de la data reluării activității pînă la sfîrșitul anului. Precizările Ministerului Muncii nr. 2038/1968 n-au fost nici anulate, nici modificate.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

INSTITUTUL DE PROIECTARE JUDEȚEAN BACĂU

ACCESORII AUTO

— Cărbune electromotor buc. 7
— Geam lampă stop buc. 2
— Garnitură frînă buc. 1
— Pipă acid buc. 1
— Rulmenți 6204 buc. 2
— Rulmenți 6206 buc. 2
— Rulmenți 108804 buc. 6
— Rulmenți 226 905 buc. 2
— Rulmenți 6208(50208) buc. 3
— Rulmenți 6304 buc. 2
— Rulmenți 326704 buc. 2
— Rulmenți 200 buc. 2
— Rulmenți 900706 buc. 3
— Rulmenți 7305 buc. 2
— Rulmenți 57707 buc. 5
— Rulmenți 6303—303 buc. 3
— Rulmenți 51202—8202 buc. 1
— Rulmenți 30307—7307 buc. 1
— Rulmenți 6305 buc. 2
— Semering cu pîslă 128/90 buc. 1
— Semering 50×70×12 buc. 2
— Semering 50×32 buc. 2

S R 114

— Arc placă presiune ambreaj intermed. buc. 2
— Arbore intermediar distribuitor buc. 1
— Apărătoare soare buc. 1
— Arbore planetar buc. 2
— Bulon roată față buc. 2
— Bride arc față cu piulițe buc. 1
— Bucșe casetă direcție buc. 2
— Bucșe pivoți fuzetă buc. 2
— Bucșe ax came buc. 2
— Bulon cap bară direcție buc. 2
— Bucșe ambreaj buc. 4
— Cuzineți palier buc. 10
— Cuzineți bielă buc. 6
— Capac delco buc. 2
— Carburator admisie buc. 1
— Curele trapezoidale 13×8×1250 (1267) buc. 16
— Electromotor șterg. parbriz buc. 2
— Fulie pompă apă buc. 1
— Fulie dinam buc. 1
— Flanșă centrală piston atac buc. 2
— Garnitură admisie evacuare buc. 1
— Garnitură pompă centrală frînă buc. 16
— Indicator nivel benzină buc. 2
— Lame șterg. parbriz buc. 1
— Lame ștergător parbriz buc. 2
— Manșon cauciuc ax cardan buc. 2
— Plutitor carburat. buc. 2
— Piston pompă centrală buc. 1
— Pirghie debreiere buc. 1
— Pinion mers înapoi buc. 1
— Racord simplu buc. 2
— Racord frînă spate buc. 1
— Șurub reglab ambreiaj buc. 4
— Siguranțe bolți piston buc. 9
— Supapă cauciuc p. centrală buc. 3
— Șaibă pinion satelit buc. 2
— Tijă ulei carburator buc. 1
— Tijă de legătură buc. 1

M. 461

— Ax cu came buc. 1
— Arc pinion cuplare electromotor buc. 1
— Arc. furcă viteză I—II-a buc. 1
— Braț ștergător parbriz buc. 6
— Butuc sincron buc. 4
— Bucșe casetă direcție buc. 3
— Bobină stator dinam buc. 1
— Bolți piston buc. 1
— Braț ștergător parbriz buc. 4
— Corp pompă benzină buc. 1
— Duză far aer buc. 2
— Flanșă arbore secundar buc 1
— Flanșă ax planetar buc. 1
— Flanșă priză direcție buc. 1
— Flanșă cu nut planetar buc. 2
— Flanșă arbore cadran buc. 1
— Ghid supapă buc. 7
— Garnitură glincherit p. apă buc. 3
— Inele sincron buc. 1
— Lame ștergător parbriz buc. 14
— Levier comandă fuzetă buc. 1
— Levier fuzetă stînga buc. 1
— Levier fuzetă dreapta buc. 1
— Melc kilometraj buc. 3
— Opritor arbore cotit ulei buc. 4
— Pastile cap bază buc. 3
— Potcoviță platinată buc. 17
— Placă exterioară cercel arc. buc. 9
— Pastile pompă benzină buc. 11
— Pinion conductor pompă ulei buc. 2
— Pinion viteza I—II buc. 1
— Placă disc ferodou buc. 1
— Pinion distribuitor arbore cotit. buc. 1
— Placă presiune ambreiaj buc. 1
— Perie electromotor buc. 1
— Perie electromotor buc. 8
— Semering capac motor spate buc. 5
— Sită pompă benzină buc. 2
— Scaune supapă buc. 4
— Supapă admisie buc. 4
— Tampoane cauciuc buc. 6
— Tub frînă față buc. 4
— Taler arc buc. 4
— Turbină pompă benzină buc. 1
— Tub flexibil acționare ambreiaj buc. 3
— Tub frînă roată față buc. 2
— Tub frînă roată față-spate buc. 1
— Tampon inferior suport motor buc. 1
— Ventilator capac paletă buc. 1

ȘANTIERUL NAVAL OLTENIȚA

Str. Portului 45—46
Telefon : 10320
Telex : 81114

RULMENȚI

— NU 313 buc. 17
— 4904 buc. 42
— NU 318 MAC3 buc. 15
— 0016 K buc. 35
— 310 buc. 5
— 52312 buc. 20
— 52311 (38311) buc. 8
— 52209 buc. 7
— 8310 (51310) buc. 5
— 8312 buc. 25
— 8317 buc. 8
— 8238 buc. 1
— 8136 (51136) buc. 18
— 8107 buc. 18
— 7518 (32218) buc. 6
— 7311 (30311) buc. 28
— 7309 (30309) buc. 12
— 7308 buc. 20
— 7307 buc. 24
— 7306 buc. 48
— 7217 buc. 12
— 7213 (30213) buc. 63
— 7212 buc. 18

OFERTE

— 7209 buc. 99
— 7202 buc. 23
— 6410 buc. 2
— 6405 buc. 4
— 6318 buc. 20
— 6317 buc. 9
— 6316 buc. 3
— 6301 buc. 123
— 6317 buc. 12
— 6214 buc. 4
— 23124 buc. 5
— 22228 (3528) buc. 7
— 22214 buc. 49
— 2314 buc. 10
— 2310 buc. 9
— 2306 buc. 5
— 2218 buc. 2
— 2210 buc. 2
— 2202 (1502) buc. 24
— 1309 buc. 22
— 1213 K. buc. 2
— 1210 K. buc. 3
— NA. 4908 buc. 20
— NA. 4908 buc. 2
— 1200 buc. 1
— NU 326 buc. 13
— NI 228 buc. 1
— MU 214 buc. 4
— 209 buc. 23
— Bile rulmenți ∅ 7 mm. buc. 3520
— Pînză Pardeș mp. 391,50
— Pînză melană mp 493,30
— Serj mp. 150,91
— Atlaj mp. 406,00
— Ampermetru 20/5 E 7 buc. 19
— idem M 52 0-1 A buc. 2
— idem M 52 0—1 A buc. 3
— idem M 53 150—150 buc. 2
— idem O-15 E. 541 buc. 1
— idem E. 541-0-15 A buc. 5
— idem E. 541-0-75% 5 buc. 8
— Voltmetru 0-100 M, 52 buc. 3
— Becuri 12×40×45 auto buc. 291
— Contactori TCA 6-110 4+4 4004 c.c. buc. 18
— TCA 380/40 A. 4015 buc. 7
— Cabluri CNI 1×35 ml. 228
— idem 3×185 ml. 102
— idem CNIE 1×1 ml. 460
— idem CNIE 1×1,5 ml. 1296
— Idem CNIE 1×4 ml. 340
— idem CNIE 1×50 ml. 1290
— idem CNIA 2×1,5 ml. 1174
— CNIA 12×1,5 ml. 244
— idem RK. 75-7-18 ml. 92
— idem EK 75-7-16 ml. 3479
— idem RK. 75-9-12 ml. 1043
— idem RK. 75-24-15 ml. 1821
— idem RK. 75-24-15 ml. 498
— idem RK. 75-25-17 ml. 711
— idem RR. 150-7-31 ml. 641
— idem RK, 150-7-12 ml. 1442

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJE GRELE PENTRU CONSTRUCȚII — BUCUREȘTI

Str. 7 Noiembrie nr. 201 bis, Sector 2

Telefon : 87 60 40. Telex : 10983

- **Tractor S 80—100 — proveniență U.R.S.S.**
- **Tractor T 100 M — proveniență U.R.S.S.**
- **Tractor T 100 M 3 — proveniență U.R.S.S.**
- **Autoscreper T 180 — proveniență R.S.C.**
- **Autoscreper T 200 — proveniență R.S.C.**
- **Autoscreper TEREX — proveniență S.U.A.**
- **Autodumper LEYLAND — proveniență Anglia**
- **Excavator NOBAS UB 80 — proveniență R.D.G.**
- **Autogreder D 557 — proveniență U.R.S.S.**
- **Excavator JCB — proveniență Anglia**
- **Escavator ZEMAG — proveniență R.D.G.**
- **Săpător șanș ER 7 AM — proveniență U.R.S.S.**
- **Simeringuri**
- **Excavator DH 101 — proveniență R.S.C.**
- **Grup electrogen WOLA — proveniență R.P.P.**
- **Săpător HOLLANDRIN — proveniență Olanda**

UNIUNEA JUDEȚEANĂ A COOPERATIVELOR MEȘTEȘUGĂREȘTI DOLJ

OFERĂ:

- **BANDĂ OȚEL pentru cuțite de ștanțat piele cu două tăișuri ondulate tip D 1/3 (19 × 2 × 100 mm) — 193,98 lei bucata.**

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUSE DIN CERAMICĂ FINĂ PENTRU CONSTRUCȚII CLUJ-NAPOCA

Str. Beiușului nr. 1
Telefon : 4.70.38.
SOLICITĂ PRIN TRANSFER URMĂTOARELE UTILAJE
1 moară cu bile debit 3 t/h
n = 17/50 t/min
1 concasor cu fălci C 6040 produs 0646 — 300 rotații/min
productivitate 9—24 mc/h

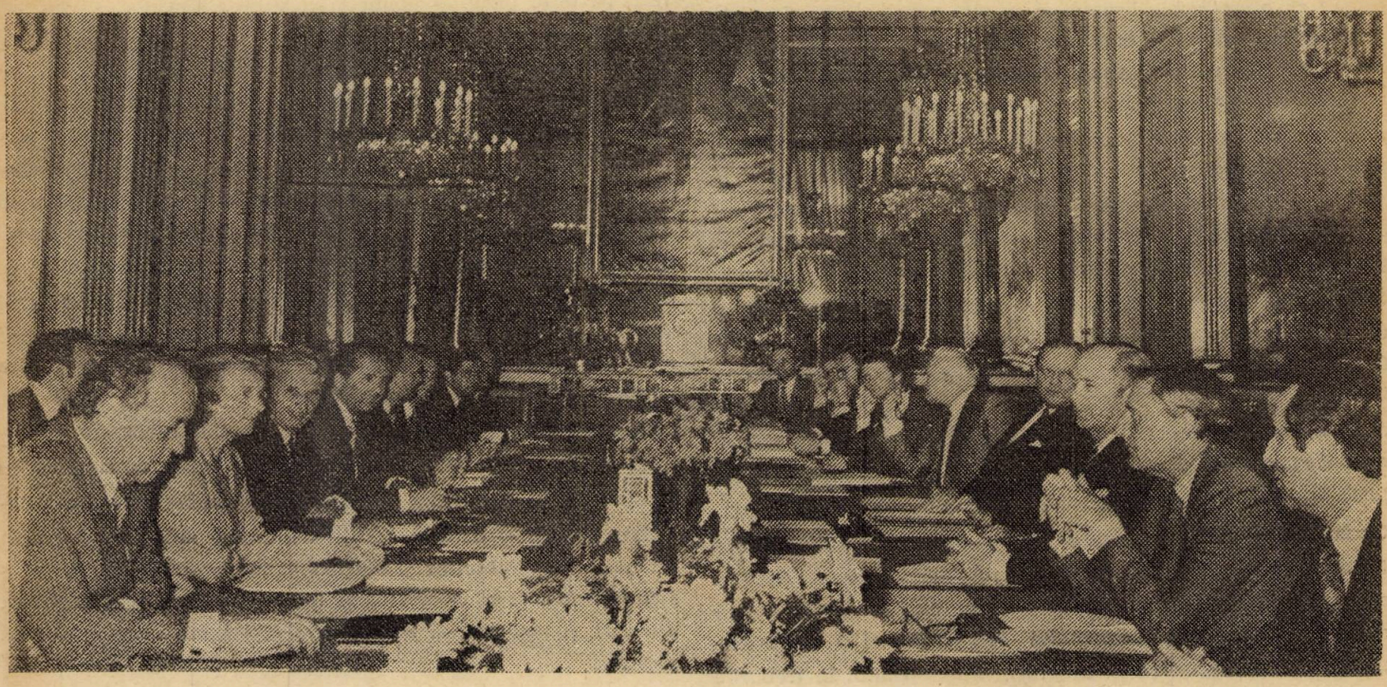

UN EVENIMENT REMARCABIL ÎN CRONICA TRADIȚIONALELOR RELAȚII DE PRIETENIE ȘI COLABORARE ROMÂNO-FRANCEZE

URMĂRITĂ cu justificat interes, cu profundă satisfacție și mîndrie patriotică de opinia publică din țara noastră, vizita oficială întreprinsă în Franța de președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația președintelui Valéry Giscard d'Estaing și a doamnei Anne-Aymone Giscard d'Estaing, reprezintă un moment deosebit în bogata cronică a tradiționalelor relații de prietenie româno-franceze, deschizînd noi perspective colaborării și cooperării dintre cele două țări în toate domeniile de activitate, precum și conlucrării lor pentru continuarea politicii de destindere, pentru securitate și pace în Europa și în întreaga lume.

Primirea caldă, entuziastă făcută și de această dată înalților soli ai poporului român la înapoierea în patrie, numeroasele telegrame sosite în aceste zile de pe tot cuprinsul țării pe adresa tovarășului Nicolae Ceaușescu, reflectă aprecierea deosebită pe care întreaga noastră națiune o acordă rezultatelor bogate, bilanțului substanțial al noului dialog la nivel înalt româno-francez, activității neobosite a secretarului general al partidului, președintele republicii, în slujba năzuințelor supreme de pace și înțelegere ale tuturor popoarelor.

Documentele oficiale semnate, acordurile și înțelegerile la care s-a ajuns cu ocazia vizitei, concluziile politice desprinse din analiza aprofundată a unei largi game de probleme internaționale de interes comun conferă acestei noi întîlniri la nivel înalt o semnificație care depășește cadrul relațiilor bilaterale, înscriind-o ca o contribuție de seamă la cauza generală a destinderii, securității și păcii pe continentul european și în întreaga lume.

Reafirmarea solemnă a normelor de bază ale relațiilor reciproce în Declarația care sintetizează rezultatele vizitei, reprezintă o premisă esențială a întăririi tradiționalelor relații prietenești româno-franceze, cu adînci rădăcini în istorie, a ridicării pe un plan superior a colaborării și conlucrării dintre cele două țări. Evocînd frumoasele tradiții ale îndelungatelor și exemplarelor relații dintre cele două țări, președintele Nicolae Ceaușescu spunea : **„Cel mai bun omagiu pe care îl putem aduce înaintașilor noștri — care au pus baze trainice prieteniei româno-franceze — este de a face totul pentru a ridica pe noi trepte această prietenie, în condițiile respectului neabătut al independenței fiecărui popor ! Să facem astfel încît aceste legături, cimentate cu sîngele fiilor poporului român și poporului francez, să devină indestructibile, să servească deopotrivă intereselor popoarelor noastre, independenței lor, păcii și independenței naționale a tuturor națiunilor".**

Înaltele onoruri acordate președintelui Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu, manifestările de profundă considerație și respect, primirea plină de căldură ce le-a fost rezervată pe toată durata vizitei, spiritul de cordialitate, încredere și înțelegere deplină ce a caracterizat convorbirile șefului statului român cu președintele Franței și cu alte personalități ale vieții politice, economice și culturale franceze, reprezintă o nouă mărturie elocventă a marelui prestigiu de care se bucură astăzi pretutindeni în lume România socialistă și președintele ei, apreciat ca o personalitate proeminentă a vieții politice internaționale. Acest prestigiu este indisolubil legat de prodigioasa activitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de promovare neabătută a cauzei înțelegerii, prieteniei și colaborării între popoare, de progresele remarcabile obținute de țara noastră pe calea edificării unei economii moderne în cei 15 ani care au trecut de la cel de-al IX-lea Congres al partidului — perioada cea mai fertilă, mai dinamică și mai bogată în împliniri din întreaga sa istorie.

Așa cum s-a subliniat cu ocazia vizitei, în această perioadă s-a înregistrat și nivelul cel mai ridicat de dezvoltare a relațiilor dintre cele două țări, un rol decisiv în evoluția continuu ascendentă a legăturilor reciproce avîndu-l multiplele întîlniri la nivel înalt româno-franceze. Așezînd statornic la temelia relațiilor dintre ele principiile coexistenței pașnice, ale respectului independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, România și Franța dovedesc cu puterea de convingere a faptelor că este întru totul posibil ca două țări cu orînduiri sociale diferite, cu nivele diferite de dezvoltare, să conlucreze rodnic, servind deopotrivă interesele popoarelor lor, ale cauzei destinderii și păcii în Europa și în întreaga lume. **„Relațiile noastre** — sublinia președintele Valéry Giscard d'Estaing referindu-se la semnificația evoluției ascendente a raporturilor franco-române — **oferă un exemplu de încredere și de cooperare, care pot să se instaureze pe continentul nostru între țări cu sisteme sociale diferite".**

CELE DOUĂ PĂRȚI au putut releva cu deosebită satisfacție cu ocazia vizitei, în ceea ce privește raporturile economice, că obiectivul comun de a se ajunge la o dublare a volumului schimburilor comerciale în 1980 față de 1975 a fost realizat cu un an mai devreme, schimburile comerciale româno-franceze depășind în acest an 3,5 miliarde de franci. În același timp, formele noi moderne de cooperare în domenii importante, îndeosebi cooperarea în producție și în domeniul tehnico-științific și-au dovedit eficiența și caracterul reciproc avantajos, evidențiindu-se faptul că tocmai adîncirea și diversificarea acestei cooperări au creat posibilități reale pentru creșterea rapidă a schimburilor economice.

În același timp, convorbirile oficiale și schimburile aprofundate de vederi cu reprezentanți ai cercurilor de afaceri franceze — ilustrînd pronunțatul caracter de lucru al vizitei — au permis identificarea de noi domenii și posibilități de extindere a colaborării pe cele mai diverse planuri. Ținînd seama de potențialul economic și de înaltul nivel tehnologic al Franței, ca și de vastele programe de dezvoltare în realizarea cărora se află angajată România, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii mondiale, cele două părți au fost de acord că apare ca deplin realist obiectivul unei dublări a schimburilor pînă în 1985 față de volumul din 1980 și, totodată, de a se lărgi și diversifica cooperarea industrială în sectoare de vîrf ale tehnicii cum sînt construcțiile de mașini, energetica, inclusiv energetica nucleară, electronica și în special microelectronica, aeronautica și telecomunicațiile, acordîndu-se în același timp atenție și cooperării pe terțe piețe, domeniu în care de asemenea există un început bun.

În acest context s-a relevat că o deosebită importanță ar avea-o găsirea, de ambele părți, a soluțiilor tehnice și economice corespunzătoare care să pună bazele unei cooperări economice de lungă durată, avînd continuitate și totodată flexibilitate, permițînd asimilarea noilor cuceriri tehnico-științifice ca o condiție a competitivității și eficienței. Avînd în vedere necesitatea asigurării unui mai bun echilibru al schimburilor în cadrul eforturilor României de echilibrare într-un timp cît mai scurt a balanței sale comerciale și de plăți, a fost evidențiat rolul compensațiilor în asigurarea de vînzări corespunzătoare de produse realizate prin cooperare.

Opinia publică din țara noastră a luat de asemenea cunoștință cu satisfacție de dorința comună a celor două părți — consemnată în Declarația dată publicității la încheierea convorbirilor oficiale — de a acorda în continuare întregul lor sprijin dezvoltării schimburilor și cooperării în domeniile culturii, învățămîntului, artei, sportului și turismului, pentru a contribui astfel la și mai strînsa înțelegere și apropiere între cele două popoare.

Abordînd în mod aprofundat diferitele aspecte ale relațiilor bilaterale, convorbirile româno-franceze la nivel înalt au prilejuit, totodată, un larg schimb de vederi asupra celor mai importante probleme ale actualității internaționale, domeniu în care s-au conturat ample convergențe ale punctelor de vedere.

Exprimînd profunda preocupare față de deteriorarea climatului din relațiile internaționale, cei doi șefi de stat au reafirmat cu vigoare necesitatea respectării de către toate statele a principiilor independenței și suveranității, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, neamestecului în treburile interne ale statelor, reglementării tuturor conflictelor exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, precum și a dreptului fiecărui popor de a-și alege liber calea dezvoltării sale, care stau la baza politicii de destindere.

Convorbirile au reliefat, în acest context, însemnătatea apropiatei sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U., cei doi președinți exprimîndu-și în Declarația adoptată speranța că ea se va încheia cu măsuri care să favorizeze edificarea unei noi ordini economice internaționale, ca o condiție indispensabilă pentru îmbunătățirea climatului internațional, ca și pentru reluarea creșterii economiei mondiale pe baze echilibrate și sănătoase, în interesul tuturor țărilor.

Profunda satisfacție și deplina aprobare a opiniei publice din țara noastră față de rezultatele fructuoase ale vizitei efectuate în Franța de președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, sînt însoțite de convingerea că înțelegerile convenite vor stimula adîncirea conlucrării spre binele reciproc, vor exercita o influență pozitivă asupra climatului general pe continent și în lume, constituind astfel un aport de seamă la cauza destinderii, securității, păcii și înțelegerii internaționale.

Dinu DRAGOMIRESCU

ECONOMISIREA ŞI VALORIFICAREA MAI BUNĂ A RESURSELOR ENERGETICE ŞI DE MATERII PRIME – CONDIŢIE HOTĂRÎTOARE A PROGRESULUI ECONOMIC

Din gîndirea economică a președintelui României

NICOLAE CEAUȘESCU

Resursele energetice și de materii prime

EDITURA POLITICĂ

UNA DINTRE CARACTERISTICILE majore ale politicii economice a partidului desfăşurată cu deosebire în anii de după 1965 şi antamată cu hotărîre pentru viitor o constituie preocuparea pentru ridicarea continuă a eficienţei economice. Această orientare asigură introducerea cu vigoare în viaţa noastră economică a tezei cu valoare de principiu, enunţată încă în 1966 de către secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, care sublinia că : **„...orice activitate economică trebuie să aibă drept rezultat un anumit beneficiu. Nimeni nu se apucă să investească, să cheltuiască materiale, bani şi alte mijloace fără perspectiva unui cîştig. Societatea socialistă nu-şi poate permite să desfăşoare o activitate economică nerentabilă, ca pierderile provocate de o întreprindere să fie suportate de altele... Fiecare unitate economică trebuie să fie eficientă, producţia pe care o obţine să asigure acoperirea tuturor cheltuielilor şi beneficiul care să permită reluarea activităţii pe o scară superioară".**

Iată dar o idee majoră care se degajă atît din documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., cît şi din orientările şi directivele date de conducerea superioară de partid într-un lung şir de ani, îndeosebi începînd cu Congresul al IX-lea al P.C.R., aceea a necesităţii ridicării neîncetate a eficienţei economice, a obţinerii unui venit net necesar satisfacerii cerinţelor creşterii economice, reproducţiei lărgite a forţelor de producţie şi creşterii nivelului de trai al întregii colectivităţi naţionale.

În această ordine de preocupări şi ţinînd seama de dinamismul puternic al dezvoltării economiei româneşti, problema economisirii resurselor de materii prime şi energie dobîndeşte o importanţă hotărîtoare. Apariţia lucrării **„Resursele energetice şi de materii prime"** din ciclul **„Din gîndirea economică a preşedintelui României Nicolae Ceauşescu"** — lucrare tipărită recent la Editura Politică — răspunde necesităţii stringente de orientare şi explicare ştiinţifică a politicii ţării noastre în acest domeniu. În mod strălucit în carte sînt evidenţiate pe larg premisele care ridică la rangul de imperativ vital pentru progresul economiei româneşti procesul de economisire, de valorificare integrală şi superioară a resurselor de materii prime şi energie, modalităţile şi căile specifice prin care s-a acţionat şi trebuie acţionat în acest sens, eforturile pe care întregul nostru popor le face pentru a veni în întîmpinarea acestei cerinţe majore a dezvoltării economico-sociale. Se vădeşte astfel o concepţie românească complexă în această privinţă, bazată pe analiza aprofundată a realităţilor, o concepţie deopotrivă originală, creatoare şi cutezătoare.

Secretarul general al partidului subliniază faptul că la baza creşterii eficienţei economice, a progresului economico-social, stă creşterea productivităţii muncii sociale, creşterea producţiei sociale, realizate în condiţiile economisirii relative de muncă vie şi de muncă trecută, a cheltuielilor cu munca vie şi a consumurilor materiale. Din volum se desprinde faptul că dacă această teză a avut valabilitate generală în tot decursul istoriei ea are o semnificaţie mai acută în economia contemporană şi în primul rînd pentru ţările în curs de dezvoltare, a căror economie a căpătat dimensiuni, în mai multe cazuri de neconceput cu cîteva decenii în urmă — ţări angajate pe drumul deloc neted al eliminării decalajelor faţă de statele dezvoltate din punct de vedere economic. Or, cu atît mai mult în condiţiile actuale de criză mondială de energie şi de materii prime, pentru ţara noastră, creşterea productivităţii muncii vii şi economisirea valorilor deja create, a sursei acestora — resursele naturale, au un caracter de necesitate vitală.

Datorită perfecţionării neîntrerupte a mijloacelor de producţie, a uneltelor de producţie, a tehnologiilor noi şi, drept consecinţă a ritmurilor în care se dezvoltă economia naţională, creşte continuu necesarul de materiale care să fie supuse, direct sau indirect, spre prelucrare, de fiecare om al muncii ; în prezent mai mult decît în trecut (iar în viitor mai mult decît în prezent), fiecare muncitor este în măsură să transforme o cantitate sporită de mijloace de producţie în produse finite. Încă un aspect pe care îl oferă economia modernă — analizat cu pertinenţă de secretarul general al partidului — este acela al ritmului de creştere mult superior pe care îl are industria prelucrătoare de materii prime de bază, acela al posibilităţii lărgirii capacităţilor industriilor prelucrătoare, în proporţii geometrice în unele cazuri, faţă de capacităţile şi posibilităţile industriilor furnizoare de materii prime, cu ritmuri de creştere suficient de modeste de multe ori.

De aici se desprind noi şi importante concluzii în ce priveşte cerinţa valorificării superioare a potenţialului de resurse al ţării. Şi încă o realitate de reţinut : dorinţa şi tendinţa, justificată istoriceşte, a ţărilor în trecut furnizoare de materii prime de a-şi prelucra ele însele aceste resurse naţionale, de a le transforma în produse în care să fie încorporată tot mai multă muncă vie naţională, ceea ce are drept consecinţă îngreunarea procesului de procurare a materiilor prime din multe din ţările tradiţional exportatoare. Mai mult decît atît, în etapa actuală comercializarea pe piaţa mondială a unor materiale cheie pentru întreaga creştere economică a dobîndit calităţi care depăşesc sfera economicului în accepţiunea obişnuită, intrînd în domeniul politicului — cazul petrolului în speţă.

TOCMAI DE ACEEA, în asemenea împrejurări, grija deosebită în direcţia utilizării cu un randament cît mai bun din punct de vedere economico-social a resurselor energetice şi de materii prime este cu totul pertinentă. Locul central pe care această

problemă l-a ocupat și îl ocupă în politica economică a partidului este nu numai explicabil, dar după cum rezultă din analizele realizate în paginile volumului, pe bună dreptate el se impune ca un imperativ esențial epocii actuale. Se desprinde cu claritate faptul că dezvoltarea economico-socială a României, dobîndirea unui loc mai activ în diviziunea mondială a muncii, asigurarea unei competitivități înalte activităților și produselor economiei românești este hotărîtor condiționată pe mai departe de folosirea, cît mai eficientă social, a resurselor materiale și energetice.

Teritoriul românesc, solul și subsolul lui, a dispus de unele resurse naturale, în cantități satisfăcătoare pentru epocile începutului de dezvoltare a economiei naționale ; el continuă să aibă unele resurse, fapt care a acreditat pentru România titulatura de țară bogată ; dar în condițiile actuale de creștere a capacităților de producție și a necesităților, multe din aceste resurse se dovedesc nesatisfăcătoare : materii prime, minereuri, petrol etc. Este drept, mai dispunem, chiar din abundență de unele minerale (sare spre exemplu — bază pentru dezvoltarea unor ramuri ale industriei chimice, alte minereuri, sărace în conținut, însă exploatabile economic în condițiile unor tehnologii adecvate, etc.), de lemn, de produse ale agriculturii unde există dealtfel rezerve imense de majorare a lor prin creșterea randamntelor (foarte modeste încă și în producția vegetală și în zootehnie). Dar la structura actuală îndeosebi a industriei, mare parte din ea puternică consumatoare de purtători de energie, de hidrocarburi în primul rînd (petrochimie, îngrășăminte chimice, ciment, etc.), recurgerea la importuri este inevitabilă. În aceste împrejurări, așa cum arată secretarul general al partidului, gospodărirea cu maximă eficacitate a resurselor interne sau procurate din import, se pune cu cea mai mare acuitate. În mod deosebit nu poate fi neglijat fenomenul înregistrat în ultimii ani — saltul atît de mare al prețului cu care se procură materiile prime provenite din import, ceea ce modifică, uneori la intervale scurte de timp, aprecierea eficienței la obținerea unor produse prelucrate.

În lucrarea citată sînt redate orientările, indicațiile, sarcinile trasate de președintele statului pe parcursul unui lung șir de ani, din 1965 și pînă în prezent, referitoare la problema resurselor energetice și a materiilor prime. Concepția președintelui României în această problemă extinzîndu-se asupra unei perioade de timp care anticipează cu mult etapa declanșării „crizei" petrolului și materiilor prime din jurul lui 1974, dovedește, odată mai mult, perspicacitatea, clarviziunea, realismul politicii românești de dezvoltare economico-socială.

În cele mai diferite împrejurări — analize la nivelul forurilor superioare de partid, congresele partidului, plenare ale C.C. al P.C.R., diferite întîlniri la nivel național, interviuri, întîlniri cu oameni ai muncii din instituții, centrale, institute de cercetări științifice, întreprinderi — au fost cristalizate acele idei a căror realizare în practica cotidiană pot să conducă la o radicală îmbunătățire a conducerii și desfășurării vieții noastre economice, la o puternică creștere a eficienței economice. Astfel, se regăsesc înmănuncheați în mod logic toți factorii, de cele mai diferite naturi, chemați să contribuie la îmbunătățirea muncii de identificare și gospodărire a resurselor de energie și de materii prime : valorificarea superioară, ca cel mai la îndemînă factor de creștere a resurselor materiale de care economia dispune, crearea și producerea de noi produse cu performanțe înalte, identificarea de noi surse de energie și de materii prime, folosirea de materiale noi înlocuitoare a materialelor deficitare, reducerea consumurilor specifice de energie, combustibili, materiale, intensificarea cercetării științifice fundamentale și, mai ales, aplicative, și creșterea aportului ei la îmbunătățirea proceselor de producție, modificări structurale intense în echilibrarea balanțelor de energie ale țării, etc.

Un accent deosebit îl pune secretarul general al partidului pe realizarea unei structuri judicioase a dezvoltării ramurilor economiei și industriei, tocmai în această lumină fiind concepută realizarea unei economii moderne, de înaltă eficiență, compatibilă cu obiectivul atingerii de către țara noastră a stadiului de țară cu nivel mediu de dezvoltare. Așa cum se desprinde din mai multe lucrări ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, în procesul de folosire superioară a resurselor energetice și materiilor prime un rol deosebit trebuie să-l aibă noul mecanism economic, autoconducerea muncitorească, autonomia economico-financiară a întreprinderilor socialiste.

ÎN CARTE se subliniază că un indicator elocvent al nivelului tehnic al unei industrii îl constituie gradul în care sînt valorificate materia primă și materialele în general. În lucrările președintelui țării se revine cu deplin temei asupra acestei probleme, în mod clar și hotărît : **„...O deosebită atenție trebuie acordată valorificării superioare a materiilor prime și materialelor, orientînd structura industriei... spre produsele care încorporează o cantitate cît mai mare de muncă complexă. Este necesar să schimbăm concepția unor conducători de unități economice care se mulțumesc să producă părțile grosiere ale unor instalații, iar pentru părțile complicate recurg la import. Valorificarea mai bună a resurselor de materii prime și materiale constituie calea sigură pentru progresul economic și social al țării".** În acest cadru se reflectă tocmai expresia finală a capacității forței de muncă naționale de a valorifica mai bine potențialul țării. Și că această orientare nu are doar o semnificație de ordinul teoriei este un fapt pe deplin dovedit prin însești exemplele concrete furnizate de numeroase cazuri pe care le relevă unele din întreprinderile noastre, menționate în lucrare.

Desigur, această trecere de la munca simplă la munca complexă nu se realizează „de la sine", ea este un proces determinat de o seamă de factori — pregătire profesională, înzestrare cu tehnologii noi, cu mijloace de producție perfecționate etc. — dar și în această direcție în economia noastră s-au făcut mari eforturi. Totuși, pe lîngă eforturile materiale, hotărîtor rămîne factorul uman, capacitatea lui de a sesiza realitățile, de a crea în spiritul lor și, firește, stimularea acestei capacități.

În concepția secretarului general al partidului, în această sferă, a valorificării superioare a materiilor prime, se înscrie atît îmbunătățirea calității, în sensul cel mai larg al cuvîntului, a produselor, a performanțelor lor, cît și înlocuirea materialelor scumpe cu altele mai ieftine, fără afectarea calității produsului final, a celor deficitare, importate în majoritatea cazurilor, cu cele interne, multe tradiționale, neglijate, cu toată experiența dobîndită în țara noastră în decursul timpului în privința utilizării lor.

Pentru a realiza cît mai însemnate economii de resurse energetice și de materii prime un rol aparte este chemată să îndeplinească cercetarea științifică. Secretarul general al partidului revine în numeroase rînduri asupra sarcinilor acesteia în descoperirea de noi posibilități de valorificare superioară a resurselor. Dacă în trecutul nu prea îndepărtat cercetarea științifică era în general destul de puțin legată de aplicația rezultatelor ei în practică, nu arareori socotindu-se drept o împietate legătura științei cu viața economică reală, în prezent se poate afirma cu deplin temei (datele statistice dovedesc cu prisosință această situație), că ponderea hotărîtoare a cercetării revine economicului, direct sau indirect, și că din aceasta cea mai mare parte are un caracter aplicativ. Sînt pregnant puse în lumină și temeinic analizate în volum rezultatele cooperării dintre practica economică și știință : o nouă etapă în revoluția științifică-tehnică cu rapide aplicații în economie și lărgirea, pe această cale, a însești bazei materiale a cercetării științifice. Fără îndoială, cercetarea științifică românească, pornind de la cele mai noi cuceriri ale științei pe plan mondial, va putea să contribuie la ameliorarea problemei aprovizionării cu energie și materii prime a producției.

Aprovizionarea cu energie și materii prime se înscrie în prezent ca o problemă de mare actualitate pentru toate țările ; toate statele își propun acum soluții din cele mai variate pentru depășirea dificultăților pe care le întîmpină în acest sens. În concepția președintelui Nicolae Ceaușescu însă, această chestiune se înscrie ca un element principal, fundamental al strategiei generale a dezvoltării țării. Fără a fi vorba nici pe departe de o concepție autarhică, mobilizarea și trecerea pe prim plan ca premisă vitală a dezvoltării economiei noastre, a problemei resurselor și înfăptuirea obiectivului de independență față de exterior în acest sens reprezintă un imperativ și al momentului actual, dar și al viitorului. **„O condiție importantă a dezvoltării economice a țării o constituie asigurarea bazei de materii prime, materiale și resurse energetice** — sublinia astfel tovarășul **Nicolae Ceaușescu. Trebuie să intensificăm eforturile pentru identificarea, exploatarea și valorificarea resurselor proprii, precum și pentru gospodărirea rațională și folosirea cu maximă eficiență a tuturor materiilor prime și materialelor, pentru reducerea substanțială a consumurilor. Această sarcină este cu atît mai arzătoare, cu cît criza mondială de materii prime și energie pune în fața tuturor țărilor lumii, inclusiv a României, dificultăți din ce în ce mai mari, cărora nu le putem face față, decît printr-un înalt și perseverent efort de raționalizare a consumurilor, de valorificarea judicioasă a resurselor".**

VOLUMUL RECENT APĂRUT relevă, o dată mai mult, spiritul revoluționar, înnoitor al politicii partidului — afirmat cu deosebire după Congresul al IX-lea — capacitatea sa de a sesiza realitățile, tot mai complexe și dinamice, de a răspunde acestor realități asigurîndu-se astfel premisele progresului economico-social al țării, ale sporirii continue a nivelului de trai al poporului. Tocmai în această viziune este prezentată însemnătatea fundamentală pe care economisirea, valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice o are pentru dezvoltarea României.

Gheorghe ȘICLOVAN

23 August 1944 – 23 August 1980

ETAPĂ DE ADÎNCI TRANSFORMĂRI ȘI REZULTATE SUPERIOARE ÎN AGRICULTURA ROMÂNIEI

ACUM 36 de ani poporul român a pornit pe o cale fundamental nouă de construcție social-economică și politică — calea revoluției socialiste în toate domeniile de activitate. În acești ani au avut loc schimbări radicale în întreaga configurație social-economică a țării, s-au produs mutații esențiale care au propulsat economia și societatea românească la niveluri nemaiîntîlnite de progres și civilizație.

Evenimentul istoric de la 23 August 1944 a deschis perspective radical noi și pentru modernizarea și progresul accelerat al agriculturii, punîndu-se astfel jaloanele de bază ale transformării sale socialiste. Totodată, se impune sublinierea că, elaborarea principial nouă a conceptului românesc de politică agrară socialistă a avut loc la Congresul al IX-lea al P.C.R., care a pornit de la reconsiderarea rolului și funcțiilor agriculturii în ansamblul economiei, de la obiectivul transformării muncii agricole într-o variantă a muncii industriale, de la conținutul, etapele necesare și formele de înfăptuire a unei profunde revoluții agrare în România, care să contribuie substanțial la progresul economico-social al țării, la propășirea și fericirea poporului.

De la acumulări cantitative la transformări calitative

CONGRESUL al IX-lea al P.C.R. a avut loc într-un moment în care în agricultura României — încă din 1962 — se generalizaseră relațiile de producție socialiste. În acest context, apăruse concepția, potrivit căreia victoria deplină și definitivă a relațiilor de producție socialiste la sate era privită ca o încheiere a revoluției agrare socialiste, urmînd ca noile relații, socialiste, în mod automat, doar prin natura lor, să-și dovedească superioritatea, generînd producții tot mai mari și o eficiență economică superioară. Transpusă în practică,. o asemenea înțelegere a conținutului revoluției agrare socialiste ar fi condamnat agricultura românească la înapoiere tehnică, la dezvoltare în ritm de melc, ceea ce ar fi adîncit, în cele din urmă, deosebirile (contradicțiile) dintre industrie și agricultură, dintre sat și oraș, dintre muncitori și țărani. De altfel, în perioada celor 15 ani anteriori Congresului al IX-lea agricultura a primit fonduri de investiții reduse, manifestîndu-se și unele fenomene de neîncredere în capacitatea țăranului de a folosi tehnologia modernă, bazată pe chimizare, irigații și mecanizare.

Este meritul istoric al secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, acela că, începînd cu elaborarea documentelor pentru Congresul al IX-lea al partidului, a militat cu vigoare și gîndire creatoare pentru implantarea unui nou concept al dezvoltării agrare în socialism, concept potrivit căruia revoluția agrară socialistă nu se încheie cu victoria noilor relații de producție, ci ea trebuie continuată și completată în mod firesc cu revoluționarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, a metodelor și formelor de organizare a muncii, de conducere a producției, potrivit stadiului atins în dezvoltarea factorilor de producție. perfecționînd în continuare înseși relațiile de producție. Un asemenea concept cu privire la căile de înfăptuire a unei profunde revoluții agrare corespunde și direcției de evoluție a raportului populație-teren agricol. Or, în condițiile României, creșterea demografică devansează cu mult posibilitățile de extindere a suprafeței agricole (înregistrîndu-se tendințe de reducere a acesteia pe locuitor). În același timp, scăderea puternică a populației ocupate în agricultură sporește încărcătura de teren agricol pe persoană ocupată în această ramură. Influența conjugată a ambilor factori nu poate conduce decît la un singur efect logic și necesar: creșterea investițiilor la unitatea de suprafață, pentru a spori continuu atît randamentul la hectar, cît și înzestrarea tehnică a muncii agricole, pentru a ridica productivitatea muncii cel puțin în raport corespunzător cu sporul de suprafață pe o persoană ocupată.

Iată de ce perioada 1965—1980 este, în primul rînd, o perioadă de însemnate acumulări cantitative în extinderea și modernizarea bazei tehnico-ma-

Tabelul nr. 1

Evoluția bazei tehnico-materiale a agriculturii în perioada 1950—1978

Indicatori	U.M.	Anii			
		1950	1965	1978	1978 față de 1950 (%)
Suprafața agricolă totală	mii ha	14 324	14 791	14 965	104
— pe pers. ocupată	ha	2,3	2,7	4,5	196
— pe locuitor	ha	0,9	0,8	0,7	78
Investiții — total	mil. lei	668	7 666	26 540	40 ori
— la ha agricol	lei	47	519	1 773	38 ori
— pe pers. ocupată	lei	108	1 398	7 940	74 ori
Fonduri fixe-total	mld. lei	41,0	65,2	175,5	428
— la ha agricol	lei	2 867	4 408	11 727	409
— pe pers. ocupată	lei	6 600	11 905	92 468	795
Forță de tracțiune — total	mii CP	—	4 171	8427)*	202
la ha agricol	CP	—	0,3	0,6	200
— pe pers. ocupată	CP	—	0,8	2,1	263
Tractoare fizice total	buc.	13 713	81 356	138 840	10 ori
— ha arabil la un tract.	ha	684	121	71	10
Consum îngr. chimice — total	mii t s.a.	5,9	266,4	1 111,1	188 ori
— la ha arabil	kg.s.a.	0,6	27	113	188 ori
Supraf. arabilă irigată — total	mii ha	—	213	1 736	815
— % din total arabil	%	—	2,2	17,8	x
Efectivul de bovine — total	mii cap.	4 502	4 935	6 511	145
— la 100 ha agricol	cap.	32,4	34,9	45,9	142
— pe un locuitor.	cap.	0,3	0,3	0,3	100
Efectivul de porcine — total	mii cap.	2 197	5 365	10 337	471
— la 100 ha arabil	cap.	23,4	54,7	105,7	452
— pe un locuitor.	cap.	0,1	0,3	0,5	500
Efectivul de ovine — total	mii cap.	10 222	13 125	15 612	153
— la 100 ha agricol	cap.	71,4	88,7	104,3	146
— pe un locuitor.	cap.	0,6	0,7	0,7	117
Efectivul de păsări — total	mii cap.	17 610	40 085	99 725	566
— la 100 ha cu cereale	cap.	254	592	1 580	622
— pe un locuitor	cap.	1,1	2,1	4,6	418

*) anul 1975

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România, 1979, D.C.S.

Tabelul nr. 2

Forța de muncă din agricultură în perioada 1950—1978

Indicatori	U.M.	Anii			1978 față de 1950
		1950	1965	1978	%
Populația ocupată în agricultură — total	mii pers.	6 209	5 477	3 345	54
Ponderea populației agricole în total populație ocupată	%	74,1	56,5	32,5	X
Specialiști agricoli — total		11 152*)	24 148	41 667	374
Cu studii medii — total		5 825	12 712	17 923	308
Cu studii superioare — total		5 327	11 436	23 744	446
din care :					
— ingineri agronomi		3 880	7 270	11 663	301
— ingineri zootehniști		612	1 625	3 107	508
— medici veterinari		401	811	3 196	797
— ingineri mecanici		434	785	2 632	606

*) Datele se referă la anul 1960.

teriale a agriculturii. La baza acestei noi reorientări a stat o politică consecventă de investiții (din fondurile statului, în principal, dar și din fondurile proprii ale unităților agricole) care a asigurat progresul tehnic necesar acestei ramuri : mecanizare, chimizare, irigații, dezvoltarea creșterii animalelor, producerea de semințe de soi, material de plantat și animale de reproducție.

Socotim că, pentru a aprecia dimensiunile acestei creșteri, cifrele din tabelul nr. 1 nu mai au nevoie de nici un fel de comentariu. Ele oglindesc fără nici un echivoc avîntul pe care l-a luat dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii noastre. În sprijinul acestei afirmații vin și o serie de alte considerente.

În perioada 1965—1978, investițiile alocate agriculturii au atins suma de peste 200 mld. lei, ceea ce reprezintă de cca. 3,5 ori mai mult decît investițiile din întreaga perioadă 1951—1965. Pe această bază s-a realizat o puternică creștere a înzestrării tehnice a muncii (indiferent de elementul la care ne referim — fonduri fixe, forță de tracțiune, consum de îngrășăminte chimice, suprafață irigată sau efective de animale de producție). Dacă în ceea ce privește consumul de îngrășăminte chimice la hectarul de teren arabil, România se află doar la jumătatea drumului pe care îl are de parcurs pentru a ajunge la nivelul țărilor dezvoltate, după mărimea suprafeței irigate și ponderea ei în totalul terenului arabil România se situează deja pe unul din primele locuri în Europa.

Însă, ar fi cel puțin eronat a aprecia această perioadă doar prin acumulările cantitative, pentru că, în același timp, au avut loc și însemnate transformări calitative. De altfel, însuși obiectivul dezvoltării noastre viitoare — de a realiza o nouă calitate în toate domeniile, inclusiv în agricultură — nu exclude, ci presupune existența unor schimbări calitative deja înfăptuite pe parcursul dezvoltării de pînă acum a agriculturii. Vom menționa numai cîteva dintre ele.

Astfel, ușoara extindere a terenului agricol s-a realizat în principal pe seama celor mai intensive categorii de folosință (cum sînt viile și livezile), marcînd o îmbunătățire calitativă a modului de folosință a pămîntului. Aceeași tendință, spre o nouă calitate, a înregistrat-o și structura suprafețelor cultivate : reducerea suprafețelor cultivate cu cereale a fost însoțită de extinderea celor cultivate cu plante tehnice și legumicole. Înseși modificările înregistrate în cadrul diferitelor grupe de culturi confirmă aceeași orientare calitativă. În cadrul culturilor cerealiere, menținîndu-se rolul prioritar al culturii porumbului pentru boabe, a început extinderea celei de orz. S-au extins considerabil în categoria leguminoaselor pentru boabe cultura de soia, iar în cadrul grupei culturilor tehnice, cele de sfeclă de zahăr și floarea soarelui. Modificări importante s-au produs în cadrul culturilor furajere, crescînd ponderea leguminoaselor perene (lucernă și trifoi). Extinderea plantațiilor pomicole și viticole s-a făcut în condițiile defrișării unor mari suprafețe din plantațiile vechi și reînființării de plantații intensive.

În general vorbind, creșterea cantitativă la unitatea de suprafață a tuturor elementelor bazei tehnico-materiale a agriculturii a determinat pași însemnați pe calea unor transformări calitative, deoarece a imprimat producției agricole un caracter tot mai intensiv. Elementul calitativ și-a manifestat prezența în întregul proces de acumulări cantitative din agricultura noastră. Bunăoară, în structura investițiilor se constată tendința de creștere a ponderii celor destinate părții active a fondurilor fixe (utilaje și mașini) și de reducere a celor destinate construcțiilor. În structura forței de tracțiune, cea mecanică a devenit predominantă, iar în cadrul acesteia se remarcă o creștere a ponderii mijloacelor de transport și motoarelor staționare destinate zootehniei și irigațiilor. Și în structura consumului de îngrășăminte s-au produs importante mutații sectoriale, în favoarea sectorului cooperatist al agriculturii, vizînd uniformizarea condițiilor de producție pe un teritoriu dat. De asemenea, a început lichidarea marilor decalaje în repartizarea consumului de îngrășăminte chimice în profil teritorial și pe culturi, asigurîndu-se totodată un raport mai echilibrat între azot, fosfor și potasiu. În amenajarea suprafețelor pentru irigații se urmărește atît obținerea unui raport rațional între marile sisteme și sistemele locale, cît și folosirea unor metode mai economice de irigat. În domeniul creșterii animalelor se observă sporirea cu prioritate a speciilor și categoriilor producătoare de carne. În același timp, cercetarea și producția s-au orientat spre crearea și folosirea unor noi soiuri și hibrizi de plante și spre ameliorarea raselor de animale, pentru a mări potențialul lor productiv.

Profesionalizarea forței de muncă

SUB IMPULSUL dezvoltării întregii economii naționale și al creșterii bazei tehnico-materiale a agriculturii, forța de muncă agricolă a înregistrat un dublu proces : de reducere (absolută și relativă) și de ridicare a calificării profesionale.

Semnificațiile reducerii accelerate a populației ocupate în agricultură sînt multiple, dar un interes deosebit prezintă transformarea muncii simple în muncă complexă. Reducerea populației ocupate în agricultură (vezi tabelul nr. 2) nu este un simplu transfer cantitativ, ci presupune însemnate transformări calitative chiar și pentru populația rămasă să lucreze în continuare în agricultură, deoarece reducerea ei numerică are loc pe fondul creșterii înzestrării tehnice a muncii agricole — care, la rîndul ei, obligă la ridicarea calificării profesionale a tuturor lucrătorilor agricoli, mai ales că tehnica nouă este și generatoarea unor noi meserii. Avem în vedere nu numai asemenea profesii „de vîrf" pentru sate cum sînt cele de tractorist sau mecanic agricol, ci și pe cele care privesc marea masă a cooperatorilor : îngrijitor de animale, legumicultor, pomicultor, horticultor etc. De aceea, problema dezvoltării și perfecționării învățămîntului agrozootehnic de masă a devenit o componentă (legiferată) a politicii agrare în țara noastră, permițînd realizarea unui salt calitativ de la fostul țăran individual la noul țăran, muncitor agricol specializat, ce cooperează în procesul muncii cu ceilalți muncitori agricoli.

Totodată, specialiștii agricoli (cu studii medii și superioare) au un rol decisiv în organizarea rațională a producției, în aplicarea tehnologiilor moderne vizînd creșterea producției și a eficienței ; aceasta și explică atenția deosebită acordată înzestrării agriculturii cu un număr mereu sporit de specialiști, astfel că, astăzi la un specialist agricol cu studii superioare revine o suprafață de peste 2 ori mai mică decît în 1965. Între aceștia, un loc deosebit îl ocupă cadrele de cercetători, creatori de noi soiuri și hibrizi de plante și amelioratori ai raselor autohtone de animale, precum și cadrele din învățămînt, a căror legătură cu producția contribuie la ridicarea nivelului de dezvoltare a întregii agriculturi.

Perfecționarea continuă a relațiilor de producție

O POLITICĂ agrară științific fundamentată pornește de la considerentul că dezvoltarea forțelor de producție necesită și perfecționarea relațiilor de producție, tocmai pentru a permite folosirea mai eficientă a forțelor de producție. În acest context, politica noastră agrară, fundamentată în mod superior la Congresul al IX-lea al partidului, pornind de la considerentul că întreprinderile agricole (de stat și cooperatiste) rămîn unitățile de bază ale agriculturii, a încurajat și a sprijinit extinderea și dezvoltarea diferitelor

forme de cooperare și asociere în muncă și în producție, pînă la formele superioare statuate actualmente sub forma asociației economice intercooperatiste sau a asocierii (cooperării) dintre cooperativele agricole de producție și unitățile de stat sau ale cooperației de consum. În afara efectelor economice pozitive, datorită unor posibilități sporite de dezvoltare a forțelor de producție, aceste forme noi de asociere contribuie la apariția unor noi forme, mai largi, de proprietate în agricultură : proprietatea intercooperatistă, în cazul asociațiilor economice intercooperatiste ; proprietatea mixtă de stat și cooperatistă, în cazul asociației (cooperării) între C.A.P. și unități de stat. Asemenea elemente noi ale patrimoniului agricol constituie pași notabili pe linia apropierii și transformării celor două forme de proprietate din agricultura noastră — de stat și cooperatistă — în proprietate a întregului popor.

Același obiectiv prioritar în condițiile apropierii, în prealabil, a condițiilor de producție din C.A.P. și I.A.S. îl urmărește perfecționarea continuă a organismelor de conducere a agriculturii. Consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste (ale căror rădăcini trebuie căutate în consiliile teritoriale de specialitate și apoi în consiliile intercooperatiste) sînt forma specifică, corespunzătoare condițiilor românești, de integrare economică și socială în agricultură.

Consecințele politicii de modernizare a agriculturii

REVOLUȚIONAREA bazei tehnico-materiale a agriculturii, în condițiile ridicării calificării profesionale a tuturor lucrătorilor din agricultură și ale asigurării tot mai largi cu specialiști agricoli, a influențat pozitiv creșterea productivității muncii, sporirea producției, creșterea contribuției agriculturii la sporirea venitului național, îmbunătățirea condițiilor de viață ale întregului popor etc.

Creșterile cantitative (vezi tabelul nr. 3) au fost și din acest punct de vedere însoțite de modificări calitative. Astfel, productivitatea muncii a devenit principalul factor de sporire a producției agricole, imprimînd agriculturii noastre trăsăturile esențiale ale unei agriculturii moderne. De altfel, prin ritmul mediu anual de sporire a producției globale agricole (4,6% în perioada 1966—1978), România ocupă unul din primele locuri în lume. În același timp, creșterea mai rapidă a producției zootehnice față de cea vegetală exprimă schimbările calitative intervenite în structura producției globale agricole, prin creșterea ponderii producției animaliere (de la 36,3% în 1965, la 44,3% în 1978), care tinde și trebuie să devină ramura prioritară a agriculturii românești.

Una din cele mai evidente mărturii ale transformărilor calitative produse în evoluția agriculturii românești este creșterea contribuției acesteia la sporirea venitului național.

Dezvoltarea forțelor de producție, în condițiile perfecționării relațiilor de producție, a permis creșterea susținută și echilibrată a producției în toate ramurile și sectoarele specifice ale agriculturii românești, în scopul asigurării autoaprovizionării integrale a consumului

Tabelul nr. 3

Rezultatele procesului de intensificare și modernizare a agriculturii în perioada 1950—1978

Indicatori	U.M.	Anii 1950	1965	1978	1978 față de 1950 %
Producția agricolă globală totală	mld. lei	37,0	71,4	127,9	346
din care :					
— vegetală	"	22,1	45,4	71,2	322
— animală	"	14,9	26,0	56,7	378
Producția netă a agriculturii	"	22,9	38,6	62,2	272
Productivitatea muncii exprimată prin: — producția globală	lei/pers.	5 960	13 036	38 236	642
— producția netă	lei/pers.	3 683	7 048	18 595	504
— nr. persoane hrănite de un agricultor	pers.	2,6	3,5	6,3	262
Producția fizică[1] a principalelor produse agricole:					
Cereale — total	mii t	8 232	10 887	19 126	232
— grîu	"	3 338	4 416	6 529	196
— porumb	"	3 935	5 853	10 635	270
Floarea soarelui	"	266	504	806	303
Sfeclă de zahăr	"	1 293	2 637	6 334	490
Legume	"	1 590	1 657	3 500	220
Fructe	"	590	919	1 374	233
Struguri	"	793	903	1 439	181
Carne (în viu)	"	695	932	2 250	324
Lapte	mii hl.	23 476	31 636	31 625	135
Ouă[2]	mil. buc.	1 100	2 630	6 650	605
Producția principalelor produse agricole pe locuitor:					
Cereale	kg	316	662	868	275
Floarea soarelui	"	13	30	37	285
Sfeclă de zahăr	"	36	158	267	742
Cartofi	"	98	115	204	208
Carne	"	40	59	111	277
Lapte	litri	141	171	176	277
Ouă	buc.	67	138	304	454
Exportul de produse agroalimentare :					
Materii prime pentru producerea aliment.	mil. lei valută	148	510	1 703	12 ori
Mărfuri aliment.	"	181	919	3 581	20 ori
Retribuția medie netă a personalului muncitor agricol	lei lunar	243	939	1 994	821
Persionari C.A.P.	mii	—	1281,0[3]	1 265,4	99
Fond de pensii C.A.P.	mil. lei	—	941,6[3]	2 415,6	256

[1]) Media anilor 1951—1955, 1961—1965 și 1976—1978
[2]) Anii 1950, 1965, 1978
[3]) Anul 1970.

populației pe baza unor norme științific fundamentate. Astfel, producția de cereale (îndeosebi de porumb și grîu) a continuat să se bucure de o atenție deosebită, ca fiind pivotul în jurul căreia se dezvoltă toate celelalte sectoare agricole (mai ales creșterea animalelor). Necesitatea de a îmbunătăți structura consumului alimentar prin dezvoltarea unor ramuri intensive și specifice ale agriculturii românești a dus la sporirea însemnată a producției de legume, struguri și fructe. În cadrul producției animaliere, o creștere deosebită a cunoscut producția de carne, ca bază în îmbunătățirea structurii consumului alimentar al populației.

Mutațiile calitative înregistrate în structura producției agricole s-au reflectat, firesc, și în structura și evoluția producției și a consumului principalelor produse agricole pe locuitor. În timp ce consumul de cartofi a rămas aproape același, iar cel de cereale s-a redus, consumul de legume și fructe, dar mai ales cel de carne și ouă (furnizoare de proteină de origine animală), au cunoscut cea mai mare creștere. Dacă prin producția pe locuitor la unele produse agricole (în primul rînd cereale) România se apropie de nivelul atins de țările dezvoltate, evoluția disponibilităților alimentare zilnice pe locuitor (în calorii și grame de proteină) situează populația noastră printre popoarele lumii cel mai bine asigurate cu resurse alimentare, aceasta fiind o garanție a dezvoltării unui popor viguros, cu o capacitate de muncă (fizică și intelectuală) la nivelul exigențelor pe care le implică revoluția tehnico-științifică contemporană.

Creșterea capacității de producție a agriculturii românești este atestată și de sporirea disponibilităților pentru export, mai ales sub formă de mărfuri alimentare prelucrate, cu o eficiență mai mare la export.

În concluzie, perioada 1950—1980 este perioada unui deosebit dinamism în dezvoltarea agriculturii românești, perioada în care însemnatele acumulări cantitative în dezvoltarea bazei tehnico-materiale și în formarea de specialiști au dat naștere unor transformări calitative, premisă a trecerii — în cincinalul 1981—1985 — la o nouă calitate, materializată într-o creștere substanțială a recoltelor și producțiilor zootehnice, în ridicarea la un nivel superior a activității economice desfășurate în această ramură de bază a economiei românești.

Oprea PARPALA

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

ECONOMISIREA MATERIILOR PRIME

EXIGENȚELE PRODUCȚIEI MODERNE fac necesară desfășurarea activității în condițiile unei eficiențe economice tot mai ridicate, ale realizării unei valori noi create cît mai mari cu costuri reduse. Așa cum s-a subliniat la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 29—30 mai, unul din factorii principali ai creșterii eficienței economice îl constituie folosirea rațională și valorificarea într-un grad înalt a resurselor de materii prime și materiale — mijloc de seamă pentru reducerea costurilor de producție, sporirea venitului național și ridicarea pe această bază, a nivelului de trai. Ce relevă în acest sens experiența întreprinderii **„Postăvăria română"** din București ?

Diminuarea normelor de consum

EFORTURILE de sporire a eficienței în întreprindere au fost orientate în principal în direcția micșorării costurilor de producție pe seama scăderii cheltuielilor materiale. În primele 5 luni ale anului curent cheltuielile totale la 1 000 lei producție-marfă au fost reduse cu 1,9 lei, iar cele materiale cu 13,8 lei; **economiile totale suplimentare obținute în această perioadă se ridică la aproape 250 mii lei.**

O importanță hotărîtoare în scăderea cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale, a avut-o reducerea normelor de consum (tabelul nr. 1) și diminuarea, în decursul ultimilor ani, a greutății articolelor de țesături (tabelul nr. 2). Pentru obținerea acestor rezultate, principalele acțiuni au avut în vedere :

● analizarea, de către serviciul tehnic, a unor articole de țesături, în scopul **micșorării prin reproiectare a greutății** lor, fără ca prin aceasta să le fie afectate calitatea. De pildă, s-a reușit să se micșoreze, în unele cazuri, greutatea pe mp de țesătură cu 10—12 gr., ceea ce a permis, implicit, reducerea normelor medii anuale de consum. Deși la prima vedere reducerea nu este spectaculoasă, trebuie ținut seama că economiile adunate în anii actualului cincinal echivalează cu materia primă necesară executării a circa 6 000 mp de țesături.

● **exercitarea unui control tehnic de calitate exigent** — începînd cu recepționarea firelor de tip lînă care intră în fluxul tehnologic, în așa fel încît să se evite producerea unor țesături necorespunzătoare din punct de vedere calitativ. Pe această bază, de exemplu, proporția țesăturilor, calitatea extra și I-a a crescut, în primul trimestrtu al acestui an, la 82,46% (față de 82% cît prevede planul) ;

● **verificarea în permanență a parametrilor și a pierderilor tehnologice în preparația țesăturii și în țesătorie** în scopul micșorării pierderilor de materii prime la fluxul de fabricație (este vorba de diminuarea cantităților de resturi de fire, de pierderi invizibile — scame, capete și fișii). În plus, aceste resurse recuperabile sînt valorificate prin vînzarea lor la alte unități din cadrul Centralei industriei lînii — întreprinderile „Netex"-Bistrița și „Textila"-Cisnădie, care produc și ele fire groase cardate și textile nețesute. În primele 5 luni din acest an, de exemplu, au fost valorificate în acest fel 26,5 tone rămășițe de fire și 1,7 tone capete și fișii. În vederea reducerii pierderilor tehnologice s-a introdus și cerarea în lățime a urzelilor, ceea ce are drept efect economisirea în acest an a cel puțin 100 kg fire de tip lînă ș.a.

Soluții pentru valorificarea rezervelor potențiale

ANALIZA ÎNTREPRINSĂ a relevat faptul că în întreprindere există încă rezerve importante pentru reducerea costurilor de producție, îndeosebi a celor materiale. La o serie de produse normele de consum sînt depășite. De pildă, în 1979, la două articole (253—55—7 și 293—10—7) normele de consum au fost depășite cu 69 și respectiv cu 40 gr./mp țesătură, consumîndu-se în plus fire din care s-ar fi putut realiza o producție de 370 mp țesătură. Și în acest an, la alte două articole (254—113—5 și 253—66—7), consumurile efectiv realizate s-au situat peste nivelul normat, înregistrîndu-se din această cauză o pierdere de materie primă necesară producerii a 792 mp de țesătură în plus.

Cauza principală a depășirii normelor la aceste articole constă în **desimea mare în urzeală și în contextura complexă** — ambele generînd depășirea numărului de ruperi a firelor la operația de țesere și, implicit, creșterea pierderilor tehnologice. Din această cauză unele articole au fost reproiectate în acest an (de exemplu, cel codificat 253—55—7), pe această cale micșorîndu-se numărul de fire din urzeală și, deci, înlăturîndu-se în bună măsură cauzele care determinau pierderi de materii prime.

O altă cauză o reprezintă faptul că pierderile tehnologice, deși au marcat o tendință de descreștere, grevează încă mult asupra costurilor de producție. La această situație contribuie insuficiența spațiilor de depozitare a materiei prime în cadrul preparației țesătoriei. Din această pricină se produc uneori amestecuri de partizi care afectează calitatea țesăturilor, implicit sporirea consumului de fire tip lînă. Pe de altă parte, livrarea de către unele întreprinderi furnizoare (îndeosebi filaturile din Mizil și „Textila-Grivița" din București) a unor fire cu caracteristici diferite de cele prevăzute în contracte care creează mari neajunsuri în producție, stînjenește eforturile pentru diminuarea consumului de materie primă pe fiecare mp de țesătură.

Pentru îmbunătățirea, în continuare, a activității productive și creșterea eficienței, preocupările specialiștilor din întreprindere se îndreaptă spre găsirea de soluții care să permită o mai bună **gospodărire și valorificare a materiei prime.** Este vorba de ● **modernizarea** (paletizarea) **transportului materiei prime de la furnizori,** în scopul evitării deteriorării acesteia, și **modernizarea spațiilor de depozitare în cadrul preparației țesătoriei** în vederea evitării amestecului de partizi ; ● **extinderea țesăturii pe mașini fără suveică** prin dotarea, în continuare, a întreprinderii cu mașini STB cu 4 culori în bătătură. În acest mod, parelel cu creșterea producției de țesături, vor fi diminuate substanțial și perderile tehnologice la operația de canetat care se elimină prin introducerea războaielor respective.

C. MARIN

Tabelul nr. 1

Reducerea normelor medii de consum de materii prime față de plan (1976—1980)

Anul	Norma planificată (gr/mp)	Norma realizată (gr/mp)	Economii obținute (în tone)
1976	253,9	252,9	4,0
1977	264,9	263,7	6,0
1978	282,5	282,2	1,7
1979	281,3	280,9	2,1
1980 (5 luni)	292,0	291,4	1,3

Tabelul nr. 2

Reducerea greutății unor articole de țesături (1976—1980)

Articolul	Greutatea veche	Greutatea nouă
254—32—5	218	208
254—98—5	197	187
254—113—5	265	254
294—02—6	215	204
294—09—6	260	254
254—150—5	280	268
253—55—7	298	270

Dezvoltarea accelerată și cu eficiență sporită a bazei de materii prime și energetice

SPORIREA PRODUCȚIEI DE CĂRBUNE LA NIVELUL CERINȚELOR ECONOMIEI (I)

— „În analiza „R.E.": activitatea din Bazinul carbonifer al Olteniei —

DESCOPERIREA și punerea în valoare a resurselor de materii prime și energetice constituie una din problemele cardinale ale dezvoltării noastre economice. Aceasta, pe de o parte, datorită creșterii vertiginoase a prețurilor materiilor prime la marii furnizori externi, iar, pe de altă parte, ca urmare a restrîngerii volumului rezervelor disponibile pe plan mondial. Iată pentru ce problema intensificării activității de cercetări geologice pentru descoperirea de noi resurse cît și valorificarea la un nivel superior a materiilor prime și energetice a fost pusă ca sarcină majoră — de către conducerea de partid și de stat — în fața specialiștilor, a tuturor oamenilor muncii.

În acest context se înscrie și exploatarea rezervelor de lignit existente în bazinul carbonifer al Olteniei — ca resursă disponibilă în țară de producere a energiei electrice. Pentru valorificarea lor, în centrul exploatărilor de cărbune din această zonă au fost plasate și două din cele mai mari termocentrale ale țării — la Rovinari și Turceni. Dar lignitul Olteniei constituie un combustibil și pentru celelalte mari termocentrale, pentru aprovizionarea populației, așa încît creșterea neîntreruptă a producției a devenit un obiectiv major.

Înfăptuirea acestor sarcini necesită mobilizarea, îndeosebi în acest bazin carbonifer al țării, a întregului potențial tehnic și uman, organizarea de așa natură a producției încît prevederile de plan — cantitative și calitative — la extracția cărbunelui, la investiții pentru punerea în exploatare de noi capacități, să fie îndeplinite exemplar. Cum se prezintă din acest punct de vedere luucrurile în cadrul exploatărilor Combinatului minier Oltenia ?

Ritmicitate în realizarea planului și în livrarea cărbunelui la beneficiar

CARACTERISTICA **majorității exploatărilor din Oltenia o reprezintă extracția cărbunelui la suprafață în mari cariere,** cu toate că există și exploatări în subteran. În funcție de acest specific, au fost asigurate ample dotări cu mijloacele de producție necesare, au fost puse în practică tehnologii moderne de exploatare și valorificare. Pe această bază producția a înregistrat creșteri accentuate, cu deosebire în acest an. **Dacă în anul 1979 se extrăgeau 60 mii tone cărbune pe zi** (în condițiile în care exista în producție și cariera Beterega), **în acest an producția a sporit la 80 000 t pe zi, fără a fi puse în exploatare noi capacități.** Exploatările din Oltenia ocupă în acest fel un loc de frunte în producția de cărbune a țării, în acest an urmînd să extragă și să livreze centralelor electrice peste 32 milioane tone.

O serie de întreprinderi ale marelui combinat realizează aproape lună de lună în mod ritmic prevederile de plan și pe această bază își onorează contractele economice încheiate. Între acestea se numără întreprinderile miniere Urdari, Motru și Lupoaia. La Urdari, de pildă, datorită organizării superioare a muncii, s-a ajuns ca productivitatea pe om și post să se ridice la 84 000 tone/an ; în celelalte întreprinderi, de asemenea, prin buna folosire a utilajelor de înaintare a transportului intern, se realizează zilnic între 15—25 000 tone cărbune. Mai mult, condițiile geologice favorabile din aceste exploatări permit ca și calitatea cărbunelui să fie apropiată și uneori mai bună față de prevederi. De altfel, termocentralele care se aprovizionează cu lignit de la aceste exploatări (Işalnița, Turceni, Doicești, Oradea) plătesc anual însemnate sume drept bonificații pentru calitatea superioară a cărbunelui primit față de prevederile din contracte. Unitățile amintite au obținut rezultate bune și în ce privește ridicarea calificării forței de muncă, utilizarea cu randamente înalte a excavatoarelor, a mijloacelor mecanizate din subteran (îndeosebi a combinelor), a autobasculantelor etc. ; trebuie menționată în același timp preocuparea cadrelor de conducere pentru asigurarea din vreme a noi capacități și fronturi de lucru care să permită creșterea în continuare a producției de cărbune.

Urmărind însă diagrama producției pe combinat și la fiecare întreprindere și exploatare se constată, că **realizările nu se ridică la nivelul cerințelor de plan : pînă la jumătatea lunii iulie a.c. aproape 6 milioane tone de cărbune sînt înregistrate ca restanțe la producție,** iar la livrările către beneficiari restanțele sînt mult mai mari (este vorba și de cantitățile restanțe din anii anteriori). La întreprinderea Jilț prevederile de plan s-au realizat în perioada 1 ianuarie — 15 iulie a.c. doar în proporție de circa 30 la sută, la Roșia — 26 la sută, la Rovinari — 70 la sută etc. O atare situație a condus și conduce la dereglări în activitatea beneficiarilor, respectiv a termocentralelor. Astfel, la termocentrala Rovinari, insuficiența aprovizionării la care se adaugă și calitatea inferioară a cărbunelui livrat a făcut ca în primul semestru al anului planul la producția de energie să nu se realizeze într-o proporție însemnată. Și aceasta, în condițiile în care consumul de păcură a depășit prevederile. Și la ceilalți beneficiari s-au înregistrat restanțe însemnate în furnizarea cărbunelui.

Cauzele care au condus și conduc la înregistrarea unor rămîneri în urmă față de plan și contracte sînt atît de natură subiectivă cît și obiectivă ele nefiind de altfel noi. **„Neîndeplinirea planului la cărbune,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din mai a.c., **este rezultatul lipsurilor în organizarea corespunzătoare a realizării investițiilor, al continuării stării de lucruri negative, îndeosebi în Oltenia, cu privire la crearea bazei necesare pentru a asigura realizarea producției de cărbune. Se impun măsuri foarte serioase, imediate, pentru a rezolva operativ, în Oltenia această problemă. Nu vom putea suplimenta cu producția celorlalte mine nerealizarea a 6 milioane de tone cărbune în Gorj. De aceea, fără să neglijăm deschiderea de noi mine, atenția principală să fie concentrată spre eforturile ce trebuie să fie depuse suplimentar și în acest cadru să vedem și ce este necesar să facă și județul și cu ce să-i ajutăm, inclusiv cu forța de muncă — pentru a putea extrage cărbunele de care avem nevoie. Altfel, nerealizarea planului în acest an va atrage după sine mari consecințe pentru anul viitor și în general pentru perioada următoare".**

De ce întîrzieri în intrarea în exploatare a unor noi capacități de extracție ?

UNUL DIN PRINCIPALELE NEAJUNSURI care frînează realizarea la cotele planificate a producției de cărbune din bazinul Olteniei îl constituie **rămînerile în urmă în darea în exploatare a importantelor capacități,** îndeosebi prin descopertarea suprafețelor de teren în straturile căruia se află cărbunele. Dacă în ultimii 4 ani s-ar fi realizat întocmai prevederile la excavare, s-ar fi asigurat o rezervă activă de cărbune de aproape 25 milioane tone, echivalentul actualului necesar. Problema în sine prezintă între altele o serie de aspecte ce merită a fi reținute, pentru ca măsurile ce s-au luat și se vor lua să contribuie la accelerarea ritmului de punere în funcțiune a noilor capacități de producție.

Este vorba înainte de toate de necesitatea **respectării prevederii ca lucrările de descopertări să fie executate cu utilaje adecvate** — escavatoare cu cupă și autobasculante. Lipsa acestora în unele zone, mai ales colinare (Tismana I, Rovinari-est etc.) a determinat utilizarea de excavatoare

cu rotor, fapt care a condus la productivități scăzute, la neexecutarea unor lucrări în pantă, dese defecțiuni ale utilajelor, realizarea programelor zilnice de excavații în proporții reduse față de sarcini etc. Rezultă, așadar, necesitatea obiectivă ca **în funcție de starea terenurilor să se programeze utilaje corespunzătoare,** astfel încît prevederile de descopertări să fie executate la timp și chiar în avans dacă este posibil. **Totodată, apare necesar ca furnizorii care au contractat cu unitățile miniere astfel de utilaje să le acorde prioritate în fabricație și să recupereze de urgență restanțele în livrare.**

Ținînd seama de condițiile specifice ale zonei, era de asemenea necesar ca **lucrările de asecare** a mlaștinilor și locurilor cu mare umiditate să fie executate cu cel puțin 1—2 ani mai devreme față de momentul trecerii la descopertări și la exploatarea propriu-zisă a straturilor de cărbune. Practic însă, în multe cazuri, ignorîndu-se anumite reguli tehnologice impuse în asemenea condiții, exploatarea cărbunelui s-a efectuat odată cu lucrările de asecare și descopertare.

Dacă este adevărat că acest lucru s-a datorat atacării de lucrări miniere în funcție de unele nevoi urgente, tot atît de adevărat este că uneori neefectuarea din vreme a asecărilor a fost rezultatul lipsei de pregătire și organizare temeinică, din timp, a unor astfel de investiții. Cert este că un asemenea mod de lucru a avut și are înrîurire negativă asupra unei raționale utilizări a bazei tehnice, a forței de muncă, în asigurarea fronturilor de exploatare pentru perspectivă. Pentru evitarea unor asemenea neajunsuri la noile mine, **apare necesar o mai mare atenție în stabilirea ordinii de atacare a lucrărilor, organizarea și echilibrarea de așa natură a întregii activități încît lucrările urgente să se desfășoare mai bine coordonat cu atacarea celor din perspectivă.**

S-ar putea vorbi, în același cadru, de neexecutarea unor drumuri de acces și de circulație a căror finalizare ar fi fost mai din vreme necesară pentru ca utilajele grele de transport din dotare să poată fi bine exploatate intensiv și extensiv, chiar în condițiile de temperatură dintre cele mai diferite pe care le presupune exploatarea cărbunelui în carieră. Așa se explică împotmolirea în nămol a unor agregate de exploatare și transport în unele cariere, fapt care le-a făcut timp îndelungat inactive sau care a condus la deteriorarea unora dintre ele cu mult înainte de a-și fi îndeplinit programele planificate de funcționare.

În fine, nu putem să nu amintim aici de faptul că în unele cazuri s-au cheltuit însemnate fonduri de investiții iar o bună parte a forței de muncă și a utilajelor a fost afectată unor lucrări de descopertare pentru ca, în final, stratul de cărbune cît și calitatea lui să fie sub estimări și, evident, sub nivelul eficienței scontate. Există, desigur, în orice cercetare un anumit factor de risc, totuși rezultatele bune obținute în numeroase cazuri demonstrează că **printr-o sporire a eforturilor este posibil ca specialiștii geologi să întocmească** — pe baza unor studii și cercetări mult mai aprofundate, mai riguros fundamentate — **hărți, diagrame și estimări mai aproape de realitate.**

Conform sarcinilor date prin documentele de partid, au fost luate o serie de măsuri pentru îmbunătățirea situației în acest domeniu. Astfel, **începînd din luna iulie au sosit din întreaga țară mijloace de transport de mare capacitate, însoțite de șoferi calificați, de ateliere mobile pentru intervenție, cadre calificate ; au fost de asemenea organizate șantiere naționale ale tineretului etc.** Mii de oameni sosiți în zona Gorjului, sutele de utilaje de mare capacitate vor sprijini întreprinderile combinatului pe o anumită perioadă de timp, în primul rînd în execuția lucrărilor de descopertări, pentru urgentarea punerii în funcțiune a unor capacități principale de extracție a cărbunelui, la extragerea și transportul la termocentralele din zonă și la depozite a unei cantități cît mai mari de cărbuni. Pentru ca această acțiune să dea rezultate cît mai bune **este necesar ca întreg aparatul tehnic al combinatului și întreprinderilor să fie prezent la toate punctele de lucru, asigurînd asistența tehnică necesară, contribuind prompt la aplicarea celor mai eficiente măsuri organizatorice și tehnologice.**

O măsură bună inițiată și care se cere continuată este aceea a **construirii de depozite pentru stocarea cărbunelui atît la furnizori cît și la beneficiari.** Avantajele obținute sînt substanțiale dacă se are în vedere că în acest fel se creează condiții pentru uscarea superioară a cărbunelui și pentru creșterea calității, a conținutului său în calorii, prin sortare și amestecare. Totodată, ținînd seama de capacitatea acestora **se cere acționat**

Vasile BOESCU
Bogdan PĂDURE

(Continuare în pag. 17)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Contractarea producției marfă

REALIZAREA RITMICĂ a producției, pe baza unei încărcări corespunzătoare a capacităților de producție, impune pregătirea din timp a tuturor condițiilor tehnico-materiale care să asigure desfășurarea normală a procesului de producție. În acest context, o importanță deosebită are contractarea producției prevăzute în plan, pe fiecare produs și sortiment, astfel încît să existe timpul necesar pentru pregătirea fabricației, aprovizionarea cu materii prime și materiale, a cooperărilor, corelarea comenzilor și a programului de producție cu capacitățile disponibile.

Care este situația contractării producției industriale în trimestrul în care am intrat, pe ansamblul semestrului II 1980 și pe anul 1981 ? Pentru a răspunde la această întrebare ne vom referi, de exemplu, la situația contractării producției marfă în județele Constanța, Prahova și Timiș. Graficul alăturat evidențiază că la data de 1 iulie a.c. producția marfă industrială planificată nu era integral contractată, la întreprinderile din județele respective, nici măcar pe trimestrul III din acest an. Situația este mai dificilă în județele Constanța și Timiș, la care circa 10% din producția prevăzută nu era acoperită cu contracte. Or, este greu de presupus că întreprinderile care au contribuit la acest grad relativ scăzut de contractare a producției vor putea să-și îndeplinească în mod corespunzător sarcinile fără a cunoaște concret ce au de produs. Un grad scăzut de contractare a producției se constată, de pildă, la Șantierul naval Constanța, întreprinderea textilă „Intex"-Păulești etc. Rămînerile în urmă la contractări pe ultima perioadă a anului relevă că unitățile în cauză s-au preocupat în insuficientă măsură pentru plasarea producției, că de fapt o asemenea acțiune de mare importanță este adesea lăsată să fie finalizată în ultimul moment. Desigur, acest neajuns se cere grabnic lichidat.

Urmărind graficul, atrage de asemenea atenția faptul că și pentru 1981 există serioase rămîneri în urmă în contractarea producției industriale planificate, în special în județul Timiș. Se impune intensificarea la maximum a preocupărilor întreprinderilor și centralelor pentru asigurarea contractelor la nivelul planului de producție, pe toate destinațiile — producție, exploatare, investiții, fondul pieței, export.

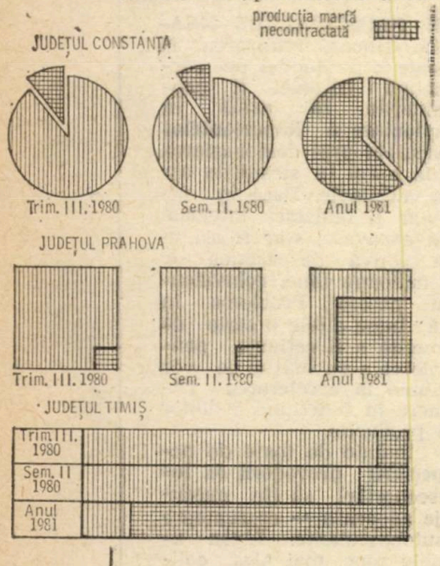

Gradul de acoperire cu contracte a planului producției marfă din industrie (situația la 1 iulie a.c.)

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

NORMAREA ȘI CONTROLUL OPERATIV AL COSTURILOR

PROCESUL de fundamentare, științifică a deciziilor, pe care îl implică în mod necesar conducerea întreprinderii moderne, face ca principalele obiective ale activității de planificare, urmărire și control al costurilor să vizeze utilizarea cît mai eficientă a fondurilor de producție și forței de muncă, identificarea și mobilizarea resurselor existente în unitățile industriale, analiza critică, sistematică a consumurilor de muncă socială și reflectarea judicioasă în evidență a cheltuielilor de producție în scopul reducerii continue a costurilor și creșterii rentabilității producției în ansamblu și pe fiecare produs.

Progresele realizate în perfecționarea tehnologiilor prin mecanizarea și automatizarea producției, caracterizată la **Combinatul chimic din Rîmnicu Vîlcea** printr-o gamă foarte variată a produselor de aparatură și un grad foarte înalt de integrare — au impus necesitatea utilizării unui sistem eficient de calcul, normare și control al costurilor.

Dimensionarea optimă a cheltuielilor pe produs

ÎN CADRUL ACȚIUNII de îmbunătățire a normării costurilor, obiectivul central l-a constituit dimensionarea optimă, pe unitate de produs, a cheltuielilor normate necesare realizării producției fizice sortimentale prevăzute în plan, forma tipică a normativelor de costuri fiind întocmirea calculației normative pe produs, în care sînt însumate normativele de cheltuieli directe și indirecte, grupate pe nomenclatura articolelor de calculație prevăzute în Normele de bază (completate cu normele de ramură) pentru planificarea, evidența și calcularea costurilor industriale. În acest scop, spre deosebire de costurile directe, pentru care normativele se stabilesc pe baza costurilor pe unitate de produs, normativele pentru costurile indirecte sînt determinate pe fiecare secție, instalație (produs) la nivelul sumei totale a articolului de calculație (pe analiticile respective) cu ajutorul bugetelor, iar mărimea lor unitară rezultă din împărțirea la volumul fizic al produsului.

Cu privire la urmărirea decadală a costurilor, scopul organizării ei l-a constituit comensurarea operativă a consumului de resurse în procesul de producție, în vederea încadrării lui în limitele prestabilite, calculul și analiza abaterilor de la costurile normate oferind conducerii locurilor de muncă, la diferitele nivele pe care este structurată activitatea combinatului, informații sintetice cum sînt : volumul și dinamica acestor abateri, proveniența lor în funcție de factorii interni sau din cauza unor factori independenți de locurile consumatoare respective, necesare luării măsurilor corespunzătoare pentru amplificarea rezultatelor pozitive sau în vederea redresării eventualelor situații anormale manifestate pe parcursul desfășurării activității de producție.

Avînd în vedere aceste obiective, subsistemul informațional privind normarea și urmărirea decadală a costurilor pe produs a fost conceput astfel încît fiecare aplicație în parte să-și extragă sau să introducă informații în baza de date, iar unele ieșiri ale aplicațiilor să constituie intrări pentru altele, încît și la acest nivel, oarecum limitat, el prezintă un grad ridicat de integrare.

După cum se poate vedea din fig. nr. 1 întregul subsistem de normare și urmărire decadală a costurilor proiectat la Combinatul chimic Rm. Vîlcea se bazează pe crearea unei baze de date la care fac apel toate aplicațiile subsistemului.

Urmărirea decadală a costurilor, în funcție de particularitățile producției

BAZA RESPECTIVĂ de date este constituită din trei fișiere pe discuri magnetice și în ea se găsesc toate informațiile de natură tehnico-economică referitoare la : structura sortimentală a producției fizice, structura costurilor de producție pe articole de calculație, locurile de muncă (instalațiile), prețurile de producție și toate celelalte date intermediare de calcul rezultate din prelucrarea unor aplicații ale subsistemului, utile diferitelor etape de lucru din cadrul lui.

Proiectarea subsistemului de normare și urmărire decadală a costurilor a fost realizată pe calculatorul tip FELIX-CE-32, aflat în dotarea combinatului, cu o capacitate a memoriei de 64 K, dispunînd de două unități de discuri magnetice și două unități de bandă magnetică. Cu ajutorul acestui subsistem de normare și urmărire decadală a costurilor pe produs se creează posibilitatea realizării, la nivelul instalațiilor productive, a unei informări eficiente, operative, atît asupra sarcinilor ce revin combinatului din planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării, cît și asupra abaterilor față de plan, astfel încît deciziile conducerii activității productive, la diferite nivele, să prezinte premisele optime de eficacitate.

Neîntrunind tot ansamblul condițiilor pentru realizarea unui sistem complex, integrat, de prelucrare automatizată a datelor de evidență, la nivelul secțiilor de bază a fost organizată ținerea manuală a unei evidențe operative, cu precădere pentru analiticile costurilor privind regia de secție, în conformitate cu instrucțiunile interne elaborate și prelucrate în acest scop. Pe baza acestei evidențe operative, decadal, contabilii și contabilii șefi de secție completează o machetă (Tabelul nr. 2), proiectată de echipa de programare, ce va fi apoi prelucrată pe calculatorul electronic, în vederea realizării analizei decadale a costurilor pe produse și stabilirii abaterilor față de plan.

Posibilitatea realizării acestui procedeu a fost mult ușurată de existența unor condiții adecvate desfășurării activității de normare și urmărire operativă a costurilor, cum sînt : dotarea instalațiilor cu aparate de măsură pentru principalele consumuri de materii prime, semifabricate, utilități ; cunoașterea de către toate locurile de muncă a nivelului aprobat prin buget pentru costurile indirecte ; defalcarea costurilor de producție planificate pe instalații la nivel de an, trimestre și lună ; stabilirea regulilor și răspunderilor pentru exercitarea controlului preventiv în toate sectoarele de producție ; încadrarea corespunzătoare a secțiilor cu personal economic de specialitate ; dotarea oficiului de calcul al centralei industriale, grefate pe Combinatul chimic Rm. Vîlcea, cu tehnică modernă de calcul.

Conceput pe baza acestor condiții, subsistemul de normare și urmărire decadală a costurilor de producție se înscrie în contextul prevederilor noului mecanism economico-financiar, de impulsionare a creșterii eficienței economice, de realizare a autoconducerii muncitorești și autogestiunii. În funcție de condițiile concrete amintite, proiectul subsistemului pentru normarea și urmărirea decadală a costurilor la Combinatul chimic Rîmnicu Vîlcea este modulat în mai multe aplicații, după cum urmează :

APL. 01 = crearea și actualizarea fișierului privind structura producției, a costurilor pe articole de calculație și locurilor de producție (instalații).

APL. 02 = crearea și actualizarea fișierului de prețuri de producție și date intermediare de calcul.

APL. 03 = calculul costurilor normate pentru utilități (energie, apă, azot, aer etc.).

APL. 04 = preluarea datelor pentru stabilirea bugetelor de costuri indirecte la nivelul secțiilor de producție și pe total combinat (CP 2).

APL. 05 = prelucrarea datelor necesare stabilirii costurilor la nivel de secții și combinat în vederea repartizării pe produse a regiei generale de întreprindere.

Tabelul nr. 1. Macheta documentului pentru date la nivelul decadelor cumulate

Secția : 10-10 | Decada : 01-10 | Produsul : Sare cristalizată | U.M. | Cantitatea totală 1 000 | Plan marfă | Realizat marfă

T C	Cod Produs consumat	Cod semifab. consumat	Cantitate consumată Total	Prețul de imputare	Articole de calculație Cod Gr.	U.M.	C U

APL. 06 = elaborarea calculației costurilor normate pe produse la nivel de an, trimestre, luni, decadă, în funcție de nivelul fizic al producției planificate (CP 4).
APL. 07 = obținerea situației privind nivelul planificat al cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă pe fiecare produs în parte și per total combinat (CP6a).
APL. 08 = crearea fișierului privind analiza decadală a costurilor de producție normate pe produs.
APL. 09 = urmărirea decadală a costurilor pe produse.
APL. 10 = stabilirea abaterilor de la costurile normate pe fiecare element component al articolelor de calculație și factorilor de influență.

Pentru crearea și actualizarea bazei de date se folosesc programe scrise de echipa de proiectare, cele trei fișiere fiind legate între ele printr-un sistem de adresare directă a înregistrărilor. Inventarul informațiilor cuprinse la baza de date a fost stabilit în așa fel încît să poată răspunde la toate întrebările cît și a variatelor aplicații din cadrul sistemului financiar-contabil și altor sisteme. Prelucrarea datelor fișierului de structură privind producția fizică, sortimentală, costurile și locurile de muncă se materializează prin obținerea calculației costului normat pe produs (sub formă de listă) și actualizarea fișierului de prețuri și date intermediare de calcul, prin înregistrarea automată a costurilor unitare rezultate.

În continuare, prelucrarea fișierului de date pentru analiza decadală a costurilor conduce la obținerea simultană, pe aceeași listă, a costurilor decadale normate și efective, pe structura articolelor de calculație, la nivelul fiecărui produs aflat în fabricație. Cu rezultatele obținute pe aceste calculații (liste) se actualizează fișierul de date pentru analiză în vederea prelucrării următoare a lor, care va consta în compararea tuturor elementelor componente ale calculațiilor de costuri normate și efective pe produs obținute anterior și stabilirea, astfel, a abaterilor cantitative și valorice totale (+ —), cît și a principalilor factori de influență luați în considerare la proiectarea acestei aplicații (APL. 10).

Situațiile finale sub formă de liste, a căror machetă o prezentăm în tabelul nr. 2, sînt transmise secțiilor respective pen-

Tabelul nr. 2.

Secția : 01. 10	Decada : 01—10	Produsul : sare cristalizată	U.M. T	Cantitatea totală 1 000	Plan marfă	Cantitate totală 1 100	Realizată marfă

Articole de calculație	U.M.	ABATERI ±						
		Consum fizic rec. total	Valori totale mii lei	Factori de influență				
				din consum specific	Din preț de imputare	Gradul realizării prod. fizice	Cost constant unitar	

tru informare și luare imediată a măsurilor ce se impun în vederea desfășurării unei activități eficiente. Trebuie amintit faptul că, pentru realizarea scopului propus, urmărirea decadală se face ținînd seamă de particularitățile procesului de producție din cadrul fiecărei instalații cît și de natura cheltuielilor.

Sînt mai multe considerente care ne-au determinat să optăm, deocamdată, pentru realizarea normării și urmăririi operative a costurilor pe produs, utilizînd forma calculației de costuri grupate pe articole de calculație :

a) Procesul de producție din cadrul combinatului, avînd un grad foarte înalt de integrare, face ca evidențierea costurilor aferente semifabricatelor proprii să se facă în varianta înregistrării succesive a lor în contul „producția de bază" la articolul „semifabricate din producția proprie", la costul de uzină efectiv. Această metodă asigură o reflectare corectă a rentabilității unor produse. Pentru susținerea afirmației, dăm următorul exemplu, care deși este ipotetic, sperăm să fie edificator. Producția de 100 t leșie caustică fabricată cu costuri totale de 120 mii lei se repartizează astfel : 60 t ca semifabricat, pentru fabricarea sodei caustice solide, iar 40 t sînt destinate vînzării. Dacă am face înregistrările în varianta „fără semifabricate", ar însemna, ca în contul „producției de bază" al sodei solide să nu înregistrăm valoarea echivalentă celor 60 t de leșie semifabricat, cu ocazia trecerii lor de la o instalație la alta, întrucît cheltuielile pentru fabricarea lor s-au înregistrat odată pe articole de calculație la secția de producție care le-a executat. Cu toate că, atît într-o variantă cît și în cealaltă, pe combinat nu se schimbă nimic, la nivelul produselor respective, această situație conduce la reflectarea eronată a rentabilității lor, dat fiind că în varianta fără semifabricate vom înregistra, pentru producția de 40 tone leșie marfă, întreaga valoare a costurilor

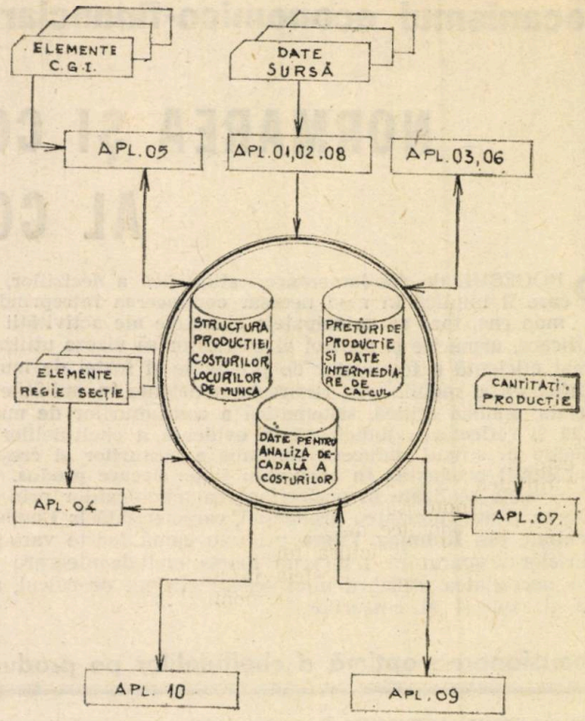

de 120 mii lei, fapt ce diminuează rentabilitatea leșiei caustice, în timp ce la soda caustică solidă, neînregistrînd echivalentul valorii a 60 t leșie semifabricat, vom avea costuri corespunzător reduse și deci o rentabilitate mai mare.

b) Nu trebuie să considerăm că urmărind încadrarea planului de costuri pe elemente primare de cheltuieli, în mod implicit am acționat și în vederea încadrării în planul de costuri pe articole de calculație. În speță, combinatul chimic din Rîmnicu Vîlcea are centrală termică proprie pentru completarea consumului de abur la nivelul necesarului ce nu poate fi asigurat integral din sistemul energetic național. Astfel stînd situația, în evidență pe elemente primare vom regăsi numai valoarea aburului achiziționat, în timp ce pe articole de calculație vom găsi inclusiv valoarea aburului propriu.

c) Planificînd global un anumit consum de materiale și urmărindu-l în același mod nu este posibil de a stabili încadrarea în consumul normat pe produs, întrucît intervine factorul cantitativ al producției fabricate. Urmărind consumurile numai global, s-ar putea întîmpla ca nivelul realizărilor să corespundă cu cel planificat și dacă am fabricat cantitatea planificată de produse, atunci am realizat norma prestabilită. Dacă, însă, cu același consum global am fabricat o producție fizică inferioară planului, atunci vom înregistra o depășire a normei de consum.

În cadrul Combinatului chimic Rîmnicu Vîlcea, acțiunea de îmbunătățire a normării și evidenței costurilor de producție și urmărirea operativă a abaterilor față de plan cu ajutorul mijloacelor electronice de prelucrare automată a datelor s-a soldat încă de la început cu o serie de rezultate cum sînt :

● **Creșterea operativității în elaborarea calculațiilor normative pe produs** la nivel de an, trimestru și lună și, pe această bază, **reducerea substanțială a timpului în care secțiile de producție intră în posesia sarcinilor economice de plan**, care, la volumul actual al activității de bază a combinatului, totalizează 20 zile, timp foarte util personalului tehnico-economic de conducere a locurilor de muncă, pentru organizarea corespunzătoare a activității viitoare.

● Subsistemul informațional de normare și urmărire a costurilor realizat de echipa de proiectare din cadrul oficiului de calcul al Centralei industriale de produse anorganice Rm. Vîlcea, permite **reactualizarea cu ușurință a calculațiilor normative pe produs, în funcție de modificările ulterioare a oricăror date de referință** (producția fizică, consumuri specifice, preț de imputare etc.).

● Subsistemul proiectat permite să desfășurăm **activitatea de normare a costurilor de producție cu același număr de personal**, în condițiile în care activitatea combinatului se află în continuă dezvoltare.

ec. Niculae CONSTANTINESCU
programator adj. Iacob PĂIUȘI
C.I.P.A. — Combinatul chimic Rm. Vîlcea

Considerații privind relația resurse de muncă — modernizarea economiei românești [I]

MODERNIZAREA structurilor economice, proces fundamental pentru valorificarea superioară a resurselor și sporirea eficienței economice, este în mod hotărîtor condiționată de cantitatea și calitatea forței de muncă. La rîndul său, modernizarea structurilor economice determină ample modificări în structura forței de muncă, în repartizarea acesteia în teritoriu, pe ramuri și sectoare economice, pe categorii de personal și profesii. Implicațiile amintite au caracter de legitate și capătă forme specifice de la o țară la alta și de la o perioadă la alta.

Etapa pe care o parcurge în prezent România în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate dă noi dimensiuni relației dintre forța de muncă și construcția economică. Ne referim la faptul că în deceniul următor se va asigura realizarea în linii mari a sarcinilor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în cadrul cărora creșterea în ritm înalt a economiei, sporirea eficienței și modernizarea structurii producției ocupă un loc major. Practic realizarea acestor obiective presupune cerințe suplimentare de forță de muncă, noi structuri și noi calificări ale populației ocupate.

Tendințe de ansamblu și semnificații generale

EXPERIENȚA demonstrează că utilizarea eficientă a forței de muncă se împletește cu dezvoltarea și modernizarea economiei. În țările slab dezvoltate economic, predominant agrare, cu o agricultură extensivă, fondul național de timp de muncă este incomplet utilizat, iar productivitatea socială a muncii este extrem de scăzută. În schimb, în țările dezvoltate economic gradul de ocupare a forței de muncă și eficiența economică sînt considerabil mai mari. În principal, diferențele provin din împrejurarea că în țările cu structuri economice caracterizate prin predominarea agriculturii, forța de muncă este parțial ocupată în decursul anului, este slab înzestrată tehnic și are un nivel de calificare relativ scăzut.

Cerința ocupării depline și eficiente a forței de muncă presupune dezvoltarea prioritară a acelor ramuri ale activității economico-sociale care prin natura lor, pe lîngă că asigură o eficiență ridicată a muncii sociale, creează, noi locuri de muncă. Ori pentru numeroase țări agricultura este o ramură de bază a economiei și dezvoltarea acesteia este o condiție a lichidării stării de înapoiere economică. Dar modernizarea agriculturii presupune înlocuirea tehnicii și metodelor de muncă tradiționale cu altele evoluate, moderne, care însă, după cum se știe, eliberează forță de muncă, munca manuală fiind înlocuită de munca mecanizată.

În unele țări cu agricultură dezvoltată, modernă, populația ocupată în agricultură a cunoscut o scădere de-a dreptul spectaculoasă. S-a ajuns ca ponderea acestei populații în totalul populației ocupate să înregistreze mărimi sub 10% [1]). Semnificația acestor ponderi este mai evidentă dacă avem în vedere că în multe din țările respective în momentul trecerii la dezvoltarea pe baze moderne a economiei, populația agricolă deținea peste 50% din populația ocupată. De aici și necesitatea formării unor astfel de structuri economice care asigură premise pentru ocuparea eficientă a întregii populații apte de muncă, inclusiv a populației eliberată din agricultură. Coordonata fundamentală pentru crearea unor astfel de structuri este industrializarea, care asigură creșterea rapidă a venitului național în condițiile ocupării depline și cu eficiență ridicată a forței de muncă.

Dezvoltarea industriei creează noi locuri de muncă, lărgește diviziunea socială a muncii, aria de ocupare a forței de muncă. Ca urmare a acestei împrejurări se ajunge la un moment dat ca ponderea maximă a populației ocupate în industrie (inclusiv în construcții) să fie între 40 și 50%. Totodată, ca ramură producătoare de mijloace de muncă industria determină valorificarea superioară a resurselor naturale și de muncă, asigură pătrunderea progresului tehnic în toate ramurile economiei și creșterea gradului de complexitate al muncii sociale. În acest cadru de idei este de menționat și faptul că în perioada trecerii unei țări de la stadiul de înapoiere economică la stadiul de dezvoltare economică productivitatea populației ocupate în industrie este cu mult mai ridicată decît în agricultură. În țara noastră, spre exemplu, în primii ani ai construcției socialiste productivitatea muncii din industrie era de aproape 10 ori mai mare decît productivitatea muncii din agricultură.

Rolul determinant al industriei în modernizarea structurilor economice și utilizarea rațională a forței de muncă apare și mai evident dacă ne referim la relația industrie-agricultură. Industria asigură principalele condiții necesare dezvoltării agriculturii. Pe de o parte, industria furnizează agriculturii o nouă bază tehnică, modernă, iar pe de altă parte, atrage forța de muncă eliberată ca urmare a utilizării noii baze tehnice. Corolar firesc al acestui proces este creșterea producției, a randamentelor și a productivității muncii. Se ajunge ca productivitatea muncii agricole să se apropie de productivitatea muncii industriale și în unele cazuri chiar s-o depășească (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Nivelul relativ al productivității muncii agricole față de productivitatea muncii industriale în 1977 *)

Țări	%
Anglia	121,9
Belgia	82,3
R.D. Germană	66,9
Danemarca	63,7
Olanda	62,2
Franța	43,9
R.F. Germania	41,2
Cehoslovacia	38,9
România	27,0

*) Raportul dintre productivitatea muncii agricole și productivitatea muncii industriale s-a determinat pe baza datelor privind structura pe ramuri a produsului intern brut (respectiv a venitului național exprimat în prețuri curente) și structura pe ramuri a populației ocupate. (v. Yearbook of National Accounts Statistics, 1978, vol. I, Yearbook of Labour Statistics, 1973, și Anuarul Statistic al României, 1979, p. 636, 637 și 639.)

La rîndul său, dezvoltarea și modernizarea agriculturii contribuie la dezvoltarea industriei. Experiența arată că în procesul dezvoltării industriei și a celorlalte ramuri neagricole cererea de forță de muncă depășește cu mult oferta de forță de muncă rezultată din sporul natural al populației apte de muncă. Ca atare, forța de muncă eliberată din agricultură este nu numai un efect al modernizării agriculturii, dar și o condiție majoră a industrializării, a dezvoltării echilibrate a economiei naționale.

[1]) L'Observateur de l'O.C.D.E., No 103/mars, 1980, p. 21

Modernizarea structurilor economice presupune dezvoltarea echilibrată a tuturor ramurilor și sectoarelor de activitate ale economiei naționale. Pe lîngă dezvoltarea armonioasă a industriei și a agriculturii avem astfel în vedere dezvoltarea, în pas cu nevoile reale, a transporturilor, telecomunicațiilor, a comerțului și alimentației publice, inclusiv a turismului, a științei, învățămîntului și culturii, a ocrotirii sănătății. Din experiența construcției economice de pînă acum rezultă că dezvoltarea acestor sectoare, ca și dezvoltarea industriei, creează noi locuri de muncă. Ca atare, populația ocupată crește ca număr absolut, și ca pondere nu numai în industrie, dar și în celelalte ramuri neagricole. La un nivel foarte ridicat al producției industriale pe locuitor și al productivității muncii se constată însă că populația ocupată în industrie începe să scadă, iar populația respectivă se încadrează tot mai mult în sectorul terțiar. În perioada 1974—1978, spre exemplu, în țările membre ale Pieței comune vest-europene numărul locurilor de muncă din industrie s-a redus cu 2,5 milioane. În schimb, serviciile s-au extins continuu, creîndu-se un număr de 3,0 milioane noi locuri de muncă. În perioada amintită, reducerea ponderii populației ocupate în industrie se prezintă astfel (vezi tabelul nr. 2) :

Tabelul nr. 2

Populația ocupată în industrie — % —

Țări	1974	1978
Belgia	41,2	36,7
Olanda	35,6	32,5
Luxemburg	47,1	43,5
Franța	39,6	37,1
Danemarca	32,3	30,3
Anglia	42,3	39,7
R.F.G.	47,3	45,1
Italia	39,4	38,3
Irlanda	31,4	30,9

Sursa : Economist, 15 septembrie 1979, p. 54.

Ramurile economico-sociale amintite au un rol deosebit în formarea forței de muncă, precum și în satisfacerea cerințelor individuale de consum ; populația ocupată în sectoarele respective capătă ponderi tot mai însemnate. Dezvoltarea în proporții raționale a acestor sectoare necesită însă și o productivitate ridicată a întregii munci sociale, cu deosebire în industrie și agricultură.

Rolul esențial al calității forței de muncă

DACĂ DEZVOLTAREA și modernizarea economiei apar ca cerințe ale utilizării depline și eficiente a forței de muncă, realitatea arată că procesul modernizării economiei este în mod hotărîtor condiționat de calitatea forței de muncă. Structurile economice moderne se bazează pe aplicarea științei și tehnicii avansate, pe revoluționarea continuă a condițiilor producției materiale, pe deplasarea resurselor de muncă dintr-o zonă în alta. De aici și cerința ca resursele de muncă să aibă astfel de caracteristici (pregătire profesională, sex, vîrstă etc.) care să asigure crearea noilor tehnici de producție și utilizare eficientă a acestora, organizarea rațională a producției și a muncii, mobilitatea profesională și regională a populației. Aceste cerințe sînt cu atît mai necesare cu cît în prezent asistăm la creșterea exponențială a cunoștințelor științifice și tehnice, la automatizarea proceselor de producție și la reducerea duratei de viață a produselor. În aceste condiții se cuvine subliniată și împrejurarea că actualmente noile tehnici și tehnologii de producție rezultă în principal din aplicarea cunoștințelor științifice fundamentale, că ele sînt rezultatul cercetărilor fundamentale și aplicative, organizate în unități specializate și într-o mai mică măsură rezultatul invențiilor și inovațiilor individuale, ale practicienilor.

Crearea și utilizarea tehnicilor moderne necesită o calificare adecvată a forței de muncă, cunoștințe științifice și tehnice de bază și de specialitate ca și deprinderi practice corespunzătoare . În ultimă instanță, pe ansamblu asistăm la o creștere a gradului de complexitate a muncii sociale deopotrivă cu reducerea muncii simple necalificate.

În concluzie este evident că dezvoltarea și modernizarea structurii economiei determină modificări fundamentale în ocuparea forței de muncă și în eficiența acesteia. Dintre acestea menționăm : a) reducerea absolută și relativă a populației ocupate în agricultură ; b) în perioada trecerii de la structuri economice tradiționale la structuri economice moderne, industriale, populația ocupată în ramurile neagricole și cu deosebire în industrie crește mult mai rapid în raport cu sporirea populației ocupate pe întreaga economie ; c) pe o treaptă mai avansată a dezvoltării, populația industrială înregistrează o anumită scădere atît ca număr absolut, cît și ca pondere ; d) creșterea ponderii muncii complexe și a productivității muncii în toate sectoarele de activitate ; e) lichidarea treptată a decalajelor dintre productivitatea muncii pe ramuri ale economiei, îndeosebi a decalajelor dintre productivitatea muncii agricole față de productivitatea muncii industriale și respectiv omogenizarea, la un nivel superior, a productivității muncii ramurilor, apropierea lor de nivelul productivității sociale a muncii.

Profunde mutații în structura forței de muncă

ACTUALUL nivel de dezvoltare și actualele structuri economico-sociale din țara noastră sînt radical diferite de cele existente în trecut. Pe baza politicii partidului de construire a economiei socialiste „în societatea românească s-au înfăptuit cele mai profunde schimbări structurale de ordin economic, social și politic, cunoscute de-a lungul întregii sale istorii"[2]). România s-a transformat dintr-o țară cu un nivel scăzut de dezvoltare economică, predominant agrar și cu o industrie slab dezvoltată, într-o țară industrial-agrară în plin proces de dezvoltare și modernizare.

În acest cadru, îmbunătățirea utilizării forței de muncă a fost și rămîne un criteriu de bază al deplasărilor economice structurale, al modernizării acestora. Formarea noilor structuri economice s-a împletit și condiționat reciproc cu formarea unor noi structuri profesionale, cu creșterea productivității muncii sociale. Ca rezultat al dezvoltării puternice a industriei, construcțiilor, transporturilor și a celorlalte ramuri ale producției materiale, precum și a serviciilor de consum, s-a lichidat concentrarea extrem de mare a populației ocupate în agricultură. În schimb a crescut considerabil populația ocupată în ramurile și sectoarele neagricole, cu deosebire în industrie și construcții (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Modificări în structura populației ocupate pe ramuri ale economiei naționale

— mii persoane —

	1950	1978	Creșterea în 1978 față de 1950 (%)
Populația ocupată total economie	8 377,2	10 290,0	122,8
din care :			
— Agricultura și silvicultură	6 226,3	3 374,9	54,2
— Industrie	1 060,7	3 446,6	344,4
— Construcții	186,3	921,5	494,6
— Celelalte ramuri	981,5	2 547,0	259,5
Personalul muncitor	2 123,0	6 956,3	327,7

Sursa : Anuarul statistic al Republicii Socialiste România, 1979, p. 111 și 112

Deplasările structurale privind populația ocupată s-au realizat în condițiile în care a crescut sensibil numărul locurilor de muncă create în ramurile neagricole. Pe întreaga perioadă analizată populația ocupată în ramurile neagricole a crescut de la 2150,9 mii persoane în 1950 la 6915,1 mii persoane în 1978. În mărime absolută aceasta echivalează cu un spor de 4764,2 mii

C. GRIGORESCU

(Continuare în pag. 16)

[2]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Edit. Politică, București, 1975, p. 62.

Un eveniment comercial major – TÎRGUL ANUAL DE MOSTRE DE BUNURI DE CONSUM

MANIFESTARE ce și-a dobîndit o bună tradiție în economia noastră, Tîrgul anual de mostre de bunuri de consum își deschide cea de-a XI-a ediție — care se va desfășura pe întreaga durată a acestei luni, — în contextul bogatului bilanț al celor 15 ani de puternic avînt creator în toate domeniile vieții economice și sociale.

Prezentînd un foarte mare număr de produse specifice tuturor ramurilor producătoare de bunuri de consum, această nouă ediție a tîrgului se constituie ca o manifestare expozițională de excepție, ce va oferi publicului larg posibilitatea întîlnirii cu o multitudine de articole ce alcătuiesc bogata structură sortimentală a fondului de mărfuri realizat de industria și agricultura românească, aflate în plin progres.

În preocuparea de a cunoaște cît mai bine reacțiile consumatorilor la produsele ce se înscriu sau vor intra în nomenclatorul fabricației curente, de a identifica mai bine gusturile și preferințele diferitelor segmente ale pieței, organizatorii au conceput desfășurarea tîrgului pe o suprafață totală de expunere de 42 mii mp, în 17 pavilioane specializate. Practic, **la tîrg vor fi bine reprezentate toate ramurile și subramurile producției bunurilor de consum.**

Latura comercială a tîrgului cunoaște o intensificare la cea de-a XI-a ediție. S-a organizat un front larg de desfacere, alcătuit din 120 de puncte de vînzare, ce vor comercializa un volum de mărfuri cu 60% mai mare decît în anul trecut. Vor funcționa unități de desfacere organizate fie de producători, fie de întreprinderile comerciale din Capitală, cu profile cum sînt : articole de sport-turism, tricotaje, încălțăminte, țesături, articole pentru cadouri, bunuri de folosință îndelungată, electronice și electrice, articole de uz casnic, mobilă, produse cosmetice ș.a.

Un obiectiv principal al Tîrgului de mostre de bunuri de consum îl reprezintă **realizarea unui amplu dialog între industrie, comerț și consumatori,** pe baza căruia să se asigure o structurare cît mai adecvată a fondului de mărfuri cu care va fi aprovizionată rețeaua comercială din toate zonele țării. În fapt, este vorba de fundamentarea și mai largă pe opiniile cumpărătorilor a structurii sortimentale din perioada imediat următoare, cu precizarea că se expun produse pentru care există condiție de fabricație și contractare pentru fondul pieței ; **prezentarea la tîrg a unui produs sau altul nu este condiționată în primul rînd de gradul său de noutate, ci în mod hotărîtor, de certitudinea posibilității de oferire spre contractare.**

În contextul preocupărilor de promovare fermă în întreaga economie a principiilor noului mecanism economico-financiar, organizarea și desfășurarea Tîrgului de mostre de bunuri de consum capătă semnificații deosebite prin rolul pe care-l joacă în perfecționarea relațiilor contractuale industrie-comerț, în apropierea tot mai flexibilă a producției de bunuri de consum de cerințele reale ale consumatorilor, în fundamentarea responsabilă a planului prin contracte.

CA ȘI LA EDIȚIILE precedente, Institutul de economia comerțului interior și a turismului este principalul organizator și realizator al dialogului cu publicul consumator, revenindu-i sarcina de a efectua un complex de cercetări, bazate pe metode științifice moderne de studiere a cererii. **Sondarea pe bază de chestionare** — principala formă de cercetare a opiniilor, gusturilor și preferințelor vizitatorilor — este subordonată, sub aspectul problematicii și al nomenclatorului produselor, obținerii de informații necesare în operațiunile de fundamentare a contractării fondului de mărfuri pentru anul 1981.

Pentru un număr de 61 de produse și grupe de produse s-au elaborat, potrivit exigențelor tehnicilor moderne, chestionare specifice, cu o problematică particularizată fiecărui produs sau grupă de produse pentru care se studiază opiniile și preferințele consumatorilor, (între care : confecții pentru copii și tineret, confecții din materiale refolosibile, încălțăminte cu fețe din material textil și piele sintetică, conserve pentru copii pe bază de legume și fructe, băuturi răcoritoare hipocalorice, diferite garnituri de mobilă, spray-uri pentru uz gospodăresc și igienă corporală, congelatoare, variate produse de uz casnic).

Din calculele noastre estimative rezultă că pînă la închiderea celei de-a XI-a ediții a tîrgului vor fi completate circa 100 mii de chestionare, prin care vizitatorii vor răspunde la probleme ce

2 — 31 august 1980

AGENDĂ

● **PROFILUL PAVILIOANELOR : A :** mobilă, produse din lemn și bunuri pentru dotarea și decorarea locuințelor, articole pentru sport, turism, instrumente muzicale ; **B :** produse agroalimentare, preparate din carne, brînzeturi, făinoase etc. ; **K, L :** articole de uz casnic și gospodăresc, jucării și vehicule pentru copii ; **O, P :** confecții pentru femei și bărbați, salonul de prezentare a modei 1981 ; **R :** expoziție cu vînzare de mobilă ; **S :** țesături din in, cînepă, mătase, bumbac, lînă, fire sintetice ; **T :** artizanat și alte produse ale cooperației meșteșugărești ; **U :** articole de îmbrăcăminte și încălțăminte din piele naturală și sintetică, marochinărie ; **V :** articole electrocasnice, corpuri de iluminat ; **W :** tricotaje, blănuri sintetice, articole pentru decorațiuni interioare ; **Z1, Z5 :** cosmetice, produse chimico-casnice, articole din mase plastice ; **Z2, Z3, Z4 :** bunuri cu caracter cultural și ale Fondului plastic.

● **CONFERINȚE** (ora de începere : 9 a.m.) : Prelucrarea industrială a produselor alimentare — mijloc de orientare a populației spre un consum rațional, științific fundamentat (5 august) ; Caracteristici funcționale, estetice și economice ale încălțămintei cu fețe textile și înlocuitori (12 august) ; Contribuția industriei mici la satisfacerea variatelor cerințe ale populației în condițiile unui grad ridicat de diversificare sortimentală (19 august) ; Funcțional, estetic și frumos — cerință esențială în asigurarea confortului casnic (26 august).

● **MESE ROTUNDE** (ora de începere : 10 a.m.) : Dezvoltarea și diversificarea sortimentală a producției de bunuri de consum realizate din materiale recuperabile și refolosibile (8 august) ; Probleme actuale ale prezentării mărfurilor în contextul promovării vînzărilor și al satisfacerii operative a cerințelor populației (15 august) ; Rolul activ al industriei și comerțului în satisfacerea cerințelor de consum pentru articole destinate copiilor (22 august) ; Perfecționarea organizării și dezvoltării în profil teritorial a rețelei comerciale, printr-o judicioasă repartizare pe orașe și ansambluri de locuințe (29 august).

● **DIALOGUL CONSUMĂTORI — PRODUCĂTORI — COMERȚ** (ora de începere : 9,15 a.m.) : Diversificarea și îmbunătățirea calității la preparate din carne și bere (6 august) ; Producția și comercializarea încălțămintei cu fețe textile și înlocuitori (13 august) ; Producția și comercializarea articolelor textile-încălțăminte și metalo-chimice realizate în industria mică (20 august) ; Producția și comercializarea bunurilor de folosință îndelungată (electronice, electrocasnice, mobilă).

suscită un interes deosebit din partea producătorilor și comerțului, în scopul orientării activității lor în strînsă relație cu cerințele populației. Întreaga operațiune de intervievare a vizitatorilor se va efectua de către 120 de studenți ai Facultății de comerț din cadrul Academiei de Studii Economice, sub îndrumarea cadrelor didactice. Concomitent cu completarea chestionarelor, cercetătorii institutului vor realiza toate operațiunile necesare pentru prelucrarea și analiza informațiilor obținute, pe care să le pună într-un timp cît mai scurt la dispoziția organelor industriei și comerțului. Modul de prezentare a rezultatelor va asigura atît o caracterizare de ansamblu a opiniilor gusturilor și preferințelor vizitatorilor, cît și structurarea lor diferențiată pe segmente de populație alcătuite după caracteristicile : sex, vîrstă, categorie socio-profesională, tipul localității de domiciliu. Aceste elemente de cercetare a pieței vor fi deosebit de utile pentru a asigura o structură a ofertei de mărfuri, capabilă să satisfacă cerințele diversificate ale variatelor categorii de populație.

O altă formă de cercetare prin sondaj o va constitui **investigarea opiniilor în cadrul celor 20 vizionări de modă** ce vor fi organizate de centralele industriale de confecții și tricotaje, precum și de UCECOM, în scopul prezentării unei game largi de modele ce vor face obiectul contractării pentru anul 1981. Ca instrument de culegere a informațiilor se va utiliza talonul de apreciere, structurat astfel încît să favorizeze, pe de o parte, ierarhizarea modelelor prezentate, iar pe de altă parte cunoașterea punctului de vedere față de linia modei, al diferitelor segmente de populație.

Tot ca o posibilitate de exprimare de către vizitatori a opiniilor privind exponatele din tîrg, la standuri se vor găsi caiete speciale, consemnările făcute în acestea urmînd a fi preluate de către institut în rapoartele sale finale.

ÎN IDEEA asigurării unei participări sporite a populației la stabilirea structurii fondului de marfă, **delegațiile consiliilor județene ale reprezentanților consumatorilor** — în țară, circa 500 de persoane — vor fi antrenate în vaste activități : vizitarea în grupuri asistate de specialiști, a tuturor pavilioanelor tîrgului ; participarea la vizionări de modă ; completarea de chestionare; audierea unor conferințe referitoare la orientarea consumatorilor și promovarea în consum a unor produse de larg interes ; participarea, alături de delegații întreprinderilor comerciale, la specificarea unor mărfuri ce vor fi contractate pentru semestrul I 1981 ; participarea la dialogurile „consumatori-producători-comerț", în cadrul cărora se va dezbate o problematică cuprinzătoare și de actualitate vizînd satisfacerea în condiții mereu îmbunătățite a cerințelor de consum ale populației. (Temele dialogurilor și cele ale conferințelor s-au stabilit în mod corelat.)

După cum a arătat și experiența anilor trecuți, prezența la tîrg a delegaților consiliilor reprezentanților consumatorilor din județe va asigura un schimb fructuos de informații în ambele sensuri, astfel încît, concomitent cu cunoașterea directă a cerințelor, opiniilor și preferințelor populației, să se acționeze cu efecte pozitive pentru promovarea unui consum rațional, științific fundamentat, pentru utilizarea eficientă a resurselor economiei.

Actuala ediție a tîrgului va găzdui și **mese rotunde,** cu participarea unor specialiști din producție și comerț, creatori de produse, ingineri, tehnicieni și cadre didactice din învățămîntul superior.

Mai notăm că în perioada 1 august — 30 septembrie a.c., din 30 de magazine universale din București și din orașe reședință de județ se va realiza **o cercetare pentru 100 de produse noi, de tipul „testare prin vînzări experimentale"** ; în urma prelucrării datelor culese, se vor obține curbele de atracție pentru fiecare dintre produsele testate.

Se poate aprecia că al XI-lea Tîrg de mostre, complexul program de acțiuni de cercetare ce se va desfășura în cadrul acestuia vor aduce o contribuție semnificativă la o cît mai judicioasă corelare a ofertei de mărfuri cu cererea populației.

Virgil ADĂSCĂLIȚEI
directorul Institutului de economia comerțului interior și a turismului

Considerații privind relația resurse de muncă — modernizarea economiei românești

(Urmare din pag. 14)

noi locuri de muncă, iar în mărime relativă cu o creștere de 3,2 ori; ritmul mediu anual de creștere al populației neagricole a fost de circa 4,4%.

Asigurarea cu forță de muncă a noilor locuri de muncă create s-a bazat pe sporul natural al populației apte de muncă, pe atragerea unei părți din populația casnică în rîndurile personalului muncitor, precum și pe utilizarea forței de muncă eliberate din agricultură. Datele din tabelul nr. 3 privind creșterea populației ocupate în întreaga economie reflectă sporul natural al populației apte de muncă și populația casnică atrasă în activități social-economice. Din calcule rezultă că aceste surse au asigurat forța de muncă pentru aproximativ 40% din noile locuri de muncă.

Un indiciu indirect referitor la contribuția populației casnice la creșterea populației ocupate în economie, îl reprezintă evoluția populației pasive de sex feminin înregistrată la recensămintele populației. Din confruntarea datelor, rezultă o ușoară scădere a ponderii populației pasive feminine. Deci, cea mai mare parte din creșterea populației ocupate în economie a provenit din sporul natural al populației apte de muncă. În mod firesc și forța de muncă pentru cele 40% din noile locuri de muncă neagricole provine într-o măsură hotărîtoare din sporul natural al populației apte de muncă. Întrucît prin natura ei populația respectivă reprezintă contingente tinere de forță de muncă, cifrele menționate indică contribuția majoră pe care a avut-o sporul populației la creșterea forței de muncă necesară dezvoltării și modernizării economiei la care ne-am referit mai sus. Practic din rîndurile sporului populației apte de muncă s-a recrutat forța de muncă formată prin învățămîntul mediu și superior, respectiv a cadrelor de tehnicieni, ingineri, și a altora, precum și cea mai mare parte a muncitorilor formați prin școli tehnice și profesionale. În perioada 1956—1978, spre exemplu, populația activă neagricolă cu studii superioare a crescut de 2,6 ori, iar populația cu studii medii de 2,3 ori. Cît despre muncitorii calificați prin școli tehnice și profesionale, datele indică o creștere de 2,4 ori în perioada 1968—1978.

A doua mare sursă a creșterii în ritm înalt al forței de muncă din ramurile neagricole o constituie populația eliberată din agricultură. Din date rezultă că în perioada la care ne referim populația ocupată în agricultură s-a redus cu 2851,4 mii persoane. Cifra respectivă echivalează cu aproape 60% din sporul populației neagricole.

Dat fiind că în raport cu noile contingente de muncă populația eliberată din agricultură are o vîrstă relativ mai mare și un nivel de pregătire școlară mai redus, inițial populația respectivă s-a încadrat fie pe locuri de muncă necalificate, fie pe locuri de muncă care au necesitat o calificare mai scăzută. De aici (vezi tabelul nr 4) și ponderea relativ mare a muncitorilor

Tabelul nr. 4

Structura muncitorilor calificați pe forme de calificare
— în procente —

	Economia națională		Industrie	
	1968	1978	1968	1978
Liceu de specialitate	0,8	5,1	0,6	4,3
Școală profesională	15,7	28,7	19,4	32,5
Cursuri de calificare	28,3	40,8	25,8	39,7
Practică în producție	55,2	25,7	54,2	23,5

Sursa: Recensămîntul cadrelor din 1968 și 1978 (date calculate)

care au obținut calificare prin cursuri de scurtă durată sau prin practică în producție.

Începînd de la 1 august 1980

Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuțiilor

ÎNCEPÎND cu 1 august 1980, cei aproximativ 200 000 oameni ai muncii din ramura industriei alimentare (inclusiv unitățile de producere a nutreturilor combinate) vor beneficia de a II-a majorare a retribuțiilor prevăzută pentru actualul cincinal ; majorarea de 13,2%, se concretizează într-o creștere de cca. 49 milioane lei a fondului de retribuire lunar, însumînd peste 245 milioane lei spor pînă la finele acestui an.

Pe fondul creșterii generale menționate, procentele de majorare a retribuțiilor diferitelor categorii de lucrători sînt menite să transpună în practică principiile sistemului socialist de retribuire, să stimuleze ridicarea permanentă a calificării profesionale, a inițiativei, stabilității și disciplinei în muncă.

Prezentăm, spre exemplificare, venitul suplimentar de care urmează să beneficieze unele categorii de oameni ai muncii din industria alimentară. (vezi tabelul).

După cum rezultă din datele tabelului, sporul pe perioada rămasă pînă la finele acestui an (5 luni) — la o serie de meserii luate spre ilustrare — reprezintă peste 90% din actuala retribuție tarifară lunară de încadrare a lucrătorilor respectivi. Așadar, putem spune că sporul de retribuție calculat pe durata unui an calendaristic echivalează, la majoritatea muncitorilor din ramura industriei alimentare, cu peste două retribuții tarifare actuale de încadrare. La cele arătate, adăugăm faptul că retribuțiile nominale vor crește și pe seama măririi sporului de vechime și adaosului de acord care — determinîndu-se prin cote procentuale — sporesc corespunzător creșterii retribuției tarifare de încadrare.

Și cu prilejul majorării retribuțiilor din ramura industriei alimentare se reflectă pregnant unul din principiile de bază ale sistemului nostru de retribuire — principiul echității socialiste, prevăzîndu-se creșteri mai mari pentru cei ce muncesc direct în producție, pentru creatorii valorilor materiale. În numele aceluiași principiu, procentele de creștere asigură realizarea unor corelații stimulative între diferitele categorii de muncitori, urmărindu-se creșterea mai rapidă a retribuțiilor mai mici.

Dacă la sporurile de cîștig lunar din această etapă adăugăm și pe cele acordate în prima etapă de majorare a retribuțiilor, rezultă că pe ansamblul cincinalului retribuția tarifară din industria alimentară a crescut cu peste 31%.

Revenind la exemplificările prezentate, constatăm că sporul suplimentar anual obținut prin cumularea celor două majorări din actualul cincinal va reprezenta o sumă de 5 256 lei în cazul muncitorului brutar, de 5 388 lei în cazul morarului și de 5 112 lei la meseria de preparator ciocolată. Fără îndoială, cîștigurile suplimentare reprezintă garanții incontestabile ale ridicării nivelului de trai și îmbunătățirii structurii consumului familiilor tuturor categoriilor de lucrători.

Beneficiari ai politicii profund umaniste a Partidului Comunist Român și, totodată, făuritori a tot ceea ce se realizează în țara noastră, oamenii muncii au datoria de a răspunde grijii partidului prin noi fapte de muncă pentru sporirea continuă a productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale, sporirea eficienței economice, întărirea disciplinei în muncă — căi principale de asigurare a resurselor viitoarelor majorări, ale creșterii și pe mai departe a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

Creșterea retribuțiilor la unele meserii specifice industriei alimentare

Meseria	Categoria, clasa, treapta, gradația	Retribuția actuală (lei)	Retribuția cuvenită după etapa a II-a de majorare (lei)	Procent de majorare	Spor lunar de retribuție (lei)	Diferența în plus la spor vechime (10%) (lei)	Venit suplimentar lunar	Venit suplimentar Total în 1980 față de 1979 —lei—
Brutar	4/I	1 765	2 071	17,3	306	31	337	1 685
Morar	5/II	1 928	2 244	16,4	316	32	348	1 740
Măcelar	4/I	1 744	2 040	16,9	296	30	326	1 630
Muncitor din ind. laptelui	4/II	1 775	2 081	17,2	306	31	337	1 685
Preparator ciocolată	4/II	1 754	2 050	16,8	296	30	326	1 630
Maistru din ind. zahărului și uleiului	18/I	2 140	2 380	11,2	240	24	264	1 320
Inginer principal	23/I	2 520	2 780	10,3	260	26	286	1 430

Georgeta TOMA
Institutul de economie socialistă

Sporirea producției de cărbune

(Urmare din pag. 10)

urgent pentru umplerea lor cu cărbune de calitate. Pe această bază, stocul-tampon de cărbune, care va trebui să crească cu mult peste 1,5—2 mil. tone, va face ca termocentralele să aibă o anumită independență față de furnizori, evitînd situațiile critice în aprovizionare. În același timp, stocul-tampon va asigura continuitate în aprovizionarea cu cărbune în perioada iernii, cînd timpul devine nefavorabil diverselor operații — excavare, transport de la cariere la depozite etc.

Mai multă atenție trebuie acordată **modului în care se efectuează lucrările de descopertare.** În legătură cu aceasta se pune problema selecționării pămîntului roditor și depozitării lui separat. Trebuie să se acționeze cu mai multă răspundere în acest domeniu pentru a se evita situațiile cînd tot pămîntul excavat era depozitat la un loc, fără să se țină seama de faptul că o bună parte a acestuia era roditor. Din această cauză, după lucrările ulterioare extracției cărbunelui, cînd s-au acoperit gropile și s-a pregătit terenul pentru a fi redat agriculturii, solul nu a putut fi utilizat pentru agricultură decît după o perioadă de cîțiva ani, fiind necesare lucrări costisitoare de fertilizare. De asemenea, acțiunea de redare pentru agricultură a terenurilor de unde a fost extras cărbunele va trebui mult intensificată, întrucît pînă acum abia a zecea parte din acestea au fost pregătite pentru a fi cultivate.

Analizarea aprofundată a măsurilor preconizate pe linia activității de investiții, finalizarea lor promptă și urmărirea pe bază de grafic a rezultatelor va permite, ținînd seama de noile condiții create (ajutor cu forță de muncă și utilaje) să se recupereze un însemnat volum de restanțe, să se asigure o bază solidă producției pe 1981, cînd va fi necesar să se extragă o cantitate mult sporită de cărbune.

Dimensiuni ale întreprinderilor model

Raționalizarea utilizării personalului muncitor

ÎN INTERVALUL 1976–1979, productivitatea muncii în industria republicană a înregistrat o creștere de 35,3%; considerînd și sarcina din acest an, se va ajunge la un spor total, pe cincinal, de circa 47%. Așa cum a subliniat secretarul general al partidului la Plenara din iunie a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, aceste rezultate sînt pozitive, dar ele nu se situează încă la nivelul mijloacelor din dotarea economiei noastre naționale, al cerinței lichidării rămînerii în urmă în acest domeniu. Insistînd asupra necesității aplicării mai ferme, în fiecare unitate, a măsurilor privind organizarea cît mai rațională, științifică a activității în vederea folosirii judicioase a forței de muncă, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a indicat să se acționeze cu energie pentru reducerea personalului auxiliar – în care intră și cei ocupați în activități de servire a producției : **„Buna organizare a muncii presupune ca toate aceste activități, necesare procesului de producție, să se realizeze fără intervenția unui număr mare de oameni, perfecționînd fluxurile tehnologice, dezvoltînd mecanizarea și automatizarea lucrărilor".**

În rezolvarea acestei sarcini – menită nu numai să accelereze dinamica productivității, ci și să constituie o sursă pentru acoperirea cu forța de muncă necesară a potențialului productiv existent și a noilor capacități – poate fi valorificată o semnificativă experiență dobîndită în ultimele cîteva luni. Într-un număr de întreprinderi industriale din diferite ramuri s-a desfășurat, cu sprijinul unor specialiști din institute de cercetare economică, inginerie tehnologică și învățămînt superior, **o acțiune de perfecționare a organizării producției și a muncii, în vederea utilizării raționale a personalului muncitor și reducerii substanțiale a celui neproductiv.** Analizîndu-se fluxurile de producție, organizarea depozitării și a transportului intern, folosirea utilajelor, posibilitățile de extindere a mecanizării și automatizării (inclusiv la manipulări-depozitare), organizarea locurilor de muncă, nivelul calitativ al activității de normare, sistemul informațional și de evidență etc., s-au stabilit și aplicat **măsuri imediate** de îmbunătățire. Totodată, au fost elaborate **programe de măsuri pentru perioada următoare,** care să asigure reorganizarea pe baze noi, științifice a producției și a muncii în aceste întreprinderi, astfel ca ele să devină **unități model pentru ramurile respective.**

Prezentăm, alăturat, unele elemente ale acestei experiențe la întreprinderi din ramura economiei forestiere și materialelor de construcții.

Determinarea productivității muncii pe produs

INDUSTRIA lemnului și materialelor de construcții face parte dintre ramurile prelucrătoare în care atît variația structurală a cererii interne și la export, cît și îndeplinirea unor comandamente economice majore — reducerea consumurilor energetice și de materii prime, folosirea de înlocuitori, tipizarea etc. — determină o sensibilă fluctuație a gamei sortimentale de produse de la un an la altul. Aceasta antrenează după sine evoluții neliniare ale nivelului productivității muncii, între unitățile cu profil similar și chiar în cadrul aceleiași întreprinderi. (Un exemplu: în anul trecut, față de productivitatea pe un lucrător realizată la Combinatul de prelucrare a lemnului Pitești, considerată ca 100%, combinatul din Comănești a înregistrat 78%, cel din Drobeta-Turnu Severin 91%, cel din Suceava 97% — iar sporurile de productivitate față de 1978 au fost, la cele patru unități, respectiv de 6,2%, 0,6%, 19,4% și 9,3%.)

Pentru o mai corectă apreciere a indicatorului și o mai științifică determinare a domeniilor în care să se acționeze în vederea îmbunătățirii lui, în anii trecuți Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții a experimentat determinarea consumului de manoperă pe fiecare produs, ca bază de planificare și de comparație între unitățile care-l realizează (sortimente identice sau asemănătoare). Ar merita ca metoda să fie permanentizată și generalizată, adaptînd-o la cerințele calculului productivității raportate la producția netă și acționîndu-se pentru reproducerea, la toate întreprinderile, a condițiilor tehnice, tehnologice și organizatorice care au dat cele mai bune rezultate pe operații, pe faze și pe produs.

Diagnostic și măsuri

ACȚIUNEA din acest an a pornit de la criterii oarecum diferite și s-a desfășurat diferit. Au fost selecționate următoarele întreprinderi, dintre cele mai reprezentative în subramurile lor (între paranteze sînt date, pentru primele 5 luni din 1980, proporțiile de realizare a productivității planificate a muncii, la unitatea respectivă și pe centrala industrială din care face parte):

- **Combinatul de prelucrare a lemnului Pitești** (103,6%, 100,0%);
- **Combinatul de celuloză și hîrtie Brăila** (102,6%; 99,7%);
- **Întreprinderea de materiale de construcții Deva** (101,1%; 101,8%).

Cu sprijinul direct al comitetelor județene de partid, colective formate din specialiști din minister și centrale, de la Ministerul Muncii, Academia „Ștefan Gheorghiu", Institutul central pentru conducere și informatică, împreună cu cadre de conducere și specialiști din cele 3 unități au făcut la fața locului o analiză complexă a modului în care este utilizat personalul muncitoresc.

Diagnosticul a scos la iveală o serie de deficiențe în ce privește modul de organizare a producției și a muncii, organizarea locurilor de muncă, dimensionarea formațiilor de lucru, încadrarea lor cu maiștri, asigurarea asistenței tehnice (mai ales în schimburile II și III), ca și o insuficientă preocupare pentru calificarea muncitorilor necesari activităților productive. Au fost constatate decalaje între capacitatea reală a unor utilaje și instalații tehnologice și producția efectiv realizată cu ajutorul lor, inclusiv din cauza neasigurării la timp a unor piese de schimb. În sectoarele mecano-energetic, încărcări-descărcări, transport intern s-au depistat surse de irosire a muncii vii, mai cu seamă datorită unui grad scăzut de mecanizare.

În urma selecției propunerilor pentru eliminarea acestor neajunsuri, au fost întocmite planuri de măsuri (grupate după etapele de aplicare posibile — imediat sau în perspectivă), stabilindu-se termene și responsabilități. Au rezultat în total **121 de măsuri de îmbunătățire,** într-o paletă largă de domenii — de la organizarea locurilor de muncă la tehnologii, de la mecanizarea unor operații la extinderea sferei de atribuții a personalului auxiliar.

Primul domeniu de intervenție : organizarea

REZULTATELE primei etape — introducerea măsurilor imediate — sînt deosebit de semnificative prin faptul că aproape în exclusivitate, intervențiile au fost **de ordin organizatoric,** implicînd nu studii aprofundate ale ansamblului proceselor de producție, nu restructurări tehnologice, nu investiții majore, ci în primul rînd **o optică gospodărească, rațională asupra folosirii forței de muncă.** Măsurile din această categorie n-ar fi trebuit să aștepte nici acțiuni declanșate de la nivelele ierarhice superioare, nici concursul unor specialiști din afara întreprinderilor; ele erau pe deplin **în sfera de competență și responsabilități a conducătorilor proceselor de producție, a compartimentelor de organizare, a organelor colective de conducere,** care au trăit în mijlocul situațiilor negative, le-au tolerat sau le-au ignorat.

Cîteva exemple vor permite să se înțeleagă mai bine la ce ne referim.

- 89 de muncitori de la C.P.L. Pitești și I.M.C. Deva au fost eliberați

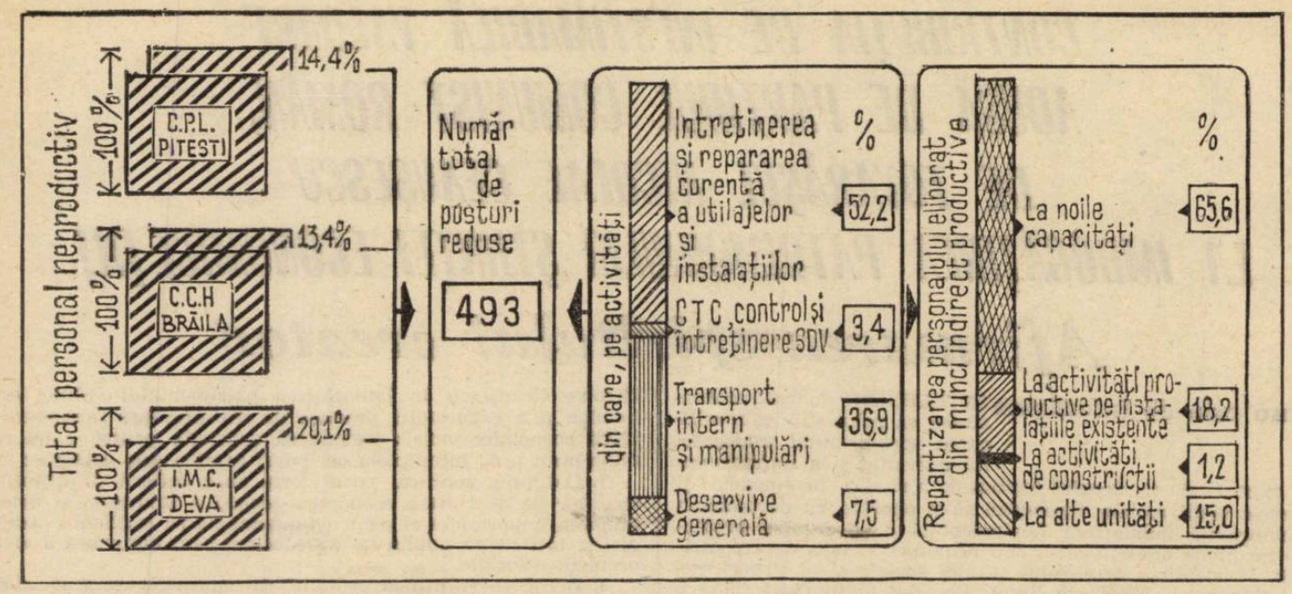

● *Prezentare sinoptică a primelor rezultate ale acțiunii : reducerea procentuală a personalului neproductiv la cele 3 întreprinderi, categoriile de activități de la care s-a efectuat această reducere, noile locuri de muncă la care vor fi îndrumați muncitorii eliberați din activitățile auxiliare.*

din activitățile legate de întreținere și reparații, în urma reorganizării și centralizării acestora; iar redimensionarea formațiilor de lucru în secțiile de producție, la C.T.C., la încărcări-descărcări etc. a dus la diminuarea lor cu un total de 261 de oameni.

● Măsurile tehnico-organizatorice luate la C.C.H. Brăila au permis revizuirea schemelor om-utilaje, cu o eficiență de 107 muncitori; la atelierul de carcase al I.M.C. Deva, cuplarea unor operații și introducerea poliservirii la mașinile de debitat oțel-beton a redus necesarul de personal cu 16 oameni.

● S-a extins zona de servire la unele activități neproductive, economisindu-se pe această cale 20 de muncitori la C.P.L. Pitești și 6 la C.C.H. Brăila.

Mai notăm: extinderea utilizării containerelor, paletelor și boxpaletelor la transportul intern și la expediția produselor; îmbunătățirea normelor de muncă la unele produse, potrivit condițiilor efective de lucru: raționalizarea unor fluxuri etc.

Cu aceleași efective, o producție sporită

ÎN GRAFICE sînt redate sintetic efectele acestei prime etape de concretizare a măsurilor stabilite în cadrul acțiunii, în ce privește **diminuarea personalului neproductiv.** Mai trebuie adăugat că un număr relativ important de muncitori (214 la I.M.C.-Deva, 12 la C.P.L. Pitești) au fost eliberați din munci direct productive, prin raționalizarea și mecanizarea acestora, constituindu-se astfel o substanțială sursă de acoperire a necesarului de personal calificat la noile capacități.

Totalul de 719 posturi reduse, în aceste unități cu un nivel relativ ridicat al productivității, sugerează ce rezerve importante există în fiecare întreprindere pentru raționalizarea utilizării personalului muncitor. Cu excepția a 74 de oameni pe care C.P.L. Pitești urmează să-i transfere cu acordul acestora la alte fabrici din localitate ce duc lipsă de personal, toți ceilalți muncitori eliberați din activitățile prestate pînă acum **vor fi folosiți cu productivitate sporită în aceleași întreprinderi:** majoritatea **la secțiile ce vor intra în funcțiune pînă la finele anului** (semifabricate pentru mobilă și modernizarea secției de mobilă corp și de artă, la Pitești; panouri mari din beton armat, la Deva; celuloză chimică, la Brăila), o parte **la secții cu formații de lucru subdimensionate** (materiale izolatoare și prefabricate, la Deva; PAL, PFL și drojdie furajeră, la Pitești), iar cîțiva pentru **activități de construcții-montaj.**

O remarcă de principiu se cere făcută în legătură cu efectele acțiunii la C.C.H. Brăila. Aici, toate reducerile de posturi au fost operate exclusiv în rîndul personalului indirect productiv, a cărui pondere în total a scăzut cu 4,7%. Totuși, această pondere apare, și în noua situație, relativ ridicată: 34%. Sîntem de părere că analiza ar trebui mai mult aprofundată, atît la întreprinderea în cauză, cît și pe ansamblul Centralei industriale a celulozei și hîrtiei (grefată pe combinatul din Brăila), care, deși i s-a planificat pe acest an un nivel al productivității muncii inferior celui înregistrat în 1979, are o ușoară rămînere în urmă față de sarcina pe primele 5 luni.

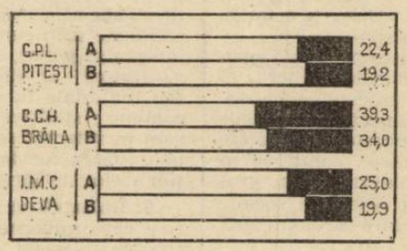

● *Reducerea ponderii personalului indirect productiv (%) în totalul personalului muncitor. A. — situația existentă la declanșarea acțiunii,* B *— situația ce rezultă în urma aplicării măsurilor imediate.*

Analizînd aceste rezultate, biroul executiv al consiliului de conducere al ministerului a decis **continuarea acțiunii la cele trei întreprinderi** (etapa de perspectivă) și adoptarea unor programe de măsuri de către centralele industriale pentru **extinderea ei la celelalte unități.** Aceasta reprezintă o opțiune importantă în vederea realizării sporului de productivitate din cincinalul viitor, dimensionat pentru M.E.F.M.C., în proiectul de plan, la 22,9%.

Ar fi de dorit ca extinderea prevăzută a acțiunii să însemne nu numai repetarea schemei analiză-măsuri, ci și un prilej de a implementa, în cît mai multe unități, unele soluții de principiu experimentate cu bune rezultate în cele trei întreprinderi ce urmează să devină model pentru întreaga ramură. Ne referim, de pildă, la centralizarea activităților de raparații, a producției pieselor de schimb, a întreținerii sculelor și dispozitivelor, la dezvoltarea autoutilării în vederea mecanizării unor operații ce consumă încă un volum important de muncă manuală ș.a.

O atenție deosebită se cere acordată elaborării — pe baza studiilor efectuate în cadrul experimentării și în afara ei — propunerilor de normative de personal și de îmbunătățire a evidenței și planificării personalului muncitor. Acest obiectiv al acțiunii, fiind menit să aibă efecte de durată, trebuie să capete o rezolvare conformă cu condițiile și posibilitățile reale din întreprinderi, așa încît să se asigure atît eliminarea oricăror supradimensionări ale personalului, cît și potențialul necesar activității productive și tuturor funcțiunilor întreprinderii.

C. DAMIAN

CONTRIBUȚIA DE INESTIMABILĂ VALOARE ADUSĂ DE PARTIDUL COMUNIST ROMÂN, DE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU LA ÎMBOGĂȚIREA PATRIMONIULUI ȘTIINȚEI ECONOMICE [III]

Afirmarea spiritului creator

Întinsă arie de investigare ÎNȚELEGÎND în toată profunzimea sa rolul științei în edificarea socialismului multilateral dezvoltat și a comunismului, exercitîndu-și dreptul legitim de a studia fenomenele și procesele vieții sociale, înțelegînd să-și onoreze cu devotament și competență îndatorirea fundamentală de a rezolva problemele cardinale ale edificării noii orînduiri sociale, de a contribui la îmbogățirea tezaurului științei sociale și al experienței revoluționare de înnoire a lumii, Partidul Comunist Român a desfășurat cu deosebire de la Congresul al IX-lea, de cînd în fruntea sa se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, o tot mai cuprinzătoare, profundă și intensă activitate de cercetare științifică, a elaborat și promovat o politică rațională care să asigure intensificarea cercetării și creșterea continuă a zestrei științei sociale românești.

După părerea noastră, gîndirea filosofică, economică, politică și socială a partidului nostru **constituie cel mai cuprinzător volum** al istoriei gîndirii sociale înaintate din România și un bogat capitol al istoriei gîndirii sociale universale.

Opera științifică a partidului nostru, demonstrează prin însăși istoria elaborării și întregirii sale că perioada celor mai ample și adînci cercetări, a celor mai valoroase realizări a fost inaugurată de cel de al IX-lea Congres al partidului, cînd în fruntea statului major al societății românești a fost ales cel mai destoinic fiu al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu ; de numele, înțelepciunea și activitatea secretarului general al Partidului Comunist Român sînt organic și idestructibil legate : a) descătușarea spiritului creator, critica teoretică argumentată și învingerea concepțiilor și atitudinilor dogmatice în știință și activitatea practică, crearea unui climat social propice cultivării gîndirii creatoare, originale și înfloririi științei ; b) elaborarea unei politici unitare și a unui program de perspectivă privind promovarea științei — ca parte organică a politicii generale a partidului de edificare a noii societăți ; c) perfecționarea formelor de conducere, organizare și desfășurare planificată a cercetării științifice ; d) elaborarea unei concepții și strategii de integrare organică a științei cu producția și învățămîntul ; e) creșterea substanțială a patrimoniului științei sociale și a aportului ei la progresul economic-social al României.

Opera teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, atestă prin conținutul său preocuparea statornică a secretarului general al partidului pentru studierea cît mai adîncă a proceselor, raporturilor și fenomenelor economice, a legilor obiective care guvernează mișcarea socială și a condițiilor concrete în care ele acționează și se manifestă, preocuparea pentru soluționarea creatoare, originală, cu ajutorul dialecticii materialiste a problemelor cardinale ridicate de edificarea noii orînduiri sociale în România ca și a problemelor majore cu care se confruntă omenirea contemporană.

Așa cum s-a mai spus : „în centrul operei sale teoretice ca și al activității sale practice, tovarășul Nicolae Ceaușescu a pus problemele construcției economice, domeniu hotărîtor al progresului societății." Cîmpul economic defrișat de secretarul general al partidului este deosebit de întins. Continuînd, îmbogăținînd și ridicînd pe o treaptă superioară tradițiile științei și gîndirii economice înaintate din trecut, cercetarea sa științifică s-a oprit asupra unor probleme ale teoriei și practicii edificării socialismului multilateral dezvoltat și comunismului în România, evoluției capitalismului contemporan, problemelor dezvoltării economice a țărilor care și-au cucerit independența politică și luptă pentru dobîndirea și consolidarea independenței economice, asupra progresului țărilor socialiste și relațiile economice dintre ele, asupra unor aspecte majore ale diviziunii internaționale a muncii, probleme esențiale ale metodei științei economice și altele.

Orice încercare de sintetizare a contribuțiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu la îmbogățirea patrimoniului științei economice și a experienței practice de transformare înnoitoare a vieții economico-sociale trebuie să cuprindă pentru a nu rămîne mult prea incompletă cel puțin următoarele capitole :

1. Definirea veridică, cu ajutorul unor criterii științifice, a stadiilor de dezvoltare economico-socială a României și determinarea importanței ei pentru fundamentarea realistă a strategiei și tacticii partidului de transformare revoluționară a vieții economico-sociale.

2. Definirea științifică profundă și cuprinzătoare a societății socialiste multilateral dezvoltate : **dezvăluirea conținutului** economico-social **al conceptului, a trăsăturilor principale** ale societății umane ajunse în acest stadiu de evoluție, punerea în lumină a conținutului procesului de edificare a socialismului multilateral dezvoltat și **a caracteristicilor esențiale** ale etapei de înălțare a sa.

3. Întregirea substanțială a cunoștințelor despre fundamentarea economică a socialismului multilateral-dezvoltat, despre procesele economico-sociale prin intermediul cărora se creează, consolidează și dezvoltă baza tehnico-materială a noii orînduiri și baza sa economică ; elaborarea unui model propriu, original, realist de industrializare socialistă a țării, de transformare socialistă a agriculturii și de înfăptuire a unei noi revoluții agrare.

4. Elaborarea unei concepții unitare, cuprinzătoare despre conducerea științifică a operei de făurire și neîntreruptă dezvoltare a socialismului care cuprinde înainte de toate fundamentarea teoretică a legității creșterii rolului conducător al partidului comunist, a locului pe care el îl ocupă în sistemul de autoconducere și autoorganizare a vieții economico-sociale, creșterea rolului economic al statului socialist, elaborarea unei concepții unitare despre autoconducerea muncitorească a societății, elaborarea principiilor pe care ea se întemeiază și a cadrului instituțional organizatoric de înfăptuire și perfecționare a ei.

5. Cercetarea aprofundată a conținutului și trăsăturilor relațiilor economico-sociale, aprofundarea studierii esenței relațiilor socialiste de proprietate, a unității și deosebirilor dintre proprietatea socialistă — bun al întregului popor și proprietatea socialistă cooperatistă ; definirea statutului membrilor societății socialiste prin cercetarea calității lor de coproprietari ai avuției întregului popor, de producători asociați, de conducători și organizatori ai vieții economico-sociale în general, ai producției materiale în special, și de beneficiari ai roadelor muncii comune ; studierea relațiilor de schimb, de repartiție și consum în interacțiunea lor cu relațiile nemijlocite de producție și în unitatea lor în cadrul procesului de ansamblu al reproducției socialiste lărgite.

6. Îmbogățirea învățăturii despre legile economice obiective care guvernează funcționarea și dezvoltarea organismului economico-social socialist, despre raportul dialectic dintre legile comune și cele specifice, dintre general, particular și dintre național și internațional în dezvoltarea economică, dintre independența economică și interdependența dintre economiile naționale, a experienței despre folosirea în tot mai deplină cunoștință de cauză a legilor obiective. Tovarășul Nicolae Ceaușescu are meritul de a fi fundamentat și demonstrat științific, atotcuprinzător necesitatea obiectivă și posibilitatea reală a trecerii la un nou mecanism economic, de a fi elaborat principiile pe care se întemeiază noul mecanism economico-financiar, autogestiunea, autofinanțarea și autoconducerea muncitorească a unităților economice și teritorial-administrative.

7. Elaborarea unei concepții proprii și a unui model propriu de creștere și dezvoltare economico-socială întemeiat pe cunoașterea și luarea în considerare a acțiunii legilor economice obiective, a condițiilor concrete din România, a cerințelor prezente și viitoare și a posibilităților reale de care dispunem astăzi și vom dispune în viitor. Opera teoretică a

secretarului general al partidului vizează aspecte decisive referitoare la rolul determinant al efortului propriu în creşterea şi dezvoltarea economică, repartizarea optimă a venitului naţional în fond de acumulare şi fond de consum, direcţiile principale ale politicii de investiţii, promovarea consecventă a progresului ştiinţific şi tehnologic, utilizarea intensivă a potenţialului productiv, folosirea raţională a forţei de muncă, asigurarea repartizării raţionale a forţelor productive pe teritoriul patriei şi înfăptuirea sistematizării economico-sociale a tuturor localităţilor etc.

8. Dezvoltarea cunoştinţelor despre contradicţiile economico-sociale în socialism, despre acţiunea legii unităţii şi luptei contrariilor în condiţiile noi orînduiri sociale. Studiind realităţile economice şi sociale concrete, secretarul general al partidului nostru a adus contribuţii de mare însemnătate teoretică la aprofundarea explicării cauzelor care generează existenţa şi lupta contrariilor, la studierea caracterului şi conţinutului contradicţiilor în socialism, a locului pe care ele îl ocupă şi rolului pe care îl îndeplinesc în mecanismul de funcţionare şi evoluţie a economiei socialiste, la analiza formelor de manifestare a luptei contrariilor, precum şi a modalităţilor de rezolvare sau depăşire.

9. Legităţile dezvoltării ştiinţei ; locul şi rolul ştiinţei în făurirea şi dezvoltarea noii orînduiri sociale, în lichidarea decalajelor existente în nivelurile de dezvoltare ale ţărilor ; transformarea ştiinţei într-o forţă productivă nemijlocită şi elaborarea unei concepţii şi a unei politici unitare de dezvoltare a cercetării ştiinţifice şi de afirmare cu putere a revoluţiei ştiinţifice şi tehnice în toate sectoarele şi sferele de activitate, de creştere continuă a eficienţei economice şi sociale a ştiinţei.

10. Creşterea eficienţei activităţii economice: fundamentarea corespunzătoare şi profundă a necesităţii obiective a creşterii continue a eficienţei întregii activităţi economice, a căilor de ridicare permanentă a acesteia, critica profundă şi amplă a concepţiilor şi practicilor neştiinţifice cu privire la eficienţa activităţii economice în condiţiile socialismului.

11. Reducerea şi eliminarea decalajului economic ce mai desparte România de ţările avansate din punct de vedere economic, fundamentarea necesităţii obiective şi a căilor concrete de înfăptuire a ei, elaborarea unei politici economice realiste de dezvoltare accelerată a economiei României şi de reducere a decalajelor economico-sociale, ca parte integrantă a politicii de edificare a socialismului multilateral dezvoltat.

12. Evoluţia structurii sociale a societăţii socialiste, elaborarea căilor de reducere şi dispariţie treptată a deosebirilor sociale, esenţiale dintre munca fizică şi intelectuală, dintre munca industrială şi cea agricolă, dintre oraş şi sat.

13. Dezvoltarea cunoştinţelor despre legităţile şi trăsăturile procesului de trecere la comunismul deplin.

14. Îmbogăţirea cunoştinţelor despre dezvoltarea economico-socială a ţărilor socialiste ; conţinutul şi trăsăturile diviziunii internaţionale socialiste a muncii, formele de cooperare şi schimb dintre ţările socialiste, principiile fundamentale pe care trebuie să se întemeieze relaţiile economice dintre ţările socialiste.

15. Analiza aprofundată a celor mai importante trăsături ale evoluţiei economice a ţărilor capitaliste dezvoltate ; studierea amplă a contradicţiilor proprii sistemului mondial capitalist, a caracteristicilor definitorii ale noii etape a crizei generale a sistemului capitalist şi a principalelor tendinţe ale evoluţiei viitoare a lumii capitaliste contemporane.

16. O secţiune majoră a operei teoretice a secretarului general al partidului nostru o constituie problemele economice cardinale ale ţărilor slab dezvoltate şi în curs de dezvoltare, cauzele principale ale dezvoltării inegale, ale apariţiei şi menţinerii fenomenului subdezvoltării, necesitatea obiectivă şi căile principale ale reducerii şi lichidării decalajelor existente în nivelurile de dezvoltare ale ţărilor lumii contemporane.

17. Cercetarea esenţei contradicţiilor şi trăsăturilor actualei ordini economice şi politice internaţionale, demonstrarea necesităţii obiective şi a posibilităţii istorice a edificării unei noi ordini economice şi politice mondiale. Elaborarea principiilor pe care se poate şi trebuie să se întemeieze noua ordine economică şi politică, precum şi relaţiile economice, politice şi sociale dintre toate statele şi popoarele lumii, fără deosebire de orînduirea economică şi politică în vederea asigurării respectării şi consolidării suveranităţii şi independenţei naţionale a fiecărei ţări, a progresului şi dezvoltării libere a tuturor popoarelor.

Ştiinţa economică, politica economică şi practica economică

AŞA CUM SE CUNOAŞTE partidul îşi înfăptuieşte rolul său de conducător suprem al operei de edificare a socialismului multilateral dezvoltat şi comunismului, înainte de toate, prin elaborarea independentă a programului, strategiei şi tacticii sale, prin elaborarea politicii de dezvoltare economico-socială complexă, multilaterală, echilibrată şi accelerată a economiei naţionale. În concepţia partidului nostru ştiinţa economică, politica economică şi practica economică sînt indisolubil legate între ele. Reflectînd veridic realitatea economică, ştiinţa economică, în primul rînd, prin economie politică, dezvăluie şi explică esenţa relaţiilor, fenomenelor şi proceselor economice, formele de manifestare şi mecanismul de acţiune al sistemului de legi economice şi a fiecărei legi economice obiective luată separat, tendinţele de evoluţie a societăţii omeneşti. Prin aceasta ea îşi îndeplineşte funcţiile sale **gnoseologice.** Procesul cunoaşterii porneşte deci de la realitate, de la practică, se întemeiază pe generalizarea ei teoretică. Ignorarea practicii exprimă şi generează atitudini dogmatice faţă de realitate, încercări de încorsetare a proceselor reale în tipare, reţete, prefabricate cu pretenţii de veşnicie şi împiedică înţelegerea fenomenelor noi, apărute în procesul evoluţiei economico-sociale. Nesocotirea generalizării teoretice generează viziuni simpliste, împiedică descifrarea esenţei proceselor economice pe planul cunoaşterii şi naşte atitudini de empirism îngust pe planul acţiunii economice. Reflectînd realitatea, practica, ştiinţa economică porneşte de la practică şi revine la aceasta pentru a-şi verifica veridicitatea ideilor, teoriilor, şi ipotezelor formulate.

Relaţiile dintre ştiinţa economică şi practica economică nu se limitează numai la cele spuse. Ştiinţa economică, la fel ca şi celelalte ramuri ale ştiinţei, îndeplineşte atît **funcţii gnoseologice** cît şi **funcţii aplicative** dezvăluind direcţia şi tendinţele principale ale evoluţiei vieţii economico-sociale, furnizînd cunoştinţe şi soluţii cu privire la posibilităţile concrete de folosire conştientă, în cunoştinţă de cauză a acţiunilor legilor obiective, cu privire la perfecţionarea formelor şi metodelor de conducere şi organizare raţională a producţiei şi a muncii, a procesului de reproducţie în ansamblul său, soluţii şi cunoştinţe privind transformarea socială înnoitoare, progresul multilateral al practicii economice, al vieţii economico-sociale. În felul acesta ştiinţa serveşte nemijlocit practica economico-socială, contribuie la perfecţionarea acesteia, se transformă în practică.

Înţelegînd necesitatea obiectivă a legăturii dialectice dintre ştiinţa şi practica economică, transformînd practica economică în obiectul de cercetare al ştiinţei cu acelaşi nume, Partidul Comunist Român, tovarăşul Nicolae Ceauşescu au adus contribuţii substanţiale la profundarea cunoaşterii proceselor, raporturilor şi fenomenelor vieţii economico-sociale. Aşa cum reiese din cele spuse mai înainte, prin opera sa teoretică **a crescut simţitor patrimoniul cunoaşterii ştiinţifice a dezvoltării economico-sociale.** Ştiinţa economică marxistă, datorează Partidului Comunist Român, secretarului său general, **extinderea considerabilă a ariei de investigare** — tradiţiile progresiste ale gîndirii economice româneşti, problemele metodologiei de cercetare a fenomenelor, raporturilor şi proceselor economico-sociale, problematica majoră a economiei socialiste, a economiei capitaliste şi a economiei ţărilor slab dezvoltate şi în curs de dezvoltare — cît şi **aprofundarea cunoaşterii cîmpului investigat.** Pentru ilustrarea acestui adevăr, menţionăm că tovarăşul Nicolae Ceauşescu **a introdus în gîndirea şi ştiinţa economică categorii, concepte noi** de mare însemnătate teoretică, metodologică şi aplicativă, fundamentîndu-le atotcuprinzător. Avem în vedere conceptul de „societate socialistă multilateral dezvoltată", „fondul naţional unic de dezvoltare economico-socială", „planul naţional unic de dezvoltare economico-socială", „retribuţie", „personalul muncitor" şi altele. În acelaşi timp, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a demonstrat necesitatea renunţării la folosirea de către ştiinţa economică a unui şir de noţiuni care nu au corespondent în relaţiile economice socialiste din ţara noastră cum sînt „salariul", „salarizare", „angajat", „salariat", „Plan de stat", „preţ de cost", „desăvîrşirea societăţii socialiste" şi altele.

Dovedind cu elocvenţă preocuparea şi aportul strălucit al tovarăşului Nicolae Ceauşescu pentru creşterea zestrei ştiinţei economice, opera sa teoretică pune în lumină cu aceeaşi elocvenţă preocuparea statornică şi marele aport al secretarului general al partidului nostru la amplificarea funcţiilor aplicative ale gîndirii economice înaintate, la creşterea rolului acesteia în transformarea înnoitoare a vieţii economico-sociale în toate domeniile şi compartimentele sale. Ca urmare a crescut rolul ştiinţei economice de **instrument de previzionare** a dezvoltării economico-sociale şi de **acţiune practică** transformatoare.

Aurel NEGUCIOIU
Cluj-Napoca

COORDONATE ALE CONCEPŢIEI ECOLOGISTE (II)

SE PARE că o nouă etapă în creşterea sensibilităţii ecologiste a fost deschisă odată cu dezbaterea asupra neutralităţii tehnicii şi tehnologiei, dezbatere în care au fost antrenaţi intelectuali cu renume. Teoreticieni ca J.K. Galbraith, Jacques Ellul şi Barry Commoner au considerat tehnologia responsabilă de criza societăţii ; ei au apreciat totodată că dezvoltarea tehnologică este independentă de ideologie. Alţi economişti, de exemplu Robin Clarke, consideră că o schimbare de tehnologie ar elimina cea mai mare parte a primejdiilor moderne. Dar iată şi alte păreri : Robert Junk apreciază că fiecare sistem social poate să zămislească tehnologii care-i sînt proprii ; la rîndul său Herbert Marcuse descoperă în fiecare metodă tehnologică un efect de dualitate, de progres şi de exploatare, de sclavie şi de satisfacţie, de libertate şi de opresiune ; scriitorul american Paul Goodman apreciază ca responsabilă pentru neajunsurile societăţii nu tehnica însăşi, ci modul în care ea este utilizată.

Această dezbatere animată a pus, deci, pe prim plan problema mijloacelor de muncă, a felului în care conceperea şi folosirea lor deteriorează sau nu mediul natural — ceea ce a condus, inevitabil, la o nouă privire asupra ştiinţei. Tocmai în această lumină grupuri ca „A supravieţui şi a trăi", la care participau matematicienii Alexandre Grothendieck şi Pierre Samuel, au făcut o critică aprofundată funcţiei sociale a ştiinţei. O asemenea mişcare a dus la intensificarea contestării programului nuclear al principalelor ţări capitaliste. S-au ivit, în acelaşi timp, apărători ai naturii şi ai mediului înconjurător, dar majoritatea tuturor acestora n-au pus în cauză structura social-politică a societăţii.
Unii dintre ei au trecut însă de la simplul protest local la un ecologism mai natural.

Este interesant de notat că apărătorii naturii au trezit partizanii naturalului, la care s-au descoperit, în mod logic, afinităţi cu lupta ecologistă. Aceştia erau şi sînt sensibili nu atît faţă de de degradările naturii sau a propriilor teritorii, cît mai degrabă faţă de „producţiile societăţii industriale". Unii dintre ei s-au ridicat hotărît împotriva influenţei industriale crescînde în alimentaţia lor sau în modul lor de a locui ; alţii aderau la teoriile igieniste şi vitaliste şi căutau „natura pierdută". Igieniştii, ca şi procedeele medicamentoase naturale (aromoterapia, fitoterapia, naturopatia) au cunoscut o mare redeşteptare în anii şaptezeci. Criticînd utilizarea textilelor sintetice, prelucrate industrial, ei afirmau totodată virtuţile ţesăturilor naturale realizate cu fire din diverse plante, manual, ieftin. Medicinei cu medicamente industriale în doze mari, ei i-au opus sănătatea prin plante ; în concepţia lor, pentru a scăpa de viciile alimentaţiei moderne, se regăseau, deopotrivă, vechi comportamente alimentare, uitate de mult.

Din nefericire, noua apologie a vieţii naturale a fost nu de puţine ori colorată cu un autoritarism doctrinar, ceea ce a discreditat-o în ochii ecologiştilor. În cadrul acestui curent vitalist au apărut, episodic, alături de cercetări asupra producţiei agricole, de natura agriculturii biologice, şi unele mişcări, calificate de naturişti pentru „viaţă în aer liber" şi „goliciune". Uneori s-a acredit şi ideea unui neo-misticism dogmatic, care difuza o concepţie austeră şi tristă asupra vieţii cotidiene ; „mîncătorii de grăunţe", cum i-au numit ecologiştii „bons vivants" (pentru a ilustra, fără îndoială, fraza lui Jean Trémolière, potrivit căreia „omul este acela care mănîncă") au popularizat „imaginea unui ecologist dominican, strivind pămîntul biologic cu sandalele sale".

În pofida unor asemenea exagerări însă, curentul vitalist a găsit mai multe puncte comune cu ecologiştii radicali : lupta contra poluării sub formele sale alimentare care pune direct în cauză practici agricole, industriale sau medicale ; grădinăritul ; tradiţiile medicinale ; solidaritatea minorităţilor în faţa tendinţei ideologice dominante de a discredita comportamente sociale particulare etc.

Criza petrolului a determinat multe ţări occidentale să pună accent pe producerea energiei electrice cu ajutorul centralelor nucleare. Această decizie a reprezentat un adevărat detonator al ecologismului în Franţa, împotriva ei reunindu-se cele mai diferite mişcări şi curente sociale, care găseau în ea un motiv de nelinişte, de poluare şi de risc prin contactul cu elemente radioactive extrem de nocive, şi mortale. Diferitele curente sociale, sensibilizate de problema nucleară, nu s-au reunit într-o organizaţie ; încetul cu încetul însă, interrelaţiile complexe şi fluctuante între toate sensibilităţile ecologiste au alcătuit un front comun care s-a numit mişcarea ecologistă. În evoluţia sa în Franţa, pot fi deosebite mai multe faze :

1) Perioada gestaţiei, din 1969 pînă în 1973. În acest cadru curentele sociale sînt răzleţe şi indiferente.
2) Perioada de informare, din 1974 pînă 1976. Ecologismul se naşte şi-şi intensifică lupta antinucleară. Toate eforturile ecologiştilor sînt îndreptate spre difuzarea convingerilor şi ideilor lor. La alegerile prezidenţiale din 1974, se prezintă chiar prima candidatură a ecologiştilor în persoana lui René Dumont, care face cunoscut public existenţa mişcării ecologiste. 3) Perioada afirmării, în 1977 şi 1978. Mişcarea ecologistă intră în politică, unde-şi afirmă autonomia şi specificitatea. De exemplu la alegerile municipale din Franţa din martie 1977, au apărut o multitudine de „liste verzi". Candidaţii au reuşit să obţină un succes neaşteptat ; la Paris, de exemplu, candidaţii ecologişti au obţinut 10% din sufragii şi, după cum s-a afirmat, Franţa întreagă „s'est mise au vert". O asemenea puternică afirmare a ecologiştilor a fost estompată, însă, de două evenimente: înregistrarea unei scăderi nete a popularităţii lor la alegerile legislative şi apariţia de tendinţe divergente în sînul lor ; nu atît însă obiectivele urmărite erau cele ce nu întruneau sufragiile tuturor ecologiştilor, ci, mai ales, un mijloc sau altul pentru atingerea acestor obiective. 4) Perioada maturizării mai apoi, a descompunerii.

FIŞE

Mitul Sărăciei

● *Seriei deosebit de bogate de lucrări, studii, articole etc. consacrate problemelor agriculturii şi alimentaţiei — domenii cu implicaţii dintre cele mai însemnate asupra nivelului de trai, asupra menţinerii existenţei însăşi — i se adaugă şi un volum publicat de curînd la editura* Ballantine Books — *New York sub semnătura a doi reputaţi specialişti:* Frances Moore Lappe *şi* Joseph Collins; *titlul cărţii* „FOOD FIRST BEYOND THE MYTH OF SCARCITY". *(Pe primul plan hrana. Dincolo de mitul sărăciei). Ideea fundamentală care a diriguit investigaţiile autorilor, se afirmă în carte, este aceea că problema alimentaţiei — pentru a fi înţeleasă corect şi a se putea formula opţiuni viabile — trebuie abordată multilateral. Dezvoltarea tehnologică, dimensiunea politică, aspectele sociale şi demografice, organizarea socială şi obiceiurile alimentare ale fiecărui popor, posibilităţile de valorificare superioară, potrivit propriilor interese, a resurselor naţionale, conjunctura internaţională etc., etc., constituie tot atîţia factori care acţionează corelat asupra ecuaţiei alimentare. Eradicarea malnutriţiei şi a subnutriţiei, subliniază F.M.L. şi J.C., este condiţionată hotărîtor de caracterul relaţiilor internaţionale, de posibilităţile ţărilor mai puţin dezvoltate de a beneficia de cuceririle ştiinţei şi tehnicii contemporane în domeniul agriculturii, al alimentaţiei.*

O lume bazată pe echitate şi dreptate

● *Profesorii* Jan Kulig *şi* Josef Pajestka *constată în comunicarea intitulată* Socialist Countries and New International Economic Order *(Ţările socialiste şi noua ordine economică internaţională) apărută în seria* OECONOMICA POLONA *(nr. 4, 1979), că diferitele state ale lumii au fiecare propria sa viziune asupra „ordinii internaţionale" dezirabile, ordinea actuală fiind necorespunzătoare nu numai intereselor ţărilor „lumii a treia", ci şi celor ale multor altor ţări. De aceea, subliniază autorii, este foarte important de a înţelege şi concepe instaurarea noii ordini ca un proces pe termen lung de pe urma că-*

Diferitele orientări ale mișcării sînt cedate și preluate în 1979 de către diverse grupări care se dezic de ecologism. Mișcarea ecologistă abordează, deci, o perioadă de acțiune lentă și ezitantă...

Teoria ecologismului a însoțit acțiunea sa. Ecologiștii pretind, în același timp, că se disting atît de idealism cît și de materialism, atît de colectivism cît și de individualism. Care să fie atunci adevărata natură a acestei teorii? Este ea oare produsul unei generații sau al unei civilizații? Este o mișcare istorică unică sau forma modernizată a unei vechi sensibilități, ridicată la ordinea zilei de către dificultăți actuale? Asemenea cupluri de întrebări nu sînt incompatibile. În fond, așa cum practica socială o dovedește, nu există ideologie fără trecut; ideile nu cunosc autofecundarea, ci ele odată profilează odată cu timpul, acționînd la suprafață sau împotmolindu-se în adîncuri după șireteniile și vicleniile istoriei.

Încercînd să răspundă la întrebările de mai sus, Dominique Simonnet arăta că mișcarea ecologistă este, fără îndoială, actuala generație a mișcării naturaliste, „trecător clandestin al istoriei" care a afirmat de-a lungul secolelor autonomia corpului social, unitatea individului cu natura, voința sa de a trăi liber ancorat în natură; ea este curentul unificator care a propovăduit armonia între societate și natură, între colectivitate și individ, între om și corpul său, un curent care a animat, deopotrivă, în puncte esențiale, pe clasicii greci, pe taoiști, pe hippies ca și pe ecologiștii clasici.

Însă ecologismul, naturalismul contemporan este, în același timp, expresia de punere sub acuzare a societății industriale capitaliste. Simonnet afirmă că acest curent este inseparabil de mediul său: Occidentul pletoric, supraabundent al celei de a doua jumătăți a secolului al XX-lea. El se caracterizează prin opoziția față de determinismul progresului occidental și prezintă în acest cadru punctul de vedere al individului unic și fragil, divers și schimbător, vorbind în numele naturii, unice și fragile, diverse și schimbătoare. Mișcare de apărare a speciei, apărător al vieții, punător sub acuzare a societății capitaliste, mișcare a vieții cotidiene, a prezentului, mișcare de apărare a autonomiei regionale, mișcare de decondiționare etc., ecologismul este, în același timp, o mișcare purtătoare de visuri, de treziri și de creație, o mișcare pe termen lung, a viitorului, a mobilizării, de cercetare a sensului responsabilităților.

Care va fi viitorul ecologismului? Va difuza el o nouă cultură din care să iasă la iveală alte forme de viață și organizare socială cum a făcut-o ideologia burgheză a secolului al XVIII-lea? Va participa el la elaborarea unui nou spațiu social care va modifica cîmpul politic? Sau va fi repede înmormîntat în groapa comună a ideologiilor demodate, ca atîtea altele, pentru a servi ca pămînt fertil altor speranțe. Oricare ar fi însă acest viitor, ideile ecologismului sînt constituite, cunoscute; societatea contemporană, indiferent de natura sa, va trebui să le dea, desigur, de la o zi la alta, răspunsuri, să dea răspunsuri urgente marilor probleme pe care le ridică criza ecologică, ruperea echilibrelor ecologice, apărarea mediului înconjurător, calitatea vieții etc. Referitor la țara noastră trebuie arătat că Partidul Comunist Român promovează „o politică consecventă de împiedicare a poluării naturii, de aplicare strictă a prevederilor legii cu privire la conservarea nealterată a mediului înconjurător, asigurînd, condiții de viață corespunzătoare poporului nostru atît în prezent cît și în viitor"*). O atenție deosebită se acordă în țara noastră exploatării raționale a resurselor și reducerii poluării ca factor esențial al echilibrului ecologic. Se constituie astfel coordonate ale unor însemnate acțiuni a căror concepere și aplicare demonstrează, odată mai mult, caracterul profund umanist al politicii partidului nostru.

prof. dr. CONSTANTIN BICHI

*) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura Politică, București, 1975, p. 79—80.

Dezbatere privind tratarea în presă a problematicii eficienței mecanizării și organizării superioare a muncii în industria minieră

CU SPRIJINUL Comitetului județean Hunedoara al P.C.R., al Comitetului municipal Petroșani al P.C.R., a fost organizată în zilele de 25—26 iulie a.c., sub auspiciile Consiliului ziariștilor — Asociația ziariștilor economiști — și a redacției ziarului „Steagul roșu" din Petroșani, o dezbatere pe tema: **„Mecanizarea și mai buna organizare a muncii — factori determinanți în sporirea producției de cărbune; contribuția presei la sprijinirea ridicării calității și eficienței muncii în extracția de cărbune"** Au participat cadre de conducere și redactori ai secțiilor economice de la ziare și reviste centrale, de la Radioteleviziune, precum și de la ziare și reviste din 12 județe ale țării pe teritoriul cărora se află întreprinderi miniere. Ca invitați au luat parte specialiști din Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini (Centrala industrială de utilaje tehnologice pentru industria petrolului și minieră), Inspectoratul general de stat pentru controlul calității produselor.

În cadrul dezbaterii, care a avut loc la Centrala cărbunelui din Petroșani, au fost larg abordate diferite aspecte privind extinderea mecanizării extragerii cărbunelui din Valea-Jiului, necesitatea unei mai strînse cooperări între furnizorii de utilaje specifice și beneficiarii lor, urgentarea realizării prevederilor planurilor prioritare pentru asimilarea de noi tipuri de utilaje pentru lucrări de înaintare, tăiere și transport a cărbunelui, necesitatea pregătirii din vreme a personalului calificat pentru minuirea acestora, precum și a condițiilor necesare în exploatări pentru utilizarea cu eficiență sporită a tuturor mijloacelor mecanizare din dotare etc.

Au fost efectuate vizite de documentare la Exploatările miniere Lupeni, Paroșeni și Uricani, cu care prilej a fost demonstrată la fața locului eficiența utilizării de complexe mecanizate în extracția cărbunelui.

Dezbaterea și schimbul de experiență au relevat de asemenea necesitatea de a se acționa pe multiple planuri în domeniul publicisticii economice, pentru generalizarea experienței înaintate, pentru creșterea gradului de creativitate în realizarea diferitelor utilaje miniere specifice, pentru creșterea productivității muncii în condițiile utilizării de mijloace mecanizate ca principal mijloc de sporire a producției de cărbune cocsificabil și energetic la nivelul cerințelor economiei naționale.

ruia toate țările să aibă de cîștigat.

Făurirea unei noi ordini economice internaționale bazată pe echitate și justiție este chemată, între altele, să deschidă accesul țărilor în curs de dezvoltare la roadele progresului. În acest context, noua ordine trebuie înțeleasă sub aspectul creării unor condiții externe indispensabile accelerării dezvoltării, fără a putea însă reprezenta un substitut al factorilor interni ai creșterii, rolul efortului propriu rămînînd hotărîtor. Experiența țărilor socialiste, dintre care multe au pornit de la un nivel scăzut al forțelor de producție, este elocventă, în concepția autorilor, pentru rolul esențial al unei rate înalte a acumulării în procesul transformărilor structurale pe care le presupune valorificarea tuturor resurselor materiale și umane ale țărilor în curs de dezvoltare.

Evoluții și tendințe

● *Unul din studiile recent publicate sub egida O.C.D.E. — data apariției, luna mai a.c. — este consacrat evoluțiilor ce caracterizează economia vest-germană. Principalele capitole ale analizei — cererea și producția, mutațiile intervenite pe piața forței de muncă, dinamica prețurilor, a veniturilor, balanța de plăți etc. — urmăresc descifrarea fenomenelor economice atît ca stare de moment cît și prin prisma unor evoluții previzibile. Potrivit datelor prezentate, în anul 1979, P.N.B.-ul respectiv a cunoscut o rată de creștere de 4,4%. Un element indicativ pentru acest nivel, se subliniază în studiu, îl constituie tendința marcată de sporire a investițiilor, în general, și cu deosebire în industrie producătoare (acestea din urmă au fost orientate prioritar spre dotarea cu tehnică nouă bazată pe*

FIȘE

micro-electronică). La rîndul său, sectorul echipamentelor ce permit economii tehnologice de energie a beneficiat de o atenție susținută din partea investitorilor. Datele analizate în studiu pun, deopotrivă, în evidență unele evoluții în comerțul exterior: sporirea exportului de bunuri și servicii cu 5% în volum — în cursul anului trecut — revigorarea sensibilă a cererii interne și creșterea elasticității importurilor, în raport cu venitul.

Dezbatere „R.E."

INDUSTRIA MICĂ — AMPLE POSIBILITĂȚI DE VALORIFICARE EFICIENTĂ A RESURSELOR LOCALE ȘI A MEȘTEȘUGURILOR TRADIȚIONALE

„Să pornim de la necesitatea creșterii ponderii industriei mici — în industria mică incluzînd și activitatea meșteșugărească și artizanatul — în ansamblul producției noastre industriale".

NICOLAE CEAUȘESCU

Avînd în vedere sarcinile deosebit de importante de dezvoltare a industriei mici în scopul amplificării contribuției acesteia la atragerea eficientă în circuitul economic a resurselor de materii prime locale, „Revista economică" a organizat în colaborare cu Comitetul județean P.C.R. Sibiu și revista „Transilvania" o dezbatere menită să realizeze un schimb de idei și de experiență între cadrele ce pot contribui la stimularea industriei mici, meșteșugărești și a serviciilor.

La dezbatere au participat : **Elena BLEAHU** secretară a Comitetului județean P.C.R. Sibiu, **Ioan MUNTEANU** președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă, **Cornel BUCUR** șef secție Muzeul Brukenthal, **Cornel IRIMIE** directorul Muzeului Brukenthal, ing. **Nicolae NAN** șef secție și economista **Maria PĂRĂIAN** adj. secție - Secția Planificare dezvoltare-organizare a Consiliului Popular județean, **Gheorghe NICOLAE** — Centrul de cercetări sociologice, Universitatea București, ing. **Eugenia TRIFAN** vicepreședintă a U.J.C.M. Sibiu, ing. **Boangher MARIN** întreprinderea „13 Decembrie", ing. **Ion ȘERBAN** directorul întreprinderii „Libertatea" Sibiu, dr. **Nicolae DURA** directorul Direcției județene pentru agricultură și industria alimentară, **Voicu Victor VEDEA** geograf, dr. **Dumitru SUCIU** directorul Direcției Sanitare a județului, conf. dr. **Rudolf DOTZ** și lector **Cornel LUNGU** Institutul de Învățămînt superior Sibiu, economist **Nicolae ȘOAITĂ** directorul Direcției Administrație financiară a județului, **Cornel POPESCU** vicepreședinte al Uniunii județene a Cooperativelor de producție, ing. **Ioan BOJINESCHI** șef atelier cercetare proiectare nr. 3 Sibiu al Centrului de Cercetări și inginerie tehnologică, **Ion BALU** țăran comuna Tilișca Sibiu, **Ștefan PUSTAI** vicepreședinte al U.J.C.C., **Olimp DOBRESCU** director adj. Comitetul de Stat al Planificării, **Ioniță OLTEANU** și **Maria POPESCU** — „Revista economică", **Vasile BARBU** revista „Transilvania", **Victor DOMȘA** ziarul „Tribuna Sibiului".

Putem răspunde prompt marilor exigențe de intensificare a valorificării resurselor materiale și umane

Elena Bleahu : Aș dori în primul rînd să-mi exprim satisfacția de a găzdui în județul nostru dezbaterea pe tema „Dezvoltarea industriei mici și artizanale în vederea valorificării resurselor locale și a meșteșugurilor tradiționale". Această acțiune, organizată de **Comitetul județean de partid** în colaborare cu **„Revista economică"** și revista **„Transilvania"** se desfășoară la puțin timp după consfătuirea de lucru de la București, Consfătuirea cooperației meșteșugărești, cooperației de consum, cooperației agricole de producție și consiliilor populare pe tema stimulării micii producții și a serviciilor către populație, la care secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a jalonat, în lumina hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, perspectivele dezvoltării accelerate a acestui domeniu foarte important de activitate.

După cum bine cunoașteți, județul nostru, ca de altfel toate județele țării, a cunoscut în anii socialismului prefaceri înnoitoare, este un județ cu bogate tradiții, dar care a intrat în istoria contemporană cu o industrie modernă în plin proces de afirmare. Este desigur cunoscută munca plină de abnegație, munca înfrățită a oamenilor muncii români, germani și maghiari care trăiesc pe aceste meleaguri și care, sub conducerea organizației județene de partid, au obținut succese remarcabile. Încă de la sfîrșitul lunii aprilie noi am raportat conducerii superioare de partid realizarea angajamentului de 5,6 miliarde lei pe întregul cincinal și ne-am angajat ca pînă la finele anului să realizăm o producție globală suplimentară de 6,2 miliarde lei. Acest lucru este posibil : am reușit să depășim prevederile indicatorilor producție netă, producție marfă, să realizăm economii la materii prime, materiale de aproape 30 milioane lei. Sînt rezultate ce ne dau posibilitatea să afirmăm că angajamentul pentru anul acesta va fi depășit.

Rezultate bune noi am obținut și în ceea ce privește activitatea din cooperația meșteșugărească, din servicii, din domeniul artizanatului. Avem unele înfăptuiri și în ceea ce privește valorificarea superioară a resurselor locale ale județului. Sigur că nu ne putem opri aici, preocuparea noastră trebuie să fie în viitor mai mare, trebuie să stimulăm mai mult activitatea în aceste domenii. Oamenii muncii din județul nostru sînt preocupați permanent de găsirea unor noi căi și direcții de acțiune pentru a spori contribuția la realizarea sarcinilor ce revin județului în profil teritorial, sarcini izvorîte din documentele Congresului al XII-lea al partidului.

Ceea ce trebuie să remarcăm în mod deosebit este faptul că

oamenii muncii de pe aceste meleaguri dispun de un tezaur fără seamăn, care este hărnicia și spiritul de inventivitate, calități pe care încă din școală ne străduim să le cultivăm. Copiii sînt învățați să execute diferite lucruri pe măsura puterilor lor în cadrul atelierelor-școală și apoi aplică cele învățate în activitatea de producție în uzine, pe șantiere, pe ogoare.

Cred că acest tezaur de calități umane, de hărnicie și spirit de inițiativă noi trebuie să-l valorificăm mai bine, mai mult și să asigurăm continuitatea tradițiilor meșteșugărești artizanale locale.

Întîlnirea noastră reunește specialiști și oameni ai muncii din diferite domenii de activitate, dar care se află, în strînsă legătură cu problemele care se înscriu în tematica supusă dezbaterii. În lumina hotărîrilor de partid, a cuvîntărilor rostite de secretarul general al partidului, dorim să descifrăm, să detaliăm cu ajutorul dumneavoastră ceea ce putem face în viitor pentru dezvoltarea industriei mici, a activității artizanale în vederea valorificării la cote superioare a resurselor locale, a meșteșugurilor tradiționale ale zonei ; cu alte cuvinte, dorim nu numai o simplă și sumară incursiune în tradiția artizanală, ci și o deschidere spre viitor, actualizînd și dezvoltînd tot ceea ce considerați că poate contribui la sporirea prestigiului, bunăstării și fericirii poporului nostru.

Multiple idei și soluții raționale pot contribui la amplificarea potențialului economic al județului

Maria Popescu : „Revista economică" face apel la experiența și la inițiativa, la inventivitatea dumneavoastră pentru a veni cu propuneri, soluții și idei prin care să răspundem chemării adresate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită în fața cadrelor din domeniul cooperației meșteșugărești, de consum, agricole și a cadrelor care lucrează la consiliile populare referitor la stimularea, dezvoltarea mai accelerată a industriei mici, a activității artizanale, meșteșugărești și de servicii în țara noastră. În acest sens este necesar să reținem precizările făcute de președintele României: **„Toate unitățile fac parte din sistemul nostru socialist, fie că aparțin de consiliul popular sau de cooperație și nu se poate spune că un sistem este superior altuia — toate au aceeași misiune, să asigure cît mai bine necesitățile populației. Desigur, să precizăm bine de ce trebuie să se ocupe. Pe primul plan să punem producția care nu se realizează în industria mare, pentru a satisface în întregime necesitățile de consum ale populației. Nu se cer neapărat unități care să producă pentru toată țara, ci unități pentru orașul, comuna, cel mult pentru județul respectiv, și în mod excepțional care să conlucreze cu alte județe.**

Trebuie rezolvată în mod radical problema asigurării posibilității ca cetățenii să găsească unde să-și repare și să-și întrețină tot ceea ce au în gospodărie, atît articole electrocasnice cît și obiectele de uz personal precum și problema serviciilor în construcții. Nu de unități mari avem nevoie, ci de mai multe unități — pe sectoare, pe străzi. Trebuie să renunțăm la gigantism în cooperație și servicii".

Considerăm că nu mai este necesar să insistăm asupra importanței acestor activități, care sînt chemate ca încă anul acesta să-și dubleze rezultatele urmînd ca în cincinalul viitor să depășească de 3 ori activitatea de acum și să asigure 20% din producția industrială a întregii țări. Or, pentru a obține asemenea ritmuri de creștere este nevoie, cum sublinia președintele țării, de o amplă stimulare a inteligenței și inventivității tuturor oamenilor muncii din țară, a celor din formele cooperatiste și chiar a meșteșugarilor particulari, a pensionarilor, a tuturor celor care au aptitudini, abilități artizanale meșteșugărești și posibilități de a contribui la creșterea avuției naționale.

De ce am ales noi tocmai județul Sibiu pentru această dezbatere ? Ne-am orientat către județul dumneavoastră întrucît aici se află unul din leagănele de civilizație ale poporului nostru, cu o foarte bogată tradiție a dezvoltării producției materiale și întrucît dispuneți și de o bună experiență în organizarea cooperației meșteșugărești artizanale ; desigur prin satele județului mai pot fi întîlnite vestigiile unor meșteșuguri care și-au încetinit sau încetat activitatea, dar care pot fi dezvoltate la ora actuală.

Există, în afară de aceasta, o mare paletă de resurse naturale locale despre care putem spune că nu sînt încă suficient valorificate. După cum se știe, resursele pădurii pot fi mai bine valorificate, aici au existat preocupări tradiționale care au mai fost pierdute și care ar putea fi reînviate pentru a se putea asigura prelucrarea superioară a tuturor acestor resurse. S-ar putea dezvolta în acest scop industrii de dimensiuni mai mici, dar care să asigure transformarea lemnului, a fructelor de pădure, a resurselor cinegetice în produse eficiente pentru export. Există resurse ale solului — piatra, marmura — care pot fi mai mult și superior prelucrate, prin diverse forme și activități. Dumneavoastră cunoașteți mai bine tradițiile din domeniul feroneriei, marochinăriei, cusăturilor, țesăturilor ș.a.m.d. Foarte mulți din dumneavoastră sînteți organizatorii unor asemenea activități. Ținînd seama de faptul că resursele de forță de muncă ale județului sînt limitate dar și de existența unor prețioase tradiții de prelucrare artistică a lemnului, textilelor, pielăriei, metalului, ar putea fi și mai mult dezvoltată activitatea la domiciliu, munca cu bucata pentru a atrage în aceste activități absolut toate resursele de forță de muncă și tot potențialul de creativitate de care dispune județul.

Eu v-aș ruga să reflectați asupra acestor lucruri și — în încheiere — mi-aș permite să vă sugerez o idee care a constituit o preocupare în cadrul „Revistei economice", idee care a stat la baza organizării unei serii de dezbateri. Pornind de la necesitatea imperioasă de a realiza economii de materii prime și de energie se propune conceperea proceselor industriale în așa fel încît să permită transformarea în produse utile sau în servicii a tuturor componentelor din materiile prime și energia intrată în procesul de producție. Procesele industriale concepute pe baza ideii de **proces circular activ** realizează combinarea fluxurilor tehnologice de așa manieră încît să asigure transformarea tuturor părților componente din materiile intrate în producție în bunuri și servicii. Industria mare, strict specializată conduce — cum bine se știe — la pierderea unor importante părți din materiile prime și energie sub formă de reziduuri, subproduse, energii secundare și terțiare care se acumulează pe terenuri degradîndu-le, se deversează în ape și aer conducînd la poluare. Aceste efecte nedorite și păgubitoare ale specializării prea stricte și ale gigantismului industrial pot fi evitate, prevenite prin organizarea unor fluxuri tehnologice raționale care prin diferite forme — mici industrii, organizări meșteșugărești-artizanale, servicii, agricole etc., pot asigura valorificarea superioară și integrală a tuturor componentelor resurselor naturale și energetice. Cum putem realiza acest lucru ? În industria mare, de multe ori nu este eficient să se valorifice, pe loc, absolut toate subprodusele, toate reziduurile pentru că sistemul de organizare al industriei mari nu permite aceasta; polarizarea în jurul industriei mari a unor mici industrii care să transforme mai departe materiile secundare sau să folosească energia secundară din procesele de producție industriale este însă posibilă și poate asigura o valorificare integrală a produselor, poate să evite pierderi de materie, poate să evite pierderi de energie. Se cuvine să subliniem că pe plan internațional s-a constatat că în perioada actuală de criză, industriile mici au devenit deosebit de eficiente la export, fiind mai mobile și pătrunzînd mai ușor pe piața mondială.

Apelăm și la tovarășii care lucrează în industria mare și care pot oferi posibilități de cooperare, de colaborare cu cooperația, cu industria mică, pentru a găsi forme și soluții de valorificare integrală a tuturor produselor. Însăși industria mare are nevoie de accesorii și de anumite componente ce se pot realiza mai eficient prin cooperare. De asemenea, în domeniul agriculturii se pot realiza complexe sau activități complementare care să asigure corelarea activităților, bunăoară, între o crescătorie de păsări și o crescătorie de nurci ; nurcile ar putea să mănînce resturile care rămîn de la abator de la sacrificarea păsărilor, iar la rîndul lor, păsările ar putea beneficia în alimentație de carnea nurcilor cînd sînt sacrificate pentru a li se folosi blana. Pe lîngă combinatele viticole pot fi dezvoltate activități care să utilizeze coardele viței de vie, semințele de struguri pentru uleiuri fine, borhotul pentru drojdii furajere etc. O serie întreagă de activități pot fi corelate unele cu altele și combinate de așa manieră încît să asigure o folosire maximală, integrală a tuturor resurselor de care dispune județul. Dar, în această privință, așteptăm soluțiile, ideile, propunerile pe care le veți formula dumneavoastră.

După cum știți, există un cadru juridic recent creat pentru organizarea tuturor activităților de valorificare a resurselor locale și a potențialului local de forță de muncă creatoare. Există îndemnul din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu de a se crea forme și găsi soluții noi, eficiente. Prin această dezbatere, „Revista economică" se străduiește să servească drept tribună a schimbului de experiență, drept rampă de lansare a

unor idei valoroase pentru economia națională. Sîntem convinși că multe din aceste propuneri pot fi realizate cu forțele locale în cadrul legislației în vigoare, alte categorii de propuneri, de idei pe care dumneavoastră le-ați putea avea și care nu se încadrează în legislația actuală le supunem atenției forurilor superioare spre reflecție și rezolvare.

Revigorarea meșteșugurilor tradiționale

Ioan Munteanu : Am avut șansa să găsesc anuarul Sibiului din 1929, în care erau notate 300 de firme care menționau producerea de frînghii, lumînări și tot felul de produse și servicii. Ar fi interesant să studiem un asemenea anuar care face o succintă istorie a micii producții industriale și meșteșugărești a orașului Sibiu. Consider că nu toate meseriile și serviciile de atunci se potrivesc acum, dar unele pot fi necesare întrucît ele au răspuns la anumite nevoi omenești.

A doua chestiune. Ar trebui să vedem cu mai multă atenție ce probleme trebuie să rezolvăm, ce nu poate asigura producția mare, și deci, prin ce trebuie să suplinească producția mică, locală. Acest lucru este necesar să-l facem împreună, pe de o parte, cu comerțul, pe de altă parte, cu cooperația și, în sfîrșit, cu consumatorii. Ar trebui să facem anchete, sondaje de opinie. De exemplu, m-am întîlnit cu asemenea nevoi la Loamneș ; țăranii spuneau că fabricăm mașini și utilaje complicate dar că nu facem niște „amărîte" de caiele care prind potcoavele la cai pentru a le proteja copitele, și că ei nu pot potcovi cabalinele din lipsă de cuie. Iată un singur exemplu. Ar trebui să discutăm cu cei care se lovesc de asemenea situații pe care le-ar putea rezolva mica industrie.

Următoarea chestiune este modul de organizare a acestei producții. Am avut oameni care au practicat diverse meserii, care suplineau ceea ce nu făcea marea industrie și care au abandonat la un moment dat aceste activități. Aici au fost o serie de oameni care au avut utilaje și aparatură de calitate , pe care din diverse motive nu le mai utilizează. Dar, pentru a ilustra necesitatea acestor meserii și meseriași voi da un singur exemplu. Noi avem anumiți meșteșugari care s-au specializat în realizarea vaselor de aramă. Unii dintre aceștia sînt solicitați să execute anumite lucrări de cazangerie pentru marea uzină „Independența" cu 7 000 de muncitori, cu producție de miliarde. Eu cred că am putea să vedem, să organizăm această activitate, să creăm un cadru legal și stimulativ fiindcă astfel se vor găsi oameni care vor reveni la fostele preocupări.

Aici am avut nenumărate meșteșuguri care prelucrau resursele locale. Casele din cărămidă au fost făcute fără să se folosească la arsul ei gaz metan, ci crengi și alte materiale locale. Aici am mai avut un sector dezvoltat la prelucrarea cerei — Boștinarii. După aceea pielăritul. Sînt încă o serie de materii prime pe care le socotim reziduuri, dar care pot deveni materii prime : copitele, unghiile, oasele. Lîngă mine, înainte, era o fabrică de clei din oase. Acum probabil că acestea se aruncă.

O asemenea întîlnire ca cea pe care o avem noi acum gîndesc că trebuie considerată numai ca o deschidere, ca o punere în temă ; ea trebuie urmată apoi de niște cercetări și inventare temeinic realizate de grupuri de meseriași, de specialiști și aș zice și de economiști, fiindcă specialiștii noștri sînt tentați să meargă la marea industrie, să facă comparații, și atunci va trebui să intervină și economistul pentru a spune cît este de rentabil sau nu. O asemenea cercetare trebuie cît mai complet desfășurată, deci ; tocmai pe baza ei ar trebui stabilit cadrul legal, posibilitățile de aprovizionare, normele de cîștig etc.

Aș spune că o frînă pentru mica industrie și artizanat a fost pînă în prezent modalitatea de stabilire a prețurilor; faptul că în acest cadru trebuie să se primească foarte multe avize de la diverse organe și la diverse nivele, făcea ca producția, marfa respectivă să se deprecieze moral. Aș spune, de asemenea, că organele financiare care se ocupă de impozitarea și tot acest sistem ar trebui să respecte întocmai indicațiile cuprinse în cuvîntarea tovarășului secretar general Nicolae Ceaușescu, ideile de acolo, în așa fel încît să se găsească modalități operative și stimulative pentru dezvoltarea acestor activități. Să nu le asimilăm în mod mecanic cu producția mare care presupune cu totul altceva. La producția mică nu există atîta productivitate, dar există și creație care trebuie răsplătită la nivelul calității respective Trebuie deci gîndite toate aceste lucruri pentru stimularea valorificării resurselor de materii prime locale și a forței de muncă meșteșugărești existente, pentru că aceasta contribuie la bunăstarea noastră, a tuturor.

M-am referit mai puțin la faptul că în județul Sibiu există o bogată tradiție artizanală. În spiritul ei trebuie să respectăm autenticitatea unor produse. Chiar și numai prin această prismă, dacă nu organizați dumneavoastră această întîlnire, o aveam înscrisă la noi ca o propunere și ca o sarcină foarte urgentă, pentru că ceea ce nu facem noi, organizat, cu specialiștii fac alții. Oamenii n-au stat pe loc și fiindcă în bucătăriile tinerilor căsătoriți se obișnuiește să se decoreze pereții cu inscripții și cu diverse cusături, s-au făcut niște îngerași de prost gust și tot felul de kitsch-uri. Or, asemenea obiecte cerute pe piață trebuiesc realizate în mod organizat de către cooperație sau meșteșugari cu lucrul la domiciliu ; dar trebuie ca produsele lor să fie controlate pentru a răspunde criteriilor utilitare dar și celor estetice.

Asumarea cu operativitate a responsabilităților pentru valorificarea resurselor

Nicolae Nan — Specialiștii din ministere ar fi bine să ne ajute mai mult ca din resursele locale să dezvoltăm producția de mică serie. În județul Sibiu, 80 la sută din această producție de serie mică o realizează cooperația meșteșugărească ce își desfășoară activitatea în orașe și municipii, 18 la sută cooperația de consum care își desfășoară activitatea în mediul rural și 2 la sută gospodăria comunală și consiliile populare. Din aceste cifre pe care le-am enunțat ne putem da seama că nici la gospodăria comunală, nici în comune nu se valorifică tot ceea ce avem.

Aș începe întîi cu cooperația meșteșugărească care este bine să se limiteze la serii mai mici, să nu meargă pe serii mari așa cum are tendința acum. Deci, în primul rînd, pentru diversificarea producției trebuie să se meargă pe serii mici, cu produse cît mai diverse, pentru a putea acoperi cerințele pieței.

În al doilea rînd, trebuie să dezvoltăm mai mult la nivelul județului Sibiu și al întregii țări activitatea de spălătorii și curățătorii chimice ; mă gîndesc nu la unități gigant, ci la posibilitatea ca la fiecare parter de bloc să se monteze mașini de spălat pe care le fabricăm în țară, în așa fel încît gospodina să depună acolo rufele și să i se dea înapoi călcate în cîteva ore. În afară de aceasta, cooperația trebuie să se mai gîndească la folosirea tuturor reziduurilor din unitățile republicane pe care acestea nu le folosesc. Și ele au program de folosirea „deșeurilor", însă rămîn unele pe care nu le mai folosesc. Eu am fost foarte mirat cînd de la Fabrica Dumbrava din Sibiu o serie de resturi de mochetă de covor se ardeau la centrala termică de în și cînepă. Or, acestea pot fi tăiate și lipite pe bucăți de sac și vîndute drept carpete la un preț accesibil. Aș propune cooperației meșteșugărești și celorlalți care doresc să facă un inventar al tuturor materiilor secundare și reziduurilor care nu se folosesc în unitățile republicane, ca împreună cu specialiștii să se gîndească la niște posibilități de utilizare și bineînțeles să se găsească soluții de evaluare corectă și de stimulare a manoperei.

În legătură cu cooperația de consum și consiliile populare, precum și cu gospodăria comunală eu aș împărți județul nostru în trei părți : partea de munte, partea de șes cu posibilități agricole mai mari și valea Oltului care este complet distinctă și se poate specializa în anumite produse. Sînt posibilități și ar trebui analizat în fiecare localitate ce resurse de materii prime și materiale există și cine să le prelucreze : cooperativa agricolă de producție sau consiliul popular, sau și unii și alții. Vrea omul să-și construiască o casă într-o localitate; de unde își procură piatră, nisip, cărămidă etc. ? Acum nimeni nu mai ia piatră sau bolovani din rîu pentru a economisi lemnul, metalul, cimentul la fundații. Ar trebui ca și consiliile populare, cooperativele agricole de producție în perioadele cînd țăranii nu sînt ocupați în agricultură să urmărească să-i stimu-

leze ca să adune piatra, nisipul și să pună aceste materiale la dispoziția cetățenilor.

În legătură cu folosirea așa-ziselor reziduuri dacă mergem să vedem groapa de gunoi a municipiului Sibiu ne dăm seama acolo cît se aruncă și propun ca ministerele, cooperația, consiliile populare să se preocupe mai serios de evitarea acestei risipe, să procure utilaje speciale pentru selectarea și folosirea lor. În țările avansate nu se aruncă nici un gram de piele sau P.V.C., sînt instalații speciale care sortează partea textilă de cea chimică. Avînd în vedere că pe teritoriul județului Sibiu își desfășoară activitatea cea mai mare fabrică de marochinărie din țară și în apropiere sînt unitățile similare din Sebeș Alba și Agnita să facem prin cooperație sau industria ușoară de așa manieră încît să folosim prin niște instalații și utilaje speciale toate „deșeurile" de la aceste unități.

Pentru reziduurile menajere în țara noastră este brevetată invenția a doi ingineri de la INCREST București cu o instalație de incinerare a deșeurilor menajere ; în afară de efectul de igienizare a localităților respective, prin aceasta se separă toate resturile în afară de cele menajere care se ard și, din cenușa lor se fac cărămizi, deci un util material de construcție. De asemenea, această instalație care prelucrează circa 10 tone pe oră poate să încălzească 1 000 de apartamente. Ar trebui să fim sprijiniți cu fonduri pentru a putea să construim această instalație mai devreme. De ce ? În doi ani de zile vom putea folosi o suprafață de teren mai mică pentru depozitarea reziduurilor și vom putea încălzi un număr de apartamente din apropiere, vom putea folosi materialele de construcție respective și astfel vom realiza economii importante de energie și de materii prime.

După această inventariere a tuturor resurselor trebuie să lămurim și problema prețurilor care deocamdată nu este clară. În momentul de față ponderea mare în prețul de desfacere al unui produs o reprezintă materia primă. Aceasta face ca nici o organizație care vrea să producă ceva din materiale secundare și reziduuri să nu poată cheltui manoperă mai multă pentru că sînt niște coeficienți în care nu se poate încadra nimeni.

Consider că pentru a dezvolta mai rapid mica industrie și serviciile este necesar să sensibilizăm cadrele de conducere din unități și consiliile populare pentru a-și asuma cu promptitudine responsabilitățile ce le revin în direcția valorificării resurselor locale.

Maria Popescu. Dezbaterea aceasta nu are numai scopul ca dumneavoastră să formulați propuneri și idei pe care să le publicăm în presă, prin această dezbatere noi urmărim să stabilim un dialog între dumneavoastră care, deși trăiți pe teritoriul aceluiași județ, vă întîlniți mai rar unii cu alții și colaborați încă destul de puțin. Realizarea acestui dialog între dumneavoastră urmărește obiectivul de a face ca ideile din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu să prindă viață cît mai rapid. Consider că nu trebuie să se aștepte ca după această dezbatere să se țină alte ședințe cu primarii și șefii de instituții pentru a li se trasa sarcinile ce le revin din recentele documente de partid. Este necesar ca fiecare, la locul lui de muncă, să aplice indicațiile din această cuvîntare, fiecare șef de unitate socialistă sau cooperatistă dispune de cadrul legal și de posibilitatea de a acționa operativ în acest sens.

Sigur că sînt o serie de probleme care depășesc posibilitățile locale cum este chestiunea cu metodologia de stabilire a prețurilor. Vom transmite propunerea să se acomodeze sistemul de stabilire a prețurilor cu specificul micii industrii și meșteșugurilor, dar nu trebuie să așteptăm totul de la centru pentru că acolo nici nu se pot cunoaște multiplele resurse naturale și umane care există pe teritoriu.

De aceea, vă rog ca în luările dv. de cuvînt să insistați asupra a ceea ce se poate face aici, la dumneavoastră și depinde de consiliul popular, de cooperativă întrucît foarte multe lucruri se pot face cu forțele locale fără nici un fel de dezlegări, aprobări, ci numai prin asumarea responsabilităților, prin inițiativă și conlucrare, prin adaptarea sistemului de stabilire a impozitelor la noile indicații, prin preocuparea și interesul tuturor forurilor locale.

Inițiative locale cu eficiență socială ridicată

Vasile Barbu — Dinamica ultimilor ani, firească pentru o economie „ambițioasă" cum este cea a României, impune, din cîte înțeleg, o reconsiderare, prin prisma reevaluării resurselor materiale și umane, la nivel teritorial, pînă la specificul fiecărei zone și obiectiv, astfel încît potențialul productiv al țării să cunoască și în continuare creșteri substanțiale. Sînt, desigur remarcabile adîncirea și perfecționarea multilaterală a diviziunii muncii, creșterea gradului de specializare și cooperare în producție, dezvoltarea schimbului de activități între membrii societății, între clase și pături sociale ; pe acest fond se ivesc însă situații în care omul nu dispune în suficientă măsură de evantaiul de bunuri și servicii ce și le dorește, nevoia socială rămînînd incomplet acoperită ; cererea continuînd să crească, marea și complexa industrie, cu toate programele ei de fabricație, manifestă încă dificultăți de adaptare la nevoile imediate ale consumatorilor. Iată de ce consider îndreptățită intenția de a sensibiliza masa producătorilor și a consumatorilor, chiar și cu o succintă punctare a problematicii, deschisă, de acum, de practica economică, de cuvîntările recente ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

● În primul rînd, apare necesitatea conturării unui cadru organizatoric stimulatoriu micii industrii, a sectoarelor și atelierelor artizanale, meșteșugărești. Aceasta presupune ca pe lîngă adaptarea legislației în vigoare la cerințele impuse de „revitalizarea" noii forme economice, micii producători uniți, sau individuali, să poată conta, în sensul cel mai pur al cuvîntului, pe contractele încheiate cu organizațiile de stat, astfel încît cîștigul să se regăsească, imediat, atît în avuția națională, cît și în contul cetățeanului. Atîta vreme cît scopul producției este creșterea gradului de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale ale poporului, ridicarea continuă a nivelului de trai, este necesar ca industria mică să iasă din rezerva de potențialități economice și să contribuie mai intens la crearea de bunuri materiale și servicii.

● Inițiativa locală, curajul întreprinderii la nivelul verigilor primare nu vor putea fi niciodată scoase la iveală dacă nu se vor promova principii de cointeresare în avantajul producătorului. În acest context și sub același deziderat se înscriu și preocupările privind activizarea și valorificarea, la niveluri superioare, a tuturor resurselor locale, de materii prime și materiale, precum și de forță de muncă.

● În fond, se cere stimulată deschiderea de ateliere, cu sprijinul statului și în colaborare cu statul, pentru a executa acele mărunțișuri necesare existenței care, din cauză că lipsesc, ni se par, uneori, foarte mari.

● Potrivit calculelor, orice investiție făcută în această mică industrie se recuperează de către societate în maximum 2—3 ani, iar fondurile proprii, constituite din beneficii ar contribui la realizarea reproducției socialiste lărgite. În același timp trebuiesc reținute avantaje ca posibilitatea desfacerii imediate a produselor, accelerarea rotației fondurilor, ușurința cu care pot fi reintegrate, în circuitul producției, materialele recuperabile.

● Din moment ce activitatea de industrie casnică, vopsitorii, spălătorii, ateliere fotografice, serviciile hoteliere, achizițiile și contractările se constituie creatoare de venit național, impulsionarea dezvoltării, precum și reducerea caracterului sezonier a unor asemenea activități ar putea fi factori importanți ai creșterii venitului național.

● Consider că etapa în care ne aflăm, însuși principiul repartiției după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii, propriu socialismului incită la găsirea unor modalități practice de practicare a industriei mici, mijlocii și artizanale, de creare a unui sistem în care individul să dispună de mijloacele de-a alege ceea ce este bun pentru el. Sper ca ofensiva noului concept ce se înregistrează mai mult în planul dezideratelor și mai puțin în cel practic să rodească din plin în sectorul supus astăzi dezbaterii, pentru a-i demonstra, argumentat, necesitatea și eficacitatea.

COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE ȘI ȚĂRILE CAPITALISTE DEZVOLTATE (II)

LA O MAI BUNĂ valorificare a resurselor naturale, tehnologice și de forță de muncă și la creșterea producției industriale, îndeosebi de produse prelucrate superior, contribuie tot mai mult în ultimii ani, **coproducția în întreprinderi comune,** fie că este vorba de investiții externe în economia națională (în cazul Iugoslaviei), fie de crearea de societăți mixte cu sediul în țări socialiste (în România, Ungaria). Aceste acțiuni de cooperare sînt subsumate, în țările socialiste, cerințelor realizării unui transfer eficient de tehnologice, care să asigure situarea performanțelor proprii la nivelul standardelor internaționale și totodată promovarea exporturilor de produse manufacturate pe piețele occidentale și în terțe țări.

Din cele 150—160 de contracte de investiții mixte în vigoare în 1978 în R.S.F. Iugoslavia, cu o participare occidentală totală de circa 400 milioane dolari, marea majoritate sînt situate în domenii de vîrf ale progresului tehnic : chimie (peste 1/5), electronică și electrotehnică (aproape 20%), mașini și utilaje (circa 30%). Astfel, de exemplu combinatul chimic din Zagreb a încheiat în perioada 1970—1977 cinci contracte (joint ventures) cu firme din Danemarca, R.F.G. și Italia ; un important contract în domeniul petrochimiei a fost semnat recent între firma americană Dow Chemical și întreprinderea iugoslavă INA. Cele trei societăți mixte create în R. P. Ungară (Sicontact, Volvocon, Radelcor) au ca obiect importul de tehnologie și facilitarea de acțiuni de cooperare industrială în domeniile electronicii, construcției de automobile și respectiv industriei electrochimice. Societățile mixte cu sediul în România înființate în domeniile electronicii, chimiei, construcțiilor de mașini cu un capital total de circa 150 milioane dolari și o participare majoritară românească, contribuie în măsură însemnată la impulsionarea relațiilor economice ale țării noastre cu Franța, R.F.G., S.U.A., Italia, Japonia și Austria.

Cooperarea prin investiții mixte beneficiază de un cadru juridic favorabil în multe țări socialiste. Astfel, Iugoslavia a stabilit un cadru legal în anul 1967, care a fost perfecționat ulterior (Legea privind investițiile străine din mai 1978) ; România a promulgat în 1972 Decretele 424 și 425 referitoare la constituirea organizarea, funcționarea și stabilirea beneficiilor societăților mixte cu sediul în țară ; prin Decretul Ministerului de Finanțe nr. 110 din 1976 și respectiv Decretul nr. 7 din 1977 s-a reglementat crearea de societăți mixte în R. P. Polonă și R. P. Ungară ; anul trecut a fost promulgat Codul R. P. Chineze asupra întreprinderilor mixte cu capital chinez și străin. Deși condițiile prevăzute în aceste acte normative sînt, după chiar opinia specialiștilor occidentali, atractive (garanții de stat pentru investitorul străin, participare echitabilă la luarea deciziilor, facilități la impozitare etc.) și acțiunile de cooperare realizate pînă în prezent s-au soldat în general cu bune rezultate, nivelul investițiilor străine în țările socialiste poate fi considerat încă scăzut (în Iugoslavia, țara cu cea mai bogată experiență în acest domeniu, ponderea investițiilor străine în totalul fondurilor productive este sub 1%).

Ținînd seama de accentuarea interdependențelor subsistemelor de producție naționale din cele două grupe de țări, de rolul pe care-l pot juca societățile mixte în conturarea unui nou model de relații reciproce, bazat pe complementarite în domenii echivalente pe scara progresului tehnic, promovarea tot mai intensă a cooperării sub această formă, în condițiile respectării depline a independenței și suveranității de stat, apare ca una din direcțiile prioritare ale strategiei relațiilor economice externe ale țărilor socialiste.

Transformările radicale care s-au produs în structura economică în anii socialismului și, în primul rînd, creșterea ponderii industriei, a ramurilor sale cele mai moderne, impun schimbări mai profunde în oferta de export a țărilor socialiste, în natura interdependențelor dintre acestea și statele dezvoltate. Tocmai această necesitate stă la baza extinderii unor forme de cooperare care permit creșterea cantitativă și calitativă a exporturilor industriale ale statelor socialiste partenere, introducerea țărilor socialiste pe noi segmente ale pieței occidentale, consolidarea poziției pe terțe piețe.

După cum se știe, printre primele acțiuni de cooperare între țările socialiste și cele occidentale se numără societățile mixte de desfacere, forme evoluate de interacțiune în sfera comercializării. În anul 1978 existau după unele estimări circa 360 de societăți mixte cu sediul în principalele țări occidentale (cea mai mare parte în R.F.G., Marea Britanie, Franța, Austria, Italia) avînd ca obiectiv desfacerea mărfurilor provenite din țări socialiste (Iugoslavia, U.R.S.S., Ungaria, Polonia, Bulgaria, România ș.a.) pe piețele respective. Cele peste 25 de societăți mixte cu participare românească realizează o pondere însemnată din exporturile românești de produse chimice (Decofra-Franța, Arcode-Anglia, Contichemie-R.F.G.), mașini-unelte (Sotecom-Franța), anvelope (Victoria-Gummi — R.F.G.), produse petroliere (Dalpex-Italia), produse ale industriei ușoare (Rovaltex-Franța), cooperației de consum (Dacomex-Franța) etc. U.R.S.S. participă la peste 80 de societăți mixte cu sediul în străinătate, unele avînd ca obiect nu numai desfacerea propriuzisă, ci și asamblarea produsului pe piața respectivă (societatea pe acțiuni Slava, pentru montarea și comercializarea de ceasuri în Franța, cooperarea pentru asamblarea de autovehicule Lada-Taiga în Austria).

În general se remarcă o tendință de diversificare a activității societăților mixte cu parteneri din țări socialiste, de implicare a lor în noi domenii de activitate, inclusiv în domeniul producției (de exemplu, societatea mixtă româno-americană pentru exploatarea cărbunelui în S.U.A.), de realizare a unor acțiuni în numele sau pe contul unor parteneri din terțe țări.

În acest context, este remarcabilă dezvoltarea băncilor mixte, instituții bancare create în principalele centre comerciale și financiare pentru facilitarea decontării tranzacțiilor dintre țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate și finanțarea relațiilor economice internaționale. Țara noastră participă în prezent la cinci bănci mixte : banca franco-română, înființată la Paris în 1971, banca anglo-română (Londra 1973), banca vest-germano-română (Frankfurt pe Main, 1976), banca egipteano-română (Cairo, 1975), banca italiano-română (Milano, 1980). Avantajele acestei forme de cooperare bancară se concretizează în promovarea relațiilor economice externe ale României cu țara de sediu și cu alte țări din zonă, prin contribuția la creșterea exporturilor românești de produse industriale (acordarea de facilități de credit importatorilor străini, plafoane pentru deschiderea de acreditive pentru importuri din România, garanții bancare), stimularea achizițiilor de tehnologie avansată din țările occidentale (credite în condiții avantajoase acordate B.R.C.E. și întreprinderilor românești), finanțarea și promovarea acțiunilor de cooperare între țările partenere (deschiderea de conturi curente pentru societățile mixte, finanțarea obiectivelor constituite prin cooperare).

O FORMĂ DE COOPERARE complexă, care permite valorificarea superioară a potențialului de export și a complementarităților dintre țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate o reprezintă **cooperarea tripartită,** care presupune constituirea de obiective și realizarea altor acțiuni economice în țări terțe, de regulă în curs de dezvoltare. Deși în prezent ponderea cooperării tripartite în totalul contractelor de cooperare este modestă (6—7%), asistăm în ultimii ani la o rapidă expansiune a acestora, îndeosebi în domeniul industriei electrotehnice (circa două treimi din total). Cea mai mare parte din contractele de cooperare tripartită au ca obiect livrarea de echipamente industriale (42 din cele 66 de contracte studiate de C.E.E./O.N.U.), ceea ce permite atît creșterea exporturilor de produse manufacturate ale partenerilor creditori, cît și dezvoltarea capacităților industriale ale țărilor beneficiare în condiții de costuri și plată avantajoase. Conform unor estimări, circa 5% din exporturile franceze de mașini și instalații complexe în țările în curs de dezvoltare în perioada 1965—1975 au fost realizate în cadrul unor acțiuni de cooperare tripartită. Pe de altă parte, principalele întreprinderi din țări socialiste care realizează

*) *Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 30 din 25 iulie 1980 al revistei noastre.*

acțiuni de cooperare tripartită — în Iugoslavia (Energoinvest, Energoprojekt), România (Industrialexport) și Ungaria (Chemocomplex, Transelektro) apreciază contribuția acestora la exporturile proprii între 4 și 20%.

Rambursarea în produse a unei părți din creditul acordat asigură pentru partenerul socialist o sursă stabilă de aprovizionare cu produse primare industriale. Astfel, de exemplu, în cazul acțiunii de cooperare de tip joint venture Mifergui Nimba, pentru exploatarea minereului de fier în Nigeria, fiecare din cei nouă parteneri străini (din țări dezvoltate și în curs de dezvoltare, socialiste și capitaliste) are dreptul de prioritate în cumpărarea minereului vîndut de această societate mixtă.

Premisele favorabile ale cooperării economice dintre țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate, fructificate în acțiuni de largă anvergură și eficiență ridicată pentru fiecare dintre parteneri sînt tot mai mult afectate în ultimii ani de o serie de factori de natură economică și extraeconomică, de măsuri care nu corespund cerințelor dezvoltării pe mai departe în mod avantajos a relațiilor dintre cele două grupe de țări.

Negocierea de noi acțiuni de colaborare s-a încetinit considerabil în ultima perioadă : din cele 270 de acorduri pe termen lung în vigoare în regiunea structurată de C.E.E./O.N.U., doar 13 au fost semnate în intervalul septembrie 1978—noiembrie 1979. Pe de altă parte în ultimii ani comerțul dintre cele două grupe de țări a înregistrat fluctuații considerabile, atît pe total, cît și pe relații bilaterale. Astfel, după o creștere mai însemnată în 1976, volumul exportului țărilor socialiste a sporit cu o rată mică în 1977 și 1978 (unele țări înregistrînd rate negative), pentru ca în 1979 să se observe o accelerare. În ceea ce privește importurile, acestea s-au redus în anii 1976 și 1977 și au cunoscut o creștere notabilă în 1978, care s-a menținut, la un nivel mai redus, și în 1979.

În literatură se apreciază că una din cauzele acestei situații o constituie recesiunea economică persistentă din țările occidentale, care a determinat scăderea interesului partenerilor apuseni pentru acțiuni de cooperare, îndeosebi pentru acelea situate în sectoarele cu capacități de producție excedentare în raport cu evoluția conjuncturală a cererii în perioada respectivă. Desigur, criza economică din țările capitaliste, în general fenomenele de criză din economia mondială exercită o influență negativă asupra cooperării economice dintre cele două grupe de țări. Pe de altă parte însă, formele actuale de cooperare industrială, crearea de societăți mixte și cooperarea tripartită și-au dovedit pe deplin rolul pozitiv în impulsionarea procesului creșterii economice în fiecare din țările partenere, în combaterea efectelor negative ale conjuncturii nefavorabile ale pieței capitaliste și depășirea unor contradicții care apar în relațiile economice internaționale. Astfel, de exemplu, după unele aprecieri apărute în East-West Cooperation in Business, Wien, 1977, la mijlocul deceniului trecut acțiunile de cooperare au asigurat în țările occidentale peste 2 milioane locuri de muncă.

UN PUTERNIC IMPACT negativ asupra dezvoltării comerțului și cooperării economice dintre cele două grupe de țări îl exercită protecționismul accentuat al multor țări capitaliste dezvoltate, resuscitarea în condițiile crizei a unor măsuri discriminatorii în relațiile cu țările socialiste. Pe lîngă formele „clasice" de protecționism (taxe vamale, restricții cantitative), în ultimul timp se practică tot mai mult o serie de forme noi cu efect discriminatoriu pronunțat : așa numite măsuri antidumping, restrîngerea „voluntară" a exportului, reglementarea prețurilor ș.a.). Este semnificativ în acest sens faptul că în anul 1978 față de o rată de creștere a importurilor totale ale țărilor occidentale de 4,5%, importurile din țările membre C.A.E.R. au crescut numai cu 2% (Business Eastern Europe, vol. 8, nr. 12/1979).

Măsurile discriminatorii afectează în mod deosebit structura exporturilor țărilor socialiste în țările capitaliste dezvoltate, duc la crearea unor obstacole serioase pentru dezvoltarea colaborării economice reciproce, la limitarea indirectă a sferei cooperării industriale. Astfel, în ultimii ani măsurile protecționiste au fost concentrate în domeniul produselor manufacturate de bază (oțel, textile și încălțăminte), mașinilor și produselor electrotehnice, iar recent se remarcă o creștere a protecționismului în domeniul fibrelor sintetice, al maselor plastice și altor produse chimice.

Ținînd seama de gradul ridicat de interdependență economică dintre cele două grupe de țări, mai ales în cadrul intereuropean, de avantajele deosebite ale cooperării cu țările socialiste pentru partenerii occidentali (siguranța pieței socialiste, garanțiile acordate, soliditatea întreprinderilor de stat, orizontul îndelungat al colaborării, avantajele rezultate din complementaritatea tehnico-economică) este necesară și benefică atenuarea și eliminarea măsurilor discriminatorii, promovarea în continuare prin intermediul politicii comerciale, a relațiilor economice reciproce.

Această cerință se conjugă cu necesitatea luării unor măsuri mai eficiente pentru creșterea exporturilor țărilor socialiste pe piețele occidentale, pentru combaterea dezechilibrului comercial și de plăți care se manifestă în relațiile dintre cele două grupe de țări și care constituie o restricție importantă a colaborării. În 1978 excedentul balanței de plăți a țărilor occidentale față de țările socialiste europene (fără Albania și Iugoslavia) se cifra, potrivit datelor C.E.E./O.N.U., la peste 6 miliarde dolari, din care 4,9 miliarde excedent comercial (vezi tabelul nr. 5).

Tabelul nr. 5

Balanța comercială cu țările occidentale a unor țări socialiste în anul 1978
(în milioane dolari)

	Export	Import	Balanța comercială
R.P.B.	672	1148	— 476
R.S.C.	2532	2568	— 36
R.D.G.	3563	3990	— 427
R.P.P.	4659	5738	—1079
R.S.R.	2549	3086	— 537
R.P.U.	2156	3105	— 949
U.R.S.S	15329	16684	—1355

Sursa : Economic Bulletin of Europe, vol. 31, nr. 1.

Deficitele comerciale curente care se adaugă la o valoare relativ ridicată a deficitului cumulat au un considerabil efect decelerator asupra schimburilor reciproce în condițiile dificultăților sporite de pătrundere pe piețele occidentale, ale presiunii la care sînt supuse anumite posturi ale balanțelor de plăți ale țărilor socialiste.

După cum se știe, țara noastră a înregistrat în ultimii doi ani deficite comerciale, în 1979 deficitul global cifrîndu-se la 5,3 miliarde lei-valută. De aceea partidul nostru a subliniat că se impun măsuri ferme pentru raționalizarea importurilor și creșterea cantitativă și calitativă a exporturilor, dezvoltarea mai accentuată a cooperării economice internaționale, îndeosebi a acțiunilor care exercită efecte pozitive asupra balanței de plăți. Aceste măsuri se integrează în mod organic politicii consecvente a României, orientată în sensul dezvoltării rapide și echilibrate a relațiilor economice externe, pentru depășirea obstacolelor care mai apar în calea colaborării internaționale, pentru afirmarea și mai puternică a țării noastre în circuitul economic mondial.

În sistuația economică și politică actuală se impune mai mult ca oricînd ca statele socialiste și cele capitaliste dezvoltate să ia toate măsurile pentru depășirea dificultăților care grevează relațiile reciproce, pentru promovarea în continuare a comerțului și cooperării dintre ele în scopul valorificării pe un plan superior a premiselor economice și instituționale ale colaborării. Viața demonstrează că revenirea la formele ascuțite de protecționism, luarea de măsuri discriminatorii sînt potrivnice, pe termen lung, chiar intereselor statelor care le inițiază, se transformă în factori perturbatori ai procesului dezvoltării pe plan național și internațional.

Așa cum sublinia președintele Nicolae Ceaușescu, trebuie să se facă totul pentru punerea mai deplină în valoare a efectului pozitiv pe care dezvoltarea largă, neîngrădită a relațiilor economice dintre țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate îl are asupra climatului politic internațional, în sensul reafirmării cursului spre destindere, a politicii de coexistență pașnică între țări cu orînduiri sociale diferite.

În discursul solemn rostit recent în fața Marii Adunări Naționale, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, subliniind că, în conformitate cu Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R., România va acționa neabătut pentru întărirea relațiilor cu toate țările socialiste, pentru dezvoltarea colaborării cu țările în curs de dezvoltare, arată: „Vom dezvolta de asemenea, în continuare, relațiile cu statele capitaliste dezvoltate, cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduirea socială." Această opțiune constantă a partidului și statului nostru capătă în condițiile actuale o deosebită semnificație, înscriindu-se în contextul acțiunilor practice, concrete pentru întărirea colaborării între toate statele participante la Conferința de la Helsinki, între toate țările lumii pentru înfăptuirea securității, cooperării, destinderii și păcii în Europa și pe plan mondial.

Ioan POPA

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Anglia: producții majorate de cărbune

ÎN ANGLIA se apreciază că această țară va intra într-o nouă eră a cărbunelui, odată cu trecerea la exploatarea unui important zăcămînt, recent descoperit în zona Selby: estimările arată că această zonă dispune de 45 miliarde tone, cantitate suficientă pentru a acoperi necesitățile Angliei în următorii 300 de ani. Exploatarea va deveni operațională la capacitate maximă în 1983, la o producție de 10 mil. t cărbune pe an.

Pe ansamblul industriei carbonifere britanice investițiile se vor ridica, în medie, la 1,5 mld. dolari pe an pînă la sfîrșitul secolului. La nivelul anului 1985 producția de cărbune va însuma 135 mil. t (față de 112 mil. în 1979), iar în anul 2000 circa 170 mil. t. Aproximativ 150 mil. t din totalul prevăzut pentru sfîrșitul secolului vor proveni din exploatarea la adîncime, iar restul din cariere la suprafață, în alte zone ale țării.

Activitatea la minele Selby va beneficia de un înalt grad de automatizare: pentru o producție de 10 mil. t cărbune pe an va fi nevoie de circa 4 000 mineri, în timp ce la nivelul tehnologiilor actuale obținerea aceluiași rezultat ar necesita 14—16 000 mineri.

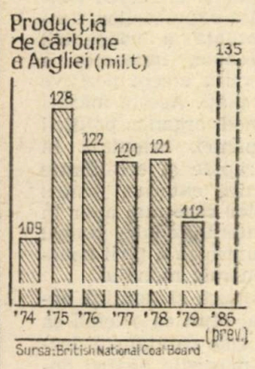

Prognoze pentru carnea de vită

EXPERȚII *în comerțul cu produse agroalimentare prevăd că pînă în 1985 consumul de carne de vită și viței în țările occidentale va crește ceva mai lent, în medie cu 1,8% pe an, față de 2,4% în ultimii 25 de ani. Cererea va ajunge în 1985 la 52 milioane tone, încetinirea ritmului de creștere a consumului de carne de vită fiind pusă în special pe seama unei creșteri mai reduse a populației și a veniturilor în țările occidentale. Se mai apreciază că prețurile la carne de vită vor crește mai rapid decît la carnea de porc și pasăre, fapt care va avea drept rezultat reducerea ponderii cărnii de vită în totalul vînzărilor de carne.*

Producția mondială de cereale

PRODUCȚIA mondială de cereale în 1980—1981, este estimată de specialiștii occidentali la 1 525—1 605 mil. t, față de 1 523,6 mil. t în sezonul agricol al acestui an. Pe țări, recolta anului viitor — apreciată ca favorabilă — ar urma să se prezinte astfel: la grîu recolta mondială va atinge 420—460 mil. t (față de 420 mil. t în 1979—1980), din care 57—66,5 mil. t în S.U.A. (față de 58,3 mil. t anterior); circa 58 mil. t în Europa occidentală (față de 55,5 mil. t), 32 mil. t în India (35 mil. t anterior), 17,5—21,5 mil. t în Canada (față de 17,7 mil. t anterior); la cereale furajere recolta mondială este prognozată să atingă 720—765 mil. t (față de 729,7 mil. t), din care 196—236 mil. t în S.U.A.; la orez se speră să se obțină în total 378—392 mil. t (comparativ cu 373,9 mil. t anterior), 6,1—6,9 mil. t în S.U.A. (față de 6,2 mil. t anterior) și recolte în general în creștere în celelalte țări producătoare.

Programe de dezvoltare

Republica Arabă Egipt: Extinderea cooperării în producție

NEVOIT în urmă cu cîteva decenii să importe chiar și cel mai nefinsemnat produs industrial, Egiptul dispune azi de o industrie în plină dezvoltare, care aduce o contribuție de seamă la valorificarea în folosul propriu a bogățiilor naționale. În 1979 producția industrială a țării a înregistrat o creștere cu 569 milioane lire față de anul precedent. Planul cincinal 1978—1982 de dezvoltare industrială prevede investiții de 2 993 mil. lire; la sfîrșitul perioadei amintite valoarea producției industriale a sectorului de stat se prevede să ajungă la 4 166 mil. lire, ceea ce presupune un ritm de creștere de 17% pe an. De asemenea, se urmărește realizarea în ultimul an al perioadei amintite a unor exporturi industriale de 666 mil. lire, ritmul anual de creștere fiind în acest caz de 35%.

Sporirea și ridicarea nivelului tehnic și calitativ al exporturilor, paralel cu producerea în țară a unor bunuri în prezent importate, sînt considerate obiective însemnate care stau în fața economiei egiptene, ținînd seama de mărimea deficitului balanței comerciale și de plăți. În același context, mulți economiști egipteni se pronunță pentru finanțarea internă a unei ponderi mai mari (70—80%) din totalul investițiilor, prin sporirea ratei acumulării la cel puțin 25%, pentru a preveni majorarea, accentuată în continuare a datoriei externe a țării, al cărei nivel era estimat anul trecut la circa 12 miliarde dolari.

În acest cadru se află în studiu o serie de proiecte de fabricare, în cooperare cu capital arab și străin, de frigidere, mașini de spălat, autobuze, tractoare, calorifere, lapte praf pentru copii etc.

Întemeiate pe deplina egalitate în drepturi și avantajul reciproc, relațiile de comerț și cooperare româno-egiptene s-au dezvoltat substanțial în ultimii ani, o contribuție decisivă în această direcție aducînd-o acordurile și înțelegerile convenite cu prilejul frecventelor întîlniri dintre președinții Nicolae Ceaușescu și Anwar El Sadat. Astfel, pe baza proiectelor, utilajelor și asistenței tehnice românești a fost construită și inaugurată anul trecut fabrica de acid sulfuric de la Abu Zaabal, cu o capacitate de 100 000 t pe an, pentru obținerea de îngrășăminte și produse farmaceutice, contribuind astfel la dezvoltarea agriculturii și sporirea exportului. Prin cooperarea româno-egipteană, la El Mex, lîngă Alexandria, a fost construită o uzină de produse sodice, iar la Hamrawein se află în construcție un combinat de prelucrare a fosfaților, cu o capacitate finală de 600 000 t pe an. În apropiere de Cairo, la Heluan, a fost construită o fabrică de tractoare; tot prin cooperare româno-egipteană se produc și autoturisme de teren, iar pe căile ferate egiptene circulă locomotive și vagoane produse în România. Au fost identificate, de asemenea, noi modalități concrete de extindere și diversificare în continuare a cooperării bilaterale pe diverse planuri.

S. C.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 21—25 IULIE 1980 piața valutară a fost calmă, înregistrîndu-se o tendință de ușoară depreciere a **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale. Tendința descendentă a dolarului S.U.A. a fost facilitată de continuarea procesului de diminuare a nivelului dobînzilor pe piața internă (nivelul dobînzii preferențiale „prime rate" a fost stabilit de unele bănci la 10,75% p.a. iar nivelul taxei oficiale a scontului în S.U.A. a fost coborît cu un procent la 10%). Și în acest interval s-au semnalat unele intervenții ale băncilor centrale în sprijinul dolarului S.U.A.

Lira sterlină a înregistrat în această săptămînă o tendință constantă de repreciere atingînd un nivel maxim de 2,3950 dolari/1 liră, unul din nivelele sale maxime în raport cu dolarul S.U.A. în ultimii 5 ani. Această evoluție este explicată prin continuarea politicii de menținere a nivelului ridicat al dobînzilor pe piața internă, fapt care sporește atractivitatea pentru investitorii străini față de plasamentele în această valută.

Francul elvețian a avut o tendință de repreciere ușoară atingînd la închiderea de 1,5965 franci/1 dolar un nivel cu circa 0,5% peste cursul de referință. **Marca vest-germană** a înregistrat de asemenea la la finele intervalului nivelul maxim al săptămînii, la cursul 1,736 mărci/1 dolar S.U.A. **Francul belgian** a avut un ușor recul în prima parte a săptămînii la un nivel cu 0,2% sub cursul de referință după care a terminat

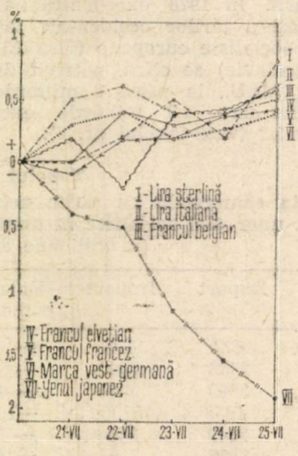

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în săptămîna 21—25 VII a.c., luînd ca bază cursurile din 19 VII a.c.

la închiderea de 27,75 franci pentru un dolar. **Francul francez** și **lira italiană** au avut o evoluție asemănătoare terminînd intervalul la un nivel cu circa 0,5—0,6% peste cursurile de referință la circa 4,03 franci și respectiv 825,25 lire pentru un dolar S.U.A. **Yenul japonez,** sub efectul tendinței de scădere a nivelului dobînzilor pe piața internă și a deteriorării balanței comerciale în ultimul trimestru a continuat să înregistreze o tendință descendentă cotînd la închiderea de 224,95 yeni/1 dolar cu circa 2,7% sub nivel precedent de 219,10 yeni/1 dolar.

Nivelul dobînzilor **pe piața eurodepozitelor** la perioada de 6 luni a înregistrat o scădere lentă atingînd 9,375% la dolari, 8,375% la mărcile vest-germane și 5,1875% la francii elvețieni.

Prețul aurului a înregistrat o creștere sensibilă nivelul de 652,50 dolari pe uncie înregistrat la primul fixing la Londra din 25 iulie reprezentînd maximul acestei săptămîni.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

CURIER

GLOSAR

Eurodolari, eurobănci, euroobligaţiuni, europieţe [IV]

EUROPIEŢELE au căpătat această denumire ca urmare a faptului că Europa este continentul pe care ele au apărut pentru prima oară şi unde îşi au sediul majoritatea eurobăncilor. Europieţele nu funcţionează însă numai în Europa. Există de pildă o piaţă a fondurilor în dolari la Singapore, denumită de obicei „piaţa asiatică de dolari". Iar piaţa europeană de dolari ea însăşi se extinde dincolo de Europa, de pildă în insulele Bahamas, deşi în această privinţă avem de a face cu tranzacţii care s-au efectuat în altă parte şi care sînt numai înregistrate în conturile unor bănci din Bahamas.

Preferinţa pentru europieţe se explică prin lipsa de norme de reglementare a operaţiilor, îndeosebi a restricţiilor în materie de credite, care privesc numai operaţiile în monedă naţională.

Depunătorii sau creatorii de monedă tranzacţionată pe europieţe sînt băncile centrale ale ţărilor industrializate, băncile comerciale, întreprinderile şi, într-o măsură restrînsă, persoanele fizice. Toţi aceştia caută să realizeze avantaje mai mari în ţara unde se află depunerile decît în ţara de origine a monedei.

Împrumutaţii sînt guvernele şi colectivităţile locale, băncile comerciale, întreprinderile (îndeosebi societăţile transnaţionale), care găsesc pe europieţe condiţii mai bune decît pe propriile pieţe.

Împrumuturile pe europieţe sînt în general pe termen scurt, însă adeseori ele se acordă şi pe termen pînă la 5 ani cu posibilitatea de prelungire. Europieţele mai sînt, aşa cum s-a arătat, gazdele plasamentelor de euroobligaţiuni, deci ale operaţiilor pe termen lung.

Europieţele sînt apariţii relativ recente care reflectă gradul ridicat de internaţionalizare a capitalului şi de cooperare interbancară la care s-a ajuns în Occident. În plus, ele mai reflectă marea capacitate a capitalului de a eluda dispoziţiile restrictive luate de o ţară sau alta, atunci cînd este vorba de a apăra interesele marelui capital sau de a le promova. Nu este mai puţin adevărat că marele aflux de fonduri pe europieţe şi marele volum de operaţii pe termen scurt sau lung care se derulează pe aceste pieţe, unele din ele iniţiate de ţări socialiste, demonstrează utilitatea lor în actuala lume a interdependenţelor.

C. K.

Congresul mondial al economiştilor

Nuţi Zaharia, Paşcani — Congresele mondiale ale economiştilor se desfăşoară o dată la trei ani. Cel de al şaselea Congres, despre care v-aţi exprimat interesul să aflaţi amănunte, va avea loc între 4 şi 8 august la Ciudad de Mexico, în organizarea Asociaţiei internaţionale de ştiinţe economice cu sprijinul Colegiului naţional al economiştilor din Mexic, sub înaltul patronaj al preşedintelui ţării gazdă, José López Portillo. Tema congresului este „Resursele umane, utilizarea forţei de muncă şi dezvoltarea". În cadrul şedinţei plenare inaugurale vor prezenta rapoarte Jozef Pajestka, Raúl Prebisch, Paul A. Samuelson şi Shigeto Tsuru, actualul preşedinte al A.I.S.E. În continuare lucrările vor avea loc simultan pe şase secţiuni, dedicate următoarelor teme (în paranteză coordonatorii secţiunilor); I Resursele umane: concept şi măsurare (Paul Streeten); II Resursele umane şi utilizarea forţei de muncă în ţările în curs de dezvoltare (Samir Amin); III Resursele umane şi utilizarea forţei de muncă (Burton A. Weisbrod). IV Economia internaţională şi utilizarea forţei de muncă (Jagdish Bhagwati); V Resursele umane într-o perspectivă pe termen lung (Harry Maier); VI Utilizarea forţei de muncă şi dezvoltarea în America Latină (Victor L. Urquidi).

În cadrul acestor secţiuni, oameni de ştiinţă de pe toate continentele vor prezenta peste 70 de rapoarte, alte comunicări urmînd a fi distribuite participanţilor sub formă de contribuţii la lucrările Congresului.

Societatea de ştiinţe economice din ţara noastră a trimis contribuţii în patru secţiuni ale Congresului. Contribuţiile româneşti se referă la: cantitate şi calitate în conceptul de resurse umane, strategia pregătirii forţei de muncă în condiţiile creşterii economice accelerate în România, politica României în utilizarea resurselor umane în condiţiile dezvoltării economice şi sociale echilibrate în toate regiunile ţării, edificarea unei noi ordini economice internaţionale şi utilizarea forţei de muncă naţionale, politica demografică a României şi asigurarea resurselor de muncă pe termen lung.

Marca vest-germană — monedă de rezervă ?

C. Calciu, Văleni — În legătură cu cele solicitate vă putem informa că preşedintele Băncii centrale a R.F.G., Karl Otto Poehl a afirmat, într-un interviu acordat ziarului The Wall Street Journal din 30 mai 1980, că marca vest-germană este deja o monedă de rezervă şi deţine de mai mulţi ani un loc important în rezervele oficiale a numeroase bănci centrale. După calculele FMI 11% din rezervele mondiale sînt păstrate în mărci vest-germane, dar Banca federală apreciază că sumele sînt în realitate mai mari şi consideră că cu cît creşte acest rol cu atît sporeşte şi riscul de a asista la mişcări de capitaluri speculative.

Deocamdată, Banca centrală a R.F.G. nu caută să împiedice această evoluţie căci, în prezent, deficitul balanţei de plăţi a R.F.G. implică menţinerea de rezerve în mărci ceea ce favorizează R.F.G.-ul care primeşte astfel un credit — mai mult sau mai puţin gratis. Dacă mărcile nu s-ar accepta ca monedă de rezervă ele ar trebui răscumpărate cu alte active de rezervă (aur, dolari, credite de la F.M.I.).

Vînzări de aur

Dorina Buhoiu, Alexandria. — 1) Ultima licitaţie de aur organizată de Fondul Monetar Internaţional în cadrul programului său de vînzări început în luna iunie 1976 a avut loc la 7 mai 1980. Pe ansamblul perioadei amintite (de patru ani) au fost astfel vîndute la licitaţie în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare 25 milioane uncii de aur, respectiv o şesime din aurul deţinut de F.M.I. La această ultimă licitaţie aurul a fost adjudecat la un preţ cuprins între 500,20 şi 511,15 dolari uncia (1 uncie = 31,1 g aur fin).

2) Eradicarea totală a variolei în lume a fost proclamată oficial la 8 mai a.c. în cadrul unei ceremonii speciale, organizată la cea de a 35-a sesiune anuală a Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii (O.M.S.), întrunită la Geneva. O.M.S. numără în prezent 146 state membre.

Cercetare demografică

Vlad Telescu, Iaşi — Ancheta asupra fecundităţii în lume, ale cărei rezultate preliminare au fost comunicate la începutul lunii iulie la Londra în prezenţa a 600 de demografi şi reprezentanţi ai guvernelor din circa 60 de ţări ale lumii, este considerat cel mai mare proiect internaţional de cercetare întreprins vreodată în domeniul ştiinţelor sociale. Obiectivele acestui proiect lansat în anul 1972 sînt de a sprijini ţările în curs de dezvoltare să culeagă date în vederea interpretării variaţiilor fecundităţii şi să întreprindă cercetări şi anchete demografice precum şi efectuarea de comparaţii între diferite ţări. Informaţiile culese de la circa 400 000 femei în vîrstă fertilă, din 40 de ţări în curs de dezvoltare şi 20 ţări dezvoltate, sînt prelucrate pe calculator. Întrebările au fost formulate prin consultarea a 300 specialişti din diferite ţări ale lumii. Pînă acum cercetările de teren au fost efectuate în 36 de ţări, dintre care 19 au dat deja publicităţii rezultatele.

Materii prime

Marius Neicu, Orăştie. — Cele mai importante materii prime neenergetice exportate de ţările în curs de dezvoltare sînt minereul de cupru, de fier, cositorul, fosfaţii, bauxita, zincul, minereul de mangan şi plumbul. Ponderea acestor opt materii prime în exportul total al ţărilor în curs de dezvoltare s-a redus de la 8% la începutul deceniului trecut la 4% spre sfîrşitul lui. În cazul unora dintre ţările în curs de dezvoltare, ponderea materiilor prime amintite în totalul încasărilor lor din export este însă covîrşitoare: în Zambia, Namibia, Kiribati şi Mauritania ea se ridică la 90—96%, iar în Zair şi Liberia la circa 70%.

Tabelul de mai jos oferă o imagine asupra participării ţărilor în curs de dezvoltare la exportul celor opt materii prime neenergetice menţionate.

Ponderea ţărilor în curs de dezvoltare în exportul a opt materii prime (în %)

	Numărul ţărilor	Ponderea în exp. mondial	Ponderea primelor 4 ţări în exp. mondial	Ponderea primelor 4 ţări în exp. grup.
Bauxită	16	78,4	69,3	88,4
Plumb	13	25,1	18,8	74,9
Min. de fier	17	39,6	31,5	79,5
Cupru	26	56,9	46,4	81,5
Min. de mangan	11	49,7	42,8	86,1
Fosfaţi	14	63,2	49,1	77,7
Zinc	14	23,7	17,9	75,5
Cositor	12	82,6	76,5	92,6

Sursa : Wochenbericht des DIW nr. 19/1980, p. 207

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

SUMARUL nr. 31 din 1 august 1980

— Un eveniment remarcabil în cronica tradiționalelor relații de prietenie și colaborare româno-franceze **(Dinu Dragomirescu)** 1

— Economisirea și valorificarea mai bună a resurselor energetice și de materii prime — condiție hotărîtoare a progresului economic **(Gheorghe Șiclovan)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— 23 August 1944 — 23 August 1980. Etapă de adînci transformări și rezultate superioare în agricultura României **(Oprea Parpală)** 5

— Cerințe ale realizării sarcinilor de plan. Economisirea materiilor prime **(C. Marin)** 8

— Dezvoltarea accelerată și cu eficiență sporită a bazei de materii prime și energetice. Sporirea producției de cărbune la nivelul cerințelor economiei (I) **(Vasile Boescu, Bogdan Pădure)** 9

— Mecanismul economico-financiar — funcționalitate eficiență. Normarea și controlul operativ al costurilor **(Nicolae Constantinescu, Iacob Păiuși)** 11

— Considerații privind relația resurse-de muncă — modernizarea economiei românești (I) **(C. Grigorescu)** 13

— Un eveniment comercial major — Tîrgul anual de mostre de bunuri de consum **(V. Adăscăliței)** 15

— Începînd de la 1 august 1980. Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuțiilor **(Georgeta Toma)** 17

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Dimensiuni ale întreprinderilor model. Raționalizarea utilizării personalului muncitor **(C. Damian)** 18

TEORII-IDEI

— Contribuția de inestimabilă valoare adusă de Partidul Comunist Român, de tovarășul Nicolae Ceaușescu la îmbogățirea patrimoniului științei economice (II) Afirmarea spiritului creator **(Aurel Negocioiu)** 20

— Școli • curente • economiști. Coordonate ale concepției ecologiste (II) **(prof. dr. Constantin Bichi)** 22

— Dezbatere. „R.E." Industria mică — ample posibilități de valorificare eficientă a resurselor locale și a meșteșugurilor tradiționale. 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Cooperarea economică dintre țările socialiste și țările capitaliste dezvoltate (II) **(Ioan Popa)** 28

— Tendințe — conjuncturi 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— A remarcable event in the chronicle of the traditional Franco-Romanian relations of friendship and collaboration **(Dinu Dragomirescu)** 1

— Conservation and turning to better account the energetic resources — a decisive condition for the economic progress **(Gheorghe Șiclovan)** 3

— August 23rd, 1944—1980. A period of deep changes and high results in Romania's agriculture **(O. Parpală)** 5

— Considerations on the relation labor resources — modernizing the national economy (II) **(C. Grigorescu)** 13

— A major commercial event. The XI-th Annual Sample Fair for Consumption Goods **(V. Adăscăliței)** 15

— The unvaluable contribution of the Romanian Communist Party, of comrade Nicolae Ceaușescu to enriching the patrimony of the economic science. Wide promoting of the creative spirit **(Aurel Negucioiu)** 20

— Schools — trends — economists. Coordinates of the ecological conception (II) **(Prof. Dr. Constantin Bichi)** 22

— The smail industry — large possibilities to turn into efficient account the local resources and the traditional handicraft industry. A debate 24

DANS LE NUMÉRO

— Un événement remarquable dans la cronique des rapports traditionnels d'amitié et de collaboration roumano-français **(Dinu Dragomirescu)** 1

— La conservation et la meilleure mise en valeur de ressources énergétiques et de matières premières — condition decisive du progrès de l'économie **(Gheorghe Șiclovan)** 3

— Le 23 Août 1944 — le 23 Août 1980. Une étape de profondes transformations et de résultats supérieurs dans l'agriculture de la Roumanie **(O. Parpală)** 5

— Considérations concernant les relations entre les ressources de main d'oeuvre et la modernisation de l'économie nationale (I) **(C. Grigorescu)** 13

— Un événement commercial majeur — la XIe Foire d'echantillons de biens de consommation (**V. Adăscăliței)** 15

— La contribution d'une valeur inestimable apportée par le Parti Communiste Roumain, par le camarade Nicolae Ceaușescu, á l'enrichissement du patrimoine de la science économique L'affirmation de l'esprit créateur **(Aurel Negucioiu)** 20

— Ecoles — courants — économistes. Coordonnées de la conception écologiste **(prof. dr. Constantin Bichi)** 22

— La petite industrie — amples possibilités de valorisation efficiente des ressources locales et des métiers traditionnels (débat) 24

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Выдающееся событие в летописи традиционных румыно-французских отношений дружбы и сотрудничества **(Дину Драгомиреску)** 1

— Бережливое отношение и лучшее использование энергетических и сырьевых ресурсов, решающее условие прогресса экономики **(Георге Шиклован)** 3

— 23-го Августа 1944 — 23-го Августа 1980. Этап глубоких преобразований и высших результатов в сельском хозяйстве Румынии **(О. Парпалэ)** 5

— Соображения в связи с соотношением трудовые ресурсы—модернизация румынской экономики (I) **(К. Григореску)** 13

— Важное торговое событие. Ежегодная Ярмарка образцов потребительских товаров **(В. Адэскэлицей)** 15

— Неоценимый вклад Румынской Коммунистической Партии, товарища Николае Чаушеску в обогащение достояния экономической науки. Широкое утверждение созидательного духа **(Аурел Негучою)** 20

— Школы • течения • экономисты. Координаты экологической концепции (II) **(проф. др. Константин Бики)** 22

— Мелкая промышленность — крупные возможности эффективного использования местных ресурсов и традиционных ремесел (Обсуждение) 24

NOUA ADRESĂ A REDACȚIEI

OUR NEW ADDRESS • NOTRE NOUVELLE ADRESSE • НАШ НОВЫЙ АДРЕСС

Bd. Magheru nr. 28-30, etaj 1

70159 București, sectorul 1,

Cont I.S.J.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București

adas

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Orice persoană între 16 și 65 de ani are posibilitatea să încheie la ADAS o „asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente“, **care oferă avantaje demne de reținut :**

● **Veți reuși să îmbinați prevederea cu economia, întrucît această asigurare constituie pentru dv. sau pentru familie și un real sprijin material. Mai exact, suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în asigurare ; de asemenea, la expirarea asigurării vi se plătește atît suma asigurată — în realitate economisită, cît și o indemnizație de 10 la sută.**

● **Veți avea posibilitatea să încasați în perioada asigurării cîte 1 000 de lei pentru fiecare combinație de litere înscrisă în poliță, ieșită la tragerile lunare de amortizare.**

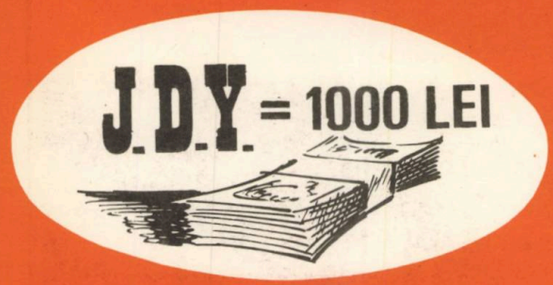

● **Prin asigurare vă sînt acoperite cazurile de invaliditate permanentă (totală sau parțială) și de deces, din accidente produse de evenimente neprevăzute și nedorite, cum ar fi explozia, prăbușirea de teren, lovirea, căderea, alunecarea, acțiunea violentă a unei persoane, atacul unui animal, trăsnetul, acțiunea curentului electric, arsura, înecul, intoxicarea subită și asfixierea, precum și decesul din orice cauze.**

Duratele pe care se poate încheia asigurarea sînt între 5 și 15 ani

Primele lunare **de plată sînt stabilite în funcție de anumiți factori (cuantumul sumei asigurate, vîrsta persoanei care se asigură și durata asigurării).**

Spre exemplificare aveți mai jos un tabel cu ratele lunare de prime ce se plătesc pentru fiecare 1 000 de lei **sumă asigurată :**

în lei

Vîrsta la încheierea contractului de asigurare	**Durata contractului și a plății primelor de asigurare — ani**				
— ani —	**5**	**7**	**10**	**12**	**15**
16 — 30 inclusiv	**20**	**14,75**	**11**	**9,50**	**7,75**
31 — 40 inclusiv	**20**	**14,75**	**11,25**	**9,50**	**8**
41 — 45 inclusiv	**20,25**	**15**	**11,50**	**9,75**	**8,50**
46 — 50 inclusiv	**20,50**	**15,25**	**11,50**	**10**	**8,75**
51 — 55 inclusiv	**20,75**	**15,25**	**11,75**	**10,25**	**9**
56 — 60 inclusiv	**21**	**15,75**	**12,25**	**10,75**	**9,50**
61 — 65 inclusiv	**21,50**	**16,25**	**13**	**11,50**	**—**

Pentru ca Administrația Asigurărilor de Stat să-și onoreze prompt obligațiile din contractul de asigurare, dv. stimați asigurați aveți o singură obligație : să achitați la termen primele de asigurare.

Pentru a nu vă risipi timp, ADAS vă oferă posibilitatea să plătiți primele de asigurare folosind „consimțămîntul scris“, care constă în împuternicirea ce o dați lucrătorilor care vă efectuează plata retribuției, de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile dv., primele atît pentru asigurările în curs, cît și pentru cele pe care doriți să le încheiați sau să le reînnoiți.

Dacă doriți să obțineți informații suplimentare sau să contractați și alte forme de asigurare, vă propunem să vă adresați responsabililor cu asigurările de la locul de muncă, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

PENTRU SEZONUL CALD

1980 AUG 11

magazinele şi raioanele specializate ale comerţului de stat vă oferă cele mai recente creaţii vestimentare inspirate din cele mai noi evoluţii ale modei, completate şi asortate cu accesoriile care conferă ţinutei eleganţă şi farmec.

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

PREGĂTIREA PLANULUI PE ANUL 1981

Numărul 32 ● Vineri 8 august 1980

SUB PREȘEDINȚIA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Ședința comună a Biroului Marii Adunări Naționale, Consiliului de Stat și Biroului Executiv al Guvernului Republicii Socialiste România

consacrată împlinirii a cinci ani de la semnarea Actului final al Conferinței general-europene de la Helsinki

ÎNTÎLNIRE PRIETENEASCĂ ÎNTRE TOVARĂȘII NICOLAE CEAUȘESCU ȘI LEONID BREJNEV

D 646

MOSZKVA

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

UTILIZAREA EFICIENTĂ A TEHNICII DE CALCUL

Minicalculatoare și aplicații

Utilizarea largă a metodelor și tehnicilor de calcul în conducerea proceselor economico-sociale, a activității unităților economice, elaborarea de soluții optime pentru constituirea și funcționarea rețelei de calculatoare și de transmisie a datelor pot fi rezolvate — la nivelul necesităților actuale și de perspectivă — printr-o abordare complexă, interdependentă, avînd permanent sub observație evoluția fenomenelor și tendințelor în acest domeniu pe plan internațional.

Aceasta este una din condițiile de bază pentru ca dotarea cu tehnică de calcul, existentă sau realizabilă la un moment dat, să fie folosită optim prin **satisfacerea unui volum maxim de cerințe pentru un număr cît mai mare de utilizatori, la costuri cît mai reduse.**

Pe plan mondial, apariția conceptelor de informatică descentralizată, informatică distribuită și informatică liberă a impus pentru o lungă perioadă de timp prezența **mini și microcalculatoarelor,** cu puteri și capacități de calcul și memorare în funcție de necesități.

Apariția conceptelor moderne amintite a avut scopul de a depăși tendințele înguste de încorsetare a prelucrării datelor în unități gigant, cu costuri ridicate de prelucrare, asigurînd o prelucrare operativă cu costuri reduse **la sediul unității,** cu posibilități de cuplare externă.

Ținînd cont de experiența acumulată pe plan mondial, consider că în condițiile economiei socialiste, planificate, este necesar să se treacă mai rapid la introducerea pe scară largă a mini și microcalculatoarelor în toate domeniile de activitate, **cu prioritate în unitățile productive industriale,** forța productivă a unităților de informatică urmînd să fie determinată de calitățile, capacitatea și pregătirea profesională a specialiștilor din aceste unități, cerință în consens cu imperativul creșterii producției nete în economie.

În prezent există o gamă destul de variată de mini și microcalculatoare de fabricație românească, ce pot fi utilizate în cele mai diferite domenii de activitate

O structurare orientativă a echipamentelor specifice prelucrării tranzacționale, existente astăzi pe plan mondial, ar cuprinde următoarele grupe :

— minicalculatoare de gestiune,
— minicalculatoare tehnice,
— echipamente periferice,
— alte domenii

Minicalculatoarele din grupa de **gestiune** se pot utiliza în : gestiunea producției-fabricației ; telecomunicații și alte servicii publice ; bancă, asigurări, finanțe, transport, administrație etc.

Grupa **tehnică** acoperă domeniile : inginerie, administrație centrală, învățămînt, laboratoare.

Grupa **echipamente periferice** cuprinde : micro-ordinatoare, editoare de texte, terminale clasice și inteligente, arte grafice și produse tradiționale, accesorii și piese de schimb.

În grupa **alte domenii** se includ : cercetarea științifică, astronautica etc.

O problemă de interes deosebit este aceea a modului de utilizare a minicalculatoarelor în cele mai diferite domenii de activitate practică.

Notăm ca o tendință generală, aceea că utilizatorii simt tot mai mult nevoia unor echipamente puternice și fiabile, ieftine și accesibile, gestionînd o bază de date redusă și asigurînd un răspuns rapid la problemele operative.

Aspecte mai delicate apar după procurarea echipamentului — în sensul că de cele mai multe ori se apelează la unitățile specializate, în vederea realizării unei utilizări optimale.

Pentru a ne forma o imagine mai reală asupra utilizării minicalculatoarelor în noul context al informaticii descentralizate, distribuite și libere, asupra modului în care acestea se pot integra în rețelele și sistemele ierarhizate, prezentăm cîteva aplicații din domenii variate, utilizînd tehnică de calcul produsă în țară.

● REȚEA DE CALCULATOARE IERARHIZATĂ, specifică Combinatului de lianți și azbociment Bicaz

Rețeaua în discuție se prezintă ca în fig. 1, fiind structurată pe trei niveluri.

C.L.A. Bicaz cuprinde două unități una în orașul Bicaz, cealaltă la Tașca, localitate apropiată.

Pe **nivelul 1** sînt prevăzute, pentru prima etapă, 2 microcalculatoare MC-8 — cîte unul pentru fiecare unitate. Se utilizează inițial un număr redus de terminale, proporțional cu gradul de pregătire informatică a unității.

SUPLIMENT LA Revista ECONOMICA
nr. 32 1980

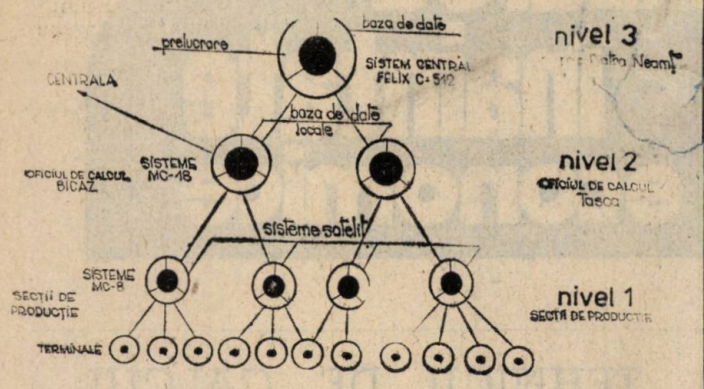

Fig. 1 : *Rețea ierarhizată specifică C.L.A. Bicaz*

Microcalculatorul asigură culegerea de date privitoare la expediția produselor, întocmirea documentelor pentru livrare, statistici etc. Al doilea microcalculator, ce urmează a fi instalat la saturarea primului, va asigura unităților de producție controlul bugetelor de secție, preluînd și elemente de proces tehnologic.

Pe **nivelul al doilea** se preconizează utilizarea unui minicalculator MC-18 pentru fiecare unitate. Acest sistem (dotat cu periferice mai puternice) realizează prelucrări mai complexe, fiind orientat pe gestiunea bugetelor unității, gestiunea magaziilor, calculul și gestiunea plăților etc. Sistemul de calcul MC-18 dispune de posibilități de cuplare on-line cu sistemele din gama FELIX C-256, 512, 1024 etc.

Pe **nivelul trei** este preconizat a fi situat sistemul FELIX C-512, cu sediul la Centrul teritorial de calcul electronic Piatra-Neamț, care urmează să asigure gestiunea bazei de date a unităților la nivelul sistemului informatic, cu posibilități de cuplare în exterior cu orice utilizator al rețelei naționale de calculatoare.

Nivelul al doilea — sistemele MC-18 — funcționînd în tandem, asigură și o fiabilitate sporită, prezentînd și facilități de cuplare cu centrala industrială. Unitățile fiind dispersate teritorial, acest nivel cuprinde cele două minicalculatoare instalate în localitățile Bicaz și Tașca, realizînd — pe lîngă alte funcțiuni — și concentrarea datelor, difuzarea lor și tratamentul regional.

● MINICALCULATORUL ȘI GESTIUNEA ÎN VERSIUNE GLOBALĂ a unei baze județene de aprovizionare tehnico-materială

Obiectivele gestionării unei B.J.A.T.M. constau în :
— semnalarea articolelor deficitare și emiterea ordinelor de reaprovizionare ;
— statistici ale vînzărilor pe articol, cu calculul cotei bazei ;
— situații statistice privind vînzările pe bază/grupe de aprovizionare, cu determinarea mediei față de anul precedent ;
— controlul și menținerea unui nivel acceptabil în magazii, fără a stînjeni exigențele unei serviri corespunzătoare ;
— situații statistice și gestiunea previzională la nivel de articol ;
— imprimarea tranzacțiilor la cerere, în funcție de tipul lor și analiza acestora ;
— crearea și înregistrarea rapoartelor informative cu prelucrare în timp real și multiprograme, cu costuri cît mai reduse ;
— gestionarea centralizată a stocurilor, care să poată fi integrată într-o altă procedură de prelucrare, gestionare și administrare zilnică.

Disponibilitățile actuale ale minicalculatoarelor — ținînd cont de raportul prestație/cost, capacitatea de gestionare în timp real cu arhivare pe suporți magnetici de dimensiuni importante, dialogul cu operatorul prin terminale multiple cu vizualizare — facilitează instalarea procedurilor optimale pentru gestionarea stocurilor și în unitățile comerciale, introducerea în contemporaneitate a tehnicilor de gestionare științifică a conceptelor tehnologice avansate, prelucrarea în timp real și în multiprogramare.

Aplicația prevede posibilitatea existenței mai multor depozite și puncte de distribuție, gestionate în mod autonom, ca și în versiune globală. Punctele de distribuire pot fi în număr variabil, care impune tipul echipamentului și configurația acestuia.

Procedura se compune din mai multe module, care prin integrare pot realiza obiectivele definite.

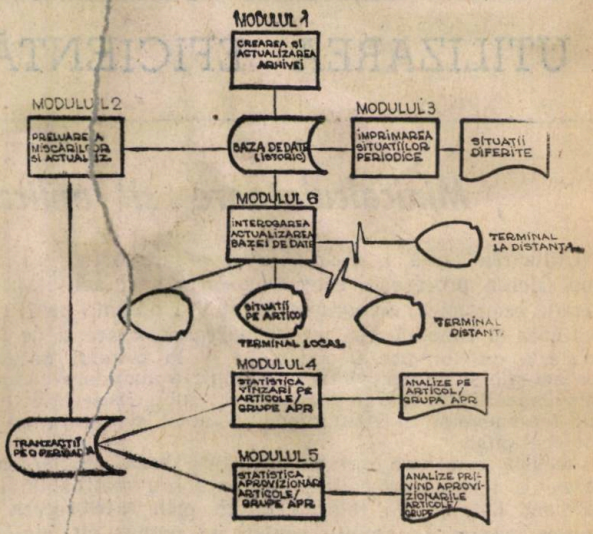

Fig. 2 : *Schema bloc a procedurii*

Modulele de bază sînt următoarele :
1) crearea bazei de date financiar-contabile a unității și actualizarea ei ;
2) tratarea tranzacțiilor, validarea și înregistrarea lor ;
3) imprimarea rapoartelor de ieșire ;
4) analiza vînzărilor pe articol ;
5) analiza vînzărilor pe grupe merceologice și confruntări temporale ;
6) interogarea bazei de date.

Modulul 1 are ca scop principal introducerea în baza

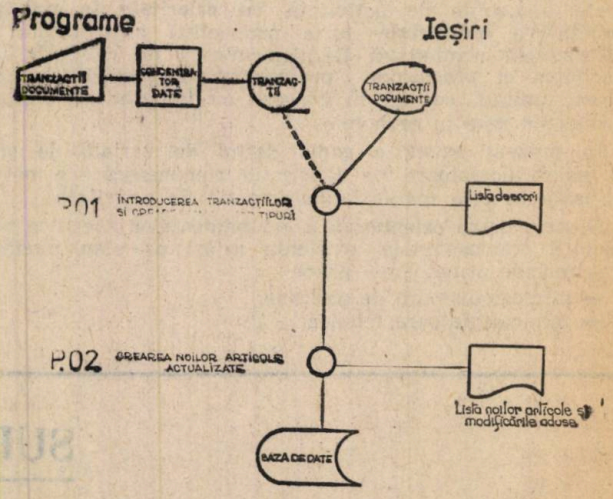

Fig. 3 : *Modulul 1 — crearea și actualizarea bazei de date*

de date a noilor articole şi modificarea conţinutului unor articole existente. El cuprinde două programe — unul de validare a articolelor şi unul de actualizare a stocurilor cu noile tranzactii.

Modulul 2 este constituit din mai multe programe care asigură ţinerea la zi a fişierelor de tranzacţii zilnice. Ero-

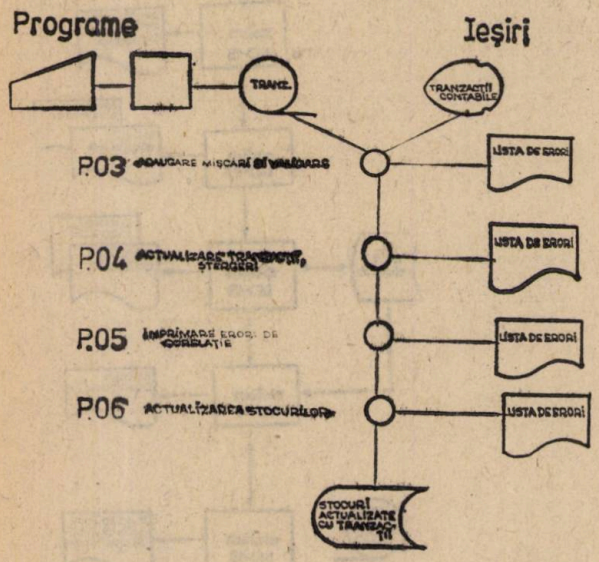

Fig. 4 : *Modulul 2 — adăugare tranzacţii şi evidenţe contabile*

rile apărute la validarea datelor pot fi editate la imprimantă sau pe un video, unde pot fi corectate imediat (procedură ce poate fi reluată de mai multe ori).

Modulul 3 asigură extragerea situaţiilor analitice sau sintetice din baza de date.

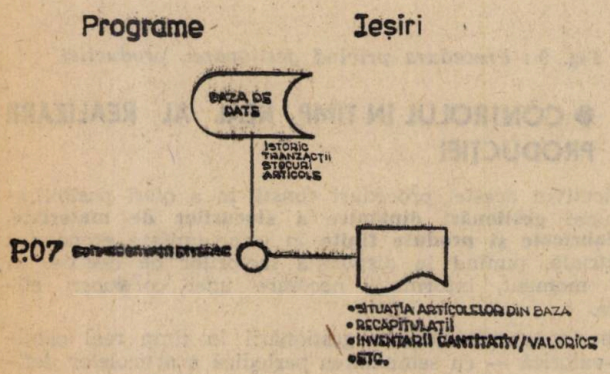

Fig. 5 : *Modulul 3 — editare rapoarte*

Modulul 4 asigură analiza detaliată a datelor relative la fiecare articol în raport cu alte gestiuni, baze de aprovizionare etc. Se pot evidenţia perioade relativ diferite, oscilînd de la zi la decadă, lună, trimestru, an etc. Situaţia facturilor prezintă o importanţă deosebită pentru activitatea bazei. În acelaşi timp se evidenţiază indicele de rotaţie şi numărul de luni de la ultima livrare.

Modulul 5 este format din mai multe programe, între care unul de actualizare şi unul de listare, care permit obţinerea situaţiilor privind livrările cantitativ-valorice pe fiecare filială/grupă de produse. Se pot asigura condiţii pentru compararea cu diferite luni ale anului curent sau cu anul precedent.

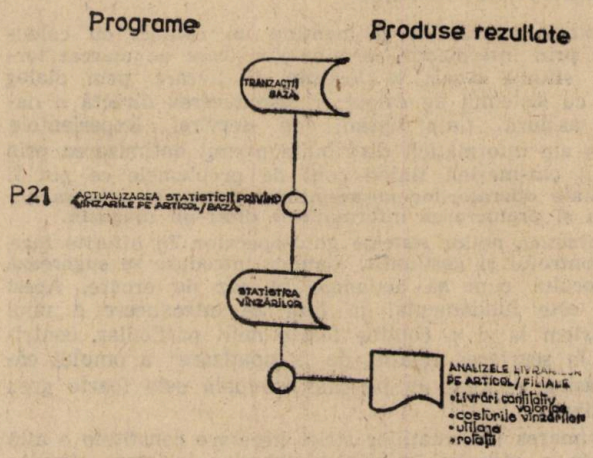

Fig. 6 : *Modulul 4 — analiza livrărilor pe articol/filiale*

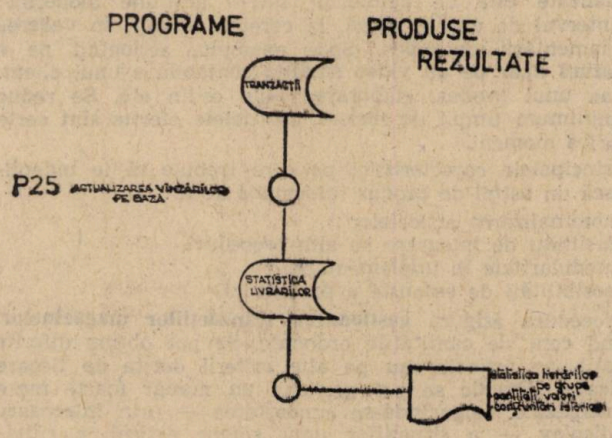

Fig. 7 : *Modulul 5 — statistica livrărilor*

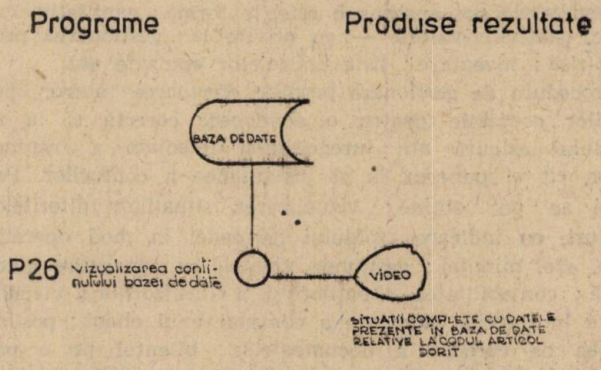

Fig. 8 : *Modulul 6 — interogarea bazei de date*

Modulul 6 oferă posibilitatea de a vizualiza pe un video datele prezente în baza de date, situaţiile complete (cantitativ) în bază, disponibilităţi, necesare, ordine clienţi, furnizori, situaţii privind inventarele cantitative şi valorice. El permite cunoaşterea imediată a situaţiilor existente în baza de date, la cerere.

● DIALOGUL OM-MAȘINĂ OPTIMIZEAZĂ GESTIONAREA MAGAZINELOR, reducînd timpii pentru servirea clienților

Tendința actuală de a menține un contact cu calculatorul prin intermediul terminalelor (case de marcat terminal) situate direct la locurile de livrare, prin dialog direct cu sistemul de calcul și introducerea directă a datelor asigură timpi optimi de servire. Experiențele mature ale informaticii distribuite permit optimizarea prin dialogul om-mașină ținînd cont de problemele ce pot fi prezentate operatorilor nespecializați, care pot asigura culegerea și prelucrarea informațiilor dintr-un magazin.

În practica noilor sisteme ghid-operator, în diferite faze, prin controlul și gestiunea datelor introduse se sugerează operatorului cum să acționeze în caz de eroare. Acest ajutor este fundamental în faza de introducere a unui nou sistem la zi și conține foarte mult particular, contribuind la scurtarea relației de „simpatizare" a omului către mașină — ceea ce pe cale manuală este foarte greu de obținut.

Imprimarea informațiilor strict necesare constituie o altă facilitate a utilizării minicalculatoarelor în sfera circulației.

Un sistem pe care este posibilă operarea cu informații actualizate este de neînlocuit într-o gestiune modernă; la interval de ore, el oferă, la cererea, situații în vederea fundamentării deciziilor. Spre exemplu, acționînd pe o tastatură apar pe un video situația contabilă a unui client, starea unui produs, elaborarea unui ordin etc. Se reduc la minimum timpii de scriere, iar datele oferite sînt certe în orice moment.

Principalele caracteristici pe care trebuie să le îndeplinească un astfel de produs informatic ar fi:

— nominalizarea articolelor;
— facilități de integrare cu alte proceduri,
— modularitate în implementare,
— posibilități de extensie a produsului.

Procedura asigură **gestionarea tranzacțiilor magazinelor,** ținînd cont de cantitățile ordonate. Se pot obține diferite situații, pe articole sau pe alte criterii dorite de fiecare utilizator. Practic se pot gestiona un număr foarte mare de magazine, asigurîndu-se cunoașterea — prin interogare la display — a situațiilor unui singur articol, a situațiilor anormale (de exemplu lipsa unor articole în magazie, sau existența unora cu termen de garanție expirat).

Este necesar ca procedura prezentată să fie completată cu alte module, privind gestiunea clienților și facturările.

Rezultatele pot apare sub diferite forme: cantitativ, valoric, cantitativ-valoric — cu privire la: gestionarea propriu-zisă; inventare; lista articolelor epuizate etc.

Procedura de gestionare permite efectuarea tuturor operațiilor contabile pentru o conducere corectă și la zi. Modulul asigură atît înregistrarea imediată a tranzacțiilor, cît și punerea la zi instantanee a conturilor. Paralel se pot obține: vizualizarea situațiilor diferitelor conturi, cu indicarea soldului perioadei în mod operativ (zile, ore, minute); gestiunea valutei, cu convertire automată; contabilitatea clienților și a furnizorilor; vizualizarea în diferite momente a contului unui client; posibilitatea de corecție a documentelor; bilanțul pe o perioadă dorită; gestionarea conturilor extracontabile; integrarea cu alte proceduri într-o concepție sistemică.

Minicalculatorul MC-18 oferă posibilitatea lucrului batch fără o punere la zi imediată a bazei de date locale, cînd datele pot fi transmise ulterior unui calculator central pentru punerea la zi a bazei de date centrale, transmisia urmînd a se realiza pe linie telefonică închiriată sau proprie.

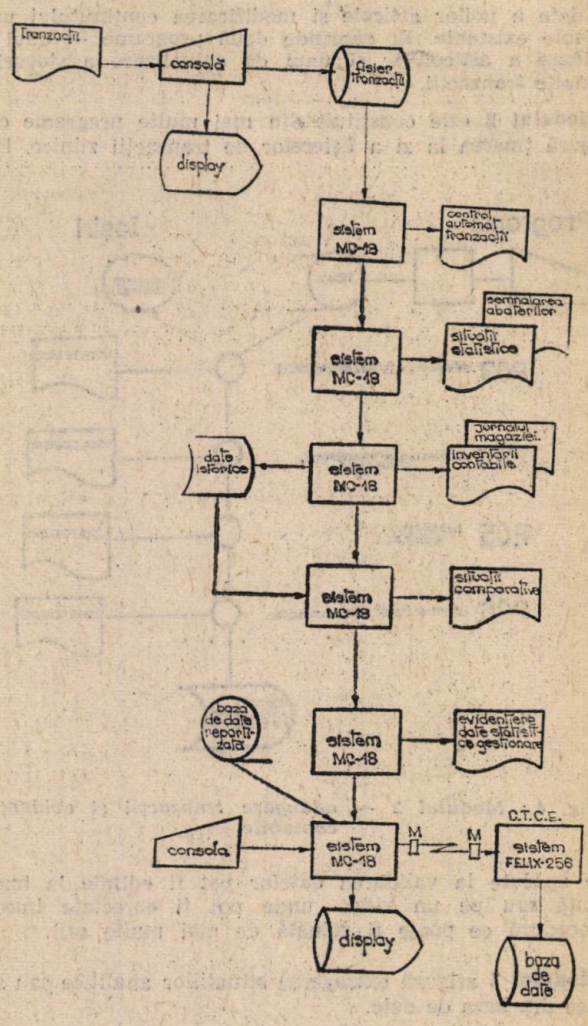

Fig. 9: *Procedura privind gestionarea producției*

● CONTROLUL ÎN TIMP REAL AL REALIZĂRII PRODUCȚIEI

Obiectivul acestei proceduri constă în a oferi posibilitatea unei **gestionări dinamice a stocurilor de materiale, semifabricate și produse finite** în orice unitate economică industrială, punînd la dispoziția factorilor de decizie, în orice moment, informații necesare unei conduceri eficiente.

Funcțiunea principală a gestionării în timp real cantitativ-valorică — cu semnalarea periodică a articolelor deficitare, elaborarea balanțelor sintetice și analitice, inventarierea contabilă etc. — constă în viteza de răspuns aproape instantanee.

Condiționat de tăria limbajelor de programare implementate pe minicalculatorul utilizat, sistemul de gestiune poate realiza:

— gestiunea datelor istorice;
— actualizarea cantitativ-valorică a situațiilor din gestiune;
— calculul lotului optim, pe baza unor parametri gestionali;
— semnalarea rupturii de stoc și reîntregirea acestuia;
— situații la cerere și inventare prin rotație;
— calculul stocurilor fără mișcare și cu mișcare lentă, inclusiv penalizările posibile;

— evidențierea datelor statistico-gestionare.

Procedura se poate realiza în pași, fiind concepută modular.

Baza de date a procedurii este alcătuită din totalitatea fișierelor, concepute astfel încît să conțină informații standard, capabile să asigure controlul stocurilor în timp real. Fișierul TABELE conține toate datele tabelare, utilizate în procedurile de calcul sau listare, creat și actualizat prin program propriu. Fișierul NOMENCLATOR conține toate articolele (materiale, semifabricate, produse etc.), unitatea de măsură, prețul unitar, contul etc., permițînd identificarea datelor prin intermediul codului intern. Fișierul MAGAZII conține toate informațiile statistico-gestionare referitoare la articolele aflate în magazie. El poate fi consultat/actualizat prin intermediul terminalelor proprii. Fișierul TRANZACȚII conține toate mișcările unei perioade date și arhivarea sumelor corespunzătoare perioadelor anterioare de gestionare. Fișierul ISTORIC conține date referitoare la o perioadă de maximum 10 ani valoric și cantitativ, pe fiecare articol în parte. El permite la sfîrșitul unei perioade, în corelație cu alte situații corespondente, elaborarea unor criterii de reaprovizionare pe baze statistice.

În gestionarea bazei de date se utilizează fișierele NOMENCLATOR, MAGAZII și TABELE, gestionate prin programe care asigură crearea/actualizarea datelor conținute, cu evidențierea lor pe un display sau imprimantă. Toate operațiunile efectuate asupra datelor pot fi, de asemenea, vizualizate pe display.

Actualizarea cantitativ-valorică a situațiilor din gestiune constă în actualizarea stocurilor prin intermediul tranzacțiilor pe o perioadă determinată, inclusiv stabilirea soldului final pe articol și gestiune. Paralel se realizează și valorizarea, prin intermediul prețurilor medii, corespunzător articolelor aflate în magazie în momentul respectiv.

Calculul lotului optim, prin intermediul parametrilor gestionali pe fiecare articol, permite o reaprovizionare optimală și minimizarea costurilor de stocaj. Se folosește relația de calcul :

$$Q = \sqrt{\frac{2AS}{IC}}$$

în care : **Q** reprezintă lotul economic, **A** — consumul mediu anual, **S** — costul de reaprovizionare, **I** — % de magazinaj, **C** — costul unitar mediu.

Semnalarea rupturii de stoc și reîntregirea acestuia asigură un control permanent al datelor conținute în depozite, actualizate printr-o evidență dinamică a datelor (articolelor). Prin intermediul acestora este posibil să se semnaleze stocul de siguranță, termenul pentru care este asigurat consumul pînă la limita critică, termenul optim de reaprovizionare — concomitent cu controlul producției și al portofoliului de comenzi, permițînd cunoașterea disponibilului efectiv și furnizarea automată a acestor date.

Situațiile la cerere și inventarele prin rotație sînt furnizate pe baza informațiilor memorate în baza de date, semnalate pe articol, pe grupe și familii de articole. Aceasta permite controlul prin rotație al existenței fizice în gestiuni a articolelor și evitarea supradimensionării personalului operativ din compartimentele implicate.

Evidența datelor statistice-gestionale permite obținerea, pe o perioadă determinată, a datelor informative privind

— locul economic,
— stocul de siguranță,
— data ultimei mișcări,
— ultimul preț de achiziție și costul mediu,
— evoluția costurilor și prețurilor pe o perioadă determinată.

drd. ec. George VLADIMIR
C.T.C.E. Piatra Neamț

Determinarea soluției optime prin analiza morfologică asistată de calculator

Se știe că analiza morfologică (propusă de astrofizicianul de origine elvețiană F. Zwicky) este nu numai o metodă explorativă de prognoză tehnologică, dar și o metodă cu posibilități practice de aplicare în activitatea concretă de cercetare-proiectare.

Bazată pe ideea generată de teoria mulțimilor, potrivit căreia fiecare componentă a unui ansamblu coerent — structura constructivă a unui produs sau structura unui proces tehnologic — admite mai multe soluții alternative de rezolvare, analiza morfologică recurge la reprezentări de tipul : **A** $(a_1a_2...)$: **B** $(b_1b_2...)$; ...**R** $(r_1r_2...)$, în care **A, B..., R** sînt componentele ansamblului considerat (de exemplu, subansamblele unui utilaj sau operațiile care alcătuiesc un proces tehnologic), iar $(a_1a_2...)$. $(b_1b_2...)$, ...$(r_1r_2...)$ sînt soluțiile alternative ale componentelor considerate.

Pornind de la asemenea reprezentări, denumite ansambluri morfologice, se ajunge la diverse combinații de soluții **(a, b...)** a căror număr, dacă sînt multe componente și soluții alternative, poate atinge cifre de ordinul miilor sau chiar zecilor de mii.

De exemplu, un ansamblu de **A** cu 4 soluții, **B** cu 3 soluții. **C** cu 5 soluții, **D** cu 4 soluții, **E** cu 3 soluții și **F** cu 5 soluții conduce la $4\times3\times5\times4\times3\times5=3600$ combinații teoretic posibile, fiecare dintre ele avînd semnificația unei variante a structurii analizate (produs sau proces).

Astfel, analiza morfologică evidențiază, într-un mod revelator, un adevărat univers tehnologic de soluții și variante ale unor structuri din cele mai diverse domenii ale cercetării și proiectării.

Problema care se pune este ca din totalitatea combinațiilor teoretice generate de ansamblul morfologic considerat — știind că nu toate sînt compatibile (deci practic posibile) — să se identifice acele combinații reprezentînd **variante noi** (de produs sau de proces) **posibil de realizat practic** și, în același timp, **superioare ca performanțe** variantelor existente, deja realizate.

Pentru rezolvarea problemei — dificilă dacă numărul de combinații teoretic posibile este foarte mare — se pot aplica diverse procedee de analiză morfologică, descrise în literatura de specialitate.

Un procedeu posibil, prelucrat de autorii acestui articol, constă în cercetarea combinațiilor generate de un ansamblu morfologic constituit, pornind de la analiza prealabilă a compatibilităților și incompatibilităților dintre soluțiile alternative ale componentelor **A, B...R** considerate, luate două cîte două.

În esență, acest procedeu se bazează pe ideea că o combinație de soluții alternative **(a, b...r)** este, în ansamblul ei, **compatibilă** dacă toate soluțiile din combinație, fiecare cu fiecare, sînt compatibile între ele și, respectiv, **incompatibilă** dacă cel puțin două dintre soluții sînt incompatibile între ele.

Fie, de exemplu, ansamblul morfologic :

A $(a_1\ a_2\ a_3)$
B $(b_1\ b_2)$
C $(c_1\ c_2\ c_3)$
D $(d_1\ d_2)$

Toate soluțiile alternative se introduc într-o **matrice de (in)compatibilități** (fig. 1). Se cercetează apoi fiecare soluție alternativă a fiecărei componente, dacă este compatibilă sau incompatibilă cu fiecare soluție alternativă a celorlalte componente. Compatibilitățile și incompatibilitățile se introduc în matrice, notîndu-se cu cifra 1 și, respectiv, 0.

Întrucît matricea reprezintă cheia procedeului, este important ca să fie completată corect şi cu multă atenţie (înscrierea greşită a cifrei într-o singură căsuţă poate vicia întregul rezultat), incompatibilităţile fiecărei perechi de soluţii trebuind să fie explicate şi motivate în mod corespunzător.

	b_1	b_2	c_1	c_2	c_3	d_1	d_2
a_1	0	1	1	1	1	1	1
a_2	1	1	1	0	1	1	1
a_3	1	0	1	1	0	1	1
	b_1		1	1	1	1	1
	b_2		0	1	1	1	0
Compatibilitate / incompatibilitate			c_1			1	1
			c_2			1	0
			c_3			1	1

fig.1

Matricea astfel completată permite identificarea tuturor combinaţiilor compatibile dintre soluţiile alternative considerate, fiecare combinaţie compatibilă reprezentînd o variantă practic posibilă a structurii analizate.

Dacă numărul total de combinaţii nu este prea mare (cum este cazul teoretic de faţă, cu $3 \times 2 \times 3 = 36$ combinaţii), identificarea setului de combinaţii compatibile, adică extragerea acestora din matrice se poate efectua manual prin aplicarea unui **model arborescent** (fig. 2).

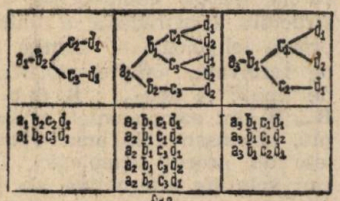

fig.2

În acest mod rămîn de analizat. din totalul de 36 de combinaţii, numai 10, adică acelea care prezintă un interes real, pentru că sînt practic posibile.

Cînd totalul combinaţiilor generate de ansamblul morfologic considerat este foarte mare, identificarea pe cale manuală a combinaţiilor compatibile, prin aplicarea modelului de mai sus, devine greoaie. Într-o asemenea situaţie (practic foarte frecventă), propunem rezolvarea unui program în limbaj FORTAN, pentru echipamente FELIX C-256.

O APLICAŢIE CONCRETĂ

Construcţia şi modul de elaborare a programului precum şi algoritmul aplicaţiei au fost testate şi pot fi urmărite pe **cazul practic** descris în continuare.

Procesul de prelucrare prin aşchiere a unui lagăr de pompă comportă 6 operaţii tehnologice, fiecare admiţînd mai multe procedee alternative de execuţie, ceea ce permite constituirea ansamblului morfologic redat în tabel.

Operaţii tehnologice	Procedee de execuţie alternative
A. Prelucrare frontală a flanşei de prindere la carcasa pompei	a_1 — strung normal, prindere exterioară cu bacuri speciale a_2 — strung automat cu comandă program a_3 — agregat multioperaţional cu 6 posturi de lucru
B. Prelucrarea la interior a corpului de lagăr	b_1 — strung normal cu bară de alezat, cuţit de strunjit interior şi cuţit de canelat b_2 — strung automat cu comandă program şi mai multe cuţite b_3 — agregat multioperaţional cu 6 posturi b_4 — maşină de alezat şi frezat orizontală (bohrwerk)
C. Prelucrarea feţei pe care se aşază capacul de lagăr	c_1 — strung normal, prindere cu bacuri speciale pe flanşe c_2 — strung automat cu comandă program c_3 — agregat multioperaţional cu 6 posturi
D. Frezarea piciorului	d_1 — maşină de frezat universală, după trasaj d_2 — agregat de frezat, găurit şi filetat cu capete multiax d_3 — centru de prelucrare
E. Frezarea feţei băii de răcire	e_1 — maşină de frezat universală, după trasaj e_2 — agregat de frezat, găurit şi filetat e_3 — centru de prelucrare
F. Găurirea flanşelor, găurirea şi filetarea orificiilor (pentru capace, de umplere, de golire, de nivel, pentru circuitul de răcire)	f_1 — maşină de găurit gaură cu gaură, cu schimbarea sculelor şi filetat manual f_2 — maşină cu capete multiax pentru găurile axiale + agregat de frezat, găurit şi filetat pentru orificiile de umplere şi ale circuitului de răcire + găurire şi filetare manuală pentru orificiile de golire şi nivel f_3 — agregat multioperaţional cu 6 posturi pentru găurile axiale + maşină de găurit pentru găurirea-filetarea orificiilor circuitului de răcire, a celor de golire şi nivel şi pentru găurirea orificiului de umplere + filetare manuală f_4 — agregat multioperaţional cu 6 posturi pentru găurile axiale + agregat de frezat, găurit şi filetat pentru orificiile de umplere şi ale circuitului de răcire + maşină de găurit pentru orificiile de golire şi nivel + filetare manuală f_5 — centru de prelucrare

Rezultă un total de $N = 3 \times 4 \times 3 \times 3 \times 3 \times 5 = 1620$ combinaţii.

Pentru identificarea combinaţiilor compatibile (variantele de proces practic realizabile), se alcătuieşte mai întîi matricea de (in) compatibilităţi între procedeele de execuţie alternative, pe operaţii (fig. 3). Incompatibilităţile dintre procedee, înscrise în matrice, sînt stabilite şi se explică pe bază de raţionamente tehnologice. De exemplu: a_1 (prelucrare pe strung normal) cu b_2 (prelucrare pe strung automat) sau cu b_3 (prelucrare pe agregat multioperaţional) n-ar avea sens, deoarece ar însemna trecerea de pe un utilaj universal pe un utilaj specializat, cînd operaţiile **A** şi **B** se pot executa mai corect dintr-o singură prindere pe acelaşi utilaj. Ceea ce implică fie a_1 cu b_2, fie a_2 cu b_2 sau a_3 cu b_3; în schimb, este de considerat cu alternativă — în anumite circumstanţe (strangulări în producţie, urgenţe etc.) — combinaţia a_1 b_4, care, deşi obligă la două prinderi ale piesei, angajează în fabricaţie două utilaje universale (strung normal şi bohrwerk), necesitînd un timp de pregătire sensibil redus în comparaţie cu utilajele specializate.

	b_1	b_2	b_3	b_4	c_1	c_2	c_3	d_1	d_2	d_3	e_1	e_2	e_3	f_1	f_2	f_3	f_4	f_5
a_1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
a_2	0	1	0	0	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
a_3	0	0	1	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	b_1				1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	b_2				0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	b_3				0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	b_4				1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
					c_1			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
					c_2			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
					c_3			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
								d_1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1
								d_2	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1
								d_3	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1
											e_1	1	0	0	0	0	0	0
											e_2	0	1	0	1	0	1	0
Compatibilitate / incompatibilitate											e_3	0	0	1	0	1	0	1

fig.3

În vederea prelucrării pe calculator. simbolurile literale ale procedeelor tehnologice alternative se convertesc în cifre:

— operaţia **A**: $a_1=1$; $a_2=2$; $a_3=3$
— operaţia **B**: $b_1=4$; $b_2=5$; $b_3=6$; $b_4=7$
— operaţia **C**: $c_1=8$; $c_2=9$; $c_3=10$
— operaţia **D**: $d_1=11$; $d_2=12$; $d_3=13$
— operaţia **E**: $e_1=14$; $e_2=15$; $e_3=16$
— operaţia **F**: $f_1=17$; $f_2=18$; $f_3=19$; $f_4=20$; $f_5=21$

Se extrag apoi din matrice toate **perechile de soluţii compatibile**, evidenţiate în căsuţele marcate cu 1 şi se notează cu cifre conform convertirilor stabilite mai sus:

1.4 ; 1.7 ; 1.8 ; 1.11... 1.21
2.5 ; 2.9 ; 2.11... 2.21
3.6 ; 3.10... 3.21
4.8 ; 4.11... 4.21
5.9 ; 5.11... 5.21
6.10 ; 6.11... 6.21
7.8 ; 7.11... 7.21
8.11... 8.21
9.11... 9.21
10.11... 10.21
11.14 ; 11.17... 11.21

12.15 ; 12.17... 12.21
13.16 ; 13.17... 13.21
14.17
15.18 ; 15.20
16.21

Astfel se ajunge la datele de intrare în calculator, care se pregătesc prin completarea unui formular de scriere date, după modelul din fig. 4.

fig.4

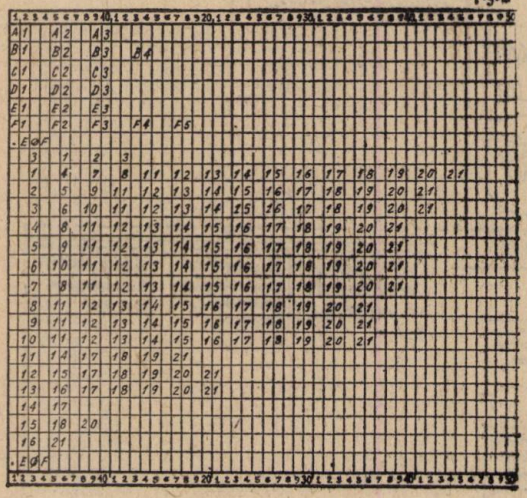

Primele rînduri ale formularului se completează cu simbolurile literale ale procedeelor de execuţie alternative. Pe fiecare rînd se scriu procedele de execuţie corespunzătoare unei singure operaţii tehnologice ; fiecărui simbol îi sînt rezervate cîte 4 coloane de formular. Urmează caracterele EOF, care marchează sfîrşitul acestui prim set de date. Pe rîndul următor se scriu numărul procedeelor de execuţie alternative corespunzătoare primei operaţii tehnologice, precum şi numerele în care au fost convertite aceste procedee. Pe rîndurile de mai jos se completează compatibilităţile dintre procedeele de execuţie. Modul de scriere a fost sugerat de observaţia că în matrice, fiecare compatibilitate se află la intersecţia unei linii şi a unei coloane. Deoarece în dreptul fiecărei linii şi fiecărei coloane figurează un simbol literal, care a fost convertit într-un număr. pe fiecare rînd al formularului se scriu numărul simbolului corespunzător liniei, precum şi numerele simbolurilor corespunzătoare coloanelor la intersecţia cărora avem compatibilităţi. Fiecărui număr îi sînt rezervate cîte 3 coloane de formular. Caracterele EOF scrise pe ultima linie marchează sfîrşitul acestui ultim set de date.

După prelucrarea pe calculator, datele de ieşire relevă setul complet de combinaţii compatibile căutate, exprimate prin simbolurile iniţiale.

În cazul practic testat au rezultat 16 combinaţii compatibile (din totalul de 1620), analizate fiecare în parte, după cum urmează :

$a_1b_1c_1d_1e_1f_1$ — varianta existentă, efectiv utilizată ;

$a_1b_1c_1d_2e_2f_2$; $a_1b_1c_1d_2e_2f_4$; $a_1b_1c_1d_3e_3f_5$ — variante noi, dar eficienţă economică redusă ;

$a_1b_4c_1d_1e_1f_1$ — variantă existentă ;

$a_1b_4c_1d_2e_2f_2$; $a_1b_4c_1d_3e_2f_4$; $a_1b_4c_1d_3e_3f_5$ — variante noi, dar de eficienţă economică redusă ;

$a_2b_2c_2d_1e_1f_1$; $a_2b_2c_2d_2e_2f_2$ — variante noi, de reţinut ;

$a_2b_2c_2d_2e_2f_4$ — variantă nouă, dar neeconomică ;

$a_2b_2c_2d_3e_3f_5$; $a_3b_3c_3d_1e_1f_1$ — variante noi, de reţinut ;

$a_3b_3c_3d_2e_2f_2$ — variantă nouă, dar neeconomică ;

$a_3b_3c_3d_2e_2f_4$; $a_3b_3c_3d_3e_3f_5$ — variante noi, de reţinut.

Analiza fiecărei combinaţii compatibile semnificînd o variantă nouă, a fost efectuată în raport cu cele două variante existente şi cu posibilităţile tehnologice ale întreprinderii (înzestrarea cu echipament), calitatea noilor variante fiind apreciată după criteriile productivităţii şi costurilor de fabricaţie.

În cele din urmă s-a reţinut varianta bazată pe combinaţia $a_3b_3c_3d_2f_4$, care — faţă de variantele existente — este cea mai productivă şi cea mai ieftină.

Programul în limbaj FORTRAN care asigură la ieşire setul de combinaţii compatibile este redat în pag. 5.

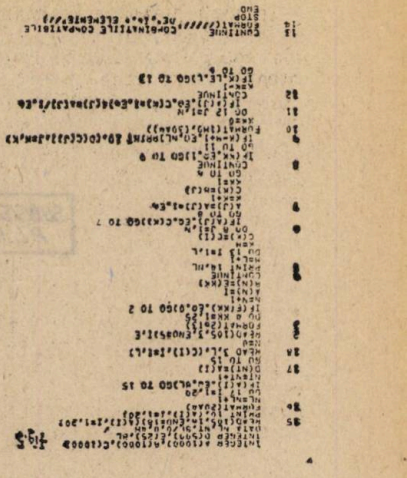

fig.5

Programul a fost dimensionat pentru analiza a maximum 1000 de compatibilităţi. Dacă în matrice apar mai mult de 1000 de cifre 1, în prima cartelă a programului FORTRAN numerele 1000 se vor majora corespunzător. În acest fel se asigură analiza unui număr de combinaţii practic nelimitat.

Valentin ROŞCA
Mihai BERINDE
Centrul de perfecţionare a lucrătorilor din industria construcţiilor de maşini

Urmărirea operativă a planului în proiectare cu ajutorul prelucrării automate a datelor

În condiţiile prelucrării manuale a informaţiilor, cuprinderea şi corelarea tuturor factorilor de influenţă a procesului de proiectare este dificil de efectuat datorită pe de o parte multitudinii lor, iar pe de altă parte variaţiei în timp a stării lor. De aceea, nu de puţine ori fundamentarea planului de proiectare se face apriori sau cu evidenţierea numai a anumitor factori de influenţă. Această procedură implică alocarea de resurse şi capacităţi necorelate cu sarcinile de plan, eşalonarea neritmică a procesului de proiectare, durate de realizare a proiectelor diferite de cele normate ş.a.

Prioritatea ce se acordă introducerii sistemelor informatice pentru conducere în economie se datoreşte posibilităţii acestora de a memora, regăsi şi prelucra un volum mare de informaţii. Complexitatea activităţii economice obligă adeseori ca proiectarea sistemelor informatice să se facă progresiv, pe subactivităţi. Realizarea planificării activităţii de proiectare cu ajutorul prelucrării automate a datelor, pentru a nu constitui un scop în sine, ci o necesitate obiectivă, implică în primul rînd existenţa în prelucrarea automată a tuturor activităţilor economice de generare şi influenţă a indicatorilor de plan.

În cadrul Institutului de studii şi proiectări pentru îmbunătăţiri funciare, din Bucureşti, aplicaţia **„Planificarea activităţii de proiectare"** s-a realizat după intrarea în exploatare a subsistemelor programare-lansare-urmărire (PLU), personal-forţă de muncă şi comercial. Informaţiile furnizate de aplicaţie sînt grupate pe aspecte de fundamentare, defalcare şi urmărire a sarcinilor de plan. Indicatorii de plan ce se urmăresc în cadrul aplicaţiei sînt : producţia marfă (PM), producţia marfă vîndută şi încasată (PMVI), produc-

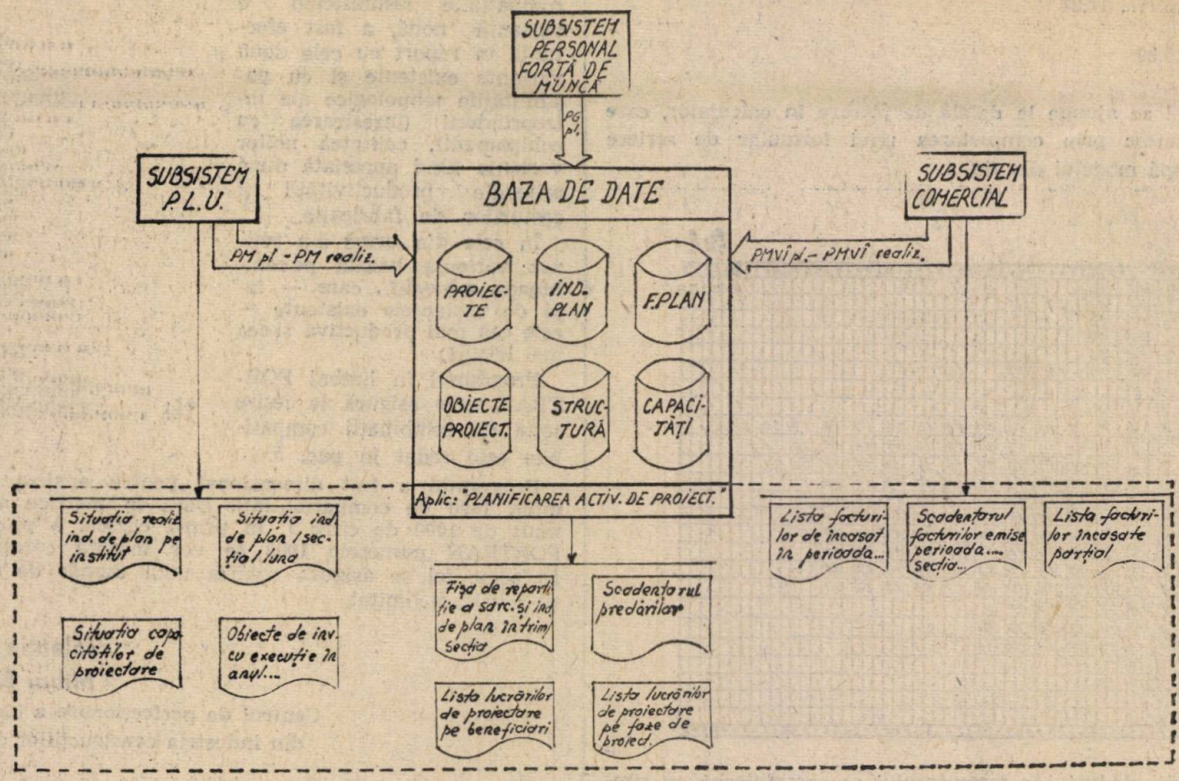

ția globală (PG) și producția neterminată (PN). Indicatorii sînt urmăriți la nivel cantitativ și la nivel de inventar al informațiilor care îi generează.

Cum funcționează aplicația ?

În trim. IV al anului de bază, trebuie cunoscute sarcinile de plan care decurg din contractele existente aflate în execuție, cu termen scadent în cursul anului de plan sau după. Din fișierele sistemului se extrag informații referitoare la indicatorii de plan care sintetizează situația preexistentă a-nului de plan :

— lista obiectivelor de inventar cu execuție în anul... ;
— lista lucrărilor de proiectare pe beneficiari ;
— lista lucrărilor de proiectare pe faze de proiectare ;
— scadențarul predărilor pe anul... ;
— situația capacităților de proiectare.

Pornind de la aceste situații, serviciul plan definitivează indicatorii valorici și fundamentează propuneri privind lista fizică a obiectelor de investiții pentru anul de plan. Planul definitivat se preia pe calculator, evidențiindu-se prin : „lista lucrărilor cuprinse în planul de proiectare". Totodată, se încarcă fișierul indicatorilor de plan cu valoarea planificată a producției globale pentru fiecare secție de proiectare.

Defalcarea sarcinilor de plan se face trimestrial, cu eșalonarea lunară pe secții de proiectare, prin situația „Fișa de repartizare a sarcinilor și a indicatorilor de plan", privind producția marfă și producția marfă vîndută și încasată. Valorile acestor indicatori sînt furnizate de informațiile din subsistemele PLU și COMERCIAL și rezultate din situațiile : „Scadențarul predărilor în trimestrul..." și „Lista facturilor de încasat în perioada...".

Urmărirea indicatorilor de plan se face lunar pentru fiecare secție de proiectare și global pe institut, prin situațiile : „Scadențarul facturilor emise în perioada/secția ; „Lista facturilor încasate parțial" ; „Situația realizării indicatorilor de plan pe secții/lună" ; „Situația realizării indicatorilor de plan pe institut".

Avantajele oferite de **prelucrarea automată a datelor în cadrul planificării activității de proiectare** sînt :

- **evidențierea resurselor umane și materiale, corelate cu nivelul sarcinilor de plan ;**
- **eșalonarea echilibrată a sarcinilor de plan** pe trimestre și luni ;
- **perfecționarea relațiilor de colaborare și cooperare** ale institutului ;
- **micșorarea duratelor de proiectare** a investițiilor ;
- **urmărirea operativă a desfășurării procesului de proiectare,** facilitînd intervenția factorilor de răspundere pentru eliminarea neajunsurilor.

Informațiile necesare aplicației sînt culese din fișierele bazei de date, nefiind necesară proiectarea de documente primare (ceea ce duce la desființarea celor utilizate în evidența manuală). În vederea realizării scopurilor aplicației au fost prezentate o serie de programe care asigură înmagazinarea informațiilor în fișiere permanente sau temporare, actualizarea și întreținerea fișierelor, precum și programele de exploatare a fișierelor, catalogate într-o bibliotecă de proceduri.

Aplicația proiectată consumă un timp mediu de rulare calculator de 4 ore/lună, pentru un volum mediu de 4000 obiecte de proiectare, cît reprezintă încărcarea institutului.

Menționăm și un dezavantaj : planul nu se elaborează automat. Acest lucru ar putea fi realizat, dar nu este eficient, deoarece oricît de perfecționate sînt tehnicile și metodele de prelucrare, oricît de complexe ar fi modelele matematice care să ofere soluția planului, decidentul este factorul uman. Prelucrarea automată a datelor în economie reprezintă un instrument cu ajutorul căruia factorii umani să conducă procesele economice — și nu un instrument care să-i conducă pe aceștia.

Marian OPREA
Oficiul de calcul al I.S.P.I.F.

Redactor coordonator : **Dorin CONSTANTINESCU**

contract economic

Consecințe ale primirii produselor cu întîrziere

În conformitate cu dispozițiile art. 158 din Legea finanțelor nr. 9/1972, unitățile beneficiare sînt îndreptățite să refuze plata prețului atunci cînd „produsele nu au fost primite pînă la expirarea termenului de acceptare sau altor termene stabilite de bancă."

Aceste dispoziții sînt aplicabile și în cazurile cînd refuzurile de plată se datorează faptului că produsele nu au fost eliberate la destinație de către cărăuș. Cu alte cuvinte, unitatea furnizoare, deși a încredințat spre transport produsele din timp, se vede în situația de a nu putea obține, în termenul legal, prețul aferent acelor produse.

Avînd de rezolvat litigii generate de asemenea situații, organele arbitrale nu au recunoscut unităților beneficiare, în toate cazurile, dreptul de refuz, ci au pronunțat soluții nuanțate, ținînd cont de cauzele care au determinat neeliberarea produselor la destinație, ca și de dispozițiile Regulamentul de transport C.F.R. care reglementează problema părții ce are calitatea de a-l acționa pe cărăuș.

Astfel, s-a stabilit că în cazul cînd lipsurile s-au produs din vina evidentă a căii ferate iar dreptul de a o acționa revine unității beneficiare, aceasta din urmă nu este în drept să manifeste refuz de plată, ci are obligația să achite prețul și să-și formuleze față de cărăuș pretențiile întemeiate pe contractul de transport.

Rezolvările sînt similare în cazul produselor care nu sînt pierdute în timpul transportului, ci se eliberează unității beneficiare cu întîrziere din vina căii ferate.

În raport cu data primirii produselor, unitatea beneficiară trebuie să efectueze plata. Contrar, ea răspunde pentru nerespectarea termenelor legale de decontare.

Reamintim că potrivit Regulamentului de transport C.F.R., răspunderea căii ferate pentru eliberarea cu întîrziere a produselor la destinație este limitată la plata cu titlu de daune a unor cote de taxa de transport încasată. Prin plata acestor despăgubiri se epuizează răspunderea căii ferate care nu poate fi obligată la plata altor daune, chiar dacă unitatea beneficiară face dovada că a suferit însemnate prejudicii prin faptul că i-au parvenit cu întîrziere produsele încredințate spre transport de către unitatea furnizoare.

O soluție similară s-a adoptat în situația cînd produsele s-au aflat în faza juridică a cărăușului care a executat cu întîrziere contractul de transport, a intervenit o dispoziție normativă de reașezare a prețurilor.

În speță, s-a produs o reducere de prețuri în perioada cînd produsele se aflau la cărăușul care a executat cu întîrziere contractul de transport. Această împrejurare a determinat unitatea beneficiară să-i solicite cu titlu de daune diferența dintre prețul aplicabil la data livrării produselor de către unitatea furnizoare și prețul în vigoare în momentul eliberării produselor cu întîrziere de către calea ferată.

Prin Decizia primului arbitru de stat nr. 93/1980 s-a reținut că, într-adevăr, reașezarea prețurilor a intervenit în perioada dintre expedierea produselor și primirea lor, dar consecințele reașezării se suportă de către unitatea beneficiară.

În continuare, se arată că, la data facturării reclamanta — furnizoare era îndreptățită să practice prețul în vigoare iar împrejurarea că transportul în discuție a fost executat cu depășirea termenului legal nu este de natură să antreneze răspunderea cărăușului.

„Pentru depășirea termenului de eliberare a transportului — se arată în decizie — se puteau pretinde daune de la calea ferată potrivit dispozițiilor legale, proporțional cu taxele de transport, cu întîrzierea intervenită, fiind limitative iar reclamația administrativă împotriva C.F.R. pentru întîrziere în predare trebuie introdusă în termen de 14 zile în conformitate cu dispozițiile art. 85 pct. 2 lit. a din Regulamentul de transport C.F.R.

Or, la dosarul cauzei nu se află depusă vreo dovadă cu privire la introducerea unei atari reclamații administrative."

Adăugăm că, în ceea ce privește raportul dintre unitatea furnizoare și cea beneficiară, soluția se justifică prin faptul că obligația de livrare se consideră îndeplinită pe data încredințării produselor spre transport cărăușului iar prețurile aplicabile sînt cele în vigoare la data livrării. Ca atare, numai unitatea beneficiară putea fi obligată la suportarea diferenței de preț în discuție.

I. ICZKOVITS

raporturi de muncă

Drepturi și obligații

CONCEDIILE FĂRĂ PLATĂ

În afara dispozițiilor exprese și cu caracter special care reglementează concediile fără plată în anumite situații și sectoare specifice, pe care le prezentăm în continuare, legislația în vigoare nu cuprinde prevederi referitoare la aceste concedii, decît norma cadru, înscrisă în art. 127 din Codul muncii, rămasă însă fără aplicare concretă deoarece nu a fost emis actul normativ respectiv : În prezent nu există o reglementare unitară privind condițiile de acordare, astfel că efectele concediului fără plată asupra drepturilor personalului muncitor nu sînt reglementate.

În legislația actuală concediile fără plată se pot împărți în două categorii și anume : cele ce se acordă în interesul unității, sau pentru satisfacerea unor interese obștești și concediile în interesul persoanelor încadrate în muncă.

1. **Concediile fără plată în interesul unităților socialiste sau în considerarea unor interese obștești.** Potrivit prevederilor cu caracter general ale art. 127 alin. 1 din Codul muncii, unitățile cu activitate sezonieră, precum și în situații deosebite, alte unități, pot acorda concedii fără plată, pe o perioadă determinată, cu păstrarea calității de per-

soane încadrate în muncă a celor în cauză și menținerea unor drepturi ce decurg din această calitate.

a) Personalului muncitor al unităților agricole de stat i se pot acorda concedii fără plată pe o durată de pînă la 120 zile anual, în perioadele cu activitate redusă (art. 17 alin. 3 din Legea nr. 4/1970).

b) Persoanele angajate în străinătate în condițiile art. 1 ale Decretului nr. 233/1974, sînt considerate în perioada respectivă în concediu fără plată la unitatea din țară cu care se află în raporturi de muncă (art. 2 alin. 2 Decretul nr. 233/1974.

c) Personalul artistic care se deplasează în străinătate pe bază de contracte încheiate cu Agenția Română de Impresariat Artistic sau prin unitate și realizează, în condițiile legii, venituri în valută, nu primește drepturile de retribuire în țară pe perioada deplasării, fiind considerat în concediu fără plată.

d) Personalului din industria alimentară i se poate acorda concediu fără plată de pînă la 120 zile anual, în perioadele cu activitate redusă (art. 3 HCM nr. 52/1969).

e) Personalului din industria ușoară i se poate acorda concedii fără plată de pînă la 120 zile anual, în perioadele de activitate redusă (art. 2 HCM nr. 57/1974).

f) Personalului din industria locală — producție de cărămizi și cariere balastiere — i se poate acorda concedii fără plată de pînă la 120 zile anual, în perioadele de activitate redusă (art. 3 HCM nr. 589/1969) ;

g) Personalului din unitățile de produse ceramice, prefabricate din beton și extragere și prelucrare agregate pentru construcții, i se poate acorda concedii fără plată de pînă la 120 zile anual, în perioadele de activitate redusă (art. 3 H.C.M. nr. 840/1969).

h) Personalului din exploatările forestiere i se poate acorda concedii fără plată, în perioadele de activitate redusă, de pînă la 120 zile anual (art. 2 H.C.M. nr. 1520/1969);

i) Personalului din unitățile agricole i se poate acorda concedii fără plată de pînă la 120 zile anual, în perioadele de activitate redusă (art. 9, 10 și 15 din H.C.M. nr. 1932/1969) ;

j) Personalului care lucrează în activități de întreținere, reparații capitale și sudură linii i se poate acorda concedii fără plată de pînă la 120 zile anual (art. 4 H.C.M. nr. 2350/1969) ;

k) Docherii și conducătorii de atelaje pot primi concedii fără plată de pînă la 120 zile anual (art. 8 H.C.M. nr. 2382/1969).

l) Personalul din unitățile de construcții-montaj poate primi concedii fără plată de pînă la 120 zile anual (art. 4 H.C.M. nr. 2383/1969).

2. Concedii fără plată în interesul persoanelor încadrate.

a) Recruții chemați la încorporare pentru îndeplinirea serviciului militar, care la data chemării au calitatea de persoane încadrate în muncă au dreptul la un concepdiu fără plată de 5 zile înainte de data prezentării la centrul militar, în scopul rezolvării problemelor personale și familiale (art. 92 lit. f Legea nr. 14/1972).

b) Personalului didactic i se poate facultativ acorda, la cerere, concedii fără plată, altele decît cele pentru studii (art. 58 și art. 155 din Statutul corpului didactic, Legea nr. 6/1969).

c) Soția încadrată care își urmează soțul angajat în străinătate în condițiile art. 1 din Decretul nr. 233/1974, are drept la un concediu fără plată de la unitatea cu care se află în raporturi de muncă (Decretul nr. 233)/1974 art. 2 alin. 4).

d) Personalul artistic care participă, la cerere, la concursuri, festivaluri internaționale sau alte asemenea manifestări, nu primește drepturile de retribuire în țară, pe perioada respectivă, fiind considerat în concediu fără plată.

Reglementare : Art. 127 Codul muncii, art. 17 Legea nr. 4/1970, art. 2 Decretul nr. 233/1974, art. 3 H.C.M. nr. 52/1969, art. 2 H.C.M. nr. 57/1974, art. 3 H.C.M. Nr. 589/1969, art. 3 H.C.M. nr. 840/1969, art. 2 H.C.M. nr. 1520/1969, art. 9, 10 și 15 H.C.M. nr. 1932/1969, art. 4 H.C.M. nr. 2350/1969, art. 8 H.C.M. nr. 2382/1969, art. 4 H.C.M. nr. 2383/1969, art. 92 lit. f Legea nr 14/1972, art. 58 și art. 155 Legea nr. 6/1969.

CONCEDIUL MEDICAL ÎN CAZ DE INCAPACITATE DE MUNCĂ DIN CAUZĂ DE BOALĂ SAU ACCIDENT

Persoanele încadrate pe baza unui contract de muncă pe durată nedeterminată precum și cei ce se află în perioada de probă, în vederea încadrării pe durată nedeterminată, au dreptul, în cazul incapacității temporare de muncă cauzată de boală sau accident la un concediu medical care se acordă din prima zi și pînă la data însănătoșirii sau pînă la stabilirea invalidității în vederea pensionării.

Personalul încadrat cu contracte de muncă pe durată determinată (temporar sau sezonier) are dreptul la concedii medicale de maximum 65 zile lucrătoare în cursul unui an calendaristic, numai cu condiția de a avea o vechime în muncă de cel puțin 4 luni în ultimile 12 luni anterioare concediului medical sau cel puțin 10 luni în ultimii doi ani premergători concediului medical.

Concediile medicale pentru incapacitate temporară de muncă a personalului muncitor se acordă de conducerea unității socialiste pe baza certificatului medical. Acestea se eliberează de către unitatea sanitară care deservește personalul muncitor din unitatea socialistă respectivă. În caz de urgență medicală, unitatea care acordă asistența de urgență este obligată să confirme în scris diagnosticul, tratamentul aplicat și durata de specializare sau de imobilizare obligatorie la domiciliu. În acest caz certificatul medical se eliberează de unitatea sanitară de care aparține bolnavul.

Certificatele de concediu medical sînt singurele acte legale care dovedesc incapacitatea temporară de muncă a persoanelor încadrate în vederea acordării concediului medical.

Concediul medical se acordă inițial pe o perioadă de 1—7 zile în una sau mai multe etape. În cazul cînd se constată că bolnavii au nevoie de prelungirea concediului medical, medicii specialiști de la policlinicile ce deservesc unitatea au dreptul a prelungi concediul medical cu încă 1—8 zile. Prelungirea concediului medical peste 15 zile se face de către medicii primari de specialitate. În cazul menținerii incapacității temporare de muncă, se pot acorda concedii medicale în etape succesive de maximum 30 de zile pînă la totalul de 90 zile în decurs de un an, socotit de la prima zi de îmbolnăvire. La expirarea acestor concedii de maximum 90 zile, cînd persoanele nu s-au însănătoșit, sînt trimise la serviciile de expertiză medicală a capacității de muncă care vor aviza prelungirea concediului cu încă maximum 90 de zile calendaristice. În cazul cînd

concediile medicale depăşesc 180 zile, în interval de 1 an, socotit de la prima zi de îmbolnăvire, se întocmesc formele de pensionare.

În perioada concediului medical persoanele încadrate au drept la ajutoare materiale în condiţiile art. 2—7 din H.C.M. nr. 880/1965.

Perioada concediului medical se scade din timpul servit ce se ia în calcul la stabilirea drepturilor de participare la beneficii.

În cazul cînd incapacitatea temporară de muncă intervine în timpul concediului de odihnă, acesta se întrerupe, cel în cauză intrînd în concediu medical.

Vezi şi ajutoare materiale pentru incapacitate temporară de muncă.

Reglementare: H.C.M. nr. 880/1965 cu modificările ulterioare, art. 120 din Legea nr. 1978 şi Ordinul nr. 190/1975 al ministrului sănătăţii.

TRIMITEREA LA TRATAMENT ŞI ODIHNĂ

Trimiterea la tratament şi odihnă în staţiunile balneoclimaterice se face în serii complete astfel:

— la tratamentul balnear: 23 zile pentru silicoză şi psoriazis; 20 zile pentru boli cardiovasculare, endocrine, ginecologice, profesionale, nevroză astenică şi boli ale căilor respiratorii; 18 zile pentru boli reumatismale, digestive, urologice; 12 zile — la odihnă.

Se acordă bilete de tratament balnear şi odihnă prin sindicate următoarelor categorii de persoane:

— persoanelor încadrate şi membrilor lor de familie (soţ, soţie, copii neîncadraţi în vîrstă de peste 7 ani);

— pensionarilor şi membrilor lor de familie;

— ucenicilor la locul de muncă;

— elevilor şcolilor tehnice şi profesionale, începînd din anul în care fac practică în producţie (li se acordă numai bilete de tratament).

Persoanele arătate mai sus au dreptul, în limita locurilor repartizate, la un bilet de tratament balnear sau odihnă în cursul unui an calendaristic.

Cura balneoclimaterică (tratament sau odihnă) se efectuează în cadrul concediului legal de odihnă sau al vacanţelor.

În cazuri excepţionale cînd unii se află în concediu medical şi medicul specialist apreciază că tratamentul balnear are o mare eficienţă în acea perioadă, se pot acorda asemenea bilete cu aprobarea comitetului sindicatului respectiv.

Cei care doresc să meargă în aceeaşi staţiune cu soţia (soţul), vor primi bilete pentru familişti; dacă soţii lucrează în unităţi diferite va primi un asemenea bilet unul din ei, iar plata se va face în raport cu retribuţia tarifară a fiecăruia, la unitatea de unde s-a obţinut biletul.

Persoanele cu contracte de muncă pe durată nedeterminată trimise la tratament balnear în timpul concediului de odihnă pot beneficia de ajutoare materiale prin asigurările sociale de stat pentru zilele de tratament ce depăşesc concediul de odihnă, la care se adaugă 2—3 zile pentru transport şi pentru readaptarea la condiţiile de viaţă de la domiciliul după venirea din staţiune.

Este interzisă acordarea de bilete pentru tratament balnear celor încadraţi sau membrilor lor de familie, inclusiv copiilor, care nu au nevoie de asemenea tratament. Copiii care nu au indicaţii de tratament balnear pot pleca cu părinţii numai în staţiuni de odihnă.

Persoanele încadrate şi pensionarii de asigurări sociale plătesc contribuţie pentru biletele de tratament balnear şi odihnă, acordate lor şi membrilor lor de familie, inclusiv copiilor în vîrstă de peste 7 ani, care nu sînt încadraţie sau pensionari, în raport cu retribuţia tarifară lunară respectiv pensia lunară.

La stabilirea contribuţiei se mai are în vedere gradul de confort al spaţiului de cazare, perioada în care se face trimiterea precum şi importanţa staţiunii.

În aceleaşi condiţii de plată se acordă bilete celor trimişi la tratament balnear de recuperare prin unităţile sanitare.

Bolnavii de silicoză care primesc bilete pentru tratamentul acestei acţiuni vor beneficia de o reducere de 75% din contribuţia datorată, iar bolnavii de boli profesionale, trimişi cu bilete de acest profil, vor beneficia de o reducere de 50%.

Persoanelor încadrate care primesc bilete pentru copii, vor plăti contribuţia în raport cu retribuţia părintelui căruia i s-a acordat biletul respectiv, la unitatea unde acesta lucrează.

Copiii din familiile cu 3 sau mai mulţi copii în întreţinere beneficiază, în limita posibilităţilor existente, de bilet gratuit sau de masă gratuită în staţiune pentru cei sub 7 ani, începînd cu al treilea copil.

În vederea obţinerii de bilete gratuite de la comitetele sindicatelor sau masă gratuită de la întreprinderile balneoclimaterice numărul copiilor din familie aflaţi în întreţinere se va dovedi cu acte sau copii legalizate.

De asemenea, pentru copiii cărora li se acordă gratuitate în staţiuni, persoanele însoţitoare, vor da o declaraţie din care să rezulte că în anul calendaristic respectiv, copiii nu au mai beneficiat de trimitere la odihnă în sistemul organizat de sindicate sau tabere pentru copii.

Pentru copiii sub 7 ani cărora nu li se acordă bilete, cheltuielile respective (tariful de masă redus cu 50% sau tariful de masă integral după caz) se decontează la U.G.S.R. de către întreprinderea balneoclimaterică, odată cu celelalte cheltuieli aferente trimiterilor prin sindicate.

Pensionarii care continuă activitatea în cîmpul muncii plătesc biletele de tratament balnear şi odihnă, acordate lor şi membrilor lor de familie neîncadraţi (nepensionari), în raport cu retribuţia tarifară lunară cumulată cu cota parte din pensia pe care o primesc pe timpul cît sînt încadraţi (se exceptează pensia suplimentară). Pentru pensionarii I.O.V.R. contribuţia se stabileşte numai pe baza retribuţiei tarifare lunare.

Însoţitorii invalizilor de gradul I, ai marilor mutilaţi şi ai nevăzătorilor trimişi în staţiuni plătesc contribuţia pe baza retribuţiei lor dacă sînt încadraţi sau ai celor pe care-i însoţesc, dacă nu au această calitate.

Elevii şcolilor tehnice şi profesionale precum şi ucenicii la locul de muncă, plătesc contribuţia în raport cu indemnizaţia sau retribuţia tarifară lunară.

Pentru cei încadraţi cu jumătate de normă contribuţia se stabileşte la retribuţia tarifară al unei norme întregi, suma astfel stabilită reducîndu-se cu 50%.

În cazuri excepționale cînd din motive bine justificate posesorul de bilet nu pleacă în stațiune, el îi poate restitui organizației sindicale de la care l-a primit. Contribuția poate fi restituită numai dacă biletul respectiv a fost repartizat altei persoane și utilizat de aceasta. În cazul cînd biletul nu a fost utilizat, restituirea sumei încasate se face numai după ce s-au scăzut cheltuielile efectuate din buget pentru contractarea locului respectiv în stațiunea balneoclimaterică.

Beneficiarii de bilete de tratament balnear sau odihnă trebuie să se prezinte în stațiune la data indicată pe bilet și să rămînă pe toată durata seriei, să respecte programul de tratament sau odihnă stabilit de conducerea stațiunii balneoclimaterice.

Atunci cînd cei trimiși la tratament balnear nu respectă regimul sanatorial sau părăsesc stațiunea fără aprobare medicală, conducerea stațiunii va informa comitetul sindicatului de care aparține cel trimis. Aceste cazuri vor fi discutate în cadrul adunării grupei sindicale

Neprezentarea la timp în stațiune nu acordă dreptul la prelungire în contul bugetului a numărului de zile în continuare pentru recuperarea zilelor pierdute.

De asemenea, cei care nu utilizează întreaga durată de ședere în stațiune nu au dreptul la restituirea cotei părți din suma plătită, aferentă numărului de zile nefolosite. Posesorii de bilete pentru tratament balnear sau odihnă nu pot pretinde locuri în stațiuni pentru membrii de familie sau alte persoane, dacă aceștia nu și-au procurat bilete corespunzătoare.

Consiliul oamenilor muncii poate aproba ca, pentru personalul distins cu titlul de fruntaș în întrecere, să se acorde bilete de tratament și odihnă cu reducere de 50% a contribuției datorate de beneficiari.

Reglementare : Instrucțiunile nr. 1574/1973 ale Consiliului Central al U.G.S.R. și art. 74[1] din Legea nr. 4/1978.

Grupaj realizat de
M. GORUNEANU

Breviar

Cursul valutar

Preschimbarea în monedă națională a valutelor încasate de exportatori și procurarea de către importatori a valutelor necesare plăților externe se realizează prin vînzare-cumpărare, de la băncile autorizate, care operează pe piețele financiar-valutare din statele cu economie capitalistă. Prețul unei valute exprimat într-o monedă națională, respectiv într-o altă valută se numește **curs valutar**, care poate fi oficial sau de piață.

Cursul valutar oficial este stabilit de autoritatea monetară pe cale unilaterală sau convențională, care poate să fie, sau nu, apropiat de raportul valoric real dintre două monede (exemplu : cursul valutar oficial al leului față de dolar, potrivit listei de cursuri, este de 4,47 lei) ; acest gen de curs nu se mai practică de țările capitaliste dezvoltate ca urmare a fenomenelor inflaționiste care fac să fie depășită paritatea aur a monedelor naționale.

În unele țări, printre care și România, se stabilește, alături de cursul oficial, și **cursul valutar oficial cu primă** care se utilizează pentru operațiuni necomerciale. Potrivit legislației noastre, se consideră operații necomerciale toate încasările și plățile din contul curent al balanței de plăți care nu privesc activitatea de comerț exterior. Pentru asemenea operațiuni efectuate cu țări capitaliste prima este de 168,46%, calculată la cursul oficial, astfel încît cursul oficial de 4,47 lei dolarul revine în cazul cursului oficial cu pînă la 12 lei dolarul.

Cursul valutar de piață se determină pe piețele valutare, în baza cererii și a ofertei, putîndu-se astfel modifica zilnic, sau, așa cum se întîmplă în perioada de agitație bursieră, de la oră la oră ; ca urmare, nivelul cursului valutar de piață (cursul liber) se poate situa : la paritate (la nivelul cursului oficial), sub paritate și supra paritate. Determinarea cursului se realizează prin :

— **cotație directă** (incertă), în care suma variabilă se determină în moneda națională care urmează a fi plătită pentru o unitate (100 unități de valută (exemplu : **La** bursa din . . . . . la data de . . . s-au înregistrat următoarele cotări : 1,6325 franci elvețieni/1 dolari ; 1,81 mărci vest-germane/1 dolar ; 4,2250 franci francezi/1 dolar etc.) ;

— **cotație indirectă** (certă), în care se determină suma variabilă în valută, respectiv cîte unități din moneda străină se plătesc pentru obținerea unei unități monetare naționale (exemplu : 1 £/2,2475 dolari) ; cotația indirectă se folosește numai în Anglia.

Drepturile speciale de tragere

D.S.T. este o unitate financiară de calcul, o unitate etalon, o monedă de cont, neconvertibilă în aur, un mijloc de plată convențional, pe care inițiatorii săi îl consideră ca nefiind mai prejos decît aurul sau decît celelalte valute de rezervă, îndeplinind aceleași funcții.

Instrument de echilibrare a lichidității internaționale, constituind un mijloc de suplimentare a rezervelor monetare, unitatea valorică a D.S.T. a fost stabilită prin statutul Fondului Monetar Internațional ca fiind echivalentă cu 0,888671 g aur fin, ceea ce corespundea valorii paritare a dolarului la 1 iulie 1944.

Cantitatea de D.S.T care urmează să fie emisă se împarte și se alocă fiecărui stat membru și participant la acordul de creare a D.S.T., în raport cu cota de participație subscrisă. În acest mod de distribuire, tot țările dezvoltate din punct de vedere economic sînt beneficiare de valori mari în D.S.T., întrucît ele au cote de participație cu mult superioare față de restul țărilor membre.

Cotele în D.S.T. se atribuie în mod gratuit statelor membre și sînt rambursabile numai în proporție de 30%, atribuirea celorlalte 70% fiind făcută cu titlu definitiv. Suma de D.S.T. atribuită se înscrie într-un cont special la Fond, la dispoziția titularului contului. D.S.T.-urile, astfel atribuite, pot fi utilizate numai în următoarele trei scopuri : a) pentru completarea rezervelor valutare (aur și valute convertibile) ; b) pentru procurarea de monedă convertibilă a altor țări ; c) pentru răscumpărarea monedei proprii aflate în străinătate, respectiv reducerea datoriei externe a țării în cauză ; d) pentru unele plăți (dobînzi și comisioane către F.M.I.).

Datorită renunțării la convertibilitate în aur a dolarului și a permanentelor fluctuații valutare ale monedelor cu funcții de rezervă și de plăți internaționale, începînd cu data de 1 iulie 1974 determinarea valorii D.S.T. a fost pusă pe alte baze ; astfel, un D.S.T. este considerat ca fiind egal cu suma unor anumite cantități determinate dintr-un număr de 16 valute, care constituie „Coșul valutar".

Din împrejurarea că evaluarea unui D.S.T. se face în baza cursurilor zilnice ale celor 16 valute convertibile (fiecare țară emitentă reprezentînd minimul de 1% din comerțul mondial) rezultă că D.S.T. este mai stabil decît orice monedă națională a unei țări cu economie capitalistă ; ca urmare pe lîngă funcțiile pe care le îndeplinește în cadrul finanțării internaționale, D.S.T. este utilizat, cu certe rezultate, pentru apărarea prețului, prin clauze contractuale de consolidare, împotriva urmărilor pe care le pot avea fluctuațiile valutare.

Valutele care constituie coșul valutar D.S.T. sînt : coroana daneză, coroana norvegiană, coroana suedeză, Deutsche Mark, dolarul australian, dolarul canadian, dolarul S.U.A., francul belgian, francul francez, guldenul olandez, lira italiană, lira sterlină, peseta spaniolă, randul sud-african, șilingul austriac, yenul japonez.

Rubla transferabilă

Creată prin Convenția din 22 octombrie 1963 privind decontările multilaterale și organizarea Băncii Internaționale de Colaborare Economică, rubla transferabilă este o monedă convențională (internațională) de calcul, de rezervă și de plată, folosită exclusiv în circuitul decontărilor efectuate prin B.I.C.E. de către țările membre ale C.A.E.R. Este definită printr-un conținut de 4,987412 g aur fin, la fel ca cel al monedei naționale sovietice (rubla sovietică, cu care nu trebuie să fie confundată), fără însă a fi convertibilă.

Rubla transferabilă, așa cum denumirea o arată, este transferabilă dintr-un cont în altul al țărilor membre ale Băncii Internaționale de Colaborare Economică, îndeplinindu-și astfel funcția principală de mijloc de plată ; soldul creditor al unui cont indică faptul că țara respectivă a livrat mărfuri sau a prestat servicii de o valoare superioară celor de care a beneficiat la import, în raport cu o altă țară.

În principiu, rubla transferabilă a fost creată pentru înlăturarea blocajelor soldurilor creditoare, care apar frecvent în cazul conturilor bilaterale de cliring.. În practică, „transferabilitatea rublei transferabile întîmpină unele dificultăți, care urmează să fie înlăturate prin aplicarea Programului complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R.". Aceste dificultăți constau în principal în faptul că utilizarea soldului creditor de către o țară nu poate fi realizată, în prezent, decît pentru plăți către țara către care au excedat exporturile generatoare a soldului respectiv.

Ca urmare a faptului că acest bilateralism în fapt, contravine principiului multilateralismului preconizat prin convenția amintită, Programul complex prevede înfăptuirea măsurilor economice și organizatorice pentru „întărirea și intensificarea rolului valutei colective (rublei transferabile), astfel încît aceasta să îndeplinească în deplină măsură funcțiile de bază ale valutei internaționale socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R. (măsurător al valorii, mijloc de plată și mijloc de acumulare...) și, de asemenea, va asigura **transferabilitatea efectivă** (subl. ns.), caracterul real al cursului și al conținutului în aur al acesteia" (Cap. XXIII: Organizarea valutar-financiară a țărilor membre ale C.A.E.R.).

Unități de cont internaționale

Marea fluctuație a monedelor occidentale, determinată de inflație și de dezvoltarea inegală a țărilor capitaliste, a creat necesitatea utilizării unor unități de cont stabile, cu ajutorul cărora să se elimine din rezultate influența instabilității monetare și astfel să se poată cuantifica realitatea valorică a operațiunilor și tranzacțiilor economice. Cîteva exemple : EURCO este o unitate de cont creată de Piața Comună pe baza monedelor țărilor membre; conturile Uniunii de cliring asiatică se țin într-o unitate de cont denumită A.M.U.,echivalentă cu D.S.T.; Fondul Monetar Arab, al cărui statut a fost negociat de guvernatorii unui număr de 20 de bănci centrale arabe, a prevăzut ca unitate de cont dinarul arab, echivalent cu 3 D.S.T. ; Asociația Internațională pentru Transportul Aerian (I.A.T.A.), organizație neguvernamentală care, între altele, stabilește tarifele de transport aerian a decis în mai 1975 ca D.S.T. să fie utilizat ca bază de exprimare a tarifelor, dobînzilor și altor sume ; D.S.T., ușor modificat de I.A.T.A. pentru a corespunde scopului urmărit, a fost denumit I.U.V. care a devenit astfel unitatea sa de cont.

Ca regulă generală se poate desprinde faptul că la baza stabilirii valorii unităților de cont stă tot principiul „coșului valutar", fie prin alcătuirea unui coș propriu ca în cazul unității de cont creată de Piața Comună, fie prin referire la D.S.T.

dr. Al. DETEȘAN

Întrebări și răspunsuri

● **IOANA CÎRSTOIU, București** — Opinia publicată în suplimentul Revistei economice nr. 15/1980 este incompletă. Prevederile art. 8 din Legea nr. 12/1971 sînt și în prezent în vigoare. În consecință, în unitățile de stat funcționează atît comisia tehnică de încadrare și promovare a muncitorilor, cît și comisia de încadrare și promovare a personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ cu componențele stabilite prin lege. Comisia de pregătire și perfecționare-încadrare și promovarea în muncă, reglementată prin Legea nr. 5/1978, este un organ obștesc ales de adunarea generală a personalului, instituit pentru a sprijini organul colectiv de conducere a unității în îndeplinirea sarcinilor ce-i revin în domeniul cadrelor.

● **CONSTANTIN MARINICĂ, Roșiorii de Vede** — Întrucît funcțiile de merceolog principal și contabil revizor principal nu sînt echivalente, față de prevederile art. 68 din Legea nr. 12/1971, nu puteți ocupa funcția de contabil revizor principal, aceasta re-

prezentînd o promovare. În cazul transferării dv. veți putea însă ocupa funcția de contabil revizor (cu studii medii).

● **ÎNTREPRINDEREA DE MORĂRIT ȘI PANIFICAȚIE, Bîrlad** — Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 1763/1952, privind stabilirea mancourilor și răspunderilor pentru pierderi la transporturile cerealelor, leguminoaselor, semințelor oleaginoase și a semințelor furajere, a fost abrogată prin Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 230/1979 privind abrogarea unor acte normative. Problema diferențelor de cantitate rămîne însă reglementată în continuare prin Regulamentul de transport al Căilor Ferate Române din 27.VIII.1929 (articolul 76). Pentru diferențele care se constată în limita toleranței legale, problema este în studiu și urmează a se soluționa în funcție de practica organelor arbitrale.

În legătură cu diferențele care depășesc cantitatea admisă urmează a răspunde expeditorul sau cărăușul cu condiția ca la destinație constatarea diferenței să se facă în conformitate cu prevederile Regulamentului aprobat prin H.C.M. 941/1959. Constatarea diferențelor să se facă pe un cîntar C.F.R. sau recunoscut de C.F.R., în caz contrar actele de constatare încheiate nefiind opozabile.

● **GRIGORE DANCIU, comuna Sînpetru Mare, Timiș** — Borderoul de eliberare a avansurilor în bani sau în natură cuvenite cooperatorilor utilizat în unitățile agricole cooperatiste, nu face parte din categoria formularelor cu regim special, începînd cu anul 1975. Problema formularelor cu regim special este reglementată de H.C.M. nr. 1533/1973, în anexa căreia este redat nomenclatorul-cadru al acestor formulare.

Machetele, conținutul, modul de întocmire și circuitul documentelor specifice unităților agricole cooperatiste, sînt publicate în buletinul C.A.P. nr. 4/1976. Potrivit reglementărilor cuprinse în acest buletin, borderoul de eliberare a avansurilor nu se semnează de către șeful fermei, ci de către contabilul fermei, contabil șef și președintele unității.

● **VIRGIL BURLACU, VASILE TĂNASE, ANA SURUBARU, DUMITRU RUSU, Dărăbani, Botoșani** — Legea nr. 7/1971 (republicată) reglementează condițiile de înființare și organizare a unităților economice industriale, de prelucrare a produselor agricole, construcții și prestări de servicii noi, înființate după 1 ianuarie 1971 în unitățile aparținînd consiliilor populare, cooperației agricole, meșteșugărești și de consum. În consecință, prevederile acestei legi, inclusiv cele referitoare la înregistrarea activităților nou înființate la organele financiare locale, precum și autorizarea lor de către comitetul executiv al consiliului popular al localității pe teritoriul căruia urmează să se înființeze activitatea, constituie obligație pentru unitățile socialiste (consiliile populare, cooperativele agricole, meșteșugărești și de consum) în cadrul cărora se organizează asemenea activități și nu pentru lucrătorii din cadrul activităților nou înființate.

Din cele de mai sus rezultă că în cazul dat, lipsa autorizației pentru activitățile nou înființate în orașul Dărăbani de către cooperativa de consum din comuna Conceși constituie o deficiență în sarcina conducerii cooperativei, deoarece cooperativa avea obligația să se îngrijească de obținerea autorizației și nu lucrătorii încadrați. În aceste împrejurări lucrătorii încadrați nu pot fi sancționați pentru lipsa autorizației de funcționare, în conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 68/1970.

Totodată, în legătură cu aceasta, vă mai facem cunoscut că așa cum rezultă din scrisoarea dv. lucrătorii respectivi au fost încadrați cu contract de muncă, pe baza deciziei date de cooperativa de consum din comuna Conceși, astfel că sumele încasate de către aceștia cu titlul de retribuție a muncii nu se supun impozitului în condițiile și cu cotele prevăzute de Decretul nr. 153/1954. Ele se cuprind în fondul de retribuire pe total cooperativă pentru care impozitul se calculează și se varsă în conformitate cu prevederile Legii nr. 1/1977.

Precizăm că numai în cazul în care lucrătorii respectivi ar fi desfășurat paralel și o activitate pe cont propriu, pentru veniturile realizate în aceste condiții impozitul s-ar fi calculat în condițiile și cu cotele prevăzute de Decretul nr. 153/1954.

● **AUREL DASCĂLU, Calafat** — Potrivit prevederilor Regulamentului operațiilor de casă ale unităților socialiste, persoanele competente să aprobe plățile în numerar care se fac pe bază de documente avizate pentru control financiar preventiv, sînt conducătorul unității și contabilul șef. În condițiile Legii nr. 9/1974 privind controlul financiar-preventiv, operațiile supuse controlului financiar preventiv nu pot fi efectuate fără semnătura conducătorului compartimentului financiar-contabil, respectiv a contabilului șef. Semnătura contabilului-șef alături de cea a directorului confirmă și faptul că s-a exercitat și controlul financiar-preventiv, dacă prin ordinul sau decizia dată s-a stabilit că exercită acest control pentru operațiile respective.

În ce privește problema ridicată de dv. la pct. 2 din scrisoare, vă rugăm să comunicați Ministerului Finanțelor situația exactă a fondurilor fixe, precum și cauzele care au determinat nefolosirea acestora pentru a vă răspunde pe baza prevederilor legale.

● **NIȚU FLORIN, Sibiu** — Decretul nr. 100/1979 de aplicare a unor prevederi din Legea nr. 4/1978, menționează aplicarea în mod generalizat de la 1 aprilie 1979 a formei de retribuire remiza exprimată prin cotă la 1000 și 100 lei desfacere la întregul personal operativ și muncitori, inclusiv lucrători comerciali (casieri colectori) care înainte erau retribuiți în regie. Întreprinderea trebuia să cuprindă în această formă de retribuire cu data de 1 aprilie 1979, întregul personal operativ și muncitori. Potrivit reglementărilor în vigoare nu se pot calcula și acorda drepturi bănești retroactive în funcție de realizarea planului.

● **MARIN DOBRE, București** — Adaosul la retribuție este reglementat prin Legea nr. 57/1974 și se poate acorda unor categorii de personal în condițiile expres prevăzute de art. 39 și următoarele din lege. Potrivit anexei nr. 14 la Decretul nr. 100/1979 premiile ocazionale nu se mai includ în calculul îndemnizației pentru concediul anual de odihnă.

● **CAMELIA HADOBAȘ, Timișoara** — Din scrisoarea dv. rezultă că la 1 decembrie 1979 ați încetat activitatea pentru îngrijirea copilului (conform art. 129 din Codul muncii și art. 9 al. II din Legea nr. 1/1970), urmînd să nașteți al doilea copil. În această situație aveți dreptul la îndemnizația cuvenită în perioada concediului de maternitate, deoarece nașterea se va produce în perioada de 9 luni de la desfacerea contractului de muncă (art. 24 alin. ultim din Hotărîrea 880/1965). Menționăm că prevederile art. 133[1] din vechiul Cod al Muncii (în vigoare pînă la 1 martie 1973) au fost preluate în art. 9 din Legea nr. 12/1971.

● **IOAN TRANDAFIR, Alexandria** — Stagiul militar efectuat între 23 iunie 1969 și 19 octombrie 1970 nu întrerupe vechimea în aceeași unitate, dar nu se include în vechimea pe baza căreia se stabilește cota din retribuție pentru sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate. Numai pentru personalul care a efectuat serviciul militar după 1 martie 1973 (data aplicării noului Cod al Muncii) perioada de efectuare a serviciului militar se include în această vechime. Nu s-a stabilit pînă în prezent vechimea în categoria a 6-a minim necesară pentru promovarea în categoria a 7-a.

● **E. CONSTANTINESCU, Brașov** — Fiind absolventă a liceului de cultură generală și a școlii postliceale de biblioteconomie, vechimea minim necesară pentru ocuparea postului de bibliotecar principal este de șapte ani, vechime în specialitate sau într-una înrudită. Promovarea se face pe bază de examen sau concurs, în condițiile prevăzute de Legea nr. 12[1]1971.

● **EMIL ISTODORESCU, Drobeta Tr. Severin** — Conform unei reglementări datînd din anul 1973, în vigoare și în prezent, absolvenții liceului de cultură generală și ai școlii profesionale cu durata de 1 1/2 ani se încadrează în grupa IV din anexa nr. 1

la Legea nr. 12/1971, astfel că, după absolvire, se încadrează direct în categoria a II-a de încadrare. Ei beneficiază de reducerile de vechime minim necesare pentru încadrarea în celelalte categorii prevăzute pentru muncitorii din grupa a IV-a, față de cei care se încadrează în grupa a II-a.

• **ELENA ȘTEFAN, Buzău** — Reglementarea veniturilor care se iau în considerare la stabilirea indemnizației cuvenite pentru concediul anual de odihnă este precizată în anexa nr. 14 la Decretul nr. 100/1979. În cazul dv. — retribuită pe bază de cotă procentuală — se ia în considerare retribuția medie lunară realizată în ultimele 12 luni premergătoare plecării în concediu. Dacă sumele primite lunar depășesc, în medie, retribuția tarifară lunară de încadrare, calculul se face pe baza sumelor primite. La fel, în cazul în care media lunară a sumelor primite este sub nivelul retribuției tarifare lunare de încadrare, se ia în considerare retribuția medie realizată. La această retribuție se adaugă — după caz — sporul de vechime și celelalte venituri prevăzute în dispozițiile normative sus menționate.

• **EXPLOATAREA DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ ȘI LOCATIVĂ, LUGOJ** — Cursurile ținute la Casa de cultură pentru calificarea personalului nu se consideră cursuri de calificare în sensul Legii nr. 12/1971. Aceste cursuri nu dau posibilitatea încadrării personalului în meseriile de lăcătuș mecanic, electricain rețele electrice etc.

• **ILIE RADU STANCU, București** — Potrivit celor relatate de dv., pînă la 31 decembrie 1976 ați fost încadrat în clasa 32 de retribuire. La schimbarea funcției vi s-a menținut — pînă la 30 noiembrie 1978 — aceeași retribuție. Între 1 noiembrie 1978 și 1 august 1979 ați fost încadrat în clasa 36 de retribuție, iar după 1 august 1979, fiind trecut într-o funcție cu nivele de retribuire mai mici, ați fost încadrat în clasa 33 de retribuire. Data de la care urmează să se calculeze vechimea minim necesară pentru trecerea într-o gradație superioară este — în cazul dv. — 1 august 1979. La această dată (neavînd trei ani în funcția de contabil șef la minister) vi s-a stabilit, totuși, o clasă de retribuire în plus față de clasa de retribuire avută pînă la promovarea în funcția de contabil șef. Atribuirea unei clase de retribuire în plus s-a bazat pe faptul că de la încadrarea în clasa 32 de retribuire ați acumulat vechimea necesară pentru trecerea într-o gradație superioară.

• **MIHAI ALEXANDRU, Timișoara** — Conform reglementării în vigoare, în cazul transferării în interesul serviciului, al transferului la cerere și al încetării contractului de muncă conform art. 129 din Codul muncii, unitatea este obligată să recupereze cheltuielile de școlarizare efectuate cu persoana transferată sau căruia i s-a dat acordul pentru desfacerea contractului de muncă. Suma corespunzătoare poate fi deci imputată celor vinovați în conformitate cu prevederile art. 102 și următoare din Codul muncii. În ce privește modul de calcul al indemnizației cuvenite persoanei transferate în interesul serviciului vă rugăm să citiți răspunsul adresat tovarășului Florin Grigore din București.

• **BIROUL COMERCIAL AL I.J.I.L., Sălaj, Zalău** — Ținînd seama de necesitatea legării cît mai strînse a veniturilor oamenilor muncii de îndeplinirea sarcinilor ce le revin, prin Legea nr. 4/1979 s-a modificat art. 41 alin. 3 din Legea nr. 57/1974, stabilindu-se că „pentru personalul de execuție tehnic, economic și de altă specialitate, inclusiv cel de conducere, din compartimentele funcționale, retribuit în regie, acordarea retribuției tarifare este condiționată de realizarea sarcinilor proprii de muncă, corespunzător funcției îndeplinite. Față de cele de mai sus, hotărîrea C.O.M. la care vă referiți n-are temei legal. Solicitați reexaminarea acestei hotărîri. Adresați-vă, eventual, organului ierarhic superior în vederea intrării în legalitate.

• **ÎNTREPRINDEREA DE MATERIALE DE CONSTRUCȚII, Iași** — Personalul muncitor care lucrează în acord global are o încadrare tarifară care se înregistrează, ca atare, în cartea de muncă, indiferent de sumele realizate lunar sau de categoria lucrărilor executate. Atît contribuția de 2% din retribuție, pentru pensia suplimentară, cît și alocația de stat pentru copii și sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate, se stabilesc în raport de retribuția tarifară lunară de încadrare și în funcție de realizările în acord. La cea de a doua întrebare vă vom răspunde într-un alt număr.

• **IOAN NOVICOV, Oradea** — Așa cum arătați în scrisoarea dv. cu prilejul transferării la unitatea unde lucrați și în prezent, ați fost încadrat la gradația maximă, prevăzută pentru funcția ocupată. Este evident că nu era posibil să fiți încadrat cu o retribuție care să depășească limita maximă prevăzută de lege pentru funcția respectivă. Nu îndepliniți condițiile de studii, și deci o altă soluție nu există.

• **SILVIA STAICU, București** — Față de reglementarea specifică a retribuției personalului operativ din sectorul circulația mărfurilor, conducerea unității sau organul ierarhic superior, în cazul șefului de unitate, sau ținînd seama de contribuția personalului, la trecerea de la o treaptă de rulaj inferioară la o treaptă superioară, poate să mențină acestui personal gradația avută. De asemenea, în cazul trecerii la o treaptă de rulaj inferioară, ca urmare a reîncadrării anuale în funcție de volumul de desfacere realizat în anul anterior, dacă se apreciază că această reîncadrare nu a fost determinată de deficiențe în activitatea personalului, se poate menține retribuția avută prin acordarea unei gradații în plus.

Absolvenții învățămîntului superior care, anterior absolvirii, au avut o activitate de aproape doi ani, sînt retribuții corespunzător anului II de activitate Numai după trecerea a 12 luni ei sînt reîncadrați la nivelul de bază al retribuției prevăzute pentru funcția ocupată.

• **STELIAN MARCU, Gura Humorului** — Din cele relatate de dv. rezultă că modificarea unilaterală a contractului de muncă n-a avut temei legal. La timpul său erați îndreptățit să vă adresați organelor de jurisdicție a muncii pentru a anula această măsură ilegală. Fiind încadrat ca lucrător comercial faceți, în prezent parte din categoria personalului operativ. Este evident că trebuie să îndepliniți sarcinile și să aveți atribuțiile ce revin acestei funcții și nu pe acelea prevăzute pentru tehnicianul din compartimentul aprovizionare-desfacere.

• **MARIA CHIRIȚĂ, Vaslui** — Întrucît ați ocupat funcția de contabil șef de secție mai puțin de trei ani, conform prevederilor Decretului nr. 10/1979 la trecerea pe funcția de contabil principal nu era posibil să vi se mențină retribuția avută la funcția anterioară. Dacă la data trecerii pe funcția de contabil principal ați împlinit o vechime de cel puțin trei ani în gradația obținută cît timp ați ocupat această funcție, era posibil ca la revenirea în funcția de contabil principal să vi se acorde o gradație în plus. Această posibilitate nu constituia însă o obligație pentru conducerea unității.

• **FLORIN GRIGORE, București** — Potrivit art. 75 din Legea nr. 57/1974 persoana transferată în interesul serviciului în altă localitate are dreptul la o indemnizație egală cu retribuția sa medie lunară (lit. c), precum și de un concediu plătit de 5 zile lucrătoare, în vederea mutării efective, acordat la cerere. Indemnizația de concediu se stabilește în asemenea cazuri conform pct. 2 din anexa 14 la Decretul nr. 100/1979, luîndu-se în considerare retribuția realizată, eventuala depășire de acord, adaosul la retribuție, sporul pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, precum și, după caz, îndemnizația de conducere.

• **ADELINA DANCI, Vatra Dornei** — Pentru a putea fi promovată în funcția de contabil principal este necesar să absolviți cursul de specializare cu profil economic prevăzut la poziția 68 din anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971. Acest curs se organizează potrivit Regulamentului elaborat în acest scop de Ministerul Educației și Învățămîntului și Ministerul Muncii. Cursul urmat în anul 1964 (anterior Legii nr. 12/1971) în cadrul cooperației de consum nu se încadrează în reglementarea sus menționată.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

capacitati de producție produse noi

ÎNTREPRINDEREA ACE DE TRICOTAT Str. UNITĂȚII nr. 79—91
Telefon : 21 5140 — 48
București 4

PROFILE GRELE

— UNP ∅ 240 mm kg. 142
— UNP ∅ 260 mm kg. 183

PROFILE MIJLOCII ȘI UȘOARE

— A OLC 45 60×6 kg. 300

SÎRME DIFERITE

— Sîrmă sudură 1,20 kg. 50
— Sîrmă OSC 9 ∅ 0,91 mm (import) kg 1 438

OȚEL CARBON

— OSC 10 ∅ 30 mm kg. 175
— OSC 8 ∅ 35 mm kg 50
— U S A 50 kg 50
— OSC 10 ∅ 40 mm kg 25
— OSC 10 ∅ 45 mm kg 50
— OSC 10 ∅ 50 mm kg 40
— U 12 A 50 mm kg 75
— U 8 A 50 mm kg 75
— U 8 A 55 mm kg 200
— OSC 10 8×8 kg 50

BENZI DE OȚEL ALIAT CARBON % 1,20 DIN IMPORT

— 23×0,14 mm kg. 35
— 23×0,15 mm kg. 130
— 22×0,16 mm kg. 85
— 22×0,18 mm kg. 46
— 22×0,20 mm kg. 42
— 22×0,22 mm kg. 70
— 22×0,25 mm kg. 68
— 25×0,25 mm kg. 10
— 25×0,30 mm kg. 70
— 25×0,35 mm kg. 167
— 25×0,40 mm kg. 150

PIETRE DE POLIZOR

— Veral Stas 604/59 tip. 1. 175×18×20—16 K buc. 40
— Stas 601 350×25×127—25 M buc. 23

RULMENȚI

— 626 buc. 30
— NU 311 Na buc. 1
— NU 209 buc. 5
— NU 305 Na buc. 1
— NF 310 (NU 310) buc. 2
— NU 310 (Na) buc. 5
— E 12 buc. 4
— 623 Z buc. 3
— 1209 buc. 10
— 1215 buc. 2
— 1303 buc. 7
— 2206 buc. 5
— 2207 K buc. 10
— 2305 K buc. 20
— 2307 K buc. 15
— 2310 K buc. 2
— 3200 buc. 5
— 3203 buc. 1
— 306 buc. 2
— 3308 buc. 25
— 16613 buc. 4
— 30217 buc. 3
— 30230 buc. 7
— 30305 buc. 9
— 30308 buc. 10
— 31307 buc. 4
— 32210 buc. 3
— 32214 buc. 2
— 32305 buc. 10
— 32308 buc. 2
— 32309 buc. 2
— 51103 buc. 4
— 51106 buc. 10
— 51109 buc. 4
— 3201 buc. 3
— 51114 buc. 20
— 51201 buc. 20
— 51202 buc. 30
— 51306 buc. 3
— 51307 buc. 4
— 51407 buc. 10
— 52305 buc. 15
— 51202 buc. 10

APARATAJ ELECTRIC
BLOC RELEU TERMIC

— TSA 1,8 A buc. 10
— TSA 6 A buc. 5
— Cablu FY 10 mm ml. 1500

CURELE TRAPEZOIDALE

— 6×4×650 buc. 40
— 10×6×1600 buc. 6
— 10×8×1250 buc. 7
— 13×8×860 buc. 5
— 17×11×710 buc. 8
— 17×11×850 buc. 4
— 17×11×1180 buc. 3
— 17×11×1320 buc. 10
— 17×11×3550 buc. 2
— 17×11×4500 buc. 2

DIVERSE

— Acid timic (Tymol) kg. 17,5
— Condensatori ceramici B 3000 200 TGL 68—109 kg. 24
— Freze ciupercă ∅ 8×1,20×3 NR Z 25 65 buc. 2000
— 2921/1 Polietilenă verde 500×0,05 mm kg. 313
— Hîrtie xerox Brăila kg. 500
— Hîrtie pt. perforat în role de 175 mm lățime kg. 162

MOTOARE ELECTRICE PROVENITE DIN CASARE ÎN STARE DE FUNCȚIONARE

— 0,8×935 Gab. 100 Serie Mot. 1/2127 buc. 1
— 0,8×1410 Gab. 90 Serie 663788 buc. 1
— 0,250×1400 Gab. 90 Serie 3571 buc. 1
— 0,250×1400 Gab. 90 Serie 3572 buc. 1
— 1×940 Gab. 140 Serie 47709 buc. 1
— 1,0×1410 Gab. 100 Serie 315830 buc. 1
— 1,1×940 Gab. 90 Serie 6/2245 buc. 1
— 1,1×940 Gab. 100 Serie 706420 buc. 1
— 1,1×940 Gab. 100 Serie 71/6399 buc. 1
— 1,7×930 Gab. 140 Serie 449125 buc. 1
— 3×1410 Gab. 140 Serie 55/88158
— 4,5×930 Gab. 170 Serie 281612 buc. 1
— 0,15×2820 Gab. 63 Serie 760344 buc. 1

„Să facem totul pentru respectarea dreptului fundamental al popoarelor, al oamenilor — dreptul la viață, dreptul la libertate și pace. Stă în puterea popoarelor să-și asigure viața și libertatea, acționînd unite, spunînd un NU răspicat politicii de înarmare, de război, pronunțîndu-se cu hotărîre pentru destindere, pentru pace, pentru dezarmare, pentru respectul independenței naționale a tuturor națiunilor europene și a întregii lumi".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Cuvîntarea la Ședința comună a Biroului Marii Adunări Naționale, Consiliului de Stat și Biroului Executiv al Guvernului Republicii Socialiste România)

23 AUGUST 1944 - 1980

Un nou și important demers românesc pentru o Europă a păcii și colaborării

ANIVERSAREA a cinci ani de la semnarea Actului final de la Helsinki al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa a reprezentat pentru țara noastră nu numai un moment aniversar și bilanțier, ci, mai cu seamă, prilejul unei analize realiste și lucide a stării actuale de lucruri din Europa, în contextul mai larg al fenomenelor și proceselor ce au loc pe arena mondială, al lansării unor noi inițiative și propuneri de o covîrșitoare însemnătate politică pentru destinul continentului nostru.

În acest sens, Ședința Comună a Biroului Marii Adunări Naționale, Consiliului de Stat și Biroului Executiv al Guvernului Republicii Socialiste România, consacrată împlinirii a cinci ani de la adoptarea documentelor de la Helsinki se înscrie ca un moment cu adînci și majore semnificații, între care se reliefează reconfirmarea rolului de primă importanță pe care îl ocupă, printre obiectivele românești de politică externă, edificarea securității și amplificarea cooperării pe multiple planuri în Europa ; spiritul constructiv, continuitatea și perseverența ce caracterizează demersul politico-diplomatic al României în problemele europene ; vasta și intensa activitate desfășurate de Partidul Comunist Român, de statul nostru, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru instaurarea pe continent și în întreaga lume a unei politici noi, de deplină egalitate în drepturi între state, de respect strict al independenței, suveranității și libertății fiecărui popor — ca temelie sigură și trainică a păcii, colaborării și înțelegerii europene și mondiale.

Ședința comună a forurilor de conducere ale patriei noastre consacrată acestui eveniment de însemnătate istorică în viața continentului european a prilejuit — prin magistrala cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu și prin Declarația-apel către toate parlamentele, organele supreme și șefii de stat, către guvernele și șefii de guverne, către toate popoarele țărilor participante la Conferința general-europeană de la Helsinki — atît o reafirmare a unității dialectice dintre politica internă și externă a partidului și statului nostru, a interesului vital al poporului român față de făurirea în Europa și în lume a unui cadru de pace și colaborare durabilă, propice desfășurării în bune condițiuni a operei măreție de construcție pașnică în care este angajat plenar, cît și lansarea unui program românesc de acțiune pentru atingerea obiectivelor și țelurilor edificării securității și colaborării în Europa.

Cele două documente sînt o nouă reafirmare a spiritului constructiv ce a caracterizat înainte și după Helsinki întreaga activitate a României pe plan european și internațional, încorporînd — fapt de o deosebită importanță — concepția profund științifică, realistă și clarvăzătoare a conducătorului partidului și statului nostru, potrivit căreia problemele fundamentale ale păcii și securității nu mai pot fi rezolvate în mod adecvat doar de cîteva state sau grupări de state, ori numai în cancelariile ministeriale, ci prin unirea într-un front larg și puternic a tuturor forțelor politice și sociale interesate în materializarea idealurilor de pace, independență și libertate ale popoarelor. Regăsim aici concepția luminoasă a președintelui Nicolae Ceaușescu potrivit căreia evoluția evenimentelor — mai ales în ultimul timp, cînd am asistat la o deteriorare a climatului politic mondial, inclusiv în Europa — a demonstrat rolul tot mai important, hotărîtor, al popoarelor, capacitatea lor reală, efectivă, de a asigura promovarea unei politici noi, de destindere, independență națională, cooperare și pace. Sub acest raport, cît și în numeroase alte privințe, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la ședința comună reprezintă o strălucită ilustrare a profundului simț al istoriei ce caracterizează gîndirea politică a președintelui republicii, a capacității sale de evaluare justă și anticipare realistă a evoluției evenimentelor, pe baza analizei științifice a tuturor factorilor esențiali, tratați în interdependența lor.

Atît momentul aniversării a cinci ani de la adoptarea documentelor istorice de la Helsinki, cît și cele două documente programatice românești consacrate evenimentului — Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la ședința comună și Declarația-apel — impun cu necesitate reliefarea contribuției de însemnătate primordială a secretarului general al partidului, președintelui republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la definirea conceptului de securitate europeană, a componentelor și exigențelor acesteia, sublinierea activității sale, plină de strălucire, pentru promovarea și materializarea nobilului țel al transformării Europei într-un continent al destinderii, înțelegerii, cooperării și păcii, în care fiecare națiune să poată trăi și să se poată dezvolta liber și independent, la adăpost de orice agresiune, de orice presiuni și amestec din afară.

Discursurile și interviurile de mare răsunet pe plan mondial, propunerile și inițiativele concrete în cele mai variate aspecte ale securității și cooperării europene, vizitele și dialogurile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu șefi de stat și de guvern și alte personalități de prim rang, care au ocazionat examinarea minuțioasă și aprofundarea problematicii europene relevă, toate, meritul istoric ce revine președintelui Nicolae Ceaușescu în afirmarea ideilor securității și cooperării pe continent, a principiilor noi de relații între statele Europei, a însemnătății fundamentale a măsurilor de dezangajare militară și dezarmare, în promovarea perseverentă a

dialogului și înfăptuirea unei largi colaborări, între parteneri egali, în regiunea europeană.

Prodigioasa activitate și spiritul constructiv exemplar ale șefului statului român în abordarea și promovarea securității și cooperării europene sînt în mod grăitor confirmate de faptul că în ultimii ani nu a existat aspect al procesului complex de edificare a unei Europe a păcii și înțelegerii în care tovarășul Nicolae Ceaușescu să nu-și fi adus o contribuție teoretică și practică valoroasă, unanim apreciată de poporul nostru și de popoarele iubitoare de pace din Europa și din întreaga lume.

Sînt toate acestea rațiuni pentru care aportul tovarășului Nicolae Ceaușescu la cauza securității europene l-a consacrat definitiv în conștiința popoarelor de pe continent ca un apărător de nădejde, neobosit și curajos al independenței, suveranității și libertății fiecărei națiuni, ca un promotor consecvent al destinderii, colaborării și păcii.

Au rămas marcate cu litere de aur în cronica eforturilor pentru edificarea securității și cooperării europene cuvintele istorice, rostite, cu înaltă răspundere față de destinele popoporului nostru și ale celorlalte popoare din Europa și din lume, de președintele României de la înalta tribună a Conferinței de la Helsinki, cuvinte a căror justețe a fost confirmată pe deplin de cursul evenimentelor în cei cinci ani care au trecut de la semnarea Actului final : **„Am ascultat cu multă satisfacție declarațiile ce s-au făcut aici** — spunea șeful statului român. **Trebuie să spunem însă că istoria va judeca nu numai documentele ce le vom semna și declarațiile făcute, ci și felul în care fiecare stat, fiecare guvern și conducător de stat sau guvern va acționa pentru realizarea acestor documente, pentru ca speranțele contemporanilor noștri să fie îndeplinite, pentru ca acțiunile guvernelor noastre să răspundă năzuințelor de bunăstare, libertate și pace ale tuturor națiunilor".**

Semnarea, în urmă cu cinci ani, a documentelor de la Helsinki — la a căror elaborare și promovare România, personal conducătorul partidului și statului nostru, și-au adus o valoroasă contribuție — a dovedit de o manieră convingătoare faptul că acțiunile politico-diplomatice perseverente ale guvernelor, mobilizarea și unirea eforturilor popoarelor, ale opiniei publice, ale forțelor politice, democrate, progresiste, pot conduce la concluzii și înțelegeri de o inestimabilă importanță pentru prezentul și viitorul Europei, la elaborarea unor principii, norme și obiective care să ofere o temelie trainică păcii, securității și cooperării europene. Documentele de la Helsinki, progresele pe care acestea le-au permis pe calea dialogului politic, a conlucrării în cele mai variate domenii între statele participante au născut mari și firești speranțe pentru popoarele Europei.

Concomitent însă, cei cinci ani ce au trecut de la semnarea Actului final au dovedit că dacă popoarele nu acționează cu sporită energie și consecvență, climatul politic european și mondial se poate lesne deteriora, pot apare pericole fără seamăn la adresa destinderii și păcii. O serie de evoluții negative din Europa, escaladarea cursei înarmărilor, barierele în calea dezvoltării largi a relațiilor economice și comerciale, tendințele de recrudescență a politicii de bloc, încheierea cu rezultate nesatisfăcătoare a reuniunii de la Belgrad și altele au reliefat cu pregnanță necesitatea ca popoarele europene să nu-și facă iluzii în legătură cu starea de lucruri de pe continent, să acționeze cu hotărîre pentru transpunerea în viață ca un tot unitar a prevederilor Actului final de la Helsinki, să înțeleagă că politica de destindere este abia la început și că sînt necesare eforturi perseverente pentru promovarea acestei politici, a colaborării, independenței și păcii.

În aceste condiții, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu și Declarația-apel au meritul important că, făcînd bilanțul realizărilor și neajunsurilor înregistrate în procesul edificării securității și cooperării europene, adresează tuturor popoarelor, statelor, guvernelor, parlamentelor, forțelor politice lucide o vibrantă chemare la acțiune directă, eficientă, axată pe atingerea unor obiective bine definite.

Luînd în considerare atît situația din Europa, cît și agravarea situației internaționale în ansamblul ei, ca urmare a unor factori cunoscuți, ținînd în special de politica de forță și reîmpărțire a lumii în zone și sfere de influență, Declarația sintetizează concepția și propunerile României, ale șefului statului român cu privire la căile de atingere a obiectivelor securității și cooperării trainice pe acest continent care rezidă, în esență, în respectarea strictă și fermă a principiilor noi de relații între state — înscrise clar în Actul final — dezvoltarea largă a colaborării pe multiple planuri între state, adoptarea neîntîrziată a unor măsuri concrete de dezangajare militară și dezarmare, în primul rînd în dezarmare nucleară.

În actualul moment politic european, cînd atenția guvernelor, a popoarelor și a opiniei publice este polarizată de viitoarea reuniune de la Madrid, România a înțeles ca, prin Cuvîntarea președintelui său și prin Declarația-apel să vină cu un set de propuneri concrete pentru impulsionarea procesului de destindere, cooperare și securitate pe continent, care, sintetic, se referă la :

— Desfășurarea reuniunii de la Madrid la nivelul miniștrilor de externe, pentru a putea spori astfel eficiența dezbaterilor și pentru a mări gradul de angajare și responsabilitate în adoptarea măsurilor ce se impun ;

— Convocarea de către reuniunea de la Madrid a unei conferințe consacrate dezarmării europene, care să negocieze și să pună în aplicare măsuri concrete de oprire a cursei înarmărilor, de diminuare a potențialului militar existent pe continent ;

— Asigurarea continuității conlucrării statelor participante la Conferința general-europeană pentru rezolvarea concretă a problemelor securității, prin organizarea în acest scop a unor reuniuni periodice de lucru, grupuri de experți și alte forme de negociere a problemelor ;

— Propunerea ca viitoarea Conferință general-europeană să se desfășoare la nivelul șefilor de stat și de guvern. Această conferință ar urmări să aducă completările corespunzătoare documentului semnat la 1 august 1975, dezvoltîndu-l cu noi prevederi și măsuri menite să deschidă o perspectivă cu adevărat viabilă edificării securității în Europa ;

— Încheierea unui tratat general de renunțare la forță și la amenințarea cu forța, care ar aduce o contribuție esențială la cauza promovării destinderii, încrederii, securității și păcii în Europa și în întreaga lume ;

— Propunerea ca ziua de 1 august să fie aniversată în fiecare an ca zi a solidarității și luptei tuturor popoarelor europene pentru edificarea securității și păcii pe continentul nostru.

— Necesitatea ca reuniunea de la Madrid să reafirme din nou, cu putere, atașamentul solemn față de documentele semnate la Helsinki, hotărîrea fermă a statelor participante de a transpune în viață prevederile Actului final, ca un tot unitar.

În suita de măsuri și propuneri preconizate de țara noastră pentru făurirea unei Europe a păcii și colaborării reține atenția și importanța acordată componentei economice a procesului de edificare a securității europene, care își găsește un loc de frunte atît în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la ședința comună, cît și în Declarația-apel. Cele două documente românești afirmă clar că o condiție indispensabilă a soluționării problemelor economice stringente ce confruntă în prezent Europa și întreaga lume o constituie dezvoltarea unei largi și nestingherite cooperări economice între toate statele continentului, eliminîndu-se orice fel de bariere și restricții. De asemenea, în concepția țării noastre se impune și asigurarea dezvoltării largi a schimburilor culturale, a contactelor între popoarele europene, pentru întărirea încrederii și prieteniei între națiunile europene, astfel încît ele să acționeze cu hotărîre sporită în direcția înfăptuirii unei Europe unite.

Însă cheia de boltă a procesului de edificare a securității și cooperării europene, a asigurării unui viitor pașnic al continentului o reprezintă, așa cum se arată cu claritate în noile documente românești, respectarea cu strictețe în relațiile dintre statele participante la Conferința general-europeană a principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu folosirea forței, garantarea dreptului sacru al fiecărui popor de a se dezvolta liber, fără nici un amestec din afară.

Prin cuvîntarea conducătorului partidului și statului nostru la ședința comună și prin Declarația-apel, țara noastră își reafirmă din nou hotărîrea ei neclintită de a-și aduce partea ei de contribuție la buna pregătire și desfășurarea cu succes a reuniunii de la Madrid, astfel încît aceasta să marcheze o etapă importantă și constructivă în direcția redresării situației pe plan european și internațional, a reluării și consolidării cursului destinderii, a dezamorsării stărilor de tensiune și conflicte, a soluționării tuturor problemelor și diferendelor pe căi politice, pașnice, a stăvilirii cursei înarmărilor și realizării dezangajării militare și dezarmării, a triumfului idealurilor de pace, progres și bunăstare ale popoarelor lumi'

CHILIE

CREŞTEREA VENITURILOR POPULAŢIEI — COMPONENTĂ ESENŢIALĂ A POLITICII DE RIDICARE A NIVELULUI DE TRAI

ÎN CADRUL marilor realizări obţinute de poporul român în anii socialismului, la loc de frunte se înscrie creşterea continuă a nivelului de trai şi ridicarea calităţii vieţii. Pentru realizarea acestui important obiectiv Partidul Comunist Român a acţionat pe multiple planuri ; în centrul politicii sale de ridicare a nivelului de trai s-a situat însă preocuparea pentru sporirea continuă a veniturilor populaţiei, componentă de bază a ridicării generale a bunăstării oamenilor muncii.

Ritmul deosebit de intens al dezvoltării economice şi, îndeosebi, amplul proces de industrializare socialistă a ţării au constituit premisa fundamentală a asigurării unei creşteri continue a nivelului de trai. Aceasta s-a manifestat, pe de o parte, prin crearea de resurse materiale tot mai însemnate, şi prin mărirea corespunzătoare a părţii din avuţia naţională destinată consumului neproductiv. Pe de altă parte, dezvoltarea şi amplasarea raţională a forţelor de producţie în teritoriu a oferit posibilitatea încadrării unui volum tot mai mare al populaţiei în activităţi cu caracter neagricol, mai stabile şi mai bine remunerate; de asemenea, au crescut productivitatea muncii şi, deci, posibilităţile de a obţine venituri mai mari în agricultură. În acelaşi timp, progresele înregistrate pe plan economic, pe planul promovării progresului tehnic şi al modernizării structurilor de producţie au imprimat noi tendinţe procesului de ocupare a forţei de muncă, conducînd la conturarea unei structuri corespunzătoare a populaţiei ocupate.

Astfel, dacă în anul 1950, peste 74 la sută din populaţia activă a ţării era ocupată în agricultură şi doar aproximativ 26 la sută activa în industrie sau în alte ramuri neagricole, după mai puţin de trei decenii — la sfîrşitul anului 1979 — peste 60 la sută din populaţia activă lucra în industrie sau alte ramuri neagricole. Intervalul de timp la care ne referim a consemnat, totodată, mutaţii cu profundă semnificaţie pentru viitorul României socialiste. Au fost create structuri demo-economice noi care, împreună cu modificările în profil teritorial au creat o nouă geografie a muncii pe pămîntul patriei noastre. De la numai 2,1 milioane, cît reprezenta personalul muncitor, din totalul populaţiei ocupate de 8,4 milioane persoane, în anul 1950, peste aproape trei decenii, în anul 1978, cifrele indicau aproximativ 7 milioane personal muncitor, dintr-un total al populaţiei ocupate de 10,29 milioane persoane. Semnificativ este faptul că în timp ce populaţia ocupată a crescut doar cu 23 la sută, numărul personalului muncitor a sporit de 3,3 ori. Pe fondul acestei importante creşteri, într-o serie de ramuri deosebit de însemnate pentru modernizarea economiei naţionale, sporul este cu mult mai substanţial: în chimie — de peste 10 ori; în construcţii de maşini — de peste 6 ori ; în construcţii — de peste 5 ori etc.

Modificările esenţiale ce au avut loc în structura social-economică a României socialiste au generat profunde mutaţii şi în structura forţei de muncă din mediul rural. Mecanizarea proceselor de muncă, chimizarea şi modernizarea tehnologiilor ce stau la baza orientării culturilor au dus, an de an, la eliberarea unei mari mase de forţă de muncă. O parte din această forţă de muncă a fost preluată, după cum s-a mai subliniat, de către ramurile neagricole, modificîndu-şi radical statutul social-profesional şi trecînd în rîndul populaţiei urbane. O altă parte a rămas însă la sat, calificîndu-se şi schimbîndu-şi treptat profilul profesional. În mediul rural lucrează astăzi, alături de ţăranii cooperatori, un puternic detaşament de personal muncitor format din sute de mii de tractorişti, mecanizatori, ingineri agronomi, medici veterinari, tehnicieni. Alături de aceste categorii de personal muncitor, în structura locurilor de muncă din satul contemporan se înscriu cu o pondere din ce în ce mai mare acele locuri încorporate în activităţile prestatoare de servicii pentru populaţie, care prin structura şi dinamismul lor determină o stabilizare tot mai pronunţată a populaţiei rurale, sporirea continuă a masei de venituri a populaţiei rurale deopotrivă cu creşterea substanţială a complexităţii şi calităţii serviciilor oferite.

Mutaţii de amploare în dinamica veniturilor

LINIA politică profund realistă promovată de partid, concretizarea sa într-un ansamblu de măsuri economice de natură să stimuleze realizarea unei eficienţe sporite în toate ramurile de activitate ale complexului economic naţional, a asigurat, în anii construcţiei socialiste, pentru toate categoriile de oameni ai muncii, creşteri substanţiale şi permanente ale veniturilor; referindu-ne la veniturile globale ale populaţiei, acestea au sporit în perioada 1950—1980, de exemplu, de 11 ori — respectiv de la 33,5 miliarde lei, cît reprezenta volumul acestora în 1950, la circa 370 miliarde lei la sfîrşitul perioadei. În cadrul creşterii generale asigurate de sporul veniturilor globale, retribuţia medie a personalului muncitor a crescut la rîndul său de peste 6 ori, iar veniturile nominale nete ale ţărănimii obţinute din munca desfăşurată în cadrul cooperativelor agricole de producţie şi gospodăriile personale, de circa 8 ori.

Evoluţia veniturilor ţărănimii a marcat în această perioadă o serie de progrese notabile. Au fost întreprinse noi acţiuni pe linia apropierii veniturilor obţinute în agricultură şi a celor obţinute în activităţi cu caracter neagricol — în principal, industriale — expresie vie a materializării principiilor de echitate ce stau la baza politicii de repartiţie a veniturilor. Între acestea se cere amintită hotărîrea ca, începînd cu anul 1971, în retribuirea membrilor cooperatori să fie introdus sistemul asigurării unui venit minim garantat, sistem care a dus la o eşalonare corespunzătoare, pe întreg cursul anului, a veniturilor băneşti ale ţăranilor cooperatori. Corelat cu generalizarea acordului global — sistem de organizare a muncii apt să asigure o condiţionare mai strînsă a veniturilor de creşterea producţiei globale — precum şi cu măsurile privind perfecţionarea modalităţilor de valorificare a produselor agricole, sistemul respectiv a contribuit la o apropiere continuă între mărimea şi structura veniturilor oamenilor muncii din agricultură şi personalul ocupat în ramurile neagricole.

Una dintre cele mai importante etape în evoluţia veniturilor populaţiei (vezi şi tabelul nr. 1) a constituit-o perioada ce a urmat după Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român. În această etapă, potrivit orientărilor stabilite de Congresul al XI-lea s-a pus un accent mai mare pe creşterea retribuţiei şi a veniturilor directe ale oamenilor muncii. Prin suplimentarea fondului de retribuţie, ca rezultat al economiilor prevăzute a se realiza în cursul cincinalului şi al creşterii suplimentare a venitului naţional, au fost create premisele dublării creşterii veniturilor oamenilor muncii faţă de prevederile iniţiale.

Tabelul nr. 1

Evoluţia veniturilor directe ale populaţiei
(în perioada 1950—1980)

	1950	1965	1970	1975	1970	1980
— Retribuţia medie a personalului muncitor — lei lunar	337	1028	1289	1595	2108	2267
— Veniturile nominale nete ale ţărănimii obţinute din munca în C.A.P. şi gospodăriile personale pe o persoană activă — lei lunar	167	495	571	990	1339	1380

Pe baza măsurilor stabilite de Conferinţa Naţională a partidului privind dezvoltarea mai rapidă a economiei naţionale în actualul cincinal, retribuţia medie reală a sporit cu peste 32 la sută, faţă de numai 20 la sută cît se prevăzuse iniţial, aceasta constituind cea mai substanţială majorare a retribuţiilor din anii construcţiei socialiste şi reprezentînd, totodată, peste o treime din totalul majorărilor de retribuţii realizate în cei 30 de ani de economie planificată. Această majorare mai accentuată a retri-

buțiilor va crea posibilitatea ca oamenii muncii să beneficieze, în perioada 1976—1980, de un spor de venituri de 40 miliarde lei, peste fondul de majorare stabilit inițial. La rîndul lor, veniturile reale ale țărănimii provenite din retribuirea muncii desfășurate în cadrul cooperativelor agricole și din vînzarea produselor către unitățile socialiste vor fi în anul 1980 cu 30 la sută mai mari decît în anul 1975, față de o creștere de 20—25 la sută cît era prevăzut inițial în plan.

Ca urmare a succeselor obținute în dezvoltarea generală a economiei naționale, creșterea veniturilor populației își va continua linia sa ascendentă și în viitorii ani. Așa cum s-a hotărît la Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român — hotărîri sintetizate în „Programul-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții" — veniturile totale reale ale populației vor spori, în anul 1985, cu 23—25 la sută față de anul 1980, continuîndu-se a se asigura și realizarea unei corelații mai echilibrate între veniturile oamenilor muncii de la orașe și sate. Creșterea deosebit de accentuată a veniturilor oamenilor muncii a avut loc în România socialistă pe fondul unei mari stabilități a prețurilor, o creștere continuă a producției bunurilor de consum și o accentuată diversificare a prestărilor de servicii pentru populație, ceea ce a dus la o ridicare continuă și generală a bunăstării poporului.

Oglindind strînsa concordanță între vorbe și fapte, între politica generală a partidului și realitatea noastră cotidiană, puterea de cumpărare a populației a cunoscut creșteri continue, ceea ce a determinat ca în fiecare cămin să se îmbunătățească substanțial structura consumului. Cîteva calcule efectuate la sfîrșitul anului 1979, după începerea celei de a doua etape a majorărilor de retribuții prevăzute pentru perioada 1976—1980 sînt deosebit de ilustrative. Așa după cum reiese din tabelul nr. 2, de-a lungul anilor s-a înregistrat o diminuare continuă și accentuată — de la 2 la peste 7 ori — a timpului de muncă utilizat pentru realizarea veniturilor necesare cumpărării diverselor produse de către populație. Majorările repetate ale retribuțiilor, realizate în contextul unei solide stabilități a prețurilor, — indicele prețurilor de desfacere menținîndu-se în toți

Produsul	UM	1955	1965	1975	1979
Pîine albă	0,5 kg	54'	26'	17'	13'
Mălai superior	1,0 kg	1h	30'	19'	14'
Zahăr tos	1,0 kg	3h41'	1h47'	1h 9'	52'
Lapte de vacă	1,0 l	49'	25'	18'	13'
Carne de porc	1,0 kg	5h19'	3h58'	3h12'	2h 6'
Cartofi	1,0 kg	22'	13'	11'	9'
Tomate	1,0 kg	34'	22'	17'	15'
Costum bărbătesc (360 lei/m)	1 buc.	522h	253h22'	163h19'	143h 5'
Palton bărbătesc (400 lei/m)	1 buc.	549h53'	266h52'	172h	151h08'
Pantofi piele pt. bărbați	1 per.	85h51'	41h40'	26h51'	20h35'
Rochie (stofă 130 lei/m)	1 buc.	157h24'	71h50'	46h18'	37h17'
Pantofi din piele pt. femei	1 per.	77h16'	37h30'	24h10'	17h33'

*) Calculele au fost făcute în funcție de retribuția medie lunară și nivelul prețurilor cu amănuntul înregistrat în anii respectivi.

anii construcției socialiste în limitele cotelor planificate — au determinat o evoluție ascendentă a puterii de cumpărare a întregii populații. Astfel, cu retribuția obținută într-o oră, oamenii muncii au putut cumpăra în anul 1979, comparativ cu anul 1955, o cantitate de pîine de peste 4 ori mai mare ; zahăr de 4,2 ori mai mult ; cartofi de peste 2 ori ; tomate de peste 2 ori. În ceea ce privește achiziționarea unui costum , palton sau a unei perechi de pantofi în 1979 a fost necesară retribuția pe o perioadă de timp de 3—4 ori mai mică decît în 1955. De pildă, dacă în 1955 un om trebuia să plătească o pereche de pantofi din piele cu retribuția sa pe aproape 11 zile de muncă, în anul 1979 era suficientă numai retribuția cuvenită pe 2 zile și jumătate.

Problema stabilității prețurilor și evoluția lor în limite strict controlate se înscrie în continuare între obiectivele prioritare ale politicii partidului nostru. După cum se sublinia în raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XII-lea, în viitor se va acorda o atenție deosebită „menținerii în limite strict controlate a dinamicii prețurilor la bunurile de consum și a tarifelor la prestațiile de servicii, prevăzîndu-se o creștere medie anuală de 1—1,2 la sută, corelat cu prevederile de sporire a veniturilor reale ale populației".[1])

Echitatea socialistă la baza sistemului de retribuire

UN alt aspect caracteristic pentru concepția promovată de P.C.R. în domeniul veniturilor populației îl constituie asigurarea unui raport just, echilibrat între veniturile minime și maxime obținute de diferite categorii de oameni ai muncii. Îmbunătățirea permanentă a acestui raport a permis și va permite în continuare aplicarea corespunzătoare, în domeniul retribuției, a principiului socialist al repartiției după cantitatea și calitatea muncii, în raport cu contribuția fiecăruia la dezvoltarea societății socialiste.

Sistemul nostru socialist de retribuire se fundamentează pe legea repartiției socialiste, precum și pe o serie de necesități mai generale impuse de dezvoltarea noii orînduiri. Între acestea, partidul a înscris cu caracter prioritar instituirea unei diferențieri stimulatoare a ramurilor, asigurarea unui raport optim între cointeresarea materială și stimulenți extraeconomici, dezvoltarea armonioasă, din punct de vedere economic și social, a tuturor județelor și localităților patriei, creșterea continuă a nivelului de calificare a oamenilor muncii etc.

În același cadru, asigurarea unor raporturi corespunzătoare între limitele veniturilor obținute de diferitele categorii de oameni ai muncii reprezintă o problemă extrem de complexă, ea decurgînd din însăși esența orînduirii socialiste. Realizîndu-se o strînsă corelație între retribuție și cantitatea muncii prestate, nivelul calificării, vechimea în producție, importanța și răspunderea socială a activității desfășurate de către fiecare individ și condițiile specifice de lucru, s-a urmărit ca în contextul creșterii generale neîntrerupte a veniturilor, a diferențierii lor în funcție de cantitatea și calitatea muncii prestate să se asigure o apropiere treptată între diferitele categorii de venituri obținute de personalul muncitor. Astfel, în decursul celor șase planuri cincinale — 1951—1980 — ce jalonează coordonatele dezvoltării economiei în anii construcției socialiste, pe fondul unei creșteri generale a retribuției medii de 6,7 ori diferența dintre retribuția maximă și cea minimă a fost redusă continuu, ajungîndu-se de la peste 30 la 1 cît era la începutul perioadei analizate, la un raport de 5,5 la 1 ; acest raport este considerat deplin corespunzător în actuala etapă.

Prin complexitatea ei, problema raportului dintre limitele venitului s-a bucurat de o mare atenție din partea partidului nostru. Supunînd-o atenției Conferinței Naționale a partidului din 1967, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia în raportul prezentat că „Diferența dintre veniturile minime și maxime existente în societatea noastră nu poate fi tratată abstract, ignorîndu-se stadiul de dezvoltare în care ne aflăm, mărimea venitului național și a fondului de consum". De aceea, în anii ce au urmat au fost luate o serie de măsuri pentru repartizarea corespunzătoare a venitului național, pentru aplicarea fermă a principiilor egalității și eticii socialiste, creîndu-se astfel condiții reale din punct de vedere economic și social, ca fiecare membru al societății socialiste să-și dobîndească veniturile numai ca rezultat al muncii depuse în folosul societății și în funcție de aportul său la progresul acesteia.

Pe fondul acestor obiective, partidul a militat consecvent pentru lichidarea unor fenomene negative legate de tendința de înavuțire, de ignorare a muncii sau de egocentrism. În același timp, a fost combătută orice teorie și practică egalitaristă în repartiția socială, militîndu-se pentru asigurarea unor diferențe echitabile între veniturile diferitelor categorii de cetățeni. Evidențiind acest fapt, secretarul general al partidului arăta că „este necesar să nu avem teamă că vor fi muncitori sau ingineri care vor obține venituri mai mari, dacă acestea se datoresc muncii. Cu toții știm că, pînă la urmă, există deosebiri fizice și intelectuale între oameni, iar noi trebuie să-i stimulăm pe cei mai valoroși, și nu să nivelăm, prin tot felul de formule, capacitatea creatoare a celor ce muncesc.(...) este pe deplin echitabil ca cei care produc mai multe mașini, mai multe piese într-o oră, într-o zi, într-o lună, să obțină venituri mai mari, ca rezultat al muncii lor".[2])

Expresii ale umanismului socialist

LOCUL primordial în politica de repartizare a fondului de consum îl dețin veniturile individuale, directe, ale oa-

Dumitru PATRICHE

(Continuare în pag. 6)

1) **Nicolae Ceaușescu** : Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al XI-lea și Congresul al XII-lea și sarcinile de viitor ale partidului. Ed. politică, București, 1979, p. 52.

2) **Nicolae Ceaușescu : România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate**, vol. 7, București, Ed. politică, 1973, p. 886.

PARTICIPAREA LARGĂ, DEMOCRATICĂ A OAMENILOR MUNCII LA CONDUCEREA ŞI DESFĂŞURAREA ACTIVITĂŢILOR ECONOMICO-SOCIALE

SĂRBĂTORIREA MOMENTELOR însemnate ale istoriei naţionale constituie prilejuri deosebite de rememorare, de evidenţiere a progreselor remarcabile obţinute de poporul nostru în plan economic, social, cultural. Iată-ne în pragul unei noi aniversări — cea de a 36-a — a zilei de 23 August 1944, moment de începere, a unei ere noi în existenţa multimilenară a neamului românesc. Anii care au trecut de la acel sfîrşit de august '44 au consemnat realizări impresionante ; cifrele pot ilustra sugestiv dezvoltarea economiei naţionale, modernizarea sa, repartizarea echilibrată a forţelor de producţie în teritoriu. Există însă profunde mutaţii ce s-au produs în aceste patru decenii care nu pot fi exprimate cantitativ ; ele privesc amplul proces de perfecţionare a structurilor sociale, modelarea unui nou profil moral al omului societăţii socialiste, afirmarea sa liberă şi participarea conştientă la procesul făuririi noii orînduiri.

Componentă intrinsecă a progresului societăţii

MARILE SARCINI ale făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintării României spre comunism se realizează în condiţiile unor ample acţiuni privind perfecţionarea continuă a formelor şi metodelor de organizare şi conducere a vieţii economico-sociale. Realizarea concordanţei între dinamica schimbărilor social-economice şi formele de organizare şi conducere a societăţii, aplicarea în viaţă a măsurilor de reorganizare a conducerii societăţii au la bază lărgirea, adîncirea şi amplificarea democraţiei economice socialiste, participarea oamenilor muncii la adoptarea deciziilor la toate nivelurile vieţii economico-sociale. Aceasta constituie o cerinţă ce izvorăşte din însăşi natura noii orînduiri — eliberată de exploatare — din responsabilitatea ce incumbă fiecărui om al muncii în calitatea sa de proprietar, producător şi beneficiar al bunurilor materiale şi spirituale ale societăţii. Ea decurge, deopotrivă, din exigenţele noi, deosebite care se ridică în procesul organizării şi conducerii activităţii economico-sociale, în actuala etapă şi în perspectivă, exigenţe care exprimă imperativul valorificării superioare, cu deplină responsabilitate şi competenţă, a tuturor resurselor existente în unităţile economice, al transpunerii în practică, în formele cele mai adecvate, a principiului centralismului democratic.

Înfăptuirea democratismului economic socialist a cărui premisă o constituie instaurarea relaţiilor de producţie socialiste, a proprietăţii socialiste asupra mijloacelor de producţie, reprezintă condiţia sine qua non a afirmării democraţiei de tip nou, socialist. În concepţia partidului nostru democraţia economică reprezintă un sistem instituţionalizat de principii, norme şi metode menit să creeze posibilitatea participării permanente, conştiente şi efective a tuturor oamenilor muncii la elaborarea şi realizarea deciziilor economice, la conducerea întregii activităţi economico-sociale. Acest element vizează latura calitativă, esenţială a exercitării dreptului de proprietar şi producător al fiecărui om al muncii. Numai în măsura în care se asigură o conştientizare a maselor de oameni ai muncii, în măsura în care se declanşează resorturile interne ce decurg din calitatea de proprietar, producător şi beneficiar, proprie fiecărui om al muncii, se poate proiecta o acţiune eficientă ; numai astfel, democraţia economică fiinţează, poate deveni şi se exercită efectiv ca o puternică forţă materială.

Neîndoios, componenta de bază a democraţiei o constituie participarea. Această dimensiune este însă completată, în cadrul democraţiei de tip socialist, de un alt atribut tot atît de însemnat : responsabilitatea. Pentru fiecare colectiv de oameni ai muncii, pentru fiecare om, participarea efectivă la conducere reprezintă un act de conştiinţă, întrucît el presupune nu aprobarea — sau dezaprobarea — unor decizii elaborate într-un alt cadru exterior. Dimpotrivă, de modul în care sînt gîndite şi fixate obiectivele activităţii la nivelul fiecărei unităţi economice, de calitatea ansamblului de măsuri apt să materializeze aceste obiective este condiţionată însăşi dezvoltarea generală a economiei naţionale.

O altă notă specifică democraţiei economice o constituie aria sa de cuprindere ; democraţia economică trebuie să asigure o cuprindere, pe orizontală şi verticală, a tuturor sectoarelor economice, începînd de la unitatea de bază — întreprinderea — pînă la nivelul organelor centrale de sinteză şi de decizie. A limita democraţia economică numai la unul din aceste nivele — micro sau macroeconomic — ar însemna, practic, o îngustare a înseşi multiplelor valenţe pe care ea le oferă. Participarea oamenilor muncii la activitatea complexă de conducere şi organizare economică trebuie asigurată, deopotrivă, în fiecare întreprindere în aşa fel încît toţi oamenii muncii să-şi poată spune părerea — începînd cu activitatea întreprinderii şi continuînd pe toată filiera elaborării unei decizii.

Afirmîndu-se, prin notele sale generale, ca o componentă organic integrată procesului de edificare a societăţii socialiste, democraţia economică dobîndeşte în actuala etapă de dezvoltare noi atribute, este investită cu noi şi însemnate prerogative ; acestea izvorăsc din complexitatea tot mai mare a proceselor economice, din exigenţele noi privind gestionarea raţională şi responsabilă a părţii din avuţia naţională încredinţată de societate spre administrare, privind valorificarea superioară a resurselor energetice şi de materii prime. Democraţia economică constituie în fapt corespondentul, în planul structurilor organizatorice şi de conducere, al necesităţii economice obiective de a spori şi adînci rolul unităţilor de bază — al întreprinderilor şi centralelor — în planificarea dezvoltării, în materializarea obiectivelor prefigurate. Fiecare om al muncii are posibilitatea — şi este obligat moralmente să o transforme în fapt — de a contribui efectiv prin relevarea, la locul său de muncă, a unor soluţii noi de valorificare mai bună a resurselor existente, la sporirea continuă a avuţiei societăţii.

Structuri organizatorice originale

PARTIDUL NOSTRU a elaborat un concept propriu, original de democraţie economică, a instituţionalizat un sistem complex de exercitare a prerogativelor sale şi a stabilit forme concrete de realizare a acestora. Din iniţiativa şi cu aportul teoretic inestimabil al tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, au fost adoptate, în ultimii cincisprezece ani, numeroase măsuri în direcţia perfecţionării cadrului democratic al conducerii societăţii, au fost create, în toate sferele vieţii economico-sociale, structuri organizatorice adecvate pentru manifestarea plenară a iniţiativei şi a voinţei tuturor oamenilor muncii, bazate pe principiul conducerii colective, pe antrenarea maselor la elaborarea deciziilor. Aceste structuri democratice de conducere, îmbinate într-un ansamblu armonios şi unitar, au configurat un mecanism original, tot mai perfecţio-

nat de participare efectivă și eficientă a oamenilor muncii la adoptarea și înfăptuirea deciziilor privind dezvoltarea economico-socială a țării.

Cele mai reprezentative forme prin care se exercită conducerea colectivă și are loc realizarea efectivă a democrației economice la nivelul întreprinderilor, centralelor și altor unități socialiste sînt constituite de adunarea generală a oamenilor muncii, consiliul oamenilor muncii și biroul executiv al consiliului oamenilor muncii, consiliile de control muncitoresc și comisiile pe domenii de activitate.

Concepute și instituționalizate pe baza hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului din 1967, organele colective de conducere la nivelul unităților economice și sociale ca forme de bază ale exercitării conducerii colective au cunoscut un proces continuu de perfecționare structurală și funcțională. Astfel, pe baza hotărîrilor adoptate la primul Congres al Consiliului oamenilor muncii, precum și la Conferința Națională a partidului ce a avut loc în decembrie 1977, s-a urmărit creșterea rolului și a potențialului de conducere al acestor organisme în concordanță cu obiectivele și cerințele în continuă creștere ce revin unităților economice. Acest cadru a fost considerabil lărgit, conferindu-i-se, deopotrivă, o mai mare putere de expresie a voinței maselor de oameni ai muncii, a competenței lor de a conduce destinele țării, prin înființarea de noi forme instituționalizate cu caracter național : Frontul Democrației și Unității Socialiste, Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Consiliul de Control muncitoresc al activității economico-sociale, Congresele și Consiliul Central de Control muncitoresc al activității economico-sociale, congresele și consiliile oamenilor muncii pe domenii de activitate — în care o pondere însemnată o dețin cadrele ce activează nemijlocit în producție.

Realizarea sistemului instituționalizat de manifestare a democrației economice a constituit o etapă deosebit de însemnată a dezvoltării democrației socialiste, a procesului de perfecționare a structurilor organizatorice și de conducere. Expresie a acțiunii factorului conștient în opera de edificare a noii orînduiri, această vastă muncă de concepție și organizatorică a generat, într-un sens pozitiv însă, un anumit decalaj al structurilor democratice față de pîrghiile efective de acționare pe care le aveau la îndemînă oamenii muncii, organele colective de conducere. Tocmai pe această bază, studiind în profunzime procesul de dezvoltare economico-socială a țării, secretarul general al partidului afirma cu îndreptățire, în Cuvîntarea ținută la Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 că, „față de acest larg cadru democratic creat, nu s-a ținut pasul în ce privește măsurile de ordin economico-financiar, care să pună la îndemîna organismelor de conducere colectivă, a adunărilor generale ale oamenilor muncii mijloacele necesare îndeplinirii în cele mai bune condiții a rolului lor în conducerea întregii activități economico-sociale".

Măsurile adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 privind perfecționarea mecanismului economico-financiar — multe dintre ele inițiate de conducerea partidului și experimentate încă de la începutul anilor '70, — au determinat ridicarea pe un plan superior a autoconducerii muncitorești și întărirea autogestiunii economico-financiare, asigurînd creșterea rolului colectivelor de oameni ai muncii în conducerea vieții economice și sociale. S-a urmărit asigurarea unei concordanțe între mecanismul economico-financiar și cadrul organizatoric creat, punîndu-se la îndemîna unităților economice și a organelor de conducere colectivă pîrghiile și mijloacele economico-financiare necesare exercitării efective a drepturilor și răspunderilor conferite prin lege, răspunzîndu-se astfel exigențelor de a gospodări cu maximum de eficiență resursele și de a crește avuția națională.

Înscriindu-se ca un moment de referință în opera de edificare a noii societăți în România, documentele programatice adoptate la Congresul al XII-lea al partidului au ridicat la noi cote exigențele în domeniul dezvoltării și afirmării democrației socialiste, în general, și, în cadrul său, a democrației economice. **„Am realizat,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la Congres, **un sistem unitar de conducere a țării de către popor, o democrație economică și socială de tip nou, care ne permite să valorificăm larg inițiativa, experiența și capacitatea de creație a maselor în înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Acum, esențial este să asigurăm buna funcționare a acestui cadru democratic, folosirea deplină a posibilităților pe care le oferă".** În plan organizatoric, aceasta presupune transformarea organelor colective de conducere într-o parte inseparabilă a structurii statului nostru socialist, în așa fel încît ele să joace un rol hotărîtor, în procesul complex al conducerii societății, împletind indestructibil activitatea lor cu cea a organelor centrale. Se poate spune că tocmai în acest sens înțelege partidul nostru dispariția statului, nu prin desființarea lui într-un anumit moment, ci crearea cadrului organizatoric prin care masele populare să participe efectiv, competent și responsabil la conducerea vieții economice, politice și sociale.

Adîncirea procesului de perfecționare a structurilor democratice în societatea românească constituie o garanție a progresului său neîntrerupt, a afirmării idealurilor și posibilităților generoase pe care le oferă socialismul și comunismul. Acest proces constituie, în aceeași măsură, o cale însemnată de ridicare a conștiinței maselor, de maturizare a acestora. Participînd competent și responsabil la făurirea propriului său viitor poporul nostru devine mai puternic, se afirmă plenar ca o națiune unită, liberă, dornică să se înscrie cu demnitate în rîndul țărilor lumii.

Dumitru PUGNA
Vasile NICHITA

Creșterea veniturilor populației

(Urmare din pag. 4)

menilor muncii, venituri provenite din repartiția după muncă. În același timp însă, un loc tot mai însemnat dobîndesc cheltuielile social-culturale în formarea veniturilor totale ale oamenilor muncii. Această tendință explică, de altfel, creșterea mai accentuată a veniturilor totale ale populației față de veniturile directe ale personalului muncitor și țărănimii.

Expresie a politicii promovate de partid în perioada 1950—1979, volumul fondurilor afectate pentru finanțarea diferitelor acțiuni social-culturale a crescut de aproape 20 de ori, asigurîndu-se astfel posibilitatea pentru toate categoriile de populație să se instruiască, să-și afirme plenar personalitatea, să se dezvolte în cele mai bune condițiuni din punct de vedere fizic și intelectual.

Fondurile sociale de consum au o destinație diversă, pe baza lor asigurîndu-se gratuitatea învățămîntului pentru cele 5,5 milioane de elevi și studenți, plata alocației de stat la peste 4 milioane de copii, plata pensiei pentru un număr de peste 3,1 milioane de persoane. De asemenea, anual, peste 12 miliarde de lei sînt cheltuiți în vederea asigurării asistenței medicale gratuite a întregii populații, peste un miliard de lei pentru dezvoltarea activității culturale și artistice etc. La acestea se adaugă finanțarea și a altor acțiuni cu caracter social, toate avînd menirea de a contribui la ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al celor ce muncesc. Practic, în țara noastră, nu există familie care să nu beneficieze, într-o formă sau alta, de sporul de venituri provenite din fondurile sociale de consum, fonduri care reprezintă aproximativ o cincime din totalul veniturilor populației.

În anii socialismului, aceste fonduri raportate la o familie au cunoscut o creștere continuă, astfel că în anul 1980 ele erau de 15,2 ori mai mari față de 1950, suma ce urmează a se cheltui în prezent în medie pe o familie pentru diferite acțiuni social-culturale cifrîndu-se la 11 766 lei. Programul-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții stabilește în continuare creșteri considerabile ale fondurilor destinate acțiunilor social-culturale. Astfel, cheltuielile social-culturale totale, finanțate de la bugetul de stat, din fondurile proprii ale organizațiilor cooperatiste și obștești, vor spori în perioada 1981—1985, față de actualul cincinal, de la 350 miliarde lei la 479 miliarde lei, respectiv cu circa 37 la sută, reprezentînd în anul 1985, 14 200 lei pe o familie.

Reprezentînd țelul final al politicii profund umaniste promovată de partidul nostru, însăși esența orînduirii noi pe care o făurim pe pămîntul patriei, creșterea nivelului de trai, a veniturilor populației, se integrează într-o concepție armonioasă și de amplă deschidere a dezvoltării generale a societății socialiste. Dezvoltarea forțelor de producție, repartizarea lor echilibrată în teritoriu, modernizarea continuă a structurilor de producție deopotrivă cu îmbogățirea și nuanțarea principiilor care fundamentează repartizarea veniturilor, a mecanismului lor de distribuire stau la baza marilor realizări obținute de poporul nostru în anii construcției socialiste. Cea de-a 36-a aniversare a începutului de eră nouă pe pămîntul României, pe care o vom sărbători în curînd, constituie deopotrivă un moment al retrospectivei — bilanț bogat de fapte și realizări — și o proiecție optimistă și cutezătoare spre viitor.

Pregătirea planului pe 1981

● Încheierea contractelor economice — o acțiune ce se cere mult intensificată ● Necesitatea creșterii accentuate a producției în sectoarele extractive ● Utilizarea rațională a resurselor energetice, factor hotărîtor în derularea eficientă a proceselor de producție ● Metalul mai bine gospodărit pe întreaga filieră de la producător la beneficiari ● Recuperarea și valorificarea resurselor refolosibile — aport prețios la sporirea bazei de materii prime ● Utilizarea la parametri înalți a tuturor capacităților de producție ● Punerea la termen în funcțiune a noilor capacități — sursă de sporire și diversificare a producției.

SALTUL LA O NOUĂ CALITATE DETERMINĂ NOI EXIGENȚE ÎN PREGĂTIREA PLANULUI

DE CURÎND a avut loc Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Biroului Permanent al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și a Guvernului Republicii Socialiste România, care a dezbătut și aprobat Raportul cu privire la Planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării pe anul 1981. O sarcină fundamentală stabilită cu acest prilej ministerelor, centralelor, tuturor întreprinderilor, organelor locale de partid și de stat este aceea de a acționa prin măsuri energice, ferme, pentru **pregătirea din timp și în cele mai bune condiții a îndeplinirii exemplare, la toți indicatorii, a sarcinilor planului pe anul următor.**

În acest context, o însemnătate deosebită are **asigurarea din timp a bazei tehnico-materiale a planului,** condiție hotărîtoare pentru realizarea producției planificate, a obiectivelor de investiții, asigurarea mărfurilor pentru fondul pieței, îndeplinirea prevederilor la export. Experiența ultimilor ani relevă cu pregnanță cît de important este ca fiecare întreprindere să aibă clarificate, înainte de începerea perioadei de plan, toate problemele de desfacere a producției și de aprovizionare, să cunoască în amănunt cerințele și posibilitățile partenerilor cu care urmează să aibă relații și, mai ales, să perfecteze prin contracte economice aceste relații.

PENTRU A ASIGURA condiții cît mai bune înfăptuirii sarcinilor de plan o atenție de prim ordin se cere acordată **realizării producției prevăzute în sectoarele primare producătoare de materii prime de bază,** care asigură resursele fazelor de prelucrare intermediară și finală a acestora. În acest scop este necesară, înainte de toate, executarea programului intensiv de lucrări geologice, care prezintă o creștere semnificativă față de realizările din 1980, îndeosebi în domeniul hidrocarburilor, cărbunilor, minereurilor neferoase. Concretizarea sporurilor de rezerve geologice prevăzute în sarcinile de plan, reprezintă unul din elementele determinante pentru dezvoltarea extracției miniere.

În acest domeniu, pe prim plan se situează **intensificarea activității de realizare la termen a lucrărilor, de punere în funcțiune a noilor capacități de producție** de lignit din bazinul minier al Olteniei: Tismana II, Roșia de Jiu, Peșteana Jiet-Sud, prin mai buna organizare a lucrărilor de descopertare, sporirea gradului de utilizare a utilajelor de excavare. De aceste măsuri depinde în mod decisiv realizarea producției de lignit, a cărei pondere crește simțitor în structura balanței energetice. Este suficient să arătăm că aproape 60% din producția de energie electrică a țării urmează a se realiza pe bază de cărbuni și energie hidro, pentru a evidenția mutațiile substanțiale ce intervin în acest domeniu. La același nivel de importanță se situează și sporurile de producție la minereurile neferoase — cupru, zinc, plumb, — la care în ultimul timp prețurile mondiale prezintă noi tendințe de creștere, astfel că îndeplinirea în întregime a programelor de producție și la aceste substanțe prezintă o mare însemnătate și din punct de vedere al asigurării unor importante economii valutare.

SARCINI DEOSEBIT de importante revin tuturor ramurilor în ce privește **asigurarea bazei energetice,** utilizarea rațională a resurselor energetice de toate categoriile. Fără îndoială că pe primul loc se situează sarcina reducerii consumurilor de combustibili, carburanți și energie. Trebuie spus că măsurile de reducere a consumurilor impuse nu doar de rațiuni economice, ci de tendințele creșterii continue a prețurilor de achiziție pe piața mondială a petrolului, de dificultatea obținerii acestuia, constituie un punct-cheie al planului pe 1981 și fiecare unitate economică trebuie să se încadreze riguros în cantitățile alocate. Din păcate, experiența acestui an ne arată că multe întreprinderi au fost surprinse nepregătite să facă față sarcinilor de reducere, nu au luat din timp toate măsurile ce se impuneau. De aceea, considerăm că nu este de prisos să subliniem cîteva din preocupările ce trebuie să stea de pe acum în atenția întreprinderilor pentru pregătirea din punct de vedere energetic a planului pe anul viitor:

- revizuirea tuturor produselor și tehnologiilor energointensive și limitarea la strictul necesar a producției;
- programarea folosirii judicioase a cuptoarelor de încălzire (pentru laminate, forje etc.), cu oprirea periodică a acestora, atunci cînd volumul de activitate nu justifică o utilizare continuă;
- comandarea și instalarea de recuperatoare de căldură și de preîncălzitoare de aer. În 1981 vor trebui recuperate cu peste 20% mai multe resurse energetice refolosibile decît în 1980, și ceea ce este deosebit de important, circa 60% din acestea vor trebui utilizate în 1981 în alte instalații decît cele în care rezultă, ceea ce implică de pe acum elaborarea soluțiilor, proiectarea și efectuarea lucrărilor care se impun;
- pentru identificarea gradului real de utilizare a resurselor energetice se impune actualizarea sau, după caz, elaborarea bilanțurilor energetice pe fiecare instalație consumatoare, pe baza cărora să se concretizeze măsurile de eliminare a oricărei pierderi;
- măsuri de economisire a energiei sînt necesare în domeniul transporturilor, prin respectarea strictă a programelor de optimizare cît și prin folosirea pe scară largă a remorcilor de autocamioane și a transportului plin-plin;
- în domeniul producției și transportului energiei electrice, consumurile proprii tehnologice și pierderile în rețele vor trebui substanțial diminuate, astfel încît să nu reprezinte pe total mai mult de 6 și, respectiv, 5% din total;
- extinderea pe scară largă a folosirii surselor noi de energie și, în primul rînd, a energiei apelor termale, astfel încît să se aducă un aport în balanța energiei primare de peste 300 000 tec în anul viitor; o sursă importantă o reprezintă și microhidrocentralele amenajabile pe rîurile interioare, care pot reduce sensibil consumul de energie electrică produse pe bază de combustibili.

ECONOMIE NAȚIONALĂ

CITEVA PROBLEME se impun atenției în legătură cu **pregătirea din timp a condițiilor pentru asigurarea cu metal a economiei.** În primul rînd, este deosebit de importantă concentrarea tuturor eforturilor pentru reducerea duratei de atingere a parametrilor proiectați la laminorul nou de tablă groasă de la C.S. Galați, al cărui aport în balanța totală de metal este hotărîtor pentru asigurarea necesarului destinat producției industriei constructoare de mașini. În toate unitățile siderurgice, și, îndeosebi, la C.O.S. Tîrgoviște se pun probleme ce trebuie soluționate încă din acest an în legătură cu creșterea accentuată a producției unor sortimente de metal care valorifică superior materia primă și asigură diminuarea importurilor. Este vorba de sporurile de producție la table și benzi din oțel inoxidabil și refractar, la care producția trebuie dublată față de acest an, de creșterile de producție la table electrotehnice, bare și blocuri forjate din oțel de scule, oțel calibrat și altele, de a căror realizare depinde direct asigurarea bazei materiale a unor importante sectoare ale economiei naționale.

Este, de asemenea, demn de subliniat că pe ansamblul metalurgiei feroase va trebui să se obțină un indice de scoatere a metalului de 80—85%, în care scop Ministerul Industriei Metalurgice trebuie de pe acum să organizeze analize detaliate în fiecare combinat și să defalce indicele de scoatere în concordanță cu măsurile ce se vor stabili și în condițiile specifice existente în fiecare unitate.

Un alt element de o deosebită însemnătate în ansamblul pregătirii planului pe anul 1981 îl reprezintă asigurarea condițiilor pentru **recuperarea și valorificarea la maximum a tuturor categoriilor de resurse materiale refolosibile.** Așa cum se subliniază în documentele de partid aceste resurse trebuie să participe cu o pondere sporită în asigurarea necesarului de materii prime, la unele resurse în proporție de 40—50% și chiar mai mult. Este de reținut că în anul viitor metalele feroase recuperate vor participa cu aproape 7,7 mil. tone, adică cu peste 40% la realizarea producției de oțel. Sînt prevăzute sarcini sporite și la metalele neferoase, cu o pondere de 20—25% a metalelor recuperate în totalul producției, la materiale lemnoase, textile și altele. În mod deosebit trebuie arătat că vor trebui asigurate toate măsurile pentru recuperarea a circa 300 000 t hîrtie și cartoane, care vor substitui importante cantități de masă lemnoasă și a căror realizare condiționează într-o măsură importantă asigurarea resurselor prevăzute la diferite categorii de hîrtii, cartoane și confecții fabricate din acestea.

Trebuie intensificate și finalizate în cel mai scurt timp **lucrările privind tehnologiile de valorificare a unor resurse refolosibile care în prezent nu sînt utilizate.** În fiecare ramură și în aproape fiecare întreprindere se pun astfel de probleme și există și potențialul tehnic și organizatoric de a le soluționa. Ne vom referi numai la cîteva exemple — staniul de pe tabla cositorită pentru conserve, nămolul roșu cu conținut de fier de la fabricarea aluminei, componenții utili ai becurilor, lămpilor cu fluorescență, tuburilor electronice, bateriilor electrice, bachelita din obiecte uzate, diferite ape reziduale, fosfogips, resturi textile din fibre amestec și numeroase altele care constituie un potențial a cărui punere în valoare permite obținerea de produse în valoare de miliarde de lei, fără a apela la nici un fel de materie primă nouă.

În acest domeniu al resurselor refolosibile va trebui acționat astfel încît încă din semestrul II al anului în curs, conform sarcinii stabilite, să se sporească volumul de colectări peste prevederile inițiale de plan cu un accent deosebit la metale feroase și neferoase, hîrtie și anvelope. În privința anvelopelor trebuie subliniat că toate categoriile și dimensiunile trebuie recuperate cînd ating limita de uzură spre a fi reparate sau reșapate. În acest scop o atenție specială se cere acordată realizării la termen a noilor capacități de reșapare prevăzute a se realiza atît prin dezvoltarea unităților existente în București, Tîrgu Frumos, Iași, cît și prin noile unități proiectate a se amplasa la Tg. Jiu, Margina-Timișoara , Constanța și Zalău. Ministerul Industriei Chimice trebuie să asigure fabricarea la termen a tuturor utilajelor, montajul acestora, pentru a putea realiza în acest fel resursele planificate și a economisi importante cantități de anvelope noi.

În cadrul pregătirii bazei materiale a planului pe 1981 multă atenție se cere acordată elaborării programelor și creării condițiilor de **efectuare a lucrărilor de reparații și întreținere de care depinde folosirea optimă a capacităților de producție,** realizarea resurselor de produse avute în vedere la plan. După cum este cunoscut, în acest an s-au menținut o serie de deficiențe în asigurarea efectuării reparațiilor planificate, datorită insuficientei pregătiri, a neasigurării pieselor și altor mijloace, ceea ce a condus la pierderi de producție, îndeosebi la negru de fum, cauciuc poliizoprenic, amoniac de sinteză, ciment, țesături ș.a. Obiectivul principal al activității în acest domeniu trebuie să fie stabilirea pe fiecare instalație și agregat a termenelor și duratelor reparațiilor, determinarea necesarului de piese de schimb și, în primul rînd, a celor ce pot fi obținute prin recondiționări sau din producția proprie, ținînd seama că în funcție de graficele de reparații se stabilește de fapt ritmul producției, eșalonarea pe luni a fabricației și, în consecință, livrările ce se vor perfecta prin contractele economice.

DEOSEBITĂ atenție se cere acordată **pregătirii temeinice a lucrărilor de investiții,** prin asigurarea documentațiilor și utilajelor necesare, crearea condițiilor pe toate șantierele și punerea în funcțiune a noilor obiective și capacități la termenele planificate. După cum se știe, în urma măsurilor luate, urmează ca eforturile de construcții-montaj să fie concentrate pe un număr de șantiere și platforme, pe care să se creeze toate condițiile de finalizare a lucrărilor în termen cît mai scurt. În această direcție trebuie avute în vedere îndeosebi următoarele sarcini principale:

— actualizarea încă în cursul acestui trimestru a documentației de execuție a lucrărilor rămase a se executa după 1980, utilizîndu-se proiectele tip cu cele mai eficiente soluții constructive;

— perfectarea contractelor de construcții-montaj prin stabilirea de îndată a contactelor între beneficiari și executanți și elaborarea graficelor de eșalonare a lucrărilor pe luni și trimestre;

— elaborarea și prezentarea spre aprobare a notelor de comandă pentru obiectivele ce urmează să înceapă în 1981;

— stabilirea de către fiecare ministerul cu M.I.C.M. și cu celelalte ministere producătoare a volumului de utilaje ce urmează a fi livrate pe fiecare obiectiv și contractarea acestora ca termene corelate cu graficele de montaj, acoperindu-se cu prioritate necesarul pentru dezvoltarea producției de combustibili și energie.

Toate aceste măsuri sînt menite să conducă în final la realizarea pe noile capacități a volumelor de producție planificate, element deosebit de important în respectarea, pe parcursul planului, a echilibrului material inițial stabilit.

ÎNTREG procesul de pregătire a asigurării bazei materiale a planului pe 1981 trebuie să se concretizeze prin contractarea integrală a producției atît pentru intern cît și la export, asigurarea aprovizionării tehnico-materiale corespunzătoare în toate întreprinderile, în încadrarea strictă a tuturor unităților productive în normele de consum aprobate. Cadrul general al planului odată stabilit, este imperios necesar să se treacă de îndată la clarificarea tuturor problemelor, la desfășurarea cotelor și emiterea repartițiilor, astfel ca pînă la sfîrșitul trimestrului în curs toate contractele să fie încheiate. Unul din cele mai dăunătoare fenomene în această activitate îl constituie pasivitatea, așteptarea ca problemele să se rezolve de sus, prin acte administrative . Or, se știe, una din caracteristicile esențiale ale autogestiunii și autoconducerii o constituie obligația întreprinderilor de a-și determina profilul producției, ca sortimente, în concordanță cu nevoile reale ale economiei, de a contacta și cunoaște furnizorii de materii prime, de a preciza toate detaliile privind caracteristicile mărfurilor vîndute și, respectiv, aprovizionate. Or, aceste lucruri se fac încă foarte puțin, multe întreprinderi așteptînd ca repartițiile să le rezolve desfacerea, ca și cum pe această cale s-ar putea impune consumul unor produse de care economia nu are nevoie. Iată de ce în actuala etapă este necesară organizarea de către fiecare centrală și întreprindere a unei activități de contactare reciprocă între furnizori și beneficiari, de clarificare a tuturor aspectelor premergătoare perfectării contractelor economice. De felul în care se acționează acum, în această etapă, depinde în mod hotărîtor demarajul planului pe anul viitor, care este în același timp primul an al noului cincinal 1981—1985.

Vasile PARASCAN

Criterii de dimensionare optimă a poliservirii utilajelor

ÎN ÎNTREPRINDEREA modernă, obiectivul principal al aplicării metodei lucrului simultan al unui muncitor la mai multe mașini îl constituie utilizarea mai bună a zilei de muncă prin folosirea rațională a timpului tehnologic neocupat în intervalul de timp cît mașina funcționează în mod automat și sporirea pe această cale a producției fizice și a productivității muncii. Introducerea progresului tehnic, a mecanizării și automatizării, modernizarea tehnologiilor de fabricație, perfecționarea procesului de conducere și organizare a producției în întreprinderile noastre creează posibilitatea efectivă a extinderii în tot mai multe ramuri industriale a poliservirii mașinilor și utilajelor. În acest context, deosebit de importantă este **stabilirea unei dimensiuni judicioase a poliservirii, în așa fel ca sporul de productivitate să nu se realizeze în dauna gradului de utilizare a fondurilor fixe,** iar eficiența de ansamblu a acestui mod de organizare a muncii să fie maximă.

În general **lucrul simultan la mai multe mașini atrage după sine scăderea timpului de muncă ce revine pe unitatea de produs.** Presupunînd că retribuția muncitorului depinde în măsură mai redusă de numărul mașinilor deservite, atunci rezultă că cota parte de cheltuieli cu retribuția ce revine pe unitatea de produs (Cr.) scade odată cu creșterea numărului de mașini deservite.

Întreprinderile economice sînt însă sisteme complexe, care fabrică produse ale căror repere necesită timpi de prelucrare mai mult sau mai puțin omogeni. Din această cauză **uneori organizarea lucrului la mai multe mașini poate duce la scăderea gradului de utilizare a mașinilor,** deci la obținerea cu aceeași mașină a unei cantități mai mici de produse într-un interval de timp dat. În acest caz cheltuielile constante și convențional-constante (Cc.) — respectiv cota-parte ce revine pe unitatea de produs — cresc concomitent cu sporirea numărului de mașini deservite simultan de un muncitor. De asemenea, se pot ivi stagnări mai mari ale utilajelor din cauza căderilor accidentale concomitente, muncitorul neputînd interveni simultan la repararea mai multor mașini. În alte cazuri, datorită unei organizări mai puțin riguroase a activității de poliservire, la unele locuri de muncă există posibilitatea ca — prin creșterea dificultăților în supravegherea mașinilor — să sporească probabilitatea de apariție a deșeurilor sau a unor rebuturi, ceea ce determină cheltuieli mai mari de prelucrare în fazele următoare. Toate acestea încarcă costul produsului proporțional cu creșterea numărului de mașini deservite simultan de un muncitor.

Pentru eliminarea unor astfel de neajunsuri un aspect esențial îl constituie perfecționarea pregătirii tehnice și organizatorice a poliservirii. Apare necesară sporirea preocupării proiectanților de a asigura condițiile optime pentru îmbinarea operațiilor și pentru executarea simultană a operațiilor îmbinate. Prin mărirea timpului mecanic automat, prin reducerea numărului de mînuiri, a timpului manual, se cere creat un ciclu concentrat al lucrului în cadrul căruia mașinile nu staționează și timpul de lucru al muncitorului este cît mai deplin folosit. Totodată, pentru aceasta se cere efectuată o astfel de amplasare în spațiu a utilajelor deservite simultan încît muncitorul (în timpul poliservirii) să parcurgă o distanță cît mai mică, ceea ce reduce substanțial timpul manual, creîndu-se posibilitatea ca acesta să urmărească direct și concomitent toate mașinile.

Considerînd că celelalte cheltuieli care concură la costul produsului (Ck) rămîn constante, **se poate realiza o construcție grafică de minimizare a costurilor totale (Ct) ale poliservirii** (vezi figura).

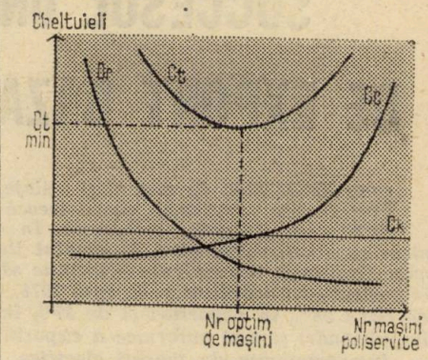

Minimizarea costurilor poliservirii. Ct *— costul total al produsului;* Cr *— cheltuieli cu retribuția;* Cc *— cheltuieli constante, convențional-constante, alte cheltuieli probabile;* Ck *— cheltuieli considerate constante*

Pe această bază, **în fiecare întreprindere se poate determina, după părerea noastră, o proiecție a punctului minim al curbei costurilor totale pe abscisă care stabilește numărul optim de mașini deservite de un muncitor, astfel încît costul total al produselor să fie minim.** O asemenea metodă de determinare a dimensiunii poliservirii în funcție de costurile minime poate fi deosebit de utilă în acțiunea de extindere, deoarece precizează limitele în care aplicarea ei poate conduce, concomitent cu creșterea productivității muncii, la realizarea unui grad superior de utilizare a mașinilor și instalațiilor productive.

ec. Ioan Marian MICLAUS
întreprinderea „23 August"-Satu Mare

REALIZĂRI ALE INDUSTRIEI ROMÂNEȘTI

Prima navă de pasageri pe pernă de aer

Între realizările recente ale constructorilor de nave gălățeni se numără și nava de pasageri pe pernă de aer. Acest mijloc de transport modern, de concepție românească, se înscrie pe linia preocupărilor permanente ale industriei de specialitate de a pune la dispoziția flotei noastre noi tipuri de nave rapide și economice în exploatare. Nava este executată integral din aliaje ușoare, în sistem modular, astfel încît prin introducerea unui tronson suplimentar în construcția corpului care are 15 m lungime și 5 m lățime, capacitatea sa să poată fi mărită de la 36 la mai multe zeci de pasageri.

Perna de aer a acestei nave este mărginită lateral de pereții rigizi, iar frontal și în spate de un sistem adecvat. Alimentarea pernei de aer se realizează printr-un sistem de ventilatoare antrenate de un motor Diesel rapid de sustentație, cuplat cu un sistem de ventilatoare centrifugale. Propulsia acestui modern mijloc nautic de transport este asigurată de două motoare rapide de 215 CP fiecare, fabricate de Întreprinderea de autocamioane din Brașov. Ele sînt cuplate cu cîte un propulsor cu jet de apă imprimînd navei o viteză de 60 km/oră. O serie întreagă de dispozitive orientează jetul necesar asigurării mersului înapoi, ca și a stopării navei.

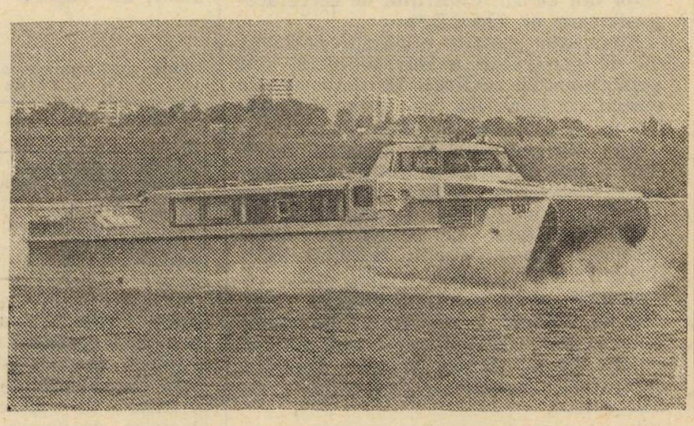

În vederea creării unor condiții de confort deosebit călătorilor și echipajului, nava are amenajat, în afara cabinei de comandă, a spațiilor de serviciu și a grupului sanitar, și un elegant salon prevăzut cu toate dotările pentru a face plăcută călătoria la bord. Pentru asigurarea unei depline securități în navigație, ea dispune de toate instalațiile de corp, punte, mașini, ca și de mijloace de semnalizare și avertizare, de comunicații interioare și exterioare. Autonomia de navigație este de șase ore.

SUCCESUL UNEI STRATEGII DE EXPORT BAZATĂ PE INOVAȚIE

EXPORTUL de mașini și utilaje, ca principală grupă de mărfuri a exporturilor românești, concentrează în prezent o mare atenție din partea tuturor forurilor interesate. În conformitate cu principiile noului mecanism economico-financiar, la nivelul fiecărui minister, al fiecărei unități economice (centrală, întreprindere) trebuie să se tindă spre realizarea unei balanțe de import-export echilibrate. În anul 1978, construcțiile de mașini dețineau o pondere de circa 28% în exporturi și de 37% în importuri; reiese, deci, necesitatea unei impulsionări și mai puternice a exporturilor.

Intreprinderea de mașini electrice București (I.M.E.B.) și-a realizat încă din martie 1979 sarcinile planului de export pe actualul cincinal, urmînd ca pînă la sfîrșitul acestui an să livreze suplimentar, pentru beneficiarii externi, produse în valoare egală cu întregul export din cincinalul precedent (1971—1975).

Care sînt factorii care au generat această situație, punctele forte ale strategiei de export a întreprinderii ?.

Creație — performanță

DEȘI întreprinderea cu actualul profil ființează din anul 1948, tradiția industrială a nucleului de bază — întreprindere de reparații de motoare de avion — se extinde la peste 70 de ani, fiind legată de primele prototipuri de avioane în construcție metalică din lume, realizate de Aurel Vlaicu. Ca una din unitățile de bază ale Centralei industriale de motoare și materiale electrotehnice, cu o pondere substanțială în exportul total al centralei, I.M.E.B. produce în prezent circa 800 de tipodimensiuni de mașini electrice, din care aproape o treime fac obiectul exportului.

Succesele obținute în ultimii ani în activitatea de cercetare-dezvoltare, în înnoirea și diversificarea nomenclatorului de export se datoresc în bună măsură activității valoroase, plină de responsabilitate și atașament față de întreprindere a inginerilor și tehnicienilor din cadrul Centrului de cercetare-proiectare al I.M.E.B.*)

Elocvente pentru eficiența activității de proiectare a întreprinderii sînt performanțele realizate la motoarele de curent continuu de uz general (tabelul nr. 1) fabricate în ultimii ani.

Una din principalele direcții spre care a fost orientată activitatea de cercetare-dezvoltare a fost reproiectarea circuitelor magnetice la mașinile de curent continuu, ce constituie circa jumătate din producția întreprinderii. Întrucît calculele de optimizare a structurii depășesc posibilitățile clasice de dotare a atelierelor de proiectare, într-o primă etapă s-a utilizat — în special pentru mașini electrice de curent alternativ —, proiectarea cu ajutorul unui minicalculator cu cartele magnetice, ce permite determinarea unui număr de variante de structură de ordinul zecilor. În prezent întreprinderea este preocupată de trecerea integrală pe calculator a proiectării, prin utilizarea unui calculator românesc de capacitate corespunzătoare — Felix 256, care va putea oferi mii de variante, ceea ce înseamnă practic o foarte mare suplețe în alegerea variantelor celor mai adecvate condițiilor de utilizare a motoarelor, ca și după numeroase alte criterii tehnico-economice.

DINAMICA NUMĂRULUI ȚĂRILOR ÎN CARE SÎNT EXPORTATE PRODUSELE I.M.E.B. : 1960 — 8 ; 1965 — 16 ; 1970 — 31 ; 1980 — 57

La creșterea performanțelor produselor, un aport important au adus preocupările pentru realizarea în țară, în cadrul aceleiași centrale industriale, a unor materiale electroizolante cu clasă superioară de izolație. Revoluției produse în proiectarea motoarelor electrice, de apariția și extinderea utilizării tiristorilor de mare putere, care lărgeau mult posibilitățile de utilizare a motoarelor de curent continuu, I.M.E.B. i-a răspuns prin preocuparea tot mai accentuată de reprofilare a producției spre această clasă de motoare, tot mai mult solicitate pe piața externă. Ca urmare, oferta a devenit tot mai competitivă (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 1

Unele performanțe ale motoarelor electrice de uz general

Parametrii	Tipuri vechi	Tipuri noi
Greutatea (kg/buc.)	500	300
Consum specific (kg/buc.)		
— cupru	90	37
— oțel	74	57
Coeficient de utilizare a metalului (%)	77	85
Randament (%)	89	91

Tabelul nr. 2

Caracteristici ale unor motoare electrice produse de diferite firme

Producător	Gabarit (mm)	Greutate (kg)
I.M.E.B. (România)	180	300
ASEA (Suedia)	200	423
ASGEN (Franța)	225	411
Winkelmann (R.F.G.)	225	390
Leroy (Franța)	225	405

Cum se asigură flexibilitatea ofertei ?

ÎN PREZENT exportul reprezintă circa un sfert din producția întreprinderii, restul fiind destinat să acopere cerințele importante existente pe piața internă. În atitudinea față de partenerii externi se disting două trăsături esențiale de comportament, care au contribuit în mod substanțial la cîștigarea debușeelor.

Prima se referă la solicitudinea dovedită de serviciul de export față de cerințele specifice ale partenerilor externi, capacitatea tehnică a compartimentului de cercetare-proiectare fiind în măsură să rezolve în mod pozitiv cerințele de adaptare a produselor la nevoile de exploatare, în condițiile specifice din diferite țări. Desigur că se pune și în acest caz problema seriei minime economice, însă prin desfășurarea unor cercetări de marketing asupra cererii pe piața internă se descoperă de multe ori și beneficiari interni pentru genul respectiv de produse.

În al doilea rînd, spre deosebire de multe alte întreprinderi exportatoare, în cadrul I.M.E.B. exportul se efectuează numai în primele două decade ale lunii, ceea ce demonstrează că principiul priorității producției pentru export a fost transpus aici în viață cu multă fermitate. Sînt evitate în acest fel perioadele de aglomerare a rețelei de transport de la sfîrșitul lunii, eventualele întîrzieri provocate de solicitarea maximă în punctele vamale, de frontieră și în porturi, iar partenerii au asigurate condițiile de primire cu promptitudine a mărfii.

Pentru a putea lărgi aria de ofertare a produselor sale, I.M.E.B. s-a preocupat de alinierea la normele tehnice și standardele internaționale, ca și de asimilarea unor norme tehnice specifice pe zone geografice, cum ar fi game de motoare pentru 60 Hz, game de motoare antiexplosive pentru industria minieră, motoare de curent continuu pentru industria minieră, motoare de ascensor, motoare de curent continuu de mică putere pentru mașini-unelte, grupuri convertizoare de curent continuu pentru țări din toate continentele.

O serie de produse cu pondere mare în cadrul exportului, cum sînt convertizoarele de medie frecvență de 2500 Hz și 8000 Hz, au primit medalia de aur la Salonul internațional de invenții de la Viena.

O preocupare constantă a întreprinderii este, de asemenea, obținerea de atestate din partea unor foruri tehnice de prestigiu privind calitatea de conformitate cu cele mai exigente norme internaționale — cum sînt cele ale Institutului P.T.B. (Physikalisch-Technische Bundesanstalt) din Braunschweig (R.F. Germania), care a ates-

*) Aici a desfășurat, timp de peste 30 de ani, o intensă muncă de cercetare dr. ing. Victor Bunea (azi pensionar), autorul unor invenții brevetate nu numai la noi, ci și în țări ca Austria, Belgia, Elveția, Franța, R. F. Germania, Marea Britanie, Statele Unite, Suedia. În prezent, în atelierul de proiectare, un alt inginer, Victor Bunea — fiul — îi continuă cu aceeași pasiune activitatea.

tat calitatea motoarelor în execuție antiexplozivă. S-au prezentat cereri de atestare și către alte institute care certifică alinierea la condițiile impuse în alte zone geografice. Elasticitatea care s-a manifestat atît în concepție-proiectare, cît și în ofertare, pentru a veni în întîmpinarea partenerilor externi cu produse ce asigură fiabilitate maximă în condițiile de utilizare spe-

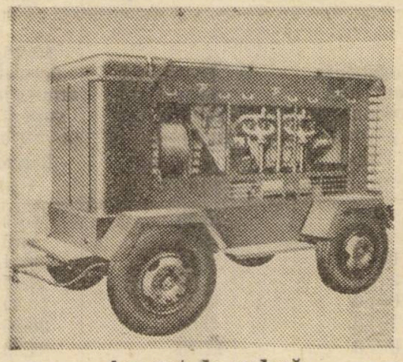

Agregat de sudură

cifice, și-a găsit expresia materială în diversificarea accentuată a piețelor de export. În structura pe țări, demnă de remarcat este creșterea în ultima perioadă a numărului partenerilor din țările puternic dezvoltate industrial, confirmînd astfel încă odată competitivitatea de nivel mondial a mașinilor electrice de fabricație I.M.E.B.

Dintre partenerii comerciali cu tradiție, prin care se derulează anual can-

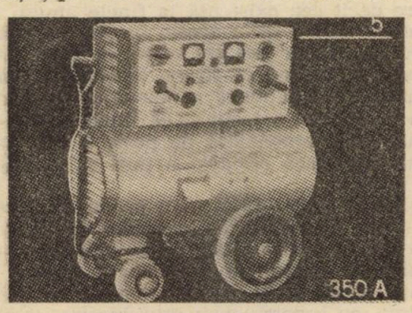

Generator electric

tități importante, se pot menționa: Algeria, Anglia, Angola, Austria, Bulgaria, Cehoslovacia, R.P.D. Coreeană, Franța, R.D. Germană, R.F. Germania, Grecia, Iran, Irak, Italia, Libia, Malaezia, Mozambic, Nigeria, Olanda, Pakistan, Peru, Polonia, Siria, Somalia, Turcia, U.R.S.S., Venezuela.

Înnoirea și diversificarea în ritm accentuat a nomenclatorului de fabricație, potrivit cererii la export, a avut ca efect nu numai menținerea și dezvoltarea piețelor externe, dar și importante economii valutare, prin eliminarea necesității unor importuri la nivelul economiei naționale, în 1979—1980, de zeci de milioane de lei valută, pentru: motoare utilizate în metalurgie, la mașini-unelte, la excavatoare, motoare navale, submersibile, convertizoare de medie frecvență etc.

De ce trebuie să fii prezent pe piață ?

ACTUALELE preocupări privind perfecționarea structurilor în comerțul exterior au, printre altele, în vedere realizarea unei legături firești, funcționale între producătorii de mărfuri pentru export și beneficiarii externi. În cazul unor produse cu ciclu relativ lung de fabricație, cum sînt și mașinile electrice, reducerea la minim a perioadei de negociere are o importanță vitală pentru ambii parteneri. Pe de o parte producătorul, cu cît va afla mai repede că oferta cerută este confirmată, cu atît va pune mai prompt în fabricație comanda externă, iar pe de altă parte, beneficiarul extern va putea primi marfa într-un termen cît mai strîns, lucru de altfel extrem de important în cazul motoarelor de schimb pentru utilaje avariate, ce întrerup producția la beneficiar.

Pentru adaptarea corespunzătoare la această particularitate a pieței motoarelor electrice, încă în urmă cu un an s-a propus, prin întreprinderea de comerț exterior de profil Electroexport-import, crearea unui stoc minimal de motoare din cele cu frecvență de solicitare mare, care să poată da posibilitatea livrării prompte din stoc, în interval de cîteva zile, așa cum practică marii producători mondiali, obținînd și prețuri foarte avantajoase. Din păcate, nu s-a primit nici pînă în prezent, din partea forurilor responsabile, vreun ecou la propunerea făcută. Inexistența unui astfel de stoc — care să permită livrări prompte — și ciclul de fabricație de 3—4 luni fac să se piardă încă unele comenzi, fapt ce aduce prejudicii atît de ordin financiar, cît și renumelui de exportator.

O parte din acest stoc de produse ar putea fi localizat în depozite în străinătate, fapt ce ar scurta și mai mult termenele de livrare, atît pentru comenzi independente, cît și pentru asigurarea service-ului. Extinderea activității de service, inclusiv prin prestări sub contract de reparații pentru mașini electrice ale unor firme străine ce exportă în România, poate să constituie un domeniu de expansiune a exportului, însă aceasta presupune organizarea de maniera propusă.

O altă propunere privește exportul indirect, în cadrul grupei mari de mașini și utilaje, al unor echipamente complexe ce încorporează mașini electrice. Atribuțiile pe care întreprinderea le-a primit recent, pe linia realizării cu prioritate a producției destinate exportului indirect, ar putea fi mai bine aduse la îndeplinire dacă în comenzile primite s-ar specifica țara de destinație, condițiile de utilizare, astfel încît să se ia din timp măsuri pentru execuția adecvată. De asemenea, este indicat să existe o coordonare între acțiunile pe piața externă respectivă a celor două întreprinderi de comerț exterior de profil — Electroexport-import și exportatorul de utilaje.

Un impuls important ar putea da exportului de grupuri electrogene extinderea gamei de puteri a motoarelor diesel cu care acestea sînt dotate. Ritmul greoi în care decurge asimilarea motoarelor Diesel în cadrul institutului de profil face ca furnizorii noștri să nu dispună de toată gama solicitată în numeroase țări din Asia, Africa, etc. astfel că se diminuează posibilitățile de participare la licitații pentru unele tipuri de grupuri electrogene (la care este necesar import de completare), deși partea electrică fa-

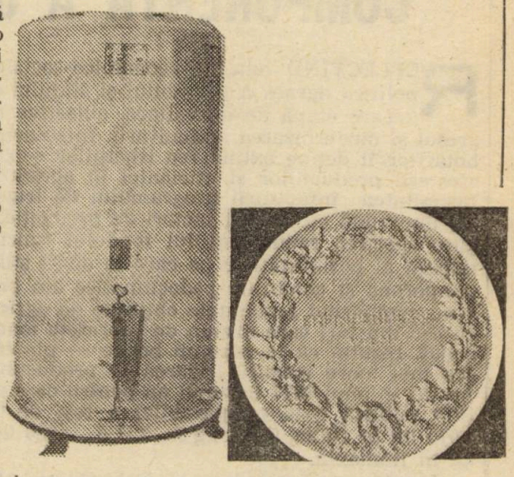

Convertizorul de medie frecvență — medalie de aur la salonul internațional de invenții de la Viena

bricată de I.M.E.B. este realizată la cel mai înalt nivel tehnic, de mare competitivitate.

Valoarea economică a imaginii de marcă

PE LINIA promovării exporturilor, alături de formele generale — ca participarea la tîrguri și expoziții — I.M.E.B. este prezentă anual la circa 30 manifestări internaționale. Credem că o mare atenție ar trebui acordată menționării exprese pe produse — conform practicii internaționale — a caracterului de produse noi, avînd la bază brevete românești, al unor produse, cum ar fi spre exemplu : brevet R.S. România 58 900 — generator sincron fără perii și inele colectoare, invenție ce permite uitilizarea generatoarelor electrice pentru 3 funcții: sursă de lumină, de forță și pentru sudură; brevet R.S. România 72 973 — procedeu pentru echilibrarea dinamo-magnetică a rotoarelor mașinilor electrice verticale, care permite ca în funcție de parametrii de exploatare dați de beneficiar să se optimeze concepția și execuția produselor; brevet R.S. România 73 348 — procedeu pentru micșorarea vibrațiilor magnetice ale rotoarelor mașinilor electrice, a cărui utilitate este explicită prin însăși denumire, și altele asemănătoare. Pe lîngă importanța în afirmarea imaginii de firmă novatoare, pe care I.M.E.B. și-o poate consolida astfel pe piața externă, nu trebuie omisă nici corelația existentă între prețurile obtenabile pe piața externă, diferite de la o marfă standard la o marfă originală, brevetată.

Liviu MARTIN
Ioan GEORGESCU

PROGRAMUL EXTINDERII IRIGAȚIILOR — COMPONENTĂ A UNEI NOI REVOLUȚII ÎN AGRICULTURĂ

REFLECTÎND relațiile economico-sociale din țara noastră, politica agrară a partidului și statului nostru a stabilit în fiecare etapă de dezvoltare, obiective majore vizînd progresul și modernizarea agriculturii. Între aceste obiective un loc hotărîtor îl deține extinderea irigațiilor — ca factor de bază al creșterii producțiilor și eficienței în agricultură. Importanța și necesitatea înfăptuirii programului de irigații constă în aceea că, împreună cu ceilalți factori de producție, ele trebuie să asigure sporirea randamentului fondului funciar, pînă la nivelul maxim al posibilităților pe care le oferă știința și tehnica contemporană și condițiile pedoclimatice ale țării noastre. În prezent, comparînd rezultatele obținute de agricultura țării noastre cu cea din țări care dispun de suprafețe mari amenajate pentru irigat, rezultă că la porumb boabe — plantă care valorifică în cea mai mare măsură irigarea — producția medie obținută la hectar în anul 1977 (ultimul an pentru care anuarul statistic din 1979 publică date comparabile) a fost de 5 290 kg în Franța, 6 570 kg în Italia, 5 700 kg în S.U.A., 4 230 kg în Spania și 3 049 kg în România.

Amploarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare a înregistrat o cotitură hotărîtoare abia de la Congresul al IX-lea al P.C.R. Pe baza unei analize riguros științifice, Congresul a pus în evidență potențialul economic remarcabil al agriculturii românești, preconizînd căile și mijloacele necesare pentru dezvoltarea sa, între care un rol însemnat trebuie să revină irigațiilor. În acest sens s-au stabilit măsuri clare și concrete referitoare la : sporirea fondurilor pentru amenajări funciare ; extinderea acestor lucrări pe bazine hidrografice și pe unități teritorial-administrative ; dezvoltarea sectoarelor industriale furnizoare de utilaje necesare pentru irigații ; acordarea de ajutoare (financiare și tehnice) cooperativelor agricole pentru executarea amenajărilor locale și pentru modernizarea celor existente. Totodată, partidul nostru a combătut cu fermitate unele concepții din vremea aceea, potrivit cărora irigațiile nu pot fi eficiente — concepții care au frînat, în fapt, o bună perioadă de timp, dezvoltarea acestor lucrări în țara noastră.

Trecerea la o etapă calitativ nouă în dezvoltarea societății noastre, marcată de Congresul al X-lea al partidului, a impus stabilirea de noi sarcini și în domeniul folosirii apelor, al extinderii lucrărilor de ameliorare și conservare a fondului funciar, în vederea dezvoltării și modernizării agriculturii în strînsă legătură cu ritmurile de creștere a economiei naționale și cu cerințele vieții sociale. În noile condiții, programele elaborate anterior cu privire la amenajarea apelor și la extinderea irigațiilor nu mai corespundeau obiectivelor noii etape. Ca urmare, pe baza hotărîrilor Congresului al X-lea s-a trecut la elaborarea „Programului național privind gospodărirea rațională a resurselor de apă, extinderea lucrărilor de irigații și de combatere a eroziunii solului în anii 1971—1975 și prevederile generale pînă în 1980".

Orientările ulterioare ale conducerii de partid, indicațiile date de secretarul său general, evaluările făcute asupra obiectivelor cuprinse în programele anterioare, precum și adîncirea studiilor în acest domeniu, în strînsă corelație cu cerințele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, au creat premisele elaborării, pe baza hotărîrilor Congresului al XI-lea al P.C.R., a „Programului național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice în Republica Socialistă România". Conceput într-o nouă perspectivă, acest program cuprinde ansamblul lucrărilor necesare amenajării și utilizării complexe a apelor, cum sînt : amenajarea întregii rețele hidrografice ; regularizarea tuturor cursurilor de apă ; executarea unui număr important de bazine și lacuri de acumulare ; amenajarea pentru irigații a întregului potențial economic irigabil al țării ; prevenirea și combaterea inundațiilor, a poluării și eroziunii solului ; dezvoltarea navigației interioare, creșterea producției piscicole și valorificarea integrală a potențialului hidroenergetic al țării etc. Programul național prevede asigurarea, pînă în anul 2000, a apei necesare pentru amenajarea întregului potențial economic irigabil (de 5,3 milioane de hectare) și chiar a unor suprafețe suplimentare de aproape două milioane de hectare, în condițiile în care extinderea irigațiilor se va dovedi necesară și oportună.

În perioada 1950—1979, lucrările de irigații au cunoscut o evoluție mereu ascendentă, însă neuniformă ca ritm și grad de modernizare (tabelul nr. 1)

Din analiza desfășurării procesului de amenajare a suprafețelor pentru irigații distingem două perioade. Caracteristica primei etape (1950—1965) constă în faptul că ritmul de extindere a irigațiilor a fost lent, aceasta datorită atît posibilităților economice mai reduse ale țării, condițiilor specifice din perioada transformării socialiste a agriculturii, cît și a faptului că nu s-a înțeles, la vremea respectivă, pe deplin importanța factorului irigații pentru intensificarea și modernizarea agriculturii. Mai mult, chiar unele prevederi inițiale referitoare la dezvoltarea lucrărilor de irigații au fost anulate în perioada 1961—1965. Momentul marcat de istoricul Congres al IX-lea se reflectă și în faptul că în cincinalul 1966—1970 suprafața amenajată a fost de două ori mai mare decît cea existentă la finele anului 1965, iar în următorul cincinal (1971—1975) aceste lucrări au fost extinse pe încă aproape 760 mii de hectare, adică de peste 3,4 ori mai mult decît întreaga suprafață ce fusese amenajată pînă în anul 1965. Ritmul intens de înfăptuire a amenajărilor pentru irigații din 1965 pînă în prezent a făcut ca la finele anului 1979 să dispunem de o suprafață amenajată de peste 2 mil. ha, ce reprezenta 13,54% din suprafața agricolă a țării și 38,13% din potențialul economic irigabil.

Tabelul nr. 1

Evoluția suprafețelor agricole amenajate pentru irigat

Anii	Suprafața agricolă amenajată pentru irigat — mii ha —	Ponderea suprafeței amenajate în suprafața agricolă totală (%)	Ponderea suprafeței amenajate în suprafața potențialului irigabil (%)
1950	42,5	0,29	0,80
1955	93,1	0,65	1,75
1961	184,6	1,27	3,44
1965	222,6	1,50	4,15
1970	664,6	4,45	12,40
1975	1 424,2	9,52	26,55
1978	1 822,8	12,18	34,39
1979	2 020,8	13,54	38,13

Tot în această perioadă (1966—1979) s-au produs importante mutații în ceea ce privește modernizarea lucrărilor de irigații, ca și în structura culturilor, în conformitate cu extinderea irigațiilor. În acest sens, sînt de menționat : înlocuirea irigării prin scurgerea la suprafață, acolo unde această metodă nu asigura cele mai bune rezultate, cu aspersiunea ; introducerea și extinderea tipurilor de amenajare cu conducte sub presiune ; concentrarea suprafețelor irigate în sisteme mari, alimentate cu apă în mod centralizat ; extinderea culturilor cu cele mai mari cerințe de apă ; stabilirea unor asolamente specifice terenurilor irigate ; diversificarea structurii culturilor și adaptarea acestora la nevoile societății.

Congresul al XII-lea al partidului marchează o treaptă cu totul nouă, complet diferită față de perioadele anterioare, în domeniul dezvoltării și modernizării agriculturii. Caracteristica definitorie a strategiei de dezvoltare a acestei ramuri în perioada care urmează constă în înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, care să cuprindă atît dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale cît și adîncirea procesului de organizare a producției. În concepția partidului nostru, realizarea în practică a acestor două laturi, la nivelul stadiului actual de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, presupune : folosirea rațională a întregului fond funciar ; încheierea procesului de raionare a culturilor și de stabilire a asolamentelor ; mecanizarea complexă a lucrărilor agricole și chimizarea producției ; modernizarea integrală a patrimoniului pomiviticol ; creșterea în continuare a efectivelor și ameliorarea raselor de animale ; rezolvarea radicală a problemei furajelor.

Cunoscînd faptul că cererea de produse agricole devine tot mai mare, (ca urmare a dezvoltării întregii economii, a asigurării unui nivel de trai tot mai ridicat, a creșterii populației și a cerințelor pentru export), în condițiile în care pămîntul arabil, după cum este și firesc, rămîne limitat, irigațiile devin, în contextul realizării sarcinilor revoluției agrare, un element de mare însemnătate pentru dezvoltarea agriculturii. În mod concret, irigațiile asigură ridicarea capacității productive a pămîntului, antrenează modificări substanțiale în structura culturilor,

schimbă profilul zonelor agricole, influențează dezvoltarea a noi ramuri cu profil industrial, contribuie la integrarea în agricultură a activităților industriale, la repartizarea judicioasă a forțelor de producție în profil teritorial, fiind astfel și un factor al înlăturării decalajelor dintre județele țării. În acest scop, în ansamblul sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului a fost elaborat, pentru perioada 1981—1985, un program special privind dezvoltarea sistemelor de irigații și îmbunătățiri funciare, în care se prevede ca în această etapă să se amenajeze o suprafață de încă 700—1 000 mii hectare, astfel încît, la sfîrșitul anului 1985, suprafața totală amenajată să ajungă la aproape 4 milioane de hectare, ceea ce va reprezenta 75% din potențialul economic irigabil.

Concomitent cu extinderea suprafețelor, în documentele Congresului și în programul special se prevăd și importante modificări în domeniul tehnologiilor de construcții și al utilizării suprafețelor amenajate. Astfel, din punctul de vedere al alimentării cu apă, spre deosebire de sistemele construite în trecut, noile terenuri, în proporție de 80%, vor avea ca sursă acumulările de apă existente și cele ce se vor executa în conformitate cu obiectivele programului național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice.

În această etapă vor fi puse în funcțiune importante acumulări de apă în bazinele Olt, Buzău, Prut, Someș, Ialomița și Siret, rezultînd că în viitorul cincinal, cele mai mari suprafețe irigate se vor amenaja în aceste bazine. Din punct de vedere administrativ-teritorial, noile sisteme vor fi situate în județele Ilfov, Galați, Ialomița, Buzău, Dolj, Prahova, Argeș și Botoșani, astfel că în economia acestor județe agricultura va contribui substanțial la creșterea producției globale pe locuitor.

Din suprafața nou amenajată, circa 75% va reveni cooperativelor agricole de producție, aceasta implicînd sarcini deosebit de importante pentru consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste, care poartă întreaga răspundere privind asigurarea condițiilor necesare desfășurării lucrărilor de irigații și exploatarea rațională și eficientă a acestora. Răspunderi însemnate revin acestor organisme și în legătură cu execuția amenajărilor locale, care în cincinalul viitor se vor extinde pe o suprafață de încă 20 000 ha. Pentru alimentarea acestora se vor folosi ca surse de apă acumulările ce vor rezulta din amenajarea celor cca. 400 km de văi naturale.

Revoluția agrară va marca o etapă calitativ superioară și în domeniul eficienței agriculturii irigate. De altfel, noile amenajări sînt concepute într-o viziune îmbunătățită, care are în vedere soluții constructive și tehnologii avansate, ce vor permite reducerea consumurilor de materiale, energie și forță de muncă. În cadrul complexului de soluții de ordin tehnic, un rol important în faza de construcție îl ocupă generalizarea tipului de amenajare cu rețea rară de canale și rețea de distribuție prin conducte îngropate — soluție capabilă să asigure reducerea la minimum a suprafețelor de teren ocupate cu lucrări, a pierderilor de apă în exploatare, precum și realizarea de însemnate economii de materiale. De asemenea, folosirea de piese-hidrant și accesorii pe rețeaua de conducte va duce la un consum redus de metal ; introducerea unor procedee îmbunătățite la impermeabilizarea canalelor de irigații va reduce consumul de metal prin înlocuirea armăturii ; se are în vedere diversificarea și perfecționarea instalațiilor pentru mecanizarea operațiilor de aplicare a udărilor, creșterea ponderii utilajelor autodeplasabile, ceea ce va asigura și îmbunătățirea calității udărilor, precum și micșorarea consumului de forță de muncă în exploatarea terenurilor ; aducțiunea apei pe cale gravitațională sau prin pompaj la înălțimi mici (față de 66 m în prezent, înălțimea de pompaj la sistemele noi va fi de numai 38 m) va avea implicații asupra reducerii simțitoare a consumului energetic în exploatarea amenajărilor ; generalizarea, peste tot unde este posibil, a metodei de irigare prin brazde, însoțită de posibilitatea ca pe aceste amenajări să se poată folosi și aspersiunea în cazul culturilor semănate în rînduri dese, constituie încă un factor de eficientizare a irigațiilor.

O altă direcție importantă de acțiune în vederea trecerii la o calitate superioară în domeniul eficienței irigațiilor o constituie folosirea integrală a suprafețelor și aplicarea corectă a udărilor și a celorlalte tehnologii de producție pentru obținerea unui randament sporit la hectar. În această privință, secretarul general al partidului sublinia, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din februarie a.c., **„Facem în acest domeniu mari eforturi financiare ; ne costă un hectar irigat, în medie, 20 de mii de lei. De aceea este inadmisibil ca suprafața pe care am irigat-o să o folosim numai parțial."**

Pornind de la obiectivele majore ale revoluției agrare, de la rolul agriculturii în dezvoltarea economică-socială a țării și de la implicațiile nemijlocite ale activității, problema eficienței irigațiilor trebuie abordată, după părerea noastră, într-un context mai larg, avîndu-se în vedere două mari aspecte : a) **sporirea venitului net la hectar** pe baza realizării unor producții mari la fiecare cultură și a stabilirii unor structuri eficiente în perimetrul amenajat sau în zonele specializate ; b) **asigurarea într-o măsură tot mai deplină a nevoii sociale de diferite produse agricole,** ca urmare a cerințelor sporite ale industriei, ale altor subramuri din agricultură, ale aprovizionării populației și ale creării disponibilităților pentru export.

În strînsă legătură cu acest mod de a privi eficiența activității de irigații se pune și problema elementelor ce se impun a fi luate în calcul atunci cînd ne propunem să o determinăm. Socotim că în aprecierea completă a eficienței agriculturii irigate trebuie, poate mai mult decît în alte ramuri, să se aibă în vedere **eficiența cumulată a activității de irigații.** Aceasta implică extinderea analizei și asupra ramurilor și subramurilor care folosesc materia primă din agricultură (materia primă de la culturile irigate), asupra exportului de produse agricole și implicit și asupra cheltuielilor (apreciate în alte produse exportate și în valută) ce s-ar putea face dacă produsele respective s-ar importa.

În aceeași ordine de idei, un alt element al aprecierii eficienței îl constituie durata perioadei luată în analiză. După părerea noastră, dacă aceasta se limitează la un an nu poate să conducă la formularea unor concluzii edificatoare. Prin urmare, **eficiența lucrărilor trebuie determinată pe întreaga perioadă de funcționare a sistemelor de irigații,** pentru a se vedea în ce măsură investițiile, la nivel de consiliu unic agroindustrial, pot fi recuperate, simultan cu folosirea acelor structuri de culturi care răspund cerințelor impuse de societate.

Chiar experiența de pînă acum ne arată că **sistemele mari,** situate în cea mai mare parte pe teritoriul unei unități agricole sau al unui număr mic de întreprinderi, au asigurat producții mari la hectar. Aceasta se explică, în bună măsură, și prin aceea că numai astfel se poate obține o îmbinare rațională a culturilor, ținîndu-se seama de factorii naturali, economici și sociali. În acest sens este edificatoare analiza rezultatelor a două sisteme de irigații din județul Galați.

Tabelul nr. 2

Valoarea producției realizate pe terenurile irigate

Sisteme de irigații	Suprafața amenajată (ha)			Producția realizată (lei/ha)		
	1976	1977	1978	1976	1977	1978
Barboși	3 155	3 155	3 155	8 266	10 666	7 845
Tecuci	14 081	14 327	13 736	4 784	10 492	11 109

După cum rezultă din tabelul nr. 2, producția globală medie obținută la un hectar irigat a ajuns la peste 11 000 de lei, existînd încă însemnate rezerve de sporire a ei. Formarea consiliilor și crearea în cadrul acestora a sectoarelor unice de mecanizare, chimizare și hidroameliorații constituie noi premise în sporirea producției. Acestor sectoare le revine sarcina de a asigura administrarea și întreținerea în bune condiții a tuturor sistemelor, de a folosi integral și cu eficiență ridicată întreaga suprafață amenajată, de a aplica tehnologiile corespunzătoare și întregul complex de factori de creștere a producției.

O direcție hotărîtoare a sporirii eficienței economice, subliniată în documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., o reprezintă **dezvoltarea cercetării științifice.** Astfel, Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic stabilește ca obiective de studiu în domeniul irigațiilor adoptarea unor soluții care să conducă la reducerea consumului de apă, realizarea unor instalații și echipamente de udare cu o înaltă productivitate, a căror folosire să permită mecanizarea udărilor, indiferent de talia și stadiul de dezvoltare a culturilor, folosirea unor tipuri perfecționate de irigații și echipamente cu posibilitatea aplicării unor norme de udare variabile, corespunzătoare cerințelor plantelor la un moment dat, reducerea consumurilor de materiale și energie, realizarea unor hibrizi cu capacitate sporită de valorificare a substanțelor utile conținute în îngrășămintele chimice.

Odată cu pătrunderea tot mai adîncă a științei și tehnicii în procesele economice, cu dezvoltarea și modernizarea bazei tehnice, un rol tot mai mare revine cadrelor de specialiști, întregului personal muncitor, concomitent cu creșterea responsabilității fiecărui om al muncii în înfăptuirea, la timp și în cele mai bune condiții, a sarcinilor ce-i revin.

Acționînd în spiritul documentelor Congresului al XII-lea al partidului, al indicațiilor secretarului general, oamenii muncii din agricultură, întregul nostru popor au garanția că obiectivul înfăptuirii unei profunde revoluții agrare este pe deplin realizabil, înscriind această ramură de bază a economiei pe coordonatele cele mai înalte ale progresului economic și social.

conf. dr. Petru PANȚIRU
Universitatea Galați

Mecanismul economico-financiar : funcționalitate — eficiență

BENEFICIUL — PÎRGHIE A AUTOGESTIUNII ȘI AUTOCONDUCERII MUNCITOREȘTI

O IDEE DE BAZĂ care s-a desprins din cuvîntarea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 29—30 mai 1980, este aceea **că noul mecanism economico-financiar presupune, înainte de toate, realizarea producției fizice, creșterea producției nete, a rentabilității și a beneficiilor** și asigurarea, pe această bază, de fonduri suplimentare pentru participarea la beneficii. Unul din criteriile fundamentale de apreciere a rentabilității unei întreprinderi este volumul beneficiilor obținute în raport cu cheltuielile efectuate pentru realizarea producției. Iar pe această bază sistemul de participare la beneficii — ca parte integrantă a înfăptuirii autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare — trebuie să asigure stimularea creșterii puternice a beneficiilor și repartizarea lor în conformitate cu prevederile legale, inclusiv realizarea fondurilor pentru participarea oamenilor muncii la beneficii în raport cu îndeplinirea planului la producția fizică și netă, la export și beneficii. S-a instituit astfel o formă nouă de legare a veniturilor personalului muncitor de rezultatele efective obținute în muncă și de cele realizate pe ansamblul unității și ramurii în care lucrează; participarea la beneficii are loc în raport cu beneficiile realizate, iar acolo unde s-au depășit beneficiile planificate, în raport cu acestea vor primi și fondurile suplimentare de participare la beneficii.

Beneficiul se planifică și se repartizează prin bugetele de venituri și cheltuieli ale întreprinderilor, în concordanță cu indicatorii stabiliți prin planul național unic și normativele de eficiență. Asistăm astfel la lărgirea rolului beneficiului în viața economică, în stimularea unităților, a colectivelor de oameni ai muncii pentru a-și acoperi cheltuielile din veniturile proprii, a restitui sumele primite de la societate, a asigura autofinanțarea propriei dezvoltări, a suplimenta fondurile de cointeresare materială a personalului muncitor și, totodată, pentru a-și aduce o contribuție mai mare la formarea resurselor centralizate ale statului. Beneficiul reprezintă astfel o pîrghie importantă a autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare a întreprinderii. El măsoară spiritul gospodăresc al colectivului fiecărei întreprinderi, răspunderea cu care el folosește partea din avuția națională încredințată de societate spre administrare. Totodată, el reprezintă resursa de bază pentru formarea fondului de dezvoltare economico-socială și a fondului de consum social. Dar pentru a putea fi repartizat, potrivit reglementărilor actuale privind modul de formare, utilizare și vărsare a beneficiilor, el trebuie mai întîi realizat. Din analiza rezultatelor din anul 1979 a reieșit că la nivelul județului Brașov, volumul de beneficii planificat nu a fost realizat. Acolo unde problemelor majore ale creșterii eficienței economice li s-a acordat atenție, unde s-a acționat stăruitor pentru realizarea producției în structura corespunzătoare cerințelor pieței interne și externe, pentru obținerea unei producții maxime de pe capacitățile de producție și spațiile existente, pentru creșterea sistematică a productivității muncii, pentru încadrarea în normele și normativele de consum și de stocuri de materii prime și materiale, pentru valorificarea superioară a resurselor materiale și ridicarea calității produselor, rezultatele obținute în creșterea beneficiului sînt pozitive. De pildă, se detașează în această privință întreprinderile „Rulmentul"-Brașov, „Electroprecizia"-Săcele, Întreprinderea de utilaj chimic Făgăraș, „Chimica"-Rîșnov și altele care au depășit prevederile planului de beneficii pe anul 1979.

Mecanismul de formare, planificare și repartizare a beneficiilor

POTRIVIT PRINCIPIILOR noului mecanism economico-financiar, de modul cum sînt îndeplinite prevederile planului la beneficii depinde constituirea unor fonduri proprii ale întreprinderii, care se utilizează pentru autofinanțare, pentru cointeresarea materială a personalului muncitor sau pentru necesități sociale ale colectivului de oameni ai muncii ; mărimea participării la beneficii depinde de rezultatele efective obținute de fiecare om al muncii și de cele obținute pe ansamblul unității în care lucrează. În acest sens, secretarul general al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia : **„...asigurăm participarea la beneficii în raport cu beneficiile realizate ; dacă nu au realizat beneficii întreprinderile, nici membrii colectivului respectiv nu vor primi participarea".**

Din analiza efectuată la unitățile economice din județul Brașov, privind îndeplinirea planului la beneficii și a celorlalți indicatori de care depinde mărimea fondului de participare la beneficii, s-a putut efectua o grupare a întreprinderilor în trei situații de caz :

— Cazul A : întreprinderi care au obținut rezultate bune la toți indicatorii de plan ;

— Cazul B : întreprinderi care nu și-au realizat decît o parte din indicatorii de plan ;

— Cazul C : întreprinderi care prezintă nerealizări la toți indicatorii de plan.

Desigur, mărimea fondului de participare diferă de la o unitate la alta, de la un caz la altul în funcție de îndeplinirea planului la producția netă și fizică, la beneficii și export. În tabel prezentăm cîteva calcule orientative privind realizarea

Nr. crt.	INDICATORI	CAZUL A	CAZUL B	CAZUL C
1.	Producția netă	100,5%	100,5%	93,5%
2.	Producția fizică	100,8%	98,0%	87,8%
3.	Beneficii :	109,0%	54,9% *)	64,6%
	— planificate	126 138 000	15 170 000	159 560 000
	— realizate	137 519 000	8 325 000	103 163 000
	— beneficii peste plan obținute prin :	11 381 000	—	—
	• reducerea cheltuielilor de producție ;	6 500 000	—	—
	• depășirea producției nete, ca urmare a depășirii producției fizice ;	4 000 000	—	—
	• alte căi (creșterea suplimentară a productivității muncii, modificări în structura producției ș.a.)	881 000	—	—
4.	Export	162,1% (35 000 000 lei peste plan)	100,0%	80 %

*) Această nerealizare s-a datoriat și influenței modificării prețurilor de producție ca urmare a Decretului nr. 78/1979.

principalilor indicatori de plan, pe baza unor date luate de la una din unitățile economice din fiecare caz în parte.

Din analiza modului de repartizare a beneficiului pe destinații în cele trei cazuri reiese că de îndeplinirea planului de beneficii — ca rezultat al unei activități economice eficiente și al bunei gospodăriri a mijloacelor materiale și bănești — depinde atît posibilitatea fiecărei unități de a contribui la dezvoltarea societății, cît și mijloacele necesare constituirii fondurilor proprii pentru autofinanțare, precum și posibilitatea de constituire a fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii. Astfel, în timp ce în cazurile A și B, participarea la beneficii a fost posibilă și s-a făcut în raport cu îndeplinirea indicatorilor de plan, în cazul C nu a fost posibilă întrucît volumul beneficiilor realizate era mai mic decît suma ce trebuia restituită pentru fondurile primite de la societate.

Calculele privind modul de constituire și utilizare a fondului de participare la beneficii la întreprinderile din cele 3 cazuri, reflectă limpede faptul că nu se poate consuma tot ceea ce se produce și, ca atare, este rațional ca beneficiul obținut să fie folosit pentru interesele generale ale economiei, pentru constituirea fondurilor proprii ale întreprinderii, precum și pentru stimularea colectivelor de oameni ai muncii în raport de contribuția adusă la realizarea beneficiului. Singura resursă de repartizare a unei părți din beneficiu pentru participarea personalului muncitor la beneficii o constituie îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan la producția netă și fizică, la export și beneficii.

Factori cu influență asupra mărimii beneficiului

PENTRU A EXPLICA diferența (pozitivă sau negativă) dintre beneficiul planificat și cel realizat, este necesar să se cunoască și să se determine mărimea fiecărui factor de influență. În general, ei sînt aceeași la toate unitățile economice, ceea ce diferă de la o unitate la alta este sensul lor, pozitiv sau negativ. Iată cîteva exemple :

● **modificarea nivelului costurilor planificate aferente producției marfă vîndută și încasată.** De pildă, în timp ce la unele unități economice depășirile la costurile planificate pe anul 1979 au diminuat beneficiile planificate, cum s-a întîmplat la Combinatul chimic „Victoria". Întreprinderea de autocamioane, Întreprinderea de tractoare Brașov etc., la alte unități diminuarea costurilor de producție planificate a influențat în sens pozitiv volumul beneficiilor, cum este exemplul Întreprinderii mecanice Brașov, unde prin reducerea unor importuri de materii prime și materiale și reducerea consumurilor specifice la metal cu 658 tone față de plan s-a obținut un plus de beneficii de peste 5 milioane lei ;

● **modificarea volumului producției marfă vîndută și încasată față de prevederile planului.** Nerealizarea planului la producția marfă vîndută și încasată a condus la nerealizarea planului de beneficii la Combinatul chimic Făgăraș, la Întreprinderea de autocamioane, la Întreprinderea de radiatoare și cabluri Brașov, în timp ce depășirea planului la acest indicator a influențat pozitiv realizarea planului de beneficii la Întreprinderea de utilaj chimic Făgăraș, „Chimica"-Rîșnov, „Colorom"-Codlea, „Tricotaje"-Brașov etc. ;

● **modificarea structurii sortimentelor față de plan** a contribuit la nerealizarea planului de beneficii cu 90,3 mil. lei la Întreprinderea de autocamioane, cu 27,1 mil. lei, la Combinatul chimic Făgăraș. Deci modificarea structurii producției poate influența rata rentabilității atît prin depășirea costurilor de producție, cît și prin diminuarea beneficiului în același sens ;

● **alți factori de influență,** cum ar fi : diferența între stocuri de la sfîrșitul și începutul perioadei ; mărimea soldului de produse finite și cel de facturi, aceasta întrucît sînt și situații cînd se mobilizează beneficii în stocuri care nu s-au realizat la nivelul planificat ; amenzile și penalizările din anul anterior (inclusiv cele din anul de plan) care, potrivit actualelor acte normative, sînt trecute pe pierderile anului de plan și se suportă din beneficii.

Repartizarea fondului de participare la beneficii

FONDUL DE PARTICIPARE a oamenilor muncii la beneficii se repartizează de către adunarea generală a oamenilor muncii, pe baza rezultatelor economice ale anului anterior, în cotele stabilite de lege.

Reglementările legale în vigoare prevăd că fondul de participare la beneficii se utilizează potrivit următoarelor destinații : o cotă de cel puțin 85 la sută pentru întregul personal muncitor al unității ; o cotă de pînă la 5 la sută pentru stimularea fruntașilor în întrecere și a celor cu o contribuție deosebită la obținerea beneficiilor peste plan ; o cotă de pînă la 5 la sută pentru acoperirea costului excursiilor colective organizate în străinătate, în cadrul fondurilor în valută alocate pentru persoanele care au adus o contribuție deosebită la realizarea și depășirea sarcinilor de export ; o cotă de pînă la 5 la sută pentru completarea fondului destinat acțiunilor sociale.

Potrivit hotărîrii adunării generale la cele două întreprinderi (cazul A și B), fondul de participare la beneficii s-a repartizat astfel :

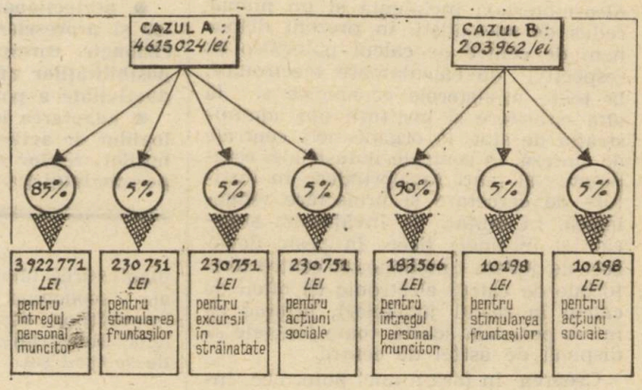

La întreprinderea din cazul A, un muncitor cu o retribuție tarifară anuală de 35 110 lei și un spor de vechime anual de 3 511 lei a primit, în afara cotei destinată întregului personal (1 057 lei), ca fruntaș în producție, din fondul de 5 la sută, 400 lei. La întreprinderea din cazul B — fiind o întreprindere și de grad inferior, o muncitoare cu o retribuție tarifară anuală de 22 627 lei și un spor de vechime anual de 1 500 lei a primit, în afara cotei destinată întregului personal (436 lei), ca fruntaș în producție, 225 lei, la care se mai adaugă și 325 lei pentru export. În timp ce o altă muncitoare care în timpul anului nu și-a realizat norma de plan decît în proporție de 87%, fiind penalizată cu 50%, a primit din cota destinată întregului personal numai 218 lei. Este deci limpede că sumele care se acordă individual sînt cu atît mai mari cu cît sarcinile de plan sînt mai substanțial depășite. Dimpotrivă, în cazul în care sarcinile de plan și, în primul rînd, beneficiile nu se îndeplinesc (cum este în cazul B), partea care revine fiecărui om al muncii ca participare la beneficii este mai mică. În acest caz, pentru stimularea fruntașilor în producție nu pot fi acordate decît sume mai reduse. Mai mult decît atît, în cazul C, întrucît din beneficiile realizate nu s-a reușit să se acopere în întregime restituirea pentru fondurile primite, nu a fost posibilă constituirea fondului de participare la beneficii.

Legat de avantajele pe care le oferă noul mecanism economico-financiar în ce privește sporirea mai substanțială a veniturilor personalului muncitor, trebuie să precizăm că sumele obținute individual din participarea la beneficii nu sînt plafonate și ele se adaugă celor de care beneficiază peste retribuția tarifară, cum sînt : adaosul de acord, adaosul pentru depășirea indicatorilor de plan, premii pentru realizări deosebite, premii pentru economii de materiale și de forță de muncă și altele.

Cristea IONIȚĂ
Brașov

„INFORMATICA — sarcini calitativ noi"

INTEGRAREA SISTEMELOR INFORMATICE ÎN STRUCTURILE ORGANIZATORICE

ÎNCEPÎND din anul 1967, informatica a reprezentat unul din domeniile a căror dezvoltare a fost stimulată și orientată de programe naționale speciale, prioritare — aprobate de conducerea partidului — și sprijinită prin alocarea unor considerabile resurse umane și materiale. Dacă la acea dată existau doar cîteva centre de calcul electronic, o bază tehnico-materială incipientă și un număr redus de specialiști, în prezent dispunem de centre de calcul puternice și, respectiv, de calculatoare electronice, la toate ministerele economice și la alte ministere și instituții din administrația de stat, la organismele centrale de sinteză, la centrale industriale, combinate și mari întreprinderi, în institute de cercetare și proiectare tehnologică, în unități de învățămînt superior și în unele licee. În peste douăzeci de județe funcționează centre teritoriale de calcul electronic (și oficii de calcul la restul județelor), urmînd ca într-o perioadă scurtă, toate județele să dispună de astfel de centre.

Crearea în țară a unei puternice industrii a echipamentelor de prelucrare a datelor, producerea de calculatoare electronice cu performanțe tehnice și de exploatare apreciabile a permis ca cea mai mare parte a cerințelor interne de dotare cu astfel de echipamente să fie satisfăcute de către producția autohtonă și să se asigure și exportul unor astfel de produse.

Astăzi, în domeniul informaticii își desfășoară activitatea peste 35 000 de oameni ai muncii, peste 1 300 de unități de informatică (centre, oficii, stații de calcul), ceea ce reflectă atît extinderea sferei de aplicabilitate, cît și eforturile depuse și rezultatele obținute în domeniul pregătirii și perfecționării cadrelor de specialitate ; prelucrarea electronică a datelor este utilizată în mii de unități economico-sociale (între care o pondere însemnată revine unităților de producție), instituții, organizații.

Stadiul de dezvoltare pe care l-a atins, în prezent, informatica în țara noastră permite și totodată impune **accentuarea laturilor ei calitative**, concentrarea într-o măsură superioară a eforturilor de proiectare și implementare a sistemelor informatice în direcția **ridicării eficienței de ansamblu a activității economico-sociale**, a sporirii aportului pe care îl aduc aceste sisteme la **sprijinirea activității de conducere și execuție.**

Practica introducerii și utilizării sistemelor informatice demonstrează că principalul etalon al eficienței acestor sisteme îl constituie numărul, calitatea și costul lor, gradul în care ele sînt integrate organic și utilizate curent în activitatea unităților economico-productive, în conducerea și, respectiv, planificarea unor ramuri și subramuri ale economiei naționale, a județelor localităților, departamentelor, centralelor industriale, unităților prestatoare de servicii ș.a.

Tehnica de calcul trebuie să contribuie la reducerea personalului care nu lucrează direct în producție. Pentru aceasta sînt necesare:

- **eliminarea activităților de prelucrare a datelor de la compartimentele funcționale și concentrarea lor la un nucleu al sistemului informațional pe întreprindere**
- **perfecționarea metodelor, tehnicilor și proceselor informaționale și decizionale, corespunzător cerințelor și posibilităților utilizării cu înaltă productivitate a potențialului informatic**
- **adaptarea în acest sens a metodologiilor de activitate, a atribuțiilor, relațiilor, fișelor de posturi și reducerea personalului ocupat cu munci de rutină.**

CERINȚA de a trece la o etapă calitativ superioară în creșterea eficienței sistemelor informatice, de integrare organică a acestei activități în structurile organizatorice ale unităților economico-sociale și ale altor instituții a fost exprimată cu deosebită claritate și profunzime, în repetate rînduri, de către tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** În cuvîntarea la Consfătuirea de lucru cu activiștii și cadrele din domeniul educației politice, al propagandei și ideologiei, din septembrie 1977, secretarul general al partidului sublinia : **„Am introdus în multe locuri mijloace noi, moderne, inclusiv calculatoare ; dar ce s-a întîmplat ? Nu s-a atins nimeni de structura veche a organizării, au rămas în întregime toți cei care lucrau înainte, ba chiar s-a mai venit în plus cu personalul care lucrează la calculatoare și în centrele de calcul — deci cu alte sute de oameni pe întreprindere, cu mii de oameni pe un județ sau altul. Or, o asemenea abordare a problemei mecanizării, a introducerii metodelor moderne de conducere a producției și a conducerii societății nu poate fi decît dăunătoare... Dar, desigur, nu mecanizarea, nu automatizarea, nu cibernetizarea sînt vinovate, ci cei care le realizează în viață în felul în care am arătat mai înainte, cei care nu au luat măsurile corespunzătoare pentru aplicarea lor corectă."** Iar recent, în cuvîntarea la Ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, din iunie a.c., conducătorul partidului și statului a precizat din nou : **„...introducerea calculatorului, automatizarea, conducerea prin mijloace electronice a activității economice trebuie să se reflecte într-o reducere simțitoare a personalului care nu lucrează direct în producție".**

Din esența acestor sublinieri se desprind cu deosebită evidență atît unele lipsuri în interpretarea rolului și a modului de integrare a mijloacelor moderne de prelucrare electronică a datelor în activitatea de conducere și în sistemele informaționale ale unităților economico-sociale, cît și soluțiile capabile să ducă la obținerea unor rezultate calitativ superioare în utilizarea resurselor umane și materiale alocate informaticii. Reiese, astfel, că una dintre căile sigure de ridicare a eficienței utilizării sistemelor de prelucrare electronică a datelor este aceea de **a aborda și rezolva problemele legate de folosirea acestor instrumente moderne, de înaltă productivitate, în contextul procesului de perfecționare a conducerii, respectiv a organizării muncii și a sistemului informațional.**

DAT FIIND rolul deosebit de important pe care sistemele informaționale și, respectiv, sistemele informatice — în calitatea lor de bază tehnico-materială a primelor — îl au pentru activitatea de conducere, ca și pentru întreaga activitate din unitatea respectivă, conducerea reprezintă **beneficiarul** acestor sisteme și, totodată, factorul principal care poartă **răspunderea** pentru realizarea, integrarea și utilizarea lor eficientă.

Analizînd aportul utilizatorului neinformatician la integrarea sistemelor informatice în activitatea pe care o desfășoară, constatăm că și acum, la destul de multe unități, în compartimente cum sînt cele de programare a producției, contabilitate, planificare, aprovizionare și desfacere, calculul costurilor ș.a., timpul consumat pentru operații de rutină (culegerea, înregistrarea, transcrierea datelor, efectuarea de calcule, întocmirea de diferite tabele, situații etc.) îl depășește, ca pondere, pe cel ocupat de activitățile de fundamentare tehnico-economică a deciziilor, analiză economico-financiară, de elaborare a soluțiilor pentru ridicarea continuă a eficienței activității. Rezultă, deci, că aceste compartimente desfășoară cu preponderență activități cu specific de prelucrare a datelor, **pentru care nu sînt specializate** : ca urmare, înregistrează o productivitate și o calitate a muncii, care nu se pot ridica la nivelul cerințelor, iar paralelismele ce apar în efectuarea unor astfel de operații pot duce la sporiri nejustificate ale personalului. În asemenea cazuri, activitatea compartimentelor respective se cere a fi reorganizată, transferînd unităților de in-

formatică efectuarea operațiilor ce țin de specificul, acestora. Centrelor de calcul electronic, unităților de informatică și sistemelor informatice în general le revine rolul de **nucleu principal al sistemului informațional respectiv** și, prin urmare, ele ar trebui să constituie în structura unității economico-sociale **un compartiment** cu legături funcționale puternice, atît cu compartimentele și punctele care valorifică informația prelucrată, cît și cu punctele și compartimentele care furnizează datele ce urmează a fi prelucrate, preluînd și automatizînd operațiile de pregătire, transmitere și validare a datelor.

Fără îndoială că ridicarea eficienței și, respectiv, a gradului de integrare a sistemelor informatice depinde în mare măsură și de activitatea informaticienilor, de calitatea colaborării lor cu beneficiarul, de măsura în care ei cunosc problemele concrete din sistemul informațional și decizional respectiv, precum și de modul în care ei au prevăzut a se realiza această integrare, de utilitatea și, în general, de calitatea proiectului de sistem informatic elaborat.

S-AU FĂCUT încercări de realizare a unor sisteme sau aplicații informatice care să funcționeze în paralel cu procedeele și rutinele clasice din sistemele informaționale existente, uneori completînd, alteori chiar dublînd situațiile de ieșire necesare în sistem. Ele nu pot constitui decît soluții provizorii, de regulă lipsite de eficiență, cîtă vreme nu se aduc **perfecționări de fond în metodele, tehnicile și procesele informaționale și decizionale**, perfecționări ce trebuie să se reflecte direct în sporirea productivității, a calității și operativității în prelucrarea, furnizarea și valorificarea informațiilor, în reducerea costului pe unitatea de informație prelucrată și valorificată. Sistemele informatice nu se pot menține paralel cu activitățile „clasice" din sistemele informaționale, pe baza unor legături relativ izolate și insuficient integrate cu aceste din urmă sisteme și servind numai pentru anumite tipuri de activități, numai pentru unele secvențe de operații de prelucrare a datelor, mai mult sau mai puțin voluminoase, din cadrul fluxurilor informaționale. O asemenea existență „în paralel" nu poate dura și datorită faptului că secvențele de activități informaționale și decizionale, precum și secvențele operațiilor tehnologice de prelucrare a datelor au succesiune logică și funcțională, cu legături foarte strînse între ele, activitățile și operațiile respective fiind supuse unui proces de dezvoltare și perfecționare deosebit de dinamic. Astfel, sistemele informatice concepute a funcționa „în paralel" se vor afla în permanență în urma evoluției sistemului activității de bază, respectiv a sistemului informațional și a cerințelor acestuia și vor înregistra frecvent fenomene de incompatibilitate. În asemenea cazuri, are loc și **o creștere artificială a personalului** angrenat în execuția activităților cu o pondere mare a operațiilor de culegere, înregistrare, codificare, verificare și prelucrare a datelor, chiar și în condițiile cînd unele dintre aceste operații se execută, parțial, cu mijloace moderne de prelucrare.

Fenomene de acest fel pot apare chiar la nivelul unor unități de informatică. Dificultățile înregistrate de centrele de calcul ale unor departamente, centrale industriale și alte unități în încărcarea rațională a capacităților de prelucrare electronică de care dispun au la bază, indiscutabil, și cauze ce țin de un grad încă nesatisfăcător de integrare organică a acestora în activitatea de bază a sistemului sau unității respective, în structurile organizatorice corespunzătoare.

ABORDAREA sistemică a impactului sistemelor informatice în structurile organizatorice impune analiza și găsirea soluțiilor de integrare și pentru acele activități și fluxuri informaționale care depășesc limitele unei unități sau instituții — cum sînt, de exemplu, fluxurile din sistemele informaționale statistic, financiar-contabil, al planificării, departamentale, teritoriale etc. Asigurarea unor **legături informaționale de calitate între unitățile din economie, precum și între diferitele niveluri organizatorice** reprezintă, de fapt, unul dintre obiectivele prioritare ale procesului de perfecționare a sistemelor informaționale macroeconomice (funcționale), departamentale și teritoriale. (Amintesc, în acest sens, că încă la Plenara C.C. al P.C.R., din aprilie 1972 s-a subliniat rolul deosebit de important ce revine — în asigurarea unui grad înalt de integrare și unei calități corespunzătoare a legăturilor informaționale în economia națională — clasificărilor și nomenclatoarelor de coduri unitare pe economie.).

Timpul minim de răspuns al sistemelor informaționale, calitatea informației, satisfacerea corespunzătoare a cerințelor de informare, analiză și decizie, alături de deziderate privind apropierea conducerii de nivelurile operative de execuție, eliminarea verigilor intermediare de întîrziere pentru a permite atît informației de fundamentare a deciziei, cît și informației de comandă și control să ajungă mai repede la punctele respective de valorificare.

EVIDENT, sarcina integrării informaticii în structurile organizatorice nu este o problemă simplă ; rezolvarea are implicații deopotrivă în metodele de conducere, în metodele și tehnicile de evidență, în procedeele de pregătire, transmitere, prelucrare și valorificare a informațiilor. Totodată, procesul de integrare a metodelor și tehnicilor informatice în activitatea curentă a unităților economico-sociale, în structurile organizatorice ale acestora reclamă ca metodologiile privind activitățile (de planificare, statistică, evidență contabilă, normare, programare a producției etc.) determinante pentru sistemele informaționale, precum și regulamentele de organizare și funcționare a unităților, atribuțiile specifice și diagramele de relații ale compartimentelor, fișele de posturi ale personalului TESA să fie concepute și aplicate în contextul realizării obiectivului urmărit prin integrarea informației — ridicarea gradului de cibernetizare a activității umane și sporirea continuă a productivității muncii. Aspectele legate de perfecționarea profesională a personalului din unitatea respectivă, în sensul însușirii și utilizării curente și eficiente a metodelor și tehnicilor moderne de prelucrare a datelor, precum și cele privind cerințele de ridicare continuă a calității muncii în activitatea de evidență, informare și control necesită să li se acorde o atenție deosebită.

Integrarea efectivă a sistemelor informatice în activitatea curentă — prin urmare, și în structurile organizatorice — fiind direct legată de introducerea noului, de înlocuirea unor metode și tehnici de lucru depășite, poate întîlni și atitudini conservatoare, de reținere, tendințe de supraestimare și apărare a practicilor rutiniere. De aici reiese și necesitatea ca acest proces de integrare să fie sprijinit și de o susținută muncă de lămurire și convingere.

Ar fi de studiat și posibilitatea elaborării unor **variante de scheme de organizare**, care să corespundă dezideratului de integrare și să fie **aplicate experimental** la unele întreprinderi, centrale industriale, județe care au o experiență bogată în utilizarea prelucrării electronice a datelor.

Există suficiente exemple de unități în care sistemele informatice parcurg cu rezultate bune procesul de integrare în structurile organizatorice respective, în activitatea de conducere și execuție. Problema actuală este de **a generaliza aceste experiențe**, de **a intensifica acest proces de integrare și a-l perfecționa continuu**, astfel ca eficiența sistemelor informatice să se ridice la nivelul sarcinilor stabilite în documentele Congresului al XII-lea al partidului.

dr. Valeriu PESCARU
Centrul de calcul al M.A.C.F.

Minicalculatoarele ieftinesc gestiunea

Pentru a cîștiga un **segment de piață** important — întreprinderile mici și mijlocii, care doresc să lărgească utilizarea informaticii dincolo de domeniul de acum clasic al gestiunii plăților, de retribuții, a facturilor și contabilității, producătorii de echipament de calcul și societățile de servicii și consultanță în informatică au pus la punct, mai de mult, produse-program modulare — fiecare modul fiind adaptat unei anumite funcții : gestiunea nomenclatoarelor, a stocurilor, calculul necesarelor, programarea, lansarea și urmărirea producției etc. Modulele pot fi implementate treptat, în funcție de nevoile utilizatorilor și de disponibilitățile lor financiare ; totuși, costul global (programe, echipament, pregătirea cadrelor, asistență tehnică) rămîne prohibitiv. În ultimii ani însă, unii fabricanți de hardware (Digital Equipment, Wang, Olivetti, Hewlett Packard ș.a.) au dezvoltat sisteme bazate pe minicalculatoare, prin care oferă — împreună cu societăți de servicii și consultanță — echipament și programe la un preț de 24—40 mii de dolari, în funcție de configurația sistemului (capacitatea memoriei, discuri suple sau rigide, număr de terminale, numărul funcțiilor de gestiune etc.).

Produsele-program au evoluat și ele, în sensul că asigură o gestiune mai simplă a informaticii. Unul din cele mai recente, adaptat minicalculatorului Philips P330, cuprinde două module : unul pentru nomenclatoare, costuri și necesare, celălalt pentru gestiunea de secție (lansarea producției și aprovizionării, urmărirea lor prin cunoașterea în timp real a cantităților fabricate și ținerea automată la zi a evidenței stocurilor). Utilizatorul poate edita o serie de rapoarte, printre care : nomenclatoare multinivele sau cu un singur nivel (pentru un produs ori un subansamblu), situația stocurilor, valoarea stocurilor critice active sau inactive, calculul cheltuielilor materiale, calculul necesarelor pornind de la un program de fabricație.

Contribuţia de inestimabilă valoare adusă de Partidul Comunist Român, de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la îmbogăţirea patrimoniului ştiinţei economice (III)

VIZIUNEA NOVATOARE ASUPRA RELAŢIILOR DINTRE ŞTIINŢA, POLITICA ŞI PRACTICA ECONOMICĂ

ŞTIINŢA SE TRANSFORMĂ în practică prin intermediul **politicii economice.** Expresie concentrată a economicului, politica partidului şi statului nostru dă expresie sintetică intereselor şi aspiraţiilor fundamentale generale ale societăţii, colective şi personale, unităţii intereselor şi aspiraţiilor cardinale ale clasei muncitoare, ţărănimii, intelectualităţii şi ale celorlalte pături de oameni ai muncii. Prin intermediul politicii economice se stabilesc **orientările şi direcţiile** dezvoltării pe termen scurt, mediu şi lung ; se stabileşte **obiectivul strategic fundamental** al fiecărei etape istorice şi **se determină** obiectivele tactice, **se asigură echilibrul** între ramurile şi subramurile economiei naţionale, **amplasarea teritorială raţională** a forţelor productive, se stabileşte **proporţia** în care venitul naţional se împarte în fond de acumulare şi fond de consum, se fixează **ritmul** de creştere a producţiei materiale, a venitului naţional, ritmul de ridicare a standardului de trai material şi spiritual, a calităţii vieţii tuturor membrilor societăţii etc. Deci, politica economică reflectă economicul nu nemijlocit ci **mijlocit.** Reflectarea economicului de către politica economică este mijlocită de: a) interesele economice fundamentale — mobilul nemijlocit care pune în mişcare masele de oameni ai muncii şi b) concepţiile economice, conştiinţa economică ale oamenilor — reflectare teoretică sistematizată a trebuinţelor şi intereselor economice ale maselor de oameni ai muncii. Tocmai de aceea, ştiinţa în general, în ansamblul său, ştiinţa economică în special reprezintă una din coordonatele definitorii ale Programului şi politicii generale ale Partidului Comunist Român de edificare a socialismului multilateral dezvoltat şi comunismului deplin. Aşa cum demonstra tovarăşul Nicolae Ceauşescu, succesul politicii de edificare a noii orînduiri depinde de capacitatea partidului de a asigura studierea şi cunoaşterea aprofundată a legilor obiective ale dezvoltării economice şi sociale, de a lua măsurile cele mai potrivite pentru rezolvarea tuturor problemelor impuse de viaţă, de mersul înainte al societăţii. Aceasta asigură înfăptuirea principiilor generale ale socialismului potrivit condiţiilor concrete şi particularităţilor din fiecare ţară. Istoria revoluţiei şi construcţiei socialiste în România atestă că în elaborarea politicii sale partidul nostru a pornit, mai ales în perioada inaugurată de cel de al IX-lea Congres, de la studierea legilor sociale obiective. Aşa cum demonstra tovarăşul Nicolae Ceauşescu „orice nesocotire a acestor legi duce mai devreme sau mai tîrziu la apariţia unor anomalii şi disproporţii în dezvoltarea economică şi socială, generează greutăţi în evoluţia întregii societăţi, în construcţia socialismului. Este o necesitate imperioasă pentru partid de a studia neîncetat, cu toată atenţia, fenomenele vieţii sociale, de a-şi elabora linia politică în strînsă concordanţă cu cerinţele legilor obiective ale dezvoltării societăţii".[1]) Cunoaşterea cît mai cuprinzătoare şi mai profundă a acţiunii legilor economice şi a condiţiilor concrete în care ele se manifestă reprezintă **premisa gnoseologică** a conducerii şi planificării, a politicii economice. „Asigurarea unei conduceri şi planificări ştiinţifice — se subliniază în Programul partidului — presupune cunoaşterea temeinică a legităţilor sociale universal valabile, a legilor economice şi sociale proprii socialismului, precum şi aplicarea lor justă la condiţiile concrete ale ţării noastre în concordanţă cu Programul partidului"[2]). Cunoaşterea acţiunilor legilor economice reprezintă însă numai o condiţie, o premisă, e adevărat majoră, dar numai una, a politicii partidului şi statului nostru. Pentru ca aceasta să fie cu adevărat justă, realistă şi eficientă, este nevoie să se ţină seama de acţiunea legilor obiective. Luînd în considerare legile obiective, politica economică trebuie să stabilească modul — căile şi mijloacele de folosire a legilor obiective ale dezvoltării sociale. „Partidul nostru porneşte de la faptul că în orînduirea socialistă oamenii nu mai sînt obiectul acţiunii oarbe a legităţilor sociale obiective ; ei sînt chemaţi să folosească în mod conştient aceste legităţi, să acţioneze în concordanţă cu ele, să le dirijeze în scopul dezvoltării societăţii omeneşti, corespunzător concepţiei noi, materialist-dialectice, despre lume şi viaţă" [3]). În condiţiile socialismului apare pentru prima dată în istoria societăţii posibilitatea folosirii conştiente a acţiunii sistemului legilor economice, ceea ce înseamnă posibilitatea organizării raţionale a activităţii economice în concordanţă cu trebuinţele şi interesele fundamentale ale societăţii şi membrilor ei. În aceste împrejurări „cerinţele obiective ale dezvoltării economico-sociale se impun oamenilor nu ca forţe coercitive, prin efectele distructive ale mecanismelor spontane ci ca „necesităţi înţelese" însuşite în mod conştient de către societate şi înscrise ca ţeluri deliberate ale activităţii omeneşti"[4]) Această superioritate a orînduirii socialiste nu se realizează automat, de la sine. Transformarea posibilităţii în realitate „impune o activitate susţinută pentru studierea temeinică a realităţilor istorice din fiecare etapă în vederea conducerii societăţii în conformitate cu tendinţele şi cerinţele obiective ale dezvoltării sociale. Aceasta este o condiţie sine qua non pentru realizarea unei conduceri cu adevărat ştiinţifice a societăţii"[5]). În felul acesta, menirea activităţii teoretice a partidului este fundamentarea politicii, deci, a căilor şi mijloacelor de transformare revoluţionară a societăţii.

O asemenea viziune asupra raporturilor dialectice dintre ştiinţa economică, politica economică şi practica economico-socială privite în toată complexitatea lor ne fereşte de absolutizarea legilor obiective sau a condiţiilor concrete, ca şi de ignorarea sau subaprecierea legilor generale ori a condiţiilor concrete, de preluarea mecanică a unor forme şi metode de activitate proprii altor ţări sau perioade istorice.

Programul şi politica partidului de edificare a socialismului multilateral dezvoltat în patria noastră reprezintă rezultatul unui îndelungat şi aprofundat proces de cercetare ştiinţifică a : a) experienţei dobîndite de partidul şi statul nostru în construirea bazei tehnice-materiale a socialismului, în crearea bazei economice a noii orînduiri ca şi în conducerea şi organizarea planificată a întregii vieţi economico-sociale ; b) experienţei acumulate de celelalte ţări socialiste în făurirea noii orînduiri sociale; c) tendinţelor principale generate de desfăşurarea revoluţiei ştiinţifice şi tehnice mondiale ; d) a acţiunii legilor economice obiective care guvernează evoluţia societăţii noastre şi a condiţiilor concrete în care ele se manifestă ; e) a cerinţelor actuale ale progresului economic-social al României, generate de continuarea pe o treaptă superioară a procesului de construcţie socialistă ; f) a posibilităţilor de care ţara noastră dispune în prezent şi va dispune în viitor pentru dezvoltarea sa economico-socială.

În felul acesta, graţie aportului substanţial al tovarăşului Nicolae Ceauşescu, Programul şi politica generală de făurire a socialismului multilateral dezvoltat în ţara noastră reprezintă expresia unităţii funcţiilor gnoseologice şi aplicative ale ştiinţei,

---

[1]) **Nicolae Ceauşescu — România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste,** Editura politică, Bucureşti 1968, vol. 2, p. 254.

[2]) **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism,** Editura politică, Bucureşti, 1975 p. 106.

[3]) Idem, p. 107.

[4]) **Nicolae Ceauşescu — România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste,** vol. 2, Editura politică, Bucureşti, 1968, p. 527.

[5]) **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism,** Editura politică, Bucureşti, 1975, p. 107.

[6]) Idem, p. 153

a teoriei ştiinţifice şi practicii sociale. Programul partidului reprezintă o reflectare veridică a realităţii economico-sociale, a cerinţelor majore pe care le impune edificarea noii orînduiri sociale şi luminează practica socială — acţiunea istorică a poporului de dezvoltare complexă şi multilaterală a economiei, de înflorire continuă a ştiinţei, învăţămîntului, artei şi literaturii, de dezvoltare şi afirmare multilaterală a tuturor membrilor societăţii.

Temeiuri şi izvoare ale abordării creatoare, originale a problemelor teoriei şi practicii economice

UNA din caracteristicile definitorii ale operei teoretice şi activităţii partidului nostru, cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, constă în caracterul ei profund creator şi original. Originalitatea ce caracterizează gîndirea economică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, maniera creatoare în care secretarul general al partidului abordează şi soluţionează problemele cardinale ale construirii socialismului multilateral dezvoltat se sprijină pe premise teoretice, metodologice, istorice şi sociale trainice şi se alimentează permanent din atmosfera socială statornicită după cel de al IX-lea Congres al partidului. Printre premisele şi izvoarele abordării creatoare a problemelor teoriei şi practicii naţionale şi universale în general, ale teoriei şi practicii economice în special, în opera teoretică a partidului, a secretarului său general, se numără înainte de toate : a) strălucita stăpînire a concepţiei materialismului dialectic şi istoric şi a metodei materialist dialectice; b) existenţa unei valoroase gîndiri sociale înaintate, în trecut ; c) generalizarea teoretică a experienţei istorice naţionale ; d) fructificarea înţelepciunii colective a întregului partid, a maselor de oameni ai muncii ; e) studierea critică a experienţei şi gîndirii sociale mondiale; f) climatul social statornicit în ţara noastră ; g) marea putere de pătrundere în esenţa fenomenelor, raporturilor şi proceselor sociale, excepţionala capacitate de analiză şi sinteză materialist-dialectică proprii tovarăşului Nicolae Ceauşescu.

Baza filosofică pe care se sprijină cercetarea ştiinţifică a partidului nostru este materialismul-dialectic şi istoric, iar metoda cea mai generală de investigare este dialectica materialistă. Situîndu-se pe această bază filosofică, teoretică şi metodologică partidul nostru consideră că ştiinţa, teoria revoluţionară „nu este şi nu poate fi o concepţie închisă, încheiată odată pentru totdeauna ; ea nu este o dogmă, nu poate elabora scheme valabile în orice condiţii şi orice etapă. A fi revoluţionar, a fi comunist înseamnă a fi explorator îndrăzneţ al noului, a gîndi cutezător pe baza experienţei revoluţionare a maselor, a acţiona pentru unirea eforturilor acestora în vederea transformării revoluţionare a societăţii.

Concepţia materialist-dialectică demonstrează că oamenii sînt capabil să cunoască tot mai cuprinzător legile care guvernează mişcarea în natură şi societate şi să le folosească în scopul progresului multilateral. Ea ajută să se înţeleagă just locul şi rolul existenţei şi conştiinţei sociale, locul şi rolul maselor de producători şi a personalităţii în istorie, raportul dintre general, particular şi singular în evoluţia economico-socială. În acelaşi timp legile, principiile şi categoriile dialecticii materialiste au pe lîngă valoarea lor gnoseologică şi o netăgăduibilă valoare metodologică pentru toate ramurile ştiinţei, pentru elaborarea, fundamentarea politicii economico-sociale ca şi pentru modul de acţiune al oamenilor. Dialectica materialistă constituie **cheia metodologică a descifrării** tainelor naturii şi societăţii, a elaborării strategiei şi tacticii transformării revoluţionare a societăţii. Filosofia materialist-dialectică şi metoda dialecticii materialiste sînt prin conţinutul lor profund ştiinţifice şi ca şi ştiinţa sînt permanent deschise şi nu reprezintă tipare rigide şi pietrificate, ele sînt prin natura şi implicaţiile lor profund revoluţionare şi nu conservatoare. Cîmpul cercetării ştiinţifice se extinde permanent, cercetarea se dezvoltă atît în lărgime cît şi în adîncime ; ştiinţa îşi verifică, întregeşte şi corectează teoriile prin confruntarea permanentă cu realităţile din universul natural şi social, care se află într-o permanentă mişcare, schimbare, transformare.

Conştientizarea acestor caracteristici ale ştiinţei, ale concepţiei şi metodei materialist-dilectice de către Partidul Comunist Român constituie unul din factorii principali care imprimă originalitate şi determină abordarea realistă, creatoare, a problemelor teoriei şi practicii sociale, **originalitate** şi **spirit creator** metodei de cercetare, operei teoretice, soluţiilor date la problemele ridicate de viaţă şi deci acţiunii transformatoare a oamenilor.

Izvoarele înnoirii conştiinţelor sînt, deci, transformările care au loc permanent în universul natural şi social, caracterul social al ştiinţei, conlucrarea dintre ramurile ştiinţei şi dintre cercetători, experienţa societăţii omeneşti, receptivitatea faţă de nou. „În zilele noastre — remarca tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cînd lumea cunoaşte o impresionantă efervescenţă a gîndirii şi cunoşterii, cînd societatea e dominată de uriaşa revoluţie a ştiinţei şi tehnicii, cînd la scară mondială au loc profunde transformări sociale înnoitoare, nu se poate concepe ca marxism-leninismul să se dezvolte izolat, ignorînd ceea ce se petrece în jur. A proceda astfel ar însemna să condamni teoria revoluţionară a proletariatului la sterilitate, la stagnare şi pînă la urmă la moarte. **Legea dezvoltării** marxism-leninismului a fost şi rămîne împrospătarea esenţei sale din izvorul gîndirii şi cunoaşterii universale, din cuceririle tuturor ştiinţelor, din experienţa socială inepuizabilă şi în continuă amplificare a societăţii omeneşti. Aceasta cere o **receptivitate maximă** faţă de tot ceea ce este nou şi progresist în lume, **sintetizarea** roadelor întregii cunoaşteri, **găsirea răspunsurilor** la problemele pe care le ridcă viaţa neîncetat în faţa oamenilor, pe care le pune evoluţia în perspectivă a societăţii“ [7]).

Promovarea unei asemenea concepţii şi atitudini faţă de teoria revoluţionară, faţă de ştiinţă, de către secretarul general al partidului a jucat rolul determinant în înscăunarea unui suflu nou în ştiinţă, în activitatea teoretică, politică şi organizatorică a partidului. Îndeosebi începînd cu Congresul al IX-lea, partidul „a rupt cu hotărîre cu concepţiile vechi, dogmatice, rigide, luînd atitudine fermă împotriva a tot ceea ce nu mai corespunde noilor condiţii economico-sociale, promovînd cu curaj noul în toate domeniile de activtate“ [8]).

Gîndirea partidului nostru, are rădăcini istorice adînc împlîntate în solul realităţilor din România. Ea nu s-a născut pe loc gol şi nici nu s-a dezvoltat în condiţii de vid. Ea are precursori iluştri : Tudor Vladimirescu, Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu, Simion Bărnuţiu, Gheorghe Barițiu, întreaga galerie de gînditori revoluţionari de la 1848; Ion Ghica, Nicolae Şuţu, Dionisie Pop Marţian, Petre S. Aurelian, Ion Ionescu de la Brad, Constantin Dobrogeanu Gherea şi întreaga gîndire socialistă, revoluţionară, Lucreţiu Pătrăşcanu şi alte cadre ale Partidului Comunist din România.

Gîndirea şi concepţia contemporană a partidului nostru reprezintă continuarea pe o treaptă calitativ superioară a tot ceea ce a fost înaintat şi revoluţionar în gîndirea socială din România; ea este expresia nivelului actual de cunoaştere a legităţilor obiective care guvernează evoluţia societăţii umane, a cerinţelor dezvoltării societăţii româneşti şi afirmă punctul de vedere al Partidului Comunist Român în problemele cardinale ale revoluţiei şi construcţiei socialiste şi ale istoriei universale.

Legătura permanentă a teoriei cu practica — cea mai cuprinzătoare „culegere de probleme“ pe care ştiinţa socială este chemată să le rezolve — menţine permanent vie gîndirea socială şi constituie unul din cele mai viguroase izvoare care alimentează şi tonifică spiritul creator şi original în gîndire, ştiinţă şi acţiune.

Prin natura şi conţinutul ei ştiinţa reprezintă un proces internaţional, în prezent mondial. Studierea critică a experienţei şi gîndirii mondiale constituie, tocmai de aceea, un alt izvor de cunoaştere, de accentuare a caracterului creator al gîndirii, cercetării şi acţiunii economice practice.

Influenţa premiselor şi izvoarelor menţionate depinde în cel mai înalt grad de **climatul social** în care are loc cercetarea, naşterea şi dezvoltarea ideilor, elaborarea şi susţinerea teoriilor ca şi aplicarea rezultatelor cercetării într-un domeniu sau altul al societăţii. Acest climat este condiţionat, fără îndoială, de natura relaţiilor economico-sociale, de interesele fundamentale care „prezidează“ gîndirea şi acţiunea, de natura relaţiilor şi instituţiilor politice, de interesele politice, de obiectivul strategic fundamental urmărit de către societate, de natura şi conţinutul contradicţiilor prezente în viaţa economico-socială, de gradul de libertate al exprimării şi susţinerii opiniilor şi de alţi factori. Prin natura sa orînduirea socialistă descătuşează energia creatoare a omului, deoarece ea urmăreşte dezvoltarea multilaterală şi afirmarea plenară a tuturor membrilor societăţii. Ea creează condiţiile obiective pentru înflorirea ştiinţei, pentru dezbaterea deschisă, liberă şi creatoare, de pe poziţiile celei mai înalte filosofii a problemelor ridicate în faţa cercetării. Posibilitatea nu se transformă însă, nici în acest caz, automat în realitate. Şi oricît ar părea de paradoxal, deşi socialismul ca teorie, mişcare şi orînduire socială se uneşte în mod organic cu ştiinţa, totuşi, aşa cum atestă istoria, şi în condiţiile socialismu-

Aurel NEGUCIOIU
Cluj-Napoca

(Continuare în pag. 29)

[7]) **Nicolae Ceauşescu, România pe drumul construcţiei societăţii socialiste multilateral dezvoltate,** vol. 5, Editura Politică, Bucureşti, 1971, pag. 9—35 (sublinierea noastră — A.N.)

[8]) **Nicolae Ceauşescu, România pe drumul construcţiei societăţii socialiste multilateral dezvoltate,** vol. 15, Editura Politică, Bucureşti, 1978, pag. 414

Dezbatere „R.E."

INDUSTRIA MICĂ — AMPLE POSIBILITĂȚI DE VALORIFICARE EFICIENTĂ A RESURSELOR LOCALE ȘI A MEȘTEȘUGURILOR TRADIȚIONALE

„Să pornim de la necesitatea creșterii ponderii industriei mici — în industria mică incluzînd și activitatea meșteșugărească și artizanatul — în ansamblul producției noastre industriale".

NICOLAE CEAUȘESCU

La dezbatere au participat : **Elena BLEAHU,** secretară a Comitetului județean P.C.R. Sibiu, **Ioan MUNTEANU,** președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă, **Cornel IRIMIE,** directorul Muzeului Brukenthal, **Cornel BUCUR,** șef secție Muzeul Brukenthal, ing. **Nicolae NAN,** șef secție, și economista **MARIA PARAIAN,** adj. șef secție — secția Planificare dezvoltare — organizare a Consiliului popular județean, **Gheorghe NICOLAE** — Centrul de cercetări sociologice, Universitatea București, ing. **Eugenia TRIFAN,** vicepreședintă a U.J.C.M. Sibiu, ing. **Boangher MARIN,** întreprinderea „13 Decembrie", ing. **Ion ȘERBAN,** directorul întreprinderii „Libertatea" Sibiu, dr. **Nicolae DURA,** directorul Direcției județene pentru agricultură și industria alimentară, **Voicu Victor VEDEA,** geograf, dr. **Dumitru SUCIU,** directorul Direcției Sanitare a județului, conf. dr. **Rudolf DOTZ** și lector **Cornel LUNGU,** Institutul de învățămînt superior Sibiu, economist **Nicolae SOAITĂ,** directorul Direcției Administrație financiară a județului, **Cornel POPESCU,** vicepreședinte al Uniunii Județene a Cooperativelor de producție, ing. **Ioan GOJINESCHI,** șef atelier cercetare-proiectare nr. 3 Sibiu al Centrului de Cercetări și inginerie tehnologică, **Ion BALU,** țăran, comuna Tilișca, Sibiu, **Ștefan PUSTAI,** vicepreședinte al U.J.C.C., **Olimp DOBRESCU,** director adj. Comitetul de Stat al Planificării, **Ioniță OLTEANU** și **Maria POPESCU** — „Revista economică", **Vasile BARBU,** revista „Transilvania", **Victor DOMȘA,** ziarul „Tribuna Sibiului".

Posibilități de valorificare la parametri superiori a unor invenții de odinioară ale poporului

Cornel Bucur — Revalorizarea unor ingenioase soluții tehnice, — bazate îndeosebi pe energia apei, vîntului, etc. folosite în trecut în cadrul unor procese de muncă, constituie o sarcină de mare actualitate a economiei naționale, din perspectiva diversificării soluțiilor pentru problemele care confruntă, la nivele diferite, economia localităților urbane și mai ales rurale, a punctelor turistice și de agrement, etc. Muzeul tehnicii populare și arhiva sa documentară constituie surse primordiale pentru informare și completarea documentației de specialitate necesară reîncadrării — la parametrii tehnici superiori — a acestor valoroase invenții de odinioară ale poporului nostru.

O primă cerință, impusă de **valoarea documentar-istorică și tehnică** a patrimoniului monumental și instrumental, constă în stimularea interesului pentru cunoașterea generatoarelor clasice de energie (hidraulice și eoliene), în toată diversitatea lor tipologică și constructivă, aplicate secole la rînd de poporul nostru, în scopul exploatării energiilor naturale pentru acționarea celor mai diverse instalații de prelucrare a lemnului și textilelor, a pietrei, minereurilor și metalelor, a fructelor și semințelor cerealiere.

Caracterul documentar al Muzeului tehnicii populare se recomandă a fi exploatat și în sensul cunoașterii nemijlocite, de către generațiile noi de tineri creatori și inventatori, a tehnologiilor tradiționale de lucru ale satului românesc, din cele mai diverse meșteșuguri, pentru executarea unori valori de uz sau decorative. În acest sens organizarea de **lecții aplicative** ale elevilor de toate vîrstele, ale cercurilor de mîini îndemînatice, a taberelor de creație și activități de practică școlară și universitară de profil, sînt numai cîteva modalități concrete pe care le sugerăm.

Cerință a muzeografiei moderne, de **dinamizare a activității expoziționale,** organizarea unor acțiuni specifice profilului muzeului, ca, de pildă, funcționarea unor **instalații hidraulice** (ori manuale) sau a **unor ateliere de creație meșteșugărească** se impune ca o sarcină de mare actualitate, avînd o determinare motivațională și o finalitate multiplă. Imprimînd, de la început, acestor activități practice, în egală măsură, un **caracter demonstrativ,** pentru întreg publicul vizitator de toate vîrstele, dar și un **caracter de producție,** beneficiul realizat poate consta atît din reînvierea și mai apoi larga folosire a unor utilaje meșteșugărești și de industrie populară, cît și din producerea unor valori după aceste procedee tradiționale, vandabile consumatorilor din rîndul publicului vizitator (produse agro-alimentare) sau oferite, în amintirea vizitei efectuate. Din mulțimea de exemple care pot fi alese, citățm doar pe cele considerate de noi mai semnificative și imediat accesibile : prepararea unor produse alimentare din materiile prime prelucrate la instalațiile muzeului (preparate din făină măcinată la o moară și coapte în cuptor țărănesc, lactate prelucrate cu instrumentarul tradițional al unei stîni, sucuri preparate din struguri și fructe la teascul muzeului), sau confecționarea unor valori de uz sau artistice din împletituri vegetale, lemn, țesături, ceramică, sticlă suflată etc., acestea avînd drept certificat de autenticitate și simbol al locului și momentului de producere, emblema Muzeului tehnicii populare.

Un **tîrg** anual al meșteșugarilor din întreaga țară ar constitui, în acest cadru, un binevenit prilej de cunoaștere și, implicit, de stimulare a creației artistice contemporane, în condițiile stimulatorii ale competiției naționale din cadrul festivalului național „Cîntarea României". Prezentarea produselor meșteșugărești de către creatorii invitați din însăși centrele reprezentate în muzeu prin monumentele transferate din localitățile de origine, în contextul prezenței întregului instrumentar de lucru, a ambientului general al locuinței și gospodăriei, al vestimentației tradiționale, ar însemna o reconstituire sui generis, cu caracter de antropologie culturală, unică în felul său, al cărei efect pozitiv (dincolo de beneficiul vînzării produselor) ar consta în crearea unor bune premise pentru extinderea unor tradiții valoroase, în stimularea dialogului dintre valorile civilizației satului tradițional și cerințele vieții contemporane.

Muzeul tehnicii populare îndeplinește în același timp și o funcție recreativă prin valențele sale peisagistice cu totul excepționale, valențe potențate de varietatea și modul de amplasare

*) Continuăm publicarea stenogramei dezbaterii începută în numărul trecut al revistei.

a obiectivelor muzeale, ca locul cel mai potrivit pentru organizarea unor **spectacole folclorice în aer liber.** Prezența unei scene de spectacole pe lacul din incinta muzeului, cu un minunat amfiteatru în aer liber și o splendidă viziune panoramică asupra expoziției și peisajului înconjurător, pînă la înălțimea munților Cibinului, constituie un excelent cadru de organizare a unor asemenea spectacole cu o mare afluență de public.

Se îmbină, în acest fel, în mod ideal, funcția instructiv-educațională și de sursă de inspirație pentru utilizarea unor tehnici tradiționale cu aceea de îndrumare metodologică a creației artistice populare contemporane, cu aceea cultural-recreativă.

Faptul că lîngă Sibiu există un complex textil țărănesc care nu a dispărut a însemnat o conservare ; cooperația meșteșugărească realizează acele straie mițoase care sînt date în prelucrarea acestei întreprinderi de veche tradiție. Noi am avut o serie de centre de industrie textilă de veche tradiție, în mai multe localități, unde se poate revitaliza o asemenea industrie sătească care a demonstrat cît de utilă și eficientă este — se știe cît de căutate sînt pe piețele occidentale produsele de veche tradiție.

În ceea ce privește valorificarea materiilor prime, a subproduselor și chiar a deșeurilor îndrăznesc să spun că industria ușoară sibiană poate pune la dispoziția cooperației meșteșugărești și creatorilor locali pe care i-am putea stimula și dirija, o serie de produse care lipsesc cu desăvîrșire pe piață. Vă dau un exemplu care pare minor. Intrați vă rog într-un magazin și încercați să cumpărați o păpușă: în afară de păpușile superfabricate din Oradea, Arad și destul de costisitoare, nu veți găsi acele miniaturi confecționate cu minimum de investiții și de manoperă care sînt realizate prin joc de trei degete — gen marionetă; eu cred că acestea, puse pe piață, pe lîngă efectul benefic pentru cumpărători, ar putea să contribuie la realizarea de beneficii pentru acea categorie de femei cu munca la domiciliu, producția respectivă nesolicitînd o deosebită specializare. La Muzeul tehnicii populare, după 14 ani de activitate, nu am reușit să punem la dispoziția publicului vizitator din țara noastră și de peste hotare un element de reproducere a unor tehnici populare și care ar putea reprezenta o amintire a trecerii prin orașul nostru ; din deșeurile din industria lemnului s-ar putea însă realiza asemenea machete modeste purtînd și eticheta de proveniență a miniaturii.

Maria Popescu — Aș vrea să știu dacă există în județ un inventar sau o situație cu toate morile ce foloseau căderi de apă, gatere și alte utilaje de tehnică populară care utilizau căderea de apă, forța vîntului, energia soarelui ș.a.m.d. Deci dacă există o evidență undeva sau dacă de acum încolo trebuie realizat un inventar amănunțit al tuturor acestor utilaje și tehnici nefolosite dar care datorită crizei de energie pot deveni folositoare.

Cornel Bucur — Foarte important este rezultatul anchetei Comisiei de Stat a Apelor. În 1956 au fost 5 500 de utilaje acționate de apă. Răspunsul concret la întrebare este următorul : oficiile județene de patrimoniu național aveau obligația din momentul constituirii lor să declanșeze această acțiune de inventariere a tuturor monumentelor cu caracter patrimonial de veche tradiție din județele respective. Sibiul este în măsură să prezinte situația de pe teritoriul județului și cred că și celelalte oficii au aceeași posibilitate.

Maria Popescu — Trebuie să existe o mai mare comunicare între aceste foruri care au realizat aceste inventare și factorii de decizie, de acțiune, din cooperația meșteșugărească, din consiliile populare care pot pune în funcțiune utilajele și instalațiile respective.

Ne putem impune cu produse ce îmbină frumosul cu utilul, realizate în stilul românesc cu specific local și zonal

Cornel Irimie — Tovarășul Bucur a evidențiat posibilitățile pe care le are Sibiul prin acest muzeu — într-adevăr un muzeu unic — a cărui valoare și importanță istorică nu mai este de discutat, dar care în cazul de față trebuie să joace un rol mai mare.

La noi s-a desfășurat un simpozion de ceramică la nivel național, relevîndu-se potențialul nostru și al creației contemporane ; rezultatele sînt evidente și prin efectele economice care s-ar putea amplifica în continuare. Trebuie pe toate căile să asigurăm valorificarea — cum a spus tovarășa Maria Popescu — a unor resurse, a unui potențial existent atît material cît și spiritual, de tradiție, de experiență, de inteligență, potențial care este real, nu trebuie lăsat să se piardă. Eu am publicat o hartă a întregii țări, prinzînd și Sibiul, cu ceea ce a existat și mai există în aceste domenii. Și sînt de părere să se organizeze întîlniri cu factorii locali care cunosc posibilitățile în momentul de față ; Sibiul excelează prin tradiția meșteșugurilor.

În 1951, la Sălișteа Sibiului s-a pus problema înființării unui centru pe linia valorificării pielăriei, cojocăriei și așa mai departe; dar, din păcate, nu s-a perseverat în acest sens. De asemenea, în comuna Săliște, ca și în alte numeroase comune, există posibilități de a prelucra materialul lemnos care nu sînt luate în atenția industriei mari. De exemplu, Cîrțișoara poate deveni un centru deosebit de producție și desfacere așezat pe transfăgărășan; acolo Școala populară de la Sibiu a înființat un atelier de ceramică. Cîrțișoara a fost un centru vechi de ceramică românească și de sticlărie, dar poate deveni și un centru pentru prelucrarea lemnului, de obiecte mărunte, utile. Lumea găsește greu în magazine unele lucruri mărunte care să îmbine utilul cu frumosul ; aici nu este vorba de o simplă lozincă, ci toate obiectele artizanale ale cooperației meșteșugărești vor trebui să urmărească acest lucru, adică să îmbine utilul cu frumosul ca o trăsătură permanentă.

Putem da exemple: Sălișteа, Cîrțișoara. Dar de piatră nu s-a ocupat nimeni în acest județ ? Ei bine, făcînd cercetări la Cîrțișoara, am descoperit, în cimitir, că în urmă cu 200 de ani se prelucra piatră de cea mai bună calitate luată dintr-o carieră de la Noul Român de pe malul Oltului despre care nimeni nu mai știe azi. Era vorba să facem o tabără de creație, dar se poate exploata această carieră de o piatră foarte bună pentru construcții și lucruri ornamentale. Marmură este la Arpașul de Sus. Există multiple posibilități. Vom începe cu practica studenților, folosind sculptorii din Sibiu din cadrul Uniunii artiștilor plastici și ai Școlii de artă populară. Noi am avut dorința de a face mai mult pentru a valorifica această materie primă care poate fi folosită la realizarea unor obiecte care să servească și construcției de locuințe și să înfrumusețeze locuințele.

În ceea ce privește metalul, în colecția noastră există piese din satul Trainei de lîngă Rășinari. Acolo se face prelucrarea metalului. Rășinarii au avut un centru în care se făceau tot felul de obiecte : lămpașe și alte lucruri de bucătărie, de decor interior, de textile să nu mai spunem : țesături, cusut ales, piorit și dîrsterit — sînt posibilități mari aici. Centru de ceramică din Harghita este ultimul centru unde s-a făcut ceramică cu albastru de cobalt. Ultimul meșter a murit, dar trebuie să preia cineva această producție de ceramică din acest gen.

Noi putem împreună cu cooperația și cu reprezentanții industriei ușoare să facem un repertoriu destul de exact și să se pornească un dialog cu cei de la centrele respective pentru a se evalua posibilitățile actuale de punere în operă a materiei prime, cît și a factorului uman, să zic așa. Tov. Bucur a accentuat în ceea ce privește Muzeul tehnicii populare.

Dacă vorbim de servicii eu aș propune un lucru : să înființăm la Sibiu, mai ales că se cere foarte mult, o grafotecă, pentru că oamenii ajung greu la gravuri, ele trebuie să existe în tiraj de masă. Muzeul se angajează să organizeze o asemenea grafotecă cu expoziții mici, cu vînzare, deci să fie centru de documentare dar și de vînzare în tiraj destul de mare. Există un număr de gravuri și este bine să păstrăm ceea ce ne-a rămas de la Hans Herman pentru că în felul acesta am stimula activitatea artiștilor plastici și am oferi turiștilor și acest gen de lucrări care oferă imaginea trecutului și a prezentului.

După această trecere în revistă și punctare a cîtorva obiective și direcții de valorificare a resurselor locale prin meșteșuguri tradiționale, să trecem la studierea a tot ceea ce există concret și este posibil de realizat aici. Într-adevăr, de tradiție putem vorbi și vorbim de ea atît timp cît ea este un factor viu și activ. Nu întîmplător acum 14 ani la Sibiu s-a înființat Muzeul tehnicii populare; este o tradiție vie, care obligă prin ceea ce există ca potențial aici și cred că aceste lucruri trebuiesc reținute. În domeniul ceramicii și sticlăriei este posibil să facem mult mai multe lucruri. În privința lemnului nu se face mai nimic în raport cu ceea ce s-ar putea face; sînt mari posibilități, la textile, la piatră, putem „merge" și cu celelalte materiale. Eu cred că este foarte bună ideea de a beneficia și de sprijinul marii industrii. Subliniez că ne vom putea impune cu asemenea produse, cînd ele vor îmbina utilul cu frumosul și vor purta pecetea unui stil care ne este propriu, un stil cu specific zonal și local.

Ioan Gojineschi — În industria uşoară, mai ales în tricotaje s-au făcut o serie de ateliere care să valorifice subprodusele, reziduurile, dar ele au o productivitate diferită de cea a secţiilor de bază şi de aceea, din păcate, întreprinderile se feresc să le încurajeze. Pentru ca materia primă să nu se irosească propun să se creeze secţii independente, care să se ocupe numai de această activitate. Se pot face o serie de produse. Mari greutăţi am întîmpinat în stabilirea preţurilor pentru că aceste reziduuri reintroduse în circuit sînt considerate totuşi ca materii prime bune, dar la prelucrarea lor productivitatea muncii este destul de scăzută şi este foarte greu să impui un asemenea produs. Sigur că înglobează o manoperă mult mai mare şi aici se împotmoleşte acţiunea de valorificare.

Pentru accesorii de marochinărie, unde avem mari greutăţi, există o singură unitate specializată în ţară şi anume întreprinderea „11 Iunie" Galaţi care tratează problema accesoriilor la nivel de serie mare. Eu propun să facem altceva, pentru că mai ales relaţiile între întreprinderile de marochinărie-pielărie sînt pe termen lung. La nivelul Sibiului, ori cooperaţia, ori întreprinderea „13 Decembrie" să fie dotată cu nişte ştanţe ca din reziduuri să se producă accesorii care eventual ar putea fi nichelate la „Flamura Roşie" ; în felul acesta să valorificăm aceste reziduuri şi să realizăm accesoriile de care industria are mare nevoie.

Nicolae Nan — La accesorii de marochinărie normal ar fi să valorificăm tabla subţire de oţel. Unde avem în judeţul Sibiu „deşeuri" de această materie primă ?

Ioan Gojineschi — Cred că vom găsi.

Nicolae Nan — Să ne orientăm discuţia asupra unor probleme concrete care se pot traduce în viaţă pentru că dacă rămînem tot cu 3 la sută industrie mică faţă de producţia globală industrială a judeţului este greu. Să venim cu nişte idei concrete : că, de exemplu, în localitatea cutare există materie primă, consiliul popular, cooperaţia, C.A.P. pot face un anumit lucru, să arătăm de unde luăm forţa de muncă, unde putem desface producţia, să răspundem concret, temeinic fundamentat chemării lansate de secretarul general al partidului de a creşte producţia pe toate fronturile.

Ioan Gojineschi — Eu nu cunosc toate întreprinderile din judeţul Sibiu, însă ştiu că există unele care prelucrează metal. De exemplu, în momentul de faţă noi avem foarte multe fişii de tablă care se pot folosi, sînt table laminate care se prelucrează. Cred că trebuie făcut un inventar al tuturor acestor materiale care se pot folosi. Ce am văzut în alte ţări ? În Cehoslovacia am văzut că este foarte mult dezvoltată şi utilizată munca la domiciliu ; aproape toată activitatea de la întreprinderea de confecţii o aveau organizată la domiciliu. Oamenii aveau această posibilitate iar la întreprindere se realiza numai tricotatul şi finisatul. Eficienţa acestor activităţi sigur că este bună.

S-a început şi la noi să se facă acest lucru de către cooperaţia meşteşugărească şi dă rezultate bune. Trebuie să fim atenţi la dimensionare pentru că, în dorinţa de a face partizi mari, în unele oraşele s-au creat întreprinderi unde s-au calificat sute de muncitori dar în realitate nu aveau suficientă materie primă pe care s-o prelucreze. Toate aceste activităţi trebuie să le dimensionăm bine pentru a nu le compromite. Chiar la ceea ce ne-am propus e bine să fim foarte atenţi. De aceea va trebui să facem acest studiu de inventar, să privim posibilităţile reale şi după aceea să trecem concret la treabă. S-ar putea forma nişte specialişti la nivelul judeţului care să ducă mai departe ceea ce discutăm noi acum.

Să utilizăm priceperea şi un mod de lucru familial deja constituite

Gheorghe Nicolae — Aş vrea să folosesc această ocazie solicitîndu-vă sprijin în rezolvarea problemelor de cercetare şi de acţiune practică pentru organizarea şi valorificarea activităţii unor meşteşugari care realizează cazane de aramă şi alte lucrări metalice, activitate care mi se pare deosebit de însemnată. Sibiul este un judeţ care a manifestat grijă pentru asemenea probleme şi a obţinut rezultate ce merită să fie cunoscute.

Există resurse de îndeletnicire, meşteşuguri şi pricepere care sînt încă puţin cunoscute şi valorificate. Valorificarea reziduurilor a fost considerată pe o scară inferioară, a avut un prestigiu mai redus; la fel şi producţia de mică serie pentru că ponderea socială şi economică a lor a fost scăzută. Ridicarea acestor probleme la nivelul politicii de stat creează elementele psihologice şi sociale propice, necesare folosirii eficiente a cadrului administrativ, organizatoric care este încă insuficient folosit.

Ce resurse există în judeţul Sibiu şi în alte judeţe ? Există tradiţii de prelucrare a metalului la diferite nivele de calificare şi de practicarea acestei activităţi. Meşteşugarii căldărari au trecut la mica producţie de serie. Există la Mediaş meşteşugari căldărari care lucrează în aramă şi fac obiecte de artizanat. Ei pot fi organizaţi şi pot să producă pe bază de plan, fiind rezolvată astfel problema încadrării lor în forme organizatorice mai eficiente. De asemenea, sînt prin judeţul Mureş, dar vin şi în Sibiu acei meşteşugari care fac jgheaburile la casele oamenilor. Cunosc meşteşugari particulari autorizaţi care ar fi foarte bucuroşi să organizeze o cooperativă cu forţele şi mijloacele lor. În Ţara Oltului există rudari sau băieşi care fac împletituri din nuiele, diferite coşuri, corfe. La Arpaşu de Jos se poate face o secţie anexă la C.A.P. sau Uniunea judeţeană a cooperativelor de consum care să folosească oamenii din sat, să-i califice pe unii şi să realizeze lucrări de complexitate mai deosebită. A rămas problema tarifării şi problema materiei prime, a răchitei pentru că pentru anumite produse trebuie răchită de calitate, mai bună decît răchita din flora spontană. Deci în Ţara Oltului şi la Porumbacu de Jos şi în partea dinspre Făgăraş există forţa de muncă care poate fi mai bine folosită.

La Şinca Veche s-a făcut o secţie la C.A.P. în care se fac coşuri, cozi de topor etc. La Arpaşu există o secţie de tîmplărie. Este necesar să fie folosită şi forţa de muncă a femeilor, tinerilor, bătrînilor. Mulţi dintre bărbaţi sînt angajaţi la întreprinderi, însă ei mi-au spus că după cele 8 ore de muncă pot să vină să execute anumite lucrări, pentru care au îndemînare — iarna să cureţe răchita, de exemplu. Folosind resursele de iniţiativă, s-ar putea obţine o producţie de mărfuri solicitate pe piaţă şi în acelaşi timp, ca sociolog, privesc rezolvarea problemei ridicării nivelului de civilizaţie, care dealtfel constituie ţelul suprem al politicii partidului şi statului nostru.

Pe Valea Oltului există cărămidării. Cărămida tinde să revină ca material de construcţie la o importanţă mai mare decît o are acum. Ce probleme sînt de rezolvat aici ? În primul rînd, cea a terenului de exploatat pentru obţinerea materialului lemnos. Ei se descurcă cu crengi, dar pentru producţia de mică serie trebuie rezolvată mai bine problema aceasta.

În judeţul Timiş am găsit un băiat tînăr care culegea pene într-un sat, care era dornic să organizeze şi o cooperativă specializată într-o asemenea acţiune. Există tinichigii, mica producţie de serie artizanală, sînt argintarii mici, meşterii bijutieri. Faptul că nu cadrul legal a lipsit, ci că uneori atitudinea administraţiei locale faţă de aceste activităţi nu a fost întotdeauna încurajatoare, i-a făcut pe unii să nu respecte legislaţia. Consider că trebuie depăşită rutina unor lucrători care administrează activitatea aceasta, pentru ca iniţiativa, priceperea, creativitatea meşteşugarilor să găsească cîmpul de manifestare legal, oficial, plenar întrucît aceasta vizează interesul întregii societăţi.

Aşadar, ceea ce a lipsit pînă acum a fost nu atît cadrul legal administrativ, nu forţa de muncă necesară, cît dorinţa unor oameni de a se ocupa de rezolvarea problemei şi de a depăşi dificultăţile. Deci în măsura în care există interesul nostru pentru a pune la punct aceste lucruri este necesar să avem în vedere exigenţele de realizare a eficienţei economice, a rentabilităţii — lucruri care sînt evident importante, prioritare — dar să avem în vedere şi problemele sociale generale pe care trebuie să le rezolvăm.

Edificarea unei noi ordini economice internaționale și evoluția dreptului internațional

UNESCO a lansat o nouă colecție de studii care își propune să stimuleze gîndirea în problemele adaptării dreptului internațional la noile exigențe ale luptei pentru edificarea unei lumi a păcii, întemeiată pe colaborarea echitabilă între toate popoarele.

Noua colecție a fost inaugurată cu lucrarea lui Mohammed Bedjaoui intitulată „Pentru o nouă ordine economică internațională“ [1]).

Fericită, dubla alegere : a temei și a autorului.

A temei, deoarece făurirea unei noi ordini economice internaționale implică, în mod necesar, și reconstruirea pe baze noi a întregului cadru juridic și instituțional în care se desfășoară relațiile economice dintre statele lumii contemporane — independente, suverane și egale în drepturi.

A autorului, deoarece Mohammed Bedjaoui înmănunchează trei calități esențiale pentru o asemenea tentativă: om politic cu o mare experiență și o profundă cunoaștere a vieții internaționale (fost ministru, ambasador al Algeriei la Paris, iar acum la New York, pe lîngă Organizația Națiunilor Unite); jurist de reputație mondială (membru al Comisiei de drept internațional a Națiunilor Unite, asociat la Institutul de drept internațional); scriitor cu largi orizonturi culturale, care reușește să dea pregnante formulări literare subtilelor sale observații politico-juridice.

Analiza pornește de la o afirmație radicală : expresia de nouă ordine economică internațională ar fi inexactă deoarece presupune existența unei ordini anterioare, cînd, de fapt, nu există decît o dezordine. Autorul acceptă, totuși, expresia de „ordine“ dar numai în conotația sa juridică, ca o simplă trimitere la „un sistem de norme care reglementează o societate, fără referire la o coeziune a ansamblului dar, mai ales fără o judecată de valoare asupra unui asemenea sistem“ (p. 19). Rațiunea unei atari distincții, care motivează negarea vechii „ordini“, decurge din iraționalitatea tipului de dezvoltare care a generat și adîncit prăpastia actuală dintre țări bogate și țări sărace. „Un sistem care plasează doi oameni din trei în afara creației industriale este intrinsec condamnabil, deoarece succesul unuia dintre cei trei este condiționat de excluderea celor doi“ (p. 19).

Dezordinea este, cu alte cuvinte, expresia „contrasensului istoric“ organic al „ordinii perimate“ ; firește, ea nu este numai economică, dar are — pe cale de consecință — și parametri sociali, culturali, politici, științifici, precum și dimensiuni planetare. De pe această poziție de principiu, M. Bedjaoui analizează în profunzime „ordinea perimată“ sau „dezordinea“, preocupat permanent să reliefeze interconditionarea strînsă dintre modelul de dezvoltare economică bazat pe exploatarea altor popoare și evoluția normelor de drept menite să asigure supraviețuirea modelului.

Un substanțial capitol — sugestiv intitulat „Economia acaparării și dreptul internațional al indiferenței“ — dezvoltă și întregește, cu o largă bază documentară, prima teză fundamentală a cărții, transformîndu-se într-un virulent rechizitoriu al „ordinii perimate“.

Odată stabilită necesitatea istorică a edificării unei noi ordini internaționale, autorul se preocupă de evaluarea raportului dintre forțele care se confruntă în această luptă și face o observație al cărei realism contribuie la mai buna înțelegere a implicațiilor și dimensiunilor dezbaterii angajate : „Problema nu mai este deci de a ști dacă trebuie instaurată o nouă ordine, ci cum să o facem și ce conținut să-i dăm. Diagnosticul răului de care suferă relațiile economice internaționale era efectiv ușor de stabilit. Ceea ce este mai puțin ușor, este (de a stabili) tipul remediului de administrat, modul de a-l aplica, posologia și durata terapeutică“ (pag. 68).

Pentru a defrișa terenul necesar găsirii de răspunsuri la asemenea întrebări, autorul investighează, cu deplină stăpînire a materiei, o serie de dispute ideologice contemporane. În mod special atrag atenția considerentele sale privind „reflexele de apărare“ ale adepților „statu-quo“-ului, dornici, între altele, să confere un anumit caracter de „imuabilitate“ normelor de drept internațional care au consacrat dominația mondială a statelor avansate industrial. Autorul algerian demitizează cu finețe „noul cult, al dreptului pentru drept“, demonstrînd că ne aflăm în fața unui fals alibi menit să blocheze mersul către o nouă ordine economică internațională, evidențiază importanța pe care transformarea dreptului internațional o are în facilitarea procesului de trecere spre o nouă ordine și subliniază cu putere că „în pofida tuturor mistificărilor, ordinea internațională reprezintă în toate manifestările socio-economice și juridico-politice, un non-sens și o gravă injustiție“ (p. 119).

Dacă prima parte a lucrării caracterizează, în liniile sale generale, „ordinea internațională a mizeriei și mizeria ordinii internaționale“, cea de a doua parte analizează, sub multiple aspecte și în lumina experienței organizațiilor internaționale, „Dreptul internațional al dezvoltării și dezvoltarea dreptului internațional“. Mohammed Bedjaoui pornește de la constatarea că dreptul internațional este un drept „în dezvoltare“, ca și țările în curs de dezvoltare: sensul mutațiilor care intervin decurge din faptul că „regula de drept are astăzi ca obiectiv prioritar edificarea noii ordini economice internaționale“ (pag. 133), de unde și aprecierea că asistăm la o „revoluție juridică de mare amploare“ (pag. 129) prin trecerea progresivă de la ceea ce juriștii au numit un drept de simplă coexistență și indiferență („laisser-faire“ și „laisser-aller“ al dreptului clasic) spre un drept cu finalitate (sau, „intervenționismul“ noului drept în formare).

În acest cadru conceptual, autorul se oprește asupra acțiunii normative în cadrul organizațiilor internaționale și — evidențiind rolul rezoluțiilor ca sursă modernă a dreptului internațional — observă atît seducția pe care rezoluția o exercită asupra țărilor în curs de dezvoltare, cît și faptul că „dezvoltarea rezoluțiilor ca instrument de formulare a dreptului internațional nu este străină de însăși evoluția acestui drept, devenit un drept de transformare și de finalitate“ (pag. 142).

Ajuns aici, cititorul pătrunde într-o lume care-i este adeseori necunoscută : M. Bedjaoui îl ghidează cu competență în mecanismul decizional din sistemul Națiunilor Unite, îl familiarizează cu implicațiile diferitelor modalități de adoptare a deciziilor și îi dezvăluie principalele direcții ale luptelor care se poartă în procesul de elaborare a acestui nou „drept de transformare și de finalitate“. Deosebit de instructiv pentru toți cei cei militează în favoarea democratizării relațiilor internaționale este capitolul consacrat acțiunilor pe plan instituțional. Călăuzit de convingerea că sistemul Națiunilor Unite reprezintă cadrul cel mai propice pentru rezolvarea marilor probleme contemporane pe temeiul egalității suverane a tuturor statelor și prin participarea lor activă, M. Bedjaoui nuanțează cu subtilitate între „îndrăzneli și timidități“ în preocupările de perfecționare democratică a acestui sistem.

Dificultățile și contradicțiile procesului de elaborare a unui nou discurs juridic internațional sînt exemplificate de autor, într-un capitol final, prin evocarea principiului de „patrimoniu comun al umanității“. Deschisă printr-o contestare totală (ordinea actuală nu este, în realitate, decît dezordine), cartea se încheie astfel cu o optimistă proiecție spre viitor, sintetizată în constatarea că „umanitatea“ apare ca nou subiect de drept internațional.

Legătura între acești doi termeni este o legătură de luptă : o luptă purtată, în scopul edificării unei noi ordini economice internaționale, sub semnul globalității economiei mondiale și al unității dreptului internațional ; o luptă ale cărei aspecte juridice sînt atent identificate și amplu analizate de autor cu convingerea că „Ceea ce caracterizează dreptul internațional actual nu este criza sa, ci este transformarea sa rapidă într-o lume care, ea, este în criză“ (pag. 267).

Pe largul evantai tematic schițat mai sus, autorul algerian a scris o captivantă carte de reflecții care stimulează, într-adevăr, gîndirea cititorului — scopul însuși al colecției inițiate de UNESCO.

Costin MURGESCU
membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România

[1]) Mohammed Bedjaoui, „Pour un nouvel ordre économique international“, Paris, 1978, 295 p.

Economişti sovietici despre integrarea cercetare-producţie

ÎN STRÎNSĂ legătură cu problema stabilirii costurilor şi a preţurilor în cadrul cercetării ştiinţifice, se află problema stabilirii beneficiilor în acest domeniu de activitate. În sectorul de cercetare ştiinţifică aplicativă beneficiul este considerat ca o formă de exprimare a eficienţei economice obţinută ca urmare a aplicării rezultatelor şi concluziilor la care a ajuns cercetarea. Din acest considerent, în literatura economică sovietică se apreciază că este necesară stabilirea unui mecanism de formare a beneficiului organizaţiilor ştiinţifice şi ştiinţifico-tehnice prin repartizarea efectului economic real obţinut de către întreprinderi (deci de către beneficiarii cercetării ştiinţifice), proporţional cu cheltuiala (sau cu efortul) de muncă ce s-a depus de ambele părţi pentru crearea, asimilarea şi introducerea tehnicii noi, respectiv pentru efectul economic ce se obţine ; iată dar, şi un alt aspect sub care apare importanţa determinării în cadrul cercetării ştiinţifice a cheltuielilor.

Aşa cum se sublinia în mai multe studii, problema repartizării judicioase a beneficiului între întreprinderea producătoare şi unitatea de cercetare ştiinţifică ridica unele dificultăţi : nu întotdeauna această repartizare putea constitui o cale corespunzătoare de formare a beneficiului în domeniul cercetării. Se apreciază că şi sub acest aspect reglementarea gestiunii economice în unităţile de cercetare ştiinţifică, inclusiv în complexele cercetare-producţie, prezintă particularităţi importante. În acest context, unii autori[1]) atrăgeau atenţia asupra faptului că mecanismul de repartizare a beneficiului între unitatea de cercetare şi beneficiar (unitatea producătoare) nu este simplu, că datorită acestui fapt pot apărea situaţii cînd aprecierea eficienţei cercetării ştiinţifice poate fi prejudiciată ; criteriile după care rezultatele obţinute de pe urma introducerii cercetării ştiinţifice în producţie se împart între cercetare ştiinţifică şi producţie nu sînt încă suficient de bine conturate. Totodată, se remarcă faptul că beneficiul creat pe această cale reprezintă doar o parte a efectului pe care îl poate aduce o cercetare ştiinţifică, avîndu-se în vedere că, de regulă, rezultatele cercetării ştiinţifice au un efect propagat, că acest efect nu este îndeajuns surprins de preţurile dinainte stabilite. În mai multe lucrări se sublinia că luarea în consideraţie a acestor elemente ar stimula în mai mare măsură întreprinderile producătoare pentru a introduce cît mai rapid şi la un nivel calitativ cît mai ridicat realizările cercetării ştiinţifice.

În acelaşi context, se aprecia că sistemul distribuirii efectului obţinut între întreprinderea producătoare şi unitatea de cercetare şi proiectare nu stimula în suficientă măsură pe aceasta din urmă în activitatea sa ; motivul este că organizaţiile ştiinţifice nu au siguranţa că vor primi beneficiul ce şi l-au planificat, deoarece acesta depinde de activitatea unei alte unităţi care însă nu obţine întotdeauna efectul scontat de pe urma noii cercetări şi a materialelor rezultate din această activitate. Evident că acest aspect atît sub raportul acoperirii cheltuielilor proprii (autofinanţării) cît şi sub acela al stimulării, prezintă un interes esenţial pentru organizaţiile de cercetare-producţie, pentru organizarea funcţionării lor gestionale.

În contextul integrării cercetării cu producţia, în stabilirea legăturii dintre preţ şi beneficiu intră în discuţie problema fixării unei norme de beneficiu care să fie cuprinsă în preţul ce se stabileşte la produsele uniunilor de cercetare-producţie. Este de menţionat că în practica actuală în U.R.S.S., această normă se calculează în raport cu fondurile de producţie utilizate în medie pe ramură. În uniunile de cercetare-producţie se aplică acelaşi procedeu. În discuţiile ce au apărut în această problemă în literatura de specialitate se aprecia că în cadrul complexelor de cercetare-producţie ar fi mai nimerit ca norma de beneficiu să nu se refere la fonduri, ci la costul cercetărilor şi proiectelor obţinute. Problema, evident, este legată şi de rata rentabilităţii. Avîndu-se în vedere specificul activităţii în cercetare, în special determinat de producţia de unicate, se aprecia că în cadrul preţului trebuie să se cuprindă o pondere (în procente) coordonată cu caracterul şi complexitatea cercetării şi proiectării, cu importanţa şi nivelul de cercetare efectuat.

Toate aspectele valorice ale activităţii tuturor verigilor din cadrul complexului cercetare-producţie, concretizate în problemele stabilirii preţului, a costului şi a beneficiului sînt privite ca deosebit de importante nu numai sub aspectul gestiunii la nivelul unităţilor de cercetare-proiectare, ci şi la nivelul conducerii şi planificării acestei activităţi pe ansamblul economiei. Aceasta întrucît numai prin re-

FIŞE

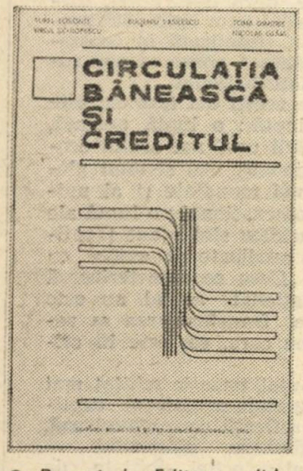

● *Recent, la Editura didactică şi pedagogică a fost tipărit volumul „CIRCULAŢIA BĂNEASCĂ ŞI CREDITUL"* (autori E. Vasilescu, A. Loşonţi, V. Schiopescu, N. Glăja, T. Dimitrie), *realizare a unui colectiv de cadre didactice din diverse centre de învăţămînt economic superior din ţară şi cadre din economie. Lucrarea, care relevă un pronunţat caracter didactic, îşi propune să studieze, din perspectiva concepţiei materialist-dialectice şi istorice, ansamblul legităţilor care guvernează fenomenele monetare şi de credit, deopotrivă în capitalism şi în economia socialistă. Corespunzător celor două secţiuni ce îl alcătuiesc – circulaţia bănească şi creditul în capitalismul contemporan şi, respectiv, circulaţia bănească şi creditul în Republica Socialistă România – volumul abordează o arie largă de probleme : circulaţia bănească, creditul şi operaţiunile de credit în economia capitalistă contemporană ; sistemul bancar ; inflaţia şi politicile monetare şi de credit – în prima sa parte. În cea de a doua sînt cuprinse analize asupra sistemului bancar şi de credit în ţara noastră, asupra planificării circulaţiei numerarului, asupra controlului bancar în utilizarea fondului de retribuire, asupra plăţilor fără numerar etc. O atenţie deosebită se acordă în lucrare procesului şi mecanismului de creditare în economia socialistă, precum şi evoluţiei şi efectelor tot mai însemnate pe care le relevă sistemul de credit în relaţiile economice internaţionale.*

Organizarea muncii în complexele agroindustriale

● *Colectivul de autori al cărţii* Sotialisticeskata organizatia na truda v agrarno-promişlenite kompleksi *(Organizarea socialistă a muncii în complexele agro-industriale), apărută în Editura Academiei bulgare de ştiinţe, Sofia, 1979, 484 pag., înfăţişează – în prima ei parte – principalele probleme teoretice şi practice ale organizării ştiinţifice a muncii, conţinutul acestui proces în condiţiile industrializării crescînde a producţiei agricole, precum şi problemele economice, tehnico-organizatorice, sociale şi psiho-fiziologice conexe. Volumul ilustrează posibilităţile de reducere a consumului de muncă, respectiv a necesarului de forţe de muncă, prin perfecţionarea formelor organizatorice şi a activităţii.*

În carte se analizează formele organizării ştiinţifice a muncii în subramurile culturii vegetale din complexele agro-industriale. În continuare, lucrarea se ocupă de particularităţile organizării muncii în fermele complexe şi întreprinderile zootehnice, acordîndu-se un loc deosebit elaborării de fişe tehnico-organizatorice tip privind producţia animalieră, cu folosirea metodelor industriale ; în acest cadru problemele organizării muncii sînt examinate în strînsă legătură cu tehnologia şi organizarea producţiei în subra-

glementarea cît mai corectă a aspectelor valorice ale cercetării și proiectării se asigură fundamentarea științifică a indicatorilor valorici folosiți în planificarea cercetării științifice. Este vorba atît de indicatori cantitativi cît și calitativi. În fond, prin fundamentarea științifică a indicatorilor de planificare a activității de cercetare și proiectare (determinarea corectă a volumului activității respective, a nivelului calitativ al acesteia, a rapidității cu care se introduce în producție, a eficienței pe care o aduce) se asigură funcționarea pe bază de gestiune economică a complexelor de cercetare-producție.

Un aspect special, nemijlocit legat de funcționarea pe bază de gestiune economică a complexelor cercetare-producție, îl reprezintă formarea fondurilor de stimulare a complexelor și a colectivelor care lucrează în cadrul lor : fondul de dezvoltare a complexului, fondul de cointeresare materială, fondul pentru acțiuni social-culturale și de construcții de locuințe, fondul de premiere pentru crearea și introducerea tehnicii noi, pentru invenții și inovații. După cum constatau mai mulți autori, experiența complexelor demonstrează că nu este posibilă preluarea mecanică a metodologiei de formare a acestor fonduri din industrie și în consecință apare necesitatea elaborării unei metodologii adecvate care să țină seama de specificul activității în complexele cercetare-producție. O etapă importantă în această direcție o constituie preocuparea de stabilire a metodologiei de formare a fondurilor economice ale complexelor cercetare-producție, precum și a fondurilor de stimulare materială în raport cu beneficiul total obținut.

Cu toate că în momentul actual în U.R.S.S. sînt elaborate și aprobate documentele pe baza cărora funcționează complexele sau uniunile de cercetare și producție, documente care le asigură statutul juridic și cadrul economic de funcționare[2]), în revistele de specialitate se mai discută încă despre determinarea specializării, a caracteristicilor, conținutului, funcțiilor, sarcinilor și necesității determinării unei structuri organizatorice raționale a acestor complexe, și acest aspect al problemei merită să fie reținut ; și el este nemijlocit legat de organizarea pe bază de gestiune economică a complexelor cercetare-producție, fiind corelat de conferirea autonomiei relative acestor unități.

Referitor la conținutul, funcțiile și sarcinile complexului cercetare-producție, discuțiile se purtau în jurul delimitărilor între procesul de creare a tehnicii noi și cel de introducere a acestei tehnici în producție. După cum menționau V. Kocikian și V. Koșkin în studiul lor din **Voprosî Ekonomiki nr. 7/1977,** unii autori consideră că în complexul cercetare-producție trebuie incluse și întreprinderi de producție de serie și de masă. Alți autori apreciază însă că funcția complexului constă exclusiv în crearea tehnicii noi și elaborarea de documentație, transmisă apoi întreprinderilor care o asimilează în producția de serie și de masă. În jurul acestei chestiuni se fac mai multe precizări de ordin teoretic, referitoare la conținutul ciclului „știință-producție", care poate fi divizat în două părți : o parte care precede procesul de producție și partea care constituie producția propriu-zisă. Actul de creare a tehnicii noi are loc în procesul ce precede producția, care după aprecierea autorilor menționați poate fi concretizată drept perioada care stabilește legătura dintre cercetarea științifică și crearea de tehnică nouă, sub formă de produse experimentale, efectuarea testării noilor produse, crearea de tehnologii și trecerea chiar la o primă serie de produse (seria zero). Producția propriu-zisă urmează să se obțină în unitățile producătoare.

Aceste precizări urmăresc să delimiteze în cea mai mare măsură funcțiile și cadrul de activitate al complexelor cercetare-producție ; de altfel, ele se reflectă și în documentele ce conturează activitatea complexelor. Potrivit acestor documente, în esență, complexele cercetare-producție sînt concepute să se ocupe de faza care precede producția. Conturarea în acest sens a activității complexelor cercetare-producție este deci deosebit de importantă pentru organizarea unităților respective pe bază de gestiune economică ; aceasta poate fi eficientă numai dacă ține seama de particularitățile cercetării și concretizării ei în tehnică nouă, deci de particularitățile activității acestor complexe. Ca urmare a unor asemenea considerente, în literatura economică sovietică, se insistă atît pe problema delimitării și organizării complexelor cercetare-producție, cît și în ce privește aspectele valorice (preț, cost, beneficiu, indicatori valorici de planificare) antrenate de funcționarea unităților menționate pe bază de gestiune economică.

prof. dr. Eugen PRAHOVEANU

*) Articolul constituie o continuare a studiilor publicate de autor în nr. 24 și 25/1979 ale revistei.

1) Vezi articolul : Naucino-proizvodstvennoe obiedinenie-effectivnaia forma soedinenia nauki i proizvodstva din Planovoie hozeaistvo nr. 11/1976 și studiul citat din Voprosî Ekonomiki nr. 7/1977.

2) „Polojenie o naucino — proizvodstvennon obiedinenie", Polojenie o pereadke obrazovania i ispolzovania fondov ekonomiceskogo stimulirovania naucino-proizvodstzvennih obiedinenii" ; Tipovoe polojenie o premirovanii rabotnikov naucino-proizvodstvennih obiedinenii".

mura zootehnică respectivă. Tratînd, în ultima parte, problemele ridicării nivelului de pregătire profesională și culturală a colectivelor de muncă ale unităților din acest domeniu al economiei, autorii monografiei propun — pe baza teoriei moderne a conducerii și a experienței dobîndite — un model perfecționat de structură a conducerii.

Sărăcia în țări dezvoltate

● *Patru țări capitaliste dezvoltate — Belgia, Anglia, Norvegia, Australia — au constituit subiectul unei ample investigații realizate de* Wilfred Beckerman *asupra cauzelor și posibilităților de cuantificare a stării de sărăcie a unor pături ale populației (titlul studiului, publicat sub egida Biroului Internațional al Muncii :* „Les programmes de maintien du revenu et leur impact sur la pauvreté). *Sărăcia, afirmă autorul, constituie în țările capitaliste dezvoltate, în pofida unor progrese înregistrate de acestea pe plan economic în perioada postbelică, o realitate pe care datele statistice o atestă ferm. Cauzele sînt extrem de complexe ; ele rezidă în primul rînd în natura relațiilor sociale existente, în principiile de repartiție a veniturilor aflate în uz, și, într-o măsură importantă, în politicile sociale promovate de guvernele țărilor respective.*

W. B. subliniază că, pentru a fi cît mai completă, o imagine asupra condițiilor de trai ale păturilor dezavantajate ale populației, trebuie să încorporeze însă și o serie de elemente socio-profesionale : nivelul de instrucție, structura profesională, gradul de integrare în muncă, dinamica aspirațiilor etc. Concluzia principală care se degaja din analizele întreprinse, arată autorul, este aceea că, în cazul națiunilor dezvoltate, categoria cea mai defavorizată în ce privește nivelul de trai este cea a bătrînilor, a persoanelor ieșite din activitate.

Eficiența cercetării pluridisciplinare

● *Într-o epocă în care cantitatea de informație din cele mai diverse domenii a căpătat o importanță covîrșitoare pentru progresul științei, profesorul olandez* Jan Tinbergen, *laureat al Premiului Nobel pentru economie, se declară surprins într-un articol publicat de* QUARTERLY REVIEW *(nr. 131, decembrie 1979), editată de Banca Nazionale del Lavoro din Roma, de insuficiența comunicării dintre diferitele domenii științifice. Militînd pentru lichidarea acestei lacune, J. T. subliniază că dezvoltarea cercetărilor interdisciplinare presupune noi forme de comunicare și, probabil, și de învățămînt. Pe de altă parte, numărul textelor publicate care trebuie parcurse întrece tot mai mult capacitatea de lectură a cercetătorilor, ceea ce face imperioasă publicarea de rezumate și mai ales a unui scurt inventar al ideilor pe care autorul le consideră realmente noi în textul său, mai ales cînd acesta este mai mare.*

În finalul articolului, apărut sub forma unor memorii în seria celor solicitate de publicația italiană unor mari personalități ale științei economice contemporane sub titlul „Amintiri din experiența profesională", J.T. arată că își propune să rămînă și pe viitor cît mai aproape posibil de fapte, în cadrul unor echipe interdisciplinare, și să prefere cercetarea celor mai arzătoare probleme. În rîndul acestora el include menținerea păcii în lume, întărirea solidarității cu populația săracă a globului și preocuparea pentru soarta generațiilor viitoare.

FIȘE

Dimensiuni ale relației monopol-stat în capitalismul contemporan (I)

STUDIEREA problematicii legate de dialectica evoluției relației monopol-stat prezintă o deosebită importanță pentru înțelegerea proceselor economice, sociale, politice, ce au loc în țările capitaliste dezvoltate, a implicațiilor acestora pe plan internațional, precum și a modalităților de exercitare a funcțiilor statului în sfera vieții economice. Evidențiind relația monopol-stat ca determinantă în sistemul de relații de producție, în actualul stadiu al capitalismului din țările dezvoltate, nu trebuie să pierdem din vedere faptul că marea proprietate monopolistă, de stat și mixtă coexistă cu proprietatea privată a capitaliștilor mici și mijlocii. Această proprietate o regăsim într-o proporție mai mare sau mai mică, în toate țările capitaliste. Pentru a supraviețui, aceasta se adaptează la schimbările survenite în evoluția modului de producție capitalist, la formele de dominație ale monopolului.

Relația monopol-stat reflectă noi dimensiuni ale angrenajului dintre monopol și stat pe de o parte, dintre monopol, stat și întreprinderi mici și mijlocii pe de altă parte. În același timp ea evidențiază multitudinea de raporturi sociale antagoniste ce se stabilesc între exploatatori și exploatați în condițiile îngemănării monopolurilor cu statul, a participării statului în toate sferele reproducției sociale. Numai analizînd acest angrenaj deosebit de complex, de contradictoriu se poate înțelege dimensiunea proceselor obiective ce au generat și dezvoltat relația monopol-stat. În același timp, însăși prezența și manifestarea acestei relații a exercitat și exercită la rîndul său o influență asupra ansamblului reproducției sociale, asupra formelor de expansiune ale capitalului, asupra relațiilor externe.

Relația monopol-stat implică, așadar, prezența statului alături și în întrepătrundere cu monopolul în procesul de ansamblu al reproducției sociale. Intervenția statului, implementarea sa în economie este determinată de dezvoltarea forțelor de producție într-un cadru intern nou, determinat de ampla revoluție științifică și tehnică, de modificările de structură de ramură impuse cu necesitate de progresul tehnic, și implicit ale structurii profesionale, de dinamica raporturilor în interiorul burgheziei privită în ansamblul ei, între aceasta și clasa muncitoare, și restul națiunii.

Dezvoltarea și structurarea bazei tehnice-materiale a țărilor capitaliste dezvoltate în conformitate cu exigențele revoluției științifice și tehnice determină în mod obiectiv adaptarea și a relațiilor de producție, care în condițiile unui anumit raport existent al forțelor sociale, are loc în cadrul aceleiași orînduiri, fără a o modifica în esență. Angrenajul statului în viața economică, privit sub aspect calitativ, a contribuit atît la modernizarea bazei tehnice materiale, în condițiile stimulării procesului de concentrare și centralizare a capitalului, cît și la perfecționarea unor elemente ale relațiilor de producție. Deciziile macroeconomice ale statului urmăreau să armonizeze deciziile la nivel microeconomic, fără însă a se putea elimina racilele orînduirii capitaliste, anumite disfuncționalități, disproporții pe termen lung ale statelor capitaliste respective. Anii '70 au pus în evidență acumularea de puternice contradicții pe planul intern și extern, demonstrînd cu putere — așa cum s-a subliniat în Raportul tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la cel de-al XI-lea Congres al partidului că **„vechile relații interne și internaționale create de orînduirea capitalistă nu mai corespund noilor forțe de producție, dezvoltării impetuoase a revoluției științifico-tehnice, nu mai pot oferi soluții corespunzătoare — în interesul maselor largi populare, al progresului — problemelor complexe ce preocupă lumea contemporană"**.

Prin relația monopol-stat se explică, așadar, atît tendința de înlocuire a unor elemente învechite ale relațiilor de producție, care au devenit incompatibile cu exigențele desfășurării unei ample revoluții științifice și tehnice, cît și tendința de frînare a forțelor de producție datorită faptului că monopolul rămîne pe mai departe o constantă a relației monopol-stat, exprimînd trăsătura de continuitate a actualului stadiu al capitalismului din țările dezvoltate și anume exploatarea multilaterală a forței de muncă în forme și metode adecvate la cerințele valorificării capitalului monopolist. Sub acest aspect, al raporturilor pe care le exprimă, angrenajul monopol-stat a cunoscut pe parcursul manifestării sale o evoluție contradictorie, determinată atît de modificările survenite în cadrul economic-social intern, cît și pe plan internațional.

La scară națională a avut loc o lărgire și diversificare a raporturilor de exploatare, cînd însăși statul devine exploatator direct în întreprinderile pe care le posedă sau le controlează, și un diriguitor în redistribuirea venitului național.

Relația monopol-stat are la baza sa o nouă dimensiune a monopolului, a proprietății monopoliste și a angrenajului statal. Concentrarea și centralizarea capitalului și producției s-a desfășurat în ultimele două decenii și jumătate în ritmuri și proporții deosebit de ridicate, imprimînd noi dimensiuni procesului de monopolizare a economiei țărilor capitaliste dezvoltate. La această amplă desfășurare a procesului de concentrare au contribuit o multitudine de factori atît obiectivi, ca de pildă, revoluția științifică și tehnică, accentuarea luptei de concurență și modificarea formelor sale de manifestare, efectele expansiunii monopolurilor internaționale cu deosebire ale celor supranaționale asupra economiei chiar și a statelor capitaliste dezvoltate, cît și creșterea rolului factorului subiectiv — statul — în dirijarea și stimularea procesului de concentrare.

INTENSIFICAREA concentrării capitalului și a producției rezultă în mod obiectiv din dezvoltarea forțelor de producție, dar în unele condiții depășește cu mult dimensiunile impuse de progresul tehnic, nemaiavînd o determinare obiectivă. Concentrarea, în prezența monopolului, este adesea utilizată ca o formă și metodă de a domina, de a înlătura pe cît posibil pe virtualii concurenți, îndeosebi din ramurile stăpînite de cîteva grupuri monopoliste.

Criteriul de măsurare a eficienței mărimii optime pentru marile corporații monopoliste este profitul la care se adaugă și ocuparea de poziții dominante în economie, ceea ce le determină să intensifice concentrarea dincolo de limitele impuse de progresul tehnic. J.K. Galbraith referindu-se într-unul din studiile sale la dimensiunea optimă a corporațiilor, consideră că ea va permite „remunerarea în condiții economice din cele mai bune a celor două elemente complementare care sînt organizarea și personalul specializat, precum și capitalul indispensabil. Dar necesitatea de a domina pe cei ce se află în jur — adică de a preveni evenimentele defavorabile — încurajează întreprinderea de a lua dimensiuni superioare acestui optim[2]") . Atingerea unui înalt grad de concentrare a capitalului și a producției, în perioada postbelică, a creat noi posibilități de perfecționare și adaptare a formelor de organizare a producției și a muncii, în conformitate cu cerințele impuse de extinderea mecanizării, automatizării, cibernetizării procesului de producție, sporind rata și volumul profitului de monopol.

Ritmul și proporțiile concentrării și centralizării capitalului au fost și sînt influențate puternic de politica statului, determinînd o mișcare, într-o anumită măsură dirijată, a redistribuirii capitalului individual. Deceniile șase și șapte s-au caracterizat , aproape în toate țările capitaliste dezvoltate, printr-o intervenție masivă a statului în direcția accelerării procesului de centralizare a capitalului. Au fost create organizații speciale care să urmărească desfășurarea procesului de cen-

[1] **Nicolae Ceaușescu**, Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Ed. politică, 1974, p. 75.
[2] J. K. Galbraith, La science economique et l'intérêt général, Editions Gallimard, 1974, p. 60.

tralizare. În Franța de pildă, procesul de centralizare este un obiectiv înscris în planurile guvernamentale. În planul 1966—1970 se prevedea ca obiectiv central „construirea sau consolidarea cînd ele există, a unui număr mic de întreprinderi sau de grupuri, de talie internațională, capabile să înfrunte grupurile străine în domeniile în care se stabilește concurența"[3]. Planurile ce au urmat de asemenea au prevăzut noi mișcări în redistribuirea capitalului și creșterea nivelului de concentrare al întreprinderilor naționale. În 1975 Ministrul industriei din Franța atenționa pe întreprinzătorii din industria electronică că în fața lor stă o sarcină importantă „concentrarea, întrucît ramura nu poate investi importante mijloace și nici să desfășoare o amplă muncă de cercetare"[4]). Preocupări în vederea accelerării ritmului de concentrare au existat și în Italia, Anglia, R.F.G. În etapa actuală, datorită efectelor crizei economice din 1974 și 1975 precum și persistenței fenomenelor de criză, care au condus la un număr important de falimente și la amplificarea pe această cale a șomajului, statele temperează mișcarea de concentrare și centralizare, sprijinind prin diferite pîrghii activitatea întreprinderilor mai mici. Capitalismul monopolist, de stat, sublinia Henri Claude, „introduce o modificare calitativă a rolului statului în procesul de concentrare — caracterizat prin intervenția directă a statului în economie — pentru a înlătura obstacolele care frînează această dezvoltare a concentrării și pentru a întări bazele economice ale oligarhiei financiare"[5]), realizîndu-se temporar și parțial adaptarea relațiilor de producție la exigențele dezvoltării forțelor de producție.

Accentuarea concentrării monopoliste în ultimele trei decenii a determinat statornicirea la nivelul fiecărei țări capitaliste dezvoltate a cîtorva grupuri monopolist-financiare, care exercită o puternică influență asupra vieții economice și politice. De pildă, în S.U.A. se apreciază că marea oligarhie financiară este reprezentată de 26 grupuri puternice, în Anglia de 20, în Japonia, R.F.G., Franța de cîte 10 grupuri. Ni se pare semnificativă aprecierea cu privire la rolul marilor grupuri monopoliste din economia S.U.A. făcută de un grup de autori în lucrarea „The Capitalist System", după care „există aproximativ 5 milioane de unități economice, din care primele 150 sînt atît de puternice încît înlăturarea lor ar „distruge" efectiv economia americană"[6]). Asistăm la un salt cantitativ în gradul de concentrare concomitent cu cel calitativ care se exprimă în adîncirea caracterului social al producției, dar care se manifestă prin intensificarea monopolizării producției și a capitalului". Socializarea muncii — sublinia Lenin — nu constă deloc în faptul că oamenii lucrează în aceeași clădire (aceasta nu este decît o părticică a procesului), ci în faptul că fenomenul concentrării capitalurilor este însoțit de specializarea muncii sociale, de micșorarea numărului capitaliștilor în fiecare ramură a industriei, în faptul că multiplele procese de producție fărămițate se contopesc într-un singur proces de producție socială"[7]). Revoluția științifică și tehnică a determinat un adevărat salt în adîncirea caracterului social al muncii, dar relația monopol-stat i-a imprimat un caracter antagonist, deoarece produsele devin proprietatea privată a capitaliștilor. Înaltul grad de socializare, exprimat în mod concret printr-o puternică monopolizare și în anumite limite și etatizare a producției, vine în contradicție cu formele de repartiție a produselor, ceea ce imprimă contradicției fundamentale un rol de forță motrice în transformarea societății.

NOUA DIMENSIUNE a monopolizării constituie premisa materială a angrenajului monopol-stat, a dinamicii îngemănării dintre monopol-stat, a sporirii rolului statului în mecanismul de funcționare a economiei. Implementarea statului în întrepătrundere cu monopolul în economie constituie un element calitativ, cu multiple implicații asupra relațiilor și forțelor de producție, asupra politicii externe.

Dimensiunea participării statului în economie este semnificativă și prin enumerarea succintă a pîrghiilor și instrumentelor ce îi stau la dispoziție : proprietatea de stat și mixtă, politica de planificare, de prognozare, diversele pîrghii de reglare și dirijare a economiei, ca de pildă, bugetul de stat, politica fiscală, monetară și de credit, politica veniturilor și cheltuielilor sociale, politica investițională etc. Folosirea cu precădere a numitor instrumente, pîrghii, metode și forme în angrenajul monopol-stat depinde de condițiile specifice de desfășurare a reproducției sociale în fiecare etapă dată și țară, de cadrul concret extern.

Angrenajul monopol-stat se realizează în prezent în condiții modificate față de perioada anilor '70, ceea ce va determina în viitor conturarea unor elemente noi în definirea lui. Tabloul de ansamblu al economiilor țărilor capitaliste dezvoltate corelat cu situația internațională poate fi succint astfel prezentat: o nouă treaptă de monopolizare; potențial economic-financiar al companiilor monopoliste superior, în unele cazuri comparabil cu produsul intern brut al unor state mici și mijlocii ; afirmarea monopolurilor internaționale de genul celor supranaționale ; conturarea de noi modificări de structură de ramură ; noi modificări de structură a forței de muncă ; lărgirea sferei și rolului muncitorului colectiv ; persistența șomajului de masă, îndeosebi a celui structural ; menținerea la cote ridicate a inflației ; acuitatea problemelor de ordin social, amplificarea conflictelor sociale; accentuarea tendințelor integraționiste; adîncirea crizelor de materii prime și energie, ecologică, alimentară, valutar-financiară; escaladarea cursei înarmărilor cu implicații pentru toate statele ; modificări în diviziunea internațională a muncii ; adîncirea decalajelor economice ; intensificarea luptei țărilor în curs de dezvoltare pentru consolidarea independenței economice și politice ; ascuțirea luptei dintre țările capitaliste dezvoltate pentru menținerea și cucerirea de noi sfere de influență ; multiplicarea contradicțiilor dintre țările în curs de dezvoltare și țările capitaliste dezvoltate, a contradicțiilor pe plan internațional. În acest cadru se va realiza în continuare îngemănarea între stat și monopol.

Statul își exercită, în prezent, funcția economică la noi parametri, prin o automatizare mai accentuată, datorită modificărilor survenite la cei doi poli ai relației monopol-stat. Analizată sub raport structural, al formei de proprietate, atît cea privat capitalistă-monopolistă cît și cea de stat au suferit modificări în cordonatele lor cantitative și calitative. Prima este caracterizată printr-un înalt grad de monopolizare, prin extinderea de la ramurile „clasice" ale industriei la ramuri moderne ale industriei de „vîrf", lărgirea sferei de cuprindere în domeniul bancar, asigurări, comercial, transporturi, agricultură, practic în toate sectoarele de activitate. Proprietatea de stat, deși ocupă un loc diferențiat de la o țară la alta, a căpătat și ea noi dimensiuni. Statul în calitatea sa de întreprinzător, este proprietar nu numai al unor întreprinderi cu o rentabilitate scăzută sau cu preponderență în ramurile primare, de deservire, ci și în ramuri de „vîrf", în rețeaua cercetării. Așadar, obiectul proprietății a suferit modificări importante, determinînd o nouă dimensiune proprietății capitaliste-monopoliste și de stat inclusiv cea mixtă.

Asistăm la o anumită particularitate a relațiilor dintre monopol și un număr de întreprinderi mici și mijlocii, care sînt adaptate structurii și intereselor monopolului. Transformarea lor într-un număr tot mai mare în calitate de subfurnizori ai monopolului le pune într-o situație de dependență. În acest caz ele pierd legătura nemijlocită cu piața, cu masa largă de consumatori. Zeci de mii de întreprinderi ce figurează statistic ca „independente" în realitate devin fie financiar, fie tehnic sau în privința desfacerii produselor dependente de marile companii monopoliste. De pildă, în Japonia peste jumătate din întreprinderile mici și mijlocii sînt legate de marile monopoluri prin contracte, asigurîndu-le acestora din urmă 17 la sută din producția necesară de subansamble, iar compania vest-germană A.E.G. conlucrează cu peste 30 000 de subfurnizori. Pe această bază se produce o multiplicare a contradicțiilor dintre burghezia monopolistă și mica burghezie, datorită în parte extinderii am putea spune a „muncii la domiciliu" într-o variantă modernă, precum și datorită multiplicării canalelor de transfer a unei părți a plusvalorii create în întreprinderile mici și mijlocii și chiar mari, către marile monopoluri, precum și datorită pîrghiilor de redistribuire utilizate de către stat. Politica economică a statului poate contribui la accelerarea procesului de centralizare pînă la deposedarea de mijloace de producție adîncind conflictele în rîndul burgheziei.

Dimensiunea actuală a relației monopol-stat evidențiază adîncirea separării capitalului funcție de capitalul proprietate pînă la autonomizarea lor, reliefînd necesitatea trecerii la o orînduire superioară bazată pe proprietatea socială asupra mijloacelor de producție. Saltul în acumularea premiselor materiale de trecere de la capitalism la socialism creează cîmp tot mai larg ofensivei clasei muncitoare și a altor categorii sociale împotriva dominației oligarhiei monopolist-statale.

dr. Nedelea Chira PĂRĂLUȚĂ

[3]) Entreprise nr. 556 — 1966, p. 19.
[4]) Entreprise 3 — 11.VI.1975, p. 53.
[5]) Economie et politique, nr. 143—144, 1966, p. 51—52.
[6]) Richard C. Edwards, Michael Reich, Thomas E. Weiss Koph The Capitalist System 1972, p. 145.
[7]) Lenin, Opere complete, vol. 1, Ed. politică, 1960, p. 172.

Probleme ale dezvoltării şi viitorului în viziunea unor specialişti

TREBUINŢELE UMANE ŞI CREŞTEREA REALIZABILĂ

ÎNTR-O LUME aflată în plină revoluţie ştiinţifică şi tehnică, dar în care persistă în acelaşi timp fenomenul anacronic al subdezvoltării, satisfacerea trebuinţelor de bază ale unei mari părţi a populaţiei globului rămîne un obiectiv central nu numai absolut necesar, ci şi posibil de realizat chiar într-o perioadă istorică relativ scurtă, demonstrează cercetătorii John McHale şi Magda Cordell McHale, într-un articol apărut în revista The Futurist, *editată de „World Future Society", din care reproducem ideile principale în cele ce urmează.*

PROBLEMA economică critică ce confruntă astăzi naţiunile lumii nu este cum să realizeze tranziţia spre o societate fără creştere, ci cum să determine ce tipuri de creştere realizabilă pot satisface cel mai bine trebuinţele umane. Pe scurt, cum se poate lega mai direct creşterea fizică, economică şi socială de nevoile reale ale oamenilor.

Cînd se vorbeşte de creşterea economică, se are adesea în vedere starea naţiunii, sănătatea economiei sau protecţia mediului. Factorul uman este adeseori trecut cu vederea. Cu toate acestea, aşa cum reaminteşte declaraţia adoptată de participanţii la Conferinţa internaţională privind trebuinţele umane din 1977, *scopul central al oricărei dezvoltări economice şi sociale trebuie să fie satisfacerea trebuinţelor umane.*

În consecinţă, creşterea economică ar trebui redirecţionată ţinînd seama de două obiective distincte, dar interdependente : 1. Mobilizarea resurselor materiale şi umane ale lumii pentru satisfacerea trebuinţelor umane de bază ale părţii celei mai sărace a populaţiei globului (atenţia aici se concentrează asupra creşterii cantitative). 2. Redirecţionarea creşterii în ţările mai bogate în vederea asigurării unei mai înalte calităţi a vieţii.

Primul obiectiv recunoaşte urgenţa satisfacerii trebuinţelor absolut fundamentale — din prima categorie, se poate spune — a aproximativ 1 miliard de locuitori ai planetei care suferă de sărăcie absolută. Aceşti oameni, majoritatea din ţări în curs de dezvoltare, dispun de condiţii atît de grele de hrană, sănătate, învăţămînt, locuinţă şi de muncă, încît abia pot supravieţui.

Cel de-al doilea obiectiv răspunde unor trebuinţe dincolo de cele fundamentale — din aşa-numita a doua categorie — nevoia şi dorinţa de o viaţă cu mai mult sens, mai sigură şi oferind mai multe satisfacţii.

Satisfacerea trebuinţelor celor mai săraci locuitori ai planetei noastre nu este totuşi doar o problemă de responsabilitate morală ; ea corespunde interesului propriu, corect înţeles, al membrilor celor mai bogaţi ai comunităţii mondiale. Multe din fenomenele globale actuale de nesiguranţă şi instabilitate decurg din tensiunile sociale, frustrările economice şi presiunile politice rezultate din condiţiile de extremă sărăcie predominante în lume.

Asistenţa acordată în trecut ţărilor în curs de dezvoltare a constituit o proporţie extrem de mică din produsul naţional brut al ţărilor bogate, cu mult sub volumul necesar pentru a se reduce în mod real decalajul dintre cele două grupuri de ţări. În plus, beneficiile acestei asistenţe nu au ajuns întotdeauna la masele sărace ale populaţiei ţărilor destinatare. De asemenea, cea mai mare parte din asistenţa internaţională a fost acordată sub formă de credite ; în consecinţă, ţările sărace au acumulat o uriaşă datorie externă, al cărei serviciu reprezintă acum circa jumătate din volumul asistenţei nou primite.

Pe termen lung, ţările în curs de dezvoltare ar beneficia mult mai mult de pe urma unui transfer direct de resurse, a unei redistribuiri a capacităţilor de producţie şi a unor mecanisme de credit care să le stimuleze autonomia şi să dezvolte întregul sistem al comerţului mondial, din care 80 la sută se desfăşoară încă între ţările dezvoltate. Această nouă abordare a problemei asistenţei ar veni şi în sprijinul ţărilor dezvoltate, ţinînd seama că multe din dificultăţile lor legate de inflaţie şi şomaj se datoresc incapacităţii pieţelor lor interne de a absorbi o parte atît de disproporţionată a producţiei mondiale. Această concentrare asupra unei mici părţi a pieţei mondiale potenţiale conduce inevitabil la o concurenţă costisitoare, la un surplus de produse şi în cele din urmă la un şomaj răspîndit, capacităţile de producţie fiind subutilizate, iar întregul sistem lucrînd sub capacitatea sa.

Probabil singura cale de a menţine creşterea economică în ţările dezvoltate este pentru ele lărgirea comerţului cu pieţele mari ale ţărilor subdezvoltate şi adîncirea diviziunii internaţionale a muncii prin dezvoltarea ramurilor industriale care necesită mai multă forţă de muncă şi în ţările în curs de dezvoltare. O adaptare economică pragmatică similară s-a produs la nivel naţional în decursul istoriei ţărilor dezvoltate cînd au trebuit găsite căi pentru sporirea puterii de cumpărare a marii majorităţi a cetăţenilor lor în vederea stimulării creşterii şi dezvoltării economice.

Un program mondial concertat de cooperare economică internaţională, urmărind satisfacerea trebuinţelor fundamentale ale ţărilor mai sărace, ar putea reprezenta una din cele mai bune direcţii pentru a asigura reînnoirea creşterii economice şi stabilitatea economiei mondiale. Chiar ţinînd seama de dorinţa de autonomie economică sporită a ţărilor în curs de dezvoltare şi de bazare pe forţele proprii, multe din necesităţile lor din perioada imediat următoare vor putea fi satisfăcute numai cu ajutorul capacităţii productive a ţărilor dezvoltate ; acestea, la rîndul lor, vor trebui să găsească noi pieţe pentru produsele lor dacă doresc să-şi înviorеze economiile lor oscilante.

Satisfacerea trebuinţelor umane de bază în ţările sărace presupune accelerarea ritmului creşterii lor economice pentru a putea pune la dispoziţia maselor mai multe bunuri şi servicii, a combate rata extrem de înaltă a şomajului, în special în rîndurile tineretului, în condiţiile unei creşteri demografice ridicate, a achiziţiona bunurile de investiţii şi echipament necesare sporirii capacităţii lor productive în vederea bazării pe forţele proprii.

Mulţi susţinători ai teoriei limitelor creşterii se tem că asemenea eforturi ar putea avea un efect invers. Ei avertizează că o creştere economică mai rapidă în ţările în curs de dezvoltare ar putea conduce la o insuficienţă critică de resurse şi avea efecte foarte nocive asupra mediului înconjurător, întîrziindu-le astfel dezvoltarea. Cu toate acestea, chiar dacă ţările în curs de dezvoltare ar utiliza în proporţie majoră ţă.cu 50 la sută resursele mondiale în următorii 20 de ani, ponderea lor în consumul mondial de resurse nu ar depăşi 15 la sută.

Ţările în curs de dezvoltare realizează ca grup numai 7 la sută din producţia industrială mondială. Creşterea economică în continuare şi o deplasare mai mare a industriei de prelucrare primară şi avansată spre ţările în curs de dezvoltare are sens din punct de vedere global din cauza stabilizării atît a numărului populaţiei cît şi a cererii în ţările dezvoltate. O asemenea reorientare ar ajuta ţările în curs de dezvoltare să obţină venituri mai echitabile de pe urma materiilor lor prime.

Mulţi experţi în problemele dezvoltării au ajuns la concluzia că tehnologiile presupunînd multă forţă de muncă şi investiţii reduse de capital ar reprezenta cea mai convenabilă direcţie de urmat pentru ţările în curs de dezvoltare. Aceste tehnologii sînt privite ca fiind cele mai potrivite nevoilor lor, mai puţin distructive din punct de vedere cultural şi al mediului înconjurător şi mai uşor de susţinut prin aceea că economisesc resursele. Aceste tehnologii sînt de asemenea privite ca fiind mai compatibile cu bazarea pe forţele proprii. Dar punctul de vedere expus prezintă şi cîteva defecte foarte serioase :

— Accentul excesiv pe tehnologiile rurale necesitînd multă forţă de muncă contravine dorinţei evidente a oamenilor de a părăsi ocupaţiile rurale.

— Tehnologiile respective pot fi adecvate nevoilor locale, dar pot cu greu satisface nevoile mai mari ale unor populaţii naţionale în creştere şi ale unui comerţ mondial în expansiune.

— Poluarea datorită sărăciei este distructivă atît din punct de vedere cultural cît şi al mediului. Ţările bogate cu ritmuri înalte de creştere au un mediu cu mult mai curat decît ţările sărace, care înregistrează o creştere lentă.

Opţiunea nu se pune pur şi simplu între aşa-numita tehnologie „alternativă" şi industrializarea pe scară mare ; în mod evident trebuie adoptate elemente din amîndouă.

Atît naţiunile sărace cît şi cele bogate au mult de cîştigat, în termeni de creştere realizabilă, de pe urma utilizării selective a tehnologiilor avansate. Tipurile mai vechi de tehnologii industriale, care consumă foarte multe resurse şi sînt risipitoare, au fost ţinta multor critici privind efectele lor dăunătoare asupra mediului. Dar nu există o conexiune necesară sau esenţială între creşterea materială, un nivel de trai mai ridicat şi deteriorarea mediului social sau fizic.

Cele mai recente realizări tehnice în domenii ca electronica, calculatoarele şi telecomunicaţiile, spre deosebire de alte dezvol-

țări mai vechi, nu epuizează resursele și sînt extrem de economice din punct de vedere al consumului de energie și impactului lor asupra mediului înconjurător. Aceste tehnologii perfecționate ilustrează o tendință spre „efemerizare" prin utilizarea unei cantități mai mici de materii prime și energie per funcție. Un nou val de dezvoltare tehnologică, constînd dintr-o varietate de bioconversii și biotehnologii, va oferi o nouă serie de capacități regenerative.

Un aspect esențial al acestui proces de efemerizare este apariția informației sau a cunoașterii organizate ca *resursa fundamentală*. În cele din urmă informația este cea care dă forma tuturor celorlalte resurse. Spre deosebire de resursele fizice, informația poate fi utilizată și larg împărtășită fără a se epuiza ; de fapt informația poate fi chiar îmbunătățită prin distribuție și schimb.

Țările în curs de dezvoltare în special ar trebui să beneficieze de pe urma acestei reorientări spre noi tehnologii și a transformării informației în cea mai importantă resursă. Aceste schimbări ar putea antrena o cooperare sporită între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, deoarece creșterea economică nu mai trebuie privită ca un joc în care una din părți trebuie să piardă dacă cealaltă cîștigă. Deoarece efemerizarea tehnologiei va continua, lupta pentru supraviețuire a omului va deveni tot mai mult un joc în care succesul sau cîștigul se vor baza mai mult pe avantaje reciproce, toate părțile fiind cîștigătoare.

Accesul deplin la utilizarea noilor tehnologii informaționale este încă limitat la țările astăzi dezvoltate, dar multe din aplicațiile lor funcționează deja sau sînt pe cale de a fi dezvoltate în cele mai sărace regiuni ale lumii. Printre aceste aplicații se numără :

- Teledetecția resurselor minerale, agricole, silvice și urmărirea condițiilor hidrologice.
- Modelarea și controlul cu ajutorul calculatoarelor a utilizării resurselor în agricultură și industrie (cu capacitate sporită de a prevedea influența asupra mediului înconjurător).
- Utilizarea sateliților pentru învățămînt și telecomunicații, care poate oferi posibilități sporite pentru dezvoltarea resurselor umane.

Acestea sînt cîteva exemple de tehnologii pe scară mare și costisitoare care pot fi de mare utilitate în procesul dezvoltării. În multe cazuri (de pildă în transmisiunile prin satelit în scopuri de învățămînt), aplicațiile locale nu implică neapărat un echipament costisitor ; în fapt ele pot fi pe termen lung mult mai puțin costisitoare decît modurile convenționale.

Domeniile de frontieră ale bioconversiei și biotehnologiilor ar putea într-adevăr să pună la dispoziție o nouă bază tehnologică și de resurse țărilor în curs de dezvoltare, concepută special pentru a valorifica clima, concentrarea rurală și deprinderile tradiționale din aceste țări.

Biotehnologiile cuprind un spectru larg de procese, inclusiv utilizarea bacteriilor care produc energie sau prelucrează materiale, conversia biochimică a deșeurilor organice în combustibil, maricultura, utilizarea insectelor și altor organisme pentru munca productivă. Există multe asemenea procese care ar putea ajuta țările în curs de dezvoltare să-și satisfacă trebuințele lor fundamenale și să devină mai autonome.

Un tip de tehnologie microbiologică aplicată care are un mare potențial este producția de gaz metan (biogaz) din deșeuri în sisteme anaerobe ; altele se referă la producția pe scară largă de drojdie pentru îmbogățirea furajelor, conversia deșeurilor de celuloză în carne cu ajutorul microorganismelor, producerea de energie de către celulele microbiene, fixarea azotului, controlul biologic al bolilor la animale. Multe din aceste abordări ar putea fi utilizate în combinație unele cu altele pentru a constitui punctul de plecare al unei industrii biochimice integrate.

Biotehnologiile reprezintă un domeniu relativ neglijat de dezvoltare a unor forme de industrie proprie, care ar putea fi la fel de utilă pentru satisfacerea trebuințelor fundamentale ca multe forme alternative convenționale. Dezvoltarea lor pe scară largă ar putea oferi un șir de obiective pe termen lung și un rol de frunte oamenilor de știință și tehnicienilor din țările în curs de dezvoltare.

Pe baza acestor variate direcții de creștere realizabilă, s-ar putea satisface mai bine nu numai trebuințele umane de bază, ci și aspirațiile spre o mai bună calitate a vieții. Ceea ce se cuvine a fi subliniat aici, în termenii unei creșteri viitoare realizabile în vederea acoperirii trebuințelor de bază și a altor trebuințe, este că nu avem de a face cu problema unei plăcinte cu dimensiuni fixe care trebuie împărțită pentru a acoperi o cerere fără limite, și nici cu o cantitate finită de resurse sortită inevitabil epuizării ; dimpotrivă, există numeroase posibilități pentru o gamă mult mai diversă de direcții ale creșterii pe baza unor sisteme reînnoibile sau regenerative.

Aceste posibilități, și altele, vor necesita unele modificări radicale în ordinea internațională existentă. Există un tot mai mare consens în acest domeniu că aspectul central al unei noi „tranzacții planetare" pe plan social, economic și politic ar trebui să fie satisfacerea trebuințelor de bază ale părții celei mai sărace a populației globului.

În concluzie, implicațiile pentru noile politici de creștere ar fi următoarele :

1) Trebuințele de bază ale părții celei mai sărace a populației globului ar trebui satisfăcute în următoarele două-trei decenii. Aceasta implică o creștere economică mai rapidă în țările sărace și sporirea cererii lor solvabile.

2) Pentru țările mai avansate, redirecționarea și diversificarea creșterii însăși este de pe acum o problemă socială majoră. Nu este vorba deci de o alternativă la creștere, ci de tipuri alternative de creștere.

Dezvoltarea în continuare a tehnologiilor este realizabilă cu cheltuieli mai mici de energie și materii prime și cu un efect mai redus asupra mediului înconjurător. Noile realizări în domeniul electronicii și biotehnologiilor permit moduri de generare a avuției relativ mai economicoase în ce privește necesarul de resurse și mai în armonie cu o mai ridicată calitate a vieții.

Există deja la dispoziție mijloacele fizice și resursele de a satisface o largă gamă de trebuințe și preferințe umane, de un anumit nivel calitativ. Principala sarcină care stă în fața deceniilor imediat următoare este de a crea cadrul social-economic, politic și instituțional care să permită utilizarea acestor mijloace pentru urmarea unor noi direcții de creștere și să transforme această reorientare într-un obiectiv social major.

D. D.

Viziunea novatoare asupra relațiilor dintre știință, politică și practica economică

(Urmare din pag. 19)

lui gîndirea și activitatea practică și în țara noastră, au plătit o anumită perioadă tribut spiritului dogmatic, rigid, voluntarist care a frînat gîndirea creatoare. Sub acest aspect perioada care a urmat după Congresul al IX-lea al partidului se înscrie, după cum am mai spus și pe planul stimulării științei ca fiind cea mai rodnică perioadă din istoria patriei. Criticînd și înlăturînd factorii care stînjeneau cercetarea, partidul, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au marele merit de a fi înviorat și revitalizat spiritul cu adevărat creator, novator și în domeniul științei economice.

Cuceririle științei economice, ale științei în general, peste tot în lume au avut și au drept autori nu numai echipe, colective mai mari sau mai mici. Accentuarea caracterului colectiv al cercetării nu înseamnă și nu poate însemna uniformizarea și egalizarea potențialului creator și nici a aportului original al cercetărilor. Personalitățile continuă să joace un rol deosebit și în cercetarea științifică. Prin natura sa socialismul nu „dizolvă" personalitățile în rîndul celorlalți autori ; dimpotrivă, creează condiții pentru afirmarea lor plenară. Aici fiecare membru al societății trebuie să aibă posibilități să lucreze după capacități. O strălucită ilustrare a acestui adevăr o constituie opera teoretică, întreaga ctitorie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, care are meritul de a fi introdus un spirit nou, profund democratic, revoluționar și creator în întreaga viață economico-socială și de a fi contribuit în mod substanțial la extinderea sferei de cercetare socială, în general, de cercetare economică în special, la dezvoltarea metodei de cercetare economică, la îmbogățirea patrimoniului științei economice, la soluționarea originală a unor probleme majore ale edificării socialismului multilateral dezvoltat în România și ale evoluției istoriei universale. Admirabila însușire și stăpînire a concepției și metodei materialist dialectice de către secretarul general al partidului, marea putere de pătrundere, descifrare și înțelegere a esenței proceselor sociale, a conținutului legilor obiective și a mecanismului lor de acțiune, excepționala sa capacitate de descoperire a noului, de indentificare a tendințelor evoluției viitoare, cutezanța și curajul în gîndire și acțiune, spiritul său analitic și sintetic, înțelegerea rolului științei și prețuirea ei, setea sa nestinsă față de adevăr și dreptate, totala sa dăruire față de cauza socialismului și comunismului în România și în lume sînt doar cîteva dintre virtuțile care definesc personalitatea aparte a tovarășului Nicolae Ceaușescu și explică strălucitul său aport la îmbogățirea științei despre societate în general, a științei economice în special.

Cărbune: prognoză pentru anul 2000

ÎN urma recentelor majorări ale prețului petrolului au apărut, după cum era de așteptat, noi studii privind folosirea cărbunelui drept înlocuitor energetic al hidrocarburilor. Un astfel de studiu, publicat în Statele Unite a fost realizat de o echipă de specialiști americani, britanici, olandezi, cu participarea unor experți din R.P. Polonă și R.P. Chineză, studiul oferind variante de acoperire a consumului în țările O.C.D.E.

În cazul A, se preconizează o creștere de 1,75% pe an a consumului energetic în perioada 1977—2000, iar în cazul B — 2,5%. În ambele cazuri se anticipează că se va tripla consumul de cărbune, fără creșteri deosebite în consumul de gaz natural și energie nucleară (raportul folosește termenul de tonă echivalent cărbune care include cărbunele pentru termoficare, pentru încălzit, pentru electricitate, cărbunele metalurgic). Excluzînd necesarul pentru oțelării, consumul de cărbune pentru termoficare va ajunge la aproape 1,7 miliarde tone în cazul A și 2,7 miliarde tone, în cazul B. Producția de de cărbune în principalele țări producătoare în perioada analizată va fi de circa 103 mrd. t.e.c. în cazul B, respectiv 1% din totalul resurselor. Implicațiile acestor creșteri în consumul de cărbune ar fi, potrivit autorilor studiului următoarele:

● *Centralele electrice pe cărbune vor trebui respunzător consumul de petrol.*

● *Cărbunele de termoficare folosit direct în industrie, care reprezintă în prezent 9% din consumul de cărbune în OCDE va crește la 11% mai mult decît dublate în cazul A — de la 350 GW în 1977 la 825 GW în 2000 — iar în cazul B vor trebui triplate — urmînd să se ajungă la 1090 GW — reducîndu-se consumul în cazul A și la 13% în cazul B. În deceniul 9, cererea va crește cu 5—7% pe an, în special datorită creșterii considerabile a cererii pentru producția de ciment, chimicale, hîrtie și rafinarea petrolului.*

● *Printre principalii consumatori în creștere se vor număra SUA, Anglia, Canada și Franța. Se așteaptă creșteri și la consumul în țările în curs de dezvoltare care folosesc în prezent 150 mil. t.e.c. (unde numai India consumă aproape jumătate, respectiv 72 mil. tone). La nivelul anului 2000, studiul apreciază consumul acestor țări la 600—900 mil. t.e.c.*

● *Comerțul cu cărbune va crește sensibil, urmînd să ajungă la 560 mil. t.e.c., în anul 2000 în cazul A sau 980 mil. t.e.c. în cazul B.*

● *În ce privește exploatările, se pare că în prima parte a intervalului vor fi epuizate rezervele exploatabile la suprafață, astfel încît către anul 2000 va trebui creată o nouă tehnologie capabilă să permită exploatarea cărbunelui situat la mare adîncime.*

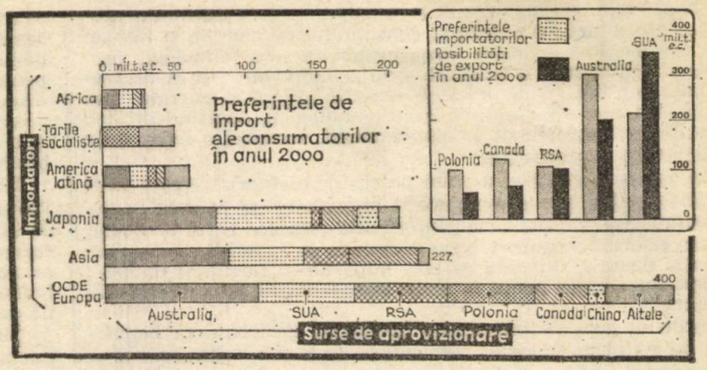

Necesarul de cărbune în țările O.C.D.E.

(mil. t.e.c.)

Țări	1977 total	Cărbune termoficare Cazul A	Cărbune termoficare Cazul B	Total cărbune cazul B
Canada	18	67	106	121
S.U.A.	432	975	1 590	1 700
Danemarca	4,6	9,4	20,9	20,9
Finlanda	3,5	3	12	13
Franța	31	31	105	125
R.F.G.	79	125	153	175
Italia	2,4	19,5	48,5	60,5
Olanda	1,5	20	34	38
Suedia	0,3	14,3	23,1	26
Anglia	91	117	158	179
Alte țări vest-europene	33	96	121	175
Japonia	10	64	132	224
Australia	29,7	124	149	166
Total O.C.D.E.	740	1 670	2 650	3 025

Sursa: (inclusiv la grafic): Wocol (după „The Economist")

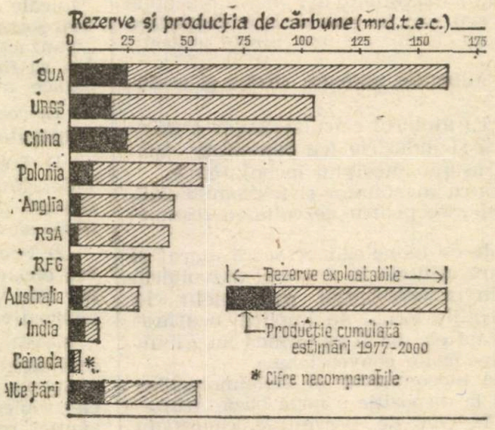

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMÎNA 28 IULIE — 1 AUGUST 1980 **dolarul S.U.A.** a înregistrat o inversare netă de tendință realizînd o repreciere însemnată față de ansamblul valutelor occidentale. Această evoluție a fost datorată unei neașteptate creșteri (2,5%) a indicelui principalilor indicatori economici în S.U.A. pe luna iunie (după o scădere de 2,3% în luna mai). Și în acest interval s-au înregistrat intervenții ale băncilor centrale.

Lira sterlină a înregistrat, în condițiile menținerii neschimbate a nivelului dobînzii minime de împrumut, un recul sensibil (nivel minim al intervalului de 2,3219 dolari pentru o liră) căruia i-a urmat o ușoară revenire la circa 2,3280 dolari/1 liră, curs de închidere situat cu circa 2,9% sub cursul de referință de 2,3950 dolari/1 liră. **Francul elvețian** a realizat în acest interval deprecierea cea mai accentuată față de dolarul S.U.A., situîndu-se la închiderea de 1,6580 franci/1 dolar la un nivel cu aproape 4% sub cursul de referință. **Marca vest-germană** a înregistrat la rîndul ei o depreciere accentuată, încheind intervalul cu 3,2% sub cursul de referință, la un nivel de circa 1,7920 mărci/1 dolar. **Francul belgian** a avut o evoluție asemănătoare, în condițiile în care Banca Națională a Belgiei a hotărît reducerea cu 1% (la 13% p.a.) a taxei scontului. În final, francul se situa cu circa 2,9% sub nivelul de referință, la un curs de circa 28,55 franci franci/1 dolar. **Francul francez** a atins la închidere 4,1410 franci pentru un dolar, nivelul minim al intervalului situat cu 2,75% sub cursul de referință de 4,0300 franci/1 dolar. **Lira italiană**, după anunțarea unei creșteri anuale cu 21,4% a prețurilor cu ridicata, precum și a rezultatelor balanței comerciale pe luna iunie a.c. a înregistrat în final un curs de 844,10 lire/1 dolar. **Yenul japonez**, după anunțarea unei frînări în creșterea ratei șomajului în luna iunie (1,89% față de 1,98% în luna mai) a înregistrat ritmul cel mai lent de depreciere în raport cu dolarul S.U.A., situîndu-se la închiderea de 228 yeni/1 dolar cu circa 1,4% sub nivelul de referință.

Pe piața **eurodepozitelor** s-a înregistrat o creștere a nivelului dobînzilor, la perioada de 6 luni eurodolarii situîndu-se la 10,625% (creștere de peste 1% p.a.), iar eurofrancii elvețieni la circa 5,4375%. Dobînzile la euromărcile vest-germane au înregistrat o scădere, fiind de circa 8% la perioada de 6 luni.

Prețul aurului a înregistrat o tendință marcată de recul pînă la un nivel minim de 614,25 dolari pe uncie (fixing la Londra) după care la finele săptămînii a realizat o ușoară revenire, situîndu-se la ultimul fixing la Londra la 622 dolari/uncie.

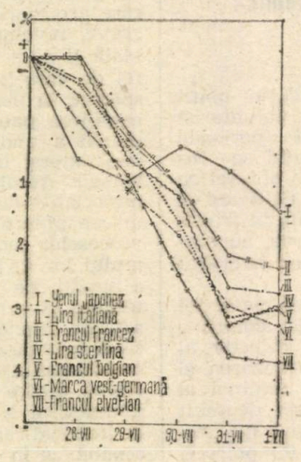

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în intervalul 28.VII.1980 — 1.VIII.1980. Bază: cursurile din 25.VII.1980

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Perspective ale escaladării şomajului

PERPETUAREA, în cursul acestui an, a recesiunii economice în ţările capitaliste dezvoltate determină o agravare a diferitelor probleme social-economice. Experţii O.C.D.E. sînt îngrijoraţi, între altele, de perspectivele intensificării şomajului, îndeosebi în rîndurile tineretului. Se apreciază că numărul total al şomerilor din ţările membre ale acestei organizaţii ar putea spori de la 20 de milioane în semestrul I 1980 la peste 23 de milioane (aproape 7% din populaţia activă) un an mai tîrziu.

În ceea ce priveşte evoluţia şomajului în rîndurile tineretului, previziunile efectuate pentru principalele ţări capitaliste (vezi tabelul) indică o puternică accentuare a acestuia în Anglia (unde se va înregistra o creştere a numărului şomerilor tineri cu 75% în 1981 faţă de nivelul anului 1979), în R.F.G. şi Statele Unite (un spor de peste 40%) ş.a.m.d.

Evoluţia numărului şomerilor (în % din populaţia activă între 15 şi 24 ani)

Ţara	1979	1980	1981
Anglia	11,9	10,75*)	14,0*)
Franţa	13,3	15,0	16,5
R.F.G.	3,8	4,75	5,5
Italia	24,6	—	—
Japonia	3,6	3,75	4,0
S.U.A.	11,2	16,0	16,0

*) Fără elevii absolvenţi şi studenţii adulţi.
Sursa : „Le Monde", 12.VII.1980.

Profilări în comerţul internaţional cu maşini-unelte

DATELE privind export-importul de maşini-unelte, efectuat în cursul anului trecut de principalele cincisprezece

(în%)

Ţara	Ponderea exportului în producţia de maşini-unelte	Ponderea importului în consumul de maşini-unelte
R.F.G.	60	25
Japonia	41	9
Italia	50	28
Elveţia	85	53
R.D.G.	83	63
S.U.A.	17	25
Franţa	52	45
Anglia	43	48
U.R.S.S.	12	24
Cehoslovacia	74	64
Spania	69	...
Polonia	28	52
Suedia	78	70
România	33	59
Austria	75	79

Sursa: „L'Usine Nouvelle", nr. 26/1980

ţări exportatoare din lume evidenţiază atît prezenţa pregnantă a ţărilor socialiste din Europa în acest sector al pieţei mondiale, cît şi o anumită profilare a industriei de maşini-unelte din diverse ţări (vezi tabelul). Se distinge, astfel, un grup de ţări (de regulă, mici şi mijlocii), ca Elveţia, R.D.G., Cehoslovacia, Suedia, Austria, care participă intens atît la exportul cît şi la importul de maşini-unelte. Sînt, apoi, ţări a căror industrie de maşini-unelte este profilată atît pe export, cît şi pe satisfacerea majorităţii cererii interne (R.F.G., Japonia, Italia, Franţa, Anglia ş.a.) ; în sfîrşit, se remarcă S.U.A. şi unele ţări aflate într-un viu proces de industrializare sau de modernizare a industriei (Polonia, România, U.R.S.S.), în cazul cărora ponderea, relativ modestă, a exportului de maşini-unelte este depăşită de cea a importului la această categorie de produse.

R. D. G.: realizări şi obiective în sectorul construcţiilor

SE APRECIAZĂ, că în cursul actualului cincinal producţia în domeniul construcţiilor din R.D. Germană a crescut într-un ritm anual de 5,2%, sporul producţiei fiind obţinut în proporţie de 80% pe seama creşterii productivităţii muncii. După cum s-a evidenţiat la cea de-a VII-a conferinţă a constructorilor din această ţară, un rol important în pregătirea şi executarea mai eficientă a construcţiilor l-au jucat măsurile de raţionalizare şi reconstrucţie a obiectivelor industriale, ponderea acestor lucrări în ansamblul construcţiilor industriale crescînd de la 40% în 1976 la 51% în 1980.

Pentru cincinalul 1981—1985 se prevede o creştere medie anuală a producţiei în industria construcţiilor de 5%, dezvoltarea acesteia urmînd a fi asigurată pe baza resurselor materiale şi energetice naţionale, în condiţiile scăderii considerabile a nivelului cheltuielilor, reducerii duratei construcţiei, precum şi ale diminuării consumurilor specifice de energie şi materiale.

De asemenea, se urmăreşte ca, prin îmbunătăţirea izolării termice a clădirilor noi şi celor reconstruite, prin perfecţionarea instalaţiilor lor tehnice, consumul de energie pentru încălzire să se reducă pînă în 1985 cu 30%, ceea ce va echivala cu economisirea a 5,5 milioane tone de lignit brut. Totodată, se preconizează ca cel puţin trei sferturi din creşterea planificată a producţiei industriei materialelor de construcţii şi de prefabricate să se realizeze fără un consum suplimentar de energie.

Ungaria: investiţiile în agricultură

DUPĂ cum se relevă în presa ungară în acest an fondurile fixe de producţie din agricultura R.P. Ungară vor atinge un nivel cu 26% mai ridicat în raport cu anul 1976, ceea ce reprezintă o depăşire cu 10% a planului de investiţii pe întregul cincinal. Deşi planul de investiţii capitale în agricultură înfăptuit cu sprijinul material al statului n-a fost îndeplinit în proporţie de 8%, cooperativele agricole de producţie şi gospodăriile de stat l-au depăşit — în ansamblu — cu 11%, pe seama lărgirii propriilor lor fonduri de dezvoltare.

Cea mai rapidă creştere cunosc investiţiile capitale în construcţii, respectiv cu circa 14,5% ; totuşi, cu excepţia sectorului avicol unde planul a fost depăşit de opt ori, în celelalte sectoare construirea de noi ferme şi spaţii pentru creşterea animalelor a rămas în urmă faţă de obiectivele planificate. Pe de altă parte, se înregistrează depăşiri ale planului de construcţii capitale în domeniul culturii plantelor (inclusiv în sectorul forestier), în gospodăria de depozite (s-au construit silozuri pentru cereale cu o capacitate totală de 1,52 mil. tone, faţă de 890 mii tone, planificate, capacităţile uscătoriilor au sporit cu 60% peste prevederile planului ş.a.m.d.), în realizarea de unităţi de prelucrare a producţiei agricole, în mecanizarea lucrărilor de transport şi de încărcare-descărcare. Totodată, în cincinalul actual a avut loc o oarecare reducere a alocaţiilor pentru înzestrarea cu tehnica agricolă.

Combustibil lichid din anvelope

UTILIZAREA economicoasă a anvelopelor uzate constituie o problemă acută îndeosebi în ţările industrializate. De aici şi multitudinea cercetărilor şi experimentărilor, mergînd de la folosirea anvelopelor uzate, aşa cum se prezintă ele, la lucrările de consolidare a terenurilor, la stabilizarea taluzurilor etc. şi pînă la elaborarea unor tehnologii mai mult sau mai puţin complexe de transformare a anvelopelor în combustibili lichizi şi gazoşi.

Un procedeu promiţător de acest gen a fost brevetat nu de mult în Franţa, el constînd în cufundarea bucăţilor de anvelope în ulei cald la o temperatură de aproximativ 380°C, la presiunea atmosferică, dar în prezenţa unei atmosfere gazoase perfect inerte (de pildă, azot). În aceste condiţii dintr-o tonă de anvelope introduse într-o tonă de ulei lubrifiant greu se obţin : circa 100 kg de gaze combustibile, 1,8 tone de combustibil lichid (cu o putere calorică de 8 500—9 000 kilocalorii/kg), precum şi circa 100 kg metal, provenit din carcasa anvelopelor. Procedeul dovedindu-se a fi economicos în privinţa consumului de energie, Camera de comerţ din oraşul Amiens intenţionează să construiască o instalaţie pilot, care să valorifice anual aproximativ 5 000 tone de deşeuri de cauciuc, furnizate de uzinele de fabricare a anvelopelor din regiune.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Numărul 32 din 8 august 1980

— Un nou şi important demers românesc pentru o Europă a păcii şi colaborării **(Nicolae Chilie)** 1

23 August 1944 — 23 August 1980

— Creşterea veniturilor populaţiei — componentă esenţială a politicii de ridicare a nivelului de trai **(Dumitru Patriche)** 3

— Participarea largă, democratică, a oamenilor muncii la conducerea şi desfăşurarea activităţilor economico-sociale **(Dumitru Pugna, Vasile Nichita)** 5

ECONOMIE NAŢIONALĂ

— Pregătirea planului pe 1981. Saltul la o nouă calitate determină noi exigenţe în pregătirea planului **(Vasile Parascan)** 7

— Criterii de determinare optimă a poliservirii utilajelor **(ec. Ioan Marian Miclăuş)** 9

— Succesul unei strategii de export bazată pe inovaţie **(Liviu Martin, Ioan Georgescu)** 10

— Programul extinderii irigaţiilor — componentă a unei noi revoluţii în agricultură **(conf. dr. Petru Panţîru)** 12

— Mecanismul economico-financiar : funcţionalitate, eficienţă. Beneficiul — pîrghie a autogestiunii şi autoconducerii muncitoreşti **(Cristea Ioniţă)** 14

CONDUCERE, ORGANIZARE

— „Informatica — sarcini calitativ noi." Integrarea sistemelor informatice în structurile organizatorice **(dr. Valeriu Pescaru)** 16

TEORII-IDEI

— Contribuţia de inestimabilă valoare adusă de Partidul Comunist Român, de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la îmbogăţirea patrimoniului ştiinţei economice. Viziunea novatoare asupra relaţiilor dintre ştiinţă, politica şi practica economică (III) **(Aurel Negucioiu)** 18

— Dezbatere „R. E.". Industria mică — ample posibilităţi de valorificare eficientă a resurselor locale şi a meşteşugurilor tradiţionale 20

— Edificarea unei noi ordini economice internaţionale şi evoluţia dreptului internaţional **(Costin Murgescu)** 23

— Şcoli • curente • economişti.
— Economişti sovietici despre integrarea cercetare-producţie **(prof. dr. Eugen Prahoveanu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Dimensiuni ale relaţiei monopol-stat în capitalismul contemporan (I) **(dr. Nedelea Chira-Părăluţă)** 26

— Probleme ale dezvoltării şi viitorului în viziunea unor specialişti. Trebuinţele umane şi creşterea realizabilă **(D. D.)** 28

— Tendinţe — conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienţei înaintate.

IN THIS ISSUE

— A new and important Romanian démarche for an Europe of peace and collaboration **(Nicolae Chilie)** 1
— The programme for irrigation spread out — a component part of a new revolution in agriculture **(Petru Panţîru)** 12
— The benefit — lever of the workers' self-management **(Cristea Ioniţă)** 14
— Unvaluable contribution brought by the Romanian Communist Party, by comrade Nicolae Ceauşescu to enrich the inheritance of the economic science. Inovative vision on the relation between, science, policy and the economic practice (III) **(Aurel Negucioiu)** 18
— „R. E." debate. The small industry — large possibilities to efficient turning into account of the local resources and of the traditional handicrafts. 20
— Dimensions of the relation monopoly — state in the contemporary capitalism (I) **(dr. Nedelea Chira-Părăluţă)** 26
— Human needs and sustainable growth **(D. D.)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Une nouvelle et importante démarche roumaine pour une Europe de la paix et de la collaboration **(Nicolae Chilie)** 1
— Le programme d'extension des irrigations — composante d'une nouvelle révolution dans l'agriculture **(Petru Panţîru)** 12
— Le bénéfice — levier de l'autogestion ouvrière **(Cristea Ioniţă)** 14
— La contribution d'une inestimable valeur apporté par le Parti Communiste Roumain, par le camarade Nicolae Ceauşescu, à l'enrichissement du patrimoine de la science économique. La vision novatrice sur les relations entre la science, la politique et la pratique économiques (III) **(Aurel Negucioiu)** 18
— La petite industrie — amples possibilités de valorisation efficiente des ressources locales et des métiers traditionnels (débat) 20
— Dimensions de la relation monopole-Etat dans le capitalisme contemporain (I) **(dr. Nedelea Chira-Părăluţă)** 26
— Les besoins humains et la croissance soutenable **(D. D.)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Новый и важный румынский демарш за Европу мира и сотрудничества **(Николае Килие)** 1
— Программа расширения орошения — составная часть новой революции в сельском хозяйстве **(Петру Панцыру)** 12
— Прибыль — рычаг самостоятельного хозрасчета и рабочего самоуправления **(Кристя Ионицэ)** 14
— Неоценимый вклад Румынской Коммунистической Партии, товарища Николае Чаушеску в обогащение достояния экономической науки. Новаторская концепция отношений между экономической наукой, политикой и практикой (II) **(Аурел Негучою)** 18
— Мелкая промышленность — крупные возможности эффективного использования местных ресурсов и традиционных ремесел **(обсуждение)** 20
— Масштабы отношения монополистическое предприятие — государство в условиях современного капитализма (I) **(Неделя Кира Нэрэлуцэ)** 26
— Человеческие потребности и осуществимый рост (Д.Д.) 28

NOUA ADRESĂ A REDACŢIEI

OUR NEW ADDRESS • NOTRE NOUVELLE ADRESSE • НАШ НОВЫЙ АДРЕСС

Bd. Magheru nr. 28-30, etaj 1
70159 Bucureşti, sectorul 1

Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 Bucureşti

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAŢĂ ŞI VARIANTELE ACESTEIA

Asigurarea mixtă de viaţă **constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează în cazul pierderii sau reducerii capacităţii sale de muncă în urma unui accident, sau pentru familia sa, în cazul decesului asiguratului din orice cauză. Totodată, o astfel de asigurare dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea duratei asigurării.**

În scopul de a răspunde unor cerinţe ale populaţiei, asigurarea mixtă de viaţă se practică şi în alte trei variante, realizate prin extinderea protecţiei asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestaţiilor ADAS.

● Asigurarea familială mixtă de viaţă **dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceştia putînd încasa suma asigurată, în funcţie de evenimentul asigurat întîmplat.**

● Asigurarea mixtă de viaţă şi suplimentară de accidente **este o variantă la care suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare.**

● Asigurarea mixtă de viaţă cu indemnizaţie pentru urmaşi **garantează urmaşilor înscrişi în poliţă primirea eşalonată a unor sume de bani. În baza acestei asigurări, ADAS plăteşte : o jumătate din suma prevăzută în poliţă, la decesul asiguratului ; o indemnizaţie anuală de 10% din suma asigurată, pînă la expirarea asigurării ; a doua jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării.**

Asigurările mixte de viaţă prezintă o serie de caracteristici comune, dintre care enumerăm :

● **Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 de ani.**

● **Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani.**

● **Primele de asigurare sînt diferenţiate în funcţie de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliţei de asigurare şi de mărimea sumei asigurate, putînd fi achitate şi în rate.**

● **La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliţă, sumele asigurate se plătesc concomitent cu o indemnizaţie de 10%.**

● **Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare, acordîndu-se pentru fiecare combinaţie de litere ieşită la tragere 1 000 de lei.**

● **Dacă asiguratul a suferit un accident — chiar în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării — de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de 1 an de la accident), primeşte de la ADAS întreaga sumă asigurată înscrisă în poliţă, dacă invaliditatea este totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, dacă invaliditatea este parţială. Prin încasarea acestor sume, asigurarea nu încetează, ci rămîne mai departe în vigoare pentru întreaga sumă înscrisă în poliţă şi pentru toate drepturile ce decurg din aceasta, plăţile ulterioare făcîndu-se la ADAS independent de cele efectuate pentru invaliditate permanentă.**

● **În cazul în care, în urma unui accident, s-a stabilit un grad de invaliditate permanentă mai mare de 50%, asiguratul nu mai plăteşte prime de asigurare, pînă la expirarea duratei poliţei.**

● **Asiguratul are posibilitatea de a modifica, pe parcursul duratei asigurării, datele prevăzute în poliţă referitoare la beneficiarul asigurării, mărimea sumei asigurate, durata asigurării, precum şi de a transforma asigurarea prin trecerea de la o formă de asigurare la alta.**

● **Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situaţia în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă timp de pînă la 3 ani.**

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viaţă, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite. În acest scop se poate folosi forma de plată pe bază de „consimţămînt scris", prin împuternicirea ce se dă de către asigurat lucrătorilor care efectuează plăţile de retribuţii de a achita Administraţiei Asigurărilor de Stat, din drepturile sale, primele, atît pentru asigurările în curs, cît şi pentru cele pe care le va încheia sau reînnoi.

Pentru informaţii suplimentare şi pentru contractarea de asigurări, vă puteţi adresa responsabililor cu asigurările din unităţile socialiste, agenţilor şi inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unităţi ADAS.

ADAS

adas

ADMINISTRAŢIA ASIGURĂRILOR DE STAT

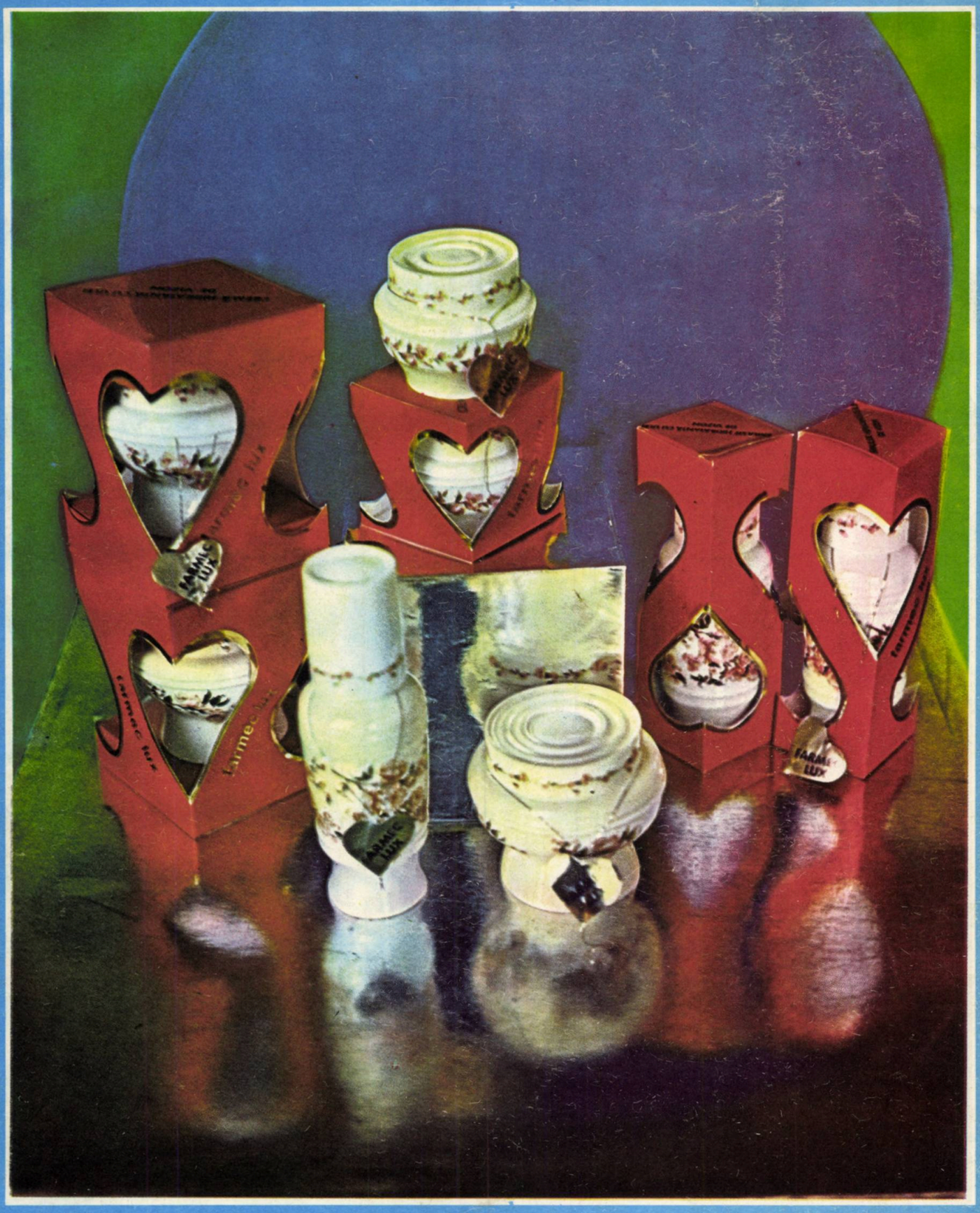

Un minunat cadou – FARMEC LUX
Orice femeie va fi încîntată să primească în dar FARMEC LUX – creme hidratante pentru ten uscat și normal – și emulsie hidratantă pentru ten gras pe bază de ulei de vizon, într-un ambalaj elegant din porțelan alb cu motive florale
Întreprinderea de produse cosmetice FARMEC – Cluj-Napoca

farmec

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

IMPERATIVE ALE DEZVOLTĂRII BAZEI DE MATERII PRIME

Numărul 33 ● Vineri 15 august 1980

Tîrgul de mostre de bunuri de consum

ILUSTRARE A DINAMISMULUI ECONOMIEI ROMÂNEŞTI ŞI A CREŞTERII GRADULUI DE SATISFACERE A NEVOILOR DE CONSUM ALE POPULAŢIEI

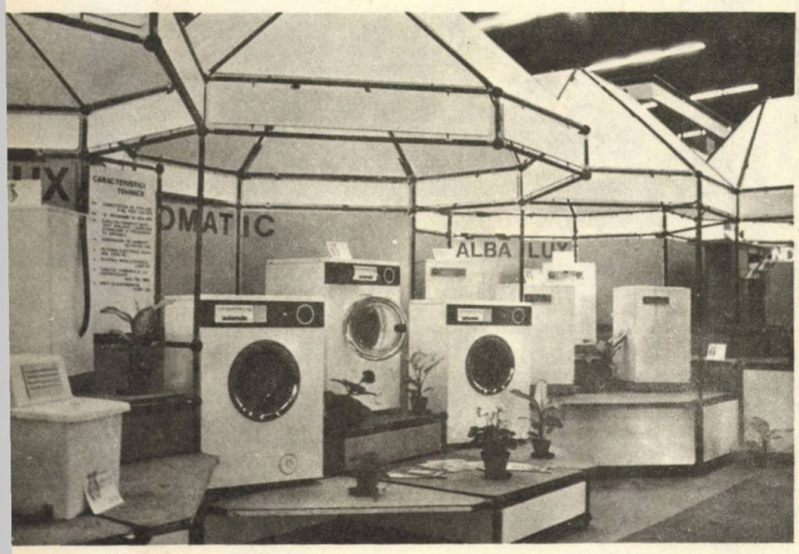

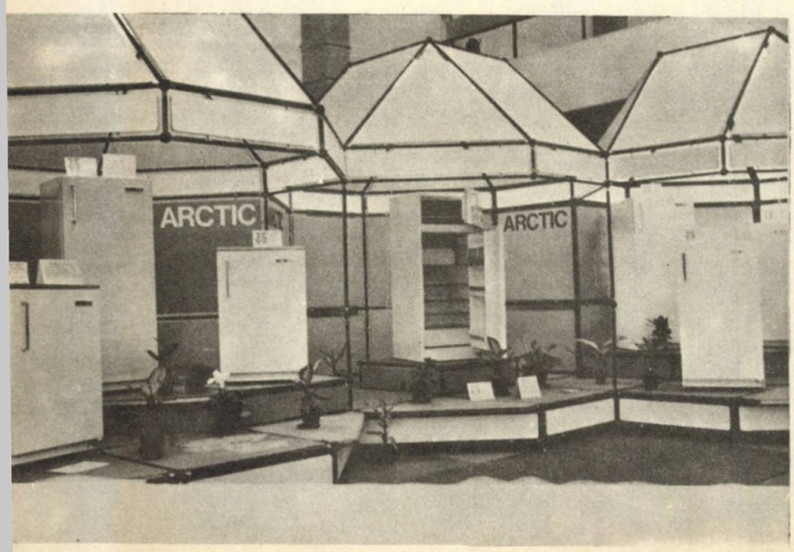

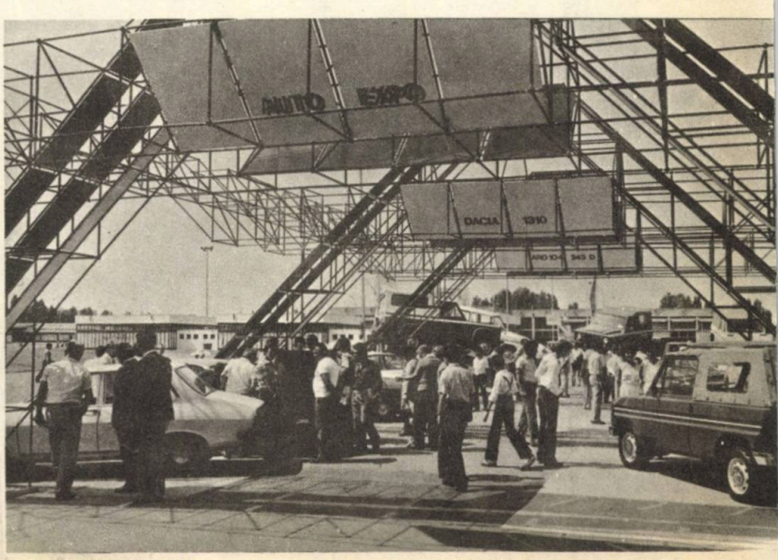

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

conjunctura pe piețele valutare și de capital

Mecanismul de determinare a cursului de schimb pe piețele valutare

Generalizarea politicii de flotare a cursurilor de schimb a produs o schimbare în importanța factorilor care determină mișcările de curs ; voința guvernelor, ca factor de primă importanță în condițiile cursurilor fixe, a cedat locul factorilor care acționează prin intermediul mecanismelor piețelor valutare.

Există trei moduri generale de abordare a mecanismului de determinare a cursurilor de schimb pe piețele valutare.

ABORDAREA PE BAZA BALANȚEI DE PLĂȚI

Cursul de schimb fiind prețul unei monede în alte monede, nivelul său este determinat, în consecință, în același mod cu al oricărui preț : prin interacțiunea pe piețele valutare a cererii și ofertei pentru moneda respectivă. Mecanismul astfel înțeles se supune legilor specifice teoriei cunoscute a cererii și ofertei. Trasarea curbelor cererii și ofertei se face descrescător, în funcție de elasticitatea cantității cerute (oferite) față de preț. Corelațiile sînt cele cunoscute : alte lucruri fiind stabile, scăderea cererii pentru o monedă determină scăderea cursului, în timp ce scăderea ofertei determină creșterea cursului și invers. Cînd cererea depășește oferta, cursul de schimb crește, iar cînd oferta depășește cererea, cursul de schimb scade.

Cererea externă pentru o monedă este funcție de totalul **plăților în** moneda respectivă efectuate de străinătate. Desigur, acestea variază de la o zi la alta, dar pe o anumită perioadă de timp, de exemplu un an, totalul plăților într-o anumită monedă este egal cu **totalul încasărilor** din balanța de plăți a țării emitente. Oferta externă pentru o monedă este funcție de totalul **plăților cu** moneda respectivă făcute de țara emitentă în străinătate, suma acestora fiind egală cu **totalul plăților** din balanța de plăți a țării. În consecință, cînd balanța de plăți a unei țări este excedentară, cererea depășește oferta și cursul de schimb are tendința de creștere. Invers, cînd balanța de plăți este deficitară, cursul de schimb are tendință de scădere.

Conform acestui mod de abordare, toți ceilalți factori influențează cursul de schimb prin intermediul cererii și ofertei de pe piețele valutare, în ultimă instanță prin intermediul balanței de plăți. Astfel, scăderea competitivității unor produse ale țării emitente duce la scăderea exportului, deci a încasărilor din balanța de plăți și pe această cale afectează cererea, determinînd o scădere de curs. De asemenea, o știre nefavorabilă despre țara emitentă (de exemplu aprecierea unei iminente căderi a guvernului) duce la licidarea unor poziții în moneda respectivă, la creșterea ofertei și deci la scăderea cursului.

Mecanismul cererii și ofertei rezultate din balanța de plăți este cel mai la îndemînă pentru înțelegerea mișcării cursurilor de schimb și de aceea și cel mai utilizat, în special în explicarea fenomenelor curente de pe piețele valutare. Totuși, el prezintă unele inconveniente :

— este dificil să se estimeze care este evoluția curentă a cererii și ofertei externe, pentru o monedă, corelațiile cu balanța de plăți prezentate fiind generale și numai la o anumită dată ;

— raportul cerere-ofertă care se stabilește pe piețele valutare este unul dinamic, pe cînd balanța de plăți constituie o situație statică ;

— în cazul principalelor monede occidentale, cele care, de altfel, interesează în principal (dolarul S.U.A., lira sterlină, francul elvețian, marca vest-germană) cererea și oferta nu sînt determinate numai de situația balanței de plăți, ci și de rolul acestor monede în plățile internaționale ; de exemplu, cererea de dolari depinde nu numai de încasările din balanța de plăți a S.U.A., ci și de încasările în dolari făcute de alte țări, sau de acumulările de dolari pe piața eurovalutelor.

— din punct de vedere contabil, balanța de plăți a unei țări este mereu echilibrată, deci, dacă s-ar accepta simplist legătura între balață și raportul cerere-ofertă pentru o monedă, cursul de schimb ar trebui să fie stabil ; desigur, acest sofism derivă din faptul că balanța de plăți totală se echilibrează, la un moment dat, prin compensarea diferitelor posturi (de exemplu, deficitul plăților curente este compensat prin excedentul posturilor de capital) sau prin acțiunea diferitelor mecanisme, inclusiv prin mișcările cursului de schimb (de exemplu, scăderea cursului la începutul anului echilibrează balanța de plăți prezentată ca situație statistică la sfîrșitul anului).

SUPLIMENT LA Revista
nr. 33 1980 ECONOMICA

ABORDAREA PE BAZA RAPORTULUI GENERAL CERERE-OFERTĂ

Pentru depășirea inconvenientelor mecanismului precedent, se consideră că, în realitate, raportul cerere-ofertă se stabilește pe piețele valutare nu numai în funcție de situația balanței de plăți, ci în funcție de toți factorii de influență a cursurilor de schimb, fiecare acționînd separat (nu prin intermediul balanței de plăți) asupra cererii, ofertei și cursului. În această variantă, indicatorul care sintetizează raportul cerere-ofertă este „sentimentul pieței valutare". Astfel, dacă majoritatea operatorilor de pe piețele valutare evită din anumite motive deschiderea de poziții într-o anumită monedă, atunci moneda respectivă înregistrează a scădere a cererii și eventual o scădere de curs (indiferent dacă balanța plăților curente a țării emitente este sau nu deficitară).

Mecanismul raportului general cerere-ofertă are, teoretic, mai puțin fisuri decît cel precedent. În practică, însă, se observă că „sentimentul pieței" determină mișcarea cursurilor mai ales pe termen scurt (de la cîteva ore la cîteva zile). Pe termen lung nu se poate vorbi despre un sentiment al piețelor valutare. Operatorii fac aprecieri și anticipări într-un orizont de timp limitat, anticipările pe termen mai îndelungat dacă există, se schimbă frecvent, în funcție de evenimente, declarații, puncte de vedere etc. De asemenea, „sentimentul pieței" este un indicator care nu poate fi exprimat sau cuantificat, ci mai degrabă „simțit" pe baza experienței de dealer. În consecință, această abordare practică a mecanismului piețelor valutare nu analizează și nu delimitează importanța relativă a diferiților factori de influență a cursurilor de schimb; pe baza ei, se pot face, însă, anticipări relativ corecte pe termen scurt și se pot evita pierderile de amploare la schimbul valutar prin orientarea operațiunilor în conformitate cu direcția generală de mișcare a sentimentului pieței.

ABORDAREA BAZATĂ PE VALOAREA ȘI IMPORTANȚA MONEDEI

Această abordare pornește de la considerentul că moneda nu reprezintă o marfă oarecare, ci etalonul mărfurilor, iar cursul de schimb nu este un preț obișnuit, ci „prețul prețurilor" (etalonul prețurilor). În consecință, cursul de schimb nu se stabilește pe piețele valutare, numai prin intersecția cererii cu oferta, ci într-o manieră mult mai complexă, avîndu-se în vedere valoarea și importanța internațională a monedei.

Prin valoarea monedei înțelegem puterea ei de cumpărare, capacitatea de a cumpăra, pe o anumită arie geografică, o anumită cantitate de bunuri și servicii. În consecință o monedă, chiar dacă este supraoferită din anumite considerente, deci are un raport cerere-ofertă relativ defavorabil, nu poate fi cotată mult timp sub puterea ei de cumpărare. Operatorii de pe piețele valutare iau în considerare, mai devreme sau mai tîrziu, puterea de cumpărare a unei monede atunci cînd o cotează. De asemenea, cînd o monedă deține importante funcții internaționale (de exemplu dolarul este mijlocul de plată cel mai utilizat în comerțul internațional) atunci valoarea și cursul său de schimb exprimă și aceste elemente.

MUGUR ISĂRESCU

Transporturi internaționale

Regulile de la Hamburg 1978 – o nouă reglementare a transportului mărfurilor pe mare

1. În cadrul unei conferințe internaționale convocate sub auspiciile Națiunilor Unite, la Hamburg între 6—13 martie 1978 a fost adoptată o convenție asupra transportului mărfurilor pe mare. Noua convenție reprezintă o tentativă vizînd a corecta dezechilibrul, anomaliile, unele ambiguități și incertitudini existente în dreptul comercial maritim și în practicile în vigoare, mai ales în reglementările cunoscute sub numele de „Regulile de la Haga 1924" — Convenția internațională pentru unificarea anumitor reguli în materie de conosament — astfel cum ele au fost amendate prin Protocolul de la Bruxelles din 1968, intrat în vigoare în 1978. România a ratificat numai regulile de la Haga, prin Decretul lege 1008 din 13 martie 1937, M. Of. 60/1937).

Lucrările pregătitoare privitoare la noua convenție s-au desfășurat în cadrul Comisiei Națiunilor Unite pentru dreptul comercial internațional (UNCITRAL) și au fost urmărite în paralel de Comitetul pentru transporturile maritime al UNCTAD. Cu precădere, următoarele probleme au fost urmărite în vederea revizuirii reglementărilor existente și dezvoltarea de noi norme: a) răspunderea în ceea ce privește marfa în întreaga perioadă în care ea se află în paza sau sub autoritatea cărăușului maritim (armatorului) sau agenților săi; b) eliminarea sau modificarea exonerărilor de responsabilitate în favoarea cărăușului astfel cum ele figurează la art. 3 și 4 din Regulile de la Haga 1924; c) efectuarea probei în caz de acțiune în daune; d) jurisdicția competentă pentru soluționarea acțiunilor în daune; e) statutul juridic al mărfurilor transportate pe punte, a animalelor vii și reglementarea responsabilității în cazul transportului acestora; f) problema transbordărilor de marfă; g) completarea definițiilor ce figurează la art. 1 al Convenției din 1924; h) eliminarea din conosamente a clauzelor lovite de nulitate; i) probleme de responsabilitate în cazul îndepărtării de la rută și limitarea responsabilității pe unitate.

Un număr de patru raporate elaborate de Secretariatul ONU în perioada 1972—1973 au avut ca obiect problema responsabilității cărăușului maritim pe bază de conosament și conțin importante date comparative, cu reglementarea problemei în transporturile aerian, rutier și pe căi ferate.

2. În legătură cu durata responsabilității cărăușului maritim s-a pornit de la ideea că în cursul mișcării mărfii din punctul de plecare pînă la livrarea ei pot fi distinse cel puțin 6 faze diferite iar în unele din aceste faze marfa s-ar putea afla în fapt în posesia cărăușului maritim (într-un depozit proprietatea acestuia, în portul de încărcare, cu mijloacele de transport de la depozit la navă de asemenea proprietatea acestuia etc.). Întrucît aplicabilitatea Regulilor de la Haga la operațiunile de încărcare este contestată, urma să se stabilească responsabilitatea cărăușului pe perioada exactă în care el se află în posesia mărfii.

Regulile de la Haga 1924 exclud de responsabilitate cărău-

șul pentru mărfurile transportate pe punte, ceea ce apare inechitabil în condițiile dezvoltării impetuoase a transportului modern containerizat și pe bază de barje. Secretariatul UNCTAD a propus aplicarea Regulilor de la Haga tuturor mărfurilor transportate pe punte în monografia sa consacrată conosamentelor, găsind ecou favorabil la numeroase țări. Această soluție are dealtfel repercusiuni importante pe plan comercial (bancar și de asigurări).

S-a constatat de asemenea că în numeroase formulare tip de conosamente, clauzele atributive de jurisdicție sînt favorabile cărăușului, dezavantajînd proprietarul mărfii interesat în reclamație (cost ridicat, loc îndepărtat de sediul proprietarului mărfii, lipsa unor condiții echitabile de soluționare), de exemplu în conosamentele de tip CONLINE, ALAMAR, TRIDENT.

Problema repartizării echitabile a riscurilor între proprietarul mărfii și cărăuș și deci reexaminarea, în acest context, a Regulilor de la Haga, a avut în vedere ameliorarea calității serviciilor, relația între repartizarea riscurilor și costul asigurării, costul soluționării contestațiilor, consecințele de natură economică a unei responsabilități majorate a cărăușului, de exemplu navlu mărit.

În condițiile existenței unui cărăuș sau a unor cărăuși subsecvenți normele propuse la Hamburg precizează condițiile răspunderii în ambele cazuri. De asemenea, se are în vedere o responsabilitate a cărăușului și pentru erorile de navigație (exonerate în cuprinsul Regulilor de la Haga) dacă au drept consecință daune asupra mărfii sau timpului de predare destinatarului.

În fine, problema validității și efectului scrisorilor de garanție eliberate de încărcător cărăușului, adeseori în schimbul unui conosament antedatat sau anteeliberat sau avînd mențiuni inexacte sau omisiuni — problemă despre care nu se face vorbire în Regulile de la Haga 1924 — a fost rezolvată în mod negativ stabilindu-se o responsabilitate în sarcinile cărăușului, ceea ce nu face decît să confirme nocivitatea și ilegalitatea unei asemenea practici în relațiile dintre ICE și Navrom.

3. În raport cu Regulile de la Haga 1924 și Protocolul de la Bruxelles 1968, reținem următoarele substanțiale modificări și completări în Regulile de la Hamburg 1978 :

Se definește cărăușul substituit și destinatarul. Definiția „mărfurilor" este dezvoltată pentru a include în afara animalelor vii, tipurile de ambalaj. Pentru prima dată într-o convenție internațională este definit conosamentul : „document făcînd dovada unui contract de transport și constatînd luarea în sarcină sau aducerea la bord a mărfurilor de către cărăuș, precum și angajamentul acestuia de a elibera mărfurile în schimbul remiterii acestui document. Acest angajament rezultă dintr-o mențiune în document stipulînd că mărfurile trebuie să fie eliberate la ordinul unei persoane denumite sau la ordin sau la purtător" (art. 1).

Regulile Hamburg se aplică la toate contractele de transport : a) cînd portul de încărcare-descărcare sau de opțiune de descărcare se află pe teritoriul unui stat contractant ; b) conosamentul prevede aceasta în mod expres sau este emis de un stat contractant ; c) Regulile se aplică, indiferent de naționalitatea navei, cărăușului, încărcătorului, destinatarului sau oricărei persoane interesate, dar nu se aplică contractului de navlosire. Numai conosamentul emis în baza unui contract de navlosire este supus Regulilor în măsura în care el reglementează relațiile dintre cărăuș și purtătorul conosamentului.

Mărfurile sînt considerate în paza cărăușului și deci sub responsabilitatea sa, din momentul în care acesta le-a luat în sarcină, pînă în momentul în care el a efectuat livrarea, chiar și în cazul în care le-a pus la dispoziția destinatarului, potrivit contractului, legislației sau uzanțelor particulare de comerț aplicabile în portul de descărcare. Același regim juridic întîlnim și în cazul prepușilor, mandatarilor sau altor persoane acționînd conform instrucțiunilor cărăușului și respectiv destinatarului. Cărăușul nu răspunde dacă dovedește că el însuși sau prepușii sau mandatarii săi au luat toate măsurile necesare pentru a împiedica pierderea sau degradarea. El răspunde pentru întîrziere, pentru daunele cauzate prin erori de navigație și pentru foc. În acest ultim caz reclamantul trebuie să facă dovada că incendiul a survenit din culpa sau neglijența cărăușului, prepușilor sau mandatarilor săi (art. 5).

Responsabilitatea cărăușului este bazată în general pe principiul culpei sau neglijenței prezumate, astfel în majoritatea cazurilor obligația probei cade în sarcina acestuia. El nu se va putea prevala de limitarea responsabilității dacă a fost neatent sau prea temerar indiferent dacă este vorba de un act sau o omisiune.

Mărfurile pot fi transportate pe punte numai în baza unui acord cu încărcătorul sau în conformitate cu uzanțele particulare ale comerțului maritim și reglementările în vigoare. Mențiunea se face pe conosament sau alt act dovedind contractul de transport. În lipsa acestei mențiuni dovada cade în sarcina cărăușului. Terțului dobînditor de bună-credință al conosamentului nu i se poate opune existența acordului (art. 9). Încălcarea acestor prevederi atrage responsabilitatea cărăușului. Se consideră act sau omisiune a cărăușului dacă transportă marfa pe punte deși în acord s-a prevăzut că ea trebuie transportată în cală.

Cărăușul substituit răspunde ca și cărăușul principal pentru partea executată din transport.

Referitor la transportarea mărfurilor periculoase, regulile Hamburg prevăd obligația încărcătorului de a informa cărăușul și cărăușul substituit asupra naturii mărfii, periculozitate, precauțiuni de luat, în caz contrar fiind răspunzător față de aceștia. Acest gen de mărfuri pot fi oricînd debarcate, distruse sau făcute inofensive, potrivit circumstanțelor, fără să se verse o indemnizare (art. 13).

În conosament trebuie indicate următoarele : a) natura generală a mărfurilor, mărcile principale necesare identificării lor, numărul de colete sau de piese, precum și greutatea mărfurilor sau cantitatea lor ; b) starea aparentă a mărfurilor ; c) numele și sediul principal al cărăușului ; d) numele încărcătorului ; e) destinatarul dacă este desemnat de încărcător ; f) portul de încărcare, potrivit contractului de transport și data de luare în sarcină a mărfurilor în portul de încărcare ; g) portul de descărcare potrivit contractului de transport ; h) numărul de exemplare originale ale conosamentului ; i) locul de emitere a acestuia ; j) semnătura cărăușului sau a persoanei ce acționează în numele său ; k) navlul în măsura în care este plătit de destinatar sau orice indicație că navlul este datorat de destinatar ; l) mențiunea că documentul este supus Regulilor de la Hamburg ; m) indicația, după caz, că marfa va fi

sau ar putea fi transportată pe punte. Dacă încărcătorul o cere, se poate elibera un conosament „îmbarcat" (art. 15).

Cărăușul poate face în conosament rezervele sale, referitoare la natura mărfii, colete, mărci principale. El va menționa motivele bănuielilor sale sau absența mijloacelor de control suficiente. Lipsa acestor mențiuni atrage prezumția că mărfurile erau în bunăstare aparentă. Conosamentul face dovada — în afara celor de mai sus — de luare în sarcină a mărfii, iar în cazul unui conosament „îmbarcat", că mărfurile sînt la bord. Proba contrarie de către cărăuș nu este admisă cînd conosamentul a fost transmis unui terț, inclusiv oricărui destinatar care a acționat de bună-credință bazîndu-se pe descrierea mărfurilor în conosament.

Încărcătorul va îndemniza cărăușul pentru orice prejudiciu rezultînd din inexactitățile pe care le-a cerut să fie înscrise în conosament, inclusiv în cazul în care documentul este transmis unui terț. **Scrisoarea de garanție sau convenția prin care încărcătorul se angajează a indemniza cărăușul de orice prejudicii rezultînd din emiterea de acesta sau un presupus a unui conosament fără rezerve, cît privește indicațiile furnizate de încărcător pentru mențiune în conosament sau referitor la starea aparentă a mărfurilor, este nulă față de terți, inclusiv destinatarul căruia i-a fost transmis conosamentul.** Termenele de prescripție pentru acțiuni împotriva cărăușului sînt de 2 ani și în anumite condiții prevăzute de Reguli pot fi prelungite (art. 20).

Regulile de la Hamburg aleg pluralitatea de soluții cît privește competența, lăsînd la aprecierea reclamantului să se adreseze jurisdicției : locului de reședință a pîrîtului ; locului contractului ; portului de încărcare sau de descărcare ; orice alt loc desemnat în acest scop de contractul de transport. Prevederi asemănătoare se regăsesc și în legătură cu procedura arbitrală (art. 21 și 22).

Aplicarea dispozițiilor legislației naționale referitoare la reglementarea avariilor comune nu este împiedicată de Regulile de la Hamburg. Ele nu afectează drepturile și obligațiile cărăușului, cărăușul substituit și prepușilor lor, precum și mandatarilor, rezultînd din convenția internațională sau dispoziții de drept intern referitoare la limitarea responsabilității armatorilor.

Din cele de mai sus rezultă că noile Reguli de la Hamburg clarifică unele reglementări mai vechi, dar mai ales îmbogățesc regimul juridic al transportului mărfurilor pe mare, astfel cum este el în prezent reglementat prin Regulile de la Haga din 1924 și Protocolul de la Bruxelles din 1968. Practica comercială maritimă va demonstra însă în ce măsură noua reglementare va avea un rol important în dezvoltarea transporturilor maritime.

Olimpia CRAUCIUC
Cercetător principal I.C.J.

Breviar

marca de fabrică

Mărcile de fabrică au fost folosite din cele mai vechi timpuri ; la grecii antici și la romani, mărcile de fabrică erau aplicate în special pe produsele de olărie, precum și pe vinuri, medicamente, pîine, uneori chiar pe brînzeturi. Semne distinctive s-au găsit și pe produsele vechilor fabrici de porțelan din China și Japonia. Începînd cu secolul al XVI-lea apar primele edicte care sancționează uzurparea mărcii, fapte ce constitue o concurență neloială față de producătorii — meșteșugari de produse similare dar. în același timp, apără și pe consumatorii duși în eroare prin contrafacerea mărfurilor.

În prezent, alături de legislații naționale care apără drepturile titularilor de mărci de fabrică, de comerț și de servicii, aceste componente ale proprietății industriale sînt proteguite pe plan internațional de Convenția de la Paris din anul 1883 la care au aderat, pînă în 1979, 87 de state.

Legea nr. 28/1967 privind mărcile de fabrică, de comerț și de servicii, prin art. 2. alin. 1, dă următoarea definiție : „Mărcile de fabrică, de comerț și de servicii sînt semne distinctie folosite de întreprinderi pentru a deosebi produsele, lucrările și serviciile lor de cele identice sau similare ale altor întreprinderi și pentru a stimula îmbunătățirea calității produselor. lucrărilor și serviciilor".

Definiția de mai sus conține toate elementele esențiale care dau, în ansamblul lor, noțiunea completă de marcă, printre care preponderență deosebită prezintă caracterul distinctiv. Datorită acestei trăsături proprii, orice marcă creează posibilitatea de a nominaliza, sau, mai bine zis, de a personifica, fiecare produs din cadrul unei grupe de produse similare. facilitînd astfel îndeplinirea funcțiilor economice pe care le are.

Menționăm că condiția obligatorie a caracterului distinctiv nu este impusă numai de legislația noastră, ci se regăsește și în celelalte legislații și, în special, ale țărilor care au aderat la Convenția de la Paris.

Mărcile de fabrică, de comerț și de servicii pot fi clasificate din multiple unghiuri ; potrivit Legii nr. 28/1967, art. 2, alin. 2: „Mărcile pot fi constituite din cuvinte, litere, cifre, reprezentări grafice, plane sau în relief, combinații ale acestor elemente, una sau mai multe culori, forma produsului sau ambalajului acestuia, prezentare sonoră sau alte asemenea elemente". Așadar. din punct de vedere al formei lor mărcile pot fi : figurale, mărci verbale, mărci combinate, mărci sonore și mărci spațiale.

Privite din punctul de vedere al titularilor, Legea nr. 28/1967, la art. 2 prevede că „mărcile sînt individuale în cazul cînd se folosește de o singură întreprindere sau colective în cazul cînd se folosesc în comun de mai multe întreprinderi. Mărcile colective pot fi folosite numai de întreprinderile care îndeplinesc condițiile stabilite în regulamente aprobate de ministerele care au în subordinea lor acele întreprinderi ori de grupările colective care reprezintă interesele acelor întreprinderi".

Funcțiile economice ale mărcilor de fabrică :

— **funcția de calitate,** specifică economiei socialiste. datorită importanței pe care o prezintă, este expres prevăzută în legislația noastră ca fiind rațiunea fundamentală care a dus la instituționalizarea mărcii de fabrică, de comerț și de serviciu; art. 2, alin. 1 din Legea nr. 28/1967, stabilește că mărcile sînt „folosite de întreprinderi pentru a deosebi produsele, lucrările și serviciile lor de cele identice sau similare ale altor întreprinderi **pentru a stimula îmbunătățirea calității...**" (sublinierea noastră) ;

— **funcția de concurență** ocupă în economia capitalistă un loc de frunte. formele de realizare diversificîndu-se continuu, pînă la ultima formă pe care o îmbracă în prezent, cunoscută și sub denumirea de funcție de monopol ; este adevărat că în economia țării noastre concurența pe piața internă nu îmbracă formele arătate mai sus, din cauza caracterului ei planificat, dar ca urmare a manifestării din

plin a funcției de calitate, de individualizare a produselor și de garantare prin marca de fabrică a calității lor, consumatorii își manifestă preferințele față de anumite produse care le-au dat satisfacții, ceea ce constituie suportul emulației dintre producători ; alta este situația dacă avem în vedere comerțul exterior ; țara noastră exportă utilaje și echipamente industriale, țesături textile, medicamente, produse chimice și alimentare, mobilă, încălțăminte etc. ; toate aceste produse trebuie prevăzute cu mărci de frabrică bine alese, pentru a putea fi vîndute în străinătate și a suporta concurența mărfurilor străine ; pentru produsele destinate exportului, funcția de concurență a mărfurilor noastre este atît de importantă ca și aceea a mărcilor din țările capitaliste ; datorită calității produselor noastre și reclamei pe care sîntem obligați să le-o facem, mărcile noastre de fabrică au dobîndit în unele țări capitaliste o valoare comercială apreciabilă.

Dreptul la marcă se dobîndește, potrivit diferitelor sisteme de drept național, pe două căi principale, și anume prin :

— **prioritate de folosință** care se caracterizează prin îndeplinirea unui prim act de folosire a mărcii și constituirea depozitului declarativ al acestuia ; cu alte cuvinte cel care folosește primul o marcă dobîndește dreptul, depozitul neavînd decît valoarea exteriorizării dreptului de proprietate, fiind o probă suplimentară ; legislația noastră anterioară Legii nr .28/1967, ca și a majorității țărilor latine au consacrat acest mod de dobîndire a dreptului la marcă ;

— **prioritate de înregistrare,** care se caracterizează prin efectele atributive ale dreptului la marcă din momentul înregistrării ei ; actele de folosire anterioare înregistrării nu sînt opozabile, respectiv nu au anterioritate dacă nu au fost urmate de o înregistrare ; acest sistem este tradițional în legislațiile germanice și în majoritatea legislațiilor moderne.

Subliniem faptul că, în funcție de piața externă pe care urmează a se desface produsele exportate, alături de marca de fabrică legală — fie a întreprinderii de comerț exterior, fie a întreprinderii producătoare — pot să poarte una din prescripțiile : „Made in Romania", „Trade Mark", „Warenzeichen", „Marque déposée" sau semnul R, în interiorul unui cerc, ceea ce înseamnă că marca este înregistrată internațional.

Mărcile de fabrică, de comerț și de servicii pot fi transmise — deci pot face obiectul unui contract comercial internațional — pe două căi : cesiunea și licențierea.

Licența, mult timp contestată ca modalitate de transmitere a dreptului la marcă, se folosește în mod frecvent în prezent. Prin licență deținătorul mărcii, denumit licențiator, transmite dreptul de folosință a mărcii unei persoane denumită licențiat ; licența poate fi :

— licență de exploatare care dă terților dreptul nu numai de a aplica marca cedată, dar și de a fabrica produsul, astfel încît același semn ajunge să individualizeze două producții diferite ca origine, dar identice în ceea ce privește caracteristicile lor calitative ; această licență poate fi exclusivă — licențiatorul se obligă să nu mai conceadă alte licențe —, simplă (neexclusivă) sau reciprocă ori încrucișată — părțile își conced reciproc dreptul de a fabrica un produs, punîndu-l în circulație sub aceeași denumire, fiecare producător păstrînd dreptul asupra propriei sale mărci ;

— licență de folosire care se limitează la o autorizare de aplicare sau atașare a mărcii pe produse furnizate de cedent ; această din urmă formă de licență este în realitate un mod de exercitare, prin delegație, a dreptului exclusiv al titularului ;

— licența de reclamă care constă în autorizarea folosirii, în scop comercial și publicitar, a unei denumiri care formează obiectul unui drept personal al altuia (de exemplu, autorizarea de a folosi numele sau pseudonimul unor vedete sau al unor personaje fictive popularizate prin literatură sau desen, ca Mickey Mouse, James Bond etc.).

Subliniem că licența acordă numai dreptul de folosință a mărcii ; cu alte cuvinte, licențiatorul se obligă să asigure beneficiarului licenței libera folosire a mărcii — acțiunea în contrafacere neputînd fi exercitată de beneficiar, ci numai de cedent —, iar, beneficiarul se obligă să plătească redevențele stabilite prin contract, care se stabilesc potrivit regulilor generale privind acest gen de contracte.

marca națională de calitate

Instituită în unele țări cu economie capitalistă, marca națională de calitate constituie un important mijloc de promovare a exporturilor, prin garanțiile suplimentare (față de marca de fabrică) pe care le acordă cumpărătorilor — investitori străini, comercianți importatori etc. Printre primele țări care au adoptat marca națională de calitate se numără Franța. Această marcă, cu o fizionomie proprie creată de mecanismul de atribuire a dreptului de folosință și a garanțiilor pe care le prezintă, a fost introdusă în Franța prin Legea din 1 august 1945 și Decretul din 12 iunie 1946. Trăsătura esențială a mărcii naționale de calitate, care se desprinde din economia generală a legislației amintite, o constituie faptul că ea apare ca o **marcă a statului,** fiind supusă unor reglementări de drept administrativ și nu civil ; scopul instituirii mărcii naționale este acela de a certifica cumpărătorilor — în special externi — calitatea superioară a produsului autorizat să o poarte. Pentru a-și îndeplini această funcție de garantare a calității înalte. prin normele de drept amintite a fost instituită o procedură specială de acordare a dreptului de imprimare pe produse a mărcii naționale. Astfel, pentru fiecare produs sau categorie de produse susceptibile de a obține beneficiul mărcii naționale de calitate, un comitet tehnic, instituit pe lîngă organul central competent, stabilește criteriile și condițiile generale de atribuire a mărcii, care sînt aprobate de o comisie superioară și omologate (printr-o decizie interministerială).

Legea nr. 7/1977 a calității produselor și serviciilor instituind — alături de marca de fâbrică — și **marca de calitate** a stabilit prin art. 50, alin. 1—2 funcțiile acestei mărci și anume : „Pentru stimularea fabricării de produse de calitate superioară, cu un grad înalt de competitivitate, se instituie marca de calitate. Marca de calitate este un simbol care se aplică pe produse, prin care se atestă de producător că acestea au caracteristici la nivelul celor mai bune performanțe realizate în țară și pe plan mondial". Din textul reprodus rezultă funcția principală a acestei mărci : **stimularea fabricării de produse de calitate** care să corespundă celor mai înalte performanțe realizate în țară și pe plan mondial, calitate pe care producătorii sînt îndrituiți să o ateste prin aplicarea semnului care reprezintă marca de fabrică românească : ca un efect derivat din funcția mai sus arătată se desprinde cea de a doua funcție **de concurență** pe plan internațional, prin participarea cu oferte pe diverse piețe „cu un grad înalt de competitivitate", în raport cu ofertanții de produse similare din alte țări.

Din economia textului de lege se desprinde faptul că marca de calitate este o **marcă de stat** care se atribuie spre folosință întreprinderilor în anumite condiții și după o anumită procedură. Printre condițiile pe care trebuie să le îndeplinească un produs pentru a putea fi susceptibil de a i se imprima (aplica) marca de calitate sînt următoarele : să figureze în **Nomenclatorul produselor la care se aplică marca de calitate.** nomenclator ce se aprobă prin planul național-unic de dezvoltare economico-socială ; calitatea produsului să fie la nivelul celor mai înalte exigențe și să răspundă performanțelor realizate în țară și pe plan mondial ; calitatea înaltă trebuie să fie atestată de organele competente, potrivit legii, și să fie menținută pe tot parcursul folosirii mărcii de calitate.

Dreptul de aplicare a mărcii de calitate, potrivit Legii nr. 7/1977, art. 50, alin. 3, se stabilește prin certificatul de marcă eliberat de Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor.

Al. D.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

•capacitati de producție •produse noi

ÎNTREPRINDEREA UTILAJ CHIMIC GĂEȘTI

— Curele trapez. 6X10X1600 buc. 68
— Idem 11X17X1120 buc. 20
— 14X22X1500 buc. 10
— Idem 16X25X1400 buc. 10
— Idem 19X32X2650 buc. 12
— Idem 20X32X6000 buc. 9
— Servomot. aol. 22 4 22∅/3808 buc. 2
— Idem el. tip LMZ 4/25 buc. 1
— Idem cu piston SPPT buc. 3
— Grup suflanta SR 07.5.1500 buc. 1
— Reductoare RSO-2-1-25 buc. 2
— Idem 1-50 buc. 1
— Idem RSV3 1-15 buc. 1
— Rulmenți 1212 buc. 3
— Idem 1303 buc. 1
— Idem 1305 buc. 5
— Idem 1311 buc. 2
— Idem 1318 buc. 1
— Idem 2303 buc. 6
— Idem 12085 buc. 1
— Idem 1310K buc. 4
— Idem 1311K buc. 5
— Idem 1313K buc. 2
— Idem 1319K buc. 2
— Bucșe H 208 buc. 8
— Idem H 212 buc. 2
— Idem H 213 buc. 6
— Idem H 306 buc. 3
— Idem H 308 buc. 10
— Idem H 309 buc. 5
— Idem H 2307 buc. 1
— Idem 2300 H 2313 buc. 3
— Idem N 315 buc. 4
— Rulmenți 1302 buc. 4
— Idem 2311 5 buc. 4
— Idem Nu 208 buc. 1
— Idem 30312 buc. 5
— Scut flanșat buc. 4
— Rulment 6014 buc. 1
— Idem 6405 buc. 2
— Idem 51307 buc. 1
— Idem NN 3022K buc. 2
— Reductor RSV1 1/50 buc. 3
— Bucșă rulment H 2308 buc. 22
— Reductor RSV 2 1/25 buc. 4
— Idem 1 1/25 buc. 1
— Rulmenți 1209 buc. 6
— Idem 2211 buc. 5
— Reductor RSO 2 I-15 buc. 1
— Rulmenți 21312 buc. 1
— Idem 22209K buc. 1
— Reductor RSV 1-15 buc. 1
— Rulment 7310 buc. 4
— Rulmenți 51113 buc. 1
— Idem 23044 buc. 1
— Idem 2311K buc. 5
— Idem 19003 buc. 4
— Idem 22209 buc. 1
— Idem 21311 buc. 1
— Idem 23134 buc. 2
— Ventil cet... 427 22X7,5X1500 buc. 1
— AST motor 21/25X1500/3000 buc. 1
— Rulm. 2215 buc. 7
— Ventilatoare V 372/2 3X3000 buc. 1
— Reduct. F. 111 4 1/25 buc. 2
— Rulm. 51128 buc. 1
— Curele trapez. 11X17X830 buc. 20
— Rulmenți 23136K buc. 1
— Idem 23148KU buc. 1
— Idem 24026 buc. 2
— Idem NUP 2212 buc. 1
— Idem 32205 buc. 4
— Motored. 2 JA 12,5—2,2 HolX1500 buc. 1
— Piele box kg. 9
— Rulmenți 23032 buc. 2
— Reductor B N5/ 1/25 buc. 1
— Rulm. NA 4924 buc. 1

— Ață Brănești kg. 2
— Convectaradiatoare 7X600 buc. 10
— Idem 8X1100 buc. 8
— Idem 10X1100 buc. 7
— Lanț gall 1 ml. 3
— Idem anitderapant 750X10 kg. 207
— Mufe oțel 1/4X100 buc. 8
— Idem fontă 3/8 buc. 41
— Idem panter ∅ 21 buc. 104
— Niplu oțel 1/4X100 buc.
— Nituri 10X16 kg. 21
— Nituri 10X20 kg. 68
— Nituri 16X35 kg. 31
— Nituri 16X30 kg. 75
— Nituri 19X80 kg. 112
— Polistiren antișoc PAST kg. 300
— Idem granulata kg. 24
— Placă PVC 20/2000 mp 142
— Butelie carbo gaz buc. 1
— Rame protecția mușchii buc. 210
— Idem buc. 178
— Idem buc. 72
— Idem buc. 14
— Sticle nivel 220X30X7 buc. 25
— Sîrmă cromnichel kg. 25
— Idem ∅10 kg. 48
— Idem ∅8 kg. 296
— Idem ∅20 kg. 77
— Valve klipscer buc. 1
— Reducții 1—1 1/4 buc. 5
— Bandă rigia ml. 20
— Sîrmă cu 0,8 mm kg. 103
— Lanț gali triplex 11/4 sul. 13
— Indicator nivel din fontă buc. 3
— Sîrmă cupru ∅2,47 kg. 249
— Mufe fontă 3 buc. 3
— Ață buc. 320
— Sîrmă cupru ∅4 kg. 75
— Bec ceramic BCS 8 kg. 7
— Sticle nivel 340X30X17 buc. 1
— Ventil disp. de sig. ∅50 buc. 1
— Idem 80 buc. 1
— Sîrmă sudură S10 ∅2 kg. 1215
— Ind. nivel cu fl. fonta pr. 2

— Tub alamă 63 1/2 kg. 97
— OLC 45 10 mm kg. 1388
— Alamă 20 mm kg. 90
— Cupru 50 mm kg. 140
— OL 52 4 BK 22X2400X100000 kg. 7774
— OLC 45 12 mm kg. 1960
— Tablă Al 99,3 0,55X730X750 kg. 123
— Tablă K 52—48K22X2400X12000 kg. 10580
— Idem 52-4BK22X2400X11500 kg. 5100
— Idem arc C67 0,7X38X20000 kg. 77
— Idem cupru 1,6X1000X2000 kg. 107
— OL 52 4BK 9X2400X8500 kg. 1632

OFERTE

— OLC 45 10×1800×12000 kg. 1800
— Tb OLC 45 15×1600×9500 kg. 3900
— OLC 45 15×1600×11000 kg. 2200
— Tb OLC 45 15×1600×11500 kg. 2300
— Tb Arc 65 MG 2×1000×2000 kg. 65
— R 37 4a 12×2000×11000 kg. 4400
— R 37 4a 12×2000×13000 kg. 5200
— R 7362 80×2000×4000 kg. 3498
— Tb OL52-4 BK 19×2400×9600 kg. 10739
— Tb W76302 30×1000×2000 kg. 1440
— Tb 52.4 BK 26×2500×10030 kg. 4406
— Tb W7362 10×1500×4000 kg. 1897
— Tb W7335-4002 9×3×1800×9500 kg. 3390
— Tb neagră OLC 45 15×1600×11500 kg. 2300
— W 7362 110×1400×6000 kg. 14740
— W 7362 110×1500×6000 kg. 6890
— OL 52 4 K 75×2300×4000 kg. 5690

— TV R35 ∅48×3,5 ml. 63
— TV OLT 35 K patr. 80×80×4 ml. 535
— TV ST 35 101,6×4,5 ml. 112
— TV ST 35 KII ∅178×6 ml. 11
— TV OLT 35 K ∅ 102×8 ml. 40
— Țeavă alamă ∅ 10×1 kg. 11
— Idem 12×2 kg. 5
— Idem 14×2 kg. 16
— Idem 25×2,5 kg. 62
— Idem 35×2 kg. 55
— Idem 40,1,5 kg. 14
— Idem 60×3 kg. 110
— Țeavă zincată ∅ 21/2 ml. 36
— Idem 3 ml. 13
— Țeavă OLT 35 ∅ 83×8 ml. 22
— Idem OLT 35 ∅ 152×5 ml. 61
— Țeavă burlan 75/8×10,92 ml. 14
— Burlane 75/6×9,52 ml. 17
— Țevi AL ∅ 6×1,5 kg. 29
— Idem AL 24×3 kg. 101
— Țeavă alamă ∅ 8×1,5 kg. 3
— Țevi OLT 32 ∅25×2 kg. 938
— Tv alamă ∅ 8×1,5 kg. 50
— Tv OLT 32 ∅ 25×2 kg. 745
— Tv Cupru ∅ 45×4 kg. 15
— Tv Cupru ∅ 50×4 kg. 16
— OLT 35 K ∅ 89×12 ml. 24
— Tv alamă ∅ 16×1 kg. 162
— Tv cupru ∅ 40×2 kg. 4
— Tv OLT 35 ∅ 14×16 kg. 544
— TV OL ∅ 8×1,5 alamă kg. 80
— TV 15 Mo3 219,1×7,1 kg. 580

— Cruce pt. perie PM 21646 buc. 30
— Idem PM 33717 buc. 20
— PS disc cama buc. 1
— P/S casetă arc ∅ 35 buc. 1
— Idem placă arc buc. 2
— Idem piuliță buc. 2
— Pinion cuplă 05—49 buc. 2
— Bolț 3061 Fus 200 buc. 1
— Cupla 4017-4019 buc. 2
— Curele plastic buc. 10
— Cupla Mg-16 buc. 1
— Idem MG-16 buc. 3
— Indicator de nivel R378 buc. 2
— Inel intrare cu comp. buc. 1
— Inversor de sens paz. 14. buc. 4
— Mufe cuplaj buc. 725
— Normativ compresor buc. 4
— Piston lichid buc. 4
— Piston compresor 0106 buc. 1
— Plunjere 05—111 buc. 8
— Pinion 114034 AF 85 buc. 1
— Piuliță 8030 buc. 1
— Piston inelar pt. automac. buc. 1
— Roată dințată buc. 1
— Idem dublă buc. 1
— Rola pt. forță buc. 1
— Roată lanț 35-A buc. 1
— Roată melcată 40035 SRO buc. 2
— Idem dințată buc. 1
— Releu termic H25 buc. 9
— Idem JT3 11/1 buc. 4
— Idem JT3 22/1 buc. 6
— Segmenți ciocan M 417 set 1
— Idem etanșare buc. 1
— Idem 35-93 FUS 20 v buc. 1
— Șurub cond. al. buc. 1
— Segment etanșare A buc. 8
— PS pt. mașina asch. burghie buc. 1
— Roată melcată buc. 1
— Capac buc. 2
— P/S Bal. Sibiu cotit buc. 4
— Idem nivel cu bilă de aer buc. 7
— Idem pernița buc. 44
— Idem NL buc. 12
— Idem CEP NL buc. 4
— Idem cuțit sarcina stinga buc. 16
— Idem pernița buc. 8
— Perniță sferică NL buc. 19
— Pernița cilindrică NL buc. 6
— P/S bucșe stg. buc. 3
— Bucșe brute S3 EG buc. 2
— Supape siguranță 6 5/2×40 buc. 4
— Disc interior buc. 14
— Roată dințată buc. 1
— Melc buc. 1
— Roată de cuplare buc. 2
— Priză A6 buc. 9
— Cuplă A6 25 A buc. 10
— Cuzinet SN 400 buc. 3
— Roată dințată 060124 buc. 2
— Idem 060116 buc. 2
— Piston buc. 5
— Roată dințată conică buc. 1
— Curea trapezoidală 12×1250 buc. 1
— Supapă hidraulică de sig. ∅ 100 buc. 2
— Pasta DS 42 kg. 3
— PS inele 30 43 G 40 buc. 3
— PS roată dinț — SN 500 buc. 3
— PS pompă ungere 2200 G 40 buc. 3
— PS cama 30—56 G 40 buc. 5
— PS R de cuplare rid asamb. buc. 7
— PS de cuplare avans asamb. buc. 4
— PS D lanț complet asamb. buc. 5
— Roată melcată buc. 1
— PS axul pietrei buc. 2
— PS lagăr față buc. 1
— PS RP 25 buc. 1
— PS RPR melcată buc. 2
— PS segm. canelați buc. 6
— PS prelungitor SN 630—800 buc. 2
— PS cupla 40 — 19 G — 75 buc. 2
— PS cupla 40 — 73 buc. 4
— PS segm. de etanșare buc. 2
— Piatra culisei 30.04 buc. 1
— Lamela 2413 SN 500 buc. 148
— Lamele C/D 1, 4 buc. 4
— Lamele cu nit. int. 20.48 buc. 7
— Injector buc. 19
— RD 3602 OT SN 400 buc. 3
— Bile duritate buc. 100
— Manșon buc. 4
— Disc interior 200 — 950 buc. 16
— Butuc 2100 840 buc. 2
— Roată melcată buc. 2
— Garnituri 20×40×10 buc. 25
— Ghiare cuplare buc. 1
— Pompa SKM 7 Z 7 C buc. 1
— PS segmenți 30 20 buc. 3
— Piese schimb buc. 1
— Cuzinet bielă SUp buc. 7
— MOC 80 A 220 V buc. 20
— Camă cu disc buc. 1
— Comutator C 40 buc. 90
— Bobine TCA buc. 5
— Bară ghidaj NP buc. 1
— SN 630 RD 5341 buc. 3
— Piston 310 9 FAM 250 buc. 2
— Bară ghidaj 20—10 fam. 250 buc. 1
— Cupla 40—53 MG buc. 1
— Idem 40. 56 buc. 1
— Cuplaj 03. 31 buc. 3
— Ghidare cuplare 11—30 buc. 2
— Ghidare cuplare 11—30 buc. 2
— Roată lanț 15—50 buc. 1
— Segm. etanșare buc. 16
— Bucșă dințată 30—28 buc. 1
— Segmenți IPR 302—37 Reșița buc. 5
— Cuzineți inf. și sup. buc. 3
— Lamele NUT INT SN 425 buc. 7
— Segment 05—31 buc. 2
— Roată melcată rep. buc. 1
— Patina R 201—73 buc. 1
— Lamele cu NUT exterior 20—47 buc. 1
— Idem interior 20—48 buc. 14
— Cond. PS 0014 buc. 39
— Lagăr cu bielă buc. 3

— Pernita buc. 4
— Cataloage produse finite buc. 1
— Roată dințată conică buc. 1
— Pinion 016 buc. 1
— Adaptor tip 11 ASE buc. 2
— Cutii terminale 100 350/3 buc. 7
— Cutii terminale 100 300/3 buc. 6
— Cablu funie S 358 mm patr. ml.
— Segment lichid buc. 10
— Ac picup buc. 1
— Cutii interminale inter. 1 buc. 3
— Dispozitiv de panon buc. 3
— Ferodot țesut 30×5 ml. 15
— Idem 40×6 ml. 45
— Idem 40×6 ml. 45
— Idem 60×5 ml. 1 mp
— Idem 60×12 ml. 6
— Idem pasta 120×12 ml. 6 m
— Idem țesut 100×5 ml. 5
— Idem 110×5 ml. 14
— Idem banda țesut ml. 15
— Inel șurub contact 16 A buc. 75
— Inel șurub contact 35 A buc. 100
— MC 100 A 220 v buc. 12
— Siguranțe lamelare buc. 50
— Siguranțe 350 A buc. 50
— Vibratoare 1,5 kW RPV buc.
— Alezoare ∅17 buc. 2
— Idem ∅19 buc. 4
— Idem ∅20 buc. 3
— Idem ∅3 buc. 6
— Idem ∅4 buc. 2
— Idem ∅5 buc. 2
— Idem ∅11 buc. 3
— Idem ∅18 buc. 2
— Idem buc. 3
— Idem ∅17 buc. 3
— Idem ∅23 buc. 2
— Idem ∅26 buc. 1
— Idem ∅27 buc. 4
— Idem ∅13 buc. 1
— Idem ∅23 buc. 2
— Idem 24 buc. 2
— Idem 14 buc. 2
— Idem 19 buc. 2
— Idem 25 buc. 1
— Idem 27 buc. 2
— Idem 36 buc. 1
— Idem 13 buc. 5
— Idem 19 buc. 9
— Idem 22 buc. 4
— Idem 40 buc. 1
— Idem 50 buc. 1
— Idem 3 buc. 1
— Idem 4 buc. 2
— Idem 5 buc. 3
— Burghie ∅ 10,4 buc. 5
— Idem 3,7 buc. 5
— Idem 5.7 buc. 5
— Idem 11,9 buc. 3
— Idem 13 buc. 4
— Idem 6,4 buc. 30
— Idem 21,50 buc. 6
— Canciog vathita buc. 1
— Coarbe cu cric buc. 1
— Ciocan pt. sudori buc. 10
— Idem de dălțuit buc. 10
— Cleşte pt. transp. tablă buc. 6
— Idem pt. transp. țevi buc. 5
— Idem pt. scos cuie 100 mm buc. 22
— Idem combinat neiz. 180 buc. 9
— Cheie lăcătuș hex. 17 mm buc. 29
— Idem hex. 19 mm buc. 14
— Idem hex. 30 mm buc. 5
— Bare de silită 18×800×350 buc. 48
— Bare de silită 14×400×350 buc. 37
— Cuțite abricht ∅ 400×35 buc. 8
— Miner de izol. patenți per. 8
— Pinion rotor univ. str. ∅ 20 buc. 6
— Idem 25 buc. 4
— Idem strung buc. 21
— Perii de interior 60×80 buc. 6
— Pinză banzic 12×06 ml. 450
— Perii circ. de inter. 110×1 buc. 4
— Pinze banzic 8×05 ml. 50
— Pinze încordate 200×20 buc. 37
— Idem 700×20 buc. 25
— Pile rotunde B 150 buc. 25
— Idem 1'2 F 200 buc. 25
— Raspel cismărie buc. 22
— Segmenți pinze disc 4100 buc. 25
— Tije stringere buc. 50
— Pile patrate F 100 buc. 28
— Reductoare freze 252 6'5 buc. 15
— Plăcuțe vidia P3 A32 buc. 130
— Idem HS 20 buc. 150
— Idem HS 10 buc. 1 800
— Idem P10—B20 buc. 160
— Idem HS 10—B27 buc. 55
— Idem H1—10-4/ buc. 36
— Idem HS20—C20 buc. 49
— Idem K10—C32 buc. 26
— Idem HS20—B36 buc. 73
— Cuțite de strung alve 23×23×200 buc. 3
— Pile late 1/" F 200 buc. 1
— Pinză banzic 15×0,7 ml. 400
— Raspel late coadă 1'2 F 250 buc. 56
— Pile rotunde ∅ 150 buc. 459
— Pinză banzic 10×0,6 buc. 100
— Raspel late B 200 buc. 2
— Poliz. 20×20×6 buc. 50
— Idem 32×25×10 25M buc. 100
— Idem 607 30×30×10 16 P buc. 200
— Cheie racord arc buc. 5
— Cheie fixe duble gromate buc. 8
— Cheie fixe simple brom buc. 2
— Cheie fixe simple brom buc. 5
— Idem duble brom buc. 8
— Idem franc. 300 buc. 7
— Franceză 250 mm buc. 2
— Cheie clichet. buc. 1
— Idem fixă simplă brumată buc. 15
— Calibru inel T M7 buc. 5
— Dispoz. cu clichet. buc. 5
— Dispoz. cu clichet. buc. 5
— Dornuri de lăcătuș ∅ 14 buc. 1
— Echer simplu 90 gr. 63×40 buc. 1
— Filiere M4×0,5 buc. 9
— Idem M5 buc. 3
— Idem M5x0,5 buc. 2
— Idem M6×0,75 buc. 10
— Idem M36 buc. 3
— Idem M22 buc. 3
— Idem M30×2,5 buc. 6
— Idem M33×1,5 buc. 1
— Idem M33×2 buc. 1
— Filiere M 36×3 buc. 9
— Idem M 42 buc. 7
— Idem M 42×2 buc. 3
— Idem M 745×2 buc. 2
— Idem M 48×3 buc. 3
— Idem M 52×2 buc. 2
— Freze ∅ 160 buc. 3
— Idem ∅ 160×36 buc. 2
— Idem felov ∅ 100 M7 buc. 1
— Idem 100×80 buc. 1
— Idem 63×80 buc. 2
— Idem 40×40 buc. 1
— Idem 100×160 buc. 5
— Idem 100×100 buc. 3
— Idem 100×125 buc. 2
— Idem 40×50 buc. 1
— Idem 80×14 buc. 3
— Idem 100×18 buc. 3
— Idem 100×16 buc. 3
— Idem 32×0,25 buc. 3
— Idem 40×0,5 buc. 3
— Idem 40×0,6 buc. 4
— Idem 40×0,8 buc. 2
— Idem 50×4 buc. 1
— Idem 60×6 buc. 1
— Idem 63×5 buc. 2
— Idem 75×12 buc. 1
— Idem 80×10 buc. 4
— Idem 80×12 buc. 5
— Idem 80×14 buc. 4
— Idem 63×10 buc. 4
— Idem 63×80 buc. 2
— Idem MD 1,75 buc. 8
— Idem MD 2,5 buc. 8
— Idem MD 5 buc. 8
— Idem MD 6 buc. 8
— Idem 63×10 buc. 2
— Idem 63×12 buc. 2
— Idem 80×14 buc. 2
— Idem 80×16 buc. 1
— Idem R1 5×56 buc. 1
— Idem R1 5x56 buc. 1
— Idem R6 buc. 1
— Idem R10×90 buc. 2
— Idem R16×100 buc. 1
— Idem R18×105 buc. 1
— Idem R4×60 buc. 2
— Idem R2×45 buc. 1
— Idem R3×55 buc. 1

— Idem R5×60 buc. 1
— Idem R14×95 buc. 1
— Idem 35×60 buc. 1
— Idem 35×70 buc. 2
— Idem 35×90 buc. 1
— Idem 40×45 buc. 1
— Idem 40×50 buc. 1
— Idem 40×65 buc. 1
— Idem 40×75 buc. 1
— Idem 63×70 buc. 2
— Idem 35×60 buc. 1
— Idem 35×85 buc. 2
— Idem 40×55 buc. 1
— Idem 40×60 buc. 1
— Idem 40×75 buc. 1
— Idem 40×90 buc. 1
— Idem 50×55 buc. 2
— Idem 50×90 buc. 1
— Idem 60×100 buc. 1
— Idem 63×55 buc. 1
— Idem 63×75 buc. 1
— Idem 100×30 buc. 6
— Idem R1,6×45 buc. 1
— Idem R2×56 buc. 1
— Idem R2,5×55 buc. 1
— Idem R3×55 buc. 1
— Idem R3×63 buc. 1
— Idem R4×63 buc. 1
— Idem R5×63 buc. 1
— Idem R6×65 buc. 1
— Idem R6×77 buc. 1
— Idem R8×75 buc. 1
— Idem C8×80 buc. 1
— Idem R10×85 buc. 1
— Idem R10×90 buc. 1
— Idem R12×90 buc. 1
— Idem R16×100 buc. 1
— Idem R18×105 buc. 1
— Idem R1,6×50 buc. 1
— Idem R3×56 buc. 1
— Idem R6×63 buc. 1
— Idem R7×65 buc. 1
— Idem tîmplărie 118×28×40 buc. 1
— Idem 160×140×1 buc. 1
— Idem 180×60×80 buc. 1
— Idem 60×8222×4 buc. 1
— Mistrie zidar buc. 2
— Maşina găurit de mina 1—5 buc. 9
— Nivele in montura met. buc. 14
— Ponsoane CTC 16616 buc. 6
— Port mandrina 5—20 buc. 6
— Piuliţă olandeza sudura buc. 15
— Pistol crăiţuit buc. 4
— Platou SH 400 buc. 1
— Şurubelniţa mec. later. buc. 1
— Trusa sudură buc. 3
— Truse freze auto buc. 1
— Tarozi M 2,5 buc. 9
— Idem 10×075 buc. 6
— Idem 16×1 buc. 4
— Idem 12×0,75 buc. 6
— Idem 27×1 buc. 6
— Idem M33×1 buc. 4
— Idem M42×1,5 buc. 2
— Idem M45×3 buc. 2
— Idem scurt M6×0,75 buc. 12
— Idem lungi W 9/16 buc. 4
— Idem M 12×1 buc. 10
— Idem M 12×1 buc. 5
— Idem W 1/2" buc. 1
— Idem W 1 1/2" buc. 1
— Cheie inel dreapta buc. 4
— Idem Crom 25 buc. 2
— Idem Crom 36 buc. 7
— Cheie tubulară 36—41 buc. 3
— Filiere M33×1 buc. 9
— Tarozi M5 buc. 4
— Şurubelniţă cruce 200 mm buc. 40
— Tarozi M10×1,25
— Idem M14×1 buc. 3
— Ciocan fără coadă buc. 10
— Tarozi M8×0,75 buc. 2
— Ciocane de dălţuit buc. 1
— Truse scule auto buc. 1
— Tarozi M9 buc. 34
— Idem M 11 buc. 20
— Cleşte pt. scos cuie buc. 34
— Filiere buc. 4
— Alezoare stas buc. 5
— Burghie buc. 5
— Idem buc. 3
— Freze buc. 3
— Idem buc. 3
— Reducţii freze 252 2/1 buc. 2
— Cheie inel drept conic 20 buc. 12
— Pansoane oţel cu text buc. 4
— Alezoare buc. 2
— Cleşte scos cuie buc. 4
— Burghiu 573 9,7 buc. 5
— Micrometru exterior 1[illegible] 125 buc. 2
— Freze 80×8 buc. 2
— Freze 100×12 buc. 1
— Freze 65×55 buc. 1
—Tarozi M 12×1,7
— Freze R4 buc. 1
— Freze R 20 mm buc. 19
— Burghiu 573 ∅ 8,4 buc. 8
— Filiere W 3/16 buc. 10
— Idem M 36×2 buc. 10
— Idem M 36×2 buc. 7
— Idem M 36×1,5 buc. 7
— Truse M 30×13 buc. 3
— Freze 100×10 buc. 1
— Tarozi M 33×2 buc. 14
— Burghiu ∅ 7,3 buc. 10
— Idem ∅ 4,5 buc. 10
— Idem ∅ 7,6 buc. 18
— Freze R 2,5 buc. 1
— Idem R 1,6 buc. 2
— Idem 25×70 buc. 9
— Idem 16×80 buc. 2
— Idem 25×8,5 buc. 1
— Idem 100×18 buc. 2
— Burghiu 574 ∅ 12,5 buc. 2
— Freze ∅ 20 buc. 2
— Freze ∅ 63×10 buc. 7
— Idem 63×1,2 buc. 3
— Idem 40×63 buc. 1
— Idem 50×36 buc. 4
— Idem 80x100 buc. 2
— Idem 80×80 buc .2
— Idem 63×63 buc. 1
— Idem 50×50 buc. 4
— Idem 5×6,5 buc. 10
— Idem 4×5 buc. 12
— Idem 25×75 buc. 1
— Freze 25×60 buc. 1
— Tarozi M52 buc. 2
— Filiere G 11/2 buc. 3
— Port MA 1,5×10 buc. 24
— Alezoare ∅ 24 buc. 45
— Burghie ∅ 9,5 buc. 10
— Idem 8,5 buc. 20
— Alezor ∅ 38 buc. 1
— Reducţii CM 4/2 buc. 18
— Burghiu ∅ 1A buc. 40
— Idem 7 buc. 104
— Idem 1,4 buc. 6
— Alezoare buc. 1
— Freze ∅ 22 buc. 1
— Tarozi 27×1,5 buc. 15
— Burghie ∅ 2,5 buc. 100
— Freze ∅ 4 buc. 5
— Idem 18 buc. 10
— Tarozi M8 buc. 10
— Idem M12 buc. 10
— Filiere M 25×1,5 buc. 2
— Segmenţi pinză circ 10/4 bu[illegible]60
— Filiere M3×0,5 buc. 2
— Idem M4×0,5 buc. 11
— Idem M11 buc. 1
— Idem M13,5 buc. 3
— Element superkantal buc. 1
— Burghiu ∅ 1 buc. 100
— Idem 1,8 buc. 30
— Chei fixe 46 buc. 5
— Freze ∅ 50×4 buc. 11
— Idem 63×6 buc. 5
— Idem 3,75 buc. 8
— Idem buc. 11
— Burghiu buc. 25
— Idem 9,5 buc. 7
— Chei locaş exagon 30 mm buc 10
— Burghiu ∅ 17 buc. 10
— Idem 18,5 buc. 22
— Idem 19 buc. 28
— Freze 50×4 buc. 1
— Idem 80×14 buc. 4
— Idem 63×3 buc. 7
— Tarozi M3 buc. 4
— Idem M22×1,5 buc. 20
— Freze ∅ 50×63 buc. 4

— Idem 80×12 buc. 11
— Idem 90×12 buc. 3
— Idem 100×80 buc. 1
— Idem 80×100 buc. 1
— Burghie ∅ 18 buc. 8
— Idem 6,2 buc. 35
— Şurubelniţa buc. 15
— Tarozi M 3,5 buc. 20
— Ştampile metal buc. 6
— Poansoane oţel buc. 6
— Tarozi M 12×1,25 buc. 40
— Mandrină 1,5—10 buc. 3
— Tarozi M 48×1,5 buc. 14
— Filiere M 30×1,5 buc. 10
— Idem M 39×1,5 buc. 5
— Filiere M 40×1,5 buc. 5
— Idem M 45×2 buc. 5
— Freze biax 8×70 buc. 140
— Idem 8×12 E buc. 50
— Idem ∅ 50×1/2 buc. 5
— Idem 11 buc. 34
— Alezoare ∅ 28 buc. 2

ÎNTREPRINDEREA
„INDEPENDENŢA" SIBIU
Str. Karl Marx nr. 33
telefon 34100 int. 150

PROFILE UŞOARE ŞI MIJLOCII

— ∅ 19 OLC.15 kg. 1700
— ∅ 19 OLC.45 kg. 5100
— ∅ 20 OLC.15 buc. 487
— ∅ 23 OLC.45 buc. 618
— ∅ 23 OLC.15 kg. 520
— ∅ 18 13CN.30 kg. 615
— ∅ 25 35M.14 kg. 186
— ∅ 38 15CO.8 kg 324
— ∅ 42 15.CO.8 kg. 2380
— ∅ 42 18MC.10 kg. 1300
— ∅ 42 21MOMC.12 kg. 1628
— ∅ 48 18MC.10 kg 278
— ∅ 60 18MOCN.13 kg 1000
— ∅ 60 21.MOMC.12 kg 442
— ∅ 60 35.M.16 kg 1220
— ∅ 60 40.C.10 kg 1030
— ∅ 65 21MOMC.12 kg. 6132
— ∅ 75 21MOMC.12 kg 1856
— ∅ 75 40.C.10 kg 428
— ∅ 75 41CN.12 kg 436
— ∅ 75 50VC.11 kg 436
— ∅ 18 cojit 50VC.11 kg 636
— ∅ 30 30CN.30 kg. 4958
— ∅ 36 41MOC.11 kg 329
— ∅ 38 13CN.30 kg. 3000
— ∅ 55 18MC.10 kg. 700
— ∅ 56 Rul. 2 kg. 1070
— ∅ 75 41MOC.11 kg. 3000
— ∅ 75 Rul. 1 kg. 120
— Patrat 50×50 OL60.1 kg. 501
— Idem OL70.1 kg. 833
— Idem 30×30 13CN.30 kg. 1140
— Idem 50×50 30MOCN.20 kg. 940
— Lat 100×12 OL52.3K kg. 3000
— Idem 110×20 OL50.1 kg. 1369
— Patr. 14 4006 kg. 300
— Bd. 50×16-4841 kg. 5135
— Rot. 32 4016 kg. 364
— Rot. 32 4016 kg. 168
— Rot. 38 4006 kg. 355,1
— Rot. 38 4016 kg. 283
— Rot. 45 4762 kg. 146
— Idem 45 4021(H17) kg. 110
— Idem 50 5637 kg. 512
— Idem 56 7380 kg. 1391
— Idem 60 Hastelloy kg. 297
— Idem 65 5680 kg. 1500
— Idem 70 4435 kg. 129
— Idem 80 4034 kg. 1124
— Idem 80 4016 kg. 585
— Idem 85 4301 kg. 210
— Idem 85 4541 kg. 204
— Idem 90 4742 kg. 200
— Idem 100 4306 kg. 107
— Ide m100 4864 kg. 390
— Idem 100 Hastelloy kg. 233
— Idem 110 Hastelloy kg. 240
— Idem 110 AKVS kg. 597
— Idem 120 4510 kg. 1930
— Idem 140 7225 kg. 2930
— Idem 160 4731 kg. 1610
— Patr. 150 4021 kg. 418
— Idem 250 4742 kg. 3880
— Idem 180 5637 kg. 452
— Idem 200 4016 kg. 232
— Idem 250 4435 kg. 625
— Idem 400 5680 kg. 2117
— ∅ 120 cojit RUL. 2 kg. 1412
— ∅ 120 OL70.1 kg. 355
— ∅ 130 OL42.2 kg. 686
— ∅ 130 OL44.2K kg. 630
— ∅ 140 OL42.1 kg. 1157
— ∅ 140 OL52.2 kg. 21
— ∅ 140 OL70.1 kg. 1850
— ∅ 150 ST.38.2 kg. 1301
— ∅ 160 OL52.2 kg. 518
— ∅ 170 OL70.1 kg. 488
— ∅ 85 33MOC.11 kg. 703
— ∅ 180 41CN.12 kg. 717
— ∅ 180 W7220 kg. 880
— ∅ 200 35MS.12 kg. 19339
— Ţaglă 11Î×110 OL44.2K kg. 548
— Blum 200×200 OLT35.R kg. 2073
— Idem 200×200 OLT45.R kg. 3105
— Idem 220×220 OLC15 kg. 1817
— Idem 250×250 R52.7B kg. 5000
— Idem 300×300 OLT 35.R kg. 2830
— Idem 300×300 OLT45.R kg. 1284
— Idem 350×350 OL37.1K kg. 4,150
— Idem 350×350 OL37.2K kg. 525
— Idem 350×350 OL37.3n kg. 771
— Idem 400×400 OL37.2 kg. 1873
— Ţaglă 90×90 21TMC.12 kg. 4053
— Idem 90×90 40C.10 kg. 2222
— Idem 100×100 41MOC.11 kg. 11683
— Idem 100×100 41VMOC.17 kg. 4174
— Idem 110×110 Rul. 2 kg. 3539
— Blum 160×160 W 7225 kg. 5000
— Idem 200×200 34MOCN.15 kg. 5008
— Idem 200×200 35CN.15 kg. 3205
— Idem 200×200 36MOCN.10 kg. 1109
— Idem 250×250 34MOCN.15 kg. 5943
— Idem 250×250 40C.10 kg. 922
— Idem 250×250 W7225 kg. 42
— Idem 300×300 40MOCN.15 kg. 4765
— Idem 350×350 W7035 kg. 3200
— Idem 400×400 33MOC.11 kg. 5600
— Idem 34MOCN20 kg. 1385
— Idem W7220 kg. 9800
— Idem 41MOC.11 kg. 16000

PROFILE ÎNDOITE

— Ui 40×32×25 OL37.1 kg. 280
— Idem 50×32×3 OL37.1 kg. 300
— Idem 50×40×3 OL37.1 kg. 21
— Idem 50×50×3 OL37.1 kg. 43
— Idem 60×32×3 OL37.1 kg. 392
— Idem 80×40×3 OL37.1 kg. 176
— Idem 80×80×4 OL37.1 kg. 1875

ŞINĂ

— tip 17.65 kg. 35000
— tip 45.00 kg. 21000
— tip 49.00 kg. 20000

SÎRMĂ ARC

— ∅ 0,5 RS kg. 196
— ∅ 2 RR kg. 2000
— ∅ 1,0 RR kg. 400

TABLE INOX ŞI ALIATE

— TCM. 1,2 65G kg. 750
— Idem 2 W.7362 kg. 121
— Idem 2 W.7386 kg. 317
— Idem 3 W.5637 kg. 290
— Idem 3 Monel 4360 kg. 111
— Idem 3 W.4000 kg. 356
— Idem 3 W.4713 kg. 422
— Idem 3 W.7362 kg. 579
— Idem 3 W.7386 kg. 1350
— Idem 3 Hastelloy kg. 126
— Idem 3,4 W. 7386 kg. 1884
— TG 4 Monel 4360 kg. 226
— Idem 4 W.4713 kg. 507
— Idem 4 W.4821 kg. 596
— Idem 4 W.7335 kg. 390
— Idem 5 W.4713 kg. 1599
— Idem 6 W.4821 kg. 283
— Idem 6 W.5680 kg. 479
— Idem 8 Monel 4360 kg. 26
— Idem 8 W.7386 kg. 274
— Idem 10 W.4306 kg. 192
— Idem 10 W.4828 kg. 367
— Idem 10 W.5680 kg. 931
— Idem 11 W.4571 kg. 181
— Idem 12 W.5637 kg. 1127
— Idem 12 W.7380 kg. 4234
— Idem 12 W.4306 kg. 177
— Ide m12 W.4571 kg. 242
— Idem 12 W.5680 kg. 866
— Idem 12 UR.65 kg. 440
— Idem 14 W. 5637 kg. 516
— Idem 14 W.4306 kg. 156
— Idem 15 W.4306 kg. 340
— Idem 15 W.4550 kg. 188
— Idem 16 W.4571 kg. 107
— Idem 18 W.4571 kg. 300
— TG 18 W.5680 kg. 1199
— Idem 20 W.5637 kg. 1885
— Idem 20 W.5680 kg. 3129
— Idem 22 W.4301 kg. 708
— Idem 24 W.4016 kg. 152
— Idem 25 W.4435 kg. 272
— Idem 25 W.4301 kg. 1100
— Idem 25 W.4571 kg. 415
— Idem 25 W.5680 kg. 1658
— Idem 28 W.4021 kg. 437
— Idem 28 W.4762 kg. 290
— Idem 32 W.4000 kg. 499
— Idem 32 UR.65 kg. 530
— Idem 34 W.7362 kg. 640
— Idem 38 W.4841 kg. 1830
— Idem 40 W.4571 kg. 286
— Idem 45 W.4435 kg. 518
— Idem 50 W.4306 kg. 792
— Idem 50 W.4571 kg. 484
— Idem 50 W.5680 kg. 7071
— Idem 55 W.8159 kg. 870

— Idem 60 W.5637 kg. 661
— Idem 60 W. 4301 kg. 557
— Idem 65 W.4301 kg. 1017
— Idem 65 W.4306 kg. 712
— Idem 65 UR.65 kg. 751
— Idem 125 W.4311 kg. 1708

OȚEL DE SCULE

— Oțel carbon scule
— OSC 7 ∅ 12 kg. 90,900
— OSL 7 crom ∅ 14 kg. 179,600
— OSC 7 ∅ 27 kg. 13800
— OSC 7 ∅ 27 kg. 590
— OSL 1 ∅ 50×50 kg. 2047
— OSL 1 60×60 kg. 3229,80

OȚEL ALIAT SCULE

— W 85 ∅ 30 kg. 52,9
— Poldy Tenox 140×40 kg. 170
— W 2842 140×50 kg. 217,50
— W 2842 160×60 kg. 173,50

OȚEL RAPID

— W 3343 ∅ 5,8 kg. 37,200
— W 3343 ∅ 18 kg. 610
— Rp 5 ∅ 90 kg. 84
— W 3355 16×5 kg. 346,850
— W 3355 16×6 kg. 684,825
— Tablă W 3316 3 mm kg. 9,190
— Idem 2,5 mm kg. 47

LAMINATE ALAMĂ (Gr. 301)

— Bare rot. ∅ 55 AM 58 M kg. 500
— Idem ∅ 65 kg. 500
— Idem ∅ 180 kg. 96
— Tv. ∅ 19×1 SOMS-17 kg. 242
— Idem 20×2 M 971 F 33 kg. 376
— Idem 35×5 Am 60 1/2T kg. 215
— Idem 43×3 Am 63 1/2 kg. 15

LAMINATE ALUMINIU (Gr. 302)

— Tablă 6 mm Al Mg 3 kg. 1802
— Idem 30 mm kg. 950
— Lat 50×10 Al 99,5 1/2T kg. 300
— Lat 100×10 idem kg. 3000

LAMINATE CUPRU

— Rotund ∅ 10 Cu 9 1/2T kg. 100
— Idem 65 Cu 9 M kg. 200
— Idem 75 Cu 9 M kg. 200
— Idem 100 Cu 9 M kg. 300
— Tablă 3 mm Cu 9 1/2T kg. 800
— Idem 16 mm Cu 9 M kg. 400
— Idem 60 mm idem kg. 400
— Bare exagon. 17 Cu 9 1/2T kg. 48
— Idem late 40×10 idem kg. 50
— Idem late 50×10 idem kg. 63
— Idem 20×15 idem kg. 1800
— Idem 30×10 idem kg. 1500
— Idem 60×10 idem kg. 780
— Țeavă ∅ 14×1 Cu 9 1/2T kg. 3000
— Idem 30×3 idem kg. 1300

ȚEVI CONSTRUCȚII

— 6×1 — OLT.35 kg. 1000
— 15×1 — St.35 GBK kg. 1378
— 15×1 — St.35 8.III kg. 1000
— 16,1×1,98 — OLT.35 kg. 7500
— 18×3 — OLT.35.K. kg. 174,40
— 18×3 — OLT.45.k.II kg. 3512,81
— 20×2 — OLT.35.R. kg. 35,92
— 20×2 — OLT.35.K. kg. 3249,3
— 20×2 — OLT.45.K. kg. 578,70
— 20×2 — OLT.45.R. kg. 815
— 22×3 — St. 35.8.III kg. 400
— 25×2,5 — OLT.35.R. kg. 902,70
— 25×3 — OLT.35.KB kg. 940,30
— 25×3 — OLT.35.K.III kg. 643,50
— 25×5 — OLT.35.K.II kg. 5000
— 28×2 — OLT.35.K. kg. 157,59
— 28×2 — St.35.GB kg. 499,98
— 30×1,5 — OLT.35.K.II kg. 1000
— 30×1,5 — OLT.45.K.II kg. 356
— 30×3,5 — OLT.35 kg. 195,80
— 35×2 — OLT.45.K.II. capete kg. 18963,90
— 35×2,5 — OLT.45 kg. 238,35
— 35×2,6 — St.35.DIN kg. 202,60
— 35×7 — OLT.65 kg. 524,88
— 40×1,5 — 16.MO.3 kg. 1295
— 40×2 — OLT.35.K. kg. 500
— 45×3,5 — 10.MOC.50 kg. 371,50
— 45×4 — OLT.35.R kg. 1555,08
— 45×4 — 10.CMC.10 kg. 1960
— 57×8 — OLT.45 kg. 345,14
— 57×8 — OLT.45.R kg. 464,80
— 60×12 — OLT.35.K.II kg. 850
— 65×5 — OLT.45 kg. 116
— 76×5 — 16.MO3 K.II kg. 2000
— 83×3,5 — OLT.35.K kg. 399
— 83×3,5 — OLT.35.K.II kg. 83
— 83×8 — 16.MO.3 kg. 851,60
— 83×14 — 16.MO.3 kg. 2500
— 83×18 — OLT.35 kg. 396,40
— 88,9×8 — St.45.8.DIN kg. 1070
— 89×4 — 14.CMO.4 kg. 294,10
— 89×8 — 14.CMO.4 kg. 6491
— 89×8 — OLT.35 kg. 81,80
— Idem OLT.35.K.II kg. 402,40
— ILdem OLT.45 kg. 201,50
— 89×10 — 14.CMO.4 kg. 233,50
— 89×22 — OLT.35 kg. 236,50
— 95×10 — OLT.65 kg. 637,30
— 95×14 — OLT.45 kg. 930,80
— 95×16 — OLT.35 kg. 261,80
— 95×16 — OLT.65 kg. 213
— 102×5 — OLT.35 kg. 616
— 102×16 — OLT.65 kg. 117,60
— 102×18 — OLT.65 kg. 891,56
— 108×6 — OLT.35.K kg. 836
— 108×8 — OLT.35.K.I kg. 3177,80
— 108×8 — OLT.45.R kg. 1278,80
— 108×12 — OLT.45 kg. 89,90
— 108×12 — OLT.35 kg. 1000
— 114×6 — 14.CMO.4 kg. 3961,60
— 114×8 — 14.CMO.4 kg. 323,60
— 114×9 — 10.CMO.10 kg. 3726,60
— 114×12 — OLT.55 kg. 1354,80
— 114×14 — OLT.35 kg. 648,60
— 114×18 — OLT.35 kg. 899
— 121×16 — OLT.45.K.II kg. 2000
— 127×8 — OLT.35.K.II kg. 570
— 127×12 — 14.CMO.4 kg. 1685
— 127×18 — OLT.35.K.II kg. 2500
— 127×20 — OLT.35.K.II kg. 1000
— 127×22 — OLT.35.K.II kg. 3000
— 127×25 — OLA.35.K.II. kg. 557
— 133×5 — OLT.35.K. kg. 680
— 133×6 — 14.CMO.4 kg. 468,80
— 133×8 — St.45.8.DIN kg. 278,80
— 133×9 — OLT.45 kg. 1254,80
— 133×10 — 16.MO.3 kg. 1198
— 133×14 — OLT.45 kg. 916,50
— 133×20 — OLT.35 kg. 795,50
— 140×4,5 — OLT.35.K. kg. 323,10
— 140×8 — OLT.35.K. kg. 486
— 140×8 — OLT.35.K.II kg. 2000
— 140×20 — OLT.45 kg. 3500
— 140×22 — OLT.35 kg. 1000
— 140×8 — OLT.45 kg. 1000
— 146×10 — OLT.45 kg. 579,60
— 146×12 — OLT.45 kg. 1500
— 146×16 — OLT.35 kg. 734,80
— 146×16 — OLT.65 kg. 658
— Idem OLT.45 kg. 109,90
— 146×18 — OLT.45 kg. 5000
— 146×28 — OLT.45.K kg. 1230
— 152×18 — idem kg. 600
— 152×20 — idem kg. 5000
— 159×6,3 — 14.CMO.4 kg. 186
— 159×10 — OLT.45.K.II kg. 2856,50
— 159×14 — OLT.45 kg. 761,40
— 159×25 — OLT.35 kg. 1444,30
— 159×28 — 40.C.10 kg. 1942
— 168×6 — OLT.35.K.II kg. 8000
— 168×10 — 14.CMO.4 kg. 1126,90
— 168×12 — OLT.35.R kg. 200
— 168×14 — 14.CMO.4 kg. 325
— 168×14 — St.4.AI kg. 3017,90
— 168×16 — OLT.35.K.II kg. 645
— 168×22 — OLT.35 kg. 1318,90
— 168×25 — OLT.45 kg. 4000
— 168×28 — OLT.45 kg. 1547
— 168×32 — OLT. 39 kg. 746
— 168×33 — OLT.45 kg. 358
— 168×36 — OLT.45 kg. 4000
— 168,3×8 — OLT.35.R kg. 330,90
— 168,3×22 — St.35.8.I. kg. 855
— 178×8 — St. 2 kg. 710
— 178×8 — OLT.45.K.II kg. 151,20
— 178×9 — OLT.45.K.II kg. 540,10
— 178×10 — St.4 kg. 321
— 178×10 — St.2 kg. 112
— 178×12 — OLT.35 kg. 486
— 178×12 — St.2 kg. 558
— 178×12 — St.4 kg. 1461
— 178×14 — St.2 kg. 4800
— 191×16 — OLT.45.K.II kg. 1800
— 194×20 — Olt.35 kg. 2194,5
— 194×20 — OLT.45 kg. 4000
— 219×7 — OLT.35 kg. 3462
— 219×7 — OLT.45.K.II kg. 3000
— 219×8 — OLT.35.K kg. 1101
— 219×20 — OLT.35 kg. 9669
— 219×22 — OLT.45 kg. 6000
— 219×32 — OLT.45 kg. 2000
— 219,1×12,7 — GBR kg. 277,48
— 245×9 — 16.MO.3 kg. 508
— 245×10 — OLT.45.K.II kg. 371,20
— 245×16 — OLT.45 kg. 543,20
— 245×20 — OLT.45 kg. 2486
— 245×22 — OLT.65 kg. 1551
— 245×22 — OLT.45 kg. 714,70
— 245×32 — OLT.45 kg 1020
— 273×8 — OLT.35.R kg. 589
— 273×9 — OLT.35.R kg. 454,5
— 273×16 — 16.MO.3 kg. 2269
— 273×16 — OLT.35 kg. 1500
— 273×20 — OLT.45 kg. 4317,5
— 273×26 — St.45.8.DIN kg. 1050
— 273×42 — OLT.35.K kg. 1500
— 299×28 — OLT.45 kg. 3621
— 299×32 — St.4 kg. 227
— 299×32 — OLT.35 kg. 495,5
— 323,8×11,3 — OLT.35 kg. 989
— 324×11 — OLT.35.R kg. 497,2
— 324×11 — OLT.35.K.II kg. 297,50
— 325×16 — OLT.35 kg. 1980
— 351×18 — St.4 kg. 319.38
— 356×12 — St.2 kg. 680.60
— 356×14 — 10.KAN kg. 722,40
— 356×20 — OLT.45 kg. 4840
— 356×28 — OLT.35 kg. 1284

ȚEVI INOXIDABILE ȘI ALIATE

— 20×3 4762 kg. 268
— 28×2 4841 kg. 2152
— 30×7 4301 kg. 1832
— 38×8 ASTMT9 kg. 190
— 42×2,5 7380 kg. 1965
— 44,5×3 — 4742 kg. 342
— 45×2,5 7380 kg. 690
— 60×4,5 5415 kg. 246
— 60×8 7380 kg. 184
— 70×7 7380 kg. 199
— 70×7 4002 kg. 327
— 73×3 4021 kg. 1000
— 75×4 UR65 kg. 150
— 88,9×8 7362 kg. 365
— 89×8 7335 kg. 3004
— 101,6×5,7 ASTM kg. 562
— 114,3×4 5415 kg. 208
— 114,3×6,3 FG29T kg. 1730
— 168,3×9 7362 kg. 700
— 168,3×7,1 FG29T kg. 1340
— 194×7 4841 kg. 346
— 219,1×5,9 FG29T kg. 1150
— 219×8 FG29T kg. 820
— 457,2×6,3 4306 kg. 213
— 508×6,3 4306 kg. 229
— 50×11 7362 kg. 282
— 127×12 7335 kg. 900
— 133×10 7335 kg. 498
— 168×10 7335 kg. 447
— 168,3×12,5 7386 kg. 8237
— 168,3×14,3 ASTMT9 kg. 1570
— 178×22 7335 kg. 477
— 245×22 7380 kg. 700
— 273×14,2 7386 kg. 470
— 273×32 7779 kg. 437
— 273×36 7715 kg. 574
— 273×14 ASTM200 kg. 1170
— 323,9×142,4 7362 kg. 1181
— 323,9×17,4 4828 kg. 1613
— 355,6×16 7386 kg. 2442
— 168,3×9 7362 kg. 416
— 168,3×10 7362 kg. 1257
— 219,1×8 7362 kg. 303
— 219,1×11 7362 kg. 564
— 219,1×14 7362 kg. 242

ELECTROZI SUDURĂ

— ∅ 2,5 Arcos Cromoly 55 kg. 261
— ∅ 3,2 idem kg. 378
— ∅ 2,5 idem 21 kg. 501
— ∅ 4 idem kg. 500
— ∅ 2,5 idem 15 kg. 74
— ∅ 2 Böhler Fox CM9 kg. 107
— Idem SKWA kg. 200
— ∅ 2,5 idem CM9 kg. 886
— ∅ 2,5 idem SKEAM kg. 27
— ∅ 2,5 idem EL-EUCR17MO kg. 200
— ∅ 2,5 CN18/16M kg. 200
— ∅ 3,25 idem EL-MO1Cr2B kg. 1000
— ∅ 3,25 idem CN18/16M kg. 400
— ∅ 3,25 Molibez kg. 291
— ∅ 4 Böhler Fox CM2Kb kg. 296
— ∅ 4 idem CM5Ti kg. 1000
— ∅ 4 idem EL-EUCR17MO kg. 40
— ∅ 4 idem ELCr13C kg. 342
— ∅ 4 idem ELCr13S kg. 72
— ∅ 4 idem CN18/16M kg. 200
— ∅ 1,2 Arcos Cromenar 317L kg. 50
— ∅ 5 idem CM2Rb kg. 40
— ∅ 2 idem 310 kg. 150
— ∅ 3,2 idem kg. 150
— idem 317L kg. 60
— Idem 347L kg. 60
— ∅ 1,6 Böhler CM2-IG kg. 85
— ∅ 1,6 idem CM9-IG kg. 30
— Flux OK 10-91 kg. 2000
— Sirmă sudură S 10 M1CuM9 kg. 200
— Sirmă ∅ 1,8 AlMG3 kg. 177
— Idem ∅ 2,4 idem kg. 353
— Staniol simplu kg. 5

ARTICOLE CAUCIUC, CURELE TRAPEZOIDALE

— Plastic cauciuc 3030 kg. 800
— Covor cauciuc cu dungi kg. 731,0
— Plăci cauciuc tip B1-P5 mm kg. 1622.80
— Idem tip A1-S 8 mm kg. 765
— Idem tip A1-S 10 mm kg. 1 800
— Idem tip A1-P 10 mm kg. 1931
— Idem tip B1-N 10 mm kg. 2,17
— Idem 8 mm dif. forme kg. 91,37
— Idem petrol f. ins. 6 kg. 195
— Idem coriton kg. 600
— Tub G 10/4 mm STAS 263 ml. 141
— Tub A 10/38 mm ml. 147
— Tub A 10/50 mm ml. 51
— Furtun cinepă 2" ml. 7,55
— Tub abs. apă D=150 mm ml. 100
— Idem D=150 ST. 4998 ml. 179
— Tub ref. apă D-125x8000 ml. 2,42
— Tub 45 mm ST. 3077 ml. 127
— Furtun ref. apă D. 40 ml. 77
— Idem cu arm. ∅ 40x8000 buc. 4
— Idem auto camion buc. 40
— Idem fără ins. D. 8x12 kg. 19,9
— Sorb petrol ∅ 38x3000 buc. 2
— Furtun radiator D-45 ml. 482
— Idem PR. D-50 ml. 137
— Idem pt. acizi D-75 mm ml. 19,16
— Sorb apă D-88x1500 buc. 1
— Sorb petrol D-100 ml. 6
— Furtun abs. apă D-100x5000 ml. 50
— Tub refui. apă ∅ 125x8000 ml. 2,42
— Tub abs. petrol ∅ 150 ST. 4614 ml. 4
— Furtun refui. acizi D-150 ml. 5,32
— Curele trap. 17x11x710 buc. 30
— Curele trap. 17x11x960 buc. 10
— Idem 17x11x750 buc. 34
— Idem 17x11x900 buc. 77
— Idem 17x11x950 buc. 12
— Idem 17x11x2750 buc. 10
— Idem 17x11x4250 buc. 1
— Idem 17x11x4300 buc. 10
— Idem 17x11x4150 buc. 7
— Idem 17x11x4750 buc. 38
— Idem 22x8x1400 buc. 9
— Idem 22x12.5x1320 buc. 20
— Idem 22x14x1000 buc.
— Idem 22x14x1383 buc. 24
— Idem 22x14x1400 buc. 50
— Idem 22x14x1450 buc. 3
— Idem 22x14x2360 buc. 16
— Idem 22x14x2700 buc. 11
— Idem 22x1x2500 buc. 40
— Idem 22x14x2800 buc. 20
— Idem 22x14x4000 buc. 200
— Idem 22x14x4250 buc. 50
— Idem 22x14x4500 buc. 50
— Idem 22x14x6300 buc. 20
— Idem 22x14x5800 buc. 20
— Ideme 25x16x1310 buc. 10
— Idem 25x16x2500 buc. 23
— Idem 25x16x4000 buc. 10
— Idem 26x16x1310 buc. 50
— Idem 32x19x4250 buc. 33
— Idem 32x19x7500 buc. 2
— Idem 32x19x9500 buc. 9
— Idem 38x10x1300 buc. 8
— Idem 38x25x4000 buc. 6
— Curea variator 1270x46 buc. 13
— Curele mătase 500x30 kg. 5
— Idem 500x37 kg. 10
— Idem 560x40 kg. 5
— idem 560x50 kg. 30
— Curele mătase 620x50 kg. 10
— Idem 740x40 kg. 10
— Idem 1600x75 buc. 10
— Idem 2550x40 buc. 5
— Curea trap. lată 200x4 kg. 92
— Idem 300x3 kg. 400
— Curea transm. 22x18x2800 SPC buc. 19
— Idem sg. 4x8x340 PA kg. 800
— Garnit. cauciuc 80x92x8,5 buc. 4
— Idem 115x135x14 buc. 4
— Idem 120x135x10 buc. 2
— Idem 160x180x14 buc. 10
— Idem 160x140x14 buc. 2
— Idem 300x280x15 buc. 4
— Idem 60x66x7 buc. 1
— Idem 80x88x7 buc. 2
— Piele porci marochinărie kg. 9,69
— Garnit. piele desen kg. 19,51
— Șnur cauciuc ∅ 9 kg. 45,60
— Idem ∅ 20 kg. 39,85
— Idem ∅ 25 kg. 17,71
— Idem ∅ 16 kg. 33,64
— Garnit. profil D-3,5 (∅ 3,5) kg. 9,77
— Idem D-6,5 (∅6) kg. 39,80
— Idem A 3 kg. 54,21
— Garnit. geam A 5x2200 kg. 30,74
— Plasă Burgman 8 mm kg. 8,92
— Țes. Am 5x1,24 ST. 8285 kg. 1334,25
— Idem BZF 0,08x0,063 kg. 50

REDUCTOARE DE TURAȚIE

— 2BHx28 stînga buc. 3
2H-285x16-0 buc. 1
— 2CH-335x20-4 buc. 1
— 3CH-485x71-1 buc. 3
—1M1-125x50-2 buc. 1
— 1M2-250x40-6 buc. 2
3CV-570x35-0 buc. 2
RSV1 1:50 buc. 1
— FUL. 3 1:50 buc. 1

MOTOREDUCTOARE

— 2-g-11, 2x1, 1/1500-HO5 buc. 3
— 2-g-18x0,55/1500-H05
— 2-I-9x2,2/1500-H01 buc. 1
— 2-I-10-HO1 fără motor buc. 2
— 2-I-14x2,2/1500-HO1 buc. 10
— 2-I-20x1,1/1500. HO1 buc. 3
— 2-I-16x4/1500-H05 buc. 1
— 2-I-
— 2-N-9x11/1500-H01 buc. 1
— 2-O-18x7,5/1500-H05 buc. 1

DISPOZITIVE DE SIGURANȚĂ REGULATOARE, SUPAPE

— Disp. sig. contr. lipsei de gaz acr Dc. 80 500/100, 100 buc. 5
— Idem Dn. 100 500/125, 125 buc. 8
— Supapă blocare 1 1/4" buc. 50
— Idem 1 1/2" buc. 32
— Regulator debite mici 3/4—3/4" buc. 20
— Idem 1"—1" buc. 5
— Regulator industrial de inaltă pres. Dn. 80 Pn. 14 buc. 1
— Supapă sig. cu contra greutate Dn. 80/65 Pn. 6—10 Kgf./cm2 buc. 1
— Arzător combustibil lichid tip ACLU-10 buc. 3
— Vibrator pneumatic tip VGP-1 buc. 38

MATERIALE ELECTRICE

— Bec E 27 cod 671 24 V/60 W buc. 31

— Buzer sonerie 8 V buc. 12
— Condens. hîrtie B 470-0-47 MF buc. 10
— Contact fix AC 3 10 A buc. 45
— Idem AC 3 25 A buc. 25
— Idem mobil AC 3 40 A buc. 139
— Idem fix TCA 100 A buc. 15
— Contactor 3930 AC 3-40 A/220 V buc. 27
— Idem AC 3-40 A/360 V buc. 11
— Idem 3960 AC 3-200 A/380 V buc. 31
— Idem 4010 TCA-32 A/380 V buc. 200
— Cot pantzer PVC 21 mm buc. 9
— Întrerup. III fișe 10 A-500 V buc. 220
— Idem aux. TCA 250 buc. 1489
— Lampă semnalizare SCST. buc. 9
— Papuci cablu A 120 mmp. buc. 4
— Colector PM 41609 350 A buc. 12
— Idem PX 46530 500 A buc. 1
— Idem GES 500 A buc. 5
— Idem PN 45407 buc. 3
— Releu RTPA-5 0,1-1,3 sec. buc. 83
— Releu RUG 3 buc. 2
— Releu înc. acumul. S3 70412 buc. 3
— Releu tranzistoriz. WE 70/Ex. 1 buc. 24
— Releu frînare RF buc. 10
— Subansamblu AC 3(REL) 80 A buc. 10
— Suport sig. MPR 630 A buc. 100
— Termometru C-250^0 colțar buc. 6
— Bobină TCA 32 A 40 V buc. 25
— Contactor AC3 25 A 380 V 3920 buc. 40
— Idem AC3 63 A 220 V 3940 buc. 27
— Idem TCA 6 A 220 V 4001 buc. 300
— Element sig. LS-63 A buc. 64
— Contor ZH3-50 Hz buc. 4
— Debitmetru gaz metan 0.03-0,35 buc. 30
— Idem 0,35 buc. 22
— Debitmetru exo 1-10 buc. 1
— Idem 1-16 buc. 4
— Idem 2-30 buc. 6
— Idem 3-30 buc. 1
— Debitmetru azot 10-90 buc. 1
— Idem gaz 30-400 L^{0}h buc. 95
— Clapetă de reținere 52 buc. 1
— Aprinzător ZBG buc. 14
— Comutator P. 031250 buc. 4
— Detector apropiere TLS. 10" buc. 23
— Întrerup. combinat trifaz. 380 V buc. 302
— Releu tranzistorizat buc. 24
— Siguranță NT. 30 A buc. 200
— Transformator aprindere 5000 V buc. 9
— Idem 600 A buc. 3
— Idem AEG buc. 13
— Idem 400 A buc. 1
— Motoreductor DE 7603 buc. 1
— Amestecător gaz-aer VS 13424 buc. 2
— Cot ASTMA 234 WP. 5 buc. 3
— Curbă 180^0 1336706 buc. 13
— Reducție 16"x12"x17,4 WP. 11 buc. 6
— Teu 16"x21,4 WP. 11 buc. 3
— Arzător combustibil lichid MPG. 32 buc. 1
— Arzător automat ulei buc. 2
— Curbă ∅ 48,3x5 W. 4541 buc. 6
— Teu WPA 20"x12,70 buc. 2
— Regulator SV. 20 cu disp. buc. 7
— Regulator SV. 25 cu disp. buc. 3
— Regulator 2"-1/2" buc. 3
— Regulator SV. 40 cu disp. buc. 7
— Regulator DN. 40 buc. 3
— Regulator 1"-1/2" buc. 3
— Idem SV. 50 cu disp. buc. 3
— Regulator gaz-aer buc. 14
— Regulator gaz SV. 65 2 1/2" buc. 3
— Regulator SVS 50 2" buc. 14
— Amestecător gaz-aer N. 5866 buc. 1
— Idem cu placă buc. 1
— Regulator 65 cu disp. buc. 7
— Ventil cu pilot S. 100 buc. 3
— Lanț inox nr. 2 D-7 buc. 311
— Idem nr. 3 D-7 buc. 463
— Idem nr. 4 D-7 buc. 205
— Idem nr. 5 D-7 buc. 786
— Termorezist. 2120023-282/40 buc. 23
— Înreg. cl. E. 35 WE 3 20-700 buc. 2
— Idem E 352 0-800 CAM3B1 buc. 6
— Idem R 352 0-20 H2M3 buc. 1
— Indicator E 10 M30-1600^0 C buc. 7
— Sursă aliment. FE 101 B6 buc. 3
— Adap. olt. 162 AP 752 0-1000^0 C buc. 1
— Logometru LJ 192 0-200 pt. 100 buc. 5
— Generator impulsie buc. 7
— Indic. 0-3000 NMC/H 2-10 buc. 1
— Adap. CE-800 buc. 1
— Logometru LI-192; 20-400 buc. 4
— Idem 0-100 buc. 3
— Supraveghetor flacără SPT-168-1 buc. 10
— Transformator sudură TASM 300/380 V buc. 6
— Adaptor supraveghetor flacără buc. 4

CABLURI, CONDUCTORI

— Cablu CyABy 3x240+120 ml. 250
— Idem Cyy 3x70 ml. 263
— Idem Cyy 3x95 ml. 12
— Idem ACHPBI 3x150 ml. 295
— Conductori APy 10 ml. 953
— Idem AFy 25 ml. 115

VENTILATOARE

— 432 Q=560 H=600 P 10 buc. 3
— 432 G Q=630 H=540 P 8 buc. 3
— 432 Q=710 H=520 P 3 buc. 2
— 472 Q=1000 H=220 P 3 buc. 2
— 472 Q=1000 H=360 P 3 buc. 2
— 474 Q=7100 H=70 P 6 buc. 1
— 426 Q=9000 H=25 P 5 buc. 2
— 475 Q=10000 H=206 P 12 buc. 2
— 414 Q=16000 H=155 P 3 buc. 1
— 446 Q=25000 H=59 P 3 buc. 1
— 494 Q=31500 H=438 P 12 buc. 1
— 432 Q=730 H=522 P 3 buc. 1
— 432 Q=680 H=190 P 5 buc. 1
— 800 Q=1800 H=1250 P 1 buc. 1
— 472 Q=2000 H=70 P c. buc. 1
— JRT Q=2500 P640 buc. 1
— 474 Q=7100 H=105 P 16 buc. 1
— 450 Q=250 H=370 P 14 buc. 1
— 432 Q=355 H=425 P 12 buc. 1
— 432 Q=355 H427 P 12 buc. 1
— 560 Q=355 H=600 P 1 buc. 1
— 560 Q=355 H=600 P 14 buc. 1
— 432 Q=380 H=425 P 12 buc. 1
— 425 Q=400 H=38 P 3 buc. 2
— 560 Q=400 H=620 P 3 buc. 1
— 432 Q=440 H=420 P 4 buc. buc. 1
— 432 Q=450 H=380 P 5 buc. 1
— 432 Q=450 H=420 P 11 buc. 1
— 432 Q=455 P 3 H=420 buc. 2
— 432 Q=455 H=420 P 12 buc. 3
— 450 Q=500 H=295 P 5 buc. 1
— 560 Q=500 H=540 P 12 buc. 1
— 432 Q=500 H=545 P 5 buc. 1
— 432 Q=500 H=550 P 3 buc. 2
— 432 Q=500 H=600 P 3 buc. 2
— 630 Q=560 H=790 P 5 buc. 1
— 432 Q=560 H=541 P 3 buc. 4
— 432 Q=560 H=600 P 14 buc. 2
— 432 Q=588 H=600 P 12 buc. 2
— 432 Q=630 H=535 P 1 buc. 2
— 432 Q=630 H=340 P 8 buc. 3
— 432 Q=680 H=190 P 5 buc. 1
— 407 G Q=710 H=88 P 3 buc. 3
— 710 Q=4000 H=870 P 5 buc. 1

MOTOARE ELECTRICE

— ASIST 22/30×750/1500 B3 500 V buc. 2
— MIB. 2 75×750 3/6 B3 60 Hz buc. 1
— MIB. 2 110×750 B3 buc. 2
— ASI 1,1x1000 2ó3 B3 buc. 10
— ASI 22×1000 3/6 B3 buc. 20
— ASI 30×1000 3/6 B5 buc. 6
— AO.2 40×1000 2/3 B3 buc. 1
— ASI 0,6×1500 500 V B3 buc. 1
— ASI 1,1×1500 2/3 B5 buc. 100
— ASID 1,1×1500 2ó3 B5 2 axe buc. 14
— ASI 1,5×1710 60 Hz buc. 1
— ASI 3é1500 2/3 B5 buc. 10
— ASI 4x1500 2/3 B5 buc. 20
— 7,5×1500 2/3 B5 buc. 50
— AO.2 55×1500 B3 buc. 1
— CC CI.12 0,45×1680 24 V buc 20
— Electropalan TU2 — T20133 AM buc. 4
— Autotransf. TPS 580/5 buc. 10
— Motor ASI 1,1×750 2ó3 B3 buc. 30
— ASI1,1×750 2/3 B5 buc. 8
— ASIT 30/22×1500/750 B3 buc. 39

RULMENȚI

— 126 buc. 8
— 1207 K buc. 1
— 1210 buc. 50
— 1212 K buc. 14
— 1215 buc. 13
— 1220 buc. 4
— 1218 buc. 8
— 1360 buc. 6
— 1305 C4 buc. 1156
— 1309 K buc. 7
— 1308 buc. 30
— 1310 buc. 56
— 1313 C4 buc. 10
— 1318 buc. 1
— 1320 buc. 1
— 2205 buc. 286
— 2209 buc. 14
— 2209 K C5 buc. 19

— 2210 buc. 10
— 2211 K buc. 55
— 2211 K C5 buc. 2
— 2212 K buc. 24
— 2213 buc. 5
— 2216 K buc. 3
— 2218 buc. 14
— 2305 C3 buc. 3
— 2309 buc. 68
— 2213 buc. 112
— 2320 buc. 3
— 2326 buc. 8
— 3214 buc. 3
— 3215 buc. 2
— 3220 C5 buc. 1
— 3313 buc. 4
— 3315 buc. 2
— 3316 buc. 24
— 3317 buc. 1
— 6001 buc. 3000
— 6002 buc. 90
— 6005 C2 buc. 6
— 6005 C4 buc. 1
— 6006 2RS buc. 50
— 6006 P6 buc. 2
— 6006 C3 buc. 4
— 6006 Z buc. 100
— 6007 C3 buc. 1
— 6007 C4 buc. 2
— 6008 buc. 3000
— 6011 P52 buc. 1
— 6016 buc. 17
— 6017 buc. 2
— 6022 buc. 5
— 6036 buc. 24
— 6211 RS buc. 13
— 6219 buc. 9
— 6221 buc. 4
— 6226 buc. 11
— 6300 buc. 10
— 6324 buc. 1
— 6326 buc. 1
— 6330 buc. 1
— 7007 CATP4 buc. 24
— 7008 CGEP4 buc. 12
— 7015 buc. 10
— 7138 buc. 8
— 7200 buc. 10
— 7212 B buc. 13
— 7213 B buc. 174
— 7213 BP6 buc. 3
— 7214 B buc. 20
— 7214 ATP4 buc. 3
— 7228 B buc. 2
— 7315 B buc. 3
— 16003 buc. 7
— 16003 buc. 7
— 16005 buc. 25
— 20803 Z buc. 60
— 21313 buc. 4
— 22211 buc. 5
— 2219 buc. 4
— 22236 K buc. 3
— 22310 K buc. 7
— 22312 K buc. 15
— 22312 KC5 buc. 2
— 2317 buc. 9
— 22319 K buc. 2
— 22324 C5 buc. 4
— 22326 K buc. 1
— 22330 K buc. 8
— 23038 buc. 3
— 23138 K buc. 9
— 23218 K buc. 6
— 30120 buc. 1
— 30226 buc. 2
— 30230 buc. 5
— 30320 buc. 7
— 30324 buc. 4
— 31315 buc. 27
— 32015 buc. 4
— 32212 buc. 100
— 32305 buc. 15
— 32322 buc. 2
— 32324 buc. 7
— 39018 CKA 126 buc. 1
— 51128 buc. 3
— 51138 buc. 4
— 51148 buc. 4
— 51200 buc. 22
— 51200 P6 buc. 3
— 51216 buc. 10
— 51217 buc. 9
— 51220 buc. 10
— 51234 buc. 20
— 51336 buc. 3
— 51411 buc. 1
— 51412 buc. 5
— 52206 buc 13
— 52208 buc. 11
— 52210 buc. 4
— 52214 buc. 7
— Q.203 buc. 9
— Q.208 buc. 42
— Q.304 buc. 3
— 58218 buc. 1
— N.206 buc. 25
— NU.212 buc. 50
— NU.212 P52 8
— NU.232 buc. 2
— Nu. 318 C3 1
— NU.1005 buc. 2
— Nu.1030 buc. 3
— NU.2207 buc. 28
— NU.2211 buc. 3
— NU.2228 P63 buc. 4
— NU.2230 buc. 2
— NU.2305 buc. 23
— NU.2312 buc. 34
— NU.2316 buc. 1
— NU.2326 buc. 8
— NJ.209 buc. 121
— NJ.211 buc. 16
— NJ.252 buc. 2
— NJ.318 C3
— NJ.407 buc. 2
— NJ.2210 buc. 9
— NJ.2218 buc. 48
— NUP.203 buc. 10
— NUP.205 buc. 12
— NUP.2207 buc. 16
— NUP.214 buc. 3
— NUP.2215 buc. 2
— NUP.2216 buc. 4
— NN.3044 KP51 buc. 1
— NN.3072 KP51 buc. 2
— 942/35 buc. 1
— 943620 buc. 5
— NA.4830 buc. 1
— NA.4864 P6 buc. 2
— NA.4917 buc. 14
— RNA.4904 buc. 56
— RNA.4907 buc. 12
— NA.49/28 buc. 2
— NK.25/20 buc. 3
— NK.42/30 buc. 2
— NKJ.42/30 buc. 2
— NKJ.50630 buc. 2
— AXK.6590 buc. 16
— EL.5 buc. 6
— E.10 buc. 1
— E.15 buc. 7
— EA.17 buc. 3
— 94904 buc. 4
— 404705 buc. 2
— 436206 buc. 2
— 436208 buc. 8
— 455538 buc. 3
— 639018 buc. 1
— 790601 buc. 2
— 791312 buc. 1
— 808106 buc. 5
— 808108 buc. 4
— 852705 buc. 4
— 864705 buc. 8
— 864904 buc. 3
— 922205 buc. 3
— 942125 buc. 1
— 950118 buc. 3
— 994713 buc. 2
— 64903 buc. 20
— 67714 buc. 1
— 69422 buc. 2
— 391023 buc. 5
— 391125 buc. 2
— 7728 buc. 4
— GS.81109 buc. 5
— WS.81109 buc. 10
— 108115 buc. 4
— 108711 buc. 2
— 100090 buc. 4
— 209752 buc. 2
— 77752 buc. 1
— RHNA 222814 buc. 5
— RHNA 253220 buc. 6
— TAF 657835 (NK. 65/35) buc. 26

— TAFI 607235 buc. 1
— NAR.110—NA.110 buc. 1
— 57707 buc. 2
— RNA 6904.P5 buc. 2
— 3220 buc. 2
— NA.49/32 buc. 10
— 6026 J buc. 5
— 7124 buc. 5
— 22211 K buc. 6
— 1000918 K buc. 1
— 1032924 K buc. 4
— 1032924 KSH buc. 2
— 2007106 buc. 20
— 4074107 buc. 4
— 4074108 buc. 1
— 4074115 buc. 6
— 4084104 buc. 4
— NU.1052 MAA buc. 4
— NU.2320 buc. 8
— NJ.226 MANA buc. 5
— NJ.304 NA buc. 10
— NJ.311 NA buc. 27
— NUP.2208 ZS buc. 6
— NUP.2311 NA buc. 9
— NUB. 208 NA C3 buc. 1
— BNU.1032 buc. 3
— GS.81107 buc. 6
— NA.425720 NKI 42/20
— RNA.657825 NK.65/25 buc. 26
— WA.1038 buc. 1
— WA.1045 buc. 13
— WA.1050 buc. 1
— WA.1060 buc. 1
— WA.1070 buc. 1
— WA.1085 buc. 1
— WA.1090 buc. 1
— DNK. 25/16 buc. 4
— NAK 17 buc. 4
— NAK.20 buc. 5
— NAK 50 buc. 7
— NAK.55 buc. 1
— NKI—S.25 buc. 1
— NKJS 65×95×28 buc. 1
— HEX 40 buc. 2
— NKX 40B C2 HR buc. 2
— NEX buc. 8
— ANK. buc. 4
— K.25×35×30 buc. 1
— K.50×55×20 buc. 2
— SB.22—63/22 buc. 3
— 92 TS 448—CD/39 buc. 1
— H.216 buc. 2
— H.220 buc. 21
— H.305 buc. 7
— H.3032 buc. 4
— H.3038 buc. 45

ORGANE ASAMBLARE

— Şurub 8x30 STAS 1974 buc. 72
— Şurub 8×35 STAS 1474 buc. 146
— Şurub 10×40 STAS 1474 buc. 200
— Şurub 10×40 STAS 1474 buc. 200
— Şurub 10x50 STAS 1474 buc. 73
— Şurub 10×70 STAS 1474 buc. 50
— Şurub 16×65 STAS 1474 buc. 1000
— Şurub 16×100 STAS 7474 buc. 436
— Şurub 20x75 STAS 1474 buc. 262
— Şurub 6×40 STAS 2349 buc. 584
— Şurub 10—45 STAS 2349 buc. 84
— Şurub 16×50 STAS 2349 buc. 1094
— Şurub 16×50 STAS 1476 buc. 200
— Şurub 10×140 STAS 925 buc. 146
— Şurub 12×50 STAS 925 buc. 462
— Şurub 12×200 STAS 925 buc. 350
— Şurub 16×90 STAS 925 buc. 346
— Şurub 16×180 STAS 925 buc. 510
— Şurub 10×50 STAS 6444 buc. 740
— Şurub 10×60 STAS 6444 buc. 500
— Şurub 10×65 STAS 644 buc. 349
— Şurub 12×50 STAS 644 buc. 452
— Şurub 12×60 STAS 6444 buc. 700
— Şurub 12×70 STAS 6444 buc. 1000
— Şurub 12×80 STAS 6444 buc. 896
— Şurub 12×60 STAS 1472 buc. 388
— Şurub 12×80 STAS 1472 buc. 500
— Şurub 18×75 STAS 920 buc. 350
— Şurub 18×80 STAS 920 buc. 500
— Şurub 18×90 STAS 920 buc. 500
— Şurub 18×160 STAS 920 buc. 400
— Şurub 22×90 STAS 920 buc. 500
— Şurub 24×75 STAS 920 buc. 105
— Şurub 24×90 STAS 920 buc. 30
— Şurub 10×50 STAS 7000 buc. 266
— Şurub 12×45 STAS 7000 buc. 400
— Şurub 12x50 STAS 7000 buc. 948
— Şurub 12×60 STAS 7000 buc. 1058
— Şurub 12×65 STAS 700 buc. 100
— Şurub 12×80 STAS 7000 buc. 565
— Şurub 12×90 STAS 7000 buc. 456
— Şurub 16×80 STAS 7000 buc. 144
— Şurub 16×110 STAS 7000 buc. 54
— Şurub 5×20 N.I. 1636 buc. 6883
— Şurub 12×100 STAS 4272 buc. 48249
— Prezoane 12×40 ST. 3953 buc. 100
— Prezoane 20×110 ST. 3953 buc. 167
— Şuruburi 10×16 6404 buc. 188
— Şuruburi 6×3955 buc. 100
— Nituri 5×12 3165 kg. 370
— Nituri 5×14 3165 kg. 370
— Nituri 6×14 3165 kg. buc. 2021
— Nituri 6×20 3165 kg. 119
— Nituri 6×30 3165 kg. 151
— Nituri 6×40 3165 kg. 342
— Nituri 8×40 3165 kg. 50
— Nituri 5×12 797 kg. 1600
— Nituri 5x20 797 kg. 60
— Nituri 6×45 797 kg. 260
— Nituri 8×22 797 kg. 69
— Nituri 8×30 797 kg. 20
— Nituri 16×55 797 kg. 94
— Nituri 19×80 797 kg. 100

PIETRE POLIZOR

— Piatră pile CV 10×10×125 — 180 N buc. 7000
— EN 601 300×75×200 — 60 M buc. 51
— EN 601 350×100×127 — 460 buc. 187
— EN 601 350×100×127 — 600 buc. 305
— EN 601 350×100×127 — 60 M buc. 145
— EN 601 200×20×51 — 60 M buc. 150

STICLĂRIE (GR. 721)

— Tub sticlă ∅ 20×2x345 buc. 1131
— Plutitor sticlă buc. 162
— Tub sticlă cuarț buc. 1499

PÎNZETURI (GR. 851)

— Frînghie relon kg. 26
— Pînză filtru petrol 363/110 ml. 44,0
— Idem M 30—355/110 ml. 127
— Postav art. 810—12/210 ml. 400
— Pînză filtru PNA/110 ml. 599

CHIMICALE (Gr. 875)

— Litargă kg. 6000
— Catalizator NCl CH4 kg. 2036
— Sită moleculară „Dusîmo" 5A kg. 8083

CĂRĂMIZI REFRACTARE

— Prod. refr. Cubilou—4 RC.71 buc. 198,0
— Idem N. Idem buc. 198,0
— Idem N. 12 Idem buc. 156,0
— Idem UB.8 Idem buc. 224,0
— Ilem PT.1. RD. 82 buc. 185,0
— Idem PT.4 Idem buc. 624,0
— Idem 48—4—13—2—10 RCA. 75 buc. 1,0
— Idem 48—47—3 Idem buc. 1,0
— Idem 200×114—64 RD. 82 buc. 870,0
— Idem 250×100×85 RC. 71 buc. 22,0
— Idem PL.11 buc. 53,0
— Idem 250×200×64 RD. 79 buc. 610,0
— Idem 25—1—191 RD. 82 buc. 10,0
— Idem 25—2—84 Idem buc. 2,0
— Idem 25—2—87 Idem buc. 15,0
— Idem 25—2—88 Idem buc. 2,0
— Idem 25—2—88 Idem buc. 2,0
— Idem 25—2—90 Idem buc. 3,0
— Idem 559—13—11 RCA. 75 buc. 1,0
— Idem 1464—5—1—33 BIS. 1,4 buc. 8,0
— Idem 1464—5—1—37 Idem buc. 2,015
— Idem 1664—5—1—38 Idem buc. 1,0
— Idem 1464—5—1—42 BIP, 0,5 buc. 8,0
— Idem 1464—5—1—43 Idem buc. 2,0
— 1464—5—1—44 BIS 1,4 buc. 1,0
— Idem 14—64—5—1—65 Idem buc. 1,0
— Idem 1464—5—1—66 Idem buc. 16,0
— Idem BS—2 Stas RC. 74 buc. 805,0
— Idem 2312—2—11 RCA. 75 buc. 509,0
— Idem PL—10 buc. 446,0
— Idem PL—12 safir buc. 996,0

Întrebări și răspunsuri

● **IOAN GAL, Miercurea Ciuc** — Vă redăm în extras prevederile anexei nr. XIV/8 la Decretul nr. 455/1979 privind planul național unic de dezvoltare economico-socială a României pe anii 1980 și 1981, care la pagina 23, pct. 3. precizează următoarele: „La determinarea gradului de nerealizare a obligațiilor asumate prin contracte (respectiv producția fizică contractată) se va raporta valoarea corespunzătoare cantităților specificate în contracte, nelivrate în cadrul termenelor contractuale la totalul valoric al tuturor cantităților cuprinse în toate contractele încheiate cu beneficiarii (inclusiv pentru unitățile de construcții-montaj). De asemenea, la pag. 24, pct. 4, aceeași anexă, se menționează: „Indicatorii stabiliți prin prezenta se aplică și pentru activitatea anului 1979. În sensul celor de mai sus sînt și indicațiile date de Banca Națională a R.S. România prin circulara nr. 9/1980 (pct. 3) în legătură cu modul în care se calculează gradul de nerealizare a condiției de constituire a fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii „producția fizică contractată".

● **ION TILINCĂ, Tg. Mureș** — Potrivit adresei nr. 92/IX/1979 a Secretariatului General al Consiliului de Miniștri, persoanele care urmează cursuri de perfecționare sau calificare, cu scoatere din producție, în alte localități decît acelea în care își au locul de muncă permanent, au dreptul la decontarea cheltuielilor de transport dus și întors cu tren de persoane clasa a II-a, autobuze sau vapoare. la începutul și sfîrșitul cursului. Față de această prevedere, nu pot fi decontate tichetele de rezervare a locurilor, suplimentele de viteză la trenurile accelerate ori rapide și nici cheltuielile de transport cu avionul.

● **GRIGORE ANDERCO, Satu Mare** — Și la ultima dv. scrisoare vă răspundem că începînd de la 1 august 1979 consumul de energie electrică de la căminele de nefamiliști se facturează cu tarifele prevăzute în Decretul nr. 823/1979 de întreprinderile care dețin și administrează aceste locuințe.

● **NICU PĂDURARU, Focșani** — Cheltuielile ce se rambursează dintr-o delegare sînt cele cunoscute și de dv. Decontarea cheltuielilor efectuate cu transportul în comun este posibilă numai pentru două călătorii.

● **IOAN GIDICI, Neamț** — Dacă persoana la care vă referiți a ocupat cel puțin trei ani funcția de șef atelier, i se aplică prevederile anexei nr .6 la Decretul nr 100/1979 în sensul că. fiind trecută într-o funcție cu nivele de retribuire mai mici, i se poate stabili o retribuție apropiată sau cel mult egală cu aceea avută înainte de reorganizarea unității. Bineînțeles această retribuție nu poate depăși retribuția maximă prevăzută pentru funcția pe care o ocupă în prezent.

● **MARIA RĂIBULEȚIU, Mîndra** Brașov — Perioadele lucrate ca muncitoare, funcționar administrativ și funcționar tehnic nu se includ în vechimea minimă necesară pentru promovarea în funcția de operatoare principală. Art. 63 din Legea nr. 12/1971 prevedee posibilitatea reducerii cu pînă la 2 ani a vechimii minime necesare pentru promovarea în funcții de conducere. Nu este cazul promovării în funcții de execuție, din care face parte și funcția de operatoare principală.

● **IOAN GH. POPESCU, Vîlcea** — Întrucît la reîncadrarea dv. v-ați păstrat vechimea neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate. fiind reîncadrat în aceeași funcție avută la data pensionării de invaliditate, puteți ocupa în continuare funcția deținută înainte de pensionare. Unitatea poate însă să dispună trecerea dv. la un alt loc de muncă, potrivit cu studiile pe care le aveți. Art. 68 din Legea nr. 12/1971 — lasă la aprecierea unității modul în care vă îndepliniți sarcinile de serviciu.

● **STELIAN CHIVĂROIU, Ogrețini, Prahova** — Întrucît atît în luna octombrie 1979 cît și în luna noiembrie 1979 ați beneficiat de un concediu fără plată mai mare de 12 zile în fiecare lună, nu aveți dreptul la alocație pentru lunile respective.

● **VIORICA VRABIE. Suceava** — Art. 12 din Decretul nr. 246/1977 precizează că persoanele care au avut mai mult de 12 zile de concediu fără plată, învoiri sau absențe nemotivate — de la începutul anului calendaristic — nu primesc alocația de stat în luna în care intervine o nouă învoire, concediu fără plată sau absență nemotivată. În consecință, persoana la care vă referiți, care a absentat în luna martie 8 zile, iar în luna aprilie încă 8 zile n-are drept la alocație pe luna aprilie. Persoana care a avut concediu fără plată, învoiri sau absențe nemotivate care au totalizat de la începutul anului calendaristic 12 zile are drept la alocație în luna în care a împlinit acest număr de zile.

● **CONSTANȚA V. STAN, Pitești** — Perioada cît ați ocupat funcția de traducător cu studii superioare nu se include în vechimea în specialitate economică. În ce privește perioada lucrată ca referent de specialitate este necesar să solicitați o adeverință de la unitatea care a preluat arhiva întreprinderii unde ați lucrat, în care să se precizeze atribuțiile pe care le-ați avut, precum și sarcinile îndeplinite. Trebuie făcută precizarea că activitatea desfășurată a fost similară cu aceea a cadrelor care au absolvit învățămîntul superior economic. La îndeplinirea vechimii minime de 8 ani în specialitate (inclusiv perioada lucrată ca referent tehnic de specialitate) veți putea solicita prezentarea la examen în vederea promovării ca economist principal.

● **BORIS CIOBANU, Brașov** — Din scrisoarea dv. rezultă că ocupați, prin derogare, fără îndeplinirea condiției de studii superioare, funcția de contabil șef. Derogarea pentru neîndeplinirea condițiilor de studii s-a făcut pe baza H.C.M. nr. 914/1964. În aceste condiții încadrarea dv. cu diminuarea cu două clase de retribuire corespunde atît legislației la data încadrării (1965) cît și legislației în vigoare.

● **IOAN TUNS, Reșița** — Avînd studii medii de specialitate, ocupați prin derogare de la condițiile de studii superioare funcția de șef birou financiar. Potrivit art. 68 din Legea nr. 12/1971, dv. puteți ocupa, în condițiile păstrării vechimii neîntrerupte în muncă (inclusiv în cazul transferării) aceeași funcție, indiferent de unitatea unde urmează să fiți transferat (grupa de ramură gradul de organizare etc.) sau o funcție echivalentă. Nu puteți ocupa funcția de șef serviciu financiar, deoarece ar reprezenta o promovare neîngăduită de lege. chiar dacă în anul 1971 ați deținut o asemenea funcție.

● **IOAN BRAN, Brașov** — După cum este cunoscut, prin Decretul nr. 262/1977 nu s-a fixat o dată limită pentru majorarea pensiilor stabilite după 1 august 1977. Cea de a doua etapă de majorare a pensiilor (1 decembrie 1979) s-a referit la pensiile stabilite anterior Decretului nr. 262/1977 cît și pensiile aprobate ulterior. Pînă în prezent nu s-a adoptat nici o măsură legislativă care să limiteze aplicarea Decretului nr. 262/1977 la pensiile stabilite după 31 decembrie 1980.

● **GHEORGHE MĂRȚIUȘ, Cîmpeni, Alba** — Conform prevederilor Legii nr. 12/1971 (anexa 2 poziția 67) pentru a putea ocupa funcția de tehnician este necesară o vechime minimă de 5 ani ca muncitor calificat. Din înregistrările din carnetul de muncă rezultă că nu îndepliniți această condiție. Perioadele lucrate ca gospodar, funcționar economic și merceolog nu se includ în vechimea ca muncitor calificat. De asemenea nu se include în această vechime stagiul militar.

Promovarea progresului tehnic pentru valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice

ÎN ANII CARE au trecut de la istorica zi 23 August 1944 — cînd poporul nostru, condus de partidul comunist și-a scuturat pentru totdeauna jugul înrobirii și a pășit la înfăptuirea revoluționară a socialismului pe pămîntul României — au fost obținute succese deosebite în toate domeniile de activitate. Acum, cînd ne mai despart doar puține zile pînă cînd vom sărbători 36 de ani de la memorabilul eveniment, țara întreagă, poporul nostru se prezintă cu realizări de înalt prestigiu obținute ca urmare a politicii științifice a partidului, de făurire a unei Românii noi, cu un înalt grad de civilizație și bunăstare.

Un domeniu care s-a bucurat și se bucură în continuare de toată atenția este promovarea neîntreruptă a progresului tehnic, în toate ramurile economiei, materializat în tehnici și tehnologii de mare randament, cu eficiență economică sporită. Concepția strategică de perspectivă pe care mai ales Congresul al IX-lea al partidului a așezat-o la baza dezvoltării dinamice și multilaterale a economiei românești a implicat angajarea deplină a activității de creație tehnică în dezvoltarea potențialului economic al țării. Această opțiune a fost inițiată și fundamentată în mod consecvent de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, prin sublinierea unei duble condiționări a dezvoltării, pe de-o parte de însușirea progresului tehnic sub aspectele sale cele mai avansate, pe de altă parte de contribuția cercetării tehnologice proprii la crearea unei structuri industriale moderne. În esență această opțiune s-a tradus prin elaborarea și abordarea unor programe de proporții ample, concepute în mod științific, destinate să coordoneze eforturile necesare pentru atingerea unor ținte avansate, situate în cele mai semnificative direcții ale progresului tehnic contemporan.

Înțelegerea necesității și pregătirea valorificării „huilei albe"

UN REMARCABIL exemplu în acest sens îl constituie modul de abordare a problemelor legate de **asigurarea bazei energetice.** Cu mult timp înainte ca să izbucnească pe plan mondial așa-numita criză energetică, într-o perioadă în care lucrări de prognoză considerate ca deschizătoare de drum în noua știință a pregătirii viitorului ignorau aproape complet faptele care aveau să zguduie peste un deceniu întreaga omenire, făcînd să se prăbușească o întreagă categorie de „valori" internaționale, secretarul general al partidului nostru inițiia primele programe naționale de orientare a dezvoltării industriale spre rezolvarea problemelor care astăzi au căpătat o prioritate mondială.

Referindu-mă în principal la cadrul mai restrîns al industriei constructoare de mașini, dar a cărei evoluție reflectă toate schimbările importante intervenite în ultimii 15 ani în toate ramurile tehnologice naționale, trebuie consemnat ca eveniment de seamă **crearea industriei naționale de echipamente energetice grele.** Caracterul novator al programelor elaborate în această direcție din inițiativa și sub directa conducere a secretarului general al partidului rezultă nu numai din ținta cantitativă pusă în fața lor, acoperirea integrală, pe bază de producție internă, a cerințelor naționale de echipamente energetice, ci mai ales din situarea acestor ținte pe cel mai înalt nivel al tehnologiei. Programele de dezvoltare a producției de echipamente energetice, a căror realizare a început în cincinalul 1966—1970 și a continuat, cu permanenta lărgire a obiectivelor, în următoarele cincinale, au reprezentat în primul rînd **programe fundamentale de promovare a progresului tehnic** într-un domeniu hotărîtor pentru mersul înainte al economiei.

Se știe că, în perioada anterioară, industria constructoare de mașini din țara noastră abordase cu oarecare timiditate producția de echipamente energetice, atît gama sortimentală, cît și performanțele utilajelor fiind limitate la cerințe de nivel mediu. Astfel, cu toate că exista o bună tradiție în concepția și fabricația turbinelor hidraulice, un timp producția internă s-a orientat exclusiv spre fabricația agregatelor de cîteva zeci de megawați putere unitară, marile unități ale planului de electrificare de la Bicaz și Argeș fiind echipate cu agregate importante. Trecerea la fabricarea hidroagregatelor de mare putere, pentru centrala de la Porțile de Fier și programul de dezvoltare ulterioară a producției interne de echipamente hidroenergetice a schimbat radical orientarea anterioară. Într-un interval relativ scurt s-a creat potențialul tehnic de fabricație a turbinelor hidraulice și generatoarelor cu puteri unitare de vîrf, ca de exemplu cele ale centralei de pe Lotru, ceea ce a creat premisele pentru desfășurarea programului național de valorificare energetică a „huilei albe", folosind exclusiv mașini și utilaje concepute și produse în țară. În cadrul acestui program, ca și în toate celelalte, a avut o semnificație deosebită **crearea potențialului propriu de cercetare științifică și inginerie tehnologică de specialitate,** ca o condiție absolut necesară a reușitei promovării progresului tehnic, asigurării înnoirii rapide a multiplelor tehnici necesare pentru concepția și fabricația agregatelor realizate pentru prima dată în țară, precum și pregătirii dezvoltărilor viitoare. Industria noastră constructoare de mașini se mîndrește astăzi nu numai cu fabricarea de agregate hidraulice grele, echipate la cel mai înalt nivel de performanțe tehnice, ci și cu institutul său de cercetări științifice și inginerie de specialitate, în ale cărui laboratoare, echipate pentru cele mai moderne mijloace de investigație, lucrează specialiști de înaltă valoare, formați în climatul efervescent al Porților de Fier și al turbinelor pentru Lotru. Acum aceștia pregătesc produsele noi ale cincinalului următor. Printre obiectivele noi merită să fie menționate tipurile de turbine „bulb" pentru Olt și Dunăre, precum și gama nouă de microhidroagregate, care se află în curs de asimilare în cadrul programelor de valorificare cît mai completă a energiei hidraulice naționale și care completează în zona puterilor mici și foarte mici sistemele de hidroagregate produse în țară.

Abordarea sistemică a strategiei energetice a țării

O EVOLUȚIE SIMILARĂ a fost parcursă, în ultimii 15 ani și în domeniul **agregatelor termoenergetice.** Trecînd peste rezervele formulate în trecut în legătură cu oportunitatea fabricării în țară a turboagregatelor de puteri unitare mari și foarte mari, precum și în legătură cu posibilitatea de a trece direct la asimilarea unor agregate de 300 MW, fără a beneficia de tradiția puterilor intermediare, ultimele cincinale au fost martorele dezvoltării unui puternic potențial de producție de mașini energetice grele care a schimbat radical structura producției naționale de echipamente energetice. Deși primele turbine cu abur grele au fost realizate pe bază de licență, a fost organizat în paralel un puternic sector de cercetare științifică și inginerie tehnologică care asigură, în prezent, toată dezvoltarea tehnică a acestui domeniu, inclusiv abordarea echipamentelor pentru noi surse de energie.

Programele de dezvoltare în producția de echipamente energetice inițiate sub îndrumarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, scot în evidență **caracterul sistemic,** concepția unitară care caracterizează întreaga sa gîndire. Într-adevăr, **pentru prima dată conceptul de sistem energetic național nu s-a limitat la electrificarea țării și la producția de echipamente pentru producerea și distribuirea energiei electrice, ci la cadrul mai larg al asigurării energetice a întregii economii.** În cadrul unei astfel de concepții globale, au ieșit în evidență implicațiile multilaterale ale construcției de mașini în strategia energetică a țării. Construcția de mașini trebuia să asigure mai bine structura sistemului energetic național în toată complexitatea lui, începînd de la sursele primare de energie și pînă la ultimul consumator.

Cadrul restrîns al prezentului articol nu poate desigur să cuprindă o prezentare, chiar sumară a tuturor acestor implicații, precum și a programelor întocmite pentru rezolvarea lor coordonată. Menționăm doar faptul că în cadrul acestei

concepții integratoare, **programele privind crearea sistemelor de utilaje de mare randament pentru exploatarea la zi a cărbunelui,** se leagă strîns de programele pentru crearea noilor tipuri de cazane pentru arderea cărbunelui cu conținut energetic redus, precum și de acela pentru mecanizarea gospodăriilor de cărbune ale centralelor. În același mod, **programul național de foraj la mare adîncime** se leagă strîns de programele privind crearea de noi echipamente pentru forajul și exploatarea petrolului pe mare, precum și de cercetările care vizează crearea de noi tehnologii și echipamente pentru mărirea ponderii hidrocarburilor extrase din subsol. Acest mod sistemic de abordare își găsește expresie în programul național pentru valorificarea surselor noi de energie, în care industria constructoare de mașini este multilateral angrenată, nu numai cu o mare diversitate de echipamente, ca pompe pentru ape geotermale, panouri, solaje și alte tipuri noi de schimbătoare de căldură, componente pentru instalații de biogaz și altele, dar și cu cercetări tehnologice de mai largă perspectivă.

Implicațiile construcției de mașini în direcția valorificării superioare a surselor energetice se prelungesc însă mult mai departe de sfera producerii energiei : mă refer la problemele pe care le pune utilizarea ei. Întrucît orice consum de energie se realizează printr-o mașină sau printr-un aparat oarecare, care transformă energia dintr-o formă în alta, pierzînd o bună parte din ea, problema diminuării pierderilor de energie, a creșterii randamentelor energetice, constituie obiectul unor programe de lucru de mare actualitate. Pe această linie se înscriu — printre altele — acțiunile care au drept obiectiv **creșterea randamentului motoarelor termice în special a acelor folosite pe autovehicole și tractoare,** precum și **trecerea de la motoare cu explozie la motoare Diesel** care conduc la o reducere medie a consumurilor de carburanți de 20—20%.

Crearea Institutului național de motoare termice, coordonatorul și realizatorul părților de cercetare și inginerie tehnologică a acestor programe, este de asemenea rezultatul concepției creatoare, profund științifice a conducerii partidului, care pornind de la rolul extrem de important al acestor surse de energie mecanică pentru extinderea mecanizării și automatizării complexe în ramurile economiei cu cel mai mare consum de muncă manuală, a trasat sarcini ferme privind reducerea maximală a consumurilor energetice prin atingerea unor performanțe maximale.

Echipamente complexe și tehnologii neconvenționale pentru creșterea valorificării materiei prime și energiei

TRECÎND la **problema valorificării superioare a resurselor de materii prime și materiale,** este de subliniat aceeași integrare prospectivă a cercetării tehnologice și progresului tehnic în tema majoră pusă în fața întregii economii. Unul din obiectivele consecvent urmărite și care se reflectă în toate programele de dezvoltare care au stat la baza planurilor pe ultimele trei cincinale a fost **creșterea gradului de valorificare a materiilor prime,** prin continua modernizare a structurii producției, prin creșterea ponderii produselor care înglobează un volum mare de muncă vie și mai ales un volum însemnat de muncă de concepție. Această orientare, aflată la convergența a două cerințe, prima fiind consecința resurselor restrînse de materii prime de care dispune România, a doua fiind necesitatea construirii viitorului economic pe baza celor mai avansate cuceriri ale tehnicii, a determinat opțiuni de extremă importanță în dezvoltarea industriei constructoare de mașini din ultimii 15 ani.

Eforturile făcute în principal în direcția producerii de **echipamente electronice profesionale, dezvoltarea industriei de tehnică de calcul, progresele făcute în domeniul mecanicii fine** sînt definitorii în acest sens. În continuare această direcție de lucru oferă cele mai importante perspective, subliniate nu odată de secretarul general al partidului, referindu-se la condițiile create pentru **creșterea ponderii de echipamente tehnologice complexe,** care să înglobeze nivele sporite de echipare cu electronică, mecanică fină și tehnică de calcul. Este cunoscut faptul că — printr-o reflectare directă a principiului teoretic conform căruia valoarea unui sistem este mai mare decît suma valorilor părților sale componente — valoarea specifică a unor astfel de instalații complexe, indiferent de faptul dacă se referă la echipamente chimice, metalurgice sau de industrie alimentară, include o pondere însemnată de muncă inginerească, fără suport de consumuri materiale, situîndu-se la nivele mult mai înalte decît valoarea specifică a mașinilor și utilajelor care le compun. În contextul noii orientări privind eficiența economică a comerțului exterior enunțate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii programele de progres tehnic inițiate în această direcție capătă o importanță deosebită. În această ordine de idei sînt deosebit de importante sarcinile trasate cu privire la dezvoltarea accelerată a cercetărilor privind crearea bazei proprii de materii prime speciale necesare ramurilor de vîrf ale tehnologiei contemporane, electronicii, construcțiilor aerospațiale, utilizării energiei nucleare în scopuri pașnice.

Acțiunea directă a progresului tehnic în direcția valorificării superioare a materiilor prime reiese pregnant în evidență atunci cînd se analizează nivelul de utilizare a metalului și mai ales nivelul pierderilor tehnologice. Desigur că nu pot fi considerate mulțumitoare nici nivelele globale de utilizare a metalului obținute pe ramură și nici unele aspecte particulare, mai ales în domeniile mari consumatoare de metal. **Una din direcțiile principale ale progresului tehnologic constă în reducerea așa-numitelor adaose de prelucrare, în creșterea preciziei pieselor și implicit în reducerea prelucrărilor mecanice care transformă aceste adaose în span.** Este necesar ca în viitor să se realizeze mult mai mult în direcția extinderii tehnologiilor cunoscute de turnare și forjare de precizie, precum și în elaborarea de noi tehnologii de acest fel. În acest sens apreciez că o importanță deosebită trebuie acordată punerii la punct a forjării de precizie a roților dințate, conform programului de cercetare la care colaborează mai multe institute și întreprinderi, tehnologii care ar putea crește coeficientul de utilizare al oțelului la aceste piese de la circa 45% la 90% sau mai mult, aducînd în același timp o reducere drastică a prelucrării prin așchiere. Rezolvarea acestei probleme implică, printre altele, intervenția prelucrărilor neconvenționale în realizarea matrițelor de forjare, precum și respectarea riguroasă a parametrilor de bază ai procesului tehnologic, cu ajutorul traductoarelor adecvate. Este de fapt un exemplu tipic de metodă de rezolvare a problemei valorificării superioare a materiilor prime la nivelul tehnicii contemporane : nu este suficient să aplici un anumit procedeu de lucru ; este necesar să creezi un sistem de producție corespunzător exigențelor de nivel superior ale noii tehnologii.

Concentrarea eforturilor pentru elaborarea de noi tehnologii de recirculare a resurselor refolosibile

ÎN RECENTELE sale expuneri, tovarășul Nicolae Ceaușescu a acordat o importanță deosebită **utilizarea resurselor refolosibile.** Este o rezervă capabilă să aducă sporuri importante în nivelul de utilizare a materiilor prime, implicit a metalului. Astăzi ni se pare de neînțeles faptul că tehnologia deceniilor de după ultimul război a neglijat complet aceste posibilități, deși unele din ele au fost parțial folosite în cadrul economiei de război. În prezent analizele efectuate în cadrul Institutului central pentru construcțiile de mașini au scos în evidență unele posibilități promițătoare fiind declanșate cercetări pentru elaborarea tehnologiilor de recuperare. Astfel, încă în acest an va intra în funcțiune la Institutul de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru sectoare calde o instalație pilot de retopire în baie de zgură a resturilor de oțeluri aliate, de exemplu rulmenți, roți dințate, resturi de scule etc. Contăm că experimentările industriale care se vor efectua în anul viitor vor putea definitiva o tehnologie eficientă de obținere a metalului nou din asemenea resturi.

Pe aceeași linie se înscriu cercetările în curs la Institutul de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru construcțiile de mașini privind recuperarea metalelor prin reintroducerea lor în circuitul de depunere, la atelierele de acoperiri galvanice. Se estimează de exemplu că numai în cadrul proceselor de cromare dură și decorativă practicate în întreprinderile constructoare de mașini din țară se pierd anual circa 500 tone de anhidridă cromică, în valoare de 15 milioane lei. Alte pierderi de metale scumpe rezultă din procesele de cadmiere, nichelare etc. Tema pe care colectivul de cercetare și-a propus-o și care are mari perspective de rezolvare cu succes constă în refolosirea acestor metale cheie în cadrul tehnologiei generale de acoperiri ; deci nu printr-un proces secundar de recuperare. Exemplele date la care s-ar mai putea adăuga multe altele, demonstrează perspectivele importante pe care inițierea acestor direcții de cercetare le oferă și în domeniul industriei constructoare de mașini.

Înscriindu-se plenar în concepția creatoare, de înalt nivel științific, a conducerii partidului nostru, cercetarea tehnologică din industria constructoare de mașini a avut în ultimii 15 ani un vast cîmp de afirmare, contribuind la confirmarea strategiei de progres multilateral a patriei noastre elaborate de ultimele patru congrese ale partidului. Ea se va situa și pe mai departe în primele rînduri ale luptei pentru creșterea eficienței în industrie, pentru noua calitate în întreaga noastră economie.

ing. Ion CRIȘAN
director general al Institutului central de cercetări pentru construcții de mașini

„...Noua ordine trebuie să așeze relațiile dintre toate statele pe principii de egalitate și echitate, să asigure accesul țărilor slab dezvoltate și în curs de dezvoltare la tehnologiile moderne, la cuceririle științei contemporane, să favorizeze progresul lor rapid și multilateral, creînd, totodată, condiții pentru o evoluție echilibrată a tuturor zonelor lumii, a economiei mondiale".

NICOLAE CEAUȘESCU

UN CONCEPT ORIGINAL ȘI ATOTCUPRINZĂTOR PRIVIND NOUA ORDINE ECONOMICĂ ȘI POLITICĂ INTERNAȚIONALĂ

Este o realitate a zilelor noastre care nu mai necesită argumentări și demonstrații, că importantele succese obținute de România socialistă pe drumul dezvoltării social-economice, prestigiul de care se bucură în lume, ca urmare a politicii sale externe, sînt indisolubil legate de numele președintelui Nicolae Ceaușescu. Pornind de la realitățile și cerințele vieții, de la interesele fundamentale ale poporului român, angajat ferm pe făgașul noii orînduiri, partidul nostru, România socialistă a militat permanent pentru cristalizarea și afirmarea în practică a unor concepte noi în viața internațională.

Prin analiza principalelor fenomene și procese din viața internațională, prin identificarea marilor contradicții și procese ce se manifestă în lume, a mutațiilor ce au loc în structura social-politică a lumii contemporane, președintele României a adus o contribuție de inestimabilă valoare în aprecierea tendințelor fundamentale ale economiei mondiale, la îmbogățirea creatoare a marxism-leninismului, la afirmarea gîndirii economice și social-politice românești. Un exemplu concludent în acest sens îl constituie elaborarea unei concepții originale și atotcuprinzătoare cu privire la necesitatea și căile instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale, imperativ major al epocii noastre. Potrivit concepției Partidului Comunist Român, a tovarășului Nicolae Ceaușescu personal, țara noastră s-a angajat încă de la început, cu toată fermitatea în favoarea unei noi ordini economice și politice internaționale, iar preocuparea pentru făurirea acesteia a devenit o latură esențială a politicii externe a partidului și statului nostru. În activitatea sa internațională, România socialistă a acționat în mod constant de-a lungul anilor pentru abolirea politicii imperialiste de dominație și asuprire și instituirea unor noi relații între state, de deplină egalitate și echitate, astfel că atitudinea României față de problema noii ordini **nu este o poziție de conjunctură, ci se încadrează firesc în ansamblul preocupărilor internaționale permanente ale țării noastre.**

Poziția României cu privire la conținutul și căile de edificare a noii ordini economice și politice internaționale a fost elaborată sub îndrumarea și cu participarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu [1]). Concepția președintelui Ceaușescu este rodul permanentei sale preocupări față de viitorul omenirii, față de pacea și prosperitatea ei, pentru eliminarea injustiției și dezechilibrelor din relațiile dintre state. Această activitate include în același timp preocuparea de a se ajunge la forme de cooperare și conlucrare viabile între state în vederea atingerii acestor obiective.

Privită în ansamblu, concepția României în problema sferei de cuprindere și a căilor instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale are anumite trăsături caracteristice care o definesc.

În primul rînd, conceptul românesc are un profund **caracter științific,** caracter din care de altfel decurg celelalte trăsături. Întreaga operă teoretică și activitate practică desfășurată neîntrerupt de tovarășul Nicolae Ceaușescu în acest domeniu se întemeiază pe studierea atentă a legilor obiective ale dezvoltării, pe cunoașterea științifică a cerințelor de progres atît ale economiei românești, cît și ale economiei mondiale în ansamblu, întreaga analiză fiind făcută în lumina materialismului dialectic și istoric, prin identificarea marilor contradicții și mutații existente azi pe arena internațională și a formulării unor direcții concrete de acțiune. În al doilea rînd, conceptul românesc are un caracter **multidimensional** atît din punctul de vedere al domeniilor, sferelor pe care le include, cît și din punctul de vedere al acțiunii de urmat. Din punctul de vedere al **sferelor de cuprindere,** procesul instaurării unei noi ordini în concepția românească include toate laturile vieții economice, politice și sociale a lumii contemporane. În același timp, edificarea unei noi ordini economice și politice internaționale reclamă cu necesitate instaurarea unor noi raporturi între state în toate domeniile. Această necesitate este determinată de interdependența crescîndă care există între factorii economici, sociali, politici, militari, între interesele statelor pe aceste planuri, interese care nu pot fi disociate unele de altele. Nici o problemă nu poate fi soluționată complet și durabil decît dacă se are în vedere rezolvarea de o manieră corespunzătoare a implicațiilor sale pe diverse planuri. Caracterul multidimensional, **din punctul de vedere al acțiunii de urmat,** presupune corelarea, coordonarea acțiunilor întreprinse pe diferite planuri. Astfel, de exemplu, efortul financiar al diferitelor țări — în ideea alocării unor fonduri din partea statelor dezvoltate în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în scopul depășirii acestei stări — sau fondurile alocate în același scop de diferite organisme internaționale, devin nefolositoare sau efectele lor sînt mult diminuate în contextul în care nu sînt instaurate reguli noi în domeniul comerțului internațional, al taxelor și tarifelor vamale, al transferului de tehnică și tehnologie.

În al treilea rînd, conceptul românesc privind necesitatea instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale are un **caracter revoluționar.** Concepția românească avansează ideea că o nouă ordine trebuie să fie în folosul tuturor statelor, exprimînd corespunzător interesele acestora. **„Este necesar** — se arăta în Raportul prezentat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al XI-lea al P.C.R. — **să se pornească de la faptul că noua ordine nu înseamnă schimbarea vechiului ambalaj cu altul nou — chiar dacă ar fi de aur" [2]).** Aceasta înseamnă în fond schimbarea actualelor structuri ale economiei mondiale, generatoare de dezechilibre și subdezvoltare, modificarea principiilor care stau la baza actualei ordini economice internaționale, elaborarea de noi principii de drept, lichidarea mecanismelor economice care reproduc și adîncesc decalajele economice.

Legat direct de caracterul revoluționar al conceptului românesc este **caracterul său profund realist,** care rezidă în aceea că propunerile formulate și acțiunile întreprinse de România reprezintă o viziune de perspectivă a Partidului Comunist Român, a președintelui

---

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, București, 1974, p. 34—36 și Contribuții ale României la soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane, Ed. politică, București, 1975, p. 7—18.

[2]) **Nicolae Ceaușescu,** Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, București, 1974, p. 34.

României socialiste asupra evoluției economiei mondiale, constituind în același timp o generalizare teoretică, politică și economică a unei activități practice îndelungate desfășurată pe arena internațională. Pe baza profundei analize a relațiilor contemporane **România consideră că o problemă fundamentală a lumii de azi este intensificarea eforturilor pentru lichidarea subdezvoltării, a împărțirii lumii în țări bogate și sărace, ca urmare a îndelungatei politici imperialiste de dominație colonială.** La sesiunea solemnă comună a C.C. al P.C.R., M.A.N. și activului central de partid din 10 mai 1977, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că **„lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale reprezintă o continuare firească a luptei pentru lichidarea tuturor vestigiilor colonialismului și neocolonialismului, pentru abolirea definitivă a politicii imperialiste pe plan mondial și, de aceea, vom acționa cu toate forțele în vederea înfăptuirii acestui deziderat arzător al epocii noastre".**

În concepția Partidului Comunist Român lichidarea subdezvoltării, a decalajelor este în primul rînd sarcina țărilor în curs de dezvoltare înseși. Aceasta presupune mobilizarea și valorificarea la maximum a mijloacelor și resurselor proprii, concentrarea eforturilor pentru dezvoltarea forțelor de producție, pentru crearea unei industrii moderne și a unei agriculturi de înaltă productivitate. Toate acestea presupun, desigur, ca fiecare țară în curs de dezvoltare să aloce o parte însemnată din venitul său național pentru dezvoltare.

În același timp, în concepția partidului nostru, un rol de mare importanță pentru accelerarea progresului țărilor în curs de dezvoltare îl are colaborarea internațională, bazată pe echitate, avantaj reciproc și sprijin multilateral. În cadrul acestei colaborări, țările dezvoltate trebuie să sprijine sub diferite forme (asistență tehnică, financiară, tratament preferențial în toate domeniile etc.) efortul țărilor în curs de dezvoltare în vederea depășirii stării în care se află.

Un alt element definitoriu pentru conceptul românesc privind procesul instaurării unei noi ordini economice îl constituie **caracterul său democratic.** Instaurarea unei noi ordini în concepția României trebuie să fie opera tuturor popoarelor atît pentru faptul că ea interesează toate statele, cît și datorită menirii sale de a asigura stabilitatea și o dezvoltare echilibrată și armonioasă a întregii omeniri. Spre deosebire de reglementările internaționale anterioare, stabilite de obicei în cadrul unor reuniuni internaționale (congrese, conferințe), prin impunerea voinței celor mai puternice state și nesocotirea intereselor legitime ale celorlalte state, prezente sau absente la masa tratativelor noua ordine presupune un cadru de largă democrație. Dimensiunile și importanța unor probleme ca materiile prime, energia, transferul de tehnică și tehnologie, alimentația etc. reclamă imperios ca toate aspectele, implicațiile și modalitățile de rezolvare să fie examinate cu participarea tuturor statelor și nu într-un cadru îngust, limitat la un număr restrîns de state.

Caracterul democratic al concepției românești vizează atît **procesul instaurării unei noi ordini** — ca mod de abordare și soluționare a problemelor, cît **și conținutul viitoarei ordini,** prin participarea, pe picior de egalitate, a tuturor statelor la reglementarea problemelor economice majore cu care este confruntată lumea contemporană. Asigurarea acestui spirit democratic este direct legată de cadrul juridic internațional care poate și trebuie îmbunătățit în continuare prin adoptarea de noi instrumente cu caracter obligatoriu, care să asigure aplicarea de către toate statele a principiilor fundamentale ale dreptului internațional.

În acest scop, România a propus adoptarea unui Cod de conduită, cu caracter universal, în care să fie statuate drepturile și îndatoririle fundamentale ale statelor, cum sînt: **dreptul sacru al fiecărui stat la existența liberă și suveranitate națională ; dreptul inalienabil al fiecărui popor de a-și decide de sine stătător soarta, de a-și alege și dezvolta liber sistemul politic, economic și social, corespunzător voinței și intereselor proprii, fără nici un amestec din afară, obligația fiecărui stat de a milita pentru lichidarea totală a colonialismului; egalitatea deplină în drepturi a tuturor statelor, indiferent de mărime, situație geografică și nivel de dezvoltare, orînduire socială, apartenență sau neapartenență la alianțele militare etc.**

În același timp, în asigurarea cadrului democratic al procesului instaurării unei noi ordini și al conținutului acesteia, țara noastră consideră că un rol important trebuie să-l aibă O.N.U. și celelalte organizații internaționale. De o mare valoare sînt în acest sens propunerile concrete ale României privind creșterea rolului O.N.U. în viața internațională, conținute în documentul distribuit la sesiunea a XXX-a a Adunării Generale a O.N.U. și care s-a bucurat de un larg ecou și de o înaltă apreciere internațională.

Caracterul pașnic — alt element definitoriu al concepției românești — presupune ca instaurarea noii ordini economice și politice internaționale să se facă pe calea dialogului și nu a confruntării, prin luarea în considerare a intereselor legitime ale fiecărei țări. În concepția țării noastre, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, instaurarea unei noi ordini internaționale nu se poate realiza decît pe cale pașnică, pe baza așezării relațiilor dintre state pe principiile deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, renunțării la forță și la amenințarea cu folosirea forței. Totodată, instaurarea noii ordini internaționale nu poate fi reală și trainică decît dacă ea este însoțită de măsuri hotărîte de destindere politică și militară. Consecvent, în politica sa pentru instaurarea unei lumi a păcii, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază în toate ocaziile efectele negative ale cursei înarmărilor și ale cheltuielilor militare, care reprezintă o grea povară pentru toate popoarele lumii, faptul că înarmarea provoacă distorsiuni în dezvoltarea economică a tuturor statelor frînează dezvoltarea cooperării între state, creează bariere artificiale în calea transferului de tehnologie, constituie un obstacol în calea lichidării subdezvoltării, pentru rezolvarea celorlalte probleme de care depinde viitorul omenirii.

Noua ordine se impune să ofere garanții depline fiecărei țări că va putea să se dezvolte liber, că nu va fi niciodată și în nici o împrejurare obiectul unui act de agresiune, de constrîngere sau presiune, că libertatea și independența sa politică și economică sînt la adăpost de orice pericol.

În sfîrșit, concepția românească are un **caracter procesual.** Analizele secretarului general al partidului asupra lumii contemporane permit să se desprindă concluzia că există state ale lumii care beneficiază de actuala ordine, care în actualul context acceptă anumite modificări de natură să favorizeze consolidarea poziției lor dominante sau să n-o afecteze ; există, de asemenea, state care doresc să cucerească noi poziții, mai puternice decît cele pe care le ocupă, și în sfîrșit state (în rîndul cărora pe primul loc se situează statele cele mai sărace și cele în curs de dezvoltare) care sînt complet defavorizate de actuala ordine și care doresc o restructurare a acesteia.

La această diversitate de poziții și interese ale statelor lumii, determinate pe de o parte de ordinea statuată la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, iar pe de altă parte de eterogenitatea economică și politică a lumii, **caracterul procesual,** prin prisma concepției românești, este dat și de amploarea prefacerilor ce le presupune instaurarea unei noi ordini. Aceste schimbări ar trebui să vizeze : stabilirea de noi raporturi între state, adoptarea de noi principii și norme de conduită a statelor pe plan internațional ; modificări substanțiale în diviziunea internațională a muncii ; adaptarea mecanismelor de colaborare și a cadrului instituțional la noile cerințe ale progresului, democratizarea întregii vieți internaționale, promovarea unei noi etici internaționale. Astfel, noua ordine nu se poate realiza într-un termen foarte scurt, ci implică o întreagă etapă istorică de transformări radicale în sistemul relațiilor internaționale. În același timp, noua ordine nu se va naște automat, prin prăbușirea „de la sine" a vechii ordini sau prin simpla adoptare de rezoluții în diverse foruri internaționale.

România a adresat cu prilejul celui de al XII-lea Congres al P.C.R. un apel solemn către toate țările lumii de a-și uni eforturile și de a conlucra tot mai strîns, într-o atmosferă de înțelegere și colaborare, pentru a se pune capăt cît mai curînd stării de subdezvoltare, pentru a se deschide tuturor popoarelor perspectiva progresului economic și social tot mai rapid [3]).

Preocuparea pe plan internațional pentru crearea noii ordini s-a vădit și în ecoul favorabil pe care l-a avut propunerea prezentată din inițiativa „Grupului celor 77" de a se convoca, în acest an, sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U., consacrată acestei probleme — propunere la elaborarea căreia România a luat parte activă. O confirmare strălucită a importanței deosebite de care se bucură poziția realistă a României socialiste, concepția și activitatea președintelui Nicolae Ceaușescu, în contextul procupărilor pentru făurirea unei noi ordini în lume.

Mariana NEGRUȘ

[3]) **Nicolae Ceaușescu,** Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, București, 1979, pag. 110—111.

Dezvoltarea accelerată și cu eficiență sporită a bazei de materii prime și energetice

SPORIREA PRODUCȚIEI DE CĂRBUNE LA NIVELUL CERINȚELOR ECONOMIEI (II)

În analiza „R. E.": activitatea din Bazinul carbonifer al Olteniei

CREȘTEREA CANTITATIVĂ ȘI CALITATIVĂ A CĂRBUNELUI extras și pe această bază a producției de energie electrică obținută din surse ieftine, disponibile în țară, — obiectiv de maximă însemnătate pentru întreaga economie — face necesară amplificarea eforturilor tuturor factorilor implicați : unități miniere, întreprinderi furnizoare de instalații tehnologice de extracție, transport și prelucrare, centrale termice de producere a energiei, unități geologice de prospectare, institute de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare ș.a., pentru perfecționarea activității proprii precum și pentru îmbunătățirea conlucrării dintre ele. În dorința de a identifica noi soluții și direcții de acțiune menite să contribuie la sporirea cantității de cărbune livrat beneficiarilor, continuăm în acest număr analiza „R.E." asupra activității desfășurate în bazinul carbonifer al Olteniei punînd față în față opiniile specialiștilor mineri și a celor din unitățile furnizoare de utilaje de exploatare a cărbunelui, în problema deosebit de importantă a **dotării cu instalații tehnologice, de mare randament, a exploatării și întreținerii lor.**

● Opinia minerilor :

Adaptarea la specificul activității și punerea în funcțiune la termen a utilajelor tehnologice

EXTRACȚIA CĂRBUNELUI în carieră „la zi", la nivelul sarcinilor de plan face în primul rînd necesară existența în cadrul unităților miniere a agregatelor tehnologice de escavare și transport la nivelul prevederilor din planul de dotare. Din acest punct de vedere se cere semnalat **decalajul care există între prevederi și realizări** în livrarea, montarea și punerea în funcțiune a excavatoarelor și a mașinilor de haldat. Din 7 și respectiv 3 bucăți cîte trebuiau onorate de către furnizori în anul 1979, nu s-a livrat pînă în prezent decît seturi de subansamble incomplete de la primele două excavatoare.

Situația se prelungește și în acest an cînd din sarcina unităților furnizoare de a livra un număr de alte excavatoare de mare capacitate, pînă în prezent unitățile miniere nu are primit nici unul. Dat fiind că în anul 1980 se cer puse în funcțiune un număr de 7 linii tehnologice cu o capacitate totală de 14 milioane m.c. excavați care trebuie să producă — conform prevederilor — în a doua jumătate a anului, apare necesare ca **unitățile furnizoare să-și concentreze cu prioritate eforturile pentru realizarea și expedierea urgentă la exploatările miniere din Oltenia a tuturor utilajelor contractate, ale căror termene sînt în prezent expirate.**

Un alt aspect cu consecințe negative în activitatea de punere în exploatare a noilor capacități de extracție a cărbunelui, îl reprezintă **slaba organizare a activității de montaj a utilajelor în cariere,** care în loc să se realizeze în 4—6 luni durează chiar mai mult de 12 luni. De ce ? O primă cauză o constituie faptul că furnizorii livrează subansamblele pe care le execută în zeci și sute de repere mici, cu toate că anterior le montează atunci cînd le supun probelor tehnice și de fiabilitate. Este vorba între altele de confecții metalice pentru excavatoare — furnizor întreprinderea „Unio" Satu-Mare și benzi de transport — furnizor Întreprinderea de utilaj minier Filipeștii de Pădure. Totodată este de reținut și faptul că de multe ori piesele componente sosesc la beneficiar în altă ordine decît cea necesară potrivit tehnologiei de montaj.

Soluția posibilă ar fi ca **unitatea furnizoare să-și monteze utilajul — desigur cu ajutorul beneficiarului acolo unde este nevoie — și să-l predea acestuia din urmă în funcțiune în momentul realizării parametrilor proiectați.** Pînă atunci, însă, actualul mod de înțelegere de către unii furnizori a obligațiilor ce le revin — e drept, comod pentru producători — se cere de urgență înlocuit cu o atitudine mai responsabilă care să țină seama de interesele economiei naționale conform căruia instalațiile trebuie să sosească pe șantier gata montate de către întreprinderea care le-a realizat, bine verificate tehnic și funcțional. S-ar realiza în acest fel o productivitate și o calitate net superioară a montajului, s-ar scurta substanțial durata de punere în funcțiune a noilor agregate.

Atingerea rapidă a parametrilor proiectați și menținerea unor indici înalți de utilizare la agregatele existente în funcție determină după cum se știe direct cantitatea de cărbune extras. Ca urmare, decalajele înregistrate în 1979 și în perioada ce a trecut din acest an la unele grupe principale de utilaje tehnologice — între indicii planificați și cei realizați efectiv se cere mai atent analizată : este vorba de escavatoare (plan 85%, realizat 62%), buldozere (85% și respectiv 62%), autobasculante (75% și respectiv 50%), subansamble de înaintare (85% și respectiv 81%) combine de abataj (86,5% și respectiv 85%) ș.a. Care au fost principalele cauze ?

Specialiștii Întreprinderii miniere Rovinari au arătat că la unele utilaje (buldozere, mașini de haldat, instalația hidraulică de la talpa complexului de susținere la combinele de înaintare, stația de acționare la transportoarele de benzi pentru subteran — furnizor C.I.UT.P.M. Ploiești), au apărut anumite diferențe între performanțele prevăzute în proiect și cele cerute de condițiile concrete de exploatare din mine și cariere. La buldozerele existente, de pildă, capacitatea motoarelor este mai redusă față de cea necesitată de tehnologia de exploatare din cariere. De asemenea, se apreciază că actualele tipuri de autobasculante livrate nu sînt în concordanță cu specificul condițiilor dificile de lucru impuse de efectuarea lucrărilor de descopertă în cariere, ceea ce determină dese întreruperi în funcționare, diminuarea cantității de cărbune extras și transportat la beneficiari față de prevederile de plan. În aceste condiții, cu sprijinul a 600 de mecanici auto și cu un consum de piese schimb de 60 milioane de lei, în anul 1979, s-a menținut un parc activ de abia jumătate din numărul autobasculantelor existente în dotare și s-a realizat o producție de circa 1 250 t/t capacitate de transport (față de 3 000 t/t capacitate de transport cît era planificat). **Pentru cerințele specifice exploatărilor la zi din bazinul Olteniei se consideră că sînt necesare tipuri de autobasculante cu sisteme de transmisie și hidraulice de dimensiuni și robustețe mai mari decît cele furnizate pînă acum.**

Totodată s-a apreciat ca necesară **punerea la punct a unor tehnologii și utilaje perfecționate care să permită o extragere selectivă a cărbunelui, diminuarea volumului de steril vehiculat și valorificarea mai bună a straturilor subțiri de substanță utilă.** Pentru realizarea acestor cerințe, specialiștii din cadrul Combinatului minier consideră că deosebit de necesar ca cercetătorii și proiectanții din cadrul M.I.C.M. să studieze mai aprofundat, la fața locului, condițiile specifice de lucru în carieră și să elaboreze și să livreze utilaje de extracție și transport a cărbunelui mai adaptate specificului muncii în exploatările la zi, cu durabilități și randamente sporite.

În alte cazuri indicele de utilizare a unor mașini — și evident cantitatea de cărbune livrat — a fost considerabil diminuată datorită unui **„service" necorespunzător** acordat de unitățile furnizoare (cum ar fi de exemplu întreprinderea „Progresul" Brăila ș.a.) la întreținerea și repararea unui număr de 130 de excavatoare cu cupă și a peste 400 de buldozere. Și aceasta deoarece sînt rămase în urmă la producători o serie de asimilări de subansamble care condiționează buna funcționare a utilajelor existente : la furnizorii din industria construcțiilor de mașini este vorba de (centralele) de presiune Lindon, de segmenții și cilindrii de motoare pentru excavatoare „Promex" ; la furnizorii din chimie de adezivul pentru lipirea benzilor cauciucate de transport.

● Opinia furnizorilor de instalații tehnologice :

Perfecționarea folosirii și întreținerii utilajelor

ÎN INVESTIGAȚIA EFECTUATĂ în rîndul specialiștilor din unitățile furnizoare pentru găsirea de soluții care să conducă la accelerarea procesului de asimilare de instalații corespunzătoare condițiilor specifice de exploatare a cărbunelui din bazinul oltenesc, pentru ridicarea nivelului de anduranță a utilajelor livrate, am desprins unele puncte de vedere deosebit de interesante. În consens se apreciază că beneficiarii au o contribuție deloc de neglijat, la apariția unor neajunsuri care diminuează indicii de folosire a utilajelor în exploatare. Constructorii de mașini susțin că dacă apar unele discrepanțe între caracteristicile utilajelor și condițiile concrete de exploatare din mină, aceasta se datorește prevederilor documentației tehnico-economice de execuție elaborate de Institutul de cercetări și proiectări miniere — care este chiar al beneficiarului — și care, probabil, nu a luat în calculul inițial toți factorii necesari. Exemplele oferite se referă la anumite utilaje de săpare care s-au deteriorat deoarece au fost puse să lucreze în condiții de 3—4 ori mai grele decît cele prevăzute în proiecte sau la unii stîlpi de susținere neadecvați sarcinii reale, mult mai mari — care a condus efectiv la îngroparea unor utilaje și la oprirea lor. Dat fiind că unitățile producătoare respectă prevederile înscrise în proiect **apare necesar ca la comanda utilajelor tehnologice să nu se înscrie în proiectele de execuție de către beneficiar doar condițiile ideale de lucru, ci să se țină seama și de dificultățile reale și complexe pe care le presupune în fapt exploatarea în carieră și de probabilitatea apariției pe parcurs a unor condiții mai dificile de exploatare.**

În ce privește asimilarea de noi utilaje perfecționate necesare exploatării cărbunelui, trebuie arătat că dacă este adevărat că în acest domeniu anumite rămîneri în urmă se datoresc producătorului, tot atît de adevărat este și că beneficiarii creează al rîndul lor unele neajunsuri. În primul rînd, este vorba de faptul că își modifică mult prea des opțiunile (de multe ori chiar și pe parcursul anului de plan) privind cantitatea și calitatea utilajelor tehnologice solicitate (în special la agregate de săpare și stîlpi de susținere). Desigur, planul de producție la producător nu este fixat în mod rigid, totuși, dat fiind durata mare necesară în mod obiectiv pentru o pregătire corespunzătoare a fabricației, **apare necesar ca beneficiarul, printr-o utilizare mai adecvată a metodelor prognozei tehnice și tehnologice — să-și fundamenteze mai bine și din vreme necesarul de aprovizionat.**

În al doilea rînd se **impune ca unitățile miniere să colaboreze mai activ cu întreprinderile producătoare la omologarea mai operativă a agregatelor nou asimilate.** Pentru că în prezent mai există cazuri (la un nou agregat-combină de săpare, produs pe bază de concepție românească de către întreprinderea „Unio" Satu-Mare de pildă, cînd utilaje tehnologice de concepție românească deși sînt utilizate cu bune rezultate în exploatare de beneficiar nu sînt omologate de către acesta pentru a nu-și diminua posibilitatea de a apela la un eventual import.

Pentru întreținerea necorespunzătoare a anumitor utilaje nu poate fi învinuit numai producătorul, ci trebuie menționată și întreprinderea I.U.T.C.C.R. care are în dotare utilajele auxiliare (buldozere, excavatoare cu cupă, autogredere etc.). Această unitate nu reușește întotdeauna să asigure efectuarea — cantitativă și calitativă — a operațiilor de întreținere și reparare a utilajelor la nivelul cerințelor. Principalele cauze sînt lipsa de piese de schimb, de personal, de capacitate de întreținere și reparații, nerespectarea riguroasă a disciplinei tehnologice și a muncii. adică cauze care pot fi remediate rapid. Nu trebuie neglijat totodată că unitățile miniere beneficiare (în primul rînd I.M. Rovinari, I.M. Jilț, I.M. Roșia) ale acestor utilaje de extracție și transport nu asigură peste tot condiții de exploatare normale : multe drumuri sînt improvizate sau necorespunzător construite și întreținute, în alte cazuri ele lipsesc complet, nu se acordă suficientă asistență tehnică la efectuarea lucrărilor în cariere etc.

O soluție posibilă, care ar merita luată în analiza specialiștilor — pentru eliminarea acestor neajunsuri ar putea fi ca **utilajele auxiliare de extracție și transport să treacă în dotarea unităților miniere,** ceea ce ar determina mai multă preocupare pentru exploatarea și întreținerea lor corespunzătoare, reducerea personalului T.E.S.A., și auxiliar cu circa 30%, încetarea „pasării" răspunderilor între deținătorul și utilizatorul mașinilor etc. Dar, pînă atunci, întrebarea care se naște firesc din analiza neajunsurilor prezentate este de ce eforturile unităților care dețin și care utilizează mașinile — și care de fapt aparțin toate de Combinatul minier Oltenia — nu sînt mai bine corelate ? De ce combinatul nu coordonează și mai exigent colaborarea acestor întreprinderi în vederea exploatării și întreținerii mai bune a utilajelor de extracție și transport ? În acest sens ar fi util ca direcția de investiții din combinat să nu-și considere încheiată misiunea odată cu punerea în funcțiune sau darea în exploatare a noilor capacități de exploatare și transport, ci să asigure cu mai multă consecvență asistența tehnică și tot sprijinul necesar pînă la atingerea parametrilor proiectați la toate utilajele tehnologice, așa cum, de exemplu, se petrec lucrurile la termocentrale.

Pe de altă parte, este de consemnat faptul că anumite echipe de „service" și întreținere ale furnizorului au constatat la beneficiari și alte lipsuri în exploatarea și mai ales în întreținerea utilajelor tehnologice. Este vorba, de exemplu, de benzile tehnologice de transport ale cărbunelui extras, ale căror covoare cauciucate se rup des și datorită faptului că beneficiarul nu asigură curățirea rolelor și a capetelor benzii de depunerile de cărbune care prin frecare continuă deteriorează banda de transport. Într-adevăr, în ultimul timp au sporit preocupările în această direcție în sensul că la I.M. Rovinari s-au realizat prin autodotare instalații de curățire a cărbunelui depus sub bandă și role, dar ele nu funcționează încă în permanență și sînt insuficiente pentru numărul existent de benzi de transport. De aceea, pentru producerea pe scară largă și de calitate a acestor instalații se cer depuse eforturi mai ample de către unitățile miniere, dar și de cele constructoare de mașini, menite să conducă la generalizarea experienței bune acumulate pînă în prezent.

Multe neajunsuri creează totodată și faptul că uneori, în întreprinderile miniere instalațiile tehnologice sînt necorespunzător depozitate, ceea ce face ca acestea să se deterioreze de multe ori iremediabil. Un exemplu este edificator : o serie de subansamble necesare combinelor de înaintare au fost astfel depozitate, încît practic s-a blocat accesul la primele exemplare aduse în depozit, ceea ce a făcut să poată fi utilizate doar cele nou livrate. Ca urmare, au rămas depozitate și blocate din anul 1976 numeroase astfel de subansamble, ale căror garnituri de cauciuc — indispensabile bunei lor funcționări — s-au deteriorat complet, făcînd întreaga piesă improprie pentru utilizare.

În fine, se apreciază că **necesar un efort mult sporit în toate exploatările miniere pentru ridicarea calificării personalului,** ceea ce ar conduce direct la recuperarea unor rămîneri în urmă în exploatarea la indici ridicați a mașinilor prelungirea duratei de viață a utilajelor și implicit la sporirea volumului de cărbune extras.

AȘADAR, o diversitate de opinii care, după părerea noastră, pot fi luate în considerare de factorii interesați. Este, în primul rînd, necesar să **se creeze un spirit de colaborare favorabil, astfel încît participarea furnizorilor de utilaje cît și a beneficiarilor lor la rezolvarea diferitelor probleme ce se ivesc inerent, să fie operativă și eficientă.** Este în interesul tuturor ca prin această colaborare să se realizeze utilaje de înaltă performanță, să se creeze cele mai propice condiții pentru ca ele să fie folosite la întreaga capacitate, astfel încît programele de creștere accentuată a producției de cărbune să fie realizate integral. În acest mod și, centralele termice vor putea, la rîndul lor, avînd cărbunele necesar, să utilizeze pe deplin capacitatea instalațiilor din dotare, realizînd și furnizînd economiei naționale energia electrică la nivelul solicitat.

Vasile BOESCU
Bogdan PĂDURE

Noi resurse în circuitul economic

Valorificarea energetică a biomasei prin fermentare

ANALIZÎND situația și perspectivele energetice ale lumii, Raportul asupra dezvoltării mondiale pe 1979, elaborat de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, subliniază faptul că următoarele două decenii trebuie văzute ca o perioadă de tranziție în care omenirea trebuie să se acomodeze atît cu prețurile mai ridicate ale energiei, cît și cu necesitatea acoperirii crescînde a cere-

Sursa energetică	Cantitatea de energie (terrawatti)
Solară	1,5
Biomasă	3,5
Hidro și geotermală	2,5
Nucleară	0,5
Eoliană	1,0
Combustibil fosil (petrol) și cărbune)	9,0
Total	18,0

rii suplimentare de energie din alte surse decît petrolul, a cărui producție maximă urmează a fi atinsă înainte de sfîrșitul acestui secol. Sursele, ca și proporțiile în care ele vor acoperi necesitățile energetice în perspectiva anului 2025, după sublinierea revistei menționate sînt prezentate în tabel.

Se constată, așadar, că și în perspectiva previzibilă petrolul și cărbunele rămîn, principala sursă energetică, locul al doilea revenind biomasei. Ponderea care revine biomasei o considerăm a fi firească, deoarece imensul „covor verde" care acoperă în mare parte planeta noastră este, de fapt, o gigantică uzină de captare a energiei solare, de transformare a ei în energie chimică și de depozitare în compuși chimici sintetizați : glucide, protide, lipide etc.

După profesorul D.O. Hall de la King'S College din Londra, rezervele de energie ale terei înmagazinate în combustibil fosil ating cifra de $4{,}3 \times 10^{22}$ jouli, în timp ce energia solară, primită de pămînt timp de 1 an este de ordinul a 3×10^{24} jouli. Plantele verzi utilizează numai 1,2% din energia solară care cade asupra lor, dar cu toate acestea cantitatea de carbon provenit din bioxidul de carbon fixat prin fotosinteză este estimată la 30—60 miliarde tone pe an. Se apreciază că „marea uzină verde" produce anual peste 100 miliarde tone de biomasă, care cuprinde păduri, plante sălbatice, plante de apă și plante de cultură. Dintre acestea uscatului îi revin circa 62,5% restul de 37,5% fiind repartizat între plantele din apele oceanelor, mărilor și apelor dulci. O parte din această cantitate enormă de biomasă este valorificată pentru hrană, materiale de construcție și în mică măsură pentru energie, restul fiind reciclată prin intermediul marelui ciclu al carbonului.

Incontestabil, rolul biomasei ca sursă principală de hrană este primordial, dar din ce în ce mai mult prezintă interes ca sursă potențială de energie, din următoarele considerente :

— acumularea de energie solară în biomasă ;

— valoarea termodinamică înaltă a energiei utilizabile ;

— reproducerea permanentă, atît timp cît există energie solară ;

— menținerea circuitului natural al CO_2 ;

— nepoluarea biosferei, avînd chiar un rol depoluant.

POTRIVIT Programului-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei, la asigurarea necesarului energetic în perspectivă formele noi de energie vor ocupa un loc important. Între acesta o atenție sporită se va acorda valorificării resurselor energetice ale biomasei.

Deși pentru convertirea biomasei în produse energetice există diverse posibilități, în prezent au aplicabilitate practică doar arderea, piroliza și fermentarea. Menționăm însă că și la aceste procedee diferă gradul de eficiență economică. Arderea, de exemplu, realizează forme de energie ce se pot stoca greu, în timp ce piroliza are un randament energetic redus. Din aceste cauze în prezent din punct de vedere economic cea mai mare importanță ca sursă de obținere a înlocuitorilor pentru combustibilii fosili o prezintă **fermentația.**

Producerea metanului din deșeuri de biomasă reprezintă primul procedeu biotehnologic care a fost încercat din punct de vedere energetic cu succes. În prezent instalațiile de biogaz au de-

RECUPERARE REFOLOSIRE EFICIENȚĂ

● *Gunoiul de la cele 2,8 milioane de păsări, cît reprezintă efectivul mediu al Combinatului avicol Borovsk (regiunea Tiumen, Siberia de Vest) — cea mai importantă întreprindere de acest fel din U.R.S.S. — este aplicat ca îngrășămînt pe o suprafață de 1 500 ha de pe care se recoltează nutreț verde, utilizat, alături de concentrate, la furajare. Producția de ouă (peste 420 mil. buc. anual) se obține astfel cu o eficiență economică ridicată, costurile la 1 000 de ouă fiind de 36,5 ruble, din care 24 ruble pentru nutreț.*

● *La congresul internațional pe tema „Microbiologia și industria alimentară" (Paris, octombrie 1979) au fost prezentate noi realizări în fabricarea proteinelor din organisme unicelulare, prin procedee care, deși încă oneroase, oferă promisiuni pentru viitor. S-a acumulat deja experiență în producerea de proteine folosind ca substrat polizaharidele, pentru furajarea animalelor (pe bază de melasă) și pentru alimentația umană (pe bază de subproduse ale industriei laptelui — de pildă, lactoserum). Sînt în curs cercetări pentru utilizarea unui substrat solid : lemnul sau reziduurile vegetale. De asemenea, se desfășoară experimentări la scară industrială pentru obținerea de proteine din organisme pluricelulare — o ciupercă filamentoasă — cultivate pe melasă de sfeclă de zahăr, care ar putea da 3 tone la hectar (în culturi furajere tradiționale, de pe aceeași suprafață se obține anual doar necesarul pentru 42 kg proteine din carne de vită).*

● *Cîteva mori de porumb din Tanzania își produc singure o bună parte din carburantul necesar pentru acționarea motoarelor Diesel cu care sînt echipate. În instalații simple, prin fermentarea tărîțelor rezultă biogaz, care este apoi amestecat cu o cantitate mică de motorină. Procedeul a fost conceput de specialiști de la universitatea de tehnologie din orașul olandez Twente.*

Dezbatere pe tema valorificării resurselor refolosibile

În cadrul amplelor manifestări organizate cu prilejul celui de-al XI-lea Tîrg de mostre de bunuri de consum, sub egida Institutului de economia comerțului interior și turismului și a Institutului de economie industrială, vineri 8 august a.c. s-au desfășurat lucrările unei „mese rotunde" cu tema „Dezvoltarea și diversificarea sortimentală a producției de bunuri de consum, realizate din materiale recuperabile și refolosibile". La dezbateri au luat parte peste 50 de specialiști din producție, comerț, cercetare și învățămînt, această manifestare constituindu-se ca un mijloc eficient de evidențiere a posibilităților de utilizare a materialelor refolosibile în condițiile reducerii eforturilor economiei naționale pentru procurarea de materii prime necesare sporirii producției bunurilor de consum.

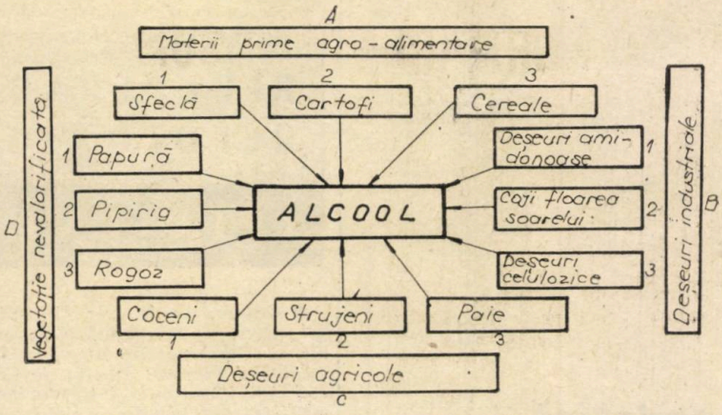

Fig. 1. Materii prime utilizabile pentru fabricarea alcoolului

$C_6H_{12}O_6$ — $2\ C_2H_5OH + 2\ CO_2$
180,1 g — 92,1 g + 88 g
100 g — 51,14 g + 48,86 g

venit rentabile, chiar în condițiile în care sînt necesare investiții mari pentru construcția rezervoarelor de fermentare. Totodată, este luată în considerare ca o potențială sursă de bioenergie, de perspectivă, **fermentația alcoolică.** În Brazilia s-a trecut la fabricarea etanolului pornind de la trestie de zahăr, producția fiind la nivelului anului 1978 de 1,5 milioane mc, urmînd să se dubleze în anul 1981. În Australia, specialiștii de la Universitatea din Queensland efectuează cercetări microbiologice minuțioase pentru ameliorarea randamentului conversiei zahăr-etanol. În S.U.A., în 1979, a fost dat publicității un „Raport asupra alcoolului ca mijloc de a economisi petrolul" în care se apreciază că alcoolul este singurul înlocuitor al carburanților fosili care va fi disponibil din punct de vedere comercial în cantități mari înainte de 1985, în prezent fiind comercializat pe scară mereu sporită amestecul benzină-alcool.

Posibilitățile de obținere a alcoolului etilic sînt ilustrate în fig. nr. 1. Într-o clasificare mai simplă se pot deosebi : materii prime direct fermentescibile și materii prime amidonoase și celulozice. Dintre materiile prime direct fermentescibile în condițiile din țara noastră, se impune în primul rînd **sfecla de zahăr** a cărei capacitate de biosinteză — cea mai mare dintre plantele de cultură pe suprafața de teren arabil — este asemănătoare trestiei de zahăr care în prezent în zonele tropicale este folosită ca sursă de alcool. Tehnologia fabricării alcoolului din sfeclă de zahăr și din diferite produse intermediare rezultate la fabricarea zahărului, inclusiv din produsele secundare ale acestei industrii, nu prezintă probleme tehnologice speciale, iar utilajele necesare se construiesc în prezent în țară. În același timp **prelucrarea sfeclei de zahăr în alcool asigură un randament energetic superior, în sensul că permite un consum minim de energie pe unitatea de energie obținută.** În acest scop, Universitatea din Galați a abordat în acest an, în colaborare cu Centrala producerii și industrializării sfeclei de zahăr studiul valorificării subproduselor și deșeurilor din industria zahărului în vederea obținerii alcoolului etilic. Prin acest studiu se urmărește realizarea unui combustibil valoros și în același timp reducerea consumurilor energetice la fabricarea zahărului al cărui proces tehnologic este cel mai energo-intensiv din industria alimentară.

Folosirea materiilor prime amidonoase pentru fabricarea alcoolului are de asemenea la bază o experiență industrială îndelungată. Problema ce se pune în acest caz este transformarea amidonului în zahăr fermentescibil, proces care se realizează enzimatic, sub acțiunea enzimelor amilolitice. Pentru a favoriza procesul de hidroliză este necesară însă fierberea sub presiune a materiilor prime, tratament care determină gelificarea amidonului și necesită un consum mai mare de combustibil pe hectolitru de alcool, decît în cazul folosirii unor materii prime direct fermentescibile (fig. 2).

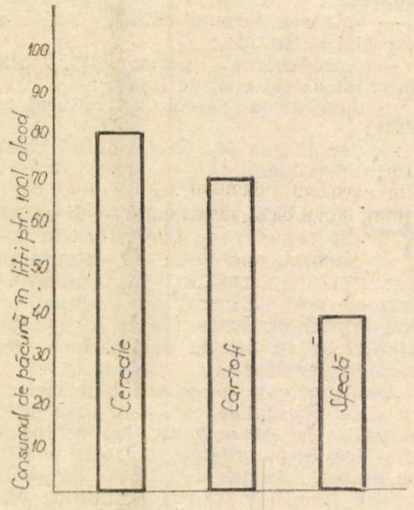

Fig. 2. Consumul de energie pentru obținerea alcoolului din diferite materii prime

DAR SURSA cea mai importantă de alcool o reprezintă materiile prime celulozice, care se găsesc în cantități mari în materialele refolosibile din agricultură și industrie, din vegetația nevalorificată, care se apreciază la cîteva sute de bilioane de tone. Dintre sursele de celuloză primul loc îl ocupă **pădurile.** Comisiunea Silvică Europeană apreciază că în anul 2000, în Europa, se vor putea recolta 408 milioane m^3 de lemn. Dintre acestea, circa 80 de milioane vor reprezenta crengi, scoarță, rumeguș, la care se pot adăuga 10 milioane tone maculatură de hîrtie. În prezent, numai o mică parte din aceste materiale refolosibile se valorifică.

Resursele menajere conțin, de asemenea, cantități importante de, glucide. În S.U.A. se estimează recuperarea anuală a cîteva mii de tone de resturi menajere, exprimate în substanță uscată, cu conținut mediu de 40% celuloză. Moleculele de celuloză se caracterizează printr-o rezistență mecanică și chimică deosebit de ridicată. Trebuie avut în vedere și faptul că celuloza se găsește în natură însoțită de o serie de substanțe ca : hemiceluloză, pentazoni, lignine, săruri minerale, care complică procesul de transformare în zahăr fermentescibil, din care cauză obținerea alcoolului în condiții economice este destul de dificilă.

În cadrul materialelor refolosibile, agricole, bogate în pentozan, problema ce se pune este aceea de a conduce astfel hidroliza încît să se evite procesele de degradare și reacțiile secundare cu acumulare de produse de transformare nedorite. În acest scop, procesul trebuie să reprezinte un compromis între o hidroliză înaintată și o degradare minimală. Ca urmare s-a recurs la hidroliza în două etape, la început a pentozanilor și apoi a celulozei, ceea ce permite obținerea unor randamente ridicate și a unei eficiențe economice sporite.

În urma unor experimente reușite în prezent se pun mari speranțe pe conversiunea enzimatică a celulozei cu ajutorul celulozelor secretate de microorganisme. Ele sînt sintetizate de un număr mare de bacterii, actinomicete și fungi. În momentul de față se apreciază că cea mai ridicată activitate o prezintă Trichoderma viride. Randamentul de transformare a celulozei în glucoză depinde de materia primă, în special de gradul de cristalizare și de energia de activare a substratului. Activitatea enzimatică este frînată de produsele finale ale reacției, în special de celubioză și glucoză.

În prezent s-au pus la punct procedeele la nivel de stație pilot care utilizează suspensii de 15% celuloză care, după o hidroliză enzimatică de 48 de ore la 50°C permit obținerea unor soluții de 10% glucoză cu un grad de zaharificare de 60%. Pentru aplicarea pe scară industrială a procedeului, mai sînt necesare eforturi mari, orientate în trei direcții :

— obținerea de enzime cu activitate ridicată, capabile de a hidroliza celuloza cristalizată ;

— optimizarea reacției de hidroliză pentru a mări randamentul de glucoză;

— elaborarea de procedee de tratare preliminară eficiente, pentru a permite ca diverse substrate celulozice să devină accesibile hidrolizei enzimatice.

Pentru a atinge aceste obiective sînt necesare eforturi mari de cercetare și de dezvoltare tehnologică, dar perspectivele merită aceste eforturi.

Brad SEGAL
David APOSTU
Universitatea din Galați

Puncte de vedere și exigențe în procesul tipizare — standardizare

EFICIENȚA INTEGRATĂ ȘI NORMAREA CONSUMURILOR

DESPRE IMPORTANȚA activității de tipizare și standardizare a materialelor, construcțiilor și produselor industriale, literatura de specialitate din țara noastră a publicat în ultimii ani o serie de materiale. S-au prezentat aspecte și date referitoare la efectele economice de tipizare rezultate în ramurile metalurgică, construcția de mașini, chimie, industria materialelor de construcții, industria ușoară și altele, în special după Consfătuirea din iulie 1979 — ținută la Neptun din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, care a dezbătut în profunzime sarcinile și direcțiile de acțiune pentru extinderea largă a tipizării în economie. Cu același prilej a fost puternic evidențiată posibilitatea de simplificare sortotipodimensională a materialelor și produselor (pînă la 50%), economiile preliminate pentru cincinalul 1981—1985 ca urmare a tipizării fiind evaluate în jurul a circa 10 miliarde lei în sectorul construcțiilor și produselor industriale.

DEȘI, îndeobște, este recunoscută astăzi în rîndul specialiștilor, importanța pe care o reprezintă optimizarea soluțiilor de simplificare și restrîngere a sortimentelor de materiale, semifabricate și produse, cu toate acestea **metodele de optimizare sînt aplicate cu totul sporadic.** Proiectele-tip, standardele și normele tehnice de ramură se elaborează încă în prezent pe baza experienței și intuiției inginerești. Dar, întrucît numai rezultatele calculelor de optimizare, cu folosirea unor criterii obiective, pot indica limita pînă la care tipizarea și restrîngerea tipurilor de mărci de oțeluri, materiale, produse etc., nu privează producția de acele sortimente absolut necesare (impuse de cerințele tehnologice), **considerăm că a sosit momentul pentru promovarea și generalizarea tipizării optimizate, la nivelul tuturor ramurilor economice.**

În strînsă legătură cu aspectul subliniat se află **metoda estimării integrate a eficienței economice a tipizării** care presupune examinarea și cuantificarea influenței tipizării nu numai în cadrul ramurii furnizoare a produsului, ci pe tot parcursul ciclului de producție-exploatare (consum al acestuia). Experiența arată că multe variante de soluții de tipizare aparent optime și generatoare de economii în cadrul ramurii unde sînt elaborate și aplicate, devin inacceptabile în cazul cînd sînt verificate prin prisma criteriului obiectiv al eficienței economice integrate. Întrucît acest aspect privește majoritatea ramurilor economice unde este promovată tipizarea, factorilor responsabili le revin îndatorirea de a elabora în viitorul apropiat aparatul metodologic și de calcul al eficienței economice integrate, care să stea la dispoziția tuturor celor puși să rezolve probleme de tipizare în întreprinderi și institute și, în primul rînd, pentru acele produse a căror sferă de influență se extinde asupra a două sau mai multe sectoare economice.

O ALTĂ DIRECȚIE de îmbunătățire a eficienței este și **corelarea mai bună a tipizării cu normarea științifică a consumurilor de materiale** în așa fel încît orice proiect — tip de construcții-instalații să fie însoțit de cataloage care să prevadă cantitățile limită de materiale (ciment, metal, lemn etc.) necesare pentru executarea construcției respective, întocmai cum se stabilesc prețurile — etalon în devizul general al oricărui obiectiv. Prin aceasta tipizarea devine un instrument eficient de aplicare a noului mecanism economic bazat pe producția fizică și netă.

În majoritatea cazurilor de tipizare în industria construcțiilor de mașini se acordă atenție produselor finite și într-o mică măsură unificării și corelării între ele a componentelor din structura diferitelor tipuri de produse cu caracteristici constructive și funcționale asemănătoare. Asupra acestui aspect a insistat și secretarul general al partidului cu ocazia vizitei de la finele lunii iunie a.c. la Întreprinderea de mașini unelte și agregate București, cînd a cerut **„să se întreprindă măsuri pentru trecerea mai rapidă la înfăptuirea programului de tipizare a subansamblelor și la realizarea în această concepție a liniilor și mașinilor agregat".**

Deoarece remarca privește majoritatea subramurilor construcției de mașini se impune ca **centrul de greutate în viitoarele acțiuni de tipizare să se deplaseze pe unificarea tipurilor de subansambluri, agregate și piese, fapt care va permite asigurarea realizării dezideratului actual de cea mai mare importanță al tipizării românești — diversificarea maxim posibilă a produselor finite cu reducerea la minimum a structurilor constructive din care acestea sînt alcătuite.** Practica în domeniul tipizării arată că realizarea oricărui produs sau variante noi are loc, de regulă prin folosirea a 90—95% din elemente tipizate, cele specifice — originale, nedepășind 5—10%. Prin aceasta se asigură mărirea seriilor de fabricație a pieselor și subansamblurilor, aplicarea unor tehnologii avansate de lucru și pierderi minime de materiale și consumuri energetice. De asemenea o problemă de stringentă actualitate căreia i s-a acordat prea puțină atenție și care în viitor trebuie să capete dezvoltarea corespunzătoare în plan teoretic și practic este **tipizarea tehnologiilor de fabricație, corolar firesc al tipizării produselor în construcția de mașini și** în alte domenii.

dr. ing. Ioan HERA-BUCUR

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Normele de consum între prevederi și realizări

PENTRU asigurarea bazei energetice și a necesarului de metal al țării, producția de cărbuni și de minereuri cunoaște o creștere continuă. În același timp, masa lemnoasă prevăzută a fi dată în circuitul economic în deceniul 1976—1985, va fi limitată la 20 mil. mc. (conform „Programului național pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier în perioada 1976—2010"). În această situație, normele de consum devin principalele instrumente de plan prin care se pune de acord necesarul de materiale lemnoase destinate consumului productiv din sectorul minier, cu resursele posibile.

În cursul sem. I 1980, întreprinderile aparținînd Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei au obținut rezultate satisfăcătoare, încadrîndu-se în nivele planificate la majoritatea normelor de consum, înregistrînd chiar economii : peste 5 600 mc lemn de mină la extragerea cărbunilor, peste 1 900 mc lemn de mină la extragerea minereurilor neferoase, peste 1 100 mc lemn de mină la extragerea minereurilor feroase și de mangan, peste 2 300 mc cherestea de rășinoase la extragerea cărbunilor etc. Cele mai importante economii se localizează la întreprinderile Combinatului minier Oltenia (aproape 5 000 mc lemn de mină) și la cele ale Centralei minereurilor Deva (peste 2 200 mc lemn).

Alături de aceste rezultate bune, la Centrala minereurilor neferoase Baia Mare s-au înregistrat unele depășiri de norme de consum la lemnul de mină utilizat la : minereuri extrase din subteran (102,5%), minereuri feroase și de mangan (101%), lucrări miniere de investiții din sectorul minereurilor (111,6%), consumîndu-se în plus peste 1 500 m c. Pentru încadrarea consumului de lemn de mină în nivelul planificat, este necesar ca C.M.N. Baia Mare să promoveze mai susținut tehnologii eficiente ca : susținerile metalice, armarea betonată sau cu bolțari din beton, utilizarea cît mai deplină a parcului de armături metalice, precum și tratarea cu antiseptice a lemnului de mină la lucrările de durată.

REALIZAREA PRINCIPALELOR NORME DE CONSUM DE MATERIALE LEMNOASE ÎN EXPLOATĂRILE MINIERE - sem. I - 1980

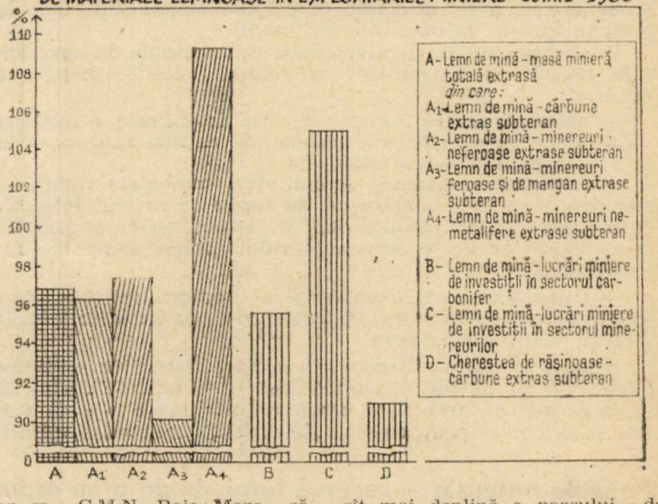

ASIGURAREA BAZEI FURAJERE — prima condiție a sporirii producției zootehnice

CAPACITATEA biologică a animalelor, chiar și a celor din rasele cele mai productive, de a da producții mari nu poate fi pusă în valoare decît în condițiile în care ele au o stare de întreținere corespunzătoare și primesc o rație furajeră completă și echilibrată. Indicii de fertilitate, fecunditate, natalitate, prolificitate, morbiditate, mortalitate, viabilitate și viteză de creștere a animalelor tinere sau puse la îngrășat, ca și indicele de conversiune a nutreturilor sînt influențați, direct sau indirect, de cantitatea și calitatea furajelor administrate.

În zootehnia modernă se urmărește ca prin alimentație să se realizeze nu numai un **echilibru fiziologic**, ci și o **producție maximă**, prin administrarea unor rații furajere diferențiate pe categorii de vîrstă, sex, direcție de creștere, producție etc. Numai astfel se asigură organismului animal condiții optime de punere în valoare a capacității sale productive. În același timp, alimentația rațională garantează creșterea capacității de apărare și de luptă împotriva diferitelor boli. Dacă la toate acestea se adaugă faptul că, în totalul costurilor de producție din zootehnie, cheltuielile cu hrana dețin ponderea majoritară la toate speciile și categoriile de animale (între 50% la vacile de lapte și 70—80% la animalele pentru carne), se întregește tabloul argumentelor care pledează pentru acordarea unei atenții cu totul speciale hrănirii animalelor.

Secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a subliniat clar acest imperativ, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 25—26 februarie a.c. : **„...problema furajelor pentru animale constituie o sarcină de importanță excepțională : nu vom avea animalele și producția animalieră necesară dacă nu asigurăm baza furajeră".**

Între cerințele de bază ale instituirii unui sistem rațional de hrănire a animalelor enumerăm :

a) asigurarea **cantitativă** a rației, corespunzător speciei, vîrstei, rasei, sexului, direcției de creștere și capacității productive a animalelor ;

b) asigurarea **calitativă** a rației, exprimată prin raportul dintre diferitele nutreturi, cantitatea de substanțe energetice, proteină brută digestibilă, substanțe minerale, vitamine, aminoacizi etc. și raportul în care se găsesc aceste elemente nutritive în totalul furajelor consumate ;

c) asigurarea **continuității** hrănirii cu cele mai corespunzătoare furaje, în toate lunile și zilele anului ;

d) realizarea unui mod optim de **preparare și administrare** a hranei (din punctul de vedere al consistenței, gradului de umiditate, numărului de tainuri etc.) ;

e) asigurarea unui **cost minim** al rației furajere, concomitent cu obținerea unei producții maxime.

Din punct de vedere **organizatoric**, pentru realizarea unei hrăniri cît mai eficiente a animalelor, în fața organelor de decizie din unitățile agricole stau o serie de **alternative tehnico-economice** cu ajutorul cărora se pot fundamenta diferitele opțiuni în funcție de condițiile lor specifice :

— alegerea tipului de alimentație ținînd seama de zona agricolă, sistemul de întreținere, tehnologia folosită, direcția de creștere ;

— alegerea, pentru fiecare categorie de animale, a sortimentului de furaje cu eficiența economică cea mai ridicată, avînd în vedere producția scontată ;

— furajarea animalelor cu nutreturi combinate cumpărate, sau realizarea unor amestecuri de furaje la nivelul întreprinderii (inclusiv prin cumpărarea și adăugarea de supernuclee furajere sau elemente ale complexului proteino-mineralo-vitaminic) ;

— organizarea bazei furajere și a structurii culturilor furajere în raport cu necesarul de nutreturi și cu cerințele tehnologice ale culturilor furajere.

Desigur că pentru fiecare din aceste alternative — și încă altele, care nu au fost enumerate aici — factorii de decizie din unitățile agricole trebuie să cuantifice avantajele și dezavantajele și să opteze pentru aceea cu eficiență economică maximă.

Pajiștile naturale — resursă furajeră de prim ordin

UNA DIN RESURSELE FURAJERE de mare valoare pentru țara noastră o constituie cele peste 4 mil. hectare de pajiști naturale, reprezentînd circa 30% din suprafața agricolă a țării. Din calculele specialiștilor rezultă că pajiștile naturale pot asigura 40—50 mil. tone de furaje (în echivalent masă verde). Rolul și importanța pajiștilor naturale constau nu numai în ponderea mare deținută în fondul funciar al țării, ci mai ales în avantajele economice pe care le prezintă aceste furaje comparativ cu altele. Costul redus al unei unități nutritive și al unui kg de proteină digestibilă, ca și faptul că furajele se consumă de către animale direct de pe pășuni (fără a mai fi nevoie de cheltuieli suplimentare cu cositul, strînsul, transportul și administrarea la grajd sau padoc) fac din masa verde de pe pășunile naturale unul dintre cele mai ieftine furaje.

Cu toate că avantajele întreținerii animalelor la pășune par evidente, în țara noastră pășunile nu sînt utilizate la adevărata lor capacitate, se practică încă o exploatare extensivă a lor, cu investiții destul de reduse (circa 150 lei la ha). Ca urmare, randamentele sînt mici, rezultă un conținut scăzut de unități nutritive și de proteină digestibilă. Astfel, în zona de deal randamentul actual la hectar este de 4 500—5 600 kg masă verde, în zona de cîmpie de 2 200—5 500 kg, iar la munte doar de circa 2 400 kg la hectar.

Față de sarcinile deosebit de importante care revin zootehniei (în vederea sporirii efectivelor și producției, astfel încît ponderea producției animaliere să fie preponderentă în totalul producției agricole) este absolut necesar să se treacă la un **sistem intensiv de cultivare și exploatare a pajiștilor**, astfel ca pînă în anul 1985 producția medie la hectar să se dubleze (să ajungă la cel puțin 10—12 mii kg/ha, cît s-a avut în vedere la calculul balanței furajere).

Așa cum sublinia secretarul general al partidului, este necesar să trecem hotărît la cultivarea tuturor suprafețelor de pășuni și fînețe, cel puțin o dată la 4 ani : **„Trebuie să existe un plan de cultură pentru pășuni și fînețe, așa cum este pentru grîu, pentru porumb ; acesta să prevadă și semințe și tot ceea ce este necesar pentru a asigura furajele pentru animale".** Desigur, planurile de cultură pentru pajiștile naturale și măsurile tehnico-organizatorice necesare vor trebui să fie diferențiate pe zone agricole, sau cel puțin pe principalele zone geografice naturale. Astfel, dacă pentru zonele de șes planul de cultură al pajiștilor va cuprinde lucrări asemănătoare celor pentru culturile de cîmp (arătură, discuit, însămînțare, grăpare, întreținere, îngrășare, recoltare), pentru zonele de deal și de munte pe primul plan se vor situa lucrările specifice acestor zone : împrăștierea mușuroaielor, înlăturarea mărăcinișurilor, a arboretelor de invazie, a pietrelor, distrugerea buruienilor, supraînsămînțarea cu ierburi perene avînd mare valoare nutritivă, îngrășarea solurilor (atît pe cale chimică, cît mai ales cu îngrășăminte organice).

Totodată, pentru utilizarea intensivă și eficientă a pășunilor naturale se impune ca, în afară de măsurile tehnice privind sporirea randamentelor, să fie promovat și acel set de măsuri organizatorice care să permită exploatarea cu maximum de eficiență a pajiștilor — potrivit condițiilor specifice.

De exemplu, pentru pășunile din zonele de munte, situate la mari distanțe de localități și cu căi de comunicație dificile, trebuie să se aibă în vedere :

- amenajarea de adăposturi pentru animale, pentru a preveni îmbolnăvirile și mortalitățile în perioada de pășunat, atunci cînd au loc unele ninsori tîrzii sau premature ;
- pentru prelungirea perioadei de pășunat, în afară de adăposturi, este necesară crearea unor rezerve de furaje pe pajiști, care să poată fi folosite în cazul intemperiilor ;
- captarea de izvoare pentru asigurarea adăpatului animalelor, evitîndu-se deplasarea lor la distanțe mari ;
- asigurarea reproducătorilor masculi de calitate pentru junincile sau vacile care pășunează, mai ales în cazul terenurilor greu accesibile și situate la mari distanțe și în raport cu centrele de însămînțări artificiale ;
- în cazul vacilor de lapte care au fost obișnuite să fie mulse mecanic, este necesară asigurarea aceluiași sistem de muls și pentru perioada de întreținere la pășune ;
- asigurarea drumurilor de acces între pășuni și adăposturi ;
- organizarea pășunatului rațional prin rotația mai multor parcele ;
- organizarea preluării și prelucrării laptelui la pășune, în funcție de condițiile locale.

Toate aceste măsuri organizatorice sînt valabile și pentru celelalte zone în care animalele sînt întreținute la pășune, bineînțeles cu adaptările de rigoare la specificul fiecărei zone sau unități zootehnice. În plus, pentru zonele de șes și cele de deal se pune problema încadrării pășunii în sistemul conveierului verde adoptat de către fiecare întreprindere.

Unitățile agricole care au aplicat, în complex, măsurile tehnice și organizatorice corespunzătoare au reușit să obțină sporuri spectaculoase de recoltă pe pajiști ajungînd la 20—40 mii kg masă verde la hectar. De exemplu, în județul Argeș, amenajarea pășunilor și exploatarea lor rațională au devenit o tradiție în multe localități (Cătеasca, Schitu Golești, Podul Dîmboviței, Dealul Sasului etc.) unde densitatea animalelor crescute la 100 ha de pajiști naturale și producțiile animaliere obținute sînt mult superioare față de media pe județ și pe țară.

Valorificarea superioară a produselor vegetale secundare în zootehnie

CA MARE PRODUCĂTOARE de cereale și leguminoase boabe, țara noastră dispune, în fiecare an, de mari cantități de produse secundare ale sectorului vegetal (paie, coceni, ciocălăi, vreji etc.), care se ridică actualmente la cca. 15—20 mil. tone anual, echivalentul a 4—6 mil. unități nutritive.

Este cunoscut faptul că aceste produse secundare (utilizate în hrana animalelor ca furaje grosiere) au un conținut redus de proteine și, totodată, prezintă indici scăzuți de consumabilitate și digestibilitate. Însă, rezultatele cercetărilor științifice și practica unităților fruntașe dovedesc că prin prepararea și înnobilarea nutreturilor grosiere înainte de a fi administrate în hrana animalelor, cresc conținutul de proteină ca și gradul de consumabilitate și de digestibilitate, iar cheltuielile făcute în plus sînt recuperate prin sporul de producție animalieră și creșterea indicelui de conversiune al furajelor. În acest scop pot fi utilizate metode fizice (tocare, înmuiere, opărire, aburire, sărare, melasare), chimice (tratare cu alcalii sau cu acizi) și biologice (fermentare). Deosebit de importantă și eficientă s-a dovedit utilizarea ureei furajere în combinație cu nutreturile grosiere ; cu toate că a dat rezultate certe acolo unde a fost utilizată, metoda încă nu s-a extins în mod corespunzător.

Totodată, se simte tot mai mult nevoia adoptării unor **măsuri menite să ajute și să stimuleze oamenii muncii din agricultură pentru a utiliza cît mai complet și mai eficient produsele vegetale secundare** în hrana animalelor :

a) în activitatea de planificare și de evidență ar trebui introdusă o **evaluare cît mai exactă a cantităților de produse secundare** care se pot utiliza cu furaje grosiere, ținînd seama că în ultimele decenii, ca urmare a eforturilor depuse de ameliоratori pentru creșterea potențialului biologic al plantelor, precum și datorită extinderii tehnologiilor de tip industrial, cantitatea de produse secundare a scăzut relativ, în raport cu producția principală.

b) se impun **măsuri care să contracareze tendința de reducere a cantităților de produse secundare recoltate,** ca urmare a extinderii recoltatului cu combina și a practicii mecanizatorilor ca în cazul unei densități mai mari a plantelor și al unor recolte ridicate, să regleze astfel mașinile încît să se realizeze o viteză mai mare de lucru și, respectiv, o productivitate mai ridicată a muncii, dar care uneori se soldează cu pierderea a 20—30% din masa vegetativă, care rămîne pe miriște.

c) asigurarea unui **set de mașini adecvat pentru transportul rapid și ieftin al produselor secundare.** În condițiile reducerii cantităților de sîrmă pentru balotat apare absolut necesar ca unitățile agricole să fie dotate cu numărul corespunzător de mașini specializate în adunat și transportat paie (M.A.C. și P.A.C.).

d) pentru sporirea valorii nutritive a paielor și cocenilor trebuie intensificată dotarea unităților zootehnice cu utilaje și bucătării furajere necesare pregătirii nutreturilor grosiere ;

e) se cere o mai mare preocupare din partea organelor de conducere a zootehniei pentru popularizarea rezultatelor obținute de stațiunile experimentale și de unitățile fruntașe în prepararea și înnobilarea nutreturilor grosiere, prin cursuri de specializare, schimburi de experiență, propagandă vizuală etc. ;

f) în vederea cointeresării materiale pentru folosirea în mai mare măsură a furajelor grosiere, în planul costurilor de producție să se aibă în vedere proporția în care se utilizează această categorie de furaje și costul real al acestora (deși prețul de evaluare pe kg este redus, costul unei UN și mai ales al unui kg de PD este mult mai ridicat decît la alte categorii de furaje, ca urmare a cheltuielilor care se fac de la recoltare pînă la administrarea furajelor grosiere în hrana animalelor).

Hrănirea animalelor exclusiv pe bază de norme științific fundamentate

ÎN PRODUCȚIA ANIMALĂ normele de consum pot fi calculate fie pe unitatea de produs (lapte, carne, ouă etc.), fie pe un animal mediu furajat dintr-o anumită categorie (atunci cînd se obțin mai multe produse). Dintre multiplele funcții ale normelor de consum, cea mai importantă constă în fundamentarea riguroasă a planului de producție și, totodată, a bugetului de venituri și cheltuieli. Pe baza normelor de consum și a sarcinilor de plan privind efectivele și producția animalieră, se stabilesc resursele necesare din diferitele categorii de furaje. Limitarea la strictul necesar a cantității de furaje ce poate fi consumată pentru obținerea unei unități de produs constituie un instrument de reducere a consumurilor specifice, cu efecte deosebite asupra economisirii furajelor, valorificării lor superioare, creșterii rentabilității producției.

O altă funcție a normelor de consum o constituie fundamentarea planului de aprovizionare tehnico-materială, unde — alături de sarcinile de producție — stocurile de producție și cantitățile de furaje ce se obțin din producția proprie constituie un indicator de bază, de care depinde, în mare măsură, realizarea planului.

Atît pentru planificare, cît și pentru analiză este deosebit de important să se țină seama de conținutul și structura normelor de consum în diferitele etape ale procesului de aprovizionare și de desfășurare a producției. Dacă **norma de consum tehnologic,** stabilită de către institutele de cercetări mai întîi în faza de laborator, apoi în faza experimentală, reprezintă cantitatea dintr-un material (furaj) ce se utilizează efectiv în procesul de producție, deci la locul de muncă, **norma de consum de aprovizionare** cuprinde în plus pierderile netehnologice care au loc în procesul aprovizionării, transportului, condiționării, depozitării și pregătirii materialului (furajului) pentru a fi utilizat în procesul de producție.

Dacă pierderile tehnologice, adică furajele care se pierd în timpul procesului de alimentație sau cele rămase neconsumate în iesle sînt în proporții mici față de cantitatea de furaje efectiv consumată, pierderile netehnologice reprezintă cantități mari, care trebuie luate în calculele de determinare a necesarului, a balanțelor și a bazei furajere. Pe grupe de furaje, pierderile netehnologice sînt mult diferențiate (de la 1—5% la concentrate pînă la 10—20% la furajele fibroase sau suculente, iar în unele cazuri mult mai mari), depinzînd de tehnologia utilizată la strînsul, transportul și depozitarea furajelor, de simțul gospodăresc existent în fiecare unitate agricolă care produce, manipulează sau utilizează furaje.

În ce privește **normele de consum tehnologic,** acestea se referă la cantitatea de furaje ce trebuie consumată de un animal într-o anumită perioadă, corespunzător producției planificate, dar ținînd seama și de tehnologia folosită, ca și de nivelul de organizare a producției și a muncii.

În țara noastră, deși normarea consumului de furaje este reglementată printr-un act normativ (Legea nr. 22 din 17 decembrie 1971), nu s-a reușit încă pe deplin transpunerea în practică a cerințelor științifice de hrănire a animalelor în toate unitățile agricole.

Unităților agricole le revine sarcina ca, pornind de la normele de consum de furaje stabilite, prevăzute în lege sau de organele centrale ca maxim admisibile și ținînd seama de sortimentele de furaje ce pot fi asigurate, ca și de alte condiții specifice, să-și stabilească normele de consum proprii, astfel ca acestea să garanteze atît realizarea producțiilor planificate, cît și sporirea eficienței acestora. Pentru ca unitățile agricole crescătoare de animale să-și poată elabora mult mai riguros normele de consum proprii la furaje s-ar impune ca, pentru fiecare categorie de animale, să li se pună la dispoziție cît mai multe modele orientative (din partea cercetării și organelor de specialitate), modele care să țină seama de capacitatea productivă a animalelor, stadiul fiziologic, tehnologiile de producție utilizate, tipul de bază furajeră, sistemul de alimentație a animalelor, zonă agricolă etc. La recenta consfătuire cu cadrele din zootehnie, tovarășul Nicolae Ceaușescu a criticat pe bună dreptate faptul că fermele zootehnice beneficiază încă de puține rețete pentru hrănirea animalelor și a indicat ca Ministerul Agriculturii, în colaborare cu I.C.N.A., cu zootehniștii și medicii veterinari să stabilească rețete de pregătire a furajelor, pornind de la cele mai bune rezultate obținute în unitățile noastre, pe care să le difuzeze tuturor fermelor zootehnice în vederea organizării raționale a furajării.

O altă cerință constă în aceea că pe baza analizelor de laborator făcute în ultimul deceniu și ținînd seama de modificările survenite în structura bazei furajere **să se elaboreze noi tabele cu valoarea nutritivă a furajelor** (actualele tabele fiind depășite în bună măsură).

Un deziderat major privește **mai buna organizare a rețelei de testare a nutreturilor** (în special a nutreturilor combinate), ca și stabilirea, la nivelul fiecărui județ, a valorii nutritive a furajelor în funcție de marea varietate de condiții din fiecare întreprindere.

Numai astfel unitățile zootehnice vor putea beneficia de un instrumentar perfecționat în vederea stabilirii necesarului de furaje în strict raport cu sarcinile de producție și cu condițiile concrete locale, care să garanteze efecte deosebit de favorabile asupra organizării producției și rezultatelor tehnice și financiare, asigurîndu-se astfel trecerea la o nouă calitate, superioară, și în acest sector de bază al agriculturii românești.

Nicolae DAVID

AL XI-LEA TÎRG
DE MOSTRE
DE BUNURI
DE CONSUM

Cooperația meșteșugărească: ofertă sporită de mărfuri și servicii pentru populație

ZILNIC, mii de vizitatori se perindă prin pavilioanele celui de-al XI-lea Tîrg de mostre de bunuri de consum, amenajat în complexul expozițional din Piața Scînteii. Interesul cu care ei se opresc la standurile cooperației meșteșugărești este îndreptățit de varietatea și calitatea exponatelor, în a căror gamă își găsesc deopotrivă exprimare meșteșuguri tradiționale și tehnica modernă.

O migăloasă și inspirată muncă de creație s-a materializat în noile modele oferite spre contractare și desfacere — confecții, tricotaje, textile, încălțăminte, marochinărie, articole de uz casnic și gospodăresc (din metal, lemn, mase plastice), mobilă, produse de artizanat și alte bunuri de consum. De remarcat ingeniozitatea cu care la confecționarea lor, alături de materiale obișnuite, au fost utilizate materiale refolosibile, înlocuitori și materii prime din resurse locale.

Creșterea continuă a potențialului cooperației meșteșugărești în ce privește producția bunurilor destinate aprovizionării populației e ilustrată și de faptul că în primele 7 luni din acest an, volumul mărfurilor livrate pentru fondul pieței a depășit cu peste 123 milioane de lei prevederile planului și cu aproape 600 milioane realizările din perioada corespunzătoare a anului trecut. (În același timp, s-a extins rețeaua proprie de desfacere, cu noi magazine, tonete, chioșcuri).

Considerînd și cantitatea sporită de repere și subansamble executate în cadrul cooperării cu întreprinderi industriale de stat, pentru produse — îndeosebi din domeniul construcțiilor de mașini — fabricate de acestea, producția globală industrială a sectorului s-a ridicat, în perioada ianuarie-iulie a.c., la un total mai mare cu 8,6% față de cel din același interval al lui 1979. Dacă avem în vedere că acest spor reprezintă în valoare absolută peste un miliard de lei, că livrările la export au întrecut cu 4,1% nivelul planificat, ne dăm seama de măsura în care oamenii muncii din cooperația meșteșugărească participă la eforturile întregii națiuni pentru dezvoltarea multilaterală și în ritmuri înalte a economiei naționale.

O evoluție similară înregistrează și activitatea prioritară specifică — prestările de lucrări și servicii pentru populație. Cele 7,4 procente de creștere 1980/1979 (raportate la 7 luni) s-au realizat în condițiile diversificării gamei și formelor, ale lărgirii bazei materiale prin darea în funcțiune a noi centre de primire și ateliere de lucru în numeroase orașe și centre muncitorești. Amplasarea majorității acestora în cartierele recent construite, ca și profilarea lor pe baza investigării solicitărilor de servicii asigură un grad ridicat de utilitate pentru populație. Pe de altă parte, au fost atrași în activitatea de prestări a cooperativelor circa 500 de pensionari, cu muncă la domiciliu sau în rețeaua comercială.

TOATE aceste linii de dezvoltare urmează să se amplifice, în continuare, în ritm rapid, încadrînd puternic cooperația meșteșugărească în complexul de acțiuni, stabilit de conducerea de partid, menit să asigure în cincinalul viitor dublarea producției industriei mici și artizanale și a volumului prestărilor de servicii. Un amplu inventar al condițiilor existente și al celor ce mai trebuie create a fost făcut recent, atît în cadrul adunărilor generale pe secții și cooperative, cît și prin analizele efectuate de către cadre de conducere, specialiști și alți oameni ai muncii din unități, cu sprijinul aparatului uniunilor și al UCECOM, în vederea elaborării proiectului de plan pe perioada 1981—1985 ; prevederile acestuia vor trebui să reflecte, la toate nivelele organizatorice, acțiuni concrete pentru materializarea indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea de lucru cu activul și cadrele de bază din cooperația de consum, meșteșugărească, agricolă și din consiliile populare, din 21 iunie a.c. — document programatic pentru activitatea de viitor a sectorului.

Participarea la actuala ediție a Tîrgului de mostre, amplă confruntare cu publicul, oferă cooperației meșteșugărești orientări concrete pentru conturarea parametrilor calitativi ai dezvoltării din viitorul cincinal, pentru adaptarea mai elastică a ofertei la cerere, în vederea satisfacerii tot mai bune a cerințelor de consum ale populației.

A. R.

REALIZĂRI ALE INDUSTRIEI ROMÂNEȘTI

Simulatorul de locomotivă electrică

SCURTAREA ciclului de pregătire a circa 200 mecanici de locomotive electrice pe an, reciclarea personalului operativ din domeniul tracțiunii electrice, evitarea consumului de energie pe care l-ar necesita instruirea în condiții de parcurs real se realizează prin utilizarea **simulatorului de locomotivă electrică**, realizat de Institutul de cercetări și proiectări tehnologice în transporturi.

Printre performanțele tehnice și funcționale ale agregatului se numără : rezolvarea, cu ajutorul unui calculator analogic specializat, a ecuației de mers a trenului în concordanță cu caracteristicile și starea tehnică a locomotivei, cu parametrii căii și cu tonajul trenurilor ; afișarea indicațiilor semnalelor pe o machetă de semnal, după un program comandat de instructor ; simularea indicațiilor aparatelor de bord și a instalațiilor de siguranță și vigilență. Pe un ecran este prezentată imaginea căii, cu viteză simulată și se afișează permanent datele corespunzătoare (declivitate, raza curbelor, suprainălțare etc.). Acțiunile elevului sînt supravegheate de la un pupitru de către instructor, iar greșelile sînt contorizate automat.

Primele solicitări din țară și de peste hotare demonstrează interesul cu care a fost primit și caracterul competitiv al simulatorului. În prezent se studiază realizarea unor astfel de agregate adaptate pentru instruirea personalului din transportul naval, auto, metrou ș.a.

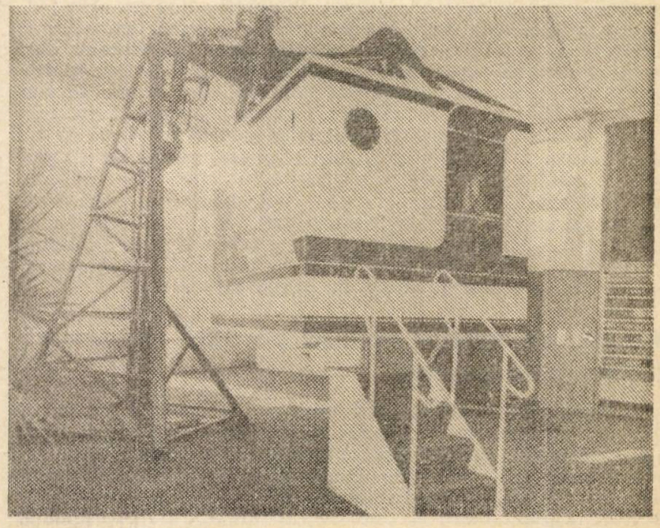

Considerații privind relația resurse de muncă — modernizarea economiei românești [II]

Apropierea nivelurilor productivității muncii

DEZVOLTAREA economiei, modernizarea structurii acesteia, s-a împletit cu creșterea productivității sociale a muncii. În perioada 1950—1978, spre exemplu, în timp ce venitul național a crescut de 13 ori, populația ocupată a crescut de 1,3 ori; practic, aceasta înseamnă că în perioada amintită productivitatea socială a muncii exprimată prin venitul național creat de o persoană ocupată în economie a crescut de 10,6 ori.

Sporirea productivității sociale a muncii s-a sprijinit în primul rînd pe deplasarea populației ocupate în ramurile cu o productivitate a muncii relativ mai ridicată. După cum s-a mai arătat, în primii ani ai construcției socialiste productivitatea muncii industriale era de aproximativ 10 ori mai mare decît productivitatea muncii din agricultură. De aci și importanța majoră a reducerii populației ocupate în agricultură și silvicultură — de la 74,3% în 1950 la 32,8% în 1978 — și a creșterii în mod corespunzător a ponderii populației ocupate în ramurile neagricole și cu deosebire în industrie și construcții — care în intervalul dintre anii menționați a crescut de la 14,2% la 42,5%.

În al doilea rînd, sporirea productivității sociale a muncii s-a sprijinit pe creșterea eficienței economice în toate ramurile economiei. Astfel, în perioada 1950—1978 productivitatea muncii (calculată ca raport între produsul net și populația ocupată) a crescut de 9,3 ori în industrie, de 4,0 ori în construcții și de 6,3 ori în transporturi și telecomunicații. În al treilea rînd, sporirea productivității sociale a muncii s-a datorat și creșterii de 5,0 ori a productivității muncii agricole, respectiv a productivității muncii în ramura care la începutul reconstrucției economice pe baze socialiste înregistra cel mai scăzut nivel.

Deplasările survenite în repartizarea pe ramuri a populației ocupate, însoțită de promovarea progresului tehnic în întreaga economie și de ridicarea calificării, au contribuit la reducerea decalajelor dintre nivelurile productivității muncii, respectiv la apariția unui proces de omogenizare a productivității muncii pe ramuri și sectoare economice (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Nivelul relativ al productivității muncii pe ramuri, comparativ cu media pe economie

	1950	1965	1970	1978
Economia națională	100,0	100,0	100,0	100,0
Industrie	366,7	254,7	262,2	172,8
Construcții	272,7	126,7	125,6	113,3
Agricultură	37,5	51,3	39,7	47,1
Transporturi și telecom.	195,5	103,1	93,0	115,8

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România, 1978, p. 92 și 111. (Date calculate pe baza raportului dintre structura pe ramuri a venitului național în prețuri curente și structura pe ramuri a populației ocupate).

Așa cum rezultă din tabel, tendința de omogenizare a productivității muncii pe ramuri este evidentă. Important este faptul că această omogenizare se realizează în condițiile în care productivitatea muncii crește, după cum s-a arătat, în toate ramurile economiei naționale. În acest cadru se impune atenției în primul rînd dinamica productivității muncii agricole în raport cu productivitatea muncii industriale. Astfel, dacă pînă în 1970 productivitatea muncii industriale a crescut cu mult mai repede decît productivitatea muncii agricole, după anul menționat productivitatea muncii agricole devansează productivitatea muncii industriale. În intervalul 1970—1978 creșterea productivității muncii a fost de 2,4 ori în agricultură și respectiv de 1,6 ori în industrie. Sporirea mai rapidă a productivității muncii agricole în raport cu productivitatea muncii industriale este rezultatul însuși al dezvoltării și modernizării economiei în ansamblu, a deplasărilor intervenite în repartizarea pe ramuri a populației ocupate, a formării noilor structuri profesionale.

Proiecții privind populația ocupată — orizont 1990

ROMÂNIA parcurge în prezent un intens proces de dezvoltare și modernizare a economiei, de creare a unei civilizații materiale și spirituale avansate puse pe de-a întregul în slujba omului. Așa cum se subliniază în documentele Congresului al XII-lea al partidului „Deceniul 1981—1990 este etapa hotărîtoare a înfăptuirii obiectivului fundamental al Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și creare a premiselor materiale și sociale ale trecerii treptate la comunism". Realizarea acestui obiectiv impune creșterea puternică a forțelor de producție — pe baza dezvoltării armonioase a industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri ale economiei naționale — încorporarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, valorificarea superioară a resurselor materiale și a muncii sociale, modernizarea structurii producției, astfel încît deceniul 1981—1990 să devină cu adevărat „deceniul științei, tehnologiei, calității și eficienței". În decursul viitorului deceniu România va deveni o țară cu nivel mediu de dezvoltare economică și se va accelera apropierea sa de țările avansate economic.

Stadiul la care a ajuns în prezent dezvoltarea economico-socială determină ca valorificarea superioară a muncii sociale să capete noi valențe cantitative și calitative. Obiectivul înfăptuirii în linii mari, pînă în 1990, a sarcinilor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, a satisfacerii tot mai depline a necesităților tuturor locuitorilor țării, impune un ritm înalt al creșterii economice în condițiile sporirii eficienței în toate sectoarele de activitate. În acest cadru un loc aparte ocupă continuarea procesului de îmbunătățire a utilizării forței de muncă, împletirea acestui proces cu modernizarea structurii economiei și o îmbunătățire a repartizării pe ramuri a forței de muncă. Potrivit unor estimări actuale, populația ocupată în economia națională și repartizarea acesteia pe ramuri va prezenta următoarele situații în anul 1990 (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Populația ocupată în economie — orizont 1990

	Număr (mii persoane)		Structura %	
	1980	1990	1980	1990
Populația ocupată	10 400	12 000	100,0	100,0
Industrie și Construcții	4 663	6 240	44,8	52,0
Agricultură	2 975	1 800	28,6	15,0
Celelalte ramuri	2 762	3 960	26,6	33,0
Personalul muncitor	7 420	9 500	71,4	79,2

Tendințele privind deplasările pe ramuri ale populației ocupate sînt firești, ele corespund etapei actuale de dezvoltare a țării. Așa cum s-a mai arătat, procesul trecerii unei țări la stadiul de țară dezvoltată presupune creșterea numărului și proporției populației ocupate în ramurile neagricole, în industrie.

Prin continuarea politicii de industrializare și realizarea proporției de 52% a populației ocupate în industrie și construcții, odată cu creșterea susținută a eficienței muncii sociale, România va deveni o țară puternic industrializată, condiție hotărîtoare a trecerii ei în rîndul țărilor cu economie avansată. Este însă adevărat că la un stadiu avansat de dezvoltare economică popu-

lația industrială înregistrează o anumită tendință de scădere. În unele țări cu economie dezvoltată, cum sînt Italia și Anglia, ponderea populației ocupate în industrie și construcții oscilează în jurul a 40%. Dar în R.F. Germania ponderea respectivă este mult mai mare — 45,1% în 1978.

După cum se știe, România dispune de condiții de sol și climă favorabile realizării unei agriculturi puternice, eficiente și de înalt randament. De aici și aprecierea că în țara noastră agricultura este o ramură de bază a economiei, iar dezvoltarea acesteia, în prezent și în viitorul deceniu, reprezintă una din cele mai importante priorități ale construcției economice. Revoluția agrară profundă care urmează să se realizeze în cincinalul 1981—1985 și care va cuprinde atît baza tehnico-materială cît și modul de organizare a producției va determina sporirea producției și a randamentelor agricole ca și o nouă reducere a populației agricole. Dar, spre deosebire de situația din alte țări populația ocupată în agricultura noastră va avea spre sfîrșitul viitorului deceniu o pondere sensibil mai mare, apreciată la circa 15%. Realizarea revoluției agrare necesită însă și o revoluție în nivelul de pregătire a lucrătorilor agricoli, o îmbunătățire a structurii pe sexe și vîrste a populației agricole.

În deceniul 1981—1990 se creează condiții pentru o dezvoltare mai accentuată a activităților din sectorul terțiar. Totodată, dezvoltarea optimă a acestor ramuri constituie o condiție esențială a creșterii eficienței economice și a safisfacerii necesităților populației. De aici și creșterea ponderii populației ocupate în sectorul respectiv de la 26,6% în 1980 la 33% în 1990.

Ramurile și sectoarele economiei naționale se dezvoltă, în ultimă instanță, în funcție de trebuințele populației. Ca atare, repartizarea pe ramuri a forței de muncă depinde de volumul trebuințelor și de productivitatea muncii sociale. Este evident că în funcție de evoluția acestor factori și structurile forței de muncă vor înregistra modificări. Or, din acest punct de vedere realitatea arată că productivitatea muncii și cererea populației înregistrează creșteri inegale. După 1970, spre exemplu, productivitatea muncii industriale a fost devansată de productivitatea muncii agricole. Dar în raport cu productivitatea din aceste ramuri, productivitatea muncii din multe ramuri ale sectorului terțiar înregistrează o creștere moderată. Cît privește elasticitatea cererii populației de bunuri și servicii, datele indică o elasticitate superioară pentru produsele industriale în raport cu produsele agricole (la unele din aceste bunuri elasticitatea este chiar subunitară).

Este de menționat însă că pe măsura creșterii veniturilor, odată cu saturarea cererii pentru produsele agricole și industriale va crește foarte mult cererea de servicii de consum și implicit forța de muncă ocupată. Dată fiind elasticitatea ridicată a cererii populației pentru unele activități din sectorul terțiar nu este exclus ca, pe ansamblu, populația ocupată în sectorul respectiv să depășească ponderea de 33%. După anul 1990 ponderea amintită va fi însă cu mult mai mare, ea poate fi chiar mai mare decît cele existente azi în țările dezvoltate economic. Structura sectorului terțiar va fi însă mult deosebită de cea din țările capitaliste. Preponderente vor fi activitățile care deservesc trebuințele firești ale populației, îndeosebi activitățile cu caracter creator. Totodată încă de pe acum se poate avansa ideea că după anul 1990 va avea loc o anumită diminuare a populației ocupate în industrie, ca urmare a ridicării productivității muncii la nivelul existent în țările avansate și a împrejurării că la un nivel ridicat de satisfacere a trebuințelor elasticitatea cererii populației pentru produse industriale este relativ scăzută.

Surse de acoperire a necesarului de forță de muncă

PROIECȚIILE privind evoluția populației ocupate în economia națională și pe ramuri, menționate în tabelul nr. 2 au în vedere că în deceniul 1981—1990 se va realiza un **ritm înalt al creșterii economice pe baza unei rate de 30% a acumulării și a sporirii eficienței în toate ramurile economiei.** Materializarea acumulării amintite în noi unități economice sau în extinderea celor existente **necesită ca și pînă acum un spor însemnat de resurse de muncă.** Din date rezultă că în viitorul deceniu creșterile vor fi: la populația ocupată pe total economie de 1 600 mii persoane (ritm 1,4%), la populația neagricolă de 2 775 mii persoane (ritm 3,2%), iar la personalul muncitor de 2 080 mii persoane (ritm 2,5%). Cerințele suplimentare de resurse de muncă ridică problema acoperirii lor; în ce măsură, deci, sursele de forță de muncă (număr) și implicit **mobilitatea forței de muncă între ramuri și profesii corespunzător proiecțiilor amintite** asigură ritmul înalt al creșterii economice.

De la început se impune observației faptul că în viitorul deceniu **ritmul creșterii populației ocupate în întreaga economie este mult mai mare decît cel care a fost înregistrat în perioada 1951—1978** și anume de 1,4% față de 0,7%. Dacă avem în vedere că în viitorul deceniu creșterea naturală a populației în vîrstă de muncă este de numai 787 mii persoane (ritm 0,6%), asigurarea creșterii populației ocupate la mărimile estimate necesită **atragerea în rîndurile personalului muncitor a unor contingente însemnate din populația casnică, ca și a altor categorii de populație care se încadrează în vîrsta aptă de muncă,** dar care dintr-un motiv sau altul nu fac parte din populația ocupată. O altă sursă poate fi și pensionarii care doresc să-și continue activitatea. Rezultă deci că din sporul total al populației ocupate în economia națională creșterea naturală a populației apte de muncă va asigura aproape 50%, iar restul de 50% urmează să fie asigurat de femeile casnice și celelalte categorii de populație. În măsura în care aceste categorii de populație nu acoperă sporul estimat al populației ocupate pe întreaga economie, forța de muncă apare ca o restricție a dezvoltării și modernizării structurii economiei. De aici și cerința utilizării cu eficiență maximă a forței de muncă existente, a sporirii considerabile a productivității muncii.

Din datele cuprinse în tabelul nr. 2 rezultă ca și pînă acum o creștere mai rapidă a populației ocupate în ramurile neagricole decît totalul populației ocupate atît ca număr absolut cît și ca ritm. Este adevărat că în raport cu situația din 1971—1980 ritmul de creștere al populației neagricole este ceva mai redus (3,2% față de 4%) dar ca mărime absolută se estimează o creștere sensibil mai mare de 2 775 mii persoane față de aproape 2 400 mii persoane.

Ca și în cazul sporului total al producției ocupate, și aici **se pune problema surselor de acoperire a sporului proiectat al populației neagricole.** O primă sursă o constituie toate categoriile de populație care determină sporul total al populației ocupate pe întreaga economie (creșterea naturală a populației apte de muncă, femeile casnice, pensionari etc.) Dar aceste surse acoperă aproximativ 58% din creșterea populației neagricole. Rezultă deci că o altă sursă de acoperire a necesarului suplimentar al forței de muncă din ramurile neagricole urmează să fie populația ocupată în agricultură, reducerea acestei populații ca urmare a mecanizării lucrărilor agricole și atragerea ei în industrie, construcții și alte ramuri neagricole. În comparație cu situația de pînă acum însă proporția acestei surse în sporul total al populației neagricole va fi mai mică decît cea care a fost în trecut, respectiv de 42% față de 60% în perioada 1951—1978.

Deși proporția amintită este mai mică decît în trecut, populația agricolă va continua să aibă un rol însemnat în asigurarea forței de muncă necesară continuării politicii de industrializare a țării, de modernizare a structurilor economice. Sigur, aceasta ridică anumite probleme; pe de o parte extinderea gradului de mecanizare a lucrărilor agricole astfel încît eliberarea forței de muncă din agricultură să aibă loc în condițiile îmbunătățirii muncilor agricole; pe de altă parte se ridică problema calificării lucrătorilor agricoli pentru profesiile proprii industriei, construcțiilor și a altor ramuri neagricole.

Subliniind cerința ca populația agricolă să contribuie la creșterea personalului muncitor din ramurile neagricole trebuie observat totodată că în raport cu situația din primii ani ai construcției socialiste resursele de muncă actuale din agricultură prezintă anumite caracteristici de sex și vîrstă, care limitează posibilitățile atragerii lor în ramurile neagricole (vezi și tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Caracteristici de sex și vîrstă ale populației agricole

	1956	1977
Populația agricolă	100,0	100,0
din care : femei	53,7	57,8
Structura pe vîrste :		
pînă la 29 ani	38,0	10,9
30—39 ani	17,0	17,6
40—49 ani	17,9	24,7
50—54 ani	7,9	21,9
55—59 ani	6,9	18,8
60—64 ani	12,3	6,1

Notă : Datele din 1977 se referă la sectorul cooperatist

Datele tabelului nr. 3 sînt elocvente. Ele indică o modificare a structurii pe sexe și vîrste a populației agricole rezultate din

C. GRIGORESCU

(Continuare în pag. 20)

CITITORII AU CUVÎNTUL

Ambalaje

ÎN GENERAL, ambalajele individuale din plastic pentru lichide nu se refolosesc ca atare; reciclarea lor industrială încă nu e în întregime pusă la punct și, de aceea, nici nu s-a organizat recuperarea lor de la populație. Ținînd seama însă că aceste ambalaje se fabrică din hidrocarburi, prezintă un interes deosebit prelungirea ciclului lor de folosire.

Iată două exemple.

1) Fabricile de cosmetice realizează un sortiment bogat de șampoane în flacoane din plastic dur; tipul și cantitatea materialului utilizat, formele speciale, coloranții etc. fac ca ambalajele respective să fie relativ scumpe, intervenind cu o pondere deloc neglijabilă în prețul produsului. Nu susțin să se renunțe la astfel de flacoane; dar propun să se pună în vînzare și „rezerve" – șampon de aceeași calitate, în flacoane simple de polietilenă, din care cumpărătorii să reumple ambalajul original.

2) Apa distilată pentru sistemul de răcire și bateria de acumulatori ale autoturismelor se vinde, la depozitele PECO, în butelii de 250, 500 și 1 000 ml. Cum e și firesc, greutatea proprie (și costul) a 4 ambalaje pentru 1/4 l este mai mare decît a unuia de 1 l, ceea ce explică în parte și diferența sensibilă de preț (1/4 l apă distilată – 2,50 lei, 1 l – 4 lei). Scopul fiind de a vinde nu ambalajul, ci produsul, cred că ar fi avantajos pentru economia națională și pentru cumpărător să se renunțe la desfacerea apei distilate în butelii mici.

Un calcul, pentru care au toate elementele necesare, ar putea arăta specialiștilor din Ministerul Industriei Chimice cîte tone de mase plastice s-ar putea economisi prin aplicarea acestor propuneri.

Ludovic FEHER
Cluj-Napoca

Regulament

MAJORITATEA unităților noastre întîmpină greutăți cu recîntărirea cerealelor la destinație. Instrucțiunile CFR nu-l obligă pe cărăuș la recîntărire decît în situații strict limitate. În toate celelalte, chiar dacă diferențele cantitative sînt evidente, organele CFR refuză recîntărirea. În aceste împrejurări diferențele constatate pe cîntarul basculă al beneficiarului nu sînt considerate de organele arbitrale opozabile, acestea nefiind recunoscute de CFR.

Pentru înlăturarea neajunsurilor provocate de un asemenea sistem de lucru solicităm Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor să dea indicații organelor din subordine să procedeze la recîntărirea vagoanelor cu cereale atunci cînd beneficiarul solicită aceasta.

Dată fiind frecvența diferențelor constatate la recepție (sosire), mai mari decît toleranța admisă, considerăm că ar fi necesar ca art. 28 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 să fie modificat în sensul obligării cărăușului de a efectua recîntărirea cerealelor în stația de destinație de cîte ori beneficiarul o cere.

Al. NEGREANU
director general, Centrala industrială de morărit, decorticat, panificație și produse făinoase

Rabat

CANTINA noastră își desfășoară activitatea în subordinea întreprinderii, în baza art. nr. 29 din Legea nr. 9/1971. În aceste condiții, cantinei i se refuză dreptul de a se aproviziona cu alimente din depozitele cu ridicata, care acordă rabat comercial pentru toate mărfurile achiziționate. Organizațiile comerciale de mic-gros produse alimentare, de la care se face în prezent aprovizionarea, reține rabatul comercial, iar alimentele luate de la acestea sînt livrate la preț cu amănuntul. Menționăm că alte cantine, subordonate Direcției comerciale județene, se aprovizionează direct din depozitele cu ridicata și beneficiază de rabatul comercial, care contribuie la menținerea unui preț scăzut al mesei. Acestea au astfel condiții de a asigura preparate de calitate superioară, în sortimente variate, la prețuri acceptabile.

Pentru o rezolvare unitară a situației în discuție propunem ca și cantinele, care, prin excepție de la Legea nr. 9/1971, nu au fost preluate de organizațiile comerciale, rămînînd în subordinea întreprinderilor, în baza art. nr. 29, să se aprovizioneze direct din depozitele cu ridicata, beneficiind astfel de rabatul comercial pentru mărfurile aprovizionate.

Ioan SAVA
Bacău

ECOURI

Reducerea normelor de consum

AȘA cum rezultă și din articolul „Reducerea normelor de consum – o acțiune permanentă", publicat în nr. 8 al „R.E.", Centrala de exploatare a lemnului nu a realizat normativul de consum planificat la materiile prime lemnoase pe anul 1979. Nerealizarea nivelului planificat al indicatorilor de consum la lemn rotund de rășinoase și de stejar s-a localizat la întreprinderile din Tîrgu Secuiesc, Mureș și Piatra Neamț, care în cursul anului, în paralel cu producția, au efectuat și lucrări de modernizare în fabricile de cherestea, acțiuni care au dereglat într-o oarecare măsură derularea normală a procesului de producție. Pornind de la situația existentă, centrala a inițiat în acest an noi acțiuni pentru încadrarea în consumul planificat la cei doi indicatori, din care enumerăm :

– aprovizionarea ritmică a fabricilor de cherestea cu materie primă și sortarea acesteia pe categorii de diametre și calități, urmărindu-se asigurarea unui stoc minim de bușteni sortați pentru desfășurarea normală a procesului de fabricație;

– debitarea strictă a materiei prime pe comenzi și în specificația contractată la intern și export ;

– folosirea într-o proporție mai mare a pînzelor subțiri la debitarea buștenilor și prelucrarea cherestelei avînd ca efect diminuarea consumului de materie primă pe unitatea de produs.

Valeriu CAISĂN
director tehnic la Centrala de exploatare a lemnului

Plafon

REFERINDU-NE la nota intitulată „Plafon", apărută la rubrica „Cititorii au cuvîntul", din nr. 8 al „R.E." arătam că, potrivit H.C.M. nr. 460/1961, întreprinderile, instituțiile și organizațiile economice de stat, cooperatiste și obștești se pot aproviziona prin unitățile de desfacere ale comerțului de stat și cooperatist astfel : de la unitățile de mic gros, cu plata prin virament; de la unitățile care desfac mărfuri către populație, cu numerar, în limita unor plafoane lunare maxime stabilite potrivit anexei la hotărîrea menționată.

La stabilirea plafoanelor valorice pentru vînzările cu plata prin virament și a plafoanelor maxime lunare pentru cumpărări cu numerar de la fondul pieței, s-a avut în vedere că aprovizionarea unităților socialiste se face pe cale centralizată și, ca atare, cumpărările de la organizațiile comerciale se pot face numai pentru cantități mărunte și pentru nevoi urgente, astfel încît să nu fie afectat fondul de marfă destinat aprovizionării populației. Prin H.C.M. nr. 460/1961 s-a precizat că în categoria mărfurilor industriale ce se desfac către unitățile socialiste nu se cuprind mărfurile destinate nevoilor de producție.

Separat de modalitățile arătate, unitățile cooperației meșteșugărești sînt autorizate, potrivit prevederilor H.C.M. nr. 492/1968, să efectueze cumpărări, cu numerar, de la fondul pieței, de materiale mărunte pentru completarea operativă a nevoilor urgente legate de servirea populației. Aceste cumpărări se efectuează în limita unui procent de 2% din încasările lunare realizate de la populație, pe total județ, în cadrul căruia se pot stabili, pe cooperative, procente diferențiate în funcție de nevoile acestora.

N. RĂZVAN
șef serviciu la Banca Națională a R.S. România

Termen

ÎN legătură cu articolul „Scurtarea termenelor de intrare în funcțiune a obiectivelor de investiții prioritare", publicat în nr. 23 al „R.E." menționăm următoarele:

Pentru obiectivul de la întreprinderea de țevi „Republica" din București unitatea noastră a avut sarcina de a livra o mașină de șanfrenat și șase bancuri monofilare de tras țevi. Realizarea acestor utilaje tehnologice complexe a presupus, pe lîngă un volum mare de prelucrări mecanice la mașini-unelte cheie (freze portale și borwerk), și realizarea unor subansamble și operațiuni în colaborare cu alte unități din țară. Astfel, pentru bancurile monofilare am avut de primit de la „Strungul" – Arad 10 bucăți roți danturate, iar de la IMASA Sf. Gheorghe un ax pentru frezat tip APE 160 5.A-1.

Cu toată supraîncărcarea capacităților de producție pentru realizarea în primul rînd a utilajelor miniere și a unui important volum de utilaje metalurgice destinate obiectivelor majore ale economiei naționale, cum ar fi Combinatul siderurgic Galați, Combinatul siderurgic Hunedoara, Întreprinderea de țevi Zalău etc., am realizat și utilajele menționate.

N. SILAGHI
director tehnic al Întreprinderii „Unio"—Satu Mare

„R.E." militează pentru generalizarea analizei valorii

UN DOMENIU IMPORTANT DE INTEGRARE A ÎNVĂȚĂMÎNTULUI CU CERCETAREA ȘI PRODUCȚIA

Viitorii economiști contribuie la aplicarea eficientă a analizei valorii în întreprinderi, pentru reducerea costurilor și îmbunătățirea calității produselor

CONGRESUL al IX-lea al partidului a înscris, între sarcinile ce revin învățămîntului superior, pe aceea de a pregăti specialiști de înaltă competență pentru nevoile complexe ale organizării și conducerii întregii activități de producție. Congresul al XII-lea, prin Programul-directivă de cercetare, pe care l-a adoptat, a stabilit ca atît cadrele didactice, cît și studenții să participe mai larg la munca de cercetare științifică, precum și la activitatea tehnico-științifică din întreprinderi, la conceperea și promovarea noilor tehnologii, asimilarea de noi produse, organizarea pe baze științifice a producției și a muncii.

Între aceste momente de referință ale celei mai fertile perioade de progres economic și social din istoria României s-au făcut pași uriași și de puternică rezonanță în înfăptuirea conceptului profund novator, elaborat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind legarea tot mai strînsă a învățămîntului cu știința și producția. În eforturile pentru găsirea și utilizarea unor forme și metode cît mai adecvate pentru o astfel de integrare, pentru trecerea la o calitate nouă, superioară în învățămînt s-a înscris și activitatea desfășurată de către cadrele didactice și studenți în cadrul Laboratorului de conducere din Academia de studii economice București.

Întrucît s-a urmărit ca cercetarea studențească să dobîndească o ținută științifică cît mai înaltă, un caracter de masă și, în același timp, să aibă o justă orientare către problematica specifică a întreprinderilor socialiste, s-a optat pentru folosirea **„metodologiilor de cercetare"**, care îmbină în mod armonios cursul audiat și seminarul clasic cu investigarea propriu-zisă, desfășurată autonom de către student într-o unitate economică și răspunzînd unei nevoi a acesteia. În procesul interactiv de elaborare-predare-însușire-aplicare, aceste metodologii sînt experimentate, verificate, perfecționate în mai multe etape și chiar valorificate, înainte de a fi generalizate în învățămînt. Un astfel de drum l-a urmat și metodologia de aplicare a **analizei valorii**.

Eficiență la producător și la utilizator

ANALIZA VALORII este o metodă de reducere a costurilor, bazată pe studiul produselor, după un model de analiză funcțională și sistemică a acestora. Aplicarea ei la produse începe cu constatarea că în procesul de vînzare-cumpărare, cumpărătorul caută și vînzătorul oferă nu produse, ci **funcțiile** acestora (vindem și cumpărăm nu un frigider, ci un obiect de răcire ; nu cosmetice, ci obiecte de înfrumusețare ; nu strunguri, cuțite, ci obiecte de tăiere).

Orice produs are mai multe funcții, dar se poate ca mai multe produse să exercite o aceeași funcție (de exemplu, în cazul unui cuțit de masă lama acestuia va îndeplini funcția principală, de tăiere — dar aceeași funcție poate fi îndeplinită și de alte produse, cum ar fi cuțitul de strunjit).

În cazul, cvasigeneral, al existenței mai multor funcții ale aceluiași produs, se impune stabilirea unei **ordini de importanță**, atribuind fiecăruia dintre ele ponderi și calculîndu-i **costul** ; costurile tuturor funcțiilor vor determina costul produsului. Se poate și trebuie să se facă o legătură între importanța funcției și costul acesteia ; este firesc ca o funcție mai puțin importantă să aibă un cost mai redus, inversul reprezentînd o situație anormală, o risipă de resurse (materiale, manoperă) solicitate pentru îndeplinirea acelei funcții.

Un produs nu este un scop în sine, ci un mijloc de satisfacere a anumitor cerințe ale utilizatorului. Deci, aprecierea produsului prin funcțiile lui obligă să se ia în considerare nevoile acestui utilizator, modul în care ele sînt satisfăcute. Analiza valorii se leagă strîns de calitate, care exprimă funcțiile produsului; deci, calitatea trebuie apreciată, în primul rînd, prin intermediul efectelor pe care le determină la utilizator. Acest mod de abordare implică și luarea în considerație a corelației dintre costurile produsului — deci ale funcțiilor pe care el le îndeplinește — și calitate, ambele raportate la efectele resimțite în utilizare. Interesul beneficiarului final este ca produsul pe care-l cumpără să-l satisfacă cît mai deplin și să aibă un preț relativ redus (căci prețul poate să crească, dar cu condiția să crească mult mai mult calitatea produsului).

Ținînd cont de interesele utilizatorului, producătorul nu uită, desigur, propriile lui interese : în primul rînd cel de a obține beneficii, de a lucra rentabil — ceea ce nu este însă acceptabil decît dacă reducerea costurilor are loc în condițiile menținerii calității.

Făcînd legătura între funcțiile produsului, costul acestora, calitate, pe de o parte și modul cum aceasta influențează eficiența la utilizator, pe de altă parte, analiza valorii obligă la o reconsiderare a însuși conceptului de eficiență. Spre deosebire de situația în care înțelegerea eficienței este limitată aproape exclusiv la punctul de vedere și interesele fie ale producătorului, fie ale utilizatorului — interese care, deseori, nu coincid, analiza valorii leagă, armonizează cele două poziții aparent opuse și obligă la **aprecierea eficienței atît prin prisma producătorilor, cît și prin cea a utilizatorilor**, deci prin **costuri, preț și calitate** ; aceasta și este, de fapt, adevărata eficiență economico-socială, dacă avem în vedere că un produs, loc de muncă, proces tehnologic, serviciu, întreprindere nu sînt un scop în sine, ci doar mijloace pentru a satisface anumite necesități de consum.

13 ani de afirmare a metodei

INIȚIATIVA experimentării acestei metode în cadrul A.S.E. a aparținut Laboratorului de conducere, care, după traducerea unei lucrări fundamentale în domeniu *), a elaborat în 1968 prima metodologie de aplicare practică a analizei valorii la produse, în condițiile producției de serie mică și mijlocie. Din 1969 datează prima aplicație ; studiul elaborat de un student din anul IV al Facultății de economia producției a evidențiat posibilități de reducere a costurilor cu cca. 5 milioane lei anual la unul din produsele Întreprinderii de mașini-unelte și agregate București. Întocmirea studiului în cadrul unei convenții de colaborare de lungă durată cu I.M.U.A.B. a anticipat procesul amplu de integrare a învățămîntului cu cercetarea și producția, desfășurat ulterior de către laborator. În anii care au urmat, un mare număr de studenți și-au ales ca teme pentru examenul de diplomă studii de analiza valorii, depistînd, prin investigațiile în întreprinderi, mari posibilități de reducere a costurilor de producție cu menținerea calității produselor. Totodată, s-a îmbogățit literatura laboratorului în domeniul A.V., iar în cursul de conducere a fost inclus un capitol cu această temă.

Apreciind eficiența analizei valorii, conducerea de partid și de stat a aprobat, în 1976, Programul special pentru aplicare

*) L. D. Miles, „Techniques of value analysis and engineering" Mc Grew Hill, New York, 1961.

Studii de A.V. elaborate de studenți

Cu prilejul celui de-al doilea simpozion studențesc organizat – în primăvara acestui an – de către Laboratorul de conducere a unităților economice din A.S.E., cu tema „Metodologii de cercetare – formă de integrare a învățământului cu cercetarea, proiectarea și producția în condițiile trecerii la o nouă calitate", din totalul de 245 aplicații susținute, 84 au reprezentat proiecte de analiza valorii, elaborate de către studenți sub îndrumarea cadrelor didactice și cu sprijinul specialiștilor din producție, membri ai laboratorului.

Aplicațiile s-au referit la produse sau activități ale unor unități economice reprezentative, 40% dintre acestea făcînd parte din construcția de mașini, iar 25% din industria ușoară.

Majoritatea proiectelor au vizat reducerea costului unor produse sau subansamble, în condițiile păstrării sau îmbunătățirii parametrilor funcționali. S-au remarcat însă și aplicații referitoare la utilizarea A.V. ca metodă de conducere, pentru perfecționarea organizării acesteia, a structurii organizatorice a unităților, a sistemului informațional.

generalizată, la scara întregii economii naționale, a analizei valorii. În anul următor s-a luat măsura de a obliga institutele de proiectare și întreprinderile să folosească metoda în activitatea de realizare a produselor noi și de reproiectare a produselor existente, pentru a reduce costurile acestora, cu menținerea calității. Ulterior, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie a inițiat elaborarea standardelor de analiza valorii, din care primele două (noțiuni generale și aplicarea la produse) au fost puse în aplicare de la începutul anului trecut ; la această acțiune au participat și specialiști din cadrul Laboratorului de conducere, ca și foști studenți, membri ai cercurilor științifice. Metoda analizei valorii a reușit în prezent să se impună nu numai sub aspectul dezvoltării bazei sale teoretice, dar și sub cel al aplicării ei în tot mai numeroase întreprinderi și institute de proiectare, oferind un instrument de mare eficacitate în reducerea costurilor de producție.

În cadrul A.S.E., de la stadiul experimental de aplicare în cadrul cercurilor științifice studențești organizate de laboratorul nostru și prin intermediul lucrărilor de diplomă, s-a ajuns ca încă din anul 1977 metoda să fie generalizată, devenind obligatorie însușirea temeinică și aplicarea ei de către toți studenții anului IV al Facultății de economia industriei, construcțiilor și transporturilor. În întreprinderile unde vor lucra, absolvenții vor putea participa astfel, ca economiști, în echipele multidisciplinare însărcinate cu efectuarea studiilor de A.V.

Deschidere spre noi domenii de aplicare

EXPERIMENTELE ce se desfășoară în prezent de către Laboratorul de conducere urmăresc atingerea unor obiective calitativ noi :

● **însușirea temeinică a aplicării A.V. la produse de către studenți, încă din anii mici,** valorificîndu-se în acest sens experiența noastră din cercurile științifice. În anul I ei vor studia metodologiile de cercetare, în anul II le vor aplica în întreprinderile unde își efectuează practica, iar în anul III vor fi îndrumați în elaborarea unor studii complexe, interdisciplinare de analiza valorii la produse de mare complexitate constructivă ;

● extinderea experimentului organizat în anul 1979, privind **colaborarea dintre studenții economiști și studenții viitori ingineri** din anii mari ai facultăților tehnice (colaborare realizată în municipiul Brașov, în vederea aplicării analizei valorii la produsele recomandate de întreprinderea „Tractorul" — pe baza convenției de lungă durată încheiată între laborator și Centrala industrială de tractoare și mașini agricole) ;

● **lărgirea domeniului de aplicare** a analizei valorii (care, pînă acum trei ani, se limita numai la produse).

Astfel, în urma cercetărilor întreprinse de laborator s-a reușit să se întocmească o metodologie de elaborare a studiilor de **analiza valorii în domeniul investițiilor.** Pornind de la descompunerea proiectului viitoarei întreprinderi în părțile sale componente, se determină funcțiile care trebuie să fie asigurate și valorile corespunzătoare lor ; se identifică elementele de concepție care nu contribuie la funcțiile esențiale și se evaluează corect căile folosite de către proiectant pentru realizarea funcțiilor esențiale.

Pentru justificarea costurilor investiționale ale unui obiectiv viitor, analiza valorii apreciază proiectul din trei puncte de vedere : 1) al **necesității** — realizarea investiției are ca scop satisfacerea unei necesități (se răspunde la întrebarea : „Care este obiectivul de bază al viitoarei întreprinderi ?") ; 2) al **funcției** — întreprinderea, odată construită, urmează să realizeze anumite produse sau să presteze anumite servicii (se răspunde la întrebarea : „Din ce constă activitatea întreprinderii ?") ; 3) al **metodei** — exprimă modul cum se realizează această necesitate (se caută răspuns la întrebările : „Cum trebuie să se realizeze cel mai bine viitoarea întreprindere ?" ; „Cum va funcționa aceasta ?"). Prin urmare, echipei de proiectare i se cere să-și schimbe atitudinea de producător față de obiectivul de investiții, în aceea de beneficiar al acestuia și să reconceapă proiectul pe baza funcțiilor ce se dorește a fi îndeplinite, analizîndu-se soluțiile găsite, în comparație cu cele folosite în alte proiecte sau cu alfele absolut noi. Rezultatul obținut pe această bază urmează să-l reprezinte **reducerea volumului total al investiției și scurtarea duratei de punere în funcțiune, creșterea performanțelor obiectivului** — pe scurt, realizarea unei calități noi, superioare a proiectului analizat.

De asemenea, s-a elaborat metodologia de aplicare **a analizei valorii la procesele tehnologice,** care propune delimitarea și caracterizarea, pe baza sistemului cost-ore-producție (SCOP), a unor **centre de producție,** cu ajutorul unui nomenclator specific. La realizarea proceselor tehnologice ale produselor concură mai multe centre de producție, în fiecare dintre ele realizîndu-se una sau mai multe operații, care formează funcțiile lor principale. În raport cu procesul tehnologic în ansamblu, centrele de producție joacă însă rolul de valori de întrebuintare elementare. Raționalizarea cheltuielilor de producție are în vedere **corespondența necesară dintre operațiile tehnologice și parametrii tehnico-funcționali ceruți produselor** care se uzinează pe liniile tehnologice respective.

În curs de elaborare se află o nouă metodologie, aceea de aplicare a **analizei valorii la structurile de conducere și sistemele informaționale.** Autorii ei propun să se urmărească obiective cum sînt : ridicarea calității structurii organizatorice în vederea respectării principiului „omul potrivit la locul potrivit, la momentul potrivit" ; reducerea cheltuielilor de funcționare a structurii ; creșterea productivității creatoare a muncii intelectuale ; optimizarea repartizării sarcinilor, a atribuțiilor și competențelor pe locurile de muncă din organigramă.

Ne propunem ca într-un viitor apropiat să investigăm și posibilitățile de aplicare a **analizei valorii în domeniul serviciilor;** de asemenea, să intensificăm colaborarea cu catedra de Tehnologie, dat fiind faptul că aplicarea analizei valorii impune colaborarea strînsă a inginerilor și economiștilor — și nu numai a lor.

Printr-o astfel de diversificare încercăm **deschiderea a noi drumuri și perspective de sporire a eficienței economice a întreprinderii și în general a oricărei unități social-economice, corespunzător cerințelor noului mecanism economico-financiar, ale autoconducerii și autogestiunii.**

Desigur că pentru aplicarea și mai largă a acestei metode este încă nevoie să fie învinse unele greutăți — rezistența la nou a unor cadre obișnuite cu metodele tradiționale de conducere și organizare a activității economice, volumul mare de muncă necesar pentru o aplicare reușită ș.a. Dar bunele rezultate obținute pînă în prezent sînt cartea de vizită prin care A.V. se recomandă singură și în noile domenii menționate : investiții, proiectarea de procese tehnologice, structuri informațional-decizionale, structuri organizatorice, locuri de muncă, servicii.

Sperăm că drumul de afirmare parcurs pînă în prezent de analiza valorii va fi urmat și de celelalte metodologii elaborate în cadrul Laboratorului de conducere și aflate în prezent în stadiul de experimentare, cum sînt : conducerea și gestiunea calității produselor, diagnosticarea generală, inclusiv a sistemului creativ-inovativ, conducerea și organizarea schimbărilor în întreprinderea socialistă, conducerea transferului de tehnologii, conducerea calității mediului înconjurător ș.a., care, prin însușirea lor sistematică de către studenți și prin generalizarea aplicării lor în practica întreprinderilor industriale, vor completa ansamblul de măsuri menite să realizeze noua calitate cerută în producția materială.

prof. dr. C. PINTILIF
Academia de studii economice

„Cea mai înaltă îndatorire și răspundere a istoricilor este ca, studiind dezvoltarea societății, evenimentele istorice, să desprindă din uriașa comoară de experiență acumulată de-a lungul mileniilor și să îmbogățească activitatea prezentă și viitoare cu învățăminte și concluzii pentru mersul înainte al popoarelor pe calea civilizației, pentru pacea și progresul întregii umanități".

NICOLAE CEAUȘESCU

Al XV-lea Congres internațional de științe istorice – cadru de dezbatere fructuoasă pentru probleme actuale de istorie economică

UN EVENIMENT IMPORTANT în viața științifică mondială — al XV-lea Congres internațional de științe istorice — își desfășoară lucrările (10—17 august) în Capitala României. Marea reuniune științifică internațională aflată sub înaltul patronaj al președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, reunește mai mult de 2 000 de participanți, specialiști, oameni de știință din peste 50 de țări ale lumii.

Lucrările Congresului se desfășoară sub puternica impresie și deosebitul interes produse participanților de mesajul adresat de președintele României forumului mondial al istoricilor, expresie a atenției deosebite pe care șeful statului român o acordă științelor istorice, contribuției pe care acestea sînt chemate să o aducă la cauza generală a înțelegerii, destinderii și păcii în lumea întreagă. În problematica bogată a Congresului, temele de istorie economică și socială ocupă unul dintre cele mai importante locuri. Aceasta se desprinde cu claritate atît din ordinea de zi a lucrărilor cît și din titlurile rapoartelor și corapoartelor supuse dezbaterii în cadrul numeroaselor asociații și comisii afiliate Congresului, între care menționăm: mutații sociale și economice în lumea medievală, relații între continente și popoare în epoca modernă, relații internaționale în epoca contemporană, politica internă și economică în viața contemporană, muncă și gestiune în industrii în secolul XX etc.

Mesajul președintelui României aprecia ca deosebit de important faptul că pe ordinea de zi a Congresului se află „dezbaterea unor aspecte ale dezvoltării istorice contemporane, a proceselor și tendințelor actuale ale evoluției societății omenești, a problemelor majore ale păcii și progresului în epoca noastră". În acest sens sînt de menționat teme ca „Dezvoltare și subdezvoltare în lumea secolului XX" — problemă fundamentală a planetei noastre, avînd nu numai o dimensiune istorică, ci și o acuitate actuală excepțională. De asemenea, se impun atenției teme ca „Evoluția economică, politică și socială a Africii de la 1914 pînă în zilele noastre", care în esență atacă problema depășirii subdezvoltării în epoca noastră. Alte teme economice cu caracter istoric vizează aspecte fundamentale ale evoluției producției materiale, a forțelor de producție, a relațiilor și instituțiilor economice în diferite epoci pe diferite spații geografice, țări, continente, în decursul timpului. Pentru specialiștii români, aceste teme prezintă interes cu atît mai mult cu cît aria geografică, la care multe din ele se referă, este localizată în estul și sud-estul european ca, de exemplu : centrele urbane în sud-estul european în sec. XVI—XIX, relațiile economice Est-Vest (Europa) începînd din evul mediu și pînă astăzi, evoluția Europei Centrale și de Est în evul mediu, marea depresiune și Europa de Est și Centrală etc. Alte comunicări tratează probleme comune și dezvoltării economice a României în epoca modernă și contemporană cum sînt : legături între structura instituțiilor și revoluția industrială, reformele agrare din Europa în perioada dintre cele două războaie mondiale etc.

O mențiune specială se cuvine să facem asupra caracterului viu al dezbaterilor ce s-au desfășurat în cadrul ședinței organizate sub auspiciile Asociației internaționale de istorie economică și desfășurată în primele zile ale Congresului. Tema supusă discuțiilor: „Relațiile economice Est-Vest începînd din evul mediu pînă astăzi" a fost abordată în 11 rapoarte și corapoarte și mai multe intervenții substanțiale. La sesiune au participat președintele, vicepreședintele și alți membri marcanți ai conducerii asociației, eminenți istorici, academicieni.

Sesiunea, densă în teme și idei noi, a constituit preludiul viitorului Congres internațional — al VIII-lea — de istorie economică, ce va avea loc în 1982 la Budapesta. Ea a supus dezbaterii variate teme asupra drumurilor comerciale pe mare și uscat, între estul și vestul continentului, asupra schimburilor economice între diferite țări europene, teme ce au analizat formele specifice de comerț în diferite epoci, structura importurilor și exporturilor țărilor participante, relațiile economice externe Est-Vest și subdezvoltarea și dezvoltarea. Deopotrivă cu datele și faptele noi aduse în circuitul științific și care au căutat să reconstituie istoricește linia traseelor și raporturilor de schimb în Europa de-a lungul cîtorva secole, a fost relevată dorința participanților de a reînnoi și moderniza metodologia, însăși criteriile cercetării fenomenelor.

În rapoarte, coreferate și intervenții prezentate pe această temă, precum și în cadrul altor teme de istorie economică, s-a afirmat pe larg rolul țărilor române în diferite epoci istorice, în producția materială și circulația produselor continentului nostru, a fost evidențiată participarea țărilor române la schimburile europene și diviziunea internațională a muncii, a importantului rol pe care l-au jucat de-a lungul veacurilor la intersecția unor mari căi de comerț și fluxuri de trafic, între nordul și sudul, sud-estul și nord-vestul Europei.

Nu numai istoricii români dar, într-o măsură însemnată și istoricii din alte țări au pus în evidență contribuția materială a țărilor române la circuitul intraeuropean, la promovarea legăturilor economice, a schimburilor comerciale între popoarele europene. Pe baza a numeroase date și analize a fost argumentat convingător faptul că, cu cît relațiile, schimburile economice, între țări în mod deosebit, erau mai dezvoltate, fundamentate pe temeiuri mai sigure și cu cît întîlneau mai puține discriminări, cu atît înfloreau meșteșugurile, industria, comerțul intern, cu atît mai mult se stimula dezvoltarea economică a țărilor. Astfel, cu puterea argumentelor științifice, a fost confirmată în plan istoric și cu acest prilej una din cele mai actuale și universale idei, promovată cu consecvență de țara noastră, aceea a imperativului istoric al dezvoltării relațiilor economice între popoare, fără deosebire de orînduirea lor socială și politică, în vederea accelerării creșterii forțelor de producție, a dezvoltării generale economice, a consolidării colaborării și păcii între popoare.

Bogata tematică și dezbaterea fructuoasă a problemelor de istorie economico-socială, națională și mondială, au prilejuit cunoașterea de către participanți a unor idei noi, analize, fapte și date, metode de cercetare care vor contribui, neîndoios, la îmbogățirea patrimoniului istoriei în general, și a celei economice în special ; ele vor constitui o contribuție pozitivă la dezvoltarea acestor științe cît și la o conlucrare mai strînsă între istoricii de pe toate meridianele lumii, promovîndu-se idealurile umaniste de progres și înțelegere între popoare.

Istoricii români au avut o participare activă, apreciată la elaborarea și prezentarea unor rapoarte, corapoarte și intervenții la temele de istorie economică ; ne-am mărgini să menționăm autorii de rapoarte și corapoarte : prof. Costin Murgescu, prof. Damian Hurezeanu, conf. S. Goldenberg, cercetătorii științifici Dan Berindei, P. Cernovodeanu, G. Penelea, Vl. Diculescu etc.

Expunerea temelor, dezbaterile organizate cu acest prilej, — deși de pe pozițiile unor școli și concepții nu de puține ori colorate cu opinii specifice, chiar contradictorii și critice, asupra aprecierii unor elemente și procese istorice, cum este de înțeles la asemenea confruntare științifică, pe lungul traseu al găsirii și susținerii adevărului istoric — s-au desfășurat însă, în general, într-un spirit de lucru constructiv, de respect al opiniilor exprimate, de studierea atentă a argumentelor, într-un climat adecvat de colaborare științifică internațională, frecvent remarcat de participanții străini la Congres.

Victor AXENCIUC

STUDIUL ISTORIEI GÎNDIRII ECONOMICE — MIJLOC DE AFIRMARE A IDEALURILOR DE PROGRES NAȚIONAL ȘI SOCIAL ALE POPORULUI ROMÂN

CONGRESUL MONDIAL al istoricilor ce se desfășoară în aceste zile la București, sub înaltul patronaj al președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne prilejuiește cîteva considerațiuni cu privire la însemnătatea, realizările și sarcinile istoriei gîndirii economice românești. Ca parte integrantă a sistemului științelor istorice, istoria gîndirii economice românești își aduce contribuția, evident cu mijloacele sale specifice, la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste, la educarea patriotică și revoluționară a maselor, la afirmarea drepturilor, intereselor și aspirațiilor de progres, prosperitate și libertate ale mult încercatului popor român. Ea îndeplinește această funcție îndeosebi prin cultivarea respectului și prețuirii marilor noștri înaintași, acei care prin întreaga lor gîndire și activitate practică s-au ancorat în cerințele fundamentale ale progresului național și social din epoca lor ; față de acele tradiții glorioase și idealuri generoase care, de-a lungul secolelor — constituindu-se în stindard — s-au transmis din generație în generație, pînă în zilele noastre. Aceste tradiții și idealuri au animat, mobilizat și călăuzit lupta necurmată a forțelor revoluționare și progresiste ,a întregului popor român pentru păstrarea ființei sale naționale, făurirea și consolidarea unității naționale, pentru propășirea materială și spirituală, pentru dreptate și libertate națională și socială, pentru o lume mai bună și mai dreaptă.

Faptul că întreaga istorie a poporului român — cum se apreciază și în Programul partidului — se înfățișează ca istoria unor necontenite lupte de clasă, a bătăliilor purtate de masele populare pentru libertate și dreptate națională și socială și-a pus din plin amprenta asupra felului de a fi și de a gîndi al poporului român, asupra gîndirii sale economice. Această particularitate face ca în întreaga gîndire economică progresistă — începînd cu formele mai închegate întîlnite în scrierile cronicarilor, ale lui Cantemir, sau în platformele diferitelor răscoale țărănești, și pînă în zilele noastre — problematica economică să fie abordată și subordonată ideii de unitate, libertate și neatîrnare, ideii că între progresul economic, social și spiritual, pe de o parte, și libertatea națională, există o strînsă intercondiționare. Tocmai această împletire permanentă a luptei pentru progresul economic, social și național, reflectată ca o permanență în gîndirea economică românească pînă în zilele noastre, a generat și generează acele valoroase contribuții originale, prin care gîndirea românească a îmbogățit și îmbogățește permanent patrimoniul științelor sociale universale.

Istoria gîndirii economice este chemată să evidențieze aceste contribuții originale, să releve legătura de continuitate dintre tradițiile progresiste din trecut și gîndirea românească contemporană, să cultive sentimentul de mîndrie patriotică față de aceste realizări, să dezvolte și să consolideze încrederea în capacitatea creatoare a poporului român, în capacitatea partidului nostru — afirmate strălucit în procesul vieții economico-sociale, de a elabora de sine stătător linia politică internă și externă, strategia și tactica dezvoltării economico-sociale corespunzător cu aceste tradiții progresiste, cu condițiile concret-istorice ale dezvoltării României contemporane.

Realizarea acestor funcții educative și formative depinde însă, într-o măsură hotărîtoare, de modul cum se scrie istoria gîndirii economice, de concepția și metodologia ce stau la baza diferitelor studii, de criteriile de selecție și apreciere a diferitelor teorii și concepții economice sau economico-sociale, a operei și concepției diferiților gînditori. În acest context nu putem trece cu vederea faptul că timp de aproape două decenii după revoluția națională și socială, istoriografia românească, inclusiv cea a gîndirii economice, deși a cunoscut unele realizări, a fost puternic marcată de schematism, dogmatism, superficialitate ; aceasta a condus adesea la ignorarea, minimalizarea sau chiar denigrarea unor valori autentice, a unor personalități marcante din istoria culturii românești, la caracterizarea greșită a unor epoci, momente istorice sau clase sociale nu atît în funcție de rolul și semnificația lor istorică reală, cît mai ales pe baza unor citate sau teze elaborate în înalte țări sau alte epoci istorice, la supraestimarea criteriului social în raport cu alte criterii, la minimalizarea contribuțiilor românești la dezvoltarea gîndirii economice universale. Să amintim doar, cu titlu de exemplu, caracterizarea greșită a rolului burgheziei și a gîndirii economice burgheze din perioada de ascensiune a capitalismului, tezele eronate cu privire la formarea poporului și a națiunii române, aprecierea greșită a României interbelice ca stat imperialist, critica severă și chiar denigratoare a unor mari gînditori ca Bălcescu, Gherea, Pătrășcanu ș.a.

DOCUMENTELE Congresului al IX-lea al partidului, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la cea de a 45-a aniversare a creării partidului, întreaga gîndire și acțiune a secretarului general al partidului, au determinat și în această privință o cotitură radicală. În documente, programele de partid, în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu se exprimă limpede un amplu sistem de criterii de valorificare științifică a moștenirii culturale-științifice, se cerea cercetătorilor și cadrelor didactice să elaboreze noi manuale și lucrări care să contribuie „la valorificarea a tot ce este progresist în istoria gîndirii social-politice din țara noastră", se cerea istoricilor „să înfățișeze faptele nu după dorințele subiective ale oamenilor, nu după nevoi politice de moment, după criterii de conjunctură, ci așa cum s-au petrecut ele, corespunzător adevărului vieții...".

După această dată apar numeroase studii de istorie și istoria gîndirii economice, în care se manifestă vizibil un mod nou, superior de punere și rezolvare a problemelor. În studiile de istoria gîndirii economice se acordă o atenție sporită luptei de idei în jurul unor momente cruciale din istoria patriei — revoluția de la 1848, Unirea de la 1859 și 1918 — luptei de idei în jurul cerințelor fundamentale ale progresului economic, social și național în diferitele epoci istorice, se reconsideră, potrivit adevărului vieții, aprecieri anterioare eronate despre unele etape istorice și personalități marcante ale gîndirii economice românești, se pune accentul pe depistarea și evidențierea tradițiilor și idealurilor progresiste ce au animat de-a lungul secolelor gîndirea economică românească, pe contribuțiile originale românești la dezvoltarea gîndirii economice universale. Să mai adăugăm și faptul că, în această etapă nouă, numeroase idei valoroase din trecut — ca de pildă necesitatea industrializării, dezvoltării complexe a economiei naționale, introducerii tehnicii moderne, valorificării superioare a resurselor, ideea subordonării dezvoltării economice față de cerințele cuceririi și apărării independenței, unității și suveranității naționale, ideile valoroase din trecut privind principiile relațiilor economice și politice dintre state ș.a. — sînt tot mai strîns legate de rezolvarea unor probleme actuale ale dezvoltării economiei naționale ; ele sînt adesea invocate cu temei pentru afirmarea și promovarea drepturilor și aspirațiilor legitime ale poporului ro-

mân pe arena internațională, sînt folosite ca argumente temeinice pentru demonstrarea faptului că poziția principială a României socialiste în problemele vieții internaționale nu este o poziție de conjunctură, de oportunitate temporară, ci reprezintă însuși felul de a fi și de a gîndi al poporului român. Tocmai în acest cadru, de cercetare aprofundată, trebuie desprinse semnificațiile mesajului adresat de președintele **Nicolae Ceaușescu** Forumului Mondial al istoricilor: **„istoria poate aduce desigur, și ea, o contribuție importantă la stimularea eforturilor și a conlucrării popoarelor, pentru rezolvarea acestor mari probleme ale epocii noastre"**. Cercetarea istorică națională este astfel chemată să servească neabătut cauza înțelegerii și bunei vecinătăți, a prieteniei și colaborării popoarelor, a păcii, și securității internaționale.

În acest domeniu există însă rămîneri în urmă față de cerințe și posibilitățile create. Congresul al XII-lea al partidului aprecia că în domeniul științelor sociale, în aprofundarea gîndirii social-politice originale a partidului nostru, se mai manifestă lipsuri serioase. În ce privește creșterea rolului și contribuției istoriei gîndirii economice, considerăm că se cer intensificate eforturile pentru elaborarea Tratatului de istoria gîndirii economice românești, este necesară o îmbunătățire a locului acestei discipline în planurile de învățămînt economic superior, o activizare a Seminarului Național de gîndire economică, o creștere a interesului diferitelor edituri și publicații pentru studiile atît de necesare de istorie a gîndirii economice.

Totodată este necesar să se țină seama într-o măsură mai mare de faptul că în documentele partidului nostru din ultimii 15 ani au fost formulate nu ici-colo cîteva teze și idei noi, dispersate, ci o adevărată concepție de ansamblu, originală, revoluționară, asupra progresului economico-social, o concepție economică de mare valoare, de excepțională importanță pentru destinele țării, o concepție de un profund umanism, reflectînd cele mai nobile idealuri ale umanității. Literatura economică și istoriografică, diferitele manuale de științe sociale trebuie să asimileze mai profund conținutul novator și creator al acestei concepții, să-și restructureze conceptele, modul de punere și rezolvare teoretică a unora din cele mai acute probleme economice sau economico-sociale. De pildă, deși în documentele de partid subdezvoltarea este apreciată ca un fenomen global mondial, totuși în diferite manuale de științe sociale — economie politică, doctrine economice, socialism științific, economie mondială — ca și în numeroase studii și articole publicate, fenomenul subdezvolutării este tratat doar ca o problemă a lumii nesocialiste; deși avem o nouă definire, mai largă, a conținutului epocii contemporane, cu largi implicații în înțelegrea problemelor lumii contemporane, în diferite lecții și studii acest conținut este redus, în continuare, doar la trecerea omenirii de la capitalism la socialism; deși a fost respinsă teza celor două piețe mondiale, paralele și opuse, teza scindării diviziunii mondiale a muncii, în diferite manuale și studii se continuă tratarea separată a economiei „mondiale" socialiste și capitaliste; deși s-a demonstrat că legea dezvoltării inegale și în salturi acționează și în socialism, ea continuă să fie tratată doar ca o lege a sistemului mondial capitalist; deși avem o optică nouă despre formele actuale ale luptei pentru împărțirea și reîmpărțirea sferelor de influență, problema continuă să fie tratată în vechea optică.

În diferitele documente de partid există și numeroase alte idei și teze care impun o regîndire de fond a modului cum sînt încă tratate anumite probleme sau teorii economice. Aș aminti teza împărțirii lumii în țări bogate și țări sărace, ca expresie a luptei de clasă pe arena internațională, concepția nouă despre rolul națiunii și al complexului economic național independent, concepția originală despre necesitatea și posibilitatea dezvoltării independente în condițiile creșterii interdependențelor la scară mondială, concepția nouă, originală despre cauzele, caracteristicile, implicațiile și căile lichidării subdezvoltării, despre conținutul noțiunii de ajutor internațional și obligația țărilor dezvoltate de a acorda ajutor celor în curs de dezvoltare, concepția mai largă și mai veridică despre dominația imperialistă, colonialistă și neocolonialistă, despre cele două tendințe ce se înfruntă în zilele noastre pe arena mondială, despre principiile relațiilor economice dintre state, noua ordine economică internațională ș.a.

Originalitatea acestor idei și teze, a acestei concepții de ansamblu noi, valoarea lor științifică pot fi evidențiate numai prin compararea lor cu idei și teze propagate și în țara noastră, pînă în urmă cu 15—20 de ani, marcate în bună măsură de dogmatism, de preluarea mecanică a unor teze. Tocmai din aceste motive consider că în diferite manuale de științe sociale, inclusiv de doctrine economice — disciplină în care metoda de studiu comparativ ocupă — trebuie să ocupe — locul de bază — se impun promovate studii și articole consacrate unor astfel de probleme, trebuie promovată în mai mare măsură o confruntare argumentată cu alte poziții. Așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, numai prin confruntarea liberă a părerilor putem ajunge la adevărul științific; numai prin confruntarea științifică a opiniilor putem convinge de justețea propriei noastre concepții, putem afirma plenar interesele, aspirațiile și idealurile nobile de pace, libertate și prosperitate ale poporului român pe arena internațională, putem promova în cadrul luptelor ideologice contemporane punctul de vedere românesc, putem evidenția continuarea și amplificarea, în condițiile noi, ale României socialiste, a tradițiilor și idealurilor progresiste ale poporului nostru.

Totodată, relevînd aceste tradiții, istoria contemporană a gîndirii economice românești și universale, trebuie să servească — cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, în mesajul adresat Congresului internațional de științe istorice — întăririi încrederii și colaborării între popoare, afirmării cu și mai multă vigoare a dreptului fiecărui popor de a trăi liber și independent, de a-și hotărî de sine stătător destinele, să servească luptei pentru pace și progres.

Vasile IOȚA

Relația resurse de muncă – modernizarea economiei românești

(Urmare din pag. 14)

faptul că ramurile neagricole au atras îndeosebi forța de muncă tînără și de sex masculin. Continuarea acestui proces ar crea însă greutăți însăși dezvoltării și modernizării agriculturii, ar adînci lipsa de forță de muncă tînără, care se constată în multe cooperative agricole de producție.

Fără îndoială, extinderea mecanizării va elibera forța de muncă agricolă care urmează să fie încadrată în ramurile neagricole, dar, așa cum s-a spus, structura pe vîrste a acesteia limitează atragerea ei în ramurile neagricole. Ne referim în primul rînd la împrejurarea că, gradul de instrucție școlară al populației agricole este mai scăzut, ceea ce presupune atragerea lor în meserii care necesită o calificare relativ mai mică. Totodată, avem în vedere faptul că, în virtutea inerției populația din grupele de vîrstă mai înaintate cu greu se hotărăsc să adopte un nou mod de muncă, specific activităților industriale și care de regulă se desfășoară în afara localității în care domiciliază. În lumina celor menționate mai sus amplasarea de obiective industriale, de întreprinderi mici sau secții-filiale ale unor întreprinderi din orașele apropiate va ușura atragerea populației eliberate din agricultură în ramurile neagricole.

În contextul celor arătate desprindem următoarele concluzii:

1. În deceniul 1981—1990 **forța de muncă, cu deosebire sporul natural al resurselor de muncă, va fi o restricție a dezvoltării și modernizării economiei.** Depășirea acestei restricții presupune extinderea factorilor intensivi ai creșterii economice, îmbunătățirea organizării producției și a muncii, promovarea pe scară largă a progresului tehnico-științific.

2. Deoarece modernizarea structurilor economice necesită importante deplasări în structura forței de muncă pe profesii și ramuri ale economiei și industriei, iar sporul natural al resurselor de muncă (populația tînără formată prin învățămîntul profesional, liceal și superior) este relativ mic în raport cu creșterea populației neagricole (28,4%), este de presupus că **în anii 1981—1990 va avea loc o intensificare a mobilității profesionale în rîndurile populației deja ocupate.** Realizarea în condiții de eficiență maximă a acestui proces necesită îmbunătățirea pregătirii în profile largi a contingentelor tinere de muncă ca și extinderea reciclării, ridicarea pregătirii profesionale.

3. **Politica de stimulare a natalității, de creștere în proporții normale a populației, rămîne baza pentru asigurarea resurselor de muncă necesare dezvoltării economiei naționale.**

Dezbatere „R.E."

INDUSTRIA MICĂ — AMPLE POSIBILITĂȚI DE VALORIFICARE EFICIENTĂ A RESURSELOR LOCALE ȘI A MEȘTEȘUGURILOR TRADIȚIONALE

„Să pornim de la necesitatea creșterii ponderii industriei mici — în industria mică incluzînd și activitatea meșteșugărească și artizanatul — în ansamblul producției noastre industriale".

NICOLAE CEAUȘESCU

La dezbatere au participat : **Elena BLEAHU**, secretară a Comitetului județean P.C.R. Sibiu, **Ioan MUNTEANU**, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă, **Cornel IRIMIE**, directorul Muzeului Brukenthal, **Cornel BUCUR**, șef secție Muzeul Brukenthal, ing. **Nicolae NAN**, șef secție, și economista **MARIA PĂRĂIAN**, adj. șef secție — secția Planificare dezvoltare — organizare a Consiliului popular județean, **Gheorghe NICOLAE** — Centrul de cercetări sociologice, Universitatea București, ing. **Eugenia TRIFAN**, vicepreședintă a U.J.C.M. Sibiu, ing. **Boangher MARIN**, întreprinderea „13 Decembrie", ing. **Ion ȘERBAN**, directorul întreprinderii „Libertatea" Sibiu, dr. **Nicolae DURA**, directorul Direcției județene pentru agricultură și industria alimentară, **Voicu Victor VEDEA**, geograf, dr. **Dumitru SUCIU**, directorul Direcției Sanitare a județului, conf. dr. **Rudolf DOTZ** și lector **Cornel LUNGU**, Institutul de învățămînt superior Sibiu, economist **Nicolae ȘOAITĂ**, directorul Direcției Administrație financiară a județului, **Cornel POPESCU**, vicepreședinte al Uniunii Județene a Cooperativelor de producție, ing. **Ioan GOJINESCHI**, șef atelier cercetare-proiectare nr. 3 Sibiu al Centrului de Cercetări și inginerie tehnologică, **Ion BALU**, țăran, comuna Tilișca, Sibiu, **Ștefan PUSTAI**, vicepreședinte al U.J.C.C., **Olimp DOBRESCU**, director adj. Comitetul de Stat al Planificării, **Ioniță OLTEANU** și **Maria POPESCU** — „Revista economică", **Vasile BARBU**, revista „Transilvania", **Victor DOMȘA**, ziarul „Tribuna Sibiului".

Rezultate pe care le considerăm doar un început

Eugenia Trifan — Eu am avut ocazia să particip la Consfătuirea pe țară, să ascult expunerea tovarășului secretar general Nicolae Ceaușescu pe aceste probleme deosebit de importante care se pun — ale micii industrii. Întrucît cooperația meșteșugărească se află printre organizațiile care răspund și au răspuns și pînă acum într-o măsură mai mare sau mai mică în acest sens, aș vrea să arăt unele din realizările noastre pe această linie. Avem o depășire a planului de 24 milioane lei pe semestrul I, realizăm circa 200 milioane lei din producție cu munca la domiciliu. Realizăm colaborări cu marile întreprinderi republicane din județ, în primul rînd în producerea unor piese, subansamble, bucurîndu-ne de deosebit sprijin din partea lor ; realizăm o însemnată producție de artă populară și artizanat. Cooperația meșteșugărească nu se poate spune că nu respectă tradiția. Ar fi un nonsens ca și cooperația meșteșugărească să producă kitch-uri.

Dacă ne referim la problema muncii la domiciliu, menționez că avem antrenați cu munca la domiciliu peste 3 000 de cooperatori care realizează o producție substanțială, de un bun nivel calitativ : valorificăm astfel o serie de materii prime pe plan local. Noi realizăm cu munca la domiciliu o gamă largă de produse pentru copii, bărbați și femei ; tricotatul se realizează la domiciliu, iar finisarea în secții organizate. De asemenea, legat de valorificarea materiilor prime și materialelor refolosibile menționez că în ultimii doi ani în sistemul nostru s-au lucrat peste 500 000 de metri pătrați de cupoane de diverse țesături și contexturi din care am obținut produse. Numai din întreprinderile republicane din județul nostru am folosit 160—170 de mii de metri pătrați. Realizăm confecții la domiciliu, confecții de copii, chiar de bărbați, obținute din țesături din lînă, majoritatea din bumbac și mătase, antrenînd un număr considerabil de femei. De asemenea, lucrăm la domiciliu articole din mase plastice, din metal; noi am preluat secția de articole de pescuit, de ace de la „Flamura Roșie" și lucrăm articole din hîrtie, realizăm plicuri și prelucrarea celofanului pentru întreprinderi republicane prin colaborare.

În ceea ce privește artizanatul avem o largă răspîndire în peste 56 de comune și localități din județul Sibiu, prin munca la domiciliu obținînd produse artizanale cum sînt : țesături, covoare, flori, articole de marochinărie etc., totul într-o gamă foarte largă. Am urmărit valorificarea unor tradiții pe zone. Avem țesături cu alesături în zona Avrig, la Săliște avem secții de covoare țesute care lucrează pentru export în S.U.A. — produse deosebit de apreciate. Există aici, în zonă, femei harnice și pricepute.

Ce am reușit noi să realizăm în multe din aceste activități cu munca la domiciliu în direcția artizanatului o constituie păstrarea meșteșugurilor din generație în generație ; avem bunica, mama și fiica care lucrează la domiciliu. Dar există încă multe posibilități pe care urmărim să le fructificăm.

Tov. Irimie se referea aici la artizanatul din lemn. Realizăm și produse din lemn, dar nu facem destul în acest sens. De la Muzeul tehnicii populare am reunit — cu sprijinul ministerului — un grup de creatori valoroși din țară, care au făcut un fel de tabără de creație urmărind să valorifice posibilitățile de care dispune muzeul, extinderea gamei de produse pe care le vom produce. De exemplu am executat niște prese de struguri în miniatură, oale, fintîni, blidare, adică produse numai de utilitate. Este un început.

Avînd în vedere posibilitățile multiple de care dispunem în județ prin întreprinderile republicane și chiar prin secțiile noastre din domeniul lemnului — unde avem foarte multe deșeuri și căzături de la materialul lemnos, ne-am gîndit să realizăm jucării din lemn care vor fi foarte apreciate pentru faptul că sînt necesare copiilor și nu sînt contondente. Am reținut și ideea cu păpușile, vom demara și împletiturile.

Am început acțiunea de recondiționare a pieselor. De fapt, problema pieselor de schimb în general este o problemă deosebită. În expunerea tovarășului secretar general Nicolae Ceaușescu la consfătuirea de la Consiliul Național al Oamenilor Muncii s-au ridicat o serie de probleme. Avem deja începuturi pe această linie și vom extinde acțiunea de recondiționare a pieselor de schimb. Se mai discuta aici de accesoriile de marochinărie. Noi avem secții mari de marochinărie în cadrul cooperativelor de artizanat și altor cooperative profilate sau cu profil apropiat. Am reușit să realizăm ceva la Cisnădie, o serie de accesorii — catarame etc. pentru necesitățile noastre. Problema rămîne totuși deschisă, implicînd tehnologii deosebite, organizări și nu-i suficient de a se porni această activitate, pentru că trebuie s-o gîndim mai bine, mai eficient.

Avem unele rezultate și pe linia folosirii deșeurilor de sticlă, produse expuse în cadrul expoziției TIBCO, am realizat o sticlă pentru S.U.A. care se folosește la pomul de iarnă. De acum am trecut de la etapa produselor inferioare, de mai mici pretenții, la niște produse mai deosebite, glazurate, și oricum utilitare. Am realizat astfel o serie de produse — zaharnițe, sărărițe, pahare, tot felul de produse cu care putem valorifica deșeurile de sticlă ; pe de altă parte aceste produse sînt mai ușoare față de produsele pe care le făceam înainte. Produsele au fost destul de bine apreciate. Tov. Nan se referea la folosirea „deșeurilor". Pentru această mochetă care s-a amintit, noi

(Continuare în pag. 24)

Continuăm publicarea stenogramei dezbaterii ; primele două părți au apărut în numerele 31 și 32 ale revistei.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

TRADIŢII PRIVIND PARTICIPAREA ORGANIZAŢIILOR COOPERATISTE LA PROGRESUL ECONOMIEI (I)

ÎN GENERAL, în ţara noastră sînt apreciate ca interesante, ca utile din perspectiva dezvoltării forţelor de producţie acele teze, idei şi chiar programe parţiale vizînd participarea organizaţiilor cooperatiste în progresul economiei, la satisfacerea intereselor cetăţenilor.

În literatura economică românească există tradiţii valoroase, numeroase lucrări ce tratează problemele cooperaţiei, apărute îndeosebi în perioada interbelică. Monografiile întocmite pe forme de cooperaţie (de credit, de consum, de aprovizionare şi desfacere, forestiere, etc.), monografiile unor cooperative cu activităţi bogate, devenite un fel de etaloane naţionale de reuşită, dezbaterile şi rezoluţiile congreselor cooperatiste (naţionale şi pe centrele cooperative), lucrările unor prestigioşi economişti şi sociologi români consacrate mai ales activităţii practice a cooperaţiei, presa cooperatistă destul de diversificată etc., cuprind numeroase puncte de referinţă pentru conturarea unei strategii de dezvoltare şi perfecţionare a activităţii cooperatiste. Evident, ideile şi tezele respective pot şi trebuie să fie valorificate numai pe baza luării în consideraţie a realităţilor concret-istorice ale timpului, a realităţilor dintr-o etapă sau alta a dezvoltării. De fapt, un asemenea principiu metodologic rezultă din cele mai multe din lucrările specialiştilor români apărute în acei ani.

Mai mulţi gînditori şi oameni politici ai vremii aveau o viziune realistă asupra mişcării cooperatiste. Optica respectivă avea la bază analiza nivelului existent al forţelor de producţie în general şi din agricultură în special, a nevoilor reale ale maselor de cooperatori – ţărănimea mică şi mijlocie, alte categorii de oameni ai muncii. Ocupîndu-se astfel de problemele băncilor populare din perspectiva producţiei agricole, a nevoilor gospodăriilor mici şi mijlocii, unii specialişti au formulat adevărate judecăţi de valoare la adresa acestui contradictoriu sector cooperatist. „Împrumuturile acordate sătenilor de către băncile populare – sublinia de exemplu Mitiţă Constantinescu – au putut fi folosite şi în scopuri de îmbunătăţiri a producţiei, prin cumpărare de unelte, vite, căruţe, îmbunătăţiri gospodăreşti etc. Dar, iarăşi, nu se poate nega că împrumuturile de consumaţiune au absorbit un mare volum din operaţiunile acestor bănci..."[1]). De aceea, M. Constantinescu propune ca şi prin alte pîrghii, inclusiv cooperaţia economică (el consideră că băncile populare nu se încadrau în noţiunea de cooperativă economică), să se desfăşoare „acţiunea largă, adîncă şi colectivă de agricultură intensivă, ştiinţifică şi raţională pe care o reclama economia satelor".

Prima condiţie ce trebuia îndeplinită de întreg mozaicul de peste 1 800 de cooperative economice – cooperative de aprovizionare şi desfacere (pe care le socotea pe deplin corespunzătoare problemei capitale a producţiei rurale din acei ani), cooperative forestiere, lăptării cooperative, cooperative viticole, pomicole, de pescuit, cooperative de maşini agricole, de industrializare a fructelor şi legumelor, cooperative miniere şi de materiale de construcţii etc. – era aceea de a fi participat, fiecare prin metode specifice, la „dezlegarea celei mai hotărîtoare nevoi naţionale : îmbunătăţirea producţiei, ridicarea ei din nivelul de subconcurenţă în care zăcea, precum şi o valorificare rentabilă a acelei producţii"[2]).

În unele documente ale vremii, în lucrări şi monografii demne de luat în seamă, erau formulate căile concrete (juridice, economice, sociale) prin care ar fi urmat să se treacă de la unităţile cooperatiste neviabile, neracordate la cerinţele reale ale maselor de producători şi cumpărători, de la pseudo-cooperaţie la unităţi cooperatiste autentice, sănătoase, aşezate, cum se spune pe criterii economice ; asemenea criterii decurgeau din nivelul forţelor de producţie, din perspectiva nevoii de a valorifica mai bine potenţialul uman existent, din perspectiva locului agriculturii în ansamblul economiei naţionale. Un mod original de analiză a relaţiei cooperaţie-forţe de producţie este prezent în opera lui Virgil Madgearu. Capitalismul – spune el – se traduce, în cazul ordinei economice social-agrare, printr-o scădere a productivităţii economiilor familiale rurale şi pauperizarea progresivă a membrilor acestora. De aceea, Madgearu recomandă regimul cooperatist, care, luînd în posesiune toate căile comerţului

FIŞE

● EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ *ne oferă astăzi materializarea unui proiect mai amplu – lucrarea „Tehnologia ca sistem" purtînd semnătura lui* Ion Crişan *– în care autorul îşi propune să abordeze problemele tehnologice nu din perspectiva unui anumit domeniu de specialitate ci global, sistemic. Elementele care ar justifica o atare perspectivă sînt, după opinia autorului, trei : necesitatea, resimţită tot mai acut în practica conducerii proceselor de producţie, de a dispune de o teorie generală şi unificatoare asupra tehnologiei ; prioritatea ce se cere acordată optimizării sistemului în raport cu părţile sale componente ; necesitatea de a se pune accentul pe comportarea dinamică a sistemelor tehnologice, în particular pe capacitatea acestora de a se adapta la o varietate de sarcini de producţie. Purtînd amprenta spiritului tehnic în care a fost concepută, lucrarea urmăreşte, cu prioritate, o finalitate economică ; finalitate pe care o impune, după cum se subliniază în carte, însăşi realitatea, întrucît problema optimizării multicriteriale a sistemelor tehnologice constituie, în esenţă, o chestiune economică.*

Ecologie

● *Orientată, timp de secole, spre o adevărată spoliere a resurselor naturale, economia mondială se află astăzi în faţa unor reconversiuni fundamentale: stabilirea unui echilibru pe termen lung între dezvoltarea economică şi mediul ambiant. În mod concret, o atare optică ar implica – potrivit afirmaţiilor formulate de* Alena Cerna *şi* Eva Tosovska *în articolul (O comparaţie între sistemul natural şi cel economic – încercare de formulare a unor puncte de reper metodologice cu privire la procesul de producţie şi mediul înconjurător) publicat în nr. 5/1980 al revistei* POLITICKA EKONOMIE *– o reconsiderare a momentului final al procesului reproducţiei economice ; nu consumul – productiv sau neproductiv – ci recircularea tuturor substanţelor utile în condiţiile păstrării stării de echilibru în mediul natural ar constitui coordonată reală şi viabilă a adaptării producţiei sociale la noile exigenţe. Acest imperativ al prezentului, dar cu deosebire al viitorului, necesită restructurări fundamentale; ele privesc deopotrivă planul conceptual – prin reformularea a înseşi obiectivelor dezvoltării economico-sociale – şi planul tehnic-operaţional prin conceperea şi desfăşurarea progresului tehnico-ştiinţific ţinîndu-se seama de restricţiile ecologice.*

Ambalaje

● *Accesorii omniprezente ale unei economii moderne, ocupînd un loc bine determinat în stilul de viaţă şi psihologia omului contemporan ambalajele, producţia lor, înregistrează – pe fondul unei creşteri şi diversificări continui şi de durată – restructurări profunde, opinează* Maurice Pariat *în articolul „Passé, present et avenir des industries de l'emballage" publicat în numărul din 1 august 1980 al revistei* „CHRONIQUE D'ACTUALITÉ DE LA S.E.D.E.I.S.". *Cauza acestor mutaţii radicale afirmă M.P., rezidă în impactul pe care criza energetică şi de materii prime îl vădeşte asupra economiilor naţionale, asupra tipului de dezvoltare – „societatea de consum" –, promovat în ţările capitaliste dezvoltate (pen-*

și creditul „salvează economiile familiale rurale de pauperizare, și organizînd producția pe baze raționale, asigură dezvoltarea maximă a forțelor de producție națională"[1]). Cooperativizarea ordinei economice în statele social-agrare nu era privită ca o tendință de excludere a formelor de întreprindere capitalistă, ci „numai ca limitare a cîmpului lor de activitate, impusă de condiții de ordin natural și de necesități naționale", ceea ce nu putea să nu fie atunci în avantajul maselor de mici producători agricoli.

Fără a uita condițiile concrete ale agriculturii românești în anii interbelici, credem că este demnă de luat în considerație preocuparea, pledoaria susținută a multor specialiști pentru sporirea rolului cooperației de credit în dezvoltarea producției agricole. Punctul esențial de cîștigat – remarca A.G. Galan într-o interesantă și analitică monografie a cooperației de credit în România – este acela de a încadra cooperația într-o politică agricolă unitară, care corespundea atunci și cerințelor dezvoltării economiei naționale și interesului individual al micilor agricultori, a căror proprietate trebuia consolidată prin mijlocirea cooperației. „Dacă înainte de război (primul război mondial – n. ns.) cuvîntul de ordine în mișcarea cooperativă era în realitate dobîndirea de pămînt, dorință care era săpată puternic și în sufletul țărănimii" spunea același Galan, trebuie să ne gîndim și la „sporirea cantitativă și calitativă a producției agricole, fără realizarea cărui deziderat nu vom avea produse... și ca urmare mizeria economică va continua"[4]).

Precizîndu-se multitudinea problemelor (nevoilor) economiei naționale care se cereau rezolvate prin mijlocirea cooperației, se punea un mare accent pe adoptarea unei politici izvorîte din mediul românesc, pe rolul activ al țărănimii, care, în spiritul concepției lui Spiru Haret, trebuia tratată ca un „corp activ și conșient, iar nu ca pe un corp inert, pentru care numai statul trebuie să facă totul"[5]). Sporirea rolului educativ al organului cooperatist, reflectarea realităților tehnice și social-economice ale satului românesc, colaborarea cu exponenții firești ai maselor țărănești erau enumerate ca pîrghii de introducere a raționalității economice în agricultură.

Insistînd cu fapte și argumente logice demne de luat în considerație asupra influenței nefaste pe care statul burghezo-moșieresc a avut-o asupra dezvoltării mișcării cooperative autentice, Constantin Moldoveanu își manifesta încrederea că, în țara noastră, economia agrară, constituită mai ales din mici proprietari agricoli, nu va putea fi organizată decît pe baze cooperative. „Firul natural al vieții mișcării cooperative libere va fi reînodat și prin cooperația liberă se va alcătui structura social-economică... de mîine[6]).

Este știut că mișcarea cooperatistă întrunea deopotrivă funcții economice, sociale și chiar politico-ideologice. Dar nu puține au fost situațiile cînd, din cauze diferite, s-a absolutizat una sau alta din aceste funcții. Tocmai de aceea apărea ca bine venită munca de pionierat realizată de mulți dintre cei care au studiat problemele cooperatiste în explicarea către masele de mici producători a unor principii de raționalitate economică : rolul hotărîtor al producției, pericolul unui consum neproductiv exagerat, principiul „prețului just", cooperarea în muncă și productivitatea muncii etc.

„În multe cazuri – remarca de exemplu Mitiță Constantinescu referindu-se la unele probleme de prețuri – mărfurile ajungeu în rafturile unității cu prețuri mai scumpe decît pe piață, datorită faptului că Centralele cooperatiste care aprovizionau aceste unități, cumpărau ele însele marfa de pe piață, pe care o mai încărcau apoi cu comisionul și dobînzile respective"[7]). În numeroase lucrări și studii se făceau propuneri de raționalizare a activității Centralelor cooperatiste. Ele urmau să se preocupe mai ales de stimularea producției unităților din raza lor, să le ajute în acest sens, ca să-și valorifice mărfurile la prețuri mai mici, concurențiale, care ar fi rezultat din punerea în valoare a efectelor pozitive ale cooperării asupra productivității muncii. De asemenea, se preconiza reducerea cheltuielilor de administrație, care datorită unor cauze obiective și subiective erau mari. Cooperația românească din acei ani, – remarca M. Constantinescu – înregistra cel mai mare procent al cheltuielilor de administrație, în comparație cu acela al cooperației din Germania, Cehoslovacia, Elveția, Olanda."[8]).

prof. dr. Nițâ DOBROTĂ

[1]) Mitiță Constantinescu, Politica economică aplicată, vol. 2, Ed. Tiparul Românesc, București, 1943, p. 47.

[2]) Idem, p. 49

[3]) V. Madgearu, Agrarianism, capitalism, imperialism, Editura „Economistul", S.A., Buc., 1936, p. 138

[4]) Dr. A.G. Galan, Monografia cooperației de credit din România 1906—1935, Imprimeria Națională, Buc., 1935, p. X.

[5]) Spiru Haret, Chestia țărănească, 1905, p. 14.

[6]) C. Moldoveanu, Statul și Cooperația, Avantaje acordate de stat cooperației.. București, 1936, p. 260.

[7]) Mitiță Constantinescu, Politica economică aplicată, Ed. Tiparul Românesc, Buc., 1943, p. 99.

[8]) Idem, p. 57.

FIȘE

tru acestea, ambalajul luxos și sofisticat a dobîndit o autentică valoare de simbol). Pe de altă parte, însăși producția de ambalaje evidențiază fie un caracter energointensiv (sticla, aluminiul), fie se dovedește a fi o mare consumatoare de materii prime – lemn, petrol etc.

În strategia dezvoltării producției de ambalaje, în funcție de noile restricții, subliniază M.P., s-au conturat unele tendințe mai importante. Una dintre acestea vizează conceperea și realizarea ambalajelor în perspectiva recuperării fie a lor ca atare, fie a substanțelor pe care le conțin. O a doua orientare urmărește substituirea – în limite raționale, care să nu afecteze calitatea mărfurilor și cea a serviciilor către populație – a ambalajelor energo și materialelor intensive cu altele ce implică consumuri mai reduse.

Mobilitate

● *Cu toate că nu există o evidență la nivel național, numeroase studii și anchete întreprinse în ultimul deceniu permit detașarea unor elemente semnificative în ce privește mobilitatea forței de muncă în Anglia – se afirmă în articolul* „Le turnover en Grand Bretagne", *publicat în revista* INTERSOCIAL *și reluat în* „PROBLÈMES ECONOMIQUES" *nr. 1661. Astfel, categoriile profesionale care vădesc o mai mare predispoziție spre schimbarea locului de muncă sînt informaticienii (o medie națională de 20,7% pentru programatori, 16,9% pentru analiști de sisteme etc.), tehnicienii și secretarele – efect nemijlocit al cererii mari înregistrată pe piața forței de muncă. O altă corelație care trebuie luată în considerare – se subliniază în articol – este cea existentă între predispoziția la mobilitate profesională și nivelul de calificare al personalului. Potrivit informațiilor existente, un grad mai înalt de calificare determină o creștere a stabilității, după cum muncitorii necalificați au o rată de mobilitate relativ ridicată. Un aspect însă insuficient studiat și chiar insuficient conștientizat de cadrele de conducere din economia britanică – se arată în studiu – este cel al efectelor economice și sociale, de presupus însemnate, pe care le generează mobilitatea forței de muncă.*

Politica economică și cercetarea

● *„Multe din problemele economice ale zilei de astăzi au rădăcini structurale de durată și, în consecință, nu se supun soluțiilor în care politicile economice și cele din domeniul științei și tehnologiei rămîn separate unele de altele, așa cum s-a întîmplat prea adesea în trecut", constată* Jean-Jacques Salomon *în articolul* Technical change and economic policy *(Schimbările tehnice și politica economică) publicat în revista* THE OECD OBSERVER *(nr. 104, mai 1980). Articolul cuprinde principalele concluzii ale unei cercetări efectuate timp de doi ani de experții OCDE pe tema relației sugerate de titlu. Dacă în trecut dezbaterile se centrau asupra contribuției cercetării-dezvoltării la creșterea economică, arată J.-J.S., ele se concentrează acum asupra pericolelor care pîndesc cercetarea și inovația, ca factori ai creșterii pe termen lung, ca urmare a încetinirii ritmului de dezvoltare în principalele țări capitaliste.*

Relevînd locul tot mai important al serviciilor în structura cererii finale publice și particulare, studiul scoate în evidență contribuția așteptată din partea cercetării științifice și tehnice la îmbunătățirea calității și sporirea eficienței serviciilor (transporturi, ocrotirea sănătății, protecția mediului, sistematizarea localităților etc.). Este vorba, se subliniază, nu numai de cercetările în domeniul tehnic, ci și de cele în domeniul științelor sociale, ale căror rezultate trebuie utilizate în vederea îmbunătățirii serviciilor colective, calității vieții, cadrului cultural și educațional.

Industria mică

(Urmare din pag. 21)

avem o secție organizată, prelucrăm la cîteva cooperative această mochetă, confecționînd ștergătoare, mergînd pînă la produse mai mari. Nu prelucrăm însă tot ceea ce rămîne de la „Dumbrava".

Victor Domșa — Dar dumneavoastră cumpărați metraje și le tăiați.

Eugenia Trifan — Mai puțin.

Victor Domșa — Nu este normal...

Nicolae Nan — Ce preț are metrul pătrat de mochetă pe care o lipiți dumneavoastră ?

Eugenia Trifan — 12—15 lei ; în orice caz, produsele au prețuri mai mici față de prețurile obișnuite. Produsele respective se vînd la kilogram.

Elena Bleahu — Sînt și o serie de deșeuri din piele care se aruncă.

Eugenia Trifan — De la „Libertatea" folosim multe cupoane. Eu aș ridica încă două probleme. Astfel, problema stabilirii prețurilor este destul de greoaie. Uneori se încheie sezonul și prețul n-a venit. Noi am ridicat această problemă și la consfătuire, în sensul că la o anumită gamă de produse, ca cele artizanale, există o înțelegere, prețul s-ar putea așeza mai ușor. La foarte multe produse textile, la diverse țesături pentru care Ministerul Industriei Ușoare este coordonator de balanțe și numărul este limitat, ai voie să vinzi pe plan local la un anumit preț ; peste numărul respectiv intervine coordonatorul și pînă iese prețul trece moda.

Tovarășul secretar general Nicolae Ceaușescu arăta că aici problema trebuie foarte bine înțeleasă. Nu este vorba de a scăpa de sub control prețurile, însă poate să se găsească o posibilitate de a se da mai repede aceste aprobări pentru că sînt produse de modă, de sezon.

De asemenea, o problemă deosebită care se pune — și pe care noi am reținut-o din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu — este problema activității cooperativelor de invalizi, a nevăzătorilor, a semivăzătorilor, a oamenilor handicapați. La noi realizează cartonaje și perii. La perii nu se ridică dificultăți, însă la cartonaje avem greutăți pentru faptul că o serie de unități au început și ele să se organizeze, au început și C.A.P.-urile să facă asemenea cartonaje cu oameni valizi. Pe această linie ar trebui să fim sprijiniți mai mult pentru că oamenii de care vorbeam se recalifică foarte greu; mai mult, o parte din cei ce realizează perii și cartonaje au fost recalificați de la producția de mături. Este o problemă socială de însemnătate deosebită, este o problemă și a altor unități cooperatiste din țară și trebuie să se studieze această posibilitate ca oamenii aceștia să presteze acele activități pe care le pot face, iar valizii să realizeze altă gamă de produse. În problema serviciilor, dacă este vorba de spălătorii și curățătorii, consider, că nu am făcut destule.

Îmbinarea armonioasă a nevoilor sociale cu cele individuale

Dumitru Suciu — Am făcut un magazin de vînzare a produselor realizate de cooperative din altă parte. De ce nu am făcut oare un magazin de vînzare a produselor din satele județului nostru ? Așa ar fi bine.

Ioan Munteanu — Mă alătur la cele spuse de tovarășul Suciu. O altă chestiune acum : este o problemă deosebit de serioasă cea a pieselor de schimb care condiționează funcționarea unor utilaje. Iată o situație cu care m-am confruntat eu însumi ; a trebuit să-mi repar mașina ; membrana pompei de benzină s-a fisurat și costă 80 lei, la autoservice mi-a spus că nu poate să-mi dea numai membrana, ci pompa întreagă care costă 380 lei, piesă în care intră metal, manoperă etc., etc. Sigur, corpul acesta nu se va sparge decît cu totul accidental. Același lucru cînd a trebuit să-mi înlocuiesc un far; nu se poate procura numai oglinda, ci tot corpul ș.a.m.d. Dacă vrei să cumperi un buton pentru aparatul de radio trebuie să iei întreaga scală și atunci o mare parte din materialele consumate, din manoperă etc. rămîn la cetățean acasă, se aruncă. Este un sistem în care pierde și statul și cetățeanul.

Eugenia Trifan — Într-adevăr mai avem multe de făcut în acest sens.

Marin Boangher — Întreprinderea noastră este profilată pe producerea de articole de marochinărie. Noi croim circa 90 000 de metri pătrați de P.V.C. lunar. Tot lunar, din „deșeuri", prelucrăm 9—10 000 mp de P.V.C. Materialele cele mai întrebuințate la marochinărie sînt : P.V.C., pielea, cartoanele, textilele, pînzeturile ca materie primă. Noi ne-am pus problema folosirii acestor resurse secundare încă dinaintea apariției decretului. Dacă am găsit o soluție am aplicat-o ; la încălțăminte, din cutiile în care ne veneau accesoriile, am început să croim șanțuri pentru încălțăminte, ceea ce nu se poate utiliza trimitem la fabricile de hîrtie și celuloză pentru recondiționare. În problema materialului de umplutură menționez că noi colectăm aceste „deșeuri" și le trimitem înapoi la retopit la unitatea furnizoare.

Un alt aspect acum, legat de nomenclatorul de fabricație al micii industrii. În zona Sibiu s-a dezvoltat puternic mica producție în cadrul cooperativelor care produc articole de încălțăminte și marochinărie din piele, înlocuitori etc. Pe undeva au trecut să producă marochinărie în proporție industrială. Eu am participat la contractări, am putut aprecia și pot spune că din punctul de vedere al realizării tehnice este o diferență mare între articolele produse industrial de cooperație și cele realizate de industria de stat. De ce? Această diferență se datorește utilajelor cu care se fac respectivele produse. Pentru ca să ai un format bun la un articol din P.V.C. trebuie să ai o mașină specială de sudură. Cooperația, nedispunînd de asemenea utilaje, a fabricat unele produse care nu au ținuta articolului de creație respectiv care se vinde pe piață.

Pe de altă parte, întreprinderea noastră are furdale imense. Nimeni n-a venit însă să le ceară. Sînt cîțiva producători particulari din Vîlcea care vin și iau cu sacii și produc articole la domiciliu. Dar din partea cooperativelor din Sibiu nu există această cerere, așteaptă să li se dea repartiție de materiale de la centru și dacă se poate materiale întregi, cum s-a arătat mai înainte.

Trebuie să se lichideze acest paralelism în obținerea unor produse similare făcute și de industrie și de cooperație pentru că n-are nici un sens. Cooperația din Sibiu ar trebui să apeleze la resursele noastre de piele, P.V.C. și altele pe care le avem în cantitate mare, nu este necesar să se creeze unități mari în cooperație.

În ceea ce privește problema accesoriilor, pe plan republican sîntem deficitari la accesorii pentru producția de marochinărie. Ca întreprindere, sîntem în situația de a aduce din import unele accesorii. Un accesor pus pe un produs îi sporește valoarea cu 30%, fie el chiar pantalon, iar la un articol de marochinărie dacă i se adaugă un accesoriu mai de pretenție, i se poate chiar dubla valoarea. Sîntem, din păcate, deficitari la producerea accesoriilor și în special a accesoriilor artizanale. Eu cred că s-ar putea găsi resurse ; deja cooperația a început să producă. Cooperația ar putea să-și dezvolte activitatea la nivel de producție industrială, adică printr-o cooperare între noi și ea am putea să facem treabă bună, mai ales că se pune problema creării de accesori artizanale unde Sibiul are experiență.

Tov. director al muzeului din Sibiu foarte bine a pus problema, după părerea mea, ca liceele industriale de profil să creeze ateliere proprii în care să se lucreze articole din acestea artizanale după un plan de producție și să se poată aproviziona cu materiale recuperabile care cad de la industria din Sibiu. Deci susțin această idee pentru că este un mijloc de învățare, de însușire a meseriei, realizîndu-se astfel o simbioză între teoria și practica de producție.

Maria Popescu — Vroiam să intervin în legătură cu cele spuse de dumneavoastră referitor la ideea concurenței. Eu cred că este loc pentru concurență. Secretarul general al partidului a subliniat că este foarte bine pentru cumpărători să se concureze producătorii din toate formele de organizare pentru binele cumpărătorilor, pentru binele țării. Aici nu este cazul de a crea probleme de orgoliu ; piața internă și externă dispun de capacitate de absorbție pentru asemenea produse. Cu o condiție însă : produsele respective să întrunească criteriile de utilitate îmbinate cu cele estetice, să aibă o ținută și o calitate corespunzătoare. Lucrul acesta se poate realiza printr-o mai strînsă legătură între cooperație și industria noastră mare, referitoare la sortimentele, tipurile, modelele care se produc, încît să nu vedem o asemenea monotonie cum există din păcate acum în legătură cu produsele de marochinărie.

Marochinăria românească dispune de tradiție de ținută și aceasta ne obligă la menținerea unei calități și diversități corespunzătoare. Am impresia că uneori cînd îmbinăm produsele naturale cu cele artificiale nu reușim să menținem o ținută atractivă. Dacă ar colabora mai bine industria cu cooperația ar putea absorbi toate rezidurile și materialele recuperabile iar industria și-ar putea procura accesorii diversificate și de calitate mai bună. Referitor la problema accesoriilor, a căror rezolvare se tergiversează de 20 de ani, s-ar putea rezolva prin cooperarea industriei mari cu cooperația. Noi am putea valorifica resursele care există, cum sînt coarnele de cerb, din care se pot face cătărămi, inele, bumbii de la poșete și alte piese de efect. Dacă stăm și ne plîngem nu se rezolvă problema iar pe linie centrală nu este rațional să se facă o întreprindere republicană specializată în accesorii întrucît aceasta nu ar conduce la diversificare, ci ar uniformiza și mai mult produsele. Meșterii care prelucrează arama și argintul — de care s-a vorbit — pot face anumite lucruri din metal, rămîne ca dumneavoastră împreună cu cooperația și Consiliul popular județean să vă ocupați și să rezolvați problema aceasta ; există cadrul legal care permite adaptări la condiții și găsirea unor soluții.

ȚĂRILE CAPITALISTE IN FAȚA DILEMEI INFLAȚIE—ȘOMAJ

PROBLEMA primordială a economiilor occidentale, care a marcat activitatea economică în 1979 și prima parte a anului 1980, se arată în ultimul raport anual al Băncii reglementelor internaționale [1]), este intensificarea ritmului inflației. Creșterea prețurilor bunurilor de consum a început să se accelereze încă din 1978, atingînd în anul în curs ritmuri îngrijorătoare chiar în țări unde se considera că ea poate fi stăvilită (vezi tabelul).

Creșterea prețurilor cu amănuntul (ritmuri anuale, în %)

Țara	Media pe 3 luni *)	În ultimele 12 luni **)
Australia	8,5	10,5
Canada	11	9,5
Franța	15,5	13,5
R.F.G.	7,5	6
Olanda	9	6,5
Italia	20	21
Japonia	13,5	8
Suedia	7,5	13
S.U.A.	17	14,5
Anglia	25,5	22

*) Comparativ cu cele 3 luni anterioare
**) Pînă în mai 1980 inclusiv.

În S.U.A., de pildă, indicele prețurilor de consum a fost în mai a.c. 244,9, față de 100 în 1967. Exprimat monetar, aceasta înseamnă că un dolar (100 cenți) din 1967 mai valora în mai 1980 doar 40,8 cenți. Prețurile au continuat să crească mai repede decît salariile, iar puterea de cumpărare a acestora din urmă a continuat să se reducă. Astfel, potrivit unui raport al Ministerului Muncii din această țară (vezi **International Herald Tribune** din 25 iunie 1980), cîștigurile pe oră ale muncitorilor au scăzut în luna mai, ținîndu-se seama de inflație, cu 0,20% față de luna aprilie. Numărul orelor lucrate pe săptămînă s-a redus datorită recesiunii. Drept urmare, disponibilitățile de cheltuit ale acestor muncitori, după impozite și deprecierea inflaționistă, au scăzut cu mai mult decît 0,9% pe lună.

Cauza principală a creșterii prețurilor, se arată în Raport, este nivelul ridicat al cererii din țările occidentale industrializate, în ciuda șomajului, care a atins proporții rar întîlnite în istorie. Încetinirea creșterii economice a fost mai accentuată în S.U.A., unde în 1979 s-a înregistrat un ritm de 2,5% față de 4,5% în 1978, în timp ce în toate celelalte țări industrializate ritmul creșterii producției s-a menținut la nivelul anului 1978 (între 3 și 4%). Începutul anului 1980 a indicat unele reduceri de ritm ale produsului național brut, care au perspectiva de a se accentua.

După părerea președintelui B.R.I., evadruplarea prețului aurului în decurs de circa un an arată că ritmurile inflației, care au început să se accelereze anul trecut, au ajuns să se autostimuleze, ceea ce denotă puterea psihologiei inflaționiste. Aceasta se reflectă atît în tendința continuă de scădere a economiilor și a păstrării banilor în depozite la bănci, cît și în creșterea datoriilor familiilor ca urmare a cumpărărilor excesive pe credit sau cu credite obținute de la bănci.

Acționînd pentru frînarea tendințelor inflaționiste, îndeosebi pentru reducerea cererii, majoritatea guvernelor occidentale s-au orientat spre măsuri restrictive monetare. Creșterea dobînzilor între martie 1979 și martie 1980 la creditele interne pe termen scurt a fost spectaculară. Astfel, în S.U.A., în timp ce bonurile de tezaur pe trei luni ofereau o dobîndă de 16,2% în martie 1980 față de 9,5% în 1979, băncile comerciale aplicau clienților celor mai buni o dobîndă preferențială (prime rate) de 20% la creditele pe trei luni (în martie 1980), față de numai 11,75% în luna martie 1979. Ulterior însă s-a înregistrat o scădere a dobînzilor pe termen scurt în S.U.A., care a început să se manifeste de la sfîrșitul lunii martie, nivelul acestora revenind în luna mai 1980 la 9,5%.

În domeniul dezechilibrelor balanțelor de plăți, raportul B.R.I. evidențiază apariția în 1979 a unui excedent de 63 miliarde dolari înregistrat de balanța de plăți curente a țărilor exportatoare de petrol, o redresare a balanței generale de plăți a S.U.A. cu un excedent de 14 miliarde dolari și un deficit cumulat de 12 miliarde dolari la balanța de plăți curente a Japoniei, R.F.G., și Elveției (după un excedent cumulat de 30 miliarde în 1978). Finanțarea deficitelor în contul curent al țărilor dezvoltate importatoare de petrol s-a făcu fără dificultate în 1979, piața monetară fiind în tot cursul anului deosebit de lichidă.

Din principalele capitole ale Raportului Băncii Reglementelor Internaționale se poate desprinde concluzia că „în timp ce pentru anul în curs (1980) situația economică (a țărilor occidentale — n.r.) poate fi privită cu oarecare liniște, se pare că se adună nori la orizont care vor întuneca situația economică la anul și în anii următori".

ÎN PRIMUL RÎND experții B.R.I. exprimă temerea că evoluția ciclică, complicată prin politici monetare restrictive, va împinge țările occidentale industrializate într-o criză economică foarte acută. O astfel de criză se presupune că va avea și efectul de a transfera povara deficitelor balanțelor de plăți curente de la țările occidentale dezvoltate industrial și cu economie puternică spre țările cu economie mai slabă și în mod deosebit spre țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol. Această situație este considerată a fi, în perspectivă, destul de neliniștitoare întrucît cu toată criza (care atrage o reducere a cererii de energie), dezechilibrul global ca urmare a majorării prețului petrolului este de prevăzut că va dura mai mult decît acum șase ani cînd a avut loc prima scumpire masivă a petrolului brut.

Țările occidentale cele mai dezvoltate industrial vor cunoaște odată cu accentuarea crizei, o agravare a șomajului și o sporire a deficitelor — deja destul de mari — ale sectoarelor publice. Persistența unui nivel ridicat de inflație, combinat cu efectele crizei și deficitele menționate, este de așteptat să facă extrem de dificilă o politică de relansare susținută a economiei. Țările occidentale industrializate se vor găsi astfel din nou pe drumul „stagflației".

Poate fi prevenită materializarea acestor perspective sumbre ? Opinia consemnată în Raport este că „pe termen scurt nu va fi posibil să se evite producerea tuturor fenomenelor negative în același timp". Va trebui să se aleagă ordinea priorităților. Pornindu-se de la numeroasele luări de poziție ale reprezentanților autorităților din țările occidentale industrializate în sensul că prima lor prioritate în politica economică este lupta împotriva inflației, experții B.R.I. subliniază că aceasta nu este destul. Este necesar să se afirme clar hotărîrea de a se persista în folosirea tuturor instrumentelor disponibile pentru o politică antiinflaționistă pînă cînd ritmul inflației va scădea în mod semnificativ.

Raportul sugerează necesitatea ca politica monetară să fie completată, în măsura necesităților, diferit de la țară la țară, cu o politică fiscală și de asemenea cu unele forme de politică a veniturilor. Aceasta deoarece, în special în țările unde inflația a devenit un mod de viață, se apreciază că bazarea numai pe politica monetară poate duce la o scădere pronunțată și prelungită a produsului național real, înainte chiar de a produce un efect durabil asupra ritmului de creștere a prețurilor. De aceea o politică a veniturilor s-ar putea dovedi utilă într-un asemenea caz. Raportul recomandă, de asemenea, completarea politicilor monetare și fiscale cu măsuri de adaptare a economiilor la noile condiții create de criza energiei. Se recunoaște, însă, că una din consecințele cele mai grave ale adoptării măsurilor drastice și persistente împotriva inflației, sugerate în concluzii, va fi o posibilă creștere a numărului șomerilor, deja foarte mare. Este cazul să menționăm că sugestiile raportului merg pe linia clasică a măsurilor ce duc la suportarea efectelor crizelor economice, în principal, de către păturile muncitoare ale populației.

Actuala situație din economia mondială conduce la concluzia că lupta împotriva inflației — fenomen cu reverberații profunde în întreaga economie mondială — poate și trebuie să fie dusă în cadrul unei largi cooperări între toate statele, prin adoptarea unui complex de măsuri care să ducă la edificarea unei noi ordini economice internaționale. Este evident că o serie de acțiuni imediate ar putea contribui efectiv la reducerea ritmului inflației într-un mod simțitor și de durată ; între acestea la loc de frunte ar trebui să se situeze adoptarea propunerilor privind reducerea cu cel puțin 10% a bugetelor militare și angajarea pe calea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare ; controlul prețurilor și măsuri de combatere a speculației ; asigurarea stabilității cursurilor valutare și crearea unui nou sistem monetar internațional, care să umple golul lăsat de dezintegrarea sistemului de la Bretton Woods.

D. OPRESCU

[1]) Banque des réglements internationaux, Cinquantième rapport annuel, Bâle, 9 juin 1980.

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Eforturi insuficiente în energetică

AGENȚIA Internațională pentru Energie apreciază că în ultimii ani cercetările în domeniul energetic întreprinse de țările membre ale organizației sînt încă mult sub așteptări. Cheltuielile guvernamentale afectate în acest scop au totalizat 7 miliarde dolari în 1979, respectiv cu 12,5% peste nivelul din 1978 și cu 130% peste cel din 1974 exprimat în termeni reali. A.I.E. consideră în mod deosebit că s-a făcut încă prea puțin în domeniul conservării energiei, cercetările îndreptîndu-se cu precădere către îmbunătățirea procedeelor de obținere a electricității. Raportul agenției subliniază că ar trebui accentuate preocupările în ce privește folosirea căldurii reziduale din centrale electrice, precum și în direcția dezvoltării altor căi de economisire a energiei.

După cum se observă din grafic, pe ultimele locuri în privința eforturilor în domeniul energetic se află Canada și Anglia. În ce privește S.U.A., deși cheltuielile sale totale au fost cele mai ridicate, totuși această țară ocupă numai locul 6 dacă se analizează comparativ cheltuielile pe unitate de energie consumată (2,05$). Pe primul loc în această listă se află R.F. Germania cu 3,89 dolari pe unitate de energie consumată.

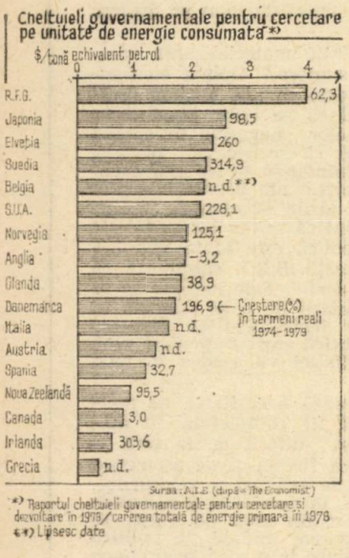

Livrările mondiale de ceai

PARTICIPANȚII la recenta conferință de la Bandung a principalilor exportatori mondiali de ceai (Argentina, Bangladesh, India, Indonezia, Kenya, R.P. Chineză, Malawi, Mozambic, Tanzania, Uganda și Sri Lanka) au hotărît să limiteze exportul mondial de ceai în 1981, la 740 mii tone față de 758 mii tone în 1979. Țărilor menționate mai sus le revine circa 95% din totalul livrărilor de ceai în lume. Scopul stabilirii de cote de export este de a menține prețurile la ceai în viitorii ani în medie la 105 pence pe kilogram FOB, în condițiile în care prețul de 94 pence/kg practicat pe piață anul trecut este apreciat ca prea redus pentru a asigura un nivel satisfăcător de venituri producătorilor.

Participanții la conferință au mai hotărît să limiteze la 18—21 mii t pe an creșterea exporturilor mondiale de ceai, în perioada 1981—1985, astfel că în ultimul an al perioadei vizate exporturile vor totaliza 817 mii t.

O problemă rămasă în continuare deschisă o constituie repartizarea cotei pe fiecare țară exportatoare, problemă de rezolvarea căreia depinde crearea condițiilor pentru încheierea unui acord internațional al ceaiului.

Programe de dezvoltare

Guatemala — valorificarea resurselor naturale

PLANUL de patru ani de dezvoltare economică a Republicii Guatemala, pe perioada 1979—1982 urmărește în principal diversificarea economiei prin dezvoltarea industriei naționale pe baza materiilor prime minerale și agricole, paralel cu crearea unei infrastructuri corespunzătoare.

În cadrul politicii de dezvoltare a industriei prelucrătoare, se urmărește ridicarea regiunilor rămase în urmă, prelucrarea la fața locului a materiilor prime (în principal a zăcămintelor de țiței, minereu de cupru, nichel și sulf), crearea de noi locuri de muncă și prin aceasta descurajarea fenomenului de migrare a populației rurale spre zonele urbane.

Se preconizează ca în perioada 1979—1982 să se creeze 63 de noi întreprinderi industriale amplasate pe întreg teritoriul țării, printre care : unități de prelucrare a minereurilor neferoase, fabrici textile, de confecții, de ciment, de îngrășăminte chimice etc.

O atenție particulară se acordă în ultimii ani dezvoltării sectorului petrolier. Totalul producției de țiței a țării se ridică în prezent la 5 050 barili/zi. Rezervele certe ale principalelor zone producătoare Rubel Santo și West Chinaja se ridică la 12 milioane barili, din aprilie 1980 Guatemala devenind exportatoare de țiței. În perioada 1979—1982 se vor investi aproximativ 350 milioane dolari, pentru efectuarea de foraje de explorare și exploatare, construirea de conducte petroliere și a unei rafinării în localitatea Guatcal.

Printre sectoarele prioritare în cadrul Planului de patru ani de dezvoltare economică a țării figurează și sectorul energetic. O treime din totalul investițiilor sectorului public planificate pentru perioada 1979—1982 sînt destinate exploatării potențialului hidroenergetic al țării. Principalele proiecte se referă la construcția hidrocentralelor Chixoy (capacitate instalată 230 MW), Aguacapa (90 MW) și Chulac (450 MW).

Un recent studiu O.N.U. arată că Guatemala posedă un potențial geotermal apreciabil, estimat la 1 800 MW. În prezent, se întreprind studii pentru punerea în valoare a acestui potențial, care este apreciat că va constitui în viitor principala sursă energetică a țării.

În domeniul infrastructurii, principalele proiecte se referă la construirea de drumuri și șosele în regiunea de nord a țării, terminarea lucrărilor de construcție a aeroportului internațional Flores și întocmirea studiilor de fezabilitate pentru construcția unui nou aeroport internațional, construirea unui port comercial la Oceanul Pacific, îmbunătățirea transportului public în orașul Guatemala.

Maria Rodica RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMÎNA 4—8 august 1980 s-a înregistrat o nouă modificare de tendință în evoluția valutelor occidentale, dolarul S.U.A. cedînd teren într-o piață caracterizată prin fluctuații destul de ample. Observatorii apreciază că factorul principal al acestei tendințe a fost evoluția oscilantă a nivelului dobînzilor la dolarul S.U.A. pe piața internă și pe piața euro-depozitelor.

Lira sterlină s-a detașat prin reprecierea accentuată atît față de dolarul S.U.A. cît și față de restul valutelor occidentale. Această evoluție reflectă rezultatele politicii monetare a autorităților care acționează cu fermitate pentru limitarea creșterii masei monetare, precum și menținerea unui decalaj al dobînzilor în favoarea lirei sterline pe fondul menținerii neschimbate a dobînzii minime de împrumut la nivelul de 16% p.a. Față de dolar lira a atins la închiderea de 2,3760 dolari / liră — nivelul maxim al săptămînii și care s-ar putea ridica în perioada următoare la circa 2,40 dolari/1 liră.

Francul elvețian a avut o evoluție oscilantă și, după un maxim cu 1,6% peste cursul de referință, a înregistrat în final un ușor regres, cotînd la închidere la circa 1,6455 franci pentru un dolar. **Marca vest-germană** a evoluat în nota generală, mișcarea sa suferind și influențele datorate anunțării unei scăderi a producției industriale în luna iulie de 1% precum și a creșterii cu 0,2% a indicelui prețurilor cu amănuntul în aceeași perioadă. În raport cu dolarul marca a atins un maxim de 1,7710 mărci și a terminat intervalul la circa 1,7850 mărci pentru un dolar, cu circa 0,4% peste cursul de referință.

Francul belgian, francul francez și **lira italiană** au cunoscut o mișcare foarte asemănătoare și, după ce au atins un nivel maxim situat cu 1% peste cursurile de referință, au închis săptămîna la circa 0,2% peste nivelul anterior, la circa 28,50 franci belgieni, 4,1340 franci francezi și — respectiv — 842,45 lire pentru un dolar S.U.A. **Yenul japonez** a avut o tendință moderată de repreciere în raport cu dolarul S.U.A., în acest interval anunțîndu-se o nouă frînare a creșterii indicelui masei monetare (9,6% în iunie, față de 10,3% în luna precedentă). Nivelului maxim al intervalului de 225,3 yeni pentru un dolar i-a urmat o închidere la circa 226,50 yeni, situată cu circa 0,6% peste cursul anterior de 228,0 yeni pentru un dolar.

Evoluția dobînzilor pe **piața euro-depozitelor** a fost caracterizată în acest interval prin fluctuații mai ales la euro-dolari, dar a consemnat la închidere nivele relativ apropiate celor anterioare, respectiv — la perioada de șase luni — de 10,6875% p.a. la euro-dolari de 8% p.a. la euro-mărcile vest-germane și circa 5,4375% p.a. la euro-francii elvețieni.

Prețul aurului a înregistrat în intervalul considerat o nouă tendință de creștere, cu fluctuații intermediare, fiind stabilit la ultimul fixing al săptămînii de la Londra la 630,00 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

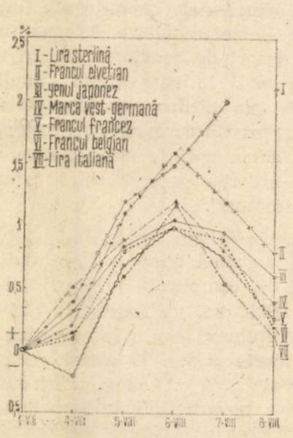

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 4—8.VIII., luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 1.VIII. a.c.

R. P. UNGARĂ

ROLUL MICII INDUSTRII

ÎN ANII TRECUȚI, în majoritatea țărilor socialiste și — în general — în concepțiile economice situate pe fundamentul economiei politice marxiste se susținea relativ unanim superioritatea necondiționată a uzinelor mari, a întreprinderilor mari. Conform acestei viziuni, marea întreprindere reprezintă forma corespunzătoare cerințelor moderne, care constituie nu numai forța propulsoare a dezvoltării tehnice, ci și premisa ei organizatorică; întreprinderile mici și mijlocii, în schimb, fiind în mod obiectiv grevate de o anumită înapoiere tehnică, sînt capabile să-și mențină existența doar în mod trecător. Potrivit concepției amintite — deși și în condițiile de producție socialiste prin organizarea întreprinderilor mari și gigant, apar unele momente nefavorabile ale situației de producător unic — în contextul sistemului indicatorilor de plan obligatorii ea poate fi considerată, în general, pozitivă din punctul de vedere al economiilor naționale.

Realitatea, însă, nu confirmă — sau confirmă doar parțial — această concepție. Dezvoltarea Japoniei, țară care dispune de o structură a întreprinderilor mai degrabă „fărîmițată", a fost în mod pregnant cea mai rapidă în rîndul țărilor capitaliste ; au atins ritmuri înalte de creștere și alte cîteva țări în care întreprinderile mici și mijlocii dețin o pondere relativ mare a industriei (de exemplu Suedia, Olanda). Efectele concentrării organizatorice a industriei după cel de al doilea război mondial n-au fost nici ele sau au fost doar într-o proporție foarte redusă, elocvente, chiar și în țările cărora — așa cum se cunoaște îndeobște — le sînt caracteristice întreprinderile relativ mari (R.F.G., Anglia, S.U.A.).

Superioritatea întreprinderii mari față de mica întreprindere este pe deplin dovedită la producții de masă, unde sarcina constă în fabricarea unui număr redus de produse, al căror sortiment se modifică lent. În construcțiile de mașini, iar în cadrul acestora, îndeosebi la fabricarea mașinilor-unelte, și-a croit însă drum cerința satisfacerii rapide a unor exigențe speciale, aflate în rapidă schimbare. A crescut importanța producției acelor mijloace de muncă care, datorită exigențelor cu caracter foarte special, pot fi fabricate numai sub formă de unicat, respectiv de serie mică. În același timp, a fost tipizată o proporție crescîndă a componentelor necesare mașinilor unicat și s-a creat o industrie specializată pentru producerea de piese de schimb necesare fabricării componentelor tipizate care — în specializarea ei foarte îngustă — a oferit, de asemenea, un teren larg activității întreprinderilor mici și mijlocii. Întreprinderile mici și mijlocii, capabile să producă — în condiții de eficiență economică — serii mai mici de articole, joacă de asemenea, un rol important în multe ramuri ale industriei ușoare legate de variațiile modei (de pildă, în industria confecțiilor, în industria încălțămintei).

ÎN INDUSTRIA ungară, începînd de la naționalizare și pînă-n zilele noastre s-a desfășurat un foarte pronunțat proces de concentrare și centralizare (vezi tabelul nr. 1). Creșterea numărului cooperativelor după 1950 este urmarea procesului de unire a micilor meseriași în cooperative. La începutul anilor '70 în unele ramuri industriale, numărul cooperativelor a crescut în mod trecător, după care — în urma asocierilor — această cifră a scăzut din nou.

Diminuarea numărului unităților de producție a mers mînă în mînă cu sporirea efectivului de lucrători ce revine la o întreprindere (vezi tabelul nr. 2). Astfel, în timp ce numărul întreprinderilor cu efectiv mai mic a scăzut într-o măsură deosebită, numărul întreprinderilor cu efectiv ridicat și — în cadrul acestora — al celor cu efectivul cel mai ridicat a crescut considerabil.

Între anii 1962—64 în Ungaria s-a desfășurat o nouă reorganizare structurală de mare anvergură de după naționalizarea industriei. În cadrul acesteia, corespunzător cerințelor conducerii economice bazate pe indicatori de plan, au fost aplicate măsuri de centralizare, fără o concentrare deosebită a forțelor de producție, astfel că în mecanismul de producție a fabricilor n-au avut loc modificări esențiale.

Cel de-al treilea val de concentrări s-a desfășurat la mijlocul anilor '70 ; de pildă, în 1976, numărul cooperativelor incluse în rîndul industriei a scăzut cu cincizeci datorită fuziunilor, adică într-un singur an cu tot atîtea cu cîte a scăzut în întreaga perioadă anterioară de zece ani. Acest proces nu mai poate fi explicat însă prin sistemul de conducere bazat pe indicatori de plan, căci este cunoscut faptul că în Ungaria, începînd din 1968, nu mai există cifre de plan obligatorii. Cele mai noi cercetări din Ungaria au relevat că, pe calea acestor concentrări s-a încercat să se rezolve problema atragerii forței de muncă pentru întreprinderile mari și dificultățile legate de cooperare, iar prin unificări — să se asigure avantajele care însoțesc dimensiunile mai mari ale unităților.

ODATĂ cu dispariția unor întreprinderi și cooperative mici și mijlocii, a încetat și fabricarea în țară a produselor realizate de ele, în unele cazuri apărînd articole deficitare. S-a constatat că lipsa întreprinderilor mici înrăutățește, în continuare, legăturile de cooperare — anume, deoarece neavînd cu cine coopera, tot mai multe întreprinderi sînt obligate să organizeze fabricarea de piese componente proprii, ceea ce — din cauza serîilor mici — revine incomparabil mai scump decît producerea lor în întreprinderi specializate, pregătite pentru fabricarea lor în serii mari. În ipoteza în care cooperează cu alte întreprinderi mari, ponderea produselor fabricate în cooperare este — de regulă — atît de redusă, încît este subminat atît procesul de cooperare și specializare, cît și, implicit, eficiența economică care ar putea rezulta de aici. În plus, conducerea întreprinderii ultracentralizate a devenit greoaie, se resimt cu putere dezavantajele rezultate din situația de producător unic, ale încetării emulației.

În interesul lichidării centralismului exagerat din sistemul de organizare a întreprinderilor, respectiv a lipsurilor reieșite din acest centralism, au fost formulate în ultima vreme numeroase propuneri, ajungîndu-se de pe acum la anumiți pași practici. La 30 iunie a.c. au fost desființate trei trusturi care reuneau cîte o subramură de specialitate a industriei alimentare — industria vinificației, industria tutunului și industria zahărului, întreprinderile subordonate pînă acum trusturilor urmînd să se gospodărească de acum înainte de sine stătător. Este de așteptat ca în viitor procesul de descentralizare să continue.

Un mijloc practicabil pentru dezvoltarea întreprinderilor mici pare a constitui extinderea ramurilor de producție auxiliare și complementare ale cooperativelor agricole de producție, respectiv crearea de noi asemenea secții. În acest sector există importante rezerve de forță de muncă, iar în multe locuri sînt disponibile clădiri, instalații și elemente de infrastructură necesare dezvoltării activității industriale și de service.

Există propuneri pentru crearea de noi mici cooperative, pentru dezvoltarea legăturilor între cooperativele existente și mici meseriași particulari. S-ar putea înființa mici cooperative pe un timp determinat sau în scopul realizării unor sarcini determinate (de pildă, pentru transpunerea în practică a unei invenții după care cooperativa și-ar putea anunța autodizolvarea). S-a făcut propunerea ca mici cooperative să poată fi înființate nu numai de către membri cooperatori cu activitate principală în acest sector, ci și de lucrători ai altor cooperative sau întreprinderi, de studenți ai diferitelor institute de învățămînt superior, de pensionari, în vederea valorificării timpului lor de muncă disponibil.

În sprijinul dezvoltării industriei mici, particulare, există, între altele, un proiect de actualizare a prevederilor care reglementează impunerea, precum și finanțarea cu credite a acestui sector de activitate. De pildă, sistemul actual de impunere din Ungaria nu stimulează modernizarea întreprinderii ; pe de altă parte, sistemul de amortizare nu încurajează pe micul meseriaș să achiziționeze mașini în vederea modernizării, iar întreprinderile de stat manifestă rezerve cînd este vorba să vîndă micilor meseriași mașinile pe care nu le mai utilizează.

Problema creării de întreprinderi mici se află încă, în Ungaria, mai ales în faza discuțiilor. Dar economiștii sînt încrezători că discuțiile vor fi urmate și de sporirea numărului de întreprinderi mici care să funcționeze bine.

KARSAI Gábor
„Figyelő" Budapesta

Tabelul nr. 1

Numărul unităților economice după ramuri industriale și formă de proprietate

	1950	1960	1965	1970	1975	1978
Industria grea de stat	723	652	419	407	360	318
cooperatistă	36	243	196	208	206	196
Industria ușoară de stat	389	379	269	250	226	198
cooperatistă	306	1 000	613	599	569	478
Industria alimentară de stat	315	307	152	155	193	184
cooperatistă	10	5	2	14	18	11
Total industrie de stat	1 427	1 338	840	812	779	700
cooperatistă	352	1 248	811	821	793	635

Sursa : O.C.S., Anuarul statistic

Tabelul nr. 2

Evoluția numărului întreprinderilor de stat după efectivul personalului utilizat

	1950	1960	1975
pînă la 50	498	108	46
51—100	210	139	86
101—300	332	437	220
301—500	142	277	123
501—1 000	142	250	111
1 001—2 000	71	122	114
2 001—5 000	19	59	101
5 001—10 000	10	9	29
peste 10 000	1	7	10

Sursa : O.C.S. Anuarul statistic

Dimensiuni ale relației monopol-stat în capitalismul contemporan (II)

O CARACTERISTICĂ actuală a capitalismului contemporan o constituie sporirea participării statului, direct sau în îngemănare cu monopolurile, la fluxurile de capital, la diferite forme de cooperare. De asemenea, s-au multiplicat formele de intervenție a statului pentru sprijinirea expansiunii monopolurilor. Avem în vedere facilitățile pe care le obțin acestea pentru a se transforma în mari unități capabile să facă față concurenței acerbe pe piața externă, precum și numeroasele înlesniri pe care le acordă statul acestor companii pentru a le stimula în extinderea ariei activităților în afara granițelor naționale, garantîndu-le chiar recuperarea investițiilor.

O caracteristică a politicii de expansiune a capitalului fie privat, fie de stat sau rezultat din îngemănarea ambelor, este substituirea formelor clasice ale colonialismului cu cele ale neocolonialismului, prin care se încearcă menținerea în continuare a relațiilor de inegalitate între state, redistribuirea venitului național în favoarea țărilor dezvoltate, a companiilor monopoliste. Evenimentele internaționale demonstrează, fapt subliniat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Raportul la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., că **„s-au intensificat și s-au ivit noi contradicții între diferite state și grupări de state, ceea ce a dus la agravarea conflictelor existente și la apariția altora noi în diferite zone ale lumii"** [1]).

Formarea și consolidarea lumii socialiste, a forțelor democratice, antiimperialiste, prăbușirea sistemului colonial, precum și lupta popoarelor pentru a se manifesta liber și suveran constituie factori care au îngustat și îngustează sfera de exploatare a companiilor monopoliste. Confruntarea dintre aceste două tendințe va conduce, pe de o parte, la o intensificare a acțiunii unor state pentru dezvoltarea pașnică a economiei mondiale, pentru o nouă ordine economică, dar și la noi încercări și acțiuni din partea altor state de a menține vechea ordine economică internațională.

Relația monopol-stat imprimă repartiției venitului național un caracter contradictoriu. Statul încearcă să orienteze atît distribuirea primară prin intervenția sa în politica veniturilor, cît și procesul de redistribuire prin pîrghiile economice de care dispune. În acest proces se manifestă unitatea de interese dintre monopol și stat, dar și divergențe, atunci cînd statul, prin strategia pe termen lung nu asigură și o creștere a ratei profitului la nivelul cerut de burghezia monopolistă în ansamblul ei. Dirijarea unei părți importante a venitului național spre scopuri productive a influențat în unele perioade ritmul de creștere, asigurînd economiilor respective o poziție competitivă pe piața internațională și un grad ridicat de ocupare a forței de muncă. Cu toate acestea, intervenția directă a statului cu investiții productive precum și în procesul de acumulare al sectorului privat, prin stimularea monopolurilor în menținerea unei rate înalte a investițiilor, nu a putut și nu poate regla decît parțial proporțiile la scară socială. Tipul de acumulare, care are la bază capitalurile private și de stat, deși a asigurat pe o anumită perioadă o dezvoltare la nivelul cerut de valorificarea capitalului monopolist, devine tot mai incompatibil cu structura și amploarea nevoilor sociale. Această incompatibilitate s-a accentuat în ultimul deceniu, ca urmare a modificărilor în structura producției și în direcțiile de utilizare a investițiilor, precum și datorită influenței factorilor externi. Capătă o pondere tot mai mare folosirea unei părți considerabile a capitalului social în scopuri neproductive, distructive, diminuîndu-se astfel posibilitățile de rezolvare a problemelor ce decurg din nevoia socială.

Criza din 1974—1975 a demonstrat limitele relației monopol-stat în reglarea proceselor economice și sociale, eficiența redusă a intervenției statului în menținerea echilibrului dintre sectoarele economice, dintre ofertă și cererea solvabilă. Dirijarea sau, în anumite cazuri, planificarea, reglarea nu au eficiența scontată și datorită faptului că în luarea deciziilor și în fixarea strategiilor factorii externi sînt de regulă, evaluați prin prisma intereselor monopolurilor. Intensificarea contradicțiilor reproducției — interne și la nivel internațional — confirmă justețea tezei formulate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, potrivit căreia **„Apare tot mai evidentă necesitatea de a se acționa pentru ieșirea din criză nu pe calea intensificării exploatării maselor și asupririi altor popoare, ci prin reducerea beneficiilor monopolurilor, printr-o politică economică mai rațională, care să determine suportarea efectelor crizei în primul rînd de către clasele avute și care să asigure desfășurarea liberă a comerțului internațional pe bază de egalitate și avantaj reciproc, punîndu-se capăt luptei pentru reîmpărțirea lumii în zone de influență și dominație"** [2]).

Deși politica veniturilor o devenit o constantă a acțiunii statelor capitaliste și un instrument de intervenție în relațiile de repartiție, deceniul al optulea a fost confruntat cu probleme sociale de mare amploare, ca de pildă persistența unui șomaj de mari proporții, un ritm al inflației care afectează nu numai salariul real, ci produce și o accentuată devalorizare a capitalului, punînd sub semnul întrebării însuși sistemul de repartiție. Politica veniturilor, confruntată astăzi cu situația reală, demonstrează că inegalitățile nu numai că se mențin, dar se adîncesc. Filtrată prin interesele monopolurilor, ea nu poate însă decît în mică măsură să atenueze conflictele sociale generate de sistemul monopolist-statal de repartiție.

Relația monopol-stat, ca expresie a unității contradictorii, se poate manifesta în unele perioade prin precumpănirea elementelor de contradicție. Astfel, statul, prin măsurile de orientare și dirijare a unor sectoare, poate limita cîmpul de acțiune al unor monopoluri, stimulînd în același timp altele, ceea ce poate determina ciocniri de interese nu numai la nivelul monopol-stat dar și între diferitele grupuri monopoliste. În funcție de caracterul deciziei guvernamentale, care poate fi indicativ, orientativ sau în unele situații restrictiv, monopolurile, întreprinderile capitaliste sînt în unele cazuri silite să introducă unele modificări în propria politică de dezvoltare sau privind relațiile cu partenerii externi.

RELAȚIA monopol-stat imprimă noi trăsături și procesului de unire a forței de muncă cu mijloacele de producție. Modificările în baza tehnică materială datorate revoluției tehnico-științifice au determinat schimbări de ordin calitativ privind structura forței de muncă și locul ei în procesul de producție, în organizarea producției și a muncii.

În capitalismul monopolist de stat, spre deosebire de stadiile anterioare, volumul și atragerea forței de muncă spre un sector sau altul pot fi influențate, și în unele situații chiar determinate, de deciziile și facilitățile acordate de stat pentru înviorarea, dezvoltarea și crearea de noi activități atît în sfera productivă cît și neproductivă. Orientarea angrenajului monopol-stat spre militarizarea economiilor naționale a determinat atragerea de forță de muncă în domenii ce implică un grad înalt de calificare și care aparțin aproape în totalitate statului. Totodată, accelerarea procesului de centralizare a determinat și o accentuare a transformării populației active în forță de muncă salariată. Aceasta atinge în unele state o pondere de peste 90% din populația activă.

Aspecte calitative intervin în pregătirea forței de muncă, care a devenit o componentă a politicii statului în ansamblul strategiei privind desfășurarea normală a reproducției capitaliste. Statul preia o parte importantă din cheltuielile privind formarea și reciclarea forței de muncă în concordanță, îndeosebi, cu necesitățile monopolurilor. Nevoia socială nu constituie decît parțial un criteriu în pregătirea și orientarea forței de muncă. Desigur că într-o anumită limită există o suprapunere între necesitățile monopolului și nevoia socială. Lipsa unei concordanțe depline între ele explică în bună măsură creșterea proporțiilor șomajului de structură. Risipa forței de muncă datorată atît șomajului menținut la cote ridicate cît și atragerii unui număr important de oameni în activități distructive și cu caracter parazitar generează consecințe grave de ordin economic și social.

Relația monopol-stat influențează și asupra schimbului, consumului și formelor de organizare a societății. Dezvoltarea relației monopol-stat a determinat o implicare mult mai adîncă a statului în schimbul de activități ca urmare a transformării sale într-un participant activ la desfășurarea reproducției sociale, ca producător și consumator. În calitate de producător contribuie la lărgirea și uneori la modificarea structurii ofertei în care se integrează tot mai mult și producția militară și care la rîndul său influențează asupra structurii consumului. Concomitent are loc o lărgire a segmentului de piață determinat de relațiile ce se formează între unitățile de stat pe de o parte, între acestea și restul unităților, îndeosebi monopoliste. Prin intermediul pieței de stat se poate exercita o anumită influ-

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, 1979, p. 91.
[2]) **Nicolae Ceaușescu**, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, Ed. politică, 1977, p. 67.

ență asupra condițiilor de realizare privind unele grupe de produse. În același timp, prin multitudinea de relații ce se stabilesc între monopol și stat în domeniul producției și prin utilizarea pîrghiilor bugetar-financiare, statul poate, într-o anumită măsură, influența volumul și structura cererii.

Măsurile statelor de reglementare a raportului dintre cerere și ofertă s-au dovedit inițial a fi eficace pe termen scurt, echilibrul fiind însă deteriorat pe măsură ce s-au acumulat noi contradicții în desfășurarea reproducției. Aceste contradicții, suprapuse cu epuizarea efectelor unor factori stimulatori, ca de pildă creditul de consum, inflația menținută în anumite limite, combinate cu criza relațiilor economice internaționale, cu criza economică și energetică mondială, au deteriorat echilibrul dintre cerere și ofertă, astfel că reglarea statală prin intermediul vechilor instrumente a devenit ineficace, ceea ce demonstrează limitele relației monopol-stat.

DEZVOLTAREA economiilor țărilor capitaliste azi industrializate în condiții de abundență de materii prime și energie, de consum al acestora fără nici un fel de restricții, datorită existenței sistemului colonial, a determinat și un anumit mod specific de desfășurare a revoluției tehnico-științifice. Revoluționarea mijloacelor de producție s-a produs cu precădere în ramurile prelucrătoare, generînd structuri care nu aveau la bază restricții de materii prime și energie și nici utilizarea altor surse decît cele tradiționale. În consecință, monopolurile și statul au dirijat cercetarea spre ramurile prelucrătoare, spre crearea de ramuri de „vîrf" capabile să revoluționeze mijloacele de muncă, dar fără să se aibă în vedere necesitatea economisirii energiei.

Factorii restrictivi legați de faptul că actualele surse de energie și materii prime sînt epuizabile și că deci trebuie rațional utilizate și valorificate superior în interesul propriu determină modificări în strategiile monopolurilor și statelor capitaliste dezvoltate privind cercetarea și dezvoltarea. Cercetarea va cunoaște o nouă dimensiune, ceea ce va necesita cheltuieli considerabile și riscuri sporite, care vor fi preluate numai în parte de monopoluri și mai ales de către stat. Statul se va implementa astfel și mai adînc în sectorul cercetării, finanțînd atît cheltuielile pentru munca de cercetare cît și cele pentru aplicarea rezultatelor în practică, devenind un întreprinzător activ și deținător al portofoliului de licențe și brevete în domenii de o mare importanță economică. Ca urmare, în condițiile unui înalt grad de monopolizare și de etatizare a rezultatelor revoluției științifice și tehnice, unitatea dintre monopol și stat va cunoaște o nouă dimensiune.

Sub impactul crizei energetice, funcția economică a statului capătă noi valențe, mai ales în direcția definirii politicii de gestionare și reglementare a utilizării surselor de energie și materii prime decurgînd din calitatea nouă a statului de furnizor, gestionar și partener în relațiile cu țările posesoare de energie și materii prime. Relația monopol-stat imprimă însă limite în utilizarea rațională a surselor, atrăgîndu-i un caracter contradictoriu; pe de o parte eforturi pentru atenuarea efectelor crizei energetice, pe de altă parte risipirea acestor surse prin escaladarea producției de armament.

Statul, prin funcția sa economică, urmărește să orienteze monopolurile spre crearea unor structuri noi ale producției mai puțin consumatoare de energie finanțîndu-le eforturile din bugetul de stat și adaptîndu-le la exigențele noii etape a revoluției științifice și tehnice. Monopolurile, la rîndul lor, sînt interesate în a produce noi tipuri de produse purtătoare ale progresului tehnic, dar și mici consumatoare de materii prime și energie. Lupta de concurență se desfășoară deja la o nouă scară. Factorii competitivi, parametrii tehnici și funcționali, sînt completați cu un alt parametru — consumul. Acest parametru se va impune tot mai mult în lupta de concurență, și este de așteptat să asistăm în continuare la noi confruntări între marile monopoluri pe piața internațională, ca și la o accentuare a luptei dintre state pentru asigurarea sferelor de dominație și influență, cu deosebire a zonelor posesoare de surse energetice, materii prime, dar și de importanță strategică.

Relația monopol-stat se realizează printr-un diapazon foarte larg de forme și metode. Fiecare stat are o anumită specificitate determinată de potențialul și nivelul de dezvoltare economică, de gradul de competitivitate, de integrare în diviziunea internațională a muncii și de dependența de piața externă, precum și de doctrina economică care stă la baza politicii guvernamentale. Astfel, în țările capitaliste (ca de exemplu R.F.G., S.U.A. etc.), în care se promovează teoria pieței libere, intervenția statului se realizează în principal prin metode indirecte, prin sistemul financiar-bancar și alte mijloace. În acest caz în cadrul relației monopol-stat, monopolul are o posibilitate mai mare de mișcare. În statele în care se promovează oficial (Franța, Italia, Olanda etc.) diferite forme de reglementare, chiar de planificare, intervenția statului este mai directă și ea se realizează nu numai prin pîrghiile financiar-bancare, ci și prin intermediul proprietății de stat, mixte, al pieței de stat, al instrumentarului pe care statul îl folosește în calitatea sa de participant în toate sectoarele economice. În aceste state mișcarea monopolului se face în limitele impuse de reglementările guvernamentale ,iar intervenția statului este mult mai directă.

Mulți economiști occidentali, partide politice și guverne și-au pus mari speranțe în capacitatea statului de a rezolva contradicțiile economice, de a combate inflația, de a contracara fenomenele de criză și recesiune, de a revitaliza întreaga economie capitalistă. Fără a nega unele rezultate parțiale pozitive obținute în țările capitaliste dezvoltate, trebuie însă arătat că statul s-a dovedit incapabil să rezolve aceste probleme, fapt ilustrat de realitatea contemporană, care a pus în evidență criza întregii organizații a „statului bunăstării". Acest lucru este firesc, întrucît fenomenele ce se manifestă sînt generate de esența modului de producție capitalist, ele putînd fi pe deplin rezolvate numai prin trecerea la o nouă orînduire, la socialism.

dr. Nedelea Chira PĂRĂLUȚĂ

Priorități și orientări în politica economică

Italia: strategia dezvoltării economice

PROGRAMUL ECONOMIC elaborat anul trecut de guvernul italian conține elemente ale strategiei pe termen lung privind dezvoltarea economiei naționale, printre obiectivele esențiale figurînd stimularea creșterii productivității muncii, accelerarea procesului de acumulare, asigurarea unui ritm stabil de creștere, ridicarea gradului de ocupare a forței de muncă, întărirea stabilității lirei ș.a.

În scopul atingerii obiectivelor propuse, guvernul italian promovează, începînd din 1980, o serie de măsuri concrete, cum sînt :

— Realizarea, pe diverse căi, a unei creșteri substanțiale a veniturilor bugetului de stat pentru a putea finanța cheltuielile bugetare, în condițiile sporirii investițiilor directe, cu carcter productiv, în economie, ale ridicării eficienței acestora din urmă.

— Reglarea dezvoltării industriei pe calea înnoirii aparatului de producție, a întăririi eficienței activității atît în sectorul de stat cît și în cel particular, din cadrul său. Este vorba aici în primul rînd de „asanarea" situației din industria de stat, aglomerată de întreprinderi nerentabile. Se trece de la politica sprijinirii de către stat a tuturor întreprinderilor la cea de stimulare numai a întreprinderilor moderne, rentabile ; ca atare, întreprinderile particulare nerentabile nu vor mai fi incluse în viitor în sectorul de stat, chiar dacă anterior au beneficiat de însemnate subsidii din partea statului. Se apreciază că aplicarea acestei politici va determina o intensificare a procesului de concentrare a producției industriale.

— În domeniul agriculturii, orientarea fundamentală a politicii statului o constituie stimularea dezvoltării integrării agroindustriale. Se prevede finanțarea prioritară a întreprinderilor industriale care prelucrează materiile prime din zonele agricole ale Italiei, precum și consolidarea bazei tehnico-materiale a agriculturii prin finanțarea cercetărilor științifice în acest domeniu, susținerea prețurilor la produsele agricole, finanțarea și creditarea lucrărilor de irigare și ameliorare a solului.

— În ceea ce privește dezvoltarea regiunilor rămase în urmă din sudul Italiei, se continuă realizarea opțiunilor stabilite anterior, investițiile din fondurile statului urmînd a fi îndreptate cu precădere în industria și infrastructura regiunii cunoscute sub numele de Mezzogiorno. Cel mai important obiectiv, în curs de realizare, îl constituie conducta pentru transportul gazelor care va asigura aprovizionarea cu energie a zonei.

După cum se apreciază în cadrul programului elaborat de guvernul italian, principalul pericol care amenință înfăptuirea proiectelor fixate, precum și — în general — stabilitatea vieții economice în Italia, îl reprezintă persistența și eventuala recrudescență a fenomenelor inflaționiste.

N.P.

MONDORAMA

Sărăcia în... societatea de consum

DACĂ sărăcia sau pauperismul caracterizează mase largi ale populației din țările în curs de dezvoltare, cercetările arată că acestea au un caracter endemic și în țările capitaliste cu un nivel ridicat ale venitului național pe locuitor. După cum arăta recent publicația **Stuttgarter Nachrichten,** investigații care au luat în considerație nu numai factorul subalimentare ci s-au raportat la un complex de condiții medii de viață și de muncă ale locuitorilor R.F.G., au condus la concluzia că aproximativ 26% din populația țării, respectiv 15,4 milioane de persoane, ar putea fi încadrate în categoria săracilor (statisticile oficiale menționează existența a numai 110 mii de familii paupere). Printre aceștia, în situația cea mai gravă, se numără 800 mii de persoane fără adăpost, 90 mii de persoane care duc o viață nomadă și 2,3 milioane de persoane beneficiare de ajutor social.

După opinia unui grup de lucru care studiază problema sărăciei sub egida Comunității Economice Europene, există două concepte ale acestei noțiuni, și anume: sărăcia „relevată", care include toate persoanele având cuantumul venitului pînă la 40% din cel mediu pentru populația vest-germană, și sărăcia „camuflată", în sfera căreia intră pensionarii cu pensii mici, multe mame care-și cresc singure copiii, familii numeroase cu un singur susținător și marea masă — în creștere susținută în ultimii ani — a șomerilor.

Noi strategii în industria de automobile

CONFRUNTATĂ cu evoluțiile noi ale cererii pe piața mondială sub efectul „crizei" energetice, industria de automobile din principalele țări capitaliste producătoare elaborează în prezent diferite noi strategii. Japonia, de pildă, confruntată cu măsurile protecționiste adoptate sau anunțate îndeosebi de S.U.A. și țările vest-europene caută — prin acorduri de colaborare sau investiții directe — să creeze un număr sporit de filiale chiar pe teritoriul țărilor respective. Industria de automobile din S.U.A. efectuează în prezent un amplu proces de restructurare a producției sale, către vehicule mai economicoase, ceea ce îi va permite să redevină competitivă atît pe piața internă cît și pe cea externă.

Confruntate nemijlocit cu concurența crescîndă a companiilor japoneze (vezi graficul reprodus după publicația **La Tribune d'Allemagne)** iar în perspectivă cu ofensiva industriei de automobile din S.U.A. firmele de specialitate din Europa occidentală caută să-și strîngă rîndurile în vederea menținerii și eventual întăririi pozițiilor deținute. Nu demult, între British Leyland, Volvo, Peugeot-Citroën, Renault, Fiat și Volkswagen a fost încheiat un acord privind efectuarea în comun de cercetări fundamentale, în vederea evitării paralelismului și reducerii cheltuielilor legate de modernizarea și perfecționarea

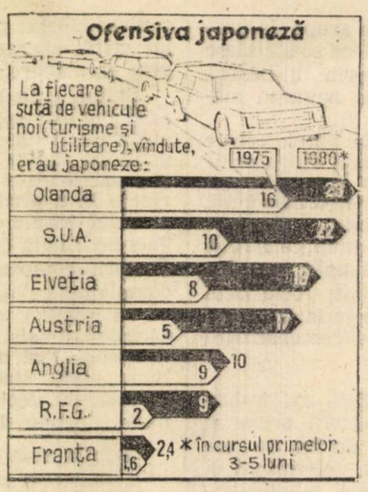

produselor lor. Se prevede, între altele crearea unui comitet care va controla executarea programului proiectat de cercetări în domeniul fizicii, chimiei, al matematicilor aplicate, rezultatele obținute urmînd a fi folosite în studierea proceselor de combustie, a aerodinamicii, proprietăților unor materiale noi ș.a.

Iugoslavia: program energetic

IMPORTURILE de petrol și produse petroliere ale Iugoslaviei se ridică în acest an la 3,5 miliarde dolari, reprezentînd o povară serioasă pentru balanța comercială a țării, respectiv jumătate din exportul de mărfuri și servicii. Ținîndu-se seama de aceasta, în Iugoslavia a fost elaborat programul pe termen lung privind raționalizarea, substituirea și economisirea energiei.

Programul de măsuri prevede, între altele, accelerarea prospectării de noi rezerve de cărbune, țiței și gaze naturale pe teritoriul Iugoslaviei, a cercetărilor asupra folosirii unor noi surse de energie, a proiectelor vizînd extinderea utilizării hidroenergiei. De asemenea, se va urmări scurtarea termenelor de dare în exploatare a noilor zăcăminte, inclusiv accelerarea construcției de noi mine de cărbune și repunerea în exploatare a unor mine închise.

Pe de altă parte, organele competente au sarcina de a urmări trecerea termocentralelor, centralelor de termoficare și altor instalații energetice de la consumul de produse petroliere la cel de cărbune, iar în domeniul transporturilor se preconizează acțiuni de modernizare a traficului feroviar, preluarea unei părți din sarcinile traficului autorutier de către transporturile maritime și fluviale.

Energia solară, un domeniu în plină expansiune

ENERGIA solară este un domeniu în plină expansiune și în Franța, unde după aprecierile făcute în anul 1985, circa 40 000 de persoane vor fi ocupate direct sau indirect, în activități legate de valorificarea noilor energii. Scenariul elaborat, ale cărui previziuni sînt considerate modeste, pleacă de la premisa unui nivel mediu al productivității muncii, care ține seamă de inerțiile pe care le întîmpină răspîndirea inovațiilor și mutațiile tehnologice. Astfel, 9—10 000 persoane vor fi ocupate în sectorul încălzirii solare (500 000 încălzitoare de apă și 30 000 construcții solare), 3 000 în sectorul temperaturilor joase și medii, uscătoare solare, instalații fotovoltaice etc. și 23—30 000 pentru valorificarea biomasei (ipoteza reținută fiind o producție de energie de ordinul a 5 milioane tone echivalent petrol anual).

Avînd în vedere avantajele noilor surse de energie și prețul actual al petrolului, se apreciază că un program regulat de investiții în energiile regenerabile va putea să se autofinanțeze încă din 1985 și că spre sfîrșitul deceniului creșterea P.I.B. determinată de aceste surse de energie va fi de 2—3 ori mai mare decît volumul actual al investițiilor.

Femeia inginer

PROPORȚIA femeilor în totalul inginerilor este de 1/50 în Statele Unite, 1/60 în R.F. Germania, 1/500 în Marea Britanie — relevă revista **Industrial World.** După cum apreciază Comitetul de pregătire a cadrelor pentru industrie, organizație neguvernamentală din S.U.A., această situație se datorește „prejudecăților care lipsesc țara de o parte însemnată din cele mai bune minți tinere".

În vederea punerii în valoare a acestui potențial, comitetul a propus guvernului și companiilor industriale americane organizarea unor programe de orientare profesională, acordarea de burse pentru studente și stimularea, prin subvenții, a firmelor care recrutează tinere pentru a urma cursurile facultăților tehnice.

Agravarea problemei alimentare în Africa

DUPĂ CUM s-a arătat la cea de-a 11-a Conferință regională F.A.O. (Lomé, 20—27 iunie a.c.), gradul de satisfacere din resurse proprii a necesităților alimentare ale țărilor africane s-a redus considerabil; în ultimii zece ani resursele alimentare, raportate pe locuitor, de pe continentul african s-au micșorat cu 10%, încît — în pofida creșterii substanțiale a importurilor de alimente (de pildă, importul de cereale a sporit de la 4,2 mil. tone în 1970 la 11 mil. tone în 1978) — în prezent numărul persoanelor subalimentate din țările africane se ridică la 70 de milioane.

Analizînd principalele cauze care frînează mărirea producției agricole utilizabile, conferința a adoptat un program de acțiuni în cadrul căruia figurează: elaborarea programului de extindere a producției de alimente în Africa, acordarea de ajutor țărilor din zona Sahel, reducerea pierderilor după strîngerea recoltei, dezvoltarea pescuitului, aplicarea măsurilor de combatere a mușteI țețe și a lăcustelor etc.

GLOSAR

„Familia" dolarului

ESTE ADEVĂRAT că cel mai cunoscut și mai răspîndit dolar, moneda de rezervă prin excelență, moneda de contract cel mai des utilizată pe plan mondial, instrumentul de plată acceptat pretutindeni, este dolarul S.U.A. Aceasta nu înseamnă însă că numai S.U.A. au moneda națională cu această denumire. Există și alte state care emit și pun în circulație dolari proprii. Astfel :

1) **Australia** are unitatea monetară națională denumită dolar. Dolarul australian circulă și într-un număr de alte state (Noile Hebride, Insulele Gilbert etc.). Ultimul conținut legal de aur al dolarului australian a fost de 1,09578 g aur fin. În practică, cursul acestei monede se stabilește pe cale administrativă de un comitet.

2) **Bahamas** are, de asemenea, ca monedă dolarul. Valoarea paritară a dolarului Bahamas a fost egală cu aceea a dolarului S.U.A. : 0,736662 g aur fin. În prezent, flotează împreună cu dolarul S.U.A.

3) **Barbados.** Dolarul Barbados a avut un conținut de de aur de 0,444335 g aur. În prezent flotează împreună cu dolarul S.U.A.

4) **Canada.** Dolarul canadian a avut o valoare paritară de 0,822021 g aur. În prezent este o monedă flotantă. În 1952, Canada a acceptat obligațiile din art. VIII al statutului Fondului Monetar Internațional, angajîndu-se să evite impunerea de restricții asupra plăților și transferurilor internaționale, ca și adoptarea de cursuri multiple sau de aranjamente valutare discriminatorii (convertibilitate).

5) **Caraibele de Est.** Dolarul caraibean este în circulație și în statele Antigua, Dominica, Grenada, Montserrat, St. Christopher-Nevis-Anguilla, St. Lucia și St. Vincent. Înainte, această monedă era legată de lira sterlină. În prezent, ea flotează împreună cu dolarul S.U.A.

6) **Guyana** emite un dolar care a avut o valoare paritară de 0,402256 g aur fin, iar în prezent are un curs central față de dolarul S.U.A., cu dreptul de a stabili limite mai largi de elasticitate. Guyana a acceptat obligațiile decurgînd din art. VIII al statutului F.M.I. (convertibilitate).

7) **Insulele Solomon** emit, de asemenea, dolari. În prezent, cursul dolarului Insulelor Solomon este determinat pe baza unui coș valutar, avînd în structură monedele principalilor parteneri comerciali ai statului. Anterior, dolarul Insulelor Solomon era legat de dolarul australian.

8) **Jamaica** emite un dolar a cărui valoare paritară a fost de 0,900364 g aur fin, superioară dolarului S.U.A. Jamaica a acceptat obligațiile decurgînd din art. VIII al statutului F.M.I. (convertibilitate).

9) **Liberia.** Dolarul liberian este la paritate cu dolarul S.U.A. începînd cu 1 ianuarie 1974.

10) **Malaezia** emite dolari a căror valoare paritară a fost de 0,290299 g aur fin. În prezent, dolarul malaezian flotează. Țara a acceptat obligațiile art VIII al statutului F.M.I.

11) **Noua Zeelandă.** Valoarea paritară a dolarului emis de acest stat a fost de 0,99531 g aur fin, corespunzînd unei paități de 0,892857 dolari neozeelandezi = 1 D.S.T. În prezent este bazat pe un coș propriu de valute.

12) **Singapore.** Valoare paritară : 0,290299 g aur fin. În prezent dolarul Singapore flotează. Au fost acceptate obligațiile art. VIII al statutului F.M.I. din anul 1968.

13) **Trinidad-Tobago.** Dolarul emis de acest stat a avut o valoare paritară de 0,444335 g aur fin. În prezent flotează împreună cu dolarul S.U.A.

C. K.

Dialog internațional

Vasile Dobrian, Zalău — Suplimentul internațional „O singură lume" — conceput ca tribună de dezbatere pe baze democratice între țările dezvoltate și în curs de dezvoltare a unor probleme globale ale lumii contemporane, în vederea accelerării instaurării unei noi ordini economice internaționale — este editat de 17 ziare de mare tiraj din patru continente, în colaborare cu Organizația Națiunilor Unite. Tirajul total al acestui supliment, deocamdată trimestrial, cu perspectiva de a deveni lunar, este de 12 milioane de exemplare, menirea sa fiind de a permite mai buna cunoaștere și înțelegere în rîndul opiniei publice, în special din statele dezvoltate, a problemelor și dificultăților țărilor în curs de dezvoltare, făcînd mai bine auzită și vocea acestora. Tematicile numerelor apărute pînă acum s-au referit la necesitatea restructurării pe baze echitabile a relațiilor economice internaționale, la problemele comerțului și dezvoltării, alimentației, energiei, transferului de tehnologie, locului și rolului informaticii în instaurarea unei noi ordini economice, acțiunilor întreprinse în vederea instaurării noii ordini economice, în pregătirea apropiatei sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U.

Inițiativa publicării suplimentului a fost luată de ziarele „Le Monde" din Paris și „Politika" din Belgrad în urma eșecului așanumitului „dialog Nord-Sud" dintre o serie de țări dezvoltate și în curs de dezvoltare, desfășurat timp de un an în capitala Franței. Celelalte 15 ziare, de diverse orientări ideologice, care editează și publică simultan acest supliment sînt : „La Stampa" (Italia), „Die Presse" (Austria), „Excelsior" (Mexic), „Indian Express" (India), „El Moudjahid" (Algeria), „Magyar Nemzet" (Ungaria), „El Pais" (Spania), „Jornal do Brasil" (Brazilia), „Frankfurter Rundschau" (R.F.G.), „Zycie Warszawi" (Polonia), „Development Forum" (O.N.U.), „Le Soleil" (Senegal), „Dawn" (Pakistan), „Asahi Shimbun" (Japonia) și „To Vima" (Grecia). Comitetul de redacție își propune să lărgească numărul ziarelor editoare la circa 25.

Comerț invizibil

Ioan Alexandru, Ploiești — Cele mai recente date publicate referitoare la valoarea comerțului invizibil mondial privesc anul 1978 : în prețuri curente aceasta se ridica la 357 miliarde dolari, respectiv un sfert din valoarea totală a comerțului mondial din anul respectiv. Creșterea înregistrată în 1978, de asemenea, în prețuri curente, a fost de 16,4%, respectiv de două ori mai rapidă decît cea a comerțului „vizibil" (cu valori materiale). De semnalat că cele două țări cu cele mai mari excedente la capitolul comerțului vizibil, Japonia și R.F.G., au înregistrat cele mai mari deficite la capitolul invizibilelor (8,2 și respectiv 11,7 miliarde dolari). În cazul S.U.A. și Angliei s-a înregistrat o situație inversă, veniturile din comerțul invizibil (70 miliarde dolari pentru S.U.A.) reprezentînd aproape dublul celor din exportul de bunuri materiale.

Structura comerțului invizibil mondial

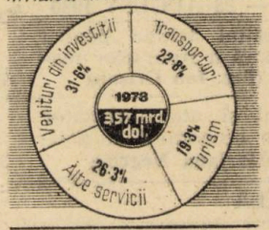

(după The Economist)

Graficul de mai sus prezintă structura comerțului invizibil mondial în anul 1978.

Reciclarea hîrtiei

Dorin Panaite, București. — Pentru multe țări europene dezvoltate hîrtia reprezintă ca valoare cel mai important articol de import după petrol. În cazul țărilor membre ale C.E.E., de pildă, care își procură din import jumătate din necesarul de consum, valoarea hîrtiei importate se ridică pe ansamblu la circa 10 miliarde dolari.

Reciclarea hîrtiei care în prezent încă se aruncă reprezintă o prioritate, deoarece în țările menționate hîrtia aruncată reprezintă anual între 15 și 17 milioane tone, conținînd cu 40—50% în volumul total al deșeurilor menajere. În același timp, un anumit progres s-a realizat în reutilizarea deșeurilor de hîrtie. În prezent circa 30 mil. t de hîrtie sînt produse anual pe bază de hîrtie veche. Prin reutilizarea hîrtiei vechi ca materie primă, consumul de energie se reduce de șase ori, diminuîndu-se în același timp și poluarea.

Importanța crescîndă a deșeurilor ca sursă mai ieftină de materii prime a determinat organizarea la jumătatea lunii iunie a.c. în Anglia a primei conferințe europene consacrată reutilizării deșeurilor solide, unul din obiectivele reuniunii fiind stimularea în rîndul opiniei publice a unei atitudini favorabile colectării deșeurilor.

Energie solară

Ana Vasiliu, București — 1) Unul din cele mai cuprinzătoare programe de economisire a energiei se consemnează în statul California, din S.U.A. În acest stat, potrivit legislației adoptate în ultimii ani, orice clădire nouă trebuie astfel proiectată încît să capteze o cantitate cît mai mare de energie solară, pentru a fi utilizată la încălzirea atît a încăperilor cît și a apei. A fost instituită, de asemenea, obligativitatea izolării termice a clădirilor. Eficiența acestor măsuri a determinat amînarea construirii unei mari termocentrale pe bază de cărbune în pitoreasca zonă a Golfului San Francisco.

Pe de altă parte se amintește că prin captarea tuturor resurselor energetice secundare sub formă de căldură, aburi sau gaze care acum sînt încă irosite în atmosferă de industria californiană (în speță de fabrici de ciment, de cherestea, rafinării etc.) s-ar putea obține o cantitate de energie electrică echivalentă cu cea furnizată de șase centrale nucleare, capabilă să acopere o treime din necesarul de energie electrică al Californiei din acest deceniu.

2) Ideea construirii unui mare pod sau a unui tunel care să lege Europa de Africa în zona strîmtorii Gibraltar este mai veche, dar abia în luna iunie a.c. ea a fost pentru prima dată discutată în mod oficial de reprezentanți ai guvernelor Spaniei și Marocului. Fără a o considera cîtuși de puțin o soluție definitivă (cu atît mai mult cu cît rămîne de soluționat și problema finanțării), aceștia au avut în față macheta unui pod lung de 25 km și lat de 100 m pentru șosea, cale ferată, conducte și rețele de telecomunicații, care să lege cele două continente.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 33 din 15 august 1980

23 AUGUST 1944 — 23 AUGUST 1980

— Promovarea progresului tehnic pentru valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice **(ing. Ion Crișan)** 1

— Un concept original și atotcuprinzător privind noua ordine economică și politică internațională **(Mariana Negruș)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Sporirea producției de cărbune la nivelul cerințelor economiei (II) **(Vasile Boescu, Bogdan Pădure)** 5

— Noi resurse în circuitul economic. Valorificarea energetică a biomasei prin fermentare **(Brod Segal, David Apostu)** 7

— Eficiența integrată și normarea consumurilor **(dr. ing. Ion Hera-Bucur)** 9

— Asigurarea bazei furajere — prima condiție a sporirii producției zootehnice **(Nicolae David)** 10

— Al XI-lea Târg de mostre de bunuri de consum. Cooperația meșteșugărească: ofertă sporită de mărfuri și servicii pentru populație 12

— Considerații privind relația resurse de muncă — modernizarea economiei românești (II) **(C. Grigorescu)** 13

— Cititorii au cuvîntul 15

CONDUCERE—ORGANIZARE

— Un domeniu important de integrare a învățămîntului cu cercetarea și producția **(prof. dr. C. Pintilie)** 16

TEORII—IDEI

— Al XV-lea Congres internațional de științe istorice
● Cadru de dezbatere fructuoasă pentru probleme actuale de istorie economică **(Victor Axenciuc)** 18
● Studiul istoriei gîndirii economice — mijloc de afirmare a idealurilor de progres național și social ale poporului român **(Vasile Ioța)** 19

— Dezbatere „R. E.": Industria mică — ample posibilități de valorificare eficientă a resurselor locale și a meșteșugurilor tradiționale 21

— Școli ● curente ● economiști. Tradiții privind participarea organizațiilor cooperatiste la progresul economiei (I) **(prof. dr. Nițã Dobrotă)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Țările capitaliste în fața dilemei inflație-șomaj **(D. Oprescu)** 25

— Tendințe—conjuncturi 26

— R.P. Ungară. Rolul micii industrii **(Karsai Gábor)** 27

— Dimensiuni ale relației monopol-stat în capitalismul contemporan (II) **(dr. Nedelea Chira Părăluță)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale.

IN THIS ISSUE

— Promoting the technical progress for turning into better account the material and energy ressources **(Eng. Ion Crișan)** 1

— An original and all-inclusive concept concerning the new international economic and political order **(Mariana Negruș)** 3

— Considerations on the relation labour resources-modernizing the Romanian economy (II) **(C. Grigorescu)** 13

— Capitalist countries' inflation-unemployment dilemma **(D. Oprescu)** 25

— The Hungarian People's Republic. The role of small industry **(Karsai Gábor)** 27

— Dimensions of the relation monopoly-state in the contemporary capitalism (II) **(Dr. Nedelea Chira Părăluță)** 28

DANS LE NUMÉRO

— La promotion du progrès technique pour la valorisation supérieure des ressources matérielles et énergétiques **(ing. Ion Crișan)** 1

— Un concept original et vaste du nouvel ordre économique international **(Mariana Negruș)** 3

— Considérations concernant la relation entre les ressources de main d'oeuvre et la modernisation de l'economie roumaine (II) **(C. Grigorescu)** 13

— Les pays capitalistes devant la dilemme inflation-chômage **(D. Oprescu)** 25

— La République Populaire Hongroise. Le rôle de la petite industrie **(Karsai Gábor)** 27

— Dimensions de la relation monopole-Etat dans le capitalisme contemporain (II) **(dr. Nedelea Chira Părăluță)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Поощрение технического прогресса для более высокого использования материальных и энергетических ресурсов **(инж. Ион Кришан)** 1

— Оригинальное и всеобъемлющее представление о новом международном экономическом и политическом порядке **(Мариана Негруш)** 3

— Соображения в связи с соотношением трудовые ресурсы—модернизация румынской экономики (II) **(К. Григореску)** 13

— Капиталистические страны перед дилеммой инфляция — безработица **(Д. Опреску)** 25

— Венгерская Н. Р.: Роль мелкой промышленности **(Каршай Габор)** 27

— Масштабы отношения монополистическое предприятие—государство в условиях современного капитализма (II) **(Неделя Кира Пэрэлуцэ)** 28

NOUA ADRESĂ A REDACȚIEI

OUR NEW ADDRESS ● NOTRE NOUVELLE ADRESSE ● НАШ НОВЫЙ АДРЕСС

Bd. Magheru nr. 28-30, etaj 1
70159 București, sectorul 1

Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București

ULTIMA MODĂ: PANTOFI CU FEȚE DIN MATERIAL TEXTIL

Pentru toate vîrstele, în magazinele comerțului de stat au apărut noi modele de pantofi cu fețe din material textil, executat în contexturi asemănătoare materialelor din care sînt realizate confecțiile.

● Au un grad sporit de durabilitate, sînt ușori, comozi, practici

● Pantofii cu fețe din material textil sînt la modă în toată lumea !

1980 AUG

O gamă completă pentru toaleta zilnică a bărbaților

FARMEC SELECT

Întreprinderea de produse cosmetice „Farmec" – Cluj-Napoca

farmec

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Numărul 34 ● Vineri 22 august 1980

Sub conducerea partidului, a secretarului său general, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, poporul făurește economia modernă, dinamică a României socialiste

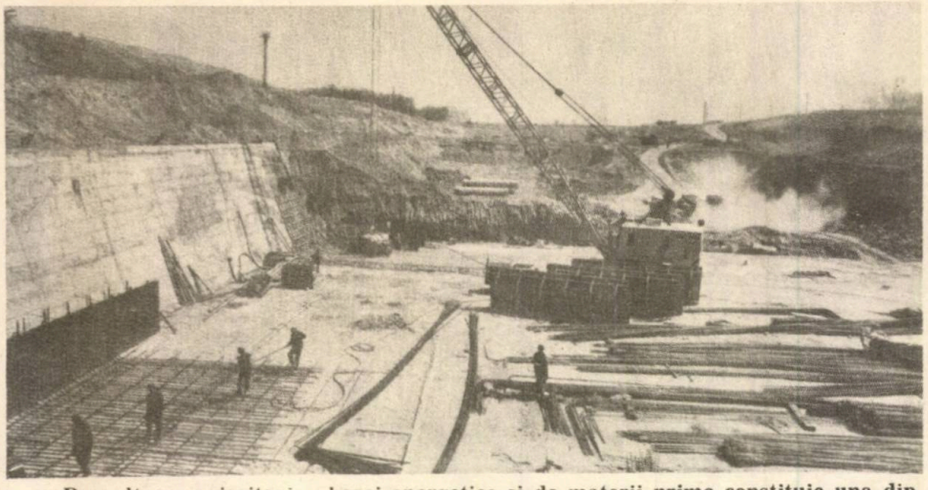

Dezvoltarea prioritară a bazei energetice și de materii prime constituie una din opțiunile fundamentale ale politicii economice a partidului nostru. Viitorul complex hidroenergetic Porțile de Fier II (în fotografie: șantierul ecluzei) va aduce o importantă contribuție la înfăptuirea acestui obiectiv.

Ritmurile metalurgiei sînt determinante pentru ritmu de creștere a economiei naționale în ansamblu. Secret general al partidului (în fotografie — în mijlocul siderur tilor de la Galați) are o contribuție esențială nu numa definirea obiectivelor dezvoltării acestei ramuri de bază și la orientarea amplei acțiuni de valorificare superioară economisire a metalului.

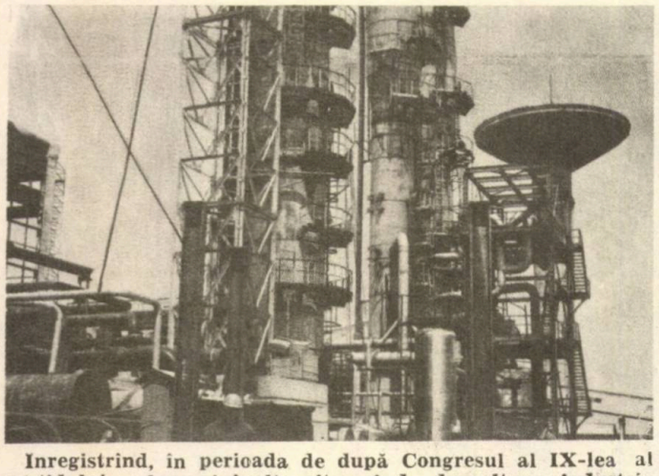

Înregistrînd, în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, cele mai înalte ritmuri de dezvoltare, industria chimică a atins un volum al producției care înscrie România, din acest punct de vedere, printre primele 10 țări din lume. Valorificînd superior materiile prime și creația oamenilor de știință, chimia românească oferă economiei naționale și pieței mondiale o gamă largă de produse cu caracteristici superioare.

Dînd agriculturii importanța unei ramuri de bază a economiei naționale, secr rul general al partidului se îngrijește permanent de dotarea ei cu tehnica neces obținerii unor producții mari și constante. Pe baza indicațiilor sale (în fotografie uzina bucureșteană „Semănătoarea) au fost create sisteme de mașini de mare prod tivitate, adecvate diferitelor culturi, lucrări și condiții de teren.

Canalul Dunărea—Marea Neagră ilustrează capacitatea economiei noastre de a asigura resursele materiale și umane necesare pentru investiții de mari proporții. Pe lîngă avantajele importante ce le va oferi transportului fluvial național și european, acest uriaș complex de lucrări va fi punctul de pornire pentru o nouă înflorire economică și socială a Dobrogei, în folosul întregii țări.

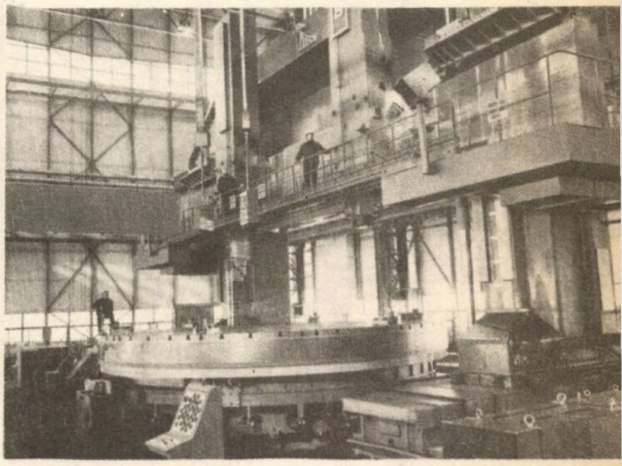

Uriașul salt făcut, în ultimii 15 ani, în ce privește b materială, științifică și tehnică a construcției de ma creează premisele pentru ca în viitorul apropiat, România se înscrie în rîndul principalelor țări producătoare și exp tatoare de mașini-unelte. Caracterizate printr-un grad rid de automatizare, cele mai noi produse ale ramurii, c este și strungul Carusel gigant din fotografie, pos performanțe la nivelul tehnicii mondiale.

D 646

curier
economic legislativ

contract economic

Momentul încheierii contractelor economice

Legea nr. 71/1969 nu cuprinde — nici în urma modificării şi completării sale prin Legea nr. 3/1979 — prevederi exprese referitoare la data cînd se consideră încheiat contractul economic.

Socotim că, aşa cum a stabilit practica arbitrală şi a admis literatura de specialitate, acest contract trebuie considerat încheiat la data cînd proiectul de contract semnat de către unitatea beneficiară a ajuns sau trebuia să ajungă la unitatea furnizoare.

În alte cuvinte, prin aplicarea sistemului recepţiei, contractul economic se consideră încheiat la data arătată mai sus, independent de împrejurarea că proiectul de contract a fost semnat de către unitatea beneficiară cu sau fără obiecţii.

Că această rezolvare se impune şi în privinţa contractelor economice semnate cu obiecţii, rezultă din următoarele considerente ale Deciziei primului arbitru de stat nr. 8/1980 :

„Arbitrajul, reţinînd că perfectuarea contractului nr. 20.051/1979 a avut loc la 31 mai 1979, a admis acţiunea în parte, calculînd penalităţile cu începerea de la această dată.

Din analizarea actelor dosarului se constată că beneficiara nu a fost de acord cu termenul de livrare fixat în trimestru I/1979 şi a cerut modificarea acestuia în trimestrul II/1979.

Cum în repartiţie s-au prevăzut şi termenele de livrare trimestriale, părţile nu puteau conveni asupra unui alt termen, decalînd livrările din trimestrul I/1979 în trimestrul II/1979, astfel cum s-a reţinut prin hotărîrea atacată.

Termenul de 31 mai 1979, la care arată arbitrajul că s-a perfectat contractul, a fost reţinut avîndu-se în vedere data la care s-a convocat beneficiara de către furnizoare în vederea concilierii neînţelegerilor precontractuale.

Contractul se consideră încheiat la data cînd proiectul de contract semnat de beneficiar a fost primit de către furnizoare sau trebuia să fi ajuns.

În cazul de faţă nu există nici o dovadă în legătură cu data la care proiectul de contract, semnat de beneficiară, a fost primit de furnizoare, indiferent că s-au formulat sau nu obiecţiuni la contract.

Termenul de 30 mai 1979 este arbitrar, faptul că ultima încercare de conciliere ar fi avut loc la această dată neavînd nici o relevanţă."

Aceeaşi soluţie s-ar fi impus şi în cazul cînd obiecţiile ar fi fost rezolvate de către organele competente potrivit legii. Într-adevăr, în conformitate cu art. 25 din Legea nr. 71/1969, „hotărîrea dată în rezolvarea neînţelegerilor ivite cu prilejul încheierii contractului face parte din contract pe data cînd a fost încheiat."

În ceea ce priveşte răspunderea pentru nelivrarea la termen a produselor contractate, data rezolvării neînţelegerilor precontractuale — fără să împieteze asupra momentului cînd se consideră contractul încheiat — poate produce unele consecinţe.

Din acest punct de vedere, trebuie să distingem obiecţiile care privesc asemenea elemente ale contractului încît înainte de rezolvarea lor nu este posibilă livrarea produselor, de acele obiecţii care, chiar nerezolvate, nu împiedică executarea contractului.

Din prima categorie fac parte neînţelegerile privitoare la însuşirile pe care produsul trebuie să le întrunească, deoarece în lipsa unei rezolvări date acestui aspect esenţial al executării, livrarea — evident — nu poate să aibă loc.

Din cea de a doua categorie fac parte neînţelegerile referitoare la cantitatea sau la clauzele de răspundere, întrucît ele nu împiedică executarea contractului la nivelul cantităţii celei mai mici.

Referitor la neînţelegerile care împiedică executarea contractului înainte de rezolvarea lor, la stabilirea răspunderii trebuie să se ţină seama de culpa pe care au avut-o părţile fie prin formularea unor obiecţii nejustificate, fie prin refuzul de a accepta, în cadrul concilierii, obiecţiile care au fost susţinute în mod întemeiat.

În acest fel, răspunderea patrimonială devine un instrument eficient pentru disciplinarea acelor unităţi socialiste care întîrzie perfectarea contractelor economice şi determină — în acest fel — neîndeplinirea la termen a sarcinilor de plan.

SUPLIMENT LA Revista ECONOMICA
nr. 34 1980

Menționăm, în încheiere, că data rezolvării neînțelegerii precontractuale de către organele competente nu poate fi invocată pentru a se susține imposibilitatea îndeplinirii obligației contractuale de livrare la termenul stabilit de acele organe. Din moment ce organele competente au apreciat și au stabilit că livrarea trebuie efectuată la o anumită dată, nerespectarea termenului astfel stabilit, în raport cu posibilitățile existente la data rezolvării, are drept consecință angajarea răspunderii unității furnizoare pentru nerespectarea obligațiilor contractuale, înafara cazului cînd se dovedește existența forței majore în condițiile art. 46 din Legea nr. 71/1969.

H. MATEI

raporturi de muncă

Considerații asupra răspunderii pentru neexecutarea hotărîrii de reintegrare

În conformitate cu prevederile art. 136, al. 3 din Codul muncii : „Persoana vinovată de neexecutarea hotărîrii de reintegrare răspunde față de unitate pentru plata despăgubirii pe timpul de la pronunțarea hotărîrii și pînă la executarea efectivă a acesteia". Textul citat ne sugerează unele considerații asupra răspunderii materiale a persoanei căreia îi revine obligația de a proceda la executarea hotărîrii de reintegrare cu referire specială la întinderea despăgubirii.

Din prevederile art. 136, al. 3 din Codul muncii se poate trage concluzia că despăgubirea la care este obligată persoana vinovată de neexecutarea hotărîrii de reintegrare se întinde pe întreaga perioadă cuprinsă între pronunțarea hotărîrii și data executării efective a acesteia. După opinia noastră dispozițiile legale anterior menționate nu pot fi interpretate în mod rigid.

Concluzia la care ne-am referit nu poate avea un caracter absolut și aceasta îndeosebi în ceea ce privește momentul inițial de la care urmează să se calculeze despăgubirile.

Subliniem în prealabil că momentul final, de care trebuie să se țină seama cu prilejul stabilirii despăgubirii datorate de către persoana care are obligația de a proceda la executarea hotărîrii de reintegrare, este determinat de data executării efective a acesteia. Obținerea despăgubirilor de către persoana căreia i s-a desfăcut ilegal contractul de muncă este condiționată însă și de demersul pe care aceasta trebuie să-l facă în vederea reintegrării în muncă (în acest sens, Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 5 din 4 ianuarie 1978, în C.D. pe anul 1978, p. 215). Dacă persoana în cauză refuză să se încadreze în postul deținut anterior unitatea nu va fi ținută să-i plătească despăgubiri (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1755 din 27 octombrie 1976, în R.R.D. nr. 3/1977, p. 57). In consecință într-o atare împrejurare nu se pune nici problema răspunderii materiale a persoanei căreia îi revenea sarcina de a proceda la executarea hotărîrii de reintegrare (neexistînd un prejudiciu pentru unitate). Pe de altă parte, soluția prezentată, pe care a promovat-o și instanța noastră supremă, este firească întrucît atît răspunderea patrimonială a unității față de persoana căreia i s-a desfăcut ilegal contractul de muncă cît și răspunderea materială a persoanei care nu a procedat la punerea în executare a hotărîrii de reintegrare este o **răspundere subiectivă.**

În ce privește momentul inițial al acordării despăgubirilor, art. 136, al. 3 din Codul muncii are în vedere **data pronunțării hotărîrii de reintegrare** de către organul de jurisdicție a muncii.

Socotim că momentul pronunțării hotărîrii de reintegrare nu poate fi luat în considerare întotdeauna ca punct de plecare pentru obligarea la despăgubiri a persoanei care are atribuții privitoare la executarea hotărîrii respective. După părerea noastră răspunderea materială a persoanei care nu a procedat la executarea hotărîrii de reintegrare operează **numai pentru perioada posterioară rămînerii definitive a hotărîrii.** În favoarea acestei teze pledează mai multe argumente, pe care le vom prezenta succint în cele ce urmează.

Momentul pronunțării hotărîrii de reintegrare nu este relevant de vreme ce și răspunderea unității pentru neexecutarea unei hotărîri de reintegrare este o răspundere subiectivă. Iată de ce se pune întrebarea : are unitatea obligația de a proceda la executarea unei hotărîri de reintegrare atîta timp cît aceasta nu a rămas definitivă ?

Pentru a răspunde la această întrebare trebuie să recurgem la regulile consacrate de legislația noastră procesuală în materia executării hotărîrilor pronunțate de organele de jurisdicție. Într-adevăr, sub acest aspect, prevederile art. 136, al. 3 din Codul muncii nu pot constitui temeiul obligației de executare a unei hotărîri de reintegrare atîta timp cît o asemenea hotărîre nu are un caracter definitiv. Art. 136, al. 3 din Codul muncii se referă la răspunderea materială a persoanei care nu a procedat la executarea hotărîrii de reintegrare. Acest text nu poate fi interpretat în mod extensiv, adică în sensul instituirii obligației de executare a unei hotărîri care nu este definitivă.

Așa fiind, remarcăm că potrivit principiilor procedurale în materie, o hotărîre nu poate avea forță executorie atîta timp cît aceasta nu a rămas definitivă (în acest sens și Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1714 din 7 octombrie 1975, în R.R.D., nr. 5/1976, p. 63).

Este adevărat însă că de la aceste principii legea noastră procesuală face și unele excepții, situații în care hotărîrile pronunțate sînt executorii în mod provizoriu. Astfel, hotărîrile pronunțate de către comisiile de judecată în litigiile de muncă sînt executorii (art. 43, al. 1 din Legea nr. 59/1968). Instanța noastră supremă a considerat, pe cale de interpretare, că sînt executorii în mod provizoriu și hotărîrile pronunțate în primă instanță de către judecătorii în litigiile evaluabile în bani (Plen. Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 1 din 16 februarie 1976, în C.D. pe anul 1976, pct. 17, p. 17).

În această categorie nu se încadrează însă și hotărîrile pronunțate de către judecătorii asupra contestațiilor privitoare la desfacerea contractelor individuale de muncă. Nu este mai puțin adevărat că posibilitatea executării provizorii și a acestor categorii de hotărîri ar produce unele efecte pozitive pentru activitatea unităților socialiste. Este suficient să arătăm în această privință că dacă aceste hotărîri ar fi executorii din momentul pronunțării lor s-ar reduce cuantumul despăgubirilor ce urmează a

fi plătite persoanelor reîncadrate în muncă. Desigur, că o asemenea soluție și-ar vădi din plin utilitatea în condițiile actuale ale autogestiunii economice a unităților socialiste.

De aceea, în literatura de specialitate s-a preconizat adoptarea unei măsuri legislative care să instituie posibilitatea executării provizorii a hotărîrilor pronunțate în materia la care ne-am referit (v. în acest sens. Gh. Brehoi, O propunere „de lege ferenda" pentru viitorul cod de procedură civilă ce se va elabora în lumina documentelor Conferinței Naționale a Partidului, în R.R.D., nr. 4/1978, pp. 28—31).

Cu aceste precizări ne apare firească concluzia potrivit căreia în stadiul actual al legislației noastre nu se poate reține existența unei obligații pentru unitățile socialiste în privința executării provizorii a hotărîrilor referitoare la reintegrarea în muncă. În aceste condiții este evident că nu se poate reține nici culpa persoanei care are atribuții în legătură cu executarea hotărîrii de reintegrare. Acest element subiectiv al răspunderii materiale poate fi reținut în sarcina persoanei care are atribuții privitoare la executarea hotărîrii de reintegrare numai din momentul rămînerii definitive a acesteia.

Pe de altă parte, subliniem că punctul nostru de vedere găsește un sprijin și în dispozițiile art. 136, al. 1 din Codul muncii, potrivit cărora în caz de anulare a desfacerii contractului de muncă, unitatea este obligată să reîncadreze în funcția avută pe cel căruia i s-a desfăcut contractul de muncă în mod nejustificat și să-i plătească despăgubiri pe timpul cît a fost lipsit de retribuție din această cauză. Din prevederile legale menționate se poate desprinde concluzia potrivit căreia reintegrarea în muncă reprezintă o consecință firească a anulării măsurii desfacerii contractului de muncă (v. D. Apostol, Anularea măsurii desfacerii contractului de muncă și unele efecte ale acesteia, în R.R.D. nr. 3/1979, p. 11). Așadar, reintegrarea urmează a se realiza numai după anularea măsurii de desfacere a contractului de muncă. Or, despre **anularea unei asemenea măsuri** se poate vorbi numai **după rămînerea definitivă a hotărîrii.** Ca urmare a reintegrării în muncă se produce o revitalizare a raportului juridic dintre unitate și persoana căreia i s-a desfăcut contractul de muncă

Mai mult, în practica judiciară s-a decis că în ipoteza în care conducerea unității a executat, fără rezerve, hotărîrea primei instanțe privind anularea deciziei de desfacere a contractului de muncă și reintegrarea, această împrejurare urmează a fi socotită ca o achiesare la hotărîrea pronunțată, fapt pentru care unitatea nu mai poate solicita, în recurs, menținerea măsurii de desfacere a contractului de muncă (Trib. jud. Timiș, dec. civ. nr. 460 din 14 aprilie 1975, în R.R.D. nr. 2/1976, p. 64).

Nu ne-am propus să examinăm, cu acest prilej, justețea unei asemenea practici. Dacă am subliniat acest aspect, intenția noastră a fost aceea de a releva dificultățile practice pe care le poate genera executarea de către unitățile socialiste a hotărîrilor de reintegrare înainte ca acestea să fi rămas definitive.

De asemenea trebuie adăugat faptul că uneori este imposibilă reintegrarea efectivă a unei persoane înainte de data rămînerii definitive a hotărîrii pronunțate de către organul de jurisdicție competent. Avem, desigur, în vedere situația în care postul deținut de persoana care a fost concediată ilegal a fost ocupat între timp de o altă persoană. Acestei din urmă persoane urmează a i se desface contractul de muncă în temeiul art. 130, lit. f din Codul muncii Pentru a se putea proceda la desfacerea contractului de muncă, în temeiul art. 130, lit. f din Codul muncii, este necesar, astfel cum unanim se recunoaște în literatura de specialitate, ca hotărîrrea privind reintegrarea în muncă să fi rămas definitivă (v. în acest sens, S. Ghimpu, I. T. Ștefănescu, S. Beligrădeanu, Gh. Mohanu, Dreptul muncii, Tratat, Editura științifică și enciclopedică, București, 1978, vol. I, p. 375 ; S. Beligrădeanu, Încheierea, modificarea și încetarea contractului de muncă, Editura științifică și enciclopedică, București, 1976, p. 127 ; I. R. Urs Gh. Țigăeru, C. Jornescu, Raporturi de muncă, editată de „Revista economică", vol. III 1979, pp. 170—177) Or, dacă unitatea ar proceda la desfacerea contractului de muncă în temeiul art. 130, lit. f din Codul muncii, anterior rămînerii definitive a hotărîrii de reintegrare, aceasta s-ar putea găsi în situația de a lua o măsură de desfacere ilegală a unui contract de muncă (cu privire la persoana care a fost încadrată între timp în postul respectiv) în ipoteza în care hotărîrea de reintegrare ar fi reformată de către instanța de control judiciar.

Așadar, pentru ipoteza în care postul deținut de cel căruia i s-a desfăcut contractul de muncă a fost ocupat între timp de o altă persoană, prevederile art. 136, al. 3 din Codul muncii trebuie corelate cu dispozițiile art. 130, lit. f din Codul muncii, acestea impunînd concluzia imposibilității de executare a hotărîrii de reintegrare înainte de rămînerea definitivă a acesteia.

Soluția prezentată este firească intrucît pe un singur post din statul de funcțiuni nu pot fi menținute, pînă la rămînerea definitivă a hotărîrii de reintegrare, două persoane. De aceea, apreciem că această împrejurare de excepție ar trebui să fie avută în vedere chiar și într-o viitoare reglementare dacă prin aceasta s-ar consacra caracterul executoriu al hotărîrilor pronunțate în litigiile privitoare la desfacerea contractului de muncă și la reintegrarea în muncă.

Considerațiile prezentate în rîndurile de față îndreptățesc, după părerea noastră, concluzia potrivit căreia despăgubirile la care se referă art. 136, al 3 din Codul muncii se calculează de la data rămînerii definitive a hotărîrii de reintegrare.

Dacă, totuși, art. 136 al. 3 din Codul muncii se referă la data pronunțării hotărîrii de reintegrare această precizare se explică, cel puțin în parte, prin faptul că momentul pronunțării coincide uneori cu acela al rămînerii definitive a hotărîrii.

Astfel, art. 175, lit. b din Codul muncii acordă și organului ierarhic superior competența de a soluționa contestațiile formulate, de anumite persoane cu funcții de conducere, împotriva deciziilor de desfacere a contractului de muncă. Hotărîrile pronunțate de aceste organe de jurisdicție a muncii sînt definitive.

De asemenea, sînt **definitive** și hotărîrile pronunțate de instanțele de recurs în această materie. Cît privește hotărîrile instanțelor de fond, acestea nu sînt definitive din momentul pronunțării lor. Considerațiile de față au avut în vedere în special această din urmă ipoteză.

dr. **IOAN LEȘ**

Drepturi și obligații

PERSONAL MUNCITOR TRIMIS ÎN STRAINĂTATE PENTRU EXECUTĂRI DE LUCRĂRI ȘI ASISTENȚĂ TEHNICĂ, CONTRACTATE DE UNITĂȚILE ECONOMICE ROMÂNEȘTI

Pe durata trimiterii în străinătate personalul muncitor se consideră detașat și beneficiază de următoarele drepturi :

1. În străinătate.

a) o indemnizație lunară în valută locală reprezentînd costul mesei la cantină, cheltuielile personale uzuale și o cotă fixă ce se poate pune la dispoziție în devize libere ;

b) cazare gratuită în baracamente pe șantier sau în locuințe închiriate de unități românești în apropierea șantierelor și lucrărilor, în condiții de economicitate, în situația cînd cazarea nu se asigură de partenerii externi ;

c) transportul gratuit, pe distanța între spațiile de cazare și locul de muncă, dacă acesta este mai mare de 1,5 km ;

d) echipament de protecție conform legii ;

e) asistență medicală gratuită potrivit normelor stabilite de Ministerul Sănătății ;

f) servirea mesei contra cost, în cantine organizate de unitățile trimițătoare. Dacă organizarea de cantine nu se justifică din punct de vedere economic, vor primi drepturile de diurnă stabilite pentru delegații care se deplasează temporar în străinătate. În acest ultim caz nu se mai acordă indemnizația prevăzută mai sus la pct. a ;

g) în caz de boală sau accident, pe timpul incapacității temporare de muncă, inclusiv pe perioada spitalizării, beneficiază de drepturile ce se acordă în țară în lei, potrivit legii, de sumele în valută stabilite conform anexei la decret, precum și de celelalte drepturi ce se acordă în străinătate.

2. În țară :

a) o indemnizație lunară în lei, echivalentă cu retribuția medie realizată pe timpul efectiv lucrat în ultimele 12 luni anterioare plecării în străinătate și care cuprinde :

— retribuția tarifară la care se adaugă majorările, indemnizațiile și sporurile care au caracter de retribuție tarifară cuvenită pe timpul efectiv lucrat în limita programului normal de lucru (8 ore pe zi) ;

— sumele rezultate din diferența pentru lucrul în acord (la program normal de lucru) atît pentru muncitori cît și pentru personalul TESADP ;

— sumele rezultate din adaosul sau diminuarea la retribuția tarifară acordate personalului în regie pentru depășirea sau nerealizarea indicatorilor, sarcinilor de plan sau a celor proprii la program normal de lucru ;

— sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate ;

— indemnizația de conducere, acolo unde este cazul ;

b) participarea la beneficii în funcție de rezultatele obținute de unitatea la care lucrează în străinătate ;

c) alocația de stat pentru copii, în raport cu retribuția tarifară de încadrare din luna anterioară plecării în străinătate.

Majorările generale ale retribuției tarifare, aplicate în ramura din care provine, în măsura în care nu au fost luate în calculul retribuției medii — atît pentru personalul muncitor aflat în străinătate, cît și pentru cel care în perioada luată în calcul a avut loc o astfel de majorare — precum și trecerea într-o tranșă superioară de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, modifică corespunzător retribuția lunară în lei.

Indemnizația lunară în lei poate fi majorată cu pînă la 30% de către miniștrii și conducătorii celorlalte organe centrale, în subordinea cărora se află unitățile trimițătoare, cu acordul Ministerului Comerțului Exterior și al Cooperării Economice Internaționale și al Ministerului Finanțelor, atunci cînd :

— personalul muncitor îndeplinește o funcție superioară celei deținute în țară ;

— durata lipsei din țară este mai mare de 6 luni. În acest caz, majorarea se acordă numai pentru perioada care depășește 6 luni.

De asemenea, personalul beneficiază de transport gratuit pînă la locul de muncă din străinătate și de înapoiere în țară, precum și pentru vizitarea familiei după o activitate de cel puțin 6 luni, o dată într-un an calendaristic, în cadrul concediului de odihnă.

De acest drept beneficiază soția (soțul) aflată în țară, în situația în care sarcinile de serviciu nu permit absența de la locul de muncă a titularului dreptului. În perioada vizitei se acordă soției (soțului) cazare gratuită, o dată pe an și pentru cel mult 60 de zile, în condițiile organizate de unitățile trimițătoare.

Personalul muncitor care lucrează în acord global primește drepturile, în lei și în valuta țării respective, corespunzător timpului efectiv lucrat, cu respectarea termenului prevăzut în contract. Adaosul de acord se stabilește proporțional cu reducerea duratei de execuție sau depășirea volumului de lucrări după caz, și se acordă astfel : 60% din valoarea adaosului calculat în lei și 40% din valoarea adaosului calculat în valuta țării respective.

Personalul muncitor trimis în țările socialiste beneficiază, pe întreaga durată a deplasării, de drepturile de diurnă stabilite pentru delegații care se deplasează temporar în străinătate. În situația în care sînt organizate cantine, costul mesei se suportă din diurnă.

Sumele în valută economisite se păstrează pe teritoriul țării noastre în conturi personale deschise la Banca Națională sau la Banca Română de Comerț Exterior și se utilizează în condițiile legii.

Personalul muncitor este obligat să execute la timp și în condiții de bună calitate lucrările prevăzute în programele de lucru, în vederea realizării indicatorilor de eficiență economică aprobați.

Unitățile trimițătoare sînt obligate să încheie cu personalul muncitor român angajamente scrise din care să rezulte drepturile și obligațiile ce le revin. Aceste angajamente constituie titlu executoriu.

Reglementare : Decretul nr. 162/1978.

CONCEDIUL MEDICAL PENTRU TRATAMENT BALNEOCLIMATERIC

Persoanele încadrate cu contracte de muncă pe durată nedeterminată au drept la concediu medical pentru tratament dacă sînt trimise în concediu de odihnă pentru tratament în stațiuni balneoclimaterice sau în preventorii, pentru zilele de tratament balnear sau preventorial ce depășesc durata concediului de odihnă, la care se adaugă 2—3 zile

pentru transport și pentru readaptarea la condițiile de viață de la domiciliu, după venirea din stațiune sau preventoriu, în funcție de starea bolnavului și de distanță.

Eliberarea certificatelor de concediu medical se face pe baza buletinului de ieșire din sanatoriul balnear sau preventoriu (în care se menționează timpul efectiv petrecut în stațiune sau în preventoriu) și pe baza biletului de întoarcere de la sanatoriu, pe care conducerea unității trebuie să menționeze durata concediului legal de odihnă la care cel în cauză a avut dreptul.

În perioada acestui concediu, se primesc ajutoare materiale în cuantum legal cu cele pentru incapacitate temporară de muncă.

Reglementare : art. 10 din H.C.M. nr. 880/1965 și Ordinul nr. 190/1975 al ministrului sănătății.

TRIMITEREA LA TRATAMENT ȘI ODIHNĂ

Explicațiile pe această temă, publicate în nr. 32/1980 al Suplimentului, au cuprins unele erori, datorate autorului prezentării, care nu a avut în vedere ultimele reglementări în materie. Facem, prin cele de mai jos, cuvenita rectificare.

Ținînd seama de prevederile în această direcție ale Legii nr. 57/1974 privind retribuirea după cantitatea și calitatea muncii, modificată și completată prin Legea nr. 4/1978, și ale Legii nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, Uniunea Generală a Sindicatelor din România a emis **Îndrumările metodologice nr. C. 1414/1978** privind trimiterea oamenilor muncii la tratament balnear și odihnă în stațiuni balneoclimaterice, prin sindicate. Ele se referă la personalul muncitor cuprins în sistemul asigurărilor sociale de stat.

Potrivit Îndrumărilor, personalul muncitor din unitățile economice poate beneficia de trimiteri la tratament și odihnă în raport cu fondurile pentru acțiuni sociale constituite de fiecare întreprindere (iar în cazul unităților în care, potrivit legii, nu se constituie astfel de fonduri — în raport cu fondurile prevăzute în acest scop în bugetul asigurărilor sociale de stat).

Pot beneficia de trimitere la tratament și odihnă :

— personalul muncitor ;

— pensionarii care sînt încadrați cu contract de muncă ;

— pensionarii pentru munca depusă și limită de vîrstă și pensionarii de invaliditate de gradele I și II (numai tratament balnear) ;

— membrii de familie ai acestor categorii de persoane și anume : soția (soțul) ; copiii în vîrstă de la 6 la 16 ani ; copiii în vîrstă de la 16 la 25 ani, dacă sînt elevi sau studenți. Unitățile pot acorda : pentru cei ce merg împreună cu soția (soțul) — bilete speciale (duble) pentru familiști sau, dacă nu dispun de acestea, bilete individuale ; pentru copiii în vîrstă de peste 6 ani, care merg în stațiuni cu părinții — bilete individuale. Biletele de tratament balnear sau odihnă pot fi acordate pentru membrii de familie, chiar dacă cel ce le solicită nu îi însoțește în stațiune.

În cursul unui an calendaristic, una și aceeași persoană poate beneficia de un singur bilet de tratament balnear (pe bază de prescripție medicală, din care să rezulte diagnosticul și stațiunea recomandată) sau de odihnă, în timpul concediilor legale de odihnă sau al vacanțelor. In situația în care o persoană se află în incapacitate temporară de muncă, pe o durată de minimum 20 de zile, iar medicul specialist apreciază că este indicat un tratament balnear, i se poate acorda bilet, cu aprobarea comitetului sindicatului și a comisiei de pensii și asigurări sociale.

Beneficiarii biletelor de tratament balnear sau odihnă plătesc pentru acestea o contribuție bătească diferențiată în funcție de stațiune, profil, durata sejurului, categoria de confort și perioada calendaristică, precum și în funcție de veniturile lor, după cum urmează :

— pentru personalul muncitor — în raport cu retribuția tarifară ;

— pentru cei încadrați cu fracțiuni de norme — în raport cu retribuția tarifară aferentă acestor fracțiuni ;

— pentru cei plătiți în cote procentuale — în raport cu retribuția tarifară de calcul ;

— pentru pensionarii încadrați cu contract de muncă — în raport cu retribuția tarifară, cumulată cu cota-parte din pensia pe care o primesc pe timpul cît sînt încadrați (în cazul pensionarilor I.O.V.R. — în raport numai cu retribuția tarifară) ;

— pentru pensionarii neîncadrați cu contract de muncă și care primesc bilete de la instituțiile bugetare din care au fost pensionați — în raport cu pensia lunară, exclusiv pensia suplimentară ;

— pentru însoțitorii invalizilor de gradul I, ai marilor mutilați și nevăzătorilor care sînt trimiși în stațiuni, dacă acești însoțitori nu sînt încadrați în muncă sau pensionari — în raport cu retribuția tarifară sau pensia celor pe care îi însoțesc ;

— pentru soția (soțul) care nu are calitatea de persoană încadrată în muncă sau pensionar — în raport cu retribuția tarifară sau pensia soțului căruia i s-au acordat biletele ; dacă este membru al unei unități cooperatiste de producție — în funcție de venitul mediu pe cele 11 luni anterioare ; dacă este membru al unei uniuni de creație, avocat sau liber profesionist se percepe contribuția maximă ;

— pentru copii — în raport cu retribuția tarifară sau pensia părintelui care primește biletele.

Consiliile oamenilor muncii din unitățile economice pot aproba acordarea de bilete de tratament și odihnă cu reducere de 50% a contribuțiilor bănești, oamenilor muncii distinși cu titlul de fruntaș în întrecere (cel mult 10% din numărul total al biletelor primite de unitate), aceste reduceri acoperindu-se din sumele alocate de la fondul de participare la beneficii în vederea completării fondului pentru acțiuni sociale.

Beneficiarii biletelor de trimitere în stațiuni, care nu utilizează legitimațiile de călătorie atașate la acestea, beneficiază de o reducere a contribuției bănești de 10% la biletele de tratament balnear și de 15% la cele de odihnă.

Este interzisă eliberarea biletelor fără a se completa cu numele și datele privind titularii, iar aceștia nu le pot transmite pentru folosință altor persoane.

D. C.

comerț exterior

Locul de livrare la import a utilajelor de completare

În contractele de vînzare internațională a unor mașini industriale sau utilaje complexe, părțile stipulează în mod frecvent și în forme variate, clauze care le obligă să colaboreze în procesul de producție.

Astfel marfa poate fi executată de furnizor în conformitate cu documentația tehnică a cumpărătorului, ipoteză avută în vedere și de § 25 (5) din Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975. Alteori cumpărătorul urmează să pună la dispoziția furnizorului anumite piese, subansamble sau instalații, pe care acesta trebuie să le integreze în produsul final, formînd obiectul vînzării internaționale. Contractul poate de asemenea să pună în sarcina cumpărătorului unele obligații de asistență tehnică, de care beneficiază vînzătorul.

Dacă s-a convenit executarea unor mașini industriale sau utilaje complexe, folosindu-se în acest scop anumite piese, subansamble sau instalații procurate de către cumpărătorul din străinătate, ele trebuie desigur livrate la termenele dinainte fixate, spre a face posibilă respectarea programului de producție stabilit cu vînzătorul. Întîrzierea în livrarea unor asemenea piese de completare este supusă, în cadrul C.G.L. — CAER aceloraşi sancțiuni patrimoniale ca și depășirea de către vînzător a termenelor la care s-a obligat să predea marfa contractată la export. În această privință, practica arbitrală constantă a stabilit că în raporturile dintre organizațiile socialiste ale țărilor membre CAER, cumpărătorul este pasibil — și el — de penalitățile de intirziere în livrare, potrivit § 83 din C.G.L., calculate la valoarea pieselor de completare care nu au fost predate la termenul convenit.

Livrările de completare, care incumbă cumpărătorului din străinătate nu sînt însă reglementate de sine stătător de prevederile C.G.L. Regimul lor juridic trebuie ca atare dedus (dacă prin clauzele contractuale nu s-a stipulat nimic diferit) prin analogie, ținîndu-se seama, în mod corespunzător, de soluțiile consacrate de C.G.L. referitor la obligațiile vînzătorului.

Un asemenea raționament analogic a fost utilizat de Comisia de arbitraj de la București pentru a identifica momentul cînd are loc livrarea utilajelor de completare procurate vînzătorului de către cumpărătorul din străinătate. Cunoașterea acestui moment este decisivă deoarece în raport de data livrării se constată în fapt dacă termenul contractual de executare a obligațiilor vînzătorului a fost respectat sau a fost, dimpotrivă, depășit.

Problema semnalată s-a pus în cadrul hotărîrii C.A.B. nr. 130 din 16 mai 1980, în raporturile dintre o întreprindere de comerț exterior din București (furnizor) și un cumpărător din Budapesta. Vînzătorul a susținut că data livrării pieselor de completare (sincrongeneratoare) rezultă din ștampila aplicată pe scrisoarea de trăsură de către stația de cale ferată Curtici de la frontiera R.S.R., pe cînd cumpărătorul s-a prevalat de data înscrisă în stația Lökösháza de la frontiera R. P. Ungare, între ele constatîndu-se în speță o diferență de 1—3 zile.

Interesul practic de a opta între cele două stații de frontieră în discuție este evident. Dacă se ține seama de data stației feroviare Curtici, întîrzierea în livrare este mai mare cu 1—3 zile decît dacă se ia în considerare situația din stația Lökösháza. Mai mult încă, prin raportare la data stației Lökösháza, livrarea poate fi socotită ca executată în termenul convenit, pe cînd, dacă se ține seama de situația din stația Curtici, s-ar înregistra o întîrziere de 1—3 zile.

Partea română (furnizor) invocase în favoarea sa, în litigiul în discuție, prevederile § 5 din C.G.L., care dispune că „la transporturile pe calea ferată, livrările se efectuează franco vagon frontiera țării vînzătorului" (în speță stația feroviară Curtici).

Organul arbitral nu a împărtășit însă punctul de vedere arătat, deoarece a socotit că textul citat din C.G.L. are în vedere numai livrările efectuate nemijlocit de către furnizorul care figurează în această calitate în contractul de vînzare internațională, iar nu și livrările de completare ce incumbă cumpărătorului din străinătate. In acest sens este semnificativ următorul considerent: „Intrucit raporturile contractuale dintre părți sînt supuse dispozițiilor C.G.L. — CAER 1968/1975, urmează să se determine data livrării în conformitate cu prevederile § 5 din aceste Condiții generale și anume, ținînd seama că în speță calitatea de furnizor al sincrongeneratoarelor a revenit cumpărătorului din Budapesta, iar calitatea de beneficiar al acestor piese (utilizator efectiv în procesul productiv) părții-vînzătoare, se ia în considerare ștampila stației feroviare Lökösháza de la frontiera R. P. Ungare".

Argumentarea susreprodusă ni se pare exactă. Noțiunea de vînzător folosită de § 5 din C.G.L. are caracter generic. Ea desemnează partenerul care efectuează în favoarea celuilalt o livrare de mărfuri, independent de faptul că în contractul extern figurează nominal în calitate de vînzător sau de cumpărător. Dacă în cazul obligațiilor de cooperare în producție cel care livrează piesele de completare cocontractantului său este cumpărătorul, în mod firesc el devine, în privința acestor produse, furnizorul lor. De aici consecința că livrarea de completare efectuată de cumpărător (desigur, în măsura în care prin contract nu s-a convenit altfel) are loc, potrivit § 5 din C.G.L., în condiția franco vagon frontiera propriei sale țări, așa cum corect a decis organul arbitral.

dr. **O. CAPAȚINA**

jurisdicții

Reprezentarea unităților socialiste în litigiile arbitrale

În conformitate cu prevederile art. 4 lit. e din Decretul nr. 143/1955, jurisconsulții pot reprezenta interesele unităților socialiste în fața organelor arbitrale.

Această prevedere legală concordă cu dispozițiile art. 34 ale Regulilor procedurii arbitrale potrivit cu care „părțile vor putea fi asistate sau reprezentate și de juriști sau tehnicieni."

Atribuțiile jurisconsulților sînt însă limitate de dispozițiile art. 7 din decretul menționat astfel : „Pornirea acțiunilor în justiție sau la organele arbitrale, fixarea pretențiilor, renunțarea la pretenții, acțiune sau căi de atac, precum și darea răspunsurilor la interogator se fac de organele de conducere ale unităților interesate sau, cu delegație dată de acestea în acest scop, de la caz la caz, și de oficiile juridice."

Rezultă deci, că în lipsa unei împuterniciri speciale, jurisconsulții nu pot renunța la pretenții, după cum nu pot nici majora pretențiile care formează obiectul acțiunilor arbitrale. În asemenea situații, este necesar ca jurisconsultul să prezinte, în scris, sub semnătura conducerii, actul de majorare sau de renunțare la pretenții. Depunerea unui asemenea act nu este necesară dacă la ședința de arbitrare participă chiar conducătorul unității, asistat de jurisconsult. Renunțarea la pretenții ori majorarea pretențiilor făcută de acest conducător în ședință și care se consemnează în procesul verbal care se încheie de către organul arbitral este pe deplin valabilă.

Alături de jurisconsulții încadrați la unitatea care este parte în litigiul arbitral, această unitate poate fi reprezentată în alte localități decît aceea unde își are sediul, în modul prevăzut de art. 8 din decretul la care ne referim.

Astfel, organele centrale ale administrației de stat, unitățile exterioare ale acestora, precum și instituțiile, unitățile economice și întreprinderile de stat tutelare de aceste organe centrale, pot fi reprezentate prin oficiul juridic al oricărei unități locale care face parte din sistemul lor.

La fel, unitățile locale pot fi reprezentate în localitatea unde își are sediul organul central prin oficiul juridic al acestuia sau prin oficiul juridic al unității desemnate de organul central.

Organele locale ale puterii și administrației de stat pot fi reprezentate prin oficiul juridic al comitetului executiv al consiliului popular local. În cazul cînd reprezentarea este necesară în municipiul București, organele locale ale puterii și administrației de stat pot fi reprezentate prin oficiul juridic al Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului București, în afară de organele locale ale puterii și administrației de stat care vor fi reprezentate prin oficiul juridic al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Ilfov.

O îndatorire frecvent neglijată de către unii jurisconsulți este aceea de a se prezenta în fața organelor arbitrale cu delegații. Potrivit art. 6 din Decretul nr. 143/1955, delegația trebuie semnată de către jurisconsultul coordonator, iar dacă unitatea nu are decît un singur jurisconsult, de către conducerea acesteia.

Prin cele de mai sus am răspuns mai multor întrebări primite în legătură cu activitatea pe care o desfășoară jurisconsulții în cadrul litigiilor arbitrale.

I. ICZKOVITS

transporturi

Valorificarea drepturilor față de calea ferată

Dispozițiile normative în vigoare — Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, Regulamentul de transport C.F.R., ca și convențiile internaționale S.M.G.C. și C.I.M. — reglementează răspunderea căii ferate pentru neexecutarea conformă a contractului de transport.

Pentru a se ajunge la antrenarea răspunderii cărăușului nu este suficient să se dovedească încălcarea obligațiilor contractuale ale acestuia. Mai este necesar ca pretențiile să fie valorificate împotriva unității de cale ferată răspunzătoare de către unitatea socialistă care are calitatea de a formula pretențiile. De asemenea, este necesar ca dreptul la acțiune să fie exercitat în cadrul termenului de prescripție. Sînt aspectele la care înțelegem să ne referim în continuare.

Prin art. 85 din Regulamentul de transport C.F.R. s-au precizat unitățile care pot exercita dreptul la acțiune împotriva căii ferate și anume, unitatea expeditoare — atîta timp cît are dreptul să modifice contractul de transport și unitatea destinatară — din momentul în care a primit scrisoarea de trăsură sau și-a valorificat drepturile care îi aparțin conform art. 61 din regulamentul menționat.

Acest regulament nu stabilește și unitatea de cale ferată contra căreia poate fi exercitată acțiunea.

Întrucît însă prin art. 85 din regulamentul amintit se indică unitățile care pot acționa calea ferată iar unitatea — expeditor sau destinatar — se află, potrivit scrisorii de trăsură în raporturi juridice cu o anumită unitate de cale ferată, de expediție sau de destinație, acțiunea nu poate fi formulată decît împotriva regionalei de cale ferată în subordinea căreia se află stația de cale ferată cu care este în raport juridic unitatea expeditoare sau cea destinatară.

Față de cele arătate mai sus, în situația primirii transportului cu lipsuri de către unitatea destinatară, acțiunea poate să fie introdusă numai de către această unitate împotriva regionalei de căi ferate de care aparține stația de destinație. Este greșită deci, în această situație, acționarea regionalei de căi ferate pe raza căreia se află stația de expediere.

Aceeași concluzie se impune și în cazul cesionării dreptului la acțiune în favoarea unității expeditoare. Această unitate acționînd pe baza împuternicirii date de unitatea beneficiară, nu va putea acționa, în mod valabil, decît regionala de căi ferate de care aparține stația de destinație.

Așa cum rezultă din Decizia primului arbitru de stat nr. 158/1980, chiar și în cazul cînd ambele regionale de căi ferate figurează ca părți în litigiul respectiv obligarea plății daunelor față de reclamantă se poate dispune numai față de regionala de căi ferate cu care aceasta se află în raport juridic : „Avînd în vedere că prin primirea scrisorii de trăsură și a navetei de la stația C.F. Ploiești, reclamanta cu această stație a intrat în raporturi juridice, arbitrajul întemeiat a obligat Regionala de căi ferate București la plata sumei în litigiu, împrejurarea că cisterna a rămas defectă pe raza oricărei alte regionale de căi ferate neavînd relevanță."

Dar, astfel cum s-a învederat, pe lîngă acționarea unității de cale ferată responsabilă, este necesar ca acțiunea să fie introdusă în cadrul termenului de prescripție ; în caz contrar se produc consecințe păgubitoare care urmează să fie suportate de către unitatea din vina căreia s-a prescris dreptul la acțiune față de cărăuș.

În acest sens, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 123/1980, s-au reținut următoarele :

„În situația în care pîrîta I a constatat existența unor lipsuri la preluarea mărfii de la cărăuș, avea obligația, în calitate de destinatară, să acționeze calea ferată sau să cesioneze dreptul la acțiune reclamantei, cu respectarea termenului de prescripție.

Neprocedînd în acest sens, pîrîta I este culpabilă pentru depășirea termenului de prescripție față de cărăuș, astfel că întemeiat a fost angajată răspunderea sa pentru plata daunelor echivalente cu prețul mărfii lipsă."

I. IVAN

breviar

proprietatea industrială — reglementări

Pe măsură ce schimburile internaționale de mărfuri s-au dezvoltat, s-a resimțit nevoia proteguirii brevetelor de invenție și a dreptului la marcă și în alte state cu care parteneri, — titulari de mărci în țara de origină — erau în relații comerciale. Inițial, protecția interstatală a proprietății industriale a fost realizată prin convenții bilaterale încheiate între țări cu interese economice comune. Astfel au fost, de pildă, tratatele franco-italiene din 1869 și 1881, tratatul dintre Franța și Prusia din 2 august 1862 (care asigură o egalitate reciprocă de tratament resortisanților statelor contractante în ce privește mărcile, desenele și modelele) sau tratatul franco-spaniol din 30 iunie 1876.

Cu timpul această formă a devenit îngustă, nu a mai corespuns ; puternica dezvoltare a industriei înregistrată în unele țări europene în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea, intensificarea creației tehnice și a comerțului, organizarea piețelor de desfacere sub amprenta unei acerbe concurențe au sporit rolul brevetelor și al mărcilor de fabrică și de comerț ; în aceste condiții problemele privind brevetele de invenții și mărcile depășeau cadrul juridic pe care-l pot oferi reglementările de drept intern sau convențiile bilaterale. Se impuneau soluții de ansamblu, precum și o operă de uniformizare a regulilor din practică, rezultat la care nu se putea ajunge decît prin consensul unanim al principalelor state interesate. În vederea atingerii unor asemenea obiective s-a întrunit conferința de la Paris, care a elaborat Convenția pentru protecția proprietății industriale, semnată de 11 state la 20 martie 1883 și intrată în vigoare la 6 iulie 1884. Această convenție a creat Uniunea internațională pentru protecția proprietății industriale, menită să protejeze, în mod eficient, aceste noi categorii de drepturi, denumite în mod generic drepturi de proprietate industrială (la care, mai tîrziu, s-au adăugat și drepturile de proprietate intelectuală).

Convenția de la Paris din anul 1883 a fost revizuită la Bruxelles în 1900, la Washington în 1911, la Haga în 1925, la Londra în 1934, la Lisabona în 1958 și, ultima oară, la Stockholm, în 1967. România a aderat la Convenția de la Paris la 26 octombrie 1920 ; prin Decretul nr. 1177, din 28 decembrie 1969, România a ratificat Convenția în forma revizuită la Stockholm, la 14 iulie 1967. De la 11 state care constituiau Uniunea, prin semnarea în 1883 a Convenției de la Paris, în prezent acestea au ajuns la peste 90.

Potrivit art. 1, alin. 2 al acestei Convenții, „protecția proprietății industriale are ca obiect brevetele de invenție, modelele de utilitate, desenele sau modelele industriale, mărcile de fabrică sau de comerț, mărcile de serviciu, numele comercial și indicațiile de proveniență sau denumirile de origine, precum și reprimarea concurenței neloiale"

Pentru a răspunde scopului pentru care a fost creată Uniunea, în baza art. 13 al Convenției de la Paris s-a organizat la Berna Biroul internațional pentru protecția proprietății industriale, care are mai multe servicii, printre care se numără și serviciul de înregistrare internațională a mărcilor de fabrică, de comerț și de serviciu. Acest birou centralizează informațiile de orice natură referitoare la protecția proprietății industriale, le reunește și le publică.

Art. 15 al Convenției (devenit art. 19 în urma revizuirii de la Stockholm) conține o prevedere potrivit căreia țările membre ale Uniunii au dreptul de a încheia, între ele aranjamente separate, cu scopul de a reglementa unele situații speciale privind apărarea dreptului de proprietate. Printre acestea se numără Aranjamentul de la Madrid și Aranjamentul de la Nisa prin care au fost aduse unele reglementări, mai mult de ordin organizatoric și procedural, privind înregistrarea mărcilor de fabrică, de comerț și de servicii. Prin aceste aranjamente s-au creat adevărate uniuni restrînse

denumirea de origine — indicația de proveniență

Produsele unei întreprinderi pot purta și alte semne, de regulă verbale, menite fie să localizeze produsul într-o anumită zonă geografică, fie să permită identificarea tehnică a acestuia, semne care nu se aseamănă și nu trebuie confundate cu mărcile ; printre acestea, cele mai uzuale sînt : denumirea de origine, indicația de proveniență și semnele de identificare tehnică a produselor și a producătorului.

Denumirea de origine este un semn distinctiv pentru anumite produse de regulă de natură alimentară, menite să asocieze în mintea cumpărătorului caracteristicile deosebite calitative ale produselor pe care le preferă cu acelea ale unor produse care se fabrică într-o anumită zonă geografică și care au imprimate pe ele, sau pe ambalaje, denumirea zonei respective. Astfel, vin de Cotnar sau de Murfatlar, caşcaval de Dobrogea sau de Penteleu, cognac, şampanie (Champagne), Chartreuse, Curaçao, vin de Bordeaux sau de Tokay, apă minerală de Borsec, de Buziaș, de Căciulata, de Vichy, de Karslbad, bere Pilsen, salam de Sibiu, şuncă de Praga, lînă Angora, țigări Havana, porțelan de Sévres, leagă produsul de un loc determinat, în care este cultivat, fabricat sau obținut în orice alt mod și

din al căru sol, climat sau obceiuri locale provin calităţile sale.

Faţă de funcţia economică a denumirii de origine — promovarea vînzărilor, dreptul de a folosi un asemenea semn distinctiv este condiţionat de provenienţa produsului dintr-un perimetru geografic determinat (nominalizat) şi de respectarea strică a tehnologiei de producţiei, astfel încît caracteristicile proprii calitative să se menţină.

Indicaţia de provenienţă este semnul distinctiv care arată cumpărătorului ţara sau localitatea unde au fost fabricate (sau de unde provin) produsele, menită să-l apere pe acesta împotriva fraudelor privind elementele determinante, uneori, în hotărîrea de a le cumpăra ; de asemenea, ele au rolul de a apăra piaţa naţională împotriva invaziei de produse străine care, din diverse motive (de cele mai multe ori vamale), îşi ascund adevărata lor provenienţă.

Indicaţiile de provenienţă şi denumirile de origine constituie drepturi inalienabile şi imprescriptibile, care aparţin tuturor producătorilor sau fabricanţilor din ţara, regiunea sau localitatea respectivă. Legea interzice că mărfurile să poarte indicaţii false asupra originii sau provenienţei lor, atît pentru a ocroti pe consumatori, care ar putea fi induşi în eroare cu privire la calitatea produselor, cît şi pentru a ocroti pe producătorii din regiunea sau localitatea respectivă, ale căror produse ar putea fi concurate de produse de calitate inferioară provenite din alte regiuni sau localităţi.

Avînd o funcţie comună — aceea de promovare a vînzărilor şi, în special, pe calea exportului — este indicat ca produsele care poartă denumirea de origine să poarte şi marca de fabrică a întreprinderii ; acesta constituie o garanţie în plus a calităţii şi autenticităţii produselor. În afară de aceasta producătorii din aceeaşi localitate ori regiune pot avea procedee de fabricaţie diferite şi de aceea este bine ca fiecare să-şi desemneze cu o marcă proprie produsele sale. În literatura de specialitate întîlnim un exemplu sugestiv în acest sens : pe eticheta sticlelor de şampanie „Cordon Rouge" apare apelaţiunea de origine — Champagne brut —, numele comercial —G. H. Mumm et **Cie.** Société vinicole de Champagne —, la care se adaugă indicaţia de provenienţă — Reims-France — şi marca, constînd din elemente verbale şi figurative — cuvintele „Cordon Rouge" şi emblema corespunzătoare, prezentate transversal.

marca - firma - emblema

Între mărci, în special cele verbale, şi între numele comercial şi embleme există anumite asemănări, împrejurare care, uneori, a dus la unele confuzii, fie prin generalizarea acestora în vorbirea curentă, fie prin considerarea lor ca făcînd parte din aceeaşi noţiune gen (ceea ce, într-o anumită măsură, este exact). Faţă de faptul că lucrarea de faţă se adresează celor interesaţi din întreprinderi — ingineri, economişti, jurişti —, considerăm necesar să prezentăm succint fiecare noţiune în parte, cu sublinierea interferenţelor pe care le poate avea cu marca de fabrică.

Numele comercial — firma. Dicţionarul de economie politică defineşte firma ca fiind „numele sub care întreprinderile industriale, comerciale bancare etc. îşi exercită activitatea şi prin care se aduc lapidar la cunoştinţa publicului, **denumirea**, scopul, caracterul întreprinderii etc." Aşadar, plecînd de la definiţia de mai sus credem că într-o economie socialistă întreprinderile industriale, organizaţiile comerciale şi, în general, orice unităţi economice sînt mai propriu desemnate sub apelaţiunea generică de **denumirea întreprinderii** (sau a unităţii, după caz), decît sub aceea de **nume comercial**, noţiune pe care o considerăm desuetă în limbajul nostru economic.

În statele cu economie capitalistă, în loc de **numele comercial** se foloseşte frecvent denumirea de **firmă comercială**, care potrivit dreptului intern al acestor state poate fi : firmă individuală sau firmă comercială socială.

Denumirea întreprinderii sau firma comercială pe lîngă faptul că se etalează pe frontispiciul sediului central sau al unităţilor dispersate, ea se înscrie obligatoriu pe corespondenţe şi pe toate documentele comerciale — facturi, oferte, cataloage, reclame etc. — sau de natură tehnică — norme de fabricaţie, caiete de sarcini etc. — care emană de la titularul ei.

Emblema este un semn grafic figurativ simplu — o ancoră, o suveică, o stea, o roată dinţată etc. — care trebuie să fie distinct de alte semne similare şi care se amplasează alături de denumirea comercială (firmă), întregind, de regulă, imaginea obiectului de activitate a întreprinderii respective.

Pentru ca emblema să fie apărată prin norme de drept ea trebuie să fie total lipsită de caracterul descriptiv. Cu alte cuvinte, caracterul descriptiv este mai riguros interpretat la embleme decît la denumiri. Jurisprudenţa franceză a respins de pildă ca descriptivă o emblemă constînd dintr-o frunză de viţă, destinată ca marcă pentru anumite vinuri, sau o emblemă constînd dintr-o lămiie, pentru citronadă.

Menţionăm că unele instanţe au considerat că dreptul asupra unei embleme se extinde la denumirea corespunzătoare, pentru că confuzia în mintea consumatorilor este determinată tocmai de faptul că atît denumirea cît şi emblema constituie un tot şi, ca regulă generală se etalează în acelaşi cadru.

Marca de fabrică are strînse interferenţe cu denumirea întreprinderii (firma comercială şi emblema folosită). Astfel, denumirea poate fi adoptată şi ca marcă, sub condiţia să fie realizată grafic într-o formă distinctă sau combinată cu elemente figurale.

În situaţia în care alături de denumire întreprinderea în cauză a adoptat şi o emblemă, aceasta poate fi înscrisă ca marcă, în condiţiile legii, sau împreună, constituind astfel o marcă combinată.

Dacă denumirea şi emblema nu fac parte din elementele mărcii de fabrică, ele pot fi însă imprimate pe produse împreună cu marca respectivă.

Subliniem faptul că în cazurile în care denumirea întreprinderii conţine ca element component şi un cuvînt fantezist — Confex, Mercur, Doina, Electrotum etc. —, este indicat ca acesta să fie înscris ca marcă ; acest lucru se impune cu atît mai mult în cazul unor produse destinate exportului, deoarece dacă emblema nu este înregistrată şi ca marcă, dreptul de apărare în cazul unor contrafaceri este substanţial redus : în timp ce protecţia mărcii este completă — fiind asigurată nu numai pe terenul dreptului civil dar şi pe acela al dreptului penal, prin acţiunea în contrafacere (condiţionată de formalitatea depozitului) — protecţia numelui comercial şi a firmei este asigurată, în principiu, exclusiv prin acţiunea în concurenţă neloială care, cum bine se ştie, necesită timp mai îndelungat şi probe mai riguros constituite pentru promovarea ei.

conceptul de schimburi economice internaționale

Schimbul regulat de produse este legat strîns de prima mare diviziune socială a muncii, fiind rezultatul acesteia. Practicat inițial sub forma de troc sau trampă, schimbul în natură servea satisfacerii nevoilor individuale și sociale ale omului primitiv și ale colectivității limitate în cadrul cărea își ducea existența.

Odată cu înlocuirea celorlalte echivalente generale prin banii de metal, deci odată cu apariția formei bănești a schimbului, acesta s-a descompus în cele două acte interdependente : vînzarea (transformarea produselor în bani) și cumpărarea (transformarea banilor în produse) după formula clasică : **marfă — bani — marfă** și **bani — marfă — bani.** Trecerea la această fază a schimburilor determină consolidarea și perfecționarea sistemelor monetare, moneda îndeplinind funcțiile sale economice de **etalon și mijloc de plată.**

Pe planul dreptului, din cele mai vechi timpuri se prefigurează instituția juridică a contractelor, dezvoltată de jurisconsulții romani, contractele nenumite din dreptul roman, sintetizate în categoriile : **do ut des, do ut facias, facio ut des, facio ut facias,** exprimă tot atîtea forme ale schimbului.

Apariția statelor și odată cu ele dezvoltarea diviziunii internaționale a muncii a avut ca rezultat intensificarea schimburilor economice interstatale și lărgirea sferei de cuprindere a acestei noțiuni.

Conceptul contemporan de schimburi economice internaționale cuprinde ansamblul relațiilor comerciale și financiare, de toate genurile, pe care un stat le poate avea cu alte state ; astfel, relațiile comerciale și financiare ale statelor lumii se pot materializa sub multiple forme, cum sînt:

— **schimb de mărfuri,** care se realizează prin operațiuni clasice de export și import și ca urmare a diverselor forme de cooperare economică internațională ;

— **schimb de servicii,** care îmbracă cele mai diversificate forme, privind domenii diferite : transporturi maritime, terestre și aeriene, turism, servicii bancare, de asigurări, servicii tehnice, servicii poștale și de telecomunicații etc. ;

— **transferuri de fonduri :** credite guvernamentale și comerciale, investiții străine etc. ;

— **transferuri necomerciale** privind satisfacerea unor nevoi reciproce cum sînt : întreținerea reprezentanților diplomatice, cheltuieli de călătorie, ajutoare etc.

În epoca contemporană, în care revoluția tehnico-științifică a determinat o adîncire a diviziunii internaționale a muncii, nici un stat, oricît de bogat și înzestrat industrial ar fi, nu poate să rămînă în afara circuitului mondial de valori materiale și spirituale, deoarece nu este posibil să producă și să-și satisfacă, în întregime, necesitățile interne, în continuă diversificare ; fiecare națiune are ceva de primit și de dat în circuitul internațional de valori, de cunoștințe și servicii

Directivele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român arată că cincinalul 1981—1985 pune un accent deosebit pe problemele legate de perfecționarea comerțului nostru exterior, a colaborării și cooperării cu alte state, acestea constituind o parte inseparabilă a activității generale de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

elementele definitorii ale raportului juridic de comerț internațional — izvoare de drept

Raporturile juridice de comerț internațional iau naștere în baza contractelor comerciale încheiate de partenerii de afaceri, avînd ca elemente definitorii comercialitatea și internaționalitatea.

a) În definirea *comercialității,* în dreptul contemporan se pornește de la criteriul obiectiv al naturii operațiunilor, nu de la criteriul subiectiv pe care-l prezintă calitatea de comerciant a părților la raportul juridic. Astfel, în dreptul socialist român (L. 1/1971), caracterul comercial al actelor și faptelor de comerț exterior este definit pe baza naturii obiective a acestora ; potrivit art. 3 din lege, sînt acte și fapte de comerț exterior : vînzarea, cumpărarea sau schimbul de mărfuri ; prestările de servicii ; transporturile și expedițiile internaționale ; proiectarea și executarea de lucrări ; asistența sau colaborarea tehnică ; vînzarea sau cumpărarea de licențe pentru folosirea brevedetelor de invenții sau a procedeelor tehnologice ; consignația sau depozitul ; reprezentarea și comisionul, operațiunile financiar-valutare ; asigurările ; turismul.

Este de remarcat că legea nu ne oferă o definiție de sinteză a comercialității, ci o înșirare enunțiativă a actelor și faptelor comerciale. De aceea, după ce enumeră categoriile menționate, aceeași lege are grijă să precizeze că sînt acte și fapte de comerț exterior, „în general, orice acte sau fapte de comerț" în raporturile cu străinătatea. Așa fiind, ne rămîne să determinăm ideile pe baza cărora legea distinge actele și faptele de comerț față de actele și faptele juridice civile. Acestea sînt următoarele : a) ideea de interpunere în schimb ; b) ideea de activitate economică organizată sub formă de întreprindere și c) ideea conexiunii economice a oricărui alt act sau fapt juridic cu cele din primele două categorii. Urmează, așadar, în lumina dispozițiilor art. 3 L. 1/1971 și ale art. 3—6 C. com., să se determine, de la caz la caz, dacă un act sau fapt juridic, deși nu face parte din categoriile expres prevăzute de textele legale amintite, este sau nu act sau fapt de comerț, pe baza ideilor care stau la baza acestor texte.

Menționăm că în definirea comercialității externe, L. 1/1971 folosește și o formulare negativă ; astfel, exclude din sfera raporturilor de comerț internațional acele raporturi care se nasc în cadrul introducerii sau scoaterii din țară, definitiv ori temporar, prin colete sau de către călători, de bunuri destinate uzului sau consumului personal sau familial, conform dispozițiilor normative în vigoare, tocmai fiindcă, deși întrunesc elementele internaționalității, sînt lipsite de elementul comercialității.

b) *Internaționalitatea* raporturilor juridice născute prin încheierea contractelor comerciale este cel de-al doilea element definitoriu, de natură să atribuie acestora caracterul de *contracte comerciale internaționale.* În dreptul socialist român definiția internaționalității raporturilor comerciale se desprinde din dispozițiile Legii 1/1971 potrivit căreia, *raporturile cu străinătatea,* cuprind atît raporturile stabilite cu *parteneri străini* cît și cele înfăptuite pe *piețe străine* (art. 3, 7 și 23).

Primul criteriu legal se întemeiază pe ideea de naționalități diferite ale partenerilor la raportul comercial ; cel de-al

doilea criteriu are ca fundamentare ideea circuitului economic de la țară la țară, a fluxului sau refluxului de mărfuri peste hotare ceea ce este firesc într-un sistem de drept în care, pentru rațiunile arătate mai sus raporturile economice externe sînt altfel reglementate decît raporturile economice interne.

Legea uniformă asupra vînzării internaționale de bunuri mobile corporale, adoptată de un număr de state prin Convenția de la Haga din 1 iulie 1964, definește caracterul internațional al raporturilor pe care le reglementează astfel (art. 2) : „Prezenta lege este aplicabilă contractelor de vînzare încheiate între părți care își au sediul, sau în lipsă de sediu, își au reședința obișnuită pe teritoriul unor state diferite, în fiecare din următoarele cazuri :

a) cînd contractul prevede că marfa vîndută va face sau a făcut, atunci cînd a fost încheiat contractul, obiectul unui transport din teritoriul unui stat pe teritoriul altui stat ;

b) cînd toate actele care constituie oferta și acceptarea nu au fost săvîrșite pe teritoriul aceluiași stat ; în contractele încheiate prin corespondență, actele ce constituie oferta și acceptarea sînt considerate ca încheiate pe teritoriul aceluiași stat, cînd corespondența care constituie contractul a fost expediată și primită pe teritoriul acestui stat ;

c) cînd livrarea lucrului vîndut se realizează pe teritoriul unui stat altul decît acela în care au fost încheiate actele care constituie oferta și acceptarea contractului".

Așadar, în concepția legii uniforme internaționalitatea se definește pe baza a două criterii legale cerute cumulativ : primul criteriu se referă la părțile din contractul de vînzare și constă în aceea că ele trebuie să aibă sediul comercial în state diferite ; cel de-al doilea criteriu constă în aceea că vînzarea trebuie să îndeplinească în mod alternativ una din condițiile : să constea dintr-o ofertă și o acceptare care se săvîrșesc în state diferite ; să se refere la bunuri care să fie transportate dintr-un loc în altul ; livrarea să se efectueze într-un alt stat decît acela în care a fost încheiat contractul.

Consecința internaționalității este faptul că raportul juridic născut prin încheierea unui contract comercial internațional este aceea că iese de sub jurisdicția unui stat anumit, dreptul aplicabil avînd izvoare multiple, în funcție de voința părților și de convențiile încheiate de statele în care își au sediul părțile contractante. Aceste izvoare pot fi grupate în : tratate internaționale, uzanțe comerciale internaționale și sisteme de drept național ale statelor.

tratatele internaționale

Potrivit Convenției de la Viena din 1969, cu privire la dreptul tratatelor, art. 2, lit. a, „prin expresia tratat, se înțelege un acord internațional încheiat în scris între state și guvernat de dreptul internațional, fie că este consemnat într-un instrument unic, fie în două sau mai multe instrumente, conexe, oricare ar fi denumirea sa particulară". Așadar, denumirea generică de tratat internațional este atribuită oricărui document încheiat între două sau mai multe state, sub formă scrisă, indiferent de modul de materializare și de denumirea particulară pe care o poartă, prin care se stabilesc raporturi de drept internațional.

Ca urmare a intensificării relațiilor internaționale a statelor, denumirile tratatelor s-au diversificat considerabil, fiecare dintre acestea definind un anumit gen de raporturi pe care le reglementează sau nivelul la care se încheie. Cele mai frecvente denumiri în care se consemnează înțelegeri între state, întîlnite în practica internațională sînt : acord, act, act de capitulare, aranjament, armistițiu, avenant, cartă, cartel, capitulație, compromis, comunicat comun, convenție, declarație, gentlemeen's agreement, modus vivendi, pact, protocol, schimb de note, statut, tratat. Referindu-ne numai la acele tratate internaționale al căror conținut îl constituie schimburile economice interstatale arătăm că denumirile sub care apar mai frecvent sînt următoarele : acorduri comerciale și de plăți, acorduri de cliring, acorduri de cooperare economică și tehnico-științifică, protocoale etc. Referindu-ne la acele tratate al căror conținut îl constituie schimburile economice internaționale, arătăm că denumirile sub care apar mai frecvent sînt următoarele : acorduri comerciale, acorduri de cooperare — economică și tehnico-științifică, protocoale.

Tratatele internaționale, oricare ar fi denumirea lor particulară, privite sub aspectul numărului de participanți la semnarea lor, se grupează în două mari categorii : **tratate multilaterale**, la elaborarea, definitivarea și semnarea cărora participă trei sau mai multe state ; **tratate bilaterale** încheiate numai între două state. Clasificarea prezentată prezintă interes practic, deoarece conținutul și funcțiile lor sînt diferite.

Sub aspectul normelor de drept uniform internațional pe care le generează, tratatele multilaterale, semnate sau la care au aderat un număr mare de state, au un rol preponderent. Menționăm în acest sens convențiile de la Geneva din 1930 și 1931 privitoare la unificarea reglementărilor aplicabile cambiei, biletului la ordin și cecului, Protocolul de la Geneva din 1923 privitor la clauzele de arbitraj, Convenția de la Geneva din 1927 pentru executarea sentințelor arbitrale străine, Convenția de la New York din 1958 pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, Convenția europeană asupra arbitrajului comercial internațional încheiată la Geneva în 1961. Tot astfel, o serie de norme de drept uniform în domeniul contractelor comerciale internaționale au fost adoptate de către țările socialiste membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc. Exemple caracteristice în acest sens le reprezintă : Condițiile generale de livrare a mărfurilor dintre organizațiile economice ale țărilor membre C.A.E.R. din 1968/1973; Condițiile generale de montaj și de acordare a altor servicii tehnice legate de livrările de mașini și utilaje, între organizațiile țărilor membre C.A.E.R. (C.G.M. — C.A.E.R. 1973) etc.

O analiză a modului de redactare a textelor permite să se facă distincție între normele de drept *supletive*, respectiv acelea care au caracter de recomandare și de care părțile țin seama numai în măsura în care răspund intereselor reciproce, de cele *imperative* de care nu pot să se îndepărteze prin acordul lor de voință iar dacă un asemenea acord a fost realizat el este privit ca nescris în contract. Este una din situațiile în care *lex voluntatis* nu operează. Exemplele ce urmează credem că vor fi edificatoare. Astfel, bunăoară dacă un acord comercial încheiat de statul nostru cu un alt stat, să spunem Argentina, prevede, pentru promovarea schimburilor economice reciproce, plafonarea dobînzilor la livrările pe credit la $n\%$, orice clauză care s-ar înscrie într-un contract comercial încheiat între cei doi parteneri din cele două țări prin care s-ar stipula

o dobîndă mai mare, violînd *prevederile imperative* ale acordului, sînt privite ca nule.

Cu privire la tratate încă o precizare se impune. Tratatele internaţionale nu generează direct drepturi şi obligaţii privind traducerea în fapt a unor acţiuni de schimburi economice internaţionale ; prin conţinutul lor ele creează climatul politic-social şi economic-juridic menit să faciliteze contactele directe dintre partenerii din ţările respective şi care, prin tratativele pe care le desfăşoară, finalizează operaţiuni concrete, materializate în contracte de cooperare, contracte comerciale internaţionale. Aşadar, tratatele internaţionale îndeplinesc funcţia de catalizare a unor asperităţi (taxe vamale, tratamente de drept diferite de la ţară la ţară etc.) născute din regimul economic-social concretizat în sistemele de drept diferite ale statelor cointeresate în colaborare reciprocă şi a căror înlăturare sau ameliorare creează condiţii favorabile realizării în fapt a acţiunilor comerciale. Evident, în toate cazurile, actele care stabilesc raporturile juridice, concrete, de realizare a schimburilor economice îl constituie contractele comerciale internaţionale, al căror conţinut şi formă sînt determinate de natura, obiectul şi modalităţile de realizare a schimburilor respective.

uzanţele comerciale internaţionale

Privite din punct de vedere istoric, uzanţele comerciale s-au conturat prin folosirea repetată a unor clauze contractuale, conforme cu obiceiurile practicate în diverse centre comerciale (tîrguri). Aşa se explică faptul că asemenea uzanţe comerciale au dobîndit înţelesuri diferite în cadrul sistemelor juridice naţionale ; ca urmare, practica comercială internaţională a mers mai departe, operînd o anumită standardizare şi unificare a acestora, înfăptuită printr-o serie de metode, şi anume : adoptarea de condiţii uniforme cu caracter general ; elaborarea de contracte model privind categorii speciale de mărfuri ; includerea într-un anumit contract comercial internaţional concret a unor condiţii generale de livrare.

Printre uzanţele comerciale uniforme realizate sub egida C.C.I. se numără şi cele cunoscute sub denumirea de *Incoterms — 1953 (International rules for the interpretation of trade terms)*, care constiutie o formă îmbunătăţită a primei variante, din 1936. Regulile *Incoterms* sînt larg folosite în contractele comerciale internaţionale încheiate de întreprinderile române de comerţ exterior cu persoane fizice sau juridice din statele nesocialiste, precum şi în cele încheiate cu organizaţii economice din unele state socialiste. Corespunzător Regulilor *Incoterms* — 1953, în S.U.A. au o largă aplicare *The Revised American Foreign Trade Definition* — 1941 (R.A.F.T.D. — 1941). Un alt cunoscut document de codificare a uzanţelor comerciale, întocmit de C.C.I., şi anume, *Regulile şi uzanţele uniforme referitoare la creditele documentare* (versiunea din 1974) s-a integrat de asemenea în practica vieţii comerciale. Aceste reguli, pe care contractele de vînzare internaţională le implică, direct sau indirect, în clauzele privitoare la plăţi, cîrmuiesc şi activitatea B.R.C.E.

Un rol deosebit de însemnat în standardizarea şi unificarea clauzelor comerciale internaţionale pentru diferite categorii de mărfuri a fost jucat de către C.E.E./O.N.U. prin întocmirea a o serie de contracte tip *(Standard contracts)* şi condiţii generale de livrare *(General conditions for deliver)*. În întocmirea acestora, C.E.E./O.N.U. porneşte de la practica comercială internaţională existentă, dar se preocupă şi de îmbunătăţirea lor calitativă. Fruct al cooperării a numeroşi experţi din ţările europene socialiste şi nesocialiste, condiţiile generale de livrare şi contractele model întocmite de comisie iau în considerare în mod egal interesul partenerilor la comerţul internaţional : vînzători şi cumpărători, constructori sau furnizori şi clienţi.

Printre cele mai importante condiţii generale de livrare şi contracte tip elaborate în cadrul C.E.E./O.N.U. se numără următoarele :

— condiţii generale care sînt utilizate, în principal, de întreprinderi din ţări cu economie capitalistă ; model 188 — pentru furnizări de materiale şi maşini pentru export ; model 188 A — pentru furnizări şi montaje şi materiale şi echipamente de import şi export ; model 188 B — conţinînd lista clauzelor adiţionale pentru supravegherea montajului de materiale de construcţii şi de echipamente, în străinătate ; model 188 D — conţinînd lista de clauze adiţionale pentru montajul complet de materiale de construcţii şi echipamente în străinătate ;

— condiţii generale care se utilizează între ţările cu economie planificată şi de acestea cu ţările cu economie capitalistă : model 574 — pentru furnizări de materiale şi echipamente pentru export ; model 574 B — conţinînd lista de clauze adiţionale pentru supravegherea montajului de materiale de construcţii şi echipamente în străinătate ;

— condiţii generale, contracte tip şi ghiduri cu aplicaţie generală : model 730 — pentru export de bunuri de consum durabile şi de articole de construcţii ; model 1 A — 4 B (mai 1957) ; 5 A — 5 B (septembrie 1956) — pentru vînzarea de cereale ; model 312 — pentru vînzarea de citrice (fructe) ; model 410 — pentru vînzarea de lemne tăiate (cherestea) ; model 151 — pentru vînzarea de cartofi ; model 123 — pentru vînzarea de produse metalice ; ghid privind redactarea contractelor de realizare a mari ansambluri industriale ; broşura privind documentele de export simplificate..

Adoptarea uzanţelor comerciale internaţionale de către părţile contractante se realizează, aşa cum o indică practica, în principal, prin : înscrierea în contract a unor clauze de trimitere la uzanţele internaţionale ; prin formularea unor clauze integrate în contracte tip sau condiţii generale de livrare de ramură.

Clauzele de trimitere la uzanţele comerciale se utilizează frecvent în cazul uzanţelor codificate pe plan internaţional ; dacă luăm ca exemplu regulile *Incoterms*, care au o aplicare cvasigeneralizată, este suficient ca în cadrul clauzei privind condiţia de livrare dintr-un contract comercial de vînzare internaţională să se înscrie o menţiune lapidară — FOB Constanţa, conform Incoterms — 1953 — pentru ca toate prevederile explicative prevăzute de regulile menţionate, elaborate de C.C.I., să aibă o aplicaţie integrală contractului astfel încheiat ; avantajul este evident : părţile sînt scutite de obligaţia de a reproduce în întregime, uneori pe mai multe pagini, uzanţa adoptată, iar strecurarea vreunei erori este exclusă.

dreptul naţional al statelor

Datorită existenţei elementelor de extraneitate, contractele comerciale internaţionale prezintă contingenţe inevitabile cu mai multe legislaţii aplicabile în state diferite. Dacă raporturile juridice s-au stabilit, de pildă, între o întreprin-

dere română de comerț exterior și o firmă din Londra, operațiunea încheiată va avea legături atît cu legislația noastră, cît și cu normele corespunzătoare în vigoare în Marea Britanie. Fiecare dintre aceste sisteme de drept pare îndreptățit să guverneze contractul ce ne preocupă. Aplicarea cumulativă a legislației române și a celei engleze este însă irealizabilă în practică, din cauza deosebirilor de fond care le separă. Pe de altă parte, cu toate progresele obținute în statornicirea — prin metode contractuale sau legale — unui cadru juridic internațional uniform, numeroase probleme ale contractelor comerciale internaționale continuă să fie supuse legislației civile sau comerciale naționale. Ca urmare, în legătură cu aplicarea unui anumit sistem de drept național se pun trei probleme : alegerea sistemului de drept ; implantarea sistemului de drept ales în contract ; stabilirea dreptului aplicabil în cazurile în care părțile nu au ales un anumit sistem de drept.

Corespunzător exigențelor comerțului internațional, normele de drept internațional privat ale majorității statelor recunosc părților dintr-un contract de comerț exterior facultatea de a desemna ele însele legea competentă să reglementeze condițiile de validitate și efectele contractului (*lex contractus*). Este principiul de drept internațional privat, caracteristic contractelor comerciale internaționale, exprimat prin formula *lex voluntatis*. Așadar, potrivit principiului *lex voluntatis*. condițiile de validitate și efectele contractului comercial internațional sînt supuse legii alese de părți, care devine astfel *lex contractus* sau *lex causae ;* libertatea părților de a desemna legea contractului ține seama cel mai bine de cerințele comerțului internațional ; într-adevăr, schimbul de mărfuri între țări și popoare se poate realiza cu mai multă înlesnire, dacă părțile au posibilitatea să adapteze contractul condițiilor juridice atît de variate ale diverselor piețe străine ; concesiile reciproce, pe care le implică orice tranzacție comercială, ar întîmpina serioase dificultăți dacă unul dintre parteneri ar trebui să se conformeze cu strictețe dispozițiilor prestabilite de legislația sa, fără să poată lua în considerare și eventual accepta propunerile susținute de celălalt contractant, în temeiul unui alt sistem de drept.

Teoria și practica comercială internațională consacră principiul potrivit căruia orice sistem de drept național are vocație să cîrmuiască un anumit contract sub condiția să fie ales de către părți și implantat în contract. Din motive ușor de înțeles se recomandă ca sistemul de drept ales să aibă o anumită legătură cu obiectul contractului ; speța pe care o reproducem ilustrează consecințele nerespectării acestei cerințe. Astfel, într-o speță privitoare la un contract de vînzare de măsline de către o firmă din Grecia către o întreprindere română de comerț exterior, ivindu-se neînțelegeri referitor la calitatea mărfii livrate, s-a pus problema criteriilor de care depinde determinarea proprietăților calitative ale unor asemenea produse și modul de a se efectua calibrajul lor. Contractul era supus, printr-o clauză explicită, legii române, care însă nu prevede absolut nimic referitor la cultura măslinilor. În consecință, Comisia de arbitraj din București a trebuit să înlăture — sub aspectul arătat, deci parțial — incidența legii noastre, aplicînd-o pe cea greacă, deoarece cuprindea toate reglementările necesare în vederea soluționării pricinii (Hotărîrea nr. 42/1971).

Facem mențiunea că problema alegerii dreptului aplicabil contractelor comerciale nu se pune în raporturile dintre parteneri din țări membre ale C.A.E.R. ; potrivit C.G.L. — C.A.E.R. 1968/75 legea contractului este legea vînzătorului **(Lex venditoris).**

Tehnica juridică de adoptare, de implantare a unui anumit drept național într-un contract comercial internațional, cu o eficacitate sporită, este aceea directă, prin formularea unei clauze exprese, cu un conținut fără echivoc, cum ar fi : „în caz de litigiu, părțile înțeleg să supună prezentul contract dreptului englez" ; în practică se mai întîlnește contopirea clauzei compromisorii cu alegerea dreptului, sub următoarea formulare : „orice litigiu izvorît din prezentul contract va fi supus spre soluționare Comisiei de arbitraj de la București, iar dreptul aplicabil va fi cel român".

Cu toate avantajele pe care le prezintă alegerea sistemului de drept național care urmează să se aplice contractului comercial, practica dovedește că într-o măsură însemnată părțile nu-și manifestă, printr-o clauză adecvată, voința lor cu privire la acest aspect al tranzacției perfectate; credem că motivul esențial care determină încheierea unor contracte comerciale internaționale fără ca părțile să se pronunțe asupra dreptului aplicabil, în special în cadrul contractelor de vînzare, este frecvența din ce în ce mai mare a formării unor asemenea contracte pe calea ofertelor și confirmării prin telex sau telegrafic, precum și ca urmare a unor contracte simplificate, consecință a unor îndelungate relații de afaceri între parteneri. Oricare ar fi cauza, cert este faptul că, în cazul unor litigii revine ca atribut judecătorului, respectiv arbitrului, să determine legea aplicabilă, luînd în considerare o sumă de elemente desprinse, în principal, din circumstanțele concrete ale speței.

Practica și doctrina internațională s-au oprit asupra a două criterii principale pentru determinarea dreptului aplicabil : cel al locului formării contractului (*lex loci actus*) și cel al locului executării (*lex sclutionis*). Spre deosebire de practica continental europeană, judecătorul englez, aplică legea care, din împrejurările cauzei rezultă că are cele mai strînse legături cu contractul în cauză.

dreptul român în comerțul exterior

Activitatea de comerț exterior în România este reglementată sub un dublu aspect ; o sumă de acte normative consacră sistemul organizatoric din țara noastră ; alte acte normative privesc raporturile juridice care iau naștere pe plan intern și extern și în baza cărora se realizează schimburile economice internaționale.

a) Principalele acte normative care reglementează activitatea de comerț exterior sub aspect organizatoric, consacrînd monopolul de stat în acest domeniu, organele investite cu traducerea lui în viață și definind, în același timp, actele și faptele de comerț exterior care pot fi efectuate pentru realizarea schimburilor economice internaționale sînt următoarele :

— Constituția Republicii Socialiste România ;

— Legea nr. 1/1971 cu privire la activitatea de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică a R.S.R. ;

— Decretul nr. 164/1979 privind organizarea și funcționarea Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale ; ,

— Decretul nr. 623/1973, pentru organizarea Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România ;

— Legea nr. 16/1968, privind înființarea, organizarea și funcționarea Băncii Române de Comerț Exterior ;

— Decretul nr. 15/1971, privind autorizarea și funcționarea în Republica Socialistă România a reprezentanțelor firmelor comerciale și organizațiilor economice străine ;

— Decretul nr. 424/1972, pentru organizarea și funcționarea societăților mixte în Republica Socialistă România ;

— Decretul, nr. 425/1972 privind impozitul pe beneficiile societăților mixte constituite în R.S.R.

— Decretul nr. 52/1975 privind participarea unităților economice române la societățile mixte în străinătate.

— Legea nr. 30/1978 privind Codul vamal al Republicii Socialiste România ;

— Decretul nr. 276/1979 privind unele măsuri pentru îmbunătățirea activității de comerț exterior și prin care este stabilit obiectul de activitate al întreprinderilor de comerț exterior care funcționează în România.

b) Raporturile juridice interne în baza cărora se realizează operațiunile de export și import sînt ;

— Legea nr. 71/1969 a contractelor economice (modificată prin Legea nr. 3/1979), care consacră art. 72—77 contractelor economice de comision și celor de livrări pentru export ;

— Decretul nr. 242/1974 privind exporturile complexe ;

— Decretul nr. 686/1973 privind asigurarea calității produselor provenite din import.

c) Raporturile juridice externe născute prin încheierea de contracte comerciale internaționale de către întreprinderile române de comerț exterior, în cazul în care părțile au ales ca *Lex contractus* dreptul român, li se aplică normele de drept corespunzătoare din :

— Codul civil român;

— Codul comercial român, în vigoare ;

— Legile care conțin norme de drept cu aplicație în materie, cum este Decretul nr. 167/1958 privind prescripția extinctivă și altele, printre care unele enumerate la lit. a).

convenția de export

Pentru facilitarea încheierii contractelor economice de livrări pentru export a fost instituită convenția de export ; actul normativ în materie prevede că N.C.E.C.E.I. încheiat cu fiecare organ central economic asemenea convenții pe perioada planului cincinal, pe care le detaliază, pe baza planului de export aprobat pe ani și trimestre ; la aceste convenții se anexează fișele tehnice sau caietele de sarcini, cuprinzînd toate condițiile care trebuie avute în vedere la producția mărfurilor destinate exportului și sistemul de lucru dintre unitățile de producție și cele de comerț exterior. Așadar, prin convențiile anuale se urmărește, pe lîngă stabilirea fondului de marfă, anual și pe trimestre, să se dea soluții concrete sarcinilor de plan de export privind direcția fundamentală — **calitatea mărfurilor destinată exporturilor** —, care se soluționează la nivelul organelor centrale prin includerea în convențiile anuale, ca anexe, a fișelor tehnice și a caietelor de sarcini ; la stabilirea parametrilor tehnici, prin aceste documente nu se pleacă de la normele interne de producție ci se ține seama, imperativ, de cerințele piețelor externe, condiție esențială pentru ca mărfurile oferite să fie competitive. Conținînd criterii unitare privind calitatea produselor și mecanismul de lucru în activitatea de export, acestea sînt obligatorii pentru părțile direct contractante — unități producătoare și întreprinderi de comerț exterior — deoarece sînt elaborate și adoptate de forurile administrative centrale și coordonatoare ale acestora. Față de împrejurarea că aceste convenții conțin norme stabilite de forurile superioare, obligatorii pentru întreprinderile chemate să le aplice, conchidem că aceste norme sînt de natură administrativă, avînd caracter imperativ. Așa fiind, orice clauze înscrise de părți în contractele economice de furnizare pentru export, care sînt contrare convențiilor anuale se înlocuiesc de drept cu prevederile convențiilor respective.

Al. D.

Întrebări și răspunsuri

● **IOAN PRODAN, Hațeg** — Iată un extras din răspunsul UCECOM la întrebarea dv : „Deoarece pct. 2 al anexei 7 din Decretul nr. 100/1979, cu referire la acordarea integrală a retribuției în condițiile îndeplinirii planului producției fizice la toate sortimentele planificate, nu elucidează complet situația în care producția fizică este planificată în 2 unități de măsură (fizică și valorică) și nici nu s-au primit din partea organelor competente de resort lămuriri asupra modului de apreciere a gradului de îndeplinire a planului producției fizice în situația enunțată, ne-am adresat încă din luna aprilie a.c. Comitetului de Stat al Planificării cu adresa nr. 40128/IV.1980 pentru a clarifica modul de determinare a calculului respectiv. Pînă în prezent, — cu toate revenirile făcute, nu am reușit să obținem răspunsul la problema ridicată și nu putem să exprimăm un punct de vedere autorizat asupra modului de apreciere a gradului de îndeplinire a producției fizice — în cazul dat. Nici unităților noastre teritoriale nu am putut să le transmitem precizări în situațiile concrete ale îndeplinirii producției fizice numai la una din cele 2 unități de măsură, din aceleași considerente, acordarea retribuției integrale sau stabilirea reținerilor aferente fiind stabilită de organele bancare teritoriale pe baza situațiilor prezentate de unități. Din informațiile noastre procedeele de calcul practicate de organele bancare diferă între județe. În măsura în care vom fi în posesia unei indicații autorizate, vă vom informa și pe dumneavoastră".

● **PASCU BĂBEANU, București** — În art. 14 și 15 din statutul privind organizarea și funcționarea asociației locatarilor aprobat prin Decretul nr. 387/1977 și în tabelul anexă la statut nu există nici o prevedere potrivit căreia activitatea de îngrijitor retribuită cu îndemnizație, reprezintă o jumătate de normă. Potrivit acestor prevederi îngrijitorii sînt încadrați de asociațiile locatarilor pe baza unei convenții de prestări de servicii încheiată în temeiul codului civil și nu prin contracte de muncă conform Codului muncii, iar durata, programul, sarcinile de muncă se stabilesc pe bază de înțelegere între părți. Considerăm că dacă în speța la care vă referiți s-au respectat prevederile statutare, plățile efectuate pentru munca prestată pot fi aprobate, dacă nu s-au încălcat alte prevederi legale.

● **DUMITRU NICULESCU, Bacău** — Potrivit prevederilor legale în vigoare (Decretul Consiliului de Stat al R.S.R. nr. 56/1975), pregătirea conducătorilor auto profesioniști se face prin școli profesionale organizate de Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor și prin cursuri de calificare organizate

de întreprinderi, pe baza autorizării prealabile a Ministerului Transportului și Telecomunicațiilor. Din scrisoarea dv. nu rezultă la care categorie de elevi vă referiți. Prin școli profesionare sînt pregătiți „conducători mecanici agricoli", care primesc atît calificarea de mecanic auto cît și de conducător auto, putînd lucra în funcție de solicitarea întreprinderii, la ambele locuri de muncă. În cazul în care nu obțin permisul de conducere pentru autovehicule din categoriile B și C sau numai C, precum și din categoria E, absolvenții școlilor profesionale sînt obligați să se pregătească în continuare și să susțină din nou examenul, pînă obțin permisul de conducere. Persoanele pregătite prin cursurile de calificare obțin numai calificarea de conducători auto profesioniști. Ambele categorii de elevi — ai școlilor profesionale și ai cursurilor de calificare — încheie un contract cu întreprinderile pentru care se pregătesc, contract care cuprinde prevederi cu privire la nerespectarea contractului de către elevi și anume restituirea cheltuielilor de școlarizare.

● **VASILE P. MANEA, Cocora, Ialomița** — Exercitarea unei meserii pe cont propriu se poate face potrivit prevederilor Legii nr. 13/1968, pe baza autorizației de funcționare eliberate la cerere petiționarilor de către comitetele executive ale consiliilor populare. Pentru veniturile realizate meseriașii se impun cu cotele și în condițiile prevăzute de Decretul nr. 153/1954, astfel cum a fost modificat prin Decretul nr. 650/1968 și completat prin H.C.M. nr. 545/1970.

● **IOSIF ISLAI, Odorheiu Secuiesc.** Dacă cele semnalate corespund cu realitatea, vina aparține unității prin refuzul de a executa în continuare operația de demontare. Neasigurarea oxigenului denotă o defectuoa organizare a activității de aprovizionare cu materii și materiale a unității. În aceste condiții clientul nu poate fi obligat să plătească.

În cazul cînd refuzul vine din partea clientului, prin nota anexată la Ordinul MICM nr. 10276/1975 și nr. 10406/1975 pentru autoturismele tip Dacia, se precizează că în cazul „cînd clientul aduce autoturismul și pentru constatarea defectului se execută operațiuni complexe de demontare și probe, iar în final acestea refuză executarea operațiunii, se va încasa tariful de 53 lei.

● **GHEORGHE TURCANU, Ripiceni, Botoșani** — Cota de 25% conform art. 12 lit. „C" din Legea nr. 29/1978, reprezintă partea din beneficiul peste plan destinată suplimentării fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii și se referă numai la crearea și repartizarea beneficiului peste plan, nu și la modul de constituire și acordare a fondului de participare la beneficii (premiilor).

Modul de constituire, repartizare și acordare a fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii (respectiv premiile) sînt reglementate prin Legea nr. 57/1974, modificată și completată prin Legea nr. 4/1979.

Totodată, pentru personalul din secțiile de producție și de prestări servicii, organizate pe lîngă consiliile populare, potrivit prevederilor Legii nr. 7/1971, modificată și completată prin Decretul nr. 98/1973, premiile din beneficii se acordă prin aplicarea unei cote de 2% asupra fondului de retribuire realizat de întregul personal al acestora pe anul respectiv și se acordă în cadrul fondului de retribuție planificat, astfel cum se prevede în art. 58 (4) din Legea retribuirii pct. 11 din anexa nr. 8 de la Decretul nr. 100/1979 și pct. 6 din anexa nr. XIV/10 de la decretul nr. 455/1979, de aprobare a planului și bugetului de stat pe anul 1980.

Repartizarea pe om a fondului de participare la beneficii, astfel constituit și acordat unității se face potrivit precizărilor date de Ministerul Muncii și Ministerul Finanțelor cu adresa nr. 5577/181412 din 27 mai 1976, proporțional cu retribuția tarifară de încadrare corespunzător timpului cît personalul a fost retribuit de unitate.

Pentru personalul secției de producție și de prestări servicii a Consiliului popular al comunei Ripiceni fondul de participare la beneficii (premiere) pentru rezultatele obținute pe anul 1979, urmează a se constitui, aproba și acorda.

● **GHEORGHE ȘERB, Oradea** — Problema privind retribuirea personalului din consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste a fost soluționată prin art. I (5) al Decretului nr. 169/19 mai 1980. Aprecierea condițiilor obiective nefavorabile a obținerii recoltei și procentul reducerii reținerilor efectuate se stabilește de către Direcția generală pentru agricultură și industria alimentară județeană și se aprobă de Consiliul popular județean, care poate reduce pînă la anulare aceste rețineri. Anularea reducerii în aceste condiții nu este obligatorie, ea se aplică pe baza analizei efectuate de la caz la caz, astfel cum este stabilit în Legea nr. 57/1974.

● **MIRCEA DINCĂ, Calafat** — În conformitate cu prevederile art. 2 din Decretul nr. 398/10.VII.1973 privind activitățile de livrare și asistență tehnică de specialitate la montajul și punerea în funcțiune a utilajelor, echipamentelor și instalațiilor complexe, modul de efectuare a încercărilor și obligațiile de asigurare a asistenței tehnice de specialitate de către furnizor se vor preciza în contract, ținînd seama de prevederile din anexă la decretul menționat mai sus. Potrivit art. 8 al aceluiași decret, prestațiile pentru acordarea de asistență tehnică de specialitate la montajul și punerea în funcțiune a echipamentelor, utilajelor și instalațiilor complexe se stabilesc în contractarea acestora, iar tarifele acestor prestații se aprobă de ministerul în subordinea căruia se află centralele industriale și unitățile producătoare, conform normelor în vigoare.

● **GHEORGHE NEAMȚU, Arad** — Potrivit prevederilor Decretului nr. 100/1979, Ministerul Muncii împreună cu Comitetul de Stat al Planificării au elaborat Normele tehnice cu caracter metodologic cu privire la acordarea retribuției pe care le-a trimis, cu nr. 16942 din 8.VI.1979, tuturor ministerelor, inclusiv Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare. În conținutul acestor norme, cît și în anexe, este prezentat în mod detaliat modul de calcul a retribuției, în diverse situații, ținîndu-se seama de nivelul de realizare a indicatorilor stabiliți.

● **TUDOR MANEA, Ploiești** — Unitatea dv. nu a putut constitui fondul de premiere în conformitate cu circulara nr. 1844464/1979 a Ministerului de Finanțe deoarece valoarea cheltuielilor planificate în anul 1979 depășește valoarea producției vîndute și încasate în aceeași perioadă. Apreciind că modul de determinare a fondului de premiere stabilit de Ministerul Finanțelor nu ține seama de contribuția maiștrilor la realizarea producției școlare și că modul de calcul implică elemente necomparabile, MICM a intervenit la această instituție solicitînd revederea prevederilor cuprinse în circulara menționată mai sus. Răspunsul cu hotărîrea pe care o va lua Ministerul Finanțelor în legătură cu problema ridicată de dv. va fi comunicat în timp util școlii în care sînteți încadrați.

● **ANDREI P. VARI, Cluj-Napoca** — Pentru a fi înscris la 60 de ani la pensia pentru munca depusă și limită de vîrstă, personalul trebuie să aibă o vechime de cel puțin 30 ani efectiv lucrați. În această situație nu se aplică prevederile alin. 3 din art. 48 din Legea nr. 3/1977, privind întregirea la un an a fracțiunii de vechime mai mare de 6 luni.

● **DIRECȚIA DE DRUMURI ȘI PODURI, Piatra Neamț** — Personalul TESA încadrat la sediul unității, căruia în contractul de muncă nu i s-a prevăzut ca sferă de desfășurare a activității o anumită zonă teritorială, are drept la diurna prevăzută de H.C.M. nr. 822/1959 atunci cînd se deplasează la secțiile teritoriale. Muncitorilor, mecanicilor de atelier, șoferilor de pe autoateliere, de la secția de mecanizare, nu li se poate acorda această diurnă, deoarece prin natura contractului lor de muncă, zona de activitate cuprinde toate secțiile teritoriale. Personalul încadrat la secții are drept la diurnă cînd se deplasează la sediul unității.

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA „POLICOLOR“ DIN BUCUREŞTI

Cea mai reprezentativă unitate producătoare de lacuri şi vopsele din ţara noastră este Întreprinderea „Policolor“ din Bucureşti. Pusă în funcţiune în anul 1968, întreprinderea s-a dezvoltat în etape succesive, corespunzător cerinţelor de creştere şi diversificare a producţiei. În anul 1973 au fost date în funcţiune noi capacităţi pentru fabricarea de răşini sintetice, lacuri şi vopsele, lacuri şi emailuri pe bază de nitroceluloză, iar în 1979— pentru răşini epoxidice.

Întreprinderea grupează astăzi pe platforma industriei chimice din Bd. Ion Şulea două fabrici de răşini sintetice, o fabrică de răşini epoxidice, două fabrici de lacuri şi vopsele, o secţie de nitrolacuri şi o secţie de cerneluri şi hîrtie carbon, folosind echipamente şi tehnologii moderne, care asigură o calitate superioară a produselor. Pe alte două amplasamente se fabrică, în principal, acetat de polivinil („Vinarom“) şi diluanţi.

În prezent, „Policolor“ realizează o producţie de două ori mai mare decît cea proiectată pentru prima etapă a investiţiei, ritmul mediu anual de creştere în acest deceniu fiind de 16%.

Lărgirea gamei de fabricaţie pentru cele mai diverse utilizări, modernizarea produselor pe baza aplicării celor mai noi rezultate din cercetare, constituie o preocupare permanentă a colectivului întreprinderii. S-a îmbunătăţit calitatea vopselelor pentru autoturisme şi frigidere, a lacurilor pentru mobilă (diversificîndu-se sortimentele de lacuri carbamidice cu diferite grade de mat) şi altele. Au fost asimilate noi tipuri de răşini epoxidice, răşini alchidice pe bază de soia sau insoia solicitate la export, precum şi o serie de produse noi pentru industria electrotehnică, alimentară, a construcţiilor de maşini, mobilei etc., care au permis să se renunţe la un volum însemnat de importuri. Aici îşi găsesc o valorificare eficientă realizări de ultimă oră ale altor întreprinderi chimice ; în prezent, de pildă, se prelucrează primele şarje de bisfenol la Combinatul petrochimic Borzeşti, iar din anul viitor urmează să fie utilizate substanţe asimilate la Combinatul chimic Rîmnicu Vilcea — neopentilglicol, trimetilolpropan, epiclorhidrină. Aceste materii prime au o mare pondere în fabricarea unor răşini sintetice, lacuri şi vopsele de calitate superioară.

Produsele purtînd marca „Policolor“ — printre care **emailuri alchido-melaminice pentru finisarea caroseriilor auto, emailuri pe bază de răşini alchidice modificate cu uleiuri de soia pentru uz general, lacuri poliesterice, emailuri perclorvinilice sau tip „polilac“, lacuri şi emailuri pe bază de nitroceluloză, diluanţi, hîrtie carbon se bucură de apreciere** pe piaţa externă, aproape o treime din volumul lor fiind exportate în numeroase ţări din Europa, Africa şi Asia.

Produsele întreprinderii au participat la diferite competiţii internaţionale cum au fost cele de la Bruxelles şi Moscova unde au obţinut distincţii care atestă calitatea lor ridicată la nivelul produselor de pe piaţa mondială.

Ion VASILESCU

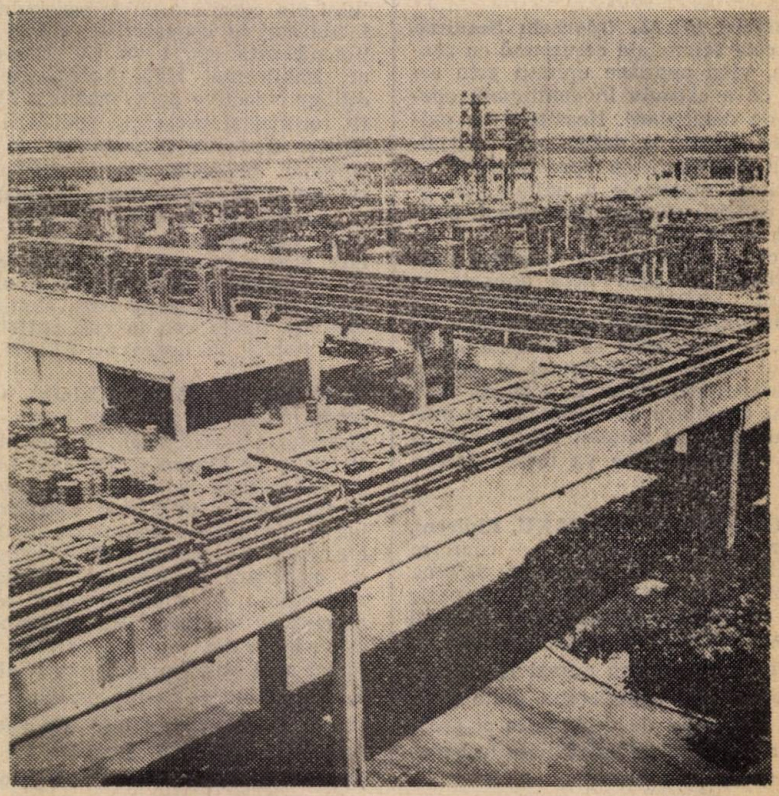

Calitate și eficiență — coordonate definitorii ale dezvoltării economiei românești

ÎNFĂPTUIREA cu 36 de ani în urmă a gloriosului act istoric de la 23 August 1944 a însemnat pentru poporul român începutul revoluției de eliberare națională, antifascistă și antiimperialistă. Instaurîndu-se apoi puterea politică a clasei muncitoare, s-a asigurat transformarea revoluționară a societății, construirea socialismului în țara noastră. După legiferarea conducerii planificate a economiei naționale, a dezvoltării economice pe bază de plan, în urma naționalizării principalelor mijloace de producție, pe primul plan al preocupărilor s-a aflat îndeplinirea obiectivelor și sarcinilor înscrise în cele două planuri anuale și în cele trei planuri cincinale care au urmat, stabilite în concordanță cu directivele partidului privind industrializarea socialistă a țării, dezvoltarea economiei naționale. Prin crearea unei industrii puternice, prin începerea și desăvîrșirea amplului proces de socializare a agriculturii, s-a construit cu succes baza tehnico-materială a socialismului în România; importante mutații s-au petrecut în structura socio-profesională a forței de muncă, s-au produs schimbări profunde în modul de viață al națiunii noastre. Rezultatele obținute în acei ani se oglindesc nu numai în datele statistice, ci ele stau cu deosebire mărturie în acumulările cantitative și calitative materializate pe harta țării, în progresul economico-social al patriei noastre, al poporului român.

Perioada celor mai prestigioase realizări

ADEVĂRATUL SALT CALITATIV în dezvoltarea economico-socială a țării, realizările cele mai prestigioase din întreaga istorie a României aparțin ultimilor 15 ani, anii de după Congresul al IX-lea al partidului, de cînd la cîrma partidului și statului nostru se află tovarășul Nicolae Ceaușescu. In acest sens sînt de relevat următoarele rezultate, ilustrate de o serie de indicatori sintetici, definitorii pentru nivelul de civilizație al unei țări (tabel nr. 1).

Tabel nr. 1

Creșteri ale unor principali indicatori ai dezvoltării economico-sociale a României

Indicatori	1979/1965	1965/1950
Venitul național	3,4 ori	4,1 ori
Producția industrială	5,2 ori	6,5 ori
Producția agricolă	2,0 ori	1,9 ori
Venitul național pe locuitor	2,9 ori	3,5 ori
Volumul comerțului exterior	7,0 ori	4,8 ori
Numărul personalului muncitor	1,7 ori	2,0 ori

Ținînd seama de baza de referință pentru fiecare etapă, — **considerabil sporită în 1965 față de 1950** — datele din tabelul nr. 1 reliefează succesele remarcabile repurtate de poporul român în construcția socialistă, în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, mai cu seamă în ultimii 15 ani. Asemenea realizări prestigioase atestă mersul ascendent al economiei românești în anii construcției socialiste, pe baza unei creșteri în ritmuri înalte a producției materiale, cincinal de cincinal, manifestată în special în anii de după Congresul al IX-lea al partidului. Au intervenit schimbări profunde atît în structura ramurilor economiei naționale și a subramurilor industriei, cît și în cea socio-profesională, asigurîndu-se transformarea României dintr-o țară agrară, într-o țară industrial-agrară, dintr-o țară slab dezvoltată într-una în curs de dezvoltare, aptă ca la finele cincinalului 1981—1985 să depășească acest stadiu și să intre în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare.

În acest context apare tot mai pregnant procesul complex de modernizare, diversificare și perfecționare continuă a structurii economiei naționale, care constituie unul din obiectivele fundamentale ale politicii Partidului Comunist Român. Acest proces, care a avut loc și care continuă cu mai multă vigoare, îndreptățește afirmația că întreaga istorie a construcției socialiste în România reprezintă, în esență, o succesiune de transformări structurale profunde, realizate în toate domeniile vieții economico-sociale, ce trebuie considerate ca parte integrantă a procesului revoluționar unic care se desfășoară în țara noastră.

În legătură cu aceasta nu trebuie omis faptul că în concepția partidului nostru, modernizarea structurii economiei naționale este, înainte de toate, un proces de industrializare, de dezvoltare corelată a întregii economii, de accentuare a sectoarelor complex prelucrătoare, avîndu-se în vedere asigurarea rolului conducător al industriei pentru realizarea bazei tehnico-materiale a dezvoltării economiei, promovarea progresului tehnic în toate domeniile producției materiale, creșterea productivității muncii sociale. În acest cadru s-a urmărit și se urmărește cu consecvență edificarea unei economii multilateral dezvoltate, cu o structură modernă, eficientă și echilibrată, asigurîndu-se corelații principale în cadrul economiei și industriei. Prioritatea acordată creșterii producției mijloacelor de producție nu a însemnat neglijarea industriei bunurilor de consum, a agriculturii și celorlalte ramuri. Dimpotrivă s-a avut în vedere că, sporirea cu precădere a producției de mijloace de producție, reprezintă de fapt procesul principal care trebuie să asigure înzestrarea tehnică modernă a tuturor ramurilor din economie și a producției bunurilor de consum, în vederea satisfacerii pe plan superior a nevoilor de consum ale populației.

Mutații structurale esențiale

O COMPONENTĂ ESENȚIALĂ, calitativ superioară a procesului de modernizare a structurii industriei românești o constituie, în ultimii 15 ani, dezvoltarea prioritară a ramurilor și subramurilor de vîrf, purtătoare ale progresului tehnic contemporan și, pe această bază, ridicarea gradului de eficiență a întregii producții materiale. Ne referim la creșterea ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate din domeniul metalurgiei, construcțiilor de mașini și chimiei — care asigură dezvoltarea pe o treaptă superioară a bazei tehnico-materiale a societății și valorificarea cu maximă eficiență a resurselor naționale — concomitent cu dezvoltarea și diversificarea producției bunurilor de consum. Consecvența acestei politici este atestată, pe un plan sintetic, de schimbările intervenite în structura pe ramuri a industriei românești (tabelul nr. 2).

Tabel nr. 2

Structura producției industriale pe ramuri

— în procente —

	1950	1965	1980 *)
Industrie — total	100,0	100,0	100,0
din care :			
Metalurgia feroasă și neferoasă (inclusiv extracția minereurilor)	7,5	7,7	cca. 11,0
Construcții de mașini și prelucrarea metalelor	13,3	28,3	cca. 33,0
Electronică și electrotehnică	0,9	4,1	6,0
Chimie	3,1	10,0	cca. 11,0
Materiale de construcții	2,4	3,6	cca. 3,0
Textilă și confecții	18,6	11,8	cca. 11,0
Alimentară	24,2	14,8	cca. 14,0
Alte ramuri	30,9	23,8	cca. 17,0

*) În prețuri la 1.I.1980.

Mutațiile intervenite în structura producției industriale a asigurat, odată cu creștrea contribuției industriei la formarea

venitului național, și modificarea structurilor sociale, a dimensiunilor și structurilor populației ocupate, personalului muncitor, dezvoltarea învățămîntului de toate gradele, creșterea nivelului de trai și ridicarea gradului de cultură și civilizație a întregului popor. De exemplu, ca urmare a dezvoltării continue a industriei au intervenit mutații importante și în structura personalului muncitor din industrie (tabel nr. 3).

Tabel nr. 3

Structura personalului muncitor din industrie pe ramuri

— în procente —

	1950	1965	1980
Industrie — total	100,0	100,0	100,0
din care :			
Metalurgia feroasă și neferoasă (inclusiv extracția minereurilor)	6,2	7,3	6,1
Construcții de mașini și prelucrarea metalelor	21,2	24,2	35,3
Chimie	2,6	5,4	7,7
Industria ușoară	23,6	20,6	20,5
Industria alimentară	11,0	9,1	7,1
Alte ramuri	39,4	33,4	23,3

Pe fundalul realizărilor obținute și a orientărilor ce stau la baza viitorului cincinal, este de remarcat că economia națională a României a intrat în ultimii ani într-o nouă etapă, a dezvoltării sale intensive, în care problemele calității și eficienței au devenit primordiale, constituind coordonate definitorii ale progresului economico-social. Acest lucru nu este întîmplător dacă avem în vedere faptul că acestea sînt elementele caracterstice dominante ale unei economii industrializate, moderne, de înaltă eficiență, în care rezultatele cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și ale introducerii progresului tehnic își pun tot mai mult amprenta pe toate domeniile de activitate ale societății.

În acest context este de relevat că opțiunea fundamentală a politicii Partidului Comunist Român de accentuare a poziției conducătoare a industriei în ansamblul economiei naționale va continua, va caracteriza și în viitor opera de construcție socialistă în țara noastră. Astfel, este de subliniat că în perioada 1981-1985 producția industrială va spori cu 55-60%, astfel că pînă în 1985 această ramură să contribuie, în mai mare măsură, pe baza accentuării laturilor calitative ale dezvoltării, la progresul de ansamblu al economiei, al societății. Evident, între preocupările cele mai însemnate s-a aflat și se află agricultura, concepută în special în ultimii 15 ani, ca ramură de bază a economiei naționale, fapt care a făcut ca rolul acesteia să crească tot mai mult în strategia dezvoltării de ansamblu a economiei naționale, ținînd seama de necesitatea creșterii contribuției acestei ramuri la crearea venitului național, a satisfacerii cerințelor de consum, științific fundamentate, pentru întreaga populație, aprovizionării industriei prelucrătoare cu materii prime, precum și asigurarea unor cantități sporite de produse destinate exportului.

Economisirea materialelor și a energiei — cerință vitală a progresului

FAPTUL că astăzi progresul economico-social implică un volum tot mai mare de resurse fininciare și valutare, problema folosirii raționale și eficiente a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, pentru satisfacerea nevoilor crescînde de consum ale producției reclamă măsuri energice, de mare răspundere și complexitate, atît la nivel național, cît și al tuturor întreprinderilor. Trebuie spus că încă cu mulți ani în urmă, înainte de declanșarea crizei mondiale de materii prime și energie, partidul și statul nostru au inițiat acțiuni ample, ținînd seama de fapt de problemele dezvoltării economiei noastre naționale, pentru lărgirea bazei proprii de materii prime și de resurse energetice. Deci înainte de declanșarea crizei intervenite pe plan mondial în aceste domenii, programele noastre de dezvoltare economică au cuprins obiective precise pentru sporirea gradului de asigurare din resurse interne a necesităților economiei naționale. În acest scop, s-a trecut la punerea în valoare a minereurilor de toate categoriile (feroase, neferoase și nemetalifere) a cărbunilor, în special a lignitului, chiar a celor sărace în substanțe minerale utile, pentru a menține importurile de astfel de resurse la niveluri strict necesare, riguros controlate. De asemenea, s-a acționat în direcția reducerii consumurilor de toate categoriile de materii prime, materiale, combustibili și energie. Măsurile adoptate care au caracter complex, au menirea să determine reducerea sistematică a consumurilor pe unitatea de produs, pe baza unor tehnologii noi sau perfecționate și o mai bună gospodărire a acestora ; deopotrivă ele urmăresc intensificarea amplului proces de restructurare de fond a producției din fiecare ramură, prin accentuarea ritmurilor de creștere a fabricației produselor și grupelor de produse de înaltă tehnicitate, care se realizează cu consumuri energetice reduse, valorifică la maximum materiile prime și încorporează o cît mai mare cantitate de muncă de înaltă calificare, coroborat cu înlocuirea unor materiale scumpe cu altele mai ieftine, a unor tehnologii vechi cu altele mai avansate, a unor importuri cu resurse interne. În acest sens, atrage atenția indicația dată de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 13 iunie 1980 : **„Este necesar să facem totul pentru realizarea din resursele interne a unor cantități cît mai mari de materii prime și materiale, prin punerea în valoare a rezervelor interne, chiar dacă unele au un conținut mai mic de substanțe utile".**

O măsură tot atît de importantă care poate contribui la asigurarea materiilor prime și materialelor necesare activității de producție, la creșterea eficienței se referă la recuperarea, colectarea și refolosirea materialelor ; în multe sectoare acest proces poate asigura aproape 50% din necesarul de materii prime. De asemena, problema energetică poate fi rezolvată cu succes prin acțiuni hotărîte care să determine reducerea consumurilor de energie primară, restructurarea consumurilor destinate producției de energie electrică, prin orientarea dezvoltării producției spre sectoarele mici consumatoare de energie, limitarea și, după caz, eliminarea produselor energointensive fapt care implică intensificarea activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, de elaborare de noi tehnologii în toate domeniile de activitate productivă. Toate aceste măsuri de diminuare a consumurilor, de revizuire sistematică a acestora în pas cu introducerea tehnologiilor avansate, materializate în reducerea cheltuielilor materiale, vor contribui la reducerea continuă a costurilor de producție, la creșterea eficienței economice, a rentabilității tuturor produselor.

Evident, măsurile generale adoptate la nivel național pentru dimensionarea riguroasă a importurilor de materii prime și materiale necesare dezvoltării, impune ca la nivelul întreprinderilor acestea să fie transpuse sub formă de soluții concrete, fundamentate din punct de vedere tehnologic, care să asigure înfăptuirea măsurilor stabilite. Concomitent însă trebuie acționat în continuare cu toată energia și pe linia valorificării cît mai ridicate a materiilor prime potrivit exigențelor progresului tehnco-științific contemporan, pentru obținerea unor produse de calitate, de nivel tehnic superior, competitive cu cele realizate pe plan mondial. În confruntarea cu piața externă, avînd în vedere creșterea importantă a exportului țării noastre, în special cu produse ale industriei constructoare de mașini și industriei chimice, competitivitatea se poate asigura numai prin realizarea de produse, după caz, cu parametrii tehnico-funcționali și cu caracteristici fizico-chimice superioare, cu un grad ridicat de finisare, la nivelul standardelor existente pe piața internațională.

În concepția partidului nostru, problema calității nu se pune însă numai în legătură cu piața externă. Beneficiarii interni sînt tot atît de dornici și interesați să li se livreze de către producători produse de calitate, deoarece aceasta le condiționează buna funcționare a fondurilor fixe, în cazul mașinilor, utilajelor și instalațiilor, iar în cazul materiilor prime și materialelor calitatea produselor fabricate, cu alte cuvinte le poate influența direct obținerea unei eficiențe economice ridicate în urma activității depuse. În concluzie, devine — trebuie să devină — tot mai clar pentru toate întreprinderile, pentru colectivele de oameni ai muncii că numai fabricarea unor produse de calitate cu parametrii tehnico-funcționali superiori, competitive, rentabile, va contribui în final la creșterea beneficiilor, atît de importante pentru funcționarea autogestiunii și autofinanțării, a creării fondurilor din beneficii, în condițiile aplicării măsurilor adoptate cu privire la noul mecanism economico-financiar.

SARCINILE STABILITE pe acest an și obiectivele prevăzute cu privire la dezvoltarea economico-socială pentru perioada 1981-1985, vor putea fi îndeplinite numai în condițiile în care întreprinderile vor acționa cu hotărîre în direcția creșterii calității, a eficienței economice, a rentabilității.

Toma MELINTE

Elemente constitutive ale teoriei și practicii transformării revoluționare a relațiilor agrare (I)

CONCEPȚIA științifică a partidului nostru în problema agrară, ca parte constitutivă a concepției generale de transformare revoluționară a societății și de construire a societății socialiste, așa cum putem să o apreciem astăzi, nu s-a format dintr-o dată, și fără o ascuțită luptă de idei împotriva teoriilor reacționare, dogmatice sau metafizice. Trebuie să reamintim în acest context, că deși Partidul Comunist Român, încă de la înființarea sa și-a pus sarcina soluționării revoluționare a problemei agrare, au existat între cele două războaie mondiale și o serie de confuzii și interpretări greșite privind stadiul de dezvoltare a agriculturii și căile de participare a țărănimii la lupta împotriva exploatării și la trecerea spre socialism. Abia după eliberarea țării partidul nostru a abordat această problemă în toată complexitatea ei, elaborînd o concepție cu adevărat științifică și totodată, originală. Această concepție s-a închegat, dezvoltat și îmbogățit în decursul întregului proces de transformări revoluționare, de făurire și dezvoltare a noii orînduiri sociale.

În centrul concepției partidului privitoare la problema agrară stă **teza fundamentală asupra locului și rolului agriculturii și al țărănimii în dezvoltarea economică, socială și politică a României socialiste.** Această teză fundamentală care face parte integrantă din tezaurul gîndirii noastre social-politice, a stat la baza întregii activități practice în toate etapele de transformare a relațiilor agrare și de dezvoltare a agriculturii. Ea constituie o parte componentă esențială a actualei etape de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism și a fost elaborată pe baza condițiilor concrete ale fiecărei etape, stabilindu-se căile, formele și măsurile necesare de participare a agriculturii și a țărănimii la dezvoltarea economică, socială și politică a țării în noua orînduire.

Problema locului și rolului agriculturii a format la noi, iar în unele cercuri economice din străinătate mai formează și astăzi, obiectul unei aprige dispute teoretice cu serioase implicații în stabilirea strategiilor de dezvoltare social-economică. Vom reaminti numai, fără a intra în detalii, că definirea locului agriculturii în dezvoltarea economiei naționale s-a făcut prin zdrobirea faimoasei teorii „România, țară eminamente agrară", care hărăzea țării noastre rolul de hinterland agricol al țărilor capitaliste. Precum se știe, disputa nu a avut doar un caracter pur doctrinar, ci însemna luarea unei poziții cruciale în însăși demersul practicii vizînd dezvoltarea întregii societăți. Îndată după eliberarea țării de sub jugul fascist, la Conferința Națională din 1945, partidul nostru, elaborînd programul de reconstrucție economică a țării, de soluționare în perspectivă a problemelor economice și sociale fundamentale ale României, a pus în centrul acestui program **industrializarea**, ea reprezentînd factorul esențial și de neînlocuit pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a noii societăți, înflorirea multilaterală a economiei, a științei și culturii, ridicarea nivelului de trai al poporului, apărarea și consolidarea independenței naționale, creșterea participării României la progresul general al omenirii, la intensificarea schimbului de bunuri materiale și spirituale pe plan mondial. Înfăptuirea neabătută a acestei orientări a asigurat transformarea țării noastre dintr-o țară cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată, într-o țară cu o economie industrial-agrară înfloritoare și va duce la apropierea nivelului de dezvoltare al țării noastre de cel al țărilor avansate din punct de vedere economic.

Teza cu privire la industrializarea țării nu a fost elaborată și dezvoltată în contradicție cu teza creșterii rolului agriculturii. Pornind de la resursele naturale, materiale și umane de care dispune, agricultura a fost considerată ca una din ramurile de bază ale economiei naționale. Totodată, au fost definite funcțiile esențiale ale agriculturii : bază alimentară a populației și de materii prime pentru industrie, mijloc de intensificare a schimburilor cu străinătatea și sursă a fondului național de dezvoltare economică și socială. În cadrul acestei concepții a fost elaborată teza cu privire la dezvoltarea complexă, multilaterală a agriculturii, ca una din condițiile principale ale îndeplinirii funcțiilor agriculturii ca mijloc de dezvoltare echilibrată a economiei naționale și asigurării independenței de stat. Această teză teoretică, avînd și o deosebită importanță practică, constituie o contribuție esențială la concepția teoretică economică generală cu privire la înfăptuirea complexului economic național unitar, armonios dezvoltat. În elaborarea și înfăptuirea acestei orientări un rol deosebit l-a avut Congresul al IX-lea al partidului, care, purtînd puternica amprentă a personalității creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a însemnat un moment crucial pentru toate domeniile vieții economice, politice și spirituale. Pe baza hotărîrilor Congresului al IX-lea s-a trecut, cu consecvență, la lichidarea unor tendințe de subapreciere a rolului agriculturii ce se manifestaseră în perioada 1950—1964.

Revoluția socialistă, independent de căile și formele pe care se realizează, impune lichidarea izvoarelor economice, sociale și politice ale relațiilor bazate pe exploatare, promovînd făurirea unui nou tip de relații, întemeiate pe echitate socială. Fiind opera maselor exploatate, revoluția socialistă, pentru a fi victorioasă, necesită stabilirea și făurirea de alianțe, organizarea forțelor sociale, sub conducerea clasei muncitoare și a partidului său politic. În țările agrare, participarea țărănimii la revoluție are un rol deosebit, pentru că numai astfel, așa cum arăta K. Marx, revoluția proletară „...capătă corul, fără de care cuvîntul ei se va transforma în toate țările țărănești în cîntecul lebedei" [1])

În întreaga sa activitate partidul nostru a pornit de la analiza aprofundată a condițiilor istorice de dezvoltare economico-socială a României, a considerat țărănimea ca forță socială de bază a luptei poporului român pentru libertate și neatîrnare, pentru progres, pentru transformarea revoluționară a societății. **„Întreaga noastră istorie** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — pune în evidență faptul că țărănimea a fost clasa care, vreme îndelungată, a dus pe umerii ei greul bătăliilor pentru păstrarea și afirmarea ființei poporului român, pentru dezvoltarea națiunii noastre, pentru libertate, neatîrnare și o viață mai bună, pentru transformarea revoluționară a societății".** [2]) Totodată, analizînd retrospectiv rolul jucat de țărănime, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că această analiză ne permite **„...relevarea rolului pe care țărănimea îl joacă astăzi, în alianță cu clasa muncitoare — clasa conducătoare a societății — cu ceilalți oameni ai muncii, în lupta pentru zidirea pe pămîntul României a celei mai drepte societăți — societatea socialistă și comunistă".** [3])

Fiind stabilit în mod științific rolul agriculturii și al țărănimii în strategia generală a făuririi și dezvoltării noii orînduiri, traducerea în practica socială a elaboratelor teoretice s-a individualizat și realizat în concordanță, cu etapele specifice ale revoluției și construcției socialiste în țara noastră. În momentul eliberării țării, în agricultură se menținеau încă puternice rămășițe ale relațiilor feudale, această ramură grav afectată de război folosind o tehnică cu caracter rudimentar. De mult se impunea o reformă agrară radicală, care să descătușeze forțele progresului și să deschidă căile pentru dezvoltarea agriculturii și propășirea țărănimii. Anterior, în țara noastră mai avuseseră loc două reforme agrare, în 1864 și 1921, dar ele nu au rezolvat și nici nu puteau să rezolve problema agrară. Este grăitor și edificator faptul că în 1930, cei 12 000 de moșieri (care reprezentau doar 0,4% din numărul exploatațiilor agricole) posedau o suprafață agricolă aproape egală cu a celor 2 460 000 gospodării țărănești luate la un loc.

Răsturnarea la 23 August 1944 a dictaturii militaro-fasciste a deschis calea înfăptuirii idealurilor de dezvoltare economică și socială ale maselor muncitoare, a preluării destinului poporului român în propriile sale mîini, a pășirii României pe drumul progresului și civilizației socialiste. Victoria insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste, a deschis o pagină nouă în istoria țării noastre, creînd, concomitent, premisele necesare rezolvării definitive și depline a problemei agrare, prin ridicarea pe o treaptă superioară a dezvoltării agriculturii.

În noile împrejurări istorice se impunea înfăptuirea unei reforme agrare cu adevărat democratice, care să deschidă perspectiva unor transformări ulterioare cu caracter socialist. Reforma agrară din 1945 a fost realizată prin exproprierea pămînturilor moșierești și împărțirea acestora la țăranii fără pămînt și cu pămînt puțin. Prin cele 1 109 000 hectare împărțite țărănimii în 1945, precum și a încă 500 000 hectare atribuite ulterior, se apreciază că pămîntul atribuit de stat în

[1]) **K. Marx și Fr. Engels,** Opere, vol. 8, p. 1 112.
[2]) Congresul consiliilor de conducere a unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, București, Ed. politică, 1977, p. 15.
[3]) Idem.

mod gratuit țărănimii „se evaluează la 32 miliarde lei (la cursul stabilizării din 1952), echivalînd aproape cu nivelul bugetului anual de stat din perioada antebelică".[4]) O parte din terenurile expropriate de la moșieri au fost trecute în proprietatea statului, acestea constituind nucleul dezvoltării ulterioare a sectorului de stat al agriculturii socialiste.

Realizarea reformei agrare direct de către țărănime, cu sprijinul activ al clasei muncitoare și sub directa conducere a Partidului Comunist, i-a conferit acesteia caracterul de revoluție agrară democratică, cu consecințe de mare importanță pe plan economic, social și politic. Acum au fost înlăturate rămășițele relațiilor feudale, moșierimea a fost în cea mai mare parte lichidată ca clasă, s-a dezvoltat și cimentat alianța clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare, alianță care a constituit forța socială care a asigurat răsturnarea de la putere a claselor exploatatoare, instaurarea puterii politice a clasei muncitoare și a țărănimii ca bază trainică a tuturor transformărilor democratice și revoluționare ce aveau să vină.

În urma reformei agrare din 1945 agricultura a înregistrat una din schimbările sale structurale esențiale, gospodăriile țăranilor muncitori reprezentînd acum 92% din numărul total al gospodăriilor, și deținînd 80% din suprafața agricolă a țării.

Cu tot caracterul său obiectiv necesar și adînc progresist reforma agrară din 1945 nu putea constitui decît un prim pas pe calea rezolvării problemei agrare. Mica producție de mărfuri, chiar cu sprijinul acordat de stat gospodăriilor țărănești, nu putea asigura progresul agriculturii în ritmul și în concordanță cu cerințele dezvoltării economice generale. Menținerea micii producții de mărfuri, grevată de un nivel tehnic scăzut, nu putea asigura nici soluționarea problemelor economice și sociale ale țărănimii înseși. Odată cu naționalizarea, în iunie 1948, a principalelor mijloace de producție, cu făurirea unui puternic sector socialist în economie, a devenit evident că transformarea socialistă a agriculturii constituie un imperativ istoric, de îndeplinirea căruia depindea construirea unei baze economice unitare, singura în măsură să garanteze victoria revoluției socialiste, consolidarea puterii muncitorilor și țăranilor, crearea condițiilor pentru înaintarea continuă a construcției societății socialiste. „Odată cu făurirea sectorului socialist în industrie — se arată în Programul partidului — a apărut necesitatea trecerii la organizarea pe baze socialiste a agriculturii. Plenara Comitetului Central din martie 1949 a hotărît organizarea sectorului de stat în agricultură și trecerea la cooperativizarea agriculturii. Aceasta a constituit începutul unei noi etape în înfăptuirea revoluției agrare, un moment de o importanță covîrșitoare pe calea dezvoltării socialiste a țării noastre".[5]) Concepția elaborată de Plenara din 3—5 martie 1949, completată și îmbogățită ulterior în decursul a aproape un deceniu și jumătate de activitate practică, ne apare astăzi în toată plenitudinea valorii sale istorice și va rămîne ca un bun de preț în gîndirea social-economică a partidului și poporului nostru.

Concepția generală a partidului nostru de transformare socialistă a relațiilor agrare cuprinde, ca elemente componente ale unui tot unitar : crearea și modernizarea bazei tehnice-materiale în agricultură, dezvoltarea sectorului de stat — întreprinderi agricole de stat, stațiuni de mecanizare, unități de cercetare științifică —, atragerea micilor producători la socialism pe calea cooperației, pe baza liberului consimțămînt și a cointeresării materiale, sprijinirea materială și financiară a cooperativelor agricole, ridicarea permanentă a nivelului de pregătire profesională, culturală și politică a întregii țărănimi.

Pornind de la raporturile dialectice dintre dezvoltarea forțelor și a relațiilor de producție o atenție deosebită a fost acordată **creării și modernizării bazei tehnico-materiale a agriculturii.** Procesul de transformare a relațiilor agrare s-a împletit cu procesul de intensificare a producției agricole. Deși în această perioadă (1950—1965) în dezvoltarea bazei tehnice-materiale s-au manifestat unele greutăți și neajunsuri, determinate de posibilitățile reduse ale economiei naționale, dar și de unele subaprecieri ale capacității agriculturii și ale țărănimii de a contribui la dezvoltarea economică, totuși se poate aprecia că în această perioadă își găsesc începuturile bazele dezvoltării, modernizării și intensificării producției agricole. A început fabricarea pe scară largă a tractoarelor și mașinilor agricole, s-a început producerea industrială modernă a îngrășămintelor chimice, s-au pus bazele cercetărilor științifice complexe, îndeosebi ale creării hibrizilor, au început studiile privind îmbunătățirile hidroameliorative, îndeosebi a irigațiilor. O trăsătură importantă care definește și explică succesul procesului de transformare a agriculturii o constituie faptul că el s-a desfășurat treptat, pe măsura creării și modernizării bazei tehnico-materiale.

În cadrul concepției generale de transformare socialistă a agriculturii au fost stabilite locul și rolul întreprinderilor agricole de stat și al stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii. Prin măsurile luate de partid și de stat pentru transformare întreprinderilor agricole de stat în centre puternice ale creșterii producției, ele au constituit, în toată perioada cooperativizării, nu numai un izvor principal și sigur al formării fondului central de stat de produse agroalimentare, dar și — fapt deosebit de important — un model de gospodărire și de organizare socialistă a producției, un promotor al progresului tehnic în agricultură, precum și un sprijin pentru cooperativele agricole cărora le livrau semințe, reproducători de animale de rasă ș.a. Cît privește stațiunile de mecanizare a agriculturii, ele au reprezentat forme prin care statul socialist a pus la îndemîna țărănimii mijloacele tehnice necesare marii producții agricole cooperatiste.

În cadrul concepției generale de înfăptuire a revoluției agrare socialiste, un loc central l-a ocupat **teza cu privire la cooperație, ca formă de proprietate socialistă, de organizare socială a țărănimii și a producției agricole, ca o cale sigură de lichidare a înapoierii economico-sociale, de dezvoltare rapidă a satului, ca factor de importanță deosebită pentru progresul întregii societăți, pentru crearea unei economii socialiste unitare.** Pentru a convinge țărănimea prin propria experiență de avantajele marii producții, în procesul de cooperativizare s-a folosit o diversitate de forme simple de asociere, printre care un rol important l-au avut întovărășirile agricole. Este elocvent în acest sens că în 1960 întovărășirile agricole cuprindeau peste trei milioane hectare teren agricol. Însemnătatea acestei forme de asociere a constat în faptul că, în cadrul ei, marea majoritate a țărănimii a învățat „alfabetul" agriculturii socialiste moderne și s-a convins de necesitatea trecerii la o formă superioară de producție — cooperativa agricolă de producție.

În lumina principiilor socialiste ale organizării și dezvoltării cooperativelor agricole au fost luate măsuri privind organizarea și retribuirea muncii, potrivit cantității și calității muncii depuse, s-a înfăptuit consolidarea economică și organizatorică a unităților.

Pentru țărănime, principala motivație economică și socială a cooperativizării a **constituit-o interesul ei material, sporirea producției și, pe această cale, a veniturilor.** De o atenție deosebită s-a bucurat organizarea legăturilor dintre oraș și sat pe baze economice, sprijinul financiar al cooperativelor, un moment important reprezentîndu-l renunțarea la cotele obligatorii și trecerea la sistemul de contractări și achiziții.

Trecerea la agricultura modernă impunea, în mod necesar, **creșterea nivelului de cunoștințe, a pregătirii profesionale, ca și a nivelului politic și de cultură al producătorilor agricoli.** Încă din primii ani ai revoluției socialiste a fost lichidat analfabetismul, au fost pregătite numeroase cadre de specialiști cu înaltă calificare și cu calificare medie, iar prin cursurile de scurtă durată a fost ridicat nivelul profesional al întregii țărănimi. În cursul perioadei de cooperativizare s-a desfășurat o intensă muncă organizatorică și politică pentru ridicarea nivelului de conștiință a țărănimii, de convingere asupra necesității trecerii la socialism. Combătînd concepțiile ce subapreciau rolul agriculturii, tendințele de minimalizare a importanței muncii politico-organizatorice la sate precum și unele greșeli în politica dusă față de țărănime, partidul a înlăturat la timp greutățile ivite, asigurînd înfăptuirea liniei politice juste în procesul de transformare socialistă a agriculturii.

Ca urmare a înfăptuirii politicii de transformare socialistă a agriculturii pe măsura creării condițiilor materiale și a convingerii țărănimii, revoluția agrară socialistă a avut drept **caracteristică principală creșterea sistematică a producției agricole**, infirmîndu-se astfel teoriile burgheze ale vremii, ce afirmau inevitabilitatea scăderii producției în perioada unei transformări agrare revoluționare.

Transformarea socialistă a agriculturii — cea mai profundă revoluție agrară cunoscută de omenire — a avut o importanță deosebită pentru întreaga dezvoltare economică, socială și politică a țării noastre. Sintetizînd semnificația ei istorică, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„Aceasta a marcat victoria deplină a revoluției agrare socialiste, a organizării agriculturii românești pe baze socialiste de stat și cooperatiste, deschizînd, totodată, calea trecerii într-o etapă nouă, superioară, a soluționării problemei agrare, a asigurării unui progres rapid al producției agricole și ridicării nivelului de trai al țărănimii. Această măreață victorie a marcat crearea economiei socialiste unitare, triumful relațiilor noi, socialiste, atît la orașe cît și la sate, izbînda definitivă a socialismului în România, în toate sectoarele de activitate".**[6])

Prin crearea proprietății socialiste în agricultură s-a deschis cîmp larg de acțiune legilor economice ale socialismului în întreaga economie națională, **alianța dintre clasa muncitoare** și țărănime, bazată pe comunitatea de interese fundamentale și a unității de scop în dezvoltarea societății socialiste s-a ridicat pe o nouă treaptă.

Înfăptuirea victorioasă a revoluției agrare socialiste reprezintă unul din importantele succese din istoria partidului nostru, una din remarcabilele sale contribuții la tezaurul teoretic și practic al socialismului științific.

D. DUMITRU

[4]) Dezvoltarea economică a României 1944—1964, București, Ed. Academiei R.S.R., 1964, p. 27.

[5]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Ed. politică, București, 1975, p. 56.

[6]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, Ed. politică, 1974, București, vol. 8, p. 894.

23 AUGUST 1944 - 1980

Perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale — impuls pentru sporirea eficienței

ÎN CONCEPȚIA Partidului Comunist Român formele de conducere și planificare a economiei naționale au un caracter dinamic, perfecționarea continuă a acestora constituind un proces obiectiv care vizează maximizarea rezultatelor atît la nivelul fiecărei întreprinderi, cît și pe ansamblul economiei. În concordanță cu această gîndire profund științifică, revoluționară, partidul nostru a combătut cu tărie orice manifestare de imobilism a mecanismului economico-financiar, a promovat cu consecvență forme eficiente de conducere și planificare a economiei naționale aducînd o contribuție de seamă la îmbogățirea teoriei și practicii construcției socialiste.

Pornind de la necesitatea ca mecanismul economico-financiar să contribuie nemijlocit, activ, la înfăptuirea comandamentelor majore ale fiecărei etape de dezvoltare a societății noastre socialiste, în perioada care a urmat Congresului al IX-lea al P.C.R. a avut loc un amplu proces de inovare în domeniul conducerii economice și sociale, au fost introduse forme organizatorice și practici democratice originale, care țin seama de particularitățile istorice și economice ale țării noastre, menite să asigure creșterea participării reale a maselor muncitoare la conducerea societății, la obținerea unei înalte eficiențe a întregii activități. Rezultatele obținute în toate domeniile de activitate scot cu pregnanță în evidență că adîncirea democrației economice, perfecționarea permanentă a mecanismului economico-financiar au avut o contribuție însemnată la înfăptuirea vastului program al partidului de dezvoltare în ritm ascendent a întregii economii, de obținere a unei înalte eficiențe, a unor rezultate financiare superioare care să asigure resursele necesare progresului continuu al societății românești și ridicării necontenite a nivelului de trai al poporului.

Creșterea complexității economiei, participarea activă la schimburile economice internaționale, obținerea unei înalte rentabilități a producției au impus noi măsuri pentru perfecționarea mecanismului economico-financiar astfel încît acesta să determine acel salt calitativ absolut necesar îndeplinirii obiectivului de importanță istorică — depășirea în cincinalul următor a stadiului de țară în curs de dezvoltare și trecerea României în rîndul țărilor cu o dezvoltare economică medie. În cadrul acestor intense preocupări un moment de referință îl reprezintă plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, care, pornind de la necesitatea obiectivă a perfecționării organizării și conducerii, a ridicării pe o nouă treaptă a nivelului activității economico-financiare, a hotărît un ansamblu de măsuri care au ca idee centrală aplicarea fermă a autoconducerii muncitorești, întărirea autogestiunii economico-financiare.

În cuvîntarea la plenară, care constituie un model strălucit de analiză științifică, revoluționară, a relației dintre dezvoltarea democrației socialiste, a cadrului organizatoric necesar participării nemijlocite, responsabile a oamenilor muncii la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului și mecanismul economico-financiar, implicațiile evoluției necorelate a acestora, tovarășul Nicolae Ceaușescu a scos în evidență că perfecționarea conducerii și planificării economice și financiare nu a ținut pasul cu prefacerile calitative intervenite în societatea românească. Neconcordanțele dintre cadrul organizatoric creat, dintre formele democratice de conducere și mecanismul economico-financiar, nu erau de natură să asigure participarea responsabilă a tuturor oamenilor muncii la dezvoltarea rapidă a societății noastre socialiste, la gospodărirea judicioasă a fondurilor materiale și bănești pe care societatea le-a încredințat unităților economice.

MĂSURILE adoptate de plenară, pe baza propunerilor secretarului general al partidului, au înlocuit mecanismul învechit „cu un mecanism nou care să țină seama de cerințele progresului rapid al forțelor de producție, de formele conducerii moderne ale activității economico-financiare, de cadrul democratic al autogestionării și autoconducerii întreprinderilor".

Analiza rezultatelor obținute în aplicarea noului mecanism economico-financiar, a experienței căpătate, a neajunsurilor constatate, criticile și indicațiile date în repetate rînduri de conducerea partidului pentru aplicarea cu fermitate a acestuia, ne dau posibilitatea de a înțelege mai bine sensul și finalitatea hotărîrilor adoptate de plenara din martie 1978. Care sînt în fond obiectivele și elementele definitorii ale noului mecanism ?

Noul mecanism economico-financiar a situat pe prim plan consolidarea **autoconducerii muncitorești,** crearea unor instrumente, pîrghii, care să dea posibilitatea oamenilor muncii de a avea un rol activ, real, în procesul de conducere, pentru a spori inițiativa și răspunderea acestora în realizarea sarcinilor de plan. În acest cadru, au căpătat valențe noi formele democratice, instituționalizate, de participare a oamenilor muncii la conducere, s-au deschis larg porțile afirmării creativității acestora. A sporit astfel rolul adunărilor generale ale oamenilor muncii, a organelor colective de conducere în propunerea unor sarcini de plan în concordanță cu eforturile făcute de stat pentru dotarea întreprinderilor cu o tehnică înaltă, cu tehnologii de vîrf și totodată în stabilirea de măsuri care să asigure realizarea prevederilor de plan, înlăturarea neajunsurilor și soluționarea operativă a problemelor complexe care pot apărea la fiecare loc de muncă.

Un alt obiectiv important al noului mecanism economico-financiar îl constituie întărirea **autogestiunii** fiecărei unități. În concepția partidului nostru autogestiunea economico-financiară nu se limitează la desfășurarea unei activități care să asigure numai acoperirea cheltuielilor din veniturile proprii, ci are în vedere ca rezultatele financiare obținute să asigure și rambursarea fondurilor primite de la societate și totodată participarea, cu o cotă cît mai mare, la formarea resurselor necesare dezvoltării generale a societății. Aceasta întărește răspunderea colectivelor de oameni ai muncii în gospodărirea cu maximum de eficiență a fondurilor materiale și bănești, obligă la desfășurarea unei activități cît mai rentabile.

ÎNTĂRIREA autogestiunii economico-financiare are la bază **revitalizarea funcției beneficiului,** ca mijloc de cointeresare colectivă și individuală în realizarea producției fizice, a producției nete, îmbunătățirea calității producției, scăderea continuă a costurilor, care, în final se reflectă în beneficiu, barometru sensibil al modului cum se realizează indicatorii de plan. În acest scop, pentru a spori cointeresarea în realizarea și depășirea beneficiului planificat, în cadrul noului mecanism o parte tot mai mare a beneficiului a fost lăsată la dispoziția întreprinderilor pentru constituirea fondurilor proprii de dezvoltare și cointeresare. În acest mod s-a eliminat situația din trecut cînd la buget se vărsa o proporție mare din beneficii, dar, în aceeași măsură, de la buget se finanța o mare parte din nevoile întreprinderii. Astfel de fluxuri, întreprindere-buget-întreprindere, care cuprindeau volume importante de beneficii, respectiv cheltuieli, nu erau de natură să sporească preocuparea întreprinderilor pentru creșterea prin mijloace economice a veniturilor proprii, pentru cheltuirea cu simț de răspundere a fondurilor.

Potrivit prevederilor noului mecanism, constituirea fondurilor proprii de dezvoltare și cointeresare și respectiv utilizarea lor este strîns legată de realizarea beneficiului astfel că atît întreprinderea în ansamblul ei, cît și fiecare om al muncii sînt interesați în obținerea de beneficii cît mai mari. În noul mecanism cointeresarea individuală nu se limitează la fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii, la fondul de construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social și la fondul pentru acțiuni sociale. În fapt, fondul de dezvoltare economică al întreprinderii, precum și fondul mijloacelor circulante influențează la rîndul lor fondurile destinate stimulării individuale, întrucît introducerea unor utilaje cu randamente mai ridicate, a unor tehnologii de înaltă productivitate, sporesc producția și beneficiile, determină scăderea costurilor și deci creșterea rentabilității etc. cu efecte favorabile asupra fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii. Are loc astfel o cointeresare puternică în realizarea și depășirea beneficiilor, în constituirea fondurilor prevăzute de lege, o sporire a preocupării pentru prevenirea și eliminarea oricăror abateri care pot influența negativ realizarea indicatorilor de plan ceea ce determină o intensificare a controlului reciproc al oamenilor muncii, atît în interiorul aceleiași întreprinderi cît și între întreprinderi. Totodată, se întărește solidaritatea, crește rolul colectivelor de oameni ai muncii,

în eliminarea operativă a neajunsurilor care influențează nu numai rezultatele întreprinderilor în care acestea apar, ci, adesea, provoacă greutăți în lanț și întreprinderilor care-și desfășoară activitatea în condiții normale.

UN ALT ELEMENT component de bază al noului mecanism economico-financiar constă în faptul că acesta a făcut o delimitare precisă între obligațiile întreprinderii și drepturile acesteia, mijloc important de întărirea răspunderii față de societate cît și față de propriile colective de oameni ai muncii.

Cunoscînd precis obligațiile față de societate și totodată partea din beneficii care rămîn la dispoziția lor, întreprinderile pot stabili din timp măsurile necesare pentru realizarea în cele mai bune condiții a planului, pentru depășirea beneficiului, creșterii contribuției la formarea fondurilor generale ale societății și a volumului fondurilor proprii de dezvoltare și cointeresare. Totodată, se întărește disciplina de plan și financiară, întrucît orice abateri de la acestea pot afecta grav echilibrul financiar al întreprinderii.

Corespunzător obiectivelor de bază ale noului mecanism economico-financiar, în centrul indicatorilor de plan a fost situată **producția fizică** și **producția netă.**

Legătura strînsă dintre acești indicatori, intercondiționarea lor reciprocă duce la înlăturarea mentalității de a realiza producție de dragul producției, determinînd producerea a ceea ce este necesar economiei naționale, a sortimentelor cu desfacere asigurată. Aceasta impune contractarea din timp a producției, asigurarea desfacerii la intern sau export și definitivarea înainte de începerea anului de plan, a întregului proces de cercetare, proiectare, aprovizionare, producție și desfacere.

Producția netă este legată nu numai de indicatorul cantitativ — realizarea producției fizice — ci, în mod deosebit, de indicatorul calitativ **cheltuielile materiale,** scăderea acestora constituind un obiectiv deosebit de important în actuala etapă de dezvoltare a economiei noastre. Prin introducerea acestui indicator s-a realizat evidențierea mai reală a contribuției fiecărei întreprinderi la formarea venitului național, sursă care asigură mijloacele necesare pentru dezvoltarea în continuare, în ritm ascendent a economiei și ridicarea bunăstării întregului popor.

Scăderea cheltuielilor materiale, bază sigură de sporire a valorii producției nete și respectiv a venitului național, capătă o importanță maximă în cadrul noului mecanism devenind obiectiv major al colectivelor de oameni ai muncii în lupta pentru creșterea beneficiului, a fondurilor de dezvoltare și cointeresare.

O trăsătură caracteristică a noului mecanism economico-financiar constă în îmbinarea armonioasă a interesului general al societății de obținere a unei înalte eficiențe, cu interesul fiecărei întreprinderi, al fiecărui colectiv de oameni ai muncii, de realizare a unor beneficii cît mai mari, o parte din acestea revenind celor care au participat la realizarea lor. Noul mecanism constituie astfel un tot unitar, indivizibil și deci aplicarea numai a unei părți a acestuia nu poate asigura funcționarea lui corespunzătoare. Caracterul indivizibil al noului mecanism a fost subliniat în repetate rînduri de conducerea de partid care a atras atenția asupra aplicării cu fermitate a tuturor laturilor acestuia. În fapt însă, așa cum sublinia secretarul general al partidului la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 29—30 mai 1980 „...mulți au înțeles că toate problemele mecanismului economic se reduc numai la participarea la beneficii. Pentru unii, problema este cum se poate obține suplimentar, ceva în plus pentru fondul de premiere de la sfîrșit de an, chiar în condițiile nerealizării planului, a rentabilității, a producției nete, a beneficiilor".

Înțelegînd mai bine laturile noului mecanism economico-financiar, prin aplicarea lui mai fermă acesta își va aduce o contribuție sporită la creșterea eficienței activității. Aplicarea fermă a noului mecanism implică, în primul rînd, răspunderi sporite pentru toate unitățile economice, pentru realizarea prevederilor de plan pe anul 1980, pentru pregătirea temeinică și desfășurarea în cele mai bune condiții a activității de realizare a planului pe anul 1981. În cuvîntarea rostită la ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 13 iunie 1980, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit pe larg la necesitatea încheierii cu succes a planului pe acest an, pentru realizarea ritmică a producției fizice, a producției nete, a exportului, pentru obținerea unei înalte rentabilități a producției. Totodată, a indicat căile pentru creșterea eficienței care constituie sarcini deosebit de importante pentru toate unitățile economice : ridicarea necontenită a nivelului calitativ și tehnic al producției ; organizarea științifică a producției și muncii ; creșterea mai susținută a productivității muncii ; înlocuirea tehnologiilor vechi cu cele mai avansate ; recuperarea, colectarea și refolosirea materialelor, recondiționarea și refolosirea pieselor de schimb ; normarea științifică a consumurilor energetice și materiale ; tipizarea produselor ; reducerea consumului de combustibil și energie ; realizarea de produse noi cu o reducere simțitoare a consumurilor materiale ; utilizarea integrală a capacităților de producție și orientarea fondurilor de investiții pentru procurări de mașini și utilaje, reducîndu-se substanțial cheltuielile pentru lucrările de construcții-montaj. Așa cum arăta secretarul general al partidului „...fiecare să știe ce consumă, cît îl costă și să facă totul pentru a realiza producția cu cheltuieli materiale cît mai mici și cu forță de muncă cît mai redusă".

O atenție deosebită trebuie acordată condițiilor pentru trecerea de la 1 ianuarie 1981 la cursul unic de 15 lei/$ sau rublă, latură a noului mecanism într-un domeniu foarte important cum este acela al participării tot mai active a României la diviziunea internațională a muncii. Aceasta impune stabilirea din timp a măsurilor pentru scăderea substanțială a costurilor de producție, îmbunătățirea calității, operativitate în adaptarea la cerințele pieței externe, contractarea în întregime a producției de export, obținerea unor prețuri externe cît mai mari.

Înfăptuirea neabătută a noului mecanism economico-financiar va constitui un mijloc eficace de stimulare a colectivelor de oameni ai muncii în creșterea inițiativei și răspunderii pentru realizarea planului pe anul 1980 la toți indicatorii, bază pentru obținerea unor noi succese în anul următor, primul an al cincinalului 1981—1985.

G. NICOLESCU
Ministerul Finanțelor

În cinstea zilei de 23 August

Noi obiective în funcțiune

● FORMAȚIILE TRUSTURILOR ȘI ÎNTREPRINDERILOR SPECIALIZATE ALE MINISTERULUI CONSTRUCȚIILOR INDUSTRIALE, raportează că, în întîmpinarea marii sărbători — ziua de 23 August, au pus în funcțiune 265 de obiective și capacități de producție importante, prevăzute în planul de investiții al ultimului an al cincinalului. Din acestea, 43 au fost predate beneficiarilor din industrie și agricultură, în avans față de termenele planificate. Este vorba, printre altele, de două capacități de producție ale căror termene erau stabilite pentru luna decembrie, la Întreprinderea de mașini-unelte din Bacău, de secția de țesături tip bumbac de la filatura și țesătoria din Baia Mare, de secția din Huedin a întreprinderii „Unirea" Cluj-Napoca, profilată pe fabricația de utilaje textile.

● PE PLATFORMA COMBINATULUI DE ÎNGRĂȘĂMINTE CHIMICE DE LA SLOBOZIA a fost pusă în funcțiune, la întreaga capacitate, CEA MAI MARE INSTALAȚIE DE FABRICARE A FURFUROLULUI DIN ȚARA NOASTRĂ. Produsul obținut este folosit ca solvent în industria petrolieră și la producerea rășinilor furanice, contribuind la reducerea substanțială a importurilor în aceste domenii. Tehnologia de fabricație, realizată de un colectiv de specialiști de la Institutul de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică pentru industria chimică, utilizează ca materie primă ciocălăi de porumb și cojii de semințe de floarea-soarelui. Mașinile și utilajele ce compun instalația, executate în marea lor majoritate în întreprinderi românești, asigură automatizarea completă a procesului de fabricație și un nivel ridicat de productivitate.

● **LA BRAZI a fost pusă în funcțiune o MODERNĂ INSTALAȚIE DE IZOMERIZARE NORMAL — PENTAN, materie primă folosită — în cadrul combinatului prahovean pentru obținerea benzinelor cu cifră octanică superioară și a cauciucului poliizoprenic. Instalația — prima de acest fel din țară — al cărui proiect aparține specialiștilor Institutului de cercetări și proiectări tehnologice pentru rafinării și instalații petrochimice din Ploiești, a fost realizată în cea mai mare parte cu utilaje și aparate românești.**

● O NOUĂ CAPACITATE DE PRODUCȚIE a fost pusă recent în funcțiune în CADRUL ÎNTREPRINDERII DE TRACTOARE DIN MIERCUREA CIUC. Noua unitate este proiectată să producă anual 3 000 tractoare pe șenile.

● **LA ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ DIN GHEORGHIENI, județul Harghita, unitate apărută pe harta economică a județului în anii actualului cincinal, a intrat în funcțiune o nouă capacitate. Este vorba de O LINIE DE TURNARE PENTRU 2 000 TONE PIESE DIN FONTĂ — prima din cele patru asemenea linii cu care se va dezvolta întreprinderea.**

ȘTIINȚA ȘI CERCETAREA, FACTORI DE BAZĂ ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII

ÎN TOATE marile înfăptuiri realizate de poporul nostru în anii construcției socialiste se află încorporat organic aportul gîndirii și cercetării științifice românești. Aceasta continuă și încununează astăzi, în noul climat social pe care l-a instaurat socialismul pe pămîntul patriei, în condițiile orientărilor novatoare imprimate întregii noastre dezvoltări economico-sociale în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, noile tradiții de creație științifică și tehnică, remarcabilele succese ale unor înaintași iluștri, recunoscuți și apreciați în întreaga lume. Dezvoltarea științei și tehnicii, aplicarea în producție, în întreaga viață economico-socială, a celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice contemporane constituie un factor de bază al creșterii în ritm susținut și al modernizării forțelor de producție, al progresului multilateral al economiei naționale. Ca o recunoaștere a rolului său în dezvoltarea economico-socială a țării, știința s-a bucurat de o atenție neslăbită din partea conducerii partidului și statului nostru. După cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Raportul prezentat celui de-al XII-lea Congres, această orientare se va situa și în viitor în centrul politicii economice, știința urmînd să se afirme și mai puternic ca factor al dezvoltării.

Amplificarea bazei materiale și de personal a cercetării

LA BAZA DEZVOLTĂRII impetuoase a cercetării științifice românești se situează un amplu efort uman și material — recunoaștere a importanței pe care calitatea de pregătire a cadrelor ce activează în acest domeniu, organizarea lor corespunzătoare, deopotrivă cu nivelul tehnic al dotărilor, îl au asupra promovării progresului tehnic și al încorporării sale rapide în economie. Imaginea inventatorului izolat, gîndind și experimentînd în universul strîmt al laboratorului său aparține în întregime trecutului. Astăzi, progresul în știință necesită un număr tot mai mare de cercetători și personal științific, o bază tehnico-materială tot mai complexă și diversificată, el necesită din partea societății eforturi financiare, materiale și umane tot mai însemnate. Înțelegerea de către partidul nostru a acestei legități a raportului știință-economie, a faptului că pentru a se afirma, autentic și plenar, ca factor dinamizator al dezvoltării, știința trebuie să constituie ea însăși subiectul unui proces de dezvoltare, s-a concretizat, în cei treizeci și șase de ani pe care îi aniversăm astăzi de la momentul de început al unei noi ere pe pămîntul României, în remarcabile realizări.

Să le amintim pe cele mai însemnate. Dacă în cincinalul 1961—1965 fondurile utilizate în cercetare se cifrau la 5 mld. lei, în cincinalul 1976—1980 acestea erau de 48 mld. lei, urmînd să atingă valoarea de 70 mld. lei în cincinalul următor. Fondurile fixe ale cercetării au crescut, de asemenea, în intervalul 1965—1980 de 4,5 ori. Totodată, personalul încadrat în cercetare — indicator semnificativ pentru nivelul de dezvoltare al acestui sector — a sporit de la 50 000 în anul 1965, la circa 200 000 de persoane, dintre care 70 000 cu studii superioare, cît acționează în acest an în activitatea de cercetare științifică, inginerie tehnologică și proiectare.

Concomitent cu creșterea bazei materiale, în cercetare a avut loc o acțiune continuă de perfecționare a conducerii și structurilor organizatorice. Astăzi, întreaga activitate de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic este coordonată și îndrumată de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, organ de partid și de stat, deliberativ și larg reprezentativ ; acest consiliu ce are ca președinte o prestigioasă personalitate științifică, tovarășa acad. prof. dr. ing. Elena Ceaușescu, este compus din peste 200 de oameni de știință — directori generali și directori de institute, președinți de academii, profesori universitari, academicieni, cercetători din institute, centrale industriale și întreprinderi. Cercetarea științifică se realizează în fiecare ramură sau domeniu prin institute sau centre de cercetare, pe ansamblu numărul acestora ajungînd la 175. Activitatea lor este coordonată în mod unitar de 10 institute centrale de cercetare și 3 academii de profil. De asemenea, la nivel de ministere există direcții tehnice, iar în centrale și întreprinderi compartimente de concepție care, paralel cu activitatea de cercetare, au sarcini precise pe linia aplicării în producție a cercetărilor științifice terminate.

Reflectînd amplele eforturi depuse an de an în direcția dezvoltării și modernizării bazei sale tehnico-materiale, a ridicării necontenite a calificării cadrelor, a perfecționării cadrului organizatoric de desfășurare a activității, cercetarea științifică românească s-a înscris ca un participant activ, de avangardă, la toate progresele istorice obținute în procesul dezvoltării economiei naționale. Potrivit orientărilor Congresul al IX-lea al partidului, îmbogățite ulterior, potrivit condițiilor specifice fiecărei etape, cercetarea științifică și activitatea de inginerie tehnologică a fost ancorată puternic în domeniile prioritare pentru dezvoltarea producției materiale și creșterea eficienței economice, valorificarea superioară, cu maximum de randament, a resurselor naționale, introducerea mai rapidă a noilor produse și tehnologii, mecanizarea și automatizarea proceselor de producție.

Această orientare și-a dovedit realismul, justețea în practică. Astfel, produsele noi și reproiectate introduse în fabricație în actualul cincinal, vor reprezenta în 1980 circa 44 la sută din valoarea producției industriale. Pe bază de cercetare științifică proprie, în cursul acestui cincinal se vor asimila circa 10.000 de mașini, utilaje și instalații noi și reproiectate, precum și peste 5 000 de noi materiale și bunuri de consum ; de asemenea, se vor introduce în producție circa 9 000 de tehnologii moderne, cercetarea națională asigurînd, pe cincinal, circa 90 la sută din materialele și tehnologiile noi introduse în fabricație.

Clarviziune și înțelegere a necesităților viitoare ale economiei

PE PARCURSUL dezvoltării civilizației umane știința s-a situat constant în avangarda producției ; ea a constituit o permanentă sursă de idei și soluții originale care, transpuse în practică, au generat noi impulsuri în dezvoltarea mijloacelor de producție. Pe deplin valabil și în acele epoci istorice în care drumul de la descoperirea științifică, de la invenția tehnică, pînă la încorporarea sa în practică — și încă mult mai greu, pînă la aplicarea sa generalizată — rolul de pionierat pe care îl are știința și tehnologia în procesul dezvoltării este mult accentuat, nuanțat, în condiții de complexitate tot mai sporită, astăzi în economia noastră socialistă. Tocmai de aceea preocuparea de a trasa liniile mari de evoluție în care să se cantoneze investigațiile științifice, într-un orizont de timp larg, de a încredința cercetării sarcina de a pregăti și pune la îndemîna producției, în fiecare moment, soluții tehnice originale, avansate, constituie o acțiune în deplină concordanță cu dialectica progresului economico-social.

Știința românească dispune astăzi de un astfel de cadru închegat în care își proiectează dezvoltarea : „Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000", document aprobat la Congresul al XII-lea al partidului. Constituind un moment de legătură

între trecut și viitor, această veritabilă Cartă a cercetării științifice din țara noastră sintetizează concepția partidului, a secretarului său general, cu privire la rolul științei, oferind deopotrivă soluții concrete și stabilind căi practice de legătură între cercetarea științifică și producție.

Prin modul în care a fost conceput — eșalonat pe trei etape : 1985, 1990 și 2000 — Programul-directivă implică cercetarea științifică în rezolvarea unei serii largi de probleme ale dezvoltării: elaborarea de soluții care să contribuie la înfăptuirea în bune condiții a prevederilor planului de dezvoltare economico-socială a României în cincinalul 1981—1985; el urmărește să asigure soluțiile tehnice și tehnologice necesare transpunerii în viață a orientărilor pentru cincinalul 1986—1990; să pregătească, în același timp, prin lărgirea preocupărilor de cercetare fundamentală, rezerva de descoperiri științifice și soluții tehnologice necesare dezvoltării în perspectivă a țării noastre, pînă în anul 2000. Cît privește dezvoltarea cercetărilor de profil, Programul-directivă oferă un exemplu de clarviziune, de înțelegere a necesităților viitoare ale economiei și, în această perspectivă, de stabilire a unor criterii riguroase în ierarhizarea domeniilor prioritare — deopotrivă pe termen scurt, mediu și lung — spre care să fie orientate eforturile colectivelor de oameni de știință, de cercetători.

Astfel, un capitol însemnat al cercetării științifice românești îl va constitui investigațiile geologice chemate să asigure o cît mai bună cunoaștere a rezervelor de substanțe naturale de care dispunem și, pe această bază, o fundamentare cît mai riguroasă a dezvoltării economiei. De asemenea, un rol de primă însemnătate revine cercetării energetice, care trebuie să asigure soluții tehnologice pentru ca obiectivul dobîndirii de către România, în deceniul următor, a independenței energetice să devină fapt. În această perspectivă vor fi coordonate, într-o strategie unitară, cercetările privind valorificarea eficientă a resurselor energetice naționale și a noilor surse de energie, restructurarea industriei prin accentuarea ponderii ramurilor prelucrătoare mici consumatoare de energie, utilizarea rațională și economisirea energiei în toate sectoarele de activitate. Cercetarea în domeniul chimiei — organice și anorganice —, industriei construcțiilor de mașini, industriei materialelor de construcții, industriei ușoare, biologiei și agriculturii etc., etc. — iată doar alte cîteva dintre domeniile a căror dezvoltare susținută în anii de pînă acum va fi continuată cu și mai multă vigoare, va fi înscrisă pe noi cote de calitate.

Știința și tehnologia modernă sînt și vor fi — tot mai mult în viitor — implicate în dezvoltarea economiei. În fapt, prin evidențierea unei serii de trăsături noi, distinctive — și vom reține aici cu deosebire, orientarea cercetărilor spre obiective bine definite de o anumită strategie a dezvoltării, reducerea perioadei dintre descoperire și aplicarea sa, implicarea tot mai profundă a cercetării în finalizarea în producție a proiectelor și soluțiilor elaborate de ea, fundamentarea activității din acest domeniu pe principiile rentabilității și eficienței — cercetarea științifică dobîndește o finalitate economică bine conturată.

Un aport sporit la creșterea eficienței întregii activități

UN DOMENIU de maximă însemnătate pentru dezvoltarea economiei naționale — în care cercetarea științifică este implicată cu toate resursele sale, îl constituie eficiența economică. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită nu de mult la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. **„înfăptuirea politicii partidului de ridicare a nivelului de trai material și spiritual se poate realiza numai în condițiile dezvoltării continue a forțelor de producție, ale creșterii eficienței și rentabilității întregii noastre activități economice."** Or, eficiența economică poate fi substanțial îmbunătățită, și aceasta alături de alte acțiuni și măsuri, prin perfecționarea tehnologiilor aplicate în diverse ramuri ale economiei, prin alinierea lor la nivelul de competitivitate mondial. La rîndul său, însăși concepția care stă la baza perfecționării tehnologice trebuie să încorporeze și să filtreze — prin limbajul său specific — noile restricții care jalonează desfășurarea proceselor economice, generate de criza energetică și de materii prime.

Tocmai de aceea, noile tehnologii care vor fi utilizate în economie vor trebui să conducă spre accentuarea reducerii consumurilor energetice și de materii prime (ceea ce impune, pe de altă parte, ca ele însele să fie mici consumatoare de energie), să permită punerea în valoare a noi resurse energetice, tradiționale sau neconvenționale, să permită obținerea de produse de calitate superioară, cu înalte virtuți de competitivitate. Totodată, factorul cercetare științifică și corolarul său, dezvoltarea tehnologică, constituie însuși vehicolul amplelor restructurări preconizate a se realiza pe ansamblul economiei — și cu deosebire în industrie — prin promovarea ramurilor industriale ce permit valorificarea superioară a resurselor energetice și de materii prime.

Afirmarea exigențelor de sporire a eficienței activității economice, în toate domeniile de activitate, își află o exprimare specifică și în ce privește însăși activitatea de cercetare științifică. Pentru a contribui în toată plenitudinea capacităților sale la dezvoltarea economică, cadrele din cercetare, factorii de răspundere din economie implicați — într-un fel sau altul — în desfășurarea acestei activități trebuie să desfășoare o activitate eficientă. Din această perspectivă, procese care s-au afirmat cu putere în ultimele cincinale — realizarea de forme tot mai perfecționate ale integrării cercetării cu învățămîntul și producția, apropierea cercetării, prin tematică și soluții, de necesitățile curente ale activității practice — al căror inițiator clarvăzător a fost secretarul general al partidului, vor face în viitor saltul la o nouă calitate. Acestora li se adaugă noi exigențe în ce privește pregătirea și utilizarea corespunzătoare a oamenilor, a cadrelor de cercetători, singuri în măsură să pună în valoare, acest atribut inestimabil al geniului uman — creativitatea.

Nicolae IONESCU
secretar de stat, C.N.S.T.

În cinstea zilei de 23 August

Producție fizică și netă peste plan

● **MINERII DIN BAZINUL POIANA RUSCĂI au extras peste prevederile de plan de la începutul anului și pînă la 20 august a.c. mai mult de 3 500 tone minereu de fier concentrat, 105 000 tone dolomită metalurgică, 5 500 tone talc brut și alte substanțe minerale utile. Sporul de producție a fost obținut cu consumuri specifice și costuri mai mici decît cele stabilite, pe ansamblul întreprinderii economisindu-se, 1 670 000 kWh energie electrică.**

● COLECTIVUL ÎNTREPRINDERII DE RULMENȚI DIN BÎRLAD a obținut în perioada ce a trecut din acest an, o producție industrială suplimentară în valoare de 70,5 milioane lei, o producție marfă peste plan de 46,2 milioane și un spor la indicatorul producției nete de peste 15 milioane lei. Totodată, a livrat economiei în plus peste 20 000 rulmenți, într-o largă gamă tipodimensională, în condițiile economisirii a peste 300 tone metal.

● MUNCITORII, INGINERII ȘI TEHNICIENII DE LA ÎNTREPRINDEREA „TEHNOMETAL" DIN TIMIȘOARA, au înscris pe graficul întrecerii socialiste o producție marfă suplimentară în valoare de aproape 70 milioane lei. Cea mai mare parte a producției suplimentare a fost obținută pe seama creșterii productivității care, raportată la producția netă, este cu 5 000 lei mai mare pe lucrător față de nivelul planificat. Ca urmare a măsurilor tehnico-economice aplicate, a prelucrării eficiente a materiilor prime, a reciclării unui volum însemnat de materiale de mici dimensiuni și a altor măsuri aplicate pe întregul flux tehnologic, s-au economisit aproape 500 tone metal.

● **Printr-o bună organizare a muncii și a producției, COLECTIVUL COMBINATULUI PENTRU FIBRE ARTIFICIALE BRĂILA a depășit în perioada parcursă din acest an producția marfă planificată cu 15 milioane lei, livrînd în avans beneficiarilor importante cantități de celofibră, cord și utilaje tehnologice, în condițiile economisirii a 5,5 milioane kWh energie electrică și a 3 800 tone combustibil.**

● FORESTIERII MARAMUREȘENI au realizat peste sarcinile de plan la zi o producție marfă însumînd 12 milioane lei și un spor la producția netă de 5,1 milioane lei. Ei au livrat suplimentar economiei, între altele, 4 300 mc lemn pentru p.a.l., 1 800 mc lobde, 506 mc cherestea și alte produse.

● **În primele șapte luni ale anului, COLECTIVUL DE OAMENI AI MUNCII DE LA COMBINATUL DE LIANȚI ȘI AZBOCIMENT DIN MEDGIDIA, a obținut o producție industrială suplimentară în valoare de 18 milioane lei, reprezentînd 9 500 tone clincher, circa 20 000 tone ciment, 1 000 mp plăci și 42 km tuburi din azbociment, precum și importante cantități de piese de schimb.**

CREȘTEREA CONTINUĂ A BUNĂSTĂRII ÎNTREGULUI POPOR — ȚELUL SUPREM AL POLITICII PARTIDULUI

36 DE ANI DE ISTORIE NOUĂ; fiecare an aducînd cu sine noi și grăitoare dovezi asupra progresului continuu al societății noastre. Dezvoltarea forțelor de producție, repartizarea lor echilibrată în teritoriu, modernizarea structurilor economiei, ritmuri înalte ale creșterii economice, între cele mai înalte consemnate pe plan mondial, sporuri substanțiale ale productivității muncii în toate sectoarele — iată cîteva dintre cele mai însemnate elemente de caracterizare a dezvoltării economico-sociale a țării, a realismului și caracterului științific ale concepției care stă la baza acestei dezvoltări. Aniversarea memorabilului act istoric de la 23 august 1944 constituie un prilej de a pune în evidență și alte însemnate realizări, cele obținute în planul bunăstării, al dezvoltării spirituale. Pentru că tot ce se făurește pe pămîntul României urmărește, după cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea ținută recent la marea adunare populară din Municipiul Brăila, **„dezvoltarea generală a țării, ridicarea bunăstării întregului popor — țelul suprem al politicii partidului, esența societății socialiste multilateral dezvoltate în România"**.

Un profund umanism al orînduirii noastre socialiste

ÎN CONCEPȚIA PARTIDULUI nostru, posibilitatea de a asigura un consum cît mai diversificat pentru toți oamenii muncii, de a ridica continuu nivelul de trai și calitatea vieții are la bază dezvoltarea susținută a forțelor de producție, repartizarea lor judicioasă în teritoriu, creșterea prioritară a eficienței cu care sînt cheltuite resursele societății. Numai în acest fel se poate asigura sporirea venitului național, a valorii nou create ca unică sursă de sporire a veniturilor populației, a nivelului ei de viață ; în același timp, stabilirea unei repartizări juste, în funcție de condițiile specifice fiecărei etape de dezvoltare a economiei, între fondul de acumulare și cel de consum, situarea la circa o treime a părții din venitul național destinată dezvoltării au permis crearea suportului material al susținerii cererii de consum a populației. Prin înființarea, an de an, de noi unități în ramurile și subramurile care răspund nemijlocit consumului public, prin creșterea, diversificarea, și îmbunătățirea calitativă a producției acestora, s-au creat premise favorabile pentru reducerea decalajului obiectiv între cererea de consum și capacitatea economiei de a o satisface.

Este însă indiscutabil că sfera noțiunii de bunăstare, de nivel de trai și calitate a vieții, este cu mult mai cuprinzătoare. Calitatea vieții în socialism exprimă totalitatea condițiilor care asigură dezvoltarea armonioasă a ființei umane — în plan biologic, social, spiritual, satisfacerea la un nivel tot mai înalt a aspirațiilor sale. Pe un alt plan, obținerea unei calități a vieții superioare presupune armonizarea aspirațiilor individuale cu aspirațiile generale ale societății, împlinirea multilaterală a personalității umane, punerea în valoare a tuturor capacităților și talentelor fiecăruia în slujba binelui comun.

Evidențiind un caracter mai concret, mai „cuantificabil", conceptul de nivel de trai se referă la gradul în care sînt satisfăcute nevoile materiale și spirituale ale unei societăți, clase sociale sau persoane, în condițiile date de dezvoltare a forțelor de producție, a producției sociale. Pentru a caracteriza nivelul de trai sînt utilizate o serie de determinări cantitative și calitative exprimate cu ajutorul unor indicatori economico-sociali. Acești indicatori urmăresc măsurarea nivelului veniturilor nominale și reale ale populației, a nivelului consumului de bunuri materiale și servicii pe locuitor, a stării de sănătate și de accesibilitate a populației la serviciile de ocrotire a sănătății, de învățămînt, cultură și artă, la condițiile de muncă, de locuit și de odihnă, precum și la starea generală a mediului natural în care trăiesc și muncesc oamenii. Totodată acești indicatori economico-sociali permit desprinderea căilor, direcțiilor de acțiune prin care se va asigura o creștere continuă a bunăstării.

Dinamica dezvoltării economiei — baza creșterii calității vieții

DEZVOLTAREA în ritm intens a economiei naționale în perioada construcției socialiste a asigurat baza materială necesară ridicării continue a bunăstării tuturor oamenilor muncii. Situîndu-se pe primele locuri din lume în ce privește dinamica dezvoltării economice, România a realizat în perioada 1950—1978 o creștere de 13 ori a venitului național, cu un ritm mediu anual de 9,7%. Creșterea venitului național și realizarea unei judicioase repartizări a acestuia în fond de dezvoltare și fond de consum a asigurat, odată cu accentuarea ratei fondului de dezvoltare, o sporire continuă a fondului de consum. Totodată, aplicarea consecventă a politicii de industrializare socialistă și dezvoltare armonioasă a tuturor ramurilor economiei naționale a avut efecte majore asupra populației ocupate. Astfel, ponderea populației ocupate în ramurile neagricole a crescut de la 29,5% în 1950 la 70,9% în 1980, din care 44,3%, față de 12% în 1950 în industrie și construcții. Atragerea în ramurile neagricole a unui volum tot mai mare de forță de muncă și creșterea sistematică a veniturilor populației din retribuirea muncii a dus la creșterea fondului de retribuire de 21 ori în 1980 față de 1950; retribuția medie netă a crescut la 2 261 (la sfîrșitul acestui an), față de 1 595 lei în 1975, și 337 lei în 1950.

Veniturile țărănimii obținute din munca în C.A.P. și în gospodăria personală, calculate pe o persoană ocupată, au crescut la rîndul lor de 8,3 ori, un rol însemnat revenind asigurării creșterii venitului minim garantat la 1 500 lei lunar pentru cei care lucrează în zootehnie și irigații, și la 1 200 lei pentru cei care lucrează în legumicultură, viticultură și pomicultură. Au crescut, de asemenea, veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum, îndeosebi prin sporirea pensiilor, a alocației de stat pentru copii, a fondurilor destinate dezvoltării învățămîntului, ocrotirii sănătății, acțiunilor social-culturale.

Creșterea veniturilor concomitent cu sporirea producției, diversificarea și îmbunătățirea continuă a calității bunurilor de consum, a determinat o ridicare substanțială a consumului populației la toate categoriile de produse. Creșterea consumului mediu anual pe locuitor la o serie de produse alimenetare de bază este relevantă în acest sens: la carne și porduse din carne de la 16,7 kg în 1950, la 62,4 kg în 1980 ; la lapte și produse lactate de la 107,6 litri la 220 litri, la ouă de la 79 bucăți la 270 bucăți, iar la zahăr și produse din zahăr de la 6,9 kg la 30 kg. Nivelul consumului realizat la principalele produse alimentare asigură întregii populații caloriile necesare întreținerii unei stări de nutriție echilibrate, în raport cu efortul fizic depus și cu vîrsta. La bunurile nealimentare consumurile medii anuale pe locuitor sînt, de asemenea, într-o continuă dinamică. Dezvoltarea și modernizarea industriei ușoare, diversificarea producției din această ramură asigură necesitățile de consum ale populației la principalele produse. La țesături (inclusiv confecții) consumul mediu anual pe locuitor a crescut de la 13,19 mp în 1950 la 29,10 mp în 1980, iar la încălțăminte de la 0,62 perechi la 4,10 perechi — pentru a ne referi doar la cîțiva indicatori uzuali.

Odată cu sporirea veniturilor populației și cu satisfacerea tot mai deplină a nevoilor de hrană și îmbrăcăminte, a crescut și gradul de înzestrare a populației cu obiecte de folosință îndelungată — aceasta constituind în fapt, o mutație semnificativă în structura consumului populației și care indică apropierea tipului de consum din țara noastră de cel existent în statele industrializate. A sporit, de asemenea, considerabil gradul de

Tabelul nr. 1

Principalii indicatori ai veniturilor populației în anii 1980—1985*)

(prevederi)

	1980 (lei lunar)	1985 (lei lunar)	Creșterea în 1985 față de 1980 (%)
Retribuția medie reală	2 261	2 670	16—18
Veniturile reale ale țărănimii provenite din munca prestată în agricultură pe o persoană ocupată	1 380	1 725	25
din care :			
— veniturile membrilor cooperatori	1 388	1 741	25,4
— veniturile țăranilor cu gospodărie individuală	1 340	1 650	23,1

*) Întocmit pe baza Programului-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții. Editura politică, București, 1979.

Tabelul nr. 2

Nivelul consumului principalelor produse alimentare și nealimentare în perioada 1980—1985*)

	U/M	1980	1985	Creșterea în 1985 față de 1980 — % —
Produse alimentare pe locuitor				
Carne și produse din carne	kg	62,4	68— 72	9,0— 15,4
Lapte și produse din lapte (exclusiv unt)	litri	220	230—240	4,5— 9,1
Zahăr și produse din zahăr	kg	30	33— 35	10,0— 16,7
Ouă	buc.	270	275—280	1,8—103,7
Legume și produse din legume	kg	143,6	150—160	4,5— 11,4
Fructe și produse din fructe	kg	63,0	75— 85	19,0— 34,0
Produse nealimentare pe locuitor				
Țesături (inclusiv confecții)	mp	29,1	35,9	23,4
Tricotaje	buc.	9,9	14,2	43,4
Încălțăminte	per.	4,1	4,1	—
Bunuri de folosință îndelungată la 1 000 locuitori				
Aparate de radio	buc.	247	300	21,5
Televizoare	buc.	203	245	20,7
Frigidere	buc.	157	220	40,1
Mașini de spălat	buc.	100	153	53,0
Autoturisme de oraș	buc.	28	57	103,6

*) Intocmit pe baza Programului-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții.

dotare a populației cu aparate de uz casnic (frigidere, mașini de spălat), cu aparate de radio, televizoare și alte bunuri. Rezultate remarcabile au fost obținute în ce privește condițiile de locuit ale populației, numai în cincinalul actual se vor realiza circa un milion de apartamente din fondul statului ; peste 15 milioane de cetățeni de la orașe și sate locuiesc în prezent în case construite în ultimii 30 de ani.

1981—1985 : nouă și însemnată etapă în procesul de ridicare a bunăstării

COORDONATELE FUNDAMENTALE ale creșterii bunăstării materiale și spirituale a poporului nostru în cincinalul 1981—1985 și-au găsit o exprimare coerentă și armonioasă în „Programul-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții", document adoptat la Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român. Avînd la bază obiectivele stabilite de Congres privind trecerea României într-o nouă fază de dezvoltare, în care va avea loc afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice, accelerarea procesului de trecere la o nouă calitate a activității economice și sociale, acest Program încorporează într-un tot organic principalele orientări și mijloace ce vor permite, în viitorii cinci ani ridicarea pe o nouă treaptă a bunăstării și nivelului de civilizație al întregului nostru popor.

Pornind de la corelația directă ce se stabilește între creșterea și dezvoltarea în general a economiei naționale, între sporirea venitului național și posibilitățile de sporire a bunăstării materiale și spirituale a populației, în documentele de partid se subliniază necesitatea de a se acționa pentru realizarea unei calități noi, superioare în întreaga activitate economică. Gospodărirea cu maximum de eficiență a fondurilor materiale și financiare, realizarea unei creșteri substanțiale a productivității muncii în toate unitățile economice — iată căile reale prin care se pot asigura condițiile necesare pentru satisfacerea la un nivel superior a cerințelor populației și ridicarea nivelului ei de viață. **„Este necesar** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în raportul prezentat la cel de al XII-lea Congres al partidului — **ca toți oamenii muncii, toate organizațiile de partid să facă totul pentru ca întreaga noastră activitate economică să se desfășoare cu cea mai înaltă eficiență, asigurînd creșterea continuă a bogăției naționale, baza sigură — și singura bază — pentru dezvoltarea continuă a patriei, ridicarea bunăstării poporului".**

Ca și pînă în prezent, dezvoltarea în ritm susținut a economiei naționale, creșterea mai accentuată a venitului național și repartizarea sa judicioasă în fondul de consum, 70%, și fond de acumulare 30% — vor constitui premisele de bază pentru majorarea fondului de retribuire, a sporirii cuantumului de cheltuieli pentru acțiuni social-culturale și a investițiilor pentru obiectivele de care beneficiază populația în mod direct. Creșterea venitului național cu un ritm mediu anual de 6,7—7,4% va permite sporirea fondului de retribuire în 1985 față de 1980 cu 43,3%, iar a cheltuielilor pentru acțiuni social-culturale cu 25%, din care cele de la bugetul statului cu 24%. În cincinalul viitor se vor crea încă 930 000 de noi locuri de muncă — acțiune cu efect direct asupra creșterii numărului personalului muncitor, îndeosebi în industrie și construcții, și a sporirii și pe această cale, a veniturilor oamenilor muncii. Se vor produce modificări însemnate în structura populației ocupate, proces cu efecte similare.

În ansamblul căilor de îmbunătățire sistematică a condițiilor materiale, sociale și culturale, de viață și de muncă ale populației un loc important îl ocupă prevederile de creștere a veniturilor directe din muncă ale populației potrivit retribuirii după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii (vezi și tabelul nr. 1).

Creșterile de retribuție se vor realiza astfel încît să se mențină un raport echitabil între retribuția minimă și maximă din economie, care pentru actuala etapă este 1 la 5,5. Pe această bază retribuția minimă netă se va ridica la 1 630 lei față de 1 425 lei în 1980. De asemenea, în următoarea perioadă de plan cincinal, pe baza realizării sarcinilor de creștere a eficienței economice, a productivității muncii se vor majora în mod treptat sumele alocate pentru fondul de participare la beneficiu, asigurîndu-se o sporire a sumei medii pe o persoană cu circa 50% față de 1980. Veniturile țărănimii provenite din agricultură vor fi majorate cu 20—25%.

O cale importantă de creștere a nivelului de trai și de îmbunătățire a calității vieții o constituie sporirea fondurilor destinate acțiunilor social-culturale. În acest sens, se prevede ca în perioada 1981—1985 cheltuielile social-culturale totale să se majoreze cu 37%, revenind, la nivelul anului 1985, pe o familie, 14 200 lei, cheltuielile social-culturale finanțate de la buget urmînd a se ridica la 12 950 lei pe familie față de 10 000 lei în 1980. Ca urmare a creșterii pensiilor de asigurări sociale de stat, a pensiilor militare, I.O.V.R. și a altor categorii de pensii, în medie cu circa 23% pentru cele nominale și 15—16% pentru pensia medie reală, cheltuielile pentru acestea de la bugetul de stat vor spori în medie pe cincinal cu 38% față de cincinalul 1976—1980.

Majorarea veniturilor bănești ale populației în condițiile unei evoluții riguros controlate a indicelui prețurilor și tarifelor, va fi corelată cu o sporire a volumului desfacerilor de mărfuri cu amănuntul cu 36,5 față de 1980%. Așa cum rezultă din tabelul nr. 2, creșterile cele mai mari se vor înregistra la consumurile de produse nealimentare și mai ales la cele de folosință îndelungată.

Paralel cu creșterea gradului de satisfacere a nevoilor alimentare și nealimentare, cu ridicarea gradului de dotare a populației cu bunuri de folosință îndelungată va avea loc o sporire rapidă și o largă diversificare a cerințelor populației pentru servicii. Corespunzător se prevede o creștere a volumului serviciilor cu 54%, reprezentînd în 1985 — 74,6% miliarde lei. De asemenea, în următorii cinci ani vor fi amplificate eforturile pentru asigurarea unor condiții tot mai bune de locuit; vor fi astfel construite circa 1 100 000 de apartamente din fondurile de investiții ale statului, din care 440 000 apartamente destinate vînzării către populație. Din fondurile proprii ale populației se vor construi circa 100 000 locuințe. Pentru îmbunătățirea confortului va crește numărul de apartamente cu 3—4 camere, asigurîndu-se un număr mediu de camere pe apartament de 2,52 și creșterea suprafeței medii locuibile pe locuitor în orașe la 10,6 mp în 1985 față de 9,7 mp în 1980.

Componente inseparabile ale calității vieții, învățămîntul, cultura și arta, ocrotirea sănătății, sportul și turismul — dezvoltarea lor, vor fi susținute de importante alocații bugetare. Astfel cheltuielile pentru învățămînt vor crește cu peste 36%. Se vor crea condițiile pentru pregătirea generalizării învățămîntului liceal, extinderea învățămîntului superior, legarea mai strînsă a întregului învățămînt de nevoile practice ale construcției socialiste din țara noastră. Cheltuielile pentru ocrotirea sănătății se vor majora cu circa 32% iar cele pentru cultură și artă cu 26%. De asemenea în cincinalul viitor, ca urmare a sporirii gradului de dotare tehnică a economiei, a perfecționării organizării producției și a muncii, a creșterii productivității muncii se va trece la realizarea etapei a II-a a programului de măsuri pentru reducerea duratei de lucru la 44 de ore.

TOATE ACESTE orientări și măsuri stabilite de Congresul al XII-lea reflectă grija și preocuparea constantă a partidului și statului nostru pentru realizarea unui nivel tot mai înalt de bunăstare pentru întregul nostru popor.

Dumitru PUGNA

APORTUL COMERŢULUI SOCIALIST LA ÎNFĂPTUIREA POLITICII DE RIDICARE A NIVELULUI DE TRAI AL ÎNTREGII POPULAŢII

ÎN CEI 36 DE ANI care au trecut de la revoluţia de eliberare România a cunoscut uriaşe prefaceri revoluţionare, măreţe realizări în toate domeniile de activitate. Desfăşurarea cu succes a operei istorice de construcţie socialistă, trecerea la făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate au fost marcate, pentru întregul popor, de roadele înfăptuirii scopului fundamental al politicii partidului nostru — **creşterea continuă a bunăstării materiale şi spirituale**, proces care, îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R., s-a accelerat şi şi-a lărgit considerabil sfera de cuprindere, vizînd pe un plan general **crearea unei noi calităţi a vieţii.** În acest proces dinamic s-a înscris cu un rol însemnat comerţul socialist, care, ca o importantă componentă a economiei noastre naţionale, şi-a sporit continuu contribuţia la ridicarea nivelului de trai al populaţiei de la oraşe şi sate.

Potenţialul economic al ţării în continuă ascendenţă cantitativă şi calitativă, creşterea venitului naţional, perfecţionarea relaţiilor socialiste de producţie şi repartiţie, producţia tot mai mare, mereu înnoită şi diversificată a bunurilor de consum determină **sporirea de la an la an atît a puterii de cumpărare a populaţiei, cît şi a posibilităţilor de a o acoperi cu un fond de mărfuri corespunzător.** Limitîndu-ne numai la analiza unuia dintre indicatorii care caracterizează dinamismul puterii de cumpărare — şi anume evoluţia retribuţiei medii nete a personalului muncitor, constatăm că în ultimii 15 ani a avut loc o creştere la mai mult decît dublu a acesteia, respectiv de la 1 028 lei/lună în anul 1965 la 2 108 lei în anul 1979.

Avînd menirea de a pune la dispoziţia populaţiei un fond de mărfuri în continuă creştere, înnoire şi diversificare, capabil să satisfacă multiplele şi variatele cerinţe de consum, comerţul românesc a cunoscut, mai cu seamă în perioada de un deceniu şi jumătate ce a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, o dezvoltare sistematică, complexă şi înnoitoare. Relevantă în acest sens este evoluţia indicatorului „vînzări de mărfuri cu amănuntul", care, la nivelul întregii perioade 1966—1980, însumează peste 1920 miliarde de lei, în condiţiile în care realizările anului 1980 vor fi de circa 3,5 ori mai mari decît cele din anul 1965. Este deosebit de semnificativ faptul că volumul mediu al vînzărilor pe un trimestru din anul 1980 este echivalent cu cel realizat în întregul an 1964.

Cît de mult au crescut dimensiunile activităţii comerciale putem, de altfel, deduce din faptul că în anul 1980, în medie pe o zi lucrătoare, se vînd mărfuri în valoare totală de peste 700 mil. lei, faţă de 306 mil. lei în 1970 şi 203 mil. lei în 1965 — şi de 17,5 ori mai mult decît în anul 1950.

CA ÎNTRUCHIPARE a opţiunilor strategice de mare importanţă pentru prezentul şi viitorul patriei noastre, stabilite de Partidul Comunist Român, de secretarul său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în ultimii 15 ani **ritmul de creştere a desfacerilor de mărfuri** se caracterizează prin cote înalte şi cu tendinţă de accentuare (tabelul nr. 1.).

Tabelul nr. 1

Evoluţia vînzărilor de mărfuri cu amănuntul

Perioada	Volumul vînzărilor de mărfuri (mld. lei)	Ritm mediu anual de creştere (%)	Valoarea absolută a unui procent de creştere (mil. lei)
1966—1970	406	8,0	638
1971—1975	599	8,5	940
1976—1980	cca. 917*)	8,7	1 407

*) Datele pentru anul 1980 reprezintă estimări

Din datele prezentate se desprinde şi un alt aspect deosebit de semnificativ : majorarea continuă şi substanţială, de la o perioadă la alta, a valorii absolute a unui procent de creştere a vînzărilor de mărfuri cu amănuntul.

La efortul statornic al partidului nostru, de a asigura poporului condiţii materiale de viaţă şi confort tot mai mult apropiate de cele din ţările avansate economic, comerţul a adus o contribuţie de seamă, în acest sens fiind sugestiv faptul că în condiţiile creşterii populaţiei ţării de la 19 mil. locuitori în 1965 la peste 22 mil. în prezent, **vînzarea medie pe un locuitor** a sporit de la 3 350 lei la circa 9 600 lei.

Orientarea fermă a politicii partidului în direcţia realizării unei structuri teritoriale armonioase a economiei româneşti, fundamentată pe obiective şi criterii ştiinţifice, s-a reflectat şi în dezvoltarea comerţului socialist. Caracteristică, îndeosebi pentru ultimele trei cincinale, este tendinţa de **omogenizare accentuată, în profil teritorial, a aprovizionării cu mărfuri a populaţiei.** Evoluţia vînzărilor de mărfuri cu amănuntul evidenţiază, în acest sens, că ritmuri apreciabil mai ridicate decît media pe ţară s-au înregistrat în judeţe ca Bistriţa-Năsăud, Botoşani, Covasna, Gorj, Ialomiţa, Olt, Sălaj, Teleorman, Vaslui şi altele, în trecut rămase în urmă şi din acest punct de vedere.

S-AU PRODUS continue mutaţii calitative şi în **structura activităţii comerciale.** Pe primul plan se situează modificările în conţinutul fondului de mărfuri pus la dispoziţia populaţiei. În această ordine de idei, se remarcă două trăsături deosebit de semnificative :

— o tot mai bună poziţionare, în ansamblul vînzărilor, a **produselor alimentare cu un conţinut nutritiv ridicat ;**

— creşterea în ritmuri deosebit de accelerate a desfacerilor de **produse industriale,** care contribuie direct la ridicarea gradului de civilizaţie şi confort.

Într-o exprimare sintetică, aceste mutaţii sînt reflectate în elementele graficului de mai jos, din care rezultă că, potrivit legităţilor consumului, mărfurilor nealimenare le revine în anul 1980 o pondere de 51% din totalul vînzărilor, faţă de 49,8% în anul 1965.

Evoluţia structurii pe sectoare a vînzărilor de mărfuri cu amănuntul în comerţul socialist

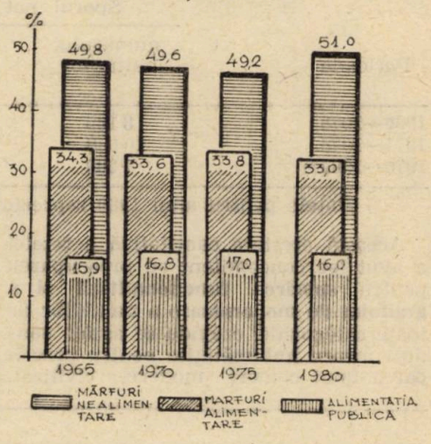

Referitor la produsele alimentare, creşteri mai accentuate ale vînzărilor au avut loc la : carne tăiată (de 3,1 ori în 1980 faţă de 1965), preparate din carne (de 4,7 ori), fructe proaspete (de 7,2 ori). Drept urmare, în decursul acestei perioade de timp au apărut modificări semnificative în ce priveşte raportul dintre vînzările realizate la diferite produse alimentare, în favoarea celor importante pentru o alimentaţie raţională :

la 100 tone vînzări de pîine revin (tone) :	**1965**	**1980*)**
— carne tăiată	8,9	19,1
— preparate din carne	3,1	10,0
— brînzeturi	2,2	4,6
— zahăr	10,8	15,9
— produse zaharoase	3,4	6,2
— legume proaspete	18,2	59,0
— fructe proaspete	2,8	13,8
— conserve de legume	2,5	6,6

x) estimări

O caracteristică a ridicării nivelului de trai al populației din țara noastră este, fără îndoială, și aceea că, în prezent, garderoba tuturor categoriilor de cetățeni este mult mai cuprinzătoare decît în trecut și, totodată, gama articolelor de îmbrăcăminte și încălțăminte este mai diversificată și mai rapid adaptată la cerințele unei înnoiri raționale. Spre ilustrare, arătăm în acest sens că vînzările de confecții și tricotaje totalizează, la nivelul anului 1980, aproape 22 mld. lei, de 3,4 ori mai mult decît în anul 1965. În ce privește încălțămintea, cele 76 mil. perechi prevăzute la desfacere în acest an vor depăși de 2,1 ori nivelul din 1965.

Pentru caracterizarea aportului comerțului la ridicarea gradului de confort și civilizație al populației sînt edificatoare datele cu privire la ceea ce am putea numi dinamica impresionantă a pieței bunurilor de folosință îndelungată, de uz casnic, socio-cultural, pentru odihnă și turism. În perioada 1966—1980 s-au vîndut peste 6,2 mil. aparate de radio, 5,3 mil. televizoare, 3,8 mil. frigidere, 2,5 mil. mașini de spălat rufe, 572 mii autoturisme, mobilă în valoare de circa 64 mld. lei. Se estimează că la finele anului în curs înzestrarea medie la 1 000 de locuitori va fi de : 247 aparate de radio, 203 televizoare, 157 frigidere, 100 mașini de spălat rufe, 28 autoturisme.

Aprecierea multicriterială a dezvoltării comerțului implică și punerea în evidență a **lărgirii continue a sortimentului comercial,** alcătuit astăzi dintr-un total de circa 320 de mii de poziții, din care 200 de mii aparțin sectorului mărfurilor textile-încălțăminte, 90 de mii sectorului mărfurilor metalo-chimice și 30 de mii sectorului alimentar. Este vorba, în fapt, de o amplificare sortimentală — pe orizontală și verticală — de mari proporții, care reflectă îndeaproape **creșterea, diversificarea și înnoirea continuă a producției românești de bunuri de consum, pe baza programelor speciale adoptate de partid, din inițiativa și cu participarea nemijlocită a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.**

REZULTATELE prezentate, privind contribuția comerțului la satisfacerea tot mai bună a cerințelor de consum ale populației, nu pot fi însă pe deplin apreciate dacă nu se ia în considerare ceea ce s-a realizat în domeniul **bazei materiale a sectorului.** Pe măsura creșterii gradului de complexitate a activității comerciale, în strînsă legătură cu mutațiile structurale la nivelul consumatorului, lărgirea capacității tehnice și organizatorice a aparatului comercial a constituit una dintre cele mai importante linii de acțiune. Drept urmare, comerțul socialist dispune astăzi de peste 78 mii de unități comerciale cu amănuntul și de alimentație publică, cu o suprafață de aproape 8 mil. mp — de peste 2 ori mai mult decît în 1965 (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Evoluția rețelei comerciale cu amănuntul și de alimentație publică

Perioada	Sporul net al :		Ritm mediu anual de creștere (%)	
	numărului unităților	suprafeței comerciale (mii mp.)	număr unități	suprafață comercială
1966—1970	8 185	1 260	2,9	6,4
1971—1975	10 058	1 625	3,1	6,1
1976—1980*)	7 200	1 850	2,0	5,2

*) Datele pentru anul 1980 reprezintă estimări.

Această creștere cantitativă a rețelei a avut loc concomitent cu preocuparea pentru **sporirea funcționalității și a gradului de modernizare a unităților** de toate categoriile, creîndu-se astfel condiții mereu îmbunătățite pentru practicarea unui comerț modern, civilizat. Mutațiile calitative intervenite din acest punct de vedere sînt exprimate sintetic, printre altele, în creșterea continuă și apreciabilă a suprafeței medii a unei unități și în îmbunătățirea semnificativă a raportului rețea comercială/populație, după cum urmează :

	1965	1970	1975	1980*)
— suprafața medie pe unitate(mp)	65	77	89	104
— număr unități la 1 000 locuitori	2,8	3,0	3,3	3,5
— suprafața comercială la 1 000 locuitori (mp)	182	232	298	366

*) estimări

Definitorii pentru ceea ce se poate numi **calitatea rețelei comerciale,** în ultima perioadă, sînt astfel de caracteristici :

- reconstruirea pe baze moderne a comerțului din zonele centrale, în Capitală și în multe alte orașe ale țării (Focșani, Galați, Iași, Piatra Neamț, Ploiești, Pitești, Tulcea, Suceava, Vaslui ș.a.) ;
- punerea în funcțiune a numeroase noi magazine la parterul blocurilor de locuit din cartierele recent construite ;
- conturarea unei fizionomii proprii a rețelei comerțului românesc, caracterizată prin funcționalitate, modernitate și diversitate ;
- preocuparea pentru o cît mai bună amplasare a rețelei pe întreg cuprinsul țării, concomitent cu o astfel de structurare, în care se regăsesc tipurile cele mai adecvate de unități. Este concludent, în acest sens, faptul că în anul 1980 funcționează 60 de mari magazine universale, generale și tip „BIG", cu o suprafață comercială totală de 350 mii mp și care realizează un volum total de desfacere de aproape 15 mld. lei/an (11% din totalul vînzărilor în sistemul M.C.I.) ;
- înființarea unei rețele cuprinzătoare de magazine specializate, după principiul „complexelor de nevoi" care funcționează în multe din orașele țării ;
- preocupări susținute pentru restructurarea rețelei de alimentație publică, orientarea acesteia spre un profil accentuat culinar ;
- construirea de noi piețe agroalimentare și modernizarea celor existente.

În scopul creșterii eficienței sociale a comerțului, pentru un aport sporit la utilizarea judicioasă a timpului consumatorilor, s-a acționat ferm pentru **promovarea formelor moderne de servire.** Sînt edificatoare, în acest sens, datele de la sfîrșitul anului 1979, care arată că în totalul suprafeței comerciale a rețelei de magazine alimentare din sistemul M.C.I., cele în care se practică autoservirea dețineau o pondere de peste 7,7%. Și în sectorul mărfurilor nealimentare s-au extins continuu formele moderne de servire, îndeosebi prin expunerea deschisă și alegerea liberă a mărfurilor, astfel încît peste jumătate din numărul unităților sistemului M.C.I. funcționează pe baza acestei forme de servire.

ÎNFĂPTUIRILE de seamă obținute de comerțul socialist sînt, fără îndoială, rezultatul activității susținute depuse de personalul muncitor din această ramură, care, astăzi depășește 450 mii de lucrători, față de circa 142 mii în 1950 și 293 mii în 1965. Desigur, este vorba și de un spor de calitate, obținut printr-o permanentă preocupare pentru ridicarea nivelului de instruire profesională și comportament.

Ca și celelalte ramuri ale economiei noastre naționale, dezvoltarea viguroasă a comerțului s-a bazat într-o măsură mereu crescîndă pe aportul cercetării științifice și progresului tehnic. Institutul de economia comerțului interior și a turismului abordează o problematică de cercetare complexă, elaborînd numeroase studii de prognoză a desfacerilor de mărfuri cu amănuntul, la nivelul întregii țări și în profil teritorial, precum și studii de prospectare complexă a pieței unor grupe de produse și produse principale, care contribuie la fundamentarea mai judicioasă, pe baze științifice, a planului vînzărilor de mărfuri, a repartizării teritoriale a fondului de mărfuri și la o mai bună corelare a ofertei cu cererea. De asemenea, prin cercetări selective de teren, prin paneluri de consumatori și de magazine, ca și prin sondajele de opinie efectuate an de an la Tîrgul de mostre de bunuri de consum, sînt puse la dispoziția comerțului și industriei informații și analize dintre cele mai utile pentru structurarea fondului de mărfuri în concordanță cu cererea populației.

Drumul parcurs de comerțul socialist, înfăptuirea consecventă a indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist, din vara anului 1978 se constituie ca un fundament trainic pentru progresul continuu al acestei ramuri, pentru o angajare fermă în direcția transpunerii în viață a istoricelor hotărîri ale Congresului al XII-lea al partidului. Există certitudinea că, în viitorul cincinal, comerțul socialist va înregistra noi și multiple realizări, făurind o calitate nouă, superioară, în condițiile unui aport mereu sporit la creșterea nivelului de trai al întregului popor și ridicarea continuă a calității vieții.

dr. Virgil ADĂSCĂLIȚEI
dr. Aurel VAINER
Institutul de economia comerțului interior și a turismului

Cerințe ale realizării planului în lumina noului mecanism economico-financiar

Utilizarea eficientă a rezervelor disponibile

APLICAREA FERMĂ a noului mecanism economico-financiar, a principiilor autogestiunii, stimulează mobilizarea și fructificarea rezervelor disponibile pentru realizarea de către fiecare unitate economică a producției nete și a producției fizice, cu eficiență economică ridicată. Analizînd în acest context posibilitățile de creștere a eficienței economice în întreprinderea „Flacăra Roșie" din București — unitate cu o producție integrată — în materialul de față dorim să evidențiem modul cum indicatorul valoarea producției nete a stimulat și stimulează creșterea eficienței economice, precum și acțiunea principalilor factori ce influențează mărimea valorii nou create.

Producția netă — factor stimulator în diminuarea cheltuielilor materiale

ANUL TRECUT întreprinderea „Flacăra Roșie" a încheiat bilanțul activității economico-financiare în condiții mai puțin favorabile. Analizînd cauzele acestei stări de fapt, consiliul oamenilor muncii din unitatea respectivă a luat, în consecință, unele măsuri menite să asigure în 1980 condiții favorabile realizării exemplare a producției fizice și nete și a altor indicatori calitativi, punîndu-se accentul, în special, pe îmbunătățirea organizării superioare a activității în toate secțiile de producție, a aprovizionării ritmice etc. Urmare a înfăptuirii în bună parte a măsurilor preconizate în trim. I 1980, întreprinderea a îndeplinit planul la producția netă în proporție de 102,5%, în condițiile reducerii cheltuielilor materiale de producție cu 16,8%. Îndeplinirea indicatorului valoarea producției nete și a celorlalți indicatori (producția fizică, valoarea producției marfă vîndută și încasată etc.), s-au datorat eforturilor depuse pe linia reducerii consumului de piele naturală care se aprovizionează din import, diminuării cheltuielilor materiale de producție și folosirii mai rațională a forței de muncă, prin creșterea procentului de utilizare a fondului de timp al personalului muncitor. De asemenea, specializînd anumite ateliere pe sisteme de confecții, ca și amplasarea și gruparea utilajelor conform cerințelor fluxului tehnologic s-a obținut scurtarea ciclului de fabricație, creșterea productivității muncii și îmbunătățirea calității produselor.

Importante realizări au fost obținute și datorită acțiunilor desfășurate pentru **modernizarea tehnologiilor de fabricație** în toate secțiile (tăbăcărie minerală, vegetală, încălțăminte, marochinărie etc.). Pe această bază productivitatea muncii planificate în trimestrul I, calculată pe o persoană activă la valoarea producției nete, a fost îndeplinită în proporție de 115,2%. O contribuție esențială la creșterea productivității muncii în perioada analizată au adus măsurile de organizare științifică a producției și a muncii la secția „încălțăminte", ca și introducerea benzilor rulante, care au eliberat unele spații industriale necesare amplasării unor noi utilaje de mare productivitate. La secția tăbăcărie minerală, de pildă, s-au efectuat lucrări de mecanizare a operațiunilor de introdus și scos din bazine a pieilor, s-au introdus butoaie de tăbăcit de mare capacitate, utilaje pentru uscare mai rapidă și de transport a pieilor în secțiile de producție, ceea ce a condus la creșterea productivității muncii. Toate aceste măsuri ca și altele au făcut ca indicatorul producție netă să fie depășit pe total întreprindere, în trimestrul I. 1980, cu 2 198 mii lei.

Stimulat de aceste succese colectivul întreprinderii a continuat și în trimestrul II să acționeze pe linia valorificării mai depline a rezervelor interne. Sporind mai mult rodnicia muncii, reducînd sistematic cheltuielile materiale pe unitatea de produs, sarcinile de plan prevăzute la indicatorul producție netă a fost suprăindeplinit cu 2,3%

Utilizarea maximă a materiilor prime și a materialelor

ANALIZÎND modul în care unitatea „Flacăra Roșie" se preocupă de prelucrarea consumurilor specifice de materii prime și materiale, a rezultat că în trimestrul I. 1980 s-au înregistrat unele economii materiale și bănești : 2 338 m piei fețe, 1 tonă piei talpă, 288 tone c.c., 286 MW/h energie electrică, 1 milion lei economii la materiale auxiliare etc. În trimestrul II economiile au fost dublate. Economiile de piei pentru fețe și talpă pentru încălțăminte, ca și la materialele auxiliare obținute de întreprindere se datorează, în special, îmbunătățirii activității de normare a consumurilor specifice, reproiectării unor modele de produse (prin această măsură consumurile au fost reduse cu 1 dmp pe perechea de încălțăminte), organizării croirii combinate a unor modele pentru export cu modelele pentru consumul intern etc. Însemnate economii de mijloace materiale și bănești s-au obținut și prin mecanizarea și automatizarea unor operațiuni tehnologice, reorganizarea și optimizarea unor fluxuri tehnologice la secția de încălțăminte și marochinărie. De asemenea, prin copierea cît mai exactă a calapoadelor, 90% din modelele contractate se realizează cu un consum mediu mai mic de materii prime cu 0,5—1,5 dmp/perechea, astfel că numai la 10% din modelele respective se consumă integral cantitatea normată de materiale.

O problemă ce se ridică în prezent atît pentru „Flacăra Roșie" (valabilă de altfel și pentru toate unitățile de profil din ramură, ca și pe plan național), o constituie **valorificarea materiilor prime refolosibile** în vederea asigurării și pe această cale a bazei de materii prime și materiale. În această direcție, la întreprinderea „Flacăra Roșie", care dispune de un volum apreciabil de asemenea materiale (deșeuri), se acționează cu bune rezultate, folosindu-se aproape integral toate materialele căzute de la canate bizonate, la producția curentă, ca dubluri și piese mici componente. În 1979, s-au creat 15 modele la care s-au adăugat încă 6 modele noi în semestrul I 1980, din materiale recirculabile, modele care au fost avizate favorabil de Consiliul tehnico-artistic al întreprinderii, dar încă nu au fost introduse pînă în prezent în producția de serie pe motivul că modelele respective incorporează un volum mare de manoperă la operațiunile de cusut și nu se încadrează în productivitatea planificată.

Din analiza efectuată, considerăm că trebuie soluționată această problemă, în primul rînd prin efectuarea operațiunilor de cusut prin cooperare sau la domiciliu, urmînd ca în întreprindere să se execute operațiunile de tras-terminat, care nu ridică probleme de productivitate. Numai în trimestrul I 1980, prin folosirea materialelor recirculabile și refolosibile s-au obținut economii de 262 m.p. piei fețe și 95 kg piei-talpă. Pentru întregul an 1980 din estimările făcute, rezultă că, pe seama valorificării materialelor recirculabile, se va reduce volumul necesar de materii prime cu 10%.

O altă direcție a preocupării întreprinderii în vederea creșterii eficienței economice o constituie **sporirea vînzării produselor la export.** Întreprinderea „Flacăra Roșie" are încheiate contracte ferme pentru produse de încălțăminte și marochinărie cu firme din peste 20 de țări ale lumii, astfel că 70% din producție este destinată exportului. Pentru sporirea competitivității pe piața mondială, s-a realizat în ultimii doi ani o gamă largă de produse noi, cu caracteristici tehnice superioare, și s-a desfășurat o activitate susținută de marketing, încheiată cu numeroase comenzi și contracte pentru produsele de marochinărie, încălțăminte și articole de protecție și sport. Din analiza activității de comerț exterior a întreprinderii a reieșit faptul că, în trim. I. 1980, față de trim. IV. 1979, exportul total a fost depășit cu 78,9%.

Pentru creșterea, în continuare, a competitivității produselor acestei întreprinderi pe piața externă se impune folosirea de noi tehnologii și modele, în care scop specialiștii din sectorul de creație au datoria să acționeze mai hotărît pe linia diversificării și reînnoirii produselor, urmărind ușurarea încălțămintei, o mai bună valorificare a materiilor prime și a materialelor, folosirea într-un volum mai mare a înlocuitorilor și materialelor textile.

Emil NEGREA

Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiilor prime și energiei implică

Sporirea rolului cercetării în valorificarea superioară a materiilor prime

SARCINI MULTIPLE și complexe sînt puse în fața unităților noastre industriale îndeosebi pentru creșterea competitivității produselor și a eficienței economice. La înfăptuirea lor o contribuție importantă sînt chemați să aducă și cercetătorii, proiectanții, toate cadrele de specialiști din institutele de cercetare și inginerie tehnologică. Implicarea directă a cercetării în rezolvarea unor probleme cum sînt promovarea de produse noi cu caracteristici tehnico-funcționale ridicate și cu consumuri materiale cît mai reduse, constituie nu numai o sarcină ci și o datorie izvorîtă din conștiința profesională. Într-o astfel de preocupare se înscrie și cercetarea în domeniul tehnicii ambalării produselor alimentare. Impulsionată de realizările științei și tehnologiei, ca și de exigențele mereu crescînde, dar pe deplin justificate ale consumatorilor, ea a înregistrat în ultimele decenii progrese remarcabile manifestate prin diversificarea ambalajelor, cît și a mașinilor și instalațiilor pentru efectuarea realizării acestora.

De la import, la export de tehnologie

SALTUL REALIZAT în cincinalul actual de industria românească producătoare de mașini este concretizat și în asimilarea unei game variate de linii de îmbuteliere începînd de la cele mai mici pînă la linii cu capacitatea de 12 000 but./h. Eliminarea importurilor de asemenea utilaje de tehnicitate ridicată a dus la obținerea unor importante economii de fonduri valutare.

Este astăzi cunoscut faptul că competitivitatea produselor este dată nu numai de performanțele tehnice, ci și de consumurile specifice ce le înregistrează. În acest sens s-au intensificat preocupările pentru găsirea de noi surse de reducere îndeosebi a consumurilor energetice. Unele dintre cercetările efectuate s-au îndreptat asupra **optimizării consumurilor în tehnologia spălării recipienților,** ducînd în final la rezultate încurajatoare. Studierea factorilor de influență ai spălării pe simulatoare, care asigură la scară redusă reproducerea procesului tehnologic, a permis stabilirea unor consumuri energetice optime, creîndu-se totodată și **banca de date** necesare modernizării și asimilării de noi tipuri de mașini cu capacități ridicate și la un nivel tehnic competitiv pe piața mondială. În grafi-

Consumuri specifice de utilități	Înainte de modernizare	După modernizare	Efecte economice conform relației $E_e = \Delta e \cdot N \cdot n \cdot h \cdot k$	Efecte calculate în [tcc]
1. energie electrică $\left[\frac{Kw}{1000 but}\right]$	5,6	2,56	3,04 x 29 x 260 x 14 x 3 = 962 Mw	346 tcc/an
2. energie termică $\left[\frac{Kcal}{1000 but}\right]$	45460	16180	29.280 x 29 x 260 x 14 x 3 = 9270 Gcal	3 890 tcc/an
3. apă potabilă $\frac{m^3}{1000 but}$	1,25	0,68	0,57 x 29 x 260 x 14 x 3 = 18000 m^3	—

Efecte economice anuale ca urmare a optimizării consumurilor

*) Elementele de calcul din tabel au următoarele semnificații :
e — economii de energie (electrică, abur, apă) ;
N — nr. de bucăți aflate în funcțiune anual ;
n — nr. de zile lucrătoare pe an ;
h — nr. ore de funcționare zilnic ;
K — coeficient de transformare a capacității.

cul nr. 1 sînt redate curbele de creștere și descreștere înregistrate la cele 4 grupe de instalații de îmbuteliere, în perioada 1975—1980, precum și tendințele de dezvoltare în cincinalul următor și în perspectivă pînă în anul 2000.

După cum reiese din grafic, producția în cincinalul următor va fi orientată spre instalații cu capacități mari și mijlocii, care vor fi destinate nu numai satisfacerii necesarului intern, ci și exportului, urmînd ca instalațiile de mică

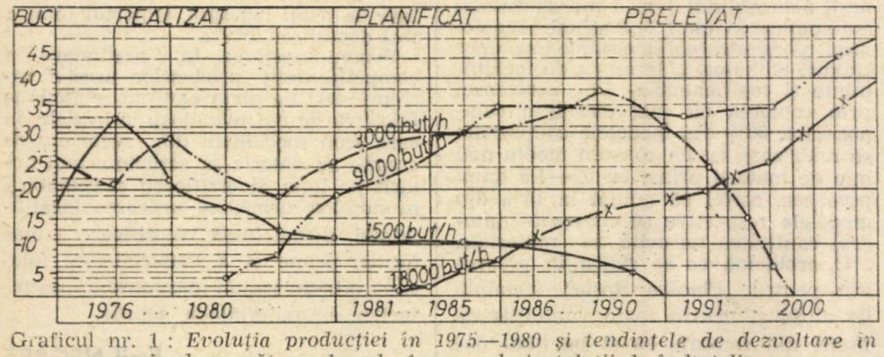

Graficul nr. 1 : *Evoluția producției în 1975—1980 și tendințele de dezvoltare în perioada următoare la cele 4 grupe de instalații de îmbuteliere*

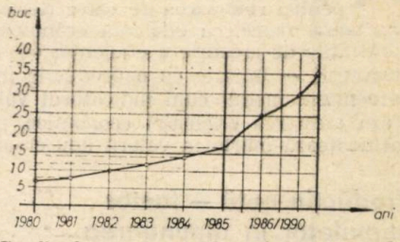

Graficul nr. 2 : *Dinamica exportului (estimări) de utilaje tehnologice pentru îmbuteliat (1980—1990)*

capacitate să fie scoase din programul de fabricație. Ridicarea nivelului competitiv al producției s-a reflectat și în exportul de instalații pentru îmbuteliat bere și băuturi carbogazoase, export ce reprezintă un început promițător care lărgește gama produselor de mare tehnicitate exportate și deschide calea unor noi tranzacții comerciale mai ample cu parteneri externi. **Aportul valutar realizat în anul precedent** prin exportul a 6 instalații complete de îmbuteliere **a fost de peste 6 milioane lei valută.** La începutul lunii februarie din acest an erau solicitate, pe bază de contracte ferme, 7 asemenea instalații, însumînd un aport de peste 7 milioane lei valută. De altfel, **pentru cincinalul următor se prevede creșterea anuală a exportului la această categorie de utilaje cu peste 20% față de 1980.** (graficul nr. 2).

Modernizarea instalațiilor de îmbuteliat, automatizarea proceselor și creșterea capacității de producție, concomitent cu reducerea consumurilor specifice, au determinat efecte economice cu implicații mai profunde asupra productivității muncii, venitului net și a beneficiului. Cîteva estimări pot veni în sprijinul afirmației :

— economiile realizate prin eliminarea importurilor în cincinalul 1976—1980 se ridică la 135 milioane lei valută, care înglobează 118 linii de 1 500 but/h, 132 linii de 4 000 but/h și 25 linii de 9 000 but/h. Pentru cincinalul următor se prevede ca efectele economice realizate prin eliminarea importurilor să fie maxime, adică să se renunțe în totalitate la importul de astfel de instalații :

— optimizarea consumurilor energetice prin promovarea unor tehnologii cu eficiență sporită. Numai la instalațiile ce se vor fabrica în 1980, introducînd în producție rezultatele cercetării științifice (prin redimensionarea pompelor și a schimbătoarelor de căldură, prin optimizarea fluxului termic) se obțin în exploatare **economii de peste 4 200 tcc anual** (tabelul).

ing. Ion STANCIU
I.C.P.I.A.F.
Cluj-Napoca

(Continuare în pag. 16)

O resursă care se cere exploatată și folosită cît mai eficient: LEMNUL

ÎN BAZA HOTĂRÎRILOR Congresului al XI-lea al partidului, la inițiativa și indicațiile secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a fost elaborat „Programul național pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier în perioada 1976—2010" care, după ce a fost supus dezbaterii publice, a fost adoptat prin Legea nr. 2/1976. Programul cuprinde, într-o concepție unitară, măsurile ce se impun pentru gospodărirea rațională a patrimoniului silvic, introducerea unui regim normal de tăiere și regenerare a pădurilor, sporirea productivității acestora, ameliorarea funcțiilor de protecție ale pădurii. Transpunerea în viață a măsurilor cuprinse în Program, va asigura practicarea unei silviculturi intensive, creșterea aportului acesteia la dezvoltarea economiei naționale, la conservarea mediului înconjurător.

Prezentăm în cele ce urmează o analiză a modului în care se realizează principalele sarcini cuprinse în Program referitoare la gospodărirea pădurilor și rezultatele obținute în anii care au trecut de la adoptarea acestuia.

O primă componentă : suprafața și structura pe specii a pădurilor

UNA DIN CELE MAI IMPORTANTE prevederi ale Programului se referă la **menținerea, în perspectivă, a fondului forestier cel puțin la întinderea actuală.** Această prevedere a fost și este îndeplinită, astfel că la începutul anului 1980 suprafața fondului forestier era de 6 334 mii ha, cu 14 mii ha mai mult decît prevederile Programului pentru acest an. Situația respectivă se datorează exigențelor sporite ale unităților silvice față de solicitările de scoateri de terenuri din fondul forestier pentru necesitățile altor sectoare ale economiei naționale (obiective de investiții, linii electrice aeriene, foraje etc.), cît și întrării în componența patrimoniului forestier a unor terenuri din fondul agricol — inapte pentru culturi agricole, viticultură și pomicultură — care au compensat scoaterile.

Se realizează de asemenea sarcina privind **împădurirea suprafețelor dezgolite prin tăierile curente, a terenurilor degradate, preluate de la agricultură, precum și a unor terenuri destinate plantării de vegetație forestieră.** La aceste rezultate bune s-a ajuns și datorită faptului că prin planurile naționale unice de dezvoltare economico-socială au fost prevăzute atît suprafețele ce urmau a fi împădurite, cît și mijloacele materiale necesare realizării acestora. Pe natură de terenuri se constată o depășire a împăduririlor în fondul forestier cu 11,9 mil. ha (din care 9,5 mil. ha. de către unitățile Departamentului Silviculturii), și o nerealizare totală de 5,9 mii ha în terenurile neproductive (degradate) din afara fondului forestier (din care 6,6 mii ha în terenurile deținute de C.A.P. și alții din zonele necooperativizate (vezi tabelul). Se impune ca **actualii deținători de terenuri degradate să treacă neîntîrziat la valorificarea lor, în primul rînd pentru agricultură,** iar cînd acest lucru nu este posibil, să fie împădurite — cu sprijinul organelor silvice — pentru ca nici un metru pătrat din teritoriul patriei să nu rămînă neutilizat.

Orientarea cuprinsă în Program, privind **îmbunătățirea structurii pe specii a pădurilor țării** a fost respectată în sensul că împăduririle cu rășinoase au fost preponderente (73% în fondul forestier administrat de Departamentul Silviculturii, față de 70% prevăzut ca sarcină), ceea ce va asigura sporirea proporției pădurilor de rășinoase în perspectiva următorilor 30—35 de ani, la 40% față de 28% cît era în anul 1975. În acest fel se va putea satisface din ce în ce mai deplin necesitățile de lemn de rășinoase ale economiei naționale, îndeosebi pentru producția de celuloză.

În cadrul împăduririlor efectuate s-a continuat **refacerea pădurilor slab productive** (700 mii ha la data elaborării Programului) prin înlocuirea acestora cu plantații noi, viguroase, de mare randament. Rezultatele obținute între 1976—1980 (120 700 mii ha) depășesc ritmul mediu anual de 22 mii ha prevăzut în Program. Refacerea acestei suprafețe s-a realizat prin împădurirea, în principal, cu specii repede crescătoare, ceea ce va conduce la obținerea unei producții de 2—3 ori mai mare pe acele suprafețe, și la o creștere a producției lemnului de lucru de la 30—40% cît este în prezent, la 75—80%.

Pentru a se putea satisface în cel mai scurt timp necesarul crescînd de lemn pentru celuloză Programul prevede continuarea creării de culturi speciale pentru acest sortiment, astfel ca pînă în anul 2000 să se ajungă la o suprafață totală de 450 mii ha. Sarcina care revine pentru perioada 1976—1980 (73 mii ha) a fost realizată și chiar depășită cu 4,2 mii ha. Avantajul culturilor specializate pentru lemn de celuloză — la care se utilizează puieți selecționați — rezidă din faptul că ele vor putea fi exploatate la vîrste de 30—50 ani la rășinoase și 15—20 ani la foioase moi, față de 100—120 ani și respectiv 20—25 ani în pădurile obișnuite, obținîndu-se astfel un spor de producție de 6—8 mc/an/ha la culturile de rășinoase și de 8—10 mc/an/ha la cele de foioase.

Este de menționat că la împăduriri au fost promovate în cultură speciile autohtone valoroase, adaptate cel mai bine la condițiile pedoclimatice din țara noastră, și avînd și o valoare industrială ridicată : molid, brad, stejar, gorun, frasin, paltin

Gradul de realizare a împăduririlor în perioada 1976—1980

Indicatorii	U/M	Prevăzut	Preliminat	%
1. **Împăduriri integrale — total**	mii ha	278,0	284,4	102,3
Din total, pe natură de terenuri :				
— în fondul forestier — total	mii ha	234,0	245,9	105,1
din care prin :				
— unitățile Departamentului Silviculturii	mii ha	208,0	217,5	104,6
— Centrala Delta Dunării	mii ha	2,7	2,7	100,0
— consilii populare	mii ha	23,0	25,7	111,7
— în terenuri neproductive (degradate) din afara fondului forestier — total	mii ha	37,0	31,1	84,1
din care prin :				
— unitățile Departamentului Silviculturii	mii ha	17,0	17,7	104,1
— deținătorii actuali (C.A.P. și alții din zonele necooperativizate)	mii ha	20,0	13,4	67,0
— în aliniamente de-a lungul drumurilor și cursurilor de apă — total	mii ha	7.0	7,4	105,7
2. **Structura pe grupe de specii a împăduririlor în fondul forestier administrat de unitățile Departamentului Silviculturii — total**	mii ha	208,0	217,5	104,6
din care :				
— rășinoase	mii ha	149,4	158,8	106,3
pondere din total	%	71,8	73,0	
— foioase	mii ha	58,6	58,7	100,2
pondere din total	%	28,2	27,0	
Din total, specii repede crescătoare (rășinoase și foioase)	mii ha	133,5	134,5	100,7
pondere din total	%	64,2	61,8	

etc., precum și alte specii care se pretează la condițiile naturale din țara noastră : larice, pin, duglas etc. Pentru a se asigura creșterea unor arborete cu viabilitate sporită, rezistență crescută la factorii dăunători, productivitate ridicată, s-a introdus din 1978 certificarea genetică a întregului material de împăduriri, sub controlul Institutului de cercetări și amenajări silvice.

O a doua componentă : îngrijirea pădurilor ca factor de creștere a eficienței lor

DIN MOMENTUL creării sale și pînă la exploatabilitate, pădurea parcurge o perioadă lungă de timp. Dacă în acest interval procesul de dezvoltare a pădurii este lăsat numai sub influența legilor naturii, se ajunge în situația ca în pădure să crească arbori de calitate inferioară, cu valoare economică scăzută. Pentru a se preîntîmpina o astfel de situație, știința și practica silvică au statornicit **un complex de lucrări de îngrijire a plantațiilor și arboretelor** — degajări, curățiri, rărituri — **care au rolul de a elimina pe parcursul dezvoltării pădurii exemplarele necorespunzătoare, de a favoriza creșterea unor arbori viguroși, în densități optime, cu lemn de calitate superioară,** astfel ca în momentul exploatării pădurii, productivitatea și valoarea producției la hectar să fie maxime. Pentru perioada 1976—1980, Programul prevede ca anual o suprafață de 280 mii ha pădure să fie parcursă cu lucrări de îngrijire, sarcină care pînă în anul 1979 s-a realizat cu o depășire medie anuală de 4 mii ha, depășire care se prelimină a se menține și în anul 1980.

Pentru **asigurarea unei stări fitosanitare corespunzătoare în**

păduri au fost efectuate tăieri de igienă — arbori căzuți, rupți, uscați, atacați de insecte, doborîți de vînt — de pe o suprafață medie anuală de 1,2 mil. ha față de 1 mil. ha prevăzute în Program. În acest fel s-au extras și adus în circuitul economic cantități importante de material lemnos utilizat în industrie sau drept combustibil în mediul sătesc.

Cu toate că prevederile Programului — privind tăierile de îngrijire și tăierile de igienă — au fost îndeplinite, se mai întîlnesc păduri în care operațiile de îngrijire nu s-au efectuat la nivelul necesar, datorită faptului că în prezent densitatea drumurilor forestiere la hectarul de pădure este încă sub nivelul optim. Problema își va găsi rezolvarea pe măsura construirii de drumuri forestiere, a creșterii accesibilității pădurilor țării care să permită aplicarea măsurilor de îngrijire și de igienă pe întreaga suprafață a fondului forestier, în condiții cît mai economice. O preocupare constantă în cadrul acțiunii de îngrijire sistematică a pădurilor a constituit-o **combaterea dăunătorilor** (omizi defoliatoare, gîndaci de scoarță și de lemn etc.). În acest scop, potrivit prevederilor Programului s-a acționat pentru identificarea și combaterea la timp a acestora, pentru aplicarea de lucrări de prevenire a apariției lor în masă. Este de remarcat că s-au extins metodele moderne de combatere : biologică cu biopreparate (2 800 ha la nivelul anului 1979), a celor cu pesticide avînd însușiri selective și grad redus de poluare (4 200 ha) și tratamentele chimice cu doze reduse la hectarul de pădure (90 400 ha).

O atenție deosebită în cadrul acestor lucrări s-a acordat prevenirii înmulțirii insectelor de scoarță și lemn în zonele cu doborîturi de vînt și de zăpadă din pădurile de rășinoase în care s-au înregistrat asemenea calamități naturale în ultimii ani. Prin acest mod de acționare s-a asigurat dezvoltarea corespunzătoare a arboretelor tinere, și o stare fitosanitară bună a tuturor pădurilor din fondul forestier al țării.

O a treia componentă : regimul de tăiere

ÎN SCOPUL CREȘTERII, în viitor, a volumului exploatărilor de masă lemnoasă, Programul a prevăzut limitarea volumului de tăieri anuale, în deceniul 1976—1985, la 20 mil. m.c. masă lemnoasă brută pe picior, din care 16 mil. m.c. produse principale și 4 mil. m.c. produse secundare-rărituri. Tăierile efective din 1976—1979 și cele preliminare pe 1980 se situează, ca medie anuală pe intervalul 1976—1980, sub nivelul prevăzut cu 0,5 mil. m.c.

Concomitent cu încadrarea în cota anuală planificată a volumului de tăieri, s-a urmărit ca într-o perspectivă cît mai apropiată, **recoltările de masă lemnoasă să fie corelate cu posibilitatea pădurii nu numai la scara întregului fond forestier, ci și la nivelul fiecăreia din cele 2 200 unități de producție** — unitate tehnică de bază în organizarea producției de lemn în silvicultură — în cîte sînt împărțite pădurile administrate de Departamentul Silviculturii din cadrul M.E.F.M.C. Rezultatele obținute pînă în prezent, deși au ameliorat situația, sînt încă departe de a fi satisfăcătoare. Astfel, dacă în anul 1975 volumul suprasolicitărilor locale (la nivelul unităților de producție) însumau 3,3 mil. m.c. masă lemnoasă și se regăseau la un număr de 866 unități de producție, în 1979 acest volum scăzuse doar la 2,8 mil. m.c. afectînd 777 unități de producție. Această situație se datorește accesibilității reduse a unor păduri — consecință a ritmului încă insuficient de dotare a fondului forestier cu drumuri care să asigure pătrunderea exploatărilor de masă lemnoasă și la pădurile greu accesibile destinate „la rînd" pentru tăiere. Este de menționat că în cadrul volumului de tăieri rea-

Viorel HAMPU
Petre CIOCLU

(Continuare în pag. 19)

Valorificarea superioară a materiilor prime

(Urmare din pag. 14)

Creșterea gradului de refolosire a ambalajelor

UN DOMENIU supus unei ample cercetări în vederea sporirii gradului de folosire l-a constituit **ambalajele pentru lichidele alimentare.** Multă vreme în acest domeniu s-au înregistrat două tendințe : una se referă la îmbutelierea lichidelor alimentare în ambalaje clasice, recuperabile, a căror refolosire poate depăși 25 cicluri, iar cealaltă la ambalarea în materiale nerecuperabile cu un singur ciclu de utilizare (pungi, recipiente, pahare din materiale plastice și hîrtie, cutii din tablă etc.).

Referindu-ne la ambalajele nerecuperabile trebuie să arătăm că ele au cunoscut în ultimele două decenii o largă extindere datorată îndeosebi avantajelor economice rezultate din eliminarea operației de colectare, transport și recondiționare a materialelor folosite, prin reducerea cheltuielilor de investiții, obținerea la un preț relativ redus a materiilor prime utilizate la fabricarea ambalajelor (hidrocarburi, metal, hîrtie) etc. Pentru a concretiza această tendință, subliniem că în Franța în anul 1966 costurile de producție pentru ambalarea laptelui erau de 0,0547 franci pentru un litru ambalat în butelii recuperabile și de 0,049 franci în cazul ambalării în pungi de material plastic. Mai mult, din statisticile internaționale rezultă că ambalarea în pungi de polietilenă se realiza, pînă în 1972, cu cheltuieli materiale mai reduse decît ambalarea în butelii recuperabile, fapt pentru care s-a extins în toate țările, inclusiv în România.

Deși se părea, la un moment dat, că ambalajele nerecuperabile vor lua definitiv locul celor clasice recuperabile, problemele ridicate de distrugerea acestora, dar mai ales creșterea accentuată a prețurilor la materii prime în general, la hidrocarburi în special, a impus reconsiderarea totală a acestui gen de ambalare. Astfel, s-a ajuns ca în prezent tot mai multe țări industrializate să utilizeze **ambalarea în butelii din sticlă care pot fi recuperate și utilizate într-un număr mare de cicluri al căror cost specific este mult mai scăzut decît cel al foliilor de polietilenă, hîrtie sau recipiente din metal.**

În țara noastră a existat chiar de la început o orientare spre dezvoltarea ambalării în butelii recuperabile. Este adevărat că, în anumite limite, au fost folosite și folii de polietilenă ca ambalaj în industria laptelui. Merită evidențiat și un alt fapt legat de asigurarea mijloacelor necesare pentru efectuarea mecanizată a procesului de îmbuteliere. Dacă pînă în 1966 toate liniile de îmbuteliat lichide alimentare se importau, în cincinalul 1971—1975 acestea au scăzut la jumătate pentru ca la sfîrșitul cincinalului 1976—1980 să existe condiții pentru a se renunța total la importuri, creîndu-se chiar și un excedent pentru export.

Domenii de investigare și acțiuni în perspectivă

ÎN LUMINA PROGRAMULUI-DIRECTIVĂ de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990, adoptat la cel de al XII-lea Congres al P.C.R., acțiunile ce vor fi desfășurate în vederea creșterii competitivității și eficienței economice în domeniul ambalajelor și utilajelor tehnologice specifice vor cuprinde:

● **intensificarea cercetării științifice în scopul reducerii consumurilor energetice.** În domeniul ambalării lichidelor alimentare acestea au în vedere și posibilitatea introducerii tehnologiilor moderne de spălare cu o soluție cu o mare putere de dezinfecție și sterilizare chiar în condițiile de temperatură obișnuită, ceea ce ar duce la reducerea substanțială a consumurilor de utilități și ar permite reducerea procentului de spargeri, respectiv a grosimii pereților buteliei. De asemenea, cercetările de specialitate sînt orientate în direcția utilizării ultrasunetelor la spălare, sterilizarea și filtrarea lichidelor alimentare ;

● **extinderea tehnologiilor de recuperare a ambalajelor.** Pentru aceasta s-a trecut la cercetarea și proiectarea unei instalații de calibrare și sterilizare a capsulelor-coroană, utilizate la închiderea buteliilor de bere, apă minerală și băuturi răcoritoare în vederea refolosirii acestora. Acțiunea poate fi extinsă și la dopuri de material plastic, la cutii metalice, ambalaje din lemn și carton. În aceeași ordine de idei, cercetările întreprinse arată că soluțiile de spălare cu un grad de uzură ridicat, dar cu conținut de hidroxid de sodiu, se pot refolosi în urma aplicării unui tratament de decantare, filtrare și corectare a alcalinității ;

● **recuperarea și utilizarea de noi materiale care să înlocuiască materiile prime costisitoare și mari consumatoare de energie.** În următorii ani ele vor trebui să rezolve probleme legate de înlocuirea aluminiului utilizat în ambalajele folosite în industria laptelui și a produselor alcoolice, a materialelor plastice și a tablei importate. Totodată, urmează să se realizeze noi tehnologii de ambalare care să satisfacă atît cerințele consumatorilor cît și pe cele impuse de realizarea ambalării în condiții economice cît mai eficiente.

Noi resurse în circuitul economic

MATERIALE TEXTILE RECUPERABILE

CONFORM SARCINILOR DE PLAN, producția bunurilor de larg consum va trebui să crească în perioada următorului cincinal cu un ritm mediu anual de circa 8%. Pentru realizarea acestor prevederi, pe prim plan se situează asigurarea bazei de materii prime și materiale.

Este cunoscut faptul că în industria textilă, o serie de materii prime se importă în totalitate, (fibre de bumbac, fibre de iută, fibră de sizal), altele parțial (fibre chimice, fire viscoză etc.), toate aceste importuri făcîndu-se cu eforturi valutare mari de pe piețe situate la distanțe mari și în conjuncturi uneori nefavorabile. În vederea asigurării acestor materii prime se au în vedere acțiuni îndreptate atît în direcția reducerii consumurilor, deci a utilizării mai eficiente a materiilor prime, cît și în direcția identificării și atragerii în circuitul economic a noi resurse de materii prime și materiale. În această a doua direcție, o resursă importantă o constituie materialele recuperabile și refolosibile, atît cele rezultate din procesele tehnologice, cît și cele provenite din colectările de la populație sub forma obiectelor scoase din uz. Este vorba deci de o nouă concepție cu caracter integrator, care presupune reconsiderarea locului și rolului reciclării resurselor în ansamblul complexului economic național.

Graficul nr. 1

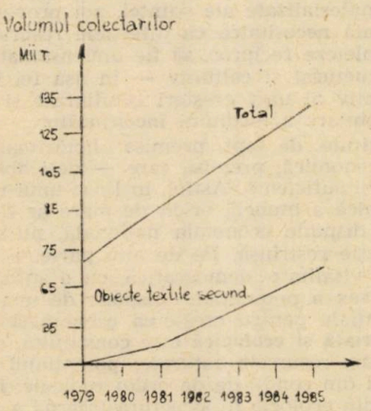

Creșterea volumului colectărilor pe perioada 1979—1985

În ultimul deceniu problema reciclării resurselor a cumulat într-o măsură mult mai mare preocupările specialiștilor pe toate nivelele: cercetare și dezvoltare, producție, distribuție, utilizare, recuperare. Astfel pornind de la cercetare, preocupările specialiștilor s-au axat pe reintroducerea în circuitul economic cu cheltuieli minime a materialelor recirculabile în procesele tehnologice din care provin. Un număr însemnat de teme de cercetare au avut ca rezultat folosirea materialelor recuperabile textile în produse textile ca: fire textile (tip lînă, tip bumbac, tip in-cînepă, tip vigonie), vată medicinală, textile nețesute, filț și pîslă. De asemenea, s-au finalizat cercetări pentru folosirea materialelor recuperabile și refolosibile ce nu sînt apte pentru industria textilă în materiale de construcții înlocuitoare a materialelor termo și fonoizolante clasice ca: polistiren expandat, vată minerală, vată de sticlă, etc.

Graficul nr. 2

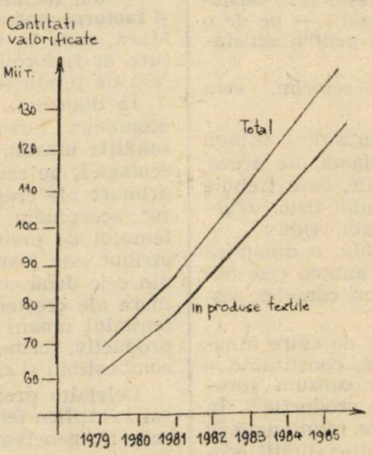

Creșterea cantităților valorificate pe perioada 1979—1985

Rezultatele cercetărilor au determinat stabilirea unui amplu program de colectare și valorificare a materialelor reciclabile, care constituie parte integrantă din planul național unic. Acest program cuprinde capitole distincte privind volumul de colectare și valorificare pe perioada de plan anual și de perspectivă, produsele ce se vor realiza și destinația acestora, investițiile necesare dezvoltării capacităților de prelucrare a materialelor recuperabile și refolosibile cît și un capitol distinct pentru cercetări noi a resurselor refolosibile. În conformitate cu acest program în stabilirea volumului de colectare a resurselor refolosibile s-a avut în vedere volumul total al materiilor prime introduse în procesul de fabricație, normele de consum, pierderile tehnologice pe baze de fabricație cît și

Graficul nr. 3

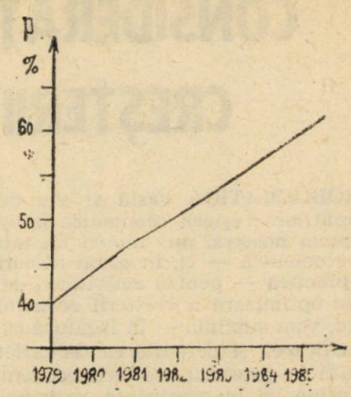

Gradul de participare (P) a materialelor textile recuperabile în totalul resurselor destinate consumului intern pe perioada 1979—1985

cantitatea de materiale textile destinate consumului intern. În funcție de aceste elemente s-au stabilit cantitățile de materiale recuperabile rezultate din procesele de fabricație și cantitățile de materiale recuperabile textile scoase din uz, ce urmează a fi colectate de la populație și instituții.

În program se prevede o creștere a volumului colectărilor totale față de realizările anului 1979 de 31,4% în 1981 și de circa 98,5% în 1985 din care pentru obiecte textile scoase din uz colectate de la populație și instituții de 67,7% în 1981 și de 24,9% în 1985 (vezi graficul nr. 1). La valorificări se prevede o creștere față de 1979 de 27,8% în 1981 și de 103,5% în 1985 din care în produse textile de la 39,5% în 1981 la 80% în 1985 (vezi graficul nr. 2).

Atingerea acestor prevederi va conduce la o participare a materialelor recuperabile colectate în totalul resurselor textile destinate consumului intern de 41% în 1979, 48,1% în 1981 și de 60,4% în 1985 (vezi graficul nr. 3) ceea ce corespunde sarcinilor stabilite de Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R.

Pentru corelarea volumului colectărilor cu valorificarea, au fost create în perioada 1976—1980 un număr de 10 obiective care asigură prelucrarea anuală a 14 000 tone materiale refolosibile textile. În perioada 1981—1985 se prevăd încă 24 obiective industriale care vor totaliza o capacitate de prelucrare de 55 mii t/an din care 46 mii t în produse textile, asigurîndu-se astfel o valorificare superioară a acestor importante resurse materiale. Cercetările prevăzute în program au în vedere stabilirea tehnologiilor de valorificare a materialelor textile recuperabile cu un grad de uzură avansat, pentru utilizarea în domenii netextile, ca materiale înlocuitoare ale unor materiale de construcții energo-intensive. De asemenea, cercetările au în vedere noi tehnologii de utilizare a acestor resurse în produse superioare textile, cu cheltuieli minime.

Olga POPESCU
director adjunct în M.A.T.M.C.G.F.F.

CONSIDERAȚII PRIVIND FACTORII ȘI TIPURILE CREȘTERII ECONOMICE ÎN SOCIALISM (I)

PROBLEMATICA vastă și viu dezbătută a factorilor și tipurilor creșterii economice în socialism prezintă, după opinia noastră, nu numai un interes teoretic — pentru știința economică — ci, în egală măsură, și o deosebită însemnătate practică — pentru activitatea de fundamentare a strategiilor de optimizare a creșterii economice în perspectivă. Concretizînd, vom sublinia — în legătură cu primul aspect — faptul că identificarea și delimitarea factorilor materiali și umani ce acționează în procesul creșterii economice, precum și determinarea influenței lor conjugate, se înscriu ca principale componente în sfera de investigare a teoriei economiei socialiste. [1]). În ceea ce privește cel de al doilea aspect, se cuvine să menționăm că dimensionarea și dozarea, în fiecare etapă, a contribuției principalilor factori la susținerea procesului de creștere economică într-un ritm înalt, optim, constituie o decizie fundamentală în cadrul planificării și prognozării economico-sociale.

Considerăm că o abordare realistă a problematicii factorilor de creștere economică trebuie să țină seama de conținutul calitativ nou pe care îl capătă procesul reproducției socialiste lărgite, în condițiile actualului raport ce se stabilește între sistemul nevoilor curente și de perspectivă ale societății — pe de o parte — și sistemul resurselor ce pot fi alocate pentru satisfacerea acestor nevoi — pe de altă parte.

Explicitînd termenii raportului la care ne referim, vom ajunge la următoarele concluzii :

— în primul rînd, nevoia socială are o tendință de continuă amplificare și diversificare ; satisfacerea ei reclamă, de aceea, sporirea în ritmuri înalte a producției materiale, care trebuie să corespundă — din punct de vedere al volumului fizic, structurii sortimentale și calității — cu nevoia socială reală ;

— în al doilea rînd, resursele au, în ansamblu, o dinamică mai lentă decît nevoile, unele dintre resurse (și anume cele neregenerabile sau greu regenerabile) dobîndind un caracter restrictiv tot mai pronunțat.

Tendința de devansare a dinamicii resurselor de către dinamica nevoii sociale are o determinare obiectivă, constituind o expresie a contradicției dintre necesitățile de consum (productiv și neproductiv) și nivelul atins de forțele producție [2]). În condițiile socialismului, contradicția amintită este soluționată în mod conștient, în conformitate cu principiile raționalității economico-sociale, ea fiind luată în considerare la fundamentarea previziunilor privind creșterea economică.

ABORDAREA problematicii factorilor de creștere economică prin prisma comportamentului specific al diferitelor categorii de resurse, în raport cu necesitățile pe care le satisfac, impune **extinderea aparatului conceptual,** utilizat în acest scop, în sensul includerii — alături de noțiunea de **„factor"** — și a celor de **„condiții"** și **„restricții"** ale creșterii economice. Ca urmare, ne propunem să precizăm conținutul fiecăreia din aceste noțiuni, precum și conexiunile obiective dintre condițiile, restricțiile și factorii creșterii.

Astfel, **condițiile creșterii economice** desemnează ansamblul elementelor de ordin social-politic, uman, natural-material, ecologic și tehnico-științific care, prin însăși existența lor, permit și — în anumite situații — favorizează procesul de creștere economică. Ele pot fi denumite și premise ale creșterii deoarece îndeplinesc rolul de cadru general, indispensabil declanșării și susținerii oricărui proces de producție. În unitatea și interdependența lor, elementele menționate formează **sistemul condițiilor (premiselor) creșterii economice,** care sintetizează posibilitățile de desfășurare a procesului la care ne referim, într-o anumită perioadă de timp.

Spre deosebire de condiții, **restricțiile** creșterii economice sînt constituite de acele elemente de ordin social-politic, uman, natural, material, ecologic sau tehnico-științific care frînează sau încetinesc procesul de creștere. În timp ce condițiile reprezintă împrejurări obiectiv necesare și favorabile realizării creșterii economice, restricțiile sînt fie condiții neîndeplinite, fie forțe care se opun creșterii în perioada de timp considerată.

Odată definite condițiile și restricțiile creșterii economice, dispunem de premisele teoretice necesare abordării mecanismului de acțiune a factorilor determinanți ai procesului examinat. Explicarea acestui mecanism trebuie să înceapă cu enunțarea tezei conform căreia creșterea economică a oricărei țări este rezultanta acțiunii conjugate a două categorii de factori : **interni** și **externi.** Cei interni, legați de eforturile pe care le face fiecare popor pentru a-și dezvolta economia, au un rol determinant. Cei externi, legați de participarea țărilor la circuitul economic mondial, influențează creșterea economică în mod mijlocit, prin intermediul factorilor interni, multiplicîndu-le sau diminuîndu-le acțiunea.

În schema alăturată sînt reprezentați factorii din ambele categorii. Astfel, factorii externi se regăsesc sub forma comerțului exterior — ca principală modalitate de cuplare a economiei naționale la spațiul economiei mondiale. În ce privește factorii interni, ei pot fi concepuți și evidențiați ca forțe motrice care iau naștere prin dinamizarea a înseși condițiilor creșterii economice, ca și prin depășirea restricțiilor acesteia, sub influența progresului științific — tehnic și într-un cadru social-politic stimulator pentru accelerarea creșterii.

DEȘI în literatura de specialitate sînt formulate și opinii contrarii, susținem că, **în esență, nu există decît doi factori interni ai creșterii economice : factorul uman și factorul material.** Această idee este prezentă în mod explicit la Marx, care, în volumul al II-lea al „Capitalului", arată : „Oricare ar fi formele sociale ale producției, muncitorii și mijloacele de producție rămîn întotdeauna factorii ei" [3]).

În dialectica raportului dintre premisele și factorii creșterii economice, factorul uman și factorul material sînt generați de **condiția umană,** și, respectiv, **de condiția natural-materială și ecologică,** pe care le vom denumi, în cele ce urmează, **condiții primare** ale creșterii economice. Asociindu-le atributul „primare", accentuăm, de fapt, deosebita lor însemnătate în cadrul sistemului de premise ale creșterii. Totodată, utilizarea acestui atribut este justificată avînd în vedere corespondența fiecăreia din cele două condiții menționate cu cîte una din resursele primare ale creșterii economice — și anume forța de muncă (potențialul uman) și baza tehnico-materială (potențialul tehnico-productiv, format în principal din fondurile fixe, materii prime, combustibili și energie).

Celelalte premise ale creșterii economice, și anume progresul științifico-tehnic și cadrul social-politic istoricește constituit, care nu generează în mod direct factori de creștere, dar care dinamizează și potențează acțiunea acestora, pot fi denumite **condiții conexe.**

Propunîndu-ne, mai întîi, o succintă caracterizare a condițiilor primare, vom menționa că ele provin, în cazul resurselor umane, numai din interiorul țării, în timp ce potențialul material, inclusiv elmentele materializate ale științei, pot proveni și din exterior. Este esențială necesitatea ca diferitele resurse să se combine și să se completeze reciproc, să fie dimensionate — sub aspect cantitativ, structural și calitativ — în așa fel încît să asigure suportul obiectiv al unei creșteri echilibrate și eficiente, în condiții de protejare a mediului înconjurător.

Condiția umană constituie, de fapt, premisa hotărîtoare a procesului de creștere economică, premisă care — deși absolut necesară — nu este însă și suficientă. Astfel, în lipsa unui nivel minim de înzestrare tehnică a muncii, oricît de mare ar fi potențialul uman de care dispune economia națională, nu ar fi posibilă decît o reproducție restrînsă. Pe de altă parte, o economie caracterizată prin vitalitate demografică, cu o structură armonioasă pe vîrste și sex a populației, dispune de una din condițiile favorabile esențiale pentru creșterea economică.

Condiția natural-materială și ecologică este constituită, după cum îi arată și numele, din resursele naturale, potențialul tehnico-productiv, precum și din condițiile de ordin ecologic. Integrarea elementelor de ordin ecologic în structura internă a condiției natural-materiale a creșterii economice este, credem, justificată prin impactul tot mai puternic pe care condițiile naturale, ca și resursele și calitatea mediului înconjurător îl exercită asupra factorilor direcți de producție.

---

[1]) A se vedea, în acest sens, C. Popescu și H. Dragomirescu „Esența și obiectivele creșterii economice în socialism" — în „Revista economică" nr. 51 din 21 decembrie 1978.

[2]) Această contradicție este analizată de prof. N. N. Constantinescu în lucrarea „Problema contradicției în economia socialistă", București, Ed. politică, 1973, p. 32—42.

[3]) **K. Marx, F. Engels** — „Opere", vol. 24, București, Ed. politică, 1967, p. 42.

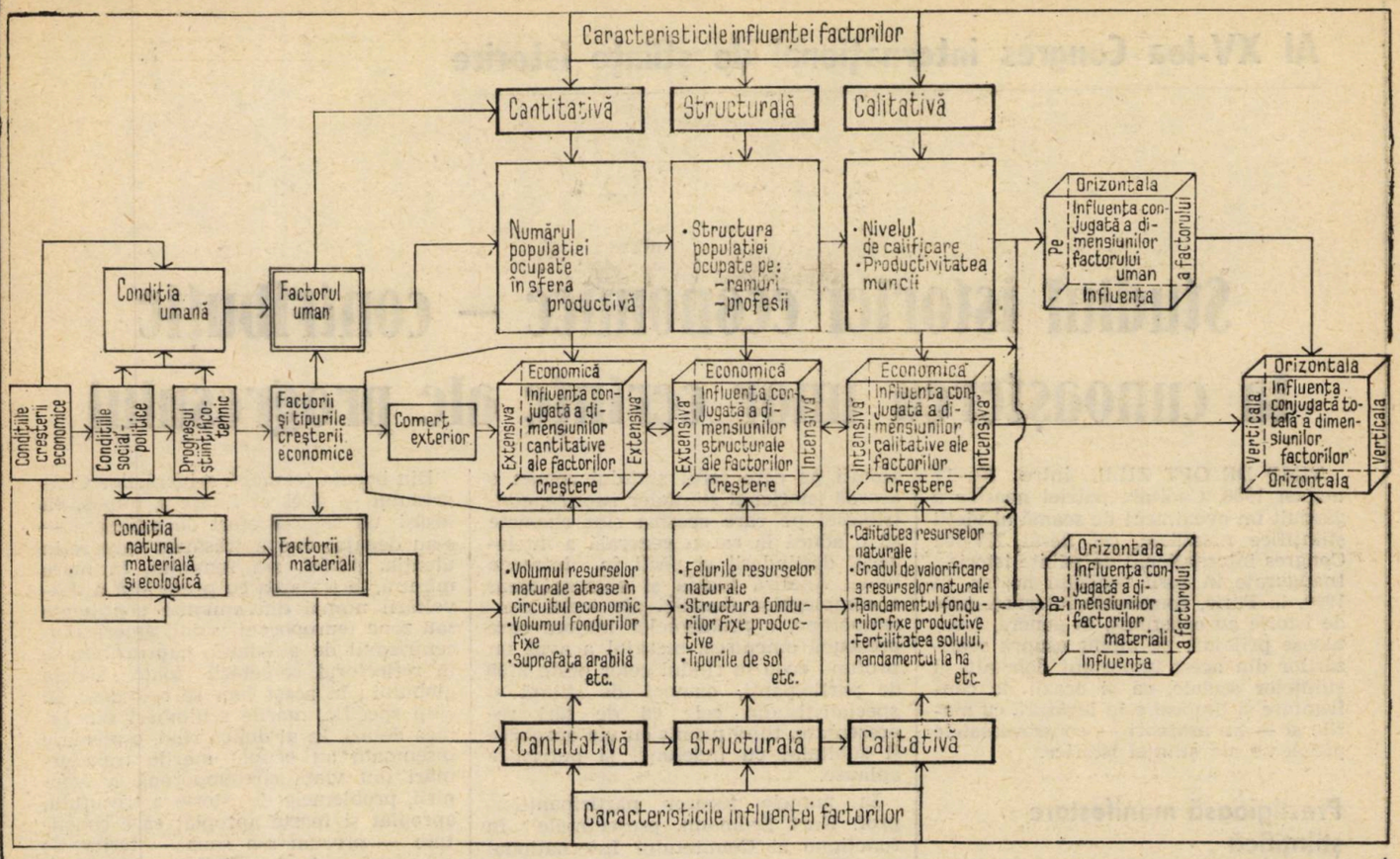

Resursele naturale cunoscute și posibil a fi atrase în circuitul economic, inclusiv cele provenite din exteriorul țării, reprezintă o premisă principală a creșterii economice, întrucît, ca obiecte ale muncii, oferă baza obiectivă a desfășurării oricărui proces de producție. Și în acest caz, caracterul limitat al unor resurse, conținutul mai sărac în substanță utilă, dificultățile tehnice sau costul ridicat al obținerii lor constituie, la un moment dat, restricții ale creșterii economice, în sensul că îi limitează amploarea și intensitatea, impunînd — uneori — restructurarea producției materiale și regîndirea unor priorități și opțiuni de politică economică.

Considerații asemănătoare se pot formula și în privința potențialului tehnico-productiv al societății, alcătuit din mijloace de producție create prin muncă și acumulate. Această condiție a creșterii economice are rolul de a asigura, prin dinamizarea ei, potențarea și multiplicarea efortului uman, care devine astfel mai eficient.

În sfîrșit, condițiile de ordin ecologic exprimă sistemul posibilităților pe care le oferă cadrul natural al unei țări și care pot favoriza, într-un grad mai mare sau mai mic, procesul de creștere economică. În măsura în care mediul creat de om nu intră într-o contradicție gravă cu mediul natural, condițiile de ordin ecologic susțin cu efecte pozitive procesele de creștere în toate ramurile economiei naționale, contribuind, totodată, la îmbunătățirea calității vieții membrilor societății. Importanța din ce în ce mai mare a condițiilor ecologice determină necesitatea studierii lor profunde, în strînsă legătură cu celelalte premise ale creșterii. În acest context, în ultima perioadă s-au intensificat evident preocupările oamenilor de știință în legătură cu protejarea și conservarea mediului natural, mai ales prin extragerea și reutilizarea maximă a tuturor substanțelor utile din materiile prime supuse prelucrării.

C. POPESCU
H. DRAGOMIRESCU

Lemnul

(Urmare din pag. 16)

lizat, s-a exploatat cu prioritate masa lemnoasă provenită din doborîturi și rupturi de vînt și de zăpadă, diminuîndu-se în mod corespunzător tăierile de masă lemnoasă „pe picior", pentru a se respecta cota de tăiere anuală planificată și buna gospodărire a pădurilor.

Pentru **asigurarea regenerării naturale din sămînță a pădurilor** — metodă mai eficientă din punct de vedere tehnic și economic decît împădurirea, au fost extinse tăierile succesive, progresive, grădinărite și combinate, verificate în practica noastră silvică și care permit obținerea unor păduri, cu specii autohtone valoroase, adaptate perfect la condițiile pedoclimatice ale zonei respective, și chiar mai mult, la cele locale. Concomitent cu această acțiune, potrivit prevederilor Programului, au fost restrînse tăierile „rase" la exploatarea masei lemnoase, acestea fiind limitate doar la pădurile pure de molid, la plopii euroamericani, precum și la arboretele slab productive care necesită a fi reîmpădurite cu specii mai productive. În toate aceste cazuri, suprafața maximă a parchetelor în care se aplică tăieri „rase" a fost limitată la 5 ha (în pădurile cu funcții speciale de protecție și în cele de molid) și de maximum 10 ha în celelalte păduri.

În vederea creșterii volumului de lemn pentru industrie și ridicării productivității muncii în condițiile evitării vătămării semințișurilor naturale și a arborilor rămași în picioare, s-au extins **tehnologiile de exploatare a arborilor cu coroană, trunchiuri lungi și catarge**, astfel că în anul 1980 din totalul de 20 mil. m.c. masă lemnoasă aprobată pentru tăiere 13 mil. m.c. se va obține utilizînd tehnologiile menționate. Este de menționat că aceste noi tehnologii își dovedesc superioritatea numai în măsura în care sînt aplicate corespunzător. Nerespectarea prescripțiilor de aplicare poate aduce prejudicii importante arborilor rămași în urma tăierilor și a semințișurilor naturale, prejudicii ce se reflectă, în timp, în scăderea calității producției de lemn, ducînd la situația ca pierderile finale să depășească avantajele economice imediate. Această constatare impune o exigență sporită din partea întreprinderilor forestiere de exploatare și transport (I.F.E.T.) în aplicarea diferențiată a noilor tehnologii, în funcție de condițiile de teren și de arboret, pentru ca să fie evitate prejudiciile aduse pădurii, sau ele să fie minime. Totodată este necesar a se căuta îmbunătățirea tehnologiilor de exploatare, acțiune în care un rol important revine cercetării științifice din silvicultură și din exploatarea și industrializarea lemnului.

REALIZĂRILE OBȚINUTE în cincinalul 1976—1980 în acțiunea de gospodărire a pădurilor, de creștere continuă a valorii lor economice și sociale, constituie o bază, o premisă pentru îndeplinirea și în cincinalul 1981—1985 a prevederilor ce rezultă din Programul privind conservarea și dezvoltarea fondului forestier.

Al XV-lea Congres internațional de științe istorice

Studiul istoriei economice — contribuție la cunoașterea unor cerințe ale progresului

TIMP DE OPT ZILE, între 10—17 august 1980, Capitala patriei noastre a găzduit un eveniment de seamă al vieții științifice mondiale, cel de-al XV-lea Congres internațional de științe istorice. Inaugurate în zorii veacului nostru, în 1900, la Paris, congresele internaționale de istorie au constituit, în genere, fructuoase prilejuri de bilanț asupra realizărilor din acest important domeniu al științelor sociale, ca și ocazii de confruntare și limpezire în legătură cu marile și — nu arareori — controversatele probleme ale științei istorice.

Prestigioasă manifestare științifică

IMPORTANȚA deosebită acordată de România acestei prestigioase reuniuni internaționale rezultă clar din faptul că ea s-a desfășurat sub înaltul patronaj al președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Totodată, nu putem să nu subliniem faptul că desfășurarea forumului mondial al istoricilor a coincis în chip fericit cu apogeul manifestărilor consacrate împlinirii a 2050 de ani de la crearea statului dac centralizat și independent. Cinstea de a fi sediul acestui Congres a revenit Bucureștiului, după ce precedentele ediții postbelice au avut loc, din cinci în cinci ani, în marile centre cultural-științifice care sînt orașele Paris (1950), Roma (1955), Stockholm (1960), Viena (1965), Moscova (1970) și San Francisco (1975). Ținerea Congresului la București atestă, o dată în plus, prestigiul României socialiste, urmare a politicii sale interne și externe, ca și prețuirea de care se bucură școala istoriografică românească. După cum a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „România manifestă o preocupare permanentă pentru dezvoltarea cercetării istorice..., pornind de la însemnătatea acesteia pentru îmbogățirea culturii naționale și universale, pentru educarea întregului popor în spiritul prieteniei și al înțelegerii marilor valori ale umanității“.**

În Mesajul transmis, președintele României a reafirmat idei generoase și profunde din patrimoniul politic și ideologic ce călăuzește viața și activitatea creatoare a poporului român. Mesajul amintit constituie o expresie a marii atenții pe care șeful statului român o acordă istoriei și științelor istorice, contribuției pe care acestea sînt chemate să o aducă la cauza generală a înțelegerii, destinderii și păcii în întreaga lume. Analiză lucidă și pătrunzătoare a complexelor realități ale lumii contemporane, a problemelor majore care preocupă omenirea, mesajul a avut un profund ecou în rîndul celor peste 2700 de participanți, oameni de știință și specialiști din cele 66 de țări reprezentate, fiind primit cu vie aprobare și subliniat cu îndelungi și puternice aplauze.

În numele tuturor participanților, prof. Karl Erdmann, președintele în funcțiune al Comitetului Internațional de Științe Istorice (C.I.S.I.), a exprimat în alocuțiunea de deschidere a Congresului vii mulțumiri președintelui Nicolae Ceaușescu pentru găzduirea de către România a lucrărilor acestui Congres, pentru mesajul adresat participanților, pentru interesul pe care îl poartă științelor istorice. Dînd ample citate din mesaj, președintele C.I.S.I. a exprimat, totodată, adeziunea la generoasele și nobilele idei pe care acest mesaj le cuprinde.

Așa cum rezultă din programul Congresului, difuzat participanților, și după cum s-a degajat din intervențiile publicate în presa noastră, participarea românească la lucrările Congresului a îmbrăcat — în afară de asumarea unor complexe sarcini de organizare prealabilă și pe parcurs — mai multe aspecte, ele s-au concretizat în susținerea mai multor rapoarte principale, a cîtorva corapoarte, în participare la discuții a unor experți români, în editarea unui buletin cotidian ca și, evident, în luările de cuvînt ale altor exponenți reprezentativi ai diferitelor ramuri specializate ale științei istorice românești. Raportori și coraportori au fost istorici cunoscuți, precum acad. Ștefan Pascu, acad. Emil Condurachi și dr. Răzvan Teodorescu, Ion Popescu-Puțuri, dr. Ștefan Ștefănescu, dr. Dan Berindei, Alexandru Savu și Eugen Bantea, Eugen Stănescu și Aron Petric, Hadrian Daicoviciu, Alexandru Duțu și Pompiliu Teodor, Costin Murgescu și Damian Hurezeanu, Virgil Cândea. Ca experți români desemnați de biroul C.I.S.I. au funcționat istoricul Cornelia Bodea și Maria Groza, adjunct al ministrului afacerilor externe.

Din bogata tematică a lucrărilor Congresului — a cărei fixare a impus, ea însăși un riguros efort de selectare — s-au degajat cîteva trăsături care reținatenția. Astfel, s-a renunțat, în mare măsură, la tratarea cu preferință a dezvoltării numai din anumite continente sau zone (europocentrismul, americanocentrismul de altădată), cuprinzîndu-se în reflectorul cercetării toate zonele globului ; în acest fapt se oglindesc, în chip specific, marile schimbări din lumea de azi. În al doilea rînd, o pondere însemnată au ocupat marile transformări din viața contemporană a omenirii, problemele de istorie a trecutului apropiat și foarte apropiat care constituie — precum s-a spus — teritoriile cele mai noi ale științei istorice, de ardent interes teoretic cît și practic, cu cel mai ridicat coeficient de „seismicitate“. Eforturile în această direcție — oglindite în participarea sporită a istoricilor africani, arabi, latino-americani etc., cu problematica distinctivă a țărilor și popoarelor lor — sînt menite să confere un caracter tot mai cuprinzător, de reală universalitate, studiului științific al istoriei. Fără să ne situăm la frontiera metaforei, se află, credem, aici, unul din aspectele luptei pentru „decolonizare“ pe toată linia.

O altă trăsătură ce se relevă este, după cum arăta profesorul dr. Ștefan Ștefănescu, „factura de interdisciplinaritate pe care o îmbracă actualul Congres, alături de istorici fiind chemați să-și dea contribuția politologi, filozofi, economiști, sociologi, etnologi, juriști“. Constituie, de asemenea, un „semn al vremurilor“ pe care le străbate societatea contemporană și faptul că, pentru prima oară în programul congreselor internaționale de istorie și-a găsit locul o temă intitulată „Femeia în societate“, la care raportul general a fost urmat de 14 corapoarte. În fine — dar fără a epuiza prin aceasta trăsăturile definitorii ce se pot desprinde — menționăm și grupul de probleme ce s-ar putea înscrie sub genericul „dinamica păcii și înțelegerii între națiuni“ ; totodată, sub acest aspect, Congresul a avut nu numai un caracter de bilanț, ci și de impulsionare a cercetărilor viitoare.

În ansamblu, Congresul a dezbătut — pe „canalele“ paralele ale mai multor secții, subsecții și organisme afiliate — cele mai recente rezultate ale cercetării din domeniul istoriografiei universale, probleme metodologice, crono-

logie și de filozofie a istoriei. El a constituit un bun prilej pentru un larg schimb de idei cu privire la trecutul umanității, precum și în legătură cu aspectele actuale ale dezvoltării istorice contemporane.

„Nimic nu se poate construi ignorînd trecutul"

DINTRE subdiviziunile distincte ale Congresului a făcut parte și „Societatea internațională de istorie economică". Aceasta și-a propus, pe baza unui program propriu, ca în primele două zile să dezbată tema : „Relațiile economice est-vest, începînd cu Evul mediu pînă azi". Dincolo de aceasta însă — și dată fiind deja menționata interdisciplinaritate a lucrărilor Congresului — problematica de istorie economică, social-economică sau cu tangențe la economie a ocupat un loc important în ansamblul tematicii supuse dezbaterii, indiferent unde a fost înscrisă din punct de vedere organizatoric. Este suficient să menționăm, spre exemplu, teme și probleme ca „Politică internă și economie", „Creștere și subdezvoltare în lumea secolului XX", „Muncă și gestiune în industrie în secolul XX : forme de cooperare", sau raportul prezentat de România și intitulat „Reformele agrare în perioada dintre cele două războaie mondiale" (elaborat de Costin Murgescu și Damian Hurezeanu) și încă altele, pentru a ne da seama că așa stau lucrurile. Subliniate tangențe și interdependențe cu factorul economic au și problemele de demografie, iar explicarea a numeroase alte aspecte — așa-zicînd, preponderent politice — necesită investigarea conexă a „fundamentelor" social-economice.

Aceasta evidențiază că în contribuțiile pe care cercetarea istorică contemporană dorește să le aibă la progresul propriilor națiuni și al umanității în general **studierea dezvoltării economice, a corelației sale dialectice cu ceilalți factori ai evoluției istorice (politic, social, militar, cultural etc.) joacă un rol esențial.** Nu întîmplător, de altfel, specializarea ca domeniu distinct a istoriei economiei naționale — și însăși denumirea ca atare a disciplinei — s-a produs în secolul al XIX-lea, secolul trezirii la viață independentă a numeroase țări și popoare, continuînd și adîncindu-se, în chip firesc, în secolul XX, cînd valul revoluționar al eliberării naționale și sociale a cuprins în unda sa de șoc — sub ochii generațiilor actuale — noi țări și continente, practic, întreaga omenire.

În aceste condiții noi — conturate într-un crescendo istoric revelator începînd din ultima treime a secolului al XVIII-lea — a căpătat o însemnătate științifică și practică mereu ascendentă și studiul legăturilor, corelațiilor, interdependențelor dinamice dintre economiile naționale deja conturate sau aflate în curs de constituire. Și aceasta deoarece perspectivele de evoluție, „șansa" istorică de acces la magistrala progresului economico-social a început să fie — în noile împrejurări — în funcție nu numai de propriile resurse, forțe și străduințe, ci și (mai ales în cazul țărilor mici și mijlocii) de locul respectivelor țări în diviziunea internațională a muncii, în rețeaua tot mai complexă a pieții capitaliste mondiale, formată deplin în anii premergători primului război mondial. Interesul pentru studierea atît a istoriei propriei economii naționale, cît și a istoriei economice mondiale avea astfel, precum se vede, un puternic stimulent în însăși evoluția istorică reală — nu odată apăsătoare și inechitabilă pentru cele mai multe țări și popoare, prinse în chingile vechii ordini economice și politice internaționale instaurate de capitalism — caracteristică epocii de care vorbim, iar, sub destule aspecte, persistînd pînă în zilele noastre.

Necesitatea teoretică și utilitatea practică a studierii trecutului — inclusiv a trecutului economic, și, deci, a istoriei economice — nu trebuie, credem, să mai fie suplimentar dovedită. Este însă totdeauna instructiv — cel puțin pentru unii, chiar și în cazul adevărurilor cu statut ferm — să menționăm că, încă în veacul trecut, incandescenta conștiință a națiunii sale care a fost Mihai Eminescu, scria : „Viitorul și trecutul / Sunt a filei două fețe, / Vede-n capăt începutul / Cine știe să le-nvețe / ". Ideea organicei legături dintre trecut, prezent și viitor este departe de a-și fi pierdut actualitatea. Referindu-se la aceeași idee, adăugîndu-i însemnate valențe care țin de practica socială, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Orice popor, mai cu seamă un popor cum este poporul român, care are o istorie destul de veche... nu poate să nu pornească în elaborarea căilor de dezvoltare de la trecutul său istoric, să nu țină seama de tradițiile sale, care, în fond, sînt suma diferitelor concepții, a tot ceea ce popoarele au acumulat mai bun în trecutul lor de luptă și de dezvoltare spirituală. În acest sens, tradiția, bazarea pe tradiții, poate fi — și constituie — un factor indispensabil al progresului. Nimic nu se poate construi ignorînd trecutul !"**

Caracterul axiomatic, am zice, al acestui adevăr este atît de evident, încît într-un curs universitar predat în Franța, explicînd studenților rostul predării istoriei economice, autorul cursului spunea : „Scopul urmărit este de a vă da sensul evoluției, de a vă da cultura istorică necesară pentru înțelegerea inteligentă a prezentului, care în toate domeniile depinde de trecutul imediat sau îndepărtat, și care comandă dezvoltările viitoare (chiar desfășurările revoluționare, fiindcă revoluțiile nu pot găsi sprijin și avea oarecare șansă de succes decît referindu-se la realizările trecute și prezente")*)

Un echilibru necesar între disciplinele ce concură la formarea specialistului

STUDIUL ISTORIEI în genere, în particular al celei economice — naționale sau mondiale — furnizează deci puternice argumente pentru dezvoltarea prezentă și viitoare a oricărei țări. Nu scopuri academice rigide sau prăfuite, ci adînci necesități ale vieții sociale dictează prezența corespunzătoare a istoriei economice ca disciplină în programele de studiu din universități și institute superioare economice în toate țările dezvoltate sau care aspiră să devină, precum și existența ei ca front distinct de cercetare științifică.

În România, tradițiile predării istoriei economice sînt vechi. Fără a intra aici în detalii, vom arăta că ea a figurat de la început în planul de învățămînt al vechii Academii de Înalte Studii Comerciale și Industriale (A.I.S.C.I. din București, înființată în 1913). Profesori proeminenți precum N. Iorga, I.N. Angelescu, Virgil Madgearu, V. Slăvescu și alții au ilustrat această disciplină, cu un pronunțat rol formativ în procesul pregătirii economiștilor cu studii superioare. La fel au stat lucrurile și la Academia Comercială din Cluj, înființată după marea unire din 1918.

După 1948, cînd întregul învățămînt românesc a fost restructurat — nu fără unele neajunsuri, sesizate și îndreptate ulterior — în concordanță cu necesitățile noii orînduiri sociale, istoria economică, așezată pe temelia trainică a materialismului istoric, a ocupat un loc important în învățămîntul superior economic. Pas cu pas, întîi în formă litografiată, apoi tipărită, au fost elaborate noi cursuri, pe măsură ce se formau și cîștigau orizont științific și cadrele chemate să îndeplinească această sarcină. Istoria economiei naționale se preda, cu un fond de ore corespunzător, atît la Academia de Studii Economice din București, cît și la facultățile de științe economice din țară (Cluj Iași, Craiova, Timișoara). La Institutul de Cercetări economice exista o secție de Istorie economică și istorie a gîndirii economice, unde în jurul unor personalități ca Gh. Zane, Costin Murgescu, N.N. Constantinescu și alții se formau noile cadre de cercetători în domeniul menționat. Cu toată utilitatea ei evidentă, trebuie însă arătat că după 1948 istoria economică nu s-a predat — din cîte știm — ca disciplină distinctă la facultățile de istorie sau de științe juridice din universități.

Ținînd seama de rolul și importanța istoriei, inclusiv a celei economice, în procesul formării cetățenești, patriotice și de specialitate, în prezent considerăm necesară predarea — în dimensiuni adecvate — a studiului istoriei economice în învățămîntul superior economic (A.S.E. și facultățile economice din țară).

Avînd de îndeplinit o clară misiune educativă și formativă, animată de dorința de autoperfecționare și de spirit militant, istoria economică predată studenților economiști are nevoie de un spațiu rațional și suficient, în cuprinsul căruia să-și poată îndeplini în mod corespunzător sarcinile nobile și complexe ce îi revin

Vasile BOZGA

*)Jean Imbert, Historie économique, Paris, 1975, p. 4.

CONVORBIRI ECONOMICE cu KENNETH DADZIE

director general pentru dezvoltare și cooperare economică în Secretariatul O.N.U.

Restructurarea relațiilor economice internaționale — premisă fundamentală a accelerării dezvoltării

Recent s-a aflat, pentru a treia oară, în țara noastră dl. Kenneth Dadzie, director general pentru dezvoltare și cooperare economică în Secretariatul O.N.U. În cursul vizitei sale oaspetele a fost primit de președintele Nicolae Ceaușescu. Cu acest prilej directorul general al O.N.U. a dat o înaltă apreciere acțiunilor și contribuțiilor României, personal ale președintelui Nicolae Ceaușescu, în cadrul Organizației Națiunilor Unite la promovarea cauzei păcii, colaborării și înțelegerii în lume. În cursul convorbirilor a fost reafirmată hotărîrea României socialiste de a participa intens și în viitor la întreaga activitate a Organizației Națiunilor Unite, de a face totul ca O.N.U., cel mai reprezentativ for mondial, să joace un rol și mai activ în viața politică și economică internațională, în instaurarea unei noi ordini economice în lume.

Oaspetele a răspuns cu amabilitate la solicitarea revistei noastre de a-i acorda din nou un interviu.

— Care este concepția care a stat la baza elaborării proiectului strategiei internaționale pentru cel de-al treilea deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare (1981—1990), ținînd seama de rezultatele nesatisfăcătoare ale primelor două decenii?

— Strategia internațională pentru cel de-al doilea deceniu al dezvoltării a avut la bază concepția conform căreia expansiunea economiei în țările dezvoltate ar atrage mai mult sau mai puțin automat și o creștere în țările în curs de dezvoltare. Această concepție și-a găsit expresia într-o serie de obiective privind asistența, comerțul și creșterea economică, dar ea s-a dovedit inadecvată chiar după numai cîțiva ani de la definirea strategiei amintite. În plus, criza economiei mondiale, începînd cu prima parte a anilor '70, a făcut necesară o concepție cu totul nouă privind această strategie. Acesta este motivul pentru care Adunarea Generală a O.N.U. a hotărît ca strategia pentru anii '80 să fie stabilită în perspectiva unei noi ordini economice internaționale și concepută pentru a promova obiectivele acesteia. Ea va reprezenta, astfel, un instrument pentru progrese pe calea edificării noii ordini, trebuind să încorporeze obiectivele restructurării economiei internaționale. Ea include, de exemplu, transformări în structura producției, consumului și comerțului, însoțind transformări corespunzătoare în economiile țărilor în curs de dezvoltare, astfel ca acestea să dețină o pondere sporită în industria mondială și în comerțul cu produse industriale finite, precum și restructurarea „regulilor jocului" care guvernează fluxurile comerciale, de tehnologie, monetare și financiare. Desigur că procesul elaborării noii strategii s-a lovit de o serie de dificultăți. Este evident că actuala criză economică mondială face ca țările dezvoltate cu economie de piață să nu fie de acord cu includerea anumitor elemente în această strategie. Totuși, s-a realizat un progres considerabil, mai ales în domeniile comercial, monetar și energetic. Există încă un anumit dezacord în privința ritmului global de creștere pentru ansamblul țărilor în curs de dezvoltare. Aceasta este ceea ce aș putea spune, pe scurt, despre strategie în acest moment.

— Cum concepeți rolul negocierilor globale asupra cooperării economice internaționale pentru dezvoltare și în ce stadiu se află pregătirile pentru lansarea lor?

— Propunerea privind desfășurarea negocierilor globale a venit din partea țărilor în curs de dezvoltare, care și-au dat seama că ar fi mai avantajos să abordeze principalele probleme ale economiei internaționale într-un mod integrat, astfel încît să se poată realiza progrese pe toate fronturile, în contrast cu vechiul mod — sectorial — de abordare. Țările în curs de dezvoltare au ținut, de asemenea, seama că energia, care a devenit o problemă centrală, a pus la dispoziția lor o pîrghie, un mijloc de a promova schimbări și de a obține concesii care altminteri nu ar putea fi obținute. Aceasta este ideea care stă la baza propunerii lansării negocierilor globale. Ele nu au început încă, dar ideea a fost acceptată, acoperind principalele aspecte din domeniul materiilor prime, energiei, comerțului, dezvoltării, relațiilor monetar-financiare. În cursul acestui an s-a desfășurat o uriașă muncă de pregătire pentru stabilirea ordinei de zi și a modului de desfășurare a negocierilor globale. Din păcate, nu s-a putut ajunge la un acord, din cauza unui număr de dificultăți legate de tratarea problemelor monetare, a celor energetice, de rolul agențiilor specializate și mai ales al Fondului Monetar Internațional, de gradul de centralizare sau descentralizare a discuțiilor. Toate acestea sînt teme extrem de dificile, dar cred că un anumit progres s-a realizat și sperăm că acest progres va reprezenta baza unui acord la sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U.

— În cadrul sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U., care se va deschide la 25 august la New York, veți prezenta un raport privind progresele realizate în edificarea noii ordini economice internaționale. În ce domenii apreciați că s-a realizat un progres și în ce privințe considerați că trebuia făcut mai mult?

— Am încercat să alcătuiesc raportul meu cît mai echilibrat cu putință. Consider că s-au luat cîteva măsuri concrete în domeniul creării de noi instituții, cum ar fi Fondul comun, Fondul internațional pentru dezvoltare agricolă, Comisia privind activitatea societăților transnaționale și foarte recent Fondul interimar pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării, de asemenea, transformarea O.N.U.D.I. într-o agenție specializată a O.N.U. S-au realizat, de asemenea, anumite schimbări în ceea ce noi numim „regulile jocului". Am în vedere, de exemplu, negocierile multilaterale din cadrul G.A.T.T. care s-au încheiat cu anumite rezultate, deși ele nu sînt în întregime satisfăcătoare pentru țările în curs de dezvoltare, sau codul de conduită privind conferințele maritime, deși el nu constituie încă decît o declarație de intenții. Există, de asemenea, principiile și regulile multilaterale privind controlul practicilor comerciale restrictive; în domeniul transportului există convenția privind transportul internațional multimodal și un anumit progres s-a realizat în negocierea codului de conduită privind transferul de tehnologie, în domeniul revizuirii convenției asupra proprietății industriale și în cel al codului de conduită privind activitatea corporațiilor transnaționale. Referindu-mă tot la aspectele pozitive, aș mai releva că s-a îmbunătățit funcționarea

unor instituții internaționale existente, în special a Fondului Monetar Internațional (crearea de noi facilități, ca facilitatea de finanțare pe termen prelungit, facilitatea de finanțare suplimentară, facilitatea petrolieră, deși aceasta din urmă a fost numai temporară, a doua alocație de drepturi speciale de tragere, însumînd 12 miliarde, între 1979 și 1982); Banca mondială a introdus o mai mare flexibilitate în activitățile sale, în special sub forma împrumuturilor pentru ajustări structurale. Toate acestea sînt aspecte pozitive. Totuși, în majoritatea domeniilor negocierile privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale nu și-au realizat obiectivele propuse și adeseori în loc de a ținti spre schimbări îndrăznețe au devenit încercări de a efectua adaptări parțiale. Aș spune că într-un număr de aspecte fundamentale ale noii ordini economice internaționale progresul realizat este neglijabil; în domenii cheie, cum sînt produsele de bază, produsele industriale domeniul financiar, monetar, al tehnologiei, țările în curs de dezvoltare continuă să rămînă puternic dezavantajate. Chiar și în privința participării depline la luarea deciziilor, progresul realizat este decepționant. De aceea, aș spune că deși au fost realizate o serie de măsuri pozitive, pe ansamblu, într-o serie de domenii-cheie, progresul înregistrat a fost foarte redus.

— Care considerați că sînt cauzele acestei situații?

— În raportul meu am încercat să identific unele dintre ele. Este vorba, desigur, de părerea mea personală. În primul rînd, eforturile legate de depășirea crizei economice mondiale, în special în sfera monetară și financiară, nu au fost integrate în eforturile pentru instaurarea noii ordini economice internaționale. Cele două categorii de eforturi au avut loc separat, ceea ce înseamnă că aspectele conjuncturale sînt tratate separat de cele structurale: primele în cadrul F.M.I., al reuniunilor la nivel înalt ale țărilor dezvoltate, celelalte în cadrul O.N.U., fără ca între ele să se stabilească legătura necesară. Desigur, nu este întîmplător că problemele conjuncturale sînt abordate în forumuri cu un număr limitat de membri, iar cele structurale în forumuri universale. Cred că este nerealist să abordăm restructurarea relațiilor economice internaționale separat de problemele inflației, recesiunii, crizei. Acesta ar fi un prim obstacol.

Un al doilea obstacol constă în recunoașterea insuficient de largă a legăturii dintre dificultățile economice prin care trec țările industrializate și echilibrul structural al diviziunii internaționale a muncii. Am în vedere în special neînțelegerea faptului că realizarea unui nou dinamism al procesului de dezvoltare al țărilor în curs de dezvoltare ar genera, la rîndul său, dinamism și elasticitate în țările avansate din punct de vedere economic. De exemplu, cercetările au evidențiat că sporirea capacității de import a țărilor în curs de dezvoltare a contribuit la jumătatea deceniului al optulea la depășirea recesiunii din țările dezvoltate.

Al treilea obstacol ține de lipsa unei cooperări sistematice privind consumul și oferta de energie. În trecut atît țările exportatoare de petrol, cît și țările dezvoltate cu economie de piață au simțit necesitatea unor dezbateri internaționale pe tema energiei, dar au realizat un progres limitat în definirea unui cadru global în care problema energiei să poată fi discutată într-un mod care să fie reciproc avantajos și în interesul tuturor țărilor. Ele nu și-au dat seama, vorbind în general, că există o interdependență între interesele tuturor țărilor de a se realiza progrese în domeniul energiei. Rezultatul a fost că rolul crucial al energiei ca legătură între aspectele conjuncturale și cele structurale a rămas, în cea mai mare parte, în afara cadrului cooperării multilaterale.

Cel de al patrulea obstacol ține de faptul că țările în curs de dezvoltare dispun de mijloace politice și economice reduse. Potențial, ele au capacitatea să devină un principal centru de decizie, dar această posibilitate nu a fost încă valorificată. Efortul țărilor în curs de dezvoltare de a-și realiza autonomia colectivă se află încă într-un stadiu incipient, iar impulsurile inițiale din 1973—1974 au tins să-și încetinească ritmul sau să fie deturnate de așa numita problemă a reciclării veniturilor. Cu forța reală de care dispun, ele ar fi putut obține mai mult.

— Desigur pe calea cooperării, nu a unei confruntări...

— Evident, am în vedere procesul negocierilor, care sînt prin excelență un mijloc pașnic. Dar realizarea unui progres pe această cale presupune o capacitate sporită de negociere a țărilor în curs de dezvoltare. Tocmai la acest lucru mă refeream.

Un ultim aspect, pe care l-am mai amintit, este compartimentarea cooperării economice internaționale. Procesul de luare a deciziilor a avut tendința de a fi prea sectorial și nu suficient de integrat, ceea ce de asemenea a reprezentat un obstacol. Dar dincolo de toate acestea se pune problema voinței politice a țărilor, în special a țărilor dezvoltate cu economie de piață.

— Care este în concepția dumneavoastră corelația dintre factorii interni și externi ai dezvoltării, în contextul eforturilor pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale ?

— Comunității internaționale îi revine responsabilitatea de a crea un cadru extern eficient, care să contribuie la dezvoltare. Procesul dezvoltării în sine este o responsabilitate națională și acest lucru este recunoscut în Declarația privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Multă lume crede însă că această declarație se ocupă numai de cadrul extern, dar ea vorbește și de necesitatea ca țările în curs de dezvoltare să-și consacre toate resursele în folosul dezvoltării. Noua ordine economică internațională nu ignoră propria dimensiune internă, care trebuie considerată ca fiind indispensabilă. Complementaritatea nu înseamnă însă condiționare reciprocă; adică țările dezvoltate cu economie de piață nu trebuie să spună: nu vom face ceva decît atunci cînd voi veți face un anumit lucru.

— Cum ați caracteriza participarea României la pregătirea sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. și în general strădaniile țării noastre pentru creșterea aportului O.N.U. la promovarea cauzei păcii, colaborării și înțelegerii în lume și în mod deosebit la lichidarea subdezvoltării și făurirea unei noi ordini economice și politice internaționale?

— Știu din propria mea experiență că România are o atitudine foarte constructivă și de cooperare față de O.N.U., atît ca delegație individuală, cît și ca membru al Grupului celor 77. România are un rol foarte constructiv și pozitiv în problemele dezvoltării economice și în eforturile pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale. Președintele României subliniază o idee care este comună tuturor țărilor în curs de dezvoltare membre ale Grupului celor 77: el și-a dat seama de multă vreme că vechea ordine economică internațională nu este nici eficientă, nici echitabilă, ceea ce conduce la necesitatea unei noi ordini ,care să permită o dezvoltare internațională echitabilă și echilibrată.

Participarea României la pregătirea sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. a avut un caracter pozitiv și constructiv. Aș dori să menționez aici că în contextul efortului colectiv al Grupului celor 77 nu este totdeauna ușor de spus: acest lucru se datorește cutărei țări, celălalt se datorește altei țări. Este vorba de o interacțiune constantă și o susținere reciprocă, astfel că alocarea unui merit sau a unei responsabilități precise nu este întotdeauna ușoară. Satisfacția decurge din conștiința că ai fost implicat într-un efort de interacțiune, în care propriile tale eforturi au fost utile. În consecință, uneori sîntem în prezența unei situații catalitice, în care o mică sugestie, făcută de o delegație sau alta, poate căpăta o mare importanță, fără a avea vreo corelație cu forța economică sau cu nivelul de dezvoltare al țării respective. Dar din cîte cunosc despre Grupul celor 77, știu că România a jucat un rol foarte constructiv și important.

Un alt domeniu de interacțiune este cooperarea între țările în curs de dezvoltare însele, atît pe plan bilateral cît și mai larg. În această privință sînt cunoscute marile eforturi făcute de România, sub conducerea președintelui Nicolae Ceaușescu. Propria mea țară, Ghana, a beneficiat de această cooperare, și la fel au făcut numeroase alte țări în curs de dezvoltare, cu care România are fructoase programe bilaterale de cooperare. Dar în același timp, pentru întărirea autonomiei colective a țărilor în curs de dezvoltare se resimte necesitatea intensificării eforturilor din partea tuturor, pentru rațiunile pe care le-am menționat.

România a jucat și pînă acum un rol important și îmi exprim convingerea că sub conducerea distinsului său președinte va continua să joace un rol tot mai important în viața internațională.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

CONTRIBUȚIA ROMÂNIEI LA ELABORAREA STRATEGIEI INTERNAȚIONALE PENTRU AL TREILEA DECENIU AL NAȚIUNILOR UNITE PENTRU DEZVOLTARE

ÎN PERIOADA 25 august—5 septembrie 1980 va avea loc la New York sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată noii ordini economice internaționale. Convocată la inițiativa României și a celorlalte țări în curs de dezvoltare membre ale Grupului celor 77, sesiunea are menirea să facă o evaluare a progreselor realizate în procesul edificării unei noi ordini economice internaționale de la adoptarea de către sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., din aprilie-mai 1974, a Declarației și Programului de acțiune pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale și pînă în prezent, să adopte strategia internațională pentru cel de-al treilea deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare (1981—1990) și să lanseze o rundă de negocieri globale asupra problemelor economice majore din domeniile materiilor prime, energiei, comerțului, dezvoltării, finanțării și sistemului monetar internațional.

Pregătirile pentru sesiune s-au desfășurat în cadrul a două comitete ale O.N.U., unul însărcinat cu elaborarea strategiei internaționale a dezvoltării, iar celălalt cu stabilirea tematicii și procedurii de desfășurare a negocierilor globale. În ceea ce privește stadiul pregătirii strategiei internaționale a dezvoltării, el se prezintă astfel : pe baza propunerilor prezentate de Grupul celor 77 s-a elaborat proiectul noii strategii, care în cea mai mare parte conține prevederi agreate de toate statele, restul urmînd a fi convenite în timpul sesiunii speciale. Prevederile asupra cărora continuă să existe divergențe se referă în special la asumarea, prin strategie, de către țările dezvoltate, a unor angajamente concrete pe linia sprijinirii eforturilor de progres ale țărilor în curs de dezvoltare și a restructurării relațiilor economice internaționale. Adoptarea strategiei la sesiunea specială va depinde deci în cea mai mare parte de atitudinea țărilor dezvoltate în procesul definitivării conținutului noii strategii.

ÎN concepția țării noastre, a președintelui României, perpetuarea stării de subdezvoltare în care se află mai mult de două treimi din omenire, ca rezultat al vechii politici imperialiste ce a dus la împărțirea lumii în țări bogate și țări sărace, constituie una din cele mai grave probleme nesoluționate ale lumii de azi. Pornind de la aceste considerente, România a adresat, prin cuvîntul rostit de tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R. **„un apel solemn către toate țările lumii de a-și uni eforturile și a conlucra tot mai strins, într-o atmosferă de înțelegere și colaborare, pentru a se pune capăt cît mai curînd stării de subdezvoltare, pentru a se deschide tuturor popoarelor perspectiva progresului economic și social tot mai rapid, a bunăstării și fericirii".**

Numeroase studii, rapoarte și statistici ale organizațiilor internaționale scot pregnant în evidență proporțiile și gravitatea stării de subdezvoltare în contrast izbitor cu marele potențial economic și tehnico-științific al omenirii, anomalia marilor disparități între nivelurile de dezvoltare ale statelor, adîncirea continuă a decalajelor dintre țări, perpetuarea anacronicei împărțiri a lumii în bogați și săraci. Pentru exemplificare, vom aminti că, potrivit datelor Băncii Mondiale, 25% din populația cea mai săracă a lumii (locuind în țări cu un venit de sub 200 dolari pe locuitor) deținea în 1975 numai 2% din produsul mondial total, în timp ce zecimea cea mai bogată a populației globului (trăind în țări cu peste 5 000 dolari pe locuitor) dispunea de circa 75% din produsul intern brut al tuturor statelor lumii. Cît privește decalajul dintre venitul mediu pe locuitor în țările dezvoltate și cel din țările în curs de dezvoltare, el a crescut de la 6:1 la începutul secolului, la 7,5:1 în 1930, la 10:1 în 1960 și la 13:1 în 1970, iar dacă actualele tendințe din economia mondială se vor menține, acest decalaj va putea ajunge la 25:1 în anul 2000.

Iată de ce eliminarea stării de subdezvoltare și a decalajelor dintre state reprezintă un obiectiv primordial al lumii contemporane, căruia toate țările, atît cele în curs de dezvoltare cît și cele dezvoltate, trebuie să-i acorde cea mai mare atenție. Este, desigur, îmbucurător faptul că problemele dezvoltării economice și sociale accelerate a țărilor în curs de dezvoltare ocupă un loc central în cadrul preocupărilor O.N.U. În prezent, aceste preocupări sînt îndreptate spre adoptarea de către sesiunea specială a Adunării generale a O.N.U. a strategiei internaționale a dezvoltării pentru perioada 1981—1990. Anul acesta este deci hotărîtor în lupta pentru lichidarea subdezvoltării.

Pornind de la interesele fundamentale și experiența poporului român, precum și ale celorlalte popoare ale lumii, de la cerințele istorice ale creării condițiilor necesare pentru asigurarea dezvoltării armonioase a fiecărei națiuni și a economiei mondiale în ansamblul său, președintele Nicolae Ceaușescu a elaborat o concepție originală, științifică și realistă cu privire la lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Rapoartele, cuvîntările, mesajele și interviurile sale conțin analize profunde asupra cauzelor reale ale menținerii stării de subdezvoltare și adîncirii decalajelor dintre state, precum și indicații, sugestii și propuneri concrete, realiste și constructive cu privire la căile și direcțiile de acțiune pentru depășirea stării de subdezvoltare și asigurarea progresului tuturor popoarelor lumii, a întăririi păcii și securității internaționale.

Reprezentanții români au participat constructiv, cu idei și propuneri concrete, la elaborarea propunerilor Grupului celor 77 în legătură cu scopurile și obiectivele noii strategii internaționale a dezvoltării, măsurile politice ce urmează a fi întreprinse pe plan național și internațional în vederea realizării acestor scopuri și obiective precum și în legătură cu mecanismul de examinare și evaluare a modului de aplicare a strategiei pe parcursul viitorului deceniu al dezvoltării. Realismul și caracterul constructiv al ideilor și propunerilor formulate de țara noastră au determinat includerea lor în proiectul de strategie pregătit de Grupul celor 77, proiect prezentat apoi în cadrul Comitetului O.N.U. creat special pentru pregătirea noii strategii. În cadrul acestui comitet, România a acționat alături de alte țări în curs de dezvoltare, pentru elaborarea prevederilor noii strategii pe baza propunerilor prezentate de Grupul celor 77. Vom încerca în cele ce urmează să prezentăm cîteva din ideile și propunerile românești.

CONSIDERÎND că învingerea stării de subdezvoltare și depășirea decalajelor dintre state presupune în primul rînd eliminarea cauzelor care le-au generat — politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă, relațiile de inechitate și inegalitate — România a promovat teza încadrării ferme a strategiei internaționale pentru cel de-al treilea deceniu al dezvoltării în preocupările pentru făurirea unei noi ordini economice internaționale care, bazată pe relații de deplină egalitate și echitate între state, să poată asigura condiții de reală dezvoltare tuturor statelor și în mod special celor rămase în urmă. Sprijinită și de celelalte țări în curs de dezvoltare membre ale Grupului celor 77, teza respectivă a stat practic la baza întregii activități de elaborare a noii strategii și în mod firesc ea a fost încorporată în textul acesteia. În preambulul strategiei se subliniază că „inegalitatea și inechitățile" din cadrul relațiilor economice internaționale „au constituit un obstacol major în calea dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare", contribuind la „lărgirea decalajului dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare", iar în capitolul privind scopurile și obiectivele noii strategii se preconizează că strategia internațională pentru cel de al treilea deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare „face parte integrantă din eforturile comunității internaționale pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale". Aceasta presupune că înfăptuirea strategiei depinde, așa cum se precizează, de efectuarea de „schimbări structurale și instituționale" în economia mondială și în relațiile economice internaționale. În mod special sînt avute în vedere, în programul noii strategii: o distribuție mai echitabilă a posibilităților de dezvoltare a tuturor națiunilor, revizuirea regulilor și principiilor care guvernează comerțul internațional, efectuarea de mutații în structura industriei mondiale, în special pe calea creării de noi capacități industriale în țările în curs de dezvoltare, realizarea reformei sistemului monetar internațional pentru ca acesta să răspundă mai bine necesităților de dezvoltare ale economiei mondiale în general și ale țărilor în curs de dezvoltare în special, restructurarea actualului cadru internațional care guvernează relațiile tehnico-științifice internaționale, creșterea substanțială

a ponderii țărilor în curs de dezvoltare în producția și exporturile mondiale de produse agroalimentare, realizarea de progrese rapide și substanțiale pe calea unei tranziții normale spre un sistem diversificat de surse noi și regenerabile de energie, raționalizarea consumului și utilizarea eficientă a resurselor naturale prin introducerea de noi „modele" (metode, tehnologii, mentalități) de producție și consum în special în țările dezvoltate, schimbarea cadrului internațional instituțional astfel încît, să asigure participarea efectivă, deplină și echitabilă a țărilor în curs de dezvoltare la elaborarea și aplicarea tuturor deciziilor în domeniul cooperării economice internaționale.

IN CONCEPȚIA României și a celorlalte țări în curs de dezvoltare, obiectivul general al noii strategii trebuie să-l reprezinte accelerarea dezvoltării economice și sociale a țărilor în curs de dezvoltare în vederea lichidării subdezvoltării și a marilor decalaje care separă aceste țări de statele dezvoltate din punct de vedere economic ale lumii. Într-unul din paragrafele noii strategii se precizează că „noua strategie internațională a dezvoltării are ca scop promovarea dezvoltării economice și sociale a țărilor în curs de dezvoltare în vederea reducerii semnificative a actualelor disparități existente între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, lichidarea cît mai rapidă a sărăciei și dependenței acestor din urmă țări, contribuind astfel la soluționarea problemelor economice internaționale și la dezvoltarea susținută a economiei mondiale pe bază de justiție, egalitate și avantaj reciproc". În acest scop, în proiectul de strategie s-au inclus, la propunerea țării noastre și a celorlalte țări membre ale Grupului celor 77, o serie de obiective concrete de dezvoltare pînă în anul 2000, cu indicatori intermediari pentru 1985 sau 1990. Astfel, se prevede dublarea, pînă în 1985, a venitului național pe locuitor în țările în curs de dezvoltare, fără de care nu este posibilă eliminarea decalajului crescînd dintre standardele de viață ale popoarelor din țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate ; eliminarea foametei și subnutriției cît mai repede posibil și în mod sigur pînă la sfîrșitul acestui secol ; reducerea și eliminarea șomajului, astfel încît pînă în anul 2000 întreaga forță de muncă să fie atrasă în procesul de producție ; eradicarea sau în orice caz reducerea considerabilă a analfabetismului și încadrarea într-o formă sau alta de învățămînt a tuturor copiilor de vîrstă școlară ; asigurarea pînă în anul 1990, a facilităților sanitare și a unor surse sigure de apă potabilă pentru toți oamenii ; creșterea, pînă în anul 2000, la 60 de ani a duratei medii de viață în țările în curs de dezvoltare și reducerea mortalității infantile la sub 50 la mie din numărul copiilor nou născuți în aceste țări; vaccinarea tuturor copiilor împotriva bolilor infecțioase etc.

Considerînd că pentru atingerea acestor obiective este absolut necesară o accelerare a ritmurilor de creștere economică comparativ cu ritmurile realizate în cel de al doilea deceniu al dezvoltării (1971—1980), România și celelalte țări membre ale Grupului celor 77 au propus ca ritmul mediu anual de creștere al produsului național brut, pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare, să fie pe parcursul celui de-al treilea deceniu al dezvoltării (1981—1990) de 7,5% față de 5,5% cît s-a realizat în deceniul 1971—1980, iar cel pe locuitor de 5,5% față de 2,8%. În cea ce privește creșterea producției industriale și agricole s-a propus un ritm mediu anual de 9%, față de 6,8% și respectiv 4% față de 2,9%.

O contribuție deosebită a adus România la consacrarea în strategie a rolului hotărîtor al eforturilor proprii ale fiecărei țări în asigurarea dezvoltării sale economice și sociale. În luările lor de cuvînt, reprezentanții români au arătat că lichidarea subdezvoltării și a decalajelor nu este posibilă fără intensificarea eforturilor fiecărei țări în curs de dezvoltare în vederea dezvoltării, în ritm rapid a industriei, agriculturii și a celorlalte ramuri ale economiei naționale, fără crearea și dezvoltarea tehnologică, democratizarea și dezvoltarea tuturor formelor de învățămînt, sporirea continuă a productivității muncii sociale, efectuarea de reforme pentru înlăturarea structurilor social-economice și instituționale învechite ce reprezintă o frînă a dezvoltării economice și sociale, lărgirea serviciilor de sănătate publică, asigurarea condițiilor pentru afirmarea și manifestarea plenară a personalității umane în fiecare țară în curs de dezvoltare.

La inițiativa țării noastre, în proiectul noii strategii s-a prevăzut în mod expres că „responsabilitatea primordială pentru dezvoltarea țărilor în curs de dezvoltare le revine lor însele". În acest scop, prin prevederile strategiei se recomandă țărilor în curs de dezvoltare adoptarea măsurilor necesare pentru mobilizarea plenară a întregului lor potențial de resurse naturale, financiare și umane și folosirea lor rațională și eficientă în scopul dezvoltării lor economice și sociale. Totodată, în programul strategiei se subliniază necesitatea ca țările dezvoltate să sprijine efectiv eforturile naționale de dezvoltare ale țărilor în curs de dezvoltare. În termeni valorici, corelația dintre factorii interni și cei externi ai dezvoltării este redată, în proiectul de strategie, după cum urmează. În primul rînd se apreciază că accelerarea dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare necesită un volum de investiții reprezentînd circa 30% din produsul lor național brut. Se precizează apoi că pentru finanțarea acestor investiții, țările în curs de dezvoltare vor aloca aproximativ 25% din produsul lor național. Diferența de 5% ar urma să fie acoperită din asistența financiară internațională.

Pe parcursul formulării prevederilor noii strategii, reprezentanții țării noastre au insistat asupra faptului că în strategie nu se poate recomanda un model unic sau universal de dezvoltare, pentru că nu există și nu poate exista un astfel de model. În consecință, în proiectul de strategie s-a menționat că dezvoltarea este un proces complex, multidimensional care îmbracă aspecte specifice de la țară la țară și, prin urmare, „este dreptul și îndatorirea fiecărei țări în curs de dezvoltare de a-și stabili obiectivele de dezvoltare, în cadrul planurilor naționale de dezvoltare, în funcție de condițiile social-economice concrete existente în țara respectivă".

RESPECTAREA acestui drept inalienabil al fiecărei țări nu înseamnă că în strategia internațională a dezvoltării nu pot fi incluse unele sugestii și recomandări privind politicile naționale de dezvoltare, rămînînd firește la latitudinea fiecărei țări interesate de a ține seama de ele atunci cînd își elaborează planurile naționale de dezvoltare și stabilește măsurile pe care le va întreprinde pentru transpunerea lor în practică.

Pe baza propunerilor făcute de Grupul celor 77 — prin intermediul căruia au acționat țările în curs de dezvoltare pe tot parcursul procesului elaborării noii strategii — în proiectul acesteia au fost înserate o serie de recomandări adresate țărilor în curs de dezvoltare, între care : stabilirea de obiective concrete de dezvoltare a producției industriale și agroalimentare în conformitate cu prioritățile și planurile lor naționale de dezvoltare, adoptarea de măsuri riguroase pentru mobilizarea resurselor lor financiare, avînd în vedere că lor le revine principala responsabilitate în finanțarea dezvoltării lor, dezvoltarea corespunzătoare a rețelei lor de transport și telecomunicații, extinderea sectorului de stat, întărirea capacităților lor tehnico-științifice, luarea de măsuri pentru pregătirea de cadre în conformitate cu planurile naționale de dezvoltare, asigurarea participării plenare și efective a întregii populații la procesul dezvoltării etc.

În concepția României și a celorlalte țări în curs de dezvoltare, în lupta pentru lichidarea subdezvoltării și a decalajelor este imperios necesar ca țările avansate din punct de vedere economic să sprijine, sub diferite forme, eforturile de dezvoltare ale țărilor în curs de dezvoltare. Dealtfel, acordarea unui ajutor sporit țărilor rămase în urmă nu este numai o chestiune de responsabilitate morală, ci o chestiune de interes nemijlocit, deoarece însuși viitorul lor va fi afectat, direct sau indirect, într-o măsură mai mare sau mai mică de persistența subdezvoltării și de adîncirea decalajelor dintre state.

Pornind de la aceste considerente, Grupul celor 77 a propus asumarea, de către țările dezvoltate, a o serie de angajamente concrete privind acordarea unui volum sporit de asistență tehnică și financiară țărilor în curs de dezvoltare, aplicarea în favoarea acestor țări a unui tratament comercial preferențial, accesul liber, nestingherit la realizările științei și tehnologiei din țările dezvoltate, efectuarea de ajustări structurale industriale pentru a facilita crearea unei mai juste diviziuni internaționale a muncii etc.

O contribuție importantă a adus România și la formularea prevederilor noii strategii cu privire la acțiunile și măsurile ce urmează a fi întreprinse, pe plan mondial, în diferite domenii ale cooperării economice internaționale în folosul dezvoltării. Astfel, în domeniul comerțului internațional, România și celelalte țări în curs de dezvoltare membre ale Grupului celor 77 au propus convocarea, sub egida O.N.U., a unei Conferințe internaționale pentru revizuirea regulilor și principiilor care guvernează comerțul internațional, transpunerea neîntîrziată în practică a acordurilor realizate în cadrul recentei runde G.A.T.T., eliminarea pînă în 1985 a tuturor restricțiilor existente la importurile din țările în curs de dezvoltare, intrarea de urgență în vigoare a Fondului comun, ca instrument cheie pentru atingerea obiectivelor din Programul integrat al U.N.C.T.A.D. pentru produse de bază, încheierea de acorduri internaționale pentru produsele incluse în acest program precum și pentru alte produse, facilitarea accesului produselor agricole exportate de țările în curs de dezvoltare pe piețele

Ion BARAC
George MARIN

(Continuare în pag. 28)

STATISTICA INTERNAȚIONALĂ

Dinamici ale comerțului internațional cu produse finite și combustibili minerali

DATE RECENTE, publicate de O.N.U., asupra evoluției comerțului exterior al țărilor capitaliste dezvoltate reflectă nu numai ritmuri inconstante de creștere în cursul deceniului al optulea și anumite diferențieri pe țări sau grupuri de țări, ci și tendințele manifestate de două grupe importante de mărfuri, cum sînt produsele finite și combustibilii minerali (inclusiv produsele asimilate lor). Este suficient să menționăm că în 1975 produsele finite exportate de țările capitaliste dezvoltate reprezentau 83,7% din totalul mondial al exporturilor la această grupă de mărfuri ; în ceea ce privește combustibilii minerali, importurile respective ale țărilor capitaliste dezvoltate reprezentau, în același an, circa 80% din valoarea importului mondial al acestor produse.

Se constată că în perioada examinată (1970—1979) n-a existat o discrepanță deosebită între evoluția volumului exporturilor de produse finite și cea a valorii lor unitare. Astfel, luîndu-se ca bază nivelul anului 1975 = 100, pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate indicele volumului exporturilor de produse finite a crescut de la 72 în 1970 la 129 în 1979 ; corespunzător, indicele valorii unitare a sporit de la 54 la 143.

Evident, procesul s-a manifestat în mod inegal. Un nivel superior mediei au înregistrat — la indicele de volum — țări ca Franța, Japonia, Canada, Italia, Finlanda ș.a., iar la indicele valorii unitare — R.F.G., Anglia, Elveția, în timp ce S.U.A. au cunoscut (la ambii indici), evoluții inferioare mediei. Printre cei mai de seamă exportatori de produse finite din lume, R.F.G. s-a menținut în ultimii ani pe primul loc (cu 20,8%, în 1979, din exporturile mondiale la această grupă), Statele Unite s-au plasat pe locul doi (înregistrînd anul trecut o ușoară creștere a ponderii — la 17,4%), în timp ce exporturile japoneze de produse finite (în diminuare volumetrică în ultimii ani) reprezintă 10,8% din total.

După cum se vede din tabelul nr. 1, exporturile de produse finite ale țărilor capitaliste dezvoltate au marcat, în deceniul scurs, creșteri apropiate de cele pe ansamblul exportului acestora, ceea ce a făcut ca ponderea lor să sufere modificări neînsemnate (de la ceva mai mult de 75% din total exporturi în 1970 la peste 74% în 1979).

Net deosebită este evoluția importurilor de combustibili minerali în țările capitaliste dezvoltate. Luînd ca bază nivelul anului 1975 = 100, indicele de volum al importurilor a crescut, pe ansamblul țărilor respective, de la 89 în 1970 la 117 în 1973, a scăzut la 110 în anii 1974—1976, urcînd apoi din nou, pînă la 119 anul trecut. Pe țări, la extreme se situează — pe de o parte — S.U.A., cu valori ale indicelui de 65 în 1970 și 150 în 1979, iar pe de altă parte Anglia, cu 116 (în 1970) și 81 (în 1979) restrîngerea importurilor britanice datorîndu-se îndeosebi extinderii exploatării zăcămintelor de petrol și gaze din platforma continentală a Mării Nordului.

În ceea ce privește indicele valorii unitare a importurilor de combustibili minerali, nivelul acestuia a înregistrat — sub efectul majorării masive și repetate a prețurilor la petrol pe piața mondială — o ascensiune vertiginoasă, și anume :

1970 = 20	1976 = 106
1973 = 33	1977 = 114
1974 = 90	1978 = 113
1975 = 100	1979 = 162,

cele mai înalte creșteri avînd loc într-o serie de țări europene, ca Elveția, Suedia, Austria, Finlanda, R.F.G., Belgia, Luxemburg, Danemarca ș.a.

Ca urmare, costul global al combustibililor minerali (și al produselor asimilate), importați de țările capitaliste dezvoltate, a sporit de la 23,7 miliarde dolari în 1970 la 252,7 miliarde dolari în 1979, respectiv de 10,7 ori. Întrucît în aceeași perioadă valoarea totală a importurilor acestui grup de țări (vezi tabelul nr. 2) s-a mărit de numai circa 5 ori, ponderea combustibililor minerali în ansamblul importurilor lor s-a majorat de la 10% la peste 21%.

Presiunea exercitată de costul crescînd al importurilor de combustibili minerali asupra balanței comerciale (iar în ultima analiză — asupra balanței de plăți) a țărilor capitaliste dezvoltate a avut, însă, și unele efecte favorabile. Ea a impus aplicarea — cu o intensitate diferențiată de la țară la țară — de măsuri privind evitarea risipei de energie (considerată, pînă nu de mult, ieftină) și recuperarea ei, acolo unde este posibil, impulsionînd totodată elaborarea și adoptarea unor programe de cercetare și experimentare pentru valorificarea resurselor reînnoibile de energie, pentru înlocuirea tehnologiilor energointensive cu altele, mai economice, pentru diversificarea structurii balanței lor energetice. De pe acum se profilează o anumită destindere pe piața mondială a petrolului, conjugată cu afirmarea crescîndă a politicii de exploatare rațională, de către țările producătoare de petrol și gaze, a resurselor lor energetice.

N. POPOV

Tabelul nr. 1

Evoluția exporturilor (miliarde dolari f.o.b.)

Țara sau grupul de țări	La toate grupele de mărfuri				La toate produsele finite			
	1970	1975	1979	1979/1970 (de ... ori)	1970	1975	1979	1979/1970 (de ... ori)
Total țări capitaliste dezvoltate	224,9	578,6	1 074,9	4,8	169,2	433,9	798,9	4,7
Din care :								
America de Nord	59,5	139,8	237,5	4,0	39,1	87,7	146,3	3,7
— S.U.A.	42,6	106,2	178,6	4,2	29,4	71,0	116,6	4,0
Europa Occidentală.[1])	137,9	364,1	700,0	5,1	109,2	286,6	542,5	5,0
— Anglia	19,3	44,1	91,0	4,7	16,3	36,4	70,4	4,3
— Franța	17,9	52,2	98,1	5,5	13,5	39,7	76,0	5,7
— R.F.G.	34,2	90,0	171,5	5,0	30,7	79,6	150,6	4,9
— Italia	13,2	34,8	72,2	5,5	11,1	29,1	...	...
Japonia	19,3	55,8	103,0	5,3	18,1	53,2	99,0	5,5
Alte țări dez.	6,4[2])	15,2[2])	25,8[2])	4,0	2,9	6,4	11,1	3,9

[1]) Inclusiv Iugoslavia. [2]) Exclusiv R.S.A.
Sursa : Monthly Bulletin of Statistics, nr. 6/1980, p. XXI și 109, 111, 113, 115.

Tabelul nr. 2

Evoluția importurilor (miliarde dolari c.i.f.)

Țara sau grupul de țări	La toate grupele de mărfuri				La combustibili minerali și produse asimilate			
	1970	1975	1979	1979/1970 (de ... ori)	1970	1975	1979	1979/1970 (de ... ori)
Total țări capitaliste dezvoltate	237,8	614,6	1 178,2	5,0	23,7	131,4	252,7	10,7
Din care :								
America de Nord	56,7	140,1	276,9	4,9	3,8	30,5	68,9	18,0
— S.U.A.	39,8	103,0	217,7	5,5	3,1	26,4	63,9	20,8
Europa Occidentală.[1])	151,2	391,5	754,9	5,0	15,4	73,1	134,8	8,7
— Anglia	21,7	53,5	103,0	4,7	2,3	9,5	12,3	5,4
— Franța	19,1	54,2	107,0	5,6	2,3	12,3	23,1	10,1
— R.F.G.	29,8	74,2	157,7	5,3	2,6	13,1	31,1	11,8
— Italia	15,0	38,4	78,0	5,8	2,1	10,3	...	...
Japonia	18,9	57,9	110,7	5,9	3,9	25,6	45,4	11,6
Alte țări dezv.	7,5[2])	17,8[2])	29,4[2])	3,9	0,6	2,1	3,7	6,5

[1]) Inclusiv Iugoslavia. [2]) Exclusiv R.S.A.
Sursa : Monthly Bulletin of Statistics, nr. 6/1980, p. XXIII și 103, 110, 112, 114.

INFLAȚIA ȘI CONSECINȚELE SALE SOCIALE

RECRUDESCENȚA inflației în țările capitaliste dezvoltate a condus la o înmulțire a dezbaterilor purtate pe plan internațional pentru elucidarea cauzelor și efectelor multiple ale acestui fenomen, precum și pentru identificarea metodelor celor mai eficiente pentru combaterea și prevenirea lui. Astfel, în luna martie 1980 Colegiul Brooklyn al Universității de stat din New York a organizat o conferință internațională pe tema „Inflația în decursul timpului : aspecte economice, sociale, psihologice și istorice". Accentul analizei a căzut asupra situației din S.U.A., în mod deosebit asupra perspectivelor procesului inflaționist din această țară. S-a desprins ca o concluzie generală a lucrărilor prezentate că inflația va fi o caracteristică dominantă a acestui sfîrșit de secol în S.U.A., și în general, în economia mondială.

La cote înalte

PERSPECTIVA continuării inflației la cote înalte în următoarele două decenii rezultă din decalajul care va continua să se mențină între cererea în creștere și oferta limitată, în condițiile consumului excesiv al unor resurse. S-au adus ca argumente în acest sens datele statistice și prognozele Băncii Mondiale, conform cărora producția de lemn pe locuitor a Terrei a atins nivelul maxim în 1967, de atunci avînd tendința de scădere ; cea de pește în 1970, cea de carne de vacă în 1976, cea de carne de oaie în 1972, de lînă în 1960, de cereale în 1977, ceea ce nu înseamnă însă că aceste limite ar fi și absolute. Exploatate rațional, aceste resurse, și altele, au încă importante resurse de creștere. Din 1950 pînă în 1973 a acționat ca o supapă de siguranță, ce a contracarat oferta tot mai limitată la anumite produse, substituirea unor produse deficitare cu produse petrochimice ; în ultimii ani, substituirea cu produse petrochimice este în descreștere ca urmare a scumpirii țițeiului.

În al doilea rînd, perspectiva continuării inflației la cote înalte în anii următori este determinată de trăsăturile noi ale acestui fenomen. Dacă privim fenomenul inflaționist într-o perspectivă istorică îndelungată, numai după anul 1940 prețurile au crescut continuu (în S.U.A. cu o întrerupere relativă între anii 1958—1964, cînd prețurile cu ridicata au fost stabile, iar cele cu amănuntul au crescut cu mai puțin de 1 la sută pe an). Datele statistice atestă că pînă la al doilea război mondial inflația a fost un fenomen asociat cu evenimente social-politice grave (război, foamete etc.) și nu a constituit un element permanent o perioadă îndelungată de timp. Mai mult, pînă în anii 1970, după perioadele de inflație, urmau de regulă cele de deflație (scădere a prețurilor), astfel încît, pe total, prețurile oscilau între anumite limite. De exemplu, între anii 1920—1940 nivelul mediu al prețurilor cu ridicata din S.U.A. era în jurul celui înregistrat în anii 1800—1820.

În schimb, perioada postbelică a consemnat permanentizarea unei rate relativ înalte a inflației, cu o tendință evidentă de agravare (trecerea de la inflația tîrîtoare la cea galopantă). De asemenea, dacă pînă prin anii 1960—65 evoluția prețurilor interne din țările capitaliste dezvoltate a urmat — cu decalaje destul de scurte de timp — fazele ciclului economic, începînd cu a doua jumătate a deceniului șapte asistăm la continuarea creșterii prețurilor și în faza de declin a activității economice, fenomen cunoscut sub denumirea de stagflație. Apariția și răspîndirea stagflației reflectă valențele noi ale procesului inflaționist, faptul că inflația definește mai puțin evoluția ciclică și tot mai mult contradicțiile structurale, permanente ale societății capitaliste. Din acest punct de vedere, stagflația constituie un indiciu al continuării inflației la cote înalte.

În al treilea rînd, deceniul care s-a încheiat a demonstrat cu prisosință că lupta contra inflației este deosebit de dificilă. În dezbaterile din cadrul conferinței menționate s-a exprimat opinia aproape unanimă că pentru combaterea inflației din S.U.A. este nevoie de o perioadă de cel puțin 3—5 ani în care să se manifeste multă hotărîre și consecvență politică, iar pe de altă parte, acceptarea unor sacrificii economico-sociale.

În sfîrșit, perspectiva continuării inflației cel puțin în țările capitaliste dezvoltate derivă din rădăcinile adînci pe care acest fenomen le are în sistemul instituțional din aceste țări. De exemplu, s-a apreciat că virulența inflației din economia americană are o cauză majoră în formarea acelui mecanism economico-social care o favorizează. Inflația prezentă din S.U.A. are ca punct de plecare sistemul instituțional creat în anii 1930, prin care s-a legiferat intervenția statului în economie („New Deal"). Măsurile luate în perioada premergătoare celui de-al doilea război mondial au reușit să evite apariția unei depresiuni de amploare a economiei americane. După al doilea război mondial, asemenea măsuri de evitare a unei depresiuni s-au adoptat cu costul accelerării inflației, în special după 1966. Problema politică care se pune în prezent este dacă se poate corecta sistemul instituțional, astfel încît avantajele angajării în proporție mai ridicată a forței de muncă să nu fie plătite prin agravarea inflației. Pînă la găsirea unei asemenea soluții, încercările de ieșire din criză și de atenuare a șomajului vor însemna noi presiuni inflaționiste care, acumulate în timp, vor agrava inflația.

Latura psiho-socială

O PONDERE importantă în dezbateri a avut-o analiza problemelor sociale și psihologice privind inflația. Avîndu-se în vedere concluzia anterioară conform căreia inflația se va menține ca o problemă centrală în anii următori, s-a încercat să se delimiteze modul probabil în care vor reacționa principalele variabile sociale și psihologice în situația menținerii sau agravării prezentelor tensiuni inflaționiste. Principalul aspect avut în vedere a fost cel al „climatului inflaționist", respectiv al situației în care se generalizează și întărește credința că singura mișcare a prețurilor este cea de creștere. În condițiile formării climatului inflaționist se semnalează multiple consecințe psiho-sociale : au loc mutații în modul de gîndire și comportament al publicului, modificări radicale în judecățile și deciziile cercurilor de afaceri, tensiuni sociale ș.a.

Climatul inflaționist este răspunzător în mare măsură de accelerarea creșterilor de preț. Conform concluziilor la care au ajuns mai multe din studiile prezentate, inflația este nu numai rezultatul acțiunii anumitor factori economici, monetari și politici, dar și consecința comportamentului specific al cercurilor de afaceri și al consumatorilor, determinat de anticipările, motivațiile și atitudinile lor. Conform unor sondaje de opinie și teste recente, reiese că acccelerarea inflației în S.U.A. în 1978—1979 s-a datorat în mare măsură și acțiunii factorilor psihologici. Începînd cu a doua jumătate a anului 1977 s-au semnalat importante cumpărări în avans ale publicului american, motivate în special prin teama de majorarea prețurilor. Aceste cumpărări au dus la sporirea cererii, la noi majorări de prețuri, la un nou val de cumpărări pe credit, creîndu-se un „efect de avalanșă" în care majorările de prețuri și reacția publicului s-au agravat reciproc.

Climatul inflaționist are la prima vedere concecințe mai difuze, dar mulți specialiști au apreciat că în mod cumulat acestea sînt mai importante decît efectul economico-monetar direct (reducerea puterii de cumpărare a banilor). Ca urmare a concentrării „bombardamentului informațional" al presei, televiziunii etc., asupra temei creșterii prețurilor, se creează o anxietate a publicului și cercurilor de afaceri în legătură cu inflația. Comportamentul și deciziile care rezultă din această stare de anxietate sînt, în timp, tot mai alterate, astfel încît efectele totale (directe și indirecte) ale climatului inflaționist asupra întregului mecanism economic sînt majore, mult mai puternice și mai nefavorabile decît în țările mai puțin dezvoltate. În context, s-a apreciat că o rată a inflației de 10 la sută într-o țară dezvoltată ca S.U.A. are efecte sociale și psihologice la fel de negative ca o rată a inflației de peste 50 la sută într-o țară în curs de dezvoltare.

În concluzie, din punct de vedere social, efectele inflației sînt în general negative asupra tuturor păturilor și grupurilor sociale cu excepția acelor puțini care, prevăzînd amploarea procesului inflaționist, au putut întreprinde operațiunile necesare de contracarare. Alături de efectul economic-monetar direct (scăderea puterii de cumpărare a banilor) și de efectele

negative multiple ale climatului inflaţionist, o altă consecinţă negativă a inflaţiei asupra tuturor grupurilor sociale o constituie stimularea tendinţelor recesioniste atunci cînd majorările de preţ depăşesc o anumită limită.

Stimularea activităţii economice prin diferite metode inflaţioniste (creşterea rapidă a masei monetare, cheltuielile şi deficitele bugetare, expansiunea creditului etc.) a constituit o teză centrală a politicii economice occidentale în perioada postbelică. În virtutea acestei teze, pentru reducerea şomajului trebuia acceptată o rată mai înaltă a inflaţiei. Accentuarea creşterilor de preţ (inflaţia galopantă) şi generalizarea stagflaţiei au creat o situaţie nouă în care efectele pozitive ale inflaţiei asupra angajării forţei de muncă au devenit tot mai slabe, iar ulterior au devenit chiar negative. Este din ce în ce mai mult acceptată ideea că inflaţia influenţează pozitiv angajarea forţei de muncă numai pe termen scurt şi atîta timp cît nu este anticipată de public. În condiţiile formării unui climat inflaţionist de durată, curba Phillips (corelaţie inversă dintre inflaţie şi şomaj) îşi pierde din semnificaţie, iar cu timpul atît inflaţia cît şi şomajul se agravează reciproc.

Transformarea inflaţiei din factor expansionist în factor recesionist, cu efecte negative asupra angajării forţei de muncă, este de natură să schimbe modul de gîndire dominant în perioada postbelică al economiştilor occidentali. Dintr-un rău secundar „mai puţin rău decît şomajul", inflaţia galopantă, scăpată de sub control, este considerată în prezent „la fel de rea ca şi şomajul".

Procese redistributive

ÎN AFARA consecinţelor general negative ale inflaţiei asupra tuturor grupurilor sociale, inflaţia are şi importante efecte redistributive, afectînd mai puternic puterea de cumpărare a maselor, în special a celor cu venituri fixe sau reduse. Chiar dacă veniturile nominale, ca urmare a luptei maselor, a presiunii sindicatelor, cresc într-o anumită măsură, în condiţiile agravării procesului inflaţionist din economiile occidentale salariul real stagnează sau chiar înregistrează scăderi. De regulă, marea masă a angajaţilor cu venituri fixe suferă în cea mai mare măsură consecinţele inflaţiei.

Accentuarea inflaţiei afectează în mod deosebit şi pe pensionari, obligînd marea lor majoritate să găsească, cel puţin temporar, un loc de muncă. Experţii apreciază că un angajat care se pensionează cu un venit fix la 65 ani se aşteaptă ca pînă la moarte să înregistreze o înjumătăţire a puterii de cumpărare a pensiei sale. Chiar cei ce au o pensie relativ mare trebuie să-şi suplimenteze veniturile ; în urma unui sondaj efectuat de Conference Board a reieşit că 46 la sută din cadrele de conducere pensionate ale companiilor americane lucrează în prezent în a doua ocupaţie.

Ca impozit nedeclarat asupra încasărilor, inflaţia este astfel un proces adînc de redistribuire a bogăţiei şi veniturilor, care favorizează clasele şi păturile sociale dominante, în defavoarea celorlalte categorii şi clase sociale, contribuind, pe această cale, la ascuţirea conflictelor sociale şi la amplificarea mişcărilor revendicative ale maselor populare. Odată cu amplificarea şi permanentizarea fenomenului inflaţionist, inegalităţile specifice vieţii economice şi sociale a ţărilor capitaliste capătă note tot mai grave. Inflaţia, cu caracteristicile ei noi (inflaţie galopantă, stagflaţie) a devenit o componentă aparte, definitorie, a crizei actuale a capitalismului monopolist de stat.

Pe plan internaţional, perpetuarea relaţiilor anacronice, inechitabile între naţiuni, accentuarea manifestărilor de criză şi instabilitate duc la impulsionarea fenomenului inflaţionist, la transmiterea presiunilor inflaţioniste prin intermediul schimburilor internaţionale, contribuie la adîncirea decalajelor economice, la menţinerea unui climat de nesiguranţă în sfera relaţiilor economice şi politice dintre state.

De fapt, pentru economia mondială, inflaţia constituie gravul numitor comun cu care trebuie să lupte atît ţările dezvoltate, cît şi ţările în curs de dezvoltare. În acest sens, raportul din 1979 al Băncii Reglementelor Internaţionale menţiona : „Trebuie subliniat cu tărie că inflaţia este un lucru negativ pentru orice economie. Ea duce la distorsiuni nedrepte în distribuţia venitului şi creează un climat de incertitudine care erodează baza unor decizii raţionale în domeniul activităţii de investiţii. Politica antiinflaţionistă este binevenită, dar ea trebuie coordonată pe plan internaţional pentru a putea fi efectivă".

Mugur ISĂRESCU
I.E.M.

Contribuţia României

(Urmare din pag. 25)

ţărilor dezvoltate, îmbunătăţirea funcţionării sistemului generalizat de preferinţe comerciale în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare, încheierea unui acord cadru şi pe baza acestuia a unor acorduri sectoriale pentru promovarea exporturilor de produse manufacturate ale ţărilor în curs de dezvoltare, finalizarea şi intrarea neîntîrziată în vigoare a codului de conduită pentru societăţile transnaţionale, urgentarea negocierilor pentru adoptarea unui ansamblu de reguli şi principii echitabile pentru controlul practicilor comerciale restrictive etc.

PENTRU INDUSTRIALIZAREA rapidă şi creşterea substanţială a producţiei agricole în ţările în curs de dezvoltare s-au propus transferarea de tehnici industriale şi agricole moderne spre aceste ţări, întărirea sistemului de consultări din cadrul O.N.U.D.I. între ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare, sporirea ajutorului alimentar mondial, punerea în aplicare a unui sistem viabil de securitate alimentară mondială etc. În domeniul cooperării tehnico-ştiinţifice s-au propus, printre altele, transpunerea neîntîrziată în practică a Programului de acţiune privind folosirea ştiinţei şi tehnologiei în slujba dezvoltării, adoptarea codului de conduită asupra transferului de tehnologie şi revizuirea convenţiei asupra proprietăţii industriale, sprijinirea eforturilor ţărilor în curs de dezvoltare pentru selectarea, adoptarea şi aplicarea tehnologiilor importate, stabilirea în cadrul O.N.U. a unei reţele internaţionale de informaţii tehnico-ştiinţifice, intrarea în vigoare a sistemului O.N.U. de finanţare a dezvoltării tehnico-ştiinţifice a ţărilor în curs de dezvoltare etc.

Pentru eliminarea dezordinii monetare pe plan mondial, Grupul celor 77 a propus restructurarea actualului sistem monetar internaţional, astfel încît acesta să asigure un proces de ajustare efectivă, simetrică şi echitabilă a dezechilibrelor balanţelor de plăţi, un regim suplu al cursurilor de schimb ale valutelor pentru a promova stabilitatea monetară pe plan mondial, crearea de lichidităţi internaţionale, care să se facă pe bază de decizii internaţionale colective şi în conformitate cu cerinţele de dezvoltare ale economiei mondiale, participarea crescîndă a ţărilor în curs de dezvoltare la procesul luării deciziilor privind organizarea şi funcţionarea sistemului monetar internaţional.

Reliefînd multiplele efecte nocive ale cursei înarmărilor asupra procesului dezvoltării, reprezentanţii români au adus o contribuţie importantă la reflectarea în strategie a corelaţiei strînse care există între dezarmare şi dezvoltare. Pe baza propunerilor făcute de ţara noastră s-a convenit ca în programul strategiei să se precizeze că „Există o strînsă legătură între dezarmare şi dezvoltare. Orice progres realizat pe calea dezarmării va contribui substanţial la accelerarea dezvoltării. Prin urmare, resursele economisite, ca urmare a unor măsuri de dezarmare ar trebui alocate dezvoltării economice şi sociale a tuturor naţiunilor, contribuind totodată la reducerea decalajului dintre ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare".

În fine, România a participat direct şi constructiv la elaborarea prevederilor ultimului capitol al proiectului de strategie respectiv cel privind mecanismul de examinare şi evaluare a progreselor ce se vor înregistra, pe parcursul deceniului, în îndeplinirea scopurilor şi obiectivelor noii strategii. Pe baza sugestiilor făcute de ţara noastră şi de celelalte ţări în curs de dezvoltare s-a convenit ca procesul de examinare şi evaluare să se desfăşoare la toate nivelele, adică naţional (de către fiecare ţară), regional (de comisiile economice regionale ale O.N.U.), global (de către Adunarea generală a O.N.U. sprijinită de un organism deschis participării tuturor statelor, creat special în acest scop) şi sectorial (de fiecare instituţie specializată a O.N.U. în domeniul său specific de activitate). În procesul examinării şi analizării se va ţine seama de rezultatele rundei de negocieri globale ce va fi lansată de sesiunea specială a Adunării generale precum şi de deciziile ce vor fi adoptate de conferinţele ce se vor organiza sub egida O.N.U. în următorii ani. Această prevedere implică şi ajustarea, reformularea sau intensificarea măsurilor şi politicilor necesare pentru îndeplinirea întocmai a scopurilor şi obiectivelor noii strategii. S-a convenit, de asemenea, ca prima examinare şi evaluare a aplicării programului strategiei să aibă loc în 1984.

Dinamica prețurilor internaționale în luna iulie 1980

PREȚURILE *internaționale ale produselor de bază au marcat pe ansamblu o evoluție relativ staționară în luna iulie, indicele agregat I.E.M. înregistrînd o creștere de numai 0,2% față de luna precedentă.*

Prețurile la produsele agroalimentare, *care pe ansamblu au crescut cu 1,9%, au înregistrat modificări accentuate la o categorie de produse sau alta. Pe de o parte, prețurile au crescut la cereale (+ 8,5%) și la semințe oleaginoase și grăsimi vegetale (+9,1%) sub influența secetei din S.U.A. De asemenea, prețurile au crescut la animale, carne și produse animaliere (+ 0,5%) ca urmare a menținerii unei oferte limitate. Pe de altă parte, prețurile au scăzut la zahăr și produse tropicale (—7,0%), sub influența interesului redus pentru achiziții.*

La materii prime și semifabricate industriale *prețurile au înregistrat pe ansamblu o creștere de 0,9%. Au crescut prețurile la piei brute de bovine (+ 16,7%), datorită înviorării cererii din partea unor țări din Orientul Îndepărtat, în condițiile menținerii unei oferte extrem de limitate, la fibre textile naturale (+ 5,2%) sub influența secetei care a cuprins culturile de bumbac din S.U.A., precum și la minereuri (+ 1,1%) și lemn (+ 0,7%). Prețurile au scăzut la cauciuc natural (—1,6%) și la metale (—0,2%).*

În cadrul grupei de combustibili prețurile au crescut la țiței (+ 2%) și la cărbuni și cocs (+ 1,2%), în timp ce la produse petroliere au scăzut (— 1,9%). Scăderea prețurilor înregistrată pe piețele internaționale ale produselor petroliere s-a datorat climatului de acalmie în activitatea tranzacțională, nivelul extrem de redus al interesului pentru cumpărare fiind determinat atît de stocurile excedentare aflate la comercianți și consumatori, cît și de lipsa acută a spațiilor de depozitare.

Sectorul de conjunctură internațională și marketing — I.E.M.

Indicele sintetic I.E.M. în anii 1978—1979 și iunie—iulie 1980

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	iunie	iulie
Indice general	1978	247,7	241,3	243,7
	1979	338,5	347,8a)	352,5
	1980		384,5a)	385,4
1. Produse alimentare	1978	191,8	188,9	186,6
	1979	225,2	224,6a)	232,6a)
	1980		258,0a)	263,0a)
- cereale	1978	187,7	193,0	182,8
	1979	231,1	245,0	257,4
	1980		235,3	255,3
- semințe oleag. prod.deriv.grăs. anim.și veg.	1978	201,6	204,1	199,9
	1979	237,0	243,8	254,6a)
	1980		204,9	223,6a)
- animale,carne și prod.animaliere	1978	175,5	165,8	173,6
	1979	208,1	194,3	200,2
	1980		215,3a)	220,4a)
- zahăr și produse tropicale	1978	228,8	220,4	208,7
	1979	256,0	239,8	240,9
	1980		488,4	454,4
2. Combustibili	1978	442,0	422,1	426,9
	1979	759,7	812,9	838,3
	1980		911,7	901,5a)
- cărbuni și cocs	1978	356,2	341,8	346,7
	1979	403,2	384,8	397,3
	1980		481,2	487,1a)
- țiței	1978	548,0	547,0	547,0
	1979	839,3	815,6	925,6
	1980		1420,4	1448,7
- prod.petroliere	1978	479,6	448,3	454,7
	1979	1049,6	1183,4	1152,9
	1980		1107,9	1088,6
3. Materii prime industriale	1978	211,5	207,8	211,1
	1979	258,2	257,6	258,6
	1980		277,5a)	280,1a)
- minereuri	1978	137,1	132,9	134,0
	1979	158,3	163,1	184,8a)
	1980		182,7a)	184,8a)
- metale	1978	202,8	198,9	203,5
	1979	250,8	250,7	250,3
	1980		261,3a)	260,7a)
- cauciuc	1978	279,2	277,8	277,8
	1979	357,9	387,6	386,3
	1980		385,9	379,7
- lemn și prod.din lemn	1978	249,9	247,1	249,6
	1979	304,4	293,9	305,0
	1980		368,1a)	370,5a)
- fibre anim. și veg.	1978	215,1	214,2	212,0
	1979	232,1	229,7	231,7
	1980		254,5	267,8a)
- piei	1978	247,7	228,0	244,0
	1979	389,7	432,9	391,5
	1980		188,9	220,4

a) Date provizorii pentru : fero-mangan, fero-siliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire, sîrmă neagră, țevi de oțel, laminate de cupru, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, huilă, cocs de furnal, cherestea de rășinoase, celuloză, hîrtie, iută, miere, ulei de ricin, vite vii, porci vii, șuncă, picnic, ouă, unt, carne de vită.

Programe de dezvoltare

Mozambic: primul program de dezvoltare pe termen lung

MOȘTENIND o economie care înregistra producții la jumătate față de nivelul atins înainte de cucerirea independenței (1975), actualul plan național 1977—1980 are ca principal obiectiv restabilirea situației economice la nivelul anului 1973, considerat ultimul an cu rezultate pe măsura capacităților productive. După realizarea acestui obiectiv, guvernul își propune dezvoltarea cu adevărat a unei economii naționale prin lansarea unui „plan prospectiv indicativ" decenal 1980—1990. Planul urmărește realizarea unui ritm de creștere economică, fără precedent, de 15% în medie pe an.

Industria, ca preocupare principală, își va axa dezvoltarea pe industriile mecanică și constructoare de mașini menite să asigure baza pentru mecanizarea agriculturii (unelte și echipamente agricole, tractoare, autocamioane etc.). Marile resurse energetice ale țării (barajul hidroenergetic Cabora Bassa, zăcămintele de cărbune și gaze naturale) vor servi la dezvoltarea unor ramuri ale industriei grele (siderugie, aluminiu).

Programul își propune să dezvolte și modernizeze pescuitul, industria textilă și sectoarele agroindustriale (acaju, copra, ceai, zahăr) pentru care există bune condiții și care constituie surse tradiționale de export ale țării. În atenția planului mai intră refacerea și extinderea rețelelor de transport pentru realizarea legăturilor dintre nordul și sudul țării. Prin cooperare subregională se va înfăptui dezanclavarea zonei continentale a Africii australe (Botswana, Malawi, Swaziland, regiunile de est ale Zairului, Zambia și Zimbabwe) prin asigurarea legăturii pe cale ferată, fluvială, către porturile mozambicane. Deja din septembrie 1980 rețeaua de cale ferată devine operațională și pentru aceste țări.

Inițiate imediat după cîștigarea independenței Mozambicului, relațiile economice româno-mozambicane cunosc un ritm intens de amplificare. Exporturile românești consemnează în 1979 livrări de vagoane, locomotive, produse chimice, produse textile, medicamente etc. Importurile se bazează pe livrări de cărbune, bumbac, sisal. Cooperarea economică reciprocă vizează acțiuni dintre cele mai diverse, pornind de la modernizarea sau construirea de noi întreprinderi în domeniul industrial (rafinarea petrolului, siderurgie, montaj de vagoane, tractoare, fabrici textile), al exploatării cărbunelui și gazelor naturale sau în domeniul dezvoltării agriculturii, pescuitului și exploatărilor forestiere.

Marin FRÎNCU

EVOLUȚII MONETARE

SĂPTĂMÎNA 11—15 AUGUST a fost caracterizată printr-o evoluție contradictorie a **dolarului S.U.A.** față de restul valutelor occidentale. După un maxim de depreciere din 13.VIII.1980, dolarul începe să recupereze din terenul pierdut, astfel că la închiderea din 15.VIII.1980 se situa față de majoritatea celorlalte valute la un nivel peste cel corespunzător închiderii săptămînii precedente.

Yenul japonez a avut mișcările cele mai ample față de dolarul S.U.A., fiind cotat pe 13.VIII. la 223,25 yeni/1 dolar, respectiv cu 1,5% peste închiderea din 8.VIII. 1980 de 226,50 yeni/1 dolar, pentru ca pe 15.VIII. să se situeze la 225,75 yeni/1 dolar (repreciere de 0,4%).

Lira sterlină a continuat să beneficieze de politica monetară restrictivă a guvernului englez, înregistrînd în continuare una din ratele cele mai ridicate a dobînzilor de pe piața internațională, precum și de reducerea creșterii prețurilor cu amănuntul în luna iulie a.c. Cotația de 2,3785 dolari/1 liră de la sfîrșitul intervalului analizat era cu 0,1% peste cea corespunzătoare din 8.VIII. de 2,3760 dolari/1 liră. De menționat că în această perioadă lira a înregistrat cursul cel mai ridicat din ultimii 4 ani, față de marca vest-germană, respectiv 4,20 mărci/1 liră. **Lira italiană** se situa la închiderea săptămînii la cca. 846,50 lire/1 dolar, comparativ cu nivelul de 842,45 lire/1 dolar cursul de referință, sau o depreciere de 0,5%, urmare mai ales a unor incertitudini economice cu care este confruntată Italia în prezent și a unor previziuni pesimiste privind soldul balanței comerciale italiene în acest an. Cu o cotație de 28,60 franci/1 dolar, față de 28,50 franci/1 dolar cu o săptămînă în urmă, **francul belgian** termină perioada analizată cu o depreciere de 0,3% față de dolarul S.U.A. Procente apropiate de depreciere (respectiv cca. 0,1%) au înregistrat la închiderea intervalului **francul elvețian** și **marca vest-germană,** care se situau la 1,6475 franci/1 dolar (1,6455 franci/1 dolar pe 8.VIII.'80) și respectiv 1,7875 mărci/1 dolar (1,7850 mărci/ 1 dolar). **Francul francez** era tranzacționat la 4,1375 franci/1 dolar la închiderea din 15.VIII.'80, respectiv cu 0,08% sub nivelul de referință de 4,1340 franci/1 dolar.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni s-au situat în acest interval la 10,875% la eurodolari, 8% la euromărcile vest-germane și 5,375 la eurofrancii elvețieni.

După un minim de 695 dolari/uncia (al doilea fixing din 12.VIII.'80), prețul **aurului** la Londra a cunoscut o creștere continuă, al doilea fixing din 15.VIII.'80 fiind de 624,50 dolari/uncia.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

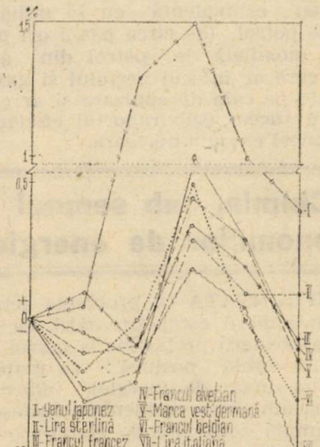

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A., în perioada 11—15.VIII.1980. Bază : cursurile din 8.VIII.1980

Supraprofituri petroliere

IERARHIA din 1979 a primelor 500 de întreprinderi industriale din S.U.A. evidenţiază, odată în plus, că „criza" petrolului, creşterea preţurilor la combustibilii minerali constituie o adevărată mină de aur pentru societăţile transnaţionale petroliere, dezavantajînd alte ramuri industriale şi în primul rînd construcţia de automobile. După cum se vede din datele tabelului de mai jos, printre cele mai mari companii din S.U.A. (ca cifră de afaceri) se numără şase societăţi petroliere ; dacă pe ansamblul celor zece companii volumul profiturilor a sporit anul trecut cu 33% faţă de 1978, în cazul societăţilor petroliere sporul a fost de de aproape 63%.

În cursul anului trecut societatea transnaţională „Exxon" a depăşit cea mai mare companie constructoare de automobile din lume — „General Motors", o altă societate petrolieră — „Mobil" a întrecut compania „Ford Motor" — o a treia — „Gulf Oil" — a depăşit companiile „I.B.M." şi „General Electric" ş.a.m.d. Se remarcă, de asemenea, că progresele realizate de societăţi din alte ramuri industriale în ierarhia companiilor americane se datorează, de cele mai multe ori, fuziunilor, absorbirii unor întreprinderi mai mici sau mai slabe de altele mai puternice.

Ierarhia primelor zece companii industriale americane în 1979

Denumirea companiei	Cifra de afaceri (mil. dol.)	Creşterea faţă de 1978 %	Profituri realizate (mil. dol.)	Creşterea faţă de 1978 %
Exxon	79 106,5	+31,1	4 295,2	+ 55,5
General Motors	66 311,2	+ 4,9	2 892,7	— 17,5
Mobil	44 720,9	+28.7	2 007,2	+ 78,3
Ford Motor	43 513,7	+ 1,7	1 169,3	— 26,4
Texaco	38 350,4	+34,1	1 759,1	+106,4
Standard Oil of California	29,947,6	+28.9	1 734.7	+ 61,4
Gulf Oil	23 910,0	+32.3	1 322,0	+ 67,1
I.B.M.	22 862,3	+ 8.5	3 011.3	— 3,2
General Electric	22 460,6	+14.3	1 403.8	+ 14,6
Standard Oil (Indiana)	18 610,3	+24,4	1 506,6	+ 40,0

Cuba: valorificarea complexă a trestiei de zahăr

CULTURA trestiei de zahăr este pe cale de a deveni sursa de materii prime pentru dezvoltarea unui complex de ramuri şi activităţi prelucrătoare în cadrul economiei cubaneze. Printre orientările de bază în acest domeniu figurează sporirea cantităţii de zahăr obţinut per tona de trestie prin perfecţionarea tehnologiilor de cultivare şi prelucrare, ridicarea eficienţei utilizării rămăşiţelor de la prelucrare atît în scopuri energetice, cît şi ca materie primă pentru obţinerea unei game largi de produse, îndeosebi în cadrul industriei chimice şi alimentare.

Ca efect al investiţiilor efectuate în cursul acestui cincinal, în 1980 industria cubaneză urmează să producă din deşeuri de la prelucrarea trestiei de zahăr 150 mii tone de plăci aglomerate, 100—120 mii tone de drojdie furajeră ş.a. Alte investiţii sînt prevăzute în cincinalul 1981—1985, cînd gama produselor obţinute din trestia de zahăr va fi lărgită considerabil, incluzînd celuloză şi hîrtie, ţesături, celofan, polimeri, furfurol, substanţe anticorozive, detergenţi, ierbicide, medicamente, lizină, sare de lămîie, albumină, vitamine, aminoacizi, metanol (carburant) etc.

Proiect energetic pentru următoarele trei decenii

UNA dintre căile promiţătoare de rezolvare a „crizei" energetice în viitor ar constitui-o, după opinia energeticienilor, convertirea energiei solare în electricitate, utilizarea acesteia din urmă pentru extragerea hidrogenului din apa mării şi transportul lui — cu nave speciale sau conducte — la locul de consum, drept combustibil sau carburant, considerat ideal (nepoluant).

Luînd ca bază această filieră, societatea vest-germană, „AEG-Telefunken" a elaborat un proiect de anvergură, care poate să pară fantastic la prima vedere. Este vorba de instalarea, în zonele tropicale şi subtropicale, a unor „plantaţii" de celule solare, acoperind, în total, o suprafaţă de aproape două milioane kmp. În condiţiile scăderii radicale a costului fiecărui watt de energie electrică produs pe această cale, se apreciază că realizarea proiectului, eşalonată în următoarele şase decenii, ar putea costa circa 90 miliarde de mărci vest-germane. La nivelul anului 2 040 s-ar putea astfel obţine o cantitate de hidrogen echivalentă cu 15 miliarde tone de petrol (de circa patru ori producţia mondială de petrol din anul 1979), care ar înlocui petrolul şi gazele naturale pe cale de epuizare şi ar concura cu succes (sub raportul eficienţei economice) energia nucleară.

Chimia, sub semnul economiilor de energie

CONFRUNTATĂ cu problema actuală a menţinerii competitivităţii, ca urmare a creşterii preţurilor la petrol (utilizat în dublă postură : ca materie primă şi sursă de energie), industria chimică din ţările occidentale desfăşoară o amplă activitate de elaborare şi experimentare a unor noi tehnologii, mai economicoase.

Printre realizările recente în acest domeniu, care permit reducerea consumurilor de energie, presa economică citează descoperirea, de către specialiştii firmei „Exxon Chemicals", a unui nou procedeu de polimerizare a butilcauciucului, care asigură reducerea cu pînă la o treime a consumului de energie, sporirea cu pînă la 15% a capacităţilor de producţie existente şi trecerea de la procesul actual semicontinuu la unul continuu. O companie, de asemenea americană — „Union Carbide" —, a anunţat punerea la punct a unei noi tehnologii (denumită Unipol) de fabricare a polietilenei cu densitate mică, care necesită investiţii reduse, micşorînd totodată la un sfert necesarul de energie, comparativ cu instalaţiile curente.

Cercetări similare se efectuează în Italia, R.F.G., Franţa, etc. Firma franceză „Rhone-Poulenc", a elaborat un nou procedeu de polimerizare în masă a policlorurii de vinil, care permite reducerea cheltuielilor de producţie, realizarea unor însemnate economii de energie (prin micşorarea de 2—3 ori a necesarului de abur) şi scăderea poluării mediului înconjurător.

O reţea de detectare a... avantajelor economice potenţiale

PRIMA întîlnire organizată nu demult de Centrul francez pentru comerţ exterior între conducători de întreprinderi industriale din Franţa, pe de o parte, şi ataşaţii şi consilierii ştiinţifici de pe lîngă ambasadele franceze din alte ţări, pe de alta, a evidenţiat o serie de valenţe ale noii misiuni încredinţate acestora din urmă. Este vorba aici de urmărirea, de către cei treizeci de ataşaţi şi consilieri ştiinţifici (repartizaţi într-un număr de cincisprezece ţări), a avantajelor economice pe care le pot avea întreprinderile franceze de specialitate de pe urma cunoaşterii şi utilizării cuceririlor ştiinţei şi tehnicii din străinătate, a ofertelor de cooperare ştiinţifică ş.a.

Ca atare, ataşaţii şi consilierii ştiinţifici, îndeosebi cei acreditaţi în ţările capitaliste dezvoltate, elaborează periodic studii de sinteză, care sînt apoi publicate (în rezumat) şi puse la dispoziţia tuturor întreprinderilor sau instituţiilor potenţial interesate. Gama acestor studii este foarte vastă, mergînd de la bilanţul activităţii de cercetare ştiinţifică într-un domeniu de vîrf şi pînă la posibilităţile de export de echipament francez pe o anumită piaţă, de obţinere a unui contract de prestări de servicii etc. După cum apreciază revista **L'Usine Nouvelle**, această măsură constituie un prim pas către constituirea unei adevărate reţele de veghere tehnologică şi de detectare a unor noi pieţe de desfacere.

CURIER

GLOSAR

„Familia" francilor

EXISTĂ și o „familie" a francilor, este drept mai puțin numeroasă decît „familia" dolarilor care a fost prezentată în nr. 33 din 15 august 1980 al revistei.

(1) **Francul emis de Belgia — Luxemburg** a avut o definiție legală de 0,0177734 g aur fin. În prezent face parte din sistemul monetar vest-european. Belgia-Luxemburg au acceptat obligațiile art. VIII din statutul F.M.I.

(2) **Francul Burundi** a fost definit legal printr-un conținut de 0,00935443 g aur fin. În prezent, moneda națională a statului Burundi flotează.

(3) **Francul C.F.A. — Africa Centrală.** Este emis de Banca Statelor din Africa Centrală și servește ca monedă legală în : Camerun, Republica Centrafricană, Ciad, Congo și Gabon. În prezent este legat de francul francez. Inițialele C.F.A. sînt ale „Comunității financiare africane".

(4) **Francul C.F.A. — Africa de Vest.** Este emis de Banca Centrală a Statelor din Africa de Vest (B.C.E.A.O.) și servește ca monedă curentă în statele Uniunii monetare vest-africane, înființată în 1962 de șapte țări africane francofone : Dahomey, Coasta de Fildeș, Mauritania, Niger, Senegal, Togo, Volta Superioară. Este legat de francul francez.

(5) **Francul Comore.** Nu are valoare paritară sau curs central. Flotează împreună cu francul francez.

(6) **Franc-Elveția.** Conținut aur stabilit la 10 mai 1971 : 0,21759 g fin. Elveția nu a aderat la Fondul Monetar Internațional.

(7) **Franc-Madagascar.** Nu are valoare paritară sau curs central. Flotează împreună cu francul francez.

(8) **Franc-Mali.** Nu are valoare paritară sau curs central.

(9) **Franc-Ruanda.** Ultima valoare paritară : 0,00888671 g aur fin.

C. K.

Protecția mediului

Rodica Mastacan, Drobeta Turnu Severin — „Bilanțul apelor Mării Baltice" este denumirea unui program de cercetări hidrologice realizat în cooperare în cursul ultimului deceniu de țările riverane acestei mări (Danemarca, R.F.G., R.D.G., Polonia, U.R.S.S., Finlanda și Suedia). Acest program a urmărit să determine în special aportul de apă al fluviilor și precipitațiilor atmosferice, pierderile de apă datorate evaporării, variațiile adîncimii și mișcării apelor acestei mări puțin adînci, semiînchise. Realizat sub auspiciile UNESCO, programul menționat a fost inițiat în baza Convenției de la Helsinki asupra protecției mediului Mării Baltice. Fiind primul document de acest fel din lume, el facilitează cunoașterea mult mai aprofundată a regimului hidrologic al mării respective. Programul menționat este apreciat ca o dovadă privind posibilitatea cooperării între țări cu sisteme social-politice diferite.

A. E. L. S.

Viorica Badea, com. Limanu, jud. Constanța — 1). Asociația europeană a liberului schimb (A.E.L.S.) a fost creată în anul 1960 și numără în prezent șapte state membre (Suedia, Norvegia, Finlanda, Islanda, Elveția, Austria și Portugalia). La 1 mai a.c. a intrat în vigoare un acord multilateral privind liberul schimb între A.E.L.S. și Spania, țară care precum se știe intenționează să adere la Piața comună vest-europeană. În aceeași zi au intrat în vigoare acordurile comerciale bilaterale în domeniul agricol între Spania și Austria, Finlanda, Norvegia, Suedia și Elveția. La 1 iulie a.c. a fost efectuată prima etapă a reducerilor tarifare prevăzute pe calea spre desființarea tarifelor vamale și a altor restricții din calea cvasitotalității schimburilor dintre A.E.L.S. și Spania. În urma acestei prime tranșe de reduceri tarifare nivelul de liberalizare a schimburilor de produse industriale va deveni similar cu cel existent în cazul schimburilor dintre Spania și Piața comună.

2) Informația pe care ați citit-o este corectă, întrucît de la 23 aprilie a.c. Agenția internațională pentru energie numără 21 de membri, prin aderarea Portugaliei.

Creștere demografică

Marin Creiveanu, Craiova — 1) În a doua jumătate a deceniului al optulea, ritmul de creștere a populației s-a accelerat în raport cu cei cinci ani anteriori într-o singură zonă geografică de pe glob, și anume în Africa, reducîndu-se în celelalte (cu 11% în America Latină, cu circa 25% în Asia, America de Nord și Europa și cu 45% în Australia, Noua Zeelandă și insulele Pacificului). Este vorba de o variație a **ritmului de creștere** a populației și nu de o scădere a **numărului** ei. Populația globului totalizează în prezent circa 4,5 miliarde de oameni, cu perspectiva de a atinge 6 miliarde în anul 2000. 2) La ultimul recensămînt, din 1979, populația R.S. Vietnam era de 52,7 milioane de locuitori, din care aproape 81% trăiau la sate. 3) Societatea financiară internațională (S.F.I. sau I.F.C., după inițialele denumirii sale în limba engleză) este o filială a Băncii mondiale care are rolul să sprijine sectorul privat în a contribui la accelerarea progresului economic al țărilor în curs de dezvoltare. S.F.I. numără în prezent 114 țări membre, dintre care cel mai recent admis sînt Insulele Salomon.

America Latină

Rodica Marian, Boldești Scăeni. — În ultimele două decenii țările latino-americane, privite în ansamblu, au înregistrat o serie de progrese pe calea dezvoltării economice, ilustrate între altele de triplarea produsului lor intern brut cumulat, ca și de creșterea produsului pe cap de locuitor la aproape 1 300 dolari în 1979 (nivel de circa patru ori mai mare decît cel consemnat în cazul a peste jumătate din populația țărilor în curs de dezvoltare). În America Latină se realizează în prezent peste jumătate din producția industriei prelucrătoare a „lumii a treia", iar producția agricolă a sporit în prețuri constante de la 18 miliarde dolari în 1950 la 14 miliarde în 1977, este adevărat că nu atît datorită sporirii randamentelor la hectar cît majorării cu aproape două treimi a suprafețelor cultivate (în intervalul respectiv au intrat pentru prima oară în cultură aproape 110 milioane de acri de pămînt). Pe locuitor producția agricolă nu a sporit cu mai mult de 10 dolari în ultimele două decenii, iar venitul mediu al unui muncitor agricol reprezintă încă numai o cincime din cel al unui muncitor industrial. Dependența de exportul de produse de bază s-a redus de la 95% în 1960 la 82% în 1979.

Dacă în 1960 peste jumătate din populația latino-americană era analfabetă, în prezent se apreciază că patru locuitori din cinci sînt în măsură să scrie și să citească. Durata medie a vieții, de 58 ani în deceniul al șaptelea, urmează să ajungă la circa 66 ani în perioada imediat următoare. Circa două treimi din cei 340 milioane de locuitori ai subcontinentului latino-american trăiesc în orașe, în care bidonvilurile (favelas în Brazilia, barrios în Peru sau callampas în Chile) oferă un adăpost mizer multora dintre cei care nu au putut beneficia de roadele progresului.

Costul petrolului importat de țările latino-americane va fi în acest an de circa 10 miliarde dolari, deși consumul lor de energie nu reprezintă decît a 15-a parte din cel al țărilor capitaliste dezvoltate. Datoria externă depășește 170 milioane dolari, iar serviciul ei absorbea în 1978 un sfert din veniturile din export ale țărilor continentului.

Combaterea drogurilor

Gheorghe Crețu, Vălenii de Munte — Activitatea O.N.U. în domeniul luptei contra stupefiantelor datează încă din februarie 1946, moment în care a fost creată Comisia stupefiantelor menită să continue acțiunea întreprinsă în acest sens de Liga Națiunilor. Date fiind însă proporțiile alarmante pe care consumul de droguri le-a căpătat în ultimii 10—15 ani, inclusiv în rîndurile tineretului, Adunarea generală a O.N.U. a hotărît crearea în 1971 a Fondului Națiunilor Unite pentru lupta împotriva abuzului de droguri (F.N.U.L.A.D.). Denumirea acestui organism se explică prin faptul că numeroase substanțe psihotrope (amfetamine, barbiturice, tranchilizante etc.) sînt utile în medicină, dar folosite abuziv devin extrem de nocive. Programele pe termen scurt și pe termen lung elaborate de FNULAD urmăresc lansarea unui atac concertat și simultan asupra ofertei cît și asupra cererii de droguri, precum și contra traficului ilicit prin care acestea ajung la consumatori. Unul din principalele domenii de activitate ale FNULAD îl reprezintă acordarea de asistență pentru înlocuirea culturilor ilicite, aceasta deoarece unele din ele mai răspîndite stupefiante (opiumul, heroina, hașișul) provin din plante cultivate de agricultorii cei mai săraci din numeroase regiuni subdezvoltate ale globului. Aceste culturi reprezintă adesea singura sursă de venituri — de altminteri infime în raport cu prețul final al stupefiantelor — pentru agricultorii respectivi. Un asemenea program de substituire a culturilor de maci cu cafea, legume, plante medicinale, flori a fost lansat în 1973 în nordul Thailandei, înregistrînd un succes. Ulterior și alte țări au solicitat sprijinul O.N.U. în lupta pentru lichidarea producției și traficului ilegal de stupefiante (Argentina, Birmania, Bolivia, Nepal, Peru, Portugalia, Sudan, Turcia ș.a.).

Alte domenii de activitate ale FNULAD le constituie tratarea, readaptarea și reintegrarea socială a toxicomanilor, informarea și educarea populației și în primul rînd a tineretului privind pericolele prezentate de abuzul de droguri, reprimarea traficului ilicit, întreprinderea de cercetări.

Bursă valutară

Vlaicu Răduță, București — Rațiunea faptului că la rubrica noastră permanentă „Evoluții monetare" prezentăm evoluția cursului principalelor valute occidentale de luni și pînă vineri din săptămîna anterioară apariției noastre (și nu pînă sîmbătă, așa cum v-ați exprimat dv. dorința) este mult mai simplă, și anume că sîmbăta bursele valutare nu sînt deschise.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 34 din 22 august 1980

23 AUGUST 1944 — 23 august 1980

— Calitate și eficiență — coordonate definitorii ale dezvoltării economiei românești **(Toma Melinte)** 1

— Revoluția agrară socialistă în România. Elemente constitutive ale teoriei și practicii transformării revoluționare a relațiilor agrare (I) **(D. Dumitru)** 3

— Perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale — impuls pentru sporirea eficienței **(G. Nicolescu)** 5

— Știința și cercetarea, factori de bază în procesul dezvoltării **(Nicolae Ionescu)** 7

— Ridicarea continuă a bunăstării întregului popor — țelul suprem al politicii partidului **(Dumitru Pugna)** 9

— Aportul comerțului socialist la înfăptuirea politicii de ridicare a nivelului de trai al întregii populații **(dr. Virgil Adăscăliței, dr. Aurel Vainer)** 11

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cerințe ale realizării planului în lumina noului mecanism economico-financiar. Utilizarea eficientă a rezervelor disponibile **(Emil Negrea)** 13

— Sporirea rolului cercetării în valorificarea superioară a materiilor prime **(ing. Ion Stanciu)** 14

— O resursă care se cere exploatată și folosită cît mai eficient : lemnul **(Viorel Hampu, Petre Cioclu)** 15

— Noi resurse în circuitul economic. Materiale textile recuperabile **(Olga Popescu)** 17

TEORII—IDEI

— Considerații privind factorii și tipurile creșterii economice în socialism (I) **(C. Popescu, H. Dragomirescu)** 18

— Al XV-lea Congres internațional de științe istorice. Studiul istoriei economice — contribuție la cunoașterea unor cerințe ale progresului **(Vasile Bozga)** 20

— Restructurarea relațiilor economice internaționale — premisă fundamentală a accelerării dezvoltării. Convorbiri economice cu **Kenneth Dadzie** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Contribuția României la elaborarea strategiei internaționale pentru al treilea deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare **(Ion Barac, George Marin)** 24

— Statistică internațională. Dinamici ale comerțului internațional cu produse finite și combustibili minerali. **(N. Popov)** 26

— Inflația și consecințele sale sociale **(Mugur Isărescu)** 27

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 3

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Quality and efficency — defining coordinates of the Romanian economy development **(Toma Melinte)** 1

— The socialist agrarian revolution in Romania. Constituent elements of theory and practice in the revolutionnary transformation of the agrarian relations (I) **(D. Dumitru)** 3

— Science and research, basic development factors **(Nicolae Ionescu)** 7

— The contribution of the socialist commerce to the standard of living upswing policy **(Dr. Virgil Adăscăliței, Dr. Aurel Veiner)** 11

— Consideration on the factors and types of economic growth in socialism (I) **(C. Popescu, H. Dragomirescu)** 18

— The 15 th International Congress of historical sciencies. Studying the economic history — contribution to understanding of the requirements of the progress **(Vasile Bozga)** 20

— Economic talks with **Kenneth Dadzie.** Reshaping the international economic relations-basic premises for growth acceleration 22

— Romania's contribution to the elaboration of the international strategy for the 3rd UN development Decade **(Ion Barac, George Marin)** 24

— Inflation and its social consequences **(Mugur Isărescu)** 27

DANS LE NUMÉRO

— Qualité et efficience — coordonnées caractéristiques du développement de l'économie roumaine **(Toma Melinte)** 1

— La révolution agraire socialiste en Roumanie. Eléments constitutifs de la théorie et de la pratique de la transformation révolutionnaire des relations agraires (I) **(D. Dumitru)** 3

— La science et la recherche, facteurs de base dans le processus du développement **(Nicolae Ionescu)** 7

— L'apport du commerce socialiste a l'accomplissement de la politique d'élévation du niveau de vie de toute la population **(dr. Virgil Adăscăliței, dr. Aurel Vainer)** 11

— Considérations sur les facteurs et les types de la croissance économique en socialisme (I) **(C. Popescu, H. Dragomirescu)** 18

— Le XVe Congrès international des sciences historiques. L'étude de l'histoire économique — contribution à la connaissance des exigences du progrès **(Vasile Bozga)** 20

— Discussions économiques avec **Kenneth Dadzie.** La restructurations des relations économiques internationales — prémisse fondamentale de l'accélération du développement 22

— La contribution de la Roumanie á l'élaboration de la stratégie internationale pour la troisième décennie des Nations Unies pour le développement **(Ion Barac, George Marin)** 24

— L'inflation et ses conséquences sociales **(Mugur Isărescu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Качество и эффективность — определительные координаты развития румынской экономики **(Тома Мелинте)** 1

— Аграрная социалистическая революция в Румынии. Составные элементы теории и практики революционного преобразования аграрных отношений (I) **(Д. Думитру)** 3

— Наука и исследование, основные факторы в процессе развития **(Николае Ионеску)** 7

— Вклад социалистической торговли в осуществление политики повышения жизненного уровня всего населения **(др. Вирджил Адэскэлицей, др. Аурел Вайнер)** 11

— Соображения относительно факторов и типов экономического роста при социализме (I) **(К. Ионеску, Н. Драгомиреску)** 18

— XV-ый международный конгресс исторических наук. Изучение экономической истории — вклад в познавание некоторых требований прогресса **(Василе Бозга)** 20

— Экономические беседы с **Кеннет Дадзи.** Перестройка международных экономических отношений — основная предпосылка ускорения развития 22

— Вклад Румынии в разработку международной стратегии для третьего десятилетия Объединенных Наций за развитие **(Ион Барак, Джордже Марин)** 24

— Инфляция и ее социальные последствия **(Мугур Изэреску)** 27

NOUA ADRESĂ A REDACȚIEI

OUR NEW ADDRESS ● NOTRE NOUVELLE ADRESSE ● НАШ НОВЫЙ АДРЕСС

Bd. Magheru nr. 28-30, etaj 1

70159 București, sectorul 1

Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București

NU LĂSAȚI PE MÎINE CE PUTEȚI FACE AZI !

Raioanele specializate și magazinele de confecții pentru copii au pus în vînzare un sortiment complet de mărimi și modele de uniforme pentru școlari și șoimi ai patriei.

Acum le puteți cumpăra în numai cîteva minute și fără aglomerație. Profitați de acest avantaj și nu lăsați pe ultimele zile de vacanță ceea ce puteți face azi !

APARATUL DE RADIO — UN PRIETEN BINE DOCUMENTAT

în orice domeniu și un tovarăș agreabil al orelor de destindere petrecute în casă ! ● Buletine de știri ● Buletine meteo-rutiere ● Emisiuni economice ● Emisiuni pentru copii și tineret ● Muzică populară, ușoară, simfonică ● Emisiuni de divertisment ● Teatru la microfon.

Pe scurt... de toate pentru toți vă oferă aparatul de radio ! Dar dacă ați avea un radioreceptor portabil, ați avea mai mult decît un prieten instruit și agreabil, ați avea un prieten nedespărțit!

În magazinele comerțului de stat vă așteaptă 9 tipuri de radioreceptoare portabile :

	G.U.	Preț
● Cora	1	345 lei
● Apollo	1	345 ”
● Pescăruș	2	450 ”
● Alfa	2	500 ”
● Cosmos	3	645—740 lei
● Albatros	4	800 lei
● Jupiter	4	845 ”
● Madrigal	4	1 150 ”
● Gloria	4	1 450 ”

Radioreceptoarele portabile se vînd și cu plata în 18 rate lunare, avansul fiind de numai 20%.

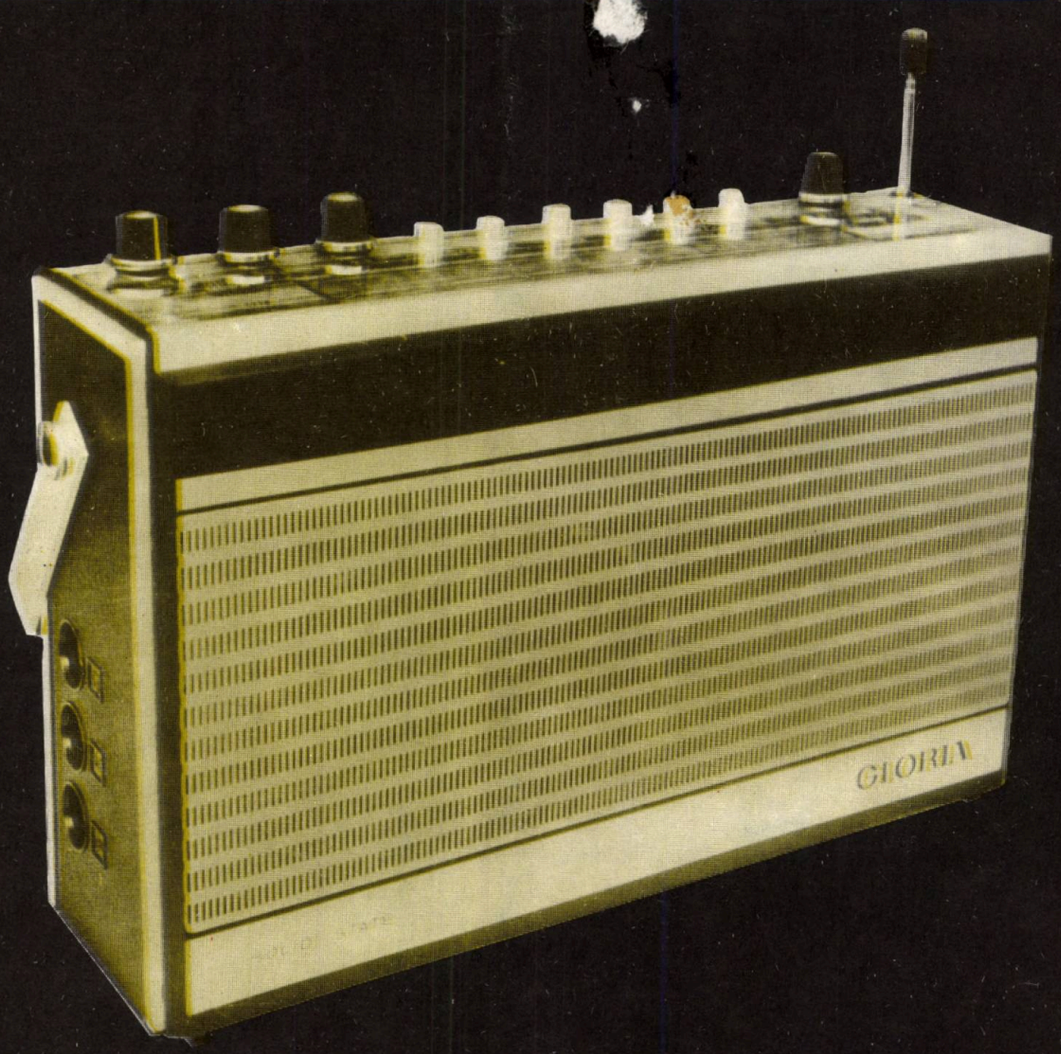

Recom

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

METALUL — GOSPODĂRIT ȘI VALORIFICAT CÎT MAI EFICIENT

Numărul 35 ● Vineri 29 august 1980

Sub semnul unității de nezdruncinat a întregii noastre națiuni în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu

POPORUL ROMÂN A SĂRBĂTORIT ÎNTR-O ATMOSFERĂ DE PUTERNIC ENTUZIASM A XXXVI-A ANIVERSARE A ZILEI DE 23 AUGUST

— Marea demonstrație din Piața Aviatorilor —

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Reglementări privind mecanismul de export-import

Înscriindu-se în sistemul raporturilor juridico-economice care iau naștere între întreprinderile din țara noastră, în vederea realizării prevederilor de plan, mecanismul de export/import prezintă unele particularități determinate de prezența unor elemente de extraneitate și, în principal, de faptul că unul din aceste raporturi are ca subiect — parte în contract — o persoană juridică sau fizică străină. Ca urmare, suportul juridic atît al mecanismului de export cît și al celui de import îl constituie, pe de o parte, contracte economice, deci contracte interne, iar pe de altă parte, contracte comerciale internaționale. Evident, așa cum vom sublinia în continuare, între cele două tipuri de contracte se impune o perfectă sincronizare, constituind împreună un mecanism unitar, cu o funcție bine determinată : realizarea planului de export și import.

mecanismul de export

Activitatea de export este reglementată printr-o serie de acte normative care, în totalitatea lor, conturează mecanismul intern și extern de export. În principiu, orice operațiune de export se derulează prin intermediul a două contracte fundamentale :

— contractul economic de livrări pentru export (care, în unele cazuri limitate, este înlocuit de contractul economic de comision pentru export) ;

— contractul comercial de vînzare-cumpărare internațională, precedat, în unele cazuri, de contracte de intermediere.

a) **Mecanismul intern de export.** — În prezent, contractele de livrări pentru export constituie suportul principal al mecanismului intern de export, fiind reglementat prin art. 75—77 din L. nr. 71/1969. Potrivit acestui mecanism, unitățile producătoare sînt furnizoare, iar întreprinderile de comerț exterior sînt beneficiare de mărfuri destinate exportului. Pentru ca acest mecanism de export să răspundă cerințelor fundamentale actuale — intensificarea exporturilor, celeritatea operațiunilor și calitatea ridicată a mărfurilor destinate pieților externe —, prin acte normative, confirmate de practică, a fost creat un cadru economico-juridic adecvat, care poate fi sintetizat astfel :

— în baza planului cincinal și a detalierii lui anuale și cu respectarea întocmai a convențiilor de export, întreprinderile de comerț exterior încheie **contracte comerciale internaționale**, de preferință de lungă durată, și, în funcție de ramura economică, **contracte-cadru** ;

— potrivit prevederilor de plan, care sînt detaliate prin fișele tehnice pentru export, anexe la convențiile cincinale și anuale de export, și în conformitate cu contractele externe perfectate, întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export și întreprinderile de comerț exterior exportatoare încheie **contracte economice de livrări pentru export** ;

— față de specificul activității de export și al actelor normative care au incidență asupra contractelor de livrări pentru export, în practică, asupra a trei probleme mai importante se pot naște discuții între părți : nivelul calitativ al mărfurilor, prețul de facturare și termenele de livrare.

Între contractele de livrare pentru export și contractele comerciale internaționale de vînzare-cumpărare **trebuie să fie o strînsă legătură, o interferență intensă**, determinată, în primul rînd, de obiectul lor identic : mărfuri a căror proprietate urmează a fi transferată cumpărătorului extern, la termenele stabilite, contra unui preț, prin conlucrarea sincronizată dintre exportator și producătorul intern. Ca urmare, credem că stabilirea în cadrul contractelor de livrare pentru export de termene fixe pe zile calendaristice în interiorul anului de plan, nu poate fi socotită ca o regulă imperativă ; astfel, dacă în contractul extern se prevede ca livrarea să aibă loc pînă la sfîrșitul unei anumite luni nici un argument de ordin economico-juridic nu poate să pledeze pentru stabilirea în contractul intern a unei anumite, zile de livrare din luna respectivă. Tot astfel, din necesitatea sincronizării contractului intern cu cel extern este firesc să nu se țină seama de data de 31 decembrie, cînd în contactul de vînzare internațională cumpărătorul străin a solicitat, de exemplu, ca termen de livrare ultima decadă a lunii ianuarie. Este un exemplu tipic de

SUPLIMENT LA Revista ECONOMICA
nr. 35 1980

neaplicare a principiului anuității contractelor economice. în materie de livrări pentru export.

Pentru ca între contractul comercial de vînzare internațională și cel de livrări pentru export să se poată realiza o corelare perfectă, Legea nr. 71/1969, la art. 75 prevede că „Contractele economice de livrare, executări de lucrări sau prestări de servicii pentru export se încheie pe baza contractelor externe, în termen de 10 zile de la data primirii comenzilor emise de către întreprinderile de comerț exterior".

În cadrul mecanismului de export prezentat, întreprinderile de comerț exterior sînt părți în ambele contracte: vînzător în contractul comercial internațional și beneficiar în contractul de livrări pentru export. În acest ultim contract, riscurile trec de la furnizor la beneficiar, potrivit art. 41 din Legea contractelor economice pe data:

— predării produselor către întreprinderea de comerț exterior beneficiară;

— predării produselor către organizația de transport;

— trecerii produselor în custodie, cu acordul întreprinderii de comerț exterior beneficiare.

Legat de mecanismul intern de export, subliniem că în anumite situații, raporturile contractuale au la bază contractul de comision, în care întreprinderile producătoare sînt comitente, iar întreprinderile de comerț exterior comisionare; ca urmare, acestea încheie contractele externe în nume propriu, dar în contul producătorilor.

b) **Mecanismul extern de export** este diferit în funcție de regimul economic și social, respectiv sistemul relațiilor de producție din țările partenere. Astfel, cu parteneri din țările socialiste membre C.A.E.R., precum și cu cei din alte țări socialiste mecanismul este același, respectiv unic: în baza acordurilor comerciale și de cooperare economică, organizațiile specializate în operațiuni de comerț exterior din țările respective încheie contracte comerciale internaționale, iar după executarea lor, decontarea se face fie bilateral, prin băncile de comerț exterior din țările celor doi parteneri contractuali, fie multilateral, prin B.I.C.E., cu sediul la Moscova.

Cu țările cu economie capitalistă, comerțul internațional se realizează printr-o multitudine de căi, trei fiind mai importante din punctul de vedere al întreprinderilor de comerț exterior din țara noastră: exportul direct către consumatorii finali, folosindu-se ca instrument juridic contractul comercial de vînzare-cumpărare internațională; exportul în baza aceluiași instrument juridic către cumpărători externi angrosiști care revînd mărfurile importate consumatorilor finali, fie direct prin rețele proprii de desfacere, fie prin rețele de detailiști pe cont propriu; exportul prin folosirea de intermediari — reprezentanți locali —, instrumentele juridice fiind, pe de o parte, contractul de mandat sau comision, iar pe de altă parte, contractul comercial de vînzare internațională.

Pe măsura intensificării desfacerii mărfurilor noastre prin societățile comerciale mixte cu sediul în străinătate, constituite cu participare românească, care au ca obiect comercializarea de mărfuri, mecanismul de export prin intermediere capătă un conținut care se apropie tot mai mult de interesele întreprinderilor noastre de comerț exterior: un grad sporit al securității și echității vînzărilor externe prin intermediul acestora, datorită posibilităților mărite de control asupra activității lor. În același timp, potrivit indicațiilor directoare, se tinde la trecerea într-o măsură mai mare — în raport cu aceste societăți — la exportul bazat pe vînzare-cumpărare internațională, ceea ce presupune acțiuni pe cont propriu ale acestora.

mecanismul de import

Actele normative au creat un cadru organizatoric a activității de import care are la bază trei tipuri de contracte:

— contracte economice de comision, care se încheie între întreprinderile beneficiare intermediare de import — de regulă, baze de aprovizionare — și întreprinderile de comerț exterior importatoare;

— contracte comerciale de vînzare-cumpărare internațională, încheiate de întreprinderile de comerț exterior comisionare, importatoare — în nume propriu, dar în contul beneficiarului de import comitente —, cu vînzătorii externi;

— contracte economice de livrare, care se încheie între întreprinderile beneficiare intermediare de import și cele beneficiare efective ale produselor importate.

a) **Funcțiile contractului economic de comision.** Contractul economic de comision pentru import poate fi definit ca fiind acel contract prin care o întreprindere beneficiară de import, denumită comitentă, dă mandat unei întreprinderi de comerț exterior — comisionară — să încheie contracte comerciale de vînzare internațională, în nume propriu, dar în contul comitentei, pentru importul produselor prevăzute în plan și să urmărească derularea lor. Așadar, funcția fundamentală a contractului de comision este de a învesti pe comisionară cu mandatul necesar desfășurării tuturor activităților necesare realizării importurilor prevăzute în plan, în condițiile stabilite de comitentă, potrivit intereselor de producție ale beneficiarilor finali, manifestate prin fișele tehnice de import sau prin orice alte documente.

De regulă, activitățile pe care le desfășoară întreprinderile de comerț exterior comisionare, în contul comitentelor, sînt următoarele: prospectează piața externă pentru a furniza beneficiarilor de import oferte corespunzătoare fișelor tehnice; încheie contracte externe, pe relații corespunzătoare acordurilor, în concordanță cu prevederile planului valutar, cu respectarea elementelor din fișa tehnică și a avizului comitentului, în condițiile și la prețurile cele mai favorabile, pe bază de analize și documentații de prețuri; transmit comitentului elementele esențiale ale contractului extern sau copia acestuia, îndată ce se află în posesia lui; urmăresc executarea contractului extern, din punct de vedere comercial și juridic; dau instrucțiuni organizațiilor competente pentru transportul și vămuirea mărfurilor, încheind, cînd este cazul, contractele aferente în contul comitentului; efectuează plățile externe, întocmind formele necesare în acest scop; emit facturi privind decontarea internă, conform dispozițiunilor normative în vigoare; transmit furnizorilor externi reclamațiile comitentului și urmăresc rezolvarea lor potrivit prevederilor contractului extern; fac demersurile necesare, direct sau prin intermediul organizațiilor de specialitate, pentru obținerea despăgubirilor cuvenite, în cazul degradării, distrugerii sau pierderii mărfurilor contractate, în timpul transportului lor, pe parcursul extern; virează comitentului

sumele încasate de la vînzătorii externi în contul reclamațiilor și a penalizărilor obținute de la aceștia, potrivit reglementărilor legale în vigoare ; susțin și apără drepturile și interesele comitentului rezultînd din contractul extern ; în cazul cînd pretențiile părților din acest contract nu pot fi rezolvate pe cale amiabilă, susțin și aceste drepturi în fața organelor arbitrale sau a instanțelor judecătorești competente.

b) **Sincronizarea contractului comercial internațional cu contractul economic de livrări.** Pentru ca contractele comerciale internaționale ce se încheie de comisionare să răspundă funcției pe care o au — aprovizionarea beneficiarilor finali de import — este imperios necesar ca acestea să fie perfect corelate cu contractele economice de livrări pe care le încheie beneficiarii intermediari, cu întreprinderile cărora le sînt destinate produsele care urmează să fie importate.

Sincronizarea celor două tipuri de contracte este condiția fundamentală pentru ca mecanismul de import, așa cum este reglementat în prezent, să dea rezultatele necesare. Pentru această sincronizare, în afara identității cantității și calității produselor înscrise în cele două contracte, prezintă un rol determinant modul de stabilire a termenelor de livrare. Cu alte cuvinte, se impune ca clauzele privind termenele din contractele economice de livrări să fie astfel formulate încît să țină seama de practica din comerțul internațional. Este bine cunoscut că în contractele comerciale de vînzare internațională termenele de livrare se stabilesc pe trimestre și, în cel mai bun caz, pe luni ; ca urmare, stabilirea în contractele economice de livrări de termene pe zile calendaristice ar fi în dezacord cu această practică. Plecînd de la realitățile obiective arătate, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe a dat, în cadrul rezolvării unei neînțelegeri precontractuale, următoarea soluție, cu valoare de principiu : „**Produsele** (în contractul intern) **se vor livra pe măsura sosirii din import, în termen de 5 zile de la recepția în bază, dar nu mai tîrziu de ultima zi a trimestrului prevăzut în repartiție**" (nr. 11 078, din 15 august 1979).

Așadar, s-a renunțat la termene fixe calendaristice ; însă s-a prevăzut obligația ca mărfurile să fie livrate în 5 zile de la sosirea lor din import, dar nu mai tîrziu pînă în **ultima zi a trimestrului prevăzut în repartiție.** Evident, pentru ca livrarea către beneficiarul final să se facă pînă în ultima zi a trimestrului este imperativ necesar ca în contractul comercial de import termenul de livrare de la care încep să curgă penalizările să fie astfel stabilit încît produsele contractate să aibă timpul necesar să treacă frontiera română și să ajungă la beneficiarul intermediar — de regulă o bază de aprovizionare — cu cel puțin cinci zile înainte de a se termina trimestrul respectiv. Așa fiind, ori de cîte ori în contractul comercial de import se înscriu ca termene de livrare ultima lună a trimestrului sau se acordă un număr de zile „libere de penalizări" după ultima zi a trimestrului, contractul respectiv va fi privit ca necorelat cu contractul economic de livrări.

dr. Al. DETEȘAN

conjunctura pe piețele valutare și de capital

Factori care influențează cursurile de schimb

Majoritatea evenimentelor și tendințelor din economiile occidentale și din economia mondială se repercutează, într-o formă sau alta, asupra inflației de pe piețele valutare, în consecință asupra evoluției cursurilor de schimb. Din această multitudine de factori prezentăm în continuare pe cei cu influența cea mai evidentă.

Influențele cele mai notabile asupra evoluției cursurilor de schimb o au balanțele comerciale și balanțele de plăți curente. Soldurile balanței comerciale se publică lunar (cu întîrziere de 1—2 luni), iar soldul balanței plăților curente se publică trimestrial (întîrziere de 2—3 luni). Modificarea rezervelor oficiale se publică săptămînal și lunar. În lunile ianuarie-martie se publică datele pentru întreg anul precedent, dar estimări și anticipări destul de apropiate de realitate sînt disponibile încă înainte de sfîrșitul anului. În general, deficitele de balanță acționează în sensul scăderii cursului, în timp ce excedentele în sensul creșterii, dar de o importanță deosebită este mărimea excedentului (deficitului) și tendința de durată a acestuia (de accentuare, de atenuare etc).

Urmărirea situației de pe piețele valutare relevă faptul că starea balanțelor de plăți este unul din factorii cei mai importanți care influențează pe termen scurt, dar și mai îndelungat evoluția cursurilor de schimb. Agravarea unui deficit al balanței de plăți indică în mod cert slăbirea poziției monedei respective, iar, în lipsa unor factori pozitivi de contrabalansare, scăderea cursurilor. Un exemplu concludent este criza dolarului din 1977—1978, cauzată în principal, de deficitul record al balanței comerciale și de plăți curente a S.U.A. Perpetuarea sau accentuarea dezechilibrelor din plățile internaționale sînt, de asemenea, un semnal prevestitor al crizelor de pe piețele valutare. Astfel, dezechilibrele de amploare necunoscută ale balanțelor de plăți după majorarea prețului țițeiului în 1973 au constituit un prim semnal al fluctuațiilor eratice ale cursurilor de schimb în anii care au urmat.

Cursurile de schimb sînt influențate nu numai de starea balanțelor de plăți, dar și de factorii economici și politici care acționează vizibil asupra balanțelor de plăți. Astfel, diferite măsuri de politică economică menite să stimuleze exporturile (subvenționarea exporturilor, introducerea de programe de ajutorare a exportatorilor, acordarea de facilități speciale ramurilor orientate spre export etc.) influențează favorabil cursul de schimb al monedei în cauză, chiar în condițiile în care balanța comercială sau de plăți curente este deficitară. La import, situația este inversă : măsurile de restricționare a importurilor sprijină cursul monedei naționale (de exemplu, introducerea depozitului prealabil la import în Italia în 1977 a influențat pozitiv, pentru o perioadă, cursul lirei italiene).

În același context, cursul de schimb este influențat, pozitiv sau negativ, de factori sau indicatori economici care se repercutează asupra diferitelor posturi ale balanței de

plăți : productivitatea industriei naționale, grevele sau conflictele de muncă din anumite sectoare legate de comerțul exterior (astfel, grevele docherilor) sau din ramurile orientate spre export ; investițiile în ramurile cele mai dependente de comerțul exterior ; evoluția grupelor principale de produse exportate sau importate etc. De exemplu, în ultimii ani, cursurile monedelor occidentale sînt influențate de situația importurilor de țiței ale țării emitente (scăderea puternică a cursului dolarului în 1977—1978 a fost atribuită, într-o măsură însemnată, majorării semnificative a importurilor de țiței ale S.U.A.).

● **Inflația.** Influența inflației asupra cursurilor de schimb se observă, atît pe termen scurt, cît și pe termen lung (în capitolul II se va trata problema influenței pe termen lung). Cursurile se dovedesc sensibile la evoluția fiecăruia din cei patru indicatori principali ai inflației interne : indicele prețurilor de consum (indicele prețurilor cu amănuntul sau indicele costului vieții) ; indicele prețurilor cu ridicata (sau indicele prețurilor la producător) ; indicele deflator al produsului național brut evoluția masei monetare.

Indicii de prețuri se publică lunar (creșteri lunare simple sau extrapolate la nivel anual), de regulă, cu o bună întîrziere. Indicele deflator se publică trimestrial, împreună cu cifrele privind evoluția produsului național brut, cu o întîrziere de cca. 2—3 luni. Evoluția masei monetare se publică, de regulă, lunar, dar pentru unele țări (S.U.A., de exemplu) sînt disponibile și date săptămînale (datele statistice reprezintă, de regulă, creșteri extrapolate la nivel anual, comparate cu obiectivele de creștere stabilite de autorități).

In general, informațiile care atestă accentuarea inflației, sau menținerea ei la niveluri ridicate, influențează imediat cursul de schimb al monedei în cauză ; pe termen mai îndelungat, influența negativă se menține dacă tendința de accentuare a inflației se dovedește de durată și peste media din celelalte țări. Evoluția masei monetare a căpătat, în ultimul timp, o importanță deosebită ca urmare a faptului că teoria monetaristă s-a adeverit în bună măsură în practică : orice expansiune monetară peste necesitățile economice este inflaționistă, degenerînd (cu o întîrziere de cel mult 16—20 luni) în creștere de prețuri. În consecință, pe piețele valutare evoluția masei monetare este considerată, de multe ori, ca indicator cu putere de prognoză a creșterilor viitoare de preț. De exemplu,slăbirea relativă a poziției francului elvețian și mărcii vest-germane, la începutul anului 1979, s-a datorat, în parte, creșterii rapide a masei monetare în cele două țări, ca urmare a intervențiilor masive de sprijinire a dolarului efectuate în 1977 și 1978 (este semnificativ că în primele luni ale anului 1979 creșterile de preț din cele două țări erau deosebit de mici).

● **Factori care generează presiuni inflaționiste.** Pe piețele valutare, se anticipează evoluția viitoare a inflației și de aceea o influență notabilă asupra cursurilor de schimb o au factorii care determină presiuni inflaționiste : deficitele bugetare, sistemul de impozitare ; cheltuielile guvernamentale ; evoluția salariilor și a costurilor ; măsurile de control a prețurilor, salariilor, profiturilor ; contractele sociale de muncă ; evoluția productivității ; evoluția cererii globale ; intrările de capital care generează expansiunea masei monetare ; creșterea prețurilor la produsele importate ; evoluția prețurilor la materiile prime și la energie etc. De asemenea, caracterul politicii economice (politica monetară sau politica fiscal-bugetară) prezintă importanță ; astfel, politica monetară expansionistă (reducerea dobînzilor, expansiunea creditului etc) accentuează, de obicei, presiunile inflaționiste. Politica monetară restrictivă atenuează presiunile inflaționiste, sprijinind cursul de schimb (astfel luarea unor măsuri monetare restrictive în S.U.A. la începutul lunii octombrie 1979 a oprit, pentru o anumită perioadă, scăderea cursului dolarului).

● **Nivelul dobînzilor.** Un nivel înal al dobînzilor într-o anumită țară atrage capitaluri străine, face mai atractive activele în moneda țării respective, determinînd creșterea cursului (un nivel scăzut al dobînzilor acționează în sens invers). Nivelul dobînzilor are, probabil, efectul cel mai rapid și cel mai evident asupra cursului de schimb ; de aceea manevrarea dobînzilor interne, în special prin intermediul taxei oficiale a scontului, este instrumentul cel mai frecvent utilizat de autorități pentru depășirea momentană a situațiilor de criză de pe piețele valutare. În acest sens, se poate observa cu ușurință că țările care au monede aflate sub presiunea scăderii cursului (în 1979, de exemplu Anglia, S.U.A.), au taxele cele mai ridicate ale scontului.

Dobînzile pe piața monetară și a capitalurilor pe termen scurt (dobînzile la depozitele bancare, la împrumuturile acordate de bănci, la bonurile de tezaur, la efectele comerciale și financiare pe termen scurt etc.) sînt mai strîns corelate de evoluția cursurilor de schimb decît dobînzile de pe piața capitalurilor pe termen mediu și lung. Reprezentative pentru nivelul dobînzilor pe piața monetară dintr-o anumită țară sînt : taxa oficială de scont ; rata dobînzii preferențiale (dobînda de bază) ; rata dobînzii la bonurile de tezaur și rata dobînzii la depozitele bancare pe 3 sau 6 luni.

Importanța tot mai mare a pieței eurovalutelor în mișcările de capitaluri internaționale face ca nivelul dobînzilor la depozitele în eurovalute (eurodolari, euromărci, eurofranci elvețieni, eurofranci francezi, eurolire sterline) să aibă o influență în creștere asupra cursului monedelor respective.

● **Cotațiile la termen și operațiunile tehnice.** Pentru protejare împotriva riscului rezultat din fluctuațiile de curs, pe piețele valutare s-a dezvoltat mecanismul cotării la termen : acesta este asemănător cu cel existent la bursele de mărfuri. Pe piața valutară la termen se vînd (se cumpără) sume care se vor transfera la o dată viitoare, dar la un nivel de curs stabilit la data încheierii tranzacției (cotația la termen). Cele mai folosite sînt cotațiile la trei luni, dar, de regulă, se cotează de la 1 la 12 luni și uneori chiar peste un an.

Cotațiile la termen influențează cursurile la vedere prin trei tipuri de operațiuni : arbitrajul de dobîndă ; hedging-ul și acoperirea ; speculațiile (acestea sînt prezentate în anexa 1). Influența este evidentă pe termen scurt, putîndu-se aprecia că fluctuațiile zilnice ale cursului (abaterile de la tendință) sînt determinate hotărîtor de aceste operațiuni : „sentimentul pieței" joacă, de asemenea, un rol esențial.

Alături de aceste operațiuni, influență pe termen scurt asupra cursului de schimb au și alte tipuri de operațiuni tehnice : operațiunile de „luări de profit" (după modificări importante de curs, se fac operațiuni inverse pentru materializarea profitului) : operațiuni de „înghețare" (după înregistrarea de pierderi, pentru a evita amplificarea lor, se

închid operațiunile respective) : operațiunile de sfîrșit de săptămînă, lună, trimestru sau an (se clarifică pozițiile în diferite monede, se lichidează poziții etc.).

● **Intervențiile oficiale pe piața valutară.** Vînzările și cumpărările de monede străine efectuate de băncile centrale acționează direct asupra raportului cerere-ofertă de pe piețele valutare și, în funcție de mărimea lor, influențează mai mult sau mai puțin cursul de schimb (cumpărarea de monedă națională prin vînzarea de monede străine din rezervele oficiale determină creșterea cursului monedei naționale și invers). Intervențiile se efectuează în special în dolari, dar, în ultimii ani au luat amploare intervențiile efectuate în mai multe monede (de exemplu, în cadrul sistemului monetar vest-european). În cazul principalelor monede occidentale pentru ca intervențiile oficiale să se facă „simțite" în evoluția cursului, suma lor zilnică trebuie să depășească 5—10 milioane dolari : intervențiile care depășesc un nivel zilnic de 30 milioane dolari sînt considerate intervenții mari.

Existența unor intervenții repetate și de amploare pe piața valutară poate fi folosită ca semnal al unor importante presiuni speculative asupra monedei respective și ea poate prevesti apropiate modificări de amploare a cursurilor de schimb. În general, intervențiile oficiale pe piețele valutare pot cel mult să amîne pentru o anumită perioadă, modificarea de curs cerută de piață : pe termen mai îndelungat, influența factorilor economici fundamentali (inflația, balanța de plăți etc) este hotărîtoare. De exemplu, intervențiile masive de sprijinire a dolarului în 1977 și 1978 nu au reușit să oprească scăderea cursului de schimb al acestuia.

● **Controlul direct al operațiunilor valutare de către guvern.** Deoarece constituie abateri de la principiul pieței libere și al convertibilității, în cazul principalelor țări occidentale asemenea măsuri sînt luate numai în ultimă instanță (de exemplu, atunci cînd au loc creșteri sau scăderi exagerate de curs care s-au dovedit insensibile la „tratamentul" cu ajutorul altor instrumente de politică economică). De obicei, măsurile de control sînt eficace și influențează cursul de schimb în perioada în care sînt în vigoare ; după suspendarea sau atenuarea controlului, cursul de schimb poate să-și reia, însă, tendința inițială. Astfel, controlul valutar la intrările de capital în Elveția, instituit de mai multe ori începînd cu anul 1973, a oprit temporar presiunile speculative asupra francului, dar după fiecare atenuare a acestuia, cursul francului a înregistrat din nou majorări sensibile.

● **Ciclul economic.** Influența cea mai vizibilă a ciclului economic asupra cursurilor de schimb este cea prin intermediul balanțelor de plăți. Structura internă a economiilor dezvoltate face ca în perioadele de avînt conjunctural importurile să devanseze — cel puțin într-o fază inițială — creșterea exporturilor. De aceea, în cazul multor țări capitaliste, perioadele de creștere economică sînt însoțite de situații mai puțin favorabile ale balanțelor comerciale și de plăți decît perioadele de recesiune. Un exemplu concludent în acest sens este S.U.A. După scăderea puternică a cursului dolarului în 1973—1974 a urmat o redresare sensibilă în 1975—1976, ca urmare a faptului că balanța comercială și de plăți curente a S.U.A. au înregistrat excedente majore în perioada de recesiune. În 1977 și 1978, creșterea susținută a economiei americane a determinat sporirea rapidă a importurilor și înregistrarea unor deficite record ale balanței comerciale și de plăți curente, ceea ce a contribuit la criza din ultimii ani a dolarului.

Acțiunea ciclului economic asupra cursurilor de schimb se face simțită și prin intermediul inflației. În perioadele de avînt conjunctural, inflația se accelerează, influențînd nefavorabil evoluția cursului ; în perioadele de recesiune, creșterea prețurilor slăbește, ceea ce acționează favorabil asupra cursului de schimb. Desigur, aceste corelații nu sînt general valabile : de exemplu, apariția stagflației (coexistența inflației cu recesiunea) sau a „cercului vicios" schimbă datele problemei. De asemenea, în cazul unor economii orientate spre piețele externe (R. F. Germania, Japonia), exporturile cresc rapid în fazele de avînt conjunctural, devansînd uneori importurile.

● **Somajul.** Cursurile de schimb se dovedesc mai puțin sensibile la informațiile privind somajul. Influența acestuia se face simțită indirect, prin intermediul ciclului economic, somajul fiind un indicator al acestuia.

● **Productivitatea și competitivitatea.** Informațiile privind evoluția productivității muncii într-o economie parvin, de regulă, cu o oarecare întîrziere (cîteva luni) și în consecință influența lor asupra cursurilor de schimb nu este imediat vizibilă. Totuși, pe termen lung este larg recunoscut faptul că productivitatea este unul din factorii cei mai importanți care influențează valoarea și stabilitatea unei monede. O situație similară o are competitivitatea produselor unei economii pe piețele externe, cu mențiunea că, spre deosebire de productivitate, aceasta nu poate fi măsurată cu un singur indicator.

● **Poziția monedei în relațiile monetar-financiare internaționale.** Cînd o monedă joacă un rol important în finanțele internaționale, valoarea și cursul ei de schimb reflectă acest lucru : în general, cursul acestei monede devine foarte sensibil la acțiunea factorilor psihologici, între care încrederea joacă un rol central. Astfel, atîta timp cît a inspirat încredre deplină, pînă în 1970, dolarul a avut o valoare relativ stabilă. Erodarea continuă a încrederii în dolar a determinat, în ultimii ani, o instabilitate pronunțată a cursului monedei americane.

● **Manevrarea cursului de către marile bănci și societăți multinaționale.** Ultimii ani au confirmat faptul că serviciile de schimb valutar ale marilor bănci și departamentele financiare ale societăților multinaționale joacă un rol important în evoluția cursurilor pe termen scurt (de la cîteva zile la cîteva luni). Datorită fondurilor lichide considerabile de care dispun, marile bănci și societățile multinaționale pot dezechilibra peptru moment, în direcția în care o doresc, raportul cerere-ofertă de pe piețele valutare. Astfel de operațiuni sînt facilitate de piața eurovalutelor, unde controlul exercitat de autorități este slab sau inexistent. Există indicii — confirmate parțial de unele scandaluri de culise — că între serviciile de schimb valutar ale marilor bănci apar, cel puțin momentan, înțelegeri tacite privind direcționarea cursului de schimb în sensul dorit (se vorbește, figurativ, despre o „mafie" a arbitrajiștilor).

● **Factorii politici.** În contextul actual al flotării și al agravării fenomenelor de criză din economia mondială, cursurile de schimb sînt influențate de factori diverși. De asemenea, datele și declarațiile politice prezintă o impor-

tanță aparte : ele pot avea o acțiune episodică asupra cursurilor, limitată la cîteva zile dar în unele cazuri o influență de lungă durată. De exemplu, declarația unei înalte personalități politice a guvernului american privind perspectiva ciclului economic în S.U.A. este interpretată într-un anumit sens pe piețele valutare, influențînd pentru o anumită perioadă, evoluția cursului dolarului. De asemenea, declarația unor personalități din țările membre OPEC, privind intenția acestor țări de a renunța la dolar ca monedă de stabilire a prețului țițeiului, afectează cursul acestuia pînă în momentul în care declarația este uitată sau infirmată. În același timp o măsură politică de tipul hotărîrii din 1976 a țărilor arabe de a nu mai accepta lire sterline la efectuarea plăților petroliere a „terminat" relativa stabilitate a monedei engleze, stabilitate care fusese înregistrată în 1974 și 1975 în ciuda deficitului record al balanței de plăți a Angliei, tocmai datorită folosirii lirei ca monedă de efectuare a plăților petroliere.

● **Factorii psihologici.** Psihologia celor care participă la operațiunile de schimb valutar și, în acest context interpretările date diferitelor fenomene joacă un rol de primă importanță în ceea ce privește mișcările curente ale cursurilor de schimb. Anticipările și prognozele care se fac în legătură cu perspectivele unei monede — în special dacă vin din partea unor cercuri autorizate și cu bun renume — creează de multe ori tendințe proprii de curs.

Mugur ISARESCU

drept și uzanțe internaționale

Aspecte economice ale falimentului

În raporturile comerciale internaționale cu parteneri din statele cu economie capitalistă, problemele privind falimentul prezintă interes practic pentru întreprinderile românești de comerț exterior, în eventualitatea în care s-ar găsi, pe măsura derulării acestor raporturi, în poziția de creditori participanți la masa credală, atunci cînd partenerul extern, încetîndu-și plățile pentru datoriile sale comerciale, a fost declarat în stare de faliment. Într-o asemenea situație, pentru întreprinderea română de comerț exterior creditoare procedura falimentului constituie calea unică de realizare a creanței sale, știut fiind faptul că din momentul declarării falimentului, debitorul falit este desesizat de toate bunurile ce îi aparțin, acestea fiind afectate satisfacerii creditorilor săi constituiți în masa credală. Se instituie astfel o procedură de executare silită concursuală, plata creditelor făcîndu-se prin repartiție proporțională. Avînd în vedere aceste considerente, în practica raporturilor comerciale internaționale, falimentul partenerului extern ridică o serie de probleme, cu implicații mai ales de ordin economic, din pricina conflictelor ce se pot ivi referitor la legea aplicabilă efectelor și executării sale.

Ca urmare a desesizării, comerciantului falit pierde atît dreptul de administrare asupra tuturor bunurilor aflate în patrimoniul său, cît și pe acela de a dispune de acestea. În consecință, falitul nu mai poate face, în ceea ce privește bunurile sale, nici un act opozabil creditorilor săi, deoarece desesizarea are ca scop tocmai ocrotirea intereselor acestora. Din punct de vedere al ocrotirii intereselor economice ale creditorilor, se cuvine deci reținut faptul că desesizarea nu este sancționată cu nulitatea actelor ulterior făcute de falit, ci cu neopozabilitatea acestora creditorilor săi. Ca atare, înlăturarea acestor acte se va obține nu prin declararea nulității lor pe calea unei acțiuni în anulare, ci prin constatarea că ele nu sînt opozabile creditorilor fiind fără nici un efect asupra drepturilor acestora.

Consecințele economice ale desesizării se răsfring asupra poziției creditorilor în sensul că aceștia nu mai pot porni sau continua urmăriri individuale împotriva debitorului falit. Datoriile acestuia devenind scadente pe data pronunțării hotărîrii declarative în stare de faliment, urmăririle se concentrează în mîna sindicului sau curatorului, asupra căruia trece administrarea tuturor bunurilor debitorului falit, prin efectul acelei hotărîri. Funcția economică a sindicului este aceea de a administra și lichida bunurile falitului, repartizînd sumele obținute între creditori după ce, în prealabil, s-au achitat datoriile falimentului. Prin repartiția efectuată de sindic, fiecare creditor primește o cotă proporțională cu creanța sa.

Prin declararea falimentului, întreg patrimoniul debitorului falit este afectat creditorilor săi, care sînt uniți deplin drept, din momentul pronunțării sentinței declarative, în scopul realizării creanțelor lor. Astfel uniți, toți creditorii formează o masă credală sesizată cu toate bunurile falitului, în vederea lichidării acestora. Masa credală este formată din toți creditorii falitului care au creanțe anterioare declarării falimentului și care figurează pe tabloul alcătuit de sindic, conform registrelor comerciale ale falitului. Masa credală este constituită definitiv din creditori ale căror creanțe au fost verificate și admise la pasivul falimentului. În practică trebuie reținut faptul că prin decizia de verificare și admitere a unei creanțe la pasivul falimentului se statuează definitiv atît asupra existenței creanței, cît și asupra valorii sale. În consecință, întreprinderile românești de comerț exterior creditoare în falimentul partenerului extern au obligația să depună creanțele lor în mîna sindicatului spre verificare și admitere. Depunerea creanțelor trebuie făcută, sub sancțiunea decăderii, în termenul stabilit prin legea forului, întrucît verificarea și admiterea constituind o procedură judiciară sînt supuse regulii **lex fori.**

Constituirea masei credale asigură egalitatea creditorilor în scopul satisfacerii drepturilor lor. Riscurile falimentului se împart între creditori, aceștia avînd astfel posibilitatea să recupereze fiecare o parte proporțională din creanțele lor. Totuși unele legislații acordă privilegii creditorilor naționali, derogînd de la principiul formulat al egalității tuturor creditorilor unui debitor falit. Astfel, unele legislații latino-americane, între care cele din Argentina, Brazilia, Peru, Costa Rica, Uruguay, Nicaragua etc. acordă privilegii creditorilor naționali ai unui faliment declarat pe teritoriul statului respectiv, dispunînd că creditorii străini nu au vocație de a participa la urmărirea concursuală a bunurilor falitului decît dacă mai rămîne un sold disponibil pentru satisfacerea drepturilor acestora. Se cuvine deci reținută pentru practica întreprinderilor românești de comerț exterior această derogare de la principiul egalității

creditorilor unui debitor falit care există în legislațiile unor state latino-americane, fiind recomandabil a se verifica atent posibilitățile reale de solvabilitate înainte de angajarea în tranzacții comerciale cu parteneri externi din această parte a lumii.

Se înregistrează, de asemenea, derogări de la principiul egalității creditorilor unui debitor falit în realizarea creanțelor lor potrivit concepției pluralității și teritorialității falimentului. În această concepție, falimentul poate fi declarat în orice țară în care debitorul falit posedă o sucursală comercială independentă din punct de vedere economic, urmînd a fi supus regulii **lex fori.** Pot exista astfel mai multe falimente distincte pentru fiecare dintre sucursalele comerciale pe care debitorul falit le posedă în diferite țări. Efectele falimentului sînt însă teritoriale, fiind localizate asupra patrimoniului debitorului falit existent în statul respectiv. Potrivit acestei concepții, trebuie reținut faptul că un faliment declarat într-o țară străină nu poate fi invocat de ceilalți creditori pentru a veni în concurs cu creditorii naționali asupra bunurilor pe care debitorul falit le posedă în țara respectivă. Din punct de vedere economic, consecința este că un creditor național își conservă dertpul său de urmărire individuală asupra acestor bunuri putînd să-și acopere chiar integral creanța, iar creditorii străini să rămînă descoperiți.

Și în legislația statelor care aparțin sistemului de drept anglo-saxon există derogări de la principiul egalității creditorilor unui debitor falit în cazul așa-numitei categorii a „creditorilor asigurați". Conform dispozițiilor cuprinse în **Bankruptcy Act** din 1883 cu modificările ulterioare din 1914 și 1926, un creditor care deține o ipotecă sau o garanție asupra uneia din proprietățile debitorului falit se numește „creditor asigurat". Orice persoană situată într-o astfel de poziție se distinge de ceilalți creditori care sînt numiți „creditori neasigurați". Dacă asigurarea este suficientă ca să-i acopere creanța, „creditorul asigurat" nu are nici un motiv să se teamă de declararea falimentului debitorului său ; el va fi plătit în orice caz, chiar dacă ceilalți creditori vor primi foarte puțin sau nimic. Cu condiția să nu fi renunțat la asigurarea sa, „creditorul asigurat" va participa la masa credală, dacă este cazul, numai pentru restul din creanță peste valoarea declarată a asigurării sale.

Tuturor acestor concepții care prezintă elemente de natură a distruge echilibrul creditorilor în realizarea creanțelor lor le este opusă de obicei teoria unității și universalității falimentului, ca fiind cea mai adecvată exigențelor raporturilor comerciale internaționale contemporane. În această concepție, constant aplicată în practica judiciară franceză, hotărîrea declarativă în stare de faliment, respectiv lichidarea bunurilor, își produce efectele sale legale față de toți creditorii debitorului falit, inclusiv cei din străinătate. Urmărind unificarea reglementărilor comerciale internaționale, o convenție încheiată între țările scandinave a consacrat aplicarea acestei concepții în raporturile dintre ele.

Dată fiind finalitatea comună pe care o urmăresc, cele mai multe legislații naționale asupra falimentului cuprind reglementări menite să asigure realizarea drepturilor cuvenite creditorilor debitorului falit. Dintre aceste reglementări prezintă un deosebit interes practic sistemul de revocatorii falimentare prin care se obține readucerea în patrimoniul debitorului falit a bunurilor sale pe care le-a înstrăinat în frauda drepturilor creditorilor săi.

Prin hotărîrea declarativă în stare de faliment se fixează și data la care debitorul falit a încetat plata datoriilor sale comerciale. Stabilirea acestei date prezintă o deosebită importanță practică din următoarele considerente :

— se prezumă că de la această dată terțele persoane care au încheiat acte juridice cu falitul cunoscînd starea în care se găsea, au urmărit să-și facă o situație mai bună decît a celorlalți creditori, în paguba drepturilor acestora ;

— se prezumă că falitul, încercînd să scoată din activul falimentului anumite bunuri sustrăgîndu-le astfel urmăririi concursuale, le-a înstrăinat prin acte juridice frauduloase sau simulate.

Intervalul de timp cuprins între data încetării plăților și ziua declarării falimentului este numit perioadă suspectă în legislațiile statelor care aparțin sistemului de drept latin. Principiul care stă la baza reglementării revocatoriilor falimentare în acest sistem este că toate actele juridice pe care falitul le-a încheiat în acest interval de timp sînt suspecte de fraudă față de creditori și pot fi deci desființate la cererea sindicului (curatorului) ca reprezentant al masei credale. Ca atare, asemenea acte juridice încheiate de falit în perioada suspectă sînt inopozabile creditorilor săi, desființarea acestora declarîndu-se prin hotărîre judecătorească.

În legislația statelor care aparțin sistemului de drept german, perioada suspectă nu este reglementată. Aceasta este însă numai o deosebire de tehnică juridică, revocatoriile falimentare, cu aceeași consecință a inopozabilității actului juridic respectiv față de creditori, avînd la bază atît epoca încheierii acestui act, cît și natura sau obiectul său.

Problema primește o altă soluție potrivit concepției pluralității și teritorialității falimentului. Conform acestei concepții, hotărîrea declarativă în stare de faliment pronunțată într-o țară străină nu poate fi invocată de ceilalți creditori împotriva creditorilor naționali pentru a obține desființarea actelor juridice încheiate de aceștia cu debitorul falit.

În sistemul de drept anglo-saxon, preferințele frauduloase acordate unui creditor în defavoarea celorlalți creditori în termen de șase luni de la data prezentării cererii de faliment sînt nule. Pentru ca sindicul (curatorul) să poată înlătura o asemenea preferință frauduloasă, acesta trebuie să dovedească că respectivul debitor a fost incapabil să-și plătească datoriile pe măsură ce deveneau scadente și că sopul său era să acorde unui anumit creditor o preferință în defavoarea celorlalți creditori.

dr. Nicolae GHIMPA
Florin ALEXANDRU

Răspunderea subarmatorului pentru avarierea mărfurilor transportate

Transporturile maritime de mărfuri pot fi efectuate de către proprietarul-armator al navei sau de persoanele fizice ori juridice cărora acesta le-a închiriat nava pe un timp determinat. Deținătorul navei cu titlu de chiriaș, care o folosește și el în scopul executării de transporturi, este în genere desemnat cu denumirea de subarmator (**disponent owner**) sau navlositor principal.

Acesta plăteşte proprietarului armator, în schimbul utilizării navei, chiria convenită, iar nu navlu. Nivelul chiriei nu are nici o legătură cu cantitatea de marfă transportată sau cu natura ei, calculîndu-se **pro rata temporis.**

În calitatea sa de cărăuş, subarmatorul îşi asumă faţă de expeditorul de mărfuri obligaţiile obişnuite ale unui transportator maritim. Totuşi, întrucît subarmatorul nu foloseşte propria sa navă, ci un mijloc de transport aparţinînd proprietarului armator, de aici decurg unele trăsături specifice ale răspunderii pentru avariile suferite de încărcătură în timpul călătoriei maritime. Asemenea particularităţi au fost evidenţiate de Comisia de arbitraj de la Bucureşti prin hotărîrea nr. 170 din 27 iunie 1980, care s-a referit la o navă închiriată printr-un contract de **time-charter.**

Înainte de a examina litigiul amintit, este necesar să precizăm că proprietarul-armator poate consimţi închirierea navei către un subarmator în două moduri diferite, fie printr-un **charter by demise,** fie printr-un **time-charter,** ca în speţa ce ne interesează. Deosebirile dintre cele două forme de închiriere a mijlocului de transport sînt însemnate şi influenţează substanţial răspunderea părţilor.

În cazul contractului de **charter by demise** (denumit de asemenea **demise charter** sau **bareboat charter**), nava este închiriată pe un timp determinat, fără echipaj sau materialele necesare călătoriei. În consecinţă, obligaţia de a angaja personalul navigant precum şi de a procura combustibilul şi orice alte materiale incumbă subarmatorului **(disponent owner).**

În cazul contractului de **time-charter,** dimpotrivă, nava este închiriată pe un timp determinat, împreună cu serviciile echipajului, care a fost angajat de către proprietarul-armator **(shipowner).** Comandantul, personalul tehnic de navigaţie şi de deservire au încheiat, cu alte cuvinte, contractele de muncă cu proprietarul-armator şi ca atare acţionează la ordinele acestuia, chiar dacă nava este folosită de către subarmator **(disponent owner).**

Datorită deosebirilor semnalate, apar diferenţe şi din punctul de vedere al răspunderii pentru eventualele avarii suferite de marfă în timpul călătoriei maritime. In adevăr, numai în contractele de **time-charter** răspunderea subsistă intactă, în principiu, în sarcina proprietarului-armator **(shipowner),** care păstrează posesia şi controlul navei pe care a închiriat-o, prin faptul că operaţiunile de conducere şi navigaţie ale acesteia sînt îndeplinite în continuare de către angajaţii săi. Primul dintre ei, şi anume comandantul navei, prin însăşi funcţia sa, acţionează în calitate de reprezentant al proprietarului-armator, iar nu al subarmatorului, în tot ce priveşte mijlocul de transport. Dintre actele juridice uzuale pe care le semnează comandantul fac parte conosamentele referitoare la mărfurile îmbarcate pe navă. Emiţînd conosamentul în calitatea arătată de reprezentant al proprietarului-armator **(shipowner),** comandantul îl angajează astfel pe acesta să răspundă, în calitate de persoană reprezentată, faţă de expeditorul mărfurilor.

Regimul juridic arătat este desigur avantajos pentru subarmator **(disponent owner),** care deşi foloseşte nava spre a efectua transporturi pe tot intervalul de timp cît a închiriat-o prin **time-charter** şi cu toate că încasează navlul de la expeditorul mărfurilor, totuşi se află la adăpost de răspundere în cazul unor eventuale avarii suferite de încărcătură. Degrevarea de răspundere se explică prin faptul că subarmatorul nu are nici un drept de a da ordine sau indicaţii comandantului navei în timpul transportului maritim, tocmai fiindcă nu este angajatul său. In lipsa oricărui raport de prepuşenie între comandantul navei şi subarmator, acesta rămîne un terţ faţă de eventualele pagube suferite de marfă din cauze imputabile transportului.

Exonerarea de răspundere în aceste condiţii a subarmatorului poate fi însă neconvenabilă expeditorului mărfii. În adevăr, dacă încărcătura suferă avarii în cursul transportului, iar răspunderea revine în mod exclusiv proprietarului armator **(shipowner),** nici expeditorul, nici destinatarul nu l-ar putea acţiona în justiţie sau în arbitraj, deoarece nu există raporturi juridice nemijlocite între ei. Iar în cazul în care expeditorul sau destinatarul s-ar îndrepta cu cererea în daune împotriva subarmatorului **(disponent owner),** acesta va opune desigur excepţia lipsei sale de legitimare pasivă, dedusă din împrejurarea că nu răspunde pentru avarierea mărfii. În oricare ipoteză, pretenţiile de despăgubiri ale expeditorului sau destinatarului s-ar învedera, aşadar, nevalorificabile.

Pentru evitarea unor asemenea consecinţe, expeditorul poate insera în contractul de **charter-party** clauze adecvate, prin care să fie angajată şi răspunderea subarmatorului **(disponent owner)** în eventualitatea unor degradări ale mărfii în timpul transportului maritim. Desigur că stipularea clauzei la care ne referim este condiţionată de acordul subarmatorului de a-şi asuma o răspundere proprie, în calitate de cărăuş, independent de obligaţia de despăgubire ce incumbă proprietarului-armator.

Consecinţele procesuale ale unei atari clauze, derogatorii de la regimul uzual al răspunderii subarmatorului, au fost examinate de C.A.B. prin hotărîrea nr. 170/1980.

În acel litigiu, marfa expediată de la Galaţi de către o întreprindere română de comerţ exterior (vînzătoare) a suferit degradări grave în timpul transportului, înainte de a ajunge în portul Beirut (Liban). Avariile se datorau faptului că apa de mare pătrunsese în calele navei, udînd, decolorînd şi pătînd covoarele exportate.

Contractul de transport maritim fusese încheiat în forma unui **Booking-note** (aviz de angajament) prin care I.C.E. Navlomar, acţionînd în numele întreprinderii române de comerţ exterior, rezervase spaţiul necesar în vederea transportării mărfii cu o navă sub pavilion libanez. In acest contract, calitatea de navlosant o deţinea nu proprietarul **(shipowner)** ci un subarmator **(disponent owner),** care închiriase mijlocul de transport pe timp de 6 luni, pe baza unui **time-charter.**

Întrucît avizul de angajament **(Booking owner)** includea o clauză arbitrală în favoarea C.A.B., vînzătorul a solicitat despăgubiri subarmatorului, echivalente cu pierderea de valoare suferită de marfă în timpul transportului. In apărare, subarmatorul a susţinut că nu are în nici un caz calitatea să răspunde pentru daune, fiind un simplu **disponent owner.** Singurul care putea fi acţionat (potrivit tezei transportatorului) era în speţă proprietarul-armator **(ship owner).**

Această excepţie procedurală a fost însă respinsă prin hotărîrea nr. 170/1980. Organul arbitral, fără să infirme regula generală că răspunderea pentru degradarea mărfii transportate o poartă (în lipsă de clauză degratorie) proprietarul-armator, iar nu subarmatorul, a reţinut că acest regim juridic nu are caracter imperativ, obligator şi inde-

rogabil. Dimpotrivă, părțile sînt în drept să-l modifice în conformitate cu interesele lor concrete.

În speță intervenise tocmai o asemenea derogare convențională. În adevăr, formularul tipărit al avizului de angajament **(Booking-note)** cuprindea o clauză dactilografiată prin care se prevăzuse explicit răspunderea directă și nemijlocită a subarmatorului, distinct de orice obligație de despăgubire a proprietarului armator, în cazul avarierii încărcăturii pe timpul transportului maritim.

Organul arbitral a declarat valabilă această prevedere contractuală. Totodată, din existența clauzei citate, C.A.B. a dedus în mod exact consecința că transportatorul, deși subarmator, putea fi valabil acționat spre a suporta daunele suferite de marfă în timpul deplasării pe mare, deoarece își asumase prin voința sa neîndoielnică o răspundere proprie și directă în acest sens, independent de faptul că proprietarul armator avea, la rîndul său, obligația să plătească atari daune.

În esență așadar, din hotărîrea C.A.B. nr. 170/1980 rezultă că subarmatorul **(disponent owner)** are calitatea juridică (legitimarea procesuală) de a figura ca pîrît într-o acțiune prin care i se cer despăgubiri pentru degradarea mărfii transportate, dacă prin contractul de navlosire încheiat cu expeditorul — fie în forma de **charter-party**, fie în forma simplificată de **booking-note** — și-a asumat o răspundere proprie, distinctă de răspunderea ce revine în mod normal în atari situații proprietarului armator **(ship-owner)**.

dr. O. CAPAȚINA

breviar

conceptul de politică comercială

În sens larg, politica comercială cuprinde toate măsurile cu caracter juridic, vamal, fiscal, valutar sau administrativ pe care guvernele le aplică produselor care traversează frontierele naționale, precum și intervențiile care acționează asupra fluxului acestor produse. În elaborarea măsurilor de politică comercială externă și în urmărirea realizării acestora, rolul principal revine statelor ; concomitent cu activitatea statelor, pe măsura promovării multilateralismului în relațiile comerciale internaționale, se impune tot mai mult cea a diferitelor organisme mondiale sau regionale.

Măsurile de politică comercială sînt extrem de diversificate, unele au drept scop impulsionarea colaborării economice internaționale, altele restringerea ei. De asemenea, una și aceiași măsură de politică comercială poate să fie utilizată în mod deosebit față de diferiți parteneri comerciali, astfel încît și consecințele vor fi diferite. Natura orînduirii social-economice are un rol important în determinarea fizionomiei măsurilor de politică comercială externă, a scopurilor urmărite și a instrumentelor folosite.

Din evoluția politicii comerciale internaționale în perioada postbelică se desprind trei tendințe principale ; tendința de liberalizare a comerțului internațional ; multiplicarea și lărgirea acordurilor regionale de integrare economică, precum și a aranjamentelor comerciale preferențiale ; aplicarea unui regim preferențial schimburilor comerciale ale țărilor în curs de dezvoltare.

În literatura de specialitate ansamblul de măsuri care constituie, în totalitatea lor politica comercială internațională sînt grupate în două mari categorii : a) politicii comerciale tarifare, și b), politicii comerciale netarifare.

În cadrul politicii comerciale tarifare, un rol însemnat îl deține politica vamală a unui stat, regimul vamal utilizat în schimburile cu străinătatea. Prin regimul vamal al unui stat se înțelege totalitatea dispozițiilor legale (legi, regulamente, dispoziții administrative), care privesc intrarea și ieșirea bunurilor din țară și, în special, controlul cu ocazia trecerii frontierei de stat, îndeplinirea formalităților vamale și plata drepturilor (taxelor) vamale.

Trăsăturile caracteristice pe care le prezintă barierele netarifare în comparație cu cele tarifare, precum și faptul că ele apar adesea sub o formă mascată, paratarifară, au făcut că pînă în prezent conceptul de bariere netarifare să nu poată fi riguros precizat. Cu toate acestea, în noțiunea de bariere netarifare putem să încadrăm : complexul de măsuri și reglementări private sau publice, altele decît tarifare, care împiedică sau deformează fluxul internațional de bunuri și servicii, în scopul asigurării sau perfecționării competitivității industriilor naționale.

G. A. T. T.

Tratat multilateral internațional, Acordul general pentru tarife și comerț — G.A.T.T. — a fost încheiat la Geneva, la 30 oct. 1947, de către 23 de state și a intrat în vigoare 1 ian. 1948. După mai multe modificări, în 1965 Acordul a fost completat cu un nou capitol intitulat „Comerț și dezvoltare", destinat să vină în întîmpinarea cerințelor țărilor în curs de dezvoltare.

G.A.T.T. este un organism instituționalizat internațional — în relații de colaborare cu O.N.U., dar fără să fie instituție specializată a acesteia —, care are ca obiectiv principal organizarea de negocieri în scopul reducerii treptate a taxelor vamale, a înlăturării restricțiilor cantitative și a celorlalte obstacole netarifare în vederea liberalizării schimburilor economice. Structura acestui organism : **Sesiunea anuală a părților contractante ; Consiliul reprezentaților**, care are ca atribuții îndrumarea activității organelor subsidiare, între sesiuni, formularea de propuneri și recomandări cu privire la problemele dezbătute de sesiunea Părților contractante etc. ; **Comitetele și grupele de lucru** specializate pe probleme ; **Secretariatul.** Cu scopul de a sprijini exporturile țărilor în curs de dezvoltare, G.A.T.T., în colaborare cu U.N.C.T.A.D., a creat la Geneva, în mai 1964, **Centrul comun pentru Comerțul internațional.**

În prezent, G.A.T.T. este cel mai larg organism instituționalizat pentru stimularea comerțului mondial, numărul membrilor fiind de peste o sută. România a participat la activitatea G.A.T.T. din 1957, în calitate de observator, iar în oct. 1971 a devenit parte contractantă cu drepturi depline.

Principiile fundamentale în virtutea cărora acționează G.A.T.T. : acordarea reciprocă a clauzei națiunii celei mai favorizate ; interzicerea aplicării la import a restricțiilor cantitative, protejarea industriilor naționale urmînd să se realizeze numai prin intermediul tarifului vamal ; folosirea consultărilor între părțile contractante ca o metodă de evitare a prejudicierii intereselor statelor membre ; luarea

deciziilor prin consens sau prin vot, atunci cînd nu se întrunește asentimentul general sau cînd o parte o cere (fiecare stat membru avînd un singur vot).

Conferințele tarifare — runde de negocieri — au ca obiect negocierea concesiilor pe care părțile urmează să și le acorde reciproc, printre care preocupă în mod deosebit : reducerile directe a taxelor vamale la anumite produse sau grupe de produse, micșorarea diferențelor dintre taxele vamale generale și cele preferențiale, consolidarea (înghețarea) taxelor vamale. Făcindu-se aplicarea principiului clauzei celei mai favorizate, concesiile se acordă reciproc, avînd valoare egală. Pînă în prezent au avut loc șapte runde de negocieri : Geneva, 1947 ; Annecy — Franța, 1949 ; Torquap — Anglia, 1950—1971 ; Geneva 1956, 1960—1961 (Runda Dillon) ; Geneva, 1966—1967 (Runda Kennedy) ; Tokio, 1973—1979. Ultima rundă de negocieri, cunoscută sub denumirea de **Runda Tokio**, la care au participat 99 de state, a avut ca obiective atît reducerea barierelor tarifare cît și a celor netarifare ; negocierile, deosebit de complexe, s-au soldat cu realizarea unor importante înțelegeri, care au fost acceptate de România, prin Decretul nra. 183/1980 (publicat în B. of. nr. 47/1980).

clauza națiunii celei mai favorizate

Clauza națiunii celei mai favorizate este definită de Dicționarul diplomatic — 1979 ca fiind prevederea specială „înscrisă într-un acord internațional, prin care părțile contractante își acordă reciproc aceleași avantaje și privilegii pe care le-au acordat sau le vor acorda unui stat terț. Această clauză se practică în relațiile dintre state și se aplică în domeniile care sînt indicate în acordurile încheiate : comerț, navigație, situație juridică a persoanelor etc.". Într-adevăr, în majoritatea acordurilor privind schimburile economice internaționale încheiate de România, printre primele articole sînt înscrise asemenea clauze. De pildă, art. VI din Acordul de cooperare economică și tehnică pe termen lung, încheiat la 2 martie 1978 cu Republica Arabă Egipt, prevede : „Cele două părți convin să-și acorde reciproc, în relațiile lor de cooperare economică și tehnică, tratamentul națiunii celei mai favorizate".

Clauza națiunii celei mai favorizate reprezintă unul din principiile fundamentale ale Acordului general pentru tarife și comerț. Ca urmare, în unele acorduri încheiate de România în cadrul acestei clauze se face referire la G.A.T.T. Astfel, în acordul comercial pe termen lung încheiat la 29 martie 1979 cu Republica Elenă, la art. 2, se prevede : „Părțile contractante, în scopul asigurării condițiilor favorabile pentru dezvoltarea schimburilor comerciale, își aplică clauza națiunii celei mai favorizate conform dispozițiunilor G.A.T.T., în ceea ce privește taxele vamale, impozitele de orice natură percepute la import sau export sau cu ocazia importului sau exportului, precum și pe cele care se aplică transferurilor internaționale de fonduri pentru reglementarea importurilor sau exporturilor, precum și în ceea ce privește maniera lor de percepere, reglementările vamale și diversele formalități vamale privind importul și exportul mărfurilor de origine și de proveniență din cele două țări. Acest tratament nu se aplică : a) avantajelor care sînt sau care vor fi acordate de către una dintre părțile contractante celorlalte state, în scopul de a forma cu ele o uniune vamală sau de a stabili o zonă de liber schimb ; b) avantajelor care sînt sau vor fi acordate de către una din părțile contractante pentru a facilita traficul de frontieră cu statele limitrofe".

reprezentarea firmelor comerciale străine în România

Intensificarea operațiunilor comerciale internaționale au determinat necesitatea ca societățile comerciale din state cu care avem relații economice frecvente să înființeze reprezentanțe în țara noastră. Regimul juridic al acestora este stabilit prin Decretul nr. 5, din 25 ianuarie 1971 (publicat în Buletinul Oficial nr. 10/1971).

Firmele comerciale și orice alte organizații economice străine pot avea, în țara noastră, potrivit art. 1 din Decretul amintit, reprezentanțe proprii sau pot fi reprezentate prin birouri românești specializate, care funcționează sub îndrumarea Camerei de Comerț și Industrie.

Înființarea de reprezentanțe ale firmelor străine în țara noastră poate fi realizată numai pe baza autorizației eliberate de M.C.E.C.E.I. pe baza aprobării date de Consiliul de Miniștri (la cererea firmelor interesate) — cu recomandarea Camerei de Comerț și Industrie și sub condiția ca și unităților economice românești să li se recunoască dreptul de a înființa reprezentanțe în țările în care firmele comerciale străine solicitante își au sediul principal.

Operațiunile comerciale pe care le pot efectua reprezentanțele — în numele, în contul și sub răspunderea firmelor comerciale străine pe care le reprezintă — cu întreprinderile române de comerț exterior sînt astfel formulate de art. 4 din Decret : operațiuni comerciale, cum sînt : emiterea și primirea de oferte sau comenzi, negocierea și încheierea de contracte ; informare și reclamă comercială ; asistență tehnică și service-ul pentru mașini și utilaje ; transporturi internaționale, terestre, aeriene și navale ; prestări de servicii ; alte activități cu caracter economico-comercial, avînd ca scop promovarea schimburilor economice cu R. S. România.

Funcționarea reprezentanțelor firmelor străine urmează următoarele reguli, conforme cu legislația țării noastre : ca principiu general, reprezentanțele străine nu pot face în România operațiuni la care firmele comerciale pe care le reprezintă nu sînt autoribate să le efectueze în țara în care au sediul social, sau care nu intră în obiectul lor de activitate ; reprezentanțele firmelor străine trebuie să respecte întocmai obiectul stabilit prin autorizație, a cărui depășire constituie motiv de retragere a autorizației (art. 18, lit. b) ; reprezentanțele pot să se înfățișeze, în numele firmelor străine, la organele judecătorești și arbitrale române, urmînd procedura și respectînd dreptul nostru privind reprezentarea în fața acestor organe.

Legat de funcționarea reprezentanțelor, facem mențiunea că personalul străin este supus legislației române privind regimul străinilor în R. S. România. În ce privește personalul, compus din cetățeni români sau din străini cu domiciliul în țara noastră, încadrarea lor ca funcționari ai reprezentanțelor firmelor străine se face de către un organ specializat — Argus — care funcționează în cadrul Camerei de Comerț și Industrie.

Al. D.

contract economic

Poziția beneficiarului în contractul economic

Unitatea beneficiară integrîndu-se în sistemul de organizare a economiei socialiste, în vederea realizării obiectivelor de plan urmează să aibă un rol activ în asigurarea livrării produselor, a executării lucrărilor și serviciilor ce formează obiectul contractelor economice încheiate.

După cum s-a mai subliniat, obligațiile beneficiarului decurg din clauzele contractuale legal stabilite sau din prevederile legii. Neincluzîndu-se în contract o clauză prin care unitatea beneficiară se obligă a-i preda furnizoarei materia primă — s-a reținut în practica arbitrală — că aceasta își asumă în exclusivitate răspunderea pentru nelivrare (Dec. P.A.S. nr. 1316/1979). În altă situație, potrivit clauzelor contractuale, unitatea beneficiară urma să predea unității executante ciment și cherestea, produse care circulă pe bază de repartiție, necesare pentru realizarea lucrării. Unitatea beneficiară n-a procurat materialele specifice la termen și s-a întîrziat terminarea lucrării. Pentru această întîrziere prin acțiunea formulată, unitatea beneficiară a cerut obligarea unității executante la plata penalităților corespunzătoare.

Prin decizia primului arbitru de stat, acțiunea a fost respinsă pentru că neîndeplinirea obligației asumate de unitatea beneficiară a creat imposibilitatea obiectivă pentru unitatea executantă să realizeze lucrarea. Dar mai trebuie menționat că, fiind vorba de produse care circulă pe bază de repartiție, unitatea constructoare nu avea posibilitatea să le procure din altă parte, chiar dacă-și manifesta inițiativa în executarea contractului. Situația este reprezetativă pentu exonerarea de răspundere în neexecutare prin neîmplinirea unei obligații a unității beneficiare. (Dec. P.A.S. nr. 1269/1978).

Obligațiile unității beneficiare mai pot proveni și din acte legal întocmite, posterioare încheierii contractului, legate de modificare sau adaptare, precum și de acceptarea în avans a livrării. Din acordul unității beneficiare de a accepta livrarea cu anticipație rezultă și obligația sa de a se prezenta pentru preluarea produselor la data astfel stabilită (Decizia P.A.S. nr. 89/1980).

Sub aspectul momentului începerii răspunderii unității beneficiare este pe deplin întemeiată opinia care consideră că aceasta este de drept în întîrziere. În această privință se pot invoca prevederile cu caracter general ale art. 45 din Legea nr. 71/1969 — modificată și completată prin Legea nr. 3/1979 — potrivit cărora „Părțile sînt de drept în întîrziere dacă nu-și execută obligațiile la termenele prevăzute prin contract". Este indiscutabil deci, că punerea în întîrziere de drept se produce și pentru unitatea beneficiară — parte în contractul economic — dacă nu-și îndeplinește la termen oricare dintre obligațiile ce-i revin.

Obligațiile unității beneficiare intervin în toate fazele de desfășurare a contractului economic fiind expresia juridică a cerinței economice de cooperare permanentă între părți.

Obligațiile unității beneficiare încep încă din faza de pregătire a executării contractului. În această perioadă există obligația unității beneficiare de a preda unității debitoare specificațiile de sortiment, documentația tehnică, materiale, ambalaje ș.a. necesare pentru executarea în natură, potrivit clauzelor contractuale. Pregătirea livrării implică și realizarea obligației unității beneficiare de a verifica pe parcurs modul în care unitatea furnizoare îndeplinește clauzele cu privire la calitate, potrivit art. 37 din Legea contractelor economice. Prin contract urmează să se stabilească de către părți modul de realizare a acestei activități sub aspectul fazelor de efectuare, a metodelor și procedeelor tehnice ce se vor utiliza etc. Din concretizarea realizată prin contract a obligației de verificare a calității pe parcurs rezultă și unele răspunderi distincte ale unității beneficiare.

Neprezentarea pentru verificarea cailății pe parcurs, atrage răspunderea beneficiarului pentru prejudiciile produse unității furnizoare prin imposibilitatea de a trece la faza următoare de fabricație ori poate fi o cauză de exonerare de răspundere pentru întîrziere în executare. În legătură cu verificarea realizării pe parcurs a criteriilor de calitate apare necesitatea unei precizări. Unitatea furnizoare fiind specializată în realizarea produselor contractate, în general, nu poate fi exonerată de răspundere pentru nerespectarea calității datorită îndeplinirii necorespunzătoare a obligației de verificare ce revine unității beneficiare. Totuși, unitatea furnizoare urmează să fie scutită de răspundere dacă produsul necorespunzător calitativ a rezultat din verificările și indicațiile greșite date de unitatea beneficiară, fără a mai exista posibilitatea de control în procesul de fabricație.

O altă grupă de obligații ale unității beneficiare se referă la recepția produselor. Rezultă, în primul rînd, obligația unității beneficiare de a prelua produsele, participînd la recepție potrivit clauzelor contractuale. Obligația de preluare a produselor impune — pe lîngă prezența delegaților la locul stabilit — realizarea tuturor operațiunilor ce asigură verificarea și trecerea produselor în patrimoniul unității beneficiare, cum ar fi trimiterea mijloacelor de transport, obținerea prealabilă a unor avize ș.a. Pentru anumite produse — mașini și utilaje cu un înalt grad de complexitate — operațiile de control al calității se efectuează de către unități specializate, pe baza contractelor încheiate cu unitățile beneficiare (art. 48 din Legea calității produselor și serviciilor nr. 7/1977). În aceste situații, obligația beneficiarului de preluare a produselor implică și prezența unității specializate în verificarea calității produselor. Preluarea produselor presupunînd un ansamblu de operațiuni și activități, această obligație a unității beneficiare a dobîndit astfel un caracter complex (Decizia P.A.S. nr. 2176/1979). Cu ocazia preluării produselor trebuie să se îndeplinească și obligația legală a unității beneficiare de a nu recepționa produse ce nu corespund cri-

teriilor de calitate (art. 39 din Legea nr. 71/1969 — modificată și completată prin Legea nr. 3/1979.

După recepție, începe obligația unității beneficiare de a plăti prețul produselor. În legătură cu plata prețului, practica arbitrală a reținut și obligația unității beneficiare de a efectua într-un interval corespunzător controlul necesar pentru a verifica primirea produselor și a întocmi formele de decontare. În acest sens, s-a apreciat că, după 20 de zile de la livrarea efectivă a panourilor către șantierele trustului beneficiar, acesta este în întîrziere pentru plata prețului. În intervalul arătat, unitatea beneficiară putea și trebuia să verifice ce produse s-au primit de către unitățile sale (Decizia P.A.S. nr. 391/1980). Prevederea cuprinsă în art. 154 din Legea finanțelor nr. 9/1972 — prin care beneficiarul este obligat să efectueze plata după recepția produselor nu poate constitui justificarea întîrzierii în organizarea preluării produselor. Dimpotrivă, dispoziția legală menționată impune unității beneficiare efectuarea în termen a recepției.

Plata prețului produselor se asigură și prin realizarea altor obligații ale unității beneficiare. Prin art. 28 din Normele metodologice ale Băncii Naționale a R. S. România nr. 2/1977 s-a prevăzut obligația unității beneficiare de a solicita unității furnizoare factura în vederea întocmirii documentelor de plată. Pentru promovarea disciplinei de plăți, practica arbitrală a reținut și obligația unității beneficiare de a asigura deschiderea finanțării, apreciată ca o obligație distinctă a sa (Decizia P.A.S. nr. 1321/1979). Similar — dacă pentru plata prețului sînt necesare credite — unitatea beneficiară are obligația de a întocmi documentele necesare obținerii de credite, în condițiile legii. Dacă prin nerealizarea obligației de deschidere a finanțării sau prin nefolosirea posibilității de obținere de credit de la bancă se întîrzie plata prețului, unitatea beneficiară urmează să suporte penalitățile corespunzătoare.

O ultimă grupă de obligații ale unității beneficiare se plasează după livrarea produselor. Se reține, în această fază, obligația unității beneficiare de a controla starea produselor și în temeiul principiului colaborării de a lua măsuri de prevenire sau limitare a prejudiciului. Prin controlul utilajului, de pildă, unitatea beneficiară ar fi putut constata apariția unor defecțiuni determinate de vicii ascunse. În consecință, s-a reținut culpa comună a unității beneficiare și furnizoare pentru prejudiciul produs. (Decizia P.A.S. nr. 232/1980). În genere, unitatea beneficiară are obligația de a sesiza defecțiunile ce apar în termenul de garanție precum și în perioada de activitate normată și a se adresa unității furnizoare pentru remedierile ori înlocuirile necesare.

După cum rezultă, obligațiile și răspunderile unității beneficiare decurg din contract și din prevederile legale ce reglementează fazele și operațiunile executării livrării produselor (recepția, plata prețului, remedierea defecțiunilor etc.).

Obligațiile beneficiarului decurg, în esență, din prevederile art. 9 din Legea contractelor economice, prin care unitățile socialiste, în executarea contractelor răspund de „reducerea duratei de aprovizionare — fabricație — desfacere și accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, de utilizare cu maximum de deficiență a fondurilor materiale și bănești". Realizarea acestor cerințe ale economiei socialiste impune un ansamblu de activități, convergența acțiunilor unității beneficiare și a unității furnizoare. Aceasta determină creșterea rolului beneficiarului în întreaga desfășurare a contractului economic, promovarea răspunderii sale. Exigențele noului mecanism economico-financiar impun, printre altele, sporirea contribuției unității beneficiare în fundamentarea economică a clauzelor contractuale pentru realizarea producției fizice și a producției vîndute și încasate. Fiind direct implicată în procesul consumului productiv sau neproductiv, unitatea beneficiară poate și trebuie să contribuie la stabilirea unor clauze contractuale care să asigure o desfacere efectivă și accelerată a produselor. Aceasta implică mai multă exigență în realizarea obligațiilor unității beneficiare legate de perfectarea contractelor economice. Uneori, progresul tehnic, folosirea cu mai multă eficiență a materiilor prime și a altor materiale se manifestă în sfera de activitate a unității beneficiare. Drept urmare, aceasta are obligația să inițieze actualizarea, adaptarea sau modificarea contractului, folosind prevederile legale corespunzătoare.

M. PASCU

financiar

Precizări privind penalizarea depășirilor de consum la gaze naturale

Noile sarcini privind economisirea combustibililor readuc în actualitate problemele legate de răspunderea unităților socialiste pentru depășirea, prin consum, a cantităților de gaze naturale repartizate și contractate.

Potrivit Decretului nr. 243/1978, această răspundere se concretizează, în principal, prin plata de penalități care se percep de către unitățile furnizoare de gaze naturale și se varsă la bugetul de stat.

Spre deosebire de reglementările din trecut, decretul la care ne-am referit prevede aplicarea penalităților în funcție de consumurile lunare. Într-adevăr, art. 14 din Decretul nr. 243/1978 prevede că se vor percepe penalități a căror valoare va fi de 10 ori mai mare decît prețurile legale în vigoare, pentru cantitățile de gaze naturale consumate de unitățile socialiste în plus față de cele repartizate lunar.

Problema care s-a pus în practică este aceea dacă perioada de consum supusă penalizării este luna calendaristică ori o perioadă ce nu coincide exact cu luna calendaristică.

Întemeindu-și soluția pe dispozițiile art. 14 din Decretul nr. 243/1978, primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 2217/1979, a reținut că „la stabilirea consumului și a depășirilor se ia în considerare luna calendaristică pentru care s-a emis repartiția, consumurile determinîndu-se la finele lunii și nu în alte perioade alese arbitrilor de către unitățile furnizoare de gaze naturale.

Față de împrejurarea că legea sancționează pe consumator pentru depășirea cantităților de gaze naturale repartizate și contractate lunar, ceea ce implică determinarea acestora la finele lunii, apare ca fiind lipsit de relevanță faptul că citirea contoarelor se face de regulă la un interval de o lună, în perioadele 18—21 ale lunilor, întrucît aceasta nu corespunde cu luna calendaristică și nu se poate stabili cu certitudine cantitatea reală consumată în plus."

Într-adevăr, o asemenea determinarea a consumului nu corespunde lunei calendaristice pentru care s-a emis repartiția și nu permite, așadar, stabilirea depășirilor care se penalizează potrivit legii, ceea ce justifică soluția adoptată.

În cazul reducerii cotelor de gaze naturale repartizate, s-a considerat că unitățile consumatoare pot fi ținute răspunzătoare pentru depășirea acestor cote numai în măsura în care reducerile au fost comunicate unităților consumatoare în timp util pentru a-și încadra consumul în cotele reduse. Ca atare, pentru reducerile comunicate la sfîrșitul sau după expirarea perioadei de consum, unităților nu li se pot percepe penalități.

O soluție nunțată a fost adoptată, în această privință, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2004/1979 : „Se constată că în speță a intervenit o modificare de repartiție ca urmare a redistribuirilor efectuate de organul tutelar al unității consumatoare, în cadrul cotei de gaze naturale primită de la coordonatorul de balanță.

Din moment ce în urma redistribuirilor efectuate de către Ministerul Industriei Ușoare s-a redus repartiția la unele unități în subordine printre care se află și reclamanta, majorîndu-se în mod corespunzător repartițiile altora, astfel că per total cota primită de la coordonatorul de balanță a rămas nemodificată, reducerea intervenită este obligatorie.

Împrejurarea că această reducere s-ar fi comunicat după expirarea lunii este nerelevantă întrucît această obligație incumba organului tutelar al reclamantei."

Adăugăm că adoptarea soluției contrare ar fi însemnat, în mod implicit, să se confirme situația în care a avut loc o depășire de consum față de cota atribuită pe ministerul respectiv, ceea ce evident, nu este admisibil.

Totodată, decizia face cuvenita distincție între reducerile dispuse de coordonator și cele care rezultă prin efectul redistribuirilor operate de organul central beneficiar.

Soluția este de natură să mobilizeze aceste organe în direcția îndeplinirii întocmai a obligațiilor ce le revin în legătură cu comunicarea operativă a modificărilor de cote pe care le-au dispus.

I. ICZKOVITS

Întrebări și răspunsuri

● **ALEXANDRU NAGY, Tg. Mureș**— Poprirea este un mod de executare silită care operează asupra retribuției tarifare lunare în baza unui titlu executoriu (art. 452 și următoarele din Codul de procedură civilă și art. 26 și următoarele din Decretul nr. 221/1960, republicat la 15.XII.1969). Toate sumele datorate reprezentînd chirii, imputații, rate cumpărături, împrumutri pentru locuințe, obligații de întreținere pentru copii, impozite, prime ADAS, amenzi, împrumuturi acordate de către cooperativele de credit, pot fi realizate prin poprire în măsura în care nu se execută de bună voie. Ordinea de preferință a reținerilor cînd sînt mai mulți creditori este următoarea : a) creanțe rezultînd din cheltuieli făcute cu urmărirea bunurilor al căror preț se distribuie ; b) creanțe rezultînd din retribuții și alte datorii, asimilate acestora, cele rezultînd din datorii în cadrul asigurărilor sociale de stat, precum și cele rezultînd din despăgubirile pentru repararea daunelor cauzate prin moarte sau vătămări corporale care a pricinuit incapacitate de muncă ; c) creanțele din obligații de întreținere ; d) creanțele statului din impozite și taxe, precum și cele reprezentînd primele de asigurare prin efectul legii ; e) creanțele din împrumuturi bancare ; f) creanțele reprezentînd despăgubiri pentru repararea pagubelor pricinuite proprietății socialiste prin fapte ilicite ; g) creanțele din amenzi cuvenite bugetului de stat ; h) creanțele provenite din livrări de produse, prestări de servicii și executări de lucrări ; j) alte creanțe. În cazul creanțelor de același rang, suma realizată se repartizează între credtori, proporțional cu creanța fiecăruia, (art. 34 din Decretul nr. 221/1970, republicat). În cazul mai multor urmăriri asupra aceleiași retribuții, acestea pot fi acoperite toate numai pînă la o sumă ce nu depășește 1/2 din salariul tarifar lunar net. Potrivit art. 37 din Legea nr. 5/1973 în cazul chiriilor, poprirea se poate efectua și peste 1/2 din retribuție, iar în cazul gestionarilor dacă, din cauza altor rețineri, ratele în contul garanției în numerar nu pot fi reținute, acestea este obligat să le depună, (art. 13 din Legea nr. 22/1969).

● **UN GRUP DE CADRE MEDICALE DIN BUCUREȘTI SECTORUL 6** întreabă dacă prevederile Codului muncii (art. 120) privind compensarea cu timp liber corespunzător a orelor efectuate peste programul normal de lucru se aplică și în sectorul sanitar sau orele de gardă pe unitate efectuate de către personalul medico-sanitra au o reglementare aparte. Ministerul Sănătății comunică cel ce urmează:

„Regulamentul nr. 59/1974 al Ministerului Sănătății și Comitetului Uniunii Sindicatelor din unitățile sanitare elaborat în baza prevederilor pct. 8 din anexa nr. 1 la H.C.M. nr. 1365/1957 menținută prin Legea nr. 57/1974 reglementează timpul de muncă, organizarea și efectuarea gărzilor în unitățile sanitare.

Prin anexa nr. V capit. III „Indemnizații și alte plăți" din Legea nr. 57/1974, ca și prin anexa nr. 12 la Decretul nr. 100/1979 și avizul Ministerului Muncii și Ministerului Finanțelor nr. 1061/10777/1975, se reglementează modul în care se efectuează retribuția orelor de gardă prestate în plus peste programul normal de lucru în cuantum de pînă la 90% din retribuția tarifară orară de încadrare în unele unități, secții și compartimente cu profil chirurgical, de obstetrică-ginecologie, de pediatrie, de boli infecțioase copii și nou-născuți, de anestezie terapie intensivă și în cuantum de pînă la 70% din retribuția tarifară de încadrare în celelalte unități, secții sau compartimente.

Prin această retribuție, cu toată limitarea sumelor încasate pentru gărzi, la un plafon anual de trei retribuții tarifare lunare minus premiile încasate în anul anterior, rezultă că absolut toate orele de gardă efectuate de către un medic peste programul normal de lucru sînt retribuite, întrucît potrivit prevederilor de mai sus, retribuția unei ore de gardă se poate efectua și în cuantum de 40% pînă la 70% respectiv pînă la 90% din retribuția tarifară orară de încadrare. Din cele arătate mai sus, prin însuși modul în care este reglementată retribuirea orelor de gardă, rezultă că nu se pot lua în discuție prevederile art. 120 din Codul muncii, în sensul de a se considera o parte din orele efectuate de către medici în gărzi, ca ore splimentare care se compensează cu timp liber corespunzător în următoarele 30 de zile. La art. 122 din Codul muncii se prevede că „programul de lucru pentru persoanele care lucrează în tură continuă, turnus sau alte forme de organizare a timpului de lucru și în ore de gardă pe unitate de către personalul medico-sanitar, precum și modalitățile de plată, se vor stabili prin hotărîre a Consiliului de Miniștri, cu acordul Uniunii Generale a Sindicatelor", retribuția gărzilor fiind reglementată prin Decretul Consiliului de Stat nr. 100/1979".

● **MARIA CALȚUN, Iași** — În situația dv nu puteți fi încadrată ca maistru și nici retribuită ca atare. Perioada cît veți ocupa funcția de subinginer chimist, se poate lua în considerare ca vechime în meserie. În prezent nu se fac noi încadrări de muncitori specialiști. Unitatea n-are obligația de a vă retribui cu o clasă în plus față de retribuția cuvenită muncitorilor din formația pe care o conduceți.

● **GHEORGHE P. POPEROGU, Bucureşti** — Conform art. 200 alin. 2 şi 3 din Legea nr. 57/1974, după o perioadă de 30—90 de zile, pensionarii reîncadraţi în muncă pot fi retribuiţi, pe baza verificării calităţilor şi aptitudinilor profesionale, pe trepte sau gradaţii, ţinîndu-se seama de retribuţia avută la funcţia deţinută înaintea pensionării. La stabilirea noii retribuţii se ia în considerare vechimea în specialitate şi corelaţia cu retribuţiile stabilite pentru restul personalului cu aceeaşi funcţie.

● **ION FORŢU, Galaţi** — Funcţia de şef birou financiar-contabilitate se încadrează între funcţiile personalului din compartimentele funcţionale ale unităţii. În această situaţie, acordarea integrală a retribuţiei tarifare este condiţionată de **realizarea sarcinilor proprii de muncă**, astfel că nu se poate acorda un adaos de retribuţie în cazul depăşirii sarcinilor de plan, după cum nu se diminuează retribuţia în cazul nerealizării acestor sarcini.

● **CONSTANTIN BUCUR, Scăieni, Prahova** — Absolventul facultăţii de drept economic administrativ nu îndeplineşte condiţia de studii prevăzută de Legea nr. 12/1971 (anexa nr. 2) pentru a fi încadrat ca economist. Comisia tehnică de încadrare şi promovare a personalului nu poate considera studiile absolvite ca studii economice. De asemena, nici ministerele n-au aprobat, prin listele emise în condiţiile prevăzute la pct. 1 din anexa 2 la legea sus menţionată, o asemenea înrudire între specialităţile respective.

● **VICTOR MARINCAŞ, Sălaj** — Înainte de absolvirea cursurilor de zi cu examen de diplomă, aţi lucrat timp de 3 ani şi 10 luni ca muncitor şi 5 luni în funcţia de contabil. La stabilirea retribuţiei, după absolvire, vă sînt aplicabile prevederile art. 35 lit. c din Legea nr. 57/1974 deoarece aţi acumulat o vechime în muncă de peste 4 ani. Prevederea legală nu cere să fi lucrat în prealabil numai în funcţii medii sau numai ca muncitor.

● **ALEXANDRU TOMA, Sohatu, Ilfov** — Personalul care domiciliază în mediul rural şi care lucrează la o cooperativă agricolă de producţie, fiind retribuit de Direcţia generală pentru agricultură şi industrie alimentară judeţeană, beneficiază de alocaţia de stat pentru copii, în cuantumul stabilit pentru mediul rural. În anexa la Decretul nr. 246/1977 între unităţile pentru care este prevăzută derogarea privind plata alocaţiei în cuantumul prevăzut pentru mediul urban, indiferent de mediul în care domiciliază, nu figurează şi unitatea unde lucraţi.

● **DUMITRU OPROIU, Vidra, Ilfov** — După ce vreme îndelungată aţi ocupat o funcţie medie economică, la care vi s-a acordat gradaţia ultimă aţi ocupat — fără a vi se întrerupe vechimea în muncă şi în aceeaşi unitate, o funcţie cu nivele de retribuire mai mici. După doi ani şi zece luni aţi revenit la funcţia avută anterior. Pentru această situaţie sînt în vigoare prevederile pct. 13 din anexa 6 la Decretul nr. 100/1979 potrivit cărora personalul care revine într-o perioadă de pînă la 3 ani în funcţia deţinută anterior sau în funcţii echivalente acesteia, i se poate stabili retribuţia tarifară cel mult egală cu clasa de retribuire avută la funcţia în care a revenit. Desigur, unitatea n-a avut obligaţia să vă încadreze la gradaţia avută, dar a avut această posibilitate, prevăzută anterior Decretului nr. 100/1979 de H.C.M. nr. 69/1975 (anexa 2).

● **CONSTANŢA MIRCEA, Constanţa** — Prin Decretul nr. 121/1980 ziua de 3 mai 1980 a fost decretată zi nelucrătoare. Ca atare, la stabilirea retribuţiei pentru zilele lucrate în cursul acestei luni de către personalul aflat în concediu de odihnă o parte din luna mai, ziua de 3 mai trebuia să fie luată în considerare ca zi nelucrătoare. Pentru personalul care a fost în concediu în luna aprilie, ziua de 27 aprilie s-a considerat zi lucrătoare.

● **GH. TEODOR, Priponeşti, Galaţi**— Din scrisoarea dv. rezultă că aţi beneficiat de majorarea retribuţiei conform Decretului nr. 188/1977 la data de 1 mai 1978, iar în luna noiembrie a aceluiaşi an aţi fost transferat în interesul serviciului, în funcţia deţinută anterior. La data transferării se aplicase majorarea retribuţiei şi la unitatea la care v-aţi transferat. În această situaţie, conform H.C.M. nr. 69/1975 în vigoare la data transferării, unitatea putea să vă stabilească o retribuţie apropiată sau cel mult egală cu retribuţia avută la unitatea de unde v-aţi transferat, în care să se cuprindă şi majorarea retribuţiei prevăzute prin Decretul nr. 188/1977. Posibilitatea stabilirii unei asemenea retribuţii nu constituia o obligaţie pentru unitate.

● **AURORA BURCĂ, Abrămuţ, Bihor** — La stabilirea indemnizaţiei pentru concediul de odihnă, în cazul personalului care lucrează cu o simbătă liberă pe lună, se ia în considerare retribuţia medie zilnică stabilită pe baza retribuţiei medii lunare împărţită la 24,4 şi nu la 25,5 zile. Pentru zilele lucrate în cursul aceleeaşi luni, retribuţia zilnică se stabileşte prin împărţirea retribuţiei tarifare de încadrare lunare la 24,4 zile.

Concediul medical se socoteşte pe zile calendaristice şi nu pe zile lucrătoare. astfel ca simbăta nelucrătoare se include în durata concediului ca şi ziua de repaus săptămînal (duminica).

În cazul personalului care, în ultimele 12 luni premergătoare plecării în concediu, a beneficiat numai o parte din aceste luni (ultimele) de simbăta liberă, pentru aceste luni îndemnizaţia zilnică se stabileşte prin împărţirea la 24,4 zile, iar pentru primele luni, această îndemnizaţie se calculează, ca şi în trecut, prin împărţirea la 25,5 zile.

INTREPRINDEREA MECANICĂ, Reşiţa — Vă comunicăm şi răspunsul Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini, Direcţia Generală Plan Dezvoltare la întrebarea dv.

„Termenele de garanţie pentru produsele speciale sînt cele stabilite prin contracte şi care au la bază documentaţia tehnică omologată, caietele de sarcini şi normele interne elaborate conform normelor în vigoare. In sesizare s-a confundat termenul de garanţie al produselor cu termenul de prescripţie a dreptului de acţiune prevăzut de Decretul nr. 167/1958 (art. 4 şi 11). Menţionăm că acţiunea de arbitrare a IMR pentru produsele rebutate în perioada 1975—1978, a fost respinsă de către Arbitrajul MICM ca tardiv promovată, în baza prevederii Decretului nr. 167/1958".

GHEORGHE AUR, Bîrlad — În baza pct. 27 din Îndrumările Metodologice nr. 1414/1978 ale Consiliului Central al U.G.S.R. privind trimiterea oamenilor muncii la tratament balnear şi odihnă în staţiunile balneoclimatice, prin sindicate, unităţile economice au obligaţia să vireze cu 30 zile înaintea fiecărui trimestru, la organele sindicale cu care au încheiat contracte, contravaloarea biletelor de tratament balnear şi odihnă programate în acel trimestru. La pct. 40 se stipulează că pentru bilete de tratament balnear şi odihnă nefolosite, cît şi pentru letigimaţiile de transport neutilizate, predate organelor sindicale teritoriale, acestea nu restituie nici o sumă unităţilor care le-au predat. Sumele astfel recuperate se constituie ca venituri la bugetul de stat.

Îndrumările metodologice sînt avizate (pct. 52) de Ministerul Finanţelor, Ministerul Muncii, Ministerul Sănătăţii şi Ministerul Turismului şi ele constituie un act normativ în materie.

Referitor la întrebarea din ce fonduri ar trebui să se achite biletele nefolosite pentru a nu prezenta o pagubă adusă unităţii, trebuie precizat că plata biletelor făcîndu-se trimestrial şi cu anticipaţie, valoarea acestora se suportă mai întîi din planul pentru acţiunile sociale, aşa cum se prevede în Legea nr. 4/1978 la art. 45, al (3). Ulterior cînd biletele ajung la termenul de folosire, beneficiarii de trimitere în staţiuni plătesc contribuţia care se constituie ca fonduri pentru finanţarea acţiunilor sociale ale unităţilor, potrivit prevederilor aceleaşi legi art. 45 al (2). Neutilizarea unora din biletele repartizate, conduce la nerealizarea integrală a fondurilor, deci la diminuarea posibilităţilor de îndeplinire a tuturor acţiunilor prevăzute în plan. Sub acest aspect nerealizarea încasărilor ar putea fi considerată ca o pagubă. Este însă de competenţa organului colectiv de conducere să analizeze şi să stabilească dacă sînt persoane vinovate pentru situaţia creată şi să ia măsuri în consecinţă potrivit reglementărilor în vigoare.

ÎNTREPRINDEREA UTILAJ CHIMIC GAEȘTI

— Ac picup buc. 1
— Becuri 120 V — 250 W buc. 16
— 12 V — 35 W buc. 30
— 2 De 24 V — 150 W buc. 38
— 24 V — 10 W buc. 8
— LSE buc. 2
— Bobină TCA 10 A—380 V 220 V buc. 5
— 400 A—380 V buc. 5
— 400 A—380 V buc. 20
— DITA — 220 W — 380 V buc. 2
— Pile dințate Ø 11/6" buc. 100
— Cuplă A 6—25 A buc. 10
— Comutator C 400120001 buc. 90
— C 30120001 buc. 24
— Culegător elastici cu patine 200 A buc. 10
— Cutie cda — cu întrerupător buc. 3
— Conductor B 2 J Ø 0,90 ml. 600
— Cablu funie S 35 buc. 48
— Conductor AF P42 4 2,5 ml. 11
— AF 500 6 mm ml. 260
— AF 750—2,5 mm ml. 300
— AF 500—2,5 mm ml. 399
— AF 750—6 mm ml. 100
— FA 1000 3 16 mm ml. 109
— FA 1000 V 3 10 mm ml. 84
— FA 2—6 mm ml. 400
— Cablu NY 6 kW 3 240 ml. 30
— Conductor AF 2 qID Ø 70 ml. 200
— Cablu ACYY 3 25 16 mm ml. 15
— Limitator cod Ø 6122 buc. 5
— Microintrerupător cod 5902 buc. 12
— (WC BoA) — 220 V. buc. 20
— Mică colectoare CM 3—1,2—1.5 kg. 3,4
— Mică bandă pomost kg. 99,50
— Priză A6 buc. 9
— Papuci A1Ø16 buc. 167
— Papuci A1Ø25 buc. 57
— Papuci A1Ø35 buc. 23
— Releu lampă monobloc buc. 8
— Rezistență RM 1021 buc. 3
— Birmă bobinaj ET Ø 0,05 kg 1,6
— Idem Ø 0,16 kg. 1,13
— Idem 0,20
— Idem 0,52 kg. 84,1
— Idem 0,90 kg. 1
— Idem 1,85 kg. 0,9
— Sticlotextolit gr. 10—20 mm kg. 15,7
— Tub copex Ø 23 ml 20
— Tub linosilic Ø 10 ml 45,4
— Tub vernis Ø 12 ml. 92
— Textolit placă gr. 40 mm kg. 66
— Teflon bară Ø kg. 2,93
— Lanț antiderapant 750+16 kg. 207
— Indicatori de nivel din fontă buc.
— Lanț gall 11/4"triplu ml. 13,40 565
— Robinet cu ventil VE100 buc. 4 2880
— Oale condens. buc. 11 220 2420
— Șurub M12 80 buc. 1729 0,91 1573,39
— Indicatori de nivel din fontă Ø 20 buc. 2 1330 2660

FABRICA DE PIESE AUTO ȘI PRODUSE METALICE PITEȘTI, SECȚIA CURTEA DE ARGEȘ

are în stoc :

— motoare electrice cu talpă ASI 3 KW 1500 t/m 80 buc.
— rulmenți seria 2212 16 buc.
— rulmenți seria 3207 32 buc.
— rulmenți seria 22210 10 buc.
— rulmenți seria 22219 14 buc.
— rulmenți seria 32208 15 buc.
— rulmenți seria 32210 800 buc.
— rulmenți seria 3213 87 buc.
— rulmenți seria 41204 160 buc.
— Reductor 2HB raport 1/20 200 buc.
— Tablă plumb 500 kg
— Tablă 15 mm 30 t
— Țevi construcții 70 × 5 200 ml.

GRUPUL ÎNTREPRINDERILOR DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ

— Schimbător de căldură tip B 31AM/2 3,5 m buc. 1
— Idem, tip B 85AM/2 4 m buc. 1
— Boiler de 5000 litri buc. 6
— Pompă de circulație, tip Criș 200 C, G 350 buc. 2
— mc/h ; H 15 mcA ; P= kW ; n 2500 rot/min
— Pompă de circulație tip Cerna 200C, G=160 mc/h ; H 6mcA ; n 750 rot/min. buc. 1
— Pompă centrifugală ptr. ridicarea presiunii tip Criș 80A, G=40mc/h ; H 20mcA ; N = 4kW ; n=3 000 rot/min buc. 3
— Pompă de circulație, tip Lotru 65A, G=200mc/h H 8omcA ; N=11kW ; n 1500 rot/min. buc. 1
— Pompă de circulație, tip Cerna 200b, G=200 mc/h ; H 12mcA ; N 13kW, n=1000 rot/min buc. 1
— Pompă de recirculație tip Lotru 100C, G=35 mc/h ; H 10mcA ; N=2,2kW ; n 1500 rot/min buc. 2
— Pompă de recirculație tip Lotru 65A, G=8mc/h, H=12mcA ; N 1 kW; n=1500 rot/min buc. 2
— Pompă de circulație tip Criș 200C, G=240 mc/h ; H 18mcA ; N=22 kW, n 1500 rot/min bun. 1
— Ventilator centrifugal tip FVB—446 G, G 2800 mc/h ; H=54mcA ; N=4 kW ; n=3000 rot/min buc. 4
— Robinet cu sertar pană din fontă avînd diam. 50—65 mm buc. 20
— Idem D=80 mm buc. 18
— idem, D 100—125 mm buc. 40
— Idem, D=150 mm buc. 7
— Idem, D=200 mm buc. 3
— Idem, D=250 mm buc. 5
— Robinet cu trei căi și presgarnitură cu flanșe avînd diam. 50 mm buc. 6
— Idem, D 65 mm buc. 12
— Robinet cu reținere cu clapă, avînd diam. peste 4" buc. 3
— Robinet cu cep, D"3" buc. 34
— Țeavă de oțel fără sudură, Ø57 3 mm ml. 35
— Idem, Ø 70 3,5 mm ml. 2
— Idem, Ø 108 4 mm ml 45
— Idem, Ø 133 4 mm ml 25
— Idem, Ø 152 5,5 mm ml 40
— Idem, Ø 159 4,5 mm ml 55
— Idem, Ø 168 7 mm ml 6
— Idem, Ø 219 8 mm ml 85
— Idem, Ø 273 9 mm ml 90
— Idem, Ø 32 9 mm ml 60

CITITORI!

Redacția continuă să primească comenzi, ce vor fi executate cu plata ramburs, pentru următoarele lucrări :

● CORESPONDENȚA COMERCIALĂ INTERNAȚIONALĂ (ENGLEZĂ, FRANCEZĂ, GERMANĂ)

● CONTRACTUL DE VÎNZARE INTERNAȚIONALĂ

● LEGEA CONTRACTELOR ECONOMICE, ediția a II-a

● **CALITATEA** – reglementări interne și internaționale

Prețul unui exemplar lei 20

VĂ PREZENTĂM:

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUSE CĂRBUNOASE DIN SLATINA

La sfîrșitul anului în curs se împlinesc 10 ani de cînd la Slatina au intrat în funcțiune primele capacități pentru fabricarea produselor cărbunoase, necesare industriei aluminiului, siderurgiei și chimiei.

Produsele cărbunoase livrate beneficiarilor sînt următoarele :

— blocuri carbonice de 120×350×550 mm
— dale carbonice
— pastă de masă carbonică pentru electrozi
— electrozi siderurgici de ∅ 125 — ∅ 600 mm
— nipluri cilindrice de ∅ 125 — ∅ 300 mm
— electrozi clorosodici de 50×250×1100 mm
70×240×787 mm
110×342×787 mm
— cocs de petrol calcinat

● **BLOCURI ȘI DALE CARBONICE.** Sînt folosite în industria aluminiului la căptușirea cuvelor de electroliză. Se produc în trei tipuri diferite ca forme și dimensiuni.

● **MASĂ CARBONICĂ PENTRU PASTĂ DE ELECTROZI.** Este destinată electrozilor pentru cuptoarele de feroaliaje. Denumită și pastă soderberg, produsul respectiv este un amestec pe bază de material cărbunos avînd ca liant smoala. Se fabrică într-o singură calitate și se livrează în calupuri cu greutatea de 20 kg. Se mai folosește și la obținerea carbidului, la căptușirea cuptoarelor electrice.

Caracteristici :

— cenușe	%	max. 5
— volatile	%	max. 13—15
— sulf	%	max. 1
— densitate aparentă	kg./m³	min. 1550

● **ELECTROZI ȘI NIPLURI CARBONICE GRAFITATE PENTRU CUPTOARELE ELECTRICE CU ARC.** Se produc cu secțiune circulară, fără ovalități, cu suprafețele și capetele prelucrate. Electrozii și niplurile sînt prevăzute cu locașuri pentru îmbinarea niplurilor în funcție de tipul acestora.

Niplurile carbonice se produc în 2 tipuri : cilindrice cu 2 și 3 pași de țol pentru electrozii cu diametrul de pînă la 350 mm și bitronconice cu 4 pași de țol pentru electrozii cu diametrul de 400 și 500 mm. Niplurile se ambalează în cutii de carton, livrîndu-se la fiecare electrod cîte un niplu. La cererea beneficiarilor se livrează nipluri suplimentare sau electrozi fără nipluri.

● **COCS DE PETROL CALCINAT.** Se utilizează la fabricarea anozilor precopți necesari la electroliza aluminei. Se livrează sub formă de granule.

— sub	1 mm	max.	20%
— peste	20 mm	„	20%
restul între		1—20	mm

● **ANOZI DE CĂRBUNE GRAFITAT.** Sînt utilizați la electroliza clorurii de sodiu în celule cu diafragmă și celule cu catod de mercur, precum și în industria celulozei și hîrtiei. Se fabrică în 2 forme, respectiv forma A (cilindru — tije pentru electroliză), și forma B (prismă dreptunghiulară — plăci pentru electroliză).

Fețele anozilor sînt netede, plane și paralele. Este indicat ca și aceste produse să fie păstrate în condiții corespunzătoare, iar stivele să nu fie mai mari de 1,5 m.

Întreprinderea de produse cărbunoase din Slatina mai livrează electrozi utilizați la cuptoarele de grafitare și electrozi copți și grafitați.

Z. EMIL

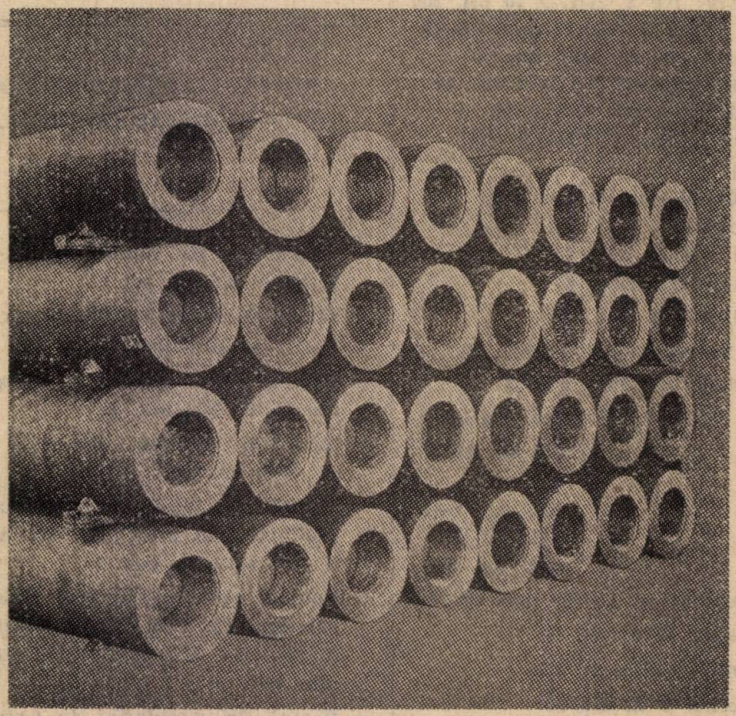

Produsele cărbunoase se depozitează în locuri uscate, bine aerisite, ferite de umezeală, praf și de surse de foc

Îndeplinirea exemplară a planului și angajamentelor pe acest an, pe întregul cincinal

CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE consemnează realizări de prestigiu, rezultate deosebite în producție obținute în întreprinderi industriale și agricole, exploatări miniere, construcții și transporturi. Eforturile de amploare desfășurate pe multiple planuri s-au materializat și se materializează în însemnate cantități de producție fizică suplimentară, în sporuri substanțiale ale producției nete pe baza creșterii productivității muncii, înnoirii accelerate a produselor și tehnologiilor, punerii în funcțiune înainte de termen a unor obiective de investiții, atingerii parametrilor proiectați la o serie de noi capacități de producție, valorificării superioare a materiilor prime, energiei și combustibililor etc. Pe această bază numeroase unități economice au reușit să îndeplinească planul cincinal înainte de termen.

În preajma celei de-a 36-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, județul Cluj a anunțat, printr-o telegramă adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu, realizarea planului cincinal la producția globală industrială cu peste 4 luni mai devreme. În perioada scursă din actualul cincinal, oamenii muncii din județ — români, maghiari și de alte naționalități — au dat economiei naționale, peste prevederile planului, 12 mii tone diferite mașini și utilaje, 136 mii tone ciment, 20 mii tone cărămizi refractare, 58,8 milioane mp hîrtie, 4,8 milioane articole de tricotaje, precum și importante cantități de mobilă, produse din sticlă, porțelan, ceramică fină și altele, în valoare totală de peste 10 miliarde lei.

Integrîndu-se în eforturile întregii națiuni, numeroase colective de muncă din alte județe au realizat cincinalul înainte de termen — rod al hărniciei, străduinței și spiritului novator al oamenilor muncii, al valorificării eficiente a rezervelor potențiale disponibile. Astfel, 22 unități economice din județul Harghita, 12 unități industriale din județul Satu Mare, 31 din județul Dîmbovița și multe altele din județele Sibiu, Bihor, Hunedoara, Bacău, Brăila, Iași, Vaslui au anunțat îndeplinirea planului pe întregul cincinal. De asemenea, oamenii muncii din economia județului Alba au raportat îndeplinirea, cu 133 zile mai devreme, a planului la export pentru perioada 1976—1980. Acest succes le va permite să livreze suplimentar beneficiarilor externi, pînă la sfîrșitul anului, produse în valoare de 250 milioane lei.

Realizări de seamă au înscris pe graficul întrecerii și oamenii muncii din Capitală : pînă la 31 iulie a.c., 147 unități au realizat producția industrială pe întregul cincinal. Dintre acestea se detașează colectivul Întreprinderii de mașini-unelte și agregate. După ce încă de la 31 iunie 1980 întreprinderea a raportat înfăptuirea planului cincinal la indicatorii producție globală, marfă și netă, la 20 august a adăugat un nou și important succes : îndeplinirea prevederilor cincinalului la producția fizică.

SCURTAREA PERIOADEI de îndeplinire a planului cincinal de către tot mai numeroase colective de muncă semnifică hărnicia și priceperea clasei muncitoare, angajarea ei plenară în opera de înfăptuire a programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. În același timp, realizarea înainte de termen a cincinalului constituie răspunsul entuziast și unanim dat de milioanele de muncitori, ingineri și tehnicieni chemărilor conducerii partidului, ale secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a se folosi pretutindeni din plin potențialul productiv, de a se utiliza judicios și cu maximă economie materiile prime, materialele, energia electrică și combustibilul, de a se acționa cu un înalt spirit de răspundere în toate domeniile de activitate. Rezultatele obținute pînă în prezent în înfăptuirea obiectivelor actualului cincinal atestă, cu argumentul faptelor, că măsurile inițiate de partid pentru introducerea noului mecanism economico-financiar, pentru sporirea eficienței în toate sectoarele au conferit și conferă valențe noi întregii activități economice, crează premise favorabile reducerii costurilor de producție, creșterii beneficiilor.

În activitatea pe care o desfășoară zi de zi, oamenii muncii — proprietari, producători și beneficiari ai tuturor bunurilor create — sînt pe deplin conștienți că numai prin eforturile depuse pentru sporirea producției și productivității muncii, micșorarea costurilor și creșterea beneficiilor poate fi mărit venitul național — baza ridicării nivelului lor de viață materială și spirituală. Dovada peremptorie a acestui fapt o constituie realizările dobîndite în dezvoltarea economiei naționale, care au creat condiții pentru creșterea cu circa 30 la sută în acest cincinal a veniturilor reale ale oamenilor muncii, pentru înfăptuirea cu succes a programului de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al poporului. Aceasta demonstrează încă o dată cu putere că scopul suprem al politicii partidului nostru, esența societății socialiste pe care o edificăm este asigurarea bunăstării și fericirii întregii națiuni, făurirea unei vieți înfloritoare și demne pentru toți cei ce muncesc în patria noastră.

ACUM, cînd a mai rămas un timp relativ scurt pînă la sfîrșitul anului 1980 — an care va încheia acest cincinal — întreprinderile industriale vor fi în continuare confruntate cu o multitudine de probleme de o maximă însemnătate spre a căror rezolvare operativă și eficientă se cer orientate cu prioritate toate preocupările: ● în primul rînd, **generalizînd experiența pozitivă,** se impune ca avansul remarcabil cîștigat în întrecerea cu timpul în unele județe ale țării privind realizarea cincinalului să fie menținut, astfel ca noi și noi întreprinderi să se alinieze celor fruntașe: ● totodată, se cere ca **planul pe acest an și pe întregul cincinal să fie îndeplinit la producția fizică în toate sortimentele planificate, la producția netă, la export, la toți indicatorii de către fiecare unitate economică,** să fie lichidate grabnic — acolo unde este cazul — rămînerile în urmă, inclusiv în domeniul investițiilor, printr-o muncă stăruitoare, creativitate și o organizare superioară ; ● o atenție deosebită se cere acordată și **pregătirii temeinice a producției anului 1981,** parte integrantă a noului plan cincinal, în așa fel încît chiar din primele zile de muncă activitatea să se desfășoare ritmic, să se obțină rezultate maxime și la parametrii superiori.

În ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 19 august a.c. s-a analizat modul în care se acționează pentru înfăptuirea prevederilor Congresului al XII-lea al partidului privind pregătirea planului de dezvoltare economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și s-au stabilit o serie de măsuri a căror aplicare în practică implică conjugarea și amplificarea eforturilor întreprinderilor, centralelor industriale, ministerelor și organelor de sinteză și de decizie. Măsurile ce se vor preconiza și adopta în fiecare caz în parte — specifice condițiilor și particularităților producției — trebuie să urmărească valorificarea la nu nivel superior a resurselor naționale, promovarea largă a tehnicii și tehnologiilor avansate, utilizarea într-un grad mai înalt a potențialului productiv, tehnic și uman, în vederea obținerii unei mai accentuate creșteri a productivității muncii, gospodărirea judicioasă a tuturor mijloacelor materiale si bănești, inclusiv recuperarea, recondiționarea și refolosirea în producție în proporție din ce în ce mai mare a resurselor de care dispunem, sporirea în general a eficienței economice a producției materiale.

Prin realizarea integrală a planului pe 1980 și a cincinalului în ansamblu si asigurarea unui demaraj corespunzător producției din 1981 se vor crea condiții optime traducerii în viață a măreților obiective stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. în opera vastă de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României. Înfăptuirea acestor obiective trebuie să devină cauza de onoare și de înalt patriotism a fiecărui om al muncii !

Dan VASILESCU

Concentrarea investițiilor, factor de bază al eficienței

Scurtarea duratei de execuție a capacităților de producție prioritare

● Recuperarea restanțelor în livrarea utilajelor tehnologice : cum și cînd ? ● Sporirea participării beneficiarilor la montajul instalațiilor productive ● Pregătirea temeinică a probelor tehnologice la capacitățile aflate în stadii avansate de execuție

CONCENTRAREA EFORTURILOR tehnico-materiale, de forță de muncă și financiare alocate pentru investiții prin planul pe anul 1980 s-a concretizat, în primul semestru din acest an, în reducerea cu circa o treime a numărului obiectivelor prevăzute inițial a fi realizate (îndeosebi cele încă neîncepute și care nu au fost suficient pregătite în vederea realizării) și în orientarea mijloacelor și a resurselor astfel eliberate pentru urgentarea punerii în funcțiune a noilor capacități de producție prioritare aflate în curs de execuție. Activitatea organizatorică depusă în această direcție de către toți factorii implicați în procesul investițional are o deosebită însemnătate pentru întreaga economie națională, deoarece contribuie direct la scurtarea duratei de realizare a capacităților aflate în curs de execuție și, implicit, la grăbirea conectării la circuitul economic a fondurilor imobilizate în obiectivele de investții aflate în curs de realizare.

În acest context, Revista economică continuă acțiunea întreprinsă pe problemele concentrării eforturilor în investiții pe obiectivele prioritare din economie (vezi R.E. nr. 21, 23, 27, 37 din anul 1979 și nr. 1, 9, 23 și 25 din 1980) urmărind să evidențieze noi direcții de acțiune pentru scurtarea termenelor de punere în funcțiune a capacităților principale.

Cerința principală : accelerarea fabricării utilajelor tehnologice care condiționează punerile în funcțiune

ÎN PRIMUL semestru al acestui an au intrat în funcțiune — integral sau parțial peste 370 de noi capacități de producție importante, contribuind la sporirea volumului produselor disponibile de tot felul, la satisfacerea mai bună a necesităților de consum productiv și al populației, la creșterea venitului material și a acumulărilor. **În lunile care au mai rămas din acest an și din actualul cincinal sînt prevăzute să intre în funcțiune de peste două ori mai multe capacități decît cele puse în funcțiune în primele 6 luni a.c.** Peste 80% din numărul capacităților ce urmează să intre în funcțiune pînă la sfîrșitul anului se localizează la unitățile economice din cadrul a 6 ministere (M.I.Ch, M.I.C.M., M.I.M., M.I.U., M.E.F.M.C. și M.M.P.G.). Compartimentelor de investiții, proiectare, construcții, livrarea utilajelor tehnologice și a materialelor de construcții din aceste unități economice le revin sarcini de o răspundere deosebită în această perioadă deoarece, printr-o activitate mai bine organizată, prin soluționarea operativă a problemelor ce se ridică, pot și trebuie să aducă o contribuție esențială la conectarea rapidă la procesul productiv a unor noi mijloace de producție importante.

Domeniul în care se cer desfășurate cele mai susținute eforturi pentru accelerarea punerilor în funcțiune este cel al asigurării utilajelor tehnologice necesare. În acest sens în întreprinderile constructoare de mașini se cere acordată prioritate fabricării, livrării, montării și punerii în funcțiune a mașinilor, utilajelor, aparatajelor, liniilor și instalațiilor tehnologice necesare finalizării lucrărilor de montaj la capacitățile prevăzute să intre în exploatare în acest an.

Cu atît mai mult cu cît la începutul lunii iulie a.c. **furnizorii (în principal cei din cadrul M.I.C.M.) erau în restanță cu un volum de utilaje tehnologice** care condiționează punerea în funcțiune a unor capacități prioritare, **variind pe ministere beneficiare de investiții între 14—29,2% din volumul utilajelor contractate în țară cu termene de livrare expirate** (tabelul nr. 1). Principalele întreprinderi unde este necesar să se realizeze o mai mare concentrare a potențialului productiv — pentru lichidarea de urgență a restanțelor în livrări și pentru respectarea termenelor din graficele de livrări pentru lunile ce urmează — sînt în special cele producătoare de condesatoare, recuperatoare, coloane de rafinare, prese de alcalizare, prese hidraulice, cazane de abur, concasoare cu ciocane ș.a. (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 1

Restanțele în livrarea utilajelor tehnologice înregistrate la principalele ministere beneficiare

Ministerul beneficiar de investiții	Ponderea utilajelor (care condiționează punerile în funcțiune) nelivrate, față de prevederile din contractele scadente la data de 1 iulie 1980
M.I.C.M.	29,2
M.I.M.	28,4
M.I.Ch.	27,6
M.E.F.M.C.	16,2
M.M.P.G.	14,0

Intensificarea montajului instalațiilor productive sosite pe șantiere

O ACTIVITATE **și mai susținută decît în semestrul I este necesară și din partea beneficiarilor de investiții pentru** ca alături de constructor să contribuie cu toate forțele proprii la **accelerarea montajului importantelor stocuri de utilaje aprovizionate pe unele șantiere** ale anumitor capacități noi cu termene de punere în funcțiune în acest an. Acest lucru este cu atît →

Tabelul nr. 2

Principalele restanțe, pe furnizori, în livrarea utilajelor tehnologice

Furnizori de utilaje	Beneficiari de investiții	Utilaje principale restante la livrare la 1 iulie 1980
● Întreprinderea de utilaj chimic „Griviția Roșie" București	— Combinatul chimic Craiova	1 preîncălzitor, 1 reactor
	— Întrep. de biosinteză Calafat	1 corp fermentator
● Întreprinderea de utilaj chimic Ploiești	— Combinatul chimic Craiova	2 condensatoare, 2 recuperatoare
	— Combinatul de îngrășăminte chimice Arad	1 striper
● Întreprinderea mecanică de utilaj chimic București	— Combinatul petrochimic Ploiești	7 autoclave
	— Combinatul chimic Victoria	1 condensator
● Întreprinderea de utilaj chimic și foraj Rm. Vîlcea	— Combinatul chimic Teleajen	4 coloane de rafinare
	— Combinatul de îngrășăminte chimice Piatra Neamț	3 condensatoare
● Întreprinderea de utilaj tehnologic Buzău	— Combinatul petrochimic Brazi	1 cuptor, 2 coloane de fracționare
	— Întreprinderea de articole tehnice de cauciuc Botoșani	2 prese hidraulice

Noi resurse în circuitul economic

DIN MATERIALE REFOLOSIBILE, PRODUSE TERMOIZOLANTE PENTRU CONSTRUCȚII

LA CONSFĂTUIREA DE LUCRU din 25 aprilie 1980 de la C.C. al P.C.R. au fost inițiate măsuri de importanță deosebită pentru creșterea eficienței în activitatea de investiții și construcții-montaj. Între acestea două privesc direct utilizarea în construcții a unor materiale cu consumuri energetice minime și anume:

— înlocuirea, începînd cu trimestrul II 1980, a materialelor izolatoare mari consumatoare de energie, de genul vatei minerale și polistirenului expandat și deci a soluțiilor de izolație, cu alte materiale și produse izolatoare cu consumuri energetice reduse ;

— atragerea în circuitul economic și utilizarea ca materiale de construcții a rocilor naturale și resurselor materiale refolosibile, care, de asemenea, încorporează unele consumuri energetice.

Pentru transpunerea în viață a sarcinilor respective, au fost elaborate și aprobate de conducerea partidului criteriile-directivă privind perfecționarea activității de tipizare în sectorul construcțiilor și materialelor de construcții. În domeniul izolațiilor termice, criteriile-directivă, care constituie norme obligatorii pentru organizațiile de proiectare și de construcții, nominalizează materialele termoizolatoare noi pentru lucrări de construcții (arătate în tabel) și prevăd următoarele aspecte deosebite :

— utilizarea termoizolației cu polistiren și vată minerală este admisă în mod excepțional numai la construcțiile frigorifice și în cazul unor clădiri ce adăpostesc tehnologii care impun regimuri severe de temperaturi, precum și la închiderea halelor climatizate și la izolații de conducte ;

— pentru construcțiile agrozootehnice se va asigura utilizarea pe scară largă a materialelor locale : piatră brută, chirpici, blocuri din roci ușoare, pămînt stabilizat, deșeuri agricole mineralizate, baloți de paie etc., care să conducă la construcții simple, fără a se face apel la mijloace mecanizate grele și să poată fi executate cu formații de lucru ale cooperativelor agricole de producție. Termoizolarea construcțiilor zootehnice se va face, de regulă, cu materiale locale și consumuri reduse de energie, fiind exclusă folosirea vatei minerale și a polistirenului expandat. Pentru ventilația și încălzirea construcțiilor zootehnice se vor adopta soluții care să folosească forme de energie ce nu necesită combustibili convenționali ;

— la fabricarea de materiale termoizolante se va ține seama de soluțiile elaborate de Institutul central de cercetare, proiectare și directivare în construcții, care au fost difuzate ministerelor și organizațiilor de proiectare și construcții din subordinea acestora.

Cu privire la noile resurse de materii prime și materiale de izolații, în prezent se desfășoară acțiuni de inventarieri în profil teritorial — ale căror rezultate, prelucrate, vor da posibilitate Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, în calitate de coordonator, împreună cu ministerele economice, UCECOM și consiliile populare județene să facă propuneri pentru producerea de noi materiale termoizolante, care să fie cuprinse în prevederile de plan pe anul 1981.

Pentru unele resurse care în prezent sînt dirijate, dar care au fost propuse și pentru utilizare ca materiale de izolații, se impune însă ca ministerele de profil să efectueze de urgență cercetări și experimentări în scopul evidențierii eficienței tehnico-economice în comparație cu alte domenii de utilizare, în vederea destinării diferențiate a acestor resurse după criteriul conținutului de consum energetic înglobat în produsul finit, inclusiv punerea în operă a acestuia. Astfel de rezultate comparative trebuie să însoțească propunerile de sarcini de investiții și producție care să fie avute în vedere de către Comitetul de Stat al Planificării la elaborarea prevederilor planului pe anul 1981.

Materiale termoizolatoare noi la lucrări de construcții

Denumirea materialului	Cantitatea kg/m³	Conductivitatea termică Kcal/mh°C	Energia înglobată kgcc/m³	Cost estimativ lei/m² 12 cm grosime
1	2	3	4	5
Plăci din deșeuri textile TEFO	150	0,042	98	100
Saltele din deșeuri de melană	50	0,050	27	45
Saltele din deșeuri de in și cînepă (cîlți)	100	0,060	26	46
Paie liate cu urelit	120	0,060	31	32
PFL — poros	250	0,065	200	70
Saltele din deșeuri de fibre cord de la anvelope	190	0,070	30	54
Stuf tocat liat cu urelit	200	0,060	55	78
Plăci din stuf (stufit)	250	0,090	11	45
Puzderie de in și cînepă liată cu urelit	300	0,100	62	87
Puzderie de in și cînepă liată cu silicat de sodiu	260	0,100	40	59
Plăci din perlit liate cu ciment	270	0,100	56	102
Talaș de mașină liat cu urelit	300	0,120	75	88
Talaș de mașină liat cu silicat de sodiu	320	0,120	60	69
Talaș de rindea liat cu urelit	315	0,120	81	84
Plăci de turbă liată, cu ipsos	250	0,120	57	78
Plăci din deșeuri de la fabricarea azbocimentului și perlit (fibroperlit)	320	0,120	30	66
Izobeton cu cenușe de termocentrală și perlit	325	0,130	50	30
Izobeton cu tuf vulcanic	500	0,130	53	30
Plăci din deșeuri de cauciuc (pudretă)	360	0,130	339	169
Plăci din deșeuri de piele liate cu urelit	330	0,130	97	165
Plăci din coajă de copac liată cu urelit	400	0,140	60	65
Puzderie de in și cînepă liată cu ipsos	280	0,140	118	152
Talaș de mașină liat cu ipsos	230	0,150	23	30
Talaș de mașină liat cu ciment	330	0,150	49	37
Talaș de rindea liat cu ipsos	250	0,150	21	27
Talaș de rindea liat cu ciment	40	0,150	54	37
Plăci din putregai de lemn liat cu ipsos	400	0,160	96	113
Beton celular autoclavizat	500	0,180	63	37
Plăci din Izolemn	420	0,096	96	
Saltele din paie legate în plasă de rabiț	60	0,075	10	27
Saltele din paie presate legate cu sîrmă	100	0,065	11	25

Ion ZARIOIU
M.A.T.M.C.G.F.F.

←

mai necesar cu cît în prima decadă a lunii iulie a.c. — la anumite obiective — aceste stocuri au crescut ori s-au menținut la un nivel ridicat fără ca realizările la total investiții (în care se reflectă structura „utilaje montate") să marcheze un ritm corelat cu volumul utilajelor aprovizionate pe șantiere (la Centrala termoelectrică Doicești, Combinatul de utilaj greu Iași, bateriile 7 și 8 de la Uzina cocsochimică din cadrul Combinatului siderurgic Galați, dezvoltarea Combinatului chimic Craiova, Combinatul petrochimic Midia, Centrala termoelectrică Turceni II).

Concomitent cu accelerarea livrării și montării utilajelor, se cer luate însă, în mod corelat, și alte **măsuri** capabile să accelereze punerea în funcțiune a capacităților de producție :

● în primul rînd, **se impune o concentrare maximă a activităților organizațiilor de construcții-montaj pentru grăbirea execuției lucrărilor de construcții, instalații și montaje** prin activizarea tuturor formațiilor de lucru, întărirea disciplinei tehnologice a acestora și pentru utilizarea integrală a timpului lor de muncă. O deosebită importanță prezintă îmbunătățirea substanțială a aprovizionării cu materiale de bază și prefabricate, utilizarea rațională a acestora, depozitarea și gospodărirea lor cu simț gospodăresc și reducerea în acest mod a consumurilor specifice și a cantităților de aprovizionat. Necesară este și folosirea mai eficientă a potențialului tehnico-productiv al utilajelor de construcții și a mijloacelor de transport de care dispun șantierele prin realizarea integrală a numărului de schimburi planificat pentru fiecare utilaj în parte, corelarea judicioasă a numărului și capacității utilajelor de construcții cu numărul și capacitatea mijloacelor de transport și a acestora cu fronturile de construcții și de montaj, menținerea lor permanentă în funcțiune prin asigurarea personalului de exploatare, a pieselor de schimb, combustibililor, lubrifianților, în cadrul consumurilor normate ;

● **mobilizarea întreprinderilor din siderurgie și industria materialelor de construcții pentru livrarea** ritmică pe șantierele cu capacități de pus în funcțiune, **a materialelor, prefabricatelor și construcțiilor metalice** potrivit repartițiilor și contractelor încheiate ;

● **pregătirea din timp de către beneficiari de investiții a probelor tehnologice** la capacitățile ajunse în stadii avansate de execuție, asigurînd materiile prime și materialele necesare în cantitatea și de calitatea prevăzută în proiecte, precum și cadrele de exploatare cu calificare corespunzătoare ;

● convocarea în timp util de către beneficiarii investițiilor a comisiilor de recepție pentru capacitățile ajunse în faza finală a probelor tehnologice și asigurarea condițiilor pentru desfășurarea recepției punerii în funcțiune a capacităților cu respectarea în totalitate a prevederilor actelor normative.

Concentrarea mai amplă și eficientă a eforturilor tuturor factorilor care răspund de îndeplinirea planului de investiții este de natură să creeze cele mai favorabile condiții pentru punerea în funcțiune în următoarele luni a capacităților prevăzute pentru acest an și pentru întregul cincinal.

Gh. RUSCANU

Dezvoltarea accelerată și cu eficiență sporită a bazei materiale și energetice

METALUL — gospodărit și valorificat la un nivel cît mai înalt

— În analiza „R. E.": mari întreprinderi siderurgice și constructoare de mașini —

GOSPODĂRIREA cu maximum de eficiență a resurselor materiale, valorificarea lor superioară constituie în etapa actuală o sarcină de prim ordin, ținînd seama nu numai de caracterul lor limitat, dar și de prețul în continuă creștere al materiilor prime și energetice, îndeosebi al celor provenite din import. Apoi, reducerea consumului de materiale pe produs este factorul principal de micșorare a costurilor de producție, deci de sporire a producției nete, a venitului național — baza dezvoltării, în continuare, în ritm susținut a economiei, a creșterii nivelului de trai material și spiritual al poporului. În cuvîntarea rostită la ultima Ședință plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„În general este necesar să dăm mai multă atenție reducerii consumurilor materiale în toate sectoarele de activitate. Noi avem încă o producție netă mică. Consumurile materiale sînt încă mari. Trebuie să facem totul pentru a obține realizarea de produse noi, cu o reducere simțitoare a consumurilor materiale".**

În cadrul economiei noastre naționale un loc important ocupă **metalul.** În condițiile în care România importă cea mai mare parte a minereului de fier și a cocsului, se ridică problema gospodăririi și valorificării metalului la un nivel de eficiență cît mai ridicat, atît de către întreprinderile siderurgice, cît și de către beneficiari, îndeosebi la întreprinderile constructoare de mașini. Prin măsurile luate pe linie organizatorică (industria siderurgică și-a tipizat produsele, ajungînd la o gamă restrînsă de tipodimensiuni) și tehnologică (s-au extins numeroase tehnologii avansate care permit economisirea metalului în procesul de elaborare și de utilizare), s-au obținut în ultimii ani însemnate progrese în ridicarea gradului de utilizare a acestuia.

Normele de consum — barieră în calea risipei

PENTRU 1980 **întreprinderile siderurgice** au ca sarcină, alături de ridicarea calității și diversificarea producției, să realizeze pe ansamblu un indice de scoatere a metalului bun din lingou de 85 la sută. Aceasta presupune acordarea unei atenții deosebite în procesele de elaborare a metalului, de turnare și laminare, în așa fel încît să se înlăture adaosurile supradimensionate cît și pierderile de orice fel. Sînt unități între care Combinatul siderurgic Reșița, Oțelul Roșu, Laminorul Brăila, Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă Buzău, Combinatul metalurgic Cîmpia Turzii, întreprinderea de țevi „Republica", care reușesc să se încadreze în normele de plan și chiar să le și depășească sensibil (85—95 la sută procent de scoatere), ca urmare a îmbunătățirii proceselor tehnologice, a valorificării capetelor de laminate, a diminuării accentuate a rebuturilor. Sînt însă mari unități — între care C.S. Galați, C.S. Hunedoara, C.S. Tîrgoviște — care continuă să consume peste normele fixate mari cantități de oțel lingou pentru producerea diferitelor profile laminate. Aceasta face ca pe ansamblul Ministerului Metalurgiei să se realizeze circa 82 la sută procent de scoatere față de 85 la sută planificat.

Este adevărat că față de 1979 rezultatele pe ansamblu unităților siderurgice sînt mai bune, obținîndu-se o reducere a consumului mediu de metal de 48 kg/tonă, respectiv o economie de 580 000 tone metal, dar posibilitățile existente de valorificare a metalului sînt departe de a fi epuizate. Ne referim nu numai la atingerea în toate unitățile siderurgice a procentului de scoatere a metalului bun dintr-o tonă de lingou, ci și la necesitatea ridicării calității produselor, a reducerii rebutului și a pierderilor de orice fel pe întregul flux de producție. Rezervele nevalorificate în acest mod sînt de ordinul a zeci de mii tone metal.

De mari posibilități de economisire și valorificare eficientă a metalului dispun **întreprinderile constructoare de mașini,** ele utilizînd în acest an 60 la sută din întreaga producție de oțel a țării. Un calcul estimativ făcut de specialiști arată că **reducerea numai cu 1 la sută a consumului de metal în anul 1980 echivalează cu o economie de aproape 50 000 tone.** Din cele 192 de întreprinderi ale ministerului la care se urmărește pe plan central modul în care se realizează normele de consum, 176 s-au încadrat în ele în prima jumătate a anului, iar unele din acestea s-au situat chiar sub ele (tabelul nr. 1). Care au fost principalii factori care au determinat aceste rezultate ?

Încă odată s-a demonstrat că **marile posibilități de gospodărire cu maximum de economie a metalului rezidă, în primul rînd, în activitatea desfășurată de compartimentele de concepție, cărora le revine îndatorirea de a asimila produse noi cu înalte performanțe tehnico-funcționale, de a reproiecta pe cele existente, în condițiile reducerii greutății specifice a acestora.** Dispunînd de cadre cu înaltă calificare pe linie de cercetare și proiectare, multe întreprinderi au reușit să structureze producția pe mașini și utilaje cu înalte performanțe, cu consumuri reduse de metal. Astfel, la întreprinderea „Automecanica"-Mediaș, prin asimilarea autocisternei pentru transportat fluide de foraj (tip 19 C.F.F.), consumul de metal a scăzut de la 5,44 tone/buc la 2,5 t/buc. În total, întreprinderea a economisit, în primele 6 luni ale anului în curs, 503 tone metal. Tot prin reproiectarea unor produse întreprinderea „Vulcan"-București a obținut, în aceeași perioadă, economii de 528 tone metal. Numai la cazanul de abur fierbinte de 25 Gigacalorii s-a realizat o economie de 36 tone metal.

De o deosebită eficiență în gospodărirea judicioasă a metalului s-a dovedit a fi **introducerea și extinderea tehnologiilor avansate.** La Întreprinderea constructoare de mașini Reșița (care a realizat în primul semestru o economie de 500 tone metal), de pildă, prin schimbarea tehnologiei de execuție a segmenților radiali și axiali pentru hidrogeneratori din tablă în loc de forjare se obține o economie de 19 tone/bucată. De asemenea, la întreprinderea „Semănătoarea"-București, prin exe-

Tabelul nr. 1

Îndeplinirea unor norme de consum în trim I 1980

Grupa de produse	Denumirea materialului	Îndeplinirea normei de consum (%)	Economiile obținute (tone metal)
Produse ale industriei electrotehnice	— laminate feroase cu prelucrare avansată	97,5	249,8
Aparataj electric de joasă tensiune	— laminate feroase cu prelucrare avansată	90,9	239,2
Motoare electrice de 0,25 kW și peste	— laminate finite pline din oțel	98,7	292,7
Produse ale industriei electronice	— laminate finite pline din oțel	93,3	300,5
Mașini unelte pentru prelucrarea metalului prin așchiere	— laminate finite pline din oțel	88,5	1 176,5
Utilaj tehnologic pentru industria chimică, prelucrare țiței, hîrtie și celuloză	— laminate finite pline din oțel	98,6	474,3
Material rulant de tracțiune și material rulant tractat	— laminate finite pline din oțel — laminate feroase cu prelucrare avansată	93,9 83,6	1 040,4 979,7
Vagoane pentru transportat mărfuri pentru linii magistrale	— laminate feroase cu prelucrare avansată	69,7	702,8

cuția degetelor aparatelor de tăiere de la combine și cositori prin procedeul turnare de precizie în loc de turnare clasică se economisesc anual circa 25 tone de metal. În plus, piesele respective sînt mai suple, mai rezistente, asigurînd astfel condiții mai bune de exploatare a mașinilor respective. În primul semestru din acest an, ca urmare a introducerii în fabricație a peste 700 produse noi sau reproiectate, a extinderii tehnologiilor avansate, precum și a altor căi utilizate pentru mai buna folosire a metalului — întreprinderile aparținînd de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini au obținut o economie de peste 15 000 tone metal.

Din analiza efectuată a rezultat însă că în perioada ce a trecut din acest an importante rezerve de economisire a metalului nu au fost pe deplin valorificate atît în unitățile siderurgice, cît și în cele constructoare de mașini. Dacă în toate întreprinderile siderurgice s-ar fi atins parametrul de scoatere a metalului planificat, economia națională ar fi obținut în plus cu aceleași cheltuieli în primele 6 luni din acest an cîteva zeci de mii de tone laminate finite.

Și în **unitățile constructoare de mașini** sînt numeroase cazurile de neîncadrare în normele planificate pe unitatea de produs realizate. Un număr de 22 de întreprinderi au depășit consumul normat, înregistrîndu-se astfel o pierdere de aproape 3 800 tone de metal. Acest lucru este ilustrat de unele norme de consum pe grupe de produse la care s-au înregistrat depășiri importante față de nivelurile planificate generînd mari consumuri suplimentare de metal, în detrimentul economicității, al sporirii producției nete. Așa cum se desprinde din tabelul nr. 2, numai prin depășirea normei de consum la laminate

Tabelul nr. 2

Depășirea unor norme de consum în trim. I 1980

Grupa de produse	Denumirea materialului	Îndeplinirea normei de consum %	Depășirile înregistrate (tone metal)
— Mașini, utilaje și instalații tehnice specifice agriculturii și silviculturii	— laminate finite pline din oțel	102,5	453,1
	— laminate feroase cu prelucrare avansată	103,2	217,1
— Autovehicule rutiere, remorci, semiremorci, ansamble și piese specifice	— țevi din oțel	102,7	174,6
— Autoturisme de oraș	— laminate finite pline din oțel	103,7	512,2
— Autocamioane, autotractoare și autobasculante	— laminate finite pline din oțel	100,3	110,1
	— țevi din oțel	106,0	154,3
— Construcții navale, inclusiv ansamble, accesorii și scule specifice	— laminate finite pline din oțel	111,2	5 808,7
— Tractoare cu motor Diesel	— laminate finite pline din oțel	101,3	437,4

finite din oțel la construcții navale, inclusiv ansamble, accesorii și scule specifice în primul semestru al anului cu 11,2 la sută s-au consumat în plus — față de cantitatea normată — 5 808,7 tone metal. Pierderi însemnate de metal au fost înregistrate prin depășirea normelor de consum și la alte grupe de produse. Printre întreprinderile care au depășit normele de consum în prima jumătate a anului și au utilizat în plus importante cantități de metal se numără Întreprinderea de mașini-unelte Bacău (128 tone), „Electromotor"-Timișoara (100 tone), Întreprinderea de osii și boghiuri Balș (405 tone), Întreprinderea de mașini electrice București (76 tone) etc. În general, se poate spune că la aceste întreprinderi au acționat aceleași cauze esențiale: depășirea procentului de piese necorespunzătoare, datorită abaterilor de la tehnologiile prescrise, acordarea de derogări, ca urmare a unor aprovizionări necorespunzătoare cu sortotipodimensiuni de laminate. Dar, în unele cazuri, consumul suplimentar înregistrat s-a datorat și modului cum unii furnizori au înțeles să-și respecte obligațiile contractuale. Întreprinderea de osii și boghiuri Balș, de pildă, a consumat în plus o cantitate apreciabilă de metal deoarece Combinatul siderurgic Reșița i-a livrat blumuri cu diametrul de 260, în loc de 210 cît s-a contractat.

Cît metal se încorporează în fiecare produs?

UN CRITERIU DE BAZĂ al aprecierii activității unei întreprinderi este cît din materia primă intrată în fluxul producției se regăsește în produsul finit. Cu cît coeficientul de utilizare — în speță metalul — este mai mare, cu atît pierderile sînt mai mici și, deci, se diminuează substanțial costurile. Se poate aprecia, pe drept cuvînt, că **nivelul coeficientului de utilizare a metalului caracterizează, în principal, gradul de tehnicitate dar și de suplețe a produselor, calitatea tehnologiilor aplicate, spiritul gospodăresc al colectivului.** În primele 6 luni ale anului în curs — așa cum atestă cifrele sintetice ale serviciului de norme de consum din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini — rezultă că, luînd în considerație planul reactualizat la structura realizată, coeficientul de utilizare al laminatelor finite a fost îndeplinit în proporție de 100,6 la sută. Acest lucru a determinat, pe lîngă reducerea normelor de consum, realizarea unor importante economii de metal.

Sînt semnificative și modalitățile care au determinat în unele întreprinderi creșterea gradului de utilizare a metalului. La întreprinderea „Tehnometal"-Timișoara, spre exemplu, s-a organizat **debitarea centralizată a metalului,** ceea ce a determinat scăderea rămășițelor și, deci, o folosire mai completă a materiei prime. Aceasta a contribuit ca, în primul semestru al anului, întreprinderea să obțină o economie de 547 tone de metal. De asemenea, la Șantierul naval Constanța, ca urmare a **refolosirii fișiilor și străifurilor** coeficientul de utilizare a tablei fiind mai înalt, economiile de metal realizate în această perioadă s-au ridicat la 486 tone. Din păcate însă la numeroase grupe de alte produse, coeficientul planificat de utilizare a laminatelor finite pline din oțel n-a fost atins. În primele 3 luni ale anului la: utilaj tehnologic pentru industria chimică, prelucrare țiței, hîrtie și celuloză ; mașini și utilaje tehnologice pentru industria metalurgică ; autovehicule rutiere, remorci, semiremorci, ansamble și piese specifice.

Gospodărirea mai bună a metalului, economisriea lui, se cere împletită cu o cît mai înaltă valorificare a sa, cu **obținerea unei valori cît mai mari dintr-o tonă.** Desigur, un asemenea obiectiv se poate atinge prin optimizarea structurii sortimentale a producției planificate, respectiv prin promovarea produselor care valorifică mai bine, mai eficient, materia primă — produse care să corespundă pe deplin cerințelor economiei naționale Este concludent în acest sens — ca să dăm numai un singur exemplu — cazul întreprinderii „Steaua roșie din București. Aici, în timp ce producția de utilaje de construcții (betoniere), mare consumatoare de metal, se reduce de la 60,4 la sută în 1979 la 39 la sută în 1980, produsele de aparatură hidraulică (produse de înaltă tehnicitate și cu un grad ridicat de prelucrare a metalului) reprezintă, în aceeași perioadă, în totalul producției marfă 57,7 la sută în loc de 11 la sută. Care este efectul economic ? În timp ce valoarea metalului prelucrat era la utilajele de construcții de circa 45 lei/kg, la producția de aparatură hidraulică valoarea metalului crește la 300 de lei per kilogram. Asemenea rezultate bune au fost obținute de către unele întreprinderi și la alte grupe de produse. Astfel, valoarea planificată a producției de tractoare obținută dintr-o tonă de metal a fost depășită în primul trimestru din acest an cu 5,5 la sută, la autotractoare și autocamioane cu 13,4 la sută, la producția de cazane cu 25 la sută etc.

Dar și în acest domeniu — deosebit de important pentru ridicarea eficienței economice — nu toate grupele de produse s-au înscris în normativele de valorificare. Valoarea producției de construcții navale dintr-o tonă de metal a atins doar 96,7 la sută din normativul planificat, iar cea a producției de mașini, utilaje, instalații, accesorii și scule pentru exploatarea geologică, foraj și exploatarea sondelor — de 96,7 la sută. Cu nerealizări la acest indicator se prezintă și alte grupe de produse, cum ar fi : producția de locomotive pentru linii magistrale (99,3 la sută), producția de motoare electrice (99,4 la sută), producția de mașini și aparate electrice de uz casnic (98,8 la sută) etc.

Printre căile care conduc la o mai bună utilizare a materiei prime și materialelor se numără și **îmbunătățirea calității produselor, ansamblelor sau pieselor componente.** Orice abatere de la calitate, de la tehnologia prescrisă în execuția unei piese, implică fie remanierea ei, care încarcă costul produselor, fie producerea ei din nou (ceea ce reclamă un plus de materii prime). În numeroase întreprinderi constructoare de mașini, datorită exigențelor sporite privind respectarea disciplinei tehnologice și a spiritului de responsabilitate în muncă în turnătorii, proporția pieselor bune turnate a crescut, di-

V. BOESCU
L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 11)

Puncte de vedere și exigențe în procesul tipizare-standardizare

PROMOVAREA UNOR FORME NOI DE TIPIZARE ȘI STANDARDIZARE

UN ASPECT al cerințelor impuse de lărgirea cadrului tipizării **producției** în perioada actuală este și **necesitatea promovării formelor noi propulsate în ultimii ani la orizontul științei și tehnicii : standardizarea de anticipație** (premergătoare sau de perspectivă) **standardizarea complexă** ș.a. Dezvoltînd pe larg aceste concepte, mai puțin uzitate în literatura și practica noastră, trebuie arătat că, în condițiile revoluției tehnico-științifice actuale și progresului generat de aceasta, uzura morală a producției se accelerează, fapt care determină ca problema reînnoirii standardelor și ținerea lor la zi cu progresul tehnic să capete o importanță deosebită. Economia națională obține un efect maxim ca rezultat al realizărilor din domeniul tehnico-științific numai atunci cînd prin intermediul standardelor aceste noutăți sînt introduse în practica industrială într-un timp cît mai scurt.

Standardele convenționale pierd cu timpul funcția lor progresivă și devin o piedică în calea progesului, întîrziind perfecționarea obiectului standardizat sau tipizat, fapt care impune ca **standardul să fie menținut numai pînă cînd acesta permite obținerea unui oarecare efect economic.** O ieșire din situație, respectiv o prelungire a „vieții" standardelor este oferită de **standardizarea de anticipație** (premergătoare) care se deosebește de cea clasică prin aceea că standardele sînt elaborate avînd la bază cercetările de prognoză, cu luarea în considerație a dinamicii dezvoltări indicatorilor standardizați în funcție de timp. Eficiența economică ridicată a standardelor de anticipație se obține ca urmare a faptului că acestea țin seama de influența progresului științific și tehnic, stabilind anticipat nivelul calitativ al producției, optim pentru condițiile viitoare. Standardizarea premergătoare face posibilă o mai bună coordonare și pregătire din timp a tehnologiilor de fabricație ale noilor produse, organizarea și planificarea cercetării, proiectării și a altor lucrări în toate fazele și etapele de concepere, asimilare și fabricare a acestora.

Necesitatea ca la proiectarea produselor indicatorii prevăzuți să fie adoptați cu luarea în considerație a saltului necesar în timp arată că **tipizarea și standardizarea trebuie să fie orientate nu atît pe ordonarea producției existente** — avînd la bază datele retrospective de producție — **ci mai ales pe produsele aflate în faza de proiectare sau chiar de idee conceptuală, la care să se aplice calculele de prognoză tehnică și economică.**

În sensul celor prezentate, deosebit de convingătoare apar sublinierile din cuvîntarea secretarului general al partidului ținută la ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din luna iunie a.c. în care, evidențiindu-se realizările noastre de pînă acum în domeniul economic, se constată totodată că **„ceea ce este bun astăzi și corespunde nivelului tehnic industrial poate fi depășit sau rămîne în urmă peste șapte luni, peste un an, cel mult peste doi ani, dacă nu vom acționa cu toată hotărîrea pentru modernizarea continuă a producției".**

STANDARDIZAREA COMPLEXĂ a apărut tot ca o consecință firească a creșterii exigențelor față de calitatea produselor în condițiile tehnicii actuale. Întrucît factorii care condiționează această calitate devin tot mai numeroși, standardizarea devine complexă înțelegînd prin aceasta cuprinderea în standarde și corelarea reciprocă a indicatorilor de calitate și a condițiilor tehnice pentru întregul ansamblu de elemente al ciclului de fabricație : materie primă, materiale, semifabricate, proces tehnologic, metode și mijloace de control și încercare, condiții de ambalare, transport etc. Acești factori trebuie corelați între ei prin intermediul standardelor, astfel încît condițiile tehnice pentru fiecare în parte să corespundă condițiilor generale de exploatare impuse produsului finit.

Standardizarea complexă cuprinde mai multe ramuri învecinate care participă la realizarea produsului, dat fiind faptul că nivelul tehnic și calitatea produselor dintr-o ramură depinde de calitatea producției din alte ramuri. Spre exemplu asemenea indicatori de calitate ai producției ca fiabilitatea, durabilitatea, caracteristicile dinamice, adaptabilitatea la condițiile de lucru din diferite zone climatice, siguranța în circulație ș.a.m.d. depind de calitatea produselor livrate industriei constructoare de mașini de către metalurgie, chimie, industria petrolieră, industria ușoară.

Standardizarea parțială avînd un caracter episodic nu oferă întotdeauna rezultatele dorite chiar atunci cînd standardele respective conțin indicatori progresivi. **Numai standardizarea complexă prin care cerințele generale tehnice și de exploatare ale produsului final sînt puse de acord cu cerințele elementelor componente, poate să asigure o funcționare stabilă a acestuia și obținerea de avantaje economice.** Problema soluționării complexe a sarcinilor standardizării este inclusă astăzi în tematica multor institute de cercetare științifică din diferite țări, inclusiv la organele care se ocupă cu standardizarea internațională.

Cele cîteva aspecte de ordin teoretic și metodologic reliefate pun în mod acut la ordinea zilei necesitatea dezvoltării teoriei tipizării și standardizării în țara noastră pe baza experienței proprii acumulată pînă acum în acest domeniu și dispunînd de o informare mai sistematică asupra realizărilor din alte țări.

FIREȘTE, un aport însemnat la generalizarea experienței teoretice de tipizare a produselor și promovarea soluțiilor avansate poate să-l aducă consfătuirile tehnico-științifice de tipizare (exemplu cele organizate anual sub auspiciile MICM și Universității din Brașov și altele), al căror conținut și mod de desfășurare necesită îmbunătățiri substanțiale pentru a corespunde denumirii pe care o poartă și ideii în numele cărora sînt convocate. În contrast cu importanța tematicii abordată — deosebit de atrăgătoare și a străduinței inițiativelor lor de a fi ținute în fiecare an, consfătuirile prezintă multe aspecte formale și au o eficiență scăzută. O serie de teme — mai ales cele provenite de la unele institute de învățămînt superior, sînt scolastice, repetă an de an aceleași probleme și sînt introduse în program exclusiv de dragul întregirii listei de comunicări a semnatarilor. Practica întrebărilor și discuțiilor lipsește aproape cu desăvîrșire sau este concentrată pe probleme minore și colaterale. Întreprinderi de bază ale industriei noastre constructoare de mașini nu participă la aceste confruntări sau au o prezență formală — fără comunicări. Factori de răspundere pe linie de tipizare a ramurii nu participă la lucrări figurînd numai pe lista comitetului de organizare etc.

Posibilități de perfecționare a tipizării există și în domeniul conducerii și îndrumării acestei activități, factorii care răspund în întreprinderi și institute fiind confruntați cu o serie de deficiențe. Ele se relevă în special la insuficienta pregătire metodologică asigurată atît în faza de începere a lucrărilor cît și pe parcursul elaborării lor. Se simte nevoia unei tematici unitare și clare de lucru, care nu poate fi suplinită de numeroasele ședințe organizate de unele comisii de ramură la care sînt convocați să participe sute de specialiști. În această situație elaboratorii lucrărilor au adoptat puncte de vedere proprii, lucrările au fost reluate de mai multe ori, fără a fi încheiate nici în prezent, iar unele capitole importante ale tipizării — ca spre exemplu, importurile de produse, au rămas în afara acțiunii fiind lansate apoi în lucru cu multă întîrziere. Desigur aceste eficiențe pot să fie eliminate în viitor printr-o atenție mai mare acordată aspectelor de ordin teoretic și metodologic, o colaborare mai strînsă a factorilor cu asemnea responsabilități și prin eliminarea unor metode de lucru lipsite de operativitate și claritate.

Uriașele valențe transformatoare pe care le conține tipizarea și standardizarea face necesar ca această activitate să înregistreze în anii ce vin un nou salt calitativ, impus de noile exigențe apărute în viața economică și socială.

Ioan HERA-BUCUR

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

APLICAREA DIFERENȚIATĂ A AUTOGESTIUNII ÎN ACTIVITATEA DE PROIECTARE

ETAPA NOUĂ, superioară în care ne aflăm de aplicare a noului mecanism economico-financiar, de trecere la o nouă calitate în întreaga activitate economico-socială, impune măsuri corespunzătoare și în activitatea de proiectare. Realizarea întregului volum de investiții al actualului cincinal și pregătirea temeinică a investițiilor cincinalului 1981—1985 solicită activității de proiectare o participare directă, activă și de înaltă calitate prin proiecte și documentații complete, furnizate la termen.

În activitatea de proiectare aplicarea noului mecanism economico-financiar presupune ca unitățile de proiectare și organele lor de conducere să dispună de pîrghiile necesare pentru îndeplinirea planului de activitate cu eficiență economică maximă, pentru constituirea tuturor fondurilor pe baza cărora să se poată lărgi și dezvolta activitatea unității respective și cointeresa colectivul de oameni ai muncii. În virtutea acestor obiective realizarea principiilor autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării activității economice nu este numai posibilă, dar apare ca o necesitate în toate unitățile de proiectare. Aplicarea lor, după generalizarea noului mecanism economico-financiar, se realizează în special prin obligativitatea unităților economice și din activitatea de proiectare de a întocmi și urmări realizarea **bugetelor de venituri și cheltuieli.** În cea mai mare parte, pînă în prezent cel puțin, bugetul de venituri și cheltuieli se întocmește de către compartimentul financiar-contabil sub conducerea contabilului șef, se prezintă în adunarea generală a oamenilor muncii o dată cu proiectul planului anual de producție și este adoptat odată cu acesta. Urmărirea lui în realizare este în seama aceluiași compartiment financiar-contabil, care dispune de date care pot caracteriza activitatea economică a unității dar care, după părerea noastră, nu sînt folosite corespunzător. În raport cu cerințele actuale, aplicarea noului mecanism economico-financiar impune o optică diferită și o responsabilitate mai mare. El trebuie folosit în mai mare măsură de organele de conducere colectivă ale unităților de proiectare atît la nivelul unității, cît și pe formațiuni de lucru, de exemplu pe secții de proiectare.

Introducerea indicatorilor producției nete și fizice

REALIZAREA concretă a autoconducerii muncitorești necesită un sistem informațional adecvat care să distribuie fluxurile de informații privind sarcinile de plan pe verigi organizatorice și să concentreze refluxurile de informații privind rezultatele obținute în îndeplinirea planului la factorii decizionali, creînd acestora posibilități de intervenție operativă. Se știe că un control eficient al activității este dependent de o bună organizare și funcționare a sistemului informațional, care poate semnala operativ desfășurarea proceselor economice și efectele lor.

Sarcinile economice ale activității de producție care se adoptă și se transmit de adunarea generală a oamenilor muncii, de organele colective de conducere trebuie să includă indicatorii economico-financiari — **producția netă** și **producția fizică.** În prezent, nu este introdus indicatorul producție netă în activitatea de proiectare. Introducerea acestui **indicator va reliefa valoarea nou creată în acest domeniu și în raport de realizarea lui s-ar calcula și elibera fondul de retribuire a muncii. Acest indicator ar duce, ca și în ramurile unde el se aplică, la concentrarea eforturilor asupra reducerii costurilor materiale, chiar dacă în această activitate ele au o pondere mai mică în totalul costurilor de producție decît în alte activități productive.**

Indicatorul **producție fizică cu desfacerea asigurată este pe deplin aplicabil și posibil de urmărit** și în proiectare sub forma **contractelor de proiectare cu finanțare asigurată din partea beneficiarilor.**

Indicatorul referitor la **timpul de muncă** este reflectat în activitatea de proiectare prin **indicatorul ore-medii — convențională necesare pentru realizarea planului producției de proiectare.** Acest indicator, după părerea noastră, **trebuie privit mai analitic, iar orele respective, o dată cu lansarea planului, să fie grupate pe activitățile de proiectare, de asistență tehnică, de intervenție, de colaborare etc.** Urmărirea lui va conduce la evidența consumului de muncă de o calificare dată. Considerăm că este necesară compararea acestui consum de timp de muncă convențional cu consumul de timp de muncă efectiv pe colective, grupe sau secții de activitate.

Introducerea și utilizarea acestor indicatori economico-financiari îmbunătățiți este strîns legată de îmbunătățirea activității financiar-contabile din unitățile de proiectare, dar și de îmbunătățirea activității de planificare în general. Activitatea financiar-contabilă trebuie și în unitățile de proiectare să depășească stadiul activității de înregistrare pasivă, să participe la fundamentarea științifică a indicatorilor și împreună cu compartimentul de planificare să elaboreze indicatorii perfecționați și să-i prezinte adunării generale a oamenilor muncii și organelor colective de conducere. În același timp, prin activitatea pe care o desfășoară aceste compartimente să se realizeze o defalcare a acestor indicatori pe colective sau secții de activitate în așa fel încît sarcinile să nu mai fie privite global pe întreaga unitate, ci ca sarcini ale fiecărui colectiv. Prin acțiunea de control, în special de control financiar preventiv, de control ierarhic operativ curent și de control financiar intern, compartimentul financiar-contabil, în special contabilul șef personal și prin delegații săi, are obligația de a opri și de a elimina orice cheltuială neeconomicoasă, nenecesară și neeficientă astfel încît să se realizeze o bună gospodărire a mijloacelor materiale și bănești, o folosire mai rațională a forței de muncă atît pe total unitate cît și pe fiecare loc de activitate.

Dimensionarea fondurilor în funcție de necesități

ÎN ACTIVITATEA de proiectare se întocmește **buget de venituri și cheltuieli.** Conținutul lui, în prima parte, se referă la veniturile din activitatea de proiectare, la cheltuielile pentru această activitate sau pentru asistență tehnică, sau la cele ce se suportă direct din beneficiu, precum și la beneficiile ce se obțin prin scăderea din totalul veniturilor a cheltuielilor menționate. În partea a doua, bugetul de venituri și cheltuieli, se referă la fondurile proprii care se pot constitui la nivelul unității de proiectare: fondul de dezvoltare economică, fondul mijloacelor circulante, fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, fondul pentru acțiuni sociale, fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii, precum și destinația acestor fonduri.

Referitor la întocmirea bugetului de venituri și cheltuieli considerăm că este necesar ca cel puțin prima sa parte să fie divizată pe locuri generatoare de venituri și cheltuieli, să se realizeze o prezentare mai analitică a acestora. În acest fel, se poate realiza o urmărire a nivelului cheltuielilor și a veniturilor nu global, la nivelul unităților, ci pe fiecare colectiv, grupă sau secție de proiectare. Volumul fondurilor care se constituie depinde de o seamă de factori, dar în primul rînd de beneficiu. Dacă nu se realizează beneficiul cel puțin la nivelul planificat, nu se pot constitui în întregime nici aceste fonduri.

Autofinanțarea, ca trăsătură a noului mecanism economico-financiar, presupune constituirea din resurse proprii a fondurilor necesare bunei funcționări a unităților economice. Și în activitatea de proiectare este necesar să fie constituite din beneficiile obținute, din amortizare și din alte surse fondurile de dezvoltare economică și fondul mijloacelor circulante într-un asemenea volum care să permită dezvoltarea unității pentru a putea cuprinde activitatea totală, prezentă și viitoare, și de a crea condițiile pentru ca aceasta să se desfășoare normal.

Ioan SIRB
contabil șef la IPROMET București

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A RESURSELOR INTERNE ÎN ALIMENTAȚIA PUBLICĂ

● Dezvoltînd gospodăriile-anexă, alimentația publică își poate asigura prin autoaprovizionare, la costuri reduse, o parte însemnată din necesarul de carne, ouă, legume și zarzavaturi ● Diferențe apreciabile între județe în ce privește gradul de valorificare a resurselor ● Folosindu-se ca hrană resturile menajere din unitățile de alimentație publică, s-ar putea crește anual 150 000 de porci, echivalînd cu o producție de 12 mii tone de carne.

ALIMENTAȚIA PUBLICĂ, ramură importantă a comerțului interior, a înregistrat rezultate remarcabile atît pe plan economic, cît și pe plan social. Astfel, în anul 1978 față de anul 1960, rețeaua de unități a crescut cu circa 104 la sută (din care cea de restaurante cu circa 277 la sută), volumul desfacerilor cu circa 412 la sută etc. De remarcat este și faptul că ponderea producției culinare și altor produse alimentare în totalul desfacerilor prin unitățile de alimentație publică a ajuns, în medie, la peste 57 la sută. Desfacerile medii pe unitate au crescut în această perioadă de peste 2,5 ori, de la 684 mii la 1 722 mii lei/an. Ponderea vînzărilor prin unitățile de alimentație publică în totalul desfacerilor prin comerțul socialist a sporit de la 14,8 la sută la 16,3 la sută.

Dezvoltarea alimentației publice se reflectă pozitiv asupra nivelului de satisfacere a cerințelor populației. Dacă în anul 1960 reveneau în medie 2 135 locuitori la o unitate de alimentație publică, în anul 1978 numărul a scăzut la 1 245 ; consumul mediu pe un locuitor a crescut de la 320 la 1 383 lei.

În perspectiva anului 1985, alimentației publice îi revin sarcini care se înscriu peste dinamica medie a comerțului socialist (creșterea desfacerilor de mărfuri cu 30—35 la sută, față de anul 1980). Astfel, Programul-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare a calității vieții prevede ca volumul desfacerilor prin alimentația publică să crească cu 36,1 la sută, iar în cadrul acestora, preparatele și semipreparatele culinare să sporească cu peste 50 la sută. Creșterea însemnată a desfacerilor de preparate și semipreparate culinare reclamă diversificarea calitativă în concordanță cu structura cererii populației, cu asigurarea unui consum stabilit pe baza unor criterii științifice.

Respectarea unei asemenea cerințe esențiale contribuie la ușurarea muncii în gospodăria casnică, la ridicarea calității vieții.

Trecerea la o nouă calitate în alimentația publică înscrie pe prim plan optimizarea structurii desfacerilor, ca urmare a creșterii susținute a producției de preparate culinare și a altor produse alimentare, dar mai ales a produselor de bucătărie. Realizarea acestui obiectiv major reclamă **punerea în valoare a tuturor resurselor existente, înlăturarea oricărei risipe care ar afecta sporirea beneficiului, ridicarea gradului de satisfacere a cererii consumatorilor.**

SCALE principală de sporire a volumului producției culinare o reprezintă **organizarea de gospodării-anexă pentru creșterea porcilor și păsărilor.** Hrana principală a acestor animale se poate asigura prin valorificarea eficientă a resturilor menajere. Această cerință se înscrie organic în sarcina cuprinsă în documentele Congresului al XII-lea al partidului, cu privire la recuperarea și refolosirea integrală a materiilor prime și materialelor. În cuvîntarea la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din februarie 1980, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretar general al partidului, arăta că **„...este necesar să se treacă la organizarea creșterii pe lîngă cantine, care dispun de mari cantități de resturi alimentare, a păsărilor și porcilor"**. De aceea se impun măsuri hotărîte, din partea tuturor factorilor de decizie din alimentația publică, pentru a se pune capăt risipei de alimente, inclusiv a celor care pot fi recuperate și refolosite în scopul creșterii porcilor și păsărilor, pentru sporirea și îmbunătățirea producției de preparate și semipreparate culinare.

Transpunerea în viață a unei sarcini atît de importante a declanșat un vast program de acțiuni, menite să amplifice considerabil realizările deja obținute. Astfel, la sfîrșitul anului 1979, existau, în cadrul alimentației publice din țara noastră, circa 1 800 de gospodării-anexă, cu circa 44 de mii de porci și 23 mii de păsări. Rezultă că, în medie, pe un județ reveneau 45 de gospodării-anexă. Însă, posibilitățile existente permit, printr-o valorificare judicioasă, obținerea de rezultate superioare de către fiecare întreprindere de alimentație publică.

Dovada cea mai elocventă, în această direcție o constituie măsurile luate de Ministerul Comerțului Interior pentru anul 1980. La nivelul acestui an s-a planificat, în cadrul M.C.I., organizarea a 363 de noi gospodării și secții-anexă, deci o medie de circa 9 unități pe județ. Comparativ cu realizările de pînă la sfîrșitul anului 1979, pe total alimentație publică, creșterea prevăzută reprezintă circa 20,17 la sută. În ce privește numărul de porci și de păsări ce urmează să crească în gospodăriile-anexă, sarcinile de plan în anul 1980 sînt superioare realizărilor obținute în anul 1979, cu 0,41 la sută, respectiv cu 269,57 la sută. Media pe județ este de circa 1 105 porci și 2 125 păsări. (În unele județe, cum sînt Bacău și Bistrița-Năsăud, este prevăzută creșterea și a altor animale de carne).

DISTRIBUȚIA gospodăriilor-anexă pe județe înregistrează variații mari. În 29 de județe (72,5 la sută din total) funcționează între 1 și 10 gospodării-anexă, iar în celelalte 10 și în Capitală (27,5 la sută) — între 11 și 36. În categoria județelor cu un număr mai mare de gospodării-anexă se înscriu : Argeș — 36, Prahova — 25, Sibiu — 21, Constanța — 18, Dolj — 16 etc., iar municipiul București — 25 ; printre cele cu un număr mai scăzut se includ :Bistrița -Năsăud — 1, Vrancea, Galați și Sălaj — cîte 2, Gorj și Iași — cîte 3, Botoșani, Caraș-Severin, Harghita, Ialomița și Timiș — cîte 4 etc. Avînd în vedere dezvoltarea puternică a alimentației publice în toate județele apare greu de explicat diferențe importante semnalate între Argeș, Prahova, Sibiu, Constanța pe de o parte și Galați, Gorj, Iași, Timiș pe de altă parte, acestea din urmă situîndu-se cu mult sub posibilitățile de care dispun. De altfel, diferențele apar și mai vizibile sub raportul numărului de porci și păsări ce se vor crește în gospodăriile-anexă ; de exemplu, în Argeș, — 800 de porci și 10 000 de păsări, Prahova — 1 150 de porci și 1 950 de păsări, față de Galați — 200 de porci și 2 500 de păsări, Timiș — 250 de porci și nici o pasăre. Condițiile social-economice fiind aproximativ asemănătoare, înseamnă că este vorba doar de **o inegală preocupare** pentru punerea în valoare a resturilor menajere prin gospodăriile anexă. De remarcat este și faptul că o serie de județe — Brașov, Buzău, Constanța, Dîmbovița, Dolj, Harghita, Ialomița, Iași, Sălaj, Teleorman, Timiș, Tulcea, Vîlcea s.a. — nu au planificat pentru acest an

creșterea de păsări în gospodăriile-anexă, deși aceasta nu reclamă măsuri cu mult deosebite față de creșterea porcilor, iar carnea obținută se înscrie în categoria alimentelor cu valoare nutritivă ridicată.

Prezintă importanță nu numai **numărul** gospodăriilor-anexă ci și **dimensiunile** lor, de care este strîns legată eficiența în funcționare. Sînt concludente, în acest sens, sarcinile de plan pentru anul 1980, în județe ca : Hunedoara (unde în cele 5 gospodării-anexă este prevăzută creșterea a 4 270 de porci și 4 300 de păsări, echivalînd cu 420 tone de carne), Covasna (6 gospodării ; 3 450 de porci, 20 000 de păsări ; 186 tone de carne), Neamț (11 gospodării ; 2 150 de porci, 6 000 de păsări ; 224 tone de carne), Mureș (9 gospodării ; 1 522 de porci, 400 de păsări ; 104 tone de carne).

INDICATORUL cel mai concludent, care reflectă modul de valorificare a resturilor menajere prin gospodăriile-anexă, este **producția de carne în expresie fizică.** Potrivit sarcinilor de plan pentru anul 1980, prin gospodăriile-anexă din cadrul M.C.I. se vor obține 2 046 tone de carne, revenind în medie pe județ circa 51 tone. Peste această medie se înscriu 10 județe. În unele județe producția de carne prevăzută este cu mult sub medie : Arad — 0,5 tone, Galați — 6 tone, Iași — 6,9 tone, Sibiu — 3,7 tone, Tulcea — 4 tone, Vîlcea — 4,1 tone. Aceste cantități scăzute ilustrează insuficienta utilizare a resturilor menajere, în comparație cu alte județe cu un potențial aproximativ egal : Argeș — 83 tone, Ilfov — 86 tone, Prahova — 58,8 tone, Suceava — 103 tone etc.

Creșterea păsărilor prin gospodăriile-anexă poate asigura și o producție apreciabilă de **ouă,** dar aceasta este prevăzută numai în două județe — Prahova (15 000) și Satu Mare (1 000), care dispun totuși de un număr relativ mic de păsări 3 600, respectiv 500. Apare cu atît mai curioasă situația în alte județe, cu un număr mult mai mare de păsări și care n-au stabilită nici o sarcină privind producția de ouă : Argeș (10 mii de păsări), Brăila (5 mii), Neamț (6 mii), Vrancea (10 mii), municipiul București (18 mii de păsări). Or, se știe că ouăle — cu o valoare nutritivă ridicată — pot servi la pregătirea unui sortiment larg de mîncăruri, semipreparate și produse de cofetărie.

FUNCȚIONAREA eficientă a gospodăriilor și secțiilor-anexă ale întreprinderilor de alimentație publică din sistemul M.C.I. presupune **cultivarea unor suprafețe cu legume, cartofi, verdețuri** necesare în pregătirea mîncărurilor, ca și **furaje pentru animale.** În anul 1980 s-au planificat 1 529 560 mp, cu o medie pe județ de 38 239 mp. În 16 județe (Arad, Bistrița-Năsăud, Brăila, Constanța, Dîmbovița, Hunedoara, Ialomița, Iași, Maramureș, Neamț, Prahova, Sălaj, Sibiu, Timiș, Tulcea, Vîlcea), nu s-a prevăzut nici un metru pătrat de culturi aferente gospodăriilor-anexă !

Între județele unde sînt planificate asemenea culturi, se constată mari diferențieri în ce privește suprafața cultivată — de la 400 mp în județul Botoșani, pînă la 150 000 mp în județul Galați. Județele cu o suprafață destinată culturilor de legume, cartofi, verdețuri și furaje de pînă la 5 000 mp sînt : Brașov — 3 500 mp, Buzău (3 880 mp), Caraș-Severin (1 200 mp), Covasna (600 mp), Gorj (2 800 mp), Ilfov (1 450 mp), Teleorman (1 700 mp). Suprafața cea mai mare destinată culturilor amintite o deține municipiul București — 1 050 mii mp respectiv circa 68 la sută din totalul suprafeței cultivate de către gospodăriile-anexă.

Apare semnificativă orientarea adoptată în structura culturilor de la un județ la altul. Astfel, culturi de legume se prevăd în 19 județe (47,5 la sută) de cartofi în 11 județe (27,5 la sută), de verdețuri în 10 județe (25 la sută), de furaje în 4 județe (10 la sută). Interesant de subliniat este faptul că nu se prevăd culturi în unele județe cu condiții pedoclimatice favorabile (legume — în Arad, Argeș, Botoșani, Brăila Constanța , Dîmbovița, Ialomița, Iași, Satu-Mare, Sibiu, Tulcea ; de cartofi — în Alba, Bistrița-Năsăud, Cluj, Dîmbovița, Gorj, Hunedoara, Maramureș, Neamț, Sălaj, Sibiu etc ; verdețuri — în Arad, Brăila, Buzău, Constanța, Dolj, Galați, Teleorman, Tulcea ș.a. ; furaje — în Bacău, Bihor, Covasna, Harghita, Maramureș, Mureș, Neamț, Sălaj, Sibiu, Suceava, Vîlcea etc.).

Structura suprafeței totale propusă pentru culturi se prezintă astfel : legume — 59,07 la sută, cartofi — 21,17 la sută, verdețuri — 15,28 la sută, furaje — 4,48 la sută. Apare necesară optimizarea structurii culturilor în fiecare județ, în raport cu potențialul efectiv.

ÎN SPIRITUL indicațiilor cuprinse în Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea cu activul și cadrele de bază din cooperația de consum, cooperația meșteșugărească, cooperația agricolă de producție și consiliile populare, din iunie 1980, se desprinde cu claritate necesitatea valorificării în mai mare măsură a materiilor prime și materialelor recuperabile, întărirea ordinei și disciplinei în desfășurarea acestei acțiuni prioritare. Aspectele înfățișate mai sus sugerează, pe lîngă realizările obținute, existența unor largi posibilități de punere în valoare a unor resurse de mare răspîndire pe teritoriul țării, prin creșterea porcilor și păsărilor în gospodăriile-anexă, folosind resturile menajere din alimentația publică.

Potrivit unor calcule estimative făcute de Institutul de studii și proiectări pentru sistematizare, locuințe și gospodărie comunală, rezultă că **numai la nivelul orașelor țării s-ar putea obține prin valorificarea resturilor menajere, circa 300 000 t/an brană pentru animale.** Pentru furajarea unui porc fiind necesară, în medie, o cantitate de circa 1 800 kg/an de resturi menajere, rezultă că s-ar putea crește circa 167 000 de porci. Luînd în calcul și resturile menajere refolosibile de la unitățile de alimentație publică din mediul rural, cifra ar ajunge la circa 200 000 de porci. Avînd însă în vedere că o parte din aceste resurse vor fi folosite pentru creșterea păsărilor în gospodăriile-anexă, se estimează ca un nivel realizabil **pînă la 150 000 de porci anual, cu o producție de carne de aproximativ 12 000 de tone, la un cost de circa 10 lei/kg.** În această variantă, în fiecare județ s-ar putea crește în medie 3 750 de porci, echivalînd cu 300 de tone — ceea ce ar asigura sporirea producției de carne pentru îmbunătățirea consumului populației, fără a se apela la fondul pieței.

ÎN VEDEREA realizării acestui obiectiv deosebit de important — creșterea porcilor și păsărilor în gospodăriile-anexă, la diferitele nivele ierarhice ale sectorului alimentației publice se cer luate măsuri hotărîte.

- În primul rînd se impune **afirmarea unei atitudini de înaltă responsabilitate, dezvoltarea inițiativei, înlăturarea fermă a oricărei risipe** de materii prime și materiale refolosibile în alimentația publică.
- O altă măsură importantă constă în **extinderea și generalizarea experienței pozitive.** Se poate evidenția în acest sens experiența I.C.S.A.P. din Drobeta-Turnu Severin, care cu un volum scăzut de investiții, a organizat gospodării-anexă, cu un număr ridicat de animale, respectînd cerințele de protecție a mediului înconjurător.
- Fiind vorba de creșterea unui număr relativ mare de porci și păsări în gospodăriile-anexă, se impune asigurarea unei **asistențe de specialitate,** eventual de către un veterinar cu pregătire superioară și un număr corespunzător de cadre cu pregătire medie la nivelul fiecărei direcții comerciale județene, în funcție de numărul și volumul gospodăriilor-anexă.
- Stimularea oamenilor muncii din gospodăriile-anexă pentru o activitate cu eficiență economică superioară presupune **un sistem adecvat de cointeresare,** astfel încît cîștigul lor să crească potrivit cu sporirea numărului de animale, a producției de carne.
- Pentru buna funcționare a gospodăriilor-anexă este indispensabilă **organizarea judicioasă a colectării și transportului resturilor menajere** din unitățile de alimentație publică, folosind mijloace de transport amenajate corespunzător.
- Un minimum de amenajări este necesar și pentru **funcționarea gospodăriilor-anexă în tot cursul anului** astfel încît producția de carne să se realizeze indiferent de condițiile climatice.

I. PĂUNESCU
Academia de studii economice București

Revoluția agrară socialistă în România

Problema agrară în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate (II)

ÎN ADOPTAREA strategiei de dezvoltare a agriculturii partidul nostru a pornit de la concepția că relațiile de producție constituie numai cadrul social necesar pentru realizarea unei agriculturi intensive, moderne, de înaltă productivitate. Dezvoltarea ascendentă a agriculturii reprezintă nu numai o rezultantă, dar și o condiție esențială a realizării complexului economic național, capabil să determine progresul general al societății. Odată cu încheierea procesului revoluționar de transformare socialistă a agriculturii, s-a schimbat fundamental conținutul problemei agrare, deschizîndu-se calea pentru soluționarea ei definitivă în spiritul principiilor echității sociale socialiste. Încheierea procesului de creare a relațiilor socialiste de producție în agricultură a însemnat doar încheierea unei etape a procesului revoluționar, el continuînd, cu un nou conținut, în următoarea etapă de dezvoltare a societății. S-au creat astfel condițiile favorabile realizării în agricultură a unei noi unități dialectice între dezvoltarea și perfecționarea continuă a forțelor și a relațiilor de producție în cadrul progresului continuu al societății.

În perioada imediat următoare încheierii cooperativizării s-au luat importante măsuri pentru consolidarea organizatorică a tinerelor cooperative. S-au inițiat acțiuni de masă, trimițîndu-se în cooperative specialiști care să lucreze permanent în aceste unități, precum și mii de muncitori care au desfășurat o intensă activitate politică și organizatorică pentru sprijinirea noilor cooperative. Realizările din această perioadă ar fi fost și mai mari dacă nu ar fi existat, așa cum s-a mai arătat, o subapreciere a importanței agriculturii în dezvoltarea economiei naționale, subapreciere ce s-a concretizat în acordarea unor insuficiente mijloace materiale și financiare. Tocmai în această perioadă, volumul creditelor pe termen lung, pentru investiții, acordate cooperativelor s-a diminuat de la 939 milioane lei în 1961 la 398 milioane lei în 1965. Dezvoltarea ramurilor industriale care trebuiau să contribuie la crearea bazei tehnico-materiale a agriculturii și îndeosebi a industriei chimice, precum și realizarea prevederilor pentru amenajarea irigațiilor, ca factori importanți pentru progresul agriculturii, au fost neglijați. În vederea sporirii contribuției agriculturii la dezvoltarea economico-socială se impunea elaborarea unei concepții noi, de largă perspectivă, în concordanță cu noile obiective pe care și le punea societatea noastră. În elaborarea acestei concepții un rol deosebit l-a avut Congresul al IX-lea al partidului. Pe baza hotărîrilor Congresului și Conferinței Naționale din 1967 ale partidului s-a dezvoltat puternic baza materială a agriculturii, s-a perfecționat activitatea cooperativelor agricole, socialismul consolidîndu-se și în agricultură, creîndu-se astfel una din premisele de bază ale trecerii la o nouă etapă de dezvoltare a societății noastre — edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate pune probleme calitativ noi în domeniul agriculturii, care decurg din problematica generală a depășirii stadiului unei economii socialiste în curs de dezvoltare și ale atingerii unui nivel comparabil cu cel al țărilor cu o economie avansată. Rolul agriculturii în noua etapă nu se reduce, ci se amplifică. Definind strategia de dezvoltare a acestei ramuri în cadrul strategiei generale a noii etape, în Programul partidului se subliniază că **„pornind de la realitatea că agricultura constituie o ramură de bază a economiei noastre naționale, partidul va pune în centrul politicii sale agrare realizarea unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate, care va folosi cele mai noi cuceriri ale științei".**[1])

Conceptul de agricultură socialistă intensivă, de mare productivitate, elaborat în spiritul materialismului dialectic și istoric este un concept global, care cuprinde nu numai forțele, ci și relațiile de producție, întregul proces de perfecționare a organizării sociale și de conducere a agriculturii.

Una din trăsăturile dominante ale procesului de intensificare a agriculturii în etapa actuală o constituie modernizarea acesteia prin pătrunderea rapidă și multilaterală a progresului tehnico-științific contemporan pe principalele sale direcții: creșterea capacității productive a pămîntului, îndeosebi prin irigații, mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, pătrunderea multilaterală a chimiei, aplicarea în producție a cuceririlor științelor biologice, în special ale nutriției și geneticii, și ridicarea nivelului de calificare a forței de muncă. Pornindu-se de la concepția că o agricultură modernă nu se poate realiza fără aportul științei, a fost organizată o largă rețea de institute și stațiuni de cercetări agricole, au fost stabilite direcțiile cercetării științifice în strînsă concordanță cu necesitatea soluționării problemelor acestei ramuri, cu orientările existente în cercetarea științifică pe plan mondial, asigurîndu-se o îmbinare corespunzătoare a cercetării aplicative cu cea fundamentală.

În vederea modernizării agriculturii, statul nostru a alocat importante fonduri de investiții, volumul acestora sporind de la 51 miliarde lei în perioada 1966—1970 la 77 miliarde lei în anii 1971—1975 și la 120 miliarde lei în actualul cincinal. Pentru a sublinia semnificația dimensiunii acestor fonduri este suficient să arătăm că investițiile statului în agricultură în prezentul cincinal sînt egale cu cele alocate întregii economii în anii 1951—1958. Ca urmare, au fost executate importante lucrări de îmbunătățiri funciare, în primul rînd în irigații, s-a dezvoltat, diversificat și modernizat parcul de mașini și tractoare agricole. Pentru viitorul cincinal se vor aloca fonduri de investiții în valoare de 155 miliarde lei. **Începînd cu actualul deceniu intensificarea agriculturii capătă un conținut calitativ nou, superior prin dezvoltarea proceselor de tip industrial.** Această trăsătură se va accentua în perioada 1981—1985, asigurîndu-se în perspectivă **transformarea în întregime a activității din agricultură într-o variantă a muncii industriale.**

Pornind de la constatarea faptului că țara noastră dispune de condiții pentru a produce în interiorul granițelor sale aproape toate produsele agroalimentare cerute de populație, ca și materiile prime solicitate de industrie, asigurîndu-se și însemnate disponibilități pentru export, partidul nostru orientează în continuare agricultura spre o dezvoltare complexă, multilaterală. În această optică, **intensificarea cuprinde ca o parte componentă esențială dezvoltarea multilaterală** a acestei ramuri, întrucît o asemenea agricultură valorifică mai eficient variatele condiții pedoclimatice, este mai puțin influențată pe ansamblu de oscilațiile factorilor naturali, precum și de fluctuațiile conjuncturale ale pieței internaționale. Prin aceasta se asigură o contribuție relativ stabilă a agriculturii la dezvoltarea economică. În cadrul acestei orientări generale, locul principal îl vor ocupa, în continuare, cerealele, urmărindu-se obiectivul realizării a cel puțin o tonă de cereale pe locuitor, indicator ce semnifică posibilitatea asigurării unei rații de consum fiziologic normale pentru întreaga populație. Una din tendințele dominante o constituie creșterea ponderii producției animale, ca una din condițiile intensificării agriculturii și ca suport material pentru îmbunătățirea continuă a alimentației populației. Aceste orientări, ca și altele, sînt materializate în programele elaborate pentru toate sectoarele agriculturii. Realizarea acestor programe va asigura la sfîrșitul cincinalului următor, o producție de cereale, legume, carne, ulei, zahăr, ouă, lapte și altele, la nivelul țărilor economic avansate.

În cadrul acestei orientări generale de dezvoltare multilaterală pe ansamblul agriculturii, are loc o dezvoltare complexă la nivelul zonelor și al județelor, o concentrare, profilare și specializare la nivelul unităților de producție. În concordanță cu modernizarea bazei tehnico-materiale, are loc un proces continuu de concentrare, specializare și profilare a producției unităților, asigurîndu-se condiții pentru creșterea rapidă a producției și a eficienței acesteia.

Pe baza studiilor de zonare a producției agricole au fost stabilite zonele actuale și de perspectivă ale producției agricole. În concordanță cu condițiile pedoclimatice, de forță de muncă, economice și sociale au fost definitivate zonele mari, precum și microzonele de producție agricolă. Zonele au fost concepute ca delimitări teritoriale complexe de producție, în

[1]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, București, Ed. politică, 1975, p. 75.

cadrul lor concentrîndu-se ramurile, culturile și speciile de animale în funcție de posibilitățile cele mai favorabile de creștere a producției și de ridicare a eficienței sale economice.

Sarcinile trasate de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român ce vizează dezvoltarea armonioasă a tuturor județelor țării au stabilit pentru fiecare județ o structură echilibrată a culturilor care să permită obținerea celor mai bune randamente la hectar, crearea bazinelor legumicole în apropierea orașelor pentru a satisface din resurse locale nevoile de consum ale populației, amplasarea unităților zootehnice în funcție de baza furajeră, astfel încît să se asigure, în principal, din propriile resurse, aprovizionarea populației cu produse animaliere proaspete — carne, lapte, ouă. Concentrarea și profilarea producției în cadrul zonelor și județelor îmbracă forme diferite, ele fiind determinate atît de nivelul tehnic al bazei materiale, cît și de formele de proprietate. În deceniul următor vor avea loc importante schimbări calitative în nivelul forțelor de producție, atît pe ansamblul ramurii cît și în profil teritorial. Aceasta constituie una din laturile esențiale ale înfăptuirii noii etape a revoluției în agricultură.

Conceptul de agricultură intensivă, de mare productivitate, elaborat de partidul nostru în spiritul materialismului dialectic și istoric, cuprinde nu numai forțele de producție, ci și relațiile de producție, întregul proces de perfecționare a organizării și conducerii agriculturii. În concordanță cu etapele de dezvoltare economico-socială, partidul nostru s-a preocupat de elaborarea practică a formelor corespunzătoare de organizare a activității economico-sociale din agricultură. Instituirea congresului întregii țărănimi, organizarea Consiliului Național al Agriculturii, instituționalizarea organelor de conducere colectivă în toate unitățile agricole asigură participarea în mod organizat a țărănimii la înfăptuirea politicii agrare a partidului, constituind, totodată, o formă superioară a democrației noastre socialiste, care se bazează pe participarea directă a maselor la conducerea statului, la făurirea conștientă a propriului viitor.

Sporirea contribuției agriculturii la dezvoltarea economică generală, la depășirea stadiului actual de țară socialistă în curs de dezvoltare, pentru ca România să devină, la sfîrșitul deceniului următor, o țară cu nivel mediu de dezvoltare, necesită îmbunătățirea întregii activități a acestei ramuri de bază a producției materiale. Tocmai acestor cerințe răspunde Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 1 februarie 1979 cu privire la îmbunătățirea conducerii agriculturii, crearea **consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste** și creșterea producției agricole.

Dezvoltarea agriculturii pe sectoare distincte de proprietate a corespuns unui anumit stadiu de dezvoltare a economiei naționale în general, și al agriculturii în special. Dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție atît la orașe cît și la sate, precum și cerințele sporite de produse agroalimentare necesită realizarea unui proces tot mai integrat al activității sectoarelor social-economice din agricultură și a producției de materii prime agricole cu cea de prelucrare industrială. Hotărîrea C.C. al P.C.R. din 1 februarie 1979 marchează trecerea agriculturii noastre într-un nou stadiu de dezvoltare : **„Toate aceste măsuri** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — au drept scop să pună în concordanță dezvoltarea bazei tehnico-materiale, condițiile noi ale agriculturii noastre cu cadrul organizatoric, cu forma de conducere și planificare, care impune o răspundere sporită și o conducere unitară a agriculturii“** [8]).

Măsurile promovate de această hotărîre sînt menite să asigure cadrul organizatoric și de conducere necesar înfăptuirii unor profunde și ample procese economice și sociale. Realizarea lor va asigura condițiile necesare pentru înfăptuirea unei noi revoluții în agricultură, pentru ridicarea nivelului de organizare și conducere în concordanță cu cerințele actualei etape de dezvoltare a societății noastre, de sporire a contribuției agriculturii la creșterea economică de ansamblu, de apropiere a nivelului de trai al țărănimii de cel al celorlalte categorii de oameni ai muncii.

Modernizarea și intensificarea agriculturii, ridicarea calificării profesionale a forței de muncă, va asigura ștergerea deosebirilor esențiale dintre munca agricolă și cea industrială. În anii următori, pe măsura adîncirii procesului de intensificare a producției agricole, munca în agricultură va deveni tot mai mult o variantă a activității industriale. Țărănimea, deși se va restrînge din punct de vedere numeric, va continua să joace un rol de cea mai mare importanță atît în producția de bunuri materiale, în sporirea avuției naționale, cît și în conducerea întregii opere de construcție socialistă.

Alianța dintre clasa muncitoare și țărănime, bazată pe proprietatea socialistă, pe unitatea de interes și scop va reprezenta și în viitor un factor esențial al progresului economic și social în țara noastră, principala forță politică care va asigura dezvoltarea continuă a cuceririlor revoluționare ale poporului, mersul înainte al societății pe calea socialismului și comunismului.

D. DUMITRU

[8]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 1 februarie 1979, București, Ed. politică, p. 20.

METALUL

(Urmare din pag. 5)

minuîndu-se numărul celor necorespunzătoare. Dar nu peste tot s-a acționat la fel. La piesele bune turnate din fontă realizate de unele întreprinderi ale Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant, norma de consum de fontă cenușie, fontă veche și fier vechi a fost depășită în primul trimestru al anului cu 8,9 la sută, consumîndu-se astfel în plus 1 512,2 tone din aceste materiale și 327,9 tone cocs. Cauza acestui consum suplimentar rezidă în faptul că în această perioadă volumul de rebuturi a fost mare ca urmare îndeosebi a nerespectării disciplinei tehnologice. Depășiri importante de asemenea materiale — datorită acelorași cauze — s-au consemnat și la turnătoriile întreprinderilor din Centrala industrială de autoturisme, Centrala industrială de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat, Centrala industrială de tractoare și mașini agricole—Brașov.

Măsuri impuse de saltul la o nouă calitate

EXISTĂ DESIGUR și unele probleme care se cer studiate pentru ridicarea continuă a gradului de gospodărire și valorificare a metalului, și anume :

— **sporirea exigenței producătorilor de metal față de calitatea producției.** Se știe că în ultimii ani, prin măsurile de tipizare a producției, gama sortotipodimensională a fost restrînsă. Aceasta permite întreprinderilor siderurgice să folosească cu indici ridicați agregatele din dotare, să-și organizeze mai bine activitatea productivă, să realizeze în condiții mai operative sarcinile contractuale. Dar tipizarea producției presupune și creșterea exigenței față de calitatea metalului livrat, realizarea unor sortimente cu rezistență mai mare, care să acopere o paletă largă de cerințe ale beneficiarilor. Ridicarea calității metalului livrat poate contribui la realizarea de reale și însemnate economii la beneficiari ;

— **extinderea acțiunii de valorificare a capetelor de laminate prin relaminarea lor cu minilaminoare.** Acțiunea începută la C.S. Hunedoara și Cîmpia Turzii pe această linie și care se soldează cu rezultate bune este necesar a fi extinsă și la celelalte unități siderurgice. S-ar valorifica astfel mari cantități de metal bun — care fiind subdimensionat ia în prezent calea neeconomică a retopirii ;

— **o mai intensă preocupare pentru extinderea tehnologiilor avansate în turnătorii și forje.** Există în această privință o experiență bună acumulată în sectoarele primare de la întreprinderile „23 August“ București, „Tractorul“ și Întreprinderea de autocamioane Brașov, Întreprinderea de mecanică fină Sinaia, I.C.M. — Reșița, care se cere a fi studiată și generalizată (turnarea în forme întărite cu bioxid de carbon, turnarea în modele ușor fuzibile (ceară), turnarea în forme-coji cu lianți de rășini sintetice, forjarea în matrițe complexe etc.) care asigură reducerea consumului de metal pe unitatea de produs (micșorarea adaosului de prelucrare cu 15—30 la sută ;

— **extinderea turnării unei game largi de piese care în prezent se execută din laminate.** În condițiile în care se impune găsirea de soluții care să permită alături de reducerea consumului de metal și a celui de energie electrică, creșterea ponderii pieselor turnate și forjate, în dauna celor laminate poate aduce o însemnată contribuție. Calculele arată, de pildă, că **dacă se înlocuiește prelucrarea prin așchiere a 100 de mii tone metal cu prelucrare prin forjare și matrițare se economisesc 25 mii tone laminate și se disponibilizează 2 500 muncitori și 1 500 mașini unelte așchietoare.** Trebuie avut, de asemenea, în vedere faptul că prelucrările mecanice la piesele matrițate și turnate în comparație cu cele confecționate din laminate costă cu circa 70 la sută mai puțin ;

— **scoaterea din fabricație a produselor depășite cu consumuri mari și înlocuirea lor cu altele care au performanțe tehnice funcționale ridicate și necesită o mai mică cantitate de materie primă și consum de combustibil.**

De la 1 septembrie a.c.

NOI CATEGORII DE OAMENI AI MUNCII BENEFICIAZĂ DE MAJORAREA RETRIBUȚIILOR

OBIECTIVUL FUNDAMENTAL al politicii partidului și statului nostru îl constituie ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual, sporirea gradului de civilizație și a calității vieții întregului popor. Acestui țel îi sînt subordonate toate eforturile pentru dezvoltarea în ritm intens a economiei, pentru creșterea venitului național — unica sursă a sporirii nivelului de trai al tuturor categoriilor de oameni ai muncii.

Concomitent cu dezvoltarea producției agricole și a eficienței sale economice, partidul nostru acționează în direcția sporirii cointeresării materiale a oamenilor muncii din agricultură. Astfel, în perioada 1965—1975 retribuția medie lunară netă a personalului muncitor din agricultură a crescut în medie cu 63%, iar cea a muncitorilor cu 64,1%.

Potrivit programului de creștere a nivelului de trai în cincinalul 1976—1980, în prima etapă retribuția tarifară a oamenilor muncii din agricultură a fost majorată cu 16,6%. În a doua etapă,începînd cu 1 septembrie, un număr de aproape 535 000 lucrători beneficiază de majorarea retribuțiilor tarifare cu 13,9% în medie, realizîndu-se astfel creșterea totală (etapa I-a+II-a) de 32,8% în actualul cincinal. Mărirea retribuțiilor tarifare va atrage după sine, cum e și firesc, creșterea corespunzătoare a sporului de vechime neîntreruptă în muncă în aceeași unitate, precum și a veniturilor provenite din munca în acord global (vezi tabelul).

Datele atestă că noua etapă de majorare se întemeiază pe principiile fundamentale ale eticii și echității socialiste, urmărindu-se creșterea mai accentuată a retribuțiilor mai mici în condițiile păstrării unor raporturi stimulative între funcții, profesii și nivele de calificare. Creșteri mai importante realizează muncitorii mecanici agricoli care reprezintă detașamentul de bază al agriculturii noastre socialiste. Mecanicii agricoli

Sectorul de activitate sau funcția	Retribuția actuală	Retribuția majorată în etapa a doua	Diferență în plus la: retribuție	Diferență în plus la: spor de vechime	Total venit suplimentar	Venit suplimentar la nivelul unui an
1	2	3	4	5	6	7
1. Muncitor din sectorul vegetal, treapta a II-a, spor de vechime 5%	1 734	2 014	280	14	294	3 528
2. Mecanic agricol categoria 5 treapta a II-a spor vechime 10%	2 142	2 489	347	35	382	4 584
3. Mecanic de întreținere din ateliere de reparații, categoria 4, treapta I, spor vechime 5%	1 867	2 183	316	16	332	3 984
4. Îngrijitor porci, complexe industriale, grupa a 4-a de lucrări, treapta a II-a, spor de vechime 10%	2 053	2 359	306	31	337	4 044
5. Crescător ovine (exclusiv cele de selecție), grupa a 2-a de lucrări, treapta a II-a, spor de vechime 5%	1 734	1 989	255	12	267	3 204
6. Inginer (agronom, zootehnist, mecanic) clasa 28, gradația V, spor vechime 10%	3 170	3 500	330	33	363	4 356
7. Inginer șef din C.A.P., gradul I, (retribuit de stat) clasa 33, gradația III, spor de vechime 10%	4 020	4 450	430	43	473	5 676
8. Șef de fermă gradul II, clasa 32, gradația V, spor vechime 10%	3 830	4 230	400	40	440	5 280
9. Responsabil economic ferme gradul I, clasa 29, gradația V, spor vechime 10%	3 325	3 670	345	35	380	4 560

care execută lucrări în cîmp (arat, desțelenit) cuprinse în grupa a III-a de lucrări beneficiază de o creștere a tarifului pe zi de la 115 la 134 lei, respectiv o creștere de 16,5%, iar cei care execută lucrări de semănat, recoltat cu combina cuprinse în grupa a V-a de lucrări obțin o creștere de 25 lei/zi, adică 16,1%. Specialiștii agricoli, cadrele de conducere vor beneficia, la rîndul lor, de o însemnată majorare a veniturilor absolute. În total, numai în acest an oamenii muncii din agricultură beneficiază de cîștiguri suplimentare de peste 600 milioane lei.

Asigurînd premise pentru sporirea gradului de satisfacere a nevoilor lucrătorilor agricoli, majorarea retribuției trebuie să declanșeze preocupări și mai intense din partea acestora în direcția calificării și ridicării pregătirii profesionale, organizării mai bune a muncii, utilizării mai judicioase a timpului de lucru etc., ceea ce influențează productivitatea muncii, să valorifice în mod optim potențialul de care dispun.

Ioan BRATU
Institutul de economie socialistă

Stabilirea și aplicarea corectă a normelor, extinderea acordului global

CERINȚE ALE UNEI ÎNALTE PRODUCTIVITĂȚI A MUNCII

La Ministerul Construcțiilor Industriale : o evoluție, în ansamblu, pozitivă — și semnificația unor abateri de la medie

INSUFICIENȚA forței de muncă provoacă încă, la unele unități de construcții-montaj, dificultăți în îndeplinirea planului, în asigurarea unei astfel de evoluții a stadiilor fizice ale lucrărilor, care să permită respectarea termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor de investiții. În aceste condiții, **accelerarea ritmului de creștere a productivității muncii capătă o importanță hotărîtoare nu numai pentru îmbunătățirea laturilor calitative ale activității, ci și pentru realizarea sarcinilor fizice.**

Rezultatele obținute din acest punct de vedere în activitatea de construcții-montaj a **Ministerului Construcțiilor Industriale** reflectă, în ansamblu, o justă înțelegere a imperativului amintit, sprijinită de măsuri tehnico-organizatorice pentru o mai bună utilizare a potențialului tehnic și uman, a timpului de lucru. Față de nivelul planificat al **productivității muncii, raportat la producția netă,** s-a obținut o depășire de 3,8% în trimestrul I și de 2,5% în trimestrul II ale acestui an.

Contribuția diferitelor unități la aceste cifre medii variază în limite largi, ecartul plus-minus fiind de 21,2 puncte în trim. I și de 47,5 puncte (!) în trim. II. În cîteva cazuri, la una și aceeași unitate, evoluția de la primul la al doilea pătrar, progresivă (T.I.L.I. București +29,7%, T.I.M. București +22,2%, T.M.U.Ch. București +21,5%, T.C.I. Iași +18,9%, T.C.I.Az. +11,8% ș.a.) sau regresivă (T.I.M. Brașov —11,3%, T.C.I. Brașov —9,0%, T.C.I. Pitești și Ploiești —8,2% ș.a.), în realizarea indicatorului productivitatea muncii este atît de sensibilă, încît dă de gîndit asupra fenomenelor ce se ascund în spatele acestor fluctuații și chiar asupra criteriilor după care ministerul a repartizat sarcinile trimestriale.

Abateri, la diferite trusturi, față de o situație pozitivă pe total activitate de c+m a ministerului se remarcă și în ce privește **corelația rezultatelor la productivitatea muncii și la retribuția medie.** Amplitudinea necorelărilor este, cel puțin în exemplele din tabelul nr. 1, greu de obiectivat și echivalează cu nerespectarea unor principii de bază ale mecanismului economico-financiar, ale retribuției după cantitatea și calitatea muncii.

Tabelul nr. 1

Corelația între realizarea productivității muncii — calculată la producția netă — și a retribuției medii (în % față de nivelele planificate) **la unele unități ale M.C. Ind.**

Trustul	Productivitatea muncii	Retribuția medie
T.C.I. Brăila		
— Trim. I 1980	103,7	95,1
— Trim. II 1980	100,9	108,5
T.C.I. București		
— Trim. I 1980	98,5	83,5
— Trim. II 1980	101,8	103,0
T.C.I. Cluj-Napoca		
— Trim. I 1980	105,6	99,9
— Trim. II 1980	96,4	99,8

ADÎNCIREA analizei, abordînd aspectul **realizării normelor de muncă,** dă loc de asemenea la justificate întrebări. Indicele mediu este de 112,7% în trim. I și 115,4% în trim. II; ponderea muncitorilor care nu și-au realizat normele a scăzut de la 8,7% la 6%, ceea ce reprezintă un fenomen pozitiv. Situația din raportările statistice, privind proporția celor care și-au depășit normele cu mai mult de 20 de procente, nu poate însă decît să denote deficiențe în activitate de normare. Tabelul nr. 2 redă cazurile extreme din trim. II ; dar în primul trimestru s-au înregistrat „vîrfuri" și mai mari (de pildă, Trustul de construcții industriale Oradea: 11,4% din

Tabelul nr. 2

Situația realizării normelor de muncă la unele unități și pe ansamblul activității de c+m a M.C. Ind. în trim. II 1980

Unitatea	Indice mediu %	Dispersia (% din total)	
		Sub 100%	Peste 120%
T.C.I. Cluj	116,7	1,8	42,7
T.C.I. Midia-Năvodari	118,0	6,1	36,5
T.C.I. Gh. Gheorghi-Dej	116,5	6,6	32,1
T.C.I. Az. București	120,1	—	32,1
T.C.I. Ploiești	106,2	17,5	5,9
T.M.U. Ch. București	118,5	1,0	33,6
T.I.A. București	116,1	2,9	36,8
T.L.S. București	115,5	5,5	34,5
T.I.L.I. București	118,0	10,4	27,6
Total C+m M.C. Ind.	**115,4**	**6,0**	**25,6**

muncitorii care au lucrat în acord nu și-au realizat normele, iar 52,5% le-au depășit cu peste 20%! Indicele mediu apare de 125,3%, la un grad de extindere a muncii în acord de 84,4%, însă productivitatea muncii n-a atins nivelul planificat...)

Explicația se găsește în deficiențe ce constituie — și nu de azi, de ieri — locuri comune la multe șantiere :

— realizarea unor lucrări fără a avea la bază studii și proiecte de organizare, în care să se indice expres tehnologiile de execuție ;

— aplicarea unor norme largi, care nu corespund cu condițiile reale de organizare și dotare a fronturilor de lucru, cu tehnologiile folosite;

— acordarea unor operații și faze de lucru care de fapt nu se execută, a unor distanțe de transport mai mari decît necesare și alte artificii prin care normele sînt folosite ca instrumente de atragere a unor muncitori din meserii deosebit de solicitate, în condițiile în care nu se asigură, printr-o organizare adecvată a producției și a muncii, posibilitatea ca ei să realizeze o productivitate ridicată și un cîștig corespunzător. O asemenea practică este facilitată de faptul că în documentațiile de execuție încă mai apar lucrări care de fapt nu sînt necesare, ori se au în vedere condiții de lucru mai puțin raționale (de pildă, o proporție mare de lucrări manuale) sau mai grele decît cele existente pe șantiere;

— neexecutarea tuturor operațiilor prevăzute în normele grupate, respectiv necorectarea acestor norme prin excluderea operațiilor de care nu este nevoie;

— necorelarea categoriei tarifare a muncitorilor cu categoria lucrărilor etc.

Majoritatea unităților de execuție ale ministerului (excepție fac trusturile de construcții industriale din Craiova și Pitești și Trustul de construcții chimice Cluj-Napoca) au îmbunătățit, în trim. II față de trim. I, gradul de **extindere a muncii în acord,** care se situează între 82,7% (Trustul de construcții chimice Midia-Năvodari) și 94,9% (Trustul de instalații-montaj Iași). Există însă rezerve pentru raționalizarea în continuare a muncii în regie, dimensionînd necesarul de muncitori din activitățile indirect productive și de servire generală nu prin apreciere sau „pe bază de experiență", ci în urma unei analize corecte și concrete a condițiilor de pe fiecare șantier, stabilind pentru această categorie de personal sarcini precise și normative de muncă.

O AMELIORARE sensibilă a cunoscut **extinderea acordului global.** După o cădere vertiginoasă a indicelui în anul trecut (55,8% în trimestrele I—III, față de 82% în perioada corespunzătoare din 1978), măsurile energice de redresare au dus, în 1980, la un nivel de 66,1% în trim. I și 73,5% în

Tabelul nr. 3

Extinderea formei de organizare și retribuire în acord global la unele unități de construcții ale M.C. Ind. în trimestrele I și II 1980 (%)

Trustul	Trim. I	Trim. II
T.C.I.Az. București	84,57	87,70
T.C.I. Cluj-Napoca	64,33	85,20
T.C.I. Brașov	71,39	84,40
T.C.I. Pitești	77,98	81,80
T.C.I. Craiova	65,90	70,90
T.C.I. Brăila	66,14	69,80
T.C.I. Timișoara	63,61	69,10
T.C.Ch. Cluj-Napoca	69,21	66,70

trim. II. Dacă excludem, din calculul mediei pe activitatea de c+m a ministerului, influența unităților de prestații (ale Centralei de mecanizare pentru construcții industriale), această ultimă cifră rezultă de 80,7% ; de remarcat că la finele perioadei, 76,5% din numărul total al personalului tehnico-productiv din unitățile de construcții-montaj era cuprins în acord global, împreună cu formațiile de lucru conduse de cadrele din această categorie.

Unitățile de instalații și montaj tehnologic ca și cele de izolații și lucrări speciale aplică acordul global într-o proporție mai mare decît cele de construcții — și anume între 86,3% la Trustul de montaj utilaj chimic București și 94,9% la Trustul de instalații-montaj Iași. Specificul lucrărilor reprezintă, în acest sens, doar în principiu o condiție favorizantă, căci în practică aceste unități întîmpină, în desfășurarea coerentă a procesului de producție, bine cunoscutele dificultăți provocate de întîrzierile în primirea unor utilaje tehnologice și materiale speciale, în deschiderea fronturilor de lucru de către antreprenorul general. În realitate este vorba de **o organizare mai riguroasă**, de **o corectă utilizare a instrumentelor de cointeresare**, de **antrenarea mai efectivă a personalului tehnic la conducerea formațiilor de acord global**.

Cît privește trusturile de construcții, ameliorarea amintită cunoaște nivele diferite, exemplificate în tabelul nr. 3. La unitățile din a doua jumătate a listei, controale efectuate de minister au semnalat că — datorită unei orientări înguste a consiliilor oamenilor muncii (la trust și mai cu seamă la grupurile de șantiere și celelalte unități în subordine) — sarcina extinderii acordului global a fost lăsată, în cea mai mare parte sau exclusiv, pe seama compartimentelor de personal-învățămînt-retribuire, degajînd de răspunderea firească serviciile sau birourile de pregătire, producție, organizare, cărora le revine în fapt principalul rol în asigurarea condițiilor pentru predarea lucrărilor spre execuție pe bază de contract-angajament.

ÎN URMA analizelor efectuate, biroul executiv al consiliului de conducere al ministerului a aprobat, încă la începutul lunii iunie, un plan de măsuri pentru îmbunătățirea activității de normare și retribuire. Pe baza acestuia, organele de conducere colectivă ale unităților și-au stabilit planuri proprii de măsuri, adaptate la cerințele și condițiile specifice. Intervalul ce s-a scurs de atunci a fost marcat de acțiuni menite să întărească ordinea în acest domeniu, să valorifice mai bine potențialul uman al șantierelor, pentru a asigura în continuare un ritm de creștere a productivității muncii superior celui planificat, alinierea tuturor trusturilor la rezultatele obținute de cele cu cei mai buni indicatori.

Inventarierea și aprecierea realistă a lucrărilor și activităților retribuite în regie a dus la concluzia că o parte dintre ele pot fi trecute în acord. Pentru lucrările de întreținere și reparații auto și utilaje, ca și pentru servirea utilajelor de construcții au fost elaborate normative de personal, aflate în curs de aplicare. Pe baza noilor normative unificate pe minister pentru personalul indirect productiv și de servire generală, se procedează la raționalizarea acestuia, constituindu-se o sursă de completare a necesarului de efective pentru activitățile direct productive. În vederea înlesnirii operațiilor — în prezent destul de laborioase — de întocmire a contractelor de acord global, s-a trecut la stabilirea de norme de muncă grupate, pe variante tehnologice, conform articolelor de deviz.

O astfel de detaliere a parametrilor obligați ai activității de normare și retribuire constituie prin ea însăși un factor de disciplinare și oferă elemente suplimentare prețioase pentru orientare și control. Ea nu va putea da însă pe deplin rezultatele scontate fără a pune accentul cuvenit pe **responsabilitatea cadrelor de conducere de la nivelele șantierelor, loturilor, atelierelor, a personalului de normare, a maiștrilor**, fără o susținută muncă de **educare a membrilor formațiilor de lucru**, care să înțeleagă că își pot asigura cîștiguri sporite, dar numai pe merit, numai **muncind mai bine**. Totodată, în condițiile concentrării eforturilor la obiectivele de investiții prioritare, cu atît mai mult se cer din partea conducerilor colective ale unităților **măsuri operative de preîntîmpinare sau de înlăturare a dereglărilor** în aprovizionare, în programarea și coordonarea lucrărilor, care duc la dereglări în desfășurarea producției.

În acest fel, presiunea exercitată într-un moment sau altul, într-un loc sau altul de lipsa forței de muncă se va atenua de la sine, iar atenția, degajată de solicitările de natură corectivă, se va putea concentra asupra intervențiilor de ordin tehnic, tehnologic, organizatoric, care să creeze și fructifice noul, să afirme calitatea.

Dorin CONSTANTINESCU

Dimensiuni ale întreprinderilor model

ÎMBUNĂTĂȚIRE MULTILATERALĂ A ACTIVITĂȚII

UNITATEA ECONOMICĂ este un mecanism complex, cu conexiuni interne foarte sensibile ; în funcție de calitatea intervenției într-unul din subansamblele sale, efectele secundare și retroacțiunile în acesta și în altele cu care se află în intercondiționare amplifică aria și forța impactului asupra întregului agregat. Beneficiul potențial al acestei caracteristici a fost avut în vedere la conceperea acțiunii de experimentare, în întreprinderi selecționate pentru a deveni model în ramurile din care fac parte, a unor măsuri de perfecționare a organizării producției și muncii, de utilizare rațională a forței de muncă și reducere substanțială a personalului neproductiv, de creștere suplimentară a producției și productivității muncii ; de la bun început s-a stabilit obiectivul ca desfășurarea acțiunii să contribuie într-o măsură esențială la îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan, în condițiile unei eficiențe economice cît mai ridicate.

Bilanțul etapei 23 August a întrecerii socialiste pe 1980 a consemnat rezultate semnificative din acest punct de vedere. Încă din primele zile ale lui iulie, siderurgiștii hunedoreni și-au realizat angajamentul anual la producția de laminate finite, livrînd a 15 000-a tonă peste plan — consecință a folosirii agregatelor la parametri ridicați, a perfecționării tehnologiilor; o cantitate similară de cocs metalurgic, produsă suplimentar, a marcat onorarea angajamentului pe întregul an și de către colectivul uzinei cocsochimice a combinatului. La întreprinderea „Rulmentul" din Brașov, cele mai recente creații în cadrul acțiunii de autodotare, care a adus pînă acum economii de 63 milioane de lei valută prin înlocuirea importului, le constituie două linii de tratament continuu al bilelor, instalații cu o productivitate ridicată, avînd capacitatea de peste 10 tone în două schimburi. O nouă linie de fabricare a plăcilor aglomerate din lemn, melaminate (1,5 milioane mp/an) a intrat în probe tehnologice la Combinatul de prelucrare a lemnului din Brăila; circa 70% din utilajele ei sînt amplasate în spații deja existente, iar personalul muncitor necesar a fost asigurat în mare parte din raționalizarea posturilor de lucru în celelalte secții ale combinatului.

Studierea rezervelor de sporire a productivității muncii la întreprinderea de stofe „Dorobanțul" din Ploiești a cuprins nu numai domenii legate direct de o organizare capabilă să reducă necesarul de personal (de pildă, a crescut zona de servire a mașinilor la operațiile de dublat-răsucit-bobinat), ci și probleme de pregătire a fabricației (pe baza tipizării sistemelor de fire, fibre și amestecuri s-au putut raționaliza unele fluxuri și tehnologii de fabricație) și chiar de optimizare a sortimentelor (dîndu-se prioritate articolelor cu posibilități de valorificare superioară la export, s-a diminuat consumul de muncă raportat la unitatea de producție netă și de beneficii obținute).

Experimentarea de la Întreprinderea de elemente de automatizare București s-a suprapus în timp și s-a integrat organic cu acțiunea de schimbare a profilului de fabricație (trecerea de la aparatură analogică la producția de echipamente numerice pentru comanda mașinilor-unelte și alte produse aparținînd tehnicii digitale). În acest context, o importanță nu mai mică decît îndrumarea spre activități productive a 80 de muncitori auxiliari (reprezentînd mai mult de o pătrime din totalul personalului indirect productiv) prezintă eliberarea din activități administrativ-funcționale a 27 de cadre tehnice, cu care a fost întărit sectorul de cercetare-proiectare uzinală, considerabil solicitat în perioada actuală și în perspectivă. Totodată, s-a realizat pregătirea tehnico-organizatorică în vederea folosirii eficiente a tehnicii de calcul și a informaticii în conducerea producției, punîndu-se bazele pentru o masivă eliminare a muncilor de rutină.

C. DAMIAN

CONSIDERAȚII PRIVIND FACTORII ȘI TIPURILE CREȘTERII ECONOMICE ÎN SOCIALISM (II)

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE raportul dintre condițiile și restricțiile creșterii economice, considerăm, în principiu, că **orice condiție a creșterii economice este restrictivă în spațiu și timp.** Limitele obiective sau subiective ale resurselor creșterii nu sînt însă absolute — nici sub aspectul volumului, nici sub aspectul calității și nici în raport cu nevoile societății. Ele au un **caracter relativ,** atît unele față de altele (ne referim la substituibilitatea unor resurse cu altele), cît și ca întreg față de necesitățile sistemului economic, caracter determinat de intensitatea și sfera de cuprindere ale progresului științifico-tehnic, de gradul de încorporare a acestuia în resursele umane și naturale-materiale ale creșterii, precum și de politica promovată în domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic. Prin cele arătate cu privire la restricții am caracterizat, implicit, și comportamentul specific al progresului științifico-tehnic în calitate de condiție conexă a creșterii economice.

Ultima componentă a sistemului de premise ale procesului de creștere, și anume cadrul social-politic, are menirea de a asigura fundamentarea unui program realist și cuprinzător de dezvoltare economico-socială, care să coreleze necesitățile reale cu resursele disponibile în fiecare etapă. În calitate de asemenea premise de ordin social-politic menționăm : existența proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, conducerea planificată a economiei naționale, conducerea de către partidul comunist întregii vieți economico-sociale unitatea intereselor fundamentale ale membrilor societății, mecanismul economico-financiar. Numai pe baza unui asemenea program de dezvoltare, condițiile primare, pe fundalul premiselor social-politice, pot încorpora progresul științifico-tehnic, transformîndu-se în factori direcți de creștere economică.

Iată cum ne apare transformarea condițiilor creșterii în factori direcți de creștere în cazul fiecăreia din cele două categorii de condiții ale creșterii :

a) **Condiția umană** se transformă în factor direct de creștere economică sub influența unei multitudini de procese demografice, economice și socio-culturale. Astfel, odată cu sporirea populației totale, crește — în cadrul acesteia — ponderea populației ocupate în producția materială, se modifică structura ei demografică (pe vîrste și sexe). Un rol hotărîtor în dinamizarea resursei umane revine **sistemului instrucției publice,** care contribuie la creșterea calității forței de muncă în concordanță cu exigențele progresului tehnico-științific. Ca urmare, au loc schimbări înnoitoare în structura populației ocupate pe niveluri de calificare și în structura socioprofesională, crescînd ponderea grupelor profesionale legate de dezvoltarea ramurilor de vîrf ale economiei naționale. Rezultă, deci, că în timp ce populația totală a țării (privită ca număr de structură demografică) este o condiție a creșterii, sporirea numerică și evoluțiile structurale și calitative progresiste ale populației ocupate în sfera productivă acționează ca un factor direct de creștere economică. Influența lui se manifestă atît sub forma amplificării volumului muncii productive, cît și pe calea ridicării nivelului productivității muncii sociale, cu implicații directe asupra creșterii venitului național.

b) **Resursele materiale,** constituite din bogățiile solului și subsolului posibil a fi atrase în circuitul economic, precum și fondurile de producție acumulate, joacă — în calitatea lor de componente ale avuției naționale — rolul de condiție a creșterii economice. În schimb, elementele naturale-materiale de acest gen antrenate în fluxurile pe care sistemul avuției naționale le generează, orientîndu-le către sfera producției materiale, acționează — în combinare cu efortul uman — ca factor direct de creștere economică. Se stabilește, astfel, ceea ce denumim, în termenii ciberneticii economice, conexiunea inversă centrală a spațiului economiei naționale care leagă sistemul avuției naționale de sistemul producției materiale și serviciilor, prin mediera sistemului produsului social și venitului național. Conexiunea respectivă se închide prin intermediul fluxurilor primite de sistemul avuției naționale din partea sistemului producției materiale și serviciilor, prin mecanismul repartizării și utilizării fondului național de dezvoltare economico-socială.

Progresul tehnic încorporat prin aplicarea unor tehnologii perfecționate, generate de ramurile industriale de vîrf, permit amplificarea și folosirea rațională a resurselor naturale — ca factor al creșterii economice. În aceste condiții, crește ponderea ramurilor industriale ce asigură utilizarea eficientă a bazei energetice și de materii prime. Totodată, prin extinderea activităților de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică vizînd reducerea continuă a consumurilor specifice și ridicarea calității produselor, se creează premisele trecerii unor resurse — în prezent deficitare — în categoria condițiilor favorabile și, implicit, a factorilor de accelerare a creșterii economice.

Încorporarea de către resursele primare ale creșterii economice a progresului tehnic are un caracter deosebit de dinamic în cazul transformării potențialului tehnico-productiv acumulat, ca și a elementelor materializate ale științei, într-un factor direct de creștere economică. Prin introducerea în producție cu ajutorul investițiilor a noilor tehnologii generate de revoluția științifico-tehnică și prin dezvoltarea ramurilor de vîrf ale industriei are loc amplificarea continuă a potențialului tehnico-productiv al societății, amplificare asigurată și de promovarea unei politici de acumulări susținute.

Considerațiile privind transformarea condițiilor creșterii economice în factori ai acesteia, reflectînd cu fidelitate logica internă a procesului reproducției socialiste lărgite în etapa actuală, ne permit să evidențiem odată mai mult caracterul profund științific al strategiei creșterii economice concepută de către Partidul Comunist Român pentru deceniul 1981—1990, „deceniul științei, tehnologiei, calității și eficienței". Prin elaborarea programelor-directivă în domeniul cercetării și în domeniul energeticii, prin obiectivele și sarcinile cuprinse în Directivele Congresului al XII-lea, se deschide un cîmp larg de acțiune în vederea intensificării creșterii noastre economice, bazată pe gospodărirea cu maximum de rationalitate social-economică, tehnico-științifică și ecologică a resurselor țării, astfel încît implicațiile negative ale crizei mondiale a energiei și materiilor prime să nu afecteze procesul de ridicare a bunăstării întregii națiuni, de îmbunătățire a calității vieții în viitorul cincinal și în perspectivă. Prin aplicarea acestor măsuri, va fi posibilă traducerea în viață a imperativului ca, pînă în 1990 România să devină independentă din punct de vedere energetic.

Încercînd să întregim explicarea mecanismului de acțiune a factorilor creșterii economice, vom răspunde în cele ce urmează la două întrebări de referință :

— **prima :** cum are loc acțiunea specifică a fiecărui factor în procesul creșterii economice ?

— **a doua :** cum are loc conjugarea acțiunii factorilor de creștere într-un sistem unitar — ca rezultantă a influențelor parțiale ?

Așa cum rezultă din schema prezentată în numărul anterior, fiecare factor al creșterii economice, fie că este vorba de factorul natural-material, fie că este vorba de cel uman, trebuie abordat într-o **viziune tridimensională.** Aceasta — deoarece el intervine în procesul de creștere, concomitent, cu toate caracteristicile (dimensiunile) sale : **cantitativă, structurală** și **calitativă,** fiecare din acestea avînd o dinamică și o formă de manifestare proprii.

În cazul factorului uman, dimensiunea cantitativă se exprimă prin numărul populației ocupate în sfera productivă ; cea structurală — prin structura populației ocupate pe ramuri și profesii, precum și pe niveluri de calificare, cea calitativă — prin gradul de calificare, nivelul productivității și al îndemînării muncii, experiența de producție, etc.

În ceea ce privește factorul material, dimensiunea cantitativă se referă la : volumul resurselor naturale atrase în circuitul economic, volumul fondurilor fixe productive, suprafața agricolă și arabilă, etc ; dimensiunea structurală este reflectată de structura resurselor naturale din punct de vedere al valorii lor de întrebuințare, structura fondurilor fixe productive pe ramuri și pe niveluri de tehnicitate, structura terenurilor agricole pe clase de fertilitate ; dimensiunea calitativă se exprimă în calitatea și gradul de valorificare a resurselor naturale, randamentul fondurilor fixe productive, fertilitatea solului.

Influența fiecărui factor de creștere economică apare, pe de o parte, ca rezultantă a conjugării influențelor parțiale exerci-

C. POPESCU
H. DRAGOMIRESCU

(Continuare în pag. 17)

Om — Tehnică — Mediu

INDUSTRIA CHIMICĂ LA RĂSCRUCE?

INDUSTRIA CHIMICĂ a dus în secolul trecut o existență modestă, între celelalte ramuri industriale. Ea a început prin a fabrica substanțe chimice auxiliare și intermediare pentru celelalte sectoare industriale: acizi și apoi carbid pentru industria metalurgică, sodă și unii compuși ai clorului pentru cea textilă ; sodă caustică pentru săpun, azotat de amoniu pentru explozivi, sulfiți pentru fabricarea celulozei și hîrtiei etc..

În ultimele decenii însă ea a ajuns la un prestigiu deosebit, rezolvînd multe din problemele pe care celelalte sectoare industriale nu le-au putut soluționa.

Și iată că acum cînd industria chimică mondială a ajuns la o producție în valoare de peste 200 mrd. $/an, în fața viitorului acestei industrii au apărut neliniștitoare semne de întrebare.

Ce s-a întîmplat? Oare trecerea de la baza de materii prime — cărbunii — pe care chimia organică s-a dezvoltat pe parcursul a mai bine de un secol, spre petrol, a fost prea rapidă ? Poate faptul că schimbarea bazei de la cărbuni la petrol a căpătat o prea mare amploare, părăsindu-se vechile legături pe care s-a dezvoltat și care menținute, i-ar fi asigurat o mai bună stabilitate ?

Nu cumva s-au făcut greșeli în direcțiile în care a fost orientată dezvoltarea, chimia lăsîndu-se antrenată de factori conjuncturali prea favorabili la un moment dat, dar efemeri ?

Iată întrebări care se pun și cărora intenționăm să le dăm, cel puțin un prim răspuns. Desigur, dificultățile sînt mai ușor de constatat, soluțiile însă mai greu de indicat.

În analiza evoluției industriei chimice credem că este util să ne oprim cel puțin asupra unei etape semnificative : trecerea de la cărbune la petrol. Produsele petroliere aveau o putere calorică de două-trei ori mai mare decît a cărbunilor (11—12 000 kcal/kg la produsele petroliere față de 4—6 000 kcal/kg la cărbuni). Oamenii de afaceri au simțit imediat că această putere calorică a produselor petroliere este un puternic atu și că chiar un preț egal între țiței și huila de cea mai bună calitate constituie totuși un net avantaj în favoarea petrolului.

Prețul scăzut al țițeiului a dus la o rentabilitate nefirească ce s-a reflectat printr-o exploatare sălbatică a aurului negru ; producția mondială de petrol a crescut an de an, a depășit-o pe cea de cărbuni care avea o tradiție de cinci secole și a ajuns la 3 miliarde tone/an. În cei 120 de ani de exploatare (1860—1980) au fost extrase din sol 60 miliarde tone de țiței, jumătate din totalul hidrocarburilor formate în globul pămîntesc în decursul lungilor epoci geologice. Cealaltă jumătate, după unele aprecieri, va mai ajunge — la consumul actual — pentru maximum 30—40 ani. Rezervele de cărbuni ajung pentru 400 de ani.

Practic, pătrunderea petrolului în industria chimică a produs un șoc deși urmările acestuia au apărut mai tîrziu : a provocat o dezvoltare forțată a industriei petrochimice care nu credem că va putea fi menținută în viitor.

Producția de acid sulfuric care încă de pe vremea lui Liebig măsura potențialul chimic al unei țări depășește (din 1974) 100 milioane de tone pe an. Producțiile de clor, sodă calcinată și sodă caustică ajung fiecare la cifre între 30—40 mil. t/an. Îngrășămintele chimice au depășit producția de 120 mil t/an. Fibrele chimice (artificiale și sintetice) egalează producția mondială de bumbac de 12 mil. t/an. Cauciucurile sintetice au ajuns la o producție de aproape 3 ori mai mare decît a celui de plantație (8,6 mil. t/an față de 3,2 mil. tone cel natural.). Materialele plastice au devenit indispensabile în aproape toate sectoarele. Ele înlocuiesc metalul și lemnul, sticla și ceramica și sînt absolut necesare în nenumărate domenii. Producția lor depășește 50 mil. t/an.

Dar industria chimică a lichidat total și vechile laboratoare farmaceutice creînd o industrie a medicamentelor în care se fabrică pe cale sintetică sulfamide și antibiotice, vitamine și hormoni. Fabricile de coloranți pentru industria textilă au fost extinse la fabricarea de coloranți pentru materiale plastice și fibre sintetice.

Astfel industria chimică s-a dovedit prezentă în toate sectoarele importante obținînd succese însemnate.

PETROLUL care a dus chimia la succese neașteptate a determinat, însă, și impasul actual.

Prețul petrolului va rămîne cel de astăzi? Puțin probabil. El va crește în continuare, an de an. Dar chiar la costurile actuale ale produselor petroliere industria chimică va trebui să fixeze noi prețuri care vor duce în prima etapă la o restrîngere sensibilă a consumului. Cum se explică această puternică dependență a costurilor produselor chimice de prețurile petrolului? În prețul de cost al unui produs chimic obținut din materie primă petrolieră, aceasta intervine cu aproximativ 40—50%, iar energia necesară aproximativ 30—40%. Restul îl constituie manopera, amortizarea, beneficiile. Așadar, costul petrolului se ridică, prin cel al materiei prime și cel al energiei, la aproximativ 80% din total. Și iată-ne ajunși la rezolvarea ecuației prosperității industriei chimice bazată pe petrol.

Care sînt greșelile care s-au făcut în căile de forțare a chimizării și care sînt căile de ieșire din impas pentru a se evita o situație și mai dăunătoare ?

- Pornind de la prețul ieftin al petrolului, industria chimică a părăsit aproape total baza sa tradițională de materii prime — cărbunele — în favoarea petrolului. Chiar țările cu tradiție în industria cărbunilor, ca R.F.G. și Anglia s-au lăsat antrenate în această înlocuire a bazei de cărbune spre cea de petrol, părăsind aproape total carbochimia în favoarea petrochimiei.
- Chimizarea lemnului a fost și ea aproape abandonată în fața rentabilității noi a chimicalelor obținute din petrol.
- Industria îngrășămintelor cu azot s-a deplasat și ea spre petrochimie, în sensul folosirii pe lîngă azotul din aer a hidrogenului din hidrocarburi.

CONCLUZIILE nu sînt prea complicate căci alternativele sînt puține, ca și căile de ieșire din impas : Considerăm că trebuie să avem în vedere trei etape :

A. PENTRU SITUAȚIA ACTUALĂ

— ridicarea productivității ca rezultantă a utilizării totale a materilor prime, a subproduselor și deșeurilor ;

— industria chimică nu poate renunța la folosirea petrolului, ca materie primă, dar poate orienta folosirea acestuia pentru fabricarea de produse scumpe cum sînt unele materiale plastice, unele cauciucuri sintetice și fibrele sintetice.

— revenirea la baza de materii prime din cărbuni nu este dificilă, căci tehnologiile din domeniul chimizării cărbunelui sînt cunoscute și verificate. Chimizarea cărbunelui rezolvă în bună parte și aspectul energetic al problemei. Procedeele de fabricare a benzinei din cărbune (în special cel bazat pe hidrogenare este de pe acum reluat în considerare și fabrici pe baza acestui procedeu sînt în construcție în țări ca R.F. Germania și S.U.A. Dintr-o tonă de cărbune rezultă 400 kg benzină iar la prețul actual al țițeiului de 240$/t, acest procedeu redevine eficient.

B. PENTRU VIITORUL APROPIAT

ar fi util să se meargă cît mai mult pe folosirea ca bază de materii prime a produselor vegetale care au avantajul că se împrospătează în fiecare an — și deci nu pot duce la penuria cu care ne amenință petrolul — și nici nu generează fluctuații mari de prețuri.

Chimizarea produselor agricole — cunoscută sub numele chimiurgie, este calea sigură a viitoriului și toate experiențele de pînă acum confirmă acest lucru.

Ne mărginim să dăm numai cîteva exemple. Porumbul este constituit chimic din amidon (70%), proteine sau gluten (8—10%), ulei (4—5%) și coji (6—8%). Din amidon se obține glucoză și din aceasta alcool etilic care mai departe duce la etilenă, butadienă, materiale plastice, cauciuc sintetic. Amidonul se poate transforma și în dextrină din care se obțin unele produse farmaceutice, lacuri, uleiuri. Din dextrină se mai poate obține dextroza (zahăr vegetal). Uleiul de porumb poate da vitamina E și este folosit și la fabricarea săpunului, margarinei etc. iar glutenul este un excelent aliment pentru vite.

Pentru țările producătoare de zahăr din trestie există de asemenea posibilități importante de a se obține prin chimizare esteri, eteri, uretani, xantați, acetați. Pe alt plan se pot obține fructoza, glicerina, acid oxalic, acid lactic, acid levulinic etc. iar chimizat în alte direcții se pot obține hidroximetil, furfurol, hidroximetilimidazol, metil piperazina etc.

Melasa rezultată la prelucrarea sfeclei de zahăr dă cu ușurință alcool etilic, iar din acesta — cum s-a arătat și la porumb — etilena sau butadiena. Dintr-o tonă de melasă rezultă 250 kg alcool etilic, iar dintr-o tonă de alcool etilic se pot obține 550 kg etilenă.

Deșeurile de orez prelucrate chimic — și deloc dificil — dau silicat de sodiu întrebuințat la fabricarea detergenților, material adeziv la fabricarea hîrtiei și în industria textilă și chiar borhoturile de struguri pot da, pe lîngă zahăr, proteine și vitamine.

Transformarea amidonului în glucoză și a acesteia în alcool etilic, precum și a dextrinei în dextroză sînt reacții care se fac

sub acțiunea bacteriilor, deci fără consum de energie sau cu consum foarte redus, fapt ce va putea da în viitor acestor procedee un nivel interesant de rentabilitate.

Dar realizarea eficientă la scară industrială a reacțiilor chimico-bacteriene aduce din nou în actualitate problema chimizării lemnului, care a fost orientată aproape exclusiv spre fabricarea hîrtiei, și a mătăsii artificiale. Recent au fost obținute rezultate extrem de încurajatoare prin folosirea unor bacterii la degradarea celulozei și în continuare la obținerea alcoolului etilic, a etilenei, acidului acetic, acidului lactic etc. Să nu uităm că în urmă cu un deceniu s-au obținut deja proteine din petrol tot cu ajutorul unor bacterii, rezultat extrem de important întrucît petrolul nu conține azot, iar bacteriile ajuă la fixarea din aer a azotului necesar, pentru a se putea ajunge la proteine.

IATĂ NUMAI SCHIȚATE cîteva din căile noi ale chimiei și această operație de chimizare a produselor vegetale se va extinde desigur rapid de îndată ce i se va da atenția cuvenită. Iar cînd unele deșeuri vegetale nu mai pot fi prelucrate eficient (frunze de porumb, rumeguș, îngrășăminte animaliere și chiar gunoi menajer) această „biomasă" este folosită cu ușurință la producerea energiei.

C. PENTRU VIITORUL MAI ÎNDEPĂRTAT,

pe baza progreselor făcute în industria chimică și a celor ce se vor mai face în continuare, ne putem gîndi de pe acum la reactualizarea — evident, sub formă modernă — a folosirii celor patru elemente menționate acum mai bine de două milenii de Empedocle : aer, apă, pămînt și foc.

Într-adevăr, pornind de la acestea se va putea ajunge la toate produsele chimice importante de care va avea nevoie societatea de mîine.

AER	+	APA	+	PĂMÎNT	+	FOC
(oxigen+azot)		(oxigen+hidrogen)		(carbon+sulf+ fosfor+metale+ siliciu etc.)		(Energie)*

Societatea actuală are nevoie de energia obținută pe alte căi decît din petrol și tot fără petrol poate și trebuie să obțină alte materii prime pentru industria chimică.

Axente SEVER BANCIU

*)energia chimică a reacțiilor exoterme și energia de la soare pentru cele endoterme

Creșterea economică

(Urmare din pag. 15)

tate de fiecare din cele 3 caracteristici. Acest lanț de dependențe poate fi urmărit în schemă, pentru ambii factori pe fluxul de terminărilor orizontale.

Pe de altă parte, influența caracteristicilor unuia din factori trebuie analizată și apreciată și sub aspectul interacțiunii lor cu caracteristici ale celuilalt factor. Așa cum rezultă din schemă, pe fluxul dependențelor verticale pot fi puse în evidență influențele conjugate ale caracteristicilor omologe ale factorilor : cantitative, structurale, calitative.

Ilustrăm aceste afirmații cu cîteva exemple care explică interdependențele complexe ce se formează în mod obiectiv între caracteristicile factorilor uman și material în procesul creșterii economice.

1) Crearea de noi locuri de muncă (prin efectuarea de investiții) are ca rezultat amplificarea acțiunii factorului uman, în primul rînd, pe cale extensivă. În același timp, modificarea dimensiunii cantitative a factorului uman antrenează sporirea volumului fondurilor fixe, al materiilor prime și materialelor supuse prelucrării. Deci, în general, orice modificare de natură extensivă a unui factor atrage după sine o schimbare de același gen asupra celuilalt factor. De la acest principiu face excepție, în etapa actuală, procesul de producție din agricultură (ne referim la producția vegetală), în cadrul căruia dimensiunea extensivă a factorului uman evoluează în sensul reducerii, în timp ce suprafața arabilă, numărul tractoarelor și al mașinilor agricole au o tendință de creștere.

Sincronizarea în dinamică a mutațiilor cantitative la nivelul celor doi factori ai creșterii economice are drept **criteriu obiectiv de apreciere ridicarea gradului de înzestrare tehnico-productivă a muncii în toate sectoarele de activitate.**

2) Presupunînd neschimbate caracteristicile cantitative ale factorilor, pot fi puse în evidență și influențele modificărilor structurale în procesul creșterii economice. Mutațiile în structura fondurilor de producție pe ramuri și subramuri determină schimbări în structura forței de muncă. Aceste modificări, înfăptuite în cadrul strategiei industrializării socialiste, sînt anticipate și integrate mai întîi în sistemul pregătirii forței de muncă, a cărui restructurare pe profile și specializări precede schimbările previzibile în domeniul bazei tehnico-materiale.

La același nivel al productivității muncii sociale și în condițiile menținerii constante a numărului personalului productiv, simpla schimbare a structurii forței de muncă, în sensul trecerii unei părți din populația agricolă către ramurile neagricole — în primul rînd către industrie — constituie o cale de sporire a venitului național pe locuitor. Această modificare a structurii populației ocupate în ramurile sferei productive este atît rezultatul cît și cauza schimbărilor structurale din baza tehnico-materială a societății.

3) În concordanță cu cerințele transformării — în timp — a acumulărilor cantitative într-o calitate nouă, superioară a producției, modificarea caracteristicilor cantitative și structurale ale factorilor de creștere se finalizează în dimensiuni noi ale caracteristicilor lor calitative. Calitatea factorului uman, reflectată sintetic de nivelul de calificare profesională și pregătire politico-ideologică, constituie atît expresia stadiului de dezvoltare economico-socială atins, cît și premisa accelerării acestei dezvoltări în perspectivă.

Gradul de valorificare a materiilor prime și materialelor, randamentul fondurilor fixe productive, fertilitatea terenurilor agricole depind în mod direct de calitatea factorului uman. Interdependențele influențelor conjugate ale dimensiunilor calitative ale factorilor se regăsesc, în ultimă instanță, în nivelul productivității muncii sociale, în calitatea și competitivitatea valorilor de întrebuințare create și ale serviciilor prestate.

Gradul de valorificare a materiilor prime și materialelor, randamentul fondurilor fixe productive, fertilitatea terenurilor agricole depind în mod direct de calitatea factorului uman. Interdependențele influențelor conjugate ale dimensiunilor calitative ale factorilor se regăsesc, în ultimă instanță, în nivelul productivității muncii sociale, în calitatea și competitivitatea valorilor de întrebuințare create și ale serviciilor prestate.

Pe baza acestor considerații, putem surprinde în funcție de modul concret de corelare și combinare a factorilor, tipurile dominante ale creșterii economice în socialism. În raport cu gradul de însemnătate al fiecărui factor și cu nivelul general al dezvoltării economiei naționale, influența unui anumit gen de caracteristici poate trece pe primul plan : fie influența conjugată a dimensiunilor cantitative — caz în care se poate vorbi despre un **tip de creștere preponderent extensiv**, fie influența conjugată a dimensiunilor calitative — caz care corespunde unei creșteri de **tip preponderent intensiv.** Influența conjugată a caracteristicilor structurale ale factorilor ține fie de tipul extensiv, fie de cel intensiv, preponderența acestei influențe neputînd defini, prin ea însăși, un tip distinct al creșterii economice. Astfel, într-o economie slab dezvoltată sau în curs de dezvoltare, modificările dimensiunilor structurale ale factorilor dau orientarea către tipul extensiv de creștere, în timp ce, într-o economie dezvoltată, modificările structurale se suprapun unei creșteri de tip intensiv.

Întrucît, în timp, laturile extensive au tendința de a-și limita — uneori substanțial — contribuția la susținerea procesului de creștere economică, pe cînd mobilizarea laturilor intensive oferă posibilități practic nelimitate de lărgire a producției și de sporire a venitului național pe locuitor, rezultă că pe plan istoric, evoluția de la tipul și stadiul de dezvoltare caracterizate prin extensivitate către tipul și stadiul de dezvoltare caracterizate prin intensivitate are un caracter obiectiv, legic. Din punct de vedere teoretic, considerăm că succesiunea logic-istorică a tipurilor de creștere economică este următoarea: extensiv, preponderent extensiv, preponderent intensiv, intensiv. Acest enunț nu are numai o semnificație teoretică, ci și una practică.

Analizînd în profunzime fenomenul dezvoltării economice, partidul nostru, secretarul său general — tovarășul Nicolae Ceaușescu — au formulat imperativul trecerii de la acumulările cantitative la o nouă calitate în întreaga viață economico-socială. În domeniul creșterii economice, acest obiectiv de bază se traduce prin necesitatea stringentă ca în economia României socialiste să devină preponderentă acțiunea laturilor calitative, de eficiență și competitivitate, ale factorilor de creștere valorificîndu-se astfel, la un nivel superior, posibilitățile oferite de puternica bază tehnico-economică făurită în cele trei decenii de dezvoltare planificată.

DEZBATERE „R. E."

INDUSTRIA MICĂ – AMPLE POSIBILITĂȚI DE VALORIFICARE EFICIENTĂ A RESURSELOR LOCALE ȘI A MEȘTEȘUGURILOR TRADIȚIONALE

„Să pornim de la necesitatea creșterii ponderii industriei mici — în industria mică incluzînd și activitatea meșteșugărească și artizanatul — în ansamblul producției noastre industriale".

NICOLAE CEAUȘESCU

La dezbatere au participat : **Elena BLEAHU**, secretară a Comitetului județean P.C.R. Sibiu **Ioan MUNTEANU**, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă, **Cornel IRIMIE**, directorul Muzeului Brukenthal, **Cornel BUCUR**, șef secție Muzeul Brukenthal, ing. **Nicolae NAN**[*], șef secție și economista **Maria PĂRĂIAN**, adj. șef secție — secția Planificare dezvoltare — organizare a Consiliului popular județean, **Gheorghe NICOLAE** — Centrul de cercetări sociologice, Universitatea București, ing. **Eugenia TRIFAN**, vicepreședintă a U.J.C.M. Sibiu, ing. **Boangher MARIN**, întreprinderea „13 Decembrie", ing. **Ion ȘERBAN**, directorul întreprinderii „Libertatea" Sibiu, dr. **Nicolae DURA**, directorul Direcției județene pentru agricultură și industria alimentară, **Voicu Victor VEDEA**, geograf, dr. **Dumitru SUCIU**, directorul Direcției Sanitare a județului, conf. dr. **Rudolf DOOTZ** și lector **Cornel LUNGU**, Institutul de învățămînt superior Sibiu, economist **Nicolae ȘOAITĂ**, directorul Direcției Administrație financiară a județului, **Cornel POPESCU**, vicepreședinte al Uniunii Județene a Cooperativelor de producție, ing. **Ioan GOJINESCHI**, șef atelier cercetare-proiectare nr. 3 Sibiu al Centrului de Cercetări și inginerie tehnologică, **Ion BALU**, țăran, comuna Tilișca, Sibiu, **Ștefan PUSTAI**, vicepreședinte al U.J.C.C., **Olimp DOBRESCU**, director adj. Comitetul de Stat al Planificării, **Ioniță OLTEANU** și **Maria POPESCU** — „Revista economică", **Vasile BARBU**, revista „Transilvania", **Victor DOMȘA**, ziarul „Tribuna Sibiului".

La terminarea liceului de specialitate tînărul trebuie să fie un foarte bun cunoscător al meseriei

Ion Șerban — Noi producem țesături de lînă și tip lînă, aproximativ 3 milioane de metri liniari pe an, deci circa un milion de oameni se îmbracă într-un an cu un costum de haine din stofa făcută de întreprinderea „Libertatea" din Sibiu. O mare parte din producția noastră merge la export, putem spune că în ultimul timp stofele sibiene concurează pe alții și cu rezultate destul de bune.

Producem pe zi 10 000 de metri liniari. Din aceștia 10 000 m, 250 metri sînt cupoane. Nu vreau să fac teoria cupoanelor dar orice consum se face dintr-un cupon de cca. 3 metri. Nu avem probleme cu prelucrarea acestor cupoane, din contră, nu avem nici stocuri. Ele se prelucrează în bună parte pe plan local. Aș face însă o observație legată de stimularea unor categorii de produse care se realizează din țesăturile noastre. La ce mă refer ? Mă refer la confecțiile pentru copii, a căror producție prin cooperație am putea să o stimulăm mai mult ; intervine, desigur, cerința rentabilității, care trebuie însă îmbinată cu cea a acoperirii diversificate și de bună calitate a unei importante nevoi sociale.

Dar iată și o altă problemă. La noi în fabrică fac practică foarte mulți elevi de la diverse școli. Este și nu prea este eficientă această treabă, pentru că ce poate să facă un elev în două săptămîni cînd o meserie se învață într-o școală profesională într-un an de zile ? Soluția ar fi atelierul-școală. La asemenea atelier noi putem da pentru confecții-copii țesături la preț de producție. A face ateliere-școală în școlile noastre din județ, a le da această stofă la un preț de producție, ar însemna că elevii de la școala generală, la vîrsta de 14—16 ani, cînd termină o școală, să poată singuri să-și facă îmbrăcămintea, am stimula ceva care este pe linia învățării meseriei și a teoriei. Eu am absolvit liceul textil acum aproape 30 de ani. Atunci, în afară de proiectul de diplomă, fiecare absolvent trebuia să vină cu 3—4 kilograme de lînă de acasă, să-și facă tehnologia de producerea firului, a țesăturii, a finisării, să se îmbrace la banchet în costumul a cărui stofă era gîndită și făcută de el. În această idee s-ar putea acționa în toate școlile din Sibiu, cu investiții foarte mici, cu cîteva mașini de cusut pe care le producem în țară. Începuturi sînt ; eu nu fac reclamă produselor, pentru că ele se vînd oricum, dar cred că ideea este bună.

„Unde măcinăm? La Sălișteă, la moară cu curent electric; înainte mergeau cu apă, nu consumau curent"

Ion Balu — Avem noi la Tilișca o cetate dacică. Din vechime oamenii aveau piuă la care dădeau stofele țesute în gospodărie. Eu am lucrat astfel de la 12 ani. Cînd părinții au murit, am rămas eu moștenitor și al joagărului. Joagărul nu l-am înstrăinat, pentru că îl am de la părinți și noi ne-am ocupat cu această unealtă. Joagărul a fost făcut din 1934 de tatăl meu, care era dulgher, și funcționează prin căderea apei. Azi nu mai lucrează, dar ar putea ușor să fie pus la treabă.

Maria Popescu — Căderea de apă era atît de puternică încît alimenta moara, joagărul și piua ?

Ion Balu — Nu, mergeau pe rînd, pentru că nu avea atîta putere.

Maria Popescu — S-ar putea face o cooperativă în satul dumneavoastră care să se ocupe cu tăierea lemnelor la joagărul acesta ?

Ion Balu — Mai înainte ocolul silvic vindea la oameni lemn pe bază de bonuri. Veneau la noi la gater și îl tăiau.

Maria Popescu — Acum își fac case, își repară ?

Ion Balu — Da.

Maria Popescu — Deci ar fi nevoie să folosească joagărul.

Ion Balu — Desigur. Sînt și două mori de apă și stau amîndouă.

Maria Popescu — Dumneavoastră unde măcinați ?

Ion Balu — La Sălișteă, la moară cu curent electric ; ale noastre mergeau cu apă, nu consumau curent.

[*]) Continuăm publicarea stenogramei dezbaterii începută în numerele 31, 32 și 33 ale revistei.

Nicolae Nan — Legislația în vigoare nu permite să se mai pună în funcțiune joagărele vechi, pentru că nu au ce tăia, totul se prelucrează mecanizat de unitățile Ministerului Economiei Forestiere și se vinde la cetățeni. Dînsul poate să pună în funcțiune joagărul în colaborare cu Ifet-ul și să taie lemn, unitatea plătindu-i chirie. Deci poate tăia pentru Ifet. Să folosim aceste utilaje care nu consumă curent electric realizînd economii în beneficiul statului.

Maria Popescu — Morile pot fi puse în funcțiune ?

Nicolae Nan — Acestea pot fi puse în funcțiune.

Nicolae Șoaită — Avem numeroase mori de genul acesta în județul Sibiu ; dar ele nu prea au ce măcina.

Maria Popescu — Nu putem la aceste mori, folosind căderea de apă, să facem tocătoare de furaje, microhidrocentrale, să producem energie electrică, să deconectăm satul de la sistemul național de curent electric ?

Nicolae Nan — Se poate.

Energia consumată cu „plimbatul" furajelor și prelucrarea lor „electrică" poate fi economisită

Victor Domșa — În tot ce întreprindem avem drept ghid cuvîntări ale tovarășului secretar general Nicolae Ceaușescu. Iată, în problema aceasta a morilor; există în toate comunele noastre mori care, cu mici adaosuri, pot produce furajele necesare la fața locului, să nu mai fie nevoie ca pentru o îngrășătorie de porci de la Păuca să se aducă la Sibiu porumbul pentru a-l măcina și apoi să fie dus înapoi. măcinat. Toți ne-am gîndit ca să aibă ce lucra întreprinderea de la Sibiu, dar la cheltuielile de transport mai puțin ne-am gîndit. Eu nu sînt de acord cu tov. Nan pentru că problema joagărelor nu este rezolvată. Avem joagăre care funcționează pe curent electric la C.A.P.-uri; la Dîrloz lucrează pe curent electric. De ce să nu lucreze pe energia căderii de apă ?

Nicolae Nan — Trebuie să duc lemnul la Tilișca.

Victor Domșa — Dar de ce să producă C.A.P.-ul scîndură, pe curent electric, cînd poate foarte bine s-o producă pe cădere de apă? Este mai comod, și ne mulțumim cu situația pe care o avem, aceasta este realitatea.

Cornel Popescu — Cu privire la măcinarea porumbului și a celorlalte produse la morile din localități, respectiv pentru a produce furaje, vreau să arăt, în primul rînd, că noi avem aici un FNC de mare capacitate ; se aduc la noi furaje concentrate pentru a fi prelucrate, chiar din Bărăgan, fiindcă noi, Sibiul, nu avem posibilitea de a asigura pentru acest FNC materia primă. Noi n-avem ce discuta pe problema prelucrării la mori, decît în ce privește furajele ce rămîn de la C.A.P.-uri pentru strictul necesar.

Maria Popescu — Tocmai acest lucru trebuie să-l discutăm. Tovarășul secretar general al partidului a subliniat necesitatea de a interveni acolo unde există industrii energofage; unde nu este eficiență, să dezafectăm chiar aceste instalații industriale, pentru a utiliza soluții mai economice. Dacă puneți problema că n-aveți ce face cu forța de muncă la această fabrică de furaje, aceasta poate fi folosită în altă parte. Adică mie mi se pare de domeniul absurdului să spunem astăzi că nu punem problema aceasta de a utiliza alte resurse de energie decît cea electrică întrucît avem această întreprindere supradimensionată.

Nicolae Dura — Tocmai în acest sens doresc și eu să subliniez un lucru: există transporturi irațională pentru aceste concentrate. Desigur, nu ne putem dispensa de fabrica de nutreturi combinate cînd este vorba de niște specii foarte sensibile: păsări, viței mici de lapte, purcei, cînd în aceste furaje se înglobează niște ingrediente absolut necesare. Există însă furaje care se reîntorc în niște complexe mari fără să primească adaosurile acestea. Fabrica va trebui să funcționeze în continuare, dar nu mai trebuie permis jocul cu furajele, plimbatul de colocolo; ele trebuie măcinate la niște mori foarte simple. adăugăm ureea fără nici un inconvenient.

Maria Popescu — N-au crescut țăranii animale și nu le-au tratat cu atîtea rețete de mari pretenții...

Nicolae Dura — Este drept, dar nu s-au crescut 150 000 de porci într-un complex.

Maria Popescu — Pentru creșterea animalelor la nivel mai restrîns, nu este nevoie să plimbăm furajele la județ, ci să folosim resursele locale.

Nicolae Nan — În general CAP-urile predau fondul de stat planificat de furaje la I.V.C.-uri în cel mai apropiat depozit. Acolo acestea se prelucrează în primă fază și apoi se transportă la locul destinației de prelucrare. Surplusul pe care îl are CAP-ul, are dreptul să-l folosească ca furaj pentru animale, sămînță și așa mai departe, acela poate să-l prelucreze în morile din localitatea respectivă dacă sînt proprietatea lui.

Cornel Popescu — În ce privește cantitatea care s-a putut prelucra pentru tineretul bovin, chiar din fondul de stat, aceasta s-a însilozat și prelucrat fără transporturi suplimentare; dar pentru animalele care pretind o rație mai deosebită — păsări, purcei, problema este ceva mai complicată.

Maria Popescu — Mie mi se pare că, condițiile acestei zone alpine cu foarte multe furaje, cu tradiție, cu oi multe, cu specialiști în fabricarea brînzei ș.a.m.d. nu sînt utilizate în momentul de față pentru dezvoltarea zootehniei în regim natural; este loc pentru concurență între mica producție zootehnică și marea producție zootehnică, avînd de cîștigat bunăstarea întregului popor. Să folosim toate resursele, inclusiv morile, inclusiv iarba de pe munte pe care nu o cosim în întregime și nu creștem atîtea animale cît am putea.

Nicolae Dura — Problema folosirii resurselor naturale din zona montană și zona premontană de care Sibiul nu duce lipsă constituie o problemă actuală, dar și o problemă de viitor. Aici se observă o sărăcire a acestei zone prin plecarea oamenilor, prin împădurirea unor suprafețe mari de pajiști unde se creșteau animale. Pe noi ne preocupă, este o chestiune deosebită, în momentul de față ea depășește însă posibilitățile noastre. Oamenii pleacă pentru că nu li se creează condiții cît de cît normale ca să rămînă acolo. Noi căutăm să folosim zona de munte cel puțin pentru perioada de vară; ducem acolo, de jos, foarte multe animale, folosim pășunea, dar nu o putem folosi așa cum o foloseau pentru animale oamenii care au crescut acolo în trecut. Dacă îi vom reține pe oamenii aceștia vom avea o zootehnie mai bună.

Maria Popescu — Cred că este o problemă a cărei rezolvare poate fi realizată pe plan local; desigur, cu mai multă inițiativă și perseverență; adică să nu aruncăm mingea în curtea vecinului, să nu se tot aștepte numai rezolvări de pe plan central.

Forța apei a rămas aceeași, numai folosirea ei nu este la fel

Victor Domșa — Exemplul joagărului, poate așa cum s-a discutat, nu este cel mai elocvent. Eu am să dau un alt exemplu. Ideea este de a reintegra în circuitul economic acele instalații care au eficiență economică și care degrevează niște energii produse prin echipamente industriale moderne. Toată lumea care crește oi în județul Sibiu vine cu lîna în oraș pentru dărăcit.

Nicolae Nan — Nu este chiar așa; în oraș sînt 2 instalații de prelucrat lîna, iar în județ sînt 20.

Victor Domșa — Se prelucrează lîna în instalații care folosesc energie electrică. Menționez însă că daracele care funcționează cu apă sînt foarte utile comunităților care le-au păstrat și își dovedesc eficiența în condițiile de astăzi, sînt lucruri necesare. Pe acestea să le reîncadrăm din nou în economia satului, aceasta ar trebui să devină o preocupare pentru toți. Și eu cred că problema care se pune este ca unitățile cooperatiste să-și analizeze problemele economice, materia primă disponibilă, să se înlocuiască instalațiile care nu sînt eficiente energetic.

Nicolae Nan — Să se lucreze cu apă nu se mai poate, pentru că utilajele care sînt acum în funcțiune necesită niște puteri mari pentru care apa existentă nu-i suficientă. Cei din județul Sibiu împreună cu Ministerul Energiei Electrice am făcut un inventar al tuturor rîurilor din județ unde se pot amplasa instalații pentru producerea energiei electrice. Le-am studiat în Comitetul Executiv și prima lucrare este la Cabana Neamțului (se poate vedea) — asigură energia electrică pentru cabană. Avem dosarul cu instalațiile pe care le vom face. Va da lumină electrică pentru cabană, pentru localitățile apropiate etc

Maria Popescu — Dacă vor fi 2—3 mii de instalații din acestea în țară degrevăm sistemul energetic de o sarcină mare.

Nicolae Nan — De fapt, specialiștii care au fost și s-au dus la fiecare rîu să cunoască puterea energetică a rîului au stabi-

lit unde se pot realiza instalațiile respective. Sînt 12 localități din județ unde se vor monta instalații pentru producerea de energie electrică prin microcentrale, care în orele de vîrf vor funcționa și se vor degreva altele. Deci treaba aceasta este începută.

Maria Popescu — Și dumneavoastră credeți că astfel acoperiți tot potențialul?

Nicolae Nan — Așa spun specialiștii din județ.

Maria Popescu — Forța de cădere a apei pentru a produce energie electrică trebuie să fie mai mare, dar pentru o moară care stropește o grădiniță unde cresc zarzavaturi și legume sau pentru o piuă trebuie mai puțină forță, iar asemenea rîuri trec prin multe sate.

Nicolae Nan — Pe unde trec rîurile nu avem pămînt agricol, iar acolo unde avem pămînt nu avem rîuri. Majoritatea oamenilor noștri se ocupă cu creșterea oilor, pleacă în munți, termină făina și vin acasă. Omul trebuie să se ducă în altă parte, în Săliște, să macine. Dacă era moara în sat era mult mai ușor.

Maria Popescu — Totuși, o diversificare cred că este posibilă; este loc pentru folosirea acestor mori de apă la locurile unde deja au funcționat.

Nicolae Nan — O problemă ar fi și aceea a autorizației necesare funcționării instalațiilor. Nu știu dacă proprietarul vrea s-o mai pună în funcțiune. La Tilișca n-am avut solicitări. În cadrul județului a existat preocupare ca să punem în funcțiune instalațiile care există.

Voicu Victor Vedea — Fiind profesor de geografie, m-am ocupat îndeaproape de unele probleme respective ale județului Sibiu. Am auzit aici foarte multe păreri, unele bune, altele contradictorii. Cineva s-a plîns că nu avem apă. Eu cred că avem suficientă, pentru că nu s-a schimbat cu nimic regimul de precipitații. Eu am analizat pe hartă cele 40 de rîuri pe care le putem folosi. Nu se pune problema că nu avem apă sau nu putem valorifica decît 2—3 rîuri. La Sadu s-a înființat prima hidrocentrală din România acum o sută de ani, am electrificat toate satele din jur pînă în 1912.. În 1910 s-a introdus tramvaiul. Deci din punct de vedere energetic sîntem cu un potențial foarte valoros.

Spunea cineva că morile de apă nu au eficiență. La Tilișca erau 15 mori la care măcina toată depresiunea Sibiului și veneau și cei din Apoldu. Asta pînă în 1930, acum 50 de ani. Apa este aceeași, n-a oprit-o nimeni. Alta este cauza, că nu se folosește, ne lovim de niște așa-zise chestiuni administrative, nu de niște probleme practice. Ca să dăm drumul la mori o putem face. Tovarășul de la Tilișca cunoaște foarte bine această problemă. Dacă ciobanii din vîrful muntelui nu au mălai, trebuie să se ducă în alt sat. Pentru că nu are în satul său moară.

S-a mai plîns cineva cu furajele acestea. Noi avem, din fericire, o suprafață întinsă de pășune și fînețe care am impresia că nu este valorificată suficient. Vă dau niște cifre. Poiana Sibiu avea în secolul trecut 150 000 de oi care creșteau pe aceleași pășuni, se făcea transhumanță ; Tilișca la sfîrșitul secolului trecut avea 100 000 de oi, Rășinari în 1940 aveau 22 000, Jina avea pînă la 150 000. Nu mai vorbesc de bovine, de cabaline care au dispărut în anii noștri iar pășunile sînt aceleași. Întrebam pe ciobani de ce nu mai cresc oi, de ce au plecat de la oi. Cetățenii au spus că nu mai pot face transhumanță, nu se mai pot duce cu oile la cîmpie, nu mai au oameni, puțini stau la stînă, se duc în industrie unde cîștigă mai bine și nu-i mai bate vîntul și ploaia. S-au petrecut niște schimbări în structura socială.

Condiții naturale avem. Foarte mulți cetățeni s-ar apuca din nou de oierit dacă le-am crea condiții, dacă i-am lăsa să meargă cu oile, să nu-i stînjenim. În ceea ce privește vegetația avem 32 la sută păduri în județ. Ce facem cu aceste păduri? Nu vindem lemn, îl exploatăm ; avem unele întreprinderi care devorează însă lemnul. Ați văzut și în pădure cît lemn putrezește...

Maria Popescu — Secretarul general al partidului a ridicat problema de a folosi acest lemn, să nu mai putrezească.

Calități numite inițiativă, răspundere, perseverență

Voicu Victor Vedea — Ar trebui să lucreze țăranii cu caii. În Jina erau o mie de cai, iar acum sînt 400. Să se meargă și la joagărul din Tilișca.

Nicolae Nan — Avem 1000 de metri cubi oferiți de Ocolul silvic să și-l aducă cu caii și nu vrea nimeni. Avem 3000 de metri cubi de lemn din regiunea Dumbrăvenilor care trebuie aduși cu alte mijloace de transport decît auto, le-am oferit comunelor din jur această posibilitate, dar nu avem solicitanți pentru acest lemn.

Victor Domșa — Nu au căruțe, nu au roți.

Nicolae Nan — Dacă este vorba de lemn, nu este nevoie de căruțe, pentru că îl trage cu calul la vale. Eu am fost la Sebeșu de Jos și tot au solicitat lemn, dar solocită lemn tăiat cu drujba și să le fie adus pînă la poartă, cu tractorul, în mod civilizat. Cînd am oferit conducerii satului Tălmăcel cota de lemne cu condiția s-o aducă ei cu caii, n-au acceptat.

Voicu Victor Vedea — Noi mai dispunem de papură și trestie pe valea Oltului. Ea este prelucrată de oameni, împreună cu familiile lor; venitul adus este chiar mai mare decît cel din sectorul zootehnic. Am mai văzut o serie întreagă de produse făcute din „te miri ce", cum se spune, foarte bine executate. Eram într-o mașină spre Avrig; am văzut scăunele pe care nu le face nici o industrie mare; producătorul poate fi însă amendat pentru crengile utilizate, ceea ce îl îndepărtează de lucru. O problemă importantă: să-i organizăm pe acești oameni pe comune, potrivit deprinderilor și tradițiilor lor. Cei din Porumbacu, de exemplu, să facă căldări. Dar dacă îi ducem la Sibiu credeți că mai lucrează cum trebuie ? Nu mai lucrează. Să-i lăsăm acolo, să facă ceea ce fac.

Avem, de asemenea, resurse geologice. Noi avem foarte multă argilă și nisip. Cine mai face astăzi cărămidă? La Avrig exista o mare fabrică de cărămidă pînă la jumătatea secolului nostru, care a fost închisă. Nu consuma combustibil gazos, ci din resurse locale; acum se aduce cărămidă de la mari distanțe

Se poate valorifica stratul gros de argilă de pe Valea Oltului. Avem nisipuri foarte bune. Este o mare întreprindere de sticlă la Avrig, de aproape 200 de ani funcționează, trecînd de la faza de manufactură la faza industrială de astăzi. De unde au adus materia primă? Nisipul îl aduceau de la 5 km, iar astăzi — culmea! — îl aduc de la 500 kilometri și calcar de la Buru. Producția o cumpără americanii și englezii. Și ei produc sticlă, dar o produc mecanizat și „se omoară", cum se spune, după sticla noastră suflată. Prin tradiție avem acolo o serie de oameni specializați în suflat.

Și în legătură cu cooperația, în studiul făcut referitor la asemenea probleme propunem să se dezvolte secția de sticlă artizanală; aceasta folosește deșeurile de la fabrica respectivă și lucra numai pentru export: sticlă colorată, pești etc. 4 oameni aduceau anual 2 milioane lei. S-a închis pentru că facem economie de gaz. Perfect de acord, să facem economie de gaz, dar să vedem concret ce cîștigăm și ce pierdem. Cîte garaje nu sînt încă oare încălzite cu gaz? De s-a închis acea întreprindere care era foarte rentabilă? Ea nu consuma prea mult și era rentabilă. Tot la Avrig era o moară care funcționa cu apă. Aproviziona cu curent tot Avrigul în timpul nopții. Și azi putea să funcționeze, dar a fost închisă pentru că magistrala trece pe acolo și nu apăruse încă criza energetică care poate o va trezi la viață.

Consider că nu sînt cercetate suficient de bine aceste condiții naturale locale ale județului, cercetare pe care partidul nostru o cere pentru Sibiu ca și pentru toate județele țării. Sînt multe posibilități de introducere în circuitul economic a o serie de elemente din mediul geografic, fără ca să-l deteriorăm. Avem tufurile vulcanice pe care nu le folosim, care sînt folosite mult în alte părți la case pentru că sînt călduroase, izolatoare, avînd porii mari, sînt termoizolatoare. Avem această materie primă de la Tălmaciu, dar nu ne-am gîndit la ea. Am putea să-l folosim fără să stricăm peisajul și nici interconexiunile dintre elemente, atît de nocive pentru mediu.

Fructele de pădure le strîngem în pădure, le aducem jos la un șmecher care în doi ani își face casă și-și cumpără mașină și le și valorifică în altă parte. Oare nu le putem valorifica la Sibiu, în avantajul tuturor? Laptele din mărginime îl putem folosi aici. Să-și facă ei acolo la Rășinari brînză, sau la Jina nu s-o vindem cu numele de brînză de Penteleu, de brînză de Păltiniș. Ar fi bine să facem brînză în fiecare comună.

Nicolae Nan — După ce se realizează fondul de stat, se poate face cît de multă brînză.

Maria Popescu — Dacă oamenii sînt stimulați să crească mai multe animale, se poate face.

Consumul casnic de combustibil și energie

ÎN ARIA LARGĂ și diversificată a cercetării economice, analiza structurilor și dinamicii consumului populației a dobîndit, de mai multă vreme, un loc consacrat. Însemnătatea investigațiilor în acest domeniu — cărora li se adaugă și volumul „Planificarea consumului populației și perspectivele consumului casnic de combustibil" *), recent apărut sub semnătura lui Virgil Dincă la Editura „Scrisul Românesc", Craiova — sporește pe măsura dezvoltării generale a economiei socialiste. Deopotrivă cu nivelul atins în dezvoltarea forțelor de producție, în creșterea veniturilor populației — componentă care determină nemijlocit și concret diversitatea și calitatea consumului — o serie de alți factori dobîndesc caracter indicativ în planificarea consumului neproductiv : structura socială, socio-profesională și demografică a populației ; gusturile populației, mutații psihosociologice ce intervin la nivelul cumpărătorului etc ; ele constituie elemente de prim ordin în fundamentarea dezvoltării ramurilor și subramurilor economiei, a profilării producției acelor întreprinderi care asigură nemijlocit satisfacerea cererii de consum a populației.

Deși lucrarea își propune cu precădere examinarea unor probleme ale consumului de combustibil al populației, în debutul cercetării sînt abordate unele aspecte teoretice generale ale conținutului categoriei de consum. Totodată, sînt relevate implicațiile pe care conceperea — într-o anume manieră —, a consumului populației le vădește asupra proiectării dezvoltării economico-sociale.

Moment important al reproducției produsului social — subliniază autorul — consumul populației exprimă nemijlocit posibilități de creștere a nivelului de trai al maselor de oameni ai muncii. Însemnatele realizări obținute în această direcție în țara noastră — materializate cu precădere în sporirea substanțială și continuă a veniturilor și creșterea, pe această cale, a posibilităților de consum — constituie un efect direct și firesc al modului în care a fost concepută și aplicată de către partid, politica de dezvoltare generală a societății noastre socialiste. În acest cadru se desprind, prin semnificațiile lor istorice, opțiunea pentru repartizarea valorii nou create în societate, în proporție de circa o treime pentru acumulare și două treimi pentru consum ; prioritatea acordată dezvoltării mijloacelor de producție ca bază deopotrivă a sporirii și diversificării produselor destinate consumului populației și a creșterii veniturilor acesteia ; dezvoltarea proporțională a subramurilor producătoare de bunuri de consum etc.

Asemenea corelații esențiale sînt apreciate drept coordonatele pe care se desfășoară planificarea consumului populației. Autorul analizează, în acest context, obiectivele și sarcinile planificării consumului populației, necesitatea stabilirii prin plan a ritmurilor și proporțiilor consumului, interdependențele consumului în cadrul economiei noastre naționale, corelațiile fundamentale ale nivelului și structurii consumului, aspecte ale planificării teritoriale a consumului de bunuri și servicii al populației, pe județe, etc.

Ni s-a părut judicioasă în lucrarea lui V. Dincă analiza pe care autorul o desfășoară în ce privește consumul casnic de combustibil — din punct de vedere al tendințelor evolutive manifestate în acest domeniu și al exigențelor pe care le incumbă activitatea de planificare a acestui tip de consum.

Autorul menționează că asigurarea, cantitativ și ca structură, a resurselor necesare consumului casnic de combustibil — componentă intrinsecă a calității vieții — este condiționată de o serie mai largă de factori. Pe de o parte, factorii tehnici ce acționează ca urmare a îmbunătățirii condițiilor de locuit pentru o mare parte a populației țării și care au impus utilizarea și a altor tipuri de combustibili decît cei tradiționali. Pe de altă parte, criza energetică, ale cărei efecte se resimt tot mai puternic asupra întregului proces al dezvoltării economice, a introdus noi parametri în ecuația planificării consumului casnic de combustibil. Cu toate că acesta deține o pondere mai redusă în consumul intern de energie primară în comparație cu alte țări, se subliniază în volum, în condițiile crizei mondiale a energiei se impun, desigur, elaborarea de măsuri apte să asigure, fără a afecta însă calitatea mediului de locuit, o satisfacere rațională a tuturor consumurilor și cerințelor populației.

Pornind de la o evaluare a resurselor și a posibilităților energetice de care dispune țara noastră, încorporînd orientările de bază ale politicii energetice a partidului nostru, în lucrare sînt prezentate mai multe ipoteze de calcul pe diferite categorii de combustibili, pentru mediul urban și mediul rural, utile în stabilirea necesarului de combustibili pentru populația României. Este subliniată, astfel, în context, interdependența care există între consumul de combustibili al populației și nivelul de trai, climatul locuințelor, procesul de urbanizare a localităților, sistematizarea încălzirii, modul de preparare a hranei în locuințe, modul de asigurare a apei calde menajere, condițiile climaterice etc.

O analiză mai largă a principalelor tendințe ce se manifestă pe plan mondial în consumul de combustibili al populației, pe diferite zone geografice ale Europei, oferă autorului posibilitatea să desprindă unele concluzii. Cea mai importantă evidențiază faptul că pe plan mondial, și mai restrîns pe plan european, consumul de combustibil pentru nevoi casnice are o dinamică ascendentă, un nivel și o structură strîns corelate cu zona geografică, gradul de dezvoltare, resursele existente și politica economică din fiecare țară. Deopotrivă se remarcă tendința generală de reconsiderare a calităților cărbunilor utilizați drept combustibil casnic, preocupările diverse existente în numeroase țări ale lumii privind valorificarea unor noi resurse energetice ca o soluție viabilă și eficientă pentru asigurarea combustibilului în gospodării. Pe baza acestor observații generale, autorul urmărește să pună în evidență problemele specifice ale consumului de combustibili în România, tendințele acestuia în condițiile actuale de dezvoltare, oferind sugestii privind posibilitățile de determinare științifică a necesarului de combustibili pentru consumul populației, avîndu-se în vedere, cu precădere imperativul utilizării raționale a resurselor energetice naționale.

O serie de considerații și calcule tehnico-economice înmănunchiate în ultimul capitol al lucrării urmăresc să fundamenteze elementele de eficiență economică în ultilizarea combustibililor pentru consumul casnic. Reține atenția o serie de opinii privind condițiile și proporțiile în care se pot extinde încălzirea cu cărbuni inferiori, utilizarea unor anumiți combustibili în bucătării, avantajele pe care le oferă termoficarea prin centrale termoelectrice, însemnătatea intensificării perfecționării utilajelor și tehnologiilor consumatoare de combustibili inferiori ; alte elemente privesc asigurarea unei cît mai bune izolații termice a construcțiilor, modernizarea arzătoarelor și cazanelor de apă caldă cu consum mare de combustibil, adoptarea de soluții de înlocuire a energeticii bazată pe hidrocarburi prin valorificarea apelor termale și a deșeurilor urbane, folosirea energiei solare și eoliene, precum și a altor surse de energie etc. — căi însemnate de reducerea consumurilor energetice, în degrevarea balanței energetice a țării.

Lucrarea, în ansamblul său, constituie o reușită încercare de a realiza, într-o largă desfășurare de planuri și unghiuri de vedere, o analiză a corelației dintre structura și dinamica consumului populației în general și cel de combustibil, în special. Ea constituie, în aceeași măsură, un răspuns al cercetării economice față de necesitatea investigării unor probleme de stringentă actualitate pentru dezvoltarea economiei, pentru progresul neîntrerupt al țării.

Horia Iacob TEIUȘAN

*) **Virgil DINCĂ** : „Planificarea consumului populației și perspectivele consumului casnic de combustibil, Ed. „Scrisul Românesc", Craiova, 1980.

TRADIŢII PRIVIND PARTICIPAREA ORGANIZAŢIILOR COOPERATISTE LA PROGRESUL ECONOMIEI (II)

GÎNDIREA ECONOMICĂ ROMÂNEASCĂ din anii interbelici a fost puternic angajată în clarificarea – de pe poziţiile concrete ale României – a problemelor complexe ale dimensiunii optime a întreprinderilor, a raportului dintre marea şi mica întreprindere, inclusiv, a raportului dintre mărimea optimă a întreprinderii cooperatiste şi cea a întreprinderii capitaliste – private sau publice. Fiind la curent cu tendinţele generale ale concentrării şi centralizării producţiei pe baza progresului tehnic, cunoscînd cele mai importante teze cu privire la legea concentrării şi centralizării producţiei şi a capitalului, acei economişti români care s-au ocupat de problemă recunoşteau superioritatea tehnico-ştiinţifică şi economică a marii producţii asupra celei mici, a marii întreprinderi faţă de cele mici şi mijlocii. În acest sens, este demnă de remarcat teza lui Mladenatz, care afirma că „fenomenul cel mai important în desfăşurarea contemporană a economiei sociale este acela al concentrării întreprinderilor" [1]).

În acelaşi timp, ţinînd seama de nivelul relativ scăzut al forţelor de producţie în ţara noastră şi avînd în vedere o serie de considerente de ordin economic şi social, economistul român susţinea necesitatea menţinerii şi a încurajării unor întreprinderi de dimensiuni mici. Mai mult, se afirma că în unele sectoare „mica întreprindere – în măsura în care foloseşte instrumentele tehnice, sociale şi economice oferite de cooperaţie – are o vădită superioritate asupra marii proprietăţi şi marii culturi" [2]), organizate pe baze capitaliste. Printre domeniile în care mica întreprindere avea avantaje faţă de cea mare, erau enumerate : prestarea de servicii de consum individual ; activităţi în care era predominantă munca manuală ; producţia ce trebuie să se adapteze, prin natura sa, gustului individual ; producţia de artă ; anumite genuri de activităţi tradiţionale ; reparaţiile de orice fel ; artizanatul ; unele activităţi comerciale.

Nu-i cazul să insistăm asupra faptului că un asemenea mod de a gîndi asupra dimensiunii întreprinderilor este actual şi astăzi, atît în ţările capitaliste, cît şi în cele socialiste. Dar problema respectivă era aprofundată prin prisma ideii de optimizare a dimensiunilor întreprinderii. „Vechea dispută din cîmpul ştiinţelor economice – mare ori mică întreprindere –, precizează unul dintre specialiştii noştri – face acum loc unei alte probleme : aceea a dimensiunii optime a întreprinderii" [3]). Criteriile pe care economistul român le aşeza la baza dimensionării optime a unităţilor economice îşi păstrează întreaga lor valoare şi astăzi : organizarea internă a factorilor de producţie, asigurarea conducerii operative şi eficiente ; aprovizionarea cu materii prime şi utilizarea resurselor ; pieţele de desfacere, debuşeele etc. Este demn de reţinut faptul că în cazul cooperativelor accentul se punea pe nevoia de valorificare superioară a resurselor de muncă şi de materii prime locale, ca şi pe criteriul satisfacerii unor nevoi stringente ale maselor de cooperatori.

Mişcarea cooperatistă din România a avut o evoluţie extrem de contradictorie în anii regimului burghezo-moşieresc. Se poate spune că o caracteristică a gîndirii cooperatiste româneşti a constat în efortul ei – global şi individual – de a reflecta problemele acestei mişcări în dinamica lor reală. Aşa se face că unii gînditori (este vorba de acei specialişti care nu s-au preocupat doar de felul cum să slujească mai bine un partid burghez sau altul) au făcut eforturi susţinute, au evaluat şi reevaluat fenomenul cooperatist din ţara noastră în concordanţă cu etapele istorice prin care a evoluat economia naţională pînă la al doilea război mondial. Pe o asemenea bază principială ei au căutat să formuleze măsuri adecvate de redresare, de încadrare a mişcării cooperatiste pe traiectoria progresului social.

De altfel, cei care se ocupau de sinteza problemei cooperatiste formulau chiar principii metodologice în acest sens. „Sistemele gîndirii cooperatiste apar influenţate în mod hotărîtor de mecanismul real al vieţii economice dintr-un anumit timp, ca şi de spiritul general al vremii, de frămîntarea de ordin cultural care domină în etapa dată." [4])

O problemă de mare importanţă care a făcut obiectul unor ample dezbateri în epocă, a fost şi cea a raportului dintre dezvoltarea mişcării cooperatiste, pe de o parte şi formarea cadrelor necesare acestui sector, pe de altă parte. Pe fondul unor nevoi reale şi stringente, preocuparea entuziastă a unor „reputaţi cooperatori", a unor economişti şi oameni de stat – printre care Spiru Haret s-a aflat la loc de frunte – de a crea şi perfecţiona un învăţămînt cooperatist adecvat cerinţelor ţării noastre, etapelor ei de dezvoltare, se poate spune, că a fost încununată de unele succese notabile. Începînd

FIŞE

PAUL BRAN

DECIZIA FINANCIARĂ ÎN UNITATEA ECONOMICĂ

● *Sub semnătura lui* Paul Bran, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică *a publicat recent lucrarea* „DECIZIA FINANCIARĂ ÎN UNITATEA ECONOMICĂ". *Autorul îşi propune să încadreze studiul deciziei financiare – modalitate concretă de manifestare a activităţii financiare la nivelul unităţii economice – deopotrivă într-un plan mai general, al teoriei economice asupra fenomenului financiar, şi în planul efectelor concrete pe care aplicarea noului mecanism economico-financiar le vădeşte în activitatea curentă a întreprinderilor. Sînt analizate, în această perspectivă, elementele de fundamentare ale actului decizional – analiza informaţională financiară a consumului, a producţiei şi a surselor centralizate ; acoperirea materială a fondurilor fixe ; fundamentarea din punct de vedere monetar a deciziei financiare etc. De asemenea, un capitol de carte este consacrat analizei condiţiilor de adoptare a căilor de realizare a deciziei financiare – decizia financiară strategică, decizia tactică de finanţare, de creditare, decizia tactică de finanţare din surse financiare centralizate etc. În finalul volumului autorul urmăreşte să pună în evidenţă noi dimensiuni ale rolului pîrghiilor financiare în conducerea activităţii economice din întreprinderi, rol puternic amplificat în condiţiile aplicării noului mecanism economico-financiar.*

Industrie mică

● *În R.P. Ungară în industria mică era ocupată circa 1,6% din totalul populaţiei active. Acest procent, deopotrivă cu valoarea producţiei industriale obţinută în această ramură, vădeşte însă, în ultimii zece ani, o tendinţă netă de creştere. Potrivit datelor prezentate de* B. László *în articolul* „A kisipar szerpe és fejlödése a hetvenes években" *(Rolul şi dezvoltarea industriei mici ungureşti în deceniul '70) inserat în numărul 58/1980 al publicaţiei* STATISZTIKAI SZEMLE, *valoarea producţiei industriei mici a crescut în anul 1978 cu 9,1% faţă de 1979. Aceleaşi progrese pot fi evidenţiate şi prin analiza subramurilor care compun industria mică : activitatea de construcţii de mică anvergură care a crescut faţă de anul de început al deceniului de o dată şi jumătate ; creşterea participării la export a întreprinderilor din acest domeniu ; amplificarea activităţii de transport şi a prestării de servicii pentru populaţie etc. De altfel, subliniază autorul, se poate aprecia că unul dintre cele mai rentabile sectoare de dezvoltare a industriei mici îl constituie serviciile pentru populaţie, activitate care oferă premise dintre cele mai importante pentru valorificarea superioară a resurselor locale – atît cele materiale cît şi resursele de forţă de muncă calificată ; în studiu se apreciază că acest sector constituie un factor important al ridicării nivelului de trai şi al gradului de civilizaţie al tuturor categoriilor de populaţie.*

Variante posibile...

● *Deşi producţia de bunuri şi servicii va spori mai rapid în multe ţări în curs de dezvoltare decît în ţările industrializate, decalajul respectiv dintre cele două grupe de ţări va fi în anul 2000 mai mare decît în prezent, constată un studiu de 800 pagini consacrat problemelor globale ale lumii contemporane elaborat la cererea Administraţiei S.U.A. şi ale cărui principale concluzii sînt prezentate în cotidianul* INTERNATIONAL HERALD TRI-

cu şcoala practică de cooperaţie şi contabilitate, creată în 1909 din iniţiativa şi pe contul unui grup de bănci populare din Gorj, învăţămîntul cooperatist s-a dezvoltat continuu pînă la al doilea război mondial. Numai în deceniul 1920–1929, şcolile de cooperaţie de scurtă durată, cele organizate pe 3 ani – organizate de federalele cooperatiste – şi Academia de studii cooperatiste – organizată sub egida Centralei Naţionale – au fost absolvite de peste 3 000 de persoane.

Înfiinţarea şi activitatea şcolilor practice de cooperaţie, ca şi a Academiei de profil pot fi apreciate ca acte, ca măsuri progresiste. Aceasta cu atît mai mult cu cît, în aceste şcoli se acorda o mare atenţie pregătirii practice, precum şi educării copiilor (tinerilor) în spiritul muncii, al nevoii de a coopera în muncă. În primele trepte de învăţămînt cooperatist pătrundea şi un mare număr de fii de ţărani, de muncitori, de alţi oameni ai muncii cu venituri mai mici, fapt ce trebuie apreciat, dacă se are în vedere caracterul de clasă al învăţămîntului liceal în acei ani. „Pregătirea de specialitate – remarca un bun analist al fenomenului cooperatist interbelic – a fost influenţată pozitiv de faptul că mulţi dintre profesorii din învăţămîntul cooperatist erau şi practicieni în domeniul cooperaţiei, precum şi cercetători pasionaţi ai acesteia".[5])

Deşi nu se poate spune că organizarea şi eficienţa generală a învăţămîntului cooperatist din România anilor interbelici au corespuns pe deplin nevoilor economiei naţionale, aspiraţiilor maselor de cooperatori, totuşi forma respectivă de învăţămînt se înscrie cu trăsături originale în ansamblul şcolii româneşti. De aceea, considerăm că în elaborarea istoriei generale a învăţămîntului în România – sarcina formulată deja de mai mulţi ani de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, este necesar să se reflecte corespunzător experienţa pozitivă a şcolilor cooperatiste din România interbelică. Totodată, perfecţionarea învăţămîntului în ţara noastră, legarea lui mai strînsă de practica şi sarcinile diferitelor forme de cooperaţie ar putea valorifica tradiţiile progresiste în acest sens. Există pe această problemă lucrări analitice şi sintetice care aşteaptă pe specialiştii noştri spre a fi descifrate din perspectiva nevoilor actuale.

Multe din tezele judicios formulate nu au beneficiat în acei ani de atenţia necesară din partea factorilor de decizie. Uneori nici chiar specialiştii în problemele cooperaţiei, ajunşi în organismele guvernamentale, nu acţionau în concordanţă cu cele spuse de ei în anii de opoziţie. Cauzele unor asemenea antinomii între gîndire şi practică (politică) sînt binecunoscute şi, respectiv, determinate obiectiv în condiţiile regimurilor bazate pe exploatarea omului de către om. Tocmai de aceea, tezele progresiste, în concordanţă cu interesele maselor de producători direcţi au putut fi aplicate plenar numai în condiţiile trecerii la cooperaţia socialistă. Mai mult, aplicarea principiilor cooperatiste generale, valorificarea tradiţiilor progresiste în acest domeniu este un proces complex şi contradictoriu, care se împleteşte cu dezvoltarea acestor principii, cu apariţia altora noi, pe baza condiţiilor şi exigenţelor noi.

Trebuie spus însă că lucrurile nu au evoluat liniar nici din acest punct de vedere. În procesul apariţiei şi dezvoltării cooperaţiei socialiste cu toate formele ei, nu întotdeauna, nu peste tot au fost preluate şi perfecţionate funcţiile tradiţionale ale diferitelor genuri de cooperative. O asemenea situaţie a avut o anumită extindere şi în ţara noastră. Concluzia de mai sus se impune şi pe baza dezbaterilor din cadrul Consfătuirii recente cu activul şi cadrele de bază din cooperaţia de consum, cooperaţia meşteşugărească, cooperaţia agricolă de producţie şi consiliile populare, mai ales, din cuvîntarea tovarăşului **Nicolae Ceauşescu** la această Consfătuire. **„Trebuie să renunţăm la gigantism în cooperaţie şi servicii... Problema care se pune în domeniul micii industrii şi al serviciilor este... descentralizarea şi apropierea de populaţie"... „Cooperativa agricolă trebuie să-şi valorifice singură producţia, fără intermediar, direct statului sau cetăţeanului"... „Cooperativa de consum trebuie să devină nu doar un distribuitor de marfă, ci o unitate de producţie, de valorificare, ajutîndu-l pe ţăran, pe producător, să producă şi să-şi valorifice producţia. Să realizeze astfel un schimb de produse între oraş şi sat în ambele sensuri"... „Cooperaţia să contribuie la lărgirea bazei de materii prime a ţării, prin valorificarea resurselor locale"** – arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu.**

Iată doar cîteva dintre ideile de inestimabilă valoare teoretică şi practică cuprinse în expunerea secretarului general al partidului nostru, care, coroborate cu activităţile cooperatiste tradiţionale (puse în evidenţă succint mai sus) permit concluzia că este încă nevoie de un efort de imaginaţie creatoare, de acţiune eficientă, perseverentă pentru valorificarea deplină a valenţelor mişcării cooperatiste, a experienţei progresiste din trecut.

prof. dr. Niţă DOBROTĂ

[1]) Gr. Mladenatz. Studiul economic al întreprinderii, Bucureşti, 1947, p. 36.

[2]) I. Răducanu — Gr. Mladenatz. Introducere în ştiinţele economice, Partea I, Bucureşti 1934, p. 234.

[3]) Gr. Mladenatz. Studiul economic al întreprinderii, Bucureşti, 1947, p. 39.

[4]) I. Răducanu — Aspectul actual al ştiinţei economice, 1934, p. 9.

[5]) Augustin Tătaru, Consideraţiuni asupra scrisului economic în România, Astra, Braşov, 1946, p. 17.

BUNE *(25 iulie 1980). În vreme ce produsul naţional brut din ţările dezvoltate se aşteaptă să atingă 8000 dolari pe an la sfîrşitul secolului (în preţurile anului 1975), în ţările în curs de dezvoltare el nu va depăşi 600 dolari pe an. Deşi producţia alimentară mondială va spori cu circa 90% între anii 1970 şi 2000, iar cea pe locuitor cu circa 15%, se consideră că majoritatea acestei creşteri se va înregistra în ţările în care nivelul şi calitatea alimentaţiei sînt şi acum satisfăcătoare. În plus, preţurile produselor alimentare (în dolari constanţi) ar urma să se dubleze în următorii 20 de ani, în mare măsură datorită scumpirii petrolului utilizat în agricultură sub formă de carburant, îngrăşăminte etc.*

Autorii studiului precizează totuşi că acesta nu reprezintă o predilecţie a situaţiei reale din anul 2000, ci mai curînd un avertisment privind ceea ce s-ar putea întîmpla în lipsa unor măsuri adecvate de evitare a unei asemenea situaţii şi a voinţei politice de a le aplica. Problemele globale analizate sînt complexe şi interdependente, fiind indiscutabil legate – subliniază autorii – de sărăcia şi injustiţia socială atît de răspîndite în lume.

Informaţie-economie-societate

● *Ultimele decenii au consacrat informaţia drept componentă de bază a unei economii dezvoltate. Ponderea tot mai mare a populaţiei active ce lucrează în domeniul informaţiei (pondere estimată astăzi la 50% în cazul S.U.A., faţă de numai 5% cu un secol în urmă), ritmul alert de creştere ai activităţilor determinate de stocarea, gestionarea şi utilizarea informaţiei (ritm de creştere similar cu cel al productivităţii muncii) – constituie cîteva din elementele ce au îndrituit aprecierea economiilor moderne drept economii ale informaţiei. Iată însă că în domeniul analizat îşi fac simţită prezenţa elemente noi. Cel mai semnificativ – după cum observă* Yves Mansion *în articolul* „Mesure de la place de l'information dans l'economie" *publicat în numărul din 16 iulie al revistei* PROBLEMES ÉCONOMIQUES *– îl reprezintă diminuarea sau chiar o stagnare – atestată de date statistice – a ritmului creşterii „cotei de informaţii". Acest fapt a determinat importante mutaţii în optica cercetătorilor preocupaţi să înţeleagă, în toată complexitatea sa, raportul informaţie – economie – societate. De la o concepţie oarecum unilaterală a evoluţiei informaţiei în ansamblul economiei, sînt tot mai frecvente încercările de a explica unele aspecte particulare prin similitudine cu teorii dezvoltate în alte domenii ale cunoaşterii ştiinţifice – teoria echilibrului termodinamic, teoria comunicării etc.*

Piaţa valutară

● *Sub egida prestigioasei edituri Mc Graw-Hill Book Company a fost tipărit de curînd volumul* „FOREIGN EXCHANGE MARKETS" *(Piaţa valutară) purtînd semnăturile lui* Heinz Reihl *şi* Rita M. Rodriguez. *Lucrarea, prin maniera în care a fost concepută, constituie un ghid de operaţii curente de schimb valutar, adresîndu-se atît specialiştilor cît şi celor care au legături tangenţiale cu acest domeniu de activitate. În viziunea autorilor cartea se doreşte o punte de legătură între două tendinţe opuse ce caracterizează abordarea pieţei valutare: pe de o parte optica economistului, preponderent teoretică şi generalizatoare, iar pe de altă parte optica practicianului, exprimată printr-un limbaj incifrat, ezoteric. În capitolele înmănunchiate în volum sînt tratate deopotrivă noţiunile de bază ale domeniului analizat – piaţa monetară, piaţa eurodolarilor, piaţa valutară etc., – cît şi probleme mai speciale cum ar fi rata dobînzii şi cursul valutar, interacţiunea bani – piaţa valutară, cursul de cerere şi ofertă etc.*

FIŞE

Cerințe ale instaurării unei noi ordini economice internaționale

Promovarea unor relații echitabile între națiuni

DUPĂ CUM S-A MAI ANUNȚAT, luni 25 august, s-a deschis la sediul Națiunilor Unite din New York sesiunea specială consacrată problemelor edificării noii ordini economice mondiale. Convocată din inițiativa țărilor în curs de dezvoltare, între care și România, acest forum cvasiuniversal, în măsură să contribuie la examinarea și soluționarea unora din problemele stringente ale omenirii, [illegible] întrunește peste 5 000 de delegați din 152 de state. Actuala sesiune specială are scopul de a evalua stadiul înfăptuirii unei noi ordini economice internaționale, și, pe această bază, să adopte măsurile necesare pentru impulsionarea dezvoltării țărilor rămase în urmă și extinderea colaborării internaționale echitabilă, reciproc avantajoasă, și, totodată, să adopte „Strategia internațională pentru cel de-al treilea deceniu al dezvoltării". În acest context o preocupare aparte este necesar să se acorde tendinței de consolidare și reîmpărțire a zonelor de influență, tendință care creează probleme deosebit de grave pentru dezvoltarea și stabilitatea economică și politică mondială. Tocmai de aceea, manifestîndu-și îngrijorarea față de această tendință, România a subliniat în repetate rînduri necesitatea edificării unor raporturi noi între state din cadrul cărora să fie eliminate forța și amenințarea cu forța, fenomenul zonelor și sferelor de influență, statornicirii unor relații echitabile bazate pe deplina egalitate, în spiritul moralei și dreptului internațional, în avantajul cauzei păcii și bunăstării tuturor popoarelor.

Anacronismul sferelor de influență economică

DACĂ ZONELE ȘI SFERELE DE INFLUENȚĂ ECONOMICĂ reprezentau un fenomen politic deja cunoscut la începutul secolului nostru, politica contemporană a zonelor și a sferelor de influență prezintă o serie de trăsături noi, care sînt specifice și care o individualizează în raport cu vechile practici și metode de asigurare a politicii de influență și dominație.

Așa cum arăta recent tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, cu prilejul vizitei sale în Franța, **„Trăim o epocă de mari transformări sociale și naționale, de profunde schimbări în raportul mondial de forțe. În viața internațională se manifestă cu putere tendința de consolidare și reîmpărțire a zonelor de influență, iar criza economică și, îndeosebi, criza petrolieră accentuează aceste tendințe, creează probleme deosebit de grave pentru dezvoltarea și stabilitatea economică și politică mondială".**

În prezent, ne aflăm în fața unui sistem internațional care, cel puțin din punct de vedere formal-juridic, recunoaște independența și egalitatea tuturor statelor. În asemenea condiții, firește, politica zonelor și a sferelor de influență nu se mai confundă cu vechile metode brutale de înrobire a unor țări și popoare — deși, evident, și acestea continuă să fie practicate — ci a căpătat aspecte noi și tot mai subtile, determinate de cerința de a salva „aparențele". Metodele economice joacă un rol extrem de important în menținerea și asigurarea unor asemenea zone de influență și dominație, deoarece oferă posibilități de menținere a influenței asupra unor țări și popoare, de multe ori fără încălcarea „directă" a unor reguli de drept internațional. Așa, de pildă, numeroase acorduri economice încheiate între țări dezvoltate și țări în curs de dezvoltare, legal parafate, ratificate și înregistrate la O.N.U., aparent nu conțin clauze contrare dreptului internațional : o analiză atentă a lor învederează însă folosirea mijloacelor juridice nu în scopul garantării unor avantaje reciproce partenerilor, ci, dimpotrivă, în scopul satisfacerii unor interese egoiste și unilaterale ale unor mari puteri. Așa cum observă cunoscutul diplomat și jurist algerian Mohammed Bedjaoui, „În anumite cazuri decolonizarea nominală a sporit profiturile fostei puteri administrante, care s-a debarasat de «sarcina» sa colonială pentru a nu capitaliza decît avantaje în noua situație. Dificultățile economice și sociale ale teritoriului, cel mai adesea imputabile unei forme sau alta de exploatare străină, nu mai privesc statul — fost colonial — atunci cînd el ar fi trebuit să angajeze responsabilitatea sa"[1]).

Arsenalul metodelor economice folosite pentru menținerea politicii de dominație a fostelor metropole — dar și a altor țări interesate în anumite zone geografice — este foarte vast și ar necesita el însuși o analiză detaliată. Ne mărginim să amintim aci : raporturile inegale între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industriale ; comerțul cu arme care creează relații de obligații ale unor țări în curs de dezvoltare față de marile puteri industrializate producătoare de armament ; menținerea și consacrarea neocolonialismului tehnologic, a unor relații de dependență tehnologică față de țările puternic dezvoltate ; tendințele de a „integra" economiile unor țări mai mici sau mai slabe, de a crea zone economice „închise" ; inechități care țin de natura relațiilor financiar-valutare și altele. Crearea zonelor de dominație economică — fenomen care nu se vede întotdeauna cu „ochiul liber" — cuprinde de fapt o gamă foarte largă de modalități. Există zone economice ale unor țări ce capătă mai mult caracterul unor regiuni menite să asigure unei puteri materii prime de necesitate vitală sau piețe de desfacere, dar există și zone de influență tehnologică, zone de influență valutar-financiară, care nu se suprapun întotdeauna cu cele menționate anterior. Uneori asupra uneia și aceleiași țări acționează interesele mai multor țări sau mari societăți transnaționale, angajate într-o politică competitivă. Se poate foarte bine ca un stat să beneficieze de anumite preferințe comerciale, în timp ce un altul să exercite influență tehnologică ș.a.m.d. Condițiile deosebit de complexe ale relațiilor internaționale contemporane determină de fapt o ascuțire a rivalităților între o serie de mari puteri, determinate în fond de diversitatea obiectivelor pe care acestea le urmăresc, obiective în care motivațiile economice ocupă un rol prioritar. Este suficient să menționăm aci deosebirile de păreri tot mai vizibile care s-au manifestat între o serie de țări occidentale în legătură cu fenomene legate de recenta criză pe care au cunoscut-o relațiile mondiale la începutul acestui an. Referindu-se la acest aspect, comentatorul francez Paul Chamsol scria în numărul din iunie al cunoscutei publicații „Le Monde diplomatique" că : „Divergențele între puterile occidentale aliate sînt astăzi evidente... Am fi mai bine inspirați dacă am căuta explicația accentelor războinice ale unora și ale moderației altora acolo unde ea se găsește : în interesele, obiectivele și strategiile lor politice respective".

Referindu-se la competiția tot mai vizibilă ce se manifestă în raporturile dintre o serie de țări europene în special în ce privește continentul african, același autor constată că „Africa e tot atît de bogată în materii prime (pe care Europa le importă astăzi în cea mai mare parte din... Canada), încît se vede conturîndu-se un gigantic conflict pentru continentul negru, care desigur nu este acela de care vorbesc jurnalele televizate"[2]).

La scară planetară

POLITICA SFERELOR DE INFLUENȚĂ capătă așadar în primul rînd dimensiunile unei lupte pentru dominație și influență care se duce la nivelul întregii planete, pentru acaparare resurselor, pentru desfacerea mărfurilor în condiții avantajoase, pentru menținerea stării de subdezvoltare a numeroase tinere state în interesul țărilor puternic dezvoltate. În lupta pentru dominație și acaparare nu sînt uitate nici teritoriile care nu se găsesc de fapt în prezent sub dominația vreunei țări, dar care sînt pasibile de o apropriere în perspectiva unor noi rezultate ale revoluției tehnico-științifice. Referindu-se la tendința unor mari puteri industrializate de a-și apropria spațiile oceanice, cunoscuții specialiști Elisabeth Mann Borgese și Arvid Pardo apreciază că în felul acesta „Aproximativ douăzeci de națiuni, în majoritate deja bogate, ar dobîndi cam două treimi din spațiul oceanic, exacerbînd prin aceasta marea inegalitate dintre state și pricinuind în mod potențial un grav prejudiciu economic țărilor dezavantajate din punct de vedere geografic"[3]).

În ce privește aspectele concrete prin care politica zonelor și sferelor de influență se manifestă, ar fi desigur simplist a crede că ea se concretizează numai la nivelul „orizontal", în fricțiuni, rivalități și ciocniri de interese privind anumite teritorii, țări, continente, situate la suprafață sau în adîncurile planetei noastre. Există, am putea spune, și o politică a sfere-

[1]) Mohammed Bedjaoui, Pour un nouvel ordre économique international, UNESCO, Paris, 1979, PUF, p. 34.
[2]) Paul Chamsol, Les contradictions au sein de l'alliance atlantique, în „Le Monde diplomatique", an 27, nr. 315, iunie 1980, p. 5, 6.
[3]) Elisabeth Mann Borgese și Arvid Pardo, Administrarea oceanelor, în „Restructurarea ordinii internaționale", București, 1978, Ed. politică, p. 541.

lor de influență pe „verticală". Ea se manifestă, în special, prin existența unor grupuri restrînse în cadrul organismelor economice internaționale care dictează de fapt politica acestora sau care dispun de prerogative importante, adesea adevărate directorate ale puterilor industrializate, care încearcă să determine orientarea și perspectivele evoluției relațiilor economice internaționale. Încercările de a rezolva problemele internaționale într-un cerc restrîns de 9, 7 sau 5 țări ilustrează vizibil tendința de a restrînge capacitatea de decizie la nivelul unor organisme sau altora.

Pe de altă parte, o specificitate a politicii zonelor și sferelor de influență este marea labilitate a instrumentelor juridice folosite, evident în scopul menținerii sau consolidării politicii de dominație asupra unor țări sau popoare. În anumite condiții, de pildă, clauza națiunii celei mai favorizate poate servi, desigur, ca un instrument important pentru promovarea unor relații avantajoase și echitabile între națiuni, dar în alte condiții concedarea acestei clauze în mod unilateral unei anumite țări puternic dezvoltate poate genera situații inechitabile. Sistemul vamal protecționist poate apăra economia națională a unei țări în curs de dezvoltare, dar în cadrul unor relații inegale sau inechitabile, ca cele din ecuația „Nord-Sud", se poate transforma într-o adevărată „barieră" în calea participării unor mărfuri din țările în curs de dezvoltare pe piața mondială ș.a.

În sfîrșit, un alt aspect care se cere subliniat cu deosebire este acela că există o puternică corelație între politica contemporană a zonelor de influență economică și cea de asigurare a unor zone de influență politică. Cunoscutul om politic mexican, Luis Echeverria Alvarez, fost președinte al acestei țări, remarca în mod cu totul justificat că „Centrele de influență mondială nu numai că impun celorlalte țări condițiile de schimb, dar slăbesc capacitatea de acțiune a națiunilor slab dezvoltate, opunîndu-se unor indispensabile transformări structurale sau intervenind în procesele lor politice"[4]).

Deși nu se poate spune că toate zonele de influență economică coincid cu cele de influență politică, este un fapt cert că de regulă se încearcă conjugarea ambelor metode și mijloace de dominație. Așa cum observă cercetătorul norvegian Raimo Väyrynen, „Exercitarea puterii militare poate să creeze o zonă temporară de influență și control, însă numai prin extinderea puterii economice controlul poate fi făcut mai stabil și mai permanent. Pe de altă parte, un control economic mai puternic poate fi înlăturat cu mai multă ușurință dacă nu există un element militar coercitiv component în structura puterii"[5]). Această teză este de altminteri confirmată de numeroase exemple recent desprinse din practica internațională, printre care și cel al Republicii Sud-Africane. Așa cum s-a arătat la ultima sesiune a Adunării Generale O.N.U., printr-o rezoluție a Adunării, aceasta „a condamnat planul regimului de apartheid, tinzînd să creeze o «constelație de state» în Africa Australă, avînd ca scop să stabilească hegemonia sa în regiune și să perpetueze dominația și exploatarea rasistă" [6]).

Este un fapt cert că indiferent de formele concrete sub care se manifestă zonele de influență economică și politică contravin flagrant principiilor dreptului internațional, normelor de conduită consacrate prin tratatele și convențiile internaționale care definesc conduita statelor în societatea contemporană. Zonele și sferele de influență afectează profund prerogativele suveranității, principiul egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și constituie de cele mai multe ori veritabile expresii ale manifestării forței sau amenințării cu forța împotriva unor popoare mai mici sau mai slabe.

În spiritul moralei și dreptului internațional

PENTRU A NE REFERI la documentele internaționale care definesc comportamentul internațional al statelor, este suficient să menționăm Carta O.N.U., „Declarația referitoare la principiile dreptului internațional privind relațiile prietenești și cooperarea dintre state", adoptată de Adunarea Generală a O.N.U. la 24 octombrie 1970 și „Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor", adoptată de același înalt forum internațional la 16 decembrie 1974. Acest important document internațional adoptat cu participarea directă și contribuția țării noastre, prevede expres în rîndul principiilor fundamentale care trebuie să guverneze relațiile economice ca și cele politice și de altă natură dintre țări „îndatorirea statelor de a nu urmări să-și asigure hegemonia și sfere de influență".

Permanentizarea unor situații neocolonialiste de dominație, a politicii de forță împotriva a numeroase țări, menținerea acestora într-o stare de înapoiere se datorește în bună parte și faptului că marile puteri industrializate depun un foarte slab interes în traducerea în viață a documentelor internaționale și în special a programelor Națiunilor Unite pentru dezvoltare. Cu prilejul sesiunii Adunării Generale O.N.U. din 1979, reprezentanții a numeroase țări în curs de dezvoltare au ridicat problema ineficienței și inoperativității documentelor adoptate pentru edificarea unei noi ordini economice și politice mondiale, învederînd cu argumente pertinente dreptul acestor țări de a ocupa un rol demn și egal în comunitatea internațională. Așa cum arăta, de pildă, reprezentantul Algeriei, „țările din lumea a treia vor să lărgească reprezentativitatea centrelor de decizie în relațiile internaționale. Condiția minoră care le este acordată în problemele mondiale nu corespunde nici imensității resurselor lor naturale, nici ponderii demografice considerabile, nici importanței pieței pe care ele o prezintă"[7]).

Existența unor deosebiri de structuri socio-economice între țările în curs de dezvoltare, a unui potențial diferit al acestora în ce privește anumite materii prime de interes deosebit, au determinat țările industrializate să ducă o politică „diferențiată", căutînd să-și atragă unele țări ce fac parte din categoria statelor în curs de dezvoltare. Unele state occidentale sînt favorabile admiterii unui număr de țări în curs de dezvoltare „mai puternice", în „clubul" țărilor industrializate, preferînd această formulă aceleia de a „împărți" avantajele cu toate celelalte țări de pe continentele în curs de dezvoltare. Literatura occidentală, referindu-se tocmai la disparitățile care există între anumite țări în curs de dezvoltare și inegalitatea ritmului lor de creștere, vorbește chiar de apariția unor noi „centre de putere" care ar fi de natură să modifice raportul de forțe existent în lume. În mod paradoxal, afirmarea economică a țărilor în curs de dezvoltare este prezentată de anumiți autori fie ca un mijloc de a adînci dependența acestora față de țările industrializate, fie ca un mijloc de a se transforma în „centre de putere autonome" care să-și rezolve pe cont propriu problemele și să joace un anumit rol — desigur limitat — în relațiile internaționale.

În concepția țării noastre, depășirea stadiului de subdezvoltare în care se află în prezent o serie de țări, înlăturarea fenomenului zonelor și sferelor de influență poate fi înfăptuită nu prin proliferarea centrelor de putere, prin „redistribuirea" puterii între diferite centre și grupări de state, ci prin restructurarea întregului sistem al relațiilor economice și politice internaționale, prin așezarea lui pe înalte principii de egalitate și echitate în spiritul moralei și al dreptului internațional. În concepția României, strălucit exprimată de către președintele Nicolae Ceaușescu, edificarea unei noi ordini economice și politice internaționale trebuie să comporte un sistem calitativ deosebit de raporturi între țări care să asigure autodeterminarea fiecărui popor, eliminarea definitivă a forței și amenințării cu forța, soluționarea problemelor complexe și delicate în care există deosebiri de vederi cu participarea tuturor statelor, cu aportul lor constructiv, în scopul elaborării unor soluții care să armonizeze interesele țărilor dezvoltate cu ale țărilor în curs de dezvoltare, într-un sistem echitabil de raporturi, avantajoase cauzei păcii și bunăstării tuturor popoarelor.

Istoricul mesaj adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu celei de-a V-a Conferințe a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare de la Manila se înscrie în evoluția preocupărilor pentru o lume mai bună și mai dreaptă, ca un document remarcabil, ce se impune prin caracterul concret, principial și eficient al măsurilor preconizate. Realizarea programului înfățișat în acest document este de natură să contribuie, în perspectiva istorică, la eliminarea marilor decalaje economice și sociale, la făurirea unei lumi a păcii și dreptății internaționale, în care zonele și sferele de influență vor reprezenta un fenomen al trecutului, iar în locul acestora se va statornici un sistem de raporturi între națiuni întemeiat pe principii de înaltă stimă și colaborare, pe avantajul reciproc, pe o cooperare constructivă în toate domeniile de activitate. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Avem un drum lung de străbătut pentru a realiza o lume mai dreaptă și mai bună pe planeta noastră. Sînt multe probleme complicate care preocupă astăzi omenirea. Trebuie să facem totul pentru soluționarea tuturor acestor probleme numai pe calea tratativelor politice, pentru securitate europeană, pentru dezarmare, pentru o nouă ordine economică internațională. Să facem în așa fel încît minunatele cuceriri ale civilizației, ale științei, tehnicii, ale cunoașterii umane să fie puse numai și numai în serviciul omului, al libertății, bunăstării și fericirii tuturor națiunilor lumii"**[8]).

Victor DUCULESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

[4]) Luis Echeverria Alvarez, Pentru o nouă ordine internațională, București, 1975, Ed. politică, p. 43.
[5]) Raimo Väyrynen, Economic and Military Position of the Regional Power Centers, în „Journal of Peace Research", 1979, vol. 16, nr. 4, p. 350.
[6]) O.N.U., Chronique, vol. 17, no. 1, ianuarie 1980, p. 24.
[7]) O.N.U., Chronique, nr. cit., p. 95.
[8]) „Scînteia", nr. 11797, din 26 iulie 1980.

Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea unor specialiști

CONTRIBUȚIA CERCETĂRII LA EFORTURILE DE DEZVOLTARE

ÎNFIINȚAT în 1963, Institutul de cercetări al Națiunilor Unite pentru dezvoltarea socială (UNRISD) și-a propus drept obiect de studiu **„problemele și politicile de dezvoltare socială și raporturile existente între diferite tipuri de dezvoltare socială și economică"**. Studiile Institutului sînt menite să sprijine activitatea Secretariatului O.N.U., în ce privește politica și planificarea socială, dezvoltarea echilibrată din punct de vedere economic și social precum și să contribuie la activitatea institutelor regionale înființate sub auspiciile O.N.U. și a institutelor naționale, în domeniul respectiv. Altfel spus, scopul cercetărilor constă în a face ca țările și națiunile rămase în urmă să poată participa la procesul dezvoltării în folosul lor propriu.

Analizînd situația existentă astăzi pe plan mondial se poate constata ușor că aceste obiective nu au fost nici pe departe atinse : lumea contemporană continuă să fie marcată de grave inegalități sociale, flagelul sărăciei afectează milioane de oameni, pe plan politic și economic se fac simțite în mod acut și cu repercusiuni dintre cele mai nefaste fenomene de dependență legate de condiția de subdezvoltare în care este menținută o mare parte a populației globului. Fapt care determină preocupările U.N.R.I.S.D., pentru a identifica căi și mijloace de eradicare a acestor triste realități ce nu concordă cu idealul de progres și bunăstare ale lumii.

În ultimul deceniu, în centrul preocupărilor și dezbaterilor pe plan mondial s-au impus — mai mult decît oricînd — problemele ce țin, printre altele, de asigurarea necesităților fundamentale de viață pentru fiecare membru al societății umane, în condițiile în care să fie asigurate posibilități de participare efectivă a tuturor indivizilor, a grupurilor sociale la luarea deciziilor majore sub aspectul dezvoltării.

Condițiile de viață și participarea, cele două probleme care fac de altfel obiectivul cercetării prioritare a U.N.R.I.S.D., se află într-o strînsă interdependență. Participarea oamenilor la propria lor dezvoltare implică direct conceptul de existență a unor condiții corespunzătoare de viață, iar determinarea acestor condiții nu se poate înfăptui decît prin realizarea unui anumit grad de participare decizională. Experiența a demonstrat că popoarele nu beneficiază pe deplin de pe urma măsurilor menite să ducă la depășirea subdezvoltării, deoarece nu este realizată participarea la deciziile ce privesc distribuirea și redistribuirea resurselor de care dispune omenirea, astfel încît să existe certitudinea că resursele respective vor reveni celor în drept să beneficieze de ele.

Plecînd de la aceste considerente, U.N.R.I.S.D., recunoaște că problema sărăciei nu poate fi abordată fără înțelegerea clară a unor condiții care țin de faptul că :

- în multe spații naționale, clase și grupuri sociale promovează tipuri de dezvoltare socială de natură să favorizeze propria lor situație și perspectivă ; clasele lipsite de drepturi sînt condamnate, astfel, la perpetuarea condiției lor pînă în momentul cînd ele dobîndesc acces la luarea deciziei asupra realizării și distribuirii venitului național.
- măsurile ce privesc instaurarea unei noi ordini mondiale trebuie realizate atît pe plan global, cît și la nivelul fiecărei națiuni, prin repunerea în drepturi a grupurilor și claselor sociale cele mai afectate.

Aria de cercetare se extinde, astfel dincolo de simpla evaluare a măsurilor sau programelor de dezvoltare existente ; ea include procesul de decizie și forțele aflate în conflict potențial într-o societate, interesele de grup și de clasă care generează această situație conflictuală. Desigur, clarificarea acestor probleme implică analizarea în strînsă interdependență a o serie de factori ce trebuie să concure la realizarea în practică a unei lumi bazate pe echitate și egalitate. Din această multitudine de elemente ne propunem să prezentăm unele din ideile cuprinse în proiectele U.N.R.I.S.D., referitoare la asigurarea necesităților fundamentale în ce privește alimentația, optica specialiștilor institutului O.N.U. asupra modului de abordare a acestei probleme, cu șanse de a da răspunsuri eficace la dificultățile cu care este confruntată omenirea.

Sistemele alimentare și societatea

SUB ACEST TITLU, proiectul de cercetare al UNRISD își propune să răspundă la întrebări generate de repartizarea inegală a resurselor alimentare, deteriorarea economiilor agrare și exodul de populație, menținerea monoculturii etc. — probleme care presupun, evident, soluții proprii pentru diferitele grupuri sociale aflate în diferite țări și care trăiesc în condiții de viață diferite. Multe din abordările anterioare au fost orientate către soluții tehnice, concentrîndu-se asupra problemelor ce țin de situația terenurilor agricole, tehnologie, climă, populație ; alte abordări au introdus o serie de variabile adiționale cum ar fi investițiile în agricultură, infrastructura, cererea efectivă, educația, prețurile naționale, politicile comerciale. Aceste studii și altele — care acordă atenție inclusiv condițiilor istorice, puterii politice și sistemului instituțional — nu s-au soldat cu rezultate concrete, ci cel mult cu concluzii care demonstrează o dată în plus că foamea merge mînă în mînă cu sărăcia : două treimi din producția alimentară a omenirii este consumată în țările industrializate în care locuiește numai 30% din populația globului ; chiar și în țările rămase în urmă repartiția este destul de inegală, între clasele sociale ; monocultura nu poate în nici un caz rezolva problema alimentației ci aduce, cel mult pe calea exportului un plus de bunăstare celor aflați în această sferă de activitate.

O mai bună distribuire a resurselor alimentare — apreciază institutul O.N.U. — implică realizarea simultană a unor schimbări în structura producției, modificări, care, la rîndul lor vor influența asupra structurii și cererii de bunuri industriale, precum și asupra orientării investițiilor.

În concepția specialiștilor UNRISD, trebuie pornit de la sistemele economice complexe, de la analize și previziuni asupra comportamentului acestora, circumscriind aici sistemele de alimentație ca parte a sistemelor și subsistemelor sociale, în strînsă interdependență cu producția, distribuirea și consumul de alimente. Se apreciază că această abordare sistemică trebuie să se refere la analiza relațiilor dintre diferitele componente interconexate, să abordeze probleme care, afectînd anumite grupuri sociale pot fi generate de factori endogeni sau exogeni (geografici, politici, sociali) față de grupurile respective. Concepută în dinamică, această abordare permite individualizarea alternativelor posibile de dezvoltare în funcție de condițiile interne și externe existente la un anumit moment dat.

Rezultă că un astfel de studiu trebuie să fie rezultatul cercetărilor coroborate ale specialiștilor în ecologie, agronomie, antropologie, economie, științe politice, istorie, demografie, alimentație ș.a., care să analizeze relațiile ecologice, tehnico-economice și instituționale ce guvernează producția, distribuirea și consumul de alimente la nivel local, național și internațional.

Ipoteze generale

PROPUNÎNDU-ȘI să identifice factorii care limitează posibilitatea unei mai bune distribuiri a resurselor alimentare, precum și direcțiile în care trebuie orientată o politică menită să asigure o aprovizionare suficientă în materie de alimentație, specialiștii UNRISD pleacă de la cîteva premise metodologice :

- Nu poate exista o soluție unică ci soluții multiple ; ele depind de condițiile

Studiile U.N.R.I.S.D., organizate în colaborare cu organizațiile naționale de cercetare, acoperă o arie largă de preocupări privind sistemele politico-economice, condițiile ecologice și grupurile sociale.

În afara proiectului de studiu la care ne-am referit iată alte cîteva teme de cercetare propuse :

PARTICIPAREA

- **implicarea populației rurale în programe de îmbunătățire a tehnologiilor de producție, de ameliorare a condițiilor de viață ;**
- **îmbunătățirea accesului populației urbane la servicii ;**
- **eliminarea discriminărilor rasiale și culturale ;**
- **participarea muncitorilor din sfera productivă și a serviciilor la luarea deciziilor sau la autoadministrarea unităților economice respective.**

FEMEILE ȘI MODIFICĂRI SOCIO-ECONOMICE

- **reevaluarea rolului femeii în condițiile schimbărilor socio-economice și a modernizărilor tehnologice ;**
- **recunoașterea contribuției femeii la dezvoltarea economică ;**
- **participare la dezvoltarea economică ;**
- **participare mai echitabilă la retribuirea muncii.**

Studii de caz : **modernizarea tehnologiei agricole, reforma agrară, urbanizare, emigrarea către zone industriale, activitățile productive.**

MEDIUL ÎNCONJURĂTOR ȘI DEZVOLTAREA

- **implicațiile sociale ale strategiilor de dezvoltare și cele privind mediul înconjurător ;**
- **orientarea prognozelor și controlarea diferitelor situații specifice ;**
- **îmbunătățirea procesului de decizie, cu participarea grupurilor sociale interesate.**

Studii de caz : **probleme ecologice tipice în procesul extinderii zonelor de deșert ; recuperarea de terenuri și revenirea populației în zonele respective ; impactul ecologic al dezvoltării industriale asupra zonelor agricole slab populate.**

INFORMAȚII PRIVIND DEZVOLTAREA

- **definirea, măsurarea și analizarea difuzării datelor statistice în procesul dezvoltării și al creșterii calității vieții ;**
- **coordonarea dezvoltării la nivel local, prin colectarea periodică de informații, analizarea informațiilor asupra nivelului de trai.**

ALTE PROIECTE DE CERCETARE

- **sisteme de analiză și planificare pentru dezvoltare**
- **îmbunătățirea condițiilor de viață pentru populația săracă de la orașe.**

în care se află grupurile sociale în actualul context istoric, economic, politic și ecologic, la diferite nivele de generalizare ;

- Dimensiunile internaționale, naționale și subnaționale ale problemei alimentare se află în interdependență, aspect ce trebuie luat în considerare în stabilirea politicilor de intervenție îndreptate către creșterea producției și a gradului de acoperire a necesităților de produse alimentare ;
- Problema alimentației este puternic influențată de ordinea economică mondială, de diviziunea internațională a muncii, care au făcut ca lumea să fie împărțită în țări industrializate, producătoare de bunuri prelucrate, și sărace, furnizoare de materii prime și produse agricole, neprelucrate. Dacă această tendință va continua, vom asista odată cu adîncirea decalajelor, la creșterea șomajului și intensificarea instabilității politice în țările mai puțin dezvoltate astfel că neapărat trebuie să se țină cont de impactul acestor tendințe asupra problemei alimentației.
- Pentru marea majoritate a țărilor rămase în urmă pot fi avute în vedere unele caracteristici cvasigenerale printre acestea figurînd : reducerea accelerată a autosuficienței agricole, ca mijloc de subzistență pentru păturile sociale cele mai sărace ; grăbirea procesului de urbanizare și mai ales de îngroșare a rîndurilor șomerilor în mediul urban.
- În ceea ce privește sistemele sociale sau în speță, sistemele alimentare, principalele relații structurale sînt determinate de raporturile de forță între clasele sociale, astfel că identificarea grupurilor relevante și a raporturilor dintre ele este esențială în înțelegerea modului cum funcționează și cum pot fi modificate sistemele alimentare.

Scopul și metoda

SCENARIUL propus trebuie să includă studii de caz la nivel național și local, precum și investigarea mai multor teme și probleme ce apar la scară internațională. În acest sens, se disting mai multe grupuri de țări :

1) Țări în care malnutriția este încă un fenomen endemic ; în cazul acestora cercetarea are drept scop : identificarea obstacolelor endogene și exogene în calea realizării suficienței în alimentație ; analizarea schimbărilor necesare în domeniul politic și instituțional ; sugerarea căilor de realizare a acestor modificări.

2) Țările unde malnutriția practic a dispărut : aici cercetarea trebuie să identifice modul de realizare a acestui obiectiv, să deducă învățămintele care se impun din organizarea producției și distribuirii producției alimentare la diferite nivele.

3) În țările dezvoltate se impune a fi analizată interconexiunea dintre sistemele alimentare respective cu cele ale țărilor sărace.

Pe baza concluziilor reieșite din analiză vor putea fi formulate anumite ipoteze asupra funcționării sistemelor și subsistemelor cele mai relevante în materie de alimentație, ipoteze ce vor fi verificate și testate prin studii specializate în domenii de interes anume selecționate.

★

PRIN ACEST STUDIU pe care și l-a propus spre realizare, precum și altele prezentate pe scurt în chenarul alăturat, UNRISD consideră că cercetarea poate juca un rol pozitiv în sprijinirea modificărilor sociale de pe urma cărora să beneficieze țările și națiunile cele mai afectate de sărăcie și inegalitate socială. Astfel de studii creează condiții pentru realizarea unor politici adecvate în domeniul dezvoltării sociale, pentru înlăturarea inechităților și inegalităților care mai confruntă încă omenirea.

Em. S.

Opțiuni și reorientări în dezvoltare

Ungaria: restructurarea construcțiilor de mașini

ÎN CURSUL ultimului deceniu producția industriei constructoare de mașini din R.P. Ungară s-a dezvoltat într-un ritm mediu superior celui înregistrat pe ansamblul industriei, încît a ajuns să furnizeze în prezent 35% din venitul național al țării. După cum se evidențiază în presa ungară, orientarea actuală în dezvoltarea acestei importante ramuri a economiei constă, pe de o parte, în continuarea restructurării producției și a nomenclaturii produselor pe linia îmbunătățirii calității acestora, iar pe de altă parte – în modificarea concepției de dezvoltare axată pe fabricarea de produse finite necesitînd importuri masive.

Este vorba de o problemă cheie privind dezvoltarea ramurii în perioada următoare, respectiv trecerea accentului pe fabricarea de produse semifinite, de piese detașate și subansambluri. Ceea ce presupune reconvertirea unităților industriale mici și mijlocii, capabile să facă față acestor exigențe, în fabrici speciale „de sprijin", în uzine specializate. Totodată, au fost elaborate programe pe termen lung privind dezvoltarea cu prioritate a industriei de articole electrotehnice, a tehnicii vidului, a producției de instalații energetice, de mașini și utilaje pentru industria alimentară și agricultură, de bunuri de consum durabile.

Mexic — dotare crescîndă din surse proprii

POTRIVIT programelor de dezvoltare și calculelor de prognoză, în intervalul pînă în 1990 industria mexicană va absorbi utilaje tehnologice și mașini în valoare totală de 41 miliarde de dolari. Circa 37% din acest volum va fi destinat ramurilor petrolieră și energetică, al căror ritm de creștere va fi cel mai rapid ; cererea de echipamente va fi însă importantă și în siderurgie (se studiază, de pildă, construirea la Altamira a unei oțelării cu capacitatea de 5 milioane tone/an), în sectorul rafinării uraniului, în industria alimentară, în cea petrochimică.

Sînt prevăzute măsuri speciale care să stimuleze producerea în țară a unei proporții cît mai mari din necesarul de utilaje – de pildă, reduceri de impozite pentru întreprinderile producătoare de mașini destinate industriei, scutirea de taxe de import sau diminuarea acestora în cazul procurării unor materiale speciale și subansamble componente, care încă nu se fabrică în Mexic.

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Cereale: previziuni mondiale 1980 — 1981

PROGNOZE recente ale F.A.O. arată că deși recolta anului agricol 1980—81 se va situa la nivel record, totuși se pare că rezervele de cereale nu vor fi pe măsura cererii de consum. F.A.O. estimează că rezervele mondiale de cereale ale anului agricol viitor vor fi suficiente pentru 60 de zile, reprezentînd 17% din consumul total (față de 45 zile sau 13% din consum cît ar reprezenta limita minimă admisibilă pentru a nu se produce perturbații în aprovizionare). Ceea ce neliniștește pe specialiști este faptul că stocurile reprezentau anul trecut 19% din consum înregistrîndu-se, deci o tendință de scădere a rezervelor în ciuda recoltelor bune în majoritatea țărilor exportatoare.

Consumul mondial de cereale a crescut cu circa 25% față de 1974 (datorită, în special, consumului majorat de grîu) cînd reprezenta 1 200 milioane tone. Producția de grîu a țărilor în curs de dezvoltare în deceniul trecut a crescut cu aproape 50%, iar consumul cu 60%, diferența fiind acoperită din import. Numai două țări, India și Turcia au reușit să satisfacă consumul din resurse proprii, restul țărilor în curs de dezvoltare apelînd la import pentru 50% din consumul de grîu (față de 40% în deceniul 6).

Consiliul Internațional al Grîului prevede că totalul exporturilor de grîu și făină de grîu va atinge 85 mil. tone în 1980—1981, cu 60% mai mult decît în urmă cu 10 ani.

Țările în curs de dezvoltare vor importa 52 mil. tone din acest total, cu 20 mil. t peste nivelul importurilor lor de acum 10 ani, principalii importatori urmînd a fi Egipt, Brazilia, Bangladesh și Coreea de Sud.

Perspectivele puțin încurajatoare în legătură cu posibilitatea creșterii stocurilor sînt, într-o oarecare măsură atenuate de prognoza optimistă asupra producției de cereale, în ciuda recentelor dificultăți datorate climei: se așteaptă ca producția mondială de orez să atingă nivelul record de 394 mil. t în 1980—1981 (373 mil. t anul trecut) cea de grîu — 444 mil. t., cea de cereale furajere — 743 mil. t (față de 728 mil. t anul trecut).

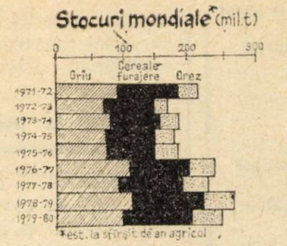

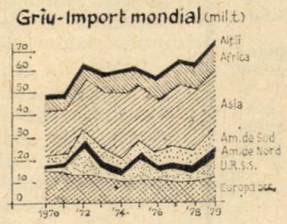

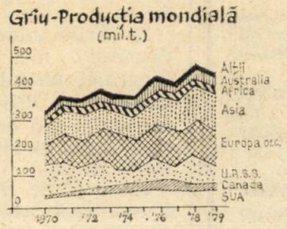

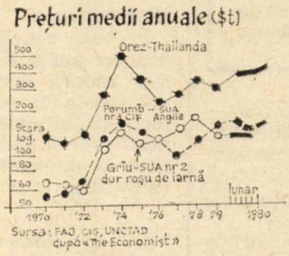

Sursa: FAO, CIS, UNCTAD după «The Economist»

Programe de dezvoltare

Camerun — coordonate ale planului național de dezvoltare

ȚARA în curs de dezvoltare, Republica Unită Camerun este caracterizată prin stabilitate politică și economică, factori care au favorizat eforturile de accelerare a creșterii economice: în perioada 1974—1979, P.I.B. a crescut cu 17,9%, cu o rată în ultimul an de 5,6%. Afectată numai în mică măsură de fenomenele de criză, economia camerunează înregistrează în prezent creșteri în principalele sectoare de activitate, premise ale realizării celui de al IV-lea plan de dezvoltare economică și socială a țării (1977—1981).

Eforturi însemnate sînt îndreptate către sectorul industrial, în special pentru dezvoltarea capacităților de prelucrare a materiilor prime existente. În 1981 urmează să intre în funcțiune noi capacități la fabrica de aluminiu (care va produce 50—80 mii t la sfîrșitul anului viitor), un complex integrat pentru producția de zahăr, noi fabrici de celuloză și altele. Petrolul, care și-a făcut de curînd o apariție modestă în economia camerunează — cu o producție estimată la circa 1 milion t pe an — va servi drept materie primă rafinăriei din portul Victoria (în apropierea exploatărilor off shore) și care va putea prelucra circa 1,5—2 mil. t în 1981.

Agricultura continuă să constituie sectorul principal în economia țării, în ultimul an înregistrîndu-se creșteri însemnate în recoltele de culturi tradiționale. Pentru 1981 se prevăd recolte sporite, respectiv 200 mii t cacao, 95 mii t cafea, 125 mii t bumbac. Se are în vedere, de asemenea, dezvoltarea industriei forestiere — a cărei producție este destinată inclusiv exportului — și a șeptelului (210 mii t producție de carne prevăzută pentru 1981).

Dezvoltarea sectoarelor productive a fost susținută de realizarea unor importante obiective de suprastructură, atît în sectorul rutier (construirea unei șosele mari transafricane la care participă și Camerunul), cît și în cel feroviar (calea ferată Douala—Yaoundé), precum și în cel maritim (lucrările de extindere a portului Douala) și construirea, în viitor, a două noi porturi.

Relațiile economice dintre România și Camerun cunosc o dezvoltare continuă. Exporturile țării noastre sînt reprezentate, în principal, de mașini și utilaje, autoturisme, diverse accesorii și piese auto etc. și de diverse alte produse industriale (geamuri, carbid etc.). În importul românesc din Camerun predomină cacaoa boabe. Pe planul cooperării economice româno-cameruneze, principalele domenii vizate sînt: creșterea animalelor, mecanizarea agriculturii, explorările geologice, evaluarea fondului forestier și valorificarea superioară a lemnului, producția de energie electrică.

Liliana RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 18—22 AUGUST, **dolarul** S.U.A. a continuat — în linii generale — să evolueze în nota tendinței de repreciere față de restul valutelor occidentale manifestată la finele săptămînii precedente. Evenimentele au confirmat anticipările specialiștilor referitoare la adoptarea de către F.E.D. (Sistemul Federal de Rezervă) a unei poziții ferme pe linia restrîngerii lichidității pe calea majorării dobînzilor, evoluție confirmată și de hotărîrea marilor bănci nord-americane de a majora nivelul dobînzii preferențiale „prime rate" la 11,25%.

Yenul japonez a constituit singura excepție în acest interval față de tendința generală și a evoluat pe o curbă ascendentă față de restul valutelor occidentale. Yenul a terminat intervalul la circa 224,40 yeni/1 dolar curs situat cu 0,6% peste închiderea de referință. **Lira sterlină,** a înregistrat o depreciere constantă situîndu-se cu 0,7% sub închiderea de referință la cursul de închidere de 2,3620 dolari/1 liră. **Francul elvețian** a înregistrat în final o depreciere de circa 1,2% la un curs de 1,6675, comparativ cu nivelul închiderii precedente de 1,6475 franci/1 dolar.

Marca vest-germană, evoluînd sub semnul unei revalorizări foarte probabile în cadrul sistemului monetar vest-european a înregistrat o rămînere în urmă față de dolarul S.U.A. în raport cu care a cotat la închiderea de 1,8060, cu circa 1,0% sub nivelul de referință. **Francul francez** se situează în conjunctura actuală pe unul din locurile fruntașe în cadrul sistemului monetar vest-european. În raport cu dolarul; francul a terminat cu numai 0,9% sub cursul de referință la un curs de circa 4,1770 franci/1 dolar. **Francul belgian** a evoluat în nota generală și a cotat la închidere la un curs situat cu circa 1,1% sub nivelul de referință.

Lira italiană este supusă din ce în ce mai mult presiunilor datorate anticipărilor referitoare la o devalorizare. În aceste condiții lira a cotat la închiderea de 357,20 lire/1 dolar, cu 1,3% sub cursul precedent.

Pe **piața eurodepozitelor** s-a înregistrat o creștere însemnată a nivelului dobînzilor la eurodolari, creștere datorată condițiilor prezentate anterior cît și unor factori tehnici. La perioada de șase luni, nivelul dobînzilor s-a situat la 11,8125% la eurodolari, 5,5625% la eurofrancii elvețieni și la 8,25% la euromărcile vest-germane.

Piața aurului a avut, în condițiile accentuării incertitudinilor ce planează asupra principalelor economii occidentale, o nouă perioadă activă care a determinat atingerea unui nivel maxim al prețului de 645,25 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

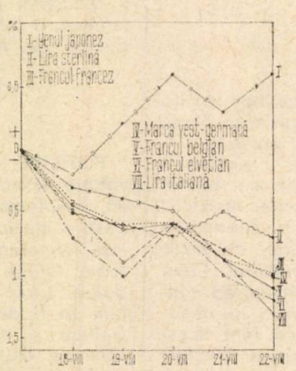

Evoluția principalelor valute occidentale în perioada 18—22.VIII. față de dolarul S.U.A.; bază: cursurile din 15.VIII. a.c.

Forumul mondial al economiştilor

CAPITALA MEXICULUI a găzduit, în zilele de 4—8 august 1980, cel de-al VI-lea Congres mondial al economiştilor. Organizat de Asociaţia Internaţională de Ştiinţe Economice (A.I.S.E.), cu sprijinul lui Colegio Nacional de Economistas din Mexic, sub înaltul patronaj al Preşedintelui Mexicului, José Lopez Portillo, Congresul a constituit, prin tematica sa şi prin numărul mare de oameni de ştiinţă — peste 1 000 de economişti, sociologi, demografi, veniţi din 60 de ţări, printre care, pentru prima dată, şi din R.P. Chineză — un veritabil forum mondial, prilejuind un inventar al preocupărilor ştiinţei economice la scară mondială şi o confruntare a teoriilor şi opiniilor cu privire la problemele lumii contemporane, într-un spirit de înaltă responsabilitate pentru destinele omenirii şi de dorinţă sinceră de cooperare ştiinţifică internaţională.

Tema generală sub care s-au desfăşurat lucrările Congresului a fost „Resursele umane, utilizarea forţei de muncă şi dezvoltarea", temă prin excelenţă interdisciplinară, de o mare actualitate atît pentru ţările dezvoltate cît şi cele în curs de dezvoltare. Întinderea tematicii a făcut necesar ca lucrările Congresului să se desfăşoare în şedinţele plenare, în care s-au făcut prezentări cu caracter de sinteză, şi în şedinţe pe grupe.

În şedinţa plenară de inaugurare a Congresului au fost prezentate patru comunicări : „Strategia dezvoltării şi factorul uman" (Josef Pajestka) ; „Dinamica capitalismului din regiunile periferice şi transformările sale" (Raul Prebisch) ; „Economia mondială la sfîrşitul secolului" (Paul Samuelson) şi „Dezvoltarea economică şi resursele umane : experienţa Japoniei" (Shigeto Tsuru). Comunicările au fost însoţite de corapoarte, urmate de discuţii, ceea ce a permis o conturare generală a concepţiilor în legătură cu resursele umane în contextul dezvoltării.

Cele şase grupe de lucru ale Congresului au avut următoarele domenii particulare :

I — Resurse umane. Concepte şi metode de măsurare.

II — Resursele umane şi utilizarea forţei de muncă în ţările în curs de dezvoltare.

III — Resursele umane şi utilizarea forţei de muncă în ţările dezvoltate.

IV — Economia internaţională şi utilizarea forţei de muncă.

V — Resursele umane în perspectivă pe termen lung.

VI — Utilizarea forţei de muncă şi dezvoltarea în America Latină.

Şedinţa plenară de închidere a Congresului a prilejuit audierea a două comunicări, prezentate de economistul mexican Horacio Flores de la Peña şi lordul Nicholas Kaldor.

Potrivit uzanţelor congreselor internaţionale, au fost prezentate comunicări solicitate („invited papers") — circa 150 — şi comunicări spontane („contributed papers"), în număr de cîteva sute.

Înainte de a face cîteva consideraţii şi aprecieri, se cuvine amintit faptul că problema resurselor umane şi a utilizării acestora a figurat în ultimii ani pe agenda conferinţelor internaţionale ca una din cele mai importante probleme ale contemporaneităţii. Conferinţa mondială a populaţiei (Bucureşti, 1974), care s-a desfăşurat sub genericul „Populaţie şi dezvoltare", a dezbătut larg această problemă, pornind de la interacţiunea dintre variabilele economice şi cele demografice, de la necesitatea de a armoniza creşterea economică şi cea demografică, cu referire specială la situaţia ţărilor în curs de dezvoltare.

S-a pus în evidenţă, în cadrul lucrărilor forumului mondial al economiştilor, determinarea **demografică** a resurselor umane, ca subpopulaţie determinată de populaţia totală, de structura pe sexe şi vîrstă a acesteia, de fertilitate şi mortalitate, iar pe de altă parte, consecinţele social-economice ale resurselor umane, ale cantităţii şi calităţii acestora. Problemele diferă, firesc, pentru ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare, aşa cum a rezultat limpede la Congres şi, în mod corespunzător, diferă şi strategiile propuse.

Ţările dezvoltate sînt confruntate cu unele tendinţe demografice negative care influenţează într-un anumit sens resursele umane. Amintim scăderea fără precedent a natalităţii, creşterea duratei medii de viaţă şi accelerarea procesului de îmbătrînire a populaţiei, inclusiv a forţei de muncă. Sînt semne care anunţă nu numai atingerea stadiului de creştere zero a populaţiei, dar chiar şi de declin demografic. Într-o comunicare prezentată de economişti din R.F. Germania se arăta că în condiţiile în care se vor continua actualele tendinţe demografice, numărul populaţiei R.F. Germania va scădea de la circa 61,4 milioane, cît este în prezent, la 39 milioane — dacă nu chiar la 32 milioane — în anul 2030, potrivit prognozelor oficiale. Resursa de muncă, resursă limitată şi rară, va deveni pentru multe ţări dezvoltate o resursă deficitară, cu grave consecinţe nu numai economice. La această situaţie se adaugă fenomene precum : un grad relativ ridicat al şomajului şi subutilizarea forţei de muncă, în condiţiile unei recesiuni prelungite şi ale inflaţiei, o distribuţie spaţială neraţională a populaţiei, o concentrare urbană excesivă. De aceea necesitatea unei politici sociale şi demografice, însoţite de strategii corespunzătoare, a fost frecvent evocată atît de economiştii din ţările dezvoltate, cît şi de cei din ţările în curs de dezvoltare.

Pentru „lumea a treia" situaţia este şi mai gravă, datorită unor cauze specifice. În primul rînd, cea mai mare parte a acestor ţări, sînt confruntate cu ritmuri foarte ridicate ale creşterii demografice, avînd — printre altele — drept corolar o pondere foarte mare a tineretului şi, în mod corespunzător, o „presiune" accentuată la adresa populaţiei adulte — mai exact a populaţiei active. Oferta demografică pentru locurile de muncă, extrem de înaltă, nu poate fi satisfăcută în condiţiile unor mari decalaje în dezvoltarea economică. Investiţiile mari reclamate de învăţămînt şi pregătirea profesională, de crearea locurilor de muncă, de modernizarea structurilor nu pot fi suportate de ţările în curs de dezvoltare, din cauza sărăciei lor, consecinţă a îndelungatei dominaţii coloniale, a exploatării lor, situaţie ce se continuă în condiţiile actualelor relaţii economice internaţionale, inechitabile pentru aceste ţări. De aceea economiştii din ţările în curs de dezvoltare, preocupaţi de dezvoltarea economică şi utilizarea resurselor umane, s-au referit constant la necesitatea edificării unei noi ordini economice internaţionale, ca şi a unor strategii ample în ţările respective pentru asigurarea creşterii economice şi a unor profunde schimbări structurale.

ACESTA A FOST, în esenţă, cadrul general în care au fost dezbătute problemele în Congres. Să identificăm cîteva orientări specifice în cele şase grupe de lucru.

Prima grupă s-a ocupat în special de probleme teoretice şi metodologice. S-a acordat o mare atenţie metodelor de determinare a „capitalului uman", a investiţiilor necesare, a efectului asupra creşterii economice. Progresele metodologice sînt într-adevăr remarcabile. Metode şi calcule mai vechi, ca cele ale economiştilor americani Ed. Dennison şi Theodore W. Schultz, au fost dezvoltate şi considerabil îmbunătăţite. Comunicarea economiştilor americani Dale W. Jorgenson şi Alvaro Pachon, cu titlul „Venitul pe durata vieţii şi capitalul uman", a supus discuţiei consideraţii metodologice de cel mai mare interes, cu atît mai mult cu cît autorii au efectuat calcule noi privind „capitalul uman" din S.U.A., mult diferite de cele ale altor economişti. Caracteristic este faptul că au fost folosite — printre altele — metode şi modele clasice şi moderne ale demografiei şi econometriei, ca şi estimaţii care fac apel la metode foarte sofisticate ale statisticii matematice, la sistemul conturilor naţionale economice şi demografice. În acelaşi domeniu de preocupări au fost discutate modele matematice ale forţei de muncă, resursele de muncă şi nevoile fundamentale, forţa de muncă şi bunăstarea, resursele de muncă şi creativitatea — aşa-numitul conflict între „homo faber" şi „homo ludens" —, calitatea vieţii.

Grupa a doua, consacrată problemelor resurselor de muncă în ţările în curs de dezvoltare, a dezbătut probleme ca : subutilizarea, risipa de resurse de muncă, migraţia forţei de muncă din lumea a treia spre Europa, presiunea demografică, utilizarea forţei de muncă feminine, strategii de industrializare şi folosirea resurselor de muncă.

Grupa a treia s-a ocupat de problemele specifice ţărilor dezvoltate : politici de utilizare a forţei de muncă, piaţa muncii, mobilitatea; modele de ciclu familial şi oferta de forţă de muncă, educaţie şi resurse de muncă, mobilitatea intergeneraţii, redistribuţia veniturilor.

Grupa a patra a pus accentul pe migraţia internaţională, pe problemele pieţei muncii în ţările în curs de dezvoltare, politici de încurajare şi descurajare a migraţiei, transferul de tehnologie, tot aici s-au discutat pe larg problemele noii ordini economice internaţionale.

Grupa a cincea, tratînd probleme comune cu celelalte grupe, le-a abordat în perspectivă : formarea şi utilizarea forţei de muncă pe termen lung, planificarea cererii şi ofertei forţei de muncă pe termen mijlociu şi lung, politica socială şi demografică în asigurarea resurselor de muncă. În sfîrşit, ultima grupă s-a ocupat numai de problemele resurselor umane din America Latină, din diferitele ţări ale acesteia.

Comunicările economiştilor români, prezentate la Congres, s-au referit la principalele domenii ale tematicii. Astfel, au fost tratate

→

R. S. VIETNAM

EDIFICAREA ECONOMIEI SOCIALISTE PE ÎNTREG TERITORIUL PATRIEI

IN ANUL unor mari aniversări — împlinirea a cinci decenii de la crearea Partidului Comunist din Vietnam și a 35 de ani de la cucerirea independenței naționale — poporul vietnamez se află angajat în uriașul efort de edificare a economiei socialiste pe întreg teritoriul patriei.

Strategia pe termen lung a revoluției socialiste, în etapa deschisă de istoricul eveniment al proclamării Republicii Socialiste Vietnam în iulie 1976, precum și sarcinile primei perioade cincinale din cadrul acestui proces au fost definite de cel de-al IV-lea Congres al partidului, din decembrie 1976. Cincinalul, care se încheie în acest an, a avut o importantă contribuție atît la transpunerea în viață a direcțiilor strategice majore, cît și la satisfacerea unor necesități de ordin economic și social imediate. S-a urmărit cu consecvență realizarea unei integrări organice a celor două zone — de nord și de sud ; în acest sens, prin accelerarea transformărilor social-economice din sudul țării s-a avut în vedere înlăturarea urmărilor războiului și ale exploatării neocolonialiste.

În ultimii ani, dinamica venitului național creat în R.S. Vietnam a depășit, de regulă, creșterea medie de 13—14% planificată pentru perioada 1976—1980. Eforturile au fost concentrate asupra dezvoltării agriculturii, cu accent pe intensificarea producției de alimente, de materii prime pentru industrie și de articole pentru export. Primele măsuri au vizat lărgirea suprafețelor cultivate cu cereale și plante tehnice prin atragerea în circuitul agricol a unor noi zone ; în 1979 prin defrișări și reamenajări de terenuri au fost redate agriculturii 1,5 mil. ha. Suprafețele irigate au crescut în ultimii patru ani cu 370 000 hectare, contribuind — alături de mijloacele tehnice furnizate de stat (circa 11 000 de tractoare și secerătoare, 5 000 motocultivatoare, un număr important de autocamioane etc.) — la majorarea producției cerealiere cu 20%.

În același scop, precum și pentru diversificarea culturilor, aproape o treime din fondurile destinate în anul curent construcțiilor capitale sînt orientate către dotarea agriculturii și efectuarea de lucrări hidrotehnice. Se lucrează, de asemenea, la o nouă zonare a culturilor alimentare și industriale, în funcție de cele mai adecvate condiții pedo-climatice. Totodată, o atenție specială se acordă dezvoltării și amplasării rationale a unităților zootehnice. Se întărește sectorul agricol de stat, ajungînd să dispună la începutul anului 1980 de 300 unități puternice, specializate în producția de orez, cauciuc, cafea, trestie de zahăr, ceai etc.

Sectorului industrial i-a fost imprimată o dinamică sensibil accelerată în ultimul timp, avîndu-se permanent în vedere respectarea liniei trasate de Congresul al IV-lea al Partidului Comunist din Vietnam, și anume dezvoltarea prioritară și rațională a industriei grele, pe baza creșterii producției în agricultură și industria ușoară. Susținută de un proces investițional activ, producția industriei metalurgice a Vietnamului s-a majorat de trei ori în intervalul 1975—1979, producția de energie electrică a crescut de 2,5 ori, iar producția construcțiilor de mașini cu 60%. În centrul atenției au stat sectoarele producătoare de materiale de construcții, precum și tradiționala ramură a producției de porțelanuri și sticlărie. Dezvoltarea micii industrii și a activității artizanale a fost impulsionată de unele măsuri pe linia conducerii economice, reconsiderîndu-se rolul lor în circuitul economic general.

PROCESUL de edificare a economiei socialiste, de modernizare și de creștere a eficienței activității productive presupune angrenarea progresivă a R.S. Vietnam în diviziunea internațională a muncii, participarea ei tot mai intensă la schimburile de mărfuri și la cooperarea economică și tehnico-științifică internațională. Dezvoltarea producției de export, stimulată prin măsuri economice speciale adoptate în ultimul timp, urmează să asigure în acest an sporirea cu 23% față de 1979 a volumului de mărfuri livrate în străinătate. Exportul de produse ale industriei grele ar urma să se majoreze cu 49%, cel de produse ale industriei forestiere cu 25%, iar vînzările de produse agricole cu 20%. Locul principal în ansamblul relațiilor economice ale R.S. Vietnam cu străinătatea revine țărilor socialiste atît pe linia schimburilor tradiționale de mărfuri cît și a cooperării la construirea sau dezvoltarea în Vietnam a unor obiective industriale, la realizarea de proiecte în domeniul agriculturii și silviculturii, al turismului, transporturilor etc.

Avînd o tradiție îndelungată — anul acesta s-au împlinit trei decenii de la stabilirea relațiilor diplomatice dintre România și Vietnam — legăturile reciproce se dezvoltă și se adîncesc pe multiple planuri, în interesul ambelor țări și popoare. Pornindu-se de la convențiile de cooperare semnate în mai 1978, în prezent se derulează trei mari acțiuni, prin care România acordă asistență tehnică și economică pentru construirea în R.S. Vietnam a unei fabrici de ciment la Hon Mai, a două cariere de piatră la Dong Ao, precum și pentru exploatarea zăcămintelor de antracit la Khe Cham. De asemenea, un număr de specialiști români lucrează în țara prietenă pentru a acorda asistență necesară la instalarea și funcționarea utilajelor livrate de țara noastră în cadrul cooperării menționate.

Alexandrina POPA

←

problemele teoretice și metodologice referitoare la cantitatea și calitatea resurselor umane, cu aplicații concrete la situația României. A fost înfățișată pe larg politica demografică a României, motivațiile ei, în special motivația economică privind asigurarea resurselor de muncă pentru dezvoltarea accelerată a economiei naționale. De asemenea, a fost înfățișată problema educației și pregătirii profesionale a resurselor de muncă, a creșterii nivelului de trai și a îmbunătățirii calității. Pe larg a fost prezentată concepția românească privind noua ordine economică internațională și utilizarea muncii naționale.

Atît în comunicările cît și în intervențiile economiștilor români la Congres a fost prezentată experiența României, ca țară în curs de dezvoltare și în același timp socialistă, în ceea ce privește creșterea economică, pregătirea și utilizarea resurselor de muncă, politica partidului și statului — politică complexă urmărind dezvoltarea economică accelerată, folosirea rațională a resurselor de muncă și creșterea bunăstării populației.

ÎN ÎNCHEIERE am dori să facem o apreciere cu privire la statutul actual al științei economice, așa cum rezultă din lucrările Congresului. Optica strict economică, a lui **homo oeconomicus**, a „raționalității economice", cu care erau obișnuiți economiștii, apare astăzi depășită. Complexitatea vieții economice din ultimii ani, influența unor factori cum sînt cei culturali, educaționali, psihologici și comportamentali obligă — aceasta este una din concluziile majore ale Congresului — la lărgirea opticii științei economice, la practicarea unui demers interdisciplinar. Științe cum sînt: sociologia, psihologia socială, demografia, antropologia sînt solicitate tot mai frecvent de știința economică pentru analiza și interpretarea fenomenelor economice. Să mai amintim că teoria generală a sistemelor, cu conceptele și metodele sale, pătrunde energic și în economia politică, tendință ce nu poate avea decît consecințe pozitive, așa cum este cazul și cu alte științe.

La cel de-al VI-lea Congres mondial al economiștilor a avut loc și alegerea noului președinte, împreună cu a Comitetului de conducere al Asociației Internaționale de Științe Economice. Profesorului Shigeto Tsuru (Japonia) îi succede, pentru perioada următoare de trei ani pînă la viitorul congres, economistul mexican Victor L. Urquidi. Cunoscut pentru studiile sale economice și demografice privind America Latină și în special Mexicul, prof. Victor L. Urquidi (născut în 1919) a fost vreme îndelungată președinte al Colegio de Mexico, funcționar internațional la Banca Mondială și la Comisia economică O.N.U. pentru America Latină, consultant la Ministerul de Finanțe și la Banca Mexicului.

Se poate aprecia că cel de-al VI-lea Congres mondial al economiștilor a însemnat un moment important în dezvoltarea științei economice și în afirmarea vocației umaniste a acesteia, a adus o contribuție însemnată la analiza și înțelegerea problemelor economice cu care este confruntată contemporaneitatea și a constitut o elocventă ilustrare a cooperării științifice internaționale.

Vladimir TREBICI

Creșterea costului energiei electrice

ÎN DECURS DE UN AN (martie 1979-martie 1980) costul energiei electrice produse în diverse țări capitaliste — se relatează în presa occidentală — a crescut în mod diferențiat, sub influența atît a politicilor naționale în domeniul prețurilor cît și a ponderii diferite a capacităților electroenergetice care funcționează pe bază de produse petro-

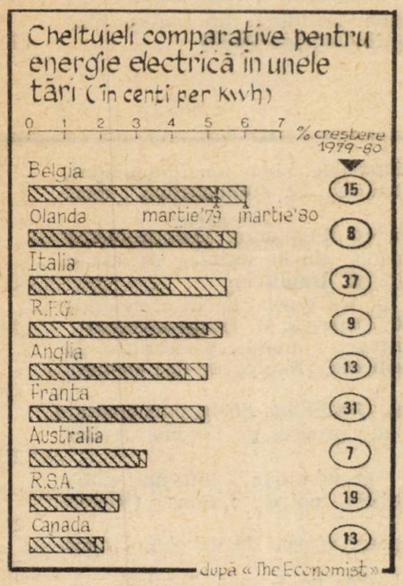

liere. După cum se vede din graficul alăturat, cele mai mici majorări ale cheltuielilor specifice în producția de energie electrică s-au înregistrat, dintre țările examinate, în Australia și Olanda (cu 7% și, respectiv, 8%), iar cele mai mari — în Italia și Franța (cu 37% și 31%). Interesant este faptul că ample diferențieri ale creșterii cheltuielilor respective au loc nu numai între țări, ci și în cadrul unora dintre ele ; în S.U.A., de pildă, în intervalul menționat costul energiei electrice a crescut cu numai 3% în statul Texas, față de un spor de 50% în California.

Cehoslovacia : modificări în balanța energetică

POLITICA de economisire a energiei și de valorificare prioritară a resurselor interne în R.S. Cehoslovacă se traduce, între altele, în faptul că — în timp ce în cincinalul 1971—1975 aproape întregul spor al necesarului de combustibili și energie a fost satisfăcut pe seama creșterii importului — în cincinalul actual ponderea importului în satisfacerea sporului respectiv s-a redus la 78%, iar în perioada 1981—1985 urmează să reprezinte doar 24%.

Se prevede că în deceniul al nouălea un rol de seamă în acoperirea necesarului economiei cehoslovace va juca dezvoltarea extracției de cărbune și a energeticii atomice, ceea ce va determina modificarea sensibilă a evoluției structurii balanței energetice, comparativ cu perioada precedentă :

(în % din total)

Felul combustibilului sau al energiei	1970	1980	1985
Combustibili solizi	75,3	60,7	57,0
Combustibili gazoși	3,3	9,3	10,3—10,7
Combustibili lichizi	17,6	26,4	25,5—25,8
Alte feluri de combustibili și energie	3,8	3,6	6,8— 6,9
— din care energie electrică furnizată de centrale atomice	—	1,1	4,5

Sursa : „Hospodarske noviny", nr. 3/1980

Munca științifică — factor al eficienței

ÎN CE MĂSURĂ eficiența și productivitatea muncii unei grupe de cercetare științifică (formată din cel puțin trei lucrători științifici și funcționînd minimum un an) sînt dependente de factori organizatorici, de condițiile interne și externe ale desfășurării activității sale ? Un răspuns la această întrebare caută să formuleze autorii unui studiu, elaborat sub auspiciile U.N.E.S.C.O., pe baza unei anchete, desfășurată într-o primă etapă în șase țări europene : Austria, Belgia, Finlanda, Polonia, Suedia și Ungaria. Au fost adoptați următorii indicatori ai eficienței muncii grupei de cercetare : aportul la dezvoltarea științei ; autoritatea științifică a grupei ; noutatea ideilor emise și volumul cunoștințelor noi, dobîndite ; eficiența sa pe linia formării științifice ; eficiența pe plan social ; eficiența aplicativă (valoarea rezultatelor practice).

Analiza datelor obținute a evidențiat clar dependența directă a valorii științifice generale a grupei și a autorității sale de calitatea vieții științifice și de intensitatea comunicării pe plan științific. De asemenea, eficiența unei grupe de cercetare științifică este în mare măsură determinată de calitatea conducerii științifice a activității, de atmosfera morală din cadrul grupei, precum și de posibilitățile utilizării multilaterale a rezultatelor obținute, de comunicațiile stabilite cu utilizatorii acestor rezultate, de calitatea lucrărilor planificate ș.a. Este important, totodată, să se țină seama de faptul că factorii menționați influențează în mod diferit asupra eficienței și productivității muncii grupei de cercetare științifică, în funcție de specificul social și cultural al organizării activității științifice într-o țară sau alta.

Automatizarea dirijării producției

PUBLICAȚIA vest-germană Z.W.F. relatează despre experiența pozitivă a aplicării, de către firma Daimler-Benz AG, a unui sistem de automatizare a conducerii producției și de asigurare a calității produselor, care a permis corelarea eficientă a producției în cele 11 întreprinderi din R.F.G. ale firmei în condițiile îmbinării centralizării și descentralizării conducerii.

În ordine ierarhică, sistemul cuprinde trei verigi ; în prima treaptă este automatizată corelarea — pe termen mediu și scurt — a necesităților și cerințelor pieței și ale diferiților clienți cu capacitățile de producție ale firmei. La nivelul celei de-a doua verigi se efectuează calculele pentru determinarea capacităților și a timpului în care piesele și subansamblurile se află în circuitul producției, optimizarea succesiunii operațiilor de montaj al automobilelor, conducerea automatizată a controlului calității și a desfacerii producției. În sfîrșit, la cel de-al treilea nivel sînt automatizate lucrările de conducere operativă a întregii desfășurări a procesului de producție, începînd cu activitatea de proiectare și terminînd cu montajul și desfacerea produselor finite.

Se apreciază că sistemul automatizat asigură corelarea montajului automobilelor cu producția de agregate pentru acestea și reducerea cheltuielilor pentru depozitarea pieselor și agregatelor executate, în pofida varietății considerabile a tipurilor de autovehicule fabricate. Sistemele de calcul din cea de-a treia verigă de conducere permit să se realizeze încărcarea uniformă a utilajelor și personalului, să se optimizeze montajul mașinilor. În ceea ce privește calitatea produselor, aceasta este asigurată prin controlul exercitat de sistem asupra funcționării utilajelor, cu înlăturarea operativă a abaterilor care survin.

Evoluții în industria maselor plastice

PRODUCȚIA industriei maselor plastice din țările nesocialiste a cunoscut o evoluție sinuoasă în cursul deceniului al optulea : după o creștere accelerată în primii ani ai deceniului, ea a scăzut în 1975 cu 15% față de nivelul anului precedent, redresîndu-se apoi, în perioada următoare (la un total mondial de 50 mil. tone în 1979). După opinia specialiștilor, nu este de așteptat în viitor un nou „boom" în producția și desfacerea maselor plastice deoarece — pe de o parte — toate domeniile esențiale de utilizare a maselor plastice au fost deja identificate, iar inovațiile tehnice în domeniul prelucrării acestor mase au atins de pe acum un asemenea nivel încît nu se prevede în perspectivă un progres considerabil în domeniile respective.

În prezent industria maselor plastice se află sub impactul unor restricții, cum sînt : costul crescînd al materiei prime, necesitatea economisirii energiei, cerințe sporite privind protecția mediului înconjurător ș.a. Ca urmare, în cadrul ramurii se manifestă tendințe variate : utilizarea incompletă a capacităților de producție în țările capitaliste dezvoltate, fenomene de stagnare în țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol (din lipsa de resurse valutare pentru importul de materii prime necesare ramurii și de mașini pentru prelucrarea producției sale), în timp ce țările exportatoare de petrol au trecut la dezvoltarea unei industrii proprii de producere și prelucrare a maselor plastice.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 35 din 29 august 1980

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Indeplinirea exemplară a planului și angajamentelor pe acest an, pe întregul cincinal **(Dan Vasilescu)** 1

— Scurtarea duratei de execuție a capacităților de producție prioritare **(Gh. Ruscanu)** 2

— Noi resurse în circuitul economic. Din materiale refolosibile, produse termoizolante pentru construcții **(Ion Zarioiu)** 3

— Metalul — gospodărit și valorificat la un nivel cît mai înalt **(V. Boescu, L. Țintea)** 4

— Puncte de vedere și exigențe în procesul tipizare-standardizare. Promovarea unor forme noi de tipizare și standardizare **(Ioan Hera-Bucur)** 6

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Aplicarea diferențiată a autogestiunii în activitatea de proiectare **(Ioan Sîrb)** 7

— Valorificarea superioară a resurselor interne în alimentația publică **(I. Păunescu)** 8

— Revoluția agrară socialistă din România. Problema agrară în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate (II) **(D. Dumitru)** 10

— Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuțiilor **(Ioan Bratu)** 12

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Stabilirea și aplicarea corectă a normelor, extinderea acordului global : cerințe ale unei înalte productivități a muncii **(Dorin Constantinescu)** 13

— Dimensiuni ale întreprinderilor model. Îmbunătățirea multilaterală a activității **(C. Damian)** 14

TEORII—IDEI

— Considerații privind factorii și tipurile creșterii economice în socialism (II) **(C. Popescu, H. Dragomirescu)** 15

— Om-tehnică-mediu. Industria chimică la răscruce ? **(Axente Sever Banciu)** 16

— Dezbatere „RE.“ Industria mică — ample posibilități de valorificare eficientă a resurselor locale și a meșteșugurilor tradiționale 18

— Consumul casnic de combustibil și energie **(Horia Iacob Teiușan)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Tradiții privind participarea organizațiilor cooperatiste la progresul economiei (II) **(prof. dr. Niță Dobrotă)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Promovarea unor relații echitabile între națiuni **(Victor Duculescu)** 24

— Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea unor specialiști. Contribuția cercetării la eforturile de dezvoltare **(Em. S.)** 26

— Forumul mondial al economiștilor **(Vladimir Trebici)** 29

— R.S. Vietnam : Edificarea economiei socialiste pe întreg teritoriul patriei **(Alexandrina Popa)** 30

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— The economic and financial mechanism: functional and efficient. Differentiate self-management in the activity of design **(Ioan Sîrb)** 7

— The socialist agrarian revolution in Romania. The agrarian problem in the stage of building up the manisidedly developed socialist society (II) **(D. Dumitru)** 10

— Considerations on the factors and types of economic growth in socialism (II) **(C. Popescu, H. Dragomirescu)** 15

— „R.E.“ debate. The small industry — large posibilitie, to turn into account the local resources and the traditional handicraft industries 18

— Schools ● trends ● economists. Traditions of the cooperative organisations' participation to the economic progress (II) **(Prof. dr. Niță Dobrotă)** 22

— Requirements of a new international economic order. Promoting equitable relations among nations **(Victor Duculescu)** 24

— Research contribution to the development efforts **(Em.S.)** 26

— The Socialist Republic of Vietnam. Building up the socialist economy all over the country **(Alexandrina Popa)** 30

DANS LE NUMERO

— Le mécanisme économique et financier: bon fonctionnement, efficience. Application differenciée de l'autogestion dans l'activité de design **(Ioan Sîrb)** 7

— La révolution agraire socialiste en Roumanie. Le problème agraire à l'étape de la construction de la société socialiste multilatéralement développée (II) **(D. Dumitru)** 10

— Considérations sur les facteurs et les types de la croissance économique en socialisme (II) **(C. Popescu, H. Dragomirescu)** 18

— Le débat „R.E.“ La petite industrie — amples possibilités de valorisation efficiente des ressources locales et des métiers traditionnels 18

— Ecoles ● courants ● économistes. Traditions de la participation des organisations coopératistes au progrès de l'économie (II) **(prof. dr. Niță Dobrotă)** 22

— Exigences d'un nouvel ordre économique international. Promouvoir des relations equitables entre nations **(Victor Duculescu)** 24

— La contribution de la recherche aux efforts de développement **(Em. S.)** 26

— La R.S. du Vietnam. L'édification de l'économie socialiste sur tout le territoire du pays **(Alexandrina Popa)** 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Дифференцированное применение самостоятельного хозрасчета в проектировочной деятельности **(Иоан Сырб)** 7

— Аграрная социалистическая революция в Румынии. Аграрный вопрос в этапе созидания многогранно развитого социалистического общества (II) **(Д. Думитру)** 10

— Соображения относительно факторов и типов экономического роста при социализме (II) **(К. Попеску, Х. Драгомиреску)** 15

— Мелкая промышленность — крупные возможности эффективного использования местных ресурсов и традиционных ремесел **(обсуждение)** 18

— Школы ● течения ● экономисты. Традиции участия кооперативных организаций в деле прогресса экономики (II) **(проф. др. Ницэ Добротэ)** 22

— Требования установления нового международного порядка. Развитие справедливых отношений между нациями **(Виктор Дукулеску)** 24

— Проблемы будущего и развития в мировоззрении некоторых специалистов. Вклад исследования в усилия направленные на развитие **(Ем. С.)** 26

— С.Р. Вьетнам. Созидание социалистической экономики на всей территории родины **(Александрина Попа)** 30

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, 70159, sectorul 1 Cont I.S.I.A.P. 645150228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“

VACANȚA E PE SFÎRȘITE!

Cumpărați din timp uniforme școlare pentru copiii dumneavoastră!

Cumpărînd acum copiilor dv. uniformele de care au nevoie în noul an şcolar, beneficiaţi de cîteva avantaje importante:

- **evitaţi aglomeraţia specifică din ajunul deschiderii şcolilor şi grădiniţelor;**
- **cîştigaţi timp preţios pentru că vînzătorii au posibilitatea să vă satisfacă solicitările cu promptitudine;**
- **acum găsiţi un sortiment complet de mărimi de uniforme pentru şcolari, elevi, pionieri şi şoimi ai patriei.**

Magazinele MATERNA, magazinele de confecţii pentru copii precum şi marile magazine universale ale comerţului de stat vă invită să beneficiaţi de aceste avantaje!

PENTRU SEZONUL CALD

1980 SEP 2

magazinele şi raioanele specializate ale comerţului de stat vă oferă cele mai recente creaţii vestimentare inspirate din cele mai noi evoluţii ale modei, completate şi asortate cu accesoriile care conferă ţinutei eleganţă şi farmec.

1980 SEP 2

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

CONGRESUL CONSILIILOR POPULARE

Numărul 36 ● Vineri 5 septembrie 1980

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN BAZINUL CARBONIFER AL OLTENIEI

Noul dialog al secretarului general al partidului cu făuritorii bunurilor materiale s-a desfășurat în climatul de puternică angajare a tuturor oamenilor muncii, a întregului popor pentru înfăptuirea exemplară a actualului cincinal și pregătirea condițiilor pentru realizarea obiectivelor stabilite de cel de-al XII-lea Congres al partidului pentru viitorul cincinal. Prin întreaga sa desfășurare, vizita de lucru s-a constituit într-o manifestare puternică a unității întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Tismana : Pe platforma de montaj sînt analizate noi soluții pentru perfecționarea mașinilor, pentru ca bazinul minier al Olteniei să-și sporească contribuția la asigurarea bazei energetice

Aspect de la adunarea populară din orașul Motru

Congresul consiliilor populare județene

și al președinților consiliilor populare

EVENIMENT DE MARE ÎNSEMNĂTATE PENTRU DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A PATRIEI

CEL DE-AL DOILEA CONGRES al consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare, care va avea loc în zilele de 10—12 septembrie, se înscrie ca un eveniment important în viața politică a țării noastre. Congresul — precedat de conferințele județene ale deputaților consiliilor populare — va pune în dezbaterea celor 8.300 de delegați probleme de importanță majoră pentru dezvoltarea economico-socială a țării și va adopta hotărîri menite să contribuie în continuare la accelerarea progresului economic, la dezvoltarea tuturor județelor și localităților patriei, la creșterea gradului de civilizație și bunăstare a întregului popor.

Lucrările Congresului se vor desfășura sub semnul participării active a consiliilor populare la traducerea în viață a obiectivelor stabilite de cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., la înfăptuirea indicațiilor și orientărilor de o deosebită valoare trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la consfătuirile de lucru de la C.C. al P.C.R. cu cadre din diferite domenii ale economiei, din sistemul cooperației și consiliile populare. Dezbaterile înaltului forum se vor orienta — într-un spirit de lucru străin automulțumirii, într-o atmosferă de înaltă exigență — spre evidențierea posibilităților de valorificare a marilor rezerve încă nefolosite, spre creșterea aportului consiliilor populare la elaborarea și îndeplinirea planului economic, la transpunerea în viață a programelor privind sistematizarea teritoriului, aplicarea fermă a legilor, a tuturor hotărîrilor de partid și de stat.

INSTITUȚIONALIZAREA Congresului consiliilor populare, a Conferințelor pe țară și pe județe și a Camerei legislative a consiliilor populare reprezintă o expresie vie a preocupării consecvente a conducerii partidului nostru, a secretarului său general, pentru adîncirea continuă a democrației noastre socialiste, prin sporirea aportului deputaților — reprezentanți autentici ai maselor populare — la conducerea vieții economico-sociale, prin asigurarea unui cadru organizatoric adecvat de dezbatere și rezolvare a problemelor majore ale activității organelor locale ale puterii de stat. Consiliile populare — organisme cu o largă autonomie în cadrul centralismului democratic — conduc în prezent și răspund de întreaga activitate locală de stat, urmărind efectiv dezvoltarea complexă și multilaterală economică, social-culturală și edilitar-gospodărească a unităților administrativ-teritoriale în care sînt alese, apărarea proprietății socialiste, ocrotirea drepturilor cetățenilor, legalitatea socialistă și menținerea ordinii publice, aducînd astfel un aport tot mai însemnat la înfăptuirea politicii generale a partidului și statului nostru. Practic, se poate spune că în prezent nu există domeniu al vieții locale în care să nu fie angajate în mod nemijlocit consiliile populare.

În acest context se realizează un cadru larg, democratic, de participare activă, nemijlocită a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea economiei, a vieții sociale a întregii societăți. Pentru că esența consiliilor populare, superioritatea lor ca organe realmente populare, profund democratice ale puterii de stat rezidă în consultarea maselor, în mobilizarea cetățenilor, în asigurarea participării lor nemijlocite la conducerea și soluționarea treburilor obștești. Iată de ce, evidențiind modalitățile folosite de consiliile populare în consultarea și mobilizarea maselor și căile de acțiune pentru perfecționarea lor în continuare, lucrările Congresului se înscriu ca o nouă și însemnată contribuție la dezvoltarea pe mai departe a democrației noastre socialiste.

SE POATE AFIRMA pe drept cuvînt că în însemnatele realizări obținute în ultimii ani în toate zonele, județele și localitățile patriei se regăsește și activitatea rodnică a consiliilor populare care, acumulînd o bogată experiență, amplificîndu-și capacitatea de stăpînire și rezolvare a unui evantai tot mai larg de probleme, au adus și aduc o contribuție de seamă la înfăptuirea planului de dezvoltare economică-socială în profil teritorial. În lumina realizărilor obținute pînă acum și a sarcinilor izvorîte din Programul partidului, lucrările Congresului vor acorda o atenție centrală — odată cu analiza îndeplinirii obiectivelor pe anul în curs și pe întregul cincinal actual — elaboră-

rii unor jaloane și hotărîri ferme pentru realizarea în bune condiții a Planului de dezvoltare economico-socială pe perioada 1981—1985 în profil teritorial, ca factor esențial al progresului fiecărei zone și localități ale țării, pentru sporirea în acest sens a contribuției consiliilor populare, care poartă — la nivelul județelor și al localităților — răspunderea unitară față de activitatea economică. În paralel cu evidențierea experienței dobîndite în prezent, se va acorda o deosebită atenție problemelor bunei pregătiri a producției anului și cincinalului viitor, măsurilor ce se impun a fi luate pentru sporirea accentuată a productivității muncii, reducerea sistematică și substanțială a cheltuielilor de producție și în primul rînd a celor materiale și energetice, perfecționarea organizării muncii, întronarea unei înalte răspunderi și discipline pentru buna gospodărire a avutului obștesc, pentru creșterea calității și sporirea eficienței întregii activități productive.

În același timp se va acționa cu consecvență pentru asigurarea de noi căi și mijloace de valorificare a resurselor locale, a materialelor specifice și a celor refolosibile, ținînd seama că fiecare zonă, fiecare județ dispun de o mare varietate de materii prime din care doar o mică parte își găsesc în prezent o utilizare productivă eficientă. Un aport deosebit în acest sens poate să-l aducă mica producție industrială, a cărei dezvoltare — de la 7,7% în prezent la 18—20% în ansamblul producției industriale — are concomitent o însemnătate hotărîtoare pentru prosperitatea tuturor localităților, creșterea venitului național, îmbunătățirea aprovizionării consumatorilor industriali și populației, crearea de noi locuri de muncă și îmbunătățirea condițiilor de viață ale celor ce muncesc.

Dezbaterile înaltului forum se vor axa și pe sarcinile de mare răspundere ce revin consiliilor populare în direcția dezvoltării agriculturii — ramură de bază a economiei naționale —, a valorificării mai ample a însemnatelor rezerve care există în acest domeniu, pentru a satisface la un nivel superior necesitățile de consum rațional ale populației, ale industriei prelucrătoare de materii prime agricole, precum și de sporire a disponibilităților la export. În acest sens vor fi analizate posibilitățile de perfecționare a desfășurării lucrărilor agricole, de dezvoltare a producției zootehnice, inclusiv prin creșterea animalelor în gospodăriile populației, de participare la lucrările agricole a tuturor locuitorilor satelor, valorificarea intensivă a fondului funciar, cultivarea tuturor terenurilor, atît în unitățile de stat cît și în cele cooperatiste, a grădinilor, a curților cetățenilor, pentru asigurarea unor puternice baze proprii de aprovizionare în toate județele.

Dezvoltarea și diversificarea serviciilor pentru populație reprezintă de asemenea un centru de larg interes și responsabilitate pentru activitatea consiliilor populare. Eforturile de perfecționare în acest domeniu vor avea în vedere extinderea unităților și lărgirea gamei de servicii în toate sferele de activitate, concomitent cu dezvoltarea comerțului, repartizarea rațională a fondului de marfă și perfecționarea funcționării rețelei comerciale.

DAT FIIND că scopul fundamental al întregii dezvoltări economico-sociale îl reprezintă omul, rezolvarea problemelor sale și îmbunătățirea pe această bază a gradului de civilizație și bunăstare al celor ce muncesc, a întregului nostru popor, o atenție deosebită se va acorda în cadrul dezbaterilor Congresului problemei asigurării nivelului de dezvoltare prevăzut al construcției de locuințe, avînd în vedere că în acest scop au fost construite în actualul cincinal un mare număr de locuințe, că au fost alocate fonduri financiare însemnate și că în anii ce urmează trebuie să se asigure soluționarea în linii generale a problemei spațiului locativ în România. Măsurile și sarcinile concrete ce vor fi stabilite vor urmări sporirea contribuției consiliilor populare la realizarea planului la construcția de locuințe și obiective social-culturale, organizarea superioară și accelerarea ritmului muncii pe șantiere, scurtarea duratei de execuție și de dare în folosință a noilor blocuri de apartamente și îmbunătățirea calității construcțiilor. Alături de extinderea fondului locativ, nu vor fi neglijate nici problemele importante ale administrării, gospodăririi judicioase și întreținerii locuințelor, a fondului locativ al statului, a căror prezervare în cele mai bune condiții reprezintă o sursă de bunăstare pentru oamenii muncii.

Amploarea și complexitatea procesului de urbanizare, restructurarea rețelei de localități în conformitate cu prevederile programului de sistematizare fac necesară în acest domeniu îndeplinirea exemplară a atribuțiilor consiliilor populare pentru folosirea intensivă a terenurilor prin creșterea densității construcțiilor, mai buna amplasare a unităților economice, dimensionarea rațională a rețelei de drumuri și străzi, accelerarea trecerii unor localități rurale în categoria orașelor agricole sau agroindustriale, realizarea de construcții pe bază de proiecte-tip, cu caracter specific diferitelor zone ale țării, realizarea protecției mediului înconjurător, crearea de zone de odihnă și agrement. Pornind de la experiențele valoroase dobîndite în acest sens în numeroase locuri din țară vor fi analizate și relevate totodată și căile de generalizare a rezultatelor deosebite.

Preocuparea pentru îmbunătățirea continuă a stilului și metodelor de muncă ale consiliilor populare, ale președinților acestora va determina, pe baza hotărîrilor ce vor fi elaborate, soluționarea mai operativă, eficientă, a multiplelor probleme ce se ridică în unitățile administrativ-teritoriale, participarea mai activă și efectivă a tuturor deputaților la adoptarea și aplicarea hotărîrilor, sporirea răspunderii în pregătirea și organizarea sesiunilor, o receptivitate sporită față de propunerile și sugestiile valoroase formulate de oamenii muncii și recepționate de organele locale în cadrul „Tribunei democrației", for de dezbatere largă a problemelor cetățenești. Stabilind modalități eficiente de antrenare a capacității creatoare a maselor de oameni ai muncii la înfăptuirea marilor obiective ale dezvoltării și prosperității patriei socialiste, dezbaterile care vor avea loc în cadrul Congresului consiliilor populare se înscriu ca o contribuție însemnată la mobilizarea întregului popor la înfăptuirea exemplară a planului de dezvoltare economico-socială și edilitară a județelor, a tuturor localităților țării.

V. DUMITRACHE

Dimensiuni ale întreprinderilor model

PRODUCȚIA FIZICĂ ȘI NETĂ LA NIVELUL SARCINILOR ȘI ANGAJAMENTELOR ASUMATE

PRINTRE ÎNTREPRINDERILE care și-au realizat integral sarcinile cincinalului se află și Întreprinderea mecanică de material rulant (I.M.M.R.) „Griviţa Roşie" din Capitală (tabelul) **Prevederile planului pe perioada 1976—1980 au fost îndeplinite încă de la sfîrșitul lunii iunie a.c.**, astfel că pînă la încheierea calendaristică a anului **se preconizează obținerea unei producții industriale globale peste prevederi de circa 293 milioane lei, care înseamnă**, exprimată în unități de măsură specifice, **peste 2 900 reparații echivalente suplimentare de vagoane.**

Realizarea (preliminată) a principalilor indicatori de plan în cincinalul 1976—1980

(%)

Indicatori	Realizări față de plan	Ritm mediu anual	
		Planificat	Realizat
Producția marfă	113,3	3,0	5,8
Producția netă	119,8	3,0	5,8
Reparații de vagoane pt. călători	105,7	2,3	3,6
Piese de schimb pentru material rulant	117,6	2,8	3,4
Osii montate	102,6	2,4	4,7

La baza acestor realizări importante s-au aflat programe de măsuri complexe, completate adecvat pe parcursul executării planurilor anuale, în funcție de modificările intervenite în derularea lor pe baza cărora eforturile au fost orientate cu prioritate spre :

Graficul nr. 1

Producția netă

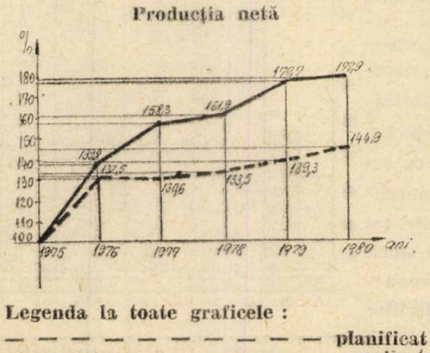

Legenda la toate graficele :

— — — — — — — — — — planificat

——————— realizat

1 **Realizarea unui ritm de creștere superior la indicatorul producție netă** (graficul nr. 1), în acesta reflectîndu-se preocupările de reducere a cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă (de la 591,6 lei în 1975 la 460 lei în 1980) și de realizare integrală a producției fizice planificate. Măsurile luate în această direcție, în special în perioada 1976—1977, au condus la scăderea considerabilă a consumurilor de materiale pentru ca, ulterior, curba reducerii să aibă o tendință mai puțin accentuată și chiar să crească ușor în anii 1978—1979. Cauzele creșterii în această ultimă perioadă se regăsesc în uzura vagoanelor existente în exploatare, astfel încît, deși au fost luate măsuri de recondiționare a pieselor recuperate, de reducere a consumurilor de metal, energie și combustibil, realizarea, în special în acești ani, a unor îmbunătățiri de confort și de siguranță a circulației au dus la o ușoară creștere a cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă (situate însă tot sub nivelul planului).

2 **Creșterea în ritm înalt a realizărilor la indicatorii de producție fizică** (graficele nr. 2 și 3). Numărul de vagoane reparate efectiv este sensibil mărit față de prevederile cincinalului și crește în continuare datorită sporirii parcului de vagoane de călători. Dar creșterea parcului a impus concomitent sporirea în și mai mare măsură a producției pieselor de schimb necesare reparării vagoanelor. Ca urmare, în anul 1980, în timp ce creșterea la reparații de vagoane este de 119,2% față de 1975, la piese ea este de 150,5%.

Sporurile de producție realizate au fost posibile la reparațiile de vagoane de călători, în special prin organizarea reparării boghiurilor în flux continuu,

Graficul nr. 2

Repartiții de vagoane de călători

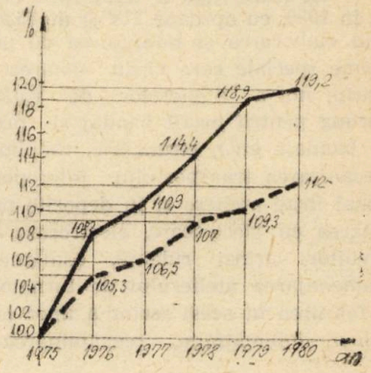

organizarea activității de reparație a vagoanelor în hala montaj în flux rațional, evitîndu-se mișcările inutile ale vehiculelor și trecerea lor de 2 ori în aceeași fază de lucru, dotarea cu standuri de probă și A.M.C.-uri, dotarea cu mașini, utilaje și S.D.V.-uri executate prin autoutilare sau primite din afară (prese de lipit, aparate de ridicat, standuri pentru redresat carcasa de șasiu, standuri pentru demontat-montat boghiuri etc.), crearea unor noi locuri de muncă dotate cu linii și aparate de ridicat pentru repararea trenurilor etajate.

La piese de schimb amplificarea de la an la an a rezultatelor obținute s-a înfăptuit cu prioritate pe seama dotării cu strunguri de mare randament, organizării activității de poliservire a mai multor mașini (linia de confecții brațe radiale compusă din 10 utilaje este acoperită cu 5 muncitori), îmbunătățirii tehnologiilor de lucru prin executarea unui număr de peste 850 matrițe în perioada 1976—1980. O problemă abordată cu deosebită atenție a fost aceea a recondiționării pieselor de schimb, al căror volum a crescut cu peste 300% în intervalul 1978—1980, ca urmare a sarcinilor cu privire la reducerea consumului de metal. Dacă, la valoarea pieselor bune se adaugă și piesele recondiționate, rezultă că sporul de

150,5% (graficul nr. 3) se ridică la peste 160%.

Graficul nr. 3

Piese de schimb pentru material rulant

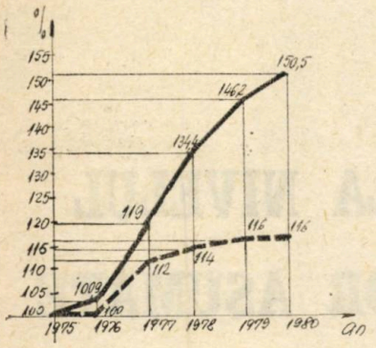

3 Obținerea unui **ritm mediu anual de creștere a productivității muncii** (care față de anul 1975, crește, în 1980, cu aproape 210%) **de 15,9%**, prin elaborarea și înfăptuirea de programe speciale care vizau : dotarea cu mașini noi a atelierelor de rotărie (strung pentru profil bandaj și presă de bandaje etc.), strungărie, tîmplărie, mecanizarea transportului interoperațional între ateliere și în depozite prin dotarea cu electrocare, electrocare cu stivuitor, grinzi rulante, containere, reamenajarea atelierului de turnătorie și folosirea în acest sector a unor tehnologii îmbunătățite, reexaminarea și îmbunătățirea normelor și normativelor de muncă în concordanță cu dotarea tehnică existentă.

4 **Realizarea și depășirea la maximum posibil a indicatorilor planificați pe anul 1980,** în vederea obținerii unui aport cît mai mare la buna întreținere și funcționare a parcului de vagoane, la exploatarea lui cît mai eficientă. Pentru atingerea acestui scop în perioada rămasă pînă la sfîrșitul anului urmează să se finalizeze cîteva acțiuni concrete privind extinderea colaborării cu alte unități din cadrul centralei și din alte sectoare pentru asigurarea necesarului de piese de schimb, reorganizarea atelierului de tampoane în vederea mecanizării operațiilor și reducerii eforturilor fizice, reorganizarea fluxului de reparații boghiuri prin darea în funcțiune a conveierelor, rollgangurilor și a instalației de reparat traversa dansantă ș.a.

În prezent în întreprindere se desfășoară numeroase acțiuni care vizează îmbunătățirea consecventă a organizării producției și a muncii, unitatea noastră urmînd să devină întreprindere model (să amintim că într-o primă etapă un număr de 126 muncitori neproductivi au fost trecuți în activități productive).

Cele mai importante acțiuni privesc:

- proiectarea și executarea în colaborare cu Întreprinderea de mașini-unelte și agregate din București a unei linii mecanizate pentru prelucrarea brațelor radiale de colț. În acest scop este necesară o conlucrare operativă cu serviciul de proiectări din cadrul centralei noastre și cu unitatea producătoare în vederea realizării cît mai repede a acestor utilaje de mare randament în procesul de producție ;

- mecanizarea operațiilor de ridicare și coborîre la și de la vagon a subansamblelor grele (uși, ferestre, canapele) și reorganizarea fluxului tehnologic din secția de montaj ca urmare a creșterii ponderii vagoanelor la care se fac reparații capitale ;

- introducerea mecanizării unor operații de lustruire electrochimică a pieselor, ca și organizarea debitării centralizate și dezvoltarea atelierului cauciucărie etc.

Colectivul din întreprinderea noastră este hotărît să depună și de acum înainte toate eforturile pentru ca sarcinile ce îi revin în anul 1981 și în noul cincinal să fie și ele realizate în cele mai bune condiții, prin valorificarea amplă a însemnatului potențial tehnic și uman disponibil.

ing. Alexandru PREDA
director,
I.M.M.R. „Griviția roșie"

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Reducerea gramajelor medii la hîrtii și cartoane

ÎN SCOPUL ECONOMISIRII MATERIEI PRIME LEMNOASE s-a inițiat în urmă cu cîțiva ani o acțiune de reducere treptată a gramajului mediu la producția de hîrtie și cartoane, astfel ca din aceeași cantitate de pastă fibroasă să rezulte o suprafață sporită la unele sortimente papetare. Desigur că diminuarea greutății medii urma să fie obținută fără a influența negativ calitatea produselor. Rezultatele înregistrate pînă în prezent sînt, în general, satisfăcătoare, obținîndu-se gramaje medii comparabile cu cele atinse pe plan internațional. Dintre sortimentele la care s-au obținut scăderi substanțiale ale greutăților medii din 1975 pînă în trimestrul III/1980, sînt de menționat : hîrtie pentru scris, desenat, tipărit (de la 63,5 gr/mp, la 61,5 gr/mp), hîrtie pentru ziar (de la 50,3 gr/ mp la 49,7 gr/mp), hîrtie pentru industria electrotehnică și tehnica de calcul (de la 83,9 gr/mp la 63,6 gr/mp), carton duplex-triplex (de la 400 gr/mp la 372,3 gr/mp), mucavale (de la 1 175 gr/mp la 1 144 gr/mp), hîrtie pergamentată (de la 39,8 gr/mp la 39,5 gr/mp).

În semestrul I/1980, nivelele planificate ale gramajelor medii la majoritatea sortimentelor au fost realizate cu economii (vezi graficul), obținîndu-se în consecință, din aceeași materie primă, cantități suplimentare de hîrtii și cartoane (exprimate în unități de suprafață) : 5,5 mil. mp hîrtie de ziar ; 9 mil. mp hîrtie pentru scris, desenat, tipărit ; 60 mil. mp hîrtie pentru ambalaj ; 2,5 mil. mp hîrtie suport ozalid ; 3,3 mil. mp carton duplex-triplex ; 0,7 mil. mp hîrtie cretată pentru tipărit ș.a.

Depășirea gramajelor planificate în sem. I/1980 s-a înregistrat la hîrtia pentru țigarete (de la 20,9 gr/mp la 21,1 gr/mp) și la hîrtii și cartoane suport pentru înnobilare (de la 52,1 gr/mp la 57,9 gr/mp), consumîndu-se astfel în plus circa 4 000 mc material lemnos. Eliminarea unor astfel de situații este pe deplin posibilă dacă unitățile producătoare de hîrtii și cartoane vor urmări îndeaproape respectarea cu strictețe a parametrilor tehnologici de fabricație și a disciplinei de producție, dacă experiența unităților cu rezultate pozitive va fi generalizată și în sfîrșit dacă peste tot se va imprima un ridicat spirit de răspundere pentru gospodărirea mai rațională a materiilor prime și auxiliare.

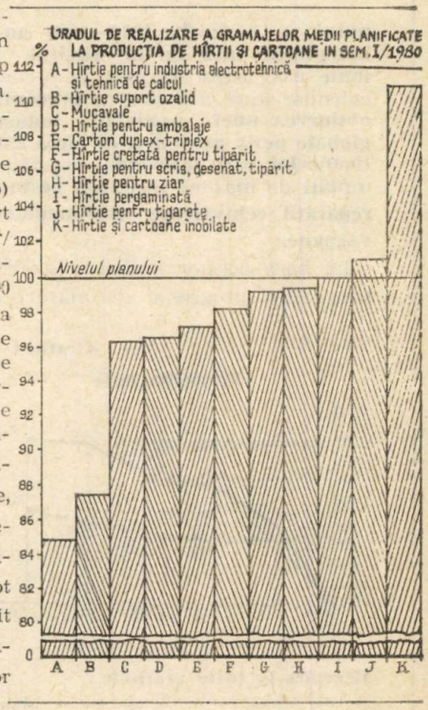

EXIGENȚE ALE ACCELERĂRII PROCESULUI DE PROMOVARE A PROGRESULUI TEHNIC

ÎNTRODUCEREA accelerată, pe scară largă, a progresului tehnic în producție reprezintă o componentă esențială în procesul de modernizare a economiei, de creștere a competitivității produselor realizate, de sporire a gradului de satisfacere a necesităților beneficiarilor. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 13 iunie a.c. **trebuie să înțelegem bine că este necesar să îmbunătățim permanent calitatea, să ridicăm necontenit nivelul tehnic al producției... dînd o înaltă apreciere activității și rezultatelor bune pe care le avem în industria noastră, în realizarea unor produse de înaltă tehnicitate, competitive, nu putem să nu atragem atenția asupra faptului că trebuie să acționăm cu și mai multă fermitate pentru perfecționarea lor în continuare, pentru ridicarea continuă a nivelului lor calitativ și tehnic".**

În lumina acestor sarcini, în spiritul indicațiilor de o deosebită însemnătate formulate de secretarul general al partidului cu prilejul vizitelor de lucru efectuate în întreprinderi industriale ale municipiului Craiova, în toate unitățile economice — sub conducerea organelor și organizațiilor de partid — se depun eforturi intense pentru înfăptuirea cerințelor revoluției tehnico-științifice contemporane, axate cu prioritate pe realizarea de noi produse și tehnologii, scurtarea duratei ciclului de asimilare în fabricație a noilor sortimente, creșterea gradului lor de tehnicitate, fiabilitate și competitivitate în condițiile reducerii consumului material și energetic, ale creșterii productivității și eficienței.

Coordonate și dimensiuni ale înnoirii

ASEMENEA tuturor localităților țării, municipiul Craiova a cunoscut — cu precădere în ultimii 15 ani — o dezvoltare viguroasă, care-și are rădăcinile în politica științifică promovată cu consecvență de partid de dezvoltare armonioasă a tuturor localităților țării pentru crearea unei puternice baze industriale pe întreg teritoriul României.

1 Sub impactul progresului tehnic, **industria municipiului Craiova**, a cărei producție cunoaște creșteri deosebite — de la o valoare de 1 miliard lei în anul 1960 la 25 miliarde în 1980 și la peste 40 miliarde în anul 1985 — **înregistrează îmbunătățiri continue ale structurilor sale, prin promovarea ramurilor și tehnologiilor de înaltă complexitate, purtătoare și generatoare de înnoiri pentru toate celelalte subramuri, cu influențe pozitive în valorificarea superioară a resurselor disponibile.** Producția industrială a unităților din ramura construcțiilor de mașini și chimie, de exemplu, a crescut în anul 1979 față de 1970 de 2,4 ori; semnificativ este și faptul că aceste două ramuri dețin aproape 50% din totalul producției industriale a municipiului. Mutații calitative, de profunzime, au avut loc în însăși structura ramurii construcțiilor de mașini prin creșterea ponderii produselor de înaltă complexitate și tehnicitate: electrotehnice, mașini-unelte, utilaje tehnologice pentru metalurgie, pentru chimie și industria lemnului.

Atingerea dimensiunilor relevate a fost posibilă ca urmare a alocării în municipiul nostru, an de an, a unui volum însemnat de investiții. Pe această bază, și cu efortul sporit al colectivelor de oameni ai muncii, a fost pusă în funcțiune Întreprinderea de utilaj greu, s-au dezvoltat capacitățile de producție de la întreprinderea „Electroputere", Întreprinderea de tractoare și mașini agricole, Combinatul chimic, Întreprinderea de prefabricate din beton, Întreprinderea de reparații auto și altele.

2 **Înnoirea și modernizarea produselor și a tehnologiilor s-au accelerat considerabil** (vezi și graficul): au fost concepute și asimilate noi produse complexe, adevărate premiere, bine apreciate de către beneficiarii interni și la export: locomotive Diesel electrice de 3 000 CP după concepție proprie, noi stații electrice pentru metrou și tramvaie, echipamente complexe pentru foraj F 200, celule electrice antigrizutoase, motoare pentru metalurgie (la întreprinderea „Electroputere"), autoremorcherul de 180 CP, s-a modernizat tractorul TIH 445 (la Întreprinderea de tractoare și mașini agricole), noi tipuri de catalizatori și îngrășăminte lichide cu azot (la Combinatul chimic). În anul care a trecut a început pentru prima dată la Craiova fabricația de mașini-unelte grele — la Întreprinderea de utilaj greu — produse de mare complexitate care vor întregi dotarea tehnică a unităților constructoare de mașini și gama produselor pentru export.

În total, în acest cincinal, au fost asimilate un număr de 213 produse și sortimente și peste 13 000 de modele noi sau modernizate, din care: 127 în construcția de mașini, 24 în industria materialelor de construcții, 54 în chimie, peste 12 500 în industria ușoară și cooperația meșteșugărească.

3 **O intensificare deosebită a cunoscut activitatea de cercetare științifică și inginerie tehnologică** desfășurată în întreprinderile industriale și în institutele specializate. Cercetarea a finalizat de la începutul actualului cincinal și pînă în prezent un număr de 393 de teme, reprezentînd prototipuri, tehnologii specifice și experimentări. Cu realizări însemnate în acest sens se înscrie Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică I.C.P.E. Craiova, care a reușit să realizeze : schema de izolație clasa H pentru mașini asincrone (ceea ce a condus la obținerea unui spor de producție de peste 3 mil. lei), introducerea studiului pătrunderii cîmpului magnetic în crestătura mașinilor electrice (ceea ce asigură un spor de producție de 1 mil. lei), realizarea dispozitivului de tăiere a undei de impuls pe principiul eclatorului multiplu, care a avut drept efect reducerea importului cu peste 140 mii lei-valută, stația capsulată de 123 KV cu izolație de hexaflorură de sulf, echipament complex de înalt nivel tehnic al stațiilor de transformare a energiei electrice și altele. Totodată, se cere amintit că studiile efectuate în cadrul Centrului de cercetare pentru îngrășăminte chimice au permis, prin sinteza acetatului de etil în proces continuu, economisirea a circa 2 milioane lei fonduri valutare pe an.

4 **Realizarea cu forțe proprii, prin autodotare, a unor mașini și utilaje necesare proceselor de producție, a constituit o altă direcție majoră de concentrare a potențialului creativ.** Prin înființarea unor secții speciale de autodotare, s-a redus substanțial importul de mașini, utilaje și piese de schimb, în paralel cu modernizarea producției existente, îmbunătățirea calității, ușurarea efortului fizic și creșterea productivității muncii. Așa, de exemplu, la întreprinderea „Electroputere" s-a realizat mașina de izolat miezuri magnetice UM 1524, care înlocuiește munca manuală la această operație și reduce norma de timp cu 110 minute/bucată și dispozitivul mecanizat pentru sudat ansambluri în linia tehnologică de sudat carter de la întrerupătoare ce aduce o economie de 1 800 ore-normă. Rezultate deosebite în această privință au fost obținute și la Combinatul chimic care a realizat, prin forțe proprii, numai în anul 1979, utilaje în valoare de 12,4 mil. lei.

PONDEREA PRODUSELOR NOI ȘI REPROIECTATE ÎN TOTALUL PRODUCȚIEI MARFĂ (%)

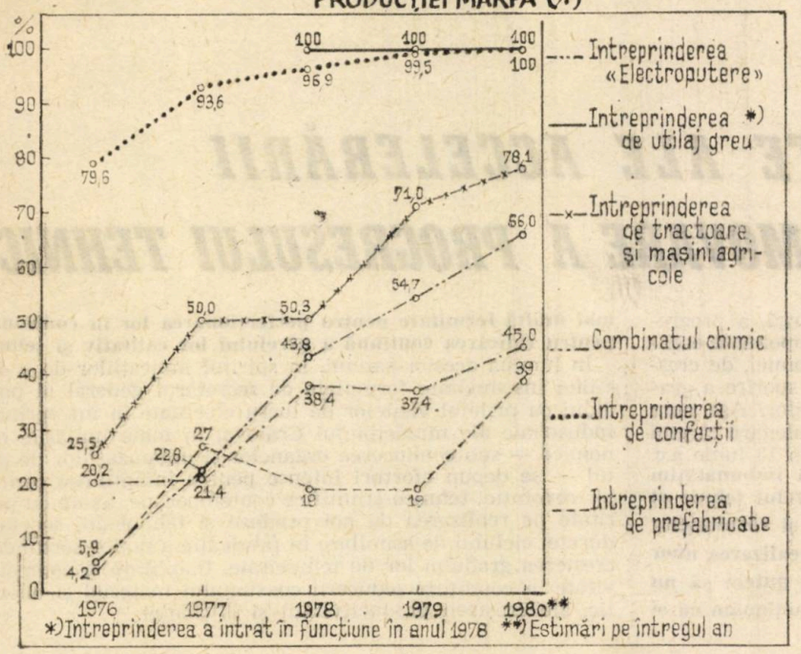

*) Întreprinderea a intrat în funcțiune în anul 1978 **) Estimări pe întregul an

Creativitate sporită pentru valorificarea rezervelor existente

ALĂTURI de numeroase preocupări existente și de rezultatele bune obținute pe linia introducerii progresului tehnic și pe această bază a creșterii eficienței întregii activități economice, trebuie arătat că **în toate întreprinderile există încă însemnate rezerve,** nevalorificate integral în prezent. În anumite unități economice mai există încă neajunsuri pe linia introducerii eficiente a progresului tehnic care constau mai ales în ritmul lent de realizare a unor obiective din planul tehnic, în schimbări repetate ale temelor sau a priorităților de înnoire, precum și în eșalonarea nerațională în timp a obiectivelor prevăzute.

● În ce privește înnoirea produselor trebuie arătat că **se mai înregistrează uneori o durată prea mare a ciclului cercetare-proiectare-producție,** nu se valorifică operativ în producție toate cercetările încheiate, unele se aplică incomplet și cu mari întîrzieri. Iată cîteva exemple. La întreprinderea „Electroputere", de pildă, în anul 1979 un număr de 66 obiective din planul tehnic nu au fost finalizate în termen, iar alte 17, deși terminate, nu au fost aplicate sau au fost aplicate numai parțial datorită neasigurării unor piese și a altor diverse materiale. Printre acestea unele sînt de importanță deosebită ca, spre exemplu: ramă electrică tip RES 1870 KW, cuptoare electrice de 3 și 5 tone, cu arc și altele. La Întreprinderea de tractoare și mașini agricole nu s-au omologat în termenele prevăzute tractoarele industriale tip A-1800-L și A-1800-IF, care aveau termen de asimilare în anul 1979.

● **Pentru modernizarea tehnologiilor de fabricație s-a făcut uneori prea puțin.** Mai ales la producția de mașini agricole — cu toate că s-au pus în funcțiune noi capacități de producție — se întîlnesc suficiente exemple de operații executate încă manual, care imobilizează un număr relativ mare de personal, în special la operațiile de montaj, cînd, din lipsa unor dotări cu SDV-uri adecvate, se consumă un volum mare de muncă fizică, ceea ce face ca în final productivitatea muncii să fie scăzută. Iată de ce **este necesar să se folosească în mai mare măsură inteligența specialiștilor noștri, capacitatea creatoare a tuturor oamenilor muncii pentru promovarea mai fermă a progresului tehnic,** pentru implementarea pe scară mai largă a noilor tehnologii cu randamente superioare și consum energetic și material scăzut.

● **Și în domeniul utilizării tehnicii de calcul, în unele cazuri, rezultatele ce se obțin în prezent nu răspund cerințelor care au impus dotarea cu astfel de mijloace.** Dispunem în prezent de un centru teritorial de calcul electronic, centre de calcul la întreprinderea „Electroputere" și Combinatul chimic, precum și oficii de prelucrare automată a datelor aproape în toate unitățile industriale. **În multe cazuri însă se urmăresc pe calculator probleme simple privind plata retribuției, gestiunea materialelor, urmărirea producției și mai puțin probleme complexe de conducere și organizare a producției și a muncii,** capabile să solicite tehnica de calcul modernă la adevărata ei capacitate. Ca urmare se impune urmărirea mai îndeaproape a activității acestor compartimente în vederea elaborării și implementării unor programe complexe de conducere economică, perfecționarea continuă a sistemului informațional pentru creșterea operativității și eficienței deciziilor.

Calificarea — componentă esențială în modernizarea eficientă a fabricației

REALIZAREA, implementarea și utilizarea cu randamente și eficiență superioară a tehnicii și a tehnologiilor moderne are ca **o condiție hotărîtoare existența unei forțe de muncă de înaltă calificare.**

Dacă la nivelul industriei municipiului, în majoritatea întreprinderilor nu se duce lipsă — cantitativ — de forță de muncă, **în ceea ce privește structura pe meserii, unele întreprinderi nu au asigurat necesarul de personal muncitor.** De exemplu, Întreprinderea de tractoare și mașini agricole nu are încă asigurați 80 strungari, întreprinderea „Electroputere" 45 etc. Va trebui să acționăm, de aceea, cu mai multă consecvență pentru asigurarea cadrelor pe specialitățile necesare la capacitățile existente, cît și la cele ce trebuie să intre în funcțiune: la turnătoria Întreprinderii de tractoare și mașini agricole, Întreprinderea de utilaj greu, dezvoltarea Combinatului chimic ș.a.

Preocuparea pentru pregătirea și calificarea numărului necesar de muncitori nu privește însă numai cerințele activității curente, ci și pe cele ale perspectivei. În plus, **acționăm pe multiple planuri ca să se înlăture practica unor unități economice de racolare prin anumite mijloace a forței de muncă gata pregătită de alte întreprinderi.** Pentru a se diminua fluctuația forței de muncă de la o unitate la alta este necesar ca în toate unitățile să se facă numai încadrări de noi absolvenți, iar cele privind meseriașii, cadrele cu pregătire superioară și medie să se realizeze numai cu acceptul unității la care persoanele respective sînt în prezent încadrate.

Evident, în condițiile în care în municipiul nostru, ca de altfel și în alte localități ale țării, densitatea peisajului industrial se amplifică, este inerentă apariția unor dificultăți legate de asigurarea cu forță de muncă calificată. Uneori însă, în anumite întreprinderi, la adăpostul acestei cauze obiective, se justifică nerealizarea sarcinilor de plan, iar indicele de folosire a fondului de timp maxim disponibil se menține încă scăzut. În anul 1979, pe ansamblul municipiului s-au înregistrat mii de ore-om nefolosite, cu un indice de utilizare a forței de muncă de 94,5%. Dacă aceste ore s-ar fi folosit productiv se putea obține o producție suplimentară față de cea realizată de 253 mil. lei și implicit creșterea productivității muncii cu 25 000 lei/persoană. Pentru înlăturarea acestor neajunsuri, eforturi sporite se cer întreprinse mai ales la întreprinderea „Electroputere", Întreprinderea de tractoare și mașini agricole, Întreprinderea de prefabricate din beton și Întreprinderea de confecții, **în special în vederea aprovizionării ritmice a locurilor de muncă cu materialele necesare, sporirii asistenței tehnice,** reparării operative, de calitate, a fondurilor fixe, concomitent cu modernizarea lor.

Sporirea eforturilor pentru accelerarea introducerii progresului tehnic în producție în toate unitățile noastre creează premise importante pentru realizarea în condiții cît mai bune a sarcinilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal.

Costică CHIȚIMIA
prim-secretar al Comitetului municipal de partid Craiova

CUM SE CÎȘTIGĂ ȘI SE MENȚINE PRESTIGIUL DE MARE EXPORTATOR PE PIAȚA MONDIALĂ

Interviu cu ing. Vasile SECHEL, director general al Centralei industriale de tractoare Brașov

• De curînd, Centrala industrială de tractoare a înregistrat un eveniment deosebit în domeniul exportului — cel de al 400 000-lea tractor livrat partenerilor de peste hotare. V-am ruga, tovarășe director general, să prezentați pentru cititorii revistei noastre semnificația acestei cifre și, privit pe un plan mai larg, importanța pieței externe pentru activitatea centralei dv. ?

— Privite în contextul actual al pieței internaționale, volumul producției și respectiv exporturilor noastre ne îndreptățesc să afirmăm că România este azi unul din principalii producători și exportatori mondiali de tractoare. Începută în țara noastră cu peste 3 decenii în urmă, fabricația de tractoare s-a dezvoltat continuu, în ritmuri mult superioare producției mondiale de tractoare, reușind astfel ca paralel cu satisfacerea necesităților economiei naționale să oferim o parte tot mai importantă și la export. Dacă în anul 1965 se exportau 3 tipuri de tractoare, în acest an vom livra la export peste 50 de tipuri, în peste 300 de variante constructive. Cantitativ, în aceeași perioadă, numărul de tractoare exportate anual a crescut de peste 20 de ori. Un salt deosebit al volumului exporturilor se înregistrează, de asemenea, în actualul cincinal, cînd numărul tractoarelor livrate la export egalează întreaga cantitate exportată anterior (pînă în 1975), exportul ridicîndu-se în prezent la peste 70% din totalul producției fizice de tractoare a centralei.

Devansarea ritmului de creștere al producției centralei de ritmul de creștere al exportului își găsește explicația, în primul rînd, în atenția permanentă acordată calității, diversificării gamei de puteri și adaptabilității tractoarelor românești la diferite condiții de climă și sol din cele mai diferite țări. Ca urmare, sistema noastră de tractoare și mașini agricole se situează azi la nivelul marilor producători din țările industrializate.

• Care sînt preocupările centralei pe linia cercetării-dezvoltării ce au condus la perfecționarea structurii nomenclatorului de export ?

— Adaptarea construcției de tractoare la cerințele beneficiarilor este o cale uzual practicată de îmbogățire a nomenclatorului de export, care permite diversificarea soluțiilor tehnico-constructive, a gamei de produse pe care le putem oferi, funcție de condițiile concrete de exploatare a mașinilor în țara partenerului. Preocupările privind strategia de dezvoltare a construcției tractoarelor au la bază, de asemenea, analiza tendințelor de dezvoltare ale agriculturii românești. Centrala industrială de tractoare, împreună cu specialiștii Centrului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru tractoare din Brașov își concentrează în prezent eforturile pentru realizarea unor noi produse, cu performanțe ridicate, competitive, ca și pentru reproiectarea celor existente pentru a satisface cît mai bine cererea internă și externă. După cum spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, este necesar **„să nu ne declarăm mulțumiți și să aducem critici chiar și acelor produse care se situează pe primele locuri în lume, să facem acest lucru din dorința de a păstra aceste locuri"**. În acest sens, preocupările noastre imediate se îndreaptă spre o evaluare riguroasă, științifică, a nivelurilor performanțelor și a soluțiilor constructive ale tractoarelor de pe piața mondială, a tendințelor acestora și în conformitate cu acestea vom aborda concepția noilor produse. Avem în vedere extinderea în viitorul cincinal a familiei de tractoare agricole pe roți la puteri de 85 CP și 100 CP, a căror documentație a intrat în pregătire tehnologică la Întreprinderea de tractoare din Brașov. Pentru aceste produse se contează pe o durată relativ redusă de introducere a rezultatelor cercetării în fabricație, ca urmare a măsurilor luate de centrală pentru asigurarea unei cît mai bune conlucrări dintre proiectanți și producători.

Paralel cu extinderea gamei tractoarelor agricole, prin tipuri cu puteri ridicate, ne preocupă crearea familiei de tractoare industriale pe șenile, atît prin realizarea de tipuri de puteri de 62—78 CP, cît și prin completarea acesteia cu tipuri pînă la 300 CP. În același timp, vom reanaliza întreaga familie de tractoare agricole din gama 28—64 CP în vederea modernizării acestora, a alinierii la nivelul cerințelor evidențiate în cadrul studiului de piață elaborat în colaborare cu Institutul de economie mondială, Universal-Tractor și Centrul de cercetări al centralei.

Ca priorități românești în concepția și execuția de tractoare aș dori să subliniez realizarea tractorului cu încărcător hidraulic (445 TIH) destinat mecanizării diverselor lucrări agricole și de construcții, tractor care poate executa o mare diversitate de operațiuni utilizînd la alegere 12 unelte specifice. O altă idee tehnică benefică s-a dovedit a fi supraînălțarea tractorului de 45 CP și realizarea, astfel, a tractoarelor 45 HC — ceea ce a oferit partenerilor noștri din țară și din străinătate posibilitatea extinderii ariei de utilizare a tractoarelor românești la lucrări în pomicultură, viticultură, stropitul și prășitul culturilor speciale (bumbac, tutun, trestie de zahăr etc.). Adăugăm celor de mai sus tractorul pe șenile SM-800 destinat cu precădere lucrărilor în pantă, avînd o construcție originală, cu deosebire la sistemul de direcție, ca și tractoarele industriale pe șenile (buldozer, încărcător frontal) S-1 801 LS și S-1 801 IF, avînd transmisie hidromecanică cu cuplare sub

sarcină și sistem original de comandă a direcției tractorului ce nu pot fi găsite în nomenclatorul multor alți producători. În domeniul tractoarelor industriale pe roți producem o familie de utilaje de la 80 pînă la 360 CP, precum și cele mai mari utilaje ce se fabrică în țările CAER, respectiv buldozerul A-3 602 L și încărcătorul frontal A-3 602 IF.

În paralel cu diversificarea gamei de utilaje s-a trecut la tipizarea și unificarea acestora astfel că în prezent Centrala industrială de tractoare oferă la export tractoare universale și specializate, agricole și industriale cu puteri cuprinse între 30 CP și 360 CP care acoperă următoarele domenii : agricol, pomicol, viticol, legumicol, forestier, construcții, transport etc., realizate în concordanță cu cele mai noi tendințe ale pieței mondiale.

● Menținerea la un nivel tehnic ridicat a produselor impune între altele și informarea sistematică asupra evoluției pieței internaționale. Care sînt principalele canale de informare ?

— Întreprinderea de comerț exterior Universal-Tractor, care dispune de personal specializat în acest domeniu își bazează întreaga activitate comercială pe studii de marketing și conjunctură. În acest scop, se preocupă permanent de prospectarea pieței externe în vederea actualizării informațiilor privind piața mondială a tractoarelor, ține legătura cu o serie de organizații de comerț exterior, cu institute de specialitate, cu alte firme producătoare de tractoare. Pe baza datelor obținute întocmește prognoze de marketing asupra pieților externe și acționează în vederea găsirii de parteneri locali. Se acordă, de asemenea, o importanță foarte mare studierii evoluției pe plan mondial a construcțiilor de tractoare, modelelor noi care apar, modernizărilor și îmbunătățirilor de confort și siguranță aplicate la tractoare de diferite firme.

În consens cu principiile de bază ale politicii externe promovate neabătut de partidul și statul nostru, Centrala industrială de tractoare a realizat o serie de acțiuni de cooperare în producție cu firme de binecunoscut prestigiu internațional ca : Fiat Trattori, Fiat-Allis, Motokov-Zetor Cehoslovacia, Clark-S.U.A. etc. Sîntem în tratative și cu alte firme pentru inițierea de noi acțiuni de cooperare în condiții reciproc avantajoase. Tot pe linia diversificării formelor de cooperare și comercializare a tractoarelor aș mai menționa linii de montaj într-o serie de țări ca de exemplu : Egipt, Iran, Canada, S.U.A., India, Ghana, R.P. Chineză etc. Pe anul în curs sînt contractate în vederea asamblării pe aceste linii de montaj peste 30 000 tractoare sub formă de CKD-uri și SKD-uri. Ne-am propus ca în viitorul cincinal (1981—1985) să înființăm noi linii de montaj, astfel ca la finele anului 1985, peste 60% din exportul de tractoare să se realizeze sub formă de CKD-uri sau SKD-uri. Asemenea acțiuni de cooperare asigură un permanent dialog cu partenerii în ceea ce privește perfecționările tehnice aduse produselor, evoluția pieților etc.

Calitatea și performanțele tehnice ale tractoarelor noastre sînt certificate de institute de renume de specialitate ca : Cneema Antony-France ; Praha-Repy Experiment Basis-Cehoslovacia ; Lincoln-Nebraska-S.U.A. ; Kraftfahrt-Bundesamt-R.F.G. ; Institutul de mașini agricole din Atena (Grecia) ; Centro Prove Autovehicoli Milano (Italia) etc. Participînd la demonstrații și probe peste hotare, la tîrguri internaționale în diverse țări, tractoarele românești s-au impus prin performanțele lor, cîștigînd încrederea cumpărătorilor.

● Cum ați reușit această largă diversificare a pieților de export ?

— Exportul de tractoare românești, care a început în 1952, a crescut an de an, ajungînd în prezent la peste 65 000 tractoare livrate anual în peste 90 de țări ale lumii.

În practica de comercializare Universal-Tractor folosește sistemele practicate în general și de alți exportatori, respectiv vînzări directe, vînzări prin agenți locali, vînzări prin importatori locali, vînzări prin societăți mixte sau societăți proprii, participări la licitații, vînzări în cadrul acordurilor guvernamentale încheiate între state.

Avînd în vedere creșterea continuă a exportului de tractoare, I.C.E. Universal Tractor a întocmit un studiu referitor la îmbunătățirea și diversificarea rețelei de comercializare a tractoarelor, care prevede în principal următoarele : înființarea de noi societăți mixte de producție și comercializare ; constituirea de noi linii de montaj, mărirea numărului de depozite de tractoare și piese de schimb ; înființarea de birouri comerciale ; organizarea

Interviu de
Ioan GEORGESCU

(Continuare în pag. 10)

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Echipamente pentru controlul electronic în transportul feroviar

ÎN DECEMBRIE *1979, Institutul de cercetări și proiectări tehnologice în transporturi din București prezenta la „Salonul mondial al invențiilor, cercetării și inovării industriale", de la Bruxelles (Belgia) trei aparate destinate asigurării siguranței circulației în transportul feroviar:*

— Aparatul numărător-discriminator de vagoane R—41 *(imaginea nr. 1) este un echipament electronic, folosit pe linii electrificate sau neelectrificate la numărarea vagoanelor de cale ferată sau a vagonetilor de mină. El recunoaște și discriminează orice tip de vagon care are între 2 și 26 osii, independent de sensul de mers și viteză. Utilizînd un principiu nou la discriminarea vagoanelor aparatul funcționează cu două pedale plasate în cale. Cuplat la o instalație de identificare automată a vagoanelor, le poate recunoaște fără placa-cod de identificare. Are un gabarit de 320X200X160 mm, greutatea aparatului de numai 2 kg, iar a pedalei de 2,5 kg și se alimentează la sursă de 220 V cu un consum de 10 W. Este protejat față de orice sistem de încălzire a trenului și de perturbațiile datorate curentului de tracțiune electrică sau altor corpuri metalice sau nemetalice.*

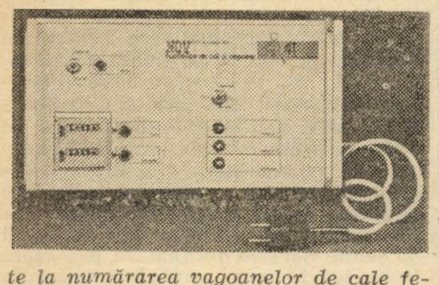

— Detectorul de ieșiri din gabarit R—32 *(imaginea nr. 2) permite sesizarea automată a ieșirilor din gabarit a vagoanelor în timpul mersului. Cu ajutorul lui sînt evitate evenimente de circulație care pot apărea datorită deplasării încărcăturii în timpul rulării. Prezintă siguranță în funcțiune, un sistem eficace de avertizare și datorită și dimensiunilor reduse se întreține usor, iar utilizarea lui nu produce perturbații în circulația trenurilor. Conturul gabaritului de liberă trecere este realizat cu ajutorul unui număr de linii de sesizare, detectorii fiind realizați cu circuite integrate.*

— Analizorul de ulei — R—23, *cu ajutorul căruia se determină gradul de uzură al uleiurilor de motor.*

Toate cele trei aparate au fost apreciate de organizatorii Salonului și de participanți astfel încît ele au fost premiate. Primului aparat i-a fost acordată medalia de aur, celor de al doilea și al treilea li s-au atribuit medalia „Meritul special".

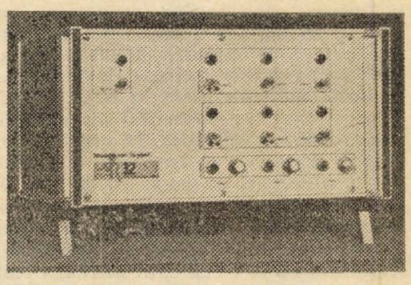

Pentru ansamblul cercetărilor în domeniul controlului electronic în transportul feroviar, pentru participarea și rezultatele dobîndite, I.C.P.T.T. i-au mai fost atribuite Premiul Ministerului Comunicațiilor al Belgiei și Medalia Municipalității orașului gazdă.

Aparatura românească originală expusă cu acest prilej a stîrnit interesul firmelor străine participante la Salon și a creat premisele unor relații de cooperare în acest domeniu și achiziționare a brevetelor respective.

D646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

CALITATEA — CONDIȚIE A EFICIENȚEI ECONOMICE A PRODUCȚIEI

„Este evident pentru oricine — și trebuie să facem ca acest lucru să fie înțeles de toate conducerile colective ale unităților economice, de toți oamenii muncii — că nivelul tehnic, calitatea produselor constituie o condiție esențială pentru progresul economiei noastre. Aceasta privește atît produsele necesare economiei naționale, aprovizionării poporului nostru, cît și produsele pe care trebuie să le exportăm".

NICOLAE CEAUȘESCU

ORGANIZAREA ASIGURĂRII ȘI CONTROLULUI CALITĂȚII PRODUSELOR

În concepția modernă, calitatea — acea caracteristică intrinsecă a obiectelor și fenomenelor, care face ca acestea să fie ceea ce sînt și să se deosebească unele de altele, iar în cazul bunurilor materiale se referă la proprietățile acestora de a satisface cerințele posesorilor — a căpătat un caracter dinamic, în continuă evoluție în cadrul grupelor de produse și chiar în cadrul aceluiași produs.

Pînă nu de mult, compartimentele de control tehnic al calității din unitățile producătoare au avut — atît pe fluxul de fabricație, cît și la final — un rol pasiv, o activitate statică, o atribuție de filtru care să nu permită trecerea de la o fază, la alta a unor repere sau operații neconforme prevederilor documentației tehnice și să nu lase să plece din întreprindere produse finite necorespunzătoare condițiilor tehnico-calitative prevăzute în contractele dintre furnizor și beneficiar. Volumul rebuturilor și remanierilor, operațiile suplimentare de montare, demontare, sortare etc. și, în final, costul calității nu erau o preocupare pentru controlul tehnic de calitate.

Conceptul modern de **a asigura în primul rînd calitatea produselor,** și apoi controlul modului în care a fost realizată calitatea, a stat la baza Legii nr. 7/1977 privind calitatea produselor și serviciilor. În acest contest, compartimentele de control tehnic au — pe lîngă sarcina de control de conformație pe flux de fabricație-final — și atribuții de asigurare a calității și anume: de a nu permite introducerea în procesul de fabricație a unor produse neomologate și neatestate; de a se folosi numai materii prime și materiale cu caracteristicile fizico-chimice prescrise; de a verifica capabilitatea mașinilor, utilajelor și tehnologiilor — dacă acestea pot realiza operații, repere și procese la nivelul documentației omologate; de a asigura locurile de măsurare, cu mijloace de măsurare cu precizia impusă; de a urmări comportarea la beneficiar a produselor, atît din punctul de vedere al satisfacerii cerințelor acestora, cît și în comparație cu bunurile similare aflate pe piață.

Pentru a răspunde acestei sarcini de **CONTROL TOTAL,** compartimentele de control tehnic de calitate, trebuie să fie organizate pe opt activități — grupe distincte — prin care să **controleze,** dar totodată să **asigure** calitatea produselor și serviciilor.

1. GRUPA OMOLOGARI ȘI METODE DE CONTROL

— Participă la toate fazele de asimilare a produselor proprii ale întreprinderii, precum și la omologările de prototip și de pregătire a fabricației, realizate de colaboratorii din țară pentru producția specifică întreprinderii.

— Participă efectiv la stabilirea metodelor și tehnologiilor de control pentru fiecare operație care se execută de către atelierele de proiectări ale întreprinderii (control activ și preventiv pe fluxul de fabricație, control de recepție între secții, control final, determinarea și verificarea fiabilității previzionale, experimentale și operaționale, precum și controlul de recepție al beneficiarului) și le avizează în cazul cînd acestea corespund.

— La mașinile, utilajele sau tehnologiile de execuție automate, în care operatorul are un rol pasiv în tehnologia de control, se efectuează un control preventiv pe bază de fișe etc., iar în funcție de rezultate se avizează — sau, dimpotrivă, se oprește procesul de fabricație pe mașina sau utilajul respectiv, în scopul reglării și aducerii lor în limitele parametrilor prevăzuți în documentație.

— La tehnologiile, mașinile și utilajele semiautomate sau manuale, la care operatorul are un rol activ, în

SUPLIMENT LA Nr. 36 1980 Revista ECONOMICA

planurile de operații sau fișele tehnologice se prevăd în mod obligatoriu autocontrolul sau controlul în lanț, stabilindu-se și fondul de timp necesar executanților pentru aceste operații de control. Admiterea sau respingerea reperelor, subansamblelor sau produselor finite executate se face de către C.T.C. pe bază de control statistic de recepție, potrivit unui plan de control în care se precizează metoda de control, gradul de severitate, nivelul de calitate și nivelul de control adecvate fiecărui reper, subansamblu sau produs finit în parte.

— Avizează planul de control pentru materii prime, materiale, repere, subansamble și produse aprovizionate de la furnizorii interni și externi.

— Avizează, pe bază de probe semnificative, modificările față de documentație și de tehnologia omologată — avînd ca scop reducerea consumurilor, creșterea productivității muncii, modernizarea proceselor tehnologice, tipizarea pieselor, subansamblelor și produselor — numai dacă ele nu duc la scăderea calității produselor în raport cu varianta omologată.

2. GRUPA DE RECEPȚIE A MATERIILOR PRIME, MATERIALELOR, REPERELOR ȘI SUBANSAMBLELOR APROVIZIONATE

— Verifică comenzile și contractele economice de aprovizionare și le avizează numai dacă sînt cuprinși toți parametrii tehnico-calitativi — la nivelul cerut în documentația de fabricație — și metodele control-recepție.

— Urmărește ca toate produsele aprovizionate să fie marcate conform prevederilor din normele interne, să fie însoțite de certificate cu posibilitatea identificării lor prin marcare și, totodată, verifică dacă performanțele înscrise sînt la nivelul parametrilor din comenzi și contracte.

— Pe baza planului de control-recepție stabilit în contractele economice, verifică — utilizînd normele interne, caietele de sarcini, standardele de produs etc. — dacă performanțele produsului sînt la nivelul celor stipulate în certificatul de calitate, respectiv în comandă și contract. Verificările se fac în laboratoarele proprii ale întreprinderii ; în cazul cînd aceasta nu dispune de dotare specifică pentru efectuarea probelor de recepție sau dacă se constată respingeri repetate la recepție ori defectări frecvente în exploatare, verificările se efectuează direct la furnizor.

— Întocmește dosare specifice pe furnizori (subfurnizori), în care se menționează rezultatele loturilor controlate și în funcție de care se stabilește gradul de severitate al planului de control la loturile următoare (sever, normal, redus), sau controlul integral (bucată cu bucată).

— Interzice intrarea în magazia de materii prime și materiale a produselor care nu au corespuns la controlul de recepție efectuat, neavizînd plata acestora. Pentru produsele găsite necorespunzătoare la recepție întocmește notă de respingere, urmînd ca șeful compartimentului C.T.C. să hotărască asupra măsurilor ce se impun (returnare, chemarea furnizorului pentru remediere). După remedierea produselor necorespunzătoare (indiferent de locul unde se efectuează aceste operații), se va executa un nou control de recepție înainte de introducerea în magazie, aplicîndu-se în acest caz un grad de severitate mai mare.

3. GRUPA VERIFICĂRILOR TEHNOLOGIEI DE EXECUȚIE ȘI A PRECIZIEI MIJLOACELOR DE PRODUCȚIE

— Pe baza unui plan, verifică periodic și inopinat performanțele tehnologiilor de fabricație (temperaturi, presiuni, timpi, frecvențe, tensiuni, semnale etc.), urmărind ca acestea să fie în limitele prevăzute în documentația de fabricație.

— În cazul în care acestea nu se încadrează în limitele admise, oprește utilizarea în continuare a tehnologiei respective, anunțînd imediat șeful compartimentului C.T.C., grupa de analiză a calității, precum și conducerea întreprinderii sau a secției, în vederea stabilirii cauzelor care au determinat perturbarea respectivă și luării de măsuri corective.

— Verifică periodic, pe baza unui plan și inopinat, capabilitatea mașinilor și utilajelor, respectiv ca dispersia acestora să se încadreze în limitele cîmpului de toleranțe ; în cazul în care constată că valorile caracteristicilor calitative (ale tehnologiilor sau reperelor rezultate din tehnologii, mașini sau utilaje) au tendința să depășească limitele tolerate, anunță imediat grupa de analiză a calității, șeful secției și reglorii, astfel încît să poată fi luate măsuri preventive, care să împiedice producerea de rebuturi.

— Verifică și atestă toate mașinile și utilajele după revizie, reparații curente sau capitale, neadmițînd utilizarea lor în procesul de fabricație dacă nu corespund preciziei prevăzute în documentația omologată, interzicînd totodată utilizarea mașinilor și utilajelor cu termene de revizie, reparație curentă și capitală depășite și neverificate.

4. GRUPA CONTROL FLUX DE FABRICAȚIE ȘI VERIFICĂRI FINALE

— La posturile de control fixe sau volante, organele C.T.C. aplică metodele prevăzute în tehnologiile de control, începînd de la prima fază a procesului de fabricație și pînă la expedierea produselor din unitate, conform unei hărți de control la fiecare loc de muncă.

— Reperele, subansamblele sau produsele finite respinse la control — după ce se identifică executanții — sînt preluate de către maistrul sau șeful formației de lucru, în vederea remedierii.

— În scopul de a intensifica această activitate și de a-i mări eficiența, grupa de control împreună cu grupa de metode stabilesc de la caz la caz, diverse metode de control (metoda demeritelor, jurnalul calității) a căror aplicare, în condițiile corelării retribuției executanților cu rezultatele calitative ale muncii lor, să ducă la eliminarea la maximum a rebuturilor, remanierilor și defectelor de calitate.

5. GRUPA LABORATOARE

— Efectuează — în cazul cînd nu există dotarea necesară la grupa recepție — măsurătorile asupra caracteristicilor fizico-chimice și performanțelor calitative ale materiilor prime, materialelor, reperelor și subansamblelor aprovizionate, precum și încercări de tip și alte măsurători și probe care nu se pot executa în fluxul de fabricație. Efectuează expertizarea producției zilnice și încercările de fiabilitate experimentală și participă la interpretarea rezultatelor, împreună cu grupa analiza calității.

— Rezultatele tuturor încercărilor efectuate se consemnează în registre speciale de măsurători (numerotate și parafate) sau în buletine de încercări, din care o copie rămîne la laborator.

6. GRUPA FIABILITATE ȘI URMĂRIREA COMPORTĂRII ÎN EXPLOATARE ȘI ACTIVITATEA DE „SERVICE"

— Își realizează sarcinile prin organe proprii și prin rețeaua de „service" (reprezentanțe teritoriale proprii sau, în cazul bunurilor de folosință îndelungată, cu unitățile UCECOM, CENTROCOOP și de industria locală), care asigură întreținerea în garanție și postgaranție.

— Stabilește modul de urmărire a comportării în exploatare a produselor și subansamblelor, în scopul obținerii datelor referitoare la frecvența defectărilor pe loturi și aparate, natura defectelor, modul de remediere, timpii de reparare și de funcționare, asigurarea pieselor de schimb etc.

— Controlează periodic calitatea reparațiilor și corecta înregistrare a datelor referitoare la aceste reparații (timp de reparație, piese înlocuite etc.).

— Informează grupele de omologare, de analiza calității și de laboratoare asupra datelor obținute în exploatare, în vederea determinării fiabilității operaționale, participînd și la stabilirea măsurilor constructive, tehnice și organizatorice care să ducă la îmbunătățirea continuă a calității și fiabilității produselor.

— Informează, lunar și de cîte ori este nevoie, conducerea tehnică a întreprinderii și pe șeful serviciului C.T.C. asupra nivelului de fiabilitate operațională realizat și propune măsuri corective.

7. GRUPA DE METROLOGIE

Își desfășoară activitatea în strictă conformitate cu prevederile Legii metrologiei (nr. 27/1978).

— Împreună cu grupa de omologări și metode, participă activ la întocmirea instrucțiunilor tehnologice de control, urmărind ca principalele caracteristici metrologice (precizie, sensibilitate și fidelitate) ale mijloacelor de măsurare nominalizate în planurile de operații sau în tehnologiile de control să asigure măsurarea cu precizie a caracteristicilor de calitate.

— Asigură — angrenînd în acest scop, cu sprijinul conducerii întreprinderii, serviciile aprovizionare, autoutilare, mecano-energetic, investiții, producție ș.a. — ca locurile de măsurare, stabilite prin tehnologiile de control, să fie dotate cu mijloace de măsurare avînd intervalul și clasa de precizie necesare efectuării unor măsurători corespunzătoare.

— Verifică dacă personalul C.T.C. și din producție utilizează corect mijloacele de măsurare și interpretează corect rezultatele măsurătorilor ; în acest scop instruiește maiștrii și personalul.

— Asigură conservarea unităților de măsură primite de la Institutul național de metrologie sau de la alte laboratoare autorizate, pe care le transmite, prin verificări periodice, la etaloanele de lucru și/sau la mijloacele de măsurare utilizate în întreprindere.

— În funcție de importanța caracteristicii de calitate măsurate și de frecvența utilizării mijloacelor de măsurare, stabilește periodicitatea verificării acestora și urmărește permanent și riguros respectarea termenelor de verificare, interne și de stat (prevăzute în „Lista oficială"), menționînd rezultatele în fișele de verificare. Avizează din punct de vedere metrologic proiectarea, execuția și omologarea standurilor de probă, pe care le verifică periodic.

— Organizează și asigură activitatea de reparare a mijloacelor de măsurare respinse la verificare. Asigură repararea A.M.C.-urilor folosite în procesul de producție, propune scoaterea din uz a celor necorespunzătoare și participă de drept în comisia de casare a mijloacelor de măsurare.

— Asigură verificarea, la fiecare loc de muncă specific, a utilităților necesare (curent electric, aer comprimat, semnale standard, mină electronică, frecvențe etalon etc.), în limitele prevăzute de standardele naționale, internaționale, norme interne, caiete de sarcini etc.

8. GRUPA ANALIZA CALITĂȚII

— Colaborează cu toate grupele din cadrul serviciului C.T.C., care sînt obligate să transmită grupei de analiza calității orice problemă deficitară apărută în procesul de fabricație, în exploatare sau depistată în laboratoare.

— Antrenează compartimentele de specialitate din întreprindere (constructor, tehnolog, mecano-energetic, aprovizionare etc.) și conlucrează cu acestea pentru stabilirea și analiza cauzelor care au generat deficiențe calitative în procesul de fabricație sau reclamații de la beneficiari, stabilind măsuri concrete pentru eliminarea acestora, urmărind problema pînă la finalizare.

— Analizează și prelucrează lunar rapoartele secției „service" (care este obligată să transmită raportul lunar al datelor statistice, privind comportarea în exploatare a produselor sau subansamblelor livrate), precum și rebuturile interne și externe și stabilește, împreună cu compartimentele de specialitate, măsuri corective.

— Analizează toate rapoartele întocmite de delegații întreprinderii, în urma deplasărilor în străinătate, indiferent de scopul acestora (contractări, predări de produse la beneficiari, cercetarea reclamațiilor, remedierea produselor reclamate etc.), stabilind în toate cazurile, cu compartimentele specializate, măsurile necesare satisfacerii în totalitate a pretențiilor beneficiarilor, stipulate în contracte.

— Din grupa analiza calității fac parte specialiștii cei mai pregătiți, mai exigenți și combativi din cadrul C.T.C.

★

Din analiza celor 8 grupe din cadrul compartimentului de control tehnic de calitate rezultă că în afara „grupei de control pe flux de fabricație și verificări finale", al cărei rol este static, de **control al calității** (admiterea sau respingerea de repere, subansamble, operații sau produse finite), celelalte 7 grupe au un rol preventiv, de **asigurare a calității**, de analiză și verificare pentru crearea de condiții ca procesul de producție să se desfășoare normal, armonios, fără pierderi economice.

Între cele 8 grupe, coordonate de șeful compartimentului C.T.C., există relații de colaborare directă, sau indirectă, de informare și acționare.

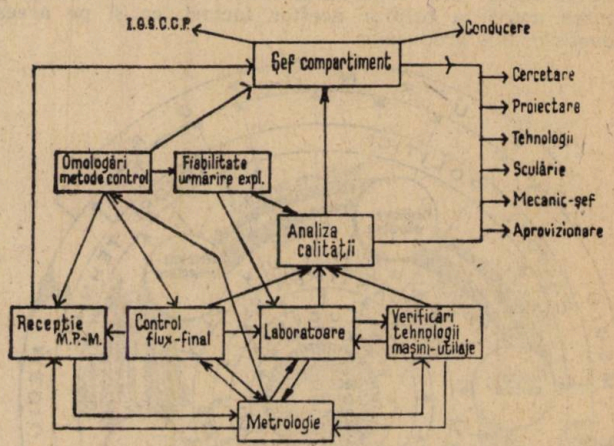

Fig. B

În schema de relații de mai sus apar legăturile de acționare directă între grupe și în mod deosebit concentrarea tuturor informațiilor către „grupa de analiză a calității" care, împreună cu șeful compartimentului, antrenează secțiile de cercetare, proiectare, tehnologie, mecano-energetic, pentru analiza și rezolvarea operativă a cauzelor care determină deficiențe în procesul de fabricație la beneficiar.

Această schemă de organizare a compartimentului de control tehnic de calitate, aplicată experimental la o serie de unități din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini („Electronica" și „Electroaparataj" București, „Electroprecizia" Săcele, Întreprinderea de frigidere Găiești ș.a.) și-a dovedit eficiența prin îmbunătățirea indicilor economico-calitativi, de aceea, recomandăm tuturor întreprinderilor organizarea compartimentului C.T.C. al calității după această metodă de **ASIGURARE ȘI CONTROL AL CALITĂȚII.**

Ioan ROMAN

ASPECTE ALE CALITĂŢII PRODUSELOR ŞI IMPLICAŢII ÎN ORGANIZAREA FABRICAŢIEI

CONCEPTUL DE CALITATE

CALITATEA reprezintă totalitatea însuşirilor unui produs, datorită cărora poate satisface în condiţii bune, un anumit timp bine definit, cerinţele utilizatorului, determinîndu-l să prefere produsul respectiv, faţă de altele similare.

Definiţia dată are la bază dinamismul calităţii şi proprietatea unui produs de a fi utilizat potrivit scopului. Pe utilizator îl interesează mai puţin sau deloc normele tehnice de execuţie ; interesul său principal este acela ca produsele să corespundă în totalitate scopului. Pe producător, în schimb, îl interesează respectarea întocmai a normelor tehnice — obligaţie impusă de lege — pentru ca produsele să îndeplinească funcţiile corespunzătoare cerinţelor utilizatorului.

În prezent, răspunderea pentru calitatea produselor nu mai revine doar organului specializat (controlul tehnic de calitate), ci — în spiritul legii care reglementează acest domeniu — devine o preocupare esenţială a tuturor factorilor din întreprinderea producătoare. Şeful compartimentului C.T.C. are importanta sarcină de a obţine participarea activă a tuturor acestor factori, ca şi pe aceea a beneficiarului produselor.

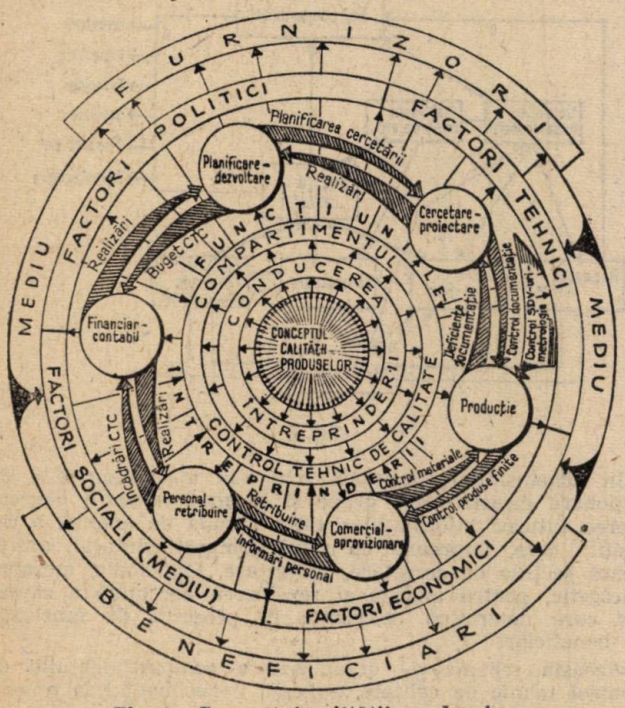

Fig. 1 : Conceptul calităţii produselor

Conceptul de calitate (fig. 1) întruneşte într-un tot unitar toţi factorii de decizie, interni şi externi, precum şi factorii aleatori care acţionează. Fabricarea şi livrarea unor produse de calitate tot mai bună constituie o problemă de politică economică, de conştiinţă socialistă şi de mîndrie patriotică.

Organele de conducere colectivă ale unităţilor producătoare au obligaţia să ia măsuri de pregătire a producţiei şi să pună în fabricaţie numai produse omologate sau acceptate de beneficiar, să organizeze şi să controleze efectuarea de probe pentru verificarea parametrilor tehnico-funcţionali ai acestora. Produsele trebuie să fie fabricate potrivit prescripţiilor din documentele tehnice şi tehnologice, normativele şi standardele în vigoare — iar în lipsa acestora, conform caietelor de sarcini sau mostrelor acceptate ; să aibă aspect comercial (însuşirea de a satisface cerinţele beneficiarului, ale cumpărătorilor) şi industrial (corespondenţa produsului cu parametrii tehnici prevăzuţi). Furnizorul şi beneficiarul au obligaţia de a stabili în comun calitatea comercială a produselor ce se contractează. Produsele, mai ales cele destinate consumului, trebuie să fie prezentate atractiv, estetic şi ambalate corespunzător. După stabilirea calităţii comerciale se va stabili calitatea industrială.

Producătorul, responsabil pentru obţinerea calităţii industriale, trebuie să conceapă produsul, să-l fabrice şi să-i asigure calitatea, respectarea tuturor parametrilor stabiliţi, prin autocontrol şi control de specialitate, pe fluxul tehnologic, precum şi în final.

Obligaţia prevăzută de legea calităţii produselor, de a se organiza controlul tehnic de calitate pe faze de fabricaţie şi în final impune stabilirea — de către conducătorul procesului de producţie, în colaborare cu conducătorul controlului tehnic de calitate — a unor puncte de control bine precizate şi dotate cu echipamentul necesar. „Lanţul calităţii" trebuie respectat începînd de la concepţia produsului pînă la livrarea lui, verigile acestui lanţ participînd activ, pe fluxul tehnologic, la asigurarea calităţii. Într-adevăr, cu excepţia controlului produsului finit, calitatea — în fazele de fabricaţie — nu se controlează, ci **se asigură** odată cu fabricarea produsului. Ţinînd seama de aceasta, s-a considerat necesar să se înscrie în lege prevederea că executarea controlului tehnic al calităţii de către organele C.T.C. nu-i absolvă de răspundere directă pe ingineri, tehnicieni şi maiştri, pe toţi cei care organizează şi conduc procesul de fabricaţie şi nici pe cei care execută lucrări şi produse de calitate necorespunzătoare. Prevederea textului are, în principal, menirea să întărească autocontrolul şi să reducă costul controlului de calitate final.

Activitatea controlului tehnic începe din momentul alegerii procesului de producţie, continuă cu recepţia calitativă a materiilor prime şi materialelor care urmează să fie folosite, se desfăşoară pe tot parcursul fabricaţiei şi se încheie cu recepţia produselor finite (fig. 2).

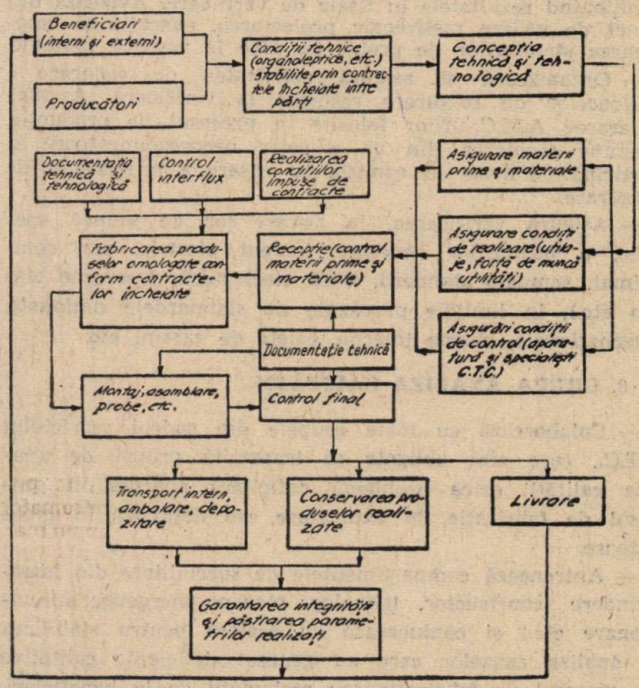

Fig. 2 : Schema-bloc de realizare a conceptului calităţii produselor

Organizat în acest fel, controlul tehnic are un **rol activ, de prevenire a unor deficienţe** ce s-ar putea ivi în procesul de producţie. În orice caz, prin fabricarea unor produse de calitate **trebuie să se aibă în vedere nu numai realizarea parametrilor tehnici, ci şi aspectele economice, nivelul calitativ optim al produselor evaluîndu-se după limitarea la minimum a cheltuielilor necesare pentru realizarea şi folosirea lor.**

CALITATEA FABRICAŢIEI ŞI CALITATEA PRODUSULUI

Calitatea unui produs este determinată atît de condiţiile în care a fost fabricat, cît şi de condiţiile care ţin de natura sa. **Calitatea fabricaţiei** arată că procesul de fabricaţie respectiv s-a desfăşurat în condiţii normale, în conformitate cu diagrama tehnologică sau cu fluxul tehnologic, că semifabricatele şi produsele finite au fost realizate la parametrii proiectaţi şi acceptaţi de beneficiari. **Calitatea produsului** arată gradul de îndeplinire a condiţiilor impuse de destinaţia sa, adică măsura în care poate satisface cerinţele utilizatorului.

Calitatea fabricaţiei se reflectă în calitatea produselor, care este cu atît mai bună, cu cît la fabricaţie i s-a dat atenţie în toate fazele procesului de producere (fig. 3).

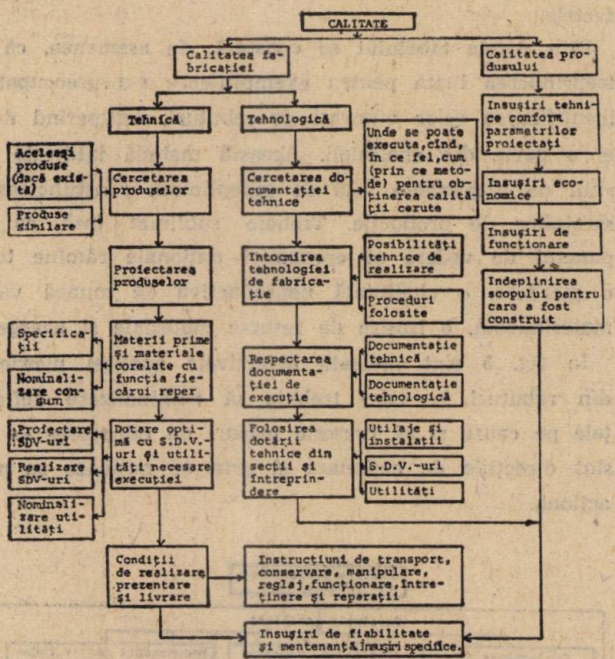

Fig. 3 : Calitatea fabricaţiei şi calitatea produsului

Cînd examinăm calitatea unui produs trebuie să distingem : însuşirile care se creează în procesul de producţie, în conformitate cu condiţiile tehnice — **calitate la producător ;** însuşirile ce apar în procesul de consum al produsului — **calitate la consumator.**

Calitatea la producător apare ca o însuşire obiectivă a produselor şi nu depinde de modificarea condiţiilor concrete ale consumului. Calitatea reală a produsului apare numai în procesul consumului, determinată, desigur, de acţiunea tuturor caracteristicilor calităţii la producător. În evaluarea calităţii produsului la consumator, cea mai mare dificultate o constituie existenţa unui mare număr de proprietăţi de întrebuinţare, care nu permit o evaluare unitară a calităţii. De aceea, este necesară o examinare a determinării produsului în laborator, în condiţiile în care el s-ar uza la consumator.

Studierea caracterului influenţei unor caracteristici ale calităţii produselor la producător asupra calităţii la consumator permite **determinarea variantei optime a calităţii la producător, corelată cu costul.**

Considerînd calitatea produsului ca o totalitate a însuşirilor reale de care depinde folosirea sa la un moment dat, aceasta nu reprezintă întotodeauna valoarea maximă a parametrilor respectivi. Condiţia de calitate este respectată atunci cînd valoarea acestor parametri satisfac condiţiile de folosire a produsului respectiv, chiar dacă nu este maximă.

Produsele deţin însuşiri tehnice, care le dau **calitatea tehnică** şi însuşiri economice, care le dau **calitatea economică.** Ţinînd seama de varietatea modului şi gradului de folosire a produsului respectiv, consumatorul poate prefera fie una, fie cealaltă dintre acestea.

Cînd produsul se realizează la comandă, el se înzestrează cu calităţile cerute de beneficiar. Dar cînd producţia este de serie şi mai ales de masă, întreprinderea producătoare trebuie să înzestreze în aşa fel produsul încît, prin calităţile sale, să-l facă accesibil unei mase cît mai largi de consumatori, îmbinînd cerinţele tehnice cu aspectul şi cu cerinţele economice ; în acest caz, la proiectarea produsului, în vederea realizării unei calităţi corespunzătoare se iau măsuri care privesc : alegerea utilajului, a tehnologiei de fabricaţie, a materiilor de producţie ş.a., iar în fabricaţie se urmăreşte ca valorile obţinute efectiv, să fie în conformitate cu cele stabilite prin proiectare.

Forma cea mai simplă a normei de calitate la nivelul întreprinderii o constituie norma tehnică de fabricaţie, adică relevarea condiţiilor calitative cerute (pentru materia primă, semifabricate, produse finite), cunoscute sub denumirea de **norme interne.** La nivelul ramurii industriale sau al economiei naţionale, nivelul condiţiilor de calitate este prevăzut în **standardele de stat,** care stabilesc tipurile, felurile, categoriile şi sorturile producţiei standardizate ce urmează să se fabrice, prevăzînd principalele condiţii tehnice de fabricare, reguli de prelucrare şi condiţii de păstrare. Standardele cuprind pentru produsul respectiv, din punct de vedere calitativ, un anumit număr de parametri, dintre care întreprinderea producătoare alege, în funcţie de destinaţia produsului, pe cei mai reprezentativi.

ACTIVITĂŢI CARE PARTICIPĂ LA ASIGURAREA CALITĂŢII PRODUSELOR

Întreprinderea realizează funcţia calităţii prin intermediul unui mare număr de activităţi. Fig. 4 ilustrează modul cum ele se corelează

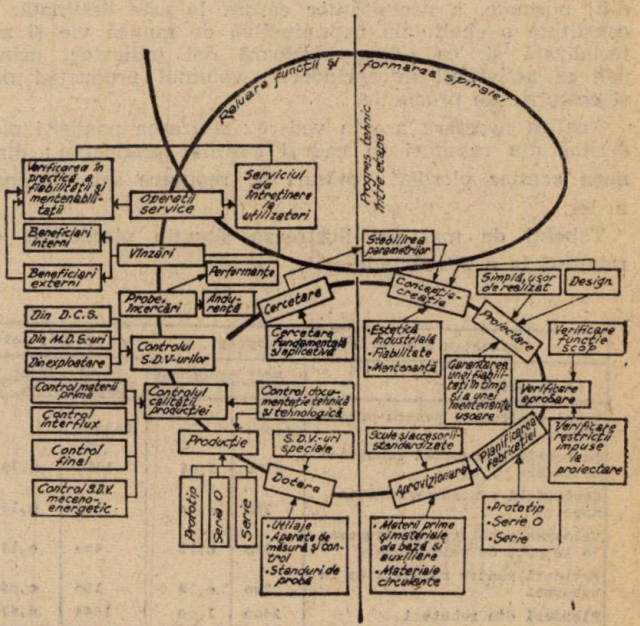

Fig. 4 : Spirala calităţii

Prin contactele pe care le are cu utilizatorii, întreprinderea determină cerințele de calitate. Apoi, cercetătorii și creatorii întreprinderii proiectează produse care să fie în măsură a satisface aceste cerințe ; inginerii proiectanți stabilesc specificații pentru produse și materiale care să corespundă caracteristicilor de calitate cerute ; alți ingineri determină procedeele și mijloacele capabile de a realiza și a măsura aceste caracteristici ; specialiștii în aprovizionare achiziționează materii prime, materiale și piese componente, cu calități adecvate — care la rîndul lor, determină ca și activitățile furnizorului în legătură cu calitatea să se înscrie pe **spirala calității.** Personalul din producție — instruit în vederea utilizării mașinilor și utilajelor, a procedeelor tehnologice, precum și a aparatelor de măsură și control — contribuie, la rîndul său, la obținerea calității specificate ale produsului. Controlorii de calitate verifică dacă produsul realizat posedă efectiv condițiile de calitate cerute. Compartimentul de desfacere, prin rețeaua de distribuție oferă clienților spre vînzare produse care posedă aceste calități. Cumpărătorii utilizează produsele. Exeperiența acumulată ca urmare a utilizării produselor sugerează modul cum se poate îmbunătăți în continuare calitatea acestora, deschizînd astfel o nouă buclă a spiralei calității.

În întreprinderile mari, activitățile indicate pe spirală sînt, de regulă, atribuite unor compartimente specializate. Fiecare din acestea răspunde de executarea activităților ce revin specialității respective, inclusiv activitățile privind calitatea ; nu există un anumit compartiment care să răspundă exclusiv de funcția calității, luată în sens larg. (Totuși, în unele întreprinderi se atribuie unui compartiment specializat un rol major în ce privește planificarea și coordonarea tuturor activităților care au legătură cu funcția calității.)

Spirala evidențiază multitudinea activităților implicate în obținerea calității, adică a atributului unui produs de a fi „corespunzător pentru utilizare". Această sferă de activități depășește în mod considerabil sfera mai limitată a activităților de inspecție și chiar pe cea a „programelor convenționale de control al calității", care — în general — pun accentul pe respectarea specificațiilor.

ASPECTE ECONOMICE ALE CALITĂȚII. ANALIZA PIERDERILOR DIN REBUTURI

Producția rebutată este acea producție care nu întrunește minimul de însușiri necesare satisfacerii, în condiții normale, a necesităților cărora le este destinată. Ea constituie o cheltuială neproductivă de muncă vie și materializată și, ca atare, afectează doi indicatori principali ai activității întreprinderii : volumul producției nete și costurile de producție.

Analiza necesară are în vedere : sesizarea ponderii pierderilor din rebuturi în cadrul costului producției ; dinamica acestor pierderi ; măsuri de reducere sau eliminare a lor.

Tabelul de mai jos ilustrează situația pierderilor din rebuturi la o întreprindere.

Situația pierderilor din rebuturi (în mii lei)

Indicatori	Anul precedent		Anul curent	
	Suma	%	Suma	%
Total cheltuieli pentru producția de bază	24oooo	-	243800	
Costurile producției rebutate definitiv	255o	1,o6	195o	o,79
Cheltuieli pentru recondiționare	35o	o,14	244	o,1o
Valoarea rebuturilor recuperate la preț de valorificare	3oo	o,12	4oo	o,16
Rețineri pentru rebuturi de la vinovați	2oo	o,18	15o	o,o6
Pierderi din rebuturi	24oo	1,oo	1644	o,67

Rezultă că în comparație cu anul precedent, a fost obținută reducerea lor cu 33%, datorită micșorării absolute și relative a însăși producției definitiv rebutate și sporirii absolute și relative a părții valorificate din producția rebutată.

Pentru aprofundarea analizei, situația pierderilor din rebuturi poate fi urmărită și pe secții, precum și pe produse sau pe piese, situîndu-se critic modul cum sînt folosite forța de muncă, mijloacele de muncă și obiectele muncii, identificîndu-se complexul de cauze care au determinat rebuturile și rezervele interne ce pot contribui la reducerea lor.

Între mijloacele de acționare pentru reducerea și eliminarea pierderilor din rebuturi și diminuarea pierderilor tehnologice, ponderea importantă o dețin : folosirea tehnicii moderne ; perfecționarea procesului tehnologic ; îmbunătățirea calității materilor prime și materialelor ; ridicarea calificării forței de muncă ; organizarea ergonomică a proceselor de producție ; aprovizionarea ritmică a locurilor de muncă ; organizarea unui control activ pe parcursul procesului de fabricație, care să prevină defectele.

Diin datele tabelului se constată, de asemenea, că întreprinderea luată pentru exemplificare s-a preocupat de identificarea celor vinovați de rebuturi, recuperînd de la ei o parte din cheltuieli. Această metodă întărește spiritul de răspundere față de îndeplinirea conștiincioasă a sarcinilor de producție. Trebuie subliniat însă că din punctul de vedere al economiei naționale rămîne totuși o pierdere, o cheltuială neproductivă de muncă vie și materializată, o irosire de resurse materiale și energetice.

În fig. 5 sînt indicate obiectivele analizei pierderilor din rebuturi — care trebuie să nominalizeze deficiențele pe cauze și să prescrie măsuri de remediere — care sînt direcțiile de acționare și prin ce mijloace se poate acționa.

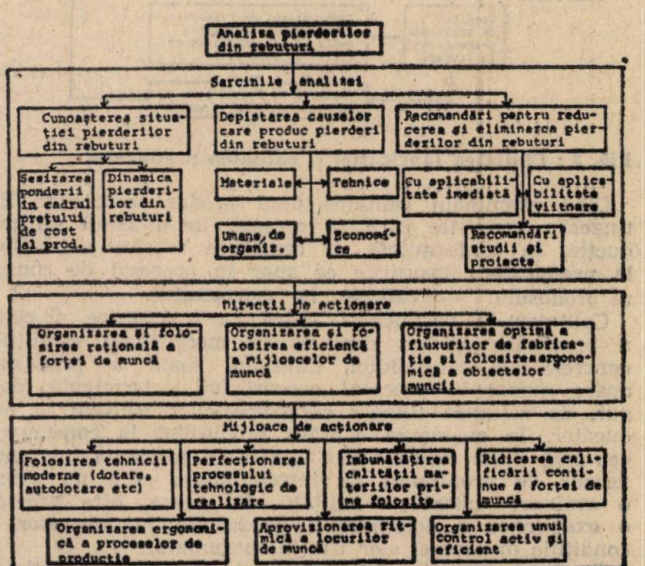

Fig. 5 : Schema de analiză a pierderilor din rebuturi

METODE ŞI MIJLOACE PENTRU ÎNLĂTURAREA DEFICIENŢELOR DE CALITATE

● ANALIZA PRODUSELOR REALIZATE

Această metodă constă în analiza informaţiilor actuale asupra calităţii produselor şi, pe această bază, orientarea măsurilor pentru eliminarea cauzelor care au condus la deficienţe de calitate, astfel încît să nu mai apară la producţia viitoare. În esenţă este vorba despre : identificarea **performanţelor bune** (productivitate mare, costuri reduse, satisfacţii mari oferite cumpărătorilor) ; descoperirea, prin analiză, a **factorilor hotăritori** pentru obţinerea acestor performanţe bune ; folosirea relaţiilor rezultante dintre cauze şi efecte.

Într-o mare măsură, performanţele bune pot fi descoperite cu ajutorul analizei datelor de care dispune întreprinderea — din rapoarte de control şi încercări, rapoarte contabile, informării statistice etc. — ca şi al informaţiilor culese chiar din secţiile de producţie.

O sursă bogată de informaţii o constituie studiile vizînd eliminarea deficienţelor cronice de calitate. Ele constituie un material util pentru aşa-zisa „planificare" viitoare a calităţii.

● LOTUL DE PROBA

Lotul de probă este folosit pentru a „netezi calea" producţiei de serie, prin :

— verificarea măsurii în care maşinile, sculele şi procesele tehnologice pot să realizeze cu succes un anumit produs, cu un anumit randament economic ;

— verificarea, în cursul probelor, a măsurii în care produsul va poseda caracteristicile funcţionale esenţiale ;

— verificarea, în condiţiile utilizării la beneficiari, dacă produsul atinge performanţele proiectate ;

— remedierea deficienţelor procesului tehnologic sau ale produsului, înainte de a se începe producţia de serie.

Deşi loturile de probă sînt necesare, de multe ori se evită folosirea lor, deoarece se prelungeşte timpul de trecere de la faza de prototip la faza de producţie industrială, iar costurile lor trebuie amortizate pe baza unei producţii foarte mari.

Cei ce folosesc loturile de probă obţin informaţii valoroase privind concepţia tehnică şi tehnologică, gradul de dotare cu S.D.V.-uri şi utilităţi, precizia de prelucrare, obţinerea parametrilor din proiect, gradul de fiabilitate, mentenanţă şi anduranţă.

Realizarea lotului de probă implică însă şi riscuri, întrucît se face cu improvizaţii şi fără dotare tehnică deplină, deci s-ar putea, pe de o parte, ca produsele din lot să nu încorporeze toate noutăţile şi calitatea dorită, iar pe de altă parte, să ducă la concluzii greşite în exploatare şi utilizare. Cu toate acestea, lotul de probă prezintă totuşi utilitate şi trebuie realizat ori de cîte ori există condiţii.

● TEHNOLOGIA DE REALIZARE

Tehnologia de realizare trebuie să prevadă folosirea acelor maşini-unelte şi S.D.V.-uri, capabile să asigure calitatea cerută şi încadrarea în toleranţele proiectate (în condiţiile unei funcţionări şi unei mentenanţe normale a procesului de fabricaţie).

Specialiştii întreprinderii trebuie să-şi pună întrebarea dacă procesul tehnologic prescris este capabil să realizeze la parametrii proiectaţi produsele din plan. În majoritatea întreprinderilor, sarcina **măsurării capabilităţii proceselor** este încredinţată compartimentului C.T.C., care dispune de posibilităţi pentru colectarea şi analizarea corectă a datelor (în unele cazuri chiar editează rezumate ale rezultatelor unor astfel de studii). Fiecare maşină este înscrisă într-o listă, în care se specifică, pentru fiecare tip de operaţie, gradul de precizie pe care-l poate da — controlul verificînd acest lucru.

Odată cu alegerea maşinilor şi utilajelor se aleg şi instrumentele de măsură. O regulă pentru proiectant este ca instrumentul de măsură să fie suficient de sensibil pentru a împărţi toleranţa, de preferinţă în zece părţi, dar nu mai puţin de cinci. Atît timp cît nu dispun de instrumente cu un asemenea grad de sensibilitate, muncitorii şi controlorii vor întîmpina dificultăţi în folosirea datelor de control pentru reglarea proceselor de producţie.

● CONTROLUL ACTIV

Controlul procesului de producţie — sau „cercetarea" — se referă la succesiunea de acţiuni prin care un proces este menţinut în stare normală de funcţionare, lipsită de defecţiuni cu caracter întîmplător.

Controlul procesului tehnologic se referă totodată la operaţiile de reglare (corectare) ce se fac în mod curent la nivelul întreprinderii — spre deosebire de „raportările pentru conducere" sau de acţiunile pentru „asigurarea calităţii", care au în vedere informări mai ample, de sinteză, ce înregistrează de regulă fenomenele după producerea lor.

Realizarea lui impune personalului din producţie să aplice principiile **autocontrolului,** respectiv să cunoască toate elementele fluxului de fabricaţie şi cerinţele calităţii, şi anume :

— o indicaţie precisă privitoare la „cum trebuie să fie calitatea" ;

— informaţii precise asupra performanţelor reale ale produsului, pentru a fi comparate cu specificaţia şi a se determina necesităţile de reglare a procesului tehnologic ;

— mijloace de reglare a procesului tehnologic.

Metoda de realizare a unui autocontrol bun şi a unui control eficient pe fluxul de fabricaţie se bazează pe o serie de elemente specifice, şi anume :

— realizarea unei scheme a procesului tehnologic ;

— alegerea punctelor de control și a activităților ce urmează a se efectua pe fiecare fază și operațiune tehnologică ;

— definirea parametrilor ce urmează a fi controlați și clasificarea importanței lor relative ;

— criteriile detaliate ale controlului ;

— definirea responsabilităților de control ;

— datele privind autocontrolul și indicarea mijloacelor prin care se realizează ;

— activitățile speciale pentru controlul procesului de producție și mijloacele de realizare.

SUPRAVEGHEREA ACTIVITAȚII DE CONTROL AL PROCESULUI

Organizarea autocontrolului și controlului procesului de producție impune **identificarea caracteristicilor de calitate**, în așa fel încît toți cei în cauză să cunoască ceea ce trebuie reglat (corectat). Deoarece există numeroase caracteristici și faze de fabricație, a intrat în practica curentă concentrarea operațiilor de control la **„punctele de control"**, la fiecare dintre acestea fiind prevăzute măsuri pentru controlul procesului interfazic, de la un punct la altul.

După alegerea punctelor de control, sarcina organizatorului este să prevadă, la fiecare dintre ele, toate elementele necesare ciclului de control. Ciclul poate fi complet automatizat, în care caz „bucla" sistemului informațional se va închide prin utilizarea aparatelor și servomecanismelor de acționare. Dacă ciclul nu este complet automatizat, „bucla" se va închide de către personalul din serviciul de producție.

Conducerea producției trebuie să asigure ca personalul deservent și de la C.T.C. să îndeplinească următoarele cerințe fundamentale :

— cunoașterea a **ceea ce are de făcut** (ce decizii este împuternicit să ia ; care este sensul acestor decizii ; ce criterii trebuie să folosească în luarea deciziilor) ;

— cunoașterea a **ceea ce face** — între ce limite sau criterii ;

— **dotarea cu mijloacele necesare** pentru reglarea sau corectarea procesului tehnologic ;

— **formarea unei conștiințe** care să-l determine pe lucrător să utilizeze efectiv mijloacele și aptitudinile de care dispune, pentru a îndeplini sarcinile ce-i revin.

Cerințele de cunoaștere și dotare trebuie îndeplinite înainte ca personalul să fi fost investit cu responsabilitatea respectării documentației de fabricație. Dacă una dintre aceste cerințe nu este satisfăcută, defectele ce rezultă nu pot fi considerate din categoria celor controlabile de către personalul muncitor.

Diagnosticul calității produselor

Prin **simptom al calității** se înțelege orice semn evident al unei deficiențe de ordin calitativ (un defect care face ca produsul să nu fie corespunzător pentru utilizare ; o abatere față de specificație ; o eroare de procedură etc.). Simptomele indică prezența unor „probleme", de importanță diferită, cu care este confruntată întreprinderea.

Se poate selecționa o anumită problemă care să constituie baza unui **„proiect al calității"**, adică a unei activități de rezolvare, în formă organizată, pe baza unei proceduri, care să înlăture niște cauze. **Cauza** (rațiunea care determină existența simptomelor) se identifică prin diagnosticare. Diagnosticul are, deci, ca sarcină descrierea exactă a situației actuale, analiza critică a situației descrise, evidențierea cauzelor care le-au generat și, apoi, prescrierea **remediilor** (fig. 6). Pentru întocmirea unui diagnostic

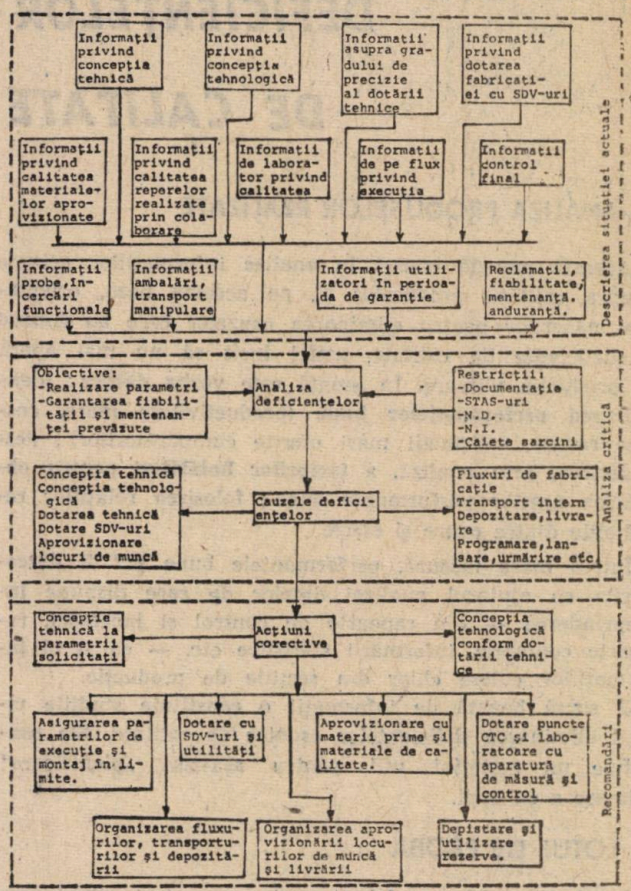

Fig. 6 : Schema-bloc pentru elaborarea diagnosticului calității

se folosesc proceduri și metode specifice activităților analizate, se consultă documente, se compară rezultatele, se interpretează situația, se iau interviuri, se studiază fenomenele sub toate aspectele. Remediul este un mijloc creat în scopul eliminării sau neutralizării cauzelor ce determină simptomele. Identificarea remediilor implică **acțiuni corective, recomandări**, care pot fi cu aplicabilitate imediată, ori viitoare, sau să necesite întocmirea unor **proiecte de organizare** a acestei activități care pleacă de la premisa evidențierii deficiențelor și a cauzelor acestora și fac propuneri concrete, în mai multe variante, economice și un plan de implementare.

Criteriul de bază pentru elaborarea unui proiect de organizare a C.T.C. este că „investiția trebuie recuperată", cu alte cuvinte că efortul cheltuit pentru diagnosticare va fi răsplătit direct prin soluțiile prevăzute de diagnostic sau prin aplicarea proiectelor efectuate în urma analizei-diagnostic C.T.C.

Iulian CEAUȘU

expert în organizare și conducere
Academia „Ștefan Gheorghiu"

CE ESTE ŞI LA CE SERVEŞTE GESTIUNEA CALITĂŢII

Apărută relativ recent în ţara noastră, ca noţiune şi practică economică, **gestiunea calităţii** pătrunde tot mai mult în activitatea întreprinderilor industriale ca o metodă nouă, a cărei funcţie principală o constituie **studiul relaţiei calitate-costuri.**

Procesul generalizării acestui concept modern este accentuat, în prezent, de salturile calitative pe care le înregistrează economia naţională, de necesitatea tot mai stringentă a ridicării competitivităţii produselor în condiţiile diminuării costurilor de producţie, îndeosebi pe seama reducerii consumurilor de energie, combustibili, materii prime şi materiale — şi, pe această bază, a obţinerii unei eficienţe sporite.

Deşi ridicarea calităţii produselor presupune o creştere corespunzătoare a eficienţei, nu în toate cazurile s-a urmărit un asemenea raport, acordîndu-se atenţie, mai ales, îmbunătăţirii organizatorice a procesului de producţie, perfecţionării tehnologiilor de fabricaţie, fără a se fi avut în vedere şi nivelul costurilor. Or, gestiunea calităţii are tocmai rolul de a studia şi a menţine într-un echilibru convenabil raportul calitate-costuri, în aşa fel încît îmbunătăţirea calităţii produselor să ducă la o sporire corespunzătoare a eficienţei economice şi nu la diminuarea acesteia.

În această accepţiune, gestiunea calităţii este un instrument al înfăptuirii autoconducerii muncitoreşti şi al autogestiunii unităţilor economice. Ea se bazează pe urmărirea costurilor de producţie prin optimizarea permanentă a relaţiei calitate-costuri.

La adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August" Bucureşti, secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, sublinia că autoconducerea muncitorească, autogestiunea **„înseamnă întărirea răspunderii fiecărui colectiv de oameni ai muncii pentru realizarea unei producţii de înaltă tehnicitate şi calitate, cu cheltuieli minime, cu o eficienţă economică ridicată".** Iată de ce considerăm că gestiunea calităţii răspunde unor comandamente fundamentale ale politicii economice a partidului şi statului nostru, în etapa actuală.

Evident, în unele cazuri, realizarea unor produse cu parametri calitativi superiori necesită şi o creştere relativă a unor categorii de cheltuieli. Dar, atunci cînd aceste cheltuieli sînt strict necesare, ele trebuie să conducă la o îmbunătăţire reală a calităţii produselor respective, concomitent cu o reducere **cel puţin echivalentă** a cheltuielilor la celelalte elemente ale costurilor de producţie.

Sub raportul activităţii practice, gestiunea calităţii se prezintă sub forma unui bilanţ al calităţii, în „pasivul" căruia se înregistrează cheltuielile ocazionate de lipsa de calitate, iar în „activ" economiile realizate ca urmare a diminuării sau eliminării defectelor de calitate.

Întocmirea bilanţului calităţii presupune gruparea costurilor aferente calităţii şi noncalităţii, în trei categorii :

A. **Costuri pentru prevenirea defectelor şi asigurarea calităţii, în faza pregătirii procesului de fabricaţie :**

— controlul calităţii proiectelor (prin încercarea prototipului, a seriei zero), materialelor şi tehnologiilor :

— ridicarea calificării personalului muncitor ;

— elaborarea planului de control şi stabilirea metodelor prin care să se efectueze aceasta ;

— dotarea cu aparate de măsură şi control, standuri de probă ;

— asigurarea ambalajelor pentru protejarea produselor finite ;

— containerizarea şi mecanizarea activităţilor de manipulare şi transport pe fluxul tehnologic ;

— asigurarea condiţiilor corespunzătoare de depozitare pentru semifabricate pe fluxul tehnologic şi a produselor finite ;

— alte măsuri preventive pentru asigurarea calităţii produselor.

B. **Costuri pentru identificarea defectelor, prin efectuarea controlului calităţii procesului de producţie şi produselor în cursul desfăşurării fabricaţiei ;**

— recepţia materiilor prime, materialelor şi reperelor achiziţionate ;

— verificarea preciziei mijloacelor de muncă şi a aparaturii de măsură şi control ;

— verificarea procesului tehnologic şi a produselor finite :

— analize şi încercări intermediare si finale de fiabilitate etc.

C. **Costuri datorate defectelor sau noncalităţii :**

— rebuturi, remanieri, repetarea încercărilor etc. ;

— analize şi rezolvări ale reclamaţiilor clienţilor ;

— cheltuieli cu activitatea de „service" în perioada de garanţie :

— pierderi prin reducerea volumului desfacerilor ca urmare a lipsei de calitate ;

— penalizări pentru neonorarea la timp a contractelor din lipsă de calitate ;

— bonificaţii, diminuări de preţuri cauzate de lipsa de calitate.

Desigur, în funcţie de specificul activităţii întreprinderii, la fiecare din cele trei grupe de cheltuieli pot apare şi alte cheltuieli specifice. Important este ca acestea să fie bine precizate şi corect încadrate la una din grupele menţionate.

Din studierea experienţei întreprinderilor cu diferite profile (filatură, ţesătorie, confecţii, încălţăminte, aparate electrice şi electrotehnice, construcţii navale, mobilă, celuloză şi hîrtie ş.a.), care utilizează metoda, rezultă că introducerea gestiunii calităţii este o operaţie relativ simplă şi se bazează, în principal, pe evidenţele existente în unităţile respective. Singura dificultate apare, de regulă, la identificarea şi separarea corectă, din totalul cheltuielilor, a celor aferente calităţii produselor analizate, ştiut fiind că, potrivit reglementărilor în vigoare, unele din aceste cheltuieli, sînt urmărite în conturi globale. În aceste situaţii, pentru introducerea gestiunii calităţii se recurge la unele evidenţe operative, aproximări şi chiar la unele chei de calcul, în aşa fel încît, abaterea de la cifrele reale să nu fie mai mare de ±10%.

Identificarea şi înregistrarea corectă a costurilor în una din cele trei grupe mari de cheltuieli este de cea mai mare importanţă, întrucît prilejuieşte o analiză-diagnostic corectă şi proiectarea măsurilor concrete ce se impun pentru menţinerea în limitele eficienţei a raportului calitate-costuri.

De reţinut este şi faptul că printr-o oarecare creştere a costurilor din categoria A se poate reduce apreciabil volumul celor din categoria C, pentru noncalitate.

Acest lucru poate fi demonstrat prin următorul exemplu. O întreprindere din industria celulozei şi hîrtiei a cheltuit în anul 1978, pentru calitatea şi noncalitatea produselor sale, 13% din valoarea producţiei globale. Din aceste cheltuieli, 92,5% au reprezentat costul noncalităţii — fapt ce arată că întreprinderea avea serioase deficienţe pe fluxul de fabricaţie. În costurile noncalităţii, ponderea cea mai mare (99,36%) o deţineau cheltuielile cu bracul tehnologic. Întocmind bilanţul calităţii şi supu-

nînd unei analize atente cauzele care provocau bracul tehnologic, s-a decis majorarea ponderii costurilor din categoria A, de la 4,6% în 1977, la 6,3% pentru anul 1979, cheltuielile în plus fiind îndreptate cu precădere către îmbunătăţirea sistemului de control, extinderea controlului statistic (în special la produsele cu procent mare de brac), aprovizionarea cu materii prime, materiale, site şi pîsle de calitate superioară. Efectele măsurilor luate prin introducerea gestiunii calităţii s-au constatat în anul următor, cînd întreprinderea a înregistrat o diminuare a ponderii costurilor din categoria C de la 92,5% în 1978 la 78% în 1979, ceea ce a făcut posibilă îmbunătăţirea calităţii produselor, în condiţiile obţinerii unui beneficiu suplimentar de 2,8 milioane de lei.

În reprezentarea grafică, eficienţa obţinută prin introducerea gestiunii calităţii apare astfel :

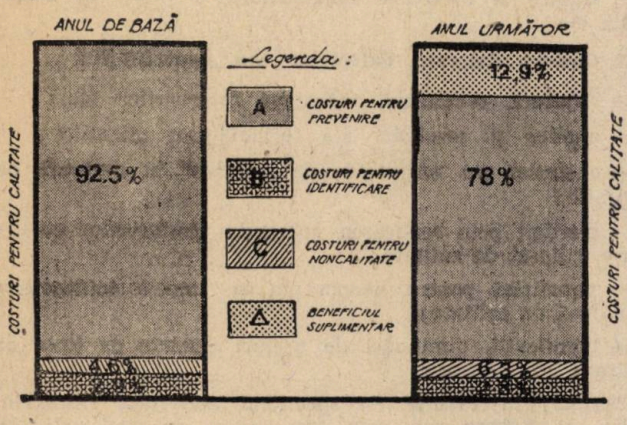

După cum se observă, măsurile luate de conducerea întreprinderii în faza de pregătire a procesului de fabricaţie au influenţat nu numai costurile lipsei de calitate de la sfîrşitul procesului ci, şi pe cele pentru identificarea defectelor (acestea au înregistrat şi ele, o uşoară scădere — de la 2,9% în 1977 la 2,8% în 1978).

Evident, rezultatele introducerii gestiunii calităţii nu sînt spectaculare încă, din primul an ; ele pot fi observate mai ales după parcurgerea unei anumite perioade, timp în care, prin analize repetate şi măsuri concrete, pot fi ameliorati acei factori care generează costuri ridicate, fără a aduce modificări esenţiale în caracteristicile funcţionale ale produsului.

Sugerăm, în acest sens, respectarea riguroasă a succesiunii măsurilor ce se impun pentru introducerea gestiunii calităţii. În linii generale, ele sînt etapizate astfel :

- **prima etapă :** stabilirea bilanţului calităţii, ce trebuie să pună în evidenţă costurile ocazionate de lipsa de calitate şi cauzele acestora ;
- **a doua etapă :** analiza — cu ajutorul bilanţului calităţii — a tipurilor de defecte, a frecvenţei acestora, a cauzelor şi răspunderile pe compartimente de activitate ;
- **a treia etapă :** definirea obiectivelor în vederea optimizării costurilor pentru calitatea impusă de beneficiari; întocmirea unui buget previzional eficient prin regruparea cheltuielilor ;
- **a patra etapă :** valorificarea rezultatelor şi consolidarea lor prin confruntarea „pasivului" cu „activul" din bilanţul calităţii ; prognosticarea unor noi măsuri tehnico-economice şi organizatorice care să asigure în continuare optimizarea relaţiei calitate-costuri.

dr. **Radu LUNGU**
Academia „Ştefan Gheorghiu"

O carte utilă, actuală

Asigurarea calităţii produselor realizate este o sarcină de partid pentru toţi oamenii muncii, şi nu numai a compartimentului C.T.C. Corelarea activităţilor, stabilirea şi urmărirea respectării atribuţiilor pe fiecare etapă, perfecţionarea întregului proces, potrivit exigenţelor progresului tehnico-ştiinţific, reprezintă garanţia obţinerii produselor de calitate superioară, ieftine şi competitive.

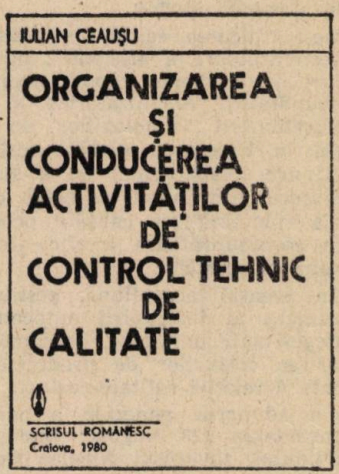

Lucrarea **„Organizarea şi conducerea activităţilor de control tehnic de calitate"**, de **Iulian Ceauşu** (Ed. Scrisul românesc, Craiova, 1980, 256 pag.), abordează problemele într-o manieră nouă, modernă, corespunzător cerinţelor noului mecanism economico-financiar, ale autoconducerii muncitoreşti, care implică şi organizarea pe baze ştiinţifice a activităţilor şi lucrărilor specifice C.T.C., în vederea obţinerii unor produse de calitate superioară, la un cost cît mai mic. Sînt prezentate, alături de prevederile în domeniu al actelor normative, concepte fundamentate ştiinţific privind procesele de organizare a acestor activităţi specifice, sistemul de evidenţă şi operare, procedurile de lucru, atribuţiile fiecărui domeniu din acest compartiment, responsabilităţile şi competenţele ierarhice şi funcţionale, în ideea eliminării paralelismelor şi muncii de rutină, a transformării controlului din pasiv (constatarea unor situaţii existente) în activ, adică prevenirea rebuturilor, preîntîmpinarea unor deficienţe de ordin tehnic, tehnologic sau organizatoric. De asemenea sînt explicate sistemele informaţional, decizional şi operaţional ale compartimentului de control tehnic de calitate.

Cartea este bogat ilustrată cu scheme, figuri, grafice şi tabele sugestive.

Prin mod de abordare, conţinut şi nivel de tratare, lucrarea se adresează deopotrivă cadrelor de conducere şi organizare din întreprinderi, compartimentelor C.T.C. şi tuturor controlorilor de calitate — indiferent în ce domenii îşi desfăşoară activitatea, cursanţilor de la programele de specializare de tip postuniversitar, studenţilor, cadrelor didactice şi de instruire.

prof. dr. Ervin HUTIRA

Redactor coordonator : **Dorin CONSTANTINESCU**

contract economic

PRECIZĂRI PRIVIND MODIFICĂRILE SARCINILOR DE PLAN

Realizarea planului național unic de dezvoltare economico-socială implică o stabilitate a sarcinilor care revin unităților socialiste pe linie de aprovizionare și desfacere. Dată fiind interdependența dintre întreprinderi, specifică economiei socialiste, modificările unor sarcini de plan se pot răsfrînge, prin consecințe indirecte, și asupra altor unități decît acelea nominalizate pentru îndeplinirea sarcinii de plan respective. Mai ales în cadrul noului mecanism economico-financiar, modificările de plan trebuie adoptate cu circumspecție pentru a nu se stînjeni realizarea indicatorilor acestui mecanism.

Cele de mai sus nu constituie o pledoarie pentru renunțarea la modificarea sarcinilor de plan în măsura în care necesitatea adoptării unor asemenea modificări este reală iar organele de decizie respectă metodologia de modificare a sarcinilor de plan.

Căci, pe lîngă justificarea economică a modificării, este necesar ca actul administrativ prin care aceasta se decide să întrunească cerințele legalității.

Nu este admisibil ca o sarcină de plan stabilită la un eșalon superior să fie modificată la un eșalon inferior prin diminuarea, de pildă, a cotei de materii prime sau materiale alocate unui beneficiar central. Este, în opinia noastră, perfect justificată teza potrivit căreia asemenea modificări se pot decide în mod valabil numai de organul care a stabilit sarcina de plan inițială. De asemenea, dacă la stabilirea acestei sarcini au fost necesare anumite avize obligatorii, este evident că modificarea sarcinii nu se poate dispune valabil fără aceleași avize.

Ni se pare că următoarele considerente ale Deciziei primului arbitru de stat nr. 43/1980 pot fi invocate în sprijinul celor afirmate mai sus :

„Este adevărat că pentru produsele la care în anumite etape resursele sînt insuficiente, se emit repartiții pe baza cărora unitățile furnizoare și beneficiare încheie contracte economice și ca efect al anulării repartiției de către organul competent, se desființează, de drept, contractul economic încheiat.

În speță însă, nu se pot recunoaște efecte juridice repartiției prin care s-a anulat cantitatea de 6.500 tone oțeluri cîtă vremea această nouă repartiție a fost emisă fără ca Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini să-și fi dat acordul..."

Situația de mai sus trebuie deosebită de acelea în care nu are loc o asemenea modificare a sarcinii de plan. Astfel, redistribuirea unor cote alocate beneficiarilor în subordine de către organul tutelor al acestora produce efecte juridice după cum rezultă din următoarele considerente ale Deciziei primului arbitru de stat nr. 135/1980 :

„Prin telegrama nr. ... Trustul I.A.S. Ilfov, forul tutelar al reclamantei, solicită furnizoarei ca livrarea azotatului de amoniu să se facă conform desfășurătorului din 24 martie 1979. Desfășurătorul anterior se anulează.

Din cele de mai sus rezultă că, de fapt, nu este vorba de o anulare de repartiție făcută de un organ necompetent, ci de o nouă redistribuire a cantității de îngrășăminte repartizate Trustului I.A.S. Ilfov, în trim. I/1979, pe beneficiarii din sistem.

Comparînd cele două desfășurătoare emise pe beneficiari I.A.S., se constată că nu s-a produs nici o modificare a cantității repartizate în trim. I per total, aceasta fiind, în ambele desfășurătoare, de 4 325 tone."

Ca atare, s-a conchis că arbitrajul a procedat just luînd în considerare redistribuirea dispusă de Trustul județean I.A.S. Ilfov.

Desigur că, soluția ar fi fost alta dacă în cel de al doilea desfășurător s-ar fi specificat, pe unitățile beneficiare în subordine, o cantitate totală de îngrășăminte mai mare decît cea alocată acestui trust. În acest caz, desfășurătorul ar fi produs efecte juridice numai dacă organele de planificare competente ar fi majorat cota de îngrășăminte atribuită Trustului județean I.A.S. Ilfov la nivelul cantității totale prevăzute în ultimul desfășurător.

Într-adevăr, potrivit art. 5 din H.C.M. nr. 1270/1975, „redistribuirea operativă a unor materiale sau produse între unitățile socialiste direct subordonate aceluiași titular de plan, fără modificarea repartițiilor, sau schimbul de sortimente între aceste unități, fără modificarea cotelor alocate, se poate face din stocurile existente sau prin cedare de cotă ori repartiție, cu aprobarea titularului de plan, cu condiția ca unitatea socialistă primitoare să se încadreze în normele de consum și de stoc aprobate."

Considerăm că în speța la care s-a făcut referire mai sus, măsura dispusă de Trustul Județean I.A.S. Ilfov s-a încadrat în dispozițiile legale precitate și, ca atare, nu era necesară modificarea repartiției.

I. ICZKOVITS

PRODUSE NERIDICATE ÎN TERMEN DE BENEFICIAR

Reclamanta, a solicitat Arbitrajului, obligarea pîrîtei la plata unei sume cu titlu de daune, reprezentînd c/v oxigenului industrial eșapat în aer din cauza neridicării lui, de către pîrîta beneficiară la termenele prevăzute în contract. Arbitrajul de Stat Interjudețean Deva a admis acțiunea reclamantei obligînd pîrîta la plata de daune.

Pentru a ajunge la această soluție, Arbitrajul a reținut că, potrivit prevederilor contractuale, beneficiarului îi revenea obligația să ridice oxigenul cu mijloace proprii, urmînd ca în caz de neprezentare la termen să plătească furnizoarei cu titlu de daune c/v cantităților de oxigen neridicate și pe care aceasta nu le-a putut valorifica la alți beneficiari.

Producția de oxigen a furnizorului fiind fixată în raport de contractele încheiate, el fabrică în fiecare zi atît cît are contract cu beneficiarii, aceștia fiind obligați să ridice oxigenul în ziua respectivă, și dacă unul din beneficiari nu se prezintă, cantitatea ce se fabrică pentru el se eșapează, producîndu-se prin aceasta, din culpa beneficiarului o daună echivalentă cu c/v oxigenului eșapat.

Se pune astfel problema consecințelor neprezentării beneficiarului la termenele stabilite pentru ridicarea cantităților de oxigen contractate pe care furnizorul a fost nevoit să le eșapeze. Se știe că scopul contractelor intervenite între părți este realizarea sarcinilor de plan. Neîndeplinirea întocmai și la termen a prevederilor contractuale provoacă pagube părților contractante. Potrivit Legii nr. 71/69 astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, organizațiile socialiste răspund pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate prin contract.

Fabricarea oxigenului industrial se realizează cu instalații care funcționează neîntrerupt iar îmbutelierea lui se face concomitent cu fabricarea. Oxigenul fabricat într-o zi și neridicat de beneficiar se eșapează.

În contract, termenul de livrare se fixează în raport de producția zilnică a furnizorului. Dacă beneficiarii nu se prezintă, cantitatea ce se fabrică se eșapează neexistînd posibilități de stocare, astfel că furnizorul urmează a fi despăgubit cu însăși valoarea produsului eșapat. Rezultă deci că, în măsura în care beneficiarii nu se prezintă la termenele fixate pentru a ridica oxigenul industrial, furnizorul fiind pus în situația de a-l eșapa, beneficiarul este obligat să-i plătească c/v oxigenului cu titlu de daune.

Față de cele arătate considerăm soluția Arbitrajului temeinică și legală.

Georgeta NEGREANU

comerț exterior

CLUBURILE „P & I" — FORMA DE ASISTENȚĂ MUTUALĂ A ARMATORILOR

Odată cu dezvoltarea transporturilor maritime comerciale, s-a făcut simțită și necesitatea unei forme de protejare a intereselor proprietarilor de nave, pentru riscurile pe care companiile de asigurări nu le acopereau. Astfel și-au făcut apariția cluburile de protecție și indemnizare.

Clubul de protecție și indemnizare este o asociație mutuală pentru asigurare a armatorilor, creată în scopul acoperirii riscurilor decurgînd din răspunderea civilă a navelor, riscuri care de regulă nu sînt acoperite de polițele obișnuite de asigurări și constă în asocierea în „club", denumit prescurtat P&I (de la „Protection and Indemnity"), a mai multor armatori, fiecare contribuind prin plata unei cotizații la formarea unui fond pentru despăgubirea daunelor rezultate din riscurile acoperite de club.

Toate cluburile P&I funcționează pe baza unor reguli statutare, care stabilesc riscurile și condițiile de asigurare ale acestora. Dintre principalele riscuri acoperite de cluburi menționăm :

— lipsuri și avarii constatate la descărcarea mărfurilor de pe navă, produse din culpa armatorului ;

— contribuția mărfii la avaria comună, atunci cînd aceasta nu s-a putut încasa de la proprietarii mărfurilor din cauză că nava nu a fost în bună stare de navigabilitate ;

— amenzi aplicate navei pentru diverse infracțiuni ;

— daune cauzate altei nave sau danelor, cheurilor, geamandurilor și altor instalații portuare ;

— cheltuieli pe care armatorul este obligat să le efectueze pentru ridicarea epavei ;

— cheltuieli de carantină ;

— franșizele avariilor particulare rămase în riscul armatorului ;

— contaminarea mărfurilor.

Există însă cluburi P&I care acoperă o sferă mult mai largă de riscuri, mergînd chiar pînă la asigurarea corpului navei („hull policy"), care în general este de resortul companiilor de asigurare.

Aici se cuvine să facem o mică paranteză, pentru a arăta faptul că, deși atît cluburile, cît și companiile de asigurare au ca obiect acoperirea unor riscuri prestabilite în schimbul plății unor prime, deosebirea esențială între ele constă în faptul că, în timp ce companiile de asigurări folosesc un sistem de prime fixe (întotdeauna pentru asigurarea unui anumit risc percep aceeași primă), cluburile utilizează un sistem de prime variabile, luînd în considerație anumiți factori, după cum se va arăta ceva mai departe.

În ceea ce privește „protecția". clubul face anchete și ajută armatorii în procesele privind încasarea de navlu, contrastalii, remunerații de salvare, încălcarea contractului de transport, reparații improprii, furnizare de combustibili inferiori, abuzuri săvîrșite de autorități portuare etc., și eliberează garanții (scrisori de garanție sau garanții bancare) pentru a scoate navele de sub sechestru sau pentru a preveni sechestrarea acestora pentru riscuri acoperite de club.

Întrucît este imposibil ca un club să-și poată desfășura activitatea în toate porturile lumii și pentru a mări viteza și eficiența asistenței acordate, cluburile au corespondenți locali în majoritatea porturilor de pe glob (ex. : corespondentul cluburilor P&I în R. S. România este ADAS), fiecare club avînd obligația de a edita anual și de a înmîna membrilor săi o listă completă a corespondenților.

Trebuie să menționăm că scopul creării unui club nu este obținerea de beneficii ; el acționează în întregime în beneficiul armatorilor membri.

Într-un club mutual primele sînt plătite sub forma unor cotizații pe durata întregului an de asigurare, formîndu-se astfel un fond de bază destinat acoperirii riscurilor asigurate și altor cheltuieli administrative. Acest fond este investit în alte afaceri, beneficiul rezultat fiind adăugat la acest fond. Fondul de bază poate fi mărit cu ajutorul unor cotizații suplimentare, în așa fel încît la încheierea anului de asigurare să se ajungă la situația să nu existe nici pierdere, nici profit

Formula de bază este că totalul cotizațiilor plus beneficiul adus de investiții trebuie să fie egal cu totalul despăgubirilor acordate plus cheltuielile administrative

Înainte de începerea fiecărui an de asigurare, administratorii clubului stabilesc cifra totală anticipată a cotizațiilor pentru anul respectiv, urmînd ca membrii să plătească cotizația ce le revine în două rate egale semestriale.

După cîteva luni de la terminarea anului de asigurare, cînd se cunoaște cifra exactă a despăgubirilor plătite și a beneficiilor din investiții, se stabilește și cuantumul cotizațiilor suplimentare, acestea percepîndu-se de la fiecare membru sub forma unei sume direct proporționale cu procentul cu care acesta a contribuit la fondul de bază.

Clubul dispune și de un fond de rezervă, pentru a putea face față și situației în care ar apare o singură daună catastrofală, care l-ar obliga la plata unor despăgubiri depășind fondul de bază.

Cotizațiile plătite de fiecare membru al clubului trebuie să fie proporționale cu riscurile asumate de club pentru navele armatorului respectiv.

Pentru a ajunge la acest rezultat fiecare membru este cotat cu o rată proprie de prime, care depinde direct proporțional de : riscurile împotriva cărora membrul dorește să-și asigure navele ; tonajul total al navelor respective ; cifra la care este estimat fondul de bază pentru viitorul an de asigurare ; cifra la care sînt estimate

cheltuielile administrative pentru viitorul an de asigurare ; despăgubirile plătite de club pentru navele respectivului membru în anul de asigurare precedent.

Dacă ne întoarcem acum la formula de bază (cotizații plus beneficii = despăgubiri plătite plus cheltuieli) putem observa că cotizațiile pe care trebuie să le plătească aramtori, membri ai clubului vor fi substanțial reduse de (1) o investiție ce dă rezultate bune și (2) de eficiența asistenței acordate de club membrilor săi pentru reducerea pretențiilor formulate de terți împotriva lor.

Cluburile P&I sînt, pînă în prezent, cea mai eficientă formă de apărare a intereselor armatorilor de pretutindeni împotriva riscurilor pe care asigurările obișnuite maritime nu le acoperă.

Nu putem încheia fără a menționa faptul că flota maritimă comercială românească este înscrisă la unul dintre cele mai puternice cluburi P&I din întreaga lume și anume : **„The United kingdom mutual steam ship assurance association (Bermuda) limited".**

Dan-Andrei DUMITRIU

CAZURI • TESTE • JOCURI

Continuăm în acest număr să prezentăm teste de cunoștințe de specialitate, cazuri și jocuri de întreprindere, publicate pentru a oferi cadrelor din întreprinderi un mijloc de împrospătare, îmbogățire și de autoverificare a cunoștințelor economice. În acest scop, în numerele viitoare vom prezenta și răspunsurile corecte la cazurile și jocurile publicate *).

Se dă următorul caz :

1. O întreprindere industrială încheie un contract de raționalizare a sistemului informațional cu un institut de informatică. Specialiștilor institutului li se dă posibilitatea identificării tuturor documentelor necesare pentru raționalizarea sistemului informaționat (avînd în vedere și perspectiva utilizării unui calculator electronic din generația a III-a).

În final, are loc o ședință a C.O.M. în care specialiștii institutului prezintă proiectul de raționalizare pentru a fi acceptat de conducere și preluat de aceasta spre implementare. Participanții la ședință — cadre de conducere și specialiști din întreprindere — au dificultăți privind atît înțelegerea unor noțiuni de specialitate, cît și descifrarea implicațiilor măsurilor preconizate asupra activității lor viitoare.

● *Indicați care dintre următoarele principii de raționalizare a sistemului informațional nu au fost luate în considerare :*

a) unitatea metodologică a tratării informațiilor ;

b) subordonarea conceperii și funcționării sistemului. cerințelor conducerii unității beneficiare.

● *De ce ?*

Examinați următoarea situație :

2. Șeful serviciului personal-învățămînt dintr-o întreprindere este nemulțumit de modul în care unul din membrii serviciului pe care-l conduce — economist principal III — întocmește necesarul de personal al unității pe termen mediu și lung (1—5 ani). În consecință, decide ca această sarcină să fie realizată de acum încolo de un alt economist principal III, din respectivul compartiment. În schimb, primul economist va prelua întocmirea situațiilor pe baza cărora se acordă premii personalului muncitor.

● *Indicați dacă în cazul descris s-a utilizat instrumentul delegării.*

a) Da.

b) Nu.

● *De ce ?*

Se dă următorul caz :

3. În vederea stabilirii planului de cercetare științifică al centralei, șeful centrului de cercetări cere tuturor întreprinderilor componente următoarele informații referitoare la produsele care se fabrică : denumirea, valoarea producției anuale, procentul în producția marfă a întreprinderii, numărul de ani de cînd se fabrică, țările în care se exportă, evoluția valorică a exportului în ultimii 5 ani, evoluția valorică a livrărilor interne în ultimii 3 ani, beneficiul per bucată, faza din ciclul de viață în care se apreciază că este economic să mai fie produs, aprecieri calitative comparativ cu alte produse similare de pe piața internă și internațională etc.

● *Indicați dacă pe baza elementelor prezentate se pot lua :*

a) decizii certe ;

b) decizii incerte ;

c) decizii de risc.

● *De ce ?*

Se dă următorul caz :

4. Directorul adjunct cu probleme economice al unei unități economice adoptă, după consultarea organelor ierarhice superioare, următoarea decizie, în finalul negocierilor de peste 2 săptămîni cu o firmă străină :

„Intreprinderea va exporta la firma respectivă, timp de 2 ani, 200 t de produs A, la prețul de 2700 lei valută/tonă".

● *Evaluați decizia adoptată, propunînd eventual o formulare îmbunătățită.*

5. Structura deciziilor adoptate de consiliul oamenilor muncii dintr-o centrală industrială este următoarea :

— decizii strategice	5%
— decizii tactice	17%
— decizii curente	78%
— decizii de ansamblu	2%
— decizii de producție	54%
— decizii de desfacere	12%
— decizii de aprovizionare	17%
— decizii financiare	15%

● *Analizați situația prezentată din punct de vedere al raționalității conducerii și prezentați principalele constatări și recomandări desprinse.*

*) *Răspunsurile corecte la cazurile și testele publicate în nr. 27/1980 : ● la punctul 1 = neconcordanțe între structura atribuțiilor prevăzute prin lege în funcție de natura lor, și structura posturilor și a pregătirii componenților C.O.M. ; orientarea predominantă a procesului decizional pe activități curente în defavoarea activităților cu caracter previzional și creativ ș.a., ● 2 a și c, ● la punctul 3 = prea puțin timp acordat muncii de analiză și concepție pe probleme importante, informării și documentării privind noutățile în conducere și organizare ; preocupări insuficiente pe probleme generale ale întreprinderii (planificare, cooperare etc.), ● 4 b, ● 5 b.*

6. *VĂ PROPUNEM ÎN CONTINUARE UN TEST LA CARE AȘTEPTĂM RĂSPUNSURILE DV.*, în dorința de a stimula găsirea și aplicarea de noi soluții concrete la problemele majore ale producției din întreprinderi. Ideile și propunerile pe care le vom primi vor fi analizate și trimise la forurile competente (ministere economice, Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci etc.) pentru a fi studiate și eventual aplicate. Cele mai interesante răspunsuri vor fi publicate.

TEST DE CREATIVITATE

Cel idei (soluții) noi și propuneri concrete de perfecționare, de înnoire aveți (în domeniul : ● metodelor de conducere și organizare ● al indicatorilor de plan ● al formularisticii ● al soluțiilor tehnice și tehnologice utilizate în producție ș.a.) pentru a stimula :

CREȘTEREA GRADULUI DE VALORIFICARE ȘI DE REDUCERE A CONSUMULUI DE METAL

Rubrică realizată de
Bogdan PĂDURE
lector dr. **Ovidiu NICOLESCU**

Breviar

reprezentarea economică a României în alte state

Potrivit art. 48 din Legea nr. 1/1971, „Șeful misiunii diplomatice, în calitate de reprezentant al statului român, poartă răspunderea pentru dezvoltarea cooperării economice și tehnico-științifice, pentru lărgirea continuă și realizarea schimburilor comerciale dintre Republica Socialistă România și țara în care este acreditat.

Șeful misiunii diplomatice trebuie să cunoască temeinic posibilitățile României și ale țării în care este acreditat, de cooperare economică și tehnico-științifică, de lărgire a comerțului exterior și să acționeze pentru folosirea acestor posibilități în vederea dezvoltării continue a schimburilor economice dintre România și țara respectivă.

Secția sau agenția economică, precum și alte reprezentanțe economice permanente sau temporare în țara respectivă, sînt subordonate și răspund de activitatea lor și în fața șefului misiunii diplomatice ; de asemenea, orice delegație economică care se deplasează într-o țară străină este obligată să informeze și să se consulte cu șeful misiunii diplomatice asupra problemelor care fac obiectul deplasării sale".

Reprezentarea economică a țării noastre în străinătate se realizează prin secții economice ale misiunilor diplomatice, agenții comerciale, birouri comerciale și alte forme, în funcție de necesitățile schimburilor comerciale și specificul țării respective, purtînd denumiri și funcționînd potrivit condițiilor stabilite cu autoritățile din țara de reședință și cu respectarea legislației respective. Aceste organe de reprezentare se conduc în activitatea lor după normele și orientările generale date în comun de M.A.E. și M.C.E.C.E.I., iar în problemele specifice de comerț exterior — după instrucțiunile M.C.E.C.I., în fața căruia poartă răspunderea pentru activitatea depusă.

În îndeplinirea sarcinii fundamentale — dezvoltarea continuă a schimburilor economice ale României cu țara în care își desfășoară activitatea — reprezentanțele noastre au ca atribuții principale :

— să cunoască economia țărilor de reședință, realizările în domeniul economic și tehnic, tendințele de dezvoltare și conjuncturale ale acestora ;

— să facă cunoscute realizările în domeniul economic și tehnico-științific ale României, produsele românești și posibilitățile de schimburi comerciale și de cooperare ale organizațiilor economice române ;

— să prospecteze permanent piața, să urmărească continuu conjunctura pieței și să informeze operativ M.C.E.C.E.I. și ministerele sau unitățile economice interesate, făcînd propuneri de folosire a pieței sau a conjuncturii favorabile ;

— să ia toate măsurile care se impun pentru realizarea sarcinilor de export și import în țara sau zona geografică în care își desfășoară activitatea ;

— să stabilească și să mențină legături permanente pe linie economică cu autoritățile din țara de reședință pentru crearea condițiilor necesare realizării sarcinilor de comerț exterior ;

— să facă propuneri privind lărgirea schimburilor comerciale și dezvoltarea cooperării economice și tehnico-științifice cu țara de reședință ;

— să urmărească și să sprijine îndeplinirea prevederilor acordurilor comerciale și altor înțelegeri bilaterale de cooperare economică și tehnico-științifică, precum și a protocoalelor sesiunilor comisiilor mixte de cooperare economică și tehnică internațională ;

— să coordoneze și să sprijine activitatea de reclamă comercială, să prezinte propuneri de participare la expoziții, tîrguri internaționale și alte manifestări cu caracter economic și comercial în țara de reședință ;

— să elaboreze studii conjuncturale privind țara unde activează, să elaboreze propuneri privind organizarea și adaptarea în perspectivă a producției de export la cerințele pieței respective ; să informeze operativ despre situația prețurilor pe piața respectivă ;

— să facă propuneri privind formele de organizare a desfacerii produselor în țările respective, ținînd seama de specificul mărfurilor și al piețelor, urmărind o apropiere cît mai mare a producătorilor români de consumatorii externi ai mărfurilor respective (art. 50).

Legea nr. 1/1971 conține importante precizări și cu privire la reprezentarea în străinătate a întreprinderii de comerț exterior, care poate fi realizată prin delegații permanenți sau temporari, birouri tehnice și comerciale, societăți proprii sau cu participare străină, reprezentanți locali, precum și alte forme proprii, în funcție de specificul pieței și condițiile concrete din fiecare țară.

societatea cu răspundere limitată

Acest tip de societate a fost reglementat mai întîi în Germania, prin legea din 20 aprilie 1892, sub denumirea de **Gesellschaft mit beschrankter Haftung** (G.m.b.H.), îmbrăcînd, așa cum se subliniază în literatura de specialitate, atît trăsăturile societăților comerciale de persoane, cît și ale celor de capital. Sub această formă de societate, relativ

mai modernă, se împacă necesitatea concentrării de mari capitaluri, evident, mai mici decît în societăţile anonime) cu principiul netransmisibilităţii părţilor sociale, precum şi cu limitarea, de regulă, a numărului maxim de asociaţi.

Astăzi, societatea cu răspundere limitată este cunoscută în mai toate ţările lumii capitaliste : Franţa : **Société à responsabilité limitée** (S.A.R.L.) reglementată de legea din 1925 ; Belgia : **Société de personnes à responsabilité limitée** — legea din 1935 ; Italia . **Società con responsabilità limitato** (S.r.l.) — art 2472—2497 din Codul civil din 1942 ; Spania : **Sociedad con responsabilidad limitada** — legea din 1953 ; Marea Britanie : **Limited liability company** ; S.U.A. : **Closed corporation.** De asemenea, este legiferată şi în Portugalia printr-o lege din 1901, în Austria — 1906, Luxemburg — 1935, în Elveţia prin Codul federal al obligaţiilor din 1936.

În unele ţări, cum sînt cele scandinave şi Olanda, acest tip de societate nu este legiferat ; în schimb, în Olanda există un tip de societate asemănător, prin trăsăturile sale juridice, cunoscut sub denumirea de **Besloten Naamloze Vennootschap.**

Societatea cu răspundere limitată este astăzi deosebit de răspîndită în ţările capitaliste datorită trăsăturilor sale proprii ; ea cunoaşte o evoluţie rapidă, chiar spectaculoasă, fiind reprezentativă pentru tipul de societate cu capitaluri mijlocii.

Societatea comercială cu răspundere limitată prezintă unele particularităţi printre care : necesită un minim de formalităţi pentru constituire ; nu există obligaţia de a se publica bilanţul şi contul de beneficii şi pierderi, beneficiile putînd fi lesne camuflate ; are, în anumite limite prevăzute de dreptul naţional, posibilitatea să-şi creeze prin actul de constituire regimul convenabil privind administrarea şi împărţirea beneficiilor ; răspunderea asociaţilor este mărginită la aportul fiecărui asociat, stabilit prin statut, aport, în principiu, netransmisibil ; ca urmare a faptului că răspunderea asociaţilor este limitată la aportul adus, aceştia nu trebuie să aibă capacitatea de a fi comercianţi ; astfel, orice persoană fizică sau juridică, dacă are capacitatea să-şi administreze bunurile proprii, poate deveni asociat.

Obiectul societăţii cu răspundere limitată, ca şi al oricărei alte societăţi, trebuie să fie licit, să nu contravină ordinii publice sau bunelor moravuri. În Franţa şi în alte ţări capitaliste, nu pot constitui obiect al acestor societăţi următoarele activităţi : operaţiunile de asigurare, de depuneri şi economii ; operaţiunile bancare ; profesiunea de agent de schimb ; întreprinderea de spectacole, cu excepţia cinematografului ; transporturile aeriene prin servicii regulate ; societăţile de investiţii.

După constituirea societăţii, toate actele — facturi, anunţuri, prospecte, oferte etc. — care emană de la aceasta trebuie să poarte, pe lîngă denumirea respectivă, şi menţiunea de societate cu răspundere limitată, precum şi indicarea capitalului social. Nerespectarea acestei obligaţii este sancţionată cu amendă, iar răspunderea administratorilor poate merge pînă la cea penală.

Pentru administrarea societăţii pot fi desemnaţi unul sau mai mulţi administratori, care nu trebuie să fie neapărat din rîndul asociaţilor. Primul şi cel mai important organ de control îl reprezintă adunarea generală a asociaţilor. Regula este că pe tot timpul funcţionării, asociaţii sînt în drept să obţină informaţii şi comunicări privind modul de desfăşurare a afacerilor, aceasta constituind o primă modalitate de control. O altă formă o constituie analiza anuală a situaţiei de gestiune, care trebuie să aibă loc în fiecare an, cu o întîrziere de cel mult şase luni de la încheierea exerciţiului financiar. Cu acest prilej, administratorii sînt obligaţi să prezinte şi să supună aprobării adunării asociaţilor raportul de operaţiuni efectuate, inventarul, contul general de profit şi pierderi, precum şi bilanţul.

O formă specială de control este instituţia cenzorilor ; numirea acestora este facultativă în cazul societăţii cu răspundere limitată dar, potrivit dreptului naţional al unor ţări capitaliste, cenzorii urmează a fi numiţi obligatoriu, în anumite situaţii : în Franţa, cînd capitalul social depăşeşte 300 000 franci ; în Belgia numirea cenzorilor (denumiţi comisari de supraveghere) este obligatorie ori de cîte ori societatea are mai mult de cinci membri ; în Italia, instituirea unui organ de control specializat nu este obligatorie decît în măsura în care capitalul social depăşeşte 1 000 000 lire italiene (situaţie destul de frecvent întîlnită).

Asociaţii care formează societatea cu răspundere limitată (ca şi în orice altă formă de societate comercială) sînt, în acelaşi timp, atît membrii societăţii respective, calitate în care participă la gestiunea sa, cît şi creditorii ei pentru o parte din beneficiu pe timpul funcţionării, iar după dizolvare, pentru rambursarea aportului adus.

Beneficiul este diminuat înainte de împărţire, cu : rezerva legală care reprezintă 5% din beneficiul brut, pînă la proporţia de o zecime din capitalul social ; drepturile administratorilor, potrivit prevederilor din statut ; evident, din acesta se suportă impozite potrivit legislaţiei naţionale.

Al. D.

Întrebări şi răspunsuri

● **AUR GHEORGHE, Bîrlad** — Potrivit prevederilor art. 41 (1) din Legea nr. 57/1974 modificate prin Legea nr. 4/1978, acordarea integrală a retribuţiei personalului din conducerea unităţilor economice este condiţionată de îndeplinirea a 2—4 indicatori şi sarcini de plan. Separat de aceasta, art. 42 şi 45 din lege condiţionează acordarea retribuţiei şi de îndeplinirea tuturor sarcinilor de muncă încredinţate. Potrivit Decretului nr. 455/1979, art. 5, la întreprinderile care produc pîine, făină şi mălai, indicatorii de plan economici şi financiari (valoarea producţiei nete, producţia fizică pe sortimente etc.) se consideră îndepliniţi dacă au fost satisfăcute cerinţele beneficiarilor, în limita contractelor încheiate pe baza prevederilor de plan. În baza acestor prevederi, la întreprinderile de panificaţie nu se aplică diminuarea retribuţiei pentru nerealizarea indicatorilor de plan, conform art. 41 (1) din lege, dacă nerealizarea provine de la pîine, făină şi mălai. În aplicarea art. 42 şi 45 din Legea retribuirii, prin Ordinul MAIA Nr. 39/18 martie 1980 se precizează că separat de indicatorii de plan, acordarea retribuţiei este condiţionată şi de îndeplinirea programelor lunare de activitate, care constituie sarcini proprii de muncă. În măsura nerealizării acestor programe, se aplică diminuări ale retribuţiei pentru nerealizarea sarcinilor, conform art. 42 şi 45 din Legea nr. 57/1974, de la aplicarea cărora unităţile respective nu sînt exceptate. Din datele pe care le deţinem, prin aceste programe s-au stabilit întreprinderilor de morărit şi panificaţie sarcini minimale pentru producerea de specialităţi

de panificație, pentru valorificarea superioară a materiei prime. Pentru nerealizarea acestei sarcini de muncă, centrala de resort a aplicat în mod egal diminuări nerestituibile la retribuție, conform art. 45 din Legea retribuției.

● **PAUL MARINESCU, Găești** — Întreprinderea de utilaj chimic Găești și oricare alt furnizor de utilaj tehnologic are obligativitatea să contracteze livrarea utilajului complet conform proiectului de execuție. Pentru aceasta trebuie să-și asigure cooperările și colaborările pentru operațiile ce se execută de către alte unități. Cooperarea dintre Întreprinderea de utilaj chimic Găești și IPAUS București pentru operații de protecție anticorozivă este organizată și tutelată de CUPSIC București, forul tutelar al celor două unități. Protejarea anticorozivă a utilajelor ale căror părți metalice se execută de către IUC Găești se bucură de prioritate tocmai pentru a scurta perioada dintre terminarea execuției părții metalice și livrarea utilajului protejat. Utilajul se facturează numai după ce s-a efectuat conform proiectului. Utilajele de construcție obișnuită, prin protejare anticorozivă nu pot fi încadrate ca utilaje complexe. Pentru utilajele, pentru care se întocmesc cărți tehnice, beneficiarii au obligația de a pune la dispoziția furnizorului, în mod suplimentar, desene de ansamblu și părți scrise corespunzător cu numărul de utilaje din comandă. Aceasta se stabilește la contractare.

● **PETRU POPOVICI, Oradea** — Potrivit prevederilor Legii finanțelor nr. 9/1972, modificată și completată prin Legea nr. 2/1979, „plățile din conturile unităților socialiste se efectuează în limita disponibilităților din aceste conturi și a creditelor aprobate". Nu se poate deci însuși propunerea de a se efectua decontări și în cazul incapacității de plată, pe seama creditelor restante cu dobînzi penalizatoare la plătitor. Acest sistem a fost practicat înainte de anul 1970, fiind criticat pentru utilizarea creditelor bancare în mod necontrolat și nelimitat. Pentru disciplinarea clienților, în ce privește decontarea la timp a facturilor referitoare la mărfurile livrate, lucrările executate sau serviciile prestate, furnizorii sînt în drept — potrivit art. 159 din Legea finanțelor — să le pretindă acestora asigurarea anticipată a sumelor necesare efectuării plăților, prin instrumente de decontare bancare prin care să se ateste, în prealabil, existența posibilităților de plată.

● **CONSTANTIN DAVID, Piatra Neamț** — Potrivit prevederilor Legii nr. 62/1968, republicată în 1979, sînt supuse amortizării toate obiectele de evidență care îndeplinesc cumulativ condițiile stabilite (cu excepțiile menționate la art. 4), de la data punerii în funcțiune și pînă la recuperarea integrală a valorii de inventar a acestora. În aceste condiții, amortizarea se calculează atît pentru fondurile fixe active, cît și pentru cele inactive care, potrivit legii, se include în cheltuielile de producție sau de circulație, după caz. Ca urmare, la întreprinderile care au fonduri fixe inactive, amortizarea inclusă în cheltuielile pentru aceste fonduri fixe, conduce implicit la diminuarea beneficiilor realizate, ceea ce corespunde și cu propunerea făcută de cititor. Înființarea unui cont distinct pentru amortizarea fondurilor fixe inactive nu este necesară, întrucît contabilitatea analitică poate oferi asemenea informații (fișele analitice pe obiectele de evidență a fondurilor fixe). Pe baza acestor informații și a inventarelor se pot lua măsuri în vederea reactivării sau lichidării unor asemenea fonduri fixe.

● **MIRCEA NICOLAE, Mediaș** — În cooperația meșteșugărească nu au fost adoptate prevederile art. 37 lit. r din Legea nr. 5/1978 privind organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, potrivit cărora organul de conducere colectivă din întreprindere aprobă transferul în interesul serviciului fără avizul organului ierarhic superior pentru personalul de execuție. În cadrul revizuirii și îmbunătățirii unor reglementări, care se efectuează în prezent de către UCECOM, va fi analizată și propunerea dv.

● **NICOLAE IONESCU, Iași** — Deși sînteți încadrat ca muncitor necalificat, ocupați efectiv funcția de gestionar astfel că sînteți îndreptățit să cereți conducerii unității rectificarea încadrării dv. ca lucrător comercial. În cazul acordării concediului medical pentru cazuri de urgență medico-chirurgicală, indemnizația se acordă integral și în primele trei zile, în raport cu vechimea neîntreruptă în muncă (art. 5 și 6 din Hotărîrea nr. 880/1965). Sporul la retribuire pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate se acordă numai personalului care are cel puțin 5 ani vechime.

● **GHEORGHE DRAGUȘIN, Rm. Vîlcea** — Conform soluției adoptate de organele competente, personalul muncitor care a fost transferat în cursul lunii, are drept la alocație, în continuare. Acest drept este acordat de unitatea la care s-a transferat, chiar dacă cererea făcută în acest sens s-a depus mai tîrziu, esențial fiind în acest din urmă caz faptul că dreptul la alocație era stabilit la data transferării.

● **MARIN DUMITRU, Brăila** — Conform art. 29 din Legea nr. 12/1971, pentru personalul care înainte de absolvirea învățămîntului superior a ocupat funcții medii în specialitatea pentru care s-a pregătit, vechimea în funcțiile medii se ia în calcul pe jumătate. În consecință, perioada cît ați lucrat ca tehnician și tehnician principal vi se ia în considerare, pe jumătate, la ocuparea unei funcții pentru care este prevăzută cerința studiilor superioare. Pentru a promova în funcția de șef al centrului, urmează să reușiți la concursul sau examenul organizat în acest scop.

● **VASILE AVRAM, Vaslui** — Pînă la data de 31 octombrie 1979 ați ocupat funcția de contabil șef sector fiind încadrat la gradația I. Ați fost transferat — la 1 noiembrie 1979 — în funcția de contabil principal și ulterior, la 3 aprilie 1980 ați fost reîncadrat contabil șef la Ocolul silvic Vaslui, fiind retribuit însă la nivelul de bază. Conform Decretului nr. 100/1979 — anexa 6 — puteați fi încadrat la gradația I, avută la 31 octombrie 1979 această încadrare nefiind însă obligatorie pentru unitate.

● **EUGEN DUMITRAȘCU, Slobozia** — Muncitorii specialiști, retribuiți ca atare la data intrării în vigoare a Legii nr. 4/1978 pentru modificarea și completarea Legii nr. 57/1974, vor beneficia, la a doua etapă de majorare a retribuției ce urmează să se aplice în unitatea unde lucrează, de retribuția majorată corespunzător încadrării lor. Acordarea gradației a 7-a stabilită conform Legii nr. 4/1974 pentru unele funcții din categoria personalului tehnic, economic și de specialitate, nu se face concomitent cu majorarea cu caracter general al retribuției, în condițiile prevăzute de art. 33 alin. 2 și din Legea nr. 57/1974 astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 4/1978 (confirmarea organului ierarhic superior și respectarea proporției de 5—8% din numărul personalului încadrat pe gradații).

● **MARIANA PINTILIE, Codăești, Vaslui** — Personalul repartizat în producție după absolvirea învățămîntului superior, ocupă funcțiile corespunzătoare pregătirii sale (economist, inginer etc.). În primii doi ani de activitate acest personal are retribuțiile tarifare prevăzute sub nivelul de bază a retribuției funcției deținute. Celelalte prevederi ale Legii nr. 57/1974 inclusiv reținerea unei cote din retribuție drept garanție pentru îndeplinirea sarcinilor de plan, se aplică în același mod cu cele privind restul personalului de execuție, cu studii superioare, din unitate.

CITITORI!

Redacția continuă să primească comenzi, ce vor fi executate cu plata ramburs, pentru următoarele lucrări :

● CORESPONDENȚA COMERCIALĂ INTERNAȚIONALĂ (ENGLEZĂ, FRANCEZĂ, GERMANĂ)

● CONTRACTUL DE VÎNZARE INTERNAȚIONALĂ

● LEGEA CONTRACTELOR ECONOMICE, ediția a II-a

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

REDUCEREA COSTURILOR MATERIALE – FACTOR HOTĂRÎTOR AL CREȘTERII EFICIENȚEI ECONOMICE

UNUL DINTRE PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ale aplicării noului mecanism economico-financiar îl reprezintă creșterea eficienței economice prin reducerea permanentă a costurilor de producție și îndeosebi a cheltuielilor materiale, care contribuie în mod direct la creșterea valorii producției nete, sporirea beneficiilor, disponibilizarea și asigurarea unor resurse suplimentare de materii prime și materiale necesare îndeplinirii și depășirii producției fizice planificate. Această direcție de acțiune a fost subliniată încă o dată de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, din 13 iunie a.c., în care arăta că **„este deci necesar să trecem cu hotărîre la aplicarea acestor principii în toate domeniile, să cîntărim bine cu ce cheltuieli materiale și de forță de muncă realizăm producția, să urmărim creșterea mai puternică a producției nete, a avuției naționale"**.

În acest context, colectivul oamenilor muncii de la întreprinderea de mase plastice și încălțăminte **„Victoria"**-Timișoara, a desfășurat în primul semestru al acestui an o largă activitate de reducere a cheltuielilor materiale, prin: reproiectarea și reînnoirea produselor; asimilarea de produse și tehnologii noi de înaltă economicitate; reducerea consumurilor specifice de materii prime, combustibil și energie; valorificarea superioară a tuturor resurselor materiale; folosirea deplină a utilajelor, instalațiilor și suprafețelor de producție, reducîndu-se pe această cale cheltuielile cu amortizarea; recuperarea resurselor secundare și valorificarea superioară a acestora; diminuarea pierderilor din rebuturi etc.; toate acestea au condus la reducerea nivelului costurilor de producție la 1 000 lei producție marfă cu 1,2 lei, a cheltuielilor materiale cu 6,1 lei, obținîndu-se o economie absolută de 2,4 mil. lei la cheltuielile materiale, ceea ce se reflectă în depășirea planului de beneficii și a producției nete cu 2,7 mil. lei. În cadrul întreprinderii cele mai bune rezultate le-a obținut secția de accesorii metalice, care lună de lună a redus costurile materiale și a depășit planul producției nete cu peste 10%. Dintre măsurile care au contribuit substanțial la reducerea costurilor materiale la secția de accesorii metalice menționăm: valorificarea materialelor recuperabile și refolosibile (resturi de tablă și țeavă achiziționate de la alte întreprinderi) la fabricarea corpurilor de iluminat; aplicarea metodei analizei valorii în reproiectarea unor produse; înlocuirea unor repere din metal cu mase plastice; programarea și lansarea produselor în fabricație în loturi optime.

Tabelul nr. 1

Structura costurilor de producție pe elemente de cheltuieli primare în semestrul I 1980 — % —

1. Materii prime, materiale de bază și auxiliare	80,34
2. Materiale recuperabile și refolosibile (se scad)	—0,04
3. Combustibil	0,96
4. Energie și apă	0,79
5. Amortizarea mijloacelor fixe	1,37
6. Alte cheltuieli materiale	1,30
TOTAL CHELTUIELI MATERIALE	83,32
7. Retribuțiile personalului muncitor	11,30
8. Impozitul pe fondul de retribuție	1,82
9. Contribuția la asigurări sociale	1,98
10. Contribuția la fondul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic	0,34
11. Alte cheltuieli cu munca vie	0,65
Total cheltuieli cu munca vie	16,18
TOTAL COSTURI DE PRODUCȚIE	100,00

Cu toate aceste rezultate, trebuie arătat că ponderea cheltuielilor materiale, pe total întreprindere, așa cum se prezintă în tabelul nr. 1 este încă ridicată, că nu în toate secțiile, atelierele și sectoarele de activitate din întreprindere există aceeași preocupare pentru reducerea costurilor de producție și în special a cheltuielilor materiale, nu s-au înțeles de către toți factorii de răspundere exigențele sporite care le implică noul mecanism economico-financiar, că autogestiunea la nivelul întreprinderii se bazează pe inițiativa și activitatea fiecărui om al muncii. Încă mai sînt cadre cu funcții de răspundere în întreprindere care consideră că îndeplinirea sarcinii de reducere a cheltuielilor de producție aparține compartimentului financiar-contabil, deși nivelul acestui indicator oglindește activitatea depusă de fiecare om al muncii din întreprindere, și în primul rînd a celor care lucrează nemijlocit la realizarea producției, a cadrelor tehnico-inginerești care au datoria să aplice și să găsească soluții care conduc la reducerea consumurilor specifice, a pierderilor tehnologice, prevenirea rebuturilor, utilizarea la indici superiori a mașinilor și instalațiilor.

Eficiența unui program de măsuri

REZULTATELE bune obținute în cadrul întreprinderii „Victoria" scot în evidență faptul că acțiunea de reducere a costurilor nu trebuie desfășurată la întîmplare ci trebuie condusă cu ajutorul unui program de măsuri, care să conțină sarcini și termene concrete, elaborat pe baza celorlalte programe speciale: de cercetare științifică, de introducere a tehnologiilor noi, de reducere a normelor de consum de materiale etc., a propunerilor făcute de oamenii muncii, și în primul rînd de specialiștii din activitatea de cercetare-proiectare. Efectul economic al acestor măsuri se concretizează în realizarea integrală a volumului de economii planificat prin reducerea cheltuielilor materiale. Potrivit unor calcule estimative, volumul și ponderea economiilor ce se pot obține în anul 1980, prin aplicarea măsurilor preconizate de reducerea cheltuielilor materiale sînt următoarele (tabelul nr. 2):

Tabelul nr. 2

	volumul (în mii lei)	Ponderea față de total economii
Reducerea consumurilor specifice	665	9,6
Modernizarea tehnologiilor, introducerea de noi tehnologii, îmbunătățirea rețetelor de fabricație	897	13,0
Reducerea greutății produselor prin reproiectarea și îmbunătățirea soluțiilor	632	9,1
Folosirea materialelor înlocuitoare eficiente	390	5,6
Extinderea folosirii materialelor care determină consumuri și cheltuieli materiale mai mici, fără afectarea calității producției	564	8,1
Utilizarea materialelor recuperabile și refolosibile	1 892	27,3
Sporirea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor, printr-o prelucrare superioară a acestora și creșterea ponderii produselor de calitate superioară în totalul producției.	1 600	23,1
Creșterea indicilor de utilizare a fondurilor fixe	283	4,2
	6 923	100,0

Un asemenea plan de măsuri, concret orientează și mobilizează întregul colectiv de muncitori, ingineri, tehnicieni și economiști în activitatea de re-

ducere a costurilor de producție, care nu trebuie să fie o acțiune de campanie, ci trebuie să fie cu caracter permanent.

Defalcarea și urmărirea costurilor pe sectoare de activitate

DEFALCAREA și urmărirea principalilor indicatori de plan și din bugetul de venituri și cheltuieli pe secții, ateliere și sectoare de activitate constituie unul din mijloacele de mobilizare a întregului colectiv de oameni ai muncii la gospodărirea mai bună a fondurilor materiale și bănești. Analiza critică a activității desfășurate în întreprindere ne arată că conducerile secțiilor și sectoarelor de activitate urmăresc mai mult îndeplinirea cantitativă a indicatorilor de plan, respectiv secțiile de producție urmăresc cu prioritate realizarea planului fizic și încadrarea în consumurile specifice cantitative de materii prime și materiale pe total unitate de produs ; grija pentru îndeplinirea și depășirea indicatorilor de plan și din bugetul de venituri și cheltuieli în special a celor calitativi rămîne aproape în exclusivitate organelor de conducere a întreprinderii.

După părerea noastră, creșterea atribuțiilor și răspunderilor consiliilor oamenilor muncii, a birourilor executive ale consiliilor oamenilor muncii în cadrul autogestiunii economico-financiare privind conducerea activității trebuie să se bazeze pe defalcarea și fundamentarea unui număr cît mai mare din indicatorii de plan și din bugetul de venituri și cheltuieli pe secții și sectoare de activitate, care să conducă la creșterea răspunderii cadrelor, în primul rînd a celor tehnico-ingineresti, a întregului personal din secțiile și atelierele de producție pentru gospodărirea mai eficientă a fondurilor materiale și bănești, în mod deosebit pentru reducerea costurilor de producție. Această răspundere rezultă din principiul autoconducerii muncitorești și din calitatea de proprietar al fiecărui om al muncii, indiferent de funcția sa.

Importanța introducerii unui asemenea sistem de urmărire a indicatorilor de plan pe secțiile și sectoarele de activitate este cu atît mai mare dacă avem în vedere că unele din acestea cuprind sute de oameni ai muncii sau chiar mii și pot fi considerate adevărate fabrici. De exemplu, principalele secții de fabricație de la întreprinderea „Victoria" Timișoara au peste 500 de persoane. Acest sistem poate fi aplicat și în conducerea secțiilor auxiliare, sectoarelor de transport, aprovizionare, desfacere, cercetare-creație etc., peste tot acolo unde din indicatorii de plan și din bugetul de venituri și cheltuieli se pot repartiza distinct : fondurile materiale, forța de muncă, fondurile bănești și se pot evidenția rezultatele obținute și aportul adus la gospodărirea fondurilor materiale și bănești.

Considerăm că defalcarea și urmărirea indicatorilor de plan pe secții și sectoare de activitate prezintă o seamă de avantaje, între care : întărește autoconducerea muncitorească prin atragerea în mai mare măsură a întregului personal la conducerea activității tehnico-economice ; mărește spiritul de inițiativă și răspundere pentru buna gospodărire a fondurilor materiale și bănești în vederea reducerii costurilor de producție și îndeosebi a cheltuielilor materiale ; asigură o fundamentare temeinică a tuturor indicatorilor înscriși în plan și bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii ; mărește posibilitatea efectuării controlului asupra activității economice și financiare a întreprinderii, atît în ce privește stabilitatea sarcinilor cît și asupra modului de îndeplinire a lor ; asigură legătura bugetului de venituri și cheltuieli cu planificarea pe secții, ateliere și sectoare de activitate, cu planificarea operativă, cu sistemul de cointeresare a colectivelor de oameni ai muncii ; mărește interesul personalului secției pentru folosirea rațională a mașinilor, utilajelor și instalațiilor.

Evidența operativă a abaterilor de la costurile planificate

CONSIDERĂM că un rol important în desfășurarea acțiunii de reducere a costurilor de producție, în special a cheltuielilor materiale, îl are introducerea unui sistem operativ de evidență și urmărire a costurilor efective, care să permită cunoașterea abaterilor față de nivelul planificat, la perioade scurte, chiar zilnic, la consumurile specifice de materii prime, asigurînd astfel un control sistematic și permanent asupra modului de gospodărire a fondurilor materiale și bănești.

Din experiența întreprinderii „Victoria" rezultă că prin introducerea urmăririi consumurilor specifice zilnic la materiile prime de bază și la energia electrică tehnologică, s-a prevenit înregistrarea de depășiri la aceste consumuri. Acolo unde se constată unele neajunsuri în gospodărirea materialelor se poate interveni operativ pentru înlăturarea cauzelor care le-au generat. Așa, de exemplu, în funcție de sortimentele planificate de folii plastifiate și cotele stabilite de energie electrică se programează funcționarea utilajelor de bază (a celor două calandre) și se modifică regimul de funcționare ; în funcție de sortimentele de p.v.c. emulsie se reglează consumul de plastifianți și se intervine zilnic pentru prevenirea unor depășiri ale consumurilor specifice, atît cantitativ cît și valoric ; în cazul înlocuirii unor materiale deficitare se urmărește ca aceasta să nu ducă la majorarea costurilor pe total și să nu fie în detrimentul calității produsului, eventualele depășiri cantitative și valorice la un material să fie compensate de economiile ce se pot obține la alte materiale. Avînd în vedere ponderea ridicată a cheltuielilor cu materiile prime și materialele de bază în totalul costurilor de producție de peste 80%, opinăm pentru determinarea, urmărirea și analiza operativă, zilnică a abaterilor de la consumurile specifice atît cantitativ cît și valoric, fie în condițiile prelucrării manuale a datelor, fie în condițiile prelucrării automate a datelor, folosind atît datele evidenței tehnico-operative, cît și cele contabile.

Apreciem că urmărirea operativă a costurilor de producție atît la nivelul întreprinderii cît și la nivelul secțiilor și sectoarelor de activitate conduce la o viziune nouă din partea întregului personal muncitor, în special a cadrelor tehnico-inginerești cu privire la modul de gospodărire a fondurilor materiale și bănești, la intensificarea acțiunii de reducere a costurilor de producție, în special a celor materiale, cale de sporire a producției nete și a beneficiilor.

Ioan NICOARĂ
Crăciun SABĂU
Întreprinderea „Victoria"
Timișoara

Prestigiul de mare exportator

(Urmare din pag. 8)

de expoziții permanente cu demonstrații ; participarea activă la licitații și oferte ; îmbunătățirea activității de propagandă și reclamă comercială.

● Care este rolul activității de service în promovarea exporturilor centralei ?

— Pentru tractoarele exportate de către centrală prin Universal Tractor, service-ul este asigurat sub următoarele forme : — direct de către producător ; — mixt (producătorul cu importatorul) sau de către importator. Reglementarea formei cum se face service-ul este făcută prin contractul extern de vînzare-cumpărare care se încheie între Universal-Tractor și importator, care prevede toate clauzele de garanție, asistență tehnică, service, școlarizare. Indiferent de forma de service care este convenită, producătorii asigură pe perioada garanției asistența tehnică a produselor exportate. În țările cu un export mai mare, avem grupe de service coordonate de ingineri sau tehnicieni cu o înaltă pregătire profesională, avînd la dispoziția lor ateliere mobile cu o dotare corespunzătoare

Pentru o rezolvare mai operativă a defecțiunilor au fost înființate depozite de piese de schimb și se preconizează înființarea în continuare, lărgirea rețelei de depozite.

Personalul român, care este trimis în străinătate pentru activități de service, are o foarte înaltă pregătire profesională, cunoaște la perfecție produsele, știe cel puțin o limbă străină de largă circulație. Pentru personalul străin, școlarizarea se face de către producător atît în țara cumpărătoare, cît și în România, la fabricile producătoare, de către specialiștii acestora, sau la centrele de reparații de tractoare din țară. În cadrul acestor cursuri de școlarizare cursanților li se prezintă produsul, modul de manevrare și exploatare, întreținere, reparații, precum și folosirea și reglarea corectă a utilajului.

Documentația tehnică și de reclamă pentru cunoașterea tractoarelor nu este deloc neglijată. Fiecare tractor este livrat cu instrucțiuni tehnice, catalog, piese de schimb. Tipărim prospecte, pliante și broșuri pentru tractoare în limbile de mare circulație, precum și alte materiale de propagandă.

OPINII

Aprovizionarea — un mecanism susceptibil de perfecționare

O FILIERĂ MAI SIMPLĂ ÎN CIRCUITUL METALULUI DE LA PRODUCĂTOR LA CONSUMATOR

COMPLEXITATEA economiei naționale impune o preocupare sporită pentru îmbunătățirea continuă a mecanismului aprovizionării tehnico-materiale cu metal în vederea asigurării integrale și ritmice a necesarului la această însemnată resursă, conform prevederilor de plan.

În prezent circuitul metalului în economie, de la producător la consumator, se realizează prin :

- existența bazelor Ministerului Metalurgiei, mari deținătoare de „stocuri la producător" ;
- existența unui număr de 11 baze specializate în metal, desemnate din cele 40 de baze județene de aprovizionare tehnico-materială subordonate Ministerului Aprovizionării pentru : a se asigura în economie o variantă de „stocuri la consumator" ; a se apropia sursa de producție de sursa de consum, și a se asigura un transport optimizat, cu grad redus de manipulare și un volum de cheltuieli minime. Odată cu înființarea sistemului de derulare a metalului prin bazele M.A.C.F. a apărut pentru prima dată și terminologia de „arondare", care presupune în fapt gruparea mai multor județe arondate în jurul județului „arondant", care asigură specificarea, planificarea, contractarea și derularea metalului.

După părerea noastră actualul sistem de aprovizionare cu metal prezintă (alături de avantajele ce au motivat sistemul de arondare) și o serie de **dezavantaje :**

1 Dacă presupunem că sistemul de transport funcționează fără reproșuri începînd de la linia de laminare a producătorului pînă la consumator, **prin sistemul de arondare circulația metalului a fost crescută cu peste 15 zile,** (avînd în vedere necesitatea respectării regulamentului de recepție în vigoare aprobat prin H.C.M. 941/1965). Astfel, primul popas al metalului se face în baza M.I.M. sau în unele cazuri direct în baza „arondatoare" a M.A.C.F., care face recepția, lotizează și pregătește încărcătura pentru baza „arondată". Timpul afectat recepției este de cel puțin 5 zile, iar cel pentru lotizare este nelimitat. După expediere de la baza specializată, metalul ia drumul spre baza „arondată" (baza mixtă a județului consumator). Aceasta, de asemenea, face recepția în termen de 5 zile și pregătește încărcătura pentru beneficiar (consumator). Astfel că un laminat din prima tranșă de laminare ajunge la consumator uneori odată cu cel din a doua tranșă de laminare, iar viteza de rotație a metalului atît în bazele M.I.M. cît și în bazele M.A.C.F. a ajuns de la 30 zile la 45—50 zile și chiar mai mult.

2 **A apărut, după opinia noastră, un anumit paralelism în derularea metalului.** Iată un exemplu privind județul **Hunedoara** (schema) :

a) specificațiile, necesarul, cotele de metal nevagonabile ale județului sînt adunate de baza județeană de aprovizionare Hunedoara și transmise pe beneficiarii bazei de specialitate „arondatoare" Sibiu, care le centralizează cu cele ale județelor arondate Alba și Sibiu și le prezintă la M.I.M., care la rîndul său, emite repartiție pe baza județeană Sibiu ce intră în relații contractuale cu producătorii ;

b) Combinatul siderurgic Hunedoara, în calitate de producător livrează după contracte produsele la baza Sibiu, în unele cazuri la baza județeană Hunedoara, sau prin baza de desfacere Pești-Mare — județul Hunedoara, din structura M.I.M. ;

c) dacă metalul necesar ajunge la B.J.A.T.M. Hunedoara, aceasta îl livrează în unele cazuri bazei de aprovizionare a M.M.P.G. din Deva sau Petroșani, urmînd ca de aici să ajungă la unitatea consumatoare a M.M.P.G.

Apare evident că existența în județ a bazei specializate a Ministerului Metalurgiei (baza 6 Pestiș) care are ca activitate principală preluarea producției din C.S. Hunedoara pentru beneficiarii cu cantități nevagonabile ar putea asigura derularea metalului direct unităților consumatoare din județ (ceea ce mai face uneori) dacă ar fi obligată să preia specificațiile, să obțină repartiții și să încheie contracte cu aceste unități. Ar mai putea face acest lucru prin cedarea contractelor de către B.J.A.T.M. Deva, făcînd astfel efectiv livrarea și facturarea la consumatorii din județ și asumîndu-și toate obligațiile față de aceștia.

3 Actualul sistem de „arondare", pe lîngă că face anevoios drumul metalului, **necesită unele formalități de prisos, crește volumul cheltuielilor de manipulare** (la același produs participînd efective superioare de muncitori), al risipei de energie, al cheltuielilor de transport, determinînd uneori și degradări ale produselor prin tersionare (în special celor fasonate).

Pentru a ilustra **deficiențele ce le generează sistemul de „arondare" în utilizarea rațională a parcului de mijloace de transport** trebuie arătat că există și situații (chiar dacă privesc numai 30% din volumul derulărilor prin cele 11 baze ale M.A.C.F.) cînd un produs executat de C.S. Hunedoara ajunge în B.J.A.T.M. Sibiu, iar de aici, după lotizare, este livrat la B.J.A.T.M. Hunedoara pentru un beneficiar din Hunedoara, sau cînd vagoanele de metal ce trec prin Arad se înapoiază tot aici de la Timișoara, de la Galați la Focșani și invers cu mici modificări în sortiment. Toate acestea sînt de fapt consecința tendințelor de a se asigura un volum superior de derulare avînd în vedere că indicatorul principal de retribuție al bazelor este volumul de desfacere.

CIRCULAȚIA METALULUI IN SISTEMUL DE ARONDARE A BAZELOR JUDEȚENE

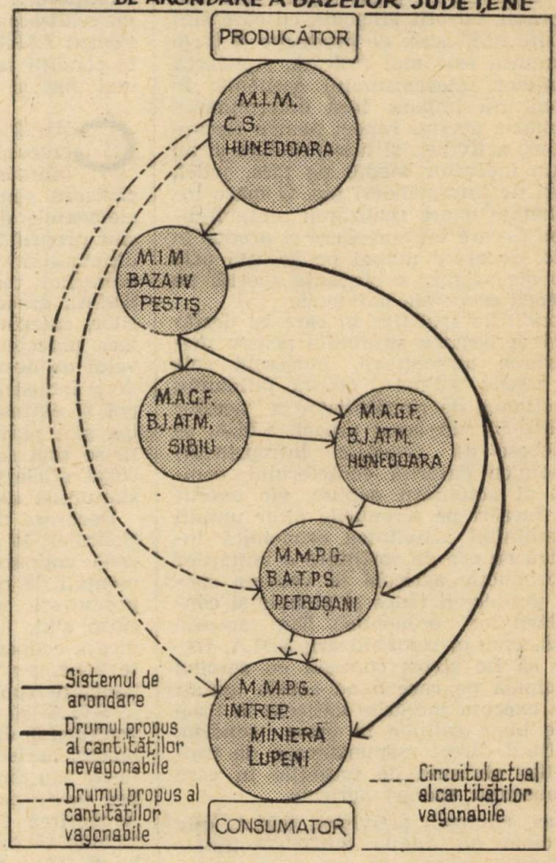

Toate acestea reprezintă, după opinia noastră, tot atîtea argumente în favoarea **perfecționării sistemului de aprovizionare cu metal, posibilă dacă :**

- **s-ar elimina paralelismele care mai există în aprovizionare prin trecerea neîntîrziată la un sistem unitar de coordonare și îndrumare a întregului proces de aprovizionare tehnico-materială,** indiferent de categoria și complexitatea produselor ;
- **în locul sistemului de arondare și a bazelor specializate în metal, s-ar avea în vedere că existența condițiilor de dotare și spațiu în cele 40 de baze județene ale M.A.C.F. (în condițiile în care M.I.M. are și el baze de profil) ar permite preluarea și desfășurarea aprovizionării cu metal prin aceste unități în regim unitar cu celelalte resurse.** În același timp nu trebuie uitat că o rezolvare de fond ar putea-o constitui înființarea „Centralei metalului".

ec. Dumitru PETCU
Centrala minereurilor Deva

Puncte de vedere

Sporirea eficienței activității stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii din zonele colinare

RIDICAREA eficienței economice a activității tuturor întreprinderilor constituie o condiție esențială pentru a se asigura, în continuare, ritmul rapid de dezvoltare al economiei, de creștere a avuției naționale.

Și în stațiunile pentru mecanizarea agriculturii rentabilitatea reprezintă un obiectiv primordial, indiferent dacă o calculăm ca raport între beneficiu și costul de producție sau între venitul net realizat și cheltuielile de producție efectuate. Cu cît acest raport este mai favorabil, cu atît eficiența cu care sînt folosite mijloacele de producție și forța de muncă este mai ridicată. Aplicarea cerințelor mecanismului economic în agricultură impune însă determinarea și analiza acestui raport pentru fiecare produs, activitate și întreprindere și nu ca un indicator mediu pe țară, județ, tipuri de întreprinderi etc. O mare însemnătate o are realizarea rentabilității pe fiecare întreprindere și produs în parte, deoarece numai pe această cale se poate asigura o eficiență sporită pe întreaga economie națională.

Condițiile specifice în care își desfășoară activitatea stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, îndeosebi cele din zonele colinare, crează dificultăți în acțiunea de rentabilizare a acestor unități. Și sub acest aspect, S.M.A. se deosebesc de celelalte întreprinderi economice datorită caracterului complex al activității depuse, ele executînd lucrări pe terenurile altor unități și îmbinînd activitatea economică lucrativă cu cea de sprijinire a unităților de producție agricolă în vederea sporirii producției fizice și globale și consolidării lor economice. Din această cauză, cerința rentabilizării S.M.A. trebuie să fie strîns corelată cu sarcina principală pe care o au aceste unități de a executa lucrările agricole la timp și de bună calitate în orice condiții, ele fiind direct răspunzătoare de producțiile obținute de unitățile în care au executat lucrări agricole.

Deci, eficiența activității S.M.A. este apreciată nu numai după rezultatele economice proprii, ca urmare a executării de lucrări agricole, de reparații etc., ci și în funcție de randamentele obținute de unitățile agricole servite, de tarifele aplicate lucrărilor cu mecanizarea, plata acestora făcîndu-se proporțional cu gradul de realizare a producțiilor planificate. Totodată, aceasta înseamnă că ar trebui să se țină seama nu numai de modul în care lucrările mecanice satisfac cerințele agrotehnice (în care ar trebui să se execute și în care se execută de fapt aceste lucrări), ci și de existența (în cantitățile necesare, în timp util, într-un raport N : P :K corespunzător) a îngrășămintelor chimice și a pesticidelor, precum și de ceilalți factori direcți sau indirecți care concură la realizarea producțiilor agricole.

În același timp, alt element specific al activității S.M.A. îl constituie diferențierea mare a condițiilor în care ele lucrează, ca urmare a cadrului natural și economic extrem de variat al agriculturii noastre. Toate acestea determină ca setul de măsuri și rezultatele acțiunii concrete de rentabilizare să nu poată fi aceleași pentru toate stațiunile. Marea varietate a condițiilor în care se desfășoară activitatea de producție se reflectă și într-o mare diferențiere a cheltuielilor și a veniturilor realizate de fiecare unitate în parte. Pentru S.M.A. din zonele colinare aceste condiții se concretizează în venituri mai mici și cheltuieli mai mari.

CHIAR DACĂ factorii care influențează în ultimă instanță rentabilitatea oricărei stațiuni de mecanizare sînt veniturile și cheltuielile, elementele de echilibru dintre acestea sînt proprii fiecărei stațiuni, fiind condiționate în principal de : structura culturilor, tarifele de plată a lucrărilor S.M.A., gradul de mecanizare a lucrărilor, categoria de sol, panta și lungimea parcelelor, zona de fertilitate, nivelul de dezvoltare a activităților anexe și industriale și limitele pînă la care pot fi extinse acestea etc. Toate acestea sînt particularități de care trebuie să se țină seama atunci cînd se apreciază eficiența activității economice a stațiunilor de mecanizare a agriculturii.

Deoarece raportul dintre venituri și cheltuieli la unitățile S.M.A. situate în zona colinară este influențat în mod esențial de politica de prețuri și tarife promovată cu deplină justificare de către stat, în scopul sprijinirii puternice a cooperativelor agricole din aceste zone, s-ar impune ca eforturile financiare suplimentare făcute de aceste S.M.A. să fie acoperite prin sporirea veniturilor din depășirea volumului de lucrări agricole și a producțiilor planificate sau din activități la care se practică tarife peste costurile de producție. Acoperirea cheltuielilor suplimentare trebuie să țină seama de limita fondului de timp disponibil, de dotarea tehnică, în condițiile executării integrale a sarcinilor prevăzute în contractele de cooperare. Valorificînd fondul de timp disponibil între campaniile agricole prin dezvoltarea activităților industriale în centrele de reparații de la nivelul S.M.A. (activitate ce are un caracter permanent și bine organizat la ora actuală în centre specializate, pe diverse reparații la tractoare și mașini agricole sau pe fabricații) sau prin extinderea prestărilor de servicii de către secțiile de mecanizare, rezultatele financiare ale S.M.A. situate în zonele colinare pot fi îmbunătățite substanțial.

Dar, sporirea volumului de lucrări agricole sau neagricole, ca și executarea altor lucrări decît cele cuprinse în tehnologii, sau executarea de lucrări cu tarife de plată peste costul real nu pot fi admise dată fiind însăși aplicarea mecanismului economic și stricta economisire a carburanților, impusă de criza energetică ce se resimte tot mai acut. Totodată, diversificarea activităților industriale prin centrele de reparații de pe lîngă S.M.A. nu se va mai putea realiza dacă aceste centre vor fi trecute pe lîngă Trustul S.M.A.

ÎN ACESTE CONDIȚII, o importantă și aproape exclusivă sursă de sporire a veniturilor S.M.A. ar rămîne depășirea producțiilor agricole planificate pentru că, în acest caz, se acordă tarife de plată majorate pînă la 120% ; totuși, această cale importantă de rentabilizare a stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii dă rezultate mai slabe în zonele colinare datorită fertilității mai scăzute a terenurilor și a celorlalte condiții specifice (structura culturilor, gradul obiectiv mai mic de mecanizare a lucrărilor ș.a.).

Actualele tarife de plată la care sînt încadrate lucrările executate nu reprezintă — în toate cazurile — o compensare și o recuperare integrală a cheltuielilor făcute cu lucrările de mecanizare. Aceste tarife, fiind diferențiate pe zone de producție, în raport de fertilitatea terenurilor, sînt mai mici în zonele mai puțin fertile (din regiunile de deal și munte) și mai ridicate în zonele de șes, mult mai fertile. De exemplu, tarifele de plată în natură la principalele culturi sînt diferențiate pe zone, fiind cu pînă la 45% mai mici în zonele mai puțin fertile față de zonele unde se realizează producții mari pe unitatea de suprafață. Dar, tocmai la aceste stațiuni, unde se realizează venituri mai reduse la același volum de lucrări, în mod obiectiv mărimea costurilor de producție este mai ridicată, aflîndu-se în raport invers proporțional cu tarifele practicate ; condițiile naturale influențează asupra scăderii capacității de lucru a agregatelor, asupra duratei de utilizare a acestora în timpul anului și asupra gradului de mecanizare, ceea ce conduce implicit la creșterea costurilor cu reparațiile și întreținerea parcului de mașini și tractoare, cu consumul de carburanți și lubrifianți și cu retribuirea muncii. Rezultă deci că elemente care nu au nimic comun cu calificarea, sîrguința și activitatea personalului muncitor din S.M.A. influențează destul de mult asupra nivelului cheltuielilor de producție și al veniturilor în sensul creșterii celor dintîi și reducerii celor din urmă, determinînd în mare măsură rezultatele activității economice a acestora.

Din această cauză, stațiunile care se găsesc în zone mai puțin fertile, de regulă nu-și pot acoperi cheltuielile din venituri proprii. Oricum nu se poate considera că aceste stațiuni în mod justificat înregistrează pierderi, după

cum nici diferențele favorabile între venituri și cheltuieli înregistrate în stațiunile situate în județele de șes nu se pot considera că constituie în întregime beneficii pe de-a întregul meritate.

SE ȘTIE că beneficiul unei întreprinderi economice rezultă ca diferență între costul de producție și prețul de vînzare, cu alte cuvinte trebuie să existe o diferență pozitivă (avînd un cuantum cît mai mare posibil) între cheltuieli și venituri. Diferența, în accepțiunea aceasta, trebuie să reprezinte în întregime efortul propriu al întreprinderii respective pentru a-și mări veniturile și a-și reduce cheltuielile.

Însă, în cazul stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii, beneficiile obținute sînt și urmarea — uneori în mare măsură — a politicii economice a statului de preluare și redistribuire a rentei diferențiale. Astfel, nu ar fi just ca în aprecierea activității S.M.A. aceste diferențe pozitive să fie considerate în întregime beneficiu, după cum nici diferențele negative să fie considerate în întregime pierderi. Pentru a rentabiliza stațiunile care înregistrează diferențe nefavorabile și ca urmare a unor condiții nefavorabile ce nu depind de ele, o soluție practică ar fi aceea de a se renunța la diferențierea tarifelor de plată a muncilor S.M.A. pe zone de fertilitate și de a se stabili tarifele de plată a lucrărilor executate în funcție de nivelul costurilor reale. Dar, trebuie recunoscut că această măsură nu va putea fi luată decît în cazul în care s-ar considera că acțiunea de consolidare economico-organizatorică a cooperativelor agricole de producție a luat sfîrșit cu bune rezultate.

Dacă totuși încă nu a venit momentul să se renunțe la actualele tarife, diferențiate pe zone de producție în raport de fertilitatea terenurilor, o altă soluție ar reprezenta-o menținerea actualelor tarife de plată dar să se majoreze prețurile de decontare a produselor agricole sau, chiar și fără această majorare, să se stabilească prețuri de decontare a produselor, diferențiate pe zone, în raport invers proporțional cu tarifele, astfel că, în cele din urmă, contravaloarea lucrărilor agricole în fiecare zonă să fie egală cu costurile reale de producție.

Este necesar să se urmărească încă de la începutul aplicării mecanismului economic în agricultură ca atît prețurile de livrare, cît și tarifele de executare a prestațiilor de servicii să fie mai strîns legate de cheltuielile sociale de producție, să reflecte mai bine realitatea și condițiile concrete de producție. Aceasta ar stimula lupta pentru calitate, progres tehnic și rentabilitate în cadrul fiecărei întreprinderi. Dacă nici una din soluțiile schițate mai sus nu poate fi luată în considerare în momentul de față, atunci se pune problema **creșterii aportului mecanizării la redresarea economică și rentabilizarea cooperativelor agricole, prin extinderea și intensificarea mecanizării lucrărilor agricole în condițiile în care tarifele rămîn cele practicate pînă acum.**

Însă, pentru ca stațiunile pentru mecanizarea agriculturii să poată valorifica potențialul productiv din C.A.P. și I.A.S. în condiții de rentabilitate, prin sporirea gradului de mecanizare și creșterea aportului la realizarea producțiilor agricole, este necesar să privească problema rentabilizării la nivelul lor și în condițiile date de activitate. Fiecare S.M.A. trebuie să privească problema autoconducerii și autofinanțării prin prisma unor studii de prognoză pe termen scurt, care să ofere soluții optime și rapide pentru creșterea gradului de folosire a fondului funciar, a mașinilor agricole și a fondului de timp în scopuri productive, astfel ca sezonalitatea lucrărilor agricole să influențeze tot mai puțin asupra gradului de utilizare a forței de muncă și a parcului de mașini și tractoare. În acest sens trebuie orientată și activitatea industrială desfășurată în centrele de reparații și atelierele mecanice de pe lîngă fiecare S.M.A., care de-a lungul anilor a luat o mare dezvoltare, mărind posibilitățile de rentabilizare a stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii indiferent de zona în care se află, dar cu atît mai mult a celor situate în zonele colinare.

Ca urmare, pentru acoperirea diferențelor nefavorabile rezultate în urma executării lucrărilor agricole de către S.M.A. din zona colinară și din alte zone mai puțin favorabile propunem ca actualele centre de reparații să rămînă pe lîngă aceste stațiuni. Mai mult, pentru funcționarea în bune condiții a noului mecanism economic în agricultură ar trebui ca centrele de reparații să fie constituite aproape exclusiv pe lîngă stațiunile cu diferențe nefavorabile (pierderi), deoarece această rentabilă activitate industrială (desfășurată cu o cheltuială de 890 lei la 1 000 lei venituri la reparații și de 760 lei la 1 000 lei venituri la fabricații) ar compensa în mare parte pierderile de la lucrările agricole, pierderi care, așa cum am arătat, se datoresc aproape exclusiv unor condiții obiective, independente de calitatea activității depuse de S.M.A.

CONSIDERĂM că nu există o motivație economică valabilă care să justifice dezarondarea centrelor de reparații și fabricații de pe lîngă S.M.A. și trecerea lor pe lîngă trusturile S.M.A., mai ales în condițiile funcționării noului mecanism economic cînd se impune rentabilizarea fiecărei stațiuni de mecanizare a agriculturii. Întrucît rezultatele economice ale fiecărui trust S.M.A. se obțin prin însumarea rezultatelor unităților S.M.A. componente, activitatea centrelor de reparații, indiferent că sînt pe lîngă unitățile S.M.A. sau pe lîngă trusturile S.M.A., în cele din urmă tot la trust se centralizează, fără a influența cu nimic rezultatele economice ale acestuia. Or, dacă acestea (centrele de reparații) rămîn pe lîngă fiecare S.M.A., influențează în mod direct și pozitiv rezultatele economice ale stațiunii, contribuind efectiv la rentabilizarea fiecărei stațiuni și implicit a trustului respectiv. Astfel, producția industrială dezvoltată cu precădere în S.M.A. situate în zonele colinare și din zonele cu terenuri mai puțin fertile (care are o pondere de 34—60% din planul de venituri al S.M.A.) ar duce la valorificarea mai deplină a fondului de timp de muncă încă excedentar în aceste zone, a suprafețelor tehnologice construite, ridicînd eficiența economică a activității stațiunilor, contribuind direct la rentabilizarea acestora.

Mihai BOGORODIȚĂ
directorul S.M.A. Cermei, jud. Arad

La ordinea zilei în agricultură

● *În aceste zile trebuie intensificate eforturile pentru terminarea* arăturilor de vară. *A mai rămas de executat această lucrare pe cca. 500 mii ha (27% din programul stabilit). Numeroase județe din sudul și vestul țării au încheiat lucrarea, însă o serie de alte județe (Harghita, Covasna, Maramureș, Brașov, Suceava, Mureș) sînt puternic rămase în urmă, programele stabilite fiind îndeplinite în proporții de sub 30 la sută ; aici se impune o maximă concentrare a mijloacelor mecanice pentru a folosi integral orice oră bună de lucru.*

● *A început* recoltatul florii soarelui *în unele unități agricole din județele Teleorman, Mehedinți, Dolj, Olt, Ilfov și s-au creat condiții ca, în zilele următoare, recoltarea să se extindă în tot sudul țării. Imperativul constă în folosirea cu maximum de randament a tuturor forțelor mecanice și manuale angajate la această lucrare, astfel ca să se scurteze la minimum perioada de recoltare și să se evite pierderile.*

● *Pînă la 31 august fuseseră însilozate aproape 5,5 mil. tone furaje (86% din plan). Mari cantități, chiar peste cele planificate, s-au însilozat în județele Ialomița, Timiș, Ilfov, Dolj, Bihor și Botoșani. În alte județe însă (Covasna, Hunedoara, Vrancea, Caraș-Severin, Sibiu) volumul însilozărilor a atins doar între 65 și 80% din cantitățile planificate.*

● *În* sectorul legumicol *trebuie intensificate recoltarea și transportul produselor legumicole, utilizînd integral mijloacele mecanice și forța de muncă de care dispune fiecare unitate ; totodată, trebuie acordată toată atenția executării lucrărilor de întreținere a culturilor duble și succesive de legume.*

În acele bazine în care, datorită condițiilor climatice, maturizarea tomatelor s-a produs mai rapid decît de obicei, trebuie instituit acel complex adecvat de măsuri agrotehnice care să garanteze eșalonarea și prelungirea perioadei de recoltare.

SIMULAREA DECIZIEI — metodă modernă de formare și perfecționare a cadrelor

SIMULAREA **deciziei** — cunoscută, de regulă, în literatura de specialitate pe plan mondial sub denumirea de **joc de conducere** sau joc economic — reprezintă o metodă complexă de formare și perfecționare a specialiștilor și cadrelor de conducere. Ea se utilizează pe scară largă în numeroase țări. În România, intensificarea preocupărilor în acest domeniu are la bază studiul de perfecționare a învățămîntului economic superior, aprobat de Secretariatul C.C. al P.C.R. în decembrie 1975, în care se prevede în mod expres sarcina **utilizării jocului de conducere a întreprinderii în procesul formării și perfecționării economiștilor.**

Este vorba despre o metodă de învățămînt activ, a cărei utilizare asigură cu prioritate **formarea și dezvoltarea de aptitudini economice și de conducere.** Ea prezintă următoarele caracteristici principale:

— dă posibilitatea participării concomitente a mai multor persoane, de regulă grupate în mai multe microgrupe;

— participarea constă în **efectuarea de analize economice** și **adoptarea de decizii,** pe baza datelor cuprinse în joc, ce reflectă în mod realist principalele caracteristici structurale și funcționale ale domeniului simulat;

— de regulă, un joc cuprinde mai multe runde, deci implică o succesiune de analize, decizii și rezultate economice intermediare, pe parcursul cărora participanții aplică cunoștințele și metodele economice și de conducere însușite, formîndu-și și dezvoltîndu-și aptitudini în aceste domenii;

— persoanele implicate în joc respectă un set de reguli, ce reflectă atît principalele coordonate de desfășurare în viața reală a domeniului simulat, cît și o serie de cerințe cu caracter pedagogic;

— la încheierea jocului se stabilește — în funcție de criteriile economice și de conducere luate în considerare, pentru domeniul simulat, în viața economică cotidiană — microgrupul cîștigător; situarea pe primul loc demonstrează că membrii grupului respectiv posedă în cea mai mare măsură cunoștințele, metodele și aptitudinile implicate de activitățile simulate.

În funcție de sfera de cuprindere, jocurile de conducere pot fi: **parțiale,** care simulează unele componente ale unității economice sau economiei naționale, cum ar fi planificarea, fabricația, desfacerea ș.a.; **generale,** care simulează ansamblul activităților unei microunități. Jocurile parțiale care simulează domenii complexe, precum și jocurile generale necesită suportul **calculatorului electronic** în vederea rulării programelor în care se reflectă modelele economice respective.

LA ACADEMIA de studii economice din București, pe lîngă jocuri parțiale, se utilizează (începînd din anul universitar 1979/1980, după o experimentare de 2 ani) un **joc de conducere general.** Această simulare constituie o premieră națională, înscrindu-se totodată în categoria celor mai complexe jocuri de conducere generală utilizate în procesul de învățămînt economic pe plan mondial.

La baza jocului stă **constituirea** — firește, pe baza simulării — **de întreprinderi** a căror funcționare implică, în esență, următoarele componente esențiale:

● **birourile executive ale consiliilor oamenilor muncii din întreprinderile simulate,** alcătuite fiecare din 7—10 studenți care îndeplinesc funcții de conducere (președinte este directorul întreprinderii). La fel ca în întreprinderile reale, aceste birouri executive se manifestă ca organe de conducere cu caracter predominant operațional, îndeplinind toate atribuțiile principale prevăzute în Legea nr. 5/1978, între care: analiza și avizarea proiectelor pentru planul cincinal și anual, bugetul de venituri și cheltuieli, structura organizatorică a întreprinderii; analiza periodică a celor mai importante domenii din cadrul unității simulate (planificare, investiții, cercetare, producție, aprovizionare, desfacere, personal etc.); adoptarea celor mai importante decizii privind realizarea indicatorilor cuprinși în planurile întreprinderii etc. Componenții birourilor executive, pe lîngă realizarea atribuțiilor ce le revin în calitate de membri ai acestor organe, dețin și sarcinile, competențele și responsabilitățile ce corespund, în viața reală, posturilor pe care le ocupă în organigrama întreprinderii simulate;

● **birourile executive ale C.O.M.-urilor centralelor simulate,** alcătuite din 5—9 membri — cadre de conducere și specialiști din producție și cadre didactice. Atribuțiile pe care le exercită în cadrul ședințelor comune cu birourile executive ale întreprinderilor simulate sînt, în esență, cele prevăzute în Legea nr. 5/1978, la care se adaugă evaluarea activității birourilor executive ale întreprinderilor, cu acordarea de calificative la sfîrșitul anului simulat etc.;

● **comitetul de coordonare a jocului** (C.C.J.), compus, aproape în exclusivitate, din cadre didactice și specialiști în informatică, asigură asistența necesară desfășurării jocului. În principal, comitetul exercită două funcții: organizează utilizarea jocului de conducere și îndeplinește atribuțiile unor organisme care nu sînt simulate nemijlocit în joc (ministerul de resort, banca ș.a.); el elaborează planul întreprinderilor simulate pentru perioada de bază, adoptă deciziile de realizare a planului, elaborează scenariul după care se desfășoară jocul, organizează birourile executive ale centralelor simulate, rulează deciziile la calculator, efectuează schimbări în programe și variabile potrivit scenariului și necesităților, ia decizii privind majorarea retribuțiilor din întreprinderile simulate, aprobarea de credite, investiții, prețuri la noile produse ș.a.;

● **calculatorul**[1]) realizează ansamblul de sarcini ce revin, în întreprinderile reale, conducerii de nivel inferior și parțial de nivel mediu și — în totalitate — cele îndeplinite de muncitori și celelalte cadre de execuție. Pentru fiecare lună simulată, calculatorul oferă un **ansamblu de situații**[2]), care servesc participanților la fundamentarea deciziilor pentru perioada următoare. În întreprinderile simulate se desfășoară un **ansamblu de activități**[3]) cărora le corespund anumite **variabile, modele și programe pentru calculator.**

Componentele prezentate și activitățile simulate servesc drept fundament al jocului, ale cărui principale caracteristici în domeniul conducerii sînt:

— numărul de întreprinderi simulate: 3 sau multiplu de 3;

— numărul de luni simulate: 12—14;

— numărul de decizii luate de componenții biroului executiv pentru o lună simulată: 150—250;

— numărul de birouri executive ale C.O.M.-urilor de centrale simulate: 3 sau multiplu de 3;

— numărul şedinţelor comune ale birourilor executive ale întreprinderilor şi centralelor simulate : minim 3, optim 6.

ÎN ESENŢĂ, folosirea jocului de conducere în procesul de învăţămînt implică trei faze principale:

A) **faza pregătitoare,** realizată în întregime de C.C.J., constă în asigurarea tuturor premiselor necesare desfăşurării jocului. În acest scop se elaborează şi sînt puse la dispoziţia participanţilor : manualul studentului pentru jocul de conducere a întreprinderii, planul pentru perioada de bază, imprimatele cuprinzînd deciziile şi rezultatele economice obţinute pentru fiecare lună din anul de bază, scenariul jocului, manualul pentru cadrele didactice participante la joc, seturile de formulare decizionale, programul de rezervare a orelor la perforare şi la calculator ş.a. ;

B) **desfăşurarea propriu-zisă a jocului,** ce implică în principal următoarele etape : prezentarea sintetică — de către membrii C.C.J. — a jocului de conducere a întreprinderii, participanţilor la simulare ; difuzarea la studenţi a materialelor elaborate în faza precedentă; studierea minuţioasă de către participanţi a manualului, planului, deciziilor şi rezultatelor economice din perioada de bază ; elaborarea de către studenţi a proiectelor de plan cincinal şi anual, a proiectului de structură de conducere pentru întreprinderile simulate ; analiza şi aprobarea acestor proiecte în şedinţa comună a birourilor executive ale întreprinderilor şi centralelor ; luarea deciziilor de realizare a planului pentru luna 1 (în medie 150—200) ; analiza rezultatelor economice obţinute, stabilirea diferenţelor faţă de plan şi identificarea factorilor care le-au generat ; adoptarea deciziilor de plan şi pentru realizarea acestuia în luna a II-a etc. În mod corespunzător se continuă pînă în luna a 12-a, cînd se încheie anul simulat. Pe parcurs — după ce s-au simulat trei luni de desfăşurare a activităţilor întreprinderilor — se introduc o serie de elemente noi, de natură să asigure valorificarea la un nivel superior a complexelor informaţii oferite de joc, pentru dezvoltarea aptitudinilor previzionale ale participanţilor : efectuarea de analize ale principalelor domenii simulate (planificare, fabricaţie, desfacere-marketing etc.) în birourile executive ale întreprinderilor simulate ; analize de cazuri reale — desprinse din activitatea întreprinderilor simulate — referitoare la fundamentarea deciziilor, politica investiţională, gestiunea forţei de muncă etc. ; adoptarea în bloc de decizii de plan şi pentru realizarea lui pentru 2 sau 3 luni simulate ; analize periodice (trimestriale sau semestriale) ale activităţii de ansamblu a întreprinderilor simulate, în şedinţe comune ale birourilor executive ale întreprinderilor şi centralelor ;

C) **faza de evaluare a participanţilor** la jocul de conducere se realizează pe baza unui complex de elemente ce reflectă atît modul de apreciere a activităţii întreprinderilor din viaţa reală, cît şi specificul procesului de învăţămînt. Cele mai importante elemente pe care se fundamentează evaluarea şi notarea participanţilor la joc sînt : gradul îndeplinirii planului economico-social anual ; evoluţia şi situaţia economică finală a domeniului condus de fiecare membru al biroului executiv din întreprinderile simulate ; contribuţia fiecărei persoane la efectuarea de analize pe domenii generale şi la soluţionarea cazurilor în plenul biroului executiv al întreprinderilor simulate ; nivelul participării active a fiecărui student la reuniunile comune ale conducerilor întreprinderilor şi centralelor simulate ; mărimea penalizărilor aplicate fiecărei întreprinderi pentru greşelile în formularea şi perforarea deciziilor, care au impus reluarea repetată la calculator a deciziilor pentru aceiaşi lună. La notarea finală se ţine cont, pe lîngă elementele privind evoluţia întreprinderii conduse, şi de observaţiile membrilor C.C.J., ai biroului executiv al centralei care au conlucrat cu studenţii respectivi, de aprecierile directorului întreprinderii simulate.

PRINCIPALELE AVANTAJE ale utilizării jocului de conducere sînt, în esenţă :

- reprezintă primul **laborator decizional al economiştilor şi cadrelor de conducere,** ce au posibilitatea să ia decizii şi să efectueze experimente economice şi de conducere controlabile, fără a-şi asuma riscurile existente în viaţa reală ;
- prin analizele şi deciziile implicate contribuie la **formarea unor aprecia-bile aptitudini economice,** vizînd conducerea întreprinderilor, analiza economică, aprovizionarea tehnico-materială, economia industriei, marketing, finanţe industriale, investiţii ş.a. ;
- asigură **însuşirea abordării întreprinderii ca un sistem,** cunoaşterea interdependenţelor dintre principalele activităţi implicate ;
- în cazul jocurilor bazate pe calculator, îi familiarizează pe participanţi cu o serie de aspecte referitoare la **utilizarea tehnicii automate de calcul** în activităţile întreprinderii, care vor căpăta o mare extindere în anii viitori;
- **comprimă sensibil durata procesului de învăţare** (în 3—4 luni poate asigura participarea la procese economice şi de conducere simulate, care în viaţa reală se desfăşoară în 1—2 ani) ;
- furnizează indicatori obiectivi pentru **evaluarea pregătirii** participanţilor la joc.

Pe lîngă aceste avantaje cu caracter general, jocul de conducere prezintă şi o serie de oportunităţi de cea mai mare importanţă pentru pregătirea cadrelor în condiţiile noului mecanism economico-financiar ;

- asigură participanţilor la joc posibilitatea să experimenteze **utilizarea unor pîrghii economice de bază** — plan, preţ, beneficiu, credit, dobîndă — în vederea creşterii eficienţei activităţilor economice ;
- oferă posibilitatea **testării diferitelor variante de startegii şi politici de dezvoltare** a unităţilor economice, în vederea alegerii celei mai eficiente, ceea ce contribuie la formarea şi dezvoltarea de **aptitudini şi comportamente specifice autoconducerii şi autogestiunii.**

Toate aceste avantaje conferă jocului de conducere o utilitate deosebită nu numai pentru **formarea de economişti capabili să se integreze rapid şi eficace în activitatea unităţilor unde sînt repartizaţi,** ci şi pentru **perfecţionarea pregătirii cadrelor de conducere şi a specialiştilor din producţie.** De altfel, în cadrul A.S.E. se va organiza — începînd cu anul universitar 1980/1981 — un **curs postuniversitar axat pe jocul de conducere,** conceput într-o manieră asemănătoare programelor de vîrf realizate pe plan mondial, pornind de la specificul unităţilor industriale şi economiei româneşti, de la cerinţele formulate şi indicaţiile date de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, privind **perfecţionarea laturilor calitative ale întregii activităţi economice.**

lector dr. Ovidiu NICOLESCU
lector dr. Tiberiu ZORLENŢAN
Ioan RADU
Academia de studii economice

---

[1]) Caracteristici economico-informatice : 10 600 de variabile economice şi tehnice cuprinse în modele ; peste 400 de modele matematico-economice ; 60 de programe implicate în joc ; 54 programe (în limbaj FORTRAN) utilizate la fiecare rulare ; sistemul de calcul — IBM 370 ; sistemul de operare — OS, VS1 sau DOS ; timp pentru rularea unei runde decizionale pentru o industrie — 12 minute.

[2]) Planul anual şi lunar al fiecărei întreprinderi : lista deciziilor lunare luate pentru realizarea planului ; lista produselor noi concepute în luna respectivă ; situaţia realizării investiţiilor ; situaţia aprovizionării tehnico-materiale şi a stocurilor de materii prime ; producţia fabricată pe fiecare produs şi utilaj ; rapoarte privind cercetările de marketing pe piaţa internă şi externă ; situaţia stocurilor de produse şi a vînzărilor pe aceste pieţe ; situaţia forţei de muncă disponibilă şi utilizată în luna respectivă ; lista operaţiilor contabile efectuate în luna respectivă şi situaţia fiecărui cont ; bugetul de venituri şi cheltuieli ; bilanţul contabil ; situaţia realizării planului (la 20 de indicatori).

[3]) Principalele activităţi simulate : planificare ; concepţie tehnică ; investiţii ; marketing ; aprovizionare tehnico-materială ; programarea producţiei ; fabricaţie ; întreţinerea şi repararea utilajelor ; depozitare ; desfacere ; financiară ; contabilă ; încadrarea şi promovarea personalului ; formarea şi perfecţionarea personalului ; retribuire.

DEZBATERE „R. E."

INDUSTRIA MICĂ — AMPLE POSIBILITĂȚI DE VALORIFICARE EFICIENTĂ A RESURSELOR LOCALE ȘI A MEȘTEȘUGURILOR TRADIȚIONALE

„Să pornim de la necesitatea creșterii ponderii industriei mici — în industria mică incluzînd și activitatea meșteșugărească și artizanatul — în ansamblul producției noastre industriale".

NICOLAE CEAUȘESCU

La dezbatere au participat : **Elena BLEAHU,** secretară a Comitetului județean P.C.R. Sibiu, **Ioan MUNTEANU,** președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă, **Cornel IRIMIE,** directorul Muzeului Brukenthal, **Cornel BUCUR,** șef secție Muzeul Brukenthal, ing. **Nicolae NAN**, șef secție și economista **Maria PĂRĂIAN,** adj. șef-secție — secția Planificare dezvoltare — organizare a Consiliului popular județean, **Gheorghe NICOLAE** — Centrul de cercetări sociologice, Universitatea București, ing. **Eugenia TRIFAN,** vicepreședintă a U.J.C.M. Sibiu, ing. **Boangher MARIN,** întreprinderea „13 Decembrie" ing. **Ion ȘERBAN,** directorul întreprinderii „Libertatea" Sibiu, dr. **Nicolae DURA,** directorul Direcției județene pentru agricultură și industria alimentară, **Voicu Victor VEDEA,** geograf, dr. **Dumitru SUCIU,** directorul Direcției Sanitare a județului, conf. dr. **Rudolf DOOTZ** și lector **Cornel LUNGU,** Institutul de învățămînt superior Sibiu, economist **Nicolae ȘOAITĂ,** directorul Direcției Administrație financiară a județului, **Cornel POPESCU,** vicepreședinte al Uniunii Județene a Cooperativelor de producție, ing. **Ioan GOJINESCHI,** șef atelier cercetare-proiectare nr. 3 Sibiu al Centrului de Cercetări și inginerie tehnologică, **Ion BALU,** țăran, comuna Tilișca, Sibiu, **Ștefan PUSTAI,** vicepreședinte al U.J.C.C., **Olimp DOBRESCU,** director adj. Comitetul de Stat al Planificării, **Ionită OLTEANU** și **Maria POPESCU** — „Revista economică", **Vasile BARBU,** revista „Transilvania", **Victor DOMȘA,** ziarul „Tribuna Sibiului".

Eficiența exploatării marmurei de la Porumbacu

Maria Părăian — În totalul populației județului nostru 62,3% reprezintă populația urbană, iar restul populație rurală ; populația urbană este concentrată în centrele urbane, în orașe și municipii. Totodată, dacă analizăm populația ocupată la o mie de locuitori, vom observa un nivel destul de ridicat al acestui indicator : 465 de persoane ocupate la o mie de locuitori. Din totalul populației ocupate, în agricultură lucrează 18—19%. Deci populația în agricultură la noi în județ este foarte redusă. Din ce motiv ? Sîntem un județ puternic industrializat. Desprind concluzia că trebuie să folosim forța de muncă în mod rațional pentru a face față sarcinilor atît pe linie de industrie cît și pe linie de agricultură.

De ce am înfățișat această situație ? Pentru că știm foarte bine că în agricultură ne descurcăm foarte greu cu forța de muncă ; în construcții situația nu este mai bună și atunci se pune problema să dislocăm forță de muncă din celelalte sectoare de activitate pentru a asigura investițiile, dotările din agricultură. Deopotrivă, putem să cooperăm mai mult cu industria republicană ; adică operațiile care se pot realiza cu munca la domiciliu prin cooperația meșteșugărească să le facem acolo — sînt piese mici pe care marea industrie le poate da la aceste unități să le realizeze, iar industria să se axeze pe produse cu productivitate cît mai mare și să nu renunțe la calitate.

Aici s-a vorbit mult de agricultură, de meșteșuguri, de tradițiile care există în județul nostru ; s-a vorbit însă mai puțin de felul în care se obțin materialele de construcții. Noi dispunem de unele resurse materiale pe care le-am exploatat și care într-adevăr le-am putea folosi în domeniul construcțiilor ; au fost o serie de activități care s-au eliminat pentru că realizau produse energointensive, s-a renunțat fortuit la ele. S-a pus problema să facem cărămidării care să funcționeze cu combustibil solid, or noi nu avem combustibil solid suficient și s-a pus problema să folosim piatră, nisip de rîu, balast — materiale pe care nu le utilizăm însă potrivit posibilităților existente în județ. Activitățile pe care le-am avut organizate pe lîngă industria locală s-a spus să nu se mai realizeze la nivelul la care le realizam. Am putea trece însă micii meseriași pe lîngă cooperație, și să atragem și căruțașii care transportă nisip pentru construcții, să ajutăm populația în acest domeniu. Ne-am gîndit că la Porumbacu dispunem de o marmură foarte bună, am exploatat-o pe timpuri, acum a devenit nerentabilă. S-ar putea însă exploata în cantități mai mici, s-ar putea folosi și mozaicul care este destul de căutat în județul nostru ca și alte produse — n-ar trebui să le mai transportăm din altă parte ; am putea folosi această marmură pe care am putea-o transporta cu căruțele.

Putem folosi oamenii din Porumbacu pentru exploatarea marmurei, îi putem organiza pe lîngă cooperația de consum sau pe lîngă consiliul popular, îi putem determina să-și aducă un aport sporit în producție ; de asemenea, prin extinderea muncii la domiciliu — pentru că sînt destul de multe cereri privind executarea de produse la domiciliu, dacă le-am satisface în întregime am putea să mai ocupăm din forța de muncă casnică — s-ar putea constitui astfel resurse de muncă suplimentare. Cît privește forța de muncă masculină, considerăm necesar ca aceasta să lucreze în timpul sezonului de vară în agricultură, și numai în sezonul de iarnă să lucreze în industrie sau construcții, pentru că altfel am permanentiza-o în industrie și n-ar mai avea cine să lucreze în agricultură.

Mica producție zootehnică să fie stimulată pe toate căile

Nicolae Dura — Și în sectorul creșterii animalelor tendința de industrializare a producției este tot mai evidentă : fără discuție că dacă n-am fi mers pe calea aceasta, n-am fi putut acoperi nevoile de lapte, carne etc., la nivelul județului. În momentul de față noi creștem peste 100 de mii de porci, în viitor urmînd să creștem 790 de mii de porci. În sistem gospodăresc însă n-am fi putut face acest lucru. Este drept, prin unele părți s-a exagerat, s-a promovat gigantismul care pune probleme. Un complex de 40 000 de porci este ușor de stăpînit, însă problema care se pune la noi este cea a creșterii producției mici zootehnice — pe care trebuie neapărat s-o încurajăm, s-o

*) Această parte a dezbaterii — ultima — continuă materialele publicate în numerele 31, 32, 33 și 35 ale revistei

stimulăm pe toate căile — direct la producător, să spun așa, și indirect în marea industrie.

Vă dau cîteva exemple. Am ajutat micul crescător să îngrașe porci, livrîndu-i purcei la prețuri convenabile ; pentru anul viitor ne-am propus și am făcut o balanță prin care asigurăm cetățenilor peste 20 000 de purcei pe care să-i îngrașe și să-i livreze la fondul de stat. Mai avem o unitate de stat care are 10 000 de iepuri matcă ; o iepuroaică produce anual 5 000 de kilograme de carne în arborele ei genealogic, adică la 70 de zile fiicele ei produc și în fiecare lună se reproduce o iepuroaică cu fiicele, nepoatele, strănepoatele etc. Să trecem această experiență excepțională de la I.A.S. la C.A.P. și de acolo în sate, la cetățeni ; dacă fiecare cetățean va avea iepuri — cu resursele lor amintite, se va putea face o treabă bună. Se impune intens cultivată, ajutată această mică producție zootehnică.

În altă ordine de idei, problema aceasta a zonei de munte mie mi se pare o problemă complexă pentru noi. Au crescut poienarii 280 000 de oi în 1938, dar le-au crescut în sistem de transhumanță, în Bărăgan, Banat. În Poiana au crescut 2 000 de oi și 15 000 de oi în munți. Nu pot să se întindă vara. Astăzi folosesc munții mai bine decît în 1938. Desigur, este loc pentru mai bine. Numărul de animale scade în zona de munte pentru că pleacă oamenii de acolo, nu pentru că oamenii de acolo nu cresc animale. Spre bucuria noastră, în ultimul timp, poenarii, jinarii ne spun că oamenii rămîn ; brînza, carnea sînt bine plătite. Oamenii cresc oi și rămîn mai mulți tineri în comune, însă trebuie să ajutăm mai mult. Vă dau un exemplu. Poiana s-a dezvoltat din punct de vedere economic, este un fel de orășel. Dacă mergeți în Poiană veți spune că mergeți într-un oraș înjghebat. Nu pleacă oamenii de acolo, din contră, oamenii își pasc oile în Banat, dar se întorc acolo.

Cooperare mai bună între... verigile cooperatiste

Cornel Popescu — Producția micii industrii în sectorul cooperatist al agriculturii reprezintă actualmente 15% din totalul producției. Ne-am propus ca, în conformitate cu sarcinile trasate de secretarul general al partidului să creștem în perspectivă această producție, să reprezinte în cincinalul următor 20% din totalul producției. Ca orientare, cooperația agricolă pe linia producției mici s-a axat în mod deosebit pe prelucrarea lemnului, pe împletituri, pe producerea de materiale pentru construcții, pe împletituri de trestie, așa cum s-a spus aici, și pe prelucrarea produselor agricole — bineînțeles în condițiile prevederilor legilor în vigoare, a producțiilor ce le-am realizat peste plan în unele unități agricole cooperatiste.

În ceea ce privește activitatea de viitor noi am analizat posibilitățile pe care le avem și împreună cu Direcția agricolă județeană ne-am stabilit niște obiective pentru a reuși să realizăm dublarea activității. În primul rînd, ne-am propus să înființăm 2 balastiere pe rîul Bod la Avrig ; ne-am propus să folosim cariera pentru exploatarea pietrei și marmurei de care vorbea tovarășa Părăian. Vom face un studiu să vedem rezerva ce există și modul cum vom acționa. În ce scop ? Avem de realizat mai multe construcții și amenajări în zootehnie. În al doilea rînd, am avea de pavat drumurile din zootehnie și pentru a folosi material cît mai ieftin și fără consum de energie putem întrebuința pietrișul, piatra de rîu, piatra de carieră — ne-am propus să facem aceste exploatări. La fel ne-am propus să facem cărămidării în mai multe unități cooperatiste. Informez, de altfel, că majoritatea construcțiilor zootehnice din județul Sibiu sînt făcute cu cărămizi produse în localitățile respective — ne-am propus ca în continuare să producem mai multă cărămidă pentru a fi valorificată în construcțiile pe care le facem. Este cu mult mai economic să realizăm construcțiile respective cu cărămidă produsă de oamenii din județul nostru, arsă cu resturi provenite din activitatea de exploatare forestieră. Trebuie să reînființăm, de asemenea, vărăriile de la Podu de Sus, am solicitat organelor centrale un proiect pentru utilizarea combustibililor solizi la aceste vărării.

Ca o preocupare deosebită — pe care vrem s-o întărim de aici încolo — menționez exploatarea lemnului din pășuni și din locuri greu accesibile. Noi am exploatat de cînd îi lumea materialul lemnos din zonele greu accesibile, în mod deosebit am profilat o unitate care se ocupă de acest lucru — C.A.P. Arpașu de Jos. Am început să profilăm și Cîrțișoara în acest sens, vom fi în situația să livrăm material lemnos din zonele greu accesibile. Dealtfel, acest material l-am folosit în mod deosebit pentru producerea caprelor, scîndurilor necesare pentru construcțiile din agricultură și pentru dezvoltarea industriei mici.

La nivelul nostru, cu posibilitățile pe care le avem, reușim să facem și export. În anul acesta avem un plan de 200 000 lei valută și cred că vom reuși să facem 400 000 lei valută tocmai din produse ale industriei mici, adică niște grătare, cozi de unelte care merg în Franța, Belgia și în perspectivă urmărim să dezvoltăm această activitate, să facem produse mai complexe. La fel ne-am propus să dezvoltăm răchităriile în localitățile mlăștinoase unde nu putem pune cultură, să dezvoltăm aceste răchitării și să dezvoltăm meșteșugul împletiturii din nuiele. În fiecare an vom cultiva 100 de hectare cu sorg pentru a produce mături din sorg, care sînt foarte căutate și chiar la nivelul municipiului Sibiu nu este asigurat necesarul de sorg. Vom dezvolta în continuare producția de trestie, care a adus rezultate bune unității. Bineînțeles că această extindere nu o vom face numai la Avrig, ci și la celelalte unități din jur. Dorim să creăm în cursul trimestrului III o asociație economică intercooperatistă cu profil de producție industrială mică — construcții și prestări servicii în mod deosebit în domeniul instalațiilor electrice, apei, canalizărilor, construcțiilor pentru nevoile noastre de amenajare a spațiilor existente și de modernizarea acestora etc. Ne-am propus ca această asociație, pe lîngă obiectul ei de bază, cu aprobarea organelor locale, să demoleze obiectivele care sînt propuse pentru demolare în scopul recuperării materialelor din demolare : cărămidă, țiglă, lemn, urmărind folosirea acestora în construcțiile care sînt mai puțin pretențioase.

Am cooperat bine cu industria. Aceasta am făcut-o în mod deosebit cu industria textilă la repansarea stofelor, la corectarea unor greșeli la covoare și în cursul iernii am reușit să folosim forța de muncă feminină din unele C.A.P.-uri, acțiune ce dorim s-o extindem în continuare. Urmărim ca fiecare unitate industrială și fiecare cooperativă — întrucît este patronată de o unitate industrială — să discute ce posibilități de cooperare au, vom face o inventariere a acestor posibilități pe care să le realizăm cît mai bine.

Aș menționa o dorință : celelalte verigi cooperatiste — cooperația meșteșugărească, cooperația de consum — atunci cînd folosesc oamenii noștri să stea înainte de vorbă și cu noi. Să nu ne ia oameni fără știința noastră tocmai atunci cînd „ne crapă buza“ cum se spune că nu avem cu cine lucra în agricultură.

Am mai dori, întrucît în sectorul nostru avem oameni mai puțin pricepuți în asemenea probleme, să se alcătuiască un îndrumar cu privire la nomenclatorul activităților industriale, la sistemul de retribuție în activitățile industriale, la consumurile specifice și normele de lucru la unele produse, fiindcă este o diversitate mare la activitățile industriei mici. Totodată, s-ar putea crea anumite avantaje în privința dimensionării impozitului pe activitățile industriale în cazul vînzării către Agrocoop, care la rîndul său revinde la unitățile industriale. Deopotrivă ar fi utile pentru noi eliminarea unor anume greutăți cu privire la eliberarea autorizațiilor la nivel de municipii, mai ales în ce privește municipiul Sibiu. În lumina indicațiilor exprese trasate de conducerea superioară de partid, explicații de felul celor : „este cooperație meșteșugărească, de ce mai este nevoie să fie și cooperația agricolă în același timp sau cu produse similare“, mie mi se pare că nu mai pot sta în picioare.

TEORII-IDEI

Meseriaşi care ştiu să execute „de la a la z"

Rudolf Dootz — S-a vorbit mult de meserii aici, în cadrul şi n afara procesului de învăţămînt. Se ştie că foarte multe meserii n care Sibiul excela s-au pierdut, fără măsuri hotărîte riscînd să se continue această situaţie. Poate că este posibil ca în procesul de pregătire a elevilor, cînd se fac orele de practică, să fie făcută instruirea în unele meserii pentru că, de exemplu, nu se mai fac cizmari, rotari, cojocari etc., etc. Desigur, problema are şi alte dimensiuni, pot fi găsite şi alte soluţii întrucît numai în orele de practică nu se poate învăţa meseria aşa cum ar trebui.

Sînt sigur că există posibilitatea ca în acest domeniu să se acţioneze, să se asigure o perpetuare a unor meserii de care avem nevoie. Unele interpretări ale eficienţei ne-au făcut să neglijăm unele aspecte, acum, însă, odată cu criza energetică, considerăm — sîntem nevoiţi să considerăm — că nu întotdeauna ceea ce este mare, gigantic este eficient. Se relevă că şi unităţile mici sînt eficiente. Or în aceste unităţi trebuie să lucreze meseriaşi, meseriaşii aceia pe care i-am cunoscut, care să facă un lucru, un pantof de exemplu „de la a la z", şi care astăzi au dispărut sau dispar treptat.

Să ne propunem creşteri pornind de la cerinţe şi posibilităţi

Olimp Dobrescu — Am să citez cîteva cifre dintr-un studiu preliminar referitor la industria mică întocmit în judeţul Sibiu, cifre care pot evidenţia unele aspecte. De pildă, ponderea industriei mici în cadrul producţiei totale industriale a judeţului Sibiu este în prezent de circa 3%. Este mult, este puţin ? În raport cu sarcinile trasate de conducere, cu potenţialul judeţului, cu ceea ce s-a discutat aici, ponderea este foarte mică. În studiul respectiv ritmul mediu anual de creştere în cincinalul viitor a activităţii industriei mici din judeţul Sibiu se situează la circa 6%. Este o creştere lentă şi un ritm inferior avînd în vedere indicaţiile date şi ritmul care se preconizează în alte judeţe. Sînt unele subdimensionări care se localizează îndeosebi la cooperaţia meşteşugărească şi la unităţile productive din cadrul consiliului popular.

Problema materialelor de construcţii a fost mult discutată aici şi s-au semnalat unele rămîneri în urmă ca şi preocupări pentru dezvoltarea acestei producţii. Vreau să menţionez faptul că în multe judeţe s-a dat o atenţie deosebită dezvoltării producţiei de materiale de construcţii prin valorificarea unor resurse locale. În judeţul Olt, există o asociaţie intercooperatistă, la Vitomireşti, care prelucrează tufurile vulcanice, iar în judeţul Buzău în condiţii similare se prelucrează diatomita. Materialele de construcţii produse pe plan local constituie o bază pentru realizarea lucrărilor de investiţii, îndeosebi ale agriculturii. Sînt condiţii şi resurse materiale ca şi în judeţul Sibiu să se extindă această producţie în condiţii eficiente. La alte grupe de activităţi, bunăoară la producţia de articole de uz casnic şi gospodăresc destinată acoperirii cererilor populaţiei, cifrele din studiul amintit prezintă o creştere mică în următorii ani, de circa 1,5 milioane. Se poate aprecia că o asemenea creştere nu este satisfăcătoare în raport cu cerinţele din judeţul Sibiu. La împletiturile din răchită, în anul 1980 se prevede o producţie de circa 300 000 şi 600 000 lei în 1985. La aceste produse cererile sînt însemnate şi pe piaţa externă. Sînt posibilităţi mai mari de cultivare şi prelucrare a răchitei în judeţ, după cum s-a arătat în cadrul dezbaterilor.

Referitor la cooperarea în producţie cu industria republicană : aici avem o puternică industrie republicană, sînt în prezent cooperări, dar studiul nu se referă la această activitate. De pildă, în ultimii 2 ani s-au realizat cooperări de circa 2 milioane lei, ca din 1980 pînă în 1985 să se ajungă abia la circa 4 milioane. Trebuie stabilite legături mai strînse cu industria republicană, acordată toată atenţia cuvenită acestei activităţi.

La produse agroalimentare producţia se menţine în general la acelaşi nivel în anul 1985 comparativ cu 1980, de exemplu la brînzeturi. Şi la export pe devize libere sînt creşteri mici pe ansamblul celor 5 ani din cincinalul viitor. O activitate căreia este necesar să i se acorde maximum de atenţie o constituie recondiţionarea pieselor de schimb. Dumneavoastră cunoaşteţi că fiecare în gospădăria proprie dispune de o serie de aparate — televizoare, frigidere etc. care uzate s-ar părea că nu merită a fi reparate ; aici s-a vorbit de unele accesorii auto, de un frigider, eu, de exemplu, dispun de două televizoare. Să valorificăm însă unele piese din aceste bunuri de folosinţă îndelungată. Sînt foarte mulţi oameni cu iniţiativă şi pricepuţi la dumneavoastră în cadrul cooperaţiei care pot să găsească soluţii convenabile pentru ambele părţi.

Prevederile Legii 7/1971 creează condiţii ca la consiliile populare comunale şi la cooperativele agricole de producţie să se dezvolte activităţi în condiţii eficiente din punct de vedere economic. Propun să fie în atenţia organelor locale extinderea aplicării acestei legi pentru valorificarea unor resurse locale. În ce priveşte constituirea unor echipe de prestări de activităţi în comune, menţionez că sînt organizate numai 11 echipe pentru prestări în construcţii. Este posibil să se organizeze mai multe, dat fiind numărul C.A.P.-urilor în judeţ.

În final, aş face, dacă sînteţi de acord, unele propuneri legate de cele discutate şi anume : a) să se iniţieze o inventariere a resurselor locale de materii prime şi materiale din judeţ care nu fac obiectul de prelucrare a industriei republicane şi care pot constitui o bază de materii prime pentru industria mică şi artizanală ; b) să se studieze posibilităţile de extindere a cooperării în producţia de piese de schimb şi subansamble cu industria republicană din judeţ ; c) să se organizeze o inventariere a subproduselor sau materialelor recuperabile care pot fi folosite local. La elaborarea unor asemenea studii să fie atraşi tovarăşi cu iniţiativă şi cunoştinţe tehnice şi economice. În acelaşi timp este utilă o testare a cerinţelor cetăţenilor atît în domeniul produselor de uz casnic, cît şi al prestărilor de servicii. Menţionez în acest sens ceea ce s-a întreprins în judeţul Brăila. Anul trecut s-a organizat în municipiul Brăila o expoziţie a industriei mici din judeţ, oamenii au văzut ce activităţi sînt şi au făcut propuneri pentru diversificarea şi dezvoltarea în continuare a acestora.

Necesitatea generalizării experienţei pozitive

Elena Bleahu — După părerea mea, putem considera această întîlnire a noastră ca o tribună a generalizării unor experienţe, ca o tribună de promovare a unor idei noi care pot fi valorificate în activitatea noastră viitoare. S-au făcut aici o serie de propuneri, au ieşit la iveală o serie de posibilităţi şi soluţii bune pentru valorificarea superioară a resurselor locale de care dispune judeţul nostru.

Dacă am confrunta numeroasele şi judicioasele sugestii de posibilităţi concrete de valorificare a multitudiniii de resurse ale judeţului care au fost formulate în această dezbatere cu prevederile planului judeţului pentru anul viitor în acest domeniu, am constata cît de multe rezerve au rămas insuficient luate în consideraţie pînă acum. Această dezbatere ne-a furnizat idei şi soluţii ingenioase, demne de luat în studiu şi de transpus în practică. Ceea ce este necesar acum, este să trecem de urgenţă la transpunerea în viaţă a indicaţiilor şi sarcinilor date de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Cred că ar trebui să existe o conlucrare mai strînsă a tuturor factorilor în această direcţie, coordonată de către Consiliul popular judeţean, şi mai multă preocupare din partea cooperaţiei meşteşugăreşti, a cooperaţiei de consum, a cooperaţiei agricole şi a altor unităţi prestatoare de servicii pentru diversificarea activităţilor pe care le execută. Considerăm necesar să subliniem faptul că organizatorii acestei dezbateri, Comitetul judeţean de partid, „Revista economică" aşteaptă de la cei interesaţi, de la cititori, noi propuneri şi sugestii apte să contribuie la evidenţierea tuturor posibilităţilor de valorificare a bogăţiilor şi potenţialelor existente. Numai în felul acesta ne vom putea realiza sarcina aceasta importantă care este trasată de conducerea superioară de partid şi de stat, şi numai aşa putem veni în sprijinul populaţiei judeţului nostru, de a-i ridica nivelul de trai, de a-i îmbunătăţi condiţiile de muncă şi de viaţă.

36 de ani de la crearea Comisiei centrale

de organizare a mişcării sindicale unite din România

UNITATEA, FACTOR HOTĂRÎTOR AL SUCCESELOR NOASTRE, AL FORŢEI CLASEI MUNCITOARE

ANGAJATĂ cu toate capacităţile de care dispune — umane şi materiale — în vasta operă de traducere în viaţă a prevederilor şi „liniilor de orizont" pe care strategia ştiinţific fundamentată a partidului le pune în faţa întregului popor la cumpăna dintre veacul al XX-lea şi cel următor, societatea românească nu uită să privească înapoi cu o caldă recunoştinţă, dar şi cu lucidă apreciere şi evaluare, la faptele şi momentele de început, la evenimentele care — în perspectiva timpului istoric — apar tot mai limpede ca jaloane esenţiale ale devenirii socialiste a patriei.

Un astfel de eveniment din patrimoniul de aur al luptei şi memoriei noastre colective îl constituie şi înfiinţarea acum 36 de ani, la 1 septembrie 1944, a Comisiei centrale de organizare a mişcării sindicale unite din România.

Actul istoric de la 23 August 1944, care a deschis o nouă eră în dezvoltarea şi destinele ţării, demonstrase cu puterea de netăgăduit a marilor înfăptuiri naţionale, că numai prin unitatea forţelor progresiste ale naţiunii a devenit posibilă răsturnarea regimului antonescian, întoarcerea armelor împotriva Germaniei hitleriste şi aliaţilor ei, punîndu-se astfel piatra fundamentală a viitoarelor transformări sociale revoluţionare. În condiţii istorice complexe, cînd rezonanţa fierbinte a insurecţiei era încă proaspătă, reprezentanţii celor două partide muncitoreşti — Partidul Comunist Român şi Partidul Social-Democrat — au hotărît de comun acord, în cadrul politicii de Front Unit Muncitoresc, înfiinţarea Comisiei centrale de organizare a mişcării sindicale unite. În fiecare întreprindere sau instituţie urma să se creeze o singură organizaţie sindicală, care să cuprindă întregul personal. În scurtă vreme de la constituirea Comisiei au luat fiinţă numai în Bucureşti 40 de sindicate unice, iar în întreaga ţară — peste 500 de sindicate, cuprinzînd peste o jumătate de milion de membri, din toate ramurile de activitate. Această irezistibilă afluenţă de masă a clasei muncitoare, a tuturor salariaţilor spre organizare unitară şi-a găsit apogeul şi încununarea în Congresul general al sindicatelor din România, ţinut la Bucureşti între 26—30 ianuarie 1945, care a hotărît crearea Confederaţiei Generale a Muncii, ca unica centrală sindicală din ţara noastră. Între timp, la 20 ianuarie 1945, fusese dat publicităţii şi noul Decret-lege privind organizarea sindicatelor.

Se punea astfel capăt scindării, de cîteva decenii, a mişcării sindicale din România, provocată de diverşi factori, între care un rol principal au avut manevrele claselor exploatatoare, a forţelor reacţionare, interesate în subminarea unităţii de acţiune a clasei muncitoare.

Realizarea unităţii sindicale — iar ulterior şi politice — a oamenilor muncii a avut o uriaşă însemnătate pentru dezvoltarea ţării noastre, pentru desfăşurarea procesului revoluţionar din România. În afară de faptul că ea constituia o importantă premisă a apropiatei unităţi politico-organizatorice, unitatea sindicală a constituit un puternic factor în lupta susţinută pentru refacerea economică a ţării — serios afectată de război şi secătuită de jaful sistematic hitlerist —, pentru mobilizarea energiilor necesare susţinerii frontului antihitlerist (sub cunoscuta lozincă „Totul pentru front, totul pentru victorie"), pentru combaterea ravagiilor provocate de secetă, pentru contracararea energică a sabotajului şi dezorganizării economiei practicate de reacţiune. Marea forţă a unităţii clasei muncitoare şi-a vădit însemnătatea istorică în bătăliile pentru instaurarea, la 6 martie 1945, a primului guvern democratic muncitoresc-ţărănesc, pentru democratizarea aparatului de stat şi asanarea vieţii publice, pentru înfăptuirea reformei agrare, care a lichidat moşierimea ca clasă, pentru exercitarea controlului muncitoresc asupra producţiei şi a controlului cetăţenesc asupra distribuirii articolelor de larg consum, pentru înfăptuirea sistematică şi tenace a măsurilor privind lichidarea inflaţiei şi instaurarea unui climat de stabilitate economică favorabil desfăşurării cu succes a operei de refacere. Acţiunea unitară a clasei muncitoare şi aliaţilor ei — alcătuind imensa majoritate a societăţii româneşti — a constituit, de asemenea, factorul hotărîtor în înlăturarea monarhiei şi instaurarea republicii, în naţionalizarea principalelor mijloace de producţie la 11 iunie 1948, în trecerea la procesul complex al construcţiei socialiste.

Verificată în focul atîtor bătălii, marea forţă a unităţii de acţiune a oamenilor muncii şi-a găsit împlinirea firească şi expresia deplină în februarie 1948, la Congresul al VI-lea, prin crearea partidului revoluţionar unic al clasei muncitoare. Unitatea clasei muncitoare, unitatea întregului popor în jurul partidului au format şi formează baza sigură a tuturor marilor înfăptuiri obţinute în construcţia socialistă, în vasta operă de transformare din temelii a condiţiilor de viaţă materială şi spirituală ale celor ce muncesc. Unitatea de acţiune a întregii naţiuni a permis ţării noastre să-şi concentreze resursele, forţele umane, energiile politice, morale şi intelectuale, să-şi orienteze opţiunile esenţiale în aşa fel încît, sub conducerea partidului, să atingă cotele de înfăptuiri ale prezentului.

MAREA LECŢIE ISTORICĂ pe care o evidenţiază unitatea de acţiune a clasei muncitoare, a întregului popor, şi-a găsit o nouă şi expresivă confirmare mai ales în perioada celor 15 ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, în atmosfera de efervescenţă creatoare inaugurată de acest Congres, de fertile şi complexe transformări şi dezvoltări pe toate planurile vieţii sociale, purtînd amprenta caracteristică a gîndirii şi ac-

țiunii revoluționare a secretarului general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În acești ani, unitatea partidului, unitatea moral-politică a națiunii noastre — în condițiile omogenizării crescînde a societății românești — au dobîndit noi și puternice temeiuri, consolidîndu-se necontenit. Această unitate, întărirea și adîncirea ei continuă, constituie forța motrice, chezășia fermă a îndeplinirii măreților obiective de înaintare accelerată a României pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, de situare a ei, încă în 1985, în rîndul țărilor cu dezvoltare economică medie, conform cu prevederile Congresului al XII-lea al partidului.

În opera de construcție socialistă desfășurată pînă astăzi, ca și în dezvoltarea ei viitoare pe noi trepte, sindicatele — cea mai largă organizație a clasei muncitoare, clasa conducătoare a societății românești — le revin sarcini multiple și un rol deosebit. Organizația sindicală este chemată să contribuie activ la canalizarea energiei clasei muncitoare, a tuturor membrilor săi la marele efort de transpunere în viață a politicii partidului, alături de celelalte organizații de masă și obștești din sistemul democrației socialiste, fiind una din componentele esențiale ale Frontului Democrației și Unității Socialiste, cea mai cuprinzătoare organizație politică a oamenilor muncii din patria noastră.

Sindicatele — după cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul ținut la Congresul al XII-lea al P.C.R. — **„aduc o contribuție importantă la mobilizarea oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate — în calitate de proprietari, producători și beneficiari — la înfăptuirea prevederilor planului cincinal. Ele sînt chemate să-și intensifice activitatea, participînd într-o măsură tot mai mare la elaborarea legilor și măsurilor privind dezvoltarea economico-socială a țării, la soluționarea problemelor de viață și muncă ale oamenilor, la înfăptuirea politicii partidului de ridicare generală a nivelului de trai, material și spiritual al poporului".**

În procesul de dezvoltare continuă a democrației socialiste, și îndeosebi a democrației economice — după cum se menționează în Programul P.C.R. — una din laturile de bază a fost și continuă să fie lărgirea permanentă a atribuțiilor sindicatelor întărirea rolului lor, perfecționarea formelor lor de activitate, astfel încît posibilitățile crescînde oferite de cadrul legislativ-organizatoric creat în epoca de după Congresul al IX-lea să fie cît mai bine fructificate în practica activității de conducere democratică a societății. Acest fapt este cu atît mai semnificativ cu cît sindicatele din România cuprind astăzi peste 7 milioane de membri, adică circa trei sferturi din populația activă a țării. Sindicatele constituie astfel una din pîrghiile cele mai importante prin care clasa noastră muncitoare își exercită rolul de forță conducătoare a societății, prerogativele de proprietar, producător și beneficiar — colectiv și individual — al roadelor muncii sale.

TOCMAI ÎN TEMEIUL ACESTUI ROL, sindicatele acționează cu sporită răspundere, cu hotărîre revoluționară pentru sporirea avuției naționale, pentru dezvoltarea continuă a industriei — principala ramură producătoare a venitului național, sursa esențială de creare și promovare a progresului tehnic și social al țării și, totodată, de asigurare a bunăstării oamenilor muncii. Exprimînd interesele fundamentale ale celor ce muncesc, sindicatele pun în centrul preocupărilor lupta pentru o nouă calitate în toate domeniile, eforturile pentru creșterea productivității muncii, diminuarea costurilor de producție — iar în acest cadru, pentru reducerea consumurilor de materii prime, combustibili și energie — pentru valorificarea superioară a resurselor materiale ale țării, în vederea obținerii unei producții sporite și diversificate, pentru folosirea judicioasă a timpului de lucru, pentru ridicarea continuă a calității și nivelului tehnic al producției. Desfășurarea largă a întrecerii socialiste — la a cărei organizare sindicatele au un rol de prim rang — atestă seriozitatea, competența, spiritul de răspundere cu care masele largi de oameni ai muncii, întregul nostru popor înfăptuiește în practică linia politică a P.C.R. de ridicare a țării pe noi trepte ale civilizației socialiste, de apropiere accelerată a României de nivelul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic iar, în perspectivă, de trecere treptată spre orizonturile orînduirii comuniste.

Sindicatele din țara noastră au, prin lege, dreptul de a fi reprezentate în guvern, precum și în cadrul organelor de conducere colectivă, avînd răspunderi însemnate în organizarea adunărilor generale ale oamenilor muncii, în organizarea controlului obștesc de masă asupra diferitelor sectoare sociale.

Acționînd sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, sindicatele îndeplinesc un rol important în mersul înainte al societății noastre, în guvernarea țării de către popor și pentru popor. Ele îndeplinesc, în acest cadru, un rol activ în a veghea cu consecvență la aplicarea corectă a legislației, a principiilor retribuției socialiste și stimulării materiale și morale a celor ce muncesc, la realizarea măsurilor de protecție a muncii, la organizarea în condiții cît mai bune a odihnei și recreării și a îngrijirii sănătății celor ce muncesc.

Tabloul atribuțiilor complexe îndeplinite de sindicate ar fi incomplet dacă n-am menționa și munca desfășurată de ele pe linia perfecționării pregătirii profesionale, ca și pe linia intensei activități politico-educative și cultural-artistice, destinate să contribuie la formarea omului nou al societății noastre, la promovarea în viață a principiilor eticii și echității socialiste.

BAZAT pe tradițiile și experiența, îndelungată și pozitivă, de care dispun sindicatele din țara noastră, partidul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu personal, acordă o atenție deosebită îmbunătățirii continue a activității sindicatelor, perfecționării constante a cadrului și conținutului acestei activități. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor din România, ținut în aprilie 1976 — o însemnătate de prim ordin au perfecționarea stilului și metodelor de muncă, lichidarea manifestărilor de birocratism și formalism acolo unde mai dăinuie ; în acest spirit, se manifestă un contact permanent, legătura vie cu masele de oameni ai muncii, pentru cunoașterea îndeaproape a cerințelor și preocupărilor acestora, o înaltă solicitudine față de propunerile și sugestiile maselor — expresie a dezvoltării largi a democratismului socialist, pentru valorificarea deplină a posibilităților umane și materiale existente, a bogatului filon de inițiativă muncitorească, pentru ca peste tot oamenii muncii să participe activ, efectiv, la dezbaterea și soluționarea problemelor, la îndeplinirea exemplară a sarcinilor de producție, la sporirea continuă a eficienței și calității muncii. În același spirit, în raportul prezentat la Congresul al XII-lea, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că am realizat **„un sistem unitar de conducere a țării de către popor, o democrație economică și socială de tip nou, care ne permite să valorificăm larg inițiativa, experiența și capacitatea de creație a maselor în înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Acum, esențial este să asigurăm buna funcționare a acestui cadru democratic, folosirea deplină a posibilităților pe care el le oferă".**

Rezultatele rodnice obținute în dezvoltarea economico-socială a țării atestă — în forme din cele mai diverse — adeziunea unanimă, participarea responsabilă și entuziastă a tuturor oamenilor muncii la înfăptuirea obiectivelor trasate de partidul nostru pentru dezvoltarea țării. Așa cum s-a arătat cu deplin temei la Congresul al XII-lea, viața demonstrează cu putere justețea politicii partidului nostru bazată pe aplicarea creatoare a socialismului științific, a adevărurilor universal valabile la condițiile concrete ale țării noastre. Partidul se afirmă tot mai puternic ca centru vital al întregii națiuni, de la care emană gîndirea cutezătoare menită să asigure transformarea revoluționară a societății, forța ce însuflețește toate energiile creatoare și pune în valoare geniul întregului popor român, deschizînd patriei minunate perspective de progres și civilizație. Ca și acum 36 de ani — cînd se afla la începutul acestui drum — stindardul de luptă al clasei noastre muncitoare, al tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, are înscris pe el cuvîntul : UNITATE, unitate de neclintit în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, promotorul consecvent al democratismului autentic și profund al umanismului societății noastre.

Vasile BOZGA

Puncte de vedere

PERFECȚIONAREA PREDĂRII ECONOMIEI POLITICE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL TEHNIC

CREȘTEREA considerabilă a rolului științei în lumea contemporană pe baza revoluției tehnico-științifice include nu numai științele tehnice și pe cele ale naturii, ci și științele sociale. Faptele demonstrează cerința angajării mai depline și mai concrete a științelor sociale în rezolvarea problemelor cu care se confruntă diverse societăți în căutarea de soluții pentru progresul social, în definirea căilor pentru depășirea contradicțiilor dezvoltării. Luarea deciziilor de conducere, chiar atunci cînd este vorba de aspectele procesului de producție în limitele sale stricte, presupune nu numai cerințe de ordin tehnic și tehnologic, ci și de ordin economic și social, cerințe ce se fundamentează pe cunoștințe din aceste domenii ale științei.

În acest context, în pregătirea profesională a studenților din învățămîntul tehnic, cunoștințele din domeniul economic au un rol important, iar predarea economiei politice ar trebui să se bucure de mai multă atenție în formarea profesională a viitorilor ingineri. Cu atît mai mult cu cît, deși directivele conducerii de partid și de stat menționează necesitatea înțelegerii și soluționării tuturor problemelor tehnice prin prisma rezultatelor economice pe care le obținem, iar practica productivă demonstrează cît de utilă este buna pregătire economică a cadrelor tehnice, nu întotdeauna în institutele tehnice economia politică este privită ca o știință cu o contribuție însemnată la pregătirea nemijlocit profesională a studenților.

Fără îndoială, pregătirea economică a studenților din institutele și facultățile tehnice se realizează nu numai prin cursurile de economie politică, ci poate, în mai mare măsură, în cadrul disciplinelor economice concrete — organizare și conducere, economie de ramură —, precum și în cadrul disciplinelor de specialitate. Prin programa analitică, aceste discipline asigură cunoașterea de către studenți a unor tehnici și mijloace moderne de calcul și analiză economică.

Dar, trebuie subliniat că formarea unei gîndiri economice și însușirea cunoștințelor economice predate la toate aceste discipline este condiționată de pregătirea studenților la economie politică. Ca atare, pregătirea viitorilor ingineri presupune, pe de o parte, conjugarea eforturilor cadrelor didactice de la toate disciplinele economice, iar pe de altă parte, coordonarea acestor eforturi, astfel încît viitorul inginer să-și însușească în facultate atît cunoștințe tehnice cît și economice într-un sistem închegat armonios, care să-i asigure, pe lîngă un anumit orizont de gîndire și cultură tehnică și economică, mijloacele și modalitățile științifice atît tehnice cît și economice, de abordare, analiză și interpretare a problemelor pe care trebuie să le rezolve în muncă, în activitatea practică.

Locul economiei politice în realizarea acestui sistem închegat de cunoștințe economice este dat de caracterul său de disciplină economică teoretică. Cursurile și seminariile de economie politică asigură cunoașterea și înțelegerea de către studenți a categoriilor, legilor și proceselor economico-sociale, realizează cultura economică generală, orizontul de cunoștințe economice teoretice, pe care urmează să se clădească, în continuare, pregătirea economică practică a studenților în cadrul disciplinelor economice de ramură și a disciplinelor de specialitate. Din acest punct de vedere, cunoștințele de economie politică sînt indispensabile, constituind baza disciplinelor economice de ramură, chezășia formării unor cadre tehnice apte să gîndească și să acționeze eficient.

Realizarea acestui obiectiv depinde, mai întîi, de nivelul și conținutul de idei predat în cadrul cursului de economie politică, de măsura în care cei care predau această disciplină reușesc să asigure însușirea de către studenți a categoriilor, legilor și proceselor economico-sociale, închegate într-o concepție teoretică unitară — concepția revoluționară a clasei muncitoare, a Partidului Comunist Român. Avem din acest punct de vedere o inepuizabilă sursă de orientare teoretică — opera secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, documentele partidului nostru, în care știința economică cunoaște o profundă îmbogățire a ariei problematice și conținutului de idei, transformînd-o într-un mijloc eficace de analiză și interpretare a realităților și de înfăptuire a obiectivelor economico-sociale. Din păcate, cursurile de economie politică nu întotdeauna reflectă corespunzător elementele noi, creatoare, ale gîndirii și practicii revoluționare în domeniul economiei, și nici evoluțiile și tendințele înregistrate pe plan mondial. Subliniind această serioasă rămînere în urmă, în raportul C.C. al partidului, prezentat la Congresul al XII-lea, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că insuficienta aprofundare a gîndirii social-politice originale a partidului nostru este una din principalele lipsuri din domeniul științelor sociale. Între cauzele acestui neajuns, pe primul loc se situează slăbiciunile celor care lucrăm în domeniul predării științelor sociale. Credem că una din căile principale pentru înlăturarea acestui neajuns ar fi intensificarea cercetărilor interdisciplinare, care oferă în mai mare măsură posibilitatea analizei și interpretării fenomenelor și proceselor economico-sociale în complexitatea lor și prin aceasta, înțelegerea legilor și categoriilor economico-sociale într-o mai strînsă legătură cu practica, conducînd la formulări și aprecieri mai riguroase asupra trăsăturilor și proceselor economice și sociale, la înlăturarea schematismului și modului abstract de predare a cursurilor noastre. De asemenea, cercetarea interdisciplinară, prin profunzimea și complexitatea pe care o asigură muncii de cercetare, asigură evidențierea aspectelor noi pe care le cunosc fenomenele și procesele economico-sociale în dinamica lor, oferind astfel atît posibilitatea verificării cu noi argumente practice a tezelor teoretice cunoscute, cît și, eventual, prevederea evoluției viitoare a fenomenelor.

Un al doilea aspect care privește rolul și locul economiei politice în pregătirea economică a studenților din învățămîntul tehnic este adaptarea predării acestei discipline la specificul institutelor și facultăților. Această cerință se explică, în primul rînd, prin faptul că orizontul de gîndire economică trebuie format la specialiști în strînsă legătură cu nevoile practice. La absolvirea facultății fiecare tînăr trebuie să înțeleagă politica partidului și să militeze pentru traducerea ei în viață. Deci, cunoștințele economice trebuie să-i fie utile viitorului inginer în confruntarea cu problemele teoretice și practice specifice domeniului de specialitate indiferent dacă va lucra în producție, cercetare-proiectare sau învățămînt. În această ordine de idei se impune ca predarea unor probleme sau capitole ale disciplinei să reflecte într-o mai mare măsură specificul profilului facultății. Pot fi incluse aici capitole din curs care se referă îndeosebi la mecanismul economiei socialiste, dar și probleme din capitole cu caracter mai general, care privesc trăsăturile modului de producție socialist — baza tehnico-materială a socialismului, forța de muncă, calitatea produselor, investițiile etc. Sînt, de asemenea, teme de economie mondială și relații economice internaționale ale țării noastre, în cadrul cărora nu trebuie să fie omise referirile la domeniul specialității studenților.

Adaptarea predării economiei politice la specificul diferitelor institute și facultăți tehnice considerăm că se impune și datorită faptului că disciplinele economice concrete, care sînt bine profilate pe specificul specialității studenților, se predau în anii superiori de studii, pornind de la ideea că economia politică este baza teoretică a acestor științe. Aceasta cere o astfel de structurare a cursului de economie politică, încît conceptele și noțiunile predate, procesele economice explicate să poată fi preluate și utilizate de disciplinele economice concrete. Din acest punct de vedere putem spune, fără să greșim, că economia politică reprezintă pentru celelalte științe economice în învățămîntul superior tehnic, ceea ce reprezintă matematica pentru disciplinele tehnice și tehnologice. Așa cum se impune, adaptarea predării matematicii la specificul facultăților, se impune din aceleași considerente și adaptarea predării economiei politice. Realizarea acestui obiectiv impune corelarea programei analitice a cursului de economie politică cu programele analitice ale disciplinelor economice concrete.

O asemenea problemă ar trebui să stea mai mult și în atenția M.E.I. Organizarea unui schimb de experiență, a unei dezbateri la nivelul ministerului, cu participarea unor cadre de la economie politică și disciplinele economice concrete, ar putea elucida multe din aceste neajunsuri, ar conduce la o mai bună corelare a programelor analitice și, prin aceasta, a conținutului de idei al tuturor disciplinelor economice predate în învățămîntul tehnic.

prof. dr. P. MĂLCOMETE
Iași

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Malthus — din filele istoriei în arsenalul ideologiei burgheze actuale (I)

ULTIMUL PĂTRAR al acestui secol a debutat în contextul unui ansamblu de crize pentru economiile occidentale — marea criză de supraproducţie declanşată în toamna lui 1973, crizele energetice şi de materii prime, crizele sistemului valutar şi monetar, crize ale ocupării forţei de muncă, criza capitalismului monopolist de stat ca sistem etc. — fapt care a provocat o mare derută în rîndul economiştilor burghezi. Deziluzionaţi de efectele aplicării preceptelor doctrinei keynesiste şi neîncrezători în posibilitatea generalizării teoriilor neoliberale, o seamă de economişti îşi îndreaptă privirile spre epoca de tinereţe a economiei politice în speranţa găsirii unor sugestii care să le permită ieşirea din impas. Pozitiv este faptul că teoria valorii-muncă a marilor clasici a devenit o tentaţie şi se încearcă readucerea ei în actualitate. Dar cum şi în ce scopuri se face acest lucru este o problemă căreia i-am dat atenţia cuvenită într-o suită de articole publicate în revistă cu cîţiva ani în urmă. *)

Situaţia în momentul de faţă este alta. Recentul Congres internaţional de demografie istorică — desfăşurat în luna mai la Paris — a avut ca temă unică „Malthus ieri şi astăzi". Congresul ca atare a constituit un bun prilej pentru schimburi de opinii între economişti, demografi şi sociologi din multe ţări ale lumii ; şi-a făcut loc însă şi tendinţa de reactualizare, în maniere discutabile, a unor teorii ale lui Malthus. În fond a fost reluată teza lui J. M. Keynes după care teoria economică a lui Malthus ar fi fost mai întîi pe nedrept umbrită de cea a lui Ricardo şi dată apoi uitării, cerîndu-se reactualizarea ei mai ales în partea privitoare la valoare şi rolul cererii solvabile decurgînd din teoria realizării acesteia [1]). În cele ce urmează încercăm o analiză a conţinutului şi semnificaţiei teoriei malthusiene despre valoare în trecut şi astăzi. Mai întîi se cere lămurit raportul între teoria lui Malthus şi valoarea-muncă. Din acest punct de vedere se poate afirma că negarea legăturii între teoria economică a lui Malthus şi valoarea-muncă este la fel de eronată ca şi identificarea lor. Teoria lui Malthus despre valoare este produsul adaptării unei părţi a teoriei valorii-muncă a lui A. Smith — formulată în stadiul manufacturier — la condiţiile capitalismului perioadei revoluţiei industriale în Anglia, luînd în considerare interesele aristocraţiei. Malthus a luat drept punct de plecare, ca şi contemporanul său Ricardo, teoria valorii-muncă a lui Smith cu meritele, limitele, contradicţiile şi erorile ei — genialele erori care i-au silit pe economişti să dezvolte ştiinţa economică. El a avut intenţia de a o dezvolta într-o manieră proprie în condiţiile cînd capitalismul căpătase o nouă bază materială creată prin revoluţia industrială, cînd contradicţiile deveniseră evidente (inclusiv cea între producerea şi realizarea mărfurilor), muncitorimea îşi susţinea propriile interese, iar „ideile periculoase" circulau intens.

D. Ricardo, în aceeaşi perioadă cu Malthus, a promovat cu consecvenţă ideea potrivit căreia munca şi numai ea dă substanţă valorii şi constituie măsura ei ; dezvoltarea acestei idei a avut loc în strînsă legătură cu acumularea de capital, cu creşterea rapidă a ofertei de mărfuri — sporirea cererii fiind socotită rezultatul ei automat — şi prin ea s-a demonstrat baza economică obiectivă a contradicţiilor sociale şi a luptei de clasă dintre aristocraţie, burghezie şi muncitorime. Prin această ultimă consideraţie teoria respectivă a lui Ricardo a început să fie privită ca o „idee periculoasă", fapt pentru care americanul Carey l-a numit pe autor „părinte al comunismului". Pentru Malthus şi adepţii săi caracterul „subiectiv" al teoriei ricardiene era clar şi ei au combătut-o. Adeptul şi popularizatorul teoriei lui Malthus, J. Casenove, a precizat că „teoria care face din muncă unica sursă a valorii este pe cît de periculoasă pe atît de falsă, deoarece ea oferă un punct de sprijin pentru cei care pretind că întreaga proprietate aparţine de drept clasei muncitoare, căreia clasele conducătoare i-au furat o parte din aceasta" [2]). Evident, este un lucru simplist şi neîntemeiat să consideri o teorie falsă doar pentru că oferă un punct de sprijin în favoarea celor care îşi arogă dreptul asupra valorilor pe care le creează. Se pare că tocmai acest fapt i-a determinat şi îi determină pe unii radicali să-l revendice astăzi pe Ricardo şi nu pe Malthus, cel readus în atenţie de economiştii de dreapta.

Faptul că teoriile lui Ricardo şi Malthus despre valoare au fost foarte diferite, iar în unele puncte chiar opuse, deşi cei doi doctrinari, aşa cum am arătat, au avut acelaşi punct de plecare, teoria despre valoare a lui Smith, şi au trăit, în aceeaşi ţară, aceeaşi epocă a revoluţiei industriale, decurge nu atît din deosebirile de informare, capacitate sau temperament dintre cei doi, cît din poziţiile sociale diferite pe care s-au situat, din sistemele de interese pe care le-au susţinut. Prin teoria sa despre valoare, Ricardo a susţinut capitalismul în ascensiune, punînd accent pe acumularea capitalului fără a cerceta mecanismul sporirii acestuia, fapt

*) I. Nicolae-Văleanu, La izvoarele teoriei valorii, „Revista economică", nr. 39, 40, 42, 44/1975

FIŞE

Victor Părăuşanu | Mihai Corobea | Gavril Musca

economia hidrocarburilor

● *În EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ a apărut de curînd volumul „Economia hidrocarburilor", autori Victor Părăuşanu, Mihai Corobea, Gavril Musca. Lucrarea investighează probleme de cea mai mare actualitate ale dezvoltării economice, unele mutaţii fundamentale pe care le implică în procesul creşterii actuala criză de resurse şi energie. În acest cadru volumul oferă repere însemnate privind producţia şi consumurile de energii primare pe glob, context în care sînt dezvoltate o serie de consideraţii asupra cercetării ştiinţifice şi explorărilor pentru descoperirea de noi surse de energii primare. Deopotrivă se investighează problemele de „economie a gazului metan" : rezerve, producţie, transport, valorificare, consum etc. Un capitol aparte al cărţii este consacrat analizei direcţiilor de valorificare a unor hidrocarburi din gazele asociate, evidenţiindu-se tendinţele şi perspectivele privind producţia şi consumul de gaze industriale. Partea finală a cărţii se referă la problemele gazelor, hidrocarburilor şi materiilor prime de substitutie din carburi. Volumul se adresează specialiştilor dar şi unui public larg, interesat în sesizarea unor mutaţii ale economiei contemporane, în dobîndirea şi educarea unor deprinderi în această direcţie.*

Metodologia elaborării prognozelor

● *Caracterul obiectiv al prognozării este determinat de însăşi existenţa unor legi obiective de dezvoltare a economiei naţionale, scrie* M. Sidorov *în articolul „Metodiceskie voprosi prognozirovania razvitia narodnogo hozeaistva" (Probleme ale metodei de elaborare a prognozelor dezvoltării economiei naţionale), publicat în revista „EKONOMICESKIE NAUKI" nr. 7/1980. Examinînd atît elementele generale cît şi pe cele specifice ale elaborării prognozelor pe termen scurt, mediu şi lung, M.S. distinge următoarele stadii fundamentale de efectuare a calculelor de prognoză : 1) elaborarea concepţiei de dezvoltare, incluzînd: a) analiza tendinţelor de modificare a principalilor indicatori pe o perioadă îndelungată de timp; b) verificarea cu ajutorul sistemului de modele economico-matematice, a ipotezelor avansate asupra modificării indicatorilor; c) corelarea prognozei normative şi pe obiective cu cea prin extrapolare ; determinarea acelor variante de dezvoltare a economiei, care pot fi realizate în practica economică; 2. Punerea de acord a concepţiei de ansamblu a dezvoltării cu proiectările efectuate la nivelul ramurilor şi pe plan regional. 3. Cercetarea problemelor esenţiale şi a „locurilor înguste" ale dezvoltării. Studierea multilaterală a consecinţelor lor, a tendinţelor nefavorabile înregistrate în evoluţia parametrilor de bază ai eficienţei. 4. Formularea de propuneri pentru ridicarea eficienţei economiei. Cel mai important mijloc de fundamentare ştiinţifică a calculelor de prognoză — opinează M.S. — îl constituie elabora-*

pentru care n-a putut explica schimbul inegal dintre muncă și capital. Aceeași teorie a oferit argumente împotriva proprietății funciare și a rentei ca venit parazitar, în sprijinul exproprierii pămîntului și împotriva „legii cerealelor" care favoriza aristocrația. Dar, tot pe baza ei, socialiști ricardieni, ca William Thompson, John Gray, John Francis Bray, Percy Rovenstone, Thomas Hodgskin sau comunistul — cum era privit în epocă — Robert Owen, și mulți alți susținători ai „ideilor periculoase", au demonstrat că din moment ce valoarea este creată de muncă, se cuvine să și aparțină celor ce muncesc, iar societatea se cere reorganizată după principii noi. Luptînd cu „ideile periculoase", Malthus a trebuit să atace mai întîi de toate teoria valorii-muncă a prietenului său Ricardo, teorie ale cărei puncte slabe le-a depistat cu un rafinat simț analitic. Demersul lui teoretic a marcat unele progrese în sensul sesizării deosebirii dintre schimbul mărfurilor ca produse și schimbul lor pe muncă vie. Dar a marcat și dări înapoi în analiza profitului și rentei, fapt explicabil îndeosebi prin nevoia de a găsi rațiuni economice existenței și veniturilor unei clase exploatatoare — aristocrația funciară — de care, în fond, capitalismul s-ar fi putut dispensa.

Malthus, ca și Ricardo de altfel, a susținut că cei ce creează valoarea să primească numai o parte — cît mai mică și stabilă — din ea [3]) pentru a rămîne o parte cît mai mare pentru cei ce dispun de munca altora și de rezultatele ei. Un prim aspect al deosebirii, și opoziției, dintre ei, apare în legătură cu mărimea părții pe care s-o ia fiecare clasă exploatatoare. Ricardo a susținut că partea cea mai mare se cuvine deținătorilor de capital ca să aibă de unde acumula, și astfel să se stimuleze acumularea ca funcție progresistă a societății. Malthus, din contră, a făcut eforturi să demonstreze că ar fi în interesul capitaliștilor ca renta să fie suficient de mare [4]) pentru ca funcția consumului să-și poată îndeplini rolul economic și social, iar reproducția să se poată continua. Deosebirea de optică amintită a stat la baza opoziției dintre lucrarea lui Ricardo (On Principles of Political Economy, and Taxation, Londra, 1817, traducere românească în Edit. Acad. R.S.R., Buc. 1959), apărută în 1817 și cea a lui Malthus (vezi trimitere [1]) apărută în 1820 ca replică la prima ; tot ea a alimentat bogata polemică dintre ricardieni și malthusieni în anii '20–'30 ai secolului trecut și mai tîrziu, cu ecouri pînă în contemporaneitate (vezi, de exemplu, J. M. Keynes).

O cîntărire judicioasă a contribuțiilor și erorilor fiecăruia l-a condus pe Marx — și pe adepții școlii sale — să-l aprecieze pe Ricardo ca desăvîrșitor al teoriei clasice burgheze, iar pe Malthus ca vulgarizator al ei. J. M. Keynes și adepți ai săi l-au considerat pe Malthus ca economist cu mari merite în punerea accentului pe rolul cererii efective în dezvoltarea economică. Semnificativ este faptul că astăzi, cînd teoria economică ortodoxă este în mare derută și se caută căi spre o nouă economie politică, privirile celor de orientare progresistă se îndreaptă spre Ricardo, iar privirile celor conservatori și reacționari — spre Malthus.

De ce se vădește o asemenea situație ? Ca să facilităm răspunsul este necesar să ne ocupăm de problema conținutului teoriei despre valoare și a interesului unora de a-l actualiza. Malthus a preluat din teoria lui Smith despre valoare ideea conform căreia valoarea unei mărfi este dată de și măsurată cu munca cuprinsă în marfa cu care ea se schimbă și asupra căreia cel ce a achiziționat-o a căpătat dreptul de a dispune de ea. [5]) „Valoarea unei mărfi, scria Malthus... are întotdeauna drept măsură cantitatea de muncă obișnuită cu care ea poate fi retribuită, sau contra căreia ea se poate schimba". [6]) Iar în alt loc el mai precizează : „Măsura generală a valorii unei mărfi este... cantitatea de muncă pe care ea o poate comanda". De această determinare unilaterală și echivocă a valorii, Malthus s-a servit pentru a depăși momentul de dificultate în care intrase teoria valorii a lui Ricardo și pe care el a respins-o. Totodată el a formulat o teorie proprie despre valoare prin care a luat în considerare, pe lîngă interesele generale ale capitalismului, și pe cele ale aristocrației.

Malthus a arătat, pe bună dreptate, că dificultatea teoriei lui Ricardo. este legată de o premisă eronată și anume cea după care produsele se schimbă întotdeauna pe produse. În capitalism, remarca el, o mare parte a produselor se schimbă pe muncă vie. În acest caz se dă mai puțină muncă trecută pe mai multă muncă vie. Cum scria el „...nu este întrutotul adevărat, în realitate, că produsele se schimbă întotdeauna pe alte produse. Cea mai mare parte a produselor se schimbă direct pe muncă productivă sau pe servicii personale..." [7]) Malthus avea dreptate ; el „a pus degetul", cum se spune, pe partea slabă a teoriei ricardiene și prin aceasta a deschis un nou cîmp de cercetare. K. Marx i-a recunoscut în acest punct un merit apreciind că „în cele trei lucrări ale sale Malthus are meritul de a fi pus pe prim plan schimbul inegal între capital și munca salariată", în timp ce Ricardo „nu arată cum schimbul de mărfuri, după legea valorii, dă naștere schimbului inegal între capital și munca vie". Aceasta nu l-a împiedicat însă pe Marx să critice vehement laturile eronate ale teoriei malthusiene.

prof. dr. Ivanciu Nicolae-VĂLEANU

[1]) vezi J. M. Keynes, Esays in Biography, London, 1936, p. 139—147 ; de asemenea Jaques Wolff, La pensée économique de Malthus, Malthus hier et aujourd'hui, Paris, UNESCO, 1980, p. 99.
[2]) J. Casenove, Outlines of Political Economy, London, 1832, p. 22.
[3]) Th. R. Malthus, Principes d'Économie politique, Paris, 1846, p. 194
[4]) Idem, p. 195
[5]) vezi J. F. Bray, Labour's Wrongs and Labour's Remedy, Leeds, 1835, c. V.
[6]) Th. R. Malthus, op. cit. p. 99.
[7]) Idem, p. 279.

rea unor sisteme de modele economico-matematice care să reflecte corespunzător procesele reale din economia națională.

Decalaje educaționale

● *Înregistrînd anumite succese în dezvoltarea sa — o rată a școlarizării de 4,8% la nivel primar, și de 7,7% la nivel secundar, calculată pentru perioada 1960—1975 — învățămîntul din țările în curs de dezvoltare va fi confruntat în viitor cu o serie de dificultăți, se afirmă într-un studiu al* Băncii Mondiale *publicat în luna iunie a.c. Aceste dificultăți sînt de natură diferită. În primul rînd, după cum se subliniază în studiu, este vorba de creșterea demografică accentuată, al cărei efect important din perspectiva educațională îl constituie sporirea ponderii tinerilor generații în populația totală (potrivit estimațiilor, pentru a se menține actuala rată de școlarizare, numărul persoanelor școlarizate va trebui să crească, în deceniul 1975—1985, cu 30%). Un alt aspect decurge din mutațiile pe care le-a înregistrat sistemul de învățămînt în funcționalitatea sa, și cu deosebire accentuarea rolului său economic, de factor al creșterii.*

În această perspectivă, se subliniază în studiu, se poate aprecia că decalajul existent între cerințele de forță de muncă calificată ale economiilor țărilor în curs de dezvoltare și posibilitățile acestora de a-și pregăti aceste cadre se va adînci. Cauza principală o constituie eficiența mai scăzută a învățămîntului din aceste țări, infrastructura educațională mai puțin dezvoltată.

Tendințe în dezvoltare

● *În numărul său din iulie-august a.c. revista* „L'ECONOMISTE DU TIER MONDE" *publică sub titlul* „Algerie : un plan pour mieux vivre" *(semnatara studiului — Caroline Verhack) o analiză asupra dezvoltării economiei algeriene în ultimul deceniu, evidențiind deopotrivă principalele linii strategice ale etapei următoare. Elementul caracteristic perioadei 1967—1978 (perioadă în care au prins viață obiectivele cuprinse de primele forme de conducere planificată a economiei) îl constituie orientarea prioritară a investițiilor — circa 60% din investițiile totale — spre industrie și petrol.*

Rezultatele pozitive ale politicii de industrializare, coroborate cu restricțiile ce se manifestă în economia mondială, subliniază autoarea, au creat posibilitatea și au impus totodată determinarea unor noi ierarhii de priorități a obiectivelor dezvoltării.

În această optică se preconizează o politică de conservare a rezervelor de hidrocarburi. Pe de altă parte, noile coordonate ale dezvoltării economico-sociale la orizontul anului 1990 evidențiază atenția sporită ce se acordă în această țară agriculturii (investiții în valoare de 30 miliarde dinari), construcției de locuințe, dezvoltării infrastructurii economice. O dificultate căreia factorii de conducere din economia algeriană vor trebui să-i facă față în următorii ani, se arată în articol, o constituie acoperirea cu forță de muncă calificată, domeniu în care se prevede un anumit decalaj între numărul de locuri de muncă ce vor fi create — 670 000 —, și resursele de populație activă — estimate la 460 000 de persoane.

FIȘE

Cerințe ale instaurării unei noi ordini economice internaționale

Restructurarea comerțului mondial cu produse manufacturate

REDUCEREA și, în cel din urmă, eliminarea marilor decalaje economice dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare reprezintă un obiectiv central al procesului de făurire a unei noi ordini economice internaționale. Realizarea acestui obiectiv ridică probleme deosebit de complexe, în diferite domenii, la rezolvarea cărora trebuie să-și aducă aportul toate statele, prin eforturi susținute depuse atît la nivel național, cît și internațional.

Unul din domeniile principale în care se cere întreprinderea neîntîrziată de acțiuni hotărîte care să conducă la înlăturarea actualei stări de lucruri nesatisfăcătoare este comerțul internațional cu produse manufacturate și semifinite. Dezbătut tot mai frecvent în ultima perioadă cu diverse prilejuri — printre cele mai recente înscriindu-se cea de-a XX-a sesiune a Consiliului pentru Comerț și Dezvoltare UNCTAD (martie 1980) și cea de-a IX-a sesiune a Comisiei pentru articole manufacturate din cadrul UNCTAD (iulie 1980) —, acesta este, dealtfel, unul din principalele puncte aflate pe ordinea de zi a actualei sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrată noii ordini economice internaționale.

Dezbaterile prilejuite de sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. — la care România și-a adus o contribuție activă — au pus cu pregnanță în evidență necesitatea creșterii aportului țărilor în curs de dezvoltare la comerțul internațional cu produse manufacturate și semifinite, atît prin măsuri de facilitare a dezvoltării lor industriale cît și prin înlăturarea obstacolelor artificiale impuse de țările dezvoltate în calea exporturilor acestora. Căci — așa cum se arată în studiile puse la dispoziția participanților la sesiunea specială — cu toate că în perioada 1970—1977 exporturile de produse industriale ale țărilor în curs de dezvoltare s-au majorat de la 6 la aproape 40 miliarde dolari, importurile lor de astfel de produse au sporit de la circa 39 la peste 141 miliarde dolari în aceeași perioadă, ceea ce determină deficite crescînde ale țărilor respective ; or, această evoluție nu face decît să contribuie la înrăutățirea situației balanțelor de plăți externe, la creșterea nivelului datoriei externe, la adîncirea decalajelor economice care despart aceste țări de țările dezvoltate, ceea ce — după părerea țării noastre ca și a celorlalte țări membre ale Grupului celor 77 — contribuie la menținerea distanței între declarațiile de intenții și eforturile concrete făcute în direcția edificării unei noi ordini economice internaționale.

Cel de-al III-lea Deceniu O.N.U. pentru dezvoltare — premise și perspective

DECLARAȚIA ȘI PROGRAMUL DE ACȚIUNE pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, adoptate la cea de-a VI-a sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U. [1]) subliniau necesitatea imperioasă a restructurării economiei mondiale în scopul corectării dezechilibrelor economice dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Pentru realizarea acestui obiectiv global, Declarația și Planul de acțiune de la Lima privind dezvoltarea și cooperarea industrială [2]) stipulau, la rîndul lor, că ponderea țărilor în curs de dezvoltare în producția industrială mondială trebuie să se majoreze, pînă în anul 2000, la cel puțin 25%, avîndu-se, în același timp, în vedere asigurarea unor ritmuri de dezvoltare industrială cît mai uniforme în toate țările din această categorie.

Pentru atingerea obiectivului stabilit la Lima, considerat și astăzi în vigoare, țările în curs de dezvoltare ar trebui să înregistreze un ritm mediu anual de creștere a producției industriale de cel puțin 10%. Aceasta ar implica majorarea cu cel puțin 12% pe an (în prețuri constante) a exporturilor de produse manufacturate ale acestora și, în consecință, sporirea ponderii lor în exporturile mondiale de astfel de produse la 30% la sfîrșitul acestui secol.

Bineînțeles, realizarea obiectivelor sus-menționate fac necesare modificări majore de concepție în ceea ce privește structura și modalitățile de desfășurare a fluxurilor comerciale internaționale, eforturi susținute la nivel internațional — în special din partea țărilor dezvoltate — care să suplimenteze rezultatele eforturilor proprii depuse de țările în curs de dezvoltare.

Care este însă situația în prezent, acum, în preajma noului Deceniu O.N.U. — cel de-al III-lea — pentru dezvoltare ? Rezultatele obținute în ultimii ani pe linia restructurării comerțului internațional cu produse manufacturate sînt departe de cele preconizate, punînd în mod serios sub semnul întrebării realizarea obiectivelor pe termen lung avute în vedere la Conferința de la Lima.

În ultimul deceniu, exporturile de produse, manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare au înregistrat, fără îndoială, o serie de creșteri, uneori semnificative. Acestea însă nu au condus la rezultatele așteptate, astfel că ponderea țărilor în curs de dezvoltare în comerțul mondial cu astfel de produse este de mai puțin de 8%. Dacă se are în vedere că cifrele respective pentru anii 1970 și 1975 erau, respectiv, de 5,1% și 6,4%, reiese în mod clar că o asemenea evoluție nu este de natură să conducă la atingerea celor 30 de procente propuse în exporturile mondiale de produse manufacturate.

Pe de altă parte, trebuie subliniat faptul că, creșterile globale înregistrate în ultimul deceniu ascund o serie de disparități grave între țările în curs de dezvoltare. Astfel, din totalul exporturilor de produse manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare, 77% sînt realizate de numai 10 țări, 16% — de alte 25 de țări, iar restul de 7% este distribuit între peste 100 de țări. Cu alte cuvinte, relativele progrese înregistrate se datoresc unui număr restrîns de țări, situația majorității țărilor în curs de dezvoltare înregistrînd, practic, o tendință de înrăutățire.

Situația nesatisfăcătoare este evidențiată de un alt indicator important : **ponderea produselor manufacturate în totalul exporturilor de mărfuri.** Pentru țările în curs de dezvoltare această pondere a crescut de la circa 10% în 1962 la aproape 18% în 1970, ulterior marcînd însă o tendință de scădere — 17,2% în 1977. Pentru comparație, aceeași pondere în cazul țărilor capitaliste dezvoltate și al țărilor socialiste se cifra, tot în 1977 la 74% și, respectiv, la 55% ; la nivel mondial, produsele manufacturate reprezentau, în același an, aproape 58% din exporturile mondiale.

Dezvoltarea producției industriale, a exporturilor de produse manufacturate

[1]) Rezoluțiile 3201 (S-VI) și 3 202 (S-VI) ale Adunării Generale din 1 mai 1974

[2]) Adoptată la cea de-a II-a Conferință generală a O.N.U.D.I., care a avut loc la Lima (Peru) între 12—26 martie 1975

ale țărilor în curs de dezvoltare sînt puternic stînjenite de măsurile restrictive adoptate de majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate, măsuri destinate să conducă la rezolvări parțiale, de moment, ale dificultăților economice cu care aceste țări sînt confruntate în ultimii ani. Această situație se reflectă **în ponderea redusă deținută de țările în curs de dezvoltare în importurile totale de produse manufacturate ale țărilor occidentale.** Astfel, această pondere, evaluată la circa 9% în 1978, este inferioară celei atinse în anii anteriori : 10,8% în 1974 și 10,3% în 1976 și 1977 ; dacă se exclud din calcul produsele derivate din petrol și metalele neferoase, ponderea este încă și mai redusă (7,7% în 1978). Mai mult, dacă se are în vedere structura importurilor de produse manufacturate din țările în curs de dezvoltare, se remarcă faptul că numai cîteva categorii dintre acestea (produsele textile și confecțiile, încălțămintea, produsele alimentare și articolele din lemn) au ponderi superioare celei medii ; restul produselor — unele de o deosebită importanță pentru dezvoltarea industrială a acestor țări (produse chimice, produse ale industriei construcțiilor de mașini) — dețin ponderi sensibil inferioare în importurile respective ale țărilor capitaliste dezvoltate.

Protecționismul — anacronism și piedică în calea dezvoltării

ESCALADAREA PROTECȚIONISMULUI în țările dezvoltate, ca urmare a dificultăților economice cu care acestea sînt confruntate (dificultăți ale căror costuri se încearcă, de multe ori, să fie transferate în sarcina țărilor care intenționează să pătrundă pe piață cu produsele lor) constituie principalul factor cu efect inhibitor asupra dezvoltării industriale și creșterii exporturilor țărilor în curs de dezvoltare. Restricțiile la import — a căror instituire contravine, deseori, înțelegerilor la care s-a ajuns pe plan internațional — s-au multiplicat și diversificat rapid în ultimii ani, afectînd în mod sensibil exporturile acestor țări. De subliniat, totodată, faptul că acest proces are loc într-un moment cînd, mai mult decît oricînd, există condiții și se impun acțiuni concertate pentru sprijinirea eforturilor de dezvoltare ale țărilor rămase în urmă.

O trecere sumară în revistă a importanței obstacolelor netarifare impuse în calea comerțului internațional în ultimii ani evidențiază faptul că, în perioada 1974—1979, ponderea produselor al căror acces pe piețele țărilor capitaliste dezvoltate este „controlat" în totalul importurilor, a crescut de la 40% la 46%, iar în ceea ce privește, produsele manufacturate, ponderea respectivă a crescut, în aceeași perioadă, de la 13% la 21%.

Principalele categorii de obstacole netarifare cu care sînt confruntate exporturile de produse manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare către țările capitaliste (în 1979), sînt menționate în tabel .

Multe din aceste obstacole sînt aplicate la importul unor produse de maximă importanță pentru industria prelucrătoare în formare a țărilor în curs de dezvoltare. Astfel, cea mai importantă escaladare din ultimii ani a măsurilor protecționiste este întîlnită la produsele industriei siderurgice ; de asemenea, produsele industriei textile — sector principal de export pentru numeroase țări — sînt restricționate în proporție de peste 60% în importul țărilor occidentale. În același timp, trebuie menționat că protecționismul la import s-a extins nu numai asupra produselor finite, ci și asupra celor semifinite, care intră în componența unor produse manufacturate fabricate în țările importatoare.

	A	B	C	D	E	F
I. Țări membre ale C.E.E.						
— Belgia						
— Luxemburg			×			
— Danemarca		×				
— Franța		×				×
— R.F. Germania		×				
— Irlanda	×					
— Italia		×				
— Olanda		×				
— Marea Britanie		×	×	×		×
II. Alte țări membre ale O.C.D.						
— Australia		×	×			
— Austria		×	×	×	×	
— Canada		×				×
— Finlanda		×	×	×		
— Grecia	×					
— Islanda		×				
— Japonia			×			
— Norvegia		×				
— Portugalia		×				
— Spania		×				
— Suedia		×				
— Elveția		×				
— Turcia						×
— S.U.A.	×	×	×	×		

Legendă : A — prohibiții la import ; B — contingente ; C — licențe la import ; D — acorduri de autolimitare a exporturilor ; E — prețuri minime obligatorii ; F — supervizarea importurilor

Sursa : după Sheila A.B. Page : „The Increased Use of Trade Controls by the Industrial Countries", în Intereconomics, mai/iunie 1980, p. 146.

Îngrijorător este, mai ales, faptul că multe țări nu consideră măsurile protecționiste promovate în ultimii 5 ani ca fiind temporare, dictate de situații excepționale, ci ca făcînd parte dintr-o strategie pe termen lung ; multe dintre aceste țări își exprimă părerea că, în condițiile actuale, avantajele comerțului liber ar fi depășite de dezavantajele acestuia, concepție dăunătoare pentru întreaga evoluție a schimburilor comerciale internaționale, în contradicție cu interesele tuturor țărilor, și care tinde să diminueze sau chiar să anihileze o serie de rezultate pozitive obținute în special înainte de anul 1974 pe linia liberalizării comerțului internațional, atît ca urmare a înțelegerilor bilaterale, cît și a celor la care s-a ajuns în urma negocierilor multilaterale.

Alături de restricțiile comerciale impuse de multe țări capitaliste dezvoltate în calea exporturilor de produse manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare, sînt, de asemenea, de menționat cele care scapă de sub controlul guvernelor și anume **restricțiile, promovate, sub diferite forme, de societățile transnaționale.** Astfel, controlînd o mare parte din producția, exporturile și importurile țărilor în curs de dezvoltare, aceste societăți sînt în măsură ca, prin diferite instrumente utilizate în relațiile cu filialele lor, să dicteze și de multe ori dictează efectiv nivelurile și tipurile activităților de producție, piețele de desfacere și nivelul livrărilor, prețurile care urmează a fi practicate etc., fără a lua în considerare interesele specifice ale țărilor în care activează.

În fine, un impediment major în calea dezvoltării industriale a țărilor în curs de dezvoltare — și, implicit, în calea exporturilor acestora de produse manufacturate — îl constituie **restricțiile impuse în calea transferului de tehnologie.** Astfel, țările dezvoltate încearcă să transfere spre aceste țări tehnologii deja depășite sau întregi sectoare industriale care nu mai corespund normelor tehnice, sanitare sau de protejare a mediului înconjurător în țările de origine, precum și tehnologii care nu sînt adaptate unei exploatări în bune condițiuni a resurselor naturale, umane și financiare ale țărilor potențial beneficiare. Aceste încercări nu fac decît să contribuie la menținerea decalajelor tehnologice și, în consecință, la multiplicarea dificultăților de pătrundere pe piața internațională a produselor manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare, ca urmare a gradului lor scăzut de competitivitate, a neadaptabilității lor la cerințele pieței.

Actuala Sesiune Specială a Adunării Generale a O.N.U., consacrată noii ordini economice internaționale, este punctul de plecare al unei noi runde de negocieri globale în domeniul cooperării economice internaționale pentru dezvoltare, negocieri care, în următoarea perioadă, vor aborda în mod simultan și coerent mai multe domenii de mare interes, între care și restructurarea comerțului internațional. În acest context, comerțului internațional cu produse manufacturate, participării țărilor în curs de dezvoltare la aceste fluxuri comerciale, îi va reveni un loc central.

Tocmai în această perspectivă și în vederea pregătirii în bune condițiuni a punerii în aplicare a strategiei internaționale pentru dezvoltare în cadrul celui de-al III-lea Deceniu al O.N.U. pentru dezvoltare trebuie luate în considerare căile și mijloacele care pot și trebuie să conducă la o creștere mai accentuată, în condițiuni îmbunătățite, a exporturilor de produse manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare, ca element esențial al procesului de eradicare a decalajelor economice, de făurire a noii ordini economice internaționale.

Punctul de plecare pentru rezolvarea acestor probleme trebuie să-l constituie **recunoașterea necesității sprijinirii eforturilor proprii** — individuale și colective — depuse de țările în curs de dezvoltare, prin acțiuni concrete și hotărîte întreprinse la nivel internațional și în special de către țările dezvoltate. Căci, nu trebuie scăpat din vedere faptul că — așa cum sublinia reprezentantul român în cuvîntul său la actuala sesiune specială — în contextul adîncirii interdependențelor globale la nivelul economiei mondiale contemporane, înseși aceste din urmă țări sînt interesate în eliminarea disparităților

Adrian CONSTANTINESCU
Institutul de economie mondială

(Continuare în pag. 29)

R. P. Bulgaria

Realizări şi exigenţe în dezvoltarea economiei

ÎN PERIOADA POSTBELICĂ, în condiţiile favorabile create de instaurarea şi dezvoltarea orînduirii socialiste, economia Bulgariei a cunoscut un progres continuu, exprimat — între altele — prin creşterea venitului naţional de peste 9 ori în anii 1945—1979, iar a produsului social total — de aproximativ 16 ori. O expresie concretă a dimensiunilor acestei creşteri o oferă următoarea comparaţie: în timp ce în primul cincinal (1949—1953) fiecare procent de creştere a venitului naţional echivala cu 16,5 milioane de leva, în cursul primilor patru ani din actualul cincinal el a reprezentat peste 114 mil. leva.

Politica de investiţii, al căror volum anual a sporit de 18 ori în perioada 1949—1979, a urmărit transformarea industriei în sectorul fundamental al Complexului naţional economic, concomitent cu dezvoltarea şi modernizarea agriculturii, Bulgaria devenind o ţară industrial-agrară. Modificarea structurii economiei naţionale se exprimă în faptul că industriei îi revin peste 51% din totalul fondurilor fixe de producţie şi 41% din efectivul persoanelor ocupate în producţia materială, ea furnizînd 55,7% din venitul naţional.

În cadrul industriei o dezvoltare deosebită au căpătat construcţiile de maşini (care furnizează aproape o treime din venitul naţional produs în industrie), industria chimică, energetica ş.a. Concomitent, se extinde şi se modernizează infrastructura economiei naţionale. În transporturile feroviare, de pildă, ponderea liniilor electrificate a ajuns la circa 37%, iar cea a volumului transporturilor efectuate pe baza tracţiunii electrice — la 57%; se apreciază că pînă la sfîrşitul cincinalului următor ponderea tracţiunii electrice va ajunge la aproximativ 70%, ceea ce va permite sporirea capacităţii de trafic, realizarea unor economii apreciabile la cheltuielile de transport şi la consumul de combustibili.

ÎN PREZENT — după cum arăta revista **Planovo stopanstvo** în primul său număr din acest an — economia bulgară este confruntată cu o serie de cerinţe obiective, cum sînt: modernizarea şi reconstrucţia accelerată a capacităţilor de producţie (prevăzute în programul politicii economice pînă în 1990); necesitatea menţinerii unui ritm ridicat al dezvoltării economiei pentru a reduce în continuare decalajul care desparte Bulgaria de ţările avansate din punct de vedere economic ş.a. Se apreciază că aceste orientări corespund şi exigenţelor sporite legate de participarea la diviziunea internaţională a muncii precum şi restricţiilor datorate „crizei" energiei şi altor fenomene de instabilitate pe piaţa mondială. Toate acestea impun opţiunea specializării eficiente pe plan internaţional a complexului economic naţional al R.P. Bulgaria. Este vorba aici, între altele, de utilizarea intensivă a resurselor umane, financiare şi de materii prime, de introducerea susţinută a realizărilor progresului tehnic în toate ramurile economiei naţionale (care să stimuleze modificări structurale înnoitoare în cadrul acestora), de ridicarea eficienţei investiţiilor capitale, prin orientarea lor cu precădere către producţiile care asigură o productivitate a muncii sociale superioară nivelului său mediu pe economia mondială, de aplicarea activă a politicii de folosire raţională a materiilor prime şi energiei, de mobilizarea tuturor resurselor interne în acest domeniu, în scopul reducerii dependenţei de importurile respective.

Dezvoltarea economiei bulgare a asigurat şi extinderea continuă a legăturilor sale externe; în timp ce în 1945 Bulgaria întreţinea relaţii economice doar cu 23 de ţări, anul trecut cifra corespunzătoare era de peste o sută. În acest cadru o evoluţie ascendentă înregistrează relaţiile comerciale, cooperarea economică şi de producţie dintre România şi Bulgaria. Astfel, de pildă, volumul schimburilor de mărfuri din perioada 1976—1980 reprezintă dublul volumului acestora din cincinalul precedent şi depăşeşte de aproape cinci ori nivelul atins în anii 1966—1970. Totodată, în cadrul comerţului reciproc sporeşte ponderea produselor industriei construcţiilor de maşini, realizate într-o proporţie crescîndă pe linia specializării şi cooperării în producţie româno-bulgare.

N. TABARA

Opţiuni şi reorientări în dezvoltare

Zambia : pe primul plan — industrializarea

CEL de-al treilea plan de dezvoltare al Zambiei (1979—1983) coincide cu începerea unui proces de reconstrucţie şi reorientare a politicii economice a ţării.

Elementul central îl constituie o nouă concepţie asupra procesului de industrializare ale cărei principii directoare sînt: ● substituirea unor importuri esenţiale, pe de o parte, şi orientarea spre export, pe de altă parte, prin înfiinţarea unor industrii care să utilizeze la maximum materiile prime şi semifabricatele existente pe plan local; ● integrarea procesului de industrializare prin înfiinţarea unor industrii interconexe pornind de la legătura cu agricultura şi industria minieră şi utilizarea tuturor produselor secundare şi a deşeurilor agricole sau industriale; ● acordarea de priorităţi înfiinţării de întreprinderi mici, mai ales în zonele rurale; ● dimensionarea corespunzătoare a structurii şi mărimii ramurilor industriale în funcţie de mărimea pieţei interne, de disponibilul şi structura forţei de muncă locale, şi, pe această bază, o selecţie adecvată a mărimii producţiei şi a nivelului tehnologic al noilor întreprinderi; ● utilizarea completă a tuturor capacităţilor industriale existente şi extinderea capacităţii acestora numai în întreprinderile din ramuri de interes naţional.

Pe baza acestor principii au fost selectate un număr de proiecte prioritare: agroindustrie (mori de cereale, fabrici de uleiuri şi grăsimi, de zahăr şi de prelucrare a produselor secundare din trestie de zahăr, întreprinderi forestiere, de prelucrare a cărnii, a fructelor şi legumelor, întreprinderi de prelucrare a pieilor şi de produse din piele), prelucrarea produselor din cupru şi a altor metale neferoase, îngrăşăminte chimice, acid sulfuric, echipament minier, unelte, echipamente şi maşini agricole, ciment, materiale ceramice, prefabricate pentru construcţii etc.

Caracteristica esenţială a noii politici de industrializare este dată de preocuparea asigurării unei dezvoltări integrate a industriei prelucrătoare, agriculturii şi industriei miniere, iar pentru etapa planului 1979—1983 principalul accent este pus pe dezvoltarea rurală, a industriilor bazate pe materiile prime agricole şi a industriilor care să sprijine dezvoltarea agriculturii.

Paralel, reactivarea procesului de dezvoltare a agriculturii face obiectul unui program naţional de acţiune pe 10 ani, lansat în mai 1980, şi care vizează autoaprovizionarea necesarului intern de produse alimentare. În fiecare din cele 8 provincii ale ţării vor fi înfiinţate cîte 2 ferme agricole de stat cu o suprafaţă de 20 000 ha fiecare. Se vor elimina tendinţele din trecut în care dezvoltarea agriculturii prin colectivizare s-a bazat în mare măsură pe angajarea de experţi străini sau pe importuri masive de maşini şi materiale din străinătate ignorîndu-se condiţiile şi resursele locale.

O atenţie centrală va fi acordată în continuare dezvoltării industriei miniere, orientată către export, cu produse din ce în ce mai prelucrate. Pentru eliminarea dependenţei prea mari de exporturile de cupru, vor fi considerabil sporite exporturile de cobalt preconizîndu-se începerea exploatării unor mari zăcăminte de uraniu, aur, argint, pietre preţioase etc.

Marin FRÎNCU

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Prognoze pesimiste în țările occidentale dezvoltate

APRECIERILE specialiștilor occidentali converg în a prognoza o adîncire a recesiunii în economia țărilor lor, care va culmina în 1981 cu apropierea de zero a ratei de creștere în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate. Pentru anul în curs, prognozele sînt diferențiate, deși pesimiste ca o caracteristică de ansamblu : 3% în R.F.G., 2% în Franța, 3,5% în Italia, 3% în Anglia.

Există temeri și în legătură cu recesiunea actuală din S.U.A. care și-ar putea face simțită efectele asupra Europei occidentale în următorii doi ani, în sensul unei și mai accentuate înrăutățiri a situației economice, mai ales că măsurile luate de autoritățile de resort din țările vizate — reducerea cheltuielilor bugetare, control asupra politicii de credit, a ratei dobînzii — nu par să se concretizeze într-o ameliorare a situației. De altfel, neînțelegerile între țările vest-europene și partenerii lor nord-americani au la bază și intenția previzibilă a S.U.A. de a accentua măsurile protecționiste — în special la încălțăminte, oțel, automobile — pentru a opri accesul produselor similare provenind din Europa occidentală. În acest sens, mulți economiști vest-europeni sînt de acord în a aprecia că „protecționismul este periculos pentru economia mondială în măsura în care poate determina un cerc vicios de reducere a ratei de creștere pe ansamblul țărilor industrializate".

Prețuri la metale

PIAȚA metalelor, care a înregistrat în primul semestru prețuri în scădere, se pare că va fi marcată de această tendință pe o perioadă mai îndelungată — apreciază specialiștii britanici. Iată numai cîteva exemple : la cupru, prețul a scăzut de la 1 370 £ în februarie 1980 la circa 900 £ în august ; zincul a coborît de la 390 £ la 300 £ ; la plumb, prețul a scăzut de la 590 £ la 350 £, iar aluminiul a coborît cu 18% (7 250 £) față de recordul maxim absolut din februarie. Întreprinderile miniere lucrează sub capacitate (70% minele de nichel, 75%, topitoriile de zinc), în general producătorii apreciind că profiturile vor fi considerabil diminuate în semestrul II față de prima jumătate a anului.

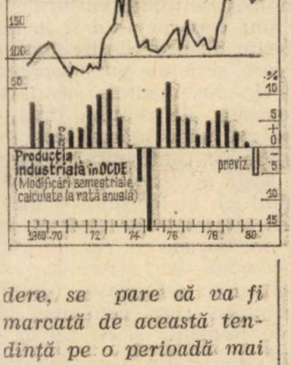

Inflația a contribuit la deformarea prețurilor : prețul la cupru, spre exemplu, este, în termeni reali, cu 50% mai redus luînd ca bază anul 1974 (cînd prețul era de 877£)

O altă caracteristică, previzibilă cel puțin pe termen scurt, o constituie reducerea stocurilor : dacă în 1975 stocurile de cupru la Bursa londoneză erau de 590 mii tone, în prezent au coborît la circa 250 mii t. Stocuri mari (15 000 t) se înregistrează la bursa din Londra și la aluminiu — fapt care, alături de intenția Statelor Unite de a vinde în următorii 3 ani 30 000 tone aluminiu din stocurile americane, va face ca prețul să scadă în continuare — apreciază specialiștii britanici.

Programe de dezvoltare

Republica Elenă : priorități ale creșterii economice

DEZVOLTAREA rapidă a industriei, modernizarea și specializarea economiei, în scopul sporirii competitivității pe piața internațională, constituie obiectivul principal al planului pe termen mediu (1979—1982) al Republicii Elene. În acest sens au fost luate măsuri de stimulare a investițiilor (facilități de credit pe termen lung și avantaje fiscale acordate investitorilor, sporirea cheltuielilor publice destinate investițiilor etc.) și de sprijinire a industriei și micilor meseriași elaborîndu-se, totodată, o politică de echilibrare a dezvoltării regionale.

În domeniul energiei un program stabilit în 1977 și completat în anii următori cu noi măsuri, urmărește reducerea progresivă a raportului dintre consumul de energie și creșterea economică, diminuarea dependenței de exterior, intensificarea exploatării surselor energetice naționale, diversificarea surselor de aprovizionare, și măsuri de economisire a energiei. Potrivit unor estimări, Republica Elenă se va putea apropia spre sfîrșitul deceniului următor de o autoaprovizionare completă cu energie. În acest scop noi explorări petroliere sînt prevăzute să înceapă în Marea Egee, Marea Ionică și în Peloponez.

O atenție deosebită se acordă de asemenea, agriculturii, care asigură 14% din P.I.B. Suprafețele irigate se vor extinde în viitorii ani la cel puțin 1 700 mii ha (900 mii ha în prezent), reprezentînd ½ din suprafața arabilă a țării. Va fi stimulată dezvoltarea și înzestrarea tehnică a cooperativelor agricole, acum în număr de aproximativ 7 000, cu aproape 700 000 membri, reunite în Confederația Panelenică a Uniunilor Cooperativelor Agricole. Va fi pus în aplicare un program de constituire de centre rurale ; primul dintre acestea va grupa 34 de sate cu 80 000 locuitori în total. Prin crearea centrelor rurale, ale căror proiecte prevăd construirea de case individuale, localuri publice, baze sportive, creșe, cămine, centre de recreere pentru tineret ș.a. se urmărește atît crearea de condiții normale de trai pentru populația rurală, cît și restabilirea echilibrului sat-oraș pentru populația activă în vederea reducerii șomajului.

Întîlnirile și convorbirile la nivel înalt prilejuite de vizita oficială în Grecia, în 1976, a președintelui Nicolae Ceaușescu, vizitele oficiale efectuate de Constantin Karamanlis în țara noastră în 1975 și 1979, au deschis, alături de cea actuală, noi perspective colaborării economice.

Volumul comerțului dintre cele două țări a crescut între 1975 și 1979 de peste 2 ori, iar structura acestuia s-a diversificat. România exportă în Republica Elenă tractoare, combine agricole, mașini-unelte, excavatoare, echipament telefonic, vagoane, locomotive diesel, produse chimice, mărfuri ale industriei lemnului și celulozei etc. și importă bauxită, tablă cositorită, piei naturale și artificiale, citrice, măsline etc.

În Republica Elenă activează de mai mulți ani două societăți mixte de comercializare iar tehnicieni din România au cooperat la explorările petroliere din delta fluviului Nestos și zona Komatini.

Rodica GHEORGHIȚA

EVOLUȚII MONETARE

SĂPTĂMÎNA 25—29 AUGUST 1980 a fost caracterizată printr-o tensiune generală pe piața euro depozitelor, modificarea dobînzilor influențînd în mare măsură evoluția cursurilor de schimb. De notat că și în acest interval tendința de creștere a dobînzilor pe piața internă din S.U.A. a continuat : nivelul dobînzii preferențiale „prime rate" a fost ridicat de o serie de bănci la 11,5% p.a.

Lira sterlină a înregistrat în acest interval o reapreciere semnificativă, descoperirea de noi cîmpuri petroliere în Marea Nordului coroborată cu nivelul ridicat al dobînzilor la depozitele în lire sterline fiind factorii esențiali care au contribuit la evoluția respectivă. Lira a cotat la închiderea săptămînii la circa 2,4040 dolari pentru o liră, nivel care reprezintă un maxim pentru o perioadă de circa 5 ani. **Francul elvețian** a profitat de hotărîrea autorităților monetare de a permite din nou remunerarea fondurilor deținute de nerezidenți precum și de a facilita accesul capitalurilor străine pe piața internă. În această săptămînă francul a cotat la un nivel maxim de 1,6500 franci / 1 dolar, nivel în apropierea căruia s-a situat și la închidere. **Marca vest-germană** a continuat să se situeze pe o poziție fruntașă în cadrul sistemului monetar vest-european. În raport cu dolarul, marca a cotat la închidere la circa 1,7925. **Francul francez** a înregistrat după un minim de 4,20 franci pentru un dolar (0,6% sub cursul de referință) o revenire moderată și a terminat intervalul la circa 4,1620 franci / 1 dolar. **Francul belgian** a oscilat în limite cuprinse între 28,93 și 28,75 franci / 1 dolar. **Lira italiană** a avut o evoluție mai liniștită comparativ cu cea din săptămîna precedentă. La închidere lira a cotat la circa 853,75 lire / 1 dolar. **Yenul japonez** a continuat să înregistreze o mișcare accentuată de repreciere și a atins la închiderea de 218,80 yeni / 1 dolar un nivel de repreciere de circa 2,6% față de cursul precedent.

Pe **piața eurodepozitelor** s-a înregistrat o creștere deosebită a dobînzilor în special la eurodolarii S.U.A. La perioada de șase luni eurodolarii au fost tranzacționați la circa 12,5%, euromărcile vest-germane la circa 8,1875%, iar eurofrancii elvețieni la circa 6,25%.

Prețul aurului a înregistrat un ușor recul, primul fixing la Londra din 29 august 1980 fiind stabilit la 630,75 dolari / uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

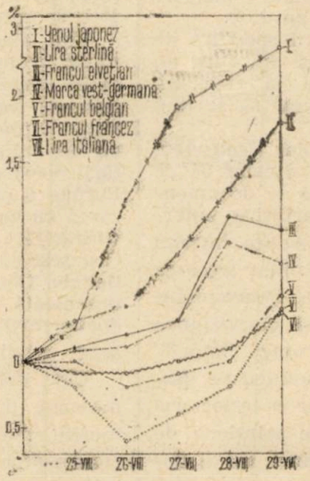

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 25—29 VIII ; bază : cursurile din 22 VIII a.c.

„Dorim ca reuniunea ce urmează să aibă loc la Madrid în toamna acestui an să dea un nou imbold politicii de destindere, eforturilor pentru înfăptuirea documentelor semnate la Helsinki. În primul rînd, dorim ca la reuniunea de la Madrid să se pună bazele organizării unei Conferințe pentru dezarmare în Europa".

NICOLAE CEAUȘESCU

Reuniunea de la Madrid

IMPERATIVUL UNEI EUROPE A PĂCII ȘI COLABORĂRII

ÎN OPINIA României și a multor altor state, o serie de factori majori conferă apropiatei reuniuni de la Madrid a statelor participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa semnificația unui eveniment politic de primă mărime atît pentru viața și liniștea popoarelor europene, cît și pentru cauza destinderii, înțelegerii și păcii pe întreaga noastră planetă.

Este vorba, în primul rînd, de caracteristicile momentului internațional actual analizate și relevate cu claritate, cu profund realism, de partidul și statul nostru, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Acest moment este definit prin înfruntarea dintre procesele pozitive și o serie întreagă de tendințe negative, generate de politica imperialistă de forță, hegemonie și dictat, de amestec în treburile altor popoare printr-o înrăutățire a climatului mondial, prin existența a numeroase probleme nesoluționate, intensificarea cursei înarmărilor, toate acestea fiind pericole la adresa destinderii, păcii, securității, independenței și libertății popoarelor. Asemenea caracteristici de ansamblu ale situației internaționale actuale, manifestările nocive ale politicii de împărțire a lumii în zone și sfere de influență, reclamă — dată fiind ponderea apreciabilă a Europei în viața politică, economică, militară și cultural-științifică a omenirii — ca la viitoarea reuniune de la Madrid atenția factorilor responsabili ai statelor să fie focalizată asupra problemelor și măsurilor de fond, concrete, de natură să contribuie la întărirea cooperării, securității și păcii în această regiune, la impulsionarea procesului de aplicare a prevederilor Actului final de la Helsinki, la reluarea și consolidarea cursului destinderii, înțelegerii și încrederii la scară planetară. Realizarea acestui deziderat se impune cu atît mai multă urgență cu cît aici se află masate cele mai mari concentrări de armamente nucleare și convenționale, inclusiv principalele două blocuri militare existente azi pe glob.

Este vorba, de asemena, de o serie de evoluții specifice de pe continentul european, cristalizate în cei cinci ani care au trecut de la semnarea istoricelor documente de la Helsinki, evoluția de care va trebui în mod firesc și necesar să se țină seama în cel mai înalt grad.

Fără îndoială, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, reuniunea la cel mai înalt nivel de la Helsinki a celor 35 de țări participante la Conferința general-europeană și documentele semnate cu acest prilej au exercitat o înrîurire puternică și pozitivă asupra climatului european și asupra întregii vieți internaționale, au marcat în mod mai pronunțat trecerea la o politică de destindere, colaborare și pace. Concomitent însă, cursul evenimentelor a reliefat justețea și clarviziunea aprecierilor partidului și statului nostru, exprimate limpede de tovarășul Nicolae Ceaușescu, potrivit cărora politica de destindere se află abia la început, nu s-a înscris pe o traiectorie ireversibilă, că semnarea Actului final nu poate soluționa de la sine toate problemele. Experiența ultimilor cinci ani a dovedit în mod concludent că deși s-au înregistrat o serie întreagă de rezultate pozitive — și aceasta ca urmare a acțiunii hotărîte a popoarelor, a forțelor progresiste, democratice — în special în planul lărgirii și diversificării schimburilor economice, tehnico-științifice, culturale și în alte domenii, aceste rezultate sînt departe de a fi la înălțimea cadrului și posibilităților oferite de prevederile Actului final, a așteptărilor legitime pe care și le-au pus popoarele europene în procesul inaugurat de documentele semnate la Helsinki. Mai mult, unele prevederi ale Actului final, în special cele ce preconizau adoptarea unor măsuri concrete de dezangajare militară și dezarmare pe continentul nostru, au rămas deziderate care nu și-au găsit materializarea. O foarte mare îngrijorare provoacă faptul că, în loc de a-și încetini și reduce ritmul — așa cum o cer interesele destinderii, securității și păcii, cursa înarmărilor în Europa — ca de altfel în întreaga lume — a cunoscut o nouă și puternică escaladă, atît în domeniul nuclear, cît și în cel „clasic" sau convențional.

Sînt evoluții care confirmă justețea punctului de vedere susținut de România și de numeroase, alte state, europene și neeuropene, potrivit căruia Europa se află într-un moment crucial al existenței sale, cînd, confruntată cu nevoia de a-și defini destinul ei de azi și de mîine, trebuie să aleagă între calea continuării și consolidării procesului de destindere, colaborare, securitate și pace, și situația precară de astăzi — care riscă să se agraveze —, cale aflată sub semnul incertitudinilor și pericolelor generate de uriașele arsenale nucleare și convenționale acumulate în această parte a lumii.

În această situație, România reafirmă cu fermitate necesitatea imperativă de a se trece de la vorbe la fapte, de la declarații de intenții la măsuri concrete, care să conducă la triumful rațiunii, la angajarea hotărîtă și ireversibilă a Europei pe drumul destinderii, înțelegerii, colaborării și păcii — față de care nu există alternativă rațională.

Sînt bine cunoscute eforturile consecvente, inițiativele și ideile de mare valoare avansate de România, pentru edificarea unei Europe a destinderii, păcii și securității, pentru asigurarea continuității acestui proces, pentru transpunerea în viață a prevederilor Actului final de la Helsinki, abordate ca un tot unitar. Concepția novatoare și aportul important al țării noastre, personal al președintelui ei, la cauza făuririi unei Europe a păcii, la eforturile pentru buna pregătire și desfășurarea cu succes a reuniunii de la Madrid și-au găsit o nouă și strălucită expresie în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la ședința comună a Biroului Marii Adunări Naționale, Consiliului de Stat și Biroului Executiv al Guvernului, organizată cu ocazia împlinirii a cinci ani de la semnarea documentelor de la Helsinki și în Declarația-Apel adoptată cu acest prilej.

Cele două documente oferă o analiză lucidă a actualului moment politic european și internațional, avînd, totodată, meritul major de a se constitui ca un program clar, riguros și cuprinzător de măsuri, căi și direcții practice de acțiune menite să conducă la atenuarea și eliminarea pericolelor ce apasă

asupra Europei, la oprirea cursului spre accentuarea încordării și la dezamorsarea tensiunii și, totodată, pentru pregătirea cît mai temeinică și încheierea cu rezultate pozitive a reuniunii de la Madrid.

Din bogăția de propuneri și idei românești încorporate în cele două documente programatice reține în mod deosebit atenția cele privind stimularea procesului de aplicare a prevederilor Actului final de la Helsinki, în totalitatea lor; promovarea neabătută în relațiile dintre toate statele a principiilor noi ale relațiilor dintre state, care, dealtfel, sînt clar înscrise în Actul final; adoptarea la reuniunea de la Madrid, cu prioritate, a unor măsuri concrete de dezangajare militară și dezarmare pe continent, inclusiv a hotărîrii de convocare a unei conferințe europene consacrate dezarmării; trecerea la tratative în vederea renunțării de o parte și de alta la amplasarea și dezvoltarea de noi sisteme racheto-nucleare pe continentul nostru; dezvoltarea unei largi cooperări economice și tehnico-științifice între cele 35 de state participante, încheierea unui tratat general european de renunțare la forță și la amenințarea cu forța și alte propuneri constructive, avînd ca finalitate făurirea unui continent al înțelegerii și păcii, fără arme și fără războaie.

O serie întreagă de propuneri românești au ca obiectiv buna pregătire și încheierea cu succes a reuniunii de la Madrid și, concomitent, asigurarea continuității conlucrării statelor europene pentru soluționarea concretă a problemelor securității. În context, se știe că România a propus ca reuniunea de fond de la Madrid să se desfășoare la nivelul miniștrilor afacerilor externe și, totodată, a avansat ideea ca viitoarea conferință general-europeană să aibă loc la nivelul reprezentanților celor mai autorizați ai statelor participante — șefii de stat și de guvern.

După cum se poate lesne constata, țara noastră atribuie o importanță de prim ordin problematicii edificării securității și cooperării europene, inclusiv viitoarei reuniuni de la Madrid, înțelegînd să-și aducă o contribuție concretă, să militeze activ pentru instaurarea unui climat de conlucrare rodnică, înțelegere, prietenie și pace în Europa. Modul de abordare de către țara noastră a acestei problematici arzătoare, dorința și preocuparea sa ca problemele europene să-și găsească la reuniunea de la Madrid o abordare pe măsura cerințelor momentului politic actual și-au găsit o nouă expresie în importanta cuvîntare pe care tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a rostit-o la 1 septembrie a.c. la Adunarea populară din orașul Motru, cu care prilej conducătorul partidului și statului nostru arăta: **„Este necesar ca toate statele și popoarele europene să spună un NU hotărît noilor rachete, noilor armamente care măresc gradul pericolului de distrugere. Să facem totul pentru a se începe tratativele, pentru a se opri amplasarea de noi armamente nucleare în Europa, pentru trecerea la dezarmare, la reducerea cheltuielilor militare, la încetarea producerii și apoi la reducerea stocurilor de armamente nucleare existente. Aceasta este în interesul tuturor popoarelor europene, al întregii omeniri, care dorește pacea și independența!"**

Popoarele europene, popoarele întregii lumi, își pun îndreptățite speranțe în reuniunea de la Madrid, cer cu hotărîre ca, ținînd seama de realitățile preocupante din Europa și de pe întreaga planetă, aceasta să stimuleze procesul de edificare a destinderii, păcii și securității. Sînt necesare mobilizarea voinței politice a tuturor statelor, un dialog deschis, autentic, cu simț de răspundere pentru destinele de azi și de mîine ale popoarelor europene și din întreaga lume, pentru ca aceste deziderate să-și găsească concretizarea.

Nicolae CHILIE

Comerțul mondial cu produse manufacturate

(Urmare din pag. 25)

de nivel și dezvoltare economică; Aceasta, dacă nu din alte considerente, cel puțin pentru motivul că țările în curs de dezvoltare reprezintă o importantă piață de desfacere pentru produsele manufacturate ale țărilor dezvoltate (de exemplu, în timp ce ritmul anual de creștere a producției industriale în aceste țări a scăzut de la 6% în 1965—1975 la numai 2% în perioada următoare, cu reduceri similare în domeniul exporturilor, livrările lor în țările în curs de dezvoltare au crescut, în aceleași perioade, de la 7,5% la 10% pe an). Or, desconsiderarea interesului și opțiunilor de dezvoltare ale acestor țări atrage după sine, pe termen mediu și lung, degradarea treptată a capacității de absorbție a țărilor în curs de dezvoltare și, implicit, afectează însești interesele țărilor dezvoltate.

De aceea, este necesară, în primul rînd, reducerea hotărîtă a presiunilor de natură protecționistă cu care sînt confruntate exporturile de produse manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare. Drept urmare, respectarea angajamentelor de **statu quo** — asumate de țările dezvoltate în cadrul ultimei runde de negocieri comerciale multilaterale sub egida GATT, încheiate în 1979 —, respectiv de neintroducere de noi restricții, precum și de eliminare a celor existente la importul de astfel de produse, se impune cu necesitate.

În același timp, în vederea impulsionării dezvoltării industriale a țărilor în curs de dezvoltare — care să conducă la o diversificare și o creștere a competitivității exporturilor de produse manufacturate —, țările dezvoltate și organizațiile internaționale trebuie să acorde sprijin concret acestor țări prin furnizarea de capital, tehnologie și prin pregătirea de personal calificat pentru producția și comerțul de/cu produse manufacturate. Totodată, trebuie să se realizeze o diviziune efectivă a muncii și un transfer de capacități de producție către țările în curs de dezvoltare care să se bazeze pe resursele materiale — în special de materii prime — și umane indigene.

Numai abordarea realistă a acestor cerințe imperioase și satisfacerea lor poate conduce la obținerea unor rezultate concrete pe linia atenuării și, în cele din urmă, eliminării disparităților existente între potențialul economic și uman ridicat al țărilor în curs de dezvoltare, pe de o parte și gradul de participare a acestora la comerțul internațional cu produse manufacturate, pe de altă parte. În acest sens, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta că: **„Este în interesul tuturor națiunilor — inclusiv al celor din statele dezvoltate ale lumii — ca țările în curs de dezvoltare să fie tot mai larg ajutate să-și făurească o industrie proprie, să-și dezvolte în ritm mai rapid economia și să-și pună pe deplin în valoare resursele naționale, să participe activ, în condiții de deplină egalitate și echitate, la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale și spirituale"**. Este, dealtfel, poziția constantă a României, bazată pe permanenta luare în considerare a realităților lumii contemporane, care a fost exprimată și în cadrul actualei sesiuni speciale, în sensul că țara noastră privește edificarea noii ordini ca un proces istoric complex, care implică nu o confruntare între diferitele state sau grupuri de state, ci o colaborare strînsă între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, indiferent de orînduirea lor socială, pentru soluționarea în comun a problemelor existente.

Creșterea exporturilor de produse manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare reprezintă atît condiția, cît și efectul dezvoltării industriale a acestor țări, dezvoltare industrială ce constituie un element-cheie al întregului proces de diminuare și eradicare a decalajelor economice, de făurire a unei noi ordini economice internaționale. Tocmai de aceea — așa cum arăta șeful delegației țării noastre la actuala sesiune specială — în opinia României o direcție majoră de acțiune în procesul de făurire a unei noi ordini economice internaționale trebuie să o constituie combaterea cu fermitate a protecționismului, continuarea procesului de liberalizare a comerțului internațional și, mai ales, favorizarea accesului exporturilor țărilor în curs de dezvoltare pe piețele țărilor dezvoltate.

Dependența de exporturi

ÎN CE MĂSURĂ economia principalelor țări capitaliste depinde de participarea lor la schimbul internațional de bunuri materiale și spirituale ? Un indicator al acestei dependențe îl reprezintă raportul dintre valoarea totală a exporturilor fiecărei țări și produsul său intern brut.

Graficul de mai jos ilustrează că — deși în anii 1978—1979 R.F.G. și

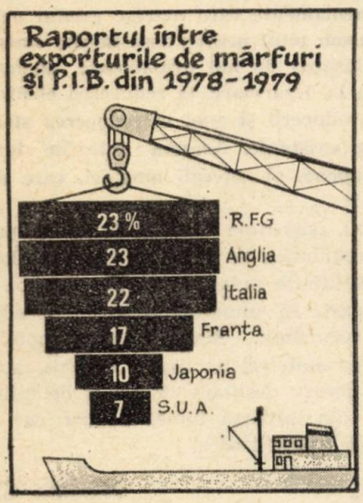

S.U.A. au înregistrat valori aproape egale ale exporturilor — ele se situează la extreme (printre principalele țări capitaliste) în ceea ce privește ponderea exporturilor raportate la P.I.B.-ul lor. Se remarcă, de asemenea, că — alături de R.F.G. — cele mai înalte valori ale raportului menționat apar în cazul Angliei și Italiei.

Șomaj și discriminare rasială

CRIZA economică pe care o cunoaște Marea Britanie a mărit numărul șomerilor, de la 640 000 în martie 1973, la 1 434 mii în mai 1980 (exclusiv noii absolvenți de școli, care caută pentru prima oară de lucru). După cum relevă o cercetare a Institutului de studii politice, publicată în nr. 6 din acest an al revistei **Employment Gazette,** deosebit de afectate de această evoluție sînt „grupurile etnice minoritare" — cetățeni născuți (sau ai căror părinți s-au născut) în alte țări. Numai în rîndurile celor proveniți din diferite țări ale Asiei și Africii, contingentul șomerilor a crescut, în intervalul mai 1979 — mai 1980, cu 26 la sută. „Acest lucru — subliniază autorii studiului — poate fi interpretat, în general, ca o continuare și extindere a dezavantajului și discriminării pe care membrii grupurilor minoritare le întîmpină în ce privește șomajul". Printre cauzele situației sînt citate : faptul că muncitorii provenind din afara insulelor britanice capătă de regulă munci plătite prost, necalificate sau slab calificate, care sînt cel mai mult supuse riscului ; discriminarea rasială ; insuficienta cunoaștere a limbii engleze ; proporția redusă a membrilor de sindicat în cadrul acestei categorii Șomerii din rîndul „grupurilor etnice" întîmpină și cele mai mari dificultăți financiare, fiind gata să accepte slujbe cu salarii considerabil inferioare celor pe care le-au avut înainte de a rămîne fără lucru.

R. P. D. Coreeană : realizări în dezvoltarea industriei

ANUL trecut a marcat un nou pas înainte în dezvoltarea industriei R.P.D. Coreene, și în primul rînd a ramurilor sale de bază. Astfel, valoarea globală a producției industriale a crescut cu 15 la sută în comparație cu 1978, sporurile corespunzătoare fiind cu 14 la sută în cazul producției de energie electrică, de 15 la sută în cea de laminate de oțel, de 13 la sută în producția de îngrășăminte chimice, de 21 la sută în cea de ciment ș.a.m.d.

S-au obținut o serie de realizări în diversificarea producției industriale, în îmbunătățirea structurii interne a fiecărui sector al industriei ; la aceasta a contribuit, între altele, intrarea în funcțiune în cursul anului 1979 a unui șir de obiective importante, cum sînt Combinatul chimic al tineretului, noi ateliere la complexul de mașini grele de la Dai-an, fabrica de piele sintetică de la Pyeungseung, fabrica de zahăr Okdang Aikouk din capitala țării ș.a.

Sectorul energetic se bucură de o atenție prioritară, exprimată îndeosebi în desfășurarea pe un front larg a construcției de hidrocentrale de diferite puteri, în extinderea susținută a capacităților în industria extractivă etc. Se prevede, de pildă, ca extracția de cărbune să crească cu 20—30 milioane de tone în actualul septenal, încît în 1984 să se atingă nivelul de 70—80 mil. tone, fapt care va plasa R.P.D. Coreeană pe un loc de frunte în lume în ceea ce privește producția de cărbune pe locuitor.

Energia solară — experiment iordanian

IORDANIA, țară a cărei principală resursă energetică o constituie energia solară, a încheiat o serie de acorduri care asigură experimentarea și exploatarea pe teritoriul său a unui larg evantai de tehnologii utilizînd această energie. Existența în medie, a trei sute de zile însorite pe an permite folosirea energiei solare atît în instalații de desalinizare a apei marine, cît și la extragerea — prin metode simple — a sărurilor de potasiu din aceeași apă (folosite în industria de îngrășăminte), urmînd apoi cultura de seră a fructelor, legumelor și florilor (destinate îndeosebi exportului) și ajungîndu-se pînă la instalarea, de-a lungul căilor rutiere din deșert, a unor posturi telefonice dotate cu baterii solare, la asigurarea funcționării frigiderelor, televizoarelor etc. Se examinează posibilitatea iluminării, în perspectivă, a căilor publice prin înmagazinarea energiei electrice produse în cursul zilei cu ajutorul energiei solare, precum și alte proiecte care — luate în ansamblu — conturează o imagine a posibilităților pe care le oferă energia solară în activitatea economică și în viața cotidiană a populației.

O cultură care merită atenție — sorgul

PRESA din Voivodina, provincie socialistă autonomă din Iugoslavia unde cultura sorgului are o tradiție îndelungată, scoate în evidență avantajele extinderii cultivării acestei plante industriale, Iugoslavia numărîndu-se, de altfel, printre primii producători din lume. De pe un hectar cultivat cu sorg se recoltează — în medie — circa 20 de chintale de paie pentru mături și cîte 30-40 chintale de sămînță.

Referindu-se la rentabilitatea acestei culturi, se arată că, pe lîngă satisfacerea nevoilor interne, măturile și sămînța de sorg (folosită la obținerea de furaje complexe pentru vite și păsări, ce pot înlocui porumbul) constituie și un articol de export, mai ales în țările cu valută liber convertibilă.

Industria de armament și inflația

INFLAȚIA erodează nu numai puterea de cumpărare a populației — arată presa occidentală —, ci chiar și bugetele militare ale țărilor respective. Este vorba de faptul că, în pofida creșterii lor cvasi-generale, bugetele militare ale diverselor țări capitaliste nu reușesc să țină pasul cu majorarea prețurilor la diferitele tipuri de armament și echipament militar. Din ce în ce mai sofisticate, avioanele, tăncurile, navele maritime etc din fiecare generație nouă înregistrează urcări de prețuri considerabile, determinînd implicit și o îngustare a pieței respective, efect nedorit de fabricanții de armamente. Publicația **Der Tagesspiegel** citează, de pildă, cazul avionului de luptă „Starfighter", care costa 5,5 milioane de mărci vest-germane în 1965, în timp ce prețul avionului de tipul „Tornado", care l-a înlocuit, este de opt ori mai ridicat.

Spirala prețurilor la armament contribuie la intensificarea risipei provocată de cursa înarmărilor, la creșterea de la an la an a cheltuielilor militare cu circa 40 miliarde dolari. Cifră echivalentă — după cum s-a arătat la actuala sesiune specială a O.N.U., consacrată noii ordini economice internaționale — cu rata anuală a serviciului datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, sau cu 20% din valoarea exporturilor lor.

GLOSAR

Monetarism

TEORIA și politica monetaristă sînt astăzi foarte răspîndite în Occident, probabil datorită vidului lăsat în teoria economică burgheză de prăbușirea sistemelor bănești bazate pe etalonul aur.

Monetarismul atribuie modificării masei banilor în circulație o importantă centrală, dacă nu chiar decisivă, în procesul activității economice și în stabilirea nivelului prețurilor. El consideră că dublul obiectiv al stabilității monetare și al dezvoltării echilibrate a economiei ar putea fi atins „aproape automat", în economia de piață, printr-un control oficial al masei banilor și prin admiterea unei creșteri anuale a acestei mase cu un anumit procent (5—6%).

Monetarismul se bazează pe două ipoteze : 1) între masa banilor în circulație și produsul social nominal (cererea economică globală) există o strînsă legătură ; (2) masa banilor în circulație este o mărime influențabilă. Implicit, politica economică se identifică cu politica monetară în ce privește obiectivele. Autoritățile monetare, potrivit teoriei monetariste, trebuie să-și îndrepte principala atenție asupra masei banilor în circulație, mai curînd decît asupra altor variabile financiare, cum ar fi de exemplu nivelul dobînzilor. Banca centrală are capacitatea de a stabili volumul cererii globale prin intermediul cantității de monedă (teza „preeminenței impulsurilor monetare"). Alte influențe, cum ar fi politica fiscală, măsurile economice, comportamentul social, impactul extern, au o importanță secundară. În consecință, banca centrală trebuie să dirijeze masa banilor în circulație pentru a limita cererea globală, iar fiecare partener trebuie să-și încadreze cerințele economice în cererea globală astfel limitată (teza „limitării financiare a cererii globale").

Cum se explică atunci fluctuațiile conjuncturii economice, proprii economiei capitaliste ? Acestea s-ar datora politicii monetare greșite și nicidecum comportamentului unităților economice nebancare, avînd în vedere că acest comportament are drept caracteristică stabilitatea („postulatul stabilității în principiu a sectorului particular").

Ce se întîmplă cu politica monetară anticiclică, discreționară, atît de răspîndită în actualele condiții de criză ? O asemenea politică, apreciază monetariștii, nu poate duce la stabilitate, deoarece măsurile luate în cadrul acestei politici influențează cu întîrziere cererea, iar întîrzierea diferă de la un ciclu la altul.

Soluția monetariștilor este, așa cum s-a arătat, majorarea anuală, cu un anumit procent, a masei banilor în circulație. Stabilirea procentului nu este considerată problema determinantă ci, mai curînd, menținerea constantă a acestuia : „Cea mai potrivită rată de creștere, ca și cea mai indicată mărime monetară, globală, sînt mai puțin hotărîtoare decît adoptarea unei rate constante și cunoscute" (M. Friedman). Concomitent se consideră necesară o reformă a sistemului bancar, în sensul eliminării capacității băncilor de a crea bani prin credit, a dreptului băncii centrale de a efectua operații de reescont și de a interveni discreționar în activitatea celorlalte bănci.

Monetarismul a reanimat discuțiile monetare, teoretice și practice, însă realitatea nu s-a conformat tezelor sale. În ultima perioadă s-a văzut că, deși un număr de țări occidentale au adoptat această teorie, măsurile monetare luate în sensul monetarist nu au reușit să ducă la stabilitatea economică.

C. K.

Conferința mondială a energiei

A. Petrescu, București — În legătură cu problema care vă interesează, ne-am adresat tov. ing. Marius M. Dăncilă, cercetător la ICEMENERG, membru în Comitetul Național Român al Conferinței Mondiale a Energiei, care ne-a relatat următoarele :

În perioada 8—12 septembrie 1980 va avea loc la München, cea de a XI-a reuniune a Conferinței Mondiale a Energiei, organizație tehnico-științifică internațională neguvernamentală, care grupează în prezent 78 țări, printre care și România, ca membru fondator. Reamintim că în anul 1971 lucrările celei de a VIII-a Conferințe Mondiale a Energiei s-au desfășurat în București, sub înaltul patronaj al președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Tema actualei Conferințe este „Energia pentru lumea noastră" și are drept scop să scoată în evidență, în perspectivă mondială, corelațiile actuale dintre energetică, societate și mediul înconjurător și să dea sugestii în vederea soluționării problemelor cu care se confruntă omenirea în acest domeniu.

Vor fi prezentate peste 150 de rapoarte tehnice din partea delegațiilor participante, cele ale delegației române referindu-se la : preocupări privind utilizarea rațională a energiei în România ; dinamica corelației între ritmul de dezvoltare economică și socială și consumul de energie în România ; 25 ani de cooperare româno-iugoslavă în construcția și funcționarea sistemului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier și impactul său asupra zonelor învecinate ale celor două țări (raport mixt româno-iugoslav) ; analiza comparativă a potențialului de conservare a energiei în diferite procese industriale în România și S.U.A. (raport mixt româno-american).

Reuniunile Conferinței, care se ține odată la trei ani, constituie prilejuri pentru un valoros schimb de experiență între specialiști, precum și pentru contacte la nivel guvernamental, cu personalități din domeniul vieții politice, științei și industriei. În acest an vor fi tratate următoarele teme : petrolul sintetic și neconvențional ; problemele energetice ale țărilor în curs de dezvoltare, substituirea petrolului ; cărbunele ca valoare de schimb internațională ; necesitatea energiei nucleare și problemele ei ; bilanțul energetic ; cererea și oferta ; conservarea energiei.

Prognoză tehnologică

Remus Mureșan, Turda — 1) În prezent India dispune de patru centrale nuclearo-electrice, cu o putere instalată totală de 860 MW. Potrivit unui raport prezentat în parlamentul indian de Departamentul pentru energia atomică, acest potențial se va tripla în următorii 12 ani, pentru a ajunge la 2 740 MW în 1991—1992.

2) FAST este denumirea prescurtată a unui program de prognoză și evaluare în domeniul științei și tehnologiei, adoptat anul trecut de țările membre ale Pieței comune. Acest program cu o durată inițială de cinci ani își propune să definească priorități pentru cercetarea științifică pornind de la problemele care se apreciază că vor afecta dezvoltarea pe termen lung a țărilor respective. Abordarea propusă este multidisciplinară. Pentru început au fost selecționate ca fiind prioritare problemele energiei, muncii și utilizării forței de muncă, noilor tehnologii informaționale și biotehnologiilor.

La acest ultim capitol, în cadrul unui subprogram intitulat „Biosocietatea", sînt studiate, între altele, consecințele sociale ale biotehnologiilor și barierele psihologice care ar putea frîna introducerea lor, precum și efectele pe care dezvoltarea acestor noi tehnologii le-ar putea avea asupra relațiilor comerciale cu țările în curs de dezvoltare (reducerea importului de materii prime, paralel cu posibilități sporite de comerț cu produse industriale).

Economisirea hîrtiei

Ion Covaci, Sinaia — Succesul înregistrat în operațiunea de recuperare a cărților vechi de telefon într-un număr de departamente din Franța a determinat autoritățile de resort să generalizeze această acțiune la scara întregii țări. Cărțile de telefon, care se tipăresc anual într-un tiraj de 21 milioane de exemplare, presupun un consum de 33 000 t de hîrtie pe an, echivalentul unei păduri de 580 000 arbori. De pe acum, partea albastră, referitoare la instituții administrative, a cărților de telefon se tipărește pe hîrtie obținută prin reciclarea hîrtiei vechi.

Viitorul cărții de telefon este considerat ca fiind limitat, datorită pătrunderii electronicii și în acest domeniu. Începînd de anul viitor, în Franța va fi experimentat anuarul electronic (ecrane video racordate la un calculator central), care va permite pe de o parte obținerea de informații aduse la zi (ceea ce chiar o carte tipărită anual nu poate oferi, cu atît mai mult cu cît într-o țară de dimensiunile Franței numărul abonaților telefonici sporește cu 2 milioane pe an), iar pe de alta o considerabilă economie de hîrtie.

Comerț internațional

Petre Roman, Iași — Modalitatea cea mai utilizată de determinare a intensității gradului de participare a unei țări la comerțul internațional o reprezintă raportarea mediei exporturilor și importurilor ei de bunuri și servicii dintr-un an la produsul ei național brut din anul respectiv. Tabelul de mai jos, care se referă la 11 țări capitaliste industrializate, permite constatarea că gradul de implicare în circuitul economic mondial s-a intensificat în marea majoritate a cazurilor, rămînînd însă sensibil mai ridicat în țările de dimensiuni mici (Belgia, Olanda).

Gradul de deschidere la comerțul internațional

Țara	Media E + I în % din P.N.B.		
	1953	1968	1978
R.F.G.	20	21	26
Belgia	31	39	51
Canada	18	21	25
S.U.A.	5	5	10
Franța	13	14	20
Italia	12	16	24
Japonia	11	10	10
Olanda	47	44	47
Anglia	20	21	29
Suedia	23	22	28
Elveția	27	30	34

Sursa : B.R.I., Cinquantième rapport annuel, 1980, p. 21.

Societate mixtă

Emil Ramură, București — Societatea mixtă „China Jewelry Company Limited", despre a cărei constituire în orașul vest-german Bremen a relatat la începutul lunii iulie a.c. cotidianul „Jenminjibao", este prima societate mixtă de acest fel, cu participare chineză, avînd sediul în străinătate. În cadrul societății participarea fiecărei părți la capital este de 50%, cele două părți („China National Arts and Crafts Import and Export Corporation" de pe lîngă Ministerul comerțului exterior al R.P. Chineze și firma „C. Melchers and Co." din Bremen) numind fiecare cîte un director. Obiectul activității acestei societăți mixte îl constituie exportul de bijuterii și perle chinezești, pe piața europeană, precum și comerțul cu pietre semiprețioase. Acordul de constituire a fost semnat la Beijing, activitatea societății mixte urmînd să înceapă în anul 1981.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 36 din 5 septembrie 1980

— Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare — eveniment de mare însemnătate pentru dezvoltarea economico-socială a patriei **(V. Dumitrache)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Dimensiuni ale întreprinderilor model. Producția fizică și netă la nivelul sarcinilor și angajamentelor asumate **(Alexandru Preda)** 3

— Exigențe ale accelerării procesului de promovare a progresului tehnic **(Costică Chițimia)** 5

— Cum se cîștigă și se menține prestigiul de mare exportator pe piața mondială **(Vasile Sechel)** 7

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Reducerea costurilor materiale — factor hotărîtor al creșterii eficienței economice **(Ioan Nicoară, Crăciun Sabău)** 9

— O filieră mai simplă în circuitul metalului de la producător la consumator **(Dumitru Petcu)** 11

— Sporirea eficienței activității stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii din zonele colinare **(Mihai Bogorodiță)** 12

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Simularea deciziei — metodă modernă de formare și perfecționare a cadrelor **(lector dr. Ovidiu Nicolescu, lector dr. Tiberiu Zorlențan, Ioan Radu)** 14

TEORII—IDEI

— Dezbatere „R.E." : Industria mică — ample posibilități de valorificare eficientă a resurselor locale și a meșteșugurilor tradiționale 16

— 36 de ani de la crearea Comisiei centrale de organizare a mișcării sindicale unite din România. Unitatea, factor hotărîtor al succeselor noastre al forței clasei muncitoare **(Vasile Bozga)** 19

— Perfecționarea predării economiei politice în învățămîntul tehnic **(prof. dr. P. Mâlcomete)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Malthus — din filele istoriei în arsenalul ideologiei burgheze actuale (I) **(prof. dr. Ivanciu Nicolae-Vâlcanu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Restructurarea comerțului mondial cu produse manufacturate **(Adrian Constantinescu)** 24

— R.P. Bulgaria : Realizări și exigențe în dezvoltarea economiei **(N. Tabără)** 26

— Tendințe-conjuncturi 27

— Imperativul unei Europe a păcii și colaborării **(Nicolae Chilie)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— Requirements for a high-rate technical progress promoting **(Costică Chițimia)** 5

— How to get and keep up the prestige of a great exporter on the international market **(Vasile Sechel)** 7

— A "R.E." debate : The small industry — large possibilities for an efficient turning into account of the local resources and handicraft activities 16

— Schools ● trends ● economists. Malthus — from the history files in the nowadays bourgeois arsenal of ideology (I) **(Prof. Dr. Ivanciu Nicolae-Vâlcanu)** 22

— Reshaping the manufactured goods world trade **(Adrian Constantinescu)** 24

— The P.R. of Bulgaria. Achievments and requirements of the economic development **(N. Tabără)** 26

— The imperative of an Europe of peace and colaboration **(Nicolae Chilie)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Exigences de l'accélération du processus de promotion du progrès techniques **(Costică Chițimia)** 5

— Comment se gagne et se maintient le prestige de grand exportateur sur le marché mondial **(Vasile Sechel)** 7

— La petite industrie — amples possibilités de valorisation efficiente des ressources locales et des métiers traditionnels (débat) 16

— Ecoles-courants-économistes. Malthus — des manuels d'histoire à l'actualité de l'arsenal de l'apologétique bourgeoise (I) **(prof. dr. Ivanciu Nicolae-Vâlcanu)** 22

— La restructuration du commerce mondial avec des produits manufacturés **(Adrian Constantinescu)** 24

— La R.P. de Bulgarie. Réalisations et exigences dans le développement de l'économie **(N. Tabără)** 26

— L'impératif d'une Europe de la paix et de la collaboration **(Nicolae Chilie)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Требования в деле ускорения процесса внедрения технического прогресса **(Костикэ Кицимия)** 5

— Как приобретается и поддерживается престиж крупного экспортера на мировом рынке **(Василе Секел)** 7

— Мелкая промышленность — крупные возможности эффективного использования местных ресурсов и традиционных ремесел **(обсуждение)** 16

— Школы ● течения ● экономисты. Мальтус — со страниц истории в арсенал современной буржуазной идеологии (I) **(проф. др. Иванчиу Николае-Вэляну)** 22

— Перестройка мировой торговли готовыми изделиями **(Адриан Константинеску)** 24

— Н.Р.Болгария. Достижения и потребности в развитии экономики **(Н. Табэрэ)** 26

— Повелительное требование создания Европы мира и сотрудничества **(Николае Килие)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, 70159, sectorul 1 Cont I.S.I.A.P. 645150228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE = PREVEDERE + ECONOMIE

ADAS

Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este utilă oricărei persoane în vîrstă de la 16 la 65 de ani.

DE CE ?

Pentru că :

● Oferă posibilitatea îmbinării prevederii cu economia, constituind un sprijin material pentru cel ce se asigură sau pentru familia sa, întrucît suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare, iar la expirarea asigurării se plătește atît suma asigurată (economisită), cît și o indemnizație de 10 la sută.

● Dă posibilitatea asiguratului să încaseze pe parcursul duratei asigurării, cîte 1 000 de lei pentru fiecare combinație de litere înscrisă în poliță, ieșită la tragerile de amortizare lunare.

CE RISCURI SÎNT ASIGURATE ?

● Sînt acoperite cazurile de invaliditate permanentă totală sau parțială și de deces din accidente, produse de evenimente neprevăzute și nedorite, cum ar fi : explozia, prăbușirea de teren, lovirea, căderea, alunecarea, acțiunea violentă a unei persoane, atacul unui animal, trăsnetul, acțiunea curentului electric, înecul, intoxicarea subită sau asfixierea din cauze subite și multe altele, precum și decesul din alte accidente.

PE CE DURATĂ SE POATE ÎNCHEIA ASIGURAREA ȘI CARE ESTE NIVELUL PRIMELOR DE PLATĂ ?

● Se poate încheia pe durate de la 5 la 15 ani.

● Primele de plată se stabilesc în funcție de mărimea sumei asigurate, de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata asigurării, fiind pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată, între 7,75 și 21,50 lei, lunar.

Pentru ca Administrația Asigurărilor de Stat să-și onoreze prompt obligațiile din contractul de asigurare, dv., stimați asigurați, aveți datoria să achitați la termen primele de asigurare. Această obligație vă cere prea mult timp ? Nu, deoarece puteți plăti primele de asigurare folosind „consimtămîntul scris", prin împuternicirea ce o dați lucrătorilor care vă efectuează plățile de retribuții de a achita Administratiei Asigurărilor de Stat, din drepturile dv., primele, atît pentru asigurările în curs, cît și pentru cele pe care le veți încheia sau reînnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

I.A.P.L. AMZEI

1980 SEP 13

RESTAURANTUL „DUNĂREA“

RESTAURANTUL „GRĂDINIȚA“

TOATE UNITĂȚILE DIN ÎNTREPRINDEREA DE ALIMENTAȚIE PUBLICĂ „AMZEI“, SECTORUL 1, OFERĂ CONSUMATORILOR CONDIȚII OPTIME DE RELAXARE.

DUNĂREA
Bd. N. Bălcescu nr. 3-5
tel. 162726

GRĂDINIȚA
Bd. Magheru nr. 24 A
tel. 595430

MIORIȚA
Șos. Kiseleff nr. 32
tel. 171095

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CONGRESUL CONSILIILOR POPULARE

DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ ARMONIOASĂ A TUTUROR JUDEŢELOR PATRIEI

Numărul 37 ● Vineri 12 septembrie 1980

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII ROMÂNIEI ÎN PROFIL TERITORIAL

GRUPAREA JUDETELOR DUPA PRODUCTIA GLOBALA PE LOCUITOR x)

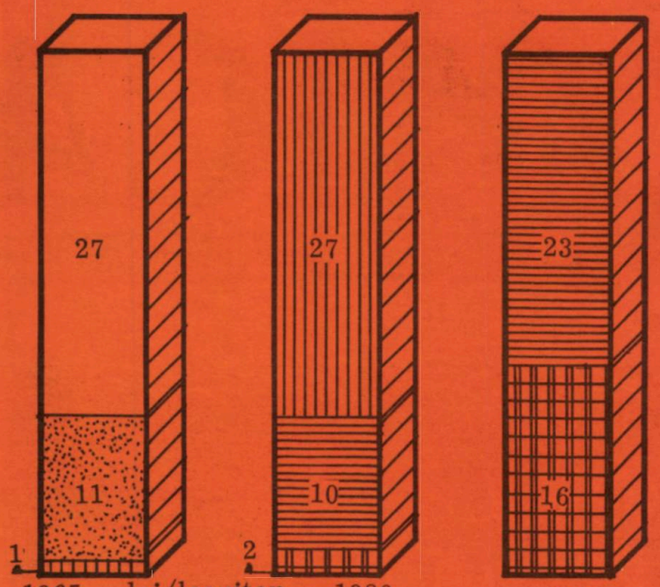

CRESTEREA PRODUCTIEI GLOBALE TOTALE PE LOCUITOR

1985 față de 1980 - % -

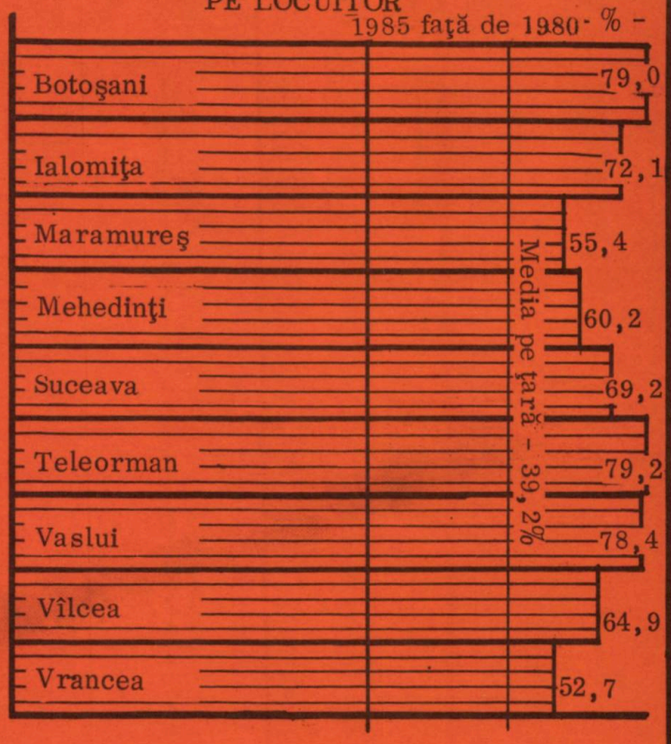

POPULATIA OCUPATA LA 1000 LOCUITORI x)

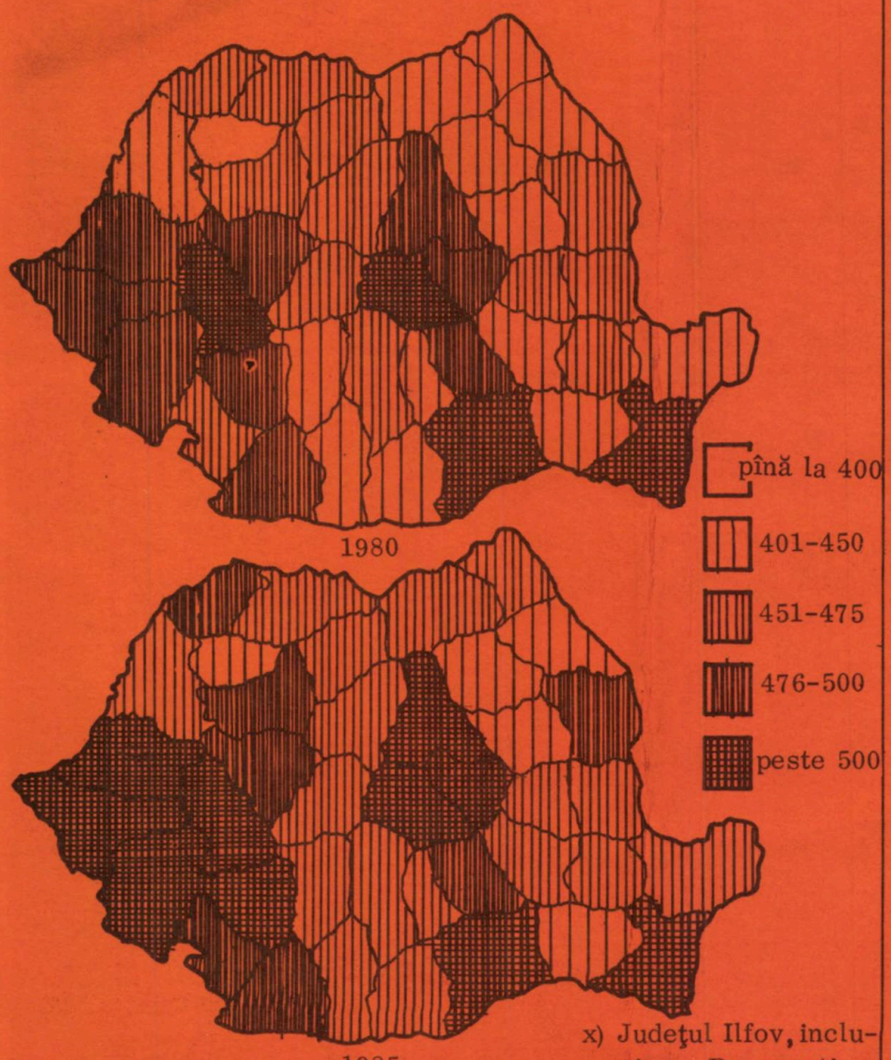

x) Judeţul Ilfov, inclusiv Bucureşti

NUMARUL JUDETELOR DUPA SUPRAFATA LOCUIBILA PE LOCUITOR

- mp -

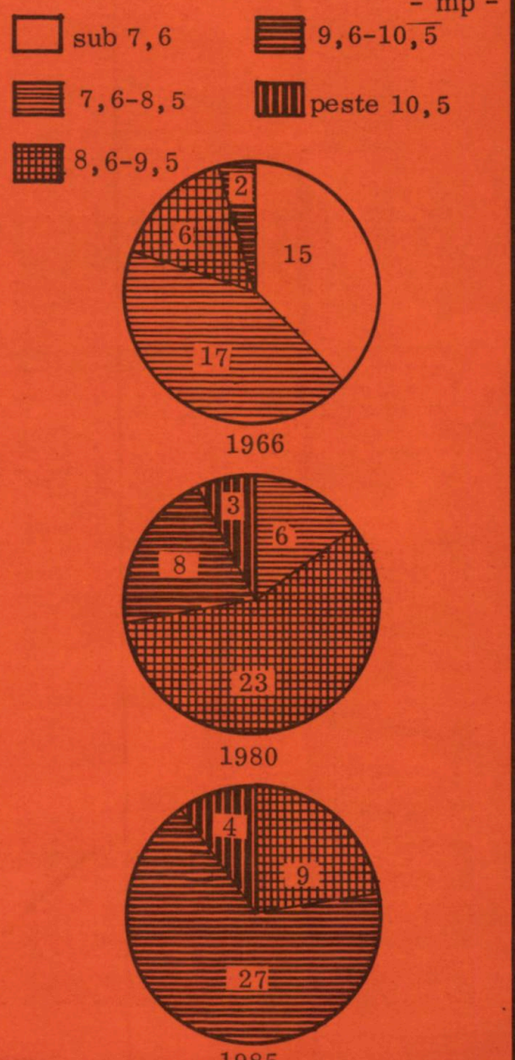

D646

curier
economic legislativ

contract economic

Aspecte privind aplicarea penalităților legale

Susținerile pe care unele unități socialiste le formulează în cadrul executării contractelor economice readuc în discuție problemele privind aplicarea penalităților legale la care ne vom referi în cele ce urmează.

1. În cazul penalităților sînt incidente acele dispoziții ale art. 4 din Decretul nr. 167/1958 potrivit cu care dreptul la acțiune se prescrie în termen de 6 luni.

Referitor la penalitățile de întîrziere, există tendința — greșită, după opinia noastră — de a se aplica prescripția exclusiv în funcție de data cînd a devenit scadentă obligația pentru a cărei încălcare se pretind asemenea penalități.

Așa, de pildă, într-un litigiu în care s-a reclamat nelivrarea produselor la 30 ianuarie 1979, s-a susținut că acțiunea introdusă la 25 noiembrie 1979 este prescrisă, întrucît pretențiile s-au valorificat cu depășirea termenului de 6 luni amintit mai sus. Menționăm că în cauză penalitățile s-au calculat pînă la 20 noiembrie 1979, deoarece nici la această dată nu erau livrate produsele pentru care termenul de livrare fusese scadent la 30 ianuarie 1979.

Susținerea la care ne-am referit este greșită, întrucît nu are în vedere următoarele dispoziții ale Decretului nr. 167/1958 : „În cazul cînd un debitor este obligat la prestațiuni succesive, dreptul la acțiune cu privire la fiecare din aceste prestațiuni se stinge printr-o prescripție deosebită".

În exemplul la care ne-am referit termenul de livrare nu poate constitui momentul începerii curgerii prescripției, deoarece ceea ce se prescrie nu este nerespectarea termenului de livrare, ci dreptul la penalități pentru întîrzierea în livrare.

Or, potrivit art. 47 pct. 1 lit. a din Legea nr. 71/1969, modificată și completată, se penalizează fiecare zi de întîrziere în îndeplinirea obligației contractuale de livrare. Așadar, cîte zile de întîrziere sînt, tot atîtea penalități se pot reclama.

Altfel exprimat, pentru fiecare zi de întîrziere se naște dreptul la penalitatea aferentă zilei de întîrziere. Prin urmare, penalitățile reprezentînd „prestațiuni succesive" în înțelesul legii, dreptul la acțiune, pentru fiecare penalitate se stinge printr-o prescripție deosebită.

În cazul nostru, penalitatea aferentă zilei de 1 februarie 1979 se prescrie la 1 VIII 1979, cea din 2 februarie la 2 august 1979, cea din 3 februarie la 3 august 1979 ș.a.m.d. iar pentru ultima zi de întîrziere acționată, 20 noiembrie 1979 — penalitatea se prescrie abia la 20 mai 1980.

Prin urmare, introducînd acțiunea la 25 noiembrie 1979, reclamanta și-a valorificat în termenul legal de prescripție dreptul său la penalități începînd din 25 mai 1979. Sînt, deci, prescrist numai penalitățile aferente perioadei 30 ianuarie — 24 mai 1979. Aceasta — datorită faptului că plata penalităților de întîrziere constituie prestații succesive iar pentru fiecare penalitate se aplică o prescripție deosebită.

Iată de ce, în speță, deși termenul de livrare a fost la 30 ianuarie 1979, prin acțiunea introdusă la 25 noiembrie 1979, reclamantul era îndreptățit să pretindă penalități de întîrziere aferente perioadei 25 mai — 20 noiembrie 1979. Problema prescripției se putea pune numai cu privire la penalitățile pretinse pe intervalul 30 ianuarie — 24 mai 1979.

Într-o speță similară, primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 23/1980, a reținut următoarele :

„Penalitățile de întîrziere curg pe fiecare zi de întîrziere iar dreptul la acțiune pentru plata lor ia naștere după expirarea fiecărei zile de întîrziere și se prescrie după trecerea unui termen de 6 luni de la data cînd s-a născut, adică după 6 luni în raport cu fiecare zi de la care a luat naștere".

2. Potrivit practicii arbitrale, în cazul cînd nu s-a respectat cerința legii privind forma scrisă a contractului, livrărilor efectuate li se recunosc doar efecte limitate pentru a se sancționa, în acest fel, abaterea săvîrșită de la disciplina contractuală. Din aceste efecte restrînse nu fac parte penalitățile în caz de întîrziere în plată. Deci, unitatea furnizoare care a livrat produsele fără să existe contract încheiat în formă scrisă, nu poate obține obligarea unității beneficiare la plata penalităților aferente întîrzierii în achitarea prețului.

SUPLIMENT LA Revista ECONOMICA
Nr. 37 1980

In astfel de situații, unele unități furnizoare solicită dobînda legală de 6% pe an prevăzută de Decretul nr. 311/1954.

Asemenea dobînzi nu sînt datorate, deoarece prin acordarea lor s-ar ajunge, indirect la eludarea sancțiunilor stabilite de practica arbitrală pentru livrările efectuate cu nerespectarea dispozițiilor legale privind obligativitatea formei scrise a contractului economic.

Această soluție s-a adoptat prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2471/1974 care își păstrează din plin actualitatea.

3. Art. 47 din Legea nr. 71/1969 reglementează în mod diferit penalitățile pentru întîrzierea plății prețului de cele aplicabile în cazul refuzului nejustificat al plății prețului. Ca atare, prezintă un vădit interes practic delimitarea celor două abateri în vederea justei aplicări a dispozițiilor legale prin care s-au instituit penalitățile.

În cauza soluționată de Arbitrajul de Stat interjudețean Galați, prin hotărîrea nr. 2282/1979, s-au acordat penalitățile de 0,3% pe zi prevăzute de art. 47 pct. 6 din Legea nr. 71/1969 pentru cazul refuzului nejustificat de plată a prețului.

Hotărîrea a fost desființată prin Decizia primului arbitru de stat nr. 49/1980, reținîndu-se următoarele :

„La data cînd a fost sesizat arbitrajul — 17 octombrie 1979 — suma era achitată, situație în care nu se mai puteau pretinde decît penalități pentru întîrzierea plății prețului conform art. 47 pct. 5 din Legea nr. 71/1969.

Potrivit prevederilor citate, pentru fiecare zi de întîrziere în plată a prețului, de la data cînd acesta este datorat și pînă la efectuarea plății, se plătesc penalități de 0,1% în primele 10 zile, 0,2% în următoarele 20 de zile și 0,3% în perioada ce depășește 30 de zile, din suma ce trebuia achitată.

Cuantumul penalităților datorate de pîrîtă se micșorează în această situație."

Rezultă deci, că, în situația unei sume achitate la data sesizării arbitrajului, nu se poate vorbi de un refuz nejustificit, ci doar de o întîrziere nejustificttă în plata prețului, cu consecințele arătate mai sus în ceea ce privește coeficientul de penalitate datorat de unitatea beneficiară.

H. MATEI

jurisdicții

Precizări privind aplicarea prescripției

Mai mulți cititori ne-au solicitat lămuriri asupra condițiilor în care se aplică — în raporturile dintre unitățile socialiste — termenul de prescripție prevăzut de art. 4 lit. a din Decretul nr. 167/1958 pentru netransmiterea în parte a produselor datorate. Este vorba de pretenții considerate uzual ca derivînd din constatarea unor „lipsuri cantitative".

În literatura de specialitate și în practica arbitrală mențiunea de „netransmitere în tot sau în parte a produselor datorate" la care face referire în mod expres art. 4 lit. a din decretul menționat, a fost legată de :

— Existența unor raporturi juridice care implică trecerea dreptului de proprietate sau de administrare directă asupra unor produse de la o unitate socialistă la alta.

— Predarea efectivă a produselor din partea unității furnizoare către unitatea beneficiară ori către cărăuș.

— Lipsa totală sau parțială la unitatea beneficiară a cantităților de produse indicate în documentele de livrare și cele de transport.

Acestea constituind condițiile — sintetic exprimate — de aplicare a dispozițiilor legale citate în cazul reclamării lipsurilor cantitative, sînt lipsite de temei, după părerea noastră, acele opinii care tind să considere că și în cazul lipsurilor cantitative este aplicabil termenul de prescripție general care este de 18 luni în raporturile dintre unitățile socialiste (art. 3 din Decretul nr. 167/1958).

Astfel, s-a susținut, de către unul din corespondenții noștri, că dispozițiile art. 4 lit. a ale decretului citat s-ar referi exclusiv la pretenții izvorîte din modul de îndeplinire a obligației de predare a produselor contractate, în sensul că termenul de prescripție de 6 luni ar fi incident numai în cazul acțiunii vizînd executarea necorespunzătoare a contractului sub raportul obiectului și al cantității (penalități pentru întîrzierea în predarea produselor cantractate, penalități pentru neexecutarea în natură a obligațiilor contractuale).

Această susținere este greșită sub două aspecte.

În primul rînd, pentru penalități s-a reglementat un termen special de prescripție prin art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958. Deci, dispozițiile art. 4 lit. a nu sînt incidente în materia penalităților.

În al doilea rînd, referirea la nerespectarea obligațiilor contractuale este lipsită de interes din moment ce legiuitorul a stabilit un termen special de prescripție pentru o anume încălcare a obligațiilor contractuale : netransmiterea în tot sau în parte a produselor datorate. Rezultă deci, că intenția legiuitorului a fost de a supune unui termen special de prescripție această încălcare, astfel că, sub nici un motiv, nu este de admis ca în locul acestui termen de prescripție să se recurgă la termenul general.

O altă opinie pe care, de asemenea, nu putem s-o împărtășim, susține că pretențiile unităților beneficiare derivate din constatarea unor lipsuri cantitative vizează exclusiv raporturile financiare dintre părți și nu cele contractuale, motiv pentru care termenul de prescripție este cel de 18 luni, prevăzut de art. 3 din Decretul nr. 167/1958.

Este evidentă încercarea nereușită de denaturare a raporturilor juridice dintre părți.

Evocarea caracterului „financiar" al raporturilor dintre părți vizează, în realitate, substanța patrimonială a acestor raporturi. Or, elementul patrimonial este nelipsit din raporturile contractuale care se leagă între unitățile socialiste, astfel că relevarea acestui element nu poate avea nici o consecință în ceea ce privește termenul de prescripție aplicabil.

În sfîrșit, se mai invocă, pentru a se ajunge la aplicarea termenului general de prescripție și în cazul lip-

surilor cantitative, că pretenţiile unităţilor beneficiare s-ar întemeia pe principiile răspunderii civile delictuale, ori pe cele ale îmbogăţirii fără cauză.

Considerăm că este inadmisibilă invocarea unor asemenea temeiuri din moment ce — prin ipoteză — între părţi există raporturi contractuale. Într-adevăr, lipsurile cantitative se reclamă în cadrul acestor din urmă raporturi iar temeiul delictual şi cel al îmbogăţirii fără cauză se invocă cu intenţia vădită de a eluda aplicarea dispoziţiilor legale privind prescripţia extinctivă. Dealtfel, este unanim admis că răspunderea delictuală şi cea întemeiată pe îmbogăţirea fără cauză au caracter subsidiar faţă de răspunderea contractuală.

Deci, termenul de prescripţie de 6 luni reglementat prin dispoziţiile art. 4 lit. a din decretul citat este aplicabil ori de cîte ori se invocă diferenţe cantitative constatate în cadrul unor raporturi juridice care au implicat transmiterea dreptului de proprietate sau de administrare directă asupra produselor care se livrează de la unitatea furnizoare la cea beneficiară. De asemenea, este necesar ca lotul de produse să fie predat unităţii beneficiare ori cărăuşului astfel că în documentele de livrare şi cele de transport să figureze acele produse a căror lipsă se reclamă.

În fine, pretenţiile trebuie să se întemeieze pe susţinerea că parte din produsele înscrise în documentele de livrare şi de transport nu au fost primite la destinaţie.

Îndeplinind aceste condiţii, pretenţiile unităţii reclamante au ca obiect, neîndoielnic, „lipsuri cantitative" derivînd din „netransmiterea în parte a produselor datorate".

Obiectul pretenţiilor nu poate fi altul pe motiv că unitatea beneficiară nu a primit produsele care constituie lipsurile cantitative. Acceptarea tezei contrare, susţinută de către unul dintre corespondenţii noştri, ar conduce, în toate cazurile, la neaplicarea termenului special de prescripţie menţionat, întrucît, în orice situaţii de „lipsuri cantitative" se poate susţine — şi uneori, chiar dovedi — că nu s-au transmis cantităţile de produse aferente lipsurilor.

În realitate, fixarea unui termen special de prescripţie — de 6 luni — a fost determinată de necesitatea clarificării într-un interval relativ scurt a pretenţiilor unităţii beneficiare întemeiate pe constatarea unor diferenţe cantitative în minus.

Aplicînd aceste dispoziţii legale, primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 1061/1976 a statuat că în toate cazurile cînd produsele au fost livrate, adică se face dovada predării lor către cărăuş, acţiunea unităţii beneficiare întemeiată pe diferenţe cantitative în minus se prescrie în 6 luni.

Termenul general de prescripţie, prevăzut de art. 3 din decretul citat se aplică atunci cînd produsele nu au fost deloc livrate, deci în situaţiile în care unităţile furnizoare nu pot dovedi că au predat produsele cărăuşului.

De asemenea, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 5/1977, s-a reţinut că împrejurarea neîncheierii procesului verbal de recepţie, ca şi faptul că nu a avut loc o predare efectivă a produselor, nu duce la inaplicabilitatea termenului de prescripţie de 6 luni. Obiectul acţiunii s-a referit la restituirea unei sume „injust încasate" de pîrîta-furnizoare pe motiv că produsele au fost livrate cu lipsuri cantitative. S-a decis că „fiind vorba de o livrare cu lipsuri cantitative, se aplică termenul de prescripţie de 6 luni prevăzut de art. 4 lit. a din Decretul nr. 167/1958".

I. ICZKOVITS

Scutiri şi restituiri de taxe de timbru

Potrivit art. 1 din Decretul nr. 199/1955, sînt supuse taxelor de timbru cererile privind soluţionarea litigiilor introduse la organele Arbitrajului de Stat, inclusiv cererile de rearbitrare şi de reexaminare, precum şi cererile prin care se solicită eliberarea copiilor de pe acte.

Acelaşi decret prevede — la art. 3 — că sînt scutite de taxa de timbru următoarele cereri introduse la organele arbitrale:

— Acţiunile introduse de organele asigurărilor sociale pentru restituirea de către instituţii, întreprinderi sau organizaţii a sumelor acordate de aceste organe drept pensii sau ajutoare celor accidentaţi în muncă.

— Cererile de rearbitrare, de anulare sau de modificare a hotărîrilor arbitrale introduse la Consiliului de Miniştri.

Decretul nr. 199/1955 dispune — prin art. 4 că „Ministerul Finanţelor poate acorda şi alte scutiri de taxe de timbru, în afara celor prevăzute în prezentul decret, precum şi reduceri, eşalonări sau amînări de plată a taxelor de timbru".

Potrivit Instrucţiunilor Ministerului Finanţelor nr. 1711/1960 date în aplicarea art. 13 din decretul menţionat, înlesnirile de mai sus se acordă de către unitatea financiară pe teritoriul căreia îşi are sediul unitatea plătitoare. Scutirile de taxe acordate total sau parţial se comunică direct unităţilor beneficiare.

În conformitate cu art. 9 din decretul menţionat, taxele de timbru se restituie „cînd cererea se restituie ca greşit introdusă la Arbitrajul de Stat, ori cînd cererea introdusă la Arbitrajul de Stat este retrasă înainte de a se fi început pregătirea rezolvării litigiului".

Instrucţiunile citate, referindu-se la acest ultim caz de restituire prevăd la par. 21. că este vorba de cereri retrase în faza de examinare prealabilă, adică mai înainte de a se fi început pregătirea soluţionării litigiului, respectiv cel mai tîrziu a doua zi după ce aceasta a fost repartizată de primul arbitru de stat sau de arbitrii de stat şefi spre soluţionare. Aceleaşi efecte se produc în

cazul restrîngerii cererii înainte de a se fi început pregătirea rezolvării litigiului.

Deci, în situația de mai sus, interesează mai puțin data înregistrării cererii la arbitraj, întrucît restituirea se poate obține în funcție de retragerea sau restrîngerea cererii înainte de a se fi început pregătirea soluționării litigiului, cu singura condiție ca retragerea sau restrîngerea să fi intervenit cel mai tîrziu a doua zi după repartizarea cererii spre soluționare.

Iată un exemplu concret: Cererea a fost introdusă la 11 august 1980 și a fost repartizată spre soluționare la 15 august 1980. În această situație, retragerea care a intervenit la 16 august 1980 apare făcută în termen. Dacă însă, aceeași cerere ar fi fost repartizată spre soluționare la 12 august 1980, retragerea ei la 15 august 1980 nu ar fi îndreptățit restituirea taxei de timbru.

Un caz de restituire a taxei de timbru stabilit prin instrucțiunile menționate în temeiul art. 4 din Decretul nr. 199/1955 este cel prevăzut la par. 21, lit. e: „cînd s-au plătit taxe pentru cereri în justiție sau la Arbitrajul de Stat, al căror obiect dispare în cursul rezolvării, ca urmare a unei dispoziții rezultînd dintr-o lege, decret sau hotărîre a Consiliului de Miniștri".

În privința litigiilor avînd ca obiect lipsuri cantitative constatate la livrări efectuate în tranzit achitat, s-a pus problema dacă se datorează taxa de timbru aferentă introducerii în cauză, în cursul soluționării litigiului, a furnizorului efectiv sau a beneficiarului efectiv.

Așa cum rezultă din Decizia primului arbitru de stat nr. 1095/1979, problema s-a pus în următorii termeni:

„Petiționara susține că greșit a fost dată în debit cu taxa de timbru aferentă cererii de chemare în garanție, deoarece, fiind vorba de un litigiu în care se valorifică lipsuri calitative sau cantitative la mărfurile livrate în tranzit, se datorează o singură taxă de timbru aferentă valorii acțiunii, indiferent de numărul părților introduse în cauză în cursul rezolvării litigiului, fie de reclamant, fie de pîrît, fie din oficiu".

Rezolvarea care s-a dat în privința taxei de timbru aferente cererii de introducere în cauză formulată de pîrîtă în cursul soluționării litigiului a fost următoarea:

„Avînd în vedere această situație, și ținînd seama că potrivit Instrucțiunilor nr. 1711/1960, în cazul cînd sînt acționate mai multe părți, se datorează o singură taxă de timbru, pîrîta nu datorează taxa de timbru pentru cererea de chemare în garanție".

În același sens, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2896/1979 s-a reținut că pîrîta nu datorează cheltuielile de arbitrare aferente cererii de chemare în garanție pe care a formulat-o întrucît litigiul a avut ca obiect lipsuri la produse livrate în tranzit achitat, situație în care taxa de timbru se percepe o singură dată indiferent de numărul părților introduse în cauză.

I. IVAN

financiar

Aprobarea investiției și admiterea la finanțare

Pentru realizarea sarcinilor decurgînd din planul de investiții, unitățile beneficiare încheie o serie de contracte economice fără de care nu ar fi posibilă înfăptuirea obiectivelor de investiții.

Din punctul de vedere al regimului legal căruia îi sînt supuse, aceste contracte se disting în raport de obiectul lor. Cele mai importante, din punctul de vedere al ponderii în realizarea investițiilor, sînt contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj și contractul de furnizare a utilajelor și instalațiilor.

Referindu-ne, în continuare, la acest din urmă contract, arătăm că, în activitatea curentă, unele unități socialiste fac confuzie între efectele aprobării investiției, pe de o parte, și efectele admiterii utilajelor sau instalațiilor la finanțare ori la creditare, pe de altă parte. Mai precis, este vorba de efectele care se produc asupra contractului și — implicit — asupra răspunderii părților în cazul cînd investiția nu este aprobată ori nu s-a realizat admiterea la finanțare sau la creditare.

Sînt necesare precizări în acest sens, deoarece, în mod frecvent, se susține, de pildă, că datorită întîrzierii în admiterea utilajelor la finanțare, unitatea beneficiară ar fi absolvită de răspunderea pentru neachitarea la termen a utilajelor livrate. Asemenea susțineri sînt consecința confuziei care se face între două momente juridice distincte cu consecințe specifice.

Astfel, după cum s-a precizat încă în anul 1971, prin Instrucția comună P.A.S. — B.I. nr. 7, „admiterea la finanțare sau la creditare constituie o operație distinctă de aprobarea investiției și ea intervine într-un alt moment, ulterior aprobării acesteia. „Drept urmare, neadmiterea utilajelor la finanțare sau la creditare nu produce efectele juridice proprii neaprobării investiției.

În lipsa aprobării investiției, este interzisă încheierea contractelor economice, atît a celui de furnizare, cît și a celui de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj.

Neadmiterea la finanțare sau la creditare nu constituie un impediment legal în calea încheierii contractelor menționate. Ea constituie un impediment numai în ceea ce privește începerea lucrărilor de construcții-montaj. Deci, interdicția se referă numai la aceste lucrări, iar nu și la utilaje care pot fi fabricate și livrate în baza aprobării investiției, dar nu pot fi decontate dacă unitatea beneficiară nu a cerut și obținut admiterea la finanțare, respectiv, la creditare.

Rezultă deci, că problema nulității contractelor economice se pune numai atunci cînd investiția nu a fost aprobată. Neadmiterea la finanțare sau la creditare nu pune nici o problemă de nulitate. Ea constituie un impediment la executarea prestației numai în cazul lucrărilor de construcții-montaj și a celor asimilate acestora.

Prin urmare, lipsa finanțării sau a creditării nu exonerează unitatea beneficiară de consecințele întîrzierii în plata prețului utilajelor.

În acest sens, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1322/1979, s-a reținut că admiterea utilajelor la finanțare este o obligație a unității beneficiare „și ca atare urmează să răspundă pentru neîndeplinirea acestei obligații".

Deci, așa cum se arată în instrucțiunea comună citată mai sus, „beneficiarul de investiții răspunde dacă plata investiției întîrzie din cauza nedepunerii în termen a documentației legale pentru admiterea finanțării respectiv creditării de către banca finanțatoare, depunerea unei documentații necomplete sau întocmite cu nerespectarea legii ori folosirea fondurilor pentru efectuarea altor plăți".

Exonerarea de răspundere poate avea loc totuși, dacă se dovedește că întîrzierea în plată s-a produs în împrejurări obiective care exclud ideea oricărei culpe în activitatea unității beneficiare și a organului său tutelar.

I. ICZKOVITS

raporturi de muncă

Delegare — drepturi — obligații

Persoana încadrată poate fi delegată de conducerea unității să îndeplinească anumite lucrări în afara locului său de muncă. Munca ce se prestează în perioada delegării trebuie să fie aceeași sau conform aceleia prevăzută în contractul de muncă.

Delegarea se poate face pe o perioadă de cel mult 60 de zile, în baza unei singure dispoziții. Ea se poate prelungi cu cel mult încă 60 de zile. Legea nu interzice o succesiune de delegări diferite care prin durata lor totală să depășească 60 de zile și respectiv 120 de zile.

Pe durata delegării se păstrează funcția și retribuția avute anterior. Personalul TESADP primește retribuția tarifară de încadrare avută înaintea delegării, calculată la programul normal de 8 ore pe zi, inclusiv indemnizația de conducere (dacă e cazul), sporul lunar de vechime neîntreruptă în aceeași unitate și premiile aferente. Personalul direct productiv, are dreptul, pe perioada delegării, la retribuția medie zilnică realizată în ultimele 3 luni la locul permanent de muncă. În calculul acesteia intră : retribuția tarifară în ultimele trei luni anterioare (se scad atît perioadele cît și sumele aferente dacă a fost în concediu de odihnă, încapacitate de muncă, au avut ore nelucrate din vina lor sau au fost scoase din producție pentru îndeplinirea unor sarcini de stat sau obștești) ; adaosul de acord ; sporurile de calificare ; cele pentru conducerea formației de lucru ; sporul penttru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate.

Au drept la echipament de protecție și la acordarea materialelor igienico-sanitare dacă activitatea celor delegați se desfășoară în locuri de muncă pentru care, în normativ, se prevede acordarea acestora.

Au drept la alocația de stat pentru copii în același cuantum, pe toată perioada delegării.

Își păstrează spațiul locativ.

Persoanele delegate în alte localități, au dreptul la plata cheltuielilor de transport și de cazare precum și la o indemnizație.

RAMBURSAREA CHELTUIELILOR DE TRANSPORT

Persoanele trimise în delegare în alte localități, situate la peste 5 km în afara perimetrului localității unde lucrează în mod obișnuit, au dreptul la rambursarea cheltuielilor efectuate pentru transport, la plecare și la înapoiere, chiar dacă nu beneficiază de diurnă, astfel :

— cu avionul ; pe calea ferată, după tariful de clasa a II-a pe distanțe pînă la 300 km și după tariful de clasa I pe distanțe mai mari de 300 km (decontarea cheltuielilor făcute cu utilizarea vagonului de dormit se admite numai în cazul călătoriilor de noapte și numai cu aprobarea prealabilă a conducătorului unității de utilizare a acestui mijloc de transport) ; pe căi de navigație fluvială după tariful de clasa I, iar pe căi de navigație maritimă după tariul de clasa a II-a ; cu mijloace de transport în comun interurbane sau rurale de stat, după tarifele stabilite pentru aceste transporturi ; cu mijloace de transport particulare (altele decît autoturismele) pe trasee unde nu există rețea de cale ferată sau de transporturi în comun ale consiliului popular și pe distanțe mai mari de 5 km, potrivit tarifelor locale și în limitele stabilite de dispozițiunile legale în vigoare.

În cazul în care este posibilă utilizarea mai multor mijloace de transport (tren, auto, avion etc.) se vor putea rambursa cheltuielile corespunzătoare mijlocului de transport cel mai avantajos ca timp sau bani. Aprecierea aparține conducătorului unității.

Persoanele care, prin natura muncii lor, se deplasează cu regularitate pe teren în alte localități, pot beneficia de abonamente de transport, în cazul cînd valoarea abonamentelor lunare este mai mică decît costul biletelor ce s-ar folosi pentru deplasările efectuate în cursul unei luni.

Decontarea cheltuielilor de transport se face numai pe baza biletelor de călătorie plătite cu numerar.

În cazul cînd s-a călătorit cu trenul automotor rapid, cheltuielile de transport efectuate li se vor rambursa după tariful celorlalte trenuri (accelerate sau rapide) pentru clasa a II-a pînă la 300 km distanță și pentru clasa I peste 300 km.

Pentru persoanele trimise în delegare în mai multe localități, distanța în funcție de care se decontează cheltuielile de transport după tariful clasei I sau a II-a, este aceea dintre localitățile respective.

Atunci cînd delegarea unor persoane expiră în ziua de simbătă sau într-o zi care precede o zi de sărbătoare și acestea rămîn în localitatea respectivă încă 24 ore, conducerea unității poate deconta costul transportului la înapoiere, fără ca pentru cele 24 are folosite în interes personal să se acorde diurnă și cheltuieli de cazare.

Rambursarea cheltuielilor de transport la înapoiere nu poate fi admisă în cazul în care personalul, după

terminarea delegării, a rămas să-şi efectueze concediul de odihnă, întrucît într-o asemenea situaţie, cei în cauză se înapoiază din concediu şi nu din delegare. În practică, aceasta nu trebuie să se întîmple pentru motivul că delegarea, avînd un caracter operativ, este necesar să se cunoască rezultatul delegării imediat la terminarea ei.

Rambursarea cheltuielilor are loc şi în următoarele situaţii : cînd persoanele încadrate în muncă sînt rechemate înainte de terminarea misiunii ; în cazul cînd cei aflaţi în delegare se îmbolnăvesc, fiind nevoiţi a se înapoia prezentînd certificat medical.

Cei ce îşi întrerup delegarea din interese personale nu au drept la rambursarea cheltuielilor de transport.

RAMBURSAREA CHELTUIELILOR DE CAZARE

Persoanele trimise în delegare în altă localitate situată la o distanţă mai mare de 10 km de locul lor obişnuit de muncă sau de localitatea unde îşi are sediul unitatea şi care nu se pot înapoia la sfîrşitul zilei de lucru au dreptul la acoperirea cheltuielilor de cazare în limitele tarifare — maximum 45 lei pe noapte — stabilite pentru o cameră cu un pat la hotelurile de categoria I—III, şi numai pe baza actelor oficiale emise de unităţile hoteliere. În cazul cazării la alte orgnizaţii socialiste decît hoteluri, rambursarea cheltuielilor se face pe baza chitanţei emise de aceste organizaţii, în limita tarifului pentru o cameră cu un pat la hotel categoria I. Plafonul astfel stabilit trebuie respectat pentru fiecare noapte în parte ; rambursarea pe baza unei medii de cheltuieli de cazare pe noapte, care să se încadreze în acest plafon, nu este admisă.

Plata cheltuielilor de cazare se face pe baza menţiunii pe delegaţia de serviciu că cel în cauză nu a beneficiat de cazare gratuită din partea unităţii la care s-a deplasat, precum şi a chitanţei emise de întreprinderea de hoteluri. În cazul deplasării în comune, această menţiune trebuie completată cu certificarea biroului executiv al consiliului popular comunal că persoanei nu i s-a putut asigura cazarea.

În cazul cînd personalul a fost trimis în delegaţie într-o localitate urbană şi — neputîndu-se caza în acea localitate din cauza lipsei de hotel sau a lipsei spaţiului de găzduire necesar — s-a cazat într-o localitate urbană învecinată, i se vor deconta cheltuielile de hotel astfel efectuate, indiferent de faptul că unităţile hoteliere din cele două localităţi sînt de categorii diferite. Lipsa posibilităţii de găzduire în localitatea unde a fost trimis nu trebuie dovedită. În asemenea situaţii, cheltuiielile de transport efectuate pe distanţa dintre localitatea unde s-a cazat şi localitatea în care îşi execută delegarea nu se decontează. Personalul care a fost trimis în delegare într-o localitate rurală — unde cazarea trebuie asigurată în mod gratuit — nu poate deconta cheltuielile de cazare la hotel efectuate într-o localitate urbană învecinată. Cu toate acestea, s-a stabilit că persoanele care se deplasează în şantiere ori la unităţi amplasate în locuri izolate sau în afara localităţilor, astfel încît nu li se poate asigura cazarea, pot beneficia de rambursarea cheltuielilor de transport efectuate pentru a fi cazaţi în localitatea cea mai apropiată de sediul unităţii, cu condiţia ca această unitate să confirme că nu a avut posibilitatea să le asigure cazarea şi, de asemenea, că distanţa pînă la localitatea cea mai apropiată este mai mare de 5 km. În aceste condiţii, personalul poate beneficia, în afară de cheltuielile de transport, şi de rambursarea cheltuielilor de cazare, în limita tarifelor legale.

În cazul delegărilor în comune, rambursarea cheltuielilor de cazare este supusă următoarei reglementări : cazarea persoanelor aflate în delegare în comune se asigură prin grija birourilor executive ale consiliilor populare ; compensarea cheltuielilor de cazare în comune se face pe baza certificării date de biroul executiv al consiliului popular respectiv că nu s-a putut asigura cazarea.

Cînd cazarea nu poate fi asigurată la hoteluri sau în comune de către birourile executive ale consiliilor populare, celor în cauză li se acordă 10 lei în oraşe şi 5 lei în comune pentru fiecare noapte.

Persoanele care, aflîndu-se în delegare, îşi pierd temporar capacitatea de muncă, au dreptul la rambursarea cheltuielilor făcute cu cazarea şi în perioada incapacităţii de muncă, în afară de cazul cînd se internează în spital.

INDEMNIZAŢIA (DIURNA) DE DELEGARE

Diurna (indemnizaţia) de delegare are de scop acoperirea cheltuielilor cu caracter personal determinate de schimbarea locului de muncă şi se acordă în mod diferenţiat, şi anume pentru primele 30 zile de delegare, diurna este stabilită la o sumă fixă (lei/zi) în funcţie de retribuţia tarifară lunară. Diurna se stabileşte la 20% din retribuţia tarifară lunară pentru timpul care depăşeşte 30 de zile în cadrul unei singure delegări neîntrerupte în aceeaşi localitate, neputînd fi mai mare de 400 lei.

Indemnizaţia fixă (lei/zi) în raport de retribuţia fixă lunară este stabilită astfel :

18 lei pe zi de la o retribuţie lunară de 1 201 la 2 700 lei ; 20 lei pe zi la o retribuţie lunară de peste 2 700 lei.

Diurna se acordă numai în situaţiile în care deplasarea (dislocarea) persoanei este efectivă şi la o distanţă mai mare de 10 km. Distanţa de 10 km se calculează de la perimetrul (limita teritorială) localităţilor de unde sînt trimise persoanele delegate, pînă la locul unde se efectuează deplasarea.

În cazul cînd persoana delegată revine chiar numai pentru cîteva ore la locul de reşedinţă al unităţii, delegarea se consideră întreruptă, deoarece aceasta presupune absenţa efectivă din localitatea unde prestează muncă.

Pentru stabilirea diurnei se are în vedere numărul de zile calendaristice, nu cel de zile lucrătoare, considerîndu-se fiecare 24 ore cîte o zi de delegare. În cazul cînd delegarea durează o singură zi, persoana are drept la diurnă dacă între ora plecării şi ora sosirii oficiale sînt 12 ore. De asemenea, se ia în considerare şi ultima zi dacă depăşeşte 12 ore dintr-o delegare care are o durată de mai multe zile.

Delegarea se consideră începută la ora plecării oficiale și încetează la ora sosirii oficiale a mijlocului de transport.

În principiu, personalul în delegare are obligația de a se înapoia imediat după îndeplinirea misiunii, folosind unul din mijloacele de transport pe care le are la dispoziție. Situațiile determinate de anumite cauze obiective, cînd cel în cauză a fost nevoit să plece cu următorul mijloc de transport, sînt lăsate la aprecierea conducerii unității.

În situația cînd în deplasare s-a folosit un mijloc de transport al unității, se ia în calcul ora plecării și înapoierii acestui mijloc de transport, din și în localitatea unde se află locul de muncă sau sediul unității.

În ipoteza cînd cel delegat efectuează deplasările cu mijloace de transport proprii, durata delegării se va socoti de la ora sosirii pînă la ora plecării de la unitatea la care a fost delegat — astfel cum sînt indicate în viza de pe ordinul de delegare — la care se adaugă și durata transportului dus-întors de la și la unitatea unde lucrează. Această durată — care trebuie să ia în considerare distanța parcursă și media kilometrilor pe oră de parcurs — este lăsată la aprecierea conducerii unității de care aparține delegatul.

La sosirea în localitatea unde își are sediul unitatea de origine, delegatul trebuie să se prezinte în continuare la serviciu dacă programul de lucru nu s-a terminat, sau în ziua următoare sosirii, dacă programul de lucru al unității în ziua sosirii a luat sfîrșit.

Diurna se plătește și în perioada în care persoana delegată se află în incapacitate temporară de muncă, în afară de cazul în care este internată în spital. În perioada spitalizării nu se va cumula diurna cu indemnizația acordată în cadrul asigurărilor sociale de stat.

Indemnizația nu se plătește în cazul cînd locul de muncă al celui delegat este în altă localitate decît aceea în care își are domiciliul, iar delegarea se face în localitatea domiciliului. De asemenea, nu au drept la diurnă persoanele care, în cadrul atribuțiilor de serviciu, fac deplasări în sectorul lor de activitate, deoarece acestea reprezintă o obligație derivată din natura funcției lor, chiar dacă raza de activitate depășește 10 km. Au însă drept la rambursarea cheltuielilor de transport.

Indemnizația de deplasare se plătește numai dacă din vizele puse pe ordinul de serviciu rezultă efectuarea și durata deplasării, putînd fi confirmate cu o singură semnătură și ștampilă numai în situația în care sosirea și plecarea, de la unitatea la care s-a efectuat delegarea, au avut loc în aceeași zi. În caz contrar, trebuie obținută viza cu data la prezentare, iar la plecare viza cu data părăsirii unității și confirmarea, dacă este cazul, că unitatea nu a asigurat cazarea. Unitățile sînt obligate să menționeze pe delegație nu numai data, ci și ora sosirii și a plecării.

Indemnizația persoanelor încadrate cu jumătate de normă se calculează la retribuția integrală a funcției.

Sumele primite cu titlu de diurnă (indemnizație) și pentru rambursarea cheltuielilor de transport și de cazare nu pot fi urmărite silit.

Persoanele delegate răspund disciplinar și material. Abaterile disciplinare se sancționează de conducerea unității care a dispus delegarea, iar răspunderea materială se stabilește tot de conducerea acesteia dacă prejudiciul a fost provocat propriului patrimoniu. Dacă persoana delegată a provocat pagube altei unități, aceasta se va îndrepta cu acțiune la arbitraj împotriva unității care a dispus delegarea, iar aceasta va recupera suma potrivit Codului muncii de la vinovat.

Reglementare : art. 66—68 C. muncii, HCM nr. 822/1959, art. 11 HCM nr. 304/1975 Îndrumarul nr. 66427/73, republicat în 1975 al Ministerului Muncii și U.G.S.R.

Dr. **C. JORNESCU**

Suportarea cheltuielilor de transport a elevilor școlilor de maiștri de către unitate

1. Unitatea suportă integral cheltuielile de transport a elevilor din învățămîntul de zi al școlilor de maiștri pe ruta cea mai scurtă, cu trenul de persoane sau nave fluviale ori maritime, clasa a II-a, fie cu autobuzele întreprinderilor de transport auto, astfel :

— la trimiterea de la unitate la școală și la întoarcerea la unitate, după examenul de absolvire în cazul cînd sînt trimiși să frecventeze școala cu sediul în altă localitate decît unitatea de producție ;

— în vacanță, dus și întors, de la școală la localitatea de domiciliu, numai pentru elevii școlilor de maiștri cu durata de un an și jumătate.

2. Unitatea suportă integral cheltuielile de transport a elevilor din învățămîntul seral al școlilor de maiștri, care urmează școala în altă localitate decît aceea a unității de producție, pe ruta cea mai scurtă, cu trenul de persoane sau nave fluviale ori maritime, clasa a II-a, fie cu autobuzele întreprinderilor de transport auto, la trimitere la unitatea unde au fost detașate precum și la întoarcere, după examenul de absolvire, la unitatea unde sînt încadrați.

3. Personalul muncitor recomandat de întreprindere pentru a urma cursurile școlilor de maiștri beneficiază, potrivit legii, de drepturile legale de deplasare în cazul cînd examenul de admitere se ține în altă localitate decît aceea de domiciliu.

Reglementare : anexa nr. 2 Decretul nr. 335/1978.

J. COSTIN

Aprecierile și calificativul anual

Aprecierile anuale sînt concepute ca un sistem, introdus obligatoriu în toate unitățile socialiste de stat, pentru cunoașterea posibilităților și a perspectivelor de dezvoltare și promovare a cadrelor, în scopul repartizării și utilizării judicioase a acestora. Sistemul de apreciere privește personalul tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ. Poate fi extins și la unele categorii de muncitori. Aprecierile se acordă în fiecare an calendaristic și anume la începutul anului calendaristic următor pentru cel expirat, făcîndu-se excepție pentru persoanele transferate sau pentru cele al căror contract de muncă a încetat în cursul anului. În aceste cazuri aprecierea se acordă înainte de plecarea din unitate. Dacă suspendarea din funcție a durat tot anul calendaristic sau a fost urmată de încetarea contractului de muncă nu poate avea loc aprecierea muncii în anul respectiv.

Aprecierile anuale se păstrează la compartimentul de personal și învățămînt din unitate.

Ele trebuie să reflecte sintetic activitatea desfășurată avînd în vedere : rezultatele obținute în îndeplinirea sarcinilor de serviciu, nivelul pregătirii profesionale și de cultură generală și preocuparea pentru perfecționarea pregătirii profesionale, calitățile personale — spirit de inițiativă, disciplină în muncă, conștiinciozitate, prestigiu profesional — preocupare față de bunul mers al unității, grija pentru apărarea avutului obștesc, respectarea legalității, apărarea secretului de stat, comportarea în cadrul colectivului de muncă, în familie și societate, atitudinea față de interesele generale ale patriei.

Anual, aprecierile se vor concretiza în acordarea unui calitativ — foarte bun, bun, satisfăcător sau slab — în raport cu modul în care fiecare persoană corespunde funcției în care este încadrată.

Aprecierile și calificativele se acordă la propunerea șefului direct al compartimentului de muncă, de un colectiv numit de consiliul oamenilor muncii și se aduc la cunoștință celui în cauză în cadrul colectivului de muncă din care face parte, adică în mod public. Comunicarea se poate face fie în scris, fie verbal, caz în care se va încheia un proces-verbal constatator (ca instrument probator).

Comisia de pregătire și perfecționare, încadrare și promovare în muncă răspunde împreună cu șefii compartimentelor de muncă de activitatea de acordarea calificativelor anuale.

Persoanele nemulțumite de aprecierea și calificativul acordat pot face contestație la consiliul oamenilor muncii în termen de 15 zile de la data cînd au luat cunoștință despre aceasta (art. 19 din legea nr. 12/1971).

Contestațiile sînt analizate și supuse aprobării consiliului oamenilor muncii al unității de către comisia de pregătire și perfecționare, încadrare și promovare în muncă.

Termenul de 15 zile de la luarea la cunoștință este de prescripție, fiind susceptibil de suspendare, întrerupere, fiind posibilă și repunerea în termen. Pentru a se cunoaște data luării la cunoștință, dată de la care începe să curgă termenul legii, este recomandabil ca aprecierea și calificativul acordat să fie comunicate sub luare de dovadă.

Cei nemulțumiți pot contesta fie conținutul aprecierii, fie calificativul, fie ambele (apreciere și calificativ).

Soluționarea contestațiilor se va face în cel mult 30 de zile de la data prezentării lor. Este un termen de recomandare, nerespectarea lui neantrenînd consecințe juridice. Hotărîrea consiliului oamenilor muncii de admitere sau respingere a contestațiilor este definitivă, nefiind supusă nici unei căi de atac.

Colectivul care a formulat aprecierile și a acordat calificativul poate reveni asupra lor, nefiind un organ de jurisdicție, hotărîrea sa neavînd ca efect dezinvestirea.

Pentru personalul de conducere al unității (director, inginer șef, contabil șef sau alte funcții echivalente), aprecierile se acordă de către organul de conducere colectivă al unității ierarhic superioare. Cei nemulțumiți pot face contestații la organul colectiv de conducere al organului ierarhic superior.

Persoanele care au primit în ultimul an calificativul slab, nu pot fi promovate în funcție.

Reglementare : art. 17—20 din Legea nr. 12/1971, art. 35 din Legea nr. 5/1978 și anexa 2 a acestei legi.

M. GORUNEANU

ORIZONT 2000

Literatura dedicată cercetării viitorului a răspuns întotdeauna, cu mijloacele proprii pe care le avea la îndemînă, unor profunde și străvechi nevoi ale omului de a cunoaște ce va fi, imagina și explica, de a se proiecta în el. La început sub forma profețiilor, lipsite de un sens al metodei, al lanțului cauzal și motivațional, nesistematică, literatura de cercetare a viitorului a ajuns să ocupe un loc important în literatura extrem de bogată a timpurilor noastre. Rod al eforturilor unor scriitori sau oameni de știință ce au lucrat individual sau în colective organizate, studiile asupra viitorului, privesc elemente și direcții de dezvoltare, conjecturi, aspecte metodologice, sinoptice și contextuale, probleme și soluții. S-au elaborat programe și modele de cercetare, s-au întocmit tabele, diagrame, grafice de tot felul, s-au făcut pronosticuri, predicții, estimări, prognoze etc. s-au elaborat și utilizat metodologii de tip prospectiv și previzional, s-au propus și constituit științe și tehnici particulare de cercetare a viitorului.

Trecutul nu prea îndepărtat al cercetării pe baze științifice a viitorului, specificul problematicii abordate, au făcut ca definirea conceptelor cu care această cercetare operează să fie încă în curs de definitivare, să existe unele trăsături cu o oarecare imprecizie în caracterizarea lor. La aceasta a mai contribuit și existența unor poziții și explicații cauzale diferite asupra viziunii despre viitor și de aci și diversitatea interpretărilor pesimiste sau optimiste ale acestuia. Sînt tot atîtea cauze care determină discuțiile ce se mai poartă asupra statutului de știință sau metodă autonomă de cercetare a prospectivei sau asupra precizării unor concepte ca de pildă de pronostic și predicție, conjectură, estimare etc. Prospectiva este definită ca știința ce are ca obiect cercetarea pluridisciplinară a viitorului, a rațiunilor tehnice, științifice, economice și sociale care de-

termină accelerarea evoluției lumii moderne și a prevederii situațiilor generale care pot decurge din influența conjugată a acestor cauze. Este o știință sintetică și globală care cercetează structurile în care societatea omenească sa va afla într-un anumit viitor. Este un instrument al conducerii vieții economice și sociale ce are drept scop să furnizeze acesteia elementele necesare în vederea elaborării și modificărilor în adîncime a proiectelor de acțiune, a orientării lor. Prin prospectivă se „prospectează" viitorul prin intermediul unui uriaș volum de evenimente, informații, fapte, într-o viziune globală, inter și multi disciplinară. Prin aceasta ea se deosebește de previziune, a cărei trăsătură fundamentală este cercetarea situațiilor, faptelor de natură particulară din viitor cu metode specifice, îndeosebi de tip cantitativ. Rezultate ale cercetării prospective, prognozele se definesc ca evaluările sistematice, determinate pe baze științifice, a evoluției posibile, cantitativă și calitativă, a unui anumit domeniu.

O asemenea cercetare prospectivă a dus la elaborarea studiilor de prognoze ce au văzut lumina tiparului în recenta lucrare „Economia mondială : Orizont 2000" apărută în Editura Academiei Republicii Socialiste România sub egida Institutului Central de Cercetări Economice, Institutul de Economie Socialistă, și sub semnăturile unui grup de cercetători, economiști și ingineri. Volumul (363 de pagini), coordonat de Mihail Florescu, Mircea Malița și Marcu Horovitz, însumează studii de prognoză demografică, macroeconomică, energetica, industriei oțelului, industriei construcțiilor de mașini, industriei chimice, sistemului agroalimentar și comerțului internațional.

Studiile de prognoză incluse în volum urmăresc scopuri precise : să determine științific posibilitățile viitoare, limitele de dezvoltare ale domeniilor cercetate, modalitățile de încadrare ale acestora în procesul general de evoluție generat de revoluția tehnico-științifică.

Profesorul Mircea Malița, în cuvîntul său introductiv : „Prezentul explorează viitorul" sintetizează dezbaterile care au avut loc în ultimul deceniu în scurta dar „tumultoasa" istorie a cercetării viitorului. Rapidele prefaceri sociale și politice, arată omul de știință român, marile realizări ale științei, proiecte tehnice neașteptate, presiunea unor mari probleme, imense nevoi și decalajele existente între statele lumii sînt tot atîtea cauze care determină cercetările asupra viitorului ca o condiție în definirea opțiunilor, a obiectivelor de urmărit.

Concepția noastră asupra viitorului ilustrează pe deplin și superioritatea felului cum este interpretat la noi rostul și valoarea cercetărilor prospective. În concepția românească, viitorul e construit într-o viziune conjuncturală în care legăturile dialectice dintre factorii economici, politici, sociali, tehnologici sînt exprimate unitar în interdependență. Este cauza pentru care intervențiile de valoare, sub forma diferitelor programe de dezvoltare (programe, planuri, proiecții etc.) dar cu deosebire sub forma Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, au o puternică și determinantă funcție modelatoare, creatoare.

Arătînd dificultățile pe care le întîmpină prognoza populației, subliniind în același timp și progresele înregistrate în acest domeniu în ultimii 25 de ani, prof. dr. Vladimir Trebici întreprinde cercetarea sa plecînd de la prognozele demografice — termenul reținut de autor este de proiectări demografice — efectuate de Divizia de populație a Organizației Națiunilor Unite și de instituțiile specializate O.N.U. Astfel, ținînd seama de numărul actual al populației, de aproximativ 4,2 miliarde, de repartiția acesteia pe glob, pe zone geografice și de dezvoltare diferită, de acțiunea factorilor de ordin sociali, economici, politici, de noile tendințe ce se înregistrează astăzi în creșterea populațiilor naționale și a celei mondiale, supunînd unei analize temeinice proiectele demografice efectuate pînă în prezent cu toate ipotezele pe care acestea le conțin, prof. V. Trebici scoate în evidență elementele și concluziile valoroase ale acestora, analizează evoluția posibilă a diferiților indicatori demografici și reține ca cifră probabilă pentru anul 2000, un total de aproximativ 6,253 miliarde de oameni.

În „Prognoza macroeconomică" semnată de cercetătorii dr. Marcu Horovitz, Reghina Crețoiu și Stela Sandu, se pleacă de la ideea fundamentală că omenirea a pășit într-o nouă fază de dezvoltare în care a devenit evident caracterul limitat al resurselor naturale. Sînt puse față în față și supuse unei analize critice diferite poziții adoptate în gîndirea prospectologică contemporană, autorii optînd hotărît spre o viziune optimistă bazată pe o evaluare realistă a resurselor mondiale, precum și pe posibilitățile tehnologiei viitorului. Întreprinzînd o comparare internațională a unor principali indicatori de dezvoltare a economiei naționale, analiză susținută cu un bogat material cifric, tabele și grafice, autorii afirmă necesitatea de a se abandona elaborarea de scenarii în prognoza macroeconomică și înlocuirea acestora cu prognoze-obiectiv care au un pronunțat caracter normativ și care prevăzînd un țel posibil de realizări să sugereze și mijloacele de a-l atinge. Problema fundamentală a viitorului este problema atenuării și lichidării decalajelor economice dintre țările lumii prin aplicarea unor strategii care să prevadă accelerarea creșterii economice a țărilor subdezvoltate, într-un ritm superior gradului de rămînere în urmă. Exemplul țării noastre care își schimbă și-și va schimba în continuare locul în economia mondială este edificator în acest sens.

Prognoza energetică semnată de cercetătorii dr. Aurel Iancu și Ion Mihai, cea a industriei oțelului, autori Paul Petrescu și Teodor Gherasim, a industriei construcțiilor de mașini, Ion Crișan, Ion Calboreanu, Ion Boconcios, Ioan Buiu, prognoza industriei chimice, semnată de Mihail Florescu, membru corespondent al Academiei R. S. România, a sistemului agroalimentar, dr. Eugen Buciuman și a comerțului internațional, dr. Ioan Kun, își propun, fiecare în domeniul său, să descifreze, cu implicațiile impuse de problematica cercetată perspectivele de viitor, direcțiile de dezvoltare, cu ideea subliniată că „elaborarea unei strategii specifice de dezvoltare de lungă perspectivă pentru fiecare economie națională este atributul conducerii economiei respective, folosindu-se resurse proprii și avantajele cooperării economice internaționale."

RADU DEMETRESCU
I.E.S.

Breviar

societatea anonimă (pe acțiuni)

Societatea anonimă a apărut în secolul al XVII-lea, impulsionată de o serie de factori economici, printre care pe primul loc se situau marile cuceriri coloniale care au impus, la rîndul lor, intensificarea transporturilor maritime și perfecționarea tehnicii de navigație, pentru care se cereau capitaluri mari. Astfel au luat ființă primele societăți pe acțiuni. Printre acestea, cu titlu de informare istorică, citățm : Compania Olandeză a Indiilor Orientale, întemeiată în anul 1602, care a funcționat pînă în anul 1795. Ea a fost urmată de Compania Olandeză a Indiilor Occidentale, înființată în 1621 și de Compania Suedeză Meridională (1625). Aproape concomitent, grație impulsului economic imprimat de Colbert, Franța pășește și ea pe această cale, prin crearea societăților coloniale : Compagnie de la nouvelle France (1628), la Société Française des Indes Orientales și La Compagnie des Indes Occidentales (1664). Dacă în Franța, societatea pe acțiuni a apărut la sfîrșitul secolului al XVI-lea, începutul secolului al XVII-lea, în Anglia din cauza acelorași fenomene economice, acest tip de societate s-a conturat încă la mijlocul secolului al XVI-lea, prin înființarea puternicelor societăți ale epocii respective — cum au fost : Russia Company, Senegal Adventures, East India Company, South Sea Company etc.

Evoluția spectaculoasă a acestui tip de societate, numeroasele scandaluri financiare provocate, falimentele etc. au determinat luarea mai multor măsuri legislative, menite să prevină abuzurile și să protezeze interesele societăților și ale terțelor persoane, de regulă creditorii societății.

Societatea anonimă este reglementată sub diferite denumiri : în Franța : **Société anonyme** (S.A.), fiind reglementată prin legea din 24 iulie 1966 ; în R. F. Germania : **Actiengesellschaft** (A.G) — legea din 31 ianuarie 1937 ; în Marea Britanie : **Public company** — legea din 1948 ; în Belgia : **Société anonyme** (S.A.) — legea coordonatoare din 30 noiembrie 1935 ; în Italia : **Società per azioni** (S.p.a.) — art. 2385—2471 din Codul civil din 1942 ; în Olanda : **Naamloze Vennootschap** (N.V.) — legea din 2 iulie 1928, integrată în Codul comercial, art. 35—36 ; în S.U.A. : **Corporation (business corporation, business stock corporation** sau **share corporation).**

Acest tip de societate deține cea mai mare parte din capitalul mondial și se caracterizează prin următoarele trăsături proprii : elementul **intuitu personae** al acționarilor este fără importanță ; asociații răspund în mod limitat, pînă la nivelul capitalului subscris, exprimat în acțiuni ; acțiunile pot fi transmise liber terțelor persoane, nefiind necesară vreo autorizație din partea celorlalți asociați.

Fiind prototipul societății de capital, prin construcția juridică a societăților anonime pot fi mobilizate uriașe resurse financiare, reclamate în tot mai mare măsură de imensele operațiuni industriale și comerciale. În ultimă analiză, acest tip de societate reprezintă forma juridică de asociere a capitalurilor, adică o exprimare în tipar juridic a procesului de concentrare și centralizare a capitalurilor.

Cu privire la **plafonul minim al capitalului social** arătăm că acesta este stabilit prin legislația fiecărui stat ; în Franța. prin legea din 1966, capitalul minim este de 500 000 franci, dacă societatea se constituie prin subscripție publică de acțiuni (constituire continuată) ; 100 000 franci în cazul constituirii simultane (fără subscripție) ; în R.F. Germania, plafonul minim al capitalului social este de 100 000 D. M., în oricare formă s-ar constitui ; în Italia, capitalul social minim este stabilit la 1 000 000 lire ; în Elveția este de 50 000 franci. Spre deosebire de majoritatea țărilor capitaliste, în Belgia și Olanda nu sînt stabilite prin dreptul național plafoane minime ale capitalului social. Capitalul social al oricărei societăți anonime este constituit din fracțiuni de o valoare egală, denumite acțiuni, a căror valoare minimă este stabilită, în general, prin dreptul național (în Franța 100 franci).

organe de conducere și control ale societăților anonime

Dreptul actual al statelor capitaliste — și avem în vedere legea franceză din 1966 — consacră două modalități de realizare a conducerii unei societăți anonime :

— în prima formă, tradițională, conducerea se realizează de către un consiliu de administrație și de către un președinte — director general ;

— în cea de-a doua formă, mai nouă, specifică dreptului vest-german, conducerea efectivă îi revine unui directorat al societății și unui consiliu de supraveghere, care numește directoratul și îi controlează activitatea.

Așadar, în unele țări printre care Franța, Italia, Olanda etc., conducerea societăților anonime cunoaște o reglementare dualistă ; în consecință, alegerea unei formule sau a alteia revine membrilor fondatori prin precizarea corespunzătoare în statut (în Franța, lipsind o prevedere expresă se prezumă că a fost adoptată formula : consiliu de administrație — președinte). Dreptul vest-german nu cunoaște decît formula unică de conducere : directorat — consiliu de supraveghere.

Dacă la o societate cu răspundere limitată, instituirea unui organ specializat de control **(commissaires aux comptes, Wirtschaftsprüffer, accountant** etc., termeni corespunzători denumirii de cenzori, din limba noastră) se face numai în anumite condiții, în situația societăților anonime numirea unui asemenea organ este obligatorie. Cenzorii au funcția de a controla societatea, fiind aleși dintre persoanele fizice sau juridice constituite, de regulă, în corpuri de experți.

Societățile anonime au ca organ suprem de conducere și control adunarea generală a acționarilor care se convoacă, anual, de către organul de conducere (consiliul de supraveghere), căruia îi revine și obligația să stabilească ordinea de zi

regimul legal privind beneficiul societăților anonime

Beneficiul societății care revine acționarilor poartă denumirea de dividende. Pentru a se înțelege modul de determinare a beneficiului net, este necesar să expunem unele reguli privind constituirea rezervelor legale, impuse de dreptul național al statelor capitaliste. În principiu, există trei feluri de rezerve :

— rezerve legale, care se constituie în mod obligatoriu prin prelevarea a 5% din beneficiile nete ale fiecărui exercițiu de activitate, diminuate, dacă este cazul, cu pierderile anterioare ; această constituire a rezervei legale încetează de a fi obligatorie cînd fondul de rezervă atinge o zecime din capitalul social ;

— rezerva statutară sau ordinară, prevăzută pentru societăți anonime, poate fi constituită prin prelevarea unei cote, de pildă, de 5% ;

— rezerva facultativă sau extraordinară este hotărită prin votul adunării generale ; de exemplu, atunci cînd beneficiile anului au fost deosebit de importante, ele vor putea fi distribuite în viitoarele exerciții. Menționăm că, pe o cale indirectă, mai poate fi constituit și un alt gen de rezervă, așa-numitul report al beneficiului, care reprezintă o veritabilă rezervă facultativă.

Situația gestiunii unei societăți anonime, precum și modul de repartizare a beneficiilor rezultă din bilanțul anual și din contul de profit și pierdere, care se publică anual într-un ziar de mare tiraj sau specializat în asemenea anunțuri.

burse

Bursele de mărfuri reprezintă o piață caracteristică economiei capitaliste unde se cumpără și se vînd mărfuri fungibile, după o procedură specială, care se desfășoară potrivit unui program prestabilit, într-o anumită sală, în prezența vînzătorilor și a cumpărătorilor sau a reprezentanților acestora. Așa cum se subliniază în literatura de specialitate, bursele constituie un veritabil seismograf care înregistrează cu o mare sensibilitate orice fenomen care ar putea să influențeze cererea și oferta. Ele sînt

informate prin fiul de ştiri, despre tot ce se petrece pe glob în toate domeniile, fie că este vorba de economie sau politică, de tehnică, ştiinţă sau de apariţia unor calamităţi naturale etc., şi reacţionează spontan, reflectînd fenomenele respective prin urcări sau scăderi de preţuri sau cursuri. O secetă prelungită în Australia sau Argentina, spre exemplu, ridică preţul grîului la bursa din Londra, Winnipeg sau Chicago cu cel puţin o lună înaintea începerii însămînţărilor de primăvară în emisfera nordică. Descoperirea unui important zăcămînt de petrol sau de cupru, ca şi introducerea unor tehnici noi, mai eficiente, în exploatarea zăcămintelor existente fac să scadă preţul acestor materii prime mult înainte ca oferta să se fi materializat pe piaţă. Hotărîrea unui guvern de a-şi crea stocuri strategice sau de a lichida prin vînzare stocurile ezistente influenţează, de asemenea, preţurile, şi nu numai ale produselor vizate, ci şi ale celor similare sau de substituire.

Bursele au apărut cu zece secole în urmă, în porturile italiene, firma distinctivă a localurilor respective fiind o pungă de bani, care în limba italiană se numeşte **borsa**. De aici s-au extins şi în alte centre comerciale din Franţa (Marsilia, Lyon, Toulouse şi Paris), iar prin secolul al XIV-lea în nordul Europei, în oraşele hanseatice. De menţionat că prin vechi documente se semnalează faptul că încă în secolul al XIV-lea în casa familiei Van der Borse din Bruges se negociau bani, metale preţioase, valori mobiliare şi chiar mărfuri. Prima bursă, în accepţiunea modernă, este considerată, în literatura de specialitate, cea de la Anvers.

Organizarea burselor este asemănătoare în aproape toate ţările cu economie capitalistă. Sub aspectul formei de constituire, de organizare, se disting următoarele tipuri de burse : a) **private**, înfiinţate şi organizate de particulari, de multe ori sub forma de societăţi pe acţiuni, de asociaţii comerciale sau de camere de comerţ, constituite pe baza unor statute de funcţionare adoptate de către fondatori ; b) **înfiinţate şi administrate de stat**, organizate pe baza legilor existente în ţările respective. După criteriul admiterii participanţilor, se deosebesc : burse la care participarea nu este limitată şi cele la care sînt admişi numai membrii bursei. Privite sub aspectul naturii operaţiunilor, în cadrul burselor se încheie tranzacţii privind mărfuri, valori mobiliare, devize etc. Încă din secolul al XVIII-lea a început procesul de specializare a burselor în burse de mărfuri şi burse de valori ; în prezent activitatea burselor, după obiectul lor, este bine conturată, cunoscînd o specializare, de regulă pe următoarele activităţi : burse de comerţ sau de mărfuri, burse de valori mobiliare, burse de devize şi burse pentru operaţiuni ajutătoare în comerţul internaţional **(burse de asigurări**, ca de pildă **Lloyd's** din Londra, şi cele **de navlosiri)**.

Bursele sînt constituite, în general, sub forma societăţilor pe acţiuni. Din bursă fac parte ca membri, de regulă, principalele bănci şi institute financiare, marile companii comerciale şi întreprinderi industriale din oraşul, zona sau ţara respectivă, care, sub diferite, forme, efectuează tranzacţii sau sînt interesate în operaţiuni de bursă. Reprezentanţii acestora aleg un comitet de conducere şi, în cadrul său, pe preşedinte şi unul sau mai mulţi vicepreşedinţi. In atribuţiile conducerii bursei intră problemele legate de organizarea şi funcţionarea administrativă a burselor, reglementările privind desfăşurarea tranzacţiilor de bursă, stabilirea cursurilor, notarea acestora în lista oficială de cursuri, măsurile privind soluţionarea litigiilor rezultate din tranzacţiile de bursă în conformitate cu legislaţia existentă şi uzanţele bursei etc.

burse specializate pe mărfuri

În cadrul burselor de mărfuri unele se numesc burse caracteristice, datorită ponderii însemnate a tranzacţiilor de comerţ internaţional încheiate cu astfel de produse. Este evident că ele dau nota dominantă atît în ce priveşte cantităţile de mărfuri oferite, cît şi în stabilirea preţurilor. Astfel de burse se întîlnesc, în primul rînd, în zonele producătoare de mari cantităţi din mărfurile respective, cum sînt : pentru cereale — Chicago şi Winnipeg ; pentru piei de bovine — Buenos Aires şi Chicago ; pentru bumbac — Memphis şi New Orleans ; pentru cauciuc — Singapore ; pentru profile metalice — Anvers ; pentru cafea — Sao Paolo ; pentru produse petrolifere — Rotterdam. Unele burse caracteristice sînt aşazeate în zonele de mare consum, avînd rolul de distribuitor al unor astfel de mărfuri. Dintre acestea menţionăm, în primul rînd, Londra, ca principal redistribuitor de materii prime pentru Europa şi America de Nord. Subliniem că cele trei burse de mărfuri din Londra au un volum de tranzacţii dintre cele mai importante din lume : **Baltic Exchange** cu un mare număr de săli de vînzare pentru cereale, oleaginoase, carne, lînă, iută, blănuri ş.a. ; **Commodity Exchange** pentru zahăr, ceai, cacao, cafea, cauciuc etc. ; **London Metal Exchange** pentru metalele neferoase şi rare. Aceasta, creată în 1882, este principala bursă de metale din lume ; volumul anual al tranzacţiilor încheiate aici depăşeşte un miliard lire sterline.

tehnica operaţiiunilor de bursă

Operaţiunile de bursă se încheie fie prin participarea directă a vînzătorilor şi cumpărătorilor, fie prin mijlocirea unor intermediari, care, la bursele din Marea Britanie, sînt de două feluri : **brokerii** şi **dealerii**. Brokerul de bursă este un mandatar care primeşte ordine de la persoane din afara bursei, de la bănci (care, în Marea Britanie n-au acces la bursă), în timp ce dealerul **(jobber)** încheie operaţiuni şi pe cont propriu ; acesta are legături cu comitentul prin intermediul brokerului. Cîştigul brokerului constă din comisionul ce-l încasează, pe cînd al dealerului, din diferenţa de preţ (curs). Intermediarii la bursele din R. F. Germania se numesc **Borsenmakler**, iar în Franţa **courtiers**.

Operaţiunile de bursă pot fi clasificate în două mari categorii ; a. pe bani gata, **la disponibil** (situaţie în care atît livrarea mărfurilor, cît şi plata se fac imediat după încheierea contractului) şi **b. la termen**, în care livrarea mărfurilor are loc la un termen mai mult sau mai puţin îndepărtat. Ultima categorie de operaţiuni se poate încheia pentru acoperirea unor nevoi reale ale cumpărătorilor, dar, de obicei, acestea au un scop speculativ. Astfel, cumpărătorul achiziţionează o cantitate de marfă de care nu are nevoie, dar speră ca la termenul de livrare, preţul acesteia să fie mai urcat decît cel la care s-a încheiat operaţia, deci a speculat **à la hausse**. Dimpotrivă, vînzătorul, de cele

mai multe ori, nici nu posedă marfa pe care o vinde, dar nutreşte speranţa că, la data fixată pentru livrare, va putea să-şi procure marfa, pe care s-a obligat s-o vîndă, la un preţ mai scăzut şi din diferenţa dintre preţul cu care a vîndut şi cel cu care a cumpărat să realizeze un profit. Această speculă, la scăderea preţurilor, se numeşte **à la baisse.**

Prin mijloacele moderne de telecomunicaţii preţurile şi cursurile ce se stabilesc la bursele reprezentative se transmit aproape simultan între toate bursele din lume, fapt care duce, nu numai la o influenţare reciprocă, dar şi la o anumită apropiere a acestor preţuri şi cursuri, tinzîndu-se spre egalizare. Aceste preţuri, care, în fapt, sînt preţurile pieţei mondiale, orientează activitatea tuturor celor care participă la circuitul economic internaţional, fie în calitate de cumpărători, fie în aceea de vînzători. Pe bună dreptate — trecînd peste faptul că cererile şi ofertele sînt uneori influenţate în mod artificial prin crearea unei atmosfere de febră sau de panică, manevre frauduloase ale unor grupuri speculative —, putem afirma că bursele reprezintă una din căile principale de formare a preţurilor mondiale pe piaţa capitalistă. Aceste preţuri sînt denumite cotaţii sau cursuri.

Cotaţiile, respectiv nivelul cursurilor, se stabilesc zilnic, atît pentru operaţiile la disponibil cît şi pentru cele la termen, care se afişează în cadrul bursei şi pot fi : **a. efective,** care se stabilesc pe baza tuturor tranzacţiilor încheiate într-o anumită zi, acestea fiind luate în considerare la încheierea operaţiunilor de vînzare-cumpărare, şi **b. nominale,** care reprezintă preţul mărfurilor care cotează curent la bursă, dar pentru care nu s-au încheiat tranzacţii într-o perioadă de cîteva zile, din lipsă de oferte sau cereri.

În funcţie de modalitatea de determinare a cotaţiilor acestea sînt : **medii,** care reprezintă media preţurilor unei mărfi pentru care s-au încheiat tranzacţii (s-au formulat cereri şi oferte) în perioada dată ; **limită,** reprezentînd media preţurilor minime sau maxime în perioada luată în considerare, şi **de lichidare,** stabilite de casele de lichidare (oficii de decontare) pentru finalizarea unor operaţiuni de bursă la termen.

Se mai disting cotaţii **oficiale,** care sînt anunţate după lichidarea sesiunii de tranzacţii din cursul dimineţii şi care sînt luate în considerare pentru încheierea contractelor pe termen lung şi **neoficiale,** care se referă la tranzacţiile încheiate pînă la închiderea sesiunii de seară, care reprezintă numai un indiciu privind tendinţa preţurilor în ziua următoare.

Menţionăm că presa de specialitate şi, în unele ţări, şi ziarele cotidiene, publică pe lîngă cotaţiile arătate şi tendinţa bursei, indicînd trei direcţii, prin utilizarea următoarelor denumiri : **solidă-strong** — dacă sînt perspective de ridicare a preţurilor ; **slabă (moale)-weak** — dacă, se întrezăreşte o curbă descendentă, respectiv o scădere a preţurilor ; **menţinere,** dacă nu se prevde o modificare a cursului.

Constituind vînzări-cumpărări de o factură specială, tranzacţiile care se încheie în cadrul burselor urmează o procedură aparte, bine stabilită prin uzanţe şi reglementări proprii.

Pentru facilitarea încheierii operaţiunilor la bursele de mărfuri, s-au introdus anumite reguli (bazate pe uzanţele în vînzarea-cumpărarea de mărfuri). Astfel, se stabilesc condiţii uniforme cu privire la locul şi termenul de livrare, termenul de plată, ambalaj şi, în special, cu privire la calitatea mărfurilor, condiţiuni tip care fac ca obligaţiile partenerilor, exprimate concis, să fie bine precizate, asigurîndu-se astfel rapiditatea încheierii operaţiunilor şi pe cît se poate eliminarea litigiilor. De obicei, se fixează anumite calităţi tip care servesc ca bază de contractare, dîndu-se posibilitate vînzătorului de a livra şi mărfuri de altă calitate, în care caz cumpărătorul va plăti în plus sau în minus, după cum calitatea livrată este superioară sau inferioară calităţii de bază.

AL. D.

Întrebări şi răspunsuri

● **GEORGEL CONSTANTINESCU, Braşov** — Conform prevederilor Decretului nr. 100/1979 (anexa b) precum şi din datele pe care ni le-aţi comunicat rezultă că aţi împlinit vechimea minim necesară de 3 ani pentru eventuala acordare a gradaţiei a 3-a, la 1 august 1980. Funcţiile de şef birou în cadrul serviciului financiar şi şef birou CFI sînt funcţii echivalente.

● **NECULAI POTOP, Iaşi** — Din scrisoarea dv. rezultă că aţi absolvit, cu diplomă, cursurile de zi ale facultăţii de ştiinţe economice şi că pînă la data absolvirii aveaţi o vechime de mai mult de patru ani ca muncitor. Unitatea a făcut iniţial, în cazul dv., o justă aplicare a art. 35, lit. c din Legea nr. 57/1974 întrucît această prevedere se referă expres atît la cei care anterior absolvirii au fost muncitori, cît şi la cei care au ocupat funcţii medii în specialitatea corespunzătoare studiilor superioare absolvite. Sînteţi îndreptăţit să solicitaţi menţinerea încadrării din anul 1976, în funcţia de economist retribuit la bază.

● **GHEORGHE SCHIAU, Daia Română, Alba** — În anul 1974 cînd vi s-a stabilit pensia de urmaş, Oficiul de pensii trebuia să vă stabilească şi dreptul la alocaţia de stat pentru copii. În prezent, fiind în vîrstă de 16 ani, nu mai aveţi acest drept. Fratele dv. are drept la alocaţie pe trei ani în urmă socotind din luna mai 1980, iar dv. numai pentru un an, deoarece operează prescripţia de trei ani, iar alocaţia se acordă numai pînă la vîrsta de 14 ani. Adresaţi-vă Oficiului de pensii Alba şi în cazul în care nu primiţi răspuns favorabil, organului ierarhic superior.

● **S.I.R.D.S.C. Tg. Jiu** — Decretul nr. 246/1977 se aplică în toate cazurile de acordare a alocaţiei după intrarea sa în vigoare. În cazul personalului care a întrerupt contractul de muncă din vina sa, pierzînd dreptul la alocaţie şi care se reîncadrează după aplicarea Decretului nr. 246/1977 se aplică prevederea art. 7 alin. 3 din Decret, în sensul că după primele trei luni de la reîncadrarea cu contract de muncă pe durată nedeterminată, personalul în cauză primeşte în următoarele şase luni alocaţia redusă la jumătate.

● **DUMITRU CREŢU, Bucureşti** — Problema ridicată de dv. este soluţionată prin prevederile anexei nr. 6 la Decretul nr. 100/1979 potrivit cărora în cazul personalului transferat în aceeaşi funcţie ori într-o funcţie echivalentă, retribuţia tarifară poate fi stabilită pînă la cel mult gradaţia avută, atunci cînd transferarea s-a făcut la o unitate cu niveluri de retribuire a muncii mai mari. Precizăm că unitatea n-are obligaţia de a stabili această gradaţie.

● **CONSTANTIN BUCUR, Scăeni, Prahova** — Conform reglementării în vigoare, ministerele și celelalte organe centrale n-au prevăzut în listele întocmite conform pct. 1 din anexa 2 la Legea nr. 12/1971 ca specialitate înrudită celei de economist pe absolvenții cursurilor facultății de drept economic — administrativ. În consecință nu puteți ocupa funcția de economist, neîndeplinind condiția de studii prevăzută de legea susmenționată.

● **VIOREL NEAG, Simeria** — Conform prevederilor legii învățămîntului recent adoptate, maiștrii instructori de la atelierele școală nu se mai consideră personal didactic, astfel că nu se mai pune problema recunoașterii ca vechime în învățămînt a perioadelor lucrate ca laborant fizică și electrician.

● **IOAN GARAN, Săcueni Bihor** — Pentru personalul care beneficiază de o simbătă liberă pe lună, indemnizația zilnică pentru concediul de odihnă se calculează prin împărțirea retribuției medii lunare la 24,4 zile (în loc de 25,5 zile). Concediul medical acordîndu-se pe zile calendaristice modul de calcul a indemnizației cuvenite nu s-a schimbat.

● **ILIE DANIEL, Galați** — Potrivit Decretului nr. 162/1973 retribuirea personalului din grupurile de șantiere este aceeași cu a întreprinderilor de construcții de același grad. În consecință nu se aplică prevederea referitoare la diminuarea cu o clasă de retribuire a personalului din compartimentele economice de pe șantiere, față de aceea prevăzută pentru personalul din compartimentele tehnice. Retribuirea dv. cu două clase sub aceea prevăzută pentru cadrele care ocupă aceeași funcție, dar au studii superioare, corespunde reglementării în vigoare. Dv. ați ocupat funcția de șef birou contabilitate odată cu introducerea retribuirii pe clase. Vechimea în gradație constituie o condiție dar nu o obligație pentru acordarea gradației care se aplică cu respectarea prevederilor art. 33 din Legea nr. 57/1974.

● **MARIA DENEȘ, Luduș** — Pînă la aplicarea Decretului nr. 100/1979 — anexa 6 la care vă referiți — erau în vigoare prevederile anexei nr. 2 pct. 2 la H.C.M. nr. 69/1975 potrivit cărora, în cazul în care personalul căruia din motive independente de activitatea sa (cum ar fi și unele măsuri organizatorice, cazul relatat de dv.) este trecut în funcții cu niveluri de retribuire mai mici, la o reîncadrare ulterioară în funcțiile deținute anterior sau în furcții echivalente, i se poate stabili retribuția tarifară avută anterior. De la data de 1 iulie 1977 au trecut însă mai mult de trei ani astfel că nu puteți solicita restituirea sumei ce vi s-a imputat (art. 176 din Codul muncii).

● **POPUȚIA OLIMPIU — Timișoara** — invederează că prevederile art. 17—19 din H.C.M. nr. 2230/1969 au fost abrogate și înlocuite cu art. II din H.C.M. nr. 46/1972 și întreabă dacă în fond reglementarea respectivă a rămas aceeași. Într-adevăr, prevederile citate au fost abrogate însă actul normativ care le-a înlocuit, H.C.M. nr. 46/1972 cuprinde o reglementare similară. Căile de atac și termenele de sesizare sînt identice, fiind conforme Legii nr. 32/1968 care reprezintă sediul organic al materiei.

● **POPESCU A MITICĂ — com. Plosca, jud. Teleorman** — arată că unitatea la care lucrează a primit produse la un preț inferior celui legal de la unitatea ierarhic superioară pentru a fi desfăcute la populație și că însăși acest organ tutelar la rîndul său s-a aprovizionat de la producător la același preț. Ulterior, unitatea producătoare a solicitat și obținut de la arbitrajul de stat diferența de preț de la organul ierarhic superior unității în care lucrează corespondentul nostru, iar respectivul organ a transmis în întregime debitul la unitatea sa. Întreabă dacă procedeul verigii intermediare este sau nu legal și dacă aceasta la rîndul său nu ar trebui să suporte o parte din pagubă. Răspunsul este afirmativ. Atît cooperativa cît și forul ierarhic au avut exact aceeași culpă (nu au cunoscut prețul legal la produsul respectiv), iar faptul că unitatea dv. nu poate recupera diferența de preț de la populație nu poate avea ca efect numai prejudicierea acesteia. Persoanele de la unitate, care nu au cunoscut prețul, au exact aceeași culpă ca și persoanele încadrate la forul ierarhic superioar care au achiziționat marfa la un preț inferior celui legal. Astfel încît imputarea sumei trebuie să se facă de la toți vinovații, indiferent la ce nivel este situată unitatea. În trecut această problemă era soluționată în sensul mai sus arătat printr-o instrucțiune a Primului arbitru de stat, azi scoasă din uz, însă soluția a rămas aceeași. Vedeți în acest sens lucrarea „Legea contractelor economice" editată în acest an de Revista economică (p. 203 și urm.).

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR Bl. R 9, Bd. Metalurgiei, București,** solicită precizări cu privire la repartizarea cheltuielilor efectuate pentru întreținerea spațiilor verzi din jurul blocului de apartamente proprietate personală. În conformitate cu prevederile art. 50 din Legea nr. 4/1973, proprietarii locuințelor dețin în folosință comună și terenul împrejmuitor pe durata existenței construcției. Drept urmare, repartizarea acestor cheltuieli se face în raport de cota parte de proprietate a fiecărui titular. Dealtfel, în însuși actul de proprietate al fiecărui titular este înscrisă și o cotă-parte indiviză de teren.

● **BALTĂ AUREL, Brăila** solicită precizări în legătură cu repartizarea cheltuielilor privind întreținerea și repararea ascensoarelor la blocurile cu apartamente proprietate particulară. Atît Legea nr. 4/1973 cît și HCM nr. 880/1973 cuprind prevederi potrivit cărora proprietarii de apartamente dețin în coproprietate indiviză forțată și instalațiile și părțile comune ale clădirii. Tribunalul Suprem, făcînd corect aplicarea acestor prevederi, a statuat că și cheltuielile necesitate de întreținerea și repararea părților și instalațiilor comune se repartizează în raport de cota parte de proprietate. Hotărîrea nr. 2/1973 a C.P.C.P. nu se referă la proprietari, ci la locatarii chiriași. Sumele plătite în plus cu acest titlu pot fi solicitate pe o perioadă de 3 ani anteriori, calculați de la data sesizării judecătoriei.

● **PRODAN EMIL — I.M.C. Odobești, jud. Vrancea,** solicită lămuriri privind prescripția dreptului de a cere executarea silită în baza unei hotărîri arbitrale. Cum just afirmați, termenul este de un an și începe să curgă de la pronunțarea hotărîrii. Prescripția a fost întreruptă la data cînd ați cerut încasarea prin bancă (prin dispoziție de încasare la care ați anexat hotărîrea). Timpul cît întîrzie plata după ce dispoziția de încasare a fost primită de bancă nu se ia în calculul termenului de un an. Pe această perioadă puteți solicita penalități de întîrziere pentru neplata prețului conform prevederilor art. 47 din Legea nr. 71/1969.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

GRUPUL ÎNTREPRINDERILOR DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ
Str. Cavafii Vechi nr. 15
București, sector 3
Telefon : 14.76.00

— Schimbător de căldură tip B 31AM/2 3,5 buc. 1
— Idem tip B 85AM/2 4 m buc. 1
— Boiler de 5000 litri buc. 6
— Pompă de circulație, tip Criș 200 C, G 350 buc. 2
— mc/h; H 15 mca ; P = kW ; n 2500 rot/min
— Pompă de circulație tip Cerna 200C, G = 160 mc/h ; H 6mcA ; n 750 rot/min. buc. 1
— Pompă centrifugă ptr. ridicarea presiunii tip Criș 80A, G = 40mc/h; H 20mcA; N = 4kW; n = 3000 rot/min buc. 3
— Pompă de circulație, tip Lotru 65A, G=200mc/h H BomcA ; N=11kW ; n 1500 rot/min. buc. 1
— Pompă de circulație, tip Cerna 200b, G=200 mc/h ; H 12mcA ; N 134W, n=1000 rot/min buc. 1
— Pompă de recirculație tip Lotru 100C, G=35 mc/h ; H 10mcA ; N=2,2 kW ; n 1500 rot/min buc. 2
— Pompă de recirculație tip Lotru 65A, G=8mc/h, H=12mcA ; N 1kW ; n=1500 rot/min buc. 2
— Pompă de circulație tip Criș 200C, G= 40 mc/h ; H 18mcA ; N=22 kW; n 1500 rot/min buc. 1
— Ventilator centrifugal tip FVB-446 G, G2800 mc/h ; H=54mcA ; N=4 kW ; n=3000 rot/min buc. 4
— Robinet cu sertar pană din fontă avînd diam. 5065 mm buc. 20
— Idem D=80 mm buc. 18
— Idem D=100—125 mm buc. 40
— Idem D=150 mm buc. 7
— Idem D=200 mm buc. 3
— Idem D=250 mm buc. 5
— Robinet cu trei căi și presgarnitură cu flanșe avînd diam. 50 mm buc. 6
— Idem D 65 mm buc. 12
— Robinet cu reținere cu clapă, avînd diam. peste 4" buc. 3
— Robinet cu cep, D"3" buc. 34
— Țeavă de oțel fără sudură, ∅57 3 mm ml. 35
— Idem ∅70 3,5 mm ml. 2
— Idem ∅108 4 mm ml. 45
— Idem ∅133 4 mm ml. 25
— Idem ∅152 5,5 mm ml. 40
— Idem ∅159 4,5 mm ml. 55
— Idem ∅168 7mm ml. 6
— Idem ∅219 8 mm ml. 85
— Idem ∅273 9 mm ml. 90
— Idem ∅32 9 mm ml. 60

INTREPRINDEREA ACE DE TRICOTAT
str. UNITĂȚII nr. 79—91
Telefon : 21 51 40 — 48
București 4

PROFILE GRELE

— UNP ∅240 mm kg. 142
— UNP ∅250 mm kg. 183

PROFILE MIJLOCII ȘI UȘOARE

— A OLC 45 60×6 kg. 300

SÎRME DIFERITE

— Sîrmă sudură 1,20 kg. 50
— Sîrmă OSC 9 ∅0,91 mm (import) kg. 1 438

OȚEL CARBON

— OSC 10 ∅30 mm kg. 175
— OSC 8 ∅35 mm kg. 50
— U S A 50 kg. 50
— OSC 10 ∅40 mm kg. 25
— OSC 10 ∅45 mm kg. 50
— OSC 10 ∅50 mm kg. 40
— U 12 A 50 mm kg. 75
— U 8 A 50 mm kg. 75
— U 8 A 55 mm kg. 200
— OSC 10 8×8 kg. 50

BENZI DE OȚEL ALIAT CARBON % 1,20 DIN IMPORT

— 23×0,14 mm kg. 35
— 22×0,15 mm kg. 130
— 22×0,16 mm kg. 85
— 22×0,18 mm kg. 46
— 22×0,20 mm kg. 42
— 22×0,22 mm kg. 70
— 22×0,25 mm kg. 68
— 25×0,25 mm kg. 10
— 25×0,30 mm kg. 70
— 25×0,35 mm kg. 167
— 25×0,40 mm kg. 150

PIETRE POLIZOR

— Veral Stas 604/59 tip. 1 175×18×20—16 K buc. 40
— Stas 601 350×25×127—25 M buc. 23

RULMENȚI

— 626 buc. 30
— NU 311 Na buc. 1
— NU 209 buc. 5
— NU 305 Na buc. 1
— NF 310 (NU 310) buc. 2
— NU 310 (Na) buc. 5
— E 12 buc. 4
— 623 Z buc. 3
— 1209 buc. 10
— 1215 buc. 2
— 1303 buc. 7
— 2206 buc. 5
— 2207 K buc. 10
— 2305 K buc. 20
— 2307 K buc. 15
— 2310 K buc. 2
— 3200 buc. 5
— 3203 buc. 1

— 3306 buc. 2

— 3308 buc. 25

— 16613 buc. 4

— 30217 buc. 3

— 30230 buc. 7

— 30305 buc. 9

— 30308 buc. 2

— 31307 buc. 4

— 32210 buc. 3

— 32214 buc. 2

— 32305 buc. 10

— 32308 buc. 2

— 32309 buc. 2

— 51103 buc. 4

— 51106 buc. 10

— 51109 buc. 4

— 3201 buc. 3

— 51114 buc. 20

— 51201 buc. 20

— 51202 buc. 30

— 51306 buc. 3

— 51307 buc. 4

— 51407 buc. 10

— 52305 buc. 15

— 51202 buc. 10

— 31305 buc. 10

APARATAJ ELECTRIC BLOC RELEU TERMIC

— TSA 1,8 A buc. 10

— TSA 6 A buc. 5

— Cablu FY 10 mm ml. 1500

CURELE TRAPEZOIDALE

— 6×4×650 buc. 40

— 10×6×1600 buc. 6

— 10×8×1250 buc. 7

— 13×8×860 buc. 5

— 17×11×710 buc. 8

— 17×11×850 buc. 4

— 17×11×1180 buc. 3

— 17×11×1320 buc. 10

— 17×11×3550 buc. 2

— 17×11×4500 buc. 2

— Curele răsucite din piele 10—12 mm kg. 25

— Curele de mătase fără sfîrșit 1110×35 mm kg. 8

— Idem 1900×30 mm kg. 25

DIVERSE

— Acid timic (Tymol) kg. 17,5

— Condensatori ceramici B 3000 200 TGL 68—109 kg. 24

— Freze ciupercă ∅ 8×1,20×3 NR Z 25 65 buc. 2000

— 2921/1 Polietilenă verde 500×0,05 mm kg. 313

— Hîrtie xerox Brăila kg. 500

— Hîrtie pt. perforat în role de 175 mm lățime kg. 162

MOTOARE ELECTRICE PROVENITE DIN CASARE

— 0,8×935 Gab. 100 Serie Mot. 1/2127 buc. 1

— 0,8×1410 Gab. 90 Serie 663788 buc. 1

— 0,250×1400 Gab. 90 Serie 3571 buc. 1

— 0,250×1400 Gab. 90 Serie 3572 buc. 1

— 1×940 Gab. 140 Serie 47709 buc. 1

— 1,0×1410 Gab. 100 Serie 315830 buc. 1

— 1,1×940 Gab. 90 Serie 6/2245 buc. 1

— 1,1×940 Gab. 100 Serie 706420 buc. 1

— 1,1×940 Gab. 100 Serie 71/6399 buc. 1

— 1,7×930 Gab. 140 Serie 449125 buc. 1

— 3×1410 Gab. 140 Serie 55/88158 buc. 1

— 4,5×930 Gab. 170 Serie 281612 buc. 1

— 0,15×2820 Gab. 63 Serie 760344 buc. 1

COMBINATUL CHIMIC FĂGĂRAȘ
serviciul Aprovizionare
Telefon: 11520; 13660; 13770; 12020
Telex : 12282; 12283; 12611

ARMĂTURI INDUSTRIALE

— Robineți Dn 125 V 2 A buc. 16

— idem Dn 80 V 2 A buc. 4

— idem ferosiliciu Dn 80 buc. 9

— idem polipropilenă Dn 50 buc. 48

— idem Dn 32 buc. 81

RULMENȚI SERIA :

— SKF 6212 Z buc. 57

— SKF 6219 M buc. 30

— SKF 6416 N buc. 6

— SKF 2220 K buc. 10

— SKF 1018 N buc. 30

— SKF 6311 buc. 41

— SKF 1215 buc. 32

— SKF 2210 buc. 52

— SKF 22317 buc. 15

— SKF 20218 buc. 22

— SKF 32230 buc. 4

— SKF 32238 buc. 4

— SKF 32315 buc. 32

— SKF 32319 buc. 16

— SKF 51303 buc. 20

— SKF 52213 buc. 10

— SKF 7815 buc. 13

— NU 220 buc. 29

— NU 228 buc. 14

— NU 424 buc. 14

— NU 2309 NA buc. 180

— NZ 407 buc. 45

— NY 2213 buc. 11

— NY 21317 D buc. 20

— NY 21317 P buc. 20

— NAX 3030 buc. 70

— NUP 236 buc. 13

— SKF 325704 buc. 29

OFERTE

MATERIALE ELECTRICE

— Cablu ACYPABY 3×16 ml. 222

— Conductor bobinaj ET1 ∅ 0,15 kg. 418

— idem ∅ 0,17 kg. 29

— idem ∅ 0,32 kg. 84

— idem ∅ 0,37 kg. 117

— idem PE 2 S 1,7×7,1 kg. 240

— Controler buc. 10

PIESE SCHIMB

— Arc bendix SR 131 buc. 31

— Arbore intermediar SR 113 buc. 6

— idem disc cardan SR 131 buc. 3

— Crater cutie viteză SR 131 buc. 1

— Carcasă ambreaj SR 131 buc. 1

— Colector admisie SR 131 buc. 9

— Cuzineți 2110041075 SR 131 buc. 24

— idem 211102012 SR 131 buc. 30

— idem 211004027 SR 131 buc. 24

— Fulie pompă apă buc. 8

— Jaluzele radiator buc. 2

— Levier fuzetă buc. 1

— Manșon amortizor cardan buc. 70

— Pîrghie pompă benzină buc. 38

— Piston planetar buc. 1

— Pinion angrenare buc. 6

— idem vitezometru buc. 19

— Rotor pompă apă SR 113 buc. 36

— Robineți frînă SR 131 buc. 4

— Arbore cu came M 461 buc. 1

— Arc spate M 461 buc. 15

— Crater cutie transmisie M 461 buc. 1

— idem grup dif. M 461 buc. 1

— Diferențial M 461 buc. 1

— Cabină tractor UTOS buc. 1

ÎNTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE PRESTĂRI SERVICII ȘI PRODUCȚIE INDUSTRIALĂ IALOMIȚA

are următoarele stocuri de materiale disponibile :

- nitroceluloză pigment ALB 10 000 kg.
- nitroceluloză pigment GALBEN 16 000 kg.
- nitroceluloză pigment ROȘU 7 000 kg.

nitroceluloză pigment NEGRU 18 000 kg.

- colofoniu 14 000 kg.
- arcuri mobilă 2 625 kg.
- sfoară tapițerie 1 282 kg.
- pînză hesian 1 480 mp.

ÎNTREPRINDEREA DE SÎRMĂ ȘI PRODUSE DIN SÎRMĂ

Str. Aleea Industriilor nr. 1
Buzău
telefon : 11913—14849

vinde imediat următoarele produse :

— sîrmă pentru sudură în vergele calitatea S 10 în dimensiunile :

— ∅ 2, 5 mm × 300 mm = 4 780 lei/t

— ∅ 2, 5 mm × 350 mm = 4 780 lei/t

— ∅ 3,25 mm × 350 mm = 4 735 lei/t

— ∅ 4, 0 mm × 450 mm = 4 705 lei/t

— ∅ 5, 0 mm × 450 mm = 4 690 lei/t

ÎNTREPRINDEREA DE CONSTRUCȚII INDUSTRIALE ȘI MONTAJE — BRAȘOV

str. Carpaților Nr. 9
Telefon 2.26.00 ; Telex: 61233

— Motoarele electrice asincrone ASI-ST-MB2 380/660 V — (315—S—80—8) de 90 kW × 750 ture = 1

— Idem, 75 kW × 750 ture = 1

— Idem ASI — St. tr. (EM-2-216) 380/660 V 60 kW × 976 ture = 2 buc.

— Cablu energie alum. ACHSABY 10 kV — 3x120 mm = 3 km.

— Idem ACYHSABY 6 kV — 3×120 mm = 3 km.

— Idem 3×150 mm = 3 km.

— Cablu semnaliz. CSYABZY 12×4 mm = 2 km.

— Atenuator zgomot AZC ∅ 355 = 1 buc. atenuator

— Compensatori dilatație LSF ∅ 150 mm = 4 buc.

— Idem ∅ 250 mm = 3 buc.

— Robinet reglare DN 100/40 Atm. acționare pneumatică prin servomotor = 2 buc.

— Idem DN 80/40 Atm. — PRAF cu acț. electrică = 1 buc.

— Supape respirație ∅ 80 mm = 42 buc.

— Supape hidraulice ∅ 80 mm = 21 buc.

— Tapet semilavabil = 16 000 mp.

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUSE DIN CERAMICĂ FINĂ PENTRU CONSTRUCȚII CLUJ-NAPOCA

Str. Beiușului nr. 1
Telefon : 4.70.38.

SOLICITĂ PRIN TRANSFER URMĂTOARELE UTILAJE

1 moară cu bile debit 3 t/h
n = 17/50 t/min
1 concasor cu fălci C 6040 produs 0646 — 300 rotații/min
productivitate 9—24 mc/h

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu

LUCRĂRILE CONGRESULUI AL II-LEA AL CONSILIILOR POPULARE

Într-un cadru larg democratic, participanții dezbat importante proiecte legislative, probleme de mare însemnătate ale dezvoltării tuturor județelor și localităților patriei, antrenării mai active a tuturor cetățenilor la realizarea hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului

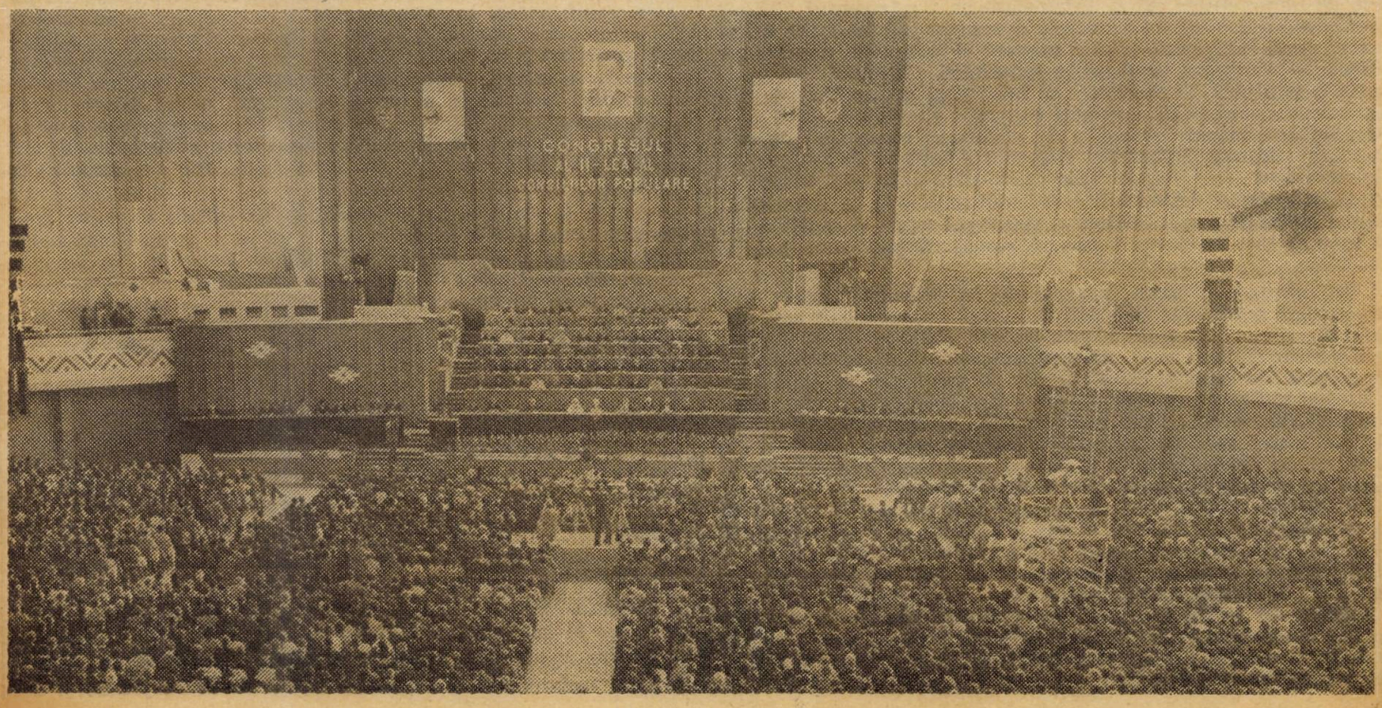

Congresul consiliilor populare

DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ ARMONIOASĂ A JUDEȚELOR PATRIEI

ASTĂZI se încheie cel de al doilea Congres al consiliilor populare, eveniment cu largi semnificații pentru viața economico-socială, pentru afirmarea în practica dezvoltării teritoriale a exigențelor impuse de ridicarea calității în toate domeniile de activitate, de creșterea nivelului de trai. Congresul marchează o nouă și însemnată etapă în procesul materializării strategiei de dezvoltare în profil teritorial, al concentrării eforturilor tuturor oamenilor muncii pentru înflorirea fiecărei localități, a fiecărui județ.

Fundamentînd în mod științific, realist strategia și tactica de ansamblu a dezvoltării economico-sociale a țării în concordanță cu aspirațiile de progres și prosperitate ale întregului nostru popor, cu exigențele raționalității social-economice, Partidul Comunist Român a pus deopotrivă bazele modelului de dezvoltare teritorială în perspectiva unui orizont larg de timp. Gîndirea ce a străbătut ca un fir roșu opțiunile de politică economică în opera de făurire a orînduirii socialiste s-a întemeiat pe faptul că optimizarea structurii de ramură se împletește organic cu repartizarea rațională a forțelor de producție, pe faptul că avuția națională este suma a ceea ce se realizează în fiecare unitate administrativ-teritorială și ea este nemijlocit condiționată de modul în care este concepută și aplicată politica de dezvoltare teritorială. Tocmai de aceea, procesul de amplasare echilibrată a forțelor de producție pe teritoriu se desfășoară în strînsă legătură cu exigențele impuse de înfăptuirea proporțiilor fundamentale ale economiei naționale și cu politica de sistematizare teritorial-administrativă a țării.

Asemenea tuturor domeniilor vieții economico-sociale, și dezvoltarea în profil teritorial vădește din plin însemnele suflului înnoitor pe care l-a generat Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român. Strategia repartizării raționale, optime a forțelor de producție pe teritoriu a urmărit să asigure valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă existente în fiecare zonă, sistematizarea și modernizarea rețelei de localități urbane și rurale, crearea tuturor condițiilor ca egalitatea în drepturi de care se bucură cetățenii patriei noastre, fără deosebire de naționalitate, să se întemeieze pe fundamentul trainic al creșterii potențialului economic al tuturor județelor ; ea a fost subordonată înfăptuirii țelului suprem al orînduirii noastre socialiste — ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale, a gradului de civilizație al întregului popor. Numai prin promovarea neabătută a acestei concepții profund științifice — care îmbină organic criteriile de eficiență economică cu cele sociale și răspunde intereselor supreme, actuale și de perspectivă ale poporului — se asigură compatibilitatea optimului teritorial, zonal cu optimul dezvoltării economiei naționale în ansamblu ; numai astfel se poate îngemăna progresul rapid și multilateral al întregii țări cu dezvoltarea armonioasă a fiecărei zone, județ și localitate.

Un moment de mare însemnătate în procesul modernizării structurilor economice în profil teritorial l-a constituit acțiunea de reorganizare administrativ-teritorială din anul 1968, acțiune ce a permis crearea unui cadru organizatoric favorabil înfăptuirii politicii de repartizare a forțelor de producție pe teritoriu, asigurînd ridicarea rapidă, economică și culturală, a unor zone mai puțin dezvoltate. Prin instituirea de unități teritorial-administrative mai mici în comparație cu cele existente anterior, a unor unități determinate în funcție de realitățile geografiei economice și sociale românești, de tradițiile specifice fiecărei zone, a fost dat un nou și puternic avînt vieții economico-sociale în toate județele țării. Județul, orașul și comuna au dobîndit un rol sporit în gospodărirea avutului obștesc, în valorificarea potențialului material și uman. Conferința Națională a partidului din anul 1972 a stabilit cadrul previzional al amplasării teritoriale a forțelor de producție, urmărindu-se dezvoltarea teritorială optimă a acestora. Pe baza unor asemenea măsuri, pentru prima oară în istoria planificării din țara noastră s-a trecut la elaborarea planului național unic nu numai în profil de ramură și departamental, ci și teritorial, creîndu-se astfel condiții mai bune pentru accelerarea procesului de ridicare economico-socială a tuturor zonelor țării. Începînd cu actualul plan cincinal, planul național unic se elaborează simultan în profil de ramură, departamental și teritorial, asigurîndu-se integrarea acestor subsisteme în cerințele echilibrului economic general, perfecționarea procesului de optimizare a dezvoltării economico-sociale. Toate aceste măsuri au fost completate de instituționalizarea, în anul 1976, a Congresului consiliilor populare, a Conferinței pe țară a președinților consiliilor populare, a Conferințelor pe județe ale deputaților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, precum și de crearea Camerei Legislative a Consiliilor populare — organisme ce dispun de largi prerogative în proiectarea și realizarea dezvoltării în profil teritorial.

Continuînd pe o treaptă calitativ superioară procesul de repartizare armonioasă a forțelor de producție pe teritoriul țării, Congresul al XII-lea al partidului a fundamentat strategia accelerării dezvoltării echilibrate în perspectivă a tuturor zonelor, apropierea județelor în ce privește nivelul lor de dezvoltare, omogenizarea condițiilor de muncă și viață ale tuturor cetățenilor patriei. **„Înfăptuirea prevederilor Congresului al XII-lea** — arăta secretarul general al partidului tovarășul **Nicolae Ceaușescu — va accelera procesul dispariției deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre activitatea agricolă și industrială, va determina omogenizarea crescîndă a societății noastre, crearea unui fundament trainic pentru afirmarea deplinei egalități între toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale, a gradului general de civilizație a întregului nostru popor".**

ÎN CADRUL STRATEGIEI generale de repartizare rațională și de folosire eficientă a fondului național de dezvoltare economico-socială s-a urmărit orientarea cu prioritate a investițiilor spre județele cu un nivel economic mai redus, concomitent cu sporirea potențialului productiv al celorlalte județe. Axul central l-a constituit și îl va constitui în continuare industrializarea socialistă a țării, opțiune majoră care a determinat ca partea principală a investițiilor să fie dirijată către dezvoltarea industriei. Repartizarea investițiilor în vederea sporirii capacității industriale a județelor a fost astfel dimensionată încît să răspundă cît mai bine condițiilor specifice ale fiecărui județ — în funcție de nivelul de dezvoltare al acestuia, de resursele existente, de cerințele încadrării sale armonioase în complexul economiei naționale.

Astfel, în timp ce în județele mai dezvoltate creșterea producției industriale a avut loc precumpănitor prin reconstrucția, modernizarea și dezvoltarea unităților în funcțiune, în județele cu un nivel mai redus de dezvoltare investițiile au fost destinate cu prioritate pentru construirea de noi obiective. În acest fel s-a asigurat desfășurarea simultană a procesului dezvoltării teritoriale raționale și eficiente a producției industriale cu cel al distribuirii judicioase a industriei în spațiu. Acest proces a avut drept rezultat faptul că, pe fondul unui ritm înalt și susținut de dezvoltare industrială a țării, județele cu o putere economică mai redusă au înregistrat ritmuri de creștere superioare mediei pe țară. De exemplu, în deceniul 1966—1975, față de ritmul mediu de creștere a producției industriale — de 12,4% — s-au înregistrat valori superioare în județele Olt — 23,% Buzău — 18,9%, Argeș — 18,3%, Ialomița — 17,5%, Iași și Sălaj — 16,9%, Mehedinți — 16,6%, Dolj și Teleorman — 16%, ceea ce a determinat nemijlocit o intensificare a procesului de apropiere a nivelurilor de dezvoltare a județelor țării.

Această tendință este demonstrată, în primul rînd, prin schimbările intervenite în distribuția județelor după valoarea producției industriale, indicator de bază în comensurarea potențialului economic al județelor. După cum se desprinde și din

datele înserate în tabelul nr. 1, la sfîrșitul anului 1980, fiecare

Tabelul nr. 1

Valoarea producției industriale — în miliarde lei	Numărul județelor			
	1965	1970	1975	1980
Pînă la 2	14	5	1	—
2,1— 4	13	11	4	—
4,1—10	9	15	4	—
10,1—15	3	5	7	16
15,1—25	—	3	10	12
Peste 25	1	1	4	12

județ va dispune de capacități industriale pentru a obține o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei.

Procesul de omogenizare a dezvoltării economico-sociale a județelor este mai bine surprins prin utilizarea indicatorului producție globală pe locuitor — indicator înscris, în prezent, pe primul plan în practica planificării și conducerii economiei în profil teritorial. Dacă în anul 1965, așa cum rezultă din datele prezentate în tabelul nr. 2, toate județele țării realizau o produc-

Tabelul nr. 2

Gruparea județelor după producția globală pe locuitor

Lei pe locuitor	1965	1970	1975	1980
Media R.S. România	18 328	26 644	42 682	65 344
Pînă la 10 000	3	—	—	—
10 000—20 000	24	13	3	—
20 000—25 000	8	9	2	—
25 000—35 000	3	10	11	—
35 000—55 000	1	6	18	15
55 000—70 000	—	1	4	12
70 000—80 000	—	—	—	5
80 000—90 000	—	—	—	5
90 000—100 000	—	—	1	—
Peste 100 000	—	—	—	2

ție globală pe locuitor sub 70 000 de lei, majoritatea județelor — 27 — fiind concentrate în intervalul de pînă la 20 000 lei și numai 12 județe situîndu-se la peste 20 000 lei, în anul 1980, toate județele țării vor avea o producție globală de peste, 35 000 lei, 12 dintre acestea urmînd să realizeze peste 70 000 lei.

Cincinalul 1981—1985 încorporează elemente calitativ noi și în ce privește procesul de apropiere a județelor, a nivelului dezvoltării lor economice, elemente puse în evidență prin utilizarea aceluiași indicator — producția globală pe locuitor. Astfel, față de un număr de 27 județe care realizează în 1980 o producție globală pe locuitor de pînă la 70 000 lei, în anul 1985 nu va mai exista nici un județe sub această limită. La rîndul său, cea mai mică producție globală pe locuitor va fi cu 23 la sută mai redusă față de media pe țară, comparativ cu un decalaj de 2,1 ori în 1965. Sînt elemente ce exprimă grăitor accentuarea procesului de apropiere a dezvoltării economice în următoarea perioadă de plan cincinal.

În ansamblul măsurilor menite să conducă la sporirea potențialului economic al județelor se impune menționată și preocuparea pentru asigurarea resurselor de forță de muncă, în speță creșterea gradului de ocupare a acesteia. „Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985", adoptat la Congresul al XII-lea al partidului, fixează drept obiectiv de bază în această direcție realizarea, în anul 1985, a unui nivel minim de 400 persoane ocupate la 1 000 locuitori, nivel de ocupare capabil să contribuie deopotrivă la satisfacerea necesităților locale de forță de muncă și la ridicarea susținută și substanțială a nivelului de trai al populației.

Reflectînd o necesitate obiectivă — apropierea potențialului economic al tuturor județelor — efortul de dezvoltare industrială în profil teritorial va fi orientat, potrivit obiectivelor înscrise în documentele partidului nostru, cu prioritate spre județele cu o producție mai mică pe locuitor, și care dispun de resurse de forță de muncă. În această direcție se urmărește valorificarea superioară, intensivă a tuturor bogățiilor naturale precum și soluționarea în condiții cît mai bune a problemelor sociale din fiecare zonă.

O atenție deosebită se va acorda, de asemenea, dezvoltării agriculturii, asigurării unui echilibru structural optim în dezvoltarea celor două ramuri de bază ale economiei naționale — industria și agricultura. În acest sens, sporirea substanțială a producției vegetale și animale în vederea satisfacerii nevoilor de consum ale populației, acoperirii necesarului de materii prime pentru industrie și creării de disponibilități pentru export constituie una din prioritățile de bază ale perioadei 1981—1985 în toate județele țării. Astfel, potrivit prevederilor, în anul 1985 volumul de activități agricole pe locuitor urmează să se situeze la circa 11 500 lei sau 17 900 lei pe hectarul agricol față de 8515 lei pe locuitor și, respectiv, 12 657 lei pe hectar în anul 1980. Este evident că dezvoltarea în profil industrial a tuturor județelor țării va favoriza tocmai procesul de realizare a unei agriculturi intensive, moderne și de mare randament. Se evidențiază în acest fel faptul că optimizarea structurii economiei naționale în ansamblu, și a fiecărui județ în parte, este condiționată nemijlocit de modul în care se îmbină cele două sectoare de bază — industria și agricultura.

Pe fondul acestor priorități, în concordanță cu necesitățile și posibilitățile economiei naționale, prin promovarea celor mai noi și eficiente cuceriri ale științei și tehnicii, optimizarea dezvoltării în profil teritorial presupune și înfăptuirea unei infrastructuri moderne, asigurarea unor condiții optime pentru desfășurarea transporturilor — de mărfuri și călători, pentru valorificarea potențialului economic al județelor cu cheltuieli cît mai reduse. Trebuie, desigur, subliniat că însuși prin modul în care este structurat, indicatorul producția globală pe locuitor urmărește să asigure dezvoltarea complexă a economiei județelor. Sarcina ca în valoarea de 70 000 de lei pe locuitor a producției globale să se includă 50 000 lei realizați în activitatea industrială, 10 000 în cea agricolă și alte 10 000 în celelalte sectoare de activitate exprimă tocmai grija partidului nostru ca dezvoltarea în profil teritorial să-și dovedească raționalitatea atît la nivel macroeconomic, prin integrarea județelor în complexul economic național, cît și la nivel de județ, considerat ca unitate administrativ-teritorială.

LEGĂTURA INTRINSECĂ dintre dezvoltarea economică și cea socială, primatul factorului economic ca bază a ridicării calității vieții, au fost puse elocvent în evidență de realizările obținute în anii construcției socialiste. În această perioadă au fost create noi locuri de muncă, în principal în industrie, ceea ce a permis ridicarea substanțială a nivelului de trai al populației. A crescut, totodată, în mod sensibil gradul de urbanizare și nivelul de dotare edilitară a locuințelor. În anul 1985, numărul de orașe va crește la 505 față de 184 în 1965 și 365 în 1980.

Politica de dezvoltare armonioasă a teritoriului promovată de partid s-a concretizat și în alte numeroase efecte sociale : au fost create condiții pentru ocuparea cu prioritate a femeilor în acele localități care nu dispuneau în trecut de suficiente locuri de muncă cu acest specific ; s-a asigurat utilizarea mai bună a forței de muncă locală prin diversificarea activităților în comune și localități mai mici, prin revigorarea unor activități tradiționale ; reducerea migrației de forță de muncă între județe dar și în cadrul aceluiași județ ; reducerea caracterului sezonier al unor activități ; întărirea familiei și creșterea natalității etc.

Perspectivele dezvoltării patriei în profil teritorial, orientările de bază și direcțiile de acțiune pentru următoarea perioadă de plan cincinal, dar și într-o perspectivă mai largă, au fost stabilite la cel de-al XII-lea Congres al partidului. Documentele adoptate cu acest prilej și, în mod deosebit „Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial" pun în lumină articulațiile majore care vor permite integrarea armonioasă a dezvoltării teritoriale în procesul dezvoltării de ansamblu a economiei naționale. Pentru a prinde viață, pentru a se concretiza în munca de zi cu zi, aceste generoase perspective ce se deschid în fața României socialiste implică o amplă mobilizare de forțe, necesită participarea conștientă a fiecărui om al muncii. Inițiativa locală, preocuparea pentru a asigura o gospodărire cît mai bună a tuturor resurselor și posibilităților existente la nivel de județ, oraș, comună, stimularea spiritului de inventivitate al fiecărui cetățean constituie resortul de bază în atingerea obiectivelor preconizate. Acestea sînt și coordonatele fundamentale în care s-a desfășurat în aceste zile cel de al II-lea Congres al consiliilor populare, larg forum reprezentativ, expresie elocventă a sistemului autentic democrati instituit în România socialistă, a încrederii nețărmurite pe car partidul o acordă oamenilor muncii, în capacitatea lor de a-ș îmbogăți și înfrumuseța necontenit patria.

Dumitru CIUCU
Constantin POPESC

Realizarea integrală a planului la construcția de locuințe

CONSILIILE POPULARE — organisme cu o largă autonomie în cadrul centralismului democratic — conduc în prezent și răspund de întreaga activitate locală de stat, urmărind, prin antrenarea și participarea activă a tuturor oamenilor muncii, dezvoltarea complexă și multilaterală economică, edilitar gospodărească și social-culturală a unităților administrativ-teritoriale. Actualul Congres al consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare reprezintă în acest context un eveniment important în viața publică a țării noastre, constituind un prilej rodnic de dezbatere a unor probleme de însemnătate majoră pentru dezvoltarea economică și socială a țării noastre, de adoptare a unor hotărîri privind accelerarea în continuare a progresului, dezvoltarea multilaterală a tuturor județelor și localităților patriei. Desfășurate sub semnul participării active a consiliilor populare la realizarea hotărîrilor celui de-al XII-lea Congres al P.C.R., la înfăptuirea indicațiilor și orientărilor de o deosebită valoare trasate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu la consfătuirile de lucru de la C.C. al P.C.R. cu cadre din diferite domenii ale economiei, din sistemul cooperației și consiliilor populare, lucrările înaltului for s-au orientat spre evidențierea posibilităților de creștere a aportului consiliilor populare la elaborarea și îndeplinirea planului economic, la transpunerea în viață a programelor privind sistematizarea teritoriului.

În acest cadru, o atenție deosebită s-a acordat și se acordă sporirii contribuției consiliilor populare la asigurarea programului construcției de locuințe, scurtarea duratei de execuție și de dare în folosință a noilor blocuri de apartamente și îmbunătățirea calității construcțiilor.

Dimensiuni ale realizărilor

DEPUTAȚII consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, toți oamenii muncii din județul Brașov au depus în acest an și în întregul cincinal actual eforturi însemnate în vederea realizării programului de construcții de locuințe planificate. Realizarea integrală în anul 1980 a numărului de apartamente prevăzut — și există create premisele necesare — va conduce la depășirea prevederilor planului cincinal actual cu un număr de 6 406 apartamente (tabelul nr. 1).

Preocuparea consiliilor populare pentru îndeplinirea acestei importante sarcini s-a materializat în creșterea an de an a numărului de apartamente, al cărui ritm mediu anual pe cincinalul actual este de 6 300, față de numai 4 222 apartamente în cel anterior.

Tabelul nr. 1

Construcția de locuințe în județul Brașov

Număr de apartamente planificate pentru perioada 1976—1980		25 100
Număr de apartamente realizate în cincinalul actual (total)		31 506
din care în anii :	1976	5 261
	1977	5 368
	1978	6 901
	1979	6 976
	1980 (prelim.)	7 000
Numărul de apartamente realizate în perioada 1971—1975		21 112

Realizarea la termen a unui asemenea volum considerabil de construcții a făcut necesară accelerarea ritmului de execuție pe toate șantierele, în care scop Consiliul popular județean Brașov a elaborat un program complex de acțiuni cu obiective, responsabilități și termene concrete pentru toți factorii implicați.

1 Eforturile s-au orientat cu prioritate spre realizarea unei organizări temeinice a întregului proces de pregătire și desfășurare a acestor lucrări, pe baza unor studii aprofundate vizînd creșterea productivității muncii, reducerea termenelor de execuție a lucrărilor și micșorarea costului investițiilor în principal prin folosirea cu precădere a resurselor locale valorificabile cu cheltuieli mici, utilizarea pe scară cît mai largă a prefabricatelor și mecanizarea proceselor de muncă.

În ultimii 3 ani au fost identificate noi surse de materii prime pentru construcții, iar amplasarea unităților de exploatare și prelucrare a acestor materiale s-a făcut în imediata lor apropiere (balastierele și carierele de piatră din jurul Brașovului, punerea în funcțiune la întreaga capacitate a Fabricii de ciment de la Hoghiz, îmbunătățirea funcționării fabricilor de cărămidă de la Feldioara și Făgăraș, extinderea și modernizarea fabricilor de prefabricate ale Trustului de construcții Brașov etc.). Un aport substanțial în acest sens l-a avut și dotarea întreprinderilor constructoare cu utilaje corespunzătoare de mare randament, extinderea nucii mecanizări, dar și a bazelor de utilaje care au determinat mecanizarea complexă a proceselor de lucru. Unitățile de construcții și-au centralizat producția de beton, mortar și asfalt, astfel încît în prezent ele posedă puternice stații centralizate de asemenea materiale masiv folosite în producție, dotate cu utilaje de mare productivitate (turbosoale, pompe de beton, macarale, utilaje). Lucrările de fundații și terasamente au ajuns la un înalt grad de mecanizare, reducîndu-se cu mult perioadele lor de execuție, iar containerizarea materialelor în depozite a condus la o operativitate sporită în aprovizionarea șantierelor.

Se poate aprecia totodată că succesele obținute de județul Brașov în realizarea locuințelor sînt rezultatul prefabricării și industrializării masiv a construcțiilor, în special pe seama realizării de clădiri din elemente spațiale care se produc în adevărate fabrici de case și se aduc pe șantier gata finisate, ceea ce sporește considerabil productivitatea muncii (numai pe raza municipiului Brașov funcționează trei fabrici de prefabricate, iar în ultimii ani s-au realizat tot mai multe blocuri de locuințe a căror structură este complet prefabricată).

2 O amplă activitate a avut în vedere sistematizarea localităților, la care au fost antrenați un număr mare de cetățeni, precum și specialiști din domeniul construcțiilor și arhitecturii. Pe baza schițelor de sistematizare — prin Institutul „Proiect" Brașov — s-au întocmit detalii de sistematizare pe zone, cvartale și apoi nominalizarea obiectivelor (blocurilor) în vederea întocmirii documentațiilor tehnice. Soluțiile de proiectare au fost alese în concordanță cu posibilitățile de execuție locale și cu folosirea materialelor ce se găsesc pe teritoriul județului, ținîndu-se cont de arhitectura specifică.

3 Multiple acțiuni au urmărit creșterea gradului de utilizare a parcului de utilaje de construcții aflate în dotare prin asigurarea integrală a planului de aprovizionare, valorificarea superioară a resurselor locale existente, îmbunătățirea indicelui de utilizare a fondului de timp ș.a. În acest sens, un accent deosebit s-a pus și pe întărirea disciplinei și ordinei pe șantiere, evitarea risipei, executarea în regie proprie de către întreprinderile beneficiare a construcției blocurilor, precum și pe mobilizarea populației la executarea anumitor lucrări.

Datorită măsurilor amintite, pînă în prezent s-a reușit ca productivitatea muncii să înregistreze an de an creșteri între 9% și 12%, astfel că pentru

Tabelul nr. 2

Situația comparativă a realizării indicatorilor Trustului de construcții Brașov în perioada 1 ianuarie—30 iunie 1980, față de aceeași perioadă a anului 1979

(în mii lei)

Nr. crt.	INDICATORI	Realizări sem. I 1979	1980			%		
			Plan anual	Plan sem. I	Realizat sem. I	5/2	5/3	5/4
		2	3	4	5	6	7	8
1.	Prod. globală la preț deviz	319 188	712 573	341 500	354 540	111,1	49,7	103,8
2.	Prod. globală la preț cost	345 072	738 453	354 511	365 068	105,7	49,4	102,9
3.	Prod. netă la C+M	92 622	187 765	89 510	93 190	100,6	49,6	104,1
4.	Productivitatea muncii	59 848	139 747	66 401	73 343	120,8	51,7	108,9
5.	Cheltuieli la 1 000 lei	1 081,1	1 036,3	1 038,1	1 036,7	95,8	100,0	99,86

1980 productivitatea muncii planificate este de aproape 140 mii lei pe om al muncii (tabelul nr. 2). De asemenea, în primul semestru al acestui an, cheltuielile planificate la 1 000 lei producție au fost reduse față de aceeași perioadă a anului trecut cu 44 lei, ceea ce reprezintă 4,1%.

Exigențe sporite în organizarea și desfășurarea lucrărilor

EXPERIENȚA acumulată de către consiliile populare în înfăptuirea planului de construcții de locuințe pune în evidență faptul că rezultatele obținute ar fi putut fi și mai bune dacă în activitatea constructorilor nu s-ar fi manifestat și anumite greutăți care au diminuat uneori ritmul lucrărilor pe anumite șantiere. Este vorba în principal de :

— neasigurarea la nivelul necesarului fundamentat în repartiții a unor materiale de construcții ca plase sudate, tablă zincată, covor PVC pe suport textil, BCA armat și prefabricate din BCA, obiecte sanitare din faianță și altele, situații ce au făcut necesare dese intervenții la unitățile furnizoare, cu pierderile de timp aferente ;

— livrarea de către I.M.C. Brașov a unor panouri prefabricate cu abateri de la dimensiuni, pentru înlăturarea cărora s-au luat măsuri în vederea unei mai largi participări a proiectanților la îndrumarea execuției și acordarea de asistență tehnică, unei recepții mai severe a materialelor la primirea în depozitele executanților ;

— neasigurarea în totalitate a agregatelor pe sortimente, îndeosebi a celor de dimensiuni mici pentru consumul curent, de către Întreprinderea de balastiere și agregate minerale, situație care în ultima parte a cincinalului s-a remediat, livrările făcîndu-se în mod mai ritmic, creîndu-se stocurile necesare pentru perioada de timp friguros;

— lipsa forței de muncă la unele meserii (dulgheri, fierari-betoniști, lăcătuși, instalatori, zidari, mozaicari etc.), precum și fluctuația în rîndul personalului muncitor. Pentru remedierea acestui neajuns eforturile s-au orientat spre ridicarea nivelului de pregătire profesională și tehnică — atît prin cursuri la locul de muncă, cît și prin cele 2 școli profesionale cu profil de construcții, punîndu-se accent pe meseriile deficitare — cît și spre îmbunătățirea continuă a condițiilor sociale prin construirea a numeroase cămine de nefamiliști, cantine, cluburi ș.a.

Corespunzător cerințelor de dezvoltare complexă a județului Brașov în cincinalul viitor, care impun continuarea într-un ritm și mai susținut a lărgirii fondului de locuințe, sînt în curs de actualizare schițele de sistematizare

Gheorghe CUȚITEI
prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular județean Brașov

(Continuare în pag. 9)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

La ce nivel sînt utilizate mașinile-unelte?

ANALIZA realizărilor indicelui de utilizare a mașinilor-unelte de bază pentru prelucrarea metalelor pe sem. I. 1980 scoate în evidență faptul că unele ministere (M.C.Ind., M.I.U., M.E.F.M.C., M.E.E. ș.a.) au realizat și chiar depășit nivelele planificate privind gradul de utilizare a mașinilor-unelte din dotare (graficul).

Alături însă de aceste rezultate bune, se constată nerealizări la alte ministere (M.M.P.G., M.I.Ch., M.A.I.A., M.I.C.M., M.I.M.), ceea ce a influențat nefavorabil nivelul indicatorului pe ansamblul industriei republicane, acesta situîndu-se sub cel planificat (85,2% față de 86,4% planificat). Este de menționat că din cele 18 grupe de mașini-unelte la care s-au prevăzut indici de utilizare) numai la mașini de prelucrat roți dințate cilindrice prin rostogolire, cu diametre de 2 000 mm și peste, s-a obținut depășirea indicelui planificat (96,5% față de 95,1% planificat).

Nerealizările menționate se datoresc volumului mare de timp disponibil neutilizat, ceea ce înseamnă de fapt pierderi de producție, cu toate consecințele ce rezultă din această situație. Astfel, numai la trei ministere cu nerealizări mai importante în utilizarea mașinilor-unelte (M.I.C.M., M.I.M., M.A.I.A.), pierderile de producție sînt estimate la peste 2,5 miliarde lei.

Principalele cauze care au determinat situația arătată constau în : lipsa forței de muncă calificate (35% din totalul timpului neutilizat), resimțită îndeosebi la întreprinderile de utilaj minier Rogojelu, „Automecanica" — București, „1 Mai" — Ploiești, de utilaj petrolier Tîrgoviște ș.a. ; insuficiența unor piese de schimb, S.D.V.-uri și a unor materiale din țară și din străinătate, cu care s-au confruntat unele întreprinderi (de utilaj tehnologic Buzău, „Neptun" — Cîmpina, de utilaj minier Filipeștii de Pădure ș.a.); neacoperirea integrală a capacităților de producție existente precum și neasigurarea unor materiale și repere turnate și forjate la unele unități de producție („Steaua Roșie" — București, „Electromagnetica" — București, Combinatul de fire și fibre sintetice Săvinești etc).

Eliminarea acestor neajunsuri din diversele faze ale procesului de producție trebuie să stea în cea mai mare măsură în atenția întreprinderilor și centralelor, pentru ca gradul de utilizare a mașinilor-unelte din dotare să atingă cel puțin nivelele planificate.

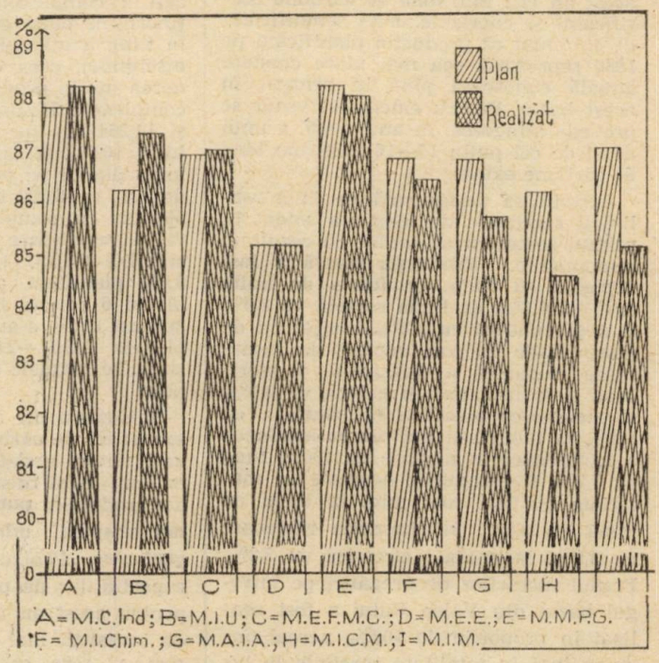

Creșterea accelerată și cu eficiență sporită

a bazei de materii prime și energetice

SPORIREA PRODUCȚIEI DE CĂRBUNE LA NIVELUL CERINȚELOR ECONOMIEI (III)

În analiza „R. E.": activitatea din bazinul carbonifer Valea Jiului

CREȘTEREA ACCENTUATĂ a producției de cărbune constituie unul din imperativele de mare actualitate, întrucît pe această bază urmează a se asigura combustibil necesar atît pentru producerea energiei electrice, cît și pentru obținerea cocsului destinat industriei siderurgice. Atît prevederile din acest an, cît mai ales cele pentru cincinalul 1981—1985 fac necesar ca în industria minieră să se depună eforturi deosebite pentru realizarea exemplară a sarcinilor în continuă creștere, pentru a contribui la diminuarea efortului țării în importul de cărbune.

Sarcini deosebite în această privință revin exploatărilor miniere din Valea Jiului care, după cum se știe, extrag în mare majoritate cărbune cu putere calorică ridicată. Aceste exploatări, cu veche tradiție în țara noastră, au cunoscut ample transformări. Astăzi, în cea mai mare parte, cărbunele este extras din subteran cu mijloace mecanizate ; au fost reconstruite din temelie vechile așezări, care s-au transformat în orașe moderne ; a fost organizat un institut politehnic pentru ingineri și subingineri etc. Toate acestea fac ca în prezent activitatea minierilor din Valea Jiului să fie mai spornică, producția de cărbune cocsificabil și energetic să înregistreze creșteri spectaculoase.

Grad ridicat de mecanizare — producție sporită

POTRIVIT PREVEDERILOR planului unic de dezvoltare economico-socială a României, unitățile miniere din Valea Jiului urmează să extragă în acest an 11,1 mil. tone de cărbune cocsificabil și energetic. Este semnificativ de subliniat că producția planificată pe 1980 reprezintă cea mai mare creștere anuală cunoscută pînă în prezent în acest bazin. Pentru cincinalul viitor se prevede atingerea, în anul 1985, a unui nivel de cel puțin 15—16 milioane tone de cărbune extras.

Activitatea desfășurată pe linia realizării sarcinilor de plan s-a soldat în primul semestru al anului cu rezultate remarcabile. **Producția marfă a fost depășită cu 0,8%, producția de huilă netă cu 0,1%, de huilă sortată cu 2,6% și netă valorică cu 2,7%.** Indicatorii de plan tehnic au fost depășiți la încărcarea mecanică a cărbunelui și sterilului și la înaintări în galerie cu 3,4%, la susținerea metalică în abataje cu 5,3%, la tăierea și încărcarea mecanică a cărbunelui în abataje cu front lung cu 7,7%. Consumurile normate de materiale au fost mai mici la lemn de mină cu 3,6%, la cherestea rășinoase cu 3,9%, la energia electrică cu 3,2%. Planul lucrărilor de pregătiri pe întregul bazin din Valea Jiului a fost realizat în proporție de 100%, nerealizîndu-se însă în totalitate sarcinile la lucrările de deschideri și la lucrările de construcții-montaj.

La realizările obținute o contribuție deosebită au adus-o exploatările Lupeni, Paroșeni și Bărbăteni, unde s-a acționat cu perseverență pentru folosirea deplină a dotației tehnice și a timpului de lucru. La **Lupeni**, de pildă, care în primul semestru a produs peste plan 21 200 tone de cărbune, s-a acordat atenție folosirii la parametrii ridicați a complexelor mecanizate, întreținerii în bune condițiuni și reviziilor la timp a utilajelor, întăririi ordinii și disciplinei, ceea ce a condus la obținerea unor productivități ridicate (la complexele Hemschidz între 10,766 t/p și 14,264 t/p, iar la complexele S.M.A. între 10,973 și 12,030 t/p). La **Paroșeni** unde planul pe primul semestru a fost depășit cu 6 800 tone de cărbune, s-au obținut cu complexul Fazos productivități superioare față de indicatorii stabiliți (11,253 t/p în medie față de 9,853 planificat, atingînd la stratul 13 blocul 6 panoul IV—V 16,672 t/p). Rezultate bune s-au obținut și cu complexele S.D.P.—240 la **Petrila**, depășindu-se nivelele stabilite cu 3—4 tone/post.

Realizarea la nivelul planificat a extracției de cărbune în acest an și în anii viitori a determinat și determină în continuare dezvoltarea capacităților de producție, **punerea în valoare de noi cîmpuri miniere, a noi rezerve geologice.** Pentru asigurarea creșterii capacităților de producție s-a prevăzut pentru acest an realizarea unui volum de investiții mai mare cu 37,5 la sută față de 1979. Sînt în curs de deschidere noi cîmpuri miniere, se dezvoltă capacitățile tuturor minelor existente, se execută un mare volum de lucrări de deschidere verticală și orizontală, îndeosebi la minele Uricani, Lupeni, Lonea și Aninoasa. Concomitent cu aceste preocupări se acordă o **atenție sporită valorificării superioare a masei miniere prin introducerea unor soluții noi, moderne, în procesul de preparare a cărbunilor**, creșterea gradului de tehnicitate în prelucrare și spălare, în scopul recuperării unei cantități cît mai mari de producție și curățirii apelor reziduale.

În acest an, ca urmare a acțiunilor desfășurate pentru **mecanizarea lucrărilor de înaintare și extragere a cărbunelui**, au fost obținute rezultate mult superioare față de perioadele anterioare. **Producția extrasă cu susținere mecanizată a crescut de la 789 000 tone în anul 1977 la 2 mil. tone în 1979 și ajunge la 4 mil. tone în anul 1980.** În același timp, **gradul de mecanizare la tăierea cărbunelui din abatajele frontale echipate cu complexe și susținere individuală crește de la 2,8 mil. tone în 1979 la 4,5 mil. tone în 1980.** Numărul complexelor mecanizate din dotare a sporit de la 30 în anul 1979 la 59 în 1980, iar al celor în funcțiune de la 19 la 38, ceea ce înseamnă, practic, dublarea abatajelor în care lucrează aceste uzine subterane.

Un alt factor determinant în obținerea unor rezultate superioare îl constituie preocuparea pentru **utilizarea judicioasă a forței de muncă**, punîndu-se accent pe creșterea ponderii posturilor plasate la lucrările direct productive. Astfel, în majoritatea lunilor ce au trecut din acest an, la Paroșeni s-a realizat un plus de 500 posturi plasate în abatajele de extragere a cărbunelui, la Lupeni 300, iar la Bărbăteni 200. Ponderea cea mai mare a posturilor plasate se regăsește la lucrările de pregătire pentru extracția cărbunelui.

Productivitatea muncii pe fiecare post

RELEVÎND REZULTATELE pozitive obținute, condițiile din ce în ce mai bune create pentru munca în subteran, trebuie să arătăm că unitățile miniere din Valea Jiului, continuă să se

confrunte cu o seamă de neajunsuri și lipsuri care se fac simțite în activitatea de ansamblu. În primul semestru s-a înregistrat o rămînere în urmă, la nivelul combinatului, la producția de huilă brută cu 287 mii tone, din care cele mai mari nerealizări provin de la exploatările Livezeni, Dîlja, Lonea, Aninoasa, Vulcan. Nerealizarea planului la exploatările respective se datorează, în primul rînd, neajunsurilor de natură organizatorică. Astfel, slaba preocupare pentru organizarea activității la fronturile de lucru dotate cu mecanizare complexă a determinat obținerea unei productivități scăzute la Lonea, Livezeni, Vulcan, la Aninoasa și Uricani, ceea ce a influențat negativ și productivitatea fizică a muncii la nivelul combinatului. Alături de aceste rămîneri în urmă este relevant și faptul că abaterile de la indicatorii de calitate ai producției brute au condus la suportarea pe costurile de producție a unor diminuări de preț în valoare de 65,6 milioane lei aferente unei producții de 262 000 tone, ceea ce practic echivalează cu producția brută nerealizată.

Toate aceste neajunsuri constituie și cauza principală a nerealizării productivității muncii planificate la nivelul combinatului, atît în ceea ce privește indicatorul valoric, cît și cel fizic (97,2% și respectiv 90,4%), ceea ce a determinat depășirea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă cu 61,8 lei și a cheltuielilor materiale de producție cu 18,4 lei.

La nerealizarea sarcinilor de plan în exploatările carbonifere din Valea Jiului a contribuit și **neasigurarea la vreme a unor utilaje și mecanisme de către unitățile industriei constructoare de mașini.** Astfel, Întreprinderea de utilaj minier Petroșani este în restanță la livrări cu 13 complexe S.M.A.—2, 2 complexe S.M.A.—1 și 16 combine de abataj C.A.—2, iar Întreprinderea de utilaj minier Filipeștii de Pădure cu 20 agregate hidraulice A.H.—73/350. De asemenea, la utilajele prevăzute pentru obiectivele de investiții pe anul 1980 s-au depășit termenele de livrare a numeroase utilaje de către întreprinderea furnizoare „23 August" — București, I.M.U.M. — Baia Mare ș.a., la care se adaugă neasigurarea unei serii de utilaje din import de către firma Industrial-Export-Import.

Colaborare strînsă între specialiștii din minerit și cei ce realizează utilajele

ÎN LEGĂTURĂ cu asigurarea utilajelor miniere există, din păcate, unele controverse între furnizori și beneficiari. Pe de o parte, beneficiarii (întreprinderile miniere) invocă nerealizarea de către furnizori (întreprinderile constructoare de mașini) a unor utilaje perfect adaptate specificului lor de muncă și la termenele fixate prin contracte. La rîndul lor furnizorii susțin însă că această situație se datorează poziției unităților miniere care nu omologhează la timp utilajele date spre experimentare, că solicitările sînt schimbate foarte des atît cantitativ cît și ca sortimente, că beneficiarii încă nu și-au clarificat în amănunt toate cererile etc.

Problema în sine — indiferent cine are dreptate — merită o analiză mai profundă. Se știe, de pildă, că în urmă cu aproape 2 ani, din indicația conducerii superioare a partidului, a fost elaborat un plan de mecanizare a minelor din Valea Jiului, plan în care au fost stabilite responsabilități, termene de asimilare și realizare în serie a unor utilaje, mașini și instalații. Din păcate, pînă în prezent, la multe obiective prevăzute termenele de realizare au fost de mult depășite. De ce o atare stare de lucruri ?

Este adevărat că, în urma măsurilor stabilite, în industria construcțiilor de mașini s-a trecut la profilarea unor unități pe fabricarea de utilaje miniere, că acestea au asimilat unele noi tipuri de utilaje, că au fost livrate o parte din cele prevăzute. Dar activitatea se desfășoară cu mare încetineală, care își pune amprenta pe nerealizarea la termen a o serie de utilaje, mecanisme și piese de schimb. Lista nerealizărilor este destul de mare și cuprinde o diversitate de utilaje (complexe S.M.A.—1, complexe S.M.A.—2, combine de abataje, agregate hidraulice A.A.—78/B50, autobasculante, automacarale, tractoare S 1 500 cu echipamente buldozer, excavatoare hidraulice etc.)

Dar trebuie spus că este tot atît de adevărat că și specialiștii Combinatului minier din Valea Jiului, ai exploatărilor în subordine, se decid foarte greu în a stabili cu exactitate necesitățile. Firește, specificul exploatărilor impune mecanisme de diferite tipuri, care nu întotdeauna corespund cu condițiile în care sînt puse să lucreze. De aici însă și pînă la situația de a nu se decide — deși au trecut ani — asupra utilajelor primite spre omologare este o cale foarte lungă. Din păcate, la specialiștii mineri continuă să primeze tendința de a solicita cît mai multe utilaje din import, deși cele asimilate de industria noastră constructoare de mașini nu sînt cu nimic mai prejos.

O măsură ce s-ar impune pentru a înlătura subiectivismul ar fi aceea de **a se organiza colective mixte de specialiști din industria construcțiilor de mașini și din exploatările miniere, care să analizeze la fața locului** (în exploatări) **condițiile, comportamentul utilajelor livrate, nevoile reale și laolaltă să stabilească în detaliu noile complexe și mașini ce se cer realizate.** Măsura ar conduce și la perfecționarea utilajelor livrate pînă în prezent și, în același timp, la urgentarea execuției unor utilaje de certă necesitate.

Firește, se cer întreprinse și alte acțiuni — dintre care **pregătirea profesională a celor ce mînuiesc mijloacele mecanizate** trebuie să se situeze pe plan principal. Faptul că o serie de utilaje nu sînt utilizate la parametrii prescriși, că unele complexe mecanizate nu sînt folosite pe durată normată deoarece au fost defectate în exploatare, că există realizări diferențiate între brigăzile de mineri ce lucrează pe aceleași utilaje și în aceleași condiții, arată de la sine că este necesar să se acționeze mai intens în direcția pregătirii cadrelor. De altfel, trebuie spus că în condițiile în care sporește mecanizarea în subteran, meseria propriu-zisă de minier se transformă în electromecanic. Așadar, este vorba de o nouă profesie, pentru care trebuie pregătite cadre, în măsura în care acest „gol" va fi acoperit, utilajele fiind folosite mai bine, și rezultatele muncii vor fi superioare celor de astăzi.

CONSILIUL OAMENILOR MUNCII de la Combinatul minier Valea Jiului a analizat recent, în lumina sarcinilor izvorîte din cuvîntările rostite de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la ședința de lucru de la C.C. al P.C.R. și plenara lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, stadiul îndeplinirii planului și măsurile ce se impun pentru îndeplinirea acestuia pe întregul an și crearea condițiilor necesare pentru 1981. Programul de măsuri adoptat vizează îndeosebi **creșterea capacităților de producție cu circa 4 000 tone pe zi prin punerea în funcțiune a unor noi abataje dotate cu susținere complexă, tăiere mecanizată și executarea lucrărilor aferente punerii în funcțiune a cîmpului minier zona A Cîmpu lui Neag.**

De asemenea, măsurile vizează **organizarea mai bună a producției și a muncii, în principal plasarea zilnică în activitatea de extragere a cărbunelui a unui număr suplimentar de 300 muncitori prin care se va asigura un spor de producție de 1 200 t/zi ;** introducerea suplimentară a unui număr de 7 combine la lucrările de înaintare în cărbune ; asigurarea asistenței tehnice pe toate schimburile, îmbunătățirea activității de revizii și reparații, exploatarea aflorimentelor la Lupeni și Uricani ; valorificarea superioară a masei combustibile prin îmbunătățirea activității din preparațiile de cărbuni, punerea în funcțiune a claubajului manual la Lupeni și claubarea sterilului vizibil în abataje.

Pentru realizarea investițiilor s-au **reactualizat graficele cu eșalonarea lucrărilor de punere în funcțiune a noilor capacități cu termene scadente în 1980, s-a stabilit analizarea decadală cu factorii de răspundere de la întreprinderile miniere a modului de realizare a lucrărilor miniere de pregătire și deschidere, folosirea utilajelor tehnologice din dotare, urmărirea derulării contractelor de achiziții utilaje conform prevederilor programului de mecanizare-dotare.**

Evident, toate acțiunile preconizate vor avea eficiența scontată în măsura în care toți factorii vizați — minieri, geologi, proiectanți, constructori de mașini — vor acționa în strînsă colaborare, vor soluționa operativ toate problemele ce se ivesc, creînd condiții propice unei activități bine organizate în asigurarea fronturilor de lucru, a mijloacelor mecanizate necesare, în perfecționarea continuă a tehnologiilor de lucru.

Vasile BOESCU
P. BOGDAN

POSIBILITĂȚI DE ECONOMISIRE A ENERGIEI

ÎN CONTEXTUL sarcinilor și orientărilor desprinse din documentele celui de al XII-lea Congres al P.C.R., problema asigurării și gospodăririi resurselor energetice de toate formele constituie unul din punctele cardinale ale activității în întreaga economie. Din investigațiile efectuate recent au fost desprinse unele experiențe pozitive și posibilități de valorificare eficientă a energiei, domeniu în care dorim să insistăm în cele ce urmează.

Căldura și agenții termici

O ANALIZĂ asupra consumurilor specifice de căldură raportate pe un apartament convențional (45 m² suprafață locuită — inclusiv dependințe), extinsă la peste 130 centrale termice din unele localități urbane (județele Cluj, Sălaj și Bistrița-Năsăud), a evidențiat următoarele cifre medii de consum realizate în ultimii doi ani (tabelul).

Localități urbane din județul	Felul combustibilului folosit	Consum anual pe apartament conv. exprimat în Gcal	
		1978	1979
Cluj	GN + CL	11,95	10,31
Sălaj	CL	8,36	7,25
Bistrița-Năsăud	CL	6,37	7,25

Analiza consumului specific pe localități, în cadrul aceleiași localități pe centrale termice evidențiază :

— consumuri specifice sporite pe apartament convențional, în raport cu media localității aferente, la centralele termice care deservesc blocuri de locuințe avînd canalele termice amplasate în zone inundabile și cu izolația termică compromisă ;

— consumuri sporite în raport cu media localității la apartamentele alimentate din centralele termice cu funcționare pe combustibil lichid și înzestrate cu cazane de tip C5D (cazane cu 5 drumuri de gaze), precum și față de consumurile specifice aferente centralelor termice înzestrate cu cazane tip „Metalica", (CL) modernizate.

Măsurătorile efectuate pentru cuantificarea pierderilor în canalele termice inundate sau susceptibile de acumulări pluviale avînd conductele de agent cu izolația compromisă, arată că acestea reprezintă în unele situații 28% din căldura livrată din centrale termice. În orașul Turda constatări actuale făcute prin sondaj au identificat peste 1 200 m de conducte pentru transportul agenților termici ale căror izolații necesită completări și refaceri imediate. Consumul anual suplimentar de combustibil determinat de pierderile de căldură pe conductele de agent termic avînd izolația compromisă se evaluează în acest oraș la peste 500 tec/an.

Situații similare, datorate soluțiilor deficitare adoptate la proiectarea și executarea canalelor și rețelelor termice (amplasate în zone susceptibile acumulărilor de apă) există și în alte localități. În toate aceste situații s-ar impune ca **în cadrul pregătirilor de iarnă, întreprinderile județene de gospodărie comunală și locativă să pretindă institutelor de proiectare și sistematizare soluții constructive adecvate pentru evitarea inundării canalelor, a degradării izolației și diminuarea la minimum a pierderilor suportate de locatarii beneficiari, în detrimentul asigurării gradului de încălzire și confort necesar.**

La ce parametri funcționează cazanele de producere a aburului ?

SÎNT și alte aspecte care se cer, după părerea noastră, analizate și soluționate pentru a evita risipa de energie. Astfel, unii beneficiari reclamă faptul că cazanele C5D (cu 5 drumuri de gaze), care funcționează pe combustibil lichid, răspîndite în ultimii ani în multe orașe, realizate de I.C.M.A. Cluj-Napoca nu se încarcă la capacitate (în speță cazanele de 3 și 5 Gcal/h se încarcă doar pînă la circa 70% din capacitate) în condițiile unei funcționări neeconomicoase, cu excese mari ale aerului la combustiune, de ordinul de mărime 2,5 —4 în loc de 1,3 — 1,5 cît este admis.

Există însă unele practici și experiențe pozitive de etanșare ca, de pildă, la stațiunea balneoclimaterică Sîngeorz Băi (județul Bistrița-Năsăud), unde cazanele de tip C5D, funcționează la capacitate nominală avînd randamente de 83—86% și valori de exces la aer de numai 1,2—1,5. Experiențe pozitive în procedeele de etanșare a drumurilor de gaze în faza de montaj prin alinierea corectă a elementilor, folosirea unor anumite rețete de amestecuri refractare, șamot, chit, a unei anumite practici de torcretare a acestora și de stemuire a șnurului de azbest cu materiale de etanșare a acumulat și Trustul de construcții Cluj — grup de șantiere instalații — din cadrul Consiliului popular județean. Pe lîngă experimentarea efectuată cu succes asupra soluțiilor adoptate de centrala termică de la Sîngeorz Băi, trustul a practicat și soluția de etanșare a drumurilor de gaze prin fișii de tablă sudate pe elementi, reușind astfel să realizeze randamente de 85%, cu valori ale cifrelor de exces de aer de 1,5—1,6 față de 2,7—3,5 anterior declanșării acestei acțiuni.

Problemele legate de asigurarea funcționării centralelor termice de cvartal la parametri prescriși, atît a celor existente cît și a celor noi aflate în construcție și montaj în județul Cluj, se tratează încă de la începutul anului în mod sistematic, cu participarea directă a conducătorilor de instituții și întreprinderi interesate în această acțiune. Considerăm util ca experiența acumulată la centrala termică de la stațiunea Sîngeorz Băi și cea din cadrul Consiliului popular al județului Cluj, în problema cazanelor C5D, să fie popularizată spre a fi preluată și de alți beneficiari ai acestor tipuri de cazane.

Eficiența unor soluții ingenioase

MARI POSIBILITĂȚI de reducere a consumului de combustibil există și în cuptoarele de forjă și tratamente termice. Experimente valoroase au fost făcute în acest sens în cadrul unor unități ale Trustului S.M.A. Cluj (S.M.A. Cîmpia Turzii și S.M.A. Bonțida). Prin reconstruirea cuptoarelor în scopul modernizării lor — acestea au fost prevăzute cu 2 rînduri de pereți, separate printr-un strat izolator de aer din care rîndul interior confecționat din cărămizi refractare poroase cu găuri — s-a ajuns la sporirea considerabilă a randamentelor lor. Soluția adoptată conduce, prin sistemul de recuperare interioară creat, la reducerea consumului de combustibil cu 15—30% și scăderea temperaturii gazelor arse cu 200—400°C, față de cuptoarele similare clasice.

Considerăm oportun ca deținătorii de cuptoare de forje și tratamente termice, precum și institutele de cercetare și proiectare în profil tehnologic sectoare calde să asimileze și să folosească cuptoarele cu pereți interiori din cărămizi refractare poroase la scară industrială. Combinarea soluției de adaptare a cuptoarelor cu recuperare interioară (cu pereți poroși) cu un sistem de recuperare în treapta a II-a (pentru producere de agent termic) și eventual și în treapta a III-a (pentru preîncălzire de aer) oferă posibilitatea unei valorificări complete a căldurii gazelor de ardere generate de cuptoarele de forje și tratamente.

Modalități de valorificare a resurselor energetice refolosibile

ÎN DOMENIUL valorificării resurselor energetice refolosibile care au parametri scăzuți, a căldurii mediului ambiant și a apelor geotermice, au fost realizate 3 prototipuri de pompe de căldură cu compresie mecanică, folosind agentul intern Freon 12, în gama de capacități : 30 000 Kcal/h, 100 000 Kcal/h și 670 000 Kcal/h. Rezervele mari de resurse energetice refolosibile la para-

metri scăzuți (ape uzinale), precum și a apelor geotermale reclamă diversificarea prototipurilor de pompe de căldură și în orice caz trecerea la unități de capacitate mare în gama de debite 0,3—10 Gcal/h, ceea ce nu va fi posibil fără preocupări intense de asimilare a compresoarelor rotative și a celor de tip elicoidal.

Experiența institutelor noastre de cercetare a ilustrat că din 3 tipuri de pompe realizate în prezent pe Freon 12, numai 2 au atins pe stand sau la beneficiari parametri de proiect. Diversificarea asimilării de prototipuri de pompe de căldură este reclamată nu numai sub raportul gamei de puteri și în consecință a tipurilor de compresoare adoptate (compresoare cu pistoane, elicoidale, centrifugale), ci și a gamei de agenți interni, ceea ce ar determina trecerea la experimentarea de noi tipuri de pompe de căldură care să fie destinate unor domenii diversificate de folosințe a resurselor secundare generate în tehnologii, ca de pildă :

— pompe de căldură cu funcționare pe alcooli (metanol, etanol) în scopul valorificării căldurii reziduurilor calde și a căldurii radiate în medii aflate la temperaturi peste 80°C ;

— pompe de căldură cu apă în regim de subpresiune, cu sisteme de ejecție folosibile în același scop ;

— pompe de căldură cu izobutan susceptibile a fi folosite atît sub forma unor instalații mici de încălzire (de preferință destinate mediului rural) prin extragerea căldurii din mediul ambiant, cît și în varianta instalațiilor de mare capacitate (cu compresoare centrifugale), de preferință în cadrul platformelor petrochimice ;

— pompe de căldură cu soluții binare cu absorbție pentru valorificarea resurselor termice secundare (gaze calde, abur uzat etc.).

În direcția diversificării pompelor de căldură și pe alți agenți decît Freonul 12 (în scopul acoperirii unui domeniu mai larg de folosință) există un început de preocupări concretizat în unele instalații experimentale de uz didactic, de mică capacitate (1 000—10 000 Kcal/h) în cadrul Institutului politehnic din Cluj, care au evidențiat posibilitatea obținerii unor economii de resurse primare de ordinul 15—30% față de sistemele clasice de încălzire. Evident, un grad de preocupare împins numai la nivel de curiozitate profesională, fără o asistență stimulativă și eficientă de „preluare" a unor idei și experimente în cadrul unor institute de profil și transpunerea acestora în prototipuri industriale nu este de natură să rezolve problema. De aceea, considerăm că în domeniul pompelor de căldură activitatea de cercetare și proiectare reclamă un cadru organizatoric mult lărgit față de stadiul actual, cu o bază materială și de finanțare corespunzător volumului imens de resurse (la parametri scăzuți) care așteaptă valorificarea pe această cale.

În legătură cu fabricarea și utilizarea pe scară largă a pompelor de căldură, s-au creat după părerea noastră condiții optime de fabricare a diferite tipuri (ICEMENERG București și filiala sa din Cluj, C.P.I.A.F. asigură soluții și proiecte, întreprinderea „Tehnofrig" — execută comenzile etc.) ; totuși, acestea nu sînt încă solicitate de beneficiari. În condițiile cunoscutelor restricții de consum de energie, cum pot oare numeroșii beneficiari să renunțe cu o ușurință inexplicabilă la un mijloc atît de eficient de valorificare a unor resurse energetice ? Considerăm necesar ca furnizorii să facă o mai mare popularizare pompelor de căldură, a diverselor lor utilizări, a eficienței ce se obține etc., iar beneficiarii posibili să fie determinați de organele coordonatoare să facă comenzile de care au nevoie. Pentru cincinalul viitor sînt prevăzute a se realiza cîteva sute de pompe de căldură în diferite variante și puteri. Este, după părerea noastră, o obligație a furnizorilor și beneficiarilor, de a acționa cît mai operativ, pentru a nu lăsa, pe de o parte, să se piardă cantități însemnate de energie, iar pe de alta, să se încarce consumul cu multe sute de mii de kilowați oră energie electrică, care de fapt s-ar putea economisi.

În domeniul proiectării tehnologiilor, la alegerea soluțiilor de alimentare cu resurse energetice, nu numai că uneori institutele de cercetare și proiectare de profil nu aleg soluțiile tehnice cele mai eficiente, dar omit încă în fază inițială de proiectare valorificarea completă și eficientă a resurselor energetice refolosibile generate de tehnologiile adoptate.

La întreprinderea „Carbochim"-Cluj, de pildă, la cele 8 cuptoare periodice de la secția nouă de pietre de polizor avînd un debit instalat de 480 Nm^3/h gaze naturale, proiectantul (IPROMET București) nu numai că în faza inițială de proiectare a omis recuperarea căldurii gazelor de ardere generate (care reprezintă circa 60—70% din căldura obținută cu combustibilul folosit), dar nici ulterior, la demersurile repetate nu a reușit să elaboreze o soluție satisfăcătoare, întrucît preconizează o valorificare la scară redusă, avînd caracter limitat (se preconizează diluarea cu aer a gazelor rezultate de la temperatura 600—800°C la 320°C înainte de a trece în recuperator). S-ar impune un efort suplimentar de concepție (recuperare în 2 trepte) pentru o folosință intensivă și extensivă a RES generate de aceste cuptoare.

La Întreprinderea chimică din Turda, la proiectarea secției de carbonat de potasiu, dată în folosință în ultimii ani, avînd un consum anual de circa 2 milioane mc gaze naturale, s-a preconizat producerea în totalitate a bioxidului de carbon necesar procesului tehnologic de fabricație prin arderea gazului metan, fără a se apela la cantitățile și în concentrații acoperitoare de bioxid de carbon conținut în gazele generate de cuptoarele de var ale fabricii de ciment, din imediata vecinătate. Este de remarcat faptul că instalația veche, din cadrul aceleiași întreprinderi, pentru fabricarea carbonatului de potasiu folosește (parțial) bioxidul de carbon preluat din gazele de ardere ale centralei termice integrată în conturul unității respective. Efectul economic care s-ar fi putut obține prin adoptarea soluției tehnologice cunoscute ar fi condus la diminuarea consumului anual cu circa 2 mil. mc gaze. La prețul actual al combustibilului (1 950 lei/1 tcc) apreciem că un calcul de eficiență justifică investiția suplimentară pentru captarea, transportul, spălarea și purificarea gazelor cu conținut de bioxid de carbon provenite de la fabricarea varului. Exemple similare ar mai putea fi date și localizate și în alte întreprinderi privind posibilități nevalorificate sau incomplet valorificate în faza de elaborare a soluțiilor tehnologice.

Titus BERINDE
Cluj-Napoca

Construcția de locuințe

(Urmare din pag. 5)

ale tuturor localităților — centre de comune — în așa fel încît dezvoltarea localităților în etapa următoare să aibă loc în perimetrele construibile existente. Pentru îmbunătățirea aspectului urbanistic al localităților, închegarea centrelor civice, o parte din locuințe vor fi amplasate în aceste zone, acordîndu-se o atenție mai mare plasticii arhitecturale a clădirilor, realizării locuințelor în ansambluri, dotate cu obiective sociale și edilitar-gospodărești, creșterii confortului de locuit, amaplasării noilor locuințe cu precădere în apropierea locului de muncă.

Cu toate rezultatele bune obținute pînă în prezent atît pentru perioada rămasă din acest an, cît mai ales pentru viitor, se vor aprofunda măsurile pe linia adoptării unor noi soluții tehnologice și constructive, realizării de construcții ușoare și cu un cost redus, pregătirii și asigurării bazei tehnico-materiale a lucrărilor, sporirii gradului de industrializare a acestora, extinderii mecanizării, întrebuințării rationale a mijloacelor de transport, generalizării acordului global, dezvoltării producției de panouri mari tipizate la un nivel calitativ superior. Dat fiind că un rol deosebit în finalizarea la vreme a construcțiilor de locuințe îl are asigurarea începerii lucrărilor în timp util, se vor lua măsuri operative pentru eliberarea terenului, contractarea lucrărilor de construcții cu unitatea constructoare, cît și cu executanții de specialitate, deschiderea finanțării și executarea temeinică a lucrărilor de organizare de șantiere.

Pentru creșterea productivității muncii, măsurile vizează ridicarea gradului de industrializare a lucrărilor, dotarea cu utilaje de mare capacitate, care să înlocuiască munca manuală, diversificarea elementelor prefabricate. Consiliile populare din localitățile pe raza cărora se realizează construcții de locuințe vor acționa în permanență în scopul întăririi disciplinei în muncă la toate punctele de lucru, pentru îmbunătățirea calității locuințelor, economisirea de materiale, energie și combustibili, pentru înlăturarea risipei etc.

Transpunînd cu fermitate în practică aceste măsuri, îndeplinindu-și cu consecvență responsabilitățile care le revin, consiliile populare vor acționa cu întreaga lor capacitate și putere de muncă pentru transpunerea în viață a documentelor Congresului al XII-lea al partidului, a hotărîrilor adoptate la cel de al II-lea Congres al consiliilor populare.

OPINII

Aprovizionarea — un mecanism susceptibil de perfecționări

Dimensiuni și implicații ale extinderii contractelor pe termen lung

FĂRĂ a fi conceput ca un instrument rigid, **contractul de lungă durată are menirea de a asigura într-o perspectivă mai largă desfășurarea relațiilor economice dintre întreprinderi,** o fundamentare optimă a planului de producție, de aprovizionare și desfacere, de a oferi cadrul organizării judicioase a activității și conducerii previzionale, de a stabili o bună cooperare între întreprinderi în realizarea sarcinilor de plan. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu „se impune să realizăm acorduri și înțelegeri de lungă durată atît în domeniul aprovizionării materiale, cît și în domeniul producției. Nu se poate realiza o producție de calitate și înaltă tehnicitate fără acorduri de lungă durată, care să dea posibilitatea întreprinderilor și institutelor de cercetare să-și organizeze cum trebuie activitatea. În condițiile vieții economice moderne, dar mai cu seamă într-o economie planificată, nu se poate produce fără o perspectivă îndelungată nu numai de 5 ani, ci chiar de 10—15 ani, care să ofere siguranța desfășurării organizate a întregii activități".**

Practica ultimilor ani a demonstrat cu argumente convingătoare că generalizarea contractelor pe o durată de cel puțin 5 ani, sau durate mai mari la unele produse, oferă întreprinderilor o viziune largă în viitor asupra problemelor producției și desfacerii, dînd producătorilor certitudinea livrărilor eșalonate de mărfuri către beneficiari, iar acestora o siguranță sporită în ce privește primirea la timp a cantităților de produse în sortimentele și specificațiile necesare. **Și totuși,** cu toate avantajele pe care le oferă economiei naționale precum și furnizorilor și beneficiarilor acestui mod de lucru, **contractele pe termen lung nu cunosc, în toate întreprinderile, o extindere pe măsura implicațiilor favorabile pe care le pot determina.** De ce ?

1 **O cauză** principală o reprezintă, după părerea noastră, faptul că **documentațiile de execuție se elaborează cu** foarte puțin timp înainte de începerea perioadei de fabricație efectivă, ceea ce face imposibilă — la producătorul de utilaje și la constructor — determinarea necesarului concret de materiale pentru o durată mai lungă. Apare clar că **contractele de lungă durată se vor extinde numai în măsura în care unitățile titulare de investiții vor reuși să devanseze elaborarea documentațiilor de execuție** pentru utilajele tehnologice care condiționează punerile în funcțiune, precum și pentru lucrările de construcții-montaj pe un interval de timp mai larg decît un singur an. Pentru că numai în acest fel furnizorii de utilaje tehnologice și constructorii își vor putea fundamenta la rîndul lor din vreme specificațiile privind necesarul de materii prime și materiale, pe care să-l contracteze pe termen lung cu producătorii.

2 Pînă în prezent, contractele de lungă durată aveau o sferă de aplicare foarte redusă și datorită faptului că coordonatorii de balanțe elaborau uneori balanțe materiale numai pe o perioadă de un an de plan, precum și faptului că marea majoritate a materiilor prime, materialelor și produselor care se realizează și circulă în economia națională are un ciclu de fabricație mai mic de un an. În condițiile actuale, cînd stadiul de dezvoltare al bazei tehnico-materiale a economiei socialiste moderne impune conducerea previzională a proceselor economice și este indispensabilă o recurgere tot mai mare la instrumentul contractelor economice de lungă durată, care asigură perspectivă activității de conducere economică, **apare necesară,** pe lîngă **elaborarea balanțelor materiale pe o perioadă de mai mulți ani succesivi,** și acordarea unei atenții sporite problemelor privitoare la responsabilitățile care revin părților cînd obligațiile contractuale vor trebui îndeplinite într-un interval de timp mai larg :

- dacă procesul de fabricație al produselor care fac obiectul contractului economic necesită o perioadă mai mare, care depășește anul de plan, principiul anualității va avea o aplicare specifică, în sensul că executarea în natură poate fi admisă cel mult pînă la sfîrșitul anului din care face parte termenul prevăzut în contract pentru livrare ;
- executarea înainte de termen a obligațiilor — care este prevăzută de legea contractelor economice ca valabilă numai cu acordul părților — capătă o importanță deosebită în cazul contractelor de lungă durată, cînd posibilitățile de devansare sporesc considerabil.

În general opiniile noastre în acest caz converg spre o interpretare unitară a efectelor juridice ale livrării cu anticipație : prin acceptarea posibilității unei livrări anticipate nu se modifică termenul prevăzut inițial și răspunderea debitorului pentru eventuala întîrziere se va pune în raport cu această dată, livrarea anticipată reprezentînd numai o facultate pentru debitor de a executa comanda înainte de termen. În această situație beneficiarul nu va putea pretinde executarea decît la data prevăzută în contract ; dar, renunțînd la beneficiul termenului el va fi obligat să accepte livrările făcute înainte, împreună cu consecințele livrării, adică plata prețului, suportarea cheltuielilor de depozitare.

În situația contractelor care au fost perfectate pe bază de repartiții considerăm **că dreptul furnizorului de a livra mai devreme nu se poate executa decît în limitele termenelor prevăzute în repartiții, pentru că altfel se pot, eventual, produce dezechilibrări în balanța materială a respectivelor produse.** Desigur, sînt și situații în care furnizorul, utilizînd mai bine potențialul tehnico-productiv, poate pune în valoare rezerve suplimentare de sporire a cantității de producție, însă în această situație, producția realizată în plus va trebui repartizată de către coordonatorul de balanță, singurul în măsură să aprecieze care sînt prioritățile economiei și ce destinații trebuie date produselor realizate în devans.

Cu privire la produsele la care contractele se încheie prin acordul de voință al părților, chiar dacă aceste contracte sînt de lungă durată, dreptul furnizorului de a livra cu anticipație se poate exercita nelimitat. Totuși, **după părerea noastră, cînd este vorba de un contract de lungă durată, trebuie să se reflecteze temeinic asupra felului în care este formulată clauza livrării cu anticipație,** pentru ca o livrare făcută în acest mod să nu fie în contradicție cu sarcinile planului fizic al furnizorului din perioada respectivă și să nu cauzeze la producător și beneficiar dificultăți financiare, de depozitare și păstrare a mărfurilor etc.

Ca urmare, considerăm că în cazul contractelor de lungă durată, ar putea fi util ca clauza livrării anticipate — atunci cînd părțile consimt să o includă în contract — să aibă această formulare : „furnizorul poate efectua livrări în avans numai cu acordul scris al beneficiarului", pentru că, în felul acesta se recunoaște, după părerea noastră, rolul egal al beneficiarului cu furnizorul în raportul contractual și se înlătură posibilitatea executării unor livrări la termene care corespund numai intereselor furnizorului.

Șerban STELU

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

BUGETUL DE VENITURI ȘI CHELTUIELI LA NIVEL DE SECȚIE ȘI COMPARTIMENT

PRACTICA dovedește că bugetul de venituri și cheltuieli constituie un instrument al conducerii colective, care sintetizează în primul rînd structura fizică a producției pe care unitatea o va realiza și măsoară cheltuielile care se vor efectua pentru această producție. În paginile revistei, unii specialiști au opinat pentru defalcarea prevederilor înscrise în bugetul de venituri și cheltuieli pe secții, ateliere, instalații, pe locuri de muncă, însă prea puțin s-a insistat asupra modului cum se poate realiza acest lucru. S-a lăsat la latitudinea organelor colective de conducere să-și defalce bugetul în raport cu necesitățile proprii de analiză și informare, modul de organizare, specificul procesului de producție, gradul de automatizare a prelucrării informațiilor și alți factori specifici.

În dorința de a contribui la formularea unor soluții utile pentru elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli pe secții, ateliere, instalații și formații de lucru, redăm în continuare modul cum s-au elaborat și se urmăresc aceste bugete în cadrul **Combinatului de îngrășăminte chimice din Tg. Mureș.**

Bugetul de venituri și cheltuieli pe combinat a fost întocmit corect; în fapt, este urmărită și analizată operativ execuția lui, dar nu era rezolvată problema defalcării bugetului pe secții și instalații. Această defalcare a fost necesară și la efectuarea ei s-au respectat următoarele principii: s-a urmărit ca din bugetul de venituri și cheltuieli al combinatului **să se defalce indicatorii numai la secțiile sau instalațiile care contribuie în mod direct și efectiv la realizarea lor** (în această concepție nu se justifică ca bugetul de venituri și cheltuieli să fie defalcat în întregime pe secții și instalații); evitarea urmăririi unui număr prea mare de indicatori la nivelul secțiilor și instalațiilor pentru a se putea asigura operativitatea și calitatea informațiilor; defalcarea cît mai exactă a sarcinilor pe fiecare subunitate sau compartiment; stabilirea unei metodologii care să permită urmărirea operativă a bugetului de venituri și cheltuieli; stabilirea responsabilităților asupra urmăririi bugetului de venituri și cheltuieli, precum și corectarea abaterilor care apar pe parcursul realizării planului.

În urma experimentării indicatorului valoarea producției nete s-a ajuns la concluzia că hotărîtoare pentru îndeplinirea acestui indicator sînt realizarea producției fizice în structura planificată și contractată, precum și reducerea cheltuielilor materiale de producție. Aceasta a impus ca începînd din anul 1979, în mod treptat, bugetul de venituri și cheltuieli să fie defalcat pe compartimente. Din bugetul de venituri și cheltuieli s-au defalcat următorii indicatori:

— la **secțiile producției de bază** s-au stabilit valoarea producției marfă, cheltuielile totale și materiale, rezultatele totale, costurile normate pe unitatea de produs și bugetul cheltuielilor comune ale secției. Acolo unde există producție neterminată s-a defalcat normativul producției neterminate, iar la secțiile unde există catalizatori în instalații normativul de catalizatori pe secție și instalații este evidențiat la cheltuieli anticipate;

— la **secțiile auxiliare,** pînă în prezent, s-au stabilit costurile normate (la acelea care produc apă, abur și energie), iar la restul buget de cheltuieli;

— **serviciul de aprovizionare** răspunde de bugetul cheltuielilor de transport-aprovizionare, normativul financiar pentru materii prime și materiale, pentru obiecte de inventar, echipament și materiale de protecție în magazie și ambalaje;

— **serviciul mecanic, energetic și de automatizări** răspunde de normativul financiar pentru piese de schimb pentru reparații;

— **serviciul desfacere** răspunde de bugetul cheltuielilor de desfacere și normativul financiar al produselor finite etc.

ACEASTĂ defalcare s-a făcut fără ca valoarea producției nete să fie stabilită pe secții și instalații, întrucît acest indicator, în stadiul în care ne aflăm, nu poate fi urmărit operativ din cauza volumului mare de semifabricate care circulă între secții și instalații, și care se includ pe costurile de producție la costul lor efectiv precum și a volumului mare de utilități care se asigură de secțiile auxiliare tot la cost efectiv. În prezent, această problemă se află în studiu pentru soluționare pe măsura extinderii prelucrării automate a datelor. **Ca urmare a efortului depus de întregul colectiv în cursul trimestrului I a.c., rezultatele obținute au fost bune; astfel, producția netă s-a realizat cu un plus de 12 345 mii lei, cheltuielile la 1 000 de lei producție marfă s-au redus cu 15,10 lei, iar cheltuielile materiale cu 18,90 lei.**

Pentru a prezenta modul în care se defalcă, urmărește și analizează bugetul de venituri și cheltuieli vom analiza bugetul de la secția de îngrășăminte cu azot din cadrul Combinatului de îngrășăminte chimice din Tg. Mureș.

Bugetul de venituri și cheltuieli al acestei secții s-a întocmit trimestrial și pe luni după modelul din tabelul nr. 1, în care — pentru simplificare — se cuprind și realizările, stabilindu-se în acest fel abaterile de la prevederile planului. Din lipsă de spațiu redăm tabelul respectiv numai pentru luna martie a.c., deși acesta se întocmește pe total trimestru și pe luni iar, în mod operativ, se face decadal, cu posibilități de urmărire la intervale și mai scurte. La această secție, bugetul de venituri și cheltuieli se defalcă și se urmărește pe instalații și pe produse sau semifabricate. Întrucît acidul azotic este un semifabricat care circulă între secții și instalații la preț de cost, s-a luat în buget atît la venituri cît și la cheltuieli cu costul planificat și respectiv realizat. Avantajul acestui buget îl constituie faptul că permite cunoașterea producției realizate și cu ce costuri, prezintă rezultatele economice ale secției

Tabelul nr. 1

Bugetul de venituri și cheltuieli al secției de îngrășăminte cu azot pe trim. I/1980
— în mii lei —

Nr. cr.	Instalațiile	Produsele	Specificație	martie 1980		
				Venituri	Cheltuieli	
					Costuri	Rezultate
0.	1	2	3	4	5	6
1.	Acid azotic I	acid azotic	Plan	3 618	3 618	—
			Realizat	3 522	3 522	—
			Abateri	— 96	— 96	—
2.	Acid azotic II	acid azotic	Plan	5 847	5 847	—
			Realizat	5 676	5 676	—
			Abateri	— 171	— 171	—
3.	Acid azotic III	acid azotic	Plan	6 051	6 051	—
			Realizat	5 760	5 760	—
			Abateri	— 291	— 291	—
4.	Acid azotic IV	acid azotic	Plan	4 818	4 818	—
			Realizat	6 855	6 855	—
			Abateri	+ 2 037	+ 2 037	—
5.	Azotat de amoniu I + II	azotat de amoniu	Plan	30 052	13 746	16 306
			Realizat	35 121	16 787	18 334
			Abateri	+ 5 069	+ 3 041	+ 2 028
		nitrocalcar	Plan	13 065	6 639	6 426
			Realizat	3 701	1 674	2 027
			Abateri	— 9 364	— 4 965	— 4 399
6.	Azotat de amoniu III	azotat de amoniu	Plan	24 875	12 211	12 664
			Realizat	26 922	12 920	14 002
			Abateri	+ 2 047	+ 709	+ 1 338
Total			Plan	88 326	52 930	35 396
			Realizat	87 557	53 194	34 363
			Abateri	— 769	+ 264	— 1 033

Tabelul nr. 2

Situația abaterilor de la costurile normate pe articole de calculație și instalații — produse din cadrul secției pe luna martie 1980

— în lei/t produs —

Nr. cr.	Articole de calculație	Acid azotic				Azotat de amoniu		
						nr. I	— II	nr. III
		nr. I	nr. II	nr. III	nr. IV	Azotat	Nitrocalcar	
0	1	2	3	4	5	6	7	8
	I. Materii prime	—4,69	—3,41	—4,60	—45,54	—12,39	—31,60	—15,70
	II. Materiale auxiliare	—	—	—	—	+ 9,29	— 1,24	— 0,76
	III. Cheltuieli de transport și aprovizionare	—	—	—	—	— 0,91	— 0,89	— 1,90
	IV. Utilități	—0,17	+0,89	—2,87	— 5,98	+ 0,82	—17,08	+ 0,77
	V. Recuperări (se scad)	—2,54	+0,38	—	—	+1,80	—	—
	VI. Retribuții directe	+0,29	+0,07	+0,71	— 0,21	+ 0,13	+ 0,13	— 0,22
	VII. Impozit și contribuții pt. asigurări sociale	+0,10	+0,03	+0,23	— 0,07	+ 0,05	+ 0,02	— 0,08
	VIII. Chelt. cu întreținerea și funcționarea utilajelor	—5,60	—8,05	—1,20	— 3,62	+16,37	— 1,97	+ 2,79
	IX. Cheltuieli generale ale secției	—1,02	—0,29	—2,27	— 1,51	+ 6,15	— 2,35	+ 0,56
	X. Cheltuieli generale ale întreprinderii	+3,23	+2,94	+2,06	+ 2,23	+ 1,83	— 2,78	+ 3,67
	XI. Cheltuieli de desfacere	—	—	—	—	— 2,27	— 2,25	+ 1,55
	Total	—5,40	—7,44	—7,94	—54,70	+20,87	—60,01	—9,32

sau instalației respective, fapt care ne dă o imagine a participării la realizarea beneficiului.

Abaterile care apar în execuția bugetului nu spun mult la prima vedere. Din această cauză analiza trebuie să fie aprofundată asupra producției fizice și a costurilor pe unitatea de produs sau semifabricat. Așa după cum rezultă din tabelul nr. 1, la instalația de acid azotic I, după modul de urmărire, apare o nerealizare de 96 mii lei, dar din analiză a rezultat că în această instalație planul fizic a fost depășit cu 914 tone. Nerealizarea aparentă este datorată faptului că la plan veniturile s-au luat la cost planificat și la efectiv cu costul realizat, respectiv de 5,40 lei/tonă mai mic decît cel planificat. Aceasta impune ca metodologia de cuprindere a semifabricatelor în bugetul de venituri și cheltuieli să fie revizuită.

Bugetul de venituri și cheltuieli are ca anexă costurile normate pe unitatea de produs, defalcate pe articole de calculație care se urmăresc decadal. Atît la decadă cît și la finele lunii sau trimestrului se stabilesc abaterile după modelul din tabelul nr. 2, în care se redă exemplificativ situația pentru luna martie 1980.

Abaterile de la costurile normate sînt supuse unei analize la care participă toți factorii de răspundere din secție, stabilindu-se cauzele nefavorabile și măsurile ce trebuie luate pentru corectare. Abaterile care apar se comunică la diferiți factori din cadrul combinatului, stabiliți prin decizie, iar totalul lor pe secție se comunică directorului și contabilului șef care, atunci cînd este cazul, trebuie să ia cele mai eficiente decizii pentru corectarea acestor abateri. În luna martie a.c., cînd au apărut abaterile din tabelul nr. 2, s-au luat măsuri de corectare, dintre care amintim următoarele: s-a constatat că la instalația de azotat de amoniu I+II materialele auxiliare au înregistrat o abatere de +9,29 lei/tonă. Analiza a stabilit că deficiența respectivă provine de la ambalaje de polietilenă, materiale la care, deși nu s-a depășit consumul specific, totuși apare o depășire valorică, datorită utilizării unor saci de polietilenă de dimensiuni mai mari, cu un preț de 3,17 lei/bucată în loc de 2,70 lei/bucată, cum a fost prevăzut în costul normat pe tona de azotat de amoniu. După analiză s-a impus serviciului de aprovizionare să asigure ambalaje de polietilenă la prețul de 2,70 lei/bucată ; la recuperări, tot la instalația de azotat I+II, nu s-au realizat la nivelul prevăzut în costul normat cu 1,80 lei/1 tonă de azotat din cauza condițiilor climaterice din luna martie a.c. ; la cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajelor la instalația de azotat I+II s-au înregistrat depășiri de +14,40 lei/tonă datorate faptului că reparațiile se execută de către secția de reparații mecanice, al cărei plan de reparații nu este întotdeauna sincronizat cu prevederile din planul costurilor de producție. Din această cauză s-a dispus să se găsească mijlocul de sincronizare prin programul ce se proiectează pentru prelucrarea automată a datelor pentru activitatea de întreținere și reparații.

Tabelul nr. 3

Bugetul cheltuielilor comune ale instalației acid azotic I din cadrul secției îngrășăminte cu azot pe trimestrul I/1980

— în mii lei —

Cheltuieli comune ale secției desfășurate pe analitice conf. anexa nr. 1 din Regulile de bază	Martie 1980		
	Planificat	Realizat	Diferență + sau —
520 10 011	137,0	73,0	—64,0
013	40,0	41,0	+ 1,0
10 01	177,0	114,0	—63,0
02	—	—	—
03	126,9	136,3	+ 9,4
04	2,0	—	— 2,0
05	2,0	0,3	— 1,7
Total — CIFU — 520 10	307,9	250,6	—57,3
520 20 10	38,0	35,2	— 2,8
02	22,0	21,9	— 0,1
03	1,0	0,1	— 0,9
04	50,0	18,2	—31,8
05	—	—	—
19	—	0,8	+ 0,8
Total 520 20	111,2	76,2	—34,6
520 21 01	0,1	—	— 0,1
10	—	—	—
12	—	—	—
13	—	—	—
15	0,2	—	— 0,2
16	2,0	4,8	+ 2,8
17	0,5	0,5	—
18	4,0	6,4	+ 2,4
19	—	—	—
Total 520 21	6,8	11,7	+ 4,9
Total CGS (520 20 + 21)	117,8	87,9	—29,9
Total 520 (10 + 20 + 21)	425,7	338,5	—87,2

O ALTĂ ANEXĂ a bugetului de venituri și cheltuieli o constituie bugetul cheltuielilor comune ale secțiilor, care se urmăresc atît pe total secție, cît și pe instalație. Aceste cheltuieli se stabilesc și urmăresc lunar și trimestrial.

În tabelul nr. 3 se prezintă modul de planificare, urmărire și stabilire a abaterilor pe luna martie a.c. pe total secție. Urmărirea acestor cheltuieli se face pe analiticele prevăzute în anexa nr. 1 din Regulile de bază pentru planificarea și calcularea costurilor producției industriale. De la aplicarea acestor bugete, din anul 1979, nu au mai apărut depășiri pe combinat la aceste categorii de cheltuieli.

Din scurta experiență care a fost dobîndită rezultă că bugetul de venituri și cheltuieli al secției este un instrument de planificare, urmărire și analiză a execuției avînd menirea de a fi un sprijin substanțial în luarea deciziilor de corectare. Cu toate măsurile ce s-au luat, trebuie găsite soluții de perfecționare continuă a bugetului de venituri și cheltuieli. Va trebui în continuare să se aducă îmbunătățiri care să răspundă cerințelor etapei pe care o parcurgem. Îmbunătățirile vor trebui să fie orientate în următoarele direcții :

— avînd în vedere că reparațiile se execută de către secția de reparații mecanice, secția de automatizări și secția electroenergetică, iar planul de reparații îl întocmește și urmărește serviciul mecanic, energetic și automatizări, este necesară o delimitare mai precisă a responsabilităților între secții și aceste compartimente;

— o selecționare și mai judicioasă a indicatorilor care trebuie urmăriți, astfel ca să fie cuprinși în bugetul de venituri și cheltuieli cei mai semnificativi indicatori. Trebuie găsită soluția care să permită cuprinderea în bugetul de venituri și cheltuieli a indicatorului valoarea producției nete ;

— elaborarea unui cadru orientativ cu privire la urmărirea bugetului de venituri și cheltuieli întocmit la nivel de ramură și aplicat în funcție de specificul unității economice respective.

dr. V. LANȚOȘ
ec. A. COZOȘ
ec. A. FILEP
Tg. Mureș

Consiliile unice agroindustriale, cadru stimulator al dezvoltării industriei alimentare în profil teritorial

CONSILIILE unice agroindustriale sînt o creație originală a gîndirii politico-economice și a acțiunii practice, organizatorice, a partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, creație ce se înscrie în inestimabilul aport al Partidului Comunist Român la dezvoltarea teoriei și practicii revoluției și construcției socialiste. Concepute într-o viziune sistemică și prospectivă, aceste noi organisme au rolul și mijloacele necesare pentru a garanta integrarea și coordonarea unitară și operativă a activității agricole și de industrializare a produselor agricole din unitățile componente, ca și aplicarea unor măsuri eficiente de concentrare a producției și specializare a unităților și fermelor.

Implicațiile economico-sociale ale organizării sistemului de conducere a agriculturii noastre pe baza consiliilor unice agroindustriale se răsfrîng nu numai asupra perfecționării calitative a relațiilor de producție socialiste, în sensul apropierii celor două forme ale proprietății socialiste și al dezvoltării și diversificării schimbului socialist de activități, ci și asupra dezvoltării forțelor de producție (agroindustriale), în sensul realizării unei osmoze între industrie și agricultură, în primul rînd pe linia producției, a industrializării continue a producției agricole pînă la nivelul microzonelor delimitate în cadrul consiliilor unice. Acest proces de implementare a industriei de prelucrare a produselor agricole în structurile rurale amplifică efectele politicii economice generale a partidului de repartizare teritorială a forțelor de producție în beneficiul real și echitabil al tuturor județelor țării, atît sub raport economic, cît și social-cultural, transformînd satele în centre agroindustriale de tip urban, asigurîndu-se creșterea numărului persoanelor ocupate în activități neagricole productive, dar și dezvoltarea învățămîntului, a culturii și a sferei serviciilor în general.

Pe de altă parte, trebuie subliniat faptul că actualul sistem de conducere și organizare a agriculturii duce la sporirea răspunderii organelor de partid și de stat locale, inclusiv a organelor locale de specialitate, pe linia planificării în profil teritorial (sub aspectul studiilor economico-sociale locale, al deciziilor și al realizării lor efective), privind cunoașterea și valorificarea superioară a resurselor agricole care să meargă pînă la finalizarea industrială menită să sporească continuu valoarea produselor agricole.

În acest cadru de coordonare teritorială unitară agro-industrială, consiliile unice sînt chemate să contribuie atît la sporirea și diversificarea producției agricole, cît și la industrializarea materiilor prime de proveniență agricolă din zonele în care funcționează, în vederea satisfacerii nevoilor de consum ale populației, ale economiei naționale în ansamblu, inclusiv pentru export. De aceea, în Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985 se prevăd măsuri clare privind „dezvoltarea industriei mici și artizanale pe baza folosirii unor resurse locale de materii prime, inclusiv a unor produse agricole disponibile la producători după îndeplinirea sarcinilor de livrări către fondul de stat", producerea de „semiconserve de legume și fructe, de produse lactate".

Evaluarea resurselor existente la nivel de județ

JUDEȚUL GALAȚI (în cadrul căruia se circumscrie concretizarea studiului nostru) cuprinde pe teritoriul său 21 consilii unice agroindustriale de stat și cooperatiste care integrează activitatea productivă a 21 de stațiuni pentru mecanizarea agriculturii, 10 întreprinderi agricole de stat, 79 cooperative agricole de producție, 16 asociații economice intercooperatiste, un liceu agro-industrial (Tecuci) etc. Fiecărui consiliu unic din cadrul județului îi revine în medie o suprafață agricolă de 17 058 ha, din care 13 805 ha suprafață arabilă (81%), 1 248 ha vii (7,3%) și alte categorii de folosință, dispunînd deci de resurse bogate de produse agricole, vegetale și animale, care asigură o bază reală pentru dezvoltarea, alături de întreprinderile de industrie alimentară de interes republican, a unei producții alimentare de dimensiuni mai mici sub forma unor secții de semiprelucrare sau de industrializare completă a unor produse agricole la un nivel calitativ cît mai ridicat. Agricultura județului Galați produce și livrează importante cantități de cereale (grîu, porumb, secară), plante tehnice (floarea soarelui, sfeclă de zahăr), diverse produse ale legumiculturii (ca subramură cu condiții extrem de prielnice aici), ale pomiculturii și viticulturii (județul Galați ocupînd un loc principal în producția de struguri a țării), ale zootehniei (în plină expansiune prin organizarea de mari complexe de creștere a animalelor și păsărilor).

Unele unități de producție alimentară de însemnătate republicană își au sursa de aprovizionare cu materii prime agricole în agricultura județului Galați, total sau într-o pondere însemnată, așa cum reiese din tabel. La unele materii prime contribuția județului la fondul central de produse agricole depășește limitele de aprovizionare ale întreprinderilor de interes republican din județ: la carne de pasăre 104,5%, la lapte 100,2%, la grîu cu 262,4%, la porumb cu 932,4% etc. La alte materii prime, unele întreprinderi de industrie alimentară se aprovizionează în județele limitrofe, în cadrul planului național unic.

Resursele agricole ale județului cresc sistematic prin valorificarea superioară a fondului funciar, extinderea irigațiilor, dezvoltarea bazei tehnico-materiale, perfecționarea organizării producției și muncii agricole în cadrul noilor consilii unice agroindustriale, ridicîndu-se astfel cerințe mai mari și probleme mai complexe privind valorificarea tot mai eficientă a acestor resurse prin industrializare.

Pentru județul Galați și județele limitrofe posibilitățile de valorificare superioară a resurselor agricole au condiții să crească mult mai intens și datorită funcționării facultății de tehnologie și chimia produselor alimentare și tehnică piscicolă (în cadrul Universității din Galați) care, în cadrul procesului de integrare a învățămîntului cu cercetarea, proiectarea și producția, își concentrează eforturile — atît ale cadrelor didactice cît și ale studenților — în direcția realizării de produse noi și tehnologii noi care să permită obținerea unei game variate de produse alimentare, cu valoare nutritivă ridicată, prin industrializarea pe scară largă a materiilor prime, inclusiv a subproduselor

Unitatea	Materii prime principale		Contribuția județului la fondul central (în %) față de consumul unităților din județ
	Felul	Gradul de asigurare (%) cu materie primă din județ	
Intr. Avicola	carne pasăre	100,0	104,5
Intr. de industrializare a cărnii	carne	53,0	59,0
Intr. de industrializare a laptelui	lapte	100,0	100,2
Intr. de morărit și panificație	grîu	68,0	262,4
	făină	75,0	—
	porumb	100,0	923,4
Intr. piscicolă	pește	25,0	25,0
Intr. de ulei „Prutul"	fl. soarelui	50,0	261,0
Intr. de bere	orz	25,0	25,0
	porumb	100,0	914,6

și deșeurilor. Un număr însemnat de produse au fost omologate la nivel județean sau prin Departamentul Industriei Alimentare, majoritatea fiind realizate în condiții de microproducție în stații-pilot ale facultății, fiind testate în producție și în rețeaua comercială. Printre aceste produse menționăm: produsele alimentare din germeni de grîu cu mare valoare nutritivă, vitaminică, produse pentru alimentația sugarilor, băuturi răcoritoare din struguri (Strugal), din extract de flori (Tonic-gal), din extract de plante cu aromă (Aroma), diferite băuturi alcoolizate din suc de mere și aromă de macerat de plante etc.

Calea de ridicare a agriculturii la nivel de industrie de mare randament

EVIDENT, posibilitățile de diversificare a produselor alimentare prin industrializare sînt practic nelimitate. În județul Galați, și nu numai în acest județ, există numeroase resurse agricole care își așteaptă rîndul de a fi înnobilate și potențate ca valoare nutritivă prin tehnologii și metode avansate, unele deja existente pe plan internațional, rod al progresului tehnico-științific contemporan. În unele țări dezvoltate, produse ca dovleacul, pepenele galben, pepenele verde, sfecla roșie etc., sînt surse importante și ieftine pentru obținerea unor produse diversificate și de calitate superioară. De exemplu, sucul de sfeclă roșie este cunoscut, prin valoarea sa nutritivă și depurativă, ca avînd un rol deosebit de activ în afecțiunile reumatismale, cardiace, circulatorii și chiar în stagnarea proliferării celulare.

Considerăm că extinderea stațiilor-pilot în diferite microzone ale județului, acolo unde se găsesc din abundență resurse agricole ce pot fi valorificate prin industrializare (zona Borcea, cunoscută pentru cultivarea pepenilor sau zona Nicorești pentru cultivarea viței de vie) ar putea contribui nu numai la valorificarea superioară a unor resurse ale județului, dar și la formarea unor deprinderi, orientări și preocupări noi, superioare, în activitatea unităților economice, a lucrătorilor și cooperatorilor din aceste unități. De aici, o soluție ar putea consta chiar în crearea de secții de industrializare în unitățile agricole care să fie patronate de facultatea de tehnologie chimică a produselor alimentare, prin catedrele sale de specialitate, introducîndu-se astfel cele mai noi tehnologii și rezultate ale cercetării științifice, beneficiind de îndrumarea și controlul de cea mai înaltă calificare.

Baza orientărilor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului în direcția perfecționării conducerii planificate a economiei în profil teritorial, privite prin latura industrializării materiilor prime locale, între care și produsele agricole, la care ne referim în mod special, o constituie obținerea unei eficiențe economice ridicate, atît la nivel microeconomic cît și macroeconomic, asigurarea diversificării sortimentale a produselor, satisfacerea exigențelor calitative de consum ale populației.

Reducerea volumului de transport și a perisabilității produselor agricole

ORGANIZAREA unor microsecții sau unități de dimensiuni mai mici pentru industrializarea produselor agricole influențează pozitiv aprovizionarea ritmică a procesului de producție cu materii prime agricole, ceea ce pentru industria alimentară are un efect economic însemnat, avînd în vedere volumul mare al materiilor prime în structura costului de producție (peste 80%) și totodată specificul materiilor prime agricole, în special horticole, ușor deteriorabile și perisabile. Cu cît durata de transport a materiilor prime este mai mare, cu atît pierderile în greutate și în substanță uscată sînt mai mari, influențînd astfel calitatea produselor industriale alimentare. Or, trecerea la acțiuni de industrializare a produselor agricole în structurile consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste poate să contribuie substanțial la valorificarea superioară a materiilor prime locale. Contactul direct între unitățile prelucrătoare cu producătorii agricoli (sub aspectul termenelor de livrare a produselor, al sortimentelor și calității lor, reducerea duratei de transport etc.) sînt de natură să contribuie la diversificarea produselor alimentare, la ridicarea calității lor în cadrul industriei alimentare la nivelul consiliilor unice agroindustriale, la realizarea varietății consumului alimentar al populației prin schimbul de produse între diferite zone și microzone ale țării.

Apropierea preocupărilor organelor de conducere de problemele concrete ale agriculturii de pe întinderea întregului județ creează posibilitatea reală a cunoașterii temeinice a structurii și compoziției fondului funciar, a resurselor agricole actuale și potențiale, a organizării folosirii lor prin industrializare și a potențării lor, în mod deosebit prin dezvoltarea industriei alimentare în profil teritorial și zonal.

Integrarea activității agricole cu cea industrială, implementarea unor activități cu caracter de prelucrare avansată, a unor unități industriale și a unor structuri industriale în mediul rural, antrenează importante și pozitive mutații structurale (sub aspect economic, socio-profesional, cultural, edilitar) în cadrul unei dezvoltări rurale integrate, agroindustriale și specific urbanistice.

Procesul de integrare agroindustrială, sub aspectul principal al industrializării produselor agricole, impune asigurarea unui grad sporit de concentrare și specializare a producției axate pe industrializarea materiilor prime agricole în cadrul unor secții de industrializare la nivelul unităților economice agricole de stat și cooperatiste, al asociațiilor intercooperatiste, al consiliilor unice agroindustriale sau în cadrul unor unități mai mari (de importanță zonală sau interzonală) conexate la sursele de materii prime agricole respective.

În felul acesta, consiliile unice agroindustriale prefigurează perspectiva unei dezvoltări agroindustriale integrate care va produce modificări economice și socio-culturale profunde în mediul nostru rural, limitînd la strictul necesar procesul de migrare spațială a forței de muncă din agricultură spre industrie, în sensul mișcării de la sat spre oraș, inclusiv a navetismului derivat, asigurînd astfel valorificarea superioară și a resurselor de muncă, transformînd localitățile rurale în centre agroindustriale și culturale puternice, în beneficiul echitabil al tuturor locuitorilor patriei noastre socialiste.

Ion SÎRBU
Galați

Cea de-a 11-a ediție a Tîrgului de mostre

UN DIALOG UTIL ÎNTRE CONSUMATORI, INDUSTRIE ȘI COMERȚ

● Multiple forme de investigare a cererii de mărfuri prin dezbateri-panel, mese rotunde, anchete-sondaj ce completează armonios comunicarea între consumatori, producătorii de bunuri de consum și sistemul comerțului socialist ● O bază reală pentru larga participare a consumatorilor la orientarea deciziilor de producere și comercializare a bunurilor de consum ● Un mijloc deosebit de eficient de completare a informațiilor privind structura reală a cererii de bunuri de consum, de verificare a concordanței producție-cerere în conformitate cu cerințele noului mecanism economic

INVESTIGAREA largă a opiniilor populației și organizarea unui dialog deschis între consumatori și factorii de răspundere în domeniul aprovizionării populației cu bunuri de consum reprezintă mijloace recunoscute prin eficiența lor de participare a populației la adoptarea unor decizii de cea mai mare importanță care vizează stabilirea fondului de marfă contractat. Acestui obiectiv i-au fost subordonate o serie de manifestări organizate cu prilejul Tîrgului de mostre de bunuri de consum din acest an, în scopul de a sonda cererea populației și a formula propuneri, care prin conținutul lor să contribuie la perfecționarea producției și comercializării bunurilor de consum.

Ne referim, mai întîi, la organizarea dezbaterilor-dialog : **Consumator-producător-comerț,** la care au participat peste 500 delegați ai consiliilor reprezentanților consumatorilor din toate județele țării și ai municipiului București, precum și la mesele rotunde la care au luat parte specialiști din producție și comerț, cercetători din institute de profil economice și tehnice, creatori de produse, ingineri, tehnicieni, cadre didactice din învățămîntul tehnic și economic. Tematica abordată la aceste manifestări s-a referit la cele mai importante probleme legate de aprovizionarea populației cu bunuri de consum, dezbaterile soldîndu-se cu valoroase propuneri, inițiative, ale consumatorilor de pe tot cuprinsul țării.

Pentru creșterea eficienței, a caracterului concret al acestor analize, programul de lucru al delegaților din județe a fost completat cu : discuții de grup în cadrul pavilioanelor între delegații consumatorilor, și specialiștilor din industrie și comerț, cu finalitate imediată în specificarea fondului de marfă ce urmează a fi contractat pe 1981 ; testarea unor produse alimentare ; vizionarea unor prezentări de modă organizate de centralele industriale și UCECOM pentru confecții, tricotaje, cu completarea unor taloane de apreciere : demonstrații privind funcționarea și modul de utilizare a unor bunuri de folosință îndelungată electronice și electrocasnice etc., fiind asigurată la toate aceste acțiuni asistența competentă a unor cadre din cercetare, producție și comerț, ceea ce a permis o mai bună cunoaștere a caracteristicilor produselor — cu evidențierea produselor noi și modernizate, a celor realizate din materii prime indigene, din materiale recuperabile, precum și a bunurilor de folosință îndelungată care asigură în exploatare o reducere a consumului de energie electrică și combustibili. Perfecționările organizatorice realizate la actuala ediție a tîrgului pe linia studierii cererii, înaltul spirit de responsabilitate al participanților din județe s-au reflectat în formularea a numeroase opinii și sugestii privind perfecționarea producției și comercializării bunurilor de consum.

PRINCIPALELE OPINII ȘI PROPUNERI reieșite în cadrul dialogului se referă la un ansamblu de probleme asupra cărora ne vom referi în continuare.

Astfel, la **preparate de carne** propunerile s-au referit la sporirea ponderii specialităților în totalul livrărilor, la diferențierea ofertei de preparate proaspete pe sezoane și în funcție de specificul local. Totodată, s-a solicitat adoptarea unor măsuri de îmbunătățire a tehnologiilor de fabricație a preparatelor de carne cu adaosuri proteice, la intensificarea controlului de calitate între fazele de producție, înlocuirea nitriților și nitraților cu alte substanțe mai adecvate, utilizarea unor membrane corespunzătoare la fabricarea mezelurilor, revederea actualelor STAS-uri. În legătură cu eventualele modificări în structura rețelelor de fabricație, s-a exprimat ideea că acestea trebuie să se reflecte și în prețurile de vînzare cu amănuntul.

La produse de **patiserie, simigerie și biscuiți**, reprezentanții consumatorilor au solicitat sporirea ponderii biscuiților dulci în totalul producției, creșterea producției de biscuiți preambalați, îmbunătățirea modului de prezentare a ambalajelor — concomitent cu utilizarea la fabricația acestora a unor sortimente de făină și grăsimi de mai bună calitate. Ținînd seama de circuitele de distribuție a produselor, s-a insistat și pentru sporirea duratei de păstrare a biscuiților.

În vederea îmbunătățirii producției și comercializării **berii vărsate și îmbuteliate**, participanții la dialog s-au referit la necesitatea înlăturării unor neajunsuri cu privire la calitatea berii și au solicitat adoptarea unor măsuri mai hotărîte de extindere a tehnologiilor moderne de transport și comercializare — prin cisterne și depozitare a berii în tancuri, prevăzute cu instalații frigorifice. Pentru păstrarea calității s-a indicat ca îmbutelierea să se efectueze într-un ambalaj exclusiv pentru acest produs și să se îmbunătățească calitatea capsulelor pentru a asigura etanșeitatea perfectă.

Încălțămintea cu fețe textile și înlocuitori, care în ultimul timp a cunoscut o tot mai mare solicitare din partea populației, a constituit subiectul unui larg dialog cu consumatorii, solicitîndu-se adoptarea unor măsuri care vizează, în principal, diversificarea producției și îmbunătățirea calității. Astfel, s-a insistat pentru ca toate sortimentele expuse la pavilion să se contracteze cu întreprinderile comerciale, concomitent cu o intensificare a diversificării sortimentale și la modelele destinate bărbaților și copiilor. Subliniindu-se dezvoltarea fizică rapidă a copiilor și adolescenților, s-a arătat că este necesară o corelare mai bună a modelelor destinate acestor segmente de cumpărători cu evoluția măsurilor antropometrice. Dat fiind că în prezent există în rețeaua comercială unele situații de dezasortare a încălțămintei — sub aspectul numerelor — s-a propus îmbunătățirea producției și contractelor sub acest aspect.

Totodată, s-au făcut propuneri în legătură cu înlăturarea unor neajunsuri semnalate cu privire la finisaj, îmbunătățirea sistemului de cașerare și a căptușelilor, asigurarea unei mai mari flexibilități și elasticități a tălpilor și reducerea greutății acestora (prin extinderea utilizării tălpilor tip EPA, LEONARDO, a celor împletite din cînepă și alte materiale, precum și a tipurilor injectate și vulcanizate), sporirea rezistenței în utilizare a încălțămintei destinate copiilor. În cadrul discuțiilor a rezultat, de asemenea, necesitatea intensificării cercetărilor pentru realizarea unor materiale noi, superioare, sub aspectul proprietăților igienice.

Bunurile de folosință îndelungată electronice și electrocasnice au făcut obiectul unor dezbateri separate, în cadrul cărora s-a insistat, în principal, pentru creșterea producției la nivelul cererii la o serie de produse, apreciate pentru caracteristicile lor, cum sînt : televizorul cu diagonala ecranului de 31 cm, televizorul cu jocuri electronice, radioreceptoarele stereofonice, mașina cu program automat pentru spălat rufe, frigiderul cu congelatorul distinct, mixerele, roboții de bucătărie, discuri și casete muzicale, aparataj electric. De asemenea, s-a propus asimilarea într-un timp cît mai scurt a unor produse noi cu parametrii funcționali la nivelul performanțelor mondiale (radiocasetofoane, radioreceptoare stereofonice, magnetofoane, casetofoane, stații de amplificare — boxe, televizoare, color, congelatoare independente de capacități mai mari, accesorii suplimentare pentru roboți, aspiratoare mai

ușoare), acțiune care va stimula cererea pentru prima dotare, dar mai ales cererea pentru înlocuirea, modernizarea și completarea dotării existente.

Totodată, pentru reducerea consumului de energie electrică la iluminatul casnic s-a indicat reproiectarea unor modele de corpuri de iluminat, prin extinderea iluminatului dirijat, extinderea globurilor clare, a aplicelor și a iluminatului fluorescent.

Relevîndu-se rolul activității de service în asigurarea condițiilor optime de funcționare a bunurilor de folosință îndelungată existente în dotarea populației s-au formulat o serie de critici cu privire la modul actual în care se realizează întreținerea și repararea acestor bunuri și s-au propus măsuri de îmbunătățire care vizează apropierea service-ului de domiciliu, îmbunătățirea calității lucrărilor și nu în ultimă instanță asigurarea continuă a pieselor de schimb, inclusiv prin recuperarea de la populație a bunurilor de folosință îndelungată uzate și valorificarea lor sub formă de piese de schimb.

În faza de lansare a modelelor noi s-a solicitat o mai largă publicitate în legătură cu caracteristicile funcționale și avantajele acestora în utilizare.

Ținînd seama de aportul din ce în ce mai mare al **industriei mici** la constituirea fondului de marfă destinat aprovizionării populației, cu deosebire la articolele care permit valorificarea resurselor locale de materii prime și forță de muncă, discuțiile pe această temă au scos în evidență necesitatea cunoașterii aprofundate a cererii populației pentru produse ce pot fi realizate de acest sector cu maximă eficiență. În acest scop s-au propus : transferarea unor sarcini de producție ale industriei republicane — pentru produse la care capacitățile de producție nu satisfac cererea — către mica industrie (aparataj electric, materiale de construcții, accesorii pentru confecții, încălțăminte, marochinărie etc) ; simplificarea formalităților de omologare și stabilire a prețurilor în vederea reducerii perioadei dintre creație și lansarea pe piață a produselor ; studierea posibilităților de realizare a unor produse din materiale și bunuri recuperate ; păstrarea autenticității și specificului local în realizarea produselor de artizanat ; studierea posibilităților de asigurare a unor materii prime și materiale necesare în proporții reduse industriei mici și din fond centralizat pentru produse la a căror realizare sînt indispensabile.

În domeniul **producției bunurilor de consum din materiale recuperabile și refolosibile,** numeroase propuneri s-au referit la proiectarea și implementarea uunor sisteme eficiente de colectare a bunurilor uzate, elaborarea din timp a unor tehnologii adecvate de prelucrare a acestor bunuri și corelarea activităților cu cele de valorificare. Pentru asigurarea valorificării cu maximă eficiență a bunurilor realizate pe această cale s-a insistat asupra necesității identificării segmentelor de piață pentru produsele realizate din materiale recuperate și a corelării judicioase a prețurilor unor astfel de produse cu prețurile produselor realizate din materii prime noi. Totodată, s-a arătat că este necesară stimularea personalului din cercetare și producție care lucrează direct în domeniul valorificării materialelor recuperabile. Dintre celelalte propuneri mai reținem : revitalizarea și reorganizarea comerțului prin consignație în direcția valorificării mai bune a produselor cu uzură redusă la care sînt suficiente mici reparații, valorificării cupoanelor textile, adoptării unor prețuri stimulative de achiziție a materialelor recuperabile.

Pentru **îmbunătățirea modului de prezentare a mărfurilor în magazine,** ca mijloc important de promovare a vînzărilor și de satisfacere a cerințelor populației, s-a solicitat adoptarea unor forme noi de etalare și prezentare a mărfurilor și adîncirea specializării unităților comerciale nu numai ca fond de marfă, ci și sub aspectul prezentării, ambalării, mobilierului, calității servirii.

În scopul asigurării continuității aprovizionării cu mărfuri și eliminării situațiilor de degradare a aspectului sălii de vînzare datorită prezenței ambalajelor s-a propus revederea actualelor regiementări privind raportul între suprafața sălii de vînzare și suprafața sălii de depozitare. Referitor la aceeași arie tematică au mai fost reținute ca propuneri : sporirea funcționalității mobilierului de expunere a mărfurilor, în condițiile realizării sale din materiale ieftine și în soluții simple ; organizarea unor concursuri pentru specialiștii din comerț pentru stimularea inițiativelor în domeniul prezentării mărfurilor ; reconsiderarea profesiei de decorator-vitrinier în sensul stabilirii unor atribuții mai concrete și folosirii mai eficiente a persoanelor care au această calificare ; organizarea unitară a rețelei de magazine „Romarta" pentru menținerea prestigiului și personalității acestei firme; lărgirea atribuțiilor întreprinderilor și unităților comerciale legate de organizarea interioară a magazinelor, aprobarea cotelor de reducere a prețurilor, procurarea materialelor de reclamă și publicitate ; realizarea unui număr mai mare de filme documentare pe teme de prezentare și organizare interioară a magazinelor și difuzarea lor largă în rîndul aparatului comercial operativ.

Satisfacerea cerințelor de consum pentru articole destinate copiilor presupune între altele : repartizarea cu prioritate a fondului de marfă pentru copii către magazinele specializate și cele de tip „Materna", extinderea formelor moderne de vînzare a articolelor pentru copii, distribuția mai judicioasă în teritoriu a magazinelor specializate în comercializarea acestor articole, îmbunătățirea utilajelor de expunere a acestor mărfuri, asigurarea condițiilor pentru demonstrații practice la jucării, creșterea rolului studiilor de piață în fundamentarea fondului de marfă destinat copiilor, informarea mai bună a cumpărătorilor privind posibilitățile de aprovizionare pentru copii. Pe de altă parte, este necesară diversificarea producției acestor bunuri, prin : realizarea articolelor de îmbrăcăminte și încălțăminte pentru copii din materii prime naturale sau din amestecuri cu proprietăți apropiate de cele naturale ; diversificarea jocurilor și jucăriilor care dezvoltă creativitatea, inventivitatea și spiritul de observație al copiilor, îmbogățirea sortimentului de produse cosmetice pentru copii și realizarea unor detergenți speciali ; lărgirea sortimentului de produse alimentare pentru copii ; diversificarea fondului de marfă la articole de porțelan, faianță și material plastic ; îmbunătățirea calității unor produse (costume pentru școlimii patriei, uniforme școlare, saboți, jucării etc).

În direcția perfecționării organizării și dezvoltării în profil teritorial a rețelei comerciale, printr-o judicioasă repartizare pe orașe și ansambluri de locuințe, discuțiile au scos în evidență rolul deosebit de important al dimensiunilor și modului de repartizare a unităților comerciale ca factor deosebit de important în îmbunătățirea aprovizionării populației.

În acest sens, o primă idee a fost aceea că în condițiile cunoașterii direcțiilor de dezvoltare a activității comerciale și a sistematizării localităților în viitorul cincinal, este necesară elaborarea unor studii de fundamentare a dezvoltării rețelei comerciale în profil teritorial pentru perioada 1981—1985. Totodată, s-a accentuat asupra realizării ritmice a obiectivelor de investiții și respectării criteriilor de repartizare și structurare a rețelei comerciale. De asemenea, pentru îmbunătățirea activității în acest domeniu s-au făcut și alte propuneri cum sînt: acordarea unei atenții sporite în proiectarea și executarea spațiilor comerciale la parterul blocurilor pentru a se evita subdimensionările, dezorganizarea fluxului, denivelările, poluarea fonică; extinderea și diversificarea rețelei comerciale din zonele preorășenești de interes turistic, mai ales în condițiile reducerii săptămînii de lucru ș.a.

În scopul valorificării depline a opiniilor și propunerilor formulate de consumatori și specialiști, acestea au fost prezentate în mod operativ, spre informare, factorilor de decizie din industrie și comerț (ministere, centrale și întreprinderi producătoare, compartimentelor de resort din Ministrul Comerțului Interior ș.a.)

O parte din propuneri se află deja în faza de transpunere în programe concrete, ca de exemplu în domeniul diversificării produselor de patiserie, în ridicarea calității preparatelor de carne, diversificarea producției bunurilor de folosință îndelungată electrocasnice și electronice, asimilarea în mica producție a unei game largi de bunuri de consum menite să completeze sortimentul necesar pe piața locală, asigurînd, în același timp, atragerea în circuitul economic a unor noi resurse nevalorificate pînă în prezent sau insuficient valorificate.

Un alt grup de probleme, respectiv propuneri obținute cu acest prilej, se află în faza de analiză, urmînd ca după examinarea posibilităților de valorificare să facă, de asemenea, obiectul unor măsuri concrete de îmbunătățire a producției și comercializării respectivelor grupe de mărfuri.

De altfel, investigarea și prelucrarea opiniilor celor ce sînt beneficiarii direcți ai bunurilor de consum, investigarea cererii reale de pe piață constituie condiții sine-qua-non de aplicare a principiilor noului mecanism economic care prevede alocarea de resurse materiale și de forță de muncă numai pentru acele produse care răspund unor necesități cunoscute ale populației sau ale pieței externe.

Victor NICOLAE
Cristian ZIMNICEANU
Institutul de economie a comerțului interior și a turismului

Transformarea rapidă a investițiilor în fonduri fixe — factor esențial al creșterii potențialului tehnico-industrial

DEZVOLTAREA ECONOMICĂ a țării este concludent reflectată în creșterea venitului național — proces care a asigurat atît sporirea și modernizarea potențialului tehnico-productiv al economiei, cît și ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii. Eforturile depuse în această direcție au necesitat alocarea unor fonduri considerabile pentru investiții, concretizate în creșterea puternică a fondurilor fixe, în principal a celor productive, iar în cadrul acestora a celor din industrie.

În prezent, fondurile fixe — elementul principal al potențialului tehnico-productiv — reprezintă circa 2 000 miliarde lei, față de circa 760 miliarde în anul 1970, respectiv 360 miliarde în 1960. Această evoluție arată creșterea puternică a gradului de dotare tehnică, evidențiind totodată necesitatea folosirii cît mai eficiente a fondurilor fixe în vederea asigurării dezvoltării rapide a economiei. Politica de dezvoltare și modernizare a potențialului tehnico-productiv, înfăptuită cu consecvență de partid, a situat pe prim plan industria, ramură care condiționează dezvoltarea celorlalte sectoare ale economiei, deopotrivă avînd o contribuție ridicată la crearea venitului național. Din valoarea fondurilor fixe productive existente în economie, industria deține aproape 70%, fapt care subliniază atenția ce trebuie acordată folosirii acestui potențial în vederea sporirii mai substanțiale a contribuției industriei la dezvoltarea generală a economiei.

Pornind de la faptul că dezvoltarea și modernizarea potențialului tehnic sînt legate nemijlocit de investiții, de volumul și structura acestora pe ramuri ale industriei și pe elemente componente, de timpul care se scurge pînă la concretizarea lor în fonduri fixe, este evident că pentru dezvoltarea industriei și a economiei în ansamblul ei de mare importanță este **scurtarea duratei de execuție a obiectivelor de investiții și utilizarea cît mai eficientă a fondurilor fixe puse în funcțiune.** Analizînd raportul dintre fondurile fixe puse în funcțiune și investiții pe ramurile industriei se desprind o serie de aspecte. Astfel, dacă în perioadele 1966—1970 și 1971—1975 fondurile fixe puse în funcțiune au înregistrat creșteri apropiate de creșterea investițiilor, începînd cu actualul cincinal apar diferențe relativ mari între dinamica acestor doi indicatori. Pe întreaga industrie investițiile au crescut în 1978 față de 1975 cu 47%, în timp ce fondurile fixe puse în funcțiune au sporit numai cu 3,1% Trebuie, desigur, menționat că evoluția acestor indicatori a fost influențată atît de finalizarea în primii trei ani din acest cincinal a unor obiective industriale începute și finanțate în cincinalul anterior, cît și de faptul că în primii ani ai actualului cincinal au fost începute obiective mari, deosebit de complexe, cu termene de realizare care depășesc perioada menționată. Totodată, așa cum se subliniază în documentele de partid, un mare număr de obiective de investiții nu au fost începute și executate în termenele stabilite, ceea ce a determinat creșterea ponderii investițiilor neterminate și a influențat sensibil eficiența generală a investițiilor și fondurilor fixe.

În aceste condiții așa cum rezultă din tabelul nr. 1, ponderea fondurilor fixe puse în funcțiune în volumul investițiilor, pe ansamblul industriei, a înregistrat o scădere, de la 86,1% cît reprezenta în cincinalul 1971—1975, la 79,1% în perioada 1976—1978. Pe principalele ramuri ale industriei, raportul dintre fondurile fixe puse în funcțiune și investiții pune în evidență o scădere mai accentuată a acestuia, cu alte cuvinte o sporire a volumului de mijloace bănești și materiale imobilizate, ca atare unele influențe negative în ce privește potențialul productiv al industriei, respectiv producția netă din industrie și venitul național. Calculele relevă că, dacă în perioada 1976—1978 s-ar fi menținut raportul dintre fondurile fixe puse în funcțiune și volumul investițiilor din cincinalul 1971—1975, potențialul tehnic al industriei ar fi crescut cu circa 16,7 miliarde lei, creștere exprimată prin fondurile fixe care ar fi trebuit să fie puse în funcțiune. Pornind de la eficiența netă a fondurilor fixe din perioada 1976—1978, venitul național care s-ar fi realizat în industrie numai pe seama acestui potențial ar fi fost de circa 8 miliarde lei.

Tabelul nr. 1

Raportul dintre fondurile fixe puse în funcțiune și volumul investițiilor în unele ramuri ale industriei

(%)

Ramura	1966—1970	1971—1975	1976—1978
Energie electrică	91,2	77,2	87,4
Combustibil	69,0	66,3	68,8
Metalurgia feroasă	91,6	79,2	78,8
Metalurgia neferoasă	91,1	83,7	82,3
Construcții de mașini	81,6	98,5	80,2
Chimie	91,9	83,0	66,4
Sticlă, porțelan, faianță	89,4	106,3	61,9
Total industrie	86,4	86,1	79,3

Sursa : Calculat după Anuarul statistic al R. S. România, 1979

Tocmai în sensul valorificării integrale a posibilităților existente, al eliminării neajunsurilor care s-au manifestat în acest domeniu trebuie înțelese măsurile adoptate în ultimele luni, concluziile desprinse la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 30 mai 1980. Asemenea măsuri urmăresc reducerea substanțială a investițiilor neterminate, accelerarea punerii în funcțiune într-un timp cît mai scurt a obiectivelor începute, respectiv sporirea posibilităților de creștere mai accentuată a producției nete și odată cu aceasta a venitului național.

ANALIZA INVESTIȚIILOR și a fondurilor fixe puse în funcțiune se desfășoară pornind atît de la cerințele obiectivelor dezvoltării economice viitoare, cît și de la posibilitățile de executare a investițiilor, respectiv urmărindu-se darea lor în folosință într-o perioadă cît mai scurtă. Evident, între dinamica investițiilor și cea a fondurilor fixe puse în funcțiune există un anumit decalaj. Creșterea acestuia influențează însă potențialul tehnico-productiv al sectoarelor analizate și deci posibilitățile de sporire a producției, a valorii nou create. Analizînd dinamica acestei corelații, se relevă că investițiile au crescut de 1,42 ori mai repede decît fondurile fixe puse în funcțiune în perioada 1976—1978. Acest raport care exprimă decalajul dintre dinamica investițiilor și cea a fondurilor fixe puse în funcțiune a fost influențat în principal de evoluția celor doi indicatori în ramurile menționate în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Dinamica investițiilor și a fondurilor fixe puse în funcțiune

Ramura	Fonduri fixe puse în funcțiune 1978/1975	Investiții 1978/1975	Coeficient de devansare
Total industrie	103,1	146,9	1,42
Metalurgie feroasă	114,3	147,4	1,29
Metalurgie neferoasă	110,1	152,6	1,39
Construcții de mașini	103,3	191,3	1,47
Chimie	57,6	159,9	2,78
Extracția minereurilor nemetalifere	101,0	160,4	1,59
Celuloză și hîrtie	70,0	144,6	2,05
Textilă	80,7	156,4	1,94

Sursa : Calculat pe baza Anuarului statistic al R.S. România, 1979

Scăderea raportului dintre fondurile fixe puse în funcțiune și investiții, respectiv decalajul mai mare dintre dimensiunea celor doi indicatori atestă insuficienta atenție acordată în proiectare, pe șantiere, în procesul de asigurare a utilajelor tehno-

I. CAPANU
P. WAGNER

(Continuare în pag. 24)

Tribuna „R. E." — Generalizarea experienței înaintate

RESURSE NEINVESTIȚIONALE DE CREȘTERE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

PENTRU ca procesul de producție să fie cît mai eficient, nu este suficient să se dispună de mașini și utilaje moderne, de materie primă de bună calitate, de cadre calificate și cu experiență, cointeresate în rezultatele muncii lor. Este necesar să existe un anumit sistem de legături organizatorice, care să se concretizeze în unirea factorilor materiali și umani ai producției. Aceasta se poate realiza prin **organizarea științifică a producției și a muncii**, care este un proces complex, dinamic, cu multiple variante organizaționale, bazat pe utilizarea celor mai eficiente realizări în domeniul tehnico-organizatoric și economic, capabil să conducă rapid, în activitatea productivă, la **economisirea muncii vii și materializate.**

În acest sens trebuie avută permanent în vedere indicația dată de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii: **„Trebuie să trecem la aplicarea cu mai multă fermitate a măsurilor privind creșterea productivității muncii, la organizarea cît mai rațională, științifică a producției în fiecare unitate".**

Un studiu pe care l-am efectuat la întreprinderea de stofe **„Carpatex"** din Brașov a identificat rezerve de creștere a productivității muncii concretizate în:

— **îmbunătățirea indicilor de folosire a războaielor de țesut tip STB** (fără suveică);

— **creșterea calității stofei;**

— **utilizarea rațională a timpului de lucru;**

— **asigurarea a 2—3 suveici de rezervă** la războaiele clasice și IMATEX.

Prezentăm, în cele ce urmează, ipotezele de la care am pornit, calculele de bază și eficiența rezultată.

● Dacă pe războaiele de țesut tip STB se programează (pe baza unei contractări orientate în acest sens) **o structură sortimentală adecvată** — tergal uni sau în două culori, stofă a cărei solicitare pe piața internă și externă nu este sensibil afectată de fluctuațiile modei — se poate obține creșterea productivității fizice cu aproximativ 1 m tergal/oră de fiecare țesătoare care deservește 6 mașini. În condițiile actuale se realizează 9 700 bătăi/oră/război, pe cînd în urma planificării unei astfel de structuri se obțin 10 500 bătăi/oră/război. Dacă servirea multiplă (la aceste mașini fiind de 1 la 6) este generalizată, sporul de productivitate fizică pe oră rezultă de: (10 500 — 9 700) × 6 = 4 800 bătăi/oră/om.

Calculul economiei relative de personal la nivelul secției s-a făcut după formula:

$$Er = \left(\frac{Q1}{W0}\right) \times \frac{no}{No} \times \left(\frac{I1}{Io}\right) - 1$$

în care **Er** reprezintă economia relativă de personal; **Ql** — valoarea producției nete în anul de plan; **Wo** — productivitatea muncii în anul de bază; **No** — numărul de personal realizat în anul de bază; **no** — numărul de muncitori care au lucrat la aceste mașini, în anul de bază ; **Io** — indicele de utilizare a mașinilor în anul de bază ; **Il** — indicele de utilizare a mașinilor în perioada curentă.

Considerînd datele relative la trimestrul I și o creștere a coeficientului utilajului în funcționare de la 86% la 90%, a rezultat **o economie relativă de 38 de oameni,** echivalînd cu **un spor de productivitate pe întreprindere de 1,2%.**

● Prin creșterea calificării, atenției și responsabilității executanților, se poate obține **diminuarea frecvenței defectelor de calitate,** deci reducerea procentului de stofă returnată de la rampele de control interfazic și final — reducere pe care am considerat-o, pe baza analizei posibilităților reale, ca putîndu-se cifra la de 1,8 ori.

Conform metodologiei Ministerului Muncii, calculul economiei relative de personal în această situație se face aplicînd formula :

$$Er = \left(1 - \frac{100 - Pv}{100 - r}\right) \times Nm_1$$

în care : **Pv** reprezintă ponderea în valoarea producției marfă a rebutului și returnării pentru remediere în perioada de bază ; **r** — procentul de returnări în perioada de plan ; Nm_1 — numărul de personal în perioada de plan (în secția respectivă).

Eficiența astfel determinată se exprimă printr-o **economie de 28 de oameni,** corespunzînd unui **spor de productivitate de 0,9%.**

● Întărirea disciplinei în muncă, mărirea exigenței în acordarea învoirilor și concediilor fără plată, prevenirea cauzelor ce duc la întreruperi în activitatea muncitorilor pot determina **o creștere cu cel puțin 3 procente a indicelui de utilizare a timpului de lucru**

Calculul economiei relative de personal se face astfel :

$$Er = \frac{Q1}{W0} - \frac{I_1 : I_0}{100}$$

în care : **Q1** reprezintă valoarea producției nete în trim. I 1980 ; **W0** — productivitatea muncii, medie în anul de bază; I_0, I_1 — indicii de utilizare a timpului de lucru al muncitorilor în anul de bază și în ipoteza considerată. Rezultă **o economie relativă de 31 de oameni,** adică **o creștere a productivității muncii cu 1,1%.**

● **Folosirea a 2—3 suveici de rezervă** la războaiele clasice și IMATEX ar duce la creșterea producției și a productivității muncii fizice. În sprijinul acestei propuneri am efectuat următoarele calcule :

— pentru războaiele clasice, în cazul țesăturilor cardate, am analizat frecvența umplerii suveicii la 1 000 de bătăi, frecvența de umplere conform normativului în min./cm, producția medie lunară în număr de bătăi, echivalentul ei în minute, numărul de bătăi pe minut conform turației războiului, desimea medie la țesături. Făcînd relațiile dintre aceste elemente, a rezultat o capacitate nefolosită de 6 200 ml cruzi sau 5 400 ml finiți într-o lună. Ea poate fi utilizată deplin prin folosirea suveicilor de rezervă, finisarea cantității țesute în plus aducînd o producție marfă suplimentară în valoare de 729 000 lei/lună.

Calculul economiei relative de personal s-a făcut după formula :

$$Er = \frac{\frac{Q}{W_0} - \frac{Q}{W_1}}{T}$$

în care : **Q** reprezintă producția fizică în anul de plan la locul de muncă unde se aplică măsura ; W_0 — productivitatea fizică a muncii orară pe război, înainte de aplicarea măsurii (3 000 bătăi) ; W_1 — idem, după aplicarea măsurii (3 168 bătăi) ; **T** — numărul orelor efectiv prestate pe an de către un muncitor. Această economie se cifrează la **17 oameni, sporul de productivitate fiind de 0,5%.**

— pentru războaie IMATEX, în cazul țesăturilor pieptănate, s-a identificat în mod similar o capacitate nefolosită într-o lună de 18 400 ml cruzi, respectiv 12 300 ml finiți, reprezentînd o valoare a producției marfă de 206 640 lei. În acest caz, folosirea suveicilor de rezervă **înseamnă o economie relativă de 36 oameni,** adică **un spor de productivitate de 1%.**

DUPĂ CUM se constată, măsurile propuse, avînd în exclusivitate un caracter neinvestițional, răspund și unor imperative economice cum sînt : **creșterea producției fizice și nete, fabricarea sortimentelor care au desfacere asigurată, valorificarea superioară a materiilor prime, ridicarea calității produselor** — toate constituind **cerințe ale noului mecanism economico-financiar.**

În ce privește principalul obiectiv urmărit, o evaluare parțială a efectelor însumate ale acestor măsuri pune în evidență faptul că **întreprinderea are posibilitatea de a obține, în condițiile unui spor de producție netă de peste 32 milioane de lei, o economie relativă de personal de 150 oameni, acestea fiind determinate de o creștere a productivității muncii cu 4,7%.**

De fapt, prin refacerea programului de măsuri referitor la acești indicatori și prin includerea tuturor rezervelor apărute în timpul analizei, întreprinderea a reușit să fundamenteze o creștere a productivității muncii, aferentă producției nete, pe anul 1980 cu **peste 10%.** Rămîne ca organul colectiv de conducere de la „Carpatex" să acționeze ferm, operativ, în vederea mobilizării forțelor la fructificarea acestor rezerve.

Mariana POP
Școala interjudețeană de partid Brașov

asist. univ. Anica ILLEȘI
Universitatea din Brașov

Tehnica electronică de calcul în coordonatele dezvoltării economice ale României socialiste

ÎN SOCIETATEA românească, se apreciază în Programul partidului, s-au înfăptuit în perioada construcției socialiste cele mai profunde schimbări structurale de ordin economic, social și politic, cunoscute de-a lungul întregii sale istorii[1]). Procesul amplu revoluționar, care include ca o componentă majoră dezvoltarea economică a țării noastre, creșterea accentuată a nivelului forțelor de producție, printre care un rol important îl au știința și tehnologia, a transformat România socialistă într-o țară cu un potențial economic în continuă creștere, într-un context în care întreaga omenire resimte impactul economic și social al declanșării celei de-a doua revoluții industriale.

Privind retrospectiv, putem constata că tehnica electronică de calcul, ca și alte ramuri de vîrf ale industriei își datorează apariția și dezvoltarea în cadrul economiei noastre naționale tocmai cutezanței științifice și clarviziunii secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Într-o perioadă în care pe plan economic și politic alte ramuri dețineau încă prioritatea momentului, în chiar primii ani deci după 1965, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu marea sa capacitate de previziune a declanșat procesul de creare a unei industrii naționale a tehnicii electronice de calcul, ca element important al introducerii în economie a informaticii, a ciberneticii și a automatizării electronice.

Astfel încă de la Congresul al IX-lea al P.C.R. tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că este necesară dezvoltarea industriei electronice **„de ea depinzînd extinderea automatizării proceselor de producție în pas cu cerințele revoluției tehnico-științifice“** [2]). De asemenea, s-a subliniat cu hotărîre încă de atunci importanța ciberneticii în dezvoltarea în perspectivă a economiei. Programului adoptat în 1967 de către conducerea superioară de partid și de stat i-a urmat Hotărîrea Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din aprilie 1972 care a definit obiectivele de lungă durată ale activității de introducere a sistemelor informatice în țara noastră, bazate pe mijloace ale tehnicii electronice de calcul produse de industria națională. Aceste două documente asupra cărora o determinantă înrîurire a avut gîndirea științifică și social-politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, au direcționat crearea, dezvoltarea și structurarea uneia din cele mai noi industrii, nu numai în țara noastră ci și pe plan mondial, tehnica electronică de calcul, care astăzi, după numai 12 ani, concentrează împreună cu informatica, activitatea a aproape 40 000 oameni ai muncii care concep, produc, mînuiesc și utilizează calculatoare electronice.

CREAREA unei noi industrii, mai ales a uneia de vîrf, impune opțiuni aflate într-o permanentă dinamică. Este în prezent unanim acceptat că fără calculatoare electronice dezvoltarea industrială și în final economică a unei țări nu poate trece de un anumit nivel. Nici o altă invenție a secolului nostru nu a influențat atît de larg și atît de puternic forțele de producție ca acest produs al revoluției științifice și tehnice, în fond esența ei, calculatorul electronic. El modifică nivele de productivități, are impact asupra structurilor economice, în final „modifică sistemul nervos al societății“ [3]).

Desigur, chiar dacă nimeni nu mai neagă azi rolul și importanța tehnicii electronice de calcul în economia oricărei țări, se poate pune întrebarea, și în fond aceasta este **o primă opțiune** a domeniului, dacă este necesară organizarea fabricației de calculatoare sau este suficient să le folosești pe cele concepute și fabricate de alții. Este natural să se fi pus astfel de întrebări mai ales și datorită faptului că organizarea unei industrii de tehnică de calcul implică nu numai investiții mari în utilaje și tehnologii, ci și rezolvarea unor probleme specifice complexe caracteristice calculatoarelor electronice, printre care în primul rînd cele ale asigurării unei capacități de concepție și fabricație pentru echipamente periferice și terminale, componente și mai ales pentru programele calculatoarelor electronice.

Pentru țările în curs de dezvoltare astfel de dificultăți pot apărea la prima vedere ca insurmontabile raportate la ritmul foarte alert în care s-a dezvoltat tehnica electronică de calcul în țările industrializate. În perioada 1965—1970, deși erau deja în producție primele minicalculatoare care timid prevesteau noua eră a microprocesoarelor, experții occidentali, extrapolînd tendințele de dezvoltare de atunci ale pieței calculatoarelor, nu acordau nici o șansă țărilor care încă nu pătrunseseră în „clubul informatic“ și, chiar mai mult, se prognoza dispariția unor industrii de calculatoare existente în afara celor controlate de cele cîteva corporații transnaționale gigantice. Viața a demonstrat că asemenea teorii nu au avut la bază o analiză suficient de detaliată a fenomenelor tehnice, economice și sociale, deoarece nu numai că industrii de tehnică de calcul au apărut și s-au consolidat în numeroase țări, dar pe arena mondială apariția minicalculatoarelor a clătinat edificiul care se crease în deceniul al șaptelea și pe care se bazau profețiile respective.

O situație similară cu cea amintită pentru tehnica de calcul a apărut în prezent pentru domeniul circuitelor integrate pe scară largă și foarte largă (LSI și VLSI) unde există o polarizare accentuată a capacităților de concepție și producție în cîteva țări foarte industrializate, capacități bazate mai mult pe investiția în utilaje foarte sofisticate și mai puțin pe manoperă, care este redusă și de calificare foarte înaltă.

PENTRU DOMENIUL tehnicii de calcul tabloul general s-a schimbat însă radical. Scăderea continuă a costului de fabricație a componentelor electronice larg integrate care intră în componența calculatoarelor electronice, face ca sub aspect economic factorii principali care determină progresul industrial să se concentreze în sfera programelor de bază și aplicative, echipamentelor periferice și terminale, a echipamentelor de teleprelucrare, etc. În acest context acele țări care au deja o infrastructură creată posedă un avantaj deosebit, în raport cu acelea care s-au mărginit la simpla utilizare a unor calculatoare concepute și fabricate de alții, chiar dacă pentru aceștia din urmă au existat și unele avantaje legate de ritmul de înnoire.

În cazul României deci, fără crearea în perioada 1967—1970 a unei industrii de tehnică electronică de calcul, nu ar fi fost pregătite condițiile pentru trecerea la etapa deceniului al nouălea al secolului nostru, caracterizată printr-o puternică penetrație a tehnicii electronice de calcul în verigile primare ale activității economice și industriale, în primul rînd prin minicalculatoarele și microcalculatoarele, fabricate în număr mare prin efort de concepție propriu. Putem aprecia că, după o perioadă de consolidare a structurilor de concepție, producție și utilizare a tehnicii electronice de calcul sînt create, acum, premisele trecerii la o nouă etapă, calitativ superioară, în care industria româ-

---

[1]) * * * Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. politică, București 1975, p. 62.

[2]) **Nicolae Ceaușescu**, Raport la Congresul al IX-lea al P.C.R., 19 iulie 1965, Ed. politică, București, 1965.

[3]) Nora S. și Minc, A. L'Informatisation de la Societé, Raport a M.le Prèsident de la Republique, Paris, 1978.

nească să-şi manifeste larg contribuţia esenţială la realizarea unui salt important al productivităţii muncii în sferele activităţii productive, directe, indirecte şi serviciilor.

Amploarea revoluţiei industriale ale cărei semne se manifestă deja în ţările industrializate puternic şi care se simt şi la noi, dar va fi mai evidentă în anii care urmează, impune, sub aspect tehnico-economic, fabricarea unor mijloace necesare în capacităţi de producţie proprii.

ACEASTA ESTE ÎN FOND o **a doua opţiune** importantă a domeniului şi anume dezvoltarea în continuare, accelerată, a tehnicii electronice de calcul cu orientare puternică spre minicalculatoare, microcalculatoare şi programele de bază şi aplicative ale acestora, opţiune consfinţită de Congresul al XII-lea al P.C.R. într-unul din documentele programatice importante elaborate sub conducerea nemijlocită a tovarăşului Nicolae Ceauşescu [4]), document care trasează cu vigoare liniile de dezvoltare, pînă la orizontul sfîrşitului de secol, ale cercetării ştiinţifice româneşti.

Atît prima opţiune, de creare a industriei de tehnică electronică de calcul, cît şi a doua, de dezvoltare a ei în continuare, orientînd-o în conformitate cu tendinţele mondiale, deşi manifestate la interval de peste un deceniu exprimă aceeaşi forţă de gîndire clarvăzătoare, bazată pe analiza ştiinţifică a fenomenelor social-economice care îl caracterizează pe tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Opţiunea pentru industrie de tehnică electronică de calcul, opţiunea pentru multe alte industrii de vîrf a căror implantare în economia naţională impune soluţionarea de probleme dificile şi învingerea unor greutăţi inerente, înseamnă mai mult decît o simplă decizie tehnico-economică. O astfel de opţiune este în fond una politică, deoarece o naţiune care se dezvoltă, trebuie să şi stăpînească principalele pîrghii ale mecanismului dezvoltării sale. Importanţa unei astfel de strategii, în care România, datorită tovarăşului Nicolae Ceauşescu, are prioritatea adoptării ei, este din ce în ce mai recunoscută în lume, atît în ţările socialiste, cît şi în cele capitaliste. „Stăpînirea conceperii şi fabricării de produse este cea care creşte potenţialul unei naţiuni" se afirma de curînd [5]), într-un context în care se recunoştea importanţa strategică a tehnologiilor de vîrf, printre care şi tehnica electronică de calcul. Adoptarea unei astfel de strategii este unul din numeroasele exemple de aplicare în practică a concepţiei româneşti privind noua ordine economică şi politică internaţională, care să asigure tuturor statelor, fără îngrădiri, accesul la cuceririle ştiinţei şi tehnologiei, în raport cu eforturile pe care acestea sînt gata să le depună pentru propria lor dezvoltare.

Industria de calculatoare electronice din ţara noastră a intrat într-o fază de maturitate. Creată iniţial pentru satisfacerea necesarului intern de dotare cu mijloace de prelucrare automată a datelor, ea a început treptat să exporte în mai multe ţări ale lumii. Maturizarea poate fi constatată prin existenţa unor unităţi bine conturate, de concepţie, de fabricaţie, de instalare şi de întreţinere a echipamentelor şi programelor de tehnică electronică de calcul.

Industria s-a dezvoltat printr-o integrare în ţară atît pe orizontală, asigurîndu-se o gamă largă de sisteme de prelucrare a datelor, cît şi pe verticală, prin fabricarea de subansamble şi componente care intră în compunerea sistemelor de calcul. Caracterul de industrie al tehnicii electronice de calcul româneşti este confirmat şi de consolidarea activităţii de concepere şi producere de utilaje tehnologice şi de testare, fiind cunoscut faptul că o industrie se constituie cu adevărat numai atunci cînd îşi produce singură utilajele de producţie de care are nevoie [6]). Este evident că pentru dezvoltarea rapidă a industriei de tehnică electronică de calcul au fost şi sînt necesare cooperări internaţionale cu firme de prestigiu, la început în domeniul sistemelor şi apoi din ce în ce mai mult pentru activitatea de integrare. Ponderea crescîndă a produselor realizate prin concepţie proprie este însă caracteristica predominantă a prezentului şi viitorului acestei industrii, în care circa 90% din producţia valorică a anilor 1981—1985 se va obţine din produse concepute în ţară.

Dacă ne referim numai la produsele concepute în institutul de specialitate, Centrul de cercetări pentru tehnica de calcul — I.T.C., constatăm că în cincinalul 1976—1980 producţia rezultată din acestea la întreprinderile de profil a fost de aproape 5 miliarde lei, dintre care 3,3 miliarde lei la Întreprinderea de calculatoare electronice. Produsele concepute în ţară se folosesc atît în Centrele de calcul de la noi cît şi în alte ţări. Dintre produsele realizate de I.T.C. cu o deosebită eficienţă economică, concretizată în producţii realizate sau estimate de peste un miliard lei, se pot menţiona: Felix C-512, familii de maşini electronice de facturat şi contabilizat FC 16-128, modulele de memorie cu semiconductori, minicalculatoarele din familia Independent, sistemele de introducere de date SID-M, sistemele de introducere şi verificare a datelor SIV-2400/4800.

UN ASPECT de majoră importanţă pentru viitor este şi apariţia în cadrul tehnicii de calcul şi informaticii a unei subramuri distincte — programarea calculatoarelor — cu tendinţa de a deveni la rîndul ei o industrie de programe (software) cu statut şi caracteristici proprii. Se poate estima că avem în prezent în ţară peste 15 000 programatori, dintre care în jur de 1 000 concep sau întreţin programe de bază. În afară de aceştia circa 2 000—3 000 persoane îşi dedică circa 80% din timpul de lucru pentru elaborarea de programe, fără a avea statut de programatori, dar avînd nevoie de calculatoare în exercitarea profesiei lor de bază. Cheltuielile pentru programare cresc în lume continuu şi acest fenomen se poate constata şi în ţara noastră. Analizele făcute arată că ponderea valorică a programelor de bază în efortul de concepere a unor noi sisteme de calcul a fost de circa 50% în perioada 1971—1975, de 60—70% în perioada 1976—1980 şi se estimează la circa 80% în perioada următoare 1981—1985. Dacă se adaugă la acesta efortul de elaborare de programe aplicative, considerabil mai mare, se deduce direct că nu poţi consolida în continuare o industrie de tehnică electronică de calcul, fără un efort susţinut de industrializare a activităţii de programare a calculatoarelor electronice [7]), singura soluţie pentru optimizarea unei activităţi care prin amploarea ei poate genera fenomene de frînare a progresului ramurii în ansamplu. Să remarcăm că prin apariţia în ţară a unei industrii de calculatoare electronice s-au constituit premisele favorabile pentru reducerea efortului de programare, toate calculatoarele instalate în centrele de calcul fiind compatibile între ele şi reducîndu-se astfel paralelismele din activitatea de programare. Desigur, enunţînd toate acestea se poate constata că tehnica de calcul din România este pregătită pentru mutaţiile importante ce se vor petrece în structura sa, mutaţii impuse de revoluţia circuitelor LSI.

TEHNOLOGIA favorizează puternic, în prezent, descentralizarea aplicaţiilor informaticii, se trece la o nouă eră a sistemelor cu utilităţi informatice, cu inteligenţă artificială. Prin dimensiunea acestei descentralizări ne aflăm în faţa unei confruntări decisive.

Un număr mare de sisteme cu minicalculatoare, care urmează a fi utilizate în primul rînd ca „sistem la cheie", orientate spre aplicaţii, nu poate fi decît rezultatul unei activităţi industriale proprii, efortul de a le fi eventual importat fiind greu de suportat de orice economie naţională. Se dovedeşte din nou că acumulările de pînă acum din tehnica noastră electronică de calcul şi informatică au fost necesare şi ele au reprezentat o premisă esenţială a etapei următoare. Fără îndoială, analiza atentă a momentului actual arată că rămîn de soluţionat o serie de probleme printre care şi aceea a unui cadru economic, juridic şi organizatoric corespunzător care să accelereze realizarea de sisteme în care calculatorul, programele sale de bază şi programele de aplicaţii să reprezinte un tot unitar, cadru care să includă şi un mecanism pentru transformarea elaborării de programe, în producţie de produse de programare organizată industrial.

Istoria şi prezentul tehnicii electronice de calcul în ţara noastră, opţiunile de viitor relevă astfel temeinicia unei concepţii de înaltă rigoare ştiinţifică, a priorităţii dialecticii în gîndire, a cutezanţei şi realismului întregii politici economice a Partidului Comunist Român.

Vasile BALTAC

---

[4]) * * * Programul-directivă privind cercetarea ştiinţifică, dezvoltarea tehnologică şi introducerea progresului tehnic în perioada 1981—1990 şi direcţiile principale pînă în anul 2000, adoptat de Congresul al XII-lea al P.C.R., Ed. politică 1979.

[5]) *** An Analysis of Export control of U.S. Technology — A DOD Perspective, Office of the Director of Defense Research and Engineering, Washington, 1976 (cunoscut sub numele de raportul Ducy) pag. 1.

[6]) Drăgănescu M. Sistem şi civilizaţie. Eseuri. Ed. politică, 1976.

[7]) Baltac, V. Consideraţii privind o industrie de programe pentru calculatoarele electronice, Revistă economică, 2 februarie 1979.

Puncte de vedere

ROLUL PROGRESULUI TEHNIC ÎN EXTINDEREA RELAȚIILOR DE COMERȚ EXTERIOR

CONSIDERĂM că în legătură cu subiectul pus în discuție sînt necesare două remarci preliminare :

a) Timp îndelungat, motivarea dezvoltării comerțului exterior și a orientării structurii acestuia, a constituit-o caracteristica înzestrării economiei cu factori de producție. Abia mult mai tîrziu cercetarea economică a observat că diversificarea relațiilor de comerț pe anumite trepte de dezvoltare a economiei și realizarea avantajului economic comparativ au la bază în mod preponderent promovarea progresului tehnic și științific. Cu toate acestea, chiar și astăzi, mai ales în țara noastră, știința economică este încă departe de a clarifica în mod suficient acest subiect vital al economiei.

b) Fără o lămurire teoretică a problemelor privind rolul crescînd al progresului tehnic în evoluția relației dintre structurile economiei naționale și cele ale economiei mondiale, fără o informare la zi asupra tendințelor noi existente pe plan mondial și fără o adaptare rapidă a industriei noastre la noile fenomene și tendințe ale economiei mondiale, apare pericolul ca structurile economice și industriale interne, în raport cu cele externe, să se învechească, apare chiar pericolul ca ele să devină un obstacol în calea dezvoltării și modernizării economiei cu toate eforturile ce se fac pe linia asimilării progresului tehnic prin cumpărări de licențe, de utilaje și de instalații moderne, inclusiv pe linia dezvoltării cercetării naționale.

Economia noastră în noul stadiu în care pășește cînd se pune un accent deosebit pe laturile calitative [1] se va afla într-o ambianță a economiei mondiale schimbată ale cărei trăsături principale constau în : a) modificări ale fluxurilor comerciale ca urmare a preocupării țărilor în curs de dezvoltare de extindere a prelucrării interne a resurselor de materii prime și energetice, deci o restrîngere a posibilităților de import a materiilor prime și a energiei ; b) sporirea concurenței în domeniul produselor industriale așa numite standardizate ; c) scumpirea resurselor deficitare și în special a celor energetice, paralel cu întărirea fenomenelor de monopol în acest domeniu ; d) accentuarea tendințelor monopoliste ale țărilor dezvoltate și ale companiilor transnaționale în domeniul științei și tehnologiei, precum și în ramurile cu tehnică de vîrf bazate pe cercetare; e) menținerea sau întărirea obstacolelor protecționiste care stînjenesc fluxurile de mărfuri pe piața mondială.

În asemenea condiții teorema înzestrării cu factori a lui Heckscher — Ohlin potrivit căreia trebuie promovat exportul acelor produse care se bazează pe existența în țară a unor factori de producție abundenți și importul acelor produse care nu au asigurată în țară baza de materii prime și de energie [2]), rămîne neîncăpătoare pentru explicații satisfăcătoare și pentru fundamentări ale orientării structurii economiei și a relațiilor de comerț exterior. Menținînd-o doar ca o bază de pornire în interpretarea evoluției structurii economiei naționale și a comerțului exterior, **teoria factorilor trebuie adaptată la noua situație în care progresul tehnico-științific să fie inclus ca factor decisiv al economiilor moderne și îndeosebi al comerțului exterior.**

Pentru a putea exporta un produs sau un serviciu se cer mai multe condiții, din care însă cel puțin două rămîn hotărîtoare : să găsești piață de desfacere și să obții un anumit avantaj din vînzarea efectuată. Afară de resursele energetice și de unele materii prime, aproape nici-un alt produs tradițional oferit la export nu mai asigură cu ușurință și pe un timp îndelungat condițiile menționate. Pentru pătrunderea și menținerea pe piața mondială cu mărfuri și servicii în condiții avantajoase, noi factori au devenit dominanți și anume : a) abilitatea de a concepe și produce mărfuri și servicii cu calități superioare, capabile să satisfacă noi exigențe, precum și trebuințe și gusturi diversificate ; b) stăpînirea unor tehnologii de producție superioare care să dea producătorului posibilitatea obținerii unui avantaj comparativ suplimentar față de producătorii care dețin factori naturali relativ abundenți.

Observațiile preliminare privind randamentul tehnologiei și avantajele comparative ale acesteia au fost reținute și comentate de numeroși economiști prin analiza unor probleme ale relației dintre progresul tehnic și comerțul exterior cum sînt : M. Posner — superioritatea tehnologică și îmbunătățirile tehnologice din țări diferite ca generatori ai extinderii comerțului exterior [3]) ; G. Hufbauer — inovările tehnologice și diferențele tehnologice dintre țări, precum și alocarea resurselor pentru cercetare, ca o explicație a acestor diferențe [4]) ; R. Vernon — teoria ciclului produsului ca răspuns la unele întrebări privind geneza și efectele inovărilor, rațiunea care stă la baza localizării inițiale a producției în țara de origine a inovării și cauza transferului treptat al produselor respective în alte țări care pot deveni exportatori în loc de importatori ai produselor în speță. [5])

Izvorul principal al avantajului comparativ în producția internă și în export, în majoritatea țărilor, îl constituie astăzi inovările tehnologice și de produse, mai ales ca urmare a existenței protecției legale și naturale a dreptului de autor și a patentelor care duce totodată la adîncirea decalajului tehnologic dintre țări, mai ales din cauză că competitorii nu pot obține informațiile necesare pentru a putea produce și ei produsele respective. Ei devin concurenți abia mai tîrziu, după ce încetează termenele de protecție a dreptului de autor sau ca urmare a copierii produselor. [6])

Un punct de cotitură în evoluția structurii comerțului exterior și în concepția privind specializarea și cooperarea industrială între țări îl constituie dezvoltarea așa numitului comerț intra-industrial hotărît îndeosebi de contribuția progresului tehnic. Comerțul intra-industrial din cadrul aceleiași ramuri, omogene adeseori, se face în proporții foarte ridicate : în țările Pieței Comune în medie peste 50% în toată industria, din care cele mai ridicate procente se înregistrează în ramurile cele mai deschise la progresul tehnic — chimia 65%, mașini și echipamente industriale 60%, iar cele mai scăzute procente la ramurile unde progresul tehnic este mai lent. [7]) Evoluția conceptuală în legătură cu formularea modelului privind comerțul intra-industrial și în legătură cu caracteristicile tehnice-materiale care stau la baza acestuia au fost formulate sintetic de C. Hufbauer [8]) în tabelul următor.

Firește, studiul fluxurilor de mărfuri relevă o tendință evidentă de realizare a schimburilor de produse între țări nu atît cu economii complementare, cît mai ales cu economii care au un nivel și structuri industriale similare. Explicația o dă îndeosebi specificitatea progresului tehnic care duce la o mare varietate a sortimentației și a calității produselor. Un flux intens și stabil al schimburilor de mărfuri ale industriei prelucrătoare are loc nu atît pe baza decalajului tehnologic ci în special al unui

Aurel IANCU

(Continuare în pagina 24)

---

[1]) Directivele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990, București, Editura politică, 1979.

[2]) Eli Heckscher, The Effect of Foreign Trade on the Distribution of Income, Ekonomisk Tidskrift, vol. XXI, 1919, republicat în American Economic Association, Readings in the Theory of International Trade, Londra, Allen and Unwin 1949 ; Bertil Ohlin, Interregional and International Trade, Cambridge, Mass, Harvard University Press, 1933.

[3]) M. V. Posner, International Trade and Technical Change, Oxford Economic Papers, Oxford, vol. XXXI, 1961.

[4]) G. C. Hufbauer, Synthetic Materials and the Theory of International Trade, Londra, Duckworth, 1965 ; The Impact of National Characteristics and Technology on the Commodity Composition of Trade in Manufactured Goods, în R. Vernon (ed), The Technology Factor in International Trade, New York, National Bureau of Economic Research, 1970.

[5]) R. Vernon, International Investment and International Trade in the Product Cycle, Quarterly Jurnal of Economics, 80, mai 1966 ; The Technology Factor in International Trade, New York, National Bureau of Economic Research, 1970.

[6]) H.G. Grubel, P. J. Lloyd, Intra-Industry Trade, Londra, The Mackillan Press Ltd, 1975.

[7]) H. G. Grubel. op. cit. ; G. C. Hufbauer on Commodity Composition of Trade in Manufactured Goods, publicat în lucrarea menționată.

[8]) G. C. Hufbauer, op. cit. (1970).

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Malthus — din filele istoriei în arsenalul ideologiei burgheze actuale (II)

IDEEA de valoare preluată de Malthus de la Smith a fost dezvoltată şi folosită în felul următor : valoarea mărfii A, care se schimbă cu marfa B, este dată şi măsurată de munca cuprinsă în B, marfă de care va dispune fostul posesor al mărfii A devenit, prin schimb, posesor al mărfii B. Şi iată că prin acest mod de determinare a valorii, schimbul inegal — întrucît fostul posesor al mărfii A intră în stăpînirea unei cantităţi mai mari de muncă decît conţine marfa sa — devine explicabil pe bază de echivalenţă. Acest lucru era considerat valabil pentru cazurile frecvente în care A este capital iar B — munca muncitorului, a salariatului.

Confuzii şi dificultăţi de înţelegere apar în legătură cu nedelimitarea de către Malthus a mărfii pe care o vinde muncitorul la valoarea ei, şi anume forţa sa de muncă, a mărfurilor pe care muncitorul le produce şi a căror valoare este mai mare decît cea primită de el sub formă de salariu. Nu se făcea distincţie între cantitatea de muncă cheltuită de muncitor şi cea neplătită de capitalist, între timpul de muncă necesar şi cel de supramuncă.

Prin cumpărarea forţei de muncă la valoarea ei, deci pe bază de echivalenţă, capitalistul va dispune de mai multă muncă decît a dat, deoarece folosirea forţei de muncă are capacitatea de a produce mai multă valoare decît s-a dat pe ea. Altfel, schimbul între muncă şi capital nu ar avea sens, lucru pe care Malthus l-a înţeles destul de bine. Ceea ce nu a putut înţelege — sau nu a relevat el, — a fost faptul că pentru acest surplus de muncă capitalistul nu plătea nimic şi de aceea profitul nu poate fi socotit un cost de producţie. Combătîndu-i ideea după care profitul ar fi un cost de producţie, R. Torrens scria : „Profitul capitalului nu constituie niciodată o parte a cheltuielilor de producţie...".[1]) Dacă deţinătorii de capital ar plăti şi pentru profit ar deveni inexplicabilă însăşi îmbogăţirea lor.

Malthus aprecia uneori profitul, această parte a valorii creată de muncă, drept un avans peste valoare, un avans pe care vînzătorii îl pretind de la cumpărători, drept un „profit upon expropriation" (profit de înstrăinare). Economistul pastor a confundat folosirea în calitate de capital a valorii unei mărfi — singura care permite înţelegerea creării plusului de valoare, a profitului — cu valoarea ei, lucruri cu totul diferite. Aşa cum menţiona Marx, „după ce a confundat valorificarea mărfii capital şi valoarea sa, Malthus, consecvent cu sine, a transformat pe toţi cumpărătorii în salariaţi : în locul mărfurilor ei schimbă cu capitalul muncă directă şi îi dau mai multă muncă decît există în marfă ; dar profitul — aprecia Marx — rezultă, din contră, din faptul că el (patronul, n.n.) vinde întreaga muncă conţinută în marfă cu toate că el n-a plătit decît o parte".[2]) Iar mai departe, marele gînditor adăuga : „Ceea ce nu înţelege Malthus este diferenţa între suma totală a muncii cuprinse într-o marfă şi suma muncii plătite conţinută în aceeaşi marfă. Anume această diferenţă este sursa profitului. Dealtfel, Malthus a mers mai departe, deducînd profitul din aceea că vînzătorul nu numai că vinde marfa peste preţul care l-a costat pe el, ci şi peste preţul care costă această marfă în general".

În sensul celor arătate de Marx, Malthus înţelegea profitul atît ca o cheltuială de producţie, ca diferenţă între ce-l costa marfa pe capitalist şi ce-o costă aceasta pe societate, confundînd munca plătită de capitalist cu cea depusă de societate — cît şi ca un adaus peste valoare, adică peste întreaga muncă depusă pentru producerea ei. Aici, deci, rezidă eroarea fundamentală a lui Malthus — eroare care nu-i anulează meritul de a fi deschis ştiinţei economice drumul spre înţelegerea naturii schimbului dintre muncă şi capital ca un schimb inegal realizat pe bază de aparentă echivalenţă. Această eroare l-a dat cu mult înapoi, faţă de Petty, Boisguilleberg, Smith, Ricardo sau Sismondi, de această interpretare eronată se resimte întreaga lui doctrină economică. Tocmai părţile ei slabe se încearcă a fi reacreditate de economiştii actuali de dreapta; şi mai ales cele referitoare la modul eronat de interpretare a valorii create de muncă pentru a se justifica veniturile fără muncă şi consumul parazitar drept o condiţie a reproducţiei capitaliste.

Partea bună a teoriei valorii — şi anume cea după care valoarea este dată de — şi măsurată cu — munca iar schimbul dintre muncă şi capital este inegal şi totuşi are loc pe bază de echivalenţă — i-a permis lui Malthus să ridice cîteva probleme importante în faţa ştiinţei economice şi să combată dogme bazate pe ipoteze false. Tezei optimiste după care „întrucît producţia sporită este însoţită totdeauna de o capacitate corespunzătoare sporită de a dobîndi şi a consuma, supraproducţia nu

FIŞE

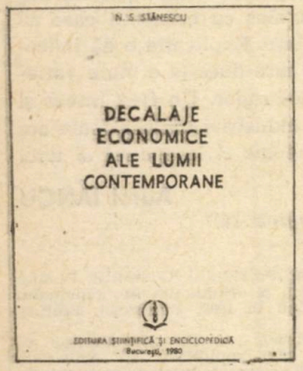

● *În Editura ştiinţifică şi enciclopedică a apărut de curînd volumul* „Decalaje economice ale lumii contemporane", *autor* N.S. Stănescu. *Lucrarea urmăreşte să treacă în revistă cauzele istorice şi contemporane ale apariţiei şi menţinerii decalajelor ce despart economiile ţărilor dezvoltate de cele ale ţărilor în curs de dezvoltare. În abordarea problemelor se porneşte de la ideea că lumea contemporană este deosebit de complexă şi că o clasificare ştiinţifică a ţărilor nu poate avea în vedere doar un singur criteriu — fie social-politic, fie tehnico-economic etc.*

Ideea fundamentală argumentată de către autor este că economiile ţărilor în curs de dezvoltare se deosebesc atît din punct de vedere cantitativ cît şi calitativ de cele ale ţărilor avansate printr-o serie de trăsături, cum sînt : rămînerea în urmă în ce priveşte volumul fondurilor fixe, nivelul forţelor de producţie şi volumul producţiei pe locuitor; structuri unilateral dezvoltate ale economiilor naţionale ; dependenţă economică faţă de exterior. Diversele ţări în curs de dezvoltare se deosebesc între ele prin gradul diferit în care îşi găsesc expresia aceste trăsături fundamentale, privite în unitatea lor. Potrivit opiniei autorului, ieşirea din starea de ţară în curs de dezvoltare presupune măsuri în toate cele trei direcţii menţionate. Menţionăm că lucrarea conţine numeroase referiri la literatura economică din ţara noastră şi din străinătate.

Prognozare

● *În lucrarea unui colectiv de autori* — MODELI ZA PERSPEKTIVNO RAZVITIE NA IKONOMIKATA *(Modele ale dezvoltării în perspectivă a economiei), apărută în Editura Academiei bulgare de ştiinţe, Sofia, 1980, sînt examinate principalele metode care asigură elaborarea prognozelor de dezvoltare economică în perspectivă ; este întreprinsă, totodată, o caracterizare generală a sistemului de modele cu ajutorul cărora a fost întocmită o variantă de prognoză a dezvoltării social-economice a Bulgariei pînă în anul 1995. Modelele sînt examinate în lucrare sub forma unui sistem care permite folosirea lor în interconexiune, în condiţiile unui regim iterativ, pentru coordonarea soluţiilor, în cadrul dezvoltării pe termen lung şi pe termen mediu. Sistemul de modele economico-matematice pentru prognozarea pe termen lung şi pe termen mediu este compus din trei blocuri aflate în interconexiune, apte să asigure în mod corespunzător, etapele prognozării pe termen lung, concretizarea pe termen mediu şi calculele de optimizare pe termen mediu.*

La elaborarea prognozelor asupra dezvoltării economico-sociale a ţării — se arată în lucrare — este necesar să se acorde o atenţie deosebită mutaţiilor structurale, inter şi intraramuri. Astfel, este de prevăzut că pe termen lung vor avea loc importante schimbări în macrostructură, o pîrghie de seamă în realizarea acestora constituind-o programele complexe de dezvoltare. Un rol fundamental va deţine în acest context stabilirea ramurilor şi grupurilor de ramuri determinante pentru noua structură, repartizarea corespunzătoare a fondurilor de investiţii în următorii 15—20 de ani.

Ingineri de afaceri

● *Capacitatea de a se adapta rapid la cerinţele pieţei constituie un „modus vivendi" al întreprinderilor mici şi mijlocii. Această proprietate nu priveşte însă — aşa cum subliniază* Nicolas Perrin *în articolul „Un metier: ingenieur d'affaire" publicat în numărul din mai 1980 al revistei* „L'USINE NOUVELLE" — *în primul rînd abilitatea de a vinde ceea ce se produce în întreprindere, cît posibilitatea de a adapta rapid înseşi produsele realizate la cerinţele clienţilor (comenzi care vădesc, adesea, caracter de unicat). Desfăşurarea în astfel de condiţii a activităţii întreprinderilor mici şi mijlocii a determinat apariţia unor profesiuni noi, specifice. Cea mai reprezentativă, opinează N.P., este aşa numita profesiune*

este posibilă",[3]) el i-a opus realitatea care arăta că supraproducția este posibilă iar acumularea accentuată de capital transformă posibilitatea în realitate. „Anume aceasta – sublinia el vorbind de supraproducția posibilă datorită schimbului inegal dintre muncă și capital – este ceea ce se înțelege prin cuvîntul «engorgement» (îngrămădire, aglomerare de mărfuri nerealizate, criză n.n.) care, în acest caz, este evident general și nu parțial".[4]) Malthus a legat posibilitatea supraproducției de faptul că valoarea în creștere a mărfurilor oferite pe piață se află în mîna unora iar cererea este de partea altora ; aceștia au dorința de a cumpăra și necesitatea de a cumpăra dar n-au suficiente mijloace cu care să cumpere.

Veniturile salariaților depind de ce le dau capitaliștii, cei ce oferă mărfurile, și aceștia le dau mai puțin decît valoarea creată de ei și materializată în mărfurile oferite. În acest sens reține atenția următoarea teză a lui Malthus : „Rezultă, deci, că puterea de a comanda o anumită cantitate de muncă de un anume fel, combinată cu voința de a o avansa, reprezintă o anumită cerere. Este necesar însă să observăm că această putere nu se află niciodată în stăpînirea muncitorilor înșiși, ci a acelora care folosesc munca și care au puterea și voința de a plăti cantitatea, mică sau mare, de bani sau de mărfuri care este necesară în starea dată a societății, pentru a retribui cantitatea primită de muncă". Prin formularea acestei teze Malthus a atintit atenția asupra rolului pe care-l au relațiile dintre muncă și capital asupra relației cerere efectivă-ofertă. Interesele de clasă l-au determinat însă să nu meargă prea departe pe această cale în folosul științei – fapt care l-ar fi obligat la prea mult, la a recunoaște că relația capital-muncă, generează inevitabil, crize, șomaj etc., la a susține veniturile și nevoile muncitorilor – ci s-o exploateze pentru apărarea capitalismului în general și a situației privilegiate a aristocrației.

Ideea formulată i-a servit mai mult ca argument pentru a demonstra că realizarea mărfurilor poate avea loc iar capitalul se poate autovalorifica – atunci cînd veniturile claselor producătoare sînt comprimate de către deținătorii de capital – cu condiția existenței unei clase care să încaseze venituri și să consume fără să producă. De aici, accentul deosebit pus pe limitarea la strictul necesar a rolului muncitorilor, pe caracterul constant al „valorii muncii" ; de aici explicarea rentei ca un dar și o mare binefacere pentru toți – „ca un dar foarte prețios pentru fericirea speciei umane", cum scria Malthus ; și tot de aici, accentul pus pe cererea solvabilă, cu un rol de stimulent al creșterii avuției naționale, pe „realizarea" consumului parazitar.

Tot legat de valoarea mărfurilor și a modului de realizare a ei, Malthus a pus și problema corelării acumulării de capital cu cea a creșterii consumului neproductiv, inclusiv a celui parazitar, drept condiție a obținerii profitului de pe urma realizării mărfurilor. Pe bună dreptate el a considerat eronată teza după care „acumularea asigură cererea, sau după care consumul muncitorilor, folosiți de către indivizi al căror scop este de a economisi, creează o cerere reală de merinde, suficientă pentru a încuraja în chip susținut creșterea producției". Ca și în alte cazuri, această idee bună și-a schimbat însă cursul și a fost îndreptată într-o direcție dubioasă. Bazat pe ideea enunțată, Malthus a condamnat teoria economică ce punea accentul pe acumulare, pe creșterea ofertei, îndemnînd știința economică să se orienteze spre consum și spre cererea solvabilă.

Desigur, important era de știut ce fel de consum să crească, al cui. Ca să crească consumul muncitorilor salariați, al celor ce creează valorile, ar fi trebuit să sporească mai întîi veniturile lor. Dar prin aceasta ar fi sporit înșeși cheltuielile de producție, ceea ce ar fi afectat profitul. Din acest punct de vedere, producerea valorii mărfurilor și realizarea ei în condițiile capitalismului intra într-un cerc vicios : ca să sporească acumularea, și prin ea capitalul, erau necesare salarii mici și profituri mari (ca diferență între munca ce se prestează și cea care se plătește de către capital) ; iar ca mărfurile să se realizeze era nevoie de o cerere solvabilă sporită.

Malthus a imaginat o ieșire „originală" din acest cerc vicios : întreținerea unei clase parazitare, care să nu producă, dar care să încaseze venituri și să consume. Între elementele acestei clase parazitare, Malthus distingea aristocrația funciară, biserica, slujitorii acestora, slujitori ai statului, sinecuriști și o întreagă pleiadă de consumatori care nu sînt și producători. În concepția sa, consumul lor se cerea să fie atît de mare încît să fie în măsură să echilibreze cererea cu oferta. Asemenea idei i-au trezit un viu interes lui J.M. Keynes ; acesta a apreciat consumul parazitar, cheltuielile și investițiile neproductive drept mijloace de echilibrare a ecuației cunoscutului său model $Y = C+I$[5]).

prof. dr. Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

[1]) R. Torrens, An Essay on the Production of Wealth, London, 1821, p. 22.
[2]) K. Marx, Histoire des doctrines économiques, Prefaceé par K. Kautsky, t. VI, Paris, 1925, p. 31.
[3]) D. Ricardo, op. cit. p. 363.
[4]) Th. R. Malthus, op. cit. p. 279—280.
[5]) Y = venit național ; C = consum ; I = investiții

de „ingenieur d'affaire" (inginer de afaceri).

Prin ce se caracterizează această nouă meserie ? Potrivit opiniei autorului, formulată pe baza unor investigații mai ample asupra activității unor întreprinderi mici și mijlocii din industria franceză de echipamente, „inginerul de afaceri" este persoana care răspunde de realizarea unui anumit produs – de regulă de mare complexitate – din momentul lansării comenzii și pînă în momentul livrării și punerii în funcțiune la beneficiar. Dispunînd de largi atribuții în cadrul întreprinderii – gestiune, contracte externe, posibilitatea de a-și forma anumite grupuri de lucru etc. – „inginerul de afaceri" a modificat radical imaginea tradițională a inginerului tehnician. Noua profesiune solicită, după cum subliniază N.P., capacitatea de a îmbina cunoștințele tehnice cu cele economice și comerciale.

Progresul tehnic și șomajul

● *Cunoscutul economist, demograf și sociolog francez Alfred Sauvy, reia în noua sa lucrare „LA MACHINE ET LE CHOMAGE. LE PROGRÈS TECHNIQUE". (Mașina și șomajul. Progresul tehnic), Dunod, 336 pag., combaterea tezei pe cît de vechi și înrădăcinate, pe atît de eronate, că șomajul ar fi o consecință a progresului tehnic. Dezvoltînd analiza întreprinsă în unele din lucrările sale anterioare („Mythologie de notre temps", „L'économie du diable"), autorul, ajuns la venerabila vîrstă de 82 de ani, demonstrează că mașina a creat pînă acum, direct sau indirect, mult mai multe locuri de muncă pe plan național decît a desființat. În toate țările în care productivitatea a crescut, a sporit și numărul locurilor de muncă, într-o măsură cu atît mai mare cu cît producția pe locuitor este mai importantă ; adeseori se dovedește că sporirea productivității muncii care a antrenat reduceri de personal favorizează dezvoltarea unor noi ramuri creatoare de locuri de muncă. În cazul Franței, de pildă, arată A.S., deși productivitatea muncii s-a triplat între 1952 și 1972, numărul locurilor de muncă a sporit și el cu 4%. Dacă teza privind mașina care produce șomaj ar fi adevărată, scrie în continuare A.S., după secole de progres tehnic nu ar exista 20 milioane de muncitori ocupați și 1,5 milioane de șomeri, ci proporția ar fi inversă. Sursa șomajului trebuie căutată în incapacitatea sistemului economic capitalist de a asigura valorificarea tuturor resurselor societății, în vederea satisfacerii depline a nevoilor acesteia.*

Implicații sociale ale inflației

● *Articolul „Inflation is wrecking the private pension system" (Inflația face să eșueze sistemul pensiilor particulare) apărut în revista BUSINESS WEEK din 12 mai 1980 se ocupă de efectele accelerării inflației asupra uneia din categoriile tot mai numeroase cu venituri fixe ale populației S.U.A., și anume pensionarii. Creșterea costului vieții într-un ritm mediu anual de 7,4% în ultimul deceniu a redus la jumătate puterea de cumpărare a pensiilor celor care au ieșit din viața activă acum zece ani (în cazul frecvent în care firmele la care au fost salariați nu le-au acordat o majorare între timp). Dacă inflația va continua în același ritm, se subliniază în articol, aceleași pensii își vor mai pierde o treime din valoarea lor inițială în următorii cinci ani.*

FIȘE

(La un ritm al inflației de 12% pe an, de exemplu o pensie fixă își pierde două treimi din valoare în zece ani și 90% în 20 de ani).

Implicațiile sociale ale inflației au devenit cu atît mai ample cu cît durata medie de viață a populației a crescut : speranța de viață a bărbaților astăzi în vîrstă de 65 de ani a ajuns la 80, iar a femeilor a depășit 84, în vreme ce majoritatea populației americane se pensionează înainte de a împlini 65 de ani. Astfel, perioada de viață în care persoanele respective vor trebui să trăiască de pe urma unei pensii a cărei putere de cumpărare este puternic erodată de inflație s-a prelungit. În aceste condiții este de așteptat să sporească din nou și ponderea pensionarilor considerați în mod oficial ca fiind săraci (în 1959 ea atingea 38%, după care a cunoscut o diminuare).

Extinderea relaţiilor de comerţ exterior

(Urmare din pag. 21)

nivel tehnologic relativ apropiat care să satisfacă cerinţele esenţiale ale calităţii producţiei. Doar atunci cînd este vorba de schimburi comerciale derivate din diferenţierile factorilor de producţie, asemenea schimburi se fac într-adevăr între ţări cu niveluri diferite de dezvoltare, care au decalaje tehnologice, însă, de regulă, cu efecte defavorabile pentru cele cu nivel scăzut de dezvoltare. [9])

Evoluţia teoriei factorilor

Denumirea principalelor elemente ale teoriei factorilor	Caracteristicile esenţiale ale produselor	Atributele naţionale aparţinînd exportului de produse industriale	Principalii autori care au dezvoltat teoria
1. Proporţiile factorilor	Raportul dintre capital şi muncă	Abundenţa relativă a capitalului fizic conduce la exportul bunurilor cu consum mare de capital ; abundenţa forţei de muncă conduce la exportul de produse cu consum mare de muncă	Heckscher Ohlin
2. Forţă de muncă calificată	Producţie şi distribuţie care solicită forţă de muncă calificată	Abundenţa relativă a personalului şi a forţei de muncă cu calificare ridicată conduce la exportul de produse cu consum mare de muncă calificată ; abundenţa forţei de muncă necalificată conduce la promovarea exportului de produse care solicită muncă necalificată	Leontief, Bhagwati, Kenen, Kravis, Keesing, Waehre, Yudin, Roskamp, Mc-Meehin, Bhardwav, Lary
3. Mărimea economiei	Extinderea mărimii economiilor în producţie şi distribuţie	O piaţă internă mare este favorabilă exportului de bunuri produse în condiţii de venituri de scară crescînde ; o piaţă internă mică este favorabilă exportului de bunuri produse în condiţii de venituri de scară constante	Ohlin, Dreze, Hufbauer, Keesing
4. Stadiul producţiei		Sofisticarea ajută pe producătorii de produse exportate ; simplicitatea ajută pe consumatorii de produse exportate, în special bunurile de consum ale industriei uşoare	Şcoala substituţiei importului
5. Decalajul tehnologic	Intrări secvenţionale naţionale	Noile produse manufacturate iniţial conferă un avantaj al exportului. Producătorii care vin mai tîrziu trebuie să coboare salariile sau alte elemente care să promoveze exporturile	Tucker, Kravis, Posner, Hufbauer, Douglass, Egendorf, Grubel, Mehta, Vernon, Keesing
6. Ciclul produsului	Diferenţierea mărfurilor	Sofisticarea şi fabricarea iniţială conduce la exportul produselor diferenţiate ; lipsa de sofisticare conduce la exportul bunurilor standardizate	Hirsch, Vernon, Wells, Stobaugh
7. Similaritate de preferinţe	Similiaritate între importuri, exporturi şi producţie pentru piaţa internă	Comerţul este mai intensiv (dezvoltat) între ţările cu cea mai ridicată similatudine a structurii economice, şi mai puţin intensiv între ţările cu o structură economică foarte diferită.	Linder

Sursa : G. C. Hufbauer The Impact of National Characteristics and Technology on the Commodity Composition of Trade in Manufactured Goods, în R. Vernon (ed), „The Technology Factor in International Trade", 1970, p. 147—148.

Condiţia esenţială ca România să treacă în rîndul ţărilor cu un nivel mediu de dezvoltare este nu numai realizarea unor indicatori cantitativi ci în primul rînd, aşa cum a subliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Congresul al XII-lea al P.C.R., realizarea unor indicatori calitativi determinaţi în cea mai mare parte de nivelul progresului tehnic şi de calificare a forţei de muncă. Acest fapt este cu atît mai necesar cu cît România, după cum se ştie, se numără printre ţările cu cele mai restrînse rezerve de materii prime minerale şi energetice. Ca atare, produsele de export trebuie să conţină resurse încorporate de energie şi de materii prime deficitare în cantităţi minime şi o cît mai mare cantitate de muncă de cercetare şi de muncă cu calificare înaltă.

Făcînd calculul resurselor încorporate, aşa cum a rezultat din cercetările efectuate la I.E.I., este avantajos ca raportul cantităţilor din fiecare resursă conţinută în produsele exportate şi în cele importate — pe acestea din urmă considerîndu-le substituibile — să fie subunitare la resursele de materii prime şi energetice deficitare ceea ce presupune ca la export să înceapă să predomine acele produse care au încorporat mult progres tehnic şi ştiinţific într-un sortiment diversificat şi cu un nivel calitativ înalt. [10])

Totodată, pentru ţara noastră, lipsită de rezerve importante de resurse minerale, este necesară dezvoltarea în ritmuri deosebite a acelor servicii bazate pe progresul tehnic şi în special bazat pe munca de cercetare, precum şi dezvoltarea exportului de cunoştinţe ştiinţifice ca : documentaţii, licenţe, invenţii şi inovaţii, asistenţă tehnică şi ştiinţifică, instruire prin învăţămîntul superior şi în special prin doctorantură. [11])

Toate acestea impun realizarea următoarei condiţii fundamentale : ritmul progresului ştiinţific şi tehnic din ţara noastră să fie superior celui din ţările dezvoltate, aşa încît să se poată asigura ajungerea acestora din urmă şi din punctul de vedere al progresului tehnic şi ştiinţific. Într-adevăr, în noile condiţii, pentru extinderea exporturilor au devenit vitale nu atît ritmurile superioare ale creşterii cantitative a indicatorilor valorici sau naturali, ci ritmurile de introducere a progresului ştiinţific şi tehnic prin îmbunătăţirea permanentă a parametrilor produselor şi reînnoirea acestora la intervale de timp cît mai scurte care să le asigure competitivitatea pe piaţa mondială. În acest scop trebuie schimbat comportamentul producătorului şi consumatorului care să corespundă în mai mare măsură cerinţelor privind crearea şi extinderea progresului tehnic şi ştiinţific. De asemenea, este necesară perfecţionarea mecanismului economic care să ducă la promovarea în masă a progresului ştiinţific şi tehnic în toate domeniile vieţii economice şi sociale. Numai în felul acesta considerăm că se poate asigura o dezvoltare economică durabilă şi o ameliorare a raporturilor de schimb în relaţiile noastre de comerţ exterior.

---

[9]) S. B. Linder, An Essay on Trade and Transformation, New York, John Wiley and Sons, 1961 ; H.G. Johnson, Technology and Economic Interdependence, Londra, Trade Policy Research Centre, 1975 ; H. Grubel, P.L. Lloyd, op. cit.

[10]) A. Iancu, V. Bogdan, Al. Mihăilescu şi M. Giuvelea. Resursele şi structura industriei, Bucureşti, Ed. Academiei, (în curs de apariţie).

[11]) D. Sava, O Mihăescu ş.a. Probleme economice ale asimilării produselor noi şi modernizării celor existente pe baza concepţiei proprii, Studiu, Institutul de economie industrială, Bucureşti, 1979, în curs de publicare în caiet de studiu de economie industrială.

Transformarea rapidă a investiţiilor în fonduri fixe

(Urmare din pag. 17)

logice, activităţii de pregătire a deschiderii obiectivelor de investiţii, posibilităţilor de realizare a acestora într-o perioadă cît mai scurtă, înlăturîndu-se imobilizarea inutilă de fonduri materiale şi băneşti. Referitor la aceste probleme, la Consfătuirea de lucru a C.C. al P.C.R. din 30 mai, a.c. secretarul general al partidului sublinia : **„Avem, în general, un foarte mare număr de investiţii începute. Va trebui să ajungem, ca volumul de investiţii în continuare să nu depăşească capacitatea de lucru pe un an şi deci volumul financiar pe un an de investiţii. Trebuie să punem capăt cu desăvîrşire începerii lucrărilor de investiţii fără o pregătire temeinică, fără asigurarea proiectelor, a utilajelor, a bazei materiale corespunzătoare".** Imobilizarea unor fonduri materiale şi băneşti în investiţii neterminate privează ramurile de producţie de o serie de capacităţi, care în condiţiile punerii în funcţiune într-un timp cît mai scurt pot să-şi aducă o importantă contribuţie la sporul producţiei fizice şi nete, iar pe plan naţional la sporirea venitului naţional şi ca urmare la creşterea bazei materiale a nivelului de trai şi a posibilităţilor de dezvoltare viitoare a economiei.

Înfăptuirea măsurilor adoptate de partid referitoare la sporirea eficienţei întregii activităţi economice şi în principal a investiţiilor şi fondurilor fixe necesită o îmbunătăţire substanţială a activităţii întreprinderilor în vederea ridicării gradului de utilizare intensivă şi extensivă a potenţialului tehnico-productiv, al valorificării tuturor posibilităţilor şi rezervelor de creştere a contribuţiei industriei la crearea venitului naţional, la sporirea bunăstării populaţiei.

Dezvoltarea relațiilor economice ale României cu toate țările balcanice – contribuție la cauza securității și păcii în Europa și în lume

UNA DIN LATURILE esențiale ale procesului complex de realizare a unui climat de pace și securitate în Europa constă în dezvoltarea și diversificarea colaborării economice, bi- și multilaterale, între țările continentului european, inclusiv la nivel regional și subregional. În acest sens, asigurarea unei atmosfere de stabilitate și de pace în Balcani joacă un rol important în cadrul eforturilor menite să ducă la instaurarea securității și cooperării la scara întregului continent. Cu numeroase prilejuri, președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat cu claritate strînsa legătură între dezvoltarea colaborării în Balcani și edificarea securității europene. **„Poporul român, angajat cu toate forțele sale în ampla operă de dezvoltare socialistă a țării,** — spunea președintele **Nicolae Ceaușescu** cu ocazia recentei vizite oficiale în țara noastră a președintelui Republicii Elene, Constantin Karamanlis — **este profund interesat să promoveze o largă colaborare cu toate statele lumii și, desigur, în primul rînd cu vecinii, cu statele din regiunea în care trăiește. Ne preocupăm susținut de dezvoltarea relațiilor de colaborare și prietenie cu toate țările din Balcani, dorim ca problemele existente în această regiune să fie soluționate pe cale pașnică, prin înțelegere reciprocă, ca în zona Balcanilor să se instaureze relații trainice, de bună vecinătate și colaborare bilaterală și multilaterală între state, astfel încît Balcanii să devină o regiune a păcii, prieteniei și conlucrării rodnice, o regiune lipsită de arme nucleare. Noi privim dezvoltarea colaborării balcanice într-un climat politic sănătos și prin prisma eforturilor generale consacrate înfăptuirii securității și cooperării în Europa, realizării concrete în viață a documentelor semnate la Helsinki".**

Dezvoltarea colaborării economice, atît sub forma schimburilor comerciale, cît și sub cea a cooperării economice și tehnico-științifice, cu toate celelalte țări balcanice s-a impus, cu deosebire în perioada ultimilor 15 ani, ca una din căile majore de transpunere în practică a politicii externe a României socialiste cu privire la realizarea unui climat de pace și colaborare în Europa.

În perspectiva apropiatei reuniuni de la Madrid, care trebuie să constituie un important prilej de mobilizare a eforturilor tuturor popoarelor în direcția slăbirii încordării creării unui adevărat climat de colaborare rodnică, reciproc avantajoasă, între țările continentului, întărirea și dezvoltarea relațiilor de bună conlucrare și cooperare economică între țările din Balcani capătă noi dimensiuni, cu atît mai mult cu cît relațiile economice dintre țările balcanice beneficiază — pe lîngă proximitatea geografică la nivel subregional — de existența unor condiții de natură să stimuleze dezvoltarea colaborării reciproce. Economiile țărilor balcanice se află la niveluri comparabile de dezvoltare globală, ele situîndu-se, practic, în rîndul celor în curs de dezvoltare. În acest context, o trăsătură comună a tuturor țărilor din zonă rezidă, în ciuda anumitor deosebiri structurale, în accentul important pus pe dezvoltarea industriei, pe creșterea ponderii acestui sector în ansamblul economiei. Politicile de dezvoltare economică pe termen mediu și lung urmate de țările analizate au drept numitor comun realizarea unor ritmuri înalte de creștere economică, pe baza unor eforturi investiționale susținute, în special în domeniul industriei.

Pe de altă parte, dezvoltarea economică generală în majoritatea țărilor balcanice depinde într-o măsură determinantă de multiplicarea și lărgirea piețelor de export pentru produsele lor, precum și a surselor externe de aprovizionare ; schimburile economice externe joacă, cu alte cuvinte, un rol de primă mărime în creșterea producției interne *), în crearea venitului național al fiecărei țări. Această importanță vitală a comerțului exterior în procesul de dezvoltare economică a țărilor balcanice constituie, de asemenea, un factor stimulativ important pentru sporirea colaborării reciproce în zona Balcanilor.

Acțiunea acestor factori a făcut ca relațiile economice bilaterale între țările respective să înregistreze o evoluție ascendentă în special în ultimul deceniu, dezvoltîndu-se schimburile comerciale și fiind întreprinse o serie de acțiuni de cooperare de importanță reciprocă pentru țările participante. Cu toate rezultatele obținute pînă în prezent, ponderea schimburilor reciproce în comerțul exterior total al țărilor balcanice este încă relativ scăzută, fapt ce atestă existența unor importante rezerve neexploatate în privința colaborării economice interzonale.

Promotoare activă a colaborării economice în zonă, România acordă o atenție specială sporirii schimburilor sale economice cu celelalte țări din Balcani. Ponderea schimburilor cu aceste țări în comerțul exterior al României a crescut continuu, de la 5% în 1970 la 6% în 1975 și la circa 6,9% în 1978, situîndu-se sensibil peste nivelurile înregistrate în cazul celorlalte țări din regiune.

Această evoluție se bazează pe ritmul mediu anual de creștere mult superior pe care l-au atins schimburile globale cu țările balcanice (21,3%) în comparație cu ritmul de creștere pe ansamblul comerțului exterior românesc (16,5%) în aceeași perioadă.

Un cadru propice pentru impulsionarea schimburilor economice cu celelalte țări din zonă este asigurat prin acordurile comerciale și de cooperare pe termen lung, încheiate între România și aceste țări, acorduri care conferă stabilitate și continuitate relațiilor reciproce.

România acționează cu consecvență pentru dezvoltarea mai susținută a cooperării economice și tehnico-științifice între țările balcanice. Astfel, au fost lansate o serie de acțiuni de interes reciproc în special cu țările vecine : cooperarea în producția de cauciuc poliizoprenic, construirea unui complex de producție a olefinelor, acțiuni de cooperare în domeniul chimiei și industriei siderurgice, complexul hidrotehnic și de navigație de la Turnu Măgurele—Nicopole, întreprinderea mixtă pentru construcția de mașini grele de la Giurgiu și Ruse — cu Bulgaria ; sistemele hidroenergetice și de navigație Porțile de Fier I și II de pe Dunăre, cooperarea între combinatul petrochimic de la Pancevo și combinatul chimic de la Timișoara, precum și cea în producția locomotivelor electrice etc. — cu Iugoslavia. Relațiile economice dintre România și Albania au cunoscut o evoluție ascendentă, caracterizată prin majorarea volumului livrărilor reciproce și extinderea nomenclatorului de produse. Principalele produse românești exportate în Albania sînt : instalații de foraj și utilaj petrolier, motoare electrice, aparataj electrotehnic, componente pentru receptoare de radio și televiziune, produse chimice, laminate din oțel, uleiuri minerale, anvelope și altele. Întreprinderile albaneze de comerț exterior livrează în România : bitum, minereu și concentrate de crom, concentrate de pirită, cărbune energetic, sulf și unele

*) De exemplu, în ceea ce privește Bulgaria și Grecia, pentru o creștere a producției interne cu un procent este necesară majorarea mai rapidă cu 2 și, respectiv, 1,5 puncte procentuale a volumului fizic al schimburilor comerciale cu străinătatea.

produse ale industriei alimentare. Pe baza rezultatelor favorabile obținute pînă în prezent, se estimează că schimburile comerciale, precum și diferitele forme de colaborare economică dintre cele două țări, se vor înscrie și în anii următori pe o linie ascendentă.

Cooperarea între România și Grecia s-a concretizat, pînă în prezent, în principal în constituirea societăților mixte „Elpex" și „Terhellas", pentru comercializarea produselor petroliere și, respectiv, a diverse alte produse românești și grecești, precum și în construirea în comun de centrale telefonice automate în localitățile Ioannina și Chaidari, a unei fabrici de cherestea la Drama, în executări de foraje petroliere în delta fluviului Nestos și în zona Kamotini, în elaborarea de studii în vederea electrificării căilor ferate elene. Recenta vizită în țara noastră a președintelui Constantin Karamanlis a prilejuit exprimarea hotărîrii celor două țări de a lărgi cooperarea în ramurile de bază ale economiei naționale. În ceea ce privește cooperarea economică româno-turcă, principalele acțiuni aflate în diferite stadii de realizare sînt: construirea unei rafinării de țiței în Anatolia Centrală cu o capacitate anuală de prelucrare de 5 milioane tone de țiței, precum și realizarea unei capacități de producție pentru cromat și bicromat de sodiu, o serie de alte aranjamente — în special în domeniul explorării și exploatării unor resurse de materii prime — fiind avute în vedere a fi încheiate în următorii ani.

Numeroase alte căi și mijloace concrete de lărgire și diversificare a schimburilor economice dintre România și celelalte țări balcanice se află în atenția părților, fiind abordate în cadrul comisiilor mixte care urmăresc și analizează îndeplinirea obiectivelor stabilite prin acordurile pe termen lung pentru dezvoltarea relațiilor economice bilaterale.

REZULTATELE pozitive obținute de România în ceea ce privește dezvoltarea schimburilor economice cu celelalte țări balcanice sînt o mărturie pentru posibilitățile de impulsionare a colaborării în zona Balcanilor. Aceste rezultate pot constitui un exemplu în privința modului de valorificare — pe baza principiilor respectării independenței și suveranității fiecărei țări, a neamestecului în treburile interne, a egalității în drepturi și a avantajului reciproc — a oportunităților de colaborare oferite de potențialele economice în creștere ale țărilor respective. Mai buna punere în valoare a factorilor amintiți (nivelul de dezvoltare economică comparabil, orientări generale asemănătoare în ceea ce privește promovarea investițiilor, în special în industrie, și comerțului exterior; apropierea geografică ; existența unor legături tradiționale pe diferite planuri), care joacă și pot juca și în viitor, într-o și mai mare măsură, un rol favorabil în impulsionarea relațiilor economice dintre țările balcanice, poate reprezenta chezășia exploatării judicioase a rezervelor importante existente în planul colaborării economice.

Pe baza experienței acumulate, se resimte necesitatea trecerii la o etapă superioară în colaborarea balcanică, astfel încît, paralel cu dezvoltarea schimburilor economice în plan bilateral, să se aibă în vedere realizarea unor acțiuni multilaterale de cooperare. Un început în această direcție — mai ales în ceea ce privește crearea cadrului general și depistarea direcțiilor posibile de acțiune — l-a constituit organizarea, în 1976, la Atena, a Reuniunii pentru cooperare economică și tehnică multilaterală între statele balcanice, reuniune care a permis consacrarea interesului comun al țărilor participante de a dezvolta cooperarea dintre ele în principal în cinci mari domenii (agricultura, comerțul, energia, transporturile și telecomunicațiile, mediul ambiant). Este de remarcat că reuniunea s-a situat în optica și perspectivele deschise de Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa de la Helsinki, ca o acțiune multilaterală importantă întreprinsă de țări balcanice în procesul de aplicare a hotărîrilor Conferinței. În același timp, trebuie subliniat faptul că reuniunea a consacrat conceptul de cooperare multilaterală balcanică, între țările din zonă, fără însă ca aceasta să apară ca fiind îndreptată spre constituirea unui grup închis, care s-ar izola de celelalte țări. Dimpotrivă, această cooperare — prin efectele pozitive pe care le-ar avea pe linia dezvoltării economice generale a fiecărei țări din zonă, a creșterii participării la circuitul economic mondial, a stabilității și continuității schimburilor — ar constitui un factor de natură să impulsioneze colaborarea economică la scara întregului continent european.

Rezultatele obținute pînă în prezent pe linia dezvoltării relațiilor economice bi- și multilaterale între țările balcanice îndreptățesc opiniile conform cărora este posibilă și necesară găsirea unor noi căi și domenii de cooperare, suplimentarea schimburilor comerciale tradiționale, care să pună mai bine în valoare resursele financiare, materiale și umane ale acestora, în scopul satisfacerii unor interese reciproce.

În acest context, pentru viitor poate fi avută în vedere, de exemplu, cooperarea în domeniul producției de energie electrică, prin mai buna exploatare a resurselor hidro și termoenergetice, cooperare care ar putea să se extindă pînă la crearea unui sistem energetic interconectat în Balcani. Un alt domeniu mare, deosebit de important, în care cooperarea între țările balcanice poate să se dezvolte este realizarea unor proiecte de investiții comune pentru exploatarea și utilizarea resurselor minerale existente în aceste țări (plumb, zinc, crom, minereu de fier, cărbuni etc.). Țările balcanice mai pot coopera și în diverse sectoare ale industriei (autovehicule, construcții navale, tractoare, mașini-unelte, aparate electrocasnice etc.) și agriculturii (irigații, zootehnie), unde unele dintre aceste țări au ajuns să dobîndească o experiență și rezultate apreciate pozitiv pe plan internațional. Un rol important în dezvoltarea de ansamblu a relațiilor economice intrabalcanice ar putea să-l îndeplinească cooperarea în domeniul îmbunătățirii infrastructurii economice din aceste țări, precum și în domeniul serviciilor. Astfel, ar putea fi avute în vedere proiecte referitoare la îmbunătățirea rețelelor de transport și comunicații, eventual pînă la crearea unui sistem rutier integrat la nivel balcanic, precum și referitoare la mai buna punere în valoare a capacităților portuare și de transport naval.

Astfel de acțiuni de cooperare ar putea îmbrăca forme diferite, mergînd pînă la constituirea de societăți mixte bazate pe participarea cu capital, echipamente, know-how etc. a țărilor interesate.

Lărgirea cooperării economice și tehnico-științifice în cele cîteva domenii menționate se încadrează în bune condițiuni în obiectivele planurilor pe termen mediu și lung de dezvoltare a economiilor naționale ale țărilor din Balcani.

Impulsionarea schimburilor comerciale și realizarea unor acțiuni concrete în domeniile menționate, precum și în alte domenii și sub alte forme de colaborare economică ce pot fi depistate în cadrul unor consultări sectoriale organizate între țările balcanice, trebuie să fie facilitate prin asigurarea unui cadru cît mai favorabil dezvoltării relațiilor economice reciproce. În acest sens, de o deosebită utilitate practică pot să se dovedească unele măsuri care ar putea fi convenite atît pe linia organizării propriu-zise a relațiilor de afaceri (stabilirea unor legături instituționalizate între camerele de comerț și industrie ale țărilor din zonă, crearea de centre comerciale permanente ale diferitelor țări balcanice în celelalte țări din regiune etc.), cît și în domeniul facilitării fluxurilor comerciale reciproce (prin măsuri în direcția simplificării formalităților vamale, a acordării de facilități tarifare, în sectorul transporturilor etc.).

Iată, așadar, numai cîteva din direcțiile în care țările balcanice pot acționa în vederea dezvoltării colaborării economice reciproce. Componentă esențială a procesului general de asigurare a unui climat de înțelegere și prietenie între țările europene, extinderea colaborării economice în Balcani poate juca un rol real, concret, în transpunerea în practică a obiectivelor urmărite de țările continentului, obiective care vor fi reiterate cu ocazia apropiatei reuniuni de la Madrid, din toamna acestui an.

Profund implicată în eforturile menite să asigure instaurarea securității și păcii în Europa, România militează pentru realizarea unei zone a înțelegerii și colaborării în Balcani, acționînd inclusiv în direcția strîngerii legăturilor economice cu celelalte țări din regiune. Drept mărturie a atenției acordate de țara noastră acestui deziderat major stau multiplele întîlniri și contacte la nivel înalt cu șefi de state și guverne din țările balcanice menite să ducă la dezvoltarea continuă a relațiilor bilaterale, precum și promovarea consecventă a ideii lărgirii reuniunilor interbalcanice și instituționalizării unor structuri determinate, privind conlucrarea în diferite domenii, structuri care să contribuie la impulsionarea colaborării multilaterale în zonă. În acest context, o deosebită importanță o prezintă hotărîrea exprimată săptămîna trecută de președinții României și Greciei de a relua inițiativa organizării de reuniuni multilaterale pentru convenirea pe plan regional a unor forme de cooperare în domenii de interes comun.

Așa cum declara nu demult președintele **Nicolae Ceaușescu** cu ocazia vizitei oficiale de prietenie în țara noastră a delegației de partid și de stat a R.P. Bulgaria în frunte cu tovarășul Todor Jivkov, **„România întreține relații bune cu toate țările balcanice și este hotărîtă să facă totul pentru dezvoltarea colaborării dintre statele acestui spațiu geografic — socialiste și nesocialiste —, aceasta corespunzînd intereselor vitale ale fiecărui popor, cauzei generale a securității și păcii în întreaga lume".**

A. CONSTANTINESCU
Institutul de economie mondială

R.F. Germania

ÎNTREPRINDERILE MICI — UN GENERATOR DE MARE PUTERE AL EFICIENȚEI

ÎNTREPRINDERILE mici și mijlocii constituie o componentă importantă a economiei R.F. Germania. Pentru că aceste unități **au funcții economice deosebit de importante,** participînd în măsură însemnată la producția și repartiția produselor industriale. Printre **avantajele** importante pe care le prezintă aceste categorii de întreprinderi sînt : ● capacitatea de adaptare operativă și eficientă la condițiile schimbătoare ale pieței, ● posibilitatea de a asigura o varietate mai mare de bunuri de uz curent și servicii, considerată indispensabilă pentru buna aprovizionare a populației și a economiei, ● ingeniozitatea și inițiativa de care dau dovadă — factori importanți ai promovării progresului tehnic în economie, ● contribuția însemnată la calificarea forței de muncă (circa 900 000 de tineri din 1,4 milioane sînt pregătiți profesional în cadrul lor), la asigurarea sporirii și diversificării locurilor de muncă etc.

CELE CIRCA 1,8 milioane de întreprinderi mici și mijlocii existente aparțin sectorului meseriilor, comerțului, industriei și service-urilor. Dintre acestea **peste 1,65 milioane întreprinderi sînt mici** (pînă la 9 salariați), iar numărul unităților mijlocii (10—499 salariați) este de peste 200 000. **Circa 2/3 din produsul național brut — mai mult de 600 miliarde mărci — revine în prezent micilor întreprinderi.** Ele oferă locuri de muncă la aproape 2/3 din populația activă (graficul).

În industrie, în funcție de numărul angajaților și de venit, întreprinderile mici și mijlocii sînt cel mai bine reprezentate în industria construcțiilor (80%) și mai slab reprezentate industria bunurilor de bază și de producție (37%). Numărul mediu de salariați ai unităților mici și mijlocii de comerț angro este de 10 persoane, iar al celor de comerț cu amănuntul este de 5 persoane. Circa 60 de procente din totalul veniturilor întreprinderilor comerciale revin unităților mici și mijlocii. În sectorul serviciilor, din numărul total de unități prestatoare (circa 650 000), numai 450 au 500 salariați sau mai mult, în timp ce un număr de 3 milioane de persoane lucrează în unități mici și mijlocii (media pe întreprindere este de 7 persoane).

În afara acestor întreprinderi, în R.F.G. există și un mare număr de ateliere (peste o jumătate de milion) în care se practică peste 126 de mici meserii. Cam o treime își desfășoară activitatea în domeniul prelucrării metalului, iar o cincime în construcții. În total, 4.1 milioane persoane din populația activă lucrează în micile meserii. Cu o contribuție de 11% la produsul social brut, micile meserii au avut un aport deloc de neglijat la dezvoltarea economiei : în anul 1978 produsul micilor ateliere s-a ridicat la 318 miliarde mărci. Sectoarele cele mai dezvoltate sînt atelierele de reparații de vehicule, întreprinderile de construcții și reparații de construcții, unitățile de prelucrare a cărnii. **Aceste trei ramuri produc împreună mai mult decît dublul sumei obținute din vînzarea produselor agricole.**

Venitul întreprinderilor mici și mijlocii precum și procentul populației active căreia îi oferă de lucru, au rămas aproape neschimbate în ultimii ani. De aceea, conform opiniei unor specialiști vest-germani, este destul de greu de demonstrat că are loc un proces general de concentrare a întreprinderilor — în ciuda unor tendințe neîndoielnice de concentrare în unele sectoare, însoțite însă de apariția altor noi mici întreprinderi.

DE LA ADOPTAREA unui nou program de acțiune pentru sporirea eficienței întreprinderilor mici și mijlocii (în luna mai 1976) a sporit considerabil viabilitatea, eficiența și competitivitatea acestor firme. Măsurile luate pe această linie fac parte din **politica economică generală structurală a R.F.G., care caută să sporească** — și prin intermediul întreprinderilor mici — **capacitatea economiei de a se adapta singură la noi situații. Dar, un principiu de bază este că aceste măsuri joacă numai rolul unui ajutor suplimentar la eforturile proprii făcute de fiecare unitate economică pentru sporirea eficienței activității desfășurate.**

Această politică de sprijinire și promovare a unităților economice mici **utilizează o serie de instrumente :** ● înlesniri, și uneori scutiri de impozite, ● extinderea și creșterea eficienței acțiunilor preventive de control a fuzionării întreprinderilor, ● acordarea de facilități de cooperare pentru întreprinderile mici și mijlocii, ● acordarea de ajutoare, care au drept scop să amelioreze resursele financiare ale unităților mici, prin împrumuturi din fonduri speciale, ajutor financiar pentru înființarea de întreprinderi, fonduri suplimentare în cadrul asistenței economice regionale și sub formă de garanții ș.a.

UN OBIECTIV ESENȚIAL al măsurilor de sprijinire a unităților mici îl constituie creșterea eficienței utilizării resurselor umane, printre aceste măsuri la loc de frunte situîndu-se promovarea cercetării, a dezvoltării tehnologice și a inovației precum și perfecționarea profesională a conducătorilor întreprinderilor și a personalului lor.

● În privința sprijinirii **introducerii progresului tehnic** de către întreprinderile mici din industrie, acțiunile desfășurate au în vedere promovarea transferului de tehnologie și a cercetării efectuată de instituții specializate pe bază de contracte, precum și la extinderea înlesnirilor de impozite pentru cheltuieli capitale în cercetare și pentru dezvoltare. De asemenea, există, de la începutul anului 1979, un program special prin care se asigură plăți suplimentare pentru personalul întreprinderilor mici și mijlocii care își consacră activitatea cercetării și dezvoltării.

Pentru intensificarea promovării inovațiilor importante din punct de vedere economic, (produse și procese tehnologice noi), în cazul în care cheltuielile necesare depășesc resursele financiare și capacitatea unităților mici și mijlocii de a înfrunta riscul, se acordă subsidii rambursabile numai în caz de succes ; din anul 1975, funcționează Compania germană pentru finanțarea riscului, creată de către bănci, instituție prin care riscul pierderilor este acoperit de guvernul federal pînă la 75%, suma maximă fiind de 50 milioane mărci.

● Dezvoltarea economică și progresul tehnic ridică mereu cerințe tot mai mari în fața întregului personal din întreprinderi. Un grad mai înalt de informare profesională a conducătorilor de unități și de stăpînire a tehnicilor de conducere sînt considerate de o deosebită importanță și în cazul firmelor mici și mijlocii. **Centrul de greutate al măsurilor luate pe această linie cade de aceea pe o mai mare dezvoltare a furnizării de informații și de consultări de specialitate, precum și pe sporirea capacității de instruire profesională a întreprinderilor mici și mijlocii.**

Desigur, aspectele prezentate nu au putut contura în totalitate problematica vastă a locului și rolului micilor întreprinderi în economia vest-germană. Important de reținut este faptul că ele sînt privite ca o componentă de bază, indispensabilă, pentru o economie modernă și competitivă, adaptabilă operativ la schimbări, că se acționează în continuare pentru întărirea statutului și poziției lor în economie.

Bogdan PĂDURE

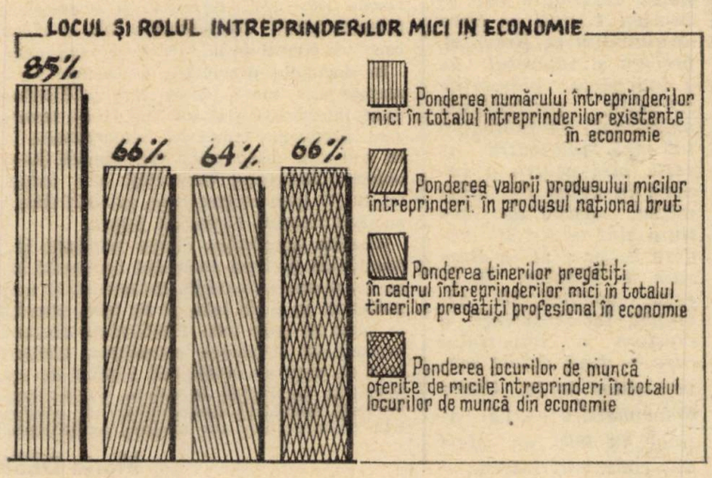

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Aurul — o piață în continuare „caldă"

APRECIERI occidentale recente situează livrările mondiale de aur pentru acest an la un nivel cu 40% sub cel din 1979. În aceste condiții, o nouă fluctuație bruscă a prețului ar putea ușor face ca prețul metalului galben să depășească 1 000 dolari uncia. Aceste aprecieri se bazează pe mai mulți factori. În primul rînd, faptul că se așteaptă o reducere substanțială a livrărilor guvernamentale și din partea organismelor specializate internaționale. Trezoreria americană spre exemplu (după ce și-a făcut publică, în octombrie 1979 intenția de a efectua livrări în mod sporadic și în cantități variabile) nu a mai făcut nici o livrare în primul semestru al anului. Un al doilea element îl constituie intervențiile speculative ale Republicii Sud-Africane pe piața aurului (vînzări și recuperări imediat ulterioare, pe baza unor acorduri internaționale de „swap"), de natură să contribuie la creșterea prețului.

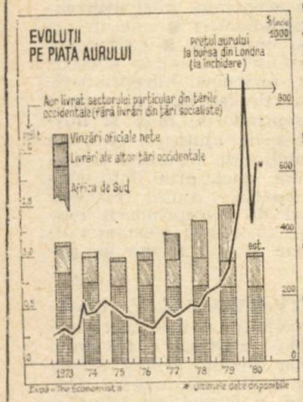

Pe de altă parte, se așteaptă să se reducă activitatea de prelucrare a aurului, producția de bijuterii din aur fiind estimată la 400 t pentru acest an față de 737 t în 1979 și 1 007 t în 1978.

Comerțul mondial cu orez

APRECIERI recente ale F.A.O. situează la 11,1 mil. t. comerțul mondial cu orez în acest an, respectiv la un nivel egal cu cel înregistrat în 1979. Studiile întocmite pe baza estimărilor importatorilor duc la concluzia că necesitățile pentru 1980 vor fi între 10,3—11.4 mil. t., unele țări importatoare urmînd să recurgă în parte la rezervele lor pentru acoperirea integrală a cererii interne.

În ceea ce privește prețurile acestea au început să crească din februarie dar perspectivele sînt încă neclare dată fiind intrarea pe piață, ca furnizori, a unor țări care nu sînt exportatori tradiționali.

Stocurile de orez au crescut de la 39 la 44 mil. t. în 1979 dar se pare că, în conjunctura actuală acestea se vor reduce pînă la 42 mil. t. în 1980.

Creșterea cererii la aluminiu

DUPĂ o perioadă de stagnare, industria americană a aluminiului pare să intre într-o perioadă de avînt caracterizată prin creșterea susținută a cererii pe piața internă. Pentru acest deceniu se așteaptă ca cererea să crească cu 4—6% pe an, în special datorită solicitărilor pentru automobile, ambalaje și construcții. Desigur, perioada actuală aduce probleme noi legate de costul în creștere al energiei electrice: costul mediu al energiei electrice necesară pentru fabricarea unei livre de aluminiu a ajuns la 13,4 cenți în prezent (creștere cu 56% față de 1978), cu perspective să atingă 20 cenți pînă în 1983. În aceste condiții, considerînd și prețurile scăzute la energie în țări mai puțin dezvoltate (de exemplu 4 cenți pe livra de aluminiu în Brazilia), precum și interesul de a îndepărta industriile poluante, producătorii americani se îndreaptă tot mai mult către aceste țări pentru a investi în uzine de aluminiu. Astfel de acțiuni sînt avute în vedere în prezent în Brazilia și Filipine. În aceste condiții, se așteaptă, în consecință, o creștere a importului care — după datele economiștilor de la Chase Econometrics — va atinge, în 1990, un sfert din consumul intern.

Programe de dezvoltare

Ecuador: direcții prioritare de dezvoltare

IN ANUL 1980 a început în Ecuador realizarea planului de investiții pe perioada 1980—1984 care acordă principala atenție dezvoltării industriei petrolului și agriculturii.

Industria petrolului va beneficia de investiții importante — de aproximativ 1 miliard de dolari. Pentru creșterea rezervelor certe de țiței, apreciate la 1 ianuarie 1980 la 151 milioane tone, se preconizează realizarea unui intens program de foraje, cheltuielile ce vor fi afectate în acest scop în anul 1984 urmînd să fie de peste 6 ori mai mari decît cele din anul 1980. Se va acționa și în direcția exploatării rezervelor de gaze naturale din golful Guayaquil și extinderii capacităților de rafinare în vederea sporirii exporturilor de produse derivate din țiței. Se preconizează, de asemenea, construirea pînă în anul 1987 a unui complex petrochimic.

Pentru dezvoltarea agriculturii — în scopul creșterii gradului de autoaprovizionare cu produse agroalimentare și asigurării unor cantități sporite pentru export (de cafea, banane, cacao, zahăr — care constituie principalele produse agricole de export) — se preconizează adoptarea unui complex de măsuri printre care : a) acordarea de asistență tehnică și extinderea sistemului de irigații (planul prevede creșterea suprafețelor irigate cu 25 000 ha pe an) ; b) stimularea înființării cooperativelor ; c) crearea premiselor pentru îmbunătățirea alimentației, a condițiilor de locuit, a sănătății și învățămîntului ; d) îmbunătățirea aprovizionării regiunilor rurale cu energie electrică, extinderea rețelelor de transport și comunicații. Pentru dezvoltarea agriculturii, Ecuadorul beneficiază de asistență financiară din partea B.I.R.D. și B.I.D.

Printre obiectivele programului de investiții pe perioada 1980—1984 figurează și construirea centralei hidroelectrice Daule-Peripa din provincia Guayas care va contribui la reducerea consumului de țiței.

În domeniul dezvoltării industriale se va acorda o atenție mai mare obiectivelor producătoare de produse intermediare și de bunuri de investiții (în prezent producția industriei prelucrătoare este formată în cea mai mare parte din bunuri de consum). Un obiectiv industrial important este uzina siderurgică de 210 000 tone oțel/an care, în anul 1983, va trebui să acopere integral consumul intern.

Relațiile economice dintre România și Ecuador se desfășoară în baza acordului comercial și a acordului de cooperare economică, industrială și tehnică, ambele încheiate în anul 1973, și în baza acordului de plăți încheiat în anul 1978. Principalele domenii incluse în acordul de cooperare economică, industrială și tehnică în care se desfășoară acțiuni de cooperare sînt industria petrolului, industria petrochimică, industria minieră, industria materialelor de construcții, industria construcțiilor de mașini, agrozootehnia.

Maria DESMIREANU

EVOLUȚII MONETARE

TENDINȚA de depreciere a dolarului S.U.A. față de restul valutelor occidentale a continuat să se manifeste și în intervalul 1—5.09.1980. Scăderea dobînzilor la depozitele în dolari, alături de unele previziuni privind politica fiscală și monetară a autorităților a imprimat un trend descendent cursului monedei nord-americane pe piețele valutare, ea reușind totuși să refacă o parte din terenul pierdut spre sfîrșitul săptămînii.

Ca urmare mai ales a majorării dobînzilor la termene scurte de către marile bănci elvețiene, **francul elvețian** a înregistrat procentul cel mai ridicat de depreciere față de dolar — la cca. 1,6350 franci/dolar, cu 1% peste nivelul din 29.08. de 1,6510 franci.

Lira italiană a mai redus puțin din decalajul pe care-l are față de celelalte valute participante la sistemul valutar vest-european, situîndu-se la sfîrșitul săptămînii la 0,7% în repreciere față de dolar, comparativ cu nivelul de referință din 29.08 (848 lire/1 dolar, față de 853,75 lire), în timp ce restul valutelor au înregistrat procente mai reduse : **marca vest-germană** — 0,6% (1,7825 mărci/1 dolar, comparativ cu 1,7925 mărci), **francul belgian** — 0,5% (28,60 franci/1 dolar, față de 28,75 franci) și **francul francez** — 0,4% (4,1450 franci/1 dolar, comparativ cu 4,1620 franci). Totuși, în cercurile de afaceri interesate se consideră că tensiunile din cadrul acestui sistem ar putea duce la o reevaluare a mărcii vest-germane și o devalorizare a lirei italiene, cel puțin.

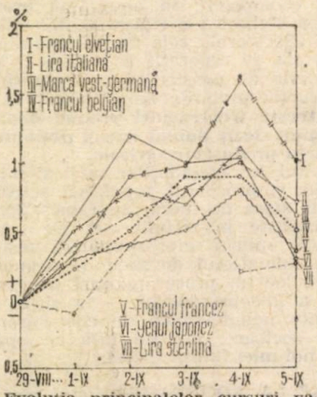

Evoluția principalelor cursuri valutare occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 1—5 IX 1980 luînd ca bază cursurile din ziua de 29 VIII 1980

Yenul japonez a cotat la sfîrșitul intervalului în jur de 213 yeni/1 dolar, cu cca. 0,4% peste închiderea săptămînii precedente de 218,30 yeni/1 dolar, procent de repreciere aproximativ egal cu cel al **lirei sterline**, care se situa pe 5.09.1980 la circa 2,4150 dolari/1 liră față de 2,4040 dolari. De menționat că în această săptămînă lira a înregistrat cel mai ridicat nivel din martie 1975 în relația sa cu dolarul, respectiv de 2,4220 dolari/1 liră (pe data de 3.09.1980).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat o scădere cu circa 0,25% p.a. la eurodolari și eurofranci elvețieni, a căror nivele se situau la închiderea săptămînii la circ. 12% p.a. și respectiv 6% p.a., în timp ce euromarca vest-germană a înregistrat o creștere de cca. 0,25% situîndu-se la cca. 8,375% p.a.

O creștere destul de accentuată în această săptămînă a marcat și prețul **aurului** la Londra, mai ale datorită unor factori tehnici, al dollea fixing di 5.09.1980 fiind de 651 dolari/uncia — cu 19,75 dolari uncia peste cel corespunzător din 29.08.1980.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Probleme ale viitorului și dezvoltării

în viziunea unor specialiști

SUPRACONSUMUL, FACTOR NOCIV PENTRU DEZVOLTARE

Universitatea Națiunilor Unite a fost creată, în 1975, ca o organizație de cercetare în sistem internațional, fiind menită să creeze condițiile necesare pentru coordonarea unor cercetări efectuate în colaborare cu universități și institute din diferite țări. Universitatea O.N.U. și-a propus trei mari domenii, respectiv programe de cercetare vizînd 1) alimentația, 2) resursele materiale și energetice, 3) dezvoltarea umană și socială.

Profesorul norvegian **JOHAN GALTUNG** coordonează grupul de cercetători, care, în cadrul ultimei teme menționate, lucrează la elaborarea proiectului intitulat „Obiective, procese și indicatori ai dezvoltării" (Goals, Projects and Indicators of Development — G.P.I.D.). În cele ce urmează prezentăm cîteva aprecieri ale profesorului J. Galtung privind coordonatele conceptuale care stau la baza proiectului G.P.I.D.

Programul pentru dezvoltarea umană și socială și-a însușit această terminologie tocmai pentru a face distincția necesară față de dezvoltarea economică, pentru a sublinia că sensul dezvoltării trebuie să cuprindă nu numai dezvoltarea economică ci și elementul uman. Proiectul G.P.I.D. inițiat în cadrul acestei teme, a atras un grup de 250 de cercetători din 50 de țări, iar dintre aceștia a fost selectat un nucleu compus din 50 cercetători din 25 de țări. Printre aceste țări se numără și România din care participă personalități științifice remarcabile, ca Mircea Maliță, Solomon Marcus și alții.

INIȚIIND acest proiect autorii și-au propus să aducă ceva nou în problematica dezvoltării, utilizînd toată bogăția gîndirii de pe mai multe continente, a mai multor civilizații și sisteme economice și politice. Conceptul proiectului constă într-o matrice în care sînt incluse grupurile de cercetare din cele 25 de țări menționate. Aceste țări reprezintă cele trei grupe — țările capitaliste dezvoltate, țările socialiste, țările în curs de dezvoltare. Din țările socialiste participă România și Polonia; din țările capitaliste dezvoltate participă Norvegia, R.F.G., Anglia, S.U.A., Canada etc. Din țările rămase în urmă participă India, Malaezia, unele țări din Africa, Mexic, Argentina, Sri Lanka etc. Apare, astfel un punct de vedere, o optică, o perspectivă multinațională în abordarea temei de studii propusă.

Dar aceasta nu este decît repartizarea geografică. Proiectul include o împărțire în obiective, proiecte și indicatori, precum și „subproiectele", ale căror teme se referă la: necesitățile fundamentale ● moduri alternative de viață ● viziuni asupra societăților dezirabile ● procesul de exploatare ● procesul de eliberare ● procesul de militarizare.

Se pot scrie cărți despre teoria necesităților, despre alternativele și strategiile dezvoltării, dar ele nu ar reprezenta decît segmentări ale problemei globale — arată J. Galtung. În concepția proiectului, grupurile trebuie să dea tocmai o viziune globală asupra acestor aspecte: viziune care rezultă, desigur, din experiențele naționale, în final sperîndu-se, însă să se obțină o imagine globală asupra problemelor propuse.

În centrul conceptului de dezvoltare — arată J. Galtung — se află conceptul de dezvoltare umană: pentru a avea o dezvoltare umană este nevoie de o dezvoltare socială; este vorba de o necesitate indispensabilă, pentru că dezvoltarea socială nu este nici ea un obiectiv final, ci unul intermediar. Obiectivul final este crearea condițiilor pentru dezvoltarea personalității umane.

Într-o primă etapă, dezvoltarea umană se referă la satisfacerea necesităților fundamentale. În condițiile în care se discută mult asupra definirii sferei de cuprindere a necesităților fundamentale J. Galtung identifică patru niveluri de necesități: I) supraviețuire ; II) bunăstare ; III) identitate ; IV) libertate. Antonimele fiecăreia din cele patru niveluri ar fi mizeria, violența, alienarea și represiunea. Este implicită aici și o definire a calității vieții: calitatea vieții se referă la o viață trăită în condiții de relativă bunăstare materială, acolo unde există identitate și libertate. Iată cum definește J. Galtung conceptul de bunăstare. **Bunăstarea** cuprinde cinci bunuri fundamentale asupra cărora există, mai mult sau mai puțin, un consens universal sau aproape universal: alimentație, locuință, îmbrăcăminte, servicii medicale, școlarizare — bunuri fundamentale, care corespund necesităților fundamentale.

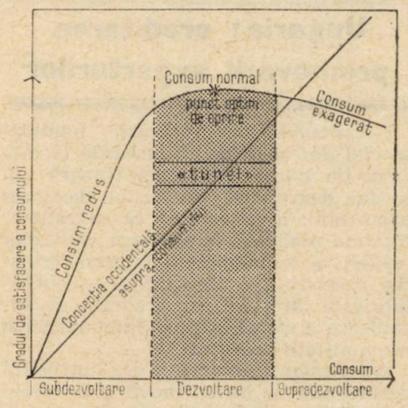

Într-un sistem de coordonate rectangulare J. Galtung reprezintă pe orizontală consumul alimentar, iar pe verticală gradul de satisfacere a consumului. Începînd cu un grad de satisfacere zero, aceasta crește odată cu consumul, pînă la un anumit punct, după care urmează o anumită reducere ceea ce denotă că, sporind consumul peste un anumit prag, gradul de satisfacere începe să se diminueze sau, în orice caz să nu mai crească proporțional, apărînd în schimb supraconsumul. Se stabilește astfel, o relație între consum și satisfacere, pentru fiecare domeniu existînd o cale medie. Cînd se consumă prea puțin aceasta se numește subdezvoltare. Un consum exagerat înseamnă supradezvoltare, iar între cele două extreme putem vorbi de „dezvoltare".

Există, astfel — arată J. Galtung — limite în consum în funcție de gradul de satisfacere a necesităților. Problema care se pune este unde și cînd să te oprești, respectiv de a ști unde este acest prag optim. Astfel, pentru fiecare tip de consum, de satisfacere a trebuințelor, există o curbă cu un anumit punct optim. Desigur, acest optim nu are un caracter fix, el variază chiar în funcție de individ, vîrstă, sex etc. Un asemenea punct optim există însă pentru fiecare curbă, iar pentru cunoașterea lui omul trebuie să dispună de libertate sau — cu un alt cuvînt — de autonomie. Tipic pentru societatea capitalistă dezvoltată este faptul că propaganda mercantilă, concurența exacerbată împing spre supraconsum, forțat, obligatoriu limitînd autonomia indivizilor.

Această situație face să se poată vorbi de supradezvoltare și, apreciază J. Galtung, lucrurile sînt cu atît mai îngrijorătoare cu cît și unele țări în curs de dezvoltare trec direct de la subdezvoltare la o anumită formă de supradezvoltare, printr-un fel de „tunel" . Mai explicit, în timp ce păturile cele mai largi ale populației din aceste țări continuă să trăiască în mizerie, să fie caracterizate prin subconsum, anumite grupuri sociale au ajuns la supraconsum, deci, la supradezvoltare, fără a mai trece prin etapa dezvoltării. Pe de altă parte, supradezvoltarea materială este însoțită adesea de subdezvoltare spirituală, iar contradicția dintre aceste două aspecte generează rupturi în fiecare dintre ele.

Aceasta ar constitui deci, una din premisele de la care s-a pornit în elaborarea proiectului G.P.I.D., în stabilirea condițiilor pentru o dezvoltare multilaterală în plan social și uman, alături de creșterea economică dezirabilă.

Rezultă din preocupările echipei de specialiști care lucrează la proiectul G.P.I.D. atenția firească acordată unui aspect mai mult decît oricînd actual pentru societatea umană și anume că supraconsumul este un factor de-a dreptul nociv pentru o dezvoltare echilibrată în lume. Acțiunea acestui factor este agravată pe fondul apariției fenomenelor îngrijorătoare de reducere a disponibilităților la o serie de materii prime, în special energetice, cînd omenirea ar trebui să se preocupe de economisire alături de descoperirea de noi resurse. Supraconsumul, în condițiile supradezvoltării unor țări sau grupuri sociale, departe de a veni în sprijinul eforturilor către bunăstare pentru întreaga comunitate mondială nu face decît să mențină și să accentueze decalajele, discrepanțele socio-economice care persistă în lume, în contradicție flagrantă cu imperativele unei lumi mai drepte pe planeta noastră.

Em. S.

MONDORAMA

Perspectivele cărbunelui

ÎN CONDIȚIILE caracterului limitat al rezervelor de petrol, ale unei lente dezvoltări a energeticii nucleare și insuficientei utilizări a surselor alternative de energie, în următoarele două decenii cărbunele va asigura jumătate din creșterea necesarului mondial de purtători de energie, chiar și în cazul unui ritm moderat de creștere economică — opinează un grup de 80 de experți din 16 țări producătoare și consumatoare de cărbune din lume. În studiul elaborat de aceștia se apreciază că necesarul mondial de cărbune (recalculat în cărbune energetic) va crește de

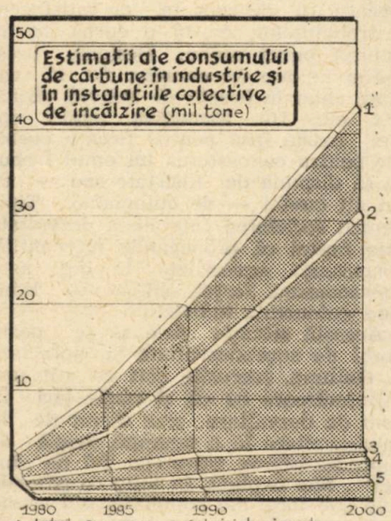

1-total; 2-cazane; 3-fabrici de ciment; 4-sobe de încălzit; 5-altele
(după «L'Usine Nouvelle»)

la 2,5 mlrd. tone în 1977 la 6—7 mlrd. tone în anul 2 000, iar volumul comerțului internațional cu cărbune va spori de la 200 mil. la 560—980 mil. tone. Ținîndu-se seama de rezervele de cărbune pe care le au, S.U.A. de pildă, ar putea dispune în anul 2 000 de un potențial de export de circa 350 mil. tone.

Se consideră, totodată, că sporirea exporturilor de cărbune pînă la nivelul menționat mai sus va reclama construirea și darea în exploatare pînă în anul 2 000 a unui număr de aproape o mie de nave profilate pe transportul maritim al cărbunelui.

Graficul de mai sus ilustrează, pe exemplul Franței, principalele obiective și orientări privind extinderea — pînă la sfîrșitul secolului — a utilizării cărbunelui în economie.

Cehoslovacia: elaborarea prognozei pe termen lung

ÎN Cehoslovacia se desfășoară în prezent un amplu program de lucrări de prognoză asupra dezvoltării economiei naționale (pînă în anul 2 000) El este împărțit în 3 etape: în cadrul primeia (pînă la sfîrșitul anului curent) urmează să fie elaborate prognozele privind dezvoltarea direcțiilor fundamentale ale progresului tehnico-științific, ale cărui realizări pot fi aplicate pînă în anul 2000 în principalele ramuri ale producției materiale (energetica, industria chimică, metalurgia și construcțiile de mașini, agricultura ș.a.), precum și prognoze cu caracter social-economic. În cea de a doua etapă (anii 1980—1983) se preconizează să se întocmească programe complexe pe termen lung, să se formuleze concepții de lungă durată asupra dezvoltării principalelor ramuri ale economiei naționale, să se fundamenteze efectuarea principalelor mutații în structura economiei, înnoirea producției, îmbunătățirea repartiției forțelor de producție și dezvoltarea domeniilor-cheie. Elaborarea generală a proiectului de dezvoltare în perspectivă îndelungată a economiei naționale a Cehoslovaciei urmează să se încheie în cea de a treia etapă, respectiv în anii 1983—1985.

După cum releva revista **Plánované hospodářství**, față de proiectele de dezvoltare a diferitelor ramuri întocmite de organele centrale de planificare și de ministere începînd de la jumătatea actualului deceniu, la elaborarea programului menționat se va pune un accent susținut pe elementele intensive de dezvoltare, se va ține în mai mare măsură seamă de modificarea condițiilor interne și externe ale reproducției, se va acorda o atenție sporită ridicării calității producției, îmbunătățirii utilizării forței de muncă și a capacităților de producție, accelerării introducerii progresului tehnic.

Ungaria: creditarea promovării exporturilor

UN BILANȚ al utilizării fondului special de credit de 45 miliarde forinți, creat de Banca Națională Ungară în scopul dezvoltării producției destinate exportului, a evidențiat că investițiile capitale realizate cu ajutorul creditelor respective au contribuit la transformarea accelerată a structurii producției fabricate, la ridicarea gradului de organizare a producției și îmbunătățirea rentabilității acesteia.

Activitatea intensă de investiții desfășurată de întreprinderi și cooperative determinînd epuizarea fondului la sfîrșitul celui de-al treilea an al cincinalului, s-a hotărît ca acesta să fie suplimentat pînă în 1980 cu încă 8—10 miliarde forinți.

Pînă la mijlocul anului curent, pe baza creditelor acordate a început realizarea a peste 1700 proiecte de construcții capitale, îndeosebi pentru dezvoltarea industriei alimentare și agriculturii, urmate de construcțiile de mașini și industria chimică.

Se evaluează că anul trecut încasările de pe urma exportului produselor fabricate pe baza utilizării creditelor au reprezentat 870 milioane de dolari, cu 13% mai mult decît s-a prevăzut prin plan. Totodată, pe această cale Ungaria a început să livreze la export o serie de tipuri noi de produse, ca : articole metalurgice moderne, fabricate în condițiile unui consum redus de materii prime și energie, substanțe chimice cu o înaltă eficiență, mijloace pentru protecția plantelor, semifabricate destinate industriei chimice ș.a.

Ținîndu-se seama de rezultatele favorabile obținute, pentru anii 1981—1985 se preconizează să se creeze în scopul promovării exportului un fond de credite de 60—65 miliarde forinți.

Tendințe noi în transporturile feroviare

„CRIZA" petrolului a readus în actualitate, între altele, transporturile feroviare de mărfuri și călători. Totodată, se apreciază în cercurile de specialitate, în viitor vor avea loc importante mutații în infrastructura transporturilor feroviare, în condițiile intensificării concurenței pe piața mondială a echipamentului feroviar, altădată dominată absolut de firme din țări capitaliste dezvoltate. Aceasta, ca urmare — îndeosebi — a ascensiunii la rangul de producător și potențial exportator competitiv de locomotive și în special de vagoane a unor țări în trecut importatoare de asemenea echipamente.

Ținînd seama de efectul conjugat al tendințelor menționate, cele mai promițătoare domenii pentru exportatorii de echipament feroviar vor deveni — după opinia revistei **L'Usine Nouvelle** — următoarele : electrificarea căilor ferate; introducerea unor mijloace rapide de transport pasagerilor (capabile să concureze avionul ca durată totală de transport din centrul unui oraș în centrul altuia); extinderea rețelei transporturilor urbane (metrou) și suburbane; adaptarea crescîndă a materialului rulant la cerințele specifice ale transportului diferitelor materii prime și altor mărfuri.

Șomajul — prioritate feminină

ÎN CONDIȚIILE agravării generale a șomajului în țările capitaliste, acesta se repercutează comparativ mai intens asupra forței de muncă feminine decît

Rata șomajului în țările capitaliste dezvoltate, în 1979
(în % din populația activă, respectivă)

Țara	Bărbați	Femei
Anglia	5,8	4,0
Australia	5,0	8,0
Austria	1,3	2,9
Belgia	5,3	14,9
Canada	6,6	8,7
Danemarca *)	1,2	6,5
Finlanda	3,4	5,6
Franța	4,1	7,9
R.F.G. *)	3,0	5,1
Irlanda	8,5	6,4
Italia	4,9	13,3
Japonia	2,2	2,0
Luxemburg	0,5	1,2
Norvegia	1,3	2,4
Olanda	3,7	5,2
Portugalia *)	5,3	12,1
Spania	9,2	11,7
S.U.A.	4,9	6,8
Suedia	1,9	2,3

*) în anul 1978.
Sursa : „Intersocial", mai 1980.

asupra celei masculine. După cum evidențiază datele din tabelul de mai sus, în marea majoritate a țărilor capitaliste dezvoltate rata șomajului în rîndurile populației active feminine este superioară celei din cadrul populației active masculine, în unele dintre țările respective (Belgia, Franța, Italia, Luxemburg, Portugalia) raportul între valorile corespunzătoare fiind de ordinul a 2/1 sau chiar 3/1. Ceea ce ilustrează, odată în plus, condiția precară a femeii în lumea capitalului.

GLOSAR

Homo oeconomicus

FIZIOCRAȚII și școala economică clasică (Adam Smith și alți clasici englezi) au denumit „homo oeconomicus" tipul imaginar de om care ia atitudine în fața problemelor economice ale existenței umane întocmai cum se comportă media tuturor oamenilor în condiții normale. Dealtfel, conceptul schematic al lui homo oeconomicus constituie un exemplu pentru modul de gîndire în general al clasicilor englezi. El este la fel de universal, de mecanic și de abstract ca și celelalte creații ale acestei școli.

Tipul de om denumit homo oeconomicus se caracterizează prin : existența interesului personal la baza celor mai multe acțiuni ale sale ; luarea de decizii exclusiv în funcție de cel mai mare cîștig pentru sine, cu înlăturarea cauzelor falsificatoare cum ar fi sentimentele și slăbiciunile ; libera concurență considerată ca fiind modul cel mai potrivit de acțiune ; valabilitatea universală a modelului, homo oeconomicus fiind indiferent față de factorii geografici sau instituționali ; atemporalitate, acest model putînd fi găsit în orice etapă a dezvoltării umane.

De la crearea conceptului schematic al lui homo oeconomicus, el a fost criticat de numeroase alte curente de gîndire. În general s-a obiectat că acest concept nu ține seama de marea complexitate a omului real, simplificîndu-l pînă la falsificare : „Nimic mai fals decît homo oeconomicus" (J. B. Clark). În consecință, teoria economică occidentală a căutat să introducă unele diferențieri, cu ajutorul cărora să „umanizeze" pe homo oeconomicus, apropiindu-l cît mai mult posibil de diversitatea omului real, fără totuși să renunțe la potențialul de generalizare al construcției clasice.

Astfel, școala austriacă a neomarginaliștilor a creat și ea un model teoretic de om economic, caracterizat însă prin modul în care utilizează mijloacele aflate la dispoziția sa și nu prin determinarea scopurilor urmărite. Potrivit acestei concepții, homo oeconomicus este acela care folosește în mod „corect" mijloacele disponibile, fără însă a ignora luarea în calcul a unei doze „firești" de erori și imperfecțiuni în aprecieri și comportări ale omului real.

Alte curente de gîndire din Occident disting existența, alături de aceea a lui homo oeconomicus, minat de interesele personale și de spiritul rațional, și a altor tipuri de oameni. Ar exista de exemplu oameni „ultraraționali", dotați cu o intuiție remarcabilă, cu o vastă experiență și cu cunoașterea legilor economice, precum și oameni „infraraționali", care se lasă influențați de mediul social, de tradiție, publicitate etc. și acționează ca atare (A. Marchal). În sfîrșit, se mai poate cita opinia lui Jan Tinbergen, laureat al premiului Nobel, potrivit căreia comportarea oamenilor diferă după „orizontul" lor economic, iar acesta diferă după țară, epocă și individ, precum și după puterea lor economică și influența lor asupra mediului înconjurător (însușiri personale, forță financiară, capacitate de negociere, poziție concurențială sau de monopol etc.).

La rîndul său, socialismul militează pentru afirmarea forței transformatoare a orînduirii sociale, în speță a capacității socialismului de a crea treptat, pe baza unui proces revoluționar, un om nou, caracterizat printr-o gîndire și acțiune economico-socială superioară.

C. K.

Productivitate

Gheorghe Beșliu, Pucioasa — Se apreciază că unul din factorii accelerării inflației din cele mai multe țări capitaliste dezvoltate în ultimii ani este și tendința de încetinire în ultimul deceniu a ritmului de creștere a productivității muncii (exprimată ca raport între produsul național brut și populația ocupată în sectorul civil). Acest declin ar fi determinat, cel puțin în parte, de transferul de forță de muncă din industria prelucrătoare, caracterizată printr-o productivitate orară mai ridicată, spre servicii, sector cu o productivitate în genere mai scăzută. După cum rezultă din tabelul alăturat, încetinirea respectivă a fost mai pronunțată în Japonia și mai puțin sensibilă în R.F.G. Reținem, de asemenea, atenția ritmurile extrem de lente, aproape nule, de creștere a productivității înregistrate în perioada 1973—1979 în S.U.A. și Canada, deși, așa cum se subliniază în ultimul raport anual al Băncii reglementelor internaționale, după care reproducem datele citate, „nimic nu permite să se prezică o încetinire a progresului tehnologic propriu zis". Ținînd seama că recrudescența presiunilor inflaționiste în țările capitaliste dezvoltate a redus mult opțiunile oferite pe termen scurt autorităților naționale în materie de politică economică, determinîndu-le să adopte o politică antiinflaționistă mai fermă, au început să se bucure de o atenție sporită măsurile pe termen mediu vizînd stimularea ridicării productivității muncii ca o cale de creștere neinflaționistă a producției și veniturilor. Este vorba atît de încurajarea investițiilor în capital fix (fără de care progresul tehnic nu se poate materializa), cît și de măsuri urmărind ridicarea calificării profesionale și sporirea mobilității forței de muncă, măsuri care vizează în același timp și combaterea șomajului structural.

Creșterea productivității muncii
(ritm mediu anual, în %)

	1960—73	1973—79	1975—79
S.U.A.	2,1	0,2	1,0
Japonia	8,8	3,4	4,7
R.F.G.	4,4	3,2	3,8
Franța	4,9	2,8	2,1
Anglia	3,1	0,7	2,0
Italia	5,6	1,6	3,0
Canada	2,5	0,3	0,7

Inflație

N. Șt. Deleanu, Vaslui — Literatura românească consacrată inflației și combaterii ei nu este din păcate prea bogată. Vă recomandăm în mod deosebit să consultați următoarele lucrări: „Relațiile valutar-financiare internaționale" de Costin C. Kirițescu, apărută în 1978 în Editura științifică și enciclopedică, „Capitalismul monopolist de stat" de Tudorel Postolache, apărută în 1975 în Editura politică, precum și manualul „Economie Politică. Capitalismul contemporan" elaborat de Catedra de economie politică a A.S.E., apărut în 1977 în Editura didactică și pedagogică. Din colecția revistei noastre vă recomandăm în special articolele „Țările capitaliste în fața dilemei inflație-șomaj" de dr. Dorel Oprescu, apărut în nr. 33/1980 și „Inflația și consecințele sale sociale" semnat de Mugur Isărescu în nr. 34/1980, iar dintre notele apărute la rubrica „Glosar" în special pe cele din numerele 17 și 18/1980 tratînd despre credit, din nr. 20 și 21/1980 (Depreciere-devalorizare), de asemenea ciclul referitor la eurodolari apărut în nr. 24, 26, 29 și 31/1980. Elemente utile în legătură cu analiza inflației contemporane puteți găsi și în dezbaterea intitulată „Criza capitalismului monopolist de stat. Conținut și forme de manifestare", publicată în nr. 7—9/1980 ale revistei „Era socialistă". Ar fi desigur utilă și consultarea unora din numeroasele lucrări străine pe această temă de interes prioritar pentru teoria și politica economică contemporană.

ONUDI

Sorin Șerbănescu, București — Actul constitutiv, adoptat prin consens la 8 aprilie 1979 la Viena, de Conferința Națiunilor Unite privind constituirea Organizației Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială (O.N.U.D.I.) ca instituție specializată a O.N.U. fusese semnat pînă la începutul lunii iulie a.c. de 87 state ale lumii. El va intra în vigoare atunci cînd cel puțin 80 de state își vor fi depus instrumentele de ratificare (numărul statelor care l-au ratificat era la începutul lunii iulie a.c. de 14).

În Actul constitutiv se stipulează că principalul obiectiv al organizației este promovarea dezvoltării industriale a țărilor în curs de dezvoltare pentru a contribui astfel la instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Între alte funcții, O.N.U.D.I. furnizează asistență pentru dezvoltarea și modernizarea industriei țărilor în curs de dezvoltare, în vederea utilizării mai bune a resurselor materiale și umane de care dispun, întărind astfel independența lor economică ; oferă un cadru pentru contacte, consultări și negocieri între țările în curs de dezvoltare și cele industrializate ; elaborează măsuri speciale pentru promovarea cooperării între țările în curs de dezvoltare, precum și între ele și țările dezvoltate.

Principalele organe ale O.N.U.D.I. sînt Conferința generală, a cărei sesiune are loc o dată la doi ani, Consiliul dezvoltării industriale, compus din 53 țări membre (dintre care 33 în curs de dezvoltare, 5 socialiste și 15 capitaliste dezvoltate) și un secretariat avînd în frunte un director general.

Consecințe ale scumpirii petrolului

Mihai Diță, Segarcea — Una din consecințele scumpirii cu 78% între decembrie 1978 și mai 1980 a kerosenului utilizat drept combustibil în transportul aerian este reîntoarcerea unor companii aviatice la avioanele turbopropulsoare (cu elice) în locul celor cu reacție. Măsura privește mai ales anumite rute interne, mai scurte, în care coeficientul de ocupare a avioanelor nu depășea 50—60%. Astfel, de pildă compania scandinavă SAS a înlocuit o serie de avioane DC-9 pe o rută pe care consumau 2 300 kg kerosen per zbor cu avioane turbopropulsoare Fokker Friendship F-27 de capacitate mai mică (circa 50 de locuri față de 120) care consumă numai 750 kg kerosen.

În același scop, la bordul multor avioane moderne au fost instalate calculatoare care, pornind de la caracteristicile avionului, gradul lui real de încărcare și starea vremii, optimizează zborul din punct de vedere al consumului. Pe de altă parte, studii efectuate în Franța demonstrează că utilizarea unor rute mai directe, o mai mare suplețe în modificarea altitudinii de zbor și reducerea timpului de așteptare ar face posibile economii de combustibil de circa 10% din consumul actual.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 37 din 12 septembrie 1980

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Dezvoltarea economico-socială armonioasă a județelor patriei **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 2

— Realizarea integrală a planului la construcția de locuințe **(Gheorghe Cuțitei)** 4

— Sporirea producției de cărbune la nivelul cerințelor economiei (III) **(Vasile Boescu, P. Bogdan)** 6

— Posibilități de economisire a energiei **(Titus Berinde)** 8

— Dimensiuni și implicații ale extinderii contractelor pe termen lung **(Șerban Stelu)** 10

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Bugetul de venituri și cheltuieli la nivel de secție și compartiment **(dr. V. Lanțoș, ec. A. Cozoș, ec. A. Filep)** 11

— Consiliile unice agroindustriale, cadru stimulator al dezvoltării industriei alimentare în profil teritorial **(Ion Sîrbu)** 13

— Cea de-a 11-a ediție a Tîrgului de mostre. Un dialog util între consumatori, industrie și comerț **(Victor Nicolae, Cristian Zimniceanu)** 15

— Transformarea rapidă a investițiilor în fonduri fixe — factor esențial al creșterii potențialului tehnico-industrial **(I. Capanu, P. Wagner)** 17

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Resurse neinvestiționale de creștere a productivității muncii **(Mariana Pop, asist. univ. Anica Illeși)** 18

TEORII—IDEI

— Tehnica electronică de calcul în coordonatele dezvoltării economice ale României socialiste **(Vasile Baltac)** 19

— Rolul progresului tehnic în extinderea relațiilor de comerț exterior **(Aurel Iancu)** 21

— Școli-curente-economiști. Malthus — din filele istoriei în arsenalul ideologiei burgheze actuale (II) **(prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Dezvoltarea relațiilor economice ale României cu toate țările balcanice — contribuție la cauza securității și păcii în Europa și în lume **(A. Constantinescu)** 25

— R.F. Germania. Întreprinderile mici — un generator de mare putere al eficienței **(Bogdan Pădure)** 27

— Tendințe-conjuncturi 28

— Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea unor specialiști. Supraconsumul, factor nociv pentru dezvoltare **(Em. S.)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic legislativ

IN THIS ISSUE

— The harmonious socio-economic development of Romania's districts **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 2

— The complete fulfilling of the plan of bulding housing facilities **(Gheorghe Cuțitei)** 4

— Possibilities of energy saving **(Titus Berinde)** 8

— The computer technique within the framework of socialist Romania's economic development **(Vasile Baltac)** 19

— The role of technical progress in enhancing foreign trade exchanges **(Aurel Iancu)** 21

— The development of Romania's economic relations with all Balkan countries — contribution to security and peace in Europe and in the world **(A. Constantinescu)** 25

— The Federal Republic of Germany. Small enterprises — a high-power generator of efficiency **(Bogdan Pădure)** 27

DANS LE NUMÉRO

— Le développement harmonieux économique et social des districtes du pays **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 2

— L'accomplissement intégral du plan dans la construction des logements **(Gheorghe Cuțitei)** 4

— Des possibilités pour la conservation de l'énergie **(Titus Berinde)** 8

— Les systèmes informatiques dans les coordonnées économiques de la Roumanie socialiste **(Vasile Baltac)** 19

— Le rôle du progres technique dans l'élargissement du commerce extérieur **(Aurel Iancu)** 21

— Le développement des relations économiques de la Roumanie avec tous les pays balcaniques — contribution à la cause de la sécurité et la paix en Europe et dans le monde **(A. Constantinescu)** 25

— La R.F. d'Allemagne. Les petites entreprises — un générateur de grande puissance de l'efficience **(Bogdan Pădure)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Гармоническое экономико-социальное развитие уездов родины **(Думитру Чукур, Константин Попеску)** 2

— Полное выполнение плана жилищного строительства **(Георге Куцитей)** 4

— Возможности сбережения энергии **(Титус Беринде)** 8

— Электронная вычислительная техника в координатах экономического развития социалистической Румынии **(Василе Балтак)** 19

— Роль технического прогресса в расширении внешнеторговых отношений **(Аурел Янку)** 21

— Развитие экономических отношений Румынии со всем балканскими странами — вклад в дело безопасности и мира в Европе и во всем мире **(А. Константинеску)** 25

— Ф.Р. Германия. Мелкие предприятия — мощный генератор действенности **(Богдан Пэдуре)** 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, 70159, sectorul 1 Cont I.S.I.A.P. 645150228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

UNIFORME ŞI RECHIZITE ŞCOLARE

Pentru noul an de învăţămînt, magazinele cooperativelor de consum s-au aprovizionat din timp cu articole vestimentare necesare elevilor şi cu rechizite şcolare:

— şorţuleţe pentru preşcolari, rochiţe şi şorţuri pentru fete (cls. I—IV), bluze şi sarafane pentru cls. V—XII, cămăşi, costume şi pantaloni pentru băieţi, cls. I—XII;

— uniforme pentru pionieri;

— încălţăminte: pantofi, ghete, cizme din piele sau înlocuitori, tenişi, ghete baschet etc.;

— articole de sport: treninguri, hanorace, pulovere etc.;

— rechizite: ghiozdane, penare, creioane negre şi colorate, pixuri, stilouri, caiete etc.

VIZITAŢI MAGAZINELE COOPERATIVELOR DE CONSUM!

LITORALUL — ATRACŢIA LUNII SEPTEMBRIE

Litoralul Mării Negre, cu farmecul său aparte, dar şi cu influenţa binefăcătoare asupra organismului, continuă să aibă putere de atracţie şi în luna septembrie

Organizatorii de turism vă vin în întîmpinare, reţinînd-vă atenţia asupra cîtorva facilităţi:

- **tarifele biletelor de odihnă sînt sensibil reduse (între 1—15 septembrie costul unui bilet este de 65 lei pe zi de persoană, iar după această dată de 57 lei)**
- **posibilităţile de odihnă, confort şi linişte, sînt mai mari, lipsind supraaglomeraţia specifică lunilor iulie—august;**
- **aveţi ocazia să alegeţi staţiunea şi confortul dorit;**
- **posesorii biletelor de odihnă sau cură beneficiază de o reducere de 25% la transportul pe C.F.R.**

Biletele pentru odihnă şi tratament pe litoral se găsesc la toate Oficiile judeţene de turism, la I.T.H.R. Bucureşti, precum şi la Comitetele sindicatelor din întreprinderi.

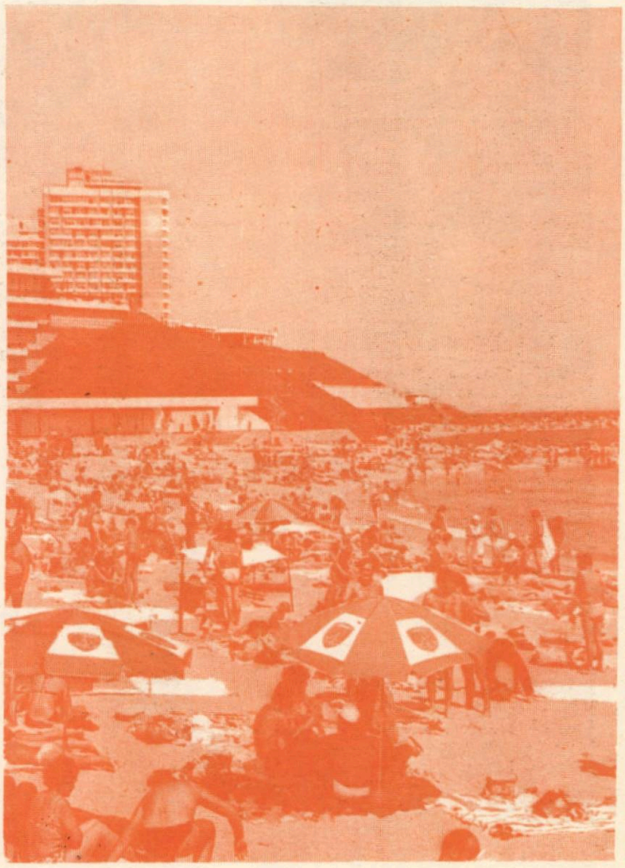

A sosit toamna

Noi modele de confecții, costume bărbătești, rochii, fuste, jachete din stofă, tricotaje din P.N.A., încălțăminte și alte articole vestimentare destinate acestui sezon vă așteaptă în magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat.

MODELE ELEGANTE, FRUMOASE, MODERNE, PRACTICE, ÎN TON CU NUANȚELE TOAMNEI !

1980 SEP 20

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

CONCENTRAREA EFORTURILOR PENTRU REALIZAREA INTEGRALĂ A OBIECTIVELOR DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ȚĂRII

Numărul 38 ● Vineri 19 septembrie 1980

Cu prilejul vizitei de lucru în județul Iași

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A PARTICIPAT LA DESCHIDEREA NOULUI AN DE ÎNVĂȚĂMÎNT

Aspect de la marea adunare populară din municipiul Iași

În timpul vizitei la Complexul de învățământ—cercetare-producție al Institutului politehnic „Gh. Asachi"

În vizită la Întreprinderea de traductoare și regulatoare din Pașcani

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Modalități de plată în operațiuni de aport valutar

Extinderea utilizării operațiunilor comerciale pentru aport valutar la nivelul întreprinderilor românești de comerț exterior, implică atît inițiativă comercială, cît și o foarte bună cunoaștere a tehnicilor de derulare cu specificul fiecărei etape a operațiunilor. Pornind de la acest lucru considerăm că alături de inițierea acestor operațiuni prin elaborarea unor strategii de marketing specifice (vezi Supliment R.E. nr. 40/1979) un rol esențial îl are și cunoașterea tehnicilor de derulare a plăților în cazul unor operațiuni de aport valutar „clasice" ca reexportul.

Prin natura lor operațiunile de reexport implică utilizarea ca modalitate de decontare a acreditivelor documentare transferabile sau a acreditivelor back to back. Folosirea fiecăruia din tipurile acestea este legată în principal de :

— garanțiile suplimentare pe care intermediarul vrea să le aibă în lipsa contactului direct între furnizorul și beneficiarul mărfii ;

— efectuarea unor prelucrări intermediare asupra mărfii care face obiectul reexportului ;

— evitarea suportării finanțării operațiunii pe perioada dintre plata importului și efectuarea reexportului ;

— evitarea plății unor speze bancare suplimentare de deschidere și utilizare la acreditive ;

— obligativitatea contactului între furnizorul mărfii și beneficiarul ei (pentru inspecție etc.) ;

— relații de exclusivitate sau cointeresarea furnizorului (beneficiarului) și în alte afaceri cu intermediarul) ;

— garanții contractuale de bună execuție din partea furnizorului (de tip performance bond spre exemplu) ;

În conformitate cu aceste criterii tipul preferabil de acreditiv din cele două menționate, este acreditivul transferabil. Dealtfel, practica operațiunilor de intermediere a impus folosirea cu precădere în comerțul internațional a acestui tip de acreditiv. Acest lucru se datorează în primul rînd economisirii spezelor bancare (atît a celor de deschidere a unui nou acreditiv cît și a celor percepute la fiecare utilizare) și simplificării formalităților de decontare pentru intermediar. Astfel se explică faptul că mari firme internaționale specializate în operațiuni de intermediere (spre exemplu : Philipp Brothers, Chilewich Bunge, Nichimen etc.) cunosc ca formă de decontare, aproape exclusiv, în cadrul acestor operațiuni acreditivul transferabil.

Pornind tocmai de la utilitatea acestui acreditiv în operațiunile de intermediere ni se par necesare următoarele mențiuni în legătură cu folosirea lui de către întreprinderile românești de comerț exterior :

1. **Cu privire la specificul acreditivului transferabil :**

a) Un acreditiv este transferabil fie în sensul schimbării beneficiarului inițial fie în sensul schimbării băncii de deschidere a acreditivului. Schimbarea băncii sau a beneficiarului poate avea loc o singură dată. În acest sens atragem atenția asupra faptului că primirea unor acreditive deja transferate în favoarea întreprinderilor românești de comerț exterior ce acționează ca intermediare le va obliga pe acestea la folosirea unor acreditive back to back pentru continuarea operațiunilor de reexport respective.

b) Un acreditiv poate fi transferat în favoarea celui de al doilea beneficiar în condițiile sale inițiale cu excepția a două elemente :

— prețul unitar și valoarea totală a acreditivului, care pot fi diminuate ;

— data la care expiră valabilitatea acreditivului și termenul de încărcare, pot fi reduse, în funcție de înțelegerea dintre primul și cel de al doilea beneficiar.

c) Un acreditiv documentar transferabil se poate transmite sub formă de fracțiuni la mai mulți beneficiari cu condiția ca totalul fracțiunilor să nu depășească valoarea acreditivului și numai în cazul cînd utilizările parțiale ale acreditivului nu sînt interzise.

d) Cheltuielile băncii în legătură cu transferul acreditivului cad în sarcina primului beneficiar ; aceasta trebuie avută în vedere ori de cîte ori întreprinderile noastre de comerț exterior exportatoare apar ca beneficiare ale unor acreditive transferabile.

2. **Cu privire la documentele prezentate în cadrul acreditivelor transferabile :**

a) Primul beneficiar al acreditivului poate să înlocuiască facturile întocmite de cel de al doilea beneficiar prin propriile sale facturi pentru o valoare care să nu depășească nici valoarea totală a acreditivului și nici prețurile unitare pentru mărfurile respective. Atunci cînd transferul acredi-

SUPLIMENT LA
Nr. 38 1980
Revista ECONOMICA

tivului se face numai pentru o valoare mai mică, primul beneficiar are dreptul să încaseze de la banca plătitoare diferența între factura sa și factura celui de al doilea beneficiar și aceasta chiar după expirarea acreditivului. În cazul în care primul beneficiar nu prezintă la timp sau la cerere propria sa factură, banca însărcinată cu plata (negociere sau acceptare) are dreptul să remită băncii ordonatoare documentele ce îi vor fi prezentate pe baza acreditivului, inclusiv facturile celui de al doilea beneficiar.

b) În cazurile în care există posibilitatea derulării directe a operațiunii între furnizorul mărfii (producător) și beneficiarul final (cumpărător) avînd în vedere faptul că nu se pot modifica condițiile inițiale ale acreditivului, în contractul de import se pot introduce o serie de clauze noi față de contractul de export (spre exemplu prin introducerea unor clauze referitoare la marcaj). În același timp se va urmări obținerea unor condiții de eficientă sporite la importul mărfii (spre exemplu introducerea unor norme de încărcare speciale etc.), sau orice condiție pe care intermediarul o consideră necesară pentru operațiunea în cauză.

c) În privința conosamentului acreditivul trebuie să prevadă ca acesta să fie la ordin și „blank endorsed" (în alb). Atragem atenția că uneori în vederea stabilirii unui contact direct cu beneficiarul mărfii se încearcă de către furnizor endosarea cu menționarea exactă a numelui și adresei încărcătorului.

Așa cum rezultă și din cele de mai sus folosirea acreditivelor transferabile, în practica întreprinderilor noastre de comerț exterior trebuie să țină seama în mod obligatoriu de respectarea a două exigențe :

— concordanța între clauzele de contract și documentele de plată.

— prezentarea la timp și în bună regulă a facturilor (fără alte modificări decît cele precizate mai sus) în cadrul acreditivului de către primul beneficiar (întreprinderea de comerț exterior).

Spre deosebire de acreditivul transferabil, acreditivele back to back sînt legate de respectarea unui șir mai lung de condiții obligatorii care asigură „principiul back to back" de acoperire perfectă a intermediarului prin acreditivul al cărui beneficiar este.

Acoperirea mai largă de care are nevoie intermediarul în acreditivele „back to back" față de acreditivul transferabil rezultă din lipsa de legătură juridică între cele două acreditive ce apar în primul caz, respectiv între acreditivul de import și cel de export.

Această „acoperire" a intermediarului trebuie asigurată cel puțin din următoarele puncte de vedere :

— **asigurarea concordanței temporare** între termenele de valabilitate și încărcare din acreditivul de export cu cele din acreditivul de import ; regula de bază este în acest caz de introducere în acreditivul de import a unor termene mai strînse ; restrîngerea termenelor trebuie să țină seamă la termenul de încărcare de perioada necesară pentru transportul mărfii (și eventualele perioade de prelucrare) de la locul de încărcare din acreditivul de import la cel prevăzut în acreditivul de export, iar la valabilitate de perioada necesară pentru expedierea documentelor între cele două bănci la care sînt domiciliate acreditivele ;

— asigurarea unei domicilieri a acreditivelor permițînd evitarea unor perioade nejustificate de finanțare a operațiunii ; regula este în acest caz de domiciliere a ambelor acreditive la abnca intermediarului. În cazul în care acest lucru nu este posibil se va obține în mod obligatoriu ramburs telegrafic la acreditivul de export ;

— asigurarea concordanței între acceptarea sau refuzul documentelor la plată în cadrul acreditivului de import și mișcarea mărfii. În acest sens atragem atenția asupra situației în care are loc refuzul la plată a documentelor în cadrul acreditivului de import și întreprinderea de comerț exterior intermediară a dat totuși avizul de reexpediere a mărfii la beneficiarul final. În acest caz există riscul ca furnizorul mărfii (respectiv beneficiarul acreditivului de import) să dispună recuperarea mărfii. Regula va fi în acest caz că orice refuz de plată a documentelor în cadrul acreditivului de import trebuie să aibă în vedere că marfa se află practic la dispoziția beneficiarului acestui acreditiv.

Florin POGONARU

drept și uzanțe internaționale

Consecințele neîndeplinirii obligațiilor contractuale de către cumpărător

Contractul comercial de vînzare internațională, făcînd parte din actele juridice cu caracter bilateral, au ca obiect, sub aspect juridic, obligații reciproce, fundamentale, asumate de către părți : a) predarea bunului vîndut de către vînzător, și b) plata prețului de către cumpărător.

Pentru ca aceste obligații esențiale, fundamentale, să poată fi executate, părțile își asumă o serie de alte obligații subsecvente ; astfel, cumpărătorul se poate obliga : să deschidă creditul documentar (acreditiv, sau scrisoare de credit) la o anumită dată înaintea termenului de livrare ; să dea într-un anumit termen instrucțiuni de livrare ; să facă recepția calitativă la vînzător (în cazul nostru la producătorul intern) ; să navlosească nava pentru transport și să avizeze poziția ei etc.

Care sînt consecințele pe planul răspunderii contractuale în cazul în care cumpărătorul nu-și îndeplinește aceste obligații ? Plecînd de la o recentă hotărîre a Comisiei de arbitraj de la București (C.A.B.), vom învedera soluția de principiu la întrebarea de mai sus.

Întreprinderea de comerț exterior Auto-Dacia a încheiat un contract de vînzare internațională cu un partener extern dintr-o țară membră C.A.E.R., pentru exportul unui număr de autoturisme DACIA 1300, contract care prevedea, printr-o clauză expresă, obligația cumpărătorului de a efectua recepția la întreprinderea producătoare din Pitești.

Ca urmare a faptului că livrarea autoturismelor nu s-a făcut potrivit eșalonărilor pe trimestre, ci cu unele întîrzieri, firma cumpărătoare a introdus la C.A.B. o acțiune

prin care a solicitat importante penalități de întîrziere, conform C.G.L.—C.A.E.R., 1968/75. În dovedirea pretențiilor sale, reclamanta a depus la dosar actele doveditoare, respectiv scrisorile de trăsură pentru dovedirea datei expedierilor și notele de debitare privind penalitățile solicitate.

În combaterea acțiunii, pîrîta Auto-Dacia, a susținut — prin actele depuse la dosar — că întîrzierea în livrarea mărfii se datorează culpei reclamantei, culpă ce a constat în faptul că nu a asigurat numărul suficient de recepționeri.

Examinînd susținerile și apărările părților, C.A.B. a reținut următoarea situație de fapt :

— potrivit actelor doveditoare depuse de pîrîtă, pentru livrarea cantității de autoturisme contractate pentru trimestrul în discuție erau necesari doi recepționeri, care urmau să efectueze în fiecare zi recepția a 16 autoturisme; de asemenea, s-a dovedit că pîrîta a avut pregătit pentru recepție întreg lotul contractat ;

— din actele depuse atît de către reclamantă, cît și de către pîrîtă, rezultă că în perioada dată nu a fost prezent la întreprinderea producătoare decît un singur recepționer, și numai la insistențele repetate ale pîrîtei, la sfîrșitul perioadei a fost trimis cel de al doilea ;

— din calculele făcute rezultă că cantitatea întîrziată la livrare corespunde unui volum de ore necesare pentru recepție care puteau fi acoperite numai prin prezența a celui de al doilea recepționer pe tot parcursul trimestrului.

Față de situația prezentată, C.A.B. a reținut — prin Hotărîrea nr. 30/1980 — că este „dovedit în cauză că reclamanta nu și-a îndeplinit obligația contractuală de a asigura numărul de recepționeri" și, în consecință, a decis respingerea pretențiilor formulate de către aceasta.

Prin hotărîrea dată, C.A.B. a făcut o aplicare a unei clauze de exonerare de răspundere contractuală specifică, cunoscută în literatura de specialitate sub denumirea de **exceptio non adimpleti contractus.** Această excepție este fundamentată pe ideea că obligațiile părților dintr-un contract de vînzare-cumpărare sînt corelative, presupunîndu-se că fiecare dintre ei s-a obligat reciproc și că aceste obligații vor fi îndeplinite, pentru realizarea scopului final — transferul bunului vîndut de la vînzător la cumpărător.

În raporturile de comerț exterior dintre statele socialiste membre ale C.A.E.R. o aplicație interesantă de speță a excepției **non adimpleti contractus,** alta decît cea expusă mai sus, o constituie dispoziția cuprinsă în Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/75 potrivit căreia dacă organizația cumpărătoare nu-și îndeplinește, la termenele stabilite, obligațiile sale legale de asigurarea producției la vînzător, organizația vînzătoare este îndrituită să amîne în mod corespunzător termenul de livrare și să ceară despăgubiri pentru pagubele suferite.

În raporturile dintre întreprinderile române de comerț exterior și firmele comerciale din statele capitaliste trebuie să se țină seama de faptul că legislațiile acestor state n-au o concepție unitară în materie. În sistemul dreptului francez, deși nu se formulează un principiu general care să reglementeze aplicabilitatea excepției **non adimpleti contractus,** totuși se face aplicarea ei printr-o serie de texte de speță ale căror prevederi nu sînt însă altceva decît consacrarea existenței ei ca o consecință a interdependenței cauzale a obligațiilor izvorîte din contractele bilaterale. Majoritatea celorlalte legislații din țările capitaliste admit în mod expres existența acestei excepții, așa încît în situația în care una din ele este chemată — potrivit normelor conflictuale — să cîrmuiască contractul respectiv, admisibilitatea aplicării ei este nediscutabilă ; astfel, de exemplu, în sistemul dreptului germano-elvețian regula simultaneității executării obligațiilor izvorîte din contractele bilaterale și excepția **non adimpleti contractus** este admisă cu titlu de principiu general. În sistemul dreptului englez este admis principiul potrivit căruia în toate cazurile în care condiționarea reciprocă a obligațiilor rezultă din contract, nici una dintre părți nu poate pretinde celeilalte să-și execute obligația ce-i revine fără a oferi la rîndu-i îndeplinirea propriei sale obligații.

Prin urmare, cînd legea aplicabilă contractului este cea germană (R.F.G.), aplicarea excepției **non adimpleti contratcus** este totdeauna posibilă, întrucît în dreptul german cele două obligații care nasc dintr-un contract bilateral trebuind să fie executate simultan, ori de cîte ori nu s-a stipulat în mod expres altfel, partea urmărită de cocontractantul ce nu și-a îndeplinit prestația sa este îndrituită să refuze executarea, opunîndu-i ca mijloc de apărare, excepția **non adimpleti contractus.** Cum s-a putut vedea, problema se pune în aceiași termeni și în cazul în care contractul de comerț exterior încheiat cu o firmă din Anglia ar fi cîrmuit de dreptul englez, întrucît dreptul englez reglementează principiul **condiționării reciproce a obligațiilor,** principiu în virtutea căruia — în contractele în care există o asemenea condiționare — una din părți nu poate pretinde celeilalte îndeplinirea obligației sale, fără a oferi, în același timp, îndeplinirea propriei sale obligații.

dr. Al. DETEȘAN

conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

O posibilă realiniere a parităților în cadrul sistemului monetar vest-european ?

După încheierea unui an de la funcționarea sistemului monetar vest-european (S.M.E.), oficialitățile țărilor a căror monede participă la el și în special ale țărilor inițiatoare — Franța și R.F. Germania — apreciau rezultatele pozitive, dacă nu remarcabile pentru contextul crizei financiar-valutare cu care se confruntă țările occidentale. După încă șase luni, stabilitatea noului sistem monetar vest-european pare să fie compromisă, analiștii și operatorii de burse valutare exprimîndu-și părerea că, într-un viitor foarte apropiat, localizat spre sfîrșitul acestui an, sistemul va fi supus unor presiuni care vor atrage după sine o realiniere a cursurilor de schimb ale celor 7 valute participante.

Prima și cea mai importantă cauză a acestor presiuni constă în diferențierile de evoluție a situației economice în țările membre, care se manifestă cu acuitate în cel de al treilea semestru de funcționare a S.M.E., respectiv în perioada în care au început să se facă simțite efectele

celui de al doilea „şoc petrolier". Dublarea preţurilor ţiţeiului exprimate în dolari, în cursul anului 1979, pe lîngă dezechilibrele în balanţele externe ale ţărilor participante la S.M.E. a accentuat diferenţele nivelurilor ratei inflaţiei de la o ţară la alta, punînd sub semnul întrebării însăşi principiile de bază ale stabilităţii sistemului monetar vest-european.

De fapt ce modificări întrevăd specialiştii în cadrul S.M.E. ?

În primul rînd, analiştii şi operatorii de bursă apreciază că marca vest-germană a cărui curs a evoluat în mod curent în jumătatea de jos a marjei de flotare, va cunoaşte o „fortificare" în următoarele luni. Specialiştii atrag atenţia asupra faptului că perioada de slăbiciune a monedei vest-germane a avut un caracter sezonier, determinat în speţă de cumpărările de valută străină efectuate de turiştii vest-germani şi repatrierea veniturilor muncitorilor străini emigranţi în R.F. Germania. În altă ordine de idei, se pare că deficitul plăţilor curente ale R.F. Germania a atins deja punctul maxim, în 1981 urmînd să cunoască o sensibilă diminuare faţă de nivelul celor 25 miliarde mărci vest-germane apreciat pentru anul 1980. De asemenea, în contextul în care Administraţia S.U.A. nu pare să mai fie tentată să încurajeze noi majorări ale ratei dobînzii în perioada alegerilor prezidenţiale, mişcările de capital de care a beneficiat dolarul în lunile iulie şi august a.c. vor fi în favoarea mărcii vest-germane. În plus, poziţia favorizată a monedei vest-europene, cînd incertitudinile prezente privind dolarul vor deveni clare, după alegerile prezidenţiale, va încuraja operaţiile speculative în beneficiul ei. Pentru o marcă vest-germană „puternică", o soluţie de echilibru în cadrul S.M.E. poate fi o uşoară revalorizare a acesteia, cu efecte antrenante asupra celorlalte valute participante. Unele din acestea vor putea fi supuse unor presiuni de depreciere chiar datorită propriei lor „slăbiciuni", care ar putea lua forma unor devalorizări unilaterale sau a unei realinieri generale a parităţilor în cadrul sistemului.

Se pare că valutele care vor fi supuse celor mai mari presiuni de acest fel vor fi lira italiană, francul belgian şi posibil chiar coroana daneză.

În ultima perioadă de timp cursul lirei a evoluat la marja inferioară de flotare a S.M.E., respectiv la 3—4 puncte procentuale sub moneda cea mai puternică. Spre sfîrşitul acestui an este posibil ca lira italiană să floteze foarte aproape de limita de 6% a marjei inferioare de flotare. Prognoza nu pare să se justifice avînd în vedere determinarea cu care Banca centrală a Italiei şi-a propus să-şi apere moneda. Această „determinare" este sprijinită de un nivel ridicat al rezervelor valutare oficiale care la sfîrşitul lunii iulie a.c. totalizau 58 miliarde dolari, după cheltuirea a 1,8 miliarde dolari reprezentînd intervenţiile pe pieţele valutare, făcute de Banca centrală a Italiei în vederea sprijinirii cursului lirei.

În acest context părerile rămîn totuşi împărţite. Unii specialişti presupun că o devolarizare a lirei italiene nu este probabilă mai devreme de prima parte a anului 1981. Alţii, pornind de la eşecul programului de măsuri privind stăvilirea inflaţiei (a cărei rată este preliminată pentru Italia la peste 21% în 1980, cu mult mai mare decît în celelalte ţări membre ale S.M.E.) şi probabilitatea înregistrării, în acest an, a unui deficit în balanţa globală de plăţi a Italiei de circa 8 trilioane lire, presupun că lira italiană va fi supusă unor presiuni de devalorizare chiar mai devreme de sfîrşitul acestui an.

Cursul francului belgian a evoluat în mod curent, în ultimul timp, cu 1,6—1,7 puncte procentuale sub cursul celei mai puternice monede a sistemului, dar este posibil să ajungă la limita marjei inferioare de flotare de 2,25%. În aceste condiţii o devalorizare a lirei italiene este posibil să ridice necesitatea ajustării francului belgian, dar autorităţile monetare belgiene au făcut dovada unei opoziţii în ceea ce priveşte o devalorizare unilaterală. Presiunile asupra francului belgian decurg însă şi din evoluţia actuală a cursului mărcii vest-germane (în jumătatea inferioară a intervalului de flotare) în contextul în care diferenţa dintre rata dobînzilor în cele două ţări a suferit o tendinţă de erodare în defavoarea francului belgian. Autorităţile monetare belgiene au redus recent rata oficială a scontului la 12% faţă de 14%, în timp de Bundesbank a menţinut nivelurile record ale ratei oficiale a scontului şi ale dobîndei Lombard (7,5% şi respectiv 9,5%).

În sfîrşit, în cadrul S.M.E. nu sînt excluse apariţia unor tensiuni între francul francez şi marca vest-germană, avînd în vedere accentuarea disparităţilor de evoluţie a inflaţiei în Franţa şi R.F. Germania. Menţionăm că la sfîrşitul lunii iulie a.c. indicele costului vieţii arată o creştere anuală de 13,6% în Franţa, faţă de numai 5,5% în R.F. Germania.

Napoleon POP
I.E.M.

marketing în acţiune

Introducerea pe piaţa vest-germană

(IV) Pentru o firmă străină care doreşte să se introducă pe piaţa vest-germană este indicat să solicite un prim contact la Oficiul de informaţii pentru comerţ exterior (Bundesstelle für Aussenhaudelsinformation — Köln), care poate să ofere informaţii şi consultanţă atît în probleme de import cît şi de export pe piaţa vest-germană.

O atenţie specială este acordată de oficiu promovării importurilor din ţările în curs de dezvoltare pe piaţa R.F. Germania, că o reflectare a preocupărilor în acest sens existente în cadrul Ministerului Federal al Economiei pe lîngă care funcţionează acest organism.

Principalele funcţii ale oficiului sînt :

— Stabileşte necesarul de informaţii al firmelor vest-germane ce desfăşoară activităţi comerciale în exterior ca şi al partenerilor străini de afaceri. Aceasta este a sarcină dificilă avînd în vedere variaţia foarte mare a necesităţilor de la un domeniu la altul, de la o marfă la alta, ca şi schimbările conjuncturale de la o zi la alta ;

— Examinează şi analizează mai mult de 1000 de periodice vest-germane şi străine şi circa 1000 publicaţii anuale în vederea culegerii informaţiilor necesare ;

— Primeşte rapoarte conjuncturale de la secţiile economice ale ambasadelor şi consulatelor vest-germane din străinătate ;

— Culege informaţii de piaţă prin cercetare de teren executată prin reţeaua de corespondenţi (experţi economici, analişti) extinsă practic în întreaga lume, cei 40 de corespondenţi permanenţi răspunzînd de la caz la caz de una sau mai multe ţări (reţeaua de corespondenţi, cu administrare distinctă este grupată în cadrul Societăţii cu răspundere limitată pentru informaţii de comerţ exterior) ;

— Editează o mare diversitate de publicaţii, concepute astfel încît să se completeze reciproc sub raportul informaţiilor oferite ;

— Întreţine relaţii sistematice cu camerele de comerţ vest-germane din străinătate, cu camerele de comerţ străine, cu asociaţiile de comerţ, firme şi institute de specialitate ;

— Desfăşoară o activitate de prelucrare a informaţiilor primite, de redactare a lor în formele cele mai adecvate pentru nevoile diferiţilor beneficiari şi oferă răspunsuri comprehensive în medie la 80 000 de cereri de informaţii primite anual.

Activităţile enumerate mai sus se desfăşoară pe compartimente după cum urmează :

Compartimentul de presă — funcţionează practic ca o agenţie internaţională de ştiri, avînd în structura sa : corespondenţi, legături telex, redactori şi publicaţii zilnice.

Principala publicaţie editată de 5 ori pe săptămînă de compartimentul de presă **(divizia I)** este **„Informaţii de comerţ exterior"** (Nachrichten für Aussenhandel), ce apare ca un ziar de format normal cu o circulaţie totală în ţară şi în străinătate de 2 milioane exemplare ; el este la rîndul său o sursă de informaţii pentru alte buletine, ziare, periodice etc. Conţinutul publicaţiei „Informaţii de comerţ exterior" este următorul :

— tendinţe ale economiei în diverse ţări şi analize ale ciclului economic ;

— activitatea organismelor internaţionale şi zonale ;

— tendinţe în evoluţia unor sectoare industriale ;

— condiţiile de abordare a unor pieţe externe ;

— reglementările de import, export, cooperare şi investiţii de capital în diverse ţări ;

— proiecte şi planuri economice adoptate în diferite state ;

— surse de aprovizionare şi pieţe de desfacere (nominalizate pe firme şi produse) ;

— sisteme de transport şi comunicaţii, tîrgurile şi expoziţiile internaţionale ;

— evoluţia pieţelor valutare şi de capital.

Publicaţia „Informaţii de comerţ exterior" are în fiecare săptămînă suplimente pe temele :

— **Cooperarea economică internaţională** (Mitteilungen für Weltwirtschftliche Zusammenarbeit", care publică informaţii privind planurile de cooperare, proiecte, schemele de investiţii.

— **Cereri de ofertă** („Auslands An Fragen") supliment ce publică informaţii cu privire la cereri de produse, agenţi, formarea de consorţii pentru export ş.a.

Cu frecvenţă anuală sînt publicate următoarele suplimente :

— Economia mondială la sfîrşit de an („Weltwirtschaft am Jahres wechsel"), care prezintă rapoarte conjuncturale asupra economiei a 80 de ţări ;

— Economia mondială la mijloc de an („Weltwirtschaft zur Jahresmitte"), prezentînd rapoarte asupra economiei a 60 de ţări pe intervalul respectiv.

— Economia pe scurt („Kurzmerkblätter), conţine într-o formă succintă informaţii esenţiale privind abordarea pieţelor externe — pentru aproape toate ţările lumii.

— Investiţiile de capital în străinătate pe scurt („Merkblätter für Kapitalanlagen in Ausland).

— Puncte de contact şi adrese unde pot fi obţinute informaţii în ţări în curs de dezvoltare („Auskunfts und Kontaktstellen in Enwicklungsländern"),

— Rapoarte industriale („Branchenbilder"), — publică analize privind evoluţia diferitelor pieţe de desfacere sau de aprovizionare pentru un produs sau o grupă de produse. În total circa 300 de publicaţii apar anual ca suplimente la „Informaţii de comerţ exterior". În suplimente speciale se prezintă întreaga listă a publicaţiilor Oficiului de informaţii pentru comerţ exterior.

La cerere specială compartimentele de resort ale Oficiului oferă informaţii suplimentare, detaliate pe probleme tratate succint în materialele editate.

Fără o periodicitate anume se publică o serie de broşuri pe teme cum sînt : comerţul cu amănuntul în diverse ţări, tehnologia, publicitatea, organismele internaţionale etc.

Compartimentul informaţii de piaţă este constituit ca şi cel precedent din 4 secţii delimitate după criteriu geografic, studiind inclusiv relaţiile organismelor internaţionale cu ţările din zonă.

Sursele de informaţii utilizate sînt : corespondenţii Oficiului din străinătate, consulatele şi secţiile economice ale ambasadelor vest-germane din străinătate, publicaţii vest-germane şi străine.

Un rol deosebit în documentare joacă publicaţiile statistice, publicaţiile ştiinţifice, ziarele oficiale, programele de dezvoltare etc., care sînt analizate de specialişti avînd o pregătire atît economică, cît şi lingvistică — pentru lucrări netraduse în limbi de largă circulaţie internaţională. În desfăşurarea acestei munci un ajutor preţios aduce compartimentul de documentare-bibliotecă care între altele întreţine şi legături cu organismele internaţionale, procurîndu-şi astfel toate documentele elaborate de acestea.

Activitatea compartimentului se desfăşoară pe următoarele direcţii principale :

Elaborarea a 3 serii de rapoarte :

Seria A : Rapoarte privind structurile economice şi tendinţele în dezvoltarea economiilor naţionale pe ţări, avînd în vedere că orice contract sau tranzacţie comercială este influenţat la încheierea şi derularea sa de situaţia de ansamblu a economiei unei ţări. La interval de cîţiva ani se editează rapoarte structurale ample pentru fiecare ţară în curs de dezvoltare. Anual apare sinteza cuprinzînd date economice asupra a 80 de ţări neeuropene. De asemenea, cu periodicitate anuală apare raportul asupra pieţelor ţărilor vestice industrializate intitulat „Economia în cifre" (Wirtschaft in Zahlen) conţinînd cifre statistice privind toate sectoarele economiei.

Seria B — Rapoarte industriale asupra unor pieţe de desfacere şi surse de aprovizionare, cu precădere din ţări capitaliste dezvoltate ; cu regularitate se abordează în-

dustrii ca : autovehicule, maşini agricole, aparate de uz casnic etc. Aceste rapoarte oferă o bază întreprinderii pentru a continua, cu specialiştii proprii, cercetarea de marketing privind debuşeele pentru propriul produs şi respectiv identificarea surselor de aprovizionare cît mai eficiente.

Seria C — rapoarte privind reglementările şi uzanţele comerciale în diferite ţări, bariere netarifare în calea comerţului internaţional, informaţii care completează pe cele oferite de publicaţia „Informaţii de comerţ exterior" mai înainte prezentată. Pentru a putea fi regăsite uşor aceste rapoarte sînt listate în suplimentul special al „Informaţiilor de comerţ exterior" — „Lista documentelor Oficiului federal de informaţii de comerţ exterior".

În atribuţiile diviziei II mai intră : pregătirea materialelor privind uzanţele comerciale (cum ar fi : taxe vamale, reglementări export, controlul alimentelor, reguli de ambalare etc.) ce se publică în „Informaţii de comerţ exterior; transmiterea de informaţii de circulaţie mai restrînsă camerelor de comerţ şi asociaţiilor comerciale prin circulare directe ; asistenţă în probleme de comerţ exterior în special pentru firme mici şi mijlocii.

(va urma)

I. GEORGESCU

vademecum

Strategii de marketing

(V) Din cadrul strategiilor de produs pe care o întreprindere le poate adopta pentru pătrunderea şi menţinerea poziţiei pe piaţa externă am prezentat în numerele precedente strategia de dezvoltare a cererii primare şi strategia de dezvoltare a cererii selective.

În continuare ne propunem să analizăm strategia de echilibrare a nomenclatorului de fabricaţie prin apelarea la modalităţi tactice de genul : diversificării profilului, simplificării gamei de fabricaţie sau eliminării complete a unor produse din nomenclator.

Dacă prima strategie — de dezvoltare a cererii primare — este o strategie de creştere, cea de a doua — de dezvoltare a cererii selective — vizează îmbunătăţirea poziţiei pe piaţă, cel de al treilea grup de strategii — de echilibrare a nomenclatorului îşi propune ca scop dimensionarea optimă a producţiei, funcţie de tipul cererii.

O primă modalitate de acţiune în vederea echilibrării nomenclatorului o reprezintă **diversificarea profilului** prin preluarea unor unităţi cu producţie şi/sau piaţă înrudită. O asemenea orientare îşi găseşte explicaţia în primul rînd în tendinţa firmelor acţionînd în condiţiile economiei de piaţă de a evita şocul evoluţiei ciclice a economiei prin dispersarea în mai multe ramuri a capitalului (fenomen de care trebuie să ţină seamă orice societate industrială sau comercială care acţionează pe aceste pieţe).

În acelaşi timp diversificarea profilului în produse înrudite din domenii ca bunuri industriale de consum sau alimentare, care au aceeaşi piaţă, acelaşi consumatori, acelaşi merchandising şi aceeaşi ţintă publicitară poate conduce la importante economii de scară (vezi Supliment R.E. nr. 26/1979).

Alte avantaje, de a atrage consumatorul pentru o gamă largă (familie) de produse ce au aceeaşi marcă ;

— reducerea preţului de vînzare către comerţul cu ridicata şi lanţurile de magazine ;

—economii la distribuţia fizică a mărfurilor prin formarea de încărcături vagonabile din întregul sortiment de mărfuri.

Această strategie este viabilă şi în situaţiile în care este necesar să se revitalizeze o piaţă statică sau în declin unde o experienţă valoroasă şi know-how ar fi irosite prin eliminarea unui produs învechit.

Dar nu numai diversificarea în produse înrudite este utilizată în practica internaţională. Adeseori marile firme, companiile transnaţionale apelează şi, la **diversificarea în produse neînrudite.**

În ultima vreme un număr tot mai mare de întreprinderi renunţă la o delimitare precisă a profilului de activitate — produs sau industrie — alegîndu-şi alte criterii pentru dezvoltare cum ar fi beneficiul sau randamentul investiţiilor. Spre exemplu, în numai 10 ani „celelalte activităţi" — aparate de radio şi televiziune, ordinatoare, sisteme electronice şi hidraulice, cercetări spaţiale, motoare, societăţi de asigurare — au ajuns să constituie peste 20 la sută din cifra de afaceri a gigantului „numărul doi" din sectorul construcţiilor de automobile („Ford"), în vreme ce expansiunea acestuia în străinătate a progresat rapid, vînzările realizate de filialele de pe pieţele externe reprezentînd, actualmente, 40% din cele totale. Compania internaţională „Singer", care şi-a diversificat într-o proporţie însemnată, activitatea (deja o pătrime din aceasta nemairepreZentînd maşini de cusut, ci utilaj textil, maşini de birou şi de calculat, mobilă, echipament pentru simulare la sol, aclimatizoare), şi-a diversificat, în paralel penetraţia directă şi indirectă pe pieţele externe, unde se obţin, în prezent, trei pătrimi din încasările din vînzări şi două cincimi din cifra de afaceri. Conglomeratul american „International Telegraph and Telephone" (I.T.T.), ale cărui 150 de filiale acţionează în peste 60 de ţări şi care realizează în străinătate aproape 50% din producţie şi 70% din vînzări, îşi întinde activitatea în domeniile : telecomunicaţii, electronică, meteorologie, asigurări, construcţii, turism, construcţii hoteliere, radiolocaţie, apartaj de navigaţie, cosmetică etc. Compania „Coca-Cola" al cărei nume însuşi este legat de produsul care a impus-o în peste 130 de ţări, a devenit în lumea capitalistă cel mai important plantator, producător şi comerciant de produse pe bază de citrice şi al doilea producător de cafea şi ceai solubile, produsul „Coca-Cola" nemaiconstituind nici jumătate din cifra de afaceri a companiei. (I. Şerbănescu — **„Corporaţiile transnaţionale"**, Editura politică, Bucureşti, pag. 116—117).

Dificultăţile ce pot apare în conducerea unei astfel de firme larg diversificate sînt :

— imposibilitatea de a controla raportul produs-piaţă pentru întreg nomenclatorul cu consecinţe asupra calităţii deciziilor ;

— imposibilitatea menţinerii la curent a conducerii cu noutăţile tehnice în ceea ce priveşte know-how-ul pentru toate produsele.

În schimb o astfel de organizare poate asigura un ritm rapid de creștere, utilizînd pentru dezvoltare fondurile realizate în ramurile cu un ridicat randament al investițiilor, echilibrarea dezvoltării ciclice în diferitele sale sectoare; aplicarea unor metode moderne de conducere; resurse mai largi de utilizare a forței de muncă, de promovare.

Echilibrarea avantajelor și dezavantajelor diversificării în produse neînrudite este o operație extrem de complexă, deoarece nu există criterii de apreciere ferme și rapide. astfel că în ultimă instanță totul depinde de capacitatea conducerii de a înțelege specificul fiecărui domeniu de activitate.

Simplificarea nomenclatorului. Una din strategiile cele mai lipsite de imaginație ale producătorului, distribuitorului sau detailistului pe o piață în expansiune sau puternic competitivă este de a crește gama unui produs prin modificări minore, insignifiante ale stilului, gabaritului, aromei, ambalajului, mărcii sau nivelului de preț. Această proliferare este cel mai adesea datorată supersensibilității la acțiunile concurenței sau insistenței comerțului de a avea o paletă cît mai largă de alegere. Riscul rezidă în pericolul unei diferențieri inadecvate segmentelor de consumatori de pe o piață dată, obținîndu-se o colecție de articole cu mișcare lentă, ce imobilizează inutil fondurile.

De aici datoria conducerii întreprinderii de a revizui periodic fiecare grup de produse și de a canaliza prioritar activitatea spre produsele cu mișcare rapidă. Avantajele acestei revizii periodice sînt: reducerea cheltuielilor cu stocurile greu vandabile; eliminarea seriilor mici, cu productivitate redusă; accelerarea vitezei de rotație a fondurilor.

În același timp conducerea întreprinderii se va orienta spre îmbunătățiri și inovări majore, spre strategii creative de marketing pentru principalele produse din nomenclator.

Elimniarea produsului. O strategie de selecție și mai drastică decît simplificarea gamei produsului este eliminarea unei întregi game de sortimente dintr-un tip de produs. Această direcție de acțiune este specifică, de regulă, întreprinderilor ce au dus pînă la extrem diversificarea în produse neînrudite.

Este posibil ca la un moment dat într-o mare întreprindere planul strategic mixt să conțină simultan cele patru strategii de echilibrare a nomenclatorului de produse aplicate diferitelor sectoare ale producției.

Trebuie precizat că din punct de vedere al rezultatelor diversificarea în produse înrudite și neînrudite reprezintă o strategie de creștere primară, prima avînd și unele obiective de creștere a productivității.

Simplificarea nomenclatorului și eliminarea produsului sînt strategii de selecție care urmăresc în fapt o creștere a productivității pe ansamblul întreprinderii.

Diversificarea mărcilor sub care se oferă un produs: Utilizarea mărcilor comerciale este foarte importantă în industrie unde comercianții au un rol important asupra distribuției pînă la consumator, în special în domeniul produselor alimentare.

Comerciantul va reține de la producător numai acele mărci de produse ce sînt bine introduse și sînt solicitate de consumatori. Paralel va introduce și marca sa proprie la prețuri mai mici, cu diferite forme de promovare a vînzărilor.

Forța mărcilor comerciale a crescut, în special în privința articolelor de consum curent, astfel că influența lor nu mai poate fi ignorată în țările cu economie de piață.

Această strategie este oportună cînd marca producătorului intră în declin sau cînd comerciantul poate să ajungă mai bine la unele segmente de consumatori inaccesibile pentru rețeaua de distribuție a producătorului. Chiar dacă prețul său de vînzare e mai mic, această diferență este compensată prin cheltuieli de distribuție și de vînzare mai mici și prin volumul mare al vînzărilor.

De multe ori lanțurile de magazine au dobîndit o importanță atît de mare pentru producători încît ele îi orientează producția, termenele de livrare, prețurile producătorului.

Formele pe care le îmbracă aceste tipuri de strategie sînt foarte variate, după tipul de produs comercializat și după tipul canalelor de distribuție.

C. MIRCESCU

informații

Credite pentru dezvoltare

● **Banca internațională pentru reconstrucție și dezvoltare:**

— 25 mil. dol. pentru **Tunisia** — sumă destinată finanțării parțiale a unui proiect de irigații în valoare totală de 72,5 mil. dol., ale cărui lucrări urmează să se încheie în 1985;

— 210 mil. dol. pentru **Argentina** — cel mai important credit acordat de către bancă unei țări latino-americane — pentru acoperirea parțială a costului de circa 3,8 mld. dol. al complexului hidroenergetic de la Yacyretá;

— 8 mil. dol. pentru **Algeria** — amenajări pentru irigații în valea Cheliff;

— 24 mil. dol. pentru **Panama** — un proiect în valoare de 35 mil. dol., privind reconstrucția și extinderea rețelei de transport al energiei electrice.

● **Banca asiatică de dezvoltare:**

— 18,6 mil. dol. pentru **Nepal** — o investiție totală de 23,7 mil. dol. destinată extinderii și modernizării sistemului de alimentare cu energie, inclusiv construcția unor substații de 132 kV la Jenakpur și Biratnagar și dezvoltarea celei de la Hetauda;

— 12,2 mil. dol. pentru **Papua — Noua Guinee** — finanțarea parțială a lucrărilor de amenajare a riului Warangoi, cu un cost total de 46 mil. dol.;

— 41 mil. dol. pentru **Filipine** — sistemul de irigații de pe riul Bicol, incluzînd diguri, stații de pompare, 263 km de canale principale și secundare;

— 150 mii dol. (nerambursabili), pentru **Indonezia** — ca asistență tehnică în vederea elaborării unui studiu de sistematizare și dezvoltare a rețelei rutiere rurale în 8 districte ale insulei Jawa.

breviar

teritoriul vamal

Teritoriul vamal cuprinde teritoriul în care este în vigoare acelaşi regim vamal, se aplică aceeaşi legislaţie vamală. De regulă, teritoriul vamal coincide cu teritoriul politic al statului, dar sînt cazuri cînd este mai mare sau mai mic. În primul caz, teritoriul vamal cuprinde şi o suprafaţă în afara frontierelor politice ale statului respectiv, sau două sau mai multe state formează un singur teritoriu vamal. În al doilea caz, anumite locuri, zone, localităţi, sînt excluse din teritoriul politic în ceea ce priveşte aplicarea regimului vamal. În primul caz, vorbim despre extinderea teritoriului vamal (anexiune sau includere vamală), iar în al doilea caz avem de a face cu restrîngerea teritoriului (excludere sau exceptare vamală).

Delimitarea teritoriului vamal se face prin frontierele vamale. Pe litoralul mării frontiera vamală poate să coincidă cu linia coastei sau, pentru a uşura controlul vamal, poate să se extindă pînă la limita apelor teritoriale. Frontiera vamală poate fi fixată de stat şi mai retrasă spre uscat decît ţărmul mării sau malul apelor exterioare, atunci cînd anumite drumuri de coastă sau ape interioare sînt excluse din teritoriul vamal. În ţara noastră controlul vamal se extinde şi asupra apelor teritoriale.

uniunea vamală

Teritoriul vamal se extinde de cele mai multe ori, sub forma uniunilor vamale. Astfel, din 1852 principatul Lichtenstein s-a alipit Austriei din punct de vedere vamal, iar după primul război mondial (1923) formează uniune vamală cu Elveţia; Luxemburg s-a alipit din 1842 Zollverein-ului german; în 1921 s-a format Uniunea vamală belgo-luxemburgheză. Uniunea vamală cu implicaţiile cele mai profunde asupra comerţului mondial contemporan este cea creată în cadrul Pieţei comune. Esenţa uniunii vamale constă în faptul că între ţările participante se desfiinţează barierele vamale, ele formînd un singur teritoriu vamal. Există uniuni vamale perfecte sau complete, cînd se aplică un regim vamal comun pentru toate mărfurile, iar circulaţia mărfurilor între ţările respective este liberalizată complet şi scutită de taxe vamale şi uniuni vamale imperfecte sau incomplete, cînd dispoziţiile vamale comune şi tarifele vamale se aplică numai la anumite mărfuri.

Teoria uniunii vamale este parte integrantă a teoriei tarifare şi anume aceea parte care analizează efectele taxelor vamale sub aspectul discriminării geografice. După cum arătam, uniunea vamală constituie, într-un fel sau altul, cheia de boltă a tuturor formelor de integrare economică dintre ţările nesocialiste ceea ce face ca teoria uniunii vamale să se afle mereu în actualitate. Sub acest aspect pot exista zone preferenţiale vamale, un exemplu în acest sens fiind dat de Commonwealth Preference Area (zone de comerţ liber), în care statele membre se angajează să elimine barierele vamale în comerţul reciproc în cursul unei perioade de timp, dar fiecare ţară menţine dreptul de a determina nivelul protecţiei vamale ca şi alte bariere comerciale faţă de ţări din afara zonei. Cea mai semnificativă încercare de formare a unei zone de comerţ liber este Asociaţia Europeană a Liberului Schimb (A.E.L.S.), uniunea vamală, care constă din gruparea unor ţări care, în afara stabilirii în mod reciproc unei zone de comerţ liber de mărfuri, impun un tarif vamal comun faţă de ţările terţe. Piaţa comună este o altă formă de integrare economică care, în afara uniunii vamale, mai stabileşte libertatea circulaţiei şi a forţei de muncă şi a capitalului.

tariful vamal

Tariful vamal reprezintă un tabel (catalog) care cuprinde, după o anumită clasificare, nomenclatorul produselor la care un anumit stat a stabilit nivelul taxelor vamale. În practica vamală se întîlnesc mai multe sisteme tarifare. Toate pot fi sintetizate însă prin aceea că sistemele tarifare naţionale prevăd fie un nivel al taxei pentru fiecare produs, aplicabil tuturor părţilor, fie două sau mai multe niveluri, aplicabile diferitelor grupe de ţări. În elaborarea tarifelor vamale se folosesc mai multe criterii rezultînd: tarife alfabetice; tarife după originea mărfii: mărfuri din regnul animal, din regnul vegetal, din regnul mineral, mixt; tarife după gradul de prelucrare a mărfurilor: materii prime, semifabricate, produse finite. Cu toate încercările făcute, nu s-a reuşit să se realizeze o unificare largă a formei de întocmire a tarifelor vamale. În anul 1951 a fost semnat la Bruxelles un acord între 13 ţări capitaliste prin care acestea s-au angajat să unifice tarifere lor vamale, în ceea ce priveşte clasificarea mărfurilor, luîndu-se drept criteriu gradul de prelucrare a mărfurilor. Acest nomenclator, folosit de 113 ţări (inclusiv Iugoslavia şi Ungaria), cu excepţia S.U.A., constituie baza negocierilor bilaterale şi multilaterale atît în cadrul G.A.T.T., cît şi în cadrul U.N.C.T.A.D.

Protecţionismul vamal a dus la o detaliere din ce în ce mai mare a tarifelor vamale, unele cuprinzînd cîteva mii de articole, permiţînd promovarea unor măsuri discriminatorii în relaţiile comerciale internaţionale. În practica diferitelor ţări se folosesc tarife vamale cu o singură coloană sau tarife simple, în care taxele vamale sînt indicate pe o singură coloană, acestea fiind folosite de un număr redus de ţări: Bolivia, Mexic, Panama etc. Tarifele vamale, cu mai multe coloane sau tarifele compuse, conţin taxe diferenţiate pe mărfuri şi ţări, acestea fiind utilizate de majoritatea ţărilor lumii.

Obiectivele principale urmărite în mod special prin tarifele vamale au rolul de instrument economic pentru orientarea proceselor economice externe şi reglementarea schimburilor comerciale cu străinătatea; în ţările în curs de dezvoltare, tarifele au în ultimul timp rolul de instrument al dezvoltării economice, prin protejarea industriilor naţionale şi stimularea încadrării în diviziunea internaţională a muncii; în ţările socialiste, tarifele vamale sînt folosite ca mijloace pentru creşterea eficienţei economice, permiţînd un contact direct, dar controlat, al economiei interne cu piaţa externă.

Pe plan extern se practică la scară largă sistemul denumit drawback. Acesta este un regim vamal, conform căruia la exportul de mărfuri care conțin materii prime și materiale importate, se restituie taxele vamale (total sau parțial) aplicate la importul acestor materii prime sau materiale. Regimul se aplică și în cazul în care, paralel, se importă și se exportă mărfuri sau produse absolut similare. Regimul drawback, aplicat la mărfuri care au fost produse sau prelucrate pornind de la materii prime sau cu ajutorul unor produse importate, favorizează, în mod deosebit, industriile prelucrătoare din țara interesată.

taxele vamale

Taxele vamale sînt impozite percepute asupra mărfurilor la trecerea granițelor unei țări, sau, mai exact, la trecerea granițelor vamale. Ele fac parte din impozite cunoscute încă din orînduirea sclavagistă; la început au fost aplicate ca taxe de folosire a drumurilor, podurilor și la trecerea frontierelor.

În funcție de direcția circulației mărfurilor în comerțul exterior distingem: taxe vamale de import; taxe vamale de export și taxe vamale de tranzit.

După modul de percepere a taxelor acestea pot fi:

— **taxe vamale specifice,** care se calculează pe unități naturale: bucată, greutate, volum etc.; din punct de vedere al tehnicii vamale aplicarea acestor taxe presupune existența unui tarif vamal foarte detaliat, care cuprinde o descriere amănunțită a mărfurilor, pentru a putea încadra marfa importată (sau exportată) în categoria corespunzătoare. (Nu ajunge ca tariful vamal să cuprindă, de exemplu, un singur articol pentru stofe; stofa de lînă pură merinos, de exemplu, trebuie să suporte altă taxă decît stofa din fire sintetice);

— **taxe vamale ad-valorem,** care se calculează în funcție de prețul mărfii; avantajul taxelor vamale ad-valorem este că ele nu cer un tarif vamal prea detaliat, iar din punctul de vedere al evniturilor bugetare, acestea se aliniază în mod automat prețurilor, fiind calculate sub formă de procent; dacă taxarea se face conform declarației importatorului, acesta bineînțeles are tot interesul ca să declare un preț cît mai redus, pentru a plăti o taxă cît mai mică.

Pentru a înlătura dificultățile și abuzurile la stabilirea valorii impozabile, în unele țări s-au luat anumite măsuri dintre care amintim, dreptul de permițiune, adică dreptul statului de a cumpăra marfa importată, atunci cînd organele vamale consideră că valoarea declarată de un importator nu este sinceră. În unele țări s-au elaborat liste cu valoarea declarată de importator sau exportator. Aceste liste nu pot cuprinde valoarea tuturor sortimentelor de mărfuri, ci sînt valori medii.

Ca instrumente ale politicii comerciale, taxele vamale pot fi: **taxe vamale diferențiate,** prin care se urmărește încurajarea unor căi de comunicație, mijloace de transport etc., respectiv crearea unor legături directe cu țările de origine a mărfurilor. Din această categorie fac parte: taxele de favorizare a comerțului maritim; pentru dezvoltarea legăturilor directe cu țările de origine a mărfurilor și eliminarea țărilor mijlocitoare, s-au introdus taxe diferențiate pe importul indirect; pentru dezvoltarea flotei naționale, mărfurile sosite pe vase străine au fost supuse la suprataxe de pavilion; **taxele preferențiale** sînt acelea prin care se acordă un regim de favoare unora sau tuturor mărfurilor provenite din anumite țări (prin crearea Comunității Economice Europene s-a urmărit, între altele, eliminarea taxelor vamale între statele membre, iar în perioada de tranziție s-au aplicat între ele taxe mai reduse decît față de statele terțe, deci taxe preferențiale); **taxele vamale de retorsiune** sînt aplicate ca represalii și ca răspuns la măsurile de discriminare a altor state; o formă deosebită a taxelor de „răspuns" sînt **taxele vamale antidumping,** funcțiunea lor fiind aceea de a anihila efectele dumpingului practicat de anumite țări sau efectul primelor de export ce se acordă în unele țări pentru promovarea exportului; ele se aplică și în cazul „dumpingului valutar", adică atunci cînd prețurile dintr-o anumită țară sînt mai joase decît cele de pe piața externă din cauza deprecierii monetare.

Odată cu intrarea în vigoare a Convenției privind valoarea vamală a mărfurilor de la Bruxelles, încheiată în 1950 (la care România nu este parte), statele capitaliste pot fi grupate după modul de determinare a valorii în vamă, în trei categorii: țări care evaluează această valoare pe baza valorii C.I.F. a mărfurilor și care au semnat Convenția de la Bruxelles cu privire la valoarea în vamă; țări care aplică sistemul de evaluare pe baza valorii C.I.F. dar care nu sînt semnatare ale Convenției; țări care aplică sistemul de evaluare pe baza valorii F.O.B. sau alte sisteme.

Conform articolului VII din G.A.T.T. valoarea la care se aplică taxele vamale trebuie să fie o valoare reală. Pentru aceasta este necesar ca transformarea prețului mărfii importate exprimat în valută străină în preț de import, exprimat în valută națională, să se facă la un curs real, în principiu recunoscut de F.M.I. Se interzice folosirea valorii interne sau a unei valori arbitrare ca bază de calcul a taxei vamale. Pentru a exclude posibilitatea ca statele să poată limita importurile prin mijloace financiare, altele decît tariful vamal, impozitele interne pe circulația mărfurilor importate, precum și orice alte taxe trebuie să fie egale ca procent cu cele aplicate produselor similare din producția internă. În practică, dacă marfa importată este absolut similară cu marfa din producția internă (caz rar întîlnit în schimburile internaționale), prețurile de vînzare cu amănuntul care includ și beneficiul celui care desface marfa pe piața internă, vor tinde să se alinieze la prețul mărfii oferită în cea mai mare cantitate. Această regulă are în vedere garantarea posibilității ca întreprinderea importatoare să poată opta, pe considerente comerciale (preț, calitate) între aprovizionarea din import sau cea din interior (articolul XI din G.A.T.T.).

conceptul de bariere netarifare

Prin noțiunea de bariere netarifare se înțelege complexul de măsuri și reglementări, private sau publice, altele decît tarifele vamale, care împiedică sau deformează fluxul internațional de bunuri și servicii, în scopul asigurării sau perfecționării competitivității industriei naționale. Deși din punct de vedere economic, protecționismul netarifar urmărește, în principiu, aceleași scopuri ca și protecționismul vamal și anume protejarea pieței interne și stabilitatea balanței de plăți externe, prin limitarea sau interdicția importurilor, se desprind totuși unele trăsături provizorii : spre deosebire de protecționismul vamal, care își concentrează acțiunea, în principal, la vamă, protecționismul netarifar urmărește mărfurile pe tot parcursul, de la exportator pînă la consumatorul final ; deci protecționismul netarifar are un caracter eșalonat, acționînd din momentul efectuării comenzii pînă în momentul consumului final ; o altă particularitate o constituie marea diversitate a barierelor netarifare de la o țară la alta ; domeniile variate de aplicabilitate precum și suplețea lor, constituie, de asemenea, trăsături care au făcut din barierele netarifare grupa cea mai importantă de obstacole care stau astăzi în calea fluxurilor internaționale de mărfuri ; în sfîrșit, o ultimă particularitate, dar nu de mică importanță, este legată pe de o parte de factorul de incertitudine al barierelor netarifare, iar pe de altă parte, de efectul lor discriminatoriu față de țările străine.

Este știut că taxele vamale sînt mărimi cunoscute sau relativ ușor de determinat. Cunoscîndu-le, importatorii și exportatorii trebuie să țină seama de ele în evaluarea cheltuielilor generale, în fixarea prețurilor, în aprecierea posibilităților de pătrundere pe diferite piețe și, în final, în stabilirea nivelului de rentabilitate. Obstacolele netarifare, dimpotrivă, îi pun pe importatori și exportatori sub incidența unor riscuri și incertitudini. De exemplu, barierele netarifare care vizează o modificare a costurilor sînt foarte variabile și necunoscute de către aceștia de cele mai multe ori, pînă în momentul livrării efective a mărfurilor. Sau, însăși eliberarea licențelor de import se află la discreția organelor administrative competente în materie, iar volumul contingentelor de import, de asemenea, nu este dinainte anunțat.

Pentru o mai bună apreciere a efectelor posibile ale unor bariere netarifare, este necesar să se facă o diferențiere între ele sub aspectul influenței asupra fluxurilor comerciale. Din acest punct de vedere, instrumentele netarifare pot fi grupate în : măsuri care vizează limitarea volumului mărfurilor străine admise la import (restricții cantitative sub forma contingentelor de import și a licențelor de import) ; măsuri care modifică prețul mărfurilor importate (impozite și taxe, altele decît taxele vamale).

Aplicarea categoriei de măsuri care urmărește restringerea volumului importului de mărfuri străine este, de regulă, reglementată prin convenții internaționale, în special acorduri comerciale și completează de fapt măsurile tarifare la care sînt supuse mărfurile de import. Din cea de a doua categorie de măsuri care influențează prețurile mărfurilor menționăm : impozitele și taxele indirecte, subsidiile pentru favorizarea producției interne, dispozițiile cu caracter administrativ, normele tehnice și standardele de calitate etc. Aceste măsuri nu sînt reglementate de acorduri comerciale. Faptul că ele nu sînt supuse jurisdicției internaționale face ca ele să constituie un instrument foarte eficace în lupta de concurență pe piețele externe.

Conceptul de obstacole netarifare este completat și cu alte elemente care scot în evidență complexitatea acestor măsuri și gradul sporit de protecție față de nivelul taxelor vamale în problema îngrădirii importurilor. Este suficient să amintim, în acest sens, intervenția statului capitalist în domeniul comerțului exterior sub forma subsidiilor guvernamentale, a achizițiilor făcute de stat prin diferite organe publice, precum și comercializarea unor produse care reprezintă monopolul de stat, bariere netarifare foarte greu de trecut.

În strînsă legătură cu procesul intensiv de concentrare a capitalului în țările capitaliste dezvoltate și a creșterii activității monopolurilor atît pe plan național cît și internațional, începînd cu deceniul al șase-lea s-a dezvoltat și așa-numita practică de afaceri limitativă care reprezintă o convenție între monopoluri cu privire la împărțirea debușeelor, stabilirea unui anumit volum de desfacere pe piața internă și externă, stabilirea nivelului de prețuri interne și externe. etc.

Necesitatea cunoașterii barierelor netarifare este de necontestat. Dar dacă cunoașterea taxelor vamale, și în general, a tuturor măsurilor de ordin tarifar este o problemă relativ ușoară, nivelul lor fiind publicat în toate țările, cunoașterea și identificarea barierelor netarifare devine o problemă dificilă întrucît ele sînt foarte numeroase și variate (după unele aprecieri peste 2 500), sînt de natură diferită, au o rază de acțiune mult mai mare și constituie de fapt, obiectul întregului complex legislativ adoptat în diferite țări. Pentru elaborarea unui program de acțiune în scopul contracarării efectelor acestor bariere artificiale care stau în calea comerțului internațional, o primă condiție o constituie cunoașterea cît mai completă a acestor restricții. Importanța acestei cunoașteri reiese și din faptul că barierele netarifare constituie o preocupare importantă chiar pentru o serie de organizații și organisme internaționale — G.A.T.T., U.N.C.T.A.D., Comisia economică a O.N.U., pentru Europa, O.C.D.E. —, a căror activitate de codificare și de reducere a efectelor lor a devenit deosebit de intensă în ultimii ani.

Redactor coordonator :
dr. Ioan GEORGESCU

contract economic

Aspecte privind încheierea contractelor economice

Cu privire la încheierea contractelor economice, Legea nr. 5/1978 stabileşte următoarele atribuţii pentru întreprinderile dotate cu personalitate juridică :

— încheierea contractelor de antrepriză pentru executarea lucrărilor de construcţii-montaj, încheierea contractelor de furnizare a utilajelor destinate realizării obiectivelor de investiţii ;

— încheierea contractelor economice de lungă durată anuale sau pentru perioade mai scurte în vederea realizării aprovizionării tehnico-materiale ;

— încheierea contractelor economice pe linie de desfacere.

Unităţile componente lipsite de personalitate juridică nu au asemenea atribuţii în materia încheierii contractelor economice. Potrivit art. 75 din aceeaşi lege, „unităţile componente ale centralelor şi întreprinderilor pot avea independenţă operativă, subcont la bancă, pot beneficia de credite bancare, pot avea relaţii economice şi financiare, în limita competenţelor stabilite de conducerile centralei sau întreprinderii de care aparţin. Şefii unităţilor componente pot încheia contracte cu persoane fizice şi juridice, pe baza împuternicirii de reprezentare dată de centrală sau întreprindere".

Rezultă deci, că unităţilor componente fără personalitate juridică nu li s-a recunoscut capacitatea de a încheia contracte economice. Încheierea contractelor de către şefii acestor unităţi pe baza împuternicirii la care s-a făcut referire mai sus, se face în numele centralei sau a întreprinderii dotate cu personalitate juridică.

Ce se întîmplă însă, dacă o asemenea unitate componentă fără personalitate juridică încheie, totuşi, un contract economic ?

Intervine nulitatea, adică sancţionarea aplicabilă actelor juridice săvîrşite cu nesocotirea dispoziţiilor legale imperative.

In acest sens, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2939/1979, s-a reţinut că unităţile componente ale centralelor şi întreprinderilor care nu au personalitate juridică pot încheia contracte economice numai pe baza împuternicirii de reprezentare dată conducătorului unităţii respective.

Aşa fiind, contractul de antrepriză fiind încheiat de o unitate fără personalitate juridică şi fără să se fi dat împuternicire de reprezentare este lovit de nulitate şi nu poate constitui un temei legal pentru obligarea pîrîtei la plata penalităţilor".

O soluţie similară a fost adoptată prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2287/1979, în sensul că „nu s-a făcut dovada existenţei acestei împuterniciri, situaţie în care contractul încheiat cu o unitate fără personalitate juridică nu-şi produce efecte.

De asemenea, nu s-a făcut dovada că unitatea cu personalitate juridică ar fi aderat sau subscris la contractul întocmit de subunitatea sa".

Acest din urmă considerent demonstrează că un contract nul pentru motivul arătat poate fi validat ulterior prin aderarea unităţii competente de a-l încheia ori prin subscrierea acestei unităţi la contractul încheiat de subunitatea sa lipsită de personalitate juridică.

Validarea contractului se poate produce, potrivit practicii arbitrale, şi pe altă cale.

„Este adevărat că respectivul contract în cauză — se reţine prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2852/1979 — a fost încheiat de reclamantă cu o subunitate a pîrîtului fără personalitate juridică.

De asemenea este adevărat că, în principiu, un asemenea contract este lovit de nulitate.

Insă acest contract a fost executat în fapt şi din faptul efectuării livrării de către furnizor şi al acceptării ei de către beneficiar se poate deduce intenţia părţilor de a valida contractul care astfel îşi produce efectele".

Iată deci, două soluţii prin care, practica arbitrală, mlădiind rigoarea nulităţii, a găsit temei pentru a considera valabile contracte a căror executare era necesară pentru îndeplinirea sarcinilor de plan.

H. MATEI

financiar

Precizări privind refuzurile de plată

In aprecierea temeiniciei refuzurilor de plată se au în vedere, în primul rînd, dispoziţiile Legii finanţelor şi cele ale Normelor metodologice B.N.R.S.R. nr. 2/1977 privind efectuarea plăţilor între unităţile socialiste.

Desigur că, la examinarea refuzurilor, se iau în considerare şi alte dispoziţii normative care reglementează diferite aspecte pe care le îmbracă raporturile juridice dintre părţi. Dealtfel, chiar la o examinare sumară a cazurilor în care se poate refuza plata potrivit art. 158 din Legea finanţelor, apare cît se poate de clar că analiza cazurilor concrete de refuz se poate face numai în contextul altor dispoziţii legale sau clauzelor contractuale convenite de către părţi.

Astfel, primul caz de refuz — cel referitor la lipsa contractului — aduce în discuţie actele juridice invocate de părţi pentru a dovedi existenţa sau inexistenţa raportului contractual iar în aprecierea acestor acte se au în vedere o seamă de dispoziţii normative, printre care şi cele care reglementează condiţiile în care se încheie contractele economice între unităţile socialiste.

Menţionăm, de asemenea, că în practica organelor arbitrale, refuzul de plată pentru cazul cînd „produsele nu au fost primite pînă la expirarea termenului de acceptare sau altor termene stabilite de bancă" (art. 158 lit. b din legea citată) se analizează în contextul fapte-

lor juridice care intervin nu numai în executarea contractului de furnizare, dar şi a contractului de transport

Referindu-se la acest caz de refuz, primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 2927/1979, a reţinut că neprimirea produselor nu îndreptăţeşte refuzul de plată atunci cînd unitatea beneficiară a aderat la contractul de transport, fiind astfel singura unitate care, potrivit art. 85 din Regulamentul de transport C.F.R. avea dreptul să-l acţioneze pe cărăuşul în culpă pentru nepredarea produselor la destinaţie.

În stabilirea consecinţelor la care dau loc întîrzierile de plată ca urmare a unor refuzuri asupra cărora se revine ulterior, interesează şi natura raporturilor juridice care există între unitatea socialistă plătitoare şi banca care o deserveşte.

În speţa asupra căreia primul arbitru de stat s-a pronunţat prin Decizia nr. 1202/1979, s-a susţinut că întîrzierea în plată nu s-a datorat unităţii beneficiare pîrîte, ci băncii care a decontat factura cu întîrziere. Susţinerea a fost înlăturată cu motivarea că banca „a efectuat operaţiunile bancare în calitate de mandatar al petiţionarei şi nu poate opune culpa acesteia în raporturile sale cu reclamanta".

Un alt caz de refuz priveşte dispoziţiile normative de stabilire a preţurilor.

După cum s-a reţinut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 117/1980, Normele metodologice B.N.R.S.R. nr. 2/1977 prevăd că unitatea beneficiară are dreptul ca, înlăuntrul termenului de acceptare stabilit, să refuze plata integral sau parţial, atunci cînd preţurile sau tarifele pe baza căreia s-a stabilit suma de plată sînt mai mari decît cele legale, suma de plată a fost stabilită în mod eronat ori pe facturi nu s-a indicat temeiul legal al preţului.

Întrucît nu s-a prevăzut în factură temeiul legal al preţului practicat, s-a considerat că întîrzierea în plată survenită din această cauză este justificată, unitatea beneficiară neputînd fi obligată la plata penalităţilor pentru întîrzierea în achitarea preţului.

I. ICZKOVITS

raporturi de muncă

Soluţionarea conflictelor de competenţă dintre organele de jurisdicţie a muncii

In sistemul nostru de drept litigiile de muncă se soluţionează de către diferite categorii de organe, rolul principal revenind comisiilor de judecată. Potrivit legii, comisiile de judecată soluţionează toate litigiile de muncă cu excepţia acelora date printr-o dispoziţie expresă în competenţa altor organe. Cu alte cuvinte, în materia litigiilor de muncă, legea le recunoaşte comisiilor de judecată plenitudine şi jurisdicţie.

Litigiile de muncă pot fi soluţionate, în cazurile determinate de lege, şi de către instanţele judecătoreşti. Pe lîngă aceste organe de jurisdicţie unele litigii de muncă urmează a fi soluţionate de către organele administrative ierarhic superioare, de organele de conducere colectivă, de consiliile de disciplină, de Curtea Superioară de Control Financiar etc. Este necesar să precizăm că aceste organe de jurisdicţie a muncii au o natură juridică diferită de aceea a instanţelor judecătoreşti.

Între diferite organe de jurisdicţie a muncii pot apărea conflicte de competenţă ca o consecinţă a faptului că două sau mai multe dintre ele se declară competente sau, dimpotrivă, necompetente să soluţioneze un anumit litigiu de muncă. Conflictele de competenţă apar, în general, ca urmare a complexelor probleme pe care le ridică, uneori în practică, determinarea competenţei materiale (de pildă, stabilirea competenţei după criteriul valoric).

Procedura de rezolvare a conflictelor de competenţă este stabilită prin dispoziţiile art. 21 şi 22 c. pr. civ. Dispoziţiile procedurale menţionate obligă instanţa în faţa căreia s-a ivit conflictul să dispună suspendarea din oficiu a oricărei alte proceduri şi să înainteze dosarul instanţei competente să hotărască asupra acestuia.

Dacă conflictul de competenţă intervine între două judecătorii el va fi soluţionat de tribunalul judeţean iar dacă cele două judecătorii sînt situate în circumscripţii teritoriale diferite competenţa va reveni Tribunalului Suprem. Secţia civilă a instanţei noastre supreme va soluţiona şi conflictul dintre o judecătorie şi un tribunal judeţean.

Conflictul de competenţă se va soluţiona de către instanţă în camera de chibzuire şi fără citarea părţilor. Hotărîrea pronunţată (care poartă şi denumirea de regulator de competenţă) va fi obligatorie — natural după rămînerea sa definitivă — pentru instanţa desemnată a judeca litigiul respectiv.

În legătură cu procedura de soluţionare a conflictelor de competenţă, în domeniul litigiilor de muncă, se impun unele observaţii.

O primă observaţie se referă la faptul că dispoziţiile cuprinse în art. 21—22 c. proc. civ. reglementează numai procedura de soluţionare a conflictelor de competenţă dintre instanţele judecătoreşti. Astfel, cum am subliniat deja litigiile de muncă se soluţionează şi de către alte organe de jurisdicţie. Practica a demonstrat că pot apărea conflicte de competenţă şi între instanţele judecătoreşti şi alte organe de jurisdicţie a muncii. De aceea, prin Decretul nr. 649/1967 a fost introdus în codul de procedură civilă art. 22¹, text care stabileşte că: „Există conflict de competenţă în sensul art. 20 şi în cazul în care el se iveşte între instanţe judecătoreşti şi organe obşteşti cu activitate jurisdicţională. În acest caz, conflictul de competenţă se rezolvă de instanţa judecătorească ierarhic superioară instanţei în conflict, dispoziţiile art. 21 şi ale art. 22 aliniat final fiind aplicabile".

Textul citat are menirea de a institui cadrul procedural necesar pentru soluţionarea conflictelor de competenţă dintre instanţele judecătoreşti şi organele obşteşti cu activitate jurisdicţională. Din categoria organelor obşteşti cu activitate jurisdicţională fac parte în prezent numai comisiile de judecată. Aşadar, conflictele de competenţă dintre o instanţă judecătorească şi o comisie de judecată urmează a fi rezolvate de către instanţa superioară celei în conflict.

O a doua observaţie care se impune se referă la faptul că art. 22¹ c. proc. civ. poate constitui temeiul solu-

ționării oricăror conflicte de competență ce s-ar putea ivi în viitor între instanțele judecătorești, pe de-o parte, și alte organe obștești cu activitate jurisdicțională, pe de altă parte (v. în acest sens, I. Stoenescu și S. Zilberstein, Drept procesual civil, Tratat, Teoria generală, Editura didactică și pedagogică, București 1977, p. 218).

Rațiunea care a determinat consacrarea unei norme procedurale privitoare la soluționarea conflictelor de competență dintre instanțele judecătorești și organele obștești cu activitate jurisdicțională subzistă și în cazul în care un atare conflict privește un organ administrativ cu activitate jurisdicțională. În acest sens, Tribunalul Suprem a statuat, prin decizia de îndrumare nr. 3 din 29 mai 1976, că: „Întrucît atunci cînd rezolvă litigii de muncă potrivit competenței lor, organul administrativ ierarhic superior și organul de conducere colectivă al unității desfășoară o activitate jurisdicțională, urmează să li se aplice, prin analogie, prevederile art. 22^1 din codul de procedură civilă, care se referă la organele obștești cu activitate jurisdicțională" (în C.D. pe anul 1976, p. 31. V. în acest sens și Trib. Suprem, s. civ. dec. nr. 1405 din 3 octombrie 1970, în C.D. pe anul 1970, p. 213—214; Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 167 din 21 ianuarie 1974, în C.D. pe anul 1974, p. 228).

În consecință și conflictele de competență dintre instanțele judecătorești, pe de-o parte, și organele administrative ierarhic superioare și organele de conducere colectivă, pe de altă parte, urmează a fi soluționate de instanța superioară celei aflate în conflict.

Deși practica judiciară a dat o interpretare largă prevederilor art. 22^1 c. proc. civ. totuși procedura de soluționare a conflictelor de competență nu poate fi extinsă și la conflictele dintre instanțele judecătorești, pe de-o parte, și alte organe cu activitate jurisdicțională, decît cele la care ne-am referit, pe de altă parte. Astfel, dispozițiile art. 22^1 c. proc. civ. sînt inaplicabile cît privește un eventual conflict de competență dintre o instanță judecătorească și Curtea Superioară de Control Financiar. Acest din urmă organ are neîndoielnic atribuții jurisdicționale, legea acordîndu-i și căderea de a soluționa unele litigii de muncă (v. art. 8 lit. d din Legea nr. 2/1973). Cu toate acestea Curtea Superioară de Control Financiar nu face parte din sistemul instanțelor judecătorești, nefiind posibilă nici includerea sa în formula largă consacrată de art. 22^1 c. proc. civ., care se referă la organele obștești cu activitate jurisdicțională. Este și motivul pentru care s-a considerat, cu suficient temei, că procedura regulatorului de competență, prevăzută de art. 21—22 și 22^1 c. proc. civ. nu este aplicabilă și în ipoteza în care conflictul se ivește între o instanță judecătorească și Curtea Superioară de Control Financiar. Un atare conflict urmează să fie rezolvat, astfel cum s-a decis și în practica Colegiului de jurisdicție al Curții Superioade de Control Financiar, potrivit regulilor proprii sistemului din care face parte organul jurisdicțional în conflict (v. în acest sens, Colectiv, Probleme de drept din practica Colegiului de jurisdicție al Curții Superioare de Control Financiar, în R.R.D., nr. 1/1975, p. 36; I. R. Urs, Gh. Tigăeru, C. Jornescu, Raporturi de muncă, editată de „Revista economică", vol. III 1979, p. 281—282).

Soluția adoptată de Colegiul de jurisdicție al Curții Superioare de Control Financiar nu este însă de natură să înlăture toate dificultățile practice. Într-adevăr, cu deosebire în cazul conflictelor negative de competență, s-ar putea ajunge la întreruperea cursului judecății deși au fost utilizate căile și mijloacele procedurale proprii sistemului din care face parte organul jurisdicțional respectiv. Acest lucru se poate întîmpla atunci cînd soluțiile adoptate inițial sînt menținute și în urma folosirii căilor procedurale prevăzute de lege. De aceea, în literatura de specialitate s-a preconizat soluționarea acestor conflicte de competență de către instanțele judecătorești (v. în acest sens. I. Stoenescu și S. Zilberstein, op. cit. p. 217).

Apreciem că, de lege lata, nu se poate adopta o altă soluție decît aceea a rezolvării unui atare conflict potrivit regulilor proprii sistemului din care face parte organul jurisdicțional respectiv. Desigur, de lege ferenda, soluția propusă în literatura de specialitate este judicioasă, ea fiind de natură a înlătura toate dificultățile practice ale sistemului actual. Ne exprimăm părerea că într-o viitoare reglementare, conflictul de competență dintre o instanță judecătorească și Curtea Superioară de Control Financiar ar urma să fie soluționat de către Tribunalul Suprem. Această soluție se impune, după părerea noastră, în considerarea poziției pe care o are Curtea Superioară de Control Financiar în calitatea sa de organ ce funcționează pe lîngă Consiliul de Stat și care, din punct de vedere teritorial, are o competență la nivelul întregii țări.

În literatura de specialitate s-a considerat că și conflictul de competență dintre o instanță judecătorească și Biroul executiv al Consiliului Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale va trebui să fie soluționat tot potrivit regulilor proprii sistemului din care face parte organul jurisdicțional în conflict (v. în acest sens, D. Radu, Competența și procedura de soluționare a litigiilor de muncă de către instanțele judecătorești, Iași 1978, p. 45—46).

Menționăm că soluția rezolvării conflictelor de competență potrivit regulilor proprii sistemului din care face parte organul jurisdicțional în conflict a fost adoptată de către instanța noastră supremă și în privința conflictelor de competență dintre o instanță judecătorească și un organ arbitral (v. în acest sens, Plen. Trib. Suprem, dec. nr. 4 din 20 ianuarie 1955 în C.D. pe anul 1955, vol. II, p. 176—182). Opiniem că, de lege ferenda, s-ar impune ca asemenea conflicte de competență să fie supuse spre rezolvare tot Tribunalului Suprem. În materia jurisdicției muncii conflictele de competență nu se rezumă la divergențele dintre o instanță judecătorească și un alt organ cu activitate jurisdicțională. Așa fiind, se ridică problema de a ști care sînt regulile după care se soluționează conflictul de competență dintre două comisii de judecată sau dintre o comisie de judecată și un organ administrativ.

În literatura de specialitate s-a apreciat că dispozițiile art. 21—22 c. proc. civ. sînt aplicabile și acestor conflicte de competență. Potrivit acestei opinii conflictuale de competență dintre organele administrative și obștești cu activitate jurisdicțională se rezolvă tot de către in-

stanțele judecătorești (v. în acest sens, S. Ghimpu și, Gh. Mohanu, Litigiul de muncă, Editura științifică și enciclopedică, București 1975, p. 71—72 ; I. Hatmanu, I. Dobrin, Gh. Iliescu, Comisiile de judecată, Editura politică, București 1980, p. 33—34). De lege lata, nu putem împărtăși acest punct de vedere. Art. 22¹ c. proc. civ. nu ne permite o atare interpretare. Acest text vizează, în terminus, conflictele de competență dintre o instanță judecătorească și un organ obștesc cu activitate jurisdicțională. Dacă, pe cale de analogie, s-a ajuns la concluzia că organele administrative trebuie incluse în formula largă a „organelor obștești cu activitate jurisdicțională", la care se referă art. 22¹ c. proc. civ., o atare metodă de interpretare nu poate fi folosită spre a concluziona că aceeași procedură se aplică și celorlalte conflicte de competență. Concluzia noastră poate fi dedusă chiar din dispoziția art. 22¹ c. proc. civ., fraza finală, care precizează că, în cazul conflictului de competență prevăzut de acest text, regulatorul de competență urmează a fi pronunțat de **instanța ierarhic superioară** celei în conflict. Rezultă, așadar, că art. 22¹ c. proc. civ. are în vedere acele situații în care se află în conflict și o instanță judecătorească. Dacă conflictul de competență nu privește și o instanță de judecată, acesta nu poate fi rezolvat în conformitate cu dispozițiile procedurale mai sus-menționate.

Așa fiind, apreciem că asemenea conflicte de competență urmează a fi rezolvate prin mijloacele legale prevăzute pentru sistemul respectiv de organe. Așa cum am subliniat deja acest mod de rezolvare nu este lipsit de dificultăți practice întrucît adeseori se întîmplă ca organele superioare să mențină hotărîrile divergente. În acest mod se poate ajunge în cazul conflictului pozitiv de competență la hotărîri contradictorii, iar în cazul conflictului negativ de competență la întreruperea judecății. Este necesar să adăugăm că există și unele organe cărora legea le acordă competența de soluționare a unor litigii de muncă dar care nu beneficiază de mijloace procedurale proprii pentru desființarea hotărîrilor nelegale (este, de pildă, cazul unor consilii de disciplină).

dr. Ioan LEȘ

Noțiuni în raporturile de muncă

ACT ADIȚIONAL LA CONTRACTUL DE MUNCĂ

Înscris semnat de conducătorul unității sau împuternicitul său și persoana încadrată în muncă care completează contractul de muncă. Se întocmește numai în cazurile în care unitatea trimite o persoană încadrată la o școală, curs de calificare, de perfecționare profesională sau la specializare cu scoatere din producție (indiferent de durata școlii sau a scoaterii din producție), sau organizează cursuri de pregătire și de ridicare a calificării la locul de muncă ori la specializare și documentare în străinătate.

Trebuie să cuprindă următoarele clauze :

— obligația unității de a suporta parțial sau integral, în condițiile legii, cheltuielile pentru instruire ;

— îndatorirea celui încadrat de a lucra în unitate cel puțin 5 ani de la terminarea formei de instruire ;

— obligația persoanei ca în cazul nerespectării îndatoririi asumate să plătească o despăgubire reprezentînd cheltuielile făcute de unitate sau de alte organe pentru pregătirea ei profesională.

Reglementare — art. 71 Codul muncii, art. 21 din Legea nr. 1/1970 și art. 15 din Decretul nr. 95/1975.

FORME DE RETRIBUIRE

Formele de retribuire sînt următoarele :

— în acord sau cu bucata, cînd retribuția cuvenită rezultă din înmulțirea tarifului pe unitatea de produs sau pe lucrare cu numărul produselor sau al lucrărilor realizate. În funcție de condițiile concrete de organizare a muncii și de interesul stimulării mai puternice a unor laturi cantitative sau calitative ale activității, se pot aplica următoarele variante : acord direct, acord global, acord indirect și acord progresiv ;

— în regie sau după timp, cînd retribuția tarifară stabilită pe oră, zi sau lună se acordă personalului pentru timpul efectiv lucrat la realizarea integrală a sarcinilor de serviciu ;

— pe baze de tarife sau cote procentuale din valoarea achizițiilor, desfacerilor sau prestărilor de servicii, cînd veniturile cuvenite se calculează asemănător acordului direct, proporțional cu nivelul de realizare a sarcinilor stabilite pentru fiecare lucrător. Tarifele și cotele procentuale se determină în corelare cu retribuția tarifară a personalului cu atribuții și răspunderi similare ; la depășirea sau nerealizarea sarcinilor venitul este, ca și în cazul retribuirii în acord, direct proporțional, cu nivelul de realizare a sarcinilor.

Corespunzător organizării proceselor de muncă și modului de stabilire a normelor de muncă, formele de retribuire se aplică individual sau colectiv.

Reglementare — art. 12 și 13 din Legea nr. 57/1974.

AVERTISMENT (SANCȚIUNE DISCIPLINARĂ)

Constă în avertizarea în scris a persoanei vinovate că, în cazul repetării abaterilor, se vor aplica sancțiuni mai grave, inclusiv desfacerea contractului de muncă. De regulă, se aplică celuia care repetă abaterea pentru care a fost sancționat cu mustrare sau care, prin încălcarea obligațiilor sale de muncă și a normelor de comportare în unitate, poate influența bunul mers al unității.

Se poate aplica și de maiștri sau de șefii unor compartimente din unitate potrivit regulamentului de ordine interioară, precum și de conducerea unității. Dacă cel vinovat este numit de organul ierarhic superior, sancțiunea se aplică de acesta. Se înregistrează în dosarul personal.

Se contestă în termen de 30 de zile de la comunicare la organul sau persoana ierarhic superioară celeia care a aplicat sancțiunea.

Reglementare — art. 100 alin. 1 lit. b din Codul muncii, art. 14 și art. 18 din Legea nr. 1/1970, art. 37 din Statutul aprobat prin Decretul nr. 360/1976 și art. 36 din Statutul aprobat prin Decretul nr. 361/1976.

MUSTRARE

Notificarea scrisă prin care se pune în vedere persoanei încadrate că nu și-a îndeplinit în mod normal una sau mai multe din atribuțiile sale de serviciu, cu reco-

mandarea de a se îndrepta. Se aplică celui care a săvîrșit pentru prima dată, fără intenție, abateri de mică importanță, care nu prejudiciază patrimoniul unității.

Se poate aplica și de maiștri sau de șefii unor compartimente din unitate, potrivit regulamentului de ordine interioară, precum și de conducerea unității. Dacă cel vinovat este numit de organul ierarhic superior, sancțiunea se aplică de acesta. Se înregistrează în dosarul personal.

Se contestă în termen de 30 de zile de la comunicare la organul sau persoana ierarhic superioară celeia care a aplicat sancțiunea.

Reglementare : art. 100 alin. 1 lit. a din Codul muncii, art. 14 și 18 din Legea nr. 1/1970.

ANGAJAMENTUL DE PLATĂ SCRIS

Atît Legea nr. 22/1969 cît și Codul muncii prevăd că pentru acoperirea pagubelor aduse unității, cel în cauză poate să-și ia un angajament de plată în scris, care constituie titlu executoriu Art. 107 alin. 2 din Codul muncii adaugă că un asemenea angajament de plată scris se poate asuma și pentru restituirea sumelor încasate nejustificat, plata contravalorii bunurilor ce nu mai pot fi restituite în natură ori a serviciilor nedatorate.

C. J.

Întrebări și răspunsuri

● **MARIA STRÎMBU, Huși** — După absolvirea învățămîntului superior, cu diplomă de stat, ați fost încadrată ca inginer, cu retribuția prevăzută pentru al doilea an de activitate, întrucît înainte de absolvire ați lucrat peste 12 luni. După cîteva luni de la încadrarea ca inginer, ați fost promovată șef de fermă, fără să vi se asigure și retribuția corespunzătoare. Soluția corespunde reglementării în vigoare întrucît n-aveți o vechime de cel puțin 12 luni ca inginer horticol. După acest interval, veți putea fi retribuită ca șef fermă numai cu aprobarea nominală a Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare.

● **DUMITRU SCURTULESCU, Drobeta-Tr. Severin** — Vă mulțumim pentru aprecieri. Semnalarea privind indemnizația de conducere nu este întemeiată. Indemnizația de conducere, parte a retribuției cadrelor din conducerea unității are, în principal, scopul diferențierii retribuției. Avînd o retribuție tarifară fixă aceste cadre nu ar putea beneficia de o retribuție diferențiată, în raport cu aptitudinile și calitățile lor profesionale. Spre pildă, trei directori ai unor unități din aceeași ramură și același grad de organizare, ar avea aceeași retribuție, indiferent de calitățile, vechimea în specialitate și în munca de conducere, precum și de aptitudinile lor. Desigur că aceste cadre nu beneficiază de plata orelor suplimentare, prin natura muncii programul lor de lucru este nenormat. Sîntem de acord cu dv. că repartiția Comisiei guvernamentale a absolvenților învățămîntului superior este un act administrativ care precede încheierea contractului de muncă. În situația cititorului la al cărui răspuns vă referiți, acesta avea — în primul an de activitate — un contract de muncă în calitate de personal operativ și susținea că unitatea n-are posibilitatea să-i asigure un post corespunzător pregătirii sale superioare. În această situație, conform reglementării în vigoare, trebuie să i se asigure transferul în interesul serviciului.

● **COMITETUL SINDICATULUI C.S.C.F.I., Brăila** — Sporul pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate se stabilește în raport exclusiv de retribuția tarifară, și nu în raport cu celelalte elemente ale retribuției. Răspunsul la care vă referiți corespunde reglementărilor legale.

● **ARPAD IANOS, Odorheiul Secuiesc** — Fiind încadrat în categoria a 6-a a rețelei tarifare a meseriei, dv. ați fost promovat în funcția de tehnician principal. Sînteți absolvent al școlii profesionale și al liceului de cultură generală, avînd o vechime în meserie de 13 ani. Întrucît îndepliniți condițiile prevăzute de lege, puteți ocupa funcția de maistru, urmînd ca în termen de cinci ani să absolviți cursurile școlii de maiștri.

● **ADRIAN TURTUREANU, București** — La plecarea dv. pentru satisfacerea serviciului militar — 1 martie 1980 — unitatea (conform art. 19 lit. c din Legea nr. 26/1967) avea obligația să vă compenseze în bani concediul de odihnă neefectuat în acel an. Ați revenit în unitate la 1 iulie 1980. În acest caz aveți dreptul la un concediu corespunzător lunilor ce veți lucra în anul 1980, respectiv pentru șase luni. De acest concediu puteți beneficia — cu anticipație — în tot cursul anului.

● **DOMINIC FOGARASI, Tg. Mureș** — Din scrisoarea dv. rezultă că sînteți muncitor de înaltă calificare — încadrat într-una din ultimele două categorii ale rețelei tarifare a meseriei de electronist — și că ați absolvit liceul de cultură generală, precum și școala profesională de 2 ani și jumătate. În aceste condiții puteți fi promovat în funcția de maistru, cu condiția de a absolvi în următorii cinci ani școala de maiștri.

● **STELIAN GÎRTAN, Șoldanu, Ilfov** — Conform legislației în vigoare, pensionarul urmaș I.O.V.R. care îndeplinește și condițiile de a fi beneficiar al unei pensii pentru munca depusă și limită de vîrstă trebuie să opteze pentru una din aceste pensii. Cazurile la care vă referiți privesc pensionarii care au beneficiat de pensie înainte de luna iulie 1977.

● **C. DUMITRESCU, Constanța** — În legătură cu metodologia de încasare a prestațiilor de cazare acordate turiștilor străini am răspuns în Suplimentul la revista noastră nr. 20.

● **ALEXANDRU BERCARU, Slobozia** — Decontarea cheltuielilor efectuate cu ocazia deplasărilor în interesul serviciului sînt cele pentru transportul cu trenul, I.T.A. sau avionul, diurna și cazarea la hotel.

● **IULIAN CONSTANTINESCU, Iași** — Problemele la care vă referiți sînt în atenția organelor centrale în vederea reglementării. (Din răspunsul Ministerului Muncii nr. 321411).

VĂ PREZENTĂM:

PRODUSE NOI CU MARCA „DERO"

Întreprinderea de detergenți „Dero" din Ploiești are în programul de fabricație — pe lîngă gama de detergenți — o bogată paletă de produse chimice de degresare, splălare, prelucrare, protecție anticorosivă și tratament termic metale, necesare industriei metalungice și constructoare de mașini. Acestea sînt :

SE DERO 100 : lichid pentru degresarea și spălarea pieselor auto conservate, a motoarelor înainte de reparații, curățirea rezervoarelor și tancurilor petroliere, a cazanelor C.F.R. de gudroane și produse petroliere, dizlocarea miezurilor de turnătorie la piesele din fontă etc. Se utilizează în soluție apoasă la concentrația optimă de 3—5% sau pînă la 10% în cazul pieselor mai murdare și la temperatura de 50—60°C. Degresarea și spălarea se execută prin simplă imersare sau sub jet funcție și de natura obiectelor ce trebuie degresate și agentul gresant. Fiind un amestec de substanțe tensioactive și hidrocarburi grele (solvent) produsul ca atare are gradul de toxicitate caracteristic produselor petroliere și este inflamabil cînd este expus la căldură și la flacără.

DEHIDROL AL ȘI OL : lichid pentru îndepărtarea emulsiilor și apei de pe cuzineți și alte suprafețe metalice din aluminiu și oțel. Asigură protecția anticorosivă temporară a acestora. Se utilizează ca atare la temperatura mediului ambiant. Spălarea pieselor de apă sau emulsii se execută prin imersarea acestora în produs. Măsurile de protecție sînt cele recomandate pentru produsele petroliere. Nu este recomandat pentru îndepărtarea uleiurilor și vaselinelor sau a peliculelor de grăsimi provenite din operația de tragere-trefilare.

DERO LB : praf pentru spălarea sticlelor de lapte, bere, spirt, degresarea conservantului de pe tubulatura cazanelor generatoare de abur din centralele termice. Se utilizează în soluție apoasă la concentrația de 3—5% și temperatura de 60—70°C. Degresarea și spălarea se execută prin imersare sau jet în funcție de natura obiectului ce trebuie degresat și de natura conservantului. După spălarea cu acest produs se recomandă limpezirea cu apă. Nu este toxic sau inflamabil. Avînd în vedere alcalinitatea soluției apoase (pH.10) se recomandă atenție la manipulare. Se vor folosi alifii protectoare pentru mîini.

DEROMET I : detergent pulbere pentru spălări piese auto, aparatură tehnică, pardoseli etc. Se utilizează în soluție apoasă pînă la 10%, la temperatura mediului ambiant sau la temperatura de cca. 35—50°C. Produsul nu este toxic sau inflamabil.

DEROMET II: detergent aglomerat pentru spălarea mijloacelor de transport ca : autobuze, avioane etc. Produsul se utilizează în soluție apoasă la concentrația pînă la 10%, la temperatura mediului ambiant.

CONCENTRAT EMULSIONABIL DERO R : lichid pentru ungerea, răcire la rectificarea căilor de rulare a diametrului exterior și fețelor plane la inelele de rulmenți. Se utilizează la temperatura mediului ambiant, în emulsie apoasă de 2,5%, în amestec cu soluția de protecție anticorosivă DERO RA. Emulsia conținînd 2,5% Dero 1076 și 2,5% Dero RA se dirijează sub formă de jet pe suprafața metalică ce se prelucrează.

CONCENTRAT EMULSIONABIL DERO R : lichid pentru ungerea, răcirea și spălarea pieselor precum și pentru rectificarea, strunjirea, broșarea și tăierea suprafețelor metalice. Se utilizează în emulsie apoasă de 2,5% în amestec cu soluția de protecție anticorosivă Dero RA, la temperatura mediului ambiant. Emulsia se dirijează sub formă de jet pe suprafața metalică ce se prelucrează.

LUBRICORD : lubrifiant pentru trefilarea sîrmelor de oțel tare, alămite. Se utilizează în emulsie apoasă de 5—10% la temperatură max. de 35—40°C. Lubricordul se poate utiliza și la oțeluri cu un conținut scăzut de carbon. Nu are acțiune corosivă asupra materialului trefilat datorită îmbibitorilor de corosiune din compoziție.

DERO RA : soluție de protecție anticorosivă a suprafețelor de oțel. Se utilizează în soluție de 2,5% în amestec cu concentratul emulsionabil Dero R sau 1076 la temperatura mediului ambiant. Se poate utiliza și independent pentru protecția anticorosivă temporară pe flux de fabricație a pieselor din oțel depozitate pentru o perioadă de maximum 30 zile.

DERO T : lichid pentru uleiurile de tratament termic pentru mărirea puterii de călire și emulsionare. Se utilizează ca atare în concentrație de 5% față de uleiurile de tratament termic uzuale. În viitorul apropiat întreprinderea va produce un nou produs **DERO D** pentru degresare alcalină la spălarea elementilor de rulmenți după tratamentul termic. Degresarea și spălarea se vor executa prin simplă imersare sau sub jet funcție de natura obiectelor ce trebuie degresate și agentul gresant. Poate fi experimentat la îndepărtarea uleiurilor și a peliculelor de grăsimi provenite din operația de tragere-trefilare.

Z. EMIL

UNITATE DE NECLINTIT, ADEZIUNE DEPLINĂ A ÎNTREGULUI POPOR LA POLITICA PARTIDULUI

SE POATE SPUNE că prima jumătate a lunii septembrie a fost caracterizată printr-o deosebit de puternică efervescență a vieții politice a țării noastre, atît pe plan intern cît și pe acela al relațiilor sale internaționale, purtînd amprenta de neșters a prodigioasei activități a secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Evenimentul dominant a fost, desigur, Congresul al II-lea al consiliilor populare, larg și reprezentativ forum de lucru, expresie a democratismului autentic și profund al orînduirii noastre, marcat prin magistrala cuvîntare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la încheierea lucrărilor sale. A avut loc de asemenea o importantă ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., care, pe lîngă analiza temeinică a activității desfășurate pentru îndeplinirea planului, a măsurilor ce se impun pentru îndeplinirea exemplară a tuturor indicatorilor săi, a hotărît, în deplin consens cu întreaga politică a partidului și statului nostru consacrată păcii, bunăstării și fericirii poporului, reducerea cheltuielilor militare cu 2 miliarde lei, precum și a altor cheltuieli ale statului cu încă 4 miliarde lei. Fondurile astfel eliberate sînt destinate asigurării progresului social-economic mai rapid și creșterii mai intense a nivelului de trai. Expresie a grijii partidului nostru, a secretarului său general față de tînăra generație, deschiderea școlii, devenită o sărbătoare tradițională a tineretului, a avut loc și în acest an în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, prilej cu care, președintele țării a rostit la Iași o importantă cuvîntare, adevărat îndreptar de muncă și de viață pentru viitorii constructori ai socialismului și comunismului în patria noastră. În sfîrșit trebuiesc amintite și vizitele de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, rodnicul dialog purtat de secretarul general al partidului cu oamenii muncii, manifestare concretă a strînsei legături dintre partid și popor.

Pe planul relațiilor internaționale în aceste două săptămîni s-au desfășurat vizite în țara noastră ale unor șefi de state din diverse zone geografice, soldate cu semnarea unor documente menite să intensifice cooperarea dintre țările noastre, prilejuri, totodată, de reafirmare a politicii României socialiste consacrată păcii, edificării unei noi ordini internaționale, unei lumi mai bune și mai drepte.

Document de inestimabilă valoare, orizonturi largi activității creatoare a poporului, perfecționării continue a vieții economice

ODATĂ MAI MULT, desfășurarea lucrărilor celui de al II-lea Congres al consiliilor populare a demonstrat cu o deosebită forță de convingere democratismul real al orînduirii noastre unde toate hotărîrile se iau împreună cu poporul, se înfăptuiesc împreună cu poporul pentru binele și prosperitatea sa. Așa cum spunea secretarul general al partidului sînt puține țări ale lumii în care toți reprezentanții aleși ai națiunii — de la comune, orașe, municipii și județe — se strîng într-un asemenea forum pentru a dezbate împreună problemele dezvoltării localităților, ale progresului general al țării. Este aceasta o experiență deosebită și o expresie profundă a noii democrații socialiste pe care o edificăm în România. Cu atît mai mult cu cît, desfășurîndu-se la punctul de confluență a două cincinale, deci într-un moment deosebit de semnificativ, Congresul a avut pe ordinea de zi probleme de o mare importanță pentru munca și viața poporului nostru, pentru activitatea sa în următoarea perioadă și în special pentru înfăptuirea planurilor

de dezvoltare economico-socială a României socialiste în profil teritorial, pentru adîncirea continuă a democrației socialiste.

Expunerea rostită cu acest prilej de tovarășul Nicolae Ceaușescu, constituie un impresionant document, expresie grăitoare a gîndirii novatoare, revoluționare, a puterii de pătrundere și de analiză clarvăzătoare a secretarului general al Partidului Comunist Român. Expunerea evidențiază cu claritate rolul consiliilor populare, răspunderile mari ce revin acestor foruri locale ale puterii revoluționare a oamenilor muncii în procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, prezintă, în același timp, o covîrșitoare însemnătate și o inestimabilă valoare teoretică și practică pentru multiple domenii, îmbrățișînd întreaga viață a societății noastre, de la activitatea economică pînă la cea cultural-științifică, de formare și dezvoltare a conștiinței socialiste, de afirmare tot mai puternică a principiilor eticii și echității socialiste. Materializînd deplina adeziune, înalta satisfacție cu care participanții la Congres, ca și milioane de alți oameni ai muncii care, cu cel mai viu interes, au urmărit cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, sentimente exprimate apoi într-un adevărat torent de telegrame adresate conducerii partidului, personal secretarului său general, Congresul a hotărît în unanimitate ca expunerea să fie adoptată ca program al întregii activități viitoare a consiliilor populare. Această hotărîre ca și miile și miile de telegrame și scrisori dau glas cu putere unității de neclintit a poporului nostru în jurul partidului comunist, al secretarului său general, deciziei ferme a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, de a face totul pentru a înfăptui pînă la capăt Programul partidului, hotărîrile celui de al XII-lea Congres, de a păși neabătuți înainte, cu pasiune revoluționară, pe drumul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, a comunismului.

Pătrunzătoarea analiză pe care secretarul general al partidului o face asupra dezvoltării economico-sociale a României în perioada 1950—1980 relevă în modul cel mai convingător uriașele succese înregistrate de poporul român pe calea construcției socialiste, faptul că eforturile sale de-a lungul acestor trei decenii s-au materializat în crearea unei puternice avuții naționale care a făcut, așa cum sublinia secretarul general al partidului **„ca țara noastră — în trecut o țară cu o economie înapoiată — să înregistreze progrese uriașe, demonstrînd cu putere forța socialismului, capacitatea noii societăți, în care puterea aparține poporului însuși, în care clasa muncitoare are rolul conducător, faptul că poporul știe să conducă mai bine, să înfăptuiască mai bine dezvoltarea societății, să asigure progresul economic social"**.

Cifrele comparative prezentate în expunere ilustrează cu o mare elocvență drumul luminos pe care țara noastră l-a parcurs în cele trei decenii de construcție socialistă, timp extrem de scurt la scară istoric, dar extrem de bogat în realizări. Fie că este vorba de creșterea venitului național, indicatorul cel mai sintetic, fie că ne referim la aspecte mult mai concrete — producția de energie electrică, de oțel sau de alte produse pe locuitor — constatăm cu deosebită satisfacție, cu adevărată mîndrie patriotică, că decalajele care despărțeau România de țările dezvoltate s-au micșorat de 3—4 ori. Este un bilanț cu atît mai valoros cu cît sînt prea puține țările care prin propriile lor forțe, înfruntînd destule greutăți din rîndul cărora nu au lipsit calamități naturale, pornind de la o bază extrem de precară — o țară cu economia distrusă de război și pe a cărei avuție națională exploatarea străină o secătuise decenii și chiar secole de-a rîndul — să fi obținut, mai ales în perioada postbelică, atît de frămîntată, rezultate asemănătoare.

Evidențiind toate aceste mari realizări, rod al muncii pline de abnegație a muncitorilor, țăranilor, intelectualilor, a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, a întregului popor, secretarul general al partidului, cu realismul pătrunzător ce îl caracterizează, atrăgea însă atenția — și aceasta este o teză de o mare importanță teoretică, pe care economiștii vor trebui desigur să o aprofundeze — că toate aceste succese trebuie consolidate temeinic. După cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea sa, printr-o comparație cu o deosebită putere de convingere, în perioada care a trecut **„obținînd victorii hotărîtoare, am parcurs distanțe mari, cu caracter strategic ; acum este necesar să acționăm pentru consolidarea cuceririlor și victoriilor realizate... România este astăzi de cîteva ori mai bogată, mai puternică. Dar este nevoie să consolidăm această înaintare, aceste cuceriri, pentru a crea condiții de a continua ofensiva pentru înfăptuirea Programului partidului, pentru victoria comunismului în România"**.

Principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale și ai creșterii nivelului de trai în perioada 1950—1980

	1950	1965	1980	1980 / 1950
Produsul social — miliarde lei	83	344	1 317	15 ori
Venitul național — miliarde lei	35	146	546	15 ori
Producția globală industrială — miliarde lei	27,5	178,4	965	34 ori
Producția globală agricolă — miliarde lei	32,4	62,5	147,7—157,2	3,8—4,1 ori
Fondurile fixe total — miliarde lei	207	517	1 950	8,6 ori
Productivitatea muncii (calculată pe baza producției globale) în industrie — mii lei/persoană	30,6	105,0	293,8	9,3 ori
Comerțul exterior — miliarde lei	8,3	43,9	335,8	42 ori
Veniturile din retribuirea muncii personalului muncitor — miliarde lei	10,1	57,2	211,8	21 ori
Retribuția medie netă a personalului muncitor — lei lunar	337	1 028	2 256	6,7 ori
Retribuția reală — total personal %	100	225,6	422,8	4,2 ori
Veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum — miliarde lei	3,5	22,9	82,2	23 ori
Desfacerile de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist — miliarde lei	12,1	63,7	214,9	16 ori
Locuințe din fondurile statului — mii apartamente	1951—1965: 370,3		1966—1980: 1614	

În acest sens, noul plan cincinal se definește, prin prevederile sale, ca o etapă importantă tocmai pentru consolidarea și dezvoltarea pe un plan superior a marilor victorii de pînă acum. Toate orientările concrete date de secretarul general al partidului în ampla sa expunere, începînd cu realizarea unui echilibru optim între toate sectoarele de activitate, amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriu, restructurarea producției industriale, în vederea diminuării consumurilor materiale și energetice, dezvoltarea noilor surse energetice și valorificarea maximă a tuturor resurselor locale — în acest scop o atenție deosebită fiind acordată industriei mici — pînă la crearea condițiilor pentru creșterea continuă, pe toate căile, a eficienței economice, dezvoltarea și modernizarea mai rapidă a agriculturii, converg spre realizarea acestui obiectiv de o deosebită însemnătate.

În acest context, un loc important este acordat în expunerea secretarului general sarcinilor concrete ce revin consiliilor populare în așa fel încît activitatea lor să corespundă cerințelor economiei, cerințelor întregului popor. Este subliniat faptul că consiliile populare, împreună cu ministerele și centralele trebuie să asigure ca rezultatele bune obținute în acest an în perfecționarea organizării unor întreprinderi din fiecare ramură industrială să fie generalizate pînă la jumătatea anului viitor ; tot lor le revin răspunderi deosebite pentru dezvoltarea industriei mici, a cărei producție va trebui să crească de la 1 800 lei anual pe locuitor pînă la 5—6 000 lei, pe baza principiilor cuprinse în proiectul de lege supus dezbaterii congresului, precum și pentru dezvoltarea agriculturii, pentru cultivarea fiecărui metru de pămînt, această mare avuție a întregului popor, pentru desfășurarea în cele mai bune condiții și la timp a campaniilor agricole. Consiliile populare, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, acționînd în spiritul autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare trebuie să-și exercite deplin atribuțiile ce le revin în mobilizarea maselor de oameni ai muncii la realizarea exemplară a planului, sporindu-și contribuția la soluționarea operativă a tuturor problemelor.

Referindu-se la domeniul investițiilor, secretarul general al partidului sublinia că și aici trebuie să consolidăm succesele dobîndite, și pentru aceasta este necesar ca toate investițiile să fie realizate cu cheltuieli minime și în termene cît mai scurte.

să nu mai fie începute alte investiții noi pînă cînd nu este asigurată intrarea în funcțiune a tuturor celor începute. **„Am arătat că am înaintat pe un front larg, pe distanțe mari. Acum,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, trebuie să terminăm lucrările, să consolidăm, să asigurăm ca noile obiective să producă, și numai după aceea să trecem la noi construcții. Avem suficiente forțe de producție ca, lucrînd la întreaga capacitate, să putem să realizăm aproape fără noi investiții, producția prevăzută pînă în 1985".**

Și pe un alt plan, acela al comerțului exterior, este necesar să se acționeze, cu fermitate, într-o direcție similară. Creșterea de 42 de ori a volumului comerțului exterior este deosebit de mare și dezvoltarea economiei noastre naționale ne angrenează, în continuare, din ce în ce mai puternic în diviziunea mondială a muncii, în relațiile economice internaționale. Dar, sublinia secretarul general al partidului, este necesar să facem în așa fel încît să reducem substanțial datoria externă pe care o avem pentru importurile de utilaje și de materii prime, să ajungem ca într-un număr de ani să nu mai recurgem la credite, care, de altfel, au devenit extrem de scumpe și să ne soluționăm problemele cu mijloace proprii.

Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu cuprinde deci un program concret, multilateral, de o deosebită valoare, pentru perfecționarea activității întregului popor. De la înalta tribună a Congresului, secretarul general al partidului și-a exprimat convingerea că oamenii muncii din toate sectoarele de activitate vor face totul pentru a înfăptui hotărîrile Congresului al XII-lea al partidului, convingere confirmată pe deplin de angajamentele entuziaste, ferme, pe care clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea și le asumă în fața conducerii partidului, personal a secretarului său general prin nenumărate scrisori și telegrame expediate din toate colțurile țării.

O politică pe deplin consacrată bunăstării și fericirii poporului

SE DESPRINDE din expunerea secretarului general al partidului nostru un fapt fundamental : întreaga politică a partidului, toate eforturile pe care le-am depus, întreaga noastră muncă sînt consacrate bunăstării și fericirii poporului, creșterii continue a nivelului său de trai material și spiritual, afirmării multilaterale a personalității umane. Practic, așa cum se evidențiază în expunere, în perioada celor trei decenii de construcție socialistă s-au obținut realizări cu adevărat istorice în schimbarea condițiilor de viață ale oamenilor muncii, în ridicarea bunăstării generale a poporului. Din datele extrem de relevante prezentate de secretarul general al partidului citățm numai faptul că în această perioadă retribuția reală, subliniem reală, a crescut de 4,2 ori. Această creștere în termeni reali este rezultatul politicii economice a partidului care a exercitat un control strict asupra prețurilor, a căror creștere nu a depășit, în general, un procent pe an. Puterea de cumpărare a oamenilor muncii a crescut continuu astfel că desfacerile de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist au crescut de 16 ori, fapt exprimat convingător și atunci cînd puterea de cumpărare este comensurată prin cantități de produse de interes general. Sînt fapte concrete care demonstrează cu putere că esența politicii partidului nostru este satisfacerea trebuințelor materiale și spirituale ale omului, realizarea unei societăți în care personalitatea umană să se manifeste deplin, în care omul să se bucure din plin de cuceririle civilizației materiale și spirituale, să fie participant activ la făurirea propriului său destin.

În acest sens una din marile cuceriri ale orînduirii noastre o constituie realizarea unui raport echitabil între veniturile mari și cele mici, acțiune al cărei promotor activ și consecvent a fost însuși secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. De la un raport de aproape 23 la 1 în 1950, de 10 la 1 în 1965, s-a ajuns la un raport de 5,5 la 1 în prezent. Acest echilibru corespunzător între veniturile mari și mici, în spiritul echității și dreptății sociale, s-a realizat pe calea creșterii mai rapide și mai accentuate a veniturilor mici, crescînd proporțional, însă în limitele acestui raport, și celelalte venituri ale populației. Desigur diferențierea în retribuție în raport cu munca și calitatea se va menține, fără să depășească însă anumite limite, deoarece nu s-ar mai încadra în principiile socialiste și comuniste. Or, noi, așa cum afirma tovarășul Nicolae Ceaușescu, vom face totul pentru a aplica aceste principii în construcția socialismului în țara noastră, pentru a dezvolta sentimentul de demnitate, umanismul revoluționar, pentru a sădi în rîndurile poporului, ale tineretului, idealurile de egalitate și de dreptate socială.

Transpare acest viabil țel și din permanenta grijă a partidului nostru pentru adîncirea continuă a democrației socialiste, proces a cărui expresie a constituit-o însuși acest al doilea Congres al consiliilor populare. Avem acum o societate socialistă formată din clase și categorii sociale prietene care în deplină unitate urmează neabătut politica partidului comunist, edificînd societatea socialistă multilateral dezvoltată, asigurînd creșterea continuă a bunăstării poporului, întărirea independenței și suveranității patriei. Dar contradicții se pot manifesta și în condițiile socialismului, rolul partidului comunist fiind să le sesizeze la timp, să acționeze pentru înlăturarea lor, păstrînd permanent un strîns contact cu poporul, acționînd în strînsă legătură cu el, făcînd totul pentru participarea directă a clasei muncitoare, a întregului popor, la conducerea tuturor sectoarelor de activitate. Și tocmai în acest sens a acționat și acționează partidul nostru care a făcut totul pentru realizarea cadrului organizatoric necesar participării largi a maselor populare la conducerea societății, pentru dezvoltarea democrației socialiste. Acum, așa cum sublinia odată mai mult secretarul general al partidului, trebuie să facem ca acest cadru să funcționeze cît mai bine și mai eficient, pentru ca masele populare să fie participante active la tot ceea ce se hotărăște și se înfăptuiește în țara noastră, aceasta constituind **„una din problemele esențiale ale socialismului, una din problemele fără de care nu se pot asigura făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism".** Iar în acest sens, sarcini și răspunderi deosebite revin consiliilor populare, care alese de cetățeni se află în slujba intereselor cetățenilor, ale țării. Așa cum preciza secretarul general al partidului **„Dacă ne vom mulțumi numai să dezbatem și să adoptăm hotărîri și nu lucrăm cu oamenii, aceasta nu înseamnă că rezolvăm și acționăm în mod democratic. Trebuie să lucrăm cu oamenii, pentru oameni ! Să facem totul ca întregul popor să sprijine activ consiliile noastre populare, întregul stat în făurirea socialismului și comunismului".**

În aceste condiții, în care creșterea continuă a conștiinței oamenilor muncii, ridicarea nivelului lor de cultură și de pregătire profesională, apare ca un imperativ, partidul nostru acordînd o deosebită grijă formării omului nou al societății socialiste și comuniste. Este ceea ce a reieșit și din cuvîntarea rostită de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la marea adunare populară din municipiul Iași, prilejuită de deschiderea anului școlar, unde secretarul general al partidului spunea : **„Nu trebuie să uităm nici un moment că noi sîntem încă în plin proces al transformărilor revoluționare. Socialismul și comunismul cer abnegație, devotament nemărginit, spirit revoluționar — și trebuie să învățăm să fim revoluționari în tot ceea ce facem, să muncim ca adevărați revoluționari".**

★

Mai sînt 3 luni și jumătate pînă la încheierea acestui cincinal, pînă la intrarea într-o nouă etapă a consolidării și dezvoltării succeselor de pînă acum. Ampla expunere a secretarului general al partidului oferă o imagine clară asupra sarcinilor și obiectivelor de mare complexitate și nu ușor de realizat care ne stau în față. Dispunem însă de tot ceea ce este necesar pentru înfăptuirea lor, pentru ca, acționînd în strînsă unitate, sub conducerea partidului să asigurăm bunăstarea, independența și suveranitatea patriei noastre socialiste.

Nicoară IONESCU

PREGĂTIREA ȘI UTILIZAREA MAI BUNĂ A FORȚEI DE MUNCĂ – SURSĂ DE SPORIRE A PRODUCTIVITĂȚII

Iulian PLOȘTINARU,
prim-secretar al Comitetului județean Mehedinți al P.C.R.

POLITICA PARTIDULUI de înzestrare susținută a economiei naționale cu mijloace de producție moderne, de înaltă eficiență — politică ce accentuează cu deosebire latura calitativă a muncii —, determină, pe un plan mai general și într-un orizont larg de timp, necesitatea intensificării acțiunii unei serii de factori implicați organic în procesul dezvoltării. Între aceștia forța de muncă, asigurarea volumului, a distribuției sale rationale în teritoriu, a unui nivel de pregătire și utilizare superioare — idee subliniată în numeroase rînduri de secretarul general al partidului, **„Mersul nostru înainte,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, depinde în mod hotărîtor și nemijlocit de calitatea și competența oamenilor, de capacitatea lor de a stăpîni mijloacele de producție mereu mai perfecționate, de priceperea de a administra bogățiile țării, avuția națională, de receptivitatea la tot ce e nou și înaintat, de puterea de a ține pasul cu progresul mondial"**. La rîndul lor dezbaterile prilejuite de cel de-al doilea Congres al consiliilor populare, larg forum democratic care a analizat probleme de fond ale dezvoltării economico-sociale ale României în anii următori, a evidențiat pe larg însemnătatea factorului uman în procesul materializării obiectivelor societății socialiste multilateral dezvoltate. Deopotrivă au fost analizate, în spiritul înaltei exigențe și răspunderi comuniste față de destinele patriei, modalitățile concrete de asigurare cu forță de muncă calificată a fiecărui județ și localități.

Dezvoltarea industrială a județului Mehedinți, rezultat al politicii științifice a partidului și statului de amplasare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul patriei, este ilustrată și de creșterea numărului de întreprinderi. În cincinalul în curs, acesta sporește de la 19 în 1975 la 25 în 1980, în condițiile asigurării lărgirii și dezvoltării capacităților productive existente. În aceeași perioadă, volumul fondurilor fixe crește de la circa 8 miliarde lei la 13,4 miliarde lei. Sînt dinamici care, firesc, determină mutații cantitative și calitative importante în structura populației ocupate și implicit a forței de muncă.

Problemele asigurării, utilizării și perfecționării forței de muncă devin, deci, din ce în ce mai complexe. Obținerea unei eficiențe ridicate este esențialmente legată de nivelul calificării forței de muncă, de utilizarea ei cît mai deplină, de folosirea astfel în întregime a capacităților de producție cu respectarea riguroasă a unor tehnologii optime de fabricație.

Faptul că productivitatea muncii pe lucrător va trebui să fie la sfîrșitul acestui an cu aproape 30 la sută mai mare decît în 1975 a impus și impune în continuare să se acționeze pentru pregătirea și perfecționarea pregătirii forței de muncă în structura, meseriile și specialitățile cerute de procesul dezvoltării județului. Cum a evoluat numărul personalului din județ, ce acțiuni s-au întreprins și se întreprind spre a asigura corelația între nivelul calificării personalului și exigențele realizării unei noi calități în întreaga activitate ?

În acest an, numărul personalului muncitor depășește cifra de 84 mii persoane, iar populația ocupată la 1 000 locuitori ajunge la 453 persoane. În cadrul populației ocupate, ponderea personalului muncitor a crescut de la 48 la sută în 1975 la 56,7 la sută în 1980, creșteri mai accentuate înregistrîndu-se în activitatea din industrie. Numai în perioada actualului cincinal, în județul Mehedinți au fost calificate prin diferite forme de pregătire aproape 20 mii persoane. Pe lîngă meseriile tradiționale de lăcătuș, sudor, strungar, tîmplar, zidar, au apărut meserii și specialități ca : operator chimist, laborant, forjor, matriței, energetician etc. Situația asigurării și pregătirii forței de muncă pe județ, ca și în principalele întreprinderi în perioada 1976—1980 este prezentată în tabelul nr. 1.

Din analiza datelor respective rezultă că au existat preocupări din partea întreprinderilor menționate de a asigura și pregăti forța de muncă necesară, ceea ce a permis și permite, în general, realizarea produselor planificate în condițiile de calitate cerute. Ilustrativ este și faptul că, sub aspectul obținerii inițiale a calificării, la Întreprinderea mecanică, la Întreprinderea de vagoane, la Întreprinderea de construcții navale și prelucrări la cald ș.a. — unde există un grad mai mare de tehnicitate și complexitate a lucrărilor — ponderea principală în totalul personalului o au muncitorii pregătiți prin licee și școli profesionale. Din tabel se mai desprinde faptul că la C.C.H., C.P.L., Întreprinderea minieră, Întreprinderea de confecții, Întreprinderea textilă „Cazanele"-Orșova, cea mai mare parte din forța de muncă calificată s-a asigurat prin forme simple de calificare ; or, aceasta a avut implicații negative atît în realizarea normelor de producție, cît și în ce privește asimilarea și introducerea noului în producție, cît și în ce privește obținerea unor categorii de calificare corespunzătoare complexității mereu crescînde a proceselor de fabricație.

Tabelul nr. 1

Asigurarea și pregătirea forței de muncă pe județ și pe principalele întreprinderi, în perioada 1976—1980

— în % —

Unitatea	Forme de pregătire : Absolvent liceu	Absolvent școală profesională	Absolvent cursuri calificare	Practica la locul de muncă
TOTAL JUDEȚ	6,9	28,2	46,4	18,5
Întrep. constr. navale și prelucrări la cald	2,1	45,2	41,5	11,2
Întreprinderea de vagoane	4,7	61,0	33,4	0,9
Întreprinderea mecanică	34,7	24,9	38,5	1,9
C.C.H. Drobeta-Turnu Severin	1,9	32,3	45,6	20,2
C.P.L. Drobeta-Turnu Severin	5,0	40,7	54,3	—
Întreprinderea de confecții	0,7	4,6	91,1	3,6
Întreprinderea minieră Orșova	12,6	3,6	82,2	1,6
Întreprinderea textilă „Cazanele"-Orșova	6,9	19,8	72,1	1,2
Șantierul naval Orșova	4,9	46,3	43,8	—

Creșterea calificării influențează nemijlocit productivitatea

TOCMAI PRACTICA demonstrează că modului relativ simplu de dobîndire a calificării i se datorește, în bună parte, numărul apreciabil de muncitori care nu-și realizează normele de producție — 28,7 la sută din totalul muncitorilor acordanți la nivelul județului ; peste această medie se situează Întreprinderea de confecții Drobeta-Turnu Severin (61,0 la sută), I.C.N.P.C. (38,7 la sută), Întreprinderea mecanică (29,6 la sută) ș.a.

Rezervele care există încă în județ pe linia îmbunătățirii calificării și astfel a utilizării eficiente a potențialului tehnic din unități sînt puse în lumină și de corelația care există între gradul de înzestrare a muncii cu fon-

Tabelul nr. 2

Dinamica principalilor indicatori ai industriei județului Mehedinți

1975 = 100

Indicatori	1979	1980
Producția globală	149,9	157,6
Numărul de muncitori	118,0	125,7
Productivitatea muncii	121,1	130,6
Valoarea fondurilor fixe	125,0	167,5
Valoarea fondurilor fixe pe un muncitor	105,8	133,3

duri fixe și sporirea productivității. Așa cum se desprinde din tabelul nr. 2, deși gradul de înzestrare a forței de muncă cu fonduri fixe a cunoscut creșteri însemnate în perioada 1976—1980 (circa 33 la sută), sporul productivității muncii a fost de numai 30,6 la sută.

Este drept că devansarea gradului de înzestrare tehnică a muncii față de nivelul productivității muncii pe județ se explică, pe de o parte, prin punerea în funcțiune a unor noi obiective care se află în perioada de atingere a parametrilor proiectați, obiective cu valori mari ale fondurilor fixe (cazuri la Întreprinderea „Electrocentrale" Porțile de Fier și la Combinatul de celuloză și hîrtie). În același timp însă este vorba de existența unor importante rezerve determinate de neajunsuri în organizarea producției și a muncii la unele întreprinderi. Una din aceste rezerve de creștere a productivității o constituie, practic în fiecare întreprindere, mai buna folosire a forței de muncă, dobîndirea de către lucrători a unei calificări temeinice, moderne, a unui vast și armonios ansamblu de cunoștințe teoretice și deprinderi practice, care să le permită înțelegerea și stăpînirea mecanismului complex al utilajelor automatizate.

Examinînd din acest punct de vedere nivelul de calificare la cîteva întreprinderi din ramura industriei construcțiilor de mașini se pot desprinde mai multe concluzii (vezi și tabelul nr. 3). Astfel, se relevă faptul că personalul muncitor încadrat în categoriile I și II deține o pondere destul de ridicată, circa 62 la sută, atît la Întreprinderea de construcții navale și prelucrări la cald, cît și la Întreprinderea mecanică. Acest lucru se datorește atît numărului mare de tineri calificați prin cursurile de pregătire la locul de muncă — a căror pondere în total muncitori calificați se ridica în 1979 la aproape 49 la sută la Întreprinderea de construcții navale și prelucrări la cald și circa 40 la sută la Întreprinderea mecanică — cît și faptului că foarte mulți lucrători au un stagiu încă mic în producție, firesc neputînd promova în categorii superioare de calificare. Mai trebuie spus însă că situația analizată se datorește și altor factori, cum ar fi fluctuația mare a personalului, care în anul trecut a fost de 12 la sută la Întreprinderea de construcții navale și prelucrări la cald și de 11,8 la Întreprinderea mecanică. Toate acestea demonstrează că în unități sînt necesare măsuri importante pentru ridicarea calității forței de muncă, corespunzător cerințelor impuse de procesele tehnologice.

Tabelul nr. 3

Gruparea muncitorilor pe categorii de calificare în 1979

(în %)

Unitatea	Categoria de calificare					
	I	II	III	IV	V	VI
Întrep. de constr. navale și prelucrări la cald	26,8	35,1	14,8	11,0	7,6	4,7
Întreprinderea mecanică	35,8	26,4	14,7	11,1	6,8	5,2
Întreprinderea de vagoane	22,5	21,4	16,6	20,0	10,7	8,8

Numărul mare de muncitori avînd categorii de încadrare mici — I și II — a influențat și influențează, în bună măsură, modul de exploatare și întreținere a mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotare. Efecte negative în acest sens sînt evidente îndeosebi la Combinatul de celuloză și hîrtie, unde ponderea timpului neutilizat la mașinile specifice se ridica în primul semestru al acestui an la 17,7 la sută (respectiv peste 5 000 ore-mașini), cu o influență negativă asupra producției de circa 95 milioane lei.

În general, pentru principalele întreprinderi ale județului, timpul în care mașinile și utilajele au fost neutilizate — din diferite cauze — în semestrul I 1980 este mare. Dincolo de anumite motive obiective, o însemnată pondere în totalul timpului de lucru neutilizat o deține — atît pentru mașini-unelte de bază cît și pentru mașini și utilaje speciale — reparațiile accidentale. Ele trebuie puse pe seama atît a unei întrețineri necorespunzătoare a fondului de mașini și utilaje din unitățile respective, cît și a utilizării lor mai puțin judicioase, fără atenția necesară. Oricum însă, în toate unitățile industriale există rezerve însemnate pe linia unei mai bune organizări a producției și a muncii, apte să asigure sporuri de producție consistente. Dacă numai timpul neutilizat din cauza reparațiilor accidentale ar fi fost folosit în scopul realizării sarcinilor de plan, se putea obține un spor de producție industrială de 6,5 milioane lei, corespunzător unei creșteri suplimentare a productivității muncii cu circa 255 lei pe un lucrător.

Tabelul nr. 4

Modul de folosire a fondului de timp maxim disponibil (%)

Indicatori	Luna noiembrie 1975	1979	1979 tr. I	1980 tr. I
Fondul de timp maxim disponibil	100	100	100	100
Fondul de timp efectiv folosit	93,2	93,9	94,3	93,8
Fondul de timp nefolosit, din care (%):	6,8	6,1	5,7	6,2
— întreruperi (stagnări)	3,3	1,1	2,4	1,3
— concedii de boală și maternitate	74,8	75,6	75,2	75,0
— învoiri și concedii fără plată	10,1	9,3	10,6	10,1
— absențe nemotivate	10,9	12,9	10,4	12,7
— alte cauze	0,9	1,1	1,4	0,9

Utilizarea cît mai rațională a personalului

ÎN PARALEL CU RIDICAREA calificării forței de muncă, o altă sursă de sporire a producției și productivității muncii o constituie utilizarea cît mai rațională a personalului, a fondului de timp maxim disponibil al lucrătorilor. Așa cum se desprinde din tabelul nr. 4, analiza structurii timpului neutilizat pe principalele cauze evidențiază faptul că majoritatea pierderilor, cu excepția concediilor de maternitate și a programului redus pentru maternitate, sînt de natură subiectivă, eliminarea și mai ales prevenirea neajunsurilor aflîndu-se la îndemîna organizatorilor și conducătorilor proceselor economice. Potrivit calculelor, pierderile de timp datorate învoirilor, concediilor fără plată, absențelor nemotivate și întreruperilor se ridică la 231 mii ore-om, ceea ce echivalează cu o producție de circa 35 milioane lei.

La timpul de lucru neutilizat înregistrat se pot adăuga pierderile provocate de neajunsurile în organizarea producției și a muncii, în aprovizionarea locurilor de muncă cu materii prime, materiale, scule, dispozitive și verificatoare, abaterile de la disciplina muncii etc. În unele unități mai sînt cazuri cînd activitatea începe cu întîrziere, schimburile nu se preiau din mers, se depășește durata stabilită pentru pauza de masă etc. Înfăptuirea sarcinilor în aceste condiții a impus prestarea unui număr de peste 135 mii ore-om suplimentare în zile lucrătoare și sărbători legale.

Trebuie să se înțeleagă de către consiliile oamenilor muncii, de către toți conducătorii unităților economice că folosirea eficientă a tehnicii și tehnologiei de fabricație nu se poate realiza fără a se asigura o structură corespunzătoare a forței de muncă și creșterea calificării continue a acesteia, fără a se ajunge la o utilizare rațională a timpului, o participare activă a tuturor lucrătorilor la activitatea de producție. A conduce înseamnă, de fapt, o muncă permanentă cu oamenii în scopul utilizării cît mai judicioase a tuturor resurselor de care dispun întreprinderile, în scopul obținerii unei eficiențe economice cît mai ridicate, care în mod practic se reflectă cu prioritate în creșterea productivității muncii.

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

ACCELERAREA PUNERII ÎN FUNCȚIUNE A NOILOR OBIECTIVE DE INVESTIȚII

PUNEREA ÎN FUNCȚIUNE la termen sau în devans a noilor capacități de producție prevăzute în planul de investiții constituie un criteriu esențial de apreciere a activității desfășurate de către toți factorii implicați — constructori, montori, beneficiari, furnizori de materiale și de utilaje tehnologice — dat fiind că orice obiectiv industrial conectat mai devreme la circuitul economic produce în plus bunuri materiale, poate atinge în devans parametrii proiectați (nivelul producției, productivitatea muncii, costurile de producție, rentabilitatea etc.). Totodată, în acest fel se creează condiții ca forțele umane și tehnice de pe șantierele unde lucrările au fost finalizate să fie transferate la alte obiective aflate în curs de execuție, realizîndu-se astfel premise favorabile unei scurtări a perioadei de punere în funcțiune și la aceste capacități de producție.

Articolul prezentat în continuare își propune să analizeze, în lumina exigențelor sporite pe care le presupune accelerarea punerii în funcțiune a investițiilor, activitatea desfășurată în cadrul trustului **„Energomontaj"** din Capitală, urmărind să evidențieze modalități și sugestii de scurtare în continuare a duratelor de execuție.

Valoarea unei experiențe

PENTRU REALIZAREA la termen a prevederilor planului pe acest an, în cadrul grupurilor de șantiere ale trustului — care își desfășoară practic activitatea în întreaga țară — au fost elaborate și aplicate planuri de măsuri tehnico-organizatorice temeinic fundamentate, care au vizat îmbunătățirea tuturor laturilor activității, cu precădere în vederea punerii operative în funcțiune a unor obiective scadente, menite să contribuie la dezvoltarea sectorului energetic în acest cincinal. Îndeplinirea lor consecventă a făcut posibil în primele 8 luni ale acestui an nu numai să se realizeze la termenele planificate o serie de obiective, ci și să se pună în funcțiune cu mult mai devreme alte noi capacități de producție (tabelul). În total, **la aceste obiective și la altele s-a cîștigat un avans față de prevederi de aproape 600 zile la punerea în funcțiune.** Totodată, într-o fază avansată se află și lucrările de montaj la grupul nr. 3 de la C.T.E. Turceni, la care s-a efectuat conectarea la sistemul energetic național la data de 30 august a.c., urmînd ca după completarea de către furnizori a echipamentelor pentru alimentarea cu cărbune să se efectueze proba complexă de 72 ore și apoi să fie predat beneficiarului pentru exploatare. De asemenea, într-o fază avansată de montaj se află și grupul nr. 6 de la C.T.E. Deva, care va funcționa pe cărbune.

Care au fost principalii factori care au determinat obținerea acestor rezultate ?

● **Stabilirea de priorități în asigurarea și concentrarea forței de muncă** a reprezentat o direcție prioritară de concentrare a eforturilor. Ea a constat în special în calificarea muncitorilor în meseriile deficitare și în redistribuirea unor echipe la obiectivele considerate vitale pentru sistemul energetic național (capacități cu funcționare pe cărbune și hidro). Astfel, au fost calificați la locul de muncă 250 muncitori zidari, dulgheri, fierari-betoniști, montori, electricieni, iar alți 85 au fost asigurați prin școlile profesionale și licee treapta I. La asigurarea necesarului de forță de muncă o contribuție de seamă au adus-o numeroase cadre — calificate și necalificate — din unitățile întreprinderilor beneficiare, grăbindu-se astfel ritmul lucrărilor de montaj. La hidrocentrala de la Gilceag, de exemplu, faptul că agregatul de 150 MW a fost dat în funcțiune cu 120 de zile înainte de termenul planificat se datorește în bună măsură acestui sprijin acordat de către beneficiar.

● **Concentrarea maximă de mijloace tehnice de producție** (utilaje de montaj, macarale de mare capacitate, scule și dispozitive specifice etc.) **și asigurarea funcționării lor cu randamente ridicate și în schimburi prelungite** a determinat, la rîndul ei, reduceri importante ale duratei de execuție. În acest sens poate fi amintit faptul că la macaralele de mare capacitate s-a înregistrat la nivelul trustului un grad ridicat de utilizare, situat între 1,4—1,8 schimburi pe zi.

● **Extinderea acordului global pe șantiere și grupuri de șantiere,** formă eficientă de stimulare a montorilor pentru creșterea productivității muncii și de sporire pe această bază a retribuției lor, a determinat creșterea răspunderii colective și individuale în mărirea productivității muncii și a nivelului calității execuției. Pe total trust, acordul global a fost extins de la 60% în anul 1979 la 63% în primele 8 luni din acest an.

● **Manifestarea unei exigențe sporite în perioada de rodaj a agregatelor și de efectuare a probelor mecanice și electrice.** Pe lîngă faptul că la executarea acestor operații s-a asigurat un regim de lucru continuu, cadrele de conducere de pe șantiere au acordat asistență tehnică echipelor de specialiști recrutați de la toate subunitățile șantierelor sau grupurilor de șantiere. În acest fel, defecțiunile ivite în timpul probelor au fost remediate la timp, fapt care a contribuit la grăbirea ritmului de predare a obiectivelor în exploatare.

Cerințe pentru mobilizarea rezervelor

REALIZĂRILE OBȚINUTE în primele 8 luni ale anului de către trustul „Energomontaj" au adus o contribuție importantă la dezvoltarea sectorului energetic în țara noastră. Trebuie precizat însă că în perioada analizată, trustul a înregistrat și unele rămîneri în urmă, lucrările de montaj fiind întîrziate față de prevederi la unele o-

Gradul de respectare a termenelor planificate de punere în funcțiune a unor obiective de investiții energetice

Denumirea obiectivului	Termen planificat de punere în funcțiune în anul 1980	Termen efectiv realizat în 1980	Economia realizată (în zile)
Extinderea capacității de producție la :			
Hidrocentrala Zăvideni	31 martie	15 februarie	45
C.E.T. Borzești I	31 martie	22 martie	9
Compensator sincron Suceava	31 martie	22 martie	9
Centrala termică industrială Zalău	31 martie	11 decembrie 1979	111
C.E.T. Brazi II	30 iunie	30 aprilie	61
C.E.T. Craiova II Oltcit	30 iunie	20 martie	102
Hidrocentrala Gilceag	30 iunie	2 martie	120
C.E.T. Bucuresti-Sud	30 iunie	28 mai	33

biective (extinderea capacității la hidrocentrala Arcești și la hidrocentrala Drăgășani). Dacă la aceasta se mai adaugă și faptul că pînă la sfîrșitul anului mai sînt programate să fie date în funcțiune un număr de încă 10 obiective, printre care grupurile de la termocentrala electrică Turceni, hidrocentrala Slatina, centrala termică industrială Zalău etc., precum și alte obiective reprezentînd cazane de abur și cazane de apă fierbinte, rezultă că în continuare **în toate unitățile trustului se cer intensificate eforturile pentru valorificarea rezervelor disponibile, a însemnatului potențial tehnic și uman existent.** În acest scop, dat fiind că a mai rămas un timp relativ scurt pînă la sfîrșitul anului, trustul și grupurile din subordine își orientează preocupările în cîteva direcții principale menite să determine recuperarea restanțelor și realizarea sarcinilor pe întregul an.

Astfel se urmărește **concentrarea mai accentuată a resurselor umane, materiale și tehnice pentru realizarea obiectivelor principale.** În acest sens, sînt deplasate însemnate forțe de pe alte șantiere pentru realizarea importantelor obiective de la Turceni, Doicești și Anina. Alături de sporirea cantitativă a forțelor alocate, deosebit de importantă este **creșterea calității muncii prestate** cu influențe directe în ridicarea nivelului productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale și în general a costurilor de producție. Pentru sporirea rodniciei muncii se are în vedere **promovarea unor noi tehnologii cu randamente superioare.** Este vorba de introducerea sau extinderea sudurii în mediu protector, aluminizare, blindaje înglobate ș.a., ceea ce va permite, așa cum reiese dintr-un calcul făcut de specialiștii trustului, să se obțină o sporire a productivității muncii de 6% față de perioada anterioară.

O mobilizare mai largă a rezervelor interne de pe șantiere va fi realizată și sub raportul utilizării mai bune a timpului de lucru, prin întărirea disciplinei muncii, reducerea absențelor nemotivate și a concediilor fără plată. Transpunerea acestei măsuri de pe hîrtie în practică se cere însă realizată cu mai multă consecvență ca pînă acum, mai ales la grupul de șantiere Turceni unde, cu toate că și în primele 8 luni a.c. au existat planuri de măsuri foarte bune și eficiente în fază de proiect, totuși fondul de timp maxim disponibil a fost utilizat în proporție doar de 95%, sub nivelul mediu atins pe total trust. Este necesar ca aici, ca și în alte locuri, să se ducă o mai temeinică activitate de întărire a disciplinei în muncă, pentru folosirea integrală a timpului productiv.

Desfășurarea operativă a lucrărilor de montaj presupune **asigurarea ritmică a aprovizionării din timp și în cantitățile prevăzute cu materiile prime și materialele corespunzătoare.** Or, în perioada scursă din acest an unele întreprinderi furnizoare nu au respectat termenele de livrare potrivit contractelor economice încheiate. De exemplu, pe 8 luni, Întreprinderea de materiale izolatoare Vaslui a rămas restantă cu 52 tone vată minerală, iar întreprinderile de utilaj petrolier Tîrgoviște și de armături industriale din fontă și oțel Zalău cu aproape 3 300 bucăți diverse armături din oțel. Apare necesar ca în perioada ce a mai rămas din anul 1980 furnizorii să acorde **prioritate producerii materialelor de construcții care condiționează punerile în funcțiune din trimestrul IV**, iar beneficiarii la rîndul lor să depună mai multe insistențe la întreprinderile producătoare și la bazele de aprovizionare în vederea impulsionării livrărilor de materiale.

Beneficiarii vor trebui să acționeze mai energic și pentru **asigurarea echipamentelor energetice la termenele corelate cu punerile în funcțiune,** ținînd seama că se înregistrează însemnate neajunsuri generate, de pildă, de faptul că hidrocentralele de la Drăgășani și Arcești nu au asigurate încă rotoarele pentru hidrogeneratoarele grupurilor nr. 2, iar rotoarele aferente grupurilor nr. 1 au sosit la montaj cu mare întîrziere față de termenele din grafice de la I.C.M. Reșița. Întîrzieri de acest fel au fost înregistrate și la Întreprinderea de utilaj tehnologic Buzău care, la sfîrșitul lunii august, avea o restanță de sute de tone de utilaje specifice necesare centralelor termoelectrice. Este de aceea necesară **o mai bună colaborare a beneficiarilor cu întreprinderile furnizoare,** respectarea de către acestea din urmă a contractelor economice, ca o condiție de bază pentru asigurarea punerilor în funcțiune.

Unitățile Trustului „Energomontaj" sînt confruntate în această perioadă și cu probleme legate de **buna pregătire a activității pe 1981** — primul an din cincinalul viitor. În prezent sînt în curs de elaborare graficele de eșalonare trimestrială a lucrărilor aprobate prin plan în vederea încheierii contractelor de execuție cu beneficiarii. S-au și întocmit specificațiile de materii prime și materiale care s-au trimis la coordonatorii de balanțe pentru a se obține repartițiile și apoi a se încheia contractele respective. În același timp, se elaborează programe concrete de măsuri privind mijloacele de reducere a cheltuielilor materiale, de energie și de combustibili și de sporire a productivității muncii, în cadrul cărora un accent deosebit se pune pe folosirea deplină a tehnicii din dotare, pe așezarea mai judicioasă a normelor de muncă și creșterea gradului de mecanizare a unor operații, în așa fel încît pe această bază să poată fi redus personalul auxiliar și să poată fi sporit — la nivelul necesarului planificat — numărul personalului direct productiv. În acest fel se vor crea condiții optime ca, din prima zi din noul an de muncă, lucrările să se desfășoare ritmic, iar planul să fie realizat conform graficelor, decadă cu decadă și lună de lună, iar punerile în funcțiune să se facă la termene planificate și chiar în devans.

I. GHEORGHIU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

PRODUCȚIA FIZICĂ, REALIZATĂ RITMIC, INTEGRAL

Planul de producție, pe primele 8 luni din 1980, la numeroase produse principale, a fost realizat și chiar depășit (graficul). Dintre ministerele cu număr mare de produse principale, cu desfacere asigurată la beneficiari, realizate la nivelul planului sau peste, sînt de semnalat: M.I.C.M. (30 produse), M.E.F.M.C. (23 produse), M.I.M. (20 produse), M.I.Ch. (13 produse).

Alături de aceste rezultate bune, la un număr de 211 produse principale s-au înregistrat nerealizări ale planului de producție (la țiței extras, mașini și utilaje tehnologice pentru industriile minieră și metalurgică, materiale de construcții, autoturisme de teren, aparate de radio etc.).

O analiză a cauzelor care au determinat această situație arată că la unele întreprinderi s-au înregistrat întîrzieri în punerea în funcțiune a unor capacități de producție (furnalul nr. 6 la C.S. Galați, laminorul continuu de țevi de la întreprinderea din Zalău, instalația pentru producția de cauciuc de la Combinatul chimic Brazi, liniile de ciment de la combinatele de la Medgidia și Aleșd etc.). O altă cauză importantă a constituit-o apariția anumitor defecțiuni generatoare de întreruperi în procesul de producție (la laminorul Stossbank de la întreprinderea din Roman, la instalațiile din sectorul producției de cauciuc și din cel de îngrășăminte chimice, la unele agregate energetice). Asemenea defecțiuni vădesc faptul că nu peste tot se acordă atenția cuvenită reparării și întreținerii în bune condițiuni a utilajelor din dotare, ceea ce duce la stagnarea lor temporară.

Restanțe în realizarea producției se înregistrează și datorită neatingerii parametrilor proiectați la unele instalații date în funcțiune, ca de exemplu la oțelăria OLD3 și la laminorul de tablă groasă nr. 2 de la C.S. Galați, la instalația de turnare continuă de la „Oțelul Roșu" ș.a.

Pentru recuperarea integrală a rămînerilor în urmă, pentru amplificarea realizărilor este necesar ca, în timpul rămas pînă la sfîrșitul anului, să se urmărească valorificarea eficientă a potențialului tehnico-productiv, astfel ca ultimul an al cincinalului să se încheie cu rezultate pe măsura dotărilor și a posibilităților existente în fiecare unitate.

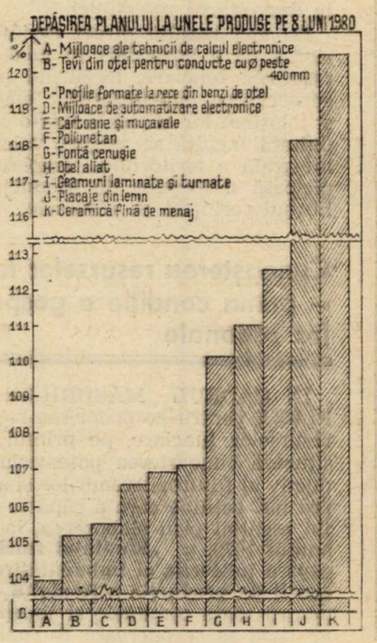

„Trebuie să asigurăm ca fiecare metru de pămînt să fie cultivat. Fiecare cetățean care deține pămînt, sub orice formă, chiar dacă a închiriat locuința și are în curte pămînt, trebuie să-l muncească ! Consiliile populare trebuie să ia toate măsurile ca întreaga suprafață agricolă a țării — mă refer nu numai la terenul arabil, ci și la pomicultură, la pășuni și fînețe, întregul teren, chiar dacă el nu poate să dea decît iarbă — trebuie cultivat, trebuie să producă ! Aceasta este principala obligație a consiliilor noastre populare ! Acest pămînt este un bun al națiunii, al poporului și trebuie să producă maximum pentru satisfacerea necesităților poporului nostru".

NICOLAE CEAUȘESCU

VALORIFICAREA DEPLINĂ ȘI CU EFICIENȚĂ SPORITĂ A FONDULUI FUNCIAR (I)

VALORIFICAREA rațională a resurselor funciare constituie o componentă prioritară în amplul proces de dezvoltare economico-socială, fiind considerată ca un factor capital de care este strîns legată creșterea avuției naționale și bunăstarea poporului. Acest rol îi este conferit, în principal, de acele funcții de nesubstituit ale resurselor funciare : condiție generală necesară vieții și desfășurării tuturor proceselor de producție ; furnizoare de alimente, materii prime pentru industria ușoară și construcții. Să amintim în același timp faptul că aceste resurse sînt limitate ca întindere și nerecuperabile (decît în anumite condiții și în toate cazurile cu investiții considerabile, în cazul degradării).

Problemele fondului funciar capătă o deosebită semnificație în condițiile dezvoltării intensive și industrializării producției agricole, în care scop se prevede creșterea suprafeței arabile la 10 milioane hectare, realizarea unor ample lucrări de gospodărire a apelor și îmbunătățiri funciare, punerea în valoare și ameliorarea continuă a terenurilor degradate și sporirea capacității lor productive, ceea ce va asigura obținerea la nivelul anului 1985 a unei producții de 27—28 milioane tone cereale, sporirea volumului tuturor celorlalte producții vegetale, cu efecte directe și în dezvoltarea zootehniei.

De aici rezultă direct cerința imperioasă de a gospodări în mod rațional resursele funciare, asigurînd protecția, conservarea, ameliorarea, amenajarea și folosirea lor eficientă într-o concepție unitară menită să asigure valorificarea integrală a teritoriului, amplasarea judicioasă a forțelor de producție, echilibrînd cerințele cu resursele.

Cunoașterea resurselor funciare — prima condiție a gospodăririi lor rationale

ÎN CADRUL MĂSURILOR COMPLEXE pentru gospodărirea rațională a resurselor funciare, pe primul plan se situează cunoașterea potențialului productiv al tuturor terenurilor și amplasarea lor, acțiune care a căpătat un sprijin esențial prin elaborarea, la sfîrșitul anului 1979, a **„Studiului fundamental pentru protecția și îmbunătățirea capacității de producție a fondului funciar"** pentru toate comunele și județele țării. Pe baza sa se operează fundamentarea tuturor prognozelor și programelor privind dezvoltarea diferitelor ramuri și activități integrate de folosire rațională și eficientă a resurselor funciare, avîndu-se la bază următoarele principii : creșterea suprafeței arabile pe seama categoriilor inferioare de folosință, agricole și neagricole ; suprafața agricolă nu poate fi diminuată ; terenurile degradate se constituie în perimetre de ameliorat, patrimoniul viticol și pomicol dezvoltat și modernizat în podgorii și bazine consacrate (pe seama suprafețelor rezultate din defrișarea suprafețelor de vii și pomi dispersate, a plantațiilor îmbătrînite sau în declin) ; dezvoltarea amenajărilor piscicole numai pe seama terenurilor mlăștinoase, sărăturoase și altor terenuri improprii pentru folosință agricolă ; împădurirea terenurilor degradate prin alunecări și eroziuni excesive ; amplasarea obiectivelor industriale, agrozootehnice și social-culturale numai pe terenurile lipsite de perimetrul construibil al localităților, cu precădere pe terenurile degradate sau improprii producției agricole ; definitivarea suprafețelor care necesită lucrări de îndiguiri, desecări, regularizarea cursurilor de apă, irigații, combaterea eroziunii solului etc.

Asigurînd stabilirea unor soluții fundamentale de punere în valoare a tuturor suprafețelor de teren pentru a fi readuse în circuitul economic pentru agricultură, silvicultură, piscicultură, stuficultură, amplasamente pentru investiții sau vînătoare, studiul oferă date complete privind potențialul actual și de perspectivă, creează premisele pentru promovarea acțiunilor de conservare, ameliorare și creștere a potențialului productiv al tuturor terenurilor, în condițiile cunoașterii tendințelor de evoluție regresivă ca urmare a unor procese distructive, obiective. S-a creat astfel cadrul adecvat pentru definirea concretă și completă a prevederilor documentelor de partid și de stat pentru folosirea fondului funciar, precizîndu-se, într-o concepție unitară, lucrările de îmbunătățiri funciare și măsuri agropedoameliorative necesare a se executa (în ordinea priorității lor), resursele funciare necesar a fi transformate și valorificate superior (și investițiile necesare) ; studiul se constituie în acest fel în prima evidență sintetică a resurselor funciare din țara noastră (vezi tabele nr. 1—3).

Tabelul nr. 1

Dinamica fondului funciar agricol (mii ha)

Anul	Teren arabil	Terenuri cu pajiști	Terenuri cu plantații viticole	Terenuri cu plantații pomicole	Total teren agricol
1950	9377,9	4534,6	247,3	164,2	14 324,0
1960	9822,4	4200,6	311,0	212,6	14 546,6
1970	9736,7	4418,4	346,8	428,4	14 930,3
1975	9740,9	4446,3	329,1	430,1	14 946,4
1980	9817,3	4485,6	309,0	355,1	14 967,0

Integrînd prevederile studiului fundamental pentru protecția și îmbunătățirea fondului funciar cu cele privitoare la zonarea producției agricole, în contextul diferitelor programe naționale, s-a creat cadrul științific al unei mai raționale gospodăriri a resurselor funciare care constă, în principal, din următoarele acțiuni :

- restructurarea și reamplasarea folosințelor de teren prin îmbunătățirea delimitării între fondul funciar agri-

Tabelul nr. 2

Fondul funciar agricol pe clase de calitate în 1980) (mii ha)

Clasa de calitate	Teren arabil	Terenuri cu pajiști	Terenuri cu plantații viticole	Terenuri cu plantații pomicole	Total teren agricol
I	2805,5	50,6	52,7	15,7	2924,5
II	2448,0	189,9	70,1	28,8	2736,8
III	2459,4	727,6	80,2	93,5	3360,7
IV	1441,5	1372,0	61,8	125,3	3000,6
V	662,9	2145,5	44,2	91,8	2944,4
TOTAL	9817,3	4485,6	309,0	355,1	14967,0

col și forestier, comasarea terenurilor și rectificarea hotarelor în funcție de relief, limitele obligate și calitatea terenurilor, asigurîndu-se astfel masive funciare economice pentru exploatare ;

● realizarea tuturor amplasamentelor avînd în vedere potențialul de producție al terenurilor, amenajările existente sau posibile de realizat și integrarea acestora în procesul de ansamblu al dezvoltării teritoriale (conform diferitelor programe naționale).

Organizarea teritoriului — factor integrator al valorificării resurselor

ÎN AMPLUL PROCES de industrializare, urbanizare și modernizare a economiei un loc de seamă îl deține activitatea de sistematizare și organizare a teritoriului, ca o necesitate obiectivă a folosirii raționale a resurselor funciare.

Acțiunea de organizare a teritoriului înglobează totalitatea intervențiilor cu caracter permanent ce urmăresc restructurarea, modelarea și echiparea optimă a teritoriului, adecvat valențelor sale economice, particularităților sociale și specificului natural — afirmîndu-se tot mai pregnant ca o acțiune de sinteză, integrată dezvoltării complexe a economiei. Constituind unicul mod de coordonare a elementelor spațiale cu dezvoltarea preconizată, organizarea teritoriului se afirmă ca o soluție globală de optimizare a folosirii spațiului, în funcție de cerințele prezente și viitoare ale societății. Aspectele respective capătă noi valențe dacă avem în vedere că industrializarea continuă să fie opțiunea fundamentală a dezvoltării economice, ca singura alternativă care asigură dezvoltarea și modernizarea întregii economii, iar în acest context organizarea teritoriului a devenit principalul instrument al amplasării coordonate a tuturor investițiilor și echipamentelor. Utilizarea completă a resurselor funciare — domeniu de bază al organizării teritoriului — constituie o problemă esențială și datorită creșterii cerințelor de hrană și ocupării în tot mai mare măsură a terenurilor agricole sau potențial agricole de către diferitele ramuri economice, echipări tehnice sau așezări populate.

În acest context, pentru evitarea utilizării anarhice a terenurilor, pentru blocarea scoaterii din patrimoniul agricol a terenurilor de calitate superioară, repartiția rațională a forțelor de producție și asigurarea unei asemenea ordonări încît diferitele activități să se poată integra în mod armonios, iar ramurile economice să se poată dezvolta normal — organizarea teritoriului constituie factorul decisiv, de neînlocuit. La nivel național se asigură o politică științifică de organizare a teritoriului într-un sistem unitar și complex (vezi schema), care garantează unitatea de concepție și acțiune a tuturor organismelor — de cercetare, proiectare, producție și administrație.

SISTEMUL DE ORGANIZARE A TERITORIULUI ÎN R.S. ROMÂNIA

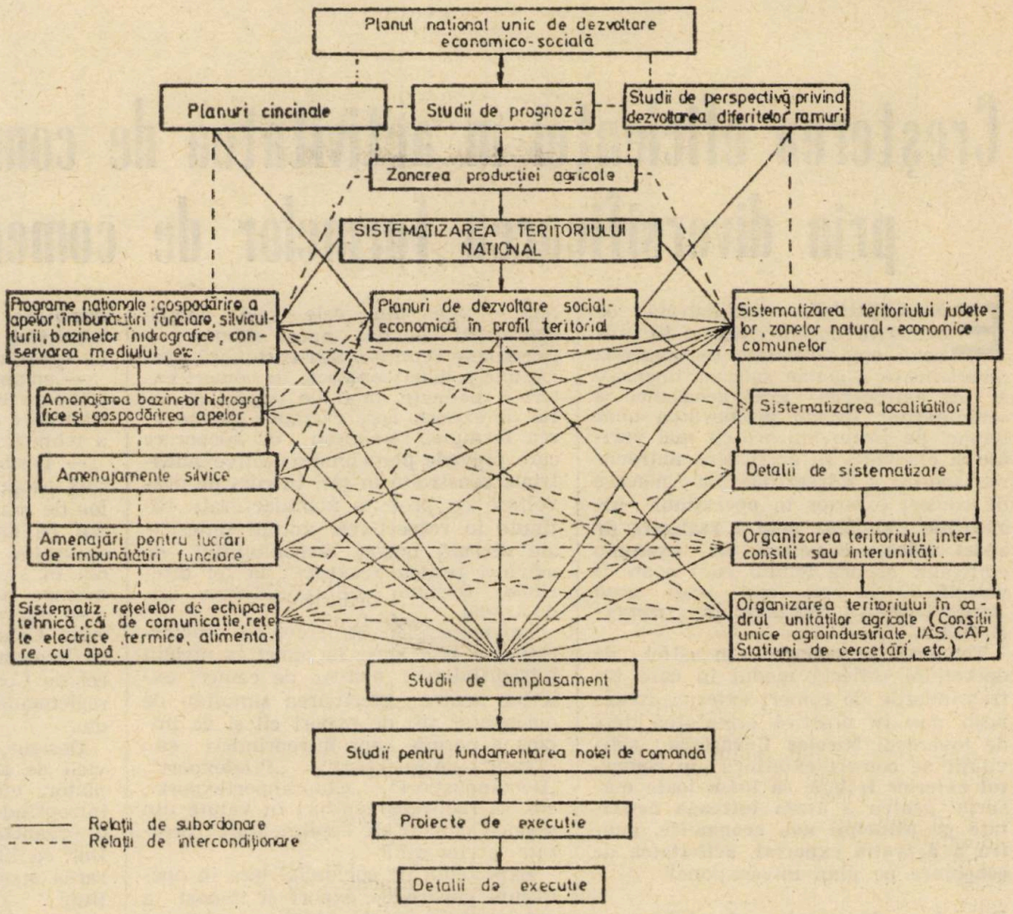

În agricultură, asigurînd amplasarea coordonată a investițiilor, valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, coordonarea dezvoltării în profil teritorial și organizarea unitară a teritoriului, **consiliile unice agroindustriale** crează condițiile organizatorico-teritoriale esențiale pentru exploatarea eficientă a resurselor funciare, în special prin definirea unor asolamente raționale în funcție de zona de favorabilitate, făcînd abstracție de forma de proprietate. Îndeplinirea sarcinilor specifice ce revin consiliilor unice agroindustriale favorizează și rezolvarea pe un plan superior a unor probleme esențiale ce depășesc cadrul acestora, fiind de importanță socială generală, ca de exemplu :

● folosirea judicioasă a întregului fond funciar în concordanță cu programele naționale privind dezvoltarea diferitelor ramuri și activități, pe baza studiilor fundamentale pentru protecția fondului funciar, a studiilor de sistematizare și organizare a teritoriului, a proiectelor de amenajare a teritoriului etc. ;

● folosirea în condiții optime a bazei tehnico-materiale (mașini și utilaje, sisteme hidroameliorative etc.) și în principal a terenului ;

● amplasarea coordonată a tuturor dezvoltărilor viitoare ;

● accelerarea procesului de urbanizare, localitatea coordonatoare devenind centrul polarizator în zona de activitate a consiliului, echiparea tehnică a teritoriului realizîndu-se în mod unitar.

Ion BOLD

Tabelul nr. 3

Fondul funciar agricol pe grupe de pantă (în 1980) (mii ha)

Panta terenului - %	Teren arabil	Terenuri cu pajiști	Terenuri cu plantații viticole	Terenuri cu plantații pomicole	Total teren agricol
0— 5	7143,9	1068,8	139,0	89,1	8440,8
5—10	973,0	353,4	41,1	38,5	1406,0
10—15	680,8	489,2	41,6	56,0	1267,6
15—20	581,5	713,4	45,0	79,7	1419,6
20—25	274,0	803,2	23,5	55,0	1155,7
peste 25	164,1	1057,6	18,0	36,8	1277,3
TOTAL	9817,3	4485,6	309,0	355,1	14967,0

Creșterea eficienței în activitatea de comerț exterior prin diversificarea formelor de comercializare

EXPANSIUNEA înregistrată de comerțul nostru exterior în ultimii ani, reflectată de continua diversificare a gamei sale sortimentale și de extinderea ariei geografice a schimburilor, impun promovarea unor tehnici de comercializare cît mai variate și eficiente. În acest sens antrenarea sporită a întreprinderilor noastre de comerț exterior în **operațiuni comerciale complexe pentru realizare de aport valutar** constituie un exemplu edificator asupra felului cum poate fi valorificat la cel mai înalt grad „know-how-ul" românesc de comercializare.

Totodată, angrenarea în astfel de operațiuni reflectă modul în care întreprinderile de comerț exterior românești pun în practică orientarea dată de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** activității de comerț exterior : **„în comerțul exterior trebuie să luăm toate măsurile pentru a așeza întreaga activitate pe principii noi, economice, pentru a dezvolta exportul, activitatea de cooperare pe plan internațional".**

Premise ale unei activități eficiente

PARTICULARITATEA definitorie a operațiunilor de aport valutar, în contextul mai larg al operațiunilor de comerț exterior derulate de întreprinderile noastre de specialitate, o constituie realizarea unor venituri în valută prin comercializarea unor mărfuri de origine străină sau oferirea unor servicii comerciale cu plata în valută. Sfera unor astfel de operațiuni este foarte largă, ea fiind într-o anumită măsură condiționată de instrucția și experiența lucrătorilor, abilitatea și inteligența folosirii tehnicilor de comercializare. Dintre operațiunile pentru aport valutar devenite deja clasice putem cita : reexportul direct sau cu efectuarea unor prelucrări intermediare (în zone libere etc.) ; intermedieri între vînzători și cumpărători străini pe bază de comision; operațiuni cu mărfuri de bursă ; importuri de completare la instalații complexe, pentru reexport, cu diferența valutară suplimentară ; prestări de servicii diverse, cu plata în valută, în domeniul transporturilor internaționale, precum și operațiuni de brokeraj pentru parteneri străini ; operațiuni de arbitraj valutar etc.

Realizarea unor astfel de operațiuni presupune folosirea unor tehnici de comercializare mai complexe decît operațiunile tradiționale de import-export, cu consecințe asupra creșterii volumului activității de informare—documentare—prospectare ca și comercială propriu-zisă. Astfel, reexportul direct — una din cele mai simple operațiuni pentru aport valutar — presupune reunirea într-o singură operațiune a două contracte de comerț exterior distincte, unul de import și altul de export. Spre exemplu, promovarea formulei românești de cooperare care prevede plata unor obiective industriale construite în țări în curs de dezvoltare cu produse manufacturate obținute în respectivele unități industriale creează uneori disponibilități de mărfuri pentru reexport ; la fel diferitele formule de coproducție industrială.

Existența unor structuri de comercializare bine puse la punct la nivelul întreprinderilor noastre de comerț exterior pentru efectuarea simultan de operațiuni atît de export cît și de import a permis unor întreprinderi ca : „Terra", „Agroexport", „Prodexport", „Românoexport", „Chimimportexport", etc. să realizeze venituri în valută din servicii comerciale suplimentare prestate partenerilor.

Experiența de comercializare în operațiuni clasice de export și import a constituit în aceste cazuri o premisă pentru noile operațiuni, întrucît serviciile comerciale suplimentare presupun în fapt combinarea mai multor operațiuni simple, pentru care există condiții în mod curent într-o întreprindere specializată de comerț exterior. Ne referim la :

— informarea permanentă asupra fondurilor de marfă oferite de furnizorii externi și existența unor studii operative de marketing de import ;

— cunoașterea permanentă a cererii internaționale pentru tipurile de mărfuri aflate în nomenclatorul întreprinderii respective de comerț exterior ;

— posibilitatea lansării unor comenzi de marfă la extern în cantități și la prețuri en-gros pentru necesitățile interne ;

— existența, în unele cazuri, a unei complementarități între nevoile beneficiarilor interni pentru anume sortimente de marfă și nevoile unor beneficiari externi pentru aceeași categorie de mărfuri (dar în alte sortimente) ;

— colaborarea cu o serie de întreprinderi productive pe linia efectuării de prelucrări intermediare, depozitări, sortări etc. asupra mărfurilor străine ;

— posibilitatea efectuării unor operațiuni specifice asupra mărfurilor în cadrul zonei libere Sulina ;

— colaborarea între două sau mai multe întreprinderi de comerț exterior pentru realizarea unor operațiuni pentru aport valutar de o complexitate deosebită ;

— colaborarea cu Banca Română de Comerț Exterior și băncile mixte cu participare românească, pe linia asigurării celor mai avantajoase surse de finanțare a operațiunilor și aplicarea tehnicilor bancare celor mai potrivite cu specificul operațiunii ;

— colaborarea cu Navlomar și Romtrans pe linia asigurării mijloacelor de transport cel mai avantajoase, inclusiv a tehnicilor de transport apropiate ;

— posibilitățile de informare operativă asupra disponibilităților și cererilor de marfă existente la un moment dat pe anume piețe prin intermediul agenților economice ale R. S. România în străinătate cît și a societăților noastre mixte ;

— informările operative ale Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale și Camerei de Comerț a R.S. România asupra reglementărilor de politică comercială etc.

Desigur, o serie de operațiuni și servicii de acest gen sînt în mod întîmplător efectuate de una sau alta din întreprinderile de comerț exterior, fără o organizare specială în acest scop. Dar ce înseamnă trecerea la desfășurarea sistematică de asemenea operațiuni ?

Direcții de acțiune pentru dezvoltarea operațiunilor de aport valutar

EXPERIENȚA de pînă acum în domeniul acestor operațiuni permite desprinderea unor concluzii practice menite să ducă la extinderea activității în această direcție a întreprinderilor noastre de comerț exterior.

Reprezentînd prin ele însele un salt calitativ în cadrul activității de comerț exterior, operațiunile pentru aport valutar trebuie să cunoască și pe viitor perfecționări menite să asigure creșterea veniturilor valutare. În acest sens se impune analiza structurii acestor operațiuni la nivelul fiecărei întreprinderi, acționîndu-se tot mai mult spre sporirea ponderii acelora cu rentabilitate corespunzătoare.

Între acestea o atenție deosebită trebuie acordată reexporturilor directe și operațiunilor de bursă. Profesionismul și implicit calitatea muncii lucrătorului de comerț exterior își pot evidenția în cazul acestora cotele lor maxime. Remarcăm în același timp faptul că asemenea operațiuni, cum sînt cele de bursă, sau arbitraj valutar în cazul în care nu sînt făcute de reprezentantul producătorului pe piața externă sînt făcute în mod inevitabil de alt comerciant de pe piața externă în folosul său propriu (exemplu, revînzarea mărfurilor de bursă).

Avînd în vedere realizările de pînă acum ale întreprinderilor noastre de comerț exterior în domeniul operațiu-

nilor de aport valutar apare necesar să se acționeze în principal în următoarele direcții pentru diversificarea lor :

● efectuarea unor studii de marketing specifice operațiunilor de reexport pentru fiecare din produsele din nomenclatorul întreprinderii respective. Aceste studii trebuie să se axeze pe analiza avantajelor comerciale ce pot fi obținute din comercializarea produselor respective pe diverse zone geografice ;

● cunoașterea aprofundată a tehnicilor operațiunilor de reexport (inclusiv a tehnicilor de derulare) de către fiecare lucrător din domeniul comerțului exterior, în scopul antamării operative a unor operațiuni pentru aport valutar în paralel cu operațiunile curente de export și respectiv import. Practica a dovedit că sursa principală de inițiere a operațiunilor pentru aport valutar constă în negocierile comerciale curente de comerț exterior, ceea ce se cere pe viitor fiind sensibilizarea fiecărui lucrător la astfel de operațiuni prin cunoașterea tehnicii lor.

Un rol important trebuie să-l joace în această direcție Centrul de perfecționare a cadrelor din sistemul de comerț exterior și comisiile de pregătire profesională de la nivelul fiecărei întreprinderi de comerț exterior.

Alături de mutațiile de structură amintite, o direcție de acțiune importantă trebuie să o constituie — așa cum precizam și la început — așezarea pe principii economice a activității din domeniul operațiunilor de aport valutar prin gestiune și organizare distincte. Astfel, este necesar ca atît activitatea de colaborare între întreprinderile de comerț exterior, cît și între acestea și Banca Română de Comerț Exterior, Navlomar, Romtrans să aibă drept singur criteriu repartizarea beneficiilor rezultate în raport cu activitatea prestată și furnizarea unor servicii comerciale reciproce de maximă eficiență. Spre exemplu, orientarea către folosirea acreditivelor transferabile în locul celor back to back în activitatea de reexport constituie una din direcțiile de acțiune a instituțiilor bancare prin care facilitează activitatea întreprinderilor de comerț exterior, evitîndu-se, totodată, plata în valută a unor servicii financiare externe suplimentare.

Experiența acumulată de unele întreprinderi de comerț exterior în derularea unor astfel de operațiuni — spre exemplu „Terra" — trebuie să servească ca punct de pornire pentru atragerea la derularea unor astfel de operațiuni a noi și noi întreprinderi.

Stimularea exportului prin operațiuni pentru aport valutar

DACĂ, AȘA CUM AM ARĂTAT, sursa principală pentru inițierea operațiunilor de aport valutar o constituie negocierile pentru exportul și respectiv importul de produse, există totodată și influența inversă, în sensul stimulării exportului prin operațiuni pentru aport valutar.

Această influență se poate manifesta fie direct, în cadrul unor operațiuni de tipul „importurilor de completare la instalații complexe, pentru reexport, cu diferența valutară suplimentară" sau a contrapartidelor în produse indigene la exporturile românești de mașini și utilaje, cît și indirect.

Aceste situații apar fie la nivelul întreprinderilor în cadrul unor acorduri de cooperare de tip „barter", cît și la nivelul economiei naționale în cadrul acordurilor comerciale și respectiv în reglarea soldurilor balanțelor comerciale cu diverse state.

Odată cu accentuarea așezării pe principii economice a activității de comerț exterior, la nivelul fiecărei întreprinderi de comerț exterior se va manifesta tot mai accentuat rolul stimulativ în dezvoltarea exporturilor, a serviciilor comerciale cu aport valutar. Aceasta se va manifesta în primul rînd prin cîștigarea unei flexibilități sporite la nivelul întreprinderii în operațiunile de compensație, prin acceptarea la import în contrapartidă cu mașinile și utilajele românești de produse, care în măsura în care nu sînt necesare economiei naționale vor fi oferite la reexport.

Aplicînd cu consecvență în practică aceste direcții de acțiune, întreprinderile noastre de comerț exterior vor transpune în viață cuvintele secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu : „Să ne apucăm să facem un comerț exterior care să contribuie la dezvoltarea colaborării internaționale în spiritul echității și dreptății între toate statele lumii".**

Florin POGONARU

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

CARP-4 — o nouă combină autopropulsată de recoltat porumb

ODATĂ cu începutul culesului porumbului, pe ogoarele patriei noastre își face apariția un nou tip de combină autopropulsată de mare productivitate. Este vorba de cel mai nou produs al întreprinderii „Semănătoarea" din București, variantă constructivă a binecunoscutei combine C-12. Ea poate executa o multitudine de operații complexe : detașarea, depănușarea și încărcarea știuleților în remorca cuplată la combină. Tulpinile netăiate, strivite la trecerea printre valțurile culegătorului, rămîn pe sol.

Comparativ cu combina C-12, CARP-4 se impune prin noi performanțe. Dintre acestea amintim : gradul de depănușare mai bun, productivitatea sporită cu 17%, fluxul intern mai rațional care mărește gradul de fiabilitate al mașinii, siguranță foarte ridicată în exploatare etc. Datorită acestor performanțe ale combinei CARP-4, costurile directe în exploatare pe tona de știuleți recoltați vor fi reduse cu circa 20%, consumul de combustibil cu 7%, iar necesarul de forță de muncă cu 18%.

În comparație cu alte tipuri de combine fabricate pe plan internațional care lucrează pe unul, două sau trei rînduri — trebuie arătat că combina autopropulsată CARP-4, destinată în exclusivitate pentru recoltarea porumbului, lucrează pe patru rînduri. De asemenea, ea înregistrează pierderi din recoltă mult mai reduse datorită soluției originale de utilizare a procedeului de detașare a știuleților cu pierderi minime și prin recuperarea boabelor de la depănușător în buncăr.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

ACORDUL GLOBAL — FORMĂ SUPERIOARĂ DE ORGANIZARE ȘI RETRIBUIRE A MUNCII

ÎNSCRIINDU-SE în contextul general al măsurilor stabilite de conducerea de partid și de stat pe linia creșterii eficienței activității economice, noul mecanism economic stimulează valorificarea superioară a potențialului material și uman de care dispune țara noastră în etapa actuală. În același cadru au fost concepute și reglementate și elementele sistemului de retribuire, așa încît și pe această cale să se asigure concentrarea eforturilor colectivelor de oameni ai muncii din unități spre realizarea obiectivelor majore ale etapei pe care o parcurgem, îmbinarea intereselor personale cu cele ale unităților, cu cele ale economiei naționale în ultimă instanță.

În cadrul sistemului de retribuire un rol important revine formelor de retribuire, privite ca intrumente de transpunere în practică a principiului socialist de retribuire după cantitatea și calitatea muncii.

Determinarea judicioasă a sarcinilor de plan ce revin formației de muncă

EXPERIENȚA a demonstrat că, pe măsura dezvoltării economiei naționale, stimularea numai a laturilor cantitative ale producției devine insuficientă, impunîndu-se din ce în ce mai mult luarea în considerare a aspectelor calitative. Din acest punct de vedere reglementările actuale, respectiv Legea retribuirii, prevede o serie de forme de retribuire care, aplicate potrivit condițiilor specifice diferitelor locuri de muncă, pot răspunde deziderateloor majore ale dezvoltării economiei naționale, nevoilor concrete din unități pentru stimularea activității muncitorilor și celorlalte categorii de personal în direcțiile dorite.

Printre formele de retribuire cu posibilități mai largi de stimulare se numără **acordul global.** În cadrul acestei forme de retribuire pot fi stimulate atît obținerea unor realizări cantitative, cît și a unor realizări calitative (încadrarea în consumurile normate de materii prime și materiale, economisirea combustibilului și energiei, îmbunătățirea calității produselor, realizarea la termenele stabilite a unor repere, piese sau subansamble etc.) ; și aceasta pentru că, în afară de modul de stabilire a sarcinilor, acordul global oferă posibilități de a cuprinde în cadrul său diverse categorii de personal (muncitori direct productivi, indirect productivi sau auxiliari, maiștri, alte categorii de personal tehnic și de specialitate etc.), care împreună pot colabora în condiții mai bune la realizarea sarcinilor ce le revin.

Practica aplicării acestei forme de retribuire a demonstrat că efectele sale stimulative nu sînt certe și cu adevărat eficiente decît în condițiile în care aplicarea are loc pe un fond tehnico-organizatoric bine pus la punct din toate punctele de vedere. Sub acest aspect se poate afirma că de fapt acordul global este în primul rînd o formă de organizare rațională a producției și a muncii și apoi, pe această bază, o formă de retribuire. Desigur, nu acordul global — ca formă de organizare și retribuire în sine — poate rezolva problemele complexe pe care le implică realizarea sarcinilor de plan. Dar aplicarea lui impunînd de la început luarea unor măsuri organizatorice, obligă unitățile la aceasta, stimulînd în continuare colectivele de oameni ai muncii cuprinși în acord global la menținerea și mai ales la perfecționarea condițiilor create.

Ceea ce caracterizează forma de retribuire în acord global, spre deosebire de alte forme de acord, este **contractul** ce se încheie pentru realizarea, în anumite condiții, a unei sarcini cantitative rezultată din planul unității și exprimată în unități fizice. Contractul de acord global nu trebuie privit în primul rînd ca un act juridic, ci mai ales **un instrument practic de planificare concretă, de analiză și dimensionare a tuturor sarcinilor ce revin formației de acord global, vizînd orientarea eforturilor colective spre realizarea anumitor laturi calitative în legătură cu care este interesată unitatea în etapa respectivă.** Conceperea contractului de acord global prezintă cea mai mare importanță, în el fiind concretizate atît interesele formației și ale fiecărui membru al acesteia în parte, cît și interesele unității. Importanța conceperii contractului de acord global derivă și din aceea că obligă unitățile la o analiză prealabilă a modului de realizare a fiecărei sarcini ce se contractează, asigurînd în acest fel, la scara întregii unități, măsuri organizatorice adecvate și aplicarea unei politici de retribuire în mai strînsă legătură cu interesele majore ale întreprinderii.

La nivelul unităților, spre deosebire de celelalte forme de acord, forma de retribuire în acord global ridică unele probleme pornind tocmai de la aspectul pozitiv pe care l-am menționat mai sus și anume încheierea contractului de acord global. Acest moment din aplicarea acordului global presupune cunoașterea cu exactitate a unor elemente fără de care nu se poate asigura nici organizarea rațională a producției, nici stimularea în anumite direcții a colectivelor respective și cu atît mai mult în ultimă analiză un proces de înalt randament, de maximă eficiență. **Unul din elementele esențiale care trebuie bine cunoscut la încheierea contractului este producția fizică ce urmează a fi realizată la un anumit loc de muncă, rezultată din planul unității.** Iată de ce compartimentele de planificare, programare a producției și respectiv de organizare a producției și a muncii sînt chemate să joace un rol mai activ la stabilirea exactă, de la bun început, a sarcinilor fizice ce urmează a fi realizate la un anumit loc de muncă. În funcție de acest element se poate determina **mărimea formației stabilită pe meserii și funcții** cu precizarea, acolo unde este cazul, **a categoriei posturilor de lucru în formația normată.** Pe această bază se stabilește **suma globală ce revine formației la realizarea în întregime a sarcinii cantitative, fizice, contractate.**

În cazurile în care, din cauza deficiențelor în activitatea unor unități, atunci cînd ar trebui încheiate contractele de acord global încă nu se cunoaște producția fizică ce urmează a se realiza, aplicarea nu va fi posibilă. Pot exista însă unele situații în care o anumită parte a producției fizice, care urmează să se realizeze într-o lună, spre exemplu, nu poate fi nominalizată la încheierea contractului din motive justificate. În asemenea situații nu se pune problema renunțării la acordul global, putîndu-se stabili prin contract că restul producției fizice, pînă cel puțin la nivelul planului, se va nominaliza pe parcursul realizării contractului, avîndu-se în vedere luarea tuturor măsurilor organizatorice care să asigure realizarea sarcinii respective.

Un aspect care merită să rețină atenția îl reprezintă **delimitarea formației de acord global,** respectiv ce ar trebui înțeles prin aceasta. Sub aspectul participării la realizarea sarcinii, **o secție de producție, în totalitatea ei, poate fi considerată o formație de acord global,** deoarece colectivul respectiv își poate asuma răspunderea realizării în întregime a sarcinii care îi revine. Șeful secției împreună numai cu personalul care își desfășoară activitatea la nivelul întregii secții, deci fără muncitorii din activitatea direct productivă, nu pot constitui o formație de acord global, așa cum sînt tentate să considere unele unități, deoarece numai această categorie de personal, singură, nu poate realiza sarcina ce revine secției, respectiv tuturor categoriilor de personal ale acesteia. Ca o consecință **contractul de acord global nu se poate încheia la nivelul secției decît cu întregul colectiv al secției,** care constituie astfel o formație de acord global. În mod similar, **contractul de acord global nu se poate încheia numai cu maistrul,** așa cum greșit au înțeles unele unități, restul muncitorilor nefiind cuprinși în acord global, **ci numai cu întreaga formație pe care acesta o conduce și din care face parte și el.**

Formații de muncă cu caracter unitar

CONSTITUIREA formațiilor de acord global prezintă o importanță deosebită, de aceasta depinzînd în mare măsură

însăși eficiența aplicării acordului global. Sub acest aspect, practica unor întreprinderi pledează pentru constituirea unor formații de acord global unitare, în care să fie cuprinși atît muncitorii direct productivi retribuiți pe bază de norme de muncă (de timp sau de producție), cît și muncitorii indirect productivi sau auxiliari, retribuiți, pînă la cuprinderea lor în formația de acord global, în regie.

Referindu-ne la formația de acord global trebuie subliniată posibilitatea pe care o oferă această formă de retribuire de a cuprinde, alături de muncitori, toate categoriile de personal care pot să-și aducă aportul la realizarea sarcinilor ce se contractează, pînă la nivelul unei secții de producție. Cuprinderea maiștrilor, a șefilor de ateliere și respectiv a șefilor de secții în acord global creează fără îndoială premise favorabile pentru buna realizare a sarcinilor contractate.

Un alt element care trebuie cunoscut cu precizie de la început și în legătură cu care încă se mai ridică probleme în unități îl reprezintă aspectul **calitativ** sub care trebuie realizată sarcina cantitativă contractată, sau cu alte cuvinte condițiile în care trebuie realizată aceasta.

Avînd în vedere importanța deosebită pe care o prezintă în etapa actuală reducerea cheltuielilor materiale de producție, utilizarea rațională a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, una din condițiile care în mod obligatoriu trebuie cuprinsă în contractul de acord global, reglementată de fapt prin lege, este **consumul normat, corespunzător sarcinii cantitative contractate, respectiv cheltuielile de producție planificate.** Principala problemă care se ridică este aceea a posibilităților practice de urmărire a consumurilor respective la nivelul formațiilor cu care se încheie contractul de acord global. În multe situații nu sînt create condițiile tehnice care să permită urmărirea consumurilor la locul unde acestea se produc, deși pentru unitățile respective cunoașterea nivelului la care se situează consumurile respective față de cele normate și pe această bază stimularea categoriilor de personal care pot contribui la reducerea acestora, ar fi deosebit de interesantă. Pentru exemplificare ne vom referi la reducerea consumului de energie electrică la o întreprindere interesată în această problemă, care are un singur aparat de măsură instalat la poarta întreprinderii. În aceste condiții, unitatea cu siguranță nu va putea urmări și nici pe departe stimula personalul din secțiile și atelierele cu un consum mai mare de energie, pentru economisirea acesteia. Sarcina stabilirii măsurilor concrete care să asigure reducerea simțitoare a cheltuielilor materiale, subliniată în numeroase ocazii de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** nu poate fi realizată decît în condițiile cunoașterii exacte a consumurilor specifice pe fiecare produs, pe fiecare piesă.

Aplicarea acordului global necesită deci un aport mai substanțial de gîndire din partea specialiștilor din fiecare unitate în legătură cu stabilirea modalităților concrete de urmărire a consumurilor normate la nivelul formațiilor cu care se încheie contractul de acord global, pentru acele materii prime, materiale combustibil sau energie a căror economisire prezintă un interes major pentru unitate respectiv pentru economia națională.

Aplicarea acordului global necesită de asemenea, stabilirea anticipată a unor tehnici de determinare și urmărire a consumurilor normate de materii prime și materiale, de combustibil și energie, precum și a altor condiții ce se prevăd în contract cum ar fi, spre exemplu, calitatea diferitelor produse sau lucrări.

O altă condiție care trebuie prevăzută în contract o reprezintă **termenul de realizare a sarcinii,** respectiv realizarea în întregime a producției contractate. Potrivit specificului diferitelor sectoare de activitate contractul poate prevedea ca o condiție obligatorie **ritmicitatea** în realizarea producției, respectiv termenele intermediare de execuție a diferitelor repere, piese, subansamble nominalizate în contract, pe măsura realizării acestuia, așa încît să se asigure continuitatea procesului de producție în alte sectoare cu care se colaborează. Spre exemplu, secțiile prelucrătoare din unitățile constructoare de mașini trebuie să asigure ritmic și în sortimentul necesar toate piesele de care la timpul potrivit au nevoie secțiile de montaj pentru finalizarea produsului respectiv.

Raport stimulativ între gradul de îndeplinire a planului și mărimea retribuției

EXPERIENȚA acumulată pînă în prezent demonstrează că aplicarea acordului global a avut un efect favorabil în sporirea preocupărilor conducerilor unităților pentru o mai bună organizare a producției și a muncii, aprovizionarea ritmică cu materii prime și materiale și totodată a determinat sporirea interesului muncitorilor și altor categorii de personal, retribuiți inițial în regie, pentru realizarea la timp și în bune condiții a sarcinilor de producție contractate. Este adevărat că în aplicarea acordului global au apărut și o serie de deficiențe legate de stabilirea unor sarcini sub capacitatea formației, deci ușor de depășit, stabilirea unor condiții nesemnificative sau urmărirea formală a acestora, astfel încît efectele acordului global nu s-au materializat într-un plus de eficiență pentru unitate, ci numai într-un plus de retribuție pentru membrii formației. Este evident că **introducerea acordului global și constituirea unor formații de acord global unitare trebuie realizată nu în funcție de interesele unor categorii de personal, ci în raport cu interesele producției,** ținînd seama de posibilitățile mai largi pe care le oferă acordul global în împletirea intereselor personale cu cele ale unității pe ansamblul ei.

Avînd în vedere importanța acordului global ca formă de organizare și retribuire a muncii, gradul ridicat de extindere al acestuia comparativ cu alte forme de retribuire, ca și experiența dobîndită în aplicarea sa, prin Legea nr. 4/1978 și Decretul nr. 100/1979 au fost aduse o serie de îmbunătățiri menite să înlăture neajunsurile constatate și să confere acestei forme de retribuire un plus de eficiență. Aplicarea corectă a acordului global în lumina exigențelor sporite impuse de reglementările la care ne-am referit și eliminarea situațiilor de aplicare formală a acestuia au condus la îmbunătățirea calității modului de aplicare a acordului global, în detrimentul însă al extinderii sale, comparativ cu situația existentă înainte de 1 ianuarie 1979. Astfel, față de circa 58% cît reprezenta acordul global în industrie în anul 1978, acesta a ajuns în anul 1979 la circa 45%. Restrîngerea acordului global se datorește în primul rînd neasigurării condițiilor organizatorice necesare, ca și unei aprovizionări cu materii prime și materiale defectuoase, determinate de o preocupare mai scăzută din partea unor unități în luarea măsurilor care să aducă situația existentă în practică la nivelul condițiilor prevăzute de actele normative în vigoare.

Pornind de la criticile aduse în ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., din 14 iunie 1980 cu privire la tendința de restrîngere a ponderii muncii normate prin extinderea muncii în regie, sarcina ministerelor în etapa actuală, inclusiv a Ministerului Muncii, este aceea de a impulsiona extinderea formelor de retribuire în acord, în special a acordului global, prin sprijinirea în mod corespunzător a unităților. De altfel, în cadrul ședinței la care ne-am referit s-a hotărît cuprinderea în plan a unor sarcini precise pentru fiecare minister, cu privire la gradul de extindere a muncii normate și a acordului global. Această măsură a făcut ca încă de pe acum să crească preocuparea unităților pentru revenirea la acordul global, acolo unde în mod nejustificat s-a renunțat la aplicarea sa.

Aplicarea cu bune rezultate a acordului global impune, înainte de orice, asigurarea unor temeinice condiții tehnico-organizatorice, între care ar fi de reținut : precizarea sarcinilor cantitative și calitative ce revin fiecărui colectiv de muncă din sarcinile de plan ale unității, ținînd seama de necesitatea folosirii complete a capacităților de producție ; stabilirea unor norme de muncă temeinic fundamentate care să reprezinte cît mai real cantitatea de muncă necesară pentru executarea lucrărilor de către fiecare formație ; stabilirea unor formații de acord global care să cuprindă atît muncitorii direct productivi, cît și muncitorii indirect productivi sau auxiliari, maiștrii și celelalte categorii de personal pînă la nivelul secțiilor de producție ; asigurarea materialelor, tehnologiilor, utilajelor etc., necesare pentru realizarea sarcinii stabilite ; stabilirea modului de urmărire a consumurilor specifice normate sau a cheltuielilor de producție planificate ; asigurarea condițiilor de funcționare normală a mașinilor și utilajelor etc. Aceste măsuri tehnice și organizatorice menite să asigure aplicarea corespunzătoare a acordului global reprezintă de fapt premisele desfășurării unei activități de producție judicioase, de înalt randament și de mare eficacitate, ceea ce corespunde în egală măsură intereselor economiei naționale și oamenilor muncii.

Alecu BUȘNIȚA
Adrian NEACȘU
Ministerul Muncii

CITITORII AU CUVÎNTUL

Evidența

FORMULARUL 2 „V și C" ediția 1980 continuă să mențină la capitolul CHELTUIELI col. 1 poziția „credite anuale", care trebuie completată atît în darea de seamă anuală cît și în dările de seamă trimestriale. Cum datele ce se înscriu în acest formular trebuie luate din contabilitate, se înțelege că ele trebuie să se găsească în fișele pentru operațiuni bugetare cod. 14.5.28.

După cum se arată însă în Normele metodologice privind întocmirea și utilizarea documentelor justificative și a documentelor contabile, editate de Ministerul Finanțelor, ca și în Instrucțiunile pentru aplicarea planului de conturi, aprobate prin ordinul M.F. nr. 50/1973, deci mai vechi, în aceste fișe în col. 3–5 se înregistrează la începutul fiecărui trimestru creditele trimestriale și apoi — atunci cînd intervin — suplimentările și anulările ; la finele fiecărui trimestru se stabilesc creditele trimestriale cumulate, dar nu și cele anuale. Aceasta înseamnă că formularul 2 „V și C" nu este pus de acord cu fișele de contabilitate.

De aceea, consider că formularele ce compun darea de seamă contabilă trebuie astfel concepute încît la completarea lor să se apeleze numai la datele pe care le asigură registrele și fișele de contabilitate ; alte documente și evidențe decît cele ce s-au stabilit în cadrul activității desfășurate pentru îmbunătățirea sistemului informațional nu trebuie să fie cerute ; este necesar ca simplificarea formalisticii realizată la introducerea normelor unitare de structură în economie în anul 1973 să fie respectată, deoarece, de pildă, în cazul evidenței cheltuielilor bugetare, în prezent, s-a ajuns la 38 fișe pentru un subcapitol, față de 14 fișe de evidență, cîte erau în 1973.

Dumitru VLĂDULESCU
Galați

Instrucțiuni

DEȘI au apărut Regulile de bază pentru planificarea, evidența și calcularea costurilor producției industriale, n-au apărut concomitent și instrucțiunile Ministerului Finanțelor pentru aplicarea planului de conturi. Ne interesează în mod special instrucțiuni pentru aplicarea metodelor standard sau normate la calcularea costurilor producției industriale. De aceea, propunem organului de resort să urgenteze apariția acestora.

Ne interesează, de asemenea, cotele de bonificații pentru fiecare ambalaj, deoarece au apărut actele normative privind recuperarea și recircularea ambalajelor. Aceste cote ne sînt absolut necesare în condițiile în care beneficiarii produselor trebuie să restituie ambalajele.

Gheorghe BLIDAR
economist la Întreprinderea „Dero" Ploiești

Consum

POTRIVIT Decretului nr. 277/1979 și altor acte normative cu privire la optimizarea transporturilor și reducerea consumului de carburanți s-au scos din circulație o serie de autoturisme aflate în dotarea unităților. Între altele au rămas în circulație autovehicule cu destinații speciale, pentru asistență tehnică, laboratoare, dar care, în mod practic, sînt folosite numai pentru transportul de persoane, deși consumul de carburanți este de două ori mai mare decît al altor autovehicule.

Propun să se studieze această problemă și să se reglementeze folosirea acestor autovehicule.

T. GHEORGHE
Iași

ECOURI

Produse noi

PENTRU reducerea importurilor de articole tehnice din cauciuc, temă abordată în articolul „Asimilarea de produse noi" („R.E." nr. 27), Centrala industrială de prelucrări cauciuc și mase plastice a pregătit nota de fundamentare pentru secția de fabricat articole tehnice necesare echipamentelor hidraulice și prototipuri (la I.A.T.C. Brașov), în care se vor realiza atît microproducția de articole tehnice, cît și cea pentru echipamente hidraulice.

La Combinatul de articole tehnice din cauciuc Pitești, pentru fabricarea protilelor din cauciuc cu armătură metalică folosite pentru etanșări la uși Dacia-1300 și cabina autocamionului pe licență MAN, s-au realizat linii tehnologice complexe care asigură necesarul de astfel de repere. Pentru linia de garnituri protilate cu armătură metalică s-a solicitat Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini asigurarea unei prese de 40 tone, precum și a două ștanțe speciale pentru perforarea benzii metalice.

În planul de investiții cu amplasament la Combinatul de articole tehnice din cauciuc Jilava figurează poziția „linie furtunuri de înaltă presiune" ; tot aici se realizează, în prezent, unele sortimente de curele dințate. În vederea cunoașterii cantităților și sortotipodimensiunilor pe economie pe perioada 1981–1985, s-a inițiat o anchetă complexă la toți beneficiarii, urmînd ca după interpretarea rezultatelor să se propună înscrierea unei poziții în planul de investiții.

Gh. IONIȚĂ
director adjunct în Ministerul Industriei Chimice

Energie

REFERINDU-NE la articolul intitulat „Bilanțurile energetice și economisirea energiei", apărut în Revista economică nr. 30, arătăm că avem inventariate resursele energetice secundare și se întreprind acțiuni pentru recuperarea integrală a acestora. Din cantitatea totală de 57 686 tcc/an resurse inventariate, în prezent se recuperează 25 164 tcc/an. În vederea recuperării unor resurse energetice în valoare de 3 622 tcc/an avem contractat un studiu cu termen de finalizare trim. IV 1980, urmînd ca pe baza acestuia să se treacă la realizarea documentațiilor de execuție și a instalațiilor de recuperare pînă la finele anului 1982. Pentru aceste resurse s-a încercat recuperarea după o documentație proprie, dar rezultatele n-au fost mulțumitoare.

Pentru cantitatea de 28 800 tcc/an, ce reprezintă căldura conținută în lesiile finale (reziduurile evacuate din distilații cu temperatură de cca. 100°C, foarte puternic corozive și erozive), nu avem încă o soluție de recuperare avantajoasă, așa cum rezultă și din concluziile desprinse din studiile întocmite. Nu preocupă în continuare rezolvarea acestei probleme, în prezent aflîndu-se în faza finală documentația pentru realizarea unui prototip de schimbător de căldură cu ajutorul căruia să se facă experimentări industriale.

Vasile SĂVULESCU
directorul Combinatului de produse sodice — Govora

Indice

DINTRE măsurile mai importante stabilite înainte și după apariția articolului „La ce nivel sînt utilizate în industrie mașinile-unelte" din „R.E." nr. 28 pentru creșterea indicelui de utilizare a fondului de timp disponibil al mașinilor-unelte și realizarea unui volum sporit de piese de schimb și utilaje menționăm: pregătirea forței de muncă calificată la nivelul a trei schimburi prin cursuri de calificare la locul de muncă sau școli profesionale; extinderea într-o măsură mai mare a servirii de către un muncitor a mai multor mașini-unelte; extinderea acțiunii de policalificare și de recalificare a unei părți din personalul de servire din unități; respectarea graficelor de opriri planificate ale mașinilor-unelte pentru întreținere și reparații etc.

Vom acționa la unități în vederea realizării indicelui planificat de 87,0% pe anul 1981. Menționăm că pe semestrul I a.c. a fost realizat un procent de 85,2%.

Z. BORLOVAN
director în Ministerul Industriei Metalurgice

Sortimente

ARTICOLUL „Diversificarea sortimentală a producției în condiții de reducere a costurilor", publicat de „R.E." nr. 22, a fost analizat de specialiștii din minister și Centrala industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei. În urma acestei analize, pe linia îmbunătățirii activității din întreprinderile menționate în articol, au fost stabilite o serie de măsuri tehnico-organizatorice. În ce privește calificarea necesarului de muncitori, se va ajunge ca la finele anului 1980, prevederile de școlarizare să fie depășite. S-a trecut, pe de altă parte, la detașarea specialiștilor din unități și centrale în unitățile cu dificultăți în această problemă.

Pentru a asigura un grad mai mare de adaptabilitate a producției de încălțăminte la cerințele beneficiarilor interni și externi s-a organizat un nucleu care să îndrume, să controleze și să sprijine în permanență creația de încălțăminte cu fețe din materiale textile și articole de marochinărie din înlocuitori de tip textil și realizarea acestora la un nivel corespunzător. Alte măsuri vizează dezvoltarea cu precădere a creației de sortimente pentru femei și copii, îmbunătățirea cooperării în scopul realizării de modele noi, testarea produselor noi și cunoașterea opiniei consumatorilor prin organizarea prezentării unor colecții reprezentative în diferite orașe din țară.

N. FLORESCU
director general în Ministerul Industriei Ușoare

Dezbatere „R. E.": INFORMATICA — sarcini calitativ noi

STRUCTURAREA ȘI CODIFICAREA SISTEMELOR INFORMATICE POTRIVIT CERINȚELOR MECANISMULUI ECONOMICO-FINANCIAR

ÎN CADRUL TEHNOLOGIEI de proiectare și realizare a sistemelor informatice, indiferent de evoluția pe care o cunosc, omul rămîne elementul-cheie, de care depinde utilizarea capacității sistemului. Deoarece activitatea de realizare a produselor informatice se poate desfășura numai în anumite condiții limită, trebuie să se studieze mai mult influențele mediului ambiant în care se desfășoară activitatea, factorii motivaționali și sociali, modul cum se realizează specializarea cadrelor etc. Apare necesară reconsiderarea factorilor privind adaptarea omului la om (munca în colectiv), adaptarea omului la mediu (mediul informatic), a omului la mașină și a mașinii la om, realizîndu-se o structură optimă a sistemelor informatice în ce privește ponderea procedurilor manuale.

Abordarea într-o manieră nouă, sistemică a relațiilor om-mașină-mediu impune o schimbare de optică, adoptarea unui nou sistem de codificare a structurii produselor și proceselor tehnologice.

Sistemul de codificare pe care îl supun atenției specialiștilor în domeniu are ca element esențial **munca**, fiind orientat preponderent spre **relația om-mașină-mediu.**

ANALIZA, planificarea și măsurarea muncii, avînd permanent în vedere relația om-mașină-mediu de muncă, devin funcții de cea mai mare importanță în ansamblul sistemului informatic al oricărei întreprinderi. Rezultatul analizei și măsurării muncii nu poate fi limitat doar la planificarea și proiectarea metodei și la stabilirea normelor de timp. Deciziile care se iau în cadrul unităților economice, privitoare la sfera producției și circulației, trebuie fundamentate pe informații certe, de care depinde în mod direct calitatea lor.

Pentru etapa de planificare tehnico-economică și de întocmire a bugetelor se cer o serie de informații despre produse și despre metodele de producție, deciziile fiind și ele influențate prin planificare și urmărirea rezultatelor. Același set de informații se cer pentru planificarea și următrirea producției, a resurselor. Ideea pe care o avansăm constă în necesitatea de a accepta **măsurarea muncii ca o funcție utilă pentru planificarea și controlul global** al unei întreprinderi sau organizații.

Metodele de informare utilizate în mod curent la măsurarea muncii nu mai corespund necesităților reale impuse de alte activități decît cele legate de organizarea producției din industrie ; este nevoie de **un nou sistem structural al muncii,** care să satisfacă cerințele enunțate anterior, implicit prelucrarea pe calculatoarele electronice.

Sistemele de prelucrare automată nu pot rezolva singure realizarea cît mai economică a măsurării muncii, a unor bănci de date și a unor informații certe. Metodele de clasificare și problemele de structură necesită o tratare aparte. **Structurarea pe nivele a produselor și proceselor** are rolul să faciliteze divizarea procesului de muncă în părți componente din ce în ce mai mici, într-o formă logică și sistematică, evidențiindu-se golurile și suprapunerile.

Combinațiile mișcărilor de bază — de exemplu, cele din sistemul MTM — în volume mai mari de muncă trebuie să fie stabilite **pe faze,** ușurînd prelucrarea în blocuri din ce în ce mai mici a datelor necesare măsurării muncii.

SISTEMUL pe care îl propunem are șase nivele, conținînd blocuri succesiv mai mari : pe **nivelul 1** — mișcările de bază MTM-1, cu o valoare medie de 8 TMU (100 000 TMU — 1 oră) ; pe **nivelul 2** — mișcările MTM-2, ca și unele activități mintale sau intelectuale, cu o valoare medie de timp de circa 13 TMU ; pe nivelul 3 — mișcările MTM-3, activitățile mintale care stau la baza unei decizii, cu o valoare medie de 50 TMU ; pe **nivelul 4** — efectuarea unei mișcări (de exemplu : stringe un șurub ; trasează o linie etc.), cu o valoare medie de timp de 0,5 minute ; pe **nivelul 5** — o operație pentru o parte componentă a unui produs (de exemplu : axe, bloc motor, paginarea unei cărți etc.), avînd o valoare medie de timp de 2 minute ; pe **nivelul 6** — lucrări pentru realizarea unui produs finit (de exemplu : asamblarea unui motor, tipărirea unei cărți, executarea unui desen etc.), cu o valoare de timp de circa 15 minute.

Sistemul de structurare determină divizarea lucrării. Defalcarea operației în părți componente nu este ceva nou, dar nouă este concepția de uniformizare și sistematizare. Formatul de descriere al unei lucrări pe 6 domenii — nivel ; scop ; utilaj ; obiect ; altele ; tehnica de măsurare — face posibilă organizarea datelor în mai multe căi diferite.

În rezumat, sistemul de clasificare propus conține trei părți separate :

— **sistemul de structură și sortare a lucrării,** care cuprinde și categoriile de decizie, modelele de decizie etc. ;

— **sistemul de regăsire a informațiilor** pe bază de cod ;

— **principiile folosite pentru detalierea unei lucrări în 6 nivele și gruparea elementelor de nivel inferior în elemente de nivel superior.**

După stabilirea principiilor de mai sus, în funcție de ramura în care se studiază fenomenul, se trece la definirea cerințelor privind conținutul bazei de date și al băncii de date, tipul de calculator propus care să asigure gestionarea bazei de date pentru procesul de muncă analizat, software-ul asociat etc.

Sistemul de clasificare constituie elementul esențial al bazei de date privind munca. Principalul său avantaj este acela că se poate aplica **în orice domeniu de activitate,** la orice loc de muncă unde lucrează oameni. Această metodă de structurare a informațiilor va da o posibilitate cu totul nouă privind analiza și aplicarea tehnicilor de măsurare a muncii. Se va putea crea **o bancă unică de date privind munca** (avînd sediul la Ministerul Muncii), din care să se poată obține toate informațiile asupra **conținutului, consumului și costului muncii, elemente esențiale în contextul noului mecanism economico-financiar.** Paralel cu aceasta, se poate asigura **comparabilitatea** — de la nivel de microîntreprindere pînă la nivel de produs — a **realizărilor din țară cu cele pe plan extern,** avînd posibilitatea de a evidenția punctele în care sîntem deficitari și posibilitățile de ameliorare. În același timp se creează condițiile necesare pentru a studia pe baze științifice, ținînd seama de realitățile economiei noastre, **tipurile de roboți industriali, necesarul și punctele-cheie în care introducerea lor ar asigura o eficiență rapidă,** potrivit obiectivului fundamental — corelarea optimului local (întreprinderea) cu optimul global (economia națională).

Se poate prefigura astfel un adevărat **sistem național de organizare ergonomică a producției și a muncii,** vizînd normarea științifică unitară, urmărirea, adaptarea și robotizarea proceselor de producție — susținut de rețeaua națională de calculatoare și echi-

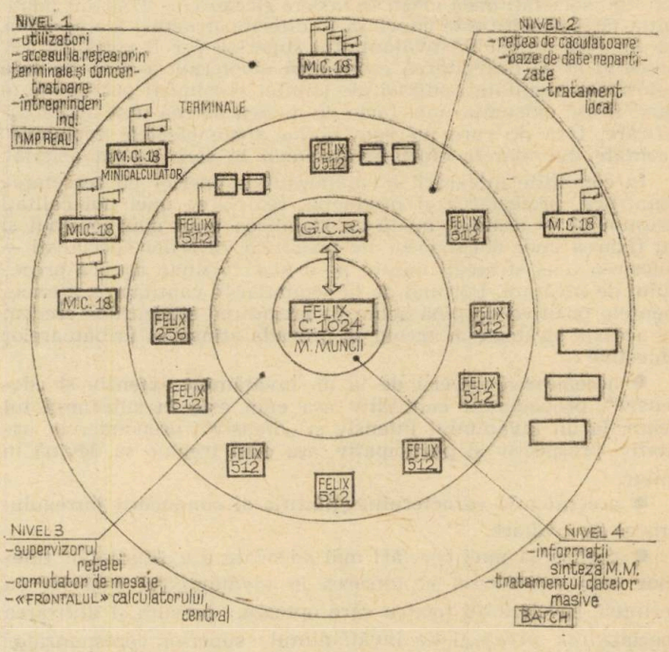

pamente asociate, avînd ca organe coordonatoare Ministerul Muncii și I.C.I. la nivel național, iar în teritoriu oficiile județene de calcul și direcția muncii, fiecare cu sarcini individualizate. La nivelul sistemului informatic teritorial, integrarea s-ar realiza prin intermediul bazelor de date și al S.G.B.D.-urilor asociate, respectiv banca de date județeană.

Rețeaua preconizată este concepută în consens cu cerințele și criteriile informaticii descentralizate, distribuite și libere, pe nivele de prelucrare distincte.

Subsistemul prezentat — pe care l-am denumi **„subsistemul de organizare, robotizare și urmărire ergonomică a producției și a muncii"** — își propune ca obiective organizarea producției și a muncii în consens cu cerințele moderne ale ergonomiei de sistem normarea științifică, urmărirea și asigurarea comparabilității — pe diferite nivele de agregare a produsului sau procesului tehnologic — cu realizările de vîrf pe plan mondial sau național, asigurarea introducerii eficiente a roboților industriali.

Vladimir GEORGI
Centrul teritorial de calcul electronic Piatra Neamț

„Trebuie să fim mai fermi în eforturile pentru a asigura însușirea a tot ceea ce au creat mai nou, mai înaintat știința și tehnica. Trebuie să acționăm susținut pentru ca tinerii să cunoască în condiții cît mai bune mijloacele de care dipune economia noastră națională, astfel ca de îndată ce studenții, tinerii absolvenți vor merge în uzine, pe ogoare, în laboratoare ei să poată să se integreze direct în procesul de producție, aducînd o contribuție tot mai însemnată la dezvoltarea generală a patriei. Trebuie să punem neabătut la baza întregului nostru învățămînt, a întregii activități de cunoaștere concepția revoluționară despre lume, materialismul dialectic și istoric".

NICOLAE CEAUȘESCU

(din Cuvîntarea la marea adunare populară din municipiul Iași)

Componente ale strategiei trecerii la o nouă calitate în învățămîntul economic (I)

CONGRESUL EDUCAȚIEI ȘI ÎNVĂȚĂMÎNTULUI a situat în centrul atenției sarcini de o deosebită însemnătate privind trecerea învățămîntului la o nouă calitate. De îndeplinirea lor exemplară depinde realizarea unui înalt nivel de eficiență în toate domeniile de activitate, calitatea și competivitatea superioară în producție fiind condiționată de competența cadrelor, care, la rîndul ei, depinde direct de calitatea învățămîntului. Realizarea noii calități în învățămînt este de fapt o problemă, a întregii societăți dacă avem în vedere că aproape 27% din populația țării noastre este cuprinsă în diferite structuri ale acestuia, că în 1985 numai în învățămîntul superior vor fi circa 200 000 studenți și că dezvoltarea economică accelerată a țării pe baza celor mai înaintate realizări ale științei și tehnicii presupune în mod firesc existența unei forțe de muncă de cea mai înaltă calificare, fără de care nu vom obține toate efectele economice scontate din marele efort investițional la care ne-am angajat.

În condițiile integrării învățămîntului superior cu cercetarea științifică, proiectarea și producția, realizarea unei noi calități presupune — desigur, odată cu stabilirea unui nou conținut și cu fixarea unor noi scopuri ale pregătirii viitorilor specialiști — folosirea unei strategii bazată pe o nouă viziune asupra procesului de învățare. Pornind de la acumulările cantitative și experiențele pozitive de pînă acum în pregătirea studenților credem că această strategie ar trebui să prevadă atingerea următoarelor obiective :

- accelerarea trecerii de la un învățămînt extensiv și „defensiv", prepoderent cantitativ așa cum este în substanța lui acum, la un învățămînt intensiv și „ofensiv", preponderent calitativ, prospectiv și participativ, așa cum trebuie să devină în viitor.
- accentuarea caracterului științific al conducerii întregului proces de învățare.
- realizarea unei corelări mai adecvate a aptitudinilor tinerilor care candidează la intrarea în învățămîntul superior cu cerințele specialității pentru care optează, precum și utilizarea specialiștilor pregătiți de învățămîntul superior corespunzător pregătirii și competenței dobîndite, pe de altă parte.

Prezentînd în continuare cele trei componente ale strategiei ne vom referi îndeosebi la învățămîntul economic, dar multe din ideile și concluziile avansate, credem, că sînt valabile pentru întregul nostru învățămînt superior.

De la învățămîntul preponderent cantitativ la un învățămînt intensiv și ofensiv, preponderent calitativ

DUPĂ PĂREREA NOASTRĂ, o nouă calitate în învățămînt presupune trecerea hotărîtă de la procesul de învățare de tip copiativ, contemplativ sau reproiectiv (care se limitează la acumularea de cunoștințe), la procesul de învățare de tip productiv și inovativ, care îi învață pe tineri încă din școală cum să aplice în practică cunoștințele teoretice dobîndite, punîndu-i totodată, în situația ca ei înșiși să caute și să găsească soluții noi la problemele cu care vor fi confruntați în viitor, soluții care nu le sînt date în cursuri sau seminarii. Totodată, studenții trebuie să fie obișnuiți să lucreze în colectiv, prefigurîndu-se astfel caracterul participativ al activităților ce le vor desfășura, în producția și practica socială. Primul tip de învățare (cel reproiectiv), predominant în prezent poate fi definit ca un învățămînt conservator, de menținere a nivelului de dezvoltare economică la care s-a ajuns. Cei ce limitează învățămîntul la acest tip uită faptul că situațiile în care își vor desfășura activitatea viitorii specialiști se schimbă rapid și permanent. Și aceste cadre nu se vor putea adapta, nu vor putea face față situațiilor și problemelor noi, suferind mereu „șocuri" provocate de incapacitatea de a rezolva probleme neprevăzute. Aceste probleme devin tot mai numeroase în prezent. Este adevărat că, privind în timp și șocurile sînt un fel de învățare, dar acest tip de învățare este scump, costă prea mult și de cele mai multe ori este însoțit de traume, complexe de inferioritate, stări de pasivitate, neîncredere în propriile forțe. Un învățămînt reproiectiv este doar un consumator al ideilor altora, fără a fi el însuși producător de idei. O țară care se bizuie, în dezvoltarea ei, exclusiv pe acest tip de învățare va putea realiza numai o creștere sau dezvoltare extensivă. Ea va putea reduce întrucîtva decalajele printr-un mare efort, preponderent cantiativ, dar le va putea înlătura numai dacă se bizuie în principal pe dezvoltarea propriei inteligențe.

Un învățămînt capabil să-și aducă o contribuție semnificativă în procesul dezvoltării economico-sociale intensive, caracterizat prin creșterea accentuată a eficacității, este învățămîntul de tip intensiv, preponderent calitativ. Acesta este tocmai învățămîntul productiv-inovativ care permite stimularea creativității de masă și optimizare singurei resurse inepuizabile a oricărui popor, care este inteligența oamenilor, devenind prin aceasta un învățămînt ofensiv, revoluționar. Acest învățămînt este singurul care poate pregăti oameni capabili să gîndească mai amplu, mai profund, să se adapteze repede și eficient la schimbări, să asigure prin soluțiile propuse dezvoltarea social-economică în condiții de eficacitate maximă.

Problema nu este de a opta pentru unul sau altul din cele două tipuri de învățare ci de a le îmbina, de a le completa, formînd împreună un model de realizare a unui permanent ciclu tristadial a cărui funcționare să stea la baza perfecționării și modernizării întregului proces de învățare. Acest model poate fi formulat astfel : trecerea treptată și continuă de la învățămîntul **reproductiv** (care menține ceea ce s-a realizat constînd din acumularea sistematică de cunoștințe teoretice de către studenți), la învățămîntul **productiv** sau **aplicativ** (în cadrul căruia studenții învață încă din școală cum să aplice într-un mod unitar și eficient cunoștințele dobîndite de la disciplinele de specialitate

și profil) și de aici la învățămîntul **creativ** în care studentul însuși să fie producător de idei noi, să caute soluții la problemele ce i se pun. Cele trei componente ale modelului constituie un sistem : sistemul învățămîntului creativ-inovativ. Nici una dintre aceste componente nu poate lipsi, un stadiu al ciclului sprijinindu-se pe stadiul anterior. Evident că învățămîntul productiv îl presupune pe cel reproductiv, deoarece dacă nu ai cunoștințe nu ai ce să aplici, iar învățămîntul creativ presupune parcurgerea celor două stadii anterioare deoarece altfel nu ar avea suportul necesar. Este ușor de sesizat că modelul prezentat prin cele trei stadii succesive ale ciclului reflectă tocmai cerințele **integrării învățămîntului cu cercetarea, proiectarea și producția.**

Accentuarea caracterului științific al conducerii procesului de învățare

A DOUA COMPONENTĂ a strategiei este accentuarea caracterului științific al conducerii procesului de învățare plecînd de la noile scopuri ale pregătirii impuse de cerințele integrării și trecerii la o nouă calitate.

Avem în vedere aplicarea în procesul de învățare a conceptelor conducerii științifice și primul între acestea este corelarea continuă dintre trei elemente ce se regăsesc în orice activitate sau proces, deci și în procesul de învățare, atunci cînd acesta este bine organizat și condus. Cele trei elemente sînt : 1) **scopurile** pregătirii, 2) **mijloacele** (forme și metode specifice folosite adecvat realizării scopurilor și 3) **criteriile de evaluare a rezultatelor** obținute în procesul de pregătire care să exprime noile scopuri.

Al doilea concept care derivă din primul, are în vedere corelarea strînsă în timp și spațiu a celor trei faze ale conducerii procesului de învățare :

— faza de **conceptualizare** cînd se stabilesc cele trei elemente arătate mai înainte ; scopurile și conținutul pregătirii (planurile de învățare și programele analitice ale disciplinelor), formele și metodele ce se vor utiliza în procesul de învățare, cît și modurile de evaluare a rezultatelor în cadrul examenelor, probelor de verificare, colocviilor de practică, examenului de diplomă etc. ;

— faza de **operaționalizare**, adică de realizare efectivă a unui ciclu de pregătire care în învățămînt este de patru sau cinci ani ;

— faza de **evaluare** a rezultatelor pe fiecare disciplină și evaluarea finală prin proiectele de an și examenul de diplomă.

Ideea ce se impune este că o concepere științifică, și deci eficientă, a procesului de învățare presupune corelarea permanentă a celor trei elemente și faze mai înainte menționate. Invers, o decorelare a acestora determină o conducere ineficientă, care nu-și realizează scopurile chiar în cazul cînd acestea sînt clar definite, înțelese și acceptate.

Cînd vorbim de proces de învățare avem în vedere atît formele acestuia (cursuri, prelegeri, lecții, conferințe, seminarii, practica în producție, cercuri științifice studențești, studiul individual etc.) cît și metodele utilizate în cadrul acestor forme (lucrări practice, proiecte de an, studii de caz, teste, jocuri de conducerea întreprinderii, lucrări de diplomă etc.).

În condițiile conducerii științifice atît formele cît și metodele utilizate în procesul de învățare nu pot fi privite în sine, fiind doar mijloace de realizare a scopului pregătirii studenților. Concluzia firească este că ori de cîte ori scopurile pregătirii se modifică (ceea ce este cazul în condițiile integrării și a trecerii la o nouă calitate), trebuie reconsiderate și mijloacele spre a constata dacă ele mai pot — și în ce măsură — contribui la realizarea noilor scopuri.

În cazul în care există mai multe mijloace, se cer alese, desigur, cele mai eficiente. Cum se poate însă constata eficiența acestora ? Răspunsul este că numai prin evaluarea rezultatelor pregătirii. Evaluarea nivelului de pregătire prin examene și alte probe de verificare poate permite aprecierea reală a nivelului de pregătire, putîndu-se depista punctele forte și cele slabe ale acestuia. Dar, asemenea evaluare poate da rezultate bune numai dacă se folosesc **criterii de apreciere care să derive din și să reflecte noile scopuri.**

Este evident că dacă evaluarea rezultatelor pregătirii studenților, se face după alte criterii decît cele care derivă din noile scopuri, această evaluare este viciată, concluziile vor fi greșite, evaluarea nu va informa ci va dezinforma. O asemenea evaluare nu va ajuta la reluarea unui nou ciclu de învățare, la un nivel superior de eficacitate.

Referindu-ne la învățămîntul superior conținutul și scopurile pregătirii se modifică ca urmare a cerințelor integrării și trecerii la o nouă calitate, iar în cazul celui economic superior și ca urmare a multiplicării liceelor economice, care și ele pregătesc economiști, dar economiști tehnicieni de execuție. În aceste condiții învățămîntul economic superior este chemat să asigure formarea unor **economiști de largă concepție,** cu o solidă pregătire teoretică și practică, care să fie și buni executanți, dar să nu se limiteze numai la aceasta. Economistul de largă concepție este cel ce poate să îmbine cu ușurință analiza cu sinteza, deducția cu inducția, teoria cu practica, generalul cu particularul, avînd o profundă pregătire interdisciplinară corespunzător principiului politehnizării, astfel încît — așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul Educației și Învățămîntului **„ieșind de pe băncile școlii sau facultății, toți tinerii să posede un larg orizont profesional, tehnic și științific, o calificare complexă, multilaterală. Aceasta le va da posibilitatea să treacă de la o activitate la alta, în raport cu cerințele societății, cu schimbările rapide ce au loc în economia noastră modernă, dinamică în diferite domenii ale vieții sociale".**

După părerea noastră ținînd seama că aproape toți studenții pregătiți de învățămîntul economic superior vor lucra pentru început în întreprinderi, în general în unitățile social-economice, buna pregătire a acestora, în optica amintită în cadrul primei componente a strategiei ce o prezentăm, ar trebui să se caracterizeze prin patru trăsături de bază :

1) Formarea și dezvoltarea unei gîndiri sistematice, a unei gîndiri complexe, vii și dinamice strîns legată de problemele practicii prezente și îndeosebi de problemele practicii de viitor, care să permită absolventului cunoașterea unității în care își va desfășura activitatea, ca un tot închegat format din multiple laturi corelate între ele, precum și cunoașterea modalităților de adaptare rapidă a acestei unități la cerințele pieții, în cadrul planului național unic de dezvoltare economică și socială, a modalităților de sporire a eficacității și capacității competitive a întreprinderii pe piața internațională.

2. Aprofundarea cunoașterii uneia dintre laturile activității economice a unității cum sînt : producția, aprovizonarea, desfacerea, finanțarea, evidența contabilă etc. și a legăturilor acesteia cu celelalte laturi, precum și cunoașterea implicațiilor asupra ansamblului. O astfel de aprofundare, într-un anumit domeniu sau latură a activității întreprinderii, permite studentului să dobîndească o anumită specialitate, dar nu una îngustă sau parcelată ci una integratoare.

3. Sensibilizarea față de noul **util,** pe care să știe să-l depisteze, să-l evalueze, să-i aprecieze eficiența și să-l implementeze în activitatea practică, urmărind apoi obținerea eficienței scontate. Pentru aceasta, studentul trebuie obișnuit cu studiul individual sistemic al bibliografiei în domeniul de specialitate.

4. Crearea condițiilor de formare la studenți, încă din facultate, a deprinderilor cercetării, **în primul rînd prin însușirea de către aceștia a metodologiilor de investigație științifică specifice domeniului de specialitate.** Sublinierea atenționează că nu toți studenții pot fi pregătiți ca cercetători, deoarece așa cum arată datele statistice, din totalitatea acestora doar 10% au înclinații pentru cercetare științifică, 4% se impun ca cercetători și doar 1% ajung la rezultate remarcabile. Este însă posibil și de dorit ca fiecare student să-și însușească anumite metodologii de cercetare în problemele de bază ale viitoarei lui profesiuni, care să-l ajute să se formeze ca economist de largă concepție teoretică și practică în domeniul său de specialitate.

prof. dr. C. PINTILIE
Academia de Studii Economice

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Malthus — din filele istoriei în arsenalul ideologiei burgheze actuale (III)

O ÎNTREBARE s-a pus și se pune pe mai departe în mod firesc : de ce să fie întreținute clase de paraziți și să se consume „de dragul" consumului cînd cei care creează valorile au acces numai la strictul necesar, li se limitează riguros veniturile și prin aceasta posibilitățile de cumpărare ? Răspunsul lui Malthus a fost : creșterea profiturilor și acumularea se opun bunăstării marei mase a societății, nevoile de autovalorificare ale capitalului se află în opoziție cu interesele celor ce produc valoarea. Poate fără să vrea, Malthus a pus în evidență una dintre contradicțiile de bază ale modului capitalist de producție : cea din sfera repartizării și realizării valorii. El considera această contradicție firească iar soluționarea ei trebuie să-i avantajeze pe deținătorii de proprietăți funciare și de capital. Iată, deci, un alt motiv pentru care economiștii de dreapta încearcă reactualizarea ideilor lui Malthus.

La aceeași întrebare un răspuns similar a dat și Keynes. Dar răspunsurile înseși atrag după ele punerea în cauză a capitalului ca relație de exploatare. Cu cît se acumulează mai mult capital cu atît se accentuează și contradicțiile generate de el. La baza crizei „societății de consum" se află supraacumularea de capital — argumente temeinice în acest sens au adus o seamă de economiști francezi [1]) — și nu pretențiile exagerate ale salariaților, cum susțin economiștii ortodoxiei burgheze.

J. M. Keynes a avut suficiente motive să respingă linia teoriei lui Ricardo și s-o adopte pe cea a lui Malthus. Din teoria acestuia din urmă el s-a inspirat în problema măsurării valorii prin unități de muncă — pe care le-a identificat cu unități de salariu, identificare ce a diminuat obiectivitatea, rigurozitatea demersului său teoretic. Ca și Malthus, el a șters deosebirile dintre cantitatea de muncă prestată și cea plătită, a confundat munca necesară cu supramunca, confuzii devenite surse de mari erori. Dar ce l-a interesat cel mai mult pe Keynes au fost ideile lui Malthus despre raportul cerere-ofertă, rolul acumulărilor, pe de o parte, și al consumului neproductiv (inclusiv, sau mai ales, al celui parazitar), pe de altă parte, rolul de frînă al insuficienței cererii efective. De acest lucru suferea cel mai mult capitalismul perioadei nașterii doctrinei lui Keynes. Privind retrospectiv evoluția teoriei economice și problemele sale, el aprecia că „Malthus a combătut cu vehemență teza lui Ricardo că este imposibil ca cererea efectivă să fie insuficientă" [2]).

O anumită perioadă a triumfat teza lui Ricardo și „legea Say" despre echilibrarea automată a cererii cu oferta, iar „marele mister al cererii efective, cu care se luptase Malthus, a dispărut din literatura economică. Mult lăudatul optimism al teoriei economice tradiționale provine din neluarea în seamă de către economiști a frînei pe care insuficiența cererii efective — după cum se exprima Keynes — o punea prosperității. În acest fel, potrivit părerii economistului amintit știința economică tradițională a mers pe căi greșite. Credem, însă că probitatea științifică și obiectivitatea l-ar fi obligat să recunoască științei economice marxiste meritul de a fi dat explicații proprii insuficienței cererii efective, chiar dacă nu era de acord cu spiritul ei revoluționar.

Contradicția între crearea și realizarea valorii mărfurilor este o realitate în societatea în care producția, repartiția, circulația și consumul bunurilor și serviciilor sînt supuse regulilor autovalorificării capitalului ; de această contradicție sînt legate, în mare măsură, crizele, șomajul, subutilizarea capacităților de producție etc. Dar, atît Malthus cît și Keynes, avînd dreptate în punerea problemei n-au respectat regulile rigorii științifice în rezolvarea ei. Atît unul cît și celălalt au considerat salariile reale și cele relative ca mărimi stabile, drept o condiție a creșterii profiturilor și a altor venituri care nu provin din muncă ci din proprietate. Este evident că asemenea optici susțin limitarea accesului maselor la roadele progresului și, ipso facto, alimentarea unei supraproducții relative față de capacitatea de achiziție a maselor. Malthus a recunoscut direct că suprasaturarea pieței este legată de accesul limitat al salariaților la valorile create. Dar, după el, fără acest fenomen n-ar crește profitul și renta și, deci, trebuie socotit firesc. Cu mai bine de o jumătate de veac mai tîrziu, doi compatrioți ai săi, Hobson și Mummery, au recunoscut același lucru dar,

FIȘE

Gheorghe I. Brătianu

TRADIȚIA ISTORICĂ DESPRE ÎNTEMEIEREA STATELOR ROMÂNEȘTI

Editura Eminescu

● *În atmosfera de largă emulație științifică generată de recent încheiatul Congres al istoricilor ale cărui lucrări s-au desfășurat în capitala țării noastre, editurile românești s-au înscris cu remarcabile apariții de carte. Suita de titluri ce aduc în prim plan contribuții de valoare la studiul istoriei noastre naționale încorporează, la loc de frunte, lucrarea cărturarului* Gheorghe I. Brătianu, „Tradiția istorică despre întemeierea statelor românești", *tipărită la* „Editura Eminescu. *Autorul a procedat, din capul locului, la o lămurire metodologică: determinarea valorii euristice a tradițiilor istorice ca elemente de cunoaștere și de analiză istorică. În această lumină, și întemeindu-se pe un amplu material documentar, Gh. I. B. concluzionează că tradițiile istorice, filtrate prin aparatul critic, riguros al omului de știință, pot fi utilizate ca valoroase surse de informație, cu deosebire pentru epoci mai îndepărtate ale istoriei. Această metodă se dovedește eficientă și în cazul deslușirii momentelor de început ale formării principatelor române, pentru stabilirea adevărului istoric și afirmarea deschisă a continuității poporului român în spațiul carpato-dunărean. În această viziune, în care sînt analizate și coroborate informații cuprinse în legendele privind „descălecatul" Țării Românești, al Moldovei, privind întemeierea Voievodatelor românești din Ardeal, cu atestări documentare din surse diverse și mărturii arheologice de dată mai recentă.*

Îmbunătățirea condițiilor de locuit

● *Asigurarea, la un nivel de civilizație și confort corespunzător, a condițiilor de locuit pentru populația orășenească constituie o sarcină prioritară a politicii de creștere a nivelului de trai al poporului chinez, subliniază* Fang Jinggen *și* Chen Rioung *în articolul* „About housing in China Today" *publicat de revista* „CHINA RECONSTRUCTS" — *numărul din septembrie a.c. Această apreciere se întemeiază pe realitatea că, într-un interval de trei decenii, — 1950—1980 — populația urbană a Chinei practic s-a dublat (50 milioane oameni în 1949). Pe de altă parte, exigențele privind calitatea condițiilor de locuit, și cu deosebire sporirea suprafeței locative raportată la un locuitor, exercită o adevărată presiune asupra volumului construcțiilor de locuințe. Rezolvarea optimă a acestor solicitări necesită, potrivit opiniei exprimate de F.J. și C.R., acțiunea concertată a mai mulți factori : pe de o parte sporirea fondurilor destinate acestui sector (de la 6,7% în anul 1977 la 7,8% în anul 1978 și 10% în 1979, procent ce exprimă cota din valoarea totală a investițiilor pentru construcții repartizată constructiilor de locuințe); pe de altă parte, modernizarea dotării și sporirea productivității muncii în construcții; în sfîrșit, punerea în valoare a tuturor materialelor și a tehnologiilor tradiționale, care se dovedesc capabile să reducă consumul de materialie de construcții clasice, recunoscute drept energointensive.*

Agricultura organică

● *Deopotrivă cu marile ferme agricole de înaltă productivitate ce utilizează pe larg un instrumentar și metode dintre cele mai moderne, în peisajul agriculturii americane și-a făcut apariția un tip nou de unități de producție în care este practicată așa numita „agricultură organică". Se află cele două moduri de organizare a activității agricole în opoziție? Aparent da; dar numai aparent, opinează* William Tucker *într-un studiu publicat în revista* „THE ATLANTIC MONTHLY", *termenul ce ar putea caracteriza cel mai bine relația amintită fiind cel de complementaritate. Agricultura organică urmărește să substituie integral substanțele chimice utilizate în agricultură și să asigure desfășurarea rentabilă a acestei activități prin menținerea unui echilibru ecologic, prin menținerea cu prioritate a calității solului. Realizarea acestui obiectiv, afirmă W.T., reluînd opinia unor specialiști, impune folosirea în-*

de pe poziții instituționaliste, au condamnat limitarea strictă a accesului salariaților la valorile create pentru a se stimula acumulările.

Prin politicile economice de inspirație keynesistă consumul parazitar și investițiile neproductive au crescut enorm. Un timp prin ele s-au putut atenua alunecări în crize și creșteri ale șomajului. Dar cu ce preț ? Nu puțini sînt astăzi economiștii care condamnă teoriile și practicile de inspirație keynesistă punînd pe seama lor criza declanșată în 1973, stagflația, slumpflația și instabilitatea agravată care caracterizează economiile „societății de consum". „Noii economiști" americani ca și cei francezi au declanșat revolta anti-keynes. Aceasta, cum se menționează într-un studiu, „nu poate fi înțeleasă decît în contextul mai larg al marii dezamăgiri cu privire la politicile aplicate după război"[3]) inspirate de preocuparea keynesistă de impulsionare a cererii efective pe baze șubrede și care au dus la grave deformări ale economiilor. Pe baza sondajelor de opinie efectuate, Daniel Yankelovich a ajuns la concluzia că revolta anti-keynes are la bază reacția contra frustrării veniturilor și sentimentul nedreptății. Fără a împărtăși concepția „noilor economiști", care în esență și în sens istoric este reacționară, el remarca faptul că prin unele critici ei ating punctele vulnerabile ale keynesismului (și ale malthusianismului din care se inspiră), inclusiv cele cu privire la stimularea artificială a cererii efective. Cu toată vina dovedită a teoriilor și practicilor de inspirație keynesistă, realitatea demonstrează fără tăgadă că starea de criză a „societății de consum" nu poate fi explicată prin erori ale oamenilor ci, întîi de toate, prin contradicțiile modului în care se creează valoarea mărfurilor și serviciilor, în care se repartizează, circulă și se consumă acestea. Se poate spune că modul tradițional – cel bazat pe relația de capital amplificată și complicată prin întregul mecanism al capitalismului monopolist de stat – se află în criză.

În articolul citat, Henry Lepage, scriind despre inadecvarea teoriei ortodoxe burgheze la noile realități, se întreba dacă ea nu este legată de „o criză a sistemului capitalist, rezultată din schimbări structurale". Nu puțini economiști, chiar dintre cei nemarxiști, au dat răspunsuri pozitive la această întrebare des repetată. Cererea de a elabora teorii noi de pe alte baze, de a crea o nouă știință economică crește în intensitate. Este evident că teorii – cum sînt cele keynesiste și premergătoare lor, malthusiene – care susțin anomalii ale distrugerii unei părți din valorile create pentru ca cealaltă parte să se realizeze cu profit mare pentru unii și daune pentru alții, nu pot rezista examenului vieții.

Trăim într-o epocă în care valorile create de oameni pot și trebuie să ajungă la ei fără obstacole ridicate în calea lor de interese particulare ale îmbogățirii de dragul îmbogățirii și ale consumului de dragul consumului. Obiectivul economic al activităților oamenilor – separat și chiar opus celui etic în societățile bazate pe exploatarea omului de către om – se cere armonizat cu cel etic. Valorile create de oameni trebuie să servească îmbunătățirii calității vieții lor. Aplicarea strictă a acestui principiu, cum menționa A. Sauvy într-o valoroasă lucrare despre costul și valoarea vieții umane, ar conduce la prăbușirea societății (de consum, menționăm noi) sau cel puțin la o bulversare atît de profundă încît ar putea să sfideze imaginația"[4]). Astăzi este mai limpede decît oricînd că progresul economic în condițiile unei noi revoluții tehnico-științifice obligă la descătușarea forțelor creatoare ale omului, în stare să creeze mari valori, dar se cere ca fiecare om să beneficieze de ele pe măsura propriei contribuții.

Oricum, în condițiile revoluției tehnico-științifice și ale unei epoci de tranziție trebuie intensificate eforturile de analiză a problemelor valorii ; în lipsa unor asemenea preocupări nu pot fi înțelese științific multe din problemele atît de aprins controversate cum sînt cele ale inflației, șomajului, crizelor, creșterii economice, optimului economic, calității vieții etc. A. Smith a întemeiat economia politică plecînd de la valoare ; D. Ricardo a pus în centrul ei teoria despre valoare iar Malthus a polemizat cu el tot pe această temă. Marx a revoluționat știința economică plecînd de la valoare. Este necesar să reținem contribuțiile predecesorilor ,să învățăm și din erorile lor, să investigăm profund realitățile unei lumi în plin proces de prefacere.

prof. dr. Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

[1]) Ph. Herzog, Politique economique et planification en regime capitaliste, Ed. Sociales, Paris, 1971 ; H. Lepage, Keynes trahi par les siens, l'Economie, 26 febr. 1979, etc.
[2]) J. M. Keynes, Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobînzii și a banilor, Ed. Științifică, București, 1970, p. 68
[3]) Ph. Lefournier, Adam Smith ? Il va bien merci, L'Expansion, dec./1978
[4]) A. Sauvy, Coût et valeur de la vie humaine, Ed. Hermann, Paris 1978, p. 199.

grășămintelor naturale – cu dezvoltarea corespunzătoare, la nivelul fiecărei ferme, a unui sector zootehnic, a reciclării tuturor reziduurilor – aplicarea unor sisteme de rotire a culturilor apte să asigure solului calitățile dorite. Eficiența practicării acestui tip de agricultură a fost dovedită concret: prin aplicarea principiilor agriculturii organice se reduc cheltuielile cu îngrășămintele – cele naturale fiind mai ieftine decît cele industriale – se reduc cheltuielile cu irigațiile, precum și consumul de carburanți pe care le necesită lucrările agricole (în condițiile menționate, solul poate reține mai bine apa iar nivelul său de afînare necesită arături de mică adîncime) la niveluri de producție comparabile. Cu toate aceste succese, se subliniază în studiu, acest tip de agricultură necesită un volum mai mare de muncă, ceea ce constituie, în momentul de față, un oarecare impediment în generalizarea sa și la termele de mari dimensiuni.

Concurența

● *Element specific economiei capitaliste, concurența* – opinează Jean Baudry *în studiul* „Les orientations d'une politique de la concurrence dans l'industrie française", *inserat în numărul din 2 iulie a.c. al revistei* PROBLEMES ÉCONOMIQUES – *este apță ca, în condițiile actualei conjuncturi economice mondiale, să impulsioneze forța competitivă a economiei franceze. La nivel de întreprindere, promovarea concurenței s-ar concretiza, după cum subliniază J.B., în stimularea spiritului de inovație, în creșteri de productivitate, în adaptarea mai operativă la cerințele pieței ; în plan macroeconomic, aceasta s-ar dovedi a fi un factor de rațională economică. Tocmai pentru a pune în valoare valențele amintite ale spiritului concurențial, acțiunea sa trebuie adaptată la condițiile specifice diferitelor subramuri industriale. Astfel, în sectoarele în care se realizează produse de bază, cum ar fi siderurgia, industria materialelor neferoase, a materialelor de construcții etc., mecanismul de acțiune al concurenței are un caracter limitat datorită prețurilor de monopol. Alte sectoare, precum construcția de mașini unelte, caracterizate printr-un nivel relativ scăzut de concentrare, sînt supuse constrîngerilor concurențiale cu deosebire pe piețele externe. Un domeniu în care concurența poate contribui substanțial la creșterea calității produselor și a serviciilor, susține J.B., îl constituie însă industria bunurilor de consum – alimentare și nealimentare.*

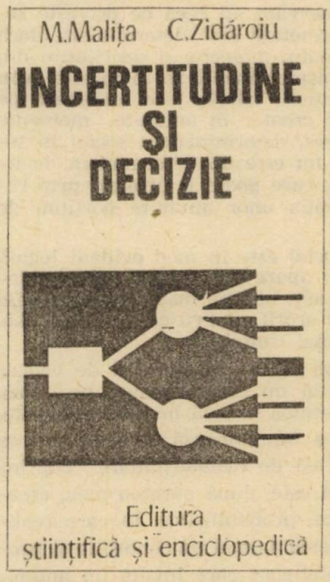

● *Autori cu mai vechi preocupări pe linia aplicării aparatului matematic modern la studiul fenomenelor economice și sociale,* Mircea Malița *și* Corneliu Zidăroiu *se opresc în volumul* „INCERTITUDINE ȘI DECIZIE" *tipărit recent la* Editura științifică și enciclopedică *asupra teoriei deciziei. Lucrarea pornește de la ideea, validată de activitatea practică, potrivit căreia complexitatea proceselor de conducere a diferitelor domenii – economie, știință, administrație etc. – implică o suită de acte decizionale ; acestea, prin numărul mare de parametri ce se cer luați în considerare, prin prisma efectelor pe termen scurt sau de durată pe care le determină, necesită o fundamentare științifică, riguroasă. Este astfel delimitată zona, se subliniază, în carte, în care aparatul matematic pe care a fost construită teoria deciziilor se articulează cu problemele specifice actului de conducere. Lucrarea analizează principalele capitole ale teoriei deciziei – cîmpuri de probabilitate, variabile aleatoare, legea numerelor mari etc. – urmărind deopotrivă ca, prin exemple sugestive, se evidențieze acele domenii ale activității economico-sociale care pot utiliza cu bune rezultate acest instrumentar de investigație.*

FIȘE

Tendințe noi în dezvoltarea forțelor de producție ale viitorului

DIRECTIVELE Congresului al XII-lea pornind de la rolul hotărîtor al forțelor de producție, pentru care știința și tehnologia au devenit factorii esențiali de progres, stabilesc politica tehnologică a țării noastre în etapa următoare și poziția generală a științei în societatea socialistă. Prevederea din directive care se referă la automatizarea și cibernetizarea producției, prevederile referitoare la utilizarea tehnicii de calcul și a informaticii, asigură dezvoltarea forțelor de producție din țara noastră în direcția necesară creării societății comuniste. Comunismul împlinind aspirațiile și idealurile tuturor celor ce muncesc trebuie să fie o societate care să aibă rezolvată infrastructura tehnologică a producției și a vieții. Acest lucru nu este posibil, în condițiile revoluției științifice și tehnice contemporane, decît prin realizarea unui înalt grad de informatizare, automatizare și cibernetizare în industrie și societate. Comunismul trebuie deci să fie o societate în care problema forțelor de producție să fie rezolvată, ceea ce implică parcurgerea a ceea ce se poate numi, a doua revoluție industrială. Prima revoluție industrială, a mașinismului și mecanicii, complementată cu revoluția microelectronicii, informaticii și automatizării utilizînd inteligența artificială, constituie împreună, în istoria oamenirii, perioada revoluției industriale. Ele își vor putea însă împlini rolul numai în condițiile asigurării resurselor energetice și de materii prime necesare proceselor de producție, ale unui echilibru ecologic sănătos, dar și în anumite condiții culturale și sociale adecvate.

Omenirea a cunoscut mai multe revoluții tehnologice, și întreaga istorie demonstrează pe plan tehnologic, dar și social, pentru că tehnologia este și un fenomen social, ideea unor determinări istorice de mai multe nuanțe.

În primul rînd, existența unui determinism istoric cu caracter automat și în al doilea rînd un determinism istoric cu deschideri care implică momente ale unor acte creatoare. S-ar putea spune că determinismul social în ansamblul lui nu este determinism în sensul logicii formale ci este un determinism dialectic. Într-o altă lucrare observam, în ceea ce privește societatea, că direcția istorică a societății este deterministă, dacă gîndim materialist, dar dacă gîndim dialectic și deci ieșim din cadrul logicii formale, determinismul însuși se manifestă prin apariția unor momente de creație[1]). Istoria este automată pe porțiuni, dar are și un caracter creator în anumite momente sau perioade ale ei. În acest sens, determinismul social în totalitate nu este un automat, el nu este un determinism de tipul cunoscut în științele naturii, care poate fi urmărit prin relații matematice, decît cu excepția unor anumite porțiuni de timp.

Problema determinismului social este în mod evident legată de viitorul omenirii. Viitorul ne apare determinat printr-o înlănțuire de determinism și creație[2]), la care însă trebuie să mai adăugăm rolul întîmplării sau al erorii, pentru ca imaginea dialectică asupra viitorului să fie mai completă.

Fiind de acord, după cum am arătat, cu punctul de vedere că în esență determinismul social nu este automat, pe baza faptului că ființa umană și societatea umană nu sînt automate, cu toate că și omul și societatea funcționează, pe porțiuni, ca automate, principalul element real de nedeterminare cuprins în relația de determinare socială este, după părerea mea, creația. Există și automate stocastice, probabilistice, în care realizarea necesității depinde într-adevăr numai de condițiile și timpul realizării ei. Un automat inteligent care învață un anumit procedeu tehnologic poate ajunge să comande acest procedeu într-un timp mai scurt sau mai îndelungat în funcție de calitatea programelor de inteligență artificială informatică pe care le cuprinde și de condițiile în care este pus să învețe. În cele din urmă va învăța procedeul tehnologic respectiv pentru că lumea reală pentru el este, și se reduce, la acest procedeu tehnologic. Omul însă are puterea nu numai de a învăța ci și de a crea lumea înconjurătoare.

COMUNISMUL nu se obține în mod automat pentru că în primul și în primul rînd comunismul este o creație. El este mai întîi, o creație a spiritului uman pornind de la realitățile vieții în desfășurare și ale istoriei omului, dar și de la potențialitățile vieții economice și sociale care pot fi definite de mintea umană. Apoi el devine o creație concretă prin acțiunea conștientă a poporului inspirată de ideile și programele pe care el le-a aprobat. Socialismul a înlocuit capitalismul pe cale revoluționară armată, iar astăzi apare posibilă și calea politică. Comunismul va fi o prelungire a socialismului, după cum ne arată și programul partidului nostru, dar printr-o transformare creativă.

Merită, de aceea, să fie scoasă în relief, împotriva opticii determinismului social automatist și deci fatalist, concepția lui Antonio Gramsci, pentru care legile sociale sînt legi tendențiale[3]). Termenul de **tendențial** arată că legile sociale nu sînt exact de tipul legilor naturii, prin aceasta Gramsci[4]) subliniind că legile sociale nu acționează, în esență, automat.

Socialismul a apărut ca urmare a unei legi tendențiale, lege determinată de dezvoltarea forțelor de producție, de anumite raporturi dintre relațiile și forțele de producție, de ideile echității și egalității între oameni. Ideile echității și egalității nu ar fi fost suficiente pentru apariția socalismului, dar legea tendențială a trecerii de la capitalism a fost posibilă tocmai datorită acestor idei. Condițiile de manifestare a acestei legi au fost oferite de dezvoltarea forțelor de producție și de apariția clasei muncitoare, de poziția acesteia în producție și în societate.

Comunismul va fi nu numai consecința unei legi tendențiale ci și intenționale, căci el va fi rezultatul unei gîndiri creatoare. Antonio Gramsci observa: „Termenul de **creatoare** trebuie deci înțeles în sensul „relativ" al unei gîndiri ce modifică modul de a simți al unui număr cît mai mare de oameni, și deci modifică însăși realitatea, ce nu poate fi gîndită fără acest număr mare"[5]).

Relevînd deci faptul că societatea comunistă va apare ca urmare a unei intenționalități creatoare a societății umane, ceea ce ne obligă la prefigurare creatoare, dar realistă, a comunismului, vom reveni la tema noastră și anume cum trebuie să facem primii pași către comunism în lumina Congresului al XII-lea al partidului, în concordanță cu legea caracterului determinat al forțelor de producție în structurarea societății umane.

Cînd spunem „legea caracterului determinant al forțelor de producție în structurarea societății umane" înseamnă că forțele de producție nu determină în mod determinist structura societății umane. La aceleași forțe de producție în epoca noastră le corespund atît societăți socialiste cît și societăți capitaliste[6]). Este evident că structura societății depinde și de alți factori decît forțele de producție : de modul de conducere al societății și de modelul de societate care este purtat de societatea însăși. Forțele de producție de astăzi sînt in-

[1]) Mihai Drăgănescu, Profunzimile lumii materiale, București, Editura politică, 1979, pag. 79
[2]) Op. cit., pag. 78—82 ; 88—90.
[3]) Antonio Gramsci, Opere alese, București, Editura politică, 1969, pag. 83
[4]) Andrei Silard, Concepția despre istorie în opera lui Antonio Gramsci, Revista de istorie, vol. 31, 1978, februarie, pag. 300—321
[5]) Op. cit., pag. 43
[6]) Valter Roman, Mihai Drăgănescu : Evoluția inteligenței artificiale, a inteligenței umane și a corelației dintre ele. Consecințele sociale ale tehnologiei inteligenței artificiale. Comunicare, Academia R. S. România și Academia de științe sociale și politice, februarie 1980.

compatibile cu sclavagismul sau feudalismul, dar ele se găsesc într-o asemenea **etapă de tranziție** încît sînt compatibile atît cu capitalismul cît și cu socialismul. Există o serie de structuri sociale similare în capitalism și socialism, încît un anumit caracter determinist al forțelor de producție în structura societății există (efectele economiei de preț, bazată pe bani, spre exemplu). Diferența dintre socialism și capitalism, la aceleași forțe de producție, este explicabilă teoretic prin aceea că societatea are o **arhitectură**, care, cuprinde marile funcții ale societății în raport cu populația, dar arhitectura este determinată și de puterea politică, de ideile care insuflă puterea politică. Arhitectura societății, sub voința puterii politice își subordonează structurile societății, determinate într-o mare măsură de forțele de producție, dar poate crea și structuri care să fie mult mai larg condiționate de forțele de producție.

Dacă forțele de producție se găsesc întrt-o etapă de tranziție de la prima revoluție industrială la a doua revoluție industrială, întrebarea care se pune este ce se întîmpla atunci cînd cea de a doua revoluție industrială va fi împlinită. Se poate afirma că o societate care și-a rezolvat problema forțelor de producție nu mai poate fi o societate capitalistă ci numai o societate socialistă sau comunistă. Caracterul determinant al forțelor de producție își va spune astfel cuvîntul deschizînd însă un cîmp nou de posibilități, de modele posibile ale societății comuniste. Nu cred că se va crea un singur model de societate comunistă sau că ar exista o singură soluție pentru societatea comunistă, ba chiar datorită faptului că în esență societatea poate fi eliberată în mare măsură de problemea forțelor de producție, factorul spiritual ar putea juca un rol covîrșitor în comunism. Și cum spiritul uman este creator ne putem aștepta la apariția unor inovații surprinzătoare pe plan social. S-ar putea însă ca datorită restricțiilor impuse de mediul înconjurător, de problema ecologică, să apară efecte noi, deci pe lîngă forțele de producție, mediul înconjurător să ridice societății probleme noi de rezolvat, ceea ce observăm încă din zilele noastre. Mediul înconjurător obligă societatea să se organizeze tot mai sistemic, dar ea va trebui să-și păstreze intactă calitatea ei de a gîndi și de a desfășura o viață conformă aspirațiilor comunismului, cu o ridicată calitate a vieții.

Societatea umană gîndește, societatea umană rezolvă probleme, societatea umană ia decizii. La aceste activități participă anumite structuri sociale și fără îndoială că dacă vorbim de un **sistem de valori sociale** putem vorbi și de **o inteligență socială**. Comunismul presupune nu numai un anumit sistem de valori ci și o sporire considerabilă a inteligenței sociale. Aceasta se poate obține prin mai buna folosire a inteligenței naturale umane și prin extinderea ei cu inteligență artificială electronică, informatică.

Spiru Haret, în lucrarea sa „Mecanica socială" scria despre o inteligență medie a societății care „definește caracterul intelectual al societății[7]). El acorda atenție unor „indivizi cu inteligență superioară care lărgesc cîmpul intelectual mediu al acestei societăți și-i ridică nivelul"[8]). Pentru Spiru Haret atît știința cît și literatura pot contribui la ridicarea nivelului inteligenței medii. Știința, literatura dar și tehnologia, în special tehnologia utilizării calculatoarelor electronice și a inteligenței artificiale pot contribui la creșterea inteligenței sociale. Considerăm și noi că nu trebuie neglijată literatura, pentru că ea reprezintă o cunoaștere a sufletului omenesc și a societății umane iar o asemenea cunoaștere implică gîndire și inteligență, deschizînd cititorului noi orizonturi spre adevăr. **Metoda literară**, atunci cînd este **metodă de cunoaștere,** îmbină ceea ce este formal în limbajul natural cu ceea ce este fenomen în realitate, transformînd limba într-o oglindă mai vie a realității sau a imaginației creatoare. Lumea simbolurilor și lumea minții, în simbioză, se confruntă cu realitatea naturii, cu realitatea socială și pot crea realitatea de mîine în evantaiul de posibilități deschis de caracterul determinant al forțelor de producție.

PRIMII PAȘI spre comunism sînt, după cum am subliniat, aceia care asigură automatizarea și cibernetizarea producției, proces care va crea reacții în lanț în toate sferele muncii umane. Din acest punct de vedere directivele Congresului al XII-lea și cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu prin care se arată și prin ce mijloace tehnice trebuie să se realizeze automatizarea, informatizarea și cibernetizarea sînt concludente : este necesar ca la baza noilor tehnologii să stea utilizarea microelectronicii, a microprocesoarelor și, acolo unde se justifică, utilizarea roboților industriali, inclusiv cu inteligență artificială.

Tehnologia cea mai revoluționară în epoca noastră este aceea a microelectronicii. Microelectronica concentrează puterea de calcul a unui calculator electronic într-o singură pastilă de siliciu, odată cu un cost echivalent unei sigure componente (piese) electronice.

În anul 1972 au apărut pe plan mondial primele microprocesoare cu cuvinte de 4 biți, în anul 1974 au apărut microprocesoarele cu cuvinte de 8 biți care sînt utilizate și în țara noastră; în anul 1979 au fost elaborate microprocesoare cu cuvinte de 16 biți intrînd prin aceasta în categoria minicalculatoarelor și se pregătesc microprocesoare cu cuvinte de 32 biți, ceea ce înseamnă intrarea lor în categoria calculatoarelor electronice. Sînt toate motivele, ținînd cont de posibilitățile microelectronicii, ca în zece ani microprocesoarele să ajungă la nivelul puterii de calcul a celor mai mari calculatoare electronice de astăzi. Cîteva piese ieftine vor avea o mare putere de calcul care poate fi utilizată local în industrie, în cercetare, în orice gen de activitate precum și la domicilui.

Prețurile componentelor microelectronice scad continuu de ani de zile și aceeași tendință este prevăzută și pentru următorii 10—20 de ani. Este evident că microelectronica este nu numai o tehnologie de vîrf dar este și o resursă economică. Prețurile produselor industriale care nu încorporează microelectronică sînt în creștere în întreaga lume, singura forță industrială reală și generală care se opune creșterii prețurilor fiind microelectronica.

De aceea, nu numai **fiabilitatea și performanțele tehnice, ci** mai ales avantajele **economice** vor impune revoluția microelectronică. Dar ea va transforma, prin posibilitățile pe care le oferă informaticii, automaticii și inteligenței artificiale, structura sistemelor industriale, de comunicație, de conducere și a vieții cotidiene a omului. Microelectronica, automatica și informatica sînt factorii determinanți ai noii revoluții industriale.

SĂ ÎNCERCĂM să ne imaginăm ce se va întîmpla mergînd pe linia automatizării și cibernetizării producției pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnologiei. Preluarea muncilor grele și a muncilor repetitive de către automate și roboți va fi urmată de apariția celulelor de producție automatizate suplu care se vor generaliza treptat atît pentru fabricația de piese cît și pentru asamblarea de mașini sau aparate. O celulă de producție automatizată suplu[9]) conține utilaje, roboți industriali și calculatoare electronice. Ea poate trece de la fabricarea unui produs la altul doar printr-o reprogramare informatică, fără o rearanjare fizică sau înlocuire de utilaje. Omul nu muncește direct în această celulă de producție căci procesul direct de fabricație sau asamblare se desfășoară fără ca el să pună mîna pe obiectul muncii. O celulă de producție automatizată suplu este condusă de un echipaj redus, cu un număr de oameni de cîteva zeci de ori mai mic decît în banda sau atelierul de producție de astăzi. Într-un mare număr de întreprinderi, în cel mai mare număr de unități productive, astfel vor sta lucrurile. Aceasta nu înseamnă că nu se va mai depune muncă fizică, dar la alt nivel al activității de producție acela al întreținerii și reparării utilajelor, al realizării pe cale manuală a unor prototipuri care să stea la baza proiectării și întocmirii programelor informatice pentru producția automatizată. Pentru unicate întotdeauna va fi necesară munca fizică. mai economică decît cea a automatelor, dar de la un număr de 50—100 exemplare în sus se va justifica utilizarea celulelor automatizate suplu. Munca fizică nu va fi eliminată, ea va oferi aceleași satisfacții omului ca și în trecut, ba chiar va fi căutată pentru satisfacția de a lucra direct asupra substanței. Oricum ar fi, nivelul intelectual al muncii va crește deși există și părerea că noile tehnologii vor fi stăpînite de un număr restrîns de creiere, iar ceilalți vor fi manevranți de butoane sau vor executa verificări și modificări conform unor specificații fără a cunoaște lucrurile în fond.

Se ridică o serie de probleme noi datorită faptului că prin creșterea productivității muncii, timpul de muncă în sistemul social se va reduce destul de drastic. El va trebui păstrat la un nivel care să asigure sănătatea mintală și fizică a populației, lărgind în același timp și tipurile de munci cu caracter social. Pe de altă parte, oamenii vor avea timp să-și dezvolte propria lor activitate spirituală, să aprofundeze un domeniu sau altul al realității, să participe la manifestări și dezbateri autoorganizate care să le asigure o varietate a vieții astfel cum și-o doresc și care să dea sens vieții lor. Comunismul va fi foarte departe de o societate uniformă, cenușie, tipizată. Pa un fond de activitate socială comună, care va menține buna funcționare a societății în echilibru dinamic cu mediul înconjurător, poate avea loc împlinirea fiecărei personalități umane, ca individualitate, la nivelul pe care îl poate atinge prin efort propriu, prin gîndire și creație, prin muncă din pasiune. Comunismul nu va

[7]) Spiru Haret, Mecanica socială, București, Editura științifică, 1969 traducere după originalul „Mécanique sociale", Gauthier-Villars, Paris 1910

[8]) Op. cit.

[9]) Adrian Davidoviciu. Automatizarea suplă și robotica industrială Contemporanul, 30 mai 1980, pag. 6

fi o uniformitate culturală, din contră vor apare centre cu idei culturale noi care să stimuleze creativitatea, schimbul de idei, întîlnirile şi discuţiile în public sau prin mediul teleinformatic al societăţii.

Există, desigur, şi riscul ca societatea să alunece într-un automat necreativ odată cu noile forţe de producţie automatizate, dar aceasta ar face ca ea să stagneze, chiar dacă nivelul ei tehnologic va fi ridicat, iar stagnarea poate fi foarte gravă pentru viitorul speciei umane. Rolul oamenilor cu o înaltă conştiinţă filozofică, al celor care fac parte din partidul comunist, va fi acela de a ţine trează, spiritualitatea umană şi naţională, dă a crea condiţiile, atît ale dezvoltării şi menţinerii celor mai avansate forţe de producţie cît şi ale creativităţii şi diversităţii culturale ca automanifestare a poporului şi grupurilor de valori creatoare.

DISCUTÎND viitorul şi expunînd consideraţii asupra comunismului în lumina documentelor Congresului al XII-lea, în condiţiile în care ştiinţa explorează tot mai adînc universul, în spaţiu şi în timp, cercetează materia nevie şi vie în zone din ce în ce mai subtile, explorează lumea informaţională a simbolurilor dar şi a realităţii psihologice, nu putem să nu gîndim viitorul comunist ca un moment, o perioadă, a desfăşurării materiale în universul nostru. De ce nu am acorda atunci comunismului o importanţă filozofică deosebită ?

Este foarte probabil că universul nostru este programat să dispară ca şi orice univers care nu ar avea observator. Ce poate face însă observatorul din universul nostru faţă de această măreţie fizică ? Poate el să se opună acestui proces şi înaintea manifestării lui să se opună degradării termodinamice a pămîntului[10]), a sistemului solar, etc ? Este cert doar că purtăm o legitate naturală a supravieţuirii speciei, ca orice specie, de asemenea societatea are o lege fundamentală, aceia a reproducerii ei şi deci putem folosi aceste legi pentru a ne opune degradării şi poate că puterea noastră de cunoaştere şi de creaţie ne-ar permite să acţionăm astfel în adîncimile materiei încît să ne prelungim existenţa prin resurse create într-un mod cu totul nou.

Pentru a ajunge însă la asemenea probleme trebuie în prealabil ca în casa noastră să fie ordine şi libertatea necesară cercetării, gîndirii şi creaţiei. Iar drumul către o asemenea etapă, trece prin comunism, societatea care poate vindeca rănile tuturor societăţilor umane anterioare. Comunismul va fi de fapt, va putea fi, prima societate umană a civilizaţiei, de aceea el poate reprezenta o etapă de covîrşitoare importanţă nu numai în istoria societăţii ci şi a universului. El poate face din istorie societăţii într-adevăr o parte a istoriei universului. Altfel, clipele noastre de istorie faţă de cele 20 de miliarde de ani ai universului ar rămîne fără valoare căci un observator fără acţiune şi creaţie se transformă în cele din urmă în neobservator.

Viziunea istorică a partidului nostru şi a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, asupra societăţii mondiale, asupra modului în care ea urmează să-şi rezolve problemele conflictuale, inegalităţile şi inechităţile, prezintă o mare importanţă pentru supravieţuirea societăţii umane, pentru progresul ei, care în concepţia noastră înseamnă atingerea stadiului societăţii comuniste. Viziunea istorică a partidului nostru are în consecinţă şi o mare importanţă filozofică.

Este semnificativ îndemnul pe care tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** l-a adresat recent istoricilor în abordarea domeniului lor: „...**să ducem o asemenea politică, inclusiv în domeniul istoriei, încît să contribuim la crearea unui viitor al prieteniei şi fraţiei tuturor popoarelor. În judecarea faptelor şi evenimentelor istorice să ţinem seama de ceea ce trebuie să realizăm, de opţiunea noastră spre o politică generală de prietenie, de colaborare între popoare. Trebuie să fim fermi împotriva politicii imperialiste de forţă, de dictat, pentru o politică de largă conlucrare economică, cultural-ştiinţifică, de egalitate şi respect între toate popoarele.**[11]).

DOCUMENTELE Congresului al XII-lea ţin seama şi confirmă marea legitate economică şi socială care spune că societatea depinde în primul rînd de forţele de producţie. Iar forţele de producţie contemporană depind de ştiinţa şi tehnologia de vîrf pe care o încorporează. Acesta este motivul pentru care Programul partidului şi directivele Congresului al XII-lea pun un atît de mare accent pe ştiinţă şi tehnologie.

La consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. cu primii secretari şi activişti de partid şi de stat de la sfîrşitul lunii mai din acest an, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** remarca cum **„Problema trecerii la noi tehnologii, la microelectronică reprezintă o problemă esenţială..."**[12]) şi arăta că **„Un bun conducător comunist, din orice sector, trebuie să fie un revoluţionar militant... să acţioneze energic împotriva a tot ceea ce este vechi şi perimat şi nu mai corespunde cerinţelor noii etape de dezvoltare, să militeze cu toată fermitatea pentru promovarea noului în toate domeniile de activitate".**[13])

Noile tehnologii microelectronice, informatice şi cibernetice vor influenţa direct nu numai forţele de producţie ci şi viaţa culturală şi socială. Ele merită încă de astăzi cea mai mare atenţie şi din acest punct de vedere. Iar înrîurirea directă a acestor tehnologii asupra omului, pe lîngă influenţa lor nemijlocită în procesul de producţie, se bazează pe faptul că în esenţă aceste tehnologii sînt tehnologii informaţionale. Există un precedent în istorie cînd o tehnologie nouă informaţională avea să aibă efecte aproape la fel de importante ca şi aceea a unei revoluţii tehnice sau aproape industriale. Este vorba de tehnologia cărţii tipărite. Prin argumentare detaliată într-o lucrare de aproape 800 de pagini, Elisabeth Eisenstein remarcă cum tiparul a dat impuls Renaşterii, Reformei lui Luther şi naşterii ştiinţei moderne[14]). Pe de o parte, în mediile ştiinţifice şi literare s-a trecut de la „cultura scrisă" la „cultura tipărită" care a permis o difuzare şi comunicare mult mai largă a ideilor. Pe de altă parte, în mediile populare s-a trecut de la „cultura orală" tot la „cultura tipărită" ceea ce a apropiat continuu mediile populare de cele ştiinţifice şi literare.

Într-o serie de lucrări remarcam importanţa, în întreaga istorie a omenirii, a tehnologiilor fizice, mecanice în esenţă, dar şi a tehnologiilor informaţionale. Astăzi aceste tehnologii încep să se **îmbine** direct în maşinile şi automatele de producţie inteligente artificial. Tehnologiile mecanice şi informaţionale, complementare, sînt reunite în noi unelte de producţie, deşi întotdeauna ele au fost într-o strînsă relaţie. Iată, în acest sens, o frumoasă observaţie : „Apariţia tiparului a dus la crearea unui nou tip de structură de atelier ; la o regrupare care a permis contacte mai strînse între lucrători cu diverse calificări şi a încurajat noi forme de schimburi culturale. Profesori universitari, au venit în contact mai strîns cu prelucrători de metal şi cu tehnicieni mecanici... dizolvînd bariere vechi între diferite munci intelectuale şi încurajînd noi moduri de a coordona munca creierelor, ochilor, şi mîinilor... maestrul tipograf însuşi fiind o punte între mai multe lumi" [15]).

Cartea a fost şi este încă o punte între muncile intelectuale şi manuale. Informatica poate face mai mult, să supună direct munca mecanică lumii simbolurilor, a inteligenţei artificiale şi programelor informatice. Srtucturile informatice acţionează direct asupra mişcării mecanice, ele pot sta de vorbă cu omul, în ultimii ani cu voce artificială. „Cărţile" informatice ale epocii noastre, fără a le elimina pe cele vechi, vor deveni băncile şi bazele de date, conţinînd cunoaştere şi modele ale lumii, programe de calcul, de rezolvare de probleme, de înţelegere a expresiilor în limbaj natural, scris sau vorbit, de înţelegere a imaginilor şi scenelor. Teleinformatica şi informatica locală vor schimba radical mediul nostru informaţional cu efecte potenţial mai mari decît ale cărţii tipărite. Se apreciază că la sfîrşitul acestui secol marea majoritate a populaţiei în ţările dezvoltate va interoga baze de date informatice în limbaj natural. Un recunoscut specialist în informatică afirma: „Peste secole, istoricii vor privi apariţia bazelor de date bazate pe calculatoare... ca o perioadă care a schimbat natura evoluţiei societăţii, probabil avînd un efect mai mare asupra condiţiei umane decît inventarea tiparului" [16]).

Tehnologiile informaţionale şi informaţional-mecanice bazate pe microelectronică pot într-adevăr schimba faţa lumii, pot supune configurarea societăţii umane aspiraţiilor unei civilizaţii comuniste. Dacă vom descoperi şi tehnologii informaţional-energetice atunci omenirea poate avea un viitor foarte îndelungat. În cursa pentru supravieţuire avem nevoie de ştiinţă, dar avem nevoie şi de o societate înţeleaptă, deschisă către definirea unui sistem social a cărui cultură să fie îndreptată către cunoaştere, civilizaţie şi creaţie. Acesta este drumul pe care îl deschide Congresul al XII-lea şi care cu siguranţă va fi precizat la congresele următoare.

Mihai DRĂGĂNESCU

[10]) N. Georgescu-Roegen, Legea entropiei şi procesul economic, Colecţia „Idei contemporane", Bucureşti, Ed. politică, 1979.
[11]) Întîlnirea tovarăşului **Nicolae Ceauşescu** cu reprezentanţi ai oamenilor de ştiinţă din domeniul istoriei, Scînteia, 28 mai 1980, pag. 1
[12]) **Nicolae Ceauşescu,** Cuvîntare la consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., Scînteia, 1 iunie 1980, pag. 3
[13]) Op. cit., pag. 3
[14]) Elizabeth L. Eisenstein, The printing press as an agent of change, Cambridge University Press, Cambridge, 2 vol., 1979
[15]) Op. cit.,pag. 55—56
[16]) James Martin, Computer data-base organization, Prentice Hall, Englewood Cliffs, N.J., 1975, pag. 2

„Trebuie să spunem un NU hotărît cursei înarmărilor trebuie să facem totul pentru ca popoarele să-şi asume răspunderea pentru oprirea cursei înarmărilor. Stă în puterea lor şi dispun de forţa necesară pentru a determina guvernele să ţină seama de interesele omenirii".

NICOLAE CEAUŞESCU

O politică consacrată creşterii bunăstării poporului, cauzei păcii, dezarmării şi destinderii internaţionale

ÎNTREGUL NOSTRU POPOR a luat cunoştinţă cu vie satisfacţie şi adîncă recunoştinţă — aşa cum o atestă telegramele adresate tovarăşului Nicolae Ceauşescu din toate colţurile ţării — de hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., adoptată în şedinţa din 9 septembrie a.c., desfăşurată sub preşedinţia secretarului general al partidului, de a se reduce cheltuielile militare cu circa 2 miliarde de lei şi de a se aloca aceste fonduri, împreună cu suma de 4 miliarde de lei economisită prin reducerea cheltuielilor de administraţie şi a altor cheltuieli ale statului pe acest an, în scopul accelerării progresului multilateral al ţării şi ridicării pe această bază a nivelului de trai al maselor.

Această măsură profund umanistă, care slujeşte interesele supreme ale naţiunii noastre, decurge din concepţia bine cunoscută a partidului nostru, a secretarului său general, cu privire la apărare, potrivit căreia întărirea continuă a orînduirii noastre socialiste, dezvoltarea economico-socială în ritm susţinut a ţării şi ridicarea continuă a nivelului de trai întăresc hotărîrea poporului şi voinţa sa de a-şi apăra cuceririle revoluţionare, independenţa şi suveranitatea naţională. Căci aşa cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la Congresul al II-lea al consiliilor populare, referindu-se la progresele uriaşe realizate de ţara noastră şi exprimate sintetic de creşterea venitului naţional de 15 ori în cei 30 de ani de construcţie socialistă, care au schimbat radical condiţiile de viaţă ale celor ce muncesc : **„Nimic nu am primit de-a gata şi gratuit, nimic nu a picat din cer. Totul e rezultatul unei munci fără preget, eroice, a poporului nostru care, stăpîn pe destinele sale, şi-a propus să lichideze în cel mai scurt timp istoric posibil înapoierea şi să-şi asigure o viaţă demnă, fericită, liberă, prin munca sa şi nu pe spatele altora".**

Avînd în faţă grandioasele perspective pe care le deschide noul plan cincinal 1981—1985, etapă importantă în consolidarea şi dezvoltarea pe un plan superior a marilor victorii dobîndite pînă acum, poporul nostru este profund interesat într-o politică de colaborare, destindere, pace şi independenţă naţională, deoarece numai în asemenea condiţii poate avea garanţia înfăptuirii cu succes a obiectivelor de realizare a unei societăţi în care omul să se bucure din plin de cuceririle civilizaţiei materiale şi spirituale, ca participant activ la făurirea propriului său destin. De aceea, în consens cu interesele vitale ale tuturor popoarelor, partidul nostru, secretarul său general, atrag atenţia în mod statornic că, în condiţiile actuale, continuarea cursei înarmărilor, acumularea de noi armamente nucleare şi clasice comportă cele mai mari pericole nu numai la adresa păcii, ci a însăşi existenţa civilizaţiei umane.

În acelaşi timp, cheltuielile militare mondiale, care în acest an se vor ridica la uriaşa sumă de 500 miliarde de dolari, au ajuns o povară de nesuportat pe umerii tuturor popoarelor, constituie un factor de frînare a dezvoltării economico-sociale a tuturor statelor, indiferent de mărime, de orînduire şi grad de dezvoltare, agravează fenomenele de criză din economia mondială. În orice ţară, inclusiv în ţările socialiste, orice sumă cheltuită în plus în bugetul militar este o sumă în minus pentru dezvoltare economică, pentru construcţia de locuinţe şi satisfacerea altor nevoi sociale urgente.

PORNIND de la imperativul salvgardării păcii şi, totodată, al reducerii poverii cheltuielilor militare, România, ţară socialistă în curs de dezvoltare, militează cu toată hotărîrea pentru a se pune capăt iraţionalei curse a înarmărilor, pentru trecerea la dezarmare şi, în primul rînd, la dezarmarea nucleară, prezentînd o serie de propuneri în această privinţă. Relevînd că o reducere cu numai 10% pînă în 1985 a cheltuielilor militare ar elibera sume uriaşe atît pentru satisfacerea unor nevoi sociale din fiecare ţară, cît şi pentru ajutorarea ţărilor în curs de dezvoltare, România — prin glasul reprezentantului său cel mai autorizat — a chemat popoarele lumii să spună un NU hotărît cursei înarmărilor, pentru a determina guvernele să ţină seama de interesele omenirii de înfăptuire a dezideratului istoric al edificării unei lumi fără arme şi fără războaie, a păcii şi colaborării internaţionale. **„Să facem totul** — spunea secretarul general al partidului nostru — **ca minunatele cuceriri ale civilizaţiei să servească progresului, bunăstării şi să lichidăm pentru totdeauna războiul din viaţa omenirii. Acesta a fost şi este unul din principiile de bază ale socialismului şi comunismului".**

Ca o expresie a poziţiei sale consecvente îndreptate spre înfăptuirea dezarmării şi reducerea cheltuielilor militare, ca una din problemele cardinale ale lumii contemporane, România a înscris pe ordinea de zi a precedentei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. punctul intitulat „Îngheţarea şi reducerea bugetelor militare" şi a iniţiat o rezoluţie — adoptată în unanimitate — care făcea apel la toate statele să manifeste reţinere în cheltuielile lor militare.

REAFIRMÎND cu fermitate necesitatea de a se trece de la vorbe la fapte, de la declaraţii de bune intenţii, care nu lipsesc, la măsuri concrete care să conducă la triumful raţiunii, guvernul român, oferind un exemplu concret, a adoptat în mod unilateral încă anul trecut hotărîrea de a reduce cheltuielile militare din bugetele anilor 1979 şi 1980 în vederea sporirii alocaţiilor pentru copii. Adoptată într-o perioadă în care în viaţa internaţională s-a ajuns la o încordare extremă de gravă, actuala hotărîre a Comitetului Politic Executiv relevă opţiunea României socialiste în direcţia reducerii cheltuielilor militare, a trecerii la măsuri de dezangajare militară şi dezarmare, pentru soluţionarea politică a tuturor problemelor litigioase, ca singura cale raţională, conformă cu interesele popoarelor, ale destinderii şi păcii. Noua iniţiativă a ţării noastre reprezintă o contribuţie practică la buna pregătire a reuniunii de la Madrid, astfel ca aceasta să ducă la organizarea unei conferinţe europene consacrată dezarmării, care să adopte măsuri efective de dezangajare militară, de încetare a cursei înarmărilor şi reducere a cheltuielilor militare şi alocare a fondurilor astfel eliberate în scopuri civile, paşnice.

Preocupat neabătut de întărirea continuă a capacităţii de apărare a patriei, partidul nostru — adoptînd măsura reducerii cu 2 miliarde de lei a cheltuielilor militare pe acest an — a adresat armatei noastre îndemnul mobilizator de a folosi mai bine mijloacele financiare şi materiale alocate în acest scop din venitul naţional, astfel încît să fie în stare să apere întotdeauna cuceririle revoluţionare, independenţa şi suveranitatea României socialiste.

Bucurîndu-se de aprobarea caldă, entuziastă a comuniştilor, a întregului nostru popor, noua iniţiativă a ţării noastre, ca şi acţiunile similare precedente, beneficiază în acelaşi timp şi de un larg ecou internaţional, oferind un exemplu demn de urmat de către toate statele, de către toate popoarele interesate în soluţionarea pe cale politică, paşnică, a problemelor — nu puţine şi nu simple — care confruntă astăzi omenirea.

Dinu DRAGOMIRESCU

Instituționalizarea cooperării internaționale în domeniul resurselor teritoriilor submarine din afara jurisdicției naționale a statelor

ÎN PROCESUL de codificare și dezvoltare a reglementărilor internaționale privitoare la utilizarea mărilor și oceanelor, care se desfășoară în cadrul celei de-a III-a Conferințe a O.N.U. pentru dreptul mării, problemele cooperării în vederea explorării și exploatării resurselor teritoriilor submarine din afara jurisdicției naționale a statelor ocupă un loc distinct, polarizînd atenția tuturor statelor participante.

După cum se știe, teritoriile submarine din afara jurisdicției naționale a statelor, care se constituie într-o nouă instituție de drept al mării sub denumirea de **zona internațională a teritoriilor submarine** oferă între altele o sursă importantă de metale sub forma nodulilor, a căror recoltare și prelucrare pot asigura necesarul de nichel, cupru, cobalt și mangan pentru dezvoltarea în perspectivă a omenirii.

Interesul pentru exploatarea acestor bogății a determinat un număr de societăți transnaționale create ad hoc sau specializate în exploatări miniere să investească importante fonduri pentru prospectarea și explorarea resurselor minerale ale zonei internaționale, precum și pentru crearea tehnologiilor adecvate de recoltare și prelucrare metalurgică a nodulilor polimetalici. După unele estimări, operațiunile de minerit submarin și de prelucrare metalurgică a nodulilor vor putea începe în primii ani ai deceniului următor.

Paralel cu activitățile de explorare a resurselor zonei internaționale și de dezvoltare a tehnologiei pentru exploatarea nodulilor polimetalici, s-au intensificat eforturile pentru elaborarea bazei juridice a acestor activități. Unele țări capitaliste dezvoltate (S.U.A., R. F. Germania, Anglia, Franța, Japonia), deși s-au raliat efortului internațional inițiat în cadrul O.N.U. și al celei de-a III-a Conferințe pentru dreptul mării de elaborare a unor reglementări juridice privitoare la sistemul de explorare și exploatare a resurselor zonei internaționale, au acționat, în același timp, pentru stabilirea unor legislații proprii vizînd acțiuni unilaterale în acest domeniu. Astfel, la 20 iunie a.c., în S.U.A. a fost semnată o lege vizînd trecerea la acțiuni unilaterale de explorare și exploatare a resurselor minerale ale zonei internaționale. O lege asemănătoare a fost adoptată în R. F. Germania.

Avînd în vedere Declarația de principii adoptată de Adunarea Generală a O.N.U. în anul 1970, prin care zona internațională a teritoriilor submarine este declarată patrimoniu comun al întregii omeniri, statele în curs de dezvoltare, țările socialiste și unele state capitaliste dezvoltate s-au pronunțat împotriva oricăror acțiuni unilaterale de exploatare a resurselor zonei internaționale și au militat, în cadrul Conferinței pentru dreptul mării, pentru elaborarea unui regim juridic internațional și a unui mecanism corespunzător de exploatare a resurselor acestei zone.

Cea de-a IX-a sesiune a Conferinței O.N.U., pentru dreptul mării a marcat progrese notabile în elaborarea principalelor coordonate ale sistemului de explorare și exploatare a resurselor zonei internaționalé și ale mecanismului ce urmează a fi instituit în acest scop, respectiv Autoritatea internațională pentru teritoriile submarine (A.I.T.S.). Astfel, proiectul neoficial de convenție care încorporează rezultatele acestor negocieri stabilește principiile de bază care decurg din natura juridică a zonei internaționale a teritoriilor submarine ca patrimoniu comun al întregii omeniri, concepția generală privitoare la politica resurselor zonei și modalitățile de organizare și desfășurare a activităților legate de prospectarea, explorarea și exploatarea acestor resurse.

Proiectul neoficial de convenție statuează că activitățile în zonă vor fi organizate, desfășurate și controlate de A.I.T.S., în numele omenirii în ansamblu. Aceste activități vor fi desfășurate de Întreprinderea A.I.T.S. și de către statele-părți la Convenție sau entități ale acestora în asociere cu Autoritatea. În acest mod, proiectul de convenție stabilește de fapt un „sistem paralel" de exploatare a zonei internaționale a teritoriilor submarine, acesta reprezentînd o soluție de compromis între poziția țărilor dezvoltate, care s-au pronunțat pentru un acces liber la resursele minerale ale teritoriilor submarine, și punctul de vedere promovat de țările în curs de dezvoltare, care au acționat pentru instituirea unui sistem unic de exploatare a acestor resurse de către Întreprinderea A.I.T.S.

Țările în curs de dezvoltare au acceptat „sistemul paralel" cu condiția ca acesta să aibă un caracter tranzitoriu, urmînd ca după un ciclu de producție, care durează între 15—20 de ani, să se prevadă convocarea unei conferințe pentru revizuirea sistemului de explorare și exploatare a resurselor zonei internaționale, în scopul adaptării lui în lumina experienței ce se va obține. În același timp, aceste țări au insistat pentru ca statele dezvoltate să-și asume obligații clare cu privire la transferul tehnologiilor marine către Întreprinderea A.I.T.S. și țările în curs de dezvoltare, precum și în legătură cu constituirea mijloacelor financiare care să asigure eficiența și viabilitatea Întreprinderii noii organizații internaționale. După acceptarea „sistemului paralel" în cadrul Conferinței pentru dreptul mării, țările dezvoltate deținătoare de tehnologii pentru mineritul submarin au refuzat să-și asume obligații ferme privind transferul de tehnologii îndeosebi către țările în curs de dezvoltare și au insistat pentru diminuarea obligațiilor financiare.

În aceste condiții, au apărut noi dificultăți în desfășurarea negocierilor, care și-au pus amprenta asupra soluțiilor de compromis realizate la recenta sesiune a Conferinței.

Proiectul neoficial de convenție stabilește, în același timp, natura și principiile fundamentale ale A.I.T.S., organele Autorității, rolul și atribuțiile lor (respectiv Adunarea, Consiliul, Secretariatul, Întreprinderea, Camera pentru reglementarea diferendelor), precum și modalitățile de acoperire a cheltuielilor și de repartizare a beneficiilor. Astfel, se prevede că A.I.T.S. este organizația prin care statele-părți vor organiza și controla activitățile în zonă, îndeosebi cele vizînd administrarea resurselor ei. Se recunoaște că Adunarea este organul suprem al A.I.T.S. la care participă toate statele membre, prevedere pentru a cărei promovare a militat ferm delegația română, alături de delegațiile celorlalte țări în curs de dezvoltare.

Țările dezvoltate, îndeosebi cele deținătoare de tehnologii pentru mineritul submarin, au acționat pentru diminuarea rolului Adunării și pentru a se atribui Consiliului, organ executiv al A.I.T.S. alcătuit din 36 de state (16 state reprezentînd grupurile de interese, iar celelalte 18 urmînd a fi alese potrivit principiului reprezentării geografice echitabile), un rol central în desfășurarea activităților organizației. În același timp, țările dezvoltate au susținut să se consacre dreptul de veto sau un sistem de vot ponderat, care să le asigure un rol preponderent în luarea deciziilor în Consiliul A.I.T.S.

NEGOCIERILE din cadrul ultimei sesiuni a Conferinței pentru dreptul mării au condus la unele soluții care, deși consacră prerogative importante pentru Consiliu, menține rolul acestuia de organ executiv, aflat sub autoritatea Adunării. În legătură cu modalitatea de luare a deciziilor, s-a elaborat o formulă sui generis potrivit căreia pentru diferitele categorii de probleme se au în vedere, în funcție de importanța lor, majorități calificate de 2/3, 3/4 sau adoptarea prin consens.

Rezolvarea problemelor esențiale privitoare la sistemul și mecanismul de explorare și exploatare a resurselor zonei internaționale creează condiții pentru încheierea cu succes a Conferinței pentru dreptul mării. Programul de lucru aprobat de plenara Conferinței stabilește convocarea unei noi sesiuni în prima parte a anului următor, în vederea finalizării textului neoficial de negocieri și adoptării lui.

Țara noastră a acționat în mod constant pentru elaborarea unor principii și norme care să consacre dreptul imprescriptibil al tuturor statelor de a participa la activitățile de explorare și exploatare a resurselor minerale ale zonei internaționale ; s-a pronunțat pentru ca țările în curs de dezvoltare să beneficieze de un sprijin corespunzător în vederea creării capacităților științifice, tehnologice și financiare pentru exercitarea acestui drept ; a acționat, de asemenea, pentru ca noua organizație internațională ce se creează să fie structurată pe baze democratice, consacrîndu-se un rol primordial Adunării tuturor statelor în stabilirea coordonatelor de bază ale activității A.I.T.S. S-a susținut, de asemenea, să se stipuleze principiul rotației în alcătuirea organelor restrînse ale A.I.T.S., precum și cerința ca structurile acestei organizații să fie rațional dimensionate, pentru a nu spori în mod nejustificat obligațiile financiare ale statelor.

Noile reglementări în domeniul maritim, care își găsesc reflectarea în proiectul neoficial de convenție, sînt rezultatul unui efort intens de negociere desfășurat în cadrul celei mai îndelungate conferințe din istoria Națiunilor Unite. Deși unele prevederi sînt încă controversate, soluțiile pe care le conțin nefiind în toate privințele în concordanță cu exigențele edificării noii ordini economice și politice internaționale, proiectul neoficial de convenție oferă un cadru îmbunătățit de desfășurare a cooperării internaționale în acest domeniu și prevede, în același timp, modalități practice pentru continua perfecționare a reglementărilor maritime internaționale.

Costache CIUBOTARU

La încheierea sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrată noii ordini economice

NECESITATEA UNOR EFORTURI CONCERTATE PENTRU O RESTRUCTURARE DE FOND A RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE

LUCRĂRILE sesiunii speciale a Adunării Generale a Națiunilor Unite consacrată edificării unei noi ordini economice internaționale au repus în centrul atenției problemele complexe ale evoluției actuale a economiei mondiale și ale căilor de soluționare a acestora Faptul că în prezent mulți dintre observatorii politici nu ezită să caracterizeze rezultatele sesiunii drept un eșec în fapt — în ciuda unor pași înainte — este deosebit de semnificativ. Și aceasta cu atît mai mult cu cît el are loc după rezultatele descurajante obținute în cadrul ultimelor două sesiuni de la Nairobi și Manila, ale Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare.

O nouă abordare a problemelor dezvoltării economiei mondiale

LA DESCHIDEREA SESIUNII SPECIALE, cuvîntările șefilor de delegații îndreptățeau speranțele puse de întreaga lume în această reuniune. Se părea că delegațiile tuturor statelor sînt animate de dorința de a se trece de la declarații la fapte. Pe baza documentelor adoptate încă în urmă cu cinci ani de sesiunea extraordinară a Adunării Generale a Națiunilor Unite — Declarația și Programul instaurării unei noi ordini — existau premise pentru a se face pași hotărîtori pe calea aplicării în viață a năzuințelor de pace și progres economic ale tuturor națiunilor. Însăși ordinea de zi a sesiunii extraordinare din vara acestui an era de natură să întrețină imaginea unei voințe politice generale de a scoate din impas problematica statuării unor noi relații economice internaționale. Pe de o parte, ordinea de zi cuprindea problema definitivării unui document referitor la strategia pentru cel de al treilea deceniu O.N.U. pentru dezvoltare, pe de altă parte, realizarea unui consens în privința negocierilor globale în vederea instaurării unei noi ordini mondiale. Deși separate, aceste două puncte de pe ordinea de zi erau, în realitate, strîns legate între ele și presupuneau o concepție unitară cu privire la direcțiile de acțiune. Nu a fost însă lipsită de urmări această separare a problematicii; ea a dat posibilitatea găsirii unor căi de eludare a problematicii fundamentale, de a se crea impresia că există un acord în probleme esențiale și că dezacordurile ar privi numai aspectele procedurale.

Stabilirea strategiei pentru cel de-al treilea deceniu O.N.U. pentru dezvoltare cuprindea o dezbatere de fond asupra schimbărilor ce trebuie realizate în actuala ordine mondială, în structurile economiei mondiale contemporane. Nu întîmplător, în unele documente pregătitoare ale sesiunii, elaborate de secretariatul Conferinței O.N.U. pentru comerț și dezvoltare, îndeosebi sub influența intereselor multora dintre țările în curs de dezvoltare, se face simțită prezența unei noi abordări a problemelor dezvoltării economiei mondiale. Pînă acum, strategia deceniilor pentru dezvoltare pornea de la premisa că economiile țărilor lumii au devenit interdependente în sensul că o dezvoltare puternică a economiilor țărilor avansate ar avea o influență pozitivă și asupra economiilor țărilor în curs de dezvoltare. Așadar, conform unei asemenea concepții, dezvoltarea s-ar transfera automat dintr-un grup de țări în celălalt grup de state ale lumii. Or, în anii de după criza din 1974—1975 se constată cel puțin două fenomene. Pe de o parte, fenomenele conjuncturale negative din țările capitaliste dezvoltate au o influență deosebit de nefavorabilă asupra țărilor în curs de dezvoltare și datorită faptului că au reapărut în politicile economice ale țărilor avansate puternice sechele ale protecționismului și autarhiei. Pe de altă parte, asistența financiară pe care țările dezvoltate — țări a căror avuție actuală a fost realizată, în anumite condiții istorice, pe seama exploatării și asupririi a zeci de popoare — o acordă țărilor în curs de dezvoltare își reduce proporțiile, ajungînd să fie mai mică decît fondurile proprii de investiții ale acestor din urmă state. În astfel de condiții, începe să se vorbească tot mai insistent despre o creștere a autonomiei relative a procesului dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare în raport de evoluția economiilor țărilor dezvoltate și de asistența externă oferită de acestea. Cu alte cuvinte, strategia dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare în cel de-al treilea deceniu O.N.U. trebuie elaborată astfel încît cooperarea internațională să stimuleze eforturile proprii de dezvoltare întreprinse de statele cu economie rămasă în urmă și, totodată, să favorizeze autonomia colectivă a acestor țări în raport cu țările dezvoltate.

Evident, o asemenea strategie implică în mod necesar o accelerare a procesului de dezvoltare economică reală și independentă a țărilor în curs de dezvoltare, astfel încît să aibă loc o schimbare radicală a locului ocupat de aceste state în diviziunea mondială a muncii. Promovarea unei puternice activități productive în țările cu o economie rămasă în urmă are drept pîrghie principală accentuarea eforturilor acestor state în vederea industrializării lor. În practică, industrializarea țărilor în curs de dezvoltare nu poate fi însă echivalentă cu o simplă sporire a cantităților de produse manufacturate fabricate pe teritoriile lor. Probleme complexe se pun în legătură cu ramurile prioritare ale industrializării, cu accesul produselor lor industriale pe piețele mondiale și, în primul rînd, pe piețele țărilor dezvoltate, cu accesul lor la cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. De o importanță capitală devin problemele asigurării unor condiții echitabile pen-

tru transferurile tehnologice internaționale ca și cele ale dezvoltării unor capacități proprii de creație științifică și tehnologică. Or, faptele arată că procesul industrializării țărilor în curs de dezvoltare întîmpină numeroase obstacole începînd cu insuficiența fondurilor de investiții, trecînd prin barierele puse în calea transferurilor internaționale de tehnologie (în special ca urmare a prețurilor și a restricțiilor de tot felul) și terminînd cu obstrucțiile de toate naturile cu care sînt întîmpinate pe piețele țărilor dezvoltate mărfurile industriale provenite din țările în curs de dezvoltare.

Bariere și obstacole îngreunează și dezvoltarea agriculturii țărilor în curs de dezvoltare care poate și trebuie să fie atît o pîrghie a procesului dezvoltării economice multilaterale a respectivelor state, cît și un mijloc pentru soluționarea acutei probleme alimentației populațiilor lor.

Realizarea unui acord general în ceea ce privește definirea procesului dezvoltării țărilor rămase în urmă, în cadrul sesiunii extraordinare a Adunării generale, s-a putut desfășura relativ ușor, cu atît mai mult cu cît documentele referitoare la deceniile O.N.U. pentru dezvoltare nu implică asumarea de obligații și angajamente concrete.

Un alt aspect legat de modificarea concepțiilor asupra strategiilor de dezvoltare a fost însă menit să suscite serioase controverse.

Neîncredere în mecanismele spontane ale pieței

AȘA CUM S-A EVIDENȚIAT și cu prilejul sesiunii, multe dintre țările în curs de dezvoltare nu mai au încredere în mecanismele spontane ale pieței pentru stimularea procesului dezvoltării lor economice. Ele solicită elaborarea unui sistem de reglementare a piețelor, a raporturilor dintre țările producătoare și cele cumpărătoare — în primul rînd la produsele primare —, o reglementare a prețurilor. Cu alte cuvinte, ele consideră că a sosit momentul înlocuirii mecanismelor spontane cu unele care să țină seama de inegalitatea nivelurilor de dezvoltare a țărilor, de factorii perturbatori, ca și de faptul că unele resurse sînt epuizabile fizic și nu se autoreproduc.

Introducerea preferințelor generalizate și nereciproce în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, crearea fondului comun privind materiile prime, legarea emisiunii de drepturi speciale de tragere (D.S.T.) de finanțarea procesului dezvoltării, sînt primii pași în direcția corectării jocului cererii și ofertei pe piața mondială. Dar nu se poate trece cu vederea că astfel de măsuri parțiale nu schimbă structura actualelor relații economice internaționale, nu modifică raporturile de forțe existente între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Și aceasta cu atît mai mult cu cît chiar elementele noi, menționate mai înainte, nu funcționează în interesul ansamblului țărilor în curs de dezvoltare. Preferințele vamale generalizate și nereciproce și-au pierdut considerabil din efectele lor pozitive asupra țărilor mai puțin dezvoltate în condițiile în care statele avansate și-au redus tarifele vamale în relațiile lor reciproce. Chiar fondul comun referitor la produsele primare a fost redus la rolul unui gen de bancă de finanțare a comerțului exterior al unor țări în curs de dezvoltare dat fiind faptul că acordurile pe produse nu funcționează. În plus, emisiunile de D.S.T. ale Fondului Monetar Internațional, organism în care țările avansate au participarea de capital proporțional cea mai ridicată, nu au devenit încă un mijloc de alocare sistematică de monedă internațională în favoarea acelor țări ce se dezvoltă în mod real.

Desigur, nu ar fi realist să se nege existența oricărui progres pe calea instaurării unor noi relații economice internaționale. La fel de nerealist ar fi însă ca eforturile în direcția edificării unei noi ordini să fie reduse la unele aspecte parțiale care nu restructurează, în fond, sistemul actual de raporturi dintre state, bazate pe inegalitate și inechitate.

Pornind tocmai de la o concepție de ansamblu asupra modificărilor necesare în vederea instaurării noii ordini mondiale, ordinea de zi a sesiunii speciale a Adunării Generale a Națiunilor Unite a cuprins și problema elaborării unui sistem instituțional, menită să favorizeze negocierile globale în domeniul dezvoltării.

Negocierile globale au în vedere cel puțin două aspecte. Pe de o parte, problematica noii ordini este extrem de complexă și cuprinde o serie de aspecte profund interdependente între ele. Aceste aspecte nu pot fi abordate și soluționate în mod izolat, separat unele de altele. Indiferent dacă este vorba despre problemele decalajelor internaționale, ale energiei, ale accesului la cuceririle științei și tehnicii sau ale sistemului de prețuri, interdependența componentelor unei noi ordini economice mondiale este într-atît de puternică încît nu se poate concepe că una din chestiuni ar putea fi rezolvată lăsînd pe celelalte, intacte, în forma lor actuală.

Pe de altă parte, negocierile globale sînt concepute ca fiind un forum de participare democratică a tuturor statelor la dezbaterea și soluționarea tuturor problemelor. Nu poate fi imaginată o lume bazată pe raporturi echitabile în care unele state să discute în numele altora și uneori fără consultarea acestora, iar relațiile să se fundamenteze pe impunerea punctelor de vedere ale țărilor mai bogate, mai mari sau mai dezvoltate din punct de vedere economic. Fără îndoială, și în prezent există unele organisme și instituții internaționale în care pot fi și au și fost abordate unele aspecte parțiale ale problematicii unei noi ordini internaționale. Nu este însă mai puțin adevărat că în unele din aceste organisme sistemul de funcționare favorizează anumite țări și defavorizează pe altele. În plus, ele nu au competența să dezbată ansamblul problematicii în conexiunea complexă a interdependențelor sale. Așadar, este necesară atît asigurarea unei reale participări democratice a tuturor statelor cît și abordarea integrală a problematicii în care sînt vital interesate toate țările lumii.

Recent încheiata sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U. nu a reușit să rezolve ansamblul de sarcini care-i stăteau în față. De aceea, unele probleme au fost transferate sesiunii ordinare a Adunării Generale care a început să-și desfășoare lucrările la New York în aceste zile. Faptul că ușile au fost astfel lăsate deschise arată că statele, indiferent de nivelul dezvoltării lor, au evitat să-și asume responsabilitatea unui eșec plin de consecințe pe termen lung. El arată însă, totodată, că marile dificultăți ivite în procesul abordării concrete a restructurării relațiilor internaționale nu au putut fi încă depășite. Un lucru este cert: aceste dificultăți nu pot fi înlăturate prin confruntare și prin ascuțirea stărilor conflictuale. Dimpotrivă, în interesul tuturor țărilor, inclusiv al celor mai dezvoltate, este necesar să se ajungă la un consens, astfel încît actuala stare de lucruri din economia mondială să facă loc unei lumi mai bune și mai drepte. România, ca țară socialistă și, totodată, în curs de dezvoltare, și-a exprimat în repetate rînduri prin luările de poziție ale președintelui său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, hotărîrea de a acționa cu răspundere și consecvență în vederea găsirii căilor de a scoate problematica noii ordini din impas, de a relansa dialogul internațional, cu participarea și în interesul tuturor statelor în vederea trecerii la măsuri și acțiuni concrete. Este, dealtfel și spiritul în care Comitetul Politic Executiv a aprobat recent directivele privind participarea României la lucrările celei de-a XXXV-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. și propunerile ce vor fi făcute de țara noastră cu acest prilej.

N.S. STĂNESCU

Turismul, după perioada de expansiune

TURISMUL a fost marcat în țările occidentale de o creștere sub așteptări a beneficiilor în 1979 — respectiv al doilea an cu rezultate slabe — și în primele luni ale anului 1980, apreciază Comitetul pentru turism din cadrul OCDE. Datele sursei menționate indică o creștere cu numai 3% a încasărilor anul trecut, față de 7% în 1978 și 13% în 1977. În țările vest-europene (care dețin 3/4 din beneficiile rezultate din turism) încetinirea ritmului a fost și mai drastică, respectiv o creștere de 2% față de 7% cu un an în urmă.

Pentru prima parte a acestui an, încetinirile sînt vizibile în primul rînd în traficul aerian: cifrele arată o creștere de numai 3% a numărului pasagerilor transportați de avioanele companiilor membre ale I.A.T.A. (International Air Transport Association) pe rutele Atlanticului de Nord în primele patru luni ale anului, precum și o reducere cu 1% a traficului între țările vest-europene, pînă la sfîrșitul lunii mai.

Pe țări, se constată că în 1979 a crescut numărul turiștilor britanici care au voiajat în străinătate; numărul turiștilor vest-germani a rămas stabil și a scăzut numărul turiștilor francezi și americani.

Comitetul specializat al OCDE apreciază că a trecut perioada expansiunii spontane în industria turismului, astfel că se impun acțiuni și măsuri coordonate cu caracter înnoitor și adaptarea acestei industrii la cerințele actuale, în special pentru a fi pusă de acord cu măsurile adoptate pe plan național sub aspect energetic.

Suedia: recesiune în construcțiile navale

RECESIUNEA care afectează în prezent industria navală suedeză nu va putea fi depășită înainte de 1985, apreciază revista britanică The Economist. *Constructorii de nave din Suedia s-au văzut obligați să apeleze la noi ajutoare din partea guvernului, totalul acestor ajutoare ridicîndu-se în ultimii 3 ani la 18 mrd. coroane suedeze (4,3 mrd. dolari S.U.A.).*

În cadrul planului de restructurare, șantierele Kockums au fost naționalizate în 1979, șantierul Eriksberg a fost închis, iar forța de muncă angajată în acest sector a fost redusă de la 24 000 persoane în 1975 la circa 15 000 în prezent. Cu toate acestea, ponderea navelor lansate de șantierele navale suedeze s-a redus de la 7—8%, cît reprezenta în 1977 și 1978 în producția mondială, la 4% în 1979. Previziunile în legătură cu menținerea, pe plan mondial, a unei supraoferte în construcțiile de nave cel puțin pînă în 1985 face ca industria suedeză să aibă în vedere noi măsuri restrictive: reducerea producției și concentrarea atenției asupra navelor pentru transportul petrolului și al produselor chimice, reducerea personalului etc.

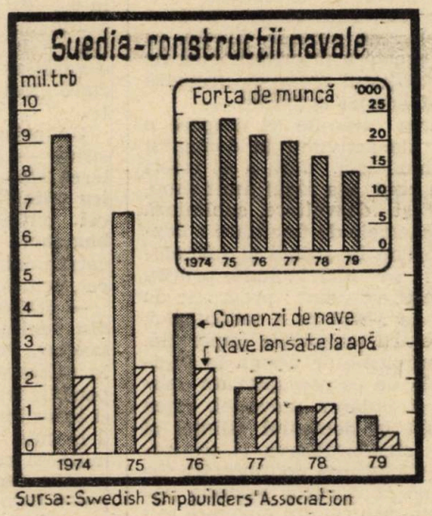

Sursa: Swedish Shipbuilders' Association

Programe de dezvoltare

Zimbabwe: amplu proces de refacere și relansare a economiei

RAPOARTELE asupra situației economice, ocazionate de lansarea în iunie 1980 a primului buget național al noului guvern al Republicii Zimbabwe, relevă că amplul proces de refacere și relansare a economiei țării a început. În 1980, pentru prima dată după cinci ani de evoluție negativă sub vechiul regim, P.I.B. va înregistra o creștere reală estimată la 4%, amplificată în 1981 la 6—7%.

Menite să conducă în cele din urmă la instaurarea unui sistem de proprietate colectivă asupra mijloacelor de producție, măsurile de relansare economică țin cont, în primul rînd, de caracterul specific de economie mixtă al țării, în care întreprinderile de stat și cele private coexistă armonios, și de avantajele apreciabile ale structurii sectoarelor productive: resurse miniere bogate (locul III în Africa), potențial agricol diversificat, bază industrială largă.*) Pentru înfăptuirea întregului program pe următorii cinci ani, necesarul de investiții este evaluat la 4,5 miliarde dolari, o bună parte din resursele tehnice și financiare urmînd a fi atrase pe calea promovării unei largi colaborări cu alte țări.

Pentru început, relansarea creșterii se bazează pe sporirea exporturilor (+40% în 1980), impulsionate de revenirea pe unele piețe tradiționale de desfacere. Elementul motrice al exporturilor îl constituie industria minieră, a cărei producție este estimată la 600 milioane dolari în 1980. Se urmărește extinderea capacităților de extracție prin realizarea unor noi proiecte, cum sînt minele Athens, Renco (aur), mina Hartley (platină), mina Perseverance (nichel), lărgirea extracției de cărbune la minele Wankie, noi capacități de extracție a ferocromului etc.

În agricultură, atenția se concentrează pe repopularea fermelor și zonelor agricole abandonate, refacerea și completarea parcului de mașini, înființarea unor centre de dezvoltare rurală și acordarea de stimulente financiare pentru impulsionarea producției destinată pieței interne și exportului. Din 1981, se așteaptă revenirea producției alimentare la nivelul satisfacerii integrale a consumului intern, paralel cu o sporire a exporturilor, îndeosebi de tutun și zahăr.

Stimulată de relansarea exporturilor, în ciuda unor mari dificultăți privind asigurarea transportului produselor pînă la cele mai apropiate porturi, activitatea industrială va înregistra în 1980 o creștere estimată la 9%. Numărul noilor locuri de muncă create este apreciat la cel puțin 50 000. Paralel cu preocuparea de mărire a gradului de prelucrare a produselor miniere și agricole, industria prelucrătoare va începe un amplu proces de modernizare, prin înlocuirea mașinilor și instalațiilor, în majoritatea cazurilor cu o vechime de cel puțin 15 ani, și prin construirea unor noi fabrici. Se prevede că în 1981 industria va fi capabilă de o creștere în jur de 15%.

În contextul unor relații solide de prietenie între poporul român și poporul Zimbabwe, România a început să devină o prezență tot mai activă în schimburile comerciale și de cooperare economică externă ale Zimbabwe. În cooperarea economică se consemnează deja o serie de acțiuni, în special în domeniul producției, între întreprinderi din cele două țări. De asemenea, atît la nivel guvernamental cît și la nivel de specialiști au fost evidențiate o serie de noi acțiuni de conlucrare reciproc avantajoasă în domeniul agriculturii, geologiei, mineritului, transporturilor și energiei, precum și în schimburile comerciale.

Marin FRĂNCU

* Vezi și „Revista economică", nr. 16 din 18 aprilie 1980

EVOLUȚII MONETARE

ȘI ÎN PERIOADA 8—12 septembrie 1980 **dolarul S.U.A.** a continuat să înregistreze o depreciere moderată față de majoritatea valutelor occidentale. Această evoluție reflectă reținerea operatorilor de devize față de eventualitatea unei reveniri a dolarului S.U.A. sub efectul programului antiinflaționist care vizează scăderea ratei inflației sub 10% (în termeni anuali). Continuarea tendinței de creștere a dobînzilor pe piața internă, care a dus la o nouă majorare a dobînzii preferențiale „prime rate" la nivelul de 12,25% p.a., a afectat doar în mică măsură cursurile de schimb la finele perioadei.

Lira sterlină a înregistrat oscilații provocate îndeosebi de anticipările unei eventuale reduceri a dobînzii minime de împrumut. În final, lira a revenit la un nivel apropiat deschiderii (2,4150 dolari pentru o liră). **Francul elvețian** a atins un nivel maxim de circa 1,6250 franci pentru un dolar și a închis cu aproximativ 0,3% peste cursul de referință la un curs de circa 1,6300 franci pentru un dolar. **Marca vest-germană** a resimțit o ușoară influență datorată anticipărilor privind o posibilă reducere a nivelului rezervelor minime obligatorii, situîndu-se — la închiderea de 1,7805 mărci pentru un dolar — cu puțin peste nivelul cursului de referință.

Francul belgian a atins un maxim cu circa 0,6% peste cursul de referință, după care a înregistrat un ușor recul și a terminat intervalul la un curs de circa 28,56 franci pentru un dolar. **Francul francez** nu a fost influențat în mod deosebit de anunțarea unei noi creșteri a rezervelor monetare ale țării, cotînd la închidere practic la nivelul cursului de referință de circa 4,1410 franci pentru un dolar. **Lira italiană**, după anunțarea creșterii cu 1,9% a indicelui prețurilor de consum pe luna august, a înregistrat o repreciere foarte moderată și a închis intervalul la circa 847,15 lire pentru un dolar.

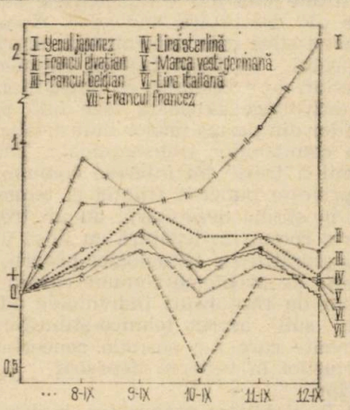

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 8—12 IX; bază: cursurile din ziua de 5 IX a.c.

Yenul japonez a beneficiat de prognozele mai optimiste referitoare la situația economică de perspectivă a țării, precum și de un nivel relativ mai ridicat al dobînzilor pe piața euro-depozitelor, înregistrînd o repreciere marcată față de dolarul S.U.A., în raport cu care — la închiderea de 213,35 yeni pentru un dolar se situa cu peste 2,0% peste cursul de referință.

Nivelul dobînzilor pe **piața euro-depozitelor** la perioadele de șase luni a înregistrat o creștere la circa 12,3125% p.a. pentru euro-dolarii S.U.A. și la 8,5% p.a. pentru euro-mărcile vest-germane și o scădere la circa 5,75% p.a. pentru euro-francii elvețieni.

Piața **aurului** a cunoscut o creștere puternică a prețului la acest metal care, după un maxim de 693,50 dolari/uncie fixing la Londra, a înregistrat la ultimul fixing al săptămînii un recul (sub influența unor factori tehnici) la 685,50 dolari pentru uncia de aur fin.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea unor specialiști

Concentrarea preocupărilor în vederea depășirii decalajelor în domeniul științei și tehnologiei

DINTRE indicatorii care exprimă stadiul de subdezvoltare sub aspect tehnologic, unul dintre cei mai elocvenți îl constituie nivelul decalajelor privind resursele financiare alocate pentru cercetare și dezvoltare — decalaje cu implicații deosebite ținînd seama de faptul că aceste discrepanțe se mențin de un timp îndelungat. Potrivit unui studiu al O.C.D.E., din totalul de 96,5 miliarde dolari alocați la nivel mondial pentru cercetare și dezvoltare în 1973, lumea a treia a beneficiat de numai 2,8 miliarde dolari.

Desigur, lipsa resurselor umane constituie un impediment major în calea transformării științei și tehnologiei în factori ai dezvoltării dar, în același timp, nu poate fi neglijată nici importanța finanțării ca element stimulativ pentru creșterea nivelului educațional și pentru calificarea unui număr suficient de cercetători și oameni de știință. Aceasta, cu atît mai mult cu cît țările lumii a treia, confruntate cu o serie de dificultăți economice de primă urgență, cu greu își pot canaliza eforturile către probleme de amploare, pe termen lung, vizînd dezvoltarea capacității științifice și tehnologice proprii.

Rezultă de aici necesitatea ca sistemul de finanțare să fie îmbunătățit și lărgit, să fie create noi mecanisme de finanțare îndreptate cu precădere spre sprijinirea eforturilor de industrializare ale țărilor în curs de dezvoltare, probleme care constituie obiectivul unui studiu al profesorului columbian **FRANCISCO R. SAGASTI,** de la Centrul internațional de cercetări în probleme ale dezvoltării. Redăm în continuare cîteva din principalele teme abordate în studiul intitulat **«Finanțarea dezvoltării științei și tehnologiei în țările „lumii a treia"».**

Caracteristici ale mecanismelor de finanțare pentru cercetare și dezvoltare

ÎN CONTEXTUL eforturilor pentru creșterea resurselor financiare destinate cercetării și dezvoltării, preocupările lui F. Sagasti se îndreaptă către stabilirea condițiilor celor mai adecvate, în interesul statelor rămase în urmă. Iată cîteva premise considerate de autor esențiale :

● Finanțarea dezvoltării capacității endogene în domeniul științei și tehnologiei constituie o sarcină și o responsabilitate ce revin în primul rînd guvernelor țărilor interesate. Intervenția guvernelor, prin mecanisme de finanțare, este necesară date fiind perspectiva îndelungată a acestei sarcini, responsabilitatea pe care guvernele pot și trebuie să și-o asume în acest context precum și interconditionarea dezvoltării cu o serie de factori externi.

● În stabilirea mecanismelor de finanțare este necesar să fie avute în vedere programele ce urmează a fi realizate precum și nivelul finanțării pentru o anumită arie de activități. În acest ultim context, arată F. Sagasti, trebuie stabilite două tipuri de parametri : limita inferioară a alocațiilor financiare, derivată din evaluarea masei critice necesare realizării obiectivelor în domeniul științei și tehnologiei ; limita superioară, în funcție de capacitatea de absorbție a instituțiilor implicate în dezvoltarea științei și tehnologiei (infrastructura existentă și posibilitățile de extindere). Este necesar, firește, ca în definirea exactă a priorităților să fie stabilit și potențialul uman ce urmează să fie afectat acestei activități.

● Finanțarea trebuie să acopere o gamă largă de activități în domeniul științei și tehnologiei, fără a se referi exclusiv, așa cum s-a făcut mult timp, la cercetare și dezvoltare, subliniază F. Sagasti. Schemele de finanțare a dezvoltării endogene în știință și tehnologie ar trebui să mai includă, printre altele, activități cum sînt : programe de specializare, de adaptare a tehnologiei, marketing pentru tehnologia importată, consulting, probleme de design în engineering, fondurile ce presupun un anumit risc în stimularea inovației, rețea informațională în domeniul științei și tehnologiei, standardizarea și controlul calității, asigurarea continuității finanțării în afara oricăror posibile bariere explicate prin rațiuni bugetare sau prin instabilitatea contribuției valutare.

● Este apreciată ca **necesară diversificarea cadrului instituțional,** experiența demonstrînd că este imposibil să se recurgă la un singur sistem de finanțare pentru întreaga gamă de activități și arie de probleme legate de dezvoltarea științei și tehnologiei.

● **Cooperarea între țările lumii a treia la nivel regional și interregional,** constituie una din componentele esențiale ale dezvoltării endogene. Această caracteristică este determinată, potrivit autorului, pe lîngă factorii enumerați anterior, de necesitatea ca țările în curs de dezvoltare să poată face față presiunilor din partea țărilor industrializate și a companiilor transnaționale. Țările „lumii a treia" au interese comune în ce privește punerea științei și tehnologiei în slujba dezvoltării, au un trecut istoric comun în legătură cu lipsa unei baze științifice și tehnologice proprii, au o serie de probleme comune cărora nu le pot da răspunsuri individuale adecvate sub aspect tehnico-științific — elemente care fac posibilă concertarea eforturilor în vederea depășirii decalajelor.

● În stabilirea proiectelor de dezvoltare endogenă a științei și tehnologiei ar trebui, în ultimă analiză, să se țină seama, pe lîngă prioritățile la nivel național, și de cadrul subregional, regional și internațional.

Mecanismele de finanțare la nivel național

PORNIND de la accepțiunea că finanțarea dezvoltării capacității endogene pentru știință și tehnologie este în primul rînd un atribut al responsabilității naționale, țările „lumii a treia" ar trebui să majoreze nivelul fondurilor din P.N.B. alocate științei și tehnologiei, de la 0,2—0,5 la sută — cît era în cele mai multe din cazuri în deceniul al optulea — la 0,7—1,0 la sută, folosind o o varietate mare de mecanisme financiare pentru atingerea acestor obiective.

Un prim mecanism l-ar putea constitui — potrivit lui Sagasti — **creșterea alocațiilor guvernamentale pentru știință și tehnologie la un nivel de cel puțin 2—3 la sută din cheltuielile bugetare.** În afară de prelevările bugetare autorul consideră posibile și alte căi, printre care :

— cesionarea unui anumit procent din venitul net, înainte de deducerea taxelor. Printr-un astfel de sistem, pus în aplicare în Peru din 1970, Institutul pentru tehnologie industrială, precum și toate întreprinderile industriale varsă 2 la sută din profitul brut pentru stimularea cercetării tehnologice. Numai pentru America Latină acest sistem ar putea furniza anual 200 milioane dolari.

— alocarea de către întreprinderile industriale, a unor sume echivalente cu taxele de redevență. În urma analizei efectuate pe cazul unor țări latino-americane în decurs de mai mulți ani rezultă că un asemenea sistem ar putea genera pentru America Latină fonduri însumînd anual peste 500 milioane dolari.

— Alocarea unui anumit procent, reținut din investițiile străine. Considerînd că circa 1 la sută din investițiile străine s-ar aloca pentru știință și tehnologie aceasta ar fi însemnat 100 milioane dolari pentru America Latină în perioada 1970—1975.

— Procente din împrumuturile acordate, de către băncile de dezvoltare pe plan local, întreprinderilor industriale, acestea din urmă fiind obligate să deducă din împrumutul primit un anumit procent pentru știință și tehnologie. (În Argentina, de exemplu, această obligație se referă, concret, la crearea de centre de dezvoltare tehnologică în diferite ramuri de activitate).

Printre alte proceduri analizate de F. Sagasti ar mai exista și posibilitatea creării de **fundații guvernamentale sau neguvernamentale, fonduri la dispoziția statului sau la nivel regional** etc. Este subliniat faptul că există multe surse naționale pentru a genera fonduri

destinate dezvoltării științei și tehnologiei, care pot fi folosite fără a presupune acorduri internaționale. Este de asemenea posibil ca țări în curs de dezvoltare care creează astfel de sisteme la nivel național să-și coordoneze între ele acțiunile.

Căi și mijloace de reducere a decalajelor

F. R. SAGASTI subliniază că este necesar ca mecanismele internaționale de finanțare să completeze resursele naționale, iar această finanțare să se realizeze într-un flux masiv din partea țărilor industrializate. Dar, deși există o mare varietate de reglementări pentru a canaliza fonduri internaționale în sprijinul dezvoltării științei și tehnologiei în țările „lumii a treia", unele din acestea operînd de mai mulți ani, resursele transferate anume pentru știință și tehnologie pînă în prezent au atins doar un nivel foarte scăzut. S-ar impune astfel, în concepția autorului, să se creeze noi mecanisme de natură să sporească substanțial aceste resurse, pentru a veni efectiv în sprijinul dezvoltării științifice și tehnologice în „lumea a treia".

În primul rînd, există **canalele de asistență bilaterală oficială**, care presupun — în majoritatea cazurilor — ajutoare legate. Ar fi ideal ca **cel puțin 25 la sută din totalul ajutoarelor să fie acordate fără nici o condiție, permițînd astfel țării beneficiare să decidă cu privire la proiecte, la mărfurile pe care dorește să le achiziționeze cu aceste fonduri** etc. Utilitatea ar consta și în faptul că beneficiarul ar avea o capacitate de decizie sporită în alegerea tehnologiei dorite. În plus, 5 la sută din aceste ajutoare s-ar putea folosi în scopuri de dezvoltare a științei și tehnologiei, fonduri care ar urma să fie dirijate de o instituție special create în acest sens.

Un al doilea canal se referă la o serie de **agenții și instituții neguvernamentale** în afara fundațiilor care în mod tradițional au sprijinit eforturile de cercetare și specializare.

O a treia cale, avută în vedere de autor, s-ar realiza prin intermediul **agențiilor financiare multilaterale** care au fost create în ultimii 20 de ani. Considerînd activitatea acestora, 10 la sută din împrumuturile acordate s-ar putea aloca în mod special pentru dezvoltarea capacităților endogene în materie de știință și tehnologie în „lumea a treia", ceea ce ar putea genera fonduri de aproximativ 450 milioane dolari anual. În plus, ar putea fi constituite o serie de **fonduri regionale pentru dezvoltarea științei și tehnologiei, cu contribuții din diferite surse.** În sfîrșit, arată F. Sagasti, ar mai exista și posibilitatea înființării unor **consorții de finanțare** — asemănătoare cu Grupul consultativ pentru cercetare agricolă internațională sau Programul internațional de cercetări asupra bolilor tropicale — care să fie alimentate cu fonduri din diverse surse, provenind în special de la organizațiile multilaterale.

Ar trebui, de asemenea, stabilite **noi mecanisme care să atragă fonduri suplimentare, în mod automat și continuu,** pentru dezvoltarea capacităților proprii în materie de știință și tehnologie.

Deși mai greu realizabile sub aspect politic, aceste mijloace ar trebui să joace un rol major în acordarea de asistență financiară. Printre propunerile care s-au făcut în acest sens figurează taxa de dezvoltare, pîrghia taxei asupra consumului intern, asupra mărfurilor comercializate sau asupra veniturilor în țările dezvoltate. Taxa de dezvoltare ar mai putea fi aplicată și asupra veniturilor rezultate de pe urma comerțului internațional sau a exploatării mineralelor de pe fundul mărilor.

Există și propuneri care privesc **folosirea pîrghiei taxelor asupra cheltuielilor militare și de înarmare ale țărilor industrializate.** S-ar mai putea lua în discuție și o altă propunere privind **crearea unui fond legat de comerțul cu produse cu nivel tehnologic ridicat,** respectiv de decalajele existente între țările industrializate și cele în curs de dezvoltare. Astfel, s-ar putea iniția, arată Sagasti, un proces de redistribuire treptată a efortului științific și tehnologic, în cadrul unor structuri comerciale mondiale mai echitabile.

Din descrierea diferitelor scheme posibile de finanțare a dezvoltării științifice și tehnologice în „lumea a treia" din care F. Sagasti trage concluzia că sînt necesare o serie de mecanisme la nivel național, regional sau internațional, rezultă, de asemenea, că o creștere substanțială a nivelului resurselor alocate în mod expres pentru dezvoltarea științifică și tehnologică este în mod cert posibilă. Fezabilitatea multor scheme a fost deja demonstrată în practică, iar multe altele pot fi realizate fără prea mari dificultăți. Multe din aceste mecanisme nu necesită acorduri internaționale, astfel că este posibil ca țările în curs de dezvoltare să treacă la măsuri concertate sau autonome pentru a introduce mecanisme similare.

Dar chiar dacă aceste mecanisme sînt puse în funcțiune simultan și la toate nivelele printr-o voință politică coordonată, impactul lor nu se face simțit decît pe termen lung, fiind doar un început în diminuarea disparităților existente — și în continuă creștere — între țările industrializate și cele în curs de dezvoltare în ce privește capacitatea tehnico-științifică. Sînt măsuri — subliniază F. Sagasti — ce trebuie abordate direct de către lumea a treia, cu sau fără ajutorul țărilor industrializate, întrucît situația de subdezvoltare nu poate fi depășită decît prin realizarea unui potențial propriu științific și tehnologic.

Orientări în dezvoltare

Economisirea energiei, o operație rentabilă

DUPĂ CUM RELEVA recent publicația franceză „Nouvel Observateur", un raport oficial, conținînd concluziile unei investigații multidisciplinare asupra viitorului efectuată de un grup de 44 de experți, intitulat „O perspectivă a consumului de energie pe termen lung", aduce în discuție o serie de informații și de opinii considerate inedite. Desigur, cercetarea a urmărit situația concretă din Franța, dar rezultatele ei par să aibă o valabilitate mult mai mare.

O primă concluzie asupra căreia se insistă este aceea ca energia este în prezent utilizată atît de irațional, risipa atît de mare, iar tehnicile ce permit evitarea sau eliminarea ei atît de cunoscute și de rentabile, încît în cazul Franței, în perspectiva anului 1990, creșterea consumului de energie ar putea să fie de 4–8 ori mai mică decît creșterea avută în vedere pînă în prezent, ceea ce ar însemna o economie anuală de 60 milioane tone echivalent petrol. Viitorul, apreciază experții, rezidă nu în sporirea producției de energie, ci în realizarea de materiale și tehnologii care permit să se producă mai multe bunuri și servicii cu cheltuieli cît mai mici de energie.

Făcînd un inventar al posibilităților de economisire a energiei, raportul le menționează pe următoarele :

● *În domeniul transporturilor: vehiculele vor consuma cu pînă la 30% mai puțin în 1990 și cu pînă la 50% mai puțin pînă în anul 2000, datorită reglării automate a raportului de transmisie, a aprinderii, injectării etc. De asemenea, după unele studii, teleconferințele și în general perfecționarea telecomunicațiilor vor reduce cu 20% numărul călătoriilor de serviciu și cu 18% circulația urbană. Totodată, reabilitarea mersului pe jos și amenajarea de piste cicliste ar putea să ducă la un recul spectacular al circulației urbane.*

● *La încălzirea locuințelor și a birourilor, prin utilizarea unor sisteme automate de reglare, relativ puțin costisitoare, se pot realiza economii de 15–20% în cazul locuințelor și între 10–40% la birouri și comerț. Dacă se adaugă și lucrări de izolare termică s-ar putea economisi pînă la 50% din energia de încălzire consumată în clădirile existente precum și în noile construcții.*

● *În producția industrială se găsesc însă rezervele cele mai mari, în raport fiind combătută ideea, acceptată de regulă pînă acum, că o creștere a producției ar trebui să fie însoțită inevitabil de o creștere a consumului energetic. Experții respectivi enumeră un foarte mare număr de domenii în care moderizările tehnologice și în special noile forme de automatizare duc la o reducere substanțială a consumului specific de energie. Se subliniază că între 1960–1978 reducerea consumului energetic pe unitatea produsă a fost de 38% și se prevede că ea va fi de încă 20% pînă în 1990 și de 30% pînă în anul 2000. De asemenea se apreciază că în industriile agroalimentară, textilă și constructoare de mașini posibilitățile de reducere sînt mult superioare acestei medii, mai ales prin extinderea sistemelor de reglare automată și de recuperare a agenților termici, printr-o concepție mai economicoasă a încălzitoarelor, prin administrarea automată a parcului de mașini-unelte.*

În sfîrșit, autorii studiului atrag atenția asupra imposibilității de a se depăși o anumită limită în ce privește ponderea energiei nucleare în totalul producției de energie electrică. Amintind că centralele electronucleare nu pot fi oprite sau pornite în funcție de necesități, așa cum se procedează cu centralele clasice, autorii raportului se întreabă cum va fi utilizată energia disponibilă în acele perioade ale zilelor și ale anului în care nu se înregistrează consumurile maxime.

Strategia specializării

STABILIREA unor orientări corecte ale specializării producției în raport cu cererea pe plan mondial asigură avantaje considerabile și o mai mare marjă de manevrări ; țările care reușesc acest lucru au posibilitatea fie de a accelera ritmul dezvoltării lor economice, deoarece nu riscă să-și dezechilibreze balanța comercială externă, fie de a întări poziția monedei lor — apreciază revista **Cahiers français.** Publicînd concluziile unui studiu efectuat în Franța, pe baza a 54 categorii de produse, clasificate în funcție de dinamica cererii mondiale pentru fiecare dintre ele, revista subliniază că este esențial să se ia în considerație cererea în perspectivă, iar nu cea actuală.

O asemenea abordare implică efectuarea unei cercetări ample și complexe a pieței mondiale, fiind necesar să se țină totodată seama de diferite restricții care rezultă din condițiile concrete de producție dintr-o țară sau alta. Ea trebuie completată cu determinarea pozițiilor deținute de concurenți și cu urmărirea direcțiilor în care acționează aceștia. Este vorba aici de o activitate permanentă, deoarece alegerea domeniului sau domeniilor de specializare a economiei naționale nu poate fi niciodată considerată ca definitivă.

U.R.S.S.: dezvoltarea învățămîntului economic de masă

ÎN Uniunea Sovietică învățămîntul economic de masă a căpătat o amploare deosebită, în cursul ultimelor două cincinale diferitele cursuri tematice fiind absolvite de majoritatea muncitorilor și colhoznicilor, a specialiștilor și cadrelor de conducere din economia

(mil. persoane)

Tematica cursului	Numărul cursanților		
	muncitori și colhoznici	specialiști și cadre de conducere	Total
Bazele economiei și ale conducerii	64,5	13,0	77,5
Probleme ale eficienței muncii	28,0	6,0	34,0
Experiența avansată privind ridicarea eficienței și a calității	12,2	1,8	14,0
Total	104,7	20,8	125,5

Sursa : „Ekonomiceskaia gazeta", nr. 36/1980

națională. S-a urmărit pe această cale difuzarea cît mai largă a experienței avansate în organizarea muncii, în aplicarea în producție a realizărilor științei și tehnicii, în ridicarea eficienței producției și a calității muncii etc.

Pe lîngă cele peste 125 milioane de persoane cuprinse — în deceniul încheiat — în principalele cursuri menționate în tabelul de mai sus, în anul școlar trecut 3,5 mil. persoane au urmat noul curs „Dezvoltarea întrecerii socialiste, educarea atitudinii comuniste față de muncă", 600 mii de persoane — cursul „Perfecționarea mecanismului economic", iar peste 725 mii de persoane au audiat cursuri experimentale, dedicate problemelor economice și sociale ale progresului tehnico-științific.

Orientări investiționale în industria minieră

REVISTA **Engineering and Mining Journal** a publicat nu demult estimații privind investițiile de capital în industria minieră din țările nesocialiste, proiectate pentru anii 1980—1984. Datele sintetice, reproduse în tabelul de mai jos, reflectă concentrarea investițiilor îndeosebi pentru prospectarea și darea în exploatare a unor noi zăcăminte de minereu de aluminiu și cupru, în comparație cu fondurile mult mai modeste destinate extinderii capacităților de extracție a minereului de fier.

Materia primă	Obiective proiectate (unități)	Investiții destinate (milioane dolari)
Aluminiu	62	25 218
Cupru	52	15 229
Minereu de fier	20	7 458
Plumb și zinc	21	2 391
Uraniu	23	3 514
Nichel	14	3 200
Aur	9	450
Alte metale	35	2 232
Total	236	59 770
Fosfați	26	7 382
Alte minerale	40	11 577
Total	66	18 959
Total general	302	78 729

În ceea ce privește repartiția geografică a investițiilor proiectate, circa o cincime din total revine obiectivelor miniere amplasate în Australia și Oceania (15,6 mlrd. dolari), urmate de cele din țările Asiei (11,8 mlrd. dolari), din țările Africii (10,4 mlrd.), din Canada (8,6 mlrd.) ș.a.m.d. Această repartiție oglindește atît relativa epuizare a resurselor minerale din țările capitaliste dezvoltate, cît și condițiile mai puțin restrictive în care își pot, de regulă, desfășura activitatea companiile miniere în țările în curs de dezvoltare.

Surse potențiale de economisire a energiei

O CERCETARE efectuată în cadrul a 83 de întreprinderi industriale din Anglia asupra modului de folosire a energiei și posibilităților de economisire a acesteia a permis stabilirea unor priorități și oportunități în domeniul respectiv. S-a evidențiat, între altele, că în anul 1976 cheltuielile pentru combustibil și energie au reprezentat — ca pondere în volumul global al vînzărilor de produse ale ramurii respective — între 30 și 50% în industria materialelor de construcții (cărămidă, sticlă, ciment, ceramică), 20—30% în cea chimică, 20% în industria cărbunelui și în prelucrarea petrolului, 10—20% în metalurgia neferoasă, în industria hîrtiei și cea poligrafică, 7—8% în industria textilă, 5% în industria alimentară, în construcțiile de mașini, în industria electrotehnică și numai 2,5% în construcțiile de automobile.

Pe de altă parte, sub aspectul impactului posibil al măsurilor de economisire preconizate, se apreciază că prin aplicarea lor se pot realiza economii de energie cum ar fi : la iluminat — 70%, în secțiile de deservire ale întreprinderilor — 70%, prin îmbunătățirea izolării instalațiilor tehnice — 58%, în secții de cazane — 47%, la încălzirea încăperilor și prin utilizarea căldurii reziduale — 43%, prin perfecționarea controlului fabricației — 39%, introducerea unor modificări ale procesului de producție — 16%, îmbunătățirea întreținerii tehnice a utilajelor și instalațiilor — 15%, înlocuirea mașinilor învechite — 13%, folosirea mai eficientă a instalațiilor productive — 9% etc.

Mozambic — preocupări pentru dezvoltarea economiei

DUPĂ CUM AU RELATAT agențiile de presă, guvernul mozambican a aprobat recent principalele orientări ale planului de perspectivă privind dezvoltarea economiei naționale, printre obiectivele-cheie figurînd ridicarea nivelului de trai al populației, înfăptuirea unor mari proiecte de dezvoltare economică și socială a Mozambicului.

Se are în vedere consolidarea sectorului de stat într-o serie de ramuri importante ale economiei naționale ; anul trecut acest sector a furnizat deja 40% din producția industrială a țării, deținînd poziții dominante în industria de prelucrare a petrolului, în metalurgie ș.a. O altă preocupare stringentă o constituie dezvoltarea și diversificarea producției agricole; în scopul sporirii fondului de materii prime pentru industria prelucrătoare și pentru export, precum și al asigurării în proporție crescîndă a necesarului alimentar al populației.

În realizarea politicii sale de dezvoltare social-economică Mozambicul se sprijină pe colaborarea și cooperarea reciproc avantajoasă atît cu o serie de țări din zonă (Tanzania, Zambia, Irak etc.) cît și cu țări socialiste (Bulgaria, R.D.G., România, U.R.S.S. ș.a.). Relațiile româno-mozambicane cunosc o evoluție ascendentă, pe baza Tratatului de prietenie și cooperare încheiat între cele două țări în anul 1979 ; o expresie a acestei evoluții o constituie — între altele — creșterea de peste 4 ori a schimburilor economice în perioada 1977—1979. Recenta vizită efectuată în țara noastră de președintele Republicii Mozambic, Samora Moises Machel, convorbirile la cel mai înalt nivel româno-mozambicane au constituit un nou impuls pentru extinderea și diversificarea cooperării economice reciproc avantajoase în industrie și agricultură, în economia forestieră, în domeniul transporturilor și mineritului, pentru intensificarea colaborării pe linia pregătirii cadrelor, pentru lărgirea schimburilor comerciale între cele două țări.

GLOSAR

„Hot money"

ACEST TERMEN englez (în românește „bani fierbinți") a fost adoptat pe plan internațional pentru a caracteriza capitalurile care, în loc să fie investite productiv sau utilizate pentru alte scopuri economice, circulă rapid de la o țară la alta în intenția de a fi speculate. Așadar, nu orice capital flotant este denumit „hot money", ci numai acela a cărui mișcare este provocată de intenția deținătorului de a-l folosi pentru obținerea de cîștiguri numai prin simpla circulație internațională a lui.

Asemenea mișcări rapide de capitaluri dintr-o țară în alta afectează profund echilibrul piețelor valutare (deplasarea capitalului pe plan internațional implică trecerea de la o monedă la alta — deci convertirea — prin intermediul piețelor de schimb). Ele stau la baza multor variații aberante ale cursurilor valutare, producînd singure sau împreună cu alte fenomene maladive ale economiei de piață crize ale relațiilor valutar-financiare internaționale. Prin urmare, în timp ce mișcarea capitalurilor determinată de cauze economice este utilă și necesară, operațiile cu „hot money" sînt o practică dăunătoare.

Operațiile cu „hot money" nu sînt specifice actualei crize valutare internaționale. Ele au fost efectuate încă în secolul XIX, însă amploarea lor cea mai mare a fost înregistrată în perioada interbelică și cu deosebire în deceniile '60 și '70. Aceste operații îmbracă forme diferite : în principiu, orice tranzacție financiară cu un nerezident poate fi în esență o mișcare speculativă de capital, deci o deplasare de „hot money" : totul depinde de intenția inițiatorului acestei tranzacții. Astfel, o depunere de valută într-un cont la o bancă din străinătate poate fi o mișcare de „hot money". La fel achiziționarea de creanțe pe termen scurt asupra unor debitori nerezidenți, sau cumpărarea de titluri pe termen lung negociabile pe piețele financiare.

Există numeroși deținători de capitaluri care, în anumite condiții, preferă să utilizeze aceste capitaluri pe termen scurt în scopuri speculative. Din această categorie fac parte, în afară de speculatorii de profesie, societățile transnaționale, a căror trezorerie utilizează prin definiție diferite valute, precum și statele exportatoare de petrol care dețin rezerve valutare importante și care nu găsesc un plasament imediat pentru ele.

Posesorii de „hot money" dispun de informații la zi asupra perspectivelor fiecărei valute, în funcție de situația plăților externe a țării emitente, de stabilitatea politică, de evoluția situației internaționale etc. Încrederea sau neîncrederea într-o monedă, bazată pe o multitudine de factori social-economici și politici, sînt determinante pentru fluxurile de „hot money".

Existența acestor fluxuri constituie o sursă de preocupări pentru guverne, deoarece nu există în capitalism mijloace eficiente de combatere a lor. În condițiile actuale, singura modalitate de acțiune împotriva capitalurilor vagabonde este ...lăsarea cursurilor valutare să floteze liber, s-a afirmat în cercurile de specialitate din Occident. În felul acesta, s-a apreciat, speculatorii joacă unii contra altora, împărțindu-și riscurile între ei. De fapt, acesta nu înseamnă altceva decît înlocuirea unui factor de instabilitate și dezechilibru cu altul, iar relațiile valutare și financiare internaționale suferă în continuare.

Practic, fenomenul denumit „hot money" nu va putea fi eliminat din viața internațională decît prin adoptarea unui nou sistem monetar internațional, în cadrul noii ordini economice mondiale.

C. K.

Petrol

Viorica Rădulescu, Tîrgoviște — 1) Dependența țărilor occidentale industrializate de petrolul importat a rămas aproape la fel de ridicată ca înainte de 1973—1974, în vreme ce prețul petrolului s-a majorat substanțial (numai în ultimii doi ani el a crescut de două ori). În aceste condiții subliniază experții O.C.D.E., succesul oricărui plan antiinflaționist și în perspectivă al oricărui program de creștere economică, este condiționat în măsură însemnată de economisirea energiei, în primul rînd a petrolului, și de punerea la punct a unor surse alternative de energie, paralel cu restructurarea aparatului productiv în lumina noilor exigențe ale reducerii consumului. Realizarea unor progrese mai rapide pe această linie este cerută cu atît mai mult cu cît, potrivit prognozelor Agenției internaționale pentru energie, deficitul previzibil de petrol al țărilor occidentale industrializate ar urma să atingă 3 milioane de barili pe zi în 1985 și 5 pînă la 8 milioane de barili pe zi în 1990.

2) Potrivit unor studii date publicității în Emiratele Arabe Unite, fondurile investite în străinătate de țările membre ale O.P.E.C. sînt evaluate la echivalentul a 236 miliarde dolari S.U.A. Aceste fonduri, constituite în majoritate din dolari americani, sînt investite după cum urmează : 59,6 miliarde dolari în Anglia, 55,4 miliarde în S.U.A., 51 miliarde în R.F.G., Japonia, Belgia și Olanda și 72,7 miliarde în alte țări.

Durata șomajului

Ilie Marchitan, Sebeș — Este clar că proporțiile șomajului nu pot fi judecate numai după numărul persoanelor în căutare de lucru, fiind necesar să se țină seama și de durata perioadei de timp pînă la găsirea unui loc de muncă. Această durată tinde să crească atunci cînd proporțiile de ansamblu ale șomajului sporesc, așa cum se

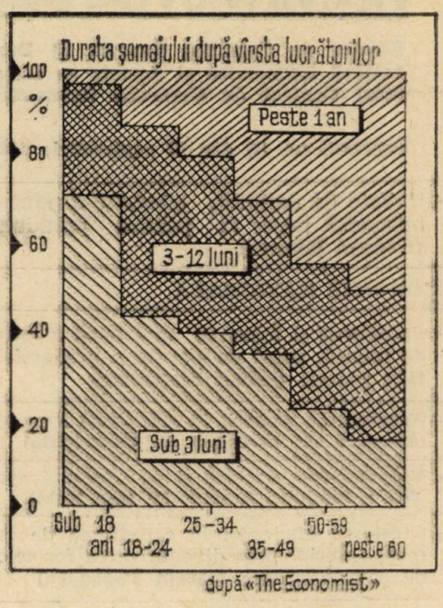

după «The Economist»

întîmplă în actuala perioadă de încetinire a activității economice, astfel încît și ponderea șomerilor pe termen lung în efectivul total se majorează. În primăvară, șomerii aflați de peste un an în căutare de lucru (al căror efectiv s-a triplat în ultimul deceniu, fiind acum de 330 000) ajunseseră să reprezinte în Anglia un sfert din totalul șomerilor. De notat că circa 100 000 dintre șomerii pe termen lung erau fără lucru de peste trei ani. După cum constata un raport oficial puțini dintre ei aveau vreo calificare, unii fiind chiar aproape analfabeți. În același timp, șansele de reîncadrare în muncă se diminuează cu cît șomerii sînt mai avansați în vîrstă. Graficul de mai sus ilustrează, pe exemplul Angliei, tocmai acest fenomen.

Alternativă rațională

Septimiu Popa, Timișoara — 1) Institutul privind ordinea mondială (Institute for World Order) din New York este un organism de cercetare și învățămînt, nelucrativ, întemeiat în anul 1961 cu scopul de a formula și propune factorilor de decizie pe plan național și internațional, cu sprijinul opiniei publice, alternative raționale la cursa înarmărilor și abolirea războiului ca mijloc de soluționare a conflictelor. El urmărește, de asemenea eliminarea opresiunii, din relațiile umane și din relațiile internaționale, crearea posibilităților pentru toți membrii societății de a participa la procesul luării deciziilor politice și la împărțirea mai echitabilă a roadelor procesului de producție, precum și realizarea unui echilibru între utilizarea resurselor globului și respectarea exigențelor protecției mediului înconjurător. Sub egida institutului au fost publicate în ultimii ani mai multe studii din seria „proiecte de modele de ordine mondială", urmărind încurajarea unor schimbări fundamentale în structura relațiilor internaționale pentru o lume mai pașnică și mai dreaptă. Institutul editează trimestrial un buletin de informații intitulat „Macroscope" cuprinzînd dezbateri și studii întreprinse în domeniul marilor probleme globale ale omenirii.

2) O relatare mai amplă asupra desfășurării congresului din acest an al Asociației internaționale de științe economice (A.I.S.E.), de la Ciudad de Mexico, a fost publicată în nr. 35 din 29 august 1980. Așa cum s-a relatat atunci, ca președinte al A.I.S.E. a fost ales, pînă la viitorul congres, care va avea loc peste trei ani economistul mexican Victor L. Urquidi.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 38 din 19 septembrie 1980

— Unitate de neclintit, aderiune deplină a întregului popor la politica partidului **(Nicoară Ionescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Pregătirea și folosirea mai bună a forței de muncă, sursă de sporire a productivității muncii **(Iulian Ploștinaru)** 4

— Accelerarea punerii în funcțiune a noilor obiective de investiții **(I. Gheorghiu)** 6

— Valorificarea deplină și cu eficiență sporită a fondului funciar (I) **(Ion Bold)** 8

— Creșterea eficienței în activitatea de comerț exterior prin diversificarea formelor de comercializare **(Florin Pogonaru)** 10

— Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență. Acordul global — formă superioară de organizare și retribuire a muncii **(Alecu Bușniță, Adrian Neacșu)** 12

— Cititorii au cuvîntul 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Structurarea și codificarea sistemelor informatice potrivit cerințelor mecanismului economico-financiar **(Vladimir George)** 15

TEORII—IDEI

— Componente ale strategiei trecerii la o nouă calitate în învățămîntul economic (I) **(prof. dr. C. Pintilie)** 16

— Școli ● curente ● economiști. Malthus — din filele istoriei în arsenalul ideologiei burgheze actuale (III) **(prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 18

— Tendințe noi în dezvoltarea forțelor de producție ale viitorului **(Mihai Drăgănescu)** 20

ECONOMIE MONDIALĂ

— O politică consacrată creșterii bunăstării poporului, cauzei păcii, dezarmării și destinderii internaționale **(Dinu Dragomirescu)** 23

— Instituționalizarea cooperării internaționale în domeniul resurselor teritoriilor submarine din afara jurisdicției naționale a statelor **(Costache Ciubotaru)** 24

— Necesitatea unor eforturi concertate pentru o restructurare de fond a relațiilor internaționale **(N. S. Stănescu)** 25

— Tendințe-conjuncturi 27

— Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea unor specialiști. Concentrarea preocupărilor în vederea depășirii decalajelor în domeniul științei și tehnologiei **(Francisco R. Sagasti)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Strong unity, full support of the entire people for the Party's policy **(Nicoară Ionescu)** 1
— Increasing efficiency in the foreign trade activity by diversifying marketing forms **(Florin Pogonaru)** 10
— Components of the strategy of passing to a new quality in the economic education (I) **(Prof. dr. C. Pintilie)** 16
— Schools-trends-economists. Malthus — from history book pages to the present stock of bourgeois ideology (III) **(Pro. Dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 18
— New trends in developing the productive forces of the future (I) **(Mihai Drăgănescu)** 20
— A policy focusing on increasing the people's welfare, on peace, disarmament and détente **(Dinu Dragomirescu)** 23
— Institutionalization of international cooperation in the field of submarine territorial resources which do not abide the national jurisdiction of states **(Costache Ciubotaru)** 24
— The necessity of concerted efforts for a profound restructuring of the international relations **(N.S. Stănescu)** 25
— Concentration of concerns in the field of science and technology **(Francisco R. Sagasti)** 28

DANS LE NUMÉRO

— L'unité inébranlable, l'adhésion totale du peuple entier à la politique du parti **(Nicoară Ionescu)** 1
— L'accroissement de l'efficience dans l'activité de commerce extérieur par la diversification des formes de commercialisation **(Florin Pogonaru)** 10
— Composantes de la stratégie de la transition vers une nouvelle qualité dans l'enseignement économique (I) **(prof. dr. C. Pintilie)** 16
— Ecoles-courants-économistes. Malthus — des manuels d'histoire à l'arsenal de l'idéologie bourgeoise actuelle (III) **(prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 18
— Tendances nouvelles dans le développement des forces productives du futur **(Mihai Drăgănescu)** 20
— Une politique dédiée à l'accroissement du bien-être du peuple, à la cause de la paix, du désarmement et de la détente internationale **(Dinu Dragomirescu)** 23
— L'institutionnalisation de la coopération internationale dans le domaine des ressources territoriales sous-marines en dehors de la jurisdiction nationale des Etats **(Costache Ciubotaru)** 24
— La nécessité des efforts concertés pour une restructuration à fond des relations internationales **(N. S. Stănescu)** 25
— La concentration des préoccupations dans le domaine de la science et de la technologie **(Francisco R. Sagasti)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Непоколебимое единство, полное согласие всего народа с политикой партии **(Никоарэ Ионеску)** 1
— Увеличение эффективности во внешнеторговой деятельности на основе разнообразия форм продажи **(Флория Погонару)** 10
— Составные стратегии перехода на новое качество в экономическом образовании (I) **(проф. др. К. Пинтилие)** 16
— Школы ● течения ● экономисты ● Мальтус — со страниц истории в арсенал современной буржуазной идеологии (III) **(проф. др. Иванчиу Николае-Вэляну)** 18
— Новые тенденции в развитии производительных сил будущего **(Михай Дрэгэнеску)** 20
— Политика, посвященная повышению благосостояния народа, делу мира, разоружения и международной разрядки **(Дину Драгомиреску)** 23
— Установление международного сотрудничества в области подводных территориальных ресурсов, находящихся вне национальной юрисдикции государств **(Костаке Чуботару)** 24
— Потребность согласованных усилий для фундаментальной перестройки международных отношений **(Н. С. Стэнеску)** 25
— Проблемы будущего и развития в мировоззрении некоторых специалистов. Сосредоточение внимания на область науки и технологии **(Франсиско Р. Сагасти)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, 70159, sectorul 1 Cont I.S.I.A.P. 645150228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

NOUL AN ŞCOLAR A ÎNCEPUT!

adas
ADMINISTRAŢIA ASIGURĂRILOR DE STAT

NU UITAŢI SĂ ÎNCHEIAŢI

ASIGURAREA COMPLEXĂ A ELEVILOR ŞI STUDENŢILOR

Această formă de asigurare combinată cuprinde în același contract:

- **cazurile de accidente ale elevului sau studentului** pentru sume asigurate de pînă la 18.000 de lei, diferențiate în funcție de urmările accidentelor;
- **cazurile de pagube produse de incendiu, de unele calamităţi ale naturii ori de furt prin efracţie** la bunurile asigurabile (îmbrăcăminte, obiecte de sport și de voiaj etc.) luate de elev sau student oriunde în afara domiciliului, pentru suma asigurată de 2.000 de lei;
- **cazurile de răspundere civilă legală** care decurg din deteriorarea unor bunuri din vina elevului sau studentului, pentru pagube de peste 100 de lei pînă la 2.000 de lei.

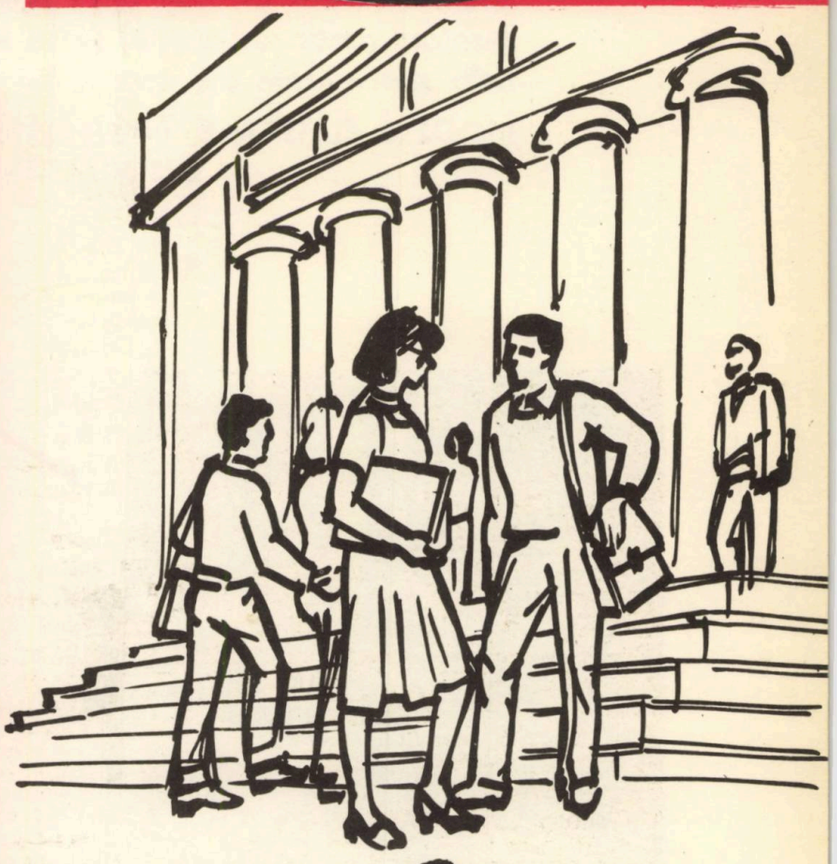

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri și sume asigurate ca urmare a evenimentelor neprevăzute produse în timpul valabilității contractului de asigurare, în orice loc și cu orice ocazie, inclusiv în timpul vacanțelor.

In cazurile de invaliditate permanentă parțială se plătește o parte din suma de 12 000 de lei prevăzută pentru cazurile de invaliditate permanentă totală, corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit.

Durata asigurării este de 6 luni sau de 1 an (la alegere).

Costul asigurării este de 1 leu pe lună pentru toți elevii și studenții.

Pentru informații suplimentare și pentru contractare de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

A sosit toamna

Noi modele de confecții, costume bărbătești, rochii, fuste, jachete din stofă, tricotaje din P.N.A., încălțăminte și alte articole vestimentare destinate acestui sezon vă așteaptă în magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat.

MODELE ELEGANTE, FRUMOASE, MODERNE, PRACTICE, ÎN TON CU NUANȚELE TOAMNEI !

1980 SEP 26

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

UN VALOROS INSTRUMENT DE CREȘTERE A PERFORMANȚELOR PRODUSELOR ȘI DE REDUCERE A COSTURILOR

GESTIUNEA CALITĂȚII

Numărul 39 ● Vineri 26 septembrie 1980

CREȘTEREA CONTINUĂ A NIVELULUI DE TRAI ȘI ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII VIEȚII — ȚELUL SUPREM AL POLITICII PARTIDULUI

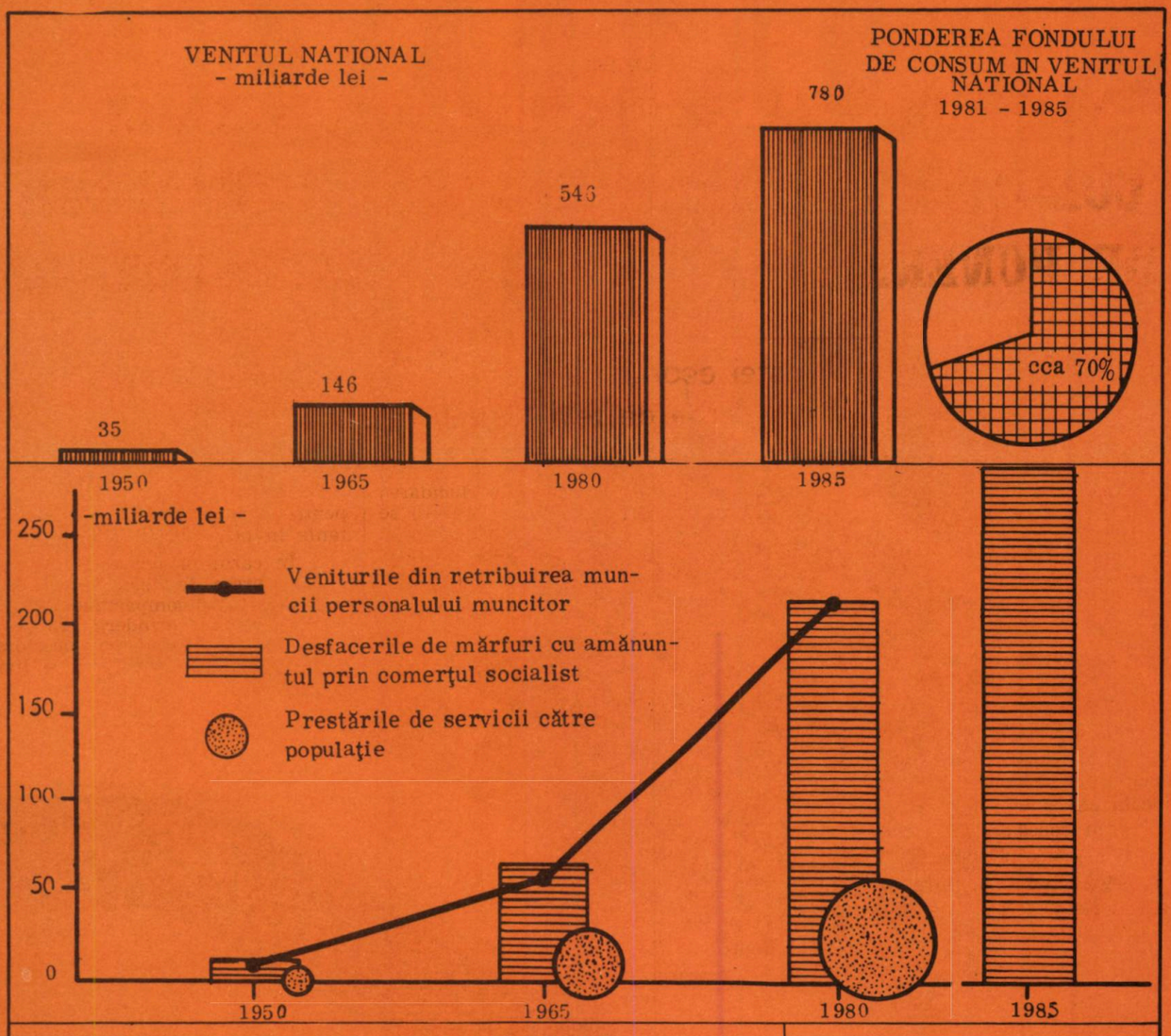

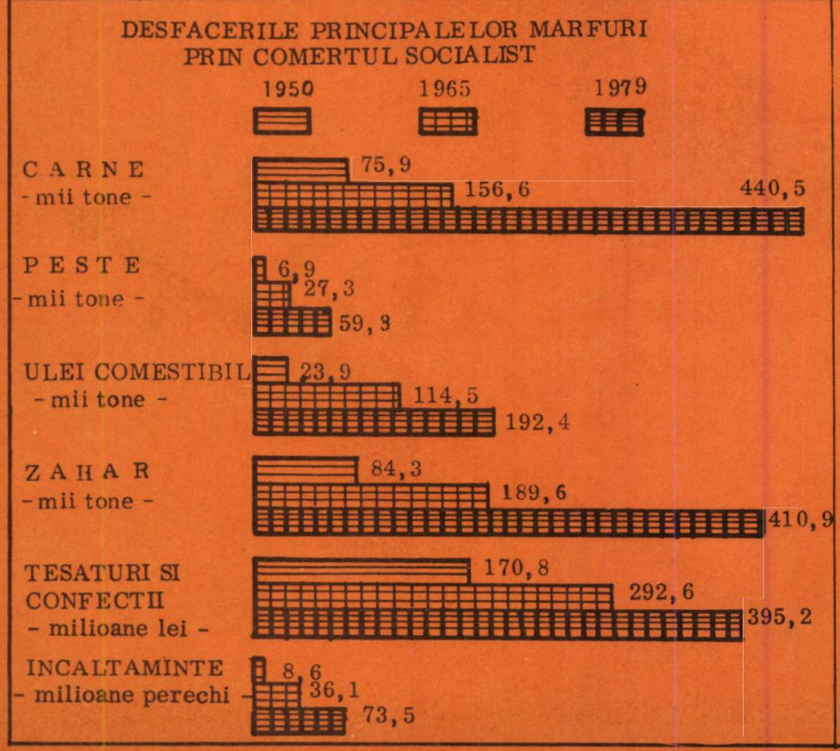

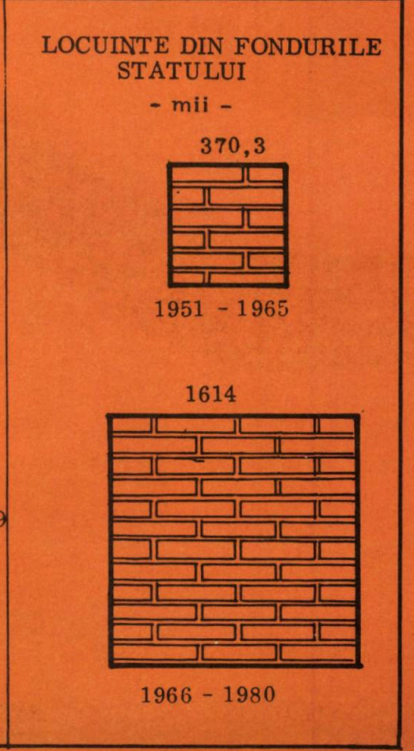

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ACTUL FINAL AL CONFERINȚEI NAȚIUNILOR UNITE ASUPRA CONTRACTELOR DE VÎNZARE INTERNAȚIONALĂ DE MĂRFURI

Potrivit cu rezoluția nr. 33/93 din 16 decembrie 1978 a Adunării Generale a O.N.U., între 10 martie și 11 aprilie 1980 s-au desfășurat la Viena lucrările Conferinței internaționale și plenipotențiarilor privind Convenția asupra contractelor de vînzare internațională de mărfuri.

La lucrările Conferinței au participat reprezentanți ai 62 state (socialiste, în curs de dezvoltare și capitaliste-dezvoltate), precum și observatori din partea unor instituții specializate ale Națiunilor Unite și ai altor organizații, guvernamentale și neguvernamentale. România a fost aleasă vicepreședinte a Conferinței.

Conferința a adoptat **Convenția Națiunilor Unite asupra contractelor de vînzare internațională de mărfuri**, Convenție care este deschisă spre semnare tuturor statelor, la sediul Organizației Națiunilor Unite, de la 11 aprilie 1980 pînă la 30 septembrie 1981. De asemenea, începînd cu 11 aprilie 1980, Convenția este deschisă spre aderare.

În cele ce urmează prezentăm textul Convenției :

STATELE PĂRȚI LA PREZENTA CONVENȚIE

ȚINÎND SEAMA de obiectivele generale înscrise în rezoluțiile privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale pe care le-a adoptat Adunarea generală la a 6-a sesiune extraordinară,

CONSIDERÎND că dezvoltarea comerțului internațional, pe baza egalității și avantajului reciproc este un element important în promovarea relațiilor de prietenie între state,

APRECIIND că adoptarea de reguli uniforme aplicabile contractelor de vînzare internațională de mărfuri și compatibile cu diferitele sisteme sociale, economice și juridice va contribui la eliminarea obstacolelor juridice în schimburile internaționale și va favoriza dezvoltarea comerțului internațional,

AU CONVENIT cele ce urmează :

PARTEA I

DOMENIUL DE APLICARE ȘI DISPOZIȚII GENERALE

Capitolul 1

DOMENIUL DE APLICARE

Art. 1

1. Prezenta Convenție se aplică contractelor de vînzare **de mărfuri între părți care își au sediul în state diferite :**

a) cînd aceste state sînt state contractante ; sau

b) cînd normele de drept internațional privat conduc la aplicarea legii unui stat contractant.

2. Nu se ține seama de faptul că părțile au sediul în state diferite, dacă acest fapt nu rezultă nici din contract nici din tranzacții anterioare între părți, nici din informații furnizate de ele în orice moment anterior încheierii sau cu ocazia încheierii contractului.

3. Nici naționalitatea părților, nici caracterul civil sau comercial al părților sau al contractului nu sînt luate în considerare pentru aplicarea prezentei Convenții.

Art. 2

Prezenta Convenție nu cîrmuiește vînzările :

a) de mărfuri cumpărate pentru folosința personală, familială sau casnică, în afară de cazul în care vînzătorul în orice moment înainte de încheiere sau cu ocazia încheierii contractului, n-a știut sau n-a fost considerat că știe că aceste mărfuri erau cumpărate pentru o astfel de folosință ;

b) la licitații ;

c) de sub sechestru sau în orice alt mod de către autoritățile judiciare ;

d) de valori mobiliare, efecte de comerț și monede ;

e) de nave, vapoare, aeroglisoare și aeronave ;

f) de electricitate.

Art. 3

1. Sînt considerate vînzări contractele de furnizare de mărfuri ce urmează a fi fabricate sau produse, în afară de cazul în care partea care le comandă furnizează o parte esențială din elementele materiale necesare acestei fabricări sau produceri.

2. Prezenta Convenție nu se aplică contractelor la care partea preponderentă a obligației părții care furnizează mărfurile constă într-o furnitură de manoperă sau de alte servicii.

Art. 4

Prezenta Convenție cîrmuiește exclusiv formarea contractului de vînzare și drepturile și obligațiile la care un astfel de contract dă naștere între vînzător și cumpărător. În special, în afara dispozițiilor contrare exprese ale prezentei Convenții, aceasta nu privește :

a) validitatea contractului, nici a vreuneia din clauzele sale și, cu atît mai puțin, cea a uzanțelor ;

b) efectele pe care contractul poate să le aibă asupra proprietății mărfurilor vîndute.

Art. 5

Prezenta Convenție nu se aplică răspunderii vînzătorului pentru decese sau leziuni corporale cauzate oricui de către mărfuri.

Art. 6

Părțile pot să excludă aplicarea prezentei Convenții sau, sub rezerva dispozițiilor art. 12 să deroge de la oricare din dispozițiile sale sau să le modifice efectele.

SUPLIMENT LA
Nr. 39 1980
Revista ECONOMICA

Capitolul II

DISPOZIȚII GENERALE

Art. 7

1. La interpretarea prezentei Convenții se va ține seama de caracterul său internațional și de necesitatea de a promova aplicarea sa uniformă, precum și de a asigura respectul bunei credințe în comerțul internațional.

2. Problemele privind materiile cîrmuite de prezenta Convenție și care nu sînt rezolvate în mod expres de către ea, vor fi reglementate potrivit cu principiile generale din care ea se inspiră sau, în lipsa acestor principii, în conformitate cu legea aplicabilă în temeiul normelor de drept internațional privat.

Art. 8

1. În aplicarea prezentei Convenții, indicațiile și celelalte manifestări ale unei părți trebuie interpretate după intenția acesteia, cînd cealaltă parte cunoștea sau nu putea să ignore această intenție.

2. Dacă paragraful precedent nu este aplicabil, indicațiile și celelalte manifestări ale unei părți trebuie interpretate potrivit cu semnificația pe care le-ar fi acordat o persoană rezonabilă, cu aceeași pregătire ca cealaltă parte, aflată în aceeași situație.

3. Pentru determinarea intenției unei părți sau a ceea ce ar fi înțeles o persoană rezonabilă, trebuie să se țină seama de circumstanțele pertinente, îndeosebi de negocierile care au putut avea loc între părți, de obișnuințele care s-au stabilit între ele, de uzanțe și de întreg comportamentul ulterior al părților.

Art. 9

1. Părțile sînt legate prin uzanțele la care ele au consimțit și de obișnuințele care s-au stabilit între ele.

2. În afară de convenția contrară a părților, acestea sînt considerate că s-au referit în mod tacit în contract și pentru formarea sa, la orice uzanță pe care o cunoșteau sau ar fi trebuit să o cunoască și care, în comerțul internațional este larg cunoscută și în mod regulat respectată de către părțile la contracte de același tip în ramura comercială considerată.

Art. 10

În scopurile prezentei Convenții :

a) dacă o parte are mai multe sedii, se ia în considerație sediul care are cea mai strînsă legătură cu contractul și executarea sa, ținînd seama de circumstanțele cunoscute sau avute în vedere de către părți în orice moment înainte de încheiere sau cu ocazia încheierii contractului ;

b) dacă o parte nu are sediu, reședința sa obișnuită îi ține locul.

Art. 11

Contractul de vînzare nu trebuie să fie încheiat, nici constatat în scris și nu este supus la nici o altă condiție de formă. El poate fi probat prin orice mijloace, inclusiv prin martori.

Art. 12

Orice dispoziție a art. 11, a art. 29 sau ale părții a II-a a prezentei Convenții, care autorizează altă formă decît forma scrisă, fie pentru încheierea sau pentru modificarea ori rezilierea pe cale amiabilă a unui contract de vînzare, fie pentru orice ofertă, acceptare sau altă manifestare de intenție, nu se aplică decît dacă una din părți are sediul într-un stat contractant care a făcut o declarație în conformitate cu articolul 96 din prezenta Convenție. Părțile nu pot deroga de la prezentul articol, nici să-i modifice efectele.

Art. 13

În aplicarea prezentei Convenții, termenul „înscris" cuprinde de asemenea comunicările adresate prin telegramă sau prin telex.

PARTEA A DOUA

FORMAREA CONTRACTULUI

Art. 14

1. O propunere de încheiere a unui contract adresată uneia sau mai multor persoane determinate constituie ofertă, dacă este suficient de precisă și denotă voința autorului ei de a se angaja în caz de acceptare. O propunere este suficient de precisă în cazul în care denumește mărfurile și, expres sau implicit, stabilește cantitatea și prețul sau dă indicații care permit să le determine.

2. O propunere adresată unor persoane nedeterminate este considerată numai ca o invitație de a oferta, în afară de cazul în care persoana care a făcut propunerea nu a indicat în mod clar contrariul.

Art. 15

1. O ofertă produce efecte cînd ajunge la destinatar.

2. O ofertă, chiar dacă este irevocabilă, poate fi retractată dacă retractarea ajunge la destinatar înainte sau în același timp cu oferta.

Art. 16

1. O ofertă poate fi revocată pînă la încheierea contractului dacă revocarea sosește la destinatar înainte ca acesta să fi expediat acceptarea.

2. Cu toate acestea, oferta nu poate fi revocată :

a) dacă ea prevede, prin fixarea unui termen determinat pentru acceptarea sau în alt fel, că este irevocabilă ; sau

b) dacă era rezonabil pentru destinatar să considere oferta ca irevocabilă și dacă a acționat în consecință.

Art. 17

O ofertă chiar irevocabilă încetează cînd neacceptarea sa ajunge la ofertant.

Art. 18

1. O declarație sau o altă manifestare a destinatarului care exprimă acordul său la o ofertă constituie acceptare. Tăcerea sau inacțiunea prin ele însele nu pot constitui acceptare.

2. Acceptarea unei oferte produce efecte în momentul în care indicația de acceptare parvine destinatarului. Acceptarea nu produce efecte dacă această indicație nu parvine ofertantului în termenul care l-a stipulat sau, în lipsa unei astfel de stipulații, într-un termen rezonabil, ținînd seama de împrejurările tranzacției și de rapiditatea mijloacelor de comunicare folosite de ofertant. O ofertă verbală trebuie să fie acceptată imediat, în afară de cazul în care împrejurările implică contrariul.

3. Totuși, dacă în temeiul ofertei, al obișnuințelor care s-au stabilit între părți sau al uzanțelor, destinatarul ofertei poate arăta că o acceptă prin îndeplinirea unui act care se referă, de exemplu, la expedierea mărfurilor, sau la plata prețului, fără a-l comunica ofertantului, acceptarea produce efecte în momentul în care acest act este îndeplinit, numai să fie în termenul prevăzut de paragraful precedent.

Art. 19

1. Un răspuns care tinde să fie acceptarea unei oferte, dar care conține completări, limitări sau alte modificări, este o respingere a ofertei și constituie o contra-ofertă.

2. Totuși, un răspuns care tinde să fie acceptarea unei oferte, dar care conține elemente complementare sau diferite care nu alterează în mod substanțial termenii ofertei, constituie o acceptare, în afară de cazul în care ofertantul, fără întîrziere nejustificată, a relevat verbal diferențele sau a aderat un aviz în acest scop. Dacă nu a făcut-o, termenii contractului sînt cei ai ofertei, cu modificările cuprinse în acceptare.

3. Elementele complementare sau diferite privind îndeosebi prețul, plata, calitatea și cantitatea mărfurilor, locul și momentul predării, întinderea responsabilității unei părți

faţă de cealaltă sau rezolvarea litigiilor, sînt considerate ca alterînd în mod substanţial termenii ofertei.

Art. 20

1. Termenul de acceptare stabilit de ofertant într-o telegramă sau scrisoare începe să curgă din momentul în care telegrama este predată pentru expediere sau de la data care apare pe scrisoare ori, în lipsă, de la data menţionată pe plic. Termenul de acceptare pe care ofertantul îl stabileşte prin telefon, prin telex sau prin alte mijloace de comunicare instantanee, începe să curgă din momentul în care oferta parvine destinatarului.

2. Zilele de sărbătoare sau nelucrătoare care cad în perioada în care curge termenul de acceptare sînt cuprinse în calculul acestui termen. Totuşi, dacă notificarea nu poate fi remisă la adresa ofertantului în ultima zi a termenului, pentru că aceasta cade într-o zi de sărbătoare sau nelucrătoare de la sediul ofertantului, termenul este prelungit pînă la prima zi lucrătoare care urmează.

Art. 21

1. O acceptare tardivă produce totuşi efecte ca acceptare dacă ofertantul, fără întîrziere îl informează verbal pe destinatar sau îi adresează un aviz în acest scop.

2. Dacă scrisoarea sau alt înscris conţinînd o acceptare tardivă denotă că a fost expediată în astfel de condiţii încît, dacă transmiterea ar fi fost regulată, ar fi parvenit la timp ofertantului, acceptarea tardivă produce efecte ca o acceptare, în afară de cazul în care, fără întîrziere ofertantul îl informează verbal pe destinatarul ofertei că el consideră că oferta sa a devenit caducă sau dacă îi adresează un aviz în acest scop.

Art. 22

Acceptarea poate fi retractată dacă retractarea ajunge la ofertant înainte de momentul în care acceptarea ar fi produs efecte sau în acel moment.

Art. 23

Contractul este încheiat în momentul în care acceptarea unei oferte produce efecte în conformitate cu dispoziţiile prezentei Convenţii.

Art. 24

În scopurile prezentei părţi a Convenţiei, o ofertă, o declaraţie de acceptare sau orice altă manifestare de intenţii „ajunge" la destinatar cînd este făcută verbal sau este predată destinatarului însuşi prin orice alte mijloace, la sediul său, la adresa sa poştală sau, dacă nu are sediu sau adresă poştală, la reşedinţa sa obişnuită.

PARTEA A TREIA

VÎNZAREA MĂRFURILOR

Capitolul I

DISPOZIŢII GENERALE

Art. 25

O contravenţie la contract săvîrşită de una din părţi este esenţială, cînd ea cauzează celeilalte părţi un prejudiciu prin care o privează în mod substanţial de ceea ce aceasta era în drept să aştepte de la contract, în afară de cazul în care partea în culpă a prevăzut un astfel de rezultat, iar o persoană rezonabilă cu aceeaşi pregătire şi aflată în aceeaşi situaţie nu l-ar fi prevăzut nici ea.

Art. 26

O declaraţie de rezolvire a contractului nu are efect decît dacă este făcută prin notificare către cealaltă parte.

Art. 27

În afara unei dispoziţii contrare exprese în prezenta parte a Convenţiei, dacă o notificare, cerere sau altă comunicare este făcută de o parte la contract în conformitate cu prezenta parte şi prin mijloace adecvate împrejurărilor, o întîrziere sau o eroare în transmiterea comunicării sau faptul că ea nu a ajuns la destinaţie, nu privează pe acea parte contractantă de dreptul de a se prevala de ea.

Art. 28

Dacă în conformitate cu dispoziţiile prezentei Convenţii, o parte are dreptul să ceară celeilalte părţi, executarea unei obligaţii, un tribunal nu este ţinut să dispună executarea în natură decît dacă o face în temeiul propriului său drept pentru contracte de vînzare asemănătoare, necîrmuite de prezenta Convenţie.

Art. 29

1. Un contract poate fi modificat sau reziliat prin acordul amiabil al părţilor.

2. Un contract scris care conţine o dispoziţie ce stipulează ca orice modificare sau reziliere amiabilă trebuie făcută în scris, nu poate fi modificat sau reziliat în mod amiabil într-o altă formă. Totuşi, comportarea unei părţi poate împiedica invocarea unei astfel de dispoziţii dacă cealaltă parte s-a întemeiat pe această comportare.

Capitolul II

OBLIGAŢIILE VÎNZĂTORULUI

Art. 30

Vînzătorul se obligă, în condiţiile prevăzute de contract şi de prezenta Convenţie, să predea mărfurile, să transfere proprietatea şi, dacă este cazul, să remită documentele referitoare la marfă.

Secţiunea I — Predarea mărfurilor şi remiterea documentelor

Art. 31

Dacă vînzătorul nu este ţinut să predea mărfurile într-un loc special, obligaţia sa de predare constă :

a) cînd contractul de vînzare implică transportul mărfurilor — în remiterea mărfurilor primului transportator pentru a le transmite cumpărătorului ;

b) cînd, în cazurile nevizate de precedentul alineat, contractul se referă la un bun individual determinat sau la un bun determinat prin caractere generice care trebuie prelevat dintr-o masă determinată sau care trebuie fabricat ori produs şi cînd, în momentul încheierii contractului, părţile ştiau că mărfurile se găseau sau trebuiau fabricate ori produse într-un loc special — în punerea mărfurilor la dispoziţia cumpărătorului în acel loc ;

c) în celelalte cazuri — în punerea mărfurilor la dispoziţia cumpărătorului în locul în care vînzătorul avea sediul său la momentul încheierii contractului.

Art. 32

1. Dacă, în conformitate cu contractul sau prezenta Convenţie vînzătorul remite mărfurile unui transportator şi dacă mărfurile nu sînt clar identificate potrivit contractului, prin aplicarea unui semn distinctiv de mărfuri, prin documentele de transport sau prin orice alte mijloace, vînzătorul trebuie să trimită cumpărătorului un aviz de expediţie care specifică mărfurile.

2. Dacă vînzătorul este ţinut să ia măsuri pentru transportul mărfurilor, el trebuie să încheie contractele necesare pentru ca transportul să fie efectuat pînă la locul prevăzut, cu mijloacele de transport adecvate împrejurărilor şi în condiţiile obişnuite pentru un astfel de transport.

3. Dacă vînzătorul nu este ţinut să subscrie el însuşi o asigurare pe timpul transportului, el trebuie să furnizeze cumpărătorului, la cererea acestuia, toate informaţiile de care dispune şi care-i sînt necesare încheierii acestei asigurări.

Art. 33

Vînzătorul trebuie să predea mărfurile :

a) dacă o dată este fixată prin contract sau determinabilă prin referire la contract, la această dată ;

b) dacă o perioadă de timp este fixată prin contract sau determinabilă prin referire la contract, în orice mo-

ment în cursul acestei perioade, în afară de cazul în care din împrejurimi nu rezultă că alegerea datei revine cumpărătorului ; sau

c) în toate celelalte cazuri, într-un termen rezonabil calculat de la încheierea contractului.

Art. 34

Dacă vînzătorul este ținut să remită documentele care se referă la mărfuri, el trebuie să execute această obligație la momentul, în locul și în forma prevăzută de contract. În caz de remitere anticipată, vînzătorul păstrează, pînă la momentul prevăzut pentru remitere, dreptul de a remedia orice defect de conformitate a documentelor, cu condiția ca exercițiul acestui drept să nu cauzeze cumpărătorului nici inconveniente nici cheltuieli nerezonabile. Totuși, cumpărătorul păstrează dreptul de a cere daune interese în conformitate cu prezenta Convenție.

Secțiunea a II-a — **Conformitatea mărfurilor și drepturile sau pretențiile terților**

Art. 35

1. Vînzătorul trebuie să predea mărfuri a căror cantitate, calitate și tip corespund celor prevăzute în contract și al căror ambalaj sau condiționare corespunde celui prevăzut în contract.

2. În afară de cazul în care părțile au convenit altfel, mărfurile nu sînt conforme cu contractul decît dacă :

a) sînt proprii întrebuințărilor la care servesc în mod obișnuit mărfuri de același tip ;

b) sînt adecvate oricărei întrebuințări speciale care a fost adusă, expres sau tacit, la cunoștința vînzătorului, în momentul încheierii contractului, în afară de cazul în care rezultă din împrejurări că cumpărătorul le-a lăsat la competența ori aprecierea vînzătorului sau că era rezonabil din partea lui să o facă ;

c) posedă calitățile unei mărfi pe care vînzătorul a prezentat-o cumpărătorului ca eșantion sau model ;

d) sînt ambalate sau condiționate în modul obișnuit pentru mărfurile de același tip sau, în lipsa unui mod obișnuit, într-o manieră adecvată pentru a le conserva și proteja.

3. Vînzătorul nu este răspunzător, în sensul alineatelor a) — d) ale paragrafului precedent, de o lipsă de conformitate pe care cumpărătorul o cunoștea sau nu o putea ignora în momentul încheierii contractului.

Art. 36

1. Vînzătorul este răspunzător, în conformitate cu contractul și prezenta Convenție de orice lipsă de conformitate care există în momentul transmiterii riscurilor către cumpărător, chiar dacă această lipsă nu apare decît ulterior.

2. Vînzătorul este de asemenea răspunzător de orice lipsă de conformitate care apare după momentul indicat în paragraful precedent și care este imputabilă neexecutării oricărei obligații ale sale, inclusiv celei de garanție potrivit cu care, în timpul unei anumite perioade mărfurile vor rămîne adecvate întrebuințării lor normale ori unei întrebuințări speciale sau vor păstra calitățile ori caracteristicile specificate.

Art. 37

În caz de predare anticipată, vînzătorul are dreptul, pînă la data prevăzută pentru predare, fie să predea partea sau cantitatea lipsă, sau mărfuri noi care să înlocuiască mărfurile neconforme cu contractul, fie să repare orice lipsă de conformitate a mărfurilor, cu condiția ca exercițiul acestui drept să nu cauzeze cumpărătorului nici inconveniente, nici cheltuieli nerezonabile. Totuși, cumpărătorul păstrează dreptul de a cere daune interese potrivit cu prezenta convenție.

Art. 38

1. Cumpărătorul trebuie să examineze mărfurile sau să le supună examinării într-un termen cît se poate mai scurt, ținînd seama de împrejurări.

2. În cazul în care contractul implică transportul mărfurilor, examenul poate fi amînat pînă la sosirea lor la destinație.

3. Dacă mărfurile sînt redirijate sau reexpediate de cumpărător fără ca să fi avut în mod rezonabil posibilitatea să le examineze și dacă, în momentul încheierii contractului, vînzătorul cunoștea sau ar fi trebuit să cunoască posibilitatea acestei redirijări sau reexpedieri, examinarea poate fi amînată pînă la sosirea mărfurilor la noua lor destinație.

Art. 39

1. Cumpărătorul este decăzut din dreptul de a se prevala de o lipsă de conformitate dacă nu o denunță vînzătorului, precizînd natura defectului, într-un termen rezonabil, calculat din momentul în care l-a constatat sau ar fi trebuit să-l constate.

2. În toate cazurile, cumpărătorul este decăzut din dreptul de a se prevala de o lipsă de conformitate, dacă nu o denunță cel mai tîrziu într-un termen de 2 ani calculat de la data la care mărfurile i-au fost remise în mod efectiv, exceptînd cazul în care acest termen ar fi incompatibil cu durata unei garanții contractuale.

Art. 40

Vînzătorul nu poate să se prevaleze de dispozițiile articolelor 38 și 39 dacă lipsa de conformitate se referă la fapte pe care le cunoștea sau pe care nu putea să le ignore și pe care nu le-a arătat cumpărătorului.

Art. 41

Vînzătorul trebuie să predea mărfurile libere de orice drept sau pretenție a unui terț, exceptînd cazul în care cumpărătorul nu acceptă să preia mărfurile în aceste condiții. Totuși, dacă acest drept sau această pretenție este întemeiată pe proprietatea industrială sau altă proprietate intelectuală, obligația vînzătorului este cîrmuită de articolul 42.

Art. 42

1. Vînzătorul trebuie să predea mărfurile libere de orice drept sau pretenție a unui terț întemeiată pe proprietatea industrială sau altă proprietate intelectuală, pe care le cunoștea sau nu putea să le ignore în momentul încheierii contractului, cu condiția ca acest drept sau această pretenție să fie întemeiată pe proprietatea industrială sau altă proprietate intelectuală :

a) în temeiul legii statului unde mărfurile trebuie să fie revîndute sau utilizate, dacă părțile au avut în vedere, la momentul încheierii contractului că mărfurile vor fi revîndute sau utilizate în acest stat ; sau

b) în toate celelalte cazuri, în temeiul legii statului în care cumpărătorul își are sediul ;

2. În cazurile următoare, vînzătorul nu este ținut de obligația prevăzută la paragraful precedent :

a) la momentul încheierii contractului, cumpărătorul cunoştea sau nu putea să ignore existenţa dreptului sau a pretenţiei ; sau

b) dreptul sau pretenţia rezultă din faptul vînzătorului de a se fi conformat planurilor tehnice, desenelor, formulelor sau altor specificaţii analoge furnizate de cumpărător.

Art. 43

1. Cumpărătorul pierde dreptul de a se prevala de dispoziţiile art. 41 şi 42 dacă nu denunţă vînzătorului dreptul sau pretenţia terţului, precizînd natura acestui drept sau acestei pretenţii, într-un termen rezonabil calculat din momentul în care le-a cunoscut sau ar fi trebuit să le cunoască.

2. Vînzătorul nu poate să se prevaleze de dispoziţiile paragrafului precedent dacă el cunoştea dreptul sau pretenţia terţului şi natura sa.

Art. 44

Independent de dispoziţia paragrafului 1 al art. 39 şi ale paragrafului 1 al art. 43, cumpărătorul poate reduce preţul în comformitate cu art. 50 sau poate cere daune interese, exceptînd cîştigul nerealizat, dacă el are o scuză rezonabilă pentru că nu a procedat la denunţarea cerută.

Secţiunea a III-a : Mijloacele de care dispune cumpărătorul în caz de contravenţie la contract de către vînzător

Art. 45

1. Dacă vînzătorul nu a executat oricare din obligaţiile care-i revin din contractul de vînzare sau din prezenta Convenţie, cumpărătorul este întreptăţit :

a) să exercite drepturile prevăzute la articolele 46—52 ;

b) să ceară daunele interese prevăzute la art. 74—77.

2. Cumpărătorul nu pierde dreptul de a cere daune interese dacă îşi exercită dreptul de a recurge la un alt mijloc.

3. Nici un termen de graţie nu poate fi acordat vînzătorului de către judecător sau arbitru cînd cumpărătorul se prevalează de unul din mijloacele de care dispune în caz de contravenţie la contract.

Art. 46

1. Cumpărătorul poate cere vînzătorului executarea obligaţiilor sale, exceptînd cazul în care s-a prevalat de un mijloc incompatibil cu această cerere.

2. Dacă mărfurile nu sînt conforme cu contractul, cumpărătorul nu poate cere vînzătorului predarea unor mărfuri de înlocuire decît dacă lipsa de conformitate constituie o contravenţie esenţială la contract şi dacă această predare este cerută în momentul denunţării lipsei de conformitate în baza articolului 39 sau într-un termen rezonabil calculat de la această denunţare.

3. Dacă mărfurile nu sînt conforme cu contractul, cumpărătorul poate cere vînzătorului să repare lipsa de conformitate, în afară de cazul în care acesta ar fi nerezonabil, ţinînd seama de toate împrejurările. Reparaţia trebuie cerută în momentul denunţării lipsei de conformitate făcută în baza articolului 39 sau într-un termen rezonabil calculat de la această denunţare.

Art. 47

1. Cumpărătorul poate acorda vînzătorului un termen suplimentar, de o durată rezonabilă, pentru executarea obligaţiilor sale.

2. Exceptînd cazul în care a primit de la vînzător o notificare prin care-l informează că nu-şi va executa obligaţiile în termenul astfel acordat, cumpărătorul nu poate, înainte de expirarea acestui termen, să se prevaleze de vreunul din mijloacele de care dispune în caz de contravenţie la contract. Totuşi, prin acest fapt, cumpărătorul nu pierde dreptul de a cere daune interese pentru întîrziere în executare.

Art. 48

1. Sub rezerva art. 49, vînzătorul poate, chiar după data predării, să repare pe cheltuiala sa orice lipsă a obligaţiilor sale, cu condiţia ca aceasta să nu atragă o întîrziere nerezonabilă şi să nu cauzeze cumpărătorului nici inconveniente nerezonabile, nici incertitudini în ce priveşte rambursarea de către vînzător a cheltuielilor făcute de cumpărător. Totuşi, cumpărătorul păstrează dreptul de a cere daune interese în conformitate cu prezenta Convenţie.

2. Dacă vînzătorul cere cumpărătorului să-i comunice dacă acceptă executarea, iar cumpărătorul nu îi răspunde într-un termen rezonabil, vînzătorul poate să-şi execute obligaţiile în termenul pe care l-a indicat în cerere. Cumpărătorul nu poate, înainte de expirarea acestui termen, să se prevaleze de un mijloc incompatibil cu executarea obligaţiilor de către vînzător.

3. Cînd vînzătorul notifică cumpărătorului intenţia de a-şi executa obligaţiile într-un termtn determinat, este prezumat că a cerut cumpărătorului să-i comunice hotărîrea sa în conformitate cu paragraful precedent.

4. O cerere sau o notificare făcută de vînzător în temeiul paragrafelor 2 sau 3 ale prezentului articol nu produce efecte decît dacă a fost primită de către cumpărător.

Art. 49

1. Cumpărătorul poate declara contractul rezolvit :

a) dacă neexecutarea de către vînzător a oricăreia dintre obligaţiile ce rezultă pentru el din contract sau din prezenta Convenţie constituie o contravenţie esenţială la contract ; sau

b) în caz de nepredare, dacă vînzătorul nu predă mărfurile în termenul suplimentar acordat de cumpărător în conformitate cu paragraful 1 al art. 47 sau dacă declară că nu le va preda în termenul astfel acordat.

2. Totuşi, cînd vînzătorul a predat mărfurile, cumpărătorul este decăzut din dreptul de a rezolvi contractul dacă nu a făcut-o :

a) în caz de predare tardivă, într-un termen rezonabil calculat din momentul în care a ştiut că predarea a fost efectuată ;

b) în cazul unei contravenţii decît predarea tardivă, într-un termen rezonabil :

i) calculat din momentul în care a cunoscut sau trebuia să cunoască această contravenţie ;

ii) după expirarea oricărui termen suplimentar acordat de cumpărător în conformitate cu paragraful 1 al art. 47 sau după ce vînzătorul a declarat că nu-şi va executa obligaţiile în acest termen suplimentar ; sau

iii) după expirarea oricărui termen suplimentar indicat de vînzător în conformitate cu paragraful 2 al art. 48 sau

după ce cumpărătorul a declarat că nu va accepta executarea.

Art. 50

În caz de lipsă de conformitate a mărfurilor cu contractul, chiar dacă preţul a fost sau nu plătit, cumpărătorul poate reduce preţul proporţional cu diferenţa între valoarea pe care mărfurile efectiv predate le aveau în momentul predării şi valoarea pe care mărfurile conforme ar fi avut-o în acest moment. Totuşi, dacă vînzătorul repară orice deficienţă a obligaţiilor sale, în conformitate cu art. 37 ori art. 48 sau dacă cumpărătorul refuză să accepte executarea de către vînzător în conformtiate cu aceste articole, cumpărătorul nu poate reduce preţul.

Art. 51

1. Dacă vînzătorul nu predă decît o parte din mărfuri sau dacă numai o parte din mărfurile predate este conformă cu contractul, articolele 46—50 se aplică în ce priveşte partea lipsă sau neconformă.

2. Cumpărătorul nu poate să declare contractul rezolvit în totalitatea sa decît dacă neexecutarea parţială sau lipsa de conformitate constituie o contravenţie esenţială la contract.

Art. 52

1. Dacă vînzătorul predă mărfurile înainte de data stabilită, cumpărătorul are facultatea de a le prelua sau de le refuza.

2. Dacă vînzătorul predă o cantitate superioară celei prevăzute de contract, cumpărătorul poate accepta sau refuza preluarea cantităţii predate excedentar. În cazul în care cumpărătorul acceptă să o preia integral sau parţial, trebuie să o plătească la preţul din contract.

Capitolul III

OBLIGAŢIILE CUMPĂRĂTORULUI

Art. 53

Cumpărătorul se obligă, în condiţiile prevăzute de contract şi de prezenta Convenţie, să plătească preţul şi să preia mărfurile predate.

Secţiunea I **Plata preţului**

Art. 54

Obligaţia cumpărătorului de a plăti preţul o cuprinde pe aceea de a lua măsurile şi de a îndeplini formalităţile destinate să permită plata preţului, care sînt prevăzute de contract sau de legi şi reglementări.

Art. 55

Dacă vînzarea este valabil încheiată fără ca preţul mărfurilor vîndute să fi fost determinat în contract, în mod expres sau implicit, sau printr-o dispoziţie care permite să fie determinat, părţile sînt reputate, în lipsa unor indicaţii contrare, că s-au referit în mod tacit la preţul practicat în mod obişnuit în momentul încheierii contractului, în ramura comercială considerată, pentru aceleaşi mărfuri vîndute în împrejurări comparabile.

Art. 56

Dacă preţul este stabilit în raport de greutatea mărfurilor, greutatea netă este cea care, în caz de îndoială, determină preţul.

Art. 57

1. În cazul în care cumpărătorul nu este ţinut să plătească preţul într-un alt loc deosebit, el trebuie plătit vînzătorului :

a) la sediul acestuia ; sau

b) dacă plata trebuie făcută contra remiterii mărfurilor sau documentelor, la locul acestei remiteri.

2. Vînzătorul trebuie să suporte orice sporire a cheltuielilor accesorii plăţii care rezultă din schimbarea domiciliului său după încheierea contractului.

Art. 58

1. În cazul în care cumpărătorul nu este ţinut să plătească preţul într-un alt moment determinat, trebuie să-l plătească în momentul în care, în conformitate cu contractul şi prezenta Convenţie, vînzătorul pune la dispoziţia sa, fie mărfurile, fie documentele reprezentative ale mărfurilor. Vînzătorul poate face din plată o condiţie a remiterii mărfurilor sau a documentelor.

2. În cazul în care contractul implică transportul mărfurilor, vînzătorul poate face expedierea sub condiţia ca acestea sau documentele lor reprezentative să nu fie remise cumpărătorului decît contra plăţii preţului.

3. Cumpărătorul nu este ţinut de plata preţului înainte de a fi avut posibilitatea să examineze mărfurile, în afară de cazul în care modalităţile de predare sau de plată pe care le-au convenit părţile nu-i lasă această posibilitate.

Art. 59

Cumpărătorul trebuie să plătească preţul la data stabilită prin contract sau care rezultă din contract şi din prezenta Convenţie, fără a fi necesară nici o cerere sau altă formalitate din partea vînzătorului.

Secţiunea a II-a : **Preluarea predării**

Art. 60

Obligaţia cumpărătorului de a prelua predarea constă :

a) în îndeplnirea oricărui act care se poate aşepta în mod rezonabil din partea lui pentru a permite vînzătorului să efectueze predarea ; şi

b) în preluarea mărfurilor.

Secţiunea a III-a : **Mijloacele de care dispune vînzătorul în caz de contravenţie la contract din partea cumpărătorului**

Art. 61

1. În cazul în care cumpărătorul nu a executat oricare din obligaţiile care-i revin din contractul de vînzare sau din prezenta Convenţie, vînzătorul este îndreptăţit să :

a) exercite drepturile prevăzute la articolele 62—65 ;

b) ceară daunele-interese prevăzute la articolele 74—77.

2. Vînzătorul nu pierde dreptul de a cere daune-interese cînd îşi exercită dreptul de a recurge la un alt mijloc.

3. Nici un termen de graţie nu poate fi acordat cumpărătorului de către judecător sau arbitru cînd vînzătorul se prevalează de unul din mijloacele de care el dispune în caz de contravenţie la contract.

Art. 62

Vînzătorul poate să ceară cumpărătorului plata preţului, preluarea mărfii predate sau executarea altor obligaţii ale cumpărătorului, în afară de cazul în care nu s-a prevalat de un mijloc incompatibil cu aceste cereri.

Art. 63

1. Vînzătorul poate acorda cumpărătorului un termen suplimentar, de durată rezonabilă, pentru executarea obligațiilor sale.

2. În afară de cazul în care a primit de la cumpărător o notificare prin care îl informează că nu-și va executa obligația în termenul astfel acordat, vînzătorul nu poate, înainte de expirarea acestui termen, să se prevaleze de nici unul din mijloacele de care dispune în caz de contravenție la contract. Totuși, vînzătorul nu pierde, prin acest fapt, dreptul de a cere daune-interese pentru întîrzierea în executare.

Art. 64

1. Vînzătorul poate să declare contractul rezolvit :

a) dacă neexecutarea de către cumpărător a oricărei obligații ce rezultă pentru el din contract sau din prezenta Convenție constituie o contravenție esențială la contract ; sau

b) în cazul în care cumpărătorul nu-și execută obligația de plată a prețului sau nu preia mărfurile predate în termenul suplimentar acordat de vînzător în conformitate cu paragraful 1 al articolului 63 sau dacă declară că nu o va face în termenul astfel acordat.

2. Totuși, cînd cumpărătorul a plătit prețul, vînzătorul este decăzut din dreptul de a declara contractul rezolvit, dacă nu a făcut-o :

a) în caz de executare tardivă de către cumpărător, înainte de a fi știut că a executat ; sau

b) în cazul unei alte contravenții a cumpărătorului decît executarea tardivă, într-un termen rezonabil :

i) calculat din momentul în care vînzătorul a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască această contravenție ; sau

ii) după expirarea oricărui termen suplimentar acordat de vînzător în conformitate cu paragraful 1 al articolului 63 sau după ce cumpărătorul a declarat că nu-și va executa obligațiile în acest termen suplimentar.

Art. 65

1. În cazul în care contractul prevede că cumpărătorul trebuie să specifice forma, măsura sau alte caracteristici ale mărfurilor și nu face această specificare la data convenită sau într-un termen rezonabil calculat de la primirea unei cereri din partea vînzătorului, acesta poate, fără a prejudicia asupra tuturor celorlalte drepturi pe care le poate avea, să efectueze singur această specificare, potrivit cu nevoile cumpărătorului care i-ar putea fi cunoscute.

2. Dacă vînzătorul singur efectuează specificarea, trebuie să i-o comunice cumpărătorului și să-i acorde un termen rezonabil pentru o specificare diferită. Dacă, după primirea comunicării vînzătorului, cumpărătorul nu folosește această posibilitate în termenul astfel acordat, specificarea făcută de vînzător este definitivă.

Capitolul IV

TRANSFERUL RISCURILOR

Art. 66

Pierderea sau deteriorarea mărfurilor survenită după transferul riscurilor către cumpărător, nu-l eliberează pe acesta de obligația de plată a prețului, exceptînd cazul în care aceste evenimente sînt datorate unui fapt al vînzătorului.

Art. 67

1. Cînd contractul de vînzare implică transportul mărfurilor iar vînzătorul nu este ținut să le remită într-un loc determinat, riscurile sînt transferate cumpărătorului de la remiterea mărfurilor primului transportator pentru a le transmite cumpărătorului în conformitate cu contractul de vînzare. Cînd vînzătorul este ținut să remită mărfurile transportatorului într-un loc determinat, riscurile nu sînt transferate cumpărătorului pînă ce mărfurile nu au fost remise transportatorului în acel loc. Faptul că vînzătorul ar fi autorizat să păstreze documentele reprezentative ale mărfurilor, nu afectează transferul riscurilor.

2. Totuși, riscurile nu sînt transferate cumpărătorului cît timp mărfurile nu au fost clar identificate potrivit cu contractul ,prin aplicarea unui semn distinctiv pe mărfuri, prin documentele de transport, printr-un aviz dat cumpărătorului sau prin orice alt mijloc.

Art. 68

În ce privește mărfurile vîndute în cursul transportului, riscurile sînt transferate cumpărătorului din momentul încheierii contractului. Totuși, dacă circumstanțele o implică, riscurile sînt în sarcina cumpărătorului din momentul în care mărfurile au fost remise transportatorului care a emis documentele constatatoare ale contractului de transport. Cu toate acestea, dacă în momentul încheierii contractului de vînzare, vînzătorul știa sau ar fi trebuit să știe că mărfurile au pierit sau erau deteriorate și nu l-a informat pe cumpărător, pierderea sau deteriorarea este în sarcina vînzătorului.

Art. 69

1. În cazurile neprevăzute la articolele 67 și 68, riscurile sînt transferate cumpărătorului cînd acesta preia mărfurile sau, dacă nu o face în timpul potrivit, din momentul în care mărfurile sînt puse la dispoziția sa iar el săvîrșește o contravenție la contract prin nepreluarea lor.

2. Totuși, în cazul în care cumpărătorul este ținut să preia mărfurile într-un alt loc decît sediul vînzătorului, riscurile sînt transferate cînd predarea este făcută iar cumpărătorul știe că mărfurile sînt puse la dispoziția sa în acest loc.

3. Dacă vînzarea se referă la mărfuri neindividualizate încă, mărfurile nu sînt considerate a fi fost puse la dispoziția cumpărătorului decît atunci cînd s-a făcut identificarea lor în mod clar, potrivit cu contractul.

Art. 70

Dacă vînzătorul a săvîrșit o contravenție esențială la contract, dispozițiile articolelor 67, 68 și 69 nu aduc atingere mijloacelor de care dispune cumpărătorul în raport de această contravenție.

Capitolul V

DISPOZIȚII COMUNE OBLIGAȚIILOR VÎNZĂTORULUI ȘI ALE CUMPĂRĂTORULUI

Secțiunea I: Contravenție anticipată și contracte cu predări succesive

Art. 71

1. O parte poate să amine executarea obligațiilor sale cînd rezultă, după încheierea contractului, că cealaltă parte nu va executa o parte esențială a obligațiilor sale din cauza:

a) unei grave insuficiențe a capacității de executare a acestei părți sau a insolvabilității sale; sau

b) modului în care se pregătește să execute sau execută contractul.

2. Dacă vînzătorul a expediat deja mărfurile cînd se relevă rațiunile prevăzute la paragraful precedent, el se poate opune ca mărfurile să fie remise cumpărătorului, chiar dacă acesta deține un document care-i permite să le obțină. Prezentul paragraf nu privește decît drepturile vînzătorului și, respectiv ale cumpărătorului asupra mărfurilor.

3. Partea care amînă executarea, înainte sau după expedierea mărfurilor, trebuie să adreseze imediat o notificare în acest scop celeilalte părți și trebuie să procedeze la executare dacă cealaltă parte dă garanții suficiente de bună executare a obligațiilor sale.

Art. 72

1. Dacă înainte de data executării contractului este manifest că o parte va săvîrși o contravenție esențială la contract, cealaltă parte poate să-l declare rezolvit.

2. Dacă dispune de timpul necesar, partea care are intenția să declare contractul rezolvit trebuie să o notifice celeilalte părți în condiții rezonabile pentru a-i permite să dea garanții suficiente de bună executare a obligațiilor sale.

3. Dispozițiile paragrafului precedent nu se aplică dacă cealaltă parte a declarat că nu-și va executa obligațiile.

Art. 73

1. În contractele cu predări succesive, dacă neexecutarea de către o parte a unei obligații referitoare la o predare constituie o contravenție esențială la contract în ce privește această predare, cealaltă parte poate declara contractul rezolvit pentru respectiva predare.

2. Dacă nexecutarea de către o parte a unei obligații referitoare la o predare dă celeilalte părți motive serioase pentru a crede că se va produce o contravenție esențială la contract în privința obligațiilor viitoare, ea va putea declara contractul rezolvit pentru viitor, cu condiția de a o face într-un termen rezonabil.

3. Cumpărătorul care declară contractul rezolvit pentru o predare poate, în același timp, să-l declare rezolvit pentru predări deja primite sau pentru predări viitoare dacă, din rațiuni de conexitate, aceste predări nu pot fi utilizate în scopurile avute în vedere de părți în momentul încheierii contractului.

Secțiunea a II-a — Daune-interese

Art. 74

Daunele-interese pentru o contravenție la contract săvîrșită de o parte sînt egale cu pierderea suferită și cîștigul nerealizat de cealaltă parte din cauza contravenției. Aceste daune-interese nu pot fi superioare pierderii suferite și cîștigului nerealizat pe care partea în culpă le-a prevăzut sau ar fi trebuit să le prevadă în momentul încheierii contractului, în considerarea faptelor de care avea cunoștință sau ar fi trebuit să aibă cunoștință ca fiind consecințele posibile ale contravenției la contract.

Art. 75

Cînd contractul este rezolvit iar cumpărătorul, într-o manieră rezonabilă și într-un termen rezonabil după rezolvire, a procedat la o cumpărare de înlocuire sau vînzătorul la o vînzare compensatorie, partea care cere adune-interese poate obține diferența dintre prețul din contract și prețul cumpărării sau al vînzării compensatorii, precum și orice alte daune-interese care pot fi datorate în temeiul articolului 74.

Art. 76

1. Cînd contractul este rezolvit iar mărfurile au preț curent, partea care cere daune-interese poate, dacă nu a procedat la o cumpărare de înlocuire sau la o vînzare compensatorie conform articolului 75, să obțină diferența dintre prețul stabilit prin contract și prețul curent din momentul rezolvirii, precum și orice alte daune-interese ce pot fi datorate în temeiul articolului 74. Cu toate acestea, dacă partea care cere daune-interese a declarat contractul rezolvit după ce a intrat în posesia mărfurilor, este aplicabil prețul curent din momentul intrării în posesie și nu prețul curent din momentul rezolvirii.

2. În sensul paragrafului precedent, prețul curent este cel al locului unde ar fi trebuit făcută predarea mărfurilor sau, în lipsă de preț curent în acest loc, prețul curent practicat într-un alt loc care în mod rezonabil poate fi considerat ca loc de referință, ținînd seama de diferențele la cheltuielile de transport ale mărfurilor.

Art. 77

Partea care invocă contravenția la contract trebuie să ia măsurile rezonabile, ținînd seama de împrejurări, pentru a limita pierderea, inclusiv cîștigul nerealizat, rezultat al contravenției. Dacă ea neglijează să o facă, partea în culpă poate cere o reducere a daunelor-interese egală cu mărimea pierderii care ar fi trebuit evitată.

Secțiunea a III-a: Dobînzi

Art. 78

Dacă o parte nu plătește prețul sau orice altă sumă datorată, cealaltă parte are dreptul la dobînzi asupra acestei sume fără a prejudicia asupra daunelor-interese pe care ar fi îndreptățită să le ceară în temeiul art. 74.

Secțiunea a IV-a: Exonerare

Art. 79

1. O parte nu este răspunzătoare de nexecutarea oricărei obligații ale sale dacă dovedește că această neexecutare este determinată de o piedică independentă de voința sa și că nu se putea aștepta în mod rezonabil din partea ei să o ia în considerare la momentul încheierii

contractului, să o prevină ori depășească sau să prevină ori să-i depășească consecințele.

2. Dacă neexecutarea de către o parte este determinată de neexecutarea de către un terț pe care ea l-a însărcinat să execute în întregime sau parțial contractul, această parte nu este exonerată de răspundere decît în cazul :

a) în care este în temeiul dispozițiilor paragrafului precedent ; și

b) în cazul în care terțul ar fi de asemenea exonerat dacă dispozițiile acestui paragraf îi erau aplicate.

3. Exonerarea prevăzută de prezentul articol produce efecte în timpul duratei împiedicării.

4. Partea care nu a executat trebuie să avertizeze cealaltă parte despre piedică și efectele acesteia asupra capacității sale de executare. Dacă avertismentul nu sosește la destinație într-un termen rezonabil calculat din momentul în care partea care nu a executat a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască piedica, aceasta este ținută la daunele-interese cauzate de neprimire.

5. Dispozițiile prezentului articol nu interzic unei părți să-și exercite toate drepturile sale, altele decît cel de a obține daune-interese în temeiul prezentei Convenții.

Art. 80

O parte nu se poate prevala de o neexecutare a celeilalte părți, în măsura în care această neexecutare este determinată de un act sau de o omisiune din partea sa.

Secțiunea a V-a : **Efectele rezoluțiunii**

Art. 81

1. Rezoluțiunea contractului liberează cele două părți de obligațiile lor, sub rezerva daunelor-interese care pot fi datorate. Ea nu are efect asupra stipulațiilor contractului referitoare la rezolvarea litigiilor sau a drepturilor și obligațiilor părților în caz de rezoluțiune.

2. Partea care a executat contractul total sau parțial poate cere celeilalte părți restituirea a ceea ce i-a furnizat sau plătit în executarea contractului. Dacă ambele părți sînt ținute să efectueze restituiri, ele trebuie să le facă în mod simultan.

Art. 82

1. Cumpărătorul pierde dreptul de a declara contractul rezolvit sau de a cere vînzătorului predarea mărfurilor de înlocuire dacă lui îi este imposibil să restituie mărfurile într-o stare sensibil identică celei în care le-a primit.

2. Paragraful precedent nu se aplică :

a) dacă imposibilitatea de restituire a mărfurilor sau de a le restitui într-o stare sensibil identică celei în care cumpărătorul le-a primit nu este datorată unui act sau unei omisiuni din partea sa ;

b) dacă mărfurile au pierit sau sînt deteriorate, în totalitate sau în parte, ca urmare a examenului prevăzut de articolul 36 ; sau

c) în cazul în care cumpărătorul, înainte de momentul în care a constatat sau ar fi trebuit să constate lipsa de conformitate, a vîndut totul sau o parte din mărfuri în cadrul unei operațiuni comerciale normale sau a consumat ori a transformat mărfurile, integral sau parțial, în conformitate cu folosința lor normală.

Art. 83

Cumpărătorul care a pierdut dreptul de a declara contractul rezolvit sau de a cere vînzătorului predarea mărfii de înlocuire în temeiul art. 82, păstrează dreptul de a se prevala de orice alte mijloace care derivă din contract și din prezenta Convenție.

Art. 84

1. Dacă vînzătorul este ținut să restituie prețul, el trebiue de asemenea să plătească dobînzi asupra valorii prețului calculate din ziua plății.

2. Cumpărătorul datorează vînzătorului echivalentul oricărui profit care l-a tras din mărfuri sau dintr-o parte din acestea :

a) cînd trebuie să le restituie în tot sau în parte ; sau

b) cînd este în imposibilitate să restituie mărfurile, integral ori parțial sau să le restituie, integral ori parțial, într-o stare sensibil identică celei în care le-a primit și cînd totuși a declarat contractul rezolvit și a cerut vînzătorului predarea mărfii de înlocuire.

Secțiunea a VI-a : **Conservarea mărfurilor**

Art. 85

Cînd cumpărătorul întîrzie să preia mărfurile predate sau nu plătește prețul, în cazul în care plata prețului și predarea trebuie să se facă simultan, vînzătorul, dacă are mărfurile în posesia sa sau sub controlul său, trebuie să ia măsuri rezonabile pentru a le asigura conservarea, ținînd seama de împrejurări. El este îndreptățit să le rețină pînă ce va obține de la cumpărător rambursarea cheltuielilor sale rezonabile.

Art. 86

1. În cazul în care cumpărătorul a primit mărfurile și înțelege să-și exercite dreptul de a le refuza, în temeiul contractului sau al prezentei Convenții, trebuie să ia, ținînd seama de împrejurări, măsuri rezonabile pentru a le conserva. El este îndreptățit să le rețină pînă ce a obținut de la vînzător rambursarea cheltuielilor rezonabile.

2. Dacă mărfurile expediate cumpărătorului au fost puse la dispoziția sa la locul lor de destinație, iar cumpărătorul își exercită dreptul de a le refuza, el trebuie să le ia în posesie pe seama vînzătorului, cu condiția de a putea să o facă fără plata prețului și fără inconveniente sau cheltuieli nerezonabile. Aceste dispoziții nu se aplică dacă vînzătorul este prezent la locul de destinație sau dacă există în acest loc o persoană ce are calitatea de a prelua mărfurile pe seama sa. Drepturile și obligațiile cumpărătorului care ia mărfurile în posesie în temeiul prezentului paragraf sînt cîrmuite de paragraful precedent.

Art. 87

Partea care este ținută să ia măsuri pentru conservarea mărfurilor poate să le depoziteze în magazinele unui terț, pe cheltuiala celeilalte părți, cu condiția ca cheltuielile ce rezultă să nu fie nerezonabile.

Art. 88

1. Partea care trebuie să asigure conservarea mărfurilor în conformitate cu articolele 85 sau 86 poate să le vîndă prin toate mijloacele adecvate, dacă cealaltă parte întîrzie în mod nerezonabil să preia mărfurile în posesie ori să le repreia sau să plătească prețul ori cheltuielile pentru conservarea lor, sub rezervarea notificării către cealaltă parte, în condiții rezonabile, a intenției sale de a vinde.

2. Cînd mărfurile sînt supuse unei deteriorări rapide sau cînd conservarea lor atrage cheltuielile rezonabile, partea care este ținută să asigure conservarea mărfurilor în conformitate cu articolele 85 sau 86 trebuie în mod rezonabil să se preocupe să le vîndă. În măsura posibilului ea trebuie să notifice celeilalte părți intenția de a vinde.

3. Partea care vinde mărfurile are dreptul să rețină, din rezultatul vînzării, o parte egală cu cheltuielile rezonabile de conservare și de vînzare a mărfurilor. Ea datorează surplusul celeilalte părți.

PARTEA A PATRA

DISPOZIȚII FINALE

Art. 89

Secretarul general al Organizației Națiunilor Unite este desemnat ca depozitar al prezentei Convenții.

Art. 90

Prezenta Convenție nu prevalează asupra unui acord internațional deja încheiat sau în curs de încheiere care conține dispoziții referitoare la materiile cîrmuite de prezenta Convenție, cu condiția ca părțile la contract să aibă sediul în statele părți la acest acord.

Art. 91

1. Prezenta Convenție va fi deschisă pentru semnare la ședința de închidere a Conferinței Națiunilor Unite asupra contractelor de vînzare internațională de mărfuri și va rămîne deschisă pentru semnare de către toate statele la sediul Organizației Națiunilor Unite, la New York, pînă la 30 septembrie 1981.

2. Prezenta Convenție este supusă ratificării, acceptării sau aprobării de către statele semnatare.

3. Prezenta Convenție va fi deschisă adeziunii tuturor statelor care nu sînt semnatare, începînd cu data de la care va fi deschisă pentru semnare.

4. Instrumentele de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare vor fi depuse pe lîngă secretarul general al Organizației Națiunilor Unite.

Art. 92

1. Orice stat contractant va putea, în momentul semnării, ratificării, acceptării, aprobării sau al aderării, să declare că nu va fi legat de partea a II-a a prezentei Convenții sau că nu va fi legat de partea a III-a a prezentei Convenții.

2. Un stat contractant care face, în temeiul paragrafului precedent, o declarație referitoare la partea a II-a sau la partea a III-a a prezentei Convenții, nu va fi considerat ca fiind stat contractant, în sensul paragrafului 1 al articolului 1 al prezentei Convenții, pentru materiile cîrmuite de partea Convenției la care se aplică această declarație.

Art. 93

1. Orice stat contractant care cuprinde două sau mai multe unități teritoriale în care, potrivit cu constituția sa, se aplică sisteme de drept diferite în materiile cîrmuite de prezenta Convenție va putea, în momentul semnării, ratificării, acceptării, aprobării sau al aderării să declare că prezenta Convenție se va aplica tuturor unităților sale teritoriale sau numai uneia sau mai multora dintre ele și va putea, în orice moment să modifice această declarație, făcînd o nouă declarație.

2. Aceste declarații vor fi notificate depozitarului și vor indica în mod expres unitățile teritoriale cărora li se aplică Convenția.

3. Dacă, în temeiul unei declarații făcute în conformitate cu prezentul articol, prezenta Convenție se aplică uneia sau mai multor unități teritoriale ale unui stat contractant, dar nu tuturor, și dacă sediul unei părți la contract este situat în acest stat, acest sediu va fi considerat, în scopul prezentei Convenții, ca nefiind situat într-un stat contractant, în afară de cazul în care ar fi situată într-o unitate teritorială căreia i se aplică Convenția.

4. Dacă un stat contractant nu face declarație în temeiul paragrafului 1 al prezentului articol, Convenția se va aplica întregului teritoriu al acestui stat.

Art. 94

1. Două sau mai multe state contractante care, în materiile cîrmuite de prezenta Convenție, aplică norme de drept identice sau apropiate pot să declare în orice moment că nu se va aplica convenția contractelor de vînzare sau formării lor, dacă părțile își au sediul în aceste state. Astfel de declarații pot fi făcute împreună sau pot fi unilaterale și reciproce.

2. Un stat contractant care, în materiile cîrmuite de prezenta Convenție, aplică norme de drept identice sau apropiate celor ale unuia sau mai multor state necontractante, poate declara în orice moment că nu se va aplica Convenția contractelor de vînzare sau formării lor, cînd părțile își au sediul în aceste state.

3. Cînd un stat față de care s-a făcut o declarație în temeiul paragrafului precedent, devine apoi stat contractant, respectiva declarație va avea, începînd cu data la care prezenta Convenție va intra în vigoare față de acest nou stat contractant, efectele unei declarații făcute în temeiul paragrafului 1, cu condiția ca noul stat contractant să i se alăture sau să facă o declarație unilaterală în mod reciproc.

Art. 95

Orice stat poate declara, în momentul depunerii instrumentelor sale de ratificare, acceptare, aprobare sau de aderare că nu va fi legat de alineatul b) al paragrafului 1 al articolului 1 al prezentei Convenții.

Art. 96

Orice stat contractant a cărui legislație cere ca contractele de vînzare să fie încheiate sau constatate în scris poate în orice moment să declare, în conformitate cu art. 12, că orice dispoziție a art. 11, articolului 29 sau a părții a II-a a prezentei Convenții, care autorizează altă formă decît forma scrisă pentru încheierea, modificarea sau reziliera amiabilă a unui contract de vînzare, sau pentru orice ofertă, acceptare sau o altă manifestare de intenție, nu se aplică din moment ce una din părți își are sediul în acest stat.

Art. 97

2. Declarațiile și confirmarea declarațiilor vor fi făcute semnare sînt supuse confirmării la ratificare, acceptare sau aprobare.

2. Declarațiile și confirmarea declarațiilor vor fi cărute în scris și notificate în mod formal depozitarului.

3. Declarațiile vor produce efecte la data intrării în vigoare a prezentei Convenții față de statul declarant. To-

tuşi, declaraţiile a căror notificare formală a fost primită de depozitar după această dată, vor produce efect în prima zi a lunii următoare expirării unui termen de 6 luni, calculat de la data primirii lor de către depozitar. Declaraţiile unilaterale şi reciproce făcute în temeiul art. 94 vor produce efect în prima zi a lunii următoare expirării unei perioade de 6 luni după data primirii ultimei declaraţii de către depozitar.

4. Orice stat care a făcut o declaraţie în temeiul prezentei convenţii poate să o retragă, în orice moment, printr-o notificare formală adresată în scris depozitarului. Această retragere va produce efect în prima zi care urmează expirării unei perioade de 6 luni după recepţionarea notificării de către depozitar.

5. Retragerea unei declaraţii făcută în temeiul art. 94 va face caducă, începînd cu data de la care produce efecte, orice declaraţie reciprocă făcută de un alt stat în temeiul aceluiaşi articol.

Art. 98.

Nu este permisă nici o rezervă în afară de cele care sînt expres autorizate de prezenta Convenţie.

Art. 99

1. Prezenta Convenţie va intra în vigoare, sub rezerva dispoziţiilor paragrafului 6 al prezentului articol, în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de 12 luni după data depunerii celui de-al zecelea instrument de ratificare, acceptare, aprobare sau de aderare la Convenţie, inclusiv a oricărui instrument care conţine o declaraţie făcută în temeiul art. 92.

2. Cînd un stat va ratifica, accepta sau aproba prezenta Convenţie sau va adera la ea după depunerea celui de-al zecelea instrument de ratificare, acceptare, aprobare sau de aderare, Convenţia, cu excepţia părţii excluse, va intra în vigoare faţă de acest stat, sub rezerva dispoziţiilor paragrafului 6 al prezentului articol, în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de 12 luni după data depunerii instrumentului de ratificare, acceptare, aprobare sau de aderare.

3. Orice stat care va ratifica, accepta sau aproba prezenta Convenţie sau care va adera la ea şi care este parte la Convenţia referitoare la legea uniformă asupra formării contractelor de vînzare internaţională de obiecte mobile corporale, încheiată la Haga la 1 iulie 1964 (Convenţia de la Haga din 1964 asupra formării) sau la Convenţia referitoare la legea uniformă asupra vînzării internaţionale de obiecte mobile corporale încheiată la Haga la 1 iulie 1964 (Convenţia de la Haga din 1964 asupra vînzării) sau la cele două Convenţii, va denunţa în acelaşi timp, după caz, Convenţia de la Haga din 1964 asupra vînzării sau Convenţia de la Haga asupra formării, sau ambele Convenţii, adresînd o notificare în acest scop guvernului olandez.

4. Orice stat parte la Convenţia de la Haga din 1964 asupra vînzării, care va ratifica, accepta sau aproba prezenta Convenţie sau care va adera la ea şi care va declara sau va fi declarat în temeiul art. 92 că nu este legat de partea a II-a a Convenţiei, va denunţa, în momentul ratificării, acceptării, aprobării sau a aderării Convenţia de la Haga din 1964 asupra vînzării, adresînd o notificare în acest scop guvernului olandez.

5. Orice stat parte la Convenţia de la Haga din 1964 asupra vînzării care va ratifica, accepta sau aproba prezenta Convenţie sau care va adera la ea şi care va declara sau va fi declarat în temeiul articolului 92 că nu este legat de partea a III-a a Convenţiei, va denunţa, în momentul ratificării, acceptării, aprobării sau a aderării, Convenţia de la Haga din 1964 asupra formării, adresînd o notificare în acest scop guvernului olandez.

6. În sensul prezentului articol, ratificările, acceptările, aprobările şi aderările efectuate faţă de prezenta Convenţie de către statele părţi la Convenţia de la Haga din 1964 asupra formării sau la Convenţia de la Haga din 1964 asupra vînzării, nu vor produce efecte decît de la data la care denunţările eventual cerute din partea sus-ziselor state în privinţa acestor două Convenţii vor produce ele însele efecte. Depozitarul prezentei Convenţii se va înţelege cu guvernul olandez, depozitarul convenţiilor din 1964, pentru a asigura coordonarea necesară în această privinţă.

Art. 100

1. Prezenta Convenţie se aplică formării contractelor încheiate în urma unei propuneri intervenite după intrarea în vigoare a Convenţiei faţă de statele contractante vizate de alineatul a) al paragrafului 1 al articolului 1 sau de statul contractant vizat de alineatul b) al paragrafului 1 al articolului 1.

2. Prezenta Convenţie se aplică numai contractelor încheiate după intrarea sa în vigoare faţă de statele contractante vizate de alineatul a) al paragrafului 1 al articolului 1 sau faţă de statul contractant vizat de alineatul b) al paragrafului 1 al articolului 1.

Art. 101

1. Orice stat contractant va putea denunţa prezenta Convenţie sau partea a II-a ori a III-a a Convenţiei printr-o notificare formală adresată în scris depozitarului.

2. Denunţarea va produce efecte în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de 12 luni de la data primirii notificării de către depozitar. Cînd notificarea prevede o perioadă mai lungă pentru a produce efecte denunţarea, efectele acestea se vor produce la expirarea perioadei în cauză după data primirii notificării.

Încheiată la Viena, la 11 aprilie 1980, într-un singur exemplar original, ale cărei texte în limbile engleză, arabă, chineză, spaniolă, franceză şi rusă sînt în mod egal autentice.

Drept pentru care plenipotenţiarii sus-numiţi, în regulă autorizaţi de către guvernele lor au semnat prezenta Convenţie.

V. B.

Sinteză legislativă cu privire la regimul juridic al mamei încadrate în muncă

În cadrul politicii generale de îmbunătățire a condițiilor de muncă și viață, de creștere continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii, partidul și statul nostru, promovînd cu consecvență principiile eticii și echității socialiste, se preocupă constant de îmbunătățirea, cu precădere, a situației materiale a familiilor de oameni ai muncii cu venituri mai mici precum și de reglementarea regimului de muncă a mamei încadrate.

În aplicarea măsurilor hotărîte de partid, organele competente ale statului au emis în ultimii ani mai multe acte normative care stabilesc regimul juridic al diferitelor forme de sprijin material acordate familiilor în vederea creșterii și educării copiilor și al înlesnirilor ce privesc prestarea muncii de către mama încadrată.

Pentru o mai bună cunoaștere și corectă aplicare ne propunem să sintetizăm principalele dispoziții din normele ce reglementează această materie, făcînd, după caz, unele precizări așa cum s-au cristalizat în doctrină și practica juridică.

Alocația de stat pentru copii — (reglementare : Decretul Consiliului de Stat nr. 246/1977, republicat în B.Of. nr. 83 din 23 octombrie 1979). Alocația reprezintă un sprijin material familial ce constă într-o sumă de bani acordată de către stat pentru copii în vîrstă de pînă la 16 ani aflați în întreținerea familiei, iar pentru cei care au contractat o invaliditate de gradul I sau II înainte de împlinirea acestei vîrste, pînă la împlinirea vîrstei de 18 ani ; alocația se acordă indiferent dacă copiii provin din căsătoria soților, dintr-o căsătorie anterioară a unuia din soți, aflați în îngrijirea lui, dinafara căsătoriei dacă au fost recunoscuți sau dacă li s-a stabilit filiația prin hotărîre judecătorească, sau dacă au fost înfiați sau încredințați spre creștere în condițiile legii.

Precizăm că la stabilirea ordinei copiilor (primul, al doilea etc.) în vederea obținerii alocației se iau în considerare **exclusiv** copii în vîrstă pînă la 16 ani. Dintre aceștia nu se iau în considerare copiii aflați în întreținerea completă a statului, cei care realizează venituri proprii ca ucenici sau ca persoane încadrate ori sînt bursieri. Bursierii și cei aflați în instituțiile de asistență socială, primesc alocație dacă renunță la bursă sau respectiv părinții plătesc integral costul de întreținere.

Alocația se acordă exclusiv **în scopul îngrijirii copiilor,** acelor familii în care **unul** sau ambii părinți au calitatea de : persoane încadrate în unități socialiste de stat cu contract de muncă pe durată nedeterminată ; cadre militare permanente, elevi ai școlilor militare și ai instituțiilor militare de învățămînt superior ; militari în termen sau cu termen redus ; cadre didactice încadrate pe cîte un an școlar ; studenți la învățămîntul superior de zi și doctoranzi bursieri ; pensionari de asigurări sociale de stat, pensionari militari și pensionari I.O.V.R. ; beneficiari de ajutor social ; copii pensionari-urmași (dacă nu au împlinit vîrsta de 16 ani).

Au, de asemenea, dreptul la alocație din fondurile proprii, personalul din cooperația meșteșugărească și de consum, membrii uniunilor de creație (scriitori, artiști, pictori, sculptori și compozitori), membrii colegiilor de avocați și personalul altor organizații obștești.

Alocația se acordă lunar, în cuantumuri diferențiate, în raport de : numărul copiilor aflați în îngrijirea familiei, de veniturile titularului de alocație și de mediul, urban sau rural, în care acesta domiciliază, astfel :

		Plafoane de venituri lunare — lei				
	Mediu	pînă la 1 850	1 851—2 400	2 401—2 800	2 801—3 350	3 351—4 450
pentru primul copil	urban	220	180	150	150	150
	rural	150	110	90	90	90
pentru al doilea copil	urban	230	190	170	150	150
	rural	170	130	100	90	90
pentru al treilea copil	urban	260	220	190	170	150
	rural	190	150	130	100	90
pentru al patrulea copil	urban	260	220	190	170	150
	rural	190	150	130	100	90
pentru al cincilea copil	urban	260	220	190	170	150
	rural	190	150	130	100	90
pentru al șaselea copil	urban	280	240	220	190	180
	rural	220	180	150	130	110
pentru al șaptelea copil	urban	300	260	230	200	190
	rural	230	190	170	140	130
pentru al optulea copil	urban	310	270	240	220	200
	rural	240	200	180	150	140
pentru al nouălea copil și următorii.	urban	320	280	260	230	220
	rural	260	220	190	170	150

— Facem precizarea că veniturile și cuantumurile din tabelul de mai sus se aplică personalului muncitor și pensionarilor după majorarea retribuției și a pensiei în cea de a doua etapă 1979—1980.

De asemenea subliniem că alocația stabilită pentru **mediul urban** se acordă și persoanelor domiciliate în localitățile componente ale municipiilor și orașelor, precum și altor categorii de persoane indiferent de mediul în care

domiciliază, **prevăzute expres în anexa** la Decretul nr. 246/1977.

De alocația stabilită pentru **mediul rural, beneficiază** și persoanele domiciliate în comunele suburbane și în satele ce aparțin de municipii și orașe.

Potrivit art. 5, alin. 2 din Decretul nr. 246, alocația de stat pentru copii se acordă soțului, iar în cazul în care numai soția se încadrează în categoriile îndreptățite a primi alocație, aceasta se acordă soției. În legătură cu „titularul alocației" s-au formulat o serie de întrebări izvorîte din diversitatea situațiilor întîlnite în practică. Iată cîteva ipoteze concrete. Cine beneficiază de alocație în cazul soților **despărțiți în fapt** dar nedivorțați ? În spiritul legii, beneficiar al alocației este **soțul** dacă are copilul în întreținere.

Dacă a intervenit o hotărîre judecătorească prin care soțul a fost obligat la plata pensiei de întreținere sau prin care copiii au fost încredințați soției, atunci **soția** este beneficiara alocației de la locul său de muncă. În același ispirit **mama care are un copil nerecunoscut** de tată, sau a cărui filiație nu a fost stabilită pe cale judecătorească poate beneficia de alocație dacă îndeplinește condițiile prevăzute de Decretul nr. 246/1977. Aceeași soluție se aplică în cazul în care **soțul face tăgada paternității** (dacă sînt îndeplinite condițiile legii). În ipoteza în care **copilul este recunoscut** și părinții locuiesc împreună fără a fi căsătoriți, beneficiarul de alocație este tatăl cu excepția cazului în care nu îndeplinește condițiile cerute de lege, situație în care mama este beneficiară de alocație, în condițiile legii.

La determinarea **veniturilor** titularului de alocație se ia în considerare **retribuția tarifară de încadrare** sau de **calcul**, la care se adaugă sumele realizate, în condițiile legii, din alte drepturi de retribuție ; pentru persoanele care lucrează în acord se ia în calcul retribuția tarifară **indiferent de venitul realizat**, iar pentru cele încadrate cu program redus de lucru, retribuția tarifară de încadrare corespunzătoare programului întreg de lucru. Pentru pensionari, alocația se acordă în raport de cuantumul pensiei sau ajutorului social, iar pentru persoanele chemate să îndeplinească obligații militare în raport cu drepturile de retribuție ori cu solda primită ca militar în termen.

Alocația de stat se acordă după 3 luni de la încadrarea cu contract de muncă pe durată nedeterminată. Alocația **se acordă, se modifică sau încetează** începînd din luna următoare celei în care sînt îndeplinite condițiile prevăzute de lege.

Persoanele al căror contract de muncă este desfăcut, din cauza reducerii de personal sau restrîngerii activității, beneficiază în continuare de alocație pînă la reîncadrarea în muncă, dar nu mai mult de 3 luni de la data desfacerii contractului și dacă în această perioadă au dreptul, potrivit legii, la retribuție. (În ciuda formulării oarecum deficitară — „restrîngerea activității" — precizăm că este vorba de motivul de desfacere a contractului prevăzut în art. 130, alin 1 lit. a din Codul muncii.)

Persoanele al căror contract de muncă a încetat pentru motive care întrerup vechimea în muncă (art. 129 și art. 135 din Codul muncii, cu excepția cazurilor prevăzute în art. 9, alin. 1, lit. h, i k și art. 10, lit. c din Legea nr. 1/1970 ; art. 130 alin. 1, lit. g, h, i, j, k, l din Codul muncii) beneficiază de alocație **numai după 3 luni de la data reîncadrării** cu contract de muncă pe durată nedeterminată, iar pentru următoarele 6 luni cuantumul alocației se reduce cu 50%. În legătură cu dispozițiile de mai sus facem următoarele precizări : în cazul în care soțul se încadrează pentru prima dată în muncă, **soția beneficiază de alocație de stat, în primele trei luni de la încadrarea soțului** ; dacă soțul nu are drept la alocație deoarece contractul său de muncă a fost desfăcut pentru unul din motivele care întrerup vechimea în muncă, **soția nu beneficiază de alocație nici în primele trei luni de la reîncadrare și nici în următoarele șase luni.**

Potrivit legii, plata alocației se face de către : unitățile care plătesc drepturile de retribuire, organele de asigurări sociale și pensii, instituțiile de învățămînt superior, pînă la încadrarea absolvenților în muncă în termenul stabilit prin dispoziția de repartizare **(în această împrejurare dreptul la alocație nu se întrerupe)** ; unitățile la care au fost încadrate persoanele chemate să îndeplinească serviciul militar ; centrele militare ; unitățile de unde primesc drepturile bănești, pentru persoanele chemate să îndeplinească atribuții militare, altele decît serviciul militar în termen.

Cererea pentru acordarea alocației se **depune** la unitatea respectivă, **se verifică** de comisia de pensii și asigurări sociale și **se aprobă** de către conducerea unității.

De reținut că persoanele care au avut mai mult de 12 zile de concediu fără plată, inclusiv de studii, învoiri sau absențe nemotivate, de la începutul anului calendaristic, nu primesc alocația în luna în care intervine o nouă învoire, concediu sau absență nemotivată.

În legătură cu drepturile neacordate sau necuvenite legea dispune : persoanele îndreptățite la alocație pot pretinde drepturile cuvenite, potrivit art. 176, alin. 2, din Codul muncii, timp de 3 ani de la data la care trebuia acordată alocația ; sumele plătite cu titlu de alocație, fără temei legal, pot fi urmărite în condițiile art. 106—108 din Codul muncii, pentru o perioadă de 12 luni, de la data constatării primirii sumelor, dacă fapta care a determinat astfel de plăți nu constituie infracțiune, caz în care sumele se recuperează pe întreaga perioadă pentru care au fost plătite.

În ipoteza în care plata alocației a fost întreruptă datorită depășirii plafonului de venituri, iar ulterior persoana este obligată să restituie sumele primite drept retribuție ca fiind primite necuvenit, plata alocației se reia pentru cel mult 3 ani de la data solicitării.

Ajutorul pentru mamele cu mai mulți copii. (**Reglementare :** Decretul Consiliului de Stat, nr. 197/1977, publicat în B. Of. nr. 59 din 6 iulie 1977).

Este un ajutor bănesc lunar acordat de stat mamelor care au în îngrijire 5 sau mai mulți copii în vîrstă de pînă la 18 ani sau dacă își continuă studiile pînă la terminarea acestora, dar fără a depăși vîrsta de 25 de ani.

Ajutorul se acordă mamelor pe tot timpul vieții, indiferent de natura și nivelul veniturilor sau de alte alocații, îndemnizații, ajutoare pe care le primește, diferențiat în raport de numărul copiilor, astfel : 200 lei mamelor cu 5 sau 6 copii ; 350 lei, mamelor cu 7, 8 sau 9 copii ; 500 lei, mamelor cu 10 sau mai mulți copii.

La stabilirea numărului copiilor se iau în considerare, pe lîngă copiii pe care i-a născut, copiii soțului proveniți dintr-o căsătorie anterioară sau dinafara căsătoriei, dacă îi are în îngrijire. Nu se iau în considerare copiii înfiați de alte persoane, cei încredințați, în condițiile legii, altor persoane, cei care au asigurată întreținerea din partea statului (leagăn, case de copii etc.).

Stabilirea și plata ajutorului se fac de către comitetul executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București pe baza propunerilor comisiilor de pensii și asigurări sociale din unități sau comunale, după caz.

Ajutorul pentru sarcină și lehuzie. (Reglementare : H.C.M. nr. 880/1965, publicat în B. Of. nr. 33 din 21 august 1965.)

Se acordă pe tot timpul concediului de maternitate în raport cu vechimea neîntreruptă în muncă, astfel : **85% din retribuția lunară** pentru femeile care au o vechime neîntreruptă în muncă de peste 12 luni ; **65% pentru** femeile care au o vechime neîntreruptă în muncă de 6—12 luni ; **50% pentru** femeile care au o vechime neîntreruptă în muncă pînă la 6 luni ; **94% pentru** femeile care nasc al treilea copil și următorii indiferent de vechimea neîntreruptă în muncă.

Ajutorul pentru soții de militari în termen. (Decretul nr. 197/1977, în B. Of. nr. 59 din 6 iulie 1977).

Este un ajutor bănesc acordat de stat, pe lîngă alocația de stat pentru copii, soțiilor militarilor în termen care nu sînt încadrate în muncă și nu au alte posibilități materiale de existență, dacă : sînt gravide, începînd cu luna a V-a de sarcină ; au copii în vîrstă de pînă la 8 ani sau sînt încadrate în gradul I sau II de invaliditate.

Cuantumul ajutorului se stabilește diferențiat în raport cu mediul, urban sau rural, în care domiciliază, astfel : 350 lei în mediul urban și 200 lei în mediul rural. Ajutorul se acordă și mamei necăsătorite, dacă paternitatea copilului a fost stabilită față de un militar în termen, prin recunoaștere ori hotărîre judecătorească. În cazul decesului mamei, ajutorul se acordă pînă la lăsarea la vatră a soțului, persoanelor în a căror îngrijire au rămas copii în vîrstă de pînă la 8 ani. Stabilirea și plata ajutorului se fac de către centrele militare.

Acordarea unor drepturi femeilor donatoare de lapte de mamă. (Reglementare : Decretul nr. 100/1977, publicat în B. Of. nr. 36 din 27 aprilie 1977).

Femeile donatoare de lapte de mamă primesc de la unitățile sanitare, 62 lei pentru fiecare litru de lapte de mamă donat. Ele beneficiază gratuit, pe perioada cît donează lapte, de asistență medicală, medicamente și materiale sanitare, iar în cazul spitalizării și de întreținere.

Concediul de maternitate. (Reglementare : art. 155 din Codul muncii).

Femeile au dreptul la un concediu de maternitate plătit. Concediul de maternitate este de 112 zile și se compune din două părți : 52 zile concediu prenatal pentru sarcină și 60 zile concediu postnatal pentru lehuzie. Cele două părți de concediu se pot compensa între ele în sensul că femeia care a născut înainte de expirarea celor 52 zile rămîne în concediu postnatal 60 zile la care se adaugă numărul de zile neefectuate din concediul prenatal pînă la expirarea celor 112 zile la care are dreptul.

Mai evidențiem aici dispoziția cuprinsă în art. 13, din Legea nr. 26/1967, potrivit căreia, femeile încadrate au dreptul să efectueze concediul de odihnă înaintea sau în continuarea concediului de maternitate, situație în care unitatea este obligată să procedeze la reprogramarea concediului de odihnă.

Concediul plătit pentru îngrijirea copilului (Reglementare : art. 157 din Codul muncii).

Femeile care au copii bolnavi mai mici de 3 ani, beneficiază, cu avizul medicului, de concedii plătite **în scopul îngrijirii copilului** care nu se includ în concediul de odihnă.

Indemnizația de naștere (Reglementare : Decretul nr. 197/1977). Sprijin material acordat de stat, pe lîngă alocația de stat pentru copii, mamelor care au născut mai mult de doi copii constînd într-o **sumă fixă de 1 000 de lei** pentru fiecare copil născut, viu sau mort, începînd cu al 3-lea. Indemnizația de naștere se stabilește și se plătește de către comitetul executiv al consiliului popular județean sau al muncipiului București, pe baza propunerilor comisiilor de pensii și asigurări sociale din unități sau comunale, după caz.

Interzicerea desfacerii contractului de muncă (Reglementare : art. 146 din Codul muncii).

Contractul de muncă al femeii încadrate nu poate fi desfăcut din inițiativa unității în caz de graviditate, în timpul concediului de maternitate, în perioada de alăptare și în perioada cît îngrijește copilul bolnav, în vîrstă de pînă la 3 ani... cu excepția cazurilor arătate expres la art. 130, alin. 1 lit c, d, g, j, k și l din Codul muncii.

Munca în timpul nopții (reglementare : art. 154 și art. 115 din Codul muncii).

Femeile gravide, începînd din luna a șasea și cele care alăptează nu vor fi repartizate la munca de noapte, adică la munca prestată în intervalul cuprins între orele 22—6 cu posibilitatea abaterii, în cazuri justificate, cu o oră în minus sau în plus față de aceste limite.

Munca în timpul nopții (Reglementare : art. 154 și art. (Reglementare : art. 152 din Codul muncii).

Potrivit acestui text legal, femeile gravide și cele care alăptează nu vor putea fi folosite la locuri de muncă cu condiții vătămătoare, grele sau periculoase, ori contraindicate medical și nu vor putea fi chemate la ore suplimentare. Femeile care se află în situațiile de mai sus vor fi trecute la alte locuri de muncă, fără ca prin aceasta să se micșoreze retribuția.

Precizăm aici faptul în baza regulii de principiu consecrată în art. 151 din Codul muncii potrivit căreia femeile încadrate se bucură de măsuri speciale de ocrotire a sănătății și de condițiile necesare îngrijirii și educării copiilor, acestea se bucură și de alte măsuri de protecție din partea unităților socialiste cum ar fi de exemplu limitarea trimiterii în delegație ori detașare etc.

Pauză pentru alimentarea și îngrijirea copilului (Reglementare : art. 156 din Codul muncii).

Pînă la împlinirea de către copil a vîrstei de 9 luni ori, pe baza recomandărilor medicale, pînă la vîrsta de 12 luni, unitățile sînt obligate să acorde femeilor pauză pentru alimentarea și îngrijirea copilului de o jumătate de oră la intervale de cel mult 3 ore, fără ca pauzele, inclusiv timpul necesar deplasării dus și întors să poată depăși 2 ore zilnic.

Program de muncă redus (Reglementare : art. 156 din Codul muncii). În vederea alimentării și îngrijirii copilului pînă la vîrsta de 9 luni ori pe baza recomandărilor medicale pînă la vîrsta de 12 luni mamele pot cere **reducerea programului normal de lucru cu 2 ore zilnic** ; reducerea programului nu se acordă cumulativ cu pauzele pentru alimentare și îngrijire.

Precizăm cu deosebire dispoziția de favoare potrivit căreia pauzele și reducerea programului acordate în scopul alimentării și îngrijirii copilului se includ în timpul de muncă și nu au consecințe asupra retribuției sau altor drepturi materiale.

Programul de muncă cu jumătate de normă. (Reglementare : art. 158 din Codul muncii).

Femeile care au copii în vîrstă de pînă la 6 ani, pe care îi îngrijesc, pot lucra cu 1/2 normă, dacă nu beneficiază de creșe sau cămine ; timpul cît au fost încadrate în aceste condiții se consideră, la calculul vechimii în muncă **timp lucrat cu o normă întreagă.**

Titluri onorifice (Reglementare : Decretul nr. 195/1951, în B. Of. nr. 109 din 8 noiembrie 1951).

Pentru mamele care au născut și crescut mai mulți copii au fost instituite următoarele distincții : titlul de onoare de **„Mamă Eroină"**, ordinul **„Mamă Eroină"**, Ordinul **„Gloria Maternă"** și **„Medalia Maternității"**. Titlul de onoare de „Mamă Eroină" se conferă mamelor care au născut și crescut 10 sau mai mulți copii. Acestora li se înmînează și Ordinul „Mamă Eroină". Ordinul „Gloria Maternă" se conferă astfel : mamelor care au născut și crescut 9 copii — Ordinul clasa I ; mamelor care au născut și crescut 8 copii — Ordinul clasa a II-a ; mamelor care au născut și crescut 7 copii — Ordinul clasa a III-a. „Medalia Maternității" se conferă astfel : mamelor care au născut și crescut 6 copii — medalia clasa I; mamelor care au născut și crescut 5 copii — medalia clasa a II-a.

Vechimea neîntreruptă în aceeași unitate (Reglementare : Legea nr. 1/1970, în B. Of. nr. 27 din 27 martie 1970).

Femeile încadrate cu contract de muncă pe durată nedeterminată care au încetat activitatea fiind gravide sau pentru a crește un copil pînă la împlinirea vîrstei de 7 ani, beneficiază de vechime neîntreruptă dacă se încadrează în termen de 90 de zile de la încetarea motivului pentru care nu a mai lucrat fie în aceeași unitate fie la o altă unitate **dar numai cu condiția ca unitatea la care a lucrat să confirme în scris că nu îi este necesară.**

Dr. Iosif R. URS

Întrebări și răspunsuri

● **NICOLAE PITICARU, Rădăuți** — Persoana care a cerut, în condițiile prevăzute de art. 135 din Codul muncii, desfacerea contractului, a uzat de o dispoziție a legii, indiferent de motivele care au determinat-o să ceară încetarea contractului din inițiativa sa. Refuzul de a acorda transferul de către unitate constituie o posibilitate prevăzută atît de Codul muncii, cît și de Legea nr. 1/1971. Desigur, dacă persoana la care vă referiți ar fi rămas în unitate, continuînd raporturile de muncă cu aceasta și ar fi cerut ulterior, din nou transferul, unitatea, putea să-i acorde acest transfer. Conform Decretului nr. 100/1979 (anexa 6), dacă ați ocupat funcția de șef de secție cel puțin trei ani, la transferarea dv. într-o funcție cu niveluri de retribuire mai mici (inginer principal) unitatea poate să vă asigure o retribuție cel mult egală cu aceea avută anterior, fără să depășească gradația maximă prevăzută pentru funcția ocupată prin transfer. Posibilitatea acordată unității nu constituie o obligație pentru aceasta.

● **COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRODUCȚIE, Corni, Huși** — Conform prevederilor legale, adunarea generală a membrilor cooperatori poate stabili ca reținerile din retribuție să reprezinte între 5—20% din retribuția tarifară de încadrare a personalului. Aceste rețineri se restituie la sfîrșitul anului, în raport de îndeplinirea sarcinilor de plan. Șefii de fermă la care vă referiți sînt retribuiți de către stat, astfel că reținerea, în cuantum de 10% din retribuție, corespunde reglementării în vigoare. Întrucît din scrisoarea dv. rezultă o situație de inechitate, sesizați atît Consiliul de conducere al cooperativei, cît și organele ierarhic superioare, ținînd însă seama că reținerea, drept garanție, a 20% din retribuție s-a stabilit în limitele prevăzute de lege.

● **ÎNTREPRINDEREA DE CONSTRUCȚII DE MATERIALE, Iași** — Conform precizărilor făcute de sucursala Băncii Naționale din Iași costul transmiterilor prin telex privind contravaloarea mărfurilor livrate, lucrărilor executate și serviciilor prestate se recuperează de la furnizori (pct. 6 din Normele metodologice nr. 2/1980). Reținerea de la plătitori a costului acestor transmiteri s-a făcut numai pînă la data aplicării normelor susmenționate și numai în cazul sumelor achitate din inițiativa debitorilor — altele decît cele menționate în aliniatul precedent — motiv pentru care nu li s-au eliberat acestora anexe la extrasul de cont.

● **CONSTANTIN DAVID, Piatra Neamț** — Diminuarea vechimii minim necesare pentru promovarea în funcția de contabil șef cu pînă la doi ani se poate face numai cu respectarea prevederilor art. 6 din Legea nr. 12/1971. Persoana la care vă referiți n-ar îndeplini nici în această situație condiția de vechime cerută de lege. În cazul ocupării temporare a unei funcții superioare, personalul are drept, conform art. 67 al. a din Codul muncii și art. 74 din Legea nr. 57/1974, la retribuția corespunzătoare funcției îndeplinite. Celor care nu îndeplinesc condițiile de studii pentru a ocupa funcția de contabil șef li se diminuează retribuția cu două clase.

● **ȘTEFAN GORGA, Bîrlad** — Conform prevederilor alin. 2 din articolul 45 al Legii nr. 57/1974, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 4/1979, în situația în care neîndeplinirea unora dintre sarcinile proprii de muncă ce revin personalului tehnic, economic sau de altă specialitate a influențat direct nerealizarea unor indicatori de plan ai întreprinderii, diminuările aplicate persoanelor în cauză vor fi cel puțin egale, în procente, cu cele aplicate conducerii unității pentru aceste nerealizări. Hotărîrea biroului executiv al întreprinderii are la bază această prevedere legală.

INTREPRINDEREA DE UTILAJE GRELE PENTRU CONSTRUCȚII — BUCUREȘTI

Str. 7 Noiembrie nr. 201 bis, Sector 2, Telefon : 87 60 40, Telex : 10983

oferă piese de schimb pentru:

- **Tractor S 80-100 — proveniență U.R.S.S.**
- **Tractor T 100 M — proveniență U.R.S.S.**
- **Tractor T 100 M 3 — proveniență U.R.S.S.**
- **Autoscreper T 180 — proveniență R.S.C.**
- **Autoscreper T 200 — proveniență R.S.C.**
- **Autoscreper TEREX — proveniență S.U.A.**
- **Autodumper LEYLAND — proveniență Anglia**
- **Excavator NOBAS UB 80 — proveniență R.D.G.**
- **Autogreder D 557 — proveninţă U.R.S.S.**
- **Excavator JCB — proveniență Anglia**
- **Excavator ZEMAG — proveniență R.D.G.**
- **Săpător șanț ER 7 AM — proveniență U.R.S.S.**
- **Simeringuri**
- **Excavator DH 101 — proveniență R.S.C.**
- **Grup electrogen WOLA — proveniență R.P.P.**
- **Săpător HOLLANDRIN — proveniență Olanda.**

INTREPRINDEREA DE UTILAJE ȘI PIESE DE SCHIMB I.U.P.S.

4200 GHEORGHENI
Str. Bucinului nr. 208
Jud. Harghita

Execută și livrează în anii 1980—1981 pe bază de comandă fermă, vizată de banca națională, agricolă sau de investiții, utilaje pentru prelucrarea lemnului :

- **Mașina de îndreptat și fălțuit cu lățimea mesei de 400 mm tip „MI-4 m"**
- **Idem cu lățimea mesei de 500 mm tip „MI-5 m"**
- **Mașina de rindeluit la grosime cu lățimea mesei de 400 mm tip „MRG-4 m"**
- **Idem cu lățimea mesei de 500 mm tip „MRG-5 m"**
- **Idem cu lățimea mesei de 600 mm tip „MRG-6 m"**
- **Idem cu lățimea mesei de 800 mm tip „MRG-8 m"**
- **Circular de spintecat simplu cu diametrul pînzei pînă la 750 mm tip „CS-313"**
- **Fierăstrău circular dublu cu reglarea distanței de tăiere de la 230—2000 mm tip „FCD"**
- **Circular de tivit cu avans mecanic cu 6 pînze reglabile tip „CTAMm"**
- **Circular de spintecat multiplu greu cu avans mecanic cu 15 pînze reglabile tip „CSMg"**
- **Circular de tivit cherestea foioase cu avans mecanic tip „CTCf-238"**
- **Mașina de cepuit și scobit cu 6 operațiuni tip „MCSm"**
- **Pendula cu acționare hidraulică tip „PAH-2" și „PAH-3"**
- **Mașina de lustruit panouri cu 2 cil. tip „MLP-2"**
- **Idem cu egalizator și 2 cil. tip „MLP-2e"**
- **Idem cu 6 cil. și egalizator tip „MLP-6"**
- **Circular tip „Mineciu" pentru tăiat rigle**
- **Mașina de ascuțit pînza circulare de gater și panglica tip „MAPF"**

La cererea beneficiarilor trimitem prin poștă prospectul utilajelor cu toate caracteristicile înșirate.

De asemenea, livrăm pe bază de comandă următoarele PIESE DE SCHIMB PENTRU IFRON :

- **Cilindru hidraulic de ridicare cu cursa de 1100 mm.**
- **Cilindri de închidere cu cursa de 622 mm.**
- **Cilindri de basculare de 550 mm.**
- **Inversor IFRON.**

FABRICA METALURGICĂ – Sibiu

are în stoc piese de schimb pentru următoarele tipuri de mașini și utilaje :

- Tractoare U 660 ; S 650 ; S 1300 și UTOS
- Excavatoare 0,3–0 ; 4–0 ; 5 mc și Voronej
- Betoniere 250–500 l
- Auto SR 211 ; SR 113 ; SR 131 ; SR 116 ; TV ; IMS ; și ARO
- Piese și automate cărămizi

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

ACCELERAREA FABRICĂRII UTILAJELOR — CONDIȚIE PENTRU SCURTAREA DURATELOR DE PUNERE ÎN FUNCȚIUNE A INVESTIȚIILOR

În obiectivul „Revistei economice": noile capacități de producție de la Întreprinderea de țevi „Republica" din Capitală

INTENSIFICAREA ritmului de realizare a producției fizice planificate a unilajelor tehnologice, la nivelul prevederilor din contractele cu beneficiarii, constituie o condiție esențială pentru accelerarea punerii în funcțiune a noilor obiective de investiții. În acest cadru, urmărind impulsionarea livrării mașinilor, ca factor de scurtare a duratelor de execuție a noilor capacități de la I.T. „Republica", revista noastră a efectuat o investigație la una din unitățile furnizoare, întreprinderea „23 August" din București, publicată cu trei luni în urmă. În articol*) erau consemnate **rămînerile în urmă în execuția și livrarea utilajelor tehnologice contractate** între cele două întreprinderi vecine, principalele cauze care au generat această întîrziere, precum și unele sugestii și acțiuni care ar fi putut fi utile în realizarea într-un timp cît mai scurt a instalațiilor respective.

Revenim în acest număr asupra stadiului execuției utilajelor metalurgice la aceeași unitate furnizoare, pentru a evidenția în ce măsură producătorul și colaboratorii săi au reușit să urgenteze în acest caz livrările, ce obstacole se mențin în fabricația instalațiilor tehnologice amintite și ce măsuri se cer luate în continuare.

Obstacole persistente pe traseul colaborării interuzinale

DE LA ÎNCEPUTUL lunii iulie și pînă în prezent, între beneficiarul de investiții, furnizorul de utilaje și colaboratorii săi în realizarea utilajelor (chiar și între redacție și unii dintre aceștia), au avut loc numeroase contacte directe, cu scopul de a ajuta la depășirea unor dificultăți sau la elucidarea unor neclarități. Cu toate acestea, se poate afirma că, **la finele trimestrului III din acest an, în linii generale situația a rămas neschimbată.** Fabricația utilajelor menționate în tabelul nr. 1 nu a demarat încă, **termenele de livrare** inițiale — după contracte, după lista de utilaje — **nefiind respectate de către întreprinderea producătoare.**

CAUZELE actuale sînt similare celor ce erau valabile cu trei luni în urmă: ● **existența altor priorități** în execuția și livrarea utilajelor tehnologice pentru metalurgie (C.S. Galați, „Victoria"-Călan, C.S. Călărași) și la export ● **insuficiența unor capacități de producție** și prezența unor locuri înguste în unele sectoare de fabricație (la sectoarele calde și chiar la prelucrări mecanice), inclusiv la secția Mecanică 1 care trebuia să execute utilajele consemnate în tabelul nr. 1; ● **întîrzierea unor colaboratori** în livrarea către furnizorul principal a unor subansamble și repere de completare.

Ce posibilități se întrevăd, totuși, pentru producerea acestor utilaje restante în perioada care urmează?

— În cazul primei categorii de utilaje — **prese de turtit inele,** specialiștii din cadrul compartimentului „Producție" al întreprinderii „23 August" consideră că fabricarea acestora va avea loc în luna octombrie și livrarea nu mai tîrziu de luna noiembrie a acestui an. Dar utilajele vor fi livrate incomplet pentru că colaboratorii săi (vezi tabelul nr. 2) nu-și onorează, la rîndul lor, obligațiile ce le revin. Astfel, întreprinderea „Balanța"-Sibiu, deși afirma (în răspunsul la criticile formulate în „Revista economică" nr. 27/4 iulie a.c.), că va livra pînă la încheierea lunii august cele 6 distribuitoare pneumatice restante, totuși nici pînă la 20 septembrie a.c. acestea încă nu sosiseră la întreprinderea „23 August". Și se pare că ele vor mai întîrzia pentru că unele repere componente (Sorb Dn 20, Filtru DN 20 și Suport pentru filtru) nu au fost asimilate din vreme la producător, cu toate că ele erau

Tabelul nr. 1

Utilaje contractate cu întreprinderea „23 August" pentru a fi fabricate și livrate pentru noile obiective de la I.T. „Republica" din Capitală

Denumirea utilajului	U/M	Nr. comenzii	Termene de livrare		Perioada probabilă de livrare	
			din contracte	din lista de utilaje	amînată *)	reprogramată **)
Presă de turtit inele	3 buc. (10,9 t)	353—0030	iulie 1980	august 1980	sept. 1980	noiembrie 1980
Auxiliar la cuptor și mașină de vîrfuit	2 buc. (58 t)	353—0022	iunie 1980	iunie 1980	sept. 1980	trim. I. 1981

*)consemnată la sfîrșitul trimestrului al II-lea/1980.
**) consemnată la 20 septembrie 1980.

*) „Realizarea producției fizice — la baza livrărilor ritmice a utilajelor pentru investiții", R.E. nr. 27/4 iulie a.c.

Tabelul nr. 2

Subansamble de completare necesare a fi livrate de colaboratori pentru executarea utilajelor la întreprinderea „23 August"

Denumirea subansamblului și a colaboratorilor	U/M	Nr. comenzii	Termene de livrare	
			din contracte *)	probabile **)
Motor electric ASM 5/ 4 kW/750 („Electromotor" Timișoara)	3 buc.	80/ 0642/80	sem. II 1980	sem. I 1981
Distribuitoare pneumatice („Balanța" — Sibiu)	6 buc.	80/ 12228/26	trim. II 1980	—

*) confirmată la sfîrșitul trim. al II lea 1980.
**) consemnată la 20 sept. 1980.

prevăzute în cataloagele de produse ale întreprinderii.

— La **motoarele electrice** ce urmau a fi furnizate întreprinderii „23 August" de către „Electromotor"-Timișoara (tabelul nr. 2), situația se prezintă asemănător. De reținut este că astfel de motoare erau fabricate pînă de curînd la Întreprinderea de mașini electrice din București. Printr-o acțiune de restructurare a producției și redistribuire a sarcinilor în cadrul centralei de resort, aceste motoare au fost date spre fabricație la „Electromotor". Dar **pregătirea și asimilarea producerii** acestora la noul producător **nu s-a făcut în timp util** și, prin urmare, beneficiarii resimt goluri (uneori prea mari), în aprovizionarea cu această categorie de motoare**). Așa se poate explica de ce motoarele electrice vor fi primite, probabil, doar la sfîrșitul lunii martie 1981.

**) În răspunsul său (scrisoarea 18 409/28 07 1980), la articolul nostru, în timp ce întreprinderea „Balanța"-Sibiu a înțeles că e vorba de produse contractate cu întreprinderea „23 August" din București, „Electromotor"-Timisoara nu a înțeles acest lucru și ca atare nu a răspuns la obiect.

Factori de impulsionare a livrărilor

CE CONCLUZII se pot desprinde din cele prezentate?

1 În cadrul întreprinderilor „Republica" (proiectanta utilajelor) și „23 August" (executanta lor) este necesar **să se amplifice eforturile pentru găsirea celor mai bune soluții privind utilizarea temporară în produsele finite a unor motoare electrice și repere înlocuitoare a celor neprimite, în vederea cîștigării de timp pînă la asimilarea și livrarea acestora de către furnizori;**

2 **În cazul restructurării și redistribuirii** (destul de frecvente în unele centrale) **a producției și produselor, se cere desfășurată o activitate organizatorică sporită pentru ca predarea și preluarea sarcinilor să se facă „din mers" astfel ca să nu se creeze pauze în producerea și livrarea subansamblelor sau reperelor redistribuite altor întreprinderi ;**

3 **În cataloagele de produse** întocmite periodic să se treacă **numai acele produse care au fabricația asigurată în perioada respectivă.** Îndeosebi în cazul produselor nou asimilate sau modernizate să se ia toate măsurile de prevedere pentru ca fabricația și livrarea acestora în timp util de către producător, să devină certitudine.

Referitor la **celelalte două utilaje** — AUXILIAR LA CUPTOR ȘI MAȘINĂ DE VÎRFUIT — menționate în primul tabel, din punctul de vedere al aprovizionării și colaboratorilor, întreprinderea producătoare nu are, deocamdată, probleme. De aceea pare paradoxal că amînă pentru trimestrul I din 1981 execuția lor. Aici motivațiile au un suport mai complicat. Este vorba de cantitatea mai mare a utilajelor respective (aproape 60 de tone), de complexitatea acestora și, nu în ultimul rînd, de lipsa capacităților de producție în general, și la secția Mecanică 1 în special. Pentru că despre aceste aspecte am scris mai pe larg în articolul din luna iulie ne vom rezuma la a considera că **o mai judicioasă analiză a reprogramării utilajelor restante la execuție, o mobilizare și utilizare superioară a capacităților tehnice și umane, a spațiilor de producție ar putea determina ca și aceste utilaje să poată fi realizate și predate într-un timp mai scurt și mai profitabil la beneficiari.**

Gh. DRĂGHICI

P.S. Între timp ne vom adresa și centralelor industriale de care aparțin întreprinderile „Balanța"-Sibiu și „Electromotor"-Timișoara pentru a cunoaște opinia lor asupra situației create și a sprijinului pe care îl pot furniza în realizarea contractelor.

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Eforturi susținute pentru realizarea producției nete

PE PRIMELE 7 luni din anul 1980 planul producției nete industriale pe ansamblul economiei naționale a fost îndeplinit în proporție de 101,1%. Față de perioada corespunzătoare din anul precedent, realizările din acest an reprezintă o creștere de 9,3%.

În întreprinderile industriale republicane, producția netă pe 7 luni din 1980 a fost depășită pe total (100,3%) precum și la unele ministere : M.E.E. (104%), M.A.I.A. (102,6%), M.I.U. (100,2%). Dintre centralele industriale cu realizări deosebite sînt de menționat : Centrala minereurilor Deva (114,2%), Centrala industrială siderurgică Reșița (106,2%), Centrala industrială navală Galați (103%), Centrala industrială de rulmenți și organe de asamblare Brașov (103,5%) ș.a.

Alături de aceste rezultate bune se constată nerealizări ale producției nete la unele ministere : MMPG, MICh, MIM, MEFMC, MICM (vezi graficul), precum și la unele centrale din subordinea lor. Una din cauzele principale care au determinat nerealizările menționate o constituie depășirea nivelului planificat al cheltuielilor materiale, ca urmare îndeosebi a depășirii consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie. O altă cauză importantă a nerealizării producției nete este neîndeplinirea planului de beneficii, datorită depășirii cheltuielilor unitare pe produs și respectiv a cheltuielilor totale la 1000 lei producție marfă. Nerealizarea planului de beneficii — component important al producției nete — se înregistrează la MMPG (54,6%), MICh (93,8%), MIM (94,9%), MEFMC (97,2%), MICM (93,4%) — adică tocmai la acele ministere care nu au realizat producția netă.

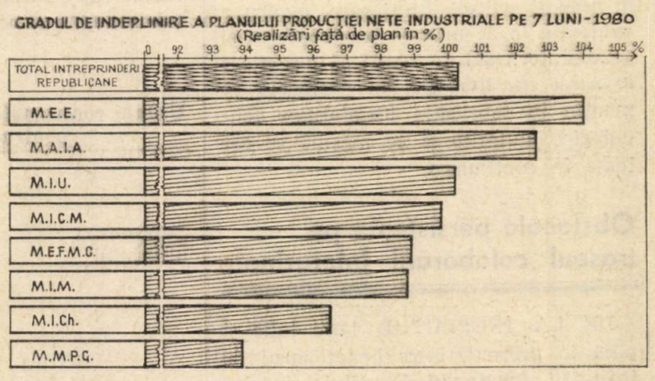

Pentru ca în lunile rămase pînă la sfîrșitul anului realizările să se situeze la nivelul planificat este necesar ca în întreprinderi și centrale industriale să se desfășoare o activitate organizatorică sporită pentru mobilizarea și valorificarea mai amplă a valorosului potențial tehnic și uman disponibil, pentru sporirea creativității și a eficienței în întreaga activitate.

„R. E." militează pentru

EXTINDEREA APLICĂRII GESTIUNII CALITĂȚII

— modalitate eficientă de sporire a performanțelor produselor și de reducere a costurilor —

ARGUMENTE PENTRU EXTINDEREA GESTIUNII CALITĂȚII PRODUSELOR: ● se realizează reduceri substanțiale ale costurilor de producție în condițiile ridicării sau menținerii performanțelor tehnico-funcționale ale produselor ● pentru furnizarea informațiilor și datelor aplicării se utilizează evidența existentă în unitățile economice ● se obține o repartiție mai echitabilă între producător și beneficiar a eforturilor de asigurare a funcționalității produsului la parametri înalți.

RIDICAREA calității produselor reprezintă o cerință esențială pentru toate întreprinderile din economia națională ca premisă de bază în creșterea gradului de satisfacere a cerințelor consumatorilor industriali și ale populației precum și în sporirea competitivității la export. Desigur, **o adevărată calitate presupune realizarea ei în condițiile economisirii resurselor materiale și umane utilizate,** a reducerii cheltuielilor de producție. Realizarea unui echilibru optim în această acțiune este de o deosebită însemnătate dat fiind că reducerea cheltuielilor aferente fabricației — și în special a celor materiale — nu trebuie să afecteze în nici un fel calitatea produselor.

Printre mijloacele care stau la îndemîna specialiștilor din unitățile economice **pentru realizarea simultană a celor două comandamente majore** — sporirea calității și reducerea costurilor — **deosebit de eficientă este aplicarea gestiunii calității produselor. Ea acționează pe baza principiului** că printr-o creștere relativ redusă a cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor de calitate se obține o diminuare a costurilor cu identificarea lor și o scădere substanțială a celor datorate defectelor de calitate și remedierii lor, în așa fel încît pe ansamblu cheltuielile totale cu calitatea se reduc considerabil (graficul). Totodată, avînd în vedere că amplificarea costurilor cu prevenirea apariției defectelor de calitate este generată de acțiuni ca: intensificarea controlului și a preocupărilor pentru îmbunătățirea soluțiilor constructive și tehnologice cuprinse în proiectele produselor, ridicarea calificării cadrelor, dotarea cu A.M.C.-uri și standuri de probă etc., devine evident faptul că gestiunea calității reprezintă un instrument prețios de sporire a calității în condițiile reducerii costurilor.

În acest cadru „Revista economică" își propune să continue și să-și amplifice preocupările desfășurate pînă acum pe o perioadă îndelungată în sprijinul extinderii gestiunii calității (vezi „R.E." nr. 32, 48 din 1976, 8, 24, 46 din 1977, 37 și 50 din 1978, 19 și 26 din 1979 și 23 și 36 din 1980) cu o acțiune consecventă de generalizare a experienței pozitive acumulate în întreprinderile noastre în această direcție, de intervenție activă în vederea înlăturării mai operative a obstacolelor din calea aplicării sale în practică.

Dimensiunile și limitele actuale în aplicare

PREOCUPĂRI privind aplicarea gestiunii calității există în întreprinderile noastre din cursul cincinalului trecut cînd s-au întreprins acțiuni de studiu ale conținutului și a sferei de cuprindere a acestei noțiuni, fiind elaborate metodologii și metode specifice de lucru, precum și unele încercări de introducere în practică a acestui mod de îmbunătățire a caracteristicilor tehnico-funcționale a produselor realizate. Pe baza activității desfășurate la inițiativa și cu sprijinul Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor (I.G.S.C.C.P.), în unele întreprinderi, în centrale industriale, în cadrul diferitelor institute de cercetare și inginerie tehnologică, în cadrul organelor județene ale I.G.S.C.C.P., în institute de învățămînt superior s-a acumulat o bogată documentare — teoretică și de multe ori și practică — privind modul de abordare eficientă și rezolvările posibile în practica economică românească, experiența valoroasă existentă în alte țări privind aplicarea gestiunii calității. Experimentarea unor componente ale acestei metode începînd din anul 1978 în peste 100 de unități economice ale industriei construcțiilor de mașini a probat pe deplin utilitatea sa de necontestat în acțiunea de eliminare a defectelor de calitate, în reducerea pierderilor din rebuturi, cu influențe economice favorabile oglindite în reducerea costurilor.

Rezultate bune a determinat aplicarea gestiunii calității îndeosebi în întreprinderile „Tractorul" Brașov, „Electroprecizia" Săcele, „Electroaparataj" București, Întreprinderea de motoare electrice Pitești, Întreprinderea mecanică Roman ș.a., unde în final a fost posibilă — pe această bază — reducerea costurilor totale ale calității în medie cu 10—15% și chiar peste acest procent, în condițiile în care nivelul calitativ al produselor realizate a sporit considerabil de la an la an. De asemenea, trebuie menționat faptul că în sprijinul implementării acestei adevărate „tehnologii" de sporire eficientă a calității,

● Implementarea eficientă a gestiunii calității în unitățile economice presupune parcurgerea următoarelor etape:

1) documentarea asupra conținutului, avantajelor, limitelor acestei metode, precum și asupra exigențelor pe care le impune utilizarea ei,

2) analiza necesității și oportunității aplicării sale în întreprindere și evaluarea eficienței economice scontate (cuantificabilă și necuantificabilă),

3) evidențierea costurilor calității prin inventarierea activităților care au în vedere asigurarea calității, stabilirea cheltuielilor care le sînt aferente și gruparea lor în cele trei categorii de costuri pe care le presupune aplicarea gestiunii calității (cu prevenirea apariției, cu identificarea defectelor de calitate și cu lipsa de calitate),

4) stabilirea bilanțului calității ce trebuie să pună în evidență costurile totale ocazionate de lipsa de calitate și detalcarea lor pe sursele care le generează,

5) studierea — cu ajutorul bilanțului calității — a tipurilor de defecte, a frecvenței și cauzelor acestora, precum și raspunderile pe compartimente,

6) definirea obiectivelor în vederea optimizării costurilor la producător în lumina exigențelor de calitate ale beneficiarului; întocmirea unui buget previzional eficient prin redimensionarea cheltuielilor pe baza analizei efectuate și a concluziilor desprinse,

7) elaborarea unor măsuri concrete care să permită redimensionarea cheltuielilor aferente calității în sensul stabilit prin bilanțul calității și bugetul previzional,

8) valorificarea rezultatelor și consolidarea lor prin confruntarea „pasivului" cu „activul" din cadrul bilanțului calității.

la Institutul Central de Conducere și Informatică a fost realizat un pachet cu programe pentru aplicații pe calculator a unor probleme de conducere a gestiunii calității produselor. O intensă activitate s-a desfășurat în cadrul Laboratorului de conducere a unităților industriale din Academia de Studii Economice din București unde au fost elaborate (încă din anul 1975) pentru studenți — dar și pentru întreprinderile industriale interesate — metodologii detaliate de lucru privind studierea, aplicarea și perfecționarea aplicării gestiunii calității.

Se cere precizat însă că numeroase din aplicațiile efectuate în întreprinderi nu au condus la obținerea unor rezultate economice superioare datorită existenței unor **limite** și omisiuni, care în principal au constat în :

- **rezumarea întregii metode doar la întocmirea „bilanțului calității"**, uneori fără corelarea lui cu evidențierea cauzelor și remediilor, iar alteori referitor doar la perioada de garanție. Omisiune considerabilă dacă ne gîndim că întocmirea bilanțului deși condiționează trecerea la o etapă următoare, este totuși numai o acțiune premergătoare gestionării efective și optimizării costurilor calității (vezi casetele înserate în text),
- **întocmirea bilanțului costurilor calității numai pe întreprindere** fără referiri la produsele de bază fabricate,
- **atribuirea întregii complexități de sarcini și acțiuni privind introducerea gestiunii calității compartimentului de con-**

Evoluția costurilor calității în condițiile aplicării gestiunii calității într-o intreprindere constructoare de mașini

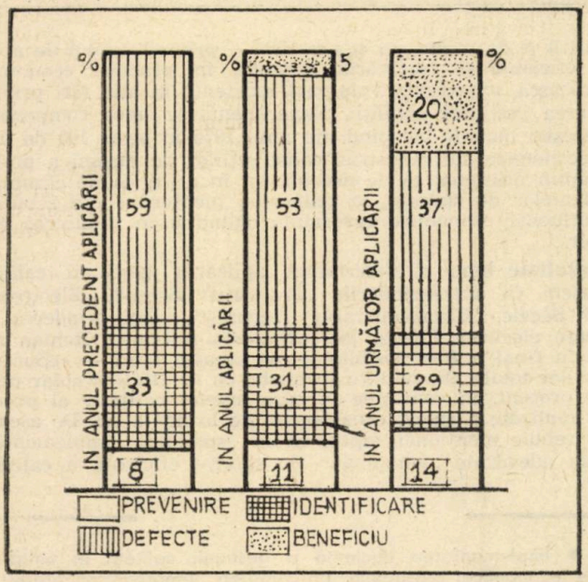

trol tehnic de calitate din întreprindere, celelalte compartimente și servicii fiind slab informate și antrenate,

- **neintocmirea bilanțului pe toate treptele** de influență a calității și slaba utilizare a lor de către unele centrale industriale pentru adoptarea de măsuri corespunzătoare.

Principalele obstacole în calea generalizării și unele sugestii privind înlăturarea lor

ANALIZÎND activitatea desfășurată în vederea aplicării gestiunii calității și mai ales rezultatele concrete obținute în acest sens **se poate aprecia că dimensiunile aplicării în economie a acestei metode sînt încă mult prea restrînse față de avantajele însemnate pe care le oferă.** Este adevărat că ea reprezintă un mod nou de abordare a relației calitate — costuri, și că, în ciuda eforturilor făcute — este prea puțin cunoscută în profunzime de specialiști, totuși, dat fiind însemnatele avantaje pe care le poate aduce economiei naționale și fiecărei întreprinderi în parte, **în toate unitățile economice se cer depuse eforturi substanțial amplificate pentru înlăturarea tuturor cauzelor care au tendința să restrîngă aria de aplicare, să stăvilească generalizarea experienței înaintate acumulate în implementarea gestiunii calității cu o eficiență ridicată.** Este vorba în principal de :

1 elaborarea unei metodologii care să asigure o interpretare unitară a tuturor elementelor care intervin în bilanțul calității, în repartizarea costurilor pe cele trei categorii, menite să pună de acord opticile diferite care există în unele întreprinderi atît în ce privește structura costurilor calității, cît și includerea acestora în diferitele categorii. În acest sens, apare necesară sporirea operativității în finalizarea și aplicarea în unitățile industriei constructoare de mașini a normei metodologice a Institutului Central pentru Construcții de Mașini care cuprinde nomenclatorul privind costurile calității, repartizarea lor pe categorii, metodologia unitară de aplicare, analiză și interpretare a lor, precum și răspunderile și atribuțiile în luarea deciziilor în această problemă,

2 înlăturarea abordării fragmentate și în mod izolat a diferitelor elemente componente ale gestiunii calității în unități de cercetare științifică și inginerie tehnologică, în întreprinderi, centrale industriale și ministere, prin parcurgerea obligatorie a tuturor etapelor pe care le presupune o aplicare eficientă,

3 perfecționarea sistemului actual de evidență primară și în general a sistemului informațional economico-financiar actual care nu în toate întreprinderile definește și evidențiază nemijlocit costurile calității cu toate elementele lor componente.

Un deosebit interes în această direcție prezintă preocupările cercetării din domeniul finanțelor, circulației monetare și prețurilor, de elaborare a unui studiu privind adaptările care se impun la actualul sistem informațional economico-financiar din întreprinderi pentru identificarea costurilor calității în structura corespunzătoare a aplicării bilanțului și gestiunii calității. În aceeași sferă de interes se înscrie și lărgirea activității Institutului Central de Conducere și Informatică în vederea adaptării unui număr sporit de pachete de programe referitoare la gestiunea calității, la introducerea prevederilor normei unitare de acțiune în documente, în așa fel încît centrele teritoriale de calcul electronic să fie în măsură ca din anul 1981

Bogdan PĂDURE

(Continuare în pag. 15)

● În cadrul Gestiunii calității produselor costurile calității sînt împărțite și grupate în următoarele trei mari categorii:

I. Costuri cu prevenirea apariției defectelor de calitate, *din care fac parte cheltuielile efectuate cu:*

– verificarea calității proiectelor (a concepției constructive și tehnologice) prin încercarea prototipurilor și a seriei zero,

– sporirea calificării personalului muncitor,

– elaborarea planului de control al calității și stabilirea metodelor utilizate în acest scop,

– dotarea cu aparate de măsură și control, standuri de probă etc.,

– verificarea utilajelor, a S.D.V.-urilor,

– realizarea și procurarea ambalajelor de protecție ale produselor finite, în concordanță cu exigențele operațiunii de transport,

– asigurarea unor condiții corespunzătoare de depozitare a semifabricatelor pe fluxul tehnologic și a produselor finite,

– alte acțiuni preventive pentru asigurarea calității prevăzute.

II. Costuri cu identificarea defectelor de calitate, *formate din cheltuielile efectuate cu:*

– recepția materiilor prime, a materialelor, reperelor și subansamblelor achiziționate pentru realizarea produselor,

– controlul preciziei în funcționare a mijloacelor de muncă și a aparaturii de măsură și control,

– verificarea procesului tehnologic, a calității produselor pe fluxul de fabricație și a produselor finite,

– încercări și verificări intermediare și finale, de fiabilitate etc.

III. Costuri datorate defectelor de calitate și remedierii lor, *determinate de :*

– rebuturi, remanieri, resortări, reefectuarea încercărilor,

– cheltuielile determinate de analiza și rezolvarea reclamațiilor primite de la beneficiari,

– costul activității de „service" în perioada de garanție a produselor,

– pierderi datorate diminuării volumului desfacerii determinată de lipsa de calitate,

– penalizări pentru neonorarea la termen a contractelor din lipsă de calitate,

– bonificații, diminuări de prețuri cauzate de încălcarea normelor de calitate etc.

Dezvoltarea accelerată și cu eficiență sporită a bazei de materii prime și energetice

SPORIREA PRODUCȚIEI DE CĂRBUNE LA NIVELUL CERINȚELOR ECONOMIEI (IV)

— În sprijinul activității desfășurate în bazinele carbonifere din Oltenia și Valea Jiului —

ÎN CONDIȚIILE ritmurilor înalte de dezvoltare a economiei, asigurarea cantităților de combustibil și respectiv de energie electrică planificate reprezintă o problemă vitală pentru buna desfășurare a producției în toate sectoarele de activitate. **Cu prilejul recentei vizite de lucru efectuate în bazinul carbonifer al Olteniei, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat minerilor — în cuvîntarea rostită la adunarea populară din orașul Motru — chemarea de a face totul pentru a spori producția de cărbune, pentru ca țara noastră să poată deveni în următorii ani, cît mai independentă de importul de petrol și cărbune, acoperindu-și necesarul de energie și combustibili din resurse proprii.**

În lumina acestor sarcini de o deosebită importanță pentru întreaga economie națională, continuăm investigația întreprinsă de revista noastră în marile bazine carfonifere din Oltenia și Valea-Jiului, prezentînd o sinteză a opiniilor specialiștilor din cadrul tuturor unităților implicate — miniere, furnizoare de utilajȇ tehnologice, termocentrale beneficiare etc. — privind modalitățile de antrenare mai activă a principalilor factori capabili să conducă, în cel mai scurt timp, la recuperarea restanțelor și realizarea sarcinilor planificate, pentru pregătirea în cît mai bune condițiuni a înfăptuirii sarcinilor din cincinalul viitor.

Urgentarea punerii în funcțiune a unor noi capacități de extracție

CONCENTRAREA eforturilor pentru recuperarea rămînerilor în urmă în **punerea în funcțiune la parametri planificați a noilor capacități de producție prevăzute, pentru pregătirea de noi fronturi de exploatare constituie,** alături de mai buna organizare a muncii la toate punctele de lucru, constituie un obiectiv prioritar pe baza căruia specialiștii apreciază că va fi posibil să crească nivelul producției fizice în fiecare carieră și exploatare minieră din bazinul carbonifer al Olteniei în așa fel încît din a doua parte a lunii septembrie, la nivelul combinatului să se realizeze zilnic 95 000 t lignit, iar în trimestrul IV al anului — circa 100 000 tone. De altfel, problema este valabilă pentru ambele bazine carbonifere unde o serie de deschideri de noi exploatări au depășit de mult termenul prevăzut de punere în funcțiune la parametrii proiectați. Este vorba, în principal, de unele capacități de producție din Valea-Jiului. (exploatarea minieră din zona A Cîmpul lui Neag, noi abataje la Lupeni, Vulcan, Uricani etc.), ca și cele din bazinul Oltenesc (carierele mici și minele noi de la Zegujani, Motru-Vest, Ploștina II, Rosința, Tismana, Fărcășești, Somănești și altele). **Pentru evitarea apariției unor asemenea probleme apare necesară o mai mare atenție în stabilirea ordinii de atacare a lucrărilor, organizarea și echilibrarea de așa natură a întregii activități de asigurare a fronturilor de lucru și de exploatare încît lucrările urgente să se desfășoare coordonat cu atacarea celor din perspectivă.** Ne referim îndeosebi la efectuarea lucrărilor de asecare a mlaștinilor și a terenurilor cu mare umiditate în zona Olteniei mai devreme față de momentul trecerii la descopertări, de executarea din vreme a drumurilor de acces și circulație ș.a.

Totodată se cere ca, printr-o sporire a eforturilor, specialiștii geologi să întocmească — pe baza unor studii și cercetări mult mai aprofundate, mai riguros fundamentate — hărți geologice, diagrame și estimări mai aproape de realitate. Și aceasta deoarece au mai existat cazuri cînd s-au cheltuit însemnate fonduri de investiții cu organizarea de șantiere, iar un însemnat volum de forță de muncă și utilaje a fost imobilizat cu efectuarea unor lucrări de descopertare ca, în final, stratul de cărbune, cît și calitatea lui să fie cu mult sub estimări.

Îmbunătățirea fabricației, exploatării și întreținerii utilajelor

DOTAREA la nivelul necesarului rațional, bine fundamentat, a unităților miniere cu agregate de extracție și transport a cărbunelui precum și exploatarea lor la indici superiori este o premisă hotărîtoare pentru extracția cărbunelui la nivelul sarcinilor de plan. Pentru realizarea ei preocupările factorilor implicați vor trebui să aibă în primul rînd în vedere :

1 **concentrarea cu prioritate a eforturilor în unitățile furnizoare pentru fabricarea și expedierea de urgență la exploatările miniere din Oltenia și Valea-Jiului a tuturor utilajelor contractate : excavatoare, combine de abataje, complexe mecanizate, mașini de haldat etc. inclusiv cele ale căror termene sînt în prezent expirate ;**

2 **eliminarea — la producător — a decalajelor care mai apar uneori la anumite utilaje** (complexe mecanizate, buldozere, excavatoare, mașini de haldat, stații de acționare la transportoarele cu benzi etc.) **între performanțele utilajelor livrate și cele cerute de condițiile concrete de exploatare din cariere și din mine.** Este vorba înainte de toate de fabricarea și livrarea de excavatoare cu cupă care să înlocuiască, în zonele colinare (Tismana I, Rovinari-est etc.), excavatoarele cu rotor care la lucrările în pantă nu pot avea randamente înalte. Dar și de faptul că pentru cerințele specifice exploatărilor din bazinul Olteniei sînt necesare tipuri de autobasculante cu sisteme de transmisie și hidraulice de dimensiuni și robusteți mai mari decît cele furnizate pînă acum. De asemenea, interesantă de luat în discuția specialiștilor este și opinia privind necesitatea punerii la punct a unor tehnologii și utilaje perfecționate care să permită extragerea selectivă a cărbunelui, diminuarea volumului de steril vehiculat și valorificarea mai înaltă a straturilor subțiri de substanță utilă.

Pentru realizarea acestor cerințe s-a apreciat ca necesar ca cercetătorii și proiectanții din cadrul unităților producătoare din cadrul MICM să studieze mai aprofundat, la fața locului, condițiile specifice de lucru și pe această bază să elaboreze utilaje de extracție și transport al cărbunelui mai adaptate specificului muncii în carieră sau în subteran. Nu este însă mai puțin adevărat că dat fiind că unitățile producătoare sînt obligate să se încadreze în prevederile înscrise în proiect, apare oportun ca la comanda utilajelor tehnologice să nu se înscrie — de către beneficiar — în proiectele de execuție doar condițiile ideale de lucru, ci să țină seama și de dificultățile reale și complexe pe care le presupune în fapt exploatarea cărbunelui și de probabilitatea apariției pe parcurs a unor condiții mai dificile de exploatare ;

3 **creșterea operativității activității de montaj a agregatelor tehnologice de extracție, prin livrarea de subansamble mari gata montate de către furnizori și prin intensificarea sprijinului beneficiarului la montajul general al instalațiilor productive noi.** Este vorba la Rovinari, de pildă, de definitivarea punerii în funcțiune a 4 excavatoare și a liniei 3 halde la Roșia, de terminarea lucrărilor la linia de cărbune Jilț, și a excavatorului nr. 2, de punerea în funcțiune a magistralei de cărbune Tismana II. a unui nou excavator și a unei linii de haldă la Lupoaia etc. ;

4 **accelerarea procesului de asimilare a utilajelor tehnologice noi, cu performanțe superioare.** În acest sens, apare necesare pe de o parte ca furnizorii din cadrul C.I.U.T.P.M. să-și sporească eforturile în vederea recuperării restanțelor față de prevederile planului tehnic de înnoire a producției, iar pe de altă parte ca beneficiarii să-și fundamenteze mai bine și mai din vreme necesarul de utilaje noi, evitînd o modificare mult prea frecventă cantitativă și calitativă (chiar pe parcursul anului de plan) a opțiunilor făcute. Totodată se impune ca unitățile miniere să colaboreze mai activ cu întreprinderile producătoare la omologarea mai operativă a agregatelor nou asimilate de către întreprinderile din țară ;

5 **sporirea preocupărilor pentru perfecționarea continuă a exploatării și întreținerii instalațiilor tehnologice din dotare, astfel ca indicii de folosire să se ridice în scurt timp la toate utilajele și, în special la cele din cariere, la peste 80 la sută.** Un aport considerabil sporit se așteaptă atît din partea furnizorilor (în special întreprinderea „Progresul" Brăila), cît și a beneficiarilor prin asigurarea în mai mare măsură a unor condiții normale de exploatare — construirea de drumuri corespunzătoare și eliminarea improvizațiilor în executarea lor, îmbunătățirea întreținerii și continua modernizare a celor existente — și prin asimilarea operativă și integrală a celor circa 30 de procente care le revin spre fabricație proprie din totalul pieselor de schimb necesare, efectuarea la vreme și de calitate a reparațiilor etc. Mai multă grijă vor trebui să manifeste unitățile miniere și pentru depozitarea corespunzătoare a subansamblelor, utilajelor tehnologice sosite de la furnizori, pentru a le feri de o deteriorare iremediabilă în timp.

Asigurarea forței de muncă în numărul și de calificarea corespunzătoare

O PROBLEMĂ ESENȚIALĂ pentru creșterea volumului de cărbune extras a reprezintă **asigurarea necesarului de forță de muncă** în numărul și de calitatea corespunzătoare, obiectiv pentru atingerea căruia eforturile se cer orientate cu prioritate în următoarele direcții :

- **impulsionarea preocupărilor** — atît în exploatările din bazinul Olteniei cît și al Văii-Jiului — **pentru calificarea și ridicarea pregătirii profesionale a personalului** ce efectuează lucrări de pregătire a noilor capacități cît și a celor care extrag cărbunele din abataje și cariere. În acest scop se cer utilizate forme variate de pregătire — în școli profesionale, la locurile de muncă, prin schimburi de experiență etc. — astfel încît cei ce vor utiliza mijloacele mecanizate să poată obține randamente ridicate pe fiecare utilaj, să le exploateze rațional astfel încît durata de funcționare a acestora să fie cît mai mare. Totodată, este necesar ca prin nivelul înalt de pregătire al cadrelor să se asigure și posibilitatea efectuării eventualelor intervenții pentru repararea unor defecțiuni accidentale, evitîndu-se astfel pierderile de timp necesare pentru utilizarea unor asemenea lucrări de către alt personal. **Deosebit de utilă ar fi totodată și înființarea pe platforma Rovinari — din județul Gorj — a unui institut de subingineri minieri de carieră** care ar putea contribui la accentuarea stabilității forței de muncă și pregătirea de specialiști pentru specificul exploatărilor din zona Olteniei ;

- **continuarea acțiunii de creștere a gradului de mecanizare nu numai a lucrărilor de bază, ci și a celor auxiliare.** În Valea-Jiului, de pildă, pentru montarea marilor complexe mecanizate, ca și pentru transportul lor în abataje, nu au fost asigurate uneori o serie de elemente de mică mecanizare — macarale, trolii etc. — ceea ce face ca la anumite exploatări asemenea lucrări să se efectueze greoi și cu mari întîrzieri. Este necesar ca atît furnizorii de asemenea utilaje cît și atelierele proprii ale exploatărilor să facă eforturi mai mari pentru a asigura din vreme asemenea scule și utilaje. De asemenea, de o deosebită necesitate — mai ales pentru carierele din Oltenia — ar fi ca excavatoarele „Castor" de 0,6 cm să fie dotate încă din fabrică cu un sistem mecanizat de lopeți. Cu atît mai mult cu cît un asemenea sistem a fost realizat, prin concepție proprie, în cadrul combinatului minier la un număr de 20 de agregate. Pentru aceasta însă, producătorul excavatoarelor — întreprinderea „Progresul" — Brăila — ar trebui să dovedească mai multă receptivitate și operativitate în asimilare. La fel se pune problema și în ce privește instalația de înfășurare pentru recuperarea benzii transportoare din cauciuc refolosibilă în carieră și în a cărei asimilare și fabricație unitățile constructoare de mașini nu dovedesc suficientă mobilitate.

Perfecționarea cadrului organizatoric al activității de extracție și valorificare

ALĂTURI DE ASPECTELE MENȚIONATE, important de relevat este faptul că pe parcursul investigației efectuate au fost evidențiate o serie de posibilități de extracție și valorificare a cărbunelui care merită relevate deoarece pot contribui fără investiții suplimentare, sau cu un minimum de resurse financiare alocate la sporirea substanțială cantitativă și calitativă a producției miniere.

O măsură bună și care se cere continuată este aceea a **construirii de depozite pentru stocarea cărbunelui atît la furnizori cît și la beneficiari,** dat fiind că avantajele sînt substanțiale dacă se are în vedere că în acest fel se creează condiții pentru uscarea mai bună a cărbunelui și pentru creșterea calității, a conținutului său în calorii, prin sortarea și amestecare. Pe această bază, se poate crea un stoc-tampon de cărbune (care va trebui să crească cu mult peste 1,5—2 milioane de tone) capabil să asigure o anumită independență a termocentralelor față de furnizori, evitînd situațiile critice în aprovizionare și asigurînd continuitate în aprovizionarea cu cărbune în perioada iernii.

Dată fiind întreținerea necorespunzătoare a utilajelor auxiliare (buldozere, excavatoare cu cupă, autogredere, macarale, etc.) pe deoparte și faptul că întreprinderile care le au în prezent în dotare (I.U.T.C.C.R.) nu reușesc să le asigure la nivelul cerințelor, o soluție organizatorică posibilă pentru eliminarea acestor neajunsuri ar putea fi ca utilajele **auxiliare de extracție și transport să treacă în dotarea unităților miniere, ceea ce ar determina evident mai multă preocupare pentru întreținerea lor, reducerea personalului TESA și auxiliar cu circa 30%.**

De o deosebită importanță este **luarea în studiu a propunerii ca unitățile producătoare ale Combinatului minier Oltenia și termocentralele beneficiare de la Rovinari și Turceni, care se află pe aceeași platformă industrială să se unifice** — din punct de vedere organizatoric — **într-o singură centrală de extracție și utilizare a cărbunelui** așa cum de altfel este organizată această activitate complexă miniero-energetică și în alte țări din lume. Propunerea merită toată atenția factorilor implicați dat fiind însemnatele **avantaje** pe care le comportă : economisirea unui însemnat număr de personal TESA care se ocupă în prezent cu înregistrări și evidențe separate ale cărbunelui la producător și utilizarea ca produs final și respectiv, materie primă, concentrarea eforturilor atît în domeniul extracției cît și al prelucrării cărbunelui spre un obiectiv esențial al economiei : producerea de energie electrică. Tot în acest scop ar trebui mai atent examinată propunerea că indicatorul fizic de bază în aprecierea activității desfășurate în sectorul minier să fie o anumită cantitate de gigacalorii (și nu ca în prezent tona de cărbune extras unui cărbune de calitate, spălat și sortat), iar la nivel de Combinat de extracție și valorificare a cărbunelui ca indicator să fie instituționalizat kilowatul-oră de energie produsă.

În acest context, apare clar în evidență că un sprijin substanțial în realizarea marilor obiective ce revin exploatărilor carbonifere ale țării sînt chemate să-l acorde Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, Ministerul Construcțiilor de Mașini, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, Ministerul Construcțiilor Industriale, Comitetului de Stat al Planificării, Ministerul Muncii, precum și organele locale de partid și de stat. În special în ce privește asigurarea mai operativă de mijloace mecanizate de nivel ridicat, normarea consumurilor materiale și a muncii în raport de cerințele efective și reale ale exploatărilor, punerea ritmică la dispoziție de mijloace de transport, intensificarea activității de punerea în exploatare a unor noi zăcăminte, pentru accelerarea ritmului de construcție a noilor centre urbane miniere — Rovinari, Mătăsari, și Tresțioara — pentru continua îmbunătățire a condițiilor de muncă și de viață ale minerilor.

Prin amplificarea eforturilor proprii ale minerilor și beneficiind de acest sprijin multilateral se creează premisele necesare instaurării și menținerii unui ritm ridicat în extragerea și livrarea cărbunelui către industria siderurgică, termocentrale și pentru necesitățile populației.

V. BOESCU
P. BOGDAN

VALORIFICAREA DEPLINĂ ȘI CU EFICIENȚĂ SPORITĂ A FONDULUI FUNCIAR (II)*

Amplasarea rațională a obiectivelor investiționale

AMPLASAMENTUL reprezintă actul generic esențial al oricărei exploatații. Datorită caracterului său de fixitate (imobilitate), amplasamentul trebuie ales numai în urma unui studiu atent și complex, erorile de amplasament fiind în multe cazuri iremediabile, sau greu remediabile, dar cu costuri ridicate.

În fapt, amplasarea obiectivelor ce trebuie realizate, fără luarea în considerare a tuturor factorilor de incidență asupra desfășurării lor pe un teritoriu dat, poate avea repercusiuni dintre cele mai grave : scăderea efectelor utile ale tehnologiilor folosite, afectarea sistemului constructiv, o eficiență scăzută a investițiilor și a activității de producție.

Experiența atestă că numeroase investiții, amplasate cu ignorarea unor principii de bază, suportă pe perioade îndelungate un volum considerabil de amortismente, de cheltuieli de transport (al produselor, materialelor și forței de muncă etc.) cu implicații directe în economicitatea producției, antrenînd și scoaterea din producția agricolă a unor terenuri cu potențial productiv superior. Deci, este o necesitate absolut obiectivă ca toți cei ce concură la amplasarea investițiilor să aprofundeze complexul condițiilor social-economice, naturale și tehnico-constructive din studiile și proiectele elaborate la nivel macroteritorial (planurile de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, studiile de prognoză, programele naționale privind dezvoltarea diferitelor ramuri și activități, studiile de zonare a producției agricole, studiile de sistematizare teritorială, proiectele de organizare și amenajarea teritoriului pe bazine hidrografice, perimetre ameliorative etc). și la nivel microteritorial (schițele de sistematizare a localităților, proiectele de organizarea teritoriului și dezvoltarea producției agricole în cadrul consiliilor unice agroindustriale, sistemelor și perimetrelor ameliorative etc.) pentru determinarea unor amplasamente optime, care să asigure valorificarea integrală a teritoriului. În fapt, îmbinînd în mod judicios criteriul eficienței economice maxime cu dezvoltarea armonioasă a economiei în profil teritorial, amplasarea noilor obiective este chemată să contribuie la dezvoltarea continuă a potențialului economic al țării, la valorificarea superioară a resurselor naturale, materiale și de muncă în toate zonele și mai ales în zonele rămase mai în urmă.

În amplasarea noilor obiective, urmărind țelul valorificării optime a resurselor și dezvoltării echilibrate a economiei în profil teritorial, trebuie ținut cont de următoarele deziderate :

- dezvoltarea tuturor zonelor și a localităților să asigure valorificarea resurselor funciare și a forței de muncă existente ;
- încadrarea în profilul ramurii (pentru a asigura un sistem unitar de producție și extindere a cooperării inter-industriale) și repartiția teritorială a factorilor necesari, adecvat planurilor de dezvoltare social-economică în profil teritorial, a programelor naționale ;
- încadrarea în prevederile studiilor de sistematizare teritorială și a schițelor de sistematizare a localităților ;
- asigurarea unor distanțe economice față de utilități — rețele electrice, surse de alimentare cu apă, deversarea apelor uzate, căi de comunicații și posibilități de cooperare în asigurarea utilităților ;
- posibilități de dezvoltare a unor centre sau unități deja existente, folosind la maximum spațiile libere în care să fie amplasate noi construcții, în vederea optimizării capacităților existente ;
- posibilități maxime de punere în valoare complexă a resurselor naturale și a potențialului existent de forță de muncă ;
- legături funcționale și distanțe optime față de centrele de aprovizionare și desfacere a producției.
- asigurarea factorilor tehnico-economici necesari planului general : fluxul tehnologic de producție optim, prin realizarea unor legături directe, în corelare cu adoptarea sistemului de transport adecvat ; dimensionarea și delimitarea terenului la o suprafață optimă ; realizarea de hale de mare capacitate care sporesc suprafețele construite ; trasarea rețelelor de transport astfel încît să asigure ocuparea unor suprafețe minime și folosirea eficientă a mijloacelor de transport ; concentrarea construcțiilor pe o suprafață redusă ceea ce asigură și rețele minime de echipare tehnică ; respectarea cerințelor specifice diferitelor tipuri de obiective ;
- respectarea cerințelor arhitectonice, prin amplasarea tuturor obiectivelor și a fiecărui element în raport cu sistematizarea de ansamblu a teritoriului și localităților, realizînd o unitate armonioasă (estetică) a construcțiilor, spațiilor libere, rețelelor de comunicații și a spațiilor verzi ;
- luarea în considerare a tuturor condițiilor orografice și microclimatice, hidrogeologice și hidrografice, geotehnice, de protecție contra incendiilor etc.;
- respectarea particularităților diferitelor ramuri, optimizarea amplasamentului fiind rezultanta analizei tuturor condițiilor enunțate și în final a fluxurilor și legăturilor funcționale, astfel ca toate costurile aferente (de investiții, exploatare, transporturi etc.) să fie minime, iar amplasamentul să se integreze în dezvoltarea armonioasă a teritoriului și a localităților.

Problema amplasamentelor capătă o deosebită însemnătate și prin aceea că, în complexul măsurilor pentru gospodărirea rațională a resurselor funciare, respingerea oricăror tendințe de scădere a suprafețelor cultivate, punerea în valoare agricolă a terenurilor neproductive și slab productive constituie o cerință socială majoră. Totuși, în practica curentă, ca urmare a intensității dezvoltării economice au fost și sînt situații de ocupare a terenurilor productive pentru diferite amplasamente industriale și agricole, dezvoltarea și modernizarea căilor de comunicație, lucrărilor de îmbunătățiri funciare, amenajărilor hidrotehnice, exploatărilor miniere de suprafață etc. Astfel, numai din anul 1974 și pînă la începutul anului 1980, au fost scoase din producția agricolă, pentru obiective de investiții, terenuri în suprafață totală de 205 060 ha, din care 67 094 ha au fost eliminate definitiv din producția agricolă. Problema este de acută actualitate dacă avem în vedere că numai în ultimii doi ani (1978—1979) suprafața scoasă din producția agricolă totalizează 33 060 ha din care definitiv 15 094 ha (11 822 ha arabil, adică 78%).

În aceste condiții s-ar impune interzicerea cu desăvîrșire a amplasamentelor, cel puțin pe terenurile de categoria I-a și a II-a de fertilitate.

În cazul tuturor amplasamentelor, analizarea obligatorie a unei variante suplimentare în care evaluarea suprafețelor de teren ocupate să fie indicator de bază în alegerea variantei optime, constituie un demers obligatoriu pentru atingerea unei raționalități economice și sociale juste.

Îmbunătățirile funciare — în concordanță cu cerințele valorificării și exploatării eficiente a terenurilor

ÎMBUNĂTĂȚIRILE FUNCIARE sînt principalele lucrări care asigură conservarea și ameliorarea fondului fun-

*) *Prima parte a studiului s-a publicat în nr. 38 din 19 septembrie 1980*

ciar, ridicarea capacității sale de producție și obținerea efectivă a unor producții agricole sporite ; ele reprezintă una din principalele forțe de producție ale agriculturii, atît prin suprafața pe care se realizează, cît și prin volumul investițiilor antrenate și durata lor îndelungată de serviciu (tabelul).

Dinamica principalelor lucrări de îmbunătățiri funciare
(mii ha)

Anul	Desecări	Irigații	Combaterea eroziunii
1965	789	230	40
1970	1 100	731	435
1975	1 966	1 474	983
1980	2 900	3 000	1 900
1985	3 700-3 750	3 700-4 000	2 850-2 900
1995	6 400	5 300	5 300

Asigurînd regularizarea regimului apei (aducerea, evacuarea, redistribuirea) pe terenul amenajat, astfel încît să se realizeze condiții optime de producție, și ameliorarea (ulterioară) a terenurilor, iar în corelare cu organizarea teritoriului, crearea condițiilor pentru exploatarea eficientă a terenurilor amenajate, lucrările de îmbunătățiri funciare au un rol hotărîtor în gospodărirea resurselor.

Experiența demonstrează că numai acele lucrări se dovedesc eficiente, care au la bază studiul complexului de factori (naturali, tehnici și economici), integrați cerințelor producției agricole, respectiv exploatării eficiente a terenurilor amenajate, cu respectarea următoarelor principii de bază :

- încadrarea în prevederile studiilor de sistematizare teritorială a județelor și a bazinelor hidrografice ;
- integrarea în programele naționale de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice, gospodărirea apelor și îmbunătățiri funciare, conservarea și dezvoltarea fondului forestier etc. ;
- valorificarea superioară a tuturor terenurilor și crearea cadrului pentru desfășurarea în condiții optime a procesului de producție, asigurînd utilizarea eficientă a terenului și a apei ;
- valorificarea pentru producția agricolă a terenurilor neproductive sau slab productive (pretabile), protecția împotriva proceselor secundare de diminuare a fertilității, îmbunătățirea structurii generale de folosință a terenurilor, definirea unor sisteme de cultură (asolamente) specifice terenurilor amenajate, reamplasarea rețelei de drumuri pentru a crea cadrul teritorial optim de folosire a pămîntului și a lucrărilor de îmbunătățiri funciare.

Aceste funcții se realizează prin elaborarea concomitentă a programelor lucrărilor de îmbunătățiri funciare și de organizare a teritoriului, pentru a garanta crearea celor mai raționale și rentabile forme de exploatare a resurselor funciare și a mijloacelor de producție strîns legate de pămînt în cadrul procesului de producție (lucrările de îmbunătățiri funciare, bazinele de retenție, construcțiile agrozootehnice etc.).

Însă, la noi încă mai prevalează concepția constructivă în realizarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare, cu toate că sarcina constructorilor încetează odată cu executarea amenajărilor respective și nu după atingerea parametrilor ameliorativi, care sînt prevăzuți, de altfel, în proiecte numai prin producțiile (oarecum arbitrar stabilite), luate în calculul eficienței economice. În prezent, producțiile stabilite pentru fundamentarea oportunității investițiilor au ca bază întregul complex de măsuri agro-pedo-ameliorative ce sînt necesare de realizat dar, cu excepția investiției de bază (îndiguiri, irigații, desecări, combaterea eroziunii solului) restul lucrărilor necesare sînt prevăzute la investiții conexe sau colaterale, urmînd a fi realizate ulterior de fiecare unitate agricolă (în funcție de posibilități și cînd va crede) deci nu odată cu investiția de bază și la termenul optim. Or, este în intersul tuturor de a avea imaginea reală și integrală a eforturilor materiale necesare pentru a promova o acțiune de anvergură, ca și a rezultatelor nete ce se pot obține.

Se impune ca, specialiștii și ceilalți factori de răspundere să acționeze pentru a modifica concepția actuală prin care se fundamentează eficiența în lucrările de îmbunătățiri funciare, pe cel puțin următoarele direcții :

- considerînd sporul de producție pe terenurile pe care se realizează lucrări de hidroameliorații, nu numai ca efect al acestora ;
- investițiile necesare pentru realizarea producțiilor preconizate pe terenurile amenajate să aibă în vedere nu numai investițiile pentru lucrările de bază, ci și pe cele conexe ;
- raportarea indicatorilor tehnico-economici la o suprafață cît mai mare (perimetru, zonă de ameliorat) pentru a obține indici cît mai favorabili ;

În același timp, se desprinde ca o necesitate stringentă pentru asigurarea efectului lucrărilor de îmbunătățiri funciare, respectarea următoarelor principii :

- amplasarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare în corelare cu folosința de perspectivă a terenului ;
- trasarea rețelei hidrotehnice și de drumuri pentru a asigura atît exploatarea hidroameliorativă cît și agricolă în corelare cu dotarea și echiparea tehnică a teritoriului (așezări populate, centre de producție, căi de comunicație), cu limitele naturale (păduri, fire de vale, cursuri de apă, lacuri de acumulare etc.), cu organizarea terenului și cerințelor de exploatare eficientă a sistemei de mașini și tractoare ;
- trasarea rețelei de conducte de irigații în cadrul masivelor funciare, urmărind evitarea unor situații care antrenează scăderea economicității exploatării : distanțe neuniforme între antene, lipsa continuității antenelor sau a distanței între ele și între ploturile limitrofe (deși condițiile teritoriale nu impun aceasta), irigarea prin brazde și prin aspersiune pe aceeași antenă, neparalelismul antenelor, intersectarea canalelor deschise și distanțe diferite între hidranți ;
- obligativitatea realizării concomitente cu investiția de bază (îndiguiri, desecări, irigații, combaterea eroziunii solului) a investițiilor conexe și colaterale vizînd atingerea parametrilor prevăzuți în proiecte privind nivelul producțiilor luate în calculul eficienței economice.

Politică unitară în gospodărirea resurselor funciare

UTILIZAREA integrală și eficientă a resurselor funciare constituie o problemă esențială a epocii noastre, mai ales în condițiile contradicției dintre cerințele în creștere ale urbanizării, dezvoltării activităților industriale și de echipare a teritoriului, pe de o parte, și cerințele de produse agroalimentare pe de altă parte. Complexitatea problemelor privind folosirea terenurilor pentru producerea de hrană și lemn (deci pentru agricultură și silvicultură) este accentuată de concurențialitatea amplasării platformelor industriale și penetrația rețelelor de echipare tehnică, ceea ce face ca dimensiunile globale ale teritoriului agricol să se reducă De fapt, folosințele teritoriului constituie ecosisteme culturale, adică sisteme culturale în care omul, societatea, încearcă să-și obțină obiectivele prin exercitarea controlului asupra variabilelor din cadrul ecosistemelor globale. Acest dinamism, societatea îl controlează prin organizarea și amenajarea teritoriului în ansamblu și a fiecărei folosințe în parte, adecvat condițiilor natural-economice și ale dezvoltării bazei tehnico-materiale.

Se impun atenției generale, pentru dezvoltarea armonioasă a teritoriului prin amplasarea rațională a forțelor de producție și pentru buna gospodărire a resurselor funciare, următoarele deziderate :

- îmbunătățirea cadrului legislativ prin elaborarea unui COD FUNCIAR unitar pentru întreaga economie care să înlocuiască cele peste 30 de acte normative existente (legi, decrete, H.C.M.-uri, ordine etc.) care, în fapt, favorizînd interesele unei ramuri sau activități sînt în dezavantajul interesului general al societății în ceea ce privește utilizarea fondului funciar ;
- crearea unei discipline de sinteză (în învățămînt și cercetare) privind gospodărirea resurselor funciare — ECONOMIA FUNCIARĂ — care să asigure formarea completă și complexă a celor care prin activitatea lor contribuie la valorificarea resurselor funciare în procesul de sistematizare, organizare și amenajare a teritoriului, indiferent de specialitatea sau facultatea absolvită ;
- schimbarea sistemului de planificare a producției agricole, stabilindu-se numai producția de realizat la produsele principale și nu suprafețele care trebuie cultivate — prin repartizarea culturilor în funcție de mărimea suprafeței arabile deținute de către unitățile agricole. Aceasta ar da posibilitatea fiecărei unități agricole de a-și defini cît mai bine profilul de producție, valorificînd potențialul productiv al terenurilor în strînsă corelare cu condițiile de dotare și echipare tehnică, cu posibilitățile de aplicare a diferite tehnologii specifice și de integrare a producției agricole cu industria de prelucrare.

Ion BOLD

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

EFICIENȚĂ ECONOMICĂ RIDICATĂ – obiectiv principal în elaborarea bugetelor de venituri și cheltuieli pe anul 1981

UNITĂȚILE ECONOMICE elaborează în prezent proiectele bugetelor de venituri și cheltuieli pe anul 1981. În cadrul măsurilor de aplicare a mecanismului economico-financiar, acestea au rolul de instrument la îndemîna organelor de conducere ale fiecărei unități economice pentru întărirea autogestiunii economico-financiare, pentru conducerea activității, pentru asigurarea echilibrului financiar. Bugetele de venituri și cheltuieli trebuie să reflecte sporirea mai accentuată a eficienței economice, folosirea integrală și cu randament sporit a mijloacelor materiale și bănești, reducerea costurilor de producție totale și îndeosebi a celor materiale, creșterea valorii producției nete, instaurarea unui regim sever de economii în toate compartimentele.

Premisa de bază a elaborării în bune condiții a proiectelor bugetelor de venituri și cheltuieli în fiecare unitate economică o constituie **elaborarea și fundamentarea proiectului de plan economic** al acesteia pe baza indicatorilor stabiliți de organul ierarhic superior, a calculelor proprii și a măsurilor stabilite pentru asigurarea condițiilor de realizare a fiecăruia din indicatorii înscriși în plan. Asigurarea cu contracte a desfacerii producției la intern și extern, a aprovizionărilor necesare constituie, de asemenea, elemente prioritare în pregătirea planului pentru anul viitor. Planul economic al fiecărei unități furnizează unele elemente de bază în elaborarea bugetelor de venituri și cheltuieli, ca de exemplu: volumul producției, volumul investițiilor, nivelul costurilor de producție totale și al celor materiale, fondul de retribuire și altele, în funcție de specificul unității. Bugetul de venituri și cheltuieli asigură reflectarea acestora în expresie financiară și stabilește resursele financiare pentru desfășurarea activității, rezultatele financiare planificate, modul de repartizare a acestora. Prin obiectivele sale de stabilire a rezultatelor financiare, de a reflecta întărirea și aplicarea cerințelor autogestiunii economico-financiare, echilibrul financiar, **bugetul de venituri și cheltuieli trebuie să aibă în fiecare unitate un rol activ asupra desfășurării lucrărilor de elaborare a planului economic, prin scoaterea în evidență a cazurilor de ineficiență, rentabilitate scăzută, folosire incompletă a capacităților de producție, a mijloacelor materiale și bănești.** În aceste condiții planificarea economică și cea financiară se împletesc, completează și integrează într-un proces unic, subordonat aceluiași țel: dezvoltare și eficiență.

Folosirea cît mai deplină a bazei materiale de care dispune fiecare unitate, a fondurilor de producție puse la dispoziția acesteia de către societate sau procurate din fondurile proprii, constituie unul din obiectivele esențiale, care trebuie urmărit la elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli. A spori mai accentuat eficiența, pe această linie, înseamnă, stabilirea și analiza pentru anul de plan, în comparație cu anul precedent, a unor indicatori care să exprime **gradul de eficiență** și anume: **volumul producției, activității sau încasărilor la o mie lei fonduri fixe** sau **fonduri de producție,** în funcție de ramura din care face parte unitatea; **volumul beneficiilor la o mie de lei fonduri fixe** sau **fonduri de producție.**

ANALIZA ATENTĂ a nivelului acestor indicatori de către conducerea fiecărei unități trebuie să aibă drept rezultat decizii pentru găsirea soluțiilor de îmbunătățire, în plan și în execuție, a raporturilor exprimate prin mărimile respective. Deciziile, soluțiile au legătură directă cu volumul producției, activității sau încasărilor, cu volumul fondurilor fixe și a celor de producție, inclusiv al investițiilor solicitate în anul de plan, cu rezultatele financiare ale unității. Deciziile, soluțiile înseamnă căi concrete care să conducă la creșterea eficienței, care să se reflecte în bugete și să aibă asigurate condiții de realizare.

Dimensionarea cheltuielilor pentru obținerea producției, a prestărilor de servicii sau a încasărilor din activitatea desfășurată constituie un element important în elaborarea bugetelor de venituri și cheltuieli. **Nivelul cheltuielilor de producție** sau **de circulație** la o mie lei realizări din producția marfă sau la o mie lei încasări din activitatea desfășurată, în anul de plan, comparativ cu anul de bază, scoate în evidență în ce măsură rezultatele financiare ale unității, rentabilitatea acesteia marchează o îmbunătățire. Creșterea productivității muncii în unitate, mai buna folosire a bazei materiale existente, asigurarea încadrării în normele de consum privind materialele, combustibilul și energia, conduc în mod direct la reducerea costurilor, la sporirea rentabilității. Soluțiile și măsurile în această direcție trebuie să aibă o arie cît mai mare și să cuprindă toate compartimentele de lucru din unitate. Analiza costurilor pe ansamblul unității și a fiecărui produs, serviciu sau activitate, în vederea evitării oricăror cheltuieli inutile sau neeconomicoase trebuie să conducă la eliminarea eventualelor cazuri de neacoperire a cheltuielilor din venituri sau de rentabilități scăzute.

Încasările ce se înscriu în bugetul de venituri și cheltuieli al fiecărei unități, în funcție de activitatea desfășurată, precum și cheltuielile efectuate pentru realizarea încasărilor respective sînt principalele elemente care conduc la **stabilirea beneficiului planificat.** În contextul aplicării noului mecanism economico-financiar, beneficiul dobîndește funcții sporite. Beneficiul reflectă principala cerință a înfăptuirii autogestiunii economico-financiare. Din beneficiu se asigură resurse pentru constituirea fondurilor proprii de dezvoltare economico-socială a întreprin-

derii, resurse pentru restituirea fondurilor avansate de societate, resurse pentru cointeresarea oamenilor muncii la realizarea beneficiilor prin constituirea fondului de participare la beneficii și a celui pentru acțiuni sociale, precum și resurse pentru o contribuție continuu sporită a fiecărei unități la dezvoltarea generală a societății, pe calea vărsămintelor la bugetul statului. Respectarea prevederilor Legii privind formarea, planificarea, repartizarea și vărsarea beneficiilor, precum și a celor din Legea finanțelor cu privire la normele de repartizare prin plan a beneficiilor, constituie o cerință menită să asigure folosirea bugetului de venituri și cheltuieli în înfăptuirea autogestiunii și autofinanțării în fiecare unitate.

CA INSTRUMENT AL ECHILIBRULUI FINANCIAR, bugetul de venituri și cheltuieli reflectă acest echilibru în plan și în execuție, pe ansamblul unității, cît și pe fiecare latură a activității economico-financiare a unității. Astfel, la elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli trebuie să se aibă în vedere : planificarea echilibrată, sub aspect financiar, a veniturilor, cheltuielilor și rezultatelor financiare din activitatea desfășurată de unitate, potrivit profilului acesteia ; echilibrul între resursele și cheltuielile pentru investiții ; echilibrul între resursele și destinațiile privind mijloacele circulante ; echilibrul între resursele și cheltuielile prevăzute a se efectua în cadrul diferitelor fonduri, prevăzute de lege a se constitui și prevedea la dispoziția unității. Stabilirea prin bugetul de venituri și cheltuieli a echilibrului între resurse și cheltuieli pe diferitele laturi ale activității economico-financiare a unității nu trebuie să fie privite numai sub aspect contabil sau de egalitate matematică, ci trebuie **să reflecte analiza și decizia financiară a organelor de conducere din unitatea respectivă cu privire la dimensionarea optimă a volumului cheltuielilor de investiții, a volumului mijloacelor circulante, a cheltuielilor ce urmează să se efectueze din fiecare fond în parte, precum și cu privire la folosirea la maximum a resurselor proprii, a rezervelor existente, la creșterea gradului de autofinanțare, pe ansamblul unității și pe fiecare acțiune în parte.** Echilibrul financiar impune introducerea unui accentuat spirit de bună gospodărire a mijloacelor materiale și bănești, de realizare a acțiunilor planificate cu cît mai puține resurse și în condiții de economicitate la cheltuieli.

La **planificarea cheltuielilor pentru investiții**, în bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii se au în vedere prevederile planului de investiții, gradul și perspectiva de asigurare cu documentație tehnico-economică a obiectivelor respective, prevederile contractelor de execuție a lucrărilor și de achiziție a utilajelor, duratele de execuție a lucrărilor, termenele de dare în funcțiune. Un element important îl constituie repartizarea cheltuielilor de investiții pe categoriile prevăzute de lege, în funcție de resursele de finanțare. Analiza trebuie să urmărească necesitatea și eficiența cheltuielii, evitarea imobilizărilor de fonduri prin scurtarea duratelor de execuție și asigurarea utilajelor potrivit graficelor de montaj. Analiza trebuie să conducă la decizii cu conținut economico-financiar de perfecționare a activității în acest domeniu. Determinarea cît mai exactă a **resurselor proprii pentru finanțarea investițiilor** și îndeosebi a celor din amortizare și beneficii, repartizarea acestora pe trimestre, în funcție de perioadele de realizare, necesitățile de efectuare a cheltuielilor constituie, de asemenea, cerințe ale folosirii pîrghiei planificării financiare pentru asigurarea desfășurării în bune condiții a procesului de finanțare a investițiilor unității.

INTRODUCEREA bugetului de venituri și cheltuieli ca instrument de conducere a activității economico-financiare din unitățile economice a creat condiții ca, în domeniul **mijloacelor circulante**, să se asigure elemente noi pentru perfecționarea procesului de planificare, urmărire și utilizare a resurselor afectate acestui scop, pentru accelerarea vitezei de rotație a fondurilor. În funcție de sarcinile de producție, volumul de activitate, normele și normativele în vigoare pentru determinarea mijloacelor circulante pe ansamblu și pe fiecare element în parte, viteza de rotație a mijloacelor circulante din anul de bază realizată în condiții de desfășurare normală a activității, întreprinderile își determină necesarul total de mijloace circulane, pe an și pe trimestre. Cu acest prilej se urmărește încadrarea și în nivelurile stabilite de organul ierarhic superior, precum și accelerarea continuă a vitezei mijloacelor circulante în anul de plan, față de anul de bază. Stabilirea de măsuri care să conducă la îmbunătățirea aprovizionării, eliminarea stocurilor de prisos și fără mișcare, evitarea imobilizărilor peste normativ în mijloace circulante, scurtarea ciclurilor de fabricație a produselor, asigurarea desfacerii ritmice a producției pe bază de contracte sînt elemente determinante pentru dimensionarea optimă a necesarului total de mijloace circulante, în condiții de accelerare a vitezei de rotație. Stabilirea nivelului fondului propriu și a resurselor atrase, precum și a repartizărilor din beneficii, pentru finanțarea mijloacelor circulante reclamă o analiză atentă în ce privește corecta dimensionare a acestora, repartizare pe trimestre, precum și în ce privește asigurarea creșterii gradului de autofinanțare în acest domeniu. Dimensionarea resurselor atrase, respectiv a pasivelor stabile, pentru finanțarea mijloacelor circulante reclamă examinarea pe baza datelor din contabilitate, a elementelor de pasiv, care prin caracterul lor de permanență și de nivel stabil concură la acoperirea temporară a mijloacelor circulante ale unității. În calculul acestora, în faza de planificare, cît și în execuție, se impun urmărirea și eliminarea acelora care sînt rezultatul unor încetiniri a decontărilor în economie, al unor indiscipline financiare sau al unei activități economico-financiare nesatisfăcătoare.

IN ASIGURAREA resurselor financiare ale întreprinderilor pe diferitele laturi ale activității economico-financiare a acestora, noul mecanism economico-financiar acordă un rol sporit **creditului bancar.** Acesta devine o resursă în completarea, alături de fondurile proprii ale unităților, atît a investițiilor, cît și a mijloacelor circulante. Legea finanțelor stabilește normele de intervenție a creditului bancar în procesul de finanțare a unităților economice. La elaborarea bugetelor de venituri și cheltuieli, printr-o strînsă conlucrare a întreprinderii cu organele bancare, se determină pe an și pe trimestre nivelul creditului bancar ce urmează să se acorde pentru finanțarea investițiilor sau a mijloacelor circulante. Evident, nivelul acestuia, pe lîngă condițiile prevăzute de lege pentru acordare, depinde de mărimile stabilite prin buget în ce privește nivelul cheltuielilor de investiții, volumul mijloacelor circulante, precum și al resurselor proprii și asimilate folosite.

Resursele procurate pe calea creditului bancar incumbă obligații viitoare de rambursare și cheltuieli pentru plata dobînzilor bancare. Înscrierea acestora în bugetele de venituri și cheltuieli trebuie să fie precedată de analiza posibilităților de sporire a gradului de autofinanțare și de asigurare a folosirii acestor resurse în condiții de maximă eficiență. De asemenea, în bugete, trebuie acordată atenție prevederii cît mai exacte a resurselor necesare rambursării la scadență a creditelor, precum și a cheltuielilor pentru plata dobînzilor.

Activitatea de elaborare a bugetelor de venituri și cheltuieli prezintă un caracter complex și trebuie să cuprindă o sferă largă de probleme economico-financiare ale unității respective, cărora trebuie să li se asigure o rezolvare optimă, în condiții de creștere continuă a eficienței economice.

Organele de conducere din fiecare unitate, cadrele financiar-contabile, organele bancare au sarcina ca elaborarea bugetelor de venituri și cheltuieli pe anul 1981 să se desfășoare în condițiile aplicării cu fermitate a măsurilor privind noul mecanism economico-financiar.

Gh. BOULESCU
Ministerul Finanțelor

Evoluții și perspective în dezvoltarea relațiilor de cooperare ale României cu țările africane în curs de dezvoltare

ROMÂNIA SOCIALISTĂ — țară cu o economie dinamică, cu o industrie și o agricultură în plin proces de dezvoltare și modernizare — promovează o politică de largă colaborare internațională economică, tehnică și științifică. În cadrul politicii sale externe, România — ea însăși țară în curs de dezvoltare — acordă un loc deosebit de important amplificării și diversificării constante a relațiilor de colaborare cu țările africane, sprijinindu-le în lupta pentru abolirea oricărei politici imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, în eforturile lor îndreptate spre consolidarea independenței și suveranității naționale, pentru lichidarea subdezvoltării și asigurarea unei dezvoltări economico-sociale armonioase.

Vizitele efectuate în ultimii ani de către președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, într-un mare număr de state africane, precum și vizitele întreprinse în România de șefi de stat din numeroase țări de pe continentul african, reprezintă evenimente cu ample și profunde semnificații pe planul relațiilor bilaterale, al raporturilor româno-africane, precum și în sfera vieții internaționale.

Astfel, vizitele oficiale întreprinse recent în România la invitația președintelui Nicolae Ceaușescu, de președintele Republicii Unite Camerun, Ahmadou Ahidjo, președintele Republicii Zambia, Kenneth David Kaunda, președintele Mozambicului, Samora Moises Machel ca și vizita președintelui Republicii Zimbabwe, Canaan Sodindo Banana — desfășurată în aceste zile — se înscriu în politica generală a României de dezvoltare activă a colaborării cu statele africane, cu toate statele lumii.

Acordurile de cooperare economică și tehnică, acordurile comerciale, protocoalele și alte înțelegeri în diferite domenii încheiate cu un mare număr de state africane reflectă cu pregnanță rezultatele deosebit de rodnice ale convorbirilor la nivel înalt.

Conlucrare multilaterală pentru accelerarea dezvoltării industriale

ACȚIUNILE DE COOPERARE dintre România și aceste țări îmbracă cele mai diverse forme ; de la obiective economice construite de România sau cu sprijinul său, pînă la societăți mixte de producție și comercializare. Raporturile economice, ale țării noastre cu statele africane se desfășoară pe baza a peste 50 de acorduri comerciale și de cooperare anuale și pe termen lung, care vizează domenii de însemnătate majoră pentru economie : **industriile minieră, petrolieră, energetică, chimie, industrie forestieră, agricultură, transporturi.**

Specialiști români din sectorul geologic și industria extractivă desfășoară o rodnică și apreciată activitate în diferite țări în domeniul prospectării, explorării și valorificării resurselor miniere (feroase și neferoase) și petroliere. Astfel : în Algeria se execută importante lucrări de foraj petrolier și de valorificare a unor zăcăminte miniere ; în Maroc au fost puse în valoare zăcăminte cuprifere în sudul țării, la Ouansimi și Talaat-Iminirfi. Acordurile cu Marocul prevăd extinderea în continuare a colaborării economice și tehnice pe calea participării la proiectarea, exploatarea și prelucrarea a noi minereuri feroase și neferoase, precum și participarea la prospectarea resurselor petrolifere ; în vederea sprijinirii statului zambian la punerea în valoare a bogățiilor sale minerale a fost înființată societatea mixtă „Mokambo" a cărei activitate va fi extinsă la acțiuni de cooperare în explorarea și exploatarea zăcămintelor de cărbuni, nichel, plumb, fosfați, molibden, hidrocarburi și uraniu ; în Kenya societatea mixtă „Kmil" efectuează prospecțiuni pentru valorificarea minereurilor de zinc, cupru, plumb, argint ; în Burundi societatea mixtă „Somiburom" are drept obiect participarea la valorificarea importantelor zăcăminte de nichel din această țară ; în Mozambic se desfășoară lucrări de prospecțiuni și explorări geologice pentru valorficarea unor zăcăminte de cărbuni și minereu de fier ; în cadrul societății mixte „Bensaminco" se urmărește efectuarea de lucrări de explorare și exploatare a resurselor minerale ale Tanzaniei. Acțiuni de cooperare în acest domeniu, în curs de desfășurare sau în perspectivă, privesc și alte țări : Guineea, Zair, R. P. Congo, Liberia, Angola.

România realizează în țările africane importante combinate chimice și petrochimice, uzine constructoare de mașini, fabrici de ciment și combinate de prelurare a lemnului, fabrici de confecții, de țesături și tricotaje. Întreprinderi românești specializate construiesc baraje, căi ferate, șosele, porturi, realizează sisteme hidrotehnice.

Dezvoltarea relațiilor de cooperare ale României cu țări africane în ultimii ani

Țara	Domeniul de activitate	Forma de cooperare
Algeria	— Executarea de lucrări de foraj petrolier	Cooperare în producție
Burundi	— Explorări și exploatări miniere și realizarea de obiective industriale și agricole	Societăți mixte : Somiburom, Agriburom
Congo	— Cultivarea bumbacului și a altor plante	Societate mixtă : Socoton
Egipt	— Cooperare industrială, agricolă și bancară	Cooperare în producție Banca egipteano — română
Gabon	— Exploatări miniere	Societate mixtă : Somifer
Ghana	— Organizarea de ferme pentru cultura plantelor	Cooperare în producție
Guineea	— Exploatarea minereului de fier	Societate mixtă : Mifergui Nimba
Kenya	— Explorări și exploatări miniere	Societate mixtă : K.M.I.L.
Liberia	— Producerea de cauciuc natural	Societate mixtă : Liberian Rubber Processing Co.
Libia	— Construcții portuare, construirea și modernizarea de drumuri	
	— Lucrări de îmbunătățiri funciare, producere de semințe selecționate	Societate mixtă : Libirom
	— Creșterea și îngrășarea animalelor	L.A.R.P. Co.
	— Transporturi maritime	Societate mixtă : Roliship
Maroc	— Construcții portuare	Cooperare în producție
	— Organizarea culturilor de floarea-soarelui	Cooperare în producție
	— Exploatări miniere	Societate mixtă : Geominin—B.R.P.M.
Nigeria	— Prelucrarea și industrializarea lemnului	Societăți mixte : Seromwood Nirowi
Republica Africa Centrală	— Exploatări miniere, agricole, prelucrarea lemnului	Societăți mixte : Scaromines, Somcarom, Carombois, Lorombois
Tanzania	— Explorări și exploatări miniere	Societate mixtă : Besamingo
Zair	— Exploatări agrozootehnice, comercializare tractoare	Societăți mixte : Zairom Autotractor-Kinshasa
Zambia	— Exploatări miniere	Societate mixtă : Mokambo

Dintre obiectivele și lucrările realizate în cadrul acțiunilor de cooperare, în țările africane, se evidențiază : uzina de produse sodice El Mex și complexul de exploatare și îmbogățire a fosfaților de la Hamrawein, în Egipt ; barajul de acumulare K'Sob — important obiectiv hidrotehnic pentru agricultura algeriană ; portul maritim Nador, în Maroc (pe coasta Mediteranei) dotat cu instalații moderne necesare primirii unor nave de mare capacitate ; în Libia a fost realizat portul pescăresc Tripoli, importante construcții civile (locuințe, școli) șoseaua Beni Valid-Tarhuna. Au fost înființate societăți mixte pentru lucrări de îmbunătățiri funciare și creștere a vitelor, precum și Societatea mixtă pentru transporturi maritime — Roliship ; în Sudan a fost construit sediul parlamentului din Khartum — modern edificiu (partea română asigurînd proiectul, livrarea materialelor de construcții, instalații, echipamente, utilaje și mobilier) și se află în construcție o mare filatură de bumbac.

Menționăm, totodată, realizarea unor importante obiective economice în Guineea — unde întreprinderi românești au participat la dezvoltarea activității uzinei de mase plastice din Konakry și au construit o linie de montaj a tractoarelor ; în Nigeria — activitatea societăților mixte Nirowi și Seromwood pentru exploatarea și industrializarea lemnului ; în Republica Africa Centrală societățile mixte Lorombois și Carombois au drept obiect exploatarea lemnului, iar societatea mixtă Somcarom, este axată pe cultura bumbacului și altor plante ; în Angola întreprinderile românești acordă asistență tehnică pentru punerea în funcțiune a fabricii textile Baionași în scopul organizării unor ferme specializate în cultura bumbacului și florii soarelui ; în Burundi societatea mixtă „Agriborum" are drept obiect amenajarea unei ferme agricole și executarea unor lucrări de defrișare cu utilaje românești.

În cadrul relațiilor de cooperare, țara noastră acordă o atenție deosebită colaborării în domeniul cercetării științifice, problemelor de pregătire a cadrelor și amplificării asistenței tehnice, participării specialiștilor români la valorificarea superioară a întregului potențial material și uman de care dispun statele africane. Muncitori și tehnicieni din țările Africii se specializează în diferite întreprinderi industriale din România, iar un mare număr de studenți învață în institute de învățămînt superior din țara noastră. De asemenea, mii de specialiști români lucrează în diferite țări africane unde se bucură de bune aprecieri.

Retrospectiva a peste un deceniu de realizări proiectează largi perspective cooperării

ROMÂNIA **va amplifica și diversifica în continuare relațiile economice cu țările africane în curs de dezvoltare, extinzîndu-se formele noi, reciproc avantajoase de cooperare în producție cu aceste țări.**

În cadrul convorbirilor la nivel înalt — care au avut loc cu ocazia vizitelor reciproce, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu în țările Africii, și ale șefilor de stat din numeroase state africane pe pămîntul României — s-a apreciat că intensificarea cooperării economice, a schimburilor comerciale, a conlucrării în sfera științei și tehnologiei, a învățămîntului și culturii vine în sprijinul efortului național al fiecărei țări pentru progres economic și social. Cu ocazia noului dialog la nivel înalt româno-zambian s-a reliefat necesitatea impulsionării cooperării în domeniul industrial prin construirea unor fabrici de tablă din cupru, textile, încălțăminte, articole ceramice, depozite frigorifice, a unui complex de industrializare a lemnului, realizarea complexului agroindustrial din cadrul acțiunii de organizare și exploatare a unei largi suprafețe de teren. Convorbirile desfășurate cu ocazia vizitei oficiale întreprinse în România de președintele Republicii Unite Camerun au evidențiat multiplele posibilități existente pentru realizarea în comun, în Camerun, a unor obiective economice importante. S-au realizat înțelegeri cu privire la cooperarea în domeniile industriei, mecanizării agriculturii, construcției de baraje, electrificării urbane, precum și în alte domenii de interes reciproc, prin crearea de societăți mixte și a altor forme moderne de cooperare în producție.

În Declarația comună semnată recent de președintele Republicii Socialiste România și președintele Republicii Populare Mozambic se apreciază progresele înfăptuite pe linia cooperării economice și schimburilor comerciale hotărîndu-se intensificarea eforturilor pentru creșterea volumului comerțului și accelerarea realizării obiectivelor economice convenite prin înțelegerile încheiate între cele două țări. Se consideră că dezvoltarea relațiilor economice și îndeosebi a cooperării în producție constituie elementul fundamental al aprofundării raporturilor româno-mozambicane.

Convorbirile fructuoase dintre președintele României și președintele Republicii Zimbabwe vor deschide noi perspective dezvoltării relațiilor economice bilaterale, în special în domeniile industriei, agriculturii, transporturilor și energetic.

Noi perspective pentru o largă conlucrare româno-ghaneză pe plan economic, tehnico-științific și cultural au fost reliefate în cadrul convorbirilor dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și delegația Partidului Național al Poporului din Ghana.

Un rol important în dezvoltarea relațiilor economice ale României cu țările africane revine comisiilor mixte guvernamentale de colaborare economică și tehnică.

Acțiunile prezente și potențiale de cooperare vor contribui la creșterea și diversificarea schimburilor comerciale cu țările africane, facilitînd exportul românesc de mașini, utilaje și mijloace de transport și asigurînd într-o măsură sporită importul de materii prime, dar și de produse prelucrate, venind în întîmpinarea politicii — promovate de statele africane — privind dezvoltarea și diversificarea industriei autohtone. În acest cadru, sectorul de hidrocarburi și cel minier ar putea reprezenta un domeniu cu noi valențe în cadrul acțiunilor de cooperare. Posibilitățile potențiale de amplificare a cooperării în acest sector sînt generate de numeroasele proiecte de exploatare a importantelor zăcăminte de țiței, gaze naturale, minereuri feroase și neferoase (fier, cupru, zinc, cobalt, uraniu, fosfați, metale rare) — proiecte lansate în cadrul planurilor și programelor de dezvoltare ale statelor africane. Totodată, proiectele și obiectivele ce urmează a fi realizate în diferite țări africane pentru dezvoltarea industriei chimice, petrochimice, siderurgice, materialelor de construcții, industriei alimentare și textile relevă posibilități sporite pentru întreprinderile românești în antrenarea unor acțiuni de cooperare. Sectoare importante în perspectiva amplificării relațiilor de cooperare româno-africane sînt, de asemenea, agricultura, transporturile și telecomunicațiile.

Construcțiile de baraje și foraje pentru apă primesc o nouă dimensiune la ansamblul continentului atît pe linia valorificării potențialului hidroenergetic, cît și pentru dezvoltarea agriculturii — sector prioritar al economiei într-un mare număr de state africane — în cadrul unor proiecte hidrotehnice și de revitalizare a sectorului de creștere a animalelor. Sectorul de transporturi reprezintă, de asemenea, un teren propice pentru inițierea și amplificarea acțiunilor de cooperare. Dimensiunea continentului, disparitățile în dezvoltarea diferitelor regiuni impun cu acuitate dezvoltarea sectorului de transporturi. Cererea de lucrări, atît la nivelul fiecărei țări, cît și la ansamblul continentului, va fi stimulată prin elaborarea Programului „Deceniul transporturilor și comunicațiilor în Africa", elaborat de Comisia economică O.N.U. pentru Africa pentru perioada 1978—1988.

Menționăm, totodată, că o serie de obiective economice ce urmează a fi realizate în țările africane vor beneficia de asistență financiară externă, fie din partea unor organisme internaționale sau cu vocație regională (Banca Mondială, Banca arabă pentru dezvoltare economică în Africa, Banca africană de dezvoltare), fie din partea unor state, ceea ce va antrena, implicit, participarea investitorilor străini la efectuarea de lucrări în diferite sectoare și ramuri ale economiei țărilor africane.

Participarea întreprinderilor românești la realizarea de acțiuni de cooperare în condiții de eficiență sporită incumbă cunoașterea în detaliu a unor aspecte legate de natura și amploarea proiectului, termen și condiții de realizare, investiții, surse și modalități de finanțare, reglementări de politică economică, angrenarea organismelor autohtone specializate sau a unor terți parteneri la executarea diferitelor lucrări, asigurarea și formarea cadrelor calificate etc.

Evoluția economiei României într-un ritm rapid, politica de largă colaborare internațională promovată de țara noastră, orientările și prioritățile planurilor de dezvoltare lansate de țările africane și politica promovată de către aceste țări privind valorificarea superioară a potențialului economic în cooperare cu parteneri străini creează cadrul propice intensificării acțiunilor de cooperare ale României cu țările africane.

În acest fel poziția țării noastre care militează consecvent în cadrul organismelor internaționale, reuniunilor „Grupului celor 77" și sesiunilor UNCTAD pentru înfăptuirea programelor de măsuri privind lichidarea subdezvoltării, se regăsește în planul concret al relațiilor economice printr-o conlucrare activă cu statele africane pe multiple planuri.

Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — președintele Republicii Socialiste România — spunea în Mesajul adresat celei de-a XVII-a Conferințe la nivel înalt a Organizației Unității Africane : **„întîlnirile frecvente pe care le-am avut cu conducătorii statelor și ai mișcărilor de eliberare națională din Africa, atît în România, cît și pe pămîntul african, convorbirile și înțelegerile adoptate cu aceste prilejuri au constituit o vie manifestare a hotăririi poporului român și popoarelor africane de a întări și mai mult prietenia și solidaritatea dintre ele, de a dezvolta cooperarea în domeniile economic, tehnic și cultural-științific și conlucrarea lor pe plan internațional".**

Marcel MOLDOVEANU
I. E. M.

CREȘTEREA NIVELULUI DE TRAI, SCOPUL SUPREM AL POLITICII PARTIDULUI (I)

O ANALIZĂ REALISTĂ, lucidă a rezultatelor obținute de țara noastră în dezvoltarea economico-socială, în ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului trebuie să încorporeze, ca un dat fundamental, adevărul — subliniat cu deosebită vigoare și perseverență de secretarul general al partidului — potrivit căruia tot ceea ce s-a înfăptuit în România socialistă reprezintă „...rezultatul unei munci fără preget, eroice a poporului nostru care, stăpîn pe destinele sale, și-a propus să lichideze în cel mai scurt timp istoric posibil înapoierea și să-și asigure o viață demnă, fericită, liberă, prin munca sa și nu pe spatele altora".*)

Succesele obținute de poporul nostru în anii construcției socialiste demonstrează prin forța de neclintit a faptelor că socialismul, eliberînd omul de asuprire și exploatare, instaurînd proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție și dezvoltînd planificat întreaga economie națională a creat, pentru prima dată în istorie, o nouă conștiință a membrilor societății, și anume conștiința că de calitatea muncii lor depinde progresul general al societății, bunăstarea și fericirea fiecăruia.

Ele au demonstrat, totodată, că efortul conștient al întregului popor pentru asigurarea unui ritm înalt dezvoltării economiei și societății — efort impus de nivelul scăzut al forțelor de producție moștenit, de exigențe noi și de restricțiile severe ce se manifestă în economia mondială — și-au aflat o finalitate concretă, în deplin consens cu idealurile nobile ale socialismului și comunismului, de creștere continuă a nivelului de trai, de dezvoltare multilaterală a personalității fiecărui om al muncii.

Corelații economice fundamentale

EXPERIENȚA edificării socialismului în România pune în evidență faptul că la temelia ridicării calității vieții, proiectată într-un orizont larg de timp, se situează o repartizare științific fundamentată a venitului național în fond de acumulare și fond de consum. În această perspectivă, o deosebită atenție s-a acordat asigurării unei rate înalte a acumulării, opțiune strategică de mare însemnătate care a creat contextul prielnic făuririi bazei tehnice materiale a noii orînduiri, repartizării armonioase a forțelor de producție în teritoriu (tabelul nr. 1).

După cum rezultă din datele înserate în tabel în perioada 1950—1980 a fost înregistrată o rată medie a acumulării de 25,7%. Acest însemnat volum de fonduri s-a concretizat în sporirea volumului fondurilor fixe ale economiei naționale de la 517 miliarde lei în 1965 la 1 950 miliarde de lei în 1980, ceea ce reprezintă un spor al fondurilor fixe de 1 433 miliarde lei, adică aproape 75 la sută din întreaga perioadă de 30 de ani (1951—1980).

Preocuparea pentru alocarea unei părți importante din venitul național pentru dezvoltare, concomitent cu repartizarea rațională și utilizarea cu maximă eficiență a tuturor resurselor destinate reproducției lărgite au avut ca rezultat o creștere continuă a sporului venitului național. Astfel, față de 111 miliarde lei cît a reprezentat sporul venitului național în primii 15 ani ai construcției socialiste, în perioada 1966—1980 aceasta s-a situat la valoarea de peste 400 miliarde lei, ceea ce reprezintă circa 80 la sută din sporul obținut în întreaga perioadă 1951—1980. Raportat la indicatori ai populației, venitul național pe locuitor a sporit de la 7 670 lei în 1965 la peste 27 000 lei în 1980, deopotrivă cu sporirea puterii economice a unui procent din ritmul său mediu anual de creștere fapt care evidențiază eficiența mereu mai mare a efortului de dezvoltare economico-socială. Calculele demonstrează că dacă în perioada 1966—1980, de exemplu s-ar fi optat pentru o rată a acumulării de circa 25%, venitul național ar fi crescut într-un ritm mediu anual de circa 7 la sută în loc de aproape 10 la sută, fondul de consum ar fi crescut într-un ritm de numai 4 la sută față de 7,4 la sută. Aceasta ar fi însemnat ca volumul fondurilor fixe să fie la sfîrșitul actualului cincinal, cu aproape 600 miliarde lei mai mic, iar fondul de consum însumat să se diminueze la rîndul său, tot cu cca. 600 miliarde lei.

În concordanță cu cerințele ridicării continue a nivelului de trai și îmbunătățirii calității vieții întregului popor, strategia optimizării ratei acumulării include, pe lîngă dimensionarea și repartizarea corectă, rațională a efortului de dezvoltare, potrivit priorităților obiectiv determinate ale fiecărei etape, și utilizarea cu maximum de eficiență a fiecărui leu cheltuit. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii arăta că „trebuie să urmărim permanent eficiența economică a investițiilor, darea lor în folosință la termenele planificate, realizarea unui raport just între investițiile începute și capacitatea de execuție dintr-un an, tocmai pentru a nu imobiliza mijloacele materiale și forța de muncă, pentru a scurta perioada de intrare în funcțiune".

Preocuparea pentru sporirea rodniciei muncii, pentru utilizarea integrală și cu eficiență maximă a tuturor mașinilor și utilajelor existente, pentru valorificarea superioară, intensivă a pămîntului, materiilor prime, combustibilului și energiei și pentru sporirea rentabilității unităților economice, este necesar să se situeze în centrul preocupărilor tuturor factorilor din economie, a tuturor oamenilor muncii.

Congresul al XII-lea al P.C.R. a stabilit ca obiectivul fundamental al deceniului următor să fie înfăptuit prin transformarea radicală a acumulărilor de natură preponderent cantitativă, într-o calitate nouă, superioară, astfel încît „întreaga noastră activitate economică să se desfășoare cu cea mai înaltă eficiență asigurînd creșterea continuă a bogăției naționale, baza sigură și singura bază pentru dezvoltarea continuă a patriei, ridicarea bunăstării poporului". Aceasta constituie condiția finală pentru înfăptuirea strategiei P.C.R. de optimizare a dezvoltării economico-sociale, în concordanță deplină cu interesele de progres rapid și multilateral ale națiunii, cu afirmarea deplină a independenței și suveranității poporului nostru în rîndul națiunilor lumii. Elaborată cu participarea nemijlocită a oamenilor muncii, înfăptuită prin activitatea conștientă a întregului nostru popor și avînd ca țel suprem bunăstarea și fericirea celor ce trăiesc și muncesc pe pămîntul României socialiste, strategia accelerării dezvoltării economico-sociale a țării noastre constituie cea mai strălucită dovadă a umanismului revoluționar al orînduirii noastre socialiste, societate ce se construiește prin munca poporului și spre binele și fericirea lui.

Tabelul nr. 1

Intensitatea și eficiența efortului de dezvoltare în perioada 1950—1980

Indicatori	1950—1965	1966—1980	1950—1980
Rata medie anuală a acumulării (%)	19,3	32,1	25,7
Volumul investițiilor (miliarde lei)	362	1 830	2 192
% din total	16	84	100
Fondurile fixe totale (miliarde lei la sfîrșitul perioadei)	517	1 950	1 950
— spor mediu anual (miliarde lei)	20,6	95,5	58,1
Numărul locurilor noi de muncă (milioane persoane)	2,2	3,2	5,4
Venitul național — pe locuitor (lei)	7 670	27 000	2 760 27 000
— spor mediu anual (mild. lei)	7,4	26,6	17
Numărul județelor cu o producție globală pe locuitor (lei)			
pînă la 35 000	38	—	—
35 000—70 000	1	27	—
peste 70 000	—	12	—

*) **Nicolae Ceaușescu** — „Cuvîntare la Congresul al II-lea al consiliilor populare", Ed. politică, București, 1980, p. 41.

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Forța de netăgăduit a faptelor

EVOLUȚIA principalilor indicatori ce caracterizează creșterea nivelului de trai în perioada 1950—1980, incluși în tabelul nr. 2, pun în evidență liniile fundamentale ale politicii creșterii nivelului de trai promovată de partidul nostru, realizările obținute în această perioadă.

Așa cum rezultă și din datele de mai sus, creșterea retribuției personalului muncitor și a veniturilor țărănimii a constituit principala cale de ridicare a nivelului de trai. În acest an, față de 1950, retribuția medie netă a personalului muncitor a crescut de 6,7 ori.

Comparînd cele două perioade ale construcției socialiste, datele demonstrează o creștere mult mai puternică a retribuției medii

Tabelul nr. 2

Dinamica principalilor indicatori ai nivelului de trai

Indicatori	1950	1965	1980	1980 / 1950
Retribuția medie netă a personalului muncitor lei/lunar	337	1028	2256	6,7 ori
spor absolut (lei)	1951—1965: 691		1966—1980: 1228	
Retribuția minimă lei/lunar	161	613	1425	8,8 ori
spor absolut (lei)	1951—1965: 452		1966—1980: 812	
Retribuția reală — total personal %	100	225,6	422,8	4,2 ori
Veniturile nominale nete ale țărănimii obținute din muncă în CAP și din gospodăriile personale, pe o persoană activă (lei/lunar)	167	495	1290	7,7 ori
spor absolut (lei)	1951—1965: 328		1966—1980: 795	
Veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum ce revin în medie pe un locuitor lei/anual	215	1204	3666	17 ori
spor absolut (lei)	1950—1965: 989		1960—1980: 2462	
Desf. de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist (miliarde lei)	12,1	63,7	214,9	16 ori
spor absolut (miliarde lei)	1951—1965: 51,6		1966—1980: 151,2	
Consumul mediu anual pe locuitor — carne și produse din carne kg.	16,7	26,6	62	3,7 ori
spor absolut (kg)	1951—1965: 9,9		1966—1980: 35,4	
— lapte și produse din lapte (inclusiv untul) litri	107,6	105	209	1,9 ori
spor absolut (litri)	1951—1965: — 2,6		1966—1980: 95	
— ouă bucăți	59	115	270	4,6 ori
spor absolut (bucăți)	1954—1965: 56		1966—1980: 155	
— zahăr și produse din zahăr (kg.)	6,9	15	30	4,3 ori
spor absolut (kg)	1951—1965: 8,1		1960—1980: 15	
— legume și produse din legume (kg.)	65,6	75,3	160	2,4 ori
spor absolut (kg)	1951—1965: 9,7		1966—1980: 84,7	
— fructe și produse din fructe (kg.)	20,7	26,7	63	3 ori
spor absolut (kg)	1959—1965: 6,0		1966—1980: 36,3	
— țesături inclusiv confecții mp	13,19	16,26	29	2,2 ori
spor absolut (m.p.)	1951—1965: 3,07		1966—1980: 12,74	
— încălțăminte perechi	0,62	1,97	4	4,5 ori
spor absolut (perechi)	1951—1965: 1,35		1966—1980: 2,03	
Prestări de servicii către populație (miliarde lei)	2,7	9,4	42,9	15,8 ori
spor absolut (miliarde lei)	1951—1965: 6,7		1966—1980: 33,5	

nete în intervalul 1966—1980, de aproape 2 ori față de primii 15 ani, 1951—1965, de la 691 lei la 1 228 lei. Iată reflectarea fidelă a roadelor unei politici de dezvoltare impetuoasă a forțelor de producție, a ramurilor hotărîtoare ale economiei, de creștere susținută a avuției naționale și a venitului național.

Dumitru CIUCUR
Constantin POPESCU

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

FONIC — o nouă familie de aparate telefonice

ÎN URMA OMOLOGĂRII în laboratoarele Centrului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru echipamente de telecomunicații, noua familie de aparate telefonice pentru transmiterea automată a mesajelor — tip FONIC — a și fost introdusă în fabricația de serie la întreprinderea „Electromagnetica" din București. Cele trei tipuri de echipamente care formează această familie — FONIC-1, FONIC-2 și FONIC-3 sînt destinate utilizării pe liniile telefonice de abonați, înlocuind aparatul telefonic obișnuit. La primirea unui apel, noile aparate se conectează automat, transmițînd chemătorului mesajul înregistrat în prealabil de către abonat pe o bandă de casetofon obișnuită, folosită la casetofoanele neprofesionale. După terminarea transmiterii mesajului, echipamentul se deconectează automat atît de la centrala telefonică cît și de la rețeaua de 220 V/110 V-50 Hz, rămînînd însă pregătit să servească în același mod următorul apel. Mesajul care urmează să fie transmis se poate modifica ori de cîte ori este necesar, înregistrarea făcîndu-se prin microreceptor.

Modelul FONIC-3 (în imagine, aparatul din stînga, în planul doi), cel mai complet dintre echipamente, poate fi utilizat și ca transmițător și ca înregistrator automat de mesaje. În această ultimă situație mesajul transmis cuprinde în mod obligatoriu invitația la înregistrare către chemător, invitație care nu se mai transmite în cazul în care capacitatea de înregistrare a echipamentului este epuizată. Programat pentru funcționarea automată (transmițător sau transmițător și înregistrator), acest echipament se cuplează la tensiunea de rețea și la centrala telefonică în momentul sosirii unui apel și se deconectează în funcție de programul stabilit la terminarea transmiterii mesajului de răspuns sau dacă în vorbirea chemătorului există pauze mai mari de cinci secunde. Aparatele din această familie pot lucra și ca telefoane obișnuite.

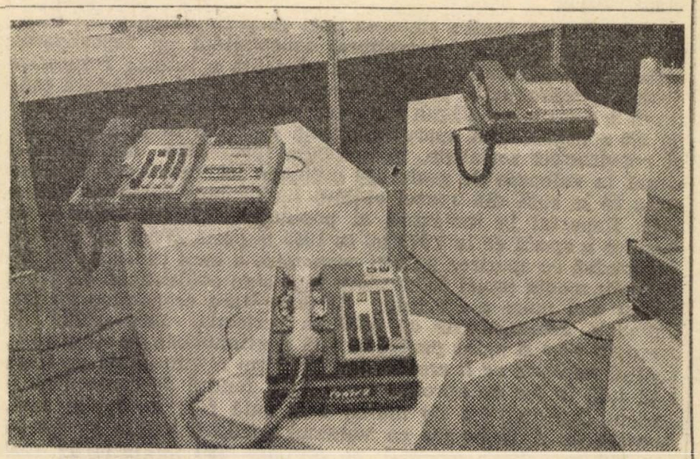

De la 1 octombrie a.c.

NOI CATEGORII DE OAMENI AI MUNCII BENEFICIAZĂ DE MAJORAREA RETRIBUȚIEI

ÎN hotărîrile, legile și măsurile adoptate în ultimii ani privind creșterea accentuată a nivelului de trai al oamenilor muncii, traduse în sporirea cuantumului retribuțiilor și al pensiilor, a numărului de locuințe, a creșelor și grădinițelor etc., se găsește grija consecventă, neobosită a partidului și statului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu de a pune în valoare posibilități care să asigure un standard ridicat de bunăstare și prosperitate întregului nostru popor.

Iată de ce, în actualul cincinal, în condițiile în care economia națională va înregistra o creștere de 40%, iar venitul național de 41%, retribuția reală a oamenilor muncii va crește cu 35%, iar consumul populației pe locuitor va spori cu 38%. Pentru a asigura realizarea acestor prevederi, în cincinalul 1976—1980 au fost construite 1 milion 200 mii apartamente, ceea ce înseamnă că aproape 4 milioane de oameni, adică aproape 1/3 din populația țării, s-au mutat în locuințe noi. Este de menționat, de asemenea, faptul că în perioada dintre recensămintele din 1966 și 1977, populația a crescut cu 12,9%, iar numărul locuințelor cu 18,5%.

În medie, retribuțiile oamenilor muncii din construcții-montaj vor crește — în această a doua etapă de majorare — cu 14,7%, iar pe total cincinal cu 35,8%, procent superior mediei pe economia națională. Cîteva exemple, redate în tabel, sînt semnificative pentru nivelul de creștere a veniturilor personalului muncitor din această ramură.

Este de subliniat faptul că la veniturile sporite, rezultate din majorarea retribuției se adaugă și creșterile corespunzătoare ale adaosului de acord, ale îndemnizațiilor de conducere etc. Astfel, dacă ne referim la muncitorul zidar din tabel, care are dreptul la un adaos de acord de 14%, constatăm că acesta va încasa 314 lei, ceea ce reprezintă o diferență în plus de 47 lei față de vechiul adaos de acord de 267 lei. Maistrul constructor beneficiază de un adaos de acord de 10%, ceea ce îi creează un plus de venit lunar de 278 lei, care este mai mare cu 26 lei decît vechiul adaos de 252 lei. Șeful de șantier gradul II, avînd dreptul la îndemnizație de conducere,

Categoria de personal	Categoria, respectiv clasa de retribuție	Treapta, respectiv gradația	Retribuția actuală	Retribuția majorată	Sporul de retribuție ca urmare a majorării lei	Sporul de retribuție ca urmare a majorării %	Sporul de vechime %	Sporul de vechime actual	Sporul de vechime majorat	Sporul de vechime diferența în plus	Retribuție totală actuală	Retribuție totală majorată	Retribuție totală diferența în plus
Muncitor zidar	4	bază	1 907	2 244	337	17,7	7	133	157	24	2 040	2 401	361
Maistru constructor	23	3	2 520	2 780	260	10,3	7	176	195	19	2 696	2 975	279
Șef șantier gradul II	33		4 020	4 450	430	10,6	5	201	222	21	4 221	4 672	451
Inginer	27	6	3 030	3 350	320	10,6	7	212	235	23	3 242	3 585	343

va încasa în plus 275 lei lunar, deci mai mult cu 25 de lei față de vechea îndemnizație (250 lei). În acest fel, retribuția totală majorată va fi în primul caz 2 715 lei, în al doilea — 3 253 lei, iar în al treilea — 4 947 lei.

Se poate aprecia că noile majorări de retribuție vor mobiliza și mai mult oamenii muncii din construcții-montaj să nu-și precupețească eforturile pentru a contribui la creșterea producției și a eficienței ramurii în care își desfășoară activitatea, să militeze neobosit pentru înfăptuirea tuturor sarcinilor care le revin pentru a propulsa România pe noi culmi de civilizație.

În acest spirit, ca o expresie a fermității cu care se transpune în viață Programul de creștere a nivelului de trai al oamenilor muncii în acest cincinal, începînd cu 1 octombrie 1980 se aplică majorarea, prevăzută pentru etapa a doua, a retribuțiilor personalului muncitor din **construcții-montaj.** De această majorare vor beneficia aproape 800 000 de oameni ai muncii.

Această ramură cuprinde următoarele activități: de construcție a clădirilor industriale, agrozootehnice, social-culturale, de locuit, pentru transporturi și telecomunicații, circulația mărfurilor, a drumurilor, căilor ferate, rețelelor și conductelor de alimentare, rețelelor de transport de energie și telecomunicații și reparație capitală a acestora, executate de organizații de construcții specializate (în antrepriză), de unități cu altă activitate de bază decît cea de construcții-montaj (în regie) și de populație (în regie proprie); de deservire a activității de bază (cu utilaje de construcții și mijloace de transport, de supraveghere a executării lucrărilor); de prestări (întreținere și reparații curente ale clădirilor și construcțiilor) desfășurate de unități specializate pentru sectorul socialist și populație; lucrări geologice și de foraj.

Satisfacerea plenară a cerințelor oamenilor muncii, în permanentă creștere și diversificare, presupune asigurarea unei înalte calități a vieții care implică și înnoirea și amplificarea fondului de locuințe, componentă de bază a programului de creștere a nivelului de trai. În această direcție harnicul detașament al oamenilor muncii din construcții-montaj și-a adus un aport deosebit, înfăptuind, în acest cincinal, cel mai grandios program de construcții de locuințe din istoria țării — peste 1 milion de apartamente. În ultimii 30 de ani peste 15 milioane de oameni, adică aproape 2/3 din populația țării s-au mutat în locuințe noi. Este de menționat, de asemenea, faptul că în perioada dintre recensămintele din 1966 și 1977, populația

G. MOȘANU
Institutul de economie socialistă

Extinderea aplicării gestiunii calității

(Urmare din pag. 4)

să acorde asistența necesară întreprinderilor care aplică sistemul de bilanț și gestiune a calității,

4 **pregătirea cadrelor, a specialiștilor necesari trecerii la generalizarea acestei metode.** O contribuție sporită în acest sens o pot aduce centrele de perfecționare a cadrelor de conducere din ministere, prin introducerea operativă în programele de perfecționare a cunoștințelor de specialitate a principiilor gestiunii calității, insistînd îndeosebi asupra însușirii metodelor de valorificare în actul deciziei a informațiilor de sinteză furnizate de această metodologie. Un ajutor substanțial ar putea aduce și extinderea în cadrul programelor de învățămînt din facultățile de profil tehnic și economic a cunoștințelor privind conținutul, avantajele și metodologia aplicării gestiunii calității.

În concluzie, se poate afirma că deoarece gestiunea calității produselor se dovedește în practică una dintre modalitățile eficiente de reducere substanțială a costurilor de producție în condițiile în care calitatea nu are de suferit, ci dimpotrivă, este ridicată pe trepte superioare, apare necesară o sporire și o mai bună conjugare a eforturilor tuturor factorilor implicați, care să asigure extinderea sa operativă și eficientă în economie.

Investigație în unitățile economice din județul Suceava

PRINCIPALA SURSĂ DE FORȚĂ DE MUNCĂ: UTILIZAREA EI CÎT MAI RAȚIONALĂ

AL II-LEA CONGRES al Consiliilor populare a afirmat puternic răspunderile sporite ce revin organelor locale în rezolvarea pe plan teritorial a problemelor activității economico-sociale. Printre indicațiile și sarcinile de deosebită însemnătate, formulate în Cuvîntarea la Congres a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, reține în mod deosebit atenția și aceea **„de a asigura buna folosire a forței de muncă, toate județele trebuind să acționeze cu toată hotărîrea în această direcție"**. Secretarul general al partidului a subliniat că în acest scop se impun **„măsuri deosebite pentru creșterea în ritm accentuat a productivității muncii, aplicarea hotărîtă a programelor de automatizare și mecanizare, reducerea la strictul necesar a personalului auxiliar și neproductiv și creșterea numărului personalului direct productiv, organizarea rațională a producției și a muncii, introducerea unei ordini și discipline ferme în toate unitățile"**.

O trecere în revistă a unor acțiuni, concluzii pe marginea unor analize și măsuri furnizează elemente utile rezolvării problematicii complexe a utilizării mai bune a forței de muncă.

DEZVOLTAREA economico-socială a județului Suceava confirmă în mod strălucit justețea politicii partidului de industrializare socialistă, de repartizare echilibrată a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării. Orașele Suceava, Cîmpulung, Rădăuți, Fălticeni, Vatra Dornei, Gura Humorului au devenit centre ale unor producții care valorifică superior resursele naturale și hărnicia populației zonei. Mineritul, construcția de mașini, prelucrarea lemnului, industria celulozei și hîrtiei, ușoară, alimentară, dezvoltate cu deosebire în ultimele trei cincinale, dispun de fonduri fixe moderne ; în prezent se află în faza de atingere a parametrilor proiectați sau de pregătire a punerii în funcțiune noi capacități, dintre care unele lărgesc profilul ramurilor existente (Întreprinderea integrată de lînă Suceava, Întreprinderea de covoare plușate Siret), iar altele vor semnifica racordarea Bucovinei la puternica rețea a marii chimii românești (Întreprinderea de fibre artificiale și Întreprinderea chimică Fălticeni).

A fost o vreme — și nu-i mult de atunci — cînd acest județ de nord, cu condiții puțin prielnice pentru agricultura cerealieră, constituia un rezervor de forță de muncă pentru șantierele și fabricile altor meleaguri ale patriei. Acum are loc, în proporții din ce în ce mai semnificative, o migrație inversă ; bucovinenii se întorc pe plaiurile lor, mulți dintre ei cu prețiosul bagaj al unei meserii pe care o fructifică în noile uzine, ori integrîndu-se, prin cursuri profesionale, contingentului deja puternic al muncitorimii sucevene, numărînd peste 130 mii de oameni, din care mai mult de jumătate în industrie. Și absolvenților de învățămînt superior, repartizarea în aceste foste „locuri în care nu se întîmplă nimic" le apare azi ca un rîvnit start în profesie.

Formarea acestor cadre, crearea locurilor lor de muncă au cerut din partea întregului popor un însemnat efort financiar, material și organizatoric. Colectivelor întreprinderilor industriale, organelor de conducere ale acestora le revine, ca o îndatorire patriotică și un imperativ al eficienței economice, creșterea continuă a contribuției la formarea venitului național, inclusiv prin **judicioasa folosire a personalului muncitor, în vederea asigurării unei înalte productivități a muncii.**

Progresul tehnic și organizatoric — reflectat în rezultate economice superioare

LA JUMĂTATEA ANULUI, industria județului Suceava consemna rezultate economice care, global, demonstrau încadrarea în cerințele acestui comandament. Planul semstrial a fost îndeplinit în proporție de 103,9% la producția netă, 101,5% la cea globală și 101,1% la producția marfă, de 108% la livrările pentru export ; **creșterea productivității muncii — calculată la producția netă — cu 2,6 procente peste nivelul planificat reprezintă un spor de 781 lei pe fiecare om al muncii ;** prin reducerea suplimentară cu 5,70 lei a costurilor materiale la 1 000 lei producție marfă au fost obținute economii totalizînd peste 28 milioane, iar beneficiile au întrecut cu 2,4% cuantumul prevăzut. Avansul cîștigat a contribuit la realizarea cu trei luni și jumătate mai devreme a prevederilor cincinalului 1976—1980 la producția industrială, ceea ce a creat condiții ca pînă la finele anului să se obțină suplimentar peste 5 miliarde de lei, echivalînd cu producția din întregul an 1970.

Cele 6 luni au fost marcate de îmbunătățiri pe linia introducerii progresului tehnic, mecanizării, organizării superioare a producției și a muncii. Mecanizarea încărcării la puțul 6 al minei Leșu Ursului din cadrul Combinatului minier Gura Humorului, reorganizarea locurilor de muncă la întreținere și A.M.C. de la fabrica de celuloză a Combinatului de celuloză și hîrtie Suceava, extinderea concentrării lucrului în parchete la Întreprinderea forestieră de exploatare și transport sînt numai cîteva exemple din cele 293 de măsuri realizate (față de 326 scadente) numai în primele 4 luni ale anului, potrivit programelor de creștere a productivității muncii — și care s-au soldat cu **o economie relativă de personal de 3 735 oameni.** Ele au permis **trecerea în activitatea productivă a circa 1 400 de lucrători din rîndurile personalului indirect productiv și reducerea ponderii acestuia, în industria județului, la mai puțin de 14%.** Crearea condițiilor ergonomice pentru extinderea ariei de servire și a poliservirii mașinilor au asigurat, la filatura din Fălticeni, la fabricile de tricotaje din Suceava și Rădăuți, la cea de încălțăminte și Întreprinderea mecanică din Suceava, **o economie relativă de peste 370 de muncitori calificați.** Totodată, prin raționalizarea încadrării și funcționării unor servicii funcționale dintr-o serie de unități, **88 de ingineri și subingineri au putut fi trecuți în activitatea de cercetare și producție, unde capacitatea lor este superior valorificată.**

O contribuție însemnată la stabilirea măsurilor și obținerea rezultatelor menționate, ca și la identificarea a noi rezerve a adus **o acțiune de analiză, îndrumare și control, inițiată de comitetul județean de partid, pe linia indicațiilor și sarcinilor cuprinse în cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din luna mai și la Plenara lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din luna iunie a.c.** Realizată prin activul cabinetului județean de organizare economico-socială și colectivul județean de coordonare a acțiunilor de creștere a productivității muncii pe anul 1980, în colaborare cu organele colective de conducere și spe-

cialiști din 34 de unități economice, această amplă investigare a avut ca obiectiv **evidențierea și mobilizarea rezervelor existente în ce privește utilizarea rațională a timpului de muncă, extinderea lucrului la mai multe mașini, reducerea la strictul necesar a personalului auxiliar și folosirea în activitatea productivă a cadrelor de specialitate, în scopul creșterii productivității muncii, ridicării nivelului tehnic și calitativ al producției fizice, realizării exemplare a prevederilor noului mecanism economico-financiar.**

Fără a intra în detalii de interes pur local, considerăm util să relevăm, ca o experiență profitabilă și altor întreprinderi și județe, unele elemente de anchetă și interpretări, care fie că au servit, în cadrul acțiunii, la fundamentarea unor decizii, fie că oferă material de orientare pentru viitoare intervenții.

Folosirea deplină a fondului de timp de lucru

ÎNAINTEA ORICĂROR SOLUȚII organizatorice sofisticate, utilizarea rațională a forței de muncă trebuie să aibă în vedere **cerințe elementare** cum sînt : **educarea personalului în spiritul unei exigente discipline industriale, crearea condițiilor pentru realizarea și depășirea normelor de muncă, repartizarea rațională a efectivelor pe schimburi** pentru ca producția contractată să se realizeze cu o încărcare optimă a mașinilor și utilajelor, cu un nivel maxim al productivității muncii.

Folosirea timpului de lucru în unitățile economice ale județului Suceava se menține, cu ușoare oscilații, la nivelul celei din anul trecut, în general fără a atinge nivelul din angajamentele asumate în întrecerea socialistă de către adunările generale, iar în unele cazuri, rămînînd destul de mult sub nivelul posibilităților. Să luăm, de pildă, întreprinderi cu profil similar și caracterizate deopotrivă printr-o pondere importantă a forței de muncă feminine, cu problemele cunoscute, legate de concediile de maternitate, îngrijirea copiilor etc. În timp ce la filatura din Fălticeni, indicele realizat în primele 5 luni din 1980 a fost de 93% (în 1979 : 91,5%), la cea din Cîmpulung s-a înregistrat 90,5,% la cea din Gura Humorului 89,1% ; la Întreprinderea de tricotaje din Rădăuți 90,6%, iar la cea din Suceava 88,5%. Faptul că și în aceste condiții (iar la fabricile de tricotaje, în situația unui indice subunitar de realizare a normelor de muncă), unitățile menționate și-au îndeplinit planul producției globale nu trebuie să ducă la concluzia că, pînă la urmă, lucrurile stau bine ; o analiză mai aprofundată la locurile de muncă ar putea revela o supradimensionare a personalului muncitoresc — și, oricum, posibilitatea de a îmbunătăți cu cîteva procente folosirea timpului de lucru, prin limitarea acordării de învoiri și concedii fără plată, în funcție de justificarea efectivă a solicitărilor.

Fondul de timp neutilizat la 34 de unități economice (industrie, construcții, exploatări forestiere, cooperație meșteșugărească) din județ, în primele 5 luni, datorită absențelor și învoirilor echivalează cu irosirea posibilității de a obține suplimentar o producție fizică în valoare de 58 milioane de lei. Totodată, volumul relativ ridicat al concediilor de boală la aceste unități (corespunzînd, în om-zile, cu necesarul de cadre calificate ale noii întreprinderi de fibre artificiale Suceava, la punerea ei în funcțiune cu capacitatea completă), localizat mai cu seamă la Combinatul minier — 76%, din totalul timpului neutilizat, Întreprinderea mecanică — 80%, Combinatul pentru prelucrarea lemnului — 94%, Întreprinderea de utilaje și piese de schimb — 77%, Combinatul de celuloză și hîrtie — 82%, Întreprinderea de tricotaje Suceava — 96%, Filatura Cîmpulung — 93% ș.a., impune o cercetare mai aprofundată a morbidității, un serios control administrativ, de specialitate și obștesc al modului în care se acordă certificatele, ca și asupra unor măsuri preventive.

Cît privește **realizarea normelor de muncă**, pe fondul unei evoluții în general pozitive, atrag atenția unele situații de excepție, cărora consiliile oamenilor muncii din unitățile respective trebuie să le găsească operativ rezolvarea. Astfel, la Întreprinderea de tricotaje „Zimbrul" din Suceava indicele pe 5 luni a fost de 96,6% în regres sensibil față de cel din anul trecut (99,2%) ; circa 38% din muncitorii în acord nu și-au îndeplinit normele. Proporția este cu totul inacceptabilă și, întrucît o treime din personal lucrează în regie, este greu de înțeles jocul calculelor din care a rezultat depășirea nivelului planificat al productivității muncii, calculată la producția netă. În mod similar se prezintă lucrurile la Întreprinderea de încălțăminte Cîmpulung, unde decalajul între indicii de realizare a normelor și a productivității este și mai accentuat.

Trebuie remarcat că pentru cunoașterea operativă a realizărilor la producția netă, pe secții, ateliere, produse, în vederea unei corecte determinări a productivității muncii raportată la acest indicator, la nivelul județului a fost elaborat un studiu relativ la folosirea în acest scop a tehnicii electronice de calcul. Există baza de hard și software, există experiență într-o serie de întreprinderi — dar există și unități, ca întreprinderea de piele și încălțăminte „Străduința", Combinatul de prelucrare a lemnului, Întreprinderea de industrializare a cărnii, care au întîrziat implementarea sistemului.

În industria județului, **poliservirea utilajelor** a cîștigat un teren solid ; la finele lunii mai a.c. lucrau în acest regim cu 57% mai mulți muncitori decît la sfîrșitul anului trecut, creștere echivalînd cu o economie relativă de 372 oameni. Pe lîngă lărgirea ariei de servire, în mod deosebit s-a extins lucrul la 3 sau mai multe mașini, formă aplicată la un număr de locuri de muncă superior cu 35% celui prevăzut prin plan pentru sfîrșitul anului în curs. Apare însă necesar să se depună eforturi mai susținute pentru valorificarea posibilităților existente, îndeosebi la I.U.P.S. Suceava, U.C.R.U.P.S. Vatra Dornei, filatura Gura Humorului, unde față de nivelul preconizat pentru etapa respectivă s-au înregistrat rămîneri în urmă. Poliservirea se cere promovată în continuare, nu numai ca o cale de utilizare mai productivă a forței de muncă, ci și ca un stimul pentru ridicarea tehnicității producției, pentru raționalizarea organizării locurilor de muncă și creșterea gradului de automatizare, ca noi surse de creștere a productivității.

Cadrele de specialitate — implicate mai organic în rezolvarea problemelor producției

ÎNTREPRINDERILE SUCEVENE dispun de un bogat potențial de cadre de specialitate ; numai în 22 de unități economice, numărul acestora se ridică la circa 3 800, cu un raport de 1:1,8 între cele cu pregătire superioară și cele cu studii medii, de 1:0,3:1,3 între ingineri, subingineri și tehnicieni, de 1:0,26 între cadrele tehnice cu studii superioare și economiști. Aceste proporții, precum și actuala repartizare pe categorii de activități a personalului de specialitate reflectă situația după unele îmbunătățiri aduse în urma acțiunii de analiză și îndrumare, datorită cărora numărul personalului TESA a scăzut cu 5% în compartimentele funcționale, crescînd cu 15% în cele de proiectare-cercetare, iar compartimentelor de producție fiindu-le repartizați cu 4% mai mulți ingineri și cu 22% subingineri.

Rămîne de datoria consiliilor oamenilor muncii dintr-o serie de întreprinderi să acționeze în continuare pentru **o și mai bună echilibrare a încadrării unor compartimente cu personal de specialitate.** Astfel, dacă unitățile cu profil de construcții de mașini au atras un număr corespunzător de subingineri (revin : 1,6 subingineri la un inginer la I.U.P.S. Suceava ; 1 la 1 la U.C.R.U.P.S. Vatra Dornei ; 0,9 la 1 la F.C.M.P.M. Rădăuți ; 0,5 la 1 la Întreprinderea mecanică Suceava), nu în toate cazurile organele de conducere au manifestat preocuparea de a-i folosi în primul rînd în compartimentele de producție. Astfel, la Întreprinderea mecanică, din cei 33 de subingineri, niciunul nu conduce o formație de lucru — în schimb 15 lucrează în servicii funcționale ; la I.U.P.S., cu 47 de subingineri, există 20 de formații de lucru fără conducători. Unele întreprinderi din alte ramuri sînt slab încadrate cu subingineri, proporția acestora față de ingineri fiind de 1:4,7 la Combinatul minier (unde 7 din cei 26 de subingineri fac parte din servicii funcționale, în vreme ce 64 din formații de lucru sînt lipsite de conducători), 1:6 la Întreprinderea de tricotaje Rădăuți, 1:9 la Filatura Gura Humorului, 1:11 la „Străduința", 1:16 la Întreprinderea de tricotaje Suceava. La data încheierii acțiunii menționate, filaturile din Fălticeni și Cîmpulung nu aveau nici un subinginer ! Or, rostul formării acestei categorii de cadre tehnice cu pregătire superioară este de a-i degaja pe ingineri de acea parte din activitățile de concepție care nu implică o specializare înaltă, dar mai ales de **a asigura muncitorilor asistența tehnică necesară în schimburile de lucru.**

Problema echilibrării asistenței tehnice pe schimburi apare nesatisfăcător rezolvată la unități cum este Combinatul de prelucrare a lemnului Suceava. Iată situația numerică a personalului TESA cu studii superioare din compartimentele de producție, repartizat în acest scop : în schimbul I (58% din totalul formațiilor de lucru, cu 53% din totalul muncitorilor) — 11 ingineri, 6 subingineri ; în schimbul II (27% din formații, 31% din muncitori) — 1 inginer, 2 subingineri ; în schimbul III (15%

Dan CONDREA

(Continuare în pag. 21)

Exploatarea și asuprirea străină, adversități istorice în calea dezvoltării economico-sociale

CÎND în urmă cu 8 ani, la Conferința Națională a partidului din 1972 tovarășul Nicolae Ceaușescu formula teza „România — țară socialistă în curs de dezvoltare", mulți economiști și publiciști străini au fost oarecum surprinși, unii exprimîndu-și satisfacția, alții nedumerirea sau dezaprobarea. Adversarii socialismului găseau în această teză „confirmarea" superiorității capitalismului în ce privește asigurarea unui înalt nivel de dezvoltare economică și de satisfacere a nevoilor materiale ; mulți dintre aceștia — cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la recentul Congres al Consiliilor populare — ponegresc socialismul, inclusiv din România, ignoră sau falsifică realitatea, istoria poporului român ca și realizările sale contemporane.

Poporul român este singurul în măsură să-și judece realizările, să-și hotărască destinele. Nu vrem să-i convingem de adevărul nostru pe cei ce nu vor sau au interes să nu se convingă. Atunci însă cînd unii îndrăznesc să jignească demnitatea, talentul și hărnicia acestui minunat popor, ne simțim obligați să le ripostăm, să le împrospătăm memoria. Căci, parafrazîndu-l pe Bălcescu putem spune cu conștiința adevărului : „istoria stă de față, atît trecută cît și contemporană, ca să acuze cea mai mare parte a posesiunilor voastre de astăzi ca rău cîștigate și ca să ne spue toate vicleniile, toate mijloacele rușinoase ce au întrebuințat unii...", ca să devină țări bogate.

Sărbătorirea în acest an a 2050 de ani de la formarea primului stat centralizat dac pe teritoriul patriei noastre a fost marcată de publicarea unor numeroase și valoroase studii despre frămîntata istorie a bimilenarului popor de pe aceste meleaguri. Ele demonstrează că încă de la începuturile atestării sale documentare populația acestor meleaguri a fost constrînsă de împrejurări vitrege să ducă o necurmată luptă pentru păstrarea entității sale, a drepturilor și libertăților sale, că multe secole de-a rîndul, roadele muncii strămoșilor noștri au îmbogățit pe alții. Această istorie atestă, de pildă, că nu romanii cuceritori au adus cu ei „laptele și mierea" care „curgeau" în Dacia Felix, chiar dacă din contopirea a două civilizații avansate în epocă a rezultat un imens potențial de progres viitor ; dimpotrivă, stăpînii Romei s-au înfruptat din plin din roadele muncii și pămîntului strămoșilor noștri. Nici năvălirile succesive și seculare ale cunoscutelor popoare migratoare n-au contribuit la îmbogățirea noastră, ci dimpotrivă. Jafurile multiseculare, dezorganizarea producției și administrației, luptele necurmate, jertfele materiale și de sînge pentru păstrarea ființei naționale, pentru apărarea gliei străbune, retragerile în munți cînd forța invadatorilor era copleșitoare și multe altele au frînat puternic dezvoltarea noastră. Roadele muncii, plusprodusul și adesea părți însemnate din produsul necesar au fost luate de alții. Totuși, de fiecare dată, acest popor a renăscut, încît pe vremea lui Ștefan sau Mihai țările române cunoșteau din nou o civilizație materială și spirituală cu nimic mai prejos decît cea occidentală. E bine să nu uităm însă că luptele și jertfele acestui minunat popor au constituit — cum subliniau încă marii noștri istorici din trecut, Bălcescu, Xenopol, Iorga, dar cum recunoșteau și destui istorici străini de ieri și de azi — o pavăză în spatele căreia țările Europei occidentale își puteau dezvolta în liniște propria lor civilizație și cultură.

Mai tîrziu, trecerea popoarelor migratoare a încetat, dar nu și asupririle străine, tendințele de exploatare, dominare și jaf din afară. Secole de-a rîndul țările române au cunoscut invazii, ocupații și jafuri străine, amputări teritoriale care nu numai că au perturbat și frînat un proces firesc ascendent de dezvoltare, dezorganizînd continuu activitatea creatoare, au determinat jertfe umane și materiale în luptele de apărare, dar s-au soldat cu diminuări absolute ale avuției naționale, cu scoaterea peste granițe a unor imense valori materiale create de munca acestui harnic popor. Normala dezvoltare a fost frînată sau deviată și de multiseculara fărîmițare politică, de menținerea tîrzie a unor relații sociale anacronice, de pierderea independenței ș.a. — toate acestea fiind rezultatul unui complex de împrejurări istorice în care rolul principal l-au avut poftele de jaf, tendințele de expansiune și împărțire a sferelor de dominație și de asuprire a unor mari imperii vecine. Astfel, se poate afirma fără exagerare că, cel puțin pînă în epoca modernă, dar după părerea mea chiar și pînă mult mai tîrziu, munca și lupta poporului român au fost subordonate nu atît dezvoltării cît mai ales supraviețuirii. „Întreaga istorie a poporului român — se apreciază cu deplin temei în Programul partidului — se înfățișează ca istoria unor necontenite lupte de clasă, a bătăliilor purtate de masele populare pentru libertate și dreptate socială, pentru apărarea ființei naționale și neatîrnare..."

ABOLIREA feudalismului, Unirea din 1859 și apoi Marea Unire din 1918, cucerirea independenței de stat — necesități legice, rod al luptei eroice a poporului român — au marcat pași importanți pe o cale ascendentă, au creat condiții mai favorabile pentru un progres mai rapid și pe tărîm economic. Dar, nici „epoca modernă" nu a tradus în fapt, pentru toți, marile idealuri de libertate și egalitate înscrise pe stindardele revoluțiilor burgheze. „Cucerirea economică — intuia, încă prin 1860, Dionisie Pop Marțian — este încă mai periculoasă decît cea armată". Într-adevăr, în planul relațiilor internaționale, libertatea burgheză a însemnat dreptul și libertatea țărilor mari, puternice, dezvoltate, de a le exploata în forme și cu metode variate pe cele mici, mijlocii sau mai puțin dezvoltate. Chiar de la început, România modernă a fost invadată de capitaluri străine, de mărfurile străine care, prin concurența în care erau avantajate, tindeau să înăbușe în față începuturile de industrie românească. Încă de atunci România devenea tot mai mult un obiect al luptei de împărțire și reîmpărțire între marile puteri imperialiste, între marile monopoluri străine. Angrenarea țării în comerțul mondial, cu toate avantajele ce decurgeau de aici, a însemnat în același timp, și în măsură crescîndă, o continuare în forme noi a exploatării străine, a scurgerii — spre țările astăzi bogate — a unor părți importante din venitul național. De pildă, Xenopol aprecia, la sfîrșitul secolului al XIX-lea iar Manoilescu confirma peste cinci decenii cu date statistice riguroase, raportul de 10 la 1 în schimbul internațional dintre produsele românești și cele ale țărilor dezvoltate, dintre munca „brută" a românilor și cea „rafinată" a străinilor. Rezultatul evident al tuturor acestor forme și metode de spoliere, asuprire și exploatare a fost sărăcirea în continuare a țării. Poporul român condensa întreg acest adevăr istoric în zicala : „Munții noștrii aur poartă, noi cerșim din poartă-n poartă". Într-adevăr, după calcule întocmite de specialiști români, pe baza documentelor existente în țară, rezultă că exploatarea otomană, habsburgică și țaristă în cele trei Principate române, precum și profiturile obținute de capitalul străin între anii 1916—1944 echivalează cu circa 14 000 000 kg aur. Desigur, cifra este aproximativă și, în orice caz, departe de a reflecta toate pagubele suferite de economia românească, deoarece nu toate acestea au putut fi consemnate, iar pe de altă parte, sînt încă multe documente peste hotare care nu au putut fi luate în calcul (Tipologia economiilor naționale, p. 53). Dacă la toate acestea adăugăm distrugerile provocate de cel de al doilea război mondial, efortul considerabil material și uman îndeosebi în ultima parte a războiului, despăgubirile de război, urmările celor doi ani de secetă ș.a. putem să ne facem o imagine asupra „moștenirii" de la care a pornit construirea socialismului în România.

Înainte de a merge mai departe să

subliniem aici o idee esențială : dacă din România, ca și din multe alte țări în curs de dezvoltare, asemenea valori fabuloase au fost sustrase, în alte țări acestea au fost acumulate, devenind surse importante de dezvoltare, de îmbogățire. Dezvoltarea unor țări pe seama altora — iată cauza esențială, fundamentală, a subdezvoltării și decalajelor din lumea contemporană, iată cauza fundamentală pentru care România contemporană, cu toate progresele remarcabile pe care le-a realizat în ultimele trei decenii, este încă o țară în curs de dezvoltare. Acestea sînt adevăruri elementare, pe care nimeni nu are dreptul să le ignore și cu atît mai puțin economiști și publiciști aparținînd unor țări care, într-un fel sau altul, într-o măsură sau alta, într-o perioadă sau alta, au fost sau mai sînt în situația de a realiza avantaje unilaterale pe seama altor țări, îndeosebi a celor în curs de dezvoltare.

TRECEREA la socialism a descătușat din plin energiile creatoare ale poporului român, a deschis calea dobîndirii independenței reale, a făuririi unei economii moderne, multilateral dezvoltate. Într-un interval de numai trei decenii de dezvoltare socialistă (1950—1980) produsul social și venitul național au crescut de 15 ori, producția globală industrială de 34 ori, cea agricolă de circa 4 ori, investițiile de 36 ori, productivitatea muncii 9,3 ori, comerțul exterior de 42 ori, veniturile totale din retribuirea muncii personalului muncitor de 21 ori, ș.a.m.d. Aceste realizări și ritmuri plasează România printre țările cu economia cea mai dinamică din lume. Ele atestă superioritatea indiscutabilă a socialismului, justețea și profunda înțelepciune a politicii elaborate și aplicate cu fermitate de Partidul Comunist Român de făurire a unei economii socialiste moderne, multilateral dezvoltate.

Aceste realizări sînt cu atît mai remarcabile cu cît, cum sublinia recent tovarășul **Nicolae Ceaușescu „nimic nu am primit de-a gata și gratuit, nimic nu a picat din cer ! Totul este rezultatul unei munci fără preget, eroice a poporului nostru care, stăpîn pe destinele sale, și-a propus să lichideze în cel mai scurt timp istoric posibil înapoierea, și să-și asigure o viață demnă, fericită, liberă, prin munca sa, și nu pe spatele altora“.** Mai mult, acest progres a fost realizat în împrejurări internaționale care au fost și sînt încă departe de a fi favorabile pentru țările mici și mijlocii, pentru țările în curs de dezvoltare, printre care și România. Căci, după cum se știe, mai domină încă o ordine economică internațională anacronică, care printr-un ansamblu de mecanisme, pîrghii și instituții (sistemul de prețuri și tarife, sistemul valutar-financiar și de credit, sistemul tranzacțiilor, accesul la tehnologie etc.) a favorizat și favorizează în continuare țările puternice, dezvoltate, în relațiile lor economice și politice cu țările în curs de dezvoltare. Acest sistem de relații internaționale, a impus țărilor în curs de dezvoltare, inclusiv România, un adevărat „tribut pentru subdezvoltare“. Și iarăși se cuvine să nu ignorăm sau să minimalizăm datele reale. Potrivit unor calcule, care sînt departe de a reflecta întreaga amploare a fenomenului, numai ca urmare a schimburilor comerciale neechivalente și a creșterii inflației, statele în curs de dezvoltare pierd anual 40—50 milioane de dolari ; într-un raport prezentat de țările în curs de dezvoltare recentei sesiuni a Adunării Generale O.N.U. consacrate noii ordini economice internaționale, se arată că din 350 de miliarde de dolari, cît reprezintă valoarea finală a materiilor prime importate de țările dezvoltate din țările în curs de dezvoltare, acestea din urmă nu încasează decît 35—40 miliarde, adică circa 10%. Totodată, statele dezvoltate, marile monopoluri internaționale, deținînd poziții cheie în economia mondială, au făcut și fac totul pentru a transpune asupra țărilor în curs de dezvoltare cele mai grave consecințe ale diferitelor crize cu care se confruntă astăzi economia mondială.

Dacă deci, cu toate realizările remarcabile pe care le-am obținut în ultimele trei decenii sîntem încă o țară în curs de dezvoltare, aceasta exprimă, pe de o parte, seculara înapoiere economică moștenită în raport cu țările ce s-au dezvoltat puternic, inclusiv pe seama muncii și bogățiilor poporului român, pe de altă parte, faptul că într-o lume dominată încă de cei puternici și dezvoltați, de o ordine economică profund inechitabilă, n-am putut beneficia din plin — ca și multe alte țări în curs de dezvoltare — nici de roadele propriei munci, nici de marile avantaje pe care le conține diviziunea internațională a muncii și participarea la circuitul economic mondial, nici de cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii — monopol, încă în mare măsură, al țărilor bogate, puternic dezvoltate.

S-A SPUS uneori că țările socialiste, în virtutea orînduirii lor sociale și a relațiilor dintre ele nu ar fi afectate de diferitele crize și inechități din lumea nesocialistă. Firește că economiile socialiste dispun de mai multe posibilități de a contracara efectele unor acțiuni speculative, conjuncturale, ale unor perturbări temporare. Viața reală demonstrează însă că, în condițiile interdependențelor crescînde la scară mondială, diferitele efecte negative ale acestor crize și perturbații nu pot fi oprite la granițele țărilor socialiste. De altfel, prețurile practicate și în relațiile dintre țările socialiste sînt în principiu cele ale pieței mondiale. Și țările socialiste în curs de dezvoltare sînt nevoite să recurgă la împrumuturi externe care, în zilele noastre, cum sublinia recent tovarășul Nicolae Ceaușescu, se acordă cu dobînzi de-a dreptul cămătărești. Inflația mondială, criza de energie și materii prime, criza valutar financiară și chiar cea alimentară, nedreaptă diviziune internațională a muncii, comerțul internațional inechitabil etc., afectează într-un fel sau altul și țările socialiste, îndeosebi pe cele în curs de dezvoltare.

Toate aceste fapte, procese și tendințe ne obligă și la unele reconsiderări teoretice. Viața reală a infirmat, de pildă, teza schematică a celor două piețe mondiale, paralele și opuse, după cum a infirmat și concepția simplistă — dominantă un timp — potrivit căreia o țară înapoiată, prin simpla trecere la socialism ar deveni peste noapte o țară dezvoltată. Socialismul deschide într-adevăr cele mai largi posibilități de dezvoltare, de depășire a subdezvoltării ; dar o dezvoltare rapidă, sănătoasă cere eforturi și sacrificii, cere o politică justă, mobilizatoare, orientată spre marile priorități, științific determinate, a tuturor resurselor și posibilităților materiale și umane, valorificarea plenară a tuturor avantajelor și potențelor socialismului. A afirma, pur și simplu, că socialismul este incompatibil cu înapoierea economică înseamnă a ignora o realitate incontestabilă, a ignora faptul că socialismul a învins și poate învinge și în țări subdezvoltate economic. Teza originală „România — țară socialistă în curs de dezvoltare“, de o mare valoare teoretică și practică, pune în evidență faptul că în zilele noastre subdezvoltarea este un fenomen global, mondial ce se manifestă și în unele țări socialiste, pune în evidență faptul că, în contextul făuririi unei noi ordini economice internaționale, toate țările, independent de mărime, nivel de dezvoltare, sau orînduire socială, trebuie să acționeze în direcția lichidării subdezvoltării, a decalajelor ; că toate țările și îndeosebi cele bogate, care au realizat propria lor dezvoltare și pe seama exploatării altor popoare au obligația morală și istorică de a veni în sprijinul eforturilor țărilor sărace, în vederea propășirii lor mai rapide.

Totodată, teza „România — țară socialistă în curs de dezvoltare“ înseamnă, pe de o parte, o critică severă, dar întemeiată, la adresa tuturor acelor state și grupuri de state care de-a lungul istoriei au frustrat multe popoare, printre care și poporul român, de roadele muncii proprii, și pe de altă parte, înseamnă tocmai afirmarea superiorității socialismului, a faptului că numai datorită condițiilor create de socialism, România a putut să depășească într-o perioadă istorică scurtă starea de subdezvoltare, să înainteze rapid și ferm spre stadiul de țară cu dezvoltare medie și să-și propună ca spre finalul actualului deceniu să devină o țară avansată sub raport economic.

După cum se știe, recenta sesiune specială a O.N.U. consacrată noii ordini economice internaționale s-a încheiat fără rezultatele așteptate de popoare pentru că bogații nu vor să renunțe la privilegii, „nu doresc să țină seama de aspirațiile legitime ale popoarelor“. Aceasta nu înseamnă însă că ideea de nouă ordine și realizarea ei sînt utopice sau sortite eșecului cum înclină să creadă unii comentatori din alte țări. Dimpotrivă, înseamnă că este necesară o unire și mai strînsă a tuturor forțelor progresiste, revoluționare, antiimperialiste, a tuturor țărilor în curs de dezvoltare în vederea înfrîngerii tendințelor imperialiste de perpetuare a unor grave inechități. În acest context, adevărul istoric, teoria economică științifică întemeiată pe acest adevăr, pe descifrarea cerințelor legice ale progresului, aduc și pot aduce contribuții importante la mobilizarea și înarmarea celor mai largi forțe sociale angrenate în lupta pentru o lume mai bună și mai dreaptă.

V. IOȚA

Componente ale strategiei trecerii la o nouă calitate în învățămîntul economic (II)

Mijloacele de realizare. Acceptînd că acestea sînt trăsăturile de bază care definesc pregătirea studenților ca economiști de largă concepție și că aceste trăsături exprimă noile scopuri ale pregătirii în condițiile integrării și trecerii la o nouă calitate se pune întrebarea dacă mijloacele de realizare, adică formele și metodele utilizate în prezent ajută sau nu, și în ce măsură, la realizarea corelației tristadiale menționate înainte și, prin aceasta, la realizarea noilor scopuri. Răspunsul este că ne găsim pe o cale bună, existînd multe începuturi promițătoare. Între acestea menționăm : introducerea în procesul de învățare a proiectelor economice de an, a testelor, a jocurilor de conducere și, mai recent, a metodologiilor de cercetare în problemele de conducere a întreprinderilor precum și a jocurilor de conducere (asistate de calculator), constituirea unor echipe de cercetare ergonomică, cercuri științifice studențești interdisciplinare și intercatedre.

Cu toate acestea, față de noile cerințe și în consens cu viziunea evidențiată în prima componentă a strategiei trecerii la o nouă calitate, continuăm să ne găsim în mod preponderent în primul stadiu al corelației tristadiale, cel al învățămîntului reproiectiv, de acumulare de cunoștințe, deci un stadiu încă preponderent cantitativ. Metodele de predare, limitate numai la transmiterea cunoștințelor precum și cele de seminarizare, circumscrise la așa-zisa consolidare a cunoștințelor predate la cursuri, prin utilizarea metodei întrebare-răspuns, au încă o pondere foarte mare și nu ajută decît în redusă măsură la realizarea corelației tristadiale și a noilor scopuri. Ieșim cu greu din faza procesului de învățare limitat la explicarea noțiunilor transmise prin prelegeri și lecții, ceea ce duce deseori la accentuarea aspectelor descriptiviste ale unui învățămînt care pune accentul aproape exclusiv pe memoria studentului. Evident, explicarea noțiunilor cu care operează o disciplină, deci aspectul semantic al învățării, este absolut necesară, însă în condițiile în care există cursuri scrise și dicționare care explică aceste noțiuni specifice disciplinei, orele de curs și cele de seminar pot fi altfel utilizate, pentru a spori ponderea stadiilor învățămîntului productiv și creativ.

În ceea ce privește metodele relativ noi la care ne-am referit, metodologiile de cercetare, studiile de caz, testele, jocurile de conducere etc., care au tocmai scopul deplasării efortului spre stadiile menționate (productiv și creativ) acestea au deocamdată o slabă răspîndire, iar metodelor ceva mai vechi, cum ar fi lucrările practice, proiectele economice de an, nu li se folosesc pe deplin posibilitățile pe care le au pentru a constitui realmente o punte de legătură între învățămînt și producție. La rîndul lor, cercurile științifice studențești continuă să fie legate încă de o singură disciplină, neavînd nici continuitatea necesară.

În ceea ce privește practica în producție a studenților căreia i s-a rezervat un mare număr de ore prin reducerea echivalentă a fondului de timp alocat cursurilor, seminariilor și altor forme de învățare, considerăm că aceasta continuă să fie cea mai slabă verigă a procesului de învățare, avînd încă multe aspecte de formalism.

Criterii de evaluare a rezultatelor. O sumară constatare a modului cum sînt formulate întrebările în biletele de examen duce la concluzia că în cele mai multe cazuri se verifică doar capacitatea de memorizare a cunoștințelor la diferite discipline și deocamdată într-o redusă măsură capacitatea studenților de a aplica în practică, în mod unitar și eficient, cunoștințele teoretice dobîndite. În ceea ce privește evaluarea capacității creatoare, prin întrebări și instrumente adecvate, acestea sînt doar cazuri rare, excepții. Concluzia este că și în acest caz continuăm să ne menținem în stadiul cantitativ al procesului de învățare ceea ce face dificilă aprecierea nivelului real de pregătire a studenților, corespunzător noilor cerințe.

Dată fiind importanța pe care considerăm că o au criteriile de evaluare în strategia trecerii la o nouă calitate, dăm un exemplu de formulare posibilă a unei întrebări la o disciplină de specialitate, formulare care să exprime cerințele ciclului tristadial de învățare ; reproiectiv, productiv și creativ.

Prima formulare : „ce este și cum se măsoară productivitatea muncii într-o întreprindere ?".

A doua formulare : „cunoscînd ce este și cum se măsoară productivitatea muncii, arătați cum ați proceda în mod concret pentru a descoperi rezervele de creștere a productivității muncii în întreprinderea unde ați efectuat practica și ce trebuie făcut pentru a valorifica aceste rezerve, ce plusuri de producție s-ar putea obține prin folosirea lor complexă ?".

A treia formulare : „avînd cunoștințe despre productivitatea muncii, metodele de calcul și de descoperire a rezervelor de productivitate, faceți o diagnosticare generală a dinamicii și structurii factorilor de creștere a productivității muncii în întreprinderea unde ați efectuat practica, precizînd cauzele care împiedică utilizarea tuturor rezervelor, implicațiile neutilizării acestora asupra celorlalți indicatori de eficiență economică pe ansamblul întreprinderii, ramurii și economiei naționale, evaluați situația întreprinderii față de cele fruntașe din ramură și față de întreprinderile similare din țările avansate ; ce ar trebui făcut pentru a se reduce decalajele între nivelele de productivitate existente în întreprinderile noastre, făcînd referiri la întreprinderea pe care o cunoașteți".

Comparînd cele trei formulări privind aceeași problemă se poate constata că în timp ce prima formulare verifică doar cunoștințele studentului, a doua verifică și capacitatea de aplicare a acestora în practică, iar a treia formulare permite evaluarea capacității de gîndire atît analitică cît și sintetică depistînd și elemente de creativitate la studenți.

O formulare limitată numai la criteriile de evaluare a volumului de cunoștințe teoretice (stadiul reproiectiv al corelației tristadiale) permite doar o apreciere de ordin cantitativ. Această apreciere pierde din vedere noile scopuri ale pregătirii, deformînd evaluarea reală a rezultatelor obținute cu toate consecințele ce decurg de aici.

Din păcate, așa cum s-a arătat, modul de formulare a întrebărilor vizează în cele mai multe cazuri verificarea doar a cunoștințelor studenților și într-o foarte mică măsură vizează cerințele celor două stadii următoare ale corelației. Această observație este valabilă nu numai pentru evaluarea pregătirii în cazul diferitelor discipline de specialitate sau de cultură economică generală, dar și pentru proiectele economice de an și examenul de diplomă care oferă cele mai mari posibilități de apreciere interdisciplinară, de evaluare a pregătirii studenților ca viitori economiști de concepție într-o anumită specialitate.

Prin urmare regîndirea criteriilor de evaluare, raportîndu-le la noile cerințe de pregătire, este o problemă urgentă și de o importanță majoră. Această problemă poate fi rezolvată cu relativă ușurință folosindu-se mai bine dreptul catedrelor, decanatelor și eventual consiliilor profesorale, cărora le revine sarcina să verifice biletele de examen.

Comparînd cele trei elemente ale procesului de învățare : scopuri, mijloace și criterii de evaluare a rezultatelor, se poate constata existența unor decorelări sau discordanțe între ele. În multe cazuri metodele utilizate în procesul de învățare nu corespund noilor scopuri, iar criteriile de evaluare au în vedere mai mult învățămîntul reproiectiv. Această stare de lucruri constituie principala piedică pentru trecerea la o nouă calitate și la un nivel mai înalt de eficacitate în învățămîntul economic superior. Principala cauză rezidă în faptul că nu toate cadrele didactice sînt convinse că integrarea și trecerea la o nouă calitate impun scopuri noi și un alt conținut în pregătirea studenților ca viitori economiști de largă concepție teoretică și practică.

Măsurile ce se impun sînt deci o mai bună definire a conținutului pregătirii în noile condiții și cerințe, urmate de o evaluare și o diagnosticare a tuturor formelor și metodelor folosite în procesul de învățare, spre a se vedea în ce măsură ele mai corespund noilor cerințe impuse de ciclul tristadial :

a) acumularea unui anumit volum de cunoștințe ; b) priceperea de a le folosi în mod unitar și eficient în practică și c) stimularea capacității creatoare a studenților. Totodată se impune o reevaluare a metodelor de examinare pe discipline, a criteriilor de apreciere folosite și dacă acestea țin seama de noile scopuri ale pregătirii, o atenție deosebită acordîndu-se proiectelor economice de an și examenelor de diplomă care oferă posibilitatea unei evaluări complexe, interdisciplinare în domeniul de specialitate.

Corelări fundamentale de care depinde eficiența procesului de trecere la o nouă calitate în întreaga economie

A TREIA COMPONENTĂ a strategiei trecerii la o nouă calitate în întreaga economie națională, deci în toate domeniile de activitate în care este implicat și învățămîntul superior, are în vedere două corelații fundamentale cu caracter general :

— corelarea aptitudinilor, talentului și vocației fiecărui tînăr cu profilul și cerințele unității de învățămînt superior și a specialității alese.

— corelarea, conținutului pregătirii și a competenței asigurate de învățămîntul superior cu cerințele locului de muncă unde absolvenții își vor desfășura activitatea după terminarea facultății.

În cazul primei corelări apare necesitatea unei selecții riguroase, iar principiul de bază al selecției trebuie să fie : fiecare om este bun la ceva, într-un anumit domeniu unde poate realiza performanțe ridicate, dar nu poate fi tot atît de bun la toate, deci în toate domeniile. În cazul celei de a doua corelări principiul de bază este : „Omul potrivit la locul potrivit" care într-un sens mai larg se aplică și în cadrul primei corelări. Realizarea acestei corelații fundamentale depinde de :

— organizarea unei bune selecții, după criterii care să țină seama de noile cerințe ale integrării, ceea ce presupune utilizarea pe scară largă a testelor de aptitudini și a altor probe de verificare care să permită descoperirea talentelor, înclinațiilor spre adevărata profesiune pentru care tinerii sînt atrași.

— folosirea efectivă a tinerilor pregătiți de școală în activitatea practică corespunzător competenței ce o au, precum și aprecierea activității lor ca și promovarea acestora exclusiv în funcție de rezultatele obținute în activitate.

Este evident că respectarea acestei corelații fundamentale reprezintă o condiție de bază în accelerarea procesului de trecere la o nouă calitate, cu consecințe pozitive asupra eficienței în toate sectoarele și domeniile de activitate. Nerespectarea acestei corelații duce, la risipirea eforturilor și la diminuarea eficienței. Oricîte strădanii s-ar depune nu se poate face un bun artist din cineva care nu are talent după cum talentul se irosește dacă nu este cultivat și folosit.

În realizarea acestor corelații fundamentale este implicat profund și învățămîntul, îndeosebi prin selecția la admitere. Din păcate, criteriile de selecție utilizate la concursul de admitere, și aici mă refer din nou la învățămîntul economic superior, au mai mult în vedere verificarea capacității de memorizare a candidaților și nu depistarea aptitudinilor pentru profesia la care concură, aceea de economist de largă concepție. Mai mult, cerințele sînt limitate, în multe cazuri, numai la cunoașterea unui manual, cel oficial, iar la verificarea lucrărilor scrise ceea ce este în plus, peste manual, deseori nu se ia în considerație, tinerii care știu mai mult fiind astfel penalizați.

Este adevărat că această situație de nedorit nu se întîlnește numai în învățămîntul economic superior, ci are răspîndire mai mare, ceea ce este cu atît mai rău. După părerea noastră ne găsim aici în fața unei grave decorelări între noile scopuri ale pregătirii viitorilor economiști, pe care îi dorim economiști de largă concepție și criteriile de apreciere folosite la concursul de admitere ; consecințele sînt lesne de înțeles.

Schimbarea acestei stări de lucruri se impune de urgență și este în puterea noastră să modificăm această situație, care este în contradicție flagrantă cu selecția științifică a candidaților. O soluție posibilă este și introducerea testelor de aptitudini. În această direcție este acumulată o anumită experiență. O asemenea măsură, în completarea examenului clasic, care și el ar trebui perfecționat, se impune cu atît mai mult dacă se ține seama că de regulă pentru un loc concură 4 sau 5 candidați.

Tot în legătură cu selecția și intrarea în facultate este și problema conținutului cunoștințelor ce se cer la acest concurs. Luînd exemplul Facultății de Economia Industriei, Construcțiilor și Transporturilor din A.S.E., al cărei profil de pregătire îl asigură disciplinele Catedrei de conducere, se constată că între disciplinele cerute la concurs lipsește tocmai disciplina de profil și anume „conducerea întreprinderilor". Aceasta, în condițiile în care Legea educației și învățămîntului include între științele fundamentale, alături de matematică, fizică, chimie, biologie, științe economice și știința conducerii și organizării, știință care, așa cum arată legea menționată, ar trebui să fie studiată temeinic de către toți tinerii din întregul învățămînt din țara noastră, începînd cu școala medie. Includerea în cadrul probelor de concurs și a acestei discipline de profil credem că se impune în mod firesc. O asemenea situație se poate întîlni și în alte cazuri decît cel menționat.

În ceea ce privește modul cum sînt folosiți specialiștii pregătiți de învățămîntul economic superior, în realitate, în numeroase cazuri, activitățile ce le desfășoară efectiv sînt de nivelul pregătirii medii, ceea ce constituie o pierdere atît pentru societate, care a făcut eforturi pentru pregătirea superioară a acestora, cît și pentru specialiștii respectivi a căror competență fiind mult timp nefolosită se degradează.

În concluzie, după părerea noastră, trecerea accelerată la o nouă calitate și a unei mai înalte eficacități în învățămîntul superior și prin aceasta o contribuție la trecerea la o nouă calitate în întreaga economie națională, depinde de strînsa corelare între noile scopuri ale pregătirii cu mijloacele de realizare și criteriile de evaluare a rezultatelor pregătirii ceea, ce presupune trecerea de la conceperea empirică la conceperea științifică a procesului de învățare precum și respectarea corelației fundamentale privind selecția tinerilor care intră în învățămîntul superior cu cerințele specialității la care concură și apoi folosirea absolvenților după repartizare potrivit nivelului de competență dobîndit.

Sarcina imediată este înlăturarea decorelărilor care există în prezent în toate cele trei componente ale strategiei prezentate, de aceasta depinzînd accelerarea procesului de trecere la o nouă calitate în învățămîntul superior și în toate celelalte domenii de activitate economică și socială.

prof. dr. C. PINTILIE
Academia de Studii Economice

Principala sursă de forță de muncă

(Urmare din pag. 17)

din formații, 16% din muncitori) — 2 ingineri, 1 subinginer. Numărul de muncitori asistați de un cadru tehnic cu pregătire superioară este de 155 în schimbul I, 504 în schimbul II și 226 în schimbul III — disproporție ce nu se justifică decît în mică parte prin nevoile specifice ale lucrărilor executate. Nu trebuie uitat că **o îndrumare tehnică permanentă și competentă la locurile de muncă asigură** — prin corecțiile aduse operativ în asigurarea unor condiții normale de lucru, în respectarea cerințelor de calitate, în încărcarea mașinilor și utilajelor, în rezolvarea gîtuirilor ce apar pe flux — **o reală și importantă economie de muncă vie.**

O observație și în ce privește **folosirea economiștilor.** Din totalul cadrelor cu această specialitate existent în 22 de unități, 86,5% lucrează în compartimente funcționale, 12% în compartimente de producție și 1,5% în compartimente de proiectare-cercetare. Față de această medie, unele întreprinderi se află într-o poziție și mai defavorabilă (de pildă, exceptînd I.F.E.T., toate celelalte 21 nu au nici un economist în munca de concepție). Cum se rezolvă, în aceste condiții, cerințele izvorîte din noul mecanism economico-financiar — de a planifica și urmări costurile pe ateliere, secții, produse și chiar faze de lucru, de a fundamenta economic acțiunile legate de modernizarea și înnoirea produselor și tehnologiilor ?

PLANUL DE MĂSURI adoptat, în urma acțiunii, de către organul județean de partid prevede direcții și sarcini concrete pentru înlăturarea multora dintre anomaliile semnalate, pentru generalizarea unor experiențe pozitive.

Cum însă rostul controlului nu este numai de a remedia abaterile, ci mai cu seamă de a institui înțelegerea și disciplina necesare pentru a evita repetarea lor, concluzia pe care trebuie să o desprindă consiliile oamenilor muncii din unitățile economice ale județului este că toate aspectele utilizării raționale a personalului muncitor sînt deopotrivă importante și interdependente ; că soluțiile parțiale și de moment trebuie să se încadreze într-o **strategie clar definită, pe termen lung, a creșterii productivității muncii ;** că fără a cunoaște în orice moment — cu ajutorul unui tablou de bord adecvat — și a interpreta datele privind folosirea potențialului uman al întreprinderii, declanșînd acțiuni de reglare în conceperea și înfăptuirea cărora să fie larg implicați înșiși oamenii muncii, nu se poate realiza o conducere științifică, eficientă în acest domeniu.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Economişti români din perioada interbelică despre direcţiile dezvoltării economiei (I)

DUPĂ primul război mondial, pe fondul desăvîrşirii unităţii naţionale a românilor – act istoric firesc ce a revigorat însăşi forţa creatoare a poporului nostru, şi în contextul unor evenimente politice importante ca reforma agrară din 1918–1921, ş.a în România interbelică s-au creat premise favorabile progresului industriei, şi în general, economiei ţării. O parte a burgheziei autohtone, şi-a afirmat mai puternic opoziţia în faţa tendinţelor în creştere ale capitalului străin de a-şi subordona industria şi economia românească; din această perspectivă au fost declanşate măsuri ce au contribuit la dezvoltarea industriei naţionale. Creşterea forţelor de producţie a fost însoţită, totodată, de intensificarea exploatării maselor, de accentuarea discrepanţelor între cei doi poli ai societăţii româneşti de atunci : bogăţie, pentru cei puţini, mizerie, pentru cei mulţi.

Doctrinarii clasei muncitoare, mai ales odată cu crearea, în 1921, a Partidului Comunist Român, eveniment politic de excepţională însemnătate pentru destinele României, au întreprins adeseori, analize judicioase ale realităţilor economice interbelice. În acest cadru ei au avansat idei valoroase susţinînd necesitatea dezvoltării industriei, a ansamblului industriei, economiei naţionale, evidenţiind, totodată, necesitatea repartizării echitabile a eforturilor pentru industrializare, cerinţa îmbunătăţirii situaţiei maselor ca ţel al dezvoltării.

În peisajul teoriei economice burgheze se degajă orientarea eforturilor spre analiza, potrivit noilor condiţii create, a problemelor economiei româneşti. Cu deosebire în asociaţii şi cercuri de studiu economic, folosindu-se paginile publicaţiilor, ale revistelor economice – toate ca număr şi activitate mult sporite în raport cu perioada dinaintea primului război mondial, erau dezbătute probleme de bază în ce priveşte starea, structura şi direcţiile de orientare a dezvoltării economiei naţionale. Se urmărea, de pe o poziţie sau alta, relevarea unor trăsături şi efecte interne ale evoluţiei economice şi răspunsul la exigenţele plasării ţării în concertul popoarelor europene [1]).

Se poate spune că într-o oarecare măsură, moşierimea, burghezia, preponderent agrară şi comercială, ca şi cei angrenaţi, prin intermediul unor importante stipendii, în sfera de acţiune a capitalului străin, renunţaseră la susţinerea lozincii reacţionare, atît de des vehiculată înainte de primul război mondial, a „eminamenţei agrare" a ţării, lozincă compromisă iremediabil de istorie, de înseşi progresele înregistrate în lume de dezvoltarea industriei.

Consideraţiile potrivnice unei dezvoltări reale a industriei naţionale, se vădeau în contradicţie evidentă, cu interesele burgheziei ale cărei profituri depindeau tocmai de dezvoltarea industriei autohtone, de valorificarea „prin noi înşine" a potenţialului economic al ţării. Produs al realităţilor concret istorice ale României interbelice analizate şi interpretate prin prisma acestor ultime interese amintite, concepţiile privind dezvoltarea industriei şi economiei naţionale ale unor economişti burghezi între care Mitiţă Constantinescu, Ştefan Zeletin, I. N. Angelescu, Mihail Manoilescu, N. P. Arcadian, Vintilă Brătianu etc. – concepţii la care ne vom referi în continuare – se situau, în bună măsură, la nivelul înţelegerii unor nevoi obiective ale dezvoltării forţelor de producţie în epocă, ale progresului economic al ţării.

În general bine argumentate, pornind de la elaborate de seamă ale economiei politice clasice, afirmînd necesitatea intervenţiei statale în scopul sprijinirii, protejării industriei şi economiei naţionale, asemenea idei pot fi privite ca o continuare, în noile condiţii, a liniei de gîndire promovată de reprezentanţii burgheziei industriale din a doua jumătate a secolului XIX şi începutul secolului XX. Grupate în curentul numit „neoliberal", concepţiile respective se distingeau de politica partidului naţional-liberal. Programele acestui partid promovau dezvoltarea industriei naţionale, dar multe din măsurile practice care le preconizau erau, adesea, subordonate intereselor de profit ale momentului, şi, nu odată, unor interese de familie şi persoane.

Economiştii amintiţi nu opuneau cerinţa dezvoltării industriei celei a dezvoltării agriculturii. Era în schimb promovată ideea dezvoltării complexe a economiei, a creşterii diferitelor ramuri ale acesteia în contextul industrializării, corespunzător cu resursele şi posibilităţile, cu cerinţele ţării. I. N. Angelescu pleda pentru o „economie naţională integral dezvoltată", care să satisfacă o mare parte a nevoilor de produse fabricate şi să asigure un excedent crescînd pentru export. G. M. Dobrovici – ca de altfel şi N. P. Arcadian – sublinia că „ambele ramuri de producţiune a ţării – industria şi agricultura, n.n. – trebuie dezvoltate deopotrivă" ; industria, cu rolul esenţial pentru propăşirea ţării, „avea nevoie să fie susţinută şi protejată cu toate mijloacele", fără să se uite sprijinul care „trebuie dat agriculturii" [2]), sector cu funcţiuni dintre cele mai însemnate în cadrul economiei.

În acelaşi sens Mitiţă Constantinescu susţinea teoria „Complexului naţional industrial". „Trebuie – scria acesta – să devenim o ţară de complex industrial, într-o măsură mai mare şi în justă proporţie atît faţă de agricultură cît şi de capacităţile şi necesităţile ţării" [3]). Prin industrializare se impunea „să corectăm vicii de struc-

FIŞE

A doua revoluţie industrială

● *Se află oare omenirea în pragul unei a doua revoluţii industriale ? Şi în cazul unui răspuns afirmativ, care sînt implicaţiile pe care universul infinitezimal al microprocesoarelor, virtuţile computerelor, dovezile de netăgăduită eficienţă ale roboţilor industriali le vor avea asupra producţiei, asupra structurilor sociale sau a însăşi concepţiei noastre despre lume ? Acestor întrebări de accentuată complexitate urmăreşte să le răspundă profesorul Mihai Drăgănescu în paginile recentului său volum „A DOUA REVOLUŢIE INDUSTRIALĂ. MICROELECTRONICA, AUTOMATICA, INFORMATICA – FACTORI DETERMINANŢI" tipărită la EDITURA TEHNICĂ. Inteligenţa artificială, maşinismul şi inovarea tehnică actuală, clasa muncitoare în socialism în perspectiva celei de a doua revoluţii industriale, valoarea economică şi moneda electronică etc., etc., reprezintă tot atîtea teme de reflecţie asupra cărora profesorul Mihai Drăgănescu s-a aplecat cu stăruinţă de-a lungul unui număr bun de ani. Totodată autorul a incorporat în volum şi teme noi, de incontestabilă actualitate . automate şi automatizări, roboţii industriali, automatizarea supla. etc.*

Princ'piul repartiţiei şi nivelul de trai

● *Actuala etapă de dezvoltare a economiei socialiste deschide noi perspective de analiză – deopotrivă în plan teoretic şi în cel al politicii curente – a procesului de repartiţie a veniturilor (în orînduirea socialistă aceasta se realizează potrivit cantităţii şi calităţii muncii efectuate), a exigenţelor ridicării nivelului de trai pentru toate categoriile de populaţie. După cum subliniază* Oto Sobek *în studiul „Teoreticke zaklady diferenciacie dochodkov obyvatelstva (Fundamentele teoretice ale diferenţierii veniturilor populaţiei) publicat în numarul 7/1980 al revistei din Cehoslovacia EKONOMICKY CASOPIS, problemele amintite se cer discutate prin raportarea la un indicator mai complex şi mai real – cel al veniturilor pe o gospodărie. În fapt, cum se exprimă autorul, compoziţia fiecărei familii exercită o acţiune „deformantă" asupra veniturilor reale obţinute prin muncă, acţiune compensată, în parte, prin mijloacele de intervenţie ale statului : fonduri sociale de consum, taxe, preţuri etc. Tocmai pentru a reflecta cît mai fidel mutaţiile intervenite în dinamica veniturilor populaţiei, şi a oferi soluţii pentru orientarea politicii în acest domeniu, opinează O.S., teoria economică este solicitată să-şi nuanţeze explicaţiile, să ofere noi elemente de interpretare.*

Mobilitate profesională

● *Pentru economia elveţiană, recunoscută prin înaltul său nivel de competitivitate şi deopotrivă, de stabilitate (o rată a şomajului de 0,2% din populaţia activă şi un nivel al inflaţiei ce se situează constant sub 5%), adaptarea la actualele constrîngeri determinate de criza mondială, se va manifesta cu deosebire în domeniul utilizării forţei de muncă. Potrivit opiniei lui* Claude Evain, *exprimate în articolul* „L'economie suisse: la tranquilité et le mouvement", *– articol publicat în numărul din 15 iunie a.c. al revistei* „CHRONIQUES D'ACTUALITE DE LA S.E.D.E.I.S." *– între măsurile cu ajutorul cărora se preconizează depăşirea dificultăţilor se înscrie îmbunătăţirea pregătirii profesionale în perspectiva facilitării mobilităţii profesionale în cadrul unei ace-*

tură ale economiei" era părerea economistului citat. Preconizînd realizarea unui raport raţional între industrie şi agricultură, unii din economişti vedeau în aceasta posibilitatea de absorbţie a populaţiei care venea din agricultură, şi astfel înlăturarea pericolului scăderii populaţiei determinat, în bună măsură, de emigrare.[4])

În aceeaşi perioadă, au fost analizate consecinţele negative — economice, sociale şi politice, pe care le genera preponderenţa agrară a economiei. Mitiţă Constantinescu sublinia că slaba înzestrare industrială a României era inaptă să asigure nevoile naţionale de produse fabricate, ceea ce făcea ca importul să fie compus în măsură covîrşitoare din produse fabricate, iar exportul, în aceeaşi proporţie, din materii prime, materiale sau produse de primă prelucrare ; în condiţiile preţurilor practicate pe piaţa mondială, favorabile, firesc, produselor de prelucrare complexă, se vădea astfel o diferenţă notabilă între necesităţile de plată externă ale ţării şi posibilităţile de constituire a mijloacelor necesare acestor plăţi, aceasta provocînd mari perturbaţii organismului economic, „ruperile de echilibru... de care suferea structura şi funcţiunile economiei noastre naţionale" — după cum se exprima economistul amintit. „Aceste realităţi şi caracterizări constituiau adevărata proporţie a dependenţei noastre de celelalte ţări", arăta mai departe Mitiţă Constantinescu, punînd în lumină un trist adevăr al economiei româneşti din acel timp : relaţia — direct proporţională şi de interconditionare — care exista între dependenţa economică faţă de ţările puternice ale timpului, ostile „descentralizării" dezvoltării industriale[5]) şi starea de subdezvoltare a economiei româneşti.

Argumente asemănătoare celor ale lui Mitiţă Constantinescu erau folosite de economişti cu scopul de a combate tezele ţărăniste. Pornind de la absolutizarea unor realităţi ale economiei din acel timp — între care persistenţa unor rămăşiţe feudale în economie — de la exagerarea unor greutăţi realmente existente pe drumul dezvoltării industriale — între care dificultatea constituirii unor capitaluri, ponderea redusă a muncitorilor calificaţi etc., elucubraţiile „politicienilor în ţări" propovăduiau, în plin secol XX, menţinerea României într-o stare economică şi socială înapoiată, patriarhală chiar. În fond, între ceea ce afirma în 1907 poporanistul Constantin Stere că, „numai interesul, ignoranţa sau o idee fixă de maniac poate explica visul industrializării României[6]) şi ceea ce scria mai tîrziu ţărănistul Stelian Dumbravă, că „pe cînd ţările din apus urmează să adopte şi să se transforme într-o nouă organizare socială pe care le-o indica linia evoluţiei lor normale... din contra, ţările agricole din răsărit trebuie abia să lege firul întrerupt al evoluţiei lor firesti, organizîndu-se întîi în adevărate state ţărăneşti, potrivit nevoilor şi structurii lor organice"[7]), nu exista o deosebire de esenţă.

Asemenea „aprecieri" care, conştient sau nu, proslăveau înfeudarea mai puternică a ţării faţă de statele industrializate, erau vehement atacate de adepţii dezvoltării industriei româneşti. „Să dăm întîietate intereselor agrare dar să respingem ideea statului agrar" — scria C. Ianculescu. El arăta că rezolvarea de către stat a problemelor agriculturii — situate pe primul plan al importanţei chiar şi pentru faptul că, pe vremea aceea, circa 80% din populaţia ţării era ocupată în agricultură — necesita aplicarea hotărîtă a politicii de industrializare. În concepţia economiştilor neoliberali, creşterea industrială — privită ca o legitate a dezvoltării — trebuie să contribuie efectiv la emanciparea ţării. „Zona de influenţă a unei mari puteri, oricare ar fi ea, nu putem şi nu trebuie să fim..." scria I. N. Angelescu ; „trebuie să ţinem seama de curentul care suflă peste lumea întreagă azi ; protejarea muncii, valorificarea bogăţiilor naturale şi a situaţiunilor geografice în folosul poporului care le posedă". *).

dr. Dan POPESCU

[1]) Nu de puţine ori, în investigaţiile efectuate argumentaţia depăşea cadrul explicaţiilor preponderent morale sau cel al unor consideraţii de ansamblu, întîlnite în perioada dinaintea primului război mondial. Aceasta era posibil ca urmare a utilizării unei bune părţi din arsenalul de noţiuni şi categorii specifice economiei politice moderne — între care eficienţă, structură, ritm, perspectivă, ca urmare a fundamentării noţiunilor şi categoriilor respective prin folosirea unor elemente de contabilitate naţională — indicatori, ca de exemplu cel al valorii nou create, ale căror trăsături şi semnificaţii erau nu odată detaliat explicate. În această lumină mai multe cercetări de specialitate purtau pecetea rigurozităţii, raţionalităţii, consistenţei.

[2]) Gh. M. Dobrovici, Istoricul dezvoltării economice şi financiare a României şi împrumuturile contractate (1823—1933), Tip. Universal.

[3]) Mitiţă Constantinescu, Politca economică aplicată, vol. I. Ed. Tiparul românesc, SAR. Buc. 1943, pag. 107.

[4]) Este cunoscut că slaba dezvoltare a industriei naţionale, în condiţiile generalizării relaţiilor de exploatare capitaliste la sate, făcea practic imposibilă absorbţia forţei de muncă provenite din mediul rural. Lipsa unui loc de muncă, mizeria traiului de fiecare zi alimentau puternic fenomenul emigrării (cel mai mult se pleca peste Ocean), considerat şi pe atunci ca păgubitor pentru naţiune nu numai prin dezrădăcinarea celor plecaţi ci însăşi prin faptul că o lipsea de un real potenţial de muncă, de un prezumtiv potenţial creator.

[5]) Această ostilitate faţă de dezvoltarea industrială în ţări în care procesul industrializării se afla încă în faza incipientă, „explicată", în principal, pornind de la considerente axate pe teoria costurilor comparative, era făţiş declarată de o serie de doctrinari reprezentînd, într-o măsură sau alta, cercuri politice oficiale. Între aceştia W. Sombart, J. Caillaux, promotorii teoriei „complementarităţii economice", afirmată în contextul cunoscutului „manifest al bancherilor" — urmărind, nemijlocit, în pofida raţionamentelor cu pretenţii de obiectivitate care o însoţeau, subordonarea economică şi politică a ţărilor agrare de către statele capitaliste dezvoltate.

[6]) C. Stere, Social-democratism sau poporanism, Viaţa Românească, vol. III, 1907, p. 31.

[7]) Stelian Dumbravă, Marxism şi ţărănism, în „Stînga" nr. 4, Buc., 4 dec. 1932, p. 6, citat după Mihai Todosia, Teorii burgheze din perioada interbelică cu privire la industrializarea României. Universitatea din Iaşi, 1967, p. 21.

*) Vezi şi M. Todosia, op. cit.

---

leaşi regiuni, fără a obliga forţa de muncă să se „dezrădăcineze". Aşa cum subliniază A.E. această cerinţă este determinată de o serie mai largă de factori: specificul etnic al statului elveţian care se constituie ca un real obstacol în calea deplasărilor de populaţie activă între diferitele cantoane; politica promovată în ultimul deceniu de limitare a imigrărilor; necesitatea asigurării unei calificări cît mai înalte şi mai largi, aceasta avîndu-se în vedere şi rata natalităţii, situată pentru Elveţia la un nivel relativ scăzut.

Dimensiuni sociale ale creşterii economice

● *Lucrarea „CREŞTERE ŞI VALORI" purtînd semnătura lui Constantin Vlad constituie cea mai recentă apariţie pe care EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ o oferă publicului cititor în colecţia „Biblioteca de sociologie". Autorul supune analizei o problemă de însemnătate cardinală a contemporaneităţii : creşterea economică, opţiuni şi strategii în realizarea acesteia deopotrivă cu implicaţiile pe care o anumită politică a creşterii le vădeşte pe plan economic şi social. Volumul a fost conceput şi realizat în două secţiuni distincte. În prima parte sînt trecute în revistă, în ordine cronologică, principalele concepţii şi lucrări care au marcat, în ultimul deceniu, gîndirea economică asupra problemelor creşterii : primul raport către Clubul de la Roma, lucrările lui Heman Kahn, ale lui Mesărović şi Pestel, ale lui Alvin Toffler şi Richard Falk etc., etc. Secţiunea finală a volumului urmăreşte să pună în evidenţă, într-o manieră sistematică, argumentele „pro" şi „contra", în raport cu creşterea economică, acele elemente apte să plaseze judecarea acestor probleme deosebit de complexe într-un context raţional, în funcţie de specificitatea dezvoltării fiecărei naţiuni, de importantele decalaje economice existente în lume, de amplitudinea şi implicaţiile profunde ale crizei energetice şi de materii prime.*

Informatica şi cerinţele dezvoltării economico-sociale

● *Desfăşurată, sub acest generic, în cadrul Festivalului naţional „Cîntarea României", sesiunea jubiliară de comunicări ştiinţifice „I.C.I.. '80", organizată de Institutul central pentru conducere şi informatică (Bucureşti, 22—24 septembrie 1980), a prilejuit un bilanţ al principalelor rezultate obţinute în decursul unui deceniu de activitate hotărîtoare privind introducerea informaticii în toate domeniile vieţii economico-sociale şi dotarea economiei naţionale cu tehnică de calcul fabricată în ţară, un util schimb de experienţă şi o amplă confruntare de idei în legătură cu direcţiile şi căile dezvoltării informaticii în etapa calitativ nouă pe care o va inaugura cincinalul 1981—1985.*

Cele peste 230 de comunicări prezentate de specialişti din I.C.I., din unităţi de informatică, cercetare, proiectare, învăţămînt, producţie ş.a., au îmbrăţişat o arie largă de probleme: sisteme informatice la nivel macro şi microeconomic; modelarea matematică în cadrul acestora, programe de sistem; ingineria produselor informatice; limbaje de programare şi compilatoare; sisteme de gestiune a bazelor de date; teleprelucrare; reţele de calculatoare; sisteme de prelucrare distribuită; conducerea cu calculatoare a proceselor tehnologice; informatica şi robotica industrială; inteligenţa artificială; utilizarea calculatoarelor în medicină, învăţămînt etc.

FIŞE

TURISMUL — factor al dezvoltării economice şi apropierii între popoare

LA 27 SEPTEMBRIE îşi va deschide lucrările în capitala Filipinelor, sub înaltul patronaj al preşedintelui ţării-gazdă, Ferdinand Marcos, Conferinţa mondială a turismului, la care şi-au anunţat participarea reprezentanţi din circa 150 ţări ale lumii, între care şi România.

Însăşi organizarea unei conferinţe mondiale pe această temă este grăitoare pentru importanţa pe care a căpătat-o turismul în viaţa economică şi socială a lumii contemporane. Date provizorii relevă că în 1979, în ciuda unor circumstanţe mai puţin favorabile, s-au înregistrat pe glob circa 1 350 milioane de turişti, din care 270 milioane s-au deplasat în alte ţări decît cele de reşedinţă, încasările din turismul internaţional, estimate anul trecut la aproximativ 75 miliarde de dolari, reprezentînd circa 5% din exportul mondial [1]). Ordinul de mărime al acestor cifre rezultă şi mai clar dacă se ţine seama că, pe plan mondial, turismul internaţional a devenit sursa unor venituri însumînd mai mult decît dublul celor realizate din exportul de metale neferoase sau confecţii şi întrecînd ca valoare exportul de oţel.

[1]) Pe ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare ponderea încasărilor din turismul internaţional în exportul lor de bunuri şi servicii ajunge la 7% ; în cazul unor ţări cu turism internaţional foarte dezvoltat, ponderea respectivă este mult mai ridicată : circa 22% în Spania şi Austria, aproape 20% în Grecia, 14% în Portugalia, 9% în Elveţia, 8% în Italia, 7% în Turcia etc.

În România, pe baza condiţiilor create pentru dezvoltarea turismului, numarul turiştilor străini a sporit de la 100 000 în 1960 şi 1 milion în 1966 la 6 milioane anul trecut. Totuşi, ponderea încasărilor din turismul internaţional în exportul românesc se situează încă sub media mondială, fapt care — ţinînd seama de bogăţia şi varietatea resurselor turistice de care dispune ţara noastră — ilustrează importante rezerve care îşi aşteaptă o valorificare superioară.

[2]) **World Travel** nr. 153, March-April 1980, p. 17.

[3]) Marie-Françoise-Lanfant, Exotisme de la misère et mirages du développement, **Le Monde diplomatique**, aout 1980, p. 17.

[4]) În anul 1978 primele 10 ţări dintr-un total de 106 pentru care existau date au efectuat 69,1% din totalul cheltuielilor pentru turism internaţional, iar primele 53 ţări — 97,9%. Un grad similar de concentrare se întîlneşte şi în cazul încasărilor (primele 10 ţări contau cu 68,8% din total, iar primele 53 cu 97,7%). V. **DIW Wochenbericht**, nr. 9—10/1980, p. 93 şi urm.

[5]) Jacques Bugnicourt, The new colonialism. Tourism with no return. **U.N. Development Forum**, vol. V, nr. 5. June-July 1977, p. 1. A se vedea şi François Ascher, La fin des illusions. **Le Monde diplomatique**, août 1980, p. 20.

În plus, spre deosebire de fluctuaţiile preţurilor multor produse primare tradiţionale, constituind sursa principală de venituri a numeroase ţări în curs de dezvoltare, atît numărul turiştilor cît şi, mai ales, încasările de pe urma lor au crescut practic continuu în ultimii 15—20 de ani. În anul 1978, încasările medii de pe urma unui turist străin au fost de circa 250 dolari, faţă de 170 dolari în 1974. Sporind într-un ritm apropiat de cel al comerţului internaţional, încasările din turism au înregistrat în ultimii ani un ritm de creştere superior celui al produsului social. Departe de a fi un fenomen conjunctural, dinamismul de care dă dovadă turismul este rezultatul unui complex de factori economici, politici, sociali şi culturali, permiţînd experţilor Organizaţiei Mondiale a Turismului să prevadă pentru sfîrşitul secolului nostru deplasarea pe plan intern şi internaţional, a circa 3 miliarde de turişti [2]).

Un sector de vîrf al economiei moderne...

INCLUS în statistici în rîndul activităţilor sectorului terţiar, dar devenit un fenomen de masă şi asigurînd locuri de muncă pentru milioane de oameni, turismul nu mai poate fi considerat o activitate marginală, cu rol complementar, ci o veritabilă industrie, reprezentînd un sector de vîrf al economiei moderne. În acelaşi timp, graţie în special dezvoltării transporturilor aeriene internaţionale, turismul a devenit unul din cei mai puternici factori de integrare a economiilor regionale şi „periferice" (în raport cu principalele ţări de proveniență a turiştilor) în circuitul economic mondial.

Acesta este şi motivul pentru care unul din principalele obiective ale conferinţei mondiale de la Manila este nu numai acela de a scoate în evidenţă rolul şi veritabila natură a turismului în societatea modernă, ci şi de a defini noile responsabilităţi ale statelor pentru dezvoltarea în perspectivă a turismului. Este vorba de necesitatea, resimţită şi de tot mai multe ţări în curs de dezvoltare, de a-şi defini şi înscrie opţiunile în acest domeniu într-un plan naţional de dezvoltare pe termen lung, într-o concepţie proprie globală, intersectorială, care să ţină seama de ansamblul obiectivelor naţionale, în contextul mondial [3]).

Actualmente, ţările în curs de dezvoltare, care constituie marea majoritate a populaţiei globului, deţin o pondere foarte redusă în turismul internaţional, chiar şi atunci cînd este vorba de destinaţia călătoriilor, şi anume 13% sub raportul numărului turiştilor sosiţi şi 16,7% sub cel al încasărilor (aceste date, referitoare la anul 1978, prezintă separat ţările membre ale O.P.E.C.) [4]). Chiar în rîndul ţărilor în curs de dezvoltare se înregistrează o concentrare a sosirilor de turişti în anumite zone, cum ar fi Marea Mediterană sau zona Caraibilor.

Notînd că turismul reprezintă unul din puţinele capitole ale balanţei de plăţi, dacă nu cumva singurul, în care se înregistrează rezultate în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare (un sold activ pe ansamblu de 4,8 miliarde dolari în 1978), ceea ce îl face apt să reprezinte o sursă de creştere şi diversificare a venitului naţional şi de creare a noi locuri de muncă, experţii subliniază în acelaşi timp relaţia de interdependenţă care există între dezvoltarea turismului şi dezvoltarea de ansamblu a economiei naţionale. Ei au în vedere faptul că, în lipsa unei cooperări internaţionale echitabile şi reciproc avantajoase, mai ales în faza iniţială de dezvoltare a turismului, dar şi ulterior, o foarte mare parte a dotării necesare industriei hoteliere, lucrărilor de infrastructură, a mijloacelor de transport, ca şi a bunurilor de consum alimentar este procurată din import în condiţii oneroase, ceea ce poate avea, în opinia lor, „un efect mai mare asupra economiei ţărilor industrializate de unde provin importurile decît asupra economiei ţărilor gazdă". [5]) Cu alte cuvinte, o dezvoltare a turismului profitabilă şi pentru ţara gazdă poate avea loc numai în condiţiile dezvoltării ei economice de ansamblu şi ale unei reale colaborări internaţionale, care să valorifice şi resursele interne, astfel încît staţiunile turistice să nu rămînă o insulă de prosperitate — idee cu care este asociată noţiunea de turism — într-un ocean de subdezvoltare.

În aceeaşi sferă largă de preocupări pe linia colaborării internaţionale îşi croieşte tot mai mult loc ideea cunoaşterii şi respectării identităţii şi specificităţii culturale (a celei reale şi nu a uneia factice, de dragul exotismului cu orice preţ) a ţărilor vizitate, de natură să facă din turism un factor al înţelegerii şi apropierii între popoare.

...confruntat cu noi exigenţe

STIMULAT de o serie de factori economici, demografici, sociali şi culturali cum ar fi creşterea numărului populaţiei şi modificările în structura acesteia ilustrate de majorarea ponderii populaţiei urbane şi ponderii populaţiei vîrstnice, sporirea timpului liber pe baza ridicării productivităţii muncii

și reducerii pe acest temei a duratei săptămînii de lucru, elasticitatea mare a cererii pentru turism, creșterea nivelului general de cultură al populației, perfecționarea căilor și mijloacelor de transport etc., turismul a cunoscut, așa cum arătam la început, o dezvoltare remarcabilă în ultimele decenii, în ciuda unor factori perturbatori, între care unii vor continua să acționeze cu o intensitate chiar sporită și în viitor.

Unul dintre acești factori perturbatori este fără îndoială accelerarea inflației și încetinirea netă a ritmului de creștere economică însoțită de agravarea proporțiilor șomajului și plafonarea sau chiar diminuarea veniturilor reale ale populației în țările dezvoltate, din care provin marea majoritate a turiștilor străini (turiștii din R.F.G. și S.U.A. au efectuat în 1978 33,1% din cheltuielile în scopuri turistice pe plan mondial). Devenit o componentă a vieții la care se renunță din ce în ce mai greu, mai ales pe o anumită treaptă de dezvoltare economică, turismul va trebui să se adapteze însă la noua situație din anii '80 rezultată și din acțiunea altor factori perturbatori, care va incita pe călători la mai multă exigență, selectivitate și reținere în cheltuieli. Chiar dacă turismul are, așa cum s-a văzut, o independență relativă față de evoluția situației economice, o anumită încetinire a ritmului activității turistice a început să se resimtă încă în vara acestui an, cel puțin în țările dezvoltate. După unele opinii, ca de pildă a lui Jean-Pierre Soisson, ministrul francez al tineretului, sportului și turismului, anul 1980 marchează un moment de inflexiune pentru turismul internațional și în orice caz pentru cel francez[6]).

Un factor cu o influență de durată asupra evoluției turismului intern și internațional este actuala criză energetică, materializată în creșterea costului combustibilului folosit în transporturi, mai ales în cel rutier, cu autoturismul personal, dar și în cel aerian. În ambele cazuri amintite cele mai afectate sînt călătoriile pe distanțe lungi, alternativele — la care s-a recurs încă în măsură mai mică decît se aștepta inițial — fiind trenul, vaporul și autocarul, iar în transportul aerian, avioanele de mare capacitate, cu condiția unui coeficient ridicat de ocupare a locurilor grație unor formule de călătorie accesibile pentru diverse categorii socio-profesionale și de vîrstă, mai ales în actuala conjunctură economică. Probleme noi ridică actuala situație energetică și în legătură cu încălzirea și în perspectivă cu proiectarea și construirea noilor capacități de cazare.

Instabilitatea sistemului monetar internațional, perturbările frecvente și adesea imprevizibile ale raportului dintre diferitele monede naționale constituie un alt factor de natură să afecteze, într-un sens sau altul, evoluția activității turistice. Astfel, de pildă, reprecierea lirei sterline la unul din cele mai ridicate niveluri din ultimii cinci ani în raport cu dolarul S.U.A. și cu alte valute occidentale s-a soldat în vara acestui an cu o însemnată reducere a numărului turiștilor străini în Anglia datorită tarifelor devenite exorbitante pentru străini, odată cu stabilirea noului raport de schimb. Implicațiile acestei situații sînt evidente dacă ținem seama că în Anglia turismul asigură de lucru, direct sau indirect, la 1,5 milioane de oameni, aducînd țării venituri estimate anul trecut la 8 miliarde dolari.

În sfîrșit, exigențe noi ridică în fața turismului și protecția mediului înconjurător, care oferă cadrul general de desfășurare a activităților turistice, iar uneori este chiar obiectul acestora. Este vorba de o protecție atît în raport cu noxele produse de diverse activități economice insuficient studiate în toate consecințele lor, cît și față de prejudiciile — uneori ireparabile — care pot decurge dintr-o utilizare nerațională a mediului chiar în scopuri turistice.

Activitate cu multiple semnificații și implicații economice, sociale și culturale, turismul internațional — important factor de cunoaștere și apropiere între popoare — are nevoie pentru a se dezvolta în primul rînd de un climat de pace, de respect al independenței și suveranității naționale, de destindere, într-o lume despre care pe drept cuvînt se poate spune că devine tot mai mică.

Dinu DRAGOMIRESCU

[6]) Le Monde, 18 iulie, 1980, p. 27

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

S.U.A.: deplasări în sectorul cercetării științifice

SCĂDEREA COMPETITIVITĂȚII industriei americane pe plan internațional — problemă care preocupă tot mai intens în ultima perioadă de timp forurile competente din S.U.A. — este legată, într-o anumită măsură, și de unele evoluții negative în cadrul activității de cercetare, dezvoltare și proiectare din această țară. Se apreciază, de pildă, că ponderea Statelor Unite în volumul activității respective pe plan mondial s-a redus treptat în ultimul deceniu și jumătate (de la 33 la sută în 1967 la mai puțin de 25 la sută în 1980), ca și ponderea — față de total salariați din industrie — a oamenilor de știință și inginerilor ocupați în activitatea respectivă din această ramură a economiei (cu 13 la sută între anii 1969 și 1978).

În perioada 1961—1979 volumul total al cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare a crescut în S.U.A., în dolari constanți, doar cu 47 la sută, iar volumul lucrărilor corespunzătoare efectuate de organizații de stat — cu numai 35 la sută. (Pentru anul curent se estimează un spor real de 6,9 la sută al cheltuielilor menționate). În pofida dinamicii lor comparativ mai lente, alocațiile de la bugetul federal și de la bugetele statelor continuă să reprezinte mai mult de jumătate din totalul resurselor financiare cheltuite în acest scop.

O altă tendință considerată în cercurile de specialitate ca nefavorabilă o constituie progresia mai înceată înregistrată în deceniul al șaptelea și în prima jumătate a deceniului al optulea de alocațiile destinate cercetărilor fundamentale, în comparație cu cele cheltuite pentru cercetările aplicative. Deși situația s-a modificat în ultimii ani, totuși în 1979 volumul real al alocațiilor pentru cercetări fundamentale depășea doar cu 7 la sută nivelul corespunzător din anul 1969, în timp ce în cazul alocațiilor pentru cercetări aplicative sporul a fost de 22 la sută.

Repartiția oamenilor de știință și inginerilor ocupați în cadrul industriei cu activitatea de cercetare și dezvoltare (în %)

Subramura	1957	1978
Total industrie	100	100
Din care :		
Producția de aparate și instalații electrotehnice și în domeniul comunicațiilor	18,7	21,3
Industria aerospațială	25,6	19,3
Construcțiile de mașini	10,9	14,5
Industria chimică	12,8	12,1
Industria de automobile	5,9*	7,6
Producția de aparatură mecanică și optică, de precizie	4,5	5,4
Extracția și prelucrarea petrolului	3,0	2,5
Producția de articole din cauciuc	2,0	2,5
Industria metalurgică	2,2	2,1
Producția de articole din metal	3,7	1,8
Alte subramuri	10,7	10,9

*) Pe ansamblul industriei de mijloace de transport

Sursa : B.I.K.I., nr. 99/1980

Unele aspecte negative se degajă și din puternica concentrare a activității de cercetare și dezvoltare din industria S.U.A. Se apreciază că în 1977 o asemenea activitate se desfășura în cadrul a circa 15 mii de companii industriale ; dar, în timp ce 128 de companii (respectiv mai puțin de 1 la sută din efectivul total al companiilor examinate) avînd fiecare, un personal de peste 25 mii salariați — alocau în acest scop 73 la sută din suma totală a cheltuielilor efectuate în întreaga industrie a S.U.A., companiile cu un personal pînă la o mie de salariați (respectiv 91 la sută din numărul lor total), efectuau doar 5 la sută din ansamblul cheltuielilor pe ramură.

Prezintă interes, de asemenea, deplasările intervenite în perioada 1957—1978 în repartizarea oamenilor de știință și inginerilor ocupați cu activitatea de cercetare și dezvoltare în cadrul industriei, în condițiile măririi efectivului lor absolut de la 229,4 mii la 400,1 mii de persoane. În intervalul amintit personalul de cercetare s-a întărit simțitor (vezi tabelul) în industria electrotehnică și cea producătoare de aparatură pentru comunicații, în construcțiile de mașini, în industria de automobile ș.a., pe seama restringerii sale relative, îndeosebi în industria aerospațială și în producția de articole din metal.

N.P.

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna august 1980

PREȚURILE internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România au înregistrat pe ansamblu, potrivit indicelui agregat I.E.M., o creștere moderată în luna august, respectiv de numai 0,3%.

La materii prime și semifabricate industriale *prețurile au marcat creșteri mai accentuate la piei brute de bovine (+11,6%) datorită volumului limitat al ofertelor, la fibre textile naturale (+6,9%) sub influența condițiilor meteorologice nefavorabile pentru culturile de bumbac din S.U.A. și R.P. Chineză, la cauciuc natural (+3,3%) ca efect al majorării prețurilor la cauciucul sintetic. Creșteri mai ponderate au fost înregistrate la metale (+1,1%), minereuri (1,0%) și lemn (+0,9%).*

În cadrul grupei de produse alimentare *prețurile au crescut la cereale (+5,6%), semințe oleaginoase și grăsimi vegetale comestibile (+2,7%) datorită, în special, secetei din S.U.A., precum și la zahăr (+7,0%) sub influența deficitului producției mondiale. Prețurile au scăzut ușor la animale, carne și produse animaliere (—0,6%), datorită ameliorării disponibilităților și diminuării consumului în sezonul cald.*

Prețurile la combustibili *au prezentat o evoluție diferențiată și anume :au crescut la cărbuni și cocs (+2,8%); au rămas neschimbate la țiței (la nivelul majorat din luna iulie) și au înregistrat o scădere pronunțată la produse petroliere (—8,4%). Tendința de scădere a prețurilor la produsele petroliere s-a datorat supraofertei de pe piața externă și lipsei de interes pentru achiziții, avîndu-se în vedere nivelul înalt al stocurilor existente atît la consumatori cît și la comercianți.*

Sectorul de conjunctură internațională și marketing — I.E.M.

INDICELE SINTETIC I.E.M. IN ANII 1978-1979 SI IULIE-AUGUST 1980
(1970-1972 = 100)

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	iul.	aug.
INDICE GENERAL	1978	247,7	243,7	250,3
	1979	338,5	352,5	344,1
	1980		384,6 a)	384,7 a)
1. Produse alimentare	1978	191,8	186,6	190,4
	1979	223,2	232,6	227,5
	1980		262,9 a)	271,9 a)
- cereale	1978	187,7	182,8	182,7
	1979	231,1	257,4	242,4
	1980		255,3	269,5
- semințe oleag., prod.deriv., grăs.anim.și veg.	1978	201,6	199,9	207,5
	1979	237,0	254,6	247,9
	1980		223,6	229,7 a)
- animale, carne și prod.anim.	1978	175,5	173,6	175,1
	1979	200,1	200,2	199,2
	1980		220,3 a)	219,0 a)
- zahăr și produse tropicale	1978	228,8	208,7	220,3
	1979	250,0	240,9	245,4
	1980		454,4	436,1 a)
2. Combustibili	1978	442,0	426,9	432,9
	1979	759,7	826,3	782,5
	1980		901,5 a)	871,6 a)
- carbuni și cocs	1978	356,2	346,7	357,0
	1979	403,2	397,3	396,4
	1980		487,1 a)	498,0 a)
- țiței	1978	548,0	547,0	547,0
	1979	839,3	925,6	925,6
	1980		1448,7	1448,7
- produse petroliere	1978	479,6	454,7	459,1
	1979	1049,6	1163,9	1067,6
	1980		1086,6	994,8
3. Materii prime industriale	1978	211,5	211,1	218,9
	1979	258,2	258,6	259,2
	1980		278,9 a)	284,5 a)
- minereuri	1978	137,1	134,0	138,0
	1979	158,3	184,3 a)	159,8 a)
	1980		182,7 a)	184,5 a)
- metale	1978	202,8	203,5	212,0
	1979	250,8	250,2 a)	252,5 a)
	1980		259,0 a)	262,0 a)
- cauciuc	1978	279,2	277,8	293,9
	1979	357,9	380,3	369,8
	1980		379,7	392,1
- lemn și produse din lemn	1978	249,9	249,6	254,9
	1979	304,4	305,0 a)	305,6 a)
	1980		370,1 a)	373,6 a)
- fibre anim.și veg.	1978	215,1	212,0	218,9
	1979	232,1	231,7	233,4
	1980		267,8	286,3 a)
- piei	1978	247,7	244,0	269,0
	1979	389,7	391,5	369,4
	1980		220,4	246,0

a) Date provizorii pentru: feromangan, ferosiliciu, țevi din oțel, minereu de fier, huilă, cocs de furnal, cherestea de rășinoase, celuloză, hîrtie, iuți, miere, ulei de ricin, vite vii, porci vii, șuncă, picnic, ouă, unt, carne de vițe, bacon.

Programe de dezvoltare

Algeria: lansarea noului plan de dezvoltare economică pe perioada 1980 — 1984

CU O ÎNTÎRZIERE de aproape doi ani și jumătate — determinată de un complex de factori social-politici — a fost lansat noul plan cincinal, pe perioada 1980—1984, potrivit căruia, economia algeriană va continua să fie dominată de producția de țiței și gaze naturale ; se are în vedere, în acest sens, construirea unei o a doua conducte pentru transportul gazelor naturale, de-a lungul rutei trans-mediteraneene spre Italia, a cărei dare în exploatare în cursul anului 1981 se așteaptă să determine creșterea substanțială a veniturilor din exporturi.

Printre principalele prevederi ale noului plan de dezvoltare se situează stimularea sectorului industrial, acesta urmînd să beneficieze de o sumă globală de 39 mld. dolari investiții (respectiv peste 37% din totalul investițiilor prevăzute pentru cei cinci ani ai perioadei de plan, care se ridică la importantul volum de 104 miliarde dolari). Se prevede ca din alocațiile pentru sectorul industrial industria extractivă să beneficieze de 15 miliarde dolari, restul urmînd să se utilizeze pentru dezvoltarea capacității productive a industriei prelucrătoare ; 33 miliarde dolari vor fi alocați pentru sectoarele construcții de locuințe, educație și asistență medicală — nivel cu mult superior celui din planurile anterioare.

Se mai preconizează reorganizarea marilor societăți industriale de stat în organizații mai mici. Astfel, „Sonatrach", marea companie de stat petrolieră și de gaze naturale (cu un personal de cca. 83 000 persoane) ar urma să fie restructurată în cîteva companii mai mici — pentru studii și construcții, producție și marketing și pentru distribuție.

În condițiile în care, în ultimii ani, producția agricolă s-a diminuat substanțial, iar aproximativ 40% din suprafețele arabile au rămas neutilizate, noul plan pune accentul nu atît pe problemele finanțării sectorului, cît mai ales pe implementarea unor reforme structurale, între care posibilitatea fermierilor de a-și comercializa ei înșiși produsele și nu prin organizațiile de stat, ca pînă în prezent.

Mutațiile structurale, precum și importantele venituri care se așteaptă să fie obținute din exporturi în cursul noului plan, se apreciază că vor determina o accelerare a creșterii economice a țării, de la o medie anuală de 7,2% între 1967—1978 la 10% în perioada 1980—1984.

În ceea ce privește relațiile economice româno-algeriene, potrivit acordului de cooperare România contribuie activ la punerea în valoare a bogățiilor naturale de care dispune Algeria, prin executarea în comun de prospecțiuni miniere, construcții de baraje de acumulare și lucrări de telecomunicații. Colaborarea tehnico-științifică s-a lărgit considerabil prin prezența unui număr mare de specialiști, profesori și medici români, care sprijină activitatea de formare a cadrelor naționale algeriene și realizarea programelor de dezvoltare economică și socială a Algeriei.

Constantin MUNTEANU

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 15—19.IX.1980 a marcat o redresare aproape generală a **dolarului S.U.A.** față de restul valutelor occidentale.

Lira sterlină, sub influența negativă a perspectivelor reizbucnirii unor noi conflicte sociale și a reducerii excedentului balanței comerciale a „vizibilelor" pe luna august a.c., s-a situat la închiderea perioadei analizate la 2,3850 dolari/1 liră, cu 1,2% sub nivelul din 12.IX.1980 de 2,4150 dolari/1 liră. Reducerea producției industriale în iulie, înregistrarea unui record al deficitului balanței comerciale pe luna august a.c. de peste 2 miliarde dolari și a unui deficit al balanței de plăți de cca. 320 milioane dolari, a imprimat **lirei italiene** un trend descendent față de dolar, cursul căreia se situa pe 19.IX la 855 lire/1 dolar, comparativ cu nivelul închiderii săptămînii precedente de 847,15 lire/1 dolar (depreciere de peste 0,9%). **Francul belgian** era tranzacționat la închiderea intervalului prezentat la 28,92 franci/1 dolar, respectiv cu 0,9% sub închiderea de referință de 28,56 franci/1 dolar. **Marca vest-germană** a înregistrat o depreciere de 0,8% (1,7950 mărci/1 dolar pe 19.IX, față de 1,7805 mărci/1 dolar pe 12.IX.1980) în special ca urmare a reducerii de către Bundesbank a dobînzii de „lombard" de la 9,5 la 9% p.a.

Francul elvețian și francul francez au înregistrat pe ansamblul perioadei analizate un procent apropiat de depreciere — 0,7% — cu cotații de 1,6425 franci elvețieni/1 dolar (1,63 franci/1 dolar pe 12.IX.1980) și, respectiv, 4,17 franci francezi/1 dolar (4,1410 franci/1 dolar pe 12.IX.1980), la închiderea intervalului. **Yenul japonez** a evoluat pe o linie diferită față de dolar, reprecindu-se în această perioadă cu 0,4% — 212,50 yeni/1 dolar pe 19.IX, comparativ cu nivelul de 213,25 yeni/1 dolar pe 12.IX.1980. Sensul mișcării monedei nipone a fost dat de publicarea cifrelor balanței comerciale (excedent în august a.c. de 330 mil dolari, față de unul de 113 mil. dolari în iulie a.c.) și a celei de plăți (excedent, de asemenea, în creștere de la 322 mil. dolari în iulie a.c. la 880 mil. dolari în august a.c.), precum și de înregistrarea unui puternic aflux de fonduri al unor țări exportatoare de țiței în titluri de valoare japoneze.

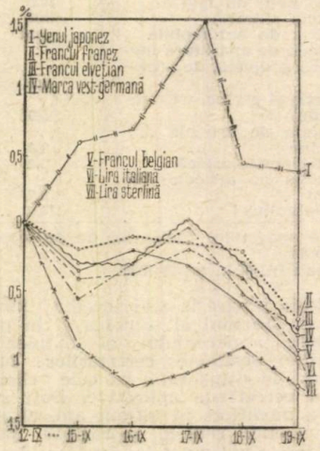

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. între 15—19.IX ; bază : cursurile din 12.IX a.c.

Dobînzile și depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat o creștere la eurodolari — de la 12.3125 la 12,75%, — în timp ce la euromărcile vest-germane și eurofrancii elvețieni s-au situat la nivelele săptămînii precedente, respectiv la 8,5% și 5,75%.

După o scădere în prima parte a intervalului — al doilea fixing din 15.IX.1980 a fost stabilit de 666,50 dolari/uncie — prețul **aurului** la Londra a manifestat o creștere aproape continuă, astfel că al doilea fixing din 19.IX.1980 s-a situat la 674 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Genetica agricolă – instrument al profitului și dominației

PENTRU țările în curs de dezvoltare problema agroalimentară are o deosebită gravitate, cu atît mai mult cu cît la penuria existentă se adaugă noi forme de dominare și de exploatare practicate de societățile multinaționale. Specialiștii afirmă că foametea și subalimentația de care suferă peste un miliard de oameni sînt determinate mai puțin de o lipsă absolută de alimente, cît mai ales de o lipsă relativă de cerere solvabilă. În timp ce dezvoltarea științei și tehnologiei ar trebui să asigure necesarul de hrană al fiecărui om, în realitate, modul cum sînt ele utilizate de către cei care le stăpînesc, condamnă la foamete pe cei care nu dispun de mijloacele necesare pentru a plăti ceea ce le este necesar.

În cel mai recent număr, revista „L'Economiste du tiers monde", dezvăluie faptul că primele 100 de societăți agroalimentare produc și distribuie 50% din producția mondială, avînd împreună o cifră de afaceri de 230 miliarde dolari. În frunte se află uriașa societate multinațională Unilever, care controlează ea singură, deși aceasta nu este decît o parte a activității sale, 5% din producția alimentară mondială. Pentru aceste mari grupuri țările în curs de dezvoltare nu reprezintă încă o piață, deoarece produsele lor, prea elaborate, sînt concepute pentru cererea specifică țărilor avansate. În schimb, ele consideră țările în curs de dezvoltare ca surse de materii prime asupra cărora trebuie să își asigure controlul.

De aceea, din ce în ce mai mult și mai vizibil, societăți multinaționale acționează pentru a dobîndi un adevărat monopol în diferite sectoare, mai ales de la începutul lanțului agroalimentar, de care depinde în mod esențial producția agricolă a țărilor în curs de dezvoltare. În ceea ce privește cercetarea științifică, se apreciază că mai mult de jumătate din noile descoperiri în materie de agrobiologie văd lumina zilei în Statele Unite, unde este concentrat și 95% din potențialul mondial de cercetare în domeniul agriculturii tropicale, situație atît de paradoxală și de contrară intereselor țărilor în curs de dezvoltare, încît pericolele pe care le poate genera au fost subliniate chiar de Banca mondială. În alte sectoare, în timp ce Europa — mai ales prin R. F. Germania — și Japonia, sînt dominante pe piața insecticidelor, iar prin Anglia și Olanda, pentru sușele de porcine, S.U.A. se află în fruntea producției de mașini agricole și de tractoare. Cît privește producția de semințe și de animale selecționate, aceasta este un adevărat domeniu rezervat al Statelor Unite.

Tocmai acestui aspect, de o deosebită gravitate, publicația „L'Express" îi consacră un articol intitulat „Agricultura : semințele violenței" (Agriculture : graines de violence) de Françoise Monier. Articolul, din care vom prezenta în cele ce urmează principalele aspecte și concluzii, evidențiază faptul că monopolul asupra semințelor vegetalelor tinde din ce în ce mai mult să se transforme într-o nouă armă strategică, într-un instrument de dominare și de exploatare a țărilor în curs de dezvoltare. Publicația relevă, de asemenea, pericolele ecologice, economice și politice pe care le prezintă această nouă armă și, în același timp, căile directe sau insidioase pe care societățile multinaționale acționează pentru a-și atinge scopurile.

CU ZECE ANI în urmă, începe articolul la care ne-am referit, în Statele Unite ale Americii se așteapta o recoltă excepțională de porumb. Dar, un parazit minuscul a distrus jumătate din recoltele de porumb din sudul Statelor Unite. Experții au descoperit cauza acestui eșec — vulnerabilitatea culturilor de mare randament — și americanii au înțeles, înaintea altora, noua orientare pe care trebuiau să o dea cercetării agronomice. Înaintea altora, ei au început să recolteze semințe și celule vegetale permițînd regenerarea culturilor. Fabricanții lor de semințe, sînt gata în orice clipă să lanseze pe piață semințe mai puțin sensibile la paraziți, la frig, la uscăciune, la vînt. Dacă nu vom fi atenți, subliniază autoarea, America ar putea să dețină peste puțin timp monopolul semințelor indispensabile agriculturii din lumea întreagă.

Resursele alimentare ale planetei, în pericol

ÎN 1970 ÎNCĂ NIMIC nu lăsa să se întrevadă această revizuire profitabilă a politicii agricole. Statele Unite dominau prin eficacitatea lor agricultura mondială. Cercetătorii lor puseseră la punct noi varietăți de cereale selecționînd pentru fiecare specie pe aceea cu cel mai bun randament. La nevoie, ca în cazul porumbului, se creau noi specii prin hibridare luîndu-se o jumătate de cromozoni din stocul unei linii și cealaltă jumătate din stocul alteia. Rezultatul era uimitor. Recoltele se multiplicau de 2, de 3 sau de 4 ori. Canadienii, la rîndul lor, semănau un grîu la fel de fabulos în imensele lor cîmpii. Aceleași metode de selecție au fost aplicate legumelor, fructelor, altor culturi, cu același succes. America inunda piețele în timp ce restul lumii se agăța de vechile specii și de vechile tehnici agricole moștenite de la secole de tradiție agricolă.

În 1970 la Stockholm unul din specialiștii selecției varietăților supercampioane, profesorul Norman Borlaug primea premiul Nobel pentru pace. Denumită „revoluția verde" metoda sa se credea că va putea să lichideze foametea de pe planetă. Înmînîndu-i premiul Nobel președintele comitetului declara : „Lumea nu mai trebuie să fie îngrijorată de viitorul economic al țărilor în curs de dezvoltare". Catastrofa porumbului american nu apărea încă în ochii multora decît un simplu incident. Dar, opt ani mai tîrziu „Wall Street Journal" titra în prima pagină : „Nu mai putem aștepta nimic de la «revoluția verde». Ea s-a distrus prin ea însăși." În realitate, natura se răzbunase pe cei care vroiseră să o violenteze.

Pentru că încrucișînd între ele varietăți selecționate pentru randamentul lor se pot obține într-o primă etapă recolte foarte frumoase, dar apoi se ajunge la discreția unei insecte, unei ciuperci sau unei perturbări climatice. Deoarece, conform geneticii, cu cît o specie este mai uniformă, cu atît ea este mai vulnerabilă, exact ca și în cazul ființelor prea aproape înrudite : o parte a bagajului cromozomic se pierde pe drum. Cîțiva geneticieni au reamintit că, înainte chiar de distrugerea grîului american, aceeași boală lovise în Filipine un porumb avînd aceleași gene. Un alt specialist, Jack Harlan, biolog la Universitatea din Illinois demonstrează că slăbiciunea selectivă a hibrizilor periclitează înseși resursele alimentare ale planetei. El calculează că 90% din grîul moale din

nord-vestul american provine din numai două varietăți ; că 72% din cartofi provin din patru varietăți și 71% din porumbul american din șase varietăți. Harlan afirmă că America de Nord este amenințată în mod deosebit deoarece prea puține din plantele cultivate provin din propriul său sol.

Majoritatea cerealelor, legumelor și fructelor s-au născut în Asia, Africa și America de Sud, în regiuni care reprezintă mai puțin de un sfert din pămînturile arabile ale planetei. Un botanist sovietic, Vavilov, a fost primul care în ani '20 a localizat zonele de mare bogăție genetică : Orientul Mijlociu și Etiopia, Anzii și platourile înalte mexicane, China, Malaiezia și Indonezia și, în ultimul rînd, zona mediteraneană. Sînt singurele regiuni care în timpul erei glaciare nu au fost îngropate sub tone de ghiață și tocmai aici s-au născut și s-au diferențiat speciile. Apoi, timp de milenii, oamenii au selecționat și cultivat plantele acestor regiuni excepționale, inventînd practic agricultura.

Cu toate acestea, pînă în ultimii ani, n-a fost tras nici un învățămînt din lecțiile trecutului sau din descoperirile lui Vavilov. Pentru că, cel mai adesea cei care se îngrijorau de pierderea varietăților importate, aclimatizate și cultivate timp de secole erau ecologi și nu responsabili agricoli. Ca de exemplu, Norman Myers sau Organizația Americană Worldwatch care susține că în timpurile preistorice oamenii utilizau pentru a se hrăni circa 1 500 de plante sălbatice diferite ; cu trei sau patru secole în urmă se cultivau încă 500 de soiuri de legume și de cereale, iar astăzi nu mai sînt cunoscute decît 200 și în realitate sînt exploatate în masă circa 20. Și trei sferturi din cereale provin din numai trei culturi : grîul, orezul și porumbul. O dependență teribil de periculoasă. Cu atît mai periculoasă cu cît speciile locale sau sălbatice printre care s-ar putea găsi cele necesare pentru a încrucișa speciile slăbite dispar rapid datorită hibrizilor de mare randament. Pentru a-i incita pe agricultori să cumpere semințele lor miraculoase negustorii îi împing să lichideze stocurile lor de semințe vechi. Un biolog american Thomas Lovejoy apreciază că pînă la sfîrșitul secolului o șesime din speciile vegetale ale pămîntului vor fi dispărut, iar un altul afirmă că pericolul eroziunii genetice poate să devină la fel de grav ca și pericolul unei catastrofe nucleare.

În 1972 Academia de Științe a Statelor Unite a elaborat un raport pentru a evalua acest pericol. Concluziile sînt grave : chiar și grîul, prima cereală a lumii este amenințată. „Oazele" genetice din Orientul Mijlociu și din Etiopia riscă să fie dispărute în circa zece ani. Academia reclamă un al doilea raport și în 1978 cercetătorii răspund : „A devenit imperativ și urgent să constituim rezerve de specii vegetale".

„Aurul cromozomic"

ÎN FIECARE AN cercetătorii caută pe teren și adună tot ceea ce găsesc : o sămînță, o crenguță, deoarece nu există altă regulă decît norocul. Cum poți să prevezi ceea ce îți va fi necesar peste zece ani, se întreabă Max Rives, șeful Departamentului de genetică și de ameliorare a plantelor al Institutului Național de Cercetare Agronomică din Franța. Iar un alt biolog, rezumînd situația, afirmă că nu mai trebuie pierdută nici o genă. Dar această căutare se face în prezent dezordonat. Unii îngrămădesc acest nou „aur cromozomic" în bănci de gene un fel de frigidere uriașe unde semințe și celule sînt păstrate la temperatură joasă, într-un mediu inert. Alții preferă colecțiile vii, cultivate. Alții, în sfîrșit, militează pentru rezervații ecologice unde plantele s-ar dezvolta în adevăratul lor cadru natural.

Dar această dezbatere tehnică este mai puțin importantă decît conflictul care opune guverne și întreprinderi private în privința politicii de conservare și de schimburi. În 1976, sub impulsul F.A.O. a fost creată la Roma o organizație internațională pentru păstrarea resurselor genetice care să coordoneze inițiativele și să centralizeze datele cu ajutorul unui calculator. Alte circa 17 centre specializate susținute de Banca Mondială și de fundații particulare își consacră activitatea unor specii anumite, așa cum este Centrul grîului și porumbului din Mexic. Teoretic, aceste organisme sînt deschise tuturor. Dar, ele nu servesc eficace decît nevoile țărilor care aduc cea mai mare contribuție financiară.

Printre primii, Statele Unite au adoptat o legislație restrictivă privind transferul bogățiilor lor vegetale, deși atunci cînd a fost creat laboratorul american de la Fort Collins a fost prezentat ca un Fort Knox al plantelor, „tentativa cea mai lucidă a omului de a se apăra împotriva unei catastrofe genetice în viitor". În realitate, după cum se menționează în articol, Franța așteaptă, fără speranță, o sămînță de porumb și una de sfeclă pe care reglementările din Statele Unite o împiedică însă să o obțină.

Monopolul genetic — o situație paradoxală și imorală

ANUMITE ÎNTREPRINDERI particulare au înțeles și mai bine profitul care poate fi obținut din acest nou tărîm de activitate. Semințele au devenit o marfă de mare valoare, la fel de indispensabilă agriculturii ca și uraniul energiei nucleare. S-a constatat, așa cum spuneam, că hibrizii erau puțin viabili în afara unor combinații cu proprietățile imunologice ale unor specii sălbatice sau regionale. Jocul hibrizilor continuă, dar este nevoie pentru regenerarea speciilor, pentru a crea produse vivace și exploatabile, de susele originale. O adevărată mină de aur. Secretul succeselor comerciale ale negustorilor de semințe pentru hibrizi — sterili prin definiție ! — este că agricultorii trebuie să cumpere în fiecare an semințele necesare. „Semințele constituie activitatea cea mai rentabilă, care a înregistrat expansiunea cea mai rapidă din tot lanțul agroalimentar", explica „consultantul" William Teweles investitorilor americani. „Beneficiile anuale ating 19%" — preciza un studiu din Business Week".

Recent, a fost creată o nouă metodă de selecție și de ameliorare care va mări și mai mult aceste profituri. Iată de ce multinaționalele din chimie, petrol și farmacie cumpără, peste tot, societăți producătoare de semințe. Așa cum arată un raport intitulat : „Semințele pămîntului", publicat de International Coalition for Development Action (I.c.d.a.) (Coaliția internațională pentru acțiune în domeniul dezvoltării), un grup canadian, care sprijină țările în curs de dezvoltare, se regăsesc în această situație societăți ca : Ciba-Geigy, Monsanto, Sandoz, Union Carbide, Upjohn, Occidental Petroleum, Shell etc. Aceste firme instaurează o veritabilă dictatură genetică după imaginea aceleia pe care o deține deja United Brand, fosta United Fruit, care, singură, controlează două treimi din semințele de banane din lumea întreagă.

Se ajunge la situații paradoxale și imorale. După raportul canadian citat, mai multe țări din lumea a treia depind deja de Statele Unite pentru a-și procura sămînța propriului grîu indigen pe care ele nu o mai posedă, dar pe care americanii au stocat-o. Programul Națiunilor Unite pentru Mediul Inconjurător constată cu îngrijorare că „producătorii de plante comerciale și furnizorii de semințe își brevetează speciile și pretind redevențe pentru utilizarea lor. La: țările în curs de dezvoltare de unde au fost luate aceste semințe rare nu primesc nimic. Din contra, ele sînt acelea care plătesc celor puternici semințele derivate din patrimoniul lor."

Iată de ce se consideră necesar un efort general pentru crearea de noi semințe. Cei care nu vor fi capabili să facă acest efort și în special țările lumii a treia vor rămîne dependente de celelalte. Acest lucru este explicat de profesorii Gros, Jacob și Royer în raportul lor asupra științelor vieții și societății : „Pînă în anul 2000 nu vor rămîne probabil, decît cîteva națiuni care să controleze ansamblul resurselor genetice, să asigure valorificarea și exploatarea lor comercială, prin intermediul unui mic număr de varietăți ameliorate. Această situație, de pe acum perceptibilă, este îngrijorătoare : concentrarea în mîinile unui mic număr de țări și de firme a băncilor de date asupra resurselor genetice poate să dea deținătorilor lor un control inadmisibil asupra strategiei alimentare mondiale."

ECONOMIA R. P. CHINEZE: ACTUALITATE ŞI PERSPECTIVĂ

PROCESELE înnoitoare iniţiate în ultimii ani — îndeosebi după Congresul al XI-lea al P. C. Chinez din 1977 — în dezvoltarea social-economică a Chinei sînt completate în prezent cu noi opţiuni strategice şi căi concrete de acţiune. Noua strategie de dezvoltare şi modernizare are ca obiectiv central înscrierea Chinei în perimetrul lumii avansate din punct de vedere industrial la orizontul anului 2000.

Pornind de la examinarea aprofundată a stadiului atins în construcţia socialismului şi urmărind identificarea măsurilor care se impun pentru accelerarea dezvoltării ţării, eliminarea neajunsurilor şi aspectelor negative care mai persistă, Congresul al XI-lea al partidului, Plenara C.C. al P. C. Chinez din 18—22 decembrie 1978 şi a doua Sesiune (iunie 1979) a celei de-a V-a legislaturi a Adunării Naţionale a Reprezentanţilor Populari au adus importante precizări în politica de dezvoltare şi modernizare.

În acest sens dezvoltarea agriculturii şi a industriei a fost concepută într-o viziune organică de „reechilibrare", care urmăreşte o mai bună valorificare a resurselor naturale şi de muncă, relativ abundente, progresul mai accentuat al sectoarelor considerate ca prioritare, extinderea corespunzătoare a temeliei infrastructurale, suplimentarea şi complementarea efortului naţional cu resurse externe. Concret, atenţia este concentrată asupra obţinerii de sporuri cît mai mari în producţia agricolă, asupra modernizării subramurilor industriei uşoare, dezvoltării accentuate a industriei cărbunelui, petrolului, energiei electrice, materialelor de construcţii, a transporturilor.

Adăugîndu-se realizărilor deja obţinute în perioada scursă de la eliberarea ţării şi proclamării R. P. Chineze în dezvoltarea ramurilor de bază ale industriei (vezi tabelul), rezultatele atinse în anul 1979 constituie totodată o ilustrare elocventă a cursului nou în activitatea economică, a măsurilor întreprinse pe diverse planuri. Creşterea venitului naţional în raport cu anul 1978 a fost de 7% (totalizînd 337 miliarde yuani), cea a producţiei industriale — de 8,5% şi a producţiei agricole — de 7,3% (s-au obţinut 325 milioane tone de cereale). Ca urmare a restrîngerii frontului de investiţii, numărul obiectivelor în domeniul construcţiilor capitale a fost mai redus comparativ cu anii precedenţi, obţinîndu-se în schimb o eficienţă mai mare. Au intrat în funcţiune 128 de fabrici şi alte 340 de unităţi industriale, fiind create peste 8 milioane de noi locuri de muncă. Şi în comerţul exterior progresul a fost substanţial, creşterea exportului şi a importului faţă de anul precedent fiind de 26% şi, respectiv, 30%.

CONTINUÎND linia trasată, recenta Sesiune a treia a celei de-a V-a legislaturi a Adunării Naţionale a Reprezentanţilor Populari a întărit cadrul nou de dezvoltare, a substanţializat orientările novatoare, a făcut o serie de precizări cu caracter teoretic şi pragmatic. Totodată, a fost începută elaborarea unui nou plan economic pe termen lung (1981—1990) şi a celui de-al şaselea plan cincinal pentru intervalul 1981—1985. Considerîndu-se că îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă ale poporului este scopul fundamental al programului pe termen lung, creşterea economică şi realizările în modernizare trebuie — în ultimă instanţă — să se reflecte în creşterea nivelului de trai al populaţiei. În acest context — s-a arătat la Sesiune, creşterea populaţiei trebuie să fie compatibilă cu creşterea economică, iar mobilizarea maselor să constituie metoda esenţială de elaborare şi înfăptuire a programului pe termen lung.

O problemă cardinală care a stat în atenţia sesiunii Adunării Naţionale a Reprezentanţilor Populari a fost cea a reformei structurilor de conducere economică, arătîndu-se că, pînă în prezent, sistemului existent nu i s-au adus modificări care să ţină cont de condiţiile specifice ale construcţiei socialiste în China, precum şi de principiile ştiinţifice şi democratice ale socialismului. În acest sens principalele orientări de acţiune sînt transformarea sistemului supracentralizat de conducere de către stat, extinderea competenţei întreprinderilor în luarea deciziilor şi a dreptului muncitorilor de a participa la conducere ; transformarea sistemului unitar de reglare prin planificare într-un sistem de reglare prin planificare combinat cu reglarea de piaţă ; transformarea conducerii bazate, în special, pe organe şi metode administrative, într-o conducere care să se bazeze mai ales pe organisme economice, pe metode economice şi juridice. În strînsă conexiune cu reforma structurilor de conducere economică se află îmbunătăţirea sistemului de apreciere şi promovare a cadrelor, perfecţionarea sistemului de control şi urmărire a activităţii pe baza unei participări cît mai largi.

PARAMETRII evoluţiei în curs a economiei R.P. Chineze evidenţiază că — pe fondul unei susţinute creşteri pe ansamblul economiei — ritmurile de dezvoltare ale agriculturii şi industriei uşoare (sectoare prioritare) s-au accelerat, înregistrîndu-se în acelaşi timp progrese în privinţa reechilibrării proporţiilor între principalele sectoare ale economiei. Pentru anul 1980 au fost planificate creşteri ale producţiei industriale şi agricole de 6% şi, respectiv, 4%, sporuri similare fiind prevăzute şi pentru următorul an. După cum relatează agenţia „China Nouă", valoarea producţiei industriale din perioada ianuarie-august a.c. a fost cu 13% mai mare decît cea a producţiei realizate în primele opt luni ale anului 1979.

Concomitent, şi pe planul relaţiilor economice externe ale R. P. Chineze s-au perpetuat şi s-au amplificat tendinţele de racordare puternică la circuitul mondial de valori materiale şi spirituale. Utilizarea resurselor externe şi a experienţei în producţie şi tehnologice a altor naţiuni, în condiţii de avantaj reciproc, deţine un loc de prim ordin în strategia generală de dezvoltare şi modernizare. Creşterile mari ale exportului şi importului, diversificarea nomenclatorului pe ambele fluxuri, multiplicarea legăturilor cu toate zonele geografice ale lumii, asimilarea modalităţilor moderne de efectuare a tranzacţiilor şi cooperării externe (inclusiv acceptarea de investiţii străine pe teritoriul R. P. Chineze) se adaugă imaginii generale de prefaceri adînci în vederea înaintării pe calea socialismului, a accelerării modernizării ţării.

Producţia unor produse industriale importante în anii 1952 (anul care a precedat primul cincinal) şi 1978

Produsul	U/M	1952	1978
cărbune	mii t	66 490	618 000
petrol	mii t	436	104 050
energie electrică	mil. kWh	7 260	256 550
fontă	mii t	1 929	34 790
oţel	mii t	1 349	31 780
cherestea	mii mc	11 200	51 620
ciment	mii t	2 860	65 240
îngrăşăminte chimice	mii t	39	8 693
maşini-unelte	buc.	13 700	183 200
echipamente electroenergetice	mii kW	6	4 830
autovehicule	buc.	—	149 000
tractoare	buc.	—	113 500
ţesături bumbac	mil. m	3 830	11 029
biciclete	mii buc.	80	8 540

Sursa : Agenţia „China Nouă"

LEGĂTURILE tradiţionale de prietenie şi colaborare pe diverse planuri dintre R. S. România şi R. P. Chineză capătă noi şi tot mai favorabile perspective în urma dezvoltării continue şi diversificării economiilor lor naţionale. Vizitele reciproce la nivelul cel mai înalt, schimbările permanente de delegaţii conferă trăinicie unor raporturi aflate în permanentă ascensiune. Acordul de colaborare economică şi tehnică pe termen lung, încheiat în anul 1978 între cele două ţări, a deschis calea promovării unor forme largi, moderne, de colaborare reciproc avantajoasă, realizării prin eforturi comune a unor obiective industriale, cooperării în producţia pe terţe pieţe. Astfel, în prezent o cooperare deosebit de fructuoasă se desfăşoară în domeniul producerii de autocamioane şi autofrigorifice, cu perspective de extindere şi în alte domenii. O conlucrare tot mai bună se realizează în domeniul tehnico-ştiinţific, eforturile fiind îndreptate către extinderea cercetărilor în ramurile cele mai noi, de vîrf. Schimburile comerciale româno-chineze au cunoscut, la rîndul lor, o evoluţie tot mai dinamică. Dezvoltarea în continuare, ridicarea pe trepte tot mai înalte a relaţiilor prieteneşti, de colaborare şi cooperare rodnică dintre România şi R. P. Chineză serveşte atît interesele celor două popoare cît şi cauza generală a socialismului, păcii şi destinderii internaţionale.

Dan DĂIANU

MONDORAMA

Între criză și... recesiune

UN STUDIU realizat recent de „Chase Econometrics" apreciază că pe lîngă S.U.A., Canada și Anglia, care se aflau deja în faza de criză, în prezent au intrat în recesiune R.F. Germania și Italia, Franța urmînd să li se alăture spre sfîrșitul anului ; Japonia este singura care, se apreciază în studiu, va înregistră în acest an un ritm pozitiv de creștere. Conform estimațiilor studiului, în Europa occidentală după o creștere a producției industriale de 1,7% în primul semestru al anului se va înregistra o scădere de 4% în semestrul al doilea, iar în S.U.A. după o scădere de 8,6% în prima jumătate a anului se va înregistra o scădere de 3,6% în semestrul al doilea. Dar nici Japonia nu va fi ocolită de semnele recesiunii deoarece, după o creștere de 10,6% în semestrul I, creșterea producției industriale în semestrul al doilea se estimează că va fi de numai 1%.

Aceste evaluări coincid, de altfel, cu cele ale altor organisme. Conform datelor publicate la Bruxelles încetinirea producției industriale în țările Pieței comune s-a accentuat în trimestrul al doilea, scăzînd cu 1,2% față de primele trei luni ale anului. Pe de altă parte, potrivit unor aprecieri ale F.M.I., economiile țărilor industrializate vor înregistra în 1981 o rată de creștere limită de 1%, ceea ce va avea drept consecință creșterea șomajului într-un mare număr de țări.

Producția și comerțul de petrol — previziuni O.C.D.E.

EVOLUȚIA de pe piața mondială a petrolului, caracterizată îndeosebi printr-o anumită depășire a consumului de către ofertă, care se concretizează, între altele, printr-un nivel deosebit de ridicat al stocurilor de produse petroliere la consumatori (la 1 aprilie a.c., de pildă, stocurile respective reprezentau în 21 de țări membre ale O.C.D.E. 420 mil. tone), determină proliferarea prognozelor pe termen scurt în acest domeniu.

După aprecierea experților O.C.D.E., în cursul anului 1980 volumul extracției de petrol va spori în țările capitaliste dezvoltate cu circa 3,4% față de nivelul atins în 1979 (la 770 mil. tone), în condițiile scăderii — cu 14% — a volumului corespunzător în țările membre ale O.P.E.C. și ale reducerii concomitente a exporturilor petroliere ale acestor țări (la 1,21 mld. tone). Se apreciază că, sub efectul încetinirii activității economice în țările membre ale O.C.D.E. și al aplicării — în cadrul lor — a diferitelor măsuri de economisire a energiei, consumul de petrol în țările respective ar urma să se reducă în 1980 cu 5% în raport cu anul precedent, iar nivelul importului lor net de petrol se va micșora cu aproximativ 11%.

Restructurări tehnologice în producția de oțel

GRAFICUL de mai jos, reprodus după revista **L'Usine Nouvelle**, ilustrează dinamica diferențiată a producției de oțel, în actualul deceniu, în funcție de tehnologiile folosite. Cel mai rapid a progresat producția de oțel în cuptoare electrice, mai competitive decît, de exemplu, oțelăriile Siemens-Martin, considerate a fi excesiv de energointensive și poluante. În cercurile de specialitate se apreciază că tendința de extindere a aplicării primei tehnologii menționate (care furniza, anul trecut, 20,9% din producția mondială de oțel) și de restrîngere a celei de a doua se va menține și în viitor, asigurînd totodată condiții favorabile de dezvoltare a unor producții conexe, cum este — de pildă — cea a electrozilor pentru cuptoarele electrice, evaluată la aproximativ un milion de tone pe an.

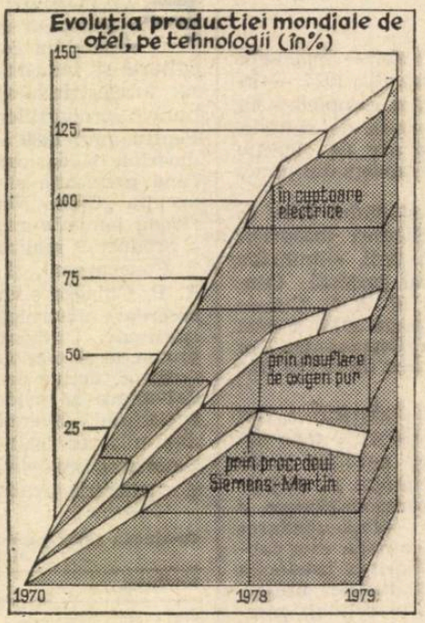

Premisă a asigurării unei cercetări intensive

UNA dintre premisele-cheie ale dezvoltării științei pe calea intensivă o constituie ridicarea pe o treaptă superioară și utilizarea mai deplină a bazei sale tehnico-materiale, ceea ce necesită analizarea aspectelor economice ale dezvoltării în continuare a acesteia. După opinia revistei **Wirtschaftswissenschaft** din R.D.G., în cadrul analizei este necesar să se țină seama îndeosebi de trei factori, și anume :

— creșterea continuă a dotării activității științifice reclamă utilizarea mai rațională a tehnicii respective, atît pe calea perfecționării tehnologiilor și metodelor aplicate, cît și prin folosirea lor, într-o proporție sporită, în cadrul cooperării între diferite instituții științifice și unități industriale interesate ;

— necesitatea orientării judicioase a investițiilor în baza tehnico-materială respectivă, prin înlocuirea la timp a aparaturii de cercetare, modernizarea permanentă a tehnicii existente în acest domeniu, îmbunătățirea structurii sale ;

— pe măsura constituirii ciclului „știință-tehnică-producție", structura economiei naționale devine criteriul hotărîtor al formării bazei tehnico-materiale a cercetării științifice, întrucît sporesc numărul și importanța acelor orientări ale cercetării, care depășesc cadrul și posibilitățile unor întreprinderi sau ramuri, luate separat.

Bulgaria: valorificarea complexă a tutunului

RESURSELE interne de materii prime pentru industria celulozei și hîrtiei din Bulgaria fiind limitate, specialiștii bulgari și-au îndreptat atenția asupra perspectivelor valorificării — pe această cale — a unor deșeuri agricole.

Experiențele efectuate pînă în prezent asupra tulpinelor de tutun evidențiază că — printr-o tehnologie bazată pe șocul termic — din cele aproximativ 475 mii tone de tulpini (ce rămîn anual după recoltarea frunzelor de tutun) se pot obține circa 309 mii tone de material fibros. În prezent, se lucrează la elaborarea tehnologiilor de albire a acestui material și de utilizare a lui în procesul de fabricare a hîrtiei de scris și de tipar.

Totodată, avîndu-se în vedere că, pe lîngă celuloză (40%), tulpinele de tutun conțin nicotină (0,5—0,7%) și acid citric (3,4%), se va putea organiza concomitent extragerea acestor substanțe avînd diferite domenii de utilizare.

Viitorul petrochimiei

O PROGNOZĂ asupra dezvoltării industriei chimice în deceniul al nouălea, publicată de revista **Chemical Age**, apreciază că — față de un ritm mediu anual, pe plan mondial, de 5,7% — producția industriei chimice din țările socialiste va crește cu 7%, cea din America de Nord cu 5%, din Europa occidentală cu 4%, din Japonia cu 5,5%, iar din alte țări cu 8%. În aceste condiții ponderea țărilor în curs de dezvoltare în producția chimică mondială ar urma să sporească de la 37% în 1979 la 44% în 1990.

Se consideră că producția sectorului petrochimic se va dezvolta într-un ritm prioritar, de cel puțin 12% pe an. Există premise ca în deceniul următor numeroase țări în curs de dezvoltare, îndeosebi cele din Orientul Apropiat să înceapă sau să dezvolte producția unor produse petrochimice primare, dar în ceea ce privește treptele următoare de prelucrare a producției petrochimice este de așteptat ca principala confruntare să aibă loc între companiile de specialitate din S.U.A. și Europa occidentală.

CURIER

Aberanta cursă a înarmărilor

UN RECENT STUDIU intitulat „World Military and Social Expenditures" (Cheltuielile militare și sociale în lume), dat publicității la Washington, arată că în anul acesta cheltuielile militare vor fi cu cel puțin 10 la sută mai mari decît anul trecut, iar pentru anii 1980 estimează cheltuielii de 600 miliarde dolari anual, cu 100 miliarde mai mari decît cele din acest an.

Pentru al optulea an consecutiv, subliniază studiul, sporirea cheltuielilor militare pe plan mondial a depășit anul trecut ritmul inflației, adăugînd : „În pofida necesității critice de a se dezvolta surse de energie noi și mai ieftine, de a se spori productivitatea muncii industriale și de a se combate inflația, se cheltuiește de 8 ori mai mult pentru cercetare în domeniul noilor armamente decît pentru soluționarea problemelor energetice. Efectul net al acestui dezechilibru constă în subminarea în și mai mare măsură a economiei mondiale, care este atît de fragilă, făcînd, și mai dificilă în viitor satisfacerea necesităților esențiale ale unei populații în creștere rapidă".

Același studiu apreciază că : „Nici un alt indicator nu confirmă mai elocvent decît proliferarea și numărul armelor nucleare forța distrugătoare incredibilă care există în lume. În prezent există peste 50 000 asemenea arme. Ele își măresc în continuu viteza, precizia și capacitatea de a distruge civilizația. În timp ce bugetele militare au crescut, nivelul de trai a scăzut. Pe plan mondial prețurile au sporit mai rapid, rezervele de energie s-au restrîns, numărul șomerilor a crescut, tot mai mulți oameni sînt lipsiți de o alimentație corespunzătoare, de apă potabilă, de elementele minime ale unui trai civilizat".

În continuare este relevat faptul că în prezent există aproximativ 25 milioane de oameni în forțele militare, cu 6 milioane mai mult decît în 1960, iar civilii angajați direct și cei care lucrează în cercetarea militară, în producția de armament și în activități aferente se ridică la peste 100 milioane, diminuîndu-se astfel considerabil potențialul productiv al omenirii. Printre alte consecințe grave ale aberantei curse a înarmărilor studiul mai citează :

— fluxul crescînd de arme în comerțul internațional, și în special către țările în curs de dezvoltare și care, în felul acesta, devin dependente de tehnologia militară a furnizorului ;

— creșterea continuă a cheltuielilor pentru cercetarea și proiectarea unor arme din ce în ce mai ucigătoare și mai costisitoare. Între 1970 și 1978 cheltuielile bugetare pentru cercetarea militară în S.U.A. și Europa occidentală au sporit cu 75 la sută ;

— cu un stoc de arme nucleare avînd de un milion de ori puterea de distrugere a bombei de la Hiroșima, se investesc în continuare peste 100 milioane de dolari pentru perfecționarea acestor arsenale.

— Instruirea personalului militar costă anual, numai în S.U.A., de două ori mai mult decît bugetul de învățămînt pentru cei 300 milioane de copii de vîrstă școlară din sudul Asiei.

Discriminare

Sorana Irimie, Alba Iulia — Deși, ca regulă generală, gradul de discriminare a femeilor în raport cu bărbații în ceea ce privește veniturile obținute din muncă s-a redus în ultimii 10—15 ani, el rămîne încă foarte pronunțat în marea majoritate a țărilor capitaliste dezvoltate. Această diferențiere, ilustrată în graficul alăturat pe exemplul cîtorva țări, își găsește în bună parte explicația în discriminarea directă, la care se adaugă o serie de factori indirecți, ținînd seama de nivelul de pregătire, de calificare, sistemul de recrutare și promovare a cadrelor etc. Cu deosebire în actuala conjunctură caracterizată printr-o încetinire a creșterii economice și o accelerare a inflației, locurile de muncă ocupate de femei sînt cele mai amenințate, scrie revista **The OECD Observer.** Asigurarea unor drepturi egale pentru bărbați și femei în ceea ce privește munca rămîne, în multe țări capitaliste, un deziderat nu numai la adresa mentalităților, ci și, în primul rînd, a legislației, încă discriminatorie.

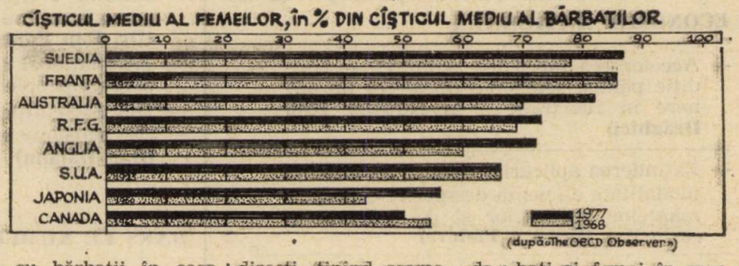

Panda

Rodica Bujor, Șomcuta Mare — R. P. Chineză a devenit cel de al 60-lea stat care a ratificat Convenția din 1975 privind controlul strict al comerțului internațional cu animale din specii amenințate și a aderat la Uniunea internațională pentru conservarea naturii. Acordul realizat cu acest prilej între guvernul chinez și organismul de cercetare menționat prevede între altele crearea unui centru de cercetare în provincia Sichuan, unde se află cea mai mare rezervație de panda. O veritabilă fosilă vie, acest animal, care se hrănește cu bambus, este considerat în prezent ca fiind amenințat cu dispariția. Din acest motiv panda este și simbolul Fondului mondial pentru protecția vieții sălbatice, cu sediul la Gland, în Elveția.

Cost energetic

Dorin Avram, Constanța — Odată cu scumpirea substanțială a petrolului s-au efectuat și calcule de genul celor care vă interesează privind costul energetic al produselor mării, fie ele pescuite întîmplător (marea majoritate) sau ca rezultat al mariculturii. Calcule efectuate în Franța, de pildă, citate de revista **La pêche maritime,** estimează la circa 1 500 kcal valoarea energetică medie a unui kilogram de pește adus pe uscat. Cu alte cuvinte, consumul de carburant pentru 1 calorie din pește este de ordinul a 12 calorii. Acest calcul nu are însă în vedere costul energetic al lubrifianților, nici investițiile presupuse de construcția și repararea navelor, nici întreținerea instalațiilor portuare. Ținînd seama de toate aceste elemente se ajunge la un consum de circa 27 calorii. Cifra exactă a consumului variază în funcție de specie (în cazul creveților costul energetic al pescuitului ajunge la 150 calorii, iar în cel al homarilor la 192, în vreme ce pentru heringi, care formează bancuri dense, sînt suficiente 2 calorii). Studii întreprinse scot în evidență eficiența energetică mai ridicată a navelor de mici dimensiuni, pescuind în zonele de coastă.

Trebuie luate însă desigur în calcul și operațiile de condiționare : congelarea la o temperatură de — 18° C presupune un cost energetic de 1 815 kcal/kg pe lună, la care se adaugă alte 1 500 kcal/kg costul ambalajului de carton. Soluțiile alternative ca de exemplu afumarea necesită 4 500 kcal/kg, în vreme ce păstrarea în sare — numai 23 kcal/kg. Calcule de genul celor arătate sînt folosite pentru a scoate în evidență importanța covîrșitoare a găsirii unor soluții de consum redus de energie ca o condiție de bază a dezvoltării acvaculturii, pentru a se putea aștepta din partea acesteia o contribuție sporită la soluționarea problemei alimentare mondiale.

Mecanizarea agriculturii

Mariana Boia, București — Un studiu elaborat sub egida Organizației Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială (Doc. UNIDO/ICIS. 119/Add. 1) ne oferă posibilitatea de a răspunde interesului dv. privind tendințele actuale și de viitor în ce privește dotarea cu tractoare și mașini agricole. Studiul respectiv, alcătuit în baza consultării unora din cei mai importanți producători mondiali de mașini agricole, permite constatarea că actualmente piața care cunoaște cea mai rapidă extindere este cea a țărilor în curs de dezvoltare. Se așteaptă chiar ca unele țări din această categorie (Brazilia, Pakistan, Turcia) să devină și o piață de înlocuire a mașinilor uzate. Totodată, relevă experții ONUDI, se constată un interes sporit al țărilor în curs de dezvoltare pentru mașinile agricole cele mai moderne și mai confortabile. În țările dezvoltate se înregistrează o tendință marcată spre motoare de putere mare (între 80 și 200 CP) și cabine cu confort ridicat, sporind în același timp și interesul pentru motoare de sub 30 CP (aceasta mai ales în America de Nord).

Din punct de vedere tehnic, pentru viitorul apropiat se așteaptă mai ales adaptări și perfecționări ale modelelor existente și mai puțin apariția unor produse cu totul noi. Angrenate în realizarea unei game mai largi de mașini agricole, firmele producătoare se străduiesc să mărească interșanjabilitatea unor elemente componente, pentru a le reduce astfel costul de producție.

Combaterea alcoolismului

Sava Dorneanu, Fălticeni — Consecințele social-economice ale excesului de băuturi alcoolice — între care pe primul plan se situează criminalitatea, accidentele de circulație cauzate de conducerea sub influența alcoolului și absenteismul cu influențele sale negative asupra productivității muncii — au devenit unul din principalele subiecte de preocupări ale serviciilor de sănătate publică din numeroase țări ale lumii. Un raport al Organizației Mondiale a Sănătății (O.M.S.) subliniază că aceste consecințe au un efect de frînă asupra dezvoltării social-economice, amenințînd în același timp să absoarbă o pondere excesivă a cheltuielilor publice consacrate ocrotirii sănătății. Unul din factorii favorizanți ai consumului excesiv de alcool, se apreciază în raport, a fost — pe plan mondial — creșterea rapidă a producției de băuturi (cu 20 la sută la vin, cu 60 la sută la băuturile distilate și cu 80 la sută la bere numai între 1960 și 1972), ceea ce explică — în cazul a 25 de țări dispunînd de statistici complete — creșterea consumului de alcool pe locuitor cu 30 pînă la 500 la sută, în același interval.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 39 din 26 septembrie 1980

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Accelerarea fabricării utilajelor — condiție pentru scurtarea duratelor de punere în funcțiune a investițiilor **(Gh. Drăghici)** 1

— Extinderea aplicării gestiunii calității — modalitate eficientă de sporire a performanțelor produselor și de reducere a costurilor **(Bogdan Pădure)** 3

— Sporirea producției de cărbune la nivelul cerințelor economiei (IV) **(V. Boescu, P. Bogdan)** 5

— Valorificarea deplină și cu eficiență sporită a fondului funciar (II) **(Ion Bold)** 7

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Eficiență economică ridicată — obiectiv principal în elaborarea bugetelor de venituri și cheltuieli pe anul 1981 **(Gh. Boulescu)** 9

— Evoluții și perspective în dezvoltarea relațiilor de cooperare ale României cu țările africane în curs de dezvoltare **(Marcel Moldoveanu)** 11

— Creșterea nivelului de trai, scopul suprem al politicii partidului (I) **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 13

— Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției **(G. Moșanu)** 15

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Principala sursă de forță de muncă : utilizarea ei cît mai rațională **(Dan Condrea)** 16

TEORII—IDEI

— Exploatarea și asuprirea străină, adversități istorice în calea dezvoltării economico-sociale **(V. Ioța)** 18

— Componente ale strategiei trecerii la o nouă calitate în învățămîntul economic (II) **(prof. dr. C. Pintilie)** 20

— Școli • curente • economiști. Economiști români din perioada interbelică despre direcțiile dezvoltării economiei (I) **(dr. Dan Popescu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Turismul, factor al dezvoltării economice și apropierii între popoare **(Dinu Dragomirescu)** 24

— Tendințe-conjuncturi 26

— Genetica agricolă — instrument al profitului și dominației 27

— Economia R.P. Chineze : actualitate și perspectivă **(Dan Dăianu)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Evolutions and trends in up-growing Romania's cooperation relations with the african developing countries **(Marcel Moldoveanu)** 11

— Standard of living growth, supreme goal of the party policy (I) **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 13

— Exploitation and foreign oppression : historical adversities against the economic and social development **(V. Ioța)** 18

— Components of the strategy of passing to a new quality in the economic education (II) **(Prof. Dr. C. Pintilie)** 20

— Schools • trends • economists. The Romanian interwar economists on the main directions in the economic development (I) **(Dr. Dan Popescu)** 22

— International tourism, element of economic development and briging people together **(Dinu Dragomirescu)** 24

— The agricultural genetics — instrument of profit and ruling 27

— The economy of the R.P of China : present and future trends **(Dan Dăianu)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Evolutions et perspectives dans les relations de coopération de la Roumanie avec les pays africains en voie de développement **(Marcel Moldoveanu)** 11

— Accroître le niveau de vie, but suprème de la politique du parti (I) **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 13

— Exploitation et domination étrangère, adversités historiques contre le développement économique et social **(V. Ioța)** 18

— Composantes de la stratégie de la transition vers une nouvelle qualité dans l'enseignement économique (II) **(prof. dr. C. Pintilie)** 20

— Ecoles • courants • économistes. Les économistes roumains d'entre-deux guèrres sur les directions du développement de l'économie (I) **(dr. Dan Popescu)** 22

— Le tourisme, facteur du developpement économique et du rapprochement entre les peuples **(Dinu Dragomirescu)** 24

— La génétique agricole — instrument du profit et de la domination 27

— L'économie de la République Populaire de Chine : actualité et perspective **(Dan Dăianu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Эволюции и перспективы в развитии сотрудничества Румынии с развивающимися странами Африки **(Марчел Молдовяну)**.... 11

— Повышение жизненного уровня — наивысшая цель политики партии (I) **(Думитру Чукур, Константин Попеску)**..... 13

— Чужая эксплоатация и гнёт — исторические превратности на пути экономико-социального развития **(В. Иоца)** 18

— Составные стратегии перехода на новое качество в экономическом образовании (II) **(проф. др. К. Пинтилие)**..... 20

— Школы • течения • экономисты • Румынские экономисты, в период между первой и второй мировой войной, относительно направлений развития экономики (I) **(др. Дан Попеску)**..... 22

— Туризм — фактор развития экономики и сближения народов **(Дину Драгомиреску)** 24

— Сельскохозяйственная генетика — инструмент реализации прибыли и господства 27

— Экономика Китайской Н. Р.: современная действительность и перспектива **(Дан Дэяну)** 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, 76159, sectorul 1 Cont I.S.I.A.P. 645150228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

CONDIŢII OPTIME DE VIZIBILITATE ŞI AUDIŢIE ASIGURĂ ORICARE MODEL DIN FAMILIA DE TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

Datorită stabilizatorului încorporat aceste televizoare funcţionează normal chiar şi la variaţii mari ale tensiunii de reţea. Complet tranzistorizate, televizoarele cu circuite integrate au fiabilitate mărită. Consumul lor de energie electrică este redus cu 33%. Termenul de garanţie pentru buna funcţionare a aparatelor din familia televizoarelor cu circuite integrate este majorat la 12 luni.

Magazinele şi raioanele de specialitate ale comerţului de stat vă oferă spre alegere următoarele tipuri de televizoare cu circuite integrate :

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului (cm)	Preţ (lei)	Aconto (15%)	Valoarea ratei lunare (24 rate)
● OLT	44	2 920	438	103
● SNAGOV	47	2 920	438	103
● SIRIUS	50	3 050	457	108
● SIRIUS	50	3 100	465	110
● DIAMANT	61	3 600	540	128
● LUX	65	4 000	600	142

Noul dumneavoastră televizor va fi, desigur, un televizor cu circuite integrate, pentru că este realizat în baza celor mai noi scheme tehnice utilizate pe plan mondial

A sosit toamna

Noi modele de confecții, costume bărbătești, rochii, fuste, jachete din stofă, tricotaje din P.N.A., încălțăminte și alte articole vestimentare destinate acestui sezon vă așteaptă în magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat.

MODELE ELEGANTE, FRUMOASE, MODERNE, PRACTICE, ÎN TON CU NUANȚELE TOAMNEI !

1980 OKT 3

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

INDUSTRIA MICĂ

NOI POSIBILITĂȚI DE VALORIFICARE A RESURSELOR SECUNDARE

Numărul 40 ● Vineri 3 octombrie 1980

CREȘTEREA CONTINUĂ A NIVELULUI DE TRAI ȘI ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII VIEȚII – ȚELUL SUPREM AL POLITICII PARTIDULUI

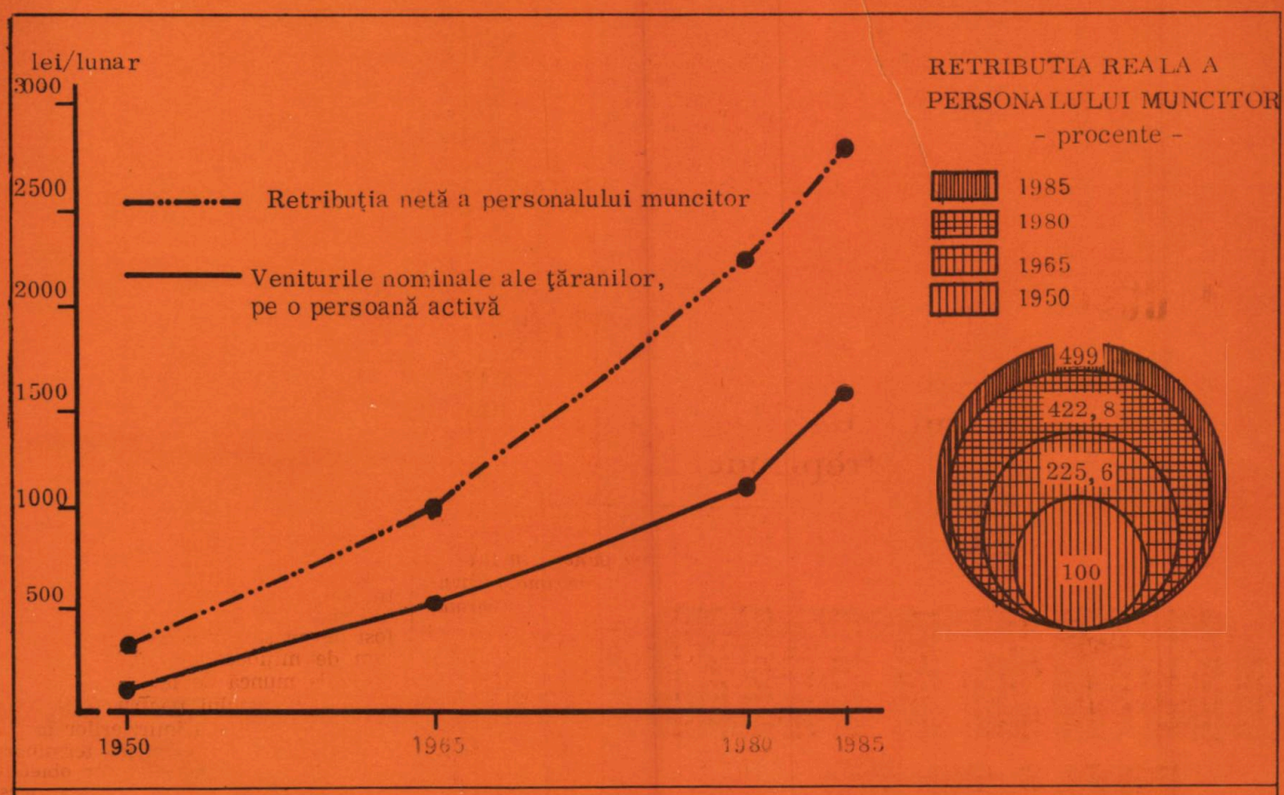

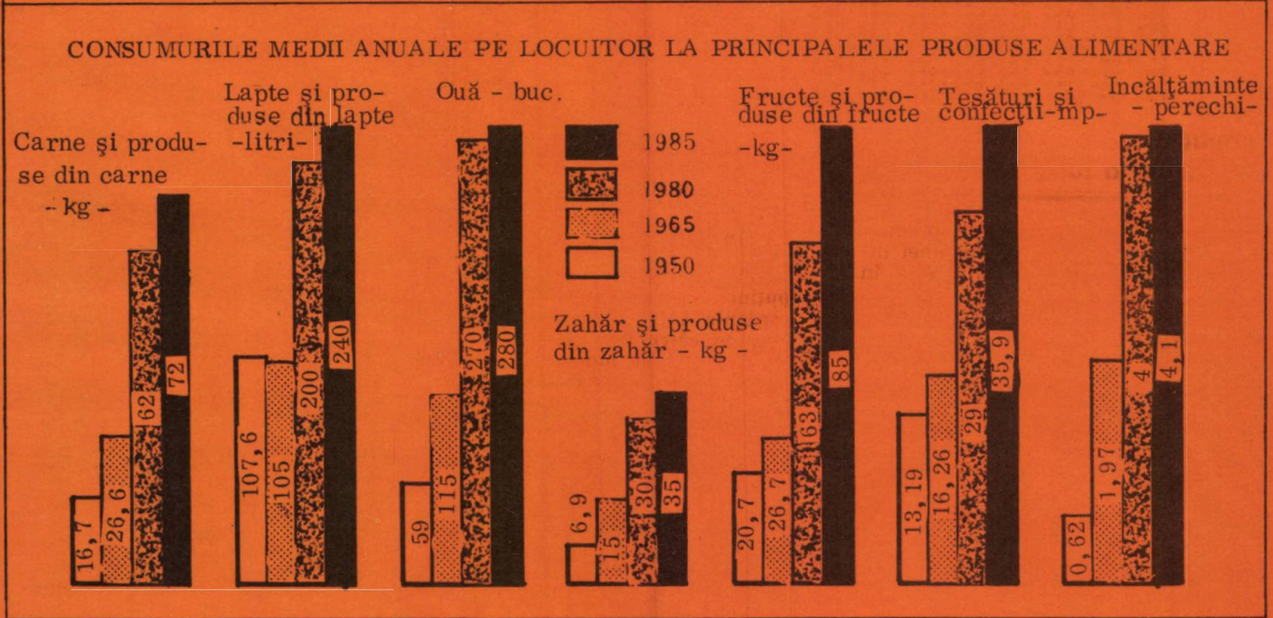

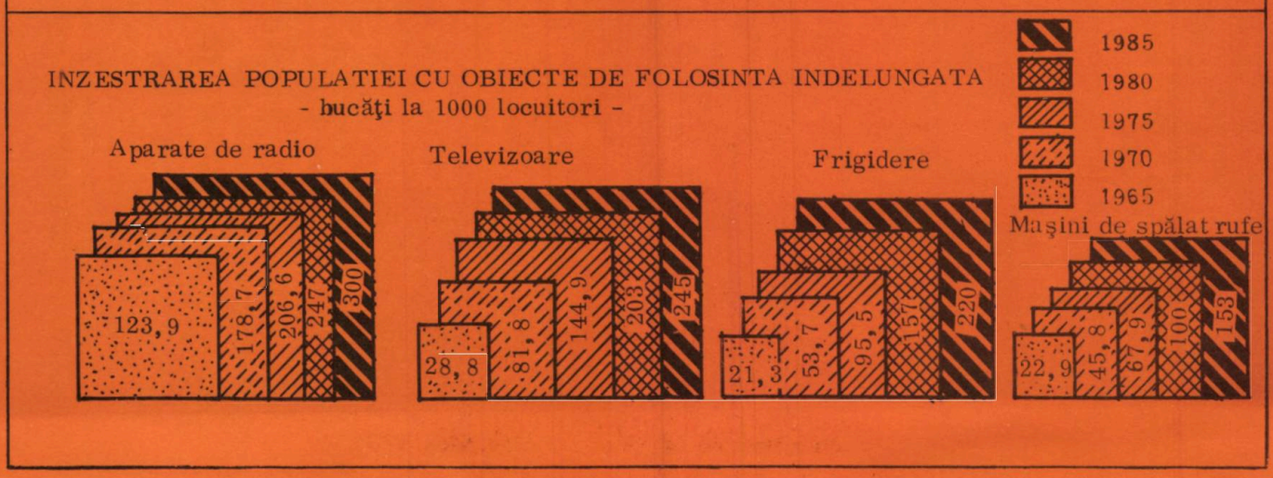

D646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Acorduri multilaterale convenite în cadrul rundei Tokyo, acceptate de Republica Socialistă România

În anul 1979 au fost încheiate, la Geneva, negocierile comerciale multilaterale, cunoscute sub denumirea de „runda „Tokyo", desfășurate, începînd din anul 1973, sub egida Acordului General pentru Tarife și Comerț (G.A.T.T.).

Aceste negocieri au avut următoarele obiective principale :

— reducerea sau eliminarea taxelor vamale, obstacolelor netarifare și altor obstacole din calea comerțului mondial ;

— îmbunătățirea cadrului juridic de reglementare a comerțului internațional ;

— asigurarea unor avantaje suplimentare pentru comerțul exterior al țărilor în curs de dezvoltare prin convenirea și aplicarea față de aceste țări a unui tratament special, mai favorabil în toate domeniile de negocieri.

Prin obiectivele lor, negocierile din cadrul rundei Tokyo pot fi considerate ca cele mai ample negocieri multilaterale desfășurate vreodată în istoria comerțului internațional, vizînd, spre deosebire de celelalte șase runde anterioare de astfel de negocieri organizate în cadrul G.A.T.T., eliminarea sau reducerea atît a taxelor vamale cît și a obstacolelor netarifare care frînează desfășurarea normală a comerțului internațional și aceasta, nu numai în domeniul produselor industriale (cum a fost în cazul rundelor de negocieri anterioare — între care runda Dillon și runda Kennedy), ci și în sectorul produselor agroalimentare.

De asemenea, pentru prima dată în istoria G.A.T.T., la aceste negocieri au participat, potrivit prevederilor declarației de la Tokyo, atît țările membre ale G.A.T.T. cît și țările nemembre, (în număr de 99).

În cadrul rundei Tokyo au fost negociate și convenite, sub rezerva acceptării de către guvernele statelor participante la aceste negocieri, respectiv a aderării statelor neparticipante, următoarele înțelegeri multilaterale care, prin Decretul Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România Nr. 183 din 11 iunie a.c., au fost acceptate și de țara noastră.

PROTOCOLUL DE LA GENEVA (1979), ANEXĂ LA ACORDUL GENERAL PENTRU TARIFE ȘI COMERȚ

Protocolul consemnează principalele rezultate ale negocierilor tarifare multilaterale, convenite în cadrul rundei, încheiate :

— Reducerea taxelor vamale în medie cu pînă la 35%, la importul de produse industriale și cu pînă la 15% la importul unor produse agricole, în țările capitaliste dezvoltate.

Aceste reduceri de taxe vamale urmează să fie aplicate la circa 60% din importul total de produse industriale și la circa 30% din importul total de produse agricole al acestor țări. Lista acestor produse include un număr important de mărfuri pentru care țările capitaliste dezvoltate nu acordă scutiri sau reduceri de taxe vamale în cadrul schemelor lor de preferințe vamale generalizate pentru țările în curs de dezvoltare.

Persistența unor serioase dificultăți economice în unele ramuri industriale din țările capitaliste dezvoltate și accentuarea crizei energetice pe plan mondial a făcut dificilă convenirea sau reducerea mai importantă de taxe vamale la importul în aceste țări de produse petroliere, unele articole de sticlărie, încălțăminte, rulmenți, îngrășăminte chimice, aparate de radio etc. ;

— Reducerea, cu pînă la 40% a taxelor vamale, în special la unele produse industriale importate de unele țări în curs de dezvoltare, între care Argentina, Bolivia, Chile, Columbia, Ecuador, Nicaragua, Peru, Venezuela, India, Spania, Turcia, Iugoslavia, Coasta de Fildeș, Zair, Israel. În general, țările în curs de dezvoltare au convenit să acorde reduceri de taxe vamale la un număr restrîns de produse, ca contribuție a lor în negocieri, concentrîndu-și atenția asupra obținerii de facilități tarifare din partea țărilor dezvoltate. O reducere importantă a taxelor vamale între țările în curs de dezvoltare urmează a fi negociată începînd cu anul 1980, în cadrul unei runde de negocieri comerciale multilaterale special organizată între aceste țări, la care va participa și România ;

SUPLIMENT LA
Nr. 40 1980
Revista ECONOMICA

— Consolidarea pentru marea majoritate a produselor negociate în rundă, a reducerilor de taxe vamale în cadrul G.A.T.T., care nu vor mai putea fi retrase decît în condițiile acordării unor facilități echivalente țărilor interesate, participante la negocierile comerciale multilaterale. Reducerile de taxe vamale convenite în negocieri favorizează în special exporturile țărilor dezvoltate și ale țărilor în curs de dezvoltare cu o structură mai diversificată a exporturilor, între care și România.

Pentru țara noastră, avantajele obținute ca urmare a participării la negocierile tarifare din cadrul G.A.T.T. constau în reducerea taxelor vamale aplicate la importul de mărfuri industriale și produse agricole românești în țările capitaliste dezvoltate, a căror incidență poate fi evaluată, (pe structura exporturilor țării noastre efectuate în anul 1978) la 21,0 milioane dolari *) prin reducerea taxelor vamale la produsele la care România nu beneficiază de scutiri sau reduceri de taxe vamale în cadrul preferințelor vamale generalizate și care reprezintă majoritatea — circa 70% din exportul nostru total în aceste țări. Au fost, de asemenea, menținute avantajele preferințelor vamale generalizate de care România beneficiază din partea acestor țări, evitîndu-se, pe cît posibil, erodarea acestora în cursul negocierilor.

Reducerile cele mai importante de taxe vamale urmează a fi aplicate în special la produsele industriei construcțiilor de mașini și industriei chimice, ramuri care, la nivelul anului 1985, vor deține circa 55% din exporturile totale ale României, precum și la mobilă, produse textile și produse siderurgice la exportul cărora în țările capitaliste dezvoltate țara noastră nu beneficiază de scutiri sau reduceri de taxe vamale în regimul preferințelor vamale.

Protocolul de la Geneva (1979) cuprinde în anexă listele cu produsele și reducerile de taxe vamale acordate de fiecare țară participantă.

În general, se are în vedere ca reducerile de taxe vamale să se aplice eșalonat, în 8 tranșe anuale egale, începînd de la 1 ianuarie 1980.

Unele țări (Piața comună, Japonia, Suedia) au anunțat că la unele produse sensibile, în special la unele produse siderurgice și produse textile nu vor fi în măsură să aplice reducerile convenite de taxe vamale înainte de 1 ianuarie 1982. Întîrzierea în aplicarea reducerilor de taxe vamale la aceste produse va fi, însă, recuperată prin acordarea unor tranșe mai mari din aceste reduceri în anii următori.

ACORDUL PRIVIND COMERȚUL CU AERONAVE CIVILE

Acordul are ca principal obiectiv liberalizarea comerțului internațional cu aeronave civile, inclusiv părți componente, echipamente, piese de schimb și materiale pentru confecționarea de asemenea aeronave.

Principalele prevederi sînt următoarele : eliminarea completă a taxelor vamale de import ; suprimarea sau reducerea obstacolelor netarifare (prohibiții, contingente la import etc.) ; simplificarea procedurilor și a formalităților privind eliberarea licențelor de import ; asigurarea, în condiții de competitivitate egală (preț, calitate, termene de livrare etc.) de posibilități de concurență egală pentru toți furnizorii autohtoni și străini, cu ocazia stabilirii opțiunilor pentru import ; evitarea practicării de măsuri la export neconforme cu prevederile G.A.T.T. și cu practica comercială normală (subvenții și alte măsuri de forțare, în condiții de neeficiență economică, a exportului, de natură să conducă la scăderea prețurilor pe piața internațională și la cauzarea de prejudicii grave producătorilor interni) ; instituirea, în cadrul G.A.T.T., a unui Comitet pentru comerțul cu aeronave civile, însărcinat cu aplicarea Acordului și soluționarea diferendelor între țările semnatare.

România se înscrie, în ultimii ani, printre țările care acordă o deosebită importanță dezvoltării industriei aeronautice și exportului de avioane și alte aeronave civile. În general, se poate aprecia că acceptarea de către țara noastră a Acordului privind comerțul cu aeronave civile, negociat în cadrul G.A.T.T., va conduce la facilitarea exporturilor românești de produse aeronautice românești, părți componente, piese de schimb și de materiale pentru producția, întreținerea și repararea aeronavelor civile, îndeosebi prin : înlăturarea oricăror forme de discriminare în alegerea întreprinderilor exportatoare românești ca furnizor de produse aeronautice ; eliminarea taxelor vamale la importul de produse aeronautice românești ;

— suprimarea și reducerea unor prohibiții, contingente și restricții de import aplicate în țările partenere.

În schimbul acestor facilități, țara noastră a hotărît să nu aplice taxe vamale la importul de aeronave civile, inclusiv părți componente, piese și materiale auxiliare pentru industria aeronautică civilă.

ACORDUL PRIVIND PROCEDURILE ÎN MATERIE DE LICENȚE (AUTORIZAȚII) DE IMPORT

Acordul, recunoscînd dreptul țărilor de a supune importul unei autorizații prealabile, are ca principal obiectiv uniformizarea și simplificarea procedurilor de autorizare a importurilor, urmărindu-se totodată ca procedura autorizațiilor să nu constituie prin ea însăși o barieră în calea desfășurării comerțului internațional.

Principalele prevederi sînt următoarele :

— regulile cu privire la procedurile în materie de licență (autorizații) de import trebuie să fie neutre în aplicarea lor și să fie administrate în mod just și echitabil ;

— regulile și toate informațiile cu privire la procedurile de prezentare a cererilor, inclusiv condițiile pe care să le îndeplinească persoanele, întreprinderile sau instituțiile pentru a prezenta asemenea cereri, precum și listele produselor supuse regimului de licențe, vor fi publicate în termenele cele mai scurte, astfel încît să permită guvernelor și comercianților să ia cunoștință de acestea ;

— formularele de cerere și procedurile aferente vor fi cît mai simple posibil, iar solicitanții vor trebui să se adreseze, pe cît posibil, unui singur organ administrativ ;

— devizele necesare pentru plata importurilor supuse licențelor (autorizațiilor) de import vor fi puse la dispoziția deținătorilor de licențe pe aceeași bază care se aplică importurilor de mărfuri pentru care nu se cere licență de import ;

— durata valabilității licențelor (autorizațiilor) de import va fi rezonabilă și nu va fi atît de scurtă ca să împiedice importurile. De asemenea, durata valabilității nu va împiedica importurile de proveniență îndepărtată, în afară de ca-

*) *Calcule efectuate de Institutul de Economie Mondială pe baza datelor publicate în statisticile țărilor partenere.*

zurile speciale cînd importurile sînt necesare spre a face față unor necesități pe un termen scurt, neprevăzute ;

— se va lua în considerare o atribuire rezonabilă de licențe (autorizații) de import noilor importatori ; în acest sens, va trebui să fie acordată o atenție specială importatorilor de produse originare din țările în curs de dezvoltare și mai ales din țările cele mai puțin dezvoltate ;

— prevederile acordului nu vor obliga părțile semnatare să furnizeze informații confidențiale a căror divulgare ar constitui un obstacol în aplicarea legilor, ar fi contrară interesului public sau ar aduce prejudicii intereselor comerciale legitime ale întreprinderilor publice sau particulare.

Se poate aprecia că prevederile acordului, cu privire la eliberarea, pe o bază nediscriminatorie, a licențelor de import, simplificarea și uniformizarea procedurilor în materie sînt de natură să faciliteze exporturile românești.

ACORDUL PRIVIND APLICAREA ARTICOLULUI VII AL ACORDULUI PENTRU TARIFE ȘI COMERȚ (EVALUAREA ÎN VAMĂ)

Acordul are ca obiect stabilirea metodelor de determinare a valorii în vamă a mărfurilor importate în conformitate cu principiile generale enunțate la articolul VII al G.A.T.T., în vederea aplicării taxelor vamale.

În acest sens, se prevede ca evaluarea în vamă, în vederea aplicării taxelor vamale să se facă luînd ca bază de calcul valoarea de tranzacție a mărfurilor importate (valoarea înscrisă în factură, contract, documente de transport etc.). Totodată, se prevede crearea unui Comitet în cadrul G.A.T.T., format din reprezentanții tuturor țărilor membre, însărcinat cu examinarea problemelor privind aplicarea Acordului.

Acceptarea de către țara noastră a Acordului privind aplicarea articolului VII al G.A.T.T. (evaluarea în vamă) ar conduce la următoarele avantaje :

— Cunoașterea anticipată și cu exactitate a influenței taxelor vamale asupra accesului mărfurilor de export pe piețele țărilor partenere, în vederea determinării cu mai mare exactitate a eficienței produselor destinate exportului;

— Eliminarea posibilității ca unele țări partenere să aplice metode discriminatorii de evaluare în vamă a mărfurilor, de natură să dezavantajeze exporturile noastre ;

— Eliminarea unor metode arbitrare de evaluare, în vamă, care fac necompetitive mărfurile exportate în unele țări (S.U.A., Canada, Australia) ;

— Eliminarea posibilității ca unele țări să folosească evaluarea în vamă a mărfurilor ca o metodă de restricționare a importului ;

— Crearea premiselor pentru o simplificare și sistematizare a formalităților legate de evaluarea în vamă a mărfurilor cu consecințe favorabile asupra circulației mărfurilor în comerțul internațional.

ARANJAMENTUL PRIVIND CARNEA DE VITĂ

Aranjamentul vizează reglementarea comerțului internațional cu vite vii, carnea de vită, inclusiv organele comestibile, preparatele și conservele din carne, avînd ca principale obiective următoarele :

— Promovarea dezvoltării și liberalizării comerțului mondial cu vite vii și carne de vită și asigurarea unei mai mari stabilități a pieței internaționale, prin facilitarea suprimării progresive a obstacolelor și restricțiilor existente și ameliorarea cadrului juridic internațional ;

— Încurajarea cooperării internaționale în problemele privind comerțul cu vite vii și carne de vită ;

— Asigurarea unor avantaje suplimentare pentru comerțul țărilor în curs de dezvoltare cu vite vii și carne de vită în special prin : ameliorarea posibilităților de participare la comerțul internațional ; favorizarea stabilității pe termen lung a prețurilor și piețelor ; menținerea și ameliorarea încasărilor din exporturi ale acestor țări.

În vederea realizării obiectivelor de mai sus, se prevede instituirea, în cadrul G.A.T.T., a unui Consiliu internațional pentru carne, format din reprezentanții tuturor țărilor participante la Aranjament, cu următoarele atribuții :

— organizarea de consultări între țările participante în orice problemă privind comerțul internațional cu vite vii și carne de vită ;

— examinarea periodică a aplicării Aranjamentului ;

— evaluarea, pe baza datelor proprii și a celor furnizate de țările participante la Aranjament, a situației și perspectivelor ofertei și cererii mondiale de vite vii și carne de vită ;

— procedarea, prin consens, la identificarea de soluții spre a fi examinate de guvernele țărilor participante, în scopul ameliorării situației pieței mondiale, în cazurile de dezechilibru grav între cererea și oferta mondială.

La identificarea soluțiilor posibile în astfel de cazuri se va ține cont de situația specială din țările în curs de dezvoltare și de necesitatea acordării unui tratament special, mai favorabil acestor țări.

Acceptarea de către țara noastră a Aranjamentului privind carnea de vită, negociat în cadrul G.A.T.T. prezintă următoarele avantaje :

— asigurarea unui cadru mai stabil și a unui acces mai sigur în perspectivă pentru exporturile românești de vite vii și carne de vită ;

— posibilitatea organizării de consultări și negocieri în vederea încheierii de înțelegeri bilaterale cu principalele țări semnatare, importatoare de vite vii și carne de vită, pornind de la prevederile Aranjamentului referitoare la suprimarea progresivă a obstacolelor și restricțiilor existente ;

— o mai bună cunoaștere a evoluției și perspectivelor pieței mondiale în acest domeniu, ca urmare a accesului la datele și informațiile comunicate la G.A.T.T. de țările participante.

Participînd la Aranjament, țara noastră ar urma să continue să transmită la G.A.T.T. unele date cu caracter neconfidențial, pe care le-a comunicat și pînă în prezent la G.A.T.T. cu privire la :

— evoluția anterioară, situația curentă și de perspectivă a producției (inclusiv evoluția structurii șeptelului), prețurilor, schimburilor comerciale etc. ;

— măsurile de politică comercială în sectorul cărnii de vită, inclusiv aranjamentele multilaterale încheiate.

Concomitent cu negocierea Aranjamentului, țara noastră și alte țări exportatoare au purtat negocieri cu Piața comună în cadrul G.A.T.T., în vederea facilitării exportului de vite vii și carne de vită în țările comunitare, obținîndu-se următoarele facilități :

— angajamentul Pieței comune de a majora cu 11.500 tone (de la 38.500 la 50.000 tone) contingentul tarifar, acordat la importul de carne de vită congelată din țările terțe, cu o taxă vamală de 20%, consolidată în cadrul G.A.T.T., și scutirea de alte taxe suplimentare la import ;

— fixarea în avans, cu 45 de zile înainte de livrare, a taxelor suplimentare (de prelevare), aplicabile la importul de carne de vită congelată, exportată peste nivelul prevăzut în cadrul contingentului tarifar G.A.T.T. susmenționat ;

— consolidarea neaplicării de taxe suplimentare de import la importul în Piața comună de carne de vită congelată pentru conserve și a reducerii acestor taxe cu 60% la importul de vite vii destinate îngrășării și cu 55% la importul pentru carne de vită congelată destinată prelucrării industriale ;

— angajamentul Pieței comune de a nu aplica la sortimentele de vite vii și carne de vită susmenționate un regim de import mai puțin favorabil decît cel aplicat altor țări terțe și de a informa țara noastră asupra necesităților comunitare de import la produsele respective.

În schimbul acestor facilități, partea română ar urma să coopereze la stabilirea bilanțului previzibil de import al Pieței comune de vite vii destinate îngrășării și carne de vită congelată, prin organizarea de consultări și schimb de păreri și informații privind estimarea necesităților comunitare de import și a posibilităților de export ale României.

ACORDUL PRIVIND APLICAREA ARTICOLULUI VI (CODUL ANTIDUMPING) AL G.A.T.T.

Acordul reprezintă o variantă revizuită, ținînd cont în special de situația și problemele specifice ale țărilor în curs de dezvoltare, a Codului antidumping, negociat anterior în cadrul „Rundei Kennedy" de negocieri comerciale multilaterale G.A.T.T.

Noul acord negociat în cadrul „Rundei Tokyo" are ca obiectiv principal evitarea impunerii arbitrare de taxe antidumping în țările importatoare, la mărfurile provenind din alte țări.

Acordul stipulează că un produs poate constitui obiectul unui dumping numai dacă se constată că este introdus pe piața unei țări importatoare la un preț inferior valorii sale, respectiv dacă se constată că prețul practicat la exportul produsului în cauză se încadrează în una dintre următoarele situații ;

a) este inferior prețului intern din țara exportatoare sau din țara de origine ;

b) este mai scăzut decît prețul reprezentativ al unui produs similar exportat într-o țară terță ;

c) se situează sub costul de producție al aceluiași produs în țara de origine, majorat cu o sumă rezonabilă, de natură să acopere cheltuielile de vînzare și beneficiul.

În ce privește țările avînd comerț de stat se recunoaște ca și în acordul precedent că, în cazul acestor țări, comparația cu prețurile interne nu este întotdeauna adecvată.

Potrivit prevederilor Acordului, încadrarea prețului unui produs exportat în una din cele trei situații redate mai sus nu poate însă conduce în mod automat la stabilirea și aplicarea de către țara importatoare de taxe antidumping. Asemenea taxe pot fi introduse numai în măsura în care țara importatoare demonstrează că nivelul prețurilor, practicate de țara exportatoare acuzată de dumping, cauzează sau amenință să cauzeze un prejudiciu important unei producții naționale existente sau să întîrzie crearea unei asemenea producții.

Acordul precizează că, în funcție de prejudiciul cauzat, taxele antidumping se pot stabili la un nivel egal cu totalitatea sau numai cu o parte a diferenței de preț constatate (marja de dumping) și că aceste taxe vor fi aplicate numai atîta timp cît sînt necesare pentru neutralizarea practicilor de dumping care cauzează un prejudiciu important producției naționale din țara importatoare.

Se stabilește, de asemenea, ca regulă generală, că țările importatoare nu pot proceda la stabilirea de taxe antidumping fără a urma o procedură prealabilă care constă, între altele, în avizarea exportatorilor despre inițierea anchetei pentru stabilirea practicii de dumping și determinarea prejudiciului cauzat. În timpul anchetei țările exportatoare sau exportatorii interesați din aceste țări pot solicita consultări pentru a primi lămuririle necesare și a prezenta date și argumente în apărarea cauzei lor și negocia, în caz de necesitate, soluții amiabile care să conducă la închiderea procedurii antidumping (Acordul prevăzînd, între altele, posibilitatea, ca ancheta antidumping să fie închisă, fără aplicarea de taxe antidumping, în situația în care exportatorii se angajează în mod voluntar să-și revizuiască prețurile, în sensul majorării lor pînă la limita marjei de dumping demonstrate de țara importatoare). În cazul solicitării de consultări, din partea țărilor exportatoare interesate, țările importatoare care au inițiat proceduri antidumping sînt obligate să răspundă prompt acestor cereri și să prezinte toate datele și argumentele necesare pentru fundamentalea acuzației de dumping și demonstrarea prejudiciului important cauzat producătorilor naționali.

În situații critice în care țările importatoare au instituit totuși măsuri antidumping, pînă la instituirea procedurii antidumping, stabilită prin Acord, aceste măsuri vor avea un caracter provizoriu, pînă la demonstrarea prejudiciului. În caz că prejudiciul nu poate fi demonstrat, asemenea măsuri vor fi anulate, exportatorii afectați urmînd a fi compensați prin restituirea eventualelor taxe antidumping percepute între timp.

În ce privește țările în curs de dezvoltare, Acordul prevede luarea în considerare a situației specifice a acestor țări, îndeosebi prin :

a) recunoașterea principiului, potrivit căruia, comparația cu prețurile lor interne nu este de natură să justifice declanșarea unei anchete antidumping ;

b) posibilitatea acordării, de scutiri temporare, negociate de la caz la caz, de la obligațiile ce le revin în ce privește anchetele antidumping ;

c) acordarea de asistență tehnică pentru aplicarea prevederilor Acordului.

Pentru țara noastră, ale cărei exporturi în țările capitaliste dezvoltate s-au confruntat în ultimii 3—4 ani cu peste 25 de acuzații de dumping, în general nejustificate, (soluționate, în consecință, în majoritatea cazurilor prin discuții bilaterale, în favoarea părții române), stabilirea unor reguli, convenite pe plan internațional, pentru eliminarea aplicării abuzive și arbitrare de taxe antidumping împotriva exporturilor românești, este deosebit de importantă.

În acest context, acceptarea de către România a Acordului privind aplicarea Articolului VI al G.A.T.T. oferă

condiții de dezvoltare mai stabile pentru exporturile românești, prin posibilitatea contracarării și soluționării unor eventuale noi situații de acuzații arbitrare de dumping și de impunere, în mod abuziv, de taxe antidumping în țările partenere asupra importurilor provenind din România.

DECIZIA PRIVIND TRATAMENTUL DIFERENȚIAT, MAI FAVORABIL, RECIPROCITATE ȘI PARTICIPAREA MAI COMPLETĂ A ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE LA COMERȚUL INTERNAȚIONAL

Decizia confirmă principiul permanentizării tratamentului diferențiat, mai favorabil pentru țările în curs de dezvoltare, în comerțul internațional.

Se prevede ca acest tratament să devină o regulă generală și nu o simplă derogare temporară de la clauza națiunii celei mai favorizate, așa cum era considerat pînă la adoptarea acestei decizii. Această regulă nouă se aplică preferințelor vamale generalizate acordate de țările dezvoltate țărilor în curs de dezvoltare, preferințelor comerciale, inclusiv în domeniul taxelor vamale, pe care și le acordă între ele țările în curs de dezvoltare și oricăror alte avantaje obținute deja sau care vor fi obținute în viitor de aceste țări în cadrul negocierilor comerciale multilaterale.

Prin această decizie s-a convenit, de asemenea, ca țările dezvoltate să nu pretindă reciprocitate totală din partea țărilor în curs de dezvoltare în schimbul avantajelor acordate, să facă dovadă de cea mai mare moderație în formularea cererilor de contribuții în contrapartidă, adresate acestor țări și să nu pretindă ca aceste contribuții să fie contrare necesităților de dezvoltare economico-comerciale ale țărilor în curs de dezvoltare.

DECIZIA PRIVIND MĂSURILE DE SALVGARDARE ÎN SCOPURI DE DEZVOLTARE

Decizia aduce unele îmbunătățiri și precizări ale modalităților și condițiilor în care țările în curs de dezvoltare pot deroga de la prevederile G.A.T.T. în vederea aplicării de restricții la import în sprijinul dezvoltării lor economice. Ca regulă generală se prevede ca aceste restricții să fie notificate înainte de a fi aplicate la G.A.T.T., măsurile respective urmînd a face obiectul unor consultări între țările interesate. Nu se exclude posibilitatea ca în cursul acestor consultări să se convină ca țara care recurge la asemenea restricții să acorde unele compensații în schimbul facilităților retrase sau pentru a remedia unele influențe negative ale acestor măsuri asupra comerțului cu țările partenere.

DECLARAȚIA PRIVIND MĂSURILE COMERCIALE LUATE ÎN SCOPURI LEGATE DE BALANȚA DE PLĂȚI

Declarația precizează măsurile comerciale restrictive ce pot fi introduse de țările membre ale G.A.T.T. precum și modalitățile, procedurile de notificare și de introducere a unor asemenea măsuri, între care :

— folosirea cu prioritate de măsuri restrictive care perturbă cel mai puțin schimburile comerciale internaționale ;

— evitarea utilizării simultane, în același scop, a mai multor categorii de măsuri restrictive ;

— publicarea, în măsura posibilului, odată cu introducerea măsurilor restrictive și a unui program prevăzînd suprimarea treptată a acestor măsuri ;

— notificarea tuturor restricțiilor introduce la G.A.T.T. ;

— posibilitatea organizării de consultări între țările interesate afectate și țara care recurge la restricții, în cadrul unui Comitet special pentru restricții la import, creat în acest scop în cadrul G.A.T.T.

MEMORANDUM DE ACORD PRIVIND NOTIFICĂRILE, CONSULTĂRILE, SOLUȚIONAREA DIFERENDELOR

Prin acest Memorandum s-a convenit un mecanism procedural pentru notificarea și soluționarea diferendelor ce pot apare în raporturile comerciale dintre țările membre ale G.A.T.T., avînd ca elemente de bază următoarele :

— organizarea de consultări, la cererea oricăreia dintre Părțile Contractante ale G.A.T.T. interesate, în vederea rezolvării reciproc satisfăcătoare a problemei aflate în discuție ;

— posibilitatea ca părțile interesate aflate în diferend să apeleze la bunele oficii ale directorului general al G.A.T.T. sau la un grup de lucru sau panel de experți pentru examinarea problemelor aflate în divergență, în situațiile în care consultările organizate nu au permis găsirea unei soluții acceptabile pentru ambele părți ;

— examinarea periodică și sistematică a evoluției sistemului comerțului internațional în scopul de a se urmări menținerea unui raport echitabil între drepturile și obligațiile tuturor țărilor membre, contractate în cadrul G.A.T.T.

În cadrul negocierilor comerciale multilaterale G.A.T.T. desfășurate în cadrul Rundei Tokyo, au fost convenite, de asemenea, următoarele alte patru înțelegeri, a căror acceptare de către țara noastră se află în curs de examinare :

ACORDUL PRIVIND OBSTACOLELE TEHNICE DIN CALEA COMERȚULUI

Acordul prevede o serie de reguli și principii, convenite pe plan internațional, cu privire la elaborarea și introducerea de reglementări tehnice, standarde, reglementări și prescripții fitosanitare și sisteme de certificare a calității mărfurilor, eliminarea caracterului restrictiv al barierelor de acest gen și evitarea introducerii de noi obstacole în comerț, sub forma deghizată a unor norme tehnice greu de respectat.

Acordul prevede, între alte măsuri :

— obligația țărilor participante de a nu aplica, în mod discriminatoriu, obstacole tehnice în comerțul reciproc și de a nu folosi în mod abuziv asemenea obstacole pentru restrîngerea sau restricționarea schimburilor lor internaționale ;

— angajamentul țărilor dezvoltate și a altor țări în măsură să o facă, de a acorda, la cerere, asistență tehnică țărilor în curs de dezvoltare în vederea elaborării și introducerii de reglementări tehnice, standarde, metode de încercare și sisteme de certificare adecvate și pregătirea de specialiști în aceste domenii

ARANJAMENTUL INTERNAȚIONAL PRIVIND PRODUSELE LACTATE

Aranjamentul prevede, în principal, obligația țărilor cumpărătoare de a nu introduce noi măsuri restrictive la importul de produse lactate în schimbul respectării de către țările exportatoare a unor prețuri minime de vînzare, stabilite anual, de comun acord, între toate statele participante la acest acord.

Se prevede, de asemenea, efectuarea unui schimb reciproc de informații privind situația și perspectivele pieței produselor lactate în vederea examinării și convenirii unor măsuri ce se impun în acest domeniu.

ACORDUL PRIVIND INTERPRETAREA ȘI APLICAREA ARTICOLELOR VI, XVI ȘI XXIII ALE ACORDULUI GENERAL PENTRU TARIFE ȘI COMERȚ (SUBVENȚII ȘI TAXE COMPENSATORII)

Acordul prevede obligația notificării subvențiilor de export acordate ; interdicția folosirii de către țările dezvoltate de subvenții la exportul de produse industriale și limitarea practicării de subvenții de către aceste țări la exportul de produse primare ; utilizarea subvențiilor numai cu condiția de a nu prejudicia interesele unui alt semnatar al Acordului ; recunoașterea dreptului țărilor în curs de dezvltare de a subvenționa produsele lor de export, însă cu obligația de a le reduce și elimina treptat ; posibilitatea ca țările importatoare să aplice taxe compensatorii pentru neutralizarea efectului subvenției, cu obligația de a dovedi, de regulă, în prealabil, prejudiciul cauzat producției interne.

În general, prevederile Acordului sînt de natură să evite aplicarea arbitrară și nejustificată de taxe compensatorii de import între țările partenere, ca urmare a practicării de subvenții la export.

ACORDUL PRIVIND ACHIZIȚIILE GUVERNAMENTALE

Acordul prevede ca achizițiile guvernamentale (cumpărarea de bunuri destinate uzului propriu al administrației de stat), în valoare de peste 195.000 dolari să fie adjudecate pe bază de licitații, la care să participe, fără nici o discriminare, atît furnizorii interni, cît și cei externi. În anumite cazuri, se prevede însă posibilitatea ca țările în curs de dezvoltare să deroge, de comun acord cu țările semnatare, de la principiile Acordului, pentru a favoriza pe furnizorii interni sau din alte țări în curs de dezvoltare.

Participarea eventuală a țării noastre la aceste 4 acorduri s-ar putea concretiza, în linii mari, prin următoarele avantaje :

a) Evitarea utilizării de către țările noastre partenere a standardelor, reglementărilor tehnice, reglementărilor și prescripțiilor fito-sanitare și a sistemelor de certificare a calității mărfurilor, în scopul creării de noi obstacole artificiale în calea exporturilor românești și eliminarea oricărei discriminări posibile în acest domeniu — în baza Acordului privind obstacolele tehnice din calea comerțului ;

b) Crearea de condiții mai favorabile pentru exporturile românești de produse lactate — în baza Aranjamentului internațional convenit în acest domeniu ;

c) Limitarea efectului negativ al subvențiilor practicate de alte țări asupra competitivității și eficienței exporturilor românești și evitarea aplicării arbitrare de taxe compensatorii contra acestor exporturi — în baza prevederilor Acordului convenit în aceste probleme.

d) Posibilitatea unui acces sporit, nediscriminatoriu, al întreprinderilor exportatoare românești, la piața achizițiilor guvernamentale din alte țări, în baza Acordului realizat în acest domeniu.

CONTRIBUȚIA ROMÂNIEI ÎN CADRUL RUNDEI TOKYO

În schimbul facilităților tarifare și netarifare de care va beneficia prin acordurile convenite în cadrul Rundei Tokyo, România a notificat contribuția sa în cadrul acestor negocieri comerciale multilaterale G.A.T.T.

Această contribuție care pornește de la situația României de țară socialistă în curs de dezvoltare, cuprinde următoarele elemente principale :

— o declarație generală privind politica României de dezvoltare a schimburilor comerciale, inclusiv importurile, cu țările membre ale G.A.T.T. ;

— acordarea de reduceri de taxe vamale la import, cuprinse între 20% și 50% la un număr de 158 de poziții și subpoziții tarifare din Tariful Vamal de Import al țării noastre și de consolidări de taxe vamale pentru alte 17 poziții și subpoziții tarifare.

Lista facilităților tarifare acordate de România în cadrul Rundei Tokyo este anexată la Decretul Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România nr. 183/1980, fiind totodată incorporată ca „Listă a României" în Protocolul de la Geneva (1979), anexă la Acordul General pentru Tarife și Comerț.

— neaplicarea de taxe vamale la importul în țara noastră de aeronave civile, inclusiv ansamble, subansamble, materiale și piese de schimb destinate construcției, reparației și întreținerii unor astfel de aeronave ;

— reducerea coeficientului de evaluare vamală de la 20 lei/1 dolar S.U.A. la 18 lei/1 dolar S.U.A., ceea ce echivalează cu o reducere cu cca 10% a cuantumului taxelor vamale percepute efectiv asupra mărfurilor importate în țara noastră ;

— dorința țării noastre de a perfecționa, în continuare, informarea partenerilor externi asupra economiei românești, comerțului exterior și legislației în acest domeniu ;

— intenția de a participa la codurile de conduită negociate în cadrul Rundei Tokyo, în funcție de conținutul și prevederile acestor acorduri.

De asemenea, odată cu acceptarea acordurilor, convenite în cadrul Rundei Tokyo, țara noastră urmează să-și desfășoare schimburile sale comerciale cu celelalte țări participante, avînd în vedere prevederile acestor acorduri.

Dr. ȘERBAN ANDREI

Întreprinderea cehoslovacă de comerț exterior PRAGOINVEST exportă mașini, echipamente și instalații complete fabricate de una din cele mai prestigioase întreprinderi

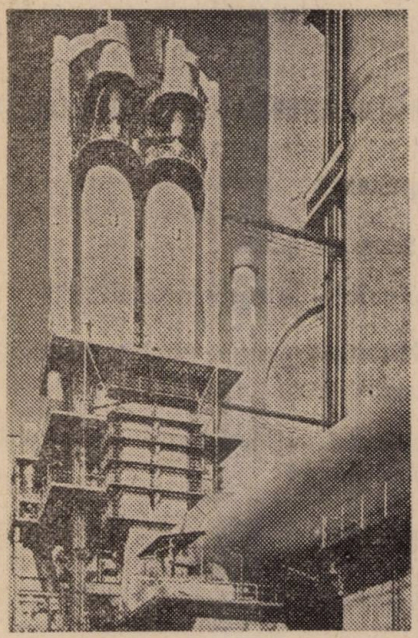

din Cehoslovacia — CKD Praga — și de alte unități industriale de primă importanță din țara noastră. Caracteristic pentru această firmă este faptul că ea asigură pentru beneficiarul intern, importul de produse din aceeași categorie cu exportul.

Nomenclatorul programului de export al întreprinderii conține: motoare diesel, agregate diesel pentru producerea de energie electrică, turboexhaustoare, compresoare mobile și compresoare staționare, turbocompresoare, instalații de răcire, transformatoare, motoare, semiconductori de putere automacarale, locomotive diesel, tramvaie, cutii de viteză, cuplaje, mașini și echipamente pentru materialele de construcții, ceramică fină și brută, precum și echipamente pentru prelucrarea minereurilor.

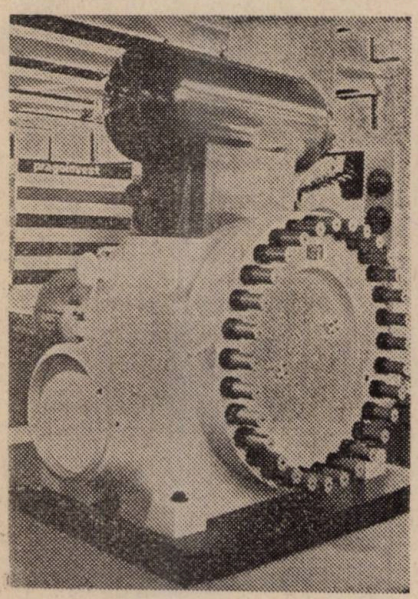

PRAGOINVEST își extinde relațiile în mod sistematic cu parteneri din întreaga lume, dar mai ales cu cei din țările membre ale CAER. De pildă, în cadrul acordului de specializare, firma va importa din România locomotive de mină cu o putere de 45 C.P.

Întreprinderile de comerț exterior din România sînt importatori tradiționali de motoare diesel, agregate diesel, compresoare, automacarale, elemente semiconductoare, mori de ciment și instalații complete necesare în procesul de fabricare a cimentului și a varului. A fost livrată pentru uzina din Ploiești o instalație pentru pro-

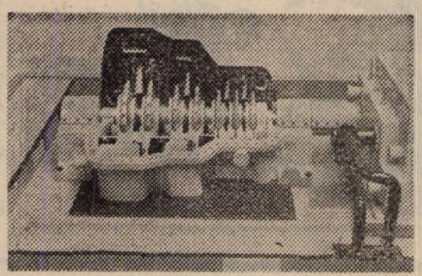

ducerea de ceramică sanitară. Spre România, Pragoinvest, exportă tramvaie — unul din principalele articole de export ale firmei.

Pe lîngă produsele devenite tradiționale, prin fabricarea lor de mai mult timp, Pragoinvest vine în fiecare an cu noutăți care îmbogățesc gama de export. Astfel, firma poate oferi partenerilor români pentru următoarea perioadă mașini

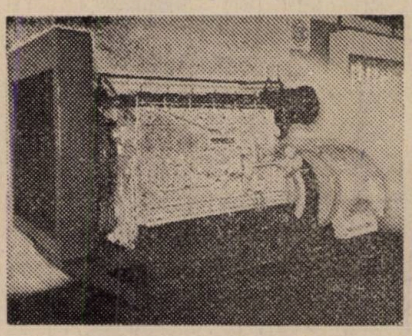

și utilaje noi care deja au trecut prin probele tehnologice și care, prin parametrii lor, se situează printre produsele la nivel mondial. Enumerăm: instalația de aclimatizare pentru minele adînci — care a fost distinsă cu medalia de aur la Tîrgul internațional al construc-

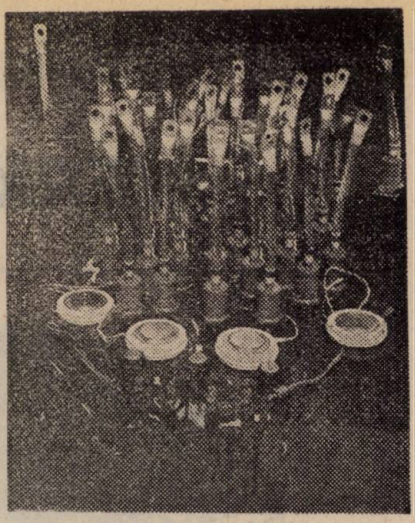

țiilor de mașini Brno '78 — mașini automate pentru liniile de fabricare a cărămizilor, produse sub licența LINGL, care reprezintă în momentul de față cel mai înalt nivel mondial în domeniu, automacaraua de 20 de tone, care continuă tradiția automacaralelor AD-160.

Firește, aici am enumerat doar cîteva noutăți pe care Pragoinvest le oferă. Cei interesați, se pot adresa pentru detalii tehnice sau comerciale, direct firmei sau Agenției economice cehoslovace din București, strada Oțetari nr. 3.

Adîncirea colaborării economice dintre țările socialiste este o parte componentă a procesului de ridicare continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii și de întărire a păcii în lume. Dezvoltarea cu succes a colaborării dintre Pragoinvest și partenerii săi din România se înscrie pe această traiectorie, reprezentînd un bilanț pozitiv, acum la împlinirea a 30 de ani de la întemeierea Consiliului Economic de Ajutor Reciproc, fiind în același timp, o garanție pentru viitor.

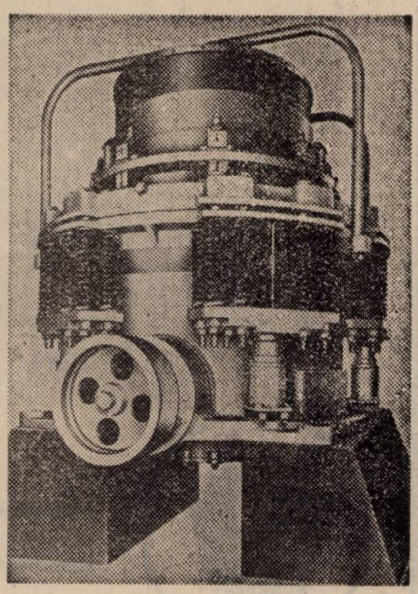

UN ÎNCEPUT BUN ÎN ACTIVITATEA COMERCIALĂ SCURTEAZĂ DRUMUL CĂTRE ŢELUL PROPUS

MERKURIA

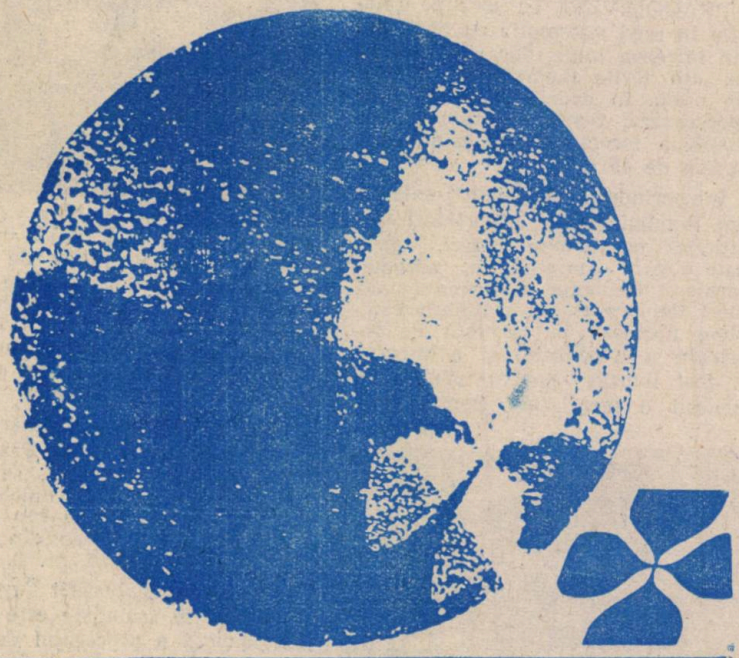

TÎRGUL INTERNAŢIONAL BUCUREŞTI

Expunem :

Scule de mină

Aparate de ambalat oţel-balot

Materiale pentru tehnica securităţii muncii

Contactul cu Merkuria – startul unor bune afaceri

MERKURIA

Argentinská 38

170 05 Praha 7

Cehoslovacia

PUBLICOM

Vă invităm să vizitaţi în cadrul TÎRGULUI INTERNAŢIONAL Bucureşti biroul de informaţii al Institutului de Comerţ Exterior Ungar, Nikex, din pavilionul R, unde specialiştii noştri stau la dispoziţia tuturor celor interesaţi.

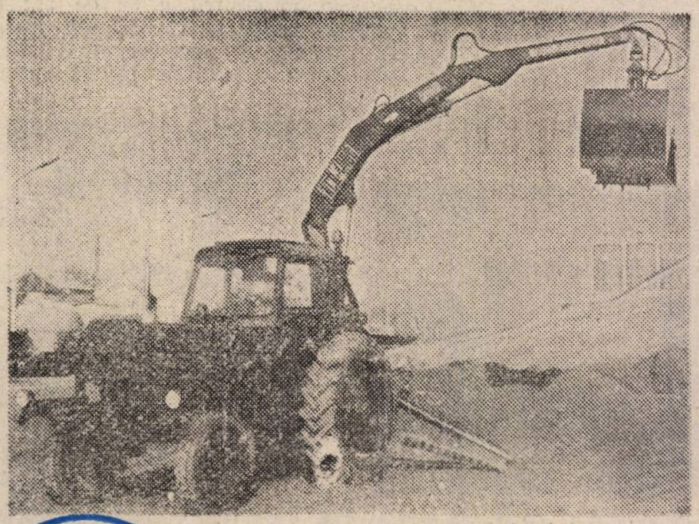

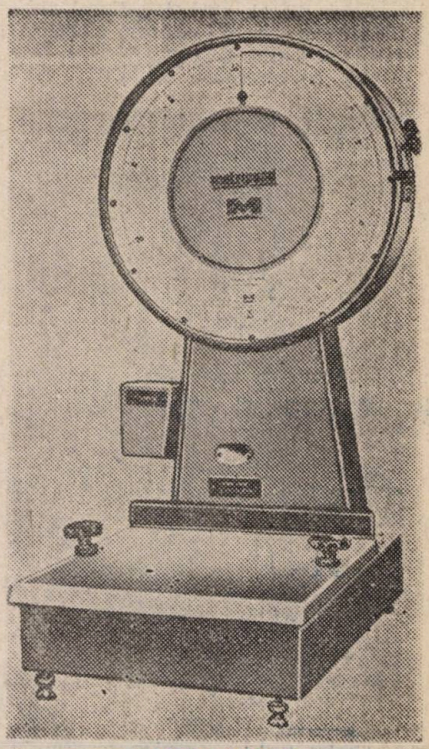

NIKEX BUDAPEST

PUBLICOM

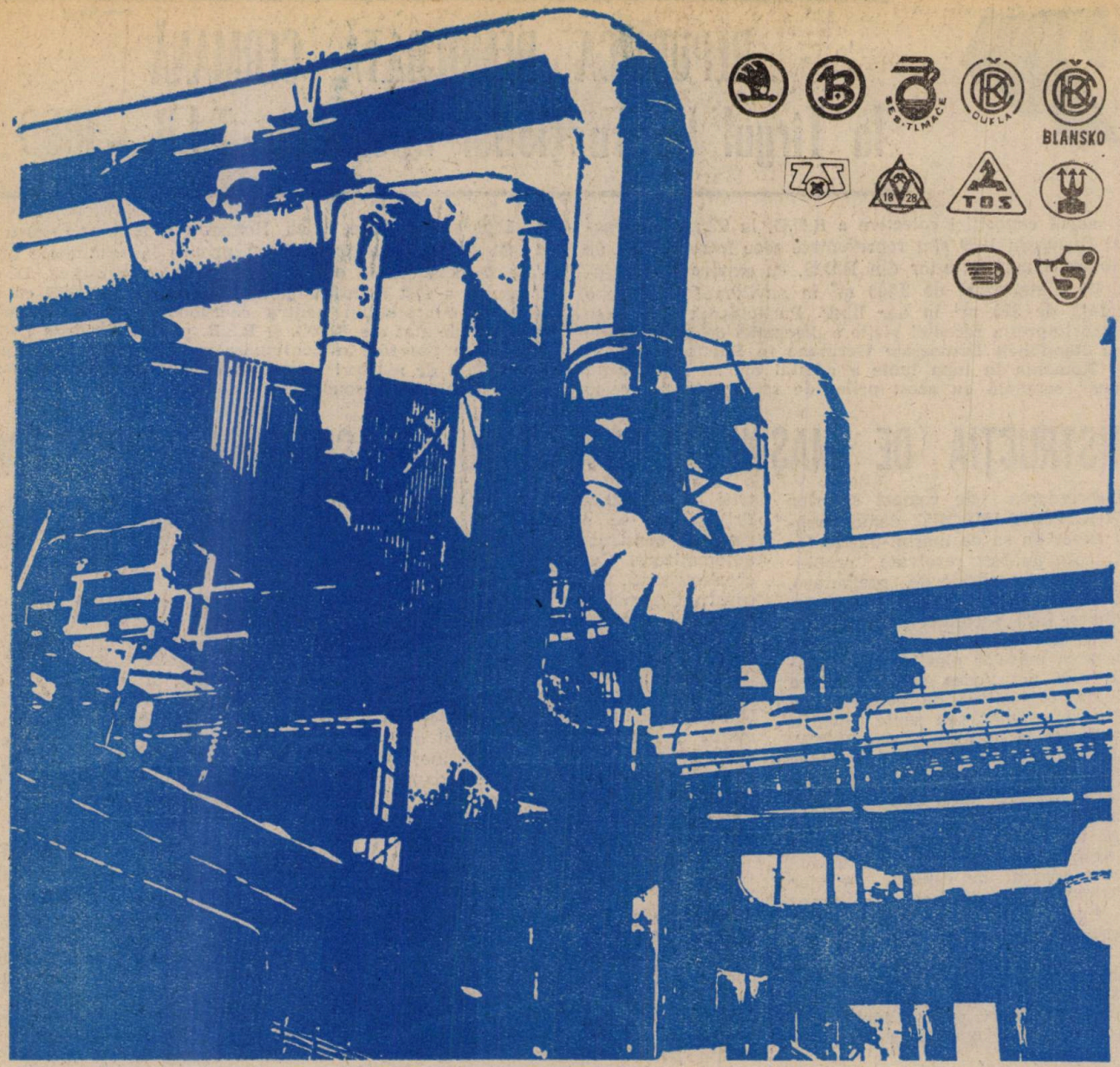

SKODAEXPORT — PARTENERUL DV. ÎN DOMENIUL UTILAJELOR INDUSTRIALE

- Utilaje pentru centrale termice, nucleare și uzine hidroelectrice
- Utilaje pentru uzine metalurgice și topitorii
- Utilaje pentru uzine constructoare de mașini complete
- Locomotive electrice, troleibuze și mașini pentru tutun SKODA exportate de întreprinderea cehoslovacă de comerț SKODAEXPORT în 51 de țări

SKODAEXPORT, vechi partener al întreprinderilor de comerț exterior din țările membre C.A.E.R., vă poate livra utilaje tehnologice pentru instalații industriale complete, fabricate de întreprinderile cehoslovace, purtînd mărci cunoscute în întreaga lume.

VIZITAȚI EXPOZIȚIA NOASTRĂ DE UTILAJE INDUSTRIALE DE LA TÎRGUL INTERNAȚIONAL — TIB '80 — BUCUREȘTI

EXPORT & IMPORT

ŠKODAEXPORT

SKODAEXPORT
INTREPRINDERE DE COMERȚ EXTERIOR
Václauské Nám. 56 113 32 PRAGA 1
Telex : 121081, 122095 SKEX Telefon : 240851
Cehoslovacia

PUBLICOM

REPUBLICA DEMOCRATĂ GERMANĂ
la Tîrgul Internaţional Bucureşti T.I.B. – 1980

În cadrul expoziţiei colective a R.D.G. la Tîrgul Internaţional Bucureşti 1980 sînt reprezentate zece întreprinderi de frunte de comerţ exterior din R.D.G. cu exponate selecţionate, pe o suprafaţă de 2.500 m² în pavilionul T şi pe o suprafaţă de 350 m² în aer liber. Participarea R.D.G. se află sub impresia recentei vizite a delegaţiei de partid şi de stat a Republicii Democrate Germane în Republica Socialistă România în luna iunie a acestui an. În „Declaraţia comună" semnată cu acest prilej de reprezentanţii celor două partide şi state, Erich Honecker şi Nicolae Ceauşescu, a fost exprimată satisfacţia cu privire la rezultatele obţinute în colaborarea economică şi tehnico-ştiinţifică. De asemenea, a fost manifestată mulţumirea în legătură cu încheierea Protocolului pentru coordonarea planurilor economiilor de stat ale R.D.G. şi R.S.R. pentru perioada 1981—1985, care prevede în continuare o importantă creştere a schimbului de mărfuri şi constituie baza amplificării planificate a relaţiilor economice.

CONSTRUCŢIA DE MAŞINI ŞI AUTOVEHICULE — SECTOARE PRODUCTIVE

Întreprinderea de comerţ exterior WMW-EXPORT-IMPORT demonstrează în expoziţia sa de maşini-unelte felul în care au fost rezolvate problemele pentru procedeele de prelucrare, strunjire, găurire, danturare, frezare, deformare fără aşchiere. De asemenea, sînt prezentate şi maşini pentru prelucrarea maselor plastice şi elastice. Se mai pot vedea scule necesare maşinilor, dispozitive de prindere a pieselor şi sculelor sau scule pentru a fi utilizate la maşinile-unelte WMW.

Întreprinderea de comerţ exterior INVEST EXPORT prezintă exponate cu marca „SKET" cum sînt : o maşină rapidă de cablat şi o maşină de reglare a barelor formate, precum şi alte exponate cu marca „GISAC".

Întreprinderea de comerţ exterior TECHNOCOMMERZ oferă 15 exponate interesante din cadrul ramurii industriale tehnica condiţionării aerului şi frigului şi de asemenea, un sortiment de armături universale şi speciale pentru toate domeniile industriale, armături pentru lăptării şi dispozitive pentru evacuarea condensului.

Întreprinderea de comerţ exterior FORTSCHRITT LANMASCHINEN EXPORT IMPORT prezintă produse de performanţă ale combinatului NAGEMA cum sînt : maşina de împachetat EU 4 (pentru caramele tari) şi maşina de împachetat EU-7 pentru dulciuri (bomboane).

În oferta la tîrg a întreprinderii de comerţ exterior TRANSPORTMASCHINEN EXPORT IMPORT, punctul central îl constituie autoturismele TRABANT prezentate în 3 variante; IFA MULTICAR 25, un autovehicul special cu utilizări universale este prezentat în două variante. Programul expoziţional este completat cu cea de-a 300-a maşină de măturat străzi IFA-W 50 L/RK pe care R.S.R. o obţine pentru domeniul comunal şi întreprinderile industriale.

DIN DOMENIUL ELECTROTEHNICII ŞI ELECTRONICII

La expoziţia întreprinderii de comerţ exterior ELEKTROTEHNIC EXPORT-IMPORT participă cu exponate, combinate de frunte ale industriei electrotehnice şi electronice. Printre ele se numără Combinatul pentru construcţia instalaţiilor de automatizare, Combinatul pentru microelectronică, Combinatul pentru construcţia maşinilor electrice, Combinatul de aparate electrice — uzinele Berlin Treptow şi Combinatul HANS BEIMLER — Hennigsdorf.

Exponatele întreprinderii de comerţ exterior ELEKTRONIK EXPORT IMPORT poartă toate cea mai înaltă marcă a calităţii din R.F.G., şi anume „Q" sau „1". Printre numeroasele componente electronice expuse se numără : rezistenţe, circuite de comandă, plăci conducătoare, tranzistori şi diode.

PENTRU AUTOMATIZAREA PROCESELOR TEHNOLOGICE

Întreprinderea de comerţ exterior HEIM ELECTRIC EXPORT IMPORT prezintă o ofertă cuprinzătoare de aparate pentru automatizarea proceselor tehnologice. Printre acestea se numără aparate pentru tehnica măsurării acustice şi tehnica vibraţiilor, aparate pentru tehnică nucleară, tehnica semnalizării incendiilor, tehnica localizării defectelor şi tehnica măsurării intensităţii cîmpului magnetic, pentru tehnica telecomunicaţiilor şi alte aparate pentru cercetare şi producţie. Un exemplu este aparatul pentru măsurarea radiaţiilor 20046 pentru utilizări în laboratoare de izotopi.

Programul expoziţional al întreprinderii de comerţ exterior ROBOTRON EXPORT IMPORT cuprinde diferite aparate pentru prelucrarea electronică a datelor, precum şi instalaţii de desenat în diferite execuţii. Macheta cea mai importantă este cea a instalaţiei electronice de prelucrare a datelor ROBOTRON EC-1055. Ea face parte din seria ESER-2 şi corespunde celor mai exigente cerinţe în economie şi ştiinţă.

APARATE OPTICE DE PRECIZIE OFERITE DE CARL ZEISS JENA

Profilul exponatelor întreprinderii Carl Zeiss Jena îl constituie aparatele de măsură optico-fizice, microscoapele, aparatele de rectificare şi polizat, aparatele de măsură optico-tehnice, aparatele pentru măsurători de precizie, precum şi sticla optică şi tehnică. Reiese o privire de ansamblu reprezentativă asupra nivelului ştiinţifico-tehnic al combinatului în domeniile opticii, mecanicii şi al microelectronicii ce se dezvoltă din ce în ce mai mult.

LEIPZIGER MESSE

REPUBLICA DEMOCRATĂ GERMANĂ

15.3 — 21.3.1981

6.9 — 12.9.1981

LEIPZICUL MERITĂ O CĂLĂTORIE!

De două ori pe an se întîlnesc aici cumpărători din 100 de ţări şi expozanţi din 50—60 ţări.
Informaţii cu privire la călătorie şi permise pentru tîrg puteţi obţine de la O.N.T. Carpaţi sau Secţia economică şi politică a Ambasadei R.D.G. în R.S.R.

(PUBLICOM)

vademecum

Strategii de marketing

(VI) Continuînd prezentarea strategiilor de produs pe care o întreprindere le poate adopta pentru pătrunderea şi menţinerea poziţiei pe piaţa externă vom analiza în cele ce urmează posibilităţile de diferenţiere a ofertei în funcţie de cerinţele specifice ale unei pieţe sau ale unui partener comercial. Strategiile de adaptare a produsului pot cunoaşte în practica internaţională următoarele forme : produs standard cu categorii, modificarea specificaţiei produsului, produs la comandă specială, oferta-pachet (mai multe produse, utilaje complexe, sau produse şi servicii), oferta cu facilităţi de preţ.

Produsele standard faţă de cele adaptate prezintă avantajul că asigură un beneficiu rapid în multe ramuri.

Totuşi, anumite considerente ce scapă de sub controlul întreprinderii, impun efectuarea unor amendamente ale produsului în vederea adaptării lui la cerere.

Produsul standard cu categorii. Această strategie nu poate fi eficientă dacă este abordată în scopuri defensive, producînd o diferenţiere minimă, confuză, artificială a produsului. Totuşi sînt cazuri în care această strategie poate fi aplicată cu succes.

Acestea includ mai ales situaţiile în care trebuie folosit factorul psihologic pentru a convinge pe consumator. Este de preferat ca opţiunile să fie de genul „fie asta, fie cealaltă", decît „da sau nu".

Oferta unui număr de categorii (ex. multipli şi submultipli ai unei dimensiuni) din produsul standard — prin condiţionare diferită — este de asemenea utilă în dezvoltarea de noi pieţe sau în stimularea unor utilizări suplimentare.

Modificarea specificaţiei produsului. Într-un număr de ramuri industriale, oferta către comerţ se face pe un nomenclator standard de produse de bază. Clienţii apoi optează pentru o anumită specificaţie (standard) sau cu modificări a produselor. Este cazul petrochimiei, industriei hîrtiei, de covoare, materiale abrazive etc.

Această abordare, de asemenea, facilitează căutarea sau dezvoltarea de noi utilizări şi de noi pieţe pentru produs. Totodată creşte receptivitatea producătorului faţă de necesităţile de perfecţionare a produsului formulate de beneficiar.

Este cazul industriei calculatoarelor, spre exemplu, unde foarte puţine calculatoare se vînd fără adaptări ale caracteristicilor sau engineering-ului la necesităţile beneficiarului. Cererile de ofertă pentru aceste modificări sînt studiate sistematic, centralizat, pentru ca cele mai frecvente să fie introduse în nomenclatorul standard.

Produse la comandă specială. Această strategie are o multitudine de aplicaţii începînd cu croitorii din Hong Kong ce păstrează măsurile din comenzile turiştilor pentru o eventuală reînnoire a comenzii şi pînă la uriaşul transportor de 6 000 tone comandat pentru programul Apollo.

Elementele ce justifică menţinerea unei asemenea strategii sînt : ponderea importantă a muncii vii în valoarea totală a produsului ; preţul ridicat, pe care îl îndreptăţeşte utilizarea în mare măsură a manufacturii sau calificarea specială a forţei de muncă utilizate.

De multe ori această strategie este adoptată de micile întreprinderi care au condiţii pentru realizarea de produse de pionierat sau pentru dezvoltarea unor noi pieţe ca subfurnizori pentru marile firme cu nomenclatoare standard.

Pe această cale, ele îşi pot crea reputaţia prin prioritate tehnologică şi inovaţie.

Oferta-pachet. Conceptul de produs ca sistem reprezintă o abordare nu tocmai nouă, dar de mare succes. Exemple pot fi date cu livrările complexe de rafinării de petrol, combinate chimice, combinate din industria lemnului, a hîrtiei etc.

Totuşi, în ultimul timp conceptul de sistem a căpătat tot mai mult teren. Este vorba de modificarea mentalităţii producătorului, care nu mai produce mărfuri pentru vînzare, ci urmăreşte să ofere consumatorului acele produse ce-i satisfac cel mai bine nevoile, rezolvă problemele acestuia din urmă, considerînd elementele mediului în care este folosit produsul.

Se poate spune că în acest domeniu mai sînt încă multe de făcut. Diferenţierea făcută mai jos între cele trei grupuri de strategii vrea să sublinieze mai mult gradul de complexitate diferit, scopul utilizării acestor strategii nefiind principial deosebite.

a) **Produsul unic ca sistem :** Cele mai familiare produse-sistem sînt considerate azi combina muzicală, maşina de spălat automată cu program — din categoria bunurilor de uz personal, sau maşinile-unelte agregat, maşinile unelte cu program comandă numerică, liniile de ambalare automată, din categoria bunurilor de investiţii.

Această strategie este motivată de dorinţa producătorului de a spori competitivitatea produsului prin creşterea utilităţii lui în ceea ce priveşte : timpul economisit, confort, multifuncţionalitate, eliminarea muncii de rutină, creşterea randamentului. Pe de altă parte, se realizează o creştere a valorii pe unitatea de produs, dezvoltarea cererii primare sau formarea unor pieţe noi chiar pentru aceste produse. Cea mai bună strategie a produsului ca sistem este studierea profundă şi înţelegerea proceselor şi funcţiilor pe care consumatorul trebuie să le realizeze utilizînd produsul. Această abordare este de natură să perfecţioneze atît concepţia produsului în sine, cît şi oportunităţile pe piaţă.

b) **Produse integrate în sisteme :** Astfel de sisteme sînt în industrie : rafinăriile, sistemele de transport paletizate şi conteinerizate, liniile de montaj automat, fabricile de ciment etc.

Utilizarea calculatoarelor a deschis mari posibilităţi cererii şi funcţionării de astfel de sisteme-integrate. Aceste sisteme solicită un nivel tehnic ridicat în proiectare şi dezvoltare, vînzare, instalare, funcţionare şi întreţinere.

c) **Servire integrată cu produse şi servicii :** Această strategie este apropiată principial de strategia produselor înrudite, ca principiu, însă diferă prin proporţiile la care se realizează integrarea ofertei de produse şi servicii. Este foarte posibil ca şi pregătirea personalului să fie complet diferită în diferitele sectoare ale unei asemenea firme. Exemplu, firma americană Haliburton Co, cu vînzări în 1960 de peste 500 milioane de dolari, furnizează ope-

raţii de cimentare a puţurilor, instalare de conducte automatizate de petrol, prospecţiuni geologice electronice, tubaj petrolier, foraj de presiune, linii de comunicaţii etc.

O ofertă similară prezintă întreprinderea românească „Rompetrol".

Servirea unui grup constant de clienţi permite crearea unui cadru flexibil pentru identificarea opţiunilor strategice şi ofertarea în întîmpinarea cererii. În acest fel se evită riscurile pe care diversificarea în produse neînrudite nu le poate evita, avînd mult mai multă perspectivă.

Oferta cu facilităţi de preţ. Deşi preţul nu este o decizie strategică pentru produs, totuşi cîteva laturi ale politicii preţurilor au o semnificaţie strategică deosebită pentru produs.

În multe operaţii de comerţ exterior preţul completează şi susţine strategia de bază a produsului.

a) **Garanţia :** Cu puţină imaginaţie şi termenul de garanţie poate fi transformat într-o clauză competitivă. De exemplu Chrysler Corporation a acordat pentru automobilele sale garanţie pe 5 ani şi 50 000 mile parcurse a sistemului motor. Garanţia se poate transmite de la un proprietar la altul. Ea constă în piese de schimb şi manoperă gratuite pentru motor şi sistemul de transmisie al automobilelor la ivirea unor defecte de fabricaţie.

Ce trebuie reţinut din acest exemplu, cu aplicabilitate şi la alte sectoare :

— pe lîngă calitate superioară, firma promite cumpărătorului şi economii privind reparaţiile pe timp de 5 ani ;

— grija pentru perfecţionarea performanţelor poate să atragă un ataşament al cumpărătorilor pe termen lung faţă de marcă ;

— acordarea garanţiei a fost precedată de o revizuire tehnică exhaustivă a fabricaţiei, inclusiv materii prime şi semifabricate în cooperare, care a stabilit măsurile de luat în fiecare sector al fabricaţiei în vederea reducerii la minimum a posibilităţilor de defectare a produsului.

b) **Produs consumabil/produs durabil :** Situaţia ideală din punct de vedere al producătorului este ca produsul său să fie deosebit de util consumatorului, şi totodată suficient de ieftin ca atunci cînd utilitatea lui a expirat, consumatorul să nu ezite în a-l înlocui.

Un astfel de tip de produs consumabil este rezerva pasta pentru scris, lame de ras etc.) ce trebuie utilizate împreună cu un bun de folosinţă medie sau îndelungată, mai scump.

Comercializînd un asemenea cuplu de produse de înaltă calitate, producătorul poate să dezvolte şi să menţină controlul asupra segmentului său de piaţă. Cele mai multe şanse de succes sînt în prima perioadă a ciclului de viaţă, cînd produsul este complet nou, iar cererea primară. Apoi trebuie realizată o corelare adecvată a preţurilor la produsul de durată şi produsul consumabil pentru a menţine piaţa.

c) **Preţ iceberg :** Sub acest nume se regăseşte sistemul de stabilire a preţului de vînzare, astfel încît să acopere cheltuielile pentru promovare şi service, făcute pentru vînzarea şi menţinerea produsului în decursul ciclului său de viaţă util.

Acest sistem este larg utilizat în calculul preţului la operaţiunile de leasing, în care producătorul se angajează să asigure piesele de schimb, întreţinerea, service-ul şi instruirea operatorilor pe contul său.

Deoarece beneficiile importante se obţin abia după amortizarea produsului închiriat, producătorul (sau societatea de leasing) este interesată să-l menţină o perioadă cît mai lungă în perfectă stare de perfecţionare.

El îşi poate realiza această intenţie numai în măsura în care reuşeşte să obţină un preţ acoperitor (iceberg) pentru toate aceste cheltuieli de service.

Un exemplu cunoscut pentru promovarea unei astfel de strategii este firma I.B.M.

Preţul său include nu numai cheltuielile de producţie, beneficiul şi prioritatea tehnică, dar şi cheltuielile anticipate pentru asistenţă tehnică în : proiectarea sistemului informatic, implementarea lui, planificarea şi elaborarea aplicaţiilor pentru calculator, programarea, participarea la instalare, pregătirea operatorilor din sistem, instruirea conducătorilor beneficiarului în teoria şi practica utilizării calculatoarelor, service şi întreţinere.

Se poate reproşa că aceste costuri suplimentare încarcă nejustificat preţul, însă în cazul unor produse de asemenea complexitate se pare că este calea cea mai economică chiar pentru beneficiar.

C. MIRCESCU

breviar

restricţii cantitative

Barierele netarifare cu cea mai largă arie de răspîndire şi acţiune o constituie restricţiile cantitative şi licenţele de import. Restricţiile cantitative sînt practicate, de regulă, atunci cînd măsurile tarifare nu protejează în suficientă măsură diferite sectoare de activitate economică şi au ca efect direct creşterea producţiei şi a preţurilor pe piaţa internă. Aplicarea restricţiilor cantitative variază de la o ţară la alta şi se menţine sub diferite pretexte, deşi Acordul general pentru tarife şi comerţ interzice practicarea lor faţă de importurile care provin din ţările membre. Din rîndul ţărilor capitaliste dezvoltate care le folosesc amintim : S.U.A., Japonia, R. F. Germania, Franţa, Anglia, Elveţia etc., în special pentru apărarea sectoarelor agricole, mai puţin eficiente, a producţiei anumitor tipuri de combustibili, a producţiei diferitelor chimicale şi a producţiei de ţesături.

Limitările cantitative pot fi clasificate convenţional, astfel : inerdicţii la import, contingente de import, licenţe de import ; restricţii „voluntare" la export, impuse de partenerii comerciali pe plan bilateral.

Interdicţiile la import sînt măsuri de politică comercială cu caracter netarifar care interzic, total sau parţial, importul unor mărfuri pe piaţa internă. Asemenea măsuri pot fi adoptate din motive politice, în scopuri protecţioniste pentru producţia internă, în scopuri dictate de situaţia balanţei de plăţi. În multe ţări capitaliste dezvoltate cum sînt S.U.A., R. F. Germania, Franţa, Anglia, Austria, Italia, interdicţiile selective şi temporare constituie chiar un sistem de protecţie legiferat şi sînt folosite în scopul menţinerii unui echilibru între cerere şi ofertă favorabil preţurilor practicate de producătorii interni, mai ales la produsele agricole, legume şi fructe

proapete, vinuri, animale vii, diferite sortimente din carne.

Contingentele de import apar sub două forme : contingente globale și contingente bilaterale. Contingentele globale precizează un plafon maxim admis pe ansamblul importurilor unui produs, pe o perioadă determinată și din anumite țări, fără discriminare între acestea. Ele sînt de regulă publicate. Contingentele bilaterale stabilesc atît limita maximă a volumului (valorii) mărfii admisă la import, cît și țara furnizoare. De regulă, aceste contingente fac parte din listele anexate la protocoale sau la acorduri comerciale.

Licențele de import constituie unul din obstacolele netarifare de largă utilizare de care depinde realizarea sau nerealizarea contingentelor de import și în aplicarea cărora apar elemente de favorizare față de unii exportatori și de discriminare față de alții. În fapt, prin licențele de import țările capitaliste au la îndemînă un instrument eficient de politică comercială în vederea efectuării unui control riguros și operativ asupra respectării contingentelor de import.

Ca mijloace de administrare a contigentelor și ca modalitate de aplicare, licențele de import se clasifică în două categorii și anume : licențe globale sau generale (Open General Licence) și licențe individuale sau bilaterale. Cele globale stabilesc volumul sau valoarea mărfurilor care pot fi importate într-o anumită perioadă de timp, de obicei un an, precum și țările de unde provin acestea. Pe baza lor, importatorii obțin dreptul de a deschide la băncile lor acreditivele respective în favoarea exportatorilor, fără existența unor licențe individuale de import. În cadrul acestor licențe importul poate fi realizat fără îndeplinirea altor formalități.

Licențele individuale sau bilaterale sînt folosite ca mijloc de urmărire și realizare a contingentelor bilaterale la produsele pentru care țările importatoare sînt nevoite să asigure o mai mare protecție producției interne. De asemenea, țările capitaliste le folosesc în relațiile comerciale cu toate țările socialiste. De regulă, pot apărea sub două forme : licențe individuale deschise și licențe individuale specifice. Licențele individuale deschise sînt practicate la importul anumitor mărfuri, fără o limitare cantitativă sau valorică, importul putînd fi realizat însă numai din țara specificată în licență.

Licențele individuale specifice reglementează importul unor mărfuri numai la nivelul contingentului stabilit și numai din țara specificată în licență.

Restricțiile „voluntare" la export pot fi echivalente ca efect economic cu restricțiile la import și sînt folosite, în general, în relațiile cu țările a căror mărfuri de export sînt mai competitive.

În ultima vreme o serie de țări capitaliste dezvoltate, în special S.U.A., au adresat partenerilor comerciali recomandarea de a-și restrînge în mod voluntar exporturile. Astfel, S.U.A. au obținut din partea Japoniei și a țărilor membre ale Pieței comune acordul de a-și limita unele exporturi.

impozite și taxe cu caracter fiscal

Mijloacele de înfăptuire a discriminării în domeniul impunerii fiscale sînt extrem de diversificate. Identificarea acestor mijloace și practici presupune mai întîi cunoașterea sistemului fiscal aplicat de fiecare țară mărfurilor de import și celor de proveniență internă. În documentele diferitelor organizații economice internaționale și în general, în literatura de specialitate, cea mai mare parte a impozitelor la care sînt supuse mărfurile de import sînt cunoscute sub denumirea generică de „ajustări fiscale la frontieră". În fapt, asemenea „ajustări" reprezintă un regim fiscal în care produsele de export sînt exonerate de impozitele indirecte, iar mărfurile de import sînt supuse la aceleași impozite ca și mărfurile indigene.

Problema „ajustărilor fiscale" înțeleasă în sensul regimurilor fiscale în vigoare în țările partenerilor comerciali, are în practica de comerț exterior o importanță comparabilă cu cea a regimului vamal. Practica discriminatorie față de mărfurile de import pe calea impunerii fiscale poate lua forme variate chiar cînd nivelul taxelor este același, indiferent de sursa de proveniență a mărfurilor, prin : evaluarea diferențiată a bazei de impunere ; structura impunerii ; ordinea de percepere a taxelor. Deși nivelul impunerii rămîne constant, atît pentru mărfurile de import cît și pentru cele de producție indigenă, majoritatea iau în calcul ca bază impunerii fiscale, valori diferite. Astfel, dacă pentru mărfurile indigene impozitele se percep la prețurile cu ridicata, pentru mărfurile de import, ele se calculează la prețul C.I.F., majorat cu taxa vamală și alte taxe percepute la import.

Discriminarea pe calea practicii fiscale constă și în structura sistemului de impunere, pe calea nivelurilor superioare de impunere pentru mărfurile de import. Uneori se practică așa-numitul „prag al impunerii progresive" în funcție de cantitatea și caracteristicile tehnice și calitative ale mărfurilor importate.

Taxele care fac obiectul „ajustărilor fiscale" ca măsuri care nu sînt legate direct de politica comercială, dar care servesc adesea intenției exprese de a limita importurile sau de a promova exporturile, se pot clasifica în : taxe asupra valorii adăugate (T.V.A.) ; taxe în cascadă și taxe aplicate asupra cumpărării (consumului) ; taxe de acciză; taxe „oculte" și alte taxe.

taxe antidumping

Unul din instrumentele cu ajutorul căruia statele capitaliste pot limita importurile prin mecanismul prețurilor, este cel al taxelor antidumping și compensatorii. Spre deosebire de taxele vamale, aceste taxe nu constituie obiectul tratativelor cu privire la reducerile tarifare. Caracterul restrictiv al acestei grupe de taxe este mult mai evident în comparație cu alte măsuri, ele fiind folosite atît ca sancțiuni cît și ca modalități de nivelare a diferenței dintre prețurile de import și prețurile interne.

Taxele antidumping au apărut în practicile de politică comercială la începutul secolului XX ca o expresie a necesității de a contracara barierele vamale prin prețuri joase. Aceste taxe, al căror nivel variază între 50—100%, sînt folosite împotriva mărfurilor considerate de către legile naționale a fi vîndute la prețuri de dumping. Articolul VI din G.A.T.T., completat cu „Codul antidumping", adoptat cu ocazia Rundei Kennedy, definește un produs ca făcînd obiectul unui dumping dacă „este introdus pe piața unei țări importatoare la un preț inferior valorii sale normale ; dacă prețul de export al acestui produs este inferior prețurilor comparabile practicate în cursul operațiunilor comerciale normale pentru un produs similar destinat consumului în țara exportatoare".

În practică însă fiecare stat interpretează după propria dorință aceste prevederi, folosind taxele antidumping ori de cîte ori consideră că este nevoie. De exemplu, în S.U.A. autoritățile apreciază că o marfă esete vîndută la un preț de dumping atunci cînd prețul mărfii de import este inferior valorii „echitabile". Determinarea valorii echitabile se poate face prin compararea prețului „franco-uzină", dat de exportator cu prețul „franco-uzină" practicat pentru produse similare vîndute pe piața internă a țării exportatoare. De foarte multe ori procedura adoptată de țările capitaliste (Australia, Canada, Noua Zeelandă, S.U.A. etc.) nu este conformă cu normele G.A.T.T. : fie că noțiunea de dumping nu este suficient definită, aplicarea taxelor antidumping fiind extinsă și asupra furnizorilor care practică prețuri normale

Pentru o depistare mai exactă a cazurilor reale de dumping a fost revizuit în cadrul rundei Tokyo articolul VI din G.A.T.T.

norme tehnice și de calitate pentru import

Complexul de cerințe și reglementări elaborate de organismele private sau semioficiale din țările capitaliste cu privire la diferite caracteristici tehnice și de calitate pe care trebuie să le aibă mărfurile din import în scopul protejării sănătății și securității consumatorilor, formează așa numitele „norme referitoare la mărfurile din import". Unele din aceste norme sînt pe deplin justificate, altele însă, datorită diversității și neuniformității lor, în diferite țări, devin adevărate bariere care fac uneori imposibilă pătrunderea unor mărfuri pe piața externă. Cele mai cunoscute sînt normele sanitare și cele de securitate.

Normele sanitare, aplicate în majoritatea țărilor capitaliste, dar în special în S.U.A., Anglia, R. F. Germania, Elveția și Franța, prevăd respectarea unor condiții de compoziție, condiții suplimentare de calitate sau prezentarea unor certificate de control sanitar eliberate de autoritățile competente. Produsele asupra cărora se extind aceste reglementări sînt : produsele alimentare, materialele colorante folosite la prelucrarea produselor agroalimentare, substanțele folosite la dezinfectarea cărnii și la cele chimice, produsele farmaceutice, produsele chimice folosite în agricultură etc. Procedura de omologare cerută pentru unele produse, procurarea certificatelor sanitare sau fito-sanitare precum și examinarea amănunțită a produselor din import, duc la o serie de cheltuieli suplimentare și, în orice caz, la reducerea operativității tranzacțiilor comerciale.

Normele de securitate sînt dispoziții care reglementează pentru anumite produse îndeplinirea unor condiții de calitate, avize tehnice, pentru a certifica dacă importul lor corespunde prescripțiilor tehnice, de calitate, de igienă și de securitate a muncii. Caracterul restrictiv al măsurilor de această natură constă în posibilitățile de a invoca în mod arbitrar neconformarea cu normele interne și deci interdicția importului în anumite țări. Dintre produsele supuse cele mai adesea acestor norme, amintim : materialele electrice (în special în Franța), materialele electrocasnice, utilajul minier, materialele de construcție (oțelul Thomas Martin nu este admis la importul în S.U.A.), echipamentul aeronautic, echipamentul de securitate cu care sînt dotate navele sub pavilion american, cazanele sub presiune.

constituirea de depozite valutare pentru import

Reglementările privind formarea prealabilă de depozite valutare la import, practicate azi în mai multe țări capitaliste dezvoltate, prevăd ca importatorii să depună un anumit procent din suma destinată acoperirii importului, la organele vamale. O astfel de practică este folosită în special în Anglia, Turcia, Grecia și Japonia. În Anglia, de exemplu, aceste reglementări au fost introduse în anul 1968 ca o măsură de redresare a balanței de plăți, dar și ca o măsură cu caracter conjunctural evident. O sumă egală cu 50% din valoarea importurilor se cerea a fi depozitată, fără dobîndă la Oficiul vamal (Customs Office) pe o perioadă de șase luni, procedură care, avînd în vedere rata înaltă a dobînzii pe piața capitalistă, ar putea fi considerată ca echivalentă cu o suprataxă generală la import de 3—5%. Avînd în vedere faptul că importatorul își recuperează cheltuielile privind plata taxelor vamale, de la exportator (prin reducerea prețurilor la produsele exportate) înseamnă că, în fond, aceste reglementări duc la diminuarea veniturilor exportatorului și constituie o barieră în calea comerțului. Mărimea acestor depozite valutare precum și perioada mare de timp pe parcursul căreia se reține necesită imobilizarea unor fonduri importante ale importatorului, ceea ce își pot permite numai firmele mari. Importatorii recurg uneori la aceste depuneri pentru a putea obține mai ușor licența de import sau, în unele țări (Japonia, Turcia) pentru a putea obține valuta străină de care au nevoie pentru import. Statul este avantajat de acest sistem, deoarece depunerile prealabile echivalează cu un credit pe termen scurt fără dobînzi.

Redactor coordonator :
dr. Ioan GEORGESCU

Întrebări și răspunsuri

● **EUGEN DUMITRESCU, Slobozia** — Ca urmare a aplicării Decretului nr. 225/1977 a încetat contractul de muncă al unei persoane care, fiind mama unui copil în vîrstă de pînă la șapte ani, a rămas acasă pentru creșterea și îngrijirea copilului. La împlinirea vîrstei de trei ani a copilului, mama se reîncadrează în muncă. Pentru a beneficia de vechimea neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate — conform prevederilor art. 9 lit. k alin. 2 al Legii nr. 1/1971 — persoana respectivă trebuie să solicite unității de la care a plecat, sau unității ierarhic superioare, completarea carnetului de muncă, pe baza certificatului de naștere al copilului, din care să rezulte că atît la data încetării raporturilor de muncă, cît și la reîncadrarea în muncă, vîrsta acestuia era sub șapte ani. Conducătorul auto căruia i s-a anulat permisul de conducere i se poate elibera de către Comisia tehnică de încadrare și promovare a muncitorilor, pe baza Legii nr. 12/1971 și a Indicatorului tarifar de calificare, încadrarea într-o meserie înrudită cum este aceea de mecanic auto. Ținîndu-se seama de vechimea în meseria de conducător auto, de nivelul de pregătire și de rezultatele obținute la proba practică, persoana în cauză va putea fi încadrată la categoriile tarifare prevăzute în anexa nr. 1 la Legea nr. 12/1971.

● **ILIE TURMACU, Drăgășani** — După aplicarea Legii nr. 1053/1960 un tehnician putea fi promovat ca tehnician principal numai dacă avea cel puțin cinci ani vechime în funcții tehnice. Dacă la aplicarea legii nr. 12/1971 dv. îndepliniați această condiție de vechime minimă în specialitate, conform prevederilor art. 68 din legea sus-menționată, puteați ocupa, în continuare, funcția de tehnician principal. În cazul în care, la 1 ianuarie 1972 dv. n-aveați această vechime, în mod justificat ați fost trecut în funcția de tehnician. Ținînd seama că în prezent aveți o vechime în funcții tehnice mai mare de 5 ani, puteți fi promovat în funcția de tehnician principal după absolvirea cursului de specializare cu profil tehnic, prevăzut la poziția 66 din anexa II la Legea nr. 12/1971.

● **Titus Glogojeanu, București** — solicită lămuriri cu privire la plata retribuției mecanicului de la centrala proprie în cursul unui an. Indiferent de criteriul ce se are în vedere la repartizarea cheltuielilor privind căldura și apa caldă, retribuția lunară a mecanicului trebuie să fie aceeași în tot cursul anului. Repartizarea cheltuielilor se face în raport de prestația efectuată de mecanic, fie numai costul apei calde, fie împreună cu căldura.

● **Exploatarea mixtă de gospodărie comunală și locativă Orșova** — solicită unele lămuriri cu privire la reglementarea legală a prețului energiei termice și la repartizarea costului acesteia pe locatari. Actele normative indicate de dv. nu se contrazic, ci reglementează aspecte deosebite ale aceleiași probleme. Astfel Hotărîrea nr. 2/1973 se referă la modul de repartizare a cheltuielilor comune în clădirile cu mai multe apartamente (inclusiv costul căldurii), în timp ce Legea nr. 19/1971, privește numai modul de formare și aplicare a prețurilor și tarifelor.

● **Vasile Bălteanu, Huși, jud. Vaslui** — solicită o serie de precizări în legătură cu premiile și recompensele la care se referă Decretul Consiliului de Stat nr. 387/1977.

Aprobarea premiilor și a indemnizațiilor este de competența exclusivă a adunării generale a locatarilor. Potrivit art. 5 lit. d din Statutul Asociației, adunarea generală hotărăște asupra cuantumului premiilor atît pentru personalul încadrat cu contract de muncă cît și pe bază de convenție de prestare de servicii. Din prevederea citată, rezultă că adunarea generală și numai ea este în măsură a nominaliza personalul respectiv, deoarece cuantumul premiului este în raport direct de aportul fiecăruia la bunul mers al Asociației locatarilor. Nu se poate fixa un cuantum ideal, abstract, al premiului fără a se cunoaște munca beneficiarului.

Recompensele anuale se pot acorda și altor persoane din asociație nu numai personalului acesteia.

Cuantumul maxim al premiilor este egal cu retribuția sau indemnizația pe 15 zile dacă personalul a lucrat tot anul și va fi proporțional cu timpul efectiv lucrat dacă a prestat muncă numai o anumită perioadă din an.

Cuantumul recompensei este de pînă la 500 lei. Pentru amănunte trimitem la lucrarea Administrației imobilelor p. 26—27.

Orice sumă aprobată cu acest titlu de Comitetul asociației este ilegală. Ea se recuperează de la beneficiar (cel ce a încasat premiul sau recompensa) în termen de 3 ani (în afara mecanicului de la centrala proprie față de care termenul este de un an). Dacă aceștia sînt insolvabili sau termenul de 3 ani și respectiv un an a expirat, recuperarea se va face de la membrii comitetului asociației care au aprobat cheltuirea unor sume fără a avea competența legală.

● **Asociația de locatari, nr. 1 str. Mărășești nr. 13, Tg. Neamț, jud Neamț** — solicită lămuriri cu privire la plata fochiștilor (centrala termică fiind exploatată de E.G.C.L. Tg. Neamț) și la repartizarea cheltuielilor privind căldura și consumul de apă).

Norma de muncă (programul zilnic de lucru) a persoanelor încadrate în muncă se stabilește, în condițiile legii, de conducerea unității cu care cei în cauză se află în raporturi de muncă. În cazul de față, programul fochiștilor se stabilește de E.G.C.L. În cazul în care considerați că se încalcă legea, sesizați conducerea I.J.G.C.L. Neamț sau Consiliului de control muncitoresc al județului Neamț.

În cazul în care există apometru și acesta este în funcțiune consumul de apă se măsoară de acest aparat iar costul ei se împarte potrivit Hotărîrii nr. 2/1973 a C.P.C.P. pe care o cunoașteți. De asemenea, cheltuielile privind căldura se repartizează potrivit aceluiași act normativ. Amănunte găsiți în lucrarea „Administrarea imobilelor" editată în 1978 de Revista economică p. 75 și urm.).

VĂ PREZENTĂM:

ÎNTREPRINDEREA „RAFINĂRIA“ PLOIEȘTI

1880 – 1980

Intreprinderea „Rafinăria“ din Ploiești sărbătorește în aceste zile, mai precis la 5 octombrie, 100 de ani de activitate.

Specializată în fabricația de uleiuri, Rafinăria din Ploiești livrează atît beneficiarilor din țară cît și la export uleiuri :

- **pentru transformatoare,**
- **pentru lagăre,**
- **pentru foraj,**
- **uleiuri Bight-Stock,**
- **uleiuri frigorifice,**
- **uleiuri pentru osii,**
- **uleiuri pentru mecanisme fine.**

Sînt livrate, de asemenea, **uleiuri pentru toate tipurile de motoare, inclusiv pentru motoarele de autoturisme, autocamioane, avioane și tractoare.**

Pentru rezultatele deosebite înregistrate în ultimii ani colectivul de muncă de la „Rafinăria“ Ploiești a fost distins de două ori cu Ordinul Muncii clasa a III-a, precum și cu Ordinul Muncii clasa a II-a și a I-a și Ordinul pentru apărarea patriei.

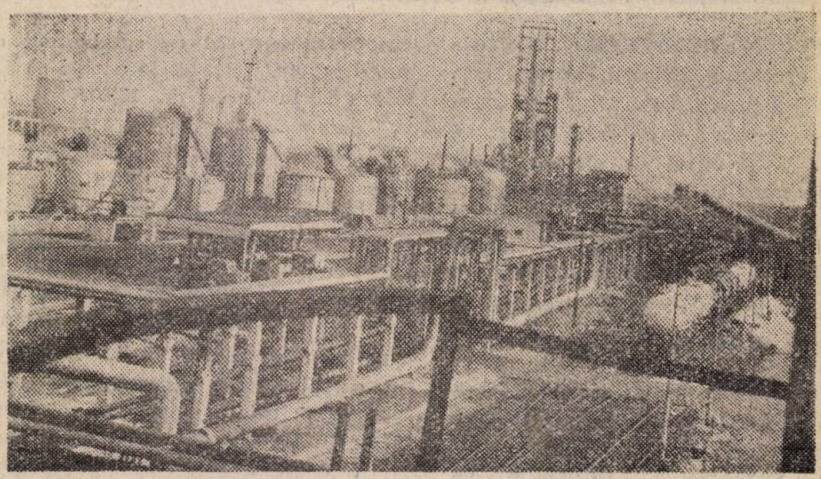

Vedere parțială a Complexului de uleiuri

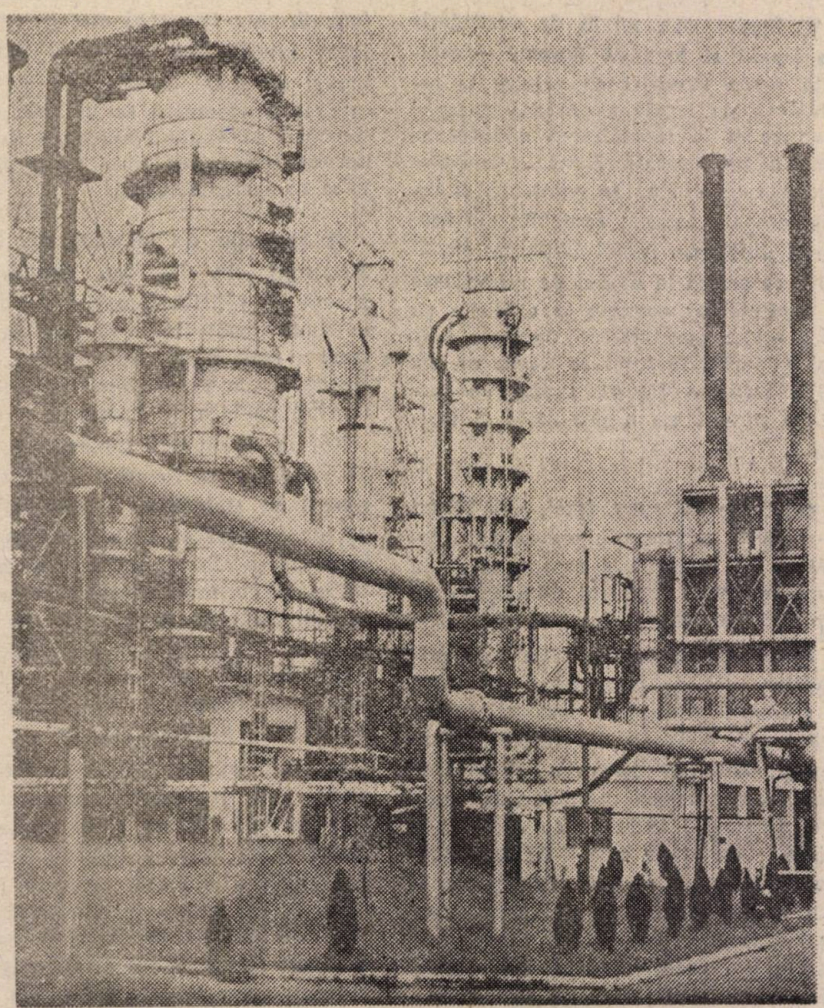

Instalație de distilare primară a țițeiului

În urmă cu 100 de ani „Rafinăria“ din Ploiești prelucra o cantitate de 40 000 tone de țiței pe an. Dezvoltată succesiv, unitatea ploieșteană a cunoscut în zilele noastre o creștere deosebită a producției. Cea mai importantă dezvoltare s-a înscris în perioada anilor 1965—1980 cînd, concomitent cu prelucrarea superioară a țițeiului, s-a trecut la reprofilarea producției întreprinderii pe uleiuri naftenice.

„Rafinăria“ din Ploiești dispune de un laborator central, laboratoare pe secții, un institut de cercetare și inginerie tehnologică care se află pe teritoriul unității și sprijină efectiv activitatea acesteia.

Instalațiile tehnologice existente sînt în proporție de 60‰ de producție românească. Complexul de uleiuri, cocsarea, epurarea chimico-biologică a rezidurilor și alte instalații sînt un exemplu în acest sens.

În ultimul deceniu întreprinderea ploieșteană a realizat peste 200 de sortimente de uleiuri fine dintre care 76 au fost și sînt exportate în aproape 40 de țări de pe toate continentele lumii. Un alt fapt care atestă prestigiul „Rafinăriei“ din Ploiești este demonstrat de contribuția adusă de mulți tineri specialiști la darea în exploatare a unor instalații de prelucrare a țițeiului în R. P. Chineză, India, Venezuela, Siria, Mozambic, Iordania, Pakistan, R.S.F. Iugoslavia și altele.

De menționat că în cincinalul 1981—1985 „Rafinăria“ — Ploiești va realiza o creștere a producției nete de 121% la o cantitate de țiței corespunzătoare anului în curs.

I. VASILESCU

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

Pregătirea lucrărilor – condiție hotărîtoare a accelerării punerii în funcțiune a investițiilor

În obiectivul „Revistei economice": noile capacități de la întreprinderea de țevi „Republica"

SCURTAREA DURATELOR DE EXECUȚIE și accelerarea punerii în funcțiune a noilor obiective de investiții reprezintă o sarcină de maximă responsabilitate, pentru a cărei îndeplinire devine necesară colaborarea permanentă între factorii implicați. În acest context, continuăm astăzi acțiunea revistei noastre desfășurată în sprijinul accelerării punerii în funcțiune a unor capacități de producție prioritare (vezi și „R.E." nr. 23, 27, și 39/1980) cu relevarea unor aspecte deosebit de însemnate după părerea noastră pentru accelerarea realizării sarcinilor din planul de investiții, desprinse din activitatea desfășurată pe șantierele noilor obiective ale întreprinderii de țevi „Republica" din Capitală, de către o puternică organizație de construcții — Trustul de construcții industriale și agrozootehnice (T.C.I.A.Z.).

Implicațiile asigurării în timp normat a tuturor condițiilor de începere a lucrărilor

DE LA ÎNCEPUT se cere precizat faptul că, din durata totală a unei investiții, de la proiect la punere în funcțiune, o parte revine pregătirii lucrărilor (de aceasta răspunzînd, în general, beneficiarul), iar alta execuției lor (răspunderea principală revenind constructorului în calitate de antreprenor general). Durata rezervată fiecăreia dintre aceste faze este stabilită riguros prin documentul de aprobare a investiției.

Experiența arată că **acolo unde pregătirea investiției se realizează cu grijă, cu respectarea tuturor condițiilor pe care le presupune** (asigurarea din vreme a aprobărilor, eliberarea amplasamentelor, elaborarea documentațiilor de execuție și contractarea integrală a utilajelor tehnologice) **și se încadrează în intervalul de timp stabilit, investițiile au putut fi realizate în condiții bune și înainte de termen.** Exemplele nu lipsesc : la întreprinderea „Neferal" — instalația de pulberi metalice greu fuzibile, cu termene de punere în funcțiune în iunie 1979, septembrie 1979 și decembrie 1979, a fost finalizată (toată) în luna mai 1979 ; la Întreprinderea de prefabricate Militari — București reprofilarea, modernizarea și dezvoltarea fabricației cu termen de punere în funcțiune în luna iunie 1979 a fost realizată la timp, iar Serele de legume din Militari, cu termen de punere în funcțiune în decembrie 1979, au fost realizate în luna decembrie a anului 1978, deci cu un an mai devreme.

Tot atît de adevărat este însă că, **nu în puține cazuri, se ajunge la o neconcordanță între durata efectiv consumată de către beneficiar cu pregătirea investiției, cu mult peste cea prevăzută** — și cea rămasă antreprenorului general pentru execuție, în condițiile în care, în conformitate cu interesele economiei naționale, termenul de punere în funcțiune se menține la data stabilită prin plan. În acest cadru devine evident faptul că depășirile amintite ale duratelor normate se repercutează asupra întregii activități a antreprenorului general ; se fac presiuni pentru recuperarea întîrzierilor prin concentrarea peste măsură a duratei de execuție, ceea ce conduce de multe ori la rezultate contrarii celor scontate, la nerespectarea termenelor inițiale de finalizare a lucrărilor de către constructor și a celor de punere în funcțiune și, de ce să n-o spunem, în unele cazuri, la o calitate mai redusă.

În acest sens, lucrările desfășurate pe șantierul întreprinderii „Republica" prezintă un exemplu elocvent. La obiectivul Uzina de țevi din oțel aliat, de pildă, lucrările de construcție au început cu amplasamente eliberate doar parțial de către beneficiar și, în fiecare an, cu documentații de execuție întîrziate. În acest caz, constructorul a fost nevoit să concentreze un mare volum de mijloace de producție și de forță de muncă de la mai multe șantiere ale trustului pentru recuperarea — în execuție — a întîrzierilor în pregătirea lucrărilor, pentru terminarea (în vara anului 1979) a unor obiective importante de investiții. Toate aceste eforturi însă n-au putut suplini lipsurile înregistrate în perioada de pregătire privind contractarea utilajelor tehnologice pentru unele secții, așa că și în prezent au rămas anumite sectoare și etape ale investiției nepuse în funcțiune din cauza lipsei de instalații tehnologice de producție.

O situație asemănătoare se înregistrează și la noua capacitate de țevi de prăjini pentru extracție de la aceeași unitate, unde investiția a putut fi atacată efectiv de constructori cu circa 6 luni mai tîrziu față de termenul planificat, din lipsa proiectelor de execuție. În plus, și aici ca și la obiectivul anterior amintit, utilajele tehnologice care încă lipsesc împiedică finalizarea lucrărilor și, respectiv, punerea în funcțiune.

Așadar, apare în mod evident faptul că, printr-o mai bună pregătire a lucrărilor, termenele de punere în funcțiune a noilor obiective pot fi respectate și în unele cazuri reduse.

Elaborarea și livrarea mai operativă a documentațiilor – factor de scurtare a execuției

DIN CELE PREZENTATE rezultă că o etapă de primă importanță în pregătirea lucrărilor este asigurarea din vreme, în condiții de calitate corespunzătoare, a documentației tehnice și economice de execuție. În acest fel s-ar economisi un volum mare de muncă și timp consumat în prezent

pentru urgentarea livrării proiectelor pe șantiere, precum și cu rezolvarea unor obiecțiuni tehnico-economice la documentații, concilieri și reconcilieri, refacerea documentației etc. care, toate, consumă din durata planificată pentru execuție. Perfecționarea modului actual de organizare a elaborării documentației de execuție **prin participarea mai activă a beneficiarului și a proiectantului, pe de o parte, precum și a constructorului, pe de altă parte, ar conduce, după părerea noastră, la elaborarea unei documentații de execuție cu partea tehnologică și economică mai complex fundamentată, gata conciliată, în măsură să fie aplicată imediat.** O asemenea documentație trebuie să stea, de altfel, și la baza contractului de execuție între constructor și beneficiar. Pentru că **normal este ca ziua de la care începe să decurgă data de execuție, stabilită pe baza normativului de durată și, implicit, termenul de punere în funcțiune, să fie și data la care să ajungă în posesia constructorului: ● proiectul de execuție complet,** pentru obiectivul de investiții, sau **● proiectul de execuție pe părți** (etape) de obiectiv, la platformele industriale mari care se execută cu documentația programată pe etape sau pe obiective.

O asemenea măsură ar permite să se acționeze și pentru îmbunătățirea sensibilă a condițiilor pentru realizarea la termen a investițiilor, referitoare la conținutul contractului privind reglementarea și eșalonarea plăților, precum și răspunderea execuției în termen a lucrărilor. Pentru că, în prezent, se consumă o mare parte din fondul de timp al personalului de pe șantiere, grupuri de șantiere și trust, în mod cu totul inutil, după părerea noastră, pentru obținerea sumelor cuvenite pentru diverse lucrări executate. Și aceasta deoarece beneficiarii sînt uneori fără posibilități de plată (fie că nu au resurse din lipsă de beneficii, fie că nu au plafoane de decontare asigurate etc.). Timpul irosit astfel ar putea fi utilizat pentru organizarea și impulsionarea producției pe șantiere, la locurile de muncă.

Toate aceste probleme ale beneficiarului nu sînt, evident, generate de constructor, dar îi perturbă acestuia în permanență activitatea, creindu-i și mari dificultăți financiare. În acest context, pentru ca activitatea beneficiarilor de investiții să fie mai bine reglată, considerăm că ar fi util să fie luată în discuția specialiștilor propunerea ca reglementarea plății lucrărilor de construcții-montaj să fie prevăzută în contracte în modul următor:

1 La lucrări de valori relativ mici (de 4—5 milioane lei pe an) **beneficiarul să vireze în contul constructorului, la semnarea contractului, respectiv a actului adițional anual, valoarea integrală a lucrării.** Pentru aceasta beneficiarul să-și creeze disponibilul bănesc fie din beneficii, fie din credite rambursabile, pe măsură ce-și formează resurse de producție etc. În orice caz, să nu mai fie afectat financiar constructorul care, pe lîngă că execută lucrarea, este obligat în prezent să plătească dobînzi pentru creditele necesare acoperirii sumelor neonorate la timp de către beneficiari.

2 La lucrările care depășesc valoarea-plafon, plata să se facă pe etapele stabilite prin graficul de eșalonare a investiției: cel puțin 25—30% avans la semnarea contractului, care să asigure constructorului fondurile necesare începerii imediate a organizării de șantier și achiziționării unor mijloace de producție specifice. În continuare, plata lucrărilor ar putea să se facă în 3—4 tranșe pe parcursul unui an, cu excepția cazului în care beneficiarul ar constata neexecutarea obligațiilor asumate de către constructor, caz în care ar putea amîna termenul de plată. La apropierea fazei finale în execuție, o ultimă tranșă, de circa 5—10%, ar rămîne să fie păstrată spre achitare la recepția preliminară. În caz de depășire a termenului contractat — depășirea fiind luată în considerație pînă la „predarea cheii" lucrărilor terminate — constructorul ar urma să plătească penalizări al căror nivel să fie procentual mai mare pe măsura creșterii întîrzierii.

În aceste condiții, credem, termenele de punere în funcțiune ar avea șanse mult sporite pentru a fi realizate în timp cît mai scurt, iar cointeresarea mai largă a tuturor factorilor implicați în realizarea lucrărilor ar deveni un mijloc important pentru accelerarea ritmului de lucru pe șantiere.

Radu SUMAN
director al Trustului de construcții industriale și agrozootehnice

COMENTARIU LA UN GRAFIC

POSIBILITĂȚI MULTIPLE DE RIDICARE A INDICILOR DE UTILIZARE A MAȘINILOR ȘI UTILAJELOR

URMĂRIND EVOLUȚIA din ultimul an a indicilor medii de utilizare a timpului disponibil de lucru al principalelor mașini și utilaje din industria materialelor de construcții, se constată o tendință de continuă îmbunătățire, reflectată la majoritatea grupelor de mașini și utilaje (Grafic).

Nivelele mai ridicate atinse în anul 1980 prezintă însă rezerve care se cer scoase la iveală și valorificate, în scopul creșterii producției și îmbunătățirii eficienței economice. La cuptoarele rotative pentru clincher, de pildă, timpul înregistrat pentru executarea reparațiilor accidentale a însemnat peste 2,5 mii ore-mașini. În aceeași situație se află mașinile de fasonat prin presare a produselor refractare și ceramice, cu un număr total de peste 2,7 mii ore-mașini opriri, cuptoarele continue pentru ars varul — cu peste 600 ore-mașini opriri, și mașinile de fasonat plăci din azbociment — cu 250 ore-mașini întreruperi pentru reparații accidentale. Eliminarea unor asemenea întreruperi ale producției în cadrul timpului programat, poate fi obținută prin măsuri corespunzătoare cum sînt: exploatarea rațională, respectarea graficului de revizii periodice, evitarea suprasolicitărilor, asigurarea la timp a pieselor de schimb etc.

O altă rezervă potențială o constituie timpul neutilizat din lipsa forței de muncă, înregistrat îndeosebi la mașinile și utilajele pentru industria produselor refractare și ceramice. Astfel, mașinile de fasonat au avut în luna august 1980 un număr de peste 2,4 mii ore-mașini stagnări (peste numărul de ore stagnări din perioada corespunzătoare din 1979), iar cuptoarele continui de ardere au avut 360 ore mașini-stagnări (față de nici o oră stagnări în august 1979). Un calcul sumar arată că în timpul întreruperilor din diverse cauze, s-ar fi putut executa pe mașinile respective cîteva milioane de bucăți cărămizi, țigle etc.

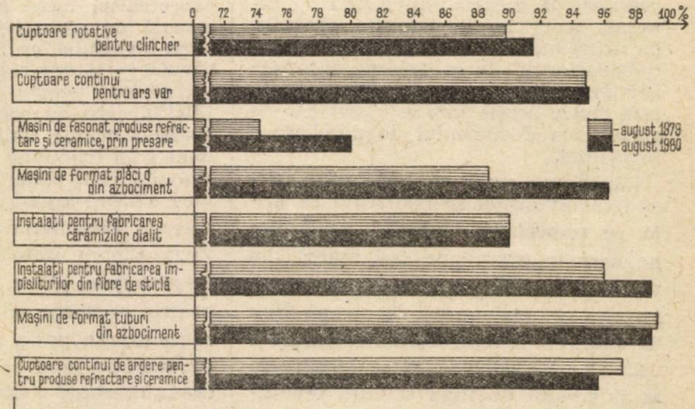

Evoluția gradului de utilizare a fondului de timp disponibil al unor mașini și utilaje specifice pentru producția de materiale de construcții din M.E.F.M.C.

Necesitățile mereu mai mari de materiale de construcții impun ca toate unitățile de producție să asigure din timp condițiile tehnico-organizatorice necesare desfășurării normale a proceselor de producție, astfel ca pe aceleași instalații și mașini să se obțină producții sporite, la un cost cît mai redus.

În dezbatere publică

Proiectul de Lege cu privire la dezvoltarea industriei mici

AMPLE POSIBILITĂȚI DE VALORIFICARE A RESURSELOR LOCALE ȘI SECUNDARE

O CONDIȚIE de însemnătate deosebită în dezvoltarea eficientă a întregii economii naționale o reprezintă valorificarea în grad înalt a tuturor resurselor disponibile, a materialelor și a forței de muncă locale din fiecare județ al țării. În acest cadru, un rol important revine industriei mici, singura capabilă să utilizeze pe scară largă resursele locale și să le transforme în produse de interes pentru industrie și populație. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la recentul Congres al Consiliilor populare, **producția industriei mici trebuie substanțial dezvoltată, spre a-și aduce contribuția la creșterea mai rapidă a venitului național, al avuției generale a patriei și la ridicarea bunăstării generale a întregului nostru popor.** Satisfacerii acestor cerințe le sînt subsumate prevederile proiectului de Lege cu privire la dezvoltarea industriei mici, publicat recent și supus dezbaterii publice. Prevederile proiectului au în vedere **creșterea** de la circa 1 800 lei a producției din industria mică ce revine în prezent în medie pe un locuitor, **la 5—6 000 lei pe locuitor, ceea ce va reprezenta, pe ansamblul economiei, o producție anuală de 120—140 mld. lei în viitorul deceniu.**

Obiectul principal de activitate al micii industrii îl constituie producția de bunuri de consum, a articolelor de uz casnic și gospodăresc, a materialelor de construcții, prestările de servicii. În profilul acestei industrii intră și fabricarea, repararea și recondiționarea de piese, repere și subansamble pentru populație cît și pentru industrie, precum și organizarea și producerea de bunuri în cooperare cu alte unități economice.

Sfera de cuprindere a micii industrii este foarte largă; ea include unitățile de producție și de prestații de servicii aparținînd atît consiliilor populare, cît și cooperației meșteșugărești și de consum, activitățile productive cu caracter industrial din cadrul cooperativelor agricole de producție, alte mici unități aparținînd diferitelor organe economice locale și centrale, precum și activitatea micilor meșteșugari desfășurată în conformitate cu prevederile legii.

Ideea fundamentală care stă la baza dezvoltării industriei mici este aceea a **valorificării materiilor prime și materialelor existente, a celor refolosibile, în general a resurselor locale.**

Participare activă la utilizarea superioară a mineralelor utile

INDUSTRIA MICĂ are un rol important în revigorarea bogatelor și valoroaselor tradiții locale ale poporului nostru în diferite domenii de activitate. În acest sens ea trebuie să se ocupe în mod sistematic de **dezvoltarea extracției și prelucrării unor roci de diferite tipuri, spre a fi folosite ca materiale de construcții.** Cu atît mai mult cu cît organizarea exploatării unor cariere de piatră (inclusiv prelucrarea acestora în calupuri și plăci), extragerea balastului și nisipului, punerea în exploatare a unor zăcăminte mici de marmură, calcită, alabastru, valorificarea rocilor calcaroase, a tufurilor vulcanice, ardeziei, șisturilor, argilei (inclusiv uscarea naturală a acesteia sub forma de cărămizi), constituie un cîmp de acțiune cu totul insuficient valorificat în prezent.

După cum este cunoscut, sînt în prezent situații cînd se transportă, în vederea prelucrării în unitățile existente, anumite materiale de construcții și mai ales balast și nisip la distanțe de 200—300 km, uneori chiar la 500—600 km, transportul contribuind la creșterea în proporții însemnate a costurilor.

Aceasta în condițiile cînd fiecare comună, fiecare localitate are, în funcție de zona în care se află, o anumită tradiție în realizarea construcțiilor prin folosirea în principal a resurselor materiale ce se găsesc la fața locului. **Industria mică poate prin urmare și trebuie să reînvie asemenea tradiții bune și eficiente și să contribuie astfel la obținerea unor importante economii de materiale de construcții deficitare și energointensive** cum sînt metalul, cimentul, cărămida arsă cu combustibili superiori.

Pe de altă parte, circa 35% din județele țării au în teritoriul lor zone montane în care sînt cunoscute rezerve geologice de roci dure, de tip granitic sau altele cu mare rezistență la uzură și în timp. Totuși, la modernizarea drumurilor în localități și între localități se solicită și se folosește încă pe scară largă asfaltul, deși **există condiții de a construi drumuri pavate din piatră tăiată din cariere sau chiar piatră de rîu, ale căror costuri de întreținere sînt de 6—7 ori mai mici decît ale drumurilor asfaltate.** Acest aspect economic trebuie luat în considerare, căci deși efortul inițial este mai mare în cazul folosirii pietrei, amortizarea costurilor de investiții se realizează în termene scurte.

Există, de asemenea, în țara noastră tradiția de **a valorifica, cu mijloace relativ simple, unele zăcăminte de substanțe minerale utile de mică dimensiune,** care pot însă aduce un important aport la rezolvarea unor probleme ale economiei locale. În această categorie intră **exploatarea turbei,** prezentă în județele din nordul Moldovei și din estul Transilvaniei. Turba este un bun combustibil, dar ea poate fi utilizată și ca îngrășămînt natural și, în această ipostază, a format ani de-a rîndul obiect de export în diferite țări. Din păcate, exploatarea ei a fost în mod nejustificat abandonată. Sînt, de asemenea, diferite zone ale țării, dintre care menționăm numai pe cea a Caransebeșului, unde există **zăcăminte de lignit de bună calitate,** a căror punere în valoare ar putea rezolva atît nevoile unor unități socialiste, cît și problemele de încălzit pentru populație. Mai mult, în zona orașului Brad (județul Hunedoara), dar și în alte părți ale munților Apuseni, în Maramureș, în Carpații Răsăriteni, sînt cunoscute și au fost valorificate în trecut diferite **pietre semiprețioase,** a căror prelucrare a încetat să mai fie practicată de localnici. Dar nu pot fi eliminate din preocupările ce vor sta în fața industriei mici nici alte substanțe minerale utile, de natura amestecurilor feroase și neferoase, auro-argentifere, metale rare și altele asemenea a căror prelucrare se va putea realiza fie pe plan local, fie în cooperare cu industria republicană.

Mijloace eficiente de atragere a unor noi materii prime și surse de energie în circuitul economic

ÎN CONTEXTUL enunțat mai sus, **o atenție specială trebuie acordată noilor surse de energie.** În toate localitățile este posibil să se producă **biogaz,** com-

bustibil ieftin și comod în exploatare. Pentru aceasta este necesar ca fiecare consiliu popular să organizeze producerea în serie a prefabricatelor și dotărilor necesare la prețuri accesibile, care să permită o dezvoltare rapidă a acestei tehnologii. Sînt, de asemenea, condiții deosebit de favorabile pentru **amenajarea de microhidrocentrale, centrale eoliene și captatoare de energie solară.** S-a făcut pînă acum foarte puțin în această direcție. Consiliile populare locale continuă să solicite din fondul central combustibili și energie în cantități suplimentare, deși prin inițiativă și preocupare s-ar putea asigura ca, într-un timp scurt, cel puțin sporul de consum al populației să fie preluat prin folosirea și valorificarea surselor energetice neconvenționale.

Din studiile efectuate pînă în prezent, rezultă că cel puțin 15 județe au bune condiții de a amenaja în termen scurt cîteva sute de microhidrocentrale pe rîurile interioare din zonele de munte sau de deal. Ele ar putea să preia o parte din consumurile actuale din sistemul electroenergetic național și să economisească — într-o primă etapă — 10—15 000 t/an echivalent combustibil convențional.

Industrializarea unor **resurse de natură vegetală** este, de asemenea, deosebit de eficientă pentru mica industrie. Sînt cantități mari de răchită, paie, papură, stuf, sorg, foi de porumb, rogoz și de alte asemenea materii prime locale pe care îndemînarea localnicilor le poate transforma în utile și atractive obiecte de uz casnic, care prin originalitatea lor s-au dovedit a fi în același timp foarte solicitate la export. Diferite împletituri din răchită, de exemplu, realizate de unitățile micii industrii din județul Tulcea, se vînd cu succes pe piețele a 15—20 țări, cu un curs de revenire de sub 15 lei/dolar. Pot fi lărgite, de asemenea, preocupările pentru valorificarea pe scară mult mai largă a plantelor medicinale naturale sau de cultură, mai ales pentru prelucrarea acestora ca și a altor materii prime vegetale și minerale, în vederea extragerii unor componenți chimici valoroși, a coloranților, pentru prepararea de cosmetice și altele.

Țara noastră este una dintre cele mai bogate în fructe de pădure, ciuperci, diferite resurse agricole secundare, care pot fi prelucrate în mica industrie. Astfel s-ar ajunge la înlocuirea, de pildă, a unor extracte sau concentrate din import folosite în prepararea băuturilor răcoritoare și la asigurarea, în același timp, a exportului unor astfel de produse foarte căutate pe diferite piețe din lume.

Este necesară și pe deplin posibilă și **valorificarea materialului lemnos rezultat din doborîturile de vînt și din tăierile de igienă a pădurilor,** resurse situate de regulă în zone greu accesibile și care, cu aprobările legale, pot fi prelucrate de industria mică cu un grad de valorificare de pînă la 3—5 ori mai mare față de valoarea inițială a materiei prime, inclusiv prin producerea de mobilă cu specific local. În activitatea de exploatare a pădurilor rezultă, de asemenea, însemnate cantități de **crengi, frunze, coajă,** care în prezent se pierd în mare proporție. Industria mică poate contribui, pe diferite căi, la extragerea din pădure și la prelucrarea acestor materiale, care în alte țări ale lumii sînt incluse în categoria materiilor prime dintre cele mai valoroase.

Pe prim plan în profilul industriei mici trebuie să stea **prelucrarea și valorificarea unor materii prime vechi, materiale refolosibile, piese și subansamble** rezultate din dezmembrarea unor mijloace fixe, a unor bunuri de folosință îndelungată scoase din uz din gospodăriile populației. Cîteva cifre asupra eficienței economice a unor asemenea activități sînt deosebit de edificatoare. Astfel, **materialele plastice vechi recuperate** ca atare au un preț de 1 000—1 500 lei/t. Prin sortarea și spălarea acestora prețul crește la 2 500 lei/t, iar prin mărunțire la 3 000—3 500 lei/t ; în cazul în care se realizează și faza de granulare, care asigură materia primă pentru industria de prelucrare a maselor plastice, se ajunge la un preț de 4 500—5 000 lei/t, iar prin prelucrarea în produse finite, la peste 10 000 lei/t.

La fel de eficientă este activitatea de **recondiționare a unor piese și repere rezultate din recuperare.** Conform practicii existente în unele unități, costul mediu al remedierii unei piese reprezintă 15—25% din costul piesei noi, obținîndu-se în cele mai multe cazuri calitatea și durabilitatea comparabile cu a celor noi.

Definirea cuprinzătoare a locului și rolului unităților mici

ESENȚIAL este ca în toate activitățile ce se organizează să se urmărească atingerea cîtorva obiective hotărîtoare pentru asigurarea eficienței economice cît mai ridicate a industriei mici, cu prioritate pe următoarele CĂI :

- **crearea unei rețele ample, diversificate, acționînd în spații existente mici, cît mai apropiate de sursele de materii prime și de consumatori ;**
- **folosirea de mașini și utilaje, scule și dispozitive devenite disponibile** în diverse unități din economie sau prin **repararea și modernizarea unor fonduri fixe casate, asigurîndu-se redistribuirea acestora, transferul, închirierea sau achiziția, în conformitate cu reglementările legale ;**
- **realizarea de consumuri energetice reduse, folosindu-se în cît mai mare măsură combustibili inferiori, resurse energetice secundare sau alte resurse locale ;**
- **extinderea producției și a prestărilor de servicii prin munca la domiciliu,** asigurîndu-se astfel atragerea cu precădere a femeilor, invalizilor, pensionarilor etc. ;
- **extinderea muncii în acord, a tarifului pe bucată sau a cotei procentuale va trebui să stea la baza organizării acestei activități,** astfel încît fiecare om al muncii să realizeze venituri în raport direct cu cantitatea și calitatea muncii prestate ;
- **reducerea la minimum a volumelor de transport, folosirea** peste tot unde este posibil a **mijloacelor simple de vehiculare pe distanțe scurte** — cărucioare, roabe, triciclete, precum și a transportului hipo, evitîndu-se pe cît posibil consumurile de carburanți necesare în cazul transporturilor mecanizate.

Experiența de pînă acum arată că **în industria mică dotarea cu fonduri fixe la 1 milion lei producție este de numai 50—30% din dotarea necesară în industria mare, iar înzestrarea energetică a muncii cu 20—40% mai redusă.** Toate aceste cifre demonstrează eficiența acestei forme de activitate productivă și prestatoare de servicii, care poate fi realizată cu dotări minime dar cu efort organizatoric concertat, pe întreg teritoriul țării.

Un aspect deosebit de însemnat în ceea ce privește activitatea micii industrii îl constituie faptul că ea contribuie la **o mai bună ocupare a forței de muncă.** Aceasta se referă atît la localitățile sau zonele în care există un excedent de forță de muncă feminină, cît și la unitățile din mediul rural, unde **această industrie poate asigura o ocupare completă, pe tot timpul anului, a forței de muncă, ceea ce va contribui la sporirea veniturilor țărănimii cooperatiste.**

Așa cum este prevăzut în ultima secțiune a proiectului de Lege supus dezbaterii publice, întreaga activitate a industriei mici va fi coordonată de comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, care vor răspunde de îndrumarea și controlul acesteia pe raza teritorială respectivă. Preocuparea principală în această etapă constă în analizarea și stabilirea tuturor domeniilor în care urmează să se dezvolte industria mică, cuprinderea activității acesteia în programe pe anul în curs și de perspectivă, asigurarea în cel mai scurt termen a mijloacelor necesare. În acest context se va asigura îndeplinirea sarcinilor stabilite de conducerea partidului în domeniul dezvoltării industriei mici, se va răspunde mai bine unor nevoi reale ce rezultă în actualul stadiu de dezvoltare a economiei noastre naționale.

Mihai CARAMZULESCU

DEZBATERE „R. E."

ACCELERAREA ÎNNOIRII ȘI MODERNIZĂRII PRODUSELOR ȘI TEHNOLOGIILOR

ÎN ACCELERAREA tuturor proceselor de maximă însemnătate pentru economia modernă — în lărgirea bazei de materii prime și energetice, creșterea gradului de valorificare a resurselor și reducerea consumului material, în creșterea productivității muncii și a indicilor de utilizare a mașinilor, în reducerea importurilor, sporirea exporturilor și creșterea gradului de satisfacere a cerințelor beneficiarilor — înnoirea și modernizarea produselor și a tehnologiilor are multiple și profunde implicații favorabile. În acest cadru apare necesar ca în fiecare unitate să se amplifice munca organizatorică desfășurată în vederea creșterii cantitative și calitative a soluțiilor originale ce vizează modernizarea producției, a fluxurilor și rezultatelor ei și pentru scurtarea drumului parcurs de la idee la materializarea într-un produs sau o tehnologie nouă, perfecționată.

Continuăm în acest număr dezbaterea inițiată de revista noastră, consacrată promovării mai accentuate a progresului tehnic în economie (vezi „R.E." nr. 13 și 28/1980) — la care au participat specialiști din cercetare-proiectare, din ministere economice și centrale industriale, din întreprinderi și institute de învățămînt superior — cu prezentarea unui nou modul din tematica vastă a modernizării produselor și tehnologiilor care cuprinde anumite aspecte din problematica deosebit de importantă a planificării înnoirii.

Perfecționarea modalității de fundamentare a înscrierii în planul tehnic a obiectivelor de înnoire

— „O PROBLEMĂ de mare însemnătate pentru accelerarea procesului de înnoire rapidă a produselor și tehnologiilor în economia noastră o constituie, credem, modalitatea de înscriere în plan a produselor noi. Pentru că **înscrierea în plan a unor produse cu documentații de fundamentare sumare, incomplete — sau chiar și fără documentații de fundamentare în unele cazuri** sau fără cunoașterea componenței și a configurației produsului — **reprezintă o situație cu consecințe nefavorabile pentru procesul de înnoire — destul de des întîlnită. Cauza** constă, după părerea mea, în faptul că nu am reușit să diferențiem pe plan metodologic înscrierea în plan a unui produs pentru care se cunosc la data respectivă toate elementele tehnice și economice, de modul de înscriere în plan a unor produse pentru care aceste aspecte nu se cunosc, ele trebuind să fie ulterior stabilite printr-o activitate de cercetare-dezvoltare experimentală și abia apoi putînd fi utilizate pentru fundamentarea deciziei de introducere în fabricație. Importanța cunoașterii acestor parametri în momentul înscrierii produsului în plan este accentuată de faptul că în condițiile existenței unor termene relativ precise de introducere în fabricație a unor produse, și care prin înscrierea lor în plan devin lege, în multe cazuri, acestea condiționează alte termene de realizare a unor obiective din diverse ramuri ale economiei naționale. Este evident că, în aceste condiții, orice dereglare pe parcursul ciclului „cercetare-producție", nepreväzută sau neprevizibilă la data înscrierii în plan, determinată de lipsa de elemente sau de date, poate aduce serioase perturbații nu numai în planul fabricantului, ci și la alți beneficiari din economie.

La dezbatere au participat :

Andrei BĂNESCU, secretar științific al Institutului central pentru construcții de mașini, **Aristide PREDOI,** director al Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru automatizări, tehnică de calcul și telecomunicații, **Michel BAIER,** din Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, **Ioan BUIU,** inginer principal în Direcția generală tehnică din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și **Gheorghe PÎSLARU,** din Ministerul Finanțelor.

Din partea Revistei economice au participat **Bogdan PĂDURE** și **Cristian POPESCU.**

Reglementarea acestor probleme ar implica, după opinia noastră : ● înscrierea într-o secțiune de plan integrat a tuturor produselor a căror configurație și caracteristici tehnico-economice sînt sau pot fi făcute cunoscute și evaluate sub aspectul eficienței cu ocazia elaborării documentațiilor de fundamentare, ● înscrierea în plan — printr-o procedură simplificată — într-o secțiune distinctă de „cercetare-dezvoltare experimentală" care să se încheie de regulă la faza de prototip — a produselor ale căror configurație și caracteristici tehnico-economice nu sînt cunoscute în mod suficient pentru a constitui o bază de fundamentare a deciziei de introducere a lor în fabricație. Decizia de introducere în fabricație a acestor produse să se fundamenteze numai după evidențierea și analizarea tuturor parametrilor tehnico-economici determinați de prototip și care trebuie să justifice eficiența deciziei de introducere. Existența secțiunii de „cercetare-dezvoltare experimentală" ar permite și includerea în plan a obiectivelor de evaluare a produselor pe generații succesive, precum și realizarea în devans a rezervei de descoperiri științifice necesare în economia națională". **(Ioan BUIU).**

— „Problema este realmente interesantă, dar poate că ar trebui privită și altfel. Ne-am obișnuit să discutăm în cadrul procesului înnoirii de produse cărora le și stabilim prin plan o anumită proporție de realizare, însă **n-am vorbit la nivelul importanței de produse vechi sau învechite, respectiv nu s-a stabilit pe grupe de produse cînd se consideră că un anumit produs nu mai este competitiv sau ar trebui înlocuit.** Dacă am face acest lucru și am stabili și indicatorii pentru întreprindere în acest sens, atunci unitatea economică ar fi mai interesată să vină să ceară contract pentru un produs nou. Este o idee care după părerea mea ar trebui să stea mai mult în atenția întreprinderilor. Cu atît mai mult cu cît va face ca întreprinderile să-și mențină la un nivel ridicat competitivitatea pe plan intern și extern, să știe mai bine ceea ce se face pe plan mondial în domeniul respectiv, care este nivelul realizărilor nu numai pentru prezent, ci și care este tendința pentru viitor.

Pentru sporirea eficienței înnoirii, consider totodată interesantă de examinat propunerea ca **prin plan să se concentreze eforturile pe un număr mai redus de obiective de importanță mai mare,** scurtînd astfel durata ciclurilor. Pe această bază, cîștigînd experiență, cred că treptat va putea crește numărul de obiective de înnoire înscrise în plan, pentru că odată cu scurtarea ciclului se eliberează disponibilități de a aborda și alte obiective. În acest sens cred că ar fi util să se creeze un sistem și un mecanism de triere mai riguroasă a obiectivelor de înnoire încă înainte de a le introduce în plan, nu numai pentru planul nominalizat, ci și pentru întregul plan". **(Michel BAIER).**

— „După părerea mea anumite perfecționări reclamă și unele elemente de fundamentare economico-financiară a înscrierii în planul tehnic și de finanțare a obiectivelor de tehnică nouă, în sensul că **apare necesară precizarea mai clară a conținutului și competențelor de aprobare a fișelor de fundamentare tehnico-economică pe baza cărora să se facă introducerea în plan.** Este știut că fișa de fundamentare

tehnico-economică trebuie să conțină un minimum de date referitoare la performanțele tehnico-economice ale produsului sau tehnologiei prevăzute a se realiza — și care sînt stabilite comparativ cu cele existente în țară și pe plan mondial : caracteristici funcționale, productivitate, randament în exploatare, volum de producție, costuri de producție, rentabilitate, greutate maximă a produselor, limite maxime de consum la principalele materii prime și materiale, estimarea efectelor economice ce vor fi obținute prin aplicarea în producție astfel încît, în domeniile în care se aplică, cheltuielile efectuate să poată fi recuperate cît mai rapid.

În acest sens apare necesară introducerea obligatorie a fișei de fundamentare tehnico-economică la aprobarea și înscrierea în planul tehnic și de finanțare a tuturor obiectivelor de tehnică nouă, precum și legiferarea conținutului și competențelor de aprobare a fișelor. Este imperios necesar ca în toate cazurile obiectivele și temele de cercetare înscrise în plan să fie justificate pe baza fișelor de fundamentare tehnico-economică". **(Gheorghe PÎSLARU).**

O mai bună corelare între planul de înnoire și cel de investiții

— „UN ALT ASPECT care se cere avut în vedere este și faptul că pe plan metodologic, **după părerea mea, nu întotdeauna s-a reușit asigurarea unei legături operative între prevederile secțiunilor de plan privind progresul tehnic și cele privind investițiile.** Concret, trebuie arătat că deși în S.T.E.-urile unor produse se justifică și se nominalizează investiții a căror valoare se include apoi în calculele de eficiență economică, durata lor de execuție fiind luată în considerare la stabilirea termenelor de introducere în fabricație a produselor pe care le condiționează direct, totuși aprobarea S.T.E.-urilor respective nu are nici un efect privind înscrierea în planul de investiții — concomitentă cu produsul — a lucrărilor necesare și a resurselor de finanțare a acestora. În aceeași situație se află și unele obiective de investiții a căror eficiență economică, structură și dotare este determinată în general pe baza unor produse așa-zis „reprezentative", iar la punerea în funcțiune a obiectivului, cînd este necesar a fi fabricate produse „fizice" bine definite, se constată că pentru realizarea lor mai lipsesc unele utilaje sau dotări.

Pentru înlăturarea acestor neajunsuri consider util ca în cazul obiectivelor de progres tehnic care necesită și cheltuieli de fonduri de investiții, documentația de fundamentare să fie elaborată concomitent prin includerea și satisfacerea cerințelor legislației de investiții, astfel încît după avizarea și aprobarea documentațiilor respective, — obiectivul să fie înscris și în planul de investiții cu termene apropiate pe baza programului special al obiectivului". **(Ioan BUIU).**

— **„O altă explicație a acestui fenomen ar fi după părerea mea faptul că în timp ce dezvoltarea și înnoirea produselor precum și diversificarea acestora cuprinsă în planurile tehnice anuale sînt completate adesea de mai multe ori pe an, mijloacele tehnologice, dotările cu utilaje necesare realizării procedeelor tehnologice sînt prevăzute prin planul de investiții care, de regulă, este stabilit pe perioade mai mari** — o dată pe cincinal sau în două etape. Tocmai aici credem că rezidă una din cauzele ce determină ritmul insuficient de rapid al înnoirii produselor la nivelul unor unități economice. Exemple concrete de asemenea necorelări se întîlnesc în cazul dezvoltării echipamentelor de acționare electrică din familiile de variatoare și convertizoare la Întreprinderea „Electrotehnica" -București, a echipamentelor de tehnică de calcul de proces ECAROM și a sistemelor de comandă numerică NC la F.E.A.-București, a echipamentelor automate programabile la „Automatica"-București, realizate în urmă cu un an sau mai mult, în timp ce utilajele aferente tehnologiilor specifice pentru realizarea plachetelor cu cablaj imprimat și pentru sudura în val a componentelor semiconductoare cît și cele pentru testarea automată a componentelor și subansamblelor necesare produselor amintite, în unele locuri, nici acum nu sînt asigurate sau date în exploatare.

Practic, pentru perfecționarea activității în acest domeniu este necesară o finanțare a dezvoltării produselor corelată cu dezvoltarea tehnologiilor și a utilajelor specifice prin planurile tehnice de cercetare, dezvoltare, asimilare produse noi, urmînd ca prin planul de investiții să se finanțeze dezvoltarea capacităților de producție a sectoarelor de utilaje tehnologice convenționale". **(Aristide PREDOI).**

Acțiunea factorilor implicați — mai judicios armonizată

— „ÎN GENERAL, **complexitatea mult sporită a produselor care sînt asimilate în prezent, participarea la acțiunile respective a unui mare număr de unități colaboratoare** cu diferite profile, specialități și subordonări, **necesită înscrierea în planul național unic a unor sarcini paralele** — într-o strînsă corelare și interdependență de termene și resurse, la zeci de unități și în secțiuni diferite — privind asimilări, investiții, aprovizionare, pregătire, asigurarea forței de muncă calificate etc. Aceste exigențe nu pot fi întotdeauna pe deplin satisfăcute — după părerea mea — în cadrul actualului sistem de lucru. Aceasta dat fiind că, în întreprinderile constructoare de mașini cel puțin, nu se dispune de un instrument metodologic sau de planificare îndeajuns de elastic cu ajutorul căruia să se asigure și reglarea permanentă a corelațiilor între toate sarcinile de plan „depersonalizate" în contextul fiecărui capitol sau secțiune de plan. Ca urmare, de multe ori se produc modificări (justificate poate în condițiile secțiunii respective de plan), fără ca acestea să fie obligatoriu avizate și coroborate preventiv în contextul termenului final al produsului pe care îl pot afecta (cu atît mai mult cu cît uneori e posibil ca efectul modificării respective să nu se vadă imediat). De aceea, consider necesară planificarea mai complex coordonată a tuturor acțiunilor, măsurilor și resurselor necesare realizării obiectivelor de progres tehnic care să se desfășoare prin programe speciale de cercetare-dezvoltare experimentală și introducere în fabricație, întocmite și aprobate odată cu documentațiile de fundamentare pentru înscrierea în plan a obiectivului. Programele respective vor trebui să înglobeze, pe lîngă un grafic-rețea coordonator, sarcinile ce trebuie înscrise în toate secțiunile de plan și la toți titularii vizați, iar nici o modificare ulterioară a acestor sarcini să nu fie acceptată fără coroborarea lor cu programul și în caz de necesitate programul însuși să fie modificat prin includerea influențelor ce rezultă, iar pentru fiecare program special să fie numit, odată cu aprobarea sa, și un **șef** coordonator de program". **(Ioan BUIU).**

— „Consider și eu că multe din dificultățile care se manifestă se datoresc absenței unor elemente de corelare a activității de înnoire în unele întreprinderi. **Ar fi util, după părerea mea, ca un grup de cercetători, de oameni din producție și de tehnologi să preia un portofoliu de probleme și să-l pregătească integral pentru faza următoare de intrare în producție.**

Însăși problema obiectivelor ce urmează a fi incluse în planul de înnoire se poate formula corect pornind de la finalitatea acestei activități — exportul, și mergînd din aproape în aproape ar putea fi detașate niște subobiective, iar în final ar trebui să se decidă asupra unui anumit tip de produse în funcție de cerințele pieții, iar forțele să se concentreze pentru realizarea lor, chiar dacă nu li se cunoaște de la început tehnologia. Mi-aș îngădui, în acest context, să formulez o sugestie : în fiecare întreprindere ar trebui să existe o listă foarte clară privind tehnologiile disponibile. Acest inventar va arăta care sînt tehnologiile care pot fi scoase și înlocuite imediat, în funcție de cerințe. Ele ar trebui să fie întocmite chiar de acea grupă de care aminteam anterior care să adune informațiile necesare de la beneficiari, de la cercetare, de la fabrică, de la centrală, de la institute care aparțin centralei, de la toate institutele și să le pună într-un portofoliu unitar care să fie ulterior distribuit la toate fabricile". **(Andrei BĂNESCU).**

— „Și o altă problemă. S-a ridicat problema delimitării sarcinilor între institut și întreprindere ca premisă a scurtării ciclului de înnoire. Este adevărat că în prezent există un plan de cercetare și separat un plan de introducere a progresului tehnic. Dar, **începînd din anul 1981 este stabilit un singur plan unic în care figurează absolut toate fazele pînă la introducerea în fabricație,** deci nu se mai poate spune că nu se cunoaște exact cînd trebuie să înceapă și cînd se termină procesul de înnoire. Se pleacă deci de la obiectivul economic care trebuie asigurat cu tehnologie nouă și se stabilesc termene pentru fiecare factor implicat, în funcție de activitatea pe care o are de desfășurat. Deci sarcinile sînt bine delimitate și fiecare unitate implicată știe ce are de făcut în această privință". **(Michel BAIER).**

OPINII

Aprovizionarea tehnico-materială, un mecanism susceptibil de perfecționări

EXIGENȚE SPORITE ÎN DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚILOR CONTRACTUALE

REVENIM în acest articol la semnalarea problematicii deosebit de importante — pentru derularea ritmică a aprovizionării în anul de plan — a etapizării și succesiunii activităților contractuale. **Insistăm din nou asupra însemnătății analizării mai atente de către specialiști a diferitelor prevederi care le reglementează și a corelării dintre ele, revenind la unele propuneri de stabilire a anumitor termene de desfășurare rațională a acțiunilor precontractuale.**

Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României prevede, atunci cînd se referă la actualizarea contractelor economice pentru anul de plan, că operația se efectuează în cursul trimestrului III al anului premergător celui de plan, pe baza planului actualizat cu cel puțin 6 luni înainte de începerea fabricației efective. Referindu-se la aceeași problemă — actualizarea, respectiv adaptarea contractelor economice — Legea pentru modificarea și completarea Legii contractelor economice prevede că operația se face „concomitent cu elaborarea lucrărilor de plan, cu cel puțin 6 luni înainte de începerea executării planului anual".

Iată deci două prevederi legale diferite, deși se referă la aceeași activitate, care este deosebit de importantă. Dar, după părerea mea, experiența demonstrează că contractele între părți nu se pot adopta decît după ce s-a stabilit ce se produce și cît se consumă pentru acea producție, echilibrul balanțelor putîndu-se definitiva numai la nivelul economiei naționale.

Spre a se ajunge însă la balanțe sintetice echilibrate, trebuie rezolvate, în mod succesiv și pe diferite trepte organizatorice, o serie de lucrări — fiecare din acestea reprezentînd un subsistem în cadrul sistemului aprovizionării tehnico-materiale — **pe care însă reglementările în vigoare nu le precizează în detaliu nici ca lucrări, nici ca eșaloane în timp.** În schimb, la art. 77, Legea 1/1979 arată că revine C.S.P.-ului sarcina să elaboreze „metodologia de întocmire a proiectelor planurilor cincinale și anuale", succesiunea lucrărilor fiind aceeași pentru ambele perioade. Cu alte cuvinte, acestui organism îi revine sarcina să completeze structura sistemului cu relațiile dintre subsisteme în scopul armonizării sistemului și al funcționării acestuia cît mai ordonat și în condiții de eficiență maximă. Dar, astfel de instrucțiuni metodologice încă nu au apărut. Ca urmare, sistemul fiind incomplet, nu poate funcționa optim, ceea ce se reflectă, an de an, în faptul că contractele nu se încheie la timp în totalitate, de multe ori operația finalizîndu-se abia în primul trimestru al anului de plan sau chiar mai tîrziu, așa cum este dealtfel situația și în anul 1980.

În plus, sistemul fiind lipsit de regulile după care trebuie orientate subsistemele în stabilirea unor resurse și destinații certe, se ajunge în situația paradoxală că deși anumite resurse există în balanțe și repartiții, totuși ele nu se realizează fizic, ceea ce atrage după sine o serie de cheltuieli suplimentare impuse de necesitatea corectării abaterilor chiar în cursul perioadei de plan (telefoane, telexuri, adrese, deplasări de delegați, modificarea optimizării transporturilor și a programelor lunare de transport etc.).

Așadar, organizarea științifică a muncii în sistemul aprovizionării tehnico-materiale reclamă să se pornească de la posibilitățile reale de producție și să fie clar precizate și încadrate în timp atribuțiile și răspunderile la nivelul tuturor elementelor implicate, ceea ce de fapt corespunde cu stabilirea mulțimii relațiilor din subsisteme și a celor dintre subsisteme, pentru ca întregul ansamblu să funcționeze optim.

În acest sens, pornind de la gradul actual de mecanizare și automatizare a lucrărilor de evidență, precum și de la experiența acumulată în decurs de mai mulți ani, consider că o succesiune în timp a activităților contractuale care să răspundă exigențelor anterior amintite ar putea fi următoarea (în anul anterior celui de plan):

1. actualizarea planului la nivel de întreprindere
   — a planului de producție . . . . . 15 aprilie;
   — calculul și fundamentarea necesarului de aprovizionat pe baza planului de producție actualizat pe an și trimestre . . . . . 30 aprilie
2. analiza la nivel de centrală industrială, centralizarea și fundamentarea necesarului de aprovizionat și înaintarea acestuia la minister . . . . . 15 mai;
3. analiza la nivel de minister, centralizarea și fundamentarea necesarului de aprovizionat și înaintarea acestuia la C.S.P., M.A.C.F. și coordonatorii de balanță . . . . . 30 mai;
4. transmiterea planului de producție de către coordonați la coordonatorii de balanță, precum și definitivarea planului de producție pe an și pe trimestre la nivelul ministerului . . . . . 30 mai;
5. elaborarea balanțelor sintetice, analiza lor la M.A.C.F. și C.S.P., corelarea la nivel național . . . . . 20 iunie;
6. elaborarea proiectului de decret privind actualizarea planului anual . . . . . 30 iunie;
7. transmiterea cotelor la beneficiarii titulari de plan și a balanțelor sintetice la coordonatorii de balanță . . . 7 iulie;
8. transmiterea de către beneficiari a desfășurătoarelor cu specificațiile la coordonatorii de balanță . . . . .20 iulie;
9. elaborarea balanțelor analitice — inclusiv a programelor de fabricație, optimizarea transporturilor și emiterea repartițiilor . . . . . 31 august;
10. emiterea comenzilor . . . . . 10 septembrie;
11. emiterea proiectelor de contracte . . . 30 septembrie.

C. SUCIU

Recoltarea culturilor de toamnă – organizare riguroasă, desfășurare în flux industrial

RECOLTAREA florii soarelui, porumbului, cartofului, sfeclei de zahăr și legumelor ridică multiple probleme organizatorice și tehnice. Ca urmare a suprapunerii în timp a unui mare volum de lucrări de recoltat, transport și însămînțat, ca și a gradului de mecanizare mai redus atins pînă acum la recoltarea acestor culturi, inclusiv datorită unor perioade mai puțin favorabile pentru lucru, în această perioadă se realizează cel mai însemnat vîrf în folosirea anuală a forței de muncă și a utilajelor. Se știe că, între 20 septembrie și 25 octombrie, adică în 30 zile lucrătoare, în agricultură se realizează un volum de lucrări echivalent cu cel care în restul anului se desfășoară în medie în 150 zile lucrătoare.

Aceasta a fost și cauza pentru care pînă în prezent unitățile agricole au apelat în campania de toamnă la forță de muncă și mijloace de transport din alte sectoare spre a putea asigura strîngerea la timp și fără pierderi a recoltei. Pe linia creșterii productivității muncii la recoltarea acestor culturi, în toamna aceasta se realizează progrese notabile în ce privește sporirea gradului de mecanizare la recoltare, atît ca rezultat al introducerii unor noi tipuri de utilaje cît și al modernizării celor existente, direcții în care se cere acționat cu perseverență, însoțite de o mai bună organizare a muncii.

Recoltarea florii soarelui, cu pierderi și degradări minime

ÎN ACESTE zile sînt folosite la recoltarea capitulelor de floarea soarelui un număr de 8 560 echipamente RIFS ce se montează pe combina autopropulsată de cereale C-12. Aceste noi tipuri de echipamente asigură recoltarea, cu pierderi minime, simultan pe cîte cinci sau șase rînduri și permit o creștere cu circa 25% a productivității muncii față de echipamentele folosite în anii trecuți. Un avantaj deosebit al noului echipament îl constituie faptul că, prin folosirea ridicătoarelor de plante și prin posibilitățile de reglare a înălțimii de tăiere între 25—85 cm, în funcție de condițiile de lucru, se asigură reducerea pierderilor de boabe în special în lanurile cu multe plante culcate. Se estimează că noul echipament realizează o reducere cu 2—3% a pierderilor, aceasta însemnînd un plus de producție de 15 000—22 000 tone de boabe de floarea soarelui pentru economia națională.

Hotărîtor pentru reducerea spărturilor și pierderilor de boabe este alegerea momentului optim de recoltare. Datele experimentale arată că epoca optimă începe atunci cînd 80% din capitule sînt în faza de coacere deplină, adică au culoarea brună. Ținînd seama că perioada optimă de recoltare a unui lan este de cca 8—10 zile se impune ca eventualele întîrzieri de începere a recoltării să fie recuperate prin organizarea lucrului în schimburi prelungite, evitînd astfel însemnate pierderi de recoltă.

Pînă de curînd capitulele de floarea soarelui din care se extrăseseră semințele se pierdeau pe cîmp în urma combinei. Întrucît prin însilozare ele capătă o mare valoare furajeră, în unele întreprinderi agricole de stat s-a realizat valorificarea lor integrală ; în acest scop s-au adaptat la combine, elevatoare pentru colectarea capitulelor treierate care apoi sînt încărcate în remorcile atașate la combină, sau care se deplasează paralel cu combina. Și mai bune rezultate pentru valorificarea integrală a capitulelor treierate dă folosirea echipamentului „tocător-încărcător de tulpini" (TIT), destinat inițial pentru recoltarea tulpinilor de porumb, deoarece acesta asigură în plus tocarea capitulelor colectate. Totodată, ținînd seama de faptul că întreaga suprafață de floarea-soarelui urmează, în această toamnă, să fie însămînțată cu grîu, este imperios necesar ca recoltarea florii soarelui să fie încheiată în cel mai scurt timp.

Tabelul nr. 1

Caracteristici tehnico-economice și gradul de folosire a utilajelor pentru recoltarea sfeclei de zahăr

Indicatori	Recoltare semimecanizată	Recoltare mecanizată	
	Dislocator purtat DSP-4 cu decoletare manuală	Set de mașini de decoletat și scos rădăcini cu strîngere în remorci KS-6+BM-6	Set de mașini de decoletat și scos rădăcini cu strîngere în buncăr MDS-3+ MRS-3
Număr de rînduri lucrate la o trecere	4	6	3
Lățime de lucru, m	1,8	2,7	1,35
Capacitate de lucru a unui utilaj, ha/sch.	4,0	4,5	2,4
Necesar forță de muncă la recoltare, ore-om/ha	219	5,0	6,6
Consum de combustibil, l/ha	9,1	28,0	26,0
Volum de lucrări realizate în 1979, în % din total suprafață	45,5	17,8	2,6

Recoltarea sfeclei de zahăr, în pas cu capacitățile de prelucrare

RECOLTAREA sfeclei de zahăr este o lucrare destul de dificilă, care impune realizarea concomitentă și cu multă atenție a două operații distincte :

- detașarea coletelor și frunzelor (decoletarea) ;
- scoaterea și adunarea rădăcinilor (sfecla propriu-zisă) ;

Pentru ca mașinile de recoltat sfecla să poată lucra în bune condiții, este necesară respectarea anumitor cerințe agrotehnice de bază și aplicarea unor tehnologii moderne de cultură. Asemenea cerințe, care conduc și la creșterea producției de sfeclă la peste 30 tone la hectar, sînt următoarele : densitate uniformă a culturii ; uniformitatea dezvoltării plantelor ca mărime și ca distanță pe rînd (minimum 18 cm) ; cultură fără buruieni ; evitarea acoperirii cu pămînt a coletului plantei în timpul executării prașilelor mecanice și manuale. Nerespectarea acestor condiții face ca decoletarea să se facă necorespunzător, adică, fie că rădăcinile sînt recoltate cu resturi de frunze, fiind necesar ca la fabrica de zahăr să se efectueze o decoletare manuală suplimentară, care antrenează cheltuieli suplimentare însemnate, fie că tăierea coletelor se face prea jos, vătămîndu-se rădăcinile, ceea ce înseamnă mari pierderi de recoltă. Astfel, la o producție de 25 t/ha rădăcini de sfeclă, decoletarea cu numai 1 cm sub linia mugurilor nevegetativi provoacă o pierdere de 8% din producția de rădăcini, iar dacă tăierea se face cu 3 cm mai jos, pierderile sînt de 22% din recoltă.

De aceea, pentru ca recoltarea mecanizată să fie cu adevărat eficientă, pe de o parte trebuie să se realizeze o cultură cît mai uniformă, iar pe de altă parte să se regleze cît mai judicios, în funcție de condițiile concrete de lucru, distanța dintre cuțitul și palpatorul mașinii de decoletat. Traducerea în fapt a acestor cerințe presupune în mod obligatoriu o calificare superioară a mecanizatorilor, care, pînă acum, nu a putut fi asigurată în toate cazurile. Din această cauză, pînă în acest an, recoltarea integral mecanizată a sfeclei de zahăr s-a efectuat doar pe suprafețe restrînse, existînd încă o mare reținere a unităților agricole față de utilizarea setului de mașini care realizează mecanizarea integrală a recoltării sfeclei. Putem spune că avem încă de-a-face cu o mecanizare parțială a recoltării, folosindu-se un dislocator de rădăcini care efectuează numai operația de scoatere din pămînt, restul operațiilor făcîndu-se manual, cu un consum mare de muncă. În tabelul nr. 1 sînt prezentate performanțele tehnico-economice comparative și gradul de folosire a utilajelor existente pentru recoltarea mecanizată și semimecanizată a sfeclei.

Așadar, deși ultima soluție, tehnologia ce se bazează pe strîngerea rădăcinilor în buncărul mașinii, asigură o reducere substanțială a numărului mijloacelor de transport și a necesarului de forță de muncă pe ansamblul procesului tehnologic, ea are încă o pondere redusă (3,9% din suprafața lucrată mecanizat și 2,6% din suprafața totală cu sfeclă).

Creșterea numărului seturilor de mașini pe trei rînduri (MDS—3+MRS—3) din dotare, experiența cîștigată de mecanizatori cu aceste utilaje și măsurile luate pentru asigurarea unor culturi care să respecte cerințele agrotehnice creează condiții pentru extinderea, în această toamnă, a mecanizării integrale a recoltatului.

În cadrul soluțiilor de mecanizare integrală, pentru sporirea eficienței economice în folosirea celor două tipuri de utilaje, se impune ca setul de mașini pe 6 rînduri să fie utilizat cu prioritate în cadrul unităților ce cultivă sfeclă de zahăr pe suprafețe mai mari de 150 ha și au parcele de sfeclă de cel puțin 5 ha, în timp ce setul de mașini pe 3 rînduri este indicat a fi folosit în unitățile ce dețin suprafețe mai restrînse.

Succesul recoltării mecanizate a sfeclei de zahăr depinde în mod hotărîtor de evitarea oricăror vătămări sau degradări ale rădăcinilor de sfeclă, care conduc la diminuarea cantității de zahăr obținute la tona de rădăcini. De aceea, economicitatea recoltării sfeclei de zahăr cu mijloace mecanizate trebuie apreciată nu numai după cheltuielile de muncă și de mijloace ce revin pe tona de rădăcini, ci mai ales după modul în care se asigură costuri minime pe tona de zahăr ce va fi obținută. Realizarea acestui deziderat calitativ implică ca odată cu reducerea pierderilor și vătămărilor la rădăcini, prin mai buna reglare a mașinilor, să se introducă și o nouă optică în organizarea ritmului de lucru. Se știe că crearea unor stocuri mari de rădăcini, depozitate în cîmp, în special în prima perioadă de recoltare, duce la deshidratarea lor și la micșorarea conținutului de zahăr ; pentru a evita formarea acestor grămezi temporare pe cîmp este necesar ca ritmul recoltării să fie strict corelat cu ritmul de preluare și prelucrare al fabricilor de zahăr, chiar dacă aceasta va duce, în prima etapă, la o folosire incompletă a capacității de recoltare și la o prelungire a duratei recoltării. Mai ales în această primă etapă, organizarea procesului de recoltare trebuie să asigure un flux continuu cu operațiunile de transport, depozitare și prelucrarea sfeclei în fabricile de zahăr. Rădăcinile și frunzele sînt încărcate din mașina care le recoltează în remorca sau autocamionul care le va transporta direct la punctul de colectare a rădăcinilor sau la locul de însilozare a frunzelor. Această tehnologie impune concentrarea unui mare număr de mijloace de transport, în special atunci cînd se folosește setul de mașini pe 6 rînduri (sînt necesare, în acest caz, 8—10 autocamioane de 9—10 t, sau 15—20 remorci, în cazul unor distanțe de transport de 8—10 km). Dacă unitatea nu dispune de un asemenea număr de mijloace de transport, este rațional să se limiteze volumul recoltat la nivelul capacității de transport existente, astfel ca să nu se creeze grămezi de sfeclă la marginea parcelelor.

La recoltarea porumbului, utilaje noi și modernizate, de mare eficacitate

ÎN ACEASTĂ toamnă, potrivit programelor stabilite, porumbul se va recolta mecanizat pe 1 655 000 ha (59 la sută din suprafața totală) din care pe 1 385 500 ha (84 la sută) sub formă de știuleți și pe 269 500 ha (16 la sută) sub formă de boabe. Există însă largi posibilități ca acest volum de lucrări mecanizate să fie depășit, ca urmare a utilajelor noi introduse, a experienței cîștigate de mecanizatori în folosirea unor tehnologii moderne, în cadrul unor formații mari, specializate.

În ceea ce privește utilajele folosite trebuie precizat că în vara aceasta s-a trecut la o modernizare a tuturor echipamentelor de recoltat porumb (tip CS-4) și a depănușetoarelor (tip EDR) ce se folosesc pe combinele de cereale C-12. Prin această modernizare s-a simplificat exploatarea și întreținerea și s-a mărit siguranța în funcționare a acestor echipamente, măsuri care augmentează capacitatea de lucru la recoltare cu circa 10 la sută.

În toamna aceasta vor participa pentru prima oară la lucru noile combine autopropulsate specializate pentru recoltarea porumbului tip CARP-4. Ca rezultat al măririi suprafeței constructive de preluare și de depănușare a știuleților, la noile utilaje se realizează o creștere a capacității de lucru cu circa 20 la sută față de echipamentele existente. Totodată, aceasta va permite sporirea corespunzătoare a productivității muncii combainerilor care recoltează porumbul sub formă de știuleți depănușați, ca și creșterea vitezei de lucru la strîngerea porumbului. Totuși, pentru ca acest nou utilaj specializat să fie avantajos și din punct de vedere economic (în comparație cu combina universală de cereale echipată cu dispozitive specializate pentru porumb), este necesar ca să se asigure o dublare a perioadei anuale de folosire la recoltarea porumbului ; aceasta se poate realiza atît prin folosirea combinei CARP-4 mai multe zile pe an la hibrizi cu perioade de coacere diferite, cît și prin organizarea lucrului combinei în 2 schimburi, deci timp de 16 ore pe zi.

Tabelul nr. 2

Formația minimă de lucru la recoltat porumb știuleți

Utilajul	Număr de utilaje pe modul	U.M.	Capacitate lucru pe schimb: Pe utilaj	Pe modul	Număr de muncitori
Tehnologia I					
1. Combine C-12+CS-4M+EDR sau	4	ha	2,5	10	4
combine CARP-4	(4)	ha	3,0	12	4
2. Remorci pentru știuleți	8	t	9,4	75	—
3. Corectarea depănușării (manual)	—		—	—	4
4. Tractoare pentru știuleți	4	t	18,7	75	4
5. Încărcătoare IF-65	1	t	75	75	1
6. Mașini de adunat în căpițe MAC-6	2	ha	5	10	—
7. Tractoare U-800 pentru mașina MAC-6	2	—	—	—	2
8. Platforma de transportat căpițe PAC-6	1	t	50	50	—
9. Tractoare U-650 ptr. PAC-6	1	—	—	—	—
10. Tractoare S-650 cu lama pentru tasat siloz	1/3	t	150	50	1/1
Total modul	7 tractoare		—	—	17
din care muncitori necalificați	—		—	—	5
Tehnologia II-a					
1. Combina C-12+CS-4M+EDR sau	4	kg	2,5	10	4
combina CARP-4	(4)	ha	3,0	12	(4)
2. Remorci pentru știuleți	8	t	9,4	75	—
3. Corectarea depănușării (manual)	—	—	—	—	4
4. Tractoare pentru știuleți	4	t	18,7	75	4
5. Încărcătoare IF-65	1	t	75	75	1
6. Combine de furaje pentru tăiat, tocat și încărcat (CSU+E1)	4	ha	2,5	10	—
7. Tractoare U-650 pentru CSU	4	—	—	—	4
8. Remorci atașate la combina CSU	4	t	12,5	50	—
9. Remorci de transport tulpini + EMC	6	t	25	50	6
10. Tractoare pentru tulpini	4	t	12,5	50	—
11. Tractor S-650 cu lama pentru tăiat siloz	1/3	t	150	50	1
Total modul	14 tractoare		—	—	24
din care muncitori necalificați	—		—	—	5

După cum s-a arătat mai sus, la recoltarea porumbului se pot folosi două tehnologii principale de strîngere a produsului principal :

a) Recoltarea sub formă de știuleți depănușați folosindu-se combina C-12, echipată cu culegător de știuleți CS-4 și cu echipament de depănușare a știuleților.

b) Recoltarea sub formă de boabe, folosindu-se combine echipate cu culegător de știuleți și echipament de treerare a știuleților ET.

Recoltarea sub formă de boabe este o tehnologie mai simplă, pretinde mai puține lucrări și este mai puțin costisitoare. Ea necesită însă mijloace mecanice de uscare, spațiu de păstrare a boabelor și un consum ridicat de combustibil pentru uscarea lor.

Alegerea unei soluții sau alta depinde în primul rînd de stadiul de coacere a porumbului. În prima fază a coacerii, cînd umiditatea boabelor ajunge la 24—35 la sută, este mai indicată

recoltarea sub formă de ştiuleţi. În această fază, pierderile la recoltarea în ştiuleţi (boabe libere pe sol şi ştiuleţi căzuţi) reprezintă 1,5—2 la sută. În cîteva zile, umiditatea ştiuleţilor recoltaţi şi depănuşaţi scade sub 24 la sută datorită procesului de manipulare şi înmagazinare, astfel că ei pot fi păstraţi în condiţii bune chiar şi în pătule fără ventilaţie activă.

La o fază mai înaintată a coacerii, cînd umiditatea scade sub 24 la sută, pierderile cresc, datorită faptului că boabele se desprind uşor de pe ştiuleţi, sporind şi procentul de plante căzute. De aceea, în această etapă este mai bine să se recolteze sub formă de boabe, deoarece nivelul pierderilor se menţine redus, iar consumul de combustibil pentru uscarea boabelor este mai mic atunci cînd porumbul are numai 20—22 la sută umiditate.

Ţinînd seama atît de cerinţa reducerii consumului de energie cît şi de nevoia eliberării cît mai rapide a terenurilor, considerăm că trebuie depuse toate eforturile ca recoltarea să se facă într-o proporţie cît mai mare sub formă de ştiuleţi, dar la umiditatea de cel puţin 24 la sută şi să nu se aştepte uscarea ştiuleţilor pînă la o umiditate de 18—20 la sută, caz în care pierderile la recoltare ar fi mult mai mari. Din punct de vedere al calităţii furajului obţinut din tulpinile de porumb este, de asemenea, mai avantajos atunci cînd porumbul se recoltează în prima sa fază de coacere ; tulpinile pot fi strînse împreună cu frunzele şi se asigură un furaj însilozat de bună calitate ; cînd ştiuleţii se recoltează avînd umiditatea de 18—20 la sută, tulpinile sînt prea uscate, frunzele se desprind, şi la strîngerea ulterioară a tulpinilor rămîn numai beţele cocenilor care au o valoare furajeră redusă. Deci, este necesar ca, pentru a prinde momentul optim de recoltare fără pierderi a fiecărui hibrid, forţele mecanizate să fie concentrate în lanurile ajunse la maturitatea fiziologică, astfel ca recoltarea unui hibrid să nu dureze mai mult de 10 zile.

Şi tehnologia de depozitare a ştiuleţilor se poate realiza în două variante :

- Ştiuleţii se transportă la baze volante la distanţe de pînă la 10 km, unde se face definitivarea depănuşării şi se depozitează în pătule sau se încarcă în autocamioane pentru a fi transportaţi la bazele I.V.C.
- La capetele parcelei, ştiuleţii se transferă din remorcă în mijloacele auto, cu care se transportă apoi la bazele I.V.C. Pentru încărcare în mijloacele auto se amenajează rampa de basculare sau se utilizează un încărcător frontal (tip IF-65).

Cea de a doua variantă este mai avantajoasă deoarece elimină o manipulare şi permite o folosire mai largă a autocamioanelor la transportul ştiuleţilor. În această variantă cheltuielile totale de recoltare şi transport se reduc cu 4 la sută, iar consumul de combustibil cu 9 la sută, comparativ cu depozitarea ştiuleţilor la bazele volante.

Cele mai bune rezultate se obţin atunci cînd depozitarea ştiuleţilor se realizează în pătule prevăzute cu aerare activă, în care se execută o ventilare a ştiuleţilor timp de 80—120 ore. În acest caz nu mai este necesar să se execute o depănuşare suplimentară (fie la marginea parcelei, fie la bazele volante), iar ştiuleţii sînt transferaţi din remorca ataşată la combină direct în autocamioanele care le vor transporta la locul de depozitare. Aceasta determină o reducere a costurilor cu 20—22 la sută şi a necesarului de forţă de muncă cu 40—46 la sută. Totuşi, această tehnologie este limitată în aplicarea sa în practică de existenţa sau inexistenţa în număr suficient a ventilatoarelor de 7—10 kW necesare pentru aerarea activă a pătulelor.

Şi la lucrarea de strîngere a tulpinilor lăsate netăiate de combina de porumb, se pot aplica două tehnologii :

a) Adunatul şi căpiţatul tulpinilor cu maşina MAC-6. Tulpinile căpiţate şi presate pot fi descărcate direct la locul de însilozare (dacă acesta se găseşte în apropierea parcelelor) sau sînt lăsate pe parcelă, de unde se încarcă cu platforma PAC-6 şi se transportă cu aceasta la locul de însilozare.

b) Adunatul, tocarea şi încărcarea tulpinilor în remorcă cu combina de furaje CS-4 prevăzută cu echipamentul pentru ierboase EI, şi transportul cu remorcile la locul de însilozare a tulpinilor, adică pînă la maximum 3 kilometri. Pentru mărirea capacităţii remorcii şi evitarea pierderilor de tulpini, aceasta trebuie să fie prevăzută cu echipamente de mărire a capacităţii EMC.

Din analiza eficienţei economice a celor două tehnologii de eliberare a terenului de tulpini rezultă în mod evident superioritatea primei tehnologii care necesită un număr mai redus de tractoare şi mijloace de transport pentru strîngerea şi transportul tulpinilor. Aşa cum rezultă din prezentarea (în tabelul nr. 2) a unei formaţii minime de lucru (modul) care execută recoltarea sub formă de ştiuleţi şi transportul producţiei principale şi secundare la locul de depozitare, prima tehnologie economiseşte şapte tractoare şi şapte remorci folosite la transportul tulpinilor. Pe această bază, cheltuielile totale de recoltare şi transport sînt mai reduse în prima tehnologie cu 10—10,6 la sută faţă de a doua tehnologie de strîngerea cocenilor de porumb, iar necesarul de forţă de muncă înregistrează şi el o reducere de circa 30 la sută.

Modulele prezentate (formate din cîte 4 combine de recoltat porumb şi utilajele anexă necesare) realizează pe un schimb, recoltarea şi transportul producţiei principale şi secundare de pe mai mult de 10 ha cu porumb. În perioada optimă de recoltare (30 zile) un asemenea modul poate realiza întreg ciclul de lucrări pe o suprafaţă de 300 ha.

În acest an, există condiţii certe pentru ridicarea gradului de mecanizare a recoltării porumbului ; utilizînd toate utilajele din dotarea unităţilor şi aplicînd cele mai corespunzătoare tehnologii de recoltare, depozitare şi transport (potrivit condiţiilor de lucru concrete) se va putea recupera întîrzierea în vegetaţie a porumbului (specifică acestui an) şi se vor putea limita la minimum pierderile de recoltă, asigurîndu-se, totodată, condiţii optime pentru însămînţarea culturilor anului 1981.

Ion BIANU

Realizări de prestigiu ale creaţiei tehnice româneşti

Draglina hidraulică cu braţ telescopat — DH 3602

PREOCUPAREA constantă a Întreprinderii de utilaj greu „Progresul" din Brăila de a lărgi permanent gama utilajelor de construcţii pe care le fabrică s-a concretizat prin execuţia unui **utilaj unicat pe plan mondial : construcţia primei dragline din lume cu braţ telescopat.** Destinat lucrărilor de săpare în toate categoriile de sol, noul utilaj poate fi întîlnit în prezent pe şantierul Canalului Dunăre — Marea Neagră.

Draglina DH-3602 — cel mai complex utilaj fabricat pînă în prezent la Brăila — are braţul port-cupă format din patru tronsoane a 12 metri fiecare. Această originală soluţie tehnică, pusă la punct în cadrul atelierului de proiectare şi tehnologie al întreprinderii, permite ca prin telescoparea transoanelor să poată fi executate lucrări de săpare pînă la o distanţă de 33 metri faţă de locul în care staţionează utilajul. În ceea ce priveşte înălţimea maximă de ridicare a cupei — a cărei capacitate poate fi de 1 m³ în cazul rocilor dure şi de 2,5 m³ în cazul pămîntului moale — aceasta poate atinge 22 metri, încărcătura putînd fi astfel descărcată la distanţe mult mai mari decît cele de pînă acum.

Cele două motoare de antrenare a utilajului sînt şi ele de concepţie modernă (tip RABA MAN — diesel D 2156 — HM 6), cu şase cilindri şi dezvoltă o putere de 132 kW fiecare la 2 100 rot./min. Interesantă şi nouă este şi soluţia tehnică utilizată pentru acţionarea mecanismului de săpare care se realizează cu motor hidrostatic lent. Şenilele, de construcţie specială, sînt acţionate individual prin motor hidraulic cu pistoane axiale, cuplat direct de la un reductor planetar, viteza de deplasare a utilajului fiind cuprinsă între 0 km/oră şi 2,3 km/oră cu o pantă maximă de 60%. Pentru a se asigura excavatorului condiţii excelente de lucru, indiferent de anotimp, cabina este de tip închis, cu geamul rabatabil, cu ştergător de parbriz şi cu instalaţie de climatizare.

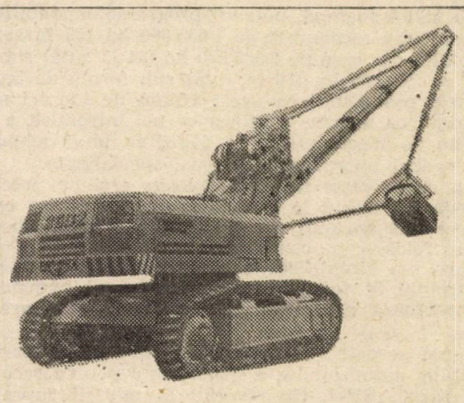

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

SPORIREA VALORII NOU CREATE – BAZA CREȘTERII EFICIENȚEI ECONOMICE

ÎN CURSUL anului trecut, sarcinile de plan la producția netă nu au fost îndeplinite decît în proporție de 90,9 la sută în economia brașoveană, aceasta datorită în special depășirii cheltuielilor materiale cu 20,1 lei la 1 000 lei producție marfă cît și restanțelor la producția fizică la 52 produse din cele 75 ce se urmăresc pe linie statistică.

Pentru realizarea integrală a producției fizice, în structura sortimentală planificată, a producției nete, comitetele județean, municipale, orășenești și comunale împreună cu consiliile oamenilor muncii, au întreprins acțiuni concrete pentru asigurarea la timp a necesarului de materii prime, materiale, repere, subansamble și ansamblele din cooperare, pentru mai buna utilizare a mașinilor și forței de muncă.

În paralel cu fabricația de bază a mașinilor, utilajelor și instalațiilor complexe ce se realizează în industria brașoveană, prin planurile de măsuri întocmite, s-a acordat o atenție deosebită realizării necesarului de piese de schimb pentru beneficiari și asigurarea unui raport de 25—30 la sută între producția de piese de schimb și producția utilajelor respective.

Au fost întreprinse analize privitoare la îmbunătățirea parametrilor tehnico-economici și funcționali ai produselor, respectarea tehnologiilor de fabricație, a disciplinei tehnologice și a muncii, a întăririi compartimentelor C.T.C. Consiliul județean de control muncitoresc al activității economice și sociale a urmărit zilnic modul cum se realizează producția fizică, producția destinată exportului, cît și planul de cooperare, luînd măsuri operative pentru respectarea disciplinei contractuale și a ritmicității producției.

La indicația Comitetului județean de partid, au fost întreprinse acțiuni pe linia încadrării întreprinderilor în sarcinile de creștere a productivității muncii. O atenție deosebită s-a acordat măsurilor privind organizarea științifică a producției și a muncii, asigurării asistenței tehnice pe schimburi, creșterea ponderii personalului productiv, polideservirii mașinilor, ridicării continue a nivelului de calificare și pregătire profesională. De asemenea, au fost luate măsuri de reanalizare și reactualizare a normelor de muncă și corelării acestora cu condițiile tehnice și tehnologice existente.

Organele și organizațiile de partid, consiliile oamenilor muncii din toate întreprinderile au întreprins măsuri pentru ca bugetele de venituri și cheltuieli să fie defalcate și cunoscute la nivelul fiecărei secții, iar elementele de cheltuieli pe produs să fie urmărite la fiecare loc de muncă; de pildă, la Întreprinderea de autocamioane începînd din trim. II 1980 s-a experimentat și generalizat planificarea cheltuielilor pe repere și urmărirea realizării acestora cu ajutorul calculatorului.

Au fost stabilite programe concrete de măsuri pentru reducerea consumurilor de materii prime și materiale, ca și pentru îmbunătățirea indicilor de valorificare a acestora și îndeosebi a metalului prin introducerea și extinderea unor tehnologii moderne care să contribuie la reducerea substanțială a adaosurilor de prelucrare și a pierderilor de orice fel din procesele tehnologice, folosirea unor utilaje de mare precizie, asigurarea sculelor de calitate superioară, normarea științifică a consumurilor de materii prime și materiale. În același timp, au fost întocmite programe de măsuri privind recuperarea și valorificarea tuturor materiilor prime și materialelor secundare refolosibile cît și asimilării de produse care să înlocuiască importul. Ca urmare a măsurilor luate, în primul semestru al anului sarcinile de plan la producția netă au fost depășite la activitatea industrială cu cca. 140 milioane lei, din care aproape 70 milioane provin din cadrul întreprinderilor industriale.

Aportul producției fizice

ÎN FUNDAMENTAREA bugetelor de venituri și cheltuieli s-a pornit de la producția fizică în sortimentația solicitată de beneficiari. Măsurile luate atît la nivelul întreprinderilor, unde realizarea producției este urmărită pe repere și faze de fabricație, cît și la nivelul județului, unde s-a instituit o urmărire zilnică a principalelor produse pe sortimentele planificate, au făcut ca la 50 din cele 75 produse urmărite operativ să se obțină depășiri. Așa s-a reușit ca la autocamioanele Diesel de mare capacitate, rulmenți, produse ale industriei electrotehnice, oțel aliat și superior, pompe centrifugale, produse macromoleculare, ciment, agregate minerale de carieră și altele să se obțină importante sporuri față de plan, fapt ce a permis ca pe primul semestru la producția globală industrială să se înregistreze o depășire de 245,6 milioane lei, iar la producția marfă 303,1 milioane lei.

Semnificativ este faptul că în unități ca : Întreprinderea de autocamioane, Combinatul de lianți-Hoghiz, Combinatul de prelucrarea lemnului, Combinatul de celuloză și hîrtie-Zărnești, unde în anul care a trecut și la începutul acestui an se înregistrau restanțe la producția fizică de camioane, hîrtie, ciment, mobilă, uși, ferestre, aplicarea cu fermitate a principiilor autogestiunii și autoconducerii muncitorești a determinat înlăturarea unor neajunsuri în aprovizionarea tehnico-materială, în cooperare, darea în funcțiune a noilor capacități, atingerea parametrilor proiectați și, ca urmare a diminuării și recuperării restanțelor la producția fizică, toate aceste întreprinderi au reușit să-și realizeze producția netă pe primul semestru a.c.

Nu același lucru se poate spune despre o serie de alte întreprinderi, între care, „Tractorul", Întreprinderea mecanică-Codlea, Întreprinderea de scule-Rișnov, Combinatul chimic din orașul Victoria, Întreprinderea de produse zaharoase, unde nerealizarea producției fizice a fost principalul factor al nerealizării valorii nou create la nivelele stabilite prin plan.

Spre exemplificare Întreprinderea de autocamioane care a depășit producția de autocamioane cu motor Diesel pe semestrul I cu 526 bucăți, iar la producția de motoare cu ardere internă depășirea a fost de 47 919 C.P. a făcut ca și planul producției nete pe semestrul I să fie depășit cu 55 065 mii lei. În schimb, la Întreprinderea „Tractorul" nerealizarea a 873 tractoare și a 337 967 C.P. motoare cu ardere internă au condus la nerealizarea a 30 959 mii lei producție netă.

În mod firesc pe parcursul realizării planului cererile beneficiarilor, în special a celor externi, suferă modificări. Important este ca deciziile în acordarea priorităților să aibă la bază criteriul economic, așa cum s-a procedat la Întreprinderea de autocamioane care deși nu și-a realizat planul pe total la autocamioane și autotractoare, datorită cererilor de autocamioane cu motor Diesel de mare putere (215 și 256 C.P.) s-a depășit planul la acestea, dar ele solicită un volum mai mare de cheltuieli și manoperă.

Reducerea cheltuielilor materiale

AL DOILEA factor de sporire a producției nete îl reprezintă reducerea cheltuielilor materiale. Amplele acțiuni întreprinse pentru diminuarea consumurilor specifice au făcut posibilă realizarea în semestrul I a.c. a unor importante economii pe ansamblul industriei județului, care au contribuit la reducerea cheltuielilor materiale ce se iau în calculul producției nete cu 51 585 000 lei.

Pentru amplificarea acestei acțiuni este necesar ca specialiștii din cadrul Ministerului Industriei Chimice să găsească soluții care să asigure reintroducerea în producție a deșeurilor de cauciuc ; în prezent, în județul Brașov rămîn neutilizate circa 1 000 tone deșeuri anual. Importante rezerve își așteaptă valorificarea și în unitățile aparținînd de Ministerul Industriei Ușoare, unde sînt necesare soluții în vederea valorificării deșeurilor textile cu compoziție eterogenă (fibre sintetice în amestec cu fibre naturale) care se găsesc în cantități foarte mari.

Analiza căilor de reducere a consumurilor materiale relevă necesitatea reașezării dinamice a normelor de consum la nivelul sarcinilor de reducere a cheltuielilor materiale. Reducînd consumurile materiale se obține o creștere a producției nete, realizîndu-se în același timp o scădere a efortului valutar pentru materialele aduse din import (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Întreprinderea	Materialul	U/M	±	Chelt. materiale la 1 000 lei P.M. ±	Producție netă + sau — (lei)
Întreprinderea de radiatoare și cabluri Brașov	metal	t	— 18,4	+ 36,6	— 1 196 000
	combustibil	t cc	— 169,9		
	gaze naturale	mii mc	— 152,8		
	energie electrică	MWh	— 173,2		
Întreprinderea de unelte și scule — Brașov	metal	t	— 52,1	+ 9,8	— 2 292 000
	combustibil	t cc	0		
	gaze naturale	mii mc	0		
	energie electrică	MWh	— 74,3		
Întreprinderea de scule — Rîșnov	metal	t	— 33,7	+ 25,5	— 30 225 000
	combustibil	t cc	+ 34,9		
	gaze naturale	mii mc	— 353		
	energie electrică	MWh	+1 723,5		

Din analiza normelor de consum, cheltuielilor materiale și producției nete la un număr de trei întreprinderi constructoare de mașini din județul Brașov, pe semestrul I 1980 se desprind niște concluzii pline de semnificație.

La Întreprinderea de scule Rîșnov, care și-a depășit normele de consum cu 34,9 tone combustibil convențional, energia electrică cu 1723,5 MWh iar costurile de producție cu 25,5 lei a făcut ca la producția netă să se înregistreze o nerealizare de 30 225 mii lei.

Întreprinderea de radiatoare și cabluri a depășit cheltuielile materiale cu 36,6 lei iar producția netă se prezintă cu o nerealizare de 1 196 mii lei.

La rîndul său Întreprinderea de unelte și scule — Brașov prin depășirea cheltuielilor materiale cu 9,8 lei s-a obținut și o producție netă cu 2 292 mii lei mai mică decît s-a prevăzut prin planul semestrului I a.c.

La ultimele două întreprinderi au fost înregistrate economii la metal, combustibil, gaze naturale și energie, ceea ce denotă lipsa de corelare între normele de consum și indicatorii de eficiență.

Se desprinde necesitatea asigurării unui caracter mai dinamic al normelor de consum, alinierii lor la sarcinile de reducere a cheltuielilor materiale care concordă cu interesele economice naționale.

Tabelul nr. 2

Întreprinderea	Producția netă + sau — (lei)	Beneficiul + sau — (lei)
„Electroprecizia"-Săcele	+ 811 000	+14 173 000
Întreprinderea mecanică Brașov	+12 894 000	+ 7 672 000
Întreprinderea „Nivea"	+ 2 683 000	+ 2 975 000
I.U.C. Făgăraș	+20 561 000	+ 326.000
I.A.T.C. Brașov	+ 4 981 000	+ 6 352 000
Întreprinderea mecanică Codlea	—15 025 000	— 6 130 000
Întreprinderea de unelte și scule Brașov	— 2 292 000	— 2 830 000
Întreprinderea de scule Rîșnov	—30 225 000	—11 017 000

Folosirea mai eficientă a pîrghiilor economico-financiare

PE FUNDALUL autogestiunii economice, al autoconducerii muncitorești, fiecare decizie trebuie gîndită în primul rînd sub raport economic. Pîrghiile administrative, birocratice, tehnocratice de conducere sînt înlocuite tot mai mult cu pîrghii economice.

Beneficiul, sporirea rentabilității definesc interesele întreprinderii, deoarece de realizarea lor depinde asigurarea fondurilor necesare atît pentru dezvoltare, construcții de locuințe și social-culturale, acțiuni sociale, cît și pentru satisfacerea intereselor personale de participare a oamenilor muncii la beneficii. Faptul că în anul 1979 nu s-a realizat planul de beneficii a afectat în primul rînd interesele economiei naționale, dar și cele ale întreprinderilor și ale producătorilor de bunuri materiale. Din această situație s-a tras în mod firesc concluzia că beneficiul, pentru a fi repartizat, trebuie mai întîi realizat.

Între gradul de realizare a planului de beneficii și cel al producției nete există o strînsă corelare, dat fiind faptul că beneficiul reprezintă o importantă pondere în valoarea nou creată.

Din datele tabelului nr. 2 se desprinde faptul că depășirea producției nete cu 20 milioane la Întreprinderea de utilaj chimic-Făgăraș, cu 12,9 milioane lei la Întreprinderea mecanică Brașov, cu 4 981 mii lei la Întreprinderea de articole tehnice din cauciuc-Brașov, cu 2 683 mii lei la Nivea și cu 811 mii la „Electroprecizia"-Săcele a făcut ca și planul de beneficii să fie depășit la toate cele 5 întreprinderi. În schimb, la Întreprinderea de scule-Rîșnov nerealizarea producției nete cu 30 225 mii lei a influențat și nerealizarea beneficiului cu 11 milioane, iar la Întreprinderea mecanică-Codlea prin nerealizarea cu 15 milioane lei a producției nete a făcut ca și beneficiul să înregistreze o restanță de 6,2 milioane lei.

Faptul că pe ansamblul industriei județului la o producție netă suplimentară de aproape 70 milioane lei se înregistrează un minus la beneficiu de 130 milioane lei, se datorește slabei ritmicități a fabricației, nerealizării producției marfă vîndută și încasată. Situația de mai sus relevă că în unitățile citate în a doua parte a tabelului, cea mai mare parte a livrărilor a fost lăsată pentru ultima decadă a lunii, fapt ce a dus la sporirea volumului facturilor neîncasate, la numeroase refuzuri de plată, litigii, penalități și cheltuieli de arbitraj care au grevat beneficiul.

Pe baza principiilor noului mecanism economico-financiar este necesar ca spécializarea și cooperarea să se dezvolte pe baze eficiente. Ca o primă reacție a întreprinderilor după trecerea la autogestiunea economică a fost restrîngerea cooperărilor și sporirea integrării lor în unitățile ce realizează produsul finit. La un moment dat s-a emis chiar ipoteza că piesele și subansamblele provenite din cooperare au, în general, o influență negativă asupra producției nete. Argumentele constau în faptul că produsele prin cooperare sînt încadrate atît cu cheltuielile materiale cît și cu manopera în cheltuielile produsului finit și că ele costă mai scump decît dacă ar fi realizate integrat. Ulterior, practica a dovedit nerentabilitatea în cazul apelării la unele întreprinderi nespecializate doar din lipsă de capacitate. Ca urmare, atît „Tractorul" cît și Întreprinderea de autocamioane au trecut pe criterii economice la specializarea unităților componente din cadrul centralei și deci la sprijinirea dotării tehnice și organizatorice a acestora încît să se justifice avantajele specializării.

Cu toate acestea se mai mențin o serie de cooperări neeficiente, cu influență negativă asupra producției nete și a beneficiilor. Așa, de pildă, cutia de viteză care a fost transferată de la Întreprinderea de autocamioane-Brașov la I.M.A.S.A. Sf. Gheorghe a avut o influență negativă asupra costurilor de 14,3 milioane pe sem. I 1980. La fel, prin transferul capotelor de cabină de la aceeași întreprindere la Întreprinderea meca-

Gheorghe RIZEA
vicepreședintele Consiliului județean de control muncitoresc al activității economice și sociale — Brașov

Ion OLTEANU
directorul Direcției județene de statistică — Brașov

(Continuare în pag. 14)

CREȘTEREA NIVELULUI DE TRAI, SCOPUL SUPREM AL POLITICII PARTIDULUI (II)

PE BAZA dezvoltării accelerate a forțelor de producție, s-a înfăptuit în țara noastră un amplu proces de perfecționare a relațiilor sociale, de adîncire a democrației socialiste, de statornicire a principiilor și normelor eticii și echității socialiste în întreaga viață socială, de ridicare pe o treaptă mereu mai înaltă a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor, de afirmare plenară a personalității umane. În acest context, **dobîndește un rol tot mai important legea repartiției după muncă,** exprimînd relațiile dintre membrii societății socialiste, relații ce se formează în legătură cu crearea și repartizarea acelei părți a produsului social, respectiv a venitului național destinată consumului individual în funcție de cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii depuse.

În spiritul eticii și echității socialiste realizarea intereselor individuale este condiționată de participarea fiecărui om la creșterea volumului și eficienței muncii sociale, la realizarea premiselor necesare înfăptuirii scopului producției socialiste. Repartiția după muncă asigură astfel în cel mai înalt grad cointeresarea materială a oamenilor muncii, armonizînd interesele economice personale cu cele fundamentale ale societății.

Politica economică a partidului nostru urmărește cu consecvență **corelarea cît mai strînsă a veniturilor cu aportul fiecărui om al muncii la activitatea economico-socială, cu posibilitățile pe care le oferă creșterea venitului național.** Într-o asemenea viziune, în decursul anilor edificării societății socialiste, partidul nostru a urmărit constant ca, pe măsura sporirii necontenite a venitului național, o parte tot mai însemnată a fondului general de consum să fie alocată fondului de consum individual. Semnificativă în acest sens este creșterea retribuției medii nete a personalului muncitor (lei lunar) de la 337 lei cît era în anul 1950, la 1 028 lei în anul 1965 și la 2 256 lei în anul 1980, adică fiind de 6,7 ori mai mare în 1980 față de 1950.

Acționînd în spiritul echității și dreptății sociale, partidul nostru a asigurat **o creștere mai accentuată și mai rapidă a veniturilor mici.** În întreaga perioadă 1950—1980, retribuția minimă a sporit de 8,8 ori, mai mult decît a crescut retribuția medie netă și, deci, mai rapid decît veniturile mari.

Din analiza sporului absolut, pe cele două perioade de 15 ani rezultă că în ultimul deceniu și jumătate mărimea sporului a fost de 812 lei, de aproape 2 ori mai mare față de primele 3 cincinale. O asemenea tendință demonstrează preocuparea consecventă a partidului nostru, mai ales după anul 1965, de a realiza un raport echitabil între veniturile mari și cele mici. Dacă în anul 1950 acest raport era de aproape 23 la 1, în 1965 de circa 10 la 1, în prezent el este de 5,5 la 1.

Fără a realiza o nivelare a veniturilor, acest raport realizat în prezent asigură atît o cointeresare materială personală eficientă pentru toți oamenii muncii în raport cu cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii efectuate, cît și respectarea principiilor eticii și echității socialiste în repartiția fondului de consum individual. La Congresul al II-lea al consiliilor populare, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a accentuat încă o dată necesitatea creșterii mult mai substanțiale a veniturilor mici — mărind proporțional și corespunzător, în limitele acestui raport, și veniturile mari. **„Desigur — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — noi înțelegem că trebuie să existe o diferențiere în retribuție în raport de muncă și de calitate. Această diferențiere există și o vom păstra, dar ea trebuie să fie în spiritul principiilor comuniste, ale eticii, în raport cu munca depusă și să nu depășească anumite limite, deoarece nu s-ar mai încadra în principiile socialiste și comuniste, ci în principiile care aparțin altei societăți pe care noi am lichidat-o pentru totdeauna în România".**

În aprecierea justeței politicii partidului nostru de creștere a nivelului de trai, trebuie să ținem seama de **raportul care se creează între dinamica veniturilor oamenilor muncii și evoluția prețurilor.**

Stabilitatea economiei naționale a asigurat, pentru întreaga perioadă 1950—1980, o creștere a retribuției în condițiile unui control strict al prețurilor care, în general, nu au depășit în această perioadă un procent pe an. Această evoluție evidențiază într-adevăr o sporire a retribuției reale a personalului muncitor, ceea ce echivalează cu creșterea puterii de cumpărare de 4,2 ori în anul 1980 față de 1950.

Iată cîteva exemple care ilustrează că această creștere a retribuției este o creștere reală, că s-a mărit în mod corespunzător puterea de cumpărare, exprimată în produse de interes general.

Cu retribuția din 1950, așa cum a arătat secretarul general al partidului, se puteau cumpăra 153 buc de pîine albă de 500 de grame, iar cu cea de acum se pot cumpăra 1 025 buc. de pîine; carne de porc, de exemplu, se puteau cumpăra 42 kg, iar acum se cumpără 90 kg ; pui de găină, 19 kg, iar în prezent 94 kg și așa mai departe.

Paralel cu dezvoltarea în ritm susținut a economiei naționale, cu realizarea de progrese în creșterea și modernizarea producției agricole veniturile nominale nete ale țăranilor au sporit continuu. În prezent această creștere este de 7,7 ori față de anul 1950, cel mai mare spor, de 795 lei, înregistrîndu-se în perioada 1966—1980, față de numai 328 lei în primii 15 ani ai construcției socialiste. Această creștere de peste 2 ori a sporului veniturilor nominale nete ale țărănimii obținute din munca în CAP și din gospodăriile personale, pe o persoană activă, în ultimul deceniu și jumătate în raport cu perioada 1951—1965 constituie încă un argument că această etapă este cea mai fertilă din istoria dezvoltării socialiste a României și în ceea ce privește ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii de la sate.

Totodată, este necesar să subliniem că această creștere a veniturilor nominale nete ale țăranilor a avut ca rezultat îmbunătățirea raportului — în spiritul echității și dreptății socialiste — dintre veniturile oamenilor muncii din agricultură și retribuția medie netă a personalului muncitor. Dacă în anul 1950 acest raport era de peste 2 ori, în prezent el este de cca 1,7 ori.

Înțelegerea dimensiunilor pe care le îmbracă creșterea nivelului de trai, material și spiritual al poporului, în această perioadă, presupune și analiza veniturilor obținute de populație din fondurile sociale de consum. Cei 30 de ani de construcție socialistă sînt însoțiți de o creștere de 17 ori a acestor venituri pe un locuitor, ceea ce demonstrează preocuparea majoră a partidului și statului nostru pentru satisfacerea la un nivel superior a nevoilor sociale ale oamenilor muncii, paralel cu creșterea avuției naționale, a venitului național.

Sporind veniturile oamenilor muncii, partidul și statul nostru s-au preocupat, în același timp, pentru dezvoltarea și diversificarea producției de bunuri de consum și servicii pentru populație, asigurînd în acest fel **un echilibru permanent între expresia valorică și fizică a condițiilor de creștere a nivelului de trai.** Rezultatul unei asemenea politici științifice, realiste se concretizează în creșterea desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist de 16 ori în prezent față de anul 1950.

Pe o asemenea bază a fost posibil să sporească consumul mediu anual pe locuitor la carne și produse din carne, lapte și produse din lapte, ouă, zahăr și produse din zahăr, legume și produse din legume, fructe și produse din fructe, țesături, încălțăminte și altele. Și aici este demn de reținut că perioada 1966—1980 se caracterizează prin creșterile cele mai substanțiale. Sporul consumului pe locuitor este de peste 3 ori mai mare la carne și produse din carne, de peste 8 ori la legume și produse din legume etc.

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Întregirea tabloului ce caracterizează realizările obținute de țara noastră în ridicarea nivelului de trai al poporului necesită și analiza evoluției tarifelor la servicii către populație, a locuințelor construite din fondurile statului, a pensiilor pentru asigurări sociale, precum și multe alte înfăptuiri în domeniile social-culturale în toate zonele și localitățile țării.

Dacă ne-am opri numai la numărul apartamentelor construite din fondurile statului, în perioada 1950—1980, cifra este impresionantă, aproape 2 milioane. De asemenea, dezvoltarea economico-socială armonioasă a teritoriului a avut ca rezultat creșterea numărului orașelor de la 148 în 1950 la 365 în prezent, populația urbană reprezentînd astăzi peste 50% din totalul locuitorilor țării.

Pe fondul măreților realizări obținute de poporul nostru în dezvoltarea sa economico-socială actualul cincinal se înscrie cu cele mai semnificative înfăptuiri. Pe întregul cincinal se înregistrează cea mai puternică creștere a retribuției reale din istoria dezvoltării planificate a României, aceasta fiind de circa 30 la sută față de 18—20 la sută prevăzută în Directivele Congresului al XI-lea, veniturile reale ale țărănimii cu 30 la sută față de 20—25 la sută. Concomitent, actualul cincinal înscrie și o creștere a veniturilor obținute de populație din fondurile sociale de consum cu peste 40 la sută.

În condițiile unui indice general al prețurilor de circa 8 la sută, în actualul cincinal are loc o sporire a puterii de cumpărare a populației, reflectată în creșterea volumului desfacerii de mărfuri cu 52 la sută și în ridicarea consumului mediu anual pe locuitor la produsele de interes general.

Înfăptuirea prevederilor planului cincinal de dezvoltare economico-socială pe perioada 1981—1985 va permite creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Potrivit Programului-directivă de creștere a nivelului de trai, aprobat de Congresul al XII-lea al partidului, veniturile totale reale ale populației urmează să sporească în anul 1985 cu 23—25 la sută față de anul 1980, retribuția medie reală mărindu-se cu 16—18 la sută, în condițiile menținerii raportului de 5,5 la 1 între retribuția minimă și maximă. Și în această perioadă se va înregistra o creștere mai substanțială a veniturilor mici, retribuția minimă sporind de la 1425 lei lunar în 1980 la 1985 lei în 1985. Concomitent se va urmări ,realizarea unei corelații mai echilibrate între veniturile oamenilor muncii de la orașe și sate, astfel că veniturile reale ale țărănimii vor crește cu 20—25 la sută.

Ca urmare a sporirii cheltuielilor social-culturale finanțate din bugetul de stat, precum și din veniturile proprii ale unităților economice, pentru dezvoltarea învățămîntului, ocrotirii sănătății, asistenței sociale, culturii și sportului, în anul 1985 se va ajunge la 14 200 lei pe o familie față de 12 000 lei în 1980 și 8 780 lei în 1975.

O atenție tot mai mare este acordată problemelor referitoare la instruirea multilaterală — profesională, politică și culturală — a generațiilor tinere, formării cadrelor. În acest sens au o semnificație specială Legea educației și învățămîntului și hotărîrile primului Congres al educației și învățămîntului, organizat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, menite să asigure un învățămînt modern, revoluționar, strîns legat de viață, de nevoile dezvoltării social-economice. În prezent în învățămîntul de toate gradele sînt cuprinși peste 6 milioane de copii și tineri ; fiecare al patrulea cetățean al țării urmează o formă organizată de învățămînt.

De asemenea, în domeniul ocrotirii sănătății se pune accentul pe organizarea acțiunilor profilactice de identificare și prevenire a cauzelor care influențează negativ sănătatea publică.

Pe fondul menținerii în limite strict controlate a dinamicii prețurilor la bunurile de consum și a tarifelor la prestațiile de servicii, va crește puterea de cumpărare a populației, reflectată în sporirea volumului desfacerilor de mărfuri cu 30—35 la sută în 1985 față de 1980, iar volumul prestărilor de servicii va crește cu 54 la sută. Aceste modificări vor avea ca rezultat creșterea consumului mediu pe locuitor la produsele de interes general.

Paralel cu înfăptuirea acestor prevederi, ridicarea nivelului de trai și îmbunătățirea calității vieții poporului nostru se vor realiza și prin construirea a 1 100 000 de apartamente din fondurile statului, precum și prin trecerea la înfăptuirea etapei a doua a programului de reducere a duratei săptămînii de lucru, astfel ca pînă la sfîrșitul cincinalului 1981—1985 să se generalizeze săptămîna de lucru de 44 ore.

„Toate acestea — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — vorbesc de la sine și demonstrează cu putere faptul că tot ceea ce realizăm în patria noastră este destinat dezvoltării generale a țării, precum și ridicării nivelului de trai al poporului— esența societății socialiste, esența politicii partidului nostru comunist care pune pe prim plan omul cu necesitățile sale, manifestarea plenară a personalității umane, realizarea unei societăți în care omul să se bucure din plin de cuceririle civilizației materiale și spirituale, să fie participant activ la făurirea propriului său destin".**

Dumitru CIUCUR
Constantin POPESCU

Sporirea valorii nou create

(Urmare din pag. 12)

nică-Brașov costurile au sporit cu 73,2 milioane lei. Desigur, soluția nu trebuie căutată în sporirea integrării în fabricație, ci în sprijinirea întreprinderilor menționate de către centralele și ministerele de resort pentru a justifica avantajele specializării, prin stabilirea unor prețuri corespunzătoare la care să livreze produsele sau reperele întreprinderii colaboratoare.

Noul mecanism economic a creat un cadru favorabil afirmării tot mai depline a principiului autoconducerii muncitorești, participării efective a celor ce muncesc la luarea deciziilor. În acest scop, în marea majoritate a întreprinderilor brașovene, bugetele de venituri și cheltuieli au fost defalcate pe secții și ateliere. Faptul a creat condiții pentru aplicarea unor metode de conducere și organizare cum ar fi : conducerea prin bugete, prin costuri normate, prin excepție. Totodată, informaticienii au elaborat lucrări care au permis urmărirea operativă a producției nete și a costurilor paralel cu realizarea producției fizice.

În vederea realizării exemplare a sarcinilor de plan au luat naștere numeroase inițiative muncitorești. Așa, de pildă, inițiativa intitulată sugestiv „Prin autoconducere muncitorească la o nouă calitate", extinsă la un număr de 12 întreprinderi, a determinat numeroase dezbateri în fața panourilor cu rezultatele obținute în creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor, creșterea producției nete și a beneficiilor și a condus la găsirea de soluții practice care, la nivelul semestrului I a.c. au adus o eficiență economică de peste 6 milioane lei.

În întreprinderi ca : „Electroprecizia"-Săcele, Întreprinderea chimică-Rișnov, în care se aplică această acțiune, s-au găsit soluții pentru recuperarea restanțelor la motoare electrice în cazul primei unități și la asimilarea unor produse de înaltă rentabilitate în cazul celei de a doua, la ambele înregistrîndu-se importante sporuri de producție netă.

O altă inițiativă : „Contul colector de economii al grupei sindicale", aplicată în 55 de unități, a condus la economisirea, la nivelul industriei județului, a 1 465 tone metal, 13 tone combustibil convențional, 959 mii m³ gaze naturale, 186 tone benzină și 330 tone motorină, cu o eficiență economică de peste 67 mil. lei. Dintre acțiunile mai recente se remarcă cea intitulată : „A doua viață a pieselor de schimb", la care numai întreprinderile „Hidromecanica" și „Tractorul" au înscris o economie de 1,3 milioane lei, provenite din recondiționarea pieselor de schimb.

De remarcat este faptul că inițiativele mai sus-menționate contribuie la departajarea formațiilor de lucru, a fiecărui producător după contribuția pe care o aduce la sporirea eficienței activității economice, lucru de care se ține cont atît în definitivarea acordului global, cît și la împărțirea fondului de participare la beneficii. Amplificarea acestei acțiuni readuce în atenție necesitatea intensificării eforturilor de implementare a sistemelor informatice, de folosire mai intensă a tehnicii de calcul în fundamentarea normelor de consum, manoperă și materiale, în urmărirea rezultatelor la nivelul fiecărui colectiv și formație de lucru. În acest fel se va putea asigura o lărgire a atribuțiilor și răspunderilor privind buna gospodărire a mijloacelor materiale și bănești puse la dispoziția întreprinderilor pentru realizarea sarcinilor de plan.

Colaborarea și cooperarea tehnico-științifică a României cu țările socialiste

CA URMARE a eforturilor desfășurate de partidul și statul nostru, de oamenii de știință și cercetătorii români, prin orientarea și dezvoltarea activității științifice și spre cele mai actuale probleme legate de avîntul economiei naționale și de progresul tehnic neîntrerupt, în România au fost dobîndite realizări valoroase într-un șir de domenii cum sînt: chimia și petrochimia, extracția și prelucrarea țițeiului, construcțiile de mașini, electrotehnica, electronica, tehnica de calcul, matematica, fizica nucleară, medicina, agricultura, biologia și altele. În toate marile realizări dobîndite de poporul nostru în anii construcției socialiste, se află încorporat organic și aportul științei, al cercetătorilor și specialiștilor din diferitele domenii de activitate, care dezvoltînd și adîncind mai departe tradiții valoroase ale științei românești, au contribuit la soluționarea problemelor complexe ale mersului înainte al patriei noastre pe calea progresului și civilizației.

În această privință, referindu-ne numai la perioada actualului cincinal, cîteva date sintetice privind aportul științei și tehnologiei la dezvoltarea economică sînt deosebit de semnificative: realizarea a peste 10 mii de noi mașini, utilaje și instalații, 5 000 de noi materiale și bunuri de consum și aproape 9 000 de tehnologii noi și modernizate; realizarea pe bază de concepție românească a peste 80% din producția curentă de mașini, utilaje și instalații și a peste 90% din tehnologiile introduse în producție. Toate aceste realizări au condus la faptul că la sfîrșitul anului 1980 cca. 44% din valoarea producției industriale să reprezinte produsele noi și reproiectate, introduse în fabricație începînd din anul 1976.

Afirmarea tot mai viguroasă a științei în societatea noastră, este rezultatul politicii Partidului Comunist Român și a statului socialist, care a asigurat dezvoltarea continuă a bazei materiale a activității de cercetare, pregătirea cadrelor de specialiști, creșterea rolului științei moderne în toate domeniile vieții economico-sociale. Astfel, de la 50 de mii persoane ocupate în 1965 în activitatea de cercetare-dezvoltare numărul acestora a ajuns la 200 de mii în anul 1980, în timp ce investițiile pentru baza materială a cercetării au crescut de 4,5 ori, iar cheltuielile curente de cercetare de aproape 10 ori în aceeași perioadă. Aceste ritmuri de creștere sînt printre cele mai mari din lume.

Un rol hotărîtor în dezvoltarea științei și tehnologiei românești a avut și are preocuparea permanentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, pentru stimularea puternică a gîndirii științifice creatoare românești și legarea ei tot mai strînsă de cerințele complexe ale progresului societății noastre, pentru așezarea fermă, la baza dezvoltării economico-sociale și a întregii opere de construcție socialistă, a celor mai avansate cuceriri ale revoluției tehnico-științifice. Pornindu-se de la necesitățile concrete ale asigurării progresului general al societății în viitorul cincinal, precum și în următoarele două decenii, din inițiativa și sub conducerea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-a elaborat „Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000", precum și Programul-directivă de cercetare-dezvoltare în domeniul energiei pe perioada pînă în 1980 și orientările principale pînă în anul 2000, adoptate de Congresul al XII-lea al P.C.R. Așa cum arăta Secretarul general al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu, în raportul prezentat la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., „Orientarea de bază a programului-directivă o constituie afirmarea revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate, creșterea rolului științei în modernizarea economiei naționale, a întregii vieți sociale, în conducerea societății, legarea tot mai strînsă a cercetării de producție, accentuarea contribuției creației științifice românești la progresul multilateral și dinamic al țării noastre, la îmbogățirea tezaurului cunoașterii universale, astfel încît deceniul următor să devină cu adevărat deceniul științei, tehnicii, calității și eficienței"

Întregul efectiv de oameni ai muncii din domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic este astfel puternic mobilizat pentru a-și aduce contribuția la transpunerea în viață a sarcinilor stabilite de partid pentru viitoarea perioadă. Sub conducerea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, institutele centrale de cercetare și academiile de profil din țara noastră și-au însușit un nou stil de muncă, și-au legat mai strîns activitatea de sarcinile actuale și de perspectivă ale construcției economico-sociale, orientîndu-și obiectivele de cercetare pe perioada 1981—1985, în principal spre lărgirea bazei de materii prime și energie, elaborarea de noi tehnologii pentru utilizarea mai eficientă a resurselor naționale, realizarea de noi tipuri de mașini, utilaje, echipamente și instalații cu consumuri materiale reduse și de înaltă productivitate și eficiență, găsirea unor căi de sporire a producției agricole, gospodărirea mai bună a pămîntului și apelor, ocrotirea sănătății și creșterea calității vieții ș.a.

România — pe orbita schimbului internațional de valori științifice și tehnologice

DEZVOLTAREA **multilaterală și în ritm susținut a economiei naționale, a științei și tehnologiei** în țara noastră corespunzător cerințelor revoluției științifico-tehnice, a **făcut posibilă și necesară extinderea continuă a relațiilor economice, științifice și tehnologice cu alte țări,** participarea tot mai largă a României la circuitul de valori pe plan mondial. Participarea activă a României la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de valori științifice și tehnologice are loc pe baza principiilor politicii sale externe, întemeiată pe respectarea suveranității și independenței naționale, deplina egalitate în drepturi, neamestecul în treburile interne și avantajul reciproc, găsindu-și expresia în promovarea și susținerea permanentă a eforturilor privind instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale, democratizarea relațiilor internaționale, elaborarea unor noi norme de drept internațional, în concordanță cu schimbările produse în lume etc.

Corespunzător acestei politici, cooperarea în domeniul științei și tehnologiei dintre România și alte state s-a concretizat prin încheierea unui însemnat număr de acorduri, convenții și alte documente de colaborare bilaterală și multilaterală cu peste 75 de țări ale lumii, cu toate țările socialiste, cu peste 40 de țări în curs de dezvoltare și cu majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate din Europa, America de Nord și Asia, documente care constituie cadrul realizării unor acțiuni cu efecte importante asupra dezvoltării economiei, științei și tehnologiei și vizînd consecințe economice și comerciale reciproc avantajoase pentru parteneri.

În extinderea și întărirea relațiilor de cooperare internațională a României, în crearea unui cadru deosebit de favorabil pentru aceasta, un rol deosebit l-au avut vizitele și convorbirile șefului statului român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, într-un număr însemnat de țări socialiste, în curs de dezvoltare și capitaliste dezvoltate, care — prin contactele realizate la cel mai înalt nivel — au permis identificarea de noi posibilități de conlucrare cu țările respective, inclusiv în domeniul științei și tehnologiei.

În ansamblul relațiilor de colaborare tehnico-științifică internațională ale României, un loc principal îl ocupă colaborarea cu țările socialiste, care s-a dezvoltat și perfecționat continuu, pe măsura dezvoltării multilaterale economico-sociale a acestor țări. Colaborarea și cooperarea științifică și tehnologică între România și țările socialiste se realizează în forme variate atît bilateral, în special prin intermediul Comisiilor (subcomisiilor) mixte de colaborare tehnico-științifică, cît și pe linie multilaterală, în cadrul C.A.E.R. și altor organizații internaționale ale țărilor membre ale C.A.E.R., la această activitate fiind atrase numeroase organe centrale și organizații economice și de cercetare-dezvoltare din aceste țări.

În cadrul colaborării cu țările socialiste, **colaborarea și cooperarea științifică și tehnică dintre România și U.R.S.S. ocupă un loc important,** cunoscînd o dezvoltare continuă. Astfel, numai în actualul cincinal, pe baza Planului de colaborare și cooperare științifică și tehnologică dintre cele două țări, se desfășoară o largă conlucrare între ministere, departamente și organizații de cercetare și proiectare, în cadrul unui număr important de obiective și teme de interes reciproc, din domeniul cercetării științifice și dezvoltării tehnologice. În prezent, aproximativ 60 organizații românești și peste 70 sovietice efectuează cercetări în colaborare în domenii cum sînt: chimie și petrochimie, electronică, electrotehnică, fizică și fizică nucleară, informatică și tehnică de calcul, energetică, metalurgia

metalelor neferoase, forajul și exploatarea sondelor, construcții de mașini, construcții și materiale de construcții, ameliorarea și agrotehnica cerealelor și plantelor tehnice ș.a.

Pregătind baza aprofundării colaborării pentru cincinalul următor, în iunie 1980 a fost semnat, la București, „Programul de colaborare și cooperare tehnico-științifică dintre R.S. România și U.R.S.S. pe perioada 1981—1985", care cuprinde un număr important de obiective de cooperare tehnico-științifică ; este vorba, în principal, de crearea unor noi tipuri de mașini și utilaje, elaborarea unor noi procese tehnologice și noi materiale etc., în domenii ca : industria minieră și a petrolului, chimică și petrochimică, energetică, construcții de mașini, electrotehnică și electronică, automatică și tehnică de calcul, metalurgie, construcții, transporturi, agricultură și industrie alimentară etc. Se prevede, totodată, abordarea de noi teme de colaborare și cooperare din domenii de vîrf ale științei și tehnologiei de mare importanță și actualitate pentru economiile celor două țări, cum sînt : utilizarea noilor surse de energie, gospodărirea rațională și conservarea energiei și combustibililor, elaborarea de procedee de prelucrare fără reziduuri a materiilor prime, utilizarea roboților industriali și a tehnicii de calcul în conducerea proceselor tehnologice, extinderea utilizării în economie a fizicii tehnice, biologiei, geneticii etc.

Un cadru favorabil pentru dezvoltarea colaborării tehnico-științifice dintre România și Uniunea Sovietică l-a asigurat Comisia mixtă de colaborare tehnico-științifică, creată în baza Acordului interguvernamental semnat în 1950. Colaborarea prin intermediul acestei comisii este orientată spre acțiuni de cooperare în cercetare-dezvoltare pe teme de interes comun și totodată, spre transmiterea reciprocă de documentații tehnice și proiecte de execuție pentru mașini, instalații, aparate, obiective industriale și social-culturale, precum și de documentații tehnologice pentru asimilarea de noi produse și ridicarea nivelului calitativ al celor existente, spre transmiterea reciprocă de materiale biologice, informații tehnico-științifice etc. Acestor schimburi, care vizează domenii importante ale economiilor naționale ale celor două țări ca : industria extractivă, industria chimică, electronică, electrotehnică, industria constructoare de mașini, metalurgică etc., li se adaugă numeroase trimiteri de specialiști pentru documentare și schimb de experiență.

Rezultate importante s-au obținut de asemenea în colaborarea tehnico-științifică bilaterală desfășurată pe linia **comisiilor mixte dintre România și celelalte țări socialiste.** Cu Bulgaria, Cehoslovacia, R.P. Chineză, R.D. Germană, Iugoslavia, Polonia, Ungaria, R.P.D. Coreeană, R.P. Mongolă, Cuba și Albania, prin comisiile mixte de colaborare tehnico-științifică, s-a realizat un însemnat transfer reciproc de documentații științifice și tehnologice, proiecte, studii etc., a căror aplicare în economiile acestor țări și a României a contribuit la însușirea sau perfecționarea mai rapidă a unor mașini, utilaje, instalații, la introducerea unor procese tehnologice sau îmbunătățirea celor existente în cele mai importante ramuri ale economiei naționale. Totodată, trimiterile reciproce de specialiști pentru cunoașterea experienței înaintate tehnico-științifice și de producție a contribuit la perfecționarea continuă a pregătirii cadrelor și la introducerea noului în activitatea producției materiale.

O rodnică colaborare tehnico-științifică s-a realizat cu R.P. Chineză în domeniile industriei chimice, construcțiilor de mașini, electronicii și electrotehnicii, tehnicii de calcul, informaticii, metalurgiei, precum și în valorificarea unor materii prime minerale. Rezultate valoroase s-au obținut în colaborare cu Bulgaria în domeniile metalurgiei, construcțiilor de mașini, chimiei și agriculturii ; cu Cehoslovacia, R.D. Germană și Iugoslavia în domeniile construcțiilor de mașini, electrotehnicii și electronicii, chimiei și metalurgiei, construcțiilor și materialelor de construcții ; cu Polonia în domeniile chimiei, construcțiilor navale, tehnicii de calcul, industriei carbonifere și metalurgice ; cu Ungaria în domeniile construcțiilor de mașini, electrotehnicii, chimiei și petrochimiei, industriei hîrtiei și celulozei etc.

Colaborarea și cooperarea științifică și tehnologică între România și unele țări socialiste se realizează de asemenea pe linia legăturilor directe dintre ministere și alte instituții centrale interesate printre care în primul rînd trebuie să menționăm relațiile de colaborare directă stabilite între Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie din R.S. România și organele centrale pentru știință și tehnologie din Bulgaria, Cehoslovacia, Cuba, R.D. Germană, Iugoslavia, R.P. Mongolă, Polonia și Ungaria. Importante acțiuni de colaborare științifică între România și țările socialiste au la bază acordurile cultural-științifice încheiate la nivelul guvernelor, precum și convențiile de colaborare și programele de aplicare a acestora încheiate între Academia R.S. România și academiile de științe din țările respective.

În relațiile de colaborare dintre România și unele țări socialiste, un loc tot mai important îl ocupă **realizarea prin cooperare, pe bază de programe și planuri comune de lucru, a unor lucrări de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică** în diferite domenii ale economiei naționale. Pe baza programelor de cooperare bilaterală, în perioada 1976—1980 s-au desfășurat activități comune pentru rezolvarea unui număr de peste 300 obiective de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică de interes reciproc. În cadrul realizării acestor obiective, multe din acțiunile de cooperare au fost tratate complex de la aspectele tehnico-științifice pînă la cooperarea în producție, conlucrarea strînsă în domeniul științei și tehnologiei contribuind astfel în multe cazuri la dezvoltarea cooperării economice.

Colaborarea științifică și tehnică a Republicii Socialiste România cu unele țări socialiste se realizează, de asemenea și în cadru multilateral, prin participarea activă a țării noastre în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc pe baza Programului complex și a programelor speciale de colaborare de lungă durată. România participă la un număr de circa 100 de convenții de cooperare tehnico-științifică în domenii importante ale științei și tehnologiei, referitoare la: lărgirea bazei energetice și de combustibili și asimilarea în economie de noi surse de energie; crearea de noi tehnologii și perfecționarea celor existente pentru valorificarea superioară a resurselor naturale; crearea de noi mașini, utilaje și instalații precum și de noi materiale și înlocuitori pentru economia națională, precum și la programe de cooperare în domenii ca: biofizica, coroziunea, masele plastice, catalizatorii, valorificarea superioară a materiei prime lemnoase, a resurselor oceanului planetar etc. Desigur, nu este posibil în acest cadru să expunem ansamblul direcțiilor și domeniilor în care s-au realizat sau se realizează acțiuni de colaborare bi și multilaterale între România și țările socialiste acțiuni care au avut și au efecte pozitive atît pe plan științific cît și economic pentru toate părțile, contribuind la progresul fiecărei țări participante. Ceea ce dorim să subliniem este faptul că România a acționat și acționează neabătut pentru dezvoltarea și adîncirea relațiilor de colaborare și cooperare tehnico-științifică cu toate țările socialiste.

Sporirea rolului științei și tehnologiei în relațiile externe ale României

PROGRAMUL Partidului Comunist Român, Directivele Congresului al XII-lea și Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000, precum și Programul-directivă în domeniul energiei pe aceeași perioadă, prevăd pentru perioada următoare o deosebită creștere a aportului științei și tehnologiei la întreaga dezvoltare economico-socială a țării, pentru satisfacerea cerințelor concrete ale modernizării industriei, agriculturii și celorlalte ramuri economice, pentru perfecționarea organizării și conducerii întregii societăți. Ca atare, și **cooperarea tehnico-științifică va ocupa, în viitorii ani, un loc tot mai important în relațiile externe ale României,** dezvoltarea și intensificarea cooperării în știință și tehnologie trebuind să corespundă într-o măsură tot mai mare necesităților de creștere accelerată și modernizare a forțelor de producție, să faciliteze accesul larg la realizările științei și tehnologiei contemporane, să contribuie în mai mare măsură la dezvoltarea economiei naționale.

În vederea realizării acestor obiective, colaborarea și cooperarea tehnico-științifică a României cu țările socialiste va continua să se dezvolte. În acest scop au fost convenite sau sînt în curs de convenire programe de cooperare bilaterale pe 5 sau 10 ani pentru rezolvarea cu eforturi comune a unor obiective de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic. Au fost semnate deja programe de cooperare cu Bulgaria, R.D. Germană, Uniunea Sovietică, altele urmînd a fi semnate încă în acest an cu Cehoslovacia, Cuba, Iugoslavia, R.P. Mongolă, Polonia și Ungaria.

Obiectivele de cooperare convenite sau în curs de convenire în cadrul programelor respective sînt orientate spre rezolvarea unor lucrări de cercetare-dezvoltare menite să conducă la: reducerea cheltuielilor materiale de producție, avînd în vedere economia de metal, cocs, energie, lemn, combaterea coroziunii, micșorarea consumurilor specifice de materii prime și energie; valorificarea unor noi resurse de materii prime (asigurarea bazei de materii prime pentru aluminiu, valorificarea șisturilor bituminoase, a zăcămintelor de metale rare, de mi-

Alexandru DRĂGUȚ
șef Sector cooperare și relații internaționale din Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie

(Continuare în pag. 27)

CITITORII AU CUVÎNTUL

Contracte

ARTICOLUL 25 din Legea contractelor economice nr. 71/1969 prevede modalitatea de încheiere a contractelor economice, respectiv emiterea comenzii de către unitatea beneficiară, obligația furnizorului de a emite proiectul de contract în termen de 30 zile de la primirea comenzii beneficiarului și, în sfîrșit, restituirea acestui proiect de contract, semnat cu sau fără obiecțiuni în termen de 20 de zile de la data primirii ei. Acest circuit este strict reglementat și, în același timp, limitat de termenele legii, dintr-o rațiune practică evidentă: operativitate în încheierea contractelor economice în vederea trecerii cît mai rapide la producție, la îndeplinirea prevederilor de plan, în ultimă instanță la satisfacerea necesităților consumatorilor.

În cazul în care există obiecții, ele trebuie conciliate, iar cînd nici atunci nu se ajunge la vreo soluție, trebuie sesizate organele competente în vederea rezolvării neînțelegerii. Dacă furnizorul depășește termenul de 5 zile admis pentru sesizare, „obiecțiile beneficiarului se consideră acceptate dacă nu contravin legii". Această prevedere a legii este bine venită. De ce nu operează însă o dispoziție asemănătoare și în cazul nerespectării termenului de 20 zile de restituire a contractului semnat de către beneficiar?

Ștefan HERCHI
jurisconsult la Întreprinderea de confecții din Oradea

Energie

ELABORAREA bilanțurilor energetice de către fiecare întreprindere este o măsură utilă. Această acțiune a condus, în întreprinderile constructoare de mașini, prin măsurile stabilite prin bilanțuri, la importante economii de energie sub toate formele. Totodată, bilanțurile energetice elaborate au stabilit randamentele în exploatare pe principalele grupe de utilaje energointensive, ceea ce ne-a permis să departajăm utilajele cu randamente mici (exemplu: cuptoarele industriale) pentru a acționa în vederea modernizării acestora. Acțiunile necesare pentru recuperarea și utilizarea eficientă a resurselor disponibile menționate în articol se aplică cu succes și în întreprinderile constructoare de mașini.

Metodica de întocmire a bilanțurilor energetice nu este însă corespunzătoare. Nu se ia în calcul activitatea desfășurată pe o perioadă îndelungată, ci se determină fluxul de energie, în perioada de măsurători, cu utilajul pregătit pentru funcționare în parametrii nominali. Ea nu permite compararea funcționării utilajului în perioada de măsurători cu funcționarea în condițiuni de producție pe perioadă îndelungată, pentru a determina astfel, abaterea de la regimul normal. De asemenea, metodica actuală nu ia în considerație consumurile cumulate de energie și nici nu stabilește bilanțuri energetice globale pe întreprindere pe o perioadă (lună, trimestru, an), elemente extrem de utile în stabilirea aportului energetic la realizarea fiecărui produs.

Considerăm că Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe trebuie să completeze actuala metodică cu cerințele noi din domeniul energetic.

Menționăm că Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini studiază în prezent posibilitatea prelucrării pe calculator a datelor rezultate din măsurătorile de bilanț ce se vor face la întreprinderi, avînd ca scop compararea periodică a datelor din bilanț cu cele de exploatare (urmărite prin volumele de consum) în vederea stabilirii măsurilor corespunzătoare de reducere a consumurilor de energie.

P. BUDULAN
director în M.I.C.M.

După 12 ani

ÎN NUMĂRUL 3/1969 al revistei „Viața economică" s-a publicat o scrisoare intitulată „Economii", în care s-a propus ca în fiecare cutie de detergenți „Dero" să fie cuprinsă o cantitate mai mare din produsul respectiv. Era vorba de folosirea capacității integrale a cutiilor respective, care aveau cîte 500 de grame. Se arăta faptul că, în cazul cînd se va trece la livrarea, în fiecare cutie, a unei cantități de 600 de grame, întreprinderea ploieșteană va înregistra anual economii de 372 tone carton, peste 381 000 lei la lăzile din carton, 94 200 mii lei pentru cerneală de tipar, aproape 100 000 lei la cheltuielile de transport etc. Se estima o creștere a productivității muncii și la mașinile de ambalare cu circa 20 la sută.

În urmă cu cîteva săptămîni s-a adoptat, în fine, propunerea respectivă. De ce așa de greu?

Dan NUNU
economist, București

ECOURI

Valorificare

LUÎND ÎN CONSIDERARE necesitatea valorificării integrale a masei combustibile existente în produsele care pînă nu de mult se eliminau la haldă, s-a realizat pregătirea pentru comercializare a praf-ului de cărbune sub forma șlamului carbonifer, rezultat din epurarea apelor reziduale de la procesul de preparare a huilei de Valea Jiului. Pe această linie și ca *urmare a ecoului avut de nota publicată în Revista economică nr. 25 sub titlul „Valorificarea praf-ului de cărbune", pe baza comenzilor primite de la unitățile producătoare de materiale de construcții din ceramică, s-a livrat în perioada iunie-august cantitatea de 63 000 tone praf de cărbune sub formă de șlam carbonifer cu o putere calorifică cuprinsă între 1100–1400 Kcal/kg, ceea ce echivalează cu circa 12 800 tcc.*

Rezultatele obținute în economisirea combustibililor superiori (gaz metan, motorină, păcură etc.) prin înglobarea șlamului carbonifer în masa argiloasă a materialelor din ceramică pentru construcții ne-au determinat *să mai pregătim pentru livrare circa 150 000 tone pentru care așteptăm în continuare comenzi de la unitățile de materiale de construcții consumatoare.*

Sînt posibilități de majorare a cantităților livrate și implicit de creștere a gradului de recuperare a masei combustibile, dacă aceste livrări s-ar putea efectua pe tot parcursul anului. În acest sens apelăm la unitățile consumatoare de a lua măsurile necesare pentru a putea primi acest produs și în perioada noiembrie-martie, cînd s-ar putea livra circa 50 000 tone echivalînd cu 10 000 tcc.

O. ABRAHAM
inginer șef producție la Combinatul minier Valea Jiului

Cercetare

REFERINDU-NE la articolul „Accelerarea înnoirii produselor și tehnologiilor", publicat în 28 al „R.E.", menționăm că pentru asigurarea unei permanente competitivități a produselor industriei ușoare s-au elaborat programe speciale pe produs în fiecare din subramurile industriei ușoare.

În trecut au fost cazuri cînd diverși beneficiari au solicitat unele materiale (care trebuiau cercetate și asimilate în producție) în momentul punerii în funcțiune a unor obiective de investiții. Pentru evitarea unor asemenea situații, propunem ca Comitetul de Stat al Planificării să nu mai aprobe documentațiile pentru noile investiții dacă titularii de plan nu au acordul furnizorilor de materii prime și materiale din țară.

I. LUNGU
director în Ministerul Industriei Ușoare

Compresoare

CU PRIVIRE la nota publicată în nr. 21 al „R.E." sub titlul „De ce risipă de milioane kWh energie electrică", vă comunicăm opinia noastră ca beneficiari ai unor compresoare ce fac obiectul materialului.

Beneficiem, pentru producerea aerului comprimat, de o centrală în care se află montate 2 compresoare K-250 și 4 compresoare 3V 45/7. Aerul comprimat necesar secțiilor consumatoare, la presiunea de 6–8 bari, se asigură prin funcționarea continuă a unui compresor K-250, iar în perioadele de consum ridicat se pornesc în funcție de necesități, unul sau două compresoare de 45 Nm^3/min. La apariția unor situații în care consumul întreprinderii de aer este sub valoarea debitului minim de reglaj a compresorului K-250, surplusul de aer se debitează printr-o conductă special realizată Întreprinderii mecanice de utilaj chimic (ce se află în apropiere), unde se oprește unul din compresoarele ce sînt în exploatare (de 50 Nm^3/min.).

Considerăm utilă realizarea unor compresoare al căror debit să poată fi variat în limite de pînă la 50% cu scăderea corespunzătoare a consumului de energie electrică. În ceea ce privește sistemul centralizat de producere a aerului comprimat, îl considerăm bun, avînd în vedere centralizarea exploatării și întreținerii cu număr redus de personal.

Emanuel BABIC
director general adjunct la I.M.G. București

Organizarea superioară a producției și a muncii, reducerea personalului auxiliar

EXPERIENȚA ÎNTREPRINDERILOR MODEL – GENERALIZATĂ ÎN ÎNTREAGA RAMURĂ

DUPĂ CUM este cunoscut, în ședința din 9 septembrie a.c., Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., a examinat concluziile studiilor întreprinse la indicația conducerii partidului, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, într-un număr de întreprinderi din ramuri economice diverse, pentru creșterea productivității muncii, mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, reducerea personalului auxiliar și creșterea personalului direct productiv. Ținînd seama de rezultatele obținute s-a indicat să se intensifice acțiunea de raționalizare a fluxurilor de producție, îmbunătățire a tehnologiilor de fabricație, mecanizare a unor lucrări grele și cu volum mare de muncă manuală, utilizare rațională a capacităților de producție, extindere a poliservirii mașinilor, precum și luarea altor măsuri cu caracter tehnic și organizatoric ; să se asigure un grad mai înalt de mecanizare și automatizare a lucrărilor de transport uzinal, manipulare și depozitare, concomitent cu adoptarea unor tehnologii și fluxuri de fabricație care să reducă la minimum volumul acestor lucrări. Urmează ca la elaborarea planului pe 1981, C.S.P. și ministerele economice să aibă în vedere reducerea personalului auxiliar și creșterea numărului personalului direct productiv – reducere care, așa cum a indicat secretarul general al partidului, să se cifreze în medie la circa 30%, iar în unele ramuri, pînă la 45–50%.

Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a trasat, în Cuvîntarea la Congresul al II-lea al Consiliilor populare, sarcina valorificării experienței acumulate : **„Consiliile populare, împreună cu ministerele și centralele, trebuie să asigure ca rezultatele obținute în acest an în perfecționarea organizării unor întreprinderi din fiecare ramură industrială să fie generalizate în toate sectoarele pînă la sfîrșitul semestrului I al anului viitor... Și în celelalte ramuri, unde pînă acum s-au identificat posibilități mai reduse de diminuare a numărului personalului neproductiv, trebuie să continue eforturile în vederea reducerii forței de muncă neproductive și trecerii ei în sectoarele producției materiale."**

Cum aplică această indicație Ministerul Industriei Ușoare ?

O EVOLUȚIE relativ lentă a tehnologiilor, numărul mare de mașini și utilaje concentrate în secții (de unde un volum important al lucrărilor de reglaj și întreținere), utilizarea concomitentă a mai multor generații de echipamente cu parametri tehnici diferiți, rezolvarea preponderent tradițională a transportului intern și manipulărilor au constituit, în fabricile unor subramuri principale ale industriei ușoare, fondul acumulării unui personal neproductiv care, în optica noii calități, apare ca supradimensionat. Raționalizări operate în ultimii ani au adus doar soluții parțiale și locale.

Unele căi eficace de urmat au apărut din experimentarea făcută, în ce privește organizarea superioară a producției și a muncii, la trei unități reprezentative din centrale industriale diferite :

- **Întreprinderea textilă „Dunăreana" Giurgiu ;**
- **Întreprinderea de stofe „Dorobanțul" Ploiești ;**
- **Întreprinderea de porțelan de menaj Alba Iulia.**

După cum indică datele tabelelor, ele au atins de pe acum nivelul mediu prevăzut pentru 1981, pe ansamblul economiei naționale, de reducere a personalului auxiliar în favoarea celui direct productiv, apropiindu-se de cota maximă stabilită pentru unele ramuri. Și trebuie menționat că o serie de alte măsuri, a căror aplicare solicită timp și unele cheltuieli, își vor vădi eficiența într-o etapă ulterioară — în primii doi ani ai cincinalului ce urmează.

Ministerul Industriei Ușoare, prin colectivul central de coordonare a acțiunii, a orchestrat bine difuzarea și valorificarea experimentului Giurgiu-Ploiești-Alba Iulia. Specialiști în probleme de organizare din toate centralele industriale în subordinea M.I.U. s-au întrunit în consfătuiri speciale la fiecare din cele trei unități model, au văzut ce și cum s-a făcut, s-au orientat asupra a ceea ce este de preluat. La rîndul ei, fiecare centrală organizează, în această perioadă, dezbateri-schimb de experiență cu delegații întreprinderilor componente, dezbateri ce se încheie cu formularea unui program precis de generalizare, avînd termene finale pînă la 31 martie 1981, deci cu un trimestru înaintea datei indicate de secretarul general al partidului.

IN CELE CE URMEAZĂ vom exemplifica unele dintre domeniile în care s-a acționat în întreprinderile-model, precum și cîteva propuneri — rezultate în cursul experimentării — adresate forurilor în drept, în vederea creării condițiilor pentru amplificarea rezultatelor obținute.

● **ORGANIZAREA ÎN SISTEM INDUSTRIAL A REPARAȚIILOR DE UTILAJE.** Executarea în regie a acestor lucrări nu mai corespundea cerințelor impuse de creșterea nivelului tehnic și a complexității mașinilor și instalațiilor, de specializarea sporită a personalului, de programarea riguroasă a reparațiilor preventiv-planificate ; lipsa cointeresării pentru o productivitate înaltă ducea la menținerea unui număr mare de auxiliari. În noua formulă, personalul aferent a fost redus cu 73,4% la „Dunăreana", cu 52,7% la „Dorobanțul" și cu 36,3% la Întreprinderea de porțelan Alba Iulia ; el a fost organizat în schimburi, în echipe complexe care lucrează în acord global, avînd sarcina de a pregăti subansamble și piese de schimb — noi sau recondiționate — înainte de oprirea utilajului, astfel încît durata de staționare a acestuia în reparații să se reducă la minimum.

● **MECANIZAREA CÎT MAI MULTOR OPERAȚII DE TRANSPORT INTERN ȘI MANIPULĂRI,** prin introducerea de mecanisme și dispozitive adecvate operațiilor respective, ca și a tehnologiilor moderne de transport în containere, boxpalete ș.a. Pe lîngă economia de forță de muncă, pe această cale se obțin îmbunătățirea indicilor intensivi ai utilajelor datorită alimentării ritmice cu materii prime și semifabricate, deci creșterea producției, precum și reduceri de cheltuieli prin evitarea degradărilor ce survin frecvent la manipularea și transportul manual al materialelor și al produselor finite. De asemenea, raționalizarea transportului intern a cuprins și reducerea volumului acestuia, ca urmare a **reorganizării unor fluxuri tehnologice** și a **reamplasării unor mașini** (operațiile de apretură uscată la „Dorobanțul" ; de ardere, glazurare, sortare, ambalare, în viitor decorare și modelaj la I.P.M. Alba Iulia).

PROPUNERE :

Comitetul de Stat al Planificării să reexamineze oportunitatea investiției propuse pentru mecanizarea și modernizarea transportului intern la „Dorobanțul" ; ea ar da problemei o soluție cuprinzătoare și de durată, permițînd economisirea a 55 de posturi auxiliare.

● **CREȘTEREA GRADULUI DE OCUPARE A PERSONALULUI AUXILIAR ȘI DE SERVIRE GENERALĂ.** Toate țesătoriile vor fi interesate în rezultatele obținute la „Dunăreana", unde s-a renunțat la lăcătușii folosiți pentru lucrări de reparații accidentale și întreținerea dispozitivelor de la războaie, efectuarea acestora trecînd în sarcina ajutorilor de maiștri — ceea ce înseamnă de fapt, a restitui acestora o îndatorire ce le revine firesc și pentru care dispun de suficient timp. La „Dorobanțul", încredințîndu-se pregătitorilor de partizi (de la repasat și apretură umedă) și manipu-

lările de loturi, s-a economisit personalul necalificat ce efectua transportul. Pentru personalul folosit la curățenia mașinilor, a secțiilor de producție, la vestiare și grupuri sociale au fost introduse normative de lucru, care stabilesc un volum de muncă adecvat ; au fost comasate pe executanți unele activități utilitar-gospodărești, ca și gestiunile de materii prime, materiale și produse finite, diminuîndu-se numărul personalului de servire, respectiv al primitorilor-distribuitorilor.

PROPUNERI :

— Consiliile oamenilor muncii din întreprinderi, cu acordul centralelor, să aibă competența de a stabili categoriile și locurile de muncă la care să se aplice acordul indirect. În industria textilă, problema se pune relativ la lucrările pregătitoare și ajutătoare executate, pentru muncitorii retribuiți în acord direct, de către ajutorii de maiștri, reglori și firărese — care nu totdeauna pot fi cuprinși în acordul global al formației de lucru. De asemenea, pentru aceste funcții și profesii să se creeze posibilitatea majorării sau diminuării retribuției, potrivit aportului lor la indicatorii calitativi realizați de către formație.

— Creșterea gradului de ocupare se realizează și în cazul muncitorilor direct productivi din industria textilă, prin mărirea zonei de servire. Aceasta, ca și introducerea de utilaje modernizate, automatizate, fac ca numărul de muncitori din subordinea unui maistru să se reducă, mărindu-se în schimb răspunderea acestuia pentru buna funcționare a mașinilor și instalațiilor. În aceste condiții, dimensionarea zonei de lucru a maistrului ar trebui făcută nu după numărul muncitorilor din subordine, ci în funcție de numărul utilajelor la care lucrează aceștia.

● **POLICALIFICAREA MUNCITORILOR, în vederea preluării unor operații ai căror executanți nu au asigurată o încărcare completă a timpului de lucru.** S-au dovedit viabile cupluri de meserii cum sînt: manipulanți — primitori distribuitori; lăcătuși mecanici — electricieni de întreținere ; primitori-distribuitori și pregătitori de partizi — conducători de electrocare, electro și motostivuitoare ș.a. Muncitorii direct productivi de la Întreprinderea de porțelan Alba Iulia și „Dorobanțul" sînt instruiți să execute mici intervenții de depanare, reglări, montări-demontări la utilajele tehnologice

PROPUNERE :

Ținînd seama că muncitorii policalificați depun eforturi pentru însușirea celei de-a doua meserii și preiau responsabilități suplimentare, care le măresc gradul de ocupare, să se studieze posibilitatea cointeresării lor, eventual printr-un spor la retribuția tarifară.

DEȘI PRIMA ETAPĂ a experimentării s-a încheiat la 30 iunie, efectele măsurilor aplicate au influențat rezultatele de ansamblu, pe semestrul I, la productivitatea muncii ;

REZULTATE

GRUPAREA PE DOMENII A MĂSURILOR STABILITE ÎN CELE 3 ÎNTREPRINDERI

Domeniul	Nr. de măsuri	Eficiență (nr. munc. econom.)
– Perfecționarea fluxurilor de producție	17	49
– Folosirea rațională a capacităților de producție	11	58
– Creșterea gradului de mecanizare și automatizare	8	83
– Utilizarea rațională a forței de muncă	33	270
– Organizarea rațională a activității de aprovizionare și desfacere	3	62
– Perfecționarea activității de conducere	12	300
TOTAL	84	822

ECONOMIA DE PERSONAL INDIRECT PRODUCTIV PRECONIZATĂ PENTRU 31 XII 1980, PE CATEGORII DE ACTIVITĂȚI

Activități	Eficiență (nr. muncit. econom.)	% din pers. indir. prod. aferent
1) Întreținere și reparații	504	67,1
2) Transport intern și manipulări	231	33,1
3) C.T.C., control și întreținere S.D.V.-uri	9	22,5
4) Servire generală	67	19,5
5) Alte activități (informatică)	11	–
TOTAL	822	41,3

ECONOMIA DE PERSONAL INDIRECT PRODUCTIV, EFECTIV REALIZATĂ PÎNĂ ÎN PREZENT, PE CATEGORIILE DE ACTIVITĂȚI MENȚIONATE

Activitatea	Întreprinderea „Dunăreana" Giurgiu	„Dorobanțul" Ploiești	Porțelan Alba Iulia	Total (nr. munc. econ.)	% față de prelim. pt. 31 XII
1	333	100	42	475	94,2
2	154	77	55	286	123,8
3	3	3	3	9	100,0
4	32	20	16	68	101,5
5	9	–	2	11	100,0
TOTAL	531	200	118	849	103,3

EFECTE ECONOMICE, LA NIVELUL SECȚIILOR DE BAZĂ, ALE MĂSURILOR STABILITE LA CELE 3 ÎNTREPRINDERI (preliminări pentru un an)

	„Dunăreana" Giurgiu	„Dorobanțul" Ploiești	Porțelan Alba Iulia
– Creșterea producției fizice	1 260 mii mp țesături	100 mii mp țesături 75 t fire	–
– Sporul valorii producției globale (mii lei)	17 600	32	7 000
– Creșterea productivității muncii (%)	15	2,5	3,8
– Economii la cheltuielile de producție (mii lei)	890	–	–
– Beneficii suplimentare (mii lei)	690	5 200	1 100

REPARTIZAREA ÎN ACTIVITĂȚI PRODUCTIVE A PERSONALULUI AUXILIAR ȘI DE SERVIRE DEVENIT DISPONIBIL (% din total)

– Secții de bază	51,0
– Reparații capitale	17,5
– Producția de piese de schimb și autoutilare	23,5
– Alte activități productive	0,9
– La alte întreprinderi	7,1
	100,0

cele 3 întreprinderi au depășit nivelul planificat al acestui indicator, înregistrîndu-se, față de perioada corespunzătoare din 1979, o creștere de **11,5%** la „Dunăreana" și de **18,8%** la Întreprinderea de porțelan Alba Iulia. Este, acesta, un argument decisiv pentru **generalizarea experienței acumulate,** pentru **continuarea acțiunii pe un plan superior, în vederea atingerii cotelor de eficiență economică stabilite pentru cincinalul ce urmează.**

Dorin CONSTANTINESCU

MONOPOLURILE STRĂINE — FACTOR DE FRÎNARE A DEZVOLTĂRII ECONOMICE ÎN ROMÂNIA ANTEBELICĂ (I)

ÎNTRE FACTORII cu acțiune îndelungată ce și-au pus amprenta pe evoluția istorică a țării noastre și ale căror consecințe n-au putut fi încă integral înlăturate trebuie să amintim (1) tributul, ca și alte contribuții economice, plătite cîteva sute de ani diferitelor imperii, mai cu seamă imperiului otoman și (2) exploatarea economică la care țara noastră a fost supusă, timp de decenii, asemeni multor altor țări, de către capitalul străin.

Un volum impresionant de date și fapte ilustrează desfășurarea în timp a ambelor procese. Despre fiecare s-au scris numeroase și avizate studii, articole și cărți, precum și dense sinteze în tratatele și manualele de istorie aflate la îndemîna celor interesați. De aceea, în cele ce urmează ne vom referi, pe baza rezultatelor obținute de istoriografia românească, doar la cîteva aspecte, ce ni se par esențiale și semnificative, privind rolul jucat de capitalul străin.

În prealabil, merită însă a fi subliniat că deși acțiunea celor doi factori menționați asupra nivelului de dezvoltare al țării noastre s-a produs, în parte, în mod consecutiv, ea nu are un caracter izolat, ci conex. Considerăm că tocmai golul provocat (prin îndelungata lor spoliere de către cele trei imperii) în avuția acumulată de țările române a creat un teren favorabil pentru pătrunderea capitalurilor străine, în condițiile în care, pentru depășirea înapoierii economice și instituționale lăsată moștenire de epoca feudală, erau necesare mari cheltuieli bănești, iar resursele interne — supuse timp de secole la jaf și secătuire — erau cu totul insuficiente.

Era, prin urmare, firesc ca problema capitalului străin, a atitudinii față de el să preocupe opinia publică românească, diversele clase și categorii sociale, pe liderii politici, istoricii și economiștii noștri. După cum, este semnificativ că aprinsele dezbateri asupra căilor de urmat în dezvoltarea țării purtate de la mijlocul veacului trecut, au pus în genere — în variante diferite, nuanțate, dar cu acest element comun — accentul pe rolul preponderent al efortului propriu pentru depășirea stării de înapoiere, pentru alinierea la nivelurile contemporane ale dezvoltării economice și sociale.

PRIVITĂ în perspectivă îndelungată, se poate spune că penetrația capitalurilor străine a avut loc inițial la adăpostul regimului privilegiat ce le era oferit de stăpînirile străine și doar cu un caracter sporadic. Avem în vedere îndeosebi regimul capitulațiilor turcești, care a acționat mai cu seamă în Țara Românească și Moldova. Din epoca Unirii Principatelor (1859) capitalul străin începe să pătrundă însă tot mai larg, confruntîndu-se de astădată — pînă la sfîrșitul dominației lui — direct cu statul român. Această pătrundere era expresia expansiunii economice și politice, la scară internațională, a modului de producție capitalist aflat pe plan mondial, pînă spre 1900, în faza lui ascendentă de dezvoltare. După această dată, precum se știe, țările slab dezvoltate, între care și România, au avut de înfruntat puternicele monopoluri imperialiste. În ambele faze însă, penetrația capitalurilor străine era sprijinită de forța economică și politică a statelor din care proveneau.

De-a lungul timpului, capitalul străin a pătruns în România sub variate forme: prin investiții directe, pe calea împrumuturilor, prin concesiunile obținute (în construcții). Este însă de notat că în „opera" sa de jefuire a economiei românești, capitalul străin a îmbinat căile economice cu cele extraeconomice, producîndu-se — mai ales în timpul celor două războaie mondiale, dar și în alte perioade — veritabile acte de acumulare primitivă în plină epocă modernă. De asemenea, nu trebuie omis nici faptul că, în afară de marile nevoi de capital pentru modernizarea economiei românești — fapt ce ar constitui o motivare obiectivă a apelului la capitaluri străine —, acestea au pătruns în țară și cu concursul interesat al unor grupări ale moșierimii sau burgheziei române, dornice și ele de îmbogățire rapidă și lipsite de interes față de dezvoltarea industrială a țării. Este suficient să menționăm că una din orientările de politică economică ce s-au manifestat după primul război mondial — al cărei exponent principal era Partidul național țărănesc — se autointitula politica „porților deschise față de capitalul străin".

PORNIND de la capitaluri inițiale mici, investițiile străine realizau în termen scurt profituri din cele mai mari. O parte din ele se adăugau la vechiul capital — plusvaloarea obținută din exploatarea muncitorilor români acumulîndu-se astfel, și contrapunîndu-li-se sub formă de capital străin — iar altă parte era trimisă peste granită, o însemnată parte a venitului național fiind sustrasă astfel din circuitul propriei noastre dezvoltări.

Ca urmare a evoluției sale de pînă la primul război mondial, capitalul străin din România avea în 1914 următoarele ponderi față de totalul capitalului investit în respectivele ramuri: 91,9% în industria petrolieră, 69,6% în industria lemnului, 94% în industria zahărului, 74% în metalurgie, 72,3% în industria chimică, 31% în industria alimentară, 22,7% în industria textilă, 46% în industria celulozei și hîrtiei, 27% în industria ceramică și a cimentului, 95,5% în industria de gaz și electricitate. În cadrul societăților anonime industriale ce făceau parte din marea industrie, din capitalul total de 636,6 milioane lei, capitalului străin îi reveneau 511 milioane lei, adică 80,2% [1]).

Monopolurile imperialiste își disputau bogățiile țării, realizînd considerabile profituri. Domeniul forestier și petrolier prezintă exemple semnificative în această privință. De pildă, în petrol, după condițiile stimulative create prin legea minelor din 1895, au pătruns și s-au înfruntat monopolurile germane, franceze, belgiene, anglo-olandeze, americane. Capitalul societăților petroliere a sporit de la 150 800 000 lei aur în 1905 la 403 600 000 lei aur în 1914. Din aceste totaluri însă capitalul românesc reprezenta numai 14,3% în 1905 și, respectiv, 8,1% în 1914.

Orientarea cu precădere a capitalului străin spre domeniile ce necesitau investiții mai mici, dar care promiteau profituri mari într-un termen scurt, denotă caracterul rapace al exploatării efectuate de acest capital. Acest fapt a contribuit, totodată, la imprimarea unor disproporții în dezvoltarea unor ramuri și domenii. Acele sectoare a căror dezvoltare ar fi putut conferi, fie și în viitor, o anumită independență economică, erau în mare parte sau în total, neglijate de capitalul străin. Construcția de mașini, prelucrarea superioară a petrolului sau lemnului, chimia (în sensul propriu-zis al cuvîntului) ș.a. se aflau în această situație. În alte cazuri, capitaliștii străini preferau să-și trimită aici fabricatele proprii. De pildă, la finele secolului al XIX-lea aproape 40% din valoarea totală a importului nostru era import de textile, în timp ce respectiva ramură industrială era slab dezvoltată, mașinismul pătrunsese puțin și, în plus, pînă la primul război mondial n-a existat, în vechea Românie, nici o filatură (firul de lînă și bumbac importîndu-se integral).

Capitalul străin, sub forma investițiilor directe, a pătruns și în bănci, întreprinderi comerciale, societăți de asigurare etc. Astfel, din 173 392 010 lei, cît reprezenta în 1914 capitalul celor mai mari 8 bănci comerciale, 60% aparținea unor capitaliști din Germania, Franța, Austro-Ungaria, Anglia și Belgia [2]). Anterior, în anii de după Unirea Principatelor, diverși capitaliști străini (dintre care unii erau figuri tipice de aventurieri) căutaseră asiduu să obțină

[1]) „Analele statistice și economice" nr. 3, martie 1918, p. 4—5

[2]) N. N. Constantinescu, V. Axenciuc, „Capitalismul monopolist în România", Ed. politică, București, 1962, p. 211

de la stat privilegiul de emitere a monedei naționale[3]).

UN ALT CAPITOL al acțiunii de penetrație a capitalului străin l-a constituit construcția de căi ferate unde — în stadiul inițial al acesteia — a obținut importante și (pentru el) „fructuoase" concesiuni. Au devenit de notorietate publică oneroasele condiții în care concesionarul german Strousberg a obținut de la stat dreptul de a construi principala magistrală feroviară a vechii Românii, din nordul Moldovei la Vîrciorova. Nerespectîndu-și obligațiile asumate și dînd apoi un faliment fraudulos, Strousberg a obținut totuși sprijinul lui Bismarck, iar stingerea acestui litigiu — cu pagubele aferente pentru statul român — a fost pusă în 1878 ca una din condițiile recunoașterii independenței României.

Dar și în cazul altor concesionari străini costurile de construcție per kilometru au fost exagerate (în medie, 306 000 lei aur, față de 150 000 lei aur cu cît au construit ulterior concesionarii români[5]). „Drumurile de fier construite de concesionari... — se arată în „Enciclopedia României" — lăsau de dorit din punctul de vedere al operelor de artă, al instalațiilor și al materialului. Din această cauză, puțin timp după darea liniilor în exploatare, a trebuit să se procedeze la o adevărată reconstrucție a întregii rețele. Companiile străine administrau scump, rentabilitatea capitalului investit fiind garantată de stat"[5]).

Ca și în alte cazuri, stringentele nevoi de dezvoltare în sens modern au fost utilizate de capitalul străin pentru a impune statului român — lipsit de mijloace financiare, iar, inițial, și de un corp tehnic propriu — condiții împovărătoare și pentru a obține profituri foarte mari. Se poate spune, că — la fel ca și în industrie — un minim transfer de tehnologie și de utilaje a fost plătit de poporul nostru cu sudoare și sînge.

Nu trebuie omis nici faptul că pînă la primul război mondial — ca, de altfel, și ulterior, pînă în anii construcției socialiste — transportul pe apă a rămas unul din sectoarele extrem de slabe ale economiei românești. Transportul pe Dunăre a fost dominat, pînă în 1914, de vasele austro-ungare, iar transportul maritim, de cele englezești. Sectorul șantierelor navale era slab dezvoltat, executînd aproape exclusiv reparații. Iar taxele de transport și de asigurare constituiau un capitol însemnat de cheltuieli, consumînd resurse importante. Pe acest tărîm, suveranitatea statului român era grav lezată de existența și modul de funcționare a Comisiei Europene a Dunării (C.E.D.), înființată în 1856, iar din 1921 și a Comisiei Internaționale a Dunării (C.I.D.). În ambele comisii dictau reprezentanții marilor puteri capitaliste, care — știe oricine! — nu erau riverane cu Dunărea.

Vasile BOZGA

[3]) Cf. Gh. Zane, „Studii" (cu un studiu introductiv de Costin Murgescu), Ed. Eminescu, București, 1980, p. 195 și urm.

[4]) Enciclopedia României, vol. IV (1942) p. 50

[5]) Idem, p. 29.

ALIMENTAȚIA VIITORULUI: promisiuni ale biologiei

ÎNTR-UN NUMĂR ANTERIOR al revistei ne-am referit la pericolele pe care le poate genera agrobiologia folosită în scopuri speculative, în speță, monopolul unor multinaționale asupra semințelor și hibridării, monopol prin care acestea și-au întărit dominația asupra unui număr de țări în curs de dezvoltare. Biologia nu și-a spus însă ultimul cuvînt și se speră cu ea să aducă încă o contribuție de mare însemnătate la sporirea posibilităților de hrană ale omenirii. În fața dublei presiuni a crizei energetice și a crizei alimentare, dar și a necesității stringente de a proteja mediul înconjurător din ce în ce mai grav amenințat de pericolul poluării, progresele înregistrate de științele care studiază viața, în toate componentele lor — biologie moleculară și celulară, genetică, microbiologie, biochimie, biofizică, imunologie etc.) promit o adevărată revoluționare a sectorului agroalimentar. Ultimele rezultate obținute în domeniul fiziologiei și geneticii vegetale deschid, de pe acum, perspective deosebit de interesante.

Întrucît fiecare celulă poartă întreaga informație genetică necesară reconstituirii unei plante complete și deoarece datorită unor culturi in vitro *s-a ajuns la realizarea practică a acestei posibilități, va deveni posibil ca, plecîndu-se de la o singură plantă să se realizeze mii de exemplare absolut identice, ceea ce nu mai are nimic comun cu posibilitățile actualelor tehnici de înmulțire — butășire, marcotaj, altoire. O altă cale o constituie obținerea de plante diploide (dispunînd de două grupe de cromozoni — suport al ereditații) a căror descendență va fi absolut asemănătoare cu planta mamă. Asociată cu tehnici ale mutagenezei, prin această metodă se vor putea crea noi varietăți, perfect stabile. De asemenea, prin „fuziunea" protoplastelor, celulele vegetale lipsite de pereții celulari, pot fi asociate informațiile genetice a două specii, chiar foarte depărtate, creîndu-se, astfel, o varietate complet nouă.*

Un domeniu în care se desfășoară cu intensitate cercetări este crearea posibilității de a introduce în materialul genetic vegetal, gene vegetale sau bacteriene străine. Scopul practic urmărit este fixarea azotului atmosferic în pămînt. După cum se știe există cîteva specii, așa cum sînt leguminoasele, care pot să utilizeze direct azotul din aer pentru elaborarea proteinelor. Celelalte plante în schimb, și în special cerealele, au nevoie de mari cantități de îngrășăminte azotoase, iar acestea sînt, la rîndul lor, mari consumatoare de energie. În aceste condiții, pe termen mediu, cercetarea își propune obținerea unor bacterii capabile să fixeze în cantitate mare azotul atmosferic și, în același timp, să fuzioneze cu rădăcinile plantelor, care, în mod obișnuit, resping o asemenea simbioză. Pe un termen mai îndelungat se caută o metodă pentru introducerea în patrimoniul genetic al cerealelor și al altor plante cultivate chiar a genelor bacteriilor de care depinde fixarea azotului, ceea ce ar permite obținerea unor recolte bogate fără îngrășăminte azotoase sau, în orice caz, folosind cantități mult mai mici decît în prezent. Totuși, specialiștii avertizează împotriva unui optimism exagerat, amintind experiența negativă a unor hibrizi de mare randament și faptul că plantele au nevoie și de alte substanțe minerale — fosfatice și potasice — ceea ce ar putea să devină un nou prag în creșterea randamentelor agricole.

Progresele biologiei sînt încurajatoare și în domeniul înlocuirii actualelor pesticide chimice care nu sînt lipsite de pericole: în afara rezistenței pe care o dobîndesc paraziții, aceste substanțe se acumulează în sol și pot să contamineze recoltele și chiar să pericliteze speciile vii. Succese remarcabile s-au și obținut odată cu punerea la punct a „bactofeinei", substanță insecticidă la a cărei obținere s-a plecat de la un bacil și care este deosebit de eficace împotriva omizii pinului și stejarului și a numeroase insecte care atacă viile, pomii fructiferi, porumbul.

În sfîrșit, un alt domeniu de preocupări este acela al găsirii unor noi surse de proteine atît pentru alimentația umană directă cît și pentru cea a animalelor. În afara unor direcții pe termen scurt și mediu, la care ne-am referit în numărul trecut al revistei noastre, pe termen lung tehnicile genetice lasă să se întrevadă noi posibilități. Astfel, încă de pe acum, a fost produsă, cu ajutorul unei bacterii „manipulate", ovalbumina, o proteină aflată în cantitate mare în ouă. Se speră că această tehnică de vîrf a bioindustriilor, să poată fi aplicată în viitor la o producție de masă. De asemenea s-a ajuns și la producerea unor enzime sau a unor acizi aminici esențiali, substanțe absolut necesare pentru asigurarea unor rații alimentare echilibrate pentru animale. Progrese considerabile s-au obținut și în privința conservării alimentelor, mai ales prin perfecționarea tehnicilor de fermentare.

Dar la acest tablou încurajator al cuceririlor științei trebuie adăugat faptul că pentru trecerea de la descoperire la aplicațiile practice sînt necesare considerabile, uneori enorme, mijloace umane și materiale, și numai țările avansate, societățile multinaționale sînt capabile de asemenea investiții. Mai mult, țărilor în curs de dezvoltare le este, cel mai adesea, blocat accesul la cele mai noi realizări ale științei moderne, inclusiv în domeniile amintite mai sus. De aceea, se poate spune că soluția foametei și a inegalităților între națiuni și oameni, trebuie căutată nu numai, și nu în primul rînd, în noi progrese ale științei, oricît de spectaculare ar fi, deoarece prost utilizate ele pot să nu aducă nici un beneficiu omenirii. Soluția ar trebui căutată — și ar putea fi găsită — mai ales în edificarea unei noi ordini economice internaționale, bazată pe relații de echitate și justiție pentru toate țările lumii.

V. I.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Economişti români din perioada interbelică despre direcţiile dezvoltării economiei (II)

● ERA AFIRMATĂ necesitatea Industrializării României prin prisma împlinirii unor scopuri sociale, umaniste de ridicare culturală a ţării. Nu numai economişti, ci savanţi de prestigiu ai ţării s-au manifestat astfel. Nicolae Iorga scria despre cerinţa de a nu „ne sălbătici într-o autarhie de plugărie inferioară şi de industrii parazitare", considerînd că dacă nu vom face aceasta „ar fi să ne pregătim moartea". În lucrarea sa, amintită anterior, profesorul Mihai Todosia citează gînduri ale cărturarului Grigore Antipa; acesta scria: „Noi nu urmărim dar (prin industrializare, n.n.) numai să punem în exploatare bogăţiile principale ale ţării pentru a trage cît mai multe profituri de pe urma lor şi a da o cît mai mare rentabilitate capitalului investit — cum se face în ţările coloniale — ci căutăm, chiar cu sacrificii, să creăm o civilizaţie profundă, care să se întindă pînă în cele mai îndepărtate centre ale ţării şi pînă în cele mai largi cercuri ale populaţiei".

Argumente remarcabile în sprijinul dezvoltării industriei naţionale, în favoarea industrializării în general a ţărilor agrare — consideraţii, aşa cum o confirmă prestigioase recunoaşteri [8]), asimilate în patrimoniul gîndirii universale, menţinîndu-se şi astăzi în actualitate — au fost relevate de „noua teorie asupra schimburilor internaţionale" elaborată de Mihail Manoilescu [9]). În concepţia respectivă, întemeiată pe sesizarea interdependenţelor obiective dintre economii, pe abordarea industrializării în strînsă legătură cu aceste interdependenţe, examinarea schimburilor economice dintre state se desfăşura nu numai prin prisma avantajelor absolute sau relative pe care aceste schimburi le prezentau pentru o ţară sau alta — avantaje care în cunoscutele teorii privind schimburile internaţionale ale lui Smith şi respectiv Ricardo (sau în variante „modernizate" ale acestora) la modă în acel timp, constituiau tocmai elementul de bază pentru orientarea dezvoltării unei ţări. Manoilescu aprecia schimbul de mărfuri, de produse dintre ţări în primul rînd ca raporturi între economii naţionale cu nivele medii de productivitate diferite, ca schimburi de munci naţionale, tocmai din această perspectivă, el forjind cerinţa dezvoltării industriei naţionale.

Potrivit părerii economistului, realizarea unor schimburi judicioase presupunea — şi aceasta înainte de toate — înlăturarea diferenţelor între nivelurile medii de productivitate ale economiilor, deci a situaţiilor în care munca a mai multor lucrători dintr-o ţară agricolă era schimbată cu munca unui singur lucrător dintr-o ţară industrială, înlesnind exploatarea de către aceste ultime ţări a celor dintîi. Rolul esenţial în egalizarea productivităţilor era atribuit „descentralizării" dezvoltării industriale a lumii. „Ceea ce comparăm noi, atunci cînd recomandăm industrializarea ţării, scria în acest sens Manoilescu, nu este cantitatea de muncă pe care o cheltuim noi pentru a realiza anumite produse cu cantitatea de muncă pe care o cheltuiesc străinii. Ceea ce ne interesează pe noi — şi ceea ce este într-adevăr concludent cînd trebuie să ne decidem pentru sau împotriva industrializării — este să comparăm cantitatea de muncă românească pe care am cheltuit-o pentru a realiza produsele industriale în ţară cu cantitatea de muncă românească pe care ar trebui s-o cheltuim pentru a realiza produsele agricole cu care am fi nevoiţi să plătim — în lipsa unei industrii — produsele industriale ale străinătăţii". [10]) Cu un alt prilej, economistul conchidea: „Spune-mi nu numai ce cumperi, dar şi cu ce plăteşti pentru a-ţi spune dacă cumperi scump sau ieftin" [11]), evidenţiind aceeaşi cerinţă de a asigura accentuarea factorilor intensivi în desfăşurarea tuturor activităţilor, creşterea productivităţii la nivelul economiei şi astfel sporirea puterii de cumpărare a acesteia.

Opţiunea pentru dezvoltarea industriei, avantajele pe care le crea pentru ţară dezvoltarea industriei naţionale chiar dacă produsele industriale indigene s-ar fi obţinut, într-o primă etapă, la preţuri mai ridicate decît produsele similare străine, erau amplu argumentate, respectiv demonstrate în acest context. Dreptul necontestat la existenţă al industriei naţionale era afirmat prin ideea unei productivităţi superioare pe care o avea munca în industrie comparativ cu cea dintr-o agricultură slab dezvoltată, comparativ cu productivitatea naţională dintr-o economie bazată pe o astfel de agricultură; prin ideea numeroaselor cerinţe ale dezvoltării pe care era chemată să le satisfacă activitatea industrială.

Se degaja consideraţia că agricultura, celelalte activităţi, urmînd să se dezvolte intensiv în condiţiile industrializării, vor avea productivităţi tot mai apropiate de cele ale industriei, devenind, pe toate planurile, avantajoase, profitabile naţiunii. Tocmai în acest sens, ol extinderii muncii cu productivitate ridicată, industrială, în toate sectoarele, se remarca cerinţa „trecerii de la ritmul agricol la cel industrial", apreciată drept o caracteristică a epocii moderne. În acest cadru, era subliniată intercondiţionarea dintre dezvoltorea industriei, pe de o parte, şi dezvoltarea şi promovarea în întreaga economie a ştiinţei şi tehnicii avansate,

FIŞE

PLANIFICAREA ŞI PROGNOZA DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE

● *La EDITURA DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ a fost publicată recent lucrarea „PLANIFICAREA ŞI PROGNOZA DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE". Adresîndu-se cu prioritate studenţilor din institutele economice de învăţămînt superior, volumul realizat de un colectiv larg de cadre didactice — I. Nistor, P. Binţinţan, D. Lazăr, M. Agheorghicesei, I. Ciobanu, M. Burtică, D. Pătru, L. Popescu şi Gh. Virlan — urmăreşte să surprindă în toată complexitatea sa problematica planificării dezvoltării economico-sociale. Sînt analizate în această perspectivă aspecte teoretice şi metodologice ale planificării şi prognozei, elemente de organizare a activităţii de planificare în ţara noastră, metodele şi tehnicile utilizate la elaborarea planurilor. Alte capitole de carte se opresc în detaliu asupra specificităţii planificării în domenii determinate ale economiei naţionale: finanţele, populaţia şi forţa de muncă, cercetarea ştiinţifică, dezvoltarea tehnologică şi introducerea progresului tehnic, producţia materială, transporturile şi telecomunicaţiile, investiţiile şi fondurile fixe, aprovizionarea tehnico-materială, nivelul de trai etc. În spiritul indicaţiilor formulate de secretarul general al partidului de intensificare a eforturilor în vederea perfecţionării continue a metodelor de planificare, volumul încorporează în paginile sale aspectele noi cu care se confruntă activitatea de planificare în contextul sporirii complexităţii economiei naţionale, al crizei mondiale, a limitării resurselor energetice şi de materii prime.*

Introducerea indicatorului producţia netă în activitatea comercială

● *În articolul* Planirovati udovletvorenie sprosa *(Să planificăm satisfacerea cererii), publicat în revista* EKONOMICESKAIA GAZETA, *nr. 37/1980,* A. Orlov, *doctor în ştiinţe economice, pledează pentru introducerea, în cadrul sistemului de indicatori care caracterizează volumul şi ritmul creşterii comerţului cu amănuntul, şi a indicatorului cu ajutorul căruia se măsoară gradul de satisfacere a cererii. Autorul consideră că în acest context un rol important va reveni utilizării în activitatea de comerţ a indicatorului producţia netă, ceea ce ar permite o mai bună corelare a intereselor industriei cu cele ale comerţului, prin orientarea lor, în principal, asupra rezultatului final: satisfacerea deplină a cererii populaţiei. Introducerea producţiei nete ca indicator de plan pentru aprecierea activităţii comerciale, afirmă A.O., constituie nu numai o cale de perfecţionare a mecanismului de conducere a economiei; aceasta va permite, totodată, cunoaşterea cît mai bună a contribuţiei comerţului la formarea venitului naţional şi calcularea, pe*

pe de altă parte, puternica bază de cultură şi spiritualitate pe care o constituia industria, faptul că numai în condiţiile dezvoltării industriale se putea cultiva viaţa modernă, cu ritmul ei precipitant.

Analiza „noii teorii a schimburilor internaţionale" degajă cîteva semnificaţii aparte în ce priveşte problema necesităţii, a oportunităţii creării şi protejării industriei naţionale în ţările agrare. Este cunoscut că pînă la această teorie, adepţii industrializării ţărilor agrare prezentaseră acest proces ca un sacrificiu necesar şi temporar al naţiunii — ei arătînd că pe seama „buzunarului naţional" urma să se acopere diferenţele în plus la preţurile cu care se obţineau produsele indigene faţă de preţurile produselor străine. Or, de această dată, dezvoltarea industrială în ţările înapoiate era apreciată nu ca un sacrificiu, ci de la început ca un avantaj al ţărilor respective, regăsit tocmai în sporul de productivitate naţională. Este cunoscut, totodată, că în teoria liberului schimb, pornindu-se tocmai de la pretinsa nocivitate a sacrificiului amintit, se promova un „statu-quo" industrial, în fond menţinerea superiorităţii unor ţări în raport cu altele. Or, „noua teorie a schimburilor internaţionale" răspundea cerinţei de dezvoltare a industriei în toate ţările lumii, de creştere în toate statele a eficienţei sociale a muncii *). „Pe o economie naţională întemeiată doar pe producţia orzului şi a porumbului nu se poate asigura viitorul unui popor, nu se poate stabili o ‚specializare" — afirma în acest sens Manoilescu. [12]). Relevîndu-se că industrializarea ţărilor agrare nu genera o închistare naţională, o dezvoltare autarhică, respectiv restrîngerea schimburilor internaţionale, ci, dimpotrivă, adîncea aceste schimburi, adîncea diviziunea internaţională a muncii, dezvolta potenţialul de a importa şi exporta al fiecărei ţări, în teoria lui Manoilescu se vădea concluzia justă — de mare actualitate în prezent — potrivit căreia intensitatea schimburilor internaţionale depinde nemijlocit de intensitatea dezvoltării producţiilor naţionale.

În studiile mai multor economişti — între care Mitiţă Constantinescu, Şt. Zeletin, M. Manoilescu etc. — s-au întreprins analize asupra modului în care trebuia desfăşurat procesul de industrializare în scopul de a asigura efectele pozitive scontate. În acest cadru era subliniat rolul însemnat al industriilor siderurgice, constructoare de maşini, pentru furnizarea de mijloace tehnice întregii industrii, agriculturii, celorlalte ramuri ale economiei şi reducerea astfel a unor importuri dezavantajoase, precum şi pentru apărarea naţională. Ramurile amintite erau privite drept „coloana vertebrală" a dezvoltării industriale, ca „cele dintîi de care o ţară cu o politică economică prevăzătoare trebuie să se preocupe". În egală măsură erau relevate necesitatea şi posibilitatea dezvoltării industriei energetice „înaintea tuturor celorlalte ramuri" — în mod deosebit ca urmare a unei mai bune utilizări a potenţialului hidroenergetic naţional, prin construirea unor centrale de forţă la Bicaz, Porţile de Fier etc. Era subliniată cerinţa constituirii, în condiţiile resurselor existente în ţară, a unei puternice industrii chimice, sector chemat să contribuie la acoperirea necesităţilor interne şi la lărgirea exportului, asigurîndu-se independenţa faţă de străinătate a unor ramuri de producţie.

Avînd în vedere cu deosebire baza lor largă de materii prime interne, aria întinsă şi perenă de utilitate, productivitatea socială ridicată calculată pe baza producţiei nete, Mihail Manoilescu releva eficienţa industriilor alimentare în cadrul economiei. „Productivitatea muncii scăzută a agriculturii în raport cu productivitatea industriei — arăta economistul pe baza unor calcule — găseşte o compensaţie fericită în faptul că industriile alimentare, esenţial agricole, au o productivitate foarte mare în raport cu toate celelalte industrii... pentru ţările agricole industrializarea în solul naţional al produselor agricole constituie mijlocul cel mai important de compensare pentru slaba productivitate a muncii omeneşti în agricultura lor". Se degaja ideea că pe măsura dezvoltării agriculturii, însăşi eficienţa industriilor alimentare înregistra creşteri.

dr. Dan POPESCU

[8]) Între acestea cele ale lui J. de Castro, A. Marchal ; menţionăm, de asemenea, sesizarea şi analiza de către Manoilescu a tendinţei de depreciere în comerţul internaţional a raportului de schimb pentru ţările mai slab dezvoltate (efectul Prebisch-Manoilescu).

[9]) Aşa cum arată Vasile C. Nechita, riguros cercetător al doctrinelor manoilesciene, economistul Mihail Manoilescu „a fost mult prea mare pentru ca poziţia oscilantă, reacţionară a politicianului să poată anula... partea perenă a operei sale... Manoilescu nu poate fi ignorat, fiindcă prin ampla fundamentare a necesităţii şi posibilităţii industrializării tuturor ţărilor lumii, şi în mod deosebit a României, el şi-a cîştigat un loc de seamă în istoria ştiinţei economice româneşti şi universale" (vezi Vasile C. Nechita, Doctrina economică şi corporatistă a lui Mihail Manoilescu, rezumatul tezei de doctorat, A.S.E., Buc., 1971, pp. 3 şi 4).

[10]) Mihail Manoilescu, Doctrinele şi teoriile noastre în lumina criticei, Analele economice şi statistice, nr. 3—5/1937, p. 80.

[11]) Idem, Theorie du protectionnisme et de l'echange international, Marcel Giard. Paris, 1929, p. 96.

[12]) Vezi şi Vasile C. Nechita, op. cit.

*) „Pentru ce să fie sacrificată Anglia agricolă în favoarea Angliei industriale ? Pentru ce riscul de a descuraja şi ruina fermierii ? Liberschimbiştii spuneau : „Noi vom importa hrana noastră, noi vom deveni uzina lumii". Dar cine putea prevede viitorul ? Şi dacă lumea se va schimba, dacă ea va deveni toată o uzină, atunci cine va mai hrăni Anglia ?" — iată cîteva întrebări pe care cu peste 50 de ani în urmă André Maurois şi le punea pe marginea unor dezbateri din parlamentul englez, purtate în deceniul 4 al secolului trecut (André Maurois, La vie de Disraëli, Librairie Gallimard, Paris, 1929, p. 142). Luciditatea marelui scriitor releva, rolul atribuit industrializării de către politicienii unei mari puteri — de mijloc exclusiv de înavuţire şi dominare a lumii, şi în acelaşi timp posibilitatea apariţiei unor consecinţe nefaste pentru economia oricărei ţări. Se cuvine a sublinia faptul, că teoriile privind dezvoltarea industriei ca o cerinţă obiectivă a progresului în lume, a progresului fiecărei ţări — trăsătură a celor mai multe din concepţiile româneşti privind necesitatea industrializării, concepţii care nu excludeau dezvoltarea concomitentă şi modernizarea sectorului agricol şi nici nu urmăreau dominaţia lumii, erau net superioare.

această bază, a productivităţii muncii în ramură.

Creşterea economică — satisfacerea nevoilor fundamentale: o relaţie direct proporţională

● *Constatarea potrivit căreia succesele obţinute de ţările în curs de dezvoltare în plan economic — ilustrată prin ritmurile de creştere la principalii indicatori — nu au avut, de fiecare dată, drept corolar ridicarea nivelului de trai al tuturor categoriilor de populaţie a determinat o serie de dezbateri şi acţiuni concrete în direcţia satisfacerii aşa-numitelor „nevoi fundamentale": alimentaţie, sănătate, educaţie etc. Iată însă că recent, în centrul dezbaterilor economiştilor a prins contur o nouă întrebare : afectează (şi dacă lucrurile stau astfel, în ce măsură) orientarea spre satisfacerea nevoilor fundamentale — acţiune de amploare ce implică o anumită opţiune în ce priveşte acumularea, repartiţia veniturilor, structurarea aparatului productiv etc. — posibilităţile de creştere a economiei pe termen lung ?*

Relaţiile ce se cer a fi investigate din această perspectivă sînt deosebit de complexe, susţine Norman L. Hieks *în articolul* „Is there a tradeoff between growth and basic needs" *inserat în publicaţia* „FINANCE AND DEVELOPMENT", *numărul din iunie 1980, datorită, pe de o parte, particularităţilor naţionale pe care le îmbracă măsurile concrete iniţiate, iar pe de altă parte datorită unor dificultăţi de ordin metodologic (indicatorii utilizaţi vădesc un caracter eterogen). Cu toate acestea, folosirea unor metode statistice care grupează ţările în curs de dezvoltare în funcţie de valoarea unor indicatori de bază permite stabilirea unor corelaţii direct proporţionale între nivelul de dezvoltare economică şi cel al satisfacerii nevoilor fundamentale. Totodată, afirmă N.L.H., politica de ridicare a nivelului de trai vizează însăşi îmbunătăţirea calităţii factorului uman, a cărui influenţă în procesul dezvoltării este incontestabilă.*

Factorul geografic în dezvoltarea turismului

● *În zilele de 25—28 sept. a.c. s-au desfăşurat în Capitală lucrările Colocviului naţional de geografia turismului, organizat de Institutul de geografie şi Institutul de economia comerţului interior şi a turismului. La colocviu au participat cercetători ştiinţifici din domeniile economiei, geografiei, turismului şi comerţului, cadre universitare, lucrători din Ministerul Turismului şi din unităţile subordonate, precum şi redactori ai publicaţiilor de specialitate. Comunicările prezentate cu acest prilej au abordat probleme de interes mai larg, între care aportul turismului la dezvoltarea economico-socială a României ; contribuţii la elaborarea unei metode de stabilire a necesarului de agrement în staţiunile balneare; factorul cultural şi dezvoltarea personalităţii prin turism ; interacţiunea economie-turism ; turismul zonei montane româneşti de mare altitudine, ca factor principal de stimulare economică pe plan regional. Vădind aceeaşi preocupare pentru valorificarea mai bună a potenţialului turistic de care dispune ţara noastră, alte comunicari s-au oprit, în detaliu, asupra posibilităţilor de organizare superioară a unor zone turistice bine determinate : Băile Herculane, Păltiniş, Sărata Monteoru etc.*

FIŞE

OM — TEHNICĂ — MEDIU

Puncte de vedere

ARGUMENTE ÎN SPRIJINUL UTILIZĂRII ETANOLULUI DREPT COMBUSTIBIL

ADĂUGAREA etanolului în benzină pentru a substitui, a economisi resursele de petrol nu reprezintă o idee nouă. Conceptul este aproape tot atît de vechi ca motorul cu combustie internă ca atare. Înainte şi în timpul celui de-al doilea război mondial, în mai mult de 15 ţări, alcoolul a fost utilizat pentru a substitui resursele limitate de ţiţei ale unei ţări sau alteia. Alcoolul combustibil a fost obţinut din melasă, vin, cereale, cartofi, din soluţii de celuloză provenite de la fabricarea hîrtiei şi chiar din cărbune, iar utilizarea lui prezintă şi avantajul că reduce cantitatea de substanţe nocive din gazele de eşapament, diminuînd poluarea mediului.

Criza energetică mondială readuce, în prezent, pe primul plan căutările pentru înlocuirea, cel puţin parţială, a combustibilului provenit din petrol cu etanol obţinut din resurse recuperabile. În S.U.A., au avut şi au loc dezbateri privind adăugarea a 10% alcool în benzina pentru autovehicule ; se speră că acest „gasohol" va contribui la reducerea dependenţei economiei americane de ţiţeiul din import, deopotrivă asigurîndu-se o creştere a veniturilor fermierilor americani. În discuţiile purtate s-a relevat însă un fapt : S.U.A. consumă peste 300 milioane tone benzină anual ; or, în aceste condiţii, volumul de etanol necesar pentru a înlocui chiar şi numai 10 la sută din benzină ar fi echivalent cu de 2,5 ori consumul anual mondial din toate sursele de etanol 95%. Din această perspectivă s-a solicitat amplificarea, pe toate căile, a posibilităţilor indigene de producere a etanolului.

Succese pe linia utilizării alcoolului drept combustibil a obţinut Brazilia, ţară mare producătoare de zahăr. Este cunoscut că guvernul brazilian a decretat un program între ale cărui obiective se înscriu nu numai utilizarea etanolului la autovehicule, ci şi eventuala trecere la autovehicolul cu combustibil 100% alcool. Se pare că nu au fost semnalate oponenţe radicale faţă de aceste obiective.[1]).

Unii economişti şi tehnicieni susţin că ideea privind „gasoholul" se datoreşte unor recolte abundente de cereale în anii de la începutul deceniului trecut. Oricum, statul american s-a declarat dispus să sprijine construirea cîtorva fabrici de fermentaţie a alcoolului. Şi aici s-a bucurat de consideraţie ideea exportului de alcool, fără ca aceasta să însemne însă că „gasoholul" — utilizarea alcoolului în benzine — este un concept discreditat de realitate. Se anticipează că pînă în ultimul deceniu al acestui secol, în condiţiile cunoscute de criză a hidrocarburilor, folosirea acestui tip de combustibili din resurse recuperabile va deveni cu siguranţă oportună. În general în literatura de specialitate se apreciază tot mai adesea că ţărilor care se bucură de un climat favorabil, care au perioade mari de timp cu soare, pămînt arabil şi forţă de muncă corespunzătoare, le este potrivit un program de asigurare cu combustibil pe bază de alcool.

Cu foarte puţin timp în urmă firmele Ampol Australia şi Biotechnology Australia Pty. Ltd. au anunţat o convenţie pentru producerea etanolului într-o instalaţie pilot în construcţie la Sydney[2]). Convenţia urmăreşte construirea în Australia a primei instalaţii de combustibil din alcool prin fermentare continuă. Instalaţia pilot va fi construită în 12 luni şi va avea o capacitate anuală de 2 500 000 litri etanol. Partenerii consideră că etanolul, care poate fi amestecat cu benzine pînă la 20%, reprezintă o posibilitate de satisfacere a unei părţi din nevoile de benzină ale Australiei. Procesul de fermentaţie continuă, dezvoltat de consorţiul Ampol-Biotech., poate fi adaptat pentru a folosi ca materie primă, cereale, sirop de trestie, melasă sau sfeclă de zahăr. Un specialist australian remarca : „Această instalaţie reprezintă un pas important spre reducerea dependenţei noastre de ţiţei pentru transport şi va crea noi posibilităţi pentru o industrie energetică bazată pe agricultură."

Este evident, criza energetică a reînnoit interesul pentru fermentaţia etanolului. În acest cadru Departamentul dezvoltării naţionale din Australia finanţează cercetări privind metodele de îmbunătăţire a fermentaţiei discontinue utilizate în prezent pentru producerea alcoolului. Una din direcţiile de cercetare o constituie conceperea fermentării continue în coloană, proces care asigură o eficienţă, o productivitate superioară a activităţii. Există două motive esenţiale pentru care fermentarea continuă nu a fost pînă în prezent mai larg folosită pentru producerea alcoolului ; acestea sînt : posibila mutaţie a drojdiei şi viteza mică de fermentare.

În ce priveşte fenomenul aşa numit mutaţia drojdiei, se consideră că aceasta este o problemă reală pentru industria băuturilor, unde cea mai mică schimbare a produselor de fermentaţie duce la arome care nu corespund standardului. Impedimentele respective nu se ridică însă în cazul producerii alcoolului industrial. Dimpotrivă, există indicii că şi în ce priveşte viteza redusă de fermentaţie problema este în curs de rezolvare.

Arderea etanolului drept combustibil — am conceput în acest sens o schemă pe care o ţinem la dispoziţie — ni se pare o soluţie logică pentru mai multe ţări sau regiuni. Practic, indiferent de perfecţionările care pot face ca motorul cu ardere internă să fie perimat, chimicalele obţinute din etanol vor fi întotdeauna importante pentru economia oricărei ţări. Cunoaştem că specialiştii în motoare cu ardere internă de la noi din ţară au experimentat cu rezultate foarte bune etanolul drept combustibil. Studiile efectuate, precum şi indicatorii de eficienţă realizaţi de întreprinderile producătoare de alcool de la noi, justifică intensificarea preocupării pentru creşterea producţiei[3]). Multilateralitatea, flexibilitatea şi acceptabilitatea etanolului ar trebui să anuleze orice îngrijorare că nu ar exista piaţă pentru acest produs.

În tabelul de mai sus redăm cantităţile de etanol ce s-ar putea obţine din melasă îr. anii 1980 şi 1985.

Din datele furnizate de Anuarul statistic al R.S.R., 1979, rezultă că în anul 1977 producţia de benzină a ţării a fost de 4 466 mii tone. Dacă se admite că în acelaşi an întreaga cantitate de melasă ar fi fost transformată în etanol atunci aportul de combustibil ar fi fost de 2,25% faţă de producţia de benzină. În aparenţă ponderea este mai puţin semnificativă, dar ea ar putea fi simţitor crescută prin sporirea — evident posibilă — a producţiei de sfeclă, cereale, cartofi etc. Aşa cum arată calculele, pe măsură ce producţia de etanol ar creşte, substituirea cu acesta a unor resurse petrolifere ar deveni tot mai avantajoasă realizîndu-se economii valutare însemnate.

Denumirea materiei prime şi a produsului obţinut	U/M	1977	1980	1985
Sfeclă de zahăr pentru prelucrare	mii tone	6 246	8 228	9 700
Melasă obţinută *)	mii tone	249,8	329,0	388,0
Etanol 98% posibil de obţinut din melasă	mii tone	100,0	131,6	155,2

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., 1979 ; Programul de dezvoltare a producţiei de zahăr în R.S.R. în deceniul 1975—1985

***) Cantitatea de melasă a fost luată în calcul 4% sfeclă (după dr. Viorica Bocioagă în „Îndrumător pentru controlul chimic în industria zahărului")**

— Pentru calculul producţiei de etanol 98% s-a luat în considerare un consum specific de 2,5 kg. melasă/litru de etanol. În cazul producerii etanolului tehnic 95%, consumul specific este mai redus.

— Nu au fost luate în calcul celelalte produse care rezultă concomitent cu etanolul rafinat 98% şi care sînt : etanolul tehnic 95%, uleiul de fuzel, bioxidul de carbon şi drojdia furajeră, care fac ca procesul tehnologic să se realizeze la un înalt grad de eficienţă tehnico-economică şi la care noi ne-am referit pe larg în numărul 48/1978 al revistei.

N. BOTEZATU
I.I.S.Z. Roman

[1]) S-a constatat, însă, că preţul alcoolului pe piaţa mondială era de 0,91 dolari/litru faţă de numai 0,47 dolari/litru preţul benzinei obţinute din ţiţeiul din import. Drept urmare, Brazilia a devenit un mare exportator de alcool pe piaţa internaţională. (Workshop on fermentation alcohol for use as fuel and chemical feedstock in developing countries, Vienna, 1979).

[2]) Australian Canegrower, 1979, 1, 17/51.

[3]) „Unităţi de profil complex capabile să valorifice multiplele valenţe economice ale sfeclei de zahăr". Revista economică nr. 48/1978.

Societățile agroindustriale multinaționale — instrument al exploatării neocolonialiste a țărilor în curs de dezvoltare (I)

ÎN ECONOMIA AGRICOLĂ MONDIALĂ CONTEMPORANĂ societățile agroindustriale transnaționale au devenit unul din principalele instrumente ale neocolonialismului, de exploatare și dominare economică a țărilor în curs de dezvoltare. Pericolul deosebit pe care îl reprezintă multinaționalele agroindustriale pentru dezvoltarea independentă, bazată pe forțe proprii, a economiei acestor țări rezultă din faptul că ele își subordonează sectorul de bază al economiei celor mai multe dintre țările lumii a treia, tocmai acela care ar putea oferi resursele necesare pentru demararea unei creșteri economice independente și anume agricultura.

Geneză și semnificații ale transnaționalelor agroindustriale

APARIȚIA ȘI EVOLUȚIA transnaționalelor agroindustriale a marcat o anumită treaptă în dezvoltarea economică a agriculturii din cele mai avansate țări capitaliste, îndeosebi din S.U.A., concretizată în creșterea gradului de concentrare a producției agricole, extinderea integrării pe verticală (între agricultură și ramurile aflate în amonte și aval de aceasta), precum și în intensificarea exportului de capital, ca purtător în principal al unui anumit mod de alimentație și de producție agricolă, al unui anumit stil de modernizare a agriculturii.

Originea americană a transnaționalelor agroindustriale se explică prin condițiile specifice în care a evoluat procesul de concentrare și integrare pe verticală a agriculturii în S.U.A. : insuficiența forței de muncă în agricultură a cerut noi sisteme de producție bazate pe mecanizare și chimizare, iar depărtarea dintre bazele de producție și centrele de consum a impus nașterea unui nou sistem de comercializare a produselor agricole. Pe aceste considerente, încă în perioada dintre cele două războaie mondiale, în S.U.A. s-au dezvoltat mari firme industriale producătoare de mașini agricole (McCormick, Caterpillar etc.), precum și de prelucrare și distribuire a produselor agricole (sub forma supermagazinelor).

Pe o anumită treaptă de dezvoltare, aceste firme au căutat noi terenuri propice care să le permită sporirea cîștigurilor — la început în America Latină și în Canada, iar după cel de al doilea război mondial în alte continente, inclusiv în Europa occidentală, a cărei agricultură (inclusiv creșterea animalelor) a început să se modernizeze după modelul american. Așa se face că, cu toată rezistența întîmpinată, firmele străine au ajuns să dețină 15% din industria alimentară franceză (proporția ajungînd la totalitate în industria de cafea solubilă, supe și bulioane ; 62% din producția de furaje combinate, 60% din cea de cafea, ceai și cicoare ; 35—40% din fabricile de ciocolată și bomboane). Pe baza beneficiilor exorbitante obținute marile firme agroindustriale americane au devenit multinaționale, investind tot mai mult în străinătate, mai ales prin achiziționarea unor firme existente. Astfel, General Foods și Kraft pot fi întîlnite în lumea întreagă, în timp ce Corn Product Corporation posedă 75 de uzine în 35 de țări, precum și 75 de filiale în străinătate.

De regulă, rolul societăților transnaționale în agricultura lumii a treia pare modest în comparație cu ansamblul activităților practicate de ele ; la sfîrșitul celui de al șaptelea deceniu, 76% din capitalul străin în țările în curs de dezvoltare era orientat spre industrie, mine și petrol, celorlalte activități (inclusiv agricultura) revenindu-le restul de 24%. Datele arătau că agriculturii nu-i revenea decît 6% din activitățile societăților transnaționale din țările în curs de dezvoltare, cu precizarea însă că în unele țări, mai ales din Asia și Africa, îi reveneau 46% și, respectiv, 24%, ceea ce înseamnă că practic ele dominau absolut asupra agriculturii țărilor respective. Activitățile agricole directe din țările lumii a treia în care predomină societățile transnaționale cuprind culturi de cauciuc, ceai, tutun, banane și trestie de zahăr, ramuri în care acționează societăți ca Booker McConnell, Tate and Lyle, United Fruit și Unilever [1]).

Agroindustria capitalistă — o forță economică și politică

DUPĂ CE ȘI-A SUBORDONAT agricultura națională, pe care a transformat-o într-o simplă furnizoare de materii prime, agroindustria a devenit o puternică forță economică și politică pe plan mondial, monopolurile agroindustriale pătrunzînd și subordonîndu-și agricultura țărilor în curs de dezvoltare sub forma „societăților multinaționale" și a „internaționalizării" producției agricole.

Actualmente, agroindustria a ajuns unul din cele mai puternice și concentrate sectoare ale economiei mondiale. Potențialul său economic și financiar este ilustrat între altele de faptul că primele 100 firme agroindustriale multinaționale realizează aproape jumătate din producția alimentară mondială și dispun de o cifră globală de afaceri de 230 mld. dolari. O grupare a acestor firme după cifra de afaceri arată că : 18 firme au o cifră de afaceri mai mare de 2 mld. dolari, 32 firme au o cifră de afaceri cuprinsă între 1 și 2 mld. dolari, iar 50 firme au o cifră de afaceri mai mică de 1 mld. dolari (din care 17 — sub 500 mil. dolari).

Gruparea acelorași firme după mărimea beneficiilor obținute arată o distanțare și mai mare a celor mai puternice firme. Astfel, numai cinci firme obțin beneficii mai mari de 100 mil. dolari, 25 — între 50 și 100 mil. dolari, iar 44 — sub 50 mil. dolari. Primele 10 firme, care se detașează în fruntea clasamentului, dețin 33% din capitalul p. priu al primelor 100 firme mondiale.

Una din caracteristicile tot mai evidente ale agroindustriilor multinaționale a devenit diversificarea : dacă cele mai „mici" din cele o sută participă la fabricarea a cinci grupe de produse, cele „mari" au în structură peste o duzină de subramuri.

Specificul etapei de diversificare a producției constă mai ales în diversificarea intrasectorială (adică în interiorul industriilor agroalimentare), dar cîștigă tot mai mult teren și diversificarea extrasectorială (în industria chimică, electronică, industria hotelieră, transporturi etc.), în aceeași măsură în care firme nealimentare integrează filiale alimentare, a unor complexe industriale polivalente integrate, ceea ce duce la apariția de vaste complexe agroindustriale cu caracter „conglomeral".

Concentrarea la care a ajuns agroindustria mondială este atestată și de repartizarea pe țări și zone geografice de influență a primelor o sută de mari întreprinderi agroalimentare multinaționale. Întreg grupul este clar dominat de întreprinderile originare din S.U.A. în număr de 48 care, cu o cifră de afaceri medie de 1 584 mil. dolari, concentrează 52% din cifra de afaceri a „celor o sută". Urmează o subgrupă importantă, constituită din 22 întreprinderi britanice, cu o cifră medie de afaceri de 1 037 mil. dolari. Franța este prezentă cu 9 firme de dimensiune internațională, din care 4 sînt uniuni de cooperative, deosebit de puternice. Japonia dispune de 7 grupuri de întreprinderi, a căror cifră medie de afaceri (1 027 mil. dolari) concurează cu cea a grupurilor britanice ; urmează 5 grupuri canadiene, 2 suedeze, 2 olandeze și cîte unul din Australia, Spania, R.F. Germania Elveția și una mixtă, anglo-olandeză (dar cu cea mai mare cifră de afaceri — 13 667 mil. dolari).

Primele o sută mari grupuri agroindustriale dispun de circa 4 000—5 000 filiale, localizate în majoritatea țărilor lumii. Gradul de „multinaționalitate" variază de la o firmă la alta, mergînd de la „multinaționalitatea" pură (cînd activitatea firmei este localizată aproape în exclusivitate în străinătate, cum este cazul lui „Nestlé", a cărei cifră de afaceri este repartizată în proporție de 95% în 55 țări), pînă la implantarea într-o singură țară străină (media situîndu-se în jurul a circa zece filiale localizate în afara țării de origină a firmei). Spre exemplificare, poate servi situația firmelor multinaționale de origină ameri-

[1]) Vezi Frank Long, Comment les pratiques commerciale restrictives gênent le développement rural, Cérès, janvier-février 1979.

cană, a căror activitate se desfăşoară într-un mare număr de ţări dezvoltate şi în curs de dezvoltare (vezi tabelul).

Vînzările (în mil. dolari) efectuate de către filialele agroalimentare ale firmelor din S.U.A.

Zona şi ţara	Vînzări locale	Exporturi spre S.U.A.	Exporturi spre Alte ţări	Vînzări totale
A. Ţări industrializate	9 668	153	842	10 663
— Canada	3 253	107	80	3 440
— C.E.E. [1]	3 532	—	591	4 139
— Anglia	1 380	12	74	1 466
— Alte ţări europene [2]	599	9	48	656
— Japonia	124	n.s.	n.s	124
— Emisfera sudică [3]	780	9	49	838
B. Ţări în curs de dezvoltare	2 728	132	184	3 044
— America Latină	2 454	110	165	2 729
— Africa	16	1	1	18
— Orientul Mijlociu	7	0	1	8
— Asia şi zona Pacificului	251	21	17	289
Total	12 396	285	1 026	13 707

[1]) Cele şase ţări fondatoare
[2]) Danemarca, Irlanda, Norvegia, Spania, Suedia, Elveţia etc.
[3]) Australia, Noua Zeelandă, Africa de Sud
n.s. — nesemnificativ (mai puţin de 500 mii dolari)
Sursa : J. L. Raston, Les groupes agroindustriels géants, Agriculture, septembre 1976

Prin cele aproape 14 mld. dolari cifră de afaceri realizată în străinătate, filialelor firmelor multinaţionale ale S.U.A. le revin circa 20% din întreaga cifră de afaceri a firmelor respective. Se remarcă faptul că circa 90% din vînzările filialelor aflate în străinătate sînt destinate pieţelor locale, iar exporturile sînt orientate spre alte ţări decît cea a societăţii-mamă.

Faptul că cea mai mare parte a produselor societăţilor multinaţionale se desface pe pieţele locale face parte din strategia impunerii în afara graniţelor a propriului model de consum alimentar american, pentru a mări cifra de afaceri şi a lărgi producţia alimentară a multinaţionalelor. De altfel, veniturile obţinute din investiţiile efectuate de firmele americane în străinătate sînt ridicate : în anul 1974, ele s-au situat la 4 408 mil. dolari reprezentînd, în medie, 13% din capital (14% în cazul investiţiilor din ţările în curs de dezvoltare. Partea din profituri reinvestită pe loc este apreciată la 55% în ţările industrializate şi la 62% în ţările în curs de dezvoltare. Pe această bază, „capitalurile necesare investite de transnaţionale şi de agenţiile de ajutor pentru a intensifica punerea în valoare a terenurilor provoacă retransferul de resurse din ţările subdezvoltate spre ţările industrializate deja suprainvestite" [2]).

Afirmaţia de mai sus este explicabilă dacă ţinem seama de faptul că, mai ales în cazul localizării în ţări în curs de dezvoltare, agroindustria nu cuprinde numai societăţile private pentru producerea, prelucrarea, comercializarea sau exportul produselor agricole, ci şi producerea, desfacerea sau importul inputurilor agricole. În activitatea ei este inclusă şi sprijinirea agenţiilor de dezvoltare publice sau private, naţionale, bilaterale, internaţionale şi multinaţionale, financiare şi tehnice, orientate cu precădere (sau chiar exclusiv) spre întărirea infrastructurilor, care servesc interesele companiilor transnaţionale.

Domenii şi mijloace de penetraţie

PROCESUL DE PENETRAŢIE al multinaţionalelor în economia agricolă a ţărilor din lumea a treia a început în epoca colonială cu marile plantaţii de produse tropicale destinate Europei şi Statelor Unite. În această perioadă, Unilever devine stăpîna a mii de ha de palmieri în Congo, iar United Fruit pătrunde în republicile bananiere. Paralel cu aceasta, cîteva mari companii comerciale au monopolizat achiziţionarea, prelucrarea şi vînzarea acestor produse, cursurile fiind fixate la bursele din Londra, New York, Chicago etc.

Dobîndirea independenţei de către fostele colonii nu a schimbat orientarea producţiei lor agricole spre culturile de export, dar a dat o nouă direcţie investiţiilor efectuate de multinaţionale: acestea nu mai investesc pentru înfiinţarea de plantaţii proprii (care creează probleme de ordin politic şi social şi sînt supuse capriciilor climei), ci pentru înfiinţarea de agroindustrii care prelucrează şi revînd în ţările bogate produsele cumpărate de la fermele-satelit pe bază de contracte, în care inegalitatea partenerilor este evidentă (mergînd pînă la interdicţia ca ţăranul să producă alte produse decît cele impuse, chiar dacă sînt necesare pentru consumul său alimentar). Excepţie face domeniul creşterii animalelor pentru carne, mai ales în regiunea Amazoanelor, unde firme multinaţionale care nu au nici o legătură cu agricultura (ca Goodyear, Mitsubishi, Volkswagen şi altele) au devenit proprietarii unor domenii de sute de mii de hectare.

Aceasta nu înseamnă însă că transnaţionalele neglijează complet piaţa pe care o oferă burghezia în dezvoltare din lumea a treia, prin crearea de nevoi şi noi obiceiuri de consum sub forma unor produse impuse prin reclamă (lapte praf, cocacola, chewing-gum, pîine albă, unt etc.), care înlocuiesc produsele tradiţionale. În felul acesta, societăţile transnaţionale măresc gradul de dependenţă agricolă şi alimentară al ţărilor în curs de dezvoltare faţă de ţările industrializate.

Dar poarta cea mai larg deschisă, pe care transnaţionalele au păşit nestingherite, subordonîndu-şi agricultura unor mari ţări în curs de dezvoltare de pe continentul asiatic, a constituit-o revoluţia verde. Varietăţile de înalt randament de grîu şi orez, create de fundaţiile Ford şi Rockefeller (care au cunoscut o rapidă extindere într-un termen scurt), necesitînd consumuri mari de îngrăşăminte, pesticide şi noi mijloace de muncă (în afară de consumul sporit de apă pentru irigat) au mărit rolul transnaţionalelor, singurele care dispuneau de capital şi de tehnologia necesară pentru a construi uzine de îngrăşăminte şi de tractoare.

Într-un cadru mai larg : transferul de tehnologii din ţările industrializate spre cele în curs de dezvoltare constituie un domeniu mult mai larg de intervenţie a transnaţionalelor, care au posibilitatea să aplice şi să extindă practicile lor restrictive.

Sub pretextul modernizării agriculturii, paralel cu formele directe de control asupra pămîntului, au apărut şi se dezvoltă şi formele indirecte de control cum sînt: sistemul contractului de producţie, investiţiile efectuate în proiecte agricole prin intermediul unor organisme de dezvoltare, ceea ce le permite să aibă o anumită autoritate asupra pămîntului, deoarece transnaţionalele sînt -cele care controlează funcţionarea proiectului. Ca urmare, întinderea terenurilor aflate actualmente sub control străin, direct sau indirect, este considerabilă şi în creştere.

Investiţiei de capital fix i se adaugă investiţia de capital de exploatare, care o depăşeşte cu mult pe prima şi care are o influenţă şi mai mare, deoarece cuprinde nu numai producerea, ci şi prelucrarea şi comercializarea produselor agricole. Se ajunge chiar la situaţia în care producţia şi desfacerea sînt complet în mîinile multinaţionalelor, ceea ce afectează serios puterea de decizie nu numai a capitaliştilor naţionali, ci chiar a guvernelor. „Sectoarele modernizate devin simple prelungiri ale agriculturii ţărilor industrializate — noi enclave în lumea a treia".[3])

Problema este însă mai complexă, deoarece transferurile de capitaluri sînt aproape totdeauna însoţite de transferuri de tehnologie şi de servicii. Pachetul „capital-tehnologie" este descompus pe secvenţe tehnologice, deoarece un transfer de tehnologie antrenează un altul. De pildă, introducerea unei noi varietăţi de seminţe, al cărei randament este favorizat de irigaţie, antrenează crearea de noi servicii şi importul de inputuri, iar randamentul mai ridicat la hectar cere mijloace mecanizate ş.a.m.d.

În ultimul timp, faţă de ofensiva desfăşurată împotriva lor, o serie de agroindustrii multinaţionale fac proba unei mari facilităţi de adaptare la diversitatea situaţiei lor şi găsesc noi modalităţi de acorduri în materie de producţie agricolă în ţările în curs de dezvoltare.[4])

Una din cele mai utilizate forme de adaptare a multinaţionalelor, pentru a-şi păstra dominaţia în economia agroalimentară din diferite ţări în curs de dezvoltare, este ceea ce a primit denumirea de „agricultură satelit". Astfel, firma Tate and Lyle se mărgineşte astăzi de a fi un acţionar minoritar în anumite operaţiuni agricole. În Belize, unde această firmă poseda uzine şi plantaţii de trestie de zahăr, a fost nevoită să vîndă terenurile sale cultivatorilor locali, păstrînd numai uzina, cunoscută actualmente sub numele de Belize Sugar Company. Ea îşi stabileşte acum obiectivele anuale de producţie în acord cu asociaţia cultivatorilor de trestie de zahăr — National Sugar Board — care este responsabilă de reglementarea şi fixarea preţurilor la trestia de zahăr. Asemenea forme insidioase de dominaţie sînt folosite şi de alte firme multinaţionale în destul de numeroase ţări în curs de dezvoltare.

Oprea PARPALĂ

[3]) Ernest Feder, Le loup déguisé en brebis, Cérès, Juillet-Août, 1976
[3]) Ernest Feder — Op. cit.
[4]) Vezi în special Des multinationales de plus en plus discrètes, Cérès, nr. 64, juillet-août, 1978

Perspective ale dezvoltării economiei canadiene

BAZA DE MATERII PRIME a economiei canadiene este bogată și diversificată, remarcîndu-se producțiile de metale și minerale utile. Prin producțiile realizate, Canada se situează printre primele locuri în ierarhia mondială la o serie de materii prime, asigurînd 35 la sută din producția mondială de azbest, zinc 29 la sută, molibden 23 la sută, potasă 14 la sută, la care se adaugă cărbunii cocsificabili, minereul de fier și gazele naturale. Importantele resurse agricole și forestiere completează „zestrea naturală" a economiei canadiene. Această țară este al doilea mare exportator de grîu după S.U.A., precum și un mare exportator de lemn (rezervele forestiere ocupă 30 la sută din suprafața țării).

Industria canadiană este axată pe ramurile extractive și de prelucrare primară a resurselor naturale, dar și pe o serie de ramuri ale tehnologiei de vîrf, situație favorizată și de faptul că această țară se situează în ierarhia mondială pe locul 3 la producția de aluminiu, locul 1 la nichel, zinc și argint și locul 2 la molibden și uraniu.

În privința ramurilor industriale bazate pe tehnici de vîrf, industria canadiană este dezvoltată în mare măsură în complementaritate cu piața americană, S.U.A. deținînd 70 la sută din exporturile Canadei. Ea s-a impus ca o furnizoare netă de echipamente și servicii pentru centrale atomoelectrice tip CANDU, de echipamente pentru termo și hidrocentrale, cît și echipamente pentru siderurgie și metalurgie, chimie și petrochimie etc.

În ce privește resursele energetice, Canada dispune de însemnate resurse hidroenergetice, precum și de importante rezerve de uraniu, ea fiind în același timp una din principalele țări producătoare de energie electrică în centrale nucleare, cu atît mai mult cu cît Canada și-a creat propriul său tip de reactor, care asigură folosirea eficientă a combustibilului în formă naturală.

Prima centrală nucleară experimentală a fost realizată în 1962, avînd o capacitate de 22,5 MW, iar a doua în 1967, de 208 MW, faze premergătoare trecerii la folosirea pe scară comercială a centralelor nucleare pentru producerea de energie electrică. În prezent, capacitatea de producție a centralelor atomoelectrice este de 4 000 MW, cu un număr de 10 unități aflate în construcție și 5 în fază de proiect iar perspectivele pentru anul 2000 se referă la o capacitate nucleară de 80 000 MW obținută din 100 reactoare. Ca și în alte țări, continuarea dezvoltării energeticii nucleare în Canada va fi și în viitor determinată de accentuarea rarității și scumpirea altor surse de energie.

În ultimii 20 de ani, economia canadiană a evoluat relativ favorabil. Astfel, Canada a înregistrat o creștere economică reală medie de peste 5 la sută pentru perioada 1960—1977, superioară evident celei realizate de S.U.A., sau Anglia. O evoluție similară a înregistrat și producția industrială. Importantele resurse naturale se consideră că vor favoriza și în continuare economia canadiană.

Ca atare, deși confruntată, ca și alte țări occidentale cu o serie de dificultăți — accentuarea procesului inflaționist, creșterea șomajului, agravarea deficitului balanței de plăți curente — Canada prezintă perspective favorabile în ce privește schimburile sale externe și o anumită stabilitate în dezvoltare.

În ultimii 10 ani relațiile româno-canadiene au cunoscut o evoluție pozitivă, ascendentă. Schimburile reciproce de mărfuri au crescut substanțial, respectiv de circa 3,5 ori atît în volum cît și valoric în perioada menționată. Totodată au fost încheiate importante acțiuni de cooperare (printre care este de menționat societatea mixtă Terra-Power Saskatchewan, pentru comercializarea tractoarelor românești în Canada), a căror derulare deschide perspective noi unei creșteri și mai rapide a comerțului exterior dintre cele două țări. În afara Acordului comercial încheiat în 1971 între Republica Socialistă România și Canada, în domeniul relațiilor economice evoluția a fost deosebit de favorabilă, în ultimii ani încheindu-se mai multe acorduri.

Pe baza acordului interguvernamental româno-canadian privind cooperarea în domeniul folosirii energiei atomice în scopuri pașnice, au fost semnate contractele care vor conduce la construirea de centrale nuclearo-electrice în România. Aceste contracte, ca și memorandumul privind dezvoltarea în continuare a relațiilor bilaterale de cooperare tehnico-economică și a schimburilor comerciale crează condiții pentru amplificarea și dezvoltarea raporturilor economice bilaterale.

În acest context, apropiata vizită oficială pe care urmează să o efectueze în Canada tovarășul Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, întîlnirile la nivel înalt care vor avea loc cu această ocazie vor marca un moment de cea mai mare însemnătate în dialogul rodnic româno-canadian, deschizînd noi perspective pentru întărirea prieteniei dintre cele două popoare, în interesul reciproc, al înțelegerii și colaborării internaționale.

Gabriela CRĂINICEANU

Colaborarea și cooperarea tehnico-științifică

(Urmare din pag. 16)

nereuri neferoase), inclusiv prin forajul de mare adîncime, cercetări marine și forajul marin; asimilarea de noi produse ale industriei electronice, ameliorarea fiabilității componentelor electronice, producerea de calculatoare și elaborarea de sisteme de programe informatice, îndeosebi pentru conducerea proceselor de producție; conceperea și producerea de noi mașini, utilaje, instalații, precum și de noi mașini-unelte automatizate cu comandă numerică; îmbunătățirea calității și diversificarea producției de fire și fibre sintetice, mase plastice, catalizatori industriali, motoare cu ardere internă, noi materiale de construcții; optimizarea proceselor și sporirea capacității de producție din domeniul transporturilor și telecomunicațiilor; sporirea producției de cereale, crearea de noi tehnologii și perfecționarea celor existente pentru protecția plantelor, sporirea producției animaliere prin ameliorarea raselor și a producției forestiere prin ameliorarea arboretelor cu randament scăzut; dezvoltarea cercetării în domeniul ocrotirii sănătății, producerea de aparatură medicală și de medicamente.

La realizarea acțiunilor convenite sau ce se vor conveni cu celelalte țări socialiste, se are în vedere utilizarea unor forme variate de colaborare, ca de exemplu: efectuarea pe bază contractuală de programe comune de lucrări de cercetare-dezvoltare de interes reciproc; folosirea în comun, pe bază contractuală, a unor laboratoare, stații pilot sau experimentale ș.a., existente în România și în țările partenere, transmiterea reciproc avantajoasă a rezultatelor cercetărilor științifice și tehnologice în vederea unei cooperări ulterioare pentru valorificarea în producție; acordarea și primirea reciprocă de asistență tehnică, științifică și tehnologică în realizarea unor programe de cercetare-dezvoltare; efectuarea reciprocă a unor servicii în domeniul activității de cercetare (analize, studii, verificări și măsurători etc.); valorificarea prin cooperare a unor rezultate ale cercetărilor încheiate în România sau în alte țări socialiste partenere, în scopul satisfacerii necesităților ambelor părți în anumite produse; construirea și folosirea în comun, a unor laboratoare, stații pilot sau experimentale, birouri de proiectare ș.a.

Experiența de pînă acum a colaborării științifice și tehnologice între România și celelalte țări socialiste, rezultatele valoroase dobîndite, precum și amplele posibilități existente de extindere a relațiilor reciproc avantajoase în acest domeniu, îndreptățesc convingerea că legăturile de cooperare tehnico-științifică ale României cu aceste țări vor cunoaște o continuă dezvoltare.

Pe plan mai larg, în conformitate cu tendințele politice, economice și sociale ale evoluției lumii contemporane, România acționează și va acționa, în continuare în mod perseverent, pentru dezvoltarea colaborării tehnico-științifice cu toate țările lumii, pentru instaurarea în viața internațională a unei noi ordini economice, care să permită dezvoltarea nestînjenită a raporturilor economice internaționale pe baze echitabile și deplin democratice, să asigure participarea activă și în condiții de real avantaj reciproc la circuitul economic mondial, precum și pentru accesul tuturor țărilor la realizările științei și tehnologiei moderne, pentru lichidarea oricăror restricții și discriminări în relațiile economice internaționale.

Subordonarea obiectivelor științei și tehnologiei necesităților economice și sociale ale țării, mereu mai complexe și mai ample, sprijinirea prin activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică a tendințelor în perspectivă ale economiei și culturii românești în plină înflorire, valorificarea în măsură din ce în ce mai mare a resurselor proprii de capacitate creativă vor contribui, în mod incontestabil, la ridicarea României pe noi trepte ale progresului și civilizației. Prin aceasta, se vor crea condiții tot mai bune și pentru lărgirea participării României la cooperarea științifico-tehnică internațională, pentru sporirea aportului științei și tehnologiei românești la îmbogățirea tezaurului mondial de cunoștințe, la realizarea programelor de dezvoltare ale omenirii contemporane.

ENERGIA, PROBLEMĂ VITALĂ A OMENIRII

AȘA CUM i-am informat pe cititorii noștri încă înainte de desfășurarea evenimentului, la München a avut loc cea de a XI-a Conferință Mondială a Energiei, sub genericul „Energie pentru lumea noastră". Timp de cinci zile, aproape 5000 de specialiști din peste 70 de țări, între care și țara noastră, s-au concentrat, confruntîndu-și opiniile, asupra unora dintre cele mai spinoase probleme ale zilelor noastre : găsirea cantităților de energie necesare dezvoltării în continuare a omenirii, identificarea direcțiilor spre care trebuie să fie orientate eforturile pentru a se asigura, într-o perioadă optimă, tranziția de la actuala fază a dependenței de petrol, la alte surse de energie. Ca un reflex al evoluției preocupărilor pe plan mondial, fapt demn de semnalat, spre deosebire de conferințele anterioare, lucrările nu s-au referit numai la aspecte tehnice, problema energiei fiind abordată și sub aspectul actualelor implicații ale crizei energetice, inclusiv financiare, precum și al interacțiunii sale cu societatea și cu natura. Tocmai de aceea cele peste 200 de rapoarte, ca și intervențiile participanților pe marginea acestora au fost ordonate pe patru secțiuni principale avînd ca teme : aprovizionarea cu energie, energia și societatea ; energia și mediul înconjurător ; energia, societatea și mediul înconjurător, sugerînd intercondiționarea care se manifestă între sferele activității umane și, totodată, preocuparea pentru o abordare mai complexă a problemelor energiei.

Fără a aduce concluzii sau soluții noi, revoluționare, în privința posibilităților omenirii de a-și acoperi necesitățile de energie, conferința a pus în lumină o serie de aspecte mai puțin abordate de regulă, a confirmat prin noi date unele situații deja cunoscute sau a atras atenția asupra unor posibile consecințe negative ce ar putea decurge dintr-o serie de acțiuni necontrolate.

În privința aprovizionării cu energie, după cum se apreciază în comunicatul final al conferinței, rezervele energetice a căror exploatare este sigură se ridică la 1100 miliarde de tone unități convenționale de huilă, ceea ce se apreciază însă că ar reprezenta abia 10% din rezervele presupuse. În aceste condiții s-a impus concluzia că nu se poate vorbi despre o penurie absolută de energie, dar că în orice caz a devenit stringentă crearea tuturor condițiilor necesare, inclusiv economice, pentru a face disponibile aceste imense rezerve. În prezent, cărbunele acoperă 25% din consumul mondial, dar se consideră că rezervele existente ar permite asigurarea întregului necesar energetic pînă în anul 2000, fiind necesare pentru aceasta doar 16% din rezervele exploatabile. De aceea apare necesară accelerarea trecerii la producerea de energie electrică din cărbune în locul hidrocarburilor și, în condițiile repartiției inegale a resurselor carbonifere, organizarea comerțului mondial cu cărbune. Se menționează că în prezent doar 8% din producția mondială de cărbune este comercializată, iar sporirea de circa 5 ori a volumului comerțului mondial cu cărbune pînă în anul 2000, așa cum estimează specialiștii, va face necesară și crearea unor mijloace de transport corespunzătoare.

În schimb, se estimează că pe plan mondial extracția de țiței va crește pînă în anul 1990 la cel mult 4 miliarde tone după care va scădea, chiar în condițiile introducerii petrolului „neconvențional" la 3,5 miliarde tone pînă în anul 2020. S-a precizat însă că nu există un inventar complet al rezervelor de petrol și, după cum se menționa, rezervele de petrol evaluate ultimii 60 de ani au fost epuizate de mai multe ori pînă astăzi.

O atenție sporită a fost acordată, în actuala conjunctură, și înlocuitorilor petrolului. S-a apreciat că este necesară continuarea cercetărilor în vederea perfecționării tehnologiilor pentru gazeificarea și lichefierea cărbunelui precum și pentru exploatarea șisturilor bituminoase și a nisipurilor gudronate. Cît privește folosirea altor surse cum ar fi soarele, vîntul, biomasa, deși limitată, se consideră că în viitor și, mai ales pentru anumite zone — odată cu rentabilizarea lor — vor deveni mai importante, deși probabil nu vor putea acoperi mai mult de 5% din necesarul energetic mondial.

În concluzie se apreciază că pînă la sfîrșitul mileniului, cărbunele, petrolul și gazele vor rămîne sursele decisive de energie primară, după care petrolul și gazul natural vor intra în declin. Luînd ca bază consumul actual și rezervele cunoscute unii specialiști apreciază că rezervele de cărbune ar mai ajunge pentru încă 100—130 de ani, gazul natural încă 46 de ani, iar petrolul — fiind vorba numai de rezervele sigure cunoscute azi — este probabil că se va epuiza peste 28 de ani. În orice caz la Conferință s-a ajuns la un oarecare consens în aprecierea că în viitor cei mai importanți purtători de energie vor fi cărbunele și — poate — energia nucleară, surse care peste 50 de ani vor fi în situația de a acoperi aproape două treimi din necesarul de energie. Tocmai de aceea s-a estimat că dezvoltarea energiei nucleare trebuie continuată, astfel ca în anul 2000 cota pe care o reprezintă în producerea de electricitate să se ridice de la 7% în prezent la 20%, iar în anul 2020 să acopere chiar 30% din necesarul energetic.

O ALTĂ PROBLEMĂ care a polarizat atenția participanților la conferință a fost aceea a situației energetice a țărilor în curs de dezvoltare, mai ales a celor care nu sînt producătoare de petrol, deoarece ele trebuie să plătească din ce în ce mai multe devize nu numai pentru țițeiul ci pentru importurile lor din țările industrializate, în timp ce exporturile lor nu se bazează pe produse ale căror prețuri să crească în același ritm cu al costului energiei sau, în general, al inflației.

Referitor la marile discrepanțe care se înregistrează, s-a arătat că în timp ce în 1975 la dispoziția fiecărui locuitor din țările industrializate se aflau 4,4 tone unități convenționale de petrol, țările în curs de dezvoltare dispuneau de numai 0,4 tone. Pe de altă parte, extrapolîndu-se datele actuale, se estimează că în anul 2000 consumul se va situa între 6,5—8,5 tone în primul caz și circa 1 tonă în cel de al doilea. De asemenea, s-au făcut aprecieri că pînă în anul 2020 patru cincimi din populația globului vor trăi în țările în curs de dezvoltare — respectiv 6,8 miliarde oameni, care vor consuma doar 43% din producția energetică mondială, sau, altfel spus, consumul energetic al țărilor în curs de dezvoltare va crește de la 1,7 gigatone unități de petrol pe an la 10,4 gigatone, în timp ce cererea mondială de energie va spori de la 6,7 la 24 gigatone.

O asemenea evoluție a situației a determinat conferința ca, pentru prima oară, să se ocupe și de probleme financiare și mai ales de necesitatea sporirii asistenței financiare pentru țările în curs de dezvoltare. Se apreciază că pînă în anul 2000 necesitățile financiare pentru investiții energetice se vor ridica pe plan mondial (fără țările socialiste) la circa 8000 de miliarde dolari, iar pentru următorii 10 ani țările în curs de dezvoltare vor avea nevoie pentru investițiile lor de „numai" 500 miliarde dolari. Chiar prin comparație cu suma citată anterior, ea este însă exorbitantă în raport cu posibilitățile țărilor în curs de dezvoltare și nu este deloc simplu de finanțat. Pe de altă parte tendința

→

Priorităţi şi reorientări în politica economică

R. D. GERMANĂ: VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A MATERIILOR PRIME

IN R.D. GERMANĂ, ţară cu resurse modeste de materii prime şi purtători de energie, politica de utilizare raţională a acestora devine tot mai mult o componentă esenţială a întregii vieţi economice. Peste 80% din producţia de energie electrică, de pildă, se obţine în termocentrale construite în ultimele decenii pe baza utilizării lignitului din zăcămintele proprii, iar angajamentele de economisire a energiei în întreprinderile industriale totalizează, numai în acest an, echivalentul termic a 7 milioane tone de lignit.

Totodată, o atenţie deosebită se acordă asigurării unui grad înalt de valorificare a materiilor prime şi materialelor. Desigur, scrie revista *„Einheit"* (nr. 6/1980), referindu-se la aceste probleme, în condiţiile economice ale R.D. Germane, de valorificarea superioară a resurselor depinde într-o măsură considerabilă posibilitatea de a face faţă, în modul cel mai corespunzător, situaţiei dificile de pe pieţele de materii prime, precum şi din domeniul comerţului exterior.

In numeroase combinate din R.D.G. — arată revista citată — se depun în prezent eforturi susţinute pentru valorificarea mai înaltă a materiilor prime şi materialelor, pentru utilizarea lor cît mai completă cu putinţă ; această activitate se bazează atît pe inovaţii fundamentale, cît şi pe perfecţionări sistematice ale tehnicii, procedeelor tehnologice şi ale producţiei. Avînd în vedere cele arătate mai sus, o mare importanţă prezintă, în special în domenii cum sînt chimia, metalurgia, industria textilă, dar şi în electrotehnică-electronică, ridicarea — pentru masa predominantă a producţiei — a treptei de prelucrare a acesteia, ceea ce ar avea, printre altele, şi un efect favorabil asupra eficienţei exportului. Se consideră necesar ca materiile prime disponibile să fie valorificate într-un volum maxim posibil astfel încît produsele finite obţinute să încorporeze nivelul tehnologic cel mai ridicat, prin intermediul unei munci de înaltă calificare.

În prezent, în **industria chimică** din R.D.G. se urmăreşte utilizarea mai eficientă, din punctul de vedere al economiei naţionale, a preţioaselor produse iniţiale — petrolul şi gazul metan, sporirea sensibilă a beneficiilor pe baza trecerii lor crescînde la cea de a doua treaptă de prelucrare. Adîncirea prelucrării petrolului contribuie la acoperirea necesarului de carburanţi cu valoare ridicată, creîndu-se totodată posibilităţi de a se obţine o gamă mai variată de materii prime chimice de bază de mare valoare.

În **siderurgie** rezultate economice ridicate s-au obţinut prin tratarea anticorozivă (zincare, acoperire cu strat de material plastic etc.) a tablei, ştiut fiind că pagubele provocate de coroziune sînt foarte importante (economia R.D.G. pierde încă anual, sub forma pagubelor pricinuite de coroziune, circa 1,5% din produsul social total, respectiv 6 miliarde mărci). În combaterea coroziunii accentul se pune tot mai mult pe transferarea acestei acţiuni din industria prelucrătoare în fazele anterioare. Se apreciază că, dacă se va reuşi ca protejarea elementelor de construcţii din oţel împotriva coroziunii să se efectueze încă din faza celei de a doua trepte de prelucrare din metalurgie, se vor putea reduce în proporţie de 80% cheltuielile înregistrate pentru vopsirea elementelor respective pe şantierele de construcţii.

O importanţă considerabilă pentru toate ramurile economiei naţionale a R.D.G. revine valorificării mai înalte a materiilor prime şi materialelor în combinatele industriei electrotehnice-electronice, în construcţiile de maşini, într-un cuvînt în industria de prelucrare a metalului — relevă revista. Un exemplu oferă Combinatul Carl Zeiss din Jena care urmăreşte consecvent extinderea folosirii microelectronicii, obţinîndu-se în acest mod o creştere remarcabilă a calităţii articolelor fabricate, a nivelului tehnic al noilor produse. Este vorba aici, între altele, de efectele raţionalizatoare ale microelectronicii la utilizator, care se exprimă în economii de materiale şi energie, precum şi în sporirea sensibilă a productivităţii muncii. Astfel, în 1969 un dispozitiv pentru stabilirea coordonatelor (folosit în elaborarea de hărţi cu ajutorul fotografierii de la mare înălţime), care funcţiona încă pe principii electromecanice, includea componente electronice în proporţie de 20% şi cîntărea 200 de kilograme ; aparatul pentru măsurarea coordonatelor produs în 1978/1979 este dirijat de un microcalculator, iar masa lui a fost redusă cu 85 de kilograme.

←

unor societăţi multinaţionale de a folosi asemenea investiţii ca noi mijloace de exploatare şi dominaţie au făcut pe mulţi participanţi să se pronunţe pentru elaborarea unui „cod internaţional de conduită" pentru asigurarea unor asemenea investiţii.

În sfîrşit, în legătură cu raportul energie-mediu înconjurător, conferinţa a subliniat faptul că prea multă vreme energeticienii au ignorat problemele ecologice care apar odată cu producerea energiei. Acum cea mai mare îngrijorare o provoacă faptul că, odată cu intensificarea emisiunilor de bioxid de sulf, asupra Europei şi Americii de Nord cad tot mai multe ploi acide. Totodată, conţinutul de bioxid de carbon al atmosferei s-ar putea dubla pînă la jumătatea secolului următor, ceea ce, prin aşa numitul „efect de seră" ar putea afecta grav clima terestră. In sfîrşit, se mai ridică şi problema posibilităţilor limitate de prelucrare a deşeurilor radioactive, ceea ce face ca pe plan mondial să fie necesară stocarea în depozite intermediare a 300 000 tone de elemente nucleare consumate.

IN PRIVINŢA participării României, trebuie subliniat faptul că rapoartele prezentate (în legătură cu temele acestora vezi „Revista economică" nr. 36 din 5 septembrie rubrica Curier) au fost primite cu interes de participanţii la Conferinţă, ele referindu-se la o arie largă de probleme de mare actualitate. De asemenea, în cadrul meselor rotunde organizate cu prilejul conferinţei au fost prezentate o serie de lucrări privind programul energetic al României — apreciat ca un bun exemplu pentru trecerea de la hidrocarburi la cărbune pentru producerea energiei electrice — precum şi o serie de realizări în domeniul surselor noi — energia chimică, biochimică şi solară, consideraţii în legătură cu poziţia ţării noastre despre energie ca o componentă a noii ordini internaţionale şi altele. Alături de o serie de realizări tehnice originale, rapoartele prezentate de delegaţia ţării noastre au scos în evidenţă preocuparea României socialiste pentru dezvoltarea unei baze energetice puternice care să asigure independenţa energetică şi să susţină progresul multilateral al întregii economii naţionale, ca şi preocuparea ei pentru instaurarea pe plan internaţional a unui climat propice găsirii soluţiilor echitabile pentru o rezolvare de ansamblu a acestei probleme.

Dar, aşa cum sublinia în cadrul şedinţei de închidere secretarul general al Conferinţei, dialogul rămîne deschis şi el va fi continuat la următoarea conferinţă mondială pentru energie care va avea loc la New Delhi în 1983. Mai ales că, se menţiona, au rămas încă deschise cel puţin două mari probleme : faptul că cererea justificată a ţărilor în curs de dezvoltare pentru petrol nu va putea fi satisfăcută nici după anul 2000 dacă actualele rezerve nu vor fi menajate şi, cea de a doua, că este necesară căutarea şi găsirea unor forme de energie, nu în primul rînd mai ieftine, ci mai ales cît mai acceptabile de către societate.

I. N.

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Resurse marine

STUDII recente ale Comisiei economice ONU pentru America Latină arată că în ultimele decenii s-au înregistrat creșteri considerabile ale producției de pește în țările din această zonă: de la 297 mii t în 1938 la peste 7 milioane tone în 1977. Cu toate rezervele însemnate existente în mediul marin, țărilor vizate beneficiază încă puțin de pe urma acestei activități — apreciază sursa citată — din motive multiple: lipsa de fonduri, de mijloace de producție și tehnologie avansată, prețurile la care sînt obligate să efectueze livrări pe piața internațională, lipsa mijloacelor adecvate de conservare, prelucrare și transport. Pe de altă parte, organizarea de multe ori empirică a activității de pescuit a determinat ajungerea la niveluri limită în ceea ce privește capturile la unele specii ca merlot sau sardinele braziliene, care aproape au dispărut în zona Atlanticului de sud-vest, în timp ce alte specii — anchois, morun — rămîn practic neexploatate; în Atlanticul centru-occidental puține specii sînt exploatate la capacitate maximă, cu excepția creveților; în Pacificul centru-occidental au atins limita superioară exploatările unor specii de creveți, sardine și anchois; în sfîrșit, în apele reci, după epuizarea resurselor de mari cetacee, tendința este să se treacă la exploatările de krill (creveți care constituie hrana principală a balenelor). De fapt în toată industria piscicolă din zona Americii Latine există în prezent preocupări pentru trecerea la exploatările la mare adîncime, acțiuni aflate, însă, încă în fază de proiect datorită lipsei mijloacelor tehnice și a tehnologiilor adecvate.

O altă resursă potențială a mărilor și oceanelor, nodulii metalici este de asemenea încă departe de a fi pusă în valoare. Primele acțiuni au fost inițiate de Guatemala și Cuba, pentru extracția nichelului, preocupări similare pentru viitor existînd în Columbia, Venezuela, Brazilia și Mexic, inclusiv pentru fier-magnetită, cupru și cobalt.

Produse tropicale: prețuri în scădere

PENTRU *trei dintre principalele produse agricole caracteristice zonelor tropicale — cafea, cacao și zahăr — au început să se reducă nivelurile ridicate atinse de prețuri la începutul anului. La zahăr, prețurile au coborît de la 400 lire/tonă în luna mai (cel mai ridicat nivel în ultimii 5 ani), la 250 lire în iulie și cu o revenire la 350 lire în august dat fiind că se așteaptă, totuși, ca producția anului agricol '79—80 (85 mil. t) să fie inferioară cererii. La cafea prognozele indică o recoltă bună pentru acest an și anul viitor, ușor peste nivelul cererii; producția Braziliei este estimată la 1,8 mil. t pentru 1981, cu 50% peste nivelul anului curent. În aceste condiții, prețul cafelei a scăzut deja cu o treime de la începutul lunii iunie, ajungînd la 1200 lire pe tonă.*

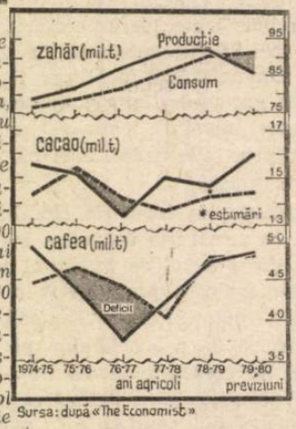

Sursa: după «The Economist»

Și la cacao prețul a coborît cu circa 30% față de cel din februarie, atingînd, cu 1000 lire/tonă, nivelul cel mai scăzut din ultimii patru ani, fără perspective de revenire într-un viitor previzibil.

Programe de dezvoltare

Indonezia: dezvoltarea sectorului nepetrolier

ȚARĂ ASIATICĂ în curs de dezvoltare, bogată în resurse naturale, Indonezia are încă un nivel de trai modest (P.I.B./locuitor fiind de 275 dolari în 1979). În cadrul planului cincinal Repelita III (1979/80—1983/84) noua strategie de dezvoltare are ca obiectiv prioritar dezvoltarea industriei prelucrătoare, a construcțiilor și transporturilor, astfel ca ponderea acestor sectoare să sporească în cadrul P.I.B. (la 12,6%, 5,5% și respectiv 5,4% în 1984) în timp ce participarea industriei extractive și agriculturii să se reducă față de nivelul prezent.

Un loc central îl ocupă în cadrul obiectivelor planului, continuarea eforturilor de diversificare a producției nepetroliere, dezvoltarea industriilor mici și mijlocii cu muncă intensivă, înființarea de noi întreprinderi, dezvoltarea producției bunurilor de larg consum prin extinderea industriilor necesare sectorului agricol (echipamente, îngrășăminte, insecticide). În domeniul agricol (care continuă să rămînă ramura principală a economiei naționale, dar cu o pondere în scădere) printre obiectivele principale figurează majorarea producției de orez, cereale secundare, produse horticole, creșterea animalelor, pentru a se putea realiza în viitorii 5 ani autoaprovizionarea populației; se prevede dezvoltarea silviculturii pentru creșterea producției de lemn industrial paralel cu conservarea patrimoniului forestier printr-o exploatare rațională. Printre proiectele inițiate recent în dezvoltarea industriei prelucrătoare se pot menționa construcția unui complex petrochimic (cost 1 mrd. dolari) în nordul Sumatrei care va avea o producție de 420 mii tone etilenă și derivate, construirea unor noi fabrici de ciment (la Aceh, Bohorok, Baturaja, Cibadag etc.), deschiderea celei de-a doua faze a complexului siderurgic de la Krakatau și a turnătoriei de aluminiu de la Asakan etc.

Industria extractivă de țiței va continua să constituie un sector important în dezvoltarea economiei (principala sursă — peste 50% — a veniturilor bugetare, reprezentînd veniturile petroliere), în special pe termen lung, avîndu-se în vedere intensificarea activității de explorare ca urmare a investițiilor substanțiale care au început să fie alocate acestui sector (300—500 mil. dolari în perioada 1979—1983), precum și a unor măsuri stimulative aplicate de guvern (reducerea impozitelor asupra noilor zăcăminte descoperite și extinderea creditării explorărilor marine la mari adîncimi).

Relațiile economice dintre România și Indonezia au înregistrat o evoluție pozitivă, desfășurîndu-se pe baza acordului comercial de lungă durată și a acordului de cooperare. Schimburile comerciale au cuprins, în special, produse chimice la export și materii prime industriale și agricole la import.

Lucian PRICOP

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 22—26 SEPTEMBRIE **dolarul S.U.A.** a continuat mișcarea de redresare față de ansamblul valutelor occidentale. Această evoluție a fost stimulată de continuarea procesului de creștere a nivelului dobînzilor pe piața internă din S.U.A., la 11% p.a. taxa scontului și cu jumătate de procent, la 13% p.a. dobînda preferențială „prime rate".

Lira sterlină a înregistrat totuși o mișcare ușor ascendentă față de dolarul S.U.A. și restul valutelor occidentale sub influența menținerii unui nivel ridicat al dobînzilor și mai ales ca urmare a poziției de producător de petrol al Marii Britanii în actuala conjunctură energetică, datorată evenimentelor de ultimă oră din Orientul Mijlociu. **Francul elvețian** a avut o tendință constantă de recul și, după ce a atins un minim al intervalului de circa 1,6620 franci/1 dolar a revenit parțial și a cotat la închiderea de circa 1,65 franci cu aproximativ 0,5% peste cursul de referință. Efectul probabil al încetării livrărilor de petrol din partea furnizorilor din zona Golfului asupra economiei vest-germane cît și înregistrarea primului deficit lunar al balanței comerciale a R.F.G. din ultimii 15 ani — de circa 0,1 miliarde mărci au influențat evoluția **mărcii vest-germane** care a atins un nivel minim al intervalului de circa 1,8160 mărci/1 dolar și a cotat la închidere la circa 1,8065 mărci/1 dolar. **Francul belgian** a înregistrat un recul de circa 0,5% comparativ cu nivelul de referință la cursul de închidere de 23,98 franci/ 1 dolar. **Francul francez** a atins un nivel maxim de depreciere săptămînal de 1,2% la un curs de 4,2165 franci/ 1 dolar și a terminat la circa 4,1900 franci/ 1 dolar. **Lira italiană** a evoluat la nivelele cuprinse între 854,30 lire și 859 lire/ 1 dolar la închidere. **Yenul japonez** a înregistrat o depreciere accentuată, pînă la un nivel minim de circa 217,40 yeni/ 1 dolar — cu circa 2,3% sub nivelul de referință. Această evoluție reflectă în mare măsură temerile analiștilor în legătură cu efectele previzibile asupra economiei nipone datorate stopării livrărilor de țiței din zona Golfului. La închidere yenul a cotat la circa 213 yeni/1 dolar.

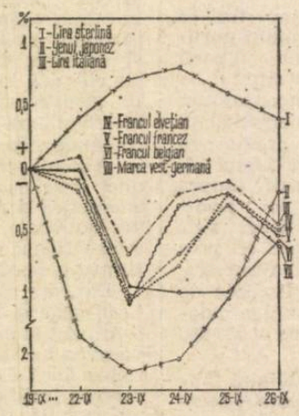

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 22—26.IX; bază: cursurile din 19.IX.a.c.

Pe piața eurodepozitelor s-a înregistrat o creștere generală a nivelului dobînzilor la toate perioadele. La perioada de șase luni eurodolarii au fost negociați la circa 13,375%, euromărcile la circa 8,75% și eurofrancii elvețieni la circa 6%.

Prețul aurului a reacționat în mod diferit față de evenimentele din zona Golfului și, după ce a înregistrat o creștere importantă a prețului pînă la un maxim de 720,50 dolari/uncie — fixing la Londra — a înregistrat în final o scădere a prețului — ultimul fixing la Londra al săptămînii fiind de 698,75 dolari pe uncie, scădere care s-a accentuat ulterior sub efectul vînzărilor efectuate în zona Orientului Mijlociu.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

MONDORAMA

Emigranții din a doua generație

UN STUDIU elaborat sub auspiciile O.I.M. se ocupă de situația emigranților așa numiți din cea de a doua generație — respectiv a copiilor și tinerilor, ai căror părinți au emigrat din zona Mării Mediterane în diferite țări vest-europene. Conform studiului, una dintre cele mai serioase probleme o constituie discriminarea în ceea ce privește accesul la învățămînt și educație, inexistența unui sistem de învățămînt (în țările primitoare) adaptat la nevoile și posibilitățile copiilor de emigranți. Ca urmare, o anchetă efectuată în țările Europei occidentale evidențiază că 300 000 de copii (de vîrstă școlară) ai emigranților nu aveau în 1974 acces la învățătură, iar circa treipătrimi din copiii școlarizați părăsesc pe parcurs sau încheie ciclul de învățămînt fără a beneficia de o calificare care constituie totuși premisa încadrării lor în muncă. În consecință emigranții din cea de a doua generație sînt nevoiți să se orienteze, într-o măsură mult mai mare decît tinerii autohtoni, către munci necalificate sau cu calificare redusă și sînt printre primii loviți de șomaj.

Ungaria — tendințe noi în construcțiile de mașini

ANALIZÎND evoluția industriei construcțiilor de mașini în cursul cincinalului care se încheie, revista **Figyelö** evidențiază atît aspectele sale pozitive cît și cele negative. Ritmul de creștere a producției ramurii (5,1—5,3% pe an în perioada 1976—1979) s-a situat sub nivelul planificat. Aproximativ 70% din licențele achiziționate în străinătate au revenit construcțiilor de mașini, aplicarea lor contribuind la perfecționarea produselor, a proceselor tehnologice, a organizării și conducerii producției. În primii trei ani construcțiile de mașini au beneficiat de 18—20% din ansamblul investițiilor în industrie, acordîndu-se atenție reconstrucției unor întreprinderi existente. Necesarul de mașini și utilaje pentru dotarea ramurii a fost satisfăcut în proporție de peste 30% din producția internă și de 45—48% pe baza importului din țările capitaliste.

În anii 1976—1978 trei cincimi din produsele noi, lansate în producție, au avut la bază o concepție proprie. Se constată, însă, apreciază publicația, o încetinire a ritmului de înnoire a producției ramurii și o creștere a duratei medii de fabricație a produselor. Ponderea exportului în producția ramurii a oscilat în aceeași perioadă între 48,7% și 52,6%, fiind de numai 12,6—13,2% în cazul livrărilor pe valută liber convertibilă ; în același timp, 25—30% din necesarul de piese și semifabricate al ramurii se procură din import, în proporție de peste jumătate cu plata în valută liber convertibilă. Deși eficiența construcțiilor de mașini este superioară nivelului mediu pe industrie, totuși — conchide analiza — este necesar să se perfecționeze în continuare structura producției sale, mai ales în vederea ridicării eficienței sale la export.

Jaloane ale dezvoltării cercetării științifice în Franța

ÎN RAPORTUL prezentat nu demult de membrii comitetului pentru cercetarea științifică, care a fost creat în vederea pregătirii premiselor corespunzătoare ale elaborării celui de al VIII-lea plan economic francez, se preconizează ca pînă în 1985 Franța să consacre anual acestui domeniu 2,3% din produsul său intern brut (față de 1,8% în prezent) și să mărească personalul științific cu 8 000 de cercetători și ingineri. Se apreciază că în următorii cinci ani efortul financiar al statului trebuie împletit cu cel al întreprinderilor private, cărora le revin — în Franța — între 50 și 53% din cheltuielile pentru cercetările cu caracter civil (față de 56% în R.F.G. și 59 % în Japonia).

În raport se afirmă, de asemenea, necesitatea de a se extinde aria cercetării și în industria mică și mijlocie. În timp ce în 220 din cele 250 de întreprinderi franceze cu peste 2 000 de salariați se desfășoară o activitate de cercetare științifică — aceasta are loc într-un număr de numai 900 din cele 32 550 de întreprinderi mici și mijlocii. Membrii comitetului se pronunță pentru lărgirea sprijinului acordat de către stat acestei categorii de întreprinderi, deoarece menținerea în pas cu cerințele progresului tehnic sporește radical — între altele — potențialul lor ca exportatori.

Cursă pentru proteine

PRACTIC viața nu poate să existe fără proteine, iar în țările bogate consumul de carne și de produse lactate — alimentele care conțin pînă la 80% proteine — a crescut considerabil. Dar, la rîndul lor animalele au o productivitate corespunzătoare numai dacă sînt bine alimentate cu proteine vegetale. De regulă, formula alimentară larg răspîndită în țările dezvoltate cuprinde un amestec de soia și de porumb, iar în ultimii ani, ca înlocuitor al cerealelor este importat și folosit și maniocul.

De aici începe și paradoxul : șeptelul țărilor dezvoltate din America și Europa este hrănit cu aceleași produse agricole care constituie baza alimentației umane în numeroase țări subdezvoltate. S-a instaurat deci, așa cum apreciază revista „L'Economiste du tiers monde" o adevărată concurență de fapt între șeptelul țărilor avansate și populația celor rămase în urmă. Luptă de concurență, în care cei care au pierdut au fost oamenii țărilor sărace. Deoarece, datorită creșterii continue a cererii din partea crescătorilor de animale față de vegetalele bogate în proteine — așa numite proteinoase — în condițiile în care creșterea producției nu a putut ține pasul cu cererea, proteinele vegetale au devenit din ce în ce mai scumpe și, deci, mai greu de procurat, pentru cei din țările subdezvoltate.

Această cerere, din ce în ce mai susținută, pentru proteine a determinat însă și o intensificare a preocupărilor pentru obținerea lor prin noi metode, fiind reținute trei direcții principale :

— căutarea de proteine vegetale naturale într-o serie de plante sau de produse care pînă în prezent au fost neglijate : astfel s-a constatat că tutunul, chiar dacă e o cultură pretențioasă în privința apei și a îngrășămintelor, poate să producă pînă la 3 tone de proteine la hectar, față de 0,8—0,9 tone, în cazul soiei. Se pune desigur și problema costului tratării adecvate a materialului vegetal.

— producerea de proteine monocelulare — drojdii, ciuperci, microscopice, bacterii. Aceste microorganisme foarte bogate în proteine pot fi cultivate în diverse medii nutritive, inclusiv petrol, dar odată cu scumpirea acestuia procedeul a fost abandonat. În schimb mai promițătoare pare producția bacteriilor în mediu de metanol, care poate fi produs relativ ieftin din deșeuri vegetale. De asemenea, cu ajutorul unor alte bacterii, amidonul din anumite plante care îl conțin în proporție mare poate fi transformat în proteine.

— ultima pistă asupra căreia se orientează cercetarea este valorificarea rezervelor de proteine din oceanul planetar, respectiv krillul și anumite alge.

Pentru moment se apreciază că proteinele sintetice nu sînt încă competitive, după cum chiar și proteinele cultivate, la care ne-am referit, întîmpină o serie de rezistențe, respectiv costul energiei și chiar rezerva consumatorilor.

S. U. A.: reconsiderarea lemnului, ca sursă de energie

DUPĂ CE a fost eliminat treptat din rîndul combustibililor, de către cărbune, petrol și gaze naturale, lemnul a cunoscut în S.U.A., în deceniul care se încheie, o sensibilă revenire. Date statistice evidențiază că, în perioada amintită, consumul energetic de lemn a sporit — în medie anuală — cu 15%, ponderea sa în balanța energetică ajungînd în 1979 la 2% (respectiv jumătate din cea a energiei nucleare) și avînd perspectiva de a ajunge la 7% în anul 2000.

Se diversifică instalațiile și tehnologiile de utilizare energetică a lemnului, fapt care — alături de ridicarea eficienței utilajelor de exploatare în pădure — contribuie la ridicarea competitivității sale comparativ cu alți purtători de energie. Se apreciază că cea mai avansată ramură sub acest aspect este industria de prelucrare a lemnului, necesitățile sale energetice fiind satisfăcute în proporție de 46% cu lemn. Se extinde utilizarea lemnului pentru consumul casnic, în special în zonele rurale, populația S.U.A. achiziționînd numai în cursul anului 1978 un milion de plite cu lemne. Se experimentează, de asemenea, folosirea lemnului de calitate inferioară și a deșeurilor lemnoase pentru producerea de energie electrică, prin adaptarea focarelor unor cazane.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 40 din 3 octombrie 1980

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Pregătirea lucrărilor — condiție hotărîtoare a accelerării punerii în funcțiune a investițiilor **(Radu Suman)** 1

— Ample posibilități de valorificare a resurselor locale și secundare **(Mihai Caramzulescu)** 3

— Dezbatere „R.E.". Accelerarea înnoirii și modernizării produselor și tehnologiilor 5

— Exigențe sporite în desfășurarea activităților contractuale **(C. Suciu)** 7

— Recoltarea culturilor de toamnă — organizare riguroasă, desfășurare în flux industrial **(Ion Bianu)** 8

— Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență. Sporirea valorii nou create — baza creșterii eficienței economice **(Gheorghe Rizea, Ion Olteanu)** 11

— Creșterea nivelului de trai, scopul suprem al politicii partidului (II) **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 13

— Colaborarea și cooperarea tehnico-științifică a României cu țările socialiste **(Alexandru Drăguț)** 15

— Cititorii au cuvîntul 17

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Experiența întreprinderilor model — generalizată în întreaga ramură **(Dorin Constantinescu)** 18

TEORII • IDEI

— Monopolurile străine — factor de frînare a dezvoltării economice în România antebelică (I) **(Vasile Bozga)** 20

— Alimentația viitorului: promisiuni ale biologiei 21

— Școli • curente • economiști. Economiști români din perioada interbelică despre direcțiile dezvoltării economice (II) **(dr. Dan Popescu)** 22

— Om-tehnică-mediu. Argumente în sprijinul utilizării etanolului drept combustibil **(N. Botezatu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Societățile agroindustriale multinaționale — instrument al exploatării neocolonialiste a țărilor în curs de dezvoltare (I) **(Oprea Parpală)** 25

— Perspective ale dezvoltării economiei canadiene **(Gabriela Crăiniceanu)** 27

— Energia, problemă vitală a omenirii 28

— R. D. Germană. Valorificarea superioară a materiilor prime 29

— Tendințe-conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale.

IN THIS ISSUE

— The economic and financial mechanism: functional and efficient. Up-rating the economic efficiency through the increase of the value added **(Gheorghe Rizea, Ion Olteanu)** 11

— High-rate of the standard of living — supreme goal of the policy of the party (II) **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 13

— Romania's collaboration and cooperation in the field of science and technology with the socialist countries **(Alexandru Drăguț)** 15

— Foreign monopolies — hindering the prewar economic development in Romania (I) **(Vasile Bozga)** 20

— Schools • trends • economists. The Romanian interwar economists on the economic development directions (II) **(Dr. Dan Popescu)** 22

— The multinational agro-industrial societies — instrument of neo-colonialist exploitation against the developing countries (I) **(Oprea Parpală)** 25

— Economic outlook of the canadian development **(Gabriela Crăiniceanu)** 27

— Energy, a vital human problem 28

— The G.D.R. — turning into better account the raw materials 29

DANS LE NUMÉRO

— Le mécanisme économique et financier : bon fonctionnement et efficience. Accroître la valeur ajoutée — fondement de la croissance de l'efficience économique **(Gheorghe Rizea, Ion Olteanu)** 11

— Accroître le niveau de vie — but suprème de la politique du parti (II) **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 13

— La collaboration et la coopération technique et scientifique de la Roumanie avec les pays socialistes **(Alexandru Drăguț)** 15

— Les monopoles étrangers — impédiment au développement économique de l'avant-guerre (I) **(Vasile Bozga)** 20

— Ecoles • courrants • économistes. Les économistes roumains d'entre deux guerre sur les directions du developpement de l'économie (II) **(dr. Dan Popescu)** 22

— Les sociétés agro-industrielles multinationales — instrument de l'exploitation néo-colonialiste contre les pays en voie de développement (I) **(Oprea Parpală)** 25

— Perspectives du développement de l'économie canadienne **(Gabriela Crăiniceanu)** 27

— L'énergie, problème vitale de l'humanité 28

— La R.D.A. — mise en valeur supérieure des matières premières 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Увеличение вновь создаваемой стоимости — основа роста экономической эффективности **(Георге Ризя, Ион Олтяну)** 11

— Повышение жизненного уровня — наивысшая цель политики партии (II) **(Думитру Чукур, Константин Поенеску)**..... 13

— Научно-техническое сотрудничество и кооперирование Румынии с социалистическими странами **(Александру Дрэгуц)** 15

— Иностранные монополии — фактор торможения экономического развития в довоенной Румынии (I) **(Василе Бозга)**..... 20

— Школы • Течения • Экономисты. Румынские экономисты, в период между первой и второй мировой войной, относительно направлений развития экономики (II) **(др. Дан Поенеску)**..... 22

— Многонациональные агропромышленные общества — орудие неоколониальной эксплуатации развивающихся стран (I) **(Опря Парпалэ)** 25

— Перспективы развития канадской экономики **(Габриела Крэйничану)** 27

— Энергия, жизненный вопрос человечества 28

— Германская Д.Р. — лучшее пользование сырья..... 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, 70159, sectorul 1 Cont I.S.I.A.P. 615150228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București
Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

COMERȚUL BRĂILEAN, LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ...

în fiecare unitate, la orice oră!

Specializarea, pe unități cu profil distinct, reprezintă una din modalitățile inspirate ale diriguitorilor comerțului brăilean în satisfacerea în bune condiții a deziderateloor cumpărătorilor de orice gen, indiferent că este vorba despre articole de larg consum : porțelanuri sau textile — încălțăminte (în imaginile nr. 1 și 2 sînt prezente vitrinele unor magazine de profil, respectiv magazinul „Cristal" — str. Republicii 72 și magazinul universal „Dunărea" — str. Republicii 20), ori de bunurile de folosință îndelungată cum ar fi produsele de mobilă expuse și vîndute în cadrul Expoziției de mobilă din complexul școlilor, care prezintă, la fiecare două săptămîni, pe cei 600 mp, o mare varietate de garnituri de mobilă de toate tipurile.

Alimentația publică brăileană are în restaurantul „CIOCÎRLIA", amplasat în cartierul Viziru II, o carte de vizită reprezentativă pentru acest sector, în care solicitudinea personalului și apetisantele meniuri completează fericit întreaga ambianță.

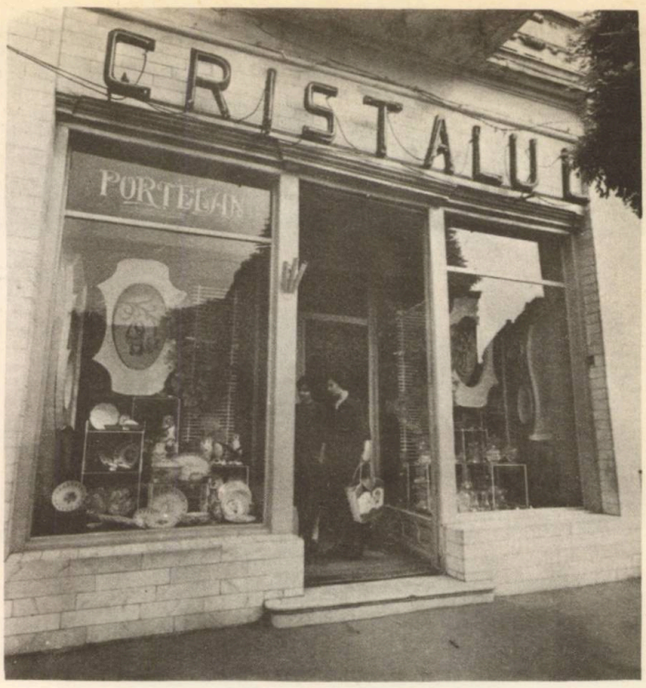

O EMBLEMĂ CUNOSCUTĂ
I.A.P.L.-AMZEI

IAPL „AMZEI"

1980 OKT 9

- OSPITALITATE
- SERVICII IREPROŞABILE
- CONFORT
- RAFINAMENT CULINAR

VĂ AŞTEAPTĂ LA URMĂTOARELE RESTAURANTE:

DUNĂREA
Bd. N. Bălcescu nr. 3-5 tel. 162726

GRĂDINIŢA
Bd. Magheru nr. 24 A tel. 595430

MIORIŢA
Şos. Kiseleff nr. 32 tel. 171095

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

maistrul

FACTOR DECISIV ÎN FOLOSIREA RAȚIONALĂ A FORȚEI DE MUNCĂ

Numărul 41 ● Vineri 10 octombrie 1980

CREȘTEREA CONTINUĂ A NIVELULUI DE TRAI ȘI ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII VIEȚII – ȚELUL SUPREM AL POLITICII PARTIDULUI

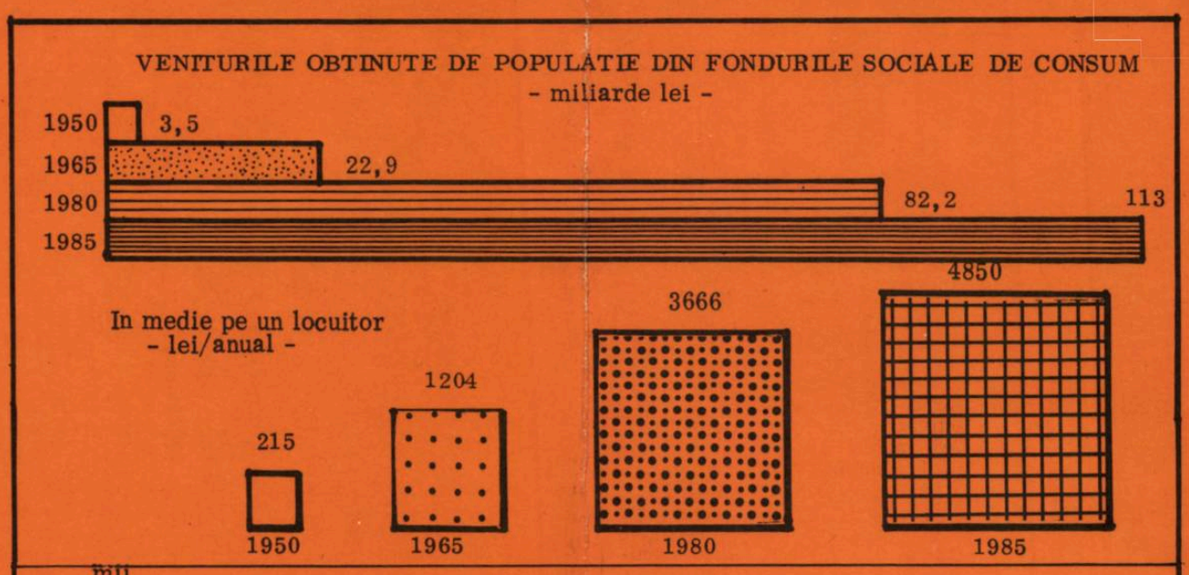

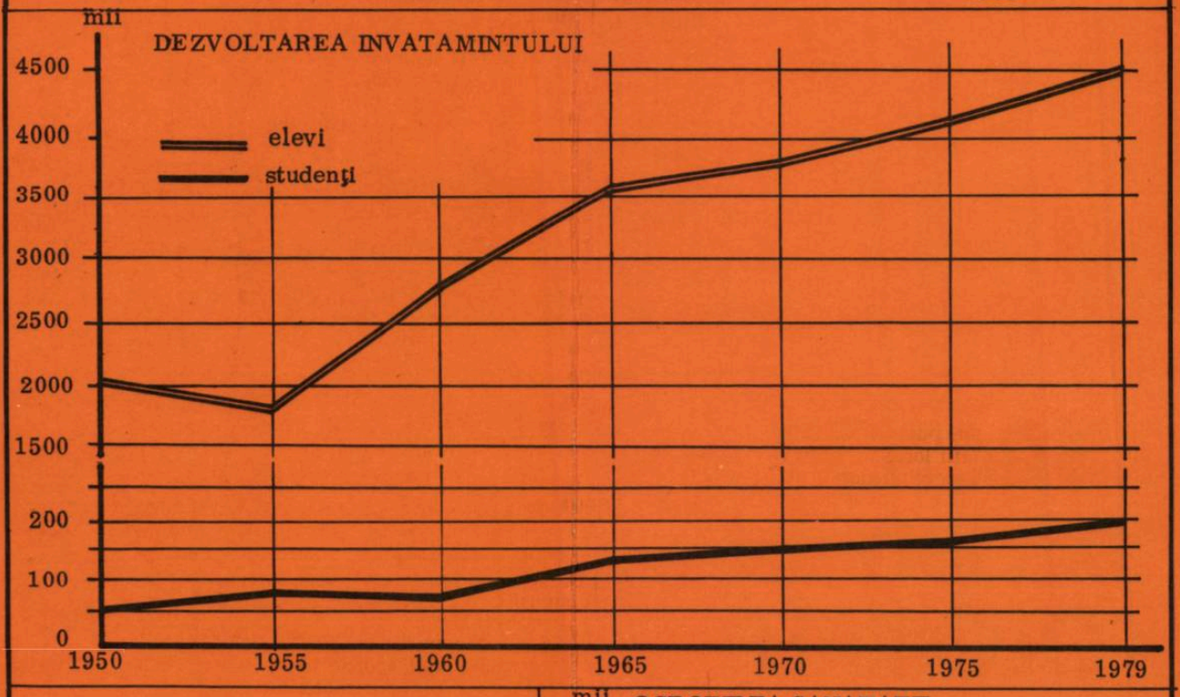

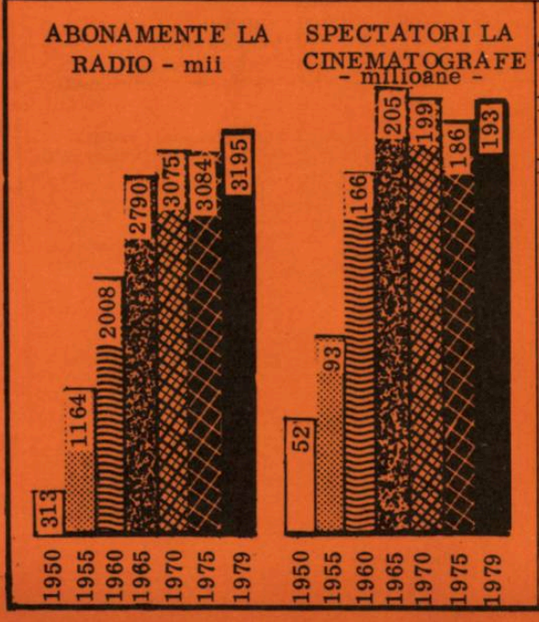

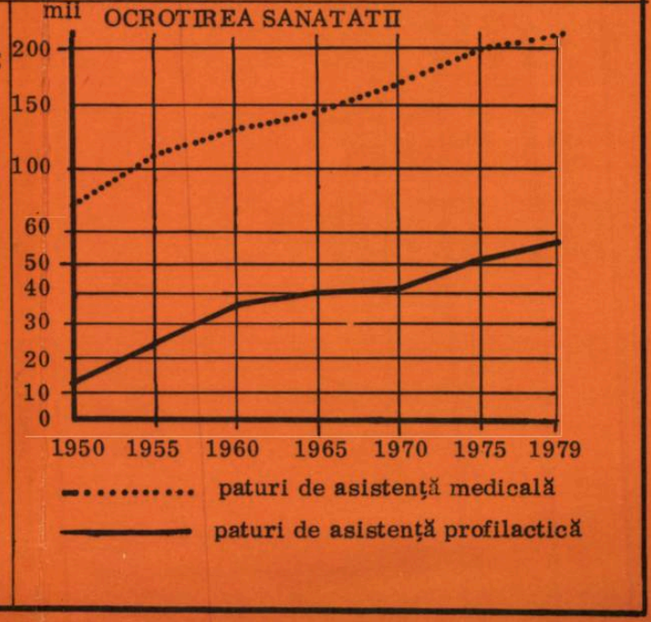

D 646

curier
economic legislativ

REGLEMENTĂRI PRIVIND AUTOCONDUCEREA ŞI RAPORTURILE CONTRACTUALE ALE ÎNTREPRINDERII

În spiritul Legii planificării, este necesar să fie întărită şi perfecţionată continuu conducerea unitară, pe baza planului naţional unic, a dezvoltării economico-sociale şi, totodată, corespunzător lărgirii atribuţiilor unităţilor economice, să sporească rolul şi răspunderea centralelor, judeţelor şi întreprinderilor în elaborarea şi înfăptuirea tuturor prevederilor de plan, în întărirea autoconducerii şi autogestiunii economice.

NICOLAE CEAUŞESCU

Construcţia societăţii socialiste multilateral dezvoltate necesită, datorită caracterului tot mai complex al procesului de dezvoltare, îmbunătăţirea continuă a conducerii economice şi sociale, fundamentarea ştiinţifică a strategiei şi tacticii impuse de evoluţia practică a sistemului nostru social-economic, stabilirea cu claritate a obiectivelor, ritmurilor şi proporţiilor dezvoltării, precum şi perfecţionarea tuturor mecanismelor economico-financiare. Analizînd multilateral şi adîncit nivelul de dezvoltare la care a ajuns ţara noastră, conducerea P.C.R. a formulat concluzia potrivit căreia se impune cu necesitate să se treacă la o nouă calitate în domeniul activităţii economice. În acest context, Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 a stabilit principiile şi direcţiile de perfecţionare a mecanismului economico-financiar, astfel încît unităţile economice, organele de conducere colectivă să dispună de mijloace şi pîrghii economice corespunzătoare pentru îndeplinirea în cît mai bune condiţii a rolului şi atribuţiilor ce le revin potrivit prevederilor din actele normative, pentru stimularea creşterii eficienţei economice şi cointeresarea oamenilor muncii în valorificarea superioară a resurselor existente.

Autoconducerea muncitorească

Aplicarea noului mecanism economic se sprijină pe o suită de principii economico-financiare care, în esenţă, trebuie să-şi găsească materializarea în rezultatele procesului de producţie atît pe calea autogestiunii fondurilor cît şi pe cea a autofinanţării. Pentru ca noul mecanism economic să poată asigura în fapt eliminarea practicilor învechite, înlăturarea formalismului şi birocraţiei economice, cu alte cuvinte, pentru a fi aplicat cu deplin succes şi maximă eficienţă, trebuie să aibă drept cadru de bază un alt principiu democratic — **autoconducerea muncitorească**, participarea tuturor oamenilor muncii la rezolvarea problemelor economice şi sociale apărute în activitatea întreprinderilor şi organizaţiilor economice

„Privim organismele colective de muncă, consiliile oamenilor muncii, ca forme de dezvoltare a autoconducerii muncitoreşti, de manifestare a răspunderii fiecărui colectiv pentru buna gospodărire a mijloacelor financiare şi materiale ce îi sînt încredinţate, ca parte a avuţiei generale a întregului nostru popor". [1]) Aşadar, autoconducerea implică, în primul rînd, constituirea unui sistem de organe de conducere ale unităţilor, cu menirea de a exprima voinţa şi interesele colectivului de oameni ai muncii, în tripla lor calitate de proprietari, producători şi beneficiari. În al doilea rînd, autoconducerea muncitorească presupune răspunderea sistemului organelor de conducere pentru buna gospodărire a părţii din avuţia generală a întregului popor ce i-a fost încredinţată.

După cum este cunoscut, Constituţia ţării noastre consacră Partidului Comunist Român rolul de forţă politică conducătoare. Este deci firesc, în consecinţă, ca organizaţiile

---

[1]) *Nicolae Ceauşescu, Cuvîntare la şedinţa de constituire a Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii, Editura politică, Bucureşti, 1977, p. 7—8.*

SUPLIMENT LA
Nr. 41 1980
Revista ECONOMICA

de partid din fiecare unitate socialistă să exercite conducerea politică a vieții economico-sociale, să urmărească și să controleze înfăptuirea în bune condiții a sarcinilor ce decurg din programele de dezvoltare economică și socială. Pe de altă parte, legea nr. 5/1978 privind organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, referindu-se la autoconducerea muncitorească, în articolul 32 stipulează : „Conducerea unității socialiste de stat se realizează pe baza principiului muncii și conducerii colective, prin participarea nemijlocită a oamenilor muncii la dezbaterea și soluționarea problemelor activității economico-sociale a unității, la elaborarea și înfăptuirea măsurilor necesare pentru îndeplinirea sarcinilor de plan, pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și viață ale întregului colectiv. Organele prin care se exercită conducerea colectivă a întreprinderilor, centralelor și altor unități socialiste sînt : adunarea generală a oamenilor muncii, consiliul oamenilor muncii și biroul executiv al consiliului oamenilor muncii".

Iată așadar că, potrivit legii, conducerea colectivă dobîndește un caracter general, cuprinde toate aspectele activității economice și sociale din întreprinderi și operează atît în procesul de elaborare a deciziilor cît și în faza de adoptare a lor. Pe bună dreptate se subliniază în literatura de specialitate că „Trebuie arătat că **prin conducerea colectivă se realizează în întregime autoconducerea muncitorească.** Organele unității de stat sînt tocmai formele organizate în care întreg colectivul de oameni ai muncii — în calitate de proprietari, producători și beneficiari — își exercită în mod direct sau prin reprezentanți, atributele de conducere"[1]).

Textul de lege, citat mai sus, pune în evidență un fapt deosebit de important : **participarea oamenilor muncii la elaborarea și înfăptuirea măsurilor necesare pentru îndeplinirea sarcinilor de plan.** Coordonatele dezvoltării economico-sociale a țării sînt consemnate în Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Sarcinile și felul în care acestea trebuie îndeplinite își găsesc expresia în programele și prognozele de perspectivă, în planurile cincinale și anuale de creștere a economiei țării noastre. Rezultă din toate acestea necesitatea alinierii sau, mai bine zis, integrării activității fiecărei unități socialiste în planul național unic de dezvoltare economico-socială, plan care asigură un dinamism puternic și însemnate mutații în structura forțelor de producție și a producției materiale, creșterea continuă a produsului social și avuției naționale, utilizarea judicioasă a venitului național, folosirea rațională a fondului național de dezvoltare și a fondului de consum, valorificarea superioară a tuturor resurselor țării, creșterea continuă a productivității muncii, a eficienței economice în toate domeniile de activitate, în scopul creșterii nivelului de trai al întregului popor.

În vederea statuării juridice a raportului dintre planul național unic și planul întreprinderii, în articolul 1 al Legii nr. 5/1978, după ce se precizează că întreprinderea este unitatea de bază în care se desfășoară activitatea economico-socială, statutul oamenilor muncii și obiectul de activitate al întreprinderii se arată : „Întreprinderile se organizează și funcționează pe baza principiului autoconducerii muncitorești și al autogestiunii economico-financiare. Totodată, organizarea activității economice se întemeiază pe principiul centralismului democratic, care îmbină în mod organic conducerea unitară a economiei cu autonomia funcțională a fiecărei unități. Întreprinderea își desfășoară activitatea potrivit legilor în vigoare, pe bază de plan, care este parte integrantă a planului național unic de dezvoltare economico-socială, avînd totodată largi atribuții în domeniul planificării, cercetării științifice și ingineriei tehnologice, proiectării, investițiilor, aprovizionării și desfacerii produselor, în pregătirea personalului muncitor, în organizarea producției și a muncii, precum și autonomie în gospodărirea fondurilor. Întreprinderea răspunde față de organul căruia îi este subordonată de îndeplinirea planului, a tuturor indicatorilor tehnici, economici și financiari".

Fără a intra în analiza adîncită a acestui text de lege, se cuvin subliniate cel puțin trei aspecte : 1. principiul centralismului democratic, 2. planul întreprinderii este parte componentă a planului național unic și 3. răspunderea întreprinderii față de organul ierarhic superior pentru îndeplinirea planului.

În lumina considerentelor abordate pînă acum, deși succint, se poate trece la conturarea unei definiții utile a autoconducerii muncitorești : Autoconducerea muncitorească este o formă superioară de organizare și conducere unitară de către P.C.R., în mod planificat, a activităților unităților socialiste, pe baza principiului centralismului democratic, asigurînd, prin organisme instituționalizate, participarea oamenilor muncii — în calitate de proprietari, producători și beneficiari — la elaborarea și adoptarea deciziilor, la traducerea acestora în fapt, la răspunderea în fața organelor ierarhice superioare pentru îndeplinirea planului, pentru realizarea unei maxime eficiențe economice, unei contribuții cît mai însemnate la creșterea fondului național de dezvoltare și a nivelului de trai al întregului popor.

Relația: planul național unic — planul întreprinderii

Partidul Comunist Român situează, în permanență, în centrul activității sale abordarea științifică a problematicii complexe generată de evoluția societății noastre. Pe această bază elaborează liniile directoare ale viitoarei dezvoltări economico-sociale a țării, stabilește cadrul general și coordonatele majore ale creșterii dinamice și armonioase a forțelor de producție, perfecționării continue a relațiilor sociale în vederea asigurării unui nivel de trai cît mai înalt pentru întregul nostru popor. Instrumentul în care — în cele din urmă — își găsesc concretizarea rezultatele acestor preocupări este planul național unic.

În prima sa fază, de elaborare, planul național unic are un caracter călăuzitor, jalonînd obiectivele propuse sub forma unor date orientative, care se defalcă pe unitățile socialiste prin intermediul verigilor intermediare, în trei profile :

a) Pe ramurile, subramurile și activitățile economice ale unităților socialiste

b) Pe ministere, centrale și unități socialiste.

c) Pe județe, localități (municipii, orașe și comune) și unități socialiste.

---

[2]) *Cartea întreprinderii, vol. XI, Legislația autoconducerii și autogestiunii întreprinderii, editată de „Revista economică", 1980, p. 190.*

În schema prezentată la pag. 8—9, acest lucru este figurat prin săgeata punctată, în interiorul căreia este scris „date orientative". Odată ajunse la întreprindere, cifrele orientative sînt supuse dezbaterilor, în contextul autoconducerii muncitorești, pentru identificarea căilor de armonizare a acestora cu resursele existente și de perspectivă ale întreprinderii. Desigur că, în cadrul planului, locul central îl ocupă obiectul de activitate al întreprinderii (producerea de bunuri, executarea de lucrări etc.), cu finalitatea aferentă : desfacerea. Dar, pentru realizarea obiectului de activitate și desfacerii acestuia este necesar ca întreprinderea să se aprovizioneze corespunzător. Avînd, deci, în vedere importanța deosebită a rolului ce revine desfacerii și aprovizionării, interdependența lor, implicațiile lor asupra celorlalte activități, în schemă, din planul general al întreprinderii, este reliefată numai secțiunea intitulată „plan desfacere-aprovizionare", adică relațiile comerciale ale întreprinderii, raporturile sale contractuale (acestea vor fi analizate ulterior). Conform legislației în vigoare, propunerile de plan ale întreprinderii trebuie să se sprijine pe contracte economice, să prezinte garanția că nu produce de dragul de a produce, că, din contră, rezultatele activității sale sînt utile economiei naționale, că sînt menite să satisfacă cerințe reale ale pieței interne și externe. În acest scop, întreprinderea este obligată să desfășoare o intensă activitate precontractuală în rîndul beneficiarilor săi. Natura acestor beneficiari determină, de la caz la caz, conținutul concret al activității precontractuale. În cazul în care drept beneficiar se află o unitate socialistă producătoare, activitatea preocantractuală se va desfășura pe anumite baze și, în alte condiții, atunci cînd beneficiar este o întreprindere de comerț interior sau una de comerț exterior sau, pur și simplu, un partener extern. În același timp, întreprinderea trebuie să se asigure că va putea să se aprovizioneze cu cele necesare pentru realizarea sarcinilor pe care și le asumă. De data aceasta, activitatea sa precontractuală se desfășoară în rîndul furnizorilor, respectîndu-se în principiu condițiile de mai sus, cu excepția faptului că rolul de beneficiar revine întreprinderii.

Abia acum întreprinderea este în situația de a fundamenta și înainta propuneri de plan. Aceste propuneri urmează aceeași cale, dar în sens invers, pe care au venit cifrele orientative.

Dacă propunerile de plan ale întreprinderii nu se integrează armonios în structura planului național unic, cu amendamentele de rigoare, se reiterează procesul de fundamentare a planului pînă cînd se obține o variantă care satisface pe deplin interesul microeconomic cu cel macroeconomic. Apoi, se supune spre dezbatere și aprobare în cadrul Marii Adunări Naționale și, în formă definitivă, prin aceleași verigi intermediare, ajunge la întreprindere. Se cuvine subliniat, însă, că, de data aceasta planul revine sub formă de lege, ca sarcină obligatorie.

Autogestiunea economico-financiară

Potrivit concepției P.C.R. și în acord cu noul cadru organizatoric, profund democratic, instituționalizat pentru desfășurarea activității economico-sociale în unitățile socialiste, realizarea (și depășirea) planului au loc în condițiile autoconducerii muncitorești. În esență, laturile principale ale autoconducerii, pilonii săi centrali se constituie din : 1. **autogestiunea fondurilor întreprinderii** și 2. **autofinanțarea activităților sale din resurse financiare proprii** (fonduri proprii). Atît o latură a autoconducerii cît și cealaltă se exprimă cu ajutorul și prin intermediul organismelor de conducere colectivă și își găsesc statuarea juridică în Legea nr. 5/1978, care, de fapt, reflectă orientările statornicite în Hotărîrea C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare din 22—23 martie 1978. Vechiul principiu al **gestiunii economice** — denumit cînd „gospodărie de-sine-stătătoare" sau „gospodărie chibzuită", cînd „gospodărie socialistă" sau „gestiune economică proprie și gestiune economică internă" — este înlocuit cu un nou principiu, cu cel al **autogestiunii.**

Sintetizînd conținutul acestei noțiuni, arătăm că prin **autogestiune,** respectînd normele legale în vigoare, întreprinderea analizează și decide cum trebuie să-și gospodărească fondurile din dotare și să-și desfășoare activitatea în vederea realizării și depășirii planului, obținerii unor venituri proprii care să asigure :

- acoperirea cheltuielilor de producție și de circulație ;
- restituirea, într-un termen cît mai scurt, a fondurilor primite ;
- constituirea fondurilor necesare pentru finanțarea producției, investițiilor și altor nevoi proprii ;
- participarea la constituirea fondurilor centralizate ale statului ;
- participarea la beneficii a oamenilor muncii.

Mijloacele de muncă, obiectele muncii și forța de muncă aflate în întreprindere, precum și tot ceea ce provine pe calea aprovizionării pentru producție, reprezintă elementele procesului de producție. Rezultatele procesului de producție, ieșirile sale, se constituie în, ceea ce literatura și practica economică și juridică numește, „fonduri de circulație" (produse aflate în depozit, marfă vîndută dar neîncasată, marfă vîndută și încasată). Acestea, în forma lor concretă, ajung la beneficiari, în baza contractelor economice încheiate anterior. În expresie valorică, fondurile de circulație împreună cu fondurile circulante formează „mijloacele circulante" ale întreprinderii.

O parte din plusprodus se constituie în contribuție pentru societate, îmbrăcînd forma impozitului pe circulația mărfurilor (I.C.M.). Cea de a doua parte a plusprodusului reprezintă „beneficiul" realizat de întreprindere. Dacă acest beneficiu realizat se situează cel mult la nivelul „beneficiului planificat", atunci o cotă parte se prelevă la buget, restul rămînînd la dispoziția întreprinderii pentru a constitui și utiliza, potrivit legii, următoarele fonduri : a. fondul de dezvoltare economică ; b. fondul mijloacelor circulante ; c. fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social ; d. fondul pentru acțiuni sociale ; e. fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii ; f. fondul pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic ; g. fondul pentru protecția muncii ; h. alte fonduri prevăzute de dispozițiile legale.

Dacă însă întreprinderea realizează un beneficiu mai mare decît cel planificat, atunci „beneficiul peste plan",

conform prevederilor legale, în vederea stimulării întreprinderii, se împarte în două, astfel : pînă la 60% se lasă la dispoziția întreprinderii, iar 40% și mai mult se prelevă pentru societate. Partea care revine întreprinderii, după ce se diminuează cu o cotă ce se prelevă ca vărsămînt la buget și cu sumele care au alte destinații prevăzute de lege, se utilizează pentru suplimentarea următoarelor fonduri ce se află la dispoziția sa : a. fondul de dezvoltare economică ; b. fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social ; c. fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii.

Fondurile bănești constituite și lăsate la dispoziția întreprinderii, ca fonduri proprii, urmează să fie utilizate de aceasta în domeniile precizate de lege.

Finanțarea activităților întreprinderii din propriile sale fonduri înseamnă de fapt **autofinanțare.**

Autogestiunea, înțeleasă în sensul arătat mai înainte, și autofinanțarea, în documentele de partid, în literatura de specialitate, sînt reunite în expresia „autogestiune economico-financiară".

Conținutul autogestiunii economico-financiare este pus în evidență de următoarele trăsături caracteristice :

a) Autonomie, independență în desfășurarea activității economice :

— autonomie în utilizarea fondurilor de producție și de circulație ;

— dreptul de a elabora plan propriu și programe speciale ;

— autonomie în elaborarea normelor de muncă și în organizarea producției și a muncii ;

— dreptul de a avea cont la bancă, contabilitate proprie;

— dreptul de a dispune de buget propriu de venituri și cheltuieli.

b) Autonomie în constituirea și utilizarea fondurilor proprii.

c) Dreptul de a fi persoană juridică și deci să aibă relații economice, financiare și juridice cu alte unități, precum și relații directe cu organismele financiar-bancare, cu bugetul de stat.

d) Cointeresarea și răspunderea materială pentru rezultatele activității desfășurate.

e) Dreptul organelor de conducere colectivă, recunoscute de lege, de a elabora și lua decizii.

f) Controlul financiar-bancar sub toate formele — preventiv, operativ, curent, prin autocontrol etc.

Trebuie subliniat faptul că, o unitate socialistă își desfășoară activitatea în condiții de autogestiune economico-financiară numai dacă prezintă simultan toate aceste trăsături.

Indicatorii economico-financiari

Odată cu instituționalizarea principiului autoconducerii muncitorești, după cum se știe, au avut loc și importante mutații în sistemul de indicatori cu ajutorul cărora să se măsoare mai bine rezultatele activităților întreprinderii, să stimuleze mai mult eforturile pentru obținerea unei maxime eficiențe economice. În rîndul acestor indicatori, un loc deosebit de însemnat revine producției fizice, producției nete și beneficiului.

Potrivit normelor metodologice actuale, emise de Direcția Centrală de Statistică, în baza art. 5, al. 1, din H.C.M. nr. 1250/1973, referitor la producția industrială se arată că, în producția fizică se cuprind cantitățile totale de produse fabricate — în unitățile industriale de stat proprietate comună a statului român și a altor state (societăți mixte), cooperatiste și obștești — din materia primă, materialele, subansamblele, piesele din producție proprie, achiziționate sau ale clientului, atît destinate livrării cît și pentru consumul intern productiv.

Producția fizică se exprimă în unități naturale, natural-convenționale sau valorice, după caz, cînd este omogenă, reductibilă la omogenitate sau cînd este eterogenă. Nivelul indicatorilor de producție fizică se determină prin însumarea producției exprimată în aceeași unitate de măsură.

Producția fizică este, în ultimă analiză, purtătorul material, suportul concret și generatorul de bază al întregului sistem de indicatori economici, financiari și statistici cu ajutorul cărora se evaluează rezultatele activității întreprinderii. Latura concretă a producției, valoarea de întrebuințare a produsului, prezintă cel mai mare interes pentru economie. Orice abordare ulterioară trebuie să se sprijine pe producția fizică. Pentru a se obține maximă eficiență economică este necesar să se știe, în concret, mai întîi, ce și cît să se producă și după aceea unde, cînd și cum să se producă.

Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor și Direcția Centrală de Statistică au elaborat în anul 1979 „Normele metodologice privind calculul valorii producției nete în industrie, agricultura de stat, construcții și transporturi", conform prevederilor art. 21, al. 2 din Decretul Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România nr. 199/1978. În cazul industriei, după ce se precizează că „valoarea producției nete reprezintă valoarea nou creată în activitatea productivă a întreprinderilor și se calculează prin scăderea cheltuielilor materiale din producția globală" și elementele sale constituitive (1. Prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete, 2. Retribuțiile personalului muncitor și alte drepturi ale acestuia, 3. Contribuția pentru fondul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic, 4. Impozitul pe fondul de retribuire, 5. Contribuția pentru asigurările sociale, 6. Alte elemente de muncă vie, 7. Beneficiul), se arată în mod distinct că „beneficiul", ca element de venit net, se determină prin scăderea din valoarea producției nete a elementelor 1—6 din paranteza de mai înainte.

Rezultă așadar că, pentru calcularea beneficiului se folosește următorul algoritm :

a. Se determină producția globală pentru calculul valorii producției nete.

b. Se calculează cheltuielile materiale.

c. Se face diferența dintre a și b, obținîndu-se valoarea producției nete.

d. Din c se scade suma elementelor 1—6 ale valorii producției nete și se obține beneficiul.

Producția globală pentru calculul valorii producției nete se determină pe baza relației :

$$VPG = Pf + Slv + Pt + (S_2 - S_1) + (N_2 - N_1) + Ll + Pc$$

în care :

Pf = valoarea producției finite pentru a fi livrată ;

Slv = valoarea semifabricatelor din producție proprie livrate ;

Pt = valoarea obiectivelor de plan tehnic terminate și valorificate cu avizul organului tutelar ;

$S_2—S_1$ = creșterea sau descreșterea stocurilor de semifabricate și combustibil și de ambalaje din producție proprie, a căror valoare e inclusă în prețul produselor ;

$N_2—N_1$ = creșterea sau descreșterea stocurilor de producție neterminată (în calculul cărora se iau în considerare și reparațiile capitale în curs de executare la utilajele și mijloacele de transport ale unității efectuate cu forțe proprii) ;

Li = valoarea lucrărilor (serviciilor) cu caracter industrial terminate, executate pentru terți ;

Pc = valoarea prelucrării materiilor prime și materialelor clienților.

Valoarea cheltuielilor materiale (CM) se dtermină astfel :

CM = Mp+PS+C+A+Am

unde :

Mp = materii prime, materiale de bază și auxiliare (din afară) ;

PS = piese și subansamble (din afară) ;

C = combustibil, energie și apă (din afară) ;

A = amortizarea fondurilor fixe ;

Am = alte cheltuieli materiale

După cum s-a precizat, valoarea producției nete (VPN) se determină în baza relației ;

VPN = VPG—CM

În cele din urmă, atît elementele pe baza cărora s-a calculat beneficiul, precum și el însuși, se regăsesc — în expresie valorică — în „bugetul de venituri și cheltuieli", care devine suport pentru determinarea unei suite întregi de indicatori, cu ajutorul cărora să se caracterizeze cît mai complet rezultatele activității întreprinderii.

Bugetul de verificări și cheltuieli

Conducerea întreprinderilor prin autogestiune economico-financiară este de neconceput fără instrumentul său fundamental, de sinteză — **bugetul de venituri și cheltuieli.** Conceput ca un instrument permanent și operativ, bugetul de venituri și cheltuieli permite organelor colective de conducere să urmărească realizarea indicatorului de producție fizică în condiții de eficiență cît mai mare, pentru atingerea deziderатului major — înregistrarea unor beneficii maxime. Evident, pentru aceasta bugetul de venituri și cheltuieli trebuie să stea în preocuparea permanentă a factorilor de conducere, încă din faza de elaborare și pînă la ultimul act de executare — repartizarea beneficiilor obținute.

Pentru a răspunde acestui scop, bugetul de venituri și cheltuieli este astfel conceput încît să reflecte, în mod sintetic, elementele esențiale ale planului de activitate al întreprinderii, grupate pe cele două mari componente : venituri și cheltuieli. Schematic, elementele esențiale ale bugetului pot fi sintetizate potrivit tabelului de mai jos.

Bugetele de venituri și cheltuieli elaborîndu-se pentru planurile anuale, cu defalcări pe trimestre și luni, permit analiza executării lui pe aceleași perioade de plan ; modul de executare a bugetului este urmărit și pe liniile contabilă ; rezultatele înregistrate în evidențele contabile reflectîndu-se în anexa la bilanț, intitulată „Execuția bugetului de venituri și cheltuieli — cap. I, venituri, cheltuieli și rezultatele întreprinderii".

Pentru ca bugetul de venituri și cheltuieli să poată îndeplini funcția de instrument de urmărire a realizării planului întreprinderii, în condiții de eficiență și cu respectarea normelor de drept economic, se impune ca el să fie defalcat pe secții, ateliere, șantiere etc. ; practica anului 1979 și, în unele cazuri 1980, a dovedit că în acele întreprinderi în care bugetul nu a fost desfășurat pe verigile de bază ale producției și pe trimestre și luni, urmărirea executării lui întocmai nu a fost posibilă, prevederile de plan, la o serie de indicatori au fost nesatisfăcător realizate, înregistrîndu-se neconcordanțe : depășiri ale unor capitole de cheltuieli sau nerealizarea beneficiului planificat. Conducerea de partid și de stat a subliniat în repetate rînduri că bugetul de venituri și cheltuieli este astfel conceput încît prin mecanismul propriu să constituie o modalitate de mobilizare a colectivelor de oameni ai muncii în direcția realizării imperativelor noului mecanism economic — realizarea producției fizice, a producției nete, a rentabilității și beneficiilor.

O analiză atentă a structurii bugetului de venituri și cheltuieli scoate în evidență faptul că indicatorii funda-

A — venituri	B — cheltuieli
— încasări din vînzarea producției marfă la intern	— cheltuieli aferente producției marfă vîndute și încasate
— încasări din vînzarea producției marfă în export	— cheltuieli pentru executări de lucrări și prestații pentru terți
— încasări din desfacerea mărfurilor cu amănuntul prin magazine proprii	— cheltuieli de circulație
— încasări din executare de lucrări și prestații pentru terți	— cheltuieli pentru alte activități
— încasări din alte activități	— prelevări pentru societate din valoarea producției nete
	— impozit pe circulația mărfurilor
Total A	Total B
	— Beneficii : A—B

mentali ai noului mecanism economic se concretizează în acest instrument sub forma fluxurilor bănești reprezentînd — la venituri — încasări din vînzarea producției realizate și — la cheltuieli — plăți pentru realizarea acestei producții, precum și obligațiile către stat, fie ele prelevări pentru societate, fie impozite sub diverse forme ; ori, un control riguros asupra acestor fluxuri bănești contribuie din plin la ridicarea rentabilității întreprinderii prin accelerarea decontărilor (încasarea într-un termen cît mai scurt a cotravalorii mărfurilor livrate sau a lucrărilor prestate) și prin închiderea acelor supape prin care se scurg unele cheltuieli neeconomicoase.

Bugetul de venituri și cheltuieli permite organelor colective de conducere să efectueze un control riguros asupra modului de formare a valorii producției nete, pe elementele sale componente. Așa cum s-a mai subliniat, legarea directă a retribuirii muncii de gradul de realizare a producției nete sporește rolul de pîrghie al acesteia din urmă ; din păcate, există uneori tendința în cadrul unor întreprinderi de a solicita prin plan cît mai multe cheltuieli materiale, lăsînd neacoperite cheltuielile cu munca vie, în cadrul nivelului total de cheltuieli stabilit. Consecința este evidentă : în execuție fenomenul se va reflecta în sensul că întreprinderile respective se vor încadra cu ușurință în nivelul cheltuielilor materiale, dar vor depăși cheltuielile cu munca vie, fapt care va determina ca modul de realizare a producției nete să influențeze negativ beneficiile.

Bugetul de venituri și cheltuieli mai are meritul de a permite, încă în perioada de elaborare a planurilor, să se coreleze indicatorii financiari cu cei economici : înscrierea în buget, la poziția „încasări din vînzarea producției marfă" a producției fizice care este fundamentată integral pe contracte economice de livrare ; includerea în costuri a unor cheltuieli strict necesare etc. Cu alte cuvinte, prin conținutul său, bugetul de venituri și cheltuieli permite încă din faza de elaborare să fie cunoscute situațiile în care elementele valorii producției nete sînt bine sau insuficient fundamentate, dînd astfel posibilitatea conducerii colective să adopte noi măsuri, de ordin tehnic sau organizatoric, pentru reducerea consumurilor și defalcarea rațională a nivelului total al cheltuielilor. Asemenea măsuri au menirea să prevadă greutățile ce pot să apară pe parcursul executării bugetului de venituri și cheltuieli, asigurînd din timp realizarea beneficiilor planificate (și atunci cînd este posibil, depășirea lor).

Așa cum se subliniază în literatura de specialitate „realizările remarcabile obținute în anul 1979 — primul an de aplicare generalizată a măsurilor de perfecționare a conducerii și planificării economico-financiare — precum și cele din primele luni ale acestui an constituie o confirmare a viabilității noului mecanism, a bugetelor de venituri și cheltuieli. În 1979 la dispoziția unităților economice au fost lăsate, pentru formarea fondurilor proprii, circa 28% din beneficiile realizate ; peste 1/3 din cheltuielile de investiții au fost acoperite din resursele proprii ale unităților economice. Din bugetul pe 1980 rezultă că în acest an au fost prevăzute, în bugetele de venituri și cheltuieli ale unităților economice, fonduri de aproape 418 miliarde de lei, pentru îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare economică. Peste 53% din acestea urmează să fie finanțate din fondurile proprii. Față de anul precedent, resursele pentru fondul de dezvoltare economică urmează să crească cu peste 57%, iar cele pentru fondul mijloacelor circulante cu 29%. Peste 34% din beneficiile planificate sînt prevăzute ca resurse de alimentare a fondurilor proprii ale întreprinderilor și centralelor industriale". (Revista economică, nr. 26/1980, p. 11).

Activitatea comercială

Realizarea primei părți a bugetului de venituri și cheltuieli, respectiv capitolul **venituri** implică o complexă activitate comercială a întreprinderii. Legislația economică adoptată în cadrul vastei acțiuni de perfecționare a mecanismului economic, de autoconducere a întreprinderii conține norme de drept ce dau un conținut nou noțiunii de activitate comercială, consfințind realitățile din economia țării noastre. Avem în vedere Legea nr. 5/1978, Legea nr. 71/1969 (modificată și completată prin Legea nr. 3/1979), Legea nr. 14/1971.

Art 12 din Legea nr. 5/1978, care stabilește atribuțiile întreprinderii „în domeniul comercial", scoate în evidență că această activitate se desfășoară pe trei planuri distincte:

— activitatea de aprovizionare, menită să asigure baza materială a producției, în strictă conformitate cu normele de drept economic privind disciplina de plan și contractuală ;

— activitatea de desfacere, care are rolul de a promova desfacerea produselor finite ale întreprinderii — mărfurile — potrivit prevederilor de plan, concretizate în contracte de livrare încheiate cu beneficiarii interni ;

— activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională, în cadrul căreia întreprinderile producătoare de mărfuri asigură realizarea planului de export stabilit.

Așadar, funcția comercială a unei întreprinderi constă din ansamblul de activități care se desfășoară în lumina prevederilor de plan, avînd ca scop aprovizionarea cu materii prime, materiale, combustibil etc., precum și desfacerea mărfurilor fabricate, potrivit clauzelor înscrise în contractele încheiate, atît pentru consumul intern cît și pentru export.

Activitatea de aprovizionare și aceea de desfacere se interferează și se condiționează reciproc, constituind un ansamblu de activități comerciale puse nemijlocit în slujba circulației produselor de la furnizor la beneficiar — numai cînd sînt privite în activitatea lor exterioară, respectiv în raporturile cu alte unități economice. Astfel, formează un cuplu comercial sincronizat : compartimentul de aprovizionare al unei unități economice beneficiare, împreună cu compartimentul de desfacere al unității furnizoare. Ca urmare, funcția comercială a unei unități economice se realizează pe două planuri ;

— **activitatea de aprovizionare** prin cuplul : compartimentul de aprovizionare propriu, în colaborare cu compartimentul de desfacere al furnizorului ;

— **activitatea de desfacere** prin cel de al doilea cuplu : compartimentul propriu de desfacere în colaborare cu compartimentul de aprovizionare al beneficiarului.

Cuplurile menționate au un trai comun mult mai intens și cu o frecvență infinit mai mare, decît legătura profesională dintre un compartiment de aprovizionare și unul de desfacere din cadrul aceleiași unități economice. A-

ceasta este, de fapt, una din particularitățile funcției comerciale, care are în vedere raporturile economice externe și nu cele de producție internă.

La baza colaborării celor două compartimente — cel de desfacere al furnizorului și cel de aprovizionare al beneficiarului — trebuie să stea planurile de aprovizionare și desfacere ale întreprinderilor în cauză, concretizate în bugetele de venituri și cheltuieli.

Oricare ar fi organizarea compartimentelor comerciale în cadrul întreprinderilor, atribuțiile lor principale, potrivit art. 12 din Legea nr. 5/1978, sînt următoarele :

a) în domeniul aprovizionării tehnico-materiale :

— elaborează și fundamentează, corespunzător producției contractate și sarcinilor de plan, programul de aprovizionare tehnico-materială, care cuprinde necesarul din țară și din import și termenele de livrare, cu respectarea normelor și normativelor de consum și de stoc aprobate pentru materii prime și materiale, combustibili și energie, precum și folosirea cu maximă eficiență a tuturor resurselor materiale ;

— asigură baza materială necesară realizării în bune condiții a sarcinilor de plan ; încheie contracte economice de lungă durată, anuale sau pentru perioade mai scurte și răspunde de realizarea integrală a acestora, asigurînd aprovizionarea tehnico-materială la termenele necesare realizării ritmice a producției ;

— elaborează propuneri de norme de stoc pentru materii prime, materiale, combustibili și piese de schimb ; ia măsuri pentru prevenirea formării de stocuri supranormative și de valorificare operativă a celor disponibile ;

— efectuează recepția materiilor prime, materialelor, pieselor, semifabricatelor și subansamblelor, asigură depozitarea și conservarea în condiții corespunzătoare a acestora.

b) în domeniul desfacerii interne :

— încheie contracte economice pe întreaga perioadă de 5 ani, pentru producția prevăzută în planul cincinal privind consumul intern, în conformitate cu destinațiile din balanțele materiale pe produse ; de asemenea, încheie contracte pe termen lung pentru produsele din profilul său de fabricație, pe durate mai mari de 5 ani, pe baza orientărilor și prognozelor de dezvoltare în perspectivă, a acordurilor de colaborare cu alte țări, îndeosebi pentru livrările ce se efectuează în cadrul acțiunilor de cooperare internațională pentru mașini, instalații și utilaje cu ciclu lung de fabricație ;

— adaptează și detaliază, dacă este necesar, prin planurile anuale, prevederile din contractele încheiate pe perioade de pînă la 5 ani ; răspunde de livrarea produselor la termenele și în condițiile prevăzute în contractele economice ;

— participă la prospectarea pieței interne în scopul cunoașterii necesităților de consum ; asigură reclama și prezentarea produselor ; participă la expoziții, demonstrații practice și tîrguri în țară și străinătate ; elaborează și difuzează cataloage comerciale ;

— asigură rezolvarea reclamațiilor referitoare la calitatea și cantitatea producției, ambalaje, termene de livrare sau alte condiții prevăzute în contractele economice ;

c) în domeniul comerțului exterior și al cooperării economice internaționale :

— organizează producția destinată exportului, și livrarea fondului de marfă, în conformitate cu termenele și clauzele contractuale ; ia măsuri pentru introducerea în fabricație pentru export a produselor care asigură o valorificare superioară a materiilor prime, pentru reînnoirea continuă a produselor destinate exportului, asigurînd, totodată, un nivel tehnic și calitativ competitiv și costuri de producție cît mai reduse ;

— participă, împreună cu întreprinderile specializate de comerț exterior, la prospectarea pieței externe, la negocierea și încheierea contractelor ferme, contractelor-cadru, comenzilor sau convențiilor pentru producția de export ;

— participă la cooperarea în producție cu firme și organizații din străinătate, prin întreprinderi specializate de comerț exterior ;

— urmărește permanent creșterea eficienței financiar-valutare a operațiunilor de comerț exterior ;

— rezolvă reclamațiile referitoare la calitatea și cantitatea producției, ambalaje, termene de livrare sau alte condiții prevăzute în contractele economice externe ;

Mecanismul de aprovizionare — tipuri de contracte folosite

Activitatea de aprovizionare tehnico-materială a întreprinderilor se desfășoară în cadrul unui sistem organizat de raporturi contractuale, care iau naștere între întreprinderile furnizoare și cele beneficiare. Aceste raporturi nu se încheie la întîmplare, ci după anumite criterii care au la bază ideea de optimizare a aprovizionării în sensul apropierii cît mai mult posibil a furnizorului de beneficiar și al folosirii corespunzătoare a mijloacelor de transport.

În prezent mecanismul de aprovizionare al oricărei întreprinderi este format din trei fluxuri și anume : direct de la întreprinderile producătoare ; prin bazele de aprovizionare ; din import.

a) **Aprovizionarea direct de la întreprinderile producătoare** se realizează în baza contractelor de livrare cincinale sau de durată mai mare, adoptate anual și, în unele cazuri, prin contracte de scurtă durată sau comenzi urmate de livrare din stoc. Contractele se încheie :

— pe baza repartițiilor emise de coordonatorii de balanțe în cazul produselor înscrise în nomenclatorul stabilit în acest scop ;

— prin comenzi adresate direct furnizorilor, pentru acele produse care nu fac obiectul repartițiilor, contractele încheindu-se potrivit procedurii prevăzute de Legea nr. 71/1969.

b) **Aprovizionarea prin bazele județene de aprovizionare** se face pentru produsele prevăzute în „Nomenclatorul materialelor și produselor de uz general ce fac obiectul aprovizionării tehnico-materiale pentru care specificarea, repartizarea, comandarea, contractarea și livrarea se efectuează prin bazele județene de aprovizionare și a municipiului București", elaborat în baza H.C.M. nr. 569/1973 și aprobat cu Ordinul M.A.C.F. nr. 144/1979.

Legat de modul de aplicare a nomenclatorului menționat, prin nota anexă la ordin se fac următoarele precizări importante :

Specificarea, repartizarea, comandarea, contractarea și livrarea materialelor prevăzute în „Nomenclator" se fac prin bazele județene de aprovizionare și a municipiului

MECANISMUL ECONOMICO-FINANCIAR AL AUT

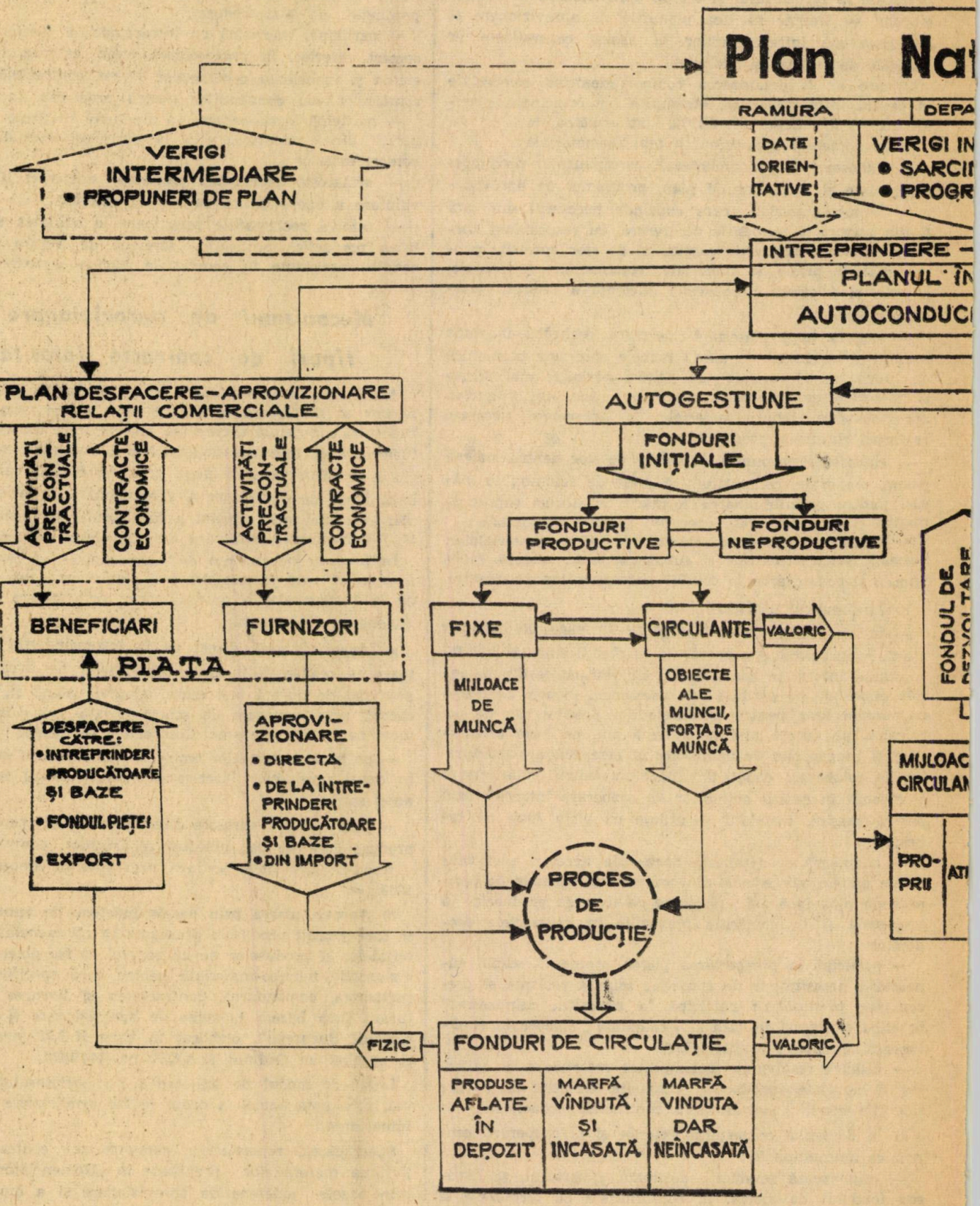

...OCONDUCERII MUNCITORESTI

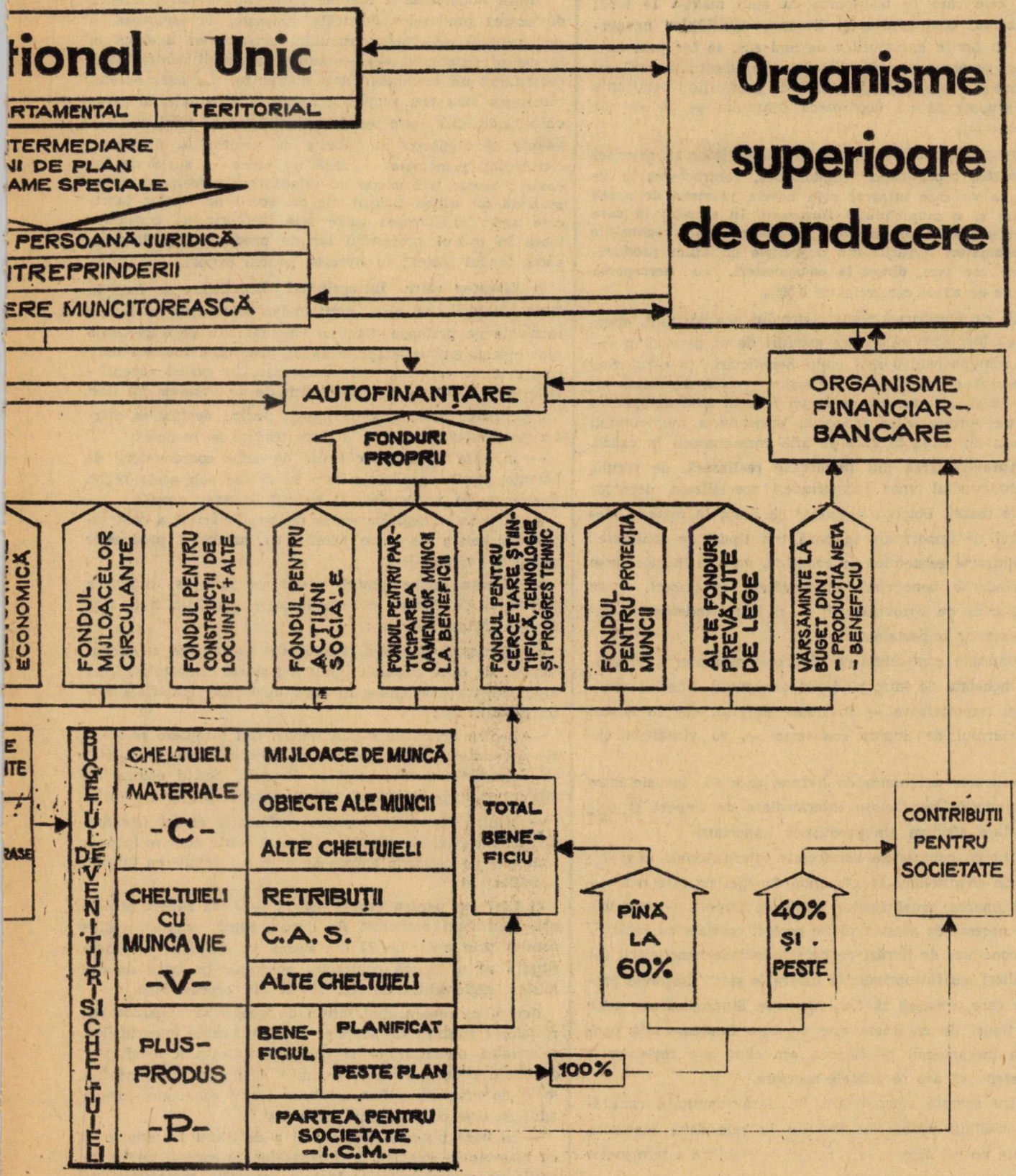

București numai pentru cantitățile nevagonabile pe consumatorii efectivi. Baremurile de livrare a cantităților nevagonabile se stabilesc astfel : pentru materialele și produsele care se transportă cu vagoanele maxim 60 tone ; pentru cele care se transportă cu auto maxim 14 tone; repartizarea, contractarea și livrarea cantităților nevagonabile, în limita baremurilor de mai sus, se fac prin lotizarea și gruparea sortotipodimensiunilor destinate aceluiași consumator, conform programelor de fabricație ; cantitățile astfel grupate să nu depășească consumul pe 30 de zile la beneficiari.

Pentru unele produse (notate în nomenclator cu asterisc) specificarea, repartizarea, comandarea, contractarea și livrarea se va face integral prin bazele județene de aprovizionare și a municipiului București. În situația în care la contractare cu producătorii rezultă cantități vagonabile pe consumatori livrările din depozitele unităților producătoare se vor face, **direct la consumatori, cu perceperea** unei cote de adaos comercial de 0,30%.

Odată cu aprobarea nomenclatorului s-a instituit interdicția ca furnizorii să livreze mărfuri de uz general în vagoane comune pentru mai mulți beneficiari ; în cazul cînd în procesul de derulare a livrărilor rezultă asemenea situații, livrarea și facturarea se va face în mod obligatoriu bazei de aprovizionare județene, respectiv a municipiului București din zona în care se află consumatorii în cauză.

c) **Aprovizionarea din import se realizează,** de regulă, prin intermediul unor întreprinderi specializate, departamentale (baze). Potrivit normelor de drept în materie mecanismul de import are la bază trei tipuri de contracte :

— contracte economice de comision, care se încheie între întreprinderile beneficiare intermediare de import — de regulă, baza de aprovizionare — și întreprinderile de comerț exterior importatoare ;

— contracte comerciale de vînzare-cumpărare internațională, încheiate de întreprinderile de comerț exterior comisionare, importatoare — în nume propriu, dar în contul beneficiarului de import comitente —, cu vînzătorii externi ;

— contracte economice de livrare, care se încheie între întreprinderile beneficiare intermediare de import și cele beneficiare efective ale produselor importate.

Pentru ca contractele comerciale internaționale ce se încheie de comisionare să răspundă funcției pe care o au — aprovizionarea beneficiarilor finali de import — este imperios necesar ca acestea să fie perfect corelate cu contractele economice de livrări pe care le încheie beneficiarii intermediari, cu întreprinderile cărora le sînt destinate produsele care urmează să fie importate. Sincronizarea celor două tipuri de contracte este condiția fundamentală pentru ca mecanismul de import, așa cum este reglementat în prezent, să dea rezultatele necesare.

Pentru această sincronizare, în afara identității cantității și calității produselor înscrise în cele două contracte, prezintă un rol determinant modul de stabilire a termenelor de livrare.

Mecanismul de desfacere — tipuri de contracte

Latură importantă a funcției comerciale a întreprinderii, desfacerea produselor fabricate cunoaște, de asemenea, o reglementare adecvată, ansamblul activităților desfășurate în cadrul sistemului predeterminat de relații contractuale, constituind un mecanism bine sincronizat. La baza acestui mecanism stau trei grupe de relații contractuale, al căror obiect cantitativ este stabilit prin planul de producție, iar valoric se regăsește în balanța de venituri și cheltuieli, constituind principala — dacă nu unica — sursă de încasări ; aceste trei grupe de relații contractuale, care reprezintă tot atîtea fluxuri ale desfacerii mărfurilor fabricate sînt : a) livrarea către alte întreprinderi consumatoare în cadrul procesului lor de producție : b) livrarea către fondul pieței ; b) livrarea pentru export.

a) **Livrarea către întreprinderi beneficiare** se face în toate cazurile în baza contractelor economice de livrări încheiate pe perioada planului cincinal, sau pe o perioadă mai îndelungată și adaptate anual, precum și în baza unor contracte pe termene mai scurte sau, în cazuri excepționale, prin folosirea comenzilor urmate de livrarea din stoc.

Contractele economice de livrări pentru desfacerea mărfurilor fabricate de către o întreprindere se încheie :

— în baza repartițiilor emise de către coordonatorii de balanțe, pentru produsele care se desfac sub acest regim (prevăzute în nomenclatorul stabilit în acest scop) ;

— în baza comenzilor emise de beneficiari și a contractelor încheiate de către aceștia cu furnizorii produselor nesupuse repartițiilor.

b) **Livrarea către fondul pieței** are la bază contracte economice de livrare, cu următoarele particularități, față de cele arătate mai sus :

— ca regulă generală, fondul de marfă este coordonat central, de către organele industriei și ale comerțului, fiind supus repartițiilor emise în baza balanțelor materiale astfel definitivate ;

— pentru articolele supuse modei sau sezoniere se utilizează contracte cadru, potrivit art. 18 din Legea nr. 71/1969, cu determinarea specificațiilor (modele, poziții coloristice, mărimi etc.) pe sezoane : toamnă-iarnă, primăvară-vară ;

— pentru articolele nesupuse influenței modei (mărfuri de uz gospodăresc, metalo-casnice, sticlărie etc.) se încheie contracte pe perioade anuale de plan, cu detalierea tuturor specificațiilor.

c) **Livrarea pentru export** are la bază, ca suport principal, contractul economic de livrări pentru export, reglementat prin art. 75—77 din Legea nr. 71/1969. În unele situații se utilizează contractul economic pe bază de comision, reglementat de art. 72—74 din aceeași lege.

Pentru ca mecanismul intern de export să răspundă cerințelor fundamentale actuale — intensificarea exporturilor, celeritatea operațiunilor și calitatea ridicată a mărfurilor destinate piețelor externe —, prin acte normative, confirmate de practică, a fost creat un cadru economico-juridic adecvat, care poate fi sintetizat astfel :

— în baza planului cincinal și a detalierii lui anuale și cu respectarea întocmai a convențiilor de export, întreprinderile de comerț exterior încheie **contracte comerciale în-**

ternaționale, de preferință de lungă durată, și, în funcție de ramura economică, **contracte-cadru** ;

— potrivit prevederilor de plan, care sînt detaliate prin fișele tehnice pentru export, anexe la convențiile cincinale și anuale de export, și în conformitate cu contractele externe perfectate, întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export și întreprinderile de comerț exterior exportatoare încheie **contracte economice de livrări pentru export** ;

Între contractele de livrare pentru export și contractele comerciale internaționale de vînzare-cumpărare **trebuie să fie o strînsă legătură, o interferență intensă**, determinată, în primul rînd, de obiectul lor identic : mărfuri a căror proprietate urmează a fi transferată cumpărătorului extern.

Relația plan — balanțe materiale — contracte economice

Dintre multiplele secțiuni ale planului național unic, un loc de frunte îl ocupă fără îndoială planul de aprovizionare tehnico-materială. Fundamentarea temeinică și realizarea întocmai a prevederilor înscrise în această secțiune de plan, cum bine se știe, se reflectă direct, pozitiv, într-o serie de alte secțiuni, printre care amintim planul de producție industrială, agricolă, investiții-construcții, transporturi etc. Elementele componente fundamentale ale planului de aprovizionare tehnico-materială le constituie **balanțele materiale**, care sînt o parte integrantă a sistemului general de balanțe.

Balanțele materiale se elaborează odată cu planul național unic de dezvoltare economico-socială, făcînd parte integrantă din acesta și se aprobă potrivit competențelor stabilite prin Nomenclatorul produselor pentru care se elaborează balanțe. Art. 2 din H.C.M. nr. 1270/1975 (republicat în B. of. nr. 122/1977) prevede că „balanțele din competența de aprobare a organelor de conducere colectivă din ministere, alte organe centrale și locale, precum și cele din competența de aprobare a consiliilor oamenilor muncii din centrale și întreprinderi, vor fi avizate de către Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe". Ele exprimă **sintetic** echilibrarea cantităților globale pe grupe de produse a resurselor din producția internă și din import și a necesarului de consum intern și de export a acestora, iar **analitic** ele exprimă relațiile multiple ce se nasc între diferite sisteme, consumuri, parteneri, care concretizează în fapt procesul de realizare a aprovizionării tehnico-materiale.

Intrumentul cu forță juridică deosebită care face legătura între balanțe materiale și contractele economice de livrare este **repartiția.** Conținutul acestui act administrativ de planificare rezultă din Legea contractelor economice, care, la art. 27, lit. b, prevede : „repartițiile se vor emite de coordonatorii de balanțe și vor cuprinde furnizorii și beneficiarii, cantitățile, caracteristicile tehnico-economice de identificare a produselor și perioadelor de livrare".

Obligativitatea și forța juridică a repartițiilor — acte cu ajutorul cărora se transmit prevederile din balanțele materiale în vederea încheierii contractelor de livrare — este stabilită prin H.C.M. nr. 1270/1975 și prin Legea nr. 71/1969. Primul act normativ, respectiv H.C.M. nr. 1270/1975, la art. 3 prevede obligația pentru coordonatorii de balanțe să emită repartiții la toate produsele din nomenclator, „fiind interzise, între unitățile socialiste, vînzarea și cumpărarea acestora fără repartiții" ; Legea contractelor economice, la art. 25, lit. a, stabilește obligația unităților beneficiare să emită comenzi în termen de 20 de zile „de la data primirii repartițiilor". Așadar, din coroborarea normelor de drept menționate rezultă că : repartițiile obligă părțile nominalizate să încheie contracte economice de livrare în conformitate cu prevederile pe care le conțin (produsul, cantitatea, trimestrul etc.) ; în cazul produselor pentru care se întocmesc balanțe materiale, în lipsa repartițiilor contractele încheiate sînt nule.

În practica întreprinderilor s-a pus problema dacă un contract încheiat în baza unei repartiții emise anterior definitivării balanței materiale, care conține cantități mai mari decît cele prevăzute în balanța aprobată, trebuie sau nu să fie readaptat potrivit prevederilor din actul de planificare . Prin Decizia P.A.S. nr. 1859/1980 s-a statuat că chiar în ipoteza în care nu s-ar fi emis o nouă repartiție care să anuleze cantitățile contractate în plus, contractul încheiat de părți este lovit de nulitate pentru cantitatea necuprinsă în actul de planificare, întrucît potrivit art. 3 din H.C.M. nr. 1270/1975 coordonatorii de balanță sînt îndreptățiți să emită repartiții numai pentru cantitățile de produse prevăzute în balanțele aprobate de către organele în drept.

Modificarea balanțelor materiale urmează regulile aplicabile pentru orice modificare a prevederilor de plan. Este important de semnalat că potrivit art. 23 din Legea nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României (modificată prin Legea nr. 1/1979) **„modificările de plan pentru perioade expirate sînt interzise".**

Fără îndoială că instituind interdicția modificării sarcinilor de plan după expirarea perioadei respective, legiuitorul a urmărit să prevină eventualele încercări de eludare a realităților. Într-adevăr, dacă s-ar admite practica „reașezării" sarcinilor de plan, în funcție de execuția înregistrată pe o anumită perioadă, s-ar putea eluda obligația pe care o au unitățile de a respecta sarcinile ce le revin din planul național unic. Din păcate, în practică se mai emit, uneori, anulări de repartiții după expirarea perioadei de plan.

Cu privire la asemenea modificări nelegale a repartițiilor, practica arbitrajului de stat a fost diferită. Astfel, într-un litigiu arbitral, deși din probe rezulta că coordonatorul de balanță **a anulat la 16 noiembrie 1978 o repartiție care a stat la baza unui contract cu termen de executare în trimestrul III**, prin Hotărîrea pronunțată (nr. 338/1978 a Arbitrajului de Stat Central) a fost respinsă cererea de penalități de întîrziere în livrare, cu motivarea că „în atare situație lipsa actului de planificare care a constituit condiția încheierii contractului duce la nulitatea contractului încheiat, întrucît prin anularea repartiției temeiul încheierii contractului a fost desființat, ceea ce atrage după sine nulitatea totală a contractului".

Prin Decizia nr. 729/1979, primul arbitru de stat reține că „hotărîrea este temeinică și legală și, ca atare, urmează a fi menținută pentru următoarele considerente : Prin efectul anulării sarcinii de plan, dispusă de către organul de planificare competent, contractul de furnizare este desființat de drept pe data încheierii sale. Așadar, anularea

sarcinii de plan conduce, pe calea influenței directe, la desființarea retroactivă a contractului".

Acest punct de vedere nu este împărtășit de organul de soluționare a neînțelegerilor precontractuale al Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale, care prin Hotărîrea nr. 12 122/1979, și altele, a statuat că : „În unele cazuri, coordonatorii de balanțe anulează repartițiile emise anterior și pe baza cărora s-au încheiat contractele economice. Potrivit art. 23, alin. 2 din Legea planificării, asemenea practici sînt interzise. Ca urmare, anulările de repartiții au fost constatate ca ilegale, nerecunoscîndu-le efecte, menținîndu-se deci în vigoare contractul". („Legea contractelor economice" — editată de „Revista economică", 1980, p. 13).

Soluția dată de M.A.C.F. se înscrie pe linia întăririi disciplinei de plan și contractuale, fără de care o bună execuție a bugetului de venituri și cheltuieli adoptat de organele de conducere colectivă a întreprinderilor nu ar fi posibilă.

Încheierea contractelor economice

Fundamentarea bugetului de venituri și cheltuieli pe premise realiste nu poate fi realizată fără ca în prealabil să se încheie efectiv contracte economice de aprovizionare la nivelul nevoilor de producție, iar cele de desfacere la nivelul prevederilor înscrise în unicele (sau aproape unicele) surse de venituri — secțiunile „Încasări din vînzarea producției marfă la intern" și „Încasări din vînzarea producției la export".

Evident, cele două grupe de contracte economice — prima, pentru aprovizionare și, a doua, pentru desfacere — sînt într-o strînsă legătură ; primele nu pot fi perfectate decît după cunoașterea sortimentelor care urmează să se producă ; pentru încheierea contractelor de desfacere a mărfurilor, întreprinderea trebuie să se asigure că are posibilitatea să se aprovizioneze cu materii prime și materiale. Aceste imperative ale funcției comerciale trebuie realizate sincronizat și din timp. Iată de ce normele de drept obligă ca încheierea contractelor să se facă cu șase luni înainte de începerea perioadei de plan. Cu privire la procedura de încheiere a contractelor și termenele în care aceasta trebuie efectuată, art. 25 din Legea contractelor stabilește următoarele : „Contractele economice se vor încheia în cadrul unei perioade de cel mult 90 de zile, cu respectarea următoarelor termene :

a) unitatea beneficiară va emite comenzi în termen de 20 de zile de la data primirii normativelor de plan, iar în cazul produselor pentru care se elaborează și balanțe materiale, de la data primirii repartițiilor ;

b) în termen de 30 de zile de la primirea comenzii beneficiarului, unitatea furnizoare este obligată să emită proiectul de contract sau, după caz, confirmarea comenzii ;

c) unitatea beneficiară are obligația să restituie proiectul de contract semnat, cu sau fără obiecții, în termen de 20 de zile de la data cînd l-a primit ;

d) cînd sînt obiecții la contract, dacă sînt din aceeași localitate, trebuie să le concilieze în termen de 10 zile, iar dacă sînt din localități diferite, în termen de 15 zile ; convocarea beneficiarului este în sarcina furnizorului ;

e) furnizorul est obligat să sesizeze, în termen de 5 zile, organul competent pentru soluționarea eventualelor obiecții neconciliate ; în cazul depășirii termenului de sesizare, obiecțiile beneficiarului se consideră acceptate, dacă nu contravin legii".

Prin includerea în lege a ultimei prevederi (lit. e), odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 3/1979, disciplina contractuală a fost considerabil întărită ; furnizorii nu mai au astfel posibilitatea să tergiverseze soluționarea obiecțiilor formulate de beneficiari, deoarece dacă în termen de 5 zile nu sesizează organul competent acestea se consideră acceptate. Desigur că ar fi fost mult mai bine dacă se făcea și pasul următor : înscrierea în lege a unei prevederi similare, potrivit căreia dacă într-un anumit termen beneficiarii nu restituie contractele primite de la furnizori — semnate cu sau fără obiecțiuni —, acestea se consideră încheiate. O asemenea prevedere a legii ar înlătura situațiile destul de frecvente cînd beneficiarii nu restituie contractele primite de la furnizori luni de zile, producînd o incertitudine, fapt cu consecințe din cele mai negative asupra disciplinei contractuale și, în ultimă analiză, asupra bugetului de venituri și cheltuieli al întreprinderilor furnizoare.

În practica întreprinderilor se mai întîmplă ca prevederile textului de lege citat să nu se respecte întocmai. Astfel, la încheierea contractului nr. 14239/1979, de către Baza județeană de aprovizionare tehnico-materială Arad, cu Întreprinderea de scule Rîșnov, beneficiara l-a semnat cu obiecțiuni pe care furnizoarea nu le-a remis spre soluționare organului competent în cele 5 zile stabilite prin actul normativ. Ca urmare, beneficiara a considerat, pe bună dreptate, că termenele propuse prin obiecțiuni au fost acceptate. Furnizoarea nerespectînd termenele astfel stabilite și pe care nici nu le-a luat în considerare, urmează să plătească penalități de întîrziere în valoare de 411.574 lei, în loc de 73.154 lei, cît ar fi datorat dacă remitea spre soluționare contractul semnat cu proces-verbal de obiecțiuni. Evident, cheltuiala suplimentară de peste 300 000 lei grevează în mod nejustificat bugetul de venituri și cheltuieli, diminuînd, în final, beneficiul net.

Referindu-ne la contractele de aprovizionare, considerăm util să ne oprim asupra acelora privind importul. Am arătat în cadrul mecanismului prezentat că pentru realizarea aprovizionării pe această cale intervin mai multe contracte, dintre care cel comercial, încheiat de întreprinderile de comerț exterior importatoare cu vînzătorii externi și cel economic de livrări de către bazele de aprovizionare a acestor produse către întreprinderile producătoare-beneficiare finale a materiilor prime din import — trebuie să fie o corelare perfectă. Sincronizarea celor două tipuri de contracte este condiția fundamentală pentru ca mecanismul de import, așa cum este reglementat în prezent, să dea rezultatele necesare. Pentru această sincronizare , în afara identității cantității produselor înscrise în cele două contracte, prezintă un rol determinant modul de stabilire a termenelor de livrare. Cu alte cuvinte, se impune ca clauzele privind termenele din contractele economice de livrări să fie astfel formulate încît să țină seama de practica din comerțul internațional. Este bine cunoscut că în contractele comerciale de vînzare internațională termenele de livrare se stabilesc pe trimestre și, în cel mai bun caz, pe luni ; ca urmare, stabilirea în contractele economice de livrări de termene pe zile calendaristice ar fi în dezacord cu această practică.

Plecînd de la realităţile obiective arătate, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe a dat, în cadrul rezolvării unei neînţelegeri precontractuale, următoarea soluţie, cu valoare de principiu : **„Produsele** (în contractul intern) **se vor livra pe măsura sosirii din import, în termen de 5 zile de la recepţia în bază, dar nu mai tîrziu de ultima zi a trimestrului prevăzut în repartiţie"** (nr. 11 078, din 15 august 1979). Aşadar, s-a renunţat la termene fixe calendaristice; însă s-a prevăzut obligaţia ca mărfurile să fie livrate în 5 zile de la sosirea lor din import, dar nu mai tîrziu pînă în **ultima zi a trimestrului prevăzut în repartiţie.** Evident, pentru ca livrarea către beneficiarul final să se facă pînă în ultima zi a trimestrului este imperativ necesar ca în contractul comercial de import termenul de livrare de la care încep să curgă penalizările să fie astfel stabilit încît produsele contractate să aibă timpul necesar să treacă frontiera română şi să ajungă la beneficiarul intermediar — de regulă o bază de aprovizionare — cu cel puţin cinci zile înainte de a se termina trimestrul respectiv.

O analiză atentă a modului în care sînt corelate uneori cele două tipuri de contracte, scoate în evidenţă unele carenţe pentru înlăturarea cărora se impune să se preocupe nu numai întreprinderile în cauză, dar şi organele centrale coordonatoare. Astfel, ca să luăm numai un singur exemplu, dintr-o serie numeroasă, pentru importul unor produse metalurgice, în contractul economic de livrări nr. 14239/1979 încheiat de Baza judeţeană de aprovizionare tehnico-materială Arad cu o întreprindere constructoare de maşini au fost stabilite termene de livrare pe zile fixe calendaristice în interiorul trimestrului II/1979, **deci pînă la 31 martie,** iar în contractul comercial privind importul produselor respective s-a prevăzut ca termen de livrare final, fără penalităţi, **30 aprilie** ; dacă la acest termen adăugăm timpul necesar pentru transportul produselor de la vînzătorul extern, la întreprinderea beneficiară din ţară, vom constata că între cele două contracte a existat o necorelare a termenului de livrare de 50—60 zile. În aceste condiţii cum mai putea fi executat în termen contractul intern ? Fără îndoială că beneficiarul intern are dreptul la penalităţi de întîrziere, potrivit Legii nr. 71/1969, dar acestea nu ajută la realizarea indicatorului de plan privind producţia fizică şi, în final, la realizarea încasărilor din vînzarea mărfurilor şi a beneficiilor planificate prin bugetul de venituri şi cheltuieli. Iată de ce, am afirmat mai sus că premisa executării întocmai a bugetelor de venituri şi cheltuieli o constituie, în primul rînd, încheierea de contracte economice de desfacere, care să fie fundamentate pe o producţie pentru care materiile prime sînt din timp asigurate prin contracte de aprovizionare bine fundamentate şi corelate, sub aspectul termenelor de livrare, cu procesul de fabricaţie.

Mihai I. ANASTASESCU
dr. Al. DETEŞAN
dr. Gh. NISTORESCU

Întrebări şi răspunsuri

● **SONEA I.** (Bucureşti) întreabă dacă unitatea beneficiară poate formula pretenţii referitoare la calitatea necorespunzătoare a produselor livrate în ipoteza în care procesul verbal de constatare nu a fost încheiat în termenul de 5 zile prevăzut de Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Întrucît obligativitatea încheierii actului de consttaare amintit nu este prevăzută sub sancţiunea decăderii din dreptul de a reclama viciile de calitate, răspunsul la întrebarea dv. este, în principiu afirmativ. Depinde de împrejurările concrete ale fiecărui caz în parte, dacă unitatea beneficiară poate dovedi, cu alte probe opozabile, că defecţiunile sînt reale şi imputabile unităţii furnizoare.

● **GHEONEA T.** (Argeş) solicită lămuriri cu privire la împrejurarea dacă poate fi considerat perfectat un contract economic semnat cu obiecţii în condiţiile în care organele competente sesizate nu au procedat la soluţionarea neînţelegerii precontractuale. Din scrisoarea dv. rezultă că obiecţiile formulate contraveneau flagrant prevederilor repartiţiei în baza căreia s-a încheiat contractul, situaţie în care acesta trebuie considerat perfectat în condiţiile în care a fost propus de unitatea furnizoare, în concordanţă cu conţinutul repartiţiei. Această soluţie se impune în considerarea faptului că nu este îndreptăţită formularea unor obiecţii care nesocotesc prevederile obligatorii ale repartiţiilor, iar organele sesizate nu pot adopta soluţii care să contravină repartiţiilor.

● **LEUCĂ GH.** (Galaţi) se interesează de mijloacele prin care poate fi determinată să efectueze plata unitatea beneficiară care a acceptat documentele de decontare, dar banca nu efectuează plata datorită lipsei fondurilor. În situaţia dată, unitatea furnizoare se află în posesia unui titlu executor, astfel că acţiunea pentru plata preţului nu est admisibilă, decontarea urmînd să se facă de bancă, în baza documentelor de plată acceptate care se păstrează în cartotecă. În schimb, unitatea furnizoare poate sesiza arbitrajul cu pretenţii la penalităţi şi eventuale daune cauzate prin nedecontarea facturii la termen.

● **PĂNOIU C.** (Craiova) solicită lămuriri cu privire la posibilitatea de a se angaja răspunderea unităţii furnizoare, deşi aceasta face dovada că a predat produsele în bună regulă cărăuşului. Am înţeles din scrisoarea dv., că transportul nu a fost deloc predat la destinaţie. În această situaţie, deşi răspunderea revenea cărăuşului, acesta nu a putut fi acţionat de către unitatea beneficiară care nu a aderat la contractul de transport. Posibilitatea de a obţine despăgubiri de la cărăuş a avut-o numai unitatea furnizoare care, în mod culpabil, nu l-a acţionat pe acesta în cadrul termenului de prescripţie. Pe acest considerent este posibilă angajarea răspunderii unităţii furnizoare în situaţia pe care o descrieţi.

● **SONERIU D.** (Iaşi) întreabă dacă se pot lua în considerare împrejurări de forţă majoră care nu au fost analizate şi confirmate de organele prevăzute de art. 46 din Legea nr. 71/1969, modificată şi completată prin Legea nr. 3/1979. Deşi produsele la care vă referiţi fac parte din categoria acelora pentru care se impune confirmarea cazului de forţă majoră în condiţiile menţionate, împrejurările invocate au putut fi reţinute astfel cum au fost dovedite, deoarece, în speţă, forţa majoră a apărut anterior datei de 14 iulie 1979, cînd a intrat în vigoare Legea nr. 3/1979.

● **CERBU E.** (Bucureşti) se interesează de condiţiile în care poate fi angajată răspunderea unităţii de construcţii-montaj pentru lucrările calitativ necorespunzătoare executate. Contrar opiniei dv., în legislaţia eco-

(continuare în pag. 16)

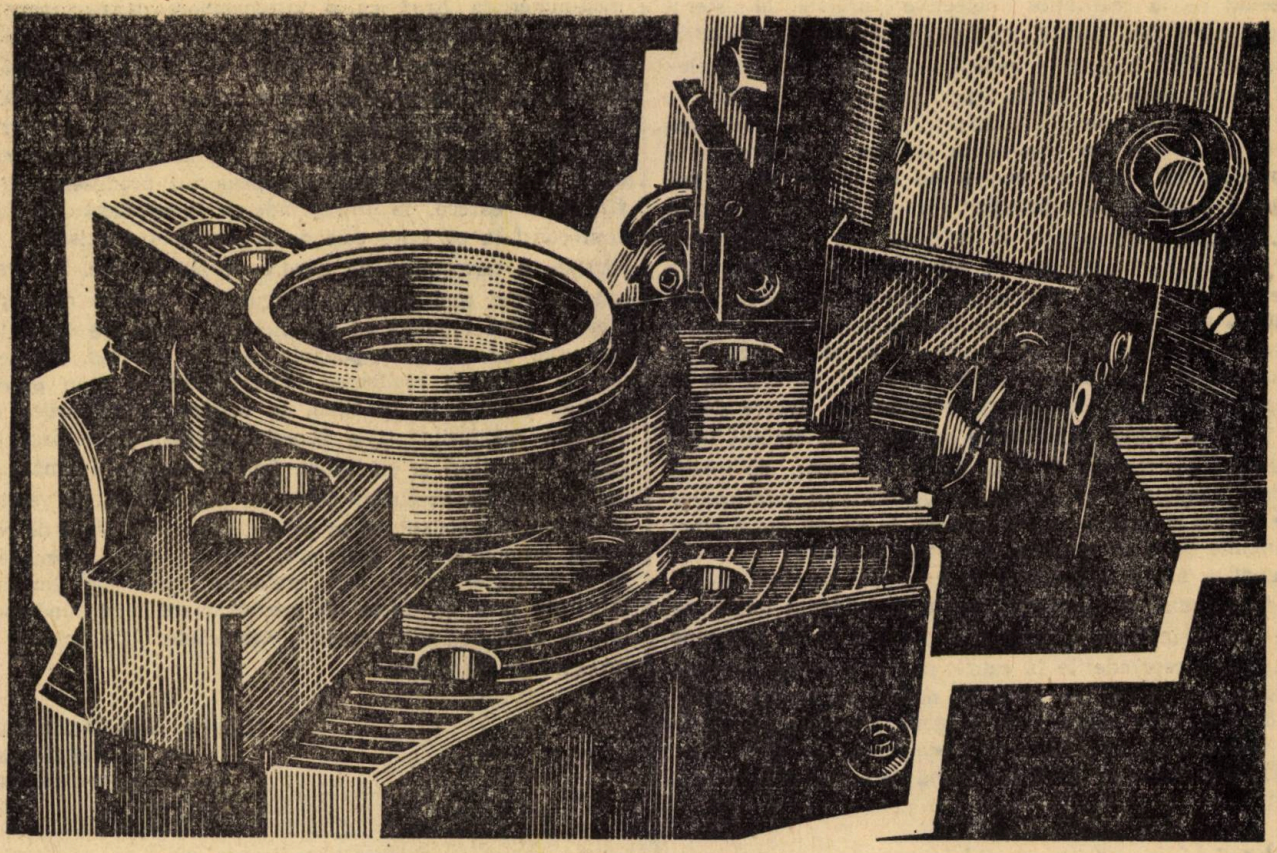

La creşterea productivităţii contribuie strunguri verificate, de mare randament, cu comandă program destinate atît pentru prelucrare prin aşchiere cît şi prin fasonare.

STROJIMPORT exportă :

— strunguri pentru prelucrarea şi fasonarea metalelor.

— instrumente şi aparate de măsură

— maşini pentru prelucrarea lemnului şi sticlei.

— utilaj pentru tratament superficial.

— sisteme de comandă program destinate pentru echiparea maşinilor de prelucrare a metalelor.

— ansamble de utilaje pentru procese tehnologice din construcţia de maşini.

Vă aşteptăm cu plăcere să vizitaţi expoziţia noastră din pavilionul „L" în cadrul Tîrgului Internaţional din Bucureşti, între 9—18 oct. 1980.

STROJIMPORT, Praga 31, Vinohradskò 189.

strojimport

DE LA CONCERNUL T O S KURIM

Prezentăm în imagine o mașină verticală de frezat FCV 63 SC. La tîrgul de toamnă din București, Strojimport expune tipul TCH 63 S C A de mașina de frezat orizontală echipată cu comandă program.

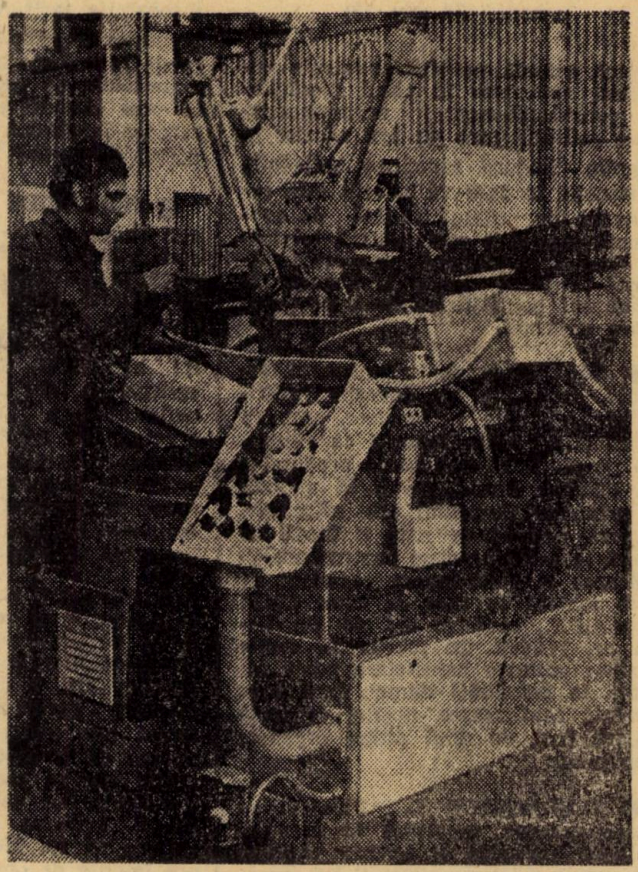

STROJIMPORT din Praga prezintă în cadrul expoziției strungul automat semifrontal tip S P L 16 A realizat de întreprinderea T O S Trencin.

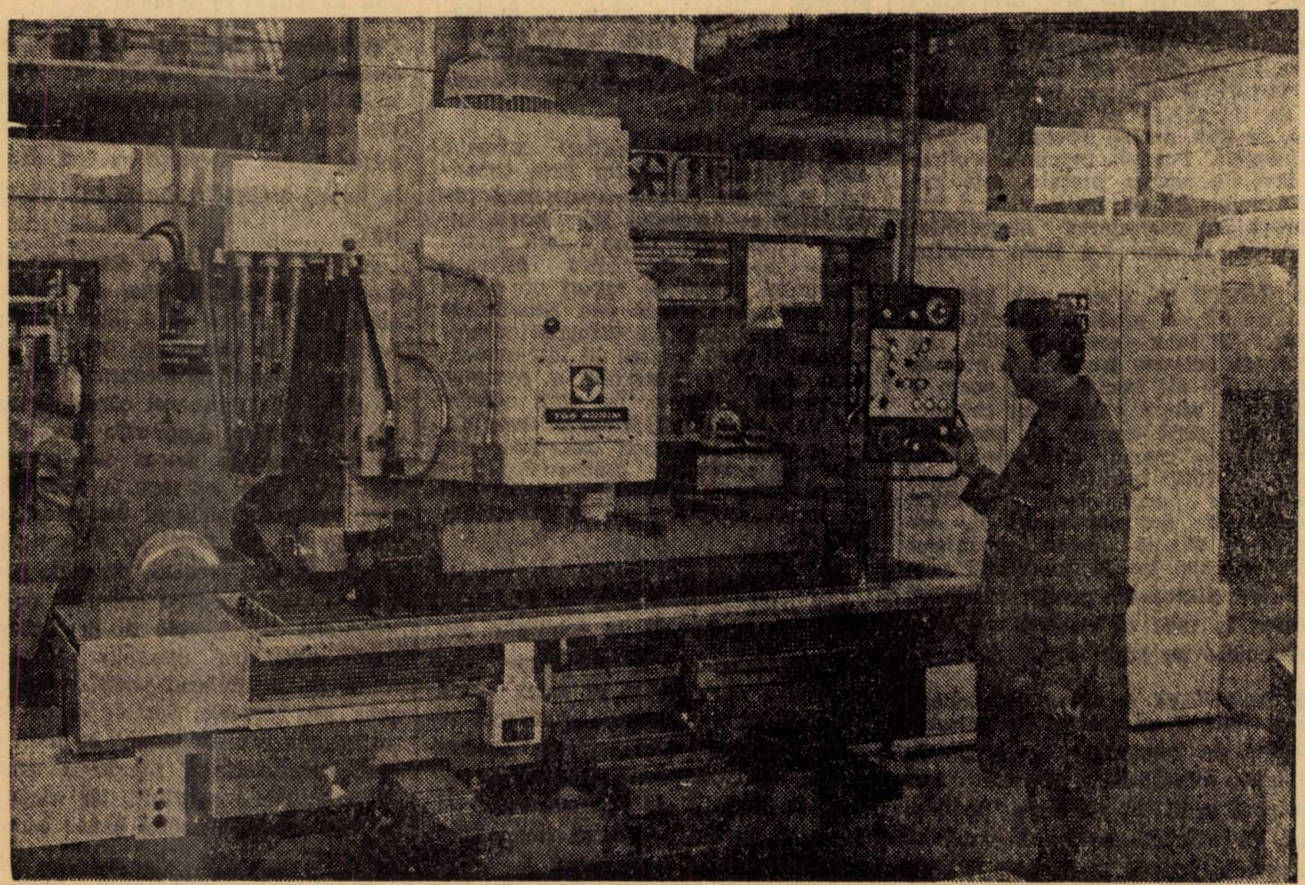

(urmare din pag. 13)

nomică actuală nu sînt prevăzute penalităţi aplicabile în cazul lucrărilor de construcţii-montaj necorespunzătoare calitativ care au fost admise la recepţie. Singura sancţiune aplicabilă în situaţia la care vă referiţi este retragerea din contul unităţii de construcţii-montaj a contravalorii lucrărilor necorespunzătoare executate. Această măsură poate fi dispusă de bancă ori poate fi obţinută prin hotărîre arbitrală.

● **GHILEZAN A.** (Timişoara) întreabă dacă, faţă de dovezile justificative prezentate de furnizor, unitatea beneficiară poate renunţa la penalităţi pe motiv că nelivrarea produselor s-a datorat cazului de forţă majoră. În principiu răspunsul este afirmativ. Singura rezervă pe care o facem se referă la acele produse pentru care analizarea şi confirmarea cazurilor de forţă majoră se face de către C.S.P. şi M.A.C.F., conform art. 46 din Legea nr. 71/1969. Cu privire la aceste produse unitatea beneficiară poate renunţa la penalităţi numai dacă i se prezintă confirmarea cazului de forţă majoră dată de unul dintre organele menţionate.

● **ŞERBĂNESCU L.** (Braşov) se interesează de condiţiile în care se stabilesc preţurile şi tarifele care se pot practica între unităţi C.A.P. prestatoare şi unităţi de stat beneficiare pentru activităţi neagricole. Preţurile şi tarifele la care vă referiţi se stabilesc, în condiţiile art. 134 din Legea nr. 19/1971 şi a normativului elaborat de U.N.C.A.P. cu avizul Comitetului de Stat pentru Preţuri, pe bază de învoială. Potrivit practicii arbitrale, învoiala asupra preţului este valabilă numai în măsura în care a fost stabilită cu respectarea dispoziţiilor normative la care s-a făcut referire.

● **ZOTTU M.** (Bucureşti) întreabă dacă un lot de produse expediate de furnizor în luna decembrie 1979, dar primit de unitatea beneficiară abia în primele zile ale anului 1980, poate fi imputat în contul obligaţiilor contractuale din acest an ori se consideră executate pe seama contractului încheiat pe 1979. Întrucît potrivit Legii contractelor economice, transferul dreptului de proprietate sau de administrare directă asupra produselor respective are loc în momentul predării lor cărăuşului pentru transport, livrarea la care vă referiţi constituie o executare pe anul 1979.

● **RADOVICI A.** (Prahova) solicită unele lămuriri cu privire la aplicarea tarifului de transport în funcţie de greutatea expediţiilor predate spre transport la C.F.R. Conform Tarifului local de mărfuri, partea I, capitolul II, par. 1, pct. 4, în măsura în care dispoziţiile tarifare nu prevăd altfel greutatea expediţiei cuprinde tot ce se predă la transport, inclusiv ambalajul, materialele de protecţie contra frigului sau căldurii şi accesoriile de încărcare-descărcare necesare la transportul mărfurilor.

● **TEOHARIDE C.** (Bucureşti) solicită lămuriri în legătură cu dovada pe care trebuie s-o facă unitatea beneficiară în privinţa aprobării investiţiei cu prilejul încheierii contractului de furnizare a utilajelor sau instalaţiilor. Potrivit Instrucţiunii comune P.A.S. — B.I. nr. 7/1971, dovada aprobării investiţiei se face de către unitatea beneficiară prin înscrierea în contract a actului de aprobare a documentaţiei tehnico-economice, respectiv a indicatorilor tehnico-economici şi prin anexarea la contractul restituit, după semnarea lui, a unui extras de pe documentul de aprobare.

● **POPESCU G.** (Olt) se interesează de condiţiile în care se realizează avizarea unităţilor socialiste în privinţa transporturilor sosite pe cale ferată. Potrivit art. 7 din Tariful local de mărfuri, partea I, capitolul I. calea ferată este obligată să avizeze beneficiarii de transporturi telefonic, telegrafic sau în scris, asupra sosirii transporturilor de coletărie şi de vagoane. Avizarea sosirii vagoanelor trebuie să fie făcută cu cel puţin 3 ore înainte de ora punerii lor la descărcare. Avizarea transporturilor se face în aceeaşi localitate cu mijloacele C.F.R. fără plată, iar în alte localităţi — prin poştă, telefonic sau telegrafic, în contul unităţii beneficiare.

● **HUSZÁR D.** (Oradea) întreabă dacă în cazul utilajelor care constituie o unitate tehnico-funcţională, penalităţile se datorează la valoarea tuturor utilajelor, chiar dacă numai unele dintre ei au rămas nelivrate. Răspunsul diferă în raport cu datele concrete ale fiecărui caz. Penalităţile nu se calculează la valoarea tuturor utilajelor, dacă acestea au fost evidenţiate ca poziţii separate în contract, cu preţuri distincte. În cazul utilajelor care se planifică prin repartiţii, un element important sau chiar decisiv în rezolvarea problemei îl reprezintă faptul dacă în repartiţie utilajele sînt indicate ca un tot unitar sau nu.

● **ULRICH W.** (Sibiu) se interesează dacă forţa majoră trebuie analizată şi confirmată în condiţiile art. 46 din Legea nr. 71/1969 atunci cînd se invocă în relaţiile cu calea ferată în legătură cu prestaţii prevăzute în plan. Răspunsul este negativ, deoarece textul legal pe care îl invocaţi se referă la livrările de produse, astfel că nu este incident în cazul prestaţiilor de transport pe cale ferată.

● **PURCĂRETE A.** (Iaşi) întreabă dacă produc efecte juridice obiecţiunile precontractuale prin care unitatea beneficiară solicită diminuarea sub nivelul repartiţiei a cantităţii de produse prevăzută în contract. Considerăm că asemenea obiecţiuni produc efecte, în cadrul rezolvării neînţelegerilor precontractuale putîndu-se face demersurile necesare la organele competente pentru modificarea repartiţiilor. Atragem însă atenţia că în cazul nesesizării de către unitatea furnizoare a organului competent să rezolve neînţelegerea precontractuală nu se produce acceptarea tacită a obiecţiunii întrucît aceasta contravine repartiţiei.

● **ROŞCULEŢ N.** (Cluj) solicită unele lămuriri cu privire la cîntărirea vagoanelor pe cîntare recunoscute de C.F.R.

Potrivit condiţiilor de aplicare a art. 12(6) din Tariful local de mărfuri, partea I, capitolul I, mărfurile cîntărite pe cîntare recunoscute de C.F.R. nu se mai cîntăresc de calea ferată, chiar dacă pentru respectivele mărfuri cîntărirea este obligatorie. La mărfurile a căror cîntărire este obligatorie pentru calea ferată şi care au fost cîntărite pe cîntare recunoscute, predătorul trebuie să aplice pe toate exemplarele scrisorii de trăsură ştampila de cîntărire proprie.

● **Iordache Romulus, I.F.L.G.S. Rovinari** — solicită lămuriri cu privire la plata retribuţiilor şi a altor drepturi de retribuire în situaţia în care iniţial sumele cuvenite au fost depuse la bancă, nefiind ridicate în termenul legal.

Potrivit art. 26 alin. final din Decretul Consiliului de Stat nr. 209/1976, plata retribuţiilor şi a altor drepturi neridicate la termen se face pe bază de liste de plată care cuprind : numele şi prenumele persoanei căreia urmează să i se achite drepturile respective, funcţia acesteia, marca sau numărul matricol, luna în care a figurat în stat, suma de plată şi semnătura beneficiarului. În cazul în care beneficiarul nu este prezent, plata se poate face şi altei persoane (membru de familie sau făcînd parte din aceeaşi unitate) care are delegaţie (procură) scrisă de la titularul sumei, vizată de şeful său ierarhic. Sumele se pot expedia prin mandat poştal pe baza cererii beneficiarului, luîndu-se măsuri ca eventualele restituiri de sume să se facă direct în contul băncii care vă deserveşte.

APLICAREA CONSECVENTĂ A PRINCIPIILOR DEMOCRAȚIEI, ALE ETICII ȘI ECHITĂȚII SOCIALISTE

RIDICAREA PATRIEI NOASTRE pe o treaptă superioară de dezvoltare, în lumina obiectivelor și sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R., constituie un proces de mare complexitate ce se desfășoară în mod planificat, sub controlul societății și în interesul societății, necesitînd un susținut efort de cunoaștere aprofundată a realității, de corelare și armonizare a tuturor activităților subordonate în întregime scopului creșterii bunăstării materiale și spirituale a poporului. Dinamismul în gîndire și acțiune ce îi sînt proprii partidului, secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se reflectă în preocuparea sa permanentă pentru perfecționarea tuturor laturilor activității economico-sociale, în pas cu cerințele mereu schimbătoare ale vieții. O nouă expresie grăitoare a activității neobosite a partidului nostru, a secretarului său general, dedicată valorificării depline a valențelor orînduirii socialiste, a cadrului social- și economico-organizatoric nou existent în prezent, în vederea progresului general al țării, o reprezintă hotărîrile adoptate la cel de al II-lea Congres al consiliilor populare, precum și proiectele de legi, de curînd elaborate și supuse dezbaterii publice.

Puternic impuls dezvoltării democrației socialiste, perfecționării conducerii societății

CONSTITUIND el însuși o manifestare de mare amploare a democratismului orînduirii noastre socialiste, Congresul al II-lea al consiliilor populare, prin orientările și indicațiile cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, se înscrie ca un moment cu adînci rezonanțe în viața și munca oamenilor, a consiliilor populare, a activității generale de conducere a societății.

Munca organelor locale ale puterii de stat este, în viziunea perfecționărilor aduse activității lor, subordonată transpunerii în viață a hotărîrilor partidului privind dezvoltarea economico-socială în profil teritorial și a întregii noastre economii naționale. După cum se știe în țara noastră a fost creat un cadru democratic corespunzător în măsură să asigure participarea largă a maselor populare la conducerea activității și, prin aceasta, valorificarea potențialului lor de gîndire tehnică, științifică și organizatorică de care dispun, în momentul de față, esențialul fiind asigurarea bunei funcționări a acestui cadru democratic, folosirea deplină a posibilităților pe care el le oferă.

În actuala etapă, trecerea la o nouă calitate în dezvoltarea economico-socială a țării ridică cerințe noi în fața consiliilor populare, a tuturor organismelor colective de conducere și a oamenilor muncii. Dezvoltarea autoconducerii muncitorești, a autogestiunii și autofinanțării — expresie a lărgirii democrației socialiste — **necesită manifestarea la un nivel mereu mai înalt a atribuțiilor și competențelor** cu care acestea sînt investite. Se poate spune că, la sarcini și exigențe noi, se impun și modalități noi de acțiune, de antrenare, cu efect sporit, a tuturor colectivelor la realizarea practică a hotărîrilor adoptate. Impulsul perfecționării conducerii vieții economico-sociale în plan teritorial se exteriorizează, în esență, în două mari direcții : a) **creșterea inițiativei** organelor locale ale puterii de stat în valorificarea, în interesul progresului general al țării, a potențialului de resurse materiale și de forță de muncă din zona teritorială respectivă, în ridicarea continuă a nivelului de dezvoltare economico-socială în procesul omogenizării treptate a condițiilor de muncă și de trai ale populației din toate colțurile țării ; b) **mărirea răspunderii, întărirea ordinei și disciplinei în muncă**, menite să contribuie din plin la buna gospodărire a resurselor, la lichidarea oricăror forme de risipă, la administrarea cu grijă a avutului obștesc. Referindu-se la această problemă, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta în Cuvîntarea rostită la Congresul al II-lea al consiliilor populare că **„Organele locale au datoria de a urmări aplicarea neabătută, în toate unitățile, indiferent de subordonare, a principiilor noului mecanism economico-financiar, a autoconducerii muncitorești și autogestiunii, intensificîndu-și preocuparea pentru reducerea costurilor de producție, îndeosebi a cheltuielilor materiale, realizarea unei activități contabile, gospodărirea judicioasă a fondurilor materiale și financiare"**.

Perfecționarea conducerii vieții economico-sociale și dezvoltarea democrației socialiste impun sporirea **competenței și răspunderii consiliilor populare, atît ca întindere, ca sferă de cuprindere, cît și în adîncime, ca nivel calitativ.** Dezvoltarea, în fiecare județ, a unei economii complexe, diversificate, cu o multitudine de ramuri și subramuri, în măsură să asigure populației satisfacerea integrală sau în cea mai mare parte din resurse proprii a trebuințelor ei de bunuri și servicii obligă la un efort sporit de cunoaștere aprofundată a realității, la dinamism în gîndire și acțiune, la intervenții prompte și eficace din partea factorilor de răspundere pe linie de partid și de stat.

În lumina orientărilor și indicațiilor cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul al II-lea al consiliilor populare, rolul hotărîtor în dezvoltarea economică a județelor revine și în viitor industriei. În anul 1985, conform prevederilor, toate județele țării, vor dispune de capacități pentru o producție industrială de peste 15 miliarde lei. Extinderea sferei atribuțiilor consiliilor populare, în acest domeniu, se reflectă în mai multe direcții : a) preocuparea lor pentru funcționarea optimă a tuturor întreprinderilor din zona teritorială respectivă, atît în cadrul unităților republicane cît și în cele de subordonare locală ; b) intensificarea efortului în vederea recuperării și valorificării integrale a materialelor refolosibile ce există în toate județele și localitățile țării și a asigurării energiei necesare ; c) dezvoltarea industriei mici, a cărei producție pe locuitor urmează să sporească, de la 1 800 lei în prezent, la 5 000—6 000 lei în viitor. Încă o expresie a spiritului novator, realist, al politicii partidului nostru o reprezintă și concepția sa cu privire la dezvoltarea în profil teritorial a celorlalte ramuri. Astfel, recunoscînd rolul hotărîtor al industriei, partidul nostru acordă o atenție sporită dezvoltării agriculturii, ramură pentru care există condiții în fiecare județ.

În această viziune, și așa cum reiese din proiectul de lege privind modificarea Legii de organizare și funcționare a consiliilor populare, în care se precizează că organele locale ale puterii și administrației de stat „iau măsuri pentru dezvoltarea industriei, agriculturii, transporturilor, serviciilor și celorlalte ramuri economice", acestora le vor reveni atribuții și răspunderi considerabil sporite în privința gospodăririi cu maximă eficiență a resurselor materiale și umane ale țării, pentru ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a muncii în toate sectoarele de activitate. Perfecționarea activității consiliilor populare, sporirea atribuțiilor lor intervine, de altfel, într-un moment în care se impune un efort colectiv, intensificarea de fapt a efortului tuturora, pentru transformarea cantității într-o nouă calitate, pentru trecerea la o etapă superioară de dezvoltare, pentru eliminarea oricăror manifestări de formalism în muncă, în îndeplinirea sarcinilor.

Există și alte laturi ale activității consiliilor populare a căror exercitare dă expresie lărgirii democrației, creșterii rolului lor în adoptarea deciziilor, din care menționăm preocuparea lor pentru folosirea deplină a capacităților de producție, pentru conlucrarea și cooperarea între unități economice, între județe în vederea bunei aprovizionări tehnico-materiale, reducerea la strictul necesar a personalului auxiliar și neproductiv, generalizarea în toate sectoarele a realizărilor dobîndite în unele întreprinderi, controlul asupra întregii aprovizionări cu mărfuri, indiferent de subordonare, preocuparea lor pentru dezvoltarea serviciilor necesare populației, controlul și îndrumarea corespunzătoare a învățămîntului, dezvoltarea activității cultural-artistice etc. În mod deosebit, se impune să subliniem că, în spiritul dezvoltării democrației noastre socialiste, consiliile populare, organele locale ale puterii de stat, fiind alese de către

masele de cetățeni, reprezentîndu-le, se află în slujba cetățenilor, sînt chemate să facă totul pentru soluționarea la timp și corect a problemelor pe care ei le ridică. Dar nu numai atît : pe terenul larg al dezvoltării democrației socialiste au loc înnoiri în privința relațiilor dintre cei aleși și alegători, consiliile populare fiind obligate, în termenii noilor reglementări, să raporteze semestrial asupra activității lor în fața celor care le-au ales, în adunări ale cetățenilor, respectiv asupra unor asemenea probleme ca executarea lucrărilor edilitar-gospodărești, aprovizionarea populației, gospodărirea fondului locativ, repartizarea locuințelor în condițiile prevăzute de lege etc. De asemenea, ele au obligația de a informa permanent cetățenii, prin diferitele mijloace de informare în masă pe care le au la dispoziție, asupra dezvoltării economico-sociale a unităților administrativ-teritoriale, gospodăririi localităților și rezolvării problemelor legate de munca și viața cetățenilor. În acest mod este stimulată îndeplinirea responsabilă a sarcinilor încredințate și implicit se dezvoltă capacitatea oamenilor muncii de a participa direct, în cunoștință de cauză, la soluționarea treburilor de interes general.

Rezultă, așadar, că accentuarea în actuala etapă a laturii intensive a dezvoltării impune și se bazează pe ridicarea nivelului calitativ al responsabilității în exercitarea competențelor și atribuțiilor ce revin organelor colective de conducere, ca și fiecărui om al muncii, în parte ; caracterului complex al dezvoltării economico-sociale echilibrate a tuturor județelor, în mod firesc, trebuie să-i corespundă o activitate multilaterală de perfecționare a conducerii științifice pe care trebuie s-o desfășoare consiliile populare, în deplină concordanță cu prefacerile revoluționare ce au avut loc în societatea noastră, cu noile sarcini ce decurg din documentele Congresului al XII-lea al partidului, cu perfecționările aduse în general vieții, societății noastre în actuala etapă istorică. De altfel, fapt semnificativ, încă din articolul 1 al proiectului de lege se precizează că „Întreaga activitate a consiliilor populare se desfășoară pe baza autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare".

Afirmarea susținută a principiilor eticii și echității socialiste

PROMOVAREA principiilor eticii și echității socialiste izvorăște din însăși esența noii orînduiri, din natura relațiilor de producție socialiste statornicite în țara noastră. După cum se știe, socialismul este incompatibil cu împărțirea oamenilor în proprietari și nonproprietari ; el exclude separațiunea funcției de proprietar de cea de producător ; cei ce muncesc sînt egali unii față de alții în privința poziției lor față de mijloacele de producție și rezultatele obținute, ei fiind, în același timp, proprietari și beneficiari. Pe acest fundament, în anii construcției socialiste, cu deosebire în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R., a avut loc afirmarea tot mai puternică, în întreaga viață socială, a principiilor eticii și echității socialiste. Una din multiplele forme de manifestare a aplicării principiului eticii și echității socialiste constă în aceea că **unicul criteriu de apreciere a fiecăruia este munca depusă.**

Repartiția bunurilor de consum și a serviciilor, celor ce muncesc, se înfăptuiește după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii depuse. Partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu militează consecvent și cu luciditate întemeiată pe știință pentru aplicarea fermă a repartiției după muncă. O asemenea concepție are nu numai o semnificație teoretică, dar și o importanță socială, politică și economică : aplicarea repartiției după muncă dă expresie promovării eticii și echității socialiste, contribuind, totodată, la repartizarea rațională pe ramuri și în profil teritorial a forței de muncă și stimulînd punerea, în interesul producției sociale, a întregii capacități creatoare a fiecărui om al muncii. În aceeași ordine de idei se înscrie și preocuparea partidului și statului nostru pentru **legarea mai strînsă a veniturilor directe ale oamenilor muncii de rezultatele obținute**, care în termeni practici se exteriorizează în creșterea lor atunci cînd roadele muncii depuse cunosc aceeași tendință și, invers, în scăderea lor în cazul în care rezultatele dobîndite nu sînt pe măsura potențialului existent, a sarcinilor stabilite. În anii socialismului, s-a înregistrat creșterea însemnată a veniturilor populației, și, implicit, ridicarea puterii de cumpărare și a nivelului de trai ; retribuția medie netă a sporit de la 337 lei în 1950 la 2 256 lei în anul 1980, iar retribuția minimă netă — de la 161 lei în 1950 la 1 425 lei în 1980. În actualul cincinal, retribuția reală crește cu 32,2%, depășind cu mult prevederile. Tot în spiritul eticii și echității socialiste se impune să subliniem că stricta corelare a veniturilor cu rezultatele obținute are aplicabilitate generală, în toate ramurile economiei și pentru toate categoriile de lucrători atît pentru cei din procesele de execuție cît și pentru cei din sectoarele de organizare, conducere, administrație. **„Cînd vorbim de noul mecanism economic, de așezarea activității pe principii economice** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al II-lea al consiliilor populare, **apoi trebuie să înțelegem că aceasta presupune ca și veniturile, nu numai ale muncitorilor, dar și ale acelora care au diferite funcții economice sau în statul nostru să fie legate de rezultatele economice".**

O latură caracteristică a activității partidului și statului nostru în procesul larg al afirmării eticii și echității socialiste constă în aceea că, acționînd pentru mărirea veniturilor tuturor oamenilor muncii pe măsura dezvoltării producției, are totodată în vedere realizarea unui raport echitabil între veniturile mari și cele mici. Dacă în anul 1950, raportul dintre veniturile mari și cele mici era de aproape 23 la 1, iar în anul 1965 de circa 10 la 1, în prezent, el este de 5,5 la 1. Acest proces a avut loc în condițiile în care, odată cu creșterea substanțială a veniturilor tuturor oamenilor muncii, s-au înregistrat creșteri mai accentuate la veniturile mici. Este de menționat și faptul că în manifestarea consecventă a grijii partidului, a secretarului său general, pentru statornicirea dreptății și echității în acest domeniu, s-a impus și necesitatea, ca veniturile prea mari ale unor categorii de cetățeni, inclusiv cadre de conducere pe linie de partid și de stat, să fie diminuate prin desființarea cumulului de retribuție, a dreptului la unele indemnizații care nu erau legate de muncă, scutiri de impozite etc.

De asemenea, în spiritul dreptății și echității socialiste, concomitent cu apropierea veniturilor mici de cele mari, se asigură diferențierea acestora, în anumite limite însă. Dacă diferențierea este determinată în mod obiectiv de nivelul diferit de calificare, de complexitate a muncii, al atribuțiilor și răspunderilor pe care le au cei ce muncesc, de necesitatea asigurării cointeresării materiale în funcție de responsabilitate, în schimb, limitele sînt necesare pentru evitarea unor discrepanțe exagerate între veniturile mari și mici, improprii relațiilor de producție socialiste. **„Noi am lichidat asuprirea și inegalitatea economică,** preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu, nu pentru ca să le înlocuim cu o altă inegalitate sub numele cointeresării materiale sau a răspunderii pe care o au unii sau alții în muncă, ci pentru a crea o societate mai dreaptă, în care nu numai mijloacele de producție să fie în mîna poporului, dar și repartiția venitului național să fie realizată în mod mai echitabil, mai drept".** În etapa actuală, promovarea eticii și echității socialiste în condițiile noului mecanism economico-financiar impune folosirea corespunzătoare a unor elemente ale acestuia cum este participarea oamenilor muncii la beneficii. În lumina orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, fondul de participare la beneficii trebuie să fie strict corelat cu rezultatele obținute în muncă, cu realizarea unor producții suplimentare, cu participarea efectivă la buna gospodărire a resurselor, la creșterea eficienței.

În această optică de înaltă principialitate revoluționară se înscrie și proiectul de lege, pus în dezbatere publică, privind obligația cadrelor de conducere din activitatea economico-socială și a altor activiști de partid și de stat de a declara bunurile de valoare proprietate personală. Așa cum s-a precizat, prevederile acestui proiect de lege, departe de a leza prestigiul, demnitatea și autoritatea cadrelor de conducere, sînt menite, din contră, să le întărească, să asigure cetățenii că sînt prevenite orice posibilități de abuzuri și în același timp să înlăture orice posibilități de suspiciune la adresa activității cadrelor. Aceste prevederi, sublinia secretarul general al partidului, apără deopotrivă principiile eticii și echității socialiste, dar și cinstea și demnitatea activiștilor pentru ca ei să se poată bucura de întreaga încredere a poporului. Pe un alt plan al societății noastre, proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași și proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 4/1973 privind dezvoltarea construcției de locuințe, vînzarea de locuințe din fondul de stat către populație și construirea de case de odihnă proprietate personală, vizează de asemenea afirmarea tot mai puternică în viață a principiilor eticii și echității socialiste.

Transpunerea în viață a politicii partidului și statului nostru privind dezvoltarea democrației, perfecționarea conducerii societății, etica și echitatea socialistă se înscriu deci, în mod organic, în ampla și complexa activitate desfășurată de poporul nostru pentru înfăptuirea hotărîrilor celui de-al XII-lea Congres al partidului, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România, societate a bunăstării și dreptății, în care totul este subordonat fericirii omului, împlinirii personalității sale.

Constantin ENACHE

În dezbatere publică
Proiectul de lege cu privire la dezvoltarea industriei mici

INDUSTRIA MICĂ ȘI RECICLAREA COMPLEXĂ A RESURSELOR

AMPLIFICAREA preocupărilor referitoare la reciclarea resurselor, vizează într-o măsură tot mai însemnată și problemele complexe ale achiziționării bunurilor de folosință îndelungată scoase din uz de către populație în vederea asigurării reintroducerii lor în acele circuite economice care permit valorificarea superioară atît a resurselor materiale și energetice, cît și a muncii sociale încorporate în ele. Este vorba despre acele bunuri care intră în înzestrarea gospodăriilor populației în vederea satisfacerii anumitor cerințe spirituale și de confort ale omului ajuns la un anumit nivel de progres și civilizație și care sînt considerate ca fiind componente ale avuției naționale.

Potrivit unor calcule bazate pe **aplicarea metodelor** statistico-matematice [1]), în perioada 1981—1985 este de așteptat să fie scoase din uz circa 1,2 mil. televizoare, aproape 1,6 mil. aparate de radio, peste 700 mii frigidere etc. La toate acestea se vor adăuga cantități mari de mobilă uzată, fiind de așteptat ieșirea din uz a unor cantități în continuă creștere de mașini electrice de spălat rufe, acumulatoare, anvelope și diferite piese pentru autoturisme particulare etc. În contextul prevederilor proiectului de lege cu privire la dezvoltarea industriei mici este firesc să ne punem întrebarea dacă sistemul actual oferă toate condițiile necesare preluării și valorificării acestor bunuri uzate și care sînt verigile sale principale.

După părerea noastră, deocamdată răspunsul poate fi afirmativ numai în ceea ce privește reglementarea generală, la nivel național, a problemelor reciclării resurselor, precum și direcțiile principale de acțiune în acest domeniu. Au rămas însă de soluționat o serie de probleme practice deosebit de complexe, dintre care considerăm esențiale pe cele referitoare la rolul industriei mici, a industriei mari și a circulației mărfurilor în diferite faze specifice reciclării resurselor încorporate în bunurile de folosință îndelungată scoase din uz.

O verigă de bază în circuitul deplinei valorificări a resurselor

RECICLAREA reprezintă în primul rînd un mijloc de economisire a efortului social, ceea ce înseamnă că pe primul plan trebuie să fie situată capacitatea acestei activități de a participa la satisfacerea directă a unor cerințe ale populației sau chiar ale producției, prin recondiționarea bunurilor respective, recuperarea unor componente ale acestora care sînt reutilizabile (ca atare sau prin recondiționare).

Din acest punct de vedere, sarcinile ce revin micii industrii sînt definite cu claritate în cuvîntarea rostită de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul Consiliilor populare : **„Să angajăm, de asemenea, mica industrie în recondiționarea diferitelor piese și subansamble, nu numai pentru populație, dar chiar pentru industrie. Industria mică poate să facă lucruri foarte bune în acest domeniu"**. În același context, se subliniază și necesitatea ca industria mică să valorifice o serie de materiale refolosibile ca atare, fără să mai treacă prin procese de prelucrare primară. Într-o asemenea situație se găsesc o serie de materiale recuperabile din bunuri de folosință îndelungată scoase din uz (tablă, material lemnos, obiecte de sticlă etc.) care pot fi utilizate în realizarea altor bunuri decît cele din care provin.

În raport cu aceste componente esențiale ale recilării resurselor încorporate în bunurile de folosință îndelungată scoase din uz și cu cantitatea actuală și respectiv previzibilă de asemenea bunuri, industria mică poate asigura de una singură toate fazele reciclării ? Dacă răspunsul este negativ la această întrebare, atunci care este rolul ei ? Ce categorii de unități economice trebuie să mai participe la acest proces și ce rol li s-ar putea atribui ? Din analiza experienței acumulate în țara noastră și pe plan mondial se poate răspunde negativ la prima întrebare, deoarece cantitatea de resurse rezultate din sfera consumului depășește din ce în ce mai mult capacitatea de absorbție și valorificare de care dispune industria mică, fiind necesară intervenția altor tipuri de unități economice, menținîndu-se însă rolul de verigă de bază al primei.

Rolul de verigă de bază în activitatea de reciclare din domeniul analizat de noi derivă din însăși conținutul noțiunii de industrie mică și din sarcinile specifice ce revin acesteia în contextul particularităților producției, distribuției, utilizării și scoaterii din uz a bunurilor de folosință îndelungată. Or, din documentele de partid și de stat adoptate în ultima vreme se deduce că industria mică include unitățile socialiste de stat (industrie locală, mica producție industrială din școli, institute de învățămînt superior sau institute de cercetări) și cooperatiste (meșteșugărești, de consum sau de producție agricolă) și chiar cele deținute de persoane particulare (inclusiv prin munca la domiciliu) care își desfășoară activitatea în contact nemijlocit cu populația, ale cărei cerințe trebuie să le satisfacă cu prioritate, asigurînd totodată și realizarea unor bunuri și servicii destinate marii producții industriale. Desfășurarea activității industriei mici presupune existența unei înzestrări tehnice adecvate și mai ales a unui număr destul de mare de specialiști capabili să asigure repararea, întreținerea și recondiționarea bunurilor uzate, sau ale componentelor acestora.

Pe de altă parte, procesul de scoatere din uz se compune dintr-o mulțime de acte individuale, răspîndite eterogen din punct de vedere teritorial, corespunzător distribuției populației. Parcul de bunuri scoase din uz în fiecare perioadă are o structură extrem de eterogenă din punctul de vedere al mărcilor (care, de regulă, nu mai există în fabricație curentă) și al gradului de uzură. Desigur, pentru achiziționarea, selectarea și redistribuirea optimă a bunurilor uzate pe circuitele principale ale activității de reciclare este necesară existența unei rețele de unități mici, specializate, a cărei distribuție teritorială trebuie să fie compatibilă cu cea a populației. În cadrul unor asemenea unități trebuie să-și desfășoare activitatea cadre de specialitate capabile să evalueze cît mai corect starea tehnică a bunurilor scoase din uz și a componentelor acestora, asigurînd, pe această bază, reintoarcerea în circuitul economic pe acele canale care permit valorificarea lor în condiții de eficiență economică maximă. De o asemenea rețea teritorială și de specialiștii necesari nu poate dispune decît industria mică (prin toate componentele sale), antrenată simultan în realizarea de bunuri materiale și servicii, în recuperarea și valorificarea resurselor existente pe plan local, precum și în satisfacerea cerințelor populației și chiar ale diferitelor ramuri ale economiei naționale, inclusiv ale industriei mari.

În acest context, industriei mici (luată în totalitatea componentelor sale) ar trebui să-i revină următoarele sarcini : **achiziționarea de la populație a bunurilor scoase din uz** și evaluarea stării lor tehnice, inclusiv a componentelor acestora ; **recondiționarea** (prelungirea duratei de utilizare) a bunurilor a căror stare tehnică permite acest lucru ; **desmembrarea bunurilor** care nu mai pot fi recondiționate, recuperarea componentelor reutilizabile (ca atare sau prin recondiționare) și a materialelor din care pot fi realizate (în cadrul unităților industriei mici) alte tipuri de bunuri necesare populației sau economiei naționale ; **separarea, sortarea și predarea unităților specializate în colectarea unor substan-**

[1]) Studii de economie industrială nr. 12/1980, editat de Institutul de economie industrială

te utile, acestea urmînd a fi preluate de industria mare pentru dezvoltarea bazei de materii prime ; **comercializarea directă** (situație în care vînzarea se desfășoară sub egida cadrului organizatoric al industriei mici) sau prin intermediul unităților comerciale a bunurilor recondiționate și a unor componente reutilizabile ca piese de schimb, atît pentru satisfacerea cerințelor populației, cît și ale activității productive din diferite ramuri ale economiei naționale.

Un asemenea rol este conturat cu destulă claritate în Proiectul Legii cu privire la dezvoltarea industriei mici, adoptat de Congresul al II-lea al Consiliilor populare. Transpunerea în practica a prevederilor acestei legi presupune însă un ansamblu de măsuri conturate în funcție de stadiul actual al implicării industriei mici în reciclarea resurselor încorporate în bunurile de folosință îndelungată scoase din uz de către populație, precum și a relațiilor dintre aceasta și celelalte sisteme din cadrul complexului economic național.

Cooperația meșteșugărească, participantă activă la procesul de reciclare

COOPERAȚIA meșteșugărească a fot mult timp singura componentă a industriei mici implicată în procesul de reciclare a resurselor încorporate în bunurile scoase din uz de către populație. În acest sector se poate vorbi chiar de existența unei tradiții mai ales în achiziționarea, recondiționarea și comercializarea mobilei uzate. De altfel, desfășurarea acestei activități a fost reglementată din punct de vedere legal încă din anul 1954 printr-o hotărîre guvernamentală. În plus, începînd cu anul 1978, cooperația meșteșugărească a manifestat o inițiativă notabilă în ceea ce privește asigurarea cadrului organizatoric al activității de preluare de la populație a televizoarelor, aparatelor de radio, frigiderelor etc. scoase din uz. Edificator în acest sens este faptul că se extinde continuu rețeaua teritorială a unităților cooperației meșteșugărești care preiau și valorifică asemenea bunuri. Constituirea propriu-zisă a rețelei teritoriale a început în 1978, ajungîndu-se la 30 septembrie 1979 la 424 unități, iar la 30 iunie 1980 la 513. Evident că această rețea teritorială vizează exclusiv mediul urban, întrucît acesta este sfera de referință a activității cooperației meșteșugărești.

Pentru perfecționarea organizării și desfășurării activității unităților specializate în achiziționarea, recondiționarea și comercializarea bunurilor uzate preluate de la populație, la nivelul UCECOM s-au întreprins o serie de măsuri menite să contribuie la intensificarea procesului de recuperare și reintroducere în circuitul economic prin intermediul cooperației meșteșugărești, a bunurilor uzate de la populație. Măsurile adoptate vizează următoarele aspecte principale :

1 Pentru bunurile recondiționate vîndute populației **se asigură o perioadă de garanție** de trei luni, ceea ce contribuie la creșterea încrederii cumpărătorilor în calitatea bunurilor de acest tip. De asemenea, s-a prevăzut obligativitatea restituirii contravalorii bunului recondiționat și vîndut dacă în 45 dezile de la data reclamării defectării lui nu se asigură repararea și funcționarea normală.

Prețul de vînzare a televizoarelor noi și a celor recondiționate de către cooperativa „Radio-Progres" din Capitală în anul 1979

— lei —

Marca televizorului	Prețul produsului nou	Preț de achiziție	Prețul bunului recondiționat	% col. 3 col. 1
A	1	2	3	4
Astronaut E-65	3 100	400	1 122	36,2
Diamant — 62	3 600	750	1 336	37,1
Diana — 59	2 800	518	1 103	39,4
Modern E-47	2 600	190	624	24,0
Modern E-47	2 600	390	801	30,8
Modern TS-50	3 050	300	849	27,8
Olimp TS	2 870	520	850	29,6
Olimp TS	2 870	440	1 083	37,7
Olimp TS	2 870	350	745	26,0
Opera — 59	2 800	340	897	32,0
Opera — 59	2 800	350	1 112	39,7
Opera — 59	2 800	520	876	31,3
Opera — 59	2 800	460	1 312	46,9
Opera H_2-61	2 850	550	990	34,7
Strassfurt T-205	4 000	470	1 030	25,8
Venus H_2	2 800	650	1 069	38,2
Venus E	2 870	600	1 010	35,2
Venus E	2 870	400	797	27,8
Venus E	2 870	700	1 397	48,7
Venus E	2 870	300	983	34,3

Sursa : Date preluate din evidența cooperativei „Radio-Progres" din București și ordinele M.C.I. de stabilire a prețurilor de vînzare cu amănuntul.

2 Din inițiativa UCECOM s-au obținut aprobările necesare **achiziționării unor componente uzate încorporate în bunuri de folosință îndelungată.** În acest mod se lărgește sfera de cuprindere a activității cooperației meșteșugărești. Trebuie spus însă că lista unor asemenea componente este încă destul de restrînsă și că se impune extinderea ei. Recent s-au inițiat diligențele necesare aprobării achiziționării altor tipuri de componente uzate în vederea recondiționării și reutilizării lor. Au rămas totuși nesoluționate unele probleme privind achiziționarea bunurilor uzate în vederea desmembrării și procurării, pe această cale, a unor componente reutilizabile ca piese de schimb, a unor materiale reutilizabile în realizare altor bunuri decît cele din care provin, sau a unor substanțe utile ce pot fi reintroduse în circuitul economic prin intermediul unităților specializate în colectarea lor care aparțin Centralei de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile.

3 S-a **îmbunătățit metodologia de calculare a prețului de vînzare a bunurilor recondiționate,** în sensul că beneficiul este calculat prin aplicarea cotei de rentabilitate numai la costurile implicate de recondiționare, nu și la prețul de achiziționare a bunului uzat. În acest mod, prețul de vînzare este stimulativ pentru cumpărător, iar rentabilitatea activității are la bază exclusiv efortul propriu al unităților.

4 Deși s-au **inițiat diligențele necesare obținerii aprobării pentru vînzarea cu plata în rate a unor bunuri recondiționate,** această problemă nu a fost încă soluționată, ceea ce crează încă dificultăți în comercializarea acestor bunuri. De altfel, din evidența UCECOM rezultă că stocul de bunuri recondiționate și nevalorificate a crescut continuu comparativ cu volumul vînzărilor. Această situație implică **utilizarea unor modalități noi de vînzare,** mai ales în cazul bunurilor care rămîn în stoc peste 12 luni, și care, potrivit regulamentului UCECOM, sînt imputabile celor care au dispus achiziționarea și efectuarea lucrărilor de recondiționare.

Cu toate dificultățile de ordin obiectiv pe care le întîmpină cooperația meșteșugărească, datorită măsurilor întreprinse realizările din acest domeniu au cunoscut o evoluție ascendentă. Dacă în primul semestru al anului 1978 au fost recondiționate și comercializate bunuri în valoare de numai 2 981 mii lei, în aceeași perioadă din anul 1979 s-a ajuns la 5 740 mii lei, pentru ca în semestrtul I 1980 să se realizeze 14 671 mii lei, adică o creștere de peste 4,9 ori față de nivelul atins în semestrul I 1978. Dacă în tot cursul anului 1978 nu au avut realizări în acest domeniu 16 uniuni județene ale cooperației meșteșugărești, în semestrul I 1980 numărul acestora s-a redus la 3, ceea ce înseamnă că activitatea de achiziționare, recondiționare și comercializare a bunurilor uzate se extinde treptat în întreaga rețea teritorială a cooperației meșteșugărești în concordanță cu cerințele reale ale populației.

În ce măsură industria mică poate contribui la satisfacerea cerințelor anumitor categorii de populație rezultă din faptul că prețul de vînzare a bunurilor recondiționate se situează, de regulă, sub 50% din prețul produsului nou. Exemplificăm acest aspect prin datele din tabel privind prețul televizoarelor noi și al celor recondiționate de către cooperativa „Radio-Progres" din Capitală în anul 1979. Din datele prezentate rezultă că, în cazul televizoarelor, prețul bunului recondiționat (chiar în cazul metodologiei vechi de stabilire a acestuia) oscilează între 24—48,7% din prețul produsului nou. Valorificarea

corespunzătoare prin recondiționare a bunurilor uzate și evitarea creșterii stocurilor greu vandabile presupune deci intensificarea preocupărilor pentru reducerea costurilor de recondiționare și implicit a prețurilor de vînzare, creșterea calității bunurilor recondiționate, concomitent cu popularizarea mai largă a activității cooperației meșteșugărești în rîndul populației.

O cerință esențială generată de evoluția procesului de scoatere din uz

EXPERIENȚA ACUMULATĂ în cadrul cooperației meșteșugărești, deși limitată la achiziționarea exclusiv a bunurilor și componentelor recondiționabile, demonstrează cu claritate faptul că industria mică își poate aduce o contribuție însemnată în recuperarea de la populație a bunurilor uzate și în reintroducerea în circuitul economic a resurselor pe care acestea le încorporează. Firește că rolul industriei mici în acest domeniu nu poate fi exercitat exclusiv prin intermediul cooperației meșteșugărești, fiind necesară implicarea într-o mai mare măsură a industriei locale, a cooperației de consum și a celei de producție agricolă, inclusiv a meseriașilor particulari. O asemenea cerință derivă din faptul că **achiziționarea și valorificarea bunurilor de folosință îndelungată scoase din uz de către populație presupune o anumită specializare a unităților sau a cadrelor implicate,** precum și o răspîndire teritorială corespunzătoare a acestora. Or, cooperația meșteșugărească poate satisface numai în parte cerințele populației urbane în legătură cu predarea bunurilor uzate. În mediul urban este necesară intervenția industriei locale, sau chiar a unor persoane particulare, care, în timpul lor liber, pot prelua o serie de operații privind evaluarea stării tehnice a bunurilor uzate oferite de populație, achiziționarea și desmembrarea acestora, inclusiv recondiționarea lor. Aceste persoane particulare pot să-și desfășoare activitatea sub egida cooperației meșteșugărești sau a industriei locale, fiind retribuite pe bază de tarife stabilite în funcție de munca prestată și de cantitatea de bunuri, componente sau materiale predate.

Dacă în mediul urban activitatea de preluare de la populație a bunurilor uzate a înregistrat un început promițător datorită preocupărilor existente în cooperația meșteșugărească, nu același lucru se poate spune despre mediul rural. Este adevărat că procesul de scoatere din uz a unor bunuri de folosință îndelungată se manifestă cu mai multă intensitate în mediul urban datorită gradului ridicat de înzestrare a gospodăriilor populației. Dar un asemenea proces a început să se manifeste și în mediul rural. În plus, în mediul rural bunurile recondiționate au asigurată o piață de desfacere cu capacitate de absorbție mult mai mare. Toate acestea conduc la concluzia că implicarea într-o mai mare măsură a cooperației de consum, a celei de producție agricolă și chiar a muncii la domiciliu este o necesitate atît în etapa actuală cît și în perspectivă.

Pe de altă parte, implicarea tuturor componentelor industriei mici nu este posibilă decît în strînsă conlucrare cu sistemul național de recuperare, cu industria mare și cu sistemul de distribuție. Necesitatea unei asemenea conlucrări derivă din neconcordanța dintre cantitatea de resurse reciclabile și capacitatea de prelucrare și valorificare directă de care poate dispune industria mică. Din desmembrarea bunurilor uzate pot rezulta o serie de componente, materiale reutilizabile și substanțe, utile, care nefiind necesare industriei mici pot conduce la supraaglomerarea unităților acesteia cu stocuri fără mișcare sau cu mișcare lentă. **Integrarea industriei mici, ca verigă de bază, în sistemul național de reciclare a resurselor încorporate în bunuri scoase din uz de către populație presupune deci asigurarea redistribuirii operative a resurselor pe circuite economice care asigură valorificarea integrală a tuturor resurselor. Aceasta implică asigurarea posibilității transferului operativ a resurselor disponibile care se acumulează în unitățile industriei mici spre unitățile de colectare a materialelor refolosibile în cadrul industriei mari.** În același timp, potrivit actelor normative adoptate la începutul acestui an, unitățile Centralei pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile au sarcina de a asigura desmembrarea unor bunuri de folosință îndelungată și valorificarea pieselor și a materialelor refolosibile, inclusiv prin intermediul industriei mici. De asemenea, comercializarea bunurilor recondiționate precum și a componentelor reutilizabile ca piese de schimb, sau chiar a bunurilor realizate din materiale recuperate, nu este întotdeauna posibilă prin intermediul unităților industriei mici, fiind necesare intervenția sistemului de distribuție. În fond, diferențierile teritoriale existente în ceea ce privește înzestrarea gospodăriilor populației se reflectă în cele privind scoaterea din uz, ceea ce înseamnă că resursele reciclabile dintr-o zonă teritorială nu pot fi valorificate integral pe plan local, fiind necesară intervenția sistemului de distribuție. Același lucru se poate spune și despre bunurile recondiționate într-o anumită zonă teritorială care nu asigură integral desfacerea lor, fiind necesară redistribuire în alte zone unde pot avea asigurată piața de desfacere.

Implicarea directă a industriei mici în procesul de reciclare a resurselor încorporate în bunurile scoase din uz de către populație trebuie interpretată deci ca o cerință a funcționării corespunzătoare a întregului sistem național de reciclare, care include în egală măsură atît sfera producției de bunuri materiale și servicii, cît și cea a consumului. Or, în cazul acesteia din urmă, distribuția teriorială a generatorilor de resurse reciclabile presupune existența unei rețele în care industria mică preia sarcinile de realizare a contactului permanent cu populația și cerințele sale.

Silvia MARINESCU-PAȘOI
Cornel NEAȚU
Vasilie BOGDAN

RECUPERARE REFOLOSIRE EFICIENȚĂ

● *Cercetătorii de la Institutul de transformare chimică a cărbunelui din Polonia au dezvoltat experiența acumulată în piroliza cărbunelui, punînd la punct un procedeu de recuperare prin piroliză a materiilor prime din anvelope auto, covoare de cauciuc pentru benzi transportoare, ambalaje vechi și alte produse ale chimiei organice. Acestea nu necesită o fărîmițare prealabilă. Piroliza se realizează, cu un consum scăzut de energie, într-un cuptor-tunel de semicarbonizare, cu insuflare directă de gaze rezultate din proces (acestea furnizează, de pildă la semicarbonizarea pneurilor, o cantitate de căldură de 1923 kJ/kg.) Se obțin: pirolizat (produse carbonizate) — un material cu proporție mare de pori fini, care servește ca materie primă pentru producerea de cărbune activ; un ulei din care se pot fabrica negru de fum, lianți de brichetare, vopsele de protecție, benzină.*

● *Autocamioane, tractoare, grupuri electrogene vor putea funcționa cu motoare cu combustie internă — ușor modificate față de cele clasice — alimentate cu un combustibil gazos obținut din bucăți sau așchii de lemn. O firmă americană a construit, aplicînd în acest fel principiul conversiei biomasei, un automobil care a demonstrat calități tehnico-funcționale satisfăcătoare, în condițiile unor cheltuieli foarte reduse pentru carburant.*

● *Folosindu-se o tehnologie (sistemul Lurgi de prăjire pe strat turbulent) și un echipament (furnizat de firma japoneză Mitsubishi) ultramoderne, în statul brazilian Santa Catalina a fost realizată prima instalație din lume pentru obținerea acidului sulfuric din sulful conținut în sterilul extras din minele de cărbune.*

● *În Hawaii a intrat în exploatare o stație-pilot (50 kW) în care se produce energie electrică prin conversia energiei termale a oceanului. Apa de suprafață, mai caldă, este utilizată pentru vaporizarea amoniacului lichid, presiunea obținută astfel servind la acționarea unui generator; apoi amoniacul este din nou lichefiat, prin răcire cu apă pompată de la o adîncime de circa 1000 m — și se reia ciclul. Într-o versiune industrială, se vor putea construi centrale electrice bazate pe acest principiu, cu puteri de pînă la 0,5 MW.*

● *Institutul de tehnologie din India a realizat, pe o insulă din apropierea localității Rameswaram, o instalație de desalinare a apei de mare, bazată pe distilare prin folosirea energiei solare. Aceeași sursă de energie a fost aplicată de către institut pentru un sistem solar de condiționare a aerului, destinat clădirilor cu suprafețe mari expuse la soare.*

În dezbatere publică
Proiectul de lege pentru modificarea Legii de organizare și funcționare a consiliilor populare

ATRIBUȚII ȘI RESPONSABILITĂȚI SPORITE ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A LOCALITĂȚILOR ȘI JUDEȚELOR ȚĂRII

MODIFICĂRILE preconizate în proiectul de lege supus dezbaterii publice vin să lărgească și să adîncească competențele și autonomia organelor locale ale puterii și administrației de stat în toate problemele care privesc activitatea economico-socială ce se desfășoară în raza lor de acțiune. În acest cadru, deosebit de importantă este sublinierea că întreaga activitate a consiliilor populare — care urmărește buna gospodărire a resurselor materiale și de muncă, dezvoltarea forțelor de producție și diversificarea economiei locale, creșterea continuă a bunăstării materiale și culturale a poporului — se desfășoară pe baza autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare.

Proiectul de lege prevede sporirea rolului consiliilor populare în dezvoltarea economico-socială a unităților administrativ-teritoriale. Într-un capitol nou introdus în Legea nr. 57/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare se subliniază că consiliile populare coordonează întreaga activitate de dezvoltare economică și socială din județe, municipii, orașe și comune, răspund de elaborarea și înfăptuirea planurilor de dezvoltare economico-socială în profil teritorial. Creșterea pe această bază a autonomiei consiliilor populare și acordarea unor prerogative multiple de coordonare a întregii activități din unitatea administrativ-teritorială, pendinte, oferă condiții și crează posibilități sporite pentru **accentuarea și dinamizarea acțiunilor de punere în valoare a tuturor resurselor materiale și umane, descoperirea de noi rezerve organizarea de activități economice și sociale** care să conducă la amplificarea potențialului economic, a gradului de dezvoltare edilitar-gospodărească, a autofinanțării, a satisfacerii la un nivel cît mai înalt a cerințelor oamenilor muncii și ale economiei naționale în ansamblul său.

ÎMBUNĂTĂȚIRILE PROPUSE crează cadrul juridic și organizatoric optim de aplicare la un nivel superior a prevederilor existente privind dezvoltarea economico-socială planificată a României, finanțele, sistematizarea teritoriului și a localităților urbane și rurale, a legislației privitoare la atribuțiile consiliilor populare în dezvoltarea agriculturii, a industriei mici, construcțiilor de locuințe și administrarea fondului locativ, la protecția apelor, pădurilor și mediului înconjurător.

Pe baza noilor prevederi din proiectul de lege, consiliile populare au sarcina de a asigura pe raza lor de activitate condițiile necesare dezvoltării creșterii animalelor, în vederea acoperirii cerințelor sporite de consum ale populației și nevoilor de materii prime ale industriei, satisfacerii în întregime a nevoilor de consum de legume, cartofi și fructe. În acest sens se fac o serie de precizări privind **rolul consiliilor populare în creșterea contribuției gospodăriilor populației la sporirea producției agricole vegetale și animale**, în stabilirea sarcinilor concrete pentru fiecare gospodărie privind cultivarea tuturor suprafețelor, plantarea cu pomi și arbuști fructiferi, livrarea de legume, fructe, carne, ouă, lapte la fondul de stat, în aprovizionarea ritmică și buna servire a populației, dezvoltarea și diversificarea gamei de produse și servicii, îmbunătățirea calității acestora.

Pentru aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar în activitatea economico-socială pe plan local și asigurarea autofinanțării comunelor, orașelor, municipiilor și județelor, proiectul de lege prevede **obligația consiliilor populare de a lua măsuri pentru buna gospodărire și folosire a mijloacelor materiale și financiare ce le sînt încredințate și sporirea continuă a veniturilor proprii la bugetul local**, de a asigura desfășurarea unei activități economice rentabile, de a spori beneficiile și a întări regimul de economii în toate unitățile productive și social-culturale.

Pentru realizarea sarcinilor ce le revin în dezvoltarea economică, social-culturală și edilitar-gospodărească a județelor și localităților, consiliile populare trebuie să-și întemeieze întreaga activitate pe întărirea continuă a legăturii cu cetățenii, pe consultarea largă a acestora, pe stimularea inițiativei și pe participarea directă și responsabilă a fiecărui cetățean la înfăptuirea programului general de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. În acest spirit, semnificativ sub raportul lărgirii democrației este obligativitatea consiliilor populare de a organiza semestrial adunări cetățenești în care să raporteze în fața cetățenilor asupra modului în care cei aleși își îndeplinesc mandatul încredințat cu privire la hotărîrile adoptate, executarea la timp și în bune condițiuni a lucrărilor edilitar-gospodărești, asigurarea aprovizionării populației, întreținerea și gospodărirea fondului locativ, repartizarea locuințelor. Totodată, consiliile populare sînt obligate să informeze permanent cetățenii, prin toate mijloacele de informare în masă, asupra activității desfășurate și hotărîrile adoptate, să-i consulte și să stimuleze participarea lor directă la întreaga activitate economico-socială.

Prin largile competențe date consiliilor populare și în domeniul educației învățămîntului, culturii și sănătății publice, acestea răspund practic de întreaga activitate de dezvoltare economico-socială a localităților patriei.

ÎNVESTITE cu aceste prerogative, corelativ **va trebui să se țină seama și să se prevadă în mod expres în lege instrumentele juridice adecvate de exercitare a atribuțiilor** asupra tuturor unităților economice și social-culturale, indiferent de subordonare, care își desfășoară activitatea pe raza administrativ-teritorială în care a fost ales consiliul popular. În acest context, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare **ar trebui să studieze posibilitatea ca, în cadrul aceluiași număr de personal în aparatul comitetelor (birourilor) executive, să se modifice structura organizatorică a acestuia, în așa fel încît ea să corespundă într-o mai mare măsură atribuțiilor și competențelor sporite cu care vor fi investite consiliile populare.** Totodată, considerăm că **ar trebui reglementată și răspunderea primarilor și a celorlalte cadre de conducere ale consiliilor populare în fața adunărilor cetățenești pentru nerealizarea atribuțiilor și sarcinilor ce le revin.**

Capitolul al treilea din lege privitor la organele executive credem că **ar trebui completat cu noi atribuții pentru comitetele (birourile) executive, corespunzător modificărilor propuse pentru consiliile populare. Întrucît și la art. 4 și la art. 22 din proiect se menționează obligativitatea organizării de adunări cetățenești, considerăm că este necesar să se facă precizarea dacă se au în vedere aceleași adunări sau este vorba de adunări diferite. În eventualitatea primei ipoteze ar fi necesar să se suprime formularea referitoare la aceste adunări de la art. 22.**

În legătură cu precizarea de la literele „b" și „c" din art. 4, că la adunările cetățenești din orașe, municipii, respectiv județe, participă deputații consiliilor populare, socotim că, pentru simplificarea formulării, **nu mai este necesară menționarea participării comisiilor permanente, deoarece acestea sînt constituite din rîndul deputaților aleși.**

Proiectul de lege supus dezbaterii publice, cu îmbunătățirile ce vor fi aduse, se încadrează organic în sistemul nostru juridic actual și, odată adoptat, va constitui un instrument perfecționat și eficient în activitatea de conducere a societății, de participare activă a maselor de oameni ai muncii la rezolvarea treburilor obștești.

Marius COJOCARU
prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular județean Mehedinți

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

Creșterea gradului de utilizare a fondurilor fixe

IN AMPLA ÎNTRECERE care se desfășoară în întreaga țară pentru realizarea integrală a prevederilor planului pe acest an și pe întregul cincinal o atenție deosebită se acordă **utilizării la un grad înalt a întregului potențial tehnic disponibil în întreprinderi.** În acest cadru, colectivul întreprinderii „Electromagnetica" din Capitală a reușit să încheie cele 3 trimestre ale anului cu realizări demne de consemnat : la produsele industriei electrotehnice planul la producția fizică a fost îndeplinit în proporție de 103%, iar la mijloace de automatizare electrotehnică în proporție de 101,5%. De asemenea, planul la export pe această perioadă a fost realizat în proporție de 105,1%. Eforturile depuse au făcut posibil ca **sarcinile planului cincinal la producția industrială să fie realizate încă din ziua de 10 august 1980.** Aceasta creează posibilitatea obținerii unei producții suplimentare, pînă la sfîrșitul anului, de peste 750 milioane lei.

Preocuparea permanentă pentru folosirea din plin și la indici înalți a mașinilor și utilajelor s-a materializat atît în perfecționarea organizării producției și a muncii, a fluxurilor de fabricație, cît și în aplicarea sau extinderea unor procedee tehnologice moderne. Importante rezerve de creștere a indicelui de folosire a mașinilor, utilajelor și instalațiilor au fost și sînt puse necontenit în valoare prin organizarea judicioasă a activității de executare a reparațiilor de gradul I și II, cît și a celor capitale. Așa cum rezultă din tabelul nr. 1, în trimestrul III al acestui an indicele planificat de 87,5 a fost depășit nu numai la principalele grupe de utilaje, ci și pe total întreprindere ; importanța unei asemenea evoluții este demonstrată de faptul că creșterea cu numai 1% a acestui indice echivalează cu realizarea unei producții de peste 5 milioane lei.

În prim plan : obiectivele prioritare

CREȘTEREA GRADULUI DE UTILIZARE A FONDURILOR FIXE a făcut necesară concentrarea eforturilor pe cîteva obiective prioritare.

Astfel, s-a urmărit ca, odată cu efectuarea reparațiilor capitale, să se execute și un volum considerabil de operații de modernizare a unor mașini sau instalații ; acestea au drept scop fie mărirea randamentului, fie realizarea unor economii de energie electrică. La agregatele de găurit și filetat miez oval, de pildă, au fost înlocuite acționările electro-pneumatice cu mecanisme pe bază de came. În acest fel a fost eliminată posibilitatea unor defecțiuni ce se produceau în timpul funcționării — defecțiuni pentru a căror înlăturare trebuiau să intervină muncitori cu o pregătire superioară. În plus, randamentul acestor utilaje a crescut cu 8%. În primele 9 luni ale acestui an au fost modernizate în întreprindere, cu prilejul efectuării reparațiilor capitale, 30 de utilaje.

O atenție deosebită în activitatea de reparații se acordă **reducerii perioadei planificate de staționare a unor utilaje** (tabelul nr. 2) și **calității** lucrărilor, în așa fel încît să se asigure funcționarea normală a mașinilor și utilajelor, potrivit normativelor în vigoare. În acest scop, pe lîngă specializarea muncitorilor, au crescut, deopotrivă, exigențele maiștrilor și ale C.T.C. Apoi, se acordă **garanții după reparații,** în sensul că orice defecțiune apărută în termenul de garanție este remediată de aceeași echipă care a efectuat reparația, fără a fi din nou retribuită. Creșterea calității reparațiilor este ilustrată de următorul fapt : dacă în primele 9 luni din 1979 s-au înregistrat 22 ore stagnare pe utilaj datorate defecțiunilor mecanice sau electrice, în perioada corespunzătoare din acest an timpul de stagnare pe utilaj a fost numai de 17 ore.

Ca în orice domeniu productiv, și în cel al reparațiilor trebuie urmărită sistematic **reducerea costurilor,** ridicarea eficienței economice. În perioada analizată, la un număr de 10 mașini și utilaje la care s-au executat reparații capitale, economia obținută a fost de 21 000 lei, iar la cele 659 utilaje la care s-au efectuat reparații curente de gradul I și II economiile s-au ridicat la 102 000 lei. Cel mai important factor care a condus la obținerea de economii a fost acela al **recondiționării unor piese,** respectiv a aducerii acestora (prin prelucrare mecanică sau încărcare cu sudură etc.) la parametrii prescriși ai pieselor scoase din uz. În primele 9 luni ale anului au fost recondiționate 750 piese pentru care s-au cheltuit 450 000 lei, în timp ce valoarea lor (dacă s-ar fi executat piese noi) s-ar fi ridicat la mai bine de 800 000 lei. O altă sursă de economisire a constituit-o **executarea în întreprindere a unor piese de schimb,** care în trecut erau aduse din import. Astfel, s-au executat garnituri de cauciuc cu inserție, palete și rotoare de pompe hidraulice, aparatură electrică pentru termostatare, cilindri și pistoane pentru mașini hidraulice și multe altele. În total au fost executate în întreprindere piese de schimb în valoare de 1 milioan lei, iar valoarea celor din import la 150 000 lei valută.

Soluții pentru o mai activă mobilizare a rezervelor

REALIZĂRILE OBȚINUTE în primele 9 luni de către colectivul întreprinderii „Electromagnetica" pe linia sporirii producției și productivității muncii, utilizării la indici înalți a mașinilor și utilajelor nu epuizează rezervele încă disponibile. În acest sens ne referim la faptul că secția mecano-energetică nu a reușit să realizeze în cele 9 luni din acest an întregul volum de reparații curente și nici întreaga cantitate de piese de schimb, înregistrînd rămîneri în urmă. Această situație se datorează, în primul rînd, **deficitului de muncitori, ca număr și calificare corespunzătoare.**

Există unele greutăți și în ce privește **aprovizionarea cu piese de schimb.** Aici se disting mai multe aspecte. Mai întîi, deși necesarul de piese de schimb se întocmește în funcție de planul de reparații, reparațiile sînt de obicei sub necesar. De pildă, pentru repararea compresoarelor s-au solicitat piese de schimb în valoare de 83 557 lei, dar s-au repartizat numai piese în valoare de 32 802 lei. Apoi, unii furnizori nu contractează la timp comenzile cu piesele solicitate. Pentru acest an nu au fost încă întocmite contractele pentru unele piese de către Întreprinderea de strunguri Arad, Întreprinderea mecanică Sibiu, deși pentru cantitățile respective au fost emise repartiții. În sfîrșit, sînt și numeroase cazuri cînd unele unități furnizoare întîrzie livrările. Deși trebuia să livreze în trimestrul III unele piese de schimb pentru repararea pompelor, I.U.P.S. Botoșani nu le-a livrat nici la sfîrșitul lunii septembrie.

În legătură cu procurarea pieselor de schimb, necesare utilajelor, se mai ridică și alte aspecte. De pildă, întreprinderile furnizoare editează cataloage cu piesele de schimb pe care le execută. Aceste cataloage însă — așa cum afirmă specialiștii din secția mecano-energetic a întreprinderii — nu cuprind cele mai reprezentative piese de uzură și, deci, acestea nu pot fi comandate.

Gh. IONAȘCU

(Continuare în pag. 12)

Tabelul nr. 1

Indicele de utilizare a mașinilor-unelte de bază în perioada 1 iulie — 30 septembrie 1980

Plan = 87,5

Denumirea principalelor grupe de mașini	Lunile			Cumulat
	iulie	august	septembrie	total trimestrul III
Strunguri paralele	90,9	91,4	91,5	91,2
Strunguri automate	91,9	88,2	92,3	90,8
Freze verticale	81,6	90,1	93,0	88,2
Mașini de rectificat	87,9	88,6	89,2	88,9
Total întreprindere	87,8	86,7	88,5	87,7

Adunările generale ale oamenilor muncii pentru dezbaterea și aprobarea planului pe 1981

TRIMESTRUL HOTĂRÎTOR
pentru racordarea la noile sarcini

REALITATEA demonstrează justețea măsurii ca planurile anuale de dezvoltare economico-sociale ale unităților să fie dezbătute de către oamenii muncii în adunări generale speciale, la hotarul dintre trimestrele III și IV ale anului precedent, pentru ca — așa cum a arătat tovarășul **Nicolae Ceaușescu — „oamenii să poată, într-adevăr, să discute, să analizeze, să poată hotărî în mod corespunzător, îndeplinindu-și astfel rolul pe care îl au ca proprietari, producători și beneficiari, să participe cu toată capacitatea lor la adoptarea hotărîrilor care să corespundă cel mai bine condițiilor din întreprinderea respectivă".**

Adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii de la **Întreprinderea de aparate electronice de măsură și industriale București** a beneficiat din mai multe puncte de vedere de acest devans :

— pregătirea planului pe 1981, începută cu cîteva luni în urmă, a ajuns de la faza ipotezelor de lucru la cea a certitudinilor de acțiune. Dimensionați la nivelul unei optime valorificări a potențialului, indicatorii principali prevăd creșteri, față de realizările preliminate pe acest an, de **6,6 la sută la producția fizică, 8,2 la sută la producția marfă, 10,8 la producția netă ;**

— cele aproape trei luni rămase din 1980 constituie un interval suficient pentru ca, amplificînd rezultatele de pînă acum (planul pe 9 luni realizat la producția globală și marfă, depășit cu 4 procente la producția netă), colectivul să-și netezească trecerea la cotele superioare din anul viitor ;

— în aceeași perioadă se va putea acționa, cu sprijinul centralei industriale, al ministerului, al organelor centrale de sinteză, pentru rezolvarea listei destul de bogate a problemelor aflate încă în suspensie, astfel ca activitatea să se poată desfășura normal din primele zile ale lui '81 ;

— bogatul program unitar de măsuri (93 de poziții) în vederea asigurării realizării planului are stabilite, pentru cele mai multe și mai importante sarcini, termene de îndeplinire cuprinse în trimestrul IV, deci condițiile ce depind de întreprindere vor putea fi create în timp util.

ÎNTRE ACESTE CONDIȚII, participanții la dezbateri au inclus prioritar o serie de domenii în care este necesară îmbunătățirea propriei activități. Secțiile de asamblări, de pildă, lucrează neritmic, concentrînd realizarea producției finite mai cu seamă în ultima decadă a fiecărei luni. Dar defecțiunea nu le aparține în totalitate, ea este provocată și din amonte, de secțiile primare, care nu respectă ritmul de livrare a reperelor și componentelor mecanice. Programul de măsuri prevede intervenții în domeniul **planificării,** capabile să întărească disciplina : urmărirea planului de producție prin grafice de saturare, extinderea lansării pe calculator a producției, organizarea și pregătirea fabricației sortimentelor planificate pe fiecare decadă ținînd seama de baza tehnico-materială existentă și de volumul producției-marfă contractate. S-a propus, de asemenea, ca o cale de reducere a ciclului de fabricație, concentrarea asupra închiderii comenzilor aflate în lucru și neatacarea altora decît dacă toate condițiile de fabricație sînt puse la punct ; s-a cerut cadrelor de conducere a producției la toate eșaloanele, dar cu precădere maiștrilor, să asigure — prin asistență tehnică și prin măsuri organizatorice — **ridicarea schimbului II la nivelul de productivitate al primului schimb.**

Ca întreaga industrie electronică, I.E.M.I. cunoaște un ritm înalt de **înnoire a producției.** 83 la sută din gamele și tipurile de aparate aflate acum în producție sînt create sau modernizate în cursul actualului cincinal; în programul de fabricație pe 1981 apar pentru prima dată încă 27 de produse. Întrucît la ora actuală există unele întîrzieri față de programul de asimilare, adunarea generală a stabilit sarcini pentru îmbunătățirea activității de pregătire și execuție, în toate compartimentele ce concură la realizarea produselor noi — începînd de la atelierul de proiectare și, mergînd pe fluxul tehnologic, pînă la secțiile de asamblare. Totodată, trebuie afirmate mai insistent inițiativa și exigența în colaborarea cu institutul de cercetare și proiectare al subramurii, pentru a mări eficiența producției noi și sub aspectul **echilibrării raportului export-import al întreprinderii,** global și pe zone valutare, pe de o parte mărind ponderea produselor cerute și competitive pe piața externă iar pe de altă parte, neadmițînd la omologare acele aparate care înglobează mult import. Iar I.S.C.E. „Electronum", chiar dacă nu a găsit necesar să-și trimită reprezentantul la adunarea generală, nu este scutită de participarea la această colaborare, căci un produs nou, oricît de bun, devine competitiv doar cînd este comercializat.

PARAMETRII funcționali și de fiabilitate ai produselor fac ca marca de fabrică a I.E.M.I. să fie apreciată atît de beneficiarii interni, cît și peste hotare. Participanții la dezbateri au relevat însă că pînă la sita controlului final, pe fazele de fabricație, se mai petrec încălcări ale tehnologiilor și ale cerințelor de calitate. Îmbunătățirile ce vor fi aduse sub aspect tehnologic (extinderea sudurii cu undă staționară, metode noi pentru acoperiri galvanice cu metale prețioase etc.), al controlului (valorificarea datelor obținute prin încercările de fiabilitate ale aparatelor de măsură și control : înființarea unor laboratoare de verificări mecanice și analize chimice ; instruirea personalului C.T.C. pentru aplicarea unor metode moderne de control ș.a.) se cer dublate de **întărirea disciplinei și responsabilității la locurile de muncă,** de **ridicarea** calificării celor ce execută operații deosebit de pretențioase, astfel ca să nu se irosească muncă, materiale, capacitate de producție cu executarea unor piese componente ce sînt respinse la control, ca necorespunzătoare.

Programul de măsuri adoptat de adunarea generală are în vedere (dar, după opinia noastră, nu într-o măsură acoperitoare) acțiuni menite să ducă la îndeplinirea indicatorilor calitativi stabiliți pentru 1981 — creșterea productivității muncii cu 15 la sută, reducerea cu 7 lei (la costurile materiale — cu 10,4 lei) a cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă, sporirea volumului beneficiilor cu 12,6 la sută față de cel din anul în curs. Ar fi fost bine dacă, pentru o mai bună edificare și mobilizare a celor chemați să le pună în practică, măsurile referitoare la diminuarea costurilor ar fi avut cuantificată și eficiența economică ce se așteaptă de la ele. Probabil că într-o asemenea ipoteză, luările de cuvînt pe această temă și propunerile ar fi fost mai consistente, relația autoconducere-autogestiune s-ar fi afirmat mai puternic ; însă rezultatele pozitive pe care colectivul le înregistrează în acest an, în economisirea muncii vii și trecute, îndreptățesc încrederea că, în continuare, inițiativele nu vor lipsi, că exigențele noului mecanism economico-financiar vor fi satisfăcute cel puțin la fel de bine ca pînă acum.

PE LÎNGĂ ASIGURAREA bazei materiale, un punct nodal al discuțiilor l-a constituit problema cooperărilor. Colaboratori ai I.E.M.I. cum sînt „Conect", „Electromagnetica" și „Electronica" din București, „Electroargeș" din Curtea de Argeș, Întreprinderea de aparate electrice de măsurat Timișoara determină dereglări în producție, prin încălcarea termenelor de livrare a unor componente. (De notat că unele dintre aceste unități fac parte, ca și I.E.M.I., din Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul, la nivelul căreia au loc, lunar, discuții de o zi întreagă pentru reglarea detaliilor cooperării ; dar...). Vor fi avînd și acești furnizori dificultățile lor ; de aceea, colaborarea nu trebuie să se rezume la relația comandă-livrare, ci trebuie extinsă și la **a găsi împreună soluții.** Secretarul general al partidului a indicat folosirea unei forme eficace : **ședințe comune ale consiliilor oamenilor muncii din întreprinderile cuprinse în cooperare,** care ar da posibilitatea ca analizele să se întemeieze nu doar pe cifre și hîrtii, ci în contact nemijlocit cu realitățile producției. Propunem C.I.E.T.C. să ia o astfel de inițiativă.

În acest al doisprezecelea an de activitate, colectivul I.E.M.I. își pregătește startul în noul cincinal cu maturitate și răspundere, încrezător în forțele sale și convins că sprijinul de care are nevoie, în relațiile pe orizontală și pe verticală, va fi materializat în timp util.

Dorin CONSTANTINESCU

Orientări și cerințe prioritare în sporirea efectivelor și producției animaliere

DATORITĂ ROLULUI și importanței produselor furnizate economiei naționale, amploarea și calitatea dezvoltării sectorului zootehnic reprezintă imaginea de marcă a gradului de intensificare, modernizare și eficiență a agriculturii zilelor noastre. Prioritatea acordată dezvoltării zootehniei în cadrul dezvoltării agricole generale reprezintă însăși linia de forță a politicii agrare a partidului și statului nostru, atît în prezent cît și, mai ales, în viitorul cincinal.

Trecerea zootehniei românești la o nouă calitate, radical superioară, va fi rezultanta îmbinării armonioase și organice a celor două căi esențiale, cunoscute dar insuficient valorificate pînă în prezent : 1) **sporirea efectivelor de animale și îmbunătățirea structurii acestor efective** și 2) **sporirea producțiilor medii pe animal furajat.**

Așa cum prevăd documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., efectivele principalelor specii de animale vor trebui să ajungă, pînă în 1985, la peste 8 mil. bovine, 14—15 mil. porcine, 20—22 mil. ovine și caprine și peste 60 mil. păsări ouătoare.

Încă și mai importantă decît creșterea efectivelor este problema înfăptuirii unui salt radical în sporirea producțiilor medii pe animal (care în sectorul agriculturii de stat, în 1985, vor trebui să atingă 3 500—3 700 l lapte de vacă, 4,6—4,8 kg de lînă și 225—230 bucăți de ouă), domeniu în care avem încă notabile rămîneri în urmă față de cerințe, față de condițiile existente și față de rezultatele din agricultura altor țări. Astfel, în 1978, pe total țară se obținea o producție medie de lapte pe vacă furajată de numai 1908 litri (2 833 litri în întreprinderile agricole de stat și 1467 litri în cooperative), ceea ce reprezintă un nivel cu totul necorespunzător — situație aspru criticată, în repetate rînduri, de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

După cum arată calculele, chiar la efectivul actual de vaci de lapte din țara noastră, dacă s-ar obține o producție medie la nivelul celei din întreprinderile agricole de stat, societatea ar beneficia de o producție suplimentară de peste 24 mil. hl. de lapte (115 l în plus pe locuitor), ceea ce ar genera efecte pozitive atît pe linia unei mai bune aprovizionări a populației, cît și în ce privește eficiența economică din unitățile agricole. Sau, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, o creștere numai cu 10% a greutății medii la tăiere pentru întregul efectiv actual de animale destinat tăierii ne-ar asigura o producție suplimentară de carne de 120—150 mii tone, care s-ar reflecta atît în mai buna aprovizionare a populației, cît și în creșterea disponibilităților pentru export.

Atît pentru sporirea efectivelor, cît și pentru impulsionarea creșterii producțiilor medii pe animal, o importanță esențială are **organizarea cu adevărat științifică a procesului reproducției animalelor.**

Mutații calitative în organizarea reproducției animalelor

PROCESUL reproducției animalelor fiind o componentă *) esențială a sistemului de creștere a animalelor, unitățile agricole în primul rînd, dar și ceilalți factori de răspundere din agricultură trebuie să-i acorde o atenție cu adevărat prioritară.

De reproducție depinde, în primul rînd, numărul produșilor obținuți și înțărcați la o fătare de la o femelă matcă. Din acest punct de vedere, ritmul de sporire a efectivului de animale, posibilitățile de selecție și ameliorare, numărul animalelor cu care se pot popula îngrășătoriile și, respectiv, care pot fi livrate pentru sacrificare, cantitatea de carne ce se obține anual de la o femelă matcă, ritmicitatea producției de carne etc. sînt efecte directe sau indirecte ale dimensiunii, calității și modului de organizare a reproducției. În același timp, costul unui animal la fătare sau la înțărcare (vițel, miel, purcel, pui de o zi) depinde, în primul rînd, de fertilitatea animalelor matcă și de modul de întreținere a tineretului în perioada de la fătare pînă la înțărcare.

Ar fi greșit să apreciem importanța organizării reproducției animalelor numai prin numărul și costul produșilor obținuți. Sectorul zootehnic prezintă particularitatea că reproducția economică se împletește cu reproducția naturală a animalelor, iar deficiențele tehnico-organizatorice ale reproducției naturale provoacă efecte negative în procesul economic de reproducție, dar și în cel economic general al unității. Practic, fără **ameliorarea continuă a reproducției naturale a animalelor,** procesul reproducției în zootehnie este perturbat, deoarece femelele care nu se încadrează în ciclul normal de reproducție al speciei și rasei dau un număr redus de produși. Producția scade treptat, animalele devin sterile și în același timp neproductive, urmînd a fi reformate, se realizează consumuri mari de furaje și alte materiale, în raport cu producția obținută ; scade productivitatea muncii ; întreținerea și exploatarea animalelor devin neeconomicoase. Rezultate necorespunzătoare pot apare și datorită menținerii în efectiv a unui număr prea mare sau prea mic de reproducători masculi (în raport cu numărul femelelor de reproducție) sau dacă există defecțiuni în tehnologia însămîntărilor artificiale. Toate acestea pledează pentru acordarea atenției cuvenite organizării științifice a reproducției animalelor, ținînd seama de specie, categoria de animale, tehnologia folosită, sistemul de întreținere, starea adăposturilor existente etc.

Reliefînd necesitatea unor măsuri hotărîte pentru mai buna organizare a reproducției animalelor, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că acest proces trebuie condus cu deosebită competență și nicidecum lăsat la voia întîmplării : **„Trebuie controlat săptămînal procesul tehnologic care asigură fătările și realizarea indicelui de natalitate corespunzător".**

Pentru realizarea unei reproducții optime a animalelor, proces ale cărui coordonate esențiale trebuie integrate într-un adevărat sistem de interdependențe și corelări, se impune asigurarea introducerii și respectării în practică a următorului set de măsuri :

- planificarea pentru montă a tuturor femelelor matcă și a animalelor tinere care ajung la vîrsta de reproducție ;
- gruparea sau eșalonarea montelor în funcție de specie, direcția de creștere, zona agricolă, tehnologia practicată etc. ;
- organizarea riguroasă a montelor și a întreținerii animalelor gestante (în vederea creșterii indicilor de montă, de fecunditate, gestație, natalitate și de prolificitate) ;
- asigurarea tuturor condițiilor pentru obținerea unui număr cît mai mare de produși (anual) de la o femelă-matcă (creșterea indicelui de fertilitate) ;
- practicarea încrucișărilor industriale și a metisărilor, în unitățile în care tehnologia nu impune creșterea animalelor în rasă pură ;
- creșterea cu mare grijă a tineretului de reproducție și folosirea sa rațional-operativă la înlocuirea animalelor-matcă reformate, la creșterea efectivului matcă sau la vînzări către alte unități ;
- urmărirea continuă a tineretului femel și a femelelor adulte, în vederea stabilirii cît mai exacte a datei montelor și a reformelor ;
- elaborarea, de către fiecare unitate cu profil zootehnic, a planului de montă și fătări și încadrarea întocmai în prevederile acestuia ;
- organizarea sistemului informațional privind montele, diagnosticarea gestației, fătările, sacrificările, trecerile la alte categorii de animale, livrările de animale, producția, selecția etc.

Aplicarea fermă a tuturor acestor măsuri, ce constituie conținutul de bază al organizării reproducției, nu poate duce decît la sporirea efectivului de animale și a producției animaliere, la ameliorarea indicatorilor de eficiență economică în toate unitățile agricole cu profil zootehnic.

Realizarea saltului calitativ necesar în reproducția animalelor este condiționată de organizarea corespunzătoare a fermelor speciale de reproducție. În această direcție, sînt deosebit de im-

*) Celeilalte componente de bază, **hrănirea animalelor,** i-am consacrat studiul apărut în Revista economică, nr. 33 / 1980

portante indicațiile de a se organiza maternități în toate fermele de vaci, care să fie amenajate într-o parte a grajdului, luîndu-se măsuri de igienă și supraveghere, pentru a asigura fătarea și îngrijirea corespunzătoare a viteilor. Creșterea tineretului de reproducție se va efectua în ferme specializate, reținîndu-se, pînă la prima fătare, întregul efectiv de viței, eliminarea animalelor necorespunzătoare făcîndu-se numai după prima fătare.

În ceea ce privește planul de montă și fătare la taurine, trebuie să se țină seama mai mult decît pînă acum de corelația dintre anotimpuri și ciclurile fiziologice, majoritatea fătărilor urmînd să aibă loc primăvara. Totodată, planificarea montelor și fătărilor va trebui făcută diferențiat în funcție de zona agricolă, tehnologia practicată, condițiile locale naturale și economice. Astfel, dacă în zonele preorășenești și de aprovizionare a fabricilor de lapte fătările pot avea loc ritmic (în tot cursul anului), în celelalte zone ele trebuie astfel dirijate, încît 70—80 % să aibă loc primăvara, pînă în luna mai. Între avantajele fătărilor de primăvară, la taurine, pot fi enumerate : creșterea procentului de natalitate la vaci, obținerea unor viței mai sănătoși, dezvoltarea mai viguroasă a acestora, scăderea indicelui de morbiditate și a celui de mortalitate la viței, utilizarea mai eficientă a masei verzi de pe pășunile naturale sau cultivate, atingerea greutății optime de sacrificare la o vîrstă mai redusă, sporirea cantității totale de lapte (întrucît vîrful curbei de lactație coincide cu producția maximă de masă verde), prelungirea lactației, obținerea unor randamente sporite pe un animal și la costuri unitare mai mici.

Perfecționarea organizării selecției

UNA DIN CĂILE de sporire rapidă a efectivelor și producției animaliere o constituie modificarea sistemului de selecție a animalelor, în sensul **creșterii întregului efectiv de tineret femel pînă la vîrsta montei, selecția făcîndu-se numai după producția obținută la primul ciclu.** În acest mod se asigură un număr sporit de femele pentru reproducție, o producție superioară de lapte și carne, o bază mai largă pentru selecția animalelor.

În creșterea taurinelor, problema esențială, uneori contradictorie, o constituie interdependența dintre producția de lapte și cea de carne. Majoritatea raselor de taurine crescute pe plan mondial au o specializare mixtă, producînd atît lapte, cît și carne. Se poate spune că producția de lapte implică neapărat o producție de carne de vițel, de lapte și de carne din vaci reformate, iar producția de carne nu poate fi realizată în condiții de eficiență economică sporită fără cea de lapte. Datele statistice evidențiază corelația directă între producția de carne de bovine și ponderea vacilor și junincilor în totalul efectivului.

Producția cărnii de tineret taurin depinde de numărul viteilor supuși îngrășării, de vîrsta și greutatea la care se face sacrificarea și de sporul mediu zilnic realizat la îngrășare. Cantitatea de carne de la taurinele adulte (reformate) depinde de greutatea medie de sacrificare a animalelor și de numărul animalelor adulte sacrificate anual — sau, mai exact, de procentul de înlocuire a mătcii și de modul de organizare a selecției.

În țara noastră, specia taurină (menținîndu-și vocația pentru lapte) este și va fi solicitată în proporție din ce în ce mai mare pentru sporirea producției de carne. Aceasta presupune, printre altele, modificarea opticii specialiștilor în ce privește organizarea reproducției animalelor, promovarea unor acțiuni menite să intensifice exploatarea animalelor în direcția producției de carne. Astfel, relativ la taurine, în afară de metodele comune tuturor speciilor (cum sînt : sporirea efectivului total, a randamentului mediu zilnic, a greutății medii de sacrificare, practicarea încrucișării industriale, îngrășarea animalelor reformate destinate sacrificării etc.), se impun atenției și anumite metode specifice, de o mare actualitate și importanță economică, cum sînt :

- reținerea pentru prăsilă a întregului efectiv de tineret femel (indiferent de perspectivele acestuia ca producător de lapte) pînă la prima lactație ;
- reducerea vîrstei medii la prima lactație ;
- realizarea unui interval mediu între fătări de cel mult 365 de zile ;
- mărirea procentului de reformă anuală a vacilor la 20—25%, folosind ca principal criteriu de selecție performanțele proprii ale vacilor primipare la diferite perioade din prima lactație.

Dintre toate aceste metode tehnico-organizatorice, cele mai dinamizatoare și eficiente sînt reținerea pentru prăsilă a întregului efectiv de tineret femel pînă la prima lactație și ridicarea procentului de înlocuire anuală a vacilor.

Reținerea pentru reproducție a întregului efectiv de viței presupune generalizarea selecționării vacilor de lapte după performanțele proprii din prima sau a doua lactație și anume : intervalul dintre fătare și prima montă, intervalul dintre fătare și momentul diagnosticării gestației, data încheierii lactației. Totodată, se analizează performanțele proprii privind producția de lapte (cantitativ și calitativ) și se ia decizia definitivă referitoare la reținerea în fermă, vînzarea ca animal de reproducție într-o altă fermă sau destinarea pentru sacrificare după prima sau cea de-a doua fătare. Procentul mai ridicat de înlocuire anuală a mătcii urmărește un dublu scop : pe de o parte, se realizează sporirea intensității selecției și, prin urmare, ameliorarea mai rapidă a mătcii în direcția producției de lapte sau a producției mixte, iar pe de altă parte, sacrificarea adultelor la o vîrstă la care greutatea corporală și calitatea cărnii dau maximum de eficiență.

Prin creșterea ponderii junincilor în efectivul matcă pînă la 25% și creșterea indicelui de reformă la adulte pînă la 20%, (față de situația actuală, cînd se reformează anual numai 10% din adulte și se cresc numai junincile necesare înlocuirii reformelor) se ajunge la o creștere de cca două ori a aportului mătcii la asigurarea producției de carne de taurine (vezi tabelul).

Cantitatea de carne de taurine ce se poate obține anual (la 100 vaci) prin diferite sisteme de selecție

Explicații	U/M	Selecție în		% sistemul nou față de cel clasic
		Sistem clasic	Sistem nou	
Ponderea junincilor în totalul efectivului de taurine	%	10	25	250
Indicele de reformă la vaci	%	10	20	200
Greutatea totală a vacilor reformate anual	kg.	5 000	10 000	200
Indicele anual de natalitate	%	80	90	113
Viței obținuți anual	nr.	80	90	113
Greutatea totală a viteilor la naștere	kg.	2 800	3 150	113
Vaci reformate după prima fătare	nr.	—	5	—
Greutatea vacilor reformate după prima fătare	kg.	—	2 500	—
Total carne obținută la 100 vaci	kg.	7 800	15 650	200
Diferența în plus la noul sistem de selecție	kg.	—	7 850	—

Față de 7 800 kg carne (greutate vie) cît se poate obține, în medie, la 100 vaci prin sistemul clasic de selecție și de organizare a reproducției, cantitatea de carne crește la 15 650 kg în cazul noului sistem de selecție ; influența pozitivă a noului mod de organizare a selecției nu se limitează numai la producția de carne, ci se manifestă și asupra celei de lapte, atît prin sporirea totalului acesteia (ca urmare a creșterii numărului de vaci), cît și prin creșterea randamentului mediu, exploatarea cu maximum de eficiență economică a vacilor făcîndu-se aproximativ pînă la a cincea lactație, respectiv pînă la 8—9 ani de viață.

Ținînd seama de marile avantaje ale noului sistem de organizare a reproducției și selecției animalelor, conducerea de partid și de stat a hotărît generalizarea acestuia. Referindu-se la această problemă, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Nici o viței, nici o junincă nu va mai fi dată la reformă. Abia după o fătare vom face selecția, în raport de producția de lapte și vom stabili care din animale trec la reformă și care rămîn pentru reproducție“.** De asemenea, din iunie a.c. s-au adus modificări Legii nr. 40/1975 privind creșterea și îngrășarea animalelor, prin care s-au stabilit pentru crescătorii de animale obligația de a reține și crește pentru reproducție toate viețelele, ca și de a lua toate măsurile pentru creșterea în cele mai bune condiții a junincilor pînă la montă și asigurarea (pentru toate junincile) a montei cu rase corespunzătoare, specifice zonei respective. Sacrificarea viețelelor este interzisă, ea putîndu-se face numai în cazuri cu totul excepționale (afecțiuni incurabile, care le fac inapte pentru reproducție) și numai cu aprobarea organelor în drept.

Într-o intervenție viitoare vom aborda problemele ce se ridică în privința ameliorării raselor de animale, pe linia asigurării creșterii efectivelor și producțiilor animaliere.

Nicolae DAVID

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

ELEMENTE NOI ÎN EFECTUAREA PLĂȚILOR ÎNTRE UNITĂȚILE SOCIALISTE

ÎN TRIMESTRUL II a.c. s-au aprobat și pus în aplicare în mod experimental, pe timp de un an Normele metodologice nr. 2/1980, privind efectuarea plăților între unitățile socialiste. Aceste norme au fost elaborate în baza prevederilor Legii Finanțelor nr. 9/1972, modificată și completată prin Legea nr. 2/1979.

La elaborarea noilor norme metodologice s-a ținut seama de sarcinile sporite care revin aparatului financiar-bancar în urmărirea realizării de către fiecare unitate economică a unei înalte eficiențe economice în condițiile folosirii integrale și cu randament sporit a mijloacelor materiale și bănești, în întărirea ordinii și disciplinei în gospodărirea acestor mijloace ; în acest scop s-au introdus unele reglementări care să contribuie la întărirea răspunderii fiecărei întreprinderi în administrarea fondurilor încredințate, la consolidarea autoconducerii și desfășurarea cu eficiență maximă a întregii activități de producție și economico-financiare.

ȚINÎND SEAMA de aceste cerințe deosebite și de răspunderea băncilor în organizarea decontărilor în economie, s-a procedat, pentru prima dată, la elaborarea unor norme comune aplicabile de toate unitățile băncilor și de toate unitățile socialiste deservite de acestea. Ca urmare, aceste norme conțin, pe lîngă reglementări comune tuturor ramurilor din economie, și unele particularități ale unităților din agricultură, construcții, comerț exterior. Prin această măsură se va realiza aplicarea unitară a noilor reglementări de către toate unitățile socialiste și de unitățile băncilor. Pe lîngă noutățile introduse prin completările aduse la Legea Finanțelor noile norme includ și toate completările sau noutățile apărute în alte acte normative care au legătură directă cu efectuarea decontărilor cum sînt : Legea nr. 3/1979 pentru modificarea și completarea Legii contractelor economice nr. 71/1969, Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, precum și alte acte normative apărute din 1976 și pînă în prezent, adică de la ultima reglementare a modului de efectuare a plăților între unitățile socialiste și pînă la noua reglementare pe care o prezentăm în acest articol.

Trebuie semnalată o raționalizare importantă, constînd în abrogarea unui număr important de circulări, scrisori-circulări elaborate de Banca Națională și băncile specializate în perioada 1976—1980 ; cu ocazia redactării actualelor norme acestea au fost reanalizate, sistematizate și preluate în măsura în care se menținеau în actualitate. Această măsură a contribuit la concentrarea într-o **singură normă** a întregii materii a decontărilor, fapt ce va determina o ușurare importantă în ce privește cunoașterea și aplicarea corectă a acestora de către organele de inspecție ale băncilor, cît și de către personalul muncitor din compartimentele financiare și de contabilitate ale unităților socialiste.

PENTRU a înlesni cunoașterea noilor prevederi, vom arăta mai jos care sînt cele mai importante și, în măsura necesară, și cauzele care au determinat introducerea lor.

Înainte de toate, trebuie subliniat faptul că în normele de decontări s-a stabilit **sfera** de aplicare a unor prevederi noi din Legea Finanțelor, făcîndu-se unele precizări și stabilindu-se modalitățile tehnice pentru realizarea și aplicarea unitară a acestora. De asemenea, s-au delimitat mai strict unele competențe ale unităților bancare prin nominalizarea unor funcții cărora le revin anumite atribuții de control prealabil asupra documentelor de decontare, asupra refuzurilor sau amînărilor de plată etc.

● În ce privește deschiderea de **conturi** și **subconturi** prin care se efectuează plățile între unitățile socialiste, trebuie subliniată o simplificare importantă adusă prin noile norme, care constă în **contopirea în contul curent al întreprinderilor industriale și de construcții a contului de împrumut pe documente în curs de încasare, necesarul de credite pentru documente de decontare fiind asigurat prin plafonul de credite stabilit la contul curent.**

De asemenea, de menționat **că fondurile cu destinație specială, care pot fi constituite de întreprinderi și centrale** potrivit Legii nr. 5/1978 și Legii Finanțelor (ca, de exemplu, fond pentru cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic, fond pentru acțiuni sociale și altele), pentru care în perioada anterioară apariției noilor norme exista posibilitatea păstrării în conturi distincte la bănci s-a reglementat — în scopul administrării lor unitare și pentru întărirea autogestiunii întreprinderilor — ca acestea **să se păstreze tot în contul curent.** Pe lîngă consolidarea autogestiunii, măsurile arătate mai sus au contribuit la reducerea numărului de conturi și respectiv la reducerea numărului de operațiuni de virări între acesta atît la bancă cît și la întreprinderi.

● Pentru activitatea de **investiții s-a admis deschiderea, la băncile finanțatoare, de conturi separate, pentru fiecare fond în parte** (fond de dezvoltare economică, fond pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, fondul propriu al centralei pentru finanțarea investitiilor la unitățile noi cu personalitate juridică și pentru finanțarea dezvoltărilor importante, fondul de organizare de șantier și alte fonduri potrivit normelor de finanțare și creditare a investițiilor).

● În scopul de a ușura folosirea dispoziției de încasare de către furnizori și a elimina o serie de excepții și derogări în ce privește limita valorică minimă de la care se poate folosi acest instrument de decontare s-a stabilit o limită unică de minimum 500 lei pentru folosirea atît a dispoziției de încasare cu și fără factură (limita anterioară a fost de 5 000 lei), cît și pentru folosirea dispoziției de plată. Cecul de decontare, cu și fără limită de sumă, se poate emite în continuare de la limita minimă de 250 lei.

Pentru a veni în sprijinul unităților socialiste de a lichida unele debite de valori mărunte de orice valoare s-a admis decontarea cumulată trimestrială a acestora cu dispoziție de plată din inițiativa plătitorului, iar în cazul că nu se achită de debitor cu acest instrument s-a reglementat și dreptul creditorului de a introduce în ultima lună din semestru dispoziție de încasare cu extras de cont neconfirmat, care se supune avizării. Chiar în cazul neacceptării, măsura respectivă îl va ajuta pe creditor, dîndu-i posibilitatea acționării debitorului la arbitraj.

PORNIND DE la necesitatea accelerării decontării unor produse ce se consumă imediat după primire, prin Legea Finanțelor s-a reglementat ca documentele care se introduc pentru astfel de produse să se deconteze imediat după preluarea lor de către beneficiar, dacă părțile au convenit prin contracte în acest sens și au acordul băncilor. Prin norme s-au exemplificat produsele care pot fi de această natură și s-a stabilit și sfera de aplicare a acestor prevederi, precum și competența unităților bancare teritoriale de a aprecia și alte produse ca fiind cu consum imediat. De menționat că, în afara produselor alimentare în stare proaspătă, s-a admis decontarea imediată, fără avizarea plătitorului, și a livrărilor de apă, energie electrică și termică, gaze, produse petroliere, ale căror consumuri se înregistrează prin contoare sau alte aparate de măsură și care la data solicitării plății sînt deja consumate. Subliniem faptul că pentru eventuale diferențe încasate necuvenit de furnizor, plătitorul are dreptul de a introduce refuz de plată ulterior, care se decontează, de asemenea, fără a fi supus avizării. De această modalitate de decontare beneficiază numai produsele, nu și executările de lucrări și serviciile — care se vor deconta în continuare numai cu acceptarea plătitorului. Trebuie adăugat și faptul că, în cazul în care se constată nerespectarea condițiilor legale sau abuzuri, s-a reglementat dreptul băncii de

a interzice furnizorului utilizarea acestui sistem de decontare, urmînd ca documentele de decontare să fie supuse avizării plătitorului.

● O altă problemă care și-a găsit reglementarea în norme este aceea a **condițiilor ce trebuie îndeplinite la prezentarea documentelor de decontare în cazul livrărilor de utilaje, mașini și instalații tehnologice, înainte de termenele contractuale.** S-a prevăzut astfel obligativitatea prezentării de către furnizori — ca anexă la documentele de decontare — a copiei de pe acordul scris al unității beneficiare de investiții și al băncii finanțatoare dat în condițiile Legii Finanțelor. De menționat că noile formulare de factură conțin și o rubrică specială în acest sens, intitulată „termenul de livrare prevăzut în contract", pe care furnizorii sau beneficiarii, după caz, au obligația de a-l completa.

Unitățile băncilor finanțatoare au obligația, la rîndul lor, de a verifica și stabili dacă utilajele, mașinile și instalațiile tehnologice se livrează la termen sau în devans pe baza termenului de livrare contractual prevăzut în factură. În cazul în care la documentele de decontare nu se anexează acordurile menționate, precum și în cazul în care în factură nu se completează termenul de livrare prevăzut în contract, acestea se restituie emitenților. Obligații revin și beneficiarului, care — cu ocazia acceptării — trebuie să verifice exactitatea termenului de livrare contractual completat în factură, iar în cazul în care livrarea în devans a utilajelor, mașinilor și instalațiilor se face fără acordul prealabil al acestuia, are datoria să refuze plata pînă la termenul prevăzut în contract.

● Un element nou este și cel privind reglementarea **modului de primire în bancă a documentelor pentru decontarea proiectelor, din fonduri de investiții,** care trebuie însoțite de procesul verbal de constatare a executării lucrărilor de proiectare, încheiat între proiectant și beneficiar, prin care se atestă realizarea lucrărilor și decontarea acestora pe baza aprobărilor legale.

Ținînd seama de prevederile legale, care dau dreptul unităților economice furnizoare să pretindă clienților care întîrzie în mod repetat plata, să le asigure anticipat sumele necesare efectuării plăților și să ceară unităților băncii să dea relații cu privire la posibilitățile de plată ale clienților, în norme s-a prevăzut modalitatea de încunoștiințare și s-a dat în anexă și un model de scrisoare. Potrivit acestui model, elementele ce trebuie comunicate se referă la volumul total al plăților restante ale clientului la data cînd se face comunicarea, volumul creditelor nerambursate la scadență la aceeași dată și perspectivele situației economico-financiare în următoarele 20—30 zile, adică dacă sînt perspective de redresare a situației, de obținere a unor credite sau dacă se prevede o accentuare a greutăților. Această comunicare se întocmește de compartimentul operativ contabil în colaborare cu resortul de credite.

● Tot o noutate este și modalitatea de prezentare la bancă sau de acceptare a documentelor de decontare, care se referă la **aprovizionări de produse cu restricții la plată la unitățile economice la care s-a instituit controlul prealabil asupra efectuării plăților.** În norme se arată — pe baza procesului verbal întocmit de inspector, în care s-au stabilit produsele supuse restricțiilor de plată — că unitățile economice plătitoare aflate în această situație sînt obligate să prezinte băncii documentele de decontare care se referă la materiile prime și materialele supuse restricțiilor de plată, însoțite de o scrisoare, din care să rezulte denumirea materialelor respective și valoarea acestora, furnizorul, numărul și data facturii, indicîndu-se și poziția din factură, precum și scadența dispoziției de încasare.

În continuare, normele prezintă tehnica de respingere de la plată a acestor documente și modul de evidențiere a acestor operații, precum și modalitatea de lichidare a acestor documente, operație care este posibilă doar dacă unitatea economică face dovada lichidării imobilizărilor care au determinat aplicarea acestei măsuri restrictive.

● Pentru unitățile aflate în incapacitate de plată, s-a prevăzut posibilitatea de a solicita, în scris, unităților băncilor la care au deschise conturile, de a le rezerva, cu 24 ore înainte de data planificată pentru plata retribuției și a altor plăți asimilate, încasările din activitatea curentă, pînă la nivelul drepturilor respective.

În legătură cu ordinea legală a plății la unitățile aflate în incapacitate de plată, noile norme asimilează dobînzile și comisioanele bancare cu rambursările de credite, iar plățile de penalități datorate de unitățile economice pentru nerespectarea contractelor economice au fost încadrate în ultima ordine de plăți, deoarece nu sînt considerate plăți accesorii la livrarea de mărfuri, la execută-

Gh. MARCU
B.N.R.S.R.

(Continuare în pag. 21)

Creșterea gradului de utilizare a fondurilor fixe

(Urmare din pag. 7)

Apoi, nu există o concordanță între cataloagele editate și cărțile tehnice ale mașinilor în ce privește codificarea pieselor (în carte există un cod, în catalog alt cod) ; în acest mod pot fi cu greu identificate toate piesele (exemplul cataloagelor de la strungurile paralele SN 250, SN 320 și SN 400). O serie de întreprinderi nu mai execută piese de schimb pentru unele utilaje fabricate înainte de anul 1970. Este vorba, de exemplu, de presele mecanice PELI de 40 tone și de 63 tone de la Întreprinderea mecanică Sibiu, de ferăstraiele alternative de la Întreprinderea mecanică Suceava, de mașinile de rectificat plan de la Întreprinderea mecanică Cugir.

Tabelul nr. 2

Scurtarea perioadei planificate de staționare în reparații a unor utilaje în primele 9 luni din 1980

— în zile —

Denumirea utilajului	Timpul planificat de reparații	Timp efectiv realizat	Timp economisit
Fierăstrău alternativ FA 250	9	7	2
Foarfecă ghilotină	13	9	4
Strung revolver	13	11	2
Strung automat ∅ 6	13	10	3
Mașină de frezat universală	15	11	4
Presă mecanică PELI 25 t	13	10	3
Presă mecanică UNIO 16 t	13	11	2
Mașină de sudat prin puncte	13	9	4

Pentru o mai bună desfășurare a lucrărilor de reparare a utilajelor, pentru ridicarea acestei activități la nivelul cerințelor, specialiștii secției mecano-energetic au făcut unele propuneri, care merită să stea în atenția factorilor de decizie :

● **ar fi oportun ca la nivelul centralelor industriale să se organizeze, după specific, unități specializate pentru realizarea centralizată a reparațiilor capitale la mașinile-unelte cu pondere mare în cadrul centralei** (strunguri paralele, mașini de frezat, piese mecanice etc.). În acest mod întreprinderile ar avea posibilitatea să se specializeze în repararea utilajelor specifice procesului lor de producție și, deci, să le execute la termen, de calitate și cu costuri reduse;

● **în scopul recondiționării unui număr mai mare de piese de schimb și în condiții de eficiență ridicată, ar fi necesar ca la nivelul centralelor industriale sau al municipiilor și județelor să se organizeze unități specializate de piese de schimb unicate și de recondiționare a acestora,** mai ales atunci cînd se impune aplicarea unor tehnologii deosebite (încărcarea automată circulară, metalizare, sudură și încărcare cu arc electric și mediu CO_2 etc.).

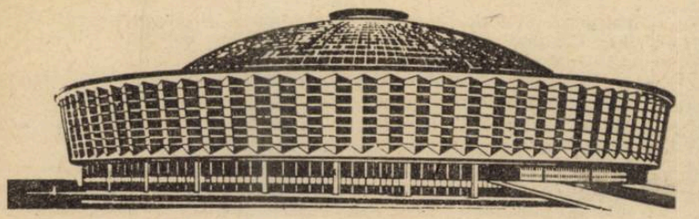

TIB '80
9 — 18 octombrie

Înalta competitivitate – caracteristică a programului de export prezentat de România

ÎN URMĂ CU 10 ANI, Uniunea Internațională a Tîrgurilor aproba înființarea Tîrgului Internațional București — cu sediul în Capitala României.

Aflat la a 6-a ediție a sa, T.I.B. — găzduit în modernul complex expozițional din Piața Scînteii — și-a cucerit în ultimul deceniu un binemeritat prestigiu internațional, ca un cadru fertil pentru dezvoltarea comerțului și cooperării economice internaționale, cu un rol important în dezvoltarea relațiilor economice internaționale ale României cu parteneri de pe toate continentele.

Pentru o țară cum este România, care înregistrează ritmuri de dezvoltare industrială dintre cele mai înalte în lume, concomitent cu substanțiale modificări în structura industriei și în general în structura pe ramuri a economiei, prezentarea noutăților în oferta de export și cooperare industrială constituie o necesitate vitală pentru antrenarea sa tot mai largă în circuitul economic mondial.

Prin înființarea Tîrgului Internațional București, prin participarea în fiecare an, cu pavilion național, la peste 40 de tîrguri și expoziții de peste hotare, exportatorii români își exprimă voința de a pătrunde pe piața internațională „pe ușa din față", printr-o susținută activitate de promovare și nu „pe ușa din spate", prin concesii la prețuri.

În mod deosebit trebuie subliniată importanța activității de promovare în domeniul de profil al Tîrgului Internațional București, — mașini, echipamente, instalații din domeniul construcțiilor de mașini, care constituie în același timp unul din sectoarele cele mai dinamice ale industriei noastre, și grupa de produse cu ponderea cea mai importantă (peste o treime), în structura comerțului exterior al României.

O retrospectivă pe ultimii 15 ani, privind ritmurile de creștere în industria construcțiilor de mașini comparativ cu ansamblul industriei, evidențiază linia strategică constantă de dezvoltare cu prioritate a acestei ramuri.

Ramura industrială	Ritm anual de creștere (%) 1966—1978	1971—1978	1976—1978
Construcții de mașini și prelucrări mecanice	16,2	16,5	13,9
din care :			
— construcții de mașini	16,8	12,4	13,6
— echipament electric și electronic	19,3	18,6	13,6
— structuri metalice și produse din metal	16,1	14,0	14,2
Total industrie	12,1	12,2	11,0

Astăzi, industria constructoare de mașini a României — deținînd o pondere de 34 la sută în producția globală a întregii industrii — asigură mai mult de trei sferturi din echipamentul tehnologic necesar proiectelor de investiții, pentru ansamblul economiei naționale. Menținerea unui nivel ridicat de competitivitate al produselor se asigură printr-o puternică forță de creație tehnică, astfel că circa 90 la sută din engineering-ul aplicat în această ramură este original, românesc.

În ultimii ani au intrat în funcțiune în construcțiile de mașini obiective economice importante, dotate cu echipamente de înalt nivel tehnologic, cum sînt întreprinderile de utilaj greu de la București, Iași, Cluj-Napoca, Craiova și Timișoara, care au lărgit mult gama de fabricație și export în domeniul mașinilor de prelucrare a metalelor pentru piese de dimensiuni gigantice (greutate de pînă la 150 t, lungime de pînă la 16 m și înălțime pînă la 10 m) : turbine cu abur, turbo-agregate de înaltă putere (pînă la 330 MW), turbine hidraulice de tip Pel-

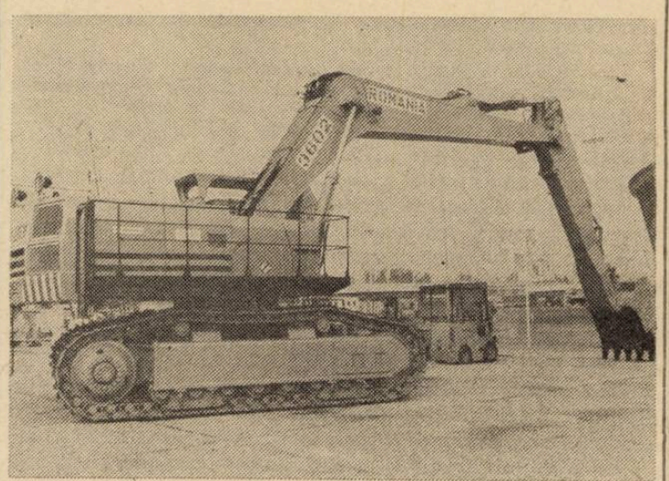

Excavator de mare capacitate pe șenile S—3602 din familia excavatoarelor hidraulice mari cu capacitate de încărcare a cupei între 2,5—5,0 mc., realizate de Întreprinderea Progresul-Brăila. În prezent asemenea utilaje se găsesc și în dotarea șantierelor Arcom din străinătate

ton, Francis și Kaplan, laminoare pentru tablă groasă cu lățimi între 1 000 și 3 500 mm ; s-a dezvoltat și diversificat producția de utilaj tehnologic ; au fost date în exploatare noi capacități de fabricație pentru echipament de automatizare și electronic ș.a. Rezultatul concret pe planul comerțului exterior este creș-

O nouă realizare tehnică a Întreprinderii de strunguri — Arad. strungul „BF" pentru burlane de foraj, ce prelucrează piese de pînă la 10 000 mm lungime și 1 000 mm diametru, destinat fabricării de utilaj petrolier

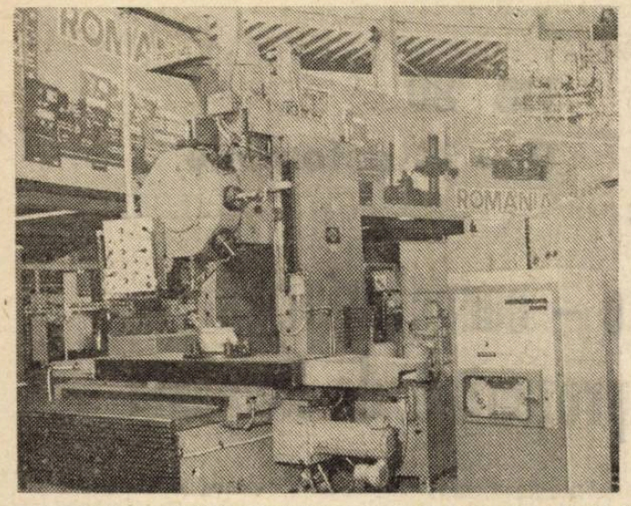

Întreprinderea „Înfrățirea" Oradea, cu experiență de peste 25 de ani în domeniul exportului de mașini-unelte prezintă la TIB-'80 o nouă realizare tehnică de prestigiu — mașina de frezat cu cap revolver și comandă numerică de conturare FR 500 NCC, executînd programe complexe de prelucrare cu o precizie ridicată

terea exportului construcțiilor de mașini de 2,3 ori în primii 4 ani ai actualului cincinal.

Țara noastră dispune azi de un nomenclator de export de mașini-unelte dintre cele mai largi din lume, deși industria de mașini-unelte este creată, în linii generale, în ultimele 3 cincinale. Astfel, în intervalul 1965—1979 producția de mașini-unelte a crescut de 27 de ori, iar exporturile de 32 de ori. Dacă în 1965 producția se cifra la 15 milioane dolari, din care exportul reprezenta 4 milioane dolari, în 1979 producția a fost de 403 milioane dolari, din care exportul a reprezentat 130 milioane dolari. Mașini-unelte grele, mașini-unelte cu comandă program, cu performanțe tehnice ridicate, se exportă azi în S.U.A., R.F. Germania, Italia, Franța, Japonia.

Din gama produselor electrotehnice și electronice incluse în programul de export pe care-l prezintă România la actuala ediție a T.I.B. amintim : echipament electronic — atît profesional cît și pentru automatizarea proceselor de producție, componente electronice moderne, echipament electronic medical, aparatură de telecomunicații, relee, centrale telefonice, motoare electrice, transformatoare, microscoape electronice.

Cei peste 100 de ani de experiență în domeniul forajului și exploatării petroliere fac ca echipamentul petrolier românesc să fie cotat azi printre cele ce oferă în exploatare un grad deosebit de ridicat de siguranță, o ofertă completă de instalații — de la 1 200 metri pînă la 10 000 metri adîncime de foraj — în întregime de concepție originală, românească.

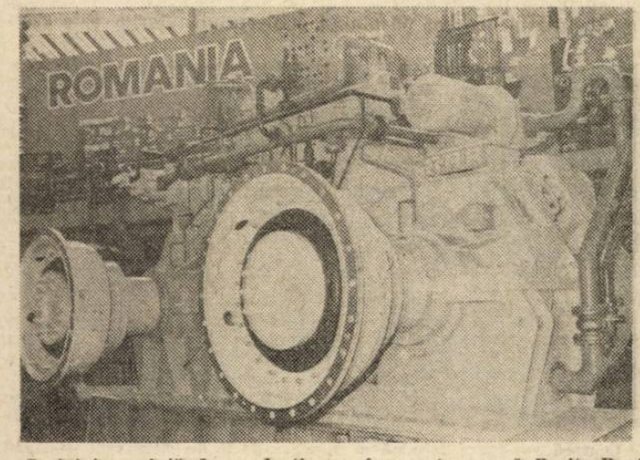

Societatea mixtă de producție româno-vestgermană Reșița-Renk expune reductoare navale de mare putere, apreciate pentru calitatea lor atît în țară cît și în străinătate

Printre beneficiarii instalațiilor românești de foraj se numără azi zeci de țări, cum sînt Algeria, Brazilia, Cehoslovacia, R.P. Chineză, R.D. Germană, India, Libia, Pakistan, Siria, Turcia, Ungaria, U.R.S.S.

Producția de utilaj tehnologic pentru industria metalurgică, energetică, industria alimentară etc., sînt prezentate în structurile centralelor industriale de profil prin machete ale unor obiective construite în țară sau în străinătate.

Larga tematică a tîrgului internațional, ce se va desfășura la București între 9 și 18 octombrie, sub deviza „Comerț-cooperare-dezvoltare", a atras participarea a peste 1 000 de firme românești și de peste hotare.

Țara noastră va fi reprezentată de centrale industriale de profil, institute de cercetări, întreprinderi producătoare pentru export, ce-și prezintă atît produse din nomenclatorul curent de export, cît și noutăți realizate în ultimii 2 ani.

Oferta străină este prezentată de peste 800 de firme, în 31 de pavilioane și pe platforme în aer liber. Din cele 26 de țări care expun alături de România, 19 sînt reprezentate prin pavilioane oficiale — și anume : Anglia, Austria, Bulgaria, Cehoslovacia, Danemarca, Elveția, Finlanda, Franța, R.D. Germană, R.F. Germania, Italia, Israel, Iugoslavia, Japonia, Norvegia, Polonia, S.U.A., Ungaria, U.R.S.S.

Alte 150 de firme din Austria, Belgia, Elveția, Franța, R.F. Germania, Italia, Japonia, Marea Britanie, Suedia, Olanda,

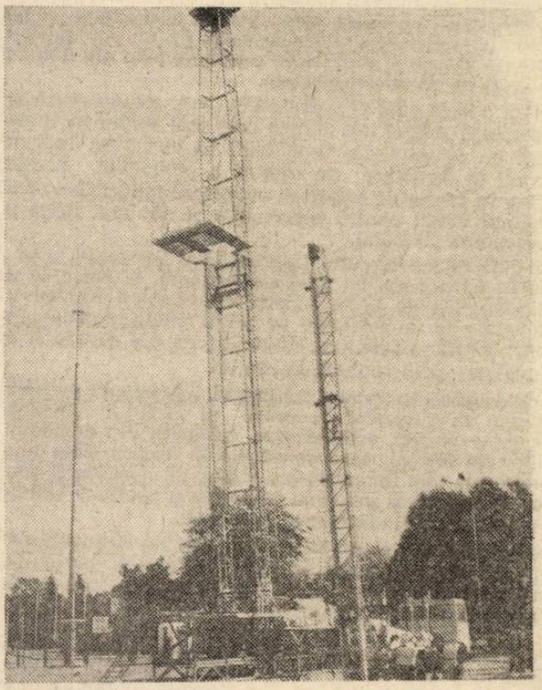

Întreprinderea de utilaj petrolier — Tîrgoviște prezintă noi tipuri de instalații de foraj și intervenție pe pneuri cu performanțe deosebit de ridicate (reducerea consumului de metal cu pînă la 50%)

Lichtenstein, Spania, Filipine, Peru dețin în cadrul tîrgului standuri de expunere individuală, directă. Remarcăm, ca de obicei, prezența a numeroase firme de prestigiu internațional cum sînt : SKF, Hewlett-Packard, Rhode & Schwarz, Iver Karl Rajik, din Austria : Brown-Boveri, Gitec, din Elveția ; Merkel, Rexroth, Hofmeister, Blocher, din R.F. Germania ; Renault, Union Industrielle, din Franța ; Aerospace, Lea Grant, din Anglia ; Fiat, Bonvicini, Siemu, Sias Acciai, din Italia ; Mitshubishi, din Japonia ; Esab, Flygt, din Suedia ; Philips, din Olanda ; Bell Telephone, din Belgia ; Balzers, din Liechtenstein.

Alături de oferta românească, larga participare a firmelor străine constituie o garanție pentru specialiști, tehnicieni și comercialiști, că actuala ediție a T.I.B. va prilejui un util schimb de experiență tehnică, de fructuoase tranzacții comerciale.

C. MIRCESCU

Corelația dezvoltare-urbanizare

Condițiile de locuit — expresie a îmbunătățirii calității vieții

DEZVOLTAREA armonioasă în profil teritorial încorporează, ca o componentă de primă însemnătate, cu adînci implicații asupra nivelului de trai al oamenilor muncii, ridicarea continuă a gradului de urbanizare a localităților patriei. Există o corelație evidentă între dezvoltare, urbanizare, condiții de locuit cu efecte esențiale asupra calității vieții. În legătură cu acest obiectiv aflat permanent în atenția partidului nostru, secretarul general al partidului sublinia la Congresul al II-lea al consiliilor populare : **„În acești ani au fost create noi localități urbane, numărul municipiilor și orașelor sporind de la 148 în 1950 la 365 în acest an, iar populația urbană ajungînd să reprezinte mai mult de jumătate din totalul locuitorilor țării. Satele au fost constituite în comune mai puternice, numărul acestora reducîndu-se de la 4 400 la 2 570, iar ca rezultat al reorganizării administrativ-teritoriale s-au creat condiții pentru dezvoltarea mai rapidă a tuturor localităților, pentru înflorirea întregii țări, pentru asigurarea unui nivel de viață mai ridicat constructorilor socialismului din patria noastră".**

Urbanizarea poate fi privită, cu deplin temei, ca una din expresiile sintetice cele mai reprezentative ale dimensiunilor economice și social-umane ale dezvoltării. Relațiile dintre industrializare și utilizarea spațiului urban, amplasarea rațională a zonelor de activitate economică și a celor rezidențiale, efectele creșterii urbane asupra zonelor limitrofe etc. constituie tot atîtea puncte de contact, elemente de joncțiune ale economicului cu socialul. Armonizarea lor, în funcție de specificitatea fiecărei zone geografice, de criteriile raționalității economico-sociale constituie obiective prioritare ale factorilor de conducere în procesul planificării și dezvoltării teritoriale la nivel de comună, oraș și județ.

Tocmai pentru a crea un cadru corespunzător în această direcție, Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985 prevede dezvoltarea cu precădere a localităților mai mici, în vederea creării rețelei de orașe și centre urbane, repartizate echilibrat pe întregul teritoriu ca, pînă la finele cincinalului viitor, în fiecare județ să existe cel puțin 9 centre urbane ; se va realiza o intensificare a legăturilor dintre orașe și sate, fiecărui oraș revenindu-i în medie un număr de 4—6 comune înconjurătoare, pe o rază de 15—20 km.

O rețea închegată de localități

JUDEȚ din inima țării, Sibiul, situat în zona de confluență a rîurilor Cibin — Hîrtibaci — Olt, a constituit din cele mai vechi timpuri o zonă de convergență a numeroase căi principale — rutiere și feroviare — de legătură dintre centrul țării și zonele sudice (Oltenia și Muntenia). Oltul, Tîrnavele și munții s-au aflat dintotdeauna în inima populației de pe aceste meleaguri: masivul Făgărașului, cu numeroase vîrfuri de peste 2 200 metri, cu văi scurte și adînci, culmi ascuțite și circuri glaciare ; munții Cibinului și Lotrului, cu altitudini medii de 1 800—2 000 metri, cu văi relativ largi ce permit pătrunderea în munți a drumurilor și chiar a cîtorva localități.

Urmele de așezări paleolitice și neolitice și din perioada daco-romană sînt completate de atestări documentare ale unor vechi așezări omenești existente și în prezent : satul Ighiș, de exemplu, menționat în 1192 sub denumirea de „Ighișu vechi" și satul Sălișteș, consemnat într-un document din anul 1383 ca sat mare (Magna Villa). Activitatea pastorală de tradiție, cu trăsături specifice în zona de la poalele munților Cindrel a dat naștere — în secolul XVI — așezării Poiana Sibiului și a făcut să se dezvolte salba de sate din zona „Mărginimea Sibiului" — Jina, Poiana, Tilișca, Sălișteș, Orlat, Rășinari, Sadu.

Dezvoltarea complexă a funcțiunilor economice ale județului în anii socialismului a dus la formarea unei rețele de localități puternice, închegate, judicios repartizate în teritoriu. Județul Sibiu este al doilea dintre județele țării, după județul Brașov — și excluzînd Bucureștiul — ca pondere în formarea producției globale industriale a ramurii construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor, primul la industria textilă și al doilea la industria sticlei, porțelanului și faianței. Se manifestă preocupări susținute de dezvoltare intensivă a producției industriale, de creștere susținută a productivității muncii. Industrializarea socialistă a atras după sine o importantă creștere a numărului de personal muncitor în industrie, sporul total în perioada 1965—1979 fiind de peste 50 000 persoane.

Rețeaua de localități a județului cuprinde două municipii — Sibiu și Mediaș, cinci orașe — Copșa Mică, Cisnădie, Agnita, Dumbrăveni și Ocna Sibiului, cinci comune suburbane și 50 comune cu 163 sate. Județul este caracterizat printr-un nivel ridicat de urbanizare, 61% din populația sa locuind în mediul urban, față de 48% media pe țară. Mai mult de jumătate din populația urbană a județului locuiește la Sibiu, reședință de județ, principal centru industrial și social-cultural, cu funcțiuni complexe și rol de coordonare și servire de importanță județeană și interjudețeană.

Eficiență maximă în utilizarea terenului urban

CA URMARE a sarcinilor trasate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, edilii orașelor au făcut eforturi deosebite pentru a asigura utilizarea fiecărui metru pătrat de pămînt, a limita dezvoltarea în teritoriu a orașelor și a crea condițiile folosirii eficiente a terenului urban prin creșterea densităților de locuire. Astfel, dacă zonele construite ale celor două municipii și cinci orașe însumau în 1973, înainte de acțiunea de perimetrare, 6 073 ha, suprafață căreia îi corespundea o densitate de 39,0 locuitori/ha, după perimetrare suprafața s-a redus la 5 185 ha (cu o densitate de 45,6 locuitori/ha), pentru ca la revizuirea perimetrelor construibile, efectuată în 1976, suprafața construibilă să ajungă la 4 950 ha, cu o densitate corespunzătoare de 55,2 locuitori/ha.

În același timp, suprafața cuprinsă în perimetrul construibil al satelor (fostele vetre), inclusiv satele comunelor suburbane, care era de 10 938 ha înainte de perimetrare, a ajuns după încheierea acestei acțiuni la 9 692 ha. Densitatea populației în suprafața construibilă a crescut astfel de la 20,2 locuitori/ha, la 22,9 locuitori/ha, în ipoteza regrupării populației în perimetrele propuse *).

Cu totul remarcabil este efortul organelor locale de partid și al administrației locale, care a dus la reducerea sensibilă a suprafețelor ocupate de industrie în cadrul perimetrului construibil al orașelor și municipiilor. În cazul municipiului Sibiu de pildă, din totalul de 2 474 ha de teren cuprins în perimetrul construibil, numai 406 ha teren sînt ocupate de industrie ; aceasta reprezintă un procent de 16,4%, cifră care se situează mult sub media pe țară — care este de 27,8%. În mod asemănător, la Mediaș, terenul ocupat de industrie reprezintă 15,1% din suprafața cuprinsă în perimetrul municipiului. În ambele situații producția globală industrială se situează mult înaintea consumului de teren.

Utilizarea cu maximum de eficiență a terenului urban este strîns legată de organizarea corespunzătoare a zonelor funcționale și spațiilor verzi, a lucrărilor edilitare și transporturilor. Ansamblurile de locuințe și de dotări social-culturale s-au realizat pe baza detaliilor de sistematizare, urmărindu-se constituirea unor legături bune între zonele de locuit și locurile de muncă, scurtarea distanțelor de transport, rezolvarea economică a utilităților pentru oraș și industrie, fiind în acest fel în con-

*) Trebuie remarcată însă deosebita dificultate a acestei operațiuni, datorită numărului mare de gospodării rămase în afara perimetrelor — 2 756 gospodării, din care 1 027 gospodării în satele supuse dezafectării și 1 442 gospodării în satele perimetrate.

cordanță cu prevederile Programului-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial.

Amplasarea noilor obiective industriale s-a făcut în zone și pe platforme special delimitate. Municipiul Sibiu, de exemplu, are două zone industriale distincte, zona Sibiu est, cu o suprafață de 190 ha, cu unități profilate pe ramura construcțiilor de mașini (întreprinderile „Balanța", „Independența", de piese auto) și zona Sibiu vest, cu o suprafață de 104 ha, al cărei specific îl constituie industria alimentară și depozitele (fabrica de pîine, cea de lapte și produse lactate, întreprinderea Vinalcool, întreprinderea „Frigoriferul"). Amplasarea, dincolo de rîul Cibin, a zonei Sibiu est permite evitarea nocivităților, datorită direcției favorabile a vînturilor dominante. În același timp, unități industriale care nu prezintă pericol din punct de vedere al nocivității sînt amplasate în lungul rîului Cibin (întreprinderile „Flamura roșie", „13 Decembrie", „7 Noiembrie"), scurtîndu-se astfel distanțele de transport.

Cartierele de locuințe sînt amplasate astfel încît să fie în relație directă și facilă cu industria — cartierele „Mihai Viteazu" și „Vasile Aron" în zona Sibiu est și cartierul „Strand" în zona Sibiu vest. De asemenea, noul cartier Turnișor se va dezvolta în strînsă legătură cu zona vest. Pentru viitor se prefigurează variante de amplasare a unor noi zone de locuit spre Guștereița și Șelimbăr, zone cu adînci rezonanțe istorice.

Valorificarea superioară a fondului locativ

UN ELEMENT fundamental al îmbunătățirii condițiilor de locuit ale populației îl constituie volumul, respectiv dinamica construcțiilor de locuințe. Din acest punct de vedere, județul Sibiu se remarcă prin realizări însemnate (vezi tabelul). Ceea ce este important de subliniat este și faptul că desfășurarea construcției de noi locuințe a fost realizată pe întreaga rețea de localități a județului, îmbunătățirea nivelului general de locuit al cetățenilor constituind o medie compusă din valori apropiate.

Locuințe date în folosință din fondurile statului, ale organizațiilor cooperatiste și din fondurile populației, construite cu sprijinul statului și cu forțe proprii în județul Sibiu

Anul	Total locuințe	Din fondurile statului și ale unităților și organizațiilor cooperatiste	Din fondurile populației	
			cu sprijinul statului	cu forțe proprii
1970	2 820	1 129	728	963
1975	2 966	1 085	1 170	711
1976	2 871	1 334	904	543
1977	3 008	1 304	1 342	362
1978	3 419	1 491	1 600	328

Construcția de locuințe în județul Sibiu se realizează în condițiile unei eficiențe economice corespunzătoare, prin folosirea rațională a resurselor materiale, financiare și umane, prin creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de producție, valorificarea superioară a materiilor prime, aplicarea progresului tehnic, a cercetării și organizării științifice în acest domeniu. Tocmai pe această bază se urmărește îmbunătățirea confortului și a gradului de utilizare a locuințelor.

Realizarea obiectivelor în perspectivă în acest sens, cu efecte între cele mai însemnate asupra ridicării nivelului de trai și a îmbunătățirii vieții locuitorilor județului Sibiu (volumul de construcții-montaj ce se va executa în cincinalul care urmează reprezintă o creștere de 2,5 ori, din care 72% pentru locuințe), impune în continuare eforturi deosebite în plan organizatoric, depistarea unor soluții constructive eficiente. În această direcție se va acorda o atenție deosebită reducerii consumurilor materiale, precum și utilizării superioare a forței de muncă. Prin aplicarea cuceririlor progresului tehnic, a rezultatelor cercetării, îmbunătățirea sortimentelor și a calității materialelor de construcții și o mai bună gospodărire a șantierelor, se estimează obținerea unor reduceri importante ale consumurilor specifice: la oțel beton cu 18,7%, ciment cu 8% — la nivelul anului 1990 față de 1975 —, în ce privește metalul folosit în instalații, reducerea fiind de 76% prin folosirea în special a tablei presate. În același timp, se va acționa cu hotărîre în vederea reducerii substanțiale a manoperei pe șantier care se va diminua, ca pondere, cu 54,3% în 1990 față de 1975. În urma acestor măsuri productivitatea muncii în construcții urmează să crească în 1990 de 2,2 ori față de 1975 — condiție hotărîtoare a realizării obiectivelor în construcția de locuințe.

Orientările privind reducerea înălțimii construcțiilor și realizarea locuințelor de regulă pînă la 4 niveluri plus parter sînt înfăptuite în condiții eficiente. Clădirile înalte — fapt bine cunoscut — presupun consumuri sporite de oțel beton și ciment, necesită dotări suplimentare costisitoare. Constructorii sibieni au experimentat și construcții de locuințe înalte dar și blocuri cu parter și două pînă la patru etaje, ca în cartierul Strand, care se pot generaliza în funcție de amplasament și tehnologia folosită. În amplasamente dificile pentru locuințe, în zone restrînse ca suprafață, se pot aplica soluții adaptate condițiilor respective prin inserarea noilor locuințe într-un ansamblu existent, cuprins între patru străzi, locuințele noi ocupînd spațiul amplu din interior, pe locul vechilor grădini și terenuri nefolosite.

Proiectele secțiunilor de locuit pot fi tipizate și executate în regie proprie, cu materiale locale, cu tehnologii relativ simple și cu economisire de muncă socială și efort organizatoric. Astfel, la un număr total de 168 apartamente, cu număr mediu de 3 caturi și dezvoltat pe un teritoriu de 1,84 hectare, se obține un nivel de utilizare a terenului superior chiar celor prevăzute în lege, respectiv 4 232 m^2 locuibili/ha. Avantajele unor asemenea rezolvări sînt multiple : reducerea consumurilor în exploatare, datorită dimensiunilor mici ale instalațiilor de încălzire și eliberarea personalului de întreținere, reducerea directă a unor cheltuieli de investiție, care de regulă sînt necesare pentru construcția centralelor termice (cu depozite de combustibil), a canalelor termice și rețelelor de pe teren, care folosesc materiale de izolare scumpe etc. În sfîrșit, regimul mai mic de înălțime al locuințelor, alături de realizarea acestora în condiții de bun gust, pot oferi o imagine urbană mai diversificată și o arhitectură în care specificitatea locală să fie pusă în evidență.

Reciclarea fondului locuibil existent constituie o altă cale de sporire a eficienței utilizării fondului construit. Tocmai de aceea edilii Sibiului sînt permanent preocupați de posibilitățile de creștere a suprafeței locuibile. Vechile locuințe pot fi transformate, readaptate, modernizate. De multe ori, gospodarii înșiși și-au realizat fundații puternice, cu gîndul să mai construiască deasupra un etaj atunci cînd familia va spori și resursele financiare le vor permite. Credem că pe baza unor expertize tehnice judicioase se poate accepta în unele cazuri o astfel de intervenție, care aduce o serioasă economie în problema locuințelor.

O atenție deosebită se acordă corelării dezvoltării economice cu dezvoltarea fizică teritorială, implementării unei politici științifice de sistematizare a centrelor urbane. Comisia județeană de sistematizare intervine rapid și eficient acolo unde apar probleme ale dezvoltării sistematizate a localităților. De pildă, pentru rezolvarea unor probleme specifice și cu caracter local, la Cisnădie, întreaga comisie de sistematizare s-a deplasat la fața locului, acționînd eficient pentru înlăturarea obstacolelor din calea dezvoltării.

În realizarea acțiunilor de sistematizare teritorială și urbanizare, de înfrumusețare a localităților, de păstrare și punere în valoare a locurilor și monumentelor de valoare istorică deosebită sînt permanent antrenați toți cetățenii — beneficiari direcți ai condițiilor tot mai bune de trai și de civilizație ce se asigură în fiecare oraș și comună.

Piața Unirii din Sibiu, cu arhitectura elegantă a Casei de cultură a sindicatelor și a hotelului și magazinului universal „Dumbrava", este una din cele mai frumoase piețe din țară. Prin încheierea acțiunii de construire a centrelor administrativ-politice ale reședințelor de județ, prevăzută în Programul-directivă de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, Sibiul va beneficia de un frumos sediu politico-administrativ pe amplasamentul de lîngă hotelul „Bulevard", care va fi completat urbanistic cu un teatru amplu, creînd astfel o a doua alveolă în spațiul Pieții Unirii, punctată de statuia lui Mihai Viteazul, eroul primei uniri naționale.

Mircea ENACHE

MAISTRUL ŞI FOLOSIREA FORŢEI DE MUNCĂ

100 de maiştri răspund la întrebarea:

CUM VĂ FOLOSIŢI PROGRAMUL DE LUCRU?

La conducerea formaţiei de lucru este nevoie nu de un funcţionar tehnic, ci de un meseriaş priceput şi bun organizator

DOCUMENTELE de partid şi Legea nr. 6/1977 definesc **maistrul** ca **organizator şi conducător nemijlocit al formaţiei de muncă, răspunzînd de activitatea de producţie şi de realizarea sarcinilor de plan.**

În acest context, maistrul trebuie să-şi direcţioneze activitatea în următoarele domenii :

● **organizarea superioară a producţiei,** respectiv : urmărirea producţiei pe sortimente ; pregătirea condiţiilor de fabricaţie şi organizarea fiecărui loc de muncă ; aprovizionarea locurilor de muncă ; folosirea completă a capacităţilor de producţie ; valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor şi reducerea consumurilor ;

● **asigurarea calităţii produselor sau lucrărilor** executate de către formaţia de lucru, respectiv : aplicarea corectă a tehnologiilor de fabricaţie ; controlul permanent al calităţii, pentru a se asigura parametrii calitativi prevăzuţi ; verificarea calităţii materiilor prime, materialelor şi sculelor utilizate în fabricaţie etc. ;

● **creşterea productivităţii muncii,** prin : folosirea judicioasă a timpului de muncă ; asigurarea condiţiilor tehnice şi organizatorice la fiecare loc de muncă ; fundamentarea ştiinţifică a normelor de muncă ; aplicarea formelor de retribuire care conduc la creşterea cointeresării materiale a lucrătorilor ; cunoaşterea personalului în subordine, motivarea şi folosirea lui în funcţie de capacităţi şi aptitudini ;

● **ridicarea continuă a calificării profesionale a personalului** din formaţia de lucru, la nivelul cerinţelor progresului tehnic, ca şi **educarea lui** în spiritul disciplinei socialiste a muncii — în acest sens răspunzînd de : formarea cunoştinţelor, priceperilor şi deprinderilor necesare executării în bune condiţii a sarcinilor de producţie ; formarea unei atitudini favorabile faţă de muncă, de respectare a reglementărilor privind ordinea, disciplina tehnologică şi în muncă.

Pentru a compara direcţiile în care trebuie să-şi orienteze activitatea, cu ceea ce de fapt realizează zilnic, s-a solicitat unui număr de 100 de maiştri din diferite întreprinderi de prelucrare a lemnului să-şi autofotografieze ziua de muncă.

În urma prelucrării datelor furnizate a rezultat că durata medie a unei zile de lucru a maistrului este de 510 minute, timp care este folosit astfel :

— inspecţia de dimineaţă a locurilor de muncă, controlul prezenţei şi repartizarea sarcinilor zilnice	7%
— aprovizionarea locurilor de muncă, predarea între formaţii şi la magazia centrală a semifabricatelor sau produsului final	22%
— şedinţe	10%
— lucrări de birou, pontaje, bonuri de lucru, de magazie, fişe-limită etc.	13%
— conducerea şi organizarea producţiei	**37%**
— predarea între schimburi şi urmărirea curăţirii locurilor de muncă	5%
— participare directă, prin executarea unor operaţii pe maşini complexe	1%
— perfecţionare profesională	2%
— cooperare între secţii	3%
— diverse	1%

Din totalul timpului de muncă, pentru conducerea şi organizarea producţiei se folosesc 37%, ceea ce reprezintă 3 ore — folosite astfel :

— urmărirea folosirii la capacitate a utilajelor	4,5%
— controlul calităţii producţiei pe flux	19 %
— organizarea locului de muncă	22 %
— urmărirea respectării tehnologiei de fabricaţie	19 %
— urmărirea producţiei pe flux, privind realizarea reperelor pe fiecare sortiment	17 %
— rezolvarea unor probleme ce privesc raporturile de muncă şi influenţează producţia	18,5%

Din analiza datelor prezentate rezultă că pentru atribuţia sa de bază, aceea de a organiza şi coordona activitatea lucrătorilor din cadrul formaţiei de muncă, maistrul foloseşte doar o parte din timpul său de lucru ; antrenarea lui în probleme de altă natură (aprovizionarea locurilor de muncă, dotarea cu scule, funcţionarea utilajelor etc.) face ca ore întregi să nu poată fi găsit în interiorul procesului de muncă, unde intervenţia sa este permanent necesară pentru gospodărirea raţională a resurselor materiale şi umane ce i se pun la dispoziţie în vederea realizării sarcinilor de producţie.

Îndeosebi preocupările sale privind folosirea eficientă a resursei umane sînt cu mult sub aşteptări ; or, tocmai această resursă este cea care stă direct la îndemîna maistrului, cu care poate obţine rezultate remarcabile atunci cînd este conştient de potenţialul ei şi ştie să-l folosească bine.

Din cei 100 de maiştri în rîndurile cărora s-a făcut sondajul, numai 7 au afirmat că au preocupări ce privesc calificarea şi perfecţionarea forţei de muncă ; ceilalţi le-au inclus în activitatea zilnică de control, ceea ce înseamnă constatarea unor abateri după apariţia influenţei negative şi a consecinţelor, şi nu prevenirea lor, prin creşterea competenţei profesionale.

Pentru cunoaşterea personalului în subordine, a gradului în care aptitudinile muncitorilor corespund posturilor de muncă la care lucrează, a motivaţiilor care determină creşterea conştientă a aportului fiecărui lucrător — în general pentru tot ce ţine de domeniul relaţiilor umane — maiştrii nu folosesc, în medie, decît maximum 6% din timpul lor, şi aceasta mai mult pentru rezolvarea unor condiţii de muncă, la solicitarea lucrătorilor. Consider dăunătoare o astfel de optică, atitudinea acelor maiştri care îşi concentrează atenţia prioritar asupra materialelor, neglijînd să observe oamenii cu care lucrează, să le asculte opiniile şi propunerile, să analizeze împreună cu ei acţiunile.

Unii maiştri manifestă tendinţa de a lăsa pe seama brigadierilor şi şefilor de echipă activitatea de conducere şi organizare a lucrătorilor ; în aceste condiţii pierd contactul cu oamenii, nu mai sînt conducători nemijlociţi ai formaţiei de muncă.

Legea nr. 6/1977 prevede obligaţia maistrului de **a participa direct la realizarea unui volum de produse sau lucrări, prin executarea unor operaţii complexe.** Din sondajul efectuat a rezultat că numai 2 din cei 100 de maiştri au asemenea preocupări. Unii dintre cei investigaţi consideră chiar că maistrul este un funcţionar tehnic, concepţie total eronată şi contrară prevederii din lege, că maistrul participă direct, alături de muncitorii din subordine, la procesul de producţie şi face parte din categoria de personal tehnic **productiv.**

ANUL 1981 şi întregul viitor cincinal pun în faţa economiei naţionale sarcini sporite privind economisirea muncii vii şi a muncii trecute. Această economie se realizează pe diferite căi, în care contribuţia executantului este deosebit de importantă ; de aceea, trebuie sporit interesul lucrătorilor pentru munca bine făcută, pentru a şti cum să lucreze economic — respectiv să crească ponderea timpului de muncă operativ, să gîndească procesul de muncă în complexitatea lui şi să ia, cu orice prilej, atitudinea omului conştient de importanţa muncii sale. Or, tocmai aici — în alimentarea, fundamentarea şi exprimarea acestui interes — se situează principalul rol al maistrului.

Se poate considera că în etapa următoare, activitatea şi modul cum îşi utilizează timpul de muncă maiştrii din industria prelucrării lemnului trebuie revizuită, în sensul că ei trebuie să se afle **în interiorul procesului de muncă,** să cunoască oamenii cu care lucrează şi performanţa ce trebuie să o obţină de la fiecare dintre aceştia, să fie conştienţi de necesitatea instruirii profesionale permanente a colaboratorilor lor, să caute şi să aplice noi metode care să conducă la creşterea continuă a eficienţei fiecărui lucrător.

Stilul de muncă al maistrului trebuie să asigure **implicarea, consultarea şi participarea tuturor lucrătorilor la obiectivele grupului,** fiind totodată caracterizat prin exigenţa necesară pentru ca resursele ce i-au fost puse la dispoziţie să fie bine gospodărite.

Este un fapt verificat că acolo unde maiştrii sînt bine pregătiţi — în dubla calitate pe care o au, de **specialişti** şi **conducători** — şi îşi materializează în practică aceste calităţi, folosind raţional timpul de muncă, rezultatele sînt bune şi se reflectă în creşterea productivităţii muncii, reducerea consumurilor de orice natură şi creşterea calităţii produselor.

Importanţa maiştrilor în procesul de producţie impune măsuri ce privesc, pe de o parte, o mai bună **selecţie** a lor, iar pe

de altă parte **îndrumarea** lor, pentru a şti să lucreze metodic ; să li se creeze condiţii şi să fie obligaţi să-şi desfăşoare ziua de muncă în mijlocul formaţiei ce o conduc, să-şi axeze acţiunile pe obiectivele principale şi să fie degrevaţi de alte sarcini, care îi reţin prea mult timp în afara formaţiei de muncă.

Din analize făcute în unele întreprinderi şi din consultarea unor cadre cu experienţă bogată am putut contura, ca posibilă şi necesară, următoarea **repartizare medie a zilei de lucru a maistrului,** care să nu depăşească programul de 480 minute :

- 30 minute — verificarea prezenţei, informare, stabilirea sarcinilor de muncă ;
- 45 minute — aprovizionarea locurilor de muncă şi predarea de semifabricate, produse etc. ;
- 35 minute — lucrări de birou ;
- 10 minute — predare-primire între schimburi şi verificarea curăţeniei locului de muncă ;
- 30 minute — şedinţe ;
- 330 minute (circa 2/3 din program) — **conducerea şi organizarea formaţiei,** interval compus din :

— 60 minute — instruirea lucrătorilor sub aspectul pregătirii profesionale ;
— 60 minute — **prestarea efectivă de lucrări** de mare complexitate şi pentru a îmbunătăţi ritmul de muncă ;
— 90 minute — organizarea locurilor de muncă ; acţiuni ce privesc simplificarea muncii, economia de mişcări, protecţia şi igiena muncii etc. ;
— 60 minute — relaţii umane, raporturi de muncă ;
— 60 minute — calitatea şi urmărirea producţiei.

De bună seamă că programarea în timp a exercitării atribuţiilor şi răspunderilor nu poate, ea singură, să garanteze nivelul calitativ al îndeplinirii acestora. Dar ea este utilă măcar pentru a crea obişnuinţa cuprinderii echilibrate a problemelor. Principalul rămîne de domeniul **cunoştinţelor şi calităţilor maistrului** — însuşite în şcoală, rodate şi sedimentate în practică, în contactul cu oamenii, perfecţionate prin cursuri periodice şi mai cu seamă stimulate să se manifeste, printr-un sistem de relaţii ierarhice şi de cooperare în care maistrul să-şi poată realmente realiza rolul de organizator şi conducător la eşalonul de bază al structurii întreprinderii.

Remus MICU
Centrul de perfecţionare profesională Buşteni al M.E.F.M.C.

COLABORAREA ÎNTRE MAISTRU ŞI NORMATOR

ÎN EXERCITAREA atribuţiilor sale, maistrul este dator, printre altele :

— să organizeze şi coordoneze aplicarea tehnologiilor îmbunătăţite, a inovaţiilor etc.

— să se preocupe de organizarea locurilor de muncă, utilizarea intensivă a capacităţilor şi suprafeţelor de producţie, folosirea raţională a timpului de muncă de către membrii formaţiei conduse ;

— să decidă asupra operaţiunilor suplimentare, a remedierilor, regimurilor de lucru etc.

Abordarea şi rezolvarea acestor probleme implică, în afară de cunoştinţele necesare, multiple colaborări, printre care un loc prioritar trebuie acordat **colaborării cu normatorul.** Maistrul trebuie să privească activitatea de normare nu numai ca mijloc pentru regularizarea fişelor de pontaj, ci ca un instrument la care să apeleze cu încredere, dacă doreşte să abordeze şi să rezolve în mod eficient sarcinile ce-i revin.

Aproape întotdeauna, analiza oricărui proces de fabricaţie începe cu analiza planului de operaţii sau a fişelor tehnologice de fabricaţie a produselor respective, pentru că aceste documente conţin elementele esenţiale necesare desfăşurării procesului de producţie. Astfel, în ele găsim date privind mărimea seriei, utilajele sau maşinile pe care se va lucra, sculele ce trebuie folosite, calitatea care trebuie să fie obţinută, elemente asupra costurilor (manoperă) etc.

Uneori, materia primă nu corespunde tehnologiei stabilite şi este nevoie să se prevadă operaţii suplimentare sau, datorită unor defecţiuni ori strangulări în procesul de fabricaţie, trebuie folosite alte maşini decît cele prevăzute etc. În astfel de situaţii maistrul trebuie să solicite sprijinul tehnologului şi normatorului.

Preocuparea pentru îmbunătăţirea continuă a tehnologiei şi a organizării locurilor de muncă fiind şi trebuind să fie o sarcină permanentă pentru maistru, se impune colaborarea lui continuă cu normatorul. Dar, în frecvente cazuri această colaborare suferă deoarece :

— uneori timpul de care dispune maistrul este insuficient pentru rezolvarea problemelor care implică folosirea unor tehnici sau metode ce impun multe ore de observare continuă a procesului de muncă respectiv ;

— nu toţi maiştrii cunosc şi stăpînesc tehnicile şi metodele adecvate pentru analiza şi organizarea activităţilor ce se desfăşoară la locul de muncă ;

— unii maiştri sînt tentaţi să îmbunătăţească procesele de producţie, fără a-l preveni pe normator de modificările aduse — aceasta pentru a obţine o rezervă de manoperă, pe care să o folosească la alte operaţii, unde au depăşiri ce nu pot fi justificate ;

— majoritatea maiştrilor se opun aplicării unor metode de măsurare a timpului, deoarece nu le cunosc, în suficientă măsură, avantajele şi inconvenientele.

O necesară „nivelare a terenului" colaborării s-ar putea obţine prin familiarizarea maiştrilor existenţi în prezent (prin programele de perfecţionare) şi a celor ce se pregătesc pentru această funcţie (în cadrul şcolilor de specialitate) cu diversele metode de studiu al timpilor. Cunoscîndu-le domeniul de aplicare, avantajele şi dezavantajele, maistrul va şti ce să ceară normatorului şi ce să aştepte de la el, cum să poată amîndoi să-şi coordoneze eforturile pentru dimensionarea sarcinilor de producţie ale muncitorilor în funcţie de condiţiile reale de lucru, în vederea creşterii productivităţii muncii.

Iată cîteva din aceste metode :

● **Timpii anterior stabiliţi.** Constă în a utiliza timpii stabiliţi anterior, pentru sarcini identice. Avantaje : nu este necesar nici un studiu. Dezavantaje : timpii pot conţine unele abateri ce au fost admise la vremea respectivă de operaţii suplimentare, randamente scăzute etc.

● **Cronometrarea simplă.** Este o metodă utilizată frecvent şi constînd în a defalca activitatea în operaţii şi faze, apoi a executa un anumit număr de cronometrări. Avantaje : îl pune pe normator în contact cu executantul şi obligă la o analiză a metodelor de muncă. Dezavantaje : necesită alegerea de executanţi ce lucrează în ritm normal de muncă ; implică multe cronometrări (întrucît momentul efectuării acestora poate să nu coincidă cu cel în care executantul lucrează în ritm normal).

● **Cronometrarea cu evaluarea ritmului.** Constă în a stabili, odată cu timpul, şi ritmul în care lucrează executantul. Avantaje : poate fi cronometrat orice executant, indiferent în ce ritm lucrează. Dezavantaje : normatorul trebuie să cunoască bine metoda şi să aibă practică în aplicarea ei.

● **Observările instantanee.** Această metodă, bazată pe legile calculului probabilităţilor, permite măsurarea muncii prin sondaj şi observări discontinue. Ea constă în a efectua rapid anumite observări, în momente alese la întîmplare, asupra unor elemente de muncă şi a deduce prin calcule concluziile referitoare la acea muncă, sub forma unor procente care sînt chiar procente de timp. Avantaje : permite analiza activităţii unui mare număr de persoane, maşini, utilaje ; nu necesită observare continuă. Dezavantaje : e nevoie de un mare număr de observări, pentru a obţine o precizie satisfăcătoare.

● **Analiza şi măsurarea timpului pe bază de timpi predeterminaţi.** Este o metodă analitică, aplicabilă la procese sau părţi ale proceselor de muncă manuale. Constă în a defalca procesul de muncă sau operaţia în mişcări elementare, pînă la gesturi şi a acorda fiecărei mişcări un timp predeterminat, ce ţine seama de natura mişcării şi de condiţiile în care aceasta se desfăşoară. Avantaje : nu este nevoie de cronometrare sau de evaluarea ritmului ; este o metodă foarte precisă ; timpii pot fi stabiliţi încă din faza de proiectare. Dezavantaje : se aplică doar la activităţi repetitive ; cere o bună pregătire a normatorului şi necesită mai mult timp.

Întrucît în majoritatea întreprinderilor, personalul de normare cunoaşte (sau ar trebui să cunoască) aceste metode, s-ar putea lesne organiza, cu ajutorul său, o instruire sumară a maiştrilor, ceea ce ar necesita o oră de instruire teoretică şi cîteva aplicaţii practice, făcute împreună cu normatorul, chiar în timpul şi la locul de producţie.

Maistrul va putea, în aceste condiţii :

— să participe efectiv şi creator la **stabilirea şi reexaminarea normelor ;**

— să interpreteze corect **situaţia realizării normelor,** cauzele eventualelor neîndepliniri şi rezervele pe care le ascund depăşirile prea mari ;

— să intervină în consecinţă, prin **măsuri de organizare** la locul de muncă ;

— să manifeste o atitudine activă în **lămurirea muncitorilor** asupra importanţei pe care o prezintă, pentru societate şi pentru ei înşişi, crearea şi valorificarea condiţiilor pentru o productivitate sporită şi îmbunătăţirea continuă a normelor.

Traian DUMITRESCU
Centrul de perfecţionare al M.I.M.

Puncte de vedere

PREȚURILE INTERNE ȘI UTILIZAREA COEFICIENTULUI VALUTAR UNITAR

ÎN CELE ce urmează ne propunem să expunem cîteva considerații privind introducerea în practica economică a coeficientului unitar de raportare a prețurilor externe la cele interne, respectiv caracteristici și consecințe ale utilizării acestui instrument în mecanismul de funcționare a economiei planificate. Apreciem că examinarea mai aprofundată a problematicii implicate de utilizarea unui asemenea coeficient care permite „...realizarea unei legături mai directe între prețurile și tarifele interne ale mărfurilor de export-import și prețurile lor externe..." [1]) se înscrie ca o direcție de investigație prioritară pentru cercetarea economică românească, chemată să ofere suporturile teoretice praxisului din sfera relațiilor economice externe ; acest lucru, în condițiile în care, în țara noastră, în perspectiva anului 1990, se prevede „realizarea unei balanțe comerciale excedentare, a unei balanțe de plăți echilibrate și crearea condițiilor pentru trecerea la convertibilitatea monedei naționale" [2]).

Este un fapt unanim recunoscut că pe măsură ce un complex economic național își intensifică legăturile comercial-financiare și de cooperare în producție cu străinătatea, utilizarea unui instrument adecvat de evaluare a efortului intern — în toată structura sa cantitativă și calitativă — în raport cu cele cu care intră în competiție (concurență) pe piața mondială, devine stringentă, condiționînd eficacitatea angajării complexului național în circuitul economic internațional.

Se ridică însă o întrebare importantă : este oare posibil un coeficient unitar optim și o deschidere avantajoasă cît mai largă către exterior — măsurată îndeobște prin cota din produsul social final care se realizează prin mijlocirea schimburilor externe — în indiferent ce mod de prețuire relativă a bunurilor și factorilor de producție ? În ce privește existența unui coeficient unitar optim, răspunsul pozitiv implică, punerea în corespondență a fiecărei componente a muncii sociale naționale (produsului social final / producției nete naționale) cu un etalon în valoare externă ; aceasta ar însemna că fiecare bun produs înlăuntrul spațiului național ar putea intra în circuitul economic internațional, sau, cel puțin, i s-ar putea estima o utilitate care depășește frontierele naționale. Cu alte cuvinte, coeficientul unic ar putea fi evaluat prin raportarea producției naționale nete la corespondentul ei în valori externe [3]). În acest sens, nu dispunem de o soluție cu un grad rezonabil de convenabilitate, metodologică și de aplicabilitate. Referitor la avantajele oferite de o deschidere amplă către piața externă, viața demonstrează că valorificarea lor este în măsură decisivă condiționată (determinată) de existența unor prețuri interne care să reflecte cu fidelitate „costurile naționale" [4]) reale. Adică, să exprime cadrul de desfășurare a producției, nevoia socială în raport cu stocul național de factori de producție, condițiile pentru asigurarea reproducției pe scară lărgită.

În continuare vom încerca să aducem cîteva argumente în favoarea tezei privind o strînsă intercondiționare între posibilitatea existenței unui coeficient unitar **optim** și practicarea în economie a unor costuri naționale **reale.** Pentru analiza noastră, vom nota nivelul optim al coeficientului cu Rr. Dacă vom numerota cu de la 1 la n totalitatea bunurilor realizate de aparatul productiv al complexului național, ordonarea acestora în funcție de eficiența exportului [5]) fiecăruia în parte poate fi ilustrată prin figura 1.

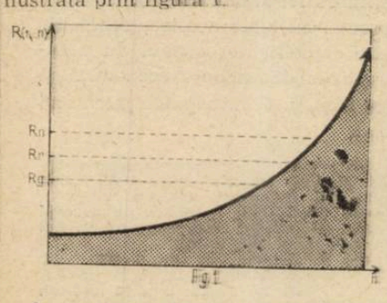

Fig. 1 : **Curba eficienței exportului prin raportarea valorii (prețului) interne a bunului la valoarea sa externă**

În realitate, Rr nu operează nici în cazul economiilor integrate masiv circuitului internațional de valori materiale și servicii și la care prețurile interne sînt extrem de sensibile față de mișcările prețurilor în spațiul mondial. În fapt, avem de-a face cu un coeficient real R, diferența dintre acesta și Rr putînd să atingă mărimi substanțiale în cazul că sistemul de prețuri interne nu reflectă corect înzestrarea cu factori a complexului național și structura nevoii sociale așa cum este revelată de deciziile (preferințele) agenților economici [6]). Variația în sus sau în jos a lui R este ilustrată de Rh și, respectiv, Rg (vezi fig. 1). Cei doi reprezintă coeficienți unitari stabiliți la niveluri diferite de cel care ar fi fost indicat de un sistem de prețuri adecvat. Cu privire la importanța acestuia din urmă, în contextul discutat, elocventă ni se pare opinia lui Em. Dobrescu care, referindu-se la premisele trecerii la convertibilitate consideră necesară „...perfecționarea sistemului de prețuri, ce trebuie să reflecte cît mai corespunzător costurile reale de producție" [7]).

Dacă ne referim la primul caz, în care R=Rg(Rr, în mod automat, acest coeficient impune o politică de promovare la export, numai a acelor bunuri pentru care nivelurile particulare Ri sînt inferioare lui Rg. Prin urmare, s-ar putea spune că, fără să aibă un caracter deliberat, politica este restrictivă, în sensul excluderii de la export a unor produse care, în mod normal, ar trebui valorificate de piața externă — avîndu-se în vedere Rr [8]). Paradoxal este faptul că, la prima vedere, o asemenea politică ar putea să pară convenabilă, ea obligînd producătorii la efectuarea de exporturi cît mai avantajoase Exportul total ar căpăta astfel o aură de eficiență. Dar această imagine nu ar ascunde oare adevărul ? Răspunsul nostru la această interogație este afirmativ. Restrîngerea nejustificată a gamei produselor exportabile ar ignora veritabilele interese ale complexului național aflat într-un intens proces de dezvoltare.

În realitate, orice considerație privind eficiența exportului trebuie să pornească, în primul rînd, de la modul în care acesta servește nevoilor de dezvoltare, pe toate planurile, ale structurii economice naționale. Activitatea de export nu se desfășoară, mai cu seamă pentru un complex național aflat în plin proces de dezvoltare, ca un scop în sine. Ea are ca obiectiv imediat, procurarea de mijloace de plată în vederea obținerii din alte spații naționale de bunuri finite, îndeosebi de mijloace de producție capabile să potențeze sau să întregească aparatul productiv intern. Ca atare, pe deplin justificată ni se pare o orientare a exportului — cantitativ și calitativ — într-o fază inițială, în funcție de necesarul **obiectiv de import.** Fără îndoială că, pe măsură ce economia națională cîștigă o serie de atuuri tehnologice ce-i facilitează intrarea într-o competiție avantajoasă în circuitul economic mondial, controlul riguros al activității de export, poate fi relaxat în mod gradual ; aceasta și ca urmare firească a angajării din ce în ce mai active a unităților productive din spațiul național pe piața externă.

Daniel DĂIANU

(Continuare în pagina 24)

[1]) Din hotărîrea C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, 22—23 martie, 1978.

[2]) Din proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R. privind dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990.

[3]) Vezi și articolul autorului „Eficiența comerțului exterior și consumurile cumulate de resurse", Revista de Statistică, nr. 5/1979.

[4]) Pentru clarificări suplimentare privind conținutul termenului vezi Em. Dobrescu, Optimul Economiei Socialiste, Ed. Politică, 1976, p. 163.

[5]) Eficiența exportului este calculată prin raportarea valorii (prețului) interne a produsului la valoarea sa externă. Astfel, bunurile pentru care $R_i < R_r$ $(i=1 \ldots r-1)$, sînt evident competitive la export, oferind posibilitatea economisirii de muncă socială. În schimb, produsele pentru care $R_j > R_r$ $(j=r+1 \ldots n)$, nu sînt competitive la export, randamentele lor de obținere fiind inferioare productivității medii a întregului efort (muncă) național. Bineînțeles că ordonarea poate fi reală numai în măsura în care prețurile interne sînt corecte.

[6]) Inclusiv consumatorul este considerat într-o asemenea ipostază asumîndu-se din partea lui un comportament rațional.

[7]) Op. citate, p. 374.

[8]) Este vorba de gama de produse pentru care $R_i > R_g$ $(i=g+1 \ldots r-1)$

MONOPOLURILE STRĂINE — FACTOR DE FRÎNARE A DEZVOLTĂRII ECONOMICE ÎN ROMÂNIA ANTEBELICĂ (II)

EXPLOATAREA ţării de către capitalul străin, de către puterile imperialiste, s-a realizat şi pe calea împrumuturilor externe. În acest caz exploatarea era exercitată prin nivelul ridicat al dobînzilor, prin cursul scăzut la care erau, de regulă, obţinute împrumuturile — existînd astfel o mare diferenţă între suma reală şi suma nominală a împrumuturilor (la aceasta din urmă se plăteau dobînzile), diferenţă ce intra tot în profitul creditorilor şi mijlocitorilor — precum şi prin pretenţiile suplimentare ce condiţionau aproape fără excepţie acordarea împrumuturilor solicitate (concesionări, achiziţii de mărfuri de la creditor la preţuri favorabile lui, reduceri de tarife etc.). Nu lipseau în destule cazuri, nici clauze politice.

Între 1862—1902, adică în curs de 40 de ani, după cum arăta M.A. Lupu, citînd cifrele lui Gh. Dobrovici, România a primit efectiv împrumuturi de 1 601,3 milioane lei, pentru care a plătit ca anuităţi (capital restituit + dobînzi) o sumă superioară, de 1 614,7 milioane, rămînînd mai departe datoare cu o sumă de 1 419 milioane lei, fără a mai socoti concesiile acordate. Caracterul aproape cămătăresc al acestei situaţii apare evident, iar cazurile particulare ale unor anumite împrumuturi externe contractate de România (cum ar fi primul, „împrumutul Stern" din 1864, „împrumutul Oppenheim" din 1866 sau altele) nu fac decît să-l confirme.

Deşi eram o ţară îndependentă din punct de vedere politic, capitalul străin — profitînd de slăbiciunea noastră economică, de nevoile ţării, ca şi de unele vinovate cointeresări autohtone, iar, pe de altă parte, de forţa lui net superioară — izbutea să impună României şi o seamă de opţiuni sau orientări politice.

PRIMUL RĂZBOI mondial şi anii care i-au urmat constituie două faze noi şi în privinţa raporturilor României cu capitalul străin.

Războiul a schimbat datele problemei, dar nu şi esenţa ei. La scurtă vreme după intrarea ţării în război — alăturîndu-se, din raţiuni naţionale proprii şi legitime, la tabăra Antantei — partea ei de sud — (Oltenia, Muntenia, Dobrogea) a fost invadată şi ocupată, aproape doi ani, de trupele germane şi austro-ungare. Ocupaţia a constituit un imens prilej de jaf economic pentru armatele invadatoare şi capitalurile străine ce stăteau în spatele lor. „Statul major economic" şi celelalte organisme create de ocupanţi au supus populaţia ţării şi resursele ei unei stoarceri sistematice şi de mari proporţii. Din agricultură au fost „exportate" — adică trimise fără echivalent în Germania şi Austro-Ungaria — 2 161 905 tone de produse agricole, în afară de cantităţile consumate pe loc de armata de ocupaţie. Din industrie s-a procedat la fel cu 57 475 tone de maşini şi utilaje, demontîndu-se fabrici, s-au „exportat" 1 140 809 tone de produse petroliere, 201 153 tone lemn şi multe altele.

Acest comportament, ca şi condiţiile de pace pe care au vrut să le impună prin tratatul (rămas nesancţionat) de la Buftea-Bucureşti denotau clar intenţia imperialiştilor germani şi aliaţilor lor de a distruge industria românească, de a reduce ţara la o stare de „hinterland" agrar.

După terminarea războiului şi încheierea tratatelor de pace — în condiţiile în care avusese loc desăvîrşirea procesului de unificare statală a României — ţara noastră a putut recupera extrem de puţin din pagubele suferite în timpul conflagraţiei mondiale (numai pagubele noastre recunoscute de Conferinţa de pace se ridicau la peste 31 miliarde lei aur). Şi aceasta deoarece problema despăgubirilor cuvenite României şi problema propriilor ei datorii — contractate în timpul şi din cauza participării la război — n-au fost tratate în mod conex, cum era firesc, ci separat. Ca urmare, în timp ce despăgubirile pe care aveau să le plătească ţările învinse au fost, de-a lungul anilor, reduse, datoriile de război ale României n-au suferit nici o diminuare, ba chiar au sporit prin „aranjamentele" încheiate ulterior. Aceasta a dus la creşterea datoriei noastre externe cu peste 14 miliarde lei.

În schimb, imperialiştii din tabăra învingătoare se arătau foarte grijulii să nu piardă nici o centimă din datoriile pe care le avea la ei fosta monarhie austro-ungară, căutînd să le repartizeze asupra statelor succesorale, între care şi asupra României. Tratatele de pace de la Saint-Germain şi Trianon obligau ţara noastră să preia 1,61% din datoria publică austriacă şi 21,8% din datoria publică ungară [6]). Solicitările de plată a datoriei externe, vechi şi noi, au făcut ca anuitatea acesteia să crească de la 599,59 milioane lei în bugetul pe 1922—23, la 5 955,5 milioane în bugetul pe 1927—28, apăsînd tot mai greu asupra maselor de contribuabili.

După război s-a produs şi o redistribuire a capitalului străin în economia românească, în sensul că poziţiile deţinute anterior de capitalul german şi austro-ungar au fost preluate de imperialiştii din tabăra învingătoare, iar în parte şi de capitalul din ţară. În aceste împrejurări s-a accentuat opoziţia marii burghezii autohtone împotriva capitalului străin, a avut loc o întărire a poziţiei sale într-o serie de ramuri ale industriei şi circulaţiei. Cu toate acestea, monopolurile internaţionale deţineau încă o pondere importantă în economia României [7]).

UN NOU interval de sporite dificultăţi pentru România în raporturile sale cu capitalul străin l-a constituit perioada marii crize de supraproducţie dintre 1929—1933, dificultăţi ce se vor repercuta şi asupra anilor următori. În timpul crizei a avut loc „creşterea datoriilor externe ale ţării, acapararea unor întreprinderi importante de către capitalul străin, scăderea catastrofală a preţurilor produselor destinate exportului, concomitent cu menţinerea la un nivel ridicat a preţurilor produselor importate" [8]). Ca atare, au sporit şi posibilităţile capitalului internaţional, ale puterilor imperialiste de a jefui ţara pe calea împrumuturilor, a investiţiilor directe (sau numai a simplelor „preluări"), cît şi pe calea schimbului neechivalent, a „foarfecii preţurilor". Astfel, la 1 ianuarie 1933 datoria publică externă a României atingea considerabila cifră de 126,83 miliarde lei [9]). În ce priveşte urmările schimbului neechivalent, autorii „Enciclopediei României" scriau că „economia românească începe, odată cu declanşarea crizei mondiale, să piardă anual între 12 şi 25 miliarde lei stabilizaţi. Pierderea totală datorită poziţiei foarfecelui agricol în perioada 1930—1938 însumează nu mai puţin de 159 miliarde lei stabilizaţi" [10]).

Împreună cu toate acestea, concesiile acordate capitaliştilor străini au adîncit starea de dependenţă economică şi poltiică a ţării. Fără a putea intra aici

---

[6]) M. Malevschi, Contribuţii la istoria Finanţelor publice ale României (1914—1944), Ed. ştiinţifică, Bucureşti, 1957, p. 164.

[7]) **Nicolae Ceauşescu,** România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste, vol. 1, Ed. politică, Bucureşti, 1968, p. 355.

[8]) **Nicolae Ceauşescu,** op. cit., p. 362.

[9]) „Enciclopedia României", vol. IV, p. 309. Din datoria totală s-a scăzut datoria internă.

[10]) Idem, p. 488.

în detalii, vom spune numai că aspecte grave ale acestei dependențe le-au constituit „Acordul de colaborare tehnico-consultativă" încheiat la 28 ianuarie 1933 între guvernul român și Societatea Națiunilor (cunoscut și sub denumirea de „Planul de la Geneva"), precum și venirea în țară a „consilierilor" străini, instalați în poziții cheie : la Ministerul de Finanțe, la Banca Națională și la Căile ferate. Reprezentanții puterilor imperialiste ajung astfel să dicteze în mare măsură politica internă și externă a României [11]).

După 1933, odată cu instaurarea regimului hitlerist, capitalul monopolist german a căutat să-și recîștige pozițiile pierdute, să-și realizeze visata expansiune spre Sud-Estul Europei. Dar numai după 1938 străduințele lui de penetrație vor da rezultate, cu consecințe extrem de grave pentru economia românească, pentru poporul român, pentru integritatea teritorială a țării.

Sub presiunea crescîndă a Germaniei hitleriste — accentuată după 15 martie 1939, cînd trupele hitleriste au trecut la cotropirea întregii Cehoslovacii și au ajuns la hotarul României — țara noastră a fost constrînsă să cedeze și să accepte o seamă de pretenții ale agresorului. Pe această „bază", de mare tensiune politică și de amenințări ultimative, au fost încheiate tratativele — pînă atunci tergiversate deliberat de partea română — care au avut ca rezultat semnarea, la 23 martie 1939, a așa-numitului „Tratat asupra promovării raporturilor economice între Regatul României și Reichul german". Prevederile acestui tratat, ca și ale protocolului său confidențial, erau, în ansamblu, o expresie tipică a tendinței de expansiune spre est („Drang nach Osten") a imperialismului german. Prin el se impunea României „un plan economic pe mai mulți ani" care să orienteze economia românească în conformitate cu interesele Germaniei, să-i permită pătrunderea cvasinelimitată în diferite ramuri ale economiei românești, să subordoneze comerțul exterior al țării noastre față de „cerințele de import germane". Cum se remarca, pe drept cuvînt, toate prevederile lui „erau elemente ale unui „tratat" economic puțin obișnuit, care îi conferea, dacă ținem seama de condițiile în care a fost impus, mai mult caracterul unui „dictat" [12]). Dar, ceea ce era, poate, chiar mai grav, este faptul că modul cum a fost conceput textul tratatului alcătuia o bază juridică deosebit de favorabilă Germaniei pentru a smulge în viitorul apropiat noi concesii României.

Atît cît a depins de ea, România — deși a semnat acest „tratat" ce-i leza grav interesele economice și suveranitatea politică — a căutat în fapt să tergiverseze și să restrîngă la minim posibil punerea în practică a prevederilor lui. Acest fapt a și atras noi și repetate presiuni hitleriste în perioada următoare.

Tendințele acaparatoare ale imperialismului hitlerist, ale monopolurilor germane și-au atins apogeul în anii dictaturii militaro-fasciste și războiului hitlerist. Acordurile semnate de Ion Antonescu la Berlin, la 4 decembrie 1940, „concretizau" prevederile „de principiu" ale tratatului economic româno-german din martie 1939. Fiind în fapt o țară ocupată (trupele germane intraseră în țară încă în toamna anului 1940), România a fost supusă unei exploatării prădalnice a resurselor sale naturale (în primul rînd, petrolul), a bogățiilor țării ; industria, agricultura și transporturile au fost puse de către regimul de dictatură militaro-fascistă în slujba războiului agresiv hitlerist. Metodele extraeconomice, bazate pe forță și pe prezența trupelor germane în țară, au avut preponderență netă asupra metodelor economice de penetrație, utilizate prioritar în perioada anterioară. La pierderile imense — peste 100 miliarde lei — provocate de jaful economic hitlerist, s-au adăugat distrugerile și pagubele produse în intervalul 23 august — 25 octombrie 1944 de trupele hitleristo-hortiste pe teritoriul din Nordul Transilvaniei, pentru a cărui eliberare de sub regimul odios instaurat prin dictatul de la Viena (august 1940) și-au vărsat sîngele ostașii români.

NUMAI eliberarea țării de sub jugul fascist, prin actul istoric de la 23 August 1944, va marca un punct de radicală cotitură și în problema capitalului străin. Odată cu trecerea la construcția socialismului, cu reorganizarea corespunzătoare a politicii sale externe, România a pus capăt și îndelungatei epoci de dominare și exploatare a țării de către capitalul monopolist străin, de către puterile imperialiste. Consecințele acestei dominații și exploatări asupra gradului de dezvoltare economică a țării, asupra nivelului de viață — consecințe acumulate în timp — nu au putut fi însă integral lichidate într-un termen prea scurt.

Conștient de mărețele sale înfăptuiri, ca și de distanțele ce-l mai despart, sub anumite aspecte, de nivelurile atinse de alții, poporul nostru privește cu mîndrie la luptele purtate pe lungul drum al descătușării sale istorice de sub diversele apăsări, împilări și exploatări. El este departe de a-i „invidia" pe cei care au atins cotele la care se află azi nu numai prin forțe proprii ci și printr-un transfer masiv de substanță economică rezultată din exploatarea și jefuirea altor țări și popoare.

Abolind definitiv perimatele „modele" de dezvoltare — izvorîte din vechea ordine economică și politică internațională — poporul nostru privește totodată, înainte cu demnitate și încredere, cu certitudinea, fondată pe rezultate, că se află pe un drum just, jalonat de prevederile programatice ale documentelor Partidului Comunist Român, acest drum pe care avansează prin munca, creația și eforturile sale **proprii,** spre orizonturile largi ale societății socialiste multilateral dezvoltate, spre făurirea comunismului.

Vasile BOZGA

[11]) **Nicolae Ceaușescu,** op. cit., p. 363.
[12]) Viorica Moisuc, „Diplomația României și problema apărării suveranității și independenței naționale în perioada martie 1938 — mai 1940", București, 1971, p. 144.
[13]) Op. cit., p. 142—143, 162—164, 243—252, 277—278, 294—295.

PLĂȚILE ÎNTRE UNITĂȚILE SOCIALISTE

(Urmare din pag. 12)

rile de lucrări sau prestările de servicii. De asemenea, s-a mai reglementat dreptul titularilor de cont de a putea solicita, în cadrul termenului legal de prescripție, rectificarea omisiunilor sau erorilor apărute în extrasele de cont și după expirarea celor 10 zile în care respectivii sînt obligați să verifice temeinicia operațiilor înregistrate în conturi.

În scopul asigurării unui circuit direct al documentelor și accelerării plăților între unitățile socialiste, noile norme prevăd **folosirea cu prioritate a instrumentelor emise din inițiativa plătitorilor.** În legătură cu aceasta este de arătat că — pentru a se asigura un control riguros asupra datei primirii de la furnizor a dispozițiilor de plată cu factură, ce se remit direct acestuia și respectiv pentru asigurarea încasării într-un termen cît mai scurt a contravalorii mărfurilor livrate — s-a prevăzut posibilitatea ca remiterea documentelor să se facă prin scrisori recomandate cu confirmare de primire. În acest mod, plătitorul va trebui să efectueze plata imediat după recepție, furnizorul avînd un mijloc de control asupra datei primirii documentelor, care poate fi utilizat și pentru pretinderea de penalități în cazul că se ajunge la litigii la arbitraj.

Mai semnalăm faptul că în activitatea de investiții se menține decontarea la cererea furnizorului, prin instrumente care se supun acceptării pentru lucrările de construcții-montaj executate și pentru utilajele, mașinile și instalațiile tehnologice livrate.

Reține, de asemenea, atenția măsura de interzicere a folosirii cecurilor din carnete cu și fără limită de sumă pentru achitarea borderourilor de mandate sau a mandatelor simple pentru remiteri de sume prin oficiile poștale sau pentru plata mijloacelor fixe, a obiectelor de inventar de natura mijloacelor fixe, a aprovizionărilor sau a altor cheltuieli pentru care s-a instituit controlul prealabil asupra plăților.

Economişti români din perioada interbelică despre direcţiile dezvoltării economiei (III)

BAZA de energie şi materii prime necesare dezvoltării industriei naţionale trebuie cît mai raţional utilizată, aceasta constituind o condiţie esenţială a progresului industriei noastre – fără „abundenţa" de resurse caracteristică unor economii dezvoltate – se remarca în (unele) studii şi lucrări. În acest cadru, între principiile fundamentale chemate să ghideze politica energetică a ţării erau considerate necesar să se afle „Folosirea în cele mai bune condiţiuni a resurselor de energie, pentru a trage maximum de folos pentru economia naţională" ca şi „Economisirea resurselor de energie epuizabile (erau incluse aici petrolul, gazele, etc.) pentru a forma rezerva economică a viitorului". [13])

În acelaşi sens, industria de prelucrare, practic întregul program de industrializare a ţării, aveau menirea să asigure valorificarea înaltă a bogăţiilor naţionale în condiţiile economisirii, cît mai mult posibil, a materiei prime, forţei de muncă şi capitalurilor disponibile. O contribuţie însemnată în atingerea acestui scop erau chemate să o aducă realizarea de produse „cît mai perfecţionate şi fine", precum şi utilizarea „pînă la maximum" a deşeurilor şi reziduurilor.

Desigur, asemenea idei vădind însemnătatea acordată factorului „resurse" în orientarea şi dimensionarea dezvoltării sînt mult răspîndite astăzi – firească, în forme îmbogăţite cu noi componente şi accente – în condiţiile crizei mondiale de energie şi resurse care impune modificarea însăşi a modelului fundamental de creştere economică. Chiar în pofida unor analize incomplete care le-au însoţit, formularea ideilor respective în teoria economică românească atunci cînd, în general, chiar în cele mai cunoscute şcoli de gîndire economică problemelor de „economia resurselor" li se acordă o consideraţie mai redusă în ecuaţiile dezvoltării, ne apare cu atît mai notabilă.

Consistenţa unor raţionamente economice este vădită şi de alte argumente. Între acestea faptul că obţinerea unei eficienţe economice ridicate, afirmarea industriei naţionale erau privite în strînsă legătură cu capacitatea de adaptabilitate la exigenţele tehnice şi de organizare în continuă schimbare ale timpului, cu capacitatea industriei şi economiei de a răspunde la duritatea competiţiei mondiale. Tocmai în acest sens I. N. Angelescu scria că „Cine nu merge cu timpul său este înlăturat de la viaţă şi altul îi ia locul". [14]) Deopotrivă se releva condiţionarea hotărîtoare dintre eficienţă şi dimensionarea întreprinderilor potrivit condiţiunilor şi cerinţelor de dezvoltare ale industriei naţionale. Se remarca supleţea care trebuie imprimată industrializării, faptul că aceasta era necesar să fie privită ca un proces nelimitat în timp, permeabil modificărilor şi îmbunătăţirilor în funcţie de cerinţe.

Una din problemele cărora economiştii amintiţi le-au consacrat o atenţie deosebită o reprezintă cea a constituirii resurselor financiare şi valutare necesare dezvoltării industriale. Era afirmată în acest cadru posibilitatea industrializării ţării pe baza resurselor financiare interne. Se considera că acestea ar fi putut fi amplificate în condiţiile creşterii gradului de întreprindere proprie şi sustragerii astfel a unor profituri pe care capitalul străin implicat în industria românească şi le însuşea sine die; în condiţiile eliminării unor consumuri parazitare etc. Erau privite ca esenţiale – aşa cum arăta de exemplu Mitiţă Constantinescu – utilizarea unei părţi mai ridicate din venitul naţional pentru acumulări, folosirea mai judicioasă a fondului de devize în scopul procurării unor utilaje, de experienţă tehnică şi materii prime din străinătate. Un aport însemnat la constituirea fondului de devize era chemată să-l aducă însăşi industria naţională, anvizajindu-se că strădanii deosebite erau apte să asigure realizarea pe calea exportului a unei părţi din producţia sa. Chiar Ştefan Zeletin, care concepea dezvoltarea industriei cu precădere pentru satisfacerea necesităţilor interne, nu excludea, pentru viitor, exportul de produse industriale – promovat de teoria numită a „dublei industrializări" – arătînd că acesta „nu este un gînd chiar atît de aventuros pe cît noi, cu mentalitatea noastră agrară înrădăcinată, am înclina să credem". [15])

Poziţia economiştilor neoliberali faţă de capitalul străin era delimitată, în general, de lozinca „prin noi înşine", care practic excludea acest capital din ramurile de bază ale economiei, şi pînă la teza lui Zeletin: porţi închise pentru fabricate străine dar deschise pentru capital străin şi capacităţi străine (urmînd ca ulterior capitalul străin să fie cu prudenţă preluat de propria burghezie), tezăurizînd relevînd necesitatea unui acces mai direct al industriei româneşti la tehnologiile avansate ale ţărilor occidentale. O ase-

FIŞE

Radu Florian

PROCESE SOCIALE CONTEMPORANE

1980
Editura politică
Bucureşti

● *Problematica deosebit de complexă a formelor şi metodelor de făurire a societăţii socialiste – domeniu ce încorporează zi de zi noi fapte de viaţă, noi experienţe istorice – suscită un viu interes în rîndul cercetătorilor din domeniul ştiinţelor sociale. Între autorii preocupaţi să înţeleagă fenomenele în profunzimea lor, să ofere explicaţii inedite, se numără şi* Radu Florian, *prezent în librării prin volumul recent tipărit la EDITURA POLITICĂ, „PROCESE SOCIALE CONTEMPORANE". Lucrarea cuprinde, în primele sale capitole, consideraţii mai largi privind teoria socialismului ştiinţific, dialectica dezvoltării societăţii capitaliste, privind elementele definitorii ale revoluţiei socialiste deopotrivă cu relevarea specificului înfăptuirii revoluţiei populare în România. În capitolele finale ale volumului, autorul se opreşte asupra unor procese ce caracterizează edificarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate în ţara noastră în etapa actuală.*

Tradiţii şi metode agricole moderne

● *Comentînd, în articolul „La production agricole s'accroit sans cesse" publicat în numărul 8/1980 al revistei „LA COREE D ' AUJOURD'HUI", succesele obţinute de poporul coreean în dezvoltarea agriculturii în anii construcţiei socialiste – o creştere a producţiei cerealiere de la 2 790 000 tone în anul 1949 la 9 milioane tone în 1979 – Hang Bong Tchan include, printre factorii de bază, şi orientarea realistă spre utilizarea unor metode agrotehnice adaptate condiţiilor pedoclimatice locale. În această direcţie, subliniază autorul, deopotrivă cu introducerea şi extinderea mecanizării lucrărilor agricole din această ramură de bază a economiei, agricultorii coreeni valorificînd resursele hidrologice existente, au realizat un vast sistem de irigaţii care cuprinde peste 1 500 de lacuri de acumulare şi mii de kilometri de canale de aducţiune. Totodată, au fost utilizate în practică metode care îmbină procedee tradiţionale cu descoperiri recente ale ştiinţei: cultura pe tulpini de plantă, ameliorarea seminţelor din fondul genetic local, cultura seminţelor în sere reci etc.*

Spiritul creativ – suport al eficienţei

● *Spre deosebire de numeroase domenii ale industriei în care competitivitatea este asigurată de parametri tehnici ai produselor, industria textilă, a faianţei, a prelucrării marmurei se bazează, într-o măsură mult mai însemnată, pe aspectul estetic al mărfurilor. Or, în sectoarele amintite, afirmă Claire Blandin în studiul „Les secrets de la creativité italienne" publicat în numărul din 18 septembrie a.c. al revistei „L'USINE NOUVELLE" – întreprinderile italiene deţine un loc de frunte în comparaţie cu întreprinderile similare din ţările occidentale. Ce elemente susţin o atare stare de fapt?*

Potrivit opiniei exprimate de autoare, spiritul inventiv al italienilor poate constitui una din explicaţii, dar nu singura. „Secretul" competitivităţii întreprinderilor din peninsulă ar trebui mai degrabă căutat în simbioza originală ce îi uneşte pe creatori şi producători: o disciplină a muncii în care sînt eliminaţi deopotrivă acei creatori care realizează modele noi fără a urmări o finalitate practică şi acei producători care, nereceptivi la dorinţele clienţilor, nu caută să vîndă decît ceea ce se află în fabricaţie. Totodată, afirmă C.B., acest lanţ deosebit de suplu ce

menea optică exprima interesele marii burghezii autohtone, hotărîtă să-și lărgească posibilitățile de a obține un profit cît mai ridicat. Fără îndoială că în comparație cu orientarea reacționară a celor care susțineau necesitatea pătrunderii nelimitate și necondiționate a capitalului străin în economia țării — cunoscuta politică țărănistă a „porților deschise" — orientările neoliberale răspundeau unor cerințe efective ale dezvoltării, asigurării independenței acesteia.

În întregul context al concepțiilor în discuție privind dezvoltarea industriei naționale, un accent aparte se punea pe problema asigurării forței de muncă necesară împlinirii acestui deziderat. Erau subliniate virtuțile „elementului om", apte să ofere șanse serioase de reușită acestei întreprinderi. Latura pozitivă a acestor teorii se vădea cu atît mai marcantă cu cît ele se aflau într-o strînsă confruntare cu acele teze care promovau o filozofie fatalistă asupra „inaptitudinilor" românului de a munci în industrie, arătîndu-se că, pasămi-te, „sufletul românesc, bogat în expansiuni subiective" nu posedă disponibilitățile trebuincioase, nu putea realiza disciplina necesară în acest scop.

Desigur, în tezele industrialiste amintite nu se treceau cu vederea dificultățile de natură economică sau socială pe care le comporta imperativul asigurării forței de muncă trebuincioasă dezvoltării. Pregătirea oamenilor „este cea mai grea problemă" — releva cu francheță N. P. Arcadian, „dar trebuie odată pentru totdeauna rezolvată". Pentru aceasta era solicitată intervenția statului, adaptarea corespunzătoare a sistemului de învățămînt și pregătire; posibilitățile forței de muncă autohtone de a se califica și progresa la nivelul cerințelor impuse de constituirea unei puternice industrii naționale erau condiționate de îmbinarea culturii tehnice a specialistului cu cea economică, de înlăturarea viziunii abstracte asupra problemelor, de cultivarea abilității și dezvoltarea prin pregătire a capacității profesionale a lucrătorilor *)

Trebuie făcută, desigur, precizarea că multe din ideile economiștilor burghezi la care ne referim, idei privind conținutul procesului de industrializare a României, urmăreau realizarea profitului pe seama unei politici dure, puternic antidemocratice, a exploatării crîncene a maselor muncitoare. În optica respectivă tiparul ales era, firesc, cel al capitalismului occidental. „Nici o țară nu și-a putut crea o industrie națională decît întrebuințînd în acest scop puterea politică și punînd îndărătul intereselor capitalului forța organizată a statului" — scria astfel Șt. Zeletin.[14]) Puterea politică destinată să înfăptuiască industrializarea României era, după părerea lui Zeletin, dictatura oligarhiei financiare, industrializarea urmînd a fi realizată de aceasta printr-un regim de privilegii și favoruri, toate în folosul unei oligarhii și în dauna bugetului, printr-un regim de exploatare a contribuabilului.[17]) Promotor al doctrinei reformist burgheze a solidarismului social-economic, este drept că I. N. Angelescu releva necesitatea ca în procesul de dezvoltare a industriei, burghezia să facă unele concesii claselor „de jos". Ideea respectivă era promovată însă în scopul atenuării conflictelor sociale, însăși pentru ca burghezia să nu piardă partida politică în fața maselor ce luptau pentru desființarea proprietății private, pentru socialism.

În condițiile României interbelice, relațiile sociale vădeau posibilități limitate pentru dezvoltarea economică în general și a industriei naționale în special. Burghezia încetase lupta împotriva acestor relații, considerînd — după cum arăta Lucrețiu Pătrășcanu — „menținerea neștirbită a „sfîntului drept de proprietate" drept o măsură de bună prevedere într-un timp în care lupta și gîndirea socialistă făceau atît de repede progrese".[18]) Situația concretă a României în cadrul capitalist internațional, interese ale unor cercuri conducătoare autohtone ca și imperialiste din străinătate deteriorau în și mai mare măsură posibilitățile de dezvoltare industrială, de creștere a economiei țării. Sînt elemente care explică limpede de ce idei valoroase în sprijinul industrializării naționale, care răspundeau unor cerințe obiective de progres și pentru care existau însăși condiții materiale de realizare, nu au putut prinde viață; de ce măsuri de politică economică inspirate de asemenea idei — legea privind comercializarea și controlul întreprinderilor economice ale statului, legea energiei, a minelor, etc. — s-au soldat cu rezultate limitate.

dr. Dan POPESCU

[13]) Buletinul Societății Politehnice, nr. 12/1931, p. 2356, citat după Mihai Todosia, op. cit. p. 123.

[14]) I. N. Angelescu. Problema financiară, p. 87.

[15]) Ștefan Zeletin, Burghezia română, Originea și rolul ei social, Cultura Națională, Buc. 1925, p. 77.

[16]) Șt. Zeletin, Neoliberalismul. Studii asupra istoriei și politicii burgheziei române. Ed. revistei Pagini agrare și sociale, București, 1927, pag. 120.

[17]) Idem, Frămîntările partidului liberal.

[18]) Lucrețiu Pătrășcanu, Un veac de frămîntări sociale, Ed. Politică, Buc., 1969, p. 339.

*) Vezi și Mihai Todosia, op. cit.

---

unește ideea de produsul nou este susținut de o rețea de întreprinderi mici, adesea concentrate într-un perimetru restrîns, care, pentru a supraviețui, sînt animate de un înalt spirit competitiv.

Economisirea energiei și competitivitatea

● *În contextul actualelor restricții determinate de criza energetică mondială, economisirea energiei a devenit o componentă intrinsecă a asigurării competitivității produselor — afirmă George Bickerstalfe în articolul „Managing energy conservation" publicat în numărul din august a.c. al revistei* INTERNATIONAL MANAGEMENT. *Binomul „economisire de energie — competitivitate", subliniază autorul, se cere proiectat în două planuri distincte: pe de o parte efectele substanțiale — și care, pe măsură ce avansăm în timp, devin tot mai importante — ale reducerii consumului energetic asupra costurilor de producție; pe de altă parte, afirmarea tot mai puternică a criteriului de economicitate în exploatarea produselor — cu efecte favorabile, deci, asupra beneficiarului — ca un parametru de bază al luptei concurențiale.*

Stimularea competitivității din perspectiva economiei de energie afirmă G.B., impune ca, la nivelul unei unități productive, să se elaboreze și pună în practică o strategie unitară, cuprinzătoare și, totodată, îndeajuns de detaliată pentru a permite exploatarea tuturor posibilităților, chiar și a celor aparent neînsemnate. Între elementele componente ale unei atari strategii — puse în evidență de practica unor întreprinderi americane înalt competitive — se detașează prin importanța lor: a) îmbunătățirea randamentelor energetice ale utilajelor; b) contabilizarea strictă a tuturor consumurilor pe fluxul tehnologic; c) integrarea indicatorului „consum energetic" chiar din faza proiectării produselor.

Dezbatere științifică

● *Pornind de la premisa că perspectivele turismului internațional, pe glob și în țara noastră, nu pot fi prefigurate independent de contextul economic general și, mai ales, de fenomenele ce se manifestă în principalele țări turistice, Secția turism din cadrul Institutului de economia comerțului interior și a turismului, a organizat o dezbatere cu tema „Implicațiile fenomenelor actuale din economia mondială asupra turismului internațional". La această manifestare științifică au participat specialiști din rețeaua Ministerului Turismului și de la unele institute de învățămînt superior din București.*

În cadrul dezbaterii a fost subliniată ideea potrivit căreia fenomenele economice, sociale și politice actuale și previzibile, vor acționa mai puțin asupra ansamblului mișcării turistice ca atare, cît asupra unor elemente din interiorul acesteia, și anume: asupra orientării principalelor fluxuri turistice (în acest sens manifestîndu-se tendința de creștere a ponderii turiștilor care se îndreaptă spre destinații apropiate); asupra alegerii mijloacelor de transport pentru efectuarea călătoriei (trenul cu vagoane confortabile și la o viteză sporită, urmînd să-și îmbunătățească poziția); asupra duratei sejurului într-o țară etc. Pentru România, țară cu pondere încă redusă la sosirile de turiști străini, efectele negative ale fenomenelor menționate vor putea fi depășite — potrivit celor mai multe păreri exprimate în cadrul dezbaterii —, în condițiile ridicării continue a calității prestațiilor turistice și ale aplicării de tarife competitive.

FIȘE

COEFICIENTUL VALUTAR UNITAR

(Urmare din pag. 19)

Dacă coeficientul unitar este stabilit la un nivel mult prea ridicat (R=Rh Rr), el nu are suport economic, conducînd în fapt la pierdere de efort național printr-o indezirabilă stimulare a exportului unor bunuri la care randamentele naționale sînt scăzute față de standardele internaționale. În ce privește importul, aplicarea lui R_h are efecte pernicioase care pot fi evitate numai printr-o intervenție costisitoare a organelor în drept. În lipsa unei asemenea intervenții — concretizată sub formă de subsidii și taxe — se produce o creștere artificială a prețurilor interne ale bunurilor importate [9]).

Din cele subliniate mai sus rezultă că starea diferită a lui R de R_r poate să nu își aibă originea în maniera de implementare a politicii macroeconomice de restructurare a aparatului productiv intern ; ea poate fi consecință a modului defectuos de stabilire a coeficientului. Drept urmare, în circumstanțele menționate, doar cu foarte mare aproximație se pot estima avantajele comparative [10]) statice și, mai ales, cele dinamice ale complexului național, alternativele de evoluție optimizabile.

Este situația în care costurile naționale [11]) reale nu sînt clar evidențiate de sistemul de prețuri interne, ceea ce face să se poată ajunge la un R insuficient de apropiat de Rr, deformîndu-se astfel realitățile economice.

Maniera în care adoptarea unui coeficient diferit de cel optim distorsionează imaginea costurilor comparative ale complexului național, poate fi ilustrată de următorul exemplu care, deși rudimentar prin construcție, servește scopului nostru. Pre-

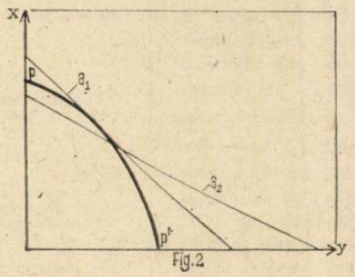

Fig.2

Fig.. 2 : **Ratele de transformare a_1 și a_2 pe plan intern și, respectiv, pe plan internațional la bunurile X și Y. Curba posibilităților de producție PP'.**

supunînd că înlăuntrul spațiului național raportul de transformare [12]) real între bunurile X și Y este de a_1, acesta din urmă va fi comparat cu corespondentul său de pe piața internațională, a_2 (fig. 2).

Dacă $a_1 > a_2$ și R =Rr în condiții ceteris paribus, complexul național ar beneficia de un avantaj relativ în producerea lui X în raport cu Y. Deci specializarea producției în favoarea lui X și valorificarea unei cantități din oferta internă a acestui bun, pe piața externă, la raportul de schimb a_2 ar aduce un cîștig complexului național. După cum se poate observa, pentru moment am lucrat cu costuri reale și un nivel optim al coeficientului unitar. Dacă însă, $R \neq R_r$ nevoia de a ține seama și de avantajele absolute devine imperativă. Spre exemplu, dacă complexul național va apare ca deținînd avantaje absolute la ambele produse (costurile naționale interne vor fi mai mici decît prețurile externe internalizate prin aplicarea lui R), datorită existenței unui Rh excesiv, se va manifesta tendința de a exporta atît X cît și Y. În mod normal, prin cunoașterea lui R_r decizia macroeconomică ar avea ca obiectiv central economia de muncă socială, realizabilă prin maximizarea avantajelor relative evidențiate de acesta. Distorsiunile provocate de aplicarea unui $R \neq Rr$ sînt amplificate cînd în analiză, în locul costurilor reale, se introduc prețuri interne nerelevante, deformîndu-se astfel și raporturile de transformare (a_2)a_1 cînd în realitate situația este inversă).

Nu trebuie totuși să absolutizăm această remarcă din urmă, mai ales dacă avem în vedere importanța pe care o prezintă pentru strategia dezvoltării economiei naționale, prefigurarea traiectoriilor de modificare a unor avantaje (dezavantaje) comparative [13]). Prin urmare, dinamizarea analizei devine de neeludat atunci cînd se pornește de la premisa că restructurarea aparatului productiv intern, în perspectiva unei modernizări continue, accelerate, oferă calea de schimbare a locului pe care îl deține economia națională în ansamblul relațiilor economice internaționale. Și-ar pierde, dintr-o asemenea perspectivă, semnificația avantajele (dezavantajele) statice ? Nicidecum. Nimănui nu-i poate fi indiferent cu ce efort cumulat — pe un segment de timp — se face trecerea la un loc nou în cadrul diviziunii internaționale a muncii. Numai prin cunoașterea profundă a situației prezente se poate anticipa și, mai ales, programa o poziție viitoare.

În relație indisolubilă cu problema identificării avantajelor relative actuale și viitoare este deci cea a modului în care prețurile interne reflectă înzestrarea cu factori a economiei naționale, condițiile de producție și de reproducție, structura cererii finale. Fără aplicarea unor prețuri corecte, utilizarea coeficientului unitar la export și import în vederea trecerii la convertibilitatea valutei naționale prezintă riscuri și inconveniente majore. Perfecționarea sistemului de prețuri constituie astfel cheia de boltă a întregii problematici de raționalizare a activității de valorificare a efortului intern pe piața externă. În acest sens credem că se înscriu preocupările constante ale organelor de resort din țara noastră, pe linia stabilirii de raporturi cît mai veridice — prin prețuri — între diversele eforturi interne. În această viziune, posibilitatea și utilitatea aplicării coeficientului unitar în perspectiva trecerii la convertibilitate, presupune determinarea în practica economică a unor prețuri care să exprime cît mai fidel consumurile socialmente determinate de muncă vie și trecută [14]).

Desigur, s-ar putea replica că nu întotdeauna existența unui sistem de prețuri adecvat este indiciul relevant pentru decidenți în ce privește recurgerea la coeficientul unitar de schimb [15]). Ajungînd la acest punct, se cuvine să subliniem că un anumit lucru îl reprezintă adoptarea coeficientului unitar la export și import (vezi și M. Kalecki în „Schiță a teoriei creșterii economiei socialiste", p. 33—36) [16]) și un altul înregistrarea unei utilități veritabile de pe urma funcționării acestuia. Este o distincție între actul subiectiv și condițiile obiective economice ce ar revendica o asemenea decizie. Admițînd că se găsește o metodologie de estimare a lui R cît mai apropiat de Rr, [17]), iar trecerea la convertibilitatea valutei naționale nu este un obiectiv proxim al politicii economice, inconvenientele legate de lipsa de relevanță a unor prețuri interne, constituie în continuare un obstacol în calea asimilării cu efecte pozitive în practică a respectivului coeficient. Avînd în vedere că probabilitatea recurgerii la o astfel de metodologie este extrem de redusă, iar asimilarea coeficientului unitar de schimb își are justificare numai ca măsură — în sfera relațiilor economice externe — integrată ansamblului de orientări privind îmbunătățirea mecanismului economic, perfecționarea sistemului de prețuri interne constituie proces-premisă al acțiunii de trecere la convertibilitate.

În spiritul argumentației noastre, utilizarea favorabilă a lui R nu poate devansa perfecționarea corespunzătoare a prețurilor bunurilor și factorilor înlăuntrul spațiului național, fiind de fapt facilitată de aceasta din urmă. O devansare ar putea avea consecințe indezirabile ; echilibrarea balanței de plăți ar fi forțată ca de altfel și trecerea la convertibilitatea valutei naționale — fie ea într-o formă specifică.

---

[9]) Dacă R < R_r are loc deflaționarea (subestimarea) prețurilor bunurilor importate, deci în ambele cazuri includerea lor în circuitul intern prin ignorarea costurilor reale de obținere pe piața externă.

[10]) Referindu-se la măsurarea eficienței economice a comerțului exterior prin considerarea costurilor comparative, Em. Dobrescu arată că „...important este, după părerea noastră, nu a repudia costurile comparate, ci a depăși limitele acestei categorii, care suferă de unilateralitate (avînd ca obiect grupe de mărfuri determinate) și de abordare statică...". Op. citate, p. 170.

— opinii similare sînt susținute și de colectivul de cercetători de la Institutul de Economie Mondială în lucrarea „Eficiența economică a comerțului exterior", Ed. Politică, 1975 față de luarea în considerație a costurilor comparative în procesul de structurare a economiei naționale.

[11]) După Em. Dobrescu, „costul național reprezintă plata forței de muncă utilizate în întreaga economie națională pentru producerea bunului dat", Op. citate, p. 346. În părerea noastră, această definiție ridică automat problema comparării eforturilor individuale, a cărei soluționare rămîne încă deschisă.

[12]) Fiind dat de prețurile (costurile) reale ale celor două bunuri, el exprimă opțiunea făcută în cadrul economiei naționale privind structura producției în condițiile existenței unui anumit stoc de factori de producție. Dealtfel, curba posibilităților de producție PP' arată tocmai alternativele de valorificare cu maximum de eficacitate a totalității resurselor disponibile. O tratare teoretică largă a acestor probleme face Aurel Iancu în „Eficiența Economică Maximă", Ed. Politică, 1972, p. 46—120.

[13]) În acest sens vezi și articolul autorului „Cu privire la teoria comerțului internațional", Tribuna Studentului Economist, nr. 6—7/1974.

[14]) Sîntem de opinia că coeficientul unitar precizat de Em. Dobrescu în lucrarea citată, p. 171, reprezentînd „costul intern al factorilor de producție pentru realizarea unității valutare la export" (K) $K = \frac{\sum e_i C_i}{E_x}$ nu oferă puncte de sprijin suplimentare deoarece are la bază o incertitudine : evaluarea comparativă a factorului „numitor comun", munca. E_x = exportul total pe economie exprimat în valută ; e_i = partea din produsul final al ramurii i destinată exportului ; C_i = costul național al producției în ramura i.

[15]) Mai cu seamă atunci cînd estimarea lui R nu este legată de observarea mișcării prețurilor.

[16]) Ed. Științifică, 1972.

[17]) Ipoteză prezumțioasă dacă se are în vedere că Rr nu este cunoscut, ci numai presupus.

Sesiunea anuală a F. M. I. şi a Băncii Mondiale

Sub semnul agravării crizei şi al adîncirii decalajelor economice dintre state

CA ÎN FIECARE TOAMNĂ de 33 ani încoace, zilele trecute s-au desfăşurat la Washington sesiunile anuale reunite ale Fondului Monetar Internaţional (F.M.I.) şi Băncii Internaţionale pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare (B.I.R.D.), denumită şi Banca Mondială, cele două organisme specializate ale O.N.U. care domină peisajul, atît de contradictoriu şi controversat, al marii finanţe internaţionale. Întrunind 141 de state, concentrînd fonduri de peste 100 de miliarde dolari, beneficiind de cea mai vastă experienţă în materie de finanţare internaţională, aceste organisme îndeplinesc un rol de cea mai mare importanţă în rezolvarea unor probleme vitale pentru omenirea contemporană.

Pentru cele cîteva mii de participanţi, sesiunile anuale devin prilejul unor ample dezbateri, pe baza documentelor difuzate în prealabil de cel două organisme, cu privire la activitatea lor trecută şi la perspectivele finanţării internaţionale.

Pe ordinea de zi a sesiunilor sînt înscrise întotdeauna trei teme principale de discuţie : (a) situaţia economică mondială, (b) reglementarea, supravegherea şi sprijinirea prin credite a raporturilor monetare dintre state, sintetizate în balanţa plăţilor (domeniul de activitate al F.M.I.) şi (c) asistenţa financiară pentru dezvoltare (domeniul de activitate al B.I.R.D.).

Ordinea de zi a sesiunii din 1980 nu s-a abătut de la această tematică tradiţională. Pe schema ei stereotipă, evenimentele din fiecare an pun însă acele accente care definesc o anumită configuraţie a fenomenelor economice şi o comportare corespunzătoare a factorilor financiari. Sesiunea din acest an şi-a desfăşurat lucrările sub semnul dezechilibrelor crescînde provocate de actuala ordine economică internaţională a capitalismului, indiferent dacă ele se numesc criza economică, criza energetică, alimentară, a materiilor prime, monetară sau a mediului înconjurător, precum şi al încheierii fără rezultate a sesiunii speciale a O.N.U. consacrată înlocuirii acestei ordini cu o nouă ordine mai bună.

O evoluţie descurajantă a economiei mondiale

RAPOARTELE F.M.I. şi B.I.R.D. care au fost supuse dezbaterii în sesiunea din acest an şi care au fost apreciate în general pozitiv, arată că între începutul anului 1979 şi mijlocul anului 1980, situaţia economiei mondiale a fost caracterizată prin trei factori negativi : inflaţia în curs de accelerare, scăderea accentuată a ritmului de dezvoltare a producţiei în ţările industrializate, care ameninţă să oprească expansiunea economiei mondiale şi să ducă la o nouă escaladare a crizei economice, însoţită de creşterea proporţiilor şomajului, şi marile excedente şi deficite ale balanţei plăţilor curente a multor ţări, ceea ce dă loc la îngrijorări serioase cu privire la capacitatea acestora, îndeosebi a ţărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, de a găsi soluţii convenabile de echilibrare a acestei balanţe.

Simţind nevoia unei contraponderi, rapoartele menţionează şi unele aspecte favorabile. Astfel, se consideră că efectele secundare ale preţurilor de import mai ridicate nu au pătruns încă în structura costurilor interne şi a veniturilor. Încetinirea activităţii economice ar fi avut, după părerea experţilor F.M.I., şi un efect favorabil, în sensul că a contribuit la frînarea ascensiunii preţurilor. Reciclarea fondurilor excedentare ale ţărilor exportatoare de petrol spre ţările cu mari deficite nu a mai avut loc în condiţii de mare competiţie între ţările industrializate şi cele în curs de dezvoltare. De asemenea, cursurile valutare ale principalelor monede n-au mai prezentat probleme dificile, deşi modificările de curs ale cîtorva din monedele principale au fost substanţiale.

Rapoartele afirmă că **ritmul ridicat al inflaţiei** din ţările industrializate se datoreşte unui număr de factori care au acţionat de-a lungul mai multor ani, principalul fiind politica monetară şi fiscală expansionistă a celor mai puternice state capitaliste, în condiţii obiective foarte dificile.

Încetinirea activităţii economice, arată rapoartele, este limpede : o creştere de circa 4% anual după recesiunea din 1975, o previziune de circa 1% pentru 1980, îndeosebi din cauza scăderii ciclice a activităţii economice din S.U.A., iar pentru 1981 se prevede o situaţie similară. **Posibilitatea unei noi recesiuni internaţionale** — adaugă experţii celor două organisme **— nu este exclusă.**

Balanţele plăţilor curente ale ţărilor exportatoare de petrol ca grup vor avea un excedent de circa 115 miliarde dolari în 1980, comparativ cu 68 miliarde în 1979 şi cu numai 5 miliarde în 1978. Între timp, balanţele plăţilor curente ale ţărilor industrializate au avut în total un excedent de 33 miliarde dolari în 1978, un deficit de 10 miliarde în 1979, iar pentru 1980 se estimează un deficit de peste 50 miliarde. Cît priveşte ţările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol, acestea au înregistrat un deficit de 36 miliarde dolari în 1978, de 53 miliarde în 1979 şi unul de circa 70 miliarde în 1980, iar pentru 1981 se prevede un deficit considerabil mai ridicat.

Datoriile externe ale multor ţări în curs de dezvoltare sînt de pe acum extrem de mari, iar capacitatea unora dintre acestea de a suporta costurile unor datorii şi mai mari este cu un semn de întrebare. În acelaşi timp, considerente de prudenţă determină băncile particulare să nu mai continue în acelaşi ritm politica de creditare a ţărilor în curs de dezvoltare. Din această cauză, se arată în raportul F.M.I., a fost iniţiată studierea posibilităţilor de facilitare a mişcării de fonduri spre ţările care nu au acces suficient la sursele particulare, adică la pieţele de capital.

Unul din principalii factori care au determinat actuala situaţie a economiei mondiale l-a constituit **influenţa creşterii preţurilor petrolului** din 1979 şi 1980. Preţul mediu al petrolului a fost majorat între 1978 şi 1980 cu circa 18,50 dolari pe baril (de la circa 13 la 31,25 dolari barilul), ceea ce înseamnă o majorare de circa 190 miliarde dolari a încasărilor din export ale ţărilor exportatoare de petrol, adică un spor de circa 155 miliarde dolari al facturii petroliere a ţărilor industriale şi de circa 35 miliarde a ţărilor în curs de dezvoltare net importatoare de petrol. Aceste mari fluxuri sînt, potrivit rapoartelor citate, principalele răspunzătoare de dezechilibrele de balanţă arătate mai sus. Influenţa directă a creşterii preţurilor la petrol asupra celorlalte preţuri este estimată la 4,5%, implicînd o creştere anuală a inflaţiei de 2,25%.

Din păcate, deşi eforturile de conservare a energiei, îndeosebi a petrolului, şi de accelerare a investiţiilor pentru diversificarea producţiei de energie constituie imperative de prim ordin, ele sînt de abia într-un stadiu incipient, din cauza insuficienţei stimulentelor şi a problemelor de mediu, provocate de sursele alternative de energie. Întrucît este vorba despre mari investiţii, soluţiile de perspectivă trebuie, dealtfel, să se bazeze pe o evaluare atentă a costurilor şi riscurilor.

Evoluţia comerţului mondial din 1978 încoace indică mari modificări ale preţurilor şi condiţiilor de schimb, asociate cu o expansiune moderată în 1979 şi cu semne de încetinire în 1980. Creşterea medie a preţurilor de comerţ exterior (valori pe unitate) între 1978—1979 a fost de circa 18,6% în dolari şi 15% în D.S.T., iar în 1980 au loc creşteri şi mai mari.

Ca urmare în primul rînd a creşterii preţurilor, valoarea totală a comerţului mondial a sporit în 1979 mai mult decît în oricare an din 1974 încoace. În 1979, preţurile materiilor prime (exceptînd petrolul) au crescut ceva mai mult decît cele ale bunurilor industriale, dar nu suficient pentru a preveni deteriorarea cu 2,5% a condiţiilor de schimb ale ţărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol.

Deşi creşterea valorică a comerţului mondial în 1978—1979, a fost determinată în primul rînd de mişcările de preţuri, creşterea volumului a fost cea mai puternică din 1976 încoace : 6,5% în comparaţie cu 5—5,5% în anii precedenţi. Nu trebuie însă uitat că în perioada de zece ani care a expirat în 1972, creşterea medie anuală a volumului comerţului mondial a fost de 9%.

Previziunile pe 1980 şi 1981 sînt pesimiste. Pentru 1980 se aşteaptă o creştere zero a volumului comerţului mondial, dacă nu chiar o scădere. Această perspectivă descurajantă este determinată de recesiunea din S.U.A. şi de reducerea probabilă a cererii globale de import a celorlalte ţări industrializate. Singurele cereri de import care se aşteaptă să rămînă masive sînt cele ale ţărilor exportatoare de petrol.

În ce priveşte **balanţele plăţilor curente,** principala contrapartidă a creşterii excedentului în ţările exportatoare de petrol

a constituit-o trecerea de la excedent la deficit a balanței țărilor industrializate care sînt primii importatori de petrol, iar pentru 1980 se așteaptă în continuare o deteriorare substanțială. Balanțele țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol s-au echilibrat printr-un import masiv de capital în condiții deosebit de spoliatoare.

Deși țările industrializate suportă cea mai mare parte din deficitul creat prin creșterea excedentului de balanță al țărilor exportatoare de petrol, capacitatea lor de a face față deteriorării pozițiilor externe este mult mai mare decît aceea a țărilor mai slabe pentru două motive : sînt mai bogate, iar fondurile excedentare ale țărilor exportatoare de petrol sînt plasate inițial, pentru un timp, în instituții financiare și pe piețe tocmai în țările industrializate, ceea ce înseamnă că acestea nu întîmpină dificultăți prea mari în finanțarea deficitelor lor de balanță. Este însă adevărat, adaugă rapoartele, că în ultima vreme, fluxul de capital și de fonduri de rezervă provenind din țările exportatoare de petrol nu s-a îndreptat spre toate țările industrializate, ci spre cîteva centre financiare mai importante.

Cu privire la **cursurile valutare**, rapoartele menționează că în perioada de la criza din octombrie 1978, principalele valute s-au caracterizat printr-o stabilitate remarcabilă, deși nu neîntreruptă. Excepție au făcut lira sterlină, care s-a repreciat cu circa 19% din noiembrie 1978 pînă la mijlocul lui iulie 1980, și yenul japonez care inițial s-a depreciat, pentru a recîștiga teren apreciabil în ultimele trei luni.

Luna octombrie 1978 apare ca o cotitură pentru cursurile valutare ale principalelor monede. Pentru dolarul S.U.A. și canadian, precum și pentru lira italiană, ea a marcat trecerea de la o perioadă îndelungată de depreciere la una de mișcări ușoare, ascendente și descendente. La mijlocul lui iulie 1980, fiecare din aceste monede se afla la o distanță de circa 2% de nivelul lunii noiembrie 1978, în timp ce diferența de curs dintre ianuarie 1977 și noiembrie 1978 a fost de 10—18% (în sensul deprecierii). Pentru lira sterlină, tendința anterioară și posterioară lui octombrie 1978 a fost inversă : doi ani de stabilitate relativă, urmată de reprecierea arătată înainte. În ce privește yenul, contrastul dintre cele două perioade este și mai frapant : deprecierea din cele 17 luni care au precedat lui aprilie 1980 a premers unei reprecieri de circa 50% în 1977 și primele zece luni din 1978. Numai francul francez și marca vest-germană au avut din octombrie 1978 încoace o tendință constantă : o repreciere lentă a mărcii și un curs virtual neschimbat al francului francez.

Ceea ce remarcă rapoartele este stabilitatea relativă a dolarului S.U.A. Climatul îmbunătățit al piețelor valutare se datorește și intervențiilor substanțiale care au fost necesare pentru evitarea unor fluctuații prea supărătoare. La aceasta se adaugă intrarea în vigoare, în martie 1979, a sistemului monetar vest-european care pînă în prezent a funcționat fără prea mari eforturi din partea țărilor membre (cu o ajustare a cursurilor în ultimele luni ale lui 1979).

Deficite crescînde, finanțate cu tot mai mari eforturi

UN CAPITOL SEMNIFICATIV al raportului F.M.I. îl constituie analiza modului în care țările în curs de dezvoltare nepetroliere și-au acoperit deficitul balanței plăților curente. Întregul grup al acestor țări și-a acoperit acest deficit din trei surse : împrumuturi externe (între 1978 și 1979 o creștere de 14 miliarde dolari, ajungînd la un total de 33,5 miliarde) ; fluxuri de fonduri care nu generează datorii (în total 19 miliarde în 1979, îndeosebi investiții și transferuri) și reduceri de rezerve valutare proprii, de la o reducere de 18 miliarde în 1978, la una de 11 miliarde dolari în 1979. Pentru 1980 se prevede o nouă creștere de mărime similară a împrumuturilor nete și o nouă reducere a acumulării de rezerve.

Finanțarea deficitului balanței plăților curente a țărilor în curs de dezvoltare nepetroliere

1973—1979, în miliarde de dolari

	1973	1975	1977	1978	1979
Deficit total	11,5	45,9	28,6	35,8	52,9
Acoperirea deficitului *) prin :					
— împrumuturi externe	1,7	34,2	14,2	19,6	33,5
— reducerea rezervelor valutare proprii	—9,3	2,0	—11,9	—18,2	—11,0

*) Restul deficitului se acoperă prin investiții directe, drepturi speciale de tragere etc.

În condițiile actuale de pe plan internațional, un număr tot mai mare de state vor fi confruntate cu problemele financiare inerente scurtării termenelor de plată și creșterii dobînzilor, care au provocat o ascensiune periculoasă a serviciului datoriei. Îndeosebi statele cu venituri reduse vor avea mari dificultăți din acest punct de vedere. Faptul că o proporție crescîndă din deficitul total al balanței plăților curente este acoperit prin împrumuturi externe (15% din 1973, 50% în 1977, 63% în 1979) denotă pe de o parte lipsa tot mai acută a altor posibilități mai avantajoase de echilibrare a balanței plăților, iar, pe de altă parte, înglodarea progresivă a țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol în datorii față de străinătate, care nu o dată au fost contractate în condiții cămătărești.

Ritmul progresiv al împrumuturilor pe termen lung contractate de țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol s-a reflectat în umflarea crescîndă a **volumului global al datoriei publice și al datoriei garantate de stat**, enormă și fără aceste adaosuri recente. Aceste datorii luate împreună se apropiau de 250 miliarde de dolari la sfîrșitul anului 1979 și vor crește fără îndoială cu cîteva zeci de miliarde la sfîrșitul anului 1980. Însăși cifra de la sfîrșitul lui 1979 era de două ori mai mare decît aceea de la sfîrșitul lui 1975 și de peste trei ori mai mare decît aceea de la sfîrșitul lui 1973.

Ce înseamnă aceste cifre comparativ cu puterea economică a țărilor în cauză ? Datoria de plată reprezenta circa 70% din exportul de bunuri și servicii în 1973, 76% în 1975 și 80% în 1979. Pentru țările cu venituri mici, povara datoriei este mult mai mare : în anii 1978 și 1979, proporția dintre datoria de plată și export a fost de aproape 200%, o proporție exorbitantă.

În deceniul 70 s-au produs schimbări îngrijorătoare nu numai din punct de vedere cantitativ, ci și calitativ, adică al structurii datoriei. O proporție tot mai mare din această datorie a fost contractată de țările în curs de dezvoltare pe piața capitalului, deci față de capitaliștii particulari, și una tot mai mică față de creditorii oficiali. În timp ce în 1973, proporția datoriei contractate la particulari a fost de ceva mai mult de o treime din totalul datoriei, în 1979 ea a fost de aproape 50%. Chiar dacă unele considerente ale furnizorilor de fonduri cu privire la solvabilitatea unor țări în curs de dezvoltare vor frîna sau opri această tendință, capitalul particular va continua să aibă un rol important în finanțarea dezvoltării.

Este știut că împrumuturile pe piețele de capital poartă o dobîndă mai mare și au termene mai apropiate, astfel încît tendința de trecere de la împrumuturile din surse oficiale la împrumuturile din surse particulare, specifică deceniului 70, a însemnat practic plăți apreciabil mai mari pentru dobîndă și pentru ratele scadente, independent de creșterea generală a dobînzilor. Cu începere din 1977, atît plățile în contul dobînzilor, cît și cele în contul amortizării datoriei au crescut abrupt în cazul țărilor cu venituri mici.

În condițiile internaționale care sînt de așteptat în viitorul apropiat, un număr tot mai mare de țări vor fi confruntate cu dificultățile provocate de scurtarea termenelor de plată și ascensiunea dobînzilor. Avînd în vedere că aceste țări nu dispun de posibilități interne de a absorbi o creștere în continuare a poverii serviciului datoriei, viitorul apare grevat de probleme de o deosebită gravitate.

Sprijin insuficient din partea organismelor internaționale

MAI MULT CA ORICÎND, sesiunea din 1980 a F.M.I. — B.I.R.D. a lăsat să se întrevadă nemulțumiri ale unor țări în ce privește activitatea acestor organisme.

În ce privește F.M.I., este știut că funcțiile lui de reglementare și disciplinare a relațiilor monetare dintre statele membre s-au redus odată cu lichidarea sistemului monetar internațional de la Bretton Woods, cu întreruperea în 1974 a lucrărilor de reformă a acestui sistem și cu a doua modificare a statutului F.M.I., prin care statele membre au fost autorizate să adopte regimul valutar care le convine, inclusiv flotarea cursurilor valutare. Din această cauză, în ultimii ani accentul a căzut pe cealaltă funcție a Fondului, aceea de acordare de sprijin financiar țărilor care înregistrează deficite temporare ale balanței plăților curente.

Avînd în vedere frecvența acestor deficite, ca urmare a condițiilor de criză în care se desfășoară relațiile economice internaționale, este firesc ca statele, îndeosebi cele în curs de dezvoltare, să solicite tot mai des sprijinul F.M.I. La rîndul său, acest organism a luat măsuri pentru întărirea rolului încredințat de statut privitor la acordarea de asistență financiară directă pentru echilibrarea balanței plăților. O primă măsură a constat în adoptarea unei rezoluții în decembrie 1978 de creștere a capitalului F.M.I. cu 50%, de la 39 miliarde D.S.T., la 58,5 miliarde. A doua măsură a fost aceea privitoare la o nouă alocare de D.S.T., prima din 1972 încoace. Timp de trei ani, începînd din 1979, țările membre vor bene-

dr. Costin C. KIRIȚESCU

(Continuare în pag. 29)

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Extinderea folosirii inlocuitorilor zahărului

Potrivit aprecierilor Departamentului agriculturii al S.U.A. siropul de porumb cu conținut ridicat de fructoză a ajuns de la 1,6 mil. t în 1978 la o producție de 1,9 mil. t anul trecut în Statele Unite. Consumul total al S.U.A. de înlocuitori pe bază de porumb ai zahărului a fost anul trecut de 3,7 mil. t față de 3,4 mil. t în 1978. Acestor înlocuitori le revine aproape 30 la sută din consumul național de produse de îndulcit, iar zahărului rafinat — 70 la sută. Anul trecut, 49 la sută din consumul de înlocuitori de zahăr din porumb a revenit siropului cu conținut mare de glucoză, 41 la sută siropului cu conținut ridicat de fructoză și 10 la sută dextrozei. Se estimează că în următorii doi ani ponderea siropului cu conținut ridicat de fructoză va depăși 50 la sută.

În prezent, afirmă sursa citată, se construiesc noi capacități pentru obținerea de sirop de porumb, întreprinderile producătoare fiind actualmente în imposibilitatea satisfacerii cererii, în special la siropul cu conținut mare de fructoză. Capacitățile medii anuale pentru obținerea înlocuitorilor sînt estimate la 2-2,3 mil. t.

O.C.D.E.: menținerea recesiunii

Studiul anual al O.C.D.E. referitor la situația economică actuală a țărilor membre relevă faptul că, în condițiile menținerii fenomenelor recesioniste, produsul național total va fi, pe ansamblu, în acest an cu cel mult 1 la sută superior anului trecut iar creșterea anticipată pentru 1981 este de sub 2 la sută. Pentru anul în curs se așteaptă niveluri scăzute și chiar reduceri ale investițiilor în construcții, ale puterii de cumpărare și ale investițiilor în străinătate.

Rata șomajului pe ansamblul țărilor O.C.D.E. a înregistrat o medie de 6 la sută în trimestrul II 1980 — față de 5-5,5 la sută în ultimii doi ani și jumătate — cu creșteri ușor de prevăzut pentru perioada următoare.

Creșterea prețurilor se așteaptă să ajungă la 13 la sută în 1980, sperîndu-se ca în anul viitor cifra corespunzătoare să nu depășească 9 la sută. Nici comerțul exterior nu va rămîne neinfluențat de efectele recesiunii: dacă pentru anul în curs creșterea totală ajunge la 4 la sută, în 1981 se pare că această cifră nu va mai putea fi atinsă.

Referitor la situația balanțelor de plăți, previziunile indică deficite în creștere în cazul țărilor din O.C.D.E. și excedente majorate pentru țările exportatoare de petrol, în condițiile în care creșterile la prețul petrolului previzibile pentru anul viitor vor aduce acestora din urmă beneficii suplimentare însemnate, fără ameliorări sensibile în ceea ce privește reciclarea petrodolarilor.

Soldul balanțelor de plăți
(mrd. dolari S.U.A.)

	1979 (estimări)	1980 (previziuni)	1981 (previziuni)
Total O.C.D.E.	— 39	— 91	— 95
Alte țări dezvoltate	—	—	— 3
Țări exportatoare de petrol	+ 67	+ 149	+ 174
Ț.i.c.d. importatoare de petrol	— 32	— 66	— 89

Programe de dezvoltare

R.D.P. Laos: Construirea treptată a unei noi structuri economice

CEA MAI tînără republică socialistă din sud-estul continentului asiatic, Republica Democrată Populară Laos depune eforturi susținute pentru valorificarea resurselor naturale ale țării (vaste întinderi de păduri, cu specii exotice care asigură aproximativ o treime din export, o gamă variată de rezerve de minereuri de fier, potasiu, cositor și un potențial ridicat de hidroenergie).

Politica economică de dezvoltare promovată de actualul guvern în concordanță cu obiectivele generale ale planului trienal (1978—1980) este ilustrată și de structura bugetului pe 1979, ponderea principală (60%) în cadrul cheltuielilor ocupînd-o alocațiile destinate „dezvoltării multilaterale și creării bazelor necesare construirii treptate a unei noi structuri economice", de tip „industrial-agrar-silvică".

Dezvoltarea sectorului industrial (a cărui structură este constituită în principal din prelucrarea inferioară a lemnului, industria textilă, băuturi, țigări, cherestea, placaj, alături de materii prime, cum ar fi cositor și cafea) este afectată de lipsa de ehnologie, materii prime, fonduri financiare și personal calificat. Ca începuturi modeste au fost construite o topitorie, cîteva fabrici de cherestea și a fost începută construcția la o țesătorie, o fabrică de cărămizi (la Oudomasy), o fabrică de oxigen (la Vientianne). S-a încheiat, totodată, a doua etapă a construirii digului și hidrocentralei de la Ham Ngum, care va permite creșterea producției de energie electrică de la 30 mii kW la 100 mii kW și irigarea a circa 130 mii ha suplimentare de terenuri agricole.

În domeniul agriculturii pe ordinea priorităților figurează extinderea suprafețelor irigate și organizarea țărănimii în cooperative agricole (în număr de 300 în prezent) guvernul prevăzînd o serie de măsuri în vederea stimulării activității și creșterii producției. Obiectivul principal îl constituie acoperirea din producție internă a necesarului de produse alimentare în viitorii, cel puțin, 3 ani.

Pași modești au început și în domeniul îmbunătățirii infrastructurii fiind construită o rețea de drumuri de 850 km și efectuate reparații pe circa 2 000 km din drumurile existente, în special unele care constituie căi la mare prin tranzit, peste teritoriul Vietnamului.

Între Republica Socialistă România și Republica Democrată Populară Laos s-au statornicit și consolidat legături de prietenie, colaborare și solidaritate. Încheiate și dezvoltate în condițiile luptei de eliberare a poporului laoțian, raporturile dintre cele două țări au cunoscut o nouă etapă după încetarea conflictului laoțian și proclamarea Republicii — relațiile cu România înregistrînd, după cum s-a evidențiat și cu ocazia întîlnirilor la nivel înalt din 1976 și 1978 (respectiv de la la București și Vientianne) un curs ascendent, cu posibilități certe de amplificare și diversificare.

Lucian PRICOP

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 29.IX — 3.X.1980 a fost caracterizată printr-o evoluție contradictorie a **dolarului S.U.A.** față de restul valutelor occidentale.

Creșterea dobînzii preferențiale „prime rate" de către principalele mari bănci nord-americane de la 13 la 14% p.a. în acest interval a influențat inițial pozitiv situația dolarului, pentru ca apoi unele critici aduse de administrația S.U.A. Sistemului Federal de Rezervă privind politica sa restrictivă (și deci dobînzi în creștere), — care ar putea periclita redresarea economiei americane după recenta recesiune — să fie interpretate ca un prim pas de oprire a creșterii dobînzilor la dolar. Ca urmare, moneda nord-americană a început să piardă din terenul cîștigat.

Yenul japonez a înregistrat o repreciere destul de accentuată față de dolar, situîndu-se la finele săptămînii la 207,25 yeni/1 dolar, cu 2,8% peste închiderea din 26.IX.1980 de 213 yeni/1 dolar. În cercurile de afaceri interesate se consideră că această mișcare a fost determinată de faptul că situația economică a Japoniei (caracterizată prin menținerea creșterii economice, concomitent cu reducerea inflației și a șomajului și prin ameliorarea balanței de plăți externe) este mai bună decît a celorlalte țări occidentale. **Francul elvețian** a beneficiat de poziția sa de valută de refugiu în situații de incertitudine pe piețele valutare, fiind tranzacționat la închiderea perioadei analizate la 1,6459 franci/1 dolar, față de 1,65 franci/1 dolar (repreciere de 0,3%). **Lira sterlină** a evoluat permanent pe o linie descendentă față de dolar, fiind cotată la închiderea din 3.X.1980 la 2,3850 dolari/1 liră, comparativ cu nivelul de 2,3940 dolari/1 liră din 26.IX.1980 (depreciere de 0,4%).

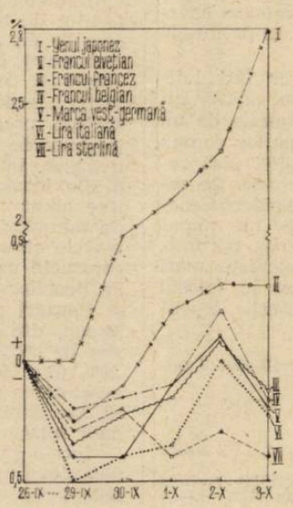

Lira italiană, sub influența evenimentelor politice cu care este confruntată în prezent Italia, s-a depreciat în relația sa cu dolarul în acest interval cu 0,3% (861,25 lire/1 dolar pe 3.X, față de 859 lire/1 dolar pe 26.IX.1980).

Anunțarea deficitului de 266 mil. D.M. al balanței globale de plăti al R.F.G. în luna august a.c., după un excedent de 1,22 miliarde dolari cu o lună în urmă, a influențat negativ situația **mărcii vest-germane**, care se situa la închiderea săptămînii la 1,81 mărci/1 dolar, cu 0,2% sub închiderea din 26.IX.1980 de 1,8065 mărci/1 dolar. Procente apropiate de depreciere au înregistrat și **francul belgian** (29,05 franci/1 dolar, față de 28,98 franci/1 dolar) și **francul francez** (4,1975 franci/1 dolar, comparativ cu 4,19 franci/1 dolar).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au avut o evoluție diferită; o creștere cu 0,5% la eurodolari (la 13,875 %), menținerea în jurul aceluiași nivel (de 8,75%) la euromărcile vest-germane și o scădere cu 0,25% (la 5,75%) la eurofrancii elvețieni.

Prețul **aurului** la Londra a evoluat permanent pe o linie descendentă, astfel că al doilea fixing din ziua de 3.X.1980 de 660,50 dolari/uncia a fost cu 38,25 dolari/uncia sub cel corespunzător din 26.IX.1980.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 29.IX — 3.X; bază: cursurile din ziua de 26.IX a.c.

Societăţile agroindustriale multinaţionale — instrument al exploatării neocolonialiste a ţărilor în curs de dezvoltare (II)

DINTRE TOATE regiunile economice ale lumii a treia, cea în care transnaţionalele ocupă locul cel mai important este America Latină. Alegerea este explicabilă dacă ţinem seama de marile întinderi de teren ce pot fi valorificate cu uşurinţă, de rezervele de forţă de muncă ieftină la sate, de diversitatea condiţiilor naturale, care favorizează dezvoltarea agriculturii, de slaba dezvoltare industrială.

După anul 1970 începe o nouă fază a pătrunderii transnaţionalelor în agricultura acestui continent, care se caracterizează prin două trăsături : a) este epoca reinvestirii unei părţi din profituri şi b) se recurge la credit local pentru a dezvolta activităţile transnaţionalelor. Totodată, acest ultim deceniu marchează importante modificări în orientarea activităţii transnaţionalelor şi anume :

a) efectuarea de noi investiţii pentru promovarea strategiilor uor produse mult solicitate pe piaţa mondială (soia, carne, fructe şi legume) ;

b) efectuarea de investiţii pentru exploatarea directă, prin punerea în valoare de noi terenuri (cazul Braziliei) ;

c) abandonarea exploatării directe a pămîntului, cum este cazul cu **Standard Fruit Co.**, (care a cedat o parte din plantaţiile sale de banane din America Centrală) şi cu **British American Tobacco** în Brazilia ;

d) trecerea la exploatarea directă agricolă, ca în cazul lui **King's Ranch** (creşterea animalelor), **Gulf and Western** (trestie de zahăr în Republica Dominicană), precum şi al altor societăţi în Amazonia (Goias şi Matto Grosso).

În aceste condiţii nu este greu de întrevăzut influenţa restrictivă pe care o are asupra dezvoltării agriculturilor naţionale din America Latină (ca din întreaga lume unde acţionează), un „model care pune accentul pe creşterea agricolă şi agroindustrială pe termen scurt, în detrimentul dezvoltării rurale pe termen mai lung" [1]).

În primul rînd, societăţile multinaţionale, concentrînd în unităţi mari cele mai bune terenuri, investiţiile, resursele financiare publice şi monopolizînd tehnologia avansată, accentuează inegalităţile tradiţionale ale sistemului funciar bazat pe binomul latifundia-minifundia.

În al doilea rînd, exploatările fiind orientate spre producerea de materii prime pentru agroindustrii şi/sau pentru export, provoacă dezechilibre pe scară regională şi pe tipuri de produse, neglijînd îndeosebi producerea de alimente de bază cu care se hrăneşte populaţia (sporirea spectaculară a producţiei de soia în Brazilia, de exemplu, nu ajută direct creşterii producţiei alimentare, soia fiind destinată cu prioritate exportului).

În al treilea rînd, dezvoltarea multinaţionalelor are însemnate efecte sociale : degradarea accentuată a agriculturii de subzistenţă, pauperizarea minifundiilor şi a ţăranilor fără teren ; migraţia masivă a acestora spre periferia marilor oraşe ; introducerea de modele de consum de mai mică valoare energetică şi nutritivă ; mărirea, adeseori, a preţurilor la produsele alimentare transformate.

Pe ansamblul economiei naţionale a diferitelor ţări latino-americane, consecinţele social-economice ale activităţii transnaţionalelor diferă de la o ţară la alta, în funcţie de un complex de condiţii specifice. Există totuşi un numitor comun şi anume chiar efectele pozitive asupra alimentaţiei sînt rezervate numai păturilor înstărite ale populaţiei urbane. De regulă însă, activitatea transnaţionalelor măreşte dependenţa economiei de piaţa externă prin sporirea importurilor nu numai de inputuri agricole, ci şi de produse agricole (grîu, porumb, lapte), importate cu cheltuieli mari, deoarece suprafeţe mari de teren sînt deturnate de la culturile alimentare în folosul celor de export. „În general această situaţie măreşte dependenţa externă a ţării şi agravează dezechilibrele interne. Apariţia de regimuri autoritare în cursul ultimului deceniu coincide, printre altele, în timp, cu alegerea unui model de creştere asociat capitalului transnaţional" [2]).

Urmările practicilor restrictive ale transnaţionalelor asupra agriculturii din ţările în curs de dezvoltare

ÎN ÎNDUSTRIILE prelucrătoare de materii prime agricole, transnaţionalele sînt instrumente de reglementare a pieţei. Integrarea pe verticală favorizează practicile restrictive, pentru că plantaţiile monopolizează cele mai bune terenuri, sursele de credit, tehnologia şi se constituie în societăţi agricole atotputernice. Controlul asupra terenurilor a permis plantaţiilor să exercite o mare influenţă asupra vieţii sociale, economice şi politice a maselor rurale.

Consecinţa imediată a extinderii culturilor de export (în cadrul plantaţiilor mai ales) este diminuarea sau, în cel mai bun caz, stagnarea disponibilităţilor alimentare pe locuitor din multe ţări în curs de dezvoltare. Astfel, în timp ce 55% din suprafaţa cultivată în Filipine este ocupată de culturi de export, controlate de societăţi străine în colaborare cu cîteva familii locale, ţăranul filipinez are la dispoziţie pentru alimentaţie numai 1 900 calorii pe zi. În Costa Rica, în timp ce, în decurs de cîţiva ani, vînzările de carne spre S.U.A., aproape s-au dublat, consumul pe locuitor s-a redus cu peste un sfert. Ţările Sahelului, în care foametea a devenit cronică, vînd Europei legume de iarnă şi carne de vită. Exportul unor importante resurse alimentare din ţările exploatate este completat de cumpărarea produselor la preţuri extrem de joase : edificator este faptul că producătorii de banane primesc numai 11,2% din preţul la care ele sînt vîndute în Europa occidentală [3]).

Deosebit de negativă este influenţa transnaţionalelor asupra dezvoltării industriale a lumii a treia, chiar şi atunci cînd este vorba de ramuri care deservesc numai agricultura. Se ştie că, în 1966, cînd în statul Bihar a izbucnit o puternică foamete, iar guvernul indian a încercat să-şi creeze o industrie proprie producătoare de îngrăşăminte chimice, guvernul american a exercitat presiuni ameninţînd cu suspendarea ajutorului alimentar, pentru ca guvernul indian să accepte ca uzinele sale să fie construite de firme americane. Acestea au importat tot echipamentul şi au ales ca materie primă amoniacul (importat din S.U.A.). Cazul nu este singular, dar arată cum, graţie practicilor restrictive ale transnaţionalelor, se ajunge la o formă de agricultură dependentă de ţările industrializate, foarte costisitoare şi care lucrează în principal pentru aceste ţări.

Deosebit de restrictive sînt condiţiile impuse în cazul transferului de tehnologie dintre ţările industrializate şi ţările în curs de dezvoltare. Lista acestora cuprinde peste 40 de practici restrictive, cum sînt : limitarea politicii şi activităţilor de cercetare şi de dezvoltare ale întreprinderii beneficiare, importurile „legate" de inputuri de echipament şi de piese de schimb, precum şi de personal de conducere, interdicţia de a importa de la terţi, limitarea accesului la noi dezvoltări tehnologice, interdicţia de a adapta tehnologia importată la condiţiile locale etc. Întinderea şi importanţa practicilor restrictive abuzive, care caracterizează acordurile privind transferul de tehnologie spre ţările lumii a treia se oglindesc în următoarele cifre : în Argentina 28%, iar în Columbia 80% din contracte cuprindeau restricţii teritoriale ; în Bolivia 83%, iar în Ecuador 79% din contracte cuprindeau restricţii teritoriale şi limitări privind cumpărările, producţia şi vînzarea ; în Mexic, din 109 contracte, proporţia pe categorii de restricţii era de 97% şi respectiv 62% ; în Mexic — de 32% şi 26% (din 251 contracte)[4]). Aceste practici abuzive contribuie la menţinerea lumii a treia în stare de subdezvoltare tehnologică, iar datorită superiorităţii tehnologice, plantaţia multinaţională înlătură cu succes producţia ţărănească naţională.

Într-o perioadă în care reforma agrară este cheia oricărei dezvoltări rurale pentru crearea unei economii independente, boicotarea oricărei încercări de reformă agrară constituie un

---

*) *Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 40 din 3 octombrie 1980*

[1]) Gonzalo Arroyo, Vers la disparition des activités rurales autonomes, Le monde diplomatique, septembre 1978.

[2]) Gonzales Arroyo, Op. cit.

[3]) Vezi Pierre Castel, Agro-bussines : le racket de la faim, Croissance des jeunes nations, mai 1978.

[4]) Vezi Franck Long, Comment les pratiques commerciales restrictives gênent la développement rural, Cérès, janvier—février 1979.

obiectiv de seamă în activitatea transnaționalelor, care menține subdezvoltarea în țările lumii a treia. Boicotarea reformei agrare se face prin cele mai perfide metode : „Agroindustria nu are nevoie de a se exprima sau de a acționa deschis contra reformei agrare. Ea compromite reformele din lumea a treia printr-un proces destul de simplu — expansiunea ultrarapidă a transnaționalelor — care se face pe tăcute de-a lungul zilelor, de-a lungul anilor. Acțiunea lor de contrareformă ține de modul în care operează multinaționalele din agroindustrie“ [5]).

Tehnicile economice și neeconomice folosite de transnaționale pentru a împiedica redistribuirea avuției impusă de reforma agrară sînt din cele mai diverse, mai ales că de cele mai multe ori, formal, transnaționalele nu se opun reformei. Ele nu numai că tolerează, dar chiar finanțează exproprierile, atunci cînd e vorba de crearea unei proprietăți medii, beneficiarii fiind numai o minoritate de țărani. Ele agreează chiar crearea (prin reformă agrară) a unor tipuri de proprietate colectivă (denumite „noi forme de proprietate funciară“), care în realitate sînt grupuri de țărani, beneficiari ai unor credite de grup, pentru că riscurile care decurg din această formă de creditare pentru bănci sînt practic reduse la zero. De asemenea, ele încurajează modelele de colonizare minoră inofensive pentru că ele afectează numai terenuri virgine, în care nici un capitalist nu are încă interes economic sau politic. Dealtfel, nici naționalizarea plantațiilor singură nu rezolvă problema : după ce Sri Lanka a naționalizat plantațiile de ceai, ea a rămas pe de-a întregul dependentă de firmele de export britanice.

Adîncirea dependenței economice a țărilor lumii a treia de societățile transnaționale este însoțită de exploatarea rapace a celor mai bogate resurse de producție agricolă, pentru a obține supraprofituri imposibil de realizat în altă parte. În felul acesta, multinaționalele reușesc ceea ce marii proprietari din agricultura țărilor subdezvoltate n-au reușit să facă : distrug capacitățile productive ale agriculturii nu în 5 sau 8 sau 12 generații, ci în decursul unei singure generații. „Eliminarea ultimelor vestigii ale unei agriculturi familiale, epuizarea accelerată a resurselor productive cu consecințe incalculabile pentru viitorul alimentației : acesta este... bilanțul societăților transnaționale care operează în sectoarele agricole ale lumii a treia“ [6]).

În aceste condiții, încă din 1945, prin Carta de la Havana s-a făcut prima încercare a comunității mondiale de a controla practicile restrictive ale transnaționalelor. Controlul amintit a devenit un obiectiv însemnat al Programului de acțiune al O.N.U. pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, în care se menționează necesitatea adoptării unui cod de conduită internațională în vederea controlării activității transnaționalelor. În aceeași ordine de idei, Declarația de la Manila, din 1976, a preconizat stabilirea de principii și de reguli echitabile pentru a controla practicile restrictive ale transnaționalelor, problemă reluată și accentuată în Rezoluția 97 (IV) a UNCTAD IV din același an.

Din păcate, majoritatea țărilor în curs de dezvoltare nu dispun de o legislație corespunzătoare pentru a bara calea practicilor restrictive ale transnaționalelor. Iar grație ineficacității legislației, aceste practici au devenit o trăsătură caracteristică a strategiei transnaționalelor, care le-a permis să se consolideze și să-și extindă puterea pe piețele internaționale.

Chiar în aceste condiții, în perioada 1950—1970, multe societăți transnaționale au fost nevoite să răspundă în fața justiției de practicile lor restrictive în agricultura lumii a treia. Cele mai vizate au fost transnaționalele din sectoarele cauciucului, lemnului, bananelor, ceaiului și zahărului, acuzate fiind de practici abuzive în domeniul fixării prețurilor, al controlului filierelor de distribuție, al acordurilor privind împărțirea piețelor și al altor forme de comportament.

Ținînd seama de toate aceste implicații, țara noastră se pronunță cu consecvență pentru realizarea unor înțelegeri corespunzătoare între țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate, între care se înscrie și viitorul cod de conduită a societăților transnaționale, care să ducă la realizarea unor raporturi noi, bazate pe egalitate și echitate, să asigure accesul, în condiții avantajoase, la tehnologiile moderne, la cuceririle științei și tehnicii, de natură să reprezinte un sprijin real pentru țările în curs de dezvoltare.

Oprea PARPALĂ

[5]) Ernest Feder, Le bloc de la contre-reforme, Cérès, nr. 68, mars-avril 1979

[6]) Ernest Feder, Op. cit.

SESIUNEA ANUALĂ A F. M. I. — B. I. R. D.

(Urmare din pag. 26)

ficia de alocări totalizînd anual cîte 4 miliarde D.S.T. In sfîrșit, a treia măsură privește introducerea în repertoriul F.M.I. a noi facilități de credit, care să înlesnească accesul țărilor la disponibilitățile financiare ale Fondului.

Este adevărat că F.M.I. a întîmpinat unele greutăți în extinderea posibilităților lui de finanțare. Astfel, majorarea capitalului, prin creșterea cotelor de participare ale membrilor, deși hotărîtă în 1978, nu a devenit nici pînă acum o realitate. În dezbaterile din cadrul sesiunii au fost recunoscute dificultățile de care se lovește F.M.I. Aceasta nu a împiedicat pe unii vorbitori să critice Fondul pentru lipsa unei adaptări mai rapide la împrejurările actuale. În afară de insuficiența mijloacelor de finanțare față de uriașele deficite ale balanței plăților curente care caracterizează actuala perioadă, o temă adusă în discuție a fost și politica Fondului față de solicitanții din lumea a treia. Această politică a fost calificată drept rigidă, chiar dură. S-au citat cazuri în care țări în curs de dezvoltare, ca Tanzania sau Jamaica, au renunțat la sprijinul F.M.I. din cauza condițiilor în care s-ar fi acordat acest sprijin. Asemenea incidente sînt regretabile într-o vreme cînd ajutorul oficial pentru dezvoltare, acordat de statele dezvoltate potrivit angajamentului luat în cadrul Deceniilor O.N.U. pentru dezvoltare, stagnează sau chiar se reduce, deși nu a atins niciodată nivelul stabilit, iar povara împrumuturilor contractate pe piața capitalurilor particulare este suportată din ce în ce mai greu de țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol.

Reprezentanții F.M.I. au replicat că deși criticile aduse au un sîmbure de adevăr, obligația acestui organism este aceea de a respecta prevederile statutare acceptate de membri și că, în caz contrar, el n-ar mai fi privit ca un for internațional chemat să aprecieze capacitatea reală de a se împrumuta a țărilor membre, ceea ce n-ar fi în interesul țărilor în curs de dezvoltare.

Această apărare poate avea și ea un sîmbure de adevăr, însă nu este mai puțin adevărat că problema acută a finanțării țărilor care duc lipsă de mijloace pentru echilibrarea balanței de plăți nu poate fi astfel soluționată.

Pentru ca sesiunea să nu se încheie fără nici un gest de recunoaștere a dificultăților existente și de schițare a unei soluții, F.M.I. a fost autorizat să identifice unele posibilități de a se împrumuta pentru a-și procura mijloacele suplimentare de finanțare.

Aproximativ aceleași aprecieri au fost făcute asupra activității Băncii mondiale care, spre deosebire de F.M.I., se ocupă exclusiv de finanțarea dezvoltării. S-a menționat insuficiența fondurilor atît ale Băncii Mondiale, cît și ale afiliatelor ei, Asociația Internațională pentru Dezvoltare și Corporația Financiară Internațională, condițiile înăsprite de acordare a împrumuturilor, devenite în cazuri tot mai frecvente aproape prohibitive, fărîmițarea fondurilor pe proiecte, în locul unei finanțări globale a dezvoltării. Singura realizare a sesiunii constă în acordul privitor la crearea unei noi instituții afiliate, destinată finanțării țărilor în curs de dezvoltare în vederea prospectării și exploatării resurselor minerale și a surselor de energie proprii.

În cursul dezbaterilor au fost abordate și alte probleme indisolubil legate de activitatea organismelor internaționale de finanțare și vitale pentru viitorul omenirii, cum ar fi adoptarea de urgență a unor măsuri de reducere a bugetelor pentru înarmări și alocarea fondurilor astfel economisite pentru finanțarea dezvoltării, sau lichidarea supraîndatorării țărilor în curs de dezvoltare, de exemplu prin anularea datoriei externe a țărilor cu un venit național sub 500—600 de dolari anual pe locuitor, prin reducerea sau reeșalonarea datoriilor, prin aducerea dobînzilor plătite de țările în curs de dezvoltare la un nivel rezonabil etc.

Sesiunile anuale ale F.M.I. — B.I.R.D. sînt menite să clarifice poziții ale participanților sau să ratifice soluții elaborate de personalul organismelor în intervalul de timp dintre sesiuni. Recenta sesiune nu a adus nimic de anvergură nici într-un sens și nici în cel de al doilea. Este și acesta un semn al marilor dificultăți pe care le întîmpină cooperarea internațională în condițiile actuale, dificultăți care s-au vădit și cu ocazia sesiunii speciale a O.N.U. consacrată noii ordini economice mondiale.

Aceste dificultăți sînt generate de atitudinea rezervată a țărilor capitaliste industrializate față de orice propunere venită din partea țărilor în curs de dezvoltare pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice internaționale. Așa cum s-a pronunțat în repetate rînduri țara noastră, numai o restructurare de fond, revoluționară, a economiei mondiale va putea rezolva multiplele și gravele probleme care s-au acumulat sub imperiul actualei ordini economice și financiare.

Şomajul în creştere

PUBLICÎND curba alăturată a evoluţiei şomajului în Franţa, în cursul acestui an, revista **L'Usine Nouvelle** semnalează creşterea — începînd din luna iunie — a numărului întreprinderilor care concediază o parte din personalul lor sau prevăd o asemenea măsură în viitorul apropiat. Numeric, această tendinţă se concretizează în sporirea cu peste 40% numai în perioada ianuarie-iulie a.c., a efectivului şomerilor din Franţa.

Printre ramurile cele mai afectate de şomaj se numără industria ceasurilor, sectorul construcţiilor, industria hîrtiei, a încălţămintei, a aparaturii electrocasnice, construcţiile de maşini ş.a. În cadrul acestora din urmă, criza din industria de automobile preocupă în mod deosebit forurile guvernamentale şi organizaţiile sindicale, numărul persoanelor care au fost sau urmează a fi concediate din ramura respectivă pînă la finele anului fiind evaluat la circa 110 mii. Evoluţii, care — după expresia revistei amintite — nu incită deloc la optimism în perspectiva imediată.

Cehoslovacia: modificări în relaţia creştere economică — consum de energie

CONFORM unor aprecieri publicate în revista **Politická ekonomie,** în deceniul următor factorul energetic va juca un rol deosebit de important în dezvoltarea economiei cehoslovace. În ultimul sfert de veac volumul energiei consumate a crescut într-un ritm mediu anual de 4%, pentru deceniul care se încheie fiind prevăzută reducerea la jumătate a acestui ritm. Măsuri ca perfecţionarea bazei productive, intensificarea proceselor de producţie, ridicarea calităţii şi a nivelului tehnic al produselor, alte măsuri de raţionalizare a producţiei au determinat o reducere cvasicontinuă a consumului resurselor primare de energie, raportat pe o unitate de venit naţional (vezi tabelul).

(modificări medii anuale, în%)

Indicatorul	1956—1960	1961—1965	1966—1970	1971—1975
Venitul naţional	+7,2	+2,0	+6.9	+5,7
Consumul de energie (pe o unitate de venit naţional)	—1,7	+2,3	—3,8	—2,6

După părerea specialiştilor, în perioada următoare o anumită încetinire a dinamicii venitului naţional va fi însoţită de sporirea consumului de energie pe o unitate de venit naţional. Printre factorii care vor determina această din urmă tendinţă figurează: chimizarea economiei cehoslovace (îndeosebi dezvoltarea petrochimiei), reconstrucţia şi dezvoltarea bazei metalurgice, creşterea parcului de automobile, extinderea construcţiilor de locuinţe, majorarea ponderii combustibililor solizi în balanţa energetică ş.a.

Ascuţirea concurenţei în industria de tractoare

PRESA OCCIDENTALĂ de specialitate relevă conjunctura dificilă pe care o străbate în prezent industria de tractoare agricole din ţările respective; sub efectul restrîngerii cererii (se evaluează că în ţările Europei occidentale — cel mai de seamă consumator de tractoare agricole din lume — numărul înmatriculărilor de maşini noi a scăzut cu 20% în semestrul I a.c., faţă de perioada corespunzătoare a anului trecut), principalele firme producătoare au şi trecut la măsuri de micşorare a volumului producţiei, de restructurare şi modernizare a acesteia, de reducere a personalului ocupat ş.a.m.d.

Concomitent, producătorii de tractoare agricole desfăşoară o gamă variată de acţiuni pentru sporirea competitivităţii produselor lor, pe direcţii cum sînt: reducerea consumului specific de carburant (calculat la volumul lucrărilor efectuat în decurs de o oră de funcţionare), „electronizarea" tabloului de comandă, modificarea structurii ofertei, îmbunătăţirea service-ului (după vînzarea tractorului) şi a aprovizionării cu piese de schimb etc.

U.R.S.S.: mobilizarea resurselor potenţiale de forţă de muncă

SEMNALÎND apariţia unor deficite de forţă de muncă în diverse ramuri de activitate şi regiuni din Uniunea Sovietică, ziarul **Pravda** sublinia recent importanţa utilizării raţionale a resurselor existente în acest domeniu. Se apreciază, astfel, că numai în muncile manuale din industrie (nelegate de deservirea maşinilor şi instalaţiilor) sînt în prezent ocupaţi circa 9 milioane de muncitori. Calculele arată că există posibilităţi reale de a reduce — îndeosebi pe calea mecanizării şi automatizării — volumul lucrărilor respective, ceea ce ar permite eliberarea, la scara întregii ţări, a 1,6 milioane de muncitori, care ar putea fi astfel îndreptaţi spre domeniile deficitare în această privinţă. Iar efectul economic obţinut prin reducerea muncilor manuale amintite este cu atît mai mare cu cît aceasta are loc în unităţi industriale amplasate în zone mai puţin valorificate încă (atingînd nivelul maxim în regiunile din Orientul Îndepărtat).

Un rol însemnat se consideră că revine, de asemenea, reducerii pierderilor cauzate de fluctuaţia forţei de muncă, domeniu în care o contribuţie crescîndă ar putea avea extinderea activităţii birourilor de plasare a braţelor de muncă. După opinia specialiştilor, asigurarea redistribuirii forţei de muncă prin asemenea birouri orăşeneşti ar determina în cincinalul următor, numai prin micşorarea fluctuaţiei, economii de 219,5 milioane de om-zile. În sfîrşit, este necesar — arată ziarul menţionat — să se stimuleze dezvoltarea industriei locale în zonele care dispun de un excedent de forţă de muncă (cum sînt regiunea economică a Asiei Centrale şi unele republici din Transcaucazia), precum şi redistribuire organizată a acesteia în favoarea zonelor în care se resimte un deficit de forţă de muncă.

CURIER

GLOSAR

Deceniul transporturilor și telecomunicațiilor în Africa

ADUNAREA GENERALĂ a O.N.U. a adoptat la sesiunea a XXXII-a din decembrie 1977 rezoluția 32/160 prin care perioada 1978—1988 a fost proclamată Deceniul transporturilor și telecomunicațiilor în Africa. Scopul inițierii acestui Deceniu este susținerea activă a pregătirii și aplicării unei strategii globale de dezvoltare a transporturilor și telecomunicațiilor pe continentul african, precum și mobilizarea mijloacelor tehnice și financiare necesare.

Comisia Economică a O.N.U. pentru Africa și-a asumat în 1979 răspunderea întocmirii, pentru prima dată, a unui raport de ansamblu privind transporturile în Africa, cuprinzînd o strategie pentru dezvoltarea unei rețele de transport integrată, pe baza respectării independenței statelor africane și a cooperării lor în domeniul transporturilor și comunicațiilor.

Principalele obiective ale acestei strategii sînt: promovarea integrării infrastructurii de transport în scopul dezvoltării schimburilor interafricane; coordonarea diferitelor sisteme de transport în vederea sporirii eficienței lor; ieșirea din starea de izolare a țărilor fără litoral și a regiunilor îndepărtate de litoral; armonizarea reglementărilor naționale și reducerea importanței barierelor fizice și nefizice în scopul unei circulații mai libere a bunurilor și persoanelor; stimularea utilizării resurselor umane și materiale locale, standardizarea rețelelor și echipamentelor de transport, însușirea tehnicilor de construcții adaptate condițiilor africane; dezvoltarea unei industrii africane în domeniul echipamentelor de transport; mobilizarea mijloacelor tehnice și financiare pentru promovarea dezvoltării și modernizării transporturilor.

Proiectele vizate în cadrul Deceniului sînt clasificate în următoarea ordine prioritară:

a) proiecte regionale; proiecte subregionale; proiecte naționale cu impact regional sau subregional.

b) proiecte vizînd țările cele mai slab dezvoltate, țări care și-au dobîndit de curînd independența, țări insulare și țări din prima linie,

c) proiecte privind celelalte țări.

Proiectele regionale și subregionale cuprind acțiuni de formare de personal, de studii și de asistență tehnică care privesc cel puțin două țări africane. Aceste proiecte, care deseori sînt neglijate în acordarea de ajutoare bilaterale sau din partea instituțiilor financiare internaționale, ar urma să devină prioritare în prima fază a Deceniului.

Proiectele naționale cu impact regional sau subregional reprezintă volumul cel mai important (70 la sută din investiții) din totalul proiectelor prevăzute pentru prima fază.

Pentru aplicarea strategiei Deceniului a fost necesară crearea de mecanisme speciale de coordonare și control atît la nivel național (guvernamental) cît și la nivel regional (prin reuniuni periodice ale miniștrilor africani ai transporturilor și telecomunicațiilor). Pentru cooperare în acest domeniu s-a creat, de asemenea, un comitet internațional de coordonare, compus din reprezentanți ai organismelor O.N.U. care se ocupă de transporturi și ai organizațiilor regionale africane, sub egida Comisiei Economice pentru Africa.

În etapa actuală țările africane își îndreaptă în primul rînd eforturile spre dezvoltarea infrastructurii rutiere și după aceea către infrastructura feroviară, portuară și aeroportuară.

Liliana RĂDULESCU
I.E.M.

Muncitori migranți

Manole Nicolae, Călărași — Raportul din acest an al Băncii Mondiale relevă că în ultimul deceniu migrația internațională a forței de muncă a drenat o parte importantă a populației active din țările mediteraniene. Astfel, 12 la sută din populația activă a Portugaliei, circa 7 la sută din cea a Marocului și 5 la sută din cea a Turciei lucra la începutul perioadei menționate în condiții grele în străinătate. Fondurile trimise în țară de muncitorii plecați în Europa occidentală în căutare de lucru deveniseră un post important al balanței de plăți a țărilor de origină. De aceea, recesiunea declanșată în Occident în 1974, antrenînd reîntoarcerea în țările lor a unei bune părți din muncitorii migranți — care sînt întotdeauna primele victime ale sporirii proporțiilor șomajului în țările dezvoltate — a exacerbat și mai mult dificultățile balanței de plăți a țărilor de origine prin diminuarea substanțială a acestei surse — devenită între timp principală — de devize.

Fenomenul migrării în căutare de lucru a populației active a unor țări mai slab dezvoltate a căpătat în ultimii ani noi direcții: un număr crescînd de muncitori provenind din Egipt, Iordania, Liban, Siria, Yemenul de Nord și de Sud ca și din alte țări din zonă și din afara ei, în total circa 2,7 milioane de oameni, lucrează în prezent în țările exportatoare de petrol din Orientul Mijlociu. Acești muncitori străini trimit în țările lor de origine circa 8 miliarde dolari pe an, ceea ce reprezintă mai mult decît fluxul asistenței pentru dezvoltare acordate acestor țări.

În același timp, se subliniază în raportul Băncii Mondiale, migrația în căutare de lucru are și ea costul ei economic, social și uman. Din cauza proporțiilor devenite excesive ale acestui fenomen, țările exportatoare de forță de muncă sînt lipsite, în unele cazuri, de pînă la 30 la sută din populația lor activă, adică de o parte considerabilă din forța lor de muncă cu o calificare, ceea ce a determinat apariția unei lipse de muncitori calificați în țările de origine, de natură să frîneze dezvoltarea lor economică și socială.

Etanol

Moise Văleanu, Călimănești — 1) Una din țările care acordă atenție utilizării etanolului drept carburant este Suedia. În această țară se consideră că spre sfîrșitul acestui deceniu s-ar putea produce circa 400 000 metri cubi de etanol obținut din sfeclă de zahăr și cereale. În acest scop se apreciază că ar trebui extinse cu circa 25 000 hectare suprafețele cultivate cu sfeclă de zahăr, iar în cazul în care recolta obținută ar fi mai mică decît cea așteptată, diferența ar putea fi acoperită cu cereale furajere sau cu cereale degradate. Costul fabricilor care prelucrează aceste materii prime pentru a se obține etanol a fost estimat la circa 1 miliard de coroane suedeze (echivalentul a 230 milioane de dolari).

Experții suedezi apreciază că producerea etanolului pe baza unor materii prime obținute în țară ar permite economisirea unei cantități destul de importante de petrol importat. În plus, etanolul amestecat cu benzina ar atrage o reducere a poluării cu plumb a mediului înconjurător.

2) Vom avea în vedere propunerile dumneavoastră, pentru care vă mulțumim.

Trenurile britanice

S. Turlescu, București — Locomotivele cu aburi au fost complet înlocuite în Anglia cu tracțiune Diesel sau electrică în anul 1966. Introducerea unor trenuri Diesel capabile să atingă viteze de 200 km pe oră, a fost realizată în această țară prin modernizarea infrastructurii feroviare existente, construită cu peste un secol în urmă (eliminarea curbelor strînse care necesitau reducerea vitezei, înlocuirea traverselor de lemn cu traverse din beton armat etc.) și nu prin construirea de noi magistrale feroviare, care ar fi costat enorm. Un asemenea tren de mare viteză circulă în prezent, de exemplu, pe linia Londra — Edinburg, de 633 km. Trenul dispune de două locomotive aerodinamice, cîte una la fiecare capăt, construite din oțel sudat, cu cabine din fibră de sticlă și material plastic, ceea ce le reduce greutatea și în consecință economisește combustibil, reducînd în același timp cheltuielile de întreținere a liniei. Locomotivele pot atinge viteza de 200 km pe oră în mai puțin de 12 secunde, avînd nevoie pentru a se opri o distanță de 1 800 m, mai mică decît în cazul altor locomotive, chiar cu viteză mai redusă. Opt vagoane, în lungime de 23 m fiecare, asigură o călătorie confortabilă celor 443 de pasageri. Ele sînt dotate cu geamuri duble, aer condiționat și un sistem de suspensie cu pernă de aer. Ușile glisante de la capetele vagoanelor sînt automate pentru a facilita transportul bagajelor.

Creșterea vitezei de circulație a trenurilor s-a dovedit a fi un mijloc important de sporire a forței de atracție a acestui vechi mijloc de transport. Analize efectuate în Anglia au arătat că numărul pasagerilor sporește cu circa 1% pentru fiecare procent de creștere a vitezei trenurilor.

„Autarhie de repliere"

I. Vlad, Tîrgoviște — Termenul de autarhie definește o politică diametral opusă aceleia de deschidere economică. O țară autarhică este deci aceea care este hotărîtă să nu mai apeleze deloc la străinătate pentru satisfacerea necesităților ei economice. Experiența arată că în condițiile actuale nu se poate realiza o autarhie absolută; de aceea este mai corect să se vorbească despre o politică autarhică decît despre o autarhie veritabilă.

Ideea de autarhie a fost în trecut sprijinită de un număr de gînditori, între care filozoful german Fichte, autor al lucrării „Statul comercial închis", apărută în 1800. Ei au legat autarhia de independență, susținînd că numai un stat care se poate izola de exterior din punct de vedere economic ar putea fi efectiv independent.

Avînd însă în vedere că nevoile unei economii moderne sînt extrem de variate, iar materiile prime și resursele energetice sînt dispersate pe glob, trecerea la o politică autarhică apare, mai ales în condițiile contemporane, extrem de dificilă, dacă nu chiar imposibilă.

Termenul de „autarhie de repliere" aparține cunoscutului economist francez François Perroux și el definește una din căile de realizare a politicii autarhice și anume reducerea activității economice și a nivelului de trai la posibilitățile interne. Un exemplu de autarhie „de repliere" l-au dat Anglia și Franța, ca urmare a crizei economice din 1929—1933. Aceste țări au considerat că pot lupta mai bine împotriva efectelor crizei dacă se închid în carapacea lor prin măsuri protecționiste severe și se limitează la resursele proprii. Nu trebuie însă să se piardă din vedere că pe atunci aceste două țări dispuneau de mari imperii coloniale, astfel încît „replierea" se opera pe teritorii uriașe și bogate în resurse.

Actuala criză economică internațională a reînviat ideea autarhică, însă sub o altă formă decît aceea cunoscută în trecut. Este vorba de realizarea unei autarhii limitate la anumite sectoare economice. De notat că asigurarea independenței energetice a unei țări nu înseamnă autarhie, nu înseamnă încetarea oricăror importuri, de exemplu de petrol, ci crearea posibilităților de a face față unor situații neprevăzute care pot apărea în domeniul energetic.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 41 din 10 octombrie 1980

— Aplicarea consecventă a principiilor democrației, ale eticii și echității socialiste **(Constantin Enache)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— În dezbatere publică

● Proiectul de lege cu privire la dezvoltarea industriei mici. Industria mică și reciclarea complexă a resurselor **(Silvia Marinescu-Pașoi, Cornel Neațu, Vasilie Bogdan)** 3

● Proiectul de lege pentru modificarea Legii de organizare și funcționare a consiliilor populare. Atribuții și responsabilități sporite în dezvoltarea economico-socială a localităților și județelor țării **(Marius Cojocaru)** 6

— Creșterea gradului de utilizare a fondurilor fixe **(Gh. Ionașcu)** 7

— Adunările generale ale oamenilor muncii pentru dezbaterea și aprobarea planului pe 1981. Trimestrul hotărîtor pentru racordarea la noile sarcini **(Dorin Constantinescu)** 8

— Orientări și cerințe prioritare în sporirea efectivelor și producției animaliere **(Nicolae David)** 9

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Elemente noi în efectuarea plăților între unitățile socialiste **(Gh. Marcu)** 11

— TIB '80. Înalta competitivitate — caracteristică a programului de export prezentat de România **(C. Mircescu)** 13

— Corelația dezvoltare — urbanizare. Condițiile de locuit, expresie a îmbunătățirii calității vieții **(Mircea Enache)** 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Maistrul și folosirea forței de muncă **(Remus Micu)** 17

— Colaborarea între maistru și normator **(Traian Dumitrescu)** 18

TEORII ● IDEI

— Prețurile interne și utilizarea coeficientului valutar unitar **(Daniel Dăianu)** 19

— Monopolurile străine — factor de frînare a dezvoltării economice în România antebelică (II) **(Vasile Bozga)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Economiști români în perioada interbelică despre direcțiile dezvoltării economiei (III) **(dr. Dan Popescu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Sesiunea anuală a F.M.I. și a Băncii Mondiale. Sub semnul agravării crizei și al adîncirii decalajelor economice dintre state **(dr. Costin C. Kiriţescu)** 25

— Tendințe — conjuncturi 27

— Societățile agroindustriale multinaționale — instrument al exploatării neocolonialiste a țărilor în curs de dezvoltare (II) **(Oprea Parpală)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Democratism, socialist ethics and equity — consistent application **(Constantin Enache)** 1

— The economic and financial mechanism : functional and efficient. New elements of the payment system between socialist units **(Gh. Marcu)** 11

— TIB '80. High competence — a characteristic of the export programme offered by Romania **(C. Mircescu)** 13

— The correlation development — urbanization — dwelling conditions, expression of the life quality improvement **(Mircea Enache)** 15

— Prices and the unique exchange rate **(Daniel Dăianu)** 19

— Foreign monopolies — obstacle to the prewar economic development in Romania (II) **(Vasile Bozga)** 20

— Schools ● trends ● economists. Romanian interwar economists on the economic development directions (III) **(Dr. Dan Popescu)** 22

— Under the sign of crisis worsening and discrepancies deepening. The I.M.F. — I.B.R.D. annual meetting **(Dr. Costin C. Kiriţescu)** 25

— The multinational agro-industrial societies — instrument of neocolonialist exploitation of the developing countries (III) **(Oprea Parpală)** 28

DANS LE NUMÉRO

— L'application conséquente des principes démocratiques, de l'éthique et de l'équité socialistes **(Constantin Enache)** 1

— Elements nouveaux dans l'éxécution des payements entre les unités socialistes **(Gh. Marcu)** 11

— La Foire Internationale de Bucarest 1980. La haute compétitivité — caractéristique du programme d'exportation présenté par la Roumanie **(C. Mircescu)** 13

— La corrélation entre le développement et l'urbanisation, comme expression de l'amélioration de la qualité de la vie **(Mircea Enache)** 15

— Le prix et l'utilisation du coefficient unique de change **(Daniel Dăianu)** 19

— Les monopoles étrangers — impédiment au développement économique de la Roumanie de l'avant-guerre (II) **(Vasile Bozga)** 20

— Ecoles ● courants ● economistes. Les économistes roumains de l'entre les deux guerres sur les directions du développement de l'économie (III) **(dr. Dan Popescu)** 22

— La session annuelle du F.M.I. et de la Banque Mondiale. Sous le signe de l'aggravation de la crise et de l'approfondissement des décalages économiques entre les Etats **(dr. Costin C. Kiriţescu)** 25

— Les sociétés agro-industrielles multinationales — instrument de l'exploitation néocoloniale des pays en voie de développement (II) **(Oprea Parpală)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Последовательное претворение в жизнь принципов демократизма, социалистической этики и справедливости **(Константин Енаке)** 1

— Новые элементы в производстве платежей между социалистическими предприятиями **(Г. Марку)** 11

— Международная Бухарестская Ярмарка '80. Высокая конкурентоспособность — характерная черта экспортной программы представленной Румынией **(К. Мирческу)** 13

— Корреляция развитие — урбанизация. Жилищные условия, выражение улучшения качества жизни **(Мирча Енаке)** 15

— Цены и использование единого валютного коэффициента **(Даниел Дэяну)** 19

— Иностранные монополии — фактор торможения экономического развития в довоенной Румынии (II) **(Василе Бозга)** 20

— Школы ● течения ● экономисты. Румынские экономисты, между первой и второй мировой войной, относительно направлений развития экономики (III) **(др. Дан Попеску)** 22

— Ежегодная сессия М.В.Ф. и М.Б.Р.Р. — Под знаком усугубления кризиса и углубления экономических разрывов между государствами **(др. Костин К. Кирицеску)** 25

— Многонациональные агропромышленные общества — орудие неоколониальной эксплуатации развивающихся стран (II) **(Опря Парпалэ)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, 70159, sectorul 1 Cont I.S.I.A.P. 645150228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București
Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

TOAMNA A SOSIT DE MULT ÎN MAGAZINELE COMERȚULUI DE STAT

Magazinele de confecții, de galanterie și raioanele respective din marile magazine universale vă oferă o bogată și modernă colecție de articole specifice sezonului de toamnă : raglane din tercot, taioare, pălării și berete, eșarfe și mănuși, umbrele simple, pliante și dublu pliante.

COMPLETAȚI-VĂ DIN TIMP GARDEROBA DE TOAMNĂ !

Nu uitați că, din punct de vedere calendaristic, toamna a început, deci ploile și frigul pot veni oricînd !

Recom

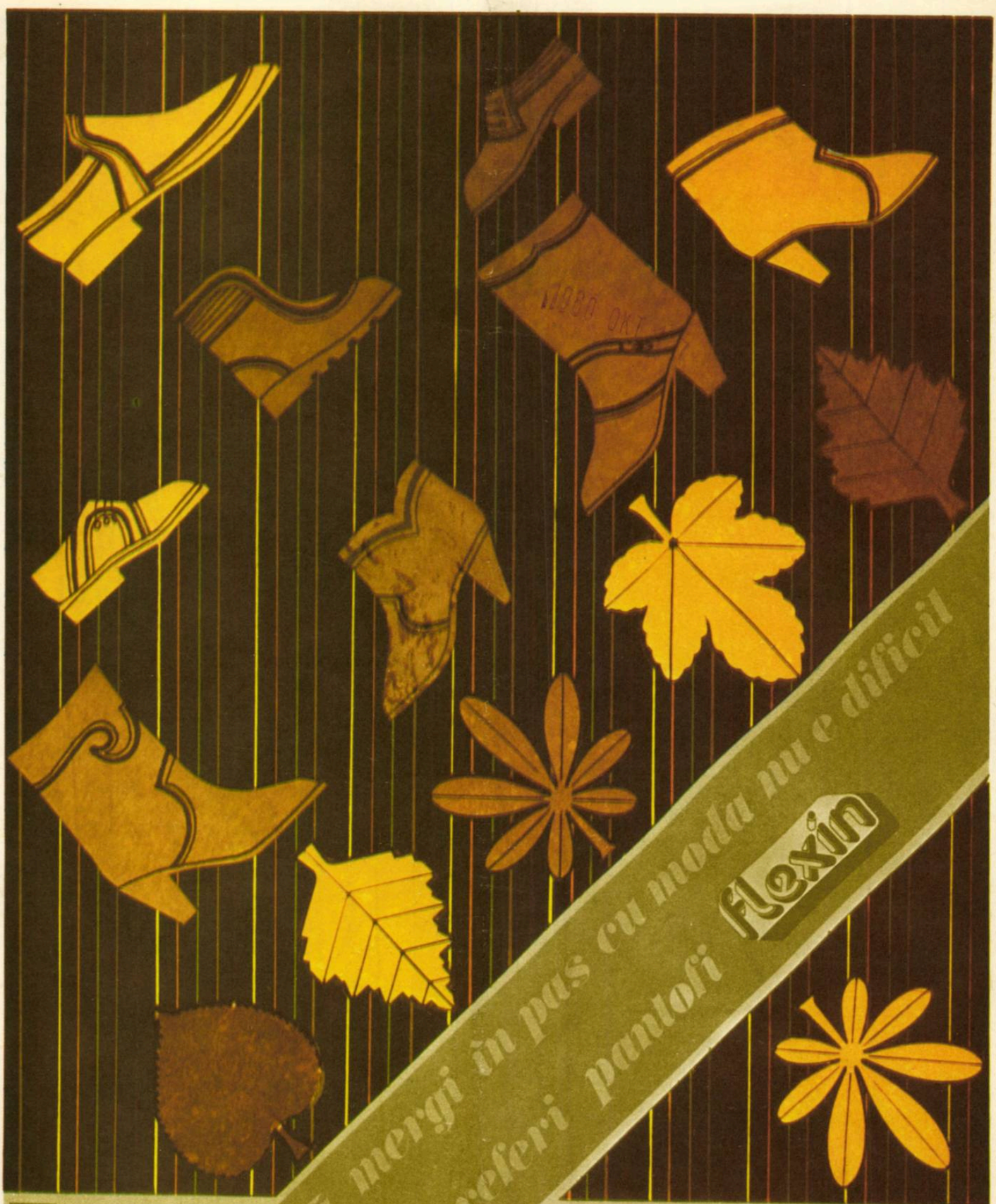

Recom

FLEXIN — încălțăminte flexibilă de calitate care oferă un grad sporit de confort ;
FLEXIN — încălțăminte modernă ;
FLEXIN — marcă a tuturor modelelor de încălțăminte cu fețe din material textil și înlocuitori de piele ;
FLEXIN — încălțăminte tratată pentru impermeabilizare sau galoșată spre a-i conferi un plus de rezistență la umiditate ;
FLEXIN — în toate magazinele de încălțăminte și la raioanele specializate ale marilor magazine universale din comerțul de stat.

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

TRANSPORTURILE

RAȚIONALITATE, OPERATIVITATE, EFICIENȚĂ

Numărul 42 ● Vineri 17 octombrie 1980

VIZITA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU LA TÎRGUL INTERNAŢIONAL BUCUREŞTI

Se vizitează platformele exterioare unde sînt expuse produse ale industriei româneşti

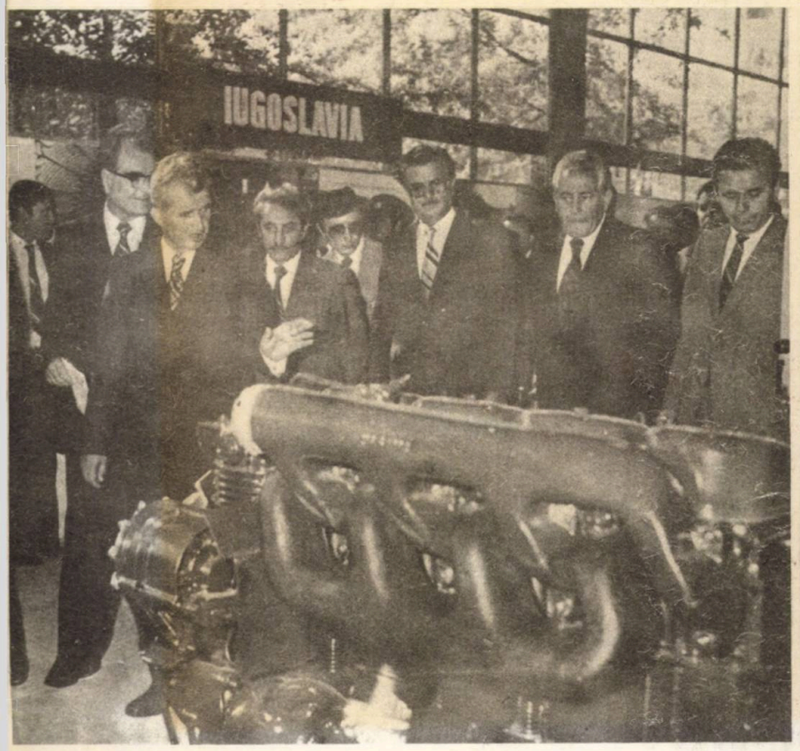

Imagini din timpul vizitei la standurile unor firme de peste hotare participante la Tîrgul internaţional Bucureşti

D 646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

VALORIFICAREA RESURSELOR MATERIALE REFOLOSIBILE

UN IMPORTANT FACTOR AL CREȘTERII ECONOMICE

„Recuperarea și refolosirea materialelor — a arătat tovarășul **Nicolae Ceaușescu — va deveni o sursă foarte importantă pentru asigurarea bazei de aprovizionare a economiei ; aceasta va reprezenta de fapt mai mult decît ne va da întreaga industrie minieră și va depăși cu mult importul de materii prime și materiale".** Dimensionînd importanța acestui factor al creșterii economice, secretarul general al partidului sublinia : **„Prin recuperarea și refolosirea materialelor, putem și trebuie să asigurăm pînă la 50 la sută și chiar peste 50 la sută din necesarul de materii prime".**

Decretele nr. 465/1979 și 146/1980, privind recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile, utilizarea și circulația ambalajelor, stabilesc obligația fiecărei unități economice socialiste de a întocmi **bilanțuri materiale**, care să aibă la bază o analiză riguroasă a rezervelor și posibilităților de utilizare rațională a materialelor. Aceste bilanțuri, care se elaborează anual, concomitent cu lucrările de fundamentare a planului de producție, trebuie să cuprindă cantitățile de materii prime și materiale ce urmează să fie introduse în procesele de fabricație, cele ce se vor introduce în procesele de fabricație, cele ce se vor regăsi în produsele fabricate, precum și cantitățile și structura resurselor materiale recuperabile. Ca instrument de planificare, control și urmărire a utilizării resurselor materiale, bilanțurile au în vedere următoarele :

— o parte cît mai mare din materialele care se folosesc să se regăsească în produsele finite ;

— stabilirea de norme și normative de recuperare, refolosire și recondiționare pentru toate categoriile de materii prime, materiale, piese și subansamble ;

— introducerea și dezvoltarea unor tehnologii adecvate pentru utilizarea materialelor refolosibile în cadrul propriei activități ;

— stabilirea cantităților ce nu pot utilizate în unitatea din care rezultă și care vor fi livrate altor unități din cadrul aceleiași centrale, sau întreprinderii județene de recuperare și valorificare ;

— stabilirea cantităților de materiale ce vor fi sortate, compactate, balotate sau ambalate, pentru a fi trimise direct unităților care produc materii prime sau materiale noi.

Sînt interzise distrugerea sau degradarea materialelor și produselor refolosibile, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. Livrarea materiilor prime, materialelor, pieselor și produselor noi se face numai pe măsura îndeplinirii de către beneficiar a obligației de recuperare a resurselor materiale refolosibile, rezultată din plan sau din normele și normativele de recuperare și refolosire.

Industria județului BRAȘOV

PREOCUPĂRI, REZULTATE, PERSPECTIVE

Județul Brașov, cu un bogat potențial economic (producția sa industrială reprezintă aproape 7% din cea a întregii țări), dispune de importante posibilități pentru a-și asigura într-o măsură crescîndă aprovizionarea tehnico-materială a unităților economice prin recuperarea și refolosirea materialelor, pentru a realiza, prin reciclare, o gamă sporită de produse, de calitate corespunzătoare.

Înțelegînd aceasta ca o îndatorire patriotică, acționînd în spiritul indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, oamenii muncii din economia județului Brașov au obținut unele rezultate demne de consemnat. După cum rezultă din Tabelul nr. 1, (pag. 2), față de planul anual de recuperare și reintroducere în producție a materialelor refolosibile, în primele 7 luni s-a realizat o proporție bună îndeosebi la fier, aluminiu, hîrtie și cartoane, anvelope auto ș.a., resursele asigurate pe această cale reprezentînd nu numai o însemnată economie valorică, ci și o diminuare a necesarului de materiale noi, economia națională putînd astfel satisface în mai bune condiții cererile diferitelor sale sectoare.

În această amplă acțiune s-au vădit nu numai spiritul gospodăresc al colectivelor de oameni ai muncii, ci și o sporită capacitate organizatorică și inventivitate tehnică în selecția, crearea și aplicarea de tehnologii și metode adecvate pentru reintroducerea în circuitul economic a materialelor refolosibile.

SUPLIMENT LA Revista ECONOMICA
Nr. 42 1980

Tabelul nr. 1

Grupe de materiale refolosibile	1980 Plan tone	1980 Realizat în 7 luni tone	1980 Realizat în 7 luni % din pl.an.	1985 Prevederi tone
Fier	284000	174737	61,5	410000
Fontă	54000	30683	56,8	79000
Cupru	5700	3041	53,4	8200
Plumb	1964	832	42,4	2150
Aluminiu	3900	2401	61,6	5650
Hîrtie şi cartoane	8440	5826	69,0	12200
Textile	510	262	51,4	735
Anvelope auto	240	229	95,4	410

Pentru a orienta şi sprijini generalizarea unor realizări şi preocupări ale unităţilor economice, Comitetul judeţean Braşov al P.C.R. a organizat, cu cîteva luni în urmă, o **expoziţie cu tema „Recuperarea şi reintroducerea în circuitul economic a resurselor materiale refolosibile"**, în cadrul căreia au avut loc dezbateri, analize şi schimburi de experienţă. Astfel, soluţiile găsite de unele întreprinderi au putut fi preluate şi aplicate de alte unităţi. De pildă, iniţiativa de la Întreprinderea de autocamioane şi Întreprinderea de tractoare din Braşov, privind valorificarea pastilelor din carburi metalice, a fost extinsă la Întreprinderea de utilaj chimic Făgăraş. S-au stabilit colaborări privind fabricaţia de prese pentru balotat tablă, şpan şi hîrtie. Au fost evidenţiate forme şi metode organizatorice eficiente de colectare şi valorificare a resurselor secundare ; au fost promovate unele îmbunătăţiri de tehnologii pentru diminuarea deşeurilor rezultate la prelucrarea pe maşini şi ameliorarea coeficienţilor de utilizare a materiilor prime şi materialelor, îndeosebi a metalelor.

Studierea exponatelor de către un număr mare de specialişti şi muncitori din cadrul unităţilor economice ale judeţului, precum şi dezbaterile desfăşurate, timp de 8 zile, asupra unor aspecte generale şi specifice legate de recuperarea şi valorificarea resurselor secundare au prilejuit posibilitatea de a se acumula un bogat material de reflecţie, valoros nu numai prin ideile şi soluţiile prezentate, dar şi prin problemele identificate, în vederea studierii modalităţilor de rezolvare.

Cîteva dintre realizările obţinute sînt prezentate în cele ce urmează.

Principalele categorii de resurse materiale care trebuie recuperate şi valorificate

MATERII PRIME VECHI ŞI UNELE RESURSE MATERIALE PRIMARE REFOLOSIBILE

● Materiale metalice şi nemetalice rezultate din procesele de producţie şi consum şi care nu pot fi folosite ca atare

În principal este vorba de readucerea în circuitul economic a tuturor resurselor metalice şi nemetalice rezultate din producţie — îndeosebi metalul obţinut cu consum de minereu şi cocs, din care o bună parte se importă, cu mari cheltuieli valutare şi de energie. În acest sens, în Planul naţional unic de dezvoltare economică şi socială pe anul 1980 s-a prevăzut ca circa 43% din materia primă necesară fabricării oţelului să fie asigurată de fierul vechi. Din punct de vedere economic, **recuperarea fierului vechi** prezintă mari avantaje : o tonă de fier vechi poate înlocui o tonă de fontă, obţinută din două tone de minereu şi o tonă de cărbune cocsificabil (care, împreună, costă pe piaţa externă peste 100 de dolari). Înlocuirea unei tone de fontă cu fier vechi înseamnă şi o cantitate mult mai mică de energie consumată la reciclare, faţă de obţinerea direct din minereuri.

În această categorie de materiale metalice şi nemetalice nu sînt incluse cele care mai sînt încă utilizabile, cum sînt : profilele, motoarele cu unele părţi refolosibile, alte piese şi subansamble etc.

Pentru a ilustra importanţa, ca volum, a acestor resurse refolosibile, prezentăm în Tabelul nr. 2 cantităţile de resturi ce rezultă din prelucrarea metalului la două mari întreprinderi constructoare de maşini din municipiul Braşov.

● Materii prime rezultate din destrămarea, tocarea, mărunţirea de materiale textile, din pielărie, rămăşiţe de lemn şi altele

Despre valoarea acestei resurse de materii prime vorbeşte de la sine faptul că la sfîrşitul cincinalului viitor ea urmează să înlocuiască, printre altele, circa 100 000 tone de fibre textile noi, reprezentînd aproximativ 44% din necesarul de aprovizionat la nivelul economiei naţionale. Recuperarea ei înseamnă şi importante economii valutare. 5 tone de resturi textile înlocuiesc 4 tone de amestec tip bumbac, care rezultă din : 2 tone de bumbac, adus din import cu circa 3 800 dolari ; 1,3 tone de celofibră, obţinută din 2—3 arbori maturi ; 0,7 tone de poliester, fabricat dintr-o cantitate de ţiţei care, adusă din import, costă circa 1 000 de dolari.

O experienţă bună găsim la Întreprinderea de postav Prejmer, care a înfiinţat o secţie specializată în **prelucrarea resturilor textile**, cu o capacitate anuală de 1 500 tone la destrămat şi 5 000 tone la sortat; ea este aprovizionată în proporţie de 10% cu resurse secundare provenite din propria unitate, restul asigurîndu-l alte întreprinderi de profil şi unităţile de colectare de la populaţie. Se preconizează ca 50% din producţia pe acest an a întreprinderii să se realizeze cu materii prime provenite din resurse secundare.

Trebuie subliniată necesitatea prelucrării resurselor secundare în trepte, pînă cînd materia primă se regăseşte în cît mai mare măsură, dacă nu chiar în totalitate, în produse finite. Iată o aplicaţie interesantă : Şantierul din Braşov al Trustului de izolaţii pentru lucrări industriale Bucureşti a experimentat folosirea de deşeuri textile (inutilizabile în fabricaţia de fire şi fibre textile la secţia specializată a Întreprinderii de postav Prejmer), în amestec cu fibre de sticlă, pentru izolarea halelor industriale şi altor clădiri. Această nouă tehnologie a condus la realizarea de **materiale termoizolatoare**, care înlocuiesc polistirenul. Tot din deşeuri textile recuperabile pentru producţia de ţesături s-au confecţionat plăpumi izolatoare, ca strat intermediar pentru panourile de azbociment, înlocu-

Tabelul nr. 2

Denumirea materialelor	Întreprinderea de tractoare Cantitatea anuală (tone)	Întreprinderea de tractoare % din total metal aprovizionat	Întreprinderea de autocamioane Cantitatea anuală (tone)	Întreprinderea de autocamioane % din total metal aprovizionat
Aşchii fontă	3240o	1o,8	40000	15,4
Aşchii oţel	2410o	8,7	20000	7,7
Rebut oţel şi brichete oţel	2293o	7,6	9000	3,5
Resturi tablă	690o	2,3	13000	5,0
Bavuri forjare	660o	2,2	7700	3,0
Baloturi tablă	540o	1,8	6500	2,5
Capete bară	270o	0,9	4200	1,6
Rebut fontă	1525	0,7	-	-
Capete de profile	900	0,3	3000	1,1
TOTAL	1o3455	35,3	1o3400	39,8

indu-se astfel vata minerală, produs de asemenea energointensiv, ca și polistirenul.

Succesul valorificării la maximum a acestei importante resurse depinde de grija cu care se efectuează colectarea și sortarea. O importanță deosebită are sortarea materialelor textile în funcție de fibrele conținute, culoare, lungime și alți parametri fizici. Fibrele curate sînt întrebuințate la producerea de pături din fibre, de pîsle, vată și fire ; fibrele regenerate destrămate sînt utilizate pentru produse din fire de vigonie, fire cardate și fire groase ; zdrențele — textile vechi, amestecate — pot servi la producerea de mucava din pîslă, iar pentru resturile de amestecuri cu fibre poliamidice, la ora actuală se întreprind cercetări în vederea valorificării lor superioare, de pildă ca material suport fenoabsorbant pentru covoare de pardoseală din p.c.v. (tip linoleum). De asemenea, prin prelucrarea textilelor vechi se pot produce cojoace umede necesare izolațiilor termice, materiale de filtrare și suport pentru piele artificială.

● Cioburi de sticlă, porțelan, faianță ș.a., rezultate din producție și consum

Și această resursă materială refolosibilă este generatoare de economii ; o tonă de **cioburi de sticlă** economisește 630 kg de nisip cuarțos, 180 kg de sodă calcinată, 120 kg de calcar, 40 kg de feldspat. Din cantitățile de cioburi prevăzute a se colecta în acest an de la populație, de la unitățile comerciale, de la unitățile industriei alimentare și din alte surse vor putea fi fabricate importante cantități de sticle, borcane și flacoane diverse. Se estimează că prin această acțiune gospodărească se vor economisi peste 3 milioane de lei la cheltuielile materiale de producție ale întreprinderilor de sticlărie din industria ușoară.

Față de 100 tone cioburi de sticlă, cît trebuie să se colecteze la nivelul economiei naționale pe anul 1980, județului Brașov îi revin ca sarcină 40 de tone, urmînd ca în anul 1985 să colecteze circa 350 tone. În acest scop s-au luat măsuri ca centrele de achiziție să colecteze și sticlele ciobite, nu numai cele bune.

De asemenea, se impune ca și unitățile comerciale și de alimentație publică să colecteze și să predea cioburile care se produc.

● Mase plastice și obiecte din cauciuc uzate, anvelope reșapabile și nereșapabile, hîrtie și cartoane utilizate, ulei mineral uzat

Obiectele din mase plastice care trebuie introduse în circuitul economic sînt : navete, cutii, butoaie, lăzi, folii de polietilenă. Pînă în prezent, în județul Brașov nu s-a acționat satisfăcător pentru valorificarea acestei resurse. S-au luat însă măsuri în vederea dotării cu mașini de spălat și granulat, pentru a ușura transportul și prelucrarea **maselor plastice recuperate.**

În ce privește acțiunea de colectare și reșapare a anvelopelor uzate, județului Brașov îi revine ca sarcină să colecteze circa 240 tone în acest an și 410 tone în 1985. Reșaparea anvelopelor constă, în esență, din aplicarea unei benzi de rulare noi, în locul celei uzate, permițînd să se parcurgă suplimentar, în medie, o distanță care reprezintă cel puțin jumătate din rulajul unei anvelope noi. Importanța economică a acestei resurse este dată de faptul că prin reșaparea unei anvelope de camion mediu se economisesc 1,6 kg de cauciuc natural, 3,8 kg de cauciuc sintetic, 4,5 kg de negru de fum, 3 kg de cord textil, 1 kg de sîrmă pentru talon ș.a., pentru producerea cărora se consumă, între altele, 40 kg de țiței și 645 kWh de energie electrică. Acțiunea de reintroducere în circuitul economic a anvelopelor uzate se desfășoară pe baza unui amplu program de măsuri, care au drept obiectiv reșaparea a 1 milion de anvelope în 1980 și dublarea acestei cantități în 1985, ceea ce reprezintă 40 la sută din nevoile interne ale economiei naționale.

O deosebită importanță prezintă colectarea și reciclarea **hîrtiei și a cartoanelor.** În ultimii ani, consumul de hîrtie și carton a crescut simțitor în țara noastră. Pe plan mondial se constată o reducere a rezervelor de lemn și se apreciază că, paralel cu actuala criză a petrolului, e posibil să apară și o criză a lemnului. Hîrtia veche, care înainte era aruncată la gunoi sau arsă, se vinde azi pe piața mondială la prețuri de 400—500 de dolari tona. Strîngerea și predarea ei la centrele de colectare, pentru a fi readusă în circuitul economic, aduc importante economii de material lemnos și de energie ; o tonă de maculatură înlocuiește o tonă de celuloză, la fabricarea căreia sînt necesare 3—4 mc de lemn, 800 kWh de energie electrică și 250 kg de combustibil convențional.

În această acțiune de mare răspundere se înscrie și județul Brașov, care trebuie să colecteze circa 8 440 tone în anul în curs și 12 200 tone în 1985. Menționăm, ca o inițiativă locală valoroasă, măsura ca femeile de serviciu de la blocurile de locuințe să fie angajate și ca mandatari pentru colectarea hîrtiei și a textilelor, obținînd, peste retribuția tarifară, comisionul pentru această activitate.

În ce privește redarea în circuitul economic a **uleiurilor minerale uzate,** la noi se recuperează mai puțin decît în țări dezvoltate ; la nivelul anului 1979, de pildă, cantitatea colectată a reprezentat 29% din totalul uleiurilor consumate, în timp ce în Franța s-a ajuns la 66%, în R.F.G. și S.U.A. la 50%.

Pentru anul 1985 se prevede — în contextul unei creșteri continue a consumului — ca uleiurile uzate colectate să ajungă la peste 41% din totalul uleiurilor consumate, adică aproximativ 136 mii de tone. Această sarcină trebuie considerate ca fiind minimă, ținînd seama că reciclarea unei tone de ulei uzat poate economisi trei tone de țiței, din care se pot obține 105 kg policlorură de vinil, 30 kg polietilenă, 15 kg polipropilenă, 60 kg polistiren sau alte produse petrochimice cu valoare ridicată. Se apreciază că prin realizarea acestei sarcini minime se va putea obține o economie de peste 400 mii tone de țiței.

În județul Brașov se pregătește intrarea în funcțiune a unei capacități de prelucrare a uleiurilor uzate. La ora actuală există în județ stocuri de peste 4 000 tone ulei uzat, care așteaptă să fie regenerat. Numai la Întreprinderea „Tractorul" se prevede să se colecteze, pînă la finele acestui an, circa 800 tone.

În vederea impulsionării acestei activități se impun : sporirea numărului stațiilor PECO dotate cu aparatură de extragere a uleiului uzat din motoarele automobilelor (operație care durează 6 minute la un motor), extinderea spațiilor de stocare a uleiurilor uzate în cadrul depozitelor, perfecționarea tehnologiilor de regenerare a uleiurilor colectate.

● Materii prime recuperate prin sortarea reziduurilor menajere și stradale

Știința și tehnica actuală oferă multiple soluții ingenioase pentru prelucrarea acestor resurse. Specialiștii din unele țări dezvoltate au ajuns la concluzia că este eficient sub raport economic să se practice metoda colectării separate, în saci marcați special pentru hîrtie, sticlă, materiale plastice, textile etc. Potrivit testărilor și calculelor făcute de specialiști, dacă această metodă s-ar extinde și la noi, din totalul de 3,5 milioane tone de reziduuri colectate anual în orașele țării s-ar putea recupera 170 000 tone de **hîrtie,** 200 000 tone de **metal,** 90 000 tone de **textile,** 155 tone de **piele, mase plastice, cauciuc,** 50 000 tone de **compost** pentru agricultură și 650 000 tone de **reziduuri** care ar putea fi transformate în căldură.

Cu ajutorul asociațiilor de locatari, Întreprinderea județeană Brașov pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile ar putea iniția și experimenta o formă de organizare care să prelungească pînă la cetățean obligația de a colecta pe sortimente deșeurile stradale și menajere și a le preda contra cost. Pentru aceasta s-ar impune ca primăriile să asigure pentru fiecare asociație de locatari locuri de depozitare — pe terenuri sau în încăperi speciale. Veniturile obținute ar putea să fie folosite pentru interesul colectiv al cetățenilor, membri ai fiecărei asociații.

MATERIALE REFOLOSIBILE CARE SE UTILIZEAZĂ CA ATARE, PRIN PRELUCRĂRI SIMPLE

Din această categorie fac parte : ştraifuri, capete metalice, resturi de profile metalice, tablă, ţevi, cherestea de mici dimensiuni, cupoane textile şi altele, rezultate din procesele de debitare, croire, prelucrare sau alte procedee de fabricaţie ; conductori şi cabluri electrice, aparataj, tablă şi alte materiale rezultate din dezmembrarea maşinilor, utilajelor, instalaţiilor, bunurilor de folosinţă îndelungată ; materiale de zidărie, tîmplărie, materiale lemnoase, ţevi, radiatoare, cabluri electrice, sobe, ţigle, tablă zincată şi altele, rezultate din demolarea clădirilor vechi.

La Întreprinderea de tractoare din Braşov a fost iniţiată o lăudabilă acţiune, vizînd executarea a peste 800 de repere din metal recuperat. S-a întocmit un **„catalog de metal recuperat"** — o evidenţă precisă a deşeurilor care pot fi utilizate ca atare, prin prelucrări simple. Acest catalog este transpus pe un fişier la calculatorul electronic, de la care orice tehnolog, la proiectarea tehnologiei de execuţie a unei piese, poate să primească informaţii exacte asupra posibilităţii de a utiliza materiale refolosibile. Astfel, diferite plăci, capace, pîrghii, rondele ş.a. se execută din metal recuperat la diferitele secţii şi ateliere de producţie ale întreprinderii.

La **Întreprinderea de autocamioane**, din cantitatea de peste **110 000 de tone de şpan, resturi** de tablă, profile, capete de bară ş.a. rezultată anual (vezi Tabelul nr. 2), **s-a reuşit ca peste 80 000 de tone să fie refolosite** sub diferite forme, în cadrul proceselor de producţie ale întreprinderii, restul luînd drumul combinatelor siderurgice ; aceasta ca urmare a măsurilor de sortare luate în secţii şi ateliere.

Realizări semnificative a obţinut şi Întreprinderea de utilaj chimic Făgăraş. Aici se aplică o tehnologie eficientă de recuperare, din deşeurile de oţel inoxidabil, a nichelului şi ferocromului care sînt utilizate la executarea pieselor de schimb. Prin valorificarea deşeurilor eterogene de cupru (dintr-o tonă de deşeuri eterogene cu conţinut de 20% cupru se pot extrage 200 kg de pulbere de cupru cu o puritate de 99,5%) s-au obţinut piese sinterizate şi vopsele, aducînd întreprinderii o eficienţă economică de 25 mii lei la o tonă de cupru. De asemenea, la fabricarea pieselor din aliaje se recuperează wolframul din deşeurile de plăcuţe metalice dure (dintr-o tonă de plăcuţe rezultă 400 kg de trioxid de wolfram).

PIESE ŞI SUBANSAMBLE REZULTATE ÎN URMA DEZMEMBRĂRII MAŞINILOR, UTILAJELOR, INSTALAŢIILOR, ALTOR FONDURI FIXE ŞI A BUNURILOR DE FOLOSINŢĂ ÎNDELUNGATĂ ACHIZIŢIONATE DE LA POPULAŢIE

Prin **refolosirea ca atare** sau prin **recondiţionări** pot fi valorificate următoarele categorii de piese şi subansamble : ● piese mobile şi fixe, pompe, motoare, aparataj, armături industriale, tablă, profile, ţevi şi altele, prin utilajele şi instalaţiile care se casează; ● ţevi, tablă, arzătoare, injectoare, grătare, aparate de măsură şi control şi automa-

●INIŢIATIVE●

RECONDIŢIONAREA ŞI REFOLOSIREA PIESELOR ŞI ORGANELOR DE MAŞINI

● TIMIŞOARA. *Metalizarea, cromarea, bucşarea şi alte metode eficiente sub raport tehnic şi economic sînt larg utilizate, la Întreprinderea „Electrotimiş", pentru recondiţionarea pieselor şi subansamblelor uzate ale maşinilor. Se apreciază că în acest an, valoarea cantităţilor de metale neferoase astfel economisite se va ridica la 1,5 milioane de lei. Întreprinderea mecanică îşi reduce, în 1980, cu peste 2 milioane de lei cheltuielile pentru achiziţionarea sau confecţionarea de scule şi dispozitive din oţeluri speciale, datorită recondiţionării, prin procedee mecanice şi termice, a celor existente.*

● PITEŞTI. *Autobaza nr. 1 — mărfuri a Întreprinderii de transport auto Argeş a amenajat şi echipat, prin propriile resurse, un atelier de recondiţionare în care sînt readuse la parametrii necesari funcţionării, peste 400 tipuri de piese şi agregate uzate, pentru parcul de mijloace auto al întreprinderii. Tot aici se confecţionează unele piese, din materiale recuperate.*

● TG. MUREŞ. *Mai mult de 80% din necesarul pe acest an de piese şi organe de schimb pentru reparaţiile capitale ale autobuzelor şi autodubelor se rezolvă la Întreprinderea de reparaţii auto din Tg. Mureş, prin recondiţionarea celor uzate. Este vorba de peste 500 de repere, în cantităţi ce echivalează cu o economie depăşind 100 milioane de lei (de menţionat că o parte din aceste piese de schimb urmau să fie procurate din import). Pentru economia naţională, acest rezultat înseamnă şi posibilitatea de a da alte utilizări unei cantităţi de circa 1600 tone de metal. Cu contribuţia a peste 450 muncitori de înaltă calificare, maiştri, ingineri, chimişti, au fost însuşite şi dezvoltate, încă din anul trecut, 122 metode şi tehnologii de recuperare şi recondiţionare.*

● CONSTANŢA. *Ţinînd seama de faptul că piesele şi subansamblele mecanice navale au valori unitare mari, se produc în serie mică şi au o durată de fabricaţie relativ lungă, prelungirea duratei lor de viaţă prin recondiţionare este eficientă nu numai sub raportul economiei directe, ci şi datorită reducerii imobilizării navelor în reparaţii. La fabrica de reparaţii din cadrul Şantierului naval din localitate au fost asimilate şi adaptate la specific 15 procedee de recondiţionare, prin aplicarea cărora au fost redate în uz, de la începutul anului, piese ale ansamblelor motor şi elice cu o valoare de înlocuire de peste 10 milioane de lei, economisindu-se totodată mai mult de 10 tone de oţeluri inoxidabile şi înalt aliate.*

● ORADEA. *În unităţile de mecanizare a agriculturii din judeţul Bihor se extinde recondiţionarea pieselor de tractoare şi maşini agricole. Pe această cale, S.M.A. Tileagd, de pildă, a realizat o reducere a cheltuielilor de reparaţii cu aproape 3 milioane de lei. O valoroasă iniţiativă se aplică la centrul S.M.A. de la Cefa : din 3 tractoare vechi casate, prin dezmembrarea şi refolosirea pieselor şi agregatelor care se pretează la recondiţionare, se obţine un tractor cu parametri similari unuia nou.*

tizare și alte componente de cazane și instalații de ardere; ● reductoare, motoare, axe, pinioane, batiuri, capete de acționare, panouri electrice și alte componente ale mașinilor-unelte de toate categoriile, supuse reparațiilor capitale; ● motoare sau părți de motor, cutii de viteză, punți, radiatoare de apă, demaroare și generatoare de curent, transmisii, jenți, boghiuri, elice, elemente de șasiu și de caroserie, conductori electrici, aparataj de bord și altele, rezultate din dezmembrarea tuturor categoriilor de mijloace de transport.

Amploarea pe care trebuie să o cunoască această acțiune rezultă din numărul mare al mașinilor și utilajelor din dotare. Se impune să se întocmească nomenclatoare de piese de schimb care pot fi recondiționate și refolosite, iar lansările de comenzi și urmărirea reparațiilor capitale să se efectueze centralizat. Piesele și subansamblele rezultate din diferite dezmembrări să fie centralizate și urmărite pe categorii de folosință: 1) piese și subansamble bune fără a mai suferi prelucrări; 2) piese și subansamble care pot fi recondiționate; 3) piese și subansamble care sînt uzate și pentru care trebuie să se caute alte soluții de utilizare decît cea pentru care au fost destinate.

La Combinatul chimic Făgăraș, prin recondiționarea pieselor de schimb din țară și import, se vor economisi în acest an peste 100 tone de metal. Importante economii s-au obținut și la Întreprinderea „Hidromecanica" din Brașov: 2 960 lei la un arbore de turbină, 5 630 lei la un disc de turbină, 52 lei la un rezervor de ulei, 1 970 lei la un capac de pompă, 3 175 lei la o sanie ș.a.

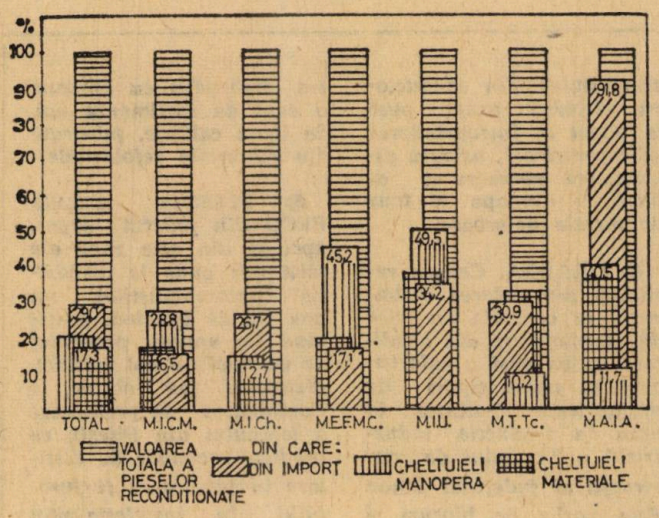

Fig. 1: Ponderea pe care o dețin, în valoarea totală a pieselor și subansamblelor recondiționate în anul 1979 în unitățile economice din județul Brașov (în ansamblu și grupate după subordonarea departamentală): piesele și subansamblele provenite din import; cheltuielile materiale; cheltuielile cu manopera.

Avantajele recondiționării pieselor și subansamblelor reies și din datele prezentate în fig. 1; la nivelul județului Brașov, în anul 1979, din valoarea totală de 69 974 mii lei, 29% au reprezentat piese și subansamble provenite din import și recondiționate, iar cheltuielile cu manopera și cele materiale pentru recondiționare au avut o pondere de numai 21%, respectiv 17,3%.

Pentru impulsionarea acestei activități, s-a propus ca o parte din timpul practicii în producție a studenților și a elevilor de la liceele industriale să fie destinată pentru dezmembrarea, în vederea reparării, a diferitelor mașini și utilaje din unitățile economice. Aceasta ar avea și avantajul de a-i familiariza pe viitorii muncitori, ingineri și subingineri cu echipamentul tehnologic de la viitoarele lor locuri de muncă.

● Bunuri de folosință îndelungată și de uz personal, uzate, achiziționate de la populație și care pot fi recondiționate

În această categorie se cuprind: receptoare de radio, televizoare, magnetofoane, casetofoane, picupuri, alte aparate electrice de uz casnic; mobilier, îmbrăcăminte, încălțăminte; alte bunuri de uz personal sau de folosință îndelungată.

RECUPERAREA SUBSTANȚELOR UTILE DIN APELE INDUSTRIALE UZATE, PULBERI, HALDE DE STERIL, ZGURI, IAZURI MINIERE

Este vorba de recuperarea substanțelor utile însoțitoare — fier, cupru, plumb, zinc, wolfram, argint, aur, seleniu, telur ș.a. — din apele uzate, a rămășițelor de metal din steril și zguri; de extragerea minereurilor utile și substanțelor combustibile din iazuri, nămoluri, halde miniere; de aplicarea unor soluții de utilizare a resturilor care rezultă la extracția minereurilor nemetalifere; de utilizarea prafurilor, șlamurilor, a altor resurse care conțin metal și a altor elemente de aliere din materialele metalice; de reducerea pierderilor prin oxidare.

O experiență bună este cea de la Combinatul chimic Făgăraș, unde prin punerea în funcțiune a unei instalații de obținere a nitroderivaților din acizi reziduali colectați s-au redus consumurile pe unitatea de produs cu 45% la energie electrică și cu 27% la combustibil, eficiența economică în intervalul 1977—1980 fiind de peste 44 milioane de lei. Alte preocupări ale colectivului combinatului privesc obținerea sulfatului de sodiu și sulfatului de calciu ca subproduse la fabricarea rezorcinei, a sulfatului de amoniu de la fabricarea dibutoxului, utilizarea apelor fenolice în producția de rășini fenol-formaldehidice, recuperarea și valorificarea bioxidului de carbon de la fabricarea amoniacului. Acțiuni proprii s-au întreprins și în elaborarea unor tehnologii moderne pentru recuperarea și valorificarea substanțelor utile, în special a metalelor rare și a celor puternic energointensive. De pildă, s-au pus la punct tehnologiile de recuperare electrolitică a cuprului din lesia cupru-amoniacală (economie anuală: 60 milioane de lei), a cromului, nichelului și vanadiului din deșeuri de fero-aliaje, a wolframului și cobaltului (economie: 65 milioane de lei anual). Tehnologia de obținere a îngrășămintelor chimice — pe bază de azot și fosfor — prin valorificarea acidului sulfuric rezidual permite să se obțină o producție a cărei valoare este estimată la 17 milioane de lei în acest an și la 50 milioane în 1985. Pentru viitor se are în vedere punerea la punct și a altor tehnologii, cum ar fi acelea privind obținerea proteinelor din nămol biologic de la epurarea apelor reziduale ș.a.

Importante economii, paralel cu eliminarea unor surse de poluare a mediului, obține prin valorificarea materia-

lelor refolosibile și Combinatul chimic din orașul Victoria (Tabelul nr. 8).

O realizare în premieră națională a fost obținută de colectivul Întreprinderii de autocamioane Brașov, în colaborare cu specialiștii de la Institutul de cercetări și proiectări tehnologice pentru sectoare calde București. Ținînd seama de faptul că în procesul de elaborare a aliajelor de aluminiu rezultă zgură, spume, scursuri și depuneri pe oalele de turnare, cu un conținut de pînă la 80% aluminiu, s-au elaborat o nouă tehnologie care asigură pierderi minime în zgură și o nouă metodă de recuperare a aluminiului din deșeurile care rămîn de la topire. Pe această cale se obțin economii anuale de circa 150 tone de aluminiu, precum și o importantă reducere a consumului de energie electrică, iar metalul elaborat are o calitate mai bună. Noua tehnologie experimentată — valoroasă și pentru alte întreprinderi cu turnătorii de neferoase — asigură condiții pentru valorificarea în proporție de 97—98% a aluminiului din zgurile rezultate în timpul operației de topire.

O altă resursă de larg interes o constituie **regenerarea nisipurilor de turnătorie,** întrucît sursele tradiționale de nisip cuarțos de la Aghireș și Vălenii de Munte, sînt pe cale de epuizare. Anual, din turnătoriile brașovene rezultă circa 400 000 tone de nisipuri. Dintr-o dezbatere organizată de ziarul „Drum nou" a reieșit că rezolvarea problemei regenerării nisipurilor arse de turnătorie (atît cele rezultate „la zi" din procesul de producție, cît și cele vechi, depozitate în două halde la marginea municipiului Brașov, care cuprind aproape 10 milioane de tone) implică să se

Tabelul nr. 3

Materiale refolosibile	tone /an	Modul de valorificare	Efect econ. (mii lei/an)
• IN PREZENT			
Deșeuri de polietilenă	180	Măcin. și prelucr. în amestec cu mat. primă	1000
Reziduuri de divinil-benzen și stiren	120	La fabricarea copolimerilor	2500
Ape fenolice cu 3% fenol	500	La fabric. unor sortim. noi de rășini fenolice	60
Reziduuri la furfurol	300	La fabricarea de alcool furfurilic	6000
Fibre de nitroceluloză	300	Fabricarea de lacuri și cleiuri de nitroceluloză	3500
• IN CURS DE REALIZARE			
Alcooli super.	2500	Livrare pt.ind.petrol.	500
Deșeuri de teflon	5	Livrare la export	650
Acid sulfuric rezidual	15000	Livrare la uzinele de îngrășăminte fosfatice	3000
• PROPUNERI PENTRU VIITOR			
Copolimeri stiren-DVD	50	Arderea în cazane	25
Rezid. de hidrocarburi aromatice	100	Arderea în cazane	50
Nitroceluloze pigmentale	20	Fabricarea de vopsele.	209

•INIȚIATIVE•

VALORIFICAREA RESURSELOR LOCALE, SECUNDARE ȘI REFOLOSIBILE

● ARAD. *Preocuparea pentru reducerea costurilor de investiție și de exploatare a noilor construcții se materializează, la Centrul județean de proiectări, în soluții cu eficiență economică ridicată. Împreună cu cercetătorii din laboratoarele din București și Timișoara ale INCERC se studiază utilizarea diatomitei — rocă din zăcăminte locale — la realizarea de izolații termice și betoane ușoare, care vor conferi clădirilor o protecție termică ridicată, deci reducerea consumului de combustibil pentru încălzire. De menționat că unele proiecte elaborate (Complexul zootehnic de la Semlac) sau în curs de elaborare (blocuri de locuințe — totalizînd aproape o mie de apartamente — în localitățile Curtici, Pecica, Nădlac ș.a.) prevăd ca pentru încălzirea centrală și pentru apa caldă menajeră să se folosească ape geotermale din sursele subterane existente în zonă.*

● TG. MUREȘ. *Metoda de recuperare a cuprului și aluminiului din conductorii electrici uzați, pusă la punct la Întreprinderea „Electromureș", asigură diminuarea necesarului anual cu aproape 10 tone de metale neferoase.*

● ORADEA. *Cenușa rezultată din arderea cărbunelui la centrala electrică de termoficare din localitate își va găsi o valorificare în unele tipuri de prefabricate realizate la baza de producție industrială a Trustului de construcții al județului Bihor. Este vorba de blocuri și plăci din betoane ușoare, destinate pereților de închidere și zidăriilor reportante. Întrucît cenușa are și proprietăți de liant, astfel de elemente se realizează cu un consum redus de ciment.*

În întreprinderile din județul Bihor ale industriei ușoare, gama de fabricație s-a îmbogățit cu aproape o sută de sortimente noi, de bună calitate, fabricate din materiale refolosibile.

● PITEȘTI. *Stațiile PECO din județul Argeș, apoi și din alte zone ale țării vor pune la dispoziția automobiliștilor un nou tip de benzină, conținînd un anumit procentaj de metanol (alcool metilic). Metanolul se obține, la Combinatul de prelucrare a lemnului din Pitești, ca produs secundar de distilare în fabricarea furfurolului. În instalația-pilot existentă — concepută și construită cu forțele proprii ale întreprinderii — rezultă metanol cu o puritate de 88%; cercetările ce se desfășoară în prezent au în vedere ca, într-o viitoare instalație industrială cu capacitatea de 100 t/an, să se atingă o concentrație de 90—95%.*

realizeze instalații de regenerare „la cap de linie", în incinta unităților, precum și o instalație centralizată, în care să fie regenerate nisipurile de la turnătoriile mai mici. În acest sens, la Întreprinderea de autocamioane s-a prevăzut ca la finele acestui an să intre în exploatare o astfel de instalație, care ar putea servi ca stație-pilot, iar filiala din localitate a Institutului de cercetări pentru sectoare calde, în colaborare cu Universitatea Brașov, și-au propus realizarea unei stații-pilot de regenerare cu o capacitate de cel puțin 100 000 tone pe an.

Avantajele regenerării acestor nisipuri rezultă și din faptul că ele conțin nu numai nisip, ci și metal ce poate fi recuperat, precum și alte reziduuri care pot fi folosite în construcții (la mortare) ori în întreprinderile de materiale de construcții (fabricarea de blocuri ceramice, plăci izolatoare, beton celular autoclavizat etc.). Nisipul inapt de regenerare poate servi în construcții la îmbunătățirea compoziției agregatelor pentru betoane, sau ca umplutură la regularizarea rîurilor, la umplerea gropilor din care s-a extras balast, a albiilor părăsite etc.

Resurse care așteaptă soluții de valorificare

Cu ocazia analizelor în întreprinderi, precum și din dezbaterile organizate la expoziția amintită au rezultat o serie de propuneri pentru îmbunătățirea activității de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile. Vizînd resurse existente în județul Brașov, ele prezintă interes pentru unitățile economice cu profil similar din întreaga țară.

Dintre acestea amintim cîteva :

● avînd în vedere că în prezent, la Întreprinderea de articole tehnice din cauciuc Brașov se valorifică numai 10% din totalul **deșeurilor de cauciuc**, rămînînd neutilizate peste 1 000 de tone anual, se impune să se găsească rezolvări tehnologice adecvate ;

● organizarea unor acțiuni și cercetări pentru colectarea și reintroducerea în circuitul economic a **dozelor de spray** (de cosmetice, insecticide și alte produse chimice), ținînd seama de cantitatea importantă de metal pe care o totalizează și de gradul de dificultate al confecționării lor;

● urgentarea găsirii de soluții (în colaborare cu Institutul de cercetări și proiectări pentru celuloză, hîrtie și fibre artificiale Brăila) pentru valorificarea superioară a **cojii de lemn**, reziduu din procesul de fabricație de la Combinatul de celuloză și hîrtie Zărnești ;

● studierea, în cadrul Centralei industriale pentru produse refractare Brașov, a posibilităților de recuperare în proporție mai mare a **deșeurilor de materiale refractare** (în prezent se reintroduc în fabricație numai 10—14%) ;

● urgentarea definitivării, de către Institutul de cercetări textile, a soluțiilor tehnologice de valorificare a **deșeurilor textile cu compoziții eterogene** (fibre sintetice în amestec cu fibre naturale) ;

● reconsiderarea metodologiei de calcul al prețului cu amănuntul al obiectelor de uz casnic achiziționate de la populație și recondiționate în cadrul unităților cooperației meșteșugărești (în prezent, la revînzarea acestora se ajunge uneori la prețuri echivalente cu ale produselor noi).

Cristea IONIȚĂ
Școala interjudețeană de partid Brașov

Cîmp larg de acțiune pentru consiliile oamenilor muncii

Înfăptuirea obiectivelor stabilite în Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R., a indicațiilor și sarcinilor din cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, din alte documente de partid, a obligațiilor stipulate în actele normative, în legătură cu recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile implică mari răspunderi din partea organelor de conducere colectivă din economie, la nivelul ministerelor, consiliilor populare, al centralelor industriale, al unităților de stat și cooperatiste.

Consiliile oamenilor muncii din întreprinderi sînt datoare să organizeze și să conducă în acest sens o acțiune permanentă și cuprinzătoare, în care să fie antrenat întregul personal muncitor, de la cadrele de concepție pînă la operatorii de la mașini și la cei ce lucrează în activitățile de transport intern și depozitare, întrucît, într-un fel sau altul, fiecare este implicat în modul în care sînt gospodărite și utilizate resursele materiale.

Fără îndoială că principala atenție trebuie îndreptată spre combaterea risipei, spre eliminarea surselor de rebuturi și deșeuri, deoarece, chiar cînd pot fi refolosite, ele necesită pentru aceasta prelucrări suplimentare și de cele mai multe ori nu ating valoarea de utilizare a materialului din care provin. Tehnologiile, echipamentul, calificarea muncitorilor, documentația produselor se cer supuse unei continue perfecționări, prin prisma acestei cerințe.

Chiar în aceste condiții, rămîne un volum uriaș de resurse materiale secundare. Valorificarea lor poate urma, în principal, două căi : fie condiționarea lor pentru a putea fi utilizate la produse curente, fie crearea de noi sortimente și produse — utile și cu desfacere asigurată — care să poată fi realizate din materiale refolosibile. Cele arătate anterior, din experiența județului Brașov, ilustrează eficiența ambelor orientări, contribuția adusă la maximizarea producției nete prin reducerea cheltuielilor materiale.

Prelucrarea în trepte a materialelor refolosibile va putea dezvolta un domeniu important de colaborare și cooperare între întreprinderi diferite, bazată pe ideea că un reziduu care nu-și poate găsi utilizare într-o fabrică poate constitui, pentru o unitate cu alt profil, o valoroasă materie primă. Există un vast teren pentru o astfel de cooperare între unitățile de pe o platformă industrială eterogenă, între întreprinderile republicane și industria mică etc., alimentînd veniturile ambelor părți și venitul național. Aceasta presupune ca fiecare întreprindere să facă larg cunoscute, cel puțin pe plan local, resursele pe care le poate pune la dispoziție și, la rîndul ei, să se intereseze asupra materialelor refolosibile oferite de alte unități și care i-ar putea fi utile.

Compartimentele de concepție din propria întreprindere și potențialul din cercetare și învățămînt antrenat pe bază de contracte, comisiile pe domenii ale C.O.M., comisiile inginerilor și tehnicienilor, cercurile de inventatori și inovatori, informarea documentară — toate laolaltă, într-un climat de consultare largă a oamenilor muncii, de stimulare a ideilor și inițiativelor, reprezintă inventarul capacității de care dispun sau pe care și-o pot crea organele colective de conducere pentru a include eficient valorificarea resurselor refolosibile în mecanismul curent al asigurării tehnico-materiale a producției. Autogestiunea își găsește aici un minunat prilej de afirmare.

documentar extern

● PÎNĂ NU DEMULT, Peru cheltuia anual 30 milioane de dolari pentru importul de hîrtie de ziar. În prezent, această țară își acoperă în întregime consumul intern (circa 70 mii t/an) și a devenit exportatoare de hîrtie, în urma punerii în funcțiune, în localitatea Induperú-Trupal, a unei fabrici cu capacitatea de 110 mii t/an. Ca materie primă servește bagasa — reziduu celulozic de la prelucrarea trestiei de zahăr, valorificat de obicei drept combustibil sau la ameliorarea terenurilor agricole. Instalația, pentru care s-au investit 100 mil. dolari, se bazează pe procedeul mexican Cusi, care folosește bagasă în proporție de 85% (alte tehnologii cunoscute nu depășesc 75% fără a afecta negativ rezistența și opacitatea hîrtiei). Consumul anual este de 400 mii tone de bagasă, 9 mii tone kraft (din import), 4500 tone de celuloză brută (de asemenea importată) și 18 mii tone de sodă caustică. Din celuloza de bagasă se mai fabrică hîrtie kraft pentru saci și cartoane ondulate pentru ambalaje.

● CERCETĂTORII din industria alimentară a Poloniei au realizat o instalație complexă — compusă din 50 de mașini și aparate — cu ajutorul căreia se recuperează materiile alimentare utile din oasele de porcine și bovine de la abatoare. Printr-un proces tehnologic automatizat, ce folosește doar 6 muncitori pe schimb la o capacitate de 750 kg/h, din cantitatea de oase de măcelărie prelucrate rezultă circa 32% făină proteică fosfatată, 28% pastă de carne pentru mezeluri și conserve, 8% grăsime comestibilă și 8% zeamă de oase concentrată. De asemenea, a fost perfecționată tehnologia de fabricare a matelor proteice artificiale, pentru mezeluri, folosind ca materie primă proteine animale rezultate din tratarea deșeurilor de piele de bovine și porcine de la abatoare.

● MATERIALELE plastice din ambalaje și alte produse uzate pot fi recuperate în vederea reciclării, prin aplicarea unui procedeu care permite separarea lor de alte materiale (cum ar fi metalul — de exemplu, capacele din folie de aluminiu ale paharelor de smîntînă), separarea amestecurilor de mase plastice diferite, valorificarea ambalajelor murdare. Instalația, produsă de o firmă din R.F.G., rezolvă următoarele faze tehnologice: măcinare, depozitare intermediară, separarea (magnetică și electrostatică) a metalelor, extrudare, separarea de impurități, granulare. În cazul amestecurilor de mase plastice, separarea acestora se face după punctul de topire. Gradul de puritate al materialelor recuperate este de 98—99%. Procedeul impune un control foarte strict al temperaturilor.

● DIN APELE UZATE care conțin compuși organici și anorganici ai mercurului, printr-un proces de reacție cu acid hipofosforic, se separă mercurul, care poate fi apoi precipitat. Această metodă de tratare, brevetată de o firmă din Statele Unite, prezintă interes nu numai sub aspectul combaterii poluării, ci și prin recuperarea unui metal valoros. Conținutul de mercur în apele uzate poate fi redus de la 20 000 ml la 10 ml/mc.

● FIRME DIN Austria, Elveția și Suedia au construit la Kisun, în Kenya, prima fabrică de alcool industrial din Africa. Din reziduurile vegetale de la prelucrarea trestiei de zahăr și din alte subproduse agricole, aici se obțin alcool metilic (ce poate fi folosit drept carburant pentru automobile) și diferite alte produse — acid citric, drojdie de bere, oțet ș.a. — destinate în principal exportului. Procesul tehnologic, simplu și eficace, utilizează o cantitate de energie echivalentă cu doar ceva mai mult de jumătate din cea care rezultă la folosirea alcoolului industrial.

● TEHNOLOGIILE convenționale de distilare în industria chimică și petrochimică folosesc, pentru recuperarea de produse utile din reziduurile de la rafinare, un solvent lichid care este ridicat la temperatură înaltă, transformîndu-se în gaz — după care este răcit pînă la condensare, în vederea reciclării. Aceste schimbări de fază (lichid-gaz-lichid) consumă o mare cantitate de energie. Un nou procedeu, care diminuează acest neajuns, se bazează pe proprietățile fluidelor supercritice (adică aduse, prin temperatură și presiune, la un punct în care îmbină efectiv proprietățile lichidelor și ale gazelor) : solventul, în stare supercritică, rămîne sub forma de vapori fierbinți de-a lungul întregului proces, conservîndu-și căldura pentru un nou ciclu. În Statele Unite, o instalație bazată pe această metodă extrage — din reziduuri de rafinărie — asfalt și ulei lubrifiant, cu o economie de energie de 50%. În Marea Britanie s-au făcut studii pentru o instalație-pilot de recuperare a fracțiunilor lichide din cărbune, realizînd faza supercritică pe altă cale — prin reducerea presiunii. Aducerea la punctul supercritic conferă proprietăți de solvent și unor substanțe cum este bioxidul de carbon ; încălzit la 31°C sub o presiune de 50—75 atmosfere, acesta înlocuiește hidrocarburile clorurate utilizate de obicei pentru extragerea cofeinei din cafea.

● DIN ALCOOL metilic (fabricat din resturi de lemn) și alcool butilic terțiar, o firmă din S.U.A. realizează oxinol — un produs care mărește cifra octanică a benzinelor, reducînd astfel consumul suplimentar de petrol pe care îl implică o rafinare suplimentară a acestora. Rolul alcoolului butilic este acela de agent de stabilizare, împiedicînd separarea alcoolului metilic de benzină.

● ACIDUL SULFURIC uzat de la operațiile de decapare poate fi valorificat în mod eficient printr-un procedeu pus la punct în Australia. În-

documentar extern

tr-o primă fază se formează cristale de oxid feric hidratat, care apoi cresc, în condițiile unor concentrații feroase controlate, pînă ce se obține un pigment galben cu proprietățile dorite, utilizat la fabricarea coloranților.

● LA O FABRICĂ de abrazive din S.U.A. a fost introdus un sistem de eliminare a prafului care, pe lîngă purificarea aerului din hală, are și rolul de a înlesni colectarea, în vederea reciclării, a pulberilor de materiale scumpe. Zilnic se recuperează de la mașinile de prelucrare 200—500 kg de carburi de wolfram, tantal și cobalt, al căror preț este de 6 pînă la 50 de dolari/kg. Pulberile, colectate cu ajutorul exhaustoarelor prin conducte prevăzute cu furtunuri flexibile la fiecare punct de generare a prafului, sînt sortate succesiv, în separatoare primare și secundare (acestea din urmă avînd filtre cu saci). Sortarea combinată după granulometrie și greutate permite să se separe 15 compoziții diferite de pulberi.

Redactor coordonator: Dorin CONSTANTINESCU

raporturi de muncă

Alocația de stat pentru copii

Pentru stabilirea drepturilor de alocație se iau în considerație toți copiii beneficiarului în vîrstă de pînă la 16 ani. Excepție fac copiii care au contractat o invaliditate de gradul I sau II înainte de împlinirea vîrstei de 16 ani ; pentru aceștia alocația se acordă pînă la împlinirea vîrstei de 18 ani. În momentul în care un copil a depășit una din cele două vîrste, el nu va mai fi luat în calcul la stabilirea drepturilor de alocație, cuantumul acesteia pentru ceilalți copii îndreptățiți să primească alocație urmînd să fie modificat corespunzător rangului acestora.

Cuantumul alocației de stat pentru copii este stabilit în mod diferențiat pentru mediul urban și pentru mediul rural.

Beneficiază de cuantumul stabilit pentru mediul urban persoanele care domiciliază în municipii și orașe ; localitățile componente ale municipiilor și orașelor ; persoanele prevăzute în anexa la decret.

Beneficiază de cuantumul stabilit pentru mediul rural persoanele care domiciliază în : comune și sate ; comunele suburbane și satele aparținînd municipiilor și orașelor.

Cuantumurile, precum și plafoanele de venituri și numărul copiilor în raport de care se stabilește alocația de stat pentru copii, sînt conform tabelului din coloana a II-a.

În conformitate cu prevederile Decretului Consiliului de Stat nr. 69/1979, toate sumele prevăzute mai sus se majorează fiecare cu 10 lei.

Alocația de stat pentru copii se acordă acelor familii în care unul sau ambii părinți sînt :

— încadrați cu contract de muncă pe durată nedeterminată în unități socialiste de stat, precum și altor persoane care, potrivit legii, sînt asimilate acestora ;

— cadre militare permanente, elevi ai școlilor militare și ai instituțiilor militare de învățămînt superior ;

— militari în termen sau cu termen redus ;

— cadre didactice încadrate pe cîte un an școlar ;

— studenți la învățămîntul superior de zi și doctoranzi bursieri ;

— pensionari de asigurări sociale de stat, pensionari militari și pensionari I.O.V.R., beneficiari de ajutor social ; copiii pensionari urmași primesc alocație de stat dacă nu au depășit vîrsta de 16 ani.

Deși alocația se acordă părintelui care are calitatea să o încaseze, ea nu constituie totuși un drept al acestuia, ci al copilului căruia îi este destinată; de aceea, spre deosebire de pensia de întreținere, alocația de stat pentru copii poate fi solicitată pe trecut, dacă soțul pîrît a încasat-o și o reține fără drept, putînd fi reclamată înlăuntrul termenului de prescripție de 3 ani. Prescripția de 12 luni prevăzută de decret se referă numai la obligația unității, iar nu și la acțiunea în daune față de părinte, situație în care prescripția este de 3 ani.

Nu au drept la alocație de stat pentru copii :

— persoanele care sînt încadrate cu contracte de muncă pe durată determinată ;

— lucrătorii cu munca la domiciliu din unitățile de stat;

— persoanele retribuite cu sume forfetare ;

— persoanele retribuite pe bază de cotă procentuală pe perioade determinate ;

— persoanele retribuite pe bază de tarife.

Persoanele încadrate cu 1/2 normă beneficiază de alocație de stat pentru copii, dacă lucrează pe bază de contract pe durată nedeterminată.

Persoanele trimise la cursuri de pregătire profesională (calificare) care nu sînt încadrate în muncă la data recrutării, însă beneficiază pe perioada cursurilor de o indemnizație, nu sînt îndreptățite să beneficieze de alocație, întrucît nu au contracte de muncă pe durată nedeterminată. Ele vor avea acest drept după trecerea a 3 luni calculate de la data cînd au obținut această calitate.

Alocația de stat pentru copii se acordă soțului ; în cazul în care numai soția se încadrează în categoriile prevăzute de lege, alocația se acordă acesteia.

Plafoane de venituri lunare — lei

MEDIU		A — pînă la 1850	1851 — 2400	2401 — 2800	2801 — 3350	3351 — 4450
		B — pînă la 1600	1601 — 2050	2051 — 2500	2501 — 3050	3051 — 4000
Pentru primul copil	urban	220	180	150	150	150
	rural	150	110	90	90	90
Pentru al doilea copil	urban	230	190	170	150	150
	rural	170	130	100	90	90
Pentru al treilea copil	urban	260	220	190	170	150
	rural	190	150	130	100	90
Pentru al patrulea copil	urban	260	220	190	170	150
	rural	190	150	130	100	90
Pentru al cincilea copil	urban	260	220	190	170	150
	rural	190	150	130	100	90
Pentru al șaselea copil	urban	280	240	220	190	180
	rural	220	180	150	130	110
Pentru al șaptelea copil	urban	300	260	230	200	190
	rural	230	190	170	140	130
Pentru al optulea copil	urban	310	270	240	220	200
	rural	240	200	180	150	140
Pentru al nouălea copil și următorii	urban	320	280	260	230	220
	rural	260	220	190	170	150

În cazul părinților divorțați, precum și în cazul copiilor din afara căsătoriei, care au fost recunoscuți ori a căror filiație s-a stabilit prin hotărîre judecătorească, alocația se acordă părintelui care are copilul în îngrijire.

Dacă părintele care are copilul în îngrijire nu se încadrează în categoriile de persoane beneficiare de alocație, aceasta se acordă celuilalt părinte, dacă întrunește condițiile cerute de lege. În acest caz, alocația se plătește de către unitate părintelui în a cărui îngrijire se află copilul.

Soțul primește totdeauna alocația, chiar dacă este încadrată în muncă și soția; soția poate fi beneficiară în cazul în care numai ea se încadrează în categoriile de persoane prevăzute de lege. În cazul părinților divorțați, dacă numai unul dintre ei se încadrează în prevederile legii, beneficiar al alocației este acesta, dacă are în îngrijire copilul; în cazul cînd copilul a fost încredințat celuilalt părinte, organizația socialistă remite alocația acestuia din urmă.

Dacă tatăl beneficiar refuză să completeze declarația tip pentru plata alocației, mama poate cere ca unitatea unde lucrează tatăl să întocmească un proces verbal, încheiat în prezența a doi martori, din care să rezulte refuzul tatălui, pe baza căruia unitatea să remită alocația direct mamei căreia i s-a încredințat copilul.

În cazul în care părintele divorțat și beneficiar al alocației încasează alocația și refuză să o remită celuilalt părinte căruia i s-a încredințat copilul, el poate fi acționat de către reprezentantul copilului prejudiciat, pentru a fi obligat să plătească suma încasată. În situația în care se stabilește însă că, într-o anumită perioadă de timp, copilul încredințat unuia dintre părinți a locuit la celălalt părinte care a încasat alocația de stat, acțiunea pentru plata acesteia nu poate fi admisă pentru acea perioadă, întrucît alocația de stat încasată de părintele pîrît este de presupus că a fost utilizată pentru satisfacerea nevoilor copilului. Într-o astfel de situație, dacă unitatea nu remite alocația părintelui căruia i s-a încredințat copilul, ci o achită celuilalt părinte încadrat în unitate, ea va putea fi acționată în judecată pentru a fi obligată la plata alocației, chiar dacă a mai plătit-o odată; îi va rămîne, desigur, dreptul de a o recupera de la părintele căruia i-a plătit în mod ilegal alocația.

Dacă părintele beneficiar de alocație a încasat alocația, dar n-a remis-o celuilalt părinte căruia i-a fost încredințat copilul spre creștere și educare, ultimul este în drept să ceară alocația de stat de la părintele care a încasat-o nejustificat. Instanța este obligată, într-un asemenea caz să admită acțiunea pentru plata alocației, pe tot timpul cît pîrîtul a încasat-o pe nedrept, înlăuntrul prescripției de 3 ani, iar nu numai de la data intentării acțiunii.

În cazul în care mama divorțată căreia i-a fost încredințat copilul se recăsătorește, dreptul la alocație urmează să se stabilească potrivit situației din noua familie, fiind indiferent că acel copil a fost sau nu înfiat și că se plătește sau nu pensie de întreținere. În cazul în care copilul este numai în fapt în îngrijirea mamei, fără a exista o hotărîre judecătorească de încredințare a copilului în grija ei, mama nu poate solicita alocația de la beneficiar sau de la unitatea în care acesta lucrează. În cazul dat, mama trebuie să solicite, în prealabil, încredințarea copilului prin hotărîre judecătorească, pentru ca pe baza ei, să se stabilească dreptul la alocație în raport de situația din noua familie; dacă însă mama primește pensie de întreținere pentru copil, acordată pe bază de hotărîre judecătorească, ea are, implicit, și o hotărîre de încredințare a copilului și poate deci pretinde alocația de stat, fără să mai fie nevoie de obținerea altei hotărîri judecătorești.

În cazul în care părinții nu sînt încă divorțați, între ei existînd numai o despărțire de fapt sau un proces de divorț în curs, în principiu dreptul la alocație se stabilește potrivit normelor generale; dacă însă există o hotărîre judecătorească de întreținere a copiilor minori și de plata unei pensii de întreținere pe timpul procesului de divorț sau de abandon familial, mama poate deveni direct beneficiară de alocație, dacă este încadrată cu contract de muncă pe durată nedeterminată. În situația inversă, adică atunci cînd soțul este încadrat cu contract de muncă pe durată nedeterminată, iar soția cu contract de muncă pe durată determinată, unitatea va trebui să remită alocația soției care are în îngrijire copiii, deoarece, alocația este destinată acestora. Unitatea care plătește alocația de stat trebuie să știe cărui părinte i s-a încredințat copilul, în care scop poate pretinde să i se prezinte copia de pe hotărîrea judecătorească. Persoana care îngrijește de fapt un copil care nu i-a fost încredințat prin hotărîre judecătorească, nu poate beneficia direct de alocație de stat pentru copilul pe care-l întreține în fapt. Copilul avînd însă dreptul la alocație, părintele care o încasează trebuie s-o remită persoanei care îngrijește în fapt copilul. În cazul în care o asemenea remitere nu se face, terța persoană are drept la o acțiune în justiție împotriva părintelui beneficiar de alocație, pentru ca acesta din urmă, în baza principiului îmbogățirii fără just temei, să fie obligat la plata unei despăgubiri echivalente cu alocația respectivă.

Sînt îndreptățiți la alocația de stat, în aceleași condiții cu copiii născuți din căsătoria părinților;

— copiii din căsătoria anterioară a unuia dintre soți aflați în îngrijirea lui;

— copiii din afara căsătoriei, dacă au fost recunoscuți sau dacă li s-a stabilit filiația prin hotărîre judecătorească;

— copiii înfiați;

— copiii primiți spre creștere, pe baza încredințării lor de organele competente, potrivit dispozițiilor legale.

Copiii născuți din căsătoria părinților și aflați în întreținerea familiei au dreptul să primească alocație pînă la împlinirea vîrstei de 16 ani; pentru cei care au contractat o invaliditate de gradul I sau II înainte de împlinirea vîrstei de 16 ani, alocația se acordă pînă la împlinirea vîrstei de 18 ani.

Pentru copiii născuți din căsătoria anterioară a unuia din soți, aflați în îngrijirea lui, dreptul la alocație se naște în raport cu noua familie; în consecință, părintele căruia nu i-a fost încredințat copilul nu poate fi beneficiar de alocație pentru acest copil.

Copiii din afara căsătoriei ai mamei sau ai tatălui, dacă au fost recunoscuți sau dacă li s-a stabilit filiația prin hotărîre judecătorească, au față de părinte și rudele acestuia, aceeași situație ca și situația legală a unui copil din căsătorie. Recunoașterea filiației copiilor din afara căsătoriei poate fi făcută fie de mamă, fie de tatăl lor, în condițiile art. 48 și respectiv art. 57 din Codul familiei. Numai după efectuarea recunoașterii copilului în condițiile

de mai sus, părintele în drept, poate deveni beneficiar al alocației de stat, de la data recunoașterii sau de la data hotăririi judecătorești. S-a decis că părintele copilului din afara căsătoriei, recunoscut sau a cărui filiație a fost stabilită judecătorește, poate utiliza acțiunile bazate pe dispozițiile art. 998 și 999 c.civ. ori pe îmbogățirea fără just temei, în cazul împiedicării încasării sau reținerii alocației de stat de către celălalt părinte, deoarece acest copil are dreptul de a beneficia de alocația de stat în aceleași condiții ca și copiii născuți din căsătoria părinților.

Alocația de stat pentru copii se datorează, persoanei care a înfiat un copil, de la data încuviințării înfierii pronunțată prin decizia motivată a autorității tutelare. În cazul desfacerii înfierii încetează și dreptul la plata alocației de stat pentru copii, plata urmînd să se facă părintelui firesc dacă se încadrează în prevederile decretului. În cazul instituirii unei tutele, tutorelui îi revine obligația să crească copilul, să îngrijească de sănătatea și dezvoltarea lui fizică, de educarea și pregătirea lui profesională și deci, dreptul la plata alocației de stat aparține tutorelui de la data punerii sub tutelă, respectiv de la data deciziei de numire a unui tutore.

Beneficiază de alocație și copiii crescuți de către familiile îndreptățite la alocație, dacă au fost încredințați acestora spre creștere, de organele competente. Persoana căreia i s-a încredințat copilul are, față de acesta, drepturile și îndatoririle ce revin părinților privitoare la persoana copilului și deci și dreptul de a beneficia de plata alocației de stat, dacă, se încadrează în categoriile prevăzute în decret și dacă îndeplinește și celelalte condiții prevăzute pentru părintele beneficiar de alocație.

Alocația de stat pentru copii se acordă, se modifică sau încetează începînd din luna următoare celei în care sînt îndeplinite condițiile prevăzute de lege.

Pentru persoanele nou încadrate în muncă, alocația de stat se acordă după 3 luni de la încadrarea cu contract de muncă pe durată nedeterminată.

Pentru persoanele cărora le-a încetat contractul de muncă din vina lor, în condițiile în care, potrivit legii, vechimea în muncă se întrerupe, alocația se acordă numai după 3 luni de la data reîncadrării cu contract de muncă pe durată nedeterminată, iar pentru următoarele 6 luni cuantumul alocației se reduce cu 50 la sută.

Persoanelor care au beneficiat de alocație de stat li se menține dreptul în continuare, pînă la reîncadrarea în muncă, dar nu mai mult de 3 luni de la data desfacerii contractului de muncă, dacă aceasta se datorește reducerii de personal sau restrîngerii activității și în perioada respectivă au dreptul, potrivit legii, la retribuție.

Drepturile de alocație de stat pentru copii se acordă numai de la data stabilirii lor, adică începînd din luna următoare celei în care au fost îndeplinite condițiile prevăzute de lege.

Persoanelor reîncadrate în muncă după încetarea contractului din vina lor, alocația se acordă numai după 3 luni de la data reîncadrării cu contract de muncă pe durată nedeterminată și numai în procent de 50 la sută din cuantumul întreg, pe timp de 6 luni.

La determinarea veniturilor, în raport de care se stabilește alocația de stat pentru copii, se iau în considerare retribuția tarifară de încadrare sau de calcul, după caz, respectiv retribuția tarifară pentru cadrele militare permanente, la care se adaugă și sumele realizate, în condițiile legii, din alte drepturi de retribuție.

În cazul persoanelor care lucrează în acord, alocația de stat pentru copii se acordă în raport de retribuția tarifară de încadrare, indiferent de venitul realizat.

Pentru persoanele încadrate cu program redus de lucru, în condițiile legii, alocația se determină în raport de retribuția tarifară de încadrare corespunzătoare programului întreg de lucru.

Pentru pensionari, dreptul la alocație de stat pentru copii se stabilește în raport de cuantumul pensiei sau al ajutorului social, iar pentru persoanele chemate să îndeplinească obligații militare, în raport de drepturile de retribuire sau indemnizații, după caz, potrivit legii.

Prevederile decretului se referă atît la retribuția tarifară de încadrare, cît și la retribuția tarifară de calcul. Prin retribuție tarifară de încadrare se înțelege, retribuția stabilită pe baza rețelelor tarifare sau a listelor de funcții pentru muncitori și personalul operativ și prin nomenclatoarele de funcții pentru personalul de execuție tehnic, economic, de altă specialitate, pentru personalul de conducere, precum și pentru cel administrativ, de deservire și de pază, la care se adaugă majorările, indemnizațiile și sporurile care, potrivit dispozițiilor legale, se includ în retribuția tarifară de încadrare. Prin retribuție tarifară de calcul se înțelege retribuția stabilită pentru personalul retribuit pe bază de cotă procentuală din unitățile unde, conform reglementărilor în vigoare s-a stabilit o retribuție tarifară de calcul.

În scopul determinării veniturilor, în raport de care se stabilește alocația de stat pentru copii se iau în calcul, pe lîngă retribuția tarifară de încadrare și sumele realizate, în condițiile legii, din alte drepturi de retribuție. Alte drepturi de retribuție din care se pot realiza venituri sînt : majorările, indemnizațiile și sporurile, care potrivit legii care le reglementează, se includ în retribuția tarifară de încadrare. Astfel, majorările de retribuții stabilite pentru categorii de personal din unele domenii de activitate, majorări calculate de regulă în procente la sută din retribuție se includ în veniturile care se iau în vedere la aplicarea plafoanelor prevăzute în tabelul după care se stabilește cuantumul alocației de stat pentru copii. Tot astfel, la determinarea veniturilor se iau în calcul și acele indemnizații și sporuri care se includ, de regulă, în retribuția tarifară de încadrare.

Veniturile realizate din alte adaosuri la retribuția tarifară de încadrare, cum ar fi premiile, orele suplimentare, sporurile de vechime, sporurile de periclitate, diferite indemnizații nu se iau în considerare la încadrarea în plafoane. De asemenea, nu se iau în considerare veniturile realizate din depășirea normelor de acord, alocația acordîndu-se în raport de retribuția tarifară, de încadrare, indiferent de venitul realizat.

Dacă persoana beneficiară de alocație de stat pentru copii se află în incapacitate temporară de muncă, primind ajutor din fondul de asigurări sociale, dreptul la alocație pe perioada acestei incapacități i se stabilește în funcție de retribuția tarifară de încadrare care se ia în considerare pentru calcularea ajutorului.

În ceea ce privește persoanele care beneficiază de program redus de lucru, dreptul la alocație pe această perioadă se determină, în raport de retribuția tarifară de încadrare corespunzătoare întregului program de lucru.

În cazul în care copilul beneficiază de pensie de urmaș, această pensie nu se cumulează cu retribuția tarifară de încadrare a beneficiarului alocației în vederea încadrării în plafoanele din tabel.

În cazurile în care retribuția tarifară de încadrare s-a modificat cu efect retroactiv, în baza unei dispoziții legale sau unei hotăriri a organului de jurisdicție a muncii, alocația de stat pentru copii trebuie să se recalculeze corespunzător, de la data respectivă.

Alocația de stat nu se acordă pentru copiii care :

— sînt elevi în școli și li se asigură întreținerea completă din partea statului ;

— realizează venituri proprii, fiind ucenici la locul de muncă sau încadrați în muncă cu respectarea dispozițiilor legale.

Alocația de stat pentru copii nu se acordă cumulativ cu bursa, persoanele îndreptățite putînd să opteze pentru aceasta sau pentru alocație.

Pentru copiii aflați în instituțiile de asistență socială, alocația de stat se acordă numai în cazul în care părinții plătesc integral costul întreținerii.

Se urmărește ca să nu se acorde în mod concomitent ajutoare cu aceeași menire și drept consecință se recunoaște dreptul beneficiarului de a alege dintre ajutoare pe acela care este mai avantajos pentru copil.

Copiii aflați în creșe, grădinițe de copii, unități de învățămînt de cultură generală pentru copii cu deficiențe senzoriale, fizice și intelectuale, cei bolnavi de t.b.c. internați în sanatorii și preventorii, copii cu invaliditate de gradul I, II și III care sînt trimiși temporar prin oficiile de prevederi sociale la sanatorii pentru însănătoșire și copiii internați în sanatorii balneare pentru tratament au dreptul la alocația de stat pe perioadele în care se găsesc într-una din situațiile de mai sus.

Persoanele care au dreptul la alocație de stat pentru copii trebuie să anunțe unitatea unde lucrează, cînd unul dintre copii se găsește în situațiile menționate de textul de mai sus. Aceeași obligație o au și unitățile care au în întreținere copii, care acordă burse sau care califică ucenici la locul de muncă sau au încadrate în muncă copii, în condițiile legii.

Ajutorul cuvenit mamelor cu mai mulți copii, precum și soțiilor de militari în termen, se acordă indiferent de primirea alocației de stat pentru copii.

Persoanele care au avut mai mult de 12 zile de concediu fără plată, învoiri sau absențe nemotivate, de la începutul anului calendaristic, nu primesc alocația de stat în luna în care intervine o nouă învoire, concediu fără plată sau absență nemotivată.

Persoanele aflate în concedii fără plată în lunile ianuarie și februarie, ca urmare a reducerii unor activități din cauza condițiilor atmosferice nefavorabile, beneficiază de alocația de stat pentru copii și în aceste luni. Plata alocației de către unitățile în subordine se aprobă în aceste cazuri de către ministere, celelalte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, cu avizul Ministerului Muncii.

Zilele în care o persoană se află în situațiile enumerate se cumulează, de la începutul anului calendaristic, iar dacă în urma cumulării rezultă mai mult de 12 zile lipsă din unitate, persoana respectivă, nu primește alocația de stat în luna în care intervine o nouă învoire, concediu fără plată sau absență nemotivată.

Orele absentate nemotivat nu se iau în considerare și nu se însumează în vederea transformării lor în zile întregi nemotivate.

Drepturile la alocația de stat pentru copii se stabilesc de unitatea care, potrivit prevederilor decretului este obligată să plătească alocația.

Cererea pentru acordarea alocației de stat pentru copii se verifică de comisia de pensii și asigurări sociale din unitate și se aprobă de conducerea unității, după efectuarea controlului financiar preventiv.

Plata alocației de stat pentru copii se face de către :

— unitățile care plătesc drepturile de retribuție, pentru persoanele încadrate în muncă ;

— unitățile la care au lucrat, pentru militarii în termen și militarii cu termen redus, care la data încorporării erau încadrați cu contract de muncă pe durată nedeterminată ;

— unitățile de unde primesc drepturile bănești, potrivit legii, pentru persoanele chemate în vederea satisfacerii unor scopuri militare, altele decît serviciul militar în termen.

În vederea obținerii drepturilor de alocație, persoanele interesate depun actele necesare la unitatea care urmează să le facă plata.

Drepturile la alocația de stat pentru copii se acordă numai de la data stabilirii lor.

Alocația se plătește lunar în zilele de plată a chenzinei a doua a retribuției.

Cererea pentru acordarea alocației suportă o dublă verificare înainte de a fi aprobată de conducerea unității, astfel :

— prima verificare se efectuează de către comisia de pensii și asigurări sociale din unitate ;

— a doua verificare se efectuează în cadrul controlului financiar preventiv.

Conducerea unității va aproba plata alocațiilor de stat pentru copii numai după efectuarea celor două verificări amintite mai sus.

Dreptul la alocația de stat pentru copii se stabilește de unitatea care este obligată să plătească alocația, persoanele solicitante fiind obligate a depune actele necesare la această unitate ; ea se acordă numai de la data stabilirii.

Persoanele care primesc alocație de stat pentru copii sînt obligate să comunice unității, în termen de 10 zile, orice schimbare intervenită în situația lor, ori a numărului sau situației copiilor, de natură să le modifice drepturile de alocație.

În vederea evitării unor plăți nelegale de alocații, instituțiile de asistență socială în care sînt internați copiii în vîrstă de pînă la 16 ani sînt obligate să anunțe situația unității unde este încadrat părintele sau persoana care are în îngrijire copilul.

În cazul plății alocației fără temei legal, pot fi urmărite sumele plătite pentru o perioadă de 12 luni în condițiile prevăzute de Codul muncii. Dacă fapta care a determinat o astfel de plată constituie infracțiune, sumele se recupe-

rează pe întreaga perioadă pentru care au fost plătite răspunderea urmînd să se stabilească potrivit legii penale.

Termenul de emitere a deciziei de imputare este de cel mult 60 de zile de la data cînd cel în drept să emită decizia a luat cunoștință de producerea pagubei.

În situația cînd paguba a fost cauzată printr-o faptă ce constituie infracțiune, răspunderea se stabilește, așa cum am arătat, potrivit legii penale ; în acest caz, prevede art. 103 alin. 2 din Codul muncii, în cuantumul pagubelor se cuprind și foloase nerealizate (adică și dobînda legală).

Asociațiile de locatari sînt îndrituite de a plăti alocația de stat pentru copii, personalului muncitor cu contracte de muncă, dacă organele competente iau o hotărîre în acest sens.

Reglementare : Decretul nr. 246/1977.

C. JORNESCU

financiar

Modalitatea acoperirii pagubelor constatate în gestiune

Fără a defini răspunderea materială ori a preciza conținutul acesteia, Codul muncii în art. 102 prevede imperativ că persoanele încadrate în muncă **răspund** pentru pagubele aduse avutului obștesc din vina și în legătură cu munca lor, reglementînd unitar în art. următoare — pînă la art. 110 inclusiv — întreaga instituție a răspunderii materiale sub aspectele sale esențiale adică condițiile și formele răspunderii materiale, constatarea și stabilirea prejudiciului, mijloacele juridice de recuperare, termenele, căile de atac etc.

Dispoziția normei legale este o poruncă. Persoana încadrată RĂSPUNDE material. Așadar, în toate cazurile în care sînt îndeplinite exigențele legii, persoana încadrată este chemată să răspundă pentru faptele sale.

Ne propunem să încercăm a afla ce înseamnă a răspunde material în cazul constatării unor lipsuri în gestiunea materială. Sau în termenii unei soluții de speță ne întrebăm dacă poate gestionarul acoperi paguba prin înlocuirea bunurilor constatate lipsă, cu altele ? (Trib. Suprem, Secț. civ. dec. nr. 672/1979, nepublicată).

Dacă răspunsul este afirmativ atunci ne întrebăm, legitim, în continuare : cum trebuie să apreciem această soluție, ca fiind o răspundere materială în sensul legii, adică o modalitate de acoperire a pagubelor sau ca o exonerare de răspundere ca lipsind prejudiciul ? — așa cum s-a întîmplat în speța citată ajunsă la instanța judecătorească supremă.

A răspunde (juridic) înseamnă a suporta consecințele neîndeplinirii unor obligații, corelative unor drepturi, în cadrul unui raport juridic. Răspunderea nu este numai „reparație" și nu este numai „sancțiune". Răspunderea este și reparație și sancțiune.

Înțeleasă în acest fel răspunderea materială evidențiază funcțiile de **apărare** și **consolidare** a avutului obștesc și **preventiv-educativă** a personalului muncitor.

Modalitatea de reparare a pagubei rezultă atît din dispozițiile Codului muncii cît și a Decretului nr. 208/1976.

Astfel, din prevederile art. 107 și art. 108 din Codul muncii reținem că persoana este obligată la **plata despăgubirilor** sau a **contravalorii bunurilor.** Pentru valorificarea dreptului său de creanță unității socialiste i se oferă de către legiuitor și mijloace juridice eficiente și anume : decizia de imputare și angajamentul scris de plată. În același sens, art. 109 din Codul muncii dispune că **suma** stabilită pentru acoperirea daunelor **se reține** în rate lunare din retribuție și alte venituri, precizînd în continuare modalitățile concrete în care are loc plata despăgubirilor în diferite cazuri.

Mai mult. Prin Decretul nr. 208/1976 legiuitorul prevede concret **modul și criteriile de evaluare a pagubei** în gestiunea de bunuri pentru fiecare categorie de bunuri, inclusiv pentru bunurile degradate. Dacă legiuitorul stabilește și dezvoltă o anumită modalitate, per a contrario, pagubele nu pot fi acoperite în alt mod.

Exclusivitatea acestei modalități de reparare a pagubei rezultă și din excepția expres reglementată în art. 106 din Codul muncii. Astfel, cel care a primit bunuri ce nu i se datorau are obligația de a le **restitui în natură.** Dacă acest lucru este imposibil ne întoarcem din nou la regulă, adică la plata contravalorii acestora calculată în condițiile legii. Această parte finală referitoare la plata contravalorii bunurilor ce „nu mai pot fi restituite în natură" ne face să credem că excepția își **reduce** aplicarea numai la bunurile certe și nu **generic determinate,** deoarece pentru acestea din urmă nu se pune problema **de a nu putea fi restituite,** lor aplicîndu-li-se regula **fungibilității.**

Ni se pare pertinent a arăta că nici în dreptul comun creditorul nu poate fi silit să primească alt lucru decît acela ce i se datorează, chiar dacă valoarea lucrului oferit ar fi egală sau mai mare (art. 1100 Cod civil). În materie civilă regula suferă mai multe excepții. Astfel — este una din excepții — cu toate că debitorul a plătit un alt lucru decît cel datorat el se liberează dacă creditorul **a primit în mod voluntar** această plată, adică s-a operat o **datio in solutum.**

Unitatea socialistă nu poate accepta în mod voluntar o **dare în plată** pentru că ea are numai un drept de administrare directă asupra întregului său patrimoniu, care generic vorbind, limitează **dispoziția** ca atribut al dreptului de proprietate în favoarea titularului dreptului de proprietate socialistă — Statul.

Dealtfel ar fi nefiresc ca o unitate socialistă să fie obligată a primi alte bunuri pentru acoperirea pagubelor din gestiune, deoarece aceasta ar echivala cu a **justifica neîndeplinirea obligațiilor legale** de către gestionar care este dator să prevină orice sustrageri, risipă și degradare a bunurilor din gestiune (art. 8 din H.C.M. nr. 2230/1969). În acest fel ar fi ocolită și prevederea din art. 25 din Legea nr. 22/1969 conform căreia gestionarul **răspunde** față de unitatea socialistă pentru pagubele pe care le-a cauzat în gestiunea sa.

S-ar putea invoca **subrogația reală cu titlu universal** ca funcție a patrimoniului, deoarece intrînd un alt bun cu aceeași destinație economică a celui constatat lipsă se asi-

gură continuitatea îndeplinirii sarcinilor de plan de către unitatea socialistă.

Așa ar fi dacă intrarea în patrimoniu a bunului s-ar face pe cale legală. Dar acoperirea pagubei prin înlocuirea cu alte bunuri înseamnă de fapt achiziționarea de bunuri pe alte căi decît cele reglementate de lege. Or, printr-o acțiune ilicită nu poți justifica un fapt licit.

În concluzie, înlocuirea bunurilor constatate lipsă cu alte bunuri nu reprezintă o modalitate a răspunderii materiale și nici nu echivalează cu o exonerare de răspundere.

Dr. Iosif R. URS

Breviar

licitații

În conceptul clasic, licitațiile reprezintă o piață de mărfuri, care funcționează periodic, concentrînd, în același loc și în același timp, oferta și cererea de mărfuri. Printre centrele cele mai importante în care se organizează licitații de mărfuri, menționăm : pentru lînă — Londra, Liverpool. Sidney, Anvers etc., pentru blănuri — Leningrad, Londra, New York, Montreal, pentru ceai — Londra, Amsterdam, Calcutta, Colombo, pentru mirodenii — Londra, Amsterdam etc.

In ultimul timp, s-au dezvoltat considerabil licitațiile de executări de obiective industriale complete (fabrici, uzine), executarea de șosele, porturi, aeroporturi, căi ferate, precum și livrarea de utilaje aferente acestora. In ceea ce privește licitațiile pentru utilaje, acestea sînt foarte frecvente în țările în curs de dezvoltare, precum și în unele țări capitaliste dezvoltate.

Ofertele pentru participarea la licitații se întocmesc după o anumită formă și în interiorul termenului stabilit de organizator, sub sancțiunea decăderii.

Pentru a se asigura de îndeplinirea obligațiilor din oferte, ofertanților li se solicită, de obicei, anumite garanții, mărimea și natura acestora fiind precizate de organizatori în condițiile licitațiilor. Mărimea garanției depinde de valoarea generală a utilajului pentru care au fost anunțate licitațiile și variază între 1% și 10% din valoarea totală a sumei conținută în ofertă. Această garanție se depune, de obicei, la o bancă din țara organizatoare sau la o filială a uneia din băncile străine în această țară, cash sau în hîrtii de valoare. În practică, deseori se utilizează scrisori de garanții bancare. După terminarea licitației, acelor ofertanți care nu au primit comanda li se înapoiază garanția. Pînă la înapoierea garanției se prezumă că ofertele lor pentru livrarea de utilaje rămîn în vigoare, fapt ce are o importanță esențială pentru organizatorii licitațiilor în cazul cînd firma care a cîștigat licitația, din anumite motive, refuză să semneze contractul (în aceste condiții, ea pierde garanția depusă).

Procedura licitațiilor privind cumpărarea de utilaje sau de antrepriză este relativ simplă. Deschiderea plicurilor care conțin ofertele are loc în ziua și la ora stabilită, de regulă public.

Hotărîrea definitivă și acordarea comenzii au loc după o anumită perioadă de timp, după examinarea minuțioasă a documentației (în legătură cu faptul dacă acestea corespund întru totul condițiilor anunțate, iar pentru utilaje complexe, care sînt costisitoare, după analizarea condițiilor de credit acordate de firmele furnizoare, a situației lor financiare și materiale, a posibilităților de producție etc.), perioadă care poate dura 3—4 luni.

Pentru unitățile noastre economice, în general, și pentru întreprinderile de comerț exterior, în special, vînzarea-cumpărarea prin licitații prezintă importanță sub un dublu aspect : ca exportatoare de mașini și utilaje, tehnologii, exporturi complexe etc. și ca importatoare de asemenea bunuri.

Pentru stimularea exporturilor prin contracte încheiate ca urmare a participării la licitații organizate în diferite țări, în special în cele în curs de dezvoltare, au fost luate o serie de măsuri organizatorice (D. 687/1973) : reprezentanțele economice ale României au obligația să comunice organelor noastre competente cu privire la licitațiile anunțate în țara unde activează ; unitățile economice producătoare, institutele de proiectări, întreprinderile de comerț exterior, într-o colaborare ce se impune a fi perfect sincronizată, pregătesc documentația necesară pentru participare la licitația respectivă ; o comisie unică de avizare care funcționează în cadrul M.C.E.C.E.I. analizează documentația prezentată (referatul de vînzare, condițiile de credit, scrisorile de garanție etc.) și ia hotărîrea corespunzătoare ; în baza acestui aviz, participarea la licitația externă se hotărăște de organul administrației de stat în a cărui competență intră și aprobarea vînzării pe credit.

Importurile românești care se realizează pe calea licitațiilor — mașini și utilaje, instalații complexe, linii tehnologice etc. — sînt reglementate de D. 152/1974, coordonatorul acestora fiind M.C.E.C.E.I.

Facem mențiunea că pentru realizarea proiectelor finanțate prin împrumuturi acordate de B.I.R.D., încheierea contractelor cu furnizorii externi se face, în toate cazurile, pe bază de licitație. Remarcăm faptul că în asemenea situații sînt admise la licitație numai firme din țări membre ale B.I.R.D. și din Elveția.

conceptul de plăți internaționale

Prin plăți internaționale, respectiv externe — potrivit Dicționarului diplomatic 1979 — se înțeleg „operațiile de stingere a obligațiilor materiale ale părților contractului de comerț exterior, constituind, în fapt, finalizarea activității de export și de import". Dicționarul de economie politică, 1974, referindu-se la decontări, arată că acestea reprezintă „efectuarea de încasări și plăți pe bază de viramente, prin intermediul conturilor deschise la bănci, fără folosirea banilor în numerar". Definițiile de mai sus, întregite de practica comercială internațională și de doctrina de specialitate, ne îngăduie să facem unele precizări :

— noțiunea de **plăți comerciale internaționale**, în limbajul comercial și în accepțiunea literaturii în materie, cuprinde toate activitățile pe care le desfășoară partenerii din contractele comerciale internaționale și organizațiile financiar-bancare mijlocitoare, în vederea transferării contravalorii mărfurilor livrate sau a serviciilor prestate, de la beneficiar, devenit debitor, la furnizorul — creditor ; cu

alte cuvinte, oricare ar fi mijloacele — valute, devize, credite etc. — sau modalitățile de plată — numerar, credit documentar, incaso, transfer bancar etc. —, utilizate pentru stingerea creanței născute din executarea obligațiilor ce i-au revenit uneia din ele — acestea se cuprind în noțiunea generică de plată comercială internațională ;

— noțiunea de **decontări comerciale internaționale**, deși uneori considerată ca sinonimă cu aceea de plăți, credem că are un înțeles mai restrîns și anume de stingerea unei creanțe numai pe cale scripturală, prin transferarea valorii acesteia din contul debitorului aflat într-o țară, în contul creditorului aflat în altă țară, pe calea viramentului efectuat prin intermediul a două bănci comerciale la care părțile din contractul comercial internațional își au deschise conturi.

Plățile comerciale internaționale pot fi supuse unor **clasificări multiple** ; o primă clasificare o facem plecînd de la natura faptelor și actelor care le generează, respectiv în : **plăți comerciale**, categorie în care sînt incluse plățile care servesc la lichidarea obligațiilor internaționale sau subsecvente acestora (sume datorate ca urmare a importurilor, exporturilor, sau pentru acoperirea cheltuielilor de transport, recepție, asigurare, transfer de tehnologii, instalații-montaj etc.) ; **plăți necomerciale**, categorie în care sînt incluse plățile care nu au legătură directă cu schimbul internațional de valori materiale ; printre acestea se numără plățile pentru întreținerea reprezentanților diplomatice, cheltuieli de deplasare în străinătate, cu caracter comercial sau numai de studii, plata unor datorii de stat vechi sau noi etc. ; unor anumite plăți, din categoria celor necomerciale, cum ar fi : împrumuturile între state, dobînzile, cupoanele sau anuitățile, dividendele la investițiile sub formă de acțiuni, precum și altor plăți de natură pur financiară, se obișnuiește să li se spună și **plăți financiare.**

Privite din punctul de vedere al modalităților de plată folosite, plățile comerciale internaționale pot fi : **plăți efective în numerar**, modalitate care aparține trecutului, cînd se întîlneau cumpărătorii cu vînzătorii și cînd aurul era principalul mijloc de plată ; **plăți scripturale în valute convertibile** în care se utilizează diferite forme de plată — credit documentar, incaso, ordin de plată etc. ; grație tehnicilor bancare o datorie exprimată într-o anumită valută convertibilă se stinge prin transferarea în contul creditorului a sumei respective, în valuta convenită ; **plăți scripturale în valută de cliring** în care debitorul plătește, iar creditorul încasează, în moneda lor națională ; evidența plăților și a încasărilor în valuta de cliring se ține la nivelul băncilor centrale ale celor două state, operînd între totalul acestora o compensație globală.

Între plățile comerciale și credite **există o strînsă interdependență ;** în comerțul internațional contemporan creditul este omniprezent, chiar și în cele mai rapide modalități de plată. Într-adevăr, în cazurile în care cumpărătorul plătește printr-un ordin de plată o anumită sumă care constituie cu aproximație valoarea mărfurilor expediate de vînzător, el devine creditorul acestuia din urmă pînă la primirea mărfurilor și preluarea lor efectivă ; tot astfel, în cazul în care mărfurile au fost expediate, modalitatea de plată fiind incaso documentar, vînzătorul finanțează valoarea tranzacției pe tot timpul circulației documentelor pînă la încasarea lor — timp de curier, care poate fi de 30—90 zile — devenind astfel creditorul cumpărătorului ; creditul și funcțiile sale economice sînt și mai evidente în cazul exporturilor complexe cînd, potrivit modalității de plată stabilite, cumpărătorul plătește un avans de 10—15% din valoarea furniturii, devenind astfel creditorul vînzătorului, iar după livrare creditul acordat de acesta din urmă se rambursează în 3—5 ani (perioadă în care vînzătorul este creditorul cumpărătorului).

Evident, creditul se interferează cu plățile internaționale și prin interpunerea între partenerii din contractul comercial a unui terț, respectiv una sau mai multe bănci comerciale ; astfel, banca cumpărătorului prin deschiderea creditului documentar (sub formă de acreditiv sau scrisoare de credit comercial) fără acoperire prealabilă îl creditează pe acesta din momentul plății și pînă la rambursarea sumei plătite ; tot astfel, creditul bancar (credit cumpărător) acordat direct cumpărătorului este o modalitate curentă de finanțare a comerțului internațional, care facilitează plata cash de către acesta a mărfurilor livrate de vînzător.

Întrebări și răspunsuri

● **ION MURGAN, Tîrgoviște** — Ministerul Finanțelor ne informează că sugestiile dv. privind calcularea impozitului pe venit comportă o examinare mai complexă, fiind reținute pentru a fi analizate cu UCECOM.

● **I. E., Rîmnicu-Vîlcea** — solicită lămuriri cu privire la aplicarea prevederilor Decretului nr. 167/1958 (modificat și republicat în 1960) în raport cu prevederile art. 47 din Legea nr. 71/1969 (modificată prin Legea nr. 3/1979) privitoare la calculul penalităților.

Toate răspunsurile publicate în Suplimentul „Revistei economice" privitoare la calculul penalităților au avut în vedere în mod automat și implicit și prescripția reglementată de Decretul nr. 167/1958. Într-adevăr, art. 47 din Legea nr. 71/1969 stabilește numai modul de calcul al penalităților (de întîrziere și neexecutare) fără a stabili o limită de timp în care acestea pot fi reclamate. Limita de timp în care unitatea creditoare poate pretinde penalități este stabilită prin Decretul nr. 167/1958 și este de 6 luni de la data la care s-a născut dreptul la acțiune. În fapt unitatea creditoare poate pretinde penalități de întîrziere numai pe o perioadă de 6 luni anterioară introducerii cererii de arbitrare.

● **MIEREANU I, București** — se interesează de unitatea împotriva căreia trebuie să introducă beneficiarul efectiv acțiunea de penalizări pentru produsele contractate în tranzit organizat și care nu au fost livrate la termen.

Potrivit practicii arbitrale constante, acțiunea trebuie formulată împotriva furnizorului efectiv care răspunde nemijlocit pentru neîndeplinirea la termen a obligației de livrare. Este util să fie acționată, în același timp, veriga intermediară pentru a dovedi încheierea celor două contracte în tranzit organizat și corelarea lor corespunzătoare.

CURIER

● **SILVIU POP, Cluj-Napoca** — Potrivit Decretului nr. 101/1980 unele tipuri de unităţi comerciale şi de prestaţii de servicii, menţionate în anexa la decret, pot fi date în gospodărire şi gestiune unor persoane fizice pe bază de contract. În vederea aplicării decretului menţionat s-a elaborat modelul de contract şi actul adiţional la contract care cuprinde şi metodologia de determinarea beneficiului, care au fost difuzate întreprinderilor comerciale. Persoanele interesate în preluarea unei unităţi în condiţiile prevăzute de decret, urmează să se adreseze întreprinderii comerciale sau cooperativelor de prestări de servicii, după caz, de la care poate primi relaţii concrete cu privire la mărimea cheltuielilor, beneficiilor etc. ale unităţii în cauză. Aceste elemente diferă de la unitate la unitate, în funcţie de productivitatea muncii, structura desfacerii, organizarea desfacerii etc., factori care contribuie la asigurarea rentabilităţii şi deci nu pot fi cunoscute decît la nivel de întreprindere.

● **ION SIMION, Drobeta Turnu Severin** — Într-o deplasare se decontează un singur drum dus-întors cu mijloacele de transport în comun.

● **COSTEA TUDOR, Alexandria** — Dicţionarul de economie politică nu este editat de noi.

● **ILIE AVRAM, Craiova** — Din datele comunicate de dv. rezultă că de la data de 10 februarie 1960 lucraţi la aceeaşi întreprindere, avînd vechimea neîntreruptă. Întrucît înainte de aplicarea Legii nr. 26/1967 concediul de odihnă se acorda numai dacă personalul avea cel puţin 11 luni de la încadrare, rezultă că pentru perioada 10 februarie 1960 — 31 decembrie n-aţi beneficiat — la timpul său — de concediul cuvenit. În prezent, concediul de odihnă se acordă în fiecare an calendaristic. La pensionarea dv. aveţi deci dreptul : la compensarea în bani a concediului pe lunile februarie-decembrie 1960, care nu v-a fost compensat în anul 1967 cînd s-a adoptat Legea nr. 26/1967 şi la compensarea — pro rata temporis — a concediului cuvenit pe anul în curs, în raport cu timpul lucrat în acest an. La stabilirea compensaţiei pentru concediul neacordat în anul încadrării se ia în considerare durata concediului de odihnă cuvenit în anul 1967, anul în care s-a trecut de la vechea reglementare a acordării concediilor în raport de anii de muncă, la concedii pe ani calendaristici. Vă reamintim că în anul 1967 concediul de bază era de 12 zile lucrătoare la care se adăuga, după caz, concediul pentru muncă nenormată de 3—12 zile lucrătoare.

● **ELENA CAZACU, Belceşti, Iaşi** — Atunci cînd soţul, titular al dreptului la alocaţia de stat pentru copii satisface serviciul militar, el continuă să beneficieze în continuare de acest drept de la unitatea unde a fost încadrat, chiar şi în situaţia cînd soţia este şi ea încadrată în muncă. Solicitaţi întreprinderii unde a lucrat soţul dv. să vă plătească dreptul la alocaţie, trimiţînd în acest scop dosarul întocmit la întreprinderea unde lucraţi dv. Întrucît acest dosar a fost întocmit la timp, cereţi să vi se plătească alocaţia începînd cu luna februarie crt., prezentînd o dovadă de la întreprindere că vi s-au reţinut sumele plătite din eroare de unitatea unde sînteţi încadrată.

● **IULIANA INDRICO, Săcueni, Bihor** — Perioada în care aţi lucrat la C.A.P. Săcueni fiind retribuită pe bază de norme convenţionale şi nu pe baza unui contract de muncă în care să se stabilească retribuţia tarifară, nu se ia în considerare la stabilirea vechimii în muncă.

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ●

FABRICA DE PIESE AUTO ŞI PRODUSE METALICE PITEŞTI, str. N. Bălcescu nr. 165

— **Broaşte uşi tip II 131,00 buc**
— **Balamale uşi 300,0 buc.**
— **Balamale pafta 40×4 600,0 buc.**
— **Întrerupător PAKO 7,0 buc.**
— **Închizător ladă 6,0 buc.**
— **Nitro maron 5001—78 301,0 kg.**
— **Nituri 6×50 288,0 kg.**
— **Peroxid mecanizare 20,0 kg.**
— **Placă cauciuc ∅3 80,0 kg**
— **Tablă perf. ∅ 1,95 4,0 mp.**
— **Alezoare ∅ 10 18,0 buc.**
— **Burghie ∅ 13,5 113,0 buc.**
— **Idem ∅ 14,5 51,0 buc.**
— **Idem ∅ 17 5,0 buc.**
— **Idem ∅ 20 2,0 buc.**
— **Freze M 5 15,0 buc.**
— **Freze M 6 6,0 buc.**
— **Balamale pomele 7 buc.**
— **Bare Al 19×19 570 kg.**
— **Bare Al ∅ 22 121,3 kg.**
— **Capace K III 100 A 18,0 buc.**
— **Cremoane aplicate 13,0 gr.**
— **Dulii Goliat E 40 14 buc.**
— **Cozi tirnăcop 160 buc.**
— **Foraibăre 11,0 buc.**
— **Fermoare 11,0 buc.**
— **Limitatori 6100 10,0 buc.**
— **Lanţ antiderapant 77,0 kg.**
— **Microîntrerupător 10,0 buc.**
— **Oţel OL 37 20×10 432,0 kg.**
— **Oţel 45×30 OL 37 LN 128,0 kg.**
— **Oţel W 2080 14×14 54,0 kg.**
— **Oţel W 2080 25×25 67,0 kg.**
— **Planşeu pedale Dacia 1300 3,0 buc.**
— **Planşeu central Dacia 1300 3,0 buc.**
— **Regulator 192-20-90 1,0 buc.**
— **Regulator uz casnic 1,0 buc.**
— **Şurub st. 4883 M 6×12 9 200,0 buc.**
— **Sirmă cuprată 6 s 11 M 28 76,0 kg.**
— **Sirmă Al 3,25 190,0 kg.**
— **Şaibă dinţată A 5,5 4 000,0 buc.**
— **Tablă laterală stg. Dacia 1300 3,0 buc.**
— **Tablă laterală dr. Dacia 1300 3,0 buc.**
— **Ţeavă Al ∅ 14×3 20,0 kg.**
— **Tub LFA 65 W 16,0 buc.**
— **Ţeavă Cu 9½ T 14×1 9,5 kg.**
— **Tresă zig-zag 20,0 ml.**
— **Sulfat de sodiu 500,0 kg.**
— **Alezoare ∅ 18 142 buc.**
— **Alezoare ∅ 12 fixe 22,0 buc.**
— **Curele pădure 20,0 buc.**
— **Echer fără talpă 63-40 10,0 buc.**
— **Motor 22×1000 2/2 N. 10 buc.**
— **Motor electric 45×3000 2 N 1,0 buc.**
— **Sticle nivel 60,0 buc.**
— **Vîrfuri rotative CM-6 12,0 buc.**

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, în zilele de 14 și 15 octombrie a avut loc plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

La lucrările plenarei au participat membrii Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, cadre din ministere, instituții centrale și organizații de masă, redactori-șefi ai presei centrale care nu sînt membri ai C.C. al P.C.R.

Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român a dezbătut și aprobat în unanimitate proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1981, care urmează întru totul orientările fundamentale stabilite de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român privitoare la viitorul cincinal, etapă nouă, calitativ superioară în înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism, în creșterea continuă a bunăstării întregului popor, țelul suprem al politicii partidului nostru.

Plenara a dat o înaltă apreciere contribuției personale a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, la elaborarea proiectului planului pe anul 1981, evidențiind și cu acest prilej rolul său determinant în fundamentarea obiectivelor dezvoltării economice și sociale a țării, realizării programului de ridicare continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului, transpunerii în viață a hotărîrilor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român.

Plenara a evidențiat succesele obținute de oamenii muncii din întreaga țară în îndeplinirea prevederilor planului pe 1980, pe întregul cincinal, și a exprimat hotărîrea organelor și organizațiilor de partid, a comuniștilor, a întregului nostru popor de a acționa cu întreaga energie în vederea realizării exemplare a sarcinilor de producție pe ultimul trimestru al acestui an, pentru pregătirea temeinică și înfăptuirea planului pe 1981, primul an al noului cincinal. Totodată, prezentîndu-se stadiul desfășurării lucrărilor agricole de toamnă, au fost arătate măsurile ce se întreprind în vederea strîngerii și depozitării întregii recolte la toate culturile, efectuării grabnice a însămînțărilor, în scopul asigurării condițiilor corespunzătoare obținerii unei bune recolte în anul viitor.

Plenara a hotărît ca proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1981 să fie supus dezbaterii și aprobării Marii Adunări Naționale.

Plenara a luat cunoștință de modul cum au fost rezolvate apelurile și memoriile adresate Congresului al XII-lea al partidului, constatînd că în perioada care a trecut, în baza mandatului dat de Congres, s-a acționat cu operativitate, cu spirit de răspundere în vederea soluționării acestora și a apreciat că, în linii generale, lucrările privind rezolvarea memoriilor adresate Congresului partidului în legătură cu situația de partid a solicitanților sînt terminate.

Plenara a aprobat în unanimitate raportul privitor la rezolvarea apelurilor și memoriilor adresate Congresului al XII-lea.

În încheierea dezbaterilor a luat cuvîntul tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român.

Cerințe ale realizării planului

SCURTAREA DURATELOR DE PUNERE ÎN FUNCȚIUNE A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE

INVESTIȚIILE constituie un mijloc pentru asigurarea creșterii economico-sociale prin construirea unor noi capacități de producție și obiective social-culturale ; în aceste condiții punerea în funcțiune a obiectivelor de investiții se constituie ca un indicator de bază al întregii activități desfășurate în sectorul de construcții-montaj, spre îndeplinirea căruia se cer orientate cu prioritate eforturile tuturor factorilor implicați.

Concentrarea eforturilor la marii beneficiari

ANALIZÎND din acest punct de vedere activitatea de investiții desfășurată în anul în curs, trebuie arătat că **în primele 8 luni a.c. au fost conectate la circuitul economic, integral sau parțial, un număr de peste 430 capacități de producție importante** — în industria construcțiilor de mașini (188), în chimie (32), în siderurgie (24), în economia forestieră și a materialelor de construcție (55), în industria ușoară (42), în agricultură și industria alimentară (62).

Accelerarea punerii în funcțiune a capacităților prioritare rămîne însă în continuare obiectivul nr. 1 în investiții, deoarece pînă la finele anului au mai rămas să fie date în producție un număr de aproape 970 capacități importante. Numărul cel mai mare dintre acestea se localizează la beneficiarii de investiții din chimie, construcția de mașini, agricultură și industria alimentară, metalurgie, economia forestieră și industria materialelor de construcții (tabelul nr. 1). De aici rezultă că efortul principal pentru punerea în funcțiune trebuie concentrat pe șantierele din cadrul ministerelor amintite care, împreună, dețin aproape 90% din totalul capacităților de pus în funcțiune în acest an. Acestor șantiere trebuie să li se asigure prioritate atît în grăbirea ritmului de realizare a construcțiilor, cît și în livrarea și montarea utilajelor tehnologice — element hotărîtor în realizarea efectivă a noilor capacități.

Tabelul nr. 1

Ministere la care se localizează capacitățile importante rămase de pus în funcțiune în perioada septembrie-decembrie 1980	% din totalul capacităților rămase de pus în funcțiune	din care : % capacităților la care au expirat termenele de punere în funcțiune
Min. Industriei Chimice	26,1	59,6
Min. Industriei Construcțiilor de Mașini	24,2	73,6
Min. Agriculturii și Industriei Alimentare	11,5	68,7
Min. Industriei Metalurgice	9,3	81,5
Min. Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții	8,1	69,6
Min. Industriei Ușoare	7,8	75,0

La toate acestea se cere adăugat și faptul că din capacitățile nerealizate, la 59,6—81,5% termenele de punere în funcțiune au expirat încă de la începutul lunii septembrie a.c. Nu trebuie uitat că în aceste capacități, care ar fi trebuit de acum să producă, s-au imobilizat importante mijloace tehnico-materiale și muncă vie, iar nepunerea lor în funcțiune nu numai că nu aduce acumulările planificate, dar provoacă pagube economice, dereglînd îndeplinirea sarcinilor de producție din propriul sector și din alte sectoare. Efortul principal al factorilor care răspund de realizarea punerilor în funcțiune trebuie concentrat spre capacitățile restante, pentru soluționarea operativă a problemelor care condiționează darea în producție a acestora.

Condiția hotărîtoare : accelerarea livrării și montajului utilajelor tehnologice

CEA DINTÎI PROBLEMĂ care se cere soluționată pentru a asigura un ritm mai alert tuturor punerilor în funcțiune rămîne **livrarea utilajelor tehnologice restante.** În soluționarea acestei probleme un rol de prim ordin îl au unitățile furnizoare din cadrul industriei construcțiilor de mașini. La începutul lunii septembrie a.c. unitățile M.I.C.M. erau în restanță față de șantierele de investiții cu 22,7% din cantitățile de utilaje tehnologice ce condiționează punerea în funcțiune, care ar fi trebuit livrate în primele 8 luni ale anului. Mai mult, este de remarcat că întreprinderile M.I.C.M. n-au onorat livrările contractate nici pentru propriile investiții.

În acest cadru apare necesară o concentrare a eforturilor desfășurate în cadrul întreprinderilor producătoare de mașini și instalații tehnologice pentru finalizarea și livrarea utilajelor restante care frînează darea în exploatare a investițiilor și asigurarea respectării termenelor contractuale de livrare în perioada următoare. De maximă urgență este soluționarea livrării utilajelor restante care împiedică punerea în funcțiune a unor capacități deosebit de importante pentru economie (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Evoluția stocurilor de utilaje tehnologice de pe șantiere	1.I.1980	1.IX.1980
Utilaje în stoc	100	109,4
din care : Utilaje cu durata de staționare pe șantier depășită	100	138,5
din care : utilaje din import	100	130,3

O a doua problemă importantă, pentru a cărei soluționare se cer intensificate preocupările constructorilor, ale beneficiarilor și ale titularilor de investiții, o constituie **montarea într-un ritm mai accelerat a utilajelor deja aprovizionate pe șantiere.** Cu atît mai mult cu cît în primele 8 luni ale acestui an, stocurile de utilaje tehnologice de pe șantiere au crescut față de începutul anului (tabelul nr. 3). Este de remarcat că pe unele șantiere prioritare stocurile de utilaje se mențin concomitent cu mari nerealizări ale planului de investiții : la bateriile 7—8 de la uzina cocso-chimică a C.S. Galați, la uzina cocso-chimică de la „Victoria" Călan, la laminorul continuu de la Întreprinderea de țevi Zalău, la uzina de feroaliaje de la Combinatul metalurgic Tulcea, la Combinatul petrochimic Midia, la Întreprinderea de anvelope Drobeta Turnu-Severin ș.a.

Ilustrativ este exemplul șantierului Întreprinderii de utilaj greu Iași, unde utilaje tehnologice de circa 600 milioane lei nu s-au putut monta datorită întîrzierii cu 3—5 luni a lucrărilor de construcții, ca urmare a neluării unor măsuri corespunzătoare pentru aprovizionarea șantierului cu palplanșe pentru fundații și pane pentru acoperiș și a neaducerii utilajului de conconstrucții (3 poduri rulante) necesar

Tabelul nr. 3

Furnizorul în restanță din cadrul M.I.C.M.	Beneficiarul	Utilajul restant la 1 septembrie 1980
Întreprinderea mecanică de utilaj chimic București	— Întreprinderile de articole tehnice din cauciuc Botoșani și Pitești	— mașini de confecționat benzi
	— Combinatul petrochimic Borzești	— 20 omogenizatoare și 29 vase cu agitator
	— Combinatele petrochimice Midia și Teleajen	— reactoare
Întreprinderea de utilaj chimic—Pitești	— Combinatul chimic Craiova	— 2 cazane recuperatoare
	— Combinatele de îngrășăminte chimice Arad și Slobozia	— stripere
	— Combinatul petrochimic Borzești	— 2 schimbătoare de căldură
Întreprinderea de construcții de mașini Bocșa	— Combinatul siderurgic Galați	— exhaustor
	— Întreprinderea metalurgică Iași	— mașină dublă de împins
	— Întreprinderea de oțeluri speciale și fontă Cristuru Secuiesc	— 6 cuptoare forjă
Întreprinderea de utilaj greu Craiova	— Întreprinderea de produse de aluminiu Slatina	— mecanisme de acționare
	— Întreprinderea metalurgică Iași	— caje
	— Întreprinderea de prefabricate refractare „Răsăritul" Brașov	— instalație de turnare
Întreprinderea „23 August" București	— Combinatul minier Valea Jiului	— culbutor de vagoane
	— Întreprinderea de anvelope Zalău	— 18 prese
	— Întreprinderea metalurgică de metale neferoase Copșa Mică	— mașină de turnat zinc

transportului și ridicării pe fundații a utilajelor tehnologice. Situații de acest fel se constată și la alte șantiere deținătoare a unor volume mari de utilaje tehnologice, ceea ce impune creșterea preocupării constructorilor și beneficiarilor pentru soluționarea la fiecare șantier a problemelor care constituie cauze principale ale nemontării utilajelor. Pentru recuperarea grabnică a restanțelor în aceste cazuri în special, constructorii și beneficiarii vor trebui să acționeze mai consecvent, în special în direcția îmbunătățirii aprovizionării cu materiale și utilaje de construcții, utilizării mai bune a acestora, organizării mai temeinice, în strînsă colaborare cu beneficiarii a montării și dării în producție a utilajelor tehnologice aflate în stoc.

În îmbunătățirea aprovizionării șantierelor trebuie să-și aducă un aport mai substanțial și întreprinderile din M.I.M. și M.E.F.M.C., principale furnizoare de materiale și prefabricate pentru șantierele de investiții, prin **livrarea la termenele contractate a materialelor și prefabricatelor la** care s-au angajat față de organizațiile de construcții. În același timp și constructorii trebuie să asigure o mai bună manipulare și administrare a materialelor și utilizarea mult mai eficientă a utilajelor și mecanismelor de construcții în corelare cu mijloacele de transport.

În acest cadru se poate afirma că mobilizarea largă a potențialului tehnico-productiv în unitățile de construcții, de proiectare, în cele producătoare de utilaje tehnologice și materiale pentru ● **accelerarea livrării utilajelor restante potrivit graficelor și contractelor,** ● **grăbirea montării utilajelor tehnologice aflate în stoc pe șantiere** ● **recuperarea restanțelor în execuția construcțiilor prin utilizarea mai eficientă a materialelor și dotării tehnice a constructorilor,** constituie premisele necesare punerii în funcțiune a capacităților cu termene de finalizare în acest an.

Gh. RUSCANU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

CUM SÎNT UTILIZATE CAPACITĂȚILE DE PRODUCȚIE ÎN INDUSTRIA CIMENTULUI

ANALIZA MODULUI în care au fost utilizate capacitățile de producție în industria cimentului pe primele opt luni ale anului în curs pune în evidență o serie de realizări însemnate. Astfel combinatele de lianți și ciment de la Fieni (liniile de fabricație nr. 1—9), Medgidia (liniile de fabricație nr. 1—9), Turda (liniile de fabricație nr. 1—9), au atins un grad înalt de utilizare a capacităților de producție — peste 98%, ceea ce le-a permis să realizeze un volum sporit de producție. Gradul de utilizare a capacităților la alte combinate s-a situat însă sub nivelul prevăzut — Aleșd (82%), Bicaz (93%), Cîmpulung (87%), Hoghiz (49,5%), Tg. Jiu (91%), Brașov (91%), volumul producției situîndu-se în aceste cazuri sub nivelul posibilităților existente. Ca urmare, gradul de utilizare a capacităților de producție planificate în întreaga industrie de ciment pe primele 8 luni ale anului a fost de numai 78,4%, fapt ce a făcut să nu se realizeze o producție de aproape 3 mil. tone ciment.

O cauză a pierderilor de producție o constituie **opririle datorate avariilor tehnice la utilajele tehnologice,** ca de exemplu la combinatele din Hoghiz, Cîmpulung, Deva. Volumul producției a fost influențat negativ și de **aprovizionarea neritmică cu materiale,** îndeosebi calcar (combinatele din Bicaz, Tg. Jiu, Turda), **neatingerea parametrilor proiectați** (linia nr. 1 la fabrica din Tașca), funcționarea sub capacitatea de regim (combinatele din Hoghiz și Deva).

Rezervele de capacități existente în industria cimentului în % (pe 8 luni din anul 1980)

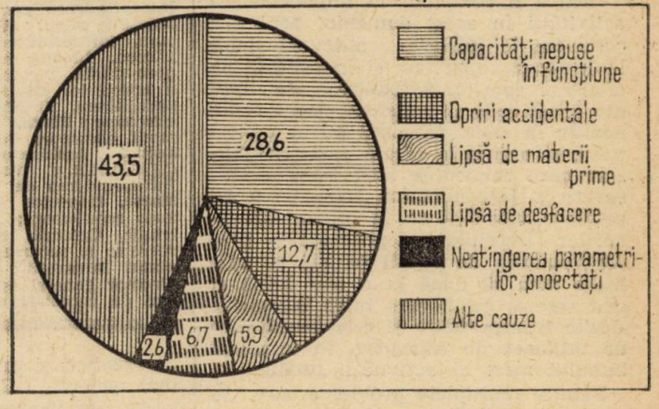

Alături de aceste neajunsuri și-a spus cuvîntul și **întîrzierea în punerea în funcțiune a unor linii de producție** (linia nr. 2 de la fabrica Tașca).

Această situație impune ca unitățile de producție să ia măsuri energice — organizatorice și tehnice — pentru eliminarea neajunsurilor, în vederea recuperării restanțelor înregistrate pînă acum și a realizării planului. Îndeosebi, trebuie asigurată funcționarea continuă a agregatelor, printr-o exploatare rațională și intervenții operative și de calitate în efectuarea reparațiilor, cît și punerea la termen în funcțiune a noilor capacități.

Dezbatere „R. E."

TRANSPORTURILE — la nivelul cerințelor economiei naționale (I)

DEZVOLTAREA în ritm accelerat a economiei naționale determină creșterea traficului efectuat cu toate felurile de mijloace și impune sporirea corespunzătoare a capacităților de transport. Acestea trebuie să asigure satisfacerea la timp și în bune condițiuni a tuturor nevoilor de transport ale diferitelor ramuri economice. De aceea, în anii socialismului, o parte însemnată a fondurilor de acumulare a fost destinată dezvoltării bazei tehnico-materiale a transportului, investițiile în această ramură reprezentînd, în anii actualului cincinal, circa 10% din volumul total al investițiilor pe economie.

Capacitatea de transport a fost sporită atît prin înzestrarea cu mijloace moderne (vagoane specializate de mare tonaj, locomotive Diesel și Diesel electrice, autovehicule Diesel cu remorci etc.), prin dezvoltarea și modernizarea instalațiilor de transporturi (dublări și electrificări de linii ferate, modernizări de drumuri, centralizări electrodinamice de stații etc.), cît și prin măsuri organizatorice (crearea de unități teritoriale specializate de mijloace de transport auto etc). Un factor important în creșterea capacității de transport l-a reprezentat, de asemenea, continua îmbunătățire a gradului de utilizare a tuturor mijloacelor din dotare și, în general, a fondurilor fixe din transporturi, care depășesc în prezent de cîteva ori nivelul antebelic.

Pornind de la imperativul îmbunătățirii, în continuare, a utilizării mijloacelor de transport, recent **Institutul central de cercetări economice și Revista economică, cu sprijinul Comitetului sectorului II al municipiului București al P.C.R., a** organizat o dezbatere pe tema **„TRANSPORTURILE — LA NIVELUL CERINȚELOR ECONOMIEI NAȚIONALE"**, în scopul de a analiza modul în care se transpune în viață Decretul cu privire la organizarea și efectuarea transportului cu autovehicule, pentru a desprinde experiența acumulată și a contribui la înlăturarea unor neajunsuri care împiedică satisfacerea optimă a cerințelor și micșorează eficiența activității în acest domeniu.

Au luat parte la dezbatere beneficiari — respectiv reprezentanți din întreprinderile industriale ale sectorului, reprezentanți ai unităților prestatoare de transporturi, cadre cu munci de răspundere de la Inspectoratul auto republican, Centrala auto, activiști ai sectorului II București al P.C.R., specialiști de la Institutul central de cercetări economice. Publicăm în cele ce urmează, opiniile formulate în cadrul dezbaterii.

Suplețe în îndeplinirea obligațiilor reciproce

Barbu Petrescu : „Se împlinește aproape un an de la aplicarea Decretului Consiliului de Stat cu privire la organizarea și efectuarea transporturilor cu autovehicule. Din informațiile ce le deținem rezultă că materializarea prevederilor Decretului a dus la utilizarea mai eficientă a autovehiculelor, obținîndu-se pe ansamblul economiei naționale, însemnate reduceri de costuri, consumuri de combustibili și lubrifianți. În același timp, însă, trebuie să spunem că au mai rămas o serie de probleme nerezolvate, care împiedică satisfacerea pe deplin a cerințelor, mai ales în perioadele de vîrf de trafic — așa cum este de pildă sezonul de toamnă.

Pentru a contribui la impulsionarea activității în acest domeniu, pentru a contribui la folosirea autovehiculelor la întreaga capacitate și în condiții de eficiență sporită, **dezbaterea de față are drept scop să reliefeze ceea ce este pozitiv în acest domeniu și,** în același timp, **să scoată la iveală acele neajunsuri care împiedică încă buna desfășurare a transportului.** Dezbaterea își propune, totodată, ca, în spiritul prevederilor Decretului, **să găsească — prin confruntarea de opinii — căi și mijloace care să ducă la o mai bună și mai strînsă colaborare între întreprinderile transportoare și cele beneficiare de mijloace de transport,** în interesul bunului mers al activității productive.

Printre multiplele probleme care se pun, primordială este, firește, aceea a felului în care întreprinderile transportoare reușesc să satisfacă cerințele întreprinderilor beneficiare sub toate aspectele : mijloace adecvate diferitelor transporturi, operativitate în transporturi încît procesele de producție să se desfășoare normal. În același timp, important este să se scoată la iveală și **felul în care întreprinderile beneficiare își îndeplinesc obligațiile față de unitățile transportoare** (sub raportul respectării graficelor, al disciplinei de transport și utilizării, în condițiuni de eficiență economică ridicată, a mijloacelor puse la dispoziție).

Pentru asigurarea unui transport rapid și eficient cu mijloacele auto, sînt de rezolvat și unele probleme de ordin mai general. Dintre acestea se detașează **optimizarea transportului pe plan local.** În această direcție, ar trebui să se țină seama că în municipiul București există 6 platforme mari industriale și că, în lumina acestei situații, trebuie să se facă coordonat organizarea și optimizarea transportului auto. Desigur, **transportul local de mărfuri trebuie corelat cu transportul uzinal, cu producția marfă finalizată sau gata pregătită pentru a fi transportată la beneficiari.** Dar, întrucît producția nu se desfășoară întotdeauna ritmic, se îngreunează și desfășurarea procesului de transport. În asemenea condiții, colaborarea dintre părțile interesate poate contribui la rezolvarea cazurilor respective.

Pentru desfășurarea în cît mai bune condiții a transportului ar trebui să crească preocuparea unităților auto și a întreprinderilor beneficiare, — așa cum rezultă din Decret — pentru **folosirea în mai mare măsură a remorcilor tractate de autovehicule,** mai ales că, an de an, a sporit dotarea cu remorci auto, care reprezintă în prezent 85—90% din numărul autocamioanelor apte pentru tractare. Vorbind de utilizarea mai largă a remorcilor tractate, nu trebuie să pierdem din vedere că, în multe cazuri, nu se asigură **circulația autovehiculelor încărcate la capacitatea lor nominală sau volumetrică.** Eliminarea acestor neajunsuri ar determina nu numai o mai bună utilizare a parcului auto, dar și obținerea de însemnate economii de combustibili și lubrifianți.

Poate una din cele mai importante probleme este aceea a **organizării unei dispecerizări centrale cu fluxuri pe puncte de transport.** În acest fel, s-ar pierde nu numai timp mai puțin, dar s-ar realiza una din cerințele vitale pentru utilizarea mai bună a capacităților de transport și realizarea de economii, de combustibili și lubrifianți și anume aceea ca **mijloacele de transport să circule încărcate în ambele sensuri.** De asemenea, pentru reducerea timpului de staționare a mijloacelor de transport la încărcare și la descărcare este imperios necesar **să se utilizeze pe scară mai largă containerizarea, paletizarea și transcontainerizarea.**

Iată, așadar, un larg evantai de probleme la care ar trebui să ne oprim în dezbaterea noastră pentru a veni cu propuneri și sugestii care să contribuie la îmbunătățirea activității de transporturi auto".

LA DEZBATERE AU PARTICIPAT : Andrei Pănoiu, director comercial, Întreprinderea de pompe „Aversa" ; **Agenor Scărlătescu,** director, întreprinderea „Electronica" ; **Mircea Bărbulescu,** director tehnic, Întreprinderea de calculatoare ; **Nicolae Răducu,** director, C.I.L. Pipera ; **Iancu Mușat,** inginer șef, Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice ; **Gheorghe Turcu,** director general adj. Centrala industriei bumbacului ; **Costachie Ciobanu,** director, Întreprinderea „Vinalcool" ; **Elisabeta Stanciu,** secretar de partid, Întreprinderea de calculatoare ; **Gheorghe Alexe,** director comercial adj., și **Nicolae Frîncu,** șeful compartimentului transporturi întreprinderea „Electroaparataj" ; **Arthur Marinescu,** șef serviciu desfacere și transport, Întreprinderea pentru întreținere și reparat utilaje de calcul ; **Victor Penescu,** tehnician auto, Întreprinderea Antefrig ; **Mihai Mihăescu,** director adjunct „Neferal" ; **Grigore Cărilă,** inginer șef, Centrala industrială a articolelor casnice (C.I.A.C.) ; **Gheorghe Șerbănescu,** director, Întreprinderea de cinescoape ; **Florin Tănăsescu,** șef compartiment transport Centrala industriei linii ; **Daniel Andreescu,** director Autobaza C.I.U.T.M.R. ; **Valeriu Matache,** director, Întreprinderea de mecanică fină ; **Carolian Marta,** inspector principal, Inspectoratul auto republican ; **Sorin Dobroiă,** director tehnic, Centrala auto ; **Roland Ionescu,** secretar al sectorului 2 al P.C.R. al municipiului București ; dr. ing. **Barbu Petrescu,** director general adjunct al Institutului central de cercetări economice

Mai multă solicitudine din partea unităților de transporturi

Andrei Pănoiu : „Întreprinderea de pompe „Aversa" are nevoie lunar de circa 15 000 de sorturi de materiale, dintre care circa 70 la sută în cantități nevagonabile. Din această cauză, întreprinderea a fost dotată cu un parc auto foarte dezvoltat. Odată cu apariția Decretului am fost obligați să transferăm mașinile la unitatea specializată a ministerului nostru, care își desfășoară activitatea în cadrul Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant (I.T.A.-C.I.U.T.M.R.).

Eu aș vrea să mă refer, în primul rînd, la relațiile noastre cu I.T.A. București și să arăt că pentru această întreprindere contractele au mai mult un caracter facultativ. Din 6 autocamioane contractate pe 1980 (4 pentru București și 2 pentru provincie), cu prezența zilnică și cu grafic de transport, I.T.A. nu ne furnizează decît în medie 1-2. Pentru anul 1981 ne-a păstrat același număr de mașini, adică 6, deși sarcinile de plan ale întreprinderii noastre cresc. În asemenea condiții, realizarea ritmică a planului de producție al întreprinderii are serios de suferit.

Un alt aspect este acela că pentru optimizarea transportului în București întreprinderile au fost programate cu diferite ore de începere a programului de lucru. Întreprinderea noastră începe programul la ora 6,30. Mijloacele de transport I.T.A. sosesc însă la 8,30, adică după două ore de la începerea activității — creîndu-se deci o necorelare între programul de lucru al unității noastre și cel al celor ce asigură transportul. De asemenea, din mijloacele auto ce ne sînt repartizate, multe se află într-o stare de uzură înaintată, ceea ce afectează operativitatea în transport — datorită deselor defecțiuni care cer timp pentru a fi remediate. Apoi, datorită faptului că sînt aprovizionate cu cantități-limită de carburanți, nu pot efectua decît un transport de circa 20 km pe zi.

În ce privește transporturile în afara Capitalei, situația este mai dificilă. Întreprinderea noastră nu a realizat un transport mai devreme de 5 pînă la 10 zile de la cerere. Iată un exemplu : la 1 septembrie am solicitat la dispeceratul Filaret un autocamion pentru transportul a 20 tone oțel laminat. Acesta ne-a fost pus la dispoziție abia în ziua de 26 septembrie, dar avînd o capacitate maximă de încărcare de 17 tone. Efectiv însă el n-a încărcat decît 5 tone (pe motiv că este în rodaj). urmînd să ne parvină un alt autocamion care să transporte restul de oțel laminat. Dar acesta n-a sosit nici pînă acum, deși este solicitat zilnic. Sînt și cazuri cînd transporturile s-au realizat abia după 45 de zile.

Aș afirma, totodată, că în general, dacă se cere de la I.T.A. un autocamion pentru un transport de 5 tone, aceasta spune că nu are decît de 10-15-20 tone. Sigur, noi luăm pînă la urmă ce ni se dă, cu consecințele ce apar dintr-o asemenea „soluție".

În ce privește asigurarea de mijloace de transport de către întreprinderea ministerului nostru — I.T.A.—C.I.U.T.M.R. — sînt de asemenea unele greutăți. Din mijloacele de transport pe care le-a predat întreprinderea se găsesc, în general, în stare de funcționare numai 60%. Apoi, fiecare din acestea nu lucrează în medie pe lună decît 5—6 zile, din cauza lipsei de benzină sau motorină. În asemenea condiții nu se pot satisface cerințele întreprinderii privind aprovizionarea tehnico-materială. Noi înțelegem foarte bine necesitatea economisirii carburanților, dar aceasta nu trebuie făcută în detrimentul bunei desfășurări a procesului de producție. **Socotim necesar să propunem unităților de transport să facă eforturile și demersurile necesare pentru a se dota cu mijloace auto corespunzătoare solicitărilor, să fie mai prompte în a răspunde cererilor beneficiarilor, să caute ca prin contractele cu unitățile ce le servesc să asigure pe cît posibil un transport optimizat".**

Mijloace de transport adecvate specificului mărfurilor

Gheorghe Turcu : „Socot că **întreprinderile de transport auto trebuie să se organizeze și să se doteze cu mijloace adecvate pentru diferite tipuri de materiale.** Lipsa unor asemenea mijloace pentru aprovizionarea cu cantitățile de materii prime necesare producției duce adesea la cheltuieli suplimentare, dacă ținem cont că un transport efectuat în condițiile actuale în greutate reală de 1—1,5 tone este plătit la nivelul capacității nominale a autovehicolului de 5 tone. De asemenea organizarea actuală a transportului auto obligă beneficiarul să asigure încărcătură completă pe ambele sensuri (dus-întors) ; or, atît în cazul transporturilor de aprovizionare cît și în cel de desfacere, nu avem relații comerciale duble cu partenerii de contracte.

Pentru evitarea unor costuri suplimentare de transport, datorită neacoperirii capacității nominale a autovehicolului cu cantitățile necesare de aprovizionare la termene, sîntem adesea puși în situația să ne aprovizionăm cu cantități suplimentare, prin preluarea întregii cote contractate în devans față de termenul scadent. La unele piese de schimb sau produse chimice, de pildă, în loc să se facă aprovizionarea cu cotele prevăzute la termenele din contract, se ridică și cotele aferente perioadelor următoare. Aceasta conduce la crearea de stocuri ce depășesc normativul, pentru care se plătesc penalizări, în timp ce alte unități pot duce lipsă de astfel de sortimente.

O altă problemă este aceea că în relațiile beneficiar—unități de transport auto, se manifestă nu de puține ori lipsă de promptitudine în onorarea comenzilor urgente, fapt ce ne aduce mari prejudicii. Lipsa de promptitudine în asigurarea mijloacelor de transport în timp util duce la nerealizarea țesăturilor în termen. Dar întrucît contractele la export sînt încheiate cu termene fixe, țesătoriile sînt nevoite să solicite partenerului decalarea termenelor, iar acesta nu acceptă decît cu diminuarea prețului stabilit inițial.

În vederea efectuării de transporturi de produse la export pe mare, este necesară o mai mare operativitate în punerea la dispoziția beneficiarului a mijloacelor de transport necesare, echipate cu conducători auto cu o conștiință ridicată, care să înțeleagă importanța realizării transporturilor la timp, spre a evita depășirea timpului de încărcare pentru care a fost angajat vasul și, deci, plățile de locații în valută. Au fost situații cînd, datorită neritmicității curselor (întîrzieri provocate de șoferi pe traseul întreprindere—port) s-au plătit sume importante drept locații.

Trebuie organizat, după părerea mea, **un serviciu de urgențe pentru rezolvarea situațiilor speciale apărute independent de întreprinderile beneficiare, în special în aprovizionarea cu materii prime principale, chimicale și coloranți.** Existența unui serviciu special ar fi preîntîmpinat, de pildă, întrarea în gol a unor întreprinderi, cărora, din lipsă de vagoane, furnizorul principal — în cazul nostru C.F.S. Iași — nu le-a livrat cantitățile de poliester necesare asigurării continuității producției la F.R.B. București, Filatura Baia Mare, Fabrica de ață Odorhei, Filatura Oltenița și alte întreprinderi consumatoare de fibră sintetică. Se înțelege că, din această cauză, producția a fost stînjenită, fiind necesare apoi eforturi în plus pentru recuperarea restanțelor".

Se asigură mijloace auto... dar ele nu funcționează

Iancu Mușat : „S-au ridicat în dezbatere numeroase aspecte privind modul încă nesatisfăcător de asigurare și utilizare a mijloacelor auto în transportul de mărfuri. După părerea mea nu se ridică numai aspectul asigurării numerice și specializate a mijloacelor de transport, ci și al **calității acestora de a funcționa în perioada cînd sînt solicitate.** Or, consider că aici se manifestă neajunsurile cele mai pregnante.

Unele autocamioane puse la dispoziție de către întreprinderile prestatoare de transporturi sînt vechi, neîntreținute corespunzător, fapt ce face ca ele să rămînă deseori în pană. Apoi, starea de uzură înaintată a cauciucurilor nu permite încărcarea la capacitatea normată a vehiculelor de transport local, cît și a multora care circulă în trafic interurban. Nu se asigură carburanții necesari funcționării autovehiculelor pe timp de 10—12 ore, cum este prevăzut în contract (conducătorii auto motivează că nu pot efectua mai multe curse întrucît li se pun la dispoziție numai 20 l carburant zilnic). În zilele de plată a retribuției conducătorilor auto, activitatea din schimbul II din întreprinderi este întreruptă, șoferii trebuind să se deplaseze la coloană pentru ridicarea retribuției. În sfîrșit, sînt situații cînd apar necesități foarte urgente de aprovizionare (desfacere) care condiționează continuitatea producției sau realizarea exportului. În asemenea situații, nu găsim suficientă înțelegere, I.T.A. prevalîndu-se de normele de planificare.

Acestea ar fi greutățile. Sigur că se manifestă și din partea beneficiarilor diferite neajunsuri. Nepregătirea din vreme a mărfii de transportat, necontainerizarea sau paletizarea sa etc. ; uneori bazele de aprovizionare nu respectă obligațiile și autocamioanele trebuie să meargă în gol etc. Sînt posibilități multiple pentru a îmbunătăți această activitate deosebit de prețioasă atît pentru producție cît și pentru asigurarea desfacerii produselor. În acest spirit doresc să fac unele propuneri :

● **întreprinderilor beneficiare, care încheie contract economic pentru cel**

puțin 10—15 autocamioane, să li se asigure, la cerere, și o basculă necesară zilnic pentru evacuare de deșeuri, manipulare de fier vechi etc. ;

● să se asigure carburanții la nivelul necesarului întreprinderilor beneficiare, încît mijloacele de transport să poată funcționa în limitele timpului prevăzut în contract ;

● unele autocamioane să fie dotate cu macarale tip HIAP pentru mecanizarea încărcării-descărcării produselor care se transportă în sistem boxpaletizat, așa cum este cazul întreprinderii noastre ;

● să se repartizeze la începutul perioadei de plan fiecărui beneficiar autovehicule nominalizate, care să nu fie schimbate zilnic, pentru ca conducătorii auto să fie obișnuiți cu specificul de activitate al fiecărui beneficiar".

O experiență valoroasă ce se cere extinsă

Mihai Mihăescu : „S-au ridicat în dezbatere multe aspecte cu care se confruntă, îndeosebi, solicitatorii de mijloace de transport. Au fost formulate critici, după părerea mea, unele juste, dar altele lipsite de obiectivitate. Am în vedere, în primul rînd, efectele concentrării mijloacelor de transport în unități specializate și modul în care unii tovarăși apreciază măsura ca atare. Personal vreau să arăt că întreprinderea „Neferal" în care activez, apreciază ca pozitivă măsura luată și că activitatea de transport se desfășoară în condiții bune și mai eficiente decît atunci cînd mijloacele auto îi aparțineau. După aplicarea Decretului mijloacele auto din toate unitățile Ministerului Industriei Metalurgice au fost concentrate în autobuze specializate, au fost create autocoloane și puncte de lucru pentru transportul solicitat de beneficiari. La unitatea unde lucrez se află un punct de lucru dotat cu mijloace auto care ne aparțineau și înainte și altele noi ; personalul de deservire a lor ține însă de autobaza Slatina, de unde primește și retribuția pentru activitatea prestată.

Relațiile între punctul de lucru, autobază și unitatea noastră sînt bune, serviciile ce ni le prestează fiind, de asemenea, prompte și la nivelul solicitării. Apreciem că în prezent lucrurile merg mai bine decît în situația veche — întreprinderea fiind absolvită de problemele specifice unităților de transport. Mai mult, se elimină și unele situații cînd noi închiriam autobasculante pentru nevoi de transporturi grele și eram nevoiți să semnăm foi de parcurs cu km mai mulți decît cei efectuați, pentru că unii șoferi doreau să-și acopere distanțele parcurse zilnic la nivel maxim pentru a cîștiga mai bine, pentru a economisi combustibilul pe care îl valorificau la particulari. Acum există un control mai riguros asupra activității fiecărui mijloc de transport, se pun de acord cererile cu mijloacele specializate disponibile, se fac eforturi pentru optimizare.

Sigur, sînt și unele probleme care nu au fost încă rezolvate. Este vorba de lipsa de autocamioane pînă la 1,5 tone pentru a transporta piese de 200—300 kg, în cazul unor nevoi de reparații etc. Pentru aceasta utilizăm de obicei mașini de 5 tone — și în fapt nu le folosim decît parțial. Costul este, desigur, ridicat și afectează cheltuielile de producție ale întreprinderii. Contractele care le avem cu I.T.A. — pentru că utilizăm 30 transconteinere de la această unitate a M.T.Tc. — sînt în general onorate. Ținem o legătură strînsă cu toți prestatorii de servicii și diferitele litigii le rezolvăm prompt. **Socot, din experiența noastră, că este necesară o legătură permanentă între beneficiari și cărăuși, înțelegere și ajutor reciproc în rezolvarea diferitelor litigii inerente".**

Optimizarea transporturilor impune o colaborare strînsă între beneficiari și cărăuși

Daniel Andreescu : „La nivelul municipiului București, numai întreprinderile constructoare de mașini au plătit în 1979 cîteva sute de milioane pentru cheltuieli de transport. Față de acestea, prin concentrarea și organizarea într-o singură unitate de transport a tuturor mijloacelor de care dispunea fiecare întreprindere, s-a ajuns la reducerea cheltuielilor, în 1980, cu peste 83 milioane lei. Este o sumă care spune ceva. Sigur, sînt încă posibilități ca, odată cu organizarea mai bună a activității la beneficiari și la cărăuși și printr-o optimizare a transporturilor de mărfuri cu mijloace auto, economiile să fie mai consistente.

În legătură cu funcționarea noilor unități de transport este necesar să precizăm că din mile de utilaje ce au fost preluate de la întreprnideri, multe au fost și sînt inactive. În cazul nostru, circa 400 de utilaje nu pot fi utilizate din cauza uzurii lor mari, fiind necesare intervenții serioase în cadrul reparațiilor. Din totalul parcului auto preluat, numai 44% era în stare de funcționare. Noi am fost obligați să le preluăm în această situație. Am ajuns în prezent, prin eforturi mari, la un coeficient de utilizare a parcului de 72%.

O altă problemă, care se reflectă negativ în activitatea noilor întreprinderi înființate este cea a **personalului.** Unitățile care ne-au dat utilajele ne-au pus la dispoziție odată cu ele și șoferii. Dar au avut grijă să ne dea în multe cazuri oameni cu abateri, cei mai slab pregătiți profesional. Din cei 3 500 de oameni preluați, după cîteva luni la mai bine de patru sute a trebuit să le desfacem contractul de muncă pentru abateri grave. În asemenea condiții, s-au cerut eforturi mari pentru completarea personalului necesar, organizarea de școli de calificare, activități multiple pentru creșterea disciplinei etc.

Pe de altă parte, întreprinderile n-au înțeles că, odată cu utilajele de transport, trebuie să ne predea și **spațiile de reparații pentru aceste mijloace.** Lipsa lor conduce la întîrzieri mari în „revitalizarea" parcului inactiv. Mai mult, sînt unități care execută reparațiile la utilajele ce-i deservesc, dar pentru aceste lucrări pretind sume de-a dreptul exorbitante. Iată un caz. În timp ce unitatea pe care o conduc încasează pentru sarcinile ce le prestează 440 000 lei de la întreprinderea „Aversa", noi trebuie să plătim la „Aversa" pentru reparații 362 000 lei. Este posibil ca o întreprindere care are 96 de bani cheltuială la leul pe care îl încasează, să stea liniștită ? Întreprinderea „Aversa" calculează cheltuielile de regie de 600 la sută la reparațiile pe care ni le face ? ! Deci „Aversa" încasează 6 lei pentru 1 leu muncă efectuată ! La sesizările noastre repetate, de pildă, conducerea Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini a aprobat de curînd un nou tarif pentru mașinile speciale și service-uri mult mai avatajoase. S-au făcut reduceri de aproape 30—40%. Nivelul beneficiului pentru activitățile prestate de unitatea noastră nu depășește 4 la sută, deși prin plan avem prevăzut 6%.

Desigur, în dezbatere au fost relevate o serie de neajunsuri. Unele se datoresc personalului nostru, altele beneficiarului. Personal nu împărtășesc punctul de vedere exprimat de tovarășii de la întreprinderea „Aversa", care solicită organizarea unei coloane de mașini de tonaj mic pentru deservire, întrucît cele de care dispunem consumă 16 litri benzină la 100 km. Asta nu înseamnă că întreprinderile nu au dreptate cînd solicită mașini mici pentru transporturi reduse, pentru că, firește, este anacronic să transporte 4 tuburi de oxigen cu un mastodont de 10 tone. Ne străduim și sperăm să rezolvăm problema prin organizarea unei autocoloane pentru deservirea unităților cu mașini care consumă sub 10 litri benzină la 100 km, respectiv ARO sau DACIA 1302. Am făcut în acest sens intervenții la M.A.T.M.C.G.F.F. pentru a ne aproba achiziționarea tipurilor de mașini amintite.

S-au făcut referiri și la faptul că unitatea noastră nu asigură mijloace de transport decît în cazul cînd traseul dus și întors este făcut cu încărcarea la capacitate a autovehiculelor. Doresc să subliniez faptul că unitatea noastră, care acționează în raza municipiului București, permite ca un autovehicul al său să plece de la beneficiar plin și să se întoarcă după efectuarea transportului chiar gol. Aici, în municipiul București nu putem avea o optimizare totală. Noi nu sîntem penalizați că ne ducem cu mașina goală la depozit sau venim cu ea goală de la depozit după ce am descărcat-o. Această problemă însă dorim să o rezolvăm mai bine într-un viitor apropiat. Datorită problemelor deosebite cu combustibilul lichid conducerea ministerului, la propunerea noastră, ne-a acordat libertatea de a acționa în vederea construirii de **trenuri uzinale.** Aceasta va ajuta la rezolvarea multor situații, în sensul că vom putea efectua transporturi operative pentru mai multe unități deodată. Asemenea mijloace de transport vor apare în toate depozitele pentru aducerea materiilor prime și materialelor, pentru transportul diferitelor mărfuri în raza municipiului București.

Pentru 1981 întreprinderea noastră are prevăzută o creștere de 40 la sută la volumul de tone, în timp ce la combustibil consumul trebuie să scadă cu 60% față de 1980. Pentru a ne încadra în prevederile planului, purtăm discuții cu beneficiarii noștri, perfecționăm, acolo unde este cazul, relațiile prin organizarea mai bună a muncii, punem la punct ultimele detalii pentru încheierea contractelor între beneficiari și transporturi".

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
L. ȚINTEA

REDUCEREA COSTURILOR, IMPERATIV MAJOR AL CREȘTERII EFICIENȚEI ECONOMICE

NOUL MECANISM ECONOMICO-FINANCIAR, punînd accentul pe prioritatea ce trebuie acordată factorilor intensivi în dezvoltarea economico-socială, așează costul de producție drept criteriu definitoriu al eficienței economice. Categorie economică de o mare importanță, izvorîtă din cerințele aplicării legii valorii și ale legii economiei de timp, costul de producție constituie „barometrul" activității economice în unitățile de producție.

În toate etapele de dezvoltare parcurse de economia românească, disciplina costurilor a fost întărită atît prin planificarea sarcinilor de reducere a acestora, cît și prin perfecționarea conținutului și a tehnicilor de fundamentare și analiză. În ultimii ani, s-au luat măsuri care au condus la eliminarea din costuri a unor elemente de venit net, care deformau conținutul economic al acestora, permițînd astfel întreprinderilor și centralelor să se mobilizeze pe căile efortului propriu pentru reducerea costurilor și creșterea productivității muncii, respectiv să acționeze pe pîrghiile ce le stau la îndemînă spre a realiza sarcinile de scădere a nivelului de cheltuieli. Este vorba de desființarea taxei asupra fondurilor de producție, care reprezenta, de fapt, o formă de redistribuire a venitului net, scoaterea din costuri și suportarea direct din rezultatele financiare a taxei pe terenuri, a cheltuielilor neproductive (amenzi, penalizări, locații) ș.a.

În prezent, se poate afirma că din punct de vedere al conținutului costurilor, acestea reflectă la noi în țară munca trecută și munca pentru sine, iar elementele de venit net care mai există în costuri din considerente practice (contribuțiile asupra asigurărilor sociale, dobînzi la creditele curente etc.) se situează ca pondere la un nivel normal (între 5—10%). Totodată, pe baza unui program aprobat de guvern, introducerea în întreprinderi a unor metode evoluate de calcul și evidență a costurilor (metoda normativă, standard, cost-oră-mașină etc.) va permite urmărirea operativă a evoluției nivelului costurilor, inclusiv adoptarea unor măsuri preventive ce decurg din aceasta și, totodată, cunoașterea încă din primele zile ale lunii următoare a producției nete realizate.

Realizarea integrală a programelor de măsuri

CA URMARE a măsurilor luate pentru ridicarea gradului de înzestrare tehnică a întreprinderilor, îmbunătățirea proceselor tehnologice, reducerea consumurilor materiale, orientarea producției spre sortimente cu un grad mai ridicat de prelucrare și valorificare a materiilor prime, creșterea producției și productivității muncii, s-au obținut reduceri importante ale costurilor de producție. Astfel, în cincinalul 1966—1970 în industria republicană s-au obținut economii de circa 47,4 mld. lei, în cincinalul 1971—1975 economii de peste 85 mld. lei (din care 61 mld. lei din scăderea cheltuielilor materiale), iar în cincinalul pe care-l încheiem se vor realiza, după date preliminate, aproape 117 mld. lei, din care pe seama diminuării cheltuielilor materiale mai bine de 70 mld. lei.

Realizările atestă faptul că acolo unde s-au luat măsuri și a existat o preocupare susținută pentru îndeplinirea acestor indicatori calitativ-sintetici ai planului, s-au obținut și rezultate pozitive. Astfel, economiile realizate din reducerea costurilor de producție obținute în 1979 față de anul 1978 în industria republicană, în condiții comparabile, însumează circa 8,7 mld. lei. La obținerea acestui volum de economii au contribuit multe întreprinderi din industria construcțiilor de mașini, din industria metalurgică, industria ușoară, precum și unități din alte ramuri industriale.

Nu toate întreprinderile, centralele industriale și ministerele au luat însă măsuri hotărîte în vederea creării condițiilor necesare pentru reducerea costurilor de producție la nivelul prevăzut. De aceea, se impune ca, în perioada ce a mai rămas din acest an, să se acționeze pentru recuperarea rămînerilor în urmă și crearea condițiilor de îndeplinire integrală a sarcinilor pe întregul an.

Accentuarea și aprofundarea laturilor calitative în procesul creșterii economice constituie coordonata esențială ce trebuie să se manifeste în activitatea productivă. În acest cadru **fiecare leu avansat de societate trebuie astfel gospodărit încît să aducă maximum de venit net,** satisfăcînd cerințele reproducției socialiste lărgite, cale sigură de realizare a politicii de creștere a nivelului de trai al poporului. Acest concept este concretizat în Directivele adoptate de Congresul al XII-lea al P.C.R., care a prevăzut un ritm superior de creștere a venitului național (6,7—7,4 la sută) față de cel al produsului social (6,0—6,6 la sută), și în același timp, ca 80 la sută din sporul venitului național să se obțină pe seama creșterii productivității sociale a muncii. În aceste condiții cheltuielile totale la 1000 lei producție-marfă în industria republicană în cincinalul 1981—1985 vor trebui să scadă cu 7—8 la sută față de anul 1980, iar cheltuielile materiale cu 5,5—6 la sută. Calculele arată că, numai în industrie, îndeplinind obiectivele stabilite în Directive, se vor obține economii de circa 175 mld. lei, din care peste 100 mld. lei la cheltuieli materiale.

Pentru a da consistență acțiunilor de reducere a cheltuielilor pe unitatea de produs, încă din 1974 s-au instituționalizat **„Programe de măsuri privind reducerea costurilor de producție"**, parte integrantă a planului național unic. Practic aceste programe ar trebui să cuprindă toate căile specifice unei unități economice privind mobilizarea rezervelor interne pe o bază cît mai largă, să fie exhaustive, defalcate pe secții și ateliere cu termene finale și intermediare de materializare a măsurilor, cu responsabilități precise, evaluate sub aspectul efectului economic și, mai ales, urmărite sistematic pentru aplicare în viață.

Deși unele unități economice dispun acum de o anumită experiență și au rezultate în implementarea programului de costuri ca instrument de conducere în procesele tehnico-economice, altele se limitează la elaborarea programului în mod formal. Spre exemplu, întreprinderea „1 Mai" din Ploiești lansează în secțiile de fabricație elementele costurilor de producție (atît cheltuielile directe cît și cele indirecte) și urmărește sistematic materializarea măsurilor. Ca urmare, costurile de producție au fost reduse continuu, întreprinderea încadrîndu-se practic în prevederile planului.

Dacă din punct de vedere metodologic, problematica costurilor este, în general, în concordanță cu noile exigențe economice, din analizele efectuate în întreprinderi și centrale a reieșit, în pofida unor aparențe declarative, că activitatea de reducere a costurilor de producție nu s-a ridicat în toate cazurile la nivel corespunzător, ci s-a rezumat la una sau mai multe calculații gloabile întocmite în sectorul contabilului-șef ; totodată, planul tehnic nu a sprijinit organic, cu soluții necesare, volumul de economii planificat, programele de măsuri pentru reducerea costurilor avînd uneori caracter general. În această ipostază se află Centrala de rafinării și utilaj chimic „Griviția Roșie", Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște, Combinatul minier Oltenia, Centrala de îngrășăminte chimice Craiova, Centrala siderurgică Galați etc. Aceste unități nu au reușit să reducă costurile în acest an la nivelul planificat, ba, dimpotrivă, le-au depășit cu mult, îndeosebi datorită creșterii volumului de cheltuieli materiale pe unitatea de produs realizată. Iată, de ce, se impune întărirea disciplinei de plan a costurilor de producție, înlăturarea formalismului, în elaborarea și urmărirea programelor de măsuri pentru reducerea lor, elaborarea de calculații de plan pe produse și actualizarea lor, astfel încît acestea să devină instrumente concrete ale conducerii activității întreprinderilor.

Promovarea metodelor evoluate de evidență și calcul a costurilor se face încă în ritm necorespunzător. Desigur, în faza inițială, metodele evoluate de calcul și evidență solicită mai multă muncă, o pregătire profesională corespunzătoare și o pregătire exemplară a cadrului general de aplicare. Dar, odată introduse, avantajele sînt evidente. Ne referim îndeosebi, la metoda normativă, a costurilor standard, a costului oră-mașină, care ar permite, pe lîngă o disciplină riguroasă a costurilor, și cunoașterea mai operativă a producției nete — cerință a noului mecanism economic și financiar. La adoptarea uneia sau alteia din metode trebuie să se țină seama de ca-

racterul producției, specificul proceselor tehnologice, durata ciclului de fabricație, complexitatea și nomenclatura produselor, volumul și structura producției neterminate, precum și de alte condiții specifice fiecărei unități de producție.

Valorificarea resurselor disponibile

DOCUMENTELE DE PARTID și de stat din ultimii ani insistă asupra necesității reducerii organizate a costurilor de producție, a accentuării acțiunilor de economisire a muncii sociale. De la folosirea eficientă a timpului de lucru, întărirea disciplinei tehnologice, ridicarea gradului de operativitate și calitate în decizii, pînă la aplicarea proceselor de optimizare în transporturile uzinale, în programarea producției etc. există un larg evantai de factori ce pot fi mobilizați în domeniul reducerii costurilor. Subliniem că în problemele de organizare a producției și a muncii sînt încă importante rezerve ce pot fi atrase în circuitul economic, ce pot contribui la reducerea costurilor și cheltuielilor materiale. Ridicarea calității proiectării produselor noi și a reproiectării unor produse depășite constituie de asemenea o cale importantă, quasi-permanentă de economisire a muncii sociale.

Modul cum sînt elaborate documentațiile tehnice influențează puternic nivelul costurilor și cheltuielilor materiale. Serviciile tehnice din centrale și întreprinderi pot să aducă un aport hotărîtor și pe această cale în reducerea costurilor și cheltuielilor materiale. Așa, de exemplu, la întreprinderea „Electroprecizia" — Săcele, prin reproiectarea motoarelor electrice asincrone de 4—7,5 kW, în principal, s-au realizat în perioada ce a trecut din 1980 economii de peste 500 tone metal, din care o parte cupru și aluminiu — materiale deficitare.

Un accent deosebit se cere pus, în continuare, pe **reducerea consumurilor specifice de materii prime și materiale** și, îndeosebi, de metal și lemn. Aceasta printr-o aprovizoinare tehnico-materială bazată pe calcule strict necesare atît cantitativ, dimensional și calitativ, cît și prin diminuarea sistematică a consumurilor specifice pe unitatea de produs — prin promovarea de tehnologii înaintate, reproiectarea de produse și îmbunătățirea structurii producției. În același context un accent deosebit se cere pus pe ridicarea coeficientului de utilizare a materiilor prime, pe reintroducerea în circuitul productiv a materialelor refolosibile.

O contribuție importantă la creșterea eficienței economice, atît prin reducerea costurilor de producție cît și prin creșterea valorilor de întrebuințare a produselor o aduce **metoda analizei tehnice a valorii.** Specific acestei metode este faptul că pornește de la concepția că eficiența economică depinde în primul rînd de calitatea concepției productive și numai în al doilea rînd de condițiile tehnico-organizatorice de execuție. Potrivit acestui concept, optimul soluției constructive trebuie realizat în condițiile tehnico-organizatorice de producție existente în economie la un moment dat. Prioritatea economică a fazei de concepție a produselor față de fabricația propriu-zisă decurge din faptul că ea condiționează în bună măsură și gradul de utilizare a posibilităților oferite de stadiul de dezvoltare a forțelor de producție, de revoluția tehnico-științifică contemporană.

Sîntem de părere că **ar trebui reexaminat nivelul diferitelor tarife și cote de adaos ce încarcă nejustificat în prezent cheltuielile materiale.** Ne referim în mod deosebit la tarifele întreprinderilor specializate de transporturi, cotele bazelor de aprovizionare tehnico-materială, tarifele cuprinse în contractele de cercetare științifică și altele. În prezent acestea au rentabilități supradimensionate în raport cu efortul depus și grevează cheltuielile materiale ale întreprinderilor producătoare, diminuînd corespunzător producția netă.

O acțiune cu mari semnificații tehnico-economice solicitată de conducerea de partid și de stat a fost cea cu privire la tipizarea unor materiale și semifabricate. Această acțiune trebuie să conducă în mod normal la economisirea muncii sociale, la creșterea eficienței. Sînt însă cazuri cînd la unii beneficiari tipizarea are influențe asupra nivelului cheltuielilor materiale. Întreprinderea „1 Mai" din Ploiești, de exemplu, acuză astfel de influențe. Evident în astfel de situații sînt necesare analize complexe și elaborate propuneri care să conducă la creșterea eficienței economice și la beneficiarii ce se aprovizionează cu produse tipizate.

Noul mecanism economico-financiar solicită cunoașterea temeinică a contribuției fiecărei unități în procesul de creare a venitului național, respectiv a elementelor componente ale producției nete, precum și a tuturor aspectelor legate de caracterizarea eficienței economice. Conducerea unităților economice în etapa actuală este de neconceput fără o informare complexă, operativă și exactă, care să stea la baza fundamentării hotărîrilor de ordin economic sau tehnic. Afirmarea deplină a autoconducerii și relevarea efectelor favorabile ale autogestiunii în contextul noului mecanism economico-financiar sînt realizabile numai în cazul în care organul colectiv de conducere va investiga și valorifica cît mai complet rezervele de reducere a costurilor de producție.

Gh. ȘICĂ
director în C.S.P.

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Microcalculatorul electronic naval CEN—80

PENTRU REZOLVAREA majorității problemelor funcționale de navigație și de calcul la bordul navelor de orice tip, Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru automatizări, tehnică de calcul și telecomunicații a pus la punct un modern microcalculator electronic din generația 3,5 pe care industria noastră l-a și introdus în fabricația de serie. Calculatorul — care se impune printr-o fiabilitate sporită, printr-o funcționare în mediu neclimatizat, consum mic de energie și gabarit redus — este realizat în întregime cu circuite larg integrate cu memorii semiconductoare, microprocesor etc.

Calculatorul electronic CEN-80 este format dintr-un ansamblu de echipamente, dintr-un sistem de alimentare și altul de program. El poate rezolva astfel în regim „off-line" problemele de navigație, cele referitoare la optimizarea încărcării navelor, funcționării instalațiilor tehnologice de la bordul navelor, diverse alte calcule. Funcționînd în cabine închise sau în posturi de comandă la bordul navelor, instalat pe console sau pe mese de lucru, el prezintă o mare stabilitate la șocurile mecanice și la vibrațiile cu frecvență cuprinsă între 5 Hz și 80 Hz, ca și la acțiunea ceții saline. Temperatura ambiantă poate avea și ea valori cuprinse între 0° și +40°C, la umidități relative de 95% ± 2%. Panoul de comandă are o construcție complexă și cuprinde, printre altele, o tastatură funcțională care permite operatorului să lanseze în execuție orice program dorit. Subansamblul de afișare asigură atît vizualizarea parametrilor introduși, cît și a rezultatelor obținute în urma executării programelor.

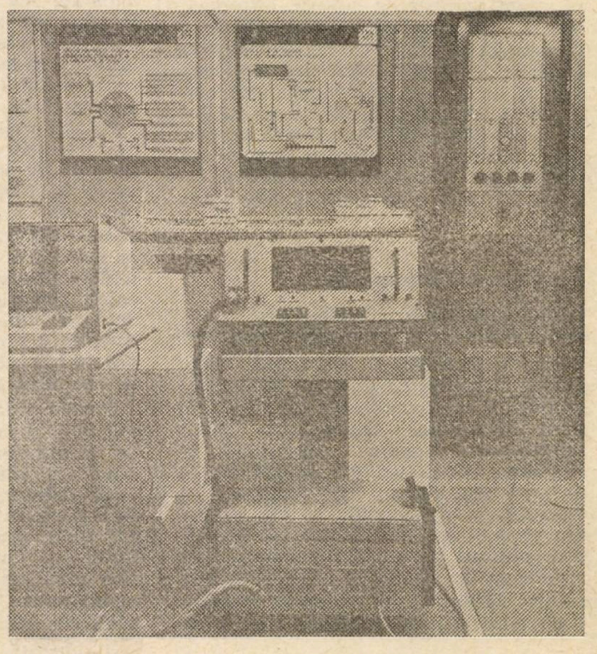

Ancheta „R. E." în 94 C.A.P.

BENEFICIUL ÎN COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRODUCȚIE (I)

APLICAREA, începînd cu acest an, a prevederilor Legii beneficiului în cooperativele agricole de producție constituie o măsură de cea mai mare însemnătate pentru așezarea întregii activități pe principii economice. Implicațiile pe care le are această hotărîre adoptată de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ședința sa din 25 decembrie 1979 vizează toate laturile activității — organizatorice și de conducere — din cooperativele agricole, pentru înfăptuirea căreia s-au luat măsuri pe linia autoconducerii, autogestiunii, a adaptării sistemului de evidență ș.a.

Obiectivul anchetei

PENTRU A EVIDENȚIA modul în care se aplică prevederile legii beneficiului am organizat o anchetă la care au participat 94 președinți de cooperative agricole de producție. *) Aceștia au răspuns la întrebări privind situația economică (în 1979) a cooperativelor pe care le conduc, precum și nivelurile planificate pentru 1980 ale indicatorilor de bază. În acest fel, pentru cele 94 cooperative agricole cuprinse în anchetă se poate da răspuns la întrebarea : ce beneficiu ar fi realizat aceste cooperative, dacă în 1979 s-ar fi aplicat actualul mecanism economic, respectiv, dacă s-ar fi aplicat prevederile Legii beneficiului ?

Această întrebare are, ca sferă de cuprindere, o arie largă. În primul rînd, și-au pus-o toți factorii de răspundere de la nivelul cooperativei agricole. Din moment ce principalele fonduri — de consolidare, dezvoltare, consum — se constituie din beneficiu, este normal ca fiecare cadru de conducere, fiecare specialist și organizator al producției agricole din C.A.P. să se întrebe ce beneficiu s-ar fi realizat în unitatea în care lucrează, ce eficiență are activitatea sa proprie.

Și-au pus-o, de asemenea, organele de conducere a agriculturii cooperatiste, de la nivelul consiliului unic agroindustrial și pînă la nivelul Ministerului Agriculturii. Detașamentul numeros de specialiști care lucrează la nivelul consiliului unic, al județului și ministerului este cointeresat în realizarea unor beneficii cît mai mari în sectorul cooperatist al agriculturii.

În al treilea rînd și-au pus problema obținerii beneficiului cooperatorii. Din moment ce din beneficiu se creează un fond de participare la beneficii a cooperatorilor și a celorlalți oameni ai muncii care au lucrat în cooperativă este normal ca membrii cooperatori să privească la beneficii ca la o sursă de mărire a veniturilor lor. Pentru cooperatorii care lucrează în cooperative puternice, consolidate, care an de an obțin o producție netă și un venit net mai însemnat această sursă este foarte importantă. Totodată, crescînd cu fiecare lună contribuția individuală la partea socială, crește și interesul cooperatorilor de a obține o dobîndă mai mare la sumele depuse — de 6—8% pe an —, față de numai 5% cît se garantează prin lege în cazul în care cooperativa nu obține beneficii.

Nivelurile planificate pentru 1980 ale indicatorilor de bază au fost solicitate președinților cooperativelor agricole de producție cuprinse în anchetă pentru a desprinde eventuale îmbunătățiri aduse sistemului de planificare, în spiritul direcțiilor stabilite prin Hotărîrea C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978, cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. În felul acesta, concluziile desprinse din ancheta noastră se vor referi la situația economică cu care au încheiat anul 1979 cooperativele agricole, precum și modul în care au prevăzut, pentru acest an, îmbunătățirea activității în vederea obținerii de beneficii.

Distribuție și reprezentativitate

CELE 94 COOPERATIVE agricole sînt situate în toate cele șase zone de favorabilitate stabilite pentru cultura cerealelor, astfel :

zona I	27
„ II	20
„ III	17
„ IV	11
„ V	10
„ VI	9
Total C.A.P.	94

Rezultă că cele 94 C.A.P. reprezintă circa 2,5% din numărul total al cooperativelor agricole, iar distribuția pe zone — în descreștere de la zona I, la zona a VI-a — reflectă o situație reală. Sub aspectul obținerii beneficiuliu, 36 cooperative agricole ar fi realizat beneficii în 1979 — dacă s-ar fi aplicat prevederile actualei legi — ceea ce reprezintă aproape 40% din numărul cooperativelor cuprinse în anchetă. (Asupra acestui procent nu ne putem pronunța — ca fiind corespunzător sau necorespunzător — din moment ce nu dispunem de o situație centralizată, oficială la nivelul întregului sector cooperatist al agriculturii, iar metodologia de calcul a beneficiului s-a aplicat extracontabil).

PRODUCȚIA GLOBALĂ

PRIN FAPTUL că reprezintă totalitatea consumului de muncă vie și materializată în decursul unui an agricol, producția globală rămîne un indicator important, nu numai cu rol statistic. Între producția globală, producția netă și beneficiu există o strînsă corelație ; nu se poate vorbi de beneficiu într-o cooperativă agricolă fără a avea o imagine asupra producției globale. Mai mult, în cooperativele agricole producția globală se compune din producția globală agricolă (vegetală și animală) și producția globală neagricolă (activități de prelucrare a produselor, inclusiv serviciile prestate de cooperativele agricole).

Producția globală totală, agricolă și neagricolă, realizată în 1979 în cooperativele anchetate are valori care pune în evidență o mare diversitate de condiții și un grad diferit de dezvoltare economică : de la 55 mil. lei la 1,5 mil. lei (1 : 37). Ținînd seama că prin sine însăși producția globală evidențiază procesul de modernizare și intensificare realizat într-o cooperativă, diferențierea mare menționată indică, de la început, condiții extrem de diverse în care urmează să se obțină beneficii. Dar, diferențieri mari există și în cadrul aceleiași zone. În zona I, de exemplu, sînt și cooperative — dintre cele cuprinse în anchetă — care au obținut în 1979, o producție globală de 5,5 mil. lei, dar și cooperative care au realizat producții globale de peste 26 mil. lei (1 : 4,7).

Față de aceste niveluri individuale limită, producția globală realizată și planificată, în medie pe o cooperativă (graficul), pune în evidență o tendință netă, normală, de descreștere de la zona I la zona a VI-a. Rezultă că, față de o producție globală medie de 3,1 mil. lei realizată în zona a VI-a cooperativele din zona I au realizat în 1979 de peste 4 ori mai mult (13,2 mil. lei).

În mod deosebit reține însă atenția nivelul producției globale planificate pentru acest an în cooperativele anchetate, cu atît mai mult cu cît, pentru sectorul cooperatist, în contextul autoconducerii și autogestiunii depline, producția globală reprezintă un indicator important pentru stabilirea nivelului și ritmului de dezvoltare a unității, pune în evidență schimbările structurale intervenite în timp în cooperativă. De asemenea, producția globală stă la baza determinării unor indicatori de mare importanță, printre care : producția globală la 1 000 lei cheltuieli și productivitatea muncii, ceea ce impune planificarea corectă, realistă a ritmului de creștere a acestui indicator.

Procentul de creștere — în 1980 față de 1979 — (tabelul 1) evidențiază un mod defectuos de planificare. **) Stabilirea unor procente de creștere mai mari cu 46—85% față de nivelele reali-

*) Președinții care au participat la această anchetă au urmat cursul cu durata de 1 an la Academia „Ștefan Gheorghiu", seriile a VIII-a și a IX-a

**) Pînă în 1979, inclusiv, planul se transmitea de către direcția agricolă județeană cooperativelor agricole. Începînd cu acest an, planul se definitivează la nivelul consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist, cu participarea conducerilor tuturor unităților componente.

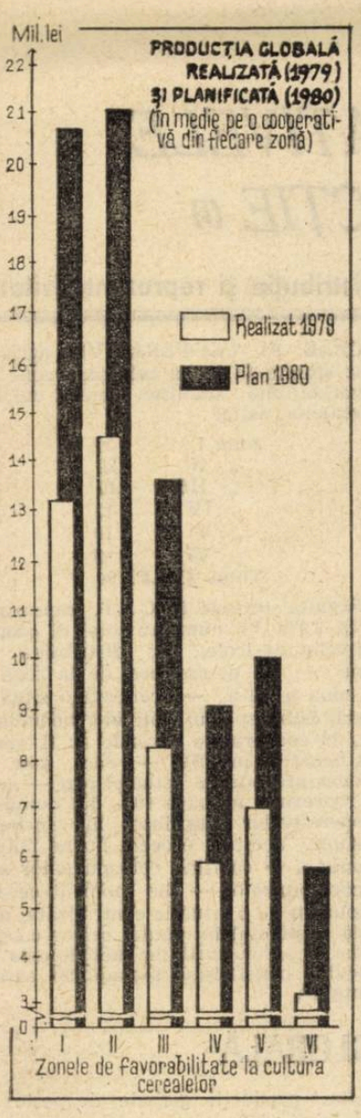

zate în anul precedent creează de la început o bază nesigură pentru îndeplinirea, la toți indicatorii, a planului. Aceste procente, comparate cu ritmul mediu anual de sporire a producției globale agricole în perioada 1951—1978 — de 4,6% —, apar ca exagerate.

Tabelul nr. 1

Creșterea producției globale în cooperativele anchetate

Zona	% de creștere 1980/1979
I	156,9
II	145,7
III	165,1
IV	155,8
V	149,7
VI	184,7
Crește, în medie, pe total eșantion	156,9

Pentru 1981, datorită îmbunătățirilor aduse normelor și normativelor de plan aprobate, ca și faptului că planul se definitivează mai aproape de cooperativa agricolă și cu participarea nemijlocită a conducerii acesteia, planurile vor deveni mult mai funcționale. Foarte mulți dintre președinții de cooperative agricole chestionați au apreciat ca realizabile producțiile planificate pentru anul viitor, ca și faptul că baza materială este mai bine corelată acum cu planul. Acest aspect este esențial pentru obținerea unor rezultate favorabile.

Devine tot mai mult o realitate faptul că fără o integrare puternică a producției agricole cu activitatea de valorificare a resurselor naturale, locale nu se pot obține beneficii; de această realitate sînt convinși tot mai mulți conducători, specialiști și organizatori ai producției din cooperativele agricole. Privind în timp, procesul de integrare conduce la o creștere a ponderii producției globale neagricole. În cooperativele agricole nivelul de integrare este mai scăzut decît în sectorul de stat al agriculturii. Numai puține cooperative au ajuns în situația în care producția globală neagricolă a devenit componenta principală a producției globale. cooperative în 1979 sînt acum 37). Deși actualele prețuri de valorificare nu sînt suficient de stimulative, ceea ce nu contribuie la obținerea de beneficii, o asemenea concluzie, transpusă în practică, de a reduce ponderea producției zootehnice în totalul producției globale, poate avea consecințe negative în primul rînd, din punct de vedere economic, atît pentru cooperativă, cît și pentru aprovizionarea populației cu produse animaliere.

Producția globală neagricolă — realizată în 1979 și planificată pentru 1980 — în cooperativele anchetate se situează, ca ponderi, la nivelul realităților din agricultura noastră cooperatistă. O primă concluzie ce se desprinde din grupările din tabelul 2 este aceea că cele mai multe cooperative — 63 din 94 — se ocupă insuficient cu activitățile industriale, realizînd ponderi de sub

Tabelul nr. 2

Gruparea cooperativelor agricole anchetate după structura producției globale (realizată în 1979 și, în paranteze, planificată pentru acest an)

Grupe de ponderi (%)	Numărul cooperativelor agricole de producție					
	Producția globală vegetală		Producția globală animală		Producția globală neagricolă	
0— 5	—	—	2	(1)	63	(60)
5— 10	—	—	6	(8)	16	(15)
11— 20	—	—	30	(37)	9	(12)
21— 30	1	(1)	35	(30)	2	(3)
31— 40	1	(3)	15	(16)	3	(2)
41— 50	5	(3)	5	(1)	—	(2)
51— 60	13	(9)	1	(1)	—	—
61— 70	26	(27)	—	—	1	—
71— 80	31	(29)	—	—	—	—
81— 90	14	(20)	—	—	—	—
91—100	3	(2)	—	—	—	—
Total număr C.A.P.	94	(94)	94	(94)	94	(94)

Gruparea cooperativelor agricole anchetate după structura producției globale (tabelul 2) evidențiază net preponderența producției globale vegetale în producția globală totală — agricolă și neagricolă. Din cele 94 cooperative agricole, 87 au realizat în 1979 și au planificat pentru acest an o producție globală vegetală ce va avea o pondere de peste 51%. Această pondere este rezultatul prețurilor de valorificare, mai stimulative în cazul producției vegetale, dar și al tradiției, cele mai multe cooperative agricole începînd — de la înființare — cu un ascendent important în ce privește producția vegetală.

Producția globală animală în cele 94 cooperative agricole deține ponderi modeste: 73 de cooperative au realizat o producție globală animală de pînă la 30% și numai 6 cooperative au realizat o producție globală animală de peste 40% din producția globală totală. Unii specialiști apreciază că din punct de vedere al obținerii beneficiului, actualele prețuri la produsele zootehnice nu sînt suficient de stimulative pentru a cointeresa cooperativele în dezvoltarea zootehniei. Din tabelul 2 rezultă că unele cooperative, în vederea obținerii de beneficii, au prevăzut în planul pe acest an chiar reducerea ponderii producției animale în favoarea producției vegetale sau a celei neagricole. (În grupa 6—10%, de la 6 cooperative în 1979, prin planul pe 1980 se încadrează 8, iar în grupa 11—20% de la 30 5% din producția globală totală. De fapt, 47 cooperative din cele cuprinse în anchetă au realizat în 1979 o producție globală neagricolă de sub 3%; pentru acest an, numărul lor s-a redus la 36, ceea ce, pentru un an reprezintă un progres. Din tabel rezultă, dealtfel, că sporește numărul cooperativelor care și-au planificat să extindă activitățile de valorificare a resurselor locale.

Această activitate în cooperativele agricole trebuie analizată în concordanță cu proiectul de lege privind dezvoltarea industriei mici, supus recent dezbaterii publice. La art. 47, al. 2, proiectul de lege stabilește că: „Organele colective de conducere ale organizațiilor cooperatiste sînt obligate să ia măsuri pentru dezvoltarea și diversificarea producției și a prestărilor de servicii, asigurarea calității corespunzătoare a acestora, în vederea satisfacerii în cît mai bune condiții a cerințelor populației și creșterea contribuției la export". Obligativitatea dezvoltării industriei mici reprezintă, în fapt, o sursă importantă de obținere de beneficii de către cooperativele agricole, ceea ce s-a dovedit și pînă acum în practică. Toate cooperativele care au înțeles la timp acest adevăr economic, dezvoltînd unele activități anexe de prelucrare a resurselor naturale de care dispun, utilizînd mai bine forța de muncă, au realizat o eficiență ridicată.

Ion MANEA
Academia „Ștefan Gheorghiu"

IPA – TCT – o prezență prestigioasă la TIB '80

Ofertă complexă sau o nouă strategie în exportul echipamentelor electronice și de automatizări

ANGAJATĂ din plin în transpunerea în creația materială a cerințelor revoluției tehnico-științifice contemporane, industria românească constructoare de mașini se poate mîndri astăzi cu puternice sectoare de electronică, informatică, automatizări, ce oferă instrumentele indispensabile stăpînirii și dirijării în regim optim a extrem de complicatelor procese de producție din economia modernă. Avîntul impetuos cunoscut în actualul cincinal de aceste sectoare, ritmul rapid de înnoire și diversificare a producției a permis ca în prezent producătorii români de instalații de automatizare și tehnică de calcul, reuniți în cadrul Centralei industriale de electronică și tehnică de calcul și Centralei industriale pentru telecomunicații și automatizări să se remarce ca furnizori de echipamente complexe pe piața internațională.

Și dacă o caracteristică definitorie a revoluției tehnico-științifice contemporane este simbioza dintre munca de cercetare-dezvoltare și producție, putem spune că acest mod de lucru se regăsește pe deplin și în industria de electronică și automatică românească.

Nervul vital pentru valorificarea în sisteme complexe a produselor acestei industrii — Institutul de cercetări și inginerie tehnologică pentru automatizări, tehnică de calcul și telecomunicații — I.P.A.T.C.T. este prezent în cadrul actualei ediții a Tîrgului Internațional București cu o nouă concepție de ofertare și de export, rod al conlucrării fructuoase cercetare — învățămînt — producție.

Dacă la precedentele ediții ale tîrgului accentul în prezentare era pus pe aparatură și echipamente electronice (hard), la actuala ediție TIB un spațiu amplu este rezervat prezentării în funcțiune de sisteme de conducere a proceselor din cele mai diverse domenii ale economiei începînd cu metalurgia, industria chimică, industria constructoare de mașini și pînă la industria minieră, de extracție petrolieră, cercetare științifică, sisteme hidro-meteo de supraveghere.

Este firesc ca stadiul actual de dezvoltare a sistemelor de automatizări, a sistemelor informatice de proces, originale, românești, să permită ca accentul să treacă treptat de la oferirea de echipamente (hard) la oferta complexă de sisteme (hardware) și programe aplicative (software), calitatea acestora din urmă dovedindu-se din ce în ce mai mult decisive pentru realizarea unei înalte eficiențe economice în procesele conduse.

Instalațiile complexe de automatizare, inclusiv cu calculatoare de proces specializate sau universale pe care le prezintă astăzi industria românească evidențiază acumularea unei bogate experiențe tehnice, dublată de o efervescență creatoare continuă ce au condus la marcante succese și pe piața internațională. Deschizînd lista de referințe tehnice a I.P.A.T.C.T., vom vedea că în ultimii ani institutul a participat cu instalații complexe de automatizări, cu sau fără calculator, la livrări complexe la export de instalații sau obiective la cheie în ramuri ca : energetica, industria chimică și petrochimică, industria lemnului și materialelor de construcții, agricultură și industria alimentară.

Exportul de engineering, consulting, know-how, programe aplicative (software), asistență tehnică și alte servicii inginerești își găsesc astfel o pondere tot mai mare în cadrul livrărilor acestui sector, valorificîndu-se astfel corespunzător una din cele mai prețioase bogății ale țării — inteligența tehnică. Confruntarea în cadrul unor licitații internaționale pentru livrarea de sisteme informatice de conducere cu calculatoare de proces sau pentru sisteme de supraveghere hidro-meteo a evidențiat nivelul tehnic ridicat, superioritatea concepției originale românești, competitivitatea ofertei I.P.A.—T.C.T. în fața unor firme de mare prestigiu internațional.

Astfel proiectul „Sistem informatic de conducere pentru uzina de autoturisme Oltcit" — a fost adjudecat în cadrul unei licitații internaționale de I.P.A. în colaborare cu firma franceză Cerci. Sistemul, aflat în fază avansată de elaborare a software-ului și integral ca hardware, este dotat integral cu echipamente de calcul românești de tipul „Ecarom 800" (echipament de control al procesului de producție industrial) și minicalculator „Independent I—100", realizate de Întreprinderea de elemente de automatizări (I.E.A.) și respectiv Întreprinderea de calculatoare electronice (I.C.E.).

Configurația sistemului mai cuprinde display-uri alfa numerice executate de Întreprinderea de echipamente periferice și un display livrat de partenerul francez. Beneficiarul sistemului, Societatea mixtă de producție Oltcit apreciind performanțele sistemului și-a arătat interesul de a conlucra în continuare cu I.P.A. pentru livrări pe terțe piețe. În fapt, sistemul acesta de conducere în timp real a unui proces discontinuu, caracteristic industriei constructoare de mașini își poate găsi utilizări și în alte subramuri. Un alt succes înregistrat în cadrul licitațiilor internaționale de I.P.A.—T.C.T., și colaboratorii săi, se referă la adjudecarea comenzii în cadrul unui proiect B.I.R.D. privind elaborarea și implementarea unui sistem automat de colectare a datelor și avertizare hidro-meteorologie (Automatic hydrometeorological supervisory system). Funcționînd la nivel național cu subcentre regionale de preluare, prelucrare și transmitere a datelor în 2 trepte, sistemul asigură controlul permanent al parametrilor meteorologici și nivelul apelor de pe întreg teritoriul țării, fiind în același timp racordat la sistemul internațional de supraveghere al Organizației Mondiale Meteorologice. În structura sa cuprinde numeroase echipamente românești. Astfel, stația automată hidrometeorologică preia direct din mediu de pe o suprafață cu raza de 500 m. prin 9 traductoare parametrii hidro și meteo. De remarcat că acest echipament, deși este înzestrat cu o mare sensibilitate la factorii de mediu poate funcționa instalat în condițiile cele mai vitrege ca altitudine, temperaturi, umiditate etc. Proiectantul este I.P.A., iar executantul Întreprinderea de echipamente de automatizări — București și Icemenerg — pentru traductoare.

Legătura între stațiile automate și

I. G.

(Continuare în pag. 16)

Atribuții sporite conducerii în profil teritorial a aprovizionării populației

COMERȚUL socialist este unul din domeniile vieții sociale în care participarea oamenilor muncii la decizii își găsește spațiu tot mai larg de manifestare. Subliniind această latură în evoluția societății noastre socialiste, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta la cel de al II-lea Congres al Consiliilor Populare: „Consiliul popular trebuie să controleze întreaga aprovizionare, indiferent de ce minister aparține. El trebuie să cunoască ce trebuie să i se dea, să urmărească să primească mărfuri de calitate, să răspundă și să organizeze ca aceste mărfuri să ajungă la cetățeni la timp și în condiții bune".

Crearea unui cadru instituționalizat de participare la contractări, alături de industrie și comerț a consumatorului — prin crearea în toate județele și municipiile de consilii ale reprezentanților consumatorilor — conferă o nouă calitate actului de contractare, beneficiarii finali ai bunurilor de consum fiind direct implicați în stabilirea fondului de marfă pentru localitatea, județul pe care-l reprezintă. În prezent peste 10 000 de oameni ai muncii din diferite grupe de vîrstă, de venituri și profesiuni sînt cuprinși în consilii ale reprezentanților consumatorilor ce funcționează pe lîngă direcțiile comerciale județene sau orășenești ale consiliilor populare.

În acest fel se materializează unul din principiile de bază ale noului mecanism economic și anume alocarea resurselor materiale și de muncă vie numai pentru producerea de bunuri pe care le indică ca necesare acești reprezentanți ai cererii reale a populației.

Pentru ca mecanismul suplu creat să se transforme într-o nouă calitate în aprovizionarea cu bunuri de consum a populației este necesar ca pe fiecare etapă de pregătire și desfășurare a contractării — fiecare secvență a complicatului angrenaj — să se acorde maximum de atenție, începînd cu președinții consiliilor județene ale aprovizionării populației.

Responsabilitatea actului de contractare și pregătirea sa

EXPERIENȚA a încă unei ediții a tîrgului de mostre de bunuri de consum — moment final al unei laborioase munci de pregătire a contractărilor — evidențiază faptul că în ciuda eforturilor organizatorice ample din preajma și din timpul tîrgului, acesta și-a realizat numai parțial funcția sa economică principală, de contractare a fondului de marfă pentru anul viitor datorită faptului că nu au fost întrunite unele premise absolut necesare cum ar fi: cunoașterea de către producători a materiilor prime de care vor dispune în anul următor, a gradului de acceptare al unor noi produse ș.a. Pentru a asigura coordonarea unitară a tuturor acestor etape precontractuale, așa cum arată și experiența altor țări socialiste, apare ca deosebit de utilă permanentizarea activității comisiei de organizare a tîrgurilor de mostre.

Întreaga activitate de constituire a colecțiilor de mostre pentru contractări, începînd cu omologarea noilor produse, întocmirea nomenclatorului de expoziție — în exclusivitate din produse noi, coordonarea tuturor producătorilor de bunuri de consum în asigurarea la timp și în condiții corespunzătoare a mostrelor sînt numai cîteva din sarcinile ce revin organizatorilor de tîrguri de mostre pentru contractări.

În momentul prezentării la tîrg pentru contractări noul produs trebuie să-și fi dovedit viabilitatea prin confruntare cu beneficiarii săi, prin vînzări de probă. Și în acest sens există la îndemîna producătorilor toate condițiile asigurate și anume:

1 Organele comerciale județene au sarcini exprese pe linia organizării împreună cu întreprinderile producătoare de bunuri de consum din județ de expoziții-tîrguri de prezentare, prin care să se verifice gradul de acceptare a noilor produse de populație.

2 Pentru produsele obținute în condiții de serie mică sau unicat există posibilitatea recuperării cheltuielilor de producție în măsura în care se încadrează în clasele superioare de calitate.

3 Satisfacerea necesarului de articole mărunte de uz casnic, în completarea sortimentului oferit de marea industrie se face pe plan județean de mica industrie, care poate și trebuie să-și armonizeze structura nomenclatorului de fabricație cu structura locală a cererii.

4 Magazinele de prezentare ale industriei și cooperației nu-și pot justifica existența decît în măsura în care se ocupă efectiv de introducerea și lansarea de produse noi ale producătorilor pe care-i reprezintă, studiind atît propriul județ cît și în celelalte mari orașe în care funcționează magazinele de prezentare ale producătorilor, cererea reală a populației .

Iată deci numai cîteva din premisele organizatorice de la care se poate porni în acțiunile comune comerț-industrie de pregătire a contractărilor. Că există posibilități largi de a desfășura acțiuni de prospectare-promovare eficiente o dovedesc inițiativele unor direcții comerciale județene cum sînt cele din Sibiu, Mureș, Timișoara care în ultimii ani realizează interesante acțiuni de promovare a vînzărilor și de prezentare a produselor noi.

Înseși deciziile privind omologarea produselor noi trebuie să treacă prin filtrul opiniei beneficiarului final — consumatorul. În acest sens se poate avea în vedere ca la omologări să fie invitați, alături de reprezentanții industriei și comerțului, reprezentanții consumatorilor. Spre exemplu, în R. P. Bulgaria colecția de modele de confecții înainte de a fi expusă pentru contractare este trimisă spre avizare unui „Consiliu de experți artiști" format din specialiști ai industriei ușoare și comerțului interior, membrii ai Uniunii artiștilor plastici, organizații de tineret și de femei. Prezentîndu-se la contractări cu o imagine în bună măsură conturată asupra cererii locale, reprezentanții județului (direcția comercială, întreprinderile comerciale, consiliul aprovizionării populației, consiliul reprezentanților consumatorilor) vor putea formula, în condiții de risc minim (riscul de a aproviziona mărfuri greu vandabile) necesarul de fond de marfă pentru localitatea, județul pe care le reprezintă.

De la „poziții de plan" la complex de nevoi

DACĂ acestea sînt exigențele în ceea ce privește formularea cererii de mărfuri, se impune ca și de cealaltă parte a mecanismului contractual — în formularea ofertei, să se acorde o atenție sporită de către producători.

Este vorba de orientarea producției de bunuri de consum pornind de la o configurație cunoscută a complexului de nevoi al populației. Prin complex de nevoi am numit o înțelegere calitativ nouă a necesităților populației, trecîndu-se de la ofertarea și respectiv contractarea fondului de marfă pe grupe merceologice: țesături lînă, țesături bumbac, încălțăminte piele, încălțăminte înlocuitori ș.a.m.d. la ansambluri de obiecte (completuri, seturi) care satisfac în mod armonios corelat mai multe nevoi. Exemple pot fi numeroase, începînd cu posibilitatea cumpărării simultane de articole de marochinărie (poșetă, cordon) asortate cu încălțămintea de sezon, sau pardesiu-pălărie-șal etc., mergînd pînă la bucătăria completă (aparatură de uz casnic, mobilier de bucătărie, veselă, integrate într-un sistem de obiecte funcțional, de bun gust)

sau chiar apartament mobilat la cerere.

Desigur că oferirea unui astfel de serviciu complex poate avea un efect deosebit de important asupra bugetului de timp al populației (timpul afectat cumpărării) cît și asupra modului de satisfacere din punct de vedere calitativ a unei nevoi. Utilizarea puternicului instrument economic pe care-l constituie contractele economice și respectiv disciplina de plan în corelarea, armonizarea, modularizarea în sisteme compatibile a diferitelor fragmente ale complexului de nevoi ale populației poate avea un efect economic și social maxim în producția de bunuri de consum.

O asemenea ofertă industrială, complex corelată, desigur că include mai multă muncă de concepție, consultanță multidisciplinară — de genul celei desfășurate de Centrul de creație industrială al Ministerului Industriei Ușoare (cercetare de piață, sociologică, antropologică, design, management, informatică, proiectare tehnică de produse ș.a.).

Ar fi lipsit de realism să considerăm posibilă planificarea centralizată a relațiilor de cooperare industrială dintre toate întreprinderile producătoare de bunuri de consum (numai la realizarea unui costum de haine bărbătesc colaborează peste 20 de întreprinderi), însă poate fi studiată posibilitatea coordonării prin direcțiile comerciale județene și centralele industriale a unor grupuri de întreprinderi industriale care să conlucreze în realizarea ofertei complexe — transpunerea industrială a complexului de nevoi.

În practică se întîlnește deseori tendința inversă a producătorilor, de a evita cooperarea, chiar cu riscul de a utiliza pentru bunuri de consum o singură materie primă (numai mase plastice, numai lemn, numai sticlă, numai metal). Cel mai sugestiv exemplu îl constituie articolele mărunte de uz casnic din mase plastice care în lipsa unor întăriturii metalice se degradează foarte rapid. Evitarea cooperării între producători împietează și asupra posibilităților de diversificare a ofertei prin crearea de articole combinate sticlă-metal-lemn-plastic, domeniu în care designul modern are un greu cuvînt de spus.

Dificultățile acestea, fie ele obiective sau subiective ale producătorilor industriali de bunuri de consum, pot fi însă cu multă suplețe depășite de unitățile micii industrii, cu condiția ca Centrele de creație Ucecom și celelalte instituții similare să ofere modele de produse omologate, așa cum arătam mai înainte, de specialiști competenți. Altfel mica industrie în loc să contribuie la refolosirea materialelor se transformă în irositoare de materii prime (vezi produsele kitch din lemn, metal, plastic, textile existente în unele magazine „de prezentare" ale cooperației).

Conform sarcinilor atribuite pe linia coordonării micii industrii de Congresul consiliilor populare, organele locale ale puterii de stat pot interveni cu promptitudine și eficacitate în orientarea producției micii industrii în conformitate cu cererea reală a populației, atribuind ofertei de bunuri de consum a acesteia și un rol educativ, îndrumînd cererea spre produse de calitate obținute fie și din materiale refolosibile.

Controlul fluxurilor de mărfuri prin fluxuri de informații

STĂPÎNIREA și controlul distribuției unui sortiment comercial de peste 300 000 de mărfuri desigur că ridică importante probleme de informare pe canalele: industrie-industrie (în vederea conlucrării), industrie-comerț (în vederea contractării), industrie-comerț-consumatori (în vederea cunoașterii cererii reale).

Și ca o primă cerință în realizarea acestei nevoi de informare apare existența unui catalog de produse, pe grupe de mărfuri, pe seturi de mărfuri grupate, cataloage care pot și trebuie să îndeplinească simultan 3 funcțiuni: de informare asupra ofertei de sezon, inclusiv noutăților, de document de referință pentru comenzi, de control, oferind parametrii pentru recepția calitativă a produsului. Complementar pentru informarea asupra noutăților în ofertă pot fi organizate, conform cadrului normativ în vigoare, expoziții și tîrguri județene de prezentare a bunurilor de consum produse în județ sau mai multe județe limitrofe, prin eforturile comune ale organelor comerciale județene și ale industriei republicane și locale. De asemenea, se pot organiza acțiuni de lansare și testare a produselor noi prin magazinele de prezentare și cele specializate de tip „boutique" și corespondentul acestora pentru mărfuri metalo-chimice.

În prezent există o rețea foarte dezvoltată de magazine de prezentare: 536 ale industriei ușoare, 935 ale industriei alimentare, 988 ale agriculturii, 159 ale economiei forestiere și materialelor de construcții, 1621 ale cooperației meșteșugărești. Toate aceste acțiuni precontractuale trebuiesc eșalonate în așa fel ca să permită respectarea prevederii legii contractelor economice care stipulează că: „În cazul unor produse pentru care la data contractării nu sînt precizate sortimentele, tipurile, dimensiunile sau alte caracteristici necesare executării obligațiilor asumate, părțile vor prevedea termenele de prezentare a acestora, care nu vor putea depăși șase luni înainte de data livrării". Cu atît mai mult atunci cînd este vorba de contractarea propriu-zisă — realizată în ultimii ani în cadrul tîrgurilor de mostre — se pune problema asigurării perioadei legale de pregătire a fabricației.

Privită în acest context problema contractării în luna august pentru semestrul I al anului următor creează „din start" întîrzieri în pregătirea fabricației. Cum la unele grupe de mărfuri contractarea nu se încheie în cadrul tîrgului de mostre, ci continuă și în lunile următoare, desigur că vor fi decalate corespunzător și termenele de livrare și în loc să mai ajungă la început de sezon marfa în magazine va ajunge la sfîrșitul sezonului, cînd de fapt trebuie să înceapă, potrivit normelor legale în vigoare, soldarea mărfurilor de sezon.

Pornind de la aceste considerente apare mult mai eficientă organizarea tîrgurilor de mostre în semestrul I al anului, pentru a-și putea îndeplini în condiții de bună eșalonare în timp funcția de contractare pentru anul următor. Corespunzător acestui termen nou ar fi eșalonate în timp acțiunile precontractuale: pregătirea colecțiilor de mostre, elaborarea și difuzarea cataloagelor de produse, desfășurarea expozițiilor și tîrgurilor de mostre județene, testarea în cadrul magazinelor de prezentare a produselor noi. Desfășurarea acțiunilor precontractuale în bune condiții presupune instruirea corespunzătoare a personalului comercial atît asupra caracteristicilor noilor produse cît și asupra metodelor de sondare a cererii și de testare a produselor.

Utilizarea corelată, amplă a metodelor de studiere a cererii trebuie să permită identificarea structurii cererii populației, a opțiunilor asupra produselor noi în proporție de 90% înainte de deschiderea tîrgului republican de mostre, acesta din urmă aducînd ultimele corective fondului de marfă prognozat de direcția comercială județeană împreună cu consiliul popular (comisia de prognoză).

O bună experiență dețin în organizarea fluxurilor informaționale industrie-comerț-consumator producătorii de bunuri de consum din R.D. Germană, care și-au creat în vederea orientării producției de bunuri de folosință îndelungată centre ale industriei de cercetare a pieții. Pornind de la cele 3 obiective majore ale prezentului: ușurarea muncii în gospodărie, economia de energie și economia de materii prime, se studiază posibilitățile de aplicare a progresului tehnic în producția de bunuri de folosință îndelungată, pe coordonatele evoluției sortimentale existente pe plan mondial și a cererii interne.

Pentru a simplifica operațiunile de contractare și în același timp pentru a diversifica oferta pe piața internă în Cehoslovacia s-a hotărît utilizarea unei singure colecții de modele atît pentru livrările la fondul pieței cît și pentru export.

Prin modificările aduse Legii nr. 58/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare se precizează răspunderea acestora atît în ceea ce privește elaborarea planurilor de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, cît și în ce privește organizarea, îndrumarea și controlul îndeplinirii sarcinilor de plan, inclusiv în ceea ce privește aprovizionarea ritmică și buna servire a populației, dezvoltarea și diversificarea gamei de produse și servicii, îmbunătățirea calității acestora.

Sînt concentrate în acest fel la nivelul conducerii în profil teritorial atît a atribuțiilor privind evaluarea cît mai exactă ca volum și structură a cererii populației în cadrul planului, cît și a pîrghiilor ce asigură transpunerea în viață a planului : repartizarea fondului de marfă și a rețelei comerciale pe localități, în conformitate cu specificul și structura cererii, dezvoltarea micii industrii, potrivit cerințelor locale, controlul disciplinei contractuale în aprovizionarea populației cu termene de livrare și calitate a mărfurilor. Utilizarea acestui cadru democratic de conducere a comerțului și serviciilor în profil teritorial creează premise pentru abordarea cu mai multă competență, responsabilitate față de cetățeni și fermitate a relațiilor producător de bunuri de consum — comerț — consumator.

dr. Gheorghe TEODORAȘCU
dr. Ioan GEORGESCU

Dezbatere

Determinarea eficienței fondurilor fixe în atenția cercetării și practicii

INSTITUTUL DE ECONOMIE SOCIALISTĂ a organizat o dezbatere privind problemele **metodologice ale determinării eficienței fondurilor fixe în lumina cerințelor noului mecanism economico-financiar bazat pe autogestiune și autoconducerea muncitorească.** Discuțiile în cadrul dezbaterii, la care au participat cercetători științifici, cadre didactice, economiști și ingineri din producție, specialiști din aparatul de stat, s-au desfășurat pe baza unui referat elaborat de dr. M. Horovitz, M. Ciumara și Gh. Zaman — cercetători în cadrul sectorului eficiența întregii economii naționale din I.E.S. Referatul a fost însoțit de un studiu privind eficiența fondurilor fixe elaborat de A. Cozoș, contabil șef la Combinatul de îngrășăminte chimice „Azomureș" din Tîrgu Mureș.

După cum s-a arătat în referat, cuantificarea eficienței fondurilor fixe a fost analizată prin prisma preocupărilor constante de perfecționare metodologică caracterizate atît prin îmbunătățirea sistemului tradițional de indicatori de tip efect/efort, cît și prin aplicarea unor metode moderne de optimizare și analiză economico-matematică.

În gîndirea economică contemporană este **unanimă** opinia că un singur indicator **nu** poate exprima complexitatea **eficienței** fondurilor fixe și a căilor de creștere a acesteia. În consecință, eforturile se concentrează în vederea **elaborării unui sistem de indicatori astfel încît să fie cuantificată multitudinea interconexiunilor generate de funcționarea fondurilor fixe.**

Pe baza cercetărilor efectuate pînă în prezent asupra realităților economiei românești și a unor comparații internaționale, precum și a analizei critice a gîndirii economice contemporane în problema eficienței fondurilor fixe, se poate afirma că abordarea tradițională a cuantificării eficienței economice nu și-a epuizat potențele în acest domeniu. Metodologia actuală din țara noastră în această problemă prezintă un sistem complex de indicatori, însă există posibilități de perfecționare a acestuia. În acest sens, autorii referatului propun includerea în cadrul sistemului de indicatori a următoarelor elemente :

a) Ca variabilă de efect :

— aportul valutar net în cazul producției destinate exportului și îndeosebi pentru fondurile de producție importate ; prin introducerea acestei variabile, s-ar putea pune în dependență importul de utilaje pentru investiții de realizarea unui export corespunzător ;

b) ca variabilă de efort :

— beneficiile s-ar putea raporta la totalitatea fondurilor de producție, nu numai la cele fixe ;

— în ramurile industriale prelucrătoare s-ar putea raporta producția și la partea activă a fondurilor fixe, care are un rol preponderent în aceste ramuri.

În cadrul abordării econometrice a eficienței fondurilor fixe, **referatul a supus dezbaterii un model de optimizare a utilizării fondurilor fixe la nivel microeconomic,** elaborat în spiritul noului mecanism economico-financiar ; s-a ținut seama de datele existente în evidențele întreprinderilor industriale, avîndu-se în vedere utilizarea unor metode uzuale ale programării matematice. Specificarea sistemului de inecuații ale modelului a fost efectuată în vederea aplicării modelului într-o întreprindere din ramura industriei constructoare de mașini.

O altă abordare econometrică prezentată dezbaterii a fost **determinarea eficienței fondurilor fixe pe baza modelului static al balanței legăturilor dintre ramuri,** utilizîndu-se noțiunile de necesar direct și cumulat de fonduri fixe. S-a arătat că pe măsură ce se trece de la ramuri cu caracter extractiv la ramuri a căror producție este destinată în cea mai mare parte consumului final se înregistrează o tendință de creștere a necesarului indirect de fonduri fixe, antrenat de legăturile reciproce complexe între ramuri în procesul de producție și consum. Totodată, s-a subliniat necesitatea ca sistemul de evidență la întreprinderi să fie adecvat nevoilor de întocmire a balanței legăturilor dintre ramuri, inclusiv a matricei necesarului direct și total de fonduri fixe, sporindu-se în acest fel posibilitățile de analiză și previziune economică și de trecere la elaborarea unor modele dinamice ale balanței legăturilor dintre ramuri.

În studiul de caz la Combinatul de îngrășăminte chimice „Azomureș" au fost prezentați factori care acționează asupra mărimii eficienței fondurilor fixe, precum și diversele modalități de calcul a acestui indicator, determinîndu-se valoarea producției marfă, producției globale, producției nete, a beneficiilor și acumulărilor anuale la o mie de lei fonduri fixe valoare inițială și rămasă. S-a subliniat că **indicatorii cei mai reprezentativi sînt cei care exprimă valoarea producției nete și beneficiul la 1 000 lei fonduri fixe** (valoare de inventar medie anuală). Calculul eficienței fondurilor fixe după valoarea rămasă se apreciază că nu este corect, deoarece, pe de o parte, fondurile fixe își păstrează integral toate caracteristicile tehnico-funcționale pe toată perioada cît produc și, pe de altă parte, atîta timp cît funcționează acestea se mențin în patrimoniu cu valoarea de inventar chiar dacă au fost amortizate într-o măsură mai mare sau mai mică. Totodată, s-a propus ca să fie luată în calcul și valoarea actualizată a fondurilor fixe.

Participanții la dezbatere s-au referit în principal la aspectele concrete ale categoriilor de „efect" și „efort" pentru determinarea corectă a eficienței fondurilor fixe și la metodele economico-matematice de analiză a acesteia.

Prof. dr. ION BLAGA (A.S.E.) : „Apreciez în mod deosebit această reuniune consacrată unei probleme atît de importante, ca cea a măsurării eficienței fondurilor fixe, care va prilejui nu numai un schimb util de păreri, dar și perfecționarea în continuare a concluziilor prezentate în referate. Sînt binevenite propunerile de a lărgi gama indicatorilor de eficiență a fondurilor fixe, inclusiv a seriei de indicatori care raportează rezultatele la fondurile fixe rămase (valoarea acestor fonduri). Toți indicatorii sînt utili pentru analiza economică ; firește, numai unii vor putea fi transformați în normativ de eficiență.

Calitatea indicatorilor de eficiență în general depinde de calitatea indicatorilor ce exprimă rezultate ale activității (producție globală, producție marfă, producție netă, venit net sau beneficiu) și a celor de efort (volumul fondurilor fixe în cazul nostru) și mai ales de calitatea celor dintîi. Referatul tovarășului Andrei Cozoș. pune în evidență faptul că gradul de expresivitate al acestor indicatori este foarte diferit, ceea ce face ca în condițiile în care producția fizică (producția globală) nu se realizează, producția netă să se realizeze cu o depășire neașteptată. După părerea mea indicatorul producție netă este nu numai foarte sensibil la modificarea prețurilor dar, transformat în principal indicator al producției, el generează și presiuni asupra prețurilor de producție, în sensul creșterii lor. Mărirea prețurilor explică îndeplinirea atît de contradictorie a planului de producție la centrala amintită.

Defectele indicatorilor rezultatelor se transmit integral asupra indicatorilor de eficiență. De aceea, consider necesar să subliniez că folosirea unui indicator sau a altuia de eficiență este legată nemijlocit de calitatea sistemului de prețuri. Pentru a putea folosi cu rezultatele dorite indicatorul producției nete și mai departe indicatorii de

eficiență construcții cu ajutorul lui, trebuie ca **sistemul de prețuri să fie perfecționat astfel incît nivelurile prețurilor de producție să permită îndeplinirea funcțiilor pe care le are producția netă în economia noastră și, mai departe, funcționarea fără reproș a mecanismului nostru economic.**

Pînă la o nouă reașezare de prețuri, va trebui să acordăm o mai mare atenție indicatorilor calculați cu ajutorul producției globale sau a producției marfă".

Dr. M. ALTĂR (A.S.E.): Referatul supus dezbaterii surprinde aspectele teoretico-metodologice principale ale eficienței fondurilor fixe. În legătură cu aceasta sugerez colectivului de cercetare să **utilizeze și metoda funcțiilor de producție, în vederea stabilirii contribuției fondurilor fixe la creșterea producției,** astfel încît să se poată distinge de contribuția pe care o are forța de muncă asupra indicatorilor de efect. Ar fi interesant dacă efectul ar cuprinde volumul întregii producții pe care un fond fix o poate da în cursul întregii sale perioade de funcționare. Modelul de optimizare trebuie să pună mai clar în evidență, în funcția obiectiv și restricții, aspectele legate de creșterea eficienței fondurilor fixe. În ceea ce privește determinarea eficienței fondurilor fixe cu ajutorul balanței legăturilor dintre ramuri trebuie arătat că necesarul direct și total de fonduri fixe se referă la două categorii distincte de efecte (producție globală și produs final)".

I. URSACHE (cercetător științific principal la I.P.P.). „Cercetările Institutului de economie socialistă pentru perfecționarea metodelor și tehnicilor de cuantificare și analiză a eficienței economice a fondurilor fixe sînt cunoscute și apreciate în practica noastră economică. Este cert că în prezent preocupările pentru ridicarea eficienței fondurilor fixe, de altfel ca în toate domeniile de activitate, au sporit mult.

Una dintre cele mai complete și sintetice formule pentru exprimarea **gradului de eficiență economică o constituie raportarea venitului net la valoarea fondurilor de producție — fixe și circulante.** Aceasta deoarece, ca efect, venitul net reflectă rezultatul final al întregului proces economic începînd cu faza de aprovizionare și terminînd cu realizarea producției (vînzarea și încasarea acesteia), iar ca efort fondurile de producție cuprind totalitatea resurselor materiale și bănești pe care societatea le-a încredințat spre administrare unei unități economice. Aceasta nu exclude și utilizarea altor indicatori caracterizanți pentru efortul și efectul economic care reflectă diferite aspecte parțiale asupra cărora trebuie să fie concentrată atenția colectivului unității economice pentru a obține o eficiență cît mai ridicată. Apreciez că și în cazul utilizării unor modele economico-matematice de optimizare a eficienței fondurilor de producție, printre funcțiile obiectiv, cea a maximizării venitului net poate fi considerată ca avînd cel mai înalt grad de sintetizare".

A. IONESCU (șef sector la I.E.I.): „Actuala metodologie de determinare a eficienței economice a utilizării fondurilor fixe, care are la bază raportul dintre producția netă sau beneficiu și fondurile fixe, nu elimină din calcul unele influențe care denaturează conținutul termenului de efect. Am în vedere în această privință influența cooperării și chiar a ponderii valorii materiilor prime în totalul costurilor de producție asupra mărimii beneficiului, precum și influența gradului de utilizare a mijloacelor fixe, cărora li se determină eficiența economică.

Observațiile colectivului de eficiență din Institutul de economie industrială, făcute cu prilejul unor investigații pe această temă, au scos în evidență faptul că prin mărirea ponderii în costurile de producție a cheltuielilor pentru materii prime, semifabricate achiziționate și subansamble provenite prin cooperare se majorează cuantumul beneficiului în structura prețului de producție pe produs, ca urmare a faptului că el este stabilit prin aplicarea procentului de rentabilitate asupra costurilor totale de producție. În plus, prin structurarea termenului de efect numai pe baza elementelor de muncă cuprinse în producția netă se neglijează aportul fondurilor fixe la crearea și formarea valorii producției, adică tocmai contribuția factorului de producție căruia i se determină eficiența.

În fond, la baza determinării eficienței economice trebuie să se afle raționamentul potrivit căruia efectul utilizării fondurilor fixe se exprimă prin diferența între valoarea materiilor prime, materialelor, semifabricatelor achiziționate, intrate în întreprindere în perioada dată și valoarea produselor ieșite pe poarta unității respective, știut fiind că forța de muncă se poate manifesta — creator de valoare numai prin intermediul mijloacelor fixe, adică în raport de gradul de dotare tehnică. Dacă acest raționament este acceptat, atunci **termenul concludent de efect, în relația de calcul a eficienței, este valoarea adăugată,** indicator structurat din producția netă și amortizarea fondurilor fixe, ca elemente ale formării noilor valori ale producției.

În ce privește elementul de venit net, acesta se justifică a fi luat în calculul determinării efectului, în limita cheltuielilor de muncă vie și a cotei de amortizare, excluzînd deci partea aferentă valorilor atrase din afara întreprinderii sub forma materiilor prime, materialelor etc. De asemenea, amortizarea se justifică a fi element de structurare a efectului în cotă proporțională cu indicele de utilizare a mijloacelor fixe, dat fiind faptul că numai în această măsură fondurile fixe s-au transferat efectiv în valoarea noilor produse. Cu aceste corecții, termenul de efect se structurează prin valoarea adăugată proprie, indicator ce exprimă în mod riguros calitatea utilizării fondurilor fixe (problemă relevată în detalii în Caietul de studii nr 11 al Institutului de economie industrială, publicat în anul 1979).

PAUL D. COMAN (cercetător științific I.E.I.): „În stabilirea unui sistem de indicatori complementari de eficiență trebuie parcurse cel puțin două etape:

a) stabilirea și ierarhizarea cerințelor (scopurilor) cărora trebuie să le subordonăm sistemul de indicatori; b) stabilirea unei corespondențe adecvate între cerințele practice și conținutul fiecărui indicator.

În practică apare necesitatea determinării eficienței pe baza indicatorilor care să aibă la bază atît efectul cît și efortul dintr-un singur an. Aceasta s-ar realiza prin raportarea efectului la efortul anual de fonduri fixe care ar urma să cuprindă: amortizarea anuală, cheltuielile de întreținere și reparații și efectul imobilizării fondurilor.

Considerarea amortizării ca termen de efort pornește de la ideea că fondurile fixe nu participă la realizarea efectelor dintr-un an cu întreaga valoare (ce semnifică un efort care va produce efecte și în viitor), ci numai cu o parte din valoarea inițială inclusă în costurile de producție. Cheltuielile de întreținere și reparații reprezintă tot un efort de fonduri fixe pentru că, avînd în vedere doar un singur argument, dacă un fond fix nu ar necesita, cel puțin teoretic, pe toată durata de funcționare, cheltuieli de întreținere și reparații, atunci prețul acestuia ar fi mai mare decît al unuia care ar necesita cheltuieli de întreținre și reparații. În calcularea eficienței trebuie avută în vedere de asemenea imobilizarea fondurilor fixe, motiv pentru care efectul imobilizării fondurilor trebuie inclus în efortul anual de amortizare.

Efortul anual de fonduri fixe (Ea) ar rezulta din însumarea fondului anual de amortizare (A), cheltuielilor de întreținere și reparații (Cîr) și efectului imobilizării fondurilor (Ei):

$$Ea = A + Cîr + Ei$$

Indicatorii determinați pe această bază asigură o mai bună comparabilitate a eficienței pe întreprinderi, înlăturînd paradoxul creșterii eficienței concomitent cu îmbătrînirea fondurilor fixe (în cazul utilizării ca termen de efort a valorii rămase), stimulează dimensionarea cheltuielilor de întreținere și reparații la strictul necesar".

FR. SZABÓ (șef sector la I.P.P.): „În condițiile actuale, la examinarea problematicii eficienței economice nu mai sînt satisfăcătoare abordările monofactoriale, fiind necesare abordări multifactoriale. Desigur, aceste abordări presupun și elaborarea de instrumente metodologice pentru delimitarea aportului principalilor factori ai creșterii economice în cadrul efectelor globale (în literatura de specialitate din unele țări socialiste au apărut relatări despre asemenea metode).

Indiferent de procedeele utilizate pentru comensurarea sau dimensionarea eficienței economice, în cadrul unor proiecții, metode tradiționale sau econometrice — la oricare dintre aceste abordări trebuie elucidat conținutul indicatorilor care sînt avuți în vedere la „eforturi" și respectiv la „efecte".

La aprecierea eficienței economice a producției agricole și silvice, la „eforturi" trebuie inclusă și „valoarea pămîntului". S-a apreciat că în general elementele respective pot fi evaluate

în expresie bănească — valorică. Mijloacele fixe trebuie luate în calcul la valoarea lor inițială, fără reducerea uzurii, iar consumul de muncă trebuie să se refere atît la munca pentru sine, cît și la cea pentru societate (în expresie valorică fondul de retribuire și respectiv toate formele venitului net).

Drept indicator general pentru comensurarea „efectelor" aș sugera utilizarea cu preferință a „valorii producției nete", întrucît aceasta conține atît valoarea mijloacelor afectate pentru reproducerea forței de muncă (din veniturile directe pentru muncă și din fondurile sociale), cît și mijloacele destinate pentru reproducerea lărgită a mijloacelor de producție și pentru acoperirea altor nevoi sociale".

Ing. K. PHLEPS (întreprinderea „Tractorul"-Brașov): „Restricțiile modelului de optimizare a fondurilor fixe prezentat în referatul institutului sînt bine concepute. O mare importanță pentru realizarea unei eficiențe economice înalte o are asigurarea unei bune stări de funcționare a fondului fix și a unui nivel corespunzător de calificare a forței de muncă. Pentru a oferi posibilități egale în realizarea eficienței fondurilor fixe este nevoie de elaborarea unor prețuri unitare pe ramură. Propun să se calculeze producția netă, din care să se scadă retribuția ce revine la 1000 lei fonduri fixe valoare inițială".

Prof. dr. P. PANȚÎRU (Universitatea Galați): „Pentru determinarea corectă a eficienței economice a fondurilor fixe ar fi necesar în cadrul Combinatului siderurgic de la Galați să se calculeze producția netă nu numai la nivelul întregului combinat, ci și pe secțiile acestuia. Eficiența fondurilor fixe trebuie să se limiteze strict la fondurile fixe. Nu consider că valoarea adăugată ar constitui un indicator de efect pentru determinarea eficienței fondurilor fixe; propun în această calitate beneficiile. Propun, de asemnea, să se includă consumul de energie la unitatea fizică sau valorică de fond fix în sistemul de indicatori ce caracterizează eficiența fondurilor fixe.

Dr. C. GRIGORESCU (director adjunct științific al I.E.S.): „Dezbaterea a contribuit la o mai bună clarificare a problemelor teoretice și metodologice privind eficiența fondurilor fixe. În cadrul problemelor ridicate rămîn în continuare o serie de aspecte pe care colectivul de cercetare trebuie să le aprofundeze, să le clarifice într-o strînsă conlucrare cu specialiștii și lucrătorii din practică.

Un prim aspect se referă la analiza complexă a implicațiilor noului mecanism economico-financiar asupra căilor de creștere a eficienței fondurilor fixe. Cercetarea trebuie să adîncească analiza eficienței economice a fondurilor fixe printr-o delimitare corespunzătoare a relației efect/efort bazată pe teoria factorilor de creștere economică în socialism și teoria valorii muncă.

Strîns legat de aceasta este necesar să se clarifice conținutul și semnificația fiecărui indicator în cadrul unui sistem unitar de indicatori care caracterizează utilizarea extensivă și intensivă a fondurilor fixe, introducerea tehnicii noi în producție. O altă problemă asupra căreia colectivul de cercetare trebuie să-și concentreze atenția este legată de implicațiile sistemului de prețuri, a prețurilor curente și constante asupra nivelului și dinamicii fondurilor fixe, astfel încît să se poată determina cît mai corect efectul în producție obținut pe seama unei unități valorice sau fizice de fond fix. Relevînd importanța utilizării unor indicatori ai eficienței fondurilor fixe în expresie valorică, consider că ar fi necesară completarea acestora, în special la nivel microeconomic, cu o serie de indicatori în expresie fizică potrivit cu specificul fiecărui fond fix".

Dezbatere consemnată de
Gheorghe ZAMAN

Ofertă complexă

(Urmare din pag. 11)

centrele regionale de prelucrare înzestrate cu echipamente de calcul „Independent — 100" se realizează cu ajutorul unor echipamente „Telerom" de transmitere a datelor prin radio. Funcția principală a acestor centre intermediare este de a prognoza ivirea unor evenimente hidro sau meteo periculoase în zona supravegheată.

În sfîrșit centrul de preluare și prelucrare a datelor care controlează întreaga rețea, dotat, de asemenea cu calculator electronic românesc, preia prin modemuri Telerom de mare viteză datele centrelor regionale pentru prelucrare centralizată. Informațiile obținute sînt utilizate pentru prognoza vremii la nivel național în corelație cu informațiile primite (și transmise) prin rețeaua internațională a Organizației Meteorologice Mondiale. Software-ul pentru sistem a fost elaborat de specialiștii I.T.C. în colaborare cu Institutul central de informatică și Institutul de meteorologie și hidrologie.

Dintre noile sisteme prezentate în cadrul tîrgului mai amintim „Sistemul distribuit de conducere a proceselor tehnologice — S.D.C.—2050". Prin însăși concepția sa de distribuire pe noduri decizionale ierarhice a urmăririi unui proces tehnologic complex prin unități de reglare de bază, dotate cu microprocesoare, sau după caz automate programabile sau cuploare inteligente de proces, se modifică întreaga structură a sistemului clasic de automatizare, bazat pe numeroase regulatoare, urmărite în „camera cu panouri a dispecerului".

Funcțiile îndeplinite de sistem : controlul periodic al funcționării instalațiilor, preluarea, selecția și centralizarea acestor informații, avertizarea în timp real asupra modificărilor intervenite în funcționarea procesului în vederea intervenției imediate, telecomanda dispozitivelor de acționare a instalațiilor îl recomandă pentru numeroase domenii industriale automatizate cum sînt combinatele chimice, metalurgice etc. Conducerea cu multă suplețe și promptitudine a proceselor prin S.D.C.—2050 permite creșterea gradului de utilizare a capacităților de producție prin evitarea avariei utilajelor, reducerea consumurilor de materii prime și energie, utilizarea eficientă a personalului de întreținere. În configurația sistemului găsim, echipamentele românești — Ecarom 800, Independent I—100. La realizarea sistemului alături de I.P.A.T.C.T. și-au adus contribuția Facultatea de automatică a Institutului politehnic București și Întreprinderea Automatica București.

Performanțe deosebite, la nivelul echipamentelor realizate de firme ca General Electric sau Siemens, realizează și sistemele românești de comandă numerică prin calculator pentru mașini-unelte tip C.N.C. din familia „Numerom". Destinat mașinilor-unelte complexe noul sistem distribuit de comandă numerică dotat cu minicalculator românesc „Coral 4001" produs de I.C.E. — București, permite înmagazinarea pînă la 10 programe de prelucrare, care pot fi rechemate de operator. Pe ansamblul sistemului ommașină prin utilizarea noului sistem de comandă se produce o omogenizare între capacitatea de prelucrare a mașinii și capacitatea de dirijare a operatorului, performanțele celui din urmă fiind astfel la nivelul celor ale mașinii-unelte.

În premieră la TIB '80 mai sînt prezentate sisteme de dispecerizare a cîmpurilor de sonde de țiței și gaze (Telerom S.P. și Telerom S.G.), aflate în producția F.E.A. — București și I.E.I.A. — Cluj-Napoca sisteme de prelucrare și transmisie a datelor cu terminal inteligent (Telerom—P) produse de tînăra întreprindere de electronică industrială din Cluj-Napoca ce-și poate găsi numeroase utilizări în agenții de turism pentru interogare bănci de date introducere de date și prelucrare de la distanță a datelor, în controlul de la distanță al extracției în mine, în serviciile de poștă, ș.a.

Familia echipamentelor de test automat „Thetarom" este reprezentată de testorul pentru turbine hidraulice, pentru contoare electrice, pentru plachete cu circuite integrate hibride, analizoare — echipamente deosebit de cerute azi pe piața internațională pentru controlul de calitate al produselor complexe.

Prezentarea echipamentelor Thetarom în cadrul saloanelor de specialitate — Brighton '79 și Paris '80 s-a bucurat de aprecieri elogioase ale specialiștilor străini, ale unor potențiali clienți externi.

În premieră absolută este prezentat de I.P.A.—T.C.T. microcalculatorul naval C.E.N.—80 destinat echipării navelor comerciale pentru efectuarea de calcule de navigație și de încărcare.

Se poate afirma că sistemele Ecarom, Thetarom, Numerom și Telerom reprezintă de pe acum mărci de prestigiu ale automaticii de proces, simboluri ale inteligenței tehnice românești. Pentru toate sistemele prezentate în funcțiune la ediția TIB '80, întreprinderea specializată de comerț exterior Electronum dispune de oferte complete din partea producătorilor în vederea desfășurării tratativelor comerciale.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Evaluare

IN ACTIVITATEA de producție sau cu ocazia reparațiilor curente folosim diverse materiale. După debitarea acestora rămîn o serie de șraifuri, bucăți de tablă sau de bare a căror valoare a fost cuprinsă în costuri. De regulă toate aceste materiale sînt refolosibile, astfel că noi le utilizăm la diverse confecții de piese mărunte sau le oferim colaboratorilor în același scop.

Cum se vor evalua aceste materiale? Deoarece nu pot fi evaluate la preț integral, propunem organelor competente să emită instrucțiuni în acest scop

Gh. BLIDAR
economist la Întreprinderea „Dero" din Ploiești

Completare

ÎN LEGĂTURĂ cu Legea contractelor economice nr. 71/1969 doresc să subliniez un aspect legat de rezolvarea neînțelegerilor precontractuale care, după părerea mea, nu este pe deplin lămurit. Astfel, ultima frază a literei „d" din art. 25 arată textual: „convocarea beneficiarului este în sarcina furnizorului". Din text ar rezulta că această conciliere trebuie să se facă prin întîlniri directe între reprezentanții celor două unități. În practică însă concilierea se face pe cale de corespondență, chiar dacă pe această cale nu se răspunde exigențelor legate de încheierea la timp a contractelor economice.

Sînt de acord cu ideea că prin întîlniri directe se poate ajunge mai repede la o soluție viabilă decît prin corespondență. Sînt însă situații în care unitatea beneficiară nu are posibilitatea să trimită delegat la furnizor, sau cînd există posibilitatea ca prin corespondență să se rezolve mai ușor o divergență care privește una sau mai multe clauze. Printr-un telex se poate ajunge mult mai repede la o soluție comună decît prin trimiterea unui delegat de la București la Oradea. Propun, deci, completarea art. 25 din legea sus-menționată și cu posibilitatea concilierii prin corespondență.

Ștefan HERCHI
jurisconsult la Întreprinderea de confecții din Oradea

Simpozion

ÎN MATERIE de estetică vestimentară sau mai corect spus de „design vestimentară", literatura de specialitate este destul de săracă. De aceea, o actiune menită să aducă o îmbunătățire în acest domeniu se impune cu necesitate. Propun organizarea unui simpozion național pe tema „Creația și estetica vestimentară". Ar fi un act de mare valoare și de rezonanță atît în rîndul specialiștilor, cît și al publicului consumator. Simpozionul ar fi cu atît mai valoros cu cît ar cuprinde mai mulți participanți din domeniul țesăturilor, confecțiilor și tricotajelor, încălțămintei și marochinăriei etc.

Constantin OROS
U.J.C.M. Cluj

ECOURI

Prețuri

ÎN BAZA art. 136 din Legea nr. 19/1971, Consiliul de Miniștri a stabilit, prin Hotărîrea nr. 469/1972, termenele maxime, pe categorii de lucrări și verigi, pentru aprobarea și avizarea prețurilor și tarifelor la produsele și serviciile noi — termene a căror durată totală nu depășește 30 zile de la data propunerii de preț sau tarif de către unități. În practică însă nu de puține ori acest termen este depășit, așa cum se menționează și în articolul „Asimilarea de produse noi" publicat în nr. 30 al „R.E.".

În vederea respectării termenului susmenționat, Comitetul de Stat pentru Prețuri a intensificat controlul la unitățile și organele cu atribuții de aprobare a prețurilor. Totodată, în concordanță cu reglementările cuprinse de Legea prețurilor a întreprins o serie de măsuri pentru scurtarea duratei de aprobare a prețurilor, dintre care menționăm: elaborarea de bareme și normative de calcul, delegarea competenței de aprobare a prețurilor la nivel de centrale, întreprinderi și chiar organizații comerciale pentru produse de mai mică importanță etc.

În cadrul unităților economice care creează sau asimilează în fabricație noi produse, trebuie să existe o preocupare sporită pentru elaborarea în timp util a documentațiilor necesare aprobării prețurilor înainte de introducerea lor în fabricație, conform legii, deoarece cunoașterea prealabilă a prețului constituie un element fundamental în judecarea eficienței produsului respectiv. În același scop ministerele și celelalte organe economice centrale trebuie să ia măsuri pentru extinderea baremelor și normativelor de calcul și, îndeosebi, pentru îmbunătățirea calității documentațiilor de prețuri, pentru a se evita astfel situațiile în care aceste documentații sînt restituite ca necorespunzătoare sau pentru completarea datelor de fundamentare omise.

V. PÎRVU
director în Comitetul de stat pentru prețuri

Balanțe

ARTICOLUL „Balanțele sintetice": numai pe total produs sau și pe sortimente?" apărut în „R.E." nr. 28 a fost analizat cu deosebită atenție de specialiști din ministerul nostru. Trebuie să arătăm că elaborarea de balanțe materiale analitice pe subgrupe de produse sau sortimente face parte din practica curentă a activității de desfacere. Așa se procedează, de pildă, la anvelope, polistiren, lacuri și vopsele, rășini sintetice, tuburi și furtunuri, curele trapezoidale, plăci și covoare din cauciuc, uleiuri minerale.

Posibilitatea întocmirii de balanțe de plan analitice la nivel de sortotipodimensiune de către coordonatorii de balanțe este în unele cazuri limitată, de pildă, de imposibilitatea de a stabili la nivel de sortotipodimensiune necesarul pentru export, rezerva de plan, stocul preliminat la sfîrșitul perioadei etc.

Volumul foarte mare de informații presupus de întocmirea balanțelor analitice de plan și de urmărirea realizării lor la nivelul coordonatorilor de balanțe se poate realiza numai cu ajutorul calculatoarelor electronice. Ținînd cont de dotarea actuală a economiei naționale cu tehnică de calcul se poate afirma că cel puțin în prezent această condiție este îndeplinită în mică măsură. În același scop se mai cer rezolvate și următoarele probleme: finalizarea acțiunii de tipizare și standardizare a produselor; implementarea, pe întreaga economie, a clasificării și codificării produselor; dotarea cu echipamente de prelucrare automată și de teletransmisie a unităților economice.

Menționăm că în prezent se lucrează la actualizarea sistemului informațional al aprovizionării, cu care prilej se au în vedere și o serie de aspecte de genul celor semnalate în notă apărută în revistă.

Tudorache ZIMNICARU
director adjunct în ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

Produse noi

ARTICOLUL publicat în nr. 28 al „R.E." sub titlul „Accelerarea înnoirii produselor și tehnologiilor" ridică unele probleme interesante. Pe această temă în cadrul ministerului se fac eforturi deosebite pe linia accelerării înnoirii produselor și tehnologiilor, îmbunătățindu-se substanțial programele de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic. La elaborarea planurilor anuale, cincinale și programelor de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic, au fost avute în vedere obiectivele de bază ale sectoarelor noastre de activitate și care se referă în principal la descoperirea de noi surse de materii prime, modernizarea produselor și tehnologiilor, reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie electrică, valorificarea resurselor materiale secundare, reducerea importurilor și realizarea de noi produse cu caracteristici superioare, folosirea de noi surse de energie etc.

În această activitate și în cadrul ministerului nostru au existat unele probleme și unele necorelări în ce privește realizarea lucrărilor de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic. Asigurarea materialelor, elementelor și componentelor necesare pentru realizarea lucrărilor de cercetare și introducere a progresului tehnic se face uneori cu mare întîrziere de către colaboratori — Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și Ministerul Industriei Chimice, fapt ce conduce la nerealizarea la termene și în bune condițiuni a sarcinilor prevăzute.

I. VASILESCU
director în M.E.F.M.C.

Producția netă

ORGANELE DE SPECIALITATE din Ministerul Industriei Ușoare și centralele industriale analizează fiecare unitate și stabilesc măsuri corespunzătoare care să permită întreprinderilor realizarea integrală a planului pe perioadele următoare. În ceea ce privește întreprinderile exemplificate în articolul „Producția netă la nivelul sarcinilor stabilite prin plan", publicat în nr. 30 al „R.E.", arătăm că prin măsurile luate Unitatea de confecții Tulcea și-a realizat planul producției nete, iar în restul unităților s-au recuperat o parte din rămînerile în urmă.

Printre măsurile luate menționăm: recuperarea rămînerilor în urmă a sarcinilor de producție fizică și valorifică cu respectarea contractelor încheiate; actualizarea indicatorilor tehnico-economici proiectați la acele întreprinderi care sînt în perioada de atingere a parametrilor proiectați, etc.

Constantin MORĂRESCU
director general adjunct în M.I.U.

ANALIZA VALORII — INSTRUMENT EFICACE DE OPTIMIZARE A STRUCTURILOR CONSTRUCTIVE

ÎN ULTIMII ANI, pe baza indicațiilor concrete date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în activitatea de cercetare, proiectare și execuție din ramura construcții-montaj se desfășoară o amplă acțiune de raționalizare a soluțiilor constructive, funcționale și arhitecturale, urmărind eliminarea oricăror exagerări, reducerea într-o măsură importantă a costului construcțiilor, a consumurilor de materiale — îndeosebi oțel, ciment și alte materiale energointensive sau care își pot găsi o valorificare superioară în alte utilizări. Au fost obținute (în primul rînd prin elaborarea noilor serii de proiecte tip) rezultate semnificative, care însă nu epuizează posibilitățile.

Metodele moderne de calcul al structurilor dau răspunsul optim la întrebarea pe care le-o punem în modul în care sîntem obișnuiți. Problema actuală este de a reexamina *modul de a pune problema ; de a rezolva cît mai eficient nu un element în parametrii dați, ci însăși concepția acestui element, pornind de la rolul său în structura avută în vedere.*

Apreciem deschiderea făcută recent — și nu de la nivelul directivării, ci de la acela al practicii — spre punerea în valoare și în proiectarea de construcții a resursei de creativitate pe care o oferă metoda analizei valorii. Inițiativa aparține Școlii interjudețene de partid Iași, care, după un prim curs de A.V. în acest domeniu, a putut evalua efectele în ce privește nu numai sensibilizarea unor proiectanți și definirea unor direcții de acțiune, ci și obținerea unor soluții concrete ce oferă o demonstrație convingătoare în ce privește capacitatea potențială a metodei.

Unul dintre aceste exemple este prezentat în cele ce urmează. (Red.)

CONCEPȚIA sistemelor de construcție ce urmează a fi folosite în cincinalul următor va trebui să se bazeze pe metode noi și moderne de proiectare, pe utilizarea tehnicii de calcul automat, pe noile descoperiri științifice puse la dispoziție de cercetarea științifică, pe introducerea în proiecte a cuceririlor progresului tehnic contemporan, determinînd utilizarea unor tehnologii moderne de execuție, cu un grad sporit de mecanizare a lucrărilor, amplificînd la un nivel superior industrializarea producției de construcții și montaj.

În faza de concepție a unui sistem de construcție — prin soluțiile adoptate, prin volumul și complexitatea elementelor, prin natura materialelor și finisajelor prevăzute — sînt determinate, după unele aprecieri, aproximativ 75—80% din cheltuielile de producție, execuția putînd interveni numai asupra unui procent mult mai restrîns al cheltuielilor de muncă vie și materializată.

Apar, deci, evidente atît rolul proiectării în realizarea noilor obiective, cît și importanța cercetării științifice, necesitatea conlucrării permanente dintre cercetare și proiectare, precum și a acestora cu executanții și beneficiarii.

Analiza valorii, ca metodă de optimizare multicriterială a sistemelor concepute, poate fi utilizată și în ramura construcțiilor, creînd un cadru favorabil de rezolvare pe baze științifice a multiplelor sarcini ce revin acesteia.

Pentru aplicarea analizei valorii în construcții trebuie să se aibă în vedere particularitățile producției și produselor ce se realizează, precum și necesitatea utilizării noțiunilor de exigență și performanță proprii cercetării, proiectării, execuției și exploatării sistemelor de construcție, alături de noțiunile de funcție, valoare de întrebuințare și cost de producție, proprii analizei valorii, stabilind raportul de interdependență dintre acestea la nivelul sistemului studiat.

De asemenea, caracterul sistemic al metodei permite studierea sistemelor de construcții, indiferent de complexitatea lor, de la materialele componente și pînă la ansamblul construit, atît în funcție de cerințele sociale raționale, cît și în raport cu influența factorilor mediului înconjurător.

Toate acestea fac ca aplicarea metodei în construcții să aibă un caracter particular din punct de vedere metodologic, permițînd atît conceperea sau reconceperea unor sisteme de construcții, cît și alegerea unui anumit sistem din mai multe variante.

Școala interjudețeană de partid Iași a inclus, în programul de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din construcții și proiectare, programe modulare de analiza valorii, adaptată la specificul problemelor de construcții din țara noastră.

Pînă în prezent au fost elaborate, de către absolvenții cursului, mai mult de 30 de studii, cu rezultate foarte utile pentru reducerea cheltuielilor de producție și a consumurilor de materiale, ca și pentru scurtarea duratei de execuție a construcțiilor, menținînd constantă valoarea de întrebuințare sau chiar îmbunătățind-o. Aceste studii s-au referit la elemente sau subansamble de construcții, extinderea lor la construcția în ansamblu fiind în stadiu de cercetare.

Cu titlu exemplificativ prezentăm un studiu asupra legăturii dintre dalele prefabricate pentru planșeu și grinda de reazim, legătură utilizată în construcții cu structură mixtă — parțial prefabricată și parțial monolită.

Pentru înțelegerea problemei, menționăm unele observații asupra sistemului planșeu-grindă. Rostul între dalele prefabricate de planșeu este realizat prin bucle de oțel-beton de 6 mm diametru, printre care trec bare de oțel-beton de 8 mm. Cantitatea de metal consumată la o asemenea structură este cu 20% mai mare decît cea utilizată în proiectele de panouri mari prefabricate.

Dalele de planșeu sînt prevăzute pe părțile laterale cu retrageri care permit betonului de monolitizare să împiedice glisarea relativă în cazul acțiunilor seismice. Legătura dintre dalele prefabricate și grinda prefabricată este realizată prin bare de oțel-beton care pleacă din grindă (la distanțe de cite 30 cm) și, de asemenea, prin betonul de monolitizare. La partea superioară grinda are suprafața netedă.

Rostul dintre grindă și betonul de monolitizare nu preia eforturi tangențiale. Efortul de redistribuire și de repartiție, pe care planșeul trebuie să-l exercite la acțiuni orizontale, este asigurat prin betonul monolit, buclele de oțel-beton și amprentele dispuse pe marginea dalelor.

Pornind de la aceste observații, s-a cerut studierea, prin analiza valorii, a grinzilor pentru un planșeu cu deschidere de 8,5 m din proiectul clădirii unui hotel, în vederea optimizării sub raportul folosirii raționale a materialelor și manoperei, cu efecte pozitive asupra costurilor.

Acest studiu se aplică și la execuția unor blocuri de locuințe, unde se utilizează același tip de elemente prefabricate.

• STABILIREA FUNCȚIILOR

Funcțiile sistemului planșeu-grindă s-au stabilit pe baza exigențelor funcționale și tehnologice indicate de către proiectantul structurii, ca utilizator. Nomenclatorul funcțiilor se prezintă astfel :

— **funcții obiective : A** — suportă momente încovoietoare pozitive ; **B** — suportă momente încovoietoare negative ; **C** — suportă forțe tăietoare ; **D** — condiționează efectul de șaibă ;

— **funcții subiective : E** — oferă aspect estetic ; **F** — limitează săgeata ;

— **funcții auxiliare : G** — preia sarcini de montaj ; **H** — necesită finisaje.

• STABILIREA NIVELULUI DE IMPORTANȚĂ AL FUNCȚIILOR ȘI A PONDERII ACESTORA ÎN VALOAREA DE ÎNTREBUINȚARE A SISTEMULUI

Deoarece la valoarea de întrebuințare participă numai funcțiile obiective și subiective, pentru a afla nivelul lor de importanță se compară funcțiile două cîte două, construindu-se o matrice (fig. 1) în care se atribuie inițial nivelul **1** pentru fiecare funcție comparată cu ea însăși și, apoi, se înscriu

	A	B	C	D	E	F
A	1	1	0	0	0	0
B	0	1	0	0	0	0
C	1	1	1	0	0	1
D	1	1	1	1	0	1
E	1	1	1	1	1	1
F	1	1	0	0	0	1
Nivel	5	6	3	2	1	4

Fig. 1

în restul căsuțelor nivelul **1** dacă funcția ce se compară este mai importantă decît cea cu care se compară și nivelul **0** în caz contrar.

Se apreciază valoarea de întrebuințare a sistemului ca egală cu suma nivelelor funcțiilor : 5+6+3+2+1+4=21.

Ponderea fiecărei funcții în valoarea de întrebuințare se calculează ca raportul dintre nivelul ei de importanță și această sumă a nivelelor, rezultînd următoarele valori : **A** — 0,238 ; **B** — 0,285 ; **C** — 0,142 ; **D** — 0,096 ; **E** — 0,048 ; **F** — 0,190.

● STABILIREA COSTURILOR FUNCȚIILOR ȘI A PONDERII ACESTORA ÎN COSTUL TOTAL

Se stabilește în primul rînd lista elementelor (armăturile, betonul, finisajele etc.) din structura grinzii și se repartizează pe funcții, prin analiză tehnică ; apoi se calculează costurile pe fiecare funcție, în varianta inițială.

Se obțin următoarele costuri pe funcții (în lei) : **A** — 502,29 ; **B** — 943,22 ; **C** — 130,07 ; **D** — 155,27 ; **E** — 140,80 ; **F** — 158,36.

Costul total este de 2 030,09 lei/grindă.

Ponderea costurilor funcțiilor în costul total va avea următoarele valori ; **A** — 0,247 ; **B** — 0,465 ; **C** — 0,064 ; **D** — 0,076 ; **E** — 0,069 ; **F** — 0,079.

● COMPARAREA PONDERILOR FUNCȚIILOR ÎN VALOAREA DE ÎNTREBUINȚARE ȘI ÎN COSTUL DE PRODUCȚIE

Se utilizează o diagramă (fig. 2) în

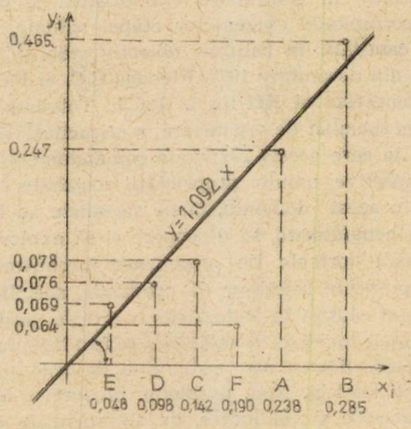

Fig. 2

care pe abscisă se trec ponderile funcțiilor în costuri, iar pe ordonată cele în valoarea de întrebuințare. Se stabilesc punctele reale de intersecție pentru fiecare funcție din diagramă, iar pe baza valorii coordonatelor se calculează dreapta căreia i se impune să treacă prin origine și să le împartă proporțional, considerînd că o funcție cu valoare de întrebuințare reală trebuie să coste zero. Ecuația dreptei este : $Y = aX$, în care **a** este raportul între suma X_iY_i și suma $2xi^2$, unghiul de înclinare a dreptei față de abscisă rezultînd de 47°31'8".

Din diagramă apar oneroase funcțiile **B** și **E**, ale căror puncte sînt deasupra dreptei.

Punctele din diagramă se găsesc de o parte și de alta a dreptei. În principiu ar trebui ca ele să se afle pe dreapta în a cărei ecuație a=1, deci unghiul de înclinare să fie de 45°. Deoarece acest lucru nu este posibil din punct de vedere practic, în afară de unghiul de înclinare a dreptei de regresie se analizează și gradul de dispersie a punctelor în raport cu aceasta. Se utilizează în acest scop un estimator, dat de ecuația : **S** = suma $(xi—axi)^2$. Soluția se consideră acceptabilă pentru varianta în care dispersia este cît mai aproape de zero.

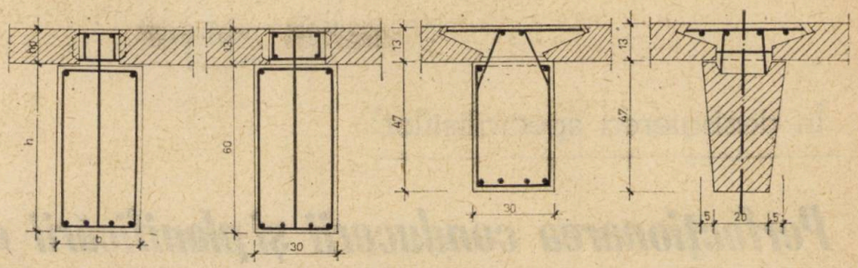

Fig. 3 : de la stînga la dreapta, — soluția inițială și cele 3 noi variante, ultima fiind cea aleasă (sînt prezentate secțiunile transversale prin centrul legăturii dală-planșeu). Liniile îngroșate reprezintă armăturile ; se observă reducerea cantității de oțel-beton

● REPROIECTAREA GRINZII

Restudierea funcțiilor **B** și **E** are în vedere :

— calitatea materialelor utilizate ;

— distribuția acestora în grindă ;

— posibilitățile de conlucrare a grinzii cu planșeele.

Întrebuințînd metode ale creativității de grup, se ajunge la concluzia că :

— se pot utiliza armături de calitate superioară, în cantități mai mici ;

— se poate modifica forma planșeelor, în vederea conlucrării grinzii cu placa ;

— se poate îmbunătăți forma grinzii, în scopul utilizării raționale a betonului pe deschiderea acesteia ;

— se poate amprenta grinda, ceea ce reduce cantitatea de beton (obținîndu-se și un aspect estetic superior).

Reluînd analiza, s-au elaborat trei noi variante (fig. 3), dintre care a fost aleasă cea mai avantajoasă. Comparată cu soluția inițială, ea se caracterizează prin avantajele redate în tabel.

	Varianta inițială	Varianta aleasă
Cost de producție (lei)	2 030,39	1 369,55
% reducere	—	32,5
Consum de beton (mc)	1,670	1,334
% reducere	—	20,1
Consum de oțel (kg) m	199,16	155,1
% reducere	—	22,1

EXEMPLUL prezentat, deși nu aprofundează problemele legate de baza teoretică și metodologică utilizată la efectuarea studiilor, confirmă potențialul metodei, care :

— permite îmbunătățirea funcțională a sistemelor de construcții și creșterea eficienței acestora pe parcursul exploatării lor ;

— asigură reducerea cantităților de resurse utilizate în realizarea construcțiilor, deci a costurilor de producție ;

— stimulează gîndirea creativă a proiectanților și tendința lor spre cercetare, în vederea găsirii unor noi soluții constructive, a unor noi tehnologii de execuție și utilaje de construcții și montaj ;

— permite evaluarea economică și tehnică a calității diverselor soluții constructive, în vederea selecției lor pe baza criteriilor de eficiență ;

— stimulează introducerea în producție a progresului tehnic, a celor mai noi realizări în ceea ce privește metodele de calcul, materialele și utilajele folosite ;

— îmbunătățește sistemul de organizare și conducere a execuției.

Metoda poate fi utilizată atît la elaborarea unui proiect nou, cît și la reproiectare sau la alegerea unei soluții convenabile din mai multe variante posibile.

Rezultatele utilizării metodei în construcții, precum și măsurile necesare în vederea extinderii sale au constituit obiectul unui simpozion organizat în cadrul școlii noastre, cu tema „Particularități ale utilizării analizei valorii în cercetarea, proiectarea și execuția construcțiilor". Comunicările prezentate au reliefat tendința de extindere și perfecționare a metodei, în scopul creșterii eficienței tehnico-economice a construcțiilor, prin reducerea costurilor, dar în același timp și prin creșterea valorii lor de întrebuințare.

Constantin SUDITU
expert principal la Școala interjudețeană de partid Iași

În dezbaterea specialiștilor

Perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. Autoconducerea muncitorească și autogestiunea economică a întreprinderilor [I]

PLENARA C.C. al P.C.R. din martie 1978 a adoptat un complex de măsuri care asigură perfecționarea în continuare a conducerii și planificării economico-financiare, lărgirea participării oamenilor muncii la adoptarea deciziilor la toate nivelele vieții sociale și de stat, adîncirea democrației economice directe, așezarea pe baza autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare a activității unităților economice, precum și aplicarea celor mai noi cuceriri ale științei organizării și conducerii unităților socialiste. Începînd cu acest an, aceste măsuri au fost introduse și generalizate în toate ramurile și sectoarele de activitate economică. Desigur perioada de aplicare fiind scurtă nu s-a acumulat încă o experiență suficientă în activitatea practică pentru a se trage concluzii definitive asupra eficienței unei forme sau a alteia, mai ales că, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la Congresul al XII-lea al P.C.R. **„S-a acționat și se acționează încă timid pentru aplicarea practică a noului mecanism economico-financiar, pentru așezarea fermă a întregii activități de conducere pe principii economice, pentru afirmarea plenară a autoconducerii și autogestiunii economice"**. Totodată, nici cercetarea economică nu a acordat atenția cuvenită analizei și aprofundării problematicii noului mecanism economico-financiar. Acest studiu reprezintă o încercare de clarificare teoretică și de analiză a unor aspecte legate de aplicarea în practică a principiilor noului mecanism economico-financiar.

1. Perfecționarea mecanismului economico-financiar — legitate a construcției socialiste

DIALECTICA dezvoltării forțelor și relațiilor de producție în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate determină în mod obiectiv schimbări în sistemul de organizare și conducere a economiei, în formele și metodele de administrare, gospodărire și gestionare a proprietății socialiste, în întreg mecanismul de funcționare a economiei socialiste. Perfecționarea sistemului de organizare și conducere, adaptarea continuă a mecanismului economico-financiar la noile cerințe generate de creșterea puternică a forțelor de producție, pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice, are în economia socialistă caracter de procesualitate. Orice tendință de subapreciere a acestui fenomen obiectiv, de imobilism și lipsă de flexibilitate, generează elemente de frînă în dezvoltarea forțelor de producție, contradicții în sfera relațiilor de producție, care pot afecta armonia și concordanța de interese care caracterizează societatea socialistă.

De aceea, una din direcțiile importante de înfăptuire a societății socialiste multilateral dezvoltate — așa cum se arăta în Programul partidului nostru — o constituie „perfecționarea în continuare a conducerii și organizării activității economico-sociale". După Congresul al IX-lea al P.C.R., partidul nostru și-a sporit preocuparea pentru așezarea pe baze științifice a întregii activități de conducere planificată a economiei naționale, pentru găsirea unor forme adecvate de organizare și conducere, corespunzătoare condițiilor concrete din țara noastră, etapelor de construire a noii societăți. Toate măsurile adoptate de partidul și statul nostru în ultimii 15 ani, din inițiativa și sub conducerea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, au urmărit, pe de o parte, asigurarea unei concordanțe mai dinamice între schimbările și mutațiile care au avut loc în nivelul, dimensiunile și structura forțelor de producție și caracterul relațiilor de producție, crearea unui sistem modern de conducere, care să încorporeze în sine rezultatele obținute pe plan mondial de știința organizării și conducerii unităților economice. Pentru ca relațiile de producție să poată să-și exercite în permanență rolul de forță motrice, se impune să se acționeze cu prioritate asupra acelor laturi ale relațiilor de producție care sînt mai sensibile la schimbările din sfera forțelor de producție. În această categorie se înscrie, în primul rînd, organizarea și conducerea pe bază de plan a activității economice. Așa se explică de ce sistemul de organizare, conducere, planificare economico-financiară, făurit pe baza hotărîrilor Conferinței Naționale din 1967, precum și de Congresele X și XI și Conferințele Naționale din 1972 a necesitat în continuare îmbunătățiri și perfecționări pentru a corespunde exigențelor etapei actuale, cerinței transformării cantității în calitate, obiectiv stabilit de Conferința Națională din decembrie 1977, Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 și Congresul al XII-lea al P.C.R. Totodată, în aprecierea unui sistem socialist de organizare, a eficacității sale, precum și a modului în care acesta răspunde comandamentelor majore ale etapei respective, esenței proprietății socialiste, trebuie ținut seama că în acest domeniu, țările socialiste au trebuit să parcurgă căi nebătătorite, să descopere și să exploreze noi terenuri, să găsească formele de organizare, mecanismele propulsive cele mai potrivite relațiilor de producție, socialiste.

În aceste direcții sînt căutări în toate țările socialiste, au fost experimentate deja unele modele, în unele țări au fost înfăptuite reforme, s-au făcut perfecționări ale sistemului de organizare și conducere. În etapa actuală, însă, problema elaborării unui sistem optim de organizare și conducere, de administrare eficientă a proprietății socialiste, rămîne încă deschisă. Pe această linie se înscriu și preocupările partidului și statului nostru din ultimii ani, de îmbunătățire și perfecționare în continuare a formelor de organizare și conducere, a mecanismului economico-financiar, de a ridica eficiența globală a sistemului de organizare și conducere atît în ansamblul său cît și a componentelor sale, de a asigura un astfel de mecanism în care oamenii muncii să participe nemijlocit la decizii, să devină adevărați stăpîni ai mijloacelor de producție.

Trecerea la noua calitate, teză promovată de Congresul al XII-lea al P.C.R., presupune în mod obiectiv nu numai schimbarea radicală a concepției despre dezvoltarea economică, situarea pe prim plan a eficienței economice, ci și o îmbunătățire substanțială a mecanismului economico-financiar, înlăturarea din cadrul acestuia a tuturor elementelor care frînează progresul ascendent al societății. Totodată, trebuie precizat că, orice sistem de conducere sau mecanism economic, corespunzător la un moment dat, poate deveni, în timp, dacă nu se asigură adaptarea opera-

tivă la schimbările calitative care au loc în dezvoltarea forțelor de producție, caduc iar impulsurile de progres pe care le genera anterior pot să slăbească, se sting treptat, transformîndu-se chiar în frînă. Așa s-a întîmplat și cu mecanismul nostru economico-financiar, cu unele din componentele sale.

Cu privire la necesitatea și obiectivul principal al perfecționării noului mecanism economico-financiar, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretar general al P.C.R., arăta încă din 1977, în cuvîntarea la adunarea generală a oamenilor muncii la Întreprinderea de mașini grele București : **„Formele democratice de conducere ale sistemului nostru economic nu au mers în același pas cu perfecționarea mecanismului conducerii economice și financiare. Se poate spune că există chiar o anumită neconcordanță între cadrul organizatoric creat, între formele democratice de conducere și mecanismul economico-financiar care mai este prizonierul metodelor vechi, rigide, dogmatice, care nu a asigurat înfăptuirea în viață a prevederilor legilor cu privire la planificarea și activitatea financiară a unităților economico-sociale. Din păcate, unele cadre din economie și finanțe se desprind greu de ceea ce au învățat în trecut, de vechile practici, de ceea ce nu mai corespunde noilor realități din România. Iată de ce sînt necesare măsuri hotărîte pentru a pune ordine și în acest sector, pentru a ridica mecanismul economic și financiar la nivelul dezvoltării formelor noi de conducere colectivă, pentru a înlătura tot ceea ce nu mai corespunde. Practic, este vorba de a sfărîma mecanismul învechit și a-l înlocui cu un mecanism nou care să țină seama de cerințele progresului rapid al forțelor de producție, de formele conducerii moderne ale activității economico-financiare, de cadrul democratic al autogestiunii și autoconducerii întreprinderilor“.** În Hotărîrea C.C. al P.C.R. din martie 1978 necesitatea și obiectivele perfecționării mecanismului economico-financiar se motivează astfel : „Cerința trecerii la o nouă calitate a activității economice necesită să se perfecționeze mecanismul economico-financiar, astfel încît unitățile economice, organele lor de conducere colectivă să dispună de pîrghii corespunzătoare pentru îndeplinirea în cît mai bune condiții a rolului și atribuțiilor ce le revin, pentru stimularea creșterii eficienței economice, cointeresarea oamenilor muncii în valorificarea superioară a resurselor existente și obținerea de rezultate economice superioare.“

II. Conceptul de sistem și mecanism economic

ELUCIDAREA științifică a conținutului noțiunii de sistem și mecanism economic, atît la nivel macro-economic cît și la nivel microeconomic prezintă interes pentru teoria economică și practica făuririi economiei societății socialiste. Totodată, soluționarea acestei probleme va permite evidențierea caracteristicilor, particularităților, precum și a formelor concrete de realizare în viața economică a acestor categorii, dezvăluirea întregii game de relații, conexiuni și intercoordonări care se creează în procesul funcționării economiei naționale, a activității unităților productive, ca celule de bază ale acesteia.

Considerăm că în literatura de specialitate, o serie de categorii și noțiuni economice, care exprimă fenomene și procese economice similare, sau în linii mari convergente, or interdependente — ca : sistem de organizare și conducere a economiei naționale, sistem instituțional de organizare și conducere, mecanism de conducere, mecanism funcțional, mecanism economico-financiar etc. sînt încă insuficient elaborate din punct de vedere teoretico-metodologic, cît și din punct de vedere al sferei de cuprindere, al relațiilor pe care le exprimă. Printre acestea, definirea conceptului de mecanism economic, pe baza teoriei economiei socialiste, la nivel micro și macroeconomic, se înscrie la loc de frunte.

În urma hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 privind perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, a crescut interesul cadrelor de conducere din economie, al specialiștilor care îndeplinesc funcții economice **pentru cunoașterea în toată complexitatea și cu toate implicațiile a conceptului de mecanism economico-financiar**, în raport cu sistemul organizării și conducerii planificate a economiei noastre naționale. Este evident că aplicarea cu eficiență maximă a principiilor noului mecanism economico-financiar ca pîrghie importantă în accentuarea laturilor calitative ale activității în toate unitățile economice, depinde într-o bună măsură de gradul de înțelegere a acestora, de către cei chemați să-l traducă în viața economică.

În țara noastră, pe baza măsurilor cuprinse în Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, cu privire la perfecționarea conducerii economico-financiare s-a legiferat un cadru larg de reglementări privind funcționarea noului mecanism economico-financiar. În ansamblul acestor măsuri un rol deosebit pentru aplicarea noului mecanism economico-financiar au avut legea organizării și conducerii unităților economice, legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, legea finanțelor, legea privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor, legea contractelor economice, modificarea legii retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, precum și unele decrete referitoare la eliberarea și controlul fondurilor de retribuire în funcție de valoarea producției nete și stimularea prin beneficii a producției pentru export. Prin aceste măsuri s-a încheiat, în linii generale, acțiunea de reglementare a condițiilor necesare pentru aplicarea noului mecanism economico-financiar, iar sistemul de organizare și conducere a activității economice, făurit după Conferința Națională a partidului din 1967, a fost îmbunătățit substanțial : a fost înlăturată o bună parte din elementele care deveniseră o frînă în calea progresului societății, s-au creat premisele necesare pentru rezolvarea contradicției apărute în ultimii ani între cadrul organizatoric democratic și mecanismul economic prea centralizat, rigid, complicat, s-a trecut la așezarea pe baze științifice a întregii activități de conducere planificată a economiei naționale.

În practica economică concretă a diferitelor țări mecanismul economico-financiar se realizează printr-o mare diversitate de forme, metode, pîrghii. În funcție de caracterul și natura relațiilor de producție sociale putem aprecia că există două tipuri de mecanism economico-financiar : mecanism economic care se autoreglează stihinic pe piață, în raport de cerere și ofertă, propriu economiei capitaliste ; mecanism economic care se autoreglează constant, planic, specific economiei socialiste. Fiecare din aceste tipuri de mecanism economic îmbracă o mare varietate de forme, existînd uneori deosebiri esențiale de la o țară la alta, chiar în cadrul aceleiași orînduiri sociale. Această stare de lucruri se reflectă și în gîndirea și teoria economică, în modul de interpretare și definire a conceptului de mecanism economico-financiar. Deci, nu se poate vorbi de un model unic pentru mecanismul economico-financiar, întrucît acesta capătă forme și modalități deosebite de manifestare în raport cu dezvoltarea forțelor și relațiilor de producție și cu alți factori specifici.

Și în literatura economică din țara noastră sînt exprimate opinii diferite, în ceea ce privește conținutul noțiunii de mecanism economico-financiar. Uneori se confundă noțiunea de mecanism în general, care exprimă latura dinamică, de mișcare, precum și formele concrete de manifestare ale legilor și fenomenelor din cele mai diverse sfere ale științei cu cea de mecanism economic, care se particularizează printr-o serie de elemente specifice. De altfel, în domeniul științelor economice, expresia de mecanism se utilizează în cele mai diverse sensuri : mecanismul legilor economice, mecanismul statului socialist mecanismul funcțional al economiei socialiste, mecanismul prețurilor, mecanismul financiar, mecanismul valutar, mecanismul conducerii, mecanismul decizional etc. Însă, toate acestea, deși au tangență cu mecanismul economic, deși se regăsesc într-o formă sau alta în acesta, nu se suprapun cu conceptul de mecanism economic, întrucît exprimă numai unele elemente componente ale acestuia. Deci, de la început se impune să se facă o delimitare clară între expresia mecanism, înțeleasă din punct de vedere etimologic sau filozofic — care are în practica curentă cele mai diverse sensuri — și noțiunea de mecanism economic, care are un conținut bine definit în ansamblul legilor și categoriilor economice.

Mihai PĂRĂLUȚĂ

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

POZIŢII REALISTE PRIVIND NECESITATEA ŞI CĂILE ERADICĂRII SUBDEZVOLTĂRII

OMENIREA se confruntă astăzi cu numeroase probleme globale. Între acestea un loc prioritar il ocupă, fără îndoială, subdezvoltarea economică. Pe nimeni nu poate lăsa indiferent esenţa şi cauzele, căile şi mijloacele de soluţionare a acestei probleme dramatice a epocii noastre. De rezolvarea ei depind condiţiile de viaţă ale unei populaţii vitregite de istorie, depinde viitorul însuşi al omenirii. Este împotriva raţiunii ca progresul economic spectacular înregistrat astăzi în lume, sub impactul revoluţiei tehnico-ştiinţifice, să fie umbrit de tabloul mizeriei şi sărăciei. Numeroşi cercetători şi oameni politici de diverse orientări se pronunţă împotriva acestui fenomen anacronic, cu consecinţe grave asupra întregii lumi.

Nu numai reprezentanţi ai gîndirii progresiste din fostele colonii, din ţările rămase în urmă economic, ci şi gînditori din fostele metropole militează prin scrisul şi acţiunile lor pentru lichidarea subdezvoltării economice. Un exemplu în acest sens il constituie şi activitatea gînditorilor marxişti din Anglia. În atenţia lor, pe lîngă problemele economice şi social-politice, generate de criza sistemului capitalist care se răsfrîng negativ asupra nivelului de viaţă al populaţiei din fosta metropolă stau şi problemele ţărilor subdezvoltate, victime ale imperialismului, ale colonialismului şi neocolonialismului. Dacă şomajul este o „tragedie personală" a muncitorului englez, generată de un sistem ostil clasei muncitoare [1]), sistemul inechitabil de relaţii internaţionale a generat starea de subdezvoltare economică, cu întregul său cortegiu de consecinţe. Studiile şi articolele unor gînditori ca Maurice Dobb, Jack Wooddis, John Grahl, Dave Currie ş.a. sînt edificatoare în relevarea acestui fapt.

Dintre problemele abordate de M. Dobb, de exemplu, o importanţă deosebită — atît prin actualitatea ei cît şi prin profunzimea analizei — o are investigaţia subdezvoltării economice şi a căilor de eradicare a acesteia. Aşa cum este cunoscut, problema creşterii şi a dezvoltării economice se află astăzi în centrul atenţiei tuturor ţărilor lumii şi cu atît mai mult în atenţia ţărilor care secole de-a rîndul au suportat jugul exploatării coloniale ; pe drept cuvînt, M. Dobb apreciază că examinarea unei asemenea chestiuni se numără printre „cele mai importante ale lumii contemporane, întrucît (alături de alte aspecte) ele privesc capacitatea fostelor ţări coloniale şi semicoloniale de a înainta spre o dezvoltare independentă şi căile de a o înfăptui" [2]). Cunoscutul economist englez atrage atenţia că aceste ţări ocupă în etapa actuală o poziţie centrală pe arena politică şi de calea pe care ele hotărăsc s-o urmeze va depinde istoria mondială în tot restul timpului care a rămas din acest secol.

Într-adevăr, după al doilea război mondial şi-au cucerit independenţa politică peste o sută de state tinere care luptă pentru dezvoltarea economiei lor, pentru făurirea unor economii competitive pe plan internaţional. Nivelul scăzut de dezvoltare economică în prezent al acestor state constituie o oprelişte în calea dobîndirii unei independenţe reale, autentice. Dacă această „infirmitate economică" nu va fi cît mai repede eliminată — remarcă, pe bună dreptate, M. Dobb — atunci aceste ţări „sînt destinate să rămînă în capcana neocolonialismului". S-ar putea invoca argumentul că teza respectivă nu este nouă, originală, fapt de altfel relevat de însuşi Maurice M. Dobb. Aruncînd o privire retrospectivă asupra acestei probleme, constatăm că ea a constituit obiectul analizei întreprinse de gînditori progresişti încă din momentul în care popoarele din ţările asuprite au devenit conştiente de nedreptatea ce li se face. Din acest punct de vedere, preocupările lui M. Dobb reprezintă o continuare a acestei analize, fapt care scoate şi mai bine în evidenţă importanţa ideilor pentru care militează un economist de prestigiu dintr-o ţară al cărui nivel de dezvoltare economică are la bază şi exploatarea seculară a fostelor colonii.

M. Dobb este şocat de contrastul izbitor dintre gradul de dezvoltare avansat al unui grup restrîns de ţări şi rămînerea în urmă sub raport economic a majorităţii ţărilor lumii. Aproape în întregime, sau în mare parte, continente ca America de Sud, Africa şi Asia — subliniază Dobb — „rămîn la cel mai scăzut nivel de dezvoltare economică, dacă acest nivel este măsurat prin mărimea absolută a producţiei industriale, prin productivitatea muncii sau producţia „per capita" şi standardul de viaţă al populaţiei". Zone rămase în urmă din punct de vedere economic, care au suportat pe umerii lor povara exploatării coloniale — remarcă M. Dobb — au jucat rolul de „hinterland" de materii brute pentru marile puteri capitaliste. Aceste puteri au exploatat la preţuri derizorii sursele de materii prime şi forţa de muncă din fostele colonii, le-au folosit ca sfere de investiţii pentru capitalurile monopoliste ; tocmai aceasta, „istoric vorbind, a fost principala cauză a subdezvoltării lor". Această stare de lucruri a generat decalajul flagrant între venitul pe locuitor între ţările bogate şi ţările sărace.

FIŞE

● *Volumul de faţă reuneşte lucrările cercetătorilor români prezentate la Congresul al IV-lea al Organizaţiei Mondiale pentru Sisteme Generale şi Cibernetică ţinut în august 1978 la Amsterdam. Acest Congres a fost organizat pe opt secţiuni de lucru şi anume : Cibernetica sistemelor economice şi conducerea, Inteligenţa artificială, Cibernetica industrială, Informatica şi Învăţămîntul, Neuro şi biocibernetica, Sisteme sociale, Sisteme şi modele, Sisteme fuzzy. Nota dominantă a respectivei manifestări ştiinţifice a fost dată de multitudinea preocupărilor de aplicare a rezultatelor cercetărilor din domeniul ciberneticii şi sistemelor, în domeniile concrete ale activităţii umane, remarcîndu-se în mod deosebit aplicaţiile din economie, tehnică, industrie, agricultură, biologie, informatică. Cercetătorii din România au fost prezenţi la lucrările congresului printr-un număr important de lucrări de ridicată valoare ştiinţifică, creaţii originale, care reflectă nivelul atins de cercetarea românească în domeniul ciberneticii.*

Combinate industriale

● *Într-unul din numerele sale recente, publicaţia „PANORAMA D.D.R." prezintă un material cu titlul* „Les combinats industriels en R.D.A." *consacrat principalelor aspecte referitoare la perfecţionarea acestor unităţi de bază ale economiei. La începutul acestui an, se subliniază în articol, funcţionau în industria şi construcţiile din Republica Democrată Germană 129 de astfel de combinate care utilizau 91% din personalul cuprins în ramurile respective, dispunînd de o capacitate de producţie în măsură să realizeze 90% din producţia industrială. Efect nemijlocit al exigenţelor tot mai pronunţate de competitivitate, de valorificare superioară a resurselor materiale pe care le afirmă actuala conjunctură mondială, se afirmă în articol, combinatele industriale vor trebui în viitor să facă dovada unei înalte capacităţi de adaptare. Sînt ele în măsură să răspundă acestei sarcini ? Potrivit opiniilor relevate în revistă, răspunsul este afirmativ. Iar la temelia acestei afirmaţii se află, pe de o parte, o reţea elastică de conjugare, în cadrul fiecărui combinat, a cercetării cu producţia — proces cu efecte favorabile în direcţia elaborării şi susţinerii unei strategii ştiinţifice a înnoirii produselor ; pe de altă parte, sub aspect organizatoric, combinatele industriale sînt orientate spre realizarea unor comenzi de partizi mici, ca şi spre integrarea unor întreprinderi pe flux tehnologic, fapt care permite articularea eficientă a unor activităţi diverse.*

Invenţiile, brevetate „traduse" într-un limbaj de largă accesibilitate

● *I.N.P.I., Institutul Naţional pentru Proprietate Industrială (omologul francez al Oficiului de Stat pentru Invenţii şi Mărci) cunoaşte în ultima vreme — potrivit afirmaţiilor cuprinse în articolul* „INPI-1 : 400 000 brevets en accès direct" *publicat în numărul din august a.c. al revistei „SCIENCE ET VIE" — o semnificativă schimbare de statut : de la atributul quasisingular de protector şi depozitar al brevetelor de invenţii şi mărci la acela de instrument activ în stimularea creativităţii naţionale. Această veritabilă mutaţie în destinaţia socială a organismului amintit este ilustrată practic prin capacitatea sa de a pune cu operativitate la dispoziţia celor interesaţi — graţie*

TEORII-IDEI

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Remarcăm că în optica amintită subdezvoltarea nu se exprimă prin simpla discrepanță între veniturile pe locuitor realizate în țările bogate și cele sărace. La aceasta se adaugă inegalitatea distonantă între capacitatea productivă și dotarea cu echipament tehnic, rata de creștere, standardul de viață, participarea la diviziunea internațională a muncii, în contextul menținerii unor pronunțate rămășițe și obiceiuri feudale sau chiar prefeudale în interior. O caracteristică a slăbiciunii multor țări înapoiate din punct de vedere economic, arată M. Dobb, „o constituie faptul că comerțul lor exterior se reduce în principal la unul, două produse". Și în această privință exemplele sînt numeroase. În mai multe lucrări, în statisticile naționale respective cît și internaționale se relevă că aproximativ 45% din exportul Braziliei îl reprezintă cafeaua, în Ceylon 45% orezul, în Chile circa 50% cuprul, în Filipine 44% zahărul, ponderea bumbacului, iutei și ceaiului în exportul indian se ridică la 47% și, desigur, exemplele ar putea fi multiplicate. Fiind exportatoare de muncă simplă contra muncă complexă în spatele căreia se află o productivitate scăzută, țările respective devin victime ale schimburilor neechivalente, o parte din venitul național scurgîndu-se în afară și pe această cale.

Situația economică precară în care se află aceste state le face „extrem de vulnerabile". Se relevă că în aceste condiții participarea la schimburile internaționale se transformă dintr-un factor de creștere într-un obstacol în calea încercării de a asigura mijloacele necesare unei dezvoltări industriale proprii. Care este calea eradicării unor asemenea stări de lucruri, stări ce se repercutează negativ asupra condițiilor de viață ale populației și așa destul de precare ? M. Dobb — ca și ceilalți economiști englezi amintiți — nu evită să dea răspunsul la această întrebare pe care și-au pus-o și și-o pun țările slab dezvoltate înseși. Se subliniază că această cale o constituie dezvoltarea mai accentuată a industriei în țările respective, constituirea unei agriculturi aptă să răspundă importantului rol pe care ea este chemată să-l dețină în procesul creșterii economice, dezvoltarea celorlalte ramuri și a infrastructurilor economice, accesul la mijloacele tehnice și la cuceririle științifice moderne etc. Deopotrivă se relevă cerința imperioasă a creării unui climat internațional mai favorabil, necesitatea îmbinării unui efort investițional și de energii proprii cu relații internaționale structural modificate.

Pentru aceste țări, releva totodată M. Dobb, esențială este calea pentru care ele vor opta, succesele economice și social-politice fiind strîns legate de aceasta. „Vor urma ele calea capitalistă tradițională care, dacă va reuși să evite stagnarea, va însemna încredere în capitalul străin, subordonarea dezvoltării intereselor înguste ale capitalului monopolist, sau vor merge pe calea socialistă și vor avea o dezvoltare planificată conștientă în interesul dezvoltării multilaterale a țării și a întregului popor respectiv ?". Experiența postbelică atestă, că în multe țări ale „lumii a treia" se conturează tot mai evident ideea necesității unor schimbări structurale, a unor prefaceri care să ducă la eradicarea subdezvoltării și înscrierea lor pe orbita progresului și civilizației. În aceste țări se cristalizează tot mai mult părerea că pe baza raporturilor de dominație nu se poate asigura o dezvoltare echilibrată și echitabilă a diferitelor țări ale lumii. Apare tot mai limpede că modelul capitalist nu poate să ofere acestor țări accesul la cuceririle revoluției tehnico-științifice, crearea unor economii puternice, competitive pe plan internațional.

Termenul de socialism, opțiunea pentru calea socialistă de dezvoltare economico-socială, bazată pe echitate, se întîlnește tot mai des în literatura de specialitate, în discursurile oamenilor politici, în programele de dezvoltare din țările „lumii a treia". Foarte mulți cercetători și oameni politici din țările în curs de dezvoltare din Africa, America Latină și Asia, susțin că viitorul țărilor este indisolubil legat de noua orînduire [3]).

prof. dr. Ion BULBOREA

---

[1]) Marxism Today, April 1980, Volume 24, Number 4, p. 3.

[2]) Maurice Dobb, Economic Growth and Underveloped Countries, Lawrence and Wishart, London, p. 5.

[3]) În legătură cu această problemă vezi interesanta lucrare Renașterea africană, de Elena Voiculescu și Marin Voiculescu, Editura politică, București, 1979, p. 92—120. Menționăm, că punctele de vedere sînt atît de diversificate încît unii istoriografi din aceste țări au făcut încercări de a le sistematiza. Astfel, potrivit opiniei cercetătorului african Th. Kanza, există o multitudine de tipuri doctrinale de socialism în continentul negru : 1. socialismul pozitiv, susținut de Kwame Nkrumah (Ghana) ; 2. socialismul dinamic, promovat de Ahmed Sékou Touré (Guineea) ; 3. socialismul democratic cooperatist, înfățișat de Gamal Abdel Nasser (Egipt) ; 4. socialismul african descris de J. Kenyatta și Tom Mboya (Kenia) ; 5. socialismul realist aparținînd lui Mobido Keita (Mali) ; 6. socialismul existențialist și negritudinal al lui Leopold Sedar Senghor (Senegal) ; 7. socialismul atitudinal și pragmatic elaborat de Julius Nyerere (Tanzania). Opțiunea pentru socialism o întîlnim și în literatura latino-americană ; în acest sens semnificativă ni se pare lucrarea „Catastrofă sau o nouă societate ? Un model latino-american al lumii" în care autorii înfățișează astfel aspirațiile de viitor ale țărilor în curs de dezvoltare : „Modelul nostru conceptual de societate «ideală» se bazează pe ipoteza că omul se poate elibera de subdezvoltare și opresiune prin schimbări radicale în organizarea socială și internațională. Aceasta presupune o deplasare către o societate care este în esență **socialistă** (s.n.), bazată pe egalitate și pe participarea totală a tuturor membrilor ei la deciziile care îi afectează ; consumul și creșterea economică sînt reglementate astfel încît să se ajungă la o societate care să fie în mod intrinsec compatibilă cu mediul ei înconjurător" (Catastrophe or New Society. A Latin American World Model, Otawa, Canada, 1976, lucrare apărută sub red. lui Amîlcar O. Herrera în cadrul Fundației Bariloche din Argentina, p. 5—6).

---

unui sistem modern de prelucrare a informațiilor —, a unei serii de date referitoare la tehnicile, procedeele și produsele brevetate în ultimul deceniu în Franța. Descrierea invențiilor dintr-un domeniu determinat, evaluarea posibilităților tehnice de materializare a ideilor noi, sectoarele industriale în care pot fi exploatate, fără restricții, anumite invenții etc. — se arată în articol — sînt tot atîtea informații care, comunicate într-un limbaj de largă accesibilitate, permit deopotrivă creatorilor și întreprinderilor să cunoască, să înțeleagă și să se adapteze mai bine la cerințele mediului economic în care trăiesc.

Educația preventivă în circulația rutieră

● *Recunoscută de mai multe decenii ca una dintre expresiile omniprezente și, în același timp, spectaculoase ale civilizației moderne, automobilul, odată cu multiplicarea sa în proporție de masă, determină mutații de anvergură în plan economic, social, psihologic. Să notăm cîteva dintre aceste efecte, așa cum au fost ele sistematizate într-un studiu — titlul materialului : „Dinamica accidentelor de circulație rutieră în perioada 1970—1979" — publicat de Inspectoratul General al Miliției, controlul științific fiind asigurat de general-maior Valeriu Buzea, colonel Victor Beda, colonel Horia Brestoiu. Potrivit informațiilor cuprinse în studiu, în intervalul 1970 — 1979 parcul auto a crescut cu 114% ; în numărul total de autovehicule parcul de autoturisme (aici preponderente fiind cele proprietate personală) depășește actualmente parcul auto socialist — 60% față de 40% — în timp ce starea tehnică a mașinilor este apreciată drept bună, întrucît cele mai multe autoturisme se află la prima generație. Toate aceste elemente au influențat decisiv, modul de a concepe rețeaua rutieră, organizarea traficului rutier, dezvoltarea urbanistică.*

Automobilul s-a impus însă atenției generale și cu alte efecte — nedorite ; avem în vedere cu precădere, accidentele a căror prezență revine frecvent în condițiile unui trafic intens. Acest domeniu, se arată în studiu, se află în centrul atenției factorilor implicați. Măsurile adoptate an de an, și cu deosebire cele cu caracter preventiv, au condus la rezultate bune : reducerea în 1979 cu 9,4% a numărului de accidente comparativ cu anul precedent.

Prof. univ. DUMITRU RUSU
doctor docent în științe

BAZELE CONTABILITĂȚII

Cea de a doua ediție a lucrării „BAZELE CONTABILITĂȚII" publicată recent la Editura Didactică și Pedagogică sub semnătura profesorului universitar Dumitru Rusu, pune la îndemîna studenților economiști, alături de elementele consacrate ale științei contabile, aspecte noi ce decurg din procesul continuu de perfecționare a conducerii și organizării economiei — cu deosebire din aplicarea noului mecanism economico-financiar. Obiectul contabilității, metoda contabilității, clasificarea conturilor, sisteme de contabilitate, metodologia calculului costurilor de producție, principiile întocmirii bilanțului, tehnica contabilă etc., etc. constituie capitole fundamentale ale contabilității care își află o amplă și documentată tratare în volum. În alte secțiuni ale lucrării autorul a căutat să surprindă implicațiile pe care utilizarea, în prezent dar mai cu seamă în perspectivă, a metodelor informatice de calcul în contabilitate le are asupra capacității acestei discipline de a contribui la o mai bună cunoaștere a proceselor economice, la o mai bună conducere a acestora.

FIȘE

Contractele comerciale internaţionale

O LUCRARE despre contractele comerciale internaţionale care să surprindă şi să înfăţişeze rolul acestora în realizarea unităţii actului de comerţ exterior în ipostazele sale economice, juridice, organizatorice şi financiare se făcea tot mai simţită în literatura noastră de specialitate. Despre contractele comerciale şi utilizarea lor în relaţiile dintre state şi parteneri din diferite ţări s-au mai publicat lucrări ; dar nici una din abordările de pînă acum nu au reuşit să analizeze înfăţişările multiple ale actului de vînzare-cumpărare ce depăşeşte graniţele ţării, în unitatea lor firească — aşa cum se petrec lucrurile în realitate. Este, ni se pare, o calitate fundamentală a lucrării realizate de valorosul colectiv de cadre didactice şi specialişti de la Academia „Ştefan Gheorghiu"*). Rod al unei experienţe practice îndelungate, al unei activităţi publicistice şi didactice de largă audienţă, lucrarea înmănunchează sinteza unor eforturi ale căror rezultate au fost larg apreciate de cercul foarte amplu al celor ce cunosc preocupările autorilor.

Este remarcabilă plasarea întregii activităţi de comerţ exterior şi cooperare economică internaţională ca o componentă fundamentală a edificării noii orînduiri în ţara noastră. Perspectiva situării României în rîndul ţărilor cu nivel mediu de dezvoltare este în strînsă intercorelaţie cu menţinerea în continuare a unui ritm înalt de creştere economică, cu realizarea unei ample activităţi de comerţ exterior şi a unei largi cooperări internaţionale, cu încadrarea tot mai activă şi eficientă în diviziunea mondială a muncii. Lucrarea reuşeşte să plaseze orientarea capitolelor sale pornind tocmai de la sublinierea rolului în continuă creştere a activităţii de comerţ exterior în dezvoltarea economică generală, în formarea venitului naţional şi să înfăţişeze în mod concret transpunerea în viaţă a acestei orientări. Este elocvent subliniată însemnătatea schimburilor şi cooperării internaţionale în desfăşurarea normală a producţiei, în edificarea şi întreţinerea unor interdependenţe optime cît mai favorabile între dezvoltarea economiei noastre naţionale şi a celorlalte componente ale economiei mondiale.

Aşezate pe temeiul principiilor dreptului internaţional ce exprimă cerinţele noi de egalitate, avantaj reciproc între state şi rezolvare în interesul tuturor popoarelor a marilor probleme ecologice ce preocupă astăzi omenirea, relaţiile economice externe capătă, prin intermediul contractelor, rolul de factor efectiv de creştere a economiei naţionale, de amplificare neîntreruptă a schimburilor şi cooperării cu tot mai multe state, de diversificare a structurii economice naţionale. În lucrare se subliniază că instrumentul juridic respectiv este chemat astfel să asigure cadrul politico-organizatoric al comerţului exterior şi cooperării internaţionale a ţării noastre, pornind de la necesitatea realizării planului unic de dezvoltare economico-socială, de la realitatea unor condiţii social-politice şi economice foarte diferite prezente azi în lume, a căror temeinică cunoaştere trebuie bine stăpînită pentru realizarea în fapt a acordului pentru actul de comerţ.

În volum sînt relevate atît formele clasice ale relaţiilor economice dintre state cît şi cele noi generate de adîncirea complexităţii cooperării tehnico-economice, a operaţiilor de tip special. Este remarcabil faptul că lucrarea reuşeşte să sesizeze şi să prezinte cu competenţă formele noi, consacrate de practica internaţională în domeniul comerţului exterior, să le elucideze implicaţiile juridico-financiare, să remarce avantajele pe care le oferă creşterea eficienţei relaţiilor economice externe. Autorii pledează pentru receptivitate sporită faţă de ceea ce este nou în practica schimburilor internaţionale, pentru o atitudine elastică de adaptare rapidă la condiţiile în permanentă îmbunătăţire şi care obligă, ca un imperativ al menţinerii în competiţia internaţională, la o capacitate operativă maximă. Din acest punct de vedere, cu deosebire capitolele referitoare la intermedierea în comerţul internaţional precum şi la contractele comerciale de finanţare şi plăţi internaţionale se înscriu între cotele celor mai noi elaborări în materie din literatura internaţională, problemele respective fiind examinate cu claritate în lumina sarcinilor deosebite pe care conducerea de partid le pune în acest moment în faţa lucrătorilor din comerţul exterior.

Organizarea cît mai eficientă a comerţului exterior şi a cooperării economice internaţionale impune perfecţionarea întregului cadru juridic şi în privinţa realizării sale în timp ca şi a gradului de cuprindere şi reglementare în diferite stadii ale activităţii economice. Pornind de la actualitatea acestei teze, de la cerinţele realizării unei stabilităţi cît mai mari în schimburile şi cooperarea cu celelalte state, autorii relevă însemnătatea şi funcţionarea tipurilor diferite de acorduri cu caracter comercial — tratate, con-

prof. dr. Mircea NICOLAESCU

(Continuare în pag. 29)

*) **„Contractele comerciale internaţionale".** Autori : Dr. Virgiliu Anghelescu, dr. Al. Deteşan, dr. Ervin Hutira, sub egida Academiei „Ştefan Gheorghiu". Ed. Academiei R. S. România, Bucureşti, 1980.

Sistemul tehnologic în construcţia de maşini

SITUATA la confluenţa acţiunii unor factori diverşi — tehnici, de creativitate, economici şi chiar sociali — tehnologia, expresie marcantă a actualei revoluţii ştiinţifice şi tehnice, cunoaşte prefaceri de fond. O serie de efecte, de legi interne ale dezvoltării sale, sînt cunoscute specialiştilor ; altele însă mai puţin. Tocmai de aceea, tehnologia, proiectată deopotrivă în planul consideraţiilor teoretice şi a celor nemijlocit practice, se află în ultima vreme tot mai mult în atenţia unui cerc larg de cercetători, de factori de decizie economică sau politică. În aceeaşi arie de preocupări se înscrie şi lucrarea publicată de curînd la **Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică „Tehnologia ca sistem"** *), lucrare ce poartă semnătura unui bine cunoscut cercetător al domeniului — **Ion Crişan.** Pe parcursul a opt capitole alcătuind structura cărţii, sînt abordate subiecte de actualitate cum sînt : conceptul de sistem în tehnologie şi atributele sale ; soluţionarea dilemei diversificare-unificare-tipizare ; viitorul standardizării în condiţiile accelerării ritmurilor de uzură morală a produselor, respectiv rolul acesteia în sistemul tehnologic ; concepţia modulară ; concepţia modernă despre specializare, cooperare şi integrare în fabricaţia de maşini, utilaje şi aparate ; calitatea nouă a tehnologiei contemporane ; flexibilitatea sistemului tehnologic, transferul de tehnologie şi viteza progresului tehnic etc.

Bazat pe o vastă experienţă în domeniul cercetării şi ingineriei tehnologice, pe o cunoaştere de amănunt a aspectelor esenţiale caracteristice industriei noastre constructoare de maşini şi pe o informare temeinică asupra tendinţelor dominante din ţările avansate industrial în ce priveşte evoluţia concepţiei tehnologice, autorul ajunge la concluzii deosebit de interesante, relevînd şi posibilităţile de aplicare practică a unor soluţii ; el demonstrează în acest fel avantajele abordării sistemice în domeniul tehnologiilor construcţiei de maşini. În cele ce urmează ne vom opri asupra cîtorva dintre aspectele tratate în volum.

Autorul defineşte (pentru prima dată în literatura noastră tehnică) conceptul de sistem de fabricaţie drept „ansamblul structurat de mijloace de producţie legate între ele prin relaţii bine stabilite, ale cărui funcţiuni sînt sarcinile de muncă avute în vedere". În această viziune sistemul de fabricaţie înglobează atît organizarea tehnologică cît şi tehnologia de execuţie, unitatea de producţie concepută şi proiectată astfel reprezentînd o imagine integrată, corelată a lor în care sînt incluse şi diferite maşini, dispozitive, echipamente şi sculele necesare desfăşurării corecte a procesului de producţie.

O asemenea concepţie despre sistemul tehnologic conduce la concluzia — de importanţă practică deosebită — că pentru orice investiţie sau lucrare de anvergură este necesar să se acorde prioritate definirii optimizate a întregului ansamblu tehnologic şi numai ulterior, pe această bază, să fie soluţionate elementele sale componente. Realizarea disparată a unor segmente ale sistemului nu va da rezultatele aşteptate chiar dacă fiecare rezolvare parţială ar reprezenta o soluţie optimizată local.

Aprofundînd o serie de probleme referitoare la diversificare-unificare şi concepţia modulară în construcţia de maşini, pentru a căror studiere a manifestat o preocupare constantă de-a lungul anilor, autorul le dezvoltă şi le integrează în lumina conceptului de sistem tehnologic, reuşind prin aceasta să desprindă unele concluzii importante sub aspect teoretic şi practic. Astfel, diversificarea produselor, mărfurilor şi serviciilor este apreciată în lucrare ca o caracteristică dominantă a producţiei contemporane, fiind generată de o multitudine de factori obiectivi printre care : lărgirea sferei activităţilor umane, creşterea continuă a exigenţei populaţiei faţă de produse cu calităţi diferenţiate funcţional, accentuarea exigenţelor de competitivitate etc., etc. Acţiunile conjugate de unificare, tipizare şi standardizare care fac posibilă crearea noului produs prin combinarea — într-un mod nou, corespunzător scopului propus — a unor elemente structurale (module) concepute şi asimilate anterior, reprezintă răspunsuri concrete la întrebările privind limitele raţionale ale diversificării.

Cu toate că este circumscrisă unui domeniu de strictă specialitate, cartea lui Ion Crişan oferă satisfacţia contactului cu o lucrare utilă nu numai tehnologilor — care sînt vizaţi în primul rînd. Ea prezintă, în aceeaşi măsură, interes pentru economişti şi factori de decizie economică chemaţi prin însăşi natura activităţilor să intervină activ în rezolvarea problemelor de fond cu care se confruntă tehnologia în prezent.

dr. ing. Ion HERA-BUCUR

*) Ion Crişan, **Tehnologia ca sistem,** Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1980.

DEZARMAREA – UNICA ALTERNATIVĂ RAȚIONALĂ A EPOCII NOASTRE

UNA DIN constantele politicii Partidului Comunist Român, ale neobositei activități a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o constituie preocuparea pentru încetarea cursei înarmărilor și realizarea dezarmării generale, în primul rînd a dezarmării nucleare. Problema stopării întrecerii în domeniul armamentelor a devenit, în contextul mondial actual, o problemă vitală, de care depind înseși destinele viitoare ale întregii omeniri. Așa cum sublinia președintele **Nicolae Ceaușescu** în Mesajul adresat participanților la seminarul internațional cu tema „Contribuția tinerei generații la edificarea păcii și securității, la înfăptuirea dezarmării în Europa", desfășurat recent la București, **„În condițiile interdependențelor tot mai strînse ale lumii de azi, ale încordării deosebite din viața internațională — care creează pericole tot mai grave la adresa păcii și independenței — nu există imperativ mai arzător, răspundere mai înaltă decît aceea de a milita cu toate forțele pentru promovarea destinderii, a respectului independenței fiecărui popor, pentru dezarmare și securitate, pentru soluționarea constructivă, numai și numai pe cale pașnică, a marilor și complexelor probleme ale contemporaneității, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale".**

Acuitatea problemelor dezarmării decurge nu numai din dorința popoarelor de a trăi în relații pașnice și de colaborare între ele, dar și din bazele obiective, materiale, din dimensiunile nemaiîntîlnite ale cheltuielilor militare efectuate în prezent pe planeta noastră. Ediția pe 1980 a Anuarului Institutului Internațional de Cercetări asupra Păcii de la Stockholm (SIPRI), apărut recent, reanalizînd datele pe ansamblul mondial, ajunge la concluzia că anul trecut s-au cheltuit în scopuri militare cel puțin 446—480 miliarde dolari și că ritmul de creștere a cheltuielilor bugetare oficiale destinate scopurilor militare are tendința de accelerare.[1]) Pentru anul 1980 estimările fixează această sumă la peste 500 miliarde dolari, ceea ce înseamnă aproximativ 1,4 miliarde dolari pe zi sau aproximativ 1 milion de dolari pe minut.

Dacă ne referim la sporul cheltuielilor militare în prețuri constante, atunci proporțiile creșterii apar și mai elocvente: dacă în 1949 aceste cheltuieli depășeau foarte puțin cifra de 100 miliarde dolari, ele au întrecut 250 miliarde în anii 1952—1953, pentru a se plafona apoi pînă în 1960 la circa 220—230 miliarde dolari pe an; după 1961 asistăm la o creștere continuă și tot mai periculoasă prin proporțiile uriașe la care s-a ajuns (vezi graficul).

Ceea ce este deosebit de îngrijorător este faptul că accelerarea cursei înarmărilor a avut loc chiar pe fundalul „Deceniului dezarmării", inițiat în cadrul Națiunilor Unite, al cărui scop era realizarea unui consens în vederea reducerii cheltuielilor militare, o parte din sumele rezultate urmînd a fi orientate către țările în curs de dezvoltare în vederea intensificării proceselor de lichidare a subdezvoltării. Autorii Anuarului SIPRI, citat mai înainte, nu ezită să aprecieze că „Deceniul dezarmării" s-a sfîrșit printr-un eșec profund și că evoluția reală a fost o adîncire a prăpastiei dintre declarațiile de pace și acțiunile practice ale multor guverne din toate continentele. Așa cum releva secretarul general al O.N.U. Kurt Waldheim, în raportul prezentat în fața celei de a 35-a sesiuni a Adunării Generale în luna septembrie a acestui an, „Este o adevărată ironie că toate guvernele își manifestă îngrijorarea față de dimensiunile și pericolele cursei înarmărilor, declarîndu-se în principiu pentru dezarmare, și totuși lipsa de progrese în acest domeniu este mai evidentă decît în oricare altă problemă internațională majoră".

Ținînd seama de cursul tot mai periculos pentru pacea mondială pe care îl are cursa frenetică a înarmărilor, în primul rînd înarmarea nucleară și exprimîndu-și convingerea că popoarele dispun de forța necesară pentru a determina guvernele să țină seama de interesele omenirii, țara noastră a adresat întregii lumi chemarea de a face totul pentru ca pregătirea și desfășurarea celei de a doua sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrate dezarmării să marcheze o cotitură radicală în eforturile întregii comunități internaționale pe calea materializării acestui deziderat vital al umanității.

Oferind un exemplu demn de urmat de către toate statele, deoarece corespunde în cel mai înalt grad intereselor destinderii, dezarmării și păcii, asigurării prosperității tuturor popoarelor, țara noastră — fidelă poziției sale consecvente în această privință — a hotărît recent, pentru a treia oară consecutiv, reducerea cu 16% a cheltuielilor militare pe anul 1980, fondurile economisite fiind îndreptate pentru înfăptuirea programului de ridicare a nivelului de trai al poporului.

Desigur că în condițiile în care marea majoritate a cheltuielilor militare mondiale sînt efectuate de un grup restrîns de state, România singură sau chiar țările mici și mijlocii nu vor putea asigura progrese reale și însemnate pe calea dezarmării ; este necesar ca dezarmarea să fie începută de țările mari, de cele care dețin armamentul nuclear. Dar chiar și în aceste condiții, noua inițiativă a României s-a bucurat, ca și cele precedente, de un larg ecou internațional, dovedind că atunci cînd există voința politică necesară se pot face pași reali pe calea dezarmă[illegible] și contribuind la întărirea [illegible] vingerii popoarelor de pretutin[illegible]

Cheltuielile militare mondiale, 1949 - 1979

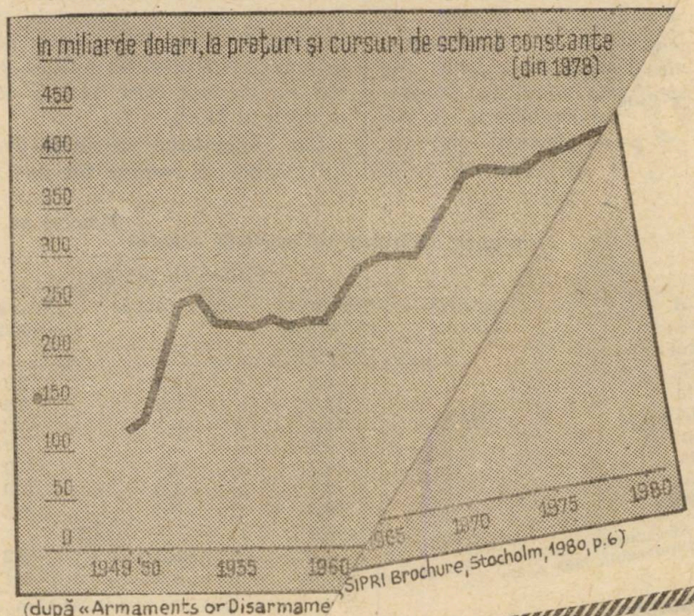

(după «Armaments or Disarmame[illegible] SIPRI Brochure, Stocholm, 1980, p.6)

[1]) SIPRI Yearbook 1980, World Armaments and Disarmament, Londra, Taylor and Francis Ltd., 1980, pag. 1 și tabelul din pag. 19.

Chiar şi o mică reducere a cheltuielilor militare ar aduce o însemnată contribuţie la acoperirea unor nevoi sociale

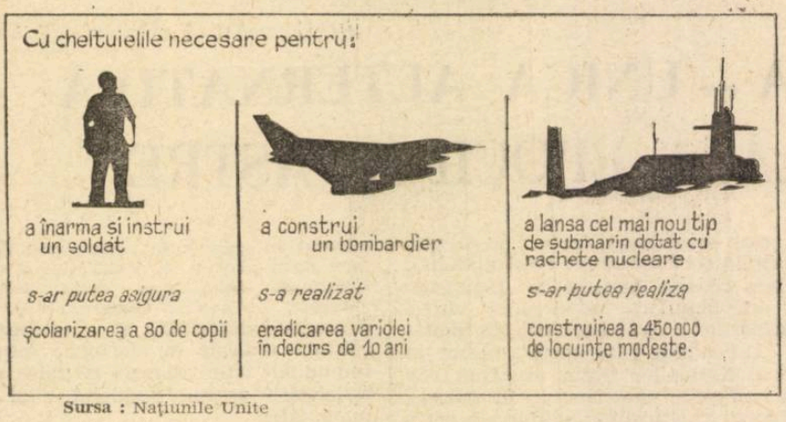

Sursa : Naţiunile Unite

înteţirea cursei înarmărilor nu reprezintă o fatalitate.

Un echilibru real de forţe trebuie şi poate fi realizat nu prin intensificarea cursei înarmărilor, ci prin înfăptuirea unor măsuri concrete, fie şi parţiale, de dezangajare militară şi dezarmare. În condiţiile în care Europa, continentul pe care au izbucnit cele două războaie mondiale, este suprasaturată cu arme, iar statele semnatare ale Actului final de la Helsinki le revin circa 80% din totalul cheltuielilor militare mondiale, ţara noastră consideră că este imperios necesar ca la reuniunea de la Madrid să se pună bazele organizării unei conferinţe pentru dezarmare în Europa. Pentru că, aşa cum sublinia secretarul general al partidului nostru, noile rachete ce urmează a fi instalate în Europa, ca şi cele existente deja, constituie un grav pericol pentru **toate** popoarele continentului, fără excepţie.

În acelaşi timp, apare tot mai evident că povara înarmărilor nu mai poate fi suportată de nici un popor, că ea reprezintă un factor de frînare a ezvoltării economico-sociale a tutu- statelor, indiferent de mărime , de uire şi grad de dezvoltare, agra- n acelaşi timp fenomenele de economia mondială. Compa- însoţesc desenele de mai sus oare în privinţa efectelor care o reducere, fie şi modestă la început, a cheltuielilor militare le-ar avea în direcţia satisfacerii unor nevoi sociale stringente, în primul rînd ale ţărilor în curs de dezvoltare, dar şi ale altor ţări care cunosc actualmente o încetinire a creşterii economice şi o puternică agravare a şomajului (pe ansamblul ţărilor dezvoltate numărul şomerilor a ajuns la circa 20 milioane). Cifrele privind imensa risipă pe care o reprezintă cheltuielile militare devin cu atît mai concludente dacă ţinem seama că omenirea utilizează în prezent în scopuri militare fonduri de opt ori mai mari decît cele destinate asigurării necesarului său crescînd de energie sau de 20 de ori mai mari decît totalul ajutorului economic pentru străinătate al ţărilor industrializate, în vreme ce o cincime a populaţiei globului suferă de foamete cronică. Numai S.U.A., de pildă, alocă pentru bugetul lor militar zilnic o sumă echivalentă cu întregul buget anual al Ruandei, ţară cu o populaţie de 4,5 milioane de locuitori. Nu mai puţin semnificativ pentru implicaţiile iraţionalei curse a înarmărilor desfăşurate pe plan mondial este faptul că două treimi din comerţul mondial cu arme formează obiect al importului ţărilor în curs de dezvoltare, a căror pondere în totalul cheltuielilor militare mondiale s-a majorat între 1965 şi 1979 de la 6,3% la 15,3%.

Dar amploarea căpătată de cursa înarmărilor se resimte tot mai puternic şi în ţările mai dezvoltate din punct de vedere economic (aşa cum sugerează datele din tabelul nr. 1), cu atît mai mult cu cît într-o serie de state de pe cele mai diferite meridiane dinamica cheltuielilor militare a întrecut-o pe cea a venitului naţional (vezi tabelul nr. 2).

În aceste condiţii, aşa cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** de la înalta tribună a celui de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, **„Este evident pentru oricine judecă raţional că singura cale de ieşire din marile dificultăţi ale crizei economice mondiale este promovarea fermă a unei politici economice bazate pe schimbarea radicală a raportului dintre cheltuielile pentru dezvoltare şi cele pentru înarmare, pe orientarea folosirii preponderente a venitului naţional în scopul accelerării progresului economico-social al popoarelor, al creşterii nivelului lor de viaţă material şi spiritual".**

Imensa risipă generată de cursa înarmărilor şi necesitatea imperioasă de a se găsi noi resurse financiare şi materiale pentru dezvoltare pun în evidenţă actualitatea deosebită a propunerii făcute de România privind reducerea cheltuielilor militare ale tuturor statelor cu cel puţin 10% pînă în 1985 şi folosirea sumelor astfel economisite pentru satisfacerea unor nevoi sociale din fiecare ţară, precum şi pentru sprijinirea ţărilor în curs de dezvoltare. În acelaşi timp, ţinînd seama că dezarmarea este un proces complex şi de durată, o mare însemnătate ar avea, în concepţia ţării noastre, realizarea unor înţelegeri internaţionale care să consemneze angajamentul statelor, în primul rînd al celor puternic înarmate, că pînă la încheierea unor acorduri privind îngheţarea şi reducerea bugetelor militare, vor da dovadă de autoreţinere în ce priveşte creşterea cheltuielilor lor militare.

Reprezentînd un pas concret pe linia înfăptuirii dezarmării ca deziderat suprem al tuturor popoarelor, o asemenea măsură ar putea determina concomitent un progres real în direcţia lichidării subdezvoltării, a creşterii generale a nivelului de trai şi civilizaţie pe planeta noastră.

N. S. STĂNESCU

Tabelul nr. 1

Ponderea unor cheltuieli în bugetele statelor

	Cheltuieli militare	Cheltuieli pentru :		
		învăţămînt, cultură şi educaţie	agricultură	alte ramuri ale economiei
S.U.A.	23,7	6,2	0,5	2,7
Turcia	20,0	11,6	5,3	2,5
Grecia	4	12,1	10,5	3,2
R.F.G.		5,6	1,3	2,7
Franţa		25,2	3,3	5,0
M. Britanie		2,6	1,5	7,0
Spania		19,0	5,9	4,2
Canada		5,4	13,8	
Norvegia		11,8	9,5	9,2
Portugalia		15,0	4,4	3,1

Sursa : Statistisches Jahrbuch 1980 für die Bundesrepublik Deutschland, Wiesbaden, Statistisches Bundesamt, 1980, p. 674

Tabelul nr. 2

Dinamica P.I.B. şi a cheltuielilor militare în 1976—1979

1976 = 100, preţuri constante

	P.I.B.	Cheltuieli militare
Belgia	106,7	114,6
Italia	108,8	112,6
Franţa	109,7	112,1
M. Britanie	105,2	105,2
Japonia	118,3	119,2

Sursa : Calculat după SIPRI Yearbook 1980, p. 20—21 ; U.N. Statistical Yearbook, 1978 ; IMF World Economic Outlook, 1980, p. 88.

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Surse alternative de energie

Către sfîrșitul acestui an în R.F.G. urmează să fie finalizate studiile privind gazeificarea cărbunelui — apreciază Ministerul federal pentru cercetare și tehnologie. Acestea, alături de proiectele pentru fabrici de lichefiere a cărbunelui fac parte dintr-un program național estimat la 13 mrd. DM menit să confere Germaniei federale un loc prioritar pe piața mondială în privința tehnologiilor de prelucrare a cărbunelui.

În prezent se află în studiu 14 proiecte privind rafinarea cărbunelui, iar nouă stații pilot funcționează deja sau se află în construcție. Cu toate aceste eforturi, se apreciază însă, că fabricile de lichefiere și gazeificare nu vor putea acoperi decît 3% din cererea de petrol și gaze a anului 1990 în R.F.G. În aceste condiții, preocupările de economisire a energiei vizează simultan reducerea utilizării petrolului, în favoarea cărbunelui, în sistemul de încălzire și creșterea producției de energie electrică obținută în centrale atomoelectrice.

Recrudescență în șomajul britanic

Numărul șomerilor britanici a atins, de curînd, cifra record de 2 milioane, analize britanice indicînd și alte aspecte, mai puțin vizibile la prima vedere, dar care converg în direcția concluziei privind accentuarea acestui fenomen în condițiile recesiunii din economia Angliei. Astfel, datele statistice relevă că numai în perioada mai-iulie 317 mii persoane s-au înscris în medie pe lună în listele de șomaj — cu 50 000 peste cifrele din perioada anterioară corespunzătoare — iar numărul celor care au găsit de lucru — 263 mii — a fost cu 14 mii sub nivelul perioadei respective din 1979. Prognozele apreciază că această diferență are o tendință netă de creștere, determinînd agravarea pe termen lung a problemei șomajului.

Pe categorii ale populației, dacă se exclud din total tinerii proaspăt ieșiți de pe băncile școlilor (deși cu o pondere în creștere în prezent) precum și variațiile sezoniere, rezultă că numărul șomerilor adulți se ridică la 1,7 milioane, cu 434 mii peste cifra din august 1979. Aceasta, în condițiile în care numărul locurilor de muncă disponibile este apreciat la 300—350 mii, respectiv jumătate din disponibilitățile anului trecut.

Pe domenii de activitate se constată reduceri serioase în sectorul industriei prelucrătoare (5% pe ansamblul anului 1979, respectiv o diminuare cu 350 000 persoane a forței de muncă angajate) și — ca un fenomen mai nou — diminuări în cadrul celor angajați în sfera serviciilor : 350 000 numai în primul semestru al anului în curs, cu tendințe similare în viitorul previzibil. Grafic nr. 3 : 1979 și sem. I 1980.

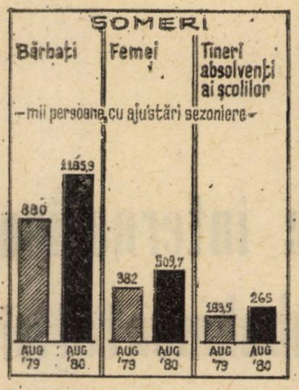

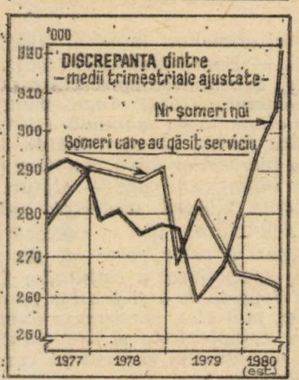

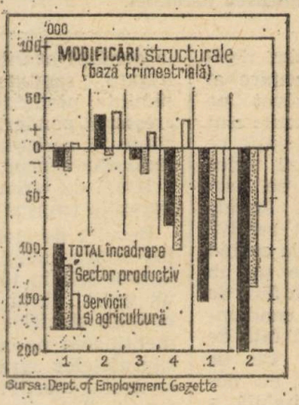

Sursa: Dept. of Employment Gazette

Programe de dezvoltare

Nigeria: satisfacerea necesităților din resurse proprii

CA PRINCIPAL instrument de asigurare a controlului guvernului federal asupra procesului dezvoltării economice a federației nigeriene în următorii 5 ani, noul plan național (al patrulea) de dezvoltare (1981—1985), cuprinde unele modificări esențiale față de obiectivele majore ale planurilor anterioare și exprimă o prudență mai mare în estimarea posibilităților concrete de realizare. La elaborarea liniilor directoare ale viitorului plan cincinal au fost avute în vedere două principii de bază : consolidarea investițiilor, în sensul finalizării proiectelor majore naționale începute anterior și a menținerii în bună funcționare a obiectivelor deja construite ; autogospodărirea economică, cu un larg efect asupra tuturor sectoarelor productive. Agricultura, ca domeniu prioritar, va fi încurajată, astfel încît să asigure suficientă hrană pentru populație. În industrie, se va urmări dezvoltarea sectoarelor a căror materie primă poate fi asigurată în principal din resurse interne.

Volumul global al investițiilor prevăzute pentru întreaga perioadă de plan se ridică la importanta sumă de circa 55,7 miliarde dolari, din care 40,7 miliarde dolari pentru sectorul public (în tranșe anuale de circa 8,1 miliarde) și 15 miliarde dolari pentru sectorul privat (în tranșe anuale de 3 miliarde dolari). De-a lungul perioadei de plan, creșterea medie anuală a P.N.B. se prevede să se cifreze la 8,3%.

Obiectivul fundamental al viitorului plan va fi satisfacerea cît mai mare a necesităților din resurse proprii. În sectorul industrial, aceasta va însemna creșterea eforturilor guvernamentale pentru includerea într-o proporție sporită a materiilor prime locale în procesele de prelucrare. În acest sens, firmelor care se vor înființa și vor utiliza materiile prime locale le vor fi acordate stimulente financiare sporite. În sectorul agricol, se apreciază că noul plan urmează să demonstreze că nu există motive ca, în condițiile în care 70% din populație lucrează în agricultură și în condițiile în care există vaste suprafețe de pămînt fertile neexploatate sau subexploatate, Nigeria să nu-și poată acoperi necesarul alimentar din producția proprie. Într-adevăr, este de așteptat ca noul plan să constituie o aprofundare a politicii potrivit căreia, atunci cînd țițeiul eventual se va epuiza, agricultura va trebui să devină principala sursă de venituri în valută, așa cum, de altfel, a fost pînă în momentul în care a fost înlocuită de industria extracției țițeiului.

În cadrul relațiilor economice bilaterale, exporturile românești constau în instalații complexe pentru centrale electrice, uzine chimice, fabrici de ciment și cărămizi, centrale telefonice, diverse utilaje, mașini și echipamente pentru transport. Importurile României din Nigeria includ, în primul rînd, diverse minereuri și minerale, precum și cauciuc natural, piei de animale, cafea, citrice etc.

În planul cooperării economice trebuie menționată crearea a două societăți mixte de producție pentru prelucrarea lemnului, precum și cooperarea în domeniul construcțiilor de locuințe în Nigeria .

Constantin MUNTEANU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 6—10 X 1980 cursul dolarului S.U.A. a fost, din nou, caracterizat printr-o evoluție contradictorie față de principalele valute occidentale.

Tendința de scădere a dobînzilor la depozitele în dolari atît la intern (unde unele bănci și-au redus nivelul dobînzilor de bază), cît și pe piața eurodolarilor (care au pierdut la perioadele de 6 luni circa 0,875%) a imprimat un trend descendent monedei nord-americane pe piețele valutare.

Sub impactul favorabil al reafirmării de către autoritățile monetare centrale engleze al menținerii la același nivel ridicat a dobînzii minime de împrumut, respectiv 16%, **lira sterlină** a înregistrat procentul cel mai accentuat de repreciere față de dolar în acest interval — 0,7% — situîndu-se pe 10 X la 2,4025 dolari/1 liră, față de 2,3850 dolari/1 liră cu o săptămînă în urmă. Anunțarea reducerii în Elveția a nivelului anual al inflației în luna septembrie la 3,8%, comparativ cu 4,2% în august a favorizat situația **francului elvețian** pe piețele de schimb, acesta repreciindu-se cu 0,6% în relația sa cu dolarul S.U.A., respectiv la 1,6350 franci/1 dolar pe 10 X, față de 1,6450 franci/1 dolar pe 3 X '80. **Francul francez** s-a situat permanent peste închiderea de referință din 3 X de 4,1975 franci/1 dolar, cotația sa de la sfîrșitul intervalului analizat de 4,18 franci/1 dolar reprezentînd o repreciere de 0,4%. **Francul belgian** și **marca vest-germană** au înregistrat procente apropiate de întărire față de dolar — circa 0,3% — fiind tranzactionate la închiderea din 10 X la nivele în jurul a 28,95 franci/1 dolar (29,05 franci/1 dolar pe 3 X) și respectiv 1,8050 mărci/1 dolar (1,81 mărci/1 dolar pe 3 X 1980). Procentul de redresare a **lirei italiene** în relația sa cu dolarul S.U.A. a fost diminuat sub influența negativă a publicării cifrelor balanței comerciale a Italiei pe luna august a.c. (deficit de cca. 1,600 miliarde lire), astfel că cotația de la închiderea perioadei prezentate de 859,50 lire/1 dolar era cu puțin peste 0,2% în repreciere față de nivelul de referință de 861,25 lire/1 dolar. O mișcare contrară a înregistrat-o **yenul japonez**, care a pierdut în raport cu dolarul S.U.A. 0,5% : 208,25 yeni/1 dolar pe 10 X 1980, comparativ cu nivelul de 207,25 yeni/1 dolar pe 3 X 1980. Principalul element care a contribuit la această mișcare a monedei nipone l-au constituit intervențiile constante ale Băncii Japoniei, în vederea opririi mișcării prea accentuate „à la hausse" din săptămînile precedente.

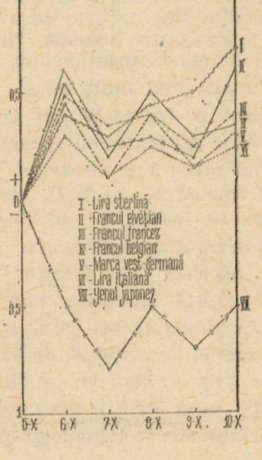

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe perioade de 6 luni s-au situat la închiderea din 10 X 1980 la cca. 13% la eurodolari (13,875% pe 3 X), 8,5625% la euromărcile vest-germane (8,75% cu o săptămînă în urmă) și 5,5625% la eurofrancii elvețieni (5,75% pe 3 X 1980).

Prețul **aurului** la Londra, mai ales sub impactul unor factori tehnici, a recuperat din terenul pierdut în intervalul anterior, astfel că al doilea fixing din ziua de 10 X 1980 de 685,25 dolari/uncie era cu 24,75 dolari/uncie peste cel corespunzător din 3 X 1980 de 660,50 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 6—10 X ; bază : cursurile din ziua de 3 X a.c.

35 de ani de la crearea F. A. O.

Participare şi cooperare internaţională pentru eliminarea flagelului subalimentaţiei în lume

CREAREA Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru alimentaţie şi agricultură (F.A.O.), la 16 octombrie 1945, răspundea unor preocupări internaţionale izvorîte din dificultăţile agriculturii mondiale după cel de-al doilea război mondial, precum şi din înrăutăţirea condiţiilor de muncă şi de viaţă ale populaţiei agricole ; crearea F.A.O. marca, la acea vreme, debutul unei largi campanii internaţionale vizînd ameliorarea situaţiei ţărănimii şi a agriculturii în general, încercîndu-se coroborarea eforturilor internaţionale pentru modernizarea agriculturii şi rezolvarea problemei alimentare în lume. În cei 35 de ani care au trecut de atunci F.A.O. şi-a adus şi îşi aduce contribuţia la conştientizarea omenirii în legătură cu problemele care grevează dezvoltarea social-economică pe planeta noastră, punînd totodată în funcţiune un sistem de sprijinire efectivă a naţiunilor şi grupurilor sociale cele mai afectate de flagelul subalimentaţiei şi al foametei.

Programul alimentar mondial (1962), Programul de cooperare F.A.O. — Banca Mondială (1964), Planul mondial orientativ pentru dezvoltarea agriculturii (1969), Programul pentru salvarea Sahelului (1973), Angajamentul internaţional asupra securităţii alimentaţiei mondiale (1974), Programul de cooperare tehnică (1976), Programul de acţiune specială pentru prevenirea pierderilor după recoltare (1977) reprezintă numai cîteva din iniţiativele care — alături de ajutoarele alimentare, asistenţa tehnică, proiectele tehnico-economice în favoarea a nenumărate ţări — creează o imagine asupra ariei de preocupări a celor peste 140 de ţări reunite în această organizaţie specializată a Naţiunilor Unite. F.A.O. este, însă, tot atît de departe de a-şi fi atins pe deplin scopul, dat fiind existenţa şi, mai ales, persistenţa unei multitudini de factori de o mare complexitate şi diversitate care concură la nerealizarea obiectivului suprem pe care şi l-a propus organizaţia : eradicarea foametei.

„Cercul vicios" al subdezvoltării

ÎN 1980 situaţia alimentară nu este de natură să liniştească omenirea ci, din contră, prezintă un tablou zguduitor : ţările în curs de dezvoltare care reprezintă două treimi din omenire nu dispun decît de o treime din producţia mondială de alimente. Aproape un miliard de oameni se află în prezent în stare de subnutriţie, iar din aceştia anual 50 de milioane, din care 17 milioane sînt copii, cad victime foamei [1]). Aceleaşi ţări sărace dispun numai de o zecime din parcul mondial de tractoare în timp ce, cu 30 la sută din totalul populaţiei globului, ţările dezvoltate furnizează cea mai mare parte a producţiei agricole şi 60% din cea alimentară (trei pătrimi din producţia de carne, 80 la sută din cea de lapte şi jumătate din recolta de cereale).

Recent, directorul general F.A.O., Edouard Saouma, cerea ţărilor membre să suplimenteze cu 500 000 tone ajutorul agricol pe anul în curs, pentru ţările cele mai grav afectate, solicitînd, totodată, majorarea la 2,4 mil. tone (faţă de 1,7 mil. tone anterior) a volumului acestui ajutor pentru anul 1980—1981. În contrast, în timp ce o cincime din populaţia globului suferă de foame, în timp ce F.A.O. încearcă să obţină o suplimentare aproape infimă în raport cu necesităţile populaţiilor aduse în stare de pauperizare de neocolonialismul epocii noastre, în acelaşi timp omenirea cheltuie în mod incredibil şi iraţional un miliard şi jumătate de dolari pe zi pentru înarmare — contrast care face neavenit orice comentariu.

În realitate, ajutoarele nu sînt decît un paliativ al problemei alimentare al cărei fond nu poate fi rezolvat pe această cale. Dezechilibrele actuale sînt efecte simptomatice ale inechităţii ce persistă în lume şi care frînează orice eforturi ale ţărilor afectate de problema subalimentaţiei de a lichida subdezvoltarea. „Ajutoarele nu rezolvă problema de fond — sublinia de curînd E. Saouma— ; este nevoie de sprijin pentru lichidarea subdezvoltării fără de care ţările respective rămîn condamnate la situaţia de dependenţă faţă de generozitatea internaţională". Pe de altă parte, statisticile F.A.O. au demonstrat că o repartizare echitabilă a hranei în lume, alături de o mai raţională exploatare a terenurilor agricole ar putea înlătura actualele dezechilibre. În lipsa unor atari măsuri, deficitul mondial de alimente — de 80 de milioane tone în prezent — se apreciază că va ajunge spre sfîrşitul deceniului la cifra impresionantă de 130 milioane tone. Dar alţi specialişti [2]) consideră că, de fapt, există o falsă problemă alimentară în condiţiile în care resursele globului sînt departe de a fi secătuite, repartizarea inegală fiind cea care dă imaginea insuficienţei alimentare. Cu atît mai mult cu cît în prezent doar o jumătate din terenurile arabile sînt cultivate, nu se practică în suficientă măsură şi organizat o agricultură intensivă pe baza tehnicilor existente în lume. Tot subdezvoltarea ca şi inechităţile sociale fac ca producţia agricolă pe locuitor să fie foarte scăzută în unele ţări şi regiuni ale lumii, uneori chiar sub nivelul producţiei de acum 20 de ani, situaţie care, într-un cerc vicios, fiind efect este şi cauză pentru inaccesibilitatea maselor agricole la tehnologii moderne, la condiţii avantajoase de creditare, la irigaţii, seminţe selecţionate, îngrăşăminte, pesticide. Efectul invers a fost creşterea ponderii şi a presiunilor exercitate în agricultură de către sistemul financiar-bancar, de politicienii proprietari de terenuri agricole, de corporaţiile transnaţionale.

Rezultă de aici şi posibilitatea apariţiei subconsumului sau a fenomenului înfometării în ţări care, paradoxal, au un venit ridicat pe locuitor, dar unde, cauzele efectelor amintite le constituie menţinerea pe cea mai mare parte a suprafeţelor agrare a monoculturii sau controlul marilor companii asupra desfacerii. Tot atît de paradoxală este situaţia ţărilor nevoite să importe produse alimentare în ciuda faptului că ele însele sau mai bine-zis corporaţiile transnaţionale care controlează agricultura sînt producătoare de astfel de bunuri. Această situaţie a devenit perfect posibilă şi în acest sens poate fi dat de exemplu faptul că numai cinci astfel de corporaţii monopoliste controlează 90% din comerţul internaţional cu cereale, patru corporaţii deţin 90% din comerţul mondial cu banane, bine cunoscuta firmă Unilever controlează 80% din livrările în întreaga lume la uleiul de porumb, soia şi arahide şi alte uleiuri comestibile. Produsele sînt deturnate, astfel, de la beneficiarii lor fireşti, se creează premisele unui sistem agricol omnipotent care ţine în mînă toate stadiile producţiei, de la fermier la consumator ; sînt create, totodată, bazele manipulării preţurilor şi a desfacerii în scopul obţinerii de profituri în mod artificial — profituri care, după unele estimări americane numai pentru corporaţiile cu sediul în Statele Unite se ridică la 12—14 miliarde dolari anual. Este un argument în plus refe-

[1]) FAO, S'attaquer à la racine même de la grande misère des masses rurales, juillet 1979
[2]) Frances Moore Lappé and Joseph Collins, World Hunger-Ten Miths, Institute for Food and Development Policy, S.U.A., mai 1979

ritor la necesitatea ca mecanismul comerțului mondial de produse agricole — astăzi în favoarea și la dispoziția intereselor monopoliste — să fie restructurat pentru a servi intereselor beneficiarilor săi legitimi.

Pe de altă parte, degradarea constantă a raportului de schimb la principalele produse agricole exportate de țările în curs de dezvoltare constituie o frînă serioasă în calea punerii în aplicare a unor programe naționale de dezvoltare rurală, se răsfrînge puternic asupra populației rurale sărace și — potrivit unor studii ale F.A.O.[3]) — este de natură să ducă pe termen lung la încetinirea creșterii schimburilor mondiale, să afecteze chiar nivelul de trai al consumatorilor din țările industrializate. Desigur, sub acest aspect, cel mai afectate sînt țările cele mai sărace : surse UNCTAD relevă că în cazul a 23 de țări din această categorie (dar în care trăiește mai mult de jumătate din populația globului), raportul de schimb a marcat o depreciere de pînă la 30% în perioada 1970—1976.

O nouă ordine în lume, calea rezolvării problemei alimentare

INSISTENȚA cu care cea mai mare parte a țărilor lumii se pronunță pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale capătă astăzi valențe deosebite în contextul luptei pentru abolirea sărăciei în mediul rural, deosebit de acută fiind, în acest sens, scăderea puterii de cumpărare a maselor de muncitori agricoli care constituie marea majoritate a populației într-un număr ridicat de țări în curs de dezvoltare. Statistici O.N.U. [4]) indică faptul că nota plătită de consumatorii finali ai principalelor produse exportate de țările în curs de dezvoltare (cu excepția petrolului) depășește 200 miliarde dolari pe an ; din această sumă producătorii primesc numai 30 miliarde, restul intrînd în beneficiul intermediarilor din țările dezvoltate care controlează transporturile maritime, operațiile de prelucrare, de ambalaj, de distribuție și comercializare, punînd astfel opreliști artificiale în fața posibilității de creștere a puterii de cumpărare în țările „lumii a treia" și, în ultimă instanță, în calea stimulării dezvoltării agricole și industriale a acestor țări. Într-adevăr, multe din țările ale căror încasări în devize provin preponderent din exporturi agricole au trebuit, din lipsă de fonduri, să-și reducă programele de dezvoltare rurală sau — în alte cazuri — să acorde un loc tot mai mare culturilor exportabile în dauna necesităților de consum ale populației respective.

Și astfel lanțul se încheie, sau mai bine-zis se reia, fără posibilitatea unei rezolvări în favoarea unor mari segmente de populație astăzi nedreptățită de menținerea unei structuri economice mondiale bazată, în bună parte, pe inechitate și exploatare. Într-un asemenea context, fără îndoială că nici ajutoarele pentru dezvoltare — de care aminteam la început — nu-și pot atinge scopul, efectul lor fiind anihilat de cel al multor alte măsuri corelate mai mult sau mai puțin vizibil. Autorii „miturilor" asupra „Foamei mondiale"[5]) arată, în acest sens, că, condiționarea facilităților oferite de S.U.A., pentru achiziționarea de produse americane scade considerabil posibilitățile concurențiale de export ale țărilor care trăiesc de pe urma producției agricole vîndute în străinătate.

Acționînd consecvent pentru lichidarea subdezvoltării și a menținerii polarizării avuției în lume, România și-a afirmat cu nenumărate prilejuri, poziția sa militantă, de largă recunoaștere internațională, în favoarea intensificării eforturilor din partea tuturor statelor și, în primul rînd, a celor în curs de dezvoltare, pentru reducerea și, în final, lichidarea decalajelor economice. În concepția României, exprimată la ultima Conferință mondială a F.A.O., această organizație trebuie să-și concentreze eforturile pentru identificarea de măsuri practice care să vizeze în special : creșterea și diversificarea producției agroalimentare, în primul rînd în țările în curs de dezvoltare ; realizarea, în acest scop, de schimbări structurale, ținîndu-se seama de specificul și resursele fiecărei țări, inclusiv în ce privește forma de proprietate și modul de folosire a resurselor de terenuri ; amenajarea și sistematizarea zonelor rurale, precum și dezvoltarea în aceste regiuni a unor sectoare neagricole menite să contribuie la o mai bună valorificare a tuturor resurselor disponibile în mediul rural ; formarea de cadre necesare agriculturii și dezvoltării rurale în general. Este, totodată, necesară creșterea rolului cooperării internaționale în rezolvarea acestor probleme și sporirea, în acest context, a contribuției țărilor dezvoltate și a organizațiilor internaționale de profil, precum și dezvoltarea cercetării științifice și tehnologice în corelare cu cercetarea sociologică. Sînt deziderate ce reclamă unirea tuturor eforturilor în vederea soluționării problemei acute a alimentației, ca o parte intrinsecă a problemelor majore ce confruntă lumea de azi și care trebuie rezolvate cît mai urgent, în spirit de cooperare echitabilă pe plan mondial.

Emilian STANCU

[3]) FAO, Les ruraux pauvres victimes oubliées du marché international, juin 1979
[4]) Ibidem
[5]) F.M. Lappé, Joseph Collins, op. cit.

Contractele comerciale internaționale

(Urmare din pag. 24)

venții, contracte — în înfăptuirea concretă a relațiilor la nivel macroeconomic, ca și microeconomic ; de asemenea ei surprind specificitatea acestor acorduri, raporturile dintre ele, în fapt unitatea lor.

Prin exemplificări concrete, actuale, este înfățișată ilustrativ modalitatea transformării tratatelor, acordurilor, convențiilor încheiate de țara noastră în contracte de export, de import ori de cooperare ce detaliază și organizează responsabilitățile cu caracter general, transformîndu-le în îndatoriri contractuale ce stau la baza organizării activității întreprinderilor respective. În carte se analizează rolul comerțului exterior în organizarea pe perioade îndelungate a bunei îndepliniri a întregului plan de producție, aprovizionare și desfacere al economiei naționale, preocupările statului nostru pentru practicarea cît mai largă a acordurilor și înțelegrilor de lungă durată, a căror acțiune favorabilă asupra tuturor factorilor promotori ai unei activități calitativ superioare în întreaga economie este de necontestat.

Lucrarea la care ne referim răspunde — atît orientativ, cît și ca realizare concretă — cerinței de a înfățișa modalitățile în care contractele comerciale internaționale trebuie să înfăptuiască, sub toate aspectele, corelarea mecanismului economiei naționale cu piața mondială. Această analiză se întreprinde ținîndu-se seama de necesitatea asigurării unei stabilități cît mai îndelungate a relațiilor de schimb, viziunea respectivă trebuind să reflecte, totodată, dinamica structurii economiei naționale, creșterea competitivității sale. Aprecieri asemnătoare sînt valabile și în ceea ce privește problemele financiar-bancare ale comerțului exterior, cuprinderea lor în clauzele și garanțiile contractuale ca laturi organice ale actului comercial ; remarcăm aceeași străduință de sistematizare, de informare bogată, de relevare a ceea ce este nou. Lucrarea este de fapt de o mare actualitate și prin utilizarea largă — în prezentarea tuturor capitolelor sale — a legislației românești în materie, în vigoare la data intrării sub tipar, ceea ce-i conferă un grad de utilitate deosebit .

Firește că, în examinarea în continuare a acestei teme, sînt posibile și necesare îmbunătățiri, în special în legătură cu proporționarea diverselor capitole, extinderea și aprofundarea lor, în ce privește o mai echilibrată tratare în cadrul tuturor capitolelor a complexității aspectelor economice, financiare, comerciale și juridice.

Se cere, de exemplu, extinsă prezentarea legislației comerciale, în prevederile sale esențiale, privind principalii parteneri de comerț exterior și cooperare internațională ca și o abordare mai curajoasă a consecințelor nerespectării clauzelor contractuale, a necunoașterii lor în multe cazuri și, în general, a daunelor pe care o insuficientă disciplină contractuală, le implică pentru activitatea de comerț exterior și pentru întreaga economie națională. Am mai sugera sublinierea mai puternică a necesității unei temeinice cunoașteri a practicii contractuale drept o condiție fundamentală pentru finalizarea cît mai favorabilă a activității de negociere.

Destinată cadrelor din economie care sînt, pe zi ce trece, implicate în număr tot mai mare în activitatea de comerț exterior, ca și celor ce se pregătesc ori se perfecționează în acest domeniu, lucrarea răspunde unor cerințe de mare audiență. Ea constituie, totodată, o pledoarie pentru continua perfecționare a întregii activități de comerț exterior, subliniindu-se responsabilitatea politică înaltă ce se vădește în acest domeniu, pentru o neîntreruptă îmbunătățire și adaptare a formelor de schimburi și cooperare internațională în concordanță cu cerințele economiei noastre naționale și tendințele economiei mondiale.

MONDORAMA

Industria minieră: evoluții pînă în 1983

UN STUDIU realizat sub auspiciile O.N.U. asupra perspectivelor dezvoltării producției unor minereuri și metale în țările nesocialiste la orizontul anului 1983 relevă o serie de opțiuni diferențiate. Astfel, cele mai ample extinderi ale capacităților de producție (în raport cu nivelul atins în 1977) se preconizează în industria aluminiului (de la extracția bauxitei și pînă la producerea metalului), ținîndu-se seama de lărgirea continuă a gamei utilizărilor sale. Proiecte considerabile de extindere a capacităților de producție există și în cazul minereului de fier (realizarea acestora ar putea fi, însă, frînată de prelungirea crizei din siderurgia țărilor occidentale) sau al minereului de nichel, în timp ce în cazul minereului de cupru, zinc și plumb este prevăzută o evoluție mult mai lentă.

(în mii tone)

Produsul	Capacități de producție în funcțiune la 31.XII.1977	Capacități de producție nivel proiectat pentru 31.XII. 1983	Creșterea preconizată (în %)
Minereu de fier[1])	363469	442940	22
Minereu de cupru[2])	7576	8344	10
Minereu de zinc[2])	5861	6517	11
Minereu de plumb[2])	2965	3371	14
Minereu de nichel[2])	903	1076	19
Bauxită	88500	125000	41
Alumină	29085	42015	44
Aluminiu	13105	16934	29

[1]) La un conținut mediu de metal de 55,50%.
[2]) Conținutul de metal.
Sursa : U.N., „Financing Mining Projects in Developing Countries", 1979.

Competitivitatea lemnului în construcții

ÎN CERCURILE de specialitate din S.U.A. se apreciază că, în viitor, consumul intern de lemn va spori nu numai în industria celulozei și hîrtiei, cea a mobilei etc., dar și în utilizările sale ca material de construcții. Aceasta, deoarece la o serie de însușiri ale lemnului care-l avantajează față de alte materiale de construcții, ca betonul, cărămida ș.a., se adaugă faptul că însuși procesul de prelucrare a materialului lemnos în elemente de construcție reclamă un consum de energie considerabil mai redus decît, de pildă, în cazul transformării calcarului în ciment.

Astfel, dacă se compară rezistența diferitelor materiale, raportată la o unitate de greutate a acestora, lemnul se dovedește a fi mai rezistent decît oțelul. Dar, mai importantă — îndeosebi în condițiile politicii de economisire a energiei — este calitatea lemnului de izolator termic. Sub acest aspect el este de 6 ori superior cărămizii, de 15 ori — betonului și de aproape 1 800 ori — aluminiului. Cercetări efectuate în statul Arizona au evidențiat că, în cazul a două case de același tip, dar construite din materiale diferite, în casa din lemn consumul de energie este cu 23% mai scăzut iarna și cu 30% vara (dacă se folosesc aparate de condiționat aerul) decît în casa cu pereți de cărămidă tencuiți. Toate acestea explică de ce aproape patru cincimi din casele construite de populație în S.U.A. au și în prezent — ca principal material de construcție — lemnul.

Bulgaria — ritmurile industriei chimice

CREATĂ și dezvoltată în ultimele trei decenii, înregistrînd un ritm susținut de creștere (de circa 15% în medie anuală pe perioada 1961—1980), industria chimică furnizează în prezent peste 7% din producția industrială a țării. Pornind de la valorificarea unor resurse locale, ca lignitul, sarea și calcarul, industria chimică bulgară a dezvoltat ulterior noi subramuri, îndeosebi cele de sinteză organică, pe baza petrolului importat. Ca urmare, oferta de produse chimice bulgare în străinătate cuprinde peste 180 de denumiri, articolele chimice reprezentînd (împreună cu cele din cauciuc) aproximativ 10% din exporturile țării. Se prevede că și în perioada următoare industria chimică bulgară își va menține ritmul ridicat de dezvoltare, producția ei — destinată altor ramuri — urmînd să se majoreze de la 3,6 miliarde leva în 1980 la 10 miliarde leva în 1990.

Reducerea consumului energetic în siderurgie

DUPĂ CUM S-A ARĂTAT la cea de-a 13-a conferință anuală a Institutului internațional pentru siderurgie (Sidney, octombrie 1979), consacrată problemelor economisirii energiei în ramura respectivă, principala orientare în acest domeniu o constituie reducerea consumului specific de combustibil la elaborarea fontei în furnale. Se apreciază că, anul trecut, cel mai scăzut nivel al acestui consum specific a fost obținut în Japonia — de 466 kg.c.c. per tonă. O altă cale de reducere a consumului specific de combustibil constă în extinderea tehnologiei turnării continue a oțelului, care a căpătat cea mai mare amploare în Finlanda, unde în 1979 prin această tehnologie se obțineau circa 89% din întreaga producție de oțel.

În sfîrșit, o direcție importantă de economisire o constituie recuperarea energiei secundare, ca — de exemplu — cea conținută în gazele combustibile, care se formează, la o presiune ridicată, în furnale. Pe baza utilizării lor în instalații de turbine cu gaze (cu o putere pînă la 10 MW), în Franța, Japonia, U.R.S.S. și alte țări se obțin însemnate cantități de energie electrică. Se efectuează, de asemenea, cercetări privind recuperarea energiei termice din zgură, transformarea huilei în combustibil lichid și gazos ș.a.

O resursă cu perspective: algele marine

O NOUĂ RAMURĂ INDUSTRIALĂ — cultivarea, recoltarea și prelucrarea algelor marine — se afirmă, în prezent, ca un furnizor în perspectivă de materii prime și energie. De la folosirea tradițională, îndeosebi în Extremul Orient, în alimentația oamenilor (în Japonia, de pildă, consumul de alge — în medie pe familie — a crescut de la 2,9 kg. în 1963 la 5,1 kg în 1978), utilizările algelor s-au extins treptat, diferitele extrase din ele găsindu-și aplicarea în industria textilă, alimentară, farmaceutică ș.a.

Studierea cultivării și industrializării algelor în condiții de rentabilitate economică a căpătat o amploare mai mare în Franța, în S.U.A., Japonia, U.R.S.S. și alte țări. Sub efectul crizei energetice o atenție crescîndă se acordă posibilităților de obținere a unor mari cantități de metan din algele marine (experiențele au arătat că dintr-o tonă de alge uscate se poate obține, prin fermentare, o cantitate de metan echivalentă cu 0,2 tone de petrol). În S.U.A., de pildă, a fost elaborat proiectul creării, pînă la finele secolului, a unor „ferme marine" cu o suprafață totală de aproape 40 mii ha, în care să se cultive soiuri de alge uriașe, repede crescătoare și care se pretează la recoltare mecanizată.

CURIER

GLOSAR

Invizibile [I]

ACEASTĂ DENUMIRE este dată unui întreg capitol al tranzacțiilor economice internaționale, cuprins într-o subdiviziune distinctă a balanței plăților. Este vorba despre servicii care, spre deosebire de mărfuri, nu au o formă materială, sînt „invizibile", și care sînt prestate de o țară în folosul altor țări („servicii proprii"), ca și de cele prestate de străinătate țării respective („servicii primite"). Primele constituie o sursă de încasări pentru acea țară, iar celelalte o sursă de plăți. Tranzacțiile referitoare la serviciile internaționale sînt denumite deci „invizibile" în contrast cu mișcarea „vizibilă" a mărfurilor, cuprinsă în balanța comercială : exportul și importul de mărfuri.

Din categoria schimburilor invizibile fac parte următoarele : transporturile navale, aeriene și terestre, indiferent dacă sînt de mărfuri sau de pasageri, inclusiv reparațiile executate la mijloacele de transport străine ; călătoriile în străinătate ale rezidenților și călătoriile străinilor în țara respectivă, în scopuri turistice sau profesionale ; veniturile din investiții, indiferent dacă sînt investiții directe sau investiții în titluri de valoare ; veniturile din brevete, patente, licențe, drepturi de autor ; alte servicii oficiale și particulare cum ar fi : serviciile financiare, asigurările etc.

Adeseori, importanța invizibilelor este umbrită de aceea care se atribuie schimburilor de mărfuri, considerate ca fiind o expresie a puterii sau slăbiciunii unei economii. Volumul și structura tranzacțiilor invizibile contribuie însă și ea la definirea imaginii globale a unei economii naționale. Pentru unele țări, invizibilele constituie o sursă principală de încasări din străinătate : este cazul acelor țări care dețin mari flote de transport sau care au o „industrie" turistică foarte dezvoltată. Anglia, de exemplu, a fost multă vreme „cărăușul mărilor", din cauza flotei ei comerciale care brăzda toate mările și oceanele globului, pînă cînd supremația ei în materie de navigație a fost subminată de ascensiunea altor țări. La rîndul lor, pentru țări ca Italia, Spania, Elveția, Iugoslavia, turismul reprezintă o mare sursă de încasări valutare.

Există însă și situații inverse, în care invizibilele constituie o cauză de dezechilibru al balanței plăților curente în sens negativ, cheltuielile pentru serviciile prestate de străinătate depășind încasările din serviciile „proprii" în favoarea străinătății. Astfel, în R. F. Germania, deși încasările din turismul internațional totalizează sume foarte mari, acestea sînt depășite în fiecare an de cheltuielile efectuate în străinătate de călătorii vest-germani, îndeosebi pentru turism.

Cu timpul se produc mutații importante nu numai în comerțul țărilor, dar și în schimburile invizibile. Încasările din aceste schimburi cresc mult mai rapid în unele țări decît în altele. În ultimii ani, în Franța și R.F.G., încasările din invizibile au crescut într-un ritm mai rapid decît, de exemplu, în Anglia. Ca urmare, această țară care se situa pe locul doi în lume în urma Statelor Unite (mari exportatoare de capital, deci mari beneficiare de venituri din investiții) deține astăzi o parte din exporturile totale de invizibile mai mică decît Franța și va fi în curînd depășită și de R.F.G. Partea britanică în exporturile mondiale de invizibile era de 12,4% în 1969 și a scăzut la 8,7% în 1978, în timp ce partea franceză a crescut de la 6,3% la 9,1%, iar cea vest-germană de la 7,2% la 8,6% în aceeași perioadă.

Specialiștii care analizează evoluția vizibilelor și invizibilelor în lume au constatat că între aceste două mărimi există un efect de compensare, balanța invizibilelor tinzînd să compenseze pe aceea a comerțului exterior.

C. K.

Comparații energetice

Iulian Dumbravă, Arad. — Fără îndoială că în efectuarea comparațiilor privind consumul de energie între țări trebuie să se țină seama și de factorii geografici, cum sînt, de pildă, mărimea suprafeței țării și densitatea populației (de care depinde parcursul mediu în tone-kilometri al mărfurilor și într-o măsură și mijlocul de transport utilizat) sau condițiile de climă (de care depinde durata încălzirii clădirilor).

În aceeași grupă de factori intră și existența sau nu a resurselor hidroenergetice, știut fiind că utilizarea combustibililor fosili în termocentrale se soldează cu pierderi de energie de ordinul a 60—70% (cu excepția cazului producției combinate de energie electrică și termică, în care pierderile sînt mai mici), în vreme ce la valorificarea resurselor hidroenergetice pierderile sînt neînsemnate.

Pe de altă parte se constată că țări cu niveluri apropiate de dezvoltare economică utilizează energia cu randamente sensibil diferite. O explicație rezidă în însăși structura pe ramuri a consumului de energie : în S.U.A., de pildă, unde o parte mai mare din energie se utilizează în transporturi, industria contează cu numai 20% în consumul total de energie, în vreme ce în Japonia ponderea industriei ajunge la 42%.

Dincolo de aceste diferențe provenind din cauze de ordin general, deosebiri de randament energetic există chiar la nivelul aceleiași ramuri, în funcție de utilajele, instalațiile și tehnologiile folosite, ca și de produsele care se obțin. Astfel, spre exemplu, cercetări efectuate în S.U.A. și prezentate în revista **Focus** (iunie 1980) au scos în evidență că în această țară consumul de energie pentru obținerea unei tone de oțel este comparabil cu cel britanic, dar cu 20—25% mai ridicat decît în Japonia sau în Europa continentală. În industria aluminiului consumul mediu de energie electrică per lingou este cu 10% mai redus în Europa decît în S.U.A. ; în industria cimentului consumul american de energie reprezintă aproape dublul celui vest-european, ca urmare a diferențelor în ce privește atît gradul de recuperare a energiei secundare, cît și extinderea procedeului uscat, mult mai eficient din punct de vedere al consumului energetic în raport cu cel umed, mult mai utilizat în S.U.A.

În sfîrșit, în comparațiile internaționale ale coeficientului de elasticitate al consumului de energie prezintă importanță și moneda în care se exprimă venitul național date fiind fluctuațiile înregistrate de cursurile valutare.

Adîncirea decalajelor

Anca Preda, Brașov. — Previziunile din toamna acestui an ale Băncii Mondiale privind creșterea produsului național brut pe locuitor al țărilor în curs de dezvoltare exportatoare de petrol în perioada 1980—1985 sînt mai pesimiste în raport cu cele referitoare la aceeași perioadă efectuate însă cu un an în urmă. În prezent se apreciază că venitul mediu pe locuitor al țărilor în curs de dezvoltare exportatoare de petrol, care crescuse cu 3,1% pe an în deceniul al șaptelea și cu 2,7% în cel de al optulea, va mai spori cu numai 1,8% pînă în 1985. În cazul celor mai sărace țări ale lumii, în care trăiesc 1,1 miliarde de oameni și al căror venit național pe locuitor nu depășește 220 dolari, creșterea va fi și mai lentă, de circa 1% pe an, respectiv cu numai 2 sau 3 dolari pe locuitor. În cadrul acestei grupe, țările africane de la sud de Sahara (însumînd 141 milioane de locuitori) vor înregistra chiar un ritm negativ (—1,3%).

Printre factorii care favorizează această evoluție sînt citați atît recesiunea prelungită din țările în curs de dezvoltare, cît și majorarea substanțială a prețurilor la petrol. În 1973 țările în curs de dezvoltare au importat petrol în valoare de 7 miliarde de dolari ; anul acesta, valoarea importului respectiv va ajunge probabil la 67 miliarde dolari. Pentru anul 1985 se estimează o notă petrolieră de 124 miliarde dolari, în ciuda măsurilor de economisire și a sporirii producției interne de petrol.

Ca urmare în primul rînd a celor doi factori amintiți, deficitul balanței plăților curente a țărilor în curs de dezvoltare va reprezenta în anul curent 3,9% din produsul lor național brut, sporindu-le astfel și mai mult datoria externă.

Comerț

Ioan Ilieș, Turda — Piața comună și Asociația europeană a liberului schimb rămîn entități deosebite, cea de a doua grupare oprindu-se la stadiul de zonă a comerțului liber, în vreme ce prima a devenit o uniune vamală. În practică, pe baza acordurilor încheiate între țările membre ale celor două grupări, s-a creat o singură zonă a comerțului liber cu produse industriale. Cele 16 state care compun aceste grupări economice, cu o populație totală de 300 milioane de locuitori, realizează între ele două treimi din comerțul lor exterior. La capitolul produse industriale, ponderea schimburilor reciproce ajunge la patru cincimi. Dintre țările membre ale Pieței comune, cele mai dezvoltate schimburi cu statele membre ale A.E.L.S. le are R. F. Germania (41,6% la export și 33,1% la import), urmată de Marea Britanie (18,6% la export și 24,8% la import).

Șomaj disimulat

Dumitru Sbuchea, Tulcea. — Statisticile oficiale ale șomajului din țările capitaliste dezvoltate nu includ, de regulă, o serie de categorii de populație al căror șomaj este disimulat sub diverse forme : forța de muncă subutilizată din mediul rural, ocupată, de exemplu, în comerțul ambulant ; mici meșteșugari, cei care lucrează de ocazie la domiciliu, plătiți cu bucata etc. Acești lucrători de ocazie, a căror activitate asigură profituri suplimentare întreprinderilor mari, nu beneficiază de protecția contractelor colective, sînt plătiți după tarife mult mai reduse decît ale muncitorilor permanenți, nu beneficiază de asigurări sociale în caz de boală sau accident și nici de pensie. În timpul perioadelor de încetinire a activității economice firmele mari nu mai recurg la serviciile acestui sector care nu apare în evidențele fiscale, lucrătorii respectivi devenind astfel șomeri fără a li se recunoaște acest statut.

Calcule efectuate în Italia în prima jumătate a deceniului trecut estimau dimensiunile acestei armate industriale de rezervă la 7—8 milioane de oameni, iar numărul șomerilor efectivi la circa 2 milioane de oameni, sensibil peste nivelul oficial de atunci al șomajului.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 42 din 17 octombrie 1980

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Scurtarea duratelor de punere în funcțiune a capacităților de producție **(Gh. Ruscanu)** 2

— Dezbatere „R.E.". Transporturile — la nivelul cerințelor economiei naționale (I) 4

— Reducerea costurilor, imperativ major al creșterii eficienței economice **(Gh. Șică)** 7

— Beneficiul în cooperativele agricole de producție (I) **(Ion Manea)** 9

— IPA-TCT — o prezență prestigioasă la TIB '80. Ofertă complexă sau o nouă strategie în exportul echipamentelor electronice și de automatizări 11

— Atribuții sporite conducerii în profil teritorial a aprovizionării populației **(dr. Gheorghe Teodoraşcu, dr. Ioan Georgescu)** 12

— Determinarea eficienței fondurilor fixe în atenția cercetării și practicii 14

— Cititorii au cuvîntul 17

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Analiza valorii — instrument eficace de optimizare a structurilor constructive **(Constantin Suditu)** 18

TEORII • IDEI

— Perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. Autoconducerea muncitorească și autogestiunea economică a întreprinderilor (I) **(Mihai Părăluță)** 20

— Școli • curente • economiști. Poziții realiste privind necesitatea și căile eradicării subdezvoltării **(prof. dr. Ion Bulborea)** 22

— Contractele comerciale internaționale **(prof. dr. Mircea Nicolaescu)** ; Sistemul tehnologic în construcția de mașini **(dr. ing. Ion Hera-Bucur)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Dezarmarea — unica alternativă rațională a epocii noastre **(N.S. Stănescu)** 25

— Tendințe — conjuncturi 27

— 35 de ani de la crearea F.A.O. Participare și cooperare internațională pentru eliminarea flagelului subdezvoltării în lume **(Emilian Stancu)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice. Valorificarea resurselor materiale refolosibile

IN THIS ISSUE

- Increased competence for the territorial administration of the provision-making for the population **(Dr. Gheorghe Teodoraşcu, Dr. Ioan Georgescu)** 12

— Research and practice focused on the determination of the efficiency of the fixed assets 14

- Workers self-management and the economic self-administration of the entreprises (I) **(Mihai Părăluță)** 20

— Schools • trends • economists. Realistic positions on the necessity and the ways to root out the underdevelopment **(Prof. Dr. Ion Bulborea)** 22

- Disarmament — the only rational alternative of our times **(N.S. Stănescu)** 25

- 35 years since the creation of F.A.O. International participation and cooperation to eliminate the world-wide plague of malnutrition **(Emilian Stancu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Attributions accrues à la direction territoriale dans le domaine de l'approvisionnement de la population **(dr. Gheorghe Teodoraşcu, dr. Ioan Georgescu)** 12

— Le calcul de l'efficience des fonds fixes à l'attention de la recherche et de la pratique 14

— L'autodirection et l'autogestion économique des entreprises (I) **(Mihai Părăluță)** 20

— Ecoles • courants • économistes. Positions réalistes sur la nécessité et les voies de la liquidation du sous-développement **(prof. dr. Ion Bulborea)** 22

— Le désarmement — unique alternative rationnelle de notre époque **(N.S. Stănescu)** 25

— 35 ans depuis le création de la F.A.O. Participation et coopération internationales pour éliminer le fléau de la sous-alimentation dans le monde **(Emilian Stancu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Повышенные компетенции в территориальном разрезе в деле снабжения населения **(др. Георге Теодорашку, др. Иоан Джорджеску)** 12

— К вниманию исследовательской деятельности и практики — определение эффективности использования основных фондов.. 14

— Рабочее самоуправление и самостоятельный экономический хозрасчёт на предприятиях (I) **(Михай Пэрэлуцэ)** 20

— Школы • течения • экономисты • Реалистические позиции относительно необходимости и путях ликвидации недоразвития **(проф. др. Иои Булборя)** 22

— Разоружение — единственная разумная альтернатива для нашей эпохи **(Н.С. Стэнеску)** 25

— 35 лет со дня основания Ф.А.О. Международное участие и сотрудничество в целях устранения бича недоедания в мире **(Емилиан Станку)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, 70159, sectorul 1 Cont I.S.I.A.P. 615150228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

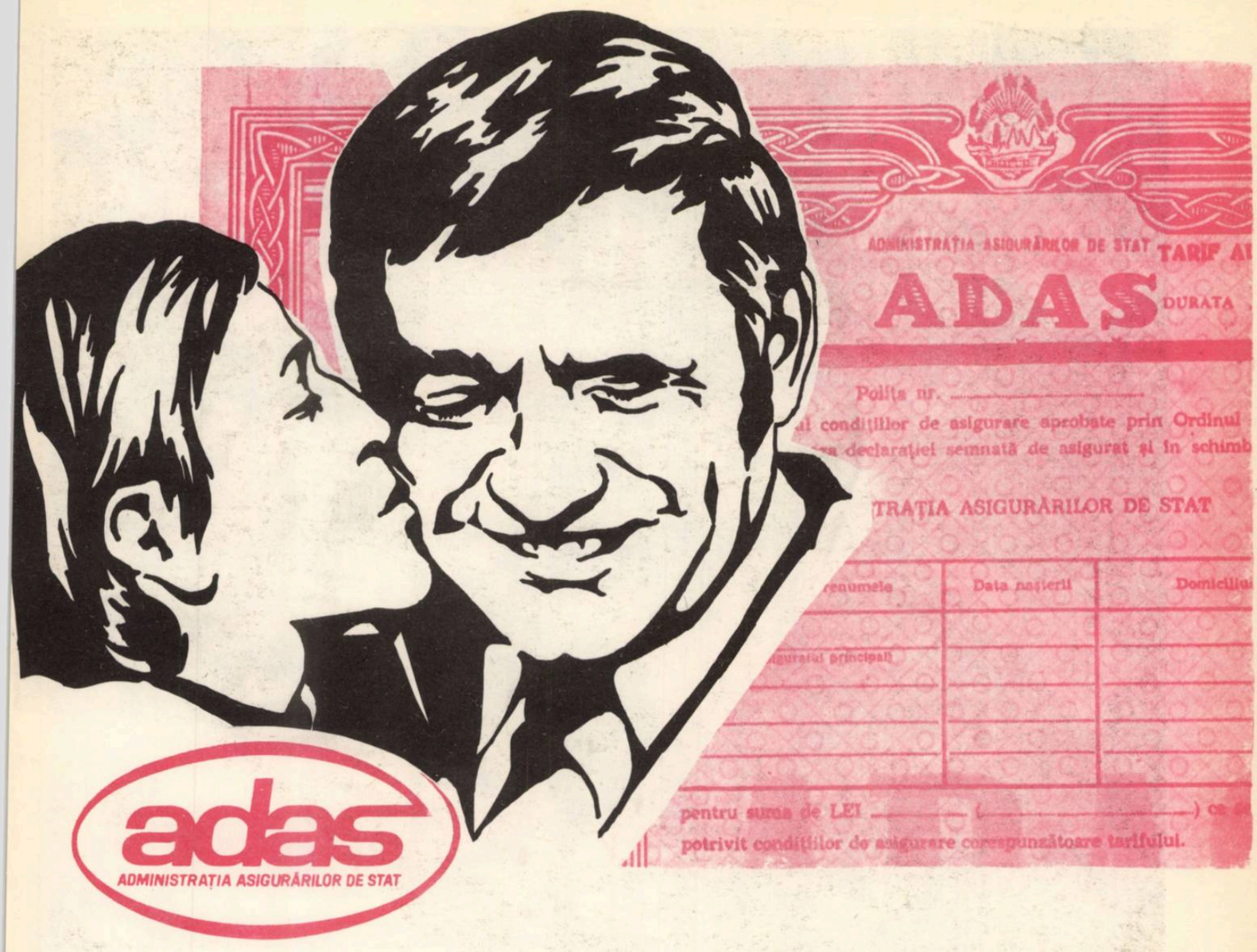

ASIGURAREA DE ACCIDENTE ŞI VARIANTELE ACESTEIA

Asigurarea de accidente poate fi contractată de orice persoană în vîrstă de la 16 ani împliniţi, indiferent de profesie şi de locul de muncă. Dintre evenimentele neprevăzute pentru urmările cărora se plătesc sumele asigurate corespunzătoare amintim : lovirea, căderea, alunecarea, prăbuşirea de teren, explozia, trăsnetul, acţiunea curentului electric, înecul, degerarea, intoxicaţia subită, arsura, accidentele produse de funcţionarea sau folosirea maşinilor, instrumentelor, sculelor sau armelor, cele întîmplate ca urmare a circulaţiei mijloacelor de transport sau din cauza accidentelor întîmplate acestora etc.

Această asigurare se practică în următoarele variante :

● Asigurarea de accidente pentru sume fixe, **totale, de 19 000 de lei, se contractează pe durata de 3 luni, sau pe durate constituind multiplul acesteia, pînă la 2 ani.**

Pe aceeaşi perioadă se pot încheia una, două sau trei asigurări pentru sume fixe.

● Asigurarea de accidente pentru sume convenite **se contractează pe durate de la 1 an la 5 ani. La această asigurare primele se pot achita şi în rate.**

Primele de plată, la ambele variante, se stabilesc în funcţie de mărimea sumei pentru care solicitantul doreşte să se asigure, precum şi de durata contractului (de exemplu : la asigurarea pentru sume fixe, prima de plată este de 15 lei pe 3 luni, iar la asigurarea pentru sume convenite prima de plată este de 3,20 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din sumele asigurate prevăzute în poliţă).

● Asigurarea familială de accidente **cuprinde, pe lîngă asiguratul principal, pe soţia acestuia şi pe toţi copiii, în vîrstă de 5 pînă la 16 ani, la sume totale de 15 000 de lei pentru fiecare persoană.**

Prima de plată, pentru o durată a asigurării de 3 luni, este de 25 de lei, pentru toate persoanele cuprinse în asigurare.

● Asigurarea de accidente „Turist" **se recomandă a se contracta cu ocazia efectuării unor deplasări. Această asigurare cuprinde atît cazurile de accidente ale asiguratului, cît şi cele de deteriorare sau distrugere a bunurilor casnice şi gospodăreşti ale acestuia lăsate la domiciliu sau luate în deplasare.**

Sumele asigurate sînt între 15 000 de lei şi 40 000 de lei pentru cazurile de vătămări corporale (în funcţie de natura accidentului) şi de 20 000 de lei pentru pagubele la bunurile casnice şi gospodăreşti.

La această asigurare, prima de plată este de 15 lei, pentru o lună.

Asigurările de accidente pentru sume fixe, pentru sume convenite şi cele familiale cuprind şi pagubele la bunurile casnice şi gospodăreşti, pentru o sumă asigurată de 5 000 de lei de fiecare poliţă.

Pentru informaţii suplimentare şi pentru contractarea de asigurări vă puteţi adresa responsabililor cu asigurările din unităţile socialiste, agenţilor şi inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unităţi ADAS.

1980 OKT 2 8

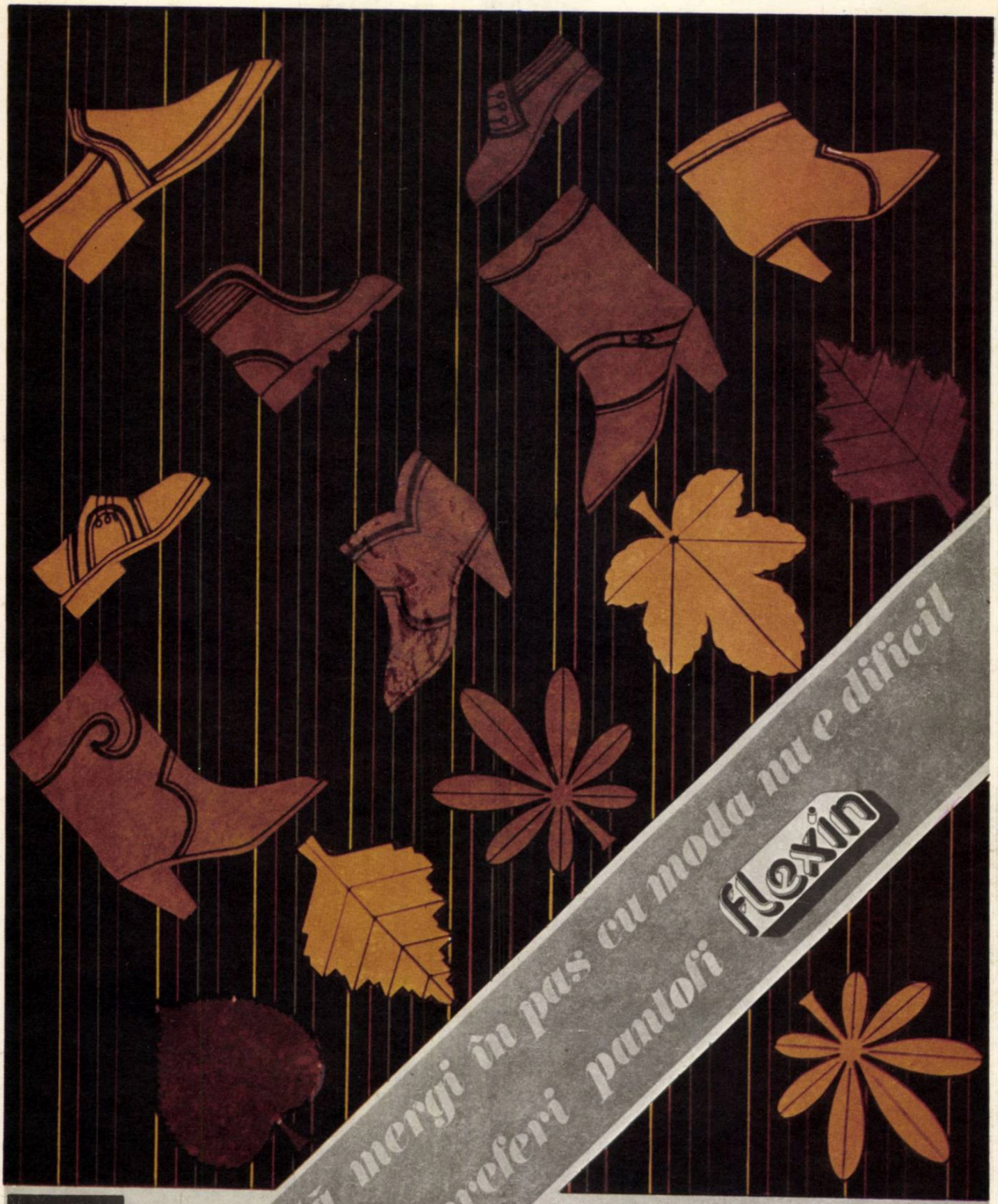

FLEXIN — încălțăminte flexibilă de calitate care oferă un grad sporit de confort ;
FLEXIN — încălțăminte modernă ;
FLEXIN — marcă a tuturor modelelor de încălțăminte cu fețe din material textil și înlocuitori de piele ;
FLEXIN — încălțăminte tratată pentru impermeabilizare sau galoșată spre a-i conferi un plus de rezistență la umiditate ;
FLEXIN — în toate magazinele de încălțăminte și la raioanele specializate ale marilor magazine universale din comerțul de stat.

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

PREGĂTIREA EXEMPLARĂ A PRODUCȚIEI ANULUI 1981

Numărul 43 ● Vineri 24 octombrie 1980

CINCINALUL 1976-1980 – ETAPĂ IMPORTANTĂ ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A PATRIEI

CREŞTEREA FONDURILOR FIXE

- miliarde lei -

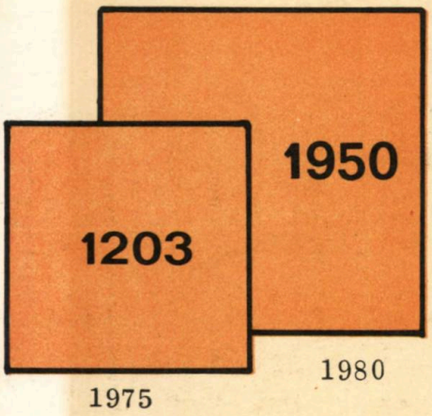

DINAMICA PRODUCŢIEI INDUSTRIALE

- în procente -

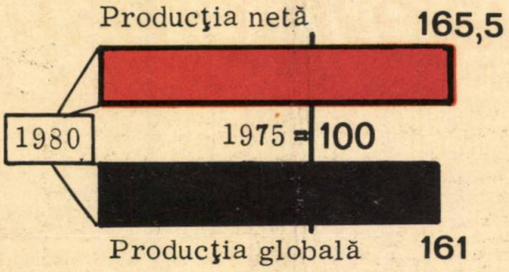

• În cincinalul 1976-1980, producţia netă industrială a crescut într-un ritm mediu anual de 10,6%, superior celui al producţiei globale de 10%.

DINAMICA PRODUCŢIEI GLOBALE AGRICOLE

- în procente -

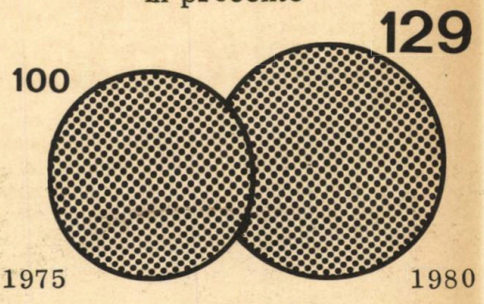

• Producţia agricolă s-a dezvoltat în cincinalul 1976-1980 într-un ritm de creştere de peste 5%.

NOI LOCURI DE MUNCĂ

peste 1 100 000

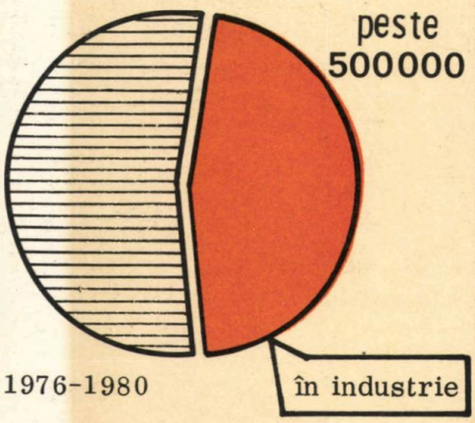

DINAMICA PRODUCTIVITĂŢII MUNCII, PE ANSAMBLU

- în procente -

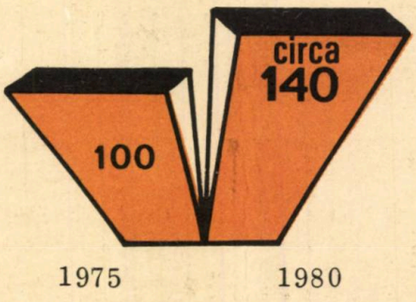

• Pe ansamblu, productivitatea muncii a crescut, în cincinalul 1976-1980, cu 7% anual.

DINAMICA VENITULUI NAŢIONAL

- în procente -

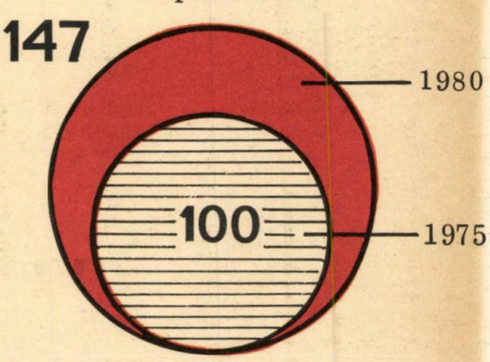

• În perioada 1976-1980, venitul naţional a crescut anual cu 8%.

CREŞTEREA VENITURILOR TOTALE ALE POPULAŢIEI

- miliarde lei -

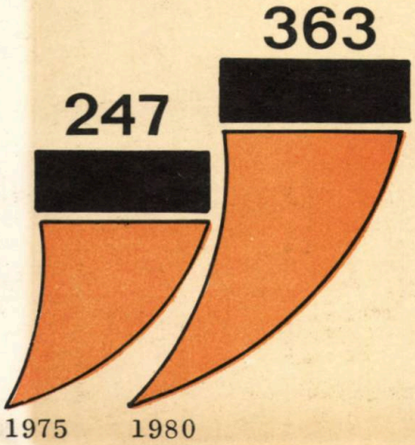

DINAMICA RETRIBUŢIEI REALE

- în procente -

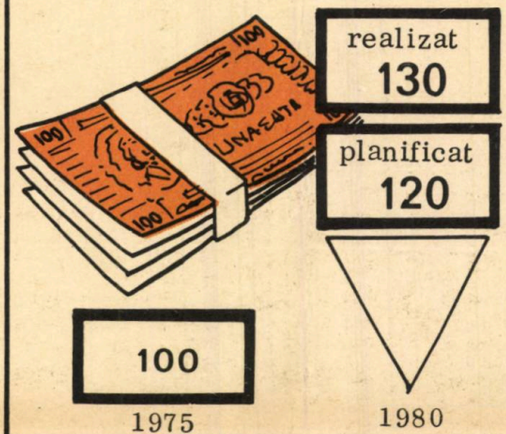

APARTAMENTE CONSTRUITE DIN FONDURILE STATULUI

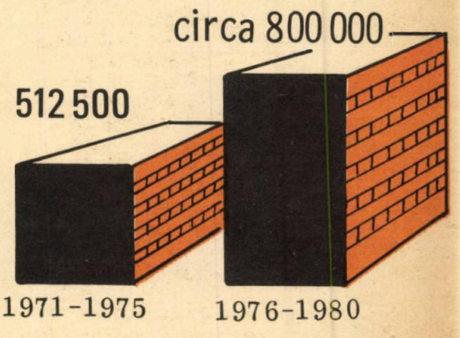

• S-au construit peste 250 de mii locuri în cămine pentru oamenii muncii nefamilişti şi peste 240 mii locuri în creşe, grădiniţe, internate şi cămine pentru studenţi.

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

fișier

Se conturează o nouă piață a tehnicii de vîrf

Piața echipamentelor pentru construcții de centrale electrice nucleare a încetat în ultimii ani de a fi „o piață în formare", ea conturîndu-se puternic atît ca producători cît și ca produs. Ca urmare a crizei energetice mondiale, mai ales după 1973, tot mai multe țări, tot mai mulți consumatori sînt împinși spre sursele noi, neconvenționale, dintre care pe prim loc se află sistema de producere a energiei electrice în centrale nuclearo-electrice (SPECNE). Astfel, numărul reactoarelor în CNE a sporit pe plan mondial de 2,3 ori din 1970 în 1979 și se prevede o creștere în continuare de pînă la 5 ori la nivelul anului 1990.

SPECNE reprezintă, sub raportul producătorului de echipamente, totalitatea utilajelor și instalațiilor pentru exploatarea și prepararea combustibilului nuclear (din minereu de uraniu), instalații pentru prepararea fluidului moderator-răcitor — apă, apă grea, gaze — echipamente pentru centrala nucleară propriu-zisă (partea nucleară și partea clasică aferentă turboagregatelor), instalații pentru transport și retratare a combustibilului uzat, a apei grele, a gazelor, și depozitarea lor în deplină siguranță. Este o sistemă care în totalitatea sa este deținută azi de cîteva state, dar care pe părți și treptat cît mai integrat se va forma în mai multe zone și state pe glob.

În toate aceste instalații, care vehiculează fluide costisitoare, puternic nocive, unele letale, se montează printre altele și armături, agregate pentru controlul curgerii fluidelor (ACCF) — robineții, supape de siguranță, robineți telecomandați de izolare, aparate de condens, robineți de reglare automată etc., componente de primă importanță în securitatea întregului sistem.

Cerințele tehnice speciale, exigența maximă impusă execuției, montajului și întreținerii armăturilor nucleare au o influență hotărîtoare asupra termenelor de livrare, numărului de producători și deci asupra strategiei prețurilor. Asupra exigenței calitative impuse echipamentelor pentru SPECNE, este semnificativ de menționat că de pildă S.U.A. (care în 1975 producea în CNE 8,96% din total energie, prevede în anul 2000 peste 26%) numărul actelor și instrucțiunilor normative ale programului de asigurare a calității au sporit din 1970 în 1978 de la 100 la 1 600. În opt ani, investițiile specifice pentru CNE ($/MW instalat) au crescut de șapte ori pe piața mondială, similar și pentru celelalte instalații, în timp ce prețul uraniului a crescut de la 39 $/kg în 1974 la 130 $/kg în 1979, produs și printr-o triplare a costului de achiziție al echipamentelor de tratare a mineralului între anii 1973—1977.

Diversificarea constructiv-funcțională a armăturilor industriale speciale pentru SPECNE, concomitent cu garantarea unei fiabilități maxime (media timpului de bună funcționare fără intervenție — MTBF — fiind impusă adeseori de 15 000 cicluri) au condus la sporuri asemănătoare ale prețurilor de achiziție. Aceasta s-a reflectat în creșterea volumului de afaceri cu armături nucleare de aproape 3 ori din 1975 în 1980, prevăzîndu-se o sporire de pînă la 5 ori în 1985 (vezi fig. 2).

Fabricarea combustibilului nuclear			Procese în centrală	Activități industriale auxiliare			
Extracție minereuri	Preparare combustibil	Fabricare elemente combustibile	Utilizarea combustibilului nuclear în reactor	Transport	Retratarea combustibil uzat	Depozitare deșeuri	Fabricarea fluidului de răcire și moderator a reactorului
Numărul de instalații existente în lume 1980/1985-1990							
10/15	7/10		243/300	243/300	9/20	—	20/25
Cerințele de bază pentru agregatele de armături ACCF							
•Antiebrezive •Antiacide •Etanșe 100% •Comenzi pneumatice și electrice antiexplozive	•Antiacide •Antiabrazive •Comenzi electrice antiexplozive •Asistate electromagnetic	•Medii și înalte presiuni •Disponibilitate maximă •Antiexplozive	•Siguranță 100% •Pierderi minime de sarcină •Etanșare 100% timp de 30 ani •Stare de succes maximă •Risc nul •Durată de funcționare 30 ani în timp ce radiațiile ce pot neutraliza 40 nanometri/oră •Siguranță la seism	•Etanșeitate 100% •Manevrare ușoară	Cala A	Cala A și B	•Antiexplozie •Anticorozie •Stare de succes maximă •Durată de funcționare 60 ani •Siguranță la seism
Distribuția pe cele 4 segmente a cererii de armături							
7 – 15%			30-60%	15-20%			10%

Fig. 1

Segmentele pieței armăturilor S.P.E.C.N.E.

Drept urmare, specialiștii organizațiilor internaționale de supraveghere și inspecție a modului de asigurare a calității activităților nucleare (suficiente în Europa și în lume) au trecut la extinderea condițiilor de calitate impuse armăturilor nucleare (ASME-III — American Standard Mechanical Engineering) și celorlalte armături din perimetrul incinteî nucleare. Numărul proiectanților și producătorilor de armături nucleare crește în aceste condiții foarte lent, în timp ce asistăm la o vertiginoasă sporire a volumului cererii de produse și de engineering în domeniu. Producători consacrați de armături nucleare sînt în S.U.A., R.F.G., U.R.S.S., Franța, Canada, Elveția, Austria, R.D.G., R. S. Cehoslovacă, Japonia.

Problema numărul unu ce preocupă piața armăturilor și în general a echipamentelor nucleare, este asigurarea fiabilității maxime chiar și în caz de avarie. S-au elaborat multiple studii, din care ne referim la studiul colectivului american Rasmussen-Wash (vezi fig. 3) și cel al

SUPLIMENT LA
Nr. 43 1980
Revista ECONOMICA

prof. Herbert Inhaber (vezi fig. 4) din Canada, care concluzionează — cu unele contestări ale altor cercuri de specialiști — că obținerea energiei electrice în SPECNE este printre cele mai puțin periculoase procedee, probabilitatea producerii de accidente cu victime omenești și de întreruperi în livrarea de energie fiind de la 100 pînă la 1 000 de ori mai redusă decît în cazurile de accidente convenționale, inclusiv accidentele de avion. Astfel se demonstrează că, probabilitatea catastrofelor în CNE, este de 300 ori mai redusă decît în sistema de producere a energiei din cărbune și de peste 100 ori mai redusă decît în cazul industriei pe bază de metanol, și el o sursă nouă. Prof. Inhaber ia în considerare toate accidentele și stagnările de la minereu la funcționarea turbogenereratoarelor.

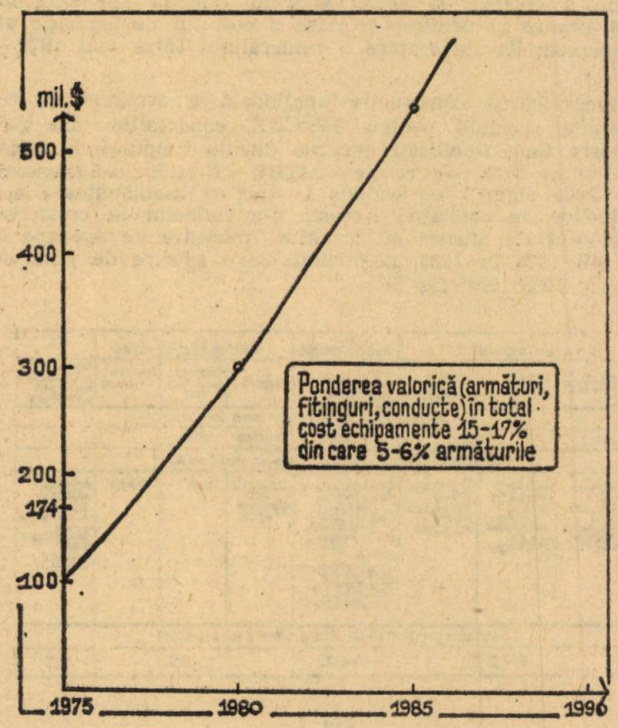

Fig. 2

Evoluția volumului vînzărilor firmelor producătoare de armături, fitinguri, conducte (și rezervoare) pentru C.N.E. (după Rev. „Nuclear Engineering International" nr. 208, vol. 18)

Cu toate temerile și discuțiile contradictorii asupra viitorului posibil al pieței SPECNE, omenirea a continuat să apeleze cu fermitate la „noua" sursă, conștientă fiind că resursele convenționale sînt epuizabile, iar consumul de energie urmărește o tendință a curbei creșterii producției cu o pantă mult mai accentuată decît curba creșterii populației, astfel încît dacă populația crește în anul 2000 la de 1,44 ori față de 1980, consumul de energie va crește de 2,1 ori în aceeași perioadă. Astfel, puterea instalată în C.N.E. pe glob se prevede a crește în perioada următorilor 20 de ani de 2,73 ori, referindu-se la C.N.E. în funcțiune. Capacitatea lor va atinge în anul 2000 nivelul de 356 000 MW în peste 500 unități C.N.E., care vor produce secundar 500 t plutoniu, astfel că aproape 172 000 MW se vor instala în reactori rapizi. În acest răstimp se vor înregistra progrese practice la nivel industrial și în producerea energiei prin fuziune nucleară (nu fisiune ca în C.N.E. actuale), la care periculozitatea nocivă este mult diminuată, domeniul temperaturilor înalte fiind stăpînit, ceea ce face ca sortimentul armăturilor să devină mai ușor de fabricat.

Așa cum rezultă din tendințele analizate în fig. 5 în 30 de ani numărul C.N.E. pe glob a crescut de 500 ori, în ultimii 10 ani de 2,4 ori, iar în următorii 5 ani de 2,5 ori, ceea ce reprezintă o piață deschisă a echipamentelor nucleare, previziunea bazîndu-se, în majoritate, pe contracte și comenzi existente.

Aceasta va conduce la o creștere de peste 4 ori a cererii de armături speciale C.N.E., fără a ne mai referi la armăturile clasice cu condiții de recepție similare cu cele nucleare pentru SPECNE (vezi fig. 5). Față de obiectivul propus de țara noastră de a produce în 1990 17—18% din energia electrică în C.N.E. conform „Programului-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000" și de a avea 10 000 MW instalații în C.N.E. în anul 2000, se impune o puternică concentrare de capacități pentru fabricarea pe bază de concepție proprie a necesarului de armături.

Pe plan mondial se prevede o producție de energie electrică în C.N.E. de 900 000 MWh în 1990 și de peste 1 300 000 MWh în anul 2000, adică 26—35% din totalul consumului. În țările în curs de dezvoltare la nivelul anului 2000 se prevede o producție de pînă la 740 000 MWh, ceea ce înseamnă o creștere de aproape 30 ori față de nivelul anului 1980, constituind o piață larg deschisă atît desfacerii de echipamente cît și de engineering. România care are o bază solidă în fabricația armăturilor energetice speciale, oferă potențialul abordării cu succes a fabricației de armături nucleare.

Piața sigură a acestor echipamente, așa cum rezultă din cele de mai sus, ascensiunea absolut certă a cererii de armături A.C.C.F. pentru toate sectoarele SPECNE, atît pen-

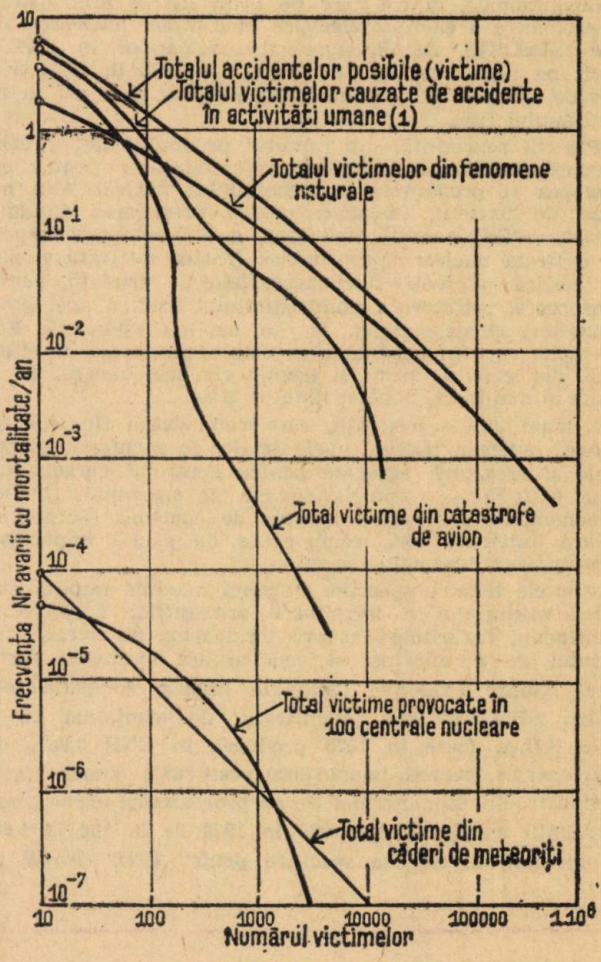

Fig. 3

Analiza comparată a probabilității accidentelor totale umane provocate din diverse cauze (după studiile Rasmussen-Wash).

tru noi investiţii cît şi pentru întreţinerea şi stocul de siguranţă al unităţilor existente în lume.

Se estimează că în 1990 producţia de armături nucleare pe glob va fi de circa 50 000 t, realizată în peste 50 de firme specializate, adică o creştere de circa 300% faţă de nivelul actual. Ponderea valorică a armăturilor va spori de la 3—4% la 6—7% din totalul costului echipamentelor, ca urmare a tehnologiilor şi dotărilor tehnologice tot mai pretenţioase şi costisitoare, necesare asigurării celei mai înalte valori a „probabilităţii stării de succes" indicatorul numeric cel mai important de fiabilitate — adică însumarea probabilităţilor tuturor stărilor în care sînt îndeplinite condiţiile impuse de bună funcţionare în C.N.E. Acesta este şi un indicator selectiv pentru alegerea furnizorului.

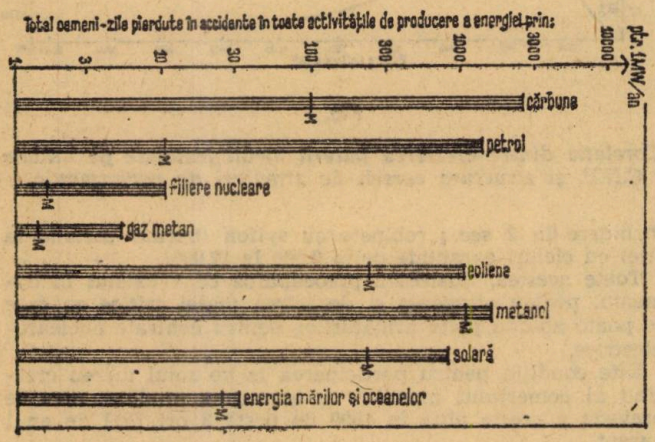

Fig. 4

Probabilitatea pierderilor (în om-zile) datorate accidentelor totale (pe tot ciclul de producere a energiei, de la extragerea minereului la producerea echipamentelor şi exploatarea lor pînă la eşecul tehnic posibil) evaluate pentru cele 8 sisteme (după studiul prof. Herbert Inhaber — consilier ştiinţific al Comisiei de control a energiei atomice — Canada). Un accident mortal (M) este echivalent cu 6 000 om-zile/an.

Cheltuielile de însuşire a fabricaţiei sînt apreciabile, ele depăşind de 3—4 ori pe cele ale fabricaţiei clasice de armături, iar manopera fiind de 8—12 ori mai mare (ore-om).

Toate acestea se reflectă desigur în preţul de vînzare, dar care trebuie în acelaşi timp comparat cu faptul că o tonă de uraniu produce tot atîta energie cît 2,067 milioane tone petrol. Totuşi, concurenţa tehnologică pe piaţa armăturilor este foarte pronunţată, mijloacele de cercetare-testare nefiind accesibile tuturor producătorilor potenţiali. Astfel, instalaţii specializate de testare în condiţii de seism sau de dimensionare prin elemente finite pe calculator sînt cîteva în lume. Taxele de colaborare ştiinţifică şi tehnică sînt încă prohibitive, iar institute de mare renume sînt antrenate în cercetări de apel (expertize) cum a fost cazul cercetării fiabilităţii efective a robinetului din C.N.E. avariată în statul Pensylvania — S.U.A. în 1979.

Preţurile de vînzare ale armăturilor pentru C.N.E. şi în general SPECNE sînt superioare celor mai ridicate practicate în tranzacţiile de armături petrochimice (de ex: se ajunge la valori unitare de 50 000 şi 100 000 $/bucată. Ca fond total de marfă anual (număr de bucăţi), ele reprezintă circa 0,11% din totalul armăturilor în desfacere, iar 0,5% din punct de vedere valoric, putînd ajunge în anul 2000 la circa 2% la nivel mondial.

Armăturile speciale din alte domenii de utilizare au parametrii funcţionali de bază la valori mult ridicate, faţă de armăturile nucleare, însă acestea din urmă impun condiţii cu totul stricte în ceea ce priveşte etanşarea, durata de funcţionare fără defecţiuni, constanţa caracteristicilor în condiţiile de radiaţie şi solicitare specifice C.N.E., timp de acţionare foarte scurt (0,2—3 sec.), în general fiabilitate de 4—6 ori mai mare, măsurată în MTBF (media timpului de bună funcţionare). Parametrii de lucru pentru care România realizează şi exportă armături speciale energetice, de foraj-extracţie, petrochimice sînt de 1050 atm. sau de 575°C, acţionate electric sau pneumo-hidraulic.

Parametrii de lucru arătaţi în figura 1, nu au constituit probleme deosebite pentru producătorii de armături din diversele ţări autorizate pentru C.N.E., ci modul de asigurare a cerinţei de probabilitatea maximă a stării de succes (9,9999), sau, în unele cazuri, posibilitatea tehnică de schimbare a unui component al agregatului în perioadele scurte de revizie a părţii nucleare a C.N.E., ceea ce se admite foarte rar. La ridicarea randamentului folosirii C.N.E. (factorul de încărcare) de la 60—70% spre 90% (0,9) un rol covîrşitor au şi cele aproape 2 000 buc. armături „N" ce se montează într-o unitate de C.N.E. de 600—700 MW.

În acest sens este suficient de relatat informaţia revistei de specialitate „Nuclear Engineering International" că la 0,05$/kWh costul actual al energiei produse în C.N.E. pe plan mondial, factorul de încărcare (dependent direct de MTBF) se majorează cu 10 procente, respectiv de la 64,3% la 74,6%. Dacă ar fi să calculăm pentru o unitate de 700 MW, perfecţionarea produce un cîştig (nu o pierdere) echivalent în energie de 31,3 mil. dolari S.U.A.. Se poate estima, că o perfecţionare constructiv-funcţională a unei armături nucleare, care să sporească MTBF cu 20% poate aduce anual o bonificaţie în exploatare de circa 2 000$ S.U.A., sau mai exact reduce pierderile şi accelerează amortizarea investiţiei, apropiind-o de valoarea proiectată.

Mărimea armăturilor ACCF dintr-o C.N.E. variind de la diametre de 3/8 ţoli la 36 ţoli şi chiar 72 ţoli (1 ţol = 25,4 mm), şi dificultăţile execuţiei şi mai ales testării lor (la seism, zgomot, pierderi de presiune locală, manevre etc.) cresc odată cu aceasta, mai ales ca durată şi cost. Şi din acest punct de vedere trebuie cercetată piaţa potenţială, pentru orientarea dezvoltării bazei proprii de cercetare-producţie-inspecţie a calităţii.

Astfel, aşa cum arăta Georg .nite de la Secţiunea de studii economice a A.I.E.A. (Agenţia Internaţională de Energie Atomică), odată cu sextuplarea costurilor investiţiilor în C.N.E. în ultimii opt ani, s-a dublat şi numărul inginerilor ocupaţi cu cercetarea şi perfecţionarea echipamentelor, totodată s-a tins către construcţia de C.N.E. cu puteri unitare tot mai mari, precizînd că investiţia de 1 kW putere instalată într-o unitate de 600 MW este cu 33% mai scumpă decît într-o centrală de 1000 MW. Tendinţa către C.N.E. de puteri mari este clară, şi justificată economic; dacă ne referim numai la proiectele obiectivelor elaborate sau prezumate în 1975 pe plan mondial, din 27 unităţi noi.

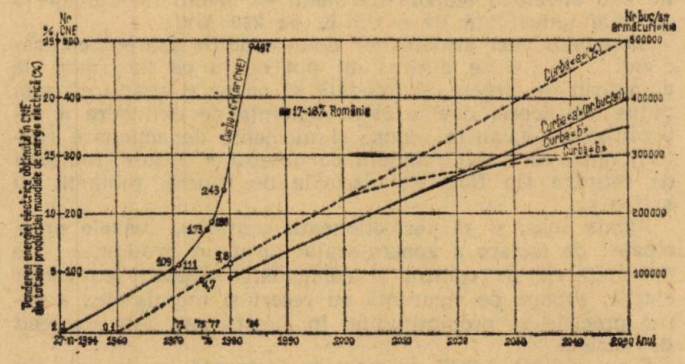

Fig. 5

Trendul de influenţă al consumului de armături speciale nucleare (conf. ASME); curba «a» — Prognoza din 1973 — în condiţiile declanşării crizei petrolului, estimînd o pondere de 25% a energiei electrice produsă în C.N.E.; ea conduce la o evoluţie a cererii de armături „N" după alura curbei «a'»; curba «b» — Prognoza actuală minimă de 15%, conduce la alura «b'» a evoluţiei cererii de armături „N"; curba «c» evoluţia numărului de C.N.E.

prevăzute pentru 1981—1983, 8 erau cu puteri între 500 și 800 MW, 8 cu 801—1100 MW unitatea, și 11 cu puteri unitare de 1101—4800 MW, adică C.N.E. cu puteri de peste 800 kW reprezentau 70% din perspectivă. În prezent, circa 75% din centralele existente au puteri pînă la 800 MW. Legat de aceasta, revenind la prognoza produsului (ACCF) se deduce o extindere a gamei sortotipodimensionale spre diametrele mari, așa cum am redat în graficul nr. 7. Astfel, la o triplare a puterii instalate unitare nominale a C.N.E. rezultă o dublare a diametrelor maxime nominale, iar la cele normale dar cu condiții speciale se ajunge la 2500—3000 mm.

Grupele mari de mărimi de armături ce se întîlnesc pe piața echipamentelor nucleare se pot grupa :

presiune nominală : 2,5 și sub ;	Diametrul de trecere
(kg/cm²)	(mm) :
64 (40)	200—300
160 (100)	10—800
280 (200)	10—800
	10—500

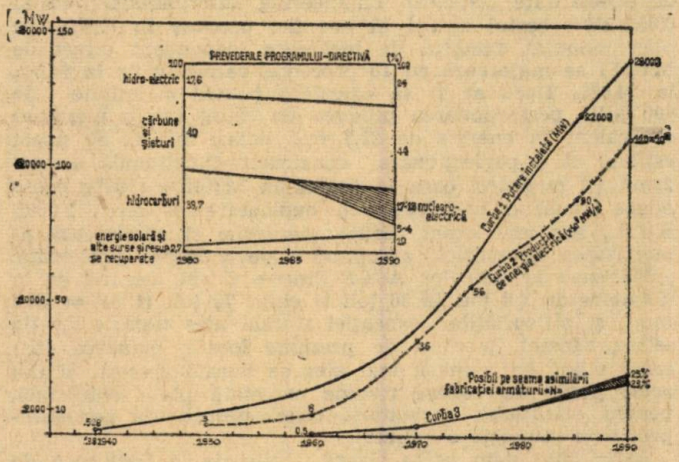

Fig. 6

Dinamica comparată a producției de energie electrică în România și a consumului de armături speciale necesare diferitelor sectoare ale economiei.

Pe lîngă avantajul costurilor inițiale mai reduse, C.N.E. de mare putere, are și volumul specific al investiției (construcții-montaj) mult redus, ancombrament redus, teren afectat redus, așa cum se vede din graficul nr. 7; astfel, o C.N.E. cu un grup de 1000 MW are un volum de construcție sub anvelopă (cupola de metal — beton) de aproape 3 ori mai redus față de o C.N.E. de 220 MW.

Se impun deci armăturilor două condiții aparent contradictorii, să fie de dimensiuni din ce în ce mai mari la diametrul de trecere, și totodată să ocupe și spațiu cît mai redus. De aceea, devine clară tendința de extindere a robineților cu gabarite reduse și momente de acționare (puteri) mici, cum sînt robineții cu obturator fluture, robineții de reținere tip fluture ; discurile de rupere, robineții cu sylfon ș.a.

Rămîn însă, și se perfecționează continuu, „vanele principale" de izolare a generatorului de abur, armăturile de pe circuitele de control și comandă, robineții cu sertar elastic, supape de siguranță cu resort și impuls etc., a căror precizie și promptitudine în funcționare este deosebit de strictă.

S-au realizat ACCF de mare performanță, ca de exemplu robinetul cu 6 căi pentru C.N.E. de 1090 MW Cook-Indiana Power S.U.A., această piesă avînd 70 t asigură închiderea în 0,2 sec. în caz de avarie ; robinetul de izolare DAS-SULZER cu 4 variante de acționare 630 mm diametrul pentru grupuri de 1300 MW cu închidere rapidă asistată cu ventile electromagnetice etc., cu durată de funcționare proiectată de 40 ani, garantată la 1200 cicluri funcționare, cu

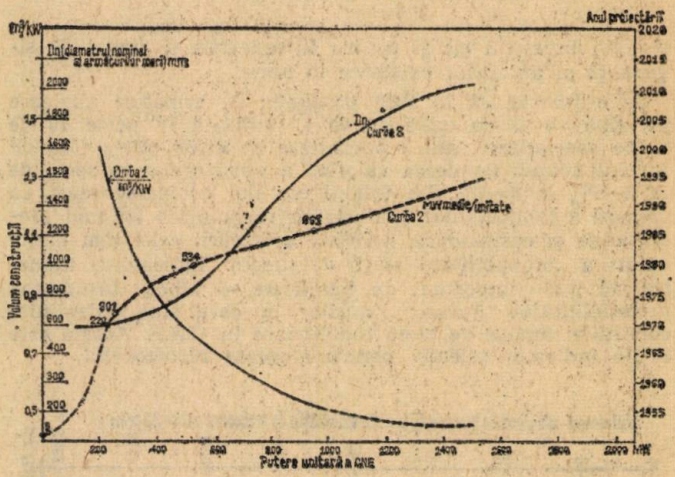

Fig. 7

Corelația dintre creșterea puterii medii instalate pe unitate C.N.E. și structura cererii de armături de performanță.

închidere în 2 sec. ; robinete cu sylfon (burduf metalic la tije) cu cicluri garantate de la 3 000 la 12 000.

Toate acestea, ilustrează preocuparea ce a existat în domeniu, pentru atingerea și depășirea masei critice cu care se poate aborda piața armăturilor pentru centrale nucleare-electrice.

Este condiția pentru participarea la volumul mereu crescînd al comerțului mondial cu asemenea produse, care se prevede a crește pînă în 1990 de peste 3 ori față de anul curent.

Pentru aceasta se organizează în toate firmele de specialitate, sectoare de-sine-stătătoare, speciale pentru prelucrarea și montajul-testarea armăturilor nucleare, cu un personal ingineresc de cercetare aplicată deosebit de puternic, personalul de concepție-control fiind majoritar celui de execuție (prelucrare-montaj). Eficiența comerțului cu armături nucleare o justifică din plin.

ing. Petre A. RĂDULESCU

drept și uzanțe internaționale

Efectele cesiunii unui drept de creanță

În speța supusă prezentei analize, o firmă comercială vînzătoare a acționat în judecată armatorul navei transportoare, cerînd să fie obligat la plata de despăgubiri pentru lipsurile cantitative constatate de cumpărătorul mărfii respective la locul de destinație. Prin acțiunea sa, vînzătorul a arătat că a încărcat pe navă o anumită cantitate de marfă, pe care armatorul s-a obligat, în virtutea unui contract de navlosire, să o livreze la locul de destinație conform conosamentului emis pe numele cumpărătorului. Armatorul a livrat însă la locul de destinație o cantitate mai mică de marfă decît aceea atestată, ca fiind preluată pentru transport, prin conosament.

În această situație, cumpărătorul, în calitatea sa de destinatar al mărfii transportată pe navă, este titularul unei creanțe de despăgubiri împotriva armatorului-cărăuș care nu și-a executat în mod corespunzător obligația sa de a livra la locul de destinație cantitatea integrală atestată

prin conosament a fi fost încărcată de vînzătorul-expeditor. Armatorul-cărăuș nu poate fi exonerat de răspundere pentru lipsurile cantitative constatate pe timpul transportului, decît dacă administrează dovada că acestea s-au produs ca efect al unor cauze exoneratoare de răspundere, prevăzute fie printr-o dispoziție expresă a legii, fie printr-o clauză înscrisă în contractul de navlosire, ceea ce nu a fost cazul în prezenta speță.

Obligația cumpărătorului-destinatar, pentru a-și putea valorifica creanța sa de despăgubiri împotriva armatorului-cărăuș era de a prezenta comandantului navei transportoare o reclamație de lipsuri cantitative constatate la locul de destinație. Acesta și-a îndeplinit obligația sa în termen legal și, ulterior, a cedat vînzătorului-expeditor creanța sa de despăgubiri reprezentînd contravaloarea cantității de marfă lipsă.

Dat fiind faptul că armatorul-cărăuș trebuia potrivit conosamentului să-și execute obligația de livrare a cantității integrale de marfă la locul de destinație, acțiunea în daune a cumpărătorului-destinatar pentru repararea prejudiciului ce i s-a cauzat prin executarea necorespunzătoare a acestei obligații este de competența instanței de drept comun din portul de descărcare, așa cum prevăd regulile de procedură ale dreptului național respectiv.

Faptul că, ulterior prezentării reclamației de lipsuri cantitative, cumpărătorul-destinatar a cedat vînzătorului-expeditor, prin contract de cesiune, creanța sa de despăgubiri, nu este de natură să schimbe această competență. Într-adevăr, din momentul încheierii contractului de cesiune, cesionarul este îndrituit în toate drepturile pe care cedenta le avea împotriva debitorului cedat. Obiectul cesiunii poate fi o creanță sau o acțiune, cu alte cuvinte un drept personal pe care cedenta îl avea în patrimoniul său împotriva unei alte persoane anume determinată. Creanța sau acțiunea se strămută în patrimoniul cedentei.

În virtutea cesiunii ce i s-a făcut, vînzătorul-expeditor a introdus o acțiune împotriva armatorului-cărăuș în instanța de drept comun din portul de descărcare. Armatorul-cărăuș a contestat însă competența acestei instanțe de drept comun, susținînd că potrivit contractului de navlosire încheiat cu vînzătorul-expeditor, litigiile decurgînd din acesta trebuie soluționate pe cale arbitrală.

La calea arbitrală se poate recurge numai în baza unei clauze compromisorii inserată în contractul dintre părți, prin care se convine ca toate litigiile apărute pe parcursul executării sale, să fie soluționate ca atare. Din punct de vedere juridic, arbitrajul are deci o origine contractuală și îndeplinește o funcție jurisdicțională de soluționare a litigiilor dintre părțile contractante, decurgînd din executarea unui contract în care a fost inserată o clauză compromisorie. Dată fiind natura contractuală a arbitrajului comercial internațional care nu-și poate găsi temeiul decît în convenția părților contractante, vînzătorul-expeditor din prezenta speță nu poate fi ținut să recurgă la calea arbitrală în litigiul său cu armatorul-cărăuș, întrucît obiectul acestuia nu decurge din contractul de navlosire.

Efectele clauzei compromisorii sînt, prin urmare, excluderea competenței instanțelor de drept comun și obligația părților contractante care au convenit-o de a recurge la calea arbitrală în litigiile decurgînd din contractul încheiat între ele. Nici unul dintre aceste efecte nu poate fi însă invocat de către armatorul-cărăuș împotriva vînzătorului-expeditor, deoarece acesta nu se prezintă în acțiunea introdusă în instanța de drept comun ca partener al său în contractul de navlosire în care este într-adevăr inserată o clauză compromisorie, ci **în calitatea sa de cesionar al unui drept de creanță** existent în patrimoniul cumpărătorului-destinatar al mărfii transportate în baza conosamentului.

În consecință, instanța de drept comun din portul de descărcare a fost competentă să soluționeze acțiunea introdusă de vînzătorul-expeditor în sensul obligării armatorului-cărăuș la plata contravalorii cantității de marfă lipsă constatată la locul de destinație conform conosamentului.

Florin ALEXANDRU

comerț exterior

Cerințe ale reclamației calitative în vînzarea internațională

Potrivit Condițiilor generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975, reclamațiile formulate de cumpărător în legătură cu marfa primită de la vînzător trebuie să îndeplinească, spre a produce efecte, anumite cerințe atît referitor la termenul în care pot fi valabil prezentate, cît și în ce privește conținutul lor.

Din punctul de vedere al termenului, este necesar, în conformitate cu § 72 pct. 1 (a) din C.G.L., ca reclamația referitoare la calitatea mărfii să fie formulată (de regulă) în decurs de 6 luni de la data livrării. Acest termen poate fi redus prin contractul de vînzare internațională în cazul livrării de legume și fructe proaspete (§ 72 pct. 2 din C.G.L.). În fine, dacă este vorba despre mărfuri pentru care se acordă garanție, reclamația trebuie formulată în maximum 30 de zile de la expirarea termenului de garanție, cu condiția ca defectele să fie descoperite în cursul perioadei de garanție.

Sancțiunea depășirii termenelor arătate — deosebit de gravă — constă în pierderea dreptului cumpărătorului de a mai obține pe cale arbitrală reparația prevăzută de C.G.L. În adevăr, potrivit § 72 pct. 3, întîrzierea în prezentarea reclamației „privează pe cumpărători de dreptul de a se adresa arbitrajului".

Pe lîngă cerința respectării termenelor arătate, dispozițiile C.G.L. instituie, de asemenea, obligația ca reclamația formulată de cumpărător să aibă un anumit **conținut minimal.** Determinarea datelor concrete pe care trebuie să le enunțe reclamația urmărește să asigure vînzătorului condițiile firești de documentare pentru ca, la primirea acesteia, să poată da un răspuns în cunoștință de cauză referitor la pretinsele defecte ale mărfii livrate. Potrivit § 74 pct. 1 din C.G.L., reclamația trebuie să cuprindă cel puțin următoarele elemente :

a) denumirea mărfii conform contractului ; b) cantitatea pentru care se formulează reclamația ; c) numărul contractului ; d) date care să permită identificarea mărfii

reclamate, indicîndu-se în acest scop, referitor la mărfurile de masă datele privind transportul, iar referitor la alte mărfuri atît datele privind transportul cît și alte elemente concludente ; e) fondul reclamației, cu alte cuvinte, lipsurile, calitatea necorespunzătoare, livrarea incompletă etc. ; f) pretenția cumpărătorului constînd în completarea cantității, înlăturarea defectelor, bonificări ale prețului, înlocuiri de produse.

Regimul sancțiunilor instituite de C.G.L. în cazul nerespectării cerințelor referitoare la **conținutul** reclamației este mai complex decît în ipoteza depășirii termenelor legale sau convenționale de către cumpărătorul nemulțumit de calitatea mărfurilor livrate.

În primul rînd, dispozițiile C.G.L. prevăd unele modalități pentru **remedierea** conținutului unei reclamații incomplete. Dacă îi lipsește unul dintre elementele minimale indicate mai sus, vînzătorul este obligat, potrivit § 74 pct. 2 din C.G.L., să comunice neîntîrziat cumpărătorului ce anume date suplimentare sînt necesare pentru întregirea reclamației. În cazul în care vînzătorul nu a trimis o atare încunoștințare cumpărătorului, pierde dreptul de a obiecta ulterior că reclamația a fost lacunară.

Dacă însă vînzătorul a pretins printr-o comunicare scrisă o completare a reclamației, se naște în sarcina cumpărătorului o dublă obligație :

— el trebuie să satisfacă doleanțele vînzătorului, făcînd precizările cerute ;

— în plus, îi revine sarcina să le transmită vînzătorului în termenele prevăzute de C.G.L.

Care este sancțiunea juridică a nerespectării acestor obligații ?

Refuzul cumpărătorului de a aduce completările solicitate de vînzător echivalează (așa cum credem că rezultă implicit din coroborarea dispozițiilor § 72 și 74 din C.G.L.) cu lipsa unei reclamații valabile, sancțiunea fiind în acest caz pierderea dreptului de a acționa pe cale arbitrală.

Întîrzierea imputabilă cumpărătorului în transmiterea completărilor cerute de vînzător are un regim diferențiat. În această privință, prevederile § 74 pct. 3 din C.G.L. formulează o regulă generală, cît și una derogatorie, în favoarea cumpărătorului.

În conformitate cu **regula generală**, cumpărătorul trebuie să trimită vînzătorului completările solicitate în termenele stabilite de C.G.L. pentru prezentarea reclamației inițiale (de care ne-am ocupat anterior). Este o cerință destul de severă, însă pe care o socotim justificată. În adevăr, cumpărătorul trebuie în mod firesc să suporte consecințele neglijenței sale de a fi trimis vînzătorului o reclamație cu carențe. Dacă i s-ar acorda o prorogare în atari situații pentru a proceda la întregire, ar însemna să se încurajeze neatenția sau omisiunile voluntare în formularea reclamațiilor referitoare la calitatea mărfurilor. Sancțiunea cea mai normală o constituie refuzul de prelungire a termenelor în limita cărora cumpărătorul are obligația să-și completeze reclamația. El trebuie, așadar, în situațiile la care ne referim, să respecte întocmai termenele statornicite de § 72 pct. 1 și 2 din C.G.L., care se calculează, după cum s-a arătat, cu începere de la data livrării mărfii. Întîrzierea cumpărătorului este sancționată, conform § 72 pct. 3 din C.G.L. cu decăderea sa din dreptul de a sesiza arbitrajul de comerț exterior.

Acest regim sever suferă însă o serioasă atenuare, în baza **regulii derogatorii** înscrisă în C.G.L., de cîte ori cererea vînzătorului pentru completarea reclamației calitative este primită atît de tîrziu de către cumpărător, încît nu ar mai avea practic posibilitatea să o întregească în termenele stabilite de C.G.L. pentru prezentarea reclamației inițiale. În atari situații, cauzate din culpa vînzătorului, ar fi nedrept ca urmările prejudiciabile să le suporte cumpărătorul. Tocmai de aceea, prevederile C.G.L. i-au acordat o prorogare justificată de termen, de cîte ori cumpărătorul a primit cererea vînzătorului pentru completarea reclamației în momentul cînd termenul înăuntrul căruia aceasta trebuie formulată expirase sau rămăseseră numai 7 zile pînă la data expirării. În asemenea situații de vădită întîrziere a vînzătorului în executarea obligațiilor sale, cumpărătorul este în drept, potrivit § 74 pct. 3 din C.G.L., să întregească elementele reclamației în decurs de 7 zile de la primirea cererii de completare, „indiferent de expirarea termenului pentru formularea reclamației", cum se exprimă textul citat.

În cazurile la care ne referim operează în favoarea cumpărătorului o adevărată „repunere în termen", în sensul că acesta beneficiază de un răgaz adițional de 7 zile, care așa cum s-a arătat se calculează (independent de data livrării mărfurilor) de la primirea cererii vînzătorului pentru completarea reclamației. Cumpărătorul poate prin urmare să se prevaleze de termenul suplimentar de 7 zile, pe care i-l acordă dispoziția derogatoare din § 74 pct. 3 din C.G.L., în cazurile în care cererea de completare a reclamației referitoare la calitatea mărfii i-a parvenit :

— după mai mult de 172 de zile de la data livrării mărfii (așa cum rezultă din § 72 pct. 1 (a), coroborat cu § 74 pct. 3 din C.G.L.) ;

— după mai mult de 22 de zile de la expirarea termenului de garanție (la mărfurile pentru care se acordă asemenea garanție), însă cu condiția ca defectele să fie descoperite în cursul perioadei de garanție, așa cum rezultă din § 72 pct. 1 (c), coroborat cu § 74 pct. 3 din C.G.L. ;

— cu cel mult 7 zile înainte de expirarea termenelor de reclamație stabilite de contractanți referitor la legumele și fructele proaspete perisabile (cum rezultă din § 72 pct. 3, coroborat cu § 74 pct. 2 din C.G.L.).

Dacă însă cumpărătorul depășește și acest termen de grație, instituit prin dispoziția derogatorie din § 74 pct. 3, sancțiunea constă în decăderea sa din dreptul la acțiunea arbitrală.

Reglementările din C.G.L. la care ne-am referit relevă preocuparea de a se asigura, și în domeniul reclamațiilor calitative, un echilibru contractual echitabil în raporturile dintre vînzător și cumpărător, recurgîndu-se la sancțiuni diferențiate, în funcție de răspunderea fiecărui partener, întemeiată pe culpă proprie.

Prevederile C.G.L. din această materie nu reglementează însă distinct consecințele juridice care decurg din faptul că precizările date de cumpărător în completarea reclamației inițiale ar fi totuși — potrivit opiniei vînzătorului — incomplete sau necorespunzătoare. Se ridică astfel problema dacă asemenea lacune pot fi asimilate cu refuzul de completare a reclamației, atrăgînd deci pierderea dreptului la acțiunea arbitrală.

Considerăm că soluționarea problemei semnalate implică o apreciere în fapt, de speță, iar nu un răspuns de ordin general, deoarece circumstanțele pot fi infinit de variate. Pare deci justificată poziția adoptată de C.G.L., care nu au înțeles să se ocupe de o asemenea ipoteză. Puterea de decizie aparține organului de jurisdicție, care va putea ajunge uneori la concluzia că omisiunea se învederează a fi minimă și ca atare irelevantă sau, dimpotrivă, că este esențială, urmînd să fie asimilată cu refuzul cumpărătorului de a-și întregi reclamația calitativă în termen, ceea ce va atrage decăderea sa din dreptul de acțiune.

Un alt aspect pe care dispozițiile C.G.L. nu l-au avut în vedere privește **regimul probator** în cadrul reclamațiilor calitative.

În această privință, s-a pus în practică problema dacă incumbă cumpărătorului să producă dovada defectelor mărfii în aceleași termene în care este obligat de prevederile § 72 pct. 1 și 2 din C.G.L. să prezinte vînzătorului reclamația calitativă sau eventual în limita prorogărilor acordate în acest scop potrivit § 74 pct. 3 din C.G.L. Dacă s-ar putea deduce prin interpretare din reglementările citate ale C.G.L. o asemenea obligație în sarcina cumpărătorului, ea ar atrage pe cale de consecință și sancțiunea decăderii sale din dreptul de a acționa pe cale arbitrală, de cîte ori ar prezenta tardiv proba defectelor mărfii livrate.

Comisia de arbitraj de la București a examinat problema semnalată în litigiul soluționat prin hotărîrea nr. 189 din 15 iulie 1980. Diferendul avea de obiect pretinsele defecte ale unor butoni de poliester, livrați la export. Reclamația calitativă fusese introdusă în limita termenului de 6 luni prevăzut de § 72 din C.G.L. de către cumpărătorul din Sofia (R.P.B.). Vînzătorul a obiectat însă că reclamația era ineficientă, deoarece avea la bază o expertiză tehnică improprie și anume fusese efectuată cu reactivul tetraclorură de etilen, iar nu tetraclorură de carbon, după cum se convenise prin contractul extern de vînzare, încheiat între părți la 3 martie 1979. În consecință, vînzătorul a solicitat decăderea cumpărătorului din dreptul de a se adresa C.A.B. cu cererea de penalități, considerînd că reclamația nu satisface cerințele minimale instituite de prevederile C.G.L.

Organul arbitral nu a admis acest punct de vedere, arătînd pe drept cuvînt în motivarea hotărîrii nr. 189/1980 că prevederile § 72 din C.G.L. „nu leagă calculul termenului de decădere de existența la data cererii de penalități a unor probe complete".

Dealtfel, în speță cumpărătorul din R.P.B. a efectuat ulterior expertiza tehnică cu reactivul convenit prin contract, comunicînd vînzătorului român rezultatele printr-o adresă, care însă, raportată la data livrării, depășise termenul de 6 luni prevăzut de § 72 din C.G.L.

Această întîrziere nu a fost totuși în speță de natură să atragă decăderea din dreptul de a acționa pe cale arbitrală, deoarece așa cum a reținut în mod judicios C.A.B., „problema probatorie fiind o chestiune de fond, se discută cu ocazia arbitrării litigiului, singura exigență a textului § 72 din C.G.L. fiind ca cumpărătorul să denunțe înăuntrul termenului de 6 luni viciile mărfii, care o fac necorespunzătoare calitativ".

Împărtășind soluția arbitrală citată, ni se pare necesar să adăugăm că prevederile § 72 din C.G.L. nu instituie sub nici o formă obligația cumpărătorului de a administra toate probele referitoare la calitatea mărfii care i-a fost livrată, pînă la data cînd expiră termenele de prezentare a reclamației.

Nici prevederile § 76 din C.G.L. nu ar autoriza o altă concluzie decît cea adoptată de organul arbitral. Acest text impune vînzătorului să răspundă cumpărătorului asupra fondului reclamației în termenul prevăzut de contractul de livrare a mărfii sau, în lipsa unei asemenea clauze, în decurs de maximum 60 de zile de la primirea reclamației (respectiv 90 de zile, dacă este vorba despre uzine și instalații complexe), sub sancțiunea de a trebui, în caz contrar, să suporte taxele arbitrale, indiferent de soluția litigiului, cu alte cuvinte chiar dacă acțiunea cumpărătorului va fi respinsă de către organul de jurisdicție (§ 76 pct. 2 din C.G.L.).

Ținînd seama de prevederile citate din C.G.L. s-ar putea discuta dacă vînzătorul are posibilitatea să se pronunțe în fond asupra temeiniciei reclamației calitative, în situația în care — așa cum s-a întîmplat în speța evocată — cumpărătorul se mărginește (cel puțin inițial) să conteste calitatea mărfii, însă fără să se sprijine pe probe concludente.

În această fază prearbitrală, cu caracter amiabil, ni se pare că nimic nu se opune ca vînzătorul să examineze reclamația în funcție de dovezile pe care cumpărătorul i le-a putut aduce la cunoștință pînă la data respectivă. Ar fi dealtfel nerațional să se pretindă probe exhaustive referitor la defectele mărfii, anterior sesizării organului arbitral. Pentru a-și formula răspunsul la reclamația calitativă în raport cu probele de care cumpărătorul dispune pînă la expedierea acesteia, vînzătorul poate să se încadreze fără nici o dificultate în limita termenelor prevăzute de § 76 din C.G.L.

În fine, nu trebuie pierdut din vedere faptul că probele pot fi completate în instanța de arbitraj. În sensul arătat, art. 11 (f) și art. 18 al. 2 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea C.A.B. (aprobat prin Decretul nr. 18 din 15 februarie 1976) precizează că atît acțiunea cît și întîmpinarea trebuie să specifice probele pe care se sprijină fiecare parte litigantă, iar art. 37 reglementează modul de administrare a dovezilor în cursul procedurii arbitrale, acordînd, explicit C.A.B. și dreptul de a dispune din oficiu efectuarea unor noi probe, pe care le consideră necesare. Aceasta este însă o fază vădit ulterioară momentului cînd trebuie prezentată reclamația calitativă.

Din toate aceste argumente rezultă că în speța examinată vînzătorul nu avea nici o justificare să pretindă cumpărătorului efectuarea unor probe complete, referitoare la eventualele defecte ale mărfii livrate, în limita termelor de prezentare a reclamației calitative și mai ales nu se putea cere decăderea sa din dreptul la acțiunea arbitrală, fiindcă întîrziase. Termenele pentru administrarea probelor nu se confundă cu termenele de prezentarea reclamației calitative. Vînzătorul întîrziase, dar nu în raport de termenele pentru administrarea probelor, ci în raport de termenele pentru prezentarea reclamației, care nu aveau legătură cu problema atestărilor necesare în vederea exactei aprecieri a calității mărfii livrate.

dr. O. CĂPĂȚÎNĂ

Breviar

conceptul de drept al comerțului internațional

Dreptul comerțului internațional este știința care cuprinde și cercetează normele de drept și uzanțele ce reglementează instituțiile și raporturile juridice care iau naștere în sfera relațiilor de schimb și cooperare economică internațională. Această știință multidisciplinară este denumită diferit, în literatura de specialitate, și anume: Drept internațional privat comercial, Drept internațional comercial și Drept comercial internațional. Considerăm că nici una din aceste denumiri nu răspunde exact materiei juridice pe care o cuprinde și o studiază.

Denumirea cea mai adecvată și care dă expresie specificului materiei pe care o studiază este aceea de drept al comerțului internațional; comerțul internațional, realitate obiectivă, constituie obiectul acestei materii juridice care asamblează — cum vom vedea — norme de drept intern, organizînd și reglementînd comerțul exterior al fiecărui stat, norme conflictuale aplicabile raporturilor juridice de comerț exterior și norme de drept internațional public aplicabile relațiilor comerciale dintre statele suverane.

În procesul organizării și desfășurării activității de comerț exterior și de cooperare economică și tehnico-științifică internațională ia naștere o pluralitate și varietate de raporturi juridice. Unele dintre aceste raporturi se nasc între state, ca purtătoare ale suveranității, și sînt cîrmuite de normele dreptului internațional public contemporan. Alte raporturi juridice se stabilesc între state ca titulare ale suveranității, pe de o parte, și subiecte de drept nepurtătoare de suveranitate, persoane fizice și persoane juridice, pe de altă parte. Astfel de raporturi se caracterizează prin subordonarea subiectelor nesuverane față de statul suveran și sînt guvernate de normele dreptului administrativ, dreptului financiar etc. În sfîrșit, există raporturi juridice care se stabilesc între persoane (fizice sau persoane juridice), din state diferite, pe baza principiului egalității de drept a acestora, raporturi care sînt reglementate de normele dreptului internațional privat, dreptului civil ori dreptului comercial, în țările în care dreptul comercial este conceput ca o ramură de-sine-stătătoare a sistemului juridic.

În această lumină, dreptul comerțului internațional nu poate fi conceput ca o ramură autonomă a dreptului intern sau a dreptului internațional ci ca o materie juridică interdisciplinară, îmbrățișînd reglementări de natură variată — drept internațional public, drept internațional privat, drept civil, drept administrativ etc., reglementări reunite prin obiectul lor social și juridic: disciplina raporturilor care se nasc în cadrul comerțului internațional. În condițiile societății contemporane, mai ales datorită revoluției tehnico-științifice mondiale, noțiunea de comerț internațional devine sinonimă cu aceea de colaborare economică internațională, îmbrățișînd alături de raporturile comerciale internaționale propriu-zise — raporturi ce se nasc pe baza vînzării internaționale sau schimbului de mărfuri și a actelor juridice strîns legate de acestea — și raporturile de cooperare economică și tehnico-științifică internațională. Într-un sens mai restrîns dreptul comerțului internațional are ca obiect relațiile patrimoniale între persoane fizice și persoane juridice pe baza egalității de drept, relații care se nasc în cadrul colaborării economice internaționale.

Plecînd de la sfera de cuprindere a dreptului comerțului internațional, conchidem că intră în obiectul său de cercetare instituțiile de drept privind: subiecții (participanții) la schimburile economice internaționale — comercianți persoane fizice și juridice (societățile comerciale); intermediarii și formele de intermediere în comerțul internațional; titlurile de credit și funcțiile lor; proprietatea industrială; piețe caracteristice de schimb — bursele de mărfuri și valori; contractele comerciale bancare și de finanțare a comerțului internațional; contractele comerciale de vînzare-cumpărare internațională; contracte comerciale privind transferul de tehnologie; contractele de transporturi și asigurări internaționale.

Forma scrisă a contractelor comerciale internaționale

Potrivit legislației noastre — L. 1/1971, art. 28 și L. 71/1969, art. 62 —, contractele comerciale internaționale se încheie în formă scrisă (indiferent de locul încheierii lor, în țară sau în străinătate). Este important de reținut că forma scrisă este necesară atît pentru contractul inițial, cît și pentru orice modificare ulterioară adusă acestuia. Forma scrisă este, după părerea generală, exprimată în literatura noastră de specialitate și confirmată de practica Comisiei de arbitraj de la București, o condiție esențială care afectează însăși validitatea contractului. Contractelor comerciale internaționale, încheiate cu parteneri din străinătate, nu li se aplică deci regula conflictuală **locus regit actum,** prevăzută de art. 2 alin. 3 C. civ., potrivit căruia „forma exterioară a actelor este supusă legilor țării unde se face actul".

Considerăm util acum să arătăm modalitățile sub care se poate concretiza, în scris, un asemenea contract:

— regula generală este forma clasică a proiectului de contract elaborat de ofertantul-furnizor, ale cărui elemente și clauze capătă forme definitive pe parcursul negocierilor și, în final, prin semnarea de către părți; în asemenea situații ne aflăm în fața unui înscris unic;

— în practică este destul de frecventă modalitatea de încheiere a contractelor prin confirmarea scrisă a ofertei de către destinatarul-beneficiar, evident fără modificarea elementelor prevăzute de către ofertant;

— o și mai mare sferă de aplicare, ca modalitate de contractare, constatăm că are confirmarea de către furnizori a comenzilor emise de beneficiari.

În literatura de specialitate se subliniază faptul că acceptarea ofertei de către destinatar poate fi expresă, precum și prin manifestarea voinței de a contracta pe alte căi, cum ar fi începutul de executare a contractului respectiv în condițiile elementelor cuprinse în ofertă (expedierea în avans a prețului etc.). Această soluție, care corespunde exigențelor comerțului internațional, este motivată de prevederile art. 1048 C. civ. brazilian, art. 1327 C. civ. italian, art. 6 C. elvețian al obligațiilor și art. 2—206 C. com. uniform S.U.A.

AL. D.

contract economic

Confirmarea cazurilor de forță majoră

Legea nr. 71/1969 reglementează — în urma modificării și completării ei prin Legea nr. 3/1979 — analizarea și confirmarea cazurilor de forță majoră de către Comitetul de Stat al Planificării și Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe.

Problema care s-a ridicat, în aplicarea dispozițiilor art. 46 alin. II din menționata lege — ce constituie sediul materiei — este dacă procedura analizării și confirmării cazurilor de forță majoră se aplică la **toate contractele** economice ori numai la cele de **furnizare.**

Soluția la care s-a oprit practica arbitrală rezultă din următoarele considerente ale Deciziei primului arbitru de stat nr. 412/1980 : „Confirmarea cazurilor de forță majoră de către C.S.P. sau M.A.C.F. are loc potrivit art. 46 alin. II din Legea contractelor economice nr. 71/1969, modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, numai în situația contractelor economice de livrare.

În speță fiind un contract de transport, M.A.C.F. nu confirmă cazul de forță majoră".

Rezultă deci, că cerința confirmării cazurilor de forță majoră de către organele menționate există numai în legătură cu contractele de furnizare.

Dar, așa cum s-a reținut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 365/1980, nu toate produsele care formează obiectul contractelor de furnizare fac parte din categoria acelora pentru care forța majoră se analizează și se confirmă de către organele citate. Referitor la produsele în cauză, se arată în decizia menționată, că ele „nu se încadrează printre cele prevăzute în ultimul alineat al articolului citat, nefiind necesară analizarea și confirmarea cazurilor de forță majoră...

În atare situație, arbitrajul analizînd actele și probatoriul administrat a constatat întrunite condițiile cerute de lege pentru ca împrejurările invocate și dovedite să o exonereze de răspundere pe pîrîtă".

Deci, obligativitatea confirmării cazurilor de forță majoră nu există cu privire la toate contractele de furnizare, ci în raport cu obiectul concret al fiecărui contract în parte.

Referitor la incidența dispozițiilor art. 14 alin. II din Legea nr. 71/1969, s-a pus și problema aplicării acestor dispoziții în timp. Cu alte cuvinte, arbitrajul a trebuit să se pronunțe asupra împrejurării dacă confirmarea cazurilor de forță majoră de către organele menționate se cere și pentru împrejurările ivite anterior intrării în vigoare a Legii nr. 3/1979 (14 iulie 1979), ori numai pentru împrejurările ivite posterior acestei date.

Din Decizia primului arbitru de stat nr. 21/1980 rezultă că pentru cazurile de forță majoră contractate anterior datei de 14 iulie 1979 nu este necesară confirmarea organelor amintite, asemenea împrejurări urmînd să fie luate în considerare de organele arbitrale și să li „se dea efectele pe care legea le prevedea la data încheierii lor și pe care părțile le-au avut în vedere la data încheierii contractului".

Prin Ordinul M.A.C.F. nr. 222/1979, a fost organizată procedura de confirmare a cazurilor de forță majoră de către acest minister. În cadrul acestei proceduri unitatea socialistă furnizoare la care a intervenit cazul de forță majoră nu este în drept să se adreseze direct M.A.C.F. în vederea obținerii confirmării. Acest minister nu poate fi sesizat decît de organul central tutelar al unității furnizoare în cauză.

În acest fel, organul tutelar se află în situația de a putea verifica el realitatea și concludența împrejurărilor invocate și va sesiza M.A.C.F. numai în măsura în care consideră întemeiate susținerile unității subordonate în ceea ce privește existența și efectul cazului de forță majoră.

Confirmările cazurilor de forță majoră, date de C.S.P. și M.A.C.F., sînt avute în vedere de către organele arbitrale cu prilejul rezolvării litigiilor.

În măsura în care confirmarea este dată pentru o anumită cantitate de produse, fără precizarea contractelor a căror executare a fost afectată de cazul de forță majoră confirmat, considerăm că arbitrajul trebuie să administreze probele corespunzătoare pentru a putea determina incidența cazului de forță majoră asupra raportului contractual ce formează obiectul litigiului. În astfel de situații, aprecierea acestui aspect implică, în opinia noastră, luarea în considerare a tuturor obligațiilor contractuale de livrare a produsului respectiv pe care le-a avut unitatea furnizoare-pîrîtă în perioada care formează obiectul litigiului. Numai în acest fel se va putea determina incidența cazului de forță majoră asupra executării contractului respectiv pentru a se trage, apoi, concluzii corespunzătoare în privința răspunderii patrimoniale.

I. ICZKOVITS

financiar

Aspecte privind plata contravalorii unor lucrări de construcții-montaj

În conformitate cu art. 96 alin. 1 din Legea nr. 2 pentru modificarea și completarea Legii finanțelor nr. 9/1972, „sînt interzise angajarea de cheltuieli, contractarea de lucrări ori de livrări pentru investiții, înainte de includerea lor în planul național unic de dezvoltare economico-socială și de aprobarea documentației tehnico-economice potrivit legii, precum și începerea de lucrări înainte ca organele bancare să se fi pronunțat asupra legalității acestor cheltuieli, în afară de cazurile în care prin dispozițiile legale se prevede altfel".

Dispoziția mai sus-reprodusă prezintă o importanță deosebită pentru configurarea regimului juridic al investițiilor și îndeosebi a contractelor economice prin care se realizează investițiile. Avem în vedere contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj și contractul de furnizare a utilajelor destinate investițiilor.

Din economia normei sus-menționate, rezultă dubla interdicție a încheierii contractelor economice prin care se realizează investițiile înainte de aprobarea investițiilor, precum și a executării acestor contracte anterior admiterii lor la finanțare ori creditare.

În alți termeni vorbind, încheierea contractelor economice prin care se realizează investițiile este condiționată de existența unor premise în planul de investiții, iar executarea lor de existența unor premise concordante (cu planul de investiții) în planurile financiare și de credit.

În temeiul art. 96 alin. 1 din Legea finanțelor modificată și completată, contractelor economice prin care se realizează investițiile le sînt aplicabile un fond de reguli comune, care le particularizează în raport cu dreptul comun al contractelor economice.

În cele ce urmează vom analiza pe baza textului precitat, dar și a altor prevederi legale, problema plății contravalorii unor lucrări de construcții-montaj executate cu depășirea valorii aprobate a obiectivului de investiții.

Într-un litigiu, soluționat de Arbitrajul de Stat Central, reclamantul-constructor a solicitat prin acțiunea introdusă obligarea pîrîtului-beneficiar la plata contravalorii unor lucrări de construcții-montaj executate în plus în raport cu prevederile documentației pe baza căreia contractul s-a perfectat.

Expertiza tehnică efectuată din dispoziția organului arbitral a constatat că, într-adevăr, antreprenorul a executat pe baza notelor de comandă emise de către beneficiar o serie de lucrări suplimentare în raport cu documentațiile de execuție și deviz ; în schimb, alte lucrări din documentație nu au fost executate de către constructor. Totuși — se reține în expertiză — valoarea lucrărilor suplimentare depășește considerabil valoarea lucrărilor la care s-a renunțat. Drept urmare, în litigiu a rămas problema decontării diferenței între notele de comandă suplimentare și notele de renunțări.

Reținînd că lucrările suplimentare nu au fost admise la finanțare în condițiile legii și că prin realizarea respectivelor lucrări s-a ajuns la depășirea valorii aprobate a investiției, Arbitrajul a respins acțiunea antreprenorului de obligare a beneficiarului la plata prețului lucrărilor care nu au fost executate cu respectarea prevederilor legale în vigoare.

Hotărîrea pronunțată, a fost menținută prin Decizia P.A.S. nr. 2186 din 26 septembrie 1980.

În ceea ce privește respingerea prin hotărîre a pretențiilor constructorului la plata prețului lucrărilor suplimentare, sînt de menționat următoarele :

Interdicția contractării de lucrări înainte de includerea lor în planul național unic de dezvoltare economico-socială și de aprobarea documentației conține, evident, și interdicția executării unor lucrări peste valoarea aprobată prin plan. Tot astfel, interzicerea executării unor lucrări anterior admiterii lor la finanțare ori creditare implică și opreliștea depășirii valorii admise la finanțare sau creditare de către organul bancar competent.

Dar ceea ce rezultă implicit din interpretarea logică a art. 96 alin. 2 din legea finanțelor, modificată și completată, este expres prevăzut de pct. 8 din Normele privind conținutul, avizarea și aprobarea documentațiilor tehnico-economice pentru investiții și a proiectelor de sistematizare, anexa nr. 2 la H.C.M. nr. 900/1970, care prevede că : „Valoarea lucrărilor înscrise în devizele la proiectele de execuție pe obiecte și capitole de cheltuieli trebuie să se înscrie în valorile corespunzătoare prevăzute în devizul general la studiul tehnico-economic aprobat. În cazul cînd valoarea devizelor la proiectele de execuție, pentru unele obiecte sau capitole de cheltuieli, depășește prevederile din devizul general pentru obiectele și chetuielile respective, diferențele se pot acoperi — cu aprobarea conducerii organului titular sau a conducerii unităților în subordinea acestora, conform competențelor de aprobare stabilite prin anexa nr. 1, din economiile realizate la celelalte obiecte și capitole de cheltuieli prevăzute în partea I a devizului general, cu condiția respectării valorii totale a investiției și a celorlalți indicatori tehnico-economici aprobați".

În cadrul actualei metodologii de planificare a investițiilor aprobate prin Decretul nr. 420/1976 privind elaborarea, avizarea și aprobarea documentațiilor tehnico-economice pentru investiții, fundamentarea și introducerea în plan a investițiilor nu se mai face pe baza studiilor tehnico-economice, ci a notelor de comandă.

Obligativitatea respectării valorii aprobate a investiției instituită prin punctul mai sus-citat în faza elaborării documentației de execuție este, desigur, pe deplin valabilă și în faza următoare a executării obiectivului de investiții.

Reglementări în sensul rezolvării la care s-a oprit organul arbitral sînt conținute și în instrucțiunile comune CSCAS—MF nr. 7/1967.

Astfel, potrivit pct. 24 din instrucțiuni : „Este interzisă începerea executării lucrărilor fără finanțare deschisă". Trebuie adăugat, că aceste prevederi vizează și depășirea valorii admise la finanțare.

Executarea unor lucrări suplimentare în raport cu documentația de execuție, precum și renunțarea la execuția unor lucrări contractate se poate efectua prin acordul comun al părților, pe bază de note de comandă suplimentară și note de renunțări. În virtutea pct. 41 din instrucțiuni, notele de comandă suplimentară urmează același regim ca și contractul de antrepriză, trebuind să fie depuse la bancă în vederea admiterii lor la finanțare ori creditare, beneficiarul fiind răspunzător pentru asigurarea decontării.

Împrejurarea că beneficiarul — obligat să asigure finanțarea sau creditarea notelor de comandă suplimentară — nu a asigurat finanțarea ori creditarea lucrărilor executate peste prevederile contractului, nu legitimează concluzia că antreprenorul ar fi îndreptățit să încaseze contravaloarea lucrărilor executate cu depășirea valorii aprobate a investiției, fiindcă interdicția depășirii valorii aprobate a investiției prevăzută de art. 96 alin. 1 din Legea finanțelor, modificată și completată, are indiscutabil caracterul unei norme imperative ce nu poate fi nesocotită nici de părți și nici de Arbitrajul de Stat Central. Competența aprobării investițiilor aparține în exclusivitate organelor de planificare prevăzute de lege (Decretul nr. 420/1976, anexa nr. 5), iar Arbitrajul de Stat Central nu este organ de plani-

ficare în accepțiunea obișnuită a cuvîntului. Dealtfel, constructorul nu trebuia să accepte să execute lucrările din notele de comandă suplimentare care nu au fost admise la finanțare ori creditare în condițiile legii.

Nu a putut fi luată în considerație nici solicitarea antreprenorului — formulată prin cererea de rearbitrare introdusă — ca beneficiarul să fie obligat la plata contravalorii lucrărilor în discuție cu titlu de daune, în temeiul principiului îmbogățirii fără just temei, deoarece în acest fel s-ar fi ajuns la eludarea unor dispoziții imperative.

În concluzie, obligarea beneficiarului la plata contravalorii unor lucrări executate peste valoarea aprobată a investiției nu este admisibilă nici direct, cu titlu de preț, și nici indirect, cu titlu de daune, pe bază altor temeiuri de drept (îmbogățire fără just temei).

dr. M. MIHAIL

Garanția în numerar

Gestionarul are obligația de a constitui o garanție în numerar. Ministerele și celelalte organe centrale pot extinde obligația de a constitui garanția în numerar și asupra altor categorii de persoane încadrate care mînuiesc bunuri, cu excepția celor ce primesc bunuri spre a le folosi în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu.

Nu este obligat să constituie garanția în numerar cel care înlocuiește temporar un gestionar sau cel căruia i se încredințează o gestiune pe o perioadă de cel mult 60 de zile pînă la numirea unui gestionar.

Persoanele care au încheiat contract cu întreprinderile de stat sau cooperativele pentru luarea în gospodărire și gestiune a unor unități prestatoare de servicii sînt obligate a constitui garanția în numerar.

Garanția în numerar va fi de minimum o retribuție tarifară și de maximum trei retribuții tarifare lunare, fără însă a depăși valoarea bunurilor încredințate.

Pentru gestionarii retribuiți pe bază de cotă procentuală, cuantumul minim va fi echivalent cu cîștigul mediu pe o lună, iar cel maxim cu venitul mediu pe 3 luni.

Garanția în numerar se reține în rate lunare de 1/10 din retribuția tarifară lunară sau din venitul mediu pe o lună, după caz. Dacă, din cauza altor rețineri, ratele în contul garanției în numerar nu pot fi reținute, gestionarul este obligat să le depună.

Pentru personalul încadrat temporar, altul decît cel ce înlocuiește temporar pe gestionar sau cel căruia i se încredințează o gestiune pe o perioadă de cel mult 60 de zile pînă la numirea unui gestionar, precum și pentru cel încadrat sezonier se pot stabili rate mai mari sau chiar pot fi obligați ca, înainte de încredințarea gestiunii, să depună integral garanția în numerar.

În cazuri justificate, ministerele și celelalte organe centrale pot stabili constituirea de garanții în numerar inferioare retribuției tarifare lunare (ori venitului lunar, după caz) sau scutirea de garanție.

În situația cînd sumele depuse drept garanție au fost ridicate în întregime sau în parte de unitatea socialistă păgubită, gestionarul este obligat să reîntregească garanția în numerar în rate lunare de 1/3 din retribuția tarifară sau din cîștigul mediu lunar.

Garanția în numerar se depune de unitatea socialistă la C.E.C., înscriindu-se într-un carnet de consemnare pe numele gestionarului, care se păstrează de unitate.

Garanția în numerar și dobînda aferentă pot fi ridicate de gestionarul titular al carnetului C.E.C. :

— la încetarea contractului său de muncă ;

— la trecerea într-o funcție pentru care legea nu cere garanție, în situația în care nu a cauzat o pagubă sau cînd aceasta a fost acoperită în întregime.

În cazul transferării gestionarului la o altă unitate tot într-o funcție de gestiune, carnetul completat la zi va fi remis la noul loc de muncă.

Garanția în numerar trebuie recalculată periodic în funcție de schimbările intervenite în retribuția tarifară a gestionarului, precum și de specificul și valoarea bunurilor gestionate. În cazul în care, în urma recalculării este necesară completarea garanției în numerar se va proceda la reținerea de rate lunare de 1/10 din retribuția tarifară lunară sau din cîștigul mediu pe o lună, după caz.

Dacă garanția depusă este mai mare decît garanția recalculată, diferența se eliberează gestionarului în cel mult 10 zile.

Dacă din cauza altor rețineri, ratele lunare în contul garanției în numerar recalculate nu pot fi reținute sau gestionarul nu le depune, va fi trecut în altă funcție, ori dacă aceasta nu este posibil se va proceda la desfacerea contractului său de muncă pentru motiv ce nu-i este imputabil.

În cazul în care gestionarul a cauzat o pagubă în gestiune la locul său de muncă, dacă în termen de o lună de la obținerea titlului executoriu definitiv nu se poate acoperi integral paguba prin depunerea numai de către gestionar, unitatea va acoperi paguba din garanția în numerar constituită în favoarea sa. În acest scop se va depune la Filiala C.E.C. titlul executor definitiv, în copie certificată de unitate, precizîndu-se în adresa de înaintare suma din garanție care urmează să fie virată pentru acoperirea integrală a pagubei.

Prin titluri executorii definitive, în sensul legii, se înțeleg : decizia de imputare comunicată datornicului și necontestată în termenul legal ; angajamentul de plată scris asumat de autorul pagubei ; hotărîrile comisiilor de judecată împotriva cărora nu s-a făcut plîngerea în termen (art. 41, alin. ultim din Legea nr. 58/1969); hotărîrile comisiilor de judecată date în litigii, al căror obiect are o valoare ce nu depășește 1 000 lei (art. 43, alin. 1 din Legea nr. 59/1969) ; hotărîrile judecătoriilor date ca urmare a plîngerilor făcute împotriva hotărîrilor comisiilor de judecată (art. 41, al. 2 din Legea nr. 59/1969) ; hotărîrile instanțelor de fond care n-au fost atacate cu recurs, sau chiar atacate cu recurs, dacă judecata acestuia s-a perimat sau recursul s-a respins (art. 377, pct. 1 din Codul de procedură civilă) ; hotărîrile date de instanțele de recurs prin care acestea rezolvă fondul pricinii (art. 377, pct. 2 din Codul de procedură civilă).

Nici o altă persoană, fizică sau juridică, în afară de unitatea păgubită, la care este constituită garanția, nu se poate îndestula prin urmărirea acestei garanții. Sîntem, așadar, nu în prezența unui drept de preferință, ci a unui drept de creanță exclusiv al organizației socialiste asupra

garanției în numerar. Nici o altă unitate sau persoană nu poate urmări garanția în numerar, chiar prin creanțe privilegiate (pensii de întreținere etc.), dat fiind destinația specială a acesteia. Prejudiciile aduse unității de către un gestionar, dar care nu sînt în legătură cu conservarea și administrarea bunurilor nu pot fi acoperite din garanția în numerar, ci prin rețineri din retribuție, conform prevederilor Codului muncii, în baza deciziei de imputare sau a angajamentului scris de plată.

Garanția în numerar are o afectație specială stabilită prin lege : de a servi la acoperirea eventualelor pagube din gestiune. Prin consecință, unitatea nu-și poate acoperi pagubele din garanția în numerar cînd ele nu se referă la gestiune.

Reglementare, Legea nr. 22/1969.

dr. C. JORNESCU

transporturi

Reclamația administrativă în Convenția S.M.G.S.

Reclamațiile administrative introduse la calea ferată produc multiple efecte pe lîngă declanșarea cercetărilor menite să ducă la rezolvarea operativă și justă a pretențiilor formulate în temeiul contractului de transport.

Astfel, în cadrul Convenției S.M.G.S., acțiunea împotriva cărăușului poate fi intentată numai după prezentarea reclamației administrative, respectiv după rezolvarea ei nefavorabilă sau nerezolvarea ei în cadrul termenului legal.

Pentru a se putea adresa arbitrajului, nu este suficient ca partea îndreptățită să introducă, în prealabil, orice reclamație, ci una care să îndeplinească condițiile prevăzute în convenția amintită.

De pildă, art. 28 din convenția la care se face referire prevede că prezentarea de către destinatar a reclamației în cazul pierderii parțiale a mărfii este condiționată de prezentarea scrisorii de trăsură și a procesului verbal comercial.

După cum s-a reținut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 352/1980, introducerea reclamației administrative fără scrisoarea de trăsură internațională lipsește partea de posibilitatea obținerii daunelor pe calea acțiunii arbitrale : „În aceste condiții reclamația administrativă și acțiunea împotriva cărăușului sînt inadmisibile, situație în care respingerea acțiunii față de cărăuș s-a făcut întemeiat".

Această soluție atrage atenția asupra necesității respectării de către unitățile socialiste a condițiilor legale de introducere a reclamațiilor administrative. Contrar, se ajunge la imposibilitatea recuperării daunelor de la cărăuș.

În interpretarea dispozițiilor legale care reglementează materia, practica arbitrală a adoptat soluții nuanțate, adecvate unor situații particulare.

Așa cum s-a reținut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 434/1980, în lipsa specificației furnizorului extern și a stabilirii cantității expediate — în speță — destinatara a reclamat la cărăuș, la 26 mai 1979, în cadrul termenului de prescripție prevăzut de art. 30 din Convenția S.M.G.S., numai lipsa cantității de 1 300 buc. lame.

Primind ulterior specificația furnizorului extern, destinatara a constatat că lipsa este mai mare, motiv pentru care și-a suplimentat reclamația.

S-a decis că suplimentarea reclamației nu este tardivă deoarece „această reclamație din 10 octombrie 1979 trebuie considerată ca o completare a celei din 26 mai 1979, referindu-se la același transport, iar completarea a fost determinată de însăși culpa cărăușului care nu i-a predat specificația ce a însoțit scrisoarea de trăsură astfel..."

După cum arătam mai sus, respingerea reclamației administrative, îndreptățește, în cadrul Convenției S.M.G.S., intentarea acțiunii față de calea ferată. Această consecință se produce numai atunci cînd existînd o reclamație completă, s-a comunicat soluția de respingere a ei. O adresă prin care M.T.Tc. învederează necesitatea completării reclamației în vederea rezolvării ei nu echivalează cu respingerea reclamației administrative.

În acest sens, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 424/1980, s-au reținut următoarele : „Susținerea petiționarei în sensul că reclamația intentată cu adresa nr. 8812 din 9 iulie 1979 a fost rezolvată negativ de M.T.Tc. cu adresa nr. 14/417/30 iulie 1979, deci era în drept să introducă acțiunea de față, nu poate să fie reținută, întrucît această adresă nu constituie un răspuns la reclamația petiționarei, ci o restituire în vederea reintroducerii ei cu documentația necesară în original".

H. MATEI

raporturi de muncă

Drepturile și obligațiile gestionarilor

În înțelesul legii, gestionar este persoana încadrată în muncă la o unitate socialistă, care are ca atribuții principale de serviciu primirea, păstrarea și eliberarea de bunuri ale acelei unități, indiferent de locul unde se află bunurile.

Ministerele și celelalte organe centrale și locale ale administrației de stat sînt abilitate de lege de a stabili funcțiile prin a căror ocupare cel încadrat dobîndește calitatea de gestionar.

Legislația actuală conferă gestionarilor următoarele drepturi :

— să avizeze în scris cînd urmează a avea loc încadrarea sau trecerea în funcția de gestionar a unei persoane, în cazul în care gestiunea este încredințată mai multor persoane ;

— să dea avizul în scris privind încadrarea sau trecerea unei persoane într-o funcție din subordinea gestionarului ;

— să ridice garanția în numerar și dobînda aferentă la încetarea contractului său de muncă sau la trecerea într-o funcție pentru care nu se cere garanție, în situația în care nu a cauzat pagube sau cînd acestea au fost acoperite integral. Unitatea este obligată să elibereze gestionarului, în termen de cel mult 10 zile, carnetul de consemnare împreună cu o comunicare către C.E.C. în care să se arate că titularul are dreptul să ridice garanția ;

— în cazul în care în urma schimbărilor intervenite în retribuția tarifară de încadrare, garanția în numerar depusă devine mai mare decît cea prevăzută de lege, diferența se va elibera gestionarului în termen de cel mult 10 zile ;

— are dreptul de a solicita conducerii unității asistență tehnică de specialitate la primirea anumitor bunuri pentru verificarea lor din punct de vedere calitativ ;

— dacă ulterior gestionarul constată că nu datorează sau că datorează numai o parte din suma pentru care și-a luat angajamentul scris, va putea face cerere de desființarea angajamentului la organul de jurisdicție competent, în termen de 30 de zile de la data cînd a cunoscut această împrejurare ;

— este apărat de pedeapsă gestionarul care mai înainte de începerea oricărui control, declară plusurile despre a căror cantitate sau valoare are cunoștință, dacă acestea nu au fost create prin mijloace frauduloase ;

— în cazul în care este împiedicat să efectueze personal predarea unei gestiuni, poate desemna o persoană care să-l reprezinte la această operație ;

— gestionarul sau reprezentatul au dreptul a fi înștiințați în scris despre locul și timpul stabilit pentru predare ;

— gestionarul are dreptul să refuze predarea-primirea unei gestiuni în cazul în care nu se efectuează inventarierea și nu se întocmește proces-verbal ;

— are dreptul, dar și obligația de a cere în scris conducătorului unității socialiste să i se asigure asistență tehnică de specialitate atunci cînd primește bunuri avînd caracteristici pentru a căror verificare nu posedă cunoștințele necesare și nu este constituită o comisie de primire a mărfurilor potrivit Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 ;

— are posibilitatea, dar și obligația ca, la luarea în primire, precum și în timpul gestionării bunurilor, să ceară în scris conducătorului unității să ia măsuri de dotare, de pază și orice alte măsuri necesare pentru păstrarea corespunzătoare și efectuarea în bune condiții a operațiilor de primire și de eliberare a bunurilor. Instanțele judecătorești nu iau în considerație reclamațiile orale, ci numai sesizările scrise, în afară de cazul în care se dovedește că însuși conducătorul a cunoscut personal starea de lucruri ;

— are posibilitatea, dar și obligația, să aducă la cunoștință, în scris, conducătorului unității socialiste, cînd cei cu care gestionează împreună sau cei aflați în subordine dau dovadă de incorectitudine sau incapacitate în îndeplinirea sarcinilor de serviciu ;

— are dreptul să delege — cu acordul directorului unității socialiste — o persoană care să primească, să păstreze și să elibereze bunuri în cazul în care gestionarul lipsește din orice cauză iar operațiile legale de gestiune nu pot fi întrerupte ;

— are dreptul să i se comunice în scris — conducătorul unității avînd respectiva obligație — numele și funcția persoanelor în drept să semneze sau să vizeze actele de eliberarea bunurilor, precum și specimenele de semnătură ale acestora.

Gestionarii au următoarele obligații legale :

— la încadrarea sau la trecerea în funcția de gestionar, persoana în cauză trebuie să prezinte o dovadă eliberată de unitatea în care a fost încadrat anterior, din care să rezulte dacă a produs pagube avutului obștesc, natura acestora și dacă ele au fost acoperite. Această dovadă este deosebită de nota de lichidare pe care o primește orice persoană la părăsirea locului de muncă. Ministerul Finanțelor a autorizat ca această confirmare cu conținutul stabilit de Legea nr. 2/1969, să poată fi făcută eventual și pe nota de lichidare ;

— să constituie o garanție în numerar. Constituirea garanției se face prin contract încheiat în scris prin grija compartimentului de personal. Nu este obligat să constituie garanție cel care înlocuiește temporar un gestionar sau cel căruia i se încredințează o gestiune pe o perioadă de cel mult 60 de zile, pînă la numirea unui gestionar. Garanția în numerar va fi de minimum o retribuție tarifară și de maximum trei retribuții tarifare lunare, neputînd în nici un caz să depășească valoarea bunurilor încredințate. Pentru gestionarii retribuiți pe bază de cotă procentuală, cuantumul minim al garanției în numerar va fi echivalent cu cîștigul mediu pe o lună, iar cel maxim cu cîștigul pe trei luni ;

— în afara acestei garanții în numerar, în funcție de natura și valoarea bunurilor gestionate, gestionarii pot fi obligați și la constituirea unor garanții suplimentare. Acestea pot consta din : afectarea unor bunuri imobile sau bunuri mobile de folosință îndelungată, proprietate a gestionarilor sau a unor terți ; precum și din obligații asumate de terți față de unitate de a acoperi pagubele ce eventual s-ar provoca de gestionar ori chiar prin depuneri în numerar. Garanția suplimentară se constituie înainte de încredințarea gestiunii ;

— să efectueze primirea gestiunii numai pe baza unei inventarieri totale a bunurilor din gestiune, întocmindu-se în acest sens un proces-verbal pe care-l va semna împreună cu persoana care predă gestiunea și cu membrii comisiei care participă la operația de predare-primire, numiți de conducătorul unității ; dacă un gestionar primește gestiunea fără o inventariere prealabilă, nu se poate apăra de eventualele lipsuri, arătînd că acestea provin de la antecesorul său. Practica judecătorească este constantă în acest sens ;

— să asigure integritatea cantitativă și calitativă a bunurilor din gestiune ;

— să prevină sustragerea bunurilor și orice formă de risipă, să le ferească de degradare și să le păstreze potrivit prescripțiilor tehnice și celor igienico-sanitare ;

— să controleze, la primirea bunurilor, dacă ele corespund datelor înscrise în actele însoțitoare privind cantitatea și calitatea, să identifice viciile aparente și să semneze de primirea bunurilor. Această obligație se referă la primirile de bunuri ce au loc în cadrul aceleiași unități. În cazul în care bunurile intră în unitate în baza unui contract economic, provenind de la o altă unitate socialistă, primirea și recepția lor se efectuează de către o comisie constituită de conducătorul organizației din care face parte și gestionarul, iar operațiile respective au loc potrivit prevederilor Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Bunurile luate în primire de gestionar fără întocmirea procesului verbal legal cu privire la aceste lipsuri se consideră a fi primite în întregime, iar diferențele ce se constată ulterior atrag răspunderea sa. ;

— să ceară în scris conducătorului unității să-i asigure asistența tehnică de specialitate atunci cînd primește bunuri avînd caracteristici pentru a căror verificare nu posedă cunoștințele necesare și nu este constituită o comisie de primire conform prevederilor regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 ;

— la luarea în primire, precum și în timpul gestionării bunurilor, gestionarul este obligat să ceară în scris conducătorului unității să ia măsuri de dotare, de pază și orice alte măsuri necesare pentru efectuarea în bune condiții a operațiilor de primire și de eliberare a bunurilor. Cererea trebuie făcută în scris și înregistrată, în caz contrar gestionarul nu este absolvit de răspundere. În acest sens, practica instanțelor de judecată este constantă. S-a admis totuși, că în cazul în care conducătorul unității a constatat personal condițiile necorespunzătoare de gestionare și nu ia măsurile necesare, este răspunzător material, chiar în lipsa sesizării scrise a gestionarului ;

— să completeze actele cu privire la operațiile din gestiunea sa și să înregistreze de îndată, în evidența tehnico-operativă a locului de depozitare, toate operațiile de primire și eliberare ;

— să trimită sau să predea actele de primire și eliberare, compartimentelor de resort din unitate, la termenele și în condițiile prevăzute de lege ;

— să comunice în scris conducătorului unității socialiste, plusurile și minusurile din gestiune de care are cunoștință ; cazurile în care constată că bunurile sînt depreciate, degradate, distruse sau sustrase, ori există pericol de a ajunge în asemenea situații ; cazurile în care stocurile au atins limitele cantitative maxime sau minime ; stocurile de bunuri fără mișcare, cu mișcare lentă sau greu vandabile ;

— să aducă la cunoștință în scris, conducătorului unității, cazurile în care cei cu care gestionează împreună sau cei aflați în subordine dau dovadă de incorectitudine sau incapacitate în îndeplinirea sarcinilor de serviciu. În baza prevederilor legislației penale, gestionarul este obligat să aducă neîntîrziat la cunoștința organelor de miliție sau procuratură faptele cu caracter penal pe care le cunoaște ;

— este obligat să elibereze bunuri din gestiune numai în cantitatea, calitatea și sortimentele specificate în actele de eliberare, fiindu-i interzis a elibera bunuri pe bază de dispoziție verbală sau provizorie ;

— în cazul în care gestionarul are printre atribuțiile sale de serviciu și vînzarea de mărfuri, el este obligat să respecte cu strictețe dispozițiile legale referitoare la comerțul socialist.

Reglementare : Legea nr. 22/1969 și H.C.M. nr. 2230/1969. Vezi și : garanția în numerar și garanția suplimentară.

Mircea GORUNEANU

Garanția suplimentară a gestionarilor

În funcție de natura și valoarea bunurilor gestionate, ministerele, celelalte organe centrale, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București au stabilit cazurile în care gestionarii sînt obligați să constituie, în afara garanției în numerar, și o garanție suplimentară. Garanția suplimentară stabilită de organele competente este obligatorie pentru categoriile de gestionari la care se referă și se constituie înainte de încredințarea gestiunii.

Garanțiile suplimentare pot fi reale sau personale și constau în :

— afectarea unor bunuri imobile sau mobile de folosință îndelungată, proprietatea gestionarului sau a altor persoane ;

— obligații asumate în formă scrisă de alte persoane, de a acoperi eventualele pagube produse de gestionari, fie în întregime, fie într-un cuantum limitat ;

— consemnarea la C.E.C. — în condițiile în care se constituie și garanția în numerar — a unor sume egale cu valoarea fixată pentru garanția suplimentară.

Afectarea bunurilor mobile sau imobile, precum și consemnarea unor sume egale cu valoarea garanției suplimentare reprezintă garanții reale. Garanțiile personale constau în obligațiile asumate de terți de a acoperi — integral sau parțial — prejudiciile provocate de gestionar.

Bunurile mobile se evaluează la 50% din prețul de vînzare cu amănuntul. În cazul în care bunurile nu au preț cu amănuntul, evaluarea se face de unitatea în favoarea căreia se constituie garanția. Evaluarea bunurilor în modul mai sus arătat are loc numai cu ocazia constituirii garanțiilor suplimentare. În caz de executare silită, evaluarea bunurilor constituite gaj sau ipotecă se face conform Decretului nr. 221/1960 și H.C.M. nr. 792/1960 (ambele acte normative modificate și republicate în 1969).

Bunurile imobile se evaluează în vederea constituirii garanției, în conformitate cu prevederile privind modul de stabilire a despăgubirilor pentru construcțiile și terenurile trecute în proprietatea statului prin expropriere.

Bunurile imobile pot fi aduse drept garanție suplimentară de gestionar, de o rudă a sa sau de o altă persoană, prin constituirea unei ipoteci asupra imobilului respectiv. Această ipotecă are caracter convențional luînd naștere prin convenția părților, adică a proprietarului și a unității socialiste. Constituirea ipotecii nu deposedează persoana de imobilul grevat, acesta rămînînd în continuare, în folosința proprietarului. Pentru luarea inscripției ipotecare, este suficientă cererea către Notariatul de stat la care se anexează contractul de garanție.

Bunurile mobile se constituie garanție printr-un contract de gaj, ele rămînînd, în continuare, în folosința gestionarului sau a terțului garant. Ele nu pot fi înstrăinate fără înștiințarea prealabilă a unității sub sancțiunea unei pedepse cu închisoare de la 6 luni la un an. Dacă bunurile sînt urmărite de alți creditori, gestionarul sau terțul garant au obligația de a înștiința unitatea. Dacă terțul garant nu a făcut această înștiințare el rămîne obligat să acopere pagubele pricinuite de gestionar, în limita valorii constituite garanție.

Obligațiile asumate de terți, în scris, de a acoperi pagubele provocate de gestionar se concretizează într-un contract, similar contractului de fidejusiune din Codul civil. În acest contract unitatea trebuie să prevadă că terțul garant răspunde solidar cu gestionarul. În lipsa unei asemenea clauze, unitatea este obligată să se îndrepte întîi, în cazul urmăririi silite, împotriva gestionarului și numai pentru restul neacoperit va executa pe terțul garant, acesta bucurîndu-se de beneficiul de discuțiune.

Grigore LUNGAN

Efectele livrărilor cu nerespectarea sortimentelor

Cerința executării în natură și întocmai a obligațiilor asumate prin contractele economice privește, desigur, și sortimentele.

Stabilirea sortimentelor cu ocazia încheierii contractelor economice răspunde necesității de a se satisface nevoile justificate ale unităților beneficiare. Nu trebuie demonstrat faptul că necesitățile acestor unități — fie că sînt unități productive sau comerciale — pot fi satisfăcute numai prin primirea sortimentelor contractate. Din această cauză, este întru totul justificată poziția acelor unități beneficiare care refuză să primească alte sortimente decît cele prevăzute în contract, chiar dacă ceea ce s-a livrat reprezintă un sortiment apropiat de cel convenit.

Fiind vorba de livrări efectuate cu încălcarea contractului, unitatea beneficiară este îndreptățită să refuze plata prețului aferent, păstrînd, în același timp, produsele livrate la dispoziția unității furnizoare.

Aceasta va dispune asupra produselor livrate cu nerespectarea sortimentelor, solicitînd returnarea lor ori expedierea lor către o terță unitate socialistă.

Deseori însă, unitățile beneficiare nu păstrează produsele livrate cu nerespectarea clauzei contractuale privind sortimentele, ci le consumă, achitînd prețul aferent.

Problema care s-a pus a fost aceea dacă, în condițiile date, livrările se consideră efectuate în contul obligației contractuale. Cu alte cuvinte, dacă unitatea furnizoare este eliberată de această obligație prin livrarea altor sortimente în locul celor contractate. Rezolvarea prezintă interes și sub aspectul penalităților care se datorează, potrivit legii, pentru neîndeplinirea în termen a obligațiilor contractuale de livrare.

După cum rezultă din Decizia primului arbitru de stat nr. 2989/1979, „potrivit practicii arbitrale, în situația în care stabilirea sortimentelor este la latitudinea părților, în condițiile în care sortimentele livrate de furnizoare sînt acceptate de beneficiară, se consideră că aceasta din urmă a acceptat tacit modificarea contractului, astfel că livrările efectuate se impută asupra obligațiilor contractuale".

Se observă că soluția adoptată de practica arbitrală nu are, nici pe departe, semnificația ratificării unor executări efectuate cu încălcarea clauzei contractuale referitoare la sortimente. Soluția la care ne referim consideră contractul modificat prin modul cum a avut loc executarea, pentru ca, apoi, în raport cu felul cum a fost modificat contractul să se analizeze și să se conchidă asupra îndeplinirii obligațiilor contractuale de livrare.

Datorită acestui mecanism, considerăm că este lipsită de relevanță deosebirea dintre prețul sortimentelor prevăzute în contract și prețul sortimentelor care au fost livrate efectiv și au fost acceptate de către unitatea beneficiară.

Într-adevăr, contractul fiind — prin ipoteză — modificat în privința sortimentelor, aceeași consecință se produce și în ceea ce privește prețul ca element al contractului. Așadar, privitor la sortimentele pentru care a intervenit înțelegerea în condițiile arătate se produce, în același timp, modificarea clauzei privitoare la preț.

Prin urmare, unitatea beneficiară nu ar putea să formuleze, de pildă, pretenții la penalități sub motiv că prețul sortimentelor livrate este mai mic decît prețul sortimentelor prevăzute în contract.

Cazul de modificare la care ne referim este îngrădit de prevederile actului de planificare. Astfel, în cazul produselor care se planifică prin repartiții, părțile nu pot modifica contractele economice într-un mod care să nesocotească prevederile obligatorii ale repartițiilor. Prin urmare, dacă sortimentele sînt stabilite chiar prin repartiție, nu se pot recunoaște efecte juridice faptului că unitatea furnizoare a livrat iar unitatea beneficiară a acceptat alte sortimente decît cele contractate. Prin urmare, într-o asemenea situație, unitatea furnizoare nu poate fi exonerată de plata penalităților sub motivul că unitatea beneficiară a acceptat sortimentele pe care le-a livrat cu nerespectarea contractului. Explicația soluției rezidă în faptul că, de această dată, nu se poate considera contractul modificat în condițiile în care a avut loc executarea.

La această soluție s-a oprit și primul arbitru de stat, așa cum reiese din următoarele considerente ale Deciziei nr. 499/-930 : „Așa cum rezultă din probele administrate în cauză, în repartiție sînt indicate și sortimentele produselor repartizate (anvelope și camere de aer).

Faptul că furnizoarea a livrat mai mult dintr-un sortiment nu o absolvă de răspunderea pentru neexecutarea contractului la sortimente, atîta vreme cît contractul s-a încheiat pe baza unor repartiții în care sortimentele produselor sînt nominalizate".

H. M.

Întrebări și răspunsuri

● **ION BRAGHINĂ, Drobeta-Tr. Severin** — Dat fiind faptul că ați ocupat funcția de șef birou financiar contabilitate mai puțin de trei ani la trecerea dv. în funcția de economist, deținută înainte de promovare, nu vi se poate asigura o retribuție apropiată sau cel mult egală cu aceea avută. Decretul nr. 100/1979 (anexa 6) prevede în mod expres cerința ca funcția superioară din care personalul muncitor este trecut, să fi fost ocupată cel puțin trei ani.

● **CONSTANTIN CREȚU, Tecuci** — Art. 68 din Legea nr. 12/1971 care prevede posibilitatea menținerii în funcții a persoanelor care nu îndeplinesc condițiile de studii sau vechime, se referă la „aceleași" funcții sau la altele „echivalente" și nu la funcții „identice". Funcțiile care fac parte din categoria personalului de execuție nu sînt echivalente cu cele din categoria personalului de conducere din unitate, acestea din urmă avînd alte atribuțiuni, sarcini și răspunderi decît personalul de execuție. Comparațiile cuprinse în scrisoarea dv. sînt eronate, deoarece nu toate funcțiile de conducere sînt echivalente. În schimb, funcția de șef birou tehnic este echivalentă cu șef atelier, funcția de șef birou financiar contabilitate este echivalentă cu funcția de contabil șef secție (în unități cu același grad de organizare) etc.

VĂ PREZENTĂM:

ÎNTREPRINDEREA DE APARATE DE MĂSURĂ ŞI CONTROL DIN OTOPENI

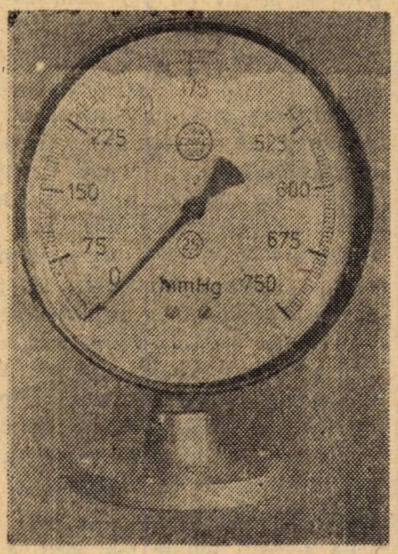

PH-metru digital este un aparat folosit la măsurarea precisă a ph-ului soluţiilor apoase. Prin fabricarea lor se fac economii de 3 milioane lei valută pe an numai la 300 bucăţi necesare anual industriei chimice.

La km 13,200 pe şoseaua Bucureşti — Ploieşti, la intrarea în comuna Otopeni, se profilează silueta modernei întreprinderi de aparate de măsură şi control. Aici, la înfiinţare, cu aproape 40 de ani în urmă, se fabricau săruri galvanice, lăzi pentru ambalaje şi se executau lucrări de acoperiri de nichel şi crom. Treptat în profilul întreprinderii au intrat produse complexe, de înalt nivel tehnic. În această unitate sînt fabricate astăzi peste 3 000 de sortimente. Sînt livrate beneficiarilor din domeniul chimiei în special, produse cum sînt : **milivolmetre, termocuple, manometre cu contact electric, tatometre, termomonometre cu contact electric, semnalizatoare de nivel cu comandă, ventile electromagnetice, ventile pneumatice, armături din fontă, oţel şi alamă, robinete, elemente de automatizare** etc.

Anul acesta colectivul de muncă de la I.A.M.C. — Otopeni a realizat alte 120 de produse noi, printre care :

- **filiere de filat fibre sticlă**
- **electrovalve de tip EV3 şi EV4**
- **P.H. metre digital**
- **rotrometre**
- **tuburi din sticlă**
- **detectoare de nul**
- **explozimetre**
- **analizatoare de uleiuri uzate**
- **metanometre tip MP 4**
- **pompe cu membrană de tip PG 1**
- **aparate de semnalizare cu barieră de siguranţă tip ATBP 1**

care funcţionează în medii explozive şi altele.

Activitatea de creaţie din întreprindere a contribuit la conceperea unor produse noi, care nu mai sînt importate. Este vorba de **standul de verificare PH-metru digital, regulatorul de temperatură cu releu, dispozitive pentru verificarea tuburilor NIXIE şi a circuitelor integrate, separatoare cu membrană, textere inductive cu ieşiri pe releu** etc.

Toate aceste produse sînt confecţionate în secţii şi ateliere moderne dotate cu maşini şi instalaţii de mare randament. Să amintim, între altele, de maşina de montat ventile auto, maşina de prelucrat valve de camion-multifactor care execută simultan nouă operaţiuni, prese de extrudare şi altele. Laboratoarele utilate cu aparatură modernă au, de asemenea, un rol deosebit în realizarea unor produse competitive pe piaţa internă şi internaţională.

I. VASILESCU

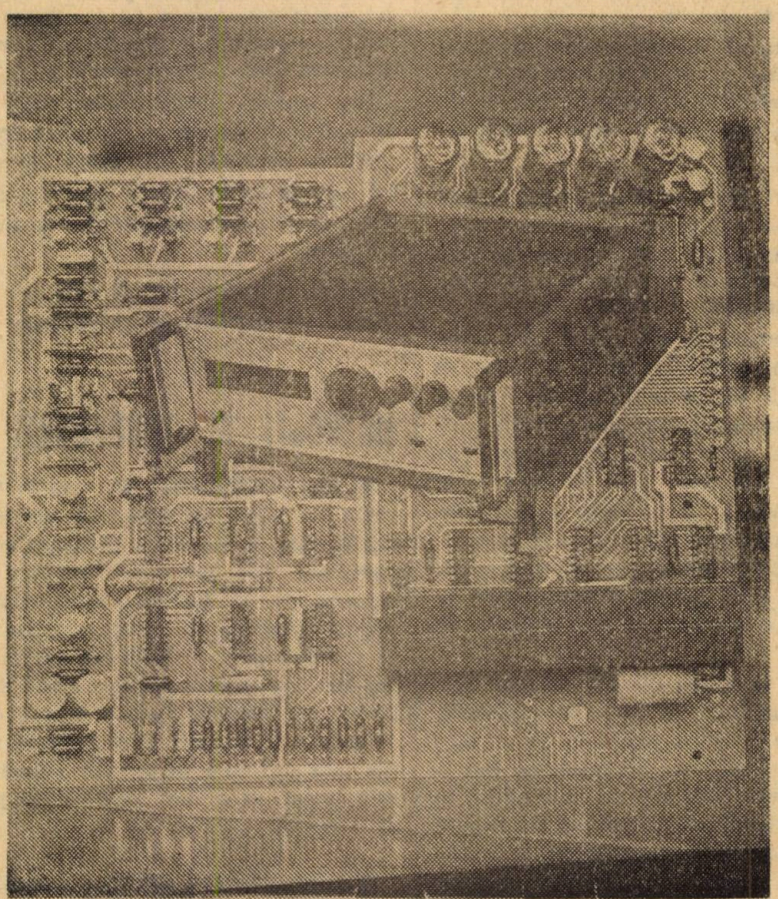

Manometru cu membrană de separaţie pentru medii corozive şi presiuni joase.

„În cincinalul 1976-1980 s-a parcurs cu succes o etapă importantă a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism. S-au dezvoltat puternic forțele de producție și a crescut continuu bogăția națională. Țara noastră s-a ridicat pe o nouă treaptă de progres și civilizație".

NICOLAE CEAUȘESCU

SUCCESE REMARCABILE, OBIECTIVE A CĂROR REALIZARE IMPUNE MOBILIZAREA TUTUROR EFORTURILOR

CUVÎNTAREA SECRETARULUI GENERAL AL PARTIDULUI, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, rostită la Plenara C.C. al P.C.R., din 14-15 octombrie a.c., are un larg ecou în opinia noastră publică. Ea se înscrie ca un document de o mare însemnătate, în care se examinează aprofundat comandamentele pe care le impune progresul susținut al economiei noastre în actuala etapă de dezvoltare, cu un conținut atît de complex. Au fost evidențiate succesele remarcabile obținute de întregul nostru popor în acest cincinal, elementele, factorii care se află la baza realizării lor. Maniera riguroasă și exigentă de investigare a realităților dezvoltării țării, viziunea cuprinzătoare și prospectivă de analiză a acestora — trăsături proprii stilului de lucru al secretarului general al partidului, au permis să fie relevate lipsurile ca și însemnatele rezerve care există pentru îmbunătățirea activității, exigențele deosebite cărora trebuie să le răspundem în scopul asigurării unui demaraj corespunzător în viitorul cincinal. Pentru fiecare dintre noi cuvîntarea constituie, astfel, un prilej de satisfacție, de reflecții, pe marginea realizărilor, a experienței dobîndite, dar și un veritabil program de acțiune concretă pe mai departe, de mobilizare a tuturor capacităților în scopul înfăptuirii obiectivelor stabilite pentru ridicarea țării.

Așa cum se relevă în cuvîntare, acest prim bilanț al activității desfășurate în cincinalul pe care îl vom încheia peste puțină vreme este fructuos. În condițiile înfăptuirii unui program de investiții de o mare amploare, baza tehnico-materială a societății — suportul hotărîtor al creării valorilor de întrebuințare, al realizării serviciilor — s-a întărit și amplificat continuu ; volumul fondurilor fixe a sporit cu circa 60%, în cea mai mare parte mașini, utilaje și instalații moderne, de productivitate ridicată, destinate cu prioritate sectoarelor de activitate complexă din economie. S-a acționat pentru desfășurarea cît mai judicioasă a eforturilor menite să pună în valoare acest uriaș potențial tehnic. Accentul a fost pus pe crearea de valoare nouă, pe înnoirea și diversificarea producției, pe sporirea competitivității ei și valorificarea astfel cît mai complexă a resurselor de energie și materii prime ; a fost urmărită creșterea productivității odată cu reducerea efortului material de realizare a produselor, utilizarea judicioasă a forței de muncă, implicarea mai puternică a științei, a progresului tehnic, în activitatea din toate sectoarele producției.

Efectele acțiunii unor asemenea factori, cu precădere calitativi, ai dezvoltării, s-au concretizat, cu o pondere însemnată, în ritmurile ridicate de creștere obținute în industrie, în celelalte ramuri ale economiei, în sfera venitului național. Tocmai această intensă dezvoltare a forțelor de producție a permis ridicarea, mai mult decît în oricare alt cincinal de pînă acum, a bunăstării materiale și spirituale a poporului. Secretarul general al partidului arăta că România a ajuns la un nivel de consum — în expresie fizică, la produse

alimentare de bază ca și la bunuri de folosință îndelungată — care satisface în linii generale necesitățile fiziologice și asigură o dezvoltare armonioasă, sănătoasă a populației : țara noastră „se numără printre primele 10 țări în ce privește caloriile consumate pe locuitor, avînd un consum de peste 3 000 calorii".

Succesele consemnate în dezvoltarea economico-socială capătă noi dimensiuni dacă ținem seama că în perioada respectivă economia noastră s-a confruntat cu o serie de dificultăți majore. „A trebuit să învingem multe greutăți atît de ordin intern cît și internațional", între acestea urmările dezastruoase ale cumplitului cutremur care ne-a lovit țara în primăvara anului 1977, inundații și condiții climaterice nefavorabile, o situație economică mondială complicată, pe fondul căreia s-a agravat criza economică și cea energetică, a crescut rapid și nejustificat prețul petrolului — cu influente negative considerabile pentru economia noastră, România fiind o mare importatoare de materii prime, petrol, de alte surse de energie etc.

Dar iată că într-o lume în care crizele și conjunctura economică nefavorabilă, inflația — adeseori prezentînd ritmuri galopante, au determinat serioase perturbări, amputări în sfera nivelului de trai al oamenilor, România își menține dinamismul ridicat în dezvoltare ca o constanță a evoluției sale, creează, într-un singur cincinal, circa 1,1 milioane noi locuri de muncă, înregistrează progrese dintre cele mai notabile în viața cetățenilor țării. Nu pot exista dovezi mai concludente decît acestea care să demonstreze realismul conducerii de către partid a economiei. Care să demonstreze capacitatea politică a partidului de a asigura depășirea greutăților, înaintarea fermă a patriei noastre pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, care să demonstreze faptul că partidul nostru nu are altă preocupare decît aceea de a servi țara, poporul, de a ridica nivelul său de civilizație materială și spirituală.

La baza succeselor înregistrate în creșterea economiei, pe drumul îmbunătățirii vieții, se află munca, eforturi eroice desfășurate de întregul popor român. „Nu există o altă posibilitate pentru noi" — arăta în acest sens secretarul general al partidului. „Fără muncă nu se pot realiza... programele de creștere a bunăstării materiale și spirituale a poporului". Această muncă, aceste eforturi trebuie cît mai bine organizate, desfășurate cu un grad sporit de creativitate, într-o ordine și disciplină cît mai desăvîrșite — în raport cu exigențele în continuă amplificare ale dezvoltării și competiției economice. În concepția partidului nostru asemenea imperative reprezintă tocmai acel cadru apt să înlăture neajunsurile din economie, să pună în valoare marile rezerve existente, asigurîndu-se o îmbunătățire sensibilă a rezultatelor.

Există încă ample posibilități în acest sens în industrie, în agricultură, în sectorul investițiilor ; se vădesc rezerve de îmbunătățire a rezultatelor — la nivelul capacităților create, al sarcinilor și cerințelor — în circuitul complex al aprovizionării tehnico-materiale, unde manifestări birocratice în organizarea activității, în desfășurarea repartițiilor ș.a. au provocat mari neajunsuri. Din motive similare trenează introducerea la timp în producție a rezultatelor cercetării, a noilor tehnologii, pentru probleme care se pot soluționa în cîteva luni se „lucrează" doi și chiar trei ani. Se manifestă încetineală și reținere în ce privește organizarea activității de producție pe baza noului mecanism economic. Sînt semnalate lipsuri serioase în asigurarea producției pentru export din industrie și agricultură — în condițiile în care importurile s-au realizat sau chiar depășit, fenomene care au generat importante deficite în balanța de plăți a țării.

Asemenea carențe, cu efecte greu de anihilat, puteau fi prevenite în condițiile în care organele, unitățile respective ar fi dovedit un stil, metode corespunzătoare de muncă, sporirea exigenței în activitate, preocuparea, în mai mare măsură, pentru așezarea în munci de răspundere a omului potrivit la locul potrivit, creșterea răspunderii față de interesele generale ale poporului. Tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că este o datorie a fiecărui om al muncii de a lua poziție fermă față de neajunsuri, de a acționa pentru eliminarea lor, într-un timp cît mai scurt, pentru obținerea unei îmbunătățiri generale a activității în perioada imediat următoare.

ÎN LUMINA unor asemenea exigențe, a desfășurării unei munci cu precădere calitative, au fost concepute sarcinile de plan pentru primul an al următorului cincinal — amplu și complex program chemat să asigure, la sfîrșitul anului 1985, intrarea României socialiste în stadiul de țară cu o dezvoltare economică medie, trecerea de la acumulările cantitative la o calitate nouă a muncii și vieții în toate sectoarele.

În contextul respectiv, ceea ce se degajă chiar și la o primă privire asupra sarcinilor de plan pe anul viitor, este faptul subliniat de secretarul general al partidului, care arăta că ritmurile de dezvoltare stabilite pentru 1981 sînt mai ponderate, urmărindu-se consolidarea puternică a marilor înfăptuiri din acest cincinal — concretizate într-un front larg, o distanță foarte lungă în dezvoltare — și asigurîndu-se astfel o bază trainică pentru continuarea ofensivei, practic forțele materiale corespunzătoare pentru a putea merge mai departe. Fondurile de investiții, alocate în același volum cu cele din 1980, urmăresc să asigure intrarea în producție a obiectivelor în curs de realizare.

Se remarcă, și de această dată, atenția care se acordă activității de creare de valoare nouă, proces ilustrat, bunăoară, de creșterea producției nete în industrie, care se prevede să o depășească pe cea a producției marfă și globale. O asemenea corelație reflectă, în planul detaliilor, corelația stabilită pe ansamblul economiei, ca o expresie esențială a sporirii eficienței, între creșterea, mai mare, a venitului național, decît cea a produsului social. De o mare importanță pentru asigurarea unei aprovizionări bogate a populației, pentru asigurarea necesităților economiei se vădește prevederea potrivit căreia ritmul de creștere în anul viitor a producției nete din agricultură este mai mare decît cel al producției nete industriale. Ea este însoțită de numeroase acțiuni și măsuri menite să ofere condițiile necesare intensificării producției agricole, sporirii rezultatelor, satisfacerii cerințelor în creștere ale populației — și pentru a căror realizare consiliilor populare, în general organelor județene le revin sarcini mai mari.

Problema problemelor astăzi în întreaga lume, aceea a asigurării necesarului de materii prime, materiale și energie pentru dezvoltare, ocupă, firesc, locul de primă însemnătate între secțiunile și prevederile planului pe 1981 ; ea este apreciată de secretarul general al partidului ca „sarcină și necesitate fundamentală a economiei naționale". Rezolvarea problemei necesarului material este concepută în condițiile intensificării cercetării geologice ; ale punerii în evidență și apoi în producție a noilor surse de energie și materii prime — cu efecte concrete în reducerea importurilor, îndeosebi la petrol, cărbune, ca și la multe alte minereuri ; ale concentrării atenției tuturor unităților și organelor din economie în acest sens, odată cu amplificarea acțiunii unor pîrghii stimulatoare din cadrul actualului sistem de retribuție. Mai ales ținînd seama de sporirea an de an a consumului de energie din economie „este necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru reducerea consumurilor de combustibil și energie. Astăzi, pe plan internațional, toți afirmă că cea mai bună sursă de energie este economisirea, deci reducerea consumului de energie. Trebuie să acționăm mai hotărît în această direcție !" — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu. Promovarea unor produse și tehnologii mai economice, eliminarea hotărîtă a acelora mari consumatoare de energie, utilizarea în mai mare măsură a energiei hidroelectrice, îndeosebi construirea unor microcentrale hidro în toate județele — corespunzător condițiilor generoase existente, folosirea în mai mare măsură a energiei vîntului, solare, termice, a altor forme de energie, trecerea „de la vorbe la fapte" în tratarea tuturor acestor probleme — sînt concepute ca factori esențiali pentru obținerea producției cu cît mai puțină energie.

Într-o măsură hotărîtoare prevederile de plan se sprijină pe

Dan POPESCU

(Continuare în pag. 12)

PLANUL PE ANUL 1981

Orientări în dezvoltarea economico-socială a țării în primul an al viitorului cincinal

● Creșterea rolului factorilor calitativi ● Consolidarea realizărilor din acest cincinal ● Valorificarea superioară a potențialului întregii economii ● Sporirea venitului național – temelia bunăstării

PLANUL NAȚIONAL UNIC de dezvoltare economico-socială pe anul 1981 se înscrie ca o nouă verigă în activitatea creatoare a poporului nostru pentru transpunerea în viață a sarcinilor prevăzute în documentele programatice ale Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român ; el se încadrează în ritmurile și proporțiile din Directive, asigură înfăptuirea obiectivelor și orientărilor de dezvoltare economico-socială a țării în cincinalul 1981-1985. Planul reflectă, în toate secțiunile sale, indicațiile conducerii partidului, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a întregii activități economice, utilizarea integrală a capacităților și suprafețelor de producție construite, creșterea nivelului tehnic al producției materiale, îmbunătățirea continuă a tehnologiilor, dezvoltarea bazei proprii de materii prime și resurse energetice, promovarea unei politici ferme de economisire riguroasă și de gospodărire rațională a tuturor resurselor și mărirea gradului de valorificare a acestora, îmbunătățirea activității de investiții, sporirea mai accentuată a eficienței economice și aplicarea fermă a prevederilor noului mecanism economico-financiar.

Constituit ca o parte integrantă a cincinalului 1981-1985, planul pe anul viitor prevede ritmuri de dezvoltare mai ponderate. Referindu-se la această problemă, în cuvîntarea rostită la Plenara C.C. al P.C.R., din 14—15 octombrie 1980, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** spunea: **„Am avut în vedere că trebuie să consolidăm puternic realizările din acest cincinal. Congresul al XII-lea a stabilit un ritm de dezvoltare de 8—9 la sută, mai redus decît în acest cincinal".**

Dinamicile ce caracterizează dezvoltarea economico-socială a țării în anul 1981 (pentru principalii indicatori, creșteri procentuale față de anul 1980, calculate pe baza prețurilor la 1.I.1981), sînt prezentate în tabelul nr. 1. Prevederile planului

Tabelul nr. 1

Principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale pe anul 1981

Indicatorul	Creștere față de anul 1980 — % —
Produsul social	6,1
Venitul național	7,0
Producția industrială	
— valoarea producției nete	8,1
— valoarea producției marfă	7,0
Producția netă agricolă — în medie —	9,0
Volumul fondurilor fixe în economia națională	9,2
Volumul total al comerțului exterior	10,0
Productivitatea muncii în industrie pe baza valorii producției nete	7,0
Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist	6,0
Prestările de servicii pentru populație	13,2
Fondul de retribuire a personalului muncitor	4,6
Retribuția reală	3,4
Veniturile reale ale țărănimii provenite din munca în cooperativele agricole de producție și gospodăriile populației — pe o persoană activă —	3,3

pe anul 1981 asigură continuarea cu fermitate a **politicii de industrializare,** factor hotărîtor al dezvoltării forțelor de producție, al progresului economico-social al țării. Valoarea producției nete industriale va fi în anul viitor de 331 miliarde lei. Amplificarea potențialului industrial al țării este proiectată în condițiile îmbunătățirii continue a nivelului tehnic și calitativ al tuturor produselor prin accelerarea procesului de asimilare, modernizare, înnoire și tipizare a acestora, crearea și însușirea în producție a noi materiale cu caracteristici superioare, noi mașini și utilaje de înaltă productivitate, cu consumuri energetice reduse — aspecte determinante pentru modernizarea și diversificarea în continuare a structurii producției. Creșteri mai rapide urmează să cunoască, în continuare, ramurile și sectoarele promotoare ale progresului tehnic.

Nivelurile și structura producției industriale sînt stabilite ținînd seama de cerințele folosirii la maximum a potențialului de producție al întreprinderilor industriale și suprafețelor construite, extinderii mecanizării operațiilor de exploatare a agregatelor, ridicării calificării cadrelor și întăririi disciplinei în muncă, de necesitatea asigurării asistenței tehnice în toate schimburile de lucru prin repartizarea corespunzătoare a cadrelor tehnice. Evident, în acest scop se impun măsuri concrete și energice pe toate treptele ierarhice.

O CARACTERISTICĂ a dezvoltării industriei în anul viitor o constituie **accentuarea sarcinilor privind valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei,** prin îmbunătățirea structurilor de producție și extinderea progresului tehnic și tehnologiilor moderne, a normelor și normativelor de consum, prin folosirea în mai mare măsură a înlocuitorilor, utilizarea la maximum în industria mică a resurselor locale de materii prime, materiale recuperabile și refolosibile. În cadrul planului sînt subliniate măsurile ce trebuie luate pentru creșterea siguranței în exploatarea instalațiilor, mașinilor și utilajelor, prin eliminarea întreruperilor în procesele de producție și reducerea duratelor de imobilizare în reparații ; trebuie acționat pentru ridicarea calității lucrărilor de întreținere, revizii și reparații capitale, precum și pentru asigurarea necesarului de piese de schimb — prin utilizarea maximă a capacităților din acest domeniu, adoptarea de măsuri pentru recondiționarea într-o proporție mai mare a reperelor și subansamblelor uzate. De asemenea, sînt evidențiate măsurile ce trebuie luate pentru îndeplinirea riguroasă a prevederilor din graficele de livrări întocmite pe baza sarcinilor cuprinse în programul unitar de cooperare în producție între ministere, centrale, întreprinderi și între județe.

Îndeplinirea în bune condiții a prevederilor planului impun **realizarea integrală a sarcinilor privind producția fizică** — în sortimentele prevăzute în plan — și **valoarea producției nete,** acțiuni ferme pentru desfășurarea ritmică a proceselor de fabricație în toate unitățile economice. Depășirea sarcinilor de plan trebuie să aibă loc numai la acele produse care valorifică superior energia și materiile prime și numai în condițiile în care acestea au desfacere asigurată, pe bază de contracte sau comenzi ferme la intern și la export.

Planul prevede ca sarcinile în ramura industriei să fie susținute în mai mare măsură de **aportul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic,** ale căror eforturi au fost orientate spre conceperea și asimilarea în producție de noi mașini și utilaje cu parametrii tehnico-economici ridicați, competitive cu cele realizate pe plan mondial și necesitînd consumuri de metal și energie reduse ; spre realizarea de produse noi și materiale înlocuitoare care să asigure reducerea consumurilor specifice și înlocuirea materialelor scumpe și deficitare, în special a celor provenite din import, în ramurile construcțiilor de mașini, chimiei, metalurgiei, energeticii. În domeniul amintit se prevăd 2 520 obiective principale, care vor contribui la valorificarea superioară a materiilor prime, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției și reducerea consumurilor materiale.

Este de menționat că sarcinile trasate prin plan cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și progresului tehnic au o sferă mult mai largă decît domeniul industriei. Ele privesc soluționarea **tuturor** problemelor de bază ale dezvoltării economice

și sociale ale țării prin introducerea în mai mare măsură a concepției tehnologice românești. Se asigură astfel consolidarea ciclului cercetare-proiectare-producție, în așa fel încît rezultatele cercetării să se aplice în producție la termene cît mai scurte.

IN AGRICULTURĂ planul prevede sporirea în continuare a producției vegetale și animale, în condițiile utilizării raționale a întregii suprafețe agricole și arabile, folosirii mai eficiente a bazei tehnico-materiale ; se ține seama de prevederile programelor elaborate cu privire la dezvoltarea producției de cereale, plante tehnice, legume, fructe și pentru creșterea animalelor. În condițiile unui an agricol normal, se prevede realizarea unei producții nete de 73,8-82,2 miliarde lei și a unor niveluri de producție la principalele produse mai mari față de media anuală a perioadei 1976-1980.

Nivelurile producției agricole au fost concepute avîndu-se în vedere dezvoltarea bazei materiale a agriculturii prin dotarea cu 14 300 tractoare și 6 000 combine autopropulsate de recoltat porumb, combine de recoltat sfeclă, mașini de recoltat cartofi, precum și alte mașini și utilaje agricole. De asemenea, agricultura va primi 1 700 mii tone îngrășăminte chimice cu azot, fosfor și potasiu și 51 mii tone pesticide (substanță activă). În anul 1981 se vor amenaja pentru irigat 195 mii ha și se vor executa lucrări de desecări pe o suprafață de 100 mii ha și lucrări de combatere a eroziunii solului pe o suprafață de 90 mii ha. Pentru asigurarea realizării producției agricole pe anul 1981 în plan sînt subliniate o serie de măsuri privind utilizarea rațională a întregii suprafețe agricole și arabile, folosirea deplină și la randamentele prevăzute a suprafețelor amenajate pentru irigații, aplicarea de asolamente raționale pe raza fiecărui consiliu agroindustrial, sporirea capacității productive a terenului agricol pentru executarea lucrărilor ameliorative, eliminarea excesului de umiditate, combaterea fenomenelor de eroziune și sărăturare a solului. Deopotrivă se are în vedere asigurarea semințelor și materialului săditor de calitate pentru toate culturile, extinderea mecanizării muncilor agricole, utilizarea eficientă a întregului parc de tractoare și mașini agricole, dezvoltarea producției de furaje prin creșterea producțiilor medii la hectar la culturile furajere și pajiștile naturale etc.

În concordanță cu nevoile economiei naționale, dezvoltarea **transporturilor** este proiectată în condițiile continuării proceselor de modernizare și îmbunătățire a structurii acestei ramuri, de raționalizare a fluxurilor de transport. Volumul total al transportului intern de mărfuri va fi în anul 1981 cu 3,2% mai mare decît în anul 1980. În acest scop baza materială a transporturilor de folosință generală va spori prin dotarea cu 170 locomotive diesel și electrice, 4 900 vagoane de marfă în echivalent de 4 osii, autobasculante și remorci auto cu o capacitate de 40,2 mii tone, nave, remorchere, împingătoare etc.

Corespunzător rolului de mare însemnătate pe care îl au în cadrul economiei, în domeniul **investițiilor**, planul pe anul 1981 stabilește măsuri de creștere a eficienței economice, integrate în acțiunea de concentrare a activității pe punerea în funcțiune, la termenele stabilite, a capacităților în curs de execuție. Începerea de noi lucrări urmează să se facă numai după aprobarea documentațiilor de execuție și pregătirea tuturor condițiilor de realizare a acestora. În aceste condiții volumul total al investițiilor în economia națională va fi în anul 1981 de 220 miliarde lei. Se prevăd măsuri pentru respectarea cu strictețe a prevederilor din graficele de atingere a parametrilor proiectați, pentru executarea lucrărilor de construcții-montaj și asigurarea livrării utilajelor și materialelor în concordanță cu graficele de eșalonare a investițiilor, a respectării perioadelor de probe mecanice și tehnologice prevăzute. Un accent însemnat se pune pe asigurarea forței de muncă calificate necesare efectuării acestor activități în condiții optime.

Volume însemnate de investiții se alocă în toate ramurile economiei (vezi tabelul nr. 2). Așa cum rezultă din tabel, cea mai mare parte a investițiilor a fost alocată în continuare ramurilor producției materiale, din care peste 53% industriei și peste 14% agriculturii, pe această bază prevăzîndu-se intrarea în funcțiune a 750 capacități de producție industriale și agrozootehnice importante. Planul pe anul 1981 prevede, în continuare, importante îmbunătățiri în repartizarea teritorială a forțelor de producție, coordonată fundamentală a politicii partidului nostru, resursele și capacitățile destinate în acest scop înscriindu-se în ampla acțiune de sistematizare a dezvoltării economico-sociale a întregului teritoriu al țării, urmărindu-se asigurarea progresului rapid al tuturor județelor și localităților.

Tabelul nr. 2

Volumele de investiții alocate pe principalele ramuri ale economiei

— miliarde lei —

Industrie	118,0
Construcții	7,5
Agricultură, silvicultură, gospodărirea apelor	31,3
Cercetare științifică și dezvoltare tehnologică	2,3
Transporturi și telecomunicații	23,9
Comerț, alimentație publică, turism, aprovizionare tehnico-materială	5,4
Învățămînt, cultură, ocrotirea sănătății	4,1
Construcții de locuințe (inclusiv cămine pentru nefamiliști)	18,8
Gospodărie comunală	5,2

IN TOATE ramurile economiei și sectoarele de activitate sarcinile de producție au fost dimensionate în condițiile **accelerării rolului factorilor intensivi, calitativi ai dezvoltării economice, realizării unor indici superiori de eficiență** — proces menit să se înscrie ca o trăsătură fundamentală a dezvoltării economico-sociale a țării în anul următor. În acest cadru este de subliniat că productivitatea muncii calculată pe baza valorii producției nete, pe o persoană, care are un rol primordial în sporirea eficienței economice, urmează să crească, față de anul 1980, cu 7% în industrie și cu 8% în activitatea de construcții-montaj ; sarcinile de creștere a productivității muncii pentru toate ramurile se bazează pe posibilitățile sporite create în economie prin intensificarea introducerii progresului tehnic, extinderea mecanizării și automatizării proceselor de producție, îmbunătățirea tehnologiilor și reproiectarea produselor. În fundamentarea amintită, s-au avut deopotrivă în vedere măsurile de organizare superioară a producției și a muncii, a pregătirii profesionale a cadrelor. Reflectînd cerințe esențiale ale economisirii materiilor prime și energiei, costurile de producție se vor reduce în anul 1981, față de anul 1980, cu 12,8 lei la 1 000 lei producție în industria republicană, cu 11 lei în construcții-montaj și cu 10,8 lei la 1 000 tone km în transporturi, în principal pe seama reducerii cheltuielilor materiale.

În ce privește **relațiile economice externe**, planul pe anul 1981 prevede o creștere — față de anul 1980 — a volumului total al comerțului exterior cu 10% și a încasărilor valutare din turismul internațional cu 13% — ceea ce asigură participarea mai activă, cu eficiență sporită, a țării noastre la schimburile comerciale și cooperarea internațională. Ținînd seama de complexul de fenomene ce se manifestă cu putere pe plan mondial, care influențează negativ economia tuturor țărilor lumii, în mod deosebit a celor în curs de dezvoltare, **prevederile planului urmăresc valorificarea deplină a posibilităților de creștere a exportului**, astfel încît să se realizeze o balanță comercială excedentară, care să asigure mijloacele corespunzătoare atît pentru importul de materii prime, utilaje și alte produse ce nu pot fi fabricate în țară, cît și reducerea substanțială a datoriei externe.

În aceste condiții, creșterea cu 21% a volumului exportului prevăzută în plan reprezintă o sarcină **minimă**, iar gospodărirea judicioasă a importurilor de toate categoriile este o obligație de cea mai mare răspundere atît pentru factorii de decizie, cît și pentru toți oamenii muncii din țara noastră. Prevederile planului acordă o atenție deosebită dezvoltării și intensificării colaborării în cadrul C.A.E.R. și cu celelalte țări socialiste — urmărindu-se diminuarea mai accentuată a unor importuri pe relația devize libere, extinderea relațiilor economice ale țării noastre cu toate statele lumii.

Rezultat al dezvoltării, cu pregnanță calitative, a tuturor sectoarelor din economie, și în anul viitor se va asigura **creșterea susținută a venitului național** și pe această bază **ridicarea nivelului de trai material și spiritual** al tuturor membrilor societății noastre. Este de relevat că fondul de retribuire în anul 1981 va fi de aproape 228 miliarde lei, ceea ce va asigura generalizarea pe întregul an a acțiunii de majorare a retribuțiilor prevăzute în etapa a doua a cincinalului actual, că retribuția reală va crește cu 3,4%, iar veniturile reale ale țărănimii pe o persoană activă cu 3,2%. Faptul că desfacerile de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist vor spori cu 5%, iar volumul prestărilor de servicii cu 13,2% pune în evidență grija pentru îmbunătățirea condițiilor de aprovizionare a populației, pentru satisfacerea superioară pe această cale a nevoilor sale crescînde. Volumul pe anul 1981 de construcții de locuințe ce vor fi date în folosință este de 185 mii apartamente. Va continua să se dezvolte baza materială a învățămîntului și ocrotirii sănătății, a altor sectoare sociale.

Planul pe anul 1981 demonstrează, o dată mai mult, că politica partidului și statului nostru este ferm orientată spre progresul rapid, armonios și multilateral al tuturor ramurilor și sectoarelor, spre accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării și ridicarea pe această bază a bunăstării întregului nostru popor.

Toma MELINTE

Pregătirea exemplară a producției anului 1981

● Definitivarea structurii fizice a producției în funcție de cerințele beneficiarilor ● Reducerea importurilor prin urgentarea asimilării de produse și materiale ● Punerea cu prioritate în funcțiune a capacităților care urmează să producă încă din trimestrul I 1981 ● Diminuarea consumurilor specifice pe fiecare unitate de produs ● Încheierea în cel mai scurt timp a contractelor economice

PRIN APROBAREA de către Marea Adunare Națională a Legii privind Planul național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe 1981 au fost definitivați toți parametrii de ansamblu din care decurg sarcinile și obiectivele ce revin fiecărei unități economice. Trebuie subliniat că, în conformitate cu sarcinile stabilite, planul anului următor a format obiectul a numeroase analize la toate nivelurile, începînd cu întreprinderile și celelalte unități productive, pînă la organele centrale de decizie.

Adunările generale speciale ale oamenilor muncii care au avut loc în perioada septembrie-octombrie a acestui an au dezbătut sarcinile ce revin fiecărui colectiv de oameni ai muncii din planul de dezvoltare economică și socială a țării pe 1981, fiind soluționate pe această cale o serie de probleme principale care condiționează buna pregătire a producției. A fost evidențiat cu acest prilej faptul că, în urma sarcinilor stabilite de conducerea partidului, cifrele de plan pe anul viitor au fost cunoscute din timp, fiind creat astfel cadrul luării din vreme a măsurilor care să asigure un demaraj bun al realizării planului. Eficiența acțiunilor întreprinse în această direcție de întreprinderi, centrale, ministere, de organele județene, se reflectă și în aceea că **pînă la începutul lunii octombrie a.c. producția industrială destinată consumului intern era contractată în proporție de peste 60%.** Desigur însă că, pe acest fond general pozitiv, nu pot fi trecute cu vederea o serie de întîrzieri și de deficiențe, care trebuie grabnic înlăturate, spre a încheia la toate eșaloanele activitățile pregătitoare pentru producția anului viitor, concomitent cu îndeplinirea exemplară a sarcinilor pe trimestrul IV 1980. Eforturile trebuie concentrate îndeosebi spre soluționarea problemelor privind asigurarea deplină a bazei materiale a planului, dezvoltarea resurselor interne de materii prime, repartizarea și dirijarea judicioasă a materiilor prime, materialelor, combustibililor pe utilizatori, probleme abordate pe larg în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta plenară a C.C. al P.C.R.

DEFINITIVAREA în detaliu a structurii producției fizice în fiecare unitate constituie în acest context un obiectiv primordial, de importanță hotărîtoare pentru clarificarea tuturor celorlalte probleme. Fiecare produs constituie resursă pentru sute și mii de beneficiari din întreaga țară și certitudinea aprovizionării depinde nemijlocit de măsura în care producția este complet și real stabilită pe fiecare producător. Această acțiune nu este simplă și solicită eforturi nu numai din partea fiecărei întreprinderi, dar și participarea directă a factorilor de decizie din centrale și ministere, a coordonatorilor de balanță, ca și a organelor centrale de sinteză. Reținem atenția cîteva categorii de probleme, care au reieșit de altfel și din o serie de adunări generale ale oamenilor muncii ce au avut loc de curînd și în care s-au dezbătut cifrele de plan :

a) **Corelarea producției fizice cu cerințele consumatorilor interni și externi.** Probleme deosebite se ridică pentru unitățile metalurgice, care într-un interval de cel mult 2 săptămîni trebuie să rezolve problema asigurării necesarului, îndeosebi la oțelurile pentru rulmenți și organe de asamblare, țevi în sortimente speciale pentru cazane, autovehicule, utilaje tehnologice, materiale tubulare pentru industria petrolieră, cabluri de tracțiune pentru benzi de transport minier, cord metalic pentru producția de anvelope și altele. Trebuie subliniat că, deși nu este vorba de cantități importante, totalul acestor sortimente neclarificate nedepășind 150—200 mii tone, însemnătatea lor economică este foarte mare prin implicațiile pe care le determină și de aceea este de datoria cadrelor tehnice din unitățile producătoare, respectiv din minister, de a găsi soluțiile tehnologice de asigurare a acestor sortimente.

Probleme similare se pun și în industria chimică, de exemplu în ceea ce privește definitivarea producției de lacuri și vopsele în funcție nu numai de asigurarea cu pigmenți și coloranți, dar și de nevoile de consum, precum și la materiale de construcții, îndeosebi la betonul celular autoclavizat pentru izolații, care trebuie să înlocuiască integral polistirenul la fabricarea panourilor mari.

b) **Urgentarea proiectării și reproiectării unor produse și tehnologii care să asigure producerea de materiale, repere și produse necesare economiei (și care nu se mai importă).** Această sarcină este de imediată actualitate în toate ramurile, dar cu deosebire în metalurgie, în industria chimică și în construcțiile de mașini, sectoare care dispun de potențialul necesar pentru a duce la bun sfîrșit această sarcină. Trebuie arătat că de aceste asimilări depinde producția unor importante întreprinderi mari furnizoare de materii prime și produse în întreaga economie și la export.

c) **Concentrarea eforturilor spre punerea în funcțiune cu prioritate a acelor capacități de producție care sînt prevăzute să producă în prima parte a anului viitor,** produsele respective constituind resurse avute în vedere la echilibrul material al planului. De menționat situația nesatisfăcătoare a livrării unor utilaje tehnologice îndeosebi de către unitățile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, care la începutul trimestrului IV a.c. avea restanțe de peste 28 000 t utilaj destinat obiectivelor de investiții cu termen de punere în funcțiune încă în acest an, cele mai multe din acestea în industria metalurgică și în chimie. Este necesară o puternică concentrare a eforturilor, atît în ceea ce privește livrarea utilajelor, cît și în executarea lucrărilor de construcții și montaj, de probe la rece și la cald, pentru a asigura intrarea în producție a noilor trăgătorii de bare și sîrme de la Tîrgoviște, Brăila, Zalău, de țevi de la „Republica" — București și Roman, a dotărilor de la cuptoarele de tratament termic și a instalațiilor de șlefuit sleburi la Combinatul siderurgic Galați, instalațiilor de degazare a oțelului de la combinatele siderurgice din Hunedoara și Tîrgoviște, cuptorului de tratament termic de la întreprinderea Oțelul Roșu. În acest domeniu, apare necesar ca fiecare minister **să organizeze, sub conducerea colectivului central existent, activitatea concretă pe fiecare obiectiv, asigurînd atît asistența tehnică pe șantiere, cît și urmărirea direct la furnizori a tuturor livrărilor necesare.**

d) Concomitent cu rezolvarea problemelor legate de asigurarea producției fizice, se impune **încheierea de către coordonatorii de balanță a tuturor lucrărilor de introducere a unor corecturi ce rezultă în funcție de nivelele definitive ale indicatorilor de plan aprobați.** Este vorba nu numai de corecturile la cifrele vizînd sfera macroeconomică, ci îndeosebi de repartizarea resurselor pe beneficiarii titulari de plan — ministere și centrale, în funcție de modificările care au apărut la consumatori. Timpul rămas la dispoziție este foarte scurt, nu se poate aștepta desfășurarea procesului greoi de comunicări și confirmări prin valuri de corespondență ; de aceea, trebuie lucrat direct prin întîlniri cu reprezentanții ministerelor și centralelor beneficiare, discutate modificările și corecturile care să fie operate direct pe vechile documente, pe măsură ce problemele se clarifică. La această acțiune este necesar să participe, desigur, și organele de sinteză care au competențe în avizarea balanțelor — spre a elimina astfel perioadele de timp prea lungi necesare elucidării unor aspecte, îndeosebi a celor privind încadrarea fiecărui beneficiar în consumurile și în stocurile normate.

Pe măsură ce se definitivează balanțele materiale urmează să se încheie și transmiterea de către consumatori către coordonatorii de balanță a specificațiilor, încadrate în cotele și nivelurile corectate și emiterea tuturor repartițiilor care condiționează încheierea contractelor economice. Există o mai veche practică, criticabilă, a unor întreprinderi consumatoare, de a tărăgăna nejustificat transmiterea corecturilor la specificațiile sortimentale inițiale, sub motivul că unele probleme privind cantitățile alocate prin cote nu sînt complet rezolvate ; aceasta a fost an de an una din cauzele principale ale întîrzierilor în încheierea contractelor economice. Ne referim îndeosebi la unele unități constructoare de mașini din cadrul centralelor pentru fabricarea de utilaj tehnologic chimic și a celor din centrala pentru fabricarea autovehiculelor de transport ; este

necesar să se acționeze în sensul de a clarifica în cîteva zile cu ministerele de ramură și cu Ministerul Aprovizionării problemele ce mai sînt de lămurit, în cadrul producției fizice planificate și a normelor de consum stabilite, spre a putea depăși această importantă fază precontractuală.

În acest context trebuie ca Ministerul Industriei Metalurgice, ca și celelalte ministere să acționeze pentru definitivarea programelor de fabricație pe fiecare combinat și întreprindere, luînd măsuri de acoperire corespunzătoare a necesarului de materii prime. În mod deosebit trebuie prevenită repetarea situației din acest an, cînd lipsa țaglelor de laminare, nelivrarea acestora conform cotelor de plan stabilite au lipsit economia de importante cantități de sîrmă și bare trase, cabluri de tracțiune, oțel beton și alte produse cu o largă arie de utilizare. De asemenea, sînt și alte cîteva probleme ce trebuie clarificate în această fază a emiterii repartițiilor de către ministerele de ramură. Ne referim îndeosebi la asigurarea pe sem. I 1981 a surselor reale de aprovizionare pentru unele produse prevăzute a fi obținute pe unele capacități noi sau din dezvoltări de capacități. Acestea vizează îndeosebi produse cum sînt acumulatorii auto de anumite tipuri ce ar urma să fie asimilați de noua întreprindere de pe platforma industrială Bistrița-Năsăud, PVC-emulsie (pentru unitățile M.I.U.) prevăzut a fi produs de instalația Borzești II, polipropilenă de la Teleajen, sulfat de aluminiu de la C.I.P.A. Rm. Vîlcea și C.I.M.C.C. București, pentru producția de hîrtie și altele.

OBIECTIVUL FINAL al tuturor acestor măsuri îl constituie **încheierea în cel mai scurt timp a tuturor contractelor economice de aprovizionare-desfacere,** introducerea corecturilor necesare ca urmare a aprobării planului pe 1981 în cadrul contractelor deja încheiate. Așa cum am arătat mai înainte, proporția încheierii contractelor reprezintă peste 60% din producția industrială destinată consumului intern, dar ținînd seama și de unele modificări ce trebuie aduse contractelor încheiate, volumul de lucru ce trebuie efectuat în termen scurt este încă foarte mare. Va trebui acționat concomitent atît în ceea ce privește contractarea fermă a propriei producții, cît și asigurarea bazei materiale a acesteia, a aprovizionării cu materii prime, materiale, combustibili. Încheierea multor contracte, mai ales în industria ușoară, industria chimică, construcția de mașini, industria materialelor de construcții este tărăgănată întrucît se mai așteaptă nu se știe ce modificări sau corecturi de plan, corelări din partea ministerului sau alte asemenea soluții care, chiar dacă în unele cazuri ar reprezenta reflectarea unor necesități reale, nu trebuie să frîneze contractarea pentru produsele și resursele care au toate problemele clarificate. Este de remarcat experiența Centralei industriale de medicamente, lacuri și vopsele care, în condițiile creșterii bazei materiale din producția internă, a organizat întîlniri de lucru cu consumatorii, oferind sortimente înlocuitoare pentru o serie din produsele sale, și care pot satisface în bune condiții consumul intern, limitînd în același timp la strictul necesar folosirea unor sortimente deficitare, bazate pe importuri.

În întreaga activitate de finalizare a contractării pentru 1981 trebuie să fie avute în vedere unele cerințe și priorități ale economiei naționale, cărora trebuie să li se subordoneze măsurile și acțiunile ce se întreprind în această perioadă :

1 Încadrarea strictă a tuturor consumurilor în nivelul normelor și normativelor de consum și de stoc aprobate. Unele întreprinderi reclamă neacoperiri de cote, cum ar fi la feroaliaje, cocs, electrozi din grafit, combustibili, energie electrică, în condițiile în care nu se respectă și nu s-au luat toate măsurile pentru realizarea încă din trimestrul IV al acestui an a reducerilor de norme de consum la nivelul celor prevăzute pentru anul 1981. Or, întreprinderile, centralele, ministerele, institutele de cercetare și proiectare dispun de un corp tehnic cu o mare capacitate creatoare, care trebuie îndreptat cu hotărîre de la activități neproductive, de birou, spre rezolvarea problemelor de concepție, de tehnologie care să asigure încadrarea în normele de consum și obținerea de economii suplimentare. Controalele efectuate în mai multe întreprinderi constructoare de mașini, din industria materialelor de construcții, industria ușoară și altele au relevat că nu sînt încă pregătite condițiile materiale pe care trebuie să se bazeze încadrarea în normele de consum planificate pentru anul următor, ceea ce trebuie să constituie un semnal de alarmă pentru conducerile unităților din toate ramurile asupra urgenței pe care o reprezintă acțiunile ce trebuie întreprinse în această direcție.

De asemenea, a rezultat că **stocurile supranormative și fără mișcare sînt la un nivel ridicat** și în creștere, chiar și la unele materiale pentru care se solicită în continuare aprovizionări masive încă din primul trimestru al anului viitor. Organele cu obligații de control în acest domeniu, bazele județene de aprovizionare ar trebui să ia cele mai hotărîte măsuri atît pentru a preîntîmpina supraaprovizionările (care lipsesc de resurse alți consumatori), cît și pentru repunerea în circuitul economic a disponibilităților.

2 Gospodărirea mai judicioasă a resurselor materiale, reducerea consumurilor de combustibili și energie. După cum s-a arătat la recenta sesiune a Marii Adunări Naționale, producția sporită a anului viitor va trebui realizată cu cantități absolute

Mihai IOSIFESCU

(Continuare în pag. 12)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Realizarea planului la unele grupe de mașini și utilaje

ANALIZA MODULUI de îndeplinire a planului de producție, pe primele nouă luni ale anului în curs, la mașini și utilaje tehnologice, pune în evidență realizări deosebite, materializate în depășirea prevederilor la unele grupe, cum este cazul la instalații de forat sonde de țiței și gaze (103%), mașini și utilaje pentru industria de exploatare și prelucrare a lemnului (106,7%) (graficul).

Realizările pe total industrie sînt însă afectate de rămînerile în urmă pe care le-au înregistrat unele unități aparținînd de M.I.C.M. Situarea sub prevederile planului a producției de mașini și utilaje tehnologice, a condus la înregistrarea unor restanțe în livrarea acestora, în primul rînd pentru obiective importante de investiții care au termen de punere în funcțiune în anul 1980.

Una din cauzele principale care a condus la aceste nerealizări o constituie **neasigurarea unor materii prime și materiale ce urmau să fie livrate de alte sectoare ale industriei** (Combinatul siderurgic din Galați, Întreprinderea Oțelul Roșu, C.O.S. Tîrgoviște, I.M. Iași au restanțe mari în livrarea unor tipuri de laminate și țevi necesare producției de mașini și utilaje tehnologice).

O altă cauză care a determinat dereglări în desfășurarea procesului de producție al unităților din M.I.C.M. a constat în **neasigurarea unor piese, subansamble și echipamente de la unitățile colaboratoare din cadrul aceluiași minister,** reflectînd în multe cazuri deficiențe organizatorice, lipsă de coordonare. Așa este cazul, de exemplu, cu cele 895 bucăți termocuple de la Întreprinderea de traductoare și regulatoare directe-Pașcani și 43 bucăți pompe cu roți dințate de la Întreprinderea mecanică fină-București, așteptate de luni de zile de către Întreprinderea „Independența" Sibiu. În aceeași situație se află 64 bucăți transformatoare și bobine de simetrizare necesare la cuptoarele de inducție, nelivrate de întreprinderea „Electroputere"-Craiova etc. Deficiențele semnalate în derularea cooperării interuzinale pot fi eliminate prin măsuri de îmbunătățire a programării executării și livrării producției, prin mai buna utilizare a capacităților de producție.

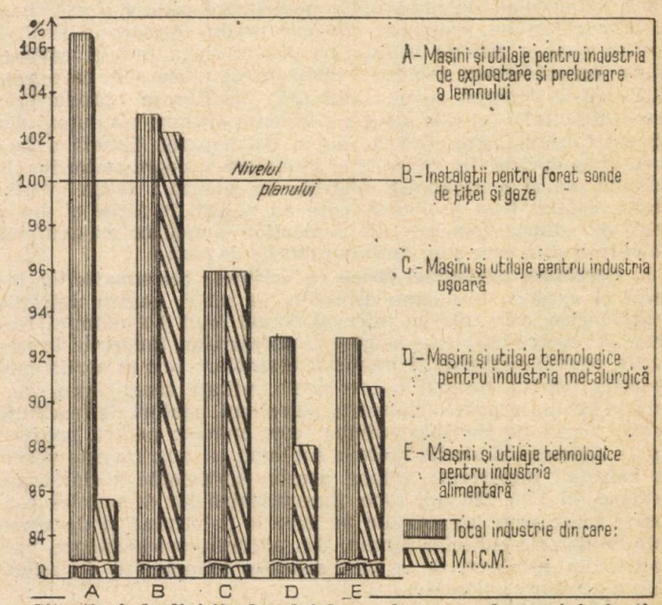

Situația îndeplinirii planului la unele grupe de mașini și utilaje în perioada 1.I — 30 IX 1980.

În cadrul unei vizite pe terenul special amenajat al unei ferme din comuna Gîrbovi-Ilfov, tovarășul Nicolae Ceaușescu a examinat modul în care se aplică programul de modernizare a tractoarelor și altor mașini agricole, creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor agricole, de perfecționare a sistemei de mașini destinate acestui important sector al economiei naționale

Concentrarea maximă a tuturor forțelor de la sate pentru încheierea grabnică a campaniei agricole

Însămînțarea grîului se poate termina rapid

TEORETIC, perioada optimă de însămînțare a grîului s-a încheiat, în toată țara, la începutul acestei săptămîni. Practic, deși ne aflăm la jumătatea ultimei decade a lunii octombrie, semănatul grîului nu a fost încă terminat: pînă la 21 octombrie se însămînțaseră cu grîu doar 1,8 mil. ha, adică 80% din suprafața destinată acestei culturi din întreprinderile agricole de stat și cooperativele agricole de producție. Dacă județele Vîlcea, Covasna, Buzău, Galați, Tulcea ș.a. au încheiat această importantă lucrare, au rămas încă mari suprafețe de însămînțat — în județele Satu Mare, Maramureș, Timiș, Argeș, Gorj, Dolj etc. — care însumează, pe țară, aproape 500 000 ha.

Există, desigur, unele cauze obiective care au determinat întîrzierea lucrărilor destinate recoltei de grîu a anului 1981. În sudul țării, datorită lipsei de precipitații, solurile s-au lucrat greu și arăturile au ieșit bolovănoase; din această cauză, capacitatea de lucru a agregatelor folosite la lucrările solului s-a micșorat cu 10—15%, au fost necesare lucrări suplimentare de pregătire a patului germinativ adecvat, mărindu-se astfel și necesarul de combustibil. În vestul țării, ca urmare a întîrzierii generale a vegetației, porumbul s-a menținut pînă la mijlocul lunii octombrie cu o umiditate de 35—40% în știuleți, ceea ce a întîrziat recoltarea și eliberarea terenului. Totuși, în multe unități agricole întîrzierea însămînțatului la grîu se datorează și faptului că nu au fost folosite toate utilajele din dotare la întreaga lor capacitate de lucru și nu au fost mobilizate suficiente forțe la eliberarea terenului.

După cum se știe, realizarea unei producții totale de grîu și secară de 6,5 mil. tone — așa cum se prevede în Planul național unic de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1981 — este condiționată, în cea mai mare măsură, de respectarea perioadei optime la semănat. De acum înainte, fiecare zi întîrziată la însămînțarea culturilor de toamnă se va solda cu pierderi efective de producție de 50—60 kg la ha, la recolta din vara viitoare.

Rezultă, fără echivoc, importanța hotărîtoare ce o are, pentru limitarea pierderilor de producție, încheierea cît mai grabnică, în 2—3 zile, a însămînțării cerealelor păioase de toamnă. Elementul hotărîtor pentru a izbuti aceasta îl constituie nu numai respectarea, ci chiar depășirea vitezei zilnice de lucru la pregătirea terenului și la semănat. Dacă s-ar realiza viteza de lucru inițial programată (128 000 ha/zi), care corespunde capacității reale de lucru a parcului de mașini, atunci întregul volum de însămînțări restante s-ar încheia în numai 3 zile. Există acum suficiente posibilități ca în toate consiliile unice agroindustriale să se intensifice ritmul de lucru la pregătirea terenului și la semănat, astfel ca să se realizeze cel puțin viteza de lucru programată.

Acolo unde porumbul este plantă premergătoare pentru grîu și nu se poate recolta repede, pentru a nu mai întîrzia semănatul este necesar să se aleagă alte sole, cu alte plante premergătoare, semănîndu-se chiar și grîu după grîu, pentru că în acest caz pierderile de recoltă vor fi, oricum, mai reduse față de situația cînd se mai întîrzie semănatul.

În ultimele zile a plouat și în sudul țării, astfel că solul se lucrează acum mai ușor. Chiar și acolo unde terenul nu are încă umiditatea optimă, arătura se poate executa bine dacă se lucrează mai la suprafață; arînd la 18—20 cm, nu se scot bolovani, se realizează un volum mai mare de lucru pe zi și se economisesc combustibilii. Studii făcute în ultimii ani la Stațiunea experimentală Șimnic arată că pentru majoritatea condițiilor de lucru, la cerealele păioase nu este necesară o arătură adîncă (de 25—28 cm). În ambele cazuri producțiile obținute sînt practic egale, în timp ce prin micșorarea adîn-

cimii arăturii se mărește productivitatea muncii cu circa 40%, ceea ce permite reducerea corespunzătoare a necesarului de tractoare și o economie de 8—10 l de combustibil pe fiecare hectar arat.

Pentru a cîștiga timp, este obligatoriu ca executarea arăturilor și pregătirea patului germinativ să se realizeze în schimburi de noapte. În prezent există numeroase cadre care pot fi utilizate pentru al doilea schimb de lucru: motopompiștii care au lucrat la irigații; mecanicii de atelier, personalul din C.A.P. și I.A.S. pregătit deja în conducerea tractoarelor etc. Dacă numai 10% din tractoarele folosite la arături ar fi încadrate cu cel de-al doilea schimb, s-ar putea executa, pe țară, un volum zilnic suplimentar de arături de 18 000 ha. În practică, se pot încadra cca 30—40% din totalul tractoarelor cu personal pentru lucrul de noapte.

Rezerve însemnate pentru creșterea volumului zilnic de lucrări se găsesc și la semănat. Acolo unde nu se utilizează noile semănători de mare capacitate SUP—48, se pot folosi cuplaje de două semănători SUP—29 la un tractor. În tabel sînt prezentați comparativ indicatorii economici care se realizează în cele două variante la semănatul păioaselor — cu una, respectiv două SUP—29.

Indicatorii comparativi ai agregatelor mecanice de semănat cereale păioase

Indicatori	U.M.	Agregatul: Tractor U—650 +SUP—29	Agregatul: Tractor U—650 + 2 SUP—29
Capacitate de lucru pe schimb	ha/sch.	11,3	16
Consum de combustibil	l/ha	3,6	3,0
Tractoare necesare la 1000 ha	buc.	4	3
Economii de combustibil la 1000 ha	l	—	600

Creșterea productivității pe schimb cu 35% permite ca, folosind același număr de tractoare și de mecanizatori, să se însămînțeze o suprafață cu 35% mai mare, sau la o suprafață dată să se reducă în mod corespunzător numărul de tractoare folosite la semănat, îndreptîndu-se tractoarele disponibile la lucrările de transportul recoltei.

Recoltarea porumbului poate fi mult intensificată

CULESUL PORUMBULUI este, la ora actuală, mult rămas în urmă față de nivelul realizat în anii trecuți la aceeași dată. Pînă la 21 octombrie se recoltase numai 56% din suprafața totală și doar 71% din cantitatea recoltată era transportată și pusă la adăpost.

Potrivit programului stabilit, 59% din suprafața totală urma să fie recoltată mecanizat. În acest scop unitățile agricole dispun în această toamnă de utilaje perfecționate (combinele specializate CARP—4 și echipamentele de recoltat porumb modernizate, montate pe combinele de cereale), care au o siguranță mai mare în funcționare, capacități de lucru mai ridicate cu 10—20% și pierderi de boabe mult mai reduse decît utilajele anterioare. Totuși, se constată, că în timp ce în I.A.S. recoltarea porumbului s-a făcut mecanizat pe mari suprafețe, în cooperativele agricole utilajele mecanice au fost, pînă acum, mai slab folosite, ceea ce a determinat o serioasă rămînere în urmă în acest sector.

În județele Ialomița, Teleorman, Mehedinți, Tulcea, Buzău ș.a., unde întreprinderile agricole de stat au recoltat exclusiv cu combina, aceste unități au reușit, pînă la această dată, să atingă 75—95% din întreaga suprafață cu porumb și vor încheia lucrarea în următoarele zile. În schimb, în cooperativele agricole, unde gradul de mecanizare a recoltării porumbului este mai scăzut, culesul — cu tot aportul forței de muncă manuale — este rămas în urmă. Astfel, în județul Ialomița, care are condiții optime de folosire a combinelor, cooperativele au recoltat mecanizat pînă acum numai 16% din suprafața cu porumb, nivelul total de realizare a culesului fiind de numai 60%. O situație asemănătoare se întîlnește și în cooperativele din județele Timiș, Arad, Buzău, Prahova, Bihor ș.a., unde nici în ultimele zile, cînd lanurile de porumb au ajuns la o umiditate sub 35% — favorabilă deci recoltării — nu au realizat încă viteza de lucru prevăzută la recoltarea mecanizată.

Există, deci, în multe cazuri o situație contradictorie ; în unul și același județ, la I.A.S. combinele merg și dau rezultate mulțumitoare, în timp ce la C.A.P. ele nu sînt folosite integral sau lucrează cu randamente scăzute — cu toate că, în ambele cazuri se folosesc utilaje de același tip, exploatate de aceleași stațiuni pentru mecanizare. Însă rezultatele diferențiate sînt atît urmarea unui calcul greșit de eficiență pe care-l fac unele conduceri de C.A.P. asupra avantajelor mecanizării, cît și a neasigurării, în cooperative, a mijloacelor de transport necesare pentru ca toate combinele de porumb să lucreze cu întreaga lor capacitate.

Ținînd seama de perioada înaintată în care ne găsim, este imperios necesar ca toate combinele autopropulsate de recoltat porumb din dotare să fie folosite ; chiar și cele 8 500 de combine care au lucrat la floarea-soarelui trebuie să fie acum echipate pentru recoltat porumb.

De asemenea, se constată că numeroase combine, în loc să realizeze 20 t de știuleți pe zi, adică 4—5 ha, recoltează numai 1—2 hectare, datorită mai ales faptului că lucrează un număr prea mic de ore pe zi. Este imperios necesar să se ia toate măsurile pentru creșterea numărului de ore din zi de utilizare a combinelor ; acestea fiind prevăzute cu echipament electric de iluminat, pot lucra și după ce se întunecă. Orice defecțiune tehnică ce se ivește la combine trebuie să fie imediat remediată, în care scop combinele trebuie să lucreze grupat pe aceeași parcelă, în formații de lucru corespunzătoare suprafețelor ce se recoltează, și totodată să se asigure un autoatelier mobil la fiecare formație, pentru efectuarea rapidă a tuturor intervențiilor necesare. Astfel, o fermă care mai are de recoltat 300 ha porumb sub formă de știuleți trebuie să organizeze o formație de 12 combine C-12 sau CARP-4, pe lîngă care să fie atașat un atelier mobil pentru intervenții urgente în cîmp ; lucrînd numai 8 ore pe zi, o asemenea formație va termina recoltarea întregii suprafețe în 8—9 zile, iar dacă se lucrează cu fiecare combină 11 ore pe zi, recoltarea se poate încheia în 6—7 zile.

Avînd în vedere condițiile atmosferice mai puțin prielnice din aceste zile, întreaga producție recoltată trebuie pusă cît mai repede la adăpost. Datorită faptului că, din lipsa unor mijloace de transport, după combine nu s-a lucrat în flux continuu, recolta strînsă de combine a fost în multe locuri depozitată pe cîmp, pe marginea parcelei. De exemplu, la data de 21 octombrie, din cantitatea totală de porumb recoltată era efectiv transportată doar 70,7%. Restul de 29,3%, care reprezintă în fapt peste 1 mil. tone porumb, era lăsat în grămezi pe cîmp, deci supuse degradării, și pierderilor, care cresc cu fiecare zi de timp neprielnic. Așa cum a indicat tovarășul Nicolae Ceaușescu și la recenta analiză de lucru de pe terenul unei ferme de la Gîrbovi (jud. Ilfov), trebuie pus capăt hotărît practicii de a lăsa porumbul în grămezi în urma combinelor. Deci, trebuie să fie lichidate cît mai grabnic „depozitele" de știuleți existente pe cîmp ; în acest scop sînt necesare măsuri organizatorice excepționale pentru accelerarea transporturilor, astfel ca între cantitățile culese și cele transportate de pe cîmp să nu mai existe decalaje. Intensificarea transporturilor se poate realiza în special prin reducerea timpului de încărcare (folosind încărcătoarele mecanice și un număr sporit de lucrători pentru încărcarea manuală) și de descărcare (accelerînd preluarea porumbului în baze). În acest mod, fiecare autocamion sau remorcă cu capacitate de 5 tone ar putea efectua 3—4 drumuri pe zi, transportînd 12—15 tone de știuleți.

Așa cum a indicat **Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.** în ședința sa din 21 octombrie, **„Organele și organizațiile de partid, consiliile populare, unitățile agricole de stat și cooperatiste trebuie să acționeze cu fermitate pentru mobilizarea tuturor forțelor din agricultură, a tuturor mijloacelor materiale și umane, în scopul terminării cît mai grabnice a campaniei agricole de toamnă".**

Ion BIANU

Componente calitative ale dezvoltării economiei românești

CREȘTEREA CONTINUĂ A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII [I]

ÎN CONDIȚIILE actuale ale dezvoltării economico-sociale, necesitățile societății se amplifică permanent, concomitent cu nevoia de a economisi timpul de muncă social. Se relevă mereu noi cerințe, deopotrivă creîndu-se condiții favorabile, posibilități suplimentare de economisire a timpului de muncă social. Legea creșterii productivității muncii sociale cunoaște astfel un cîmp larg de acțiune. Răspunzînd în mod conștient, creator cerințelor acestei legi, partidul a pus și pune în valoare toți factorii care condiționează creșterea necontenită și accelerată a productivității muncii. Tocmai într-un asemenea cadru, în care se concentrează acțiunea a numeroși factori, mai ales intensivi, ai creșterii economice, s-a asigurat o dinamică rapidă dezvoltării în toate ramurile economiei naționale, accentuîndu-se, cu deosebire, domeniile propulsoare de progres tehnic.

Dezvoltarea și consolidarea bazei tehnico-materiale a socialismului în țara noastră a fost înfăptuită odată cu schimbările petrecute în structura pe ramuri și subramuri a economiei românești, cu creșterea susținută a ponderii industriei, a ramurilor ei de bază, cu extinderea posibilităților de introducere substanțială a progresului tehnic în economie. În aceste condiții au fost posibile creșterea susținută a gradului de înzestrare tehnică a muncii, mutații în structura pe ramuri de activitate și pe meserii a forței de muncă, elemente ce se constituie ca factori de bază în accelerarea dinamicii productivității muncii în toate ramurile producției materiale. Nu numai teoria, ci însăși viața demonstrează că sporirea eficienței economice presupune, ca factor cu efecte sensibile, dotarea industriei cu mașini-unelte, utilaje, instalații de prim rang tehnic, cu un înalt grad de automatizare, agregatizare, de mare randament.

Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Raportul prezentat la cel de al XII-lea Congres, pe această cale trebuie să se asigure utilizarea în producția industrială a celor mai moderne tehnologii de fabricație. În cele ce urmează, vom aborda unele din problemele esențiale legate de factorii de sporire a productivității muncii, de contribuția lor la dinamismul creșterii; ne-am axat cercetarea îndeosebi pe examinarea unor aspecte în industria construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor, în mod expres din producția mașinilor-unelte și agregate care — destinate sectoarelor de prelucrare — asigură dinamism în dezvoltarea calitativă, antrenînd totodată folosirea unor tehnologii de vîrf, cu influențe benefice în sporirea accentuată a productivității muncii.

După cum arăta secretarul general al partidului la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 oct. 1980, în acest cincinal, în domeniul sporirii productivității, în mai buna organizare a producției și a muncii, s-au obținut succese importante, de ordin calitativ. Pe ansamblu productivitatea muncii a crescut cu 7% anual ; s-au redus cheltuielile materiale și de producție, ceea ce a dus la creșterea continuă a eficienței economice. Gradul ridicat de dotare tehnică al economiei atestă disponibilități însemnate de sporire în continuare a productivității, potrivit sarcinilor cuprinse în documentele de partid și de stat. Urmărim în cele ce urmează să relevăm elemente apte să contribuie la valorificarea superioară a tuturor acestor rezerve.

De fapt, legătura organică între tehnicitatea produselor, performanțele tehnico-economice ale mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotare cît și pregătirea permanentă, disciplina și ordinea în activitatea forței de muncă sînt factorii cei mai importanți de care trebuie ținut seama cu prioritate la fundamentarea creșterii productivității muncii [1]. Tocmai în acest sens tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, arăta la Congresul al II-lea al Consiliilor populare că se impun **„măsuri deosebite pentru creșterea în ritm accentuat a productivității muncii, aplicarea hotărîtă a programelor de automatizare și mecanizare, reducerea la strictul necesar a personalului auxiliar și neproductiv, organizarea rațională a producției și a muncii, introducerea unei ordini și discipline ferme în toate unitățile".**

Asimilarea de noi utilaje înfăptuită odată cu diminuarea consumului energetic

ASIMILAREA de produse noi, modernizarea continuă a acestora, reprezintă, în epoca contemporană, unul din procesele fundamentale care condiționează în mod hotărîtor promovarea progresului științific și tehnic în producția materială, cu implicații în sporirea în ritm mai înalt a productivității muncii, a eficienței întregii activități economice, în îmbunătățirea calității și creșterea gradului de competitivitate a produselor industriei. Fiecare mașină, utilaj, instalație, în genere un produs nou trebuie realizat în condițiile economisirii muncii, deopotrivă urmărindu-se să se asigure, în exploatare, adică la beneficiar, o productivitate sporită. De fapt, între asimilarea de produse noi și gradul de înzestrare tehnică a muncii, cu acțiune nemijlocită asupra sporirii productivității, există, de regulă, o relație direct proporțională, văditată atît pe planșetele proiectanților, în calculele planificatorilor, cît și în datele statistice de realizări. Mai trebuie arătat că asimilarea de produse noi permite — în limite destul de largi — promovarea progresului tehnic, respectiv creșterea productivității muncii chiar și în condițiile în care înzestrarea tehnică sau electroenergetică rămîne relativ constantă sau crește mai lent, situație relevată pe exemplul a sute și sute de unități industriale.

Potrivit calculelor, în perioada 1965—1980, ani în care s-au realizat

Tabelul nr. 1

Configurația pe vîrste a mașinilor-unelte în patru țări dezvoltate industrial *)

— în % —

Țara	Ponderea mașinilor cu o vîrstă sub 10 ani			Ponderea mașinilor cu o vîrstă de peste 10 ani		
	Mașini-unelte de așchiere	Mașini de deformare plastică	Total	Mașini unelte de așchiere	Mașini de deformare plastică	Total
S.U.A.	33	31	33	28	29	28
Canada	40	35	38	24	29	25
Italia	49	67	50	25	20	25
Anglia	42	39	41	21	27	22

*) Anul 1974. Sursa : American Machinist/1975

[1]) Opinăm pentru următoarea grupare a factorilor de creștere a productivității : — factori privind introducerea tehnicii noi, asimilarea de noi produse, perfecționarea tehnicii existente (modernizarea utilajelor existente, introducerea și extinderea tehnologiei moderne, mecanizarea și automatizarea lucrărilor grele și cu volum mare de muncă etc.) ; — factorii privind îmbunătățirea organizării producției și a muncii (folosirea mai eficientă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, utilizarea mai bună a timpului de lucru, reducerea consumului de manoperă, perfecționarea pregătirii forței de muncă și altele) ; — factori care acționează în sfera modificării structurii producției și a lărgirii cooperării între unități industriale ; — factori privind perfecționarea organizării conducerii producției (simplificarea structurilor organizatorice, mecanizarea lucrărilor de evidență statistică, de contabilitate și calcul etc.) ; — factori înscriși în cadrul influenței factorilor naturali.

progrese hotărîtoare în asimilarea de noi mașini, utilaje, instalații, productivitatea muncii în industria românească a crescut de aproape 4 ori, în timp ce înzestrarea tehnică a muncii industriale a sporit de circa 2 ori. Marile rezerve care există în unitățile din industrie pentru realizarea unui regim de lucru mai economic, prin prisma consumului de energie, pentru cele mai multe din mașinile și instalațiile din dotare, posibilitățile evidențiate în același sens în activitatea de proiectare, indică — și aceasta în mod sigur — că raportul respectiv poate fi îmbunătățit în continuare în favoarea productivității. Creșterea productivității se poate realiza, adeseori, chiar fără modificarea structurii sistemului existent de mașini-unelte, instalații sau agregate. Este semnificativ în acest sens că în unele țări dezvoltate, productivitatea muncii continuă să crească deși structura pe vîrste a utilajului de bază pentru producție — cum ar fi mașinile-unelte — nu se modifică sau suferă schimbări nesemnificative, utilaje cu o vîrstă mai mare de 10 ani deținînd în continuare ponderi însemnate în totalul parcului tehnic. (tabelul nr. 1).

Posibilități pentru creșterea randamentului de folosire a utilajelor

CARE sînt coordonatele unei asemenea situații pe exemplul țării noastre ? Parcul de mașini-unelte al economiei naționale este relativ mai tînăr (56% din totalul utilajelor în funcțiune au o vechime pînă la 10 ani, 30% vechime între 10—20 ani și 14% vechime peste 20 ani). Desigur, aceste date pun în lumină un proces intens de modernizare a industriei naționale, cu implicații directe asupra creșterii accentuate — chiar dacă nu la nivelul posibilităților create — a productivității muncii. Urmărindu-se utilizarea corespunzătoare a utilajelor, inclusiv a celor cu „state de serviciu" mai vechi, trebuie remarcat, de asemenea, că statisticile internaționale vădesc un ritm relativ ridicat al procesului de înnoire a produselor. Potrivit unor aprecieri, 50—55% din produsele existente — este drept incluzîndu-se în această categorie aproape totalitatea mijloacelor de producție, nu numai utilajele cu un grad sporit de complexitate — au o durată de viață de cel mult 3—3,5 ani. Tocmai gradul de modernizare a utilajelor, capacitatea lor de a satisface anumite nevoi productive în mod complex și la nivel calitativ superior în raport cu situațiile anterioare reprezintă, în cele din urmă, substanța, elementul dinamic care caracterizează, în mod multilateral, gradul de utilizare a bazei tehnico-materiale și umane a producției. În acest cadru, procesul de asimilare de noi produse nu trebuie înțeles cîtuși de puțin ca fiind independent în raport cu celelalte forme de promovare a progresului tehnic. El constituie, în fapt, o verigă dintre cele mai importante ale aplicării rapide și eficiente, pe scară largă, a cuceririlor științei și tehnicii în producție, asigurîndu-se creșterea accelerată a productivității în toate domeniile de activitate.

Iată, în acest cadru, și pe exemplul țării noastre, evoluția unor indicatori pe care îi apreciem drept semnificativi (tabelul nr. 2). Din datele prezentate rezultă o interdependență directă între creșterea productivității muncii și cea a înzestrării electroenergetice a muncii. În 1970, consumul de energie electrică pe o persoană angajată în industrie era de 1,6 ori mai mare decît în 1965, iar productivitatea muncii pe o persoană reprezenta circa 100 000 lei ; în 1975 acești indicatori reprezentau 1,9 ori (deci o creștere relativ redusă pentru consumul electroenergetic), respectiv 200 000 lei (practic o dublare a productivității), evoluțiile respective vădindu-se în aceeași manieră în anii ce au urmat.

Spre a asigura o devansare cît mai pronunțată a ritmului de creștere a gradului de înzestrare electroenergetică a muncii de către cel al sporirii productivității, atenuarea acțiunii unui complex de factori dintre care subliniem intensificarea promovării progresului tehnic, proces care, după cum se știe, presupune, între altele, o cheltuială — mai mare sau mai mică — de energie electrică, se impun, evident, unele măsuri. Între acestea, așa cum se prevede expres în documentele de partid, asimilarea hotărîtă a acelor produse noi care să asigure, în egală măsură, creșterea productivității și reducerea consumului de energie.

Un indicator sintetic care poate fi folosit la fundamentarea sporirii productivității muncii este cel al creșterii fondurilor fixe productive, respectiv sporirea înzestrării cu mijloace tehnice a forței de muncă — problemă legată de cea a înzestrării electroenergetice a muncii. Între creșterea fondurilor fixe productive și cea a productivității muncii există o strînsă dependență. În perioada 1951—1979 fondurile fixe din industrie au crescut cu 932%, iar productivitatea muncii pe o persoană cu 838%. Chiar compararea acestor dinamici de ansamblu relevă cu imperioasă necesitate cerința utilizării mai bune a mașinilor, utilajelor și instalațiilor în unitățile economice, mai ales a mașinilor-unelte, cu o pondere ridicată în totalul parcului de utilaje — de exemplu, de circa 85% pentru industria construcțiilor de mașini și de prelucrare a metalelor. În actualele condiții, cînd economia noastră este implicată într-o perioadă de continuă modernizare, de ofensivă susținută pentru dobîndirea unei noi calități, superioare, în toate planurile activității, creșterea eficienței în România este nemijlocit condiționată de micșorarea consumurilor de energie și combustibil și, deopotrivă, de folosirea superioară a puternicei baze tehnico-materiale de care dispunem.

Tabelul nr. 2

Repere ale corelației productivitate — înzestrare tehnică a muncii

a) 1950=1
b) 1965=1

Indicatorul		65	1970	1980
Productivitatea muncii pe o persoană în industrie — %	a)	3,4	4,9	8,4
	b)	1,0	1,4	1,7
Consumul de energie electrică pe o persoană din industrie — %	a)	3,8	6,0	7,9
	b)	1,0	1,6	1,3
Coeficientul de creștere a productivității muncii la 1% de creștere a consumului de energie electrică pe o persoană — %	a)	0,9	0,8	1,1
	b)	—	0,9	1,3

O asemenea cerință este valabilă pentru toate ramurile economiei. Așa cum am subliniat anterior, importante rezerve în acest sens există în industrie. În mod mai pronunțat, însă, ele sînt puse în lumină în agricultură, în construcții ca și în alte sectoare ale economiei ; așa cum o demonstrează calculele, utilajele și mașinile, folosite mult sub capacitatea de producție, nu dau efectele scontate în procesul de creștere a producției, relevîndu-se încă mari posibilități pentru asigurarea și accentuarea devansării indicelui de înzestrare tehnică a muncii de către cel al productivității.

Odată cu cincinalele 1971—1975 și 1976—1980, cît și în orientările de perspectivă ale dezvoltării țării se constată o îmbunătățire a corelației amintite, în mod deosebit în industrie, în sensul scăderii intensității creșterii consumului de energie. În industrie, cît și pe ansamblul economiei, productivitatea muncii crește rapid în raport cu creșterea fondurilor fixe și sporirea consumului de energie electrică. Celelalte sectoare ale economiei au însemnate posibilități de fructificare a rezervelor, deaitfel acestea nefiind valorificate suficient nici în activitatea industrială.

Criteriul esențial folosit pentru fundamentarea creșterii productivității muncii în cincinalul 1976—1980 cît și pe anul 1981 a avut în vedere necesitatea ca fondurile fixe de producție cu care se înzestrează economia să ducă la o utilizare cu mult superioară a resurselor decît cea realizată în anii anteriori. Această premisă a fost și este exprimată sintetic prin creșterea susținută a indicilor care exprimă raportul dintre producția obținută și fondurile fixe utilizate. Sarcina de a se asigura producții de 1 200 lei, 1 400 lei și chiar mai mari la 1 000 lei fonduri fixe, exprimă nu numai un obiectiv important al industriei românești, practic al întregii economii, ci însăși marile disponibilități pe care le prezintă în această direcție economia noastră — evident, în consens cu condițiile create ; exprimă cerința de a le transpune în practică, de a diminua în continuare decalajele pe planul productivității care ne despart de țările dezvoltate economic ale lumii.

Barbu Gh. PETRESCU

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

ÎNDEPLINIREA PRIORITARĂ A OBLIGAȚIILOR LA EXPORT

CREAREA CONDIȚIILOR OPTIME pentru asigurarea importurilor necesare dezvoltării economiei naționale, ca și echilibrarea balanței comerciale externe a țării, sînt nemijlocit legate de realizarea exemplară a sarcinilor, cantitative și calitative, stabilite prin plan în domeniul exportului. De altfel, îndeplinirea tuturor prevederilor planului pe ultimul trimestru al acestui an, sarcină prioritară trasată de recenta plenară a C.C. al P.C.R., obligă ministerele, centralele industriale și întreprinderile să acorde o deosebită atenție realizării integrale a producției pe 1980, cu prioritate a celei destinate exportului.

În acest context, muncitorii, tehnicienii și inginerii întreprinderii textile **„Aurora"** din București își orientează eforturile și capacitatea creatoare în direcția mobilizării și valorificării rezervelor interne de îndeplinire a planului, inclusiv a celui de export. Ca urmare a faptului că sarcinile au fost substanțial depășite (tabelul) **prevederile la export au fost îndeplinite pe întregul cincinal încă din luna mai 1980**, pînă la sfîrșitul acestui an întreprinderea realizează o producție suplimentară de peste 4 milioane lei valută.

Realizarea planului la export în anii cincinalului

Anii	Realizat față de plan %
1976	118,8
1977	100,2
1978	104,0
1979	110,0
1980 (9 luni)	100,5

Depășirile de plan sînt cu atît mai semnificative cu cît ele au fost realizate în condițiile creșterii accentuate a exportului în anii actualului cincinal față de 1975 (graficul nr. 1). Dinamica susținută a exportului a fost însoțită în permanență de lărgirea continuă a ariei sale geografice. Dacă, de pildă, în 1975, produsele întreprinderii erau exportate, îndeosebi în Olanda, Suedia, S.U.A., Republica Democrată Germană, în anii actualului cincinal ele sînt plasate pe noi piețe între care : Japonia, Noua Zeelandă, R.F.G., Austria, Israel, Elveția, Canada, Italia, Mozambic etc. Aceasta și ca rezultat direct al unei mai mari adaptabilități a producției realizate la cerințele beneficiarilor externi, a creșterii răspunderii întreprinderii pentru respectarea clauzelor contractuale. Ce factori au condus la aceste rezultate ?

PENTRU obținerea realizărilor prezentate a fost necesar să se acționeze pe multiple planuri — de la studii de marketing pe diferite piețe externe pentru cunoașterea solicitărilor, la reglarea producției și aprovizionării cu materii prime de așa natură încît să se asigure prompt comenzile variate și uneori la termene scurte ale beneficiarilor. Iată cîteva acțiuni concrete care au condus la impulsionarea exportului :

● Efectuarea unei largi **prospectări a pieței externe, în colaborare cu întreprinderea de comerț exterior „Romăno-export"**, în vederea asigurării unui portofoliu cît mai bogat de comenzi și a unor contracte ferme. Contactele directe au condus la cunoașterea mai bună a cerințelor din diferite zone, la luarea în considerare a acestora și, în final, la asigurarea unor contracte pentru întreaga producție destinată exportului.

● **Înnoirea și modernizarea produselor prin realizarea de noi sortimente.** În graficul nr. 2 este prezentată evoluția ponderii produselor noi și reproiectate în totalul producției. Realizarea unor noi produse a fost însoțită de adaptarea producției la cerințele pieței externe, printr-o activitate continuă de documentare a atelierului propriu de creație și a proiectanților.

● **Ridicarea calității produselor.** Calitatea producției pentru export este asigurată printr-un control riguros pe fiecare fază de fabricație, prin preîntîmpinarea abaterilor de la respectarea tehnologiilor de fabricație. De asemenea, calitatea este și un rezultat direct al ridicării măiestriei profesionale a muncitorilor, a aplicării de tehnologii avansate, a realizării la termenele planificate a executării reviziilor și reparațiilor utilajelor. În fiecare an din actualul cincinal marea majoritate a producției întreprinderii „Aurora" a fost de calitate superioară. De asemenea, merită menționat faptul că, în anii actualului cincinal, întreprinderea nu a **înregistrat nici un fel de refuzuri de produse exportate.**

● **Respectarea clauzelor contractuale.** În acest scop în întreprindere este organizat un sistem informațional din care rezultă clar stadiul realizării fiecărei comenzi de export, nu numai pe ansamblu ci și pe fiecare fază de fabricație. Astfel, pot fi luate măsuri operative în cazul în care se constată întîrzieri față de prevederile contractuale.

Este necesar de relevat, totodată, că în acțiunea de lărgire a exportului au fost și sînt urmărite obiectivele esențiale : **creșterea cursului de revenire și a aportului valutar, sporirea rentabilității produselor livrate pe piețele externe.** Așa cum afirmă specialiștii întreprinderii,

Graficul nr 1

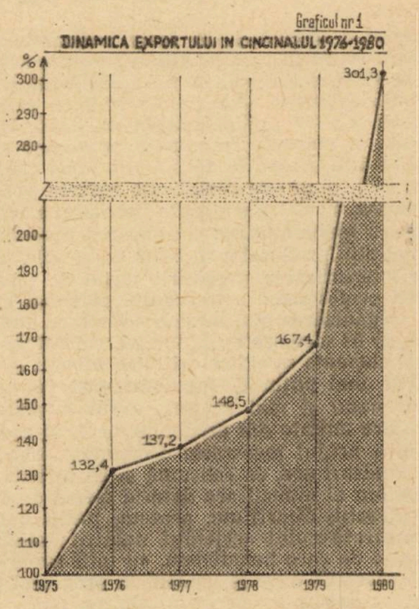

cursul de revenire și aportul valutar sînt, la sfîrșitul acestui an, superiori față de începutul cincinalului. În ce privește creșterea rentabilității au fost

Graficul nr 2

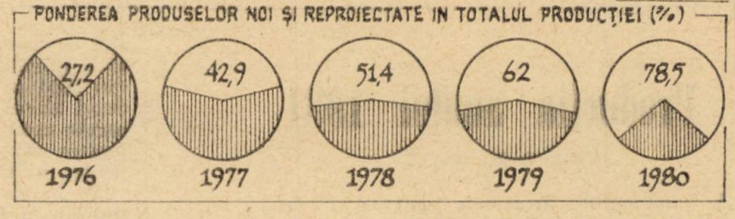

luate unele măsuri care au avut efect favorabil asupra reducerii costurilor de fabricație. Astfel, în urma unui studiu aprofundat, s-au folosit coloranți tipizați sintetizați produși de întreprinderea „Colorom"-Codlea, obținîndu-se o reducere a importului de asemenea materiale ; în al doilea rînd, au fost realizate produse noi ca, de pildă, tercot Big 90, care are un consum specific mai mic de materii prime și la care s-a obținut și se obține o rentabilitate mai mare decît la celelalte produse. Este de subliniat că toate acestea nu au afectat cu nimic calitatea produselor.

ÎN PREZENT, întreaga activitate a colectivului întreprinderii textile „Aurora" este orientată spre realizarea în cele mai bune condițiuni a producției pe acest an, cu prioritate a

celei destinate exportului. Paralel cu aceasta, pe agenda consiliului oamenilor muncii figurează, ca o sarcină de mare răspundere, rezolvarea unor probleme menite să ducă la o bună pregătire a sarcinilor de export pe anul 1981 — primul an din viitorul cincinal — sarcini care vor marca o creștere de 43% față de cele din 1980.

Întreprinderea are condiții favorabile pentru lărgirea exportului, întrucît în viitorul an de plan crește numărul produselor noi și reproiectate. Pentru 1981 colecția de produse a fost îmbogățită cu zeci de sortimente noi în sute de poziții coloristice ; **ponderea produselor noi și reproiectate în totalul producției marfă va fi de 35%**, ceea ce va crea condiții pentru satisfacerea mai bună a cerințelor și exigențelor beneficiarilor externi.

De asemenea, întreprinderea de comerț exterior „Românoexport" a început de mai multă vreme prospectarea pieții externe și sondarea beneficiarilor pentru a cunoaște cerințele acestora, urmînd ca, în perioada ce a mai rămas pînă la sfîrșitul anului, să se încheie contractele ferme, care să asigure un portofoliu cît mai bogat de comenzi la export. Tot în această perioadă va fi definitivat programul de măsuri tehnice și organizatorice menit să ducă la valorificarea a noi rezerve de creștere a producției la export și de ridicare a calității acesteia.

Ion GHEORGHE

Mobilizarea eforturilor

(Urmare din pag. 2)

creșterea eficienței, în toate sectoarele și domeniile. În acest cadru se au în vedere, alături de alte acțiuni, realizarea ritmică a producției fizice ca și folosirea deplină a capacităților de producție existente. Calculele relevă că dacă s-ar asigura funcționarea deplină a capacităților existente la toate instalațiile, utilajele și mașinile, producția prevăzută s-ar putea realiza fără nici o altă investiție, fără nici o nouă capacitate pusă în producție. Prin plan sînt mobilizate resurse pentru fundamentarea temeinică, cu documentațiile necesare, a prevederilor de investiții, pentru îmbunătățirea și ridicarea nivelului tehnic al producției, a calității produselor în toate domeniile, toate acestea deopotrivă cu intensificarea pregătirii forței de muncă și ridicarea calificării profesionale a întregului personal muncitor.

Organizarea mai bună a activității, utilizarea forțelor cu deosebire în sectoarele productive constituie alte și însemnate măsuri chemate să ridice calitatea muncii în economie. „Mai puține hîrtii, mai puțin birocratism — și vom avea bunuri materiale mai bune și mai multe", arată tovarășul Nicolae Ceaușescu. Fiecare unitate din economie, care, în condițiile aplicării neabătute a noului mecanism economic, „trebuie să știe ce produce, ce venituri are, ce consumă și ce trebuie să dea societății" fiecare om al muncii are datoria fermă de a acționa în toate aceste direcții. Constituie, aceasta, însăși o expresie însemnată a democratismului societății noastre ; alături de nobile drepturi umane de care beneficiem, cu toții avem și îndatoriri, îndatorirea sacră de a pune umărul la progresul țării, de unde își trage seva bunăstarea fiecăruia dintre noi.

ESTE SUBLINIATĂ importanța deosebită a sarcinilor în domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale. În fața unităților din economie se relevă cerința imperioasă de a crește exportul chiar peste sarcinile de plan, ce trebuie considerate minime. Pe această cale se impun asigurate disponibilitățile necesare atît pentru importuri — la țiței, la alte materii prime și materiale desfășurate în cea mai mare parte pe relația devize libere — cît și pentru reducerea datoriei externe. În mod deosebit în domeniul construcțiilor de mașini importurile nu trebuie admise decît în condițiile unor acorduri de compensație de export. Numai ca urmare a unor asemenea măsuri, în condițiile în care — în spiritul Statutului și Programului C.A.E.R. — se va acționa, ca în colaborare cu țările socialiste care fac parte din acest organism țara noastră să-și satisfacă într-o măsură mai mare necesitățile de materii prime, de materiale, de utilaje, va fi posibilă echilibrarea mai bună a elementelor în balanța de plăți, prevenirea unor credite la care se solicită dobînzi dintre cele mai grele. Secretarul general al partidului a subliniat, de asemenea, posibilitatea sporirii asistenței tehnice pe care cercetarea și tehnologia românească sînt apte să o acorde țărilor în curs de dezvoltare.

Nu trebuie uitat că de felul în care vor fi îndeplinite prevederile la export, în general obiectivele de dezvoltare a economiei, depinde nemijlocit creșterea în continuare a bunăstării oamenilor muncii în anul următor — concretizată în plan într-un complex de sarcini, în dinamici susținute în raport cu nivelurile respective din acest an.

ÎN TIMPUL CARE NE-A MAI RĂMAS pînă la sfîrșitul anului în curs, devin esențiale acțiunile pentru înfăptuirea întocmai a sarcinilor pentru 1980 și întregul cincinal. În scopul stimulării eforturilor în acest sens Comitetul Politic Executiv a stabilit, cu titlu de excepție pentru acest an, ca toate unitățile, colectivele de muncă care își îndeplinesc integral obligațiile de producție, de investiții etc. pe ultimul trimestru, să beneficieze de toate drepturile, inclusiv de cel de participare la beneficii, chiar dacă pe primele trimestre ale anului au înregistrat unele restanțe. La fel de importante sînt acțiunile urmărind asigurarea unei bune pregătiri a producției pentru 1981. Nu trebuie precupețit, deci, nici un efort pentru a încheia acest trimestru și cincinalul cu rezultate cît mai bune, în toate domeniile, pentru a se așeza o bază trainică pentru noul an, pentru noul cincinal.

Producția anului 1981

(Urmare din pag. 6)

mai mici de combustibili decît cele realizate în acest an, și aceasta îndeosebi la produsele petroliere, la care prețurile mari și în creștere pe piața mondială ca și dificultățile în obtenabilitate limitează la nivelurile cunoscute resursele de care dispunem. Sînt multe întreprinderi care consumă încă mari eforturi și energie, spre a obține resurse suplimentare care, trebuie înțeles cu claritate, nu există în economie. În loc de aceasta trebuie acționat pe toate căile spre **a asigura pregătirea condițiilor de reducere la nivelul planificat a consumului de combustibili și de carburanți**, avînd în vedere îndeosebi următoarele direcții de acțiune :

— **recuperarea resurselor energetice secundare**, prin instalarea și menținerea în funcțiune de recuperatoare și preîncălzitoare la toate instalațiile termice stabilite ; numai **pe această cale se pot economisi resurse energetice primare, echivalînd cu circa 3,7 mil. tcc. ;**

— **creșterea randamentelor termice ale cazanelor și cuptoarelor la minimum 85—90% prin modernizarea acestora ;** sînt, de exemplu, numai în construcția de mașini, cîteva sute de cuptoare de forjă și pentru tratamente termice la care căldura gazelor arse la coș are 700—800°C, nefiind recuperat un important potențial termic ; în rețelele de termoficare urbană sînt multe cazuri în care, datorită deteriorării sau chiar nemontării inițiale a izolațiilor la conducte, se pierde o mare parte din căldura în mediul ambiant. În localitățile urbane din județul Ilfov, de pildă, s-au găsit mai multe situații în care canalele conductelor de termoficare sînt inundate de ploi și prin topirea zăpezii, cea mai mare parte a căldurii fiind pierdută pentru încălzirea apei pluviale ;

— în transporturi trebuie urgent încheiată **acțiunea de optimizare a fluxurilor la materialele de masă.** În anul viitor nomenclatorul materialelor ce se livrează obligatoriu în relații optimizate cuprinde un număr dublu de produse față de anul 1980 și activitatea de stabilire a circuitelor optime este rămasă în urmă, mai ales la M.E.F.M.C. și la M.I.M., ceea ce întîrzie contractarea. Trebuie cu hotărîre eliminate situațiile în care produse de balastieră, ciment, panouri mari sînt transportate la 400—500 km, consumîndu-se inutil carburanți, în loc de a promova în consum materialele locale. Planul pe anul viitor asigură mijloacele necesare pentru a asigura generalizarea transportului de marfă auto prin folosirea la fiecare vehicul a unei remorci. Aceasta implică însă nu numai dotări, ci mai ales o mai bună organizare a pregătirii și expedierii mărfurilor către fiecare consumator, stabilind traseele și încărcăturile astfel încît să se obțină o eficiență maximă a transportului.

În ansamblul pregătirilor pentru executarea planului pe anul 1981 trebuie ca, abordînd în fiecare unitate toate problemele încă nesoluționate, să se acționeze cu prioritate pentru a găsi rezolvările de care este legată îndeplinirea sarcinilor anului viitor, îndeosebi în primul trimestru.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

ELEMENTE NOI CU PRIVIRE LA CONTROLUL BANCAR

IN CADRUL măsurilor luate prin Normele metodologice nr. 2/1980, elaborate în comun de Banca Națională a R.S.R. și băncile specializate în baza Legii Finanțelor nr. 9/1972 modificată și completată prin Legea nr. 2/1979 și care sînt menite să contribuie la întărirea autogestiunii economice a întreprinderilor, au fost stabilite și sarcini noi pentru aparatul băncilor în ce privește efectuarea controlului prealabil asupra operațiilor de decontare dispuse de titularii de cont.

După cum este cunoscut pe lîngă fondurile proprii cu care sînt dotate, unitățile socialiste primesc un sprijin financiar important din partea statului și pe calea creditului bancar pus la dispoziție prin intermediul nemijlocit al băncilor. Deoarece prin conturile unităților socialiste deschise la bănci se efectuează operațiile lor zilnice de încasări și plăți, de acordări și rambursări de credite, de plăți către buget etc., aceste conturi reflectă, înainte de toate, rezultatele cantitative și calitative ale activității fiecărei întreprinderi cu privire la volumul producției și al realizării acesteia, costurile de producție și acumulările, situația stocurilor materiale și a vitezei lor de rotație, executarea la timp și completă a angajamentelor asumate prin contractele economice.

Ținînd seama de cerințele deosebite și de răspunderea băncilor atît în organizarea cît și în controlul decontărilor în economie, normele intrate în vigoare în acest an conțin o serie de sarcini noi, mai precis delimitate, în ce privește controlul bancar asupra operațiilor dispuse de titularii de cont.

Astfel, după cum s-a arătat într-un material publicat recent, *) unitățile socialiste, pentru a-și gospodări mai cu grijă fondurile ce le au la dispoziție, au obligația de a le păstra într-un **cont curent unic**, excepție făcînd doar fondurile destinate investițiilor, care se pot păstra în conturi separate la băncile finanțatoare. În legătură cu această măsură este însă de arătat că în norme s-a prevăzut, ca un element nou, subliniat de altfel și de Legea Finanțelor, **că nici o cheltuială, indiferent de fondurile din care se suportă, nu se aprobă și nu se efectuează dacă nu a fost avizată, în prealabil, potrivit legii, de către conducătorul compartimentului financiar-contabil sau alte persoane însărcinate cu exercitarea controlului financiar preventiv din unitățile socialiste sau de alte organe cu astfel de atribuții în economie.** Astfel, de exemplu, dacă din fondurile care se păstrează în contul curent, altele decît cele pentru producție (fond pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic, fond pentru acțiuni sociale etc.) trebuie efectuată o plată, aceasta nu poate fi acceptată sau inițiată decît în limita fondurilor constituite și neutilizate, cu respectarea și a dispozițiilor legale privind constituirea și folosirea acestor fonduri. În cazul cînd fondurile constituite sînt insuficiente pentru achitarea unui document, plătitorul va comunica băncii, printr-o scrisoare, motivele neachitării integrale sau parțiale, după caz, menționînd totodată termenul și modul de lichidare a datoriei.

Dacă totuși unitatea socialistă angajează cheltuieli mai mari decît fondurile constituite, **controlul bancar,** cu ocazia verificării garanției creditelor, **are sarcina de a analiza și modul de constituire și folosire a fondurilor cu destinație specială și de a sancționa cu trecerea la credite nerambursate la scadență toate cheltuielile făcute cu depășirea acestor fonduri.** Deosebit de acestea, organele bancare au obligația de a controla cauza acestor depășiri și de a sancționa conform dispozițiilor legale în vigoare persoanele care s-au făcut vinovate de această situație.

În ce privește plățile din fondurile de investiții, ce se păstrează în conturi separate la băncile finanțatoare, normele prevăd ca sarcină pentru unitățile bancare de a controla ca **în facturile și în documentele de decontare care se întocmesc distinct pe fiecare deviz general** (indiferent de sursa de finanțare **să se menționeze codul conturilor de plăți pe fonduri de finanțare, codul devizului general sau al lucrării și codul pe felul de cheltuieli,** celelalte date prevăzute de formular, precum și **numărul scrisorii prin care unitatea bancară a comunicat beneficiarului de investiții deschiderea finanțării** sau **poziția din memoriul justificativ avizat de bancă în cadrul achizițiilor de utilaje, mijloace de transport, obiecte de inventar de natura mijloacelor fixe etc.** În lipsa acestor mențiuni documentele de plată respective se vor restitui emitenților, cu mențiunea privind cauza restituirii.

PRIN URMĂRIREA confirmării extraselor de cont banca asigură controlul concordanței care trebuie să existe între evidențele bancare și cele ale întreprinderilor, împiedică și rectifică eventuale erori, denaturări sau falsuri în evidențele și raportările întreprinderilor. Ca o noutate față de reglementările anterioare în ce privește confirmarea extraselor de cont, este de subliniat faptul că în noua normă **s-a prevăzut posibilitatea pentru titularii de conturi — care nu au semnalat în termenul de 10 zile lucrătoare (prevăzut de norme pentru confirmarea extraselor de cont) eventuale omisiuni sau erori — de a solicita după termenul de mai sus în cadrul termenului legal de prescripție rectificarea operațiilor respective.** În această situație, deși regula generală, de a se confirma extrasul de cont în termen de 10 zile de la primirea sau ridicarea sa de la bancă, rămîne în vigoare, pentru ca orice inadvertență să fie remediată cît mai operativ, s-a dat, totuși, pe această cale, posibilitatea unităților care din diverse motive constată, chiar după confirmarea extrasului unele erori, să ceară rectificarea lor.

O caracteristică deosebită în materie de control este aceea că noile norme pun un accent deosebit pe întărirea **controlului preventiv asupra operațiilor dispuse de titularii de cont.** În acest scop, într-un capitol special au fost reunite sarcinile deosebite în această materie, prezentarea lor făcîndu-se într-un mod sistematizat în funcție de natura instrumentelor sau modalității de decontare, de sectorul economic de care sau către care se efectuează plata, precum și natura operațiilor economice care se derulează între participanții la decontări din economie.

Astfel, după cum se va arăta mai jos, un control mai atent a fost reglementat în ce privește documentele ce vizează relații economice ce au loc între unitățile socialiste de stat și secțiile de producție ale unităților agricole cooperatiste și ale celor meșteșugărești și de consum, precum și secțiile de producție ale consiliilor populare. De asemenea, noile reglementări accentuează controlul ce trebuie efectuat asupra documentelor care se referă la livrări ale unităților industriale către cele agricole de stat, precum și ale unităților de stat sau cooperatiste către organizațiile profesionale și obștești.

Controlul bancar asupra operațiilor de decontare dispuse de titularii de cont potrivit noilor norme și care se efectuează începînd de la primirea la ghișeu sau prin poștă a documentelor de decontare, îmbracă două caracteristici principale și anume una în ce privește **forma,** adică respectarea normelor de lucru (atît cele privind organizarea decontărilor, cît și cele privind evidența contabilă și operativă în unitățile băncilor), în ce privește modalitatea de întocmire și completare a documentelor și alta care se referă la **fondul** operațiunilor, adică cea care privește conținutul economic al operațiilor. Ambele laturi ale controlului sînt deosebit de importante, deoarece analiza formei urmărește descoperirea și înlăturarea unor date eronate care pot produce perturbări în efectuarea operațiilor contabile, în adresarea și dirijarea corespondenței operative, producînd întîrzierea decontărilor, iar controlul economic — de fond — este menit să preîntîmpine efectuarea de plăți care nu se încadrează în dispozițiile legale sau în normele de lucru ale băncilor și care, scăpate din vedere, pot produce pagube în avutul obștesc. Controlul se face diferențiat și în funcție de felul instrumentului de decontare stabilit de părți prin contracte economice. Astfel, la primirea la bancă a dispozițiilor de încasare cu factură, controlorii de ghișeu au obligația de a verifica, pe lîngă modalitatea de întocmire atît a documentului de decontare cît și a facturii urmărind existența mențiunilor cu privire la expedierea mărfurilor (numărul și data documentului de transport), legalitatea prețurilor (actul normativ și poziția de catalog), numărul contractului și în mod deosebit dacă produsele facturate se înscriu în profilul de activitate al întreprinderii furnizoare.

*) Revista economică nr. 41/1980

ECONOMIE NAȚIONALĂ

NORMELE PREVĂD situațiile în care unitatea trebuie, la cererea băncii, să prezinte la control documentele de transport pentru a face dovada expedierii efective a mărfurilor. În legătură cu aceasta trebuie subliniat că sînt admise ca documente doveditoare de expediere a mărfurilor numai acelea din care rezultă că **mărfurile au fost expediate sau predate efectiv la destinatar.** Astfel, în cazul expedierii pe calea ferată, documentul este „scrisoarea de trăsură sau de transport" și „buletinul de mesagerii", în cazul transportului pe apă documentul este „conosamentul", în cazul expedierii prin mijloace auto documentul doveditor este „scrisoarea de transport", iar în cazul transportului aerian documentul este „scrisoarea de transport aerian". De reținut că nu se consideră documente justificative de expediere și documentele emise de secțiile de expediere și camionaj sau alte unități cu activitate similară, pentru mărfurile predate spre expediere la gară, în porturi sau aeroporturi și deci la controlul de ghișeu documentele de decontare se restituie prezentatorului. Măsura este menită să determine accelerarea intrării în circuitul economic a mărfurilor și să asigure o sincronizare între acest circuit și cel al decontării bancare, evitînd amînările de plată, refuzurile și plimbarea inutilă a documentelor între bănci.

În cazuri excepționale, prevăzute de norme, **se admite primirea și remiterea spre încasare a dispozițiilor de încasare și pentru produse neexpediate și lăsate în custodia furnizorului.** De menționat că normele prevăd cinci situații pentru care se pot admite constituirea de custodii de furnizor și anume : pentru mărfurile fabricate pentru export, pentru produsele destinate rezervei de stat sau pentru produsele destinate sectorului de apărare, pentru produsele și mărfurile destinate consumului industrial sau desfacerii la intern către populație, pentru materialele disponibile preluate de bazele de aprovizionare tehnico-materială de la unitățile economice dar lăsate în custodia acestora și pentru utilajele, mașinile și instalațiile tehnologice destinate investițiilor. Pentru fiecare din situațiile de mai sus, în afara unor condiții speciale pe care trebuie să le îndeplinească constituirea custodiei, pentru fiecare caz în parte, controlul bancar trebuie să urmărească ca furnizorul să aibă **acordul scris al cumpărătorului cu privire la constituirea custodiei.** Dispozițiile de încasare cu facturi pentru mărfuri constituite în custodie la furnizor, indiferent că acestea sînt destinate exportului sau pentru intern, **se primesc de bănci spre încasare numai după controlul prealabil al inspectorului și numai cu viza acestuia din care să rezulte că produsele sau mărfurile respective fac obiectul unui contract, că există în realitate și că au fost ambalate, împachetate, etichetate, depozitate în bune condiții și separat de celelalte stocuri ale furnizorului.**

Sînt prevăzute și unele excepții în care controlul existenței reale a stocurilor se poate face numai în baza evidențelor operative sau contabile, și anume pentru produsele petroliere ale rafinăriilor și grupurilor industriale de petrochimie, mărfurile sau produsele în vrac, cheresteaua, uleiul comestibil în bazine, precum și cerealele, zahărul, semințele în silozuri.

În cazul cînd, drept motiv pentru constituirea custodiei cu beneficiarii interni se invocă lipsa de capacitate de înmagazinare sau depozitare la beneficiari, furnizorul este obligat ca, odată cu dispoziția de încasare cu factură, să prezinte la banca sa și avizul băncii plătitorului, dar desigur pe baza controlului făcut la fața locului de inspector, din care să rezulte temeinicia motivului invocat, precum și faptul că livrarea se face în cadrul termenului și a condițiilor prevăzute în contract. Acest aviz trebuie menționat în factură și reținut la banca furnizorului.

Un control cu implicații deosebite asupra situației economice a unor întreprinderi este cel exercitat asupra documentelor prin care se acceptă sau se dispun plăți de către unitățile economice, la care s-a instituit controlul prealabil al plăților, în conformitate cu art. 67 din Legea Finanțelor. Potrivit acestor prevederi pentru unitățile economice care au beneficiat de credite pentru refacerea capacității de plată și de alte forme de ajutorare prevăzute de lege și se mențin totuși în incapacitate de plată pe o perioadă de peste 60 de zile **băncile au dreptul la controlul prealabil să refuze efectuarea acelor plăți care încalcă normele de gospodărire judicioasă a mijloacelor materiale și bănești, disciplina de plan și financiară și, chiar mai mult, vor obliga unitatea respectivă să folosească instrumente de decontare condiționate de existența prealabilă a disponibilităților de plată.** Avînd în vedere gravitatea unei asemenea situații, dispozițiile legale mai prevăd în astfel de împrejurări și alte sarcini în seama controlului bancar, care împreună cu organul ierarhic al întreprinderii în cauză trebuie să analizeze situația economico-financiară a acesteia și să propună și, chiar mai mult, să determine măsuri economico-financiare cu privire la lichidarea imobilizărilor și care să ducă la redresarea activității. **Atribuțiile de control prealabil** stabilite de norme **revin atît inspecției bancare** prin depistarea imobilizărilor și nominalizarea precisă a acestora și prin dispoziția obligatorie dată întreprinderii de a semnala în scris băncii orice aprovizionări din categoria respectivă, **cît și controlorilor de ghișeu** care, la prezentarea dispozițiilor de încasare sau plată la ghișeu, să oprească de la decontare documentele care se referă la materii prime și materiale supuse restricțiilor de plată și să facă mențiunea expresă pe acestea : „neadmis la plată din credite".

TREBUIE REȚINUT faptul că de un control foarte atent trebuie să beneficieze, potrivit noilor norme de decontări, documentele de plată în favoarea unor organizații sau asociații cu caracter nelucrativ cum sînt asociațiile de locatari, asociațiile sportive, asociații profesionale etc. ; acestea se vor deconta numai cu viza prealabilă de control a inspectorului prin care se urmărește natura relației între unitățile economice socialiste și organizațiile și asociațiile amintite, realitatea operației pentru care se efectuează plățile și evitarea realizării unor venituri exagerate sau fără temei legal de către acestea sau producerea unor pagube avutului obștesc. În ce privește controlul ce trebuie exercitat asupra dispozițiilor de plată acesta urmărește, pe lîngă explicațiile cu privire la scopul plății (la nevoie organele bancare putînd cere prezentarea facturilor sau altor documente pe baza cărora s-a emis dispoziția de plată), felul mărfurilor, lucrărilor sau serviciilor, sectorul economic către care se efectuează plata, precum și dacă obiectul plății este în concordanță cu profilul de activitate al unităților economice furnizoare și cumpărătoare.

Din punct de vedere al formei o prevedere din norma care se referă, de fapt, la toate documentele de decontare, precizează că cu ocazia controlului la ghișeu a acestora cele la care nu sînt completate datele cerute de normele în vigoare să fie restituite unităților plătitoare, spre a fi completate. În ce privește documentele care, deși sînt completate cu toate datele, cerute de formular, ridică probleme sub aspectul unei neconcordanțe între datele din cuprins, ori sub aspectul naturii sau obiectului operației, normele prevăd ca un element nou **obligativitatea analizării acestora atît de controlorul de ghișeu, cît și de un organ ierarhic din unitatea băncii.** La control, în scopul clarificării unor aspecte, se poate cere și prezentarea de către unitatea în cauză a unor note sau documentări suplimentare, sub semnătura conducerii acesteia, prin care să se dea relații detaliate în problema respectivă. Dacă problemele nu pot fi clarificate pe această cale, normele prevăd analiza și controlul de către inspector la întreprindere. În cazul cînd se constată abateri repetate la unele întreprinderi în ce privește întocmirea documentelor, conducerea unității bancare va putea lua măsura ca acestea să depună documentele de plată la ghișeu numai după controlul și vizarea acestora de către inspector.

Mai amintim că normele prevăd unele sarcini de control importante în cazul remiterii unor sume în favoarea unor împuterniciți, prin mandat poștal, sau atunci cînd pentru unele operații de plăți se folosește cecul de decontare, cu sau fără limită de sumă. În legătură cu acest instrument trebuie menționat faptul că la cererile de suplimentare a carnetelor de cecuri sau la eliberarea unor carnete noi controlul bancar trebuie să urmărească existența **confirmării unității socialiste, precum că organele care au sarcini de control ale acesteia** (control financiar intern, serviciul financiar etc.) **au verificat primirea mărfurilor, executarea lucrărilor sau prestarea serviciilor plătite cu cecuri,** din carnetul sau carnetele eliberate anterior, precum și a **concordanței dintre valoarea acestora și suma apărută în extrasul de cont.**

DIN CELE EXPUSE rezultă că controlul bancar asupra operațiilor dispuse de titularii de cont îmbracă o multitudine de aspecte, mergînd de la forma de prezentare a documentelor de decontare și pînă la aprofundarea conținutului economic al acestora în scopul prevenirii unor operații nelegale, fictive sau de altă natură și care pot aduce prejudicii avutului obștesc. Controlul bancar mai urmărește ca prin întocmirea corectă a documentelor să se evite orice întîrziere care să prejudicieze accelerarea decontărilor sau să dea naștere la stornări și operații suplimentare și nerationale și la cheltuieli neeconomicoase. Este necesar de subliniat și faptul că în cazul cînd constată că prin documentele de decontare prezentate băncii se urmărea efectuarea unor operații nelegale, organele bancare, pe lîngă respingerea la plată a documentelor respective, sînt autorizate să aplice și sancțiuni contravenționale potrivit legii și să sesizeze, după caz, organele de urmărire penală. În cazurile cînd abaterile respective au fost făcute și cu viza de control financiar-preventiv din unitatea respectivă, organele bancare vor aplica amenzile prevăzute de Legea nr. 9/1974, iar situațiile respective vor fi aduse la cunoștința consiliului oamenilor muncii din unitatea respectivă.

Gh. MARCU
B.N.R.S.R.

Prezentarea mărfurilor în concordanță cu diversificarea ofertei

LA RECENTA plenară a C.C. al P.C.R. tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, vorbind despre înfăptuirea neabătută a hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R. în domeniul ridicării bunăstării materiale și spirituale a poporului arăta : „Am stabilit să realizăm într-o proporție mai mare decît pînă acum și produse în sortimente superioare".

O experiență interesantă în comercializarea mărfurilor cu grad ridicat de înnoire și calitate superioară deține I.C.S. „Romarta", care își desfășoară de peste ... decenii activitatea organizînd aprovizionarea și desfacerea prin rețeaua proprie a acestor articole. Întrucît în prezent organele locale din tot mai multe localități au sarcini pe linia desfacerii de produse cu grad ridicat de înnoire și calitate superioară, prezentăm în continuare concluziile unor studii privind specificul comercializării acestor mărfuri efectuate în cadrul I.C.S. „Romarta"-București.

CERCETĂRILE întreprinse pe piața rețelei de magazine „Romarta" din București au relevat o apreciere pozitivă a publicului cu privire la ambianța interioară a unităților. Pentru o proporție importantă a acestuia (jumătate din eșantionul studiat), ambianța oferită de unitățile „Romarta" constituie principalul element de motivare a actului de cumpărare, aflîndu-se pe primul loc în cadrul variantelor motivaționale (chiar înaintea ofertei de produse).

Ambianța

„ROMARTA" s-a dezvoltat extensiv, prin organizarea și funcționarea unor unități de dimensiuni mici, ale căror suprafețe de vînzare sînt sub 400 mp. Numai 4 unități, din totalul de 23, au suprafețe ce depășesc 400 mp ; cea mai mare unitate este „Romarta copiilor" (2 200 mp), care însă, judecînd după profilul său de tip universal, se înscrie în categoria unităților de dimensiuni relativ mici din această categorie. „Eva", „Romarta" Central și „Adam" au suprafețe cuprinse între 800 și 1 200 mp. Această caracteristică a dimensionării unităților „Romarta" reprezintă o concepție unitară, o caracteristică urmărită permanent, întrucît este determinantă pentru crearea unei ambianțe plăcute.

Și în trecutul apropiat, dezvoltarea extensivă a întreprinderii a urmărit organizarea și funcționarea de unități avînd spații mici : astfel, în septembrie 1979 a luat ființă, în Calea Victoriei nr. 46, unitatea „Majestic" de confecți din blană, încălțăminte și marochinărie pentru femei, care nu depășește 300 mp. La crearea ambianței deosebite la care ne-am referit au contribuit, de asemenea, în decursul timpului, preocupările permanente ale factorilor de decizie, care optînd cu precădere pentru calea intensivă de dezvoltare, au urmărit perfecționarea continuă a organizării interioare și a dotării unităților. Urmărind atingerea finalității specifice, precum și crearea acestei ambiante, în domenii ca: profilarea unităților, dimensionarea și profilarea raioanelor, alegerea formelor de desfacere, organizarea fronturilor de vînzare, creșterea gradului de utilizare a sălii de vînzare (paralel cu optimizarea fluxurilor de circulație), dotarea cu mobilier etc. s-a investit un continuu efort novator.

În ce privește profilul unităților, predomină două tipuri :

— magazinele specializate (Lenjerie pentru femei, Galanterie pentru bărbați, Artizanat „Miorița", „Eva", Cosmetice-parfumerie pentru femei și bărbați, Cristal-porțelan) ;

— magazinele combinate (semispecializate) care comercializează mai multe grupe de produse („Romarta" Central, Încălțăminte „Lux", Cadouri „Bulevard", „Majestic", „Eva" și „Adam"). Magazinele „Eva" și „Adam", care comercializează produse de sortiment complex ce se adresează unei anumite categorii (segment) de cumpărători (primul — femeilor, al doilea — bărbaților), s-au impus ca tip de unitate deosebit de atractiv, atît la nivelul Capitalei, cît și pentru populația altor localități din țară.

Majoritatea unităților sînt amplasate la parterul blocurilor, numai 5 dintre ele („Romarta copiilor", „Eva, „Adam" „Central" și „Majestic") desfășurîndu-se pe 2—3 nivele.

Pentru perspectivă, considerăm că rețeaua de unități a I.C.S. „Romarta" București mai poate fi dezvoltată extensiv prin înființarea sau preluarea unor magazine specializate, tot de dimensiuni relativ reduse pînă la (400—500 mp), profilate: pe desfacerea unor mărfuri destinate în exclusivitate tineretului; a unor articole electrotehnice și electronice de uz îndelungat; pe vînzarea unui sortiment restrîns de articole foto și articole muzicale ; bijuterii, sau a altor produse în sortimente superioare din grupele textile-încălțăminte și metalo-chimice. În aceste condiții, s-ar putea renunța la apartenența la „Romarta" a „Magazinului copiilor" și s-ar putea opta pentru selectarea sortimentului acestuia, corespunzător profilului firmei.

Profilarea raioanelor în unitățile actuale este realizată aproape în exclusivitate după principiul specializării la nivelul unei grupe sau unui sortiment de mărfuri : sînt puține raioanele care comercializează articole din 2—3 grupe de produse. Dimensionarea raioanelor a fost realizată în timp, în funcție de ponderile deținute de fiecare grupă de mărfuri, într-o etapă sau alta, în totalul fondului de marfă, corelate la rîndul lor cu tendințele în structura cererii populației. Amplasarea raioanelor este realizată ținînd seama de frecvența cererii : produsele cu o frecvență mai mare a cererii (galanterie-marochinărie ; cosmetice-parfumerie) sînt amplasate în imediata apropiere a intrărilor, sau la parterul unităților organizate pe 2 nivele, iar produsele de sortiment complex (confecții, tricotaje, încălțăminte) — la etaj.

În ultimii ani, complexul de unități „Romarta" din Calea Victoriei nr. 60—70 a fost supus unor repetate modificări de profil, fapt care a intrat în contradicție cu caracterul de continuitate, de tradiție al acestor unități. În activitatea de viitor trebuie avută în vedere o anumită mobilitate în dimensionarea raioanelor, dar, totodată, se cer evitate reprofilările de raioane și îndeosebi de unități, care au un efect negativ, de derută a cumpărătorilor, de amînare a actului de cumpărare, de subminare a încrederii în firmă.

De ce vînzare clasică ?

FORMA de vînzare clasică este practicată preponderent de unitățile „Romarta"-București — pe aproape 50% din suprafața sălilor de vînzare, fiind un element definitoriu de firmă, caracteristic comercializării produselor cu

grad ridicat de înnoire și cu calitate superioară. Ca urmare, toate magazinele „Romarta" utilizează forma clasică de vînzare ; unele o folosesc în exclusivitate.

Alegerea liberă a produselor este practicată în 7 magazine, pe o suprafață de circa 44% din totalul suprafeței sălilor de vînzare. Această formă este avantajoasă pentru articolele de confecții, tricotaje și parțial încălțăminte, permițînd alegerea de către consumatori, dintr-o paletă mai largă de produse, a unor mărfuri de calitate, cu grad ridicat de noutate, vînzare asistată, îndrumată de vînzător. Autoservirea este folosită în proporție de circa 7% la „Romarta copiilor", în raioanele de jucării și încălțăminte. Una din tendințele actuale pe care tehnica comercială le promovează pe plan mondial o reprezintă utilizarea pe scară largă a formelor moderne de servire, în care ponderea autoservirii este ridicată ; trebuie observat însă că pentru mărfurile tip „Romarta" această tendință se dovedește incompatibilă cu specificul, finalitatea particulară și chiar cu realizarea eficienței economice a întreprinderii. De aceea, tendința de viitor în alegerea formelor de vînzare pentru unitățile „Romarta" va fi de a menține și chiar a crește ponderea deținută în prezent de forma clasică combinată cu alegerea liberă.

Desigur că, în accepțiunea actuală, prin formă clasică de vînzare nu se mai înțelege interpunerea între vînzător și vizitatorii magazinului a „tejghelei" de altă dată, ci faptul că accesul nestingherit la marfă este dirijat pe fluxuri marcate prin elemente de mobilier (măsuțe, mici vitrine, canapele etc.) permițînd alegerea liberă a mărfurilor.

Această opțiune a fost făcută, fără echivoc, pe baza experimentelor realizate în ultimii ani, dintre care cel mai edificator rămîne organizarea, în 1974, a magazinului de cosmetice din Calea Victoriei nr. 62 în sistem de autoservire. Măsura a declanșat numeroase comentarii, în final toate părerile convergînd spre ideea revenirii la forma clasică de vînzare. S-a înțeles atunci, din părerile exprimate nu numai de către specialiști, dar și de unii cumpărători, că în cazul „Romarta" autoservirea despersonalizează întreprinderea și produsele ei, că nu tot ce este nou, modern poate fi preluat automat, fără a medita adînc la tradițional și continuitate, că tradiționalul nu înseamnă întotdeauna conservatorism și învechit.

Fronturile de vînzare au o dispunere multiliniară în majoritatea unităților, consecință a formei clasice de vînzare ; în cîteva unități, necesitatea ocupării intensive a spațiilor a determinat organizarea și a unor fronturi de vînzare insulare („Adam", Galanterie femei, „Romarta copiilor").

După opinia noastră, pentru unitățile „Romarta", ca dealtfel pentru toate unitățile care comercializează produse cu grad ridicat de înnoire și calitate superioară, organizarea de fronturi liniare trebuie să constituie unul din elementele caracteristice de organizare interioară. În cazul spațiilor mai mari este de preferat să se opteze pentru alveolarea acestora prin intermediul mobilierului, dînd astfel posibilitatea menținerii de fronturi liniare, decît să se utilizeze fronturile insulare. Avantajele sînt deopotrivă de natură funcțională (se pot realiza rafturi cu o capacitate sporită de înmagazinare și expunere a produselor pe verticală) și de natură estetică (se obțin locuri de vînzare care, prin intimitatea lor, elimină impresia de gigantism, caracteristică magazinelor universale, unde fronturile insulare au o pondere ridicată).

Fluxuri distincte : aprovizionare — vizitatori

ÎN CADRUL preocupărilor de perfecționare a organizării interioare a unităților „Romarta", un loc de frunte l-a ocupat valorificarea rezervelor de sporire a suprafeței de vînzare, în cadrul limitelor existente ale ariei comerciale utile, prin diminuarea suprafeței afectate inițial unor depozite de mînă (la „Romarta copiilor", Galanterie femei, „Eva"). În prezent, ponderea suprafeței sălii de vînzare în total suprafață comercială utilă este de 81% ; depozitele de mînă ocupă o suprafață de 1 130 mp, reprezentînd o pondere de 15%. Această structurare a suprafeței utile ne situează pe unul dintre primele locuri în cadrul întreprinderilor comerciale cu amănuntul.

Gradul de utilizare (ocupare) a sălii de vînzare cu mobilier și utilaje, în actuala organizare a întreprinderii, este de circa 35—36%. În viitor, acest indice va spori, dar într-o mai mică măsură prin punerea în valoare a rezervelor existente la unitatea de Țesături-galanterie femei și la magazinele din Piața Universității.

Spațiile de circulație în cadrul unităților „Romarta" sînt, în prezent, de circa 64—65% din suprafața sălii de vînzare, asigurînd o bună circulație a cumpărătorilor ; practic, în majoritatea unităților nu se creează locuri înguste.

Fluxurile cumpărători-aprovizionare sînt separate (diferite) la majoritatea unităților și îndeosebi la cele mai mari : interferarea acestora se menține la cîteva unități (Cosmetice, Lenjerie femei, Porțelanuri, Galanterie bărbați, Artizanat-„Eva", „Mioriță", str. Academiei nr. 35—37), din cauza soluțiilor constructive ale clădirilor (în mare parte, din categoria celor vechi). Pentru estomparea neajunsului de interferare a fluxurilor cumpărători-aprovizionare se intervine permanent, prin măsuri de organizare rațională a procesului aprovizionării, care vizează, printre altele, aprovizionarea raioanelor în afara programului de funcționare a unităților sau în intervalul de timp cu frecvența cea mai scăzută a cumpărătorilor.

Dotarea magazinelor cu mobilier comercial este realizată, în bună parte, corespunzător cerințelor tehnicii comerciale moderne. Acțiunile de modernizare a unor unități, finalizate în anii 1968—1971 („Adam", „Lux", Galanterie femei, Galanterie bărbați, Porțelanuri), ca și cele din ultimii ani („Romarta copiilor", Țesături, Cadouri — str. Știrbei Vodă și Cosmetice — Calea Victoriei, „Eva") au promovat un mobilier cu funcționalitate sporită (capacitate de înmagazinare și soluții îmbunătățite de prezentare, ținîndu-se seamă de specificul produselor).

Noile condiții de funcționare a fostelor unități distincte (Țesături, Marochinărie și Galanterie femei), comasate într-o sală unică în blocul „Romarta", solicită, în perspectivă, o dotare corespunzătoare, cu mobilier prin care să se realizeze omogenizarea acestuia, precum și utilizarea rațională a spațiului de vînzare.

Pentru viitor considerăm că, în ideea promovării imaginii de firmă, concepția de dotare cu mobilier a unităților „Romarta" trebuie să fie aceea de proiectare și realizare a unui mobilier unic, utilizat în exclusivitate pentru acest tip de unități, care să le caracterizeze și să le diferențieze de restul unităților. Funcționarea unor unități tip „Romarta" în unele reședințe de județ, extinderea rețelei și în alte orașe ale țării ridică probleme de organizare, dotare și funcționare care face necesară coordonarea lor unitară.

Confruntați cu noile sarcini pe linia diversificării ofertei de bunuri de consum, în sensul sporirii sortimentelor de calitate superioară, unitățile „Romarta" își vor reorganiza activitatea, pentru respectarea cu mai multă fermitate a profilului, perfecționarea organizării comerciale, răspunzînd astfel cerințelor specifice desfacerii acestor produse. Concret, ne propunem ca pînă la sfîrșitul acestui an să realizăm unități model pentru desfacerea de sortimente superioare în magazinele Majestic, Lux, Galanterie bărbați din Complexul Romarta Central și Cadouri din str. Știrbei Vodă nr. 43.

C. TUDOSE

Creşterea eficienţei în activitatea de conducere

ASPECTE PRACTICE ALE PROIECTĂRII ŞI UTILIZĂRII SISTEMELOR INFORMAŢIONALE

PERFECŢIONAREA sistemului informaţional prin aplicarea metodelor şi tehnicilor pe care le oferă ştiinţa conducerii, cibernetica etc., precum şi utilizarea unor metode, tehnici şi procedee eficiente de culegere, transmitere, prelucrare şi păstrare a volumului din ce în ce mai mare de date cu care trebuie să se opereze în prezent constituie o cerinţă stringentă a activităţii de conducere, în actualul stadiu de dezvoltare a economiei şi societăţii noastre.

Extrem de importante în această activitate sînt, pe lîngă **proiectarea** sistemelor informaţionale, **aplicarea** lor în unităţile în care s-au efectuat studiile şi, îndeosebi, **generalizarea** lor în toate unităţile cu profil tehnologic asemănător.

Studiile pentru perfecţionarea sistemelor informaţionale trebuie să aibă în vedere — printre principalele obiective — **scurtarea timpului consumat pentru efectuarea operaţiilor informaţionale** şi **reducerea substanţială a cantităţii de hîrtie** consumată la culegerea, transmiterea, prelucrarea, stocarea informaţiilor, luarea şi transmiterea deciziilor.

În Cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** a insistat din nou asupra necesităţii **„de a acţiona cu mai multă hotărîre pentru reducerea personalului neproductiv, de a înţelege că o dată ce am trecut la folosirea calculatoarelor, a proceselor moderne de evidenţă şi de calcul, nu se mai justifică menţinerea aceluiaşi aparat"**. Totodată, secretarul general al partidului a subliniat imperativul raţionalizării muncilor administrative : **„Mai puţine hîrtii, mai puţin birocratism — şi vom avea bunuri materiale mai bune şi mai multe !"**

Sub îndrumarea Comisiei guvernamentale pentru raţionalizarea sistemului de evidenţă în unităţile socialiste s-au elaborat — concomitent cu lucrările de sistem de evidenţă — şi **sistemele informaţionale în concepţie unitară pentru 90 de unităţi economice** (întreprinderi, centrale industriale etc.). În afară de **eficienţa economică indirectă** ce se poate obţine prin noile sisteme, se estimează **o reducere a volumului de muncă şi a cantităţii de hîrtie** necesare funcţionării lor, **cu peste 35%** faţă de situaţia iniţială. Exemplificăm :

Economii ce pot fi obţinute prin introducerea integrală a noilor sisteme informaţionale (la nivelul unui an)

Unitatea	Vol. muncă (mii ore-om)	Hîrtie (tone)
Centrala industrială de autocamioane şi turisme Braşov	8 700	110
Într. „Republica" Bucureşti	177	50
Centrala industrială de maşini-unelte, mecanică fină şi scule Bucureşti	8 784	270
Comb. de celuloză şi hîrtie „Letea" Bacău	108	1,3
Cooperativa „Radio-Progres" Bucureşti	99	3
Inspect. jud. pt. controlul calităţii produselor Braşov	100	1
Spitalul judeţean Braşov	235,7	3,8
Consiliul popular al municipiului Ploieşti	30,3	0,5

Prin astfel de studii s-a eliminat şi se va elimina, din sistemele analizate, ceea ce a fost şi va fi inutil (documente sau date nefolosibile, paralelisme, circuite neraţionale, frecvenţă prea mare a transmiterilor de date, număr exagerat de mare de exemplare al unor documente, realizarea manuală a unor formulare de mare răspîndire şi frecvenţă, ale căror date generale se pot pretipări, utilizarea hîrtiei scrise numai pe o faţă sau în formate prea mari faţă de necesar, prelucrarea în paralel — automată şi manuală — a informaţiilor din sistem etc.). În acelaşi timp, pentru conducerea ştiinţifică a activităţilor social-economice, a căror complexitate creşte permanent, este necesar un volum de informaţii din ce în ce mai mare ; ca atare, necesarul de date, de hîrtie şi de muncă pentru funcţionarea sistemelor informaţionale are tendinţa ca în mod absolut şi în general să crească — şi trebuie ca, printr-o muncă susţinută şi permanentă de perfecţionare a sistemelor informaţionale, el **să scadă relativ,** menţinîndu-se la o anumită valoare, în timp ce cresc toate celelalte elemente care îl influenţează în mod efectiv.

Astfel, în intervalul 1973—1980 producţia industrială s-a dublat ; numărul personalului muncitor s-a mărit cu o pătrime ; volumul vînzărilor de mărfuri cu amănuntul a crescut cu peste 76%, al transportului intern de mărfuri cu 42%; s-au lărgit considerabil relaţiile internaţionale ale României etc. Toate acestea, ca şi aplicarea unei serii de noi acte normative (privînd retribuţia, planul în profil teritorial, regimul chiriilor, asigurărilor sociale şi pensiile cetăţenilor cu gospodării individuale etc.) au implicat culegerea şi utilizarea unei cantităţi mult sporite de date. Totuşi, **consumul de hîrtie pentru funcţionarea sistemelor informaţionale este, în acest an, practic acelaşi cu cel din 1973.**

Rezultă clar necesitatea de a perfecţiona în continuare sistemele informaţionale şi de a generaliza proiectele elaborate.

În cele ce urmează redăm principalele aspecte rezultate din activitatea desfăşurată în acest domeniu — şi îndeosebi din practica Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii.

LUCRĂRILE de organizare a sistemului informaţional nu sînt complete dacă nu cuprind programul şi precizările necesare privind **experimentarea, implementarea, îmbunătăţirea şi generalizarea lui** — faze care, în fond, sînt cele mai grele şi a căror realizare constituie adevăratul rezultat al muncii depuse în acest domeniu. Este greu să se proiecteze un sistem informaţional nou, dar este imposibil să se introducă în exploatare un sistem care a fost proiectat, fără a se stabili toate elementele şi structura logică a funcţionării acestuia (inclusiv mijloacele moderne de culegere, transmitere, prelucrare şi stocare a datelor) şi fără o experimentare care să înlăture, sau măcar să atenueze erorile aproape inerente.

Experimentarea

ÎN CADRUL sistemului M.E.F.M.C., de pildă, rularea reală a unui sistem informaţional durează, în funcţie de specificul activităţii unităţii economice respective, de la trei luni la peste un an. Această situaţie a dat naştere la întrebarea dacă trebuie să se facă experimentarea în condiţiile concrete ale întreprinderii şi cu date imaginare, sau să se treacă direct la implementarea (introducerea) sistemului proiectat. În toate cazurile, răspunsul a fost că **experimentarea este absolut necesară, dar să dureze foarte puţin.** Soluţia a constat în **rularea simulată,** cu date aproximative, **a sistemului,** respectînd elementele şi conexiunile logice proiectate, făcînd abstracţie de durata reală a circuitelor.

Practic, experimentarea se efectuează prin completarea suporţilor de informaţii cu date mai mult sau mai puţin reale, dar care să cuprindă toate situaţiile posibile din activitatea căreia îi aparţine sistemul proiectat — datele, circuitele şi celelalte elemente ale acestuia, inclusiv ieşirile, intrările şi reintrările în sistem. Este foarte important să se realizeze, chiar cu date inexacte, sistemele de legături, vertical şi orizontal, deoarece acestea sînt, în realitate, cea mai puternică sursă de dereglări.

O altă întrebare apărută a fost : cine face experimentarea — proiectantul sau beneficiarul ? La ce nivel ? (deoarece, aşa cum se cunoaşte, sistemele se proiectează la nivel de secţie, fabrică, întreprindere, centrală, ramură economică etc.).

Răspunsul furnizat de experienţa acumulată este că **fiecare unitate beneficiară trebuie să facă experimentarea** şi să înainteze toate observaţiile — în special privind deficienţele constatate — colectivului de proiectanţi. Experimentarea nu se face simultan în toate întreprinderile cu acelaşi profil tehnologic, ci eşalonat : mai întîi în întreprinderea sau întreprinderile din care s-au cules datele — care sînt, în fond, colaboratoare la elaborarea proiectelor şi în care se va face implementarea —, apoi în toate celelalte întreprinderi în care urmează să fie generalizat sistemul, în centrale industriale, departamente.

Implementarea

ÎNLOCUIREA sistemului existent cu cel proiectat are o durată egală cu timpul necesar pentru a rula sistemul proiectat, în general de două ori : în prima rulare se fac corecturile eventualelor neconcordanțe sau scăpări, iar în a doua se urmărește cunoașterea cît mai precisă a noului sistem de către cei ce-l utilizează, în care scop se dau, de către proiectanți, ultimele explicații și se fac, la nevoie, ultimele îmbunătățiri privind funcționarea, după care noul sistem devine „existent" (sau, cum se spune în informatică, „sistem în exploatare").

Îmbunătățirea

ÎN TIMPUL experimentării și implementării sistemului proiectat, trebuie efectuate **corecturile** necesare. În practică s-a dovedit că în cazul în care în ramura economică există numai 2—3 unități cu același profil de producție, implementarea și generalizarea sistemului proiectat poate (și se recomandă) să constituie o fază unică.

Deși sistemele au fost și sînt proiectate pe bază de analize complexe, deși au fost analizate cu multă atenție de către conducerile unităților și experimentate, înlocuirea sistemelor existente cu cele noi s-a realizat extrem de greu, ceea ce a condus la concluzia că ea trebuie făcută cu foarte mare atenție. Pentru ca în timpul implementării să se poată înlătura eventualele erori de proiectare — nereliefate cu prilejul experimentării — care ar da naștere la perturbări în sistemul de producție și la cheltuieli nejustificate, este necesar ca implementarea să se facă în 2—4 întreprinderi și anume în cele al căror personal muncitor a colaborat la analiză și, ca atare, este mai receptiv față de noul sistem. În felul acesta, colectivul de analiști (proiectanți) poate să acorde asistența tehnică necesară implementării și să corecteze imediat eventualele deficiențe.

Măsuri organizatorice

COMPLEXITATEA acțiunii de implementare a noului sistem face necesară o bună pregătire. În cadrul M.E.F.M.C. au fost luate măsuri organizatorice speciale :

— tipărirea sau multiplicarea, în tirajul necesar, a descrierii funcționării fiecărui sistem (fiecărui modul), a tuturor suporților de informații (pentru care necesarul este determinat de rularea sistemului de cel mult trei ori) și a fișelor de prezentare a acestora ;

— asigurarea cu aceste mijloace — inclusiv cu cele utilizate la colectarea, transmiterea, prelucrarea și stocarea datelor prevăzute în proiect — a unităților stabilite pentru implementare ;

— instruirea concretă și completă a tuturor celor ce urmau să participe la implementare. Cu aproximativ două săptămîni înainte de instruire li s-au dat descrierea, suporții, fișele de prezentare și utilizare a acestora, cu recomandarea de a face experimentarea, completînd documentele (cu date aproximative) ca și cînd noul sistem ar funcționa. În această etapă decidenții și-au exprimat părerea asupra conținutului de date și a circuitelor, indicînd unificarea sau eliminarea unor suporți de informații, eliminarea sau, în unele cazuri, introducerea unor date obiectiv necesare procesului de conducere a producției.

O fișă de 4 g înlocuiește 5 kg de hîrtie

Folosirea microfișelor ca suport pentru ieșirea rezultatelor de la calculator cîștigă teren, deși ea presupune existența, la utilizator, a unei periferice suplimentare pentru citire. Piața mondială a echipamentului și materialelor de micrografie este evaluată la circa 2 miliarde de dolari și se estimează creșterea ei cu circa 20% în următorii 5 ani.

Microfișele (obținute fie „on line" — prin imprimarea rezultatelor de la calculator pe un film, developarea și copierea acestuia, fie „off line" — prin înregistrarea intermediară a datelor și/sau rezultatelor pe bandă magnetică, apoi decodificarea și imprimarea acestora pe film) sînt de preferat chiar imprimantelor rapide cu impact, cînd este vorba de un volum mare de editat — de peste 1,5 mil. pagini pe an. Aparatele de imprimat (unele dintre ele cu laser) pot înregistra pe o microfișă de 4 grame (de 72 ori mai mică decît o foaie de listing de 27,9 x 39 cm) 667 imagini, conținînd pînă la 900 mii de caractere, deci o cantitate de informații care ar necesita 5 kg de hîrtie !

La instruire, condusă de directorul care răspunde de această activitate în cadrul centralei industriale, proiectantul a explicat în detaliu funcționarea sistemului, răspunzînd (prin explicații sau corecturi) la toate observațiile făcute. La finele instruirii (care a durat 2—5 zile) s-a stabilit un grafic de implementare, pe parcursul căreia, în vederea înlăturării operative a eventualelor dereglări, s-a acordat asistență tehnică de specialitate și s-a dat specialiștilor competența de a efectua — cu aprobarea organelor în drept — modificările strict necesare.

Din practică a rezultat că nu se poate face introducerea doar parțială a sistemului informațional proiectat, deoarece acesta are o structură unitară, cu elemente și conexiuni logice și nu poate funcționa decît așa cum a fost conceput. Elementele — vechi sau noi — introduse paralel cu cele din această structură sînt parazite, inutile în sistemul cibernetic dat.

Generalizarea

ACEASTA este, în fond o **implementare succesivă în unitățile organizatorice avînd același profil** cu cele în care s-a analizat, proiectat și implementat sistemul informațional.

Înlocuirea sistemului existent în toate unitățile cu profil de producție (activitate de bază) asemănător cu cel al unității (unităților) organizatorice în care s-a studiat și proiectat noul sistem este mult mai grea decît implementarea acestuia. În cadrul M.E.F.M.C., încercîndu-se mai multe căi, s-a ajuns la o formulă de **generalizare pe grupuri teritoriale de unități cu același profil**, la instruire folosindu-se, în general, aceeași metodologie ca la implementare și aceiași analiști-proiectanți.

Generalizarea trebuie precedată de experimentarea sistemului în unitățile respective, în care fază se fac adaptările impuse de diferențele dintre unități. Instruirea se face pe grupe de cel mult 10 unități, care au sistemul format din aceleași module și sînt cît mai apropiate geografic. Deoarece în aceste întreprinderi conlucrarea între analiștii sistemului și cei ce trebuie să-i aplice a fost mult mai slabă, asigurarea de către proiectanți a asistenței tehnice de specialitate a avut un rol sporit.

Întreținerea

PENTRU a asigura funcționarea normală a sistemului implementat, el trebuie apărat împotriva introducerii unor elemente necuprinse în proiectul aprobat (dar dorite de anumiți promotori — conștienți sau inconștienți — ai birocratismului), deoarece astfel de elemente iraționale îl fac greoi, scump, tranformîndu-l într-o frînă a conducerii sistemului de producție.

Durata întreținerii depinde de ritmul progreselor științei și tehnicii (în general — și în special în ramura respectivă), ale organizării conducerii, producției și muncii etc. Cu cît aceste progrese sînt mai rapide, cu atît durata de întreținere este mai mică. Practic, în etapa actuală, un sistem informațional organizat științific poate funcționa în structura proiectată trei, patru, cinci și, în unele cazuri, chiar mai mulți ani, după care se impune în mod obiectiv actualizarea (perfecționarea) lui.

Analizîndu-se formularele tipărite de diferite întreprinderi poligrafice pentru unele unități economice, s-a constatat că în multe cazuri, întreținerea sistemelor proiectate aflate în exploatare nu se face în mod organizat, deși ea ar contribui într-o măsură esențială la întărirea disciplinei în muncă, la ridicarea simțului de răspundere, la creșterea productivității muncii, la bunul mers al unităților economice.

Actualizarea

INDIFERENT de gradul în care întreținem sistemul, tehnica electronică de culegere, transmitere, prelucrare și stocare a datelor introduce, în mod obiectiv, elemente și conexiuni noi, cel mai adesea diferite sau paralele cu cele ale sistemului în exploatare, ceea ce impune **reanalizarea și perfecționarea** acestuia. Actualizarea constă în a reorganiza sistemul existent — și anume a stabili, în mod științific, elementele necesare și suficiente și legăturile logice dintre acestea, mergînd pînă la reproiectare.

Respectînd aceste faze și cerințe, sistemul informațional — mijlocul de bază al conducerii științifice a producției și muncii în unitățile economice și sociale — va funcționa în mod eficient.

Pompiliu ALIU

În dezbaterea specialiștilor

Perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. Autoconducerea muncitorească și autogestiunea economică a întreprinderilor [III]

III. Conținutul categoriei mecanism economico-financiar

SISTEMUL de organizare și conducere a economiei socialiste are o serie de componente instituționale, funcționale, și economice, între care există o gamă largă de conexiuni și interdependențe. Această interacțiune nu este simplă, liniară, ci de natură dialectică ; pe de o parte, fiecare subsistem urmează evoluția, dinamica sistemului de organizare și conducere în ansamblul său, poartă amprenta acestuia ; pe de altă parte, are și o formă proprie de mișcare, o anumită autonomie funcțională. Acești doi poli, ai procesului economic complex, pot fi convergenți, și în acest caz, sistemul respectiv de organizare și conducere, luat în totalitatea sa, exercită o acțiune pozitivă asupra progresului multilateral al economiei socialiste, însă pot fi și divergenți, așa cum s-a întîmplat în unele perioade într-o serie de țări socialiste, sau cum s-a întîmplat în țara noastră înainte de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, fapt ce generează contradicții, care se transformă treptat în frînă a dezvoltării forțelor de producție.

Prin întregul ansamblu de măsuri adoptate de partidul nostru în ultimul deceniu pe linia perfecționării organizării și conducerii economiei naționale s-a urmărit, pe de o parte, punerea de acord a sistemului de organizare și conducere cu stadiul de dezvoltare a forțelor de producție, cu cerințele etapei noi pe care o parcurge societatea, pe de altă parte, crearea unui angrenaj complex, modern, de organizare și conducere planificată a economiei naționale — întemeiat pe conducerea științifică a societății socialiste — capabil să dinamizeze și să pună în valoare, la nivel superior, toate potențele pe care le conține în sine societatea socialistă. De aceea, în general, perfecționarea unui sistem de organizare trebuie să vizeze, deopotrivă, toate compartimentele sale ; neglijarea sau subaprecierea unui component al acestuia poate afecta nefavorabil rezultatele sistemului de organizare și conducere în anasamblul economic național. Trebuie precizat că mecanismul economico-financiar nu acționează de sine stătător, ci în limitele impuse de sistemul de organizare și legislativ. Totodată, eficacitatea sa este condiționată și de gradul de convergență a tuturor componentelor, de modul în care se modelează reciproc în vederea atingerii aceluiași obiectiv.

De aceea, descifrarea sistemului de organizare și conducere planificată a economiei, a conținutului componentelor sale, prezintă interes nu numai pentru cercetarea teoretică, pentru definirea conceptului de mecanism economico-financiar, ci și pentru activitatea practică. Acest mod de tratare oferă posibilitatea de a se determina mai concret, atît conținutul interacțiunilor și dependențelor dintre toate componentele acestui sistem, modul în care acesta se comportă în acțiune, în procesul aplicării, cît și formele de realizare în practică a fiecăruia dintre componente, individualitatea sa, locul și rolul pe care îl are în mecanismul de ansamblu al sistemului de organizare și conducere. Pe această bază pot fi dezvăluiți factorii, elementele care favorizează sau împiedică funcționarea normală a sistemului, o serie de disfuncționalități generate de unele componente ale acestuia, care nu sînt suficient de bine sudate, integrate în concepția de ansamblu a sistemului și, în consecință, nu acționează în aceeași direcție. Aceasta înseamnă că analiza mecanismului economico-financiar în acțiune trebuie făcută concomitent, din două unghiuri de vedere ; global, pornind de la sistemul de organizare și conducere al economiei naționale ; parțial, pornind de la modul de funcționare și comportare ca atare a fiecărei laturi a acestuia.

Tocmai definirea principalelor componente ale sistemului de organizare și conducere a economiei socialiste ne va ajuta să circumscriem și sfera de cuprindere a conceptului de mecanism economic.

Componentul instituțional, sau structura organizatorică cuprinde întreaga rețea de organizații economice, instituții — de la veriga cea mai de jos, întreprinderea, pînă la organele supreme ale puterii de stat — acestea constituind osatura, cadrul sistemului de organizare și conducere pe bază de plan a economiei naționale.

Latura funcțională se referă la atribuțiile și competențele, pe nivele (întreprinderi, centrale, ministere, guvern etc.). la sistemul de decizie, la modul cum sînt reglementate prin acte normative relațiile dintre diferitele verigi ale economiei, dintre unitățile de stat și cele cooperatiste, dintre stat și populație, etapele de elaborare a planului economiei naționale etc. Reglementarea pe baza unor legi adoptate de M.A.N. sau Decrete a tuturor laturilor activității economice constituie temelia juridică a funcționării sistemului de organizare și conducere planificată a economiei naționale.

În ceea ce privește **mecanismul economic,** în literatura economică marxistă, sfera de cuprindere a acestei noțiuni este tratată diferit : se întîlnesc puncte de vedere care pun semn de egalitate între sistemul de organizare și conducere a economiei naționale și mecanismul economic ; unii autori rezumă mecanismul economic, fie la pîrghiile economico-financiare, fie la folosirea legilor și legităților economiei sau la ansamblul proceselor de reglare a economiei socialiste ; alții consideră noțiunea de mecanism economic ca fiind o categorie specifică economiei capitaliste, care nu poate exprima decît relații stihinice de piață și deci utilizarea acestei noțiuni pentru economia socialistă ar fi improprie, străină de esența relațiilor de producție socialiste. În ultimul timp noțiunea de mecanism economic se folosește însă în aproape toate țările socialiste.

K. Marx, în opera sa fundamentală, dezvăluind mecanismul economic al sistemului capitalist de relații, a analizat, din unghiul de vedere al mobilului producției capitaliste — profitul maximal —, întreg ansamblul de forme și metode de exploatare, de producere a plusvalorii, acțiunea stihinică a legilor economice, relațiile marfă-bani, impulsurile și contradicțiile modului de producție capitalist. În condițiile economiei socialiste, schimbîndu-se esența și caracterul relațiilor de producție, stihia și autarhia — care reprezintă trăsătura definitorie a mecanismului economic capitalist — este înlocuită cu caracterul conștient, planic, al tuturor proceselor economice. V.I. Lenin, în lucrările sale publicate după Revoluția din Octombrie, a atras atenția în repetate rînduri asupra necesității creării unui nou mecanism economic, corespunzător noilor relații de producție. Încă din 1918 a subliniat necesitatea transformării „întregului mecanism economic de stat într-o mașină unică imensă, într-un organism economic care să funcționeze în așa fel încît sute de milioane de oameni să se conducă după un plan unic" (V.I. Lenin, vol. 36, p. 6, Ed. Pol. 1965).

Orice sistem de organizare și conducere, pentru a putea fi pus în acțiune, are nevoie de un mecanism economic. **Acesta cuprinde totalitatea formelor și metodelor de organizare și conducere a economiei naționale, de înfăptuire a autogestiunii**

economice, pîrghiile economico-financiare care se utilizează în economie, căile și metodele de folosire conștientă a legilor și categoriilor economice în conducerea economiei naționale, relațiile plan-piață. Deci, în mecanismul economic, trebuie să includem **o serie de alte mecanisme,** financiar, valutar, de formare a prețurilor, de folosire a legilor economice, etc. Totodată trebuie arătat că noțiunea de mecanism economic cuprinde pe lîngă formele, metodele, instrumentele, reglementate prin legislația economică, și mecanisme obiective, generate de legile economice. Mecanismul economico-financiar reprezintă factorul motor, dinamizator al sistemului economic. De aici și importanța și rolul său covîrșitor.

Deși mecanismul economico-financiar, ca expresie a relațiilor de producție socialiste, are o determinare obiectivă, aplicarea sa în practica economică apare ca o interferare dialectică între obiectiv și subiectiv. Mecanismul economic funcționează numai prin intermediul oamenilor, al factorului conștient. Aceasta înseamnă că în anumite condiții de subiectivism și arbitrariu, în luarea deciziilor, pot să apară în mecanismul economiei socialiste și elemente stihinice, străine naturii acestei orînduiri. Totodată, aplicarea unui centralism excesiv, existența unor elemente de birocratis,m pot afecta, frîna funcționarea normală a mecanismului economico-financiar, înăbușind inițiativa cadrelor de conducere în găsirea celor mai potrivite soluții pentru fiecare caz concret, pentru îndeplinirea cu eficiență maximă a sarcinilor ce le revin din planul național unic. De exemplu, la noi în țară tendințele de centralism excesiv existente pînă la Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, au generat disfuncționalități în mecanismul economico-financiar, o slăbire a rolului acestuia în dinamizarea întregului sistem de organizare și conducere a economiei naționale, precum și o anumită rămînere în urmă a mecanismului economic față de cerințele vieții.

Prin introducerea noului mecanism economico-financiar s-a urmărit, pe de o parte, eliminarea carențelor vechiului mecanism economico-financiar, pe de altă parte, ridicarea nivelului calitativ al muncii întregului personal din economie, sporirea răspunderii organelor de conducere colectivă — de la întreprindere pînă la ministere — astfel încît în permanență colectivele de oameni ai muncii să nu aibă decît o singură preocupare : să producă mai bine, mai ieftin, la nivel tehnic și calitativ superior, să sporească rapid venitul național, să obțină o eficiență maximă a producției în folosul exclusiv al creșterii propriei lor bunăstări. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în raportul la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., **„introducerea noului mecanism economico-financiar — bazat pe autoconducerea muncitorească și autogestiunea unităților economice, pe participarea oamenilor muncii la beneficii — a avut un rol deosebit de important în așezarea pe noi principii a planificării și desfășurării activității economice, a stimulat eforturile întreprinderilor pentru realizarea prevederilor de plan, atît la indicatorii cantitativi, cît și la cei calitativi, a determinat creșterea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii în administrarea eficientă a părții din avuția națională încredințată de societate".**

Noul mecanism economico-financiar nu trebuie înțeles ca o negare a vechiului mecanism, ci ca o perfecționare a acestuia, pentru a corespunde mai bine cerințelor etapei actuale, orientării întregii activități economico-sociale spre laturile calitative.

IV. Direcții ale perfecționării mecanismului economico-financiar

ÎN VEDEREA creării condițiilor necesare pentru aplicarea eficientă a noului mecanism economico-financiar, a autoconducerii muncitorești și autogestiunii economice — în toate unitățile economice s-au adoptat o serie de măsuri privind îmbunătățirea muncii organelor centrale ale puterii de stat, pentru perfecționarea activității de planificare, a formelor, modalităților și instrumentelor de conducere la nivel macroeconomic precum și a sistemului de indicatori economico-financiari. În această acțiune un rol deosebit l-a avut adoptarea în 1978 și 1979, a legilor privind : dezvoltarea economico-socială planificată a României ; finanțele ; contractele economice ; retribuirea după cantitatea și calitatea muncii ; formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor ; organizarea și conducerea unităților economice, precum și unele decrete referitoare la eliberarea și controlul fondurilor de retribuție în funcție de valoarea producției nete și stimularea prin beneficii a producției pentru export. Prin aceste măsuri a fost legiferat un cadru larg de aplicare a principiilor noului mecanism economico-financiar ; s-au creat condiții mai bune de funcționare a consiliilor de conducere ale ministerelor și celorlalte organe centrale, a consiliilor populare și a consiliilor oamenilor muncii din centrale și întreprinderi, pentru funcționarea normală a tuturor organismelor democrației socialiste.

În condițiile conducerii economiei, pe baza principiului centralismului democratic, buna funcționare a mecanismului economico-financiar, practic a economiei naționale, este dependentă nemijlocit de activitatea statului, a ministerelor și organelor centrale și în primul rînd a celor de sinteză. În economia socialistă conducerea la nivel macroeconomic și microeconomic se împletește strîns, se interferează și se condiționează reciproc, iar în majoritatea deciziilor unităților economice se reflectă și calitatea deciziilor verigilor ierarhice superioare. În acest context este evident că organele centrale, prin activitatea lor, prin modul în care își îndeplinesc atribuțiile și competențele ce le revin, pot și trebuie să stimuleze inițiativa și creativitatea întregului personal muncitor din unitățile economice în valorificarea superioară a resurselor existente, în realizarea sarcinilor de plan, în aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar, a autoconducerii și autogestiunii economice. De aceea, pentru orice activitate economică necorespunzătoare sau nerealizare de plan răspunderea revine atît întreprinderii respective, cît și forurilor ierarhice superioare. Totodată, dacă în activitatea aparatului de stat, a ministerelor și a celorlalte organe centrale se manifestă tendințe de birocratism și centralism excesiv, nu se soluționează operativ problemele care țin de competența lor, se încalcă autonomia funcțională a întreprinderilor, pot fi influențate negativ îndeplinirea indicatorilor de plan, rezultatele financiare ale întreprinderii. Din păcate, în activitatea practică întîlnim și asemenea situații. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** referindu-se la sarcinile și răspunderile organelor centrale pentru întărirea disciplinei și ordinii în toate sectoarele de activitate, a hotărîrilor de partid și a legilor țării sublinia în cuvîntarea la ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii : **„Trebuie să facem astfel încît conducerile colective din ministere să analizeze mult, mai temeinic, cu mai multă răspundere, planurile și măsurile care se iau, să soluționeze toate problemele ce se ivesc în cursul elaborării și realizării planului. Se știe că, oricît de bun ar fi un plan, în execuția lui pot apărea o serie de probleme ; pot interveni contracte noi, cereri noi, care impun aprovizionări noi, precum și multe alte probleme pe care le cunoașteți foarte bine. Nimeni nu poate spune : am un plan și nu mă interesează ce se întîmplă. Și întreprinderea, și centrala, și ministerul trebuie să țină permanent seama de faptul că indicatorii generali și prevederile din plan trebuie să răspundă cerințelor realizării concrete a producției fizice, a mărfurilor care sînt la export".**

O cerință importantă a funcționării noului mecanism economico-financiar, o constituie deci realizarea unei convergențe cît mai depline, între activitatea aparatului de stat, a organelor centrale, a centralelor și activitatea consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi, pentru soluționarea operativă și competentă a tuturor problemelor care se ridică în procesul îndeplinirii planului. Rezultă clar că aparatul de stat care acționează nu din afara vieții economice ci din interiorul ei este direct implicat, într-un fel sau altul, în toate deciziile economice, poartă răspunderea nemijlocită pentru toate neajunsurile care se constată în domeniul său de activitate. Eficiența aparatului de stat, a ministerelor, centralelor poate fi apreciată numai în funcție de rezultatele unităților economice subordonate, de modul în care acestea își îndeplinesc sarcinile de plan.

În vederea creării cadrului obiectiv și subiectiv pentru aplicarea noului mecanism economico-financiar pe baza Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, s-a realizat o nouă ierarhizare a indicatorilor economico-financiari, pe prim plan trecînd acei indicatori care exprimă laturile calitative, de eficiență, ale activității economice și care măsoară mai exact contribuția efectivă a fiecărui colectiv de muncă la crearea venitului național. Astfel, valoarea producției nete devine indicatorul de bază, în funcție de care se calculează și se eliberează fondul de retribuție, iar producția globală ca indicator cantitativ este folosit numai pentru sistemul de evidență statistică, pe baza căruia se determină ritmurile de dezvoltare a econo-

miei naționale. Introducerea și generalizarea utilizării indicatorului producție netă în întreaga economie națională marchează o piatră de hotar în amplul efort al conducerii partidului și statului nostru pentru transformarea acumulărilor cantitative într-o nouă calitate, superioară, în economia națională. Producția netă a devenit instrumentul de bază al noului mecanism economico-financiar, pîrghia principală de orientare a întregii activități economice spre o eficiență maximă, pentru accentuarea laturilor intensive ale reproducției socialiste lărgite.

În literatura economică, în unele studii și materiale publicate, producția netă este însă tratată unilateral, numai ca indicator statistic sau de plan, în funcție de care se eliberează fondul de retribuire. Considerăm că producția netă îndeplinește în cadrul noului mecanism economico-financiar cel puțin cinci funcții ; instrument de dimensionare a sarcinilor de plan și de măsurare a rezultatelor activității economice la nivel de întreprindere, centrală sau ramură ; factor de stimulare a creșterii economice, pîrghie economico-financiară ; criteriu de decizie economică ; sursă de creștere a retribuirii muncii. Producția netă este o categorie economică obiectivă, expresie sintetică a muncii pentru sine și muncii pentru societate, corespondentul la nivel microeconomic a venitului național la nivel macroeconomic. Astfel, factorii de creștere ai producției nete nu pot fi alții, decît cei recunoscuți de știința economică pentru sporirea venitului național, respectiv productivitatea muncii și volumul forței de muncă utilizate. Principalul efect al introducerii și generalizării valorii producției nete în activitatea de planificare și de urmărire a rezultatelor la toate nivelele economiei naționale, îl constituie schimbarea raportului dintre creșterea valorii producției nete și a producției globale, dintre produsul social și venitul național. Dacă pînă în 1978, ritmul de creștere a producției industriale globale a devansat în permanență ritmul de creștere al producției nete, începînd cu a doua jumătate a anului, raportul s-a inversat. Tendința aceasta se accentuează în cincinalul 1981—1985. Prin urmare, a avut loc o schimbare calitativă, reproducția de tip extensiv, a fost înlocuită cu cea de tip intensiv, fapt ce reflectă trecerea la o nouă etapă a industrializării socialiste a țării, cînd practic începe procesul reducerii decalajelor calitative față de țările dezvoltate din punct de vedere economic.

Desigur însă, cu toate avantajele mari pe care le conține în sine, indicatorul valoarea producției nete nu trebuie privit ca un panaceu, ca un factor care prin simpla sa introducere soluționează problemele dezvoltării economice sau că efectele sale în activitatea unităților economice sînt numai favorabile. Și acest indicator dacă este idealizat și considerat drept singurul element în funcție de care să se facă aprecierea activității economice, poate genera fenomene negative. De aici decurge necesitatea utilizării în activitatea de planificare și de urmărire statistică a îndeplinirii planului a mai multor indicatori, a unui sistem de indicatori. Așa se explică de ce în concepția noului mecanism economico-financiar, alături de valoarea producției nete ca indicator de bază se folosește și producția fizică.

Mobilul principal al introducerii noului mecanism economico-social fiind maximizarea economisirii muncii vii și trecute, în acțiunea de elaborare și fundamentare a propunerilor pentru noul cincinal s-a extins utilizarea indicatorilor de eficiență. Pe acest temei se poate aprecia că dispunem în prezent de un sistem de indicatori, atît la nivel microeconomic cît și macroeconomic, care reflectă principalele laturi ale eficienței economice. Sporirea mai accentuată a eficienței economice constituie condiția de bază, dar și o rezultantă a realizării în fapt a saltului calitativ, a trecerii la o nouă calitate în întreaga activitate economico-socială, iar indicatorii care exprimă eficiența economică constituie puternice instrumente, în mîna organelor centrale cît și a unităților economice, pentru stimularea și orientarea producției spre factori intensivi ai dezvoltării.

O cerință de primă importanță pentru funcționarea normală a noului mecanism economico-financiar o constituie dimensionarea corectă a sarcinilor de plan, temeinica fundamentare a acestora, în funcție de capacitățile și posibilitățile reale ale fiecărei unități economice. Este evident că atît stabilirea de sarcini de plan superioare potențialului material și uman existent, cît și dimensionarea acestora mult sub posibilități, influențează negativ funcționarea noului mecanism economico-financiar, conduce la deformarea indicatorilor economico-financiari, împiedică comensurarea exactă a aportului real al fiecărui colectiv de muncă. De aici decurge necesitatea perfecționării și adaptării continue la cerințele noului mecanism economico-financiar, a activității de planificare, a modului în care statul socialist își îndeplinește funcția de organizare și conducere planificată a economiei naționale.

În procesul elaborării și fundamentării planului, precum și al defalcării acestuia pe unități, se asigură îmbinarea organică a conducerii întregii activități economice pe baza planului național unic cu autonomia funcțională a fiecărei unități, a autoconducerii muncitorești cu conducerea centralizată, între deciziile la nivel macroeconomic și microeconomic. Prin îmbunătățirile aduse legii cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată s-au creat, din punct de vedere juridic, condiții pentru o mai bună fundamentare științifică a planurilor cincinale și anuale, a prognozelor pe termen lung, a programelor speciale, pentru creșterea atribuțiilor și competențelor întreprinderilor la elaborarea planului.

Un element nou în activitatea de planificare îl constituie faptul că întreprinderile și centralele își elaborează proiectele de plan nu pe baza unor sarcini detaliate primite de la forurile ierarhic superioare, cum se proceda în trecut, ci pe bază de niveluri orientative și normative de plan prin care forurile ierarhice superioare urmăresc încadrarea propunerilor de plan ale unităților în echilibrul și opțiunile generale ale dezvoltării economiei naționale. În această direcție deja s-a acumulat o anumită experiență în elaborarea planului pe anul 1979—1980, cît și în pregătirea planului pe anul 1981 și cincinalului viitor. Conform noii metodologii se elaborează și se definitivează, pe baza Directivelor aprobate de Congresul al XII-lea al P.C.R., propunerile de plan pentru perioada 1981—1985.

În cadrul măsurilor de perfecționare a mecanismului planificării a crescut rolul contractului economic ca instrument de planificare. Trebuie însă spus că, cu toate eforturile făcute, în anii 1979 și 1980 nu s-a asigurat o acoperire deplină cu contracte a prevederilor de plan pentru fiecare produs, cerință de bază a funcționării normale a noului mecanism economico-financiar.

Avînd în vedere optimizarea corelațiilor economiei naționale, legăturile dintre ramuri și întreprinderi, sarcinile de plan la nivelul unităților, al titularilor de plan, trebuie fundamentate temeinic încă din faza inițială a elaborării planului, deoarece orice corecție sau sarcină de plan fără fundamentare corespunzătoare generează decorelări în lanț, favorizează apariția unor disproporții la nivelul ramurilor și chiar al economiei naționale. Aceasta înseamnă, pe de o parte, ca centralele, ministerele să nu aștepte ca varianta de plan elaborată de întreprinderi să fie primită și abia după aceea să se facă modificările necesare, ci să ajute nemijlocit unitățile în elaborarea unui plan cît mai temeinic fundamentat, pe de altă parte, înseși organele centrale de sinteză (C.S.P., M.F. etc.) să acorde asistența necesară pe parcurs, să sprijine întreprinderile în găsirea de soluții pentru îndeplinirea sarcinilor suplimentare pe care le primesc. Pe această cale între varianta de plan elaborată de întreprindere și sarcinile care se primesc după aprobarea acestuia de M.A.N. nu ar exista deosebiri de fond. Faptul că în prezent se mai întîlnesc situații cînd între varianta de plan elaborată de întreprindere și planul defalcat ulterior există uneori deosebiri substanțiale nu are efect mobilizator asupra colectivului de oameni ai muncii care trebuie să-l realizeze.

Deși finanțele și creditul reprezintă componente importante ale mecanismului economic, orice încercare de simplificare a acestuia, de reducere a lui la latura financiar-contabilă nu poate decît să afecteze eficiența sa de ansamblu, să conducă la neglijarea în activitatea practică a unor laturi sau elemente ale sale. Referindu-se la esența și sfera de cuprindere a noului mecanism economico-financiar, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din mai 1980, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** spunea : **„...Noul mecanism economic presupune în primul rînd producție, presupune participarea la conducere și la desfășurarea în bune condiții a activității. Noul mecanism presupune autoconducere muncitorească și autogestiune, presupune, înainte de toate, realizarea producției, creșterea producției nete, a rentabilității și a beneficiilor — și asigurarea, pe această bază, de fonduri suplimentare pentru participarea la beneficii. Or, mulți au înțeles că toate problemele mecanismului economic se reduc numai la participarea la beneficii"**

Mihai PĂRĂLUȚĂ

POZIŢII REALISTE PRIVIND NECESITATEA ŞI CĂILE ERADICĂRII SUBDEZVOLTĂRII

ACCESUL real al ţărilor în curs de dezvoltare la progresul social-economic, la cuceririle civilizaţiei moderne este indisolubil legat de calea pe care acestea o aleg în procesul dezvoltării lor istorice. Pentru gînditorii marxişti din Anglia, ca de altfel şi pentru alţi exponenţi ai gîndirii revoluţionare şi democratice universale, adoptarea căii socialiste ar permite acestor ţări să elimine într-un timp mai scurt rămînerea în urmă din punct de vedere economic şi înserarea lor în rîndul ţărilor avansate. Este, fără îndoială, dreptul fiecărei ţări de a-şi elabora de sine stătător obiectivele imediate şi de perspectivă ale dezvoltării în funcţie de condiţiile specifice, prin aceasta aducîndu-şi contribuţia la îmbogăţirea gîndirii şi experienţei revoluţionare mondiale. „Fiecare ţară – remarca Jack Wooddis, remarcabil gînditor şi militant comunist englez – va înfăptui revoluţia socialistă în felul său propriu, în conformitate cu istoria sa, cu structura sa de clasă, cu natura instituţiilor sale, cu caracterul statului său, cu puterea şi repartizarea forţelor sociale în cadrul ţării respective şi cu situaţia mondială generală" [1]). În acelaşi sens, cu deplină îndreptăţire, Tony Charter arăta că „noţiunea de căi diferite spre socialism depinde de împrejurările specifice din fiecare ţară, de tradiţiile sale, care conduc la schimbări fundamentale în caracteristicile puterii de clasă ale socialismului, idee acceptată în mod ferm acum de întreaga mişcare comunistă internaţională" [2]).

Efortul ţărilor în curs de dezvoltare de a-şi ocupa locul ce li se cuvine în diviziunea internaţională a muncii, în circuitul valorilor materiale şi spirituale, lupta lor pentru cîştigarea independenţei economice şi politice sînt privite cu simpatie şi înţelegere de către gînditorii progresişti şi revoluţionari din Anglia, ţară care, după cum se ştie, a contribuit şi ea la perpetuarea subdezvoltării unor importante zone ale lumii. În optica acestora, respectarea independenţei şi suveranităţii fiecărei ţări este considerată o condiţie sine-qua-non pentru soluţionarea potrivit propriilor interese, a problemelor statelor. Dominaţia unei ţări de către alta ţară este incompatibilă cu spiritul revoluţionar al clasei muncitoare ; „respectul suveranităţii naţionale –sublinia astfel J. Wooddis –este o condiţie necesară pentru dezvoltarea socialismului într-o ţară sau alta" [3]).

Efortul ţărilor în curs de dezvoltare, al ţărilor nealiniate, al întregului front antiimperialist este apreciat ca un factor pozitiv în lupta pentru făurirea unei lumi mai bune şi mai drepte. Mişcarea ţărilor nealiniate este considerată de gîndirea marxistă din Anglia ca un proces obiectiv, progresist, forţa ei de atracţie fiind o dovadă în acest sens (dacă la Belgrad în 1961 au participat 25 de state în 1979 la Havana numărul lor s-a ridicat la 94). Într-un articol publicat în Marxism Today în numărul din noiembrie 1979, Anna Coote, Stephen Sedley şi Jack Vooddis, arătau că mişcarea nealiniată nu este o mişcare neutralistă ci unul din cei mai importanţi factori politici ai contemporaneităţii ; ea joacă un rol deosebit „în lupta pentru pace şi destindere, pentru stabilirea unui sistem just al relaţiilor economice şi politice internaţionale, şi în lupta împotriva imperialismului, colonialismului, neocolonialismului şi împotriva tuturor formelor de dominaţie şi exploatare".

Care sînt însă, în concepţia economiştilor la care ne referim, căile, mijloacele, acţiunile de politică economică care ar trebui întreprinse în scopul eradicării subdezvoltării ? La M. Dobb, eradicarea subdezvoltării, presupune pe lîngă modificări structurale de ordin social şi politic, transformări radicale pe plan economic şi în primul rînd, dezvoltarea industriei naţionale. Această problemă, fiind de prea mare însemnătate, statul cu pîrghiile de care dispune nu poate şi nu trebuie să stea deoparte. În legătură cu problema industrializării, economistul englez analizează rolul şi locul investiţiilor în programul complex al creşterii şi dezvoltării economice. Cu acest prilej el subliniază convingător superioritatea politicii de investiţii într-o economie socialistă planificată faţă de politica investiţională într-o economie de piaţă, în care domneşte capitalul şi monopolul. „Într-o economie planificată – scrie M. Dobb – investiţia este presupusă a fi determinată ca act politic decizional de către guvern şi nu ca rezultat al forţelor pieţei pe care guvernul

*) Prima parte a articolului a apărut în Revista economică nr. 42/1980.

FIŞE

IDEI CONTEMPORANE

CERTITUDINILE ŞI INCERTITUDINILE ŞTIINŢEI

LOUIS DE BROGLIE

● *O selecţie a celor mai reprezentative texte publicate de reputatul om de ştiinţă francez* Louis de Broglie *(Laureat al premiului Nobel) – ne oferă* Editura Politică *prin recentul volum „CERTITUDINILE ŞI INCERTITUDINILE ŞTIINŢEI", cea mai recentă apariţie în seria „Idei contemporane." Lucrarea, prefaţată de profesorul Edmond Nicolau, permite cititorului român să realizeze un contact nemijlocit cu gîndirea savantului Louis de Broglie, să cunoască o serie de creaţii ale sale. Reprezentări concrete în microfizică, fenomene fotoelectrice, dispozitive cu semiconductori, laserii şi importanţa lor teoretică – iată cîteva capitole de carte ce par, este drept, a se adresa mai curînd unui grup de iniţiaţi decît publicului larg. Cu toate acestea – dovada a unei deosebite mobilităţi de gîndire – fiecare articol, fiecare expunere înmănunchiate în volum deschid noi orizonturi de investigaţie atît în fizică cît şi în filozofia ştiinţei, constituind o dovadă concretă a fecundităţii desfăşurării unui demers ştiinţific într-un spaţiu de cunoaştere cît mai larg, care să se bazeze pe o circulaţie nestînjenită a ideilor dintr-un domeniu în altul.*

Protecţia mediului

● *Reflectînd o realitate ce se impune tot mai puternic ca un parametru esenţial al dezvoltării economico-sociale, mediul înconjurător, menţinerea calităţii acestuia reprezintă – după cum subliniază* Jana Kalckova *în articolul „Ke Zdokonalovány péčě o životni prostredi v narodohspodarskem planovani" (Consideraţii cu privire la îmbunătăţirea protecţiei mediului prin plan), publicat în numărul 7/1980 al revistei* Politicka Economie, *– o preocupare constantă a factorilor de conducere din R.S. Cehoslovacă. Mărturie acestor preocupări stă însuşi faptul că protecţia mediului formează un capitol separat în planul naţional unic de stat, ceea ce conferă măsurilor şi acţiunilor întreprinse în direcţia păstrării calităţii mediului natural un caracter de lege, un caracter practic-aplicativ. Totodată însă, subliniază J.K., integrarea în plan a acestei activităţi (sînt utilizaţi în acest sens indicatori specifici privind protecţia aerului, puritatea apei, păstrarea calităţii solurilor) accentuează importanţa corelării indicatorilor respectivi cu cei cuprinşi în celelalte secţiuni de plan.*

Dezvoltarea facultăţii de adaptare

● *Dezvoltarea facultăţii de adaptare operativă şi eficientă la conjunctura tot mai complexă şi mobilă a economiei mondiale s-a vădit a fi, în ultimul timp, o sarcină esenţială nu numai pentru ţările în curs de dezvoltare ci şi pentru statele industrializate. Un exemplu în acest sens, – afirmă* Bernard de Montmorillon *în articolul „LES NOUVELLES STRATEGIES DE L'INDUSTRIE AMERICAINE : DE LA CRIZE AU REDEPLOIEMENT" publicat în numărul din 3 septembrie al revistei* „Problemes Économiques" *– îl constituie S.U.A. Sub impactul tot mai puternic al forţei competitive a altor state –*

caută să le influențeze prin stimulente artificiale ori prin sistemul monetar, dar nu prin control direct"[4]). Totodată, în socialism, societatea este aceea care stabilește rata și proporțiile investițiilor în plan sectorial și zonal, forma tehnică a investițiilor, structura lor etc. M. Dobb insistă în mod deosebit asupra virtuților economiei de tip socialist, întrucît consideră că pentru țările slab dezvoltate, calea sigură de a elimina rapid starea precară în care se află este calea socialistă.

Pentru țările slab dezvoltate, remarcă același M. Dobb, una din cauzele reale ale stagnării lor și în același timp un obstacol crucial care stă în calea „startului" (take-off) industrializării îl constituie dificultatea pe care o au aceste țări în creșterea coeficientului investițiilor destinate sectorului I peste „nivelul critic"[5]) (nivel apreciat ca posibil în condițiile concrete ale unei economii n.n.) Economistul leagă această dificultate și de standardul de viață extrem de scăzut al țărilor slab dezvoltate. El pledează în favoarea unei rate ridicate a investițiilor care pentru țările rămase în urmă din punct de vedere economic este nu numai necesară, dar și obligatorie. De la bun început, el respinge teoria „cercului vicios" al subdezvoltării și sărăciei susținută de Nurkse și alți economiști burghezi, arătînd că prin această teorie, se urmărește negarea posibilității eliminării subdezvoltării „prin eforturi proprii" și acreditarea ideii că o asemenea stare ar putea fi soluționată numai „prin atragerea de capital, străin și prin ajutor străin" ca sursă de investiții.[6]). Ceea ce ar însemna reînvierea unor relații de mult căzute în desuetudine.

M. Dobb ia atitudine și împotriva așazisei „viziuni pesimiste" privind acumularea și investițiile de capital în economie. Potrivit acestei „viziuni", dezvoltarea rapidă a economiei sub impactul unei rate înalte a investițiilor ar atrage după sine reducerea absolută a consumului populației. El califică aceasta ca o „pură viziune statică" asupra corelației dintre investiții și consum. Ceea ce pierd din vedere adepții acestei „viziuni", remarcă economistul englez, este faptul că dezvoltarea economică, creșterea venitului național depind de mărimea ratei inițiale a investițiilor. Există un fel de efect al creșterii antrenate. „Cu alte cuvinte, există o rată de creștere a creșterii, respectiv capacitatea ratei de creștere însăși de a crește", respectiv, cum vei folosi „surplusul investibil" așa vei valorifica și rezultatele lui.

Bun cunoscător al fenomenului investițional, M. Dobb atrage însă atenția că nu este vorba aci de automatisme. Rata investițiilor prin sine nu soluționează problema dezvoltării ; rezultatele depind în mare măsură de felul cum sînt folosite fondurile de investiții, de eficiența acestora. Rata investițiilor poate fi afectată de intensitatea cu care este utilizat capitalul fix. Alocarea corespunzătoare a investițiilor pe ramuri, potrivit cerințelor și condițiilor concrete ale economiei respective ca și o mai bună folosire a capacităților de producție reprezintă — în concepția lui M. Dobb — nu numai o sursă de sporire a venitului național, dar și de reducere a ratei acumulării, fără ca prin aceasta să se diminueze posibilitățile de dezvoltare a economiei naționale în ansamblul ei.

Desigur, așa cum arătam și la început, aria de investigare a fenomenului economic la economiștii la care ne referim este cu mult mai cuprinzătoare. Ne-am oprit în special asupra problemelor subdezvoltării economice reflectate în concepțiile respective atît pentru faptul că l-i se acordă o atenție deosebită, cît și pentru că subdezvoltarea cu implicațiile sale grave asupra evoluției economico-sociale a întregii omeniri este o problemă prioritară a zilelor noastre. Perpetuarea subdezvoltării — sublinia secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu — are efecte profund negative asupra evoluției economico-sociale a întregii omeniri, asupra progresului și civilizației tuturor popoarelor, asupra păcii generale. Iată de ce putem aprecia că existența, pe de o parte, a unui grup de țări bogate, puternic dezvoltate și pe de altă parte, a unor țări sărace, slab dezvoltate, este o problemă fundamentală a zilei noastre ; acumularea la un pol a unor bogății uriașe și adîncirea la celălalt pol a sărăciei și mizeriei nu pot continua la infinit".

prof. dr. Ion BULBOREA

---

[4]) Jack Wooddis, E timpul să schimbăm cursul, Ed. politică, București, 1975, p. 116 ; problemele respective sînt analizate și în alte studii și articole (vezi, de exemplu : Dave Currie, World Capitalism in Recession, în Marxism Today, April 1980, Volume 24, Number 4, p. 11, etc.).

[5]) Vezi Marxism Today, March 1980, Volume 24, Number 3, p. 17.

[6]) Jack Wooddis, Nationalism and Internationalism, Marxism Today, August 1979, Volume. 23, Number 8, p. 253.

[4]) Maurice Dobb, An Essay on Economic Growth and Planning, London, Routledge & Kegan Paul, p. 2.

[5]) Maurice Dobb, op. cit., p. 73.

[6]) Pentru a sublinia rolul și însemnătatea ratei acumulării în dinamizarea economiei naționale, M. Dobb arată că este un simplu truism aritmetic faptul că „rata de creștere a unei țări este egală cu rata investițiilor împărțită la coeficientul capitalului". Dacă, de pildă, am considera venitul național egal cu 100, rata investițiilor cu 10%, iar coeficientul capitalului egal cu 4, potrivit acestei determinări, în anul respectiv venitul național va înregistra o creștere de $\frac{10}{4} = 2{,}50$; dacă presupunem că rata investițiilor ar fi de 30%, iar coeficientul capitalului egal cu 2, creșterea anuală a venitului național ar fi de $\frac{30}{2} = 15$. În primul caz venitul național s-ar dubla la 28 de ani, în al doilea caz la aproximativ 5 ani (Maurice Dobb, Economic Growth and Underdeveloped Countries, 1963, p. 40).

R.F. Germania, Japonia, Franța etc. — în economia americană prind contur noi opțiuni de dezvoltare a industriei, radical schimbate față de cele care au fundamentat strategia promovată în anii postbelici. Potrivit opiniei exprimate de B.M., obiectivele revigorării industriei din Statele Unite sînt în număr de trei : 1) să se adapteze noilor condiții existente pe piața internă (piață care actualmente se dovedește în mai mare măsură accesibilă firmelor străine) ; 2) să-și consolideze unele domenii în care a deținut multă vreme supremația (aeronautica, de exemplu) ; 3) să-și asigure o poziție fruntașă în domeniile tehnologiilor de vîrf. Materializarea acestei strategii, se arată în studiu, a determinat, printre măsurile cele mai însemnate, o sporire a investițiilor în utilaje și bunuri de echipament (de la 5,4% în 1976 la 11,4% în anul următor) precum și orientarea fermă a producătorilor americani spre diversificarea produselor în funcție de particularitățile pieților străine.

Agricultura și consumul energetic

● *Într-unul din subcapitolele studiului „LA POLITIQUE ENERGETIQUE ET LA PROGRES SOCIAL DANS LES PAYS EN DEVELOPPEMENT" inserat în numărul 5/1980 al publicației „Revue international de travail" C. Baron se oprește asupra intercondiționării dintre resurse energetice, agricultură și dezvoltare rurală. Elucidarea relației amintite, subliniază autorul, prezintă o importanță deosebită pentru posibilitățile generale de progres ale țărilor în curs de dezvoltare. Aceasta decurge, pe de oparte, din rolul sporit al agriculturii în asigurarea unui nivel de alimentație mai bun pentru populația acestor țări, iar pe de altă parte din eforturile în materie de energie pe care le necesită, creșterea producțiilor agricole.*

Este știut că agricultura constituie un însemnat consumator de energie, produs care este asigurat, cu deosebire în cazul hidrocarburilor, de majoritatea țărilor în curs de dezvoltare prin importuri costisitoare. Tocmai de aceea, sursele de energie neconvențională — biogaz, energie eoliană, solară etc. — au fost considerate, pe drept cuvînt, ca o posibilitate eficientă de acoperire a unei părți din consumurile energetice. Studii întreprinse în numeroase țări, arată C.B., au pus în evidență însă că realizările din acest domeniu sînt încă modeste. Relevarea unor obstacole de altă natură decît cele tehnice — cum ar fi anumite obiceiuri, mentalități sau structuri sociale, nu pune sub semnul întrebării valoarea acestor surse de energie ci subliniază necesitatea de a se proceda cît mai nuanțat în implementarea tehnicilor respective.

Seminar

● *INSTITUTUL DE ECONOMIE SOCIALISTĂ anunță deschiderea Seminarului „Probleme ale dezvoltării în gîndirea economică contemporană". Seminarul este conceput ca o formă de ridicare a pregătirii profesionale a cadrelor de cercetare, îndeosebi a tinerilor cercetători.*

FIȘE

Referatele prezentate în seminar vor fi însoțite de coreferate și intervenții, dorindu-se antrenarea unui număr cît mai mare de participanți la un schimb de idei util.

Prima ședință va avea loc vineri, 31 octombrie 1980, orele 11, la sediul I.E.S. din Bdul General Gh. Magheru nr. 28–30, etaj III. În cadrul temei generale, dr. Sorica Sava, șef de sector, va face o expunere privind „Independența economică în gîndirea din țările în curs de dezvoltare". Vor susține coreferate cercetătorii științifici Eufrosina Ionescu și Daniel Dăianu.

DECALAJE ECONOMICE INTERNAȚIONALE

DATELE publicate de World Bank Atlas relevă că la peste 2 miliarde din populația globului, (mai precis 2 269 000 000) respectiv pentru jumătate din totalul populației, revin în medie sub 300 de dolari venit național pe locuitor, în timp ce la o populație de numai 572 de milioane, cît reprezintă populația celor mai dezvoltate țări din punct de vedere economic, revin pe locuitor aproape 8 000 de dolari venit național. Iată, în mare, cît de variată este aria și totodată cît de adîncă este disproporția dintre bogați și săraci astăzi în lume. Această situație extinde pe plan mondial ceea ce în secolele trecute reprezenta conflictul social cel mai acut din interiorul țărilor dezvoltate, conflictul dintre bogați și săraci. Deși cauza fundamentală a acestor discrepanțe sociale este aceeași, îmbogățirea din munca altora, situația lumii contemporane este mult mai complexă, conflictul mult mai acut, consecințele lui mult mai grave.

Pentru noi, contemporanii acestei contradicții, este o deosebită satisfacție morală, un motiv de mîndrie națională, că în rîndul forțelor progresiste care denunță această inegalitate, care se preocupă activ de a găsi soluții practice menite să oprească adîncirea decalajelor economice dintre țări și treptat să ducă la diminuarea lor în contextul unei noi ordini economice și politice internaționale, se afirmă cu deosebită fermitate și prestanță Partidul Comunist Român, Secretarul său general, Președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În acest context apariția lucrării Decalaje economice ale lumii contemporane [1]) constituie un eveniment editorial, cu atît mai mult cu cît — o precizăm de la început — este o lucrare de analiză, pertinentă a cauzelor istorice și contemporane ale apariției și menținerii decalajelor și a premiselor pentru elaborarea de strategii privind dezvoltarea economică în vederea atenuării și lichidării decalajelor.

În literatura noastră au apărut lucrări de înaltă ținută științifică privind clasificarea țărilor în funcție de nivelul de dezvoltare [2]). Cu toate acestea, preocuparea lui N. S. Stănescu, în volumul recenzat, de a defini decalajele și de a cuprinde țările lumii în grupuri distincte pe baza nivelului lor de dezvoltare economică nu este lipsită de interes.

Analiza aspectelor cantitative ale decalajelor aduce noi argumente pentru folosirea cu rezervă a indicatorilor venit național, respectiv, produs național sau produs intern pe locuitor. „...Putem conchide — arată autorul — că venitul național sau intern pe locuitor pot fi folosiți drept unul din criteriile edificatoare ale nivelului dezvoltării economice, dar ei nu pot fi, în nici un caz, considerați drept unicul criteriu sau indicator al nivelului de dezvoltare. Totodată, valoarea comparativă a acestor indicatori trebuie considerată drept orientativă și nu drept măsură a unor cantități calitativ identice" (pag. 127). Această concluzie se motivează prin aceea că metodologia de calcul utilizată în diferite țări este foarte diferită, exactitatea estimării întregului produs nou creat diferă de la țară la țară, convertirea monezilor naționale în dolari implică distorsiuni în calcularea venitului național, nu toate statele publică date absolute referitoare la acești indicatori, datorită unor anomalii (vezi cazul țărilor producătoare de petrol) între nivelul de dezvoltare economică și venitul național nu există o legătură corespunzătoare. Din aceste considerente, autorul, fără să ignore utilitatea indicatorului venit național pe locuitor, ține seamă și de alți indicatori cantitativi cum sînt : mărimea producției industriale și agricole pe locuitor, producția și consumul pe locuitor la unele produse principale, volumul circulației interne a produselor, de unii indicatori sociali-culturali etc.

Pentru aspectul calitativ al analizei decalajelor economice dintre țări sînt evidențiate trei aspecte esențiale : 1) Nivelul forțelor de producție care, după opinia autorului, reprezintă, cea mai bună bază metodologică de studiere a decalajelor internaționale. 2) Indicatorii demografici care au mai multe implicații în aspectul calitativ printre care sînt menționate : raporturile dintre creșterea economică și creșterea populației; structura populației ocupate. 3) Structura economiei naționale, respectiv ponderea pe care o au principalele ramuri în totalul producției, care este considerată, de asemenea, a fi un element calitativ important în aprecierea decalajelor internaționale.

Pe baza acestor considerente, folosind în esență mărimea produsului național brut sau a venitului național pe locuitor, autorul prezintă o serie de calcule proprii și, pe baza lor, clasificări interesante privind decalajele existente astăzi în lume.

În continuare, autorul se întreabă cum vor evolua aceste grupuri de țări. În acest scop se procedează la o analiză amănunțită, diferențiată, a ritmurilor de creștere a diferitelor grupuri de țări, precum și a scenariilor celor mai importante elaborate în acest sens. În condițiile în care contextul actual de relații bazate pe inegalitate este înlocuit cu o nouă ordine internațională este de presupus că pentru țările în curs de dezvoltare vor exista condiții apreciabil mai favorabile. Într-un astfel de caz nu este exclus ca în anii 2010—2020 să aibă loc o ridicare apreciabilă a nivelului țărilor care actualmente constituie subgrupul țărilor în curs de dezvoltare relativ mai dezvoltate.

Este evident o optică optimistă, deoarece, în condițiile relațiilor existente, scenariile pe care le analizează autorul, precum și calculele de perspectivă pe care le face, permit să se întrevadă pînă în anul 2000, pentru țările nesocialiste în curs de dezvoltare, o adîncire a decalajelor economice. Pentru acest grup de țări decalajul absolut în dolari al produsului național pe locuitor față de țările dezvoltate crește de la 3 504, cît este în 1980, la 5 792 în anul 2000. Pentru țările socialiste din Europa (inclusiv U.R.S.S.), acest decalaj scade, de la 1 073 în 1980 la 643 în anul 2000.

În acest context este relevantă experiența României socialiste de a depăși stadiul de țară în curs de dezvoltare. Ca urmare a politicii Partidului Comunist Român de dezvoltare accelerată a economiei naționale, venitul național pe locuitor al României, a sporit în proporții considerabil mai mari decît în majoritatea țărilor lumii, ceea ce a redus decalajele economice ce o despart de țările dezvoltate. În acest sens, prezintă un interes deosebit calculele și comparațiile relevate în lucrare în ceea ce privește dinamica venitului național pe locuitor și reducerea decalajelor dintre România și 8 țări printre care Elveția, R.F.G., Japonia, Italia (pag. 155—158).

Evidențiind că adîncirea decalajelor economice este o trăsătură a economiei mondiale contemporane, N. S. Stănescu subliniază implicațiile pe care le atrage după sine o astfel de situație. În acest sens se menționează că agravarea decalajelor are efecte limitative asupra pieței mondiale și, implicit, asupra creșterii economice în țările dezvoltate, dat fiind că nivelul scăzut al veniturilor țărilor în curs de dezvoltare reduce substanțial puterea de cumpărare pe piața mondială.

Acesta este fundalul care permite autorului să demonstreze necesitatea obiectivă a instaurării unei noi ordini economice internaționale pe baza căreia să se realizeze atenuarea și lichidarea decalajelor. În acest cadru este prezentată pe larg concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu privind instaurarea noii ordini economice și politice internaționale.

În lucrare este scos în evidență faptul că efortul propriu reprezintă esența strategiilor naționale de dezvoltare. Dar, totodată, se menționează că acest lucru nu este suficient ; avînd în vedere complexitatea problemelor dezvoltării economice, implicit a lichidării decalajelor, se arată necesitatea elaborării unor strategii internaționale ale dezvoltării. Problematica strategiei internaționale a dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare nu este numai o problematică de perspectivă văzută prin prisma instaurării noii ordini economice și politice internaționale. Ea reprezintă o actualitate stringentă, fiind legată de întărirea unității și solidarității țărilor în curs de dezvoltare, de intensificarea colaborării și cooperării dintre ele. Pentru creșterea rolului acestei solidarități România a propus crearea unui organism permanent al țărilor în curs de dezvoltare care să promoveze interesele acestor state prin tratative cu țările dezvoltate.

Alături de contribuția de necontestat la clarificarea mai multor aspecte legate de structura actuală a economiei mondiale, cartea recenzată ne convinge, odată mai mult, că problemele de economie mondială, în speță cele privind lichidarea decalajelor economice, prezintă interes pentru propria noastră dezvoltare, ele constituie o preocupare prezentă și viitoare, de maximă însemnătate pentru națiunea noastră.

Eugen PRAHOVEANU

[1]) N. S. Stănescu : Decalaje economice ale lumii contemporane, București, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1980.

[2]) Avem în vedere în primul rînd volumul: Economia mondială. Tipologia economiilor naționale, București, Ed. politică 1977.

Convorbiri economice

cu

Janez STANOVNIK

secretar executiv al Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa

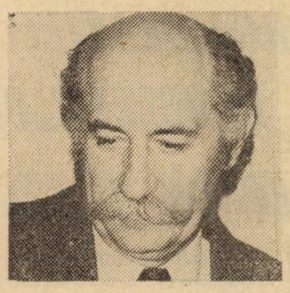

România, promotor activ al colaborării cu toate țările

— O analiză a evoluției recente a comerțului internațional arată că aranjamentele compensatorii ocupă un loc în creștere. Cum apreciați această tendință ?

— Dacă urmărim evoluția din ultimii ani a comerțului internațional se poate observa că acesta și-a menținut un anumit avînt, ritmul său de dezvoltare întrecîndu-l pe cel al creșterii economice. Aceasta înseamnă că există în continuare un impuls pentru dezvoltarea schimburilor internaționale.

Pe de altă parte, s-au încheiat negocierile multilaterale din cadrul așa-numitei Runde de la Tokio, cel mai recent dintre eforturile pentru liberalizarea comerțului. Dar în același timp cu eforturile pentru liberalizarea comerțului, „noul protecționism" s-a intensificat în măsură alarmantă. Deși este greu de făcut o estimare statistică precisă, cred că nu greșesc dacă afirm că doza de liberalizare convenită de Runda de la Tokio a fost inferioară efectelor restrictive menționate ale noului protecționism. Dar aceasta nu este tot. Dacă se analizează, de exemplu, comerțul exterior al țărilor membre ale Comunității Economice Europene, se va observa că circa 80% din total reprezintă schimburi între țările respective. Mai mult decît atît, trebuie remarcat că astăzi aproape 40% din comerțul mondial constă din schimburi între filialele acelorași companii multinaționale, care nu pot fi calificate drept comerț liber. În sfîrșit, există și restricții cantitative, continuă să existe restricții tarifare, există aranjamente speciale în domeniul textilelor, televizoarelor, produselor siderurgice etc. Ținînd seama de toate acestea, se poate pune întrebarea : dar unde este liberul schimb ? La G.A.T.T. se afirmă că rolul acestui organism este tocmai realizarea liberului schimb. Or, se poate observa că există din ce în ce mai puțin liber schimb, că practic întregul sector agricol nu e liberalizat, ci dimpotrivă subvenționat, controlat. În asemenea condiții îmi pun întrebarea dacă scopul cooperării internaționale este liberalizarea comerțului sau mai curînd lărgirea comerțului. Cred că indiferent de doctrină — liber schimb sau nu — cooperarea internațională trebuie să se străduiască să obțină schimburi cît mai largi între economiile naționale. De aceea, dacă aranjamentele compensatorii și cooperarea industrială contribuie la o sporire a schimburilor internaționale, acest lucru este foarte bun. Nu cred că există vreo metodă sau vreun instrument internațional care să fie interzise prin ele însele, dacă ele aduc rezultate bune. Aș putea spune că există în mod cert aranjamente compensatorii care, în condițiile actuale, dau bune rezultate. De aceea mă pronunț în favoarea lor. Mai mult decît atît, faptul că există o datorie externă, dezechilibre ale balanțelor de plăți, înseamnă că unele țări importă, dar nu pot exporta, astfel că diferența dintre import și export trebuie acoperită prin finanțare internațională, acumulîndu-se o datorie în creștere. Dar cum s-ar putea rambursa această datorie fără un export care să aducă valuta liber convertibilă necesară ? În mod firesc se ajunge la aranjamente compensatorii : dacă o țară trebuie să recurgă la import și nu-l poate acoperi prin export liber, este normal că trebuie să recurgă la aranjamente compensatorii sau cooperare industrială. Asemenea aranjamente compensatorii sînt foarte frecvente în schimburile dintre țările socialiste și țările capitaliste, dar dacă urmărim cum se realizează aprovizionarea cu petrol a unor țări, vom constata că și acolo se utilizează o modalitate compensatorie. Cînd o țară dezvoltată abordează o țară din Orientul Mijlociu pentru a importa o anumită cantitate de petrol, ea își exprimă în același timp speranța că respectiva țară petrolieră va cumpăra de la ea anumite instalații industriale. Este vorba de aranjamente compensatorii care, chiar dacă nu poartă în scris această denumire, ca de exemplu cele dintre anumite întreprinderi din țările socialiste și occidentale, au totuși această natură. Este vorba de o practică tot mai răspîndită în comerțul internațional. În măsura în care aceste aranjamente dau rezultate pozitive, consider că există în ele un element nou, care trebuie studiat și urmărit, evitînd în același timp să ajungem la practici care să ne conducă la un alt gen de relații decît cele pe care le-am dori. Dar, în principiu, cred că în condițiile generale negative de pe plan internațional a fost găsit un mijloc care ne-a permis să evităm o situație mai rea decît cea actuală.

— Care considerați că poate fi contribuția C.E.E./O.N.U. la edificarea unei noi ordini economice internaționale ?

— După părerea mea, Comisia Economică O.N.U. pentru Europa trebuie să joace un rol cheie în procesul edificării noii ordini economice internaționale, care poate fi realizată numai printr-o restructurare internațională. Inegalitatea schimburilor internaționale este consecința diversităților structurale. Este, sînt sigur, o teză apropiată românilor, pentru că un economist român, Mihail Manoilescu, este cel care a ridicat primul problema deosebirilor structurale între o economie agricolă și alta industrializată. El este cel care a semnalat primul, poate nu în modul cel mai perfect, dar acest lucru se întîmpla cu aproape jumătate de secol în urmă, că o țară săracă, o țară agricolă se va afla întotdeauna într-o situație dezavantajoasă în raport cu o țară industrializată. Or, realitatea economiei mondiale din zilele noastre confirmă că țările nedezvoltate din punct de vedere industrial se află în situația economică cea mai dezavantajată.

În condițiile date, C.E.E./O.N.U., care cuprinde majoritatea țărilor industrializate ale lumii*), trebuie să se ocupe de această problemă structurală. Să luăm de pildă inflația, care reflectă întrucîtva creșterea activităților neproductive sau puțin productive (în raport cu nivelul internațional) ce trebuie subvenționate pe seama sectoarelor productive, reducînd ritmul de creștere al productivității muncii pe plan național. În acest mod se ajunge la distribuirea de mai mult venit decît s-a produs, la un dezechilibru între venituri și fondul de produse. În țările industrializate inflația este în același timp și o consecință a unui dezechilibru structural care decurge din faptul că se mențin în continuare sectoare puțin productive, cum ar fi industria cimentului, a îngrășămintelor chimice, a aluminiului etc., care se bazează pe o energie al cărei preț a fost multă vreme foarte scăzut. În momentul cînd prețul energiei respective a crescut de 15 ori față de 1973, baza economică a acestor industrii a dispărut. În același timp există o serie de țări în Orientul Mijlociu care au condiții naturale mult mai favorabile pentru anumite ramuri industriale decît au economiile unor țări vest-europene. Ne aflăm de aceea în prezent în fața unei imense probleme structurale. Ea are la bază nu numai prețul energiei, ci și progresele realizate pe calea industrializării de o serie de țări în curs de dezvoltare, capabile acum să exporte produse manufacturate realizate cu o productivitate mai înaltă decît cea a vechilor țări industrializate.

Aspectul structural se află deci la baza problemelor egalității și ordinii internaționale. Secretariatul C.E.E./O.N.U. a urmărit în mod tradițional tendințele structurale pe termen lung din economia țărilor membre, lucrările sale în acest domeniu formînd astăzi o întreagă bibliotecă. Studiile C.E.E./O.N.U. ar putea fi utile nu numai țărilor în curs de dezvoltare, ci întregii comunități internaționale, pentru a contribui la găsirea de soluții problemelor care confruntă actualmente economia mondială.

— Cum ați caracteriza participarea României la activitățile Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa ?

— Deși de această dată vizita mea la București a fost foarte scurtă, ea a fost extrem de densă în întîlniri și ea mi-a reînnoit convingerea că România susține cu tărie și fără rezerve activitatea Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa. Ea este, de altfel, una din țările membre cele mai active ale C.E.E./O.N.U., fapt care și-a găsit recunoașterea și în aceea că România deține în prezent pentru a doua oară președinția Comisiei. Există numeroase domenii în care România s-a dovedit extrem de activă, practic se poate spune că în toate cele 15 domenii principale de activitate ale C.E.E./O.N.U. această țară și-a făcut simțită contribuția, venind cu inițiative valoroase. Ca expresie a politicii sale independente, România este un promotor activ al colaborării cu toate țările, fără deosebire. Fără ea activitatea C.E.E. O.N.U. ar fi de neimaginat.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

*) C.E.E. O.N.U. cuprinde ca membri și S.U.A. și Canada (n.r.)

CREȘTEREA ROLULUI ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE ÎN SOLUȚIONAREA PROBLEMELOR MONDIALE — CERINȚĂ A EPOCII CONTEMPORANE

LA 24 OCTOMBRIE 1945 a intrat în vigoare Carta O.N.U. — cel mai cuprinzător și reprezentativ document de drept internațional al epocii noastre — ca urmare a depunerii instrumentelor de ratificare de către cele cinci mari puteri, membre ale Consiliului de Securitate, și majoritatea celorlalte state semnatare. Intrarea în vigoare a Cartei și constituirea Organizației Națiunilor Unite a reprezentat un moment remarcabil, cu adînci implicații în viața internațională, care a deschis perspective noi colaborării dintre toate popoarele lumii.

Răspundere sporită în asigurarea păcii

EVOLUȚIA relațiilor internaționale în ultimele decenii atestă cu putere caracterul imperativ al rezolvării pe o bază echitabilă a unor probleme cruciale pentru viitorul omenirii, avînd adînci și multiple implicații, rezolvări care solicită în cel mai înalt grad participarea activă a tuturor statelor, a tuturor popoarelor. Dinamica proceselor înnoitoare ce se fac atît de simțite într-o epocă ce se caracterizează printr-o revoluție dinamică și atotcuprinzătoare nu numai în știință și în gîndire, dar și în modul de a concepe relațiile dintre popoare, pune în centrul preocupărilor pentru edificarea unei lumi noi, a păcii, dreptății și justiției internaționale, întărirea Organizației Națiunilor Unite, creșterea rolului său în lumea contemporană. Așa cum arăta recent tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Mai mult ca oricînd este necesar ca Organizația Națiunilor Unite și toate celelalte organisme internaționale să-și asume o răspundere mai mare, să fie mai active în soluționarea problemelor complexe, în asigurarea păcii, în realizarea noii ordini economice internaționale"** [1].

Este o realitate de necontestat că epoca noastră reprezintă o epocă de profunde transformări sociale și naționale, de afirmare a noi și noi state suverane și independente pe arena internațională, de manifestare tot mai puternică a opțiunii popoarelor de a trăi libere și independente, într-o comunitate a națiunilor bazată pe respectul egalității și demnității. De altminteri, amploarea și complexitatea sarcinilor care se pun în fața omenirii în actualul moment istoric, cerința rezolvării pe o bază democratică a problemelor majore de care depind în fond supraviețuirea și viitorul întregii umanități solicită în mod obiectiv un cadru organizat și instituționalizat în care să fie elaborate și puse în practică soluții viabile, legate de abordarea constructivă a marilor direcții de colaborare internațională, care interesează în cel mai înalt grad toate popoarele lumii, fără excepție. Apariția unor noi situații conflictuale, persistența unor manifestări de forță și de amenințare cu forța, a unor vestigii anacronice ale vechii politici de dominație și dictat fac necesare, pe de altă parte, mai mult ca oricînd, întărirea cadrului juridic de apărare a independenței și suveranității popoarelor, măsuri ferme împotriva oricăror acțiuni care amenință pacea, securitatea și independența națiunilor.

Cursa înarmărilor, cu uriașele sale implicații periculoase, reprezintă în actualul moment al evoluției relațiilor mondiale un factor care trebuie să preocupe în cel mai înalt grad forumurile de colaborare internațională, dat fiind faptul că ea creează un pericol permanent de tensionare a relațiilor internaționale, generează manifestări de forță și deturnează uriașe disponibilități materiale și umane de la scopurile lor firești — dezvoltarea și prosperitatea popoarelor, făurirea unor relații de colaborare reciproc avantajoase între toate națiunile lumii. Aceste rațiuni, ca și numeroase altele, justifică din plin **cerința întăririi rolului O.N.U. în viața internațională**, fac din această problemă **una dintre direcțiile cheie ale orientării relațiilor dintre state în actuala perioadă istorică și în cea de perspectivă.** Este cert că rezolvarea în interesul popoarelor a marilor probleme fundamentale impune cu necesitate tocmai întărirea rolului O.N.U., iar nu ignorarea, eludarea sau diminuarea rolului său, o prezență tot mai activă a organizației în prevenirea conflictelor, o ancorare mai atentă a tematicii sale în actualitatea problemelor internaționale vizînd în special lichidarea stării de subdezvoltare, adoptarea unor măsuri eficiente și hotărîte în direcția edificării unei noi ordini economice și politice mondiale.

În cunoscutul document **„Poziția României cu privire la îmbunătățirea și democratizarea activității O.N.U., la întărirea rolului său în realizarea colaborării între toate statele, fără deosebire de orînduire socială, a unei lumi mai bune și mai drepte, a unei păci trainice"**, țara noastră a prezentat un adevărat **program de perspectivă** înfățișînd direcțiile și domeniile în care O.N.U. este chemată să aducă o contribuție dintre cele mai mari. Așa cum se arată în acest document, „Este o cerință imperioasă a popoarelor ca Organizația Națiunilor Unite să-și sporească contribuția la promovarea trainică în viața internațională a relațiilor noi, bazate pe principiile deplinei egalități în drepturi, pe respectul independenței și suveranității naționale, pe neamestec în treburile interne și avantaj reciproc, pe renunțarea la forță și la amenințarea cu folosirea forței în raporturile interstatale, pe respectarea dreptului sacru al fiecărui popor de a-și alege de sine stătător calea dezvoltării economico-sociale și politice" [2].

România, promotoare a unei concepții noi privind relațiile internaționale

ÎN DECURSUL ANILOR, țara noastră a fost autoare sau coautoare a numeroase inițiative și propuneri care s-au bucurat de unanime aprecieri în cadrul Organizației Națiunilor Unite și de o recunoaștere îndreptățită din partea forurilor de răspundere ale organizației. Conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a înfățișat în lucrările sale de o inestimabilă valoare teoretică, o adevărată **concepție de principiu privind Organizația Națiunilor Unite, rolul său în lumea contemporană.** Ideea centrală, amplu dezvoltată în operele secretarului general al partidului, este aceea că O.N.U. trebuie să oglindească cît mai fidel realitățile lumii de azi, să devină un adevărat forum al comunității mondiale, democratic și eficace, care să asigure tuturor statelor posibilitatea de a-și aduce contribuția la soluționarea problemelor internaționale. În concepția președintelui României, Organizația Națiunilor Unite trebuie să-și spună cu hotărîre cuvîntul pentru abolirea politicii de dominație și asuprire în viața internațională, împotriva colonialismului și neocolonialismului, pentru promovarea unei politici noi, de cooperare între națiuni egale în drepturi, pentru apărarea principiilor Cartei O.N.U. și pentru soluționarea pe cale pașnică a oricăror diferende între state. De asemenea, în concordanță cu imperativele majore ale zilelor noastre, se impun concentrarea eforturilor organizației, polarizarea energiilor tuturor popoarelor care au aderat la Carta Organizației Națiunilor Unite, pentru rezolvarea unor probleme fundamentale, cum ar fi oprirea cursei înarmărilor, trecerea la măsuri de dezarmare și în primul rînd la dezarmarea nucleară, adoptarea unor măsuri ferme pentru lichidarea stării de subdezvoltare, pentru asigurarea stabilității economiei mondiale și realizarea unei noi ordini economice și politice mondiale.

Din inițiativa României au fost adoptate importante rezoluții în probleme ca: dezvoltarea relațiilor de bună vecinătate între state cu orînduiri sociale diferite, promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, progres și respect reciproc între popoare, consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor, folosirea științei și tehnicii moderne în slujba dezvoltării. Aceste inițiative, ca și numeroase altele, demonstrează că țara noastră, promotoare a unei **concepții noi** privind relațiile internaționale și edificarea unei lumi a păcii și dreptății, întemeiată pe egalitatea și respectul tuturor statelor, înțelege în mod permanent să traducă în viață această concepție, prin **măsuri practice**, cît mai eficiente ; în viziunea sa este necesar să sporească rolul O.N.U. în rezolvarea problemelor mondiale, să se asigure dezbaterea problemelor majore cu participarea tuturor statelor, adoptarea unor hotărîri constructive în problemele cardinale ale dezvoltării umanității, de natură să favorizeze rezol-

[1] **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la marea adunare populară din municipiul Bacău, în „Scînteia", nr. 11850 din 26 septembrie 1980.
[2] Contribuții ale României la soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane, București, 1975, Ed. politică, p. 44—45.

varea acestora pe o bază democratică, în interesul tuturor popoarelor, al păcii și securității în întreaga lume.

Recenta sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U. a oferit posibilitatea unei abordări deschise în cadrul acestui important forum mondial a problemelor acute și dificile legate de edificarea unei noi ordini economice mondiale. În cadrul sesiunii, țările în curs de dezvoltare și-au spus cu putere cuvîntul, solicitînd abolirea relațiilor inegale, măsuri hotărîte și efective pentru o nouă strategie a dezvoltării, documente angajante care să marcheze o voință fermă și irevocabilă a comunității internaționale de a trece la edificarea unei noi ordini economice mondiale. Din păcate însă, așa cum releva tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Rezultatele cu care s-a încheiat sesiunea specială a Organizației Națiunilor Unite consacrată problemelor subdezvoltării și noii ordini economice demonstrează că țările bogate nu sînt dispuse să țină seama de cei săraci. Aceasta impune cu atît mai mult ca țările în curs de dezvoltare să-și întărească solidaritatea, să acționeze într-o strînsă unitate, pentru a putea determina obținerea unor rezultate pozitive în realizarea noii ordini economice internaționale".**

Exprimînd poziția României, concepția președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la înfăptuirea noii ordini economice mondiale, delegația țării noastre la sesiunea specială a pus în lumină faptul că România privește edificarea noii ordini ca un proces complex, care implică nu o confruntare între diferitele state sau grupuri de state, ci o colaborare strînsă între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, indiferent de orînduirea lor socială, pentru soluționarea în comun a marilor probleme care se ridică în fața întregii omeniri în actualul moment istoric. Delegația română s-a pronunțat cu hotărîre pentru formarea unei noi și echitabile diviziuni internaționale a muncii, începînd cu promovarea unor puternice activități productive în țările în curs de dezvoltare, pentru raporturi fundamentate economic între prețurile marilor categorii de produse, pentru constituirea unui fond de dezvoltare la care să contribuie economiile ce urmează a fi realizate prin reducerea cheltuielilor militare, pentru o nouă strategie a dezvoltării, mai eficientă, pentru lansarea negocierilor globale privind cooperarea economică internațională. După cum a arătat conducătorul delegației țării noastre, „Din însărcinarea președintelui României, Nicolae Ceaușescu, a guvernului român, ne adresăm sesiunii speciale a Națiunilor Unite cu chemarea de a acționa ferm pentru rezolvarea problemelor care perturbă astăzi dezvoltarea normală a economiei mondiale și colaborarea economică dintre state. Să nu pierdem prilejul de a scoate aceste probleme din impas și de a relansa dialogul internațional, cu participarea și în interesul tuturor statelor".

După cum se cunoaște, după trei săptămîni de negocieri, lucrările celei de a XI-a sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. avînd drept scop evaluarea progreselor pe calea instaurării unei noi ordini s-au încheiat cu rezultate modeste, fără să răspundă speranțelor popoarelor. Consensul înfăptuit asupra viitoarei strategii a dezvoltării nu și-a găsit concretizarea și în deschiderea noii runde de negocieri globale într-un cadru universal, datorită opoziției unor țări capitaliste dezvoltate, prea puțin dispuse să renunțe la vechea ordine și la vechile privilegii. Așa cum observa în cadrul lucrărilor sesiunii reprezentantul unei țări africane în curs de dezvoltare, o asemenea poziție „face parte dintr-o tactică abilă de a perpetua inegalitățile, dominația, dependența și exploatarea".

Pentru ca forța dreptului să prevaleze

ÎNCHEIEREA fără rezultatele așteptate a lucrărilor sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrată noii ordini a determinat, cum era și firesc, continuarea discuțării problemelor economice în cadrul lucrărilor celei de a 35-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. în contextul mai larg al aspectelor globale. Această sesiune, ale cărei lucrări sînt în curs, constituie un prilej de analiză cu participarea reprezentanților tuturor popoarelor, a problemelor fundamentale care confruntă omenirea în actualul moment istoric. În cadrul sesiunii, delegația țării noastre și-a exprimat cu hotărîre poziția în problemele fundamentale de care depind soarta și viitorul umanității, a militat pentru soluții constructive adoptate pe baza rațiunii, a exigențelor colaborării internaționale, a cerut să fie adoptate măsuri într-adevăr eficiente, care să contribuie la soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane, în concordanță cu interesele independenței popoarelor, ale suveranității și cooperării între națiuni. Punînd în evidență concepția țării noastre, a tovarășului Nicolae Ceaușescu privind problemele vieții internaționale, delegația română a subliniat cu vigoare ideea că pacea și colaborarea internațională depind în mod esențial de respectarea dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, de respectul principiilor dreptului internațional, de soluționarea problemelor litigioase numai și numai pe calea tratativelor politice, pornindu-se în toate situațiile de la respectul independenței fiecărui popor, de la neamestecul în treburile lui interne. În acest spirit a fost relevată, de altfel, actualitatea punctului privind „Reglementarea prin mijloace pașnice a diferendelor dintre state", înscris pe agenda Adunării Generale a O.N.U. din inițiativa României. În concordanță cu cerințele primordiale ale apărării dreptului la viață al popoarelor, al tuturor ființelor umane, au fost subliniate cu tărie necesitatea opririi creșterii cheltuielilor militare, a trecerii la măsuri hotărîte de reducere a bugetelor militare, armamentelor și trupelor, importanța convocării unei conferințe europene consacrată întăririi încrederii și dezarmării, a înfăptuirii ca un tot unitar a documentelor semnate la Helsinki.

Referindu-se la problemele subdezvoltării, probleme dintre cele mai grave care afectează profund viața tuturor popoarelor, delegația țării noastre a arătat că „Existența și adîncirea decalajelor dintre țările bogate și cele sărace nu au un caracter ineluctabil. Această situație este perpetuată de structurile și mecanismele actuale ale economiei mondiale, de menținerea unor relații inechitabile, a unui sistem de raporturi economice internaționale care favorizează îmbogățirea, în continuare, a bogăților și pauperizarea, în continuare, a săracilor".

În cadrul sesiunii, reprezentanții țării noastre au învederat faptul că dezbaterile cu privire la drepturile omului trebuie să pună un accent deosebit pe dreptul fundamental al oamenilor și al națiunilor la viață, la pace, la existență liberă și independentă, valori la care aspiră toate popoarele și de care depinde în fond exercitarea tuturor drepturilor umane.

Contribuția activă și tot mai bogată a Organizației Națiunilor Unite la rezolvarea problemelor fundamentale ale lumii contemporane este în directă dependență de **democratizarea organizației, de participarea activă și tot mai deplină a tuturor statelor, în special a țărilor mici și mijlocii, a statelor în curs de dezvoltare, la activitatea diferitelor organisme și organe din cadrul organizației.** Și în cadrul actualei sesiuni, țara noastră s-a pronunțat pentru intensificarea eforturilor în cadrul Comitetului special pentru Carta O.N.U. și creșterea rolului organizației, pentru identificarea de noi căi și măsuri practice de natură să contribuie la ridicarea prestigiului O.N.U., la sporirea capacității sale de cuprindere a problemelor lumii contemporane. După cum se știe, în cadrul acestui comitet România s-a remarcat prin importante propuneri care s-au bucurat, la timpul cuvenit, de sprijinul marii majorități a țărilor membre ale organizației. Țara noastră s-a pronunțat și se pronunță atît pentru perfecționarea unor texte ale Cartei, cît și pentru întărirea eficacității acesteia, prin documente cu forță juridică, cum ar fi, un tratat universal cu privire la nerecurgerea la forță sau la amenințarea cu forța, adoptarea unui cod universal de conduită a statelor, îmbunătățirea modului de funcționare a unor organe, restructurarea sectoarelor economic și social din sistemul O.N.U., astfel încît acestea să favorizeze activitatea în direcția înfăptuirii noii ordini internaționale și altele. Măsurile de întărire a rolului O.N.U., de perfecționare a mecanismului său, de sporire a gradului de eficiență a documentelor adoptate de organizație sînt direct corelate, în viziunea țării noastre, cu soluțiile de fond care se adoptă în problemele fundamentale ale colaborării. La rîndul lor, soluții eficiente în problemele dezarmării, noii ordini, colaborării internaționale, implică în mod necesar perfecționarea mecanismelor juridice, forme noi și tot mai eficiente de perfecționare a cadrului instituționalizat de colaborare a statelor în cadrul Organizației Națiunilor Unite, pe baza egalității depline în drepturi.

În perspectiva istorică, Organizația Națiunilor Unite, care a adus și aduce în mod permanent contribuții importante la cauza păcii și colaborării dintre popoare, este chemată să acționeze cu tot mai multă hotărîre, cu tot mai multă forță și eficiență, pentru ca idealurile umanității, scopurile și principiile înscrise în Cartă să-și găsească materializarea, traducerea în viață, ținînd seama în special de **noile condiții istorice**, de noile realități, de problemele complexe și atît de mari care stau în fața omenirii în actualul moment istoric. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Problemele complexe ale vieții internaționale pot fi soluționate numai cu participarea activă și în deplină egalitate a tuturor statelor — și îndeosebi a țărilor mici și mijlocii, a țărilor în curs de dezvoltare, a țărilor nealiniate. Este necesar să crească rolul Organizației Națiunilor Unite, al altor organisme internaționale în soluționarea problemelor internaționale, în promovarea unor relații democratice, a destinderii și păcii".**

conf. dr. Victor DUCULESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Dinamica prețurilor internaționale în luna septembrie 1980

INDICELE general I.E.M. al prețurilor internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R. S. România a rămas în septembrie a.c. aproape neschimbat, la nivelul din luna precedentă (+0,05 la sută), cu evoluții diferențiate pe grupe de produse.

O evoluție susținută au prezentat-o prețurile la produsele agroalimentare *(+4,1 la sută), ca rezultat al condițiilor meteorologice nefavorabile care au dus la scăderea producției de grîu în Australia și Argentina, la prejudicierea recoltei de porumb, bumbac și soia din S.U.A., precum și la realizarea unei producții de cereale mai scăzute în U.R.S.S. Cel mai mult au crescut prețurile la zahăr (+5,7 la sută), tendință care se menține susținută încă de la începutul acestui an ca urmare a deficitului producției mondiale din sezonul 1979/1980, la animale, carne și produse animaliere (+5,6 la sută), precum și la cereale (+3,3 la sută).*

Prețurile la materii prime industriale *au scăzut pe ansamblu cu 1,8 la sută, reflectînd diminuarea cererii de pe piața internațională cu aceste produse, ca urmare a reducerii producției industriale din țările capitaliste dezvoltate. Astfel, prețurile au scăzut la minereu (—2,5 la sută), metale (—2,5 la sută), în special la laminate din oțel, lemn și produse din lemn (—3,1 la sută), precum și la piei brute (—9,4 la sută). Spre deosebire de aceste tendințe, prețurile au crescut la fibre textile naturale (+4,9 la sută), datorită estimărilor privind diminuarea producției de bumbac în sezonul 1980/81, cu 2,8 la sută pe plan mondial și cu circa 20 la sută în S.U.A., precum și la cauciuc natural (+4,4 la sută), sub influența majorării prețurilor la cauciucul sintetic.*

La combustibili, *în timp ce prețurile la țiței au rămas în continuare staționare, s-au înregistrat creșteri la produsele petroliere (+3,1 la sută), reflectînd climatul de incertitudine generat de conflictul dintre Irak și Iran. Prețurile au scăzut la cărbune și cocs (—2,5 la sută) sub influența fenomenelor de criză cu care este confruntată industria siderurgică din țările capitaliste.*

INDICELE SINTETIC I.E.M. IN ANII 1978-1979 SI AUGUST-SEPTEMBRIE 1980

- 1970=100 -

Categoria de produse	Anul	Indici anual	aug.	sept.
INDICE GENERAL	1978	247,7	250,3	255,9
	1979	338,5	344,1a)	355,5a)
	1980		384,6	384,8
1. Produse alimentare	1978	191,8	190,4	196,8
	1979	223,2	227,5a)	256,3a)
	1980		271,7	283,0
- cereale	1978	187,7	182,7	186,4
	1979	231,1	242,4	245,3
	1980		269,5	278,5
- semințe oleag., prod.deriv., grăs.anim.și veg.	1978	201,6	207,5	211,7
	1979	237,0	247,9a)	253,8a)
	1980		229,7	229,8
- animale, carne și prod.anim.	1978	175,5	175,1	180,8
	1979	200,1	199,2a)	210,8a)
	1980		219,4	231,6
- zahăr și produse tropicale	1978	228,8	220,3	236,8
	1979	250,0	245,4	262,0a)
	1980		486,1	514,0
2. Combustibili	1978	442,0	432,9	441,9
	1979	759,7	782,5a)	812,6a)
	1980		866,5	871,9
- cărbuni și cocs	1978	356,2	357,0	361,5
	1979	403,2	396,4a)	422,0a)
	1980		484,9	462,8
- țiței	1978	548,9	547,0	547,0
	1979	839,3	925,6	925,6
	1980		1448,7	1448,7
- produse petroliere	1978	479,6	459,1	475,2
	1979	1049,6	1067,6	1111,2
	1980		994,8	1026,0
3. Materii prime industriale	1978	211,5	218,9	223,2
	1979	258,2	259,2	266,1
	1980		285,8	280,6
- minereuri	1978	137,1	138,0	140,6
	1979	158,3	159,8a)	168,5a)
	1980		200,2	195,2
- metale	1978	202,8	212,0	215,6
	1979	250,8	252,5a)	254,7
	1980		262,0	259,4
- cauciuc	1978	278,2	293,9	310,4
	1979	357,9	369,8	365,9
	1980		392,1	409,2
- lemn și produse din lemn	1978	249,9	254,9	260,0
	1979	304,4	305,6a)	331,8a)
	1980		373,6	361,9
- fibre anim. și veg.	1978	215,1	218,9	221,7
	1979	232,1	233,4	234,8a)
	1980		286,3	300,4
- piei	1978	247,7	269,0	284,9
	1979	389,7	369,4	338,5
	1980		246,0	222,9

a) Date provizorii pentru: feromangan, ferosiliciu, tevi din oțel, minereu de fier, huilă, cocs de furnal, cherestea de răsinoase, celuloză, hîrtie, iută, miere, ulei de ricin, vite vii, porci vii, carne de vită.

Sectorul de conjunctură internațională și marketing — I.E.M.

Programe de dezvoltare

R.S.F. Iugoslavia: priorități economice în actualitate

PRIMII PATRU ani ai actualului plan de dezvoltare au marcat o creștere economică relativ ridicată, sporul anual mediu al P.I.B. fiind de 6,4%, iar nivelul venitului pe locuitor la finele lui 1978 depășea 2 000 dolari. Acest ritm a contribuit la crearea unei baze materiale puternice, necesară dezvoltării în continuare a societății socialiste bazată pe autoconducere.

Pornindu-se de la realizările substanțiale obținute în construcția social-economică, de la obiectivele majore propuse pentru anii viitori și, mai ales, de la datele noi — unele nefavorabile — survenite în situația economică a țării și conjunctura internațională, înfăptuirea politicii de stabilizare a devenit o prioritate centrală, concentrînd atenția tuturor factorilor de decizie.

Trei direcții principale de acțiune exprimă esența acestui program care urmărește îmbunătățirea balanței de plăți, atingerea unui echilibru între consum și venituri și stoparea inflației. În primul rînd se are în vedere reechilibrarea raportului între producție și consum, raționalizarea tuturor cheltuielilor. În al doilea rînd, accentul se pune pe reducerea investițiilor și orientarea lor către sectoarele cu reală eficiență economică și socială, precum și pe îmbunătățirea procesului de formare a prețurilor. Trebuie menționat că programul de stabilizare este conceput și aplicat în contextul larg al politicii pe termen lung. Aceasta din urmă vizează valorificarea superioară a resurselor interne, îndeosebi în domeniul energetic, creșterea producției pentru export și reducerea importurilor care pot fi înlocuite din producția autohtonă, dezvoltarea puternică a agriculturii. După cum se subliniază de către conducătorii iugoslavi, în împrejurările actuale politica de stabilizare este unica alternativă realistă și acceptabilă de dezvoltare social-economică pentru această țară. Telul ei de perspectivă este să permită relații și procese mai armonioase în reproducția socială, prin consolidarea în continuare a sistemului de autoconducere socialistă și a rolului clasei muncitoare în stăpînirea tuturor circuitelor reproducției sociale.

Sporind de circa șapte ori în raport cu anul 1970, schimburile economice româno-iugoslave urmează să ajungă în ultimul an al actualului cincinal la un miliard de dolari, iar în 1985 la 2 miliarde. În cadrul cooperării au fost obținute rezultate deosebite în domeniul construcțiilor de mașini și mașini-unelte, electronicii, cărora li se adaugă noi proiecte vizînd valorificarea resurselor naționale prin investiții comune, cooperarea pe terțe piețe, în special în țări în curs de dezvoltare — expresie a utilizării depline a avantajelor ce decurg din apropierea geografică, experiența tehnică acumulată, pentru a contribui efectiv la înfăptuirea programelor de dezvoltare elaborate de cele două partide.

Actuala vizită oficială de prietenie pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, o întreprinde în R.S.F. Iugoslavia constituie astfel un nou prilej de exprimare a voinței comune de intensificare a relațiilor dintre partidele și popoarele celor două țări, în interesul reciproc, al păcii în lume.

Dan DĂIANU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 13—17.X.1980, **dolarul S.U.A.** a înregistrat o redresare aproape generală față de restul valutelor occidentale.

Evoluția ascendentă a cursului monedei nord-americane pe piețele valutare a fost determinată de existența unor factori cu influență pozitivă, între care amintim : creșterea dobînzilor la depozitele în dolari; anunțarea creșterii produsului național brut cu 1% în trim. III 1980, față de o scădere de 9,6% în cel precedent ; creșterea producției industriale în S.U.A. cu 1% în septembrie, după o creștere de 0,6% în august a.c.

Marca vest-germană, sub influența perspectivelor nefavorabile ale balanței de plăți curente în acest an, a scăderii dobînzilor la depozitele în euromărci și a speculațiilor privind o reducere iminentă a dobînzilor de bază la intern, a atins nivelul cel mai scăzut din ultimii 4 ani față de lira sterlină (circa 4,47 mărci/1 liră) și cel mai scăzut nivel din ultimele 6 luni față de dolar, comparativ cu nivelul de 1,8050 mărci/1 dolar din 10.X.1980 (depreciere de 1,9%). Un procent apropiat de depreciere față de dolar a înregistrat și **francul belgian,** care cu o cotație de 29,50 franci/1 dolar era cu peste 1,8% sub închiderea de referință de 28,95 franci/1 dolar. **Francul francez** și **francul elvețian,** evoluînd permanent pe o linie descendentă față de dolar, înregistrau un recul de 1,4% în relația lor cu dolarul, respectiv 4,2375 franci francezi/1 dolar pe 17.X. (4,18 franci/1 dolar închiderea săptămînii anterioare) și 1,6575 franci elvețieni/1 dolar (1,6350 franci/1 dolar pe 10.X.1980). Beneficiind de un anumit aflux de capital străin către

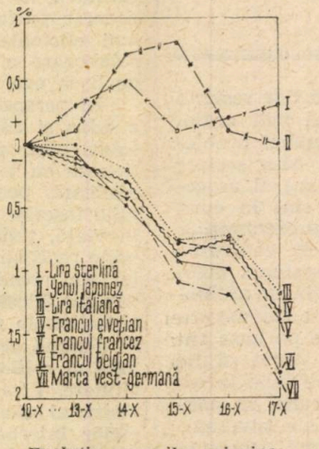

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 13—17.X. ; bază : cursurile din ziua de 10.X. a.c.

Italia, **lira italiană** era cotată la închiderea intervalului analizat doar cu 1,2% sub închiderea perioadei anterioare — 870 lire/1 dolar, față de 859,50 lire/1 dolar. După o evoluție peste închiderea din 10.10.1980, **yenul japonez** pierde treptat din terenul cîștigat, astfel că la sfîrșitul acestei săptămîni cotația sa se situa foarte aproape de cea de referință, respectiv cca 208,25 yeni/1 dolar. **Lira sterlină** a înregistrat pe ansamblul perioadei analizate o repreciere de 0,3%—2,11 dolari/1 liră pe 17.X., față de 2,4025 dolari/1 liră pe 10.X., la această mișcare contribuind în primul rînd anunțarea reducerii ratei inflației în Anglia de la 16,3% în august a.c., la 15,9% în septembrie a.c.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au evoluat pe o linie ascendentă la **eurodolari** (13,25% pe 17.X. față de 13% pe 10.X.1980), în timp ce la **euromărcile vest-germane** și **eurofrancul elvețian** au înregistrat o ușoară scădere, situîndu-se la închiderea săptămînii la 8,5% și respectiv 5,5%.

Din nou oscilațiile prețului metalului galben au purtat amprenta factorilor tehnici de acoperire a pozițiilor, al doilea fixing de la Londra din 17.X.1980 de 670,50 dolari/uncia fiind cu 14,75 dolari/uncie sub cel corespunzător din 10.X.1980.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE: TRANSFORMĂRI STRUCTURALE PE PLAN MONDIAL

ÎN DECENIUL care a trecut, transformarea structurală a industriei prelucrătoare s-a accelerat pe scară mondială, s-au modificat în ritm rapid ponderile pe ramuri şi cele geografice ale producţiei. Aproape toate ţările resimt modificarea condiţiilor economice externe ale dezvoltării industriale, prin apariţia de dezechilibre structurale pe piaţa internaţională a unor produse, prin dificultăţi crescînde în procurarea tehnicilor de vîrf, prin schimbarea structurii costurilor precum şi prin angrenarea în diviziunea internaţională a muncii a unor ţări care s-au dezvoltat mai tîrziu.

În ultimul deceniu au avut loc schimbări importante îndeosebi în structura pe ramuri a producţiei industriale mondiale. În ţările capitaliste dezvoltate ritmul de creştere a producţiei industriale, comparativ cu cel din sfertul de veac precedent, se încetineşte, ponderea industriei în venitul naţional înregistrînd o tendinţă de scădere. De asemenea, este mai redus, dar în continuare, comparativ mai ridicat, ritmul de dezvoltare industrială a ţărilor socialiste ; în schimb se poate observa o creştere de ritm în ţările în curs de dezvoltare, în cele latino-americane, din Asia de sud-est şi îndeosebi în cele producătoare de petrol.

Cu toate că baza de date statistice a comparaţiilor istorice este destul de slabă, potrivit investigaţiilor lui Paretti şi Bloch [1]), între anii 1901—1955 în cadrul producţiei industriei prelucrătoare ponderea industriei alimentare a scăzut de la 27 la 13%, cea a industriei textile s-a redus de la 20 la 8% ; în acelaşi timp ponderea metalurgiei a crescut de la 7% la 9%, cea a industriei chimice de la 5% la 12%, iar cea a industriei construcţiilor de maşini a sporit de la 16% la 34%.

Transformarea structurală a industriei a cunoscut cel mai mare dinamism în primul deceniu al secolului nostru, s-a încetinit în perioada 1913—1955, apoi — începînd din anii şaizeci — înregistrează o nouă tendinţă de accelerare.

În perioada mai recentă, cele mai sensibile mutaţii în ierarhia ramurilor principale ale producţiei industriale s-au înregistrat în ţările capitaliste dezvoltate (vezi tabelul). Ponderea ramurilor tradiţionale ale industriei uşoare a scăzut într-un ritm mult mai rapid decît în perioada 1913—1955 ; în anii cincizeci a început şi reducerea ponderii industriei metalurgice. Ramuri consecvent dinamice s-au dovedit a fi în secolul nostru industria constructoare de maşini şi industria chimică. Accelerarea transformării structurii industriei a avut loc într-o perioadă în care s-a diminuat ritmul de creştere a producţiei sale, astfel încît în ultimul deceniu lărgirea producţiei industriale a provenit într-o proporţie mult mai mare decît înainte din transformări structurale.

Schimbările cele mai spectaculoase ale macrostructurii ţărilor socialiste au avut loc în sfertul de veac de după terminarea celui de-al doilea război mondial ; în ultimii ani ritmul schimbărilor macrostructurale s-a redus, ca urmare a eforturilor îndreptate spre sporirea eficienţei, ridicarea nivelului de trai, extinderea exportului, principalul cîmp de luptă devenind microsfera, îmbunătăţirea nomenclatorului de produse din cadrul diferitelor ramuri ale industriei, a tehnologiei utilizate, a nivelului productivităţii, competitivităţii, rentabilităţii din cadrul diferitelor ramuri ale industriei. În majoritatea ţărilor în curs de dezvoltare, transformarea structurii s-a îmbinat cu dezvoltarea dinamică a industriei (vezi tabelul).

Influenţa factorilor externi asupra dezvoltării industriale

ADÎNCIREA, în ritm rapid, a diviziunii internaţionale a muncii şi în domeniul industriei a făcut să sporească rolul factorilor externi în ceea ce priveşte direcţia şi eficienţa acestei dezvoltări. Creşterea însemnătăţii factorilor externi este legată atît de procesele care apar în sfera consum—cerere, cît şi de cele din sfera producţie—ofertă.

Astfel, în sfera **consum-cerere** de la începutul deceniului al optulea se constată o încetinire, pe plan mondial, a ritmului de creştere a cererii de produse industriale, intensificarea dinamicii consumului rămînînd caracteristică doar pentru anumite ţări în curs de dezvoltare. Dificultăţile menţinerii echilibrului economico-financiar intern, limitele capacităţii de plată în domeniul schimburilor internaţionale, frînează în multe ţări lărgirea cererii.

Pe de altă parte, dinamica dezvoltării industriale este înrîurită în mod defavorabil de accelerarea transformării structurii economice din ţările dezvoltate. În ţările capitaliste dezvoltate cererea se deplasează treptat spre sectorul serviciilor, iar acest proces a început să se afirme şi în ţările socialiste mai dezvoltate.

În sfîrşit, în anii '70 se intensifică continuu concentrarea organizatorică a cererii, care în trecut nu avea o amploare considerabilă. Extinderea comerţului desfăşurat de marile magazine universale, respectiv de reţele de valorificare în circuit închis, creează o situaţie de piaţă defavorabilă pentru producători-valorificatori, care sînt eliminaţi într-o măsură crescîndă de pe piaţă.

În ceea ce priveşte sfera **producţie-ofertă**, se poate aprecia că reorganizarea accelerată a structurii economiei mondiale în anii '70 este legată nu atît de noile trăsături ale cererii, cît de cele ale ofertei internaţionale.

Ca efect al eforturilor de dezvoltare a industriei depuse după cel de-al doilea război mondial, al reducerii în ţările mai dezvoltate a producţiei ramurilor care reclamă consumuri ridicate de energie, sau care sînt poluante, pentru o serie de ramuri evoluţia dinamică a producţiei s-a deplasat spre ţările cu dezvoltare medie sau spre cele în curs de dezvoltare cu niveluri mai reduse ale cheltuielilor de producţie. Totodată, în deceniul al optulea au luat naştere, într-un important număr de ramuri industriale, capacităţi de producţie supradimensionate pe scară mondială.

Pe piaţa unui număr crescînd de produse capacităţile de producţie supradimensionate au creat o supraofertă internaţională, o situaţie avantajoasă durabilă pentru cumpărători, o aprigă luptă de concurenţă între producători, un nivel al preţurilor în scădere, în avantajul ţărilor cu un nivel mai redus al cheltuielilor de producţie. În schimb, în urma întăririi caracterului vertical al dezvoltării ţărilor care se industrializează, oferta de materii prime industriale se restrînge în mod relativ, ceea ce influenţează nefavorabil condiţiile exterioare ale industrializării care se bazează pe prelucrarea materiilor prime importate.

În ramurile de vîrf din punct de vedere tehnic (telematica, industria aerospaţială ş.a.), în anii '70 s-a intensificat concentrarea producţiei şi forţa de dominaţie a pieţei. Ca urmare, procurarea tehnicii de vîrf a devenit mai dificilă decît în deceniile anterioare, ea putînd fi asigurată tot mai puţin sau chiar deloc în cadrul unor tranzacţii comerciale tradiţionale: în cazul ramurilor de vîrf, noii producători şi exportatori nu se pot angrena în diviziunea internaţională a muncii, care — în mod invariabil — se desfăşoară doar între ţările cele mai dezvoltate ; se deteriorează şi situaţia ţărilor industrializate mici, care reuşesc tot mai puţin să dezvolte în cadrul economiilor lor naţionale ramuri moderne, sensibile la aspectele dimensionale ale eficienţei, fiind nevoite să recurgă la diferite forme de colaborare internaţională pentru a evita rămînerea în urmă.

Au loc mutaţii şi în politica de investiţii industriale, raţionalizarea, dezvoltarea tehnică şi îmbunătăţirea competitivităţii căpătînd întîietate faţă de crearea de noi capacităţi de producţie.

Rolul unor ramuri şi subramuri ca motor al creşterii industriale a înregistrat în cursul deceniului trecut o deplasare accelerată. În ţările capitaliste dezvoltate în anii '60 s-a accentuat rămînerea în urmă a industriei textile, de confecţii, pielărie şi încălţăminte, a celei alimentare, adică a unor ramuri care realizau peste un sfert din producţia industrială de atunci. A urmat, în anii '70, scăderea ponderii producţiei metalurgice, a industriei de automobile, a producţiei de articole electrocasnice.

Cu toate că proporţiile subramurilor construcţiilor de maşini care determină direcţia dezvoltării (industria de echipament atomic, producţia tehnică de calcul, de echipament pentru telecomunicaţii, de armament), precum şi ale producţiei şi semifabricatelor destinate acestora cresc rapid, apariţia unor rămîneri în urmă în alte subramuri ale construcţiilor de maşini

[1]) V. Paretti — G. Bloch. Industrial Production in Western Europe and the U.S.A., 1901—1955. Banca Nazionale del Lavoro, Quarterly Review, Nr. 39, 1956

Creşterea anuală medie a producţiei cîtorva ramuri industriale (în %)

	Anul	Industrie, total	Industria alimentară	Industria textilă	Industria confecţiilor	Industria lemnului şi hîrtiei	Industria chimică	Industria materialelor de construcţii	Metalurgie	Industria construcţiilor de maşini
Pe glob	1963—1970	6,8	4,4	3,6	4,4	5,2	9,5	5,9	6,3	7,8
	1970—1973	6,8	4,8	4,5	5,4	7,1	8,8	7,1	5,7	8,3
	1973—1976	3,7	3,6	4,2	2,2	1,6	4,2	3,2	0,8	4,8
	1976—1978	5,4	4,2	2,3	1,6	3,5	5,6	4,7	3,2	7,0
Ţările CAER	1963—1970	8,9	5,4	7,6	5,9	6,6	11,1	8,6	7,3	10,7
	1970—1973	8,6	5,4	4,8	6,3	6,6	9,7	8,0	6,0	11,3
	1973—1976	8,4	5,1	7,0	5,5	6,0	9,6	6,4	7,1	10,9
	1976—1978	6,5	4,3	4,5	4,1	4,8	6,4	4,2	4,0	9,2
Ţările în curs de dezvoltare	1963—1970	7,6	5,2	4,2	4,0	6,8	8,6	7,8	8,1	10,4
	1970—1973	8,6	6,0	9,1	6,0	5,7	8,8	9,1	7,1	14,0
	1973—1976	4,7	5,6	9,4	3,8	3,3	4,5	7,2	8,7	8,7
	1976—1978	5,9	7,0	4,3	2,2	1,6	7,1	7,8	7,1	7,8
Ţările capitaliste dezvoltate	1963—1970	5,9	4,0	1,7	3,6	4,4	9,2	4,6	5,9	6,3
	1970—1973	6,0	4,2	3,2	5,1	7,4	8,6	6,3	5,4	6,6
	1973—1976	0,8	2,0	1,5	0,0	— 0,6	2,3	— 0,6	— 3,0	0,8
	1976—1978	4,4	3,6	0,0	— 0,4	3,3	5,4	4,9	2,7	5,6

Sursa : U.N. Monthly Bulletin of Statistics, 1973 (mai), 1977 (noiembrie), 1979 (august).

frînează, firește, avansul în continuare al ramurii în ansamblu, pune sub semnul întrebării valoarea constatărilor şi analizelor referitoare la industria construcţiilor de maşini, luată în întregime. În cadrul industriei chimice, dinamică în ansamblul său, are loc, în a doua jumătate a deceniului al optulea, o întrerupere a avîntului subramurilor producătoare de articole chimice de masă şi de semifabricate.

Concluzii reieşite din transformarea structurii industriei pe plan internaţional

RELATIVITATEA noţiunilor „înaintat" şi „rămas în urmă", în ceea ce priveşte unele ramuri este reflectată de accelerarea schimbării de roluri între unele ramuri. Au putut îndeplini rolul de ramuri-vector industria textilă — timp de peste două secole, industria oţelului — un secol, industria de automobile — mai puţin de un secol, producţia de articole electrocasnice — mai puţin de un sfert de secol. Dar, — după o perioadă de strălucire, dezvoltarea lor se încetineşte, ele cedează locul unor ramuri mai moderne din punctul de vedere al dezvoltării structurale, respectiv primele se strămută în ţări aflate la un nivel mai scăzut sub aspectul dezvoltării generale a economiei. Pe de altă parte, relativitatea noţiunilor menţionate se reflectă şi în faptul că ramurile cu ponderi în scădere sub raportul producţiei, al forţei de muncă ocupate şi al capitalului utilizat nu rămîn de fel în urmă în privinţa dezvoltării tehnice sau a angrenării în diviziunea internaţională a muncii.

În perioada actuală, caracterizată prin creşterea intensităţii şi adîncirea colaborării internaţionale, trebuie să ţinem cont tot mai mult de nivelul internaţional al dezvoltării unor ramuri. Orientarea transformărilor structurale trebuie examinată nu atît prin prisma deosebirilor de productivitate între ramurile din cadrul economiei naţionale, cît mai ales sub aspectul posibilităţilor apropierii sau depăşirii nivelului internaţional din ramura respectivă, îndeosebi în cazul ţărilor mai puternic angajate în comerţul exterior.

Caracterizarea structurală a economiilor naţionale, avînd drept criteriu creşterea gradului de prelucrare, nu explică forţa poziţiilor în diviziunea internaţională a muncii, raţionalitatea specializării. Ponderea peste medie a exportului de produse ale agriculturii şi ale industriei extractive nu constituie deloc o expresie a rămînerii în urmă sau a slăbiciunii pe piaţa mondială (vezi S.U.A., Canada, Australia, ţările producătoare de petrol), după cum nici structurile din industria constructoare de maşini, din metalurgie, calificate ca depăşind media, nu sînt indicatori de forţă în economia mondială (de pildă, Anglia, Belgia). Prin urmare, nu se justifică existenţa unui optim internaţional comun, bazat pe indicatorii structurilor economice şi ai exportului.

Astăzi nici în ţările capitaliste dezvoltate politica structurilor nu se mai întemeiază doar pe anumite mecanisme de piaţă, pe unele decizii ale întreprinderilor. Datorită extinderii teritoriale a producţiei industriale şi a diviziunii internaţionale a muncii, în prezent un însemnat număr de state se află puse în faţa situaţiei că oferta crescîndă din partea ţărilor a căror economie se bazează pe forţă de muncă ieftină, pe o „zestre" favorabilă de materii prime şi pe preferinţe în politica comercială face necompetitive, în sens structural, întregi ramuri economice. Evitarea acestor consecinţe, regruparea rapidă a resurselor de creştere în ramuri aflate într-o situaţie de competitivitate mai favorabilă din punct de vedere internaţional reclamă importante eforturi din partea economiilor naţionale.

Cercetarea proceselor economice arată că viteza de transformare structurală a celor mai multe economii naţionale îşi are sursa nu atît în dinamica de ramură a productivităţii, ci, în primul rînd, în discrepanţele de ramură dintre cererea de pe piaţa mondială şi oferta de pe aceeaşi piaţă. Oferta excedentară de pe piaţa mondială, respectiv dezechilibrul dintre cerere şi ofertă, apare în ultimul deceniu îndeosebi pe piaţa produselor de calitate scăzută sau medie, a căror fabricare nu necesită o calificare mai înaltă. Poziţiile puternice deţinute pe piaţa mondială de exportatorii unor produse care necesită calificarea cea mai înaltă se explică, în primul rînd, prin faptul că majoritatea covîrşitoare a ţărilor din lume nu este încă în măsură să dezvolte sau să aplice tehnica cea mai modernă, după cum nici producţia şi exportul anumitor produse energointensive nu mai pot fi dezvoltate în toate ţările.

Situarea pe primul plan a importanţei transformărilor structurale în vederea dezvoltării economice modifică înfăţişarea procesului însuşi de creştere, duce la accentuarea rolului factorilor calitativi faţă de cei cantitativi. Însemnătatea sporită a întăririi capacităţii de adaptare (cu excepţia cîtorva ţări mari) face oportună reevaluarea rolului, ca factor de creştere, al aşanumitelor tehnostructuri şi structuri de piaţă. Contrar tezelor şcolii structuraliste tradiţionale, tehnostructurile pot deveni cu uşurinţă poveri pentru creştere, dacă nu se ţine cont de schimbările ce intervin în mecanismul pieţei.

Capacităţile supradimensionate care iau naştere pe scară mondială în ramurile ce rămîn în urmă, oferta excedentară constituie surse de pierderi crescînde pentru economiile naţionale, sporind în mare măsură şi riscurile dezvoltării industriale. Accelerarea transformărilor structurale face necesară instituirea unei colaborări internaţionale, reglementată pe termen lung şi bazată pe luarea în considerare a tendinţelor economico-politico-tehnice pe plan mondial, impune organizarea dezvoltării industriale pe glob şi a diviziunii internaţionale a muncii în domeniul industriei.

Dezvoltarea în continuare, fără mari zguduiri, a structurilor economiei ţărilor capitaliste industrializate, angrenarea rațională în diviziunea internaţională a muncii a ţărilor în curs de dezvoltare şi adîncirea colaborării economice Est-Vest urgentează satisfacerea cerinţei ca intensificarea interdependenţelor reciproce între procesele economice şi politice internaţionale să fie însoţită de politici industriale caracterizate printr-o coordonare şi armonizare internaţională crescîndă. Sub aspect politic, această cerinţă poate să apară a fi greu de satisfăcut încă, dar realităţile deceniului următor vor face ca înfăptuirea ei să nu poată fi tergiversată.

KÁDÁR Béla
Institutul de economie mondială din Budapesta

Gospodărirea rațională a energiei

PRESA din diferite țări socialiste informează în mod permanent despre variatele măsuri și inițiative vizînd economisirea energiei și o mai bună exploatare a resurselor energetice existente.

Astfel, în R. D. Germană se urmărește înlocuirea treptată în transporturile feroviare a locomotivelor Diesel cu locomotive electrice, iar în cadrul transporturilor comerciale rutiere au fost constituite asociații ale beneficiarilor în vederea asigurării unei cît mai raționale utilizări a capacității autocamioanelor. În R. P. Ungară se extinde (în primul rînd la Budapesta) izolarea termică a ușilor și ferestrelor cu ajutorul materialului izolator denumit „Termostop", ceea ce va permite reducerea cu circa 5% a consumului de energie pentru încălzire. În Uniunea Sovietică se află în construcție și vor fi date în curînd în exploatare o serie de instalații complexe (în Siberia, în R. S. S. Estonă), care — aplicînd o tehnologie principial nouă (de piroliză superrapidă a cărbunelui) — vor produce din acesta nu numai energie electrică, ci și combustibil lichid, produse chimice valoroase, în condițiile reducerii concomitente a poluării mediului înconjurător, în comparație cu centralele clasice pe bază de cărbune.

Ofensiva automobilelor japoneze pe piețele occidentale

SĂPTĂMÎNALUL francez „L'Express" publică în numărul său din 4 oct. a.c. un amplu articol — însoțit de graficul alăturat — în care este analizată penetrația crescîndă a automobilelor japoneze pe piețele occidentale — în special în țările Pieței comune și în Statele Unite, țări cu o îndelungată tradiție în producția de autovehicule.

Care sînt însă motivele acestei situații noi intervenite pe piața automobilului ?

Constructorii japonezi pun succesul lor pe seama simplității, robusteții și fiabilității automobilelor produse de ei, în timp ce producătorii occidentali susțin că atuul nr. 1 al automobilelor japoneze îl constituie prețul foarte competitiv. În Europa, el este cu circa 10% mai scăzut decît al automobilelor purtînd marca Renault, Volkswagen, Peugeot, Citroën. Și aceasta în ciuda cheltuielilor de transport și a taxelor vamale.

Secretul acestor prețuri competitive are la bază un complex de factori : în primul rînd, nivelul ridicat al productivității, folosirea într-o manieră intensivă a unui foarte modern parc de mașini unelte, un remarcabil simț de organizare a producției. Practic, la ieșirea din uzină, un autovehicul japonez nu ar costa decît cu ceva mai mult de jumătate decît unul european.

Revista franceză subliniază că prin măsurile protecționiste și restricțiile japoneze de comerț exterior (norme tehnice, sisteme de distribuire) care obligă pe concurenții străini să ajungă la prețuri prohibitive pentru automobilele

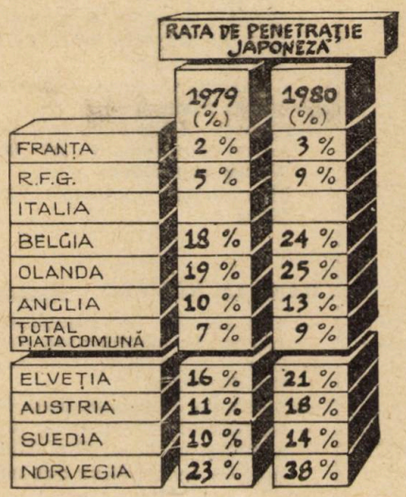

lor, Japonia a reușit în 1979 să exporte peste 3 milioane de automobile în timp ce a importat numai 60 000.

Deficit alimentar în țările în curs de dezvoltare

ÎN mod paradoxal — după cum scrie revista **Problèmes politiques et sociales** — deși țările în curs de dezvoltare sînt mari exportatori de produse agricole (banane, arahide, cacao, ceai, cafea, iută, cauciuc natural, zahăr, tutun, bumbac, semințe oleaginoase ș.a.), importă totodată cantități crescînde de produse alimentare. Dependența tot mai accentuată a țărilor în curs de dezvoltare de sursele externe de aprovizionare se exprimă în sporirea importului de alimente de la 21 mil. tone (reprezentînd 5% din consumul lor intern) în 1975 la nivelul estimat de 45 mil. tone (8% din consum) în anul 1985. În ceea ce privește deficitul de produse alimentare al țărilor în curs de dezvoltare, după aprecierea experților F.A.O., în 1990 acesta va ajunge să reprezinte 120—145 mil. tone.

Situația evoluează în mod diferențiat pe diverse zone geografice. Astfel, se evaluează că la orizontul anului 1985 deficitul alimentar va reprezenta 19,8% din necesarul de consum al țărilor din Africa de Nord și Orientul Apropiat, 16,8% în cazul țărilor africane situate la sud de Sahara, 7,2% în cazul țărilor în curs de dezvoltare din Asia, zona Americii Latine fiind singura regiune în curs de dezvoltare care va dispune de unele surplusuri alimentare.

Ungaria: export sporit al cooperației meșteșugărești

PRESA ungară informează asupra pătrunderii cooperativelor meșteșugărești pe piețele externe, pe baza acordurilor de cooperare cu firme occidentale, ponderea exporturilor realizate în acest mod urmînd să atingă, la finele anului în curs, 30% din totalul vînzărilor pe valută liber convertibilă ale întreprinderii de comerț exterior „Hungarocoop". Astfel, în domeniul confecțiilor două cooperative execută în acest an lenjerie de damă în valoare de 7 milioane de mărci vest-germane pentru firma Triumph, alte două cooperative — pantaloni bărbătești pentru firma Brühl, iar alte două — rochii pentru firma S-Modelle (toate trei din R. F. Germania).

Recent, întreprinderea „Hungarocoop" a încheiat un contract de cooperare pe cinci ani cu firma Jaguar (din S.U.A.), care prevede exportul unor confecții în valoare de 20 milioane de dolari, partenerul american urmînd să furnizeze know-how, mașini și asistența tehnică necesară. Pentru stimularea exporturilor cooperației meșteșugărești, „Hungarocoop" a acordat în ultima perioadă cooperativelor subvenții în sumă totală de peste 100 milioane de forinți, ceea ce a permis sporirea de cinci ori a producției lor pentru export.

Mica industrie: atuuri în competiție

CERCETĂRI mai recente, efectuate într-un număr de zece țări ilustrează rolul important pe care-l joacă mica industrie atît în țările în curs de dezvoltare cît și în cele industrializate, fie ca o alternativă (în anumite condiții) a marii industrii, fie ca un complement inevitabil al acesteia, fie — în sfîrșit — ca o entitate cu funcție de sine stătătoare îndeosebi în sectorul prestărilor de servicii — arată revista iugoslavă **Ekonomska politika.** Cu toate că se află în bună măsură subordonată marii industrii, întrucît nu poate ține pasul

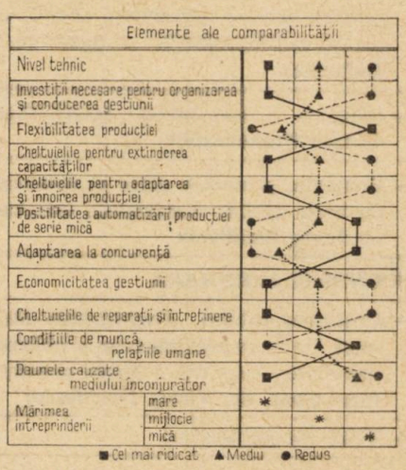

cu aceasta în special în domeniul promovării progresului tehnic, mica industrie beneficiază totodată de o serie de avantaje — după cum rezultă din graficul de mai sus — care-i conferă o viabilitate remarcabilă.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 43 din 24 octombrie 1980

— Succese remarcabile, obiective a căror realizare impune mobilizarea tuturor eforturilor **(Dan Popescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Planul pe anul 1981. Orientări în dezvoltarea economico-socială a țării în primul an al viitorului cincinal **(Toma Melinte)** 3

— Pregătirea exemplară a producției anului 1981 **(Mihai Iosifescu)** 5

— Concentrarea maximă a tuturor forțelor de la sate pentru încheierea grabnică a campaniei agricole **(Ion Bianu)** 7

— Componente calitative ale dezvoltării economiei românești. Creșterea continuă a productivității muncii (I) **(Barbu Gh. Petrescu)** 9

— Îndeplinirea prioritară a obligațiilor la export **(Ion Gheorghe)** 11

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Elemente noi cu privire la controlul bancar **(Gh. Marcu)** 13

— Prezentarea mărfurilor în concordanță cu diversificarea ofertei **(C. Tudose)** 15

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Aspecte practice ale proiectării și utilizării sistemelor informaționale **(Pompiliu Aliu)** 17

TEORII — IDEI

— Perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. Autoconducerea muncitorească și autogestiunea economică a întreprinderilor (II) **(Mihai Părăluță)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Poziții realiste privind necesitatea și căile eradicării subdezvoltării **(prof. dr. Ion Bulborea)** 22

— Decalaje economice internaționale **(Eugen Prahoveanu)** 24

— România, promotor activ al colaborării cu toate țările. Convorbiri economice cu **Janez Stanovnik** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite în soluționarea problemelor mondiale — cerință a epocii contemporane **(conf. dr. Victor Duculescu)** 26

— Tendințe-conjuncturi 28

— Industria prelucrătoare : transformări structurale pe plan mondial **(Kádár Béla)** 29

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Remarquable successes through all — efforts mobilization **(Dan Popescu)** 1

— Ceaseless growth of the labour productivity (I) **(Barbu Gh. Petrescu)** 9

— New elements concerning the banking control system **(Gh. Marcu)** 13

— Workers' self-administration and economic self-management of the enterprises (II). **(Mihai Părăluță)** 19

— Schools ● trends ● economists. Realistic views on the necessity and the ways to liquidate the underdevelopment **(Prof. Dr. Ion Bulborea)** 22

— Romania, active promoter of the collaboration with all countries **(Janez Stanovnik)** 25

— Growth of the U.N. role to solve the world problems — imperative requirement of the contemporary times **(Reader Dr. Victor Duculescu)** 26

— Manufacture industry : world-scale structural changes **(Kádár Béla)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Des succes remarquables, des objectifs dont la réalisation impose la mobilisation de tous les efforts **(Dan Popescu)** 1

— L'accroissement continu de la productivité du travail (I) **(Barbu Gh. Petrescu)** 9

— Eléments nouveaux dans le contrôle bancaire **(Gh. Marcu)** 13

— Le perfectionnement de la direction et de la planification économique et financière. L'autoadministration ouvrière et l'autogestion économique des entreprises (II) **(Mihai Părăluță)** 19

— Ecoles ● courants ● économistes. Positions réalistes sur la nécessité et les voies de la liquidation du sous-développement **(prof. dr. Ion Bulborea)** 22

— La Roumanie, promoteur actif de la collaboration avec tous les pays **(Janez Stanovnik)** 25

— L'accroissement du rôle de l'Organisation des Nations Unies dans la solution des problèmes mondiaux — exigence de l'époque contemporaine **(maitre de conférences dr. Victor Duculescu)** 26

— L'industrie manufacturière : des changements structurels sur le plan mondial **(Kádár Béla)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Замечательные успехи — задача выполнение которой обязывает к мобилизации всех усилий **(Дан Попеску)** 1

— Постоянный рост производительности труда (I) **(Барбу Г. Петреску)** 9

— Новые элементы в банковском контроле **(Г. Марку)** 13

— Совершенствование управления и финансово-экономического планирования. Рабочее самоуправление и хозяйственный расчет на предприятиях (II) **(Михай Пэрэлуцэ)** 19

— Школы ● течения ● экономисты. Реалистическая позиция всвязи с необходимостью и путями ликвидации слаборазвитости **(проф. д-р Ион Булборя)** 22

— Румыния — активный инициатор сотрудничества со всеми странами **(Янез Становник)** 25

— Повышение роли Организации Объединенных Наций в разрешении мировых проблем — требование современной эпохи **(доцент д-р Виктор Дукулеску)** 26

— Обрабатывающая промышленность: структурные преобразования в мировом плане **(Кадар Бела)** 29

În atenția celor care studiază în învățământul politico-ideologic

Și în acest an „Revista economică" va publica consultații în ajutorul celor ce studiază în învățământul politico-ideologic de partid. Vor fi abordate temele cursului „Probleme fundamentale ale economiei socialiste, ale aplicării noului mecanism economico-financiar în etapa edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în România".

Pe această cale anunțăm cursanții la învățământul politico-ideologic că Suplimentul revistei din 7 noiembrie a.c. va cuprinde, în întregime, consultații pe teme din cursul menționat.

Redacția și administrația: București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, 70159, sectorul 1 Cont I.S.I.A.P. 645150228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA —
o măsură utilă de prevedere

Printre asigurările de persoane puse la dispoziția populației de către Administrația Asigurărilor de Stat este și „asigurarea familială mixtă de viață", care satisface dorința celor care vor să ia o măsură suplimentară de prevedere pentru ei și membrii familiei lor și, concomitent, să realizeze economii planificate pe o anumită perioadă de timp.

Pe scurt, această asigurare prezintă următoarele caracteristici :

— poate cuprinde pe toți membrii de familie care — la data contractării asigurării — sînt în vîrstă de la 5 la 65 de ani ;

— se poate contracta pe orice durată cuprinsă între 5 pînă la 15 ani, la o sumă ce se stabilește de asigurat ;

— participă la tragerile lunare de amortizare, prin combinațiile de cîte 3 litere ce se atribuie pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată ;

— suma asigurată se plătește : în caz de invaliditate permanentă din accidente a oricăruia dintre asigurați ; la ieșirea combinației (combinațiilor) de litere, cu prilejul tragerilor de amortizare ; la expirarea asigurării (independent de sumele plătite anterior pentru eventualele cazuri de invaliditate permanentă) ; în caz de deces din orice cauză al oricăruia dintre asigurați ;

— primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei care contractează asigurarea, de durata poliței, de mărimea sumei asigurate, precum și de numărul și vîrsta membrilor de familie ce se includ în asigurare, putînd fi achitate și în rate.

La expirarea asigurării la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, suma asigurată se plătește concomitent cu o indemnizație de 10%.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare, sau, direct, oricărei unități ADAS.

SĂPTĂMÎNA ECONOMIEI

25-31 octombrie

FIECARE CETĂȚEAN UN DEPUNĂTOR LA C.E.C.

1980 OKT 31

HOSTEN 1920

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

UN OBIECTIV FUNDAMENTAL AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE

CREȘTEREA EXPORTURILOR

Numărul 44 ● Vineri 31 octombrie 1980

Vizita oficială de prietenie a președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în R.S.F. Iugoslavia

D 646

curier
economic legislativ

DREPTUL NAȚIONAL AL UNOR STATE PRIVIND POLITICI COMERCIALE INTERNAȚIONALE

ALGERIA

Numele oficial: Republica Algeriană Democratică și Populară. **Suprafața:** 2 293 190 km². **Populația:** 17 701 000 locuitori (estimări 1978). **Capitala:** Alger. **Moneda:** dinarul algerian (9,706 dinari = 1 dolar S.U.A. — curs de schimb la 15 august 1980).

1. **Date generale cu privire la comerțul exterior.** Relațiile comerciale externe sînt reglementate prin Legea nr. 78.02 din 11 februarie 1978 care conferă statului algerian monopolul asupra comerțului exterior. **Principalii parteneri comerciali:** S.U.A. (50,4%), țările membre ale C.E.E. (38%) — la export 1978; țările membre ale C.E.E. (58,7%), Japonia (9,1%), S.U.A. (6,7%), Spania (4,6%) — la import 1978. **Principalele organisme cu caracter economic la care participă:** A.I.D., B.I.R.D., F.M.I., G.A.T.T.

2. **Regimul exporturilor.** Toate exporturile către Israel și Africa de Sud sînt prohibite. Anumite exporturi, incluzînd echipamente și mașini uzate, animale vii, arme de foc, muniții, explozive și anumite echipamente radio sînt prohibite, indiferent de destinație. Toate celelalte exporturi pot, în principiu, fi efectuate fără restricții, fără a necesita licențe de export, cu excepția exporturilor către țările cu care Algeria are încheiate acorduri bilaterale de plăți.

3. **Regimul importurilor.** Operațiunile de import de bunuri și servicii se fac în cadrul unui program general anual de import, aprobat de guvernul algerian. Recurgerea la orice intermediar străin, cu ocazia pregătirii, negocierii, încheierii sau executării contractului comercial este pedepsită prin lege. Importurile din Israel și Africa de Sud sînt prohibite. Anumite importuri sînt prohibite indiferent de origine, în timp ce anumite mărfuri pot fi importate fără a fi necesare licențe de import. Toate celelalte categorii de importuri sînt supuse regimului **autorizațiilor globale de import** (A.G.I.). Autorizațiile de import sînt de trei tipuri: a) **AGI „monopol"**, care se eliberează întreprinderilor de stat care importă produse asupra cărora au drept exclusiv de monopol; b) **AGI de „funcționare internă"** care se eliberează întreprinderilor pentru efectuarea importurilor necesare realizării planului propriu de producție; c) **AGI „de investiție"**, care se eliberează întreprinderilor pentru efectuarea importurilor necesare realizării investițiilor proprii, planificate prin planul național de dezvoltare economică. Circa 55% din importurile liberalizate algeriene sînt supuse regimului (a), circa 25% sub regimul (b) și restul de 20% sub regimul (c).

Tariful vamal algerian este structurat conform nomenclatorului tarifar de la Bruxelles (NTB). În funcție de regimul de care se bucură țările față de exporturile cărora se aplică taxele vamale, tariful vamal algerian cuprinde taxe vamale convenționale (în regimul clauzei națiunii celei mai favorizate), în timp ce, în funcție de modul de percepere, este vorba despre taxe vamale ad-valorem. Pentru importurile de produse agricole și agroalimentare, sînt aplicate într-o foarte mare măsură taxe vamale ridicate (65,4% din taxele vamale au niveluri de peste 30%), pentru unele produse taxele aplicate fiind mult mai înalte (100—400%). Aceeași situație există și pentru importurile de produse industriale (pentru care 58,0% din taxele vamale au niveluri de peste 30%). În plus, în afara taxelor vamale, cu ocazia importului se mai aplică și o taxă unică globală de producție (în general cu un nivel superior celui al taxei vamale propriu-zise).

4. **Regimul investițiilor externe de capital.** Administrarea investițiilor externe de capital nu este diferită de cea a investițiilor autohtone, instituția responsabilă pentru administrarea legislației în domeniul investițiilor fiind Comisia națională pentru investiții.

Nu există sectoare interzise accesului capitalului străin și nici limitări în ceea ce privește cota maximă de participare la capital a investitorilor străini. Principalele criterii stabilite pentru eligibilitatea investițiilor externe și acordarea de stimulente sînt: a) utilizarea de resurse locale sau a valorii adăugate pe plan local; b) înființarea de societăți mixte cu societăți și întreprinderi locale; c) realizarea investițiilor în anumite sectoare-cheie de activitate, în care progresul tehnologic joacă un rol important.

Principalele tipuri de societăți cu participare străină la capital: societatea anonimă pe acțiuni. **Repatrierea capitalurilor și transferul profiturilor** sînt, în principiu, nerestricționate; condițiile concrete se stabilesc inițial prin negocierile dintre părți.

SUPLIMENT LA
Nr. 44 1980
Revista ECONOMICA

5. **Regimul valutar.** Politica valutară este elaborată de guvern, asistat de Banca Centrală şi de Ministerul de Finanţe ; Banca Centrală supraveghează întocmirea legislaţiei şi diverselor reglementări valutare şi răspunde de executarea acestora de către băncile autorizate. Reglementările cu privire la valutele în care trebuie să se facă decontările prevăd că, cu ţările cu care Algeria nu are acorduri de plăţi în vigoare, decontările se fac în valută convertibilă. Decontările cu ţările cu care Algeria a încheiat acorduri bilaterale de plăţi sînt făcute pe bază de conturi speciale; unele din aceste conturi sînt ţinute în dinari algerieni, altele în dolari S.U.A. Nu există restricţii în ceea ce priveşte importul de bancnote străine, monede (cu excepţia monedelor de aur), cecuri, acreditive.

6. **Sistemul de drept aplicabil.** Sistemul de drept algerian este structurat pe dreptul francez.

ARGENTINA

Numele oficial : Republica Argentina. **Suprafaţa:** 2.776.889 km². **Populaţia :** 25 384 000 locuitori (estimări 1978). **Capitala:** Buenos Aires. **Moneda :** peso-ul argentinean (1 409,5 pesos = 1 dolar S.U.A. — curs de schimb la 2 octombrie 1980).

1. **Date generale cu privire la comerţul exterior.** Principalii parteneri comerciali : ţările membre ale A.L.A.L.C. (Asociaţia liberului schimb a statelor latino-americane) (21,2%), ţările membre ale BENELUX (10,8%), U.R.S.S. (9,4%) — la export 1978 ; S.U.A. (20%), ţările membre ale A.L.A.L.C. (19%), R.F. Germania (12,7%) — la import 1978.

Principalele organisme cu caracter economic la care participă : A.I.D., B.I.R.D., F.M.I., G.A.T.T., A.L.A.L.C., O.S.A. (Organizaţia Statelor Americare)

2. **Regimul exporturilor.** O serie de produse sînt prohibite sau restricţionate la export. S-au stabilit preţuri de export minime (preţuri de referinţă) pentru majoritatea produselor vegetale şi animaliere exportate. Toate exporturile sînt supuse unor taxe de export (derechos de exportacion) calculate pe baza vînzărilor f.o.b. sau a preţurilor de referinţă ; taxa de export este de 2% asupra costului de transport. Banca Centrală a stabilit un sistem special de finanţare de care să beneficieze exportatorii argentinieni prin băncile comerciale, în vederea promovării exportului anumitor bunuri şi servicii.

3. **Regimul importurilor.** Controlul importurilor prin intermediul **licenţelor de import** a fost aproape în totalitate desfiinţat în 1978 ; cu toate acestea, toate importurile necesită un certificat de necesitate, eliberat de către Secretariatul de Stat pentru Comerţ şi Negocieri Economice Internaţionale.

Tariful vamal argentinean este structurat conform nomenclatorului tarifar de la Bruxelles (NTB). El cuprinde în mod exclusiv taxe vamale ad-valorem. Acesta se aplică pe teritoriul argentinean, cu excepţia zonei libere de taxe vamale — Ţara de Foc. Este un tarif cu trei coloane. Se percep următoarele **taxe vamale :** a) taxe vamale preferenţiale (pentru ţările membre ale A.L.A.L.C.) ; b) taxe vamale în regimul clauzei naţiunii celei mai favorizate (pentru mărfurile provenind din statele participante la G.A.T.T. şi din statele cu care Argentina are convenţii comerciale care prevăd acest regim) ; c) taxe vamale obişnuite (pentru livrări din ţările cu care Argentina nu are stabilite convenţii comerciale speciale).

Principalele **bariere netarifare** aplicabile în prezent la import sînt : a) taxele antidumping (în 1978 a fost stabilită o nouă legislaţie antidumping, care permite guvernului să impună o taxă pentru produsele care perturbează sau urmează să perturbeze producţia industrială a ţării sau determină o întîrziere în începerea unei activităţi productive); b) taxe compensatorii la importul produselor care beneficiază de subvenţii străine ; aceste taxe nu pot fi mai mari decît cuantumul subvenţiilor ; c) Legea din 1969, care impune ca toate importurile guvernelor federale, regionale şi municipale să fie transportate cu vase sub pavilion naţional, închiriate sau navlosite de Argentina ; d) Legea „Buy National", care impune ca anumite bunuri şi servicii să fie procurate de la firme locale.

4. **Regimul investiţiilor străine.** Investiţiile străine sînt guvernate de Legea investiţiilor străine din august 1976. Prezenta lege elimină legislaţia anterioară asupra transferării profitului şi dividendelor (din 1973), dar impune o taxă asupra profiturilor excesive şi anume de 15% unei firme cu participare străină la capital de 12—15%, 20% unei firme cu participare străină la capital de 15—20% şi 25% unei firme cu participare străină la capital de peste 20%. Nu se plătesc taxe asupra profiturilor reinvestite. Toate investiţiile mici efectuate de firmele străine necesită aprobare guvernamentală. Necesită **autorizaţie** investiţiile în următoarele sectoare : apărare naţională, servicii publice, energie, educaţie, bănci, asigurări, de asemenea, aceasta este necesară cînd investiţiile depăşesc 5 milioane dolari şi cînd investitorul este un stat străin. Investiţiile străine în domeniul exploatării **onshore** şi **offshore** a ţiţeiului au fost legiferate în aprilie 1978.

Principalele tipuri de societăţi cu participare străină la capital : a) companie privată cu participare generală sau limitată, b) societăţi anonime (Sociedad Anonima — S.A.), sau c) societăţi cu răspundere limitată (Sociedad de Responsabilidad Limitada — SRL). Cele mai multe firme s-au organizat ca S.A. şi, ocazional, ca SRL. **Repatrierea capitalurilor şi transferul profiturilor** sînt în principiu nerestricţionate, însă se pot efectua numai pe baza aprobării prealabile a autorităţilor competente.

5. **Regimul valutar.** Politica valutară este elaborată de guvern. Banca Centrală a Argentinei o administrează şi poate transfera o serie de atribuţii şi celorlalte bănci comerciale şi birourilor de schimb. Persoanele particulare nu pot cumpăra mai mult de 20 000 dolari S.U.A. de la băncile comerciale sau birourile de schimb. Nu există restricţii în legătură cu felul şi cuantumul valutelor care pot fi importate în Argentina.

6. **Sistemul de drept aplicabil şi regimul arbitrajului comercial internaţional.** Sistemul de drept argentinean este un sistem de drept de tip neolatin. Sentinţele străine nu sînt aplicabile în Argentina. O serie de instituţii şi-au format grupul lor de arbitri, în funcţie de numărul membrilor instituţiei ca, de exemplu, Argentine Chamber of Sociedades Anonimas, Institute of Commercial Law, Buenos Aires Stock Exchange.

AUSTRALIA

Numele oficial : Commonwealth of Australia (Uniunea Australiană). **Suprafaţa :** 7.686.848 km² (inclusiv ins. Tasmania 67 839 km²). **Populaţia :** 14 366 000 locuitori (estimări 1978). **Capitala :** Canberra. **Moneda :** dolarul australian (1 A .dol. = 1,17 dol. S.U.A. — curs de schimb la 03.10.1980).

1. **Date generale cu privire la comerţul exterior.** Principalii parteneri comerciali : Japonia (28,8%), S.U.A. (12,5%) — la export 1979 ; S.U.A. (23,4%), Japonia (17,6%), Marea Britanie (10,8%) — la import 1979. **Principalele organisme cu caracter economic la care participă :** O.C.D.E., G.A.T.T., A.S.E.A.N. (Asociaţia Naţiunilor din Sud-Estul Asiei), F.M.I., Grupul Băncii Mondiale. A încheiat (1966, prelungit în 1976) un acord de comerţ liber cu Noua Zeelandă (New Zealand-Australia Free Trade Agreement — NAFTA). A semnat un acord comercial bilateral cu S.U.A. (martie 1979), negocieri pentru acorduri similare fiind în curs cu Japonia şi C.E.E.

2. **Regimul exporturilor.** Nu există prohibiţii în export. Este necesară autorizarea exporturilor (de către Departamentul Vămilor şi/sau Comisia Australiană pentru Energia Atomică) pentru următoarele principale produse : uraniu, ţiţei, produse minerale, produse şi echipamente cu caracter militar şi nuclear, unele maşini şi utilaje (pompe şi valve, echipament energetic şi siderurgic), echipamente electronice şi pentru telecomunicaţii.

3. **Regimul importurilor.** Controlul importurilor prin intermediul **licenţelor de import** a fost aproape în totalitate desfiinţat în 1962 ; sînt încă necesare licenţe la importul

următoarelor categorii de produse : tractoare şi buldozere uzate sau „de ocazie" ; încălţăminte şi părţi de încălţăminte ; autovehicule pentru pasageri, asamblate, cu o vechime de sub 5 ani ; anumite echipamente frigorifice pentru utilizări casnice ; autovehicule de teren uzate.

Licenţele de import se eliberează pe bază de cereri (care sînt examinate în min. 24 ore şi max. 3 săptămîni, în funcţie de volumul importurilor pentru care sînt solicitate), sînt valabile 6 luni (cu posibilităţi de prelungire) şi nu fac obiectul plăţii unor taxe speciale cu ocazia eliberării.

Tariful vamal australian este structurat conform nomenclaturii Consiliului de cooperare vamală ; cuprinde 2 coloane de taxe : a) taxe preferenţiale (aplicabile anumitor produse importate din Marea Britanie, Irlanda, Canada, Noua Zeelandă, Papua-Noua Guinee, Hong Kong şi din o serie de foste colonii şi protectorate britanice ; b) taxe generale (aplicabile tuturor celorlalte ţări, exclusiv, în unele cazuri, produsele industriale provenind din ţări în curs de dezvoltare, inclusiv România, pentru care funcţionează schema australiană de preferinţe tarifare generalizate, nediscriminatorii şi nereciproce — SGP).

La nivelul anului 1980 **taxele vamale** variau între zero (la importul a circa 325 produse) şi 95,5% ; cea mai mare parte a produselor importate sînt supuse unor taxe vamale de 15—40%.

În afara taxelor vamale, la import se mai percepe şi o **taxă asupra vînzărilor** de 120%, calculată asupra sumei rezultate din valoarea mărfurilor plus cuantumul taxei vamale, în cazul în care importatorul este detailist.

Principalele **bariere netarifare** aplicabile în prezent la import sînt : a) „valoarea de sprijin" (sistem aplicabil exclusiv produselor chimice ; constă în perceperea unei taxe suplimentare egală cu 90% din diferenţa între preţul total al produsului după plata taxei vamale şi „valoarea de sprijin" fixată de autorităţi) ; b) taxele antidumping (aplicabile drept măsură compensatorie cînd preţul produsului importat este inferior „valorii normale"); c) reglementările privind carantina la anumite importuri ; d) unele reglementări comerciale specifice (cum sînt normele referitoare la etichetare şi marcare) ; e) contingente la import ; f) limitări „voluntare" la export (pentru anumite produse, din partea ţărilor participante la GATT).

4. **Regimul investiţiilor externe de capital.** Autorizarea investiţiilor externe se face de către Foreign Investment Review Board (FIRB) ; autorizarea este automată dacă investiţia totală este de max. 5 milioane A.dol. **Sectoare interzise accesului investiţiilor străine:** servicii publice, radiodifuziune, televiziune, presă, bănci şi, în principiu, aviaţia civilă. **Sectoare cu acces limitat pentru investiţiile străine („sectoare cheie"):** explorarea de onshore şi offshore de ţiţei şi gaze naturale, exploatarea şi dezvoltarea producţiei de resurse minerale, agricultură, silvicultură, piscicultură ; în toate aceste sectoare participarea străină la capital este limitată la 50% (în cazul uraniului — 25%).

Principalele tipuri de societăţi cu participare străină la capital (cu răspundere limitată) : a) companie privată (Proprietary Limited — Pty.Ltd. — min. 2 membri); b) companie publică (Limited — Ltd. — min. 5 membri) ; taxa de înregistrare, în ambele cazuri este de 203 A.dol. **Repatrierea capitalurilor şi transferul profiturilor** sînt, în principiu, nerestricţionate, însă se pot efectua numai pe baza aprobării prealabile a autorităţilor competente

5. **Regimul valutar.** Politica valutară este elaborată de guvern, asistat de Departamentul Finanţelor şi de Banca de Rezerve ; Banca de Rezerve administrează politica valutară şi poate delega o serie de atribuţii în domeniu, băncilor comerciale. Nu există restricţii în legătură cu monedele corvertibile în care se efectuează plăţile şi încasările pentru operaţiuni de comerţ exterior. Poate fi exportată fără autorizaţie, în valută australiană, suma de 250 A.dol. în bancnote şi 5 A.dol. în monede. Nu există restricţii în legătură cu felul şi cuantumul valutelor care pot fi importate în Australia.

6. **Sistemul de drept aplicabil şi regimul arbitrajului comercial internaţional.** Sistemul de drept australian este puternic influenţat de dreptul englez (Common Law). Australia participă la Convenţia pentru recunoaşterea şi executarea hotărîrilor arbitrale străine (New York, 1958). Executarea hotărîrilor arbitrale străine este similară cu cea existentă în materie de hotărîri arbitrale interne.

AUSTRIA

Numele oficial : Republik Österreich (Republica Austria). **Suprafaţa :** 83 850 km². **Populaţia :** 7 498 000 locuitori (estimări 1978). **Capitala :** Viena. **Moneda :** schilling-ul austriac (12,81 sch.A. = 1 dol. S.U.A. — curs de schimb la 03.10.1980).

1. **Date cu privire la comerţul exterior.** Principalii parteneri comerciali : ţările membre ale C.E.E. (65% din importurile şi 52% din exporturile austriece în 1978) ; ţările socialiste deţin 9% din importuri şi 14% din exporturi (1978). Austria este membră a Asociaţiei Europene a Liberului Schimb (AELS). În 1973 a încheiat un acord de liber schimb cu C.E.E. în baza căruia au fost desfiinţate taxele vamale dintre părţi (cu excepţia unui număr restrîns de produse, pentru care perioada de abolire a taxelor vamale a fost extinsă). **Principalele organisme cu caracter economice la care participă :** OCDE, GATT, FMI, Grupul Băncii Mondiale ; la Viena îşi au sediul ONUDI şi AIEA (Asociaţia Internaţională pentru Energia Atomică).

2. **Regimul exporturilor.** Nu există prohibiţii la export. Pentru produsele care fac obiectul reglementării Legii de comerţ exterior trebuie obţinute licenţe de export de la ministerul pe ramură sau direct de la autorităţile vamale. Pentru produsele exportate în baza unui aranjament de compensaţie licenţele de export sînt eliberate de Ministerul Federal al Comerţului şi Industriei. Pentru exportul altor produse decît cele amintite nu este necesară obţinerea de licenţe de export.

3. **Regimul importurilor.** Controlul importurilor prin intermediul **licenţelor de import** este limitat numai la 3 categorii de produse : lignit, antibiotice şi produse agroalimentare ; pentru importul acestora din urmă licenţele sînt eliberate de către Ministerul Agriculturii şi Silviculturii. Licenţele de import sînt eliberate fără îndeplinirea unor formalităţi prealabile speciale, în mod uzual pentru perioada de 6 luni, contra plăţii unei taxe administrative de 15—48 schillingi (în funcţie de valoarea importului).

Tariful vamal austriac este structurat conform nomenclaturii tarifare de la Bruxelles (NTB), cuprinzînd 2 coloane de taxe vamale : a) taxe autonome (aplicabile produselor provenind din ţări care nu beneficiază de regimul clauzei naţiunii celei mai favorizate — CNF) ; b) taxe în regimul CNF. La importurile din ţările în curs de dezvoltare, inclusiv din România, se aplică schema austriacă de preferinţe tarifare generalizate, nereciproce şi nediscriminatorii — SGP — în baza căreia majoritatea produselor industriale provenind din aceste ţări sînt exceptate de la plata taxelor vamale sau sînt impuse unor taxe vamale reduse. Produsele provenind din celelalte ţări membre ale AELS, precum şi din ţările membre ale CEE nu sînt supuse taxelor vamale (vezi pct. 2).

Taxele vamale la importul de produse prelucrate se concentrează, cu prioritate, în intervalul 15—30% ; multor materii prime, precum şi unor produse manufacturate nu li se aplică taxe vamale la import.

Tuturor produselor importate, indiferent de origine, li se aplică **taxa asupra valorii adăugate (TVA)** ; nivelul uzual al TVA este de 18%, un nivel mai redus (8%) aplicîndu-se la importul de produse alimentare şi agricole ; nivelul maxim (30%) se aplică asupra produselor de lux (blănuri, autoturisme, aparate foto, produse electronice de consum etc.).

Principalele **bariere netarifare** aplicabile în prezent la import sînt : a) taxele antidumping (percepute, dacă există pericolul de „distorsionare a pieţei", în cazul în care preţul de import este mai scăzut — după caz — fie faţă de

cotațiile de pe piața internațională, fie față de prețul mediu de export pentru produse similare austriece, fie față de cel mai redus preț practicat pe piața internă a Austriei pentru produse similare); b) reglementările specifice referitoare la normele sanitare, de siguranță a utilizării, precum și la etichetarea și marcarea produselor din import (aceste din urmă reglementări sînt în general asemănătoare cu cele existente în celelalte țări vest-europene).

4. **Regimul investițiilor externe de capital.** Autorizarea investițiilor externe : cele directe în numerar nu necesită, în principiu, aprobarea guvernului federal ; investițiile în natură trebuie aprobate de Banca Națională care, în general, acordă autorizația automat (cu excepția investițiilor în sectorul bancar și al asigurărilor, pentru care este necesară permisiunea Ministerului de Finanțe). De asemenea, pentru constituirea unei companii, este necesară autorizația de stabilire și de funcționare din pa a autorităților provinciale.

Nu există sectoare interzise accesului capitalului străin și nici limitări în ceea ce privește cota maximă de participare la capital a investitorilor străini.

Principalele tipuri de societăți cu participare străină la capital : (a) Aktiengesellschaft (societate pe acțiuni — AG —, min. 2 membri, capital min. 1 mil. A. sch.) ; (b) Gesellschaft mit beschraenkter Haftung (societate cu răspundere limitată — GmbH —, min. 2 membri, capital min. 100.000 A. sch.) ; taxa de înregistrare inițială este de 0,4% din capitalul de pînă la 500.000 A. sch. și de 0,55% pentru restul capitalului. **Repatrierea capitalului și transferul profiturilor :** nu există restricții.

5. **Regimul valutar.** Politica valutară este administrată de Banca Națională a Austriei, care poate delega o serie de atribuții băncilor autorizate. Plățile și încasările din operațiuni de comerț exterior pot fi efectuate în orice valute convertibile sau în conturi libere în schillingi austrieci. Poate fi exportată, fără autorizație, în valută austriacă, suma de 15.000 A. sch. (în bancnote și monede) ; nu există restricții în privința felului și cuantumului valutelor care pot fi importate în Austria

6. **Sistemul de drept aplicabil și regimul arbitrajului comercial internațional.** Sistemul de drept austriac este un sistem de drept de tip germanic. Se utilizează des reglementările în materie ale Camerei de Comerț Internaționale (CCI). Sentința arbitrală este definitivă. În Austria pot fi executate sentințele arbitrale străine, în materie aplicîndu-se, în funcție de spețe, aranjamentele specifice încheiate cu alte țări.

BELGIA

Numele oficial : Royaume de Belgique / Koninkrijk België (Regatul Belgiei). **Suprafața :** 83.850 km². **Populația :** 9.870.000 locuitori (estimări 1978). **Capitala:** Bruxelles /Brussel. **Moneda:** francul belgian (28,95 FB = 1 dol. S.U.A. curs de schimb la 10.10.1980).

1. **Date generale cu privire la comerțul exterior.** Principalii parteneri comerciali : R.F. Germania (23%), Franța (19%), Olanda (17%), Marea Britanie (7%), Italia și S.U.A. (cîte 4%) — la export 1978 ; R.F. Germania (23%), Franța și Olanda (cîte 16%), Marea Britanie (8%), S.U.A. (6%), Italia (4%) — la import 1978. **Principalele organisme economice la care participă :** formează o uniune economică cu Luxemburgul (Uniunea Economică Belgo-Luxemburgheză) și face parte din BENELUX (alături de Luxemburg și Olanda) ; este membră fondatoare a C.E.E.; face parte, de asemenea, din OCDE, GATT și din toate instituțiile specializate ale ONU.

2. **Regimul exporturilor.** Pentru majoritatea exporturilor nu sînt necesare licențe de export ; de asemenea, nu sînt necesare licențe pentru exporturile către celelalte țări membre ale C.E.E. Pentru efectuarea exporturilor, exportatorii sînt ținuți ca, în scop statistic, să completeze un formular special eliberat de autoritățile vamale.

3. **Regimul importurilor.** Controlul importurilor prin intermediul **licențelor de import** este practicat pentru un număr relativ restrîns de produse (unele produse agricole, și minerale, textile, produse chimice, metale de bază, perle, arme și muniții) ; licențele de import se eliberează pe bază de cerere pe perioade de 4 sau 6 luni (după cum mărfurile provin din țări europene sau, respectiv, extraeuropene), cu posibilități de prelungire pentru perioade similare și necesită plata unor taxe de licență de 10 sau 20 FB (în funcție de volumul valoric al importurilor).

Tariful vamal este cel comunitar, practicat în mod unic la import de către toate țările membre ale CEE și este structurat conform nomenclaturii tarifare de la Bruxelles (NTB) ; cuprinde 2 coloane de taxe vamale : (a) taxe vamale autonome (aplicate față de țările care nu beneficiază de regimul clauzei națiunii celei mai favorizate — CNF) ; (b) taxe în regimul CNF. Față de produsele provenind din țările în curs de dezvoltare, între care și România, se aplică scutiri sau reduceri de taxe vamale, în conformitate cu schema CEE de preferințe tarifare generalizate, nereciproce și nediscriminatorii. Datorită uniunii vamale care există între țările membre ale CEE, importurile din aceste țări sînt libere de taxe vamale.

Nivelul **taxelor vamale** este în medie mai scăzut decît cel al taxelor practicate de țările capitaliste dezvoltate nemembre ale CEE. În baza rezultatelor celei de-a VII-a runde de negocieri comerciale multilaterale din cadrul GATT, în următorii 8 ani taxele vamale urmează a fi reduse cu circa 40%.

În afara taxelor vamale, la import se mai percepe **taxa asupra valorii adăugate** (TVA), care are următoarele niveluri : nivelul general — de 16% — aplicabil majorității mărfurilor ; nivelul redus — de 6% — aplicabil produselor alimentare de bază, produselor de panificație, băuturilor nealcoolice, tutunului, produselor minerale, anumitor textile, cărților și produselor farmaceutice ; nivelul majorat — de 25% — aplicabil produselor de lux (autoturisme, avioane, discuri muzicale și băuturi alcoolice) ; există posibilitatea reducerii, în anumite situații, a TVA plătibile la import.

Efectuarea oricărui import în valoare de peste 50.000 FB necesită notificarea, în scopuri statistice, a autorităților vamale

Principalele **bariere netarifare** sînt fixate la nivelul CEE, în baza politicii comerciale comunitare, și constă în : contingente (cantitative sau valorice) la import ; taxe antidumping (conform Codului în materie al CEE) ; o serie de reglementări de natură sanitară, tehnică sau referitoare la conținutul produselor (reglementări care joacă, deseori, un rol restrictiv).

4. **Regimul investițiilor externe de capital.** Nu există formalități specifice de **autorizare** prealabilă a investițiilor străine de capital ; cu toate acestea, este necesară permisiunea expresă a autorităților vamale pentru investiții în zona de frontieră.

Nu există sectoare interzise accesului capitalului străin și nici limitări cu privire la cota maximă de participare la capital a investitorilor străini.

Principalul tip de societate cu participare străină la capital este societatea anonimă (société anonyme — SA ; naamloze vennootschap — NV) cu min. 7 membri fondatori sau acționari, min. 3 directori și cu un capital minim de 1,25 mil. FB ; taxe necesitate de crearea unei societăți : taxă de înregistrare a documentelor notariale (150 FB pentru fiecare 4 pag.) ; taxă asupra capitalului depus în numerar sau asupra valorii contribuției în alte efecte de valoare (1%) sau taxă asupra contribuției la capital formată din construcții (12,5%) ; taxe notariale asupra capitalului (0,9% pentru primele 1,5 mil. FB, 0,6% pentru următoarele 5 mil. FB, 0,24% pentru următoarele 12,5 mil. FB, 0,12% pentru următoarele 50 mil. FB, 0,048% pentru următoarele 62,5 mil. FB și 0,024% pentru restul capitalului) ; taxe nominale pentru publicarea rezumatului documentelor constitutive în jurnalul oficial ; **taxe pentru suplimentările de capital. Repatrierea capitalului și transferul profiturilor : nu există restricții ; totuși, pentru ob-**

ținerea garanției din partea guvernului referitor la efectuarea acestor operațiuni la cursul oficial de schimb, este necesar ca investitorul să se adreseze, cu ocazia realizării investiției, Institutului valutar belgo-luxemburghez.

5. **Regimul valutar.** Politica valutară este administrată de Institutul valutar belgo-luxemburghez. Valutele în care se efectuează plățile și încasările din operațiuni de comerț exterior depind de tipul tranzacției, existînd 4 liste (A-D) în acest sens ; decontările pentru transport, comercializare, asigurări, turism diferite taxe etc. se fac numai în valute convertibile (listele A și B), iar decontările pentru cheltuieli administrative, împrumuturi, chirii, profituri, cadouri etc. se fac în orice valută (listele C și D). Nu există restricții cu privire la exportul și importul de valută belgiană și străină din/în Belgia.

6. **Sistemul de drept aplicabil și regimul arbitrajului comercial internațional.** Sistemul de drept belgian este structurat și funcționează pe aceleași linii ca și dreptul francez.

Belgia este membră a Convenției pentru recunoașterea și executarea hotărîrilor arbitrale străine (New York, 1958) și a Convenției europene cu privire la arbitrajul comercial (Geneva, 1961). Centrul principal al activității de arbitraj se află la Anvers (unde există camere de arbitraj specializate pentru soluționarea litigiilor în diverse sectoare ale comerțului) ; în alte orașe există camere de arbitraj pe lîngă camerele de comerț. Executarea hotărîrilor arbitrale străine este similară cu cea a hotărîrilor pronunțate de instanțele belgiene.

BRAZILIA

Numele oficial : República Federativa do Brasil (Republica Federativă a Braziliei). **Suprafața :** 8.511.965 km². **Populația :** 119.430.000 locuitori (estimări 1978). **Capitala :** Brasilia. **Moneda :** cruzeiro (27,1855 cruzeiro = 1 dolar S.U.A. — curs de schimb la 9 octombrie 1980).

1. **Date generale cu privire la comerțul exterior.** Principalii parteneri comerciali : țările membre ale C.E.E. (29,7%), S.U.A. (22,8%) țările membre ale LAFTA (10,4%), Japonia (5%) — la export 1978 ; ALALC (21,1%), țările membre ale C.E.E. (18,%), țările membre ale LAFTA (9,4%), Japonia (9,1%) — la import 1978. **Principalele organisme cu caracter economic la care participă :** F.M.I., Grupul Băncii Mondiale, G.A.T.T., ALALC.

2. **Regimul exporturilor.** Exporturile nu necesită licență, dar necesită un certificat eliberat de Departamentul pentru comerț exterior al Băncii Braziliei (CACEX), în timp ce anumite produse sînt prohibite sau suspendate la export (incluzîndu-se unele produse de bază și materii prime pentru consumul intern), iar exportul anumitor alte produse este condiționat de prioritatea vînzărilor pe piața internă. Exporturile care necesită aprobare sînt cele efectuate prin conturi bilaterale sau plătibile în valute neconvertibile, cele în consignație, re-exporturile și cele pentru care se cere o autorizare prealabilă din partea agențiilor guvernamentale. Exporturile anumitor produse, incluzînd carnea de vită, sînt supuse unei cote anuale. Exporturile de cafea sînt supuse autorizației Institutului Brazilian al Cafelei (I.B.C.)

3. **Regimul importurilor.** Produsele originare ori încărcate în Cuba sînt prohibite. Deși în decembrie 1979 a fost abolit sistemul supunerii importurilor regimului de depunere a unui depozit prealabil (egal cu 100% din valoarea importurilor), producătorii locali continuă să beneficieze de o anumită protecție față de import, prin taxele ridicate aplicate unei largi game de produse și prin sistemul de licențe de import (denumite „guia"), aplicat virtual tuturor importurilor. Din acest punct de vedere, importurile se împart în 3 categorii : a) importurile majoritare, care necesită o „guia", eliberată de CACEX; b) un număr redus de importuri pentru care nu este necesară eliberarea unei „guia" sau a altui document emis de CACEX; c) un număr redus de importuri prohibite sau temporar interzise prin reglementări specifice. Licențele de import sînt valabile pentru 60, 90 sau 180 de zile, în funcție de tipul produsului.

Tariful vamal utilizat de Brazilia este un tarif vamal național, care are la bază Nomenclatorul tarifar de la Bruxelles (NTB). Taxele vamale percepute sînt taxe advalorem și ele variază între 0—205% din prețul CIF, la care se adaugă, în anumite cazuri, taxe speciale. Nivelul taxelor vamale pentru materiile prime și produsele finite esențiale care nu se produc local se cifrează între 0—37%, pentru produsele pentru care fabricanții locali au obținut un grad de protecție, între 16—70%, iar pentru produsele de lux și cele considerate drept neesențiale, între 64—205%.

Principalele **bariere netarifare** aplicabile în prezent la import sînt : a) taxele antidumping, prin intermediul cărora Comisia pentru Comerț Exterior a Consiliului Național (CONCEX) poate ridica taxele pînă la 30%; b) unele reglementări comerciale specifice, (cum sînt normele referitoare la etichetarea și condițiile sanitare) ; c) obligativitatea ca toate produsele importate de către agențiile guvernamentale — federale sau locale —, incluzînd întreprinderile de stat și societățile mixte care implică participarea sectorului public, să fie transportate pe vase sub pavilion brazilian.

4. **Regimul investițiile externe de capital.** Capitalul extern poate pătrunde în mod liber și beneficiază, în general, de același tratament cu cel acordat capitalului autohton. Investițiile străine trebuie înregistrate la Banca Centrală în intervalul a 30 de zile de la intrarea lor în țară, remiterile în străinătate fiind supuse unui control special. În general, în Brazilia nu se prevăd limite privind procentajul participării investitorilor străini la capitalul unei întreprinderi (cu excepția unor anumite industrii de bază) și nici privind forma de organizare a acestor întreprinderi. **Sectoare interzise accesului investițiilor străine :** aviația civilă, transportul maritim costal, presa (cu excepția publicațiilor cu caracter tehnic sau cultural), radiodifuziunea, televiziunea, firmele pescărești și loteriile. În unele cazuri, este acceptată o participare minoritară a capitalului extern.

Principalele tipuri de societăți cu participare străină la capital : a) societatea anonimă pe acțiuni (S.A.) ; b) societatea cu răspundere limitată (S.R.L.). **Repatrierea capitalurilor.** este în general, nerestricționată. Ea poate fi, totuși, prohibită în perioade de urgență, determinate de grave dezechilibre în situația plăților internaționale ale Braziliei (această clauză nefiind pînă acum niciodată utilizată). **Transferul profiturilor** este reglementat de o lege specială, care prevede că nici o firmă care operează în Brazilia nu-și poate în mod legal transfera profiturile în străinătate atîta timp cît nu și-a înregistrat capitalul social la Banca Centrală și nu a plătit taxa asupra veniturilor.

5. **Regimul valutar.** Consiliul Monetar Național (din însărcinarea Ministerului Finanțelor) răspunde de elaborarea **politicii valutare. Controlul valutar** este exercitat de către Departamentul Operațiunilor de Schimb din cadrul Băncii Centrale (GECAM) și de Departamentul pentru Controlul și Înregistrarea Capitalului Străin (FIRCE). Anumite împrumuturi contractate în afara țării necesită aprobarea prealabilă a Comisiei Interministeriale pentru Împrumuturi Externe (EMPEX). Nu există restricții în legătură cu valutele convertibile în care se efectuează plățile și încasările pentru operațiuni de comerț exterior. Nu există limite privind sumele în valuta braziliană sau străină, în bancnote, ce pot fi exportate. Nu există restricții în legătură cu felul și cuantumul valutelor, în bancnote, ce pot fi importate în Brazilia.

6. **Sistemul de drept aplicabil și regimul arbitrajului comercial internațional.** Sistemul de drept brazilian este un sistem de tip neolatin.

Brazilia cunoaşte atît arbitrajul în drept cît şi arbitrajul în echitate. Reglementarea este dată de Codul civil şi Codul de procedură civilă şi comercială, precum şi de Convenţia de la Geneva din 1927, din care Brazilia face parte din 1932. Pentru executarea unei hotărîri arbitrale străine este necesară omologarea acesteia de către o instanţă judecătorească braziliană.

CANADA

Numele oficial : Canada. **Suprafaţa :** 9.976.139 km. p. (locul 2 în lume). **Populaţia :** 23.568.000 locuitori (estimări 1978). **Capitala :** Ottawa. **Moneda :** dolarul canadian (1 dol. C = 0,86 dol. S.U.A. — curs de schimb la 10.10.1980).

1. **Date generale cu privire la comerţul exterior.** Principalii parteneri comerciali : comerţul exterior canadian este dependent de relaţiile economice cu S.U.A., care deţin 70% din exporturile şi 70,5% din importurile ţării ; pe locurile următoare se situează, în ordine, Japonia şi Marea Britanie. **Principalele organisme cu caracter economic la care participă :** OCDE, GATT, precum şi toate instituţiile specializate ale ONU.

2. **Regimul exporturilor.** Nu există prohibiţii la export. Pentru un număr restrîns de produse (între care ţiţei, unele produse petroliere şi gaze naturale) sînt necesare licenţe de export. Aceleaşi produse sînt supuse contingentării la exportul către S.U.A. ; de asemenea, ele fac obiectul unor taxe de export.

3. **Regimul importurilor.** Licenţe de import nu sînt practicate decît pentru un număr redus de produse agricole, precum şi pentru unele produse textile şi confecţii. Licenţele se eliberează pe bază de cereri (care sînt examinate, de regulă, în 1—5 zile, cu excepţia importurilor de cămăşi şi de fire de bumbac pentru care durata examinării se extinde la 1—3 luni) numai persoanelor fizice şi juridice canadiene şi nu fac obiectul plăţii unor taxe speciale cu ocazia eliberării.

Tariful vamal canadian are o structură proprie, neavînd la bază nomenclatura tarifară de la Bruxelles (NTB) ; cuprinde o coloană specială de taxe vamale pentru ţările în relaţiile cu care se aplică regimul clauzei naţiunii celei mai favorizate (CNF). La importul din ţările în curs de dezvoltare, între care şi România, majoritatea produselor industriale beneficiază de scutiri sau reduceri de taxe vamale, în conformitate cu schema de preferinţe tarifare generalizate, nereciproce şi nediscriminatorii (SGP). Pentru produse provenind din anumite ţări, tariful vamal cuprinde fie taxe mai reduse, cu caracter preferenţial — în baza „preferinţelor britanice" (British Preferential — BP) —, fie taxe superioare faţă de nivelul obişnuit al taxelor vamale. **Taxele vamale** — care se calculează la valoarea f.o.b. a mărfurilor importate — se concentrează (în ceea ce priveşte cele în regim CNF) în principal în următoarele intervale (după gradul de prelucrare a produselor) : 6,6—10.6% (produse finite), 6.2—9,4% (produse semifinite) şi 0.3—3.4% (materii prime). Începînd de la 1 ian. 1980, Canada a pus în aplicare prima din cele 8 cote egale de reducere a taxelor vamale convenite în urma celei de-a VII-a runde de negocieri comerciale multilaterale din cadrul GATT („Runda Tokio), urmînd ca în următorii 8 ani taxele vamale la importurile de produse industriale să fie reduse cu circa 40%.

În afara taxelor vamale, mărfurile importate sînt supuse şi la un număr destul de important de **alte taxe** (taxe asupra vînzărilor, taxe de acciză etc.) care majorează în mod sensibil nivelul fiscalităţii la frontieră.

Guvernul federal canadian este abilitat să consimtă reduceri, scutiri sau rambursări de taxe la import, pe perioade limitate, pentru articole care sînt utilizate în industria prelucrătoare a ţării.

Principalele **bariere netarifare** la import constă în : (a) impunerea de restricţii cantitative (introduse în ultimii ani la importul de textile, confecţii şi încălţăminte) ; (b) taxe antidumping (impuse de tribunalul antidumping, în baza legii în materie care se aplică de la 1 ian. 1969, în termen de 90 zile de la sesizarea producătorului canadian în legătură cu cauzarea unui prejudiciu sau cu pericolul cauzării unui prejudiciu prin importul unei anumite mărfi) ; (c) taxe compensatorii (aplicate din aprilie 1977 la importul mărfurilor care beneficiază de subvenţii la export în ţara de origine) ; (d) reglementările referitoare la marcarea şi etichetarea bilingvă (în limbile engleză şi franceză) în special a produselor destinate comercializării directe către populaţie.

4. **Regimul investiţiilor externe de capital.** Investiţiile străine de capital în Canada sînt reglementate prin Legea cu privire la analiza investiţiilor străine (Foreign Investment Review Act — dec. 1973). **Autorizarea investiţiilor externe** are loc după următoarea procedură : cererile sînt analizate de către Foreign Investment Review Agency (FIRA), care le înaintează apoi Ministerului pentru Industrie şi Comerţ în vederea aprobării guvernamentale ; dacă solicitantul nu primeşte nici o comunicare în 60 zile de la data depunerii cererii la FIRA, cererea poate fi considerată drept aprobată. O procedură mai urgentă este utilizată în cazul cererilor pentru investiţii de sub 2 mil. C. dol. în capacităţi economice care au un număr de angajaţi de max. 100 persoane. Pentru toate investiţiile decizia finală a guvernului depinde de faptul dacă. fluxurile respective de capital aduc „beneficii substanţiale" economiei canadiene (din punctul de vedere al utilizării forţei de muncă, al nivelului productivităţii muncii şi eficienţei, al nedistorsionării concurenţei pe piaţa canadiană, al compatibilităţii cu politica economică a Canadei şi al gradului de folosire a capitalului canadian).

Nu există sectoare interzise accesului capitalului străin. **Limitări ale accesului capitalului străin :** 20% din totalul voturilor — în sectorul bancar ; 20% din voturi şi 60% din capital — în companiile de radio şi televiziune ; 50% din capital — în sectorul ţiţeiului şi gazelor naturale din Yukon şi Teritoriile din Nord-Vest, precum şi în sectorul minier din Teritoriile din Nord-Vest ; 25% din capitalul firmelor de brokeraj din Ontario. O serie de legi limitează, de asemenea, participarea capitalului străin în sectoarele : presă, aviaţie, pescuit, transporturi maritime de coastă, acordarea de credite de consum persoanelor private.

Principalul tip de societate cu participare străină la capital este cea cu răspundere limitată. Condiţii de înfiinţare : min. un membru fondator ; fără limită minimă de capital ; majoritatea directorilor trebuie să fie rezidenţi canadieni ; plata taxelor de înregistrare (200 C.dol. pentru certificatul de înregistrare, 50 C.dol. pentru amendarea actelor constitutive). **Repatrierea capitalului şi transferul profiturilor :** nu există restricţii ; transferul dividendelor poate fi totuşi controlat în baza măsurilor antiinflaţioniste.

5. **Regimul valutar.** Nu există nici un fel de control valutar şi nici restricţii referitoare la valutele în care trebuie să se facă încasările şi plăţile din operaţiuni de comerţ exterior. Nu există restricţii în legătură cu exportul şi importul de valute din / în Canada ; totuşi, persoanele private nu pot scoate din ţară monede canadiene din argint bătute înainte de 1968.

6. **Sistemul de drept aplicabil şi regimul arbitrajului comercial internaţional.** Sistemul de drept canadian este bazat pe Common Law (cu excepţia sistemului aplicat în provincia Quebec, care are la bază Codul civil). Există legi speciale în materie în majoritatea provinciilor canadiene, cu unele deosebiri de conţinut după cum provinciile respective sînt de influenţă engleză sau franceză. Convenţia de arbitraj trebuie făcută, conform tuturor acestor legi, în formă scrisă. În Canada sînt recunoscute şi executate, în general, hotărîrile arbitrale străine, după o procedură similară celei aplicabile hotărîrilor judecătoreşti străine.

CHILE

Numele oficial : República de Chile (Republica Chile). **Suprafaţa :** 756.945 km². **Populaţia :** 10.734.000 locuitori (estimare 1978). **Capitala :** Santiago. **Moneda :** peso nuevo (34,13 peso nuevo = 1 dolar S.U.A. — curs de schimb la 9.X.1980).

1. **Date generale cu privire la comerţul exterior.** Principalii parteneri comerciali (în 1978) : S.U.A. 17% în totalul comerţului exterior, R. F. Germania (11%), Brazilia (9%), Japonia (9%), Marea Britanie (6%), Argentina (5%).

Principalele organisme cu caracter economic la care participă : FMI, AID, BIRD, FAO, GATT, ALALC (Asociaţia liberului schimb a statelor latino-americane).

2. **Regimul exporturilor.** Cu excepţia a 3 produse prohibite la export, restul produselor sînt libere a fi exportate. Toate exporturile trebuie înregistrate la Departamentul de comerţ exterior al Băncii Centrale.

3. **Regimul importurilor.** În 1974 s-au desfiinţat cotele de import, firmelor fiindu-le aprobate bugetul de import şi **licenţele de import** de către Banca Centrală. Prin Banca Centrală se acordă prioritate importurilor de produse alimentare, materii prime şi bunurilor de capital. Guvernul a elaborat o listă a mărfurilor interzise la import („lista de mercaderia de importacion prohibida") care cuprinde doar 4 produse interzise (printre care caviar şi pietre preţioase). Toate produsele importate necesită licenţe de import.

În 1974 guvernul a anunţat modificarea **tarifului vamal.** Prima modificare a fost aceea a păstrării unui singur tip de **taxe vamale,** în locul taxelor vamale specifice sau advalorem, şi anume a acestuia din urmă. Nivelul acestei taxe se stabileşte în funcţie de importanţa mărfii importate pentru economia naţională. Nivelurile sînt minime pentru importurile esenţiale şi mai mari în cazul importurilor ce nu se pot face decît în cantităţi foarte mici. Începînd din iunie 1979 tuturor produselor importate (exceptînd anumite autovehicule) li se aplică o taxă vamală unică de 10%. În unele cazuri, guvernul poate majora temporar, pentru anumite produse, nivelul taxei vamale peste 10% pentru toate importurile.

În ceea ce priveşte **barierele netarifare** este necesară constituirea de depozite valutare pe relaţiile de import şi o chitanţă pentru ca mărfurile să poată trece vama. Aceste depozite le sînt înapoiate importatorilor în momentul în care prezintă la banca comercială, chitanţa vamală care indică că marfa a sosit în ţară. Aceste depuneri variază între 40% — 10.000% din valoarea c.i.f. a mărfii. Pentru importul materiilor prime sînt necesare depozite adiţionale de 130%. Mărfurile importate trebuie să aibă specificate ţara de origine, iar greutatea trebuie să fie indicată în kg. Importurile de animale şi produse vegetale trebuie însoţite de certificate fitosanitare.

4. **Regimul investiţiilor externe de capital.** Autorităţile chiliene au revizuit complet, începînd din 1977, codul investiţiilor străine. Investitorii străini se bucură de aceleaşi avantaje ca şi firmele locale, eliminîndu-se restricţiile asupra profiturilor obţinute de aceştia. Comitetul investiţiilor străine trebuie să **autorizeze** toate investiţiile străine noi. Investiţia străină este definită ca o investiţie făcută de orice persoană, inclusiv cetăţeni chilieni, a căror reşedinţă este în afara ţării. **Sînt interzise investiţiile străine în :** companii de televiziune, industriile din domeniul securităţii naţionale şi în unele sectoare publice.

Principalele tipuri de societăţi cu participare străină la capital : a) societate anonimă (sociedad anonima — S.A.) şi b) societate cu răspundere limitată (sociedad de responsabilidad limitada). Principala societate este cea anonimă, datorită avantajelor rezultate din plata taxelor, toate celelalte societăţi plătind taxe mai mari.

Repatrierea capitalurilor şi transferul profiturilor sînt nerestricţionate ; capitalul însă nu poate fi repatriat decît după 3 ani de la intrarea în ţară.

5. **Regimul valutar.** Politica valutară este elaborată de guvern. Comitetul executiv al Băncii Centrale controlează toate tranzacţiile valutare. Majoritatea transferurilor valutare trebuie aprobate de acest comitet şi realizate de către băncile comerciale.

Unele transferuri valutare pot fi realizate de băncile comerciale fără aprobarea prealabilă a Băncii Centrale, ca de exemplu, plăţile pentru consultanţă tehnică, mai mici de 5 000 dolari S.U.A.

6. **Sistemul de drept aplicabil şi regimul arbitrajului comercial internaţional.** Sistemul de drept chilian este structurat pe dreptul de tip neolatin.

Chile este parte la Protocolul referitor la clauze arbitrale, adoptat la Geneva la 24 septembrie 1923. În ce priveşte hotărîrile arbitrale adoptate de arbitrii chilieni sau străini, legislaţia statului Chile nu face nici o diferenţă, cu condiţia însă ca, ambele părţi să fi acceptat arbitrajul, iar arbitrul să fie deţinătorul unui titlu juridic chilian, în cazul în care el judecă în drept (sau e arbitru mixt).

COLUMBIA

Numele oficial : República de Colombia (Republica Columbia). **Suprafaţa :** 1.138.914 km². **Populaţia :** 25.136.000 locuitori (estimări 1978). **Capitala :** Bogota. **Moneda :** peso columbian (37,9720 peso = 1 dolar S.U.A. — curs de schimb la 9 octombrie 1980).

1. **Date generale cu privire la comerţul exterior.** Principalii parteneri comerciali : S.U.A (33,4%), R.F. Germania (18,2%), ţările membre ale Asociaţiei liberului schimb a S.U.A. (38%), ţările vest-europene (27,6%), ţările membre ale Pactului Andin (6,8%), Olanda (5,8%) — la export 1978; S.U.A. (38%, ţările vest-europene (27,6%), ţările membre ALALC (16,1%), ţările membre ale Pactului Andin (7,9%) — la import 1978. **Principalele organisme cu caracter economic la care participă :** F.M.I., Grupul Băncii Mondiale, GATT, ALALC, Pactul Andin.

2. **Regimul exporturilor.** Toate exporturile necesită înregistrarea la Institutul Columbian de Comerţ Exterior (INCOMEX). Exporturile de ţiţei brut şi ale altor cîteva mărfuri sînt prohibite. Pentru cele mai multe exporturi nu este necesară o licenţă de export. Cu toate acestea, pentru majoritatea exporturilor este necesară depunerea unei cereri prealabile în vederea înregistrării.

3. **Regimul importurilor.** Nu există listă de importuri prohibite. Importurile sînt clasificate în două categorii : a) importuri care nu necesită licenţă, dar trebuie înregistrate la INCOMEX (42,8% din total importuri în 1978) ; b) importuri care necesită licenţă prealabilă, eliberată de Departamentul pentru Importuri al INCOMEX. Cîteva importuri sînt supuse contingentării (cacao, cauciuc natural, bumbac brut, fire din bumbac, zinc prelucrat, materiale oleaginoase). În plus, importatorii au obligaţia achiziţionării, în diferite procentaje, a acestor produse şi de pe piaţa locală.

Columbia utilizează **tariful vamal** al Grupului Andin (NABANDINA) care, dealtfel, se bazează pe Nomenclatorul tarifar de la Bruxelles. Taxele vamale percepute sînt taxe ad-valorem ; începînd cu 1974, autorităţile au promovat constant o politică de pronunţată liberalizare a importurilor. În 1979, taxa vamală redusă de 5% a fost extinsă de la importurile de maşini şi echipamente destinate sectoarelor economice cheie la importurile legate de prelucrarea produselor alimentare, industria încălţămintei, industria minieră, construcţii, chimie, sticlă şi prelucrarea metalelor. La mijlocul lui 1979, au fost reduse taxele pentru importu-

rile de automobile, motociclete și anumite produse electronice. Se percep, de asemenea, o serie de alte taxe — diferite de cele vamale — cu ocazia importurilor : a) taxă pentru „Fondul de promovare a exporturilor" (1,5% din valoarea în vamă) ; b) taxă pentru programul de diversificare economică (1,5%) ; c) taxă consulară (1%); d) taxă asupra vînzărilor (4—25%). Principalele **bariere netarifare** : a) sistemul depozitelor de import prealabile (în monedă națională), care reprezintă de regulă 30% din valoarea înregistrată ; b) sistemul depozitelor adiționale, ce trebuie depuse înaintea obținerii licențelor pentru plățile în străinătate.

4. **Regimul investițiilor externe de capital.** Deși, investițiile externe sînt în general încurajate, regimul care li se aplică nu poate fi apreciat ca fiind liberal. O serie de sectoare sînt interzise capitalului extern, în timp ce investițiile care implică crearea de noi firme trebuie înregistrate, iar stabilirea de noi filiale este restricționată. Se aplică, totodată, codul de investiții străine adoptat de țările membre ale Pactului Andin, prin care se impun limite pentru investițiile externe, în anumite sectoare. În general, sînt puține situațiile în care participarea investitorilor străini la capitalul social al unei întreprinderi este limitată (astfel, pentru pescuitul costal — la maximum 60%, transport aerian — 49%, turism — 85%). Totodată, conform Codului Pactului Andin, toate firmele industriale existente care doresc să beneficieze de facilitățile tarifare ale Pieței comune andine trebuie să fie deținute în proporție de cel puțin 51% de capitalul autohton. **Sectoare interzise accesului investițiilor străine** : sectoare care sînt în mod „adecvat gestionate" de capitalul privat local ; sectoare cheie ale dezvoltării economice ; sectoare în care se produc mărfuri „economicește strategice" ; sistemul de asigurări; sistemul bancar ; majoritatea transportului intern ; televiziune. **Principalele tipuri de societăți cu participare străină la capital** : a) societate anonimă pe acțiuni (S.A.) ; b) societate cu răspundere limitată (S.R.L.). Valoarea totală a **capitalului repatriat** nu trebuie să depășească valoarea netă a investițiilor externe (incluzînd reinvestițiile autorizate). **Transferul profiturilor** este reglementat prin Decretul nr. 170/1977, prin care profiturile pot fi în mod liber transferate anual pînă la nivelul de 20% din capitalul social înregistrat. Efectuarea unor transferuri mai mari de acest plafon poate fi negociată pe bază ad-hoc cu Departamentul Planificării.

5. **Regimul valutar.** Politica valutară este elaborată de către Comisia Monetară, condusă de titularul Ministerului Dezvoltării și Agriculturii și președintele Băncii Centrale. Comisia Monetară stabilește lista valutelor pe care le acceptă pentru efectuarea schimburilor comerciale (încasări și plăți). În mod obișnuit, încasările și plățile sînt efectuate în dolari S.U.A. Pot fi utilizate, însă și alte valute convertibile. În conformitate cu prevederile acordurilor bilaterale de plăți încheiate de diferite țări, decontările în aceste cazuri trebuie făcute prin intermediul unor conturi de clearing. Exportul de valută este în mod uzual limitat la plafonul de 60 dolari S.U.A. de persoană/zi, fără a se depăși 2.100 dolari de persoană/an. Nu există restricții în legătură cu felul și cuantumul valutelor, ce pot fi importate în Columbia.

6. **Sistemul de drept aplicabil și regimul arbitrajului comercial internațional.** Sistemul de drept columbian este un sistem de tip neolatin.

Hotărîrile străine sînt aplicabile în Columbia : a) în cazul existenței unui tratat bilateral, în concordanță cu prevederile acestuia ; b) în cazul în care nu există un astfel de tratat, pe bază de reciprocitate.

DANEMARCA

Numele oficial : Kongeriget Danmark (Regatul Danemarcei). **Suprafața** : 43.069 km². **Populația** : 5.084.000 locuitori (estimări 1978). **Capitala** : Copenhaga. **Moneda** : coroana daneză (5,55 D.kr. = 1 dolar S.U.A. — curs de schimb la 10.X.1980).

1. **Date generale cu privire la comerțul exterior.** Principalii parteneri comerciali (1978) : R. F. Germania (17%), Suedia (12,9%) și Marea Britanie (14,4%) — la export ; R.F. Germania (20,8%), Suedia (13%) și Marea Britanie (11,5%)— la import. **Principalele organisme economice la care participă** : este membră a C.E.E. de la 1 ianuarie 1973 ; face parte, de asemenea, din OCDE, GATT, precum și din toate organismele economice specializate ale O.N.U.

2. **Regimul exporturilor.** Nu există prohibiții cu privire la produsele exportate. În ceea ce privește controlul exporturilor, în afara anumitor articole de importanță strategică, sînt necesare licențe numai pentru vînzările în străinătate de deșeuri ale anumitor metale, precum și de aur monetar; la exportul spre C.E.E. sînt necesare licențe numai în cazul vînzărilor de aur.

3. **Regimul importurilor.** Danemarca mai menține controlul importurilor prin intermediul **licențelor de import** numai pentru un număr relativ restrîns de produse. Licențele de import sînt acordate de către Oficiul pentru licențe din cadrul Ministerului Comerțului, sînt valabile 1 an, iar eliberarea lor nu necesită plata unei taxe speciale de licență.

Fiind membră a C.E.E., Danemarca aplică la import **tariful vamal comunitar,** structurat conform nomenclaturii tarifare de la Bruxelles și care cuprinde 2 coloane de taxe vamale : cele autonome și cele aplicabile față de țările care beneficiază de clauza națiunii celei mai favorizate (CNF). Produsele provenind din țări în curs de dezvoltare, inclusiv din România, beneficiază de reduceri sau scutiri de la plata taxelor vamale, în conformitate cu schema de preferințe tarifare generalizate, nereciproce și nediscriminatorii (SGP) a C.E.E. Importurile din celelalte țări membre ale C.E.E. nu sînt supuse taxelor vamale.

Nivelurile **taxelor vamale** urmează a fi reduse în următorii 8 ani cu circa 40%, în conformitate cu rezultatele ultimei runde de negocieri comerciale multilaterale din cadrul G.A.T.T. Importatorii pot scoate bunurile importate din vamă fără plata imediată a taxelor vamale, urmînd ca acestea să fie achitate într-un interval de 3 luni.

În afara taxelor vamale, importurile fac obiectul plății **taxei asupra valorii adăugate** (TVA), al cărei nivel este de 20.25%.

În privința **barierelor netarifare,** Danemarca dispune de o lege antidumping, prevederile acesteia fiind însă destul de rar aplicate. De asemenea, pentru unele produse sînt aplicate contingente (valorice sau cantitative), în conformitate cu politica comercială comună a C.E.E. O serie de reglementări destul de stricte, care pot avea caracterul de obstacole netarifare, sînt aplicate în ceea ce privește normele sanitare, de siguranță a utilizării, de etichetare și marcare care trebuie îndeplinite de produsele importate.

4. **Regimul investițiilor externe de capital.** Autorizarea efectuării de investiții în Danemarca necesită parcurgerea următoarelor faze principale : a) obținerea permisului de investiție (care include permisul de a importa capitalul necesar) din partea Ministerului Comerțului ; b) aprobarea Ministerului Justiției în scopul achiziționării eventualelor terenuri necesare ; c) eliberarea de către autoritățile locale a atestării cu privire la îndeplinirea cerințelor de natură sanitară, precum și în domeniul pazei contra incendiilor; d) aprobarea din partea autorităților locale pentru orice investiție care ar putea cauza poluarea mediului înconjură-

tor ; e) obținerea permiselor de lucru și de reședință pentru personalul care nu provine din țări membre ale C.E.E. sau din țările nordice.

Nu există sectoare interzise accesului capitalului străin și, în principiu, nici limitări cu privire la cota maximă de participare la capital a investitorilor străini (în acest ultim sens este de menționat, totuși, că străinii nu pot deține în proporție de 100% capitalul unităților din industria armamentului).

Principalul tip de societate cu participare străină la capital este societatea pe acțiuni (Aktieselskab — A/S), cu min. 3 membri fondatori (din care majoritatea cetățeni danezi sau ai altor țări membre ale C.E.E.) și cu un capital minim de 100 000 D.kr. (care urmează a fi vărsat efectiv în max. 1 an de la formare); principalele taxe incumbate de crearea unei A/S sînt : taxele inițiale de înregistrare (1.100 D.kr. plus 0,4% din capitalul stabilit) și taxele ulterioare de înregistrare (percepute cu ocazia suplimentării capitalului ; 300 D.kr. plus 0,4% din noul capital). **Repatrierea capitalului și transferul profiturilor :** nu există restricții ; totuși, uneori, se stabilesc plafoane în ceea ce privește dividendele care pot fi distribuite. Transferul profiturilor poate avea loc numai după deducerea sumelor destinate constituirii fondurilor de rezervă ale societății.

5. **Regimul valutar.** Politica valutară — care se aplică pe teritoriile Danemarcei, Groenlandei și Ins. Faroe — este administrată de Banca Națională, care poate delega unele din atribuții, băncilor autorizate. Nu există restricții în legătură cu valutele în care trebuie să se efectueze plățile și încasările din operațiuni de comerț exterior. Nu sînt restricții referitoare la importul în Danemarca de valute străine. Exportul de valută națională (în bancnote și monede) este limitat la 3.000 D.kr. ; în plus, nerezidenții pot exporta orice sumă în valută daneză rezultată din schimbul altor valute, importate în prealabil în Danemarca.

6. **Sistemul de drept aplicabil și regimul arbitrajului comercial internațional.**

Dreptul danez se numără între sistemele de drept de tip germanic.

În aprilie 1961 Danemarca a semnat Convenția europeană cu privire la arbitrajul comercial, însă prevederile convenției nu sînt încă aplicate pe teritoriul danez. Hotărîrile arbitrale străine în cazurile asupra cărora s-a căzut de acord între părți sînt executabile în Danemarca, cu condiția confirmării lor de către instanță (așa cum se procedează în cazul executării hotărîrilor judecătorești străine).

ECUADOR

Numele oficial : República del Ecuador (Republica Ecuador). **Suprafața :** 283.561 km² din care arh. Colón (Galapagos) 7.844 km². **Populația :** 7.550.000 locuitori (estimare 1978). **Capitala :** Quito. **Moneda :** sucre (27,03 sucre = 1 dolar S.U.A. — curs de schimb la 9.X.1980).

1. **Date generale cu privire la comerțul exterior.** Principalii parteneri comerciali (în 1978) : S.U.A. (44,8%), țările membre ale C.E.E. (16,4%) — la export ; S.U.A. (34,9%), țările membre ale C.E.E. (22%) și Japonia (14,4%) — la import.

Principalele organisme cu caracter economic la care participă : F.M.I., A.I.D., B.I.R.D., F.A.O., A.L.A.L.C. (Asociația liberului schimb a statelor latino-americane), Pactul Andin

2. **Regimul exporturilor.** Toate exporturile necesită licențe de export eliberate de Banca Centrală. Pentru banane și produse textile s-au elaborat prețuri minime de referință, de asemenea și pentru țiței. Anumite produse sînt supuse taxelor de export ce se plătesc în momentul primirii licenței de export ; o taxă de export ad-valorem de 15% se percepe la exportul de boabe de cacao. Făcînd parte din rîndul țărilor în curs de dezvoltare cel mai puțin dezvoltate, Ecuadorul beneficiază la exportul a 51 produse de scutire totală de taxe vamale la importul a 3 țări membre ale Grupului Andin (Columbia, Peru și Venezuela).

3. **Regimul importurilor.** Majoritatea importurilor evaluate la peste 500 dolari S.U.A. f.o.b. necesită **licențe de import.** Pentru importul cărților, ziarelor, revistelor și discurilor imprimate nu sînt necesare licențe. Bunurile importate ca parte a unei investiții directe, precum și importurile făcute de o corporație străină ce are încheiat contract cu societăți guvernamentale necesită **autorizația** Băncii Centrale sau a Ministerului de Finanțe. Produsele importate sînt împărțite în lista I-A (bunuri esențiale), lista I-B (bunuri cu importanță secundară), lista II (obiecte de lux și bunuri produse pe plan local). Ecuadorul folosește **tariful vamal** NABANDINA (structurat conform nomenclaturii tarifare de la Bruxelles), adoptat de Grupúl Andin. În 1974, Ecuadorul a trecut de la sistemul mixt de taxe vamale ad-valorem și taxe vamale specifice la sistemul unitar de **taxe vamale ad-valorem.** Nivelul taxelor vamale pentru produsele din lista I-A se situează între 0—20%, pentru cele din lista I-B între 20—45%, iar pentru cele din lista II între 45—200%.

Cele mai importante bariere netarifare sînt : a) necesitatea constituirii de depozite valutare prealabile la import ; b) taxele antidumping.

4. **Regimul investițiilor externe de capital.** Investițiile străine trebuie înregistrate la Oficiul pentru Investiții Străine din cadrul Ministerului Industriei, Comerțului și Integrării (MICEI). Începînd din 1973, firmele străine trebuie să înregistreze împrumuturile și capitalurile la Banca Centrală. Aceasta garantează, în schimb, disponibilitatea transferurilor valutare și a profiturilor, precum și repatrierea capitalurilor, la cursul de schimb oficial în momentul efectuării transferului. Investițiile străine sînt guvernate de Legea investițiilor străine, valabilă pentru toate țările membre ale Grupului Andin. **Sînt interzise** din 1975 investițiile străine în domeniul bancar-financiar.

Principalele tipuri de societăți cu participare străină : a) Societate anonimă (sociedad anonima — SA), b) societate cu răspundere limitată (compania de responsabilidad limitada) și c) societate mixtă, cu capital privat și de stat (compania de economia mixta). Majoritatea firmelor s-au organizat sub forma de S.A.

Repatrierea capitalurilor și transferul profiturilor sînt restricționate și anume : transferul profiturilor este limitat la 20% din capital, firmele pot capitaliza profiturile pînă la o valoare de 7% din capitalul lor fără o aprobare prealabilă, iar transferul capitalurilor nu poate avea loc decît după 5 ani de la intrarea în țară.

3. **Regimul valutar.** Politica valutară este administrată de Banca Centrală și de Consiliul Monetar. Decontările din operațiuni de comerț exterior cu celelalte țări membre ale A.L.A.L.C., precum și cu unele țări socialiste se efectuează prin conturi bilaterale de clearing ; în cazul celorlalte țări decontările se fac, de regulă, în valute convertibile. Nu există restricții cu privire la felul și cuantumul valutei naționale sau al valutelor străine care pot fi exportate sau importate din/în Ecuador.

6. **Sistemul de drept aplicabil și regimul arbitrajului comercial internațional.** Sistemul de drept ecuadorian este structurat pe dreptul de tip neolatin.

Ecuadorul este parte la : Convenția pentru recunoașterea și executarea hotărîrilor arbitrale străine, New York, 10 iunie 1958. Hotărîrile arbitrale străine sînt recunoscute în Ecuador, fiind aplicate în conformitate cu convențiile bi sau multilaterale încheiate cu diferite țări și în măsura în care nu contravin legislației ecuadoriene în vigoare.

EGIPT

Numele oficial: Republica Arabă Egipt. **Suprafața:** 1.001.449 km². **Populația:** 38.686.000 locuitori (estimare 1978). **Capitala:** Cairo. **Moneda:** lira egipteană (0,7423 lire egiptene = 1 dolar S.U.A. — curs de schimb la 9 octombrie 1980).

1. **Date generale cu privire la comerțul exterior.** Principalii parteneri comerciali: U.R.S.S. (16,3%), Italia (11,8%), S.U.A. (5,2%), Franța (4,2%), Japonia (4,1%) — la export primele 9 luni 1978; S.U.A. (16,1%), R. F. Germania (11,5%), Italia (8,0%, Marea Britanie (7,6%) — la import primele 9 luni 1978. **Principalele organisme cu caracter economic la care participă:** F.M.I., Grupul Băncii Mondiale, G.A.T.T., Piața comună arabă. În ianuarie 1977, Egiptul a încheiat un acord comercial preferențial pe 5 ani cu Piața comună.

2. **Regimul exporturilor.** În afara exporturilor către Africa de Sud, care sînt interzise, și a exporturilor unor mărfuri de importanță esențială pentru economia națională, ce pot fi restricționate, restul exporturilor nu necesită licență. Exporturile multor produse sînt organizate și controlate de către comitete specializate de comerț exterior. Bumbacul, orezul și țițeiul sînt exportate numai de către sectorul de stat.

3. **Regimul importurilor.** Consiliul Suprem al Planificării Comerțului Exterior stabilește politica pe termen lung pentru importuri (ca și pentru exporturi, dealtfel), controlînd planul anual de import și executarea bugetului valutar. Bugetul valutar anual cuprinde o cotă specifică pentru fiecare sector economic (agricultură, industrie, transporturi etc.), autoritățile de resort din fiecare sector în parte avînd competența decizională privind produsele ce urmează a fi importate în limitele alocației primite. Aprobarea de către un astfel de comitet specializat de comerț exterior constituie autorizația necesară pentru efectuarea importurilor. Toate produsele pot fi importate fără a necesita licențe de import, importurile fiind reglementate mai mult pe bază de alocații valutare, decît pe baza sistemului de licențiere.

Pentru produsele considerate ca neesențiale sau produsele fabricate local nu se acordă valuta necesară plății importului. Importurile din Africa de Sud sînt prohibite.

Tariful vamal egiptean are la bază Nomenclatorul tarifar de la Bruxelles (N.T.B.). Taxele vamale (în general, taxe ad-valorem) aplicate materiilor prime industriale și bunurilor de capital sînt relativ scăzute (între 2—30%), în timp ce pentru bunurile de consum ele sînt mult mai ridicate (între 50—200% pentru articole de îmbrăcăminte, de exemplu). Taxele pentru bunurile de lux sînt extrem de ridicate, ele concentrîndu-se în special în intervalul 100—500%. Tutunul, ceaiul și cafeaua sînt supuse unor taxe vamale speciale. Unele produse de import sînt supuse, de asemenea, unor taxe de acciză, a căror mărime variază foarte mult, în funcție de natura produsului. În afara taxelor vamale, la import se mai percep următoarele taxe: a) un impozit pentru dezvoltarea economică de 10% asupra valorii CIF; b) o taxă statistică de 1% asupra valorii CIF, plătibilă la toate importurile, cu excepția cerealelor.

Nu există **bariere netarifare** propriu-zise. Toate importurile necesită o factură comercială, un certificat de origine și documentele de transport. Importurile alimentare mai necesită un certificat sanitar, iar toate produsele agricole un certificat de carantină.

4. **Regimul investițiilor externe de capital.** Investițiile externe sînt aprobate și înregistrate conform unui regim separat față de investițiile de capital autohtone. Instituția responsabilă pentru administrarea legislației în domeniul investițiilor străine este Autoritatea Generală pentru Investiții și Zone Libere (GAIFZ); această instituție este cea care aprobă investițiile noi și extinderile (inclusiv cele din zonele libere), repatrierea capitalurilor, transferul profiturilor, acordarea de stimulente. **Aproape toate sectoarele economice** care necesită tehnologie, expertiză de management și capital străin sînt deschise investițiilor externe. Fac excepție cîteva sectoare rezervate statului. Participarea investitorilor străini la capitalul social al firmelor mixte este reglementată de către GAIFZ. În trecut, participarea majoritară a capitalului străin era prohibită. Totuși, în prezent, nu se mai insistă asupra proporției de maximum 50% a participării capitalului străin la capitalul social. **Principalele tipuri de societăți cu participare străină la capital:** societatea anonimă pe acțiuni (S.A.). Capitalul minim: 20.000 lire egiptene; toate acțiunile trebuie subscrise, iar 25% din acestea vărsate efectiv. Se solicită minimum 7 membri fondatori și acționari, controlul asupra activității societății fiind exercitat de către adunarea generală. **Repatrierea capitalurilor** poate fi efectuată la 5 ani de la realizarea investiției inițiale, în 5 rate anuale, în moneda în care s-a investit inițial și la cursul de schimb existînd în momentul efectuării repatrierii. **Transferul profiturilor** trebuie negociat în detaliu cu GAIFZ și este condiționat de existența unui sold creditor al contului de valute al firmei în cauză.

5. **Regimul valutar.** Administrarea controlului valutar este în competența Comitetului Suprem pentru Comerț Exterior al Ministerului de Finanțe. Decontările pentru operațiunile de comerț exterior realizate cu țările cu care Egiptul nu are încheiate acorduri bilaterale de plăți pot fi făcute în orice valută convertibilă sau în orice alt mod stabilit ori permis de Reglementările de comerț exterior. Decontările cu țările cu care Egiptul are încheiate acorduri de plăți se fac ținînd seama de condițiile stipulate în aceste acorduri. Nu există restricții în legătură cu felul și cuantumul valutelor, în bancnote, ce pot fi importate în Egipt. Exportul de monedă națională este limitat la plafonul de 20 lire egiptene în bancnote pentru nerezidenți, în timp ce rezidenții pot exporta orice tip și cantitate de valută achiziționată pe căi legale.

6. **Sistemul de drept aplicabil și regimul arbitrajului comercial internațional.** Sistemul de drept egiptean este influențat de Common Law.

Egiptul a aderat la toate convențiile internaționale privind arbitrajul comercial. Hotărîrile străine sînt aplicabile conform acelorași proceduri care au fost adoptate pe plan mondial.

ELVEȚIA

Numele oficial: Schweiz (Suisse) Svizzera (Confederația Elvețiană). **Suprafața:** 41.288 km². **Populația:** 6.286.000 locuitori (estimări 1978). **Capila:** Berna. **Moneda:** francul elvețian (1,64 SFr. = 1 dol. S.U.A. — curs de schimb la 10.10.1980).

1. **Date generale cu privire la comerțul exterior.** Principalii parteneri comerciali (1978): R. F. Germania (18%), Franța (8,6%), S.U.A. (7.1%), Marea Britanie (6,9%) și Italia (6,3%) — la export; R. F. Germania (28,9%), Franța (12,5%), Italia (9,8%), Marea Britanie (8%) și S.U.A. (7,5%) — la import. **Principalele organisme economice la care participă:** este membră fondatoare a AELS (Asociația Europeană a Liberului Schimb); a încheiat un acord de liber schimb cu C.E.E. care funcționează din 1973, în baza căruia au fost desființate, treptat, pînă în 1977, taxele vamale de import între părți la majoritatea produselor industriale (cu excepția unor produse considerate sensibile, pentru care „calendarul" de desființare a taxelor este mai lung). Elveția este parte contractantă la GATT și membră a OCDE; nefiind membră a O.N.U., nu participă la instituțiile specializate ale acesteia.

2. **Regimul exporturilor.** Nu există prohibiții la export. Pentru exportul (inclusiv reexportul) unui număr restrîns de produse se aplică regimul licențelor de export.

3. **Regimul importurilor.** Importul de unt este prohibit (acesta putînd fi efectuat, în anumite cazuri excepționale, numai de către autoritățile guvernamentale). Controlul importurilor are loc, practic, numai cu privire la produsele agricole, prin intermediul **permiselor de import** (echivalente, din multe puncte de vedere, cu licențele) prin care se administrează contingentele impuse la importul

următoarelor produse principale : cereale, animale vii, carne, anumite fructe și legume, vin în vrac, alcool pur ; se mai aplică acest regim și la importul de material militar, narcotice, unele produse textile. Pentru unele produse, supuse regimului de stocare (de exemplu cafea și produse petroliere) sînt necesare permise speciale de import.

Elveția utilizează un **tarif vamal** propriu, care cuprinde numai taxe vamale specifice (calculate pe baza greutății produselor importate). Dacă se transformă taxele specifice în sistemul taxelor ad-valorem (sistem practicat cu prioritate de celelalte țări ale lumii), nivelul mediu al **taxelor vamale** elvețiene este de 5,4%. Majorității importurilor îi sînt aplicabile taxele vamale în regimul clauzei națiunii celei mai favorizate (CNF) ; importurile provenind din țările membre ale AELS și ale C.E.E. (în acest ultim caz cu unele excepții) nu fac obiectul taxelor vamale ; produselor provenind din țările în curs de dezvoltare (între care și România) le sînt aplicabile reducerile și scutirile de taxe vamale derivînd din schema elvețiană de preferințe tarifare generalizate, nediscriminatorii și nereciproce (SGP).

În afara taxelor vamale, cu ocazia importului se mai percep și **alte taxe.** Astfel, unele produse agricole (de exemplu furaje, uleiuri și alte grăsimi comestibile) sînt supuse unei taxe suplimentare, al cărei cuantum este încasat de către producătorii locali ; o taxă statistică de 3% din cuantumul taxelor și impozitelor la frontieră este percepută pentru toate produsele ; de asemenea, combustibilii, alcoolul, oțelul, tutunul, precum și un număr limitat de alte produse fac obiectul taxei de acciză. Pe lîngă taxele amintite, guvernul mai poate percepe, în unele situații, o taxă de egalizare la importul anumitor produse agroalimentare prelucrate.

În ceea ce privește **barierele netarifare,** este de menționat că Elveția nu dispune de o lege antidumping. O serie de reglementări federale speciale, care pot frîna importurile în unele cazuri, sînt aplicabile produselor agroalimentare. La importul de produse farmaceutice se aplică norme sanitare și de siguranță stricte, de către fiecare canton din cadrul Confederației.

4. **Regimul investițiilor externe de capital.** Nu există formalități specifice în vederea **autorizării** investițiilor străine de capital ; sînt necesare, totuși, o serie de aprobări din partea autorităților cantonale (permisiunea de a achiziționa construcții, permisiunea de a construi anumite clădiri, obținerea permiselor de lucru pentru nerezidenți).

Cu excepția serviciilor publice, nu există sectoare interzise accesului capitalului străin. Este limitată participarea capitalului străin numai în sectorul minier (unde 51% din capitalul unei societăți trebuie să fie elvețian).

Principalul tip de societate cu participare străină la capital este societatea anonimă (Société Anonyme — SA) Aktiengesellschaft — AG) ; celălalt tip de societate, cea cu răspundere limitată (SARL/GmbH) este foarte puțin utilizată de către investitorii străini. SA trebuie să aibă min. 3 acționari fondatori, din care 2 de cetățenie elvețiană, precum și un capital minim de 50.000 SFr în acțiuni de min. 100 SFr. (min 20% din fiecare acțiune trebuind să fie vărsat la prima adunare a acționarilor) ; pentru crearea unei SA trebuie plătite următoarele taxe : taxă asupra capitalului (340 SFr. pentru un capital de 50.000 — 200.000 SFr. și 0,02% din capitalul peste această sumă, taxa maximă fiind de 8.000 SFr.) ; taxe notariale (al căror nivel variază în funcție de cantoane (de exemplu, în cantonul Zürich acestea sînt de 1% din capital, între min. 100 și max. 10.000 SFr.). Nu există restricții cu privire la **repatrierea capitalului și transferul profiturilor.**

5. **Regimul valutar.** Politica valutară este elaborată de către Consiliul Federal al Elveției, pe baza propunerilor Departamentului Federal al Economiei Publice și ale Departamentului Politic Federal. Banca Națională aplică reglementările în domeniul tranzacțiilor valutare. Nu există restricții în legătură cu valutele în care să se efectueze decontările din operațiuni de comerț exterior și nici în ceea ce privește exportul și importul de valută elvețiană sau străină.

6. **Sistemul de drept aplicabil și regimul arbitrajului comercial internațional.** Sistemul de drept elvețian face parte din categoria sistemelor de drept de tip germanic.

Elveția este parte la Convenția pentru recunoașterea și executarea hotărîrilor arbitrale străine (New York, 1958). Arbitrajul este supus unor reguli de procedură care diferă în funcție de cantoane. Există o serie de instanțe arbitrale permanente care funcționează pe lîngă unele asociații profesionale cu caracter economic.

Recunoașterea și executarea hotărîrilor arbitrale străine are loc în baza dispozițiilor convențiilor bi și multilaterale la care Elveția participă.

FILIPINE

Numele oficial : Republica de Filipinas (Republica Filipinelor). **Suprafața :** 300.000 km². **Populația :** 45.639.000 locuitori (estimare 1978). **Capitala :** Quezon City și Banguio (capitala de vară). **Moneda :** pesoul filipinez (7,42 peso = 1 dolar S.U.A. — curs de schimb la data de 9.X.1980).

1. **Date generale cu privire la comerțul exterior.** Principalii parteneri comerciali (în 1978) : S.U.A. (33,4%), Japonia (24%), țările membre ale C.E.E. 19% — la export ; Japonia (27%), S.U.A. (21%), țările membre ale C.E.E. (13%) — la import.

Principalele organisme cu caracter economic la care participă : F.M.I., A.I.D., B.I.R.D., F.A.O., ASEAN (Asociația statelor din Asia de sud-est).

2. **Regimul exporturilor.** Exporturile spre Republica Africa de Sud sînt prohibite. Sînt prohibite exporturile anumitor materiale considerate de importanță strategică, precum și ale unor mașini și echipamente necesare dezvoltării economice a țării. Banca Centrală emite permisele de export necesare efectuării încasărilor din exporturi. Se percepe o taxă de export variabilă asupra valorii FOB a produselor exportate. Exporturile spre țările socialiste sînt autorizate prin Ordinul Executiv nr. 384 și se desfășoară prin „Philippine International Trading Corporation".

3. **Regimul importurilor.** Nu este necesară obținerea de **licențe de import,** ci numai de autorizații vamale. Mărfurile sînt împărțite în „bunuri esențiale" și „bunuri neesențiale", în funcție de acestea acordîndu-se autorizațiile de import de către Banca Centrală.

Tariful vamal adoptat în 1972, este structurat conform nomenclaturii tarifare de la Bruxelles. Nivelul **taxelor vamale** — în prezent de 50—100% — se vor reduce treptat la 30% pentru cca 300 produse.

Cele mai importante **bariere netarifare :** a) reglementările restrictive privind finanțarea importurilor pe bază de documente contra acceptare și cont deschis, precum și pe bază de acreditive ; b) constituirea de depozite prealabile la import de pînă la 100% ; c) taxe antidumping ; d) taxă specială (pentru produsele ce provin din țări ce discriminează la import produsele filipineze).

4. **Regimul investițiilor externe de capital.** Investițiile străine sînt reglementate de Board of Investment (BOI). Această organizație acordă și **autorizația** pentru efectuarea acestora.

Sînt interzise investițiile străine în : industria armamentului, energia hidroelectrică și nucleară, domeniul bancar, comerțul cu amănuntul, precum și explorarea și exploatarea petrolului.

În general, **participarea externă la capital este limitată** în multe sectoare (servicii publice, agricultură, silvicultură, piscicultură, explorarea țițeiului, transport aerian, companii financiare) pînă la 40% ; limita este redusă la 30% în industria minieră și băncile pentru dezvoltare, dar, majorată pînă la 100% în sectoarele industriale, considerate „de vîrf".

Principalul tip de societăți cu participare străină la capital este : „corporația" pe acțiuni, cu 5—15 membri, din care majoritatea cetățeni filipinezi ; nu există reglementări cu privire la nivelul minim al capitalului.

Repatrierea capitalurilor și transferul profiturilor nu sînt restricționate ; profiturile pot fi transferate înainte de sfîrșitul anului fiscal sau calendaristic, necesitînd însă aprobarea Băncii Centrale.

5. **Regimul valutar.** Politica valutară este elaborată de guvern. Banca Centrală administrează reglementările valutare și eliberează circulare și diverse instrucțiuni băncilor autorizate. Încasările și plățile din exporturi și importuri se efectuează, în general, în valute convertibile.

Exportul de valută străină este limitat la 500 peso și respectiv, 100 dolari S.U.A. Importul de valută națională este limitat la 500 peso (din care numai 50 peso în monede), neexistînd restricții în legătură cu importul de valută străină.

6. **Sistemul de drept aplicabil și regimul arbitrajului comercial internațional.** Sistemul de drept filipinez se află sub dublă influență : neolatină și a sistemului Common Law.

Filipine este parte la Convenția pentru recunoașterea și executarea hotărîrilor arbitrale străine (New York, 1958), recunoașterea și executarea hotărîrilor arbitrale străine avînd loc în conformitate cu dispozițiile acestei Convenții.

FINLANDA

Numele oficial : Suomen Tasavalta / Republiken Finland (Republica Finlanda). **Suprafața :** 337.009 km². **Populația :** 4.745.000 locuitori (estimări 1978). **Capitala :** Helsinki. **Moneda :** marca finlandeză (3,66 FMk. = 1 dolar S.U.A. — curs de schimb la 10.10.1980).

1. **Date generale cu privire la comerțul exterior.** Principalii parteneri comerciali (1978) : U.R.S.S. (17,8%), Suedia (14,3%), Marea Britanie (12,6%) și R. F. Germania (10,7%) — la export ; U.R.S.S. (18,7%), Suedia (14,4%), R. F. Germania (13,5%) și Marea Britanie (9,2%) — la import. **Principalele organisme economice la care participă :** Finlanda este membră a A.E.L.S. (Asociația Europeană a Liberului Schimb) ; a încheiat un acord de liber schimb cu C.E.E. în domeniul produselor industriale, care funcționează din 1973. Este membră a O.C.D.E., G.A.T.T. și a instituțiilor specializate cu caracter economic ale O.N.U.

2. **Regimul exporturilor.** Nu există prohibiții la export. Regimul licențelor de export este practicat numai la vînzările în străinătate de deșeuri de metal ; în ceea ce privește celelalte produse, este necesară numai o declarație de export, care este aprobată automat (cu excepția unui număr redus de cazuri).

3. **Regimul importurilor.** Cea mai mare parte a importurilor nu fac obiectul regimului **licențelor de import.** Pentru produsele care totuși sînt supuse controlului la import, sînt practicate 2 tipuri de licențe : (a) licențe globale, acordate în limita unor cote valutare, în baza cărora importatorii pot efectua achizițiile din orice țară cu care Finlanda menține relații comerciale în sistemul multilateral (G.A.T.T.) ; (b) licențe individuale, în care sînt menționate atît produsele, cît și țările de import (acest ultim sistem este practicat în relațiile cu țările cu care Finlanda are acorduri comerciale bilaterale).

Tariful vamal este structurat după nomenclatura vamală de la Bruxelles (N.T.B.) și cuprinde 2 coloane de taxe : autonome și cele în regimul clauzei națiunii celei mai favorizate (C.N.F.). Produsele provenind din țările în curs de dezvoltare, inclusiv din România, beneficiază de scutiri sau reduceri de taxe vamale la import, în conformitate cu schema finlandeză de preferințe tarifare generalizate, nediscriminatorii și nereciproce (S.G.P.)

Nivelul mediu al **taxelor vamale** de import era, în 1977, de 1,8% ; pentru cea mai mare parte a materiilor prime acesta era zero. În afara taxelor vamale, cu ocazia importului se mai percep și **alte taxe,** între care : taxa locală de 1% din valoarea importurilor ; taxa de egalizare, avînd niveluri cuprinse între 1,2 și 5% (în medie 2%), la care sînt supuse circa 3/4 din importuri ; taxa asupra cifrei de afaceri de 16,28% (care se percepe inclusiv asupra importurilor efectuate prin intermediul zonelor, porturilor sau depozitelor libere — „duty-free").

Barierele netarifare se rezumă, în principal, la sistemul contingentării indirecte a importurilor prin intermediul cotelor valutare acordate importatorilor, în limita cărora aceștia pot efectua cumpărări din străinătate.

4. **Regimul investițiilor externe de capital.** Autorizarea efectuării de investiții străine în Finlanda implică următoarele aprobări : din partea Băncii Finlandei și a Ministerului Muncii, din partea Ministerului Comerțului și Industriei (pentru achiziționarea de terenuri), din partea autorităților provinciale și locale. **Sectoare interzise accesului capitalului străin :** energia atomică, rafinarea țițeiului, minerit, silvicultură și industria prelucrării lemnului ; de asemenea, accesul este interzis, în principiu, în sectorul bancar și al asigurărilor. **Sectoare cu acces limitat al capitalului străin :** aviație și construcții navale (unde participarea capitalului străin trebuie să fie de max. 1/3).

Principalul tip de societate cu participare străină la capital este corporația (Corporation), care poate fi creată de către min. 1 fondator sau acționar (acesta putînd să nu fie cetățean finlandez), trebuie să aibă min. 1 director și un capital de min. 15.000 FMk. ; taxele incumbate de crearea corporației sînt : 260 FMk. pentru aprobarea documentelor constituitive și 250 FMk. pentru înscrierea în registrul de comerț. **Repatrierea capitalului și transferul profiturilor** sînt permise pe baza aprobării din partea Băncii Finlandei.

5. **Regimul valutar.** Politica valutară este administrată de către Banca Finlandei, care poate delega o serie de atribuții în principal băncilor comerciale. Decontările derivate din operațiunile de comerț exterior sînt efectuate fie prin conturi de clearing bilateral, în valutele de cont convenite (sistem practicat în relațiile cu țările socialiste), fie în orice valute convertibile. Exportul de valută finlandeză este, în principiu, limitat la suma de 3.000 FMk. ; importul de valută — finlandeză sau străină —, indiferent de cuantum, este nerestricționat.

6. **Sistemul de drept aplicabil și regimul arbitrajului comercial internațional.** Sistemul de drept finlandez face parte din categoria celor de tip germanic.

Rezolvarea prin arbitraj a litigiilor în domeniul comercial este reglementată în baza convențiilor bi și multilaterale în materie la care Finlanda este parte. Hotărîrile arbitrale străine pot fi executate în Finlanda, cu condiția ca acestea să fie conforme cu cerințele formale impuse de legea finlandeză.

FRANȚA

Numele oficial : République Française (Republica Franceză). **Suprafața :** 551.255 km². **Populația :** 53.182.000 locuitori (estimări 1978). **Capitala :** Paris. **Moneda :** francul francez (4,18 FFr. = 1 dol. S.U.A. — curs de schimb la 10.10. 1980).

1. **Date generale cu privire la comerțul exterior.** Principalii parteneri comerciali (1978) : peste jumătate din comerțul exterior francez se desfășoară cu celelalte țări membre ale C.E.E. (52,5% din exporturi și 51,4% din importuri) ; țările membre ale OPEC dețin 8,5% din exporturile și, respectiv, importurile Franței, iar țările socialiste — 4,2% și, respectiv, 3,4%. **Principalele organisme economice la care participă :** este membră fondatoare a C.E.E. și a O.C.D.E., precum și parte contractantă la G.A.T.T. ; face parte din toate instituțiile specializate cu caracter economic ale O.N.U. ; a încheiat, alături de celelalte țări membre ale C.E.E., Convenția de la Lomé, la care sînt semnatare peste 50 state în curs de dezvoltare (dintre care multe sînt foste colonii franceze) ; participă la activitatea tuturor băncilor regionale pentru dezvoltare. La Paris se află sediul mai multor organizații și organisme economice internaționale, între care O.C.D.E. și Camera de Comerț Internațională.

2. **Regimul exporturilor.** Anumite produse, care se află pe o listă oficială de prohibiții la export, pot fi exportate numai pe baza unor licențe speciale. Un număr restrîns de alte produse fac obiectul unor licențe individuale de export, însă dacă valoarea acestora nu depășește 1.000 FFr. (5.000 FFr. pentru obiecte de artă și articole pentru colecționari) exporturile sînt permise, în principiu, fără nici o formalitate. Majoritatea articolelor care intră în structura exporturilor franceze nu sînt supuse controlului prin intermediul licențelor de export.

3. **Regimul importurilor.** Pentru produsele care fac obiectul contingentării la import este necesară obținerea **licențelor de import,** care sînt eliberate de către Ministerul Economiei, în general pentru perioada de 6 luni, fără plata de taxe specifice în acest scop. Multe din produsele care nu fac obiectul contingentării pot fi importate fără licență ; dacă valoarea acestora nu depășește 10.000 FFr. este necesară numai prezentarea facturii la vamă ; pentru valori superioare celei de mai sus este necesară completarea unei **declarații vamale** și prezentarea contractului de import la o bancă autorizată. Anumite produse necontingentate (de exemplu medicamente) pot fi importate cu condiția obținerii unor **vize administrative,** iar pentru o serie de produse agricole sînt necesare **certificate de import** (în conformitate cu reglementările specifice din cadrul politicii agricole a C.E.E.).

Tariful vamal este cel comunitar, aplicat unitar la import de către toate țările membre ale C.E.E. și cuprinde 2 categorii de taxe vamale (autonome și cele în regimul clauzei națiunii celei mai favorizate — C.N.F.). Franța aplică scutiri și reduceri de taxe vamale la importul de produse din țările în curs de dezvoltare (inclusiv România), conform schemei de preferințe tarifare generalizate, nediscriminatorii și nereciproce (S.G.P.) a C.E.E. Constituind o uniune vamală cu celelalte țări membre ale C.E.E., în relațiile cu acestea nu se aplică taxe vamale de import ; de asemenea, nu se aplică taxe vamale la importurile de produse industriale provenind din țările membre ale A.E.L.S. (în baza acordurilor de liber schimb încheiate de acestea din urmă cu C.E.E., în vigoare din 1973).

Nivelul **taxelor vamale** este în general mai mic decît cel practicat de celelalte țări capitaliste dezvoltate, nemembre ale C.E.E., urmînd a fi redus cu circa 40% în următorii ani (ca urmare a rezultatelor celei de-a VII-a runde de negocieri comerciale multilaterale din cadrul G.A.T.T.).

În afara taxelor vamale, cu ocazia importului se mai **percepe taxa asupra valorii adăugate (T.V.A.), care are** următoarele niveluri : (a) 17,6% (nivel general, aplicabil majorității produselor) ; (b) 7% (nivel redus, pentru unele produse agroalimentare, îngrășăminte, cărți etc.) ; 33,3% (nivelul majorat, pentru produse de lux cum sînt echipament foto, aparate de radio, magnetofoane, autoturisme noi, motociclete cu cilindree mare, blănuri etc.).

În afara restricțiilor cantitative, în categoria **barierelor netarifare** impuse în calea importurilor franceze se înscriu taxele de egalizare la import și taxele antidumping (procedura impunerii acestora din urmă fiind reglementată la nivelul C.E.E.). La acestea se adaugă o serie de norme tehnice, de siguranță, de etichetare și marcare cu un grad de complexitate ridicat, care trebuie respectate de către exportatori pe piața franceză.

4. **Regimul investițiilor externe de capital.** Autorizarea investițiilor străine de capital este dată de către Ministerul Economiei, care ia în considerare opiniile exprimate de către celelalte ministere interesate ; opiniile respective se formulează în cadrul Comitetului pentru investiții străine (Comité des investissements étrangers), format din reprezentanți ai ministerelor : industriei, economiei, afacerilor interne, apărării, finanțelor, comerțului exterior și afacerilor externe ; este luată în considerare în cadrul procedurii de autorizare și părerea DATAR (agenție însărcinată cu atragerea investițiilor străine și acordarea de stimulente în acest scop).

În principiu nu există **sectoare interzise accesului capitalului străin. Accesul este restricționat** însă — cu toate că nu există limite exprese de participare externă la capital — în următoarele sectoare : industria petrolieră, servicii publice, transportul pe autostrăzi, agenții de voiaj, asigurări ; restricțiile sînt, mai ales, de natură administrativă.

Principalele tipuri de societăți cu participare străină la capital : (a) societatea anonimă (société anonyme — SA) cu min. 7 membri (fără restricții în privința naționalității) și un capital min. de 500.000 FFr. (dacă este proprietate publică) sau 100.000 FFr. ; (b) societatea cu răspundere limitată (société à responsabilité limitée — SARL) cu min. 2 și max. 50 membri (indiferent de naționalitate) și cu un capital min. de 20.000 FFr. ; taxele incumbate de crearea unei societăți (SA sau SARL) sînt : 1% din valoarea contribuțiilor la capital, taxă locală de 0,6% din volumul capitalului, 50 FFr. taxă de înregistrare și taxe notariale (calculate în funcție de capital — 1% pt. capital de 20—22.000 FFr., 0,5% pt. capital 22—60.000 FFr., 0,3% pt. capital de 60—200.000 FFr., 0,2% pt. capital de 200—500.000 FFr., 0,1% pt. capital de 500.000—2,5 mil. FFr., 0,05% pt. capital de 2,5—5 mil. FFr., 0,025% pt. capital de peste 5 mil. FFr.). **Repatrierea capitalului și transferul profiturilor :** în principiu nu există limitări ; repatrierea capitalului necesită aprobarea Ministerului Economiei ; transferul profiturilor poate fi efectuat după constituirea rezervelor legale.

5. **Regimul valutar.** Rolul principal în elaborarea și administrarea **politicii valutare** revine Directoratului trezoreriei din Ministerul Finanțelor, asistat de Banca Franței și, în unele domenii, de către Directoratul general al vămilor și taxelor indirecte. Nu există restricții în legătură cu valutele în care trebuie să se efectueze decontările derivate din operațiunile de comerț exterior. În principiu, exportul de valută franceză în numerar este limitat la suma de 5.000 FFr. ; importul de valută franceză și străină nu este în nici un fel restricționat.

6. **Sistemul de drept aplicabil și regimul arbitrajului comercial internațional.** Sistemul de drept francez este de tip neolatin.

Franța este parte la Convenția pentru recunoașterea și executarea hotărîrilor arbitrale străine (New York, 1958) și la Convenția europeană cu privire la arbitrajul comercial internațional (Geneva, 1961). Pentru a fi recunoscute și executate, hotărîrile arbitrale străine trebuie să emane de la arbitri calificați, să corespundă prevederilor în materie ale legii străine sub imperiul căreia a fost pronunțată și să nu contravină ordinii de drept și ordinii publice din Franța ; executarea este condiționată de obținerea unui executator din partea instanței judecătorești competente din punctul de vedere al locului potențialei executări.

R. F. GERMANIA

Numele oficial : Bundesrepublik Deutschland (Republica Federală Germania). **Suprafața :** 248.097 km². **Populația :** 61.212.000 locuitori (estimări 1978). **Capitala :** Bonn. **Moneda :** marca vest-germană (1,80 DM = 1 dol. SUA — curs de schimb la 10.10.1980).

1. **Date generale cu privire la comerțul exterior.** Principalii parteneri comerciali (1979) : aproape jumătate din comerțul exterior vest-german este deținut de celelalte țări membre ale CEE (48,2% din exporturi și 48,4% din importuri), dintre care se detașează Franța (cu ponderi de 12,7% și, respectiv, de 11,4%) și Olanda (cu 9,9% și, respectiv, 12,3%) ; țările membre ale OPEC dețin 6% și 9% din exporturile și, respectiv, importurile R.F. Germania, iar țările socialiste — 6% și respectiv, 5%. **Principalele organisme economice la care participă :** este membră fondatoare a CEE, face parte din OCDE, GATT, precum și din instituțiile specializate cu caracter economic ale ONU ; alături de celelalte țări membre ale CEE a încheiat Convenția de la Lomé cu un număr de peste 50 de state în curs de dezvoltare.

2. **Regimul exporturilor.** Cu cîteva excepții, vînzările în străinătate nu sînt supuse regimului licențelor de export ; între excepțiile menționate se numără anumite produse considerate strategice, care fac obiectul licențelor individuale de export ; licențe de export mai sînt necesare și pentru produsele agricole, însă, în general, numai pentru scopuri statistice. Pentru toate produsele care urmează a fi vîndute în străinătate este însă necesară completarea unor notificări de export, supuse controlului, de asemenea în scopuri statistice, al autorităților vamale. Exporturile spre R.D. Germană se bucură de un regim preferențial (în sensul că acestea pot beneficia de credite de export stimulative, precum și de o serie de reduceri ale unor taxe percepute cu ocazia exportului, ca de exemplu, taxa asupra valorii adăugate — TVA).

3. **Regimul importurilor.** Majoritatea produselor nu fac, cu ocazia importului, obiectul controlului prin intermediul **licențelor de import ;** produsele — considerate sensibile — cărora totuși li se aplică acest regim pot intra în R.F. Germania în baza unor licențe, valabile, de regulă, pentru 6 luni (cu posibilitatea de prelungire a utilizării), pentru eliberarea cărora nu se percep taxe speciale. Circa 75% din importurile provenind din R.D. Germană sînt total liberalizate, în sensul că nu sînt supuse contingentării sau mecanismului licențelor de import, însă efectuarea acestora trebuie notificată Oficiului Federal pentru Comerț.

Tariful vamal utilizat este cel comunitar, aplicat unitar la import de către țările membre ale CEE, este structurat după nomenclatura tarifară de la Bruxelles (NTB) și cuprinde **taxe vamale** — autonome sau în regimul clauzei națiunii celei mai favorizate (CNF) — în general exprimate ad-valorem, calculabile asupra valorii c.i.f. a importurilor ; în următorii 8 ani vor avea loc reduceri ale taxelor vamale cu circa 40%, în baza celor convenite cu ocazia ultimei runde de negocieri comerciale multilaterale din cadrul GATT. Importurile de produse industriale provenind din țări în curs de dezvoltare (între care și România) beneficiază de scutiri sau reduceri de taxe vamale, în conformitate cu schema CEE de preferințe tarifare generalizate, nediscriminatorii și nereciproce (SGP). Toate produsele provenind din celelalte țări membre ale CEE, precum și produsele industriale importate din țările membre ale AELS nu fac obiectul perceperii de taxe vamale. Importurile din R.D. Germană nu sînt supuse regimului tarifar obișnuit, ele fiind, practic, exceptate de la plata taxelor vamale.

În afara taxelor vamale, asupra produselor importate se percepe și **taxa asupra valorii adăugate** (TVA), ale cărei niveluri sînt : 13% pentru majoritatea produselor și 6,5% pentru produsele „necesare" (între care unele produse agroalimentare) ; sînt exceptate de la TVA importurile din R.D. Germană.

Intre reglementările vest-germane care pot fi incluse în categoria **barierelor netarifare** se numără : posibilitatea de a introduce taxe antidumping (atunci cînd există prejudiciu sau pericol de prejudiciu cauzat de practicarea unor prețuri de dumping de către unii exportatori), restricțiile cantitative la import (coordonate și corelate la nivelul CEE, în baza politicii comerciale comune), precum și diversele norme tehnice, sanitare, de siguranță, de etichetare și marcare care se cer respectate cu ocazia importului.

4. **Regimul investițiilor externe de capital.** În mod practic nu există mecanisme specifice de autorizare a investițiilor externe de capital în R.F. Germania, acestea putînd fi efectuate fără restricții (cu excepția cazurilor în care investitorii străini intenționează achiziționarea a peste 25% din capitalul unei firme, cînd trebuie notificate filialele Bundesbank din fiecare stat).

Nu există **sectoare interzise accesului capitalului străin. Accesul este însă restricționat** — cu toate că nu există limite de participare externă la capital — în unele sectoare precum : transporturile de pasageri, companiile de asigurări, băncile de depuneri, asociațiile în domeniul construcțiilor ; restricțiile sînt, mai ales, de natură administrativă.

Principalele tipuri de societăți cu participare străină la capital : (a) societatea cu răspundere limitată (Gesellschaft mit beschraenkter Haftung — GmbH) cu min. 2 membri fondatori și cu un capital min. de 20.000 DM (probabil 50.000 DM conform unei noi legi care se află în stadiu de proiect) ; (b) societatea pe acțiuni (Aktiengesellschaft — AG), cu min. 5 membri și cu un capital min. de 200.000 DM (din care min. 25% trebuie vărsat efectiv cu ocazia creării societății) ; principala taxă care trebuie achitată cu ocazia creării societății este taxa de investiție, de 1% din capital. **Repatrierea capitalului și transferul profiturilor** sînt nerestricționate (cu mențiunea că, în cazul unei AG, transferul profiturilor poate avea loc în mod liber numai după constituirea fondului de rezervă de 10% din capitalul subscris prin prelevarea anuală a 5% din cîștigurile nete).

5. **Regimul valutar.** Principalele instituții care elaborează și administrează **politica valutară** sînt : Ministerul Federal al Economiei, Ministerul Federal al Finanțelor, Ministerul Federal al Transporturilor, Oficiul Federal al Comerțului și Industriei, ministerele economiei din landurile vest-germane, precum și Banca Națională (Bundesbank). Nu există restricții sau reglementări speciale cu privire la valutele în care trebuie să se efectueze decontările din operațiuni de comerț exterior și nici în ceea ce privește felul sau cuantumul valutelor — vest-germană sau străine — care pot fi exportate sau importate din/în R.F. Germania.

6. **Sistemul de drept aplicabil și regimul arbitrajului comercial internațional.** Sistemul de drept vest-german este de tip germanic. R.F. Germania este parte la Convenția pentru recunoașterea și executarea hotărîrilor arbitrale străine (New York, 1958). Există numeroase instanțe arbitrale specializate pentru comerțul cu diferite categorii de produse, precum și instanțe cu competență generală (pe lîngă camerele de comerț). Executarea hotărîrilor arbitrale străine — atît cele din dreptul comun, cît și cele pronunțate în baza convențiilor internaționale bi și multilaterale la care R.F. Germania este parte —, hotărîri care nu pot fi anulate, are loc în aceleași condiții ca și acelea pronunțate de instanțele arbitrale vest-germane.

GRECIA

Numele oficial : Hellás (Republica Elenă). **Suprafaţa :** 131.944 km². **Populaţia :** 9.325.000 locuitori (estimări 1978). **Capitala :** Atena. **Moneda :** drahma (42,81 Dr. = 1 dol. S.U.A. — curs de schimb la 10.10.1980).

1. **Date generale cu privire la comerţul exterior.** Principalii parteneri comerciali (1978) : 41,7% din exporturile şi 43% din importurile Greciei sînt deţinute de ţările membre ale CEE (dintre care se detaşează, în ordine, R.F. Germania, Marea Britanie şi Italia atît la export, cît şi la import) ; dintre ţările extra- CEE, principalii parteneri sînt : S.U.A. (13,4%) Arabia Saudită (4,7%) şi U.R.S.S. (3,1%) — la export şi S.U.A. (16,6%), Arabia Saudită (3,3%) şi Japonia (3,7%) — la import. **Principalele organisme economice la care participă :** Grecia este parte contractantă la GATT, precum şi membră la OCDE şi la instituţiile specializate cu caracter economic ale ONU ; din 1974 are un acord de asociere cu CEE, iar de la 1 ianuarie 1981 va deveni cel de-al 10-lea membru al Comunităţii.

2. **Regimul exporturilor.** Toate vînzările în străinătate sînt supuse regimului licenţelor de export. Cu autorizarea Ministerului Comerţului, o serie de produse pot face obiectul unor tranzacţii barter cu ţările socialiste, Iran şi Israel. Din iulie 1968, în baza acordului de asociere, exporturile spre CEE (cu excepţia celor siderurgice şi a cărbunelui) beneficiază de exceptare de la plata taxelor vamale de import comunitare.

3. **Regimul importurilor.** În ceea ce priveşte **controlul importurilor,** produsele sînt împărţite în 4 categorii : produsele din categoria I (care acoperă circa 95% din importuri) pot fi importate fără licenţe, după o aprobare prealabilă (care are un caracter de rutină) ; produsele din categoriile II (anumite mărfuri considerate de lux) şi cele din categoria III (anumite tipuri de maşini şi echipamente) fac obiectul licenţelor de import, care sînt eliberate de către Ministerul Comerţului şi Camera de Comerţ şi Industrie şi, respectiv, de către Ministerul Industriei ; produsele din categoria IV (care includ un număr restrîns de produse agroalimentare, precum şi unele mărfuri care formează monopol de stat) necesită aprobarea guvernamentală prealabilă în vederea efectuării importului. Licenţele de import sînt eliberate, de regulă, pentru 6 luni (pentru încărcare) plus 3 luni (pentru transport) şi incumbă plata unor taxe specifice care variază, în funcţie de valoarea importului, între 40 şi 5.000 Dr.

Tariful vamal structurat conform nomenclaturii tarifare de la Bruxelles (NTB), este aplicabil pe tot teritoriul Greciei cu excepţia Ins. Dodecanese şi cuprinde 3 coloane de **taxe vamale :** generale, convenţionale (aplicabile ţărilor care beneficiază de clauza naţiunii celei mai favorizate — CNF) şi preferenţiale (aplicabile produselor provenind din CEE) ; taxele vamale, care sînt specificate ad-volerem, sînt percepute asupra valorii c.i.f. a importurilor. Odată cu aderarea de la 1 ianuarie 1981 la CEE, taxele vamale urmează a fi aliniate treptat (între 1981 şi 1986) la nivelurile practicate de CEE şi nu vor mai fi percepute asupra mărfurilor provenind din ţările comunitare ; în prezent, nu se aplică taxe vamale la importul din CEE de produse care nu se fabrică în Grecia, iar pentru cele care se produc şi în această ţară taxele vamale au fost reduse cu 60%.

Între **alte taxe** care se percep cu ocazia importului, în afara taxelor vamale, se numără : taxe de import de 2% din valoarea facturii c.i.f. (plus 20—60% din cuantumul astfel format) ; taxă asupra importurilor de produse de lux de 10—50% din preţul c.i.f. ; suprataxă asupra unor produse industriale prelucrate, unor bunuri de consum şi unor materii prime de 2—5% din valoarea importului.

Principalele **bariere netarifare** constau în: (a) taxe antidumping (atunci cînd există prejudiciu sau pericol de prejudiciu cauzat de preţurile scăzute practicate de exportatori spre piaţa elenă) ; (b) cerinţa de a furniza certificate de origine pentru toate importurile ; (c) reglementările specifice privind etichetarea şi marcarea produselor din import, în special a produselor farmaceutice, cosmeticelor, produselor agroalimentare şi a firelor şi fibrelor textile ; (d) în cazul medicamentelor, cosmeticelor, produselor dietetice şi a unor categorii de produse electrotehnice este necesară obţinerea unor aprobări speciale care să ateste respectarea dispoziţiilor în materie de sănătate şi de siguranţă a folosirii ; (e) constituirea de depozite valutare prealabile în numerar la importul majorităţii bunurilor care sînt produse şi local (depozitele sînt constituite la băncile comerciale pe perioade de 2—8 luni).

4. **Regimul investiţiilor externe de capital.** Investiţiile străine sînt reglementate prin Decretul Legislativ nr. 2687 din oct. 1953, care permite importul de capital străin în scopuri productive. Autorizarea investiţiilor străine este dată de către Ministerul Coordonării ,la propunerea Comitetului pentru Investiţii (format din reprezentanţi ai Ministerului Coordonării, Ministerului Finanţelor şi Băncii Greciei). **Sectoare în care investiţiile străine sînt favorizate :** industria alimentară, prelucrarea şi comercializarea tutunului, industria textilă, marochinărie, industria mobilei, industria hîrtiei, industria chimică, metalurgie de bază, echipamente de transport. În principiu nu există **sectoare interzise accesului capitalului străin. Sectoare în care accesul capitalului străin este limitat :** sectorul bancar (ponderea capitalului străin poate fi de max. 40%), serviciile publice.

Principalul tip de societate cu participare străină la capital este „corporaţia" (anonymos etairia — AE) cu min. 2 acţionari şi cu un capital min. de 5 mil. Dr. în întregime subscris, avînd min. 3 directori ; taxele incumbate de crearea unei astfel de societăţi (taxe notariale, de publicare în gazeta oficială etc.) se ridică la circa 10.000 Dr. **Repatrierea capitalului şi transferul profiturilor:** capitalul, inclusiv profiturile reinvestite, poate fi repatriat în cote anuale de 10% după 1 an de la efectuarea investiţiei ; transferul profiturilor poate avea loc după vărsarea unei cote de 5% din profiturile nete în fondul de rezervă şi după distribuirea unor dividende de cel puţin 6% din capitalul subscris, precum şi după distribuirea a 30% din suma astfel rămasă acţionarilor (cu condiţia ca, în acest din urmă sens, să nu se fi votat altfel în adunarea generală a acţionarilor).

5. **Regimul valutar.** Politica valutară este elaborată de către Ministerul Finanţelor, Comitetul valutar, Subcomitetul pentru credite, Subcomitetul pentru control valutar şi este administrată de către Banca Greciei şi băncile comerciale autorizate. Decontările din operaţiuni de comerţ exterior se fac fie prin conturi de clearing (cu ţările cu care există acorduri bilaterale în acest sens, moneda de cont fiind dolarul S.U.A.), fie în orice valută convertibilă (cu celelalte ţări). Valuta naţională a Greciei poate fi exportată în cuantum maxim de 1.500 Dr. ; nerezidenţii pot exporta, fără să fi declarat în prealabil suma la intrarea în ţară, 500 dol. S.U.A. şi pot importa în Grecia orice fel de valută străină în orice cuantum.

6. **Sistemul de drept aplicabil şi regimul arbitrajului comercial internaţional.** Sistemul de drept elen face parte din categoria celor de tip neolatin.

Grecia este parte la Convenţia pentru recunoaşterea şi executarea hotărîrilor arbitrale străine (New York, 1958). Instanţele arbitrale sînt fie specializate pe categorii de litigii (comerciale propriu-zise, maritime, tehnice), fie cu competenţă generală. Hotărîrile arbitrale străine sînt recunoscute şi executate în conformitate cu convenţiile bi şi multilaterale la care Grecia este parte, însă numai în măsura în care ele nu sînt contrare ordinii publice.

INDIA

Numele oficial : Bkarat Juktarashtra (Uniunea Indiană). **Suprafaţa :** 3.287.590 km² (inclusiv Sikkim). **Populaţia :** 643.896.000 locuitori (estimare 1978). **Capitala :** New Delhi. **Moneda :** rupia indiană (7,76 rupii = 1 dolar S.U.A. — curs de schimb la data de 8.X.1980).

1. **Date generale cu privire la comerţul exterior.** Principalii parteneri comerciali (în 1978) : S.U.A. (12,4%), U.R.S.S. (12,1%), Marea Britanie (9,6%), Japonia (9,3%) — la export ;

S.U.A. (12,5%), R.F. Germania (9,2%), Iran (9,1%), Marea Britanie (7,7%) — la import.

Principalele organisme cu caracter economic la care participă : F.M.I., A.I.D., B.I.R.D., F.A.O., GATT.

2. **Regimul exporturilor.** Majoritarea mărfurilor pot fi exportate fără obținerea prealabilă a unei licențe de export. Exporturile spre Namibia, Republica Africa de Sud sînt prohibite. Unele exporturi cum sînt : cafeaua, minereul de fier sînt supuse unor taxe vamale de export.

3. **Regimul importurilor.** Importurile din Namibia și Republica Africa de Sud sînt prohibite. Toate importurile se efectuează pe baza **licențelor de import,** prioritate avînd bunurile de capital, materiile prime industriale și bunurile de consum „esențiale". Importul anumitor produse ca : alimentare, uleiuri, grăsimi, farmaceutice, bumbac brut, îngrășăminte și unele oțeluri, poate fi efectuat, exclusiv de către întreprinderile de stat. **Tariful vamal** este structurat după nomenclatorul tarifar de la Bruxelles. Există 4 niveluri de **taxe vamale** ad-valorem de bază (de 30%, 40%, 60% și 100%). În afara acestora, mai există unele taxe ad-valorem auxiliare de 5%, 15% și 20% calculate la valoarea CIF a mărfii.

4. **Reginul investițiilor externe de capital.** Investițiile străine sînt reglementate de către Foreign Investment Board (FIB) și necesită licența industrială. Banca de Rezerve acordă **autorizația** pentru efectuarea investiției. **Sînt interzise investițiile străine** în : metalurgie, industria echipamentului electric, transporturi, unele sectoare ale industriei ușoare. **Accesul capitalului străin este limitat** la 40% în majoritatea sectoarelor ; cu toate acestea în unele sectoare „de interes vital" pentru economia indiană și care contribuie la ridicarea nivelului tehnologic al producției, participarea capitalului străin poate fi de pînă la 74%.

Principalele tipuri de societăți cu participare străină la capital : a) societatea cu răspundere limitată (care poate fi fie privată, fie publică și trebuie să aibă minimum 7 acționari ; un străin sau un nerezident poate fi acționar cu aprobarea Băncii de Rezerve a Indiei) ; nu există prevederi exprese cu privire la capitalul minim.

Repatrierea capitalurilor și transferul profiturilor : nu sînt restricționate, necesitînd doar autorizarea din partea Băncii de Rezerve a Indiei.

5. **Regimul valutar.** Politica valutară este elaborată de guvern. Banca de Rezerve controlează toate tranzacțiile valutare și deleagă anumite bănci comerciale să le realizeze. Majoritatea transferurilor valutare necesită aprobarea Băncii de Rezerve. Decontările generate de operațiunile de comerț exterior pot fi efectuate fie prin conturi de clearing (pentru țările cu care există acorduri bilaterale în acest sens) fie, în principiu, orice valută, inclusiv rupia indiană (pentru celelalte țări).

Exportul de valută indiană este, în general, prohibit, iar cel de valută străină efectuat de către nerezidenți este limitat la suma declarată la intrarea în țară, minus sumele schimbate în India. Importul de valută indiană este prohibit, iar cel de valută străină este nerestricționat (cu condiția declarării la intrarea în țară a sumelor care depășesc 1.000 dolari S.U.A.).

6. **Sistemul de drept aplicabil și regimul arbitrajului comercial internațional.** Sistemul de drept indian este puternic influențat de Common Law. India este parte la Convenția pentru recunoașterea și executarea hotărîrilor arbitrale străine (New York, 1958). Recunoașterea și executarea hotărîrilor arbitrale străine are loc în conformitate cu dispozițiile cuprinse în convențiile bi sau multilaterale la care este parte.

GRUPAJ REALIZAT DE : ADRIAN CONSTANTINESCU, COSTEA MUNTEANU, LILIANA RĂDULESCU
Institutul de economie mondială

REDACTOR COORDONATOR : dr. AL. DETEȘAN

Întrebări și răspunsuri

● **ANDREI PATAKI, Baia Mare** — Conform prevederilor Decretului Prezidențial nr. 24/1976, prețul de achiziție la materialele recuperabile și nefolosibile din hîrtie se practică atît în relațiile cu unitățile socialiste, cît și cu populația. Prețul de livrare se practică în relațiile dintre întreprinderile județene pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile și unitățile consumatoare, respectiv beneficiare. Precizăm, de asemenea, că în baza prevederilor aceluiași decret, prețul de achiziție se înțelege loco depozitul de colectare al întreprinderilor județene pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile. Obligația de transport revine unității predătoare. Pentru a asigura eficiență în activitatea de recuperare și valorificare, unitățile predătoare trebuie să asigure balotarea hîrtiei și încărcarea mijloacelor de transport la capacitate. Sarcinile de predare pentru materialele recuperabile și refolosibile sînt stabilite de forul tutelar al unităților comerciale, respectiv, M.C.I.

● **DUMITRU OPREA, Galați.** — Potrivit prevederilor pct. 19 din Precizările nr. 2038/1968 date în aplicarea Legii nr. 26/1967 privind concediul de odihnă al angajaților, concediul de odihnă programat la sfîrșitul lunii decembrie va fi efectuat în continuare în cursul lunii ianuarie a anului următor, plata indemnizației de concediu făcîndu-se integral din fondul de retribuire al anului în care a început efectuarea concediului.

● **MARIN CONSTANTIN, Tătaranu, Vrancea** — Impozitul pe terenuri prevăzut de Legea nr. 2/1977 se datorează de către cooperativele agricole de producție pentru toate suprafețele de teren pe care le dețin, diferențiat pe categorii de folosință și zone de fertilitate. În suprafața impozabilă nu se cuprind terenurile ocupate de construcții, iar suprafețele plantate cu livezi de pomi fructiferi sau vii se supun impozitului începînd cu primul an următor intrării pe rod. În același timp, menționăm că prin legea respectivă s-au stabilit 3 categorii de folosință a terenurilor agricole (teren arabil, fînețe, pășuni, livezi de pomi fructiferi, vii și grădini de legume și zarzavat irigate) și s-a precizat că pentru terenurile împădurite, bălți și eleștee se aplică impozitul fix pe hectar prevăzut pentru terenurile arabile, fînețe și pășuni. Față de cele de mai sus cooperativa în cauză datorează impozitul fix pe hectar, pentru terenurile ocupate de drumuri și ape, calculat în mod diferențiat după cum acestea se încadrează în cele 3 categorii de folosință stabilite prin Legea nr. 2/1977.

● **IOAN HENZEL, Baia Mare.** — Retribuirea personalului din echipele de salvare minieră cu categoria a șasea bază subteran s-a făcut la 1 august 1979 odată cu aplicarea etapei a II-a de majorare a retribuțiilor în industria minieră potrivit prevederilor Decretului nr. 280/1979.

● **NICU DRAGOMIR, Drobeta-Tr. Severin.** — Conform prevederilor Legii nr. 12/1971 — anexa a 2-a, precum și Decretului nr. 499/1973, funcția de operator la mașini de contabilizat la un oficiu (centru) de calcul o poate ocupa personalul care a absolvit școala medie și cursul de specializare organizat în condițiile prevăzute în Regulamentul emis de Institutul Central de Informatică.

● **LICEUL INDUSTRIAL nr. 6, Ploiești.** — Funcția de secretar șef școală de categoria a II-a poate fi ocupată de personalul care a absolvit o școală medie și care are o vechime în funcții administrative de cel puțin 6 ani.

NOI ŞI AMPLE PERSPECTIVE DESCHISE TRADIŢIONALELOR LEGĂTURI ROMÂNO-IUGOSLAVE DE STRÎNSĂ PRIETENIE, BUNĂ VECINĂTATE ŞI CONLUCRARE PE MULTIPLE PLANURI

ÎNTREGUL POPOR ROMÂN a luat cunoştinţă cu profundă satisfacţie şi legitimă mîndrie patriotică de rezultatele deosebit de rodnice ale vizitei oficiale întreprinse de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în R.S.F. Iugoslavia, la invitaţia preşedintelui Prezidiului R.S.F.I., tovarăşul Ţvietin Miatovici, şi a preşedintelui Prezidiului C.C. al U.C.I., tovarăşul Lazar Moisov. Prin numeroase telegrame adresate în aceste zile tovarăşului Nicolae Ceauşescu, oamenii muncii de pe tot cuprinsul ţării îşi exprimă convingerea că hotărîrile şi înţelegerile la care s-a ajuns cu ocazia noului dialog la nivel înalt deschid noi şi ample perspective tradiţionalelor legături româno-iugoslave de strînsă prietenie, bună vecinătate şi conlucrare pe multiple planuri, în interesul popoarelor celor două ţări, al cauzei păcii în Balcani, în Europa şi în întreaga lume.

Aşa cum este subliniat în **Declaraţia comună** semnată la încheierea vizitei, dezvoltarea cu succes a relaţiilor în toate domeniile dintre cele două ţări socialiste vecine are ca bază trainică respectarea consecventă şi aplicarea deplină a principiilor independenţei şi suveranităţii naţionale, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, dreptului inalienabil al fiecărui popor de a-şi hotărî în mod liber calea propriei sale dezvoltări. **„Avem toate temeiurile să afirmăm — sublinia în acest sens tovarăşul Nicolae Ceauşescu — că relaţiile româno-iugoslave constituie, în toate privinţele, un exemplu de conlucrare fructuoasă între două ţări socialiste vecine, care cooperează într-un spirit de deplină egalitate, de stimă şi respect reciproc, pentru edificarea noii orînduiri şi făurirea unei vieţi fericite şi prospere".**

O contribuţie nepieritoare la aşezarea pe temelii trainice a prieteniei şi colaborării dintre partidele şi popoarele noastre au adus-o numeroasele întîlniri dintre tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Iosif Broz Tito, pe care îi lega o caldă şi strînsă prietenie. De aceea, aşa cum sublinia cu ocazia recentelor convorbiri oficiale conducătorul partidului şi statului nostru, cel mai cald şi mai frumos omagiu este de a face ca prietenia şi colaborarea româno-iugoslavă să se întărească şi să se ridice la un nivel tot mai înalt.

EVENIMENT POLITIC de cea mai mare însemnătate în bogata cronică a tradiţionalelor relaţii de prietenie şi colaborare româno-iugoslave, pătrunse de încredere şi respect reciproc, noua întîlnire la nivel înalt, prilejuită de cea de a 12-a vizită din ultimii 15 ani a conducătorului partidului şi statului nostru în Iugoslavia, se situează sub semnul unei remarcabile continuităţi, contribuind la întărirea solidarităţii şi conlucrării rodnice dintre cele două ţări socialiste vecine. În acest spirit cele două părţi şi-au exprimat hotărîrea comună de a continua practica întîlnirilor la nivel înalt, de natură să stimuleze dezvoltarea şi colaborarea dintre cele două ţări pe plan bilateral şi în arena internaţională. **„Sîntem convinşi** — sublinia în acest sens tovarăşul **Ţvietin Miatovici**, preşedintele Prezidiului Republicii Socialiste Federative Iugoslavia — **că continuarea practicii statornicite a întîlnirilor la cel mai înalt nivel dintre cele două ţări vecine ale noastre, constituie o cale sigură, care facilitează şi stimulează progresul permanent al relaţiilor noastre prieteneşti şi al colaborării multilaterale, servind, prin aceasta şi intereselor generale".**

Desfăşurate în ambianţa de caldă prietenie şi înţelegere reciprocă ce caracterizează raporturile pe multiple planuri dintre cele două partide, ţări şi popoare, recentele convorbiri oficiale ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu cu preşedintele Prezidiului R.S.F. Iugoslavia şi cu delegaţia Uniunii Comuniştilor din Iugoslavia au prilejuit evidenţierea cu satisfacţie a cursului continuu ascendent al acestor raporturi. El îşi găseşte expresia în dublarea volumului schimburilor comerciale în ultimii cinci ani, dezvoltarea cooperării în producţie în ramuri prioritare ale economiilor celor două ţări cum sînt construcţiile de maşini, chimia şi altele, desfăşurarea cu succes a construcţiei în comun a noului sistem hidroenergetic şi de navigaţie Porţile de Fier II, dezvoltarea colaborării tehnico-ştiinţifice şi culturale, amplificarea schimbului de experienţă şi contactelor dintre organizaţiile politice, de masă şi obşteşti din cele două ţări.

În acelaşi timp, cele două părţi au apreciat că ritmul susţinut de dezvoltare şi modernizare a economiilor celor două ţări, sporirea rapidă a potenţialului lor ştiinţific, tehnic şi industrial, precum şi apropierea geografică creează largi posibilităţi pentru creşterea mai rapidă şi diversificarea schimburilor economice, a colaborării şi cooperării româno-iugoslave în producţie. În acest spirit, în timpul convorbirilor au fost adoptate o serie de hotărîri pentru perfecţionarea în continuare a formelor de colaborare şi identificarea unor noi posibilităţi de conlucrare în domenii de interes comun, îndeosebi în construcţia de maşini, electrotehnică, electronică, metalurgie, chimie, cercetare ştiinţifică şi tehnologică. O deosebită importanţă pentru aşezarea pe baze stabile şi ridicarea la un nivel superior a întregii colaborări economice româno-iugoslave prezintă **Acordul privind Programul de dezvoltare pe termen lung a colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice**, semnat în timpul vizitei.

CONVORBIRILE au reliefat însemnătatea deosebită a colaborării dintre forţele politice conducătoare din cele două ţări — Partidul Comunist Român şi Uniunea Comuniştilor din Iugoslavia — ca factor dinamizator al dezvoltării de ansamblu a conlucrării dintre cele două ţări şi popoare. Aşa cum se subliniază cu satisfacţie în Comunicatul comun cu privire la convorbirile dintre Partidul Comunist Român şi Uniunea Comuniştilor din Iugoslavia, dezvoltarea fructuoasă a relaţiilor dintre cele două partide este rezultatul ataşamentului lor profund faţă de principiile independenţei şi egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne. Acestea reprezintă principii democratice, pentru a căror afirmare şi respectare consecventă în relaţiile dintre toate partidele comuniste, dintre toate celelalte partide democratice şi mişcări progresiste, P.C.R şi U.C.I. militează neabătut.

Un loc central în cadrul convorbirilor la nivel înalt l-a ocupat examinarea aprofundată a situaţiei internaţionale actuale, evidenţiindu-se şi cu acest prilej identitatea de păreri

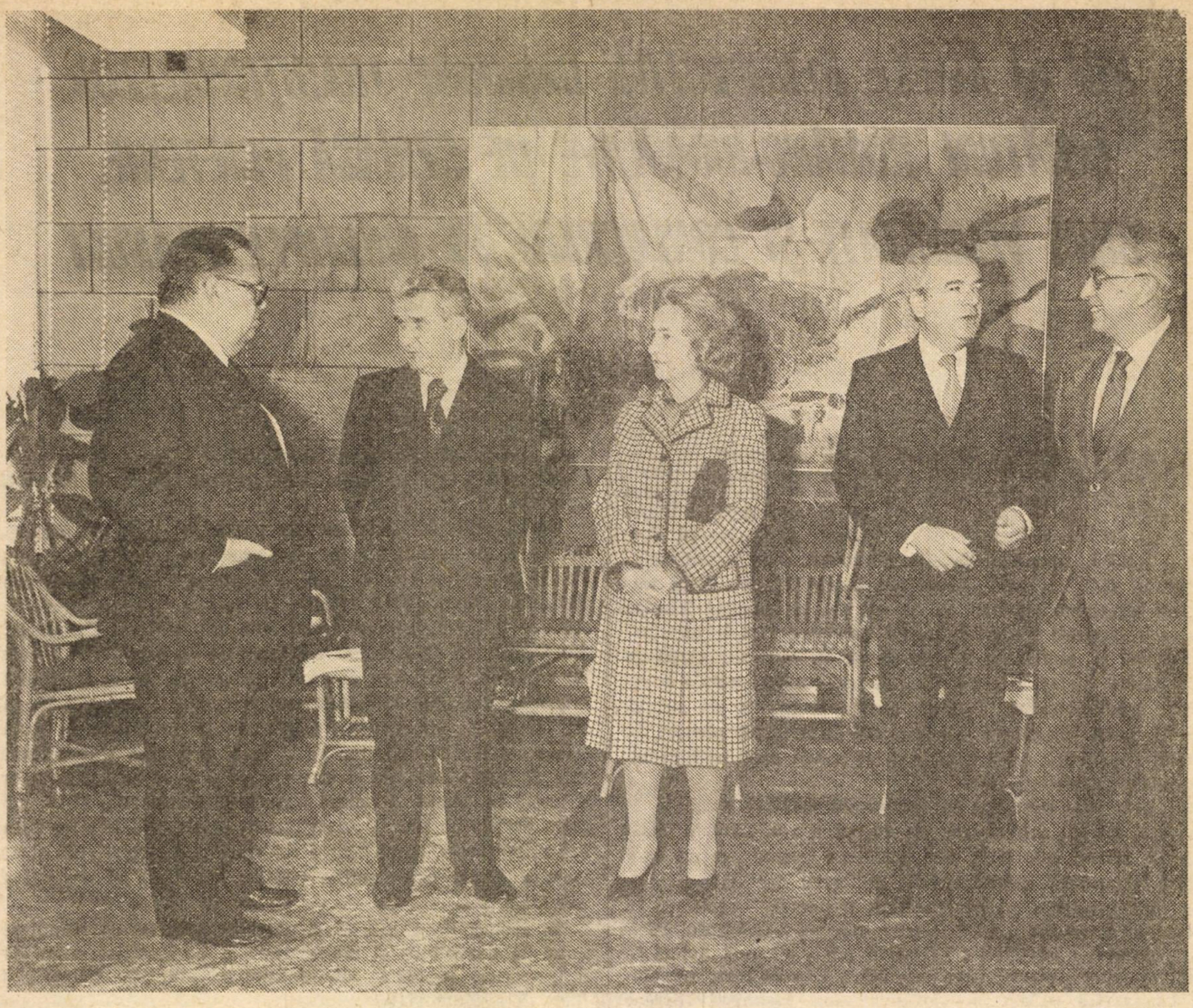

sau existența unor poziții apropiate în toate problemele discutate.

Exprimîndu-și îngrijorarea în legătură cu agravarea situației internaționale ca urmare a nesoluționării unor probleme acute și a apariției în diferite regiuni ale lumii a unor noi focare de criză și conflicte armate, a tendințelor de împărțire a lumii în sfere de influență, a lipsei de progrese în rezolvarea problemelor actuale ale țărilor în curs de dezvoltare, a adîncirii crizei economice și energetice mondiale, conducătorii de partid și de stat ai celor două țări s-au pronunțat pentru reluarea procesului destinderii pe baza respectării independenței și suveranității tuturor statelor și a dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur căile dezvoltării sale interne, fără nici un amestec din afară, pentru soluționarea pașnică, prin negocieri, a tuturor problemelor litigioase dintre state. În actuala situație, se arată în Declarația comună, sînt necesare mai mult ca oricînd eforturile întregii comunități mondiale pentru eliminarea din relațiile internaționale a politicii de forță, a tuturor formelor de dominație și asuprire.

Profund interesate în asigurarea unui climat de liniște și pace pe continentul european, pe care se concentrează în prezent cea mai mare cantitate de arme, România și Iugoslavia acordă în mod firesc o mare importanță apropiatei reuniuni de la Madrid, de la care se așteaptă în primul rînd inițierea unor măsuri concrete de dezangajare militară și dezarmare. În același timp, cele două țări și-au reafirmat hotărîrea de a acționa în continuare pentru intensificarea colaborării bilaterale și multilaterale între țările balcanice în diferite domenii de interes comun, pentru consolidarea relațiilor de bună vecinătate în această zonă geografică.

Cele două țări și-au exprimat totodată convingerea că singura cale pentru soluționarea situației de criză a economiei mondiale și dezvoltarea mai accelerată a țărilor în curs de dezvoltare, ca o condiție fundamentală pentru realizarea stabilității politice și economice internaționale, pentru menținerea păcii și securității în lume, o reprezintă edificarea unei noi ordini economice prin restructurarea actualului sistem de relații internaționale. În acest context, România și Iugoslavia și-au exprimat hotărîrea de a intensifica colaborarea reciprocă în cadrul Organizației Națiunilor Unite, al Grupului celor 77 și al altor organizații internaționale, pentru a-și aduce în continuare o contribuție constructivă la găsirea unor soluții trainice și juste problemelor care confruntă omenirea. Ele au subliniat și cu acest prilej rolul deosebit de important pe care îl au în viața internațională țările nealiniate, țările în curs de dezvoltare, care trebuie să conlucreze tot mai strîns și să întărească continuu solidaritatea și conlucrarea dintre ele pentru eliminarea politicii de forță și dominație, pentru statornicirea unor relații noi, de deplină egalitate și respect al independenței naționale.

PRIN ÎNTREAGA EI DESFĂȘURARE, prin rezultatele bogate ale convorbirilor purtate, consemnate în documentele finale, noua întîlnire româno-iugoslavă la nivel înalt constituie o nouă și prețioasă contribuție la adîncirea prieteniei trainice și a colaborării frățești dintre P.C.R. și U.C.I., dintre România și Iugoslavia, spre binele popoarelor noastre, al cauzei socialismului, păcii și colaborării în lume.

Exprimîndu-și înalta apreciere și totala adeziune față de rezultatele deosebit de rodnice ale vizitei întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în R.S.F. Iugoslavia, oamenii muncii din țara noastră dau glas totodată hotărîrii lor de a înfăptui neabătut întreaga politică internă și externă a partidului și statului nostru, sarcinile și orientările stabilite de Congresul al XII-lea, de recenta plenară a C.C. al P.C.R., pentru viitorul luminos al patriei, pentru o lume a păcii și înțelegerii între popoare.

Dinu DRAGOMIRESCU

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

ASIMILAREA PRODUSELOR NOI — MIJLOC IMPORTANT PENTRU REDUCEREA IMPORTURILOR

— În obiectivul „R.E.": noile capacități de la întreprinderea de țevi „Republica" din Capitală —

ÎNTREPRINDEREA de țevi „Republica" din Capitală a obținut în anii actualului cincinal rezultate însemnate aproape la toți indicatorii de plan. Cu deosebire sînt de remarcat realizările obținute în asimilarea produselor noi în vederea satisfacerii în mai mare măsură a cerințelor crescînde ale economiei, reducerii importurilor la produsele metalurgice costisitoare. Urmărind evoluția ponderii produselor noi și reproiectate în totalul valorii producției marfă (graficul), constatăm două aspecte deosebite.

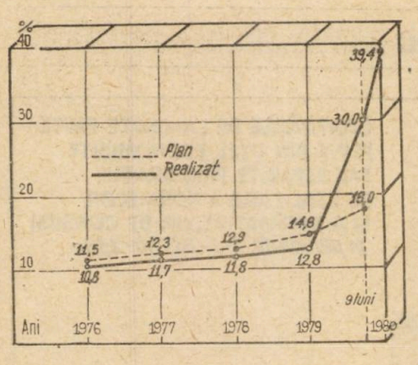

Primul : în anii 1976—1979 nivelul stabilit în plan a fost constant depășit. Aceasta înseamnă că, atît numeric cît și valoric, ponderea asimilărilor realizate din oțeluri aliate și înalt aliate (cu valoare pe unitate de produs de cîteva ori sau zeci de ori mai mare decît la celelalte) a fost superioară prevederilor. Așa se prezintă lucrurile la țevi din oțel inoxidabil, țevi pentru cazane, prăjini pentru foraj cu racorduri sudate, țevi de extracție și altele, sortimente noi care au contribuit la reducerea importurilor de produse similare. Să mai menționăm că la acestea se adaugă preocuparea colectivului din întreprindere de a diminua necesarul de piese și subansamble de completare, prin efortul propriu de asimilare a 7 poziții în valoare de peste 311 mii lei valută în 1979 și 5 poziții valorînd circa 1,27 mil. lei valută, în 1980.

Al doilea : pentru 1980 era prevăzută o reducere a importurilor față de 1979 de 25,6%, care însemna aproape 2,8 mil. lei valută (din aceștia, mai mult de jumătate pe devize libere). Aceasta ar fi însemnat, față de ceilalți ani, un salt spectaculos al asimilării de produse de la 14,8% realizat în 1979 la aproape 40% din valoarea producției marfă în 1980 (graficul).

Ce s-a realizat însă din prevederile inițiale ? În cele trei trimestre încheiate din acest an situația se prezintă astfel : ponderea produselor noi și reproiectate în totalul producției marfă planificată era de 30%; s-a realizat doar 18%. Deci, ceva mai mult de jumătate din ce s-a propus.

Care sînt consecințele nerealizărilor ?

1 **Importante cantități de produse fizice**, îndeosebi la sortimentele de țevi din oțel, prăjini pentru foraj și burlane de tubaj etc. **nu s-au realizat decît în proporție redusă** (tabelul). În această situație indicatorii producției marfă și producției nete nu au depășit pragul de realizare de 95%.

Gradul de realizare a producției fizice în trim. I—III 1980

Laminate finite pline	**101,6**
Laminate mijlocii și ușoare	**101,6**
Țevi din oțel	**95,1**
Țevi din oțel fără sudură	**95,1**
Țevi din oțel carbon și aliat pentru construcții	**101,6**
Țevi din oțel inoxidabil	**24,3**
Țevi din oțel pentru extracție	**87,2**
Prăjini de foraj	**50,2**
Burlane de tubaj	**96,3**

2 **Neonorarea integrală a obligațiilor contractuale** (mii de tone de țevi din oțel aliat și inoxidabil) **către beneficiarii interni** — întreprinderi producătoare de utilaje tehnologice pentru noi investiții („Vulcan" și „Grivița Roșie" din București, Întreprinderea de cazane mici și arzătoare Cluj-Napoca), de utilaje tehnologice pentru chimie (I.U.T. Buzău, I.U.C. Ploiești, I.M.U.C. București, I.U.C.F. Rîmnicu Vîlcea) și altele. Aceste unități specializate neprimind materiile prime necesare, au rămas datoare față de alți beneficiari. În acest fel s-a ajuns la o dereglare în lanț a mecanismului aprovizionării tehnico-materiale.

3 **Nerealizarea sarcinii de a contribui prin efortul propriu la reducerea și chiar eliminarea unor importuri costisitoare** și de a spori exportul de produse metalurgice proprii, ca și exportul unor producători de utilaje tehnologice pentru industria chimică și petroliferă care urmau să primească laminatele și țevile contractate cu „Republica". În condițiile în care importurile sînt mai costisitoare faptul că aceste sarcini nu au fost realizate are implicații negative asupra dezvoltării noastre economice. Trebuie să se înțeleagă, că pentru a asigura materiile prime de care economia are strictă nevoie, este obligatoriu să exportăm, întrucît nimeni nu oferă nimic gratuit, iar pentru credite se plătesc dobînzi foarte ridicate.

O cauză cu implicații multiple : pregătirea asimilării și a investițiilor

SARCINILE de reducere a importurilor, prin asimilarea de sortimente noi, aveau ca fundament punerea în funcțiune, în cîteva etape, a unor capacități de producție la Uzina de țevi din oțel aliat și dezvoltarea capacității de țevi de extracție și prăjini de foraj cu racorduri sudate. O privire asupra realizării prevederilor din trimestrele I—III la capitolul investiții dă posibilitatea să observăm că pe total planul a fost îndeplinit în proporție de peste

112%, iar la construcții-montaj de peste 170%. O asemenea realizare a planului de investiții îndeamnă la aprecieri dintre cele mai optimiste și tentează a considera că lucrările stau, în acest domeniu, mai mult decît bine. Dacă avem însă în vedere că valoarea fondurilor fixe puse în funcțiune în acest timp se situează la sub 75% față de plan, găsim explicația nerealizării planului de asimilare la unele sortimente importante de produse.

Despre noile capacități de la această întreprindere revista noastră s-a ocupat în mai multe numere (23, 27, 39, 40/1980) sesizînd pe parcurs diferite probleme și cauze ale situației existente. Vom menționa, de această dată, că întîrzierea livrării unor utilaje tehnologice și subansamble, îndeosebi de către furnizorii „Unio"-Satu Mare (circa 150 t mașini de șanfrenat și bancuri de tras țevi), Întreprinderea metalurgică Aiud — pendinte ca și I.T. „Republica", de centrala industrială de prelucrări metalurgice — (peste 300 t utilaje auxiliare și o presă de expandare) este cauza principală a neintrării încă în funcțiune a unor fonduri fixe cu capacitate de zeci de mii tone anual. Am adăuga, cu acest prilej, că la sortimentul prăjini de foraj cu racorduri sudate nivelul stabilit nu a fost atins decît cu ceva peste 50%. La aceasta a contribuit Întreprinderea de utilaj petrolier din Tîrgoviște, care nu a livrat nici o pereche de racorduri din cele 20 de mii pe care ar fi trebuit să le livreze. De ce ? Pentru simplul motiv că încă nu le-a asimilat, așa cum se hotărîse în 1979. Și pentru că acest lucru apare posibil abia la sfîrșitul anului 1981, pentru mai multă siguranță s-a stabilit ca întregul necesar al anului viitor să fie importat. Import care grevează asupra balanței de plăți a țării. Pe marginea acestor situații vom nota că rădăcina neajunsurilor semnalate se află, de fapt, în practica unor titulari și beneficiari de investiții de a trece la introducerea în plan și deschiderea de lucrări fără o pregătire prealabilă corespunzătoare.

Eforturi sporite pentru impulsionarea producției

ÎN LUMINA exigențelor ridicate la recenta plenară a C.C. al P.C.R., colectivul întreprinderii „Republica" și-a intensificat eforturile, orientîndu-le spre aplicarea celor mai eficiente măsuri tehnico-organizatorice pentru folosirea la maximum a timpului disponibil, în așa fel încît sarcinile de plan pe ansamblul trimestrului IV să fie realizate. Acțiunile vizează, în primul rînd, **depășirea producției de țevi trase pentru cazane** cu cîteva sute de tone (produse care pînă acum cîțiva ani se aduceau în exclusivitate din import), folosindu-se din plin capacitățile și forța de muncă existente ; totodată, se urmărește **punerea în funcțiune la începutul lunii noiembrie** a unei **noi capacități de producție** a țevilor din oțel pentru extracție, fapt care va da posibilitatea recuperării restanțelor la acest sortiment. Concomitent cu aceasta, racordarea la circuitul productiv a altei capacități de prăjini pentru foraje va permtie, de asemenea, atingerea nivelului stabilit pentru acest trimestru la produsul respectiv.

Socotim că este necesar ca titularul (M.I.M.), centrala și beneficiarul de investiții, împreună cu principalii furnizori de utilaje (din cadrul M.I.C.M. în în special) să analizeze, în concordanță cu posibilitățile reale, termenele de punere în funcțiune a noilor capacități, programul de asimilare a produselor noi, de producție și livrare către beneficiari a acestora și să stabilească toate măsurile necesare pentru realizarea sarcinilor pînă la sfîrșitul anului pentru a așeza pe baze cît mai temeinice producția și aprovizionarea tehnico-materială în 1981.

Gh. DRĂGHICI

COMENTARIU LA UN GRAFIC

GRADUL DE REALIZARE A NORMELOR DE CONSUM

DINTR-UN NUMĂR de 64 norme și normative de consum la laminate finite pline din oțel în industria construcțiilor de mașini, înscrise în planul de stat pe 1980, la 50 au fost înregistrate economii. Cantitatea totală de metal economisită se ridică la 5,5 mii tone, din care cele mai mari cantități se regăsesc la unitățile aparținînd M.I.C.M. (peste 3 000 tone), M.I.M. (peste 700 tone), M.A.I.A. (peste 700 tone). Reducerea consumului de metal ar fi putut fi mai substanțială dacă la un număr de 14 norme de consum nu s-ar fi înregistrat depășiri care au condus la un consum suplimentar de peste 4 mii tone, localizat îndeosebi la unitățile din M.I.M. (peste 3 300 tone), M.T.T. (peste 600 tone). În acest fel, situația la aceste două ministere — per sold — se prezintă negativ, adică cu pierderi (graficul), iar pe total, economia de metal s-a diminuat la 1,4 mii tone.

Aceste depășiri ar fi putut fi evitate, dacă unitățile de producție ale ministerelor respective ar fi acționat energic în direcția sporirii gradului de scoatere a metalului din lingouri (81 la sută în loc de 85 cît este prevăzut în plan), evitării supradimensionării pieselor finite, pe calea reproiectării produselor și a utilizării unor laminate cu dimensiuni justificate din punct de vedere tehnic, utilizării de programe de croire cît mai judicioase a materialelor, folosirii productive a pieselor de mici dimensiuni rezultate de la croire, utilizării unor tehnologii moderne etc.

Pentru recuperarea pierderilor înregistrate și încadrarea consumurilor în nivelele planificate, este necesar ca în toate unitățile de producție să se continue acțiunea de transpunere în practică a măsurilor tehnico-organizatorice adecvate stabilite în recentele adunări generale ale oamenilor muncii, de extindere a experienței înaintate, de promovare a unor tehnologii înaintate.

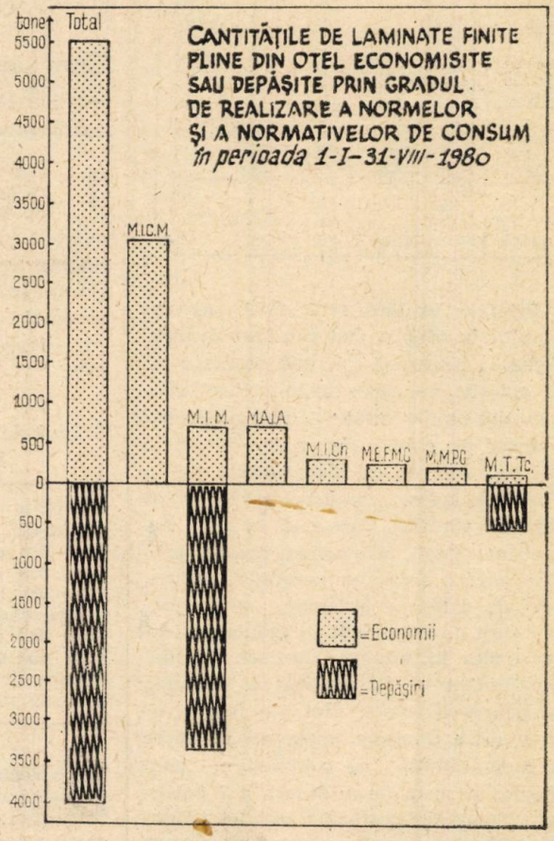

CANTITĂȚILE DE LAMINATE FINITE PLINE DIN OȚEL ECONOMISITE SAU DEPĂȘITE PRIN GRADUL DE REALIZARE A NORMELOR ȘI A NORMATIVELOR DE CONSUM *în perioada 1-I-31-VIII-1980*

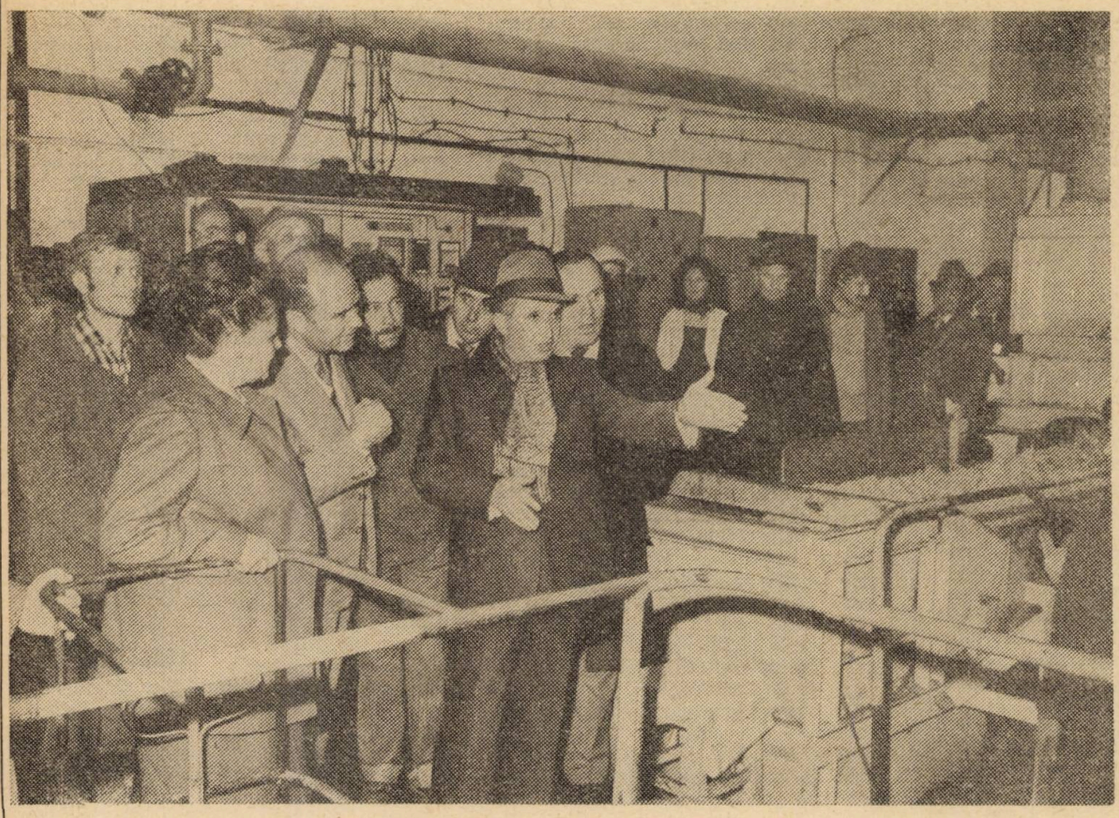

În cadrul unei vizite de lucru la Cooperativa agricolă de producție Otopeni și la întreprinderile de industrializare a sfeclei de zahăr din Giurgiu, Sascut și Urziceni, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a examinat, împreună cu specialiști și cadre de conducere, probleme privind perfecționarea mecanizării lucrărilor agricole și dezvoltarea producției de zahăr

Eficiența procesului de concentrare a creșterii taurinelor

PRODUCȚIA globală agricolă ca și producția pe locuitor la principalele produse agricole au crescut substanțial în ultimii ani. Aceasta a creat posibilități sporite pentru satisfacerea nevoilor de consum ale populației, în limitele normelor unei alimentații rationale. Așa, de exemplu, în 1975 consumul pe locuitor a fost de 45,7 kg carne și produse din carne și 132,6 litri lapte și produse din lapte (exclusiv untul) ; în anul 1980 consumul a ajuns la 62 kg carne și produse din carne, la 220 litri lapte și produse din lapte, ceea ce înseamnă o creștere de circa 1,36 și, respectiv, 1,66 ori față de 1975.

Tendința de optimizare a consumului alimentar (se prevede să se ajungă în anul 1985 la 230—240 litri de lapte și produse din lapte și 68—72 kg de carne și produse din carne pe locuitor) este direct condiționată de creșterea producției de lapte și carne, care, la rîndul lor, depind de randamentul mediu pe animal și de mărimea efectivelor de animale. La nivelul anului 1985, efectivul de bovine va ajunge la 8 milioane capete ; în acest interval va continua acțiunea de ameliorare a raselor, în sensul sporirii randamentelor pe animal mediu furajat.

Creșterea efectivelor de bovine are loc în condițiile sporirii rentabilității producției de lapte și carne, procesul de concentrare fiind, în această privință, un factor hotărîtor. Concentrarea efectivelor de vaci pentru lapte și de taurine la îngrășat, în unități agricole de stat și asociații economice intercooperatiste specializate, constituie o particularitate definitorie a procesului de producere a laptelui și cărnii în ansamblul agriculturii românești.

Dimensiunea rațională a fermelor de vaci de lapte și îngrășătoriilor de taurine

ÎN GENERAL, fermele și îngrășătoriile mari au avantaje importante față de cele mici, deoarece permit mecanizarea lucrărilor și perfecționarea organizării muncii, ceea ce determină economisirea resurselor materiale și umane. Studiile de specialitate susțin cu argumente efectele pozitive ale asigurării mărimii optime a efectivului de vaci din fermă, evidențiind folosirea mai judicioasă a mijloacelor materiale și, în consecință, micșorarea cheltuielilor de întreținere a unui animal mediu furajat ; totodată, se subliniază diminuarea timpului de muncă necesar pe animal și reducerea cheltuielilor de amortizare.

Totuși, ca urmare a măririi dimensiunii fermelor de vaci și îngrășătoriilor de taurine apar și unele fenomene negative care sînt în esență efecte secundare de concentrare. Dintre ele putem aminti :

— aprovizionarea și transportul se fac pe distanțe mari, ceea ce determină (a) diminuarea siguranței în aprovizionarea cu furaje și creșterea costului furajelor, (b) restrîngerea posibilităților de valorificare corespunzătoare a gunoiului de grajd (din cauza dificultăților de transport) și poluarea împrejurimilor unităților zootehnice cu gunoi și purină ;

— concentrarea efectivelor de animale în ferme și îngrășătorii mari implică tehnologii de creștere și exploatare intensivă, care nu întotdeauna corespund valorii adaptive a animalelor, iar deseori includ factori de stress și risc : densitate prea mare, stand prea scurt, lipsă de mișcare, dietă simplificată ;

— relațiile din fermă devin mai complexe, iar probabilitatea combinării cu succes a factorilor de producție scade și, implicit, sarcinile de conducere sînt rezolvate mai puțin satisfăcător.

Urmare firească a acestor efecte secundare în fermele și îngrășătoriile supradimensionate, este declinul producției de lapte și al sporului zilnic pe animal mediu furajat. Literatura străină de specialitate menționează declinul producției de lapte pe vacă, iar literatura de specialitate din țara noastră subliniază scăderea producției de viței și lapte pe vacă furajată, precum și creșterea anumitor elemente de cheltuieli, în special a celor de transport.

În mod logic se pune problema aflării dimensiunii optime a fermelor de vaci de lapte și îngrășătoriilor de tineret taurin, optim care să permită folosirea cît mai rațională a resurselor materiale și umane implicate.

În sectorul vacilor de lapte în ultimul deceniu, problema concentrării efectivelor în țara noastră, în ferme rațional dimensionate, a fost abordată în-

tr-o serie de lucrări ale unor cercetători și cadre didactice din învățămîntul superior care, întrucît se refereau la perioade și zone diferite, practic nu pot fi opuse critic.

Este rațional ca relația dintre dimensiunea efectivului de vaci și indicatorii tehnico-economici ai activității de producție din fermă să fie studiată în contextul condițiilor geografice, pedoclimatice și economice, în raport cu care s-a realizat însăși zonarea raselor de taurine. Se poate intui ușor că mărimea optimă a efectivului de vaci în fermă scade pe măsură ce arealul înconjurător oferă mai dificil resursele și îngreuiază activitatea tehnico-economică. Din acest motiv, dependența indicatorilor tehnico-economici ai fermei de mărimea efectivului de vaci este studiată în rîndurile de față în raport cu ponderea suprafeței arabile în terenul afectat fermei și cu factorul timp. În cadrul marilor zone de creștere a taurinelor am considerat următoarele subzone, în raport cu ponderea suprafeței arabile (%) : 81—100 ; 61—80 ; 41—60. Pentru Transilvania s-a considerat și subzona 21—40.

Datele folosite provin din activitatea efectivă de producție a fermelor de vaci din agricultura de stat din zona de sud, Transilvania, Moldova și zona de vest a țării. Informațiile utilizate se referă la producția de lapte (cu 3,5% grăsime) livrată, producția de viței, producția de gunoi, numărul vacilor reformate, cheltuielile de producție (totale și pe elemente), precum și rezultatele financiare obținute. Aceste date sînt caracterizate printr-o mare variație, care rezultă și din faptul că structura de rasă a efectivelor de taurine s-a modificat radical în perioada analizată, prin penetrația rasei Friză.

Influența efectivului mediu de vaci furajate asupra producției de lapte, producției de viței, numărului vacilor reformate, ca și asupra principalelor elemente de cheltuieli directe, cheltuieli comune și generale ce revin pentru întregul efectiv de vaci din fermă crește odată cu acesta și se poate exprima prin relația : $y = ax^b$, unde : **x** reprezintă efectivul de vaci mediu furajat, **y** reprezintă indicatorul considerat, iar **a** și **b** sînt parametrii constanți.

Costul laptelui și rezultatul financiar pe vacă nu variază monoton în raport cu mărimea efectivului mediu furajat, ci admite un punct de optim. Pentru rezultatul financiar modelul matematic considerat este aditiv, descris de funcția de tip parabolic : $y = ax^2 + bx + c$, unde : **x** reprezintă efectivul mediu furajat, **y** — indicatorul economic, iar **a**, **b**, **c** sînt parametrii. Pentru costul laptelui s-a stabilit un model multiplicativ, funcția fiind de tip exponențial-putere : $y = a_0 \cdot 10^{a_1 x} \cdot x^{a_2}$, unde : **x** reprezintă efectivul mediu furajat, **y** — indicatorul economic, iar a_0, a_1, a_2 sînt constante.

Estimarea parametrilor s-a făcut cu ajutorul metodei celor mai mici pătrate, iar intensitatea legăturii dintre mărimea efectivului și indicatorul tehnico-economic considerat a fost exprimată cu ajutorul coeficientului de corelație **(r)**.

Studiul efectuat evidențiază corelații relativ strînse între mărimea efectivului mediu furajat și **producția de lapte** livrată. Aproape pentru toate zonele studiate, **b** este subunitar și pozitiv, ceea ce demonstrează că pe măsură ce efectivul crește, producția livrată de lapte se mărește și ea, dar într-un ritm descrescător, scăzînd implicit producția de lapte pe vacă.

Producția de viței obținuți de la vaci și junînci crește, în raport cu efectivul mediu de vaci furajate, într-un ritm încetinit, fenomenul fiind mai accentuat decît cel prezentat pentru producția de lapte. Prin urmare, prin sporirea efectivului de vaci din fermă, condițiile de reproducție se înrăutățesc.

Deși nu se poate face o distincție netă între reforma de necesitate și reforma selectivă, se poate afirma că **reforma** practicată în fermele de vaci din întreprinderile agricole de stat este aproape exclusiv dictată de necesitate, reforma selectivă fiind greu de realizat în condițiile actuale.

Pentru toate zonele studiate și aproape pentru toate subzonele, **b** este supraunitar, respectiv numărul vacilor reformate sporește, în raport cu efectivul de vaci din fermă, în ritm crescător. Implicit, proporția vacilor reformate crește odată cu efectivul vacilor din fermă. Așa, de exemplu, reforma de necesitate la vaci în zona de sud a țării variază de la 14,4% (la o mărime a efectivului de 200 capete), pînă la 16,8% (la un efectiv de 1 000 capete). Zona de vest și Moldova au procent de reformă asemănător — cca. 13% la o fermă de 200 capete și cca. 19% la o fermă cu 1 000 capete de vaci. Zona Transilvaniei este, în această privință, asemănătoare zonei de sud.

Creșterea reformei de necesitate în raport cu mărimea efectivului de vaci din fermă înseamnă, de fapt, scăderea longevității productive a vacilor.

Dintre **cheltuielile de producție directe**, au fost analizate cele de retribuire, cele materiale, cele de aprovizionare și cele de amortizare pe vacă furajată, observîndu-se o evoluție crescătoare la unele și descrescătoare la altele. Cheltuielile cu amortizarea, contrar așteptărilor, cresc în aproape toate zonele cînd efectivul de vaci din fermă se mărește. Explicația ar putea fi următoarea : fermele mai mari sînt mai noi și mai bine înzestrate, în ce privește atît construcțiile, cît și dotările tehnice, implicînd investiții mari.

Cheltuielile indirecte (comune și generale), raportate la un animal mediu furajat, de regulă descresc în raport cu mărimea efectivului.

Sporirea efectivului de vaci în fermă are efect pozitiv asupra unor indicatori tehnico-economici și negativi asupra altora, încît este de așteptat ca **rezultatul financiar** pe vacă să admită un punct maxim, iar **costul laptelui** un punct minim, în raport cu mărimea fermei. Mărimile optime astfel definite ale efectivului de vaci din fermă nu coincid în mod necesar. S-a constatat că, în general, influența dimensiunii fermei de vaci asupra rezultatului financiar și asupra costului laptelui este mică în comparație cu influența celorlalți factori, considerați reziduali.

Dimensiunea optimă și factorul timp

REPARTIZAREA teritorială a producției de lapte poate fi apreciată prin analiza structurii producției de lapte pe județe. Se constată că județele Timiș, Constanța, Ilfov și Mureș se situează pe primele locuri, cu un număr de peste 30 de ferme fiecare.

Dintr-un studiu anterior, întreprins de noi, asupra concentrării producției de lapte, într-un număr de 32 de județe, s-a constatat că numărul fermelor de vaci ce revin pe un județ era de 10,47 în 1972 și de 12,84 în 1976. Numărul mediu al fermelor de vaci la o întreprindere agricolă de stat era de 1,75 în 1972 și de 2,14 în 1976. În ce privește efectivul mediu de vaci furajate din fermă, el variază în ambele sensuri, neputîndu-se remarca o tendință. Totuși, dacă în 1972 numărul fermelor de vaci cu efective de peste 900 capete, din eșantionul nostru, era de 25, în 1976 el a scăzut la 18.

Comparativ, numărul fermelor de 100—300, 300—500 și 500—700 capete are o evoluție ascendentă, iar cel al fermelor de 700—900 capete — o evoluție aproape constantă.

Prin consecințele sale economice, concentrarea producției este o acțiune de mare importanță, care trebuie să se desfășoare pe măsura creării condițiilor obiective și subiective necesare pentru folosirea cît mai rațională a resurselor naturale, a tehnicii agricole și a forței de muncă. Stabilirea arbitrară (mecanică) a dimensiunii fermelor de vaci se repercutează în rezultatele lor tehnico-economice, de cele mai multe ori negative.

Determinarea pe baze științifice a gradului pînă la care trebuie considerată rațională concentrarea producției implică, înainte de toate, stabilirea sistemului de indicatori folosiți pentru aceasta (efectivul mediu furajat, producția totală de lapte, producția marfă de lapte etc.).

Optimizarea dimensiunii fermelor de vaci presupune stabilirea unei dimensiuni la nivel macroeconomic (zonă, județ) pentru orientarea deciziilor de investiții în procesul planificării și a unei dimensiuni la nivel microeconomic în funcție de condițiile locale. Subliniem că prezentul studiu se referă în exclusivitate la nivelul macroeconomic al optimizării dimensiunii fermelor pentru exploatarea vacilor de lapte.

Evoluția dimensiunii optime trebuie considerată în raport cu timpul, știut fiind că acesta exprimă procesul de concentrare, precum și sinteza acțiunii factorilor tehnici, economici, sociali și organizatorici. Analizînd evoluția dimensiunii optime a fermelor de vaci în cîteva județe ale țării se constată că, în general, aceasta este diferită. Astfel, în județul Brăila dimensiunea considerată optimă era de 463 capete în 1972 și 499 capete în 1973, pe cînd în județul Teleorman — de 482, respectiv 551 capete.

În comparație cu aceste județe, în Ilfov, unde numărul fermelor de vaci este mult mai mare, nivelul efectivului optim este mai scăzut, înregistrînd o creștere de la 258 capete în 1972 la 434 capete în 1976.

În stabilirea dimensiunii optime, o importanță deosebită prezintă alegerea

Gh. N. IOSIF

(Continuare în pag. 12)

Imperative de stringentă actualitate

ale eficienței și competitivității

Acțiuni ferme pentru gospodărirea și valorificarea superioară a materiilor prime și combustibililor în condițiile creșterii prețurilor mondiale

UNUL DIN OBIECTIVELE prioritare ale strategiei dezvoltării economico-sociale elaborată de cel de al XII-lea Congres al partidului, menită să ridice România la nivelul statelor socialiste cu o dezvoltare economică medie îl reprezintă lărgirea bazei proprii de materii prime și energie prin intensificarea descoperirii și punerii în valoare de noi resurse, promovarea unei politici ferme de gospodărire rațională a materiilor prime și materialelor, de recuperare și refolosire a acestora, aplicarea unui regim sever de economisire a combustibilului și energiei în toate ramurile și sectoarele de activitate, precum și ridicarea gradului de valorificare a resurselor materiale. Toate aceste acțiuni de stringentă actualitate, fiind cu deosebire necesare pentru diminuarea proporțiilor importurilor, au devenit cu atît mai imperioase în contextul actualei crize energetice și a materiilor prime pe plan mondial, care se reflectă într-o creștere substanțială a prețurilor internaționale și care provoacă în unele cazuri chiar temeri privind o penurie fizică pentru unele resurse.

Pentru o țară ca România, care nu are resurse suficiente de materii prime și materiale, importul acestora este și rămîne o necesitate vitală. Dar, în condițiile amintite, trebuie intensificate eforturile pentru economisirea maximă și valorificarea superioară a resurselor materiale, cu atît mai mult cu cît, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie 1980, planul pe anul viitor prevede un volum de importuri mai redus.

Escalada prețurilor în comerțul internațional

ÎN ULTIMII 10—15 ani, toate economiile occidentale — care după cum se știe dețin o pondere de circa 75% din comerțul mondial — au cunoscut un proces inflaționist intern puternic și aproape continuu. Ritmul anual de creștere a prețurilor cu amănuntul din țările membre ale O.C.D.E., organizație care cuprinde principalele țări occidentale industrializate, s-a accentuat de la 2—4% între anii 1965 și 1970, la 5—7% în perioada 1970—1975, ajungînd la 8—10% în ultimii ani. În unele dintre aceste țări s-a instalat un ritm și mai înalt al inflației, de peste 10%, iar în unele cazuri chiar de peste 15% pe an. Dacă lupta contra inflației în aceste țări s-a dovedit foarte dificilă și nu a dat rezultatele scontate, în schimb, prin canalele comerțului internațional, presiunile inflaționiste din economiile occidentale și scăderea puterii de cumpărare a monedelor care mijlocesc schimburile internaționale (în special a dolarului) au fost transmise prețurilor de pe piața mondială, care cunosc majorări succesive de la o perioadă la alta.

Astfel, potrivit ultimului raport anual al Băncii Mondiale (**Banque mondiale-Rapport annuel 1980**, Washington, D.C., 1980, pag. 17), prețul unitar al mărfurilor făcînd obiectul comerțului mondial a sporit în medie cu 12% pe an între 1970 și 1978, cele mai rapide creșteri înregistrîndu-se în cazul combustibililor. În această avalanșă inflaționistă, trebuie subliniat că deși prețurile materiilor prime și ale celorlalte produse de bază cresc mai puțin decît prețurile produselor manufacturate, exportate de țările capitaliste dezvoltate, totuși ele înregistrează majorări substanțiale, ceea ce, evident, afectează costurile de producție, eficiența activității economice și în ultimă instanță însăși stabilitatea generală a prețurilor din țările importatoare.

După cum se constată, presiunile inflaționiste din economia mondială au implicații negative în special asupra țărilor în curs de dezvoltare. Conform unor calcule efectuate de experți internaționali, inflația pe care au cunoscut-o țările dezvoltate cu economie de piață după 1974 a provocat statelor în curs de dezvoltare pierderi globale de 80 miliarde dolari. Dintre acestea, cele mai afectate sînt țările în curs de dezvoltare care nu dispun de resurse energetice sau de materii prime și care, ca atare, pe lîngă importurile de tehnologie din țările dezvoltate, trebuie să importe și o serie de materii prime de bază, ambele grupe de produse devenind tot mai scumpe pe piața mondială.

Dinamica prețurilor în devize libere ale unor materii prime în comerțul internațional în perioada 1971—1980

	Petrol brut (dolari S.U.A./baril)	Minereu de fier (coroane sued./tonă)	Cărbune cocsificabil (mărci R.F.G./tonă)	Bumbac (cenți/livră)	Fosfați (dolari S.U.A./tonă)
1971	2,13	48,02	87,4	61,7	11,25
1972	2,41	49,69	78,5	65,4	11,50
1973	3,22	46,12	83,9	101,5	13,75
1974	11,56	57,16	170,0	153,6	54,52
1975	11,51	86,25	179,5	129,5	68,00
1976	12,22	88,61	168,7	136,5	44,85
1977	12,49	72,05	160,4	151,3	39,50
1978	12,49	72,03	132,5	136,1	35,38
1979	18,48	61,38	119,3	138,2	36,40
1980*)	34,37	78,47	131,3	135,2	41,00

*) Nivelul maxim al prețurilor din semestrul I. Sursa : U.N. Monthly Bulletin of Statistics, september 1980, p. 164 și urm.

● **Evoluția prețurilor marchează o tendință inversă față de cea a creșterii economice** în cea mai mare parte a țărilor lumii, în care se înregistrează creșteri minime sau chiar stagnări în industrie și în economie în general.

● Pe ansamblul anului 1979, **indicele U.N.C.T.A.D. al prețurilor materiilor prime a crescut cu 18%**, cele mai ridicate niveluri înregistrîndu-se la metale (23%) și materii prime agricole (17%).

● Potrivit indicelui U.N.C.T.A.D., materiile prime industriale au înregistrat prețuri majorate cu 45% în anii 1978—1979, pe fondul creșterii cererii și al activităților speculative.

La rîndul său, **indicele sintetic al prețurilor produselor de bază aflate în nomenclatorul de import-export al României** calculat de Institutul de Economie Mondială din Bucu-

Creșterea prețului mediu anual al petrolului, 1972—1980
(în dolari/baril, în prețurile curente și în prețurile constante din 1972)

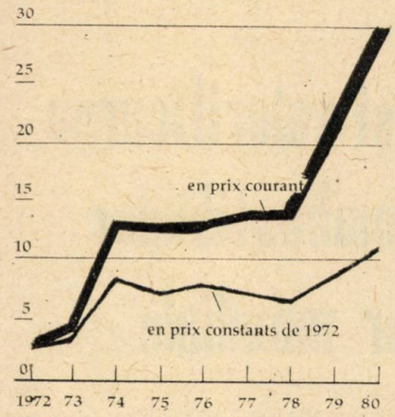

*) 1 baril = circa 159 litri
(după Rapport sur le développement dans le monde, 1980. Banque mondiale, Washington, D.C., Août 1980).

rești (bază 1970—1972=100) arată, pentru 1979, următoarele niveluri: minereuri 158,3; metale 250,8; cauciuc 357,9. La combustibili modificările sînt și mai importante: cărbuni și cocs 403,2, țiței 839,3 (iar în septembrie a.c. 1 448,7).

● **Indicele Financial Times pentru materii prime de bază** ajunsese la 26 septembrie 1980 la 272,89, avînd ca bază anul 1952=100.

● **Prețurile produselor de bază nepetroliere devin tot mai instabile,** ceea ce creează grave incertitudini atît exportatorilor cît și importatorilor. În perioada 1971—1980 variația medie de la un an la altul a celor 33 de produse din această categorie analizată de **Banca Mondială** a ajuns la **12,4%**, față de circa 5% în cele două decenii anterioare.

Dezvoltarea și folosirea rațională a bazei proprii de materii prime și energie

TABELUL și graficele alăturate ilustrează convingător tendința general ascendentă a prețurilor la materii prime și combustibili pe exemplul unora din produsele de bază care fac obiectul comerțului internațional, inclusiv al importului nostru. Cifrele reprezintă prețuri practicate de unii din principalii exportatori mondiali ai produselor respective sau pe unele piețe reprezentative, cum este, de exemplu, bursa de metale din Londra.

În lumina acestei evoluții a prețurilor rezultă limpede însemnatul efort valutar pe care este nevoită să-l facă țara noastră, care nu dispune de resurse interne suficiente de materii prime, pentru importul unor produse absolut necesare pentru bunul mers și pentru dezvoltarea economiei noastre naționale. Așa cum releva tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din octombrie 1980, anul acesta țara noastră importă 15 milioane tone de țiței, iar pentru anul viitor s-a prevăzut importul a 12,5 mil. tone. Importăm, de asemenea, 2,8 mil. tone cocs, din care 920 000 tone din țări socialiste (parțial și din aceste țări pe devize libere), 100 000 tone bumbac (din care mai mult de 50% din țările nesocialiste), 16 mil. tone de minereu de fier (din care 8,7 mil. tone din țări nesocialiste), 932 000 tone de fosforită (din care 735 000 tone pe devize libere), 46 000 tone de cupru (din care 31 000 tone pe devize libere). Iar aceasta este, dealtfel, situația și la alte materii prime.

Este evident că în condițiile unei puternice escalade a prețurilor, rămîn competitivi pe piața mondială numai producătorii care reușesc să gospodărească mai bine materiile prime, să le valorifice superior, să introducă cu maximum de eficiență tehnologiile moderne, astfel încît prin reducerea cheltuielilor materiale să mențină costurile și prețurile sub cele practicate de concurență.

Răspunzînd acestui imperativ, legea planului pe anul 1981 prevede intensificarea eforturilor pentru dezvoltarea bazei proprii de materii prime. În acest scop s-a hotărît intensificarea lucrărilor de prospecțiuni și explorări geologice pentru descoperirea de noi rezerve industriale de substanțe minerale utile, îndeosebi hidrocarburi și minereuri feroase și neferoase și introducerea mai accentuată în circuitul economic a zăcămintelor cu conținuturi sărace. Aceasta deoarece, chiar dacă au un conținut mai sărac, resursele interne permit realizarea în condiții mai avantajoase a sarcinilor propuse decît dacă s-ar recurge la import. Ceea ce nu înseamnă însă că eforturile pentru dezvoltarea susținută a industriei extractive nu sînt deosebit de costisitoare. Tocmai de aceea, indiferent dacă sînt obținute în țară sau procurate din import, toate materiile prime trebuie valorificate superior prin realizarea unor produse competitive atît din punct de vedere tehnic cît și economic.

Pornind de la faptul că pe unitatea de venit național consumul nostru de materii prime și energie este încă superior celui realizat în țările dezvoltate, un aspect esențial al asigurării necesarului energetic îl constituie, așa cum arătam, economisirea severă a acestor prețioase resurse. În acest sens, secretarul general al partidului sublinia la recenta plenară a C.C. al P.C.R.: **„Este necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru reducerea consumului de combustibil și energie. Astăzi, pe plan internațional, toți afirmă că cea mai bună sursă de energie este economisirea, deci reducerea consumului de energie. Trebuie să acționăm mai hotărît pe această direcție".**

Desigur că, acționînd potrivit acestei orientări, se vor limita totodată efectele negative ale creșterii prețurilor din economia mondială.

După cum se știe, România socialistă promovează o politică consecventă pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, care să asigure un comerț internațional pe baze echitabile, corespunzător intereselor tuturor statelor. În acest cadru, pornind tocmai de la situația care s-a creat pe plan mondial, propunerile țării noastre vizează stabilirea unor prețuri științific determinate la materiile prime și la produsele industrializate, ținîndu-se seama atît de valoarea de întrebuințare a produselor cît și de cheltuielile de producție, pentru a se asigura un raport just între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industriale, pentru promovarea unor schimburi economice echivalente, care să fie în interesul tuturor statelor. Totodată, încă din 1975, prin Declarația difuzată la a 7-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. referitoare la **Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale,** țara noastră atrăgea atenția că trebuie create condiții pentru realizarea unei mai mari stabilități a prețurilor, propunînd în acest scop: constituirea unui grup de lucru al O.N.U., deschis participării tuturor statelor, menit să pună capăt creșterii sau scăderii artificiale a prețurilor, să asigure stabilitatea acestora pentru mai mulți ani; examinarea problemei materiilor prime și a resurselor energetice prin participarea, pe bază de egalitate, a tuturor țărilor, pentru a se ajunge la măsuri reciproc avantajoase, care să asigure accesul tuturor națiunilor la materiile prime și resursele energetice necesare dezvoltării, stabilitatea economică în lume. Desigur însă că alături de crearea unui asemenea cadru internațional echitabil, este necesar ca fiecare țară să acționeze cu hotărîre pentru un consum rațional, pentru economisirea și valorificarea resurselor materiale. Aceasta este dealtfel tocmai politica promovată de România și conștienți de caracterul prioritar al acestei sarcini, oamenii muncii din patria noastră își exprimă hotărîrea de a nu precupeți nici un efort pentru realizarea ei în cele mai bune condițiuni.

M. VLĂDESCU

Tendința de creștere a prețurilor la principalele metale neferoase

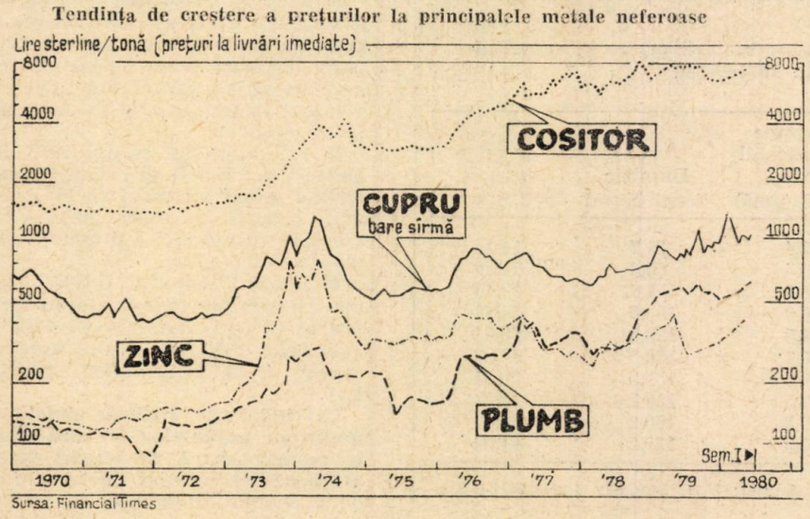

Sursa: Financial Times

Dezbatere „R.E."

TRANSPORTURILE — la nivelul cerințelor economiei naționale (II)

PUBLICĂM în continuare (vezi nr. 42 din 17 oct. 1980) opinii ale participanților la dezbaterea pe tema: „Transporturile — la nivelul cerințelor economiei naționale", și cîteva concluzii desprinse cu acest prilej.

Respectarea contractelor

Nicolae RĂDUCU : „Planul de transport al Combinatului de prelucrare a lemnului Pipera este acoperit în proporție de circa 70% de către parcul auto al Centralei de exploatare a lemnului — respectiv Unitatea de mecanizare transporturi și construcții forestiere București (U.M.T.C.F.), în baza unui contract ; restul de autovehicule sînt închiriate de la alte întreprinderi de transport — I.T.A. și I.T.A.C. — Transcom, precum și tractoare rutiere de la S.M.A. Acestea sînt închiriate în baza unor comenzi periodice.

Depunem eforturi mari pentru a asigura buna aprovizionare a întreprinderii, deoarece **unitățile specializate nu ne asigură la timp mijloacele necesare de transport.** Întîmpinăm foarte multe greutăți în ce privește parcul de autovehicule pus la dispoziție de către U.M.T.C.F. București ; de la zi la zi diferă numărul de mașini ce ni se pun la dispoziție față de prevederile din contract. În unele cazuri, datorită defecțiunilor tehnice, reparațiile depășesc cu mult termenele planificate (1—2 luni), ca urmare a lipsei de piese de schimb și de anvelope ; în asemenea situații, C.I.L. Pipera este nevoit să facă apel la mijloace de transport de la diferite întreprinderi. De altfel, sînt numeroase cazurile cînd întreprinderea respectivă de transport ia autovehiculele repartizate pentru noi și le trimite de urgență la alți beneficiari.

Precizăm că U.M.T.C.F. București, prin ordinul de înființare al M.E.F.M.C., are obligația de a ne pune la dispoziție tot parcul de autovehicule preluat de la C.I.L. Pipera și numai în baza renunțării scrise a întreprinderii noastre poate retrage și închiria parcul de mașini la alte unități. Or, această clauză nu a fost și nu este respectată.

Desigur, trebuie să depunem eforturi pentru a învinge greutățile amintite. Dar, îndeosebi, întreprinderile de transporturi trebuie să analizeze mai îndeaproape cererile beneficiarilor săi, să asigure o mai bună acoperire a solicitărilor. De aceea, va trebui să prevedem în contracte obligații ferme și, în caz de nerespectare a prevederilor, sancțiunile materiale să fie mai aspre."

Mecanizarea operațiunilor de încărcare-descărcare

Mircea BĂRBULESCU : „Socot că problema transportului nu trebuie privită izolat, numai ca o relație între transportor și beneficiar. Ea are și alte implicații de care nu trebuie să se facă abstracție. În acest sens, aș vrea să mă opresc asupra modului de organizare și asupra operativității încărcării și descărcării autocamioanelor la bazele de aprovizionare tehnico-materială. Nu de puține ori coloane de zeci și zeci de mașini așteaptă cîte 4—5 ore la baza de aprovizionare să fie încărcate sau descărcate. În aceste condiții conducătorul auto nu poate face decît un singur transport, pentru că restul timpului l-a irosit așteptînd. Operațiunile de încărcare-descărcare nu sînt mecanizate corespunzător, bazele nu sînt dotate cu utilajele și personalul necesar și astfel se pierde foarte mult timp și se utilizează în mod ineficient mijlocul de transport respectiv.

De aceea, socot necesar ca Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale, precum și celelalte ministere care au baze de aprovizionare să se preocupe mai intens de buna organizare și desfășurare a muncii în baze, de dotarea lor cu mijloace mecanizate de încărcare și descărcare a materialelor depozitate, astfel ca autocamioanele să poată fi utilizate cît mai rațional.

Realizarea unui transport mai eficient, obținerea de economii de combustibil și lubrifianți nu pot fi despărțite, după părerea mea, de modul cum sînt organizate și dotate bazele de aprovizionare tehnico-materială."

Mijloace de transport — adecvate în funcție de cerințe

Florin TĂNĂSESCU : „Aș vrea de la început să afirm că, în general, relațiile noastre cu întreprinderile de transport auto din București sînt satisfăcătoare. Pentru ca activitatea acestora să se îmbunătățească în continuare, iar întreprinderile beneficiare de mijloace de transport să-și poată desfășura mai bine activitatea productivă, doresc să fac cîteva propuneri.

Ar fi util ca pentru transporturile interurbane să fie puse la dispoziția beneficiarilor de transport și autocamioane cu capacitate mai mică. În acest fel s-ar putea utiliza mai bine capacitățile de transport și s-ar economisi importante cantități de combustibil. **Pentru transporturile în municipiul București să se faciliteze și întreprinderilor industriale posibilitatea încheierii de contracte cu întreprinderea TRANSCOM.** Apoi, **pentru transporturile speciale, întreprinderile specializate să asigure mașini cu dotare specifică cerută de rafinării și depozitele de benzină** (respectiv cu țeava de eșapament în față). În sfîrșit, **ar fi bine dacă toate autocamioanele ar fi dotate cu prelate pentru protejarea mărfurilor de intemperii.**

Punerea în practică a acestor propuneri ar duce, pe de o parte, la perfecționarea legăturilor dintre întreprinderile beneficiare și unitățile de transport, pe de altă parte, ar crea condiții ca cerințele întreprinderilor să fie mai bine și mai prompt satisfăcute."

Asigurarea operativă a autovehicolelor pentru intervenții

Arthur MARINESCU : „Fiind întreprindere de „service" — avem de rezolvat probleme pe întregul teritoriu al țării, unde se află la diverși beneficiari peste 275 000 utilaje de calcul și electronică profesională. Asigurarea menținerii în stare de funcționare a acestui important parc de utilaje revine în exclusivitate Întreprinderii pentru întreținerea și repararea utilajelor de calcul și electronică profesională (I.I.R.U.C.). Pentru a răspunde prompt la intervențiile de depanare **avem nevoie de mijloace auto în număr mare, capabile să asigure un transport operativ.**

Prevederile Decretului privind concentrarea mijloacelor auto în unități specializate are la bază rațiuni incontestabile, menite să elimine risipa de carburanți și lubrifianți și să ducă la utilizarea corespunzătoare a parcului auto. Modul de aplicare a prevederilor acestuia în ce privește I.I.R.U.C., a creat însă probleme suplimentare. Nu dispunem în permanență de parcul auto contractat. Cauzele sînt diverse : fie lipsa de benzină, de piese de schimb, cedări de autoturisme destinate service-ului altor unități de service de I.T.A. — C.I.U.T.M.R. etc. Apoi, costurile de întreținere și exploatare ale parcului sînt de 4 ori mai mari pentru I.I.R.U.C., în raport cu perioada în care aceste autoturisme erau în dotarea proprie.

Eficiența, după opinia noastră, nu trebuie analizată însă numai sub acest aspect. O întreprindere de service — cum e unitatea noastră — are ca principală cerință și indicatori de calitate a activității promptitudinea în intervenții și disponibilitatea în exploatare a utilajelor care se află în întreținerea sa. Important este să avem în vedere faptul că un utilaj scos din funcțiune (uneori făcînd parte dintr-o configurație de calculator, alteori făcînd parte dintr-o linie de fabricație comandată cu echipamente cu comandă numerică) și repus în exploatare cu întîrziere poate crea pagube materiale însemnate resimțite nu numai la nivelul I.I.R.U.C. sau I.T.A. — C.I.U.T.M.R., ci chiar la nivelul economiei naționale.

Considerăm că centralizarea parcului auto la întreprinderi specializate a fost oportună ; aplicarea acestei măsuri ar trebui să se limiteze însă la unitățile

de producție de bunuri materiale în industrie, agricultură, comerț, turism etc. — adică acolo unde transportul poate fi planificat și nu are un caracter accidental, de intervenție în timp limitat."

De ce o dublare a costurilor ?

Gh. ȘERBĂNESCU : „Vreau în mod deosebit să mă opresc asupra unui aspect de maximă însemnătate, deoarece mi se pare că ceilalți vorbitori nu au insistat suficient asupra lui. Este vorba de **eficiența economică pe care o realizăm în noile condiții ale transportului.** O primă constatare, deloc îmbucurătoare : **costul transportului la beneficiari a crescut de peste două ori față de perioada cînd mijloacele de transport erau în dotarea noastră.** Vă dați seama că acest lucru afectează cheltuielile la 1 000 lei producție marfă. În condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar, a autoconducerii și autogestiunii, colectivul întreprinderii noastre se străduiește să gospodărească cît mai bine fondurile materiale și bănești, să realizeze economii. Dar, pe de altă parte, costurile mijloacelor de transport auto ne ridică cheltuielile. Socot că și asupra acestui aspect ar trebui să mediteze mai mult unitățile transportoare.

Și acum, cîteva propuneri. Aș zice ca **un număr minim de mijloace de transport și, în mod deosebit, de capacitate mică, să fie date totuși întreprinderilor ca să-și rezolve problemele de aprovizionare specifice** — de cantină, de transport între unitățile aceleiași întreprinderi, de intervenții, urgente, operative, etc. De exemplu, întreprinderea noastră are două unități, situate la distanța de 15 kilometri una de alta în două sectoare ale Capitalei ; foarte multe materiale ale noastre trebuie transportate între cele două fabrici, apoi în depozitul final.

Propun, de asemenea, ca **întreprinderile de transport să asigure aprovizionarea cu carburanți a autocamioanelor care efectuează transporturi locale pentru mai multe zile odată, reducînd astfel timpii morți determinați de realizarea acestei operații zilnic.**

În ce privește activitatea **întreprinderii de transport specializată ce aparține de ministerul nostru, consider că este necesar să i se asigure o clădire corespunzătoare, eventual chiar în platforma noastră industrială și care să cuprindă întreaga activitate** — de la programare, reparații, garaje, birouri. Aceasta va facilita o organizare mai bună, o distribuție promptă a mijloacelor de transport."

Să folosim mai eficient condițiile existente

Sorin DOBROTĂ : „Am ascultat cu atenție punctul de vedere al beneficiarilor noștri de mijloace de transport auto, criticile formulate la adresa unităților de transport. Înainte de a mă opri asupra unora din acestea, aș vrea să subliniez faptul că **actuala organizare a unităților de transport auto aduce imense economii la nivelul țării,** chiar dacă la unele întreprinderi costul unor transporturi este mai ridicat în comparație cu perioada din trecut.

De asemenea, nu mai puțin importantă este și economia de carburanți ce se obține ca și gradul mai ridicat de utilizare a mijloacelor auto din dotare.

Sînt, desigur, juste criticile formulate de către participanții la dezbatere, privind, mai ales, asigurarea la timp a unor mijloace de transport solicitate atît din punct de vedere al capacității acestora, cît și al cantităților de combustibil de care dispun uneori autovehiculele. Este, de asemenea, just că uneori mijloacele auto puse la dispoziție se defectează pe parcurs, datorită uzurii lor, a lipsei de piese de schimb etc. Socot că deficiențele semnalate vor trebui să stea mai mult în atenția Centralei de transporturi auto.

În viitor va trebui să ne preocupăm ca parcul de care dispunem să fie, în cea mai mare parte, în stare de funcționare. Aceasta implică necesitatea să ne aprovizionăm din vreme cu piese de schimb, cu anvelope, combustibil etc. și să fim ajutați mai mult în acest sens de întreprinderile industriale în cauză. Pentru că, în prezent, este firesc să întîlnești uneori fenomenul ca la un contract de 6 mașini să nu putem pune la dispoziție decît 1—2, așa cum a fost arătat, pe drept cuvînt, de unii participanți la dezbatere. Totodată, va trebui să depunem eforturi mai mari în aplicarea întocmai a prevederilor Decretului atît de către unitățile de transport, cît și de către beneficiari. Este vorba **să utilizăm în mai mare măsură autocamioane de mare capacitate cu remorcă, iar beneficiarii de transporturi să organizeze mai bine operațiile de încărcare și descărcare** — am în vedere mecanizarea acestor operațiuni — astfel ca mijloacele de transport să înregistreze cît mai puțini timpi morți.

În discuții s-a ridicat problema că unitățile de transport solicită neapărat un transport plin-plin. Vreau să spun că dacă au existat asemenea situații — și eu nu contest că nu este așa — ele au constituit abuzuri ale unităților de transport respective și ori de cîte ori am aflat despre ele am aplicat măsuri disciplinare. **Problema asigurării încărcării maxime a mijloacelor auto este o sarcină a unităților care execută transportul și ele trebuie să acționeze de așa natură încît să-și asigure beneficiari și la dus și la întors din curse.**

Unii participanți la discuții au făcut propunerea ca automobilele de mică capacitate, pînă la 1,5 tone, să circule în toată țara. Este o cerință pe care o considerăm justificată. De aceea, Centrala noastră va studia și în măsura posibilităților o va rezolva favorabil. Trebuie să arăt însă că tendința în viitor este ca transporturile care se fac cu autovehicule de mare capacitate și cu remorcă să fie desființate și, dacă este posibil, toată marfa care merge la interurban, să fie transportată pe calea ferată, întrucît acesta costă mai ieftin.

Dezbaterea noastră are loc în condițiile cînd se desfășoară din plin campania agricolă. Desigur că, în această perioadă, avem o situație mai grea, în sensul că o serie de mijloace auto sînt solicitate la transportul recoltei și, deci, putem satisface mai greu cerințele suplimentare ale unităților industriale. Ținînd seama de acest lucru, va trebui să chibzuim mai bine, să luăm măsuri eficiente ca, în perioade de campanii, să putem acoperi mai bine atît nevoile agriculturii, cît și ale industriei sau a altor beneficiari de mijloace auto. Sarcinile crescînde ale planurilor de producție, cerințele deosebite ce se pun în domeniul sporirii eficienței, ca urmare a aplicării noului mecanism economico-financiar, ne cer tuturor — unități de transporturi și unități beneficiare de mijloace auto — să luăm măsuri astfel ca prevederile Decretului cu privire la organizarea și efectuarea transportului auto să fie aplicate întocmai".

Întărirea spiritului de răspundere — factor hotărîtor în îmbunătățirea activității

Roland IONESCU : „Fără a avea pretenția de a trage concluzii, socot totuși că trebuie să reținem cîteva aspecte esențiale. În primul rînd, toate intervențiile au relevat că, în prezent, organizarea transporturilor auto, reglementată prin Decretul în vigoare, este net superioară, oferind premise bune pentru satisfacerea deplină a cerințelor beneficiarilor în condițiile creșterii eficienței activității de transporturi. Desigur, se mențin unele deficiențe, dar acestea au la origine nerespectarea unora sau altora dintre prevederile legislației în vigoare sau fenomene de neglijență, lipsă de preocupare sau chiar indisciplină, care împiedică aplicarea corespunzătoare a organizării existente, fie din partea unităților de transport, fie din partea întreprinderilor beneficiare.

Pentru ca pe viitor situația să se îmbunătățească se impune întărirea, de ambele părți — beneficiari și unități de transport — a răspunderii pentru respectarea obligațiilor contractuale, pentru adoptarea permanentă a măsurilor de bună organizare, ordine și disciplină care intră în sfera de activitate și competență a fiecăreia dintre părțile contractante. Există, de asemenea, posibilități — așa cum s-a conturat clar în dezbatere — de perfecționare tehnică a utilajelor și tehnologiilor de transport utilizate, pentru a determina utilizarea mai rațională a combustibilului. **Experiența a demonstrat că, ori de cîte ori s-a manifestat receptivitate pentru buna colaborare dintre unitățile de transporturi și beneficiarii acestora, problemele apărute s-au soluționat favorabil.**

În cadrul dezbaterii s-au făcut numeroase sugestii pentru valorificarea posibilităților existente în domeniul transporturilor auto, în așa fel încît acestea să satisfacă pe deplin cerințele în continuă creștere ale economiei naționale. Reținem, în acest sens, ca necesare :

● **PENTRU ÎNTREPRINDERILE SPECIALIZATE ÎN TRANSPORTUL AUTO : încheierea de contracte ferme cu beneficiarii pentru mijloacele auto ce urmează a fi puse la dispoziție pe perioade mai lungi** (trimestru, semestru, anual), **ale căror prevederi să fie respectate întocmai de ambele părți ; asigurarea mijloacelor auto specializate în funcție de specificul mărfurilor și la tonaje corespunzătoare ; repararea și**

Dezbatere consemnată de :
V. BOESCU
L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 12)

GOLD MERCURY
INTERNATIONAL AWARD,

CHIMIMPORTEXPORT

PROMOVAREA EXPORTURILOR PRIN DIVERSIFICAREA OFERTEI ȘI A PIEȚELOR

Interviu cu ing. Gh. DALEA
director general al I.C.E. Chimimportexport

— Recent, întreprinderea de comerț exterior CHIMIMPORTEXPORT a fost distinsă cu premiul internațional pentru promovare și cooperare internațională „Mercurul de aur" — 1980. Care este semnificația acestei distincții ?

— Consider că atribuirea premiului „Gold Mercury" pe acest an întreprinderii noastre constituie o recunoaștere a prestigiului de care se bucură în prezent produsele chimice românești pe piața internațională, chimia românească în ansamblul său. Este știut faptul că, potrivit statisticilor internaționale, România se numără între primele 10 țări ale lumii în privința volumului de produse chimice realizat. Cele 1 500 de capacități și obiective puse în funcțiune în ultimii 15 ani în această ramură au permis atingerea unor nivele de producție înalte în numeroase domenii ale chimiei organice și anorganice. Comparativ cu anul 1965, volumul exporturilor de produse chimice a fost în 1979 de 22 de ori mai mare, printre partenerii comerciali ai țării noastre fiind firme din peste 100 de țări.

La puternica diversificare a nomenclatorului de export (numai *Chimimportexport* oferind pe piața externă peste 500 de grupe de produse) și a zonelor geografice în care am reușit să pătrundem, un aport hotărîtor a adus forța de cercetare-dezvoltare proprie, care prin numeroasele tehnologii și produse originale, realizate în ultimii ani, conferă atribute de competitivitate și specificitate ofertei noastre externe. Astfel, în actualul cincinal 90% din noile obiective de investiții în industria chimică au la bază soluții tehnice originale, elaborate de specialiștii care lucrează în unitățile Institutului central de chimie.

Consecința directă a dării în funcțiune de noi capacități moderne, a lansării cu succes a unor noi produse originale pe piață este lărgirea bazei de export. Iată un exemplu concludent. În paleta de medicamente originale a întreprinderii figurează azi — alături de Gerovital H_3 — realizare de prestigiu a școlii românești de geriatrie — și alte produse de mare eficiență terapeutică, cum sînt : Aslavital, Trofopar, Ulcosilvanil, Distonocalm, Covalitin, Gastrofibran, ETO, Folcisteină U, Boicil etc. Toate aceste produse se află, actualmente, în numeroase țări ale lumii, în stadii avansate de testare spre a fi omologate pentru consum. În același timp, pentru dezvoltarea exportului medicamentelor originale s-au realizat acțiuni de cooperare industrială cu firme farmaceutice străine, cărora li se livrează principiile active, și li se asigură asistență tehnică, prin specialiști români, în vederea producerii și condiționării medicamentelor în țările respective. Asemenea acțiuni de cooperare desfășurăm în Spania, Peru, Ecuador, Argentina. Bine cotate pe piața externă sînt și cosmeticele românești originale din gamele Gerovital, Pell-Amar ș.a., care se desfac în prezent în numeroase țări.

— Cum influențează Chimimportexport, *ca reprezentant al cererii externe, strategia producției de export a centralelor industriale furnizoare ?*

— Între întreprinderea noastră de comerț exterior și centralele industriale furnizoare de mărfuri la export există o strînsă colaborare. Noi efectuăm împreună acțiuni de prospectare a pieței pentru cunoașterea concretă a cererii, a condițiilor de calitate a produselor, a volumelor de mărfuri ce se comercializează. De asemenea, în cadrul lucrărilor de fundamentare a investițiilor ramurii, la programarea dezvoltării unor noi capacități de producție ce vor oferi mărfuri pentru export se ține seama de avizul expres al întreprinderii noastre. Încă din etapele de cercetare și studii de fezabilitate ne aducem contribuția la clarificarea aspectelor privind eficiența economică a noilor produse.

Putem spune că în fapt, *Chimimportexport* a adus o contribuție importantă la restructurarea în ansamblu a nomenclatorului de export, în sensul creșterii ponderii produselor cu grad ridicat de prelucrare, cum ar fi : mase plastice prelucrate, medicamente, coloranți, lacuri și vopsele, solvenți cloruranți, detergenți, pesticide, cosmetice etc. Aceste grupe de produse formează în prezent peste 50 la sută din exporturile noastre. Coordonarea acestor preocupări se realizează în condiții superioare în prezent, ca urmare a constituirii de compartimente independente pentru exportul de medicamente originale, de cosmetice, de articole prelucrate din mase plastice. Și rezultatele nu au întîrziat să se arate. În acest an, de pildă, a început să funcționeze biroul de export de produse cosmetice — iar volumul tranzacțiilor încheiate pînă acum îl depășește de circa 7 ori pe cel din întreg anul trecut.

Pe ansamblul întreprinderii se prevede realizarea, în 1980, a unui volum al exporturilor de 2,5 ori mai mare decît cel din 1970, cînd în nomenclatorul întreprinderii figurau și produsele care în prezent sînt exportate de I.C.E.-Danubiana.

Potrivit Directivelor celui de al XII-lea Congres al P.C.R., în cincinalul următor se va acorda o mare atenție dezvoltării chimiei de sinteză fină și mic tonaj, a producției de medicamente, coloranți, pigmenți organici, pesticide, produse cosmetice și detergenți. Se crează astfel condiții pentru restructurarea în continuare a nomenclatorului de export în favoarea produselor care valorifică superior materiile prime, printr-un grad ridicat de prelucrare, care să contribuie la creșterea eficienței exporturilor. Potrivit cu modificările în structura fondului de marfă, vom urmări adaptarea structurilor organizatorice, a rețelei de distribuție corespunzător exigențelor comercializării acestor produse.

— Ce forme noi de comercializare și promovare aveți în vedere ?

— Se poate spune că pe măsură ce sporește volumul exportului de produse cu caracter de bunuri de consum (ele constituie a cincea parte din producția actuală a industriei noastre chimice), cresc și exigențele față de canalele de distribuție și formele de promovare prin care producătorul ajunge pînă la consumatorul final. În acest sens, întreprinderea noastră deține o bună experiență în domeniul cooperării internaționale pentru comercializarea produselor.

DATE PRIVIND DEZVOLTAREA CHIMIEI ROMÂNEȘTI

- **În actualul cincinal industria chimică românească a înregistrat un ritm anual de creștere de peste 17 la sută, mai înalt decît cel din alte ramuri ale economiei naționale și unul din cele mai înalte din lume în acest domeniu.**
- **Ponderea industriei chimice în volumul total al producției industriale a României este de circa 17,5 la sută în acest an, față de media mondială de 15,2 la sută.**
- **În ultimii 15 ani producția industriei noastre chimice a crescut de 12 ori, față de creșterea înregistrată pe plan mondial de 4,7 ori.**
- **În anul 1978 întreaga producție a industriei chimice din anul 1950 era fabricată în numai 2 zile.**

Societățile noastre mixte pentru comercializarea produselor chimice : *Decofra* — Paris, *Arcode* — Londra, *Contichemie* — Frankfurt am Main, *Romital* — Milano, *Carochem* — Barcelona acționează în prezent pentru perfecționarea sistemului lor de distribuție, urmărind să apropie și mai mult produsele de cumpărător, în scopul măririi competitivității și scăderii cheltuielilor de desfacere. Această rețea este în continuă dezvoltare și perfecționare. Desfășurăm, totodată, o largă activitate de promovare, de la propaganda de interes general realizată prin participări la tîrguri și expoziții — circa 35 anual, pe toate continentele ; prin reclamă în presa de specialitate — și pînă la forme specifice : expoziții specializate pe grupe de mărfuri, simpozioane, conferințe, expoziții permanente la reprezentanțele economice și societățile mixte etc.

Produsele chimiei de mic tonaj, precum : medicamente, pesticide, coloranți, lacuri și vopsele, produse cosmetice necesită, în general, eforturi considerabile de promovare. Cu toate că s-au realizat unele succese în această privință, este necesar să se aloce fonduri mai importante pentru acțiuni de promovare, ca să putem asigura o intensitate corespunzătoare a acestora, competitivă cu cea a concurenței.

Produsele noastre se vînd în prezent sub mărci de fabrică românești, realizîndu-se astfel diferențierea pe piețele străine. Susținerea mărcilor proprii printr-o activitate promoțională complexă, începînd de la ambalaj și pînă la publicitatea la locul de vînzare, poate avea o influență importantă asupra eficienței activității de export.

Realizările industriei noastre chimice, activitatea Chimimportexport sînt larg apreciate peste hotare ; ne mîndrim cu numeroasele medalii de aur, diplome și distincții pe care le primesc produsele și întreprinderea ce le exportă. Încă în anul 1972 am primit „Premiul Internațional pentru Calitate" de la Madrid. În decembrie trecut, întreprinderea noastră a fost distinsă cu Marea Medalie de Aur Jubiliară a Camerei de Comerț și Industrie a U.R.S.S., pentru contribuția adusă la dezvoltarea și promovarea comerțului cu produse chimice. Iar anul acesta, la tîrgul INCHEBA de la Bratislava au fost conferite 4 medalii de aur unor produse cosmetice și detergenți românești. Sînt mărturii ale unui prestigiu pe care sîntem datori să-l consolidăm prin continua îmbunătățire a ofertei și a promovării ei.

Interviu de
Ioan GEORGESCU

PREMII INTERNAȚIONALE

La ediția 1979 a Tîrgului internațional specializat de produse chimice Incheba-Bratislava, 5 produse cosmetice românești din nomenclatorul de export al I.C.E. Chimimportexport au primit medalii de aur :

Idila – **parfum de toaletă cu miros de citrice condiționat în flacoane spray.**

Bellatrix – **ruj produs în 14 nuanțe coloristice pe bază de substanțe active extrase din flora spontană din România.**

Dermin – **cremă de masaj cu extract de plante medicinale cortotonice.**

Farmec Lux – **cremă de față hidratantă cu ulei de vizon.**

Miorița – **spray pentru curățirea blănurilor naturale.**

Premiile obținute la această ediție, ca și la precedentele constituie o recunoaștere internațională a calității deosebite a produselor realizate de tînăra industrie românească de cosmetice.

Transporturile

(Urmare din pag. 10)

menținerea în stare de funcționare a întregului parc, pentru ca indicatorul stabilit prin plan de 85% capacitate activă să fie îndeplinit și depășit ; optimizarea transporturilor, astfel încît în majoritatea cazurilor mijloacele auto să circule dus-întors încărcate ; accelerarea acțiunii de dotare cu remorci auto, de organizare de trenuri de transport, încît, odată cu creșterea capacității de transport, să se asigure și o economie cît mai mare de combustibili și lubrifianți ; analizarea nivelului tarifelor de transport, care să fie așezate de așa natură încît să reprezinte costuri acceptabile pentru beneficiari.

• PENTRU ÎNTREPRINDERILE BENEFICIARE : încheierea din vreme a contractelor pentru mijloacele auto necesare, astfel încît unitățile transportoare să aibă posibilitatea de a-și organiza optimizat întreaga activitate de service ; colaborarea cu unitățile transportoare, asigurîndu-se utilizarea la capacitatea nominală sau volumetrică a autocamioanelor ; sprijin în repararea autovehiculelor, asigurarea unui grad înalt de mecanizare a operațiilor de încărcare-descărcare a mărfurilor, încît timpul de staționare a fiecărui mijloc de transport să fie cît mai mic.

Pe baza analizelor efectuate în cadrul Comitetului de partid al Sectorului 2 și a concluziilor desprinse din urmărirea curentă a activității, apreciem că **există create toate condițiile pentru îndeplinirea corespunzătoare a sarcinilor de transport, atît pentru industrie cît și pentru comerț, construcții, activitatea de întreținere și gospodărire a orașului.** În scopul utilizării raționale a parcului auto, al întăririi controlului asupra modului de repartizare a mijloacelor tehnice din dotare, **considerăm că ar fi util să se subordoneze bazele de transporturi auto organelor administrative locale, astfel încît sarcinile economico-sociale în profil teritorial să fie cît mai operativ și eficient realizate."**

Eficiența concentrării creșterii taurinelor

(Urmare din pag. 6)

criteriului de optimizare, ținînd cont de faptul că la schimbarea acestuia, dimensiunea optimă se modifică.

Luînd drept criteriu de optimizare costul laptelui, remarcăm că acesta are o evoluție ascendentă, iar nivelul corespunzător efectivului optim este mult diferit de la un județ la altul. În județele învecinate Teleorman și Ilfov, caracterizate prin condiții pedoclimatice asemănătoare, costurile sînt mult diferite. Astfel, dacă pentru efectivul optim din 1972 costul laptelui era de 197 lei/hl în județul Teleorman, în județul Ilfov acesta ajunsese la 225,1 lei/hl. Situația era asemănătoare la nivelul anului 1976, cu deosebirea că diferența dintre costuri era de numai 14,6 lei/hl.

Față de costul mediu al laptelui, prețul de livrare este mult prea scăzut, determinînd, în mod artificial, rezultate financiare negative, ceea ce înseamnă că munca socială depusă în sectorul creșterii vacilor de lapte în aceste județe, nu este recunoscută integral.

Pentru zona Moldovei (județele Bacău, Vaslui și Iași), evoluția dimensiunii optime și costurile producției de lapte corespunzătoare sînt prezentate în tabel.

Dinamica mărimii optime a fermelor de vaci (capete) și costul producției de lapte (lei/hl)

Județul	1972		1975		1976	
	capete	lei/hl	capete	lei/hl	capete	lei/hl
Bacău	671	146	670	154	649	178
Iași	483	136	658	160	—	—
Vaslui	708	158	877	184	665	167

Din datele prezentate se observă evoluția în timp a dimensiunii optime a fermelor de vaci în cele trei județe, remarcîndu-se faptul că optimul, în această zonă a țării, este mai ridicat în comparație cu zona de sud, iar costul laptelui mai scăzut. Deși nu se poate vorbi de o evoluție constant crescătoare a efectivelor optime în județele studiate, totuși costul laptelui corespunzător unei ferme de dimensiune optimă evoluează ascendent. Mărimea lui se află sub nivelul prețului de livrare și, prin urmare, posibilitățile obținerii de rezultate financiare pozitive sînt mult sporite, comparativ cu zona de sud.

Într-un număr viitor al revistei vom analiza problema dimensiunii optime a fermelor de taurine la îngrășat.

Săptămîna economiei „25-31 octombrie"

Economisirea — expresie a creșterii veniturilor populației

ANUL 1980 marchează încheierea actualului cincinal cu remarcabile realizări în dezvoltarea economico-socială a patriei și începutul unui nou cincinal, în care vom trece într-o nouă etapă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism, etapă care ne va propulsa în rîndul țărilor cu dezvoltare medie.

Rezultatele obținute în îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială pe perioada 1976—1980 au asigurat dezvoltarea puternică a forțelor de producție, creșterea susținută a avuției naționale, au dus la profunde transformări în întreaga societate, la ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor. În actualul cincinal, retribuția netă a crescut cu 30 la sută, față de 20 la sută cît a fost planificat — veniturile totale ale populației au sporit de la 247 miliarde lei în 1975, la 363 miliarde lei în 1980. La acestea trebuie adăugat și sporirea cu 40 la sută a veniturilor populației pe seama fondului social de consum.

Toate aceste importante realizări în domeniul creșterii veniturilor oamenilor muncii au avut ca rezultat amplificarea continuă a procesului de economisire prin Casa de Economii și Consemnațiuni, instituție bancară autorizată să organizeze primirea și păstrarea depunerilor economiilor populației.

Comparativ cu alți indicatori economici, care influențează economiile populației, depunerile la Casa de Economii și Consemnațiuni și soldul creditelor acordate de aceasta pe perioada 1976—1979 au crescut de la un an la altul (tabelul).

	1976	1977	1978	1979	1979/1976
Venitul național	110,5	107,9	107,5	107,7	125,0
Veniturile bănești ale populației	109,3	108,5	112,0	105,7	128,5
Desfacerile cu amănuntul prin comerț socialist	109,3	106,8	111,9	107,1	128,0
Soldul general al depunerilor populației la C.E.C.	116,0	118,1	125,3	112,2	165,9
Soldul creditelor acordate populației pentru construirea și cumpărarea de locuințe	116,9	109,2	114,5	108,7	136,0

Succesele obținute în ridicarea bunăstării materiale și spirituale a populației au creat premise trainice pentru lărgirea posibilităților de economisire, pentru creșterea într-un ritm accentuat a soldului general al depunerilor populației la C.E.C. și a volumului creditelor acordate populației pentru construirea și cumpărarea de locuințe proprietate personală, așa cum rezultă și din indicatorii economici prezentați mai sus.

La finele acestui an soldul general al depunerilor populației la C.E.C. va fi de 2,2 ori mai mare față de cel existent la sfîrșitul anului 1975, iar dacă facem această comparație cu finele anului 1965 — adică pe ultimii 15 ani — această creștere este de circa 12 ori. Ritmul mediu anual de creștere a soldului în perioada 1965—1980 a fost deosebit de ridicat, fiind de 17,8 la sută.

Nivelul ridicat al economisirii populației prin Casa de Economii și Consemnațiuni s-a menținut și în ultima parte a actualului cincinal ; astfel, la 1 septembrie 1980 soldul general al economiilor populației a fost cu 20,7 la sută mai mare decît la începutul anului 1979.

Capacitatea oamenilor muncii din țara noastră de a economisi în vederea acoperirii unor nevoi viitoare — în special pentru procurarea de bunuri de valoare mare cu un grad superior de folosință — se oglindește și în ponderea soldului general în totalul disponibilităților bănești ale populației, care este în prezent de 72,7 la sută.

Amplificarea acțiunii de economisire a fost stimulată și de punerea la dispoziția populației, prin comerțul socialist, a unui volum mereu sporit de bunuri cu valoare ridicată, care sînt cumpărate, de regulă, din economii acumulate pe o anumită perioadă de timp. Economisirea nu numai că nu limitează consumul, ci este premisă a extinderii și diversificării acestuia. Iată de ce procesul de economisire se află într-o permanentă extindere și răspîndire în rîndurile populației. Dacă la începutul anului 1976 populația țării deținea 11,3 milioane librete de economii și conturi personale la C.E.C., la 1 septembrie a.c. numărul acestora se ridica la 17,5 milioane, cu 6,2 milioane mai multe decît la începutul cincinalului, revenind în medie un libret activ la 1,3 locuitori. De subliniat este și faptul că a crescut puternic numărul depunătorilor la sate, unde numărul libretelor de economii a ajuns la 4,4 milioane, față de 3,2 milioane la începutul cincinalului, revenind în medie un libret la 2,5 locuitori.

Economisirea organizată prin Casa de Economii și Consemnațiuni este stimulată și de drepturile și avantajele acordate depunătorilor, îndeosebi valorificarea depunerilor prin acordarea de către C.E.C. a unor importante sume sub formă de dobînzi și cîștiguri, care în ultimii zece ani s-au ridicat la circa 20 miliarde lei. La 1 septembrie a.c. existau asupra populației peste 4,3 milioane librete de economii cu dobîndă și cîștiguri în autoturisme la care în anul 1979 s-au acordat, prin trageri la sorți trimestriale, 5 877 cîștiguri în autoturisme, iar în semestrul I a.c. 3 207 autoturisme, în valoare totală de peste 635 milioane lei.

Paralel cu activitatea de atragere a economiilor bănești ale populației și a altor activități, Casa de Economii și Consemnațiuni traduce în viață politica partidului și statului nostru de sprijinire prin credite a cetățenilor care doresc să-și construiască locuințe proprietate personală sau să cumpere din fondul de stat locuințe pe care le dețin în calitate de chiriași.

Pe această linie, începînd cu 1 ianuarie 1970, Casa de Economii și Consemnațiuni a preluat de la Banca de Investiții activitatea de creditare a populației pentru construirea și cumpărarea de locuințe proprietate personală. De la această dată s-au acordat din fondurile Casei de Economii și Consemnațiuni 923 263 împrumuturi pentru construirea și cumpărarea de locuințe proprietate personală în valoare de 39 799,7 milioane lei, soldul creditelor acordate fiind la 30 septembrie a.c. de 27 529,7 milioane lei.

Sumele depuse la C.E.C. reintră în circuitul economic fie pe calea finanțării sau creditării de către stat a unor obiective social-economice, fie pe calea creditării de către C.E.C. a populației, economisirea formînd cadrul organizat în care se îmbină în mod armonios interesele individuale ale populației cu cele ale societății, respectiv cerințele bănești ale reproducției socialiste lărgite. Tocmai din aceasta derivă una din particularitățile procesului de economisire organizat, respectiv dublul său caracter, ca proces de redistribuire temporară pe plan microeconomic și de redistribuire permanentă pe plan macroeconomic.

Pentru dezvoltarea în viitor a acțiunii de economisire, prezintă importanță, în primul rînd, perspectivele creșterii veniturilor populației și în mod special a retribuției oamenilor muncii. În conformitate cu Programul-directivă de creștere a nivelului de trai, veniturile totale reale ale populației vor spori în anul 1985 cu 23—25 la sută față de anul 1980, retribuția medie reală mărindu-se cu 16—18 la sută. Retribuția minimă va spori de la 1 425 lei lunar în 1980 la 1 630 lei în 1985, la care se vor adăuga alocația pentru copii și celelalte venituri obținute din fondurile sociale de consum. Veniturile reale ale țărănimii vor crește cu 20—25 la sută, iar pensiile nominale de asigurări sociale de stat se vor majora în medie cu 23 la sută.

În aceste condiții, rolul acțiunii de economisire sporește în mod susținut. Casa de Economii și Consemnațiuni este chemată să contribuie în măsură tot mai mare la consolidarea sistemului bănesc al țării, la întărirea puterii de cumpărare a monedei naționale, la înfăptuirea politicii partidului și statului nostru în domeniul finanțelor și creditului.

prof. dr. Mircea POPOVICI
președintele Consiliului de Administrație al Casei de Economii și Consemnațiuni

De la 1 noiembrie a. c.

NOI CATEGORII DE OAMENI AI MUNCII BENEFICIAZĂ DE RETRIBUȚII MAJORATE

SUCCESELE obținute în dezvoltarea forțelor de producție în actualul cincinal au constituit un fundament temeinic pentru ridicarea nivelului de trai, dovedind justețea politicii partidului de creștere armonioasă și în ritm înalt a economiei noastre socialiste.

Veniturile totale ale populației au ajuns în 1980 la 363 miliarde lei, de la 247 miliarde cît erau în 1975, ceea ce înseamnă realizarea celei mai mari creșteri de venituri ale oamenilor muncii din întreaga perioadă a construcției socialiste din țara noastră. Îndeplinirea cu consecvență a Programului de creștere a nivelului de trai a asigurat creșterea retribuției reale cu circa 30%, deci cu 10% mai mult decît prevederile inițiale, și o creștere cu circa 30% a veniturilor țăranilor cooperatori. Cele două etape de majorare, aplicate unui număr de peste 8 milioane angajați, au însemnat practic că în fiecare lună, timp de aproape trei ani ai actualului cincinal, o nouă categorie de oameni ai muncii a beneficiat de majorarea retribuției.

Din luna noiembrie a acestui an circa 112 mii angajați din industria materialelor de construcții și aproape 170 mii de cercetători, ingineri tehnologi și proiectanți investiții din institute de cercetare și centre de inginerie tehnologică vor primi retribuții majorate în medie cu 14,1% pentru industria materialelor de construcții și cu 11,5% pentru cercetare și inginerie tehnologică.

Prin această nouă majorare personalul din industria materialelor de construcții va beneficia de un spor mediu de retribuție de 32,4% pe întregul cincinal, spor superior mediei pe întreaga economie națională. Această creștere reprezintă o recunoaștere a contribuției ramurii industriei materialelor de construcții la uriașul efort constructiv desfășurat în țara noastră în anii socialismului. Retribuția medie în ramura materialelor de construcții a crescut continuu, urmînd ca în 1980 să fie de aproximativ 7 ori mai mare decît în anul 1950. Exemplele din tabelul nr. 1 confirmă faptul că noua etapă de majorare se va desfășura după aceleași principii ale eticii și echității socialiste, urmărindu-se creșterea mai accentuată a retribuțiilor mai mici în condițiile păstrării unor raporturi stimulative între profesii, funcții și grade de calificare. Astfel, majorarea retribuției unui arzător produse ceramică brută va fi de 16,5%, iar a unui fasonator produse din azbociment de 17,8%, creșteri superioare mediei pe ramură ; în același timp, un maistru principal, care are o retribuție actuală de 2895 lei, va primi o retribuție sporită cu 10,5%. La creșterile datorate sporului de retribuție se adaugă creșterile sporurilor de vechime și a adaosului de acord, creșteri care, însumate, duc la venituri suplimentare pentru exemplele alese de peste 300 lei. Numai la nivelul unui an, un muncitor care lucrează ca morar lianți în industria cimentului va obține venituri suplimentare de 4 752 lei, ceea ce reprezintă, de exemplu, contravaloarea unei garnituri de mobilă de hol.

Cercetarea științifică și ingineria tehnologică vor ajunge în urma acestei etape de majorare să atingă o creștere medie pe întregul cincinal de 29,5%. Numai în anul 1980 creșterea retribuției personalului din aceste domenii va însemna fonduri suplimentare de peste 95 milioane lei. În tabelul nr. 2 sînt înfățișate cîteva exemple ce ilustrează în mod concret modul de aplicare a actualei majorări în domeniul cercetării științifice și ingineriei tehnologice. Pentru fiecare om al muncii din aceste domenii, actuala etapă de majorare va însemna un spor de retribuție care, în medie, se apropie de 300 lei. Luînd în considerare și creșterea sporului de vechime obținut prin aplicarea aceluiași procent la un cuantum mai mare al retribuției, creșterile totale de venit ajung să depășească, în unele cazuri, 500 lei lunar. Cumulate pe un an, veniturile suplimentare obținute de un inginer sau arhitect proiectant principal grad II se ridică la 5676 lei.

Tabelul nr. 1

	Categoria	Treapta	Retribuția actuală	Retribuția majorată etapa II-a	Spor vechime actual	Spor vechime după majorare	Adaos acord actual	Adaos acord după majorare	Total venit actual	Total venit după majorare	Spor venit total
Arzător produse ceramică brută (rețeaua materiale construcții „B") spor vechime 5% adaos acord 8%	IV	I	1724	2009	86	100	138	161	1948	2270	322
Fasonator produse de azbociment (rețeaua materiale construcții „A") spor vechime 7% adaos acord 8%	IV	II	1826	2152	128	151	146	172	2100	2475	375
Maistru principal prefabricate (grupa ramura IV) clasa 26 gradație IV spor vechime 10% adaos acord 10%			2895	3200	289	320	289	320	3473	3840	367
Morar lianți din ind. cimentului (rețea ciment) spor vechime 10% adaos acord 8%.	V	I	2183	2519	218	252	175	201	2576	2972	396

Tabelul nr. 2

	Gradația	Clasa	Retribuție actuală	Retribuție majorată	Spor vechime actual	Spor vechime majorat	Total venit actual	Total venit majorat	Spor total venit
Cercetător șt. (sau inginer tehnolog) în institut nivel II spor vechime 5%	4	26	2895	3200	145	160	3040	3360	320
Cercetător șt. principal grad I (sau inginer tehnolog principal) institut nivel I spor vechime 7%	4	37	4830	5340	338	374	5168	5714	546
Inginer (arhitect) proiectant principal grad II spor vechime 10%	5	33	4020	4450	402	445	4422	4895	473
Desenator tehnic principal spor vechime 5%	6	18	2070	2310	103	115	2173	2425	252

Aurelian DOCHIA
Institutul de economie socialistă

Componente calitative ale dezvoltării economiei românești

INDUSTRIA — un amplu proces de dezvoltare și modernizare

ÎN ÎNTREGUL proces al creșterii economiei românești industria se înscrie cu înfăptuiri dintre cele mai notabile — dovadă de necontestat a justeței politicii promovate de partid în direcția dezvoltării sectoarelor și domeniilor ce asigură o valorificare superioară a resurselor materiale, a muncii sociale și, pe această bază, progresul neîntrerupt al forțelor de producție, creșterea continuă a bunăstării oamenilor muncii.

Etapă a unor remarcabile împliniri

ÎN ANII CINCINALULUI pe care îl vom încheia în curînd au fost puse în funcțiune noi și importante capacități de producție, au fost modernizate cele existente, au fost aduse substanțiale îmbunătățiri structurii ramurilor și subramurilor industriale, ca și pe linia repartizării lor raționale în teritoriu. Acest proces de amploare, ce a necesitat o intensă mobilizare de forțe, de resurse materiale și umane, poate fi ilustrat, la dimensiunile sale reale, prin creșterea cu 747 miliarde lei a fondurilor fixe în economie (de la 1 203 mld. în 1975 la 1 950 mld. lei în 1980).

În condițiile desfășurării acestui amplu efort investițional o trăsătură caracteristică a dezvoltării industriei românești o constituie înregistrarea, și în anii actualului cincinal, a unor ritmuri susținute de creștere. Este semnificativ faptul că pe ansamblul industriei producția netă a sporit într-un ritm mediu anual de 10,6%, iar producția globală cu un ritm de 10%, moment ce marchează o creștere mai rapidă a valorii nou create, unica sursă aptă să asigure dezvoltarea societății, creșterea avuției naționale și a bunăstării poporului. Oglindind prioritățile stabilite în procesul dezvoltării industriale a țării, accentul pus pe factorii capabili să asigure valorificarea cît mai înaltă a potențialului material și uman, să creeze resursele necesare în scopul satisfacerii în condițiuni cît mai bune a cerințelor populației, în ramuri industriale cum sînt: construcția de mașini (13%), industria metalurgiei feroase (11,6%), industria chimică (10,8%), industria ușoară (10,3%) și industria alimentară (7,3%), s-au consemnat ritmuri ridicate, expresie a desfășurării unor eforturi deosebite.

Așa cum sublinia secretarul general al partidului, la începutul unui nou cincinal industria românească, principalele sale ramuri pot să soluționeze aproape toate problemele pe care le ridică programul de investiții și de dezvoltare a bazei tehnico-materiale, să contribuie hotărîtor la creșterea gradului de tehnicitate și de modernizare a producției industriale, să-și aducă un aport sporit la realizarea prevederilor la export în condiții de eficiență. În concordanță cu cerințele actuale ale populației, în cadrul industriei ușoare a sporit și s-a diversificat producția bunurilor de consum, iar industria alimentară și-a lărgit și îmbunătățit considerabil sortimentul de produse, asigurînd astfel o mai bună satisfacere a cerințelor interne de consum, crearea de disponibilități suplimentare pentru export.

Un mare accent s-a pus în întreaga activitate industrială pe măsurile urmărind încadrarea în normele și normativele de consum, reducerea consumului de energie, combustibil, metal și alte materii prime și materiale, urmărindu-se gospodărirea și valorificarea cu eficiență sporită a tuturor resurselor. Tocmai unor asemenea scopuri le-au fost subordonate, în mare măsură, acțiuni vizînd organizarea superioară a producției și a muncii, sporirea gradului de folosire a mașinilor, instalațiilor și utilajelor, îmbunătățirea utilizării timpului de lucru. Sînt factori calitativi care au acționat cu efecte dintre cele mai însemnate în obținerea ritmurilor ridicate de creștere a producției industriale, în mod deosebit în devansarea ritmului de creștere a producției globale de către ritmul de creștere a producției nete.

Dezvoltarea potențialului industrial al țării, — perfecționarea structurii sale pe ramuri, subramuri, grupe de produse și servicii, sporirea calității produselor au fost însoțite, pe întreaga perioadă a cincinalului 1975—1980, de continuarea procesului de îmbunătățire a repartizării industriei în teritoriu. Ca urmare a politicii juste promovate de partid, un accent deosebit s-a pus pe dezvoltarea județelor cu un nivel mai scăzut al forțelor de producție, Bistrița-Năsăud, Botoșani, Buzău, Covasna, Dîmbovița, Harghita, Sălaj, Teleorman, Tulcea, Vaslui, Vîlcea, Vrancea, fapt care s-a concretizat în ritmuri de creștere a producției industriale cu mult superioare mediei pe țară.

Un efect și, totodată, un factor important al dezvoltării industriei românești în actualul cincinal îl constituie creșterea rapidă a populației ocupate în această ramură, creștere care a condus la modificări de esență în structura pe ramuri a populației ocupate. Încă din anul 1978 industria a atins cea mai mare pondere în totalul populației ocupate — 33,5% —, depășind pentru prima dată ponderea agriculturii — 32,5%. Consemnăm astfel un important salt — comparativ, de pildă, cu anul de început al cincinalului 1966—1970, cînd populația ocupată în industrie reprezenta numai 19,2% din totalul populației ocupate, în timp ce ponderea celei din agricultură era de 56,5%. Nu numai saltul ca atare se impune a fi subliniat, ci în mod deosebit importantele sale efecte sociale. Astfel, partea cea mai mare din populația țării își desfășoară activitatea într-un domeniu cu o productivitate a muncii mai mare (în condițiile în care, cu sprijinul industriei, însăși productivitatea muncii în agricultură cunoaște creșteri sensibile), obține venituri corespunzătoare, se asigură o solidă temelie pentru creșterea în volum și calitate a bunurilor de consum alimentar și mai ales a celor de folosință îndelungată care sînt puse la dispoziția populației.

Tabelul nr. 1

Dinamica producției industriale*)

	1975	1980	Ritm mediu anual de creștere 1976—1980 — procente —
Producția netă	100	165	10,6
Producția globală	100	160	cca 10

*) 1980 — prelimințări

Dar, în condițiile dezvoltării industriale amintite, modificări însemnate au avut loc nu numai în structura pe ramuri a populației ocupate, ci și în multe alte domenii economico-sociale, printre care îmbunătățirea structurii profesionale, prin creșterea numărului de muncitori, repartizarea mai bună pe teritoriu a personalului muncitor din industrie etc. Din cele peste 1,1 milioane noi locuri de muncă create în acest cincinal, peste 500 mii revin industriei; în prezent în toate județele țării ponderea populației

ocupate în industrie este mai mare de 15%, iar în 16 județe, aceasta depășește 35%.

Este de evidențiat faptul că în industrie, ca de altfel în întreaga economie națională, realizările obținute în anii actualului cincinal au fost înfăptuite în condițiile existenței unor greutăți majore, atît pe plan intern, cît și internațional. Între acestea trebuie amintite cutremurul din martie 1977, care a provocat pierderi importante economiei naționale, industriei ca

Tabelul nr. 2

Dinamica producției globale industriale*)
1975 = 100

	1976	1977	1978	1979	1980	Ritm mediu anual de creștere 1976—1980 — procente —
Industrie — total	111	125	137	148	160	cca. 10
— metalurgia feroasă (inclusiv extracția minereurilor feroase)	112	129	140	152	173	11,6
— construcții de mașini și prelucrarea metalelor	112	129	148	165	184	13,0
— chimie	116	132	146	148	167	10,8
— industria ușoară	113	125	135	146	163	10,3
— industria alimentară	109	122	123	132	142	7,3

*) 1980 — preliminări

atare ; condițiile climatice nefavorabile și inundațiile din anii cincinalului, care au contribuit într-o anumită măsură la nerealizarea producției agricole și, ca urmare, au influențat nivelul de dezvoltare și de realizare a sarcinilor în unele ramuri industrile, îndeosebi în industria alimentară. Cît privește influențele externe, pe prim plan se situează criza economică și criza petrolului, care au exercitat, de asemenea, serioase influențe negative în procesul de asigurare cu petrol, materii prime și alte surse necesare economiei noastre naționale. Iată de ce, se poate aprecia cu deplin temei, că valoarea realizărilor obținute de poporul român în anii actualului cincinal în industrie, ca și în dezvoltarea celorlalte ramuri și sectoare ale economiei este remarcabilă, România parcurgînd în perioada 1976—1980 o etapă dintre cele mai fertile pe calea înfăptuirii Programului partidului.

Mobilizarea eforturilor în scopul ridicării calitative a activității

REZULTATELE obținute în activitatea industrială puteau fi însă și mai bune dacă pe parcursul cincinalului, în unele întreprinderi și sectoare nu se manifestau o serie de lipsuri și deficiențe. În acest context, se impun a fi menționate, în primul rînd, aplicarea cu multă încetineală și reținere a noului mecanism economico-financiar, practicarea unui stil și metode de muncă necorespunzătoare, manifestări de birocratism și lipsă de exigență. Totodată, în industrie s-au manifestat lipsuri în ce privește activitatea de aprovizionare tehnico-materială, în cooperarea și colaborarea dintre întreprinderi, în realizarea producției în sortimentele stabilite ; în ce privește promptitudinea cu care se procedează la introducerea progresului tehnic, pentru utilizarea mai bună a capacităților de producție și a forței de muncă ; în ce privește gospodărirea judicioasă a materiilor prime și materialelor, creșterea eficienței.

Este limpede că analiza succeselor obținute în cincinalul de a cărui încheiere ne mai desparte puțin timp, deopotrivă cu cea a lipsurilor ce au survenit în activitatea din economie, și deci și în industrie, constituie premisa desfășurării, în viitor, în condiții mai bune a muncii. Acest mod de a privi lucrurile corespunde pe deplin exigențelor spiritului comunist, înțelegerii dialectice a proceselor tot mai complexe ce se desfășoară în viața socială. În acest sens, se impune a fi reținută aprecierea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. potrivit căreia : „...**în deceniul 1970—1980, în cincinalul pe care îl încheiem, am înaintat pe un front larg, am parcurs o distanță foarte lungă în dezvoltarea noastră și că acum este necesar să consolidăm ceea ce am realizat, asigurînd o bază trainică pentru continuarea ofensivei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate**". De subliniat este faptul că, deși în plan sînt înscrise ritmuri mai ponderate de dezvoltare a industriei decît în perioadele precedente, în vederea creării condițiilor pentru consolidarea realizărilor obținute, România se va menține, în continuare, printre țările cu cea mai dinamică dezvoltare industrială și economică în general.

În acest cadru, întreaga dezvoltare industrială prevăzută pentru anul 1981 este axată, în principal, pe factorii intensivi ai creșterii economice și, ca urmare a acestei acțiuni, pe sporirea în ritmuri susținute a producției ramurilor de vîrf ale industriei, pe ridicarea continuă a gradului de tehnicitate. O privire de

Marin STĂNICĂ

(Continuare în pag. 28)

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Autobasculanta DAC 180-100

PENTRU MARILE ȘANTIERE DE CONSTRUCȚII, Întreprinderea mecanică Mirșa execută în prezent, concomitent cu autobasculantele de 50 tone — medaliate cu aur în toamna aceasta la Tîrgul Internațional de la Plovdiv — și autobasculante de 100 tone. Pînă în luna septembrie au fost realizate și livrate constructorilor de pe Șantierul Canalului Dunăre — Marea Neagră și minerilor de la Moldova Nouă — 12 bucăți de asemenea produse.

Realizarea acestor mijloace de transport constituie un remarcabil succes al industriei noastre constructoare de mașini — autobasculante de asemenea gabarit fiind fabricate doar în Statele Unite, Uniunea Sovietică, R.F. Germania și Italia. Execuția în serie reduce simțitor importurile de autobasculante de 25 tone și 40 tone. De asemenea, utilizarea unei autobasculante de acest tip contribuie la înlocuirea a nu mai puțin de șapte autobasculante de 16 tone și a 12 conducători auto. Este evident că în aceste condiții economiile de combustibil și de lubrifianți sînt notabile ; comparativ cu consumul de motorină la autobasculantele respective, care se ridică la 266 litri la suta de km, autobasculanta DAC 180—100 consumă numai 93 litri. Capacitatea ridicată de care dispune noua autobasculantă creează posibilitatea utilizării pe șantiere a unor excavatoare mari de 8 m³—10 m³, ceea ce conduce și la reducerea timpului de așteptare al vehiculelor la încărcat.

Pentru a face față condițiilor deosebit de grele de lucru existente pe unele șantiere, masiva autobasculantă beneficiază de o **construcție extrem de robustă** și este echipată cu un motor Diesel cu 12 cilindri dispuși în

V, care dezvoltă o putere maximă de 735 kW (1 000 CP) la 1 500 rot/min. Amplasată în stînga șasiului în poziție avansată, cabina are un singur loc și oferă conducătorului condiții comode de lucru cu un grad u siguranță în exploatare sporit.

PREGĂTIRI PENTRU ACTIVITATEA DIN 1981

Soluționarea operativă, eficientă a problemelor ridicate în adunările generale

RECENTELE adunări generale speciale pentru dezbaterea sarcinilor dezvoltării economico-sociale a unităților pe anul 1981 și-au demonstrat rolul important, definit de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — de a da posibilitatea colectivelor de oameni ai muncii, consiliilor de conducere **„să-și asume răspunderea deplină a planurilor, să știe ce au de făcut, să ia măsuri pentru a asigura realizarea lor"**.

La unitățile de construcții-montaj care execută investițiile din industrie, planul pe anul viitor se caracterizează printr-o accentuată concentrare pe principalele obiective productive, ceea ce constituie o premisă pentru mai buna folosire a potențialului datorită eliminării unei dispersări exagerate, pentru creșterea eficienței economice a activității. Totodată, indicatorii calitativi ai planului au în vedere aplicarea neabătută a noului mecanism economic, pentru ansamblul ramurii de construcții-montaj stabilindu-se sarcina reducerii costurilor cu 11 lei la 1 000 lei producție și creșterii productivității muncii (calculată pe baza producției nete) pe o persoană cu 8% în comparație cu nivelurile din 1980.

Adunările generale din aceste unități au confirmat hotărîrea oamenilor muncii de a face totul pentru a asigura buna pregătire și realizarea în întregime a planului, creînd astfel o bază puternică pentru îndeplinirea întregului cincinal viitor. În mod deosebit s-a insistat asupra acțiunilor ce se impun ca în acest ultim trimestru, paralel cu o creștere a ritmurilor de execuție care să asigure în cît mai mare măsură recuperarea restanțelor și punerea în funcțiune a capacităților întîrziate și scadente, să se creeze fronturile de lucru necesare pentru ca în primul pătrar din '81 să se mențină capacitatea de producție la nivelul noilor sarcini.

În programele unitare de măsuri, adoptate de adunările generale, colectivele de oameni ai muncii, consiliile de conducere au identificat și dimensionat concret rezervele existente și căile de punere a lor în valoare pentru îndeplinirea planului la toți indicatorii. Totodată, au fost relevate problemele încă în suspensie, care-și așteaptă rezolvarea din partea forurilor tutelare și a altor organisme competente și care condiționează desfășurarea normală a activității în noul an.

Exemplele redate în continuare, referitoare la preocupările actuale pentru înfăptuirea hotărîrilor adunărilor generale, sînt localizate la trei trusturi de specialitate, cu experiență bogată și cu volume importante de lucrări.

Accent pe creșterea productivității muncii

CALENDARUL constructorilor situează începutul sezonului rece la 15 noiembrie. La **Trustul de construcții industriale din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej**, majoritatea șantierelor au încheiat de pe acum pregătirile de iarnă : protejarea prin închideri, de regulă în soluție definitivă, a obiectivelor aflate în execuție, montarea sau revizuirea instalațiilor termice în spațiile de lucru și la stațiile de betoane etc. Pe baza graficelor stabilite cu beneficiarii a fost programat, pentru ultimul trimestru, un volum de lucrări superior celui planificat inițial, ținîndu-se seama, totodată, și de nevoile subantreprizelor de instalații, montaje și lucrări speciale, în ce privește deschiderea fronturilor de lucru.

Obținerea, în aceste două luni, a unui avans este importantă în mod deosebit pentru subunitățile din Bacău și Roman, al căror volum de producție urmează să crească în anul viitor. Însă, pentru toate șantierele, imperativul perioadei îl constituie asigurarea unei astfel de evoluții a stadiilor fizice, care să grăbească punerea în funcțiune a capacităților din plan — cu atît mai mult, cu cît în prezent un număr mare de obiective sînt întîrziate.

Sarcinile de execuție din 1981 se caracterizează printr-o pondere mai redusă a investițiilor aflate în faza de finalizare (urmează să fie predate cu 60% mai puține capacități decît în acest an) și o proporție însemnată a lucrărilor noi, structură ce mărește volumul de manoperă, influențînd negativ productivitatea muncii. Ca atare, creșterea planificată a acestui indicator — cu 13,3% față de realizările preliminate pe 1980 — deși inferioară ritmului mediu obținut în actualul cincinal, pune totuși probleme dificile. Colectivul are însă convingerea că le va putea rezolva. Determinîndu-se relațiile cantitative dintre măsurile tehnice și organizatorice de perfecționare a producției și muncii și creșterea productivității, s-au putut delimita domeniile de acțiune prioritare, cu cel mai mare grad de influență în condițiile valorificării depline a potențialului existent.

Astfel, atenția se concentrează spre exploatarea la capacitate, în 2 și 3 schimburi, a utilajelor și mijloacelor de transport, spre contractarea în acord global, pe bază de plan fizic a lucrărilor de terasamente, de extracție și transport al agregatelor de balastieră, transport și punere în operă a betonului spre folosirea din plin și cu cicluri reduse a echipamentelor de inventar (cofraje, schele, eșafodaje). Se va îmbunătăți fluxul tehnologic la stațiile de sortare a balastului, astfel ca să se asigure echilibrarea după necesar a stocurilor din cele patru sorturi ; va fi urgentată organizarea bazei de producție de pe platforma Focșani. În vederea diminuării volumului de manipulări, depozitele și punctele de lucru vor primi un număr sporit de utilaje și dispozitive pentru încărcări-descărcări și transport intern și se va insista la furnizori pentru expedierea în cît mai mare măsură a materialelor în unități de încărcătură. Pe lîngă generalizarea acordului global la nivelul formațiilor conduse de maiștri, ingineri și subingineri, o atenție aparte se dă și ridicării nivelului calitativ al aplicării acestei forme de organizare și retribuire a muncii, antrenînd personalul tehnic din execuție și proiectare, ca și cel economic, la pregătirea temeinică și operativă a documentației pentru încheierea contractelor-angajament.

Complexul calificare-policalificare-perfecționare urmează să capete noi dimensiuni, astfel încît calitatea profesională a forței de muncă să se ridice la nivelul necesar executării lucrărilor prin tehnologii moderne, cu o productivitate înaltă și de calitate corespunzătoare. Ponderea, în totalul muncitorilor din activități productive, a celor necalificați se va reduce la 8%. Stimulentului pe care îl oferă, pe această cale, creșterea cîștigurilor i se va adăuga, ca factor motivațional, o substanțială îmbunătățire a condițiilor de muncă și de trai, datorită utilizării judicioase a fondurilor alocate în acest scop. Zilele acestea s-a deschis o nouă cantină, pentru constructorii de pe platforma Adjud, iar pînă la finele anului, spațiilor definitive de cazare existente li se vor adăuga 217 apartamente în municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej, 100 în Bacău și un cămin pentru 300 de nefamiliști la Roman.

Dacă lucrările în continuare oferă, pentru o perioadă de cîteva luni, suficient teren de desfășurare a forțelor, trezește însă îngrijorare situația investițiilor noi, întrucît față de valoarea lor totală în planul constructorului, la începutul lunii trecute aproape o cincime nu aveau asigurată finanțarea, iar o treime — documentațiile de execuție. De aceea, adunarea generală a adresat Ministerului Construcțiilor Industriale solicitarea de a insista pe lîngă ministerele titulare (în special cel al chimiei și cel al construcțiilor de mașini) pentru rezolvarea grabnică a acestor probleme, ca și a cedărilor de cote potrivit necesarului de materiale pe 1981.

Dan CONDREA

Acțiuni pentru diminuarea cheltuielilor materiale

REZULTATELE din primele 3 trimestre ale anului la indicatorii ce caracterizează eficiența activității economice demonstrează corecta înțelegere și aplicare, în cadrul **Trustului de instalații și automatizări București**, a principiilor și exigențe-

lor noului mecanism economico-financiar. Față de plan s-au obținut depășiri de 4,5% la producția netă, de 5,9% la productivitatea muncii calculată pe baza acestui indicator, de 1,4% la beneficii ; cheltuielile materiale la 1 000 de lei producție au fost reduse cu 4% sub nivelul prevăzut. Aceasta, în condițiile influenței negative a unor dificultăți determinate de nerealizarea integrală a programelor de fronturi de lucru încheiate cu partenerii de execuție (unitățile de construcții și de montaj tehnologic), de întîrzierile în primirea unor prefabricate electrice (de la Întreprinderea de panouri și tablouri electrice Alexandria, Întreprinderea mecanică Gheorghieni, „Automatica"-București), unor utilaje și materiale speciale a căror aprovizionare cădea în sarcina beneficiarilor (îndeosebi pe platformele industriei chimice).

Atît consiliul oamenilor muncii, prin materialul prezentat cît și participanții la dezbateri au subliniat însă, în adunarea generală, că dacă la fiecare punct de lucru s-ar fi imprimat mai puternic spiritul de disciplină în ce privește organizarea producției și a muncii, în aplicarea fișelor tehnologice și în respectarea programului, aceste rezultate ar fi fost încă mai bune și s-ar fi recuperat în parte rămînerile în urmă la producția de construcții-montaj.

Pe ideea acestei necesare și posibile recuperări este construit programul pe trimestrul în curs. Acesta accentuează încă preocuparea — manifestă și pînă acum — față de lucrările prioritare, pentru care au fost stabilite grafice separate de asigurare cu resurse materiale, forță de muncă și utilaje. Întregul personal tehnic din centrala trustului este, în prezent, repartizat pe subunități pentru a impulsiona și sprijini direct pe platformele chimice, rezolvarea problemelor legate de neconcordanțele din unele proiecte, de înlocuirea unor materiale greu de procurat cu altele aflate în stoc sau avînd aprovizionarea asigurată, de urgentarea deschiderii fronturilor de lucru etc. Indicatorii de producție globală și netă sînt repartizați loturilor și formațiilor de lucru în expresie fizică, urmărindu-se realizarea cu prioritate de lucrări finite la obiectivele ce se apropie de punerea în funcțiune.

Specificul lucrărilor de instalații electrice și automatizări lasă executantului un destul de restrîns cîmp de intervenție pentru diminuarea cheltuielilor materiale. Ținînd seama însă de experiența pozitivă de pînă acum în economisirea resurselor materiale, maximizarea producției nete și creșterea productivității muncii prin mărirea gradului de prefabricare pe baza dezvoltării producției industriale proprii, reprezentanții oamenilor muncii, prezenți la adunarea generală, au propus măsuri concrete pentru noi progrese în acest domeniu.

Volumul activității industriale din 1981 se va ridica la o valoare echivalînd cu o treime față de volumul activității de construcții-montaj, în condițiile unei schimbări de esență a structurii sale în ce privește produsele și tehnologiile. În prezent, pe baza programului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și progres tehnic, potențialul de proiectare este antrenat într-o amplă acțiune de reconcepere a elementelor de instalații și accesoriilor de montaj, pentru a le mări performanțele ; se pregătește, totodată documentația unor produse noi, ce vor fi realizate cu consumuri reduse de materiale și de muncă. Aceasta implică și un permanent contact cu institutele ce proiectează investițiile, pentru stabilirea unei game raționale de tipodimensiuni, corelarea în detaliu a lucrărilor de instalații cu celelalte părți de proiect, aplicarea celor mai rapide și mai ieftine soluții de execuție. Atelierele trustului își vor mări producția de tubulatură rotundă de ventilații, confecționată în spirală, procedeu ce valorifică la maximum materialul ; în loc de cornier laminat, flanșele rotunde vor fi realizate din bandă de tablă profilată ; la alte tipuri de planșe se vor utiliza profile perforate. Este în curs de întocmire un studiu relativ la creșterea gradului de preambalare, paletizare și containerizare a produselor din atelierele proprii, ca și a celor primite de la furnizori ; aplicarea lui va permite să se micșoreze manopera și să se evite degradările prin manipulări repetate.

C. DAMIAN

Urgențe pentru forul coordonator

PUNEREA în funcțiune a grupului nr. 3, de 330 MW, de la termocentrala Turceni și a grupului nr. 6, de 210 MW, de la termocentrala Mintia-Deva se înscrie între realizările de ultimă oră ale colectivului trustului **„Energoconstrucția"**. Acestei unități îi revin sarcini importante în înfăptuirea politicii partidului și statului nostru în domeniul energetic, în crearea de noi capacități pentru producția de energie electrică și îmbunătățirea structurii combustibililor utilizați în termocentrale. De aici rezultă și cîteva din elementele caracteristice ale planului pe 1981 : creșterea importantă a producției de construcții-montaj față de realizările preliminate pe acest an, îndeosebi la cele două mari obiective menționate mai sus ; începerea execuției unor noi centrale electrice de termoficare, funcționînd cu lignit, a unor microhidrocentrale care vor valorifica potențialul energetic al apei din acumulările și canalele ce alimentează termocentralele existente, extinderi și modernizări la uzinele electrice aflate în funcțiune.

Baza de la care se pornește în pregătirea producției anului viitor este însă departe de a oferi condițiile unei racordări adecvate. Cu două luni înainte de finele lui '80, trustul înregistrează o importantă rămînere în urmă față de plan. Fără a trece cu vederea propriile neajunsuri, participanții la adunarea generală n-au putut să nu-și exprime nemulțumirea față de modul în care au înțeles să se achite de obligații unii furnizori de materiale (livrările sînt în întîrziere la ciment — de la Medgidia și Fieni, conducte — de la Roman și Întreprinderea de țevi sudate București, carton asfaltat — de la Întreprinderea de materiale izolatoare Berceni-Ploiești, la sîrmă neagră, electrozi de sudură ș.a.) și față de faptul că pentru un volum de lucrări echivalent cu 9% din planul anual, încă nu sînt asigurate condițiile de execuție — finanțare, amplasamente, documentații (unele proiecte încă nesosite la constructor au termenele de predare expirate de 3—12 luni !). Depășirea volumelor programate la alte obiective nu a putut compensa influența acestei situații.

Avantajul pe care îl oferă faptul că trustul „Energoconstrucția", beneficiarii pentru care lucrează și proiectanții investițiilor respective fac, deopotrivă, parte din Ministerul Energiei Electrice este numai teoretic. Practica deficientă a coordonării relațiilor dintre acești factori, dintre ei și forul lor tutelar a alimentat o dificilă listă de probleme pe care adunarea generală a înaintat-o spre rezolvare ministerului. Menționăm :

— urgentarea definitivării documentațiilor și altor condiții de execuție pentru centralele electrice de termoficare București-Progresul și Suceava (trustul are înscrise și în planul pe 1980 valori pentru atacarea lucrărilor, dar încă nu le cunoaște amplasamentele) ;

— controlul de către beneficiari, încă din faza de avizare departamentală a documentațiilor, a corespondenței devizelor cu condițiile locale (anul acesta, grupul de șantiere Oravița înregistrează o pierdere de 4,5 milioane de lei din cauză că proiectanții au subestimat cheltuielile de transport al materialelor și utilajelor pe 30 km de drumuri grele) ;

— evitarea fărîmițării potențialului de execuție al constructorului la lucrări de întreținere și reparații în uzine electrice, pe care beneficiarii au posibilitatea să le execute cu forțe proprii ;

— asigurarea bazei materiale la nivelul necesarului rezultat din planul pe 1981 (cantitățile încă neacoperite cu cote de materiale la unele grupe reprezintă, valoric, o treime din cheltuielile materiale) ;

— crearea condițiilor, sub raportul aprovizionării, pentru ca trustul să execute în atelierele proprii unele construcții metalice care, comandate la terți, costă dublu — diferența de preț neputînd fi recuperată prin devize ;

— intervenție la M.T.Tc. pentru a prelua transportul auto al agregatelor de la balastierele proprii ale trustului la șantiere (care în mod eronat e considerat transport tehnologic), așa cum o face în cazul aprovizionării de la balastierele altor unități ;

— stabilirea obligației întreprinderii „Energoutilaj" de a prelua de la „Energoconstrucția" lucrările de excavații, transport și terasamente, prin contract la plan fizic, sistem ce s-a dovedit deosebit de eficient în practica altor constructori ;

— intervenție pentru efectuarea la terți (eventual la uzinele Ministerului Construcțiilor Industriale) a reparațiilor capitale pentru o serie de macarale speciale, instalații de săpat și de foraj, a căror nefuncționare imobilizează utilaje scumpe, unele dintre ele procurate cu efort valutar considerabil ;

— obținerea cantităților și sortimentelor necesare de piese de schimb pentru excavatoare (lipsa acestora a fost una din cauzele care au determinat, în acest an, nerealizarea unui volum de excavații reprezentînd o valoare ce se ridică la o treime din rămînerea în urmă față de planul de construcții-montaj) ;

— suplimentarea prevederilor de plan relative la numărul de muncitori în formare, astfel ca dezvoltarea acțiunii de calificare și policalificare să contribuie mai substanțial la realizarea creșterii prevăzute a productivității muncii.

Firesc ar fi fost ca aceste probleme să-și capete o rezolvare, măcar de principiu, încă înainte de adunarea generală, pentru ca atenția să se concentreze asupra pregătirii efective a producției din 1981. Considerăm că Ministerul Energiei Electrice are datoria de a le înscrie între urgențe, căci sprijinul cel mai eficace este cel dat la timp.

Adrian RUSU

OM — TEHNICĂ — MEDIU

Opțiuni pentru o strategie a conservării energiei și utilizării surselor noi în industrie

SARCINA FUNDAMENTALĂ A ENERGETICII ȚĂRII NOASTRE o constituie, așa cum este stabilit în documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., dobîndirea pînă în anul 1990 a independenței energetice a României. Pentru atingerea acestui obiectiv esențial al dezvoltării economiei românești, Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei trasează direcțiile principale de acțiune în domeniul producerii, transportului, distribuției și utilizării energiei. Ne vom opri în cele ce urmează asupra unui domeniu care, după părerea noastră, poate conduce, în timp scurt, la elaborarea de soluții pentru o creștere semnificativă a randamentului global de utilizare a energiei în industrie (principalul consumator energetic al economiei) și la o dinamizare, foarte necesară dealtfel, a acțiunilor de utilizare a surselor noi, în speță a energiei solare în industrie.

Avem în vedere, în cele ce urmează, **analiza la nivelul întregii industrii a purtătorilor de energie** utilizați în întreprinderile și platformele industriale. După cum este cunoscut, bilanțurile energetice ale economiilor naționale reliefează în prezent consumul de resurse primare în industrie, transporturi și servicii, evidențiind global ponderea și pierderile pe structura menționată. Pentru a se compara însă eficient modul real de utilizare a resurselor energetice în mai multe industrii, trebuie să se țină seama de două elemente fundamentale :

— structura „pachetului" de tehnologii a respectivei industrii, pornind de la ponderea diferitelor tipuri de resurse materiale primare supuse transformărilor tehnologice succesive. La un nivel dat al dezvoltării tehnicii, randamentul global de utilizare a energiei în industrie depinde de structura resurselor materiale primare, de tehnologiile de transformare și de calitatea tehnologiilor întrebuințate ;

— structura purtătorilor de energie utilizați în tehnologiile pe care respectiva industrie le aplică. Ne referim la modul în care se valorifică purtătorii de energie la nivelul diferitelor întreprinderi industriale, la randamentele obținute pe principalele subsisteme energetice industriale, la modul în care se aplică sau se pot aplica în viitorul imediat căile de creștere a eficienței utilizării energiei în industrie, cum ar fi : producerea combinată a căldurii și energiei electrice, recuperarea resurselor secundare, implementarea rapidă a surselor noi în industrie.

Ambele elemente care condiționează randamentul de utilizare a resurselor energetice în industrie **reliefează relația tehnologie-energie, relație fundamentală, care în condițiile contemporane are un cuvînt greu de spus asupra opțiunilor de dezvoltare la nivel macroeconomic.**

Dacă structura „pachetului" de tehnologii și nivelul calitativ al acestora determină consumul energetic în mărime obsolută, ca și randamentul de utilizare a resursei energetice, structura purtătorilor de energie, optimizarea acesteia, conduc la modificări în proiectarea tehnologică a produselor, influențînd puternic tipurile de utilaje, amplasarea lor în fluxuri tehnologice continue și determinînd creșterea randamentului global de utilizare a resursei energetice primare.

Pe plan național sînt cunoscute preocupări serioase privind influența structurii producției asupra consumului energetic, cu concluzii de o deosebită eficiență privind măsurile ce trebuie luate în perspectivă. Mai puțin concret este abordată a doua latură, **cea a optimizării structurii purtătorilor de energie** utilizați în tehnologiile de fabricație.

În cele ce urmează vom expune un punct de vedere privind această problemă, pe care o considerăm vitală pentru obiectivele care stau în fața energeticii românești.

1 În primul rînd ni se pare esențial ca bilanțul resurselor energetice utilizate în industrie să fie structurat pe 4 subsisteme energetice fundamentale :

— subsistemul combustibil ars direct ;

— subsistemul combustibil transformat în abur și apă fierbinte : la $t \geq 250°C$ și $t < 250°C$;

— subsistemul energie electrică consumată direct ;

— subsistemul energie electrică transformată (aer comprimat, oxigen, argon, frig, pompare etc.).

Corespunzător, vor trebui evidențiate pierderile, respectiv randamentul de utilizare a resursei primare energetice pe fiecare subsistem, alegîndu-se contururile corespunzătoare actualelor posibilități de determinare a consumurilor reale, în mod omogen pe întreaga industrie.

Fiecare întreprindere sau platformă industrială poate fi astfel caracterizată prin :

— structura consumului de resurse energetice pe cele 4 subsisteme fundamentale ;

— valoarea randamentului complex

$$Uc = \frac{U_1Q_1 + U_2Q_2 + (U_3Q_3 + U_4Q_4)Ucv}{\sum_{i=1}^{4} Qi}$$

unde :

U_1 — randamentul subsistemului combustibil ars direct ;

Q_1 — cantitatea de căldură absorbită din subsistemul combustibil ars direct ;

U_2 — randamentul subsistemului combustibil transformat ;

Q_2 — cantitatea de căldură absorbită din subsistemul combustibil transformat ;

Ucv — randamentul de conversie al energiei electrice în sistemul energetic național ;

U_3 U_4 — randamentele subsistemului energiei electrice consumată direct și transformată ;

Q_3 Q_4 — cantitatea de căldură absorbită în subsistemele energiei electrice consumată direct și transformată.

La nivelul întregii industrii va rezulta ponderea și randamentul mediu al celor patru subsisteme, cu concluzii de o excepțională importanță privind orientarea prioritară a eforturilor în domeniul conservării energiei, cu implicații asupra tipurilor de purtători de energie utilizați în industrie. În continuare, vom prezenta un exemplu rezultat din unele analize preliminare făcute într-una din ramurile industriei — construcția de mașini.

Din cele 4 subsisteme energetice industriale considerate, analiza relevă că subsistemului combustibil ars direct îi corespunde o pondere de cca. 25—30% din consumul integrat de resurse energetice primare și un randament de utilizare între 5—15%. În principal, consumatorii tehnologici ai acestui subsistem sînt cuptoarele de forjă, tratament și uscare. Creșterea randamentului de utilizare se face în prezent prin acțiuni de recuperare primară individuală și secundară centralizată. Dar, ținînd seama de randamentele reale realizate, de structura purtătorilor de energie pe cele 4 subsisteme, apare ca alternativă **soluția de electrificare a acestor procese tehnologice, cu producerea locală — în regim de termoficare industrială cu grupuri mici sau mijlocii — a energiei electrice.** Unele cazuri analizate conduc la concluzia că economia de combustibil integrat prin aplicarea acestei soluții poate ajunge pînă la 8—12% din consumul total.

Caracterul discontinuu al proceselor de producție din construcția de mașini, avantajele calitative ale produselor obținute, ușurința reglajului sînt argumente care pledează pentru analiza serioasă a oportunității **electrificării tehnologiilor în această ramură industrială** în condițiile specificate anterior. Desigur că această substituire a unui purtător de energie cu altul este una din cele posibile. Analizele la nivel de ansamblu, pe ramuri industriale și în profil teritorial, ale bilanțului energetic industrial structurat pe purtători de energie vor permite, credem, alegerea celor mai judicioase soluții tehnico-economice, avînd ca rezultat economisirea a importante cantități de resurse primare energetice.

2 Existența relației tehnologie-energie, transformarea acesteia datorită condițiilor contemporane dintr-o relație de tip „slab" în una de tip „tare", are după opinia noastră implicații deosebite asupra desfășurării activității de proiectare tehnologică în întreprinderile și platformele industriale. Imposibilitatea de a mai gîndi azi soluțiile tehnologice făcînd abstracție de criteriul energetic trebuie să-și găsească un corespondent și în organizarea compartimentelor de proiectare tehnologică din întreprinderi și platforme industriale, mai ales că echipamentele tehnologice se realizează printr-o susținută activitate de autoutilare. În contextul relației tehnologie-energie credem că este util ca în activitatea de autoutilare să se stimuleze preocuparea distinctă de **autoutilare energetică.**

În sensul celor menționate în acest articol, activitatea de autoutilare energetică la nivel de întreprindere ar trebui să cuprindă :

— optimizarea purtătorilor de energie în întreprindere — corelată cu interesele sistemului energetic național ;

— modernizarea energetică a echipamentelor tehnologice ;

— sisteme informatice și AMC-zări energetice ;

— bilanțuri energetice pe produs și agregat ;

— studii de oportunitate și realizări de instalații cu surse noi.

Încadrarea energeticienilor din industrie în compartimentele de concepție ale întreprinderilor, în colective de autoutilare energetică cu program bine stabilit, desfășurîndu-și activitatea în nemijlocită legătură cu întreprinderea, poate reprezenta o acțiune care să genereze multe idei novatoare în măsură să ajute la realizarea mutației necesare **— de a gîndi și din punct de vedere energetic tehnologiile de fabricație.**

3 Problema optimizării structurii purtătorilor de energie în industrie are implicații și asupra dinamizării procesului implementării surselor noi. Referindu-ne la energia solară, apare clar că bilanțul energetic al industriei pe purtători de energie va permite alegerea unor soluții care, ținînd seama de caracteristicile acestei surse de energie pentru țara noastră (numărul de zile senine/an, cantitatea de căldură/m^2 și zi, randamentele de utilizare, recuperarea investiției etc.), să corespundă strategiei orizontale, adică să aibă aplicabilitate într-un număr cît mai mare de cazuri similare. Se vor putea astfel evita contradicțiile ce pot apare între soluțiile de termoficare și cele utilizînd surse noi, precum și ocuparea temporară a unor suprafețe ce vor putea căpăta abia în viitor destinații industriale. Este posibil să apară rentabilă **soluția utilizării energiei solare în baza strategiei orizontale, la îmbunătățirea parametrilor echipamentelor de transformări energetice din subsistemele combustibil transformat în abur și apă fierbinte și energie electrică transformată.** Este posibil, de asemenea, ca în funcție de caracteristicile de consum ale industriei, utilizarea energiei solare să se impună cu prioritate într-o anume ramură industrială.

4 Merită relevat și un aspect al cunoașterii dinamicii bilanțului energetic al industriei pe purtători de energie, ce decurge din tendințele contemporane privind tehnologiile neconvenționale și industria biologică.

Tehnologiile neconvenționale pentru prelucrarea metalelor utilizează alte forme de energie decît cea mecanică. Prelucrarea prin electro-eroziune, prin electro-chimie, prelucrarea cu plasmă, sudarea la rece prin presiune, sudarea cu laser, cu înaltă frecvență sînt numai cîteva din aceste tehnologii. Se conturează și apariția unor mașini unelte din materiale neferoase, mai mici ca dimensiuni și cu mare productivitate. Pe de altă parte, producția integrată tehnologic este deja, în unele domenii ale industriei, o realitate semnificativă. Exemplul producției de oțel prin curgerea continuă, care reprezenta în 1975 în Japonia 30%, în R.F.G. 20%, în S.U.A. și U.R.S.S. — 10%, este edificator.

Materialul biologic începe să fie utilizat ca unealtă de producție în extragerea fierului din minereuri sărace, în obținerea metalelor neferoase, în extracții „în mediu natural". Se fac cercetări în domeniul chimiei ecologice, a utilizării oxidului și bioxidului de carbon.

Implicațiile unor asemenea modificări calitative ale tehnologiilor de fabricație sînt deosebite atît din punct de vedere al consumului energetic al industriei cît și al structurii purtătorilor de energie. Structura purtătorilor de energie ai industriei trebuie analizată în perspectivă, astfel încît concomitent cu mutațiile tehnologice să se asigure creșterea randamentului global de utilizare a resursei primare. În aceste condiții, se impune o prognoză pe termen mediu și lung a diferitelor variante de purtători de energie în industrie ținînd seama de mutațiile tehnologice previzibile, în sensul optimizării randamentului global de utilizare a resursei energetice primare.

Nu trebuie neglijată nici analiza structurii purtătorilor de energie în transport și servicii, ținînd seama de schimbările previzibile ale ponderii industriei, transportului și serviciilor în structura consumului energetic al economiei naționale.

Ne-am exprimat în cuprinsul acestui articol opțiunea privind o strategie în domeniul **conservării energiei în industrie, care are ca punct de plecare relația tehnologie-energie.** Toate acțiunile practice care rezultă din aceasta au în vedere intercondiționarea puternică tehnologie-energie, atît în viitorul imediat cît și în perspectivă.

Considerăm — și exemplele concrete date atestă afirmația— că **utilizarea metodei substituției purtătorilor de energie** poate constitui un important mijloc de creștere a randamentului global de folosire a resurselor energetice primare ale economiei naționale.

Cezar MEREUȚĂ

DEZBATERE ȘTIINȚIFICĂ

ÎN ZIUA de 25 octombrie a.c. a avut loc o dezbatere științifică organizată de Institutul Central de Cercetări Economice, în care s-au prezentat două lucrări elaborate de cercetători din cadrul Institutului de finanțe, circulație monetară și prețuri, și anume : „Studiu privind îmbunătățirea normării costurilor și modernizarea evidenței acestora" și „Studiu privind analiza complexă a eficienței activității economice a unităților industriale".

Studiile se înscriu în preocupările institutului de a elabora lucrări care să vină în sprijinul practicii economice.

În primul studiu, prezentat de tovarășul Decebal Urdea, director al Institutului de finanțe, circulație monetară și prețuri și director în Ministerul Finanțelor, s-a subliniat necesitatea normării științifice a costurilor, în contextul cerințelor noului mecanism economico-financiar, în care scop se impune elaborarea de norme pe fiecare reper, semifabricat sau produs ; s-a propus introducerea, în cadrul bugetului de cheltuieli, a limitelor maxime de costuri ; metoda propusă asigură informarea operativă, la nivelul unităților economice, asupra abaterilor, fapt ce permite adoptarea de decizii fundamentate economic. În cadrul discuțiilor a fost reliefată necesitatea extinderii experienței dobîndite pînă în prezent în acest domeniu, precum și utilitatea reexaminării, pe bază de noi date, a rezultatelor obținute.

În cazul celui de al doilea studiu, prezentat de tovarășul Eugen Schmidt și elaborat împreună cu un colectiv de cercetători, s-au semnalat unele aspecte referitoare la indicatorii și metodele de analiză a eficienței economice, s-au dezvăluit limitele capacității de informare a indicatorului valoarea producției nete și au fost abordați, din unghiuri diferite, unii indicatori mai puțin cunoscuți. În lucrare s-a propus analiza eficienței utilizării terenului, precum și folosirea indicatorului „valoare adăugată". De asemenea, ca instrument de analiză, în lucrare s-a propus utilizarea unei balanțe financiare a resurselor create și a celor folosite de către întreprinderile industriale, precum și de întreaga industrie.

În încheiere, prof. dr. Ioan V. Totu, directorul general al Institutului Central de Cercetări Economice, a subliniat valoarea lucrărilor, evidențiind totodată faptul că ideile și soluțiile propuse au o evidentă utilitate pentru practica economică.

În dezbaterea specialiștilor

Perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. Autoconducerea muncitorească și autogestiunea economică a întreprinderilor [III]

V. Trăsături definitorii ale concepției P.C.R. privind autoconducerea muncitorească

AUTOCONDUCEREA muncitorească constituie caracteristica de bază a noului mecanism economico-financiar la nivel microeconomic. Totodată, autoconducerea muncitorească reprezintă elementul calitativ nou în procesul perfecționării funcționării tuturor unităților economice.

Trecerea la autoconducerea muncitorească a fost pregătită de întreg ansamblul de măsuri adoptate de partidul nostru după Congresul al IX-lea al P.C.R. în domeniul perfecționării, organizării și conducerii economiei naționale și creării unui cadru instituțional adecvat afirmării unei democrații economice autentice, participării nemijlocite a oamenilor muncii la luarea deciziilor, la conducerea diferitelor sectoare de activitate economico-socială, la guvernarea statului și societății. Prin activitatea sa teoretică și practică, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus o contribuție esențială la conturarea noțiunii de democrație socialistă, precum și la instituționalizarea în țara noastră, corespunzător realităților și particularităților proprii, a unui sistem complex de forme, metode și mecanisme în măsură să asigure participarea efectivă, responsabilă a celor ce muncesc, la conducerea unităților în care își desfășoară activitatea. Acest sistem a constituit structura pe care s-a instituit autoconducerea muncitorească.

Trebuie subliniat că democrația economică reprezintă latura esențială a autoconducerii muncitorești, iar autoconducerea este forma principală prin care se realizează democrația economică la nivelul unităților economice. Astfel, autoconducerea muncitorească a devenit trăsătura definitorie a democrației economice, o componentă organică a sistemului de organizare și conducere a economiei naționale. Autoconducerea muncitorească așa cum este concepută își are originea în realitățile concrete din România, exprimă trecerea la o etapă calitativ nouă a întregului proces de democratizare a vieții economice, are o motivare obiectivă în dialectica dezvoltării forțelor și relațiilor de producție și reflectă parcurgerea unei etape importante în procesul de făurire a relațiilor socialiste de producție proprii societății socialiste multilateral dezvoltate. Autoconducerea muncitorească trebuie examinată în contextul raportului dintre general și particular, a concepției fiecărui partid și stat privind înfăptuirea principiului centralismului democratic, modul concret cum se realizează îmbinarea dintre centralism și democratism, respectiv, inițiativa și autonomia funcțională a verigilor de jos. Deși centralismul democratic, într-o formă sau alta, se regăsește în toate țările socialiste care își conduc economia pe bază de plan, există diferențe în ceea ce privește îmbinarea dintre centralism și democratism, în sistemul de verigi organizatorice și funcționale, formele prin care se realizează funcția de planificare a statului socialist, nivelul și gradul de autonomie al unităților de bază, relațiile acestora cu verigile ierarhice superioare etc. De exemplu, în unele țări socialiste, printre care și țara noastră, democrația economică directă se realizează sub forma autoconducerii muncitorești, însă conținutul, formele de aplicare, gradul de îmbinare a conducerii centrale cu autonomia producătorilor diferă de la o țară la alta. Pornind de la aceste considerente, există diferențe, uneori de fond, între sistemul de autoconducere muncitorească aplicat în diferite țări socialiste, deși în toate cazurile acesta exprimă relații socialiste de producție. Prin urmare, sensul dat noțiunii de autoconducere reflectă într-un fel sau altul, concepții ce decurg din strategia și căile construirii societății socialiste. Acesta este un fenomen normal în condițiile marii diversități de căi și metode promovate de partidele comuniste și muncitorești din țările socialiste, în raport cu propriile realități. De aceea, o definire unitară a conceptului de autoconducere muncitorească, în momentul de față, ar fi greu, dacă nu chiar imposibil, de realizat. Pentru a înțelege conținutul autoconducerii muncitorești dintr-o țară socialistă sau alta, trebuie efectuată o analiză a situației concrete, a locului și rolului pe care aceasta îl ocupă în sistemul relațiilor de producție, a formelor prin care se înfăptuiește în activitatea practică de conducere a întreprinderilor. Totodată, trebuie arătat că, în gîndirea economică socialistă, a fost depășită etapa cînd autoconducerea muncitorească era considerată ca incompatibilă cu relațiile de producție socialiste. În acest context trebuie precizat că autoconducerea muncitorească este o componentă a bazei economice și nu a suprastructurii, ea reprezintă, în același timp, o cale importantă de făurire a relațiilor de producție comuniste.

În concepția partidului nostru, autoconducerea muncitorească este, în etapa actuală, forma concretă prin care se realizează în practică triplă calitate a oamenilor muncii : de proprietari, producători și beneficiari. Deci, autoconducerea muncitorească vizează atît relația fundamentală din cadrul sistemului socialist de relații de producție, cît și celelalte componente ale acestuia. Concomitent cu consolidarea, întărirea și extinderea autoconducerii muncitorești se creează premisele obiective necesare pentru trecerea la autoguvernarea întregului popor în perspectiva organizării comuniste a vieții economico-sociale în țara noastră. Avînd în vedere că, așa cum au prevăzut fondatorii comunismului științific, în comunism locul statului îl vor lua organisme ale societății cu misiunea de a organiza, conduce și planifica producția, întreaga activitate socială, de a asigura repartiția corespunzător principiilor comunismului, autoconducerea muncitorească din țara noastră conține în sine și dezvoltă tocmai germenii unor astfel de organisme. Aceasta înseamnă că o lungă perioadă de timp, în procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism, autoconducerea muncitorească va coexista cu statul socialist, îndeplinind o bună parte din funcțiile acestuia la nivel microeconomic, urmînd ca treptat pe baza acumulărilor cantitative, să aibă loc un proces de autonomizare, de transformare a autoconducerii muncitorești într-un organism de sine stătător, de organizare și conducere a întregii activități economico-sociale și de reglementare a relațiilor sociale la scara întregii societăți. Prin urmare, autoconducerea muncitorească, ca expresie a laturii democratice a activității statului și formă concretă de înfăptuire a principiului centralismului democratic în unitățile economice și administrativ-teritoriale, trebuie examinată prin prisma evoluției și dialecticii funcțiilor statului în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism. Dar, autoconducerea muncitorească, prin faptul că secretarul organizației de partid este și președintele consiliului oamenilor muncii, este și o formă de înfăptuire a rolului conducător al partidului în unitățile economice.

În literatura de specialitate există tendința de a trata autoconducerea muncitorească unilateral, numai ca un principiu de conducere, alături de celelalte principii. În realitate, autoconducerea muncitorească, nu este un principiu ci un sistem complex de conducere la nivel microeconomic, care cuprinde toate formele de conducere, inclusiv sistemul instituțional și funcțional al unităților economice.

Se pune următoarea întrebare : autoconducerea muncitorească este un concept economic, filozofic sau sociologic ? Există opinii care înclină spre precumpănirea în acest concept a laturilor filozofico-sociologice. Alții îl consideră exclusiv economic

sau politic. Fără îndoială că autoconducerea muncitorească ca sistem de conducere la nivel microeconomic se interferează atît cu socialul cît și cu politicul însă, în virtutea rolului determinant al economicului, considerăm că pe prim plan se situează laturile economice. Pornind de la aceste considerații se poate aprecia, după opinia noastră, că **autoconducerea muncitorească este, în primul rînd, un concept general economico-social, interdisciplinar, care include întreaga gamă de relații economice și sociale care se creează la nivelul unităților economice, atît în sfera producției materiale și a relațiilor de producție, cît și în sfera relațiilor sociale și politice, precum și totalitatea categoriilor economice, filozofice și sociologice prin care acestea se exprimă.** Însă, în același timp, autoconducerea muncitorească poate fi definită și separat, din punct de vedere economic sau sociologic.

Astfel, se poate vorbi de un concept global privind autoconducerea muncitorească, cît și de un concept economic sau sociologic de sine stătător. Conceptul economic de autoconducere muncitorească trebuie definit prin prisma relațiilor de producție socialiste, ca o expresie a acestora. Astfel, autoconducerea muncitorească, categorie specifică relațiilor socialiste de producție pe o anumită treaptă a existenței lor, exprimă ansamblul de relații de proprietate, schimb și repartiție care se creează între producătorii socialiști uniți în procesul reproducției socialiste lărgite în tripla lor calitate : de producători, proprietari și beneficiari. Totodată, autoconducerea muncitorească este o metodă de conducere colectivă pe bază de plan a activității unităților economice și administrativ-teritoriale și cuprinde totalitatea formelor și pîrghiilor de realizare a democrației economice directe, precum și cadrul organizatoric de afirmare a democrației muncitorești. Din acest punct de vedere, autoconducerea muncitorească se interferează cu activitatea statului, devine calea principală a adîncirii caracterului democratic al acestuia. Acest lucru rezultă și din faptul că consiliul oamenilor muncii, ca instituție a administrației de stat, reprezintă cadrul organizator de acțiune și afirmare a autoconducerii muncitorești, de înfăptuire a conducerii colective și de exercitare plenară a drepturilor oamenilor muncii de participare la conducerea producției, la luarea hotărîrilor în toate sectoarele vieții economice și sociale. Introducerea autoconducerii muncitorești a determinat un salt calitativ în organizarea și conducerea științifică a societății, în creșterea rolului maselor în conducerea conștientă a societății, în făurirea propriului destin, a asigurat perfecționarea funcțiilor statului în concordanță cu cerințele etapei actuale. Documentele Plenarei C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare au avut ca scop, așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii **„să așeze pe o bază nouă conducerea tuturor unităților economico-sociale, punînd la temelia acestuia principiul autoconducerii și autogestiunii care presupune ca fiecare unitate, fiecare colectiv de oameni ai muncii să poarte răspunderea directă și nemijlocită pentru mijloacele și bunurile încredințate de societate — parte a proprietății întregului popor".**

Pentru înțelegerea corectă a conținutului autoconducerii muncitorești instituționalizată în țara noastră, acesta trebuie analizat prin prisma raportului dialectic dintre conducerea centrală și autonomia unităților economice. În concepția partidului nostru, autoconducerea nu trebuie să vină în contradicție cu principiile centralismului democratic, cu statul, ca unic responsabil gestionar al întregii avuții naționale, cu proprietatea socialistă de stat. În legislația în vigoare în țara noastră sînt reglementate clar cadrul, limitele și sfera de activitate a autoconducerii muncitorești precum și relațiile acestora cu principiile conducerii unitare a economiei naționale.

Prin introducerea autoconducerii muncitorești în țara noastră s-a produs o descentralizare a deciziilor, o lărgire pînă la anumite limite a autonomiei unităților economice, în condițiile menținerii nivelului de socializare a producției, a caracterului de stat al proprietății. Autoconducerea muncitorească presupune o asemenea armonizare a raportului dintre autonomie și conducerea unitară la scara întregii economii naționale, care să asigure, pe de o parte, eliminarea fenomenelor și tendințelor de birocratism, de centralism excesiv, a elementelor de tutelă mărunță de către forurile ierarhice superioare iar pe de altă parte să conducă la creșterea rolului colectivelor de oameni ai muncii în conducerea activității economice, la stimularea creativității și inițiativei maselor, să permită în ultimă instanță valorificarea deplină atît a avantajelor ce decurg din aplicarea centralismului democratic cît și din autonomia funcțională a întreprinderii.

Există uneori tendința de a pune semn de egalitate între autoconducerea muncitorească și autonomia deplină a unităților. Este evident că suportul economic al autoconducerii muncitorești îl constituie autonomia economico-funcțională a unităților. În aplicarea autoconducerii muncitorești trebuie să ținem seama însă de nivelul actual de concentrare și socializare a producției, de faptul că introducerea unei autonomii absolute ar însemna fărîmițarea proprietății socialiste, transformarea ei în proprietate de grup, ceea ce ar veni în contradicție cu procesul obiectiv de concentrare și socializare a forțelor de producție, cu legile economice obiective ale dezvoltării societății. Însăși noțiunea de autonomie deplină, valabilă pentru perioada liberei concurențe, a devenit caducă. După opinia mea — despre o autonomie deplină, o libertate neîngrădită de acțiune a întreprinderii nu se mai poate vorbi nici pentru țările capitaliste, întrucît printr-un întreg sistem de pîrghii și metode, statul îngrădește, limitează și reorientează activitatea capitalului privat. Într-o economie socialistă, lărgirea exagerată a atribuțiilor și competențelor unităților economice ar conduce la abandonarea planificării centrale, ar genera fenomene de anarhie și concurență în viața economică, fapt ce ar veni în contradicție cu însăși esența dezvoltării economico-sociale a societății socialiste. Or, după cum se știe, avantajele planificării la nivel macroeconomic sînt recunoscute astăzi de majoritatea economiștilor din lumea occidentală. A considera că planificarea centrală prin sine însăși favorizează fenomene de birocratism, de centralism excesiv este total greșit. Acestea sînt rezultatul unor deformări ale principiilor planificării, ale încălcării de către factorul subiectiv a unor aspecte ale acțiunii legii dezvoltării planice proporționale a economiei naționale.

În acest cadru autoconducerea muncitorească trebuie înțeleasă nu ca fiind chemată să înlocuiască activitatea statului la nivel microeconomic, nu ca o negație a acestuia sau o cale de restrîngere a activității sale, ci ca un nou instrument perfecționat, prin care se înfăptuiesc funcțiile sale în concordanță cu interesele majore ale economiei naționale. Prin urmare, nu se poate contrapune centralismul democratic autoconducerii muncitorești, în sensul că s-ar exclude reciproc ci, dimpotrivă, autoconducerea s-a transformat în forma principală de înfăptuire a centralismului democratic în unitățile economice și administrativ teritoriale. De asemenea, autoconducerea, autonomia unităților economice, lărgirea atribuțiilor și competențelor centralelor, ale consiliilor populare, nu trebuie interpretată ca o libertate deplină a acestora în administrarea, utilizarea și gospodărirea, după bunul plac, a bunurilor materiale și a fondurilor încredințate de societate, de a cheltui banii poporului fără a da socoteală societății. Consiliile oamenilor muncii nu pot lua decizii care să contravină legilor în vigoare, planului național unic de dezvoltare economico-sociale, intereselor de ansamblu ale economiei, care să genereze fenomene și tendințe de risipă, de indisciplină în muncă. Autoconducerea muncitorească este menită să armonizeze contradicțiile de interese care pot să apară în procesul îndeplinirii planului, între unitățile economice, fie pe linie orizontală, fie pe linie verticală, să orienteze întreaga activitate a consiliilor oamenilor muncii spre găsirea celor mai potrivite soluții pentru îndeplinirea planului și gospodărirea cu maximum de eficiență a resurselor materiale, financiare și umane pe care le are la dispoziție, să adopte decizii temeinic fundamentate în deplin consens cu programele de dezvoltare, cu interesele economiei naționale. Autonomia economico-funcțională a unităților economice, ca trăsătură definitorie a autoconducerii muncitorești, se poate manifesta din plin în procesul de elaborare și fundamentare a planului, precum și în procesul de execuție a acestuia, în luarea unei game largi de decizii cu caracter economic, social, politic, care țin de competența unității respective. Limitarea autonomiei decurge din necesitatea, obligativitatea respectării stricte a sarcinilor de plan, a legilor în vigoare, precum și a deciziilor forurilor ierarhic superioare.

Autoconducerea muncitorească cuprinde deci totalitatea formelor și metodelor de conducere colectivă, de realizare a laturii democratice a centralismului democratic la nivelul unităților economice și administrativ-teritoriale. Totodată, autoconducerea muncitorească constituie calea principală prin intermediul căreia se asigură concordanța, armonizarea, sincronizarea dintre optimul macroeconomic și optimul microeconomic. În definirea autoconducerii muncitorești ca un sistem de organizare și conducere a întregii activități economico-sociale la nivel microeconomic trebuie inclusă, ca o parte organică a acesteia, autogestiunea economică. Autoconducerea și autogestiunea economică alcătuiesc un tot unitar și constituie, totodată, pilonii funcționării întreprinderilor în condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar.

Mihai PĂRĂLUȚĂ

Convorbiri economice

cu

Cecil PARKINSON

ministru de stat pentru comerț (Anglia)

Noi posibilități pentru dezvoltarea cooperării economice internaționale

— Evoluția comerțului internațional în ultimul an a fost marcată, fără îndoială, de fenomenele recesioniste care afectează în prezent economia mondială. Părerile specialiștilor diferă, însă, în ce privește influența asupra comerțului occidental a cursurilor de schimb flotante și măsura în care acestea pot fi controlate ca un mijloc de creștere a comerțului exterior al unei țări...

— Este o problemă interesantă. Personal cred că aceste cursuri flotante sînt necesare. În Anglia am încercat și încercăm să controlăm aceste influențe ; am avut și probleme referitoare la alegerea momentului și nivelului deprecierii, am apelat la rezerve pentru a sprijini moneda, am vîndut lire pentru a menține o rată corespunzătoare. Adevărul este că se poate interveni foarte puțin pentru că, în sistemul nostru piața este aceea care stabilește cît valorează banii noștri și guvernul nu poate interveni decît într-o mică măsură pentru a accelera sau a frîna aceste tendințe, fără a putea menține valoarea monedei împotriva tendințelor pieței. De asemenea, moneda reflectă capacitatea țării în cauză, a politicii ei economice, de a-și îndeplini cu succes obiectivele stabilite. În concluzie, mi se pare greșit să se pună pe seama flotării cursului de schimb ceea ce, de fapt, poate constitui incapacitatea economiei naționale.

Iată, noi avem un curs flotant al lirei. În condițiile în care vom reuși să controlăm evoluția ratei inflației — care este într-adevăr una din cele mai mari probleme ale noastre — atunci cursul de schimb își va găsi echilibrul pe piața monetară — fapt care va reflecta situația economiei noastre.

Deși este dorită de oamenii de afaceri, controlarea evoluției cursului de schimb mi se pare imposibilă. Noi, spre exemplu, avem de cîțiva ani un curs de schimb flotant iar exportatorii spuneau la început că nu se vor putea descurca. Și totuși, în acest an exportăm mărfuri în valoare de 15 miliarde lire sterline. Desigur că un curs de schimb flotant pune comercianților unele probleme pe piața internațională — probleme ce nu sînt însă de neînvins.

— Într-un context mai larg, am dori să vă referiți la propunerile înaintate de țările în curs de dezvoltare la recenta sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată noii ordini economice internaționale, în legătură cu perspectiva lansării negocierilor globale în cadrul Organizației Națiunilor Unite.

— Nu sînt împotriva negocierilor globale, cu condiția ca acestea să nu fie folosite ca o scuză de către țări care nu manifestă suficientă inițiativă în rezolvarea propriilor probleme. La U.N.C.T.A.D. V, la Manila, de exemplu, am ajuns cu greu la redactarea unor rezoluții asupra transferului de tehnologie. Și totuși, ulterior, am reușit să realizăm acțiuni vizînd transferul de tehnologie pe baze bilaterale. Lumea nu trebuie să aștepte negocierile globale fără să facă nimic între timp, ci procesul de dezvoltare trebuie să aibă un caracter de continuitate în tot acest interval. Cu alte cuvinte, nu sînt un adversar al negocierilor, dar sînt adversarul discuțiilor ca substitut al acțiunii. Nu cred că trebuie să amînăm acțiunea în favoarea discuțiilor, ci trebuie să intensificăm transferul de tehnologie, să contribuim la dezvoltarea industrială în țările rămase în urmă. De fapt, acest proces continuă în prezent. Țara mea se implică din ce în ce mai mult în transferul de tehnologie către țările în curs de dezvoltare.

— Abordînd relațiile economice Est-Vest în condițiile actualei recesiuni internaționale, cum apreciați evoluția comerțului dintre țările aparținînd celor două sisteme ?

— Consider că fiecare țară trebuie să se opună pe cît posibil introducerii practicilor protecționiste. În condiții de recesiune o țară ca a noastră întîmpină dificultăți serioase în unele domenii cum ar fi industria textilă, a încălțămintei și altele ceea ce ne pune în fața solicitărilor industriașilor noștri de a opri achizițiile de produse similare din import. Facem tot ce putem pentru a rezista acestor cereri și presiuni din interior și considerăm că aceasta este abordarea corectă a problemei. Anglia este într-o situație specială în măsura în care este unul din cei mai mari exportatori mondiali. Dar, în același timp, sîntem și mari importatori, fiind foarte activi în ambele direcții. Întotdeauna sîntem în controversă cu cei care ne cer să impunem restricții la import arătîndu-le că, pentru a vinde trebuie să și cumpărăm. Nu putem accepta părerea unora care vor numai să vindem fără să cumpărăm.

— Țări socialiste, printre care și România, se pronunță tot mai mult în favoarea unui comerț internațional bazat pe sistemul contrapartidei, pe compensație, ca formă modernă de promovare reală a valorilor create pe plan național, precum și datorită necesității de a economisi și utiliza cît mai eficient disponibilitățile valutare, pentru a nu mai fi obligate să apeleze la credite cu dobînzi ridicate...

— Desigur,o țară nu poate să împrumute la nesfîrșit, fără să țină cont de dobînzile pe care trebuie să le plătească. Apreciez în același timp eforturile de dezvoltare deosebite pe care le face țara dumneavoastră care are unul din cele mai înalte ritmuri de creștere.

Recunoaștem că pentru țara dumneavoastră constituie o abordare foarte rațională realizarea, într-o proporție ridicată, a comerțului în compensație. Cred, totodată, că și aici trebuie avută în vedere o anumită proporție care să nu ducă la creșterea artificială a prețurilor noastre de export deoarece noi, pentru a desface produsele achiziționate în contrapartidă, trebuie să ne adresăm uneori unor firme de comercializare specializate pe anumite produse și cărora, evident, trebuie să le plătim un comision. Trebuie creat un echilibru în domeniul compensației și după părerea mea, țara dumneavoastră acționează just în folosirea acestei forme de comerț.

— Care sînt impresiile dumneavoastră în urma vizitei în România, inclusiv față de produsele românești pe care le-ați putut vedea la actuala ediție a Tîrgului Internațional de la București.

— Citisem mult despre țara dumneavoastră, știam multe date statistice, dar a veni aici, a avea un contact direct este cu totul altceva. Am fost foarte impresionat de utilajele chimice, de tractoare, de utilajele expuse în pavilioanele românești. Singurele calificative care îmi vin în minte sînt „impresionant", „minunat".

Șederea mea aici a fost foarte plăcută și voi purta cu mine acest sentiment după ce voi părăsi România... Am fost impresionat de entuziasmul, de dinamismul oamenilor pe care i-am cunoscut, de nivelul progresului realizat. Cred că există posibilități reale pentru dezvoltarea cooperării dintre țara mea și România și în acest sens am identificat o serie de domenii de interes reciproc. M-am simțit foarte bine aici, am fost primit cu foarte multă prietenie, am văzut fabrici bine organizate care produc echipamente foarte bune. A fost o primă vizită plăcută în România și sper că nu va fi ultima în țara dumneavoastră.

Interviu realizat de
Emilian STANCU

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

DE LA APOLOGIA „SOCIETĂŢII DE CONSUM" LA CONDAMNAREA EI

IN perioada de avînt relativ prin care au trecut economiile ţărilor capitaliste dezvoltate îndată după cel de-al doilea război mondial, literatura socio-economică tributară istorismului vulgar a lansat numeroase denumiri substitutive ale conceptului de societate capitalistă, între care şi aceea de „societate de consum". Luată în sine, denumirea este neoperaţională în privinţa fixării locului istoric al capitalismului. Căci pe toate treptele evoluţiei societăţii întîlnim consumul ca o sferă a producţiei sociale, precum şi producţia, ca o sferă prealabilă, determinantă. Aşa că, într-un fel sau altul, orice societate este o societate de consum iar concomitent – şi necesar – o societate de producţie.

Deşi inadecvată la confruntarea cu exigenţele istorismului materialist-dialectic, denumirea de „societate de consum" a devenit totuşi simptomatică pentru tentativa unor ideologi de a construi o imagine trandafirie asupra societăţii capitaliste contemporane. Într-o lucrare care, prin subtitlu, nu ascundea deloc aversiunea anticomunistă a autorului, W. W. Rostow proclama intrarea ţărilor capitaliste dezvoltate în stadiul „consumului de masă", ignorînd însă cu desăvîrşire contradicţiile profunde ale acestui consum în condiţiile societăţii burgheze dezvoltate şi, mai ales, edificarea lui pe seama exploatării seculare a popoarelor şi naţiunilor dominate [1]). Pentru Peter d'A. Jones, capitalismul american devenise încă îndată după 1920 „capitalismul consumatorului" sau, pur şi simplu „societatea consumatorului". [2]) Iar pentru John Kenneth Galbraith, acelaşi capitalism, cu toate că mai era încă minat de „marea mizerie a serviciilor publice" şi de serioase ameninţări la adresa calităţii vieţii, intrase în „era abundenţei". [3]) Marele manager al primului „miracol economic" vest-german, Ludwig Erhard credea, printr-o eludare a inegalităţilor de tot felul, că politica economică şi socială pusă în aplicare de el ar asigura „bunăstare pentru toţi". [4]) Iar sociologul francez Raymond Ruyer, contracarînd făţiş „revolta împotriva societăţii de consum" – care începuse să capete forme tot mai puternice spre sfîrşitul deceniului al şaptelea, îşi asuma sarcina revoltă de a face „elogiul societăţii de consum". [5])

Uneori apologierea „societăţii de consum" în ţările capitaliste dezvoltate a fost însoţită de cercetări pragmatice importante, în prelungirea doctrinelor utilitariste neoclasice, ca şi în prelungirea teoriei keynesiste referitoare la „propensiunea spre consum". Astfel, uneori cu mari eşecuri, din cauza unei prea exagerate tente psihologiste, alteori cu rezultate evident remarcabile, s-a încercat să se elucideze mai amplu unele concepte, respectiv trebuinţa, satisfacţia, interesele ş.a., să se determine anumite raporturi din cîmpul economiei funcţionale ca, de exemplu, raportul dintre consum şi economisire, să se descifreze motivaţiile consumatorilor privind traducerea veniturilor în cerere efectivă etc., etc.

Criza economică mondială declanşată în 1973/1974 precum şi criza energetică, criza petrolului, criza materiilor prime şi criza financiară, ca şi manifestarea puternică a caducităţii vechii ordini economice şi politice internaţionale au pus sub semn de întrebare modul de dezvoltare economică practicat în ţările capitaliste dezvoltate în perioada postbelică precum şi modul de consum din aceste ţări. Revolta maselor populare împotriva satisfacerii trebuinţelor materiale şi spirituale în condiţii de exploatare şi alienare a generat în anumite cercuri intelectuale atitudini incriminatorii îndreptăţite la adresa „societăţii de consum", care s-au convertit uneori în analize pertinente asupra tarelor acestei societăţi. Demne de reţinut sînt, de exemplu, analizele sociologului francez Jean Baudrillard [6]) asupra cărora dorim să ne oprim ceva mai pe larg în următoarele rînduri.

După părerea sa, una dintre schimbările fundamentale care s-au produs în ţările capitaliste dezvoltate sub impactul civilizaţiei industriale postbelice constă în multiplicarea fără precedent a obiectelor. Nu e vorba doar de o îngrămădire, relevă autorul, ci de o organizare a lor în panoplie, în reţele, în filiere, cărora le corespunde o înlănţuire de semnificante, precum şi organisme şi mijloace speciale ce le favorizează profuziunea, ca şi însuşirea individuală. Prin aceasta, societatea, deşi rămîne în mod obiectiv şi decisiv o „orînduire de producţie", devine o „orînduire de consum" şi, ca atare, o orînduire de manipulare a semnelor. Iar oamenii sînt înconjuraţi nu atît de alţi oameni cît mai ales de obiecte, ajung la un adevărat cult al obiectului sau, potrivit cuvintelor sociologului francez, la „liturghia formală a obiectului".

Multiplicarea obiectelor, transformată într-o componentă a vieţii cotidiene şi investită cu însemnele universalităţii faptului divers, a avut însă drept contraparte noxele cele mai diverse, legate nu numai de degradarea mediului natural înconjurător, ci şi de degradarea mediului cultural înconjurător. „Societatea de consum" a ajuns la o risipă imensă de resurse, pentru a genera o prodigalitate inutilă. Jean Baudrillard a sesizat ca prezenţa unei abundenţe inutile de obiecte în anumite societăţi capitaliste contemporane se corelează neapărat cu rolul producţiei subordonate profitului, iar, adeseori, cu caracterul de clasă, burghez al consumului. În plus, a observat că în aceste societăţi există un anumit excedent structural de bunuri, la clasele privilegiate, cuplat cu o penurie structurală de bunuri la clasele neprivilegiate. Din păcate, el

FIŞE

Prof. univ. dr. NICOLAE N. ANTONIU
Conf. univ. dr. PAUL V. BRAN

FINANŢELE UNITĂŢILOR ECONOMICE

EDITURA DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ, BUCUREŞTI — 1980

● *O lucrare asupra finanţelor unităţilor economice este importantă, pe de o parte, prin domeniul la care se referă – finanţele şi creditul, componente de bază ale noului mecanism economico-financiar – iar pe de altă parte prin nivelul, în ierarhia organizatorică, asupra căruia îşi cantonează analiza – unitatea economică, verigă esenţială în aplicarea în practică a noului mecanism, în concretizarea efectelor dorite. În acest context se înscrie şi volumul* „FINANŢELE UNITĂŢILOR ECONOMICE" *publicat de curînd la* EDITURA DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ *sub semnăturile lui* N. Antoniu *şi* P. Bran. *Cartea respectă rigorile de prezentare pe care le incumbă un curs universitar. Astfel, într-un prim capitol sînt prezentate consideraţii pe marginea „obiectului" supus analizei (finanţele unităţilor economice). Pe parcursul lucrării sînt abordate, în continuare, elementele specifice activităţii financiare din întreprinderile industriale – organizarea activităţii financiare în unităţile economice, finanţarea şi creditarea fondurilor fixe, finanţarea mijloacelor circulante, finanţarea acţiunilor economico-sociale privind personalul muncitor etc. Sînt analizate, de asemenea, probleme referitoare la finanţele unor unităţi din alte ramuri ale economiei şi, în final, aspecte ale activităţii financiare în cooperaţie.*

Economia Chinei

● *Anunţînd recenta apariţie, în China, a lucrării* „China's Socialist Economy", *purtînd semnătura lui* Xue Muqiao, *actualmente director al Institutului de Cercetări Economice al Comisiei de Stat pentru Planificare, Qiu Jian comentează în articolul* „XUE MUQIAO : INNOVATIVE ECONOMIST" *publicat în numărul din octombrie 1980 al revistei* „CHINA RECONSTRUCTS" *cîteva dintre ideile de bază ale economistului chinez. Astfel, se arată în articol, proiecţiile privind dezvoltarea economiei chineze trebuie să se fundamenteze pe realitatea economico-socială a acestei ţări : o populaţie numeroasă, un nivel de productivitate situat sub cel înregistrat în ţările dezvoltate, o bază tehnico-materială aflată în plin proces de modernizare. Corespunzător acestor condiţii rata de acumulare optimă s-ar situa, potrivit opiniei economistului chinez, la 25% din venitul naţional ; pe o scară a priorităţilor, ar trebui să se acorde întîietate dezvoltării agriculturii, industriei uşoare, industriei grele. O altă problemă asupra căreia se opreşte Xue Muqiao, arată Q.Y., o constituie cea a insuficientei utilizări a forţei de muncă în zonele rurale. Problema amintită, se arată în articol, ar putea fi soluţionată prin diversificarea activităţilor economice practicate în mediul rural deopotrivă cu stimularea întreprinderilor de dimensiuni mici care să asigure o valorificare superioară tuturor resurselor existente pe plan local.*

nu a insistat prea mult asupra acestor aspecte, ceea ce a sărăcit discursul său socio-economic. Sociologul francez, adoptînd cu precădere maniera metodologică a antropologului conaționat Claude Lévi-Strauss, a recurs în schimb la o reducție maximală a complexității consumului, astfel că acesta a fost definit, în ultimă instanță, doar ca un cod de semne emise, recepționate și reinventate neîncetat, ca un limbaj. Evident, reducția consumului la consum de semne supralicitează latura subiectivă a consumului. Posibilitatea acestei viziuni unilaterale și-a creat-o probabil cu bună știință, prin limitarea consumului la consumul populației și omițînd consumul productiv, prin răsturnarea raportului real dintre obiect și subiect în cadrul oricărei relații de consum. Astfel, J. Baudrillard a ajuns să considere, în chip nejustificat, că, în consum, primordial ar fi nu materialul, ci un anumit mobil ideal al consumului, respectiv semnificația cu care este încărcat obiectul consumat.

În pofida utilizării unei metodologii deficitare, autorul s-a încumetat să descifreze cît mai mult din funcționalitatea consumului în societățile capitaliste. Pe această linie, el a atacat așa-numita variantă ortodoxă a ideologiei socio-economice burgheze în materie, în speță teoria neoclasică potrivit căreia corelația nevoi-obiecte-satisfacții ar tinde către echilibru sau egalizare în societățile capitaliste. Realitatea „societății de consum" infirmă această presupusă tendință, fiindcă, demonstrează sociologul francez, „egalitarismele" sînt comandate în societatea respectivă numai în doze homeopatice distilate prin funcția de supraviețuire a acestei societăți ca sistem bazat pe privilegiu și dominație. În plus, sistemul însuși întreține un dezechilibru permanent între nevoi și aspirații, pe de o parte, și bunuri disponibile și șanse obiective de a le avea, pe de altă parte.

O altă observație pertinentă a sa derivă din admiterea faptului că orice proces de consum în societatea capitalistă contemporană este comandat de producția modelelor multiplicate artificial ; el recunoaște cu deplin temei că în societatea respectivă „există concentrarea monopolistă a producției diferențelor". Deosebit de perspicace se dezvăluie și aserțiunea sa potrivit căreia o finalitate importantă a „societății de consum" rezidă în făurirea lui „ego consumans" ca bază a insolidarității colective și mijloc de „control social". Acest produs al „societății de consum" se află în contradicție cu identitatea umană circumscrisă de capacități și trăsături intrinseci, fiind, în fond, o alteritate, o „individualitate de sinteză", adică o individualitate compozită, un rezultat al „personalizării" cu ajutorul obiectelor-semne. Un rol deosebit revine, în această privință, mass-mediei.

J. Baudrillard aduce, după cum vedem, cîteva contribuții meritorii la caracterizarea mai amplă a modului de consum din țările capitaliste dezvoltate. Totuși, el nu reușește să descifreze clar cum are loc proliferarea obiectelor de consum superflue și, implicit, cum are loc proliferarea nevoilor superflue în societatea capitalistă contemporană. Apoi, deși recunoaște că societatea respectivă se conturează, prin profuziunea obiectelor inutile, ca un sistem dezumanizant, alienant, nociv omului însuși, nu vede soluția obiectiv necesară a ieșirii din acest sistem și crede, pe urmele lui J. Schumpeter și ale altor reformiști, în autodistructivitatea capitalismului.

În analiza critică a „societății de consum" au apărut, în ultimii ani, și alte accente. Semnalăm apelul lui Samir Amin, adresat țărilor în curs de dezvoltare recent eliberate, de „a abandona modelul occidental de consum" acolo unde se manifestă tentația de a-l introduce [7]). Să reținem apoi și argumentația lui Edmond A. Lisle vizînd necesitatea trecerii „de la societatea de consum la societatea econoamă" [8]). Deosebit de simptomatică este apoi asocierea pe care cunoscutul savant Alfred Sauvy a făcut-o între „societatea de consum" și risipă. „Între numeroasele denumiri răspîndite în societatea noastră – spunea el, referindu-se la societatea capitalistă – aceea de societate de consum este întrucîtva dincolo de realitate (scopul oricărei economii nu este acela de a consuma ?) și ar putea, fără mare efort, să fie transformată în societate consumptivă sau chiar în societate a risipei" [9]). Tot el a recunoscut și realitatea crudă și nedreaptă, conturată în condițiile capitalismului, anume aceea că „...economia Europei, bogăția ei, chiar impopularea ei se sprijină pe o exploatare generală a resurselor globului, datorită unei dominații economice și politice" [10]).

Iată cîteva atitudini și analize lucide care evidențiază atît caducitatea unui anumit mod de dezvoltare cît și caducitatea unui anumit mod de consum, deopotrivă de nocive pe plan național și pe plan internațional.

conf. dr. Virgil I. IONESCU

---

[1]) Vezi W.W. Rostow, The Stages of Economic Growth, Cambridge, At the University Press, 1960, XII + 179 p.

[2]) Vezi Peter d'A. Jones, The Consumer Society. A History of American Capitalism, London, Penguin Books, 1965, p. 279—358.

[3]) Vezi John Kenneth Galbraith, La science économique et l'intérêt général, Paris, Gallimard, 1974, p. 11—16.

[4]) Vezi Ludwig Erhard, Wohlstand für alle ! în : Deutsche Wirtschaftspolitik, Düsseldorf-Wien, Frankfurt / Main, Econ — Knapp, 1962, p. 337—353.

[5]) Vezi Raymond Ruyer, Éloge de la société de consommation, Paris, Calmann-Levy, 1970, p. 9—11 și urm.

[6]) Vezi Jean Baudrillard, La société de consommation. Ses mythes et ses structures, Paris, Gallimard, 1970, 319 p. ; Idem ; Les systèmes des objets. La consommation des signes, Paris, Denoël/Gonthier, 1968, 245 p.

[7]) Vezi Samir Amin, Abandonner le modèle occidental de consommation, în „Le Monde", XXXII-e, année nr. 9 378, 11 mars 1975, p. 21.

[8]) Vezi Edmond A. Lisle, De la société de consommation à la société d' économie, în „Analyse et Prévision", tome XVII, nr. 4, avril 1974, p. 387—413.

[9]) Alfred Sauvy, La fin des riches, Paris, Calmann-Levy, 1975, p. 163.

[10]) Ibidem, p. 11.

Telematică

● *Numeroase fapte vin să confirme relația strînsă ce se stabilește între promovarea mijloacelor moderne de calcul și comunicare în economie (telematica) și nivelul de ocupare al forței de muncă, relație considerată frecvent antagonică. Pentru a găsi un răspuns acestor probleme un grup de cercetători canadieni au inițiat o amplă analiză ale cărei concluzii principale sînt redate în articolul „LE POINT SUR LA QUERELLE DES TECHNIQUES ET DE L'EMPLOI" inserat în numărul 2/1980 al publicației „BULLETIN D'INFORMATIONS SOCIALLES" ce apare sub egida B.I.T. După cum se subliniază în material, opinia cea mai larg răspîndită este aceea care are în vedere că utilizarea de roboți industriali sau de mașini cu comandă numerică va determina o reducere accentuată a numărului de locuri de muncă, cu deosebire în industrie și administrație. Cu toate că surprinde un aspect real, această înțelegere a relației telematică – ocuparea forței de muncă este apreciată ca relativ limitată. Nu sînt luate în considerație, se afirmă în articol, o serie de alte procese, cum ar fi dezvoltarea unor industrii în întregime noi – și, corespunzător, înființarea de noi locuri de muncă – precum și mutațiile ce survin în înseși sectoarele tradiționale și care adesea se concretizează în apariția de noi profesiuni. Tocmai pentru a contura un tablou cît mai autentic al procesului de implementare a telematicii, cu largi implicații economice și sociale, este necesar să se ia drept cadru teoretic al oricărui demers științific evaluarea efectului global și de durată al introducerii telematicii asupra utilizării forței de muncă pe ansamblul economiei.*

● *Analiza economică abordează activitatea turistică dintr-o multitudine de unghiuri de vedere : eficiența turismului intern și internațional, fluxuri turistice, baza materială a turismului ș.a. Toate aceste investigații, specializate pe domenii distincte, se impun a fi subsumate unei finalități mai largi a activității turistice – aceea de componentă intrinsecă a calității vieții. Din această perspectivă a fost elaborat și volumul* TURISM ȘI CALITATEA VIEȚII *apărut de curînd la* EDITURA POLITICĂ, *la care ne referim în rîndurile de față. Autorul,* Gheorghe Barbu, *a căutat să elucideze într-o primă parte a lucrării, factorii care concură la geneza și amplificarea turismului în viața contemporană – creșterea timpului liber, dinamica veniturilor, urbanizarea. Alte capitole ale cărții, sînt consacrate posibilităților de îmbunătățire a prestațiilor turistice și, pe această bază, de transformare a sa într-un factor tot mai activ de ridicare a calității vieții.*

FIȘE

Clarificări necesare privind stadiul și perspectivele destinderii

ÎN PRIMA jumătate a acestui an, cursul evenimentelor mondiale a înregistrat o agravare serioasă, încordarea și riscurile de confruntare atingînd unul dintre cele mai ridicate niveluri din perioada postbelică. După cum aprecia recent secretarul partidului nostru, **„Situația internațională actuală se caracterizează printr-o încordare extremă, la care s-a ajuns ca urmare a acumulării unor probleme complicate, a apariției în diferite regiuni ale lumii a unor noi focare de conflicte și tensiune, a manifestării politicii de dominație și amestec în treburile altor state, de reîmpărțire a sferelor de influență, de încălcare a dreptului popoarelor la dezvoltare liberă, de sine stătătoare"**. [1]).

Tendințe recente în evoluția politică mondială

ÎN LEGĂTURĂ cu această degradare a climatului internațional, cu semnificația și cu consecințele sale, s-au făcut și se fac numeroase comentarii în dezbaterile publice, ca și în literatura de specialitate. Ceea ce nu este deloc de mirare, întrucît întrebările cărora trebuie să li se ofere un răspuns convingător sînt numeroase. Astfel, se pune întrebarea dacă evenimentele petrecute au o importanță hotărîtoare în ceea ce privește evoluția politică mondială în deceniul următor sau trebuie considerate doar niște „accidente de parcurs" ? În aceeași ordine de idei, pot fi socotite ele cu totul întîmplătoare sau cauzele implicate sînt mai profunde și se referă la o serie de procese fundamentale ale vieții internaționale în actuala etapă ?

În acest cadru părerile sînt, desigur, diferite. Dar, trebuie spus, de foarte multe ori ne aflăm în fața unor evaluări unilaterale. Există, astfel, tendința de a minimaliza căderea barometrului relațiilor dintre state către cotele înghețului și, în consecință, de a se contura o imagine simplificată asupra originilor dificultăților din ultima vreme. Alți analiști sau oameni politici se grăbesc, dimpotrivă, să proclame „sfîrșitul destinderii" și necesitatea renunțării la așteptările apărute în deceniul abia încheiat. În sfîrșit, putem menționa categoria celor care socotesc evenimentele în curs drept o dovadă că destinderea nu a fost altceva decît „o formidabilă neînțelegere" sau „un mijloc ambiguu de a atinge un țel evaziv și contradictoriu".

Nu este greu de văzut, confruntați fiind cu aprecieri atît de diferite, cît de necesară se dovedește o evaluare obiectivă, corectă a fenomenelor cărora le-am fost martori. Apare, de asemenea, limpede că alături de aceasta este nevoie de o redeschidere — cu intenții clarificatoare — a discuției asupra sensurilor majore ale destinderii. După cum se știe, partidul nostru a oferit, la timp, încă de la conturarea primelor semne ale evoluțiilor actuale, o analiză clarvăzătoare asupra tendințelor fundamentale în dinamica proceselor politice mondiale, care a servit — și servește — drept cadru principial pentru o dezbatere aprofundată a problemelor destinderii în această etapă.

Desigur, aspectele care ar putea fi subliniate în contextul unei discuții de fond în legătură cu înrăutățirea climatului internațional sînt numeroase. În primul rînd, faptul că **gravitatea tendințelor negative manifestate în ultima vreme nu trebuie subapreciată.** Nu înseamnă, de aici, că ne-am fi așteptat ca destinderea să ducă, dintr-odată, la dispariția tuturor dificultăților sau că o identificăm cu o stare lipsită de contradicții. Acestea sînt un produs obiectiv al dezvoltării societății contemporane și nu vor putea fi excluse din dialectica relațiilor dintre state. Nu același lucru se poate spune însă despre degenerarea contradicțiilor și evoluția lor către un deznodămînt exploziv. Aceasta nu mai are nimic de a face cu o desfășurare normală a cursului spre destindere, ci conturează, așa cum s-a subliniat deja în literatura de specialitate, o „criză a destinderii" [2]). Riscurile antrenate sînt evidente și în plan teoretic ele trebuie evaluate fără ambiguități. Cum s-a subliniat în repetate rînduri în documentele partidului nostru, această situație menține mari pericole la adresa securității popoarelor, a păcii în întreaga lume.

Pe de altă parte, încordarea din viața internațională nu poate fi socotită un simplu accident și nici o evoluție întîmplătoare, ci **consecința unor stări de lucruri existente de mai multă vreme.** Este semnificativ că încă la Reuniunea finală de la Helsinki președintele **Nicolae Ceaușescu** sublinia că **„în lume există încă multe conflicte și zone de încordare, că acționează în continuare puternice forțe care pot pune în pericol destinderea și agrava din nou situația internațională, periclitînd pacea și securitatea popoarelor"** [3]). Este adevărat, tensiunea a cunoscut în ultimul an o sporire periculoasă. Dar aceasta constituie numai „partea vizibilă a aisbergului" : urmarea accentuării cronice a contradicțiilor create de politica imperialistă, de forță și dominație, de lupta pentru menținerea sau reîmpărțirea sferelor de influență între diferite state și grupări de state ; a continuării practicilor de negare a dreptului popoarelor la independență și suveranitate, la dezvoltare de sine stătătoare ; a acumulării pe termen lung a unui șir întreg de probleme nerezolvate în viața internațională [4]). Luînd în considerare întreg acest ansamblu, actualele puncte fierbinți apar ca niște „noduri" într-o rețea mult mai complexă de tendințe negative în relațiile dintre state.

Cauzalitatea fenomenelor produse nu poate fi despărțită, de asemenea, de consecințele marilor mutații care au loc în lume, de îngustarea sferei de acțiune a politicii imperialiste, de dominație și dictat. Mai precis, este vorba de faptul că ascuțirea contradicțiilor, acutizarea unor confruntări trebuie văzută — în bună măsură — ca o **expresie a rezistenței și a reacției acelor forțe care își văd amenințate pozițiile privilegiate, care văd contextul mondial schimbîndu-se.** Cum se sublinia într-un raport al Fundației internaționale pentru alternative de dezvoltare, acești protagoniști ai vechii ordini politice nu se mai mulțumesc să refuze să facă „concesii", ci devin agresivi [5]).

În al patrulea rînd, evaluarea lucidă a fenomenelor nu trebuie să conducă la un pesimism steril. **Accentuarea tensiunii nu este** nici de la sine înțeleasă și nici, mai ales, **ireversibilă.** Deși situația se menține deosebit de complexă, în lume există forțele social-politice în măsură să se opună agravării încordării, creșterii pericolului de război, să pună capăt politicii imperialiste, să asigure condițiile unei păci trainice. În acest context, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** evidențiia, de pildă, că, în cursul lunilor din urmă, numeroase state **„au dat dovadă de multă răspundere și luciditate, au acționat în direcția opririi încordării, pentru continuarea politicii de destindere"**, pornin-

---

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** Toast la dineul oferit în onoarea sa și a tovarășei Elena Ceaușescu de președintele Prezidiului R.S.F. Iugoslavia, Tvetin Miatovici și soția sa Mira Stupița, în Scînteia din 23 octombrie 1980

[2]) Vezi, de pildă, M. Thee, The "Threat from the East". Remarks on Conceptualization and Response, Freie Universität, Berlin, oct. 18—20, 1979, p. 1

[3]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 11, Ed. politică, București, 1975, p. 1 035, 1 036

[4]) Totuși, chiar în planul elementelor „vizibile" se remarcă de mult accentuarea tendinței de recurgere la forță în relațiile dintre state. Pe lîngă numeroase manifestări care nu au luat forma războiului, s-au produs și destule conflicte armate. După 1967, de pildă, deci într-o perioadă de destindere, aria cuprinsă de acestea a fost mai mare decît înainte : nivelul implicării diferitelor state a sporit de la 0,7 (pe întregul interval 1945—1976) la 1,22 (pentru 1967—1976). Dacă pentru 1945—1976 media zilnică a războaielor a fost de 11,5, între 1967 și 1976 această cifră era de 15,3. După o scădere înregistrată între 1967 și 1975, se declanșează o nouă creștere care continuă, dealtfel, și în prezent. (Vezi I. Kende, **Wars of Ten Years (1967—1976),** în „Journal of Peace Research", nr. 3, 1978, p. 227—241). Potrivit datelor furnizate de R. Leger Sivard (în **„World Military and Social Expeditures, 1979"**, Leesburg, 1979), numai între 1970 și 1979 au avut loc în lume 56 de conflicte, cu participarea a 43 de state. Deși cifrele diferă, tendința este limpede.

[5]) Vezi **IFDA, Dossier 17,** may/june 1980, p. 5

du-se de la **„necesitatea ca problemele să fie soluționate pe calea tratativelor"** [6]). Este, fără îndoială, un lucru încurajator.

Edificarea unor noi raporturi între state

ÎN STRÎNSĂ legătură cu analiza tendințelor definitorii pentru evoluția politică mondială din ultima vreme trebuie discutată și **semnificația destinderii.** Este cît se poate de limpede că, mai ales în cadrul dezbaterii actuale, clarificarea conceptuală se dovedește indispensabilă : menținerea nedeterminării termenului îl transformă pînă la urmă într-un „cec în alb", care nu poate oferi o bază reală pentru evaluarea perspectivelor și a sarcinilor concrete în legătură cu depășirea crizei pe care o parcurgem.

Una din sublinierile deloc lipsite de importanță în momentul de față este aceea că destinderea nu a fost și nu este pur și simplu o formulă, mai mult sau mai puțin sugestivă, dar fără substanță, lansată într-un moment de euforie și care, acum, după trecerea „modei" respective, ar trebui „ștearsă din dicționarul politic" și înlocuită cu un termen mai adecvat realităților și în mod deosebit „lipsit de emotivitate și pasiune". Ea nu poate fi redusă nici la contururile unei aprecieri subiective, determinate de o anumită atmosferă, de un climat psihologic apărut pentru scurt timp la nivelul percepției liderilor politici [7]).

Destinderea trebuie definită în planul unor **transformări reale de ordin politic, economic, militar, ideologic și cultural, ca un proces obiectiv necesar de îmbunătățire a relațiilor internaționale în ansamblu, de eliminare a surselor de tensiune și conflict, de rezolvare a problemelor mondiale ținîndu-se seama de interesele și aspirațiile tuturor popoarelor.** Ea s-a impus ca o necesitate reclamată de trăsăturile actualei etape de dezvoltare a umanității și în primul rînd de „factorul diversitate" : deosebirile substanțiale între state în privința nivelului de dezvoltare economică, a structurilor sociale, a opțiunilor politice, a forței militare, a raporturilor față de blocuri etc. Pe acest fundal în lumea contemporană se manifestă numeroase confruntări lăsate moștenire de trecut, ca și contradicții generate de dezvoltările actuale, apar diferende chiar între statele cu caracteristici social-economice și politice apropiate. În aceste condiții este clar că împiedicarea cursului spre război și asigurarea păcii reclamă luarea în considerare a intereselor tuturor țărilor, asigurarea dreptului la existență și dezvoltare liberă, de sine stătătoare, a fiecărui popor, **promovarea coexistenței pașnice.** Ca singura cale rațională în direcția realizării climatului necesar progresului comunității mondiale, aceasta este indisolubil legată însă de procesul de **destindere** cu alte cuvinte de edificarea unor noi raporturi între state, bazate pe respectarea independenței și suveranității naționale, deplina egalitate, renunțarea la forță și la amenințarea cu forța, cadru de natură să favorizeze încrederea reciprocă, să stimuleze conlucrarea nestingherită, reciproc avantajoasă.

Fără îndoială, destinderea nu înseamnă dispariția deosebirilor de sisteme social-politice, de ideologie ș.a.m.d. dintre state, înlăturarea peste noapte a oricăror contradicții între ele. Ea presupune, dimpotrivă, abordarea realistă a acestora și încercarea de a convietui pașnic în asemenea condiții, recurgînd exclusiv la mijloace politice, la tratative pentru rezolvarea tuturor problemelor apărute în relațiile internaționale. În acest context o deosebită importanță prezintă renunțarea la orice amestec în treburile interne ale altor state, indiferent de forma pe care ar dobîndi-o. Nu există ingerințe „acceptabile" și altele „inacceptabile", în funcție de statul care se află la originea lor sau de obiectivele „pozitive" urmărite. Așa cum au demonstrat evenimentele din ultimul an, încălcarea drepturilor popoarelor, a principiilor de bază în cadrul așa numitului „export de contrarevoluție" sau de „revoluție", practic al încercărilor de extindere a dominației prin „operații militare limitate", a avut nu numai urmări negative în viața statelor afectate, ci și pe planul vieții internaționale, constituind o cauză fundamentală a recu-

[6]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la reuniunea solemnă consacrată împlinirii a 15 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R., Ed. politică, București, 1930, p. 15—16

[7]) Vezi, de pildă, D. B. Bobrow, Detente, War and Peace : The Dubious Internal Legitimacy of Self-Restraint, Presented at the Conference on War Avoidance, Bucharest, Sept. 1—3, 1980, p. 1

[8]) Vezi, de pildă, R. Nixon, **The Real War,** Warner Books, New York, 1980, p. 286, 289, 299

[9]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Ședința comună a Biroului Marii Adunări Naționale, Consiliului de Stat și Biroului Executiv al Guvernului Republicii Socialiste România, în „Scînteia" din 2 august 1980.

[10]) Vezi R. Nixon, op. cit, p. 280—281, 286

[11]) Vezi H. Wiberg, Détente in Europe, în „Current Research on Peace and Violence", nr. 3—4, 1979, p. 108

[12]) Vezi comentariile lui R. Burt referitoare la „directiva 59" în „International Herald Tribune" din 7 și 12 august 1980

lului destinderii. Chiar atunci cînd locul confruntării cu mijloacele violenței armate este luat de „negocieri" și de „soluționarea pașnică" a competiției [8]), politica de menținere a sferelor de influență nu are nimic de a face cu destinderea.

Destinderea trebuie concepută ca un proces complex, multinivelar, care presupune abordarea constructivă și găsirea de soluții pentru un evantai larg de probleme, în toate sferele relațiilor dintre state. În legătură cu aceasta trebuie respinsă o optică frecventă, care restrînge cursul spre destindere la planul raportului de forțe, mai precis la balanța strategică existentă în lume, echivalînd-o cu eliminarea sau reducerea pericolului de război între marile puteri nucleare sau între Est și Vest. Desigur, este vorba de unul dintre nivelurile care nu pot fi pierdute din vedere, nivel, în multe privințe fundamental. Cum sublinia președintele **Nicolae Ceaușescu,** în cazul unei confruntări nucleare ar fi prea tîrziu să se mai acționeze : **„S-a ajuns la o asemenea situație încît izbucnirea unui război nuclear ar putea duce la distrugerea tuturor cuceririlor civilizației — și, fără îndoială, popoarele europene ar fi primele care ar cădea victimă într-un asemenea război. Iată de ce este necesar ca — pînă nu este prea tîrziu — să ridicăm cu hotărîre glasul împotriva politicii de înarmare, pentru oprirea cursei înarmărilor".** [9])

Mai ales în ultima vreme, deși se admite că dialogul este fundamental pentru îmbunătățirea climatului internațional, se încearcă acreditarea ideii că desfășurarea acestuia este o chestiune de mijloace mai ales „militare" și de „evitare" a oricărei „situații de inferioritate". Continuarea destinderii ar depinde de existența unor „forțe militare puternice" și de întreprinderea unor „acțiuni — de forță (n.n.) — decisive". Forța, destinată să „stăvilească" adversarul, ar fi un element esențial al destinderii ; fără mijlocul de constrîngere, aceasta ar deveni în optica unora „o iluzie găunoasă". De asemenea, destinderea este concepută „ca un complement", mai degrabă decît „ca un substitut" al vechii politici de „stăvilire" prin forță. [10])

Consecințele unei asemenea poziții nu sînt greu de pus în evidență. Cadrul de securitate al destinderii s-a încercat a fi „asigurat" nu prin intermediul unor necesare și imperative măsuri de dezarmare, ci prin măsuri de „control al înarmărilor", menite să întărească mecanismul echilibrului terorii — în fapt măsuri de continuare a cursei înarmărilor în direcții din ce în ce mai periculoase. Rezultatele obținute ? Sporirea vulnerabilității balanței strategice și erodarea barierelor din calea războiului nuclear. [11]) Evoluțiile din ultima vreme în doctrina militară a S.U.A., legate de ceea ce s-ar putea numi „mitul celei de a treia lovituri" și care par să fi condus la adoptarea teoriei că cel mai bun mijloc de a preîntîmpina un conflict major este... dobîndirea capacității de a purta — și cîștiga — un „război nuclear limitat prelungit", sînt deosebit de sugestive [12] ; același lucru se poate spune despre hotărîrea de a instala noi rachete cu rază medie de acțiune în Europa, ca și alte acțiuni întreprinse în baza unor așa-numite „decizii duale", care, declarativ, susțin continuarea cursului de destindere, dar în fapt contribuie la subminarea ei prin intensificarea măsurilor militare. Devine, deci, tot mai limpede că destinderea, pe continentul european și în întreaga lume, trebuie concepută în contextul unui echilibru realizat nu „în sus", prin majorarea constantă a arsenalelor, ci „în jos", întemeiat, cu alte cuvinte, pe reducerea înarmărilor, pe inițiative de dezarmare.

Pentru destindere și pace în întreaga lume

EVENIMENTELE care au marcat reculul destinderii evidențiază, de asemenea, caracterul eronat al reducerii acesteia la anumite aranjamente sau la starea relațiilor dintre marile puteri sau dintre principalele blocuri militare. Firește, statele mari au o pondere considerabilă în evoluția politicii mondiale, iar înrăutățirea raporturilor lor poate constitui o importantă sursă de pericol pentru pace. Dar destinderea nu poate fi opera cîtorva „responsabili" : în adevăratul său înțeles ea se definește într-o perspectivă globală și se referă la relațiile dintre toate statele lumii ; prin aceasta avem în vedere, pe de o parte, că stările de lucruri negative ce trebuie înlăturate sînt mult mai numeroase, iar pe de alta, că acțiuni de natură să promoveze obiectivele conlucrării pașnice în viața internațională sînt așteptate din partea fiecărui membru al comunității mondiale. **„Este de datoria țărilor mici și mijlocii, a țărilor în curs de dezvoltare, a țărilor nealiniate** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — să-și asume o răspundere mai mare în viața internațională, în lupta pentru însănătoșirea climatului politic, pentru întărirea**

securității și dezvoltarea colaborării pașnice între națiuni" [13]). În aceeași măsură, dacă sînt necesare acțiuni care privesc alianțele existente — mai precis limitarea ponderii sau apropierea momentului dispariției lor —, destinderea nu se poate limita la acest cadru strîmt. Ea presupune, mai ales în Europa, dar nu numai aici, depășirea vechilor diviziuni, a împărțirii în „lagăre" opuse, înconjurate de tot felul de bariere, în zone de influență. Iar pentru ca procesul de reducere a tensiunii și de îmbunătățire a climatului să fie rezultatul unui efort de solidaritate și cooperare internațională, se cere ca participarea statelor să fie realizată în afara blocurilor, dialogul purtîndu-se între entități distincte, suverane și egale în drepturi, cu contribuții autonome și originale.

Din înțelegerea destinderii ca o modalitate de reglementare a raporturilor între blocuri derivă o multitudine de consecințe negative. Astfel, aceasta a dus la identificarea evoluției în cauză cu un fel de „joc de sumă nulă" : ce pierde o parte, cîștigă cealaltă. Ca urmare, mai ales în ultima vreme, se încearcă „evaluarea" pierderilor și cîștigurilor, pentru a se vedea „în folosul cui" a lucrat destinderea, „cine plătește" prețul și de ce atuuri, de ce mijloace de presiune dispune fiecare parte. Mai grav este că, adesea, apare și concluzia că, întrucît pînă acum, „ceilalți" sînt în avantaj salvarea cursului spre destindere ar cere schimbarea deținătorului „victoriei" [14]). Un asemenea mod de a vedea lucrurile are însă toate șansele de a împinge evenimentele spre un rezultat care să însemne o pierdere — și încă una gravă — pentru toată lumea. Chiar dacă se vrea „creatoare", manipularea tensiunii înseamnă pînă la urmă proiectarea dialogului pe fundalul unui „război tăcut", ceea ce este cu totul altceva decît destinderea.

Tot printre urmările inacceptabile ale conceptualizării amintite se numără și tendința de restrîngere a destinderii la spațiul european și „punerea în paranteză" a proceselor care au loc în alte zone ale lumii. Este ușor de văzut că încercarea de a „salva" viitorul îmbunătățirii relațiilor în Europa prin ignorarea confruntărilor produse în afara acestui continent se dovedește nu numai irealizabilă, ci și periculoasă. Desigur, așa cum sublinia președintele **Nicolae Ceaușescu,** este nevoie să facem totul ca **„actuala tensiune internațională să nu ducă la înrăutățirea relațiilor din Europa, ca securitatea europeană să dea un imbold mai puternic luptei pentru o politică de destindere și pace în întreaga lume"** [15]). În acest context nu poate fi pierdut însă din vedere faptul că beneficiarii destinderii trebuie să fie toate statele — pentru că ea este necesară tuturor —, că destinderea trebuie să acopere întreg spațiul planetei.

Obiectivele destinderii nu se pot realiza peste noapte. Edificarea unor noi structuri ale relațiilor internaționale care să asigure stabilitatea și pacea în lume, să înlăture stările de tensiune, permițînd excluderea forței și a amenințării cu forța și soluționarea pe cale pașnică a diferendelor, să ofere tuturor țărilor garanția deplină că se află la adăpost de orice act de agresivitate, constituie un proces îndelungat, ce reclamă o permanentă consolidare și aprofundare. Momentul dificil prin care a trecut și trece încă destinderea demonstrează că, deocamdată, acest nou curs al politicii mondiale nu a devenit ireversibil, iar realizările sale sînt destul de fragile. Ceea ce face să fie necesare acțiuni hotărîte, constante atît pentru a opri agravarea tensiunii, înainte de a fi prea tîrziu, cît și pentru continuarea evoluției pozitive.

Pe termen scurt, este nevoie, în primul rînd, de responsabilitate și reținere, de evitarea oricăror acțiuni de natură să sporească încordarea, să multiplice riscurile de confruntare. Pe termen lung se conturează tot mai limpede imperativul unei politici consecvent realiste de destindere. Acest lucru se impune cu atît mai mult în domeniul militar, al încetării cursei înarmărilor și al trecerii la măsuri de dezarmare. Ieșirea din imobilismul actual în această privință presupune ruperea cercului vicios al reacțiilor și contra sau suprareacțiilor, în ultimă instanță, adoptarea deciziei de a nu mai urma exemplul promotorilor expansiunii arsenalelor. Ceea ce, de fapt, România a și făcut, prin hotărîrile sale din 1979 și 1980 de a-și reduce cheltuielile militare. O deosebită importanță ar avea și adoptarea propunerilor formulate de țara noastră în problemele dezangajării militare și ale dezarmării în cadrul întîlnirii pregătitoare a reuniunii de la Madrid. Dezvoltarea măsurilor de întărire a încrederii și extinderea lor asupra tuturor zonelor lumii, preocuparea pentru lichidarea focarelor de conflict, pentru împămîntenirea nerecurgerii la forță în relațiile dintre state, promovarea unor largi raporturi de colaborare, în diferite domenii, între toate țările, intensificarea eforturilor pentru soluționarea problemelor legate de crearea unei noi ordini economice internaționale sînt însă tot atîtea aspecte care privesc nemijlocit destinul destinderii, sub semnul complementarității necesare a acțiunilor în plan politic, economic, militar, cultural.

Cum spunea, inspirat, cineva, „arsenalul" de care dispune pacea se dovedește mult mai cuprinzător decît cel al distrugerii. Ceea ce este adevărat, dar mijloacele respective nu se valorifică de la sine, ci reclamă acțiunea hotărîtă a tuturor forțelor progresiste, democratice, a tuturor popoarelor, mobilizarea amplă și activă a celor mai largi cercuri ale opiniei publice, în vederea promovării unei politici noi, în conformitate cu cerințele vieții internaționale contemporane. Practica a demonstrat că platforma destinderii permite realizarea acestui obiectiv.

conf. dr. Vasile SECĂREȘ
Academia „Ștefan Gheorghiu"

[13]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Congresul educației și învățămîntului, Ed. politică, București, 1980, p. 24
[14]) Vezi R. Nixon, **op. cit.,** p. 279, 287
[15]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Congresul al II-lea al F.D.U.S., Ed. politică, București, 1980, p. 32.

Dezvoltare și modernizare

(Urmare din pag. 16)

ansamblu asupra sarcinilor pe 1981 relevă că ramuri de bază ale industriei ca metalurgia, construcțiile de mașini, chimia, precum și industria ușoară se vor dezvolta într-un ritm superior mediei pe ansamblul industriei. Trebuie reținut, de asemenea, că sarcinile privind producția netă (acest indicator urmează să atingă un nivel de 331 mild. lei, cu 8,1% mai mare decît în anul 1980) urmează a se înfăptui în condițiile intensificării procesului de modernizare, de dezvoltare susținută a ramurilor producătoare de materii prime, în condițiile promovării prioritare a sectoarelor care asigură o prelucrare avansată și ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, care asigură utilizarea deplină a capacităților de producție, creșterea mai accentuată a productivității muncii, gospodărirea, în spiritul unui sever regim le economii, a materiilor prime, combustibililor și energiei.

În industria construcțiilor de mașini se are în vedere acoperirea în mai mare măsură a nevoilor interne cu produse de naltă tehnicitate, precum și sporirea exportului. Creșteri mai nari sînt prevăzute la echipamente de electronică industrială, nijloace ale tehnicii de calcul electronice, mijloace de automatizare electronice și electrotehnice, aparatură de măsură și control, mașini-unelte. În industria metalurgică atenția este orientată în direcția unei mai bune valorificări a metalelor, a creșterii ponderii produselor cu un grad înalt de prelucrare. Cifrele înscrise în plan privitor la industria chimică vădesc, la rîndul lor, preocuparea pentru realizarea unor consumuri mai reduse de resurse energetice și materii prime și dezvoltarea producției în sectorul chimiei de sinteză fină și de mic tonaj, al producției de fibre și fire chimice etc. În ce privește industria ușoară și industria alimentară, se are în vedere ca în anul viitor să crească și să se diversifice producția de tricotaje, confecții și încălțăminte, să sporească volumul produselor din carne, al produselor lactate, la ulei comestibil și zahăr, paralel cu ridicarea în continuare a calității produselor în vederea satisfacerii nevoilor crescînde ale populației, în strînsă corelare cu sporirea veniturilor acesteia. O atenție deosebită, în deplin acord cu preocupările vizînd valorificarea superioară a resurselor naționale, se va acorda dezvoltării industriei mici, a cărei producție este prevăzută să sporească cu 22,3% față de 1980.

LA CONFLUENȚA dintre două cincinale industria românească se prezintă cu remarcabile realizări, rod al unor acumulări susținute în planul producției materiale, al unor salturi considerabile înregistrate pe coordonatele calitative ale dezvoltării. Toate aceste împliniri, la care a participat cu toată capacitatea sa de muncă și forță creativă, întregul nostru popor, au la bază un efort susținut, o imensă desfășurare de energie. Obiectivele prevăzute pentru anul viitor sînt menite să confere continuitate acestui proces, să-l proiecteze pe noi cote de calitate. Întreaga activitate din economie, și prin aceasta și din industrie, urmează — trebuie — să se desfășoare, pe toate nivelurile organizatorice, sub semnul imperativ al economicității, calității și competitivității.

Aeronautica în anii '80 și în perspectivă

RECENTA conferință organizată de ziarul britanic Financial Times în colaborare cu Societatea regală aeronautică și-a propus să stabilească principalele tendințe care vor marca evoluția de perspectivă în industria aeronautică în lumea occidentală — tendințe pe care specialiștii le-au rezumat astfel: reducerea tipurilor de avioane proiectate, concentrarea utilizării resurselor industriale folosite și creșterea colaborării în domeniul producției în principalele țări producătoare.

Astfel, sub aspectul producției, pînă la sfîrșitul secolului actual se apreciază că vor fi comandate circa 8500 noi aparate cu reacție destinate transdolari. În ce privește viața economică a avioanelor, din motive economice specialiștii apreciază că durata de exploatare de 30 de ani — cît este în medie în prezent — are tendința de a depăși în viitor această limită.

Dintre factorii luați în considerație pentru lansarea unui avion, problema combustibilului va avea, în perspectivă, un rol crescînd dat fiind că cel puțin pînă în anul 2000 nu vor fi extinse tehnologii care să permită utilizarea altor combustibili decît cei utilizați în prezent. Combustibilul pentru avioanele civile și militare deține în prezent 5% din producția mondială de petrol, pondere care se pare că va

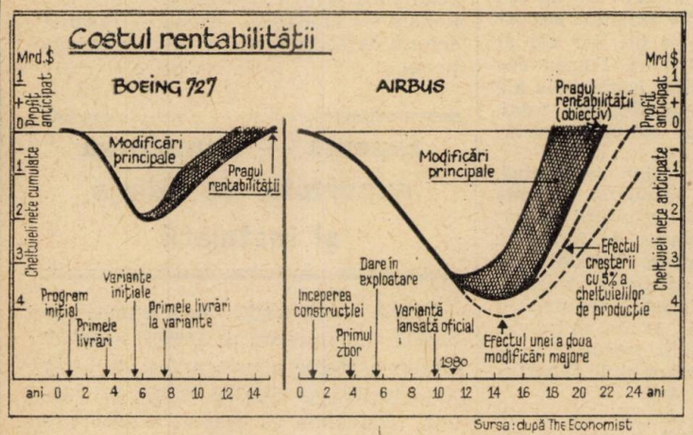

Sursa: după The Economist

portului civil, în valoare de 300 mrd. dolari, aici fiind incluse numai 14 noi tipuri de avioane dintre care 4 se află deja în construcție. Pentru comparație este sugestiv faptul că numai în prezent valoarea avioanelor militare de luptă și antrenament se ridică, în țările occidentale, la 500 miliarde ajunge la 9% către sfîrșitul deceniului viitor, ceea ce, coroborat cu perspectiva creșterii în continuare a prețului petrolului va avea influențe semnificative asupra evoluției producției în acest sector.

Eforturile specialiștilor vizează posibilitatea reducerii cu cel mult 10—15% în acest deceniu — sau cu 20% pînă la sfîrșitul secolului — a consumului specific de combustibil, în condițiile în care consumul de combustibil deține circa 40—50% din cheltuielile operaționale ale unui avion în prezent.

Investițiile însemnate presupuse de proiectarea și construirea unor noi aparate de zbor vor pune probleme grele sub aspectul găsirii de surse suplimentare de finanțare. În prezent, realizarea unui avion obișnuit de cursă presupune cheltuieli apreciate în medie la 1,7 miliarde dolari și un interval de 12 ani pînă cînd exploatarea devine rentabilă. Sub acest ultim aspect, părerile sînt împărțite întrucît, în practică la multe avioane de pasageri intervalul de la darea în exploatare pînă la obținerea de profituri a fost mult mai lungă. (vezi graficul din stînga).

Dacă este analizată numai situația industriei aeronautice americane, cifrele statistice arată că aceasta a fost dominată de achizițiile guvernamentale efectuate în special de către Departamentul Apărării al S.U.A. În medie — arată ziarul Financial Times — sectorul aerospațial militar american este de patru ori mai dezvoltat decît cel civil. În ultimii ani, cele două piețe au avut evoluții diferite: piața comercială a fost sensibilă la condițiile economice nefavorabile soldate cu reducerea numărului de comenzi, așteptîndu-se ca și în următorii ani să se înregistreze un declin în transportul aerian civil. În schimb, piața militară s-a dezvoltat rapid datorită amplificării zonelor de tensiune de pe glob — consideră sursa citată. Și pentru viitor se apreciază că cercetarea tehnologică va determina în continuare tendințe total divergente în evoluția celor două sectoare, cu toate că multe cercuri de afaceri occidentale se pronunță pentru coexistența sectoarelor dat fiind „sprijinul reciproc p care și-l pot acorda pe plan tehnologic".

Creșterea prețurilor la combustibil și majorarea cu 30% a tarifelor aeriene în S.U.A. au redus, practic la zero dezvoltarea traficului aerian american. Situații încurajatoare se așteaptă, în ce privește traficul aerian, în unele țări nou in-

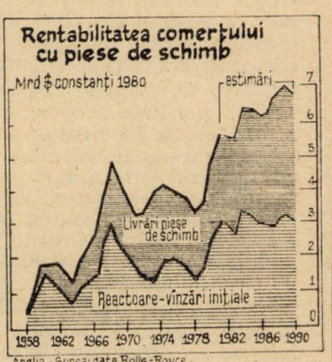

dustrializate (Mexic, Brazilia), în țări din Orientul Mijlociu, Extremul Orient și bazinul Pacificului.

Pe ansamblul țărilor nesocialiste se așteaptă ca pînă în 1994 traficul aerian să crească cu o rată anuală medie de 6,4%, astfel că pentru anii '80 cererea de aparate destinate aviației civile va fi de 1,7 ori mai mare față de deceniul anterior.

În ce privește țările în curs de dezvoltare, se estimează că adîncirea decalajelor tehnologice este de natură să contribuie la reducerea rentabilității în utilizarea aparatelor, iar impactul creșterii prețului la combustibil ar putea face ca ponderea acestor cheltuieli în totalul costurilor operaționale curente să se ridice la 70% pentru avioanele aparținînd țărilor în curs de dezvoltare.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 20—24 OCTOMBRIE 1980 a continuat să se manifeste tendința accentuată de repreciere a **dolarului S.U.A.** semnalată și în intervalul anterior. Această evoluție este explicată prin efectul provocat de creșterea produsului național brut în S.U.A. în ultimul trimestru care a fost însoțită de o creștere a indicelui comenzilor pentru bunuri de folosință îndelungată cu circa 8,1% în luna septembrie, creștere care urmează unui declin de circa 3,5% în luna august.

Lira sterlină a înregistrat un maxim al intervalului de 2,4625 dolari/1 liră la cursul de închidere, moneda britanică atingînd un nivel de repreciere de circa 1,8% comparativ cu închiderea de referință.

Francul elvețian a avut un moment inițial de creștere la circa 1,6560 franci / 1 dolar după care a înregistrat un regres constant pînă la un curs de circa 1,6750 franci pentru un dolar la închidere. **Marca vest-germană** a continuat să înregistreze o depreciere față de dolarul S.U.A. în pofida faptului că balanța comercială a R.F.G. a înregistrat un excedent de circa 1,6 miliarde mărci pe luna septembrie (care urmează primului deficit din ultimii 15 ani consemnat în luna august). Această evoluție reflectă mai ales impactul datorat perspectivelor de creștere de numai 1% a produsului brut al țării în cursul anului viitor respectiv slăbirea conjuncturii economice în viitor. La închiderea de circa 1,8720 mărci / 1 dolar, situată cu circa 1,7% sub

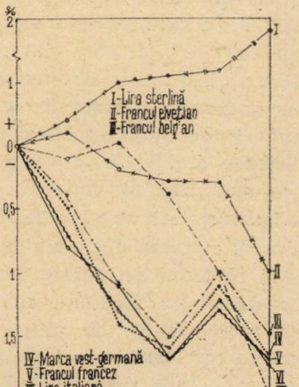

cursul de referință, marca a atins nivelul minim al săptămînii prezentate. **Francul francez, francul belgian și lira italiană** au înregistrat la rîndul lor o depreciere față de dolarul S.U.A. cotînd la închidere la un nivel de circa 4,3110 franci francezi, 29,95 franci belgieni și 885 lire pentru un dolar, cu circa 1,5—1,7% sub cursurile de referință. **Yenul japonez** a înregistrat cea mai puternică depreciere din valutele prezentate cotînd la închiderea de 212,90 yeni / 1 dolar, cu 2% sub cursul anterior de 208,35 yeni / 1 dolar. Nivelul dobînzilor pe **piața eurodepozitelor** a înregistrat la perioada de șase luni o creștere accentuată la eurodolari (circa 14%) și s-a situat la circa 8,5625% la euromărci și 5,375% la eurofrancii elvețieni.

Prețul aurului a resimțit în principal influența reprecierii dolarului S.U.A. pe piețele de schimb valutar precum și influențe datorate evenimentelor din zona Orientului Mijlociu. În aceste condiții prețul a scăzut într-un mod accentuat și s-a situat vineri la primul fixing la Londra la 628 dolari / uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 20—24 X ; bază : cursurile din 17.X a.c.

Protecționismul nu reprezintă o soluție

„PROTECȚIONISMUL, ori cît de severe ar fi măsurile care l-ar provoca, ar putea reprezenta un remediu mai rău decît maladia pe care ar fi chemat să o combată, prin riscurile de represalii și de puternică reducere a comerțului internațional", subliniază un studiu publicat recent de Banca federală de rezerve din New York. Studiul pledează pentru întărirea capacității competitive a economiei americane prin mijloace care să nu aducă daune economiei mondiale și, prin ricoșeu, economiei S.U.A. În esență, relevă autorii, aceasta presupune alocarea pentru investiții productive a unei proporții sporite din resursele interne utilizate acum pentru consum. În studiu se relevă că o rată mai înaltă a investițiilor interne a permis altor țări dezvoltate să obțină în ultimele două decenii un progres tehnologic mai rapid. Astfel, în vreme ce după 1960 în S.U.A. rata investițiilor interne s-a menținut între 16 și 18% din P.N.B., în R.F.G. ea a variat între 22 și 27%, iar în Japonia între 32 și 34%.

Necesitatea sporirii competitivității, se relevă în studiu, se pune cu atît mai multă acuitate cu cît în ultimii ani raportul de schimb s-a deteriorat, prețurile pe ansamblul importurilor americane (în care energia deține o cotă în creștere) sporind mai rapid decît în cazul exporturilor.

Prețul gazelor naturale în creștere

ACTUALA conjunctură economică obligă tot mai multe țări posesoare de resurse energetice să adopte noi măsuri pentru conservarea acestor resurse și valorificarea lor superioară.

Astfel, Olanda, de pildă, încearcă acum să raționalizeze utilizarea rezervelor sale de gaze naturale, care se cifrează la circa 1740 miliarde metri cubi. Se manifestă o tendință crescîndă de a dirija marii consumatori interni de gaze — cum ar fi industria și centralele electrice — spre alte surse de energie, în scopul utilizării gazului natural pentru unele destinații industriale speciale și pentru încălzire.

În condițiile ascensiunii prețurilor la combustibili și energie pe piața mondială, Olanda — unul dintre marii producători de gaze naturale din lume — a hotărît să ridice prețul gazului exportat cu circa 14%; contractele la export cuprind mai mult de jumătate din cele 90 miliarde metri cubi de gaze, produși anual, iar cele mai multe dintre ele se mențineseră la prețurile stabilite în anii '60.

În acest context, după circa patru luni de negocieri, compania națională de gaz Gasunie a încheiat noi contracte cu principalii săi parteneri vesteuropeni: Ruhrgas (R.F.G.), care preia circa 126% din exportul de gaze olandeze, Snam (Italia) — 16%, Gaz de France (Franța) — 22% și Distrigaz (Belgia) 20%. Se apreciază că aceste creșteri de prețuri vor greva balanța comercială a importatorilor cu un plus de 76 milioane de dolari în anul în curs și de 660 milioane de dolari în anul viitor.

R.P. Mongolă: înnoiri în structura comerțului exterior

COMERȚUL exterior reprezintă una dintre cele mai dinamice ramuri ale economiei naționale a R.P. Mongole; în perioada 1960—1979 volumul exporturilor a crescut de 3,4 ori, iar cel al importurilor — de 3,7 ori. Partea covîrșitoare a schimburilor comerciale ale R.P. Mongole (aproape 99% din total, în 1979) se efectuează cu țările socialiste.

În structura exporturilor predomină, în mod tradițional, producția agricolă (în esență produse ale creșterii animalelor), articole fabricate de industria ușoară și cea alimentară. Totodată, pe măsura dezvoltării industriei miniere sporește importanța grupei de mărfuri „combustibili, materii prime minerale, metale", ea avînd anul trecut o pondere de 16,6% în ansamblul exporturilor, față de 6,5% în 1975.

Modificări structurale au loc și în cadrul importurilor R.P. Mongole; astfel, pe baza realizărilor în dezvoltarea multilaterală a agriculturii s-a redus ponderea importului de produse alimentare, crescînd în schimb achizițiile de mașini și utilaje destinate acestei ramuri a economiei naționale.

Colaborarea între învățămînt și industrie

CONJUNCTURA economică defavorabilă din ultimii ani, care s-a repercutat și asupra activității de cercetare și dezvoltare, a stimulat — între altele — intensificarea legăturilor de colaborare dintre instituțiile de învățămînt superior și firmele industriale, evidențiază autorii unui studiu publicat de revista **Science** din S.U.A. Forurile universitare manifestă un interes sporit față de industrie atît ca potențial finanțator al unor cercetări efectuate pe lîngă catedre și ca teren de plasare a absolvenților diferitelor facultăți, cît și în privința posibilităților de utilizare — în scopurile cercetării — a instalațiilor tehnologice de care dispune industria.

La rîndul lor, firmele industriale au nevoie de capacitatea creatoare a cadrelor universitare pentru introducerea mai rapidă a progresului tehnic, ridicarea competitivității producției industriale, combaterea poluării mediului înconjurător. Astfel, se apreciază că — prin colaborarea cu instituțiile de învățămînt superior — firmele industriale obțin o serie de avantaje, cum sînt: a) accesul la surse suplimentare de idei, cunoștințe și realizări tehnice; b) posibilitatea de a atrage în munca de cercetare și dezvoltare colaboratori competenți, fără a fi necesar să dezvolte o bază de cercetare proprie; c) realizarea unui raport „input-output" mai favorabil decît în cazul desfășurării unor cercetări pe cont propriu; d) obținerea, din partea universităților, a unor cadre de cercetare, familiarizate cu cerințele industriei; e) crearea unui climat de emulație pentru oamenii de știință și inginerii, ocupați nemijlocit în industrie.

Intensificarea colaborării dintre învățămîntul universitar și industrie este profitabilă pentru întreaga economie națională — subliniază revista — întrucît determină accelerarea procesului inovațional.

Japonia — stimularea exportului de utilaje și instalații

DUPĂ o perioadă de expansiune rapidă (în intervalul 1966/67—1976/77 creșterea medie anuală a fost de 38%) exporturile japoneze de utilaje și instalații industriale au marcat o progresie mult încetinită (de 4% pe an), ceea ce a determinat reducerea ponderii acestui grup de mărfuri în ansamblul exporturilor țării. În cercurile nipone de specialitate se consideră că scăderea competitivității echipamentului industrial se datorește acțiunii conjugate a unei serii de factori, ca ridicarea cursului de schimb al yenului, creșterea prețurilor la materii prime și combustibili, imperfecțiunile sistemului de creditare a exportului și insuficiența mijloacelor alocate în acest scop, nivelul nesatisfăcător de standardizare a utilajelor, rămînerea în urmă în domeniul activității de engineering și marketing etc.

Măsurile elaborate și parțial deja aplicate sub egida Ministerului comerțului exterior și al industriei din Japonia, urmăresc extinderea standardizării utilajelor, perfecționarea tehnologiilor de fabricare a acestora, lărgirea achiziționării din străinătate a unor materiale, piese și subansamble, dezvoltarea activității de engineering, precum și îmbunătățirea sistemului de creditare și asigurare a exporturilor. De asemenea, un rol important în cadrul politicii de stimulare a exporturilor japoneze de echipament industrial urmează să-l joace intensificarea cooperării complexe cu alte țări capitaliste dezvoltate.

GLOSAR

Invizibile [II]

COMITETUL BRITANIC care se ocupă de comerțul cu invizibile („World Invisible Trade") a constatat că din 34 de țări analizate, trei pătrimi au o balanță a invizibilelor activă și o balanță comercială pasivă — sau invers, astfel încît **grosso modo** ele se compensează.

Această tendință, la prima vedere lipsită de logică economică, are totuși o explicație care, schematic, s-ar prezenta astfel : să admitem că balanța comercială a unei țări devine pasivă, exportul fiind inferior importului. În aceste condiții, moneda țării respective slăbește pe piața valutară. Ca urmare, pentru cetățeanul țării, călătoriile în străinătate devin tot mai scumpe și în schimb turismul în țara în cauză devine tot mai atrăgător. În același timp, țara face eforturi pentru a atrage cît mai mulți turiști străini. Pentru ambele motive, balanța serviciilor începe să aibă excedente, compensînd deficitul balanței comerciale.

O altă tendință este creșterea invizibilelor odată cu volumul comerțului mondial. Paralelismul se datorește legăturii strînse dintre cele două activități : pe măsură ce relațiile economice dintre state se amplifică, încasările și plățile derivînd din transporturile navale, din taxele portuare, din contrastalii, din transporturile feroviare și aeriene de pasageri și mărfuri, din repararea mijloacelor de transport străine etc. cresc. Același lucru se poate afirma în legătură cu creșterea volumului investițiilor în și din străinătate : cu cît acest volum este mai mare, cu atît veniturile din investiții, deci invizibilele, cresc.

Economistul englez, Alfred Marshall, a susținut pe vremuri că se va ajunge la situația în care nivelul exportului și importului de invizibile va depăși mult pe acela al vizibilelor. Este ceea ce s-a numit teorema aisbergului, din care numai o optime se ridică deasupra apei și este vizibilă, iar șapte optimi sînt invizibile. Proporția aceasta între vizibile și invizibile n-a fost nici pe departe atinsă în vreo țară pînă în prezent, însă pretutindeni se fac eforturi pentru sporirea volumului serviciilor, cu efecte pozitive asupra balanței plăților și asupra cursurilor valutare.

În metodologia țării noastre, balanța invizibilelor cuprinde :

— prestații de servicii internaționale ; transporturi și asigurări de mărfuri ; alte transporturi și telecomunicații (transporturi de persoane și bagaje, tranzit mărfuri, telecomunicații internaționale) ; efectuări de servicii altele decît transporturile ; livrări în străinătate ; închirieri de bunuri ; participarea la tîrguri, expoziții, publicitate ;

— turism, prestări de servicii turistice ; schimb valutar ; încasări de mărfuri în valută ; transportul turiștilor ; deplasări în străinătate în interes de serviciu (comercial, diplomatic și în alte scopuri) ;

— operații necomerciale (întreținere reprezentanțe, pensii, ajutoare, donații, succesiuni ; contribuții la organisme internaționale) ;

— venituri din investiții ; venituri din activitatea de cooperare ; dobînzi și comisioane la credite externe.

Eforturile României în vederea îmbunătățirii balanței invizibilelor se îndreaptă în două direcții : pe de o parte, sporirea încasărilor — amplificarea și creșterea calitativă a prestațiilor în turismul internațional, dezvoltarea rețelei de transport naval, aerian etc. — iar pe de altă parte reducerea cheltuielilor — reducerea creditelor externe și implicit a dobînzilor plătite, dezvoltarea docurilor de reparații, reducerea contrastaliilor plătite etc.

C. K.

Datorie externă

I. Vlad, Tîrgoviște — Cele mai recente date ale secretariatului UNCTAD estimează datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare la 451 miliarde de dolari, față de 87 miliarde de dolari cu nouă ani în urmă. În același interval, serviciul datoriei lor externe (noțiune care include atît sumele plătite în contul amortizării datoriei, cît și dobînzile aferente), a crescut de la 11 la 88 miliarde de dolari pe an, ceea ce reprezintă 22% din valoarea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare.

Creșterea serviciului datoriei externe pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare se explică în bună măsură prin recurgerea în proporție sporită la credite particulare, acordate în condiții oneroase, în absența celor oficiale, în condițiile unei creșteri generale a nivelului dobînzilor.

Ținînd seama de proporțiile tot mai împovărătoare ale datoriei externe, România a propus la recenta sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U. anularea datoriei externe a țărilor cu un venit național sub 500—600 dolari pe locuitor, ca și reduceri, instituiri de moratorii și alte măsuri de reeșalonare a plăților, inclusiv amînarea acestora fără dobîndă pe termen de 15—20 de ani pentru alte țări în curs de dezvoltare confruntate cu aceeași problemă.

Pînă în prezent suma datoriei anulate sau reeșalonate de țările dezvoltate creditoare nu a depășit 5 miliarde de dolari.

Brunei

Rodica Răduț, Iași — Sultanatul Brunei, teritoriu situat pe coasta nordică a insulei Borneo, cu o suprafață de 5765 kmp. și o populație de 200 000 locuitori, dintre care 60% sînt musulmani, are încă statutul de protectorat britanic. El urmează să devină independent la 1 ianuarie 1984. Principalele bogății ale subsolului sînt petrolul (producția atinge 250 000 barili pe zi, în parte obținută în exploatări off-shore) și gazele naturale. Capitala sultanatului este orașul Bandar Seri Begawan.

Criza energetică și turismul

Ioan Virtejan, Blaj — În ultimii ani a avut loc incontestabil o reducere a ritmului de creștere a încasărilor din turismul internațional: față de 13% în 1977, el a coborît la 7% în 1978 și 3% în anul trecut (toate cifrele în termeni reali, adică după eliminarea influenței creșterii prețurilor). Numeroși experți apreciază că, în ciuda conjuncturii economice nefavorabile, inclusiv sub aspectul aprovizionării cu energie și al reducerii relative a puterii de cumpărare a populației dintr-o serie de țări mari emițătoare de turiști, turismul internațional va continua să se dezvolte, chiar dacă mai lent decît în trecut, cu condiția ca el să se adapteze mai rapid la noile exigențe referitoare în special la utilizarea unor mijloace de transport și a unor facilități de cazare mai economicoase.

Exigențe sporite se pun căilor ferate, companiilor aeriene și transporturilor cu autocarul de a găsi formule noi care să compenseze în parte avantajele pe care le oferea călătoria cu autoturismul (confort individual, rapiditatea de deplasare și mai ales flexibilitate și autonomie de mișcare). De aceea, o serie de agenții de turism au în vedere formule combinate de excursie care să utilizeze mai larg transportul în comun.

Cheltuieli militare

Aurel Boian, Crevedia — 1) Conform datelor Institutului internațional de cercetări asupra păcii din Stockholm (SIPRI), importurile de arme ale țărilor în curs de dezvoltare au reprezentat în ultimul deceniu două treimi din valoarea comerțului mondial cu arme. Aceasta desigur în condițiile în care principalele țări dezvoltate își fabrică singure armele din dotare și deci nu au nevoie să recurgă la import. În ce privește repartiția geografică a importurilor de arme ale țărilor lumii a treia, ea rezultă din graficul alăturat, reprodus din aceeași sursă. Se observă că 48% din totalul respectiv aparține țărilor din Orientul Mijlociu.

2) Potrivit aprecierilor SIPRI, pînă la sfîrșitul anului 1979 fuseseră lansați în scopuri militare 1697 sateliți, ceea ce reprezintă 75% din totalul sateliților artificiali lansați pe orbită de-a lungul timpului.

Repartiția geografică a importurilor de arme ale lumii a treia (1970—1979)

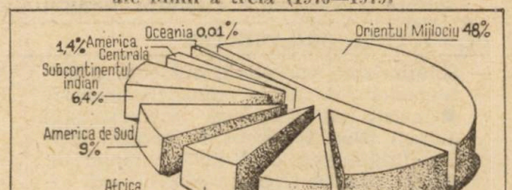

În atenția celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic

Și în acest an „Revista economică" va publica consultații în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid. Vor fi abordate temele cursului „Probleme fundamentale ale economiei socialiste, ale aplicării noului mecanism economico-financiar în etapa edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în România".

Pe această cale anunțăm cursanții la învățămîntul politico-ideologic că Suplimentul revistei din 7 noiembrie a.c. va cuprinde, în întregime, consultații pe teme din cursul menționat.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 44 din 31 octombrie 1980

— Noi și ample perspective deschise tradiționalelor legături româno-iugoslave de strînsă prietenie, bună vecinătate și conlucrare pe multiple planuri **(Dinu Dragomirescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Asimilarea produselor noi — mijloc important pentru reducerea importurilor **(Gh. Drăghici)** 3

— Eficiența procesului de concentrare a creșterii taurinelor **(Gh. N. Iosif)** 5

— Imperative de stringentă actualitate ale eficienței și competitivității. Acțiuni ferme pentru gospodărirea și valorificarea superioară a materiilor prime și combustibililor în condițiile creșterii prețurilor mondiale **(M. Vlădescu)** 7

— Dezbatere „R.E." Transporturile — la nivelul cerințelor economiei naționale (II) 9

— Promovarea exporturilor prin diversificarea ofertei și a pieților (Interviu cu **ing. Gh Dalea)** 11

— Economisirea — expresie a creșterii veniturilor populației **(prof. dr. Mircea Popovici)** 13

— Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de retribuții majorate **(Aurelian Dochia)** 14

— Industria — un amplu proces de dezvoltare și modernizare **(Marin Stănică)** 15

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Soluționarea operativă, eficientă a problemelor ridicate în adunările generale ● Accent pe creșterea productivității muncii **(Dan Condrea)** ● Acțiuni pentru diminuarea cheltuielilor materiale **(C. Damian)** ● Urgențe pentru forul coordonator **(Adrian Rusu).** 17

TEORII — IDEI

— Om — tehnică — mediu. Opțiuni pentru o strategie a conservării energiei și utilizării surselor noi în industrie **(Cezar Mereuță)** 19

— Perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. Autoconducerea muncitorească și autogestiunea economică a întreprinderilor (III) **(Mihai Părăluță)** 21

— Noi posibilități pentru dezvoltarea cooperării economice internaționale (Convorbiri economice cu **Cecil Parkinson)** 23

— Școli ● curente ● economiști. De la apologia „societății de consum" la condamnarea ei **(conf. dr. Virgil I. Ionescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Clarificări necesare privind stadiul și perspectivele destinderii **(conf. dr. Vasile Secăreș)** 26

— Tendințe — conjuncturi. Aeronautica în anii '80 și în perspectivă 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— New and large prospects opened for the traditional Romanian-Yugoslavian relations of strengthened friendship, good-neighbouring and multi-sidedly collaboration **(Dinu Dragomirescu)** 1

— Export promoting through a diversified offer and market **(Eng. Gh. Dalea)** 11

— The industry — a large process of development and modernization **(Marin Stănică)** 15

— Workers' self-management and the economic self-administration of the enterprises (III) **(Mihai Părăluță)** 21

— New possibilities for the development of the international economic cooperation **(Cecil Parkinson)** 23

— Schools ● trends ● economists. From the apologetics of the "consumer society" to its reproof **(Reader Dr. Virgil I. Ionescu)** 24

— The necessity to clear up the situation and the prospective of the détente **(Reader Dr. Vasile Secăreș)** 26

DANS LE NUMÉRO

— Nouvelles et amples perspectives ouvertes aux traditionnels rapports roumano-yougoslaves d'etroit amitié, bon voisinage et multiple collaboration **(Dinu Dragomirescu)** 1

— La promotion des exportations par la diversification de l'offre et des marchés **(ing. Gh. Dalea)** 11

— Ample processus de développement et de modernisation de l'industrie **(Marin Stănică)** 15

— L'autoadministration ouvrière et l'autogestion économique des entreprises (III) **(Mihai Părăluță)** 21

— Nouvelles possibilités pour le développement de la coopération économique internationale **(Cecil Parkinson)** 23

— Ecoles ● courants ● économistes. De l'apologie de la société de consommation à sa condamnation **(maître de conférences dr. Virgil I. Ionescu)** 24

— Clarifications nécessaires sur le stade et les perspectives de la détente **(maître de conférences dr. Vasile Secăreș)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Новые и широкие перспективы, раскрывающиеся перед традиционными связями дружбы, добрососедства и совместной деятельности в многочисленных областях между Румынией и Югославией **(Дину Драгомиреску)** 1

— Расширение экспорта через разнообразие в области предложения и рынков **(инж. Г. Даля)** 11

— Промышленность — широкомасштабный процесс развития и модернизации **(Марин Стэникэ)** 15

— Совершенствование экономико-финансового руководства и планирования. Рабочее самоуправление и хозяйственный расчет на предприятиях (III) **(Михай Пэрэлуцэ)** 21

— Новые возможности развития международного экономического сотрудничества **(Сесил Паркинсон)** 23

— Школы ● течения ● экономисты. От прославления «потребительского общества» до его осуждения **(ст. преп. выс. шк. др. Вирджил И. Ионеску)** 24

— Необходимые выяснения относительно стадии и перспективах разрядки **(ст. преп. выс. шк. др. Василе Секэреш)**..... 26

ÎN ATENȚIA CITITORILOR

A început campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1981 la „Revista economică". Prețul abonamentului : 260 lei anual. Pentru studenți, elevi, ca și pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, prețul abonamentului individual este de : 130 lei anual, 65 lei semestrial ; 32,50 lei trimestrial. Comenzile pentru abonamente se primesc de către oficiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții, pînă la 15 decembrie a.c. Pînă la această dată se primesc, la administrația revistei, comenzi din partea întreprinderilor și instituțiilor, pentru abonamente la revistă și pentru volumele de legislație economică comentată pe care aceasta le editează în anul 1980.

Încheind din timp abonamentul, vă asigurați primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate : „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale", „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice", „Curier economic-legislativ".

Redacția și administrația: București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, 70159, sectorul 1 Cont I.S.I.A.P. 645150228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor financiare ale unor evenimente neprevăzute ce se pot întîmpla într-o gospodărie și care pot provoca pagube materiale, accidentarea unor persoane etc., ADAS a pus la dispoziția cetățenilor „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR".

Aceasta este o asigurare combinată, în același contract fiind cuprinse trei feluri de asigurări :

— asigurarea bunurilor din gospodărie ;

— asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului ;

— asigurarea de răspundere civilă legală.

● ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

În această asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie, ca : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigidere, sobe de orice fel, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere și alimente, combustibil, materiale de construcții și multe altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată — și bunurile asigurabile luate oriunde în afara domiciliului.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate, provocate de unele riscuri, ca de exemplu: incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, inundație, grindină, furtună, prăbușire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă, sau de gheață; avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire; pierdere sau dispariție cauzate de riscurile asigurate; furt prin efracție și altele.

● ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Sînt asigurate pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane: asiguratul, soția acestuia, precum și părinții și copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de unele evenimente, ca : incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acțiunea curentului electric, arsură, intoxicare subită și altele.

● ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ LEGALĂ

În această asigurare sînt cuprinse cazurile de răspundere civilă, pentru despăgubiri datorate de asigurat și de soția acestuia sau de persoane care se află în întreținerea asiguratului, în calitate de locatar, față de proprietar, pentru pagube produse la imobil de incendiu sau explozie, pentru despăgubiri datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului, precum și pentru cele datorate locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagubele la bunurile asigurabile ori la pereții, planșeele, tavanele și pardoselile apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

PRIMA DE ASIGURARE care se achită de persoana ce încheie asigurarea este de 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită la cererea asiguratului pentru bunurile din gospodărie.

De exemplu, pentru asigurarea unor bunuri din gospodărie în valoare de 25 000 de lei se plătește o primă de asigurare de 50 de lei pe an.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau direct, oricărei unități ADAS.

1987 NOV 1 1

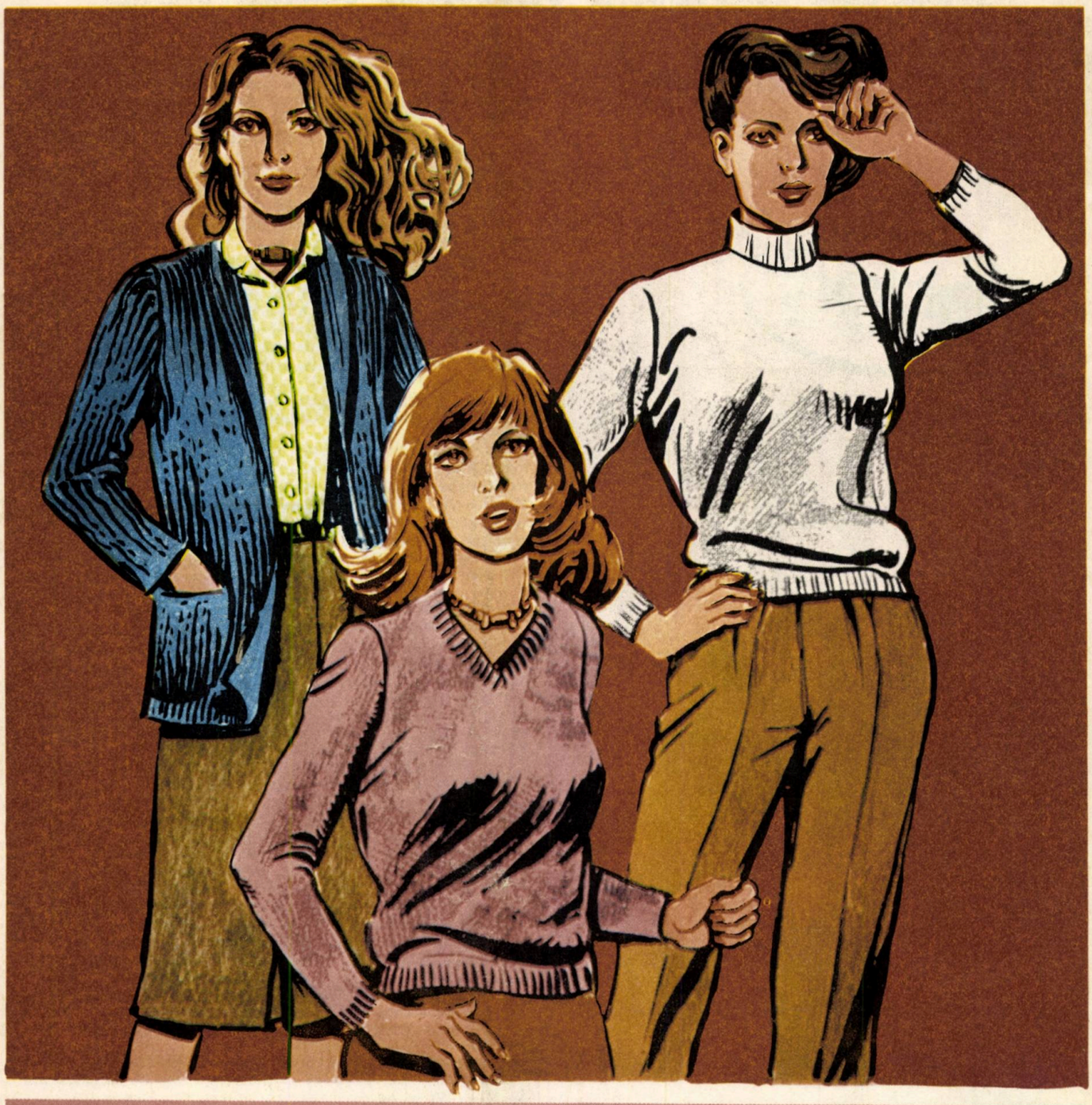

TRICOTAJE NOI, FRUMOASE ȘI PRACTICE

Jachetele, bluzele, vestele, rochiile și costumele din 2 piese, tricotate din fire de bumbac, PNA, poliester și fire combinate, permit compunerea unor ansambluri vestimentare elegante.

Tricotajele pe care vi le oferă raioanele și magazinele de specialitate ale comerțului de stat sînt confortabile și ușor de întreținut.

ZECI DE MODELE destinate vestimentației de zi, de după-amiază sau sport.

ZECI DE CULORI alese din cromatica adoptată de creatorii de modă pentru acest sezon.

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CREȘTEREA GRADULUI DE UTILIZARE A FONDURILOR FIXE

Numărul 45 ● Vineri 7 noiembrie 1980

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN MUNICIPIUL ARAD

La numai cîteva zile după întîlnirea cu colectivele muncitorești din fabricile de zahăr din Giurgiu, Sascut și Urziceni, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, a examinat la Întreprinderea de prelucrare a sfeclei de zahăr din Arad, împreună cu cadre de conducere din domeniul industriei alimentare și specialiști, aspecte importante privind creșterea producției de sfeclă de zahăr, continua modernizare a unităților de industrializare, valorificarea cît mai bună a materiei prime, precum și stabilirea sarcinilor corespunzătoare referitoare la realizarea de noi fabrici de acest profil.

D 646

CONSULTAȚII ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

Cursul: Probleme fundamentale ale economiei socialiste, ale aplicării noului mecanism economico-financiar în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate

Dezvoltarea bazei tehnico-materiale de producție a socialismului. Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. despre continuarea pe o treaptă superioară a industrializării și necesitatea accentuării procesului de modernizare a bazei tehnico-materiale a societății, în condițiile creșterii mai accentuate a eficienței economice

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, implicînd transformări profunde în toate compartimentele societății noastre presupune, înainte de toate, constituirea unei economii moderne și înfloritoare. Acest proces are la bază dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție, crearea unei baze tehnico-materiale avansate, la nivelul progreselor înregistrate de știința și tehnica modernă, aplicarea largă în producția socială a celor mai noi cuceriri ale tehnicii și tehnologiei contemporane. Tocmai de aceea, ca o recunoaștere a statutului său de premisă a valorificării superioare a resurselor materiale și umane de care dispune economia românească, de factor activ în modernizarea structurilor economice, crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului s-a situat constant în centrul strategiei dezvoltării economico-sociale a țării.

CONCEPTUL, FUNCȚIILE ȘI TRĂSĂTURILE BAZEI TEHNICO-MATERIALE A SOCIALISMULUI

Importanța și rolul bazei tehnico-materiale în viața economică a societății rezidă în însuși conținutul acesteia. **Baza tehnico-materială este formată din elementele materiale ale forțelor de producție, respectiv mijloacele de muncă** (mașini, instalații, utilaje, sisteme de irigații, baraje, depozite și alte construcții destinate producției sociale), **obiectele muncii** (materii prime, materiale etc.), **sursele energetice.** De asemenea, în condițiile revoluției științifico-tehnice contemporane **baza tehnico-materială include și elemente materiale ale științei** constituite din baza materială a cercetării științifice (centre de cercetare, laboratoare, stații pilot etc.) și din **rezultatele activității de cercetare științifică, concretizate în invenții, inovații, documentații tehnice, tehnologii.** Includerea în baza tehnico-materială a componentelor materiale ale științei constituie urmarea logică a procesului amplu de transformare a științei în forță nemijlocită de producție.

Pornind de la aceste elemente se poate conchide că baza tehnico-materială a societății are un conținut complex; ca latură a forțelor de producție ea este formată din totalitatea mijloacelor de producție și a elementelor materiale ale științei, privite în unitatea și interacțiunea lor specifică în cadrul procesului de producție. În acest sens, nu este corectă identificarea bazei tehnico-materiale cu forțele de producție după cum nu este corectă tratarea acestela în mod izolat față de forțele de producție; de asemenea, nu putem privi baza tehnico-materială separat de forța de muncă. Cu toate că aceasta din urmă nu face parte din baza tehnico-materială, legătura dintre ele este indisolubilă, fiind întemeiată pe mecanismul de funcționare al bazei

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 45 1980

tehnico-materiale a societății care nu poate fi conceput fără existența principalei forțe de producție a societății — forța de muncă.

Baza tehnico-materială a societății poartă amprenta stadiului dezvoltării forțelor de producție și a relațiilor de producție. Se poate astfel constata o anumită corespondență între orînduirea social-economică și un anumit tip de bază tehnico-materială. Cu toate că este în mare măsură legată de relațiile de producție, de elementele de infrastructură, baza tehnico-materială își păstrează o independență și sensuri de evoluție specifice ce decurg din natura tehnică a acestui subsistem. Acest lucru este vădit și în condițiile contemporaneității, cînd elementul ce influențează în chip spectacular și decisiv dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale — revoluția științifică și tehnică — se manifestă cu aceeași vigoare în țări cu sisteme social-politice diferite.

Funcția principală pe care o îndeplinește baza tehnico-materială a societății este aceea de „aparat" de producție, de „instrument" cu ajutorul căruia omul produce bunurile materiale necesare sieși și prin intermediul căruia se asigură creșterea și diversificarea producției de bunuri materiale. În aceste condiții în economia socialistă baza tehnico-materială și dezvoltarea acesteia constituie factorii primordiali de care depinde ridicarea nivelului de trai al populației, asigurarea unei înalte civilizații materiale și spirituale pentru întregul popor. De asemenea, baza tehnico-materială asigură valorificarea superioară a resurselor naturale ale țării și, prin dezvoltarea ei, permite amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, ridicarea tuturor județelor și localităților.

Baza tehnico-materială a socialismului îndeplinește și alte funcții. Astfel, prin dezvoltarea și modernizarea sa, aceasta contribuie la creșterea susținută a eficienței economice, la sporirea continuă a produsului social și a venitului național. În același timp, ea reprezintă condiția fundamentală pentru asigurarea utilizării rationale — depline și eficiente — a forței de muncă în societate, aducîndu-și, totodată, o contribuție substanțială la dezvoltarea și consolidarea noilor relații de producție.

Relațiile de producție socialiste imprimă bazei tehnico-materiale a societății trăsături proprii, care pun în evidență superioritatea ei față de baza tehnico-materială a societăților precedente. În primul rînd, avînd ca temelie proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, baza tehnico-materială a socialismului se caracterizează printr-o **funcționalitate social-economică nouă**, consolidarea, dezvoltarea și modernizarea ei avînd ca obiect fundamental ridicarea nivelului de trai al tuturor membrilor societății, creșterea gradului de civilizație al întregului popor. În al doilea rînd, unitatea relațiilor de producție socialiste imprimă bazei tehnico-materiale a societății un **caracter unitar, și, în același timp, atotcuprinzător**, determinat și de extinderea marii producții mașiniste în toate ramurile economiei naționale, bazată pe automatizare, cibernetizare, chimizare, pe folosirea de noi tipuri de energie etc. În sfîrșit, crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului se prezintă ca un **proces complex**, aflat sub incidența acțiunii întregului sistem de legi economice obiective din societate. Acest proces se încadrează în mișcarea de ansamblu a întregului mecanism economic, mișcare care are un **caracter planic. Prin intermediul planului național unic** se înfăptuiește procesul de creare și dezvoltare a bazei tehnico-materiale, de repartizare echilibrată a componentelor sale pe ramuri, subramuri și în profil teritorial.

FĂURIREA ȘI CONSOLIDAREA BAZEI TEHNICO-MATERIALE

Pornind de la importanța și rolul bazei tehnico-materiale în viața economică a societății, partidul nostru a situat în centrul politicii sale economice, făurirea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului, proces obiectiv-necesar pentru orice țară care a trecut și trece la orînduirea socialistă. Sarcinile de făurire a bazei tehnico-materiale a socialismului diferă însă, de la țară la țară, în funcție de nivelul de dezvoltare moștenit, de structura pe ramuri a economiei, de bogățiile naturale, de condițiile concrete în care se desfășoară construcția socialistă. etc. Pentru acele țări care moștenesc forțe de producție dezvoltate se pune problema restructurării și dezvoltării lor pe baze socialiste, în timp ce pentru țările care moștenesc de la vechea orînduire un nivel scăzut de dezvoltare economică, sarcina principală constă în crearea bazei tehnico-materiale a socialismului și, ulterior, în dezvoltarea sa. Acesta este și cazul României, țară care a preluat de la precedenta orînduire grave decalaje economice, o economie cu o structură predominant agrară, cu o industrie slab dezvoltată.

În fața acestei situații, unica soluție pentru depășirea gravei înapoieri economice și tehnice se impunea a fi făurirea unei baze tehnico-materiale puternice, capabilă să asigure valorificarea resurselor materiale și umane ale țării, să ridice nivelul tehnic al economiei și să permită lichidarea decalajelor economice față de țările avansate, într-un timp cît mai scurt. Or, unicul drum de urmat pentru realizarea acestui scop a fost și este industrializarea socialistă. **„Istoria civilizației omenești — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — reliefează rolul primordial pe care l-a jucat și îl joacă industria în dezvoltarea bazei tehnico-materiale, în înflorirea multilaterală a economiei, a științei și culturii, în ridicarea nivelului de trai al poporului, în apărarea și consolidarea independenței naționale a fiecărui stat, în asigurarea participării active a fiecărui popor la progresul general al umanității, la schimbul de bunuri materiale și spirituale pe plan mondial".**

INDUSTRIA — FACTOR PRIMORDIAL IN DEZVOLTAREA BAZEI TEHNICO-MATERIALE

Munca concretă de transpunere în practică a concepției partidului nostru asupra industrializării s-a întemeiat și se întemeiază pe cunoașterea profundă a condițiilor și necesităților interne, a potențelor materiale și umane de care dispunem. Planurile cincinale 1951—1955, 1956—1960 și 1961—1965 au asigurat crearea bazei tehnico-materiale a societății socialiste în industrie și agricultură, pentru ca, în perioada cincinalului 1966—1970 accentul să fie pus pe elementele ce asigură consolidarea rezultatelor obținute. Cincinalele 1971—1975 și 1976—1980 reprezintă etape de cea mai mare însemnătate în procesul de modernizare a bazei tehnico-materiale a socialismului.

Pe parcursul acestor etape s-au înregistrat modificări substanțiale în structura și nivelul de dezvoltare al economiei naționale, modificări care sînt puse în evidență cel mai bine de îmbunătățirea structurii pe ramuri a economiei, de creșterea importanței și rolului ramurilor de bază de care depinde dezvoltarea tuturor celorlalte activități și creșterea nivelului de trai al poporului (vezi tabelul).

Dezvoltarea intensă a industriei, ca element esențial al formării unui mecanism de producție modern și multilateral dezvoltat, a permis transformarea României dintr-o țară cu un nivel scăzut de dezvoltare a forțelor de producție și o repartizare neechilibrată a lor pe teritoriu într-un stat socialist în plin avînt, care dispune de un nivel ridicat de dezvoltare a forțelor de producție, de o economie modernă. O orientare de cea mai mare însemnătate se concretizează în atenția prioritară care s-a acordat dezvoltării în ritm înalt a ramurilor purtătoare ale progresului tehnic (electronica, electrotehnica, mecanica fină, optica, chimia de sinteze etc.), paralel cu trecerea la industrializarea activităților din celelalte ramuri ale economiei naționale.

Drept urmare, în anii care au trecut, s-au înregistrat schimbări însemnate în însăși structura producției industriale, astfel încît această ramură a devenit capabilă să satisfacă, în proporții din ce în ce mai însemnate, nevoile reproducției socialiste lărgite, asigurînd înzestrarea tehnică superioară a tuturor celorlalte ramuri și cerințele populației, participînd deopotrivă cu produse complexe de mare tehnicitate la schimburile economice externe ale țării. În aceeași măsură, dezvoltarea industriei a contribuit mult la crearea unei baze tehnico-materiale puternice și în agricultură, construcții, transporturi, în celelalte ramuri ale economiei. Prin dezvoltarea industriei s-a asigurat și se asigură în continuare amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, proces ce a permis trezirea la viața economică și socială a unor zone mai puțin dezvoltate, armonizarea dezvoltării economico-sociale în profil teritorial. Toate aceste rezultate sînt reflectate de noua configurație a economiei naționale, de progresul economic și social înregistrat în anii construcției socialismului în țara noastră.

Semnificativ pentru procesul de creștere și modernizare a economiei este și faptul că în 1978 producția industrială a țării a fost de 42 ori mai mare decît cea realizată în 1938, de 14 ori mai mare decît cea din anul 1955, de peste 4,4 ori mai mare decît producția globală din 1965, aceasta din urmă pornind, evident, de la o bază de raportare considerabil mai mare. În mod deosebit creșterea industriei, a economiei în ultimul deceniu și jumătate se fundamentează pe un program investițional amplu, deopotrivă cu acțiunea susținută, accentuată a factorilor calitativi.

ORIENTĂRI DE PERSPECTIVĂ ÎN DEZVOLTAREA ȘI MODERNIZAREA BAZEI TEHNICO-MATERIALE ÎN CONDIȚIILE CREȘTERII MAI ACCENTUATE A EFICIENȚEI ECONOMICE

Realizările obținute atestă faptul că în țara noastră s-a constituit o bază industrială modernă, s-au dezvoltat puternic forțele de producție și a crescut continuu bogăția națională. La recenta plenară a C.C. al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Țara noastră s-a ridicat pe o nouă treaptă de progres și civilizație. Despre aceasta vorbesc datele, cifrele care au o forță de netăgăduit. Iată cîteva din aceste fapte. Fondurile fixe au crescut de la 1 203 miliarde lei în 1975 la 1 950 miliarde lei în 1980, într-un ritm anual de peste 10 la sută. Se poate, deci, spune că, în prima etapă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, am creat o puternică bază tehnico-materială pentru realizarea cu succes a Programului adoptat de Congresul al XI-lea“.** În conformitate cu prevederile Congresului al XII-lea al P.C.R., realizarea obiectivului fundamental al viitorului plan cincinal este posibilă prin continuarea pe

Greutatea specifică a principalelor ramuri în produsul social și venitul național

Anii	Industrie		Construcții		Agricultură		Transporturi și telecomunicații	
	P. S.	V. N.	P. S.	V. N.	P. S.	V. N.	P. S.	V. N.
1938	39,0	30,8	5,4	4,4	30,1	38,1	6,4	6,5
1950	46,6	44,0	7,4	6,0	25,7	27,8	4,2	4,3
1965	57,3	48,9	9,4	8,0	21,5	28,9	3,3	4,0
1978	63,6	57,9	10,6	10,2	13,4	15,3	4,4	5,4

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R. — 1979, p. 92.

o treaptă superioară a politicii de industrializare a țării, de modernizare a bazei tehnico-materiale, orientată spre valorificarea cu maxim de randament a potențialului material și uman de care dispunem, spre afirmarea plenară a revoluției tehnico-științifice. Drept urmare, în cincinalul 1981—1985 se va accentua rolul industriei de ramură conducătoare în economie (ponderea sa la crearea venitului național va ajunge în 1985 la circa 7%) sporindu-și aportul la: a) înfăptuirea reproducției socialiste lărgite; b) satisfacerea cerințelor de consum ale populației; c) creșterea și diversificarea exporturilor și lărgirea cooperării economice a României cu celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și cu țările capitaliste.

Pornind de la necesitatea afirmării cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile și a trecerii la o nouă calitate, documentele Congresului al XII-lea au stabilit direcții principale ale dezvoltării industriei noastre în cincinalul 1981—1985. Astfel, se prevede ca în următorii cinci ani să se asigure un ritm mediu anual ridicat de creștere a producției industriale, de 10% la producția netă și de 9% la producția globală, ritm care va permite ca pe întreg cincinalul să se obțină un spor egal cu întreaga producție a anului 1975 și de 3 ori mai mare decît cea a anului 1965. Realizarea acestor obiective, presupune orientarea atenției factorilor din economie, a tuturor oamenilor muncii, spre reducerea continuă și sistematică a cheltuielilor materiale, spre mai buna gospodărire a materiilor prime, reducerea consumului energetic, creșterea productivității muncii, promovarea tehnologiilor noi etc.

O altă direcție de acțiune privește extinderea și diversificarea bazei naționale de materii prime și energie și gospodărirea rațională a acesteia. În acest sens se vor intensifica activitățile de cercetare geologică precum și cele vizînd recuperarea și refolosirea tuturor materiilor prime și materialelor, a deșeurilor rezultate din procesele de producție și de consum. În domeniul energiei se preconizează ca, pe lîngă sporirea producției de energie, să se acționeze ferm pentru reducerea consumurilor prin restructurarea producției în favoarea producției și a tehnologiilor care necesită consumuri specifice mai mici, înlăturarea tuturor consumurilor inutile, eliminarea pierderilor din rețelele de transport ș.a.

În cincinalul viitor se va acționa cu hotărîre pe linia trecerii la o producție de tip intensiv, de înaltă tehnicitate, prin ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor și atingerea unui grad superior de valorificare a resurselor de materii prime și energie. În industria metalurgiei feroase se va pune accent pe tehnologiile de producție mai economicoase, precum și pe creșterea producției de oțeluri superioare, aliate și înalt aliate, iar în metalurgia neferoasă atenția va fi îndreptată spre creșterea randamentelor în valorificarea materiilor prime, îndeosebi la cupru, plumb și zinc. În industria constructoare de mașini accentul va cădea pe producerea de utilaje complexe de mare tehnicitate, pe asimilarea de produse noi, pe reproiectarea produselor existente în raport cu noile cerințe, astfel ca înnoirea și modernizarea produselor să ducă la ridicarea neîntreruptă a calității acestora. Celelalte ramuri ale industriei — industria chimică, a materialelor de construcții, a prelucrării lemnului etc. — se vor dezvolta în concordanță cu necesitățile economiei, cu cerințele valorificării superioare a resurselor naturale. Este notabil faptul că industria bunurilor de consum se va dezvolta în ritmuri mai ridicate decît în perioadele anterioare, fiind orientată spre diversificarea producției, îmbunătățirea sortimentală și a calității produselor, corespunzător exigențelor în creștere ale populației.

Sporirea gradului de tehnicitate a producției, înnoirea și modernizarea produselor, reproiectarea mașinilor și utilajelor, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, ridicarea neîntreruptă a calității produselor sînt strîns legate de cercetarea tehnico-științifică, de orientarea acesteia mai fermă spre nevoile producției. În următorii ani va continua totodată procesul de modernizare a structurii producției industriale. Acest proces este conceput să se realizeze în condițiile asigurării unui echilibru optim între diferitele ramuri ale industriei și economiei, astfel încît să se acopere mai deplin necesitățile de consum productiv și industrial, să sporească aportul țării noastre la schimburile economice internaționale, să sporească neîntrerupt venitul național și pe această bază nivelul de trai.

Agricultura românească dispune de o bază tehnico-materială puternică, modernă: 138 840 tractoare fizice, un consum anual de peste 1 111 mii tone îngrășăminte, de 1 822,8 mii ha amenajate pentru irigații la nivelul anului 1978 etc. Ținînd seama că în actualul cincinal baza tehnico-materială a agriculturii va spori în și mai mare măsură, este evident că în domeniul agriculturii se impun măsuri hotărîte pentru a se asigura folosirea intensivă a acestui potențial, rezultate superioare la producția vegetală și animală. Un rol deosebit în această direcție este chemat să-l aibă efectele unei mai bune organizări a muncii și a producției, întăririi ordinii și disciplinei, stimulării mai bune a activității și creșterii nivelului de conștiință al întregii noastre țărănimi.

Transpunerea în viață a obiectivelor de perspectivă, deopotrivă cu asigurarea dezvoltării și modernizării, în cincinalul viitor, a bazei tehnico-materiale în țara noastră, pornesc de la necesitatea **creșterii mai accentuate a eficienței economice.** De fapt, direcțiile prezentate mai sus se înscriu drept condiții esențiale ale creșterii eficienței economice, ale sporirii competitivității economiei naționale. Pentru țara noastră, dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale în condițiile creșterii mai accentuate a eficienței economice reprezintă o cerință fundamentală a progresului economico-social, a înscrierii României la nivelul țărilor cu o dezvoltare economică medie, atît în ce privește venitul național pe locuitor, cît și în ce privește condițiile de civilizație, viața materială și spirituală a populației.

conf. dr. **Viorel I. CORNESCU**

ÎNTREBĂRI

1) În ce constă baza tehnico-materială; care este rolul său în cadrul economiei socialiste?

2) Care sînt factorii principali ce asigură dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale în socialism?

3) Ce elemente calitativ noi vor caracteriza procesul de industrializare în cincinalul viitor?

Produsul social și venitul național în socialism. Creșterea venitului național, calea asigurării progresului economico-social, a ridicării nivelului de trai

Dezvoltarea economiei, privită ca un proces neîntrerupt, de reproducere și perfecționare a forțelor de producție, a relațiilor de producție etc. ca un proces de reproducție socialistă lărgită, este reflectată în planul de ansamblu al economiei printr-un sistem de indicatori sintetici. Dintre aceștia cei mai însemnați sînt avuția națională, produsul social și venitul național. Acești indicatori constituie elemente de referință, esențiale în analiza laturii calitative a dezvoltării ; ei reflectă o serie de procese intime, de mutații în esența fenomenelor economice, specifice unei anumite etape de dezvoltare (nivelul de eficiență cu care se desfășoară munca socială, cu care sînt utilizate resursele materiale și umane, raportul dintre ponderea muncii simple și a celei complexe pe ansamblul economiei, nivelul de optimizare a structurii ramurilor și subramurilor, cuantumul valorii nou create într-o anumită perioadă etc.) relevînd, deopotrivă, coordonate de bază ale planificării dezvoltării economico-sociale pe termen lung.

DINAMICA SUSȚINUTĂ A PRODUSULUI SOCIAL

Produsul social este constituit din **totalitatea valorilor de întrebuințare** (bunuri materiale și spirituale) **create într-o țară în decursul unei anumite perioade de timp, de regulă într-un an, de către lucrătorii sferei productive.** Produsul social constituie rezultatul muncii lucrătorilor din ramurile și subramurile care produc bunuri materiale cum sînt : industria cu toate ramurile ei, construcțiile, agricultura, silvicultura ; de asemenea, este creator de produs social și personalul muncitor care activează în domeniul transporturilor ce deservesc producția, lucrătorii din telecomunicațiile legate direct de procesul de producție, lucrătorii din comerț, în măsura în care activitatea lor constituie o continuare a procesului de producție în sfera circulației (transformarea, finisarea, sortarea, ambalarea, depozitarea și păstrarea mărfurilor etc.), precum și lucrătorii care se ocupă cu alimentația publică, aprovizionarea tehnico-materială, achiziții, colectări, institutele de cercetări științifice, editurile, producția de filme etc.

Produsul social se realizează în procesul reproducției socialiste lărgite constituind o categorie economică care oglindește finalitatea activității productive ; el exprimă rezultatul întregii munci sociale productive și reflectă totalitatea legăturilor complexe ce se formează în procesul diviziunii sociale a muncii, între ramurile din sfera producției materiale. Produsul social este realizat și se consumă în permanență, pe tot parcursul anului ; el nu trebuie, deci, privit ca o cantitate de bunuri materiale ce se realizează doar la sfîrșitul perioadei de referință, respectiv la sfîrșitul anului.

Întrucît în economia socialistă există producție de mărfuri, produsul social se exprimă sub o formă dublă și anume atît în forma natural-materială cît și în forma valorică. Exprimarea natural-materială a produsului social demonstrează că acesta este rezultatul muncii concrete depuse în procesul de producție, constituind în același timp, punctul de plecare într-o nouă etapă a procesului de reproducție.

Sub aspectul natural-material, produsul social este constituit din mijloacele de producție și din bunurile de consum, create în perioada de timp respectivă. Sub aspectul valoric, produsul social este constituit din valoarea mijloacelor de producție consumate în procesul de producție pentru producerea lui și din valoarea nou creată în acel an. Valoarea mijloacelor de producție consumate în procesul de producție reprezintă munca trecută, în timp ce valoarea nou creată este constituită din valoarea produsă de munca pentru sine și din valoarea creată de munca pentru societate.

RELUAREA CONTINUĂ A PROCESULUI DE PRODUCȚIE SOCIALISTĂ PE SCARĂ MAI MARE

Ca urmare a dezvoltării complexe, rapide și multilaterale a economiei naționale, proces de dimensiuni istorice în care un rol primordial revine opțiunii pentru făurirea unei industrii moderne, de înaltă eficiență și competitivitate, produsul social a înregistrat o creștere simțitoare de la an la an. Față de anul 1950, luat ca bază, produsul social a înregistrat, în 1965, o creștere de peste 4 ori, în 1975 o creștere de 10 ori, iar în anul 1980 o creștere de 15 ori.

Se impune remarcat faptul că în ultimul deceniu și jumătate, și cu deosebire în ultimul cincinal, ritmul de creștere a produsului social a fost sensibil mai ridicat decît în etapele anterioare — și deopotrivă a fost devansat de ritmul de creștere a valorii nou create în economie —, proces datorat atît bazei tehnico-materiale puternice, moderne, create în această perioadă în industrie, în agricultură, în celelalte ramuri ale economiei, cît și îmbunătățirii structurii pe ramuri și subramuri, accentuării acțiunii factorilor calitativi. Nivelul producției în ramurile de bază pe întreaga economie au cunoscut sporuri substanțiale. Producția globală industrială a României a înregistrat o creștere continuă, fiind, de exemplu, în 1980 de 53 de ori mai mare decît cea realizată în 1938. De asemenea, producția agricolă a înregistrat creșteri importante (în 1979 producția agricolă a fost de 3,5 ori mai mare decît în 1950), ritmul său de creștere situîndu-se, în ultimul cincinal, la nivelul a 5% anual. Deopotrivă cu aceste creșteri s-au înregistrat însemnate salturi pe linia calității produselor, a diversificării sortimentale a acestora, ceea ce a asigurat structurii produsului social o configurație și trăsături noi.

Trebuie, totodată, subliniat că, potrivit aprecierilor secretarului general la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., în cincinalul pe care l-am parcurs rezultatele puteau fi cu mult mai bune. În condițiile în care baza tehnico-materială ar fi fost utilizată la deplina sa capacitate, în care nivelul calității produselor s-ar fi situat, în toate domeniile, la cotele prevăzute, volumul producției obținute în economie ar fi cunoscut sporuri și mai mari și, în acest fel, ritmul de creștere a produsului social ar fi fost mai ridicat.

CREȘTEREA VALORII NOU CREATE — ELEMENT HOTĂRÎTOR AL PROGRESULUI ECONOMIEI

Un concept însemnat în analiza procesului dezvoltării economiei îl reprezintă **avuția națională. Avuția națională** — care, alături de venitul național, caracterizează nivelul de dezvoltare economică, potențialul economic și nivelul de viață și civilizație al populației unei țări — **cuprinde totalitatea bunurilor materiale și a mijloacelor financiare în care se materializează întreaga muncă socială acumulată de-a lungul timpului, bogățiile naturale ale unei țări** (zăcămintele de minerale, pădurile, resursele hidroenergetice existente la un moment dat și neatrase încă în procesul de producție), **potențialul de cercetare științifică, învățămînt și cultură de care dispune un popor la o anumită dată etc.** În anii construcției socialismului, avuția națională a țării noastre a crescut de peste 8 ori.

Între avuția națională și produsul social există o legătură indisolubilă. Astfel, creșterea simțitoare, an de an, a produsului social exercită o influență hotărîtoare asupra creșterii și diversificării avuției naționale. La rîndul său, creșterea produsului social depinde de mărimea avuției naționale. Cu toate acestea, avuția națională și produsul social au roluri diferite în procesul producției materiale. Avuția națională constituie premisa materială, punctul de pornire și una din condițiile principale necesare desfășurării procesului reproducției sociale și, deci, de creare a produsului social și a venitului național.

Partea din produsul social care rămîne după scăderea valorii mijloacelor de producție consumate în procesul de producție în anul respectiv, reprezentînd consumul de muncă trecută ca și de muncă vie încorporate în noile produse, constituie venitul național. Venitul național reprezintă, deci, valoarea nou creată de societate, un suport material temeinic al procesului de dezvoltare a economiei.

Partea din produsul social destinată recuperării mijloacelor de producție consumate în procesul de producție în perioada de timp dată formează **fondul de înlocuire** care este utilizat pentru înlocuirea materială și valorică a mijloacelor de producție consumate în procesul de producție, asigurînd astfel continuitatea acestui proces. Cu cît este mai mare ponderea venitului național în produsul social, cu atît este evidențiată creșterea mai rapidă a efectului creator al muncii, al eficienței sociale a muncii, al sporirii eficienței întregii activități economice. În acest sens, trebuie remarcat faptul că în țara noastră a avut loc o scădere susținută a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social : de la 59,2% în 1970, la 57,7% în 1980, ponderea respectivă urmînd să reprezinte 55,5% în 1985, iar în 1990 aceasta să se situeze sub 50%.

Venitul național nu apare sub forma unor bunuri distincte, ci el este încorporat în fiecare produs creat în timpul anului. **Venitul național se poate exprima atît în formă natural-materială, cît și în formă valorică.** Sub aspectul natural-material, venitul național cuprinde totalitatea obiectelor create peste cantitatea destinată înlocuirii mijloacelor de producție consumate în procesul de producție în anul respectiv. Sub aspectul valoric, venitul național reprezintă valoarea nou creată de munca pentru societate și de munca pentru sine, adică valoarea produsului pentru societate și valoarea produsului pentru sine.

În orînduirea noastră socialistă, venitul național exprimă relații de producție socialiste, oglindind, în forma cea mai sintetică, rezultatele muncii prestate în economie și el aparține în întregime, sub o formă sau alta, poporului, națiunii. Venitul național permite caracterizarea dezvoltării economiei naționale și constituie o expresie a eficienței activității economice, sursă unică a dezvoltării rapide și multilaterale economico-sociale a țării, izvorul principal al satisfacerii tuturor necesităților procesului de producție, a ridicării sistematice a nivelului de viață și civilizație a poporului român.

Venitul național al țării noastre a cunoscut și cunoaște o creștere continuă, sistematică, în ritm înalt, fiind influențat, în principal, de următorii factori : a) creșterea productivității muncii sociale ; b) sporirea volumului de muncă socială prestată în ramurile producției materiale și creșterea eficienței întregii activități economice ; c) diminuarea cheltuielilor materiale de producție și reducerea ponderii lor în produsul social · Elementul cel mai important de creștere în ritm rapid a venitului național îl constituie sporirea necontenită a productivității muncii sociale, economisirea muncii vii și materializate.

LEGĂTURA INDISOLUBILĂ DINTRE DEZVOLTAREA ECONOMIEI ȘI SPORIREA BUNĂSTĂRII CELOR CE MUNCESC

Creșterea venitului național pe baza sporirii necontenite a productivității muncii sociale, determină obținerea unei cantități mai mari de bunuri materiale în același timp de muncă sau a aceleiași cantități de bunuri dar cu un consum de muncă redus. Partidul și statul nostru au acordat și acordă o deosebită atenție creșterii productivității muncii sociale. În acest scop au fost luate măsuri pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, transformarea cantității într-o nouă calitate, dezvoltarea bazei interne de materii prime, în mod deosebit pentru gospodărirea rațională a combustibililor și energiei, realizarea unor produse de mare tehnicitate și calitate superioară, reducerea mai accentuată a cheltuielilor de producție și cu deosebire a cheltuielilor materiale ; reducerea substanțială a consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie. Concomitent, se acordă o atenție deosebită utilizării complete, intensive și cu eficiență maximă a mijloacelor fixe, ieftinirii lucrărilor de investiții, aplicării unui regim mai sever de economii în toate domeniile de activitate, creșterii ritmului de înnoire și modernizare a produselor, valorificării superioare a tuturor resurselor materiale, a întregului potențial.

Potrivit obiectivelor prevăzute în documentele partidului nostru, în cincinalul viitor gradul de valorificare a materiilor prime urmează să crească cu 34% și să se obțină o producție globală de cel puțin 1 800 lei și o producție netă de peste 600 lei la mia de lei fonduri fixe, valoare neamortizată; concomitent, cheltuielile totale la mia de lei producție-marfă industrială urmează să scadă cu 7—8%, iar cheltuielile materiale se vor diminua cu 5,6—6%. O atenție deosebită se va acorda îmbunătățirii aprovizionării tehnico-materiale, normării realiste a consumurilor materiale și energetice, dimensionării judicioase a stocurilor,

gospodăririi raționale a materiilor prime și materialelor, recuperării și refolosirii materialelor etc.

CREȘTEREA VENITULUI NAȚIONAL ÎN PERIOADA 1950—1980

	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980
Venitul național	100	192	268	413	599	1.000	1.500
Produs social	100	186	263	414	629	1.000	1.500

În cincinalul 1976—1980 venitul național a crescut într-un ritm anual de 8%, fiind superior ritmului de creștere a produsului social, element calitativ de o însemnătate excepțională care pune în evidență creșterea mai accentuată a valorii nou obținute în economie, afirmarea largă a acțiunii factorilor intensivi în procesul dezvoltării. Cît privește venitul național pe locuitor în ultimii 30 de ani acesta a crescut în România socialistă într-un ritm de 8,4% anual, ritm superior celui înregistrat în țări capitaliste dezvoltate : în Statele Unite ale Americii acest ritm a fost de 2,1%, în R.F. Germania de 4,4%, în Franța și în Italia de cîte 3,8%, în Canada de 2,6%.

În cincinalul 1981—1985, așa cum este prevăzut, venitul național va crește într-un ritm mediu anual de 6,7—7,4%, depășind ritmul de creștere al produsului social ; trebuie să arătăm că sub aspect cantitativ acesta va fi de două ori mai mare comparativ cu anul 1980, de peste 4 ori mai mare față de 1975, și de peste 40 de ori mai mare comparativ cu anul 1950, asigurîndu-se în medie un nivel de 47—50 mii lei anual pe locuitor. Creșterea continuă a venitului național — temelia progresului și dinamismului economic și social al patriei — demonstrează că economia națională se dezvoltă viguros, asigură sporirea veniturilor în bani și în natură a celor ce muncesc, are capacități tot mai mari de a asigura ridicarea bunăstării generale a poporului, creează o bază sigură de venituri pentru autogestiunea economico-financiară a întreprinderilor și pentru bugetul statului.

Un capitol important în utilizarea corespunzătoare a venitului național ca bază de susținere a dezvoltării economico-sociale îl reprezintă procesul repartiției acestuia. Repartiția venitului național cuprinde procesul continuu, complex și multilateral de divizare a lui între ramuri economice, sfera neproductivă și populație, proces care, practic, se realizează în două etape și anume : distribuirea primară și redistribuirea.

Sub aspectul utilizării finale, venitul național se împarte în fond de consum (social și individual) — pentru care în cincinalul 1976—1980 s-au alocat două treimi, iar în anii 1981—1985 se va aloca 70% din venitul național — și fondul de dezvoltare economico-socială — pentru care în cincinalul 1976—1980 s-a alocat o treime, iar în anii 1981—1985 se va aloca 30% din venitul național. Stabilirea unui raport optim, în funcție de condițiile și cerințele fiecărei etape de dezvoltare a economiei socialiste, între fondul de dezvoltare și cel de consum are o importanță deosebită. Este știut că la baza dezvoltării impetuoase a economiei naționale a fost situată tocmai opțiunea pentru o rată mai înaltă a acumulării. În acest sens, la Plenara C.C. al P.C.R. din octombrie a.c. tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că : **„...tocmai orientarea de a aloca o parte însemnată din venitul național pentru dezvoltare — stabilită în Programul partidului de Congresul al XI-lea pentru etapa care o încheiem — a asigurat realizarea acestui vast program, care a ridicat România pe o treaptă nouă de dezvoltare economico-socială, devenind o țară cu o industrie modernă, cu o agricultură socialistă avansată".**

Stabilirea proporției juste între fondul de consum și fondul de dezvoltare economico-socială, optimizarea corelației dintre ele, au o importanță considerabilă pentru lichidarea rămînerii în urmă moștenite din trecut, pentru creșterea și modernizarea continuă a forțelor de producție, pe **o bază științifico-tehnică în pas cu evoluția civilizației mondiale.** Totodată se asigură condiții pentru înfăptuirea unor ample programe de investiții, pentru obținerea unor cantități sporite de produse necesare satisfacerii nevoilor materiale și spirituale în continuă creștere și diversificare ale poporului, pentru sporirea sistematică a veniturilor, a nivelului de trai al poporului.

Dezvoltarea continuă a forțelor de producție, creșterea venitului național, a avuției naționale au asigurat realizarea programului de creștere continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului. În cincinalul 1976—1980 au fost create 1 100 000 de noi locuri de muncă, veniturile totale ale populației au crescut de la 247 miliarde lei în 1975 la 363 miliarde lei în 1980, într-un ritm anual de 8%, retribuția netă a crescut cu peste 7% anual. Veniturile obținute de populație din fondurile sociale au crescut pe întregul cincinal cu 40%. Au fost construite din fondurile statului circa 800 mii apartamente, peste 250 mii locuri pentru oamenii muncii nefamiliști, peste 240 mii locuri în creșe, grădinițe, internate și cămine pentru studenți, au crescut consumurile fizice la produse alimentare și industriale. În întreaga perioadă de construcție a socialismului, și cu deosebire în ultimul deceniu și jumătate, ca urmare a creșterii bogăției naționale, s-au obținut **realizări cu adevărat istorice** în schimbarea condițiilor de viață, în ridicarea bunăstării generale a poporului. În 1980, față de 1950, retribuția medie netă a personalului muncitor a crescut de 6,7 ori, retribuția minimă de 8,8 ori, retribuția reală a întregului personal de 4,2 ori, veniturile nominale ale țăranilor obținute din munca în C.A.P. și din gospodăriile personale (pe o persoană activă) de 7,7 ori, veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum de 23 ori, desfacerile de mărfuri de 16 ori, prestările de servicii către populație de 10 ori etc. **„Toate acestea** — releva tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din octombrie 1980 — **demonstrează că și în domeniul creșterii nivelului de viață al oamenilor muncii s-a obținut o dezvoltare puternică, în strînsă legătură cu creșterea forțelor de producție, a bogăției naționale".**

prof. dr. Gh. D. BISTRICEANU

ÎNTREBĂRI

1. Ce se înțelege prin produs social, avuție națională și venit național ?
2. Care este importanța creșterii mai accentuate a venitului național față de produsul social ?
3. În ce constă legătura indisolubilă între dezvoltarea economiei și sporirea bunăstării celor ce muncesc ?

Documentele Congresului al XII-lea despre obiectivele și sarcinile programului de investiții. Direcțiile de acțiune stabilite de secretarul general al partidului, cu privire la folosirea cu eficiență sporită a fondurilor destinate dezvoltării economico-sociale a țării, realizarea la timp a obiectivelor de investiții și funcționarea lor la parametrii proiectați

Dezvoltarea economico-socială a țării, realizarea sarcinilor și ritmurilor de creștere adoptate de Congresul al XII-lea al partidului necesită utilizarea unui volum uriaș de fonduri materiale și bănești. Sursa de constituire a acestor fonduri o reprezintă fondul național de dezvoltare economico-socială, categorie care cuprinde partea din venitul național alocată pentru dezvoltarea (fondul de acumulare) și fondurile utilizate pentru înlocuirea potențialului tehnic, respectiv a fondurilor fixe scoase din folosință în decursul unui an, fonduri constituite din fondul de amortizare. Privite din punct de vedere al surselor de formare, investițiile ca parte principală a fondului național de dezvoltare economico-socială sînt formate din investiții nete, care asigură dezvoltarea și modernizarea potențialului tehnico-productiv, și din investiții pentru înlocuire, care asigură reproducția simplă a potențialului scos din folosință.

INVESTIȚIILE — FACTOR DETERMINANT AL DEZVOLTĂRII ȘI MODERNIZĂRII POTENȚIALULUI TEHNICO-PRODUCTIV, AL SPORIRII EFICIENȚEI ÎN ÎNTREAGA ECONOMIE

Programul dezvoltării economico-sociale a României pe perioada 1981—1985, adoptat la Congresul al XII-lea al P.C.R., cuprinde o serie de obiective a căror înfăptuire va asigura depășirea stadiului de țară socialistă în curs de dezvoltare și atingerea nivelului de țară mediu dezvoltată. Realizarea ritmurilor și proporțiilor prevăzute în documentele Congresului necesită dezvoltarea rapidă a forțelor de producție, în mod deosebit utilizarea cu eficiență sporită a potențialului tehnic și material din economie; se are în vedere creșterea substanțială a venitului național, asigurarea, pe această cale, a resurselor necesare dezvoltării și modernizării potențialului tehnic, toate aceste eforturi urmînd să se regăsească în final în îmbunătățirea continuă a nivelului de trai al populației. În acest cadru, trebuie arătat că, sub aspect material, dezvoltarea forțelor de producție impune eforturi mari de investiții, care în perioada menționată, așa cum se prevede în documentele Congresului al XII-lea, se ridică la 1300—1350 miliarde lei, ceea ce reprezintă un volum superior investițiilor efectuate în perioada 1951—1975 și de peste 20 de ori mai mare decît cel realizat în perioada 1951—1955.

Preocupîndu-se constant de creșterea și modernizarea forțelor de producție, partidul și statul nostru asigură și în perioada 1981—1985 **repartizarea unei părți importante din venitul național pentru dezvoltarea economică și socială, parte care în marea ei majoritate se utilizează pentru investiții.** Politica de investiții înfăptuită de partid, programul de investiții adoptat pentru cincinalul 1981—1985 a asigurat și asigură și în perioada 1981—1985 o puternică dezvoltare a potențialului tehnico-productiv al țării, fapt reflectat în volumul și dinamica fondurilor fixe productive. În prezent, fondurile fixe, element principal al avuției naționale, reprezintă circa 1900 miliarde lei, din care peste două treimi sînt puse în funcțiune în ultimii 10 ani ceea ce pune în evidență starea tehnică ridicată, deci posibilitățile de sporire a eficienței folosirii lor. Înfăptuirea programului de investiții adoptat de Congresul al XII-lea va determina creșterea volumului fondurilor fixe în 1985 la 3000 miliarde lei, din care 77% vor acționa în ramurile producției materiale. Sînt orientări care atestă atît posibilitățile de dezvoltare ale economiei noastre cît și preocuparea pentru atingerea unor obiective majore ale politicii economice, în cadrul cărora se remarcă în mod deosebit: modernizarea structurii economiei și în primul rînd a industriei, precum și afirmarea puternică a revoluției tehnico-științifice în toate sectoarele economiei în scopul valorificării superioare a resurselor; dezvoltarea echilibrată a forțelor de producție în profil teritorial, micșorarea decalajelor în dezvoltarea economică și socială a județelor etc.

Volumul și ponderea ridicată a investițiilor alocate industriei pune în evidență că planul de dezvoltare economică și socială pe perioada 1981—1985 asigură continuarea pe o treaptă superioară a politicii de industrializare, care rămîne factorul determinant al făuririi unei economii moderne, cu o eficiență ridicată, al valorificării superioare al potențialului material și uman. Repartizarea investițiilor pe ramurile industriei va permite ridicarea nivelului tehnic al industriei și înfăptuirea unor ritmuri accelerate de creștere în ramurile de vîrf ale acesteia cît și intensificarea

procesului de restructurare a ramurilor industriale și a economiei naționale în ansamblul său, **accentuîndu-se pe ramurile mici consumatoare de energie, cele care asigură valorificarea superioară a resurselor materiale.**

Dar care sînt sarcinile majore cărora este chemat să le răspundă programul de investiții, repartizarea acestora ? Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. prevăd modernizarea structurii industriei mai ales prin prisma economiei de energie. În cuvîntarea la Plenara Comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economico-Sociale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Criteriul economiei de energie va trebui să guverneze însăși concepția generală a dezvoltării în perspectivă a economiei noastre naționale, principiile pe baza cărora vom acționa pentru profilarea producției de bunuri materiale în concordanță cu realitățile și cerințele epocii noastre"**. Așa cum este cunoscut, programul directivă elaborat în acest sens stabilește ca în viitorul deceniu România să devină independentă din punct de vedere energetic. Înfăptuirea acestei sarcini impune eforturi serioase în vederea descoperirii a noi zăcăminte de combustibil, pentru lărgirea bazei de materii prime și energetice și pentru utilizarea și valorificarea eficientă a acesteia.

Un obiectiv principal al politicii partidului, accentuat în mod deosebit la Congresul al XII-lea, este asigurarea dezvoltării echilibrate a forțelor de producție în profil teritorial. În cadrul politicii de repartizare și folosire eficientă a fondurilor de investiții se urmărește orientarea cu prioritate a investițiilor spre județele cu un nivel de dezvoltare economică mai redus, asigurîndu-se, totodată, creșterea potențialului tehnico-productiv și în celelalte județe ale țării. Partea principală a investițiilor este dirijată pentru sporirea capacității industriale a județelor. Dezvoltarea și modernizarea potențialului tehnic al tuturor județelor țării, creșterea economică multilaterală a acestora în condițiile unui accent deosebit care se pune pe dezvoltarea agriculturii în fiecare județ, procese înfăptuite prin politica de investiții, va permite ca în 1985 în fiecare județ producția globală pe locuitor să fie de cel puțin 70 000 lei, iar gradul de ocupare al forței de muncă de minimum 400 persoane la 1000 locuitori. Înfăptuirea obiectivelor de dezvoltare a forțelor de producție și a producției în profilul teritorial — așa cum se sublinia în Raportul la Congresul al XII-lea al P.C.R. — va accelera procesul de dispariție a deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre activitatea agricolă și cea industrială, va determina omogenizarea crescîndă a societății noastre, crearea unui fundament trainic pentru afirmarea unei depline egalități între toți cetățenii țării, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale, a gradului general de civilizație a întregului popor.

Se desprinde concluzia că programul de investiții adoptat la Congresul al XII-lea al P.C.R., are nu numai un rol de accelerator al dezvoltării economiei naționale în ansamblu și în profil teritorial, ci constituie un instrument de modelare și corectare a structurilor economiei în funcție de cerințele dezvoltării, de atingere a obiectivelor de dezvoltare pe termen lung adoptate de partid.

TRANSFORMAREA RAPIDĂ A INVESTIȚIILOR ÎN FONDURI FIXE — FACTOR ESENȚIAL AL CREȘTERII POTENȚIALULUI TEHNICO-PRODUCTIV, AL SPORIRII VENITULUI NAȚIONAL

Dezvoltarea și modernizarea potențialului tehnic sînt legate nemijlocit atît de volumul și structura investițiilor pe ramuri și elemente componente cît și de timpul care se scurge pînă la concretizarea lor în fonduri fixe. Este evident că **scurtarea duratei de execuție a obiectivelor de investiții și utilizarea cît mai eficientă a investițiilor puse în funcțiune, constituie un factor esențial al creșterii potențialului de producție și deci a venitului național.** Urmărind raportul dintre fondurile fixe puse în funcțiune și investiții, se constată că proporția fondurilor fixe puse în funcțiune și totalul investițiilor în cincinalul 1976—1980, este relativ mică, îndeosebi în industrie, fapt care pune în evidență o proporție ridicată a investițiilor neterminate, o imobilizare de fonduri materiale și bănești care influențează negativ potențialul tehnico-productiv al ramurilor, respectiv mărimea producției nete și a venitului național. Așa cum se subliniază în documentele de partid un număr mare de obiective de investiții n-au fost începute și terminate în termenele stabilite, ceea ce a determinat creșterea ponderii investițiilor neterminate și o scădere a ponderii fondurilor fixe puse în funcțiune, influențîndu-se sensibil eficiența generală a fondurilor fixe.

Raporturile dintre fondurile fixe puse în funcțiune și investiții, respectiv decalajul mare dintre dinamica acestor doi indicatori atestă insuficientă atenție acordată în activitatea de proiectare, pe șantiere, în procesul de asigurare a utilajelor tehnologice, activității de pregătire a deschiderii obiectivelor de investiții, posibilităților de realizare a acestora într-o perioadă cît mai scurtă. Realizarea investițiilor mobilizează pe întreaga perioadă de execuție mari resurse materiale și financiare, fiind necesară intrarea cît mai rapidă în funcțiune a obiectivelor. Ca urmare, societatea noastră nu poate fi indiferentă față de modalitatea în care se stabilesc termenele de execuție a acestora, dimensiunea cheltuielilor și în principal rezultatele care se vor obține după darea lor în folosință. În repetate rînduri secretarul general al partidului a subliniat că deciziile adoptate pentru noile investiții trebuie să se fundamenteze pe o analiză riguroasă a potențialului tehnic în funcțiune, în principal a utilizării cît mai eficiente a acestuia în vederea punerii în evidență a rezervelor nevalorificate, iar crearea de noi capacități să fie cu strictețe justificată din punct de vedere economic. Aceleași exigențe trebuie manifestate în procesul de înfăptuire a obiectivelor de investiții.

Desfășurarea activității de investiții a fost analizată în cadrul Consfătuirii de lucru la C.C. al P.C.R. din luna

mai 1980 și la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie a.c., adoptîndu-se măsuri de înlăturare a neajunsurilor legate de înfăptuirea programului de investiții. În cuvîntarea secretarului general al partidului la plenară se subliniază: „Comitetul Politic Executiv a luat în cursul anului o serie de măsuri și a cerut guvernului să restringă activitatea de investiții, să reducă numărul obiectivelor care ajunseseră la peste 11000, să concentreze forțele pe principalele obiective productive... În viitor trebuie să păstrăm un raport strict între volumul obiectivelor de investiții aflate în lucru și cele care încep, în așa fel încît volumul total de investiții să nu depășească capacitatea pe un an de execuție. Aceasta este în interesul bunei desfășurări a muncii în investiții, a eficienței lor economice, a dezvoltării într-un ritm mai rapid a țării".

Însușindu-și orientările și hotărîrile Comitetului Politic Executiv al P.C.R. în această problemă, plenara a adoptat măsurile menite să asigure îmbunătățirea activității de investiții și ridicarea eficienței lor. Legea pentru adoptarea planului național unic de dezvoltare economico-socială a R.S. România pe anul 1981 prevede măsurile care urmează să fie luate de Consiliul de Miniștri pentru ca toți titularii de investiții să asigure: concentrarea activității pentru punerea în funcțiune la termenele prevăzute a capacităților în curs de execuție, respectarea cu strictețe a prevederilor din graficele de atingere a parametrilor proiectați; adoptarea, în cadrul documentațiilor de investiții pentru lucrările în curs de execuție și pentru lucrările noi, a celor mai eficiente soluții tehnologice și constructive, care să contribuie la încadrarea în cotele de materiale alocate, la reducerea consumurilor de materiale energo-intensive, de metal și ciment etc; desfășurarea ritmică a activității pe toate șantierele de construcții și montaj; executarea mecanizării și industrializării lucrărilor de construcții-montaj și a tehnologiilor moderne de execuție. Este sigur că aplicarea fermă a acestor măsuri de către titularii de investiții va permite accelerarea punerii în funcțiune a obiectivelor de investiții, creșterea potențialului tehnico-productiv al unităților economice și întregii economii naționale, condiție esențială a creșterii venitului național și a nivelului de trai.

UN IMPERATIV FUNDAMENTAL AL DEZVOLTĂRII: SPORIREA EFICIENȚEI INVESTIȚIILOR

În strategia edificării bazei materiale a societății socialiste, în înfăptuirea politicii partidului de industrializare socialistă a țării, partidul și statul nostru au acordat o atenție crescîndă problemelor eficienței economice, așezării întregii vieți economice pe principii de eficiență și rentabilitate. Stabilirea de către Congresul al XII-lea al partidului a trecerii la o nouă calitate a întregii activități economice și sociale — ca obiectiv principal al activității perioadei 1981—1985, adoptarea unor hotărîri și măsuri menite să asigure înfăptuirea acestui obiectiv major se înscrie pe linia accentuării acțiunii factorilor intensivi de dezvoltare, condiție esențială a realizării progresului economico-social al țării.

Sporirea accentuată a eficienței în cincinalul 1981—1985 constituie, deci, o condiție de bază, dar și o rezultantă a realizării în fapt a saltului calitativ, a trecerii la o nouă calitate în întreaga activitate economico-socială. Accentuarea elementelor calitative ale activității economico-sociale, proces așezat la baza întregii concepții de dezvoltare a economiei noastre naționale în perioada 1981—1985 și în perspectivă presupune, în principal: calitate, parametri tehnico-economici la nivel mondial, productivitate înaltă, economisirea energiei, costuri pe produse cît mai reduse, valorificarea cu randament maxim a resurselor materiale, financiare și de muncă, creșterea maximă a beneficiilor; toate acestea reflectîndu-se în ultimă instanță în eficiența economică a producției întreprinderii, ramurii și economiei naționale. Realizarea acestor sarcini privind creșterea eficienței economice — așa cum subliniază secretarul general al partidului — sînt strîns legate de aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar care presupune gospodărirea cît mai eficientă a întreprinderilor, a tuturor sectoarelor de activitate, a economiei în ansamblul ei pentru a realiza o creștere cît mai mare a venitului național și a avuției naționale și implicit a nivelului de trai a populației. Aceasta este o sarcină a tuturor oamenilor muncii, pentru a cărei realizare nu trebuie așteptate numai măsurile și acțiunile inițiate de pe plan central.

În ansamblul factorilor de sporire a eficienței întregii activități economice, gospodărirea eficientă a fondurilor de investiții și creșterea eficienței acestora ocupă un loc important. Folosirea eficientă a investițiilor este determinată pe de o parte de factori care asigură o proporție cît mai ridicată a investițiilor puse în funcțiune în totalul investițiilor și de concretizarea acestora în tehnologii de producție cît mai moderne, iar pe de altă parte de folosirea cu maximum de eficiență a fondurilor fixe în general și în principal a celor puse în funcțiune ca urmare a efortului investițional din perioada precedentă. Un rol important în creșterea eficienței economice a investițiilor are activitatea de cercetare și proiectare, care trebuie să asigure adoptarea unor soluții tehnologice avansate, apte să permită obținerea unei valori noi create cît mai ridicate cu un efort investițional cît mai redus. Deci, cu cît cheltuielile făcute într-o perioadă de timp vor fi folosite cu o eficiență mai mare, cu atît rezultatele obținute în unitățile și ramurile productive vor fi mai ridicate. Pentru a cunoaște mărimea eficienței se impune să se compare efortul investițional cu rezultatele obținute, exprimate cel mai sintetic prin mă-

rimea producției nete, respectiv la nivelul producției materiale prin sporul venitului național care se realizează pe o unitate din efortul investițional efectuat în perioada anterioară.

Aprecierea corespunzătoare a eficienței investițiilor presupune folosirea unui **sistem de indicatori** care să asigure informațiile necesare cunoașterii și analizei acestela. Nu vom prezenta întregul sistem de indicatori utilizat în practică pentru măsurarea și analiza eficienței investițiilor ; subliniem însă că din cadrul acestui sistem, avînd în vedere valoarea lor de cunoaștere, nu pot fi omiși indicatorii: termenul de recuperare a investițiilor ; investiția specifică, costurile pe unitatea de produs ca urmare a investițiilor făcute ; creșterea producției nete și respectiv a venitului național care revine pe unitate valorică de investiții. Desigur că trebuie ținut seama în mod deosebit și de efortul energetic și material pe care îl solicită realizarea și producția unei investiții.

În acest cadru se poate arăta că o trăsătură esențială a programului de investiții pentru perioada 1981—1985 este faptul că dinamica venitului național depășește pe cea a investițiilor. Comparînd sporul venitului național cu sporul investițiilor se remarcă creșterea acestuia în perioada 1981—1985 față de 1976—1980, ceea ce pune în evidență că prevederile viitorului plan cincinal au avut în vedere creșterea substanțială a eficienței investițiilor (vezi tabelul).

Creșterea investițiilor și a venitului național în perioada 1976—1980 și 1981—1985

	1976—1980	1981—1985
	%	
1. Dinamica investițiilor (procente)	176	130—135
2. Dinamica venitului național (%)	151	138—143
3. Sporul investițiilor (mld. lei)	421	355
4. Sporul venitului național. (mld. lei)	186	222
5. Sporul venitului național ce revine la 1000 lei investiții	442	622

Creșterea eficienței investițiilor în cincinalul 1981—1985 este condiționată însă hotărîtor de accelerarea punerii în funcțiune a obiectivelor de investiții, de folosirea superioară a fondurilor fixe. Avînd în vedere nivelul tehnic al investițiilor puse în funcțiune, influența cea mai mare asupra creșterii eficienței trebuie s-o asigure gradul de folosire a fondurilor fixe noi. Se impune, deci, ca unitățile productive să fie preocupate de folosirea cu maximum de randament a mașinilor și instalațiilor astfel încît să se asigure o valoare nou creată cît mai mare pe unitate valorică de fonduri fixe.

Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. subliniază în acest sens că o problemă fundamentală a cincinalului 1981—1985 este creșterea eficienței fondurilor fixe. Se prevede ca în 1985 să se realizeze în industrie o producție globală de 1800 lei, iar o producție netă de peste 600 lei la 1000 lei fonduri fixe, valoare neamortizată. Realizarea acestor niveluri este condiționată printre altele de înfăptuirea programului de investiții, care presupune însemnate îmbunătățiri calitative în activitatea tuturor participanților la procesul de investiții. În acest cadru se evidențiază ca necesare o preocupare mai fermă pentru fundamentarea temeinică de către titularii de investiții a obiectivelor care urmează să fie puse în funcțiune ; pentru reducerea proceselor de elaborare, avizare și aprobare a documentațiilor tehnico-economice pentru începerea obiectivelor de investiții ; contractarea din timp a utilajelor tehnologice necesare punerii în funcțiune a obiectivelor de investiții ; respectarea disciplinei contractuale de către toți participanții la realizarea obiectivelor de investiții ; pentru creșterea gradului de industrializare și mecanizare a lucrărilor de construcții pe șantiere.

Punerea în funcțiune a investițiilor la termenele stabilite și atingerea parametrilor tehnico-economici proiectați într-o perioadă cît mai scurtă, ridicarea eficienței acestora, depinde de eforturile conjugate și calitatea muncii constructorului, furnizorilor de tehnologie și a beneficiarului de investiții. În această direcție se impun eforturi pentru îmbunătățirea activității șantierelor de construcții și montaj, pentru recuperarea rămînerilor în urmă, pentru realizarea întocmai a planurilor de investiții în anii care urmează. Îndeplinirea la timp și calitativ a programului de investiții adoptat la Congresul al XII-lea constituie o sarcină de mare răspundere pentru toate unitățile, centralele, ministerele. De realizarea acestei sarcini depinde în mare măsură atingerea prevederilor de dezvoltare economico-socială a României în perioada viitoare.

prof. dr. Ion CAPANU
lector univ. dr. Pavel WAGNER

ÎNTREBĂRI

1) Care este rolul investițiilor în procesul accentuării dezvoltării calitative a economiei ?

2) Analizați — pe exemplul unității dv. — acțiunile întreprinse în scopul de a asigura trecerea rapidă a investițiilor în fonduri fixe.

3) Care sînt factorii și măsurile menite să asigure sporirea eficienței investițiilor ?

Obiectivul fundamental și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României socialiste stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. pentru cincinalul 1981 – 1985. Sarcinile organelor și organizațiilor de partid în mobilizarea organizațiilor de masă, a cadrelor de conducere din economie, a tuturor celor ce muncesc la înfăptuirea planului de dezvoltare economico-socială a patriei

Orientările de largă perspectivă și obiectivele strategice menite să asigure, într-un proces de continuitate, dezvoltarea armonioasă și multilaterală a societății românești, înscrierea sa pe noi culmi de civilizație și progres — elemente de referință a căror expresie sintetică se regăsește în documentele programatice ale Congresului al XII-lea al partidului —, se întemeiază pe succesele remarcabile obținute de poporul nostru în cincinalul pe care îl vor încheia în curînd. Creșterea susținută în acest cincinal a venitului național (cu 8%) și a produsului social (cu 7%), — indicatori sintetici ai dezvoltării — creșterea producției industriale (cu 10,6 la sută la producția netă și cu 10 la sută la producția globală), dezvoltarea puternică a agriculturii, precum și a celorlalte ramuri ale economiei deopotrivă cu efectele acestor mutații în planul calității vieții — un spor al veniturilor populației de 116 mld lei pe cincinal, realizarea a circa 800 000 de apartamente din fondul statului etc. — constituie numai cîteva puncte de reper ale acestui proces ce devine, pe zi ce trece, tot mai complex. Documentele adoptate la Congresul al XII-lea, precum și cele ulterioare, încorporează,, într-un tot unitar, concluziile analizelor științifice, realiste, întreprinse de partidul nostru asupra realităților extrem de dinamice economico-sociale ale lumii contemporane; între aceste fenomene, ce își vădesc efectele negative și asupra economiei noastre, se numără criza economică mondială, criza de materii prime, criza energetică etc.

Obiectivul fundamental al planului cincinal 1981—1985 **îl constituie continuarea înfăptuirii prevederilor Programului partidului de edificare** a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism, intrarea societății românești într-o fază nouă, superioară a dezvoltării sale. In această etapă va avea loc afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice contemporane în toate domeniile, **accelerarea trecerii, pe baza acumulărilor cantitative obținute în cincinalele precedente, la o nouă calitate a activității economico-sociale,** ridicarea pe o treaptă și mai înaltă a gradului de bunăstare și civilizație al întregului nostru popor, întărirea independenței și suveranității patriei noastre socialiste. Potrivit obiectivelor înscrise în documentele programatice adoptate de Congresul al XII-lea al partidului, în cincinalul 1981—1985 va continua procesul de dezvoltare armonioasă a întregii societăți, asigurîndu-se creșterea în ritm înalt a economiei naționale, realizarea unui echilibru corespunzător între diferite ramuri și sectoare de activitate, amplasarea mai judicioasă a forțelor de producție pe teritoriu, înflorirea și mai puternică a științei, învățămîntului și culturii, perfecționarea tuturor raporturilor sociale, adîncirea democrației socialiste, afirmarea plenară a personalității umane.

MUTAȚII CALITATIVE ÎN STRUCTURA ECONOMIEI NAȚIONALE

În spiritul lor cel mai profund, hotărîrile Congresului al XII-lea urmăresc consolidarea cuceririlor și a victoriilor obținute pînă în prezent, crearea condițiilor optime pentru continuarea ofensivei în scopul lichidării treptate a decalajelor ce ne despart de țările industrializate. Pe această bază România urmează să depășească stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare și să devină o țară socialistă mediu dezvoltată, parcurgînd pînă în 1985 o etapă de cea mai mare însemnătate pe drumul spre societatea comunistă. Această strategie presupune trecerea la o nouă calitate în întreaga viață economico-socială, accentuarea acțiunii factorilor intensivi, valorificarea superioară a întregului potențial material și uman al țării.

Planul cincinal 1981—1985 va asigura continuarea, pe o treaptă superioară, a politicii de industrializare, factor hotărîtor al făuririi unei noi economii, moderne, de înaltă eficiență, în concordanță cu exigențele ce decurg din amplificarea revoluției tehnico-științifice, din accentuarea crizei energetice și de materii prime, din creșterea interde-

pendențelor ce iau naștere între economiile naționale. Se va intensifica procesul de modernizare a industriei pe baza unei concepții în care un accent deosebit se pune pe elementele calitative ale activității, pe sporirea rolului industriei prelucrătoare, capabilă să asigure o valorificare superioară a resurselor de materii prime și materiale, a forței de muncă. Se urmărește diversificarea producției concomitent cu reducerea ponderii ramurilor energointensive și dezvoltarea mai rapidă a ramurilor și subramurilor mici consumatoare de energie și materii prime, cu dezvoltarea industriei mici. În ce privește ritmurile de creștere ale producției industriale se preconizează că, în anul 1981, acestea vor fi mai ponderate față cu cele înregistrate în cincinalul anterior. Această orientare pornește de la faptul, subliniat recent de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie a.c., potrivit căruia **„...în deceniul 1970—1980, în cincinalul pe care îl încheiem, am înaintat pe un front larg, am parcurs o distanță foarte lungă în dezvoltarea noastră... și că acum este necesar să consolidăm ceea ce am realizat, asigurînd o bază trainică pentru continuarea ofensivei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate"**.

Creșterea economiei naționale implică, în mod necesar, o sporire și o diversificare continuă a substanțelor naturale atrase în circuitul productiv. În cazul României, o parte din acestea sînt asigurate din resursele interne, iar altele, numeroase și în cantități substanțiale (cum ar fi, de exemplu, petrolul, minereul de fier, cocsul etc.) din import. Or, procurarea acestora din urmă se realizează în condiții tot mai grele datorită, pe de o parte, stării de criză prin care trece economia mondială (un efect nemijlocit al acestei situații îl constituie dificultatea de a se încheia acorduri pe termen lung) iar, pe de altă parte și ca un efect derivat, datorită faptului că aceste produse ce devin pe zi ce trece tot mai scumpe, sînt plătite în marea lor majoritate, în devize liber convertibile.

Apare astfel la reala sa dimensiune importanța valorificării cît mai înalte a resurselor proprii, atragerea în circuitul productiv a oricărei particule de materie refolosibilă, asigurarea unei eficiențe sporite comerțului exterior și realizarea, pe această cale, a resurselor financiare necesare acestor importuri.

Tocmai în acest spirit partidul nostru acordă o atenție sporită intensificării cercetărilor geologice — în vederea îmbunătățirii rezultatelor acestora astfel încît, și în viitorul cincinal, să fie puse la dispoziția economiei naționale noi zăcăminte și substanțe minerale utile — recuperării și refolosirii tuturor materiilor prime și materialelor rezultate din procesul de producție și de consum — acțiune menită să asigure în măsură importantă necesarul pentru nevoile interne ale economiei însăși la o serie de produse de bază: fier — 40%, cupru — 41%, plumb — 40% etc.

Un caz particular al procesului de asigurare a bazei de materii prime îl constituie energia. Dealtfel, însemnătatea componentei energetice este cu mult mai mare, practic, în lipsa acesteia nici un proces de producție neputînd să aibă loc. Acesta reprezintă aspectul tehnic al problemei, dimensiunea economică vădindu-și toate implicațiile sale în anii din urmă, odată cu declanșarea crizei petroliere din 1973/1974. În contextul prețurilor tot mai ridicate ale energiei, o serie de parametri de bază ai producției se cer restructurați, întrucît competitivitatea și eficiența economiei sînt trecute tot mai mult prin filtrul bilanțurilor energetice.

La baza politicii în domeniul energiei elaborată de partid pentru viitorul cincinal stau tocmai o serie de concluzii desprinse prin analiza realistă, științifică a fenomenelor ce se manifestă în lumea de astăzi. În acest spirit, într-un bogat și diversificat ansamblu de măsuri ce vizează pe un plan general asigurarea în 1990, a independenței energetice a țării, se impun a fi subliniate cele privind sporirea producției de energie electrică prin utilizarea potențialului hidroenergetic, a cărbunilor, a energiei nucleare, prin utilizarea unor surse noi de energie — solară, a vîntului, geotermică etc. O atenție deosebită se va acorda economisirii de energie — considerată astăzi în lume drept cea mai sigură sursă de obținere a energiei — prin îmbunătățirea randamentelor energetice ale tehnologiilor, prin realizarea de produse mic consumatoare de energie, — acțiuni de importanță națională la a căror reușită sînt chemați să contribuie toți oamenii muncii.

O prioritate esențială a viitorului cincinal este legată de înfăptuirea unei autentice revoluții în agricultură, ramură de bază a economiei naționale de care depinde însăși dezvoltarea industriei, a întregii economii, ridicarea bunăstării poporului, revoluție ce vizează atît baza tehnico-materială, cît, mai cu seamă, organizarea producției și a muncii. În perioada 1981—1985, producția agricolă va spori cu 24,5—27,5% față de cincinalul anterior, cu un ritm mediu anual de 4,5—5,0%, urmînd ca producția de cereale să ajungă la 27—28 milioane tone. Realizarea saltului revoluționar în agricultură presupune o acțiune energică care să se desfășoare în direcții de bază cum sînt: folosirea rațională a întregului fond funciar; creșterea în continuare a gradului de mecanizare complexă a lucrărilor și de chimizare a producției; încheierea procesului de raionare a culturilor și de stabilire a asolamentelor, aplicarea celor mai noi cuceriri ale geneticii și științei agricole; creșterea în continuare a efectivelor și ameliorarea raselor de animale și rezolvarea cît mai bună a problemei furajelor; conservarea și dezvoltarea fondului forestier; asigurarea echilibrului mediului natural; folosirea integrală și pe tot parcursul anului a forței de muncă de la sate; perfecționarea funcționării consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, etc.

În scopul înfăptuirii acestor obiective, se vor aloca agriculturii investiții de 155 miliarde lei; și astfel, deceniul 1981—1990 va consemna accentuarea transformării agriculturii într-o variantă a activității industriale, apropierea productivității muncii obținută în cele două ramuri,

apropierea veniturilor populației din agricultură de nivelele existente în ramurile neagricole.

Niveluri înalte, ritmuri susținute și mutații calitative importante vor cunoaște și celelalte ramuri ale economiei naționale, contribuind la progresul general al societății noastre.

Un obiectiv de mare însemnătate economică, politică și socială îl reprezintă repartizarea armonioasă, echitabilă a forțelor de producție pe teritoriul țării. Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985, adoptat de Congresul al XII-lea al partidului, asigură cadrul optim pentru repartizarea echitabilă a forțelor de producție în teritoriu, pentru valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă din fiecare zonă, apropierea județelor în ceea ce privește nivelul producției globale, sistematizarea și modernizarea rețelei de orașe și comune. În acest context, se asigură condiții pentru ca egalitatea în drepturi de care se bucură cetățenii patriei noastre, fără deosebire de naționalitate, să aibă ca fundament trainic sporirea potențialului economic al tuturor localităților.

Pentru înfăptuirea obiectivelor dezvoltării economico-sociale a României este prevăzut ca o parte însemnată din venitul național, de circa 30%, să se aloce pentru dezvoltare, valoarea investițiilor pe cincinal urmînd a se cifra la 1 300—1 350 miliarde lei. Acest efort investițional considerabil presupune, în aceeași măsură, amplificarea laturilor calitative ale activității, folosirea cu maximă răspundere a fondurilor destinate dezvoltării, determinarea noilor obiective în funcție de cerințele reale ale economiei și vieții sociale, obținerea unei producții maxime pentru fiecare leu investit.

ȘTIINȚA ȘI TEHNICA IMPLICATE FUNDAMENTAL ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII

Pornind de la exigențele noii etape de dezvoltare a societății noastre socialiste, Congresul al XII-lea al partidului a adoptat un program cuprinzător și de amplă deschidere privind progresul științifico-tehnic, participarea și mai puternică a acestor activități de avangardă la înflorirea economiei românești. Potrivit prevederilor acestui program, la baza dezvoltării industriei, agriculturii și a celorlalte ramuri ale economiei naționale, la temelia întregii opere de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate trebuie așezate cele mai înaintate realizări ale științei și tehnicii. Cercetarea științifică din țara noastră, în viitorul cincinal și pe întreaga perioadă pînă în anul 2000, are ca orientare fundamentală cunoașterea tot mai profundă a structurii materiei, a proceselor fizico-chimice, biologice, genetice din natură.

Cercetarea științifică originală este chemată să contribuie tot mai mult la accelerarea ritmului de înnoire a producției și realizarea unui număr însemnat de produse noi, la diminuarea indicelui mediu de consum energetic, de combustibili și materii prime, la creșterea producției nete și fizice, la sporirea competitivității produselor românești pe piața mondială. Potrivit unor calcule, în anul 1985, din sporul total al productivității muncii, o pondere de 51% în industrie și 56% în construcții se vor obține pe seama acțiunii progresului tehnic, ceea ce presupune un efort considerabil de creație științifică și tehnică.

CREȘTEREA EFICIENȚEI ECONOMICE — OBIECTIV CENTRAL AL DEZVOLTĂRII ȚĂRII

În ansamblul strategiei dezvoltării țării noastre în cincinalul viitor și în perspectiva anului 1990 creșterea eficienței în toate ramurile economiei naționale constituie un element fundamental. Acesta își găsește expresia într-o serie de procese definitorii ce evidențiază accentuarea preocupărilor pentru calitate și competitivitate în toate sectoarele de activitate.

O modalitate însemnată pentru creșterea eficienței economice o constituie ridicarea considerabilă a productivității muncii. În condițiile corelării și combinării optime a factorilor, căilor și rezervelor de sporire mai rapidă a productivității muncii sociale în cincinalul 1981—1985, ca urmare a unui ritm mediu anual de creștere de 7—7,5%, productivitatea muncii va contribui cu circa 86% la realizarea sporului de producție industrială. Creșterea productivității muncii necesită aplicarea hotărîtă a programelor de automatizare și mecanizare, reducerea la strictul necesar a personalului auxiliar și neproductiv și mărirea personalului direct productiv, organizarea rațională a producției și a muncii, introducerea unei ordini și discipline ferme în toate unitățile.

Sporirea mai accentuată a eficienței activității economice presupune deopotrivă ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei, folosirea intensivă a mașinilor și utilajelor, reducerea costurilor, mai ales a cheltuielilor materiale și creșterea beneficiilor. Ca urmare a modernizării structurii economiei naționale, și, în primul rînd, a industriei, a accelerării procesului de restructurare a acesteia, în cincinalul viitor gradul de valorificare a materiilor prime va spori cu 34%, concomitent cu realizarea unei producții globale industriale de cel puțin 1 800 lei și a unei producții nete de peste 600 lei la fiecare mie de lei fonduri fixe. În aceeași direcție, prevederile stabilite pentru reducerea cu 7—8% și respectiv cu 5,5—6% a cheltuielilor totale și a celor materiale la 1 000 lei producție marfă industrială vor avea ca efect sintetic reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social — de la 57,7% preliminat pentru 1980, la 55,5% în 1985, ceea ce va însemna o sporire a ponderii venitului național de la 42,3% la 44,5%. Eficiența de ansamblu a acestui proces poate fi urmărită cu ajutorul datelor din tabel.

Repere în ce privește efecte macroeconomice ale reducerii ponderii cheltuielilor materiale în produsul social

Indicatori	1970	1975	1980	1985
Ponderea cheltuielilor materiale în produsul social (%)	59,5	58,1	57,1	55,5
Venitul național — dinamică %	100	171,0	280,0	400,0*
Prod. social — dinamică %*	100	165,0	260,0	357,0*
Creșterea venitului național ca urmare a reducerii ponderii cheltuielilor materiale (miliarde lei)	—	21,1	23,9	58,0

* S-a luat în calcul limita maximă de creștere

Accentuarea acestor laturi calitative, intensive, asigură participarea tot mai activă și eficientă a României la diviziunea internațională a muncii. Creșterea volumului comerțului exterior în perioada cincinalului viitor cu 50—57% într-un ritm mediu anual de 8,5—9,5%, nivel superior celui al creșterii produsului social și venitului național, sporirea mai accentuată a exporturilor de complexitate sporită în vederea asigurării mijloacelor necesare importurilor și rambursării plăților scadente pentru creditele angajate constituie, deopotrivă, o expresie și o condiție a participării active și eficiente a României la diviziunea internațională a muncii.

SPORIREA SUSȚINUTĂ A NIVELULUI DE TRAI — SCOP FINAL AL DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE

Potrivit obiectivului fundamental al viitorului cincinal, dezvoltarea economică mai înaltă a țării va marca un progres sensibil în domeniul condițiilor de muncă și de viață ale membrilor societății noastre. Așa cum se subliniază în Programul-directivă de creștere a nivelului de trai în anii 1981—1985, în această perioadă vor continua să crească veniturile populației provenite din muncă, munca reprezentînd criteriul fundamental pentru aprecierea contribuției fiecărei persoane la progresul societății. Față de cincinalul precedent, fondul total destinat retribuției personalului muncitor va crește cu 43,3%, retribuția medie nominală cu 25,1%, retribuția tarifară minimă netă mărindu-se de la 1426 lei la 1630 lei, în timp ce retribuția reală va crește cu 16—18%; totodată, veniturile reale ale țărănimii provenite din munca prestată în agricultură vor spori cu 20—25%.

O formă importantă de retribuție directă, care se manifestă cu mai multă vigoare în condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar, o reprezintă participarea oamenilor muncii la beneficiile realizate de întreprinderile în care lucrează, în raport direct cu contribuția adusă și cu rezultatele concrete obținute în muncă. De asemenea, ridicarea nivelului de trai și a calității vieții se realizează și pe calea sporirii fondurilor sociale, pentru satisfacerea într-o măsură mai mare a necesităților de învățămînt, ocrotire a sănătății, odihnă, cultură etc. În acest scop, cheltuielile finanțate din bugetul de stat și din veniturile întreprinderilor, organizațiilor cooperatiste și obștești vor crește cu circa 37% în anul 1985, ajungînd la 14 200 lei pe o familie.

Dezvoltarea economiei naționale, sporirea veniturilor oamenilor muncii se vor reflecta nemijlocit în creșterea consumului populației de mărfuri și servicii — în 1985 se vor desface cu 30—35% mai multe mărfuri față de 1980, iar prestațiile de servicii vor crește cu circa 50%, o atenție mai mare acordîndu-se îmbunătățirii calității și structurii serviciilor și produselor.

Dezvoltarea de ansamblu a societății românești se află în strînsă corelație cu intensificarea muncii de educație socialistă a maselor, cu aplicarea consecventă în toate domeniile a principiilor eticii și echității socialiste. Activitatea politico-educativă și cultural-artistică este menită să contribuie în mai mare măsură la cristalizarea trăsăturilor omului nou, constructor activ al societății socialiste și comuniste, devotat cauzei comunismului, patriot înflăcărat, militant ferm pentru propășirea patriei, pentru independența și suveranitatea ei. Toate acestea constituie argumente puternice pentru traducerea neabătută în practică a obiectivelor prefigurate în documentele partidului nostru, ca o garanție sigură a înfăptuirii, în liniile de ansamblu, în deceniul următor, în România, a societății socialiste multilateral dezvoltate, societate ce își stabilește programatic ca finalitate creșterea continuă a calității vieții, a nivelului de civilizație și bunăstare a poporului.

conf. dr. **DUMITRU CIUCUR**

ÎNTREBĂRI

1. Care este obiectivul fundamental al dezvoltării economico-sociale a țării noastre în cincinalul 1980—1985 ?

2. Analizați mutațiile calitative ce vor avea loc în ramurile economiei naționale în vederea transpunerii în viață a obiectivelor prefigurate.

3. Care este conținutul noțiunii de eficiență economică, și care sînt căile de sporire a eficienței în economie, în prezent și în cincinalul viitor.

În atenţia celor care studiază în învăţământul politico - ideologic

„Revista economică" va continua publicarea în numerele sale a consultaţiilor în ajutorul celor care studiază în învăţământul politico-ideologic, corespunzător programei cursului „Probleme fundamentale ale economiei socialiste, ale aplicării noului mecanism economico-financiar în etapa edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate în România". În fiecare lună revista va publica un supliment cuprinzînd cîte 4 consultaţii.

Următorul supliment îl vom publica în numărul din 5 decembrie 1980.

Primul supliment din anul 1981, va fi publicat la 30 ianuarie, urmînd să cuprindă consultaţii pe temele :

1. Dezvoltarea planificată a economiei naţionale. Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la perfecţionarea conducerii planificate a societăţii noastre.

2. Politica P.C.R. de amplasare raţională a forţelor de producţie pe teritoriul ţării, asigurarea dezvoltării proporţionale a tuturor judeţelor — temelie a ridicării gradului de civilizaţie materială a întregului popor. Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985. Sarcinile organelor şi organizaţiilor de partid pentru îndeplinirea lui.

3. Necesitatea obiectivă şi căile trecerii la o nouă calitate, superioară în întreaga activitate economică. Sarcinile ce revin organelor şi organizaţiilor de partid privind îmbunătăţirea activităţii economico-financiare şi sporirea eficienţei economice în toate domeniile de activitate.

4. Cheltuielile materiale — indicator de bază al eficienţei economice. Sarcinile organelor şi organizaţiilor de partid, ale conducerilor colective pentru reducerea continuă a cheltuieillor la 1000 de lei producţie-marfă.

ÎN ATENŢIA CITITORILOR

A început campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1981 la „Revista economică".

Preţul abonamentului : 260 lei anual. Pentru studenţi, elevi, ca şi pentru cursanţii tuturor formelor de învăţămînt politic şi profesional, preţul abonamentului individual este de: 130 lei anual, 65 lei semestrial ; 32,50 lei trimestrial.

Comenzile pentru abonamente se primesc de către oficiile P.T.T.R., factorii poştali şi difuzorii de presă din întreprinderi şi instituţii, pînă la 15 decembrie a.c. Pînă la această dată se primesc, la administraţia revistei, comenzi din partea întreprinderilor şi intstituţiilor, pentru abonamente la revistă şi pentru volumele de legislaţie economică comentată pe care aceasta le editează în anul 1981 : Contractele economice, Breviar de drept şi tehnică comercială internaţională, Legislaţia industriei mici.

Încheind din timp abonamentul, vă asiguraţi primirea neîntreruptă a revistei şi a suplimentelor sale specializate : „Curier economic-legislativ". „Relaţii financiar-valutare şi comerciale internaţionale", „Generalizarea experienţei înaintate în unităţile economice".

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

Pregătirea temeinică a investițiilor anului 1981

ÎN CONCORDANȚĂ cu obiectivele majore ale dezvoltării economiei naționale și creșterii, pe această bază, a nivelului de trai al oamenilor muncii, planul pe anul 1981 prevede realizarea unui însemnat volum de investiții — 220 miliarde lei. Cu aceste fonduri se vor realiza 750 capacități de producție industriale și agrozootehnice, lucrări de irigații pe 195 mii hectare ș.a. Agricultura va fi dotată în anul viitor cu 14 300 tractoare, 6 000 mii combine autopropulsate, iar transporturile vor fi înzestrate cu încă 170 locomotive diesel și electrice, 4 900 vagoane de marfă a 4 osii, autobasculante și remorci auto cu o capacitate de 40 mii tone, în timp ce flota maritimă va primi nave cu o capacitate de 268 mii tdw, iar cea fluvială de 114,5 mii tone, 10 remorchere și altele.

Preocuparea constantă pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale celor ce muncesc se va concretiza și în darea în folosință a 185 mii apartamente și extinderea parcului de mijloace de transport urban în comun. În domeniul activităților social-culturale urmează a se realiza noi spații pentru învățămîntul superior cu o suprafață de 37 580 mp și 3 528 locuri în cămine studențești, 1 573 săli de clasă, 7 054 locuri de muncă în ateliere școlare, 38 dispensare și dispensare-policlinici și 5 975 paturi de spital, 11 750 locuri în cinematografe și alte 4 300 în case de cultură și cluburi ș.a.

Ca volum, programul de investiții pentru anul 1981 depășește cu peste 10% programul întregului cincinal 1961—1965 și cu 45% pe cel realizat în anul 1976 — primul an al cincinalului actual — situîndu-se aproximativ la nivelul programului de investiții al anului 1980. La stabilirea dimensiunii programului de investiții pentru anul viitor, s-au avut în vedere ca orientări de bază : ● scurtarea duratelor de realizare a obiectivelor prin concentrarea eforturilor pe capacitățile de producție prioritare ● restrîngerea frontului de lucru ● îmbunătățirea raportului dintre investițiile realizate și valoarea fondurilor fixe ce se pun în funcțiune ● reducerea în continuare a ponderii lucrărilor de construcții-montaj și creșterea ponderii investițiilor în utilaje ● reutilarea și modernizarea capacităților de producție existente ● pregătirea mai bună a investițiilor, **începerea lucrărilor fiind riguros condiționată de aprobarea prealabilă a documentațiilor tehnico-economice și de satisfacerea integrală a celorlalte cerințe necesare desfășurării ritmice a lucrărilor de execuție și de punere în funcțiune la termenele stabilite a noilor obiective.**

Concepția programului de investiții pe anul 1981 are în vedere accentuarea laturilor calitative în întreaga activitate economică, accentuarea trecerii de la reproducția extensivă la reproducția de tip intensiv, accelerarea creșterii productivității muncii și a eficienței fondurilor fixe, sporirea gradului de valorificare a resurselor, economisirea pe toate căile a materiilor prime, energiei și combustibilului, creșterea exporturilor și a participării țării noastre la schimbul mondial de valori. Repartizarea pe ramuri și subramuri economice a volumului de investiții prevăzut pentru anul 1981 urmărește, totodată, continuarea procesului de remodelare a structurilor economiei și îndeosebi a celor industriale, accentuarea extinderii metalurgiei prelucrătoare, a subramurilor purtătoare de tehnică de vîrf din cadrul construcțiilor de mașini, a chimiei de sinteză fină și mic tonaj, precum și limitarea sectoarelor industriale energo-intensive la necesitățile stricte ale economiei.

Evoluții ale dimensiunilor și structurilor planului de investiții

	1980	1981
● Volumul total al investițiilor (miliarde lei)	220	220
● Ponderea lucrărilor de construcții-montaj în totalul investițiilor (%)	43,8	37,8
● Numărul capacităților și obiectivelor principale planificate de pus în funcțiune	670	750

Eforturi sporite pentru accelerarea punerilor în funcțiune

AVÎND ÎN VEDERE continuitatea și permanența activității de investiții, o primă condiție a realizării integrale a obiectivelor stabilite prin programul de investiții al anului viitor o constituie **finalizarea sarcinilor din planul pe anul 1980,** ultimul din cincinalul actual. Pe baza măsurilor adoptate în cursul acestui an cu privire la concentrarea activității de investiții la obiectivele principale cu termene de punere în funcțiune apropiate, este necesar ca în cadrul activității desfășurate de fiecare dintre factorii implicați să sporească eforturile pentru accelerarea punerii în funcțiune a unui număr cît mai mare de capacități, pentru eliminarea și recuperarea întîrzierilor în execuția lucrărilor, ca urmare a dispersării forțelor de execuție pe un număr prea mare de șantiere, a deficiențelor în pregătirea și execuția lucrărilor, în asigurarea cu utilaje tehnologice. Sarcini deosebite în acest sens revin ministerelor Industriei Chimice, Industriei Construcțiilor de Mașini, Industriei Metalurgice, Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, Industriei Ușoare, Minelor Petrolului și Geologiei, Energiei Electrice care, în partea finală a acestui an, urmează să dea în exploatare un număr mare de capacități de producție, multe dintre acestea avînd deja termenele planificate de punere în funcțiune depășite.

Realizarea și punerea în funcțiune a acestor capacități este condiționată în primul rînd de fabricarea și livrarea utilajelor tehnologice de către uzinele producătoare de utilaje. Măsuri energice pentru urgentarea fabricării și livrării utilajelor tehnologice necesare punerii în funcțiune a noilor capacități se impun în toate uzinele producătoare de utilaje și cu deosebire la : ● întreprinderea „Independența" — Sibiu, care în prezent are serioase restanțe față de noile investiții de la Întreprinderile „Metalurgică" — Bacău, „Strungul — Arad și „Mecanică „Suceava; ● întreprinderea „23 August" — București, cu restanțe pentru Combinatul minier Valea-Jiului, întreprinderile metalurgice din Iași și Copșa Mică; ● Întreprinderea de utilaje tehnologice Buzău, care are rămîneri în urmă în livrări față de prevederile din contractele încheiate cu combinatele petrochimice Borzești și Brazi și pentru întreprinderile de articole tehnice din cauciuc Pitești și Botoșani ; ● Întreprinderea de utilaj chimic Ploiești cu restanțe pentru Combinatul chimic Craiova, Combinatul petrochimic Borzești și pentru combinatele de îngrășăminte chimice din Arad și Slobozia etc. Ca urmare în aceste unități se cere acționat, cu mai multă consecvență pentru acordarea unei atenții deosebite fabricării operative a utilajelor tehnologice, care condiționează punerii în funcțiune de noi obiective în acest an.

Sarcini deosebite în realizarea planului revin în acest ultim trimestru al anului organizațiilor de construcții-montaj atît din subordinea Ministerului Construcțiilor Industriale, cît și din subordinea titularilor de investiții, cu deosebire a Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor Ministerului Energiei Electrice, Ministerului Minelor Petrolului și Geologiei pe șantierele cărora se înregistrează rămîneri în urmă în execuția lucrărilor de construcții, precum și întreprinderilor de construcții-montaj subordonate consiliilor populare care execută în principal construcții de locuințe. Și în acest domeniu trebuie depuse eforturi susținute pentru ca prin creșterea productivității muncii, extinderea gradului de mecanizare și a tehnologiilor moderne, lărgirea muncii în acord global să se asigure darea în folosință a întregului număr de locuințe prevăzute pentru acest an.

În acest cadru, este de subliniat faptul că datorită neasigurării fronturilor de montaj și efectivelor de montori de către constructori (dar și din cauza fabricării și livrării unor utilaje în altă

ordine decît aceea cerută de succesiunea lucrărilor de montaj), pe unele șantiere s-au acumulat mari stocuri de utilaje la care nu a început montajul. Iată de ce, în cadrul organizațiilor de construcții în primul rînd, se cer luate cele mai hotărîte măsuri, în funcție de situația concretă din fiecare șantier, pentru asigurarea efectivelor de montori și intensificarea lucrărilor de montare a utilajelor, iar beneficiarii să sprijine această acțiune cu echipe de montaj care să participe la urgentarea acestor lucrări.

Totodată, pentru asigurarea execuției în ritm susținut a lucrărilor de construcții-montaj în perioada de iarnă, se impune crearea din timp a condițiilor necesare, care să permită desfășurarea ritmică a activității pe șantiere, cu deosebire la acele obiective la care urmează să intre în funcțiune capacități de producție.

Asigurarea utilajelor tehnologice

ÎN ANSAMBLUL măsurilor și acțiunilor destinate să asigure realizarea planului pe anul 1981, un loc central trebuie să-l ocupe materializarea indicațiilor de o deosebită însemnătate ale secretarului general al partidului ca nici un obiectiv de investiții să nu fie început fără o justificare temeinică a necesității și oportunității lui, fără o pregătire corespunzătoare, fără existența tuturor condițiilor de realizare, în primul rînd a proiectelor de execuție.

1 **Din punct de vedere al pregătirii documentației tehnico-economice** pentru planul pe anul viitor, situația se prezintă mult îmbunătățită față de anii anteriori, cu deosebire în ceea ce privește elaborarea și predarea către constructori, a detaliilor și devizelor de execuție pentru lucrările de construcții, care la 30 septembrie a.c. erau realizate în proporție de aproape 80%. În aceste condiții constructorii, cunoscînd volumul și structura lucrărilor ce urmează să le execute în anul viitor, pot lua din timp măsurile tehnice și organizatorice pentru pregătirea în bune condițiuni a bazei tehnico-materiale, în așa măsură încît să se asigure desfășurarea ritmică a lucrărilor. Este de semnalat însă că în timp ce majoritatea titularilor și beneficiarilor au acordat acestor lucrări pregătitoare o atenție deosebită, obținînd și rezultate corespunzătoare, o serie de beneficiari din subordinea unor titulari ca Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, Ministerul Industriei Ușoare și a unor consilii populare județene ca Gorj, Caraș-Severin, Argeș și altele nu au manifestat pînă acum atenția cuvenită în acest sens, astfel încît lucrările de construcții-montaj ce urmează să fie realizate în anul viitor sînt asigurate în proporție redusă cu detalii și devize de execuție.

Situațiile de asemenea natură impun și din partea organizațiilor de proiectare măsuri deosebite pentru urgentarea elaborării documentațiilor tehnice de execuție a noilor obiective aflate în diferite stadii, clarificarea tuturor problemelor care se ridică în concepția acestora, adoptarea celor mai eficiente soluții tehnologice și prezentarea lor de urgență la organele de avizare și aprobare. Totodată, este necesar ca titularii și beneficiarii de investiții să întreprindă acțiuni în vederea asigurării și a celorlalte condiții necesare începerii acestor obiective, respectiv pentru obținerea terenurilor necesare amplasării lor (exproprieri, demolări, autorizații de construcții).

2 În mod deosebit, furnizorii de utilaje și beneficiarii trebuie să se preocupe de **asigurarea întregului volum de utilaje tehnologice** necesare realizării și punerii în funcțiune a capacităților de producție în anul 1981. Pînă la 30 septembrie a.c. beneficiarii au depus la furnizori, în vederea contractării și uzinării, documentația tehnică de execuție pentru 85% din volumul total de utilaje ce urmează să fie fabricat în anul 1981 și pentru peste 95% din volumul de utilaje aferente punerilor în funcțiune din anul viitor. La aceeași dată, erau încheiate contracte pentru 65% din volumul total de utilaje și pentru 77% din volumul celor aferente capacităților cu termene de intrare în funcțiune în 1981. Comparativ cu aceeași perioadă din anul precedent situația contractării este mai bună în acest an, cu deosebire la utilajele pentru capacitățile cu termene de punere în funcțiune. Cu toate acestea, sînt necesare măsuri pentru urgentarea elaborării documentațiilor tehnice de execuție a utilajelor și pentru încheierea, în cel mai scurt timp a contractelor, astfel încît uzinele producătoare să fie în situația de a-și organiza din vreme procesul de fabricație a utilajelor, în concordanță cu termenele la care acestea sînt necesare la montaj.

3 O atenție deosebită se cere acordată concentrării activității de **punere în funcțiune**, la termenele stabilite prin plan, **a noilor capacități de producție aflate în execuție.** Aceasta se impune cu atît mai mult cu cît în prezent, la un număr mare dintre acestea, se înregistrează depășiri ale termenelor planificate de punere în funcțiune, cu consecințe negative atît asupra eficienței economice a activității de investiții, cît și asupra realizării producției planificate pe aceste capacități. De asemenea, trebuie să se insiste pe toate căile pentru asigurarea calității noilor capacități ce se realizează, astfel încît ele să atingă în termenele prevăzute parametrii tehnico-economici proiectați. Din practică rezultă că la unele capacități la care nu s-au realizat parametrii tehnico-economici prevăzuți în documen-

Alexandru RADOCEA

(Continuare în pag. 12)

La zi în agricultură

● Prioritatea centrală: transportarea urgentă a recoltei din cîmp la adăpost ● recoltatul porumbului trebuie încheiat pînă la sfîrșitul săptămînii ● arăturile adînci de toamnă se vor termina pînă la sfîrșitul lunii ● mobilizarea exemplară a tuturor sătenilor pentru încheierea grabnică a campaniei

Înrăutățirea bruscă a vremii, ninsorile căzute în ultimele zile impun o intensificare fără precedent a eforturilor pentru a încheia lucrările campaniei agricole. Așa cum a stabilit Comitetul Politic Executiv în ședința sa din 4 noiembrie a.c., trebuie asigurată o maximă mobilizare a tuturor forțelor din agricultură, umane și materiale, pentru urgentarea încheierii lucrărilor campaniei agricole în cele mai bune condiții, pentru asigurarea hranei poporului și a materiilor prime necesare industriei prelucrătoare.

Din situația centralizatoare întocmită la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare rezultă că pînă în seara zilei de 4 noiembrie porumbul se culesese de pe 90% din suprafața cultivată, rămînînd încă de recoltat de pe 307 mii ha ; lucrîndu-se cu o viteză medie zilnică de 60 mii ha, lucrarea poate fi terminată pînă la sfîrșitul acestei săptămîni. La aceeași dată mai rămăseseră de recoltat 38 mii ha de soia, 65 mii ha de sfeclă de zahăr și 8 mii ha de orez.

Datorită timpului nefavorabil care poate compromite producția recoltată, dar rămasă încă pe cîmp, principala atenție trebuie îndreptată spre reducerea decalajului între recoltare și transport-adăpostit recolta : în momentul de față există pe cîmp, recoltat dar nepus la adăpost, aproape 850 mii tone de porumb ; mijloacele de transport trebuie să lucreze zi și noapte, fără întrerupere, pentru rezolvarea urgentă și completă a acestei situații.

Stadiul realizării lucrărilor campaniei agricole la 4 noiembrie

(%)

Lucrări	Sector I.A.S.	Sector C.A.P.	Total I.A.S + C.A.P.
Recoltat porumb boabe	90	90	90
Recoltat soia boabe	86	92	91
Recoltat sfeclă zahăr	—	72	72
Recoltat orez	67	30	58
Ogoare de toamnă	17	21	21

La recoltarea porumbului, un efort suplimentar vor trebui să facă acele județe rămase în urmă, care nu au atins, în sectorul I.A.S., pînă acum, măcar 3/4 din programele stabilite : Teleorman (73%), Iași (63%), Botoșani (60%), Bistrița (62%), sau în sectorul C.A.P. : Sibiu (63%), Harghita (59%).

La această dată (4 noiembrie) ogoarele de toamnă (arăturile adînci) sînt realizate doar în proporție de 20%, rămînînd ca pînă la sfîrșitul lunii să se realizeze restul de 3,2 milioane hectare, această lucrare fiind deosebit de importantă pentru producțiile agricole ale anului viitor.

Totodată, se impune ș tificarea ritmurilor la intrările de produse la fondul de stat, realizările de pînă acum fiind mult sub necesar și posibilități : 30% la porumbul boabe și 31% la soia boabe.

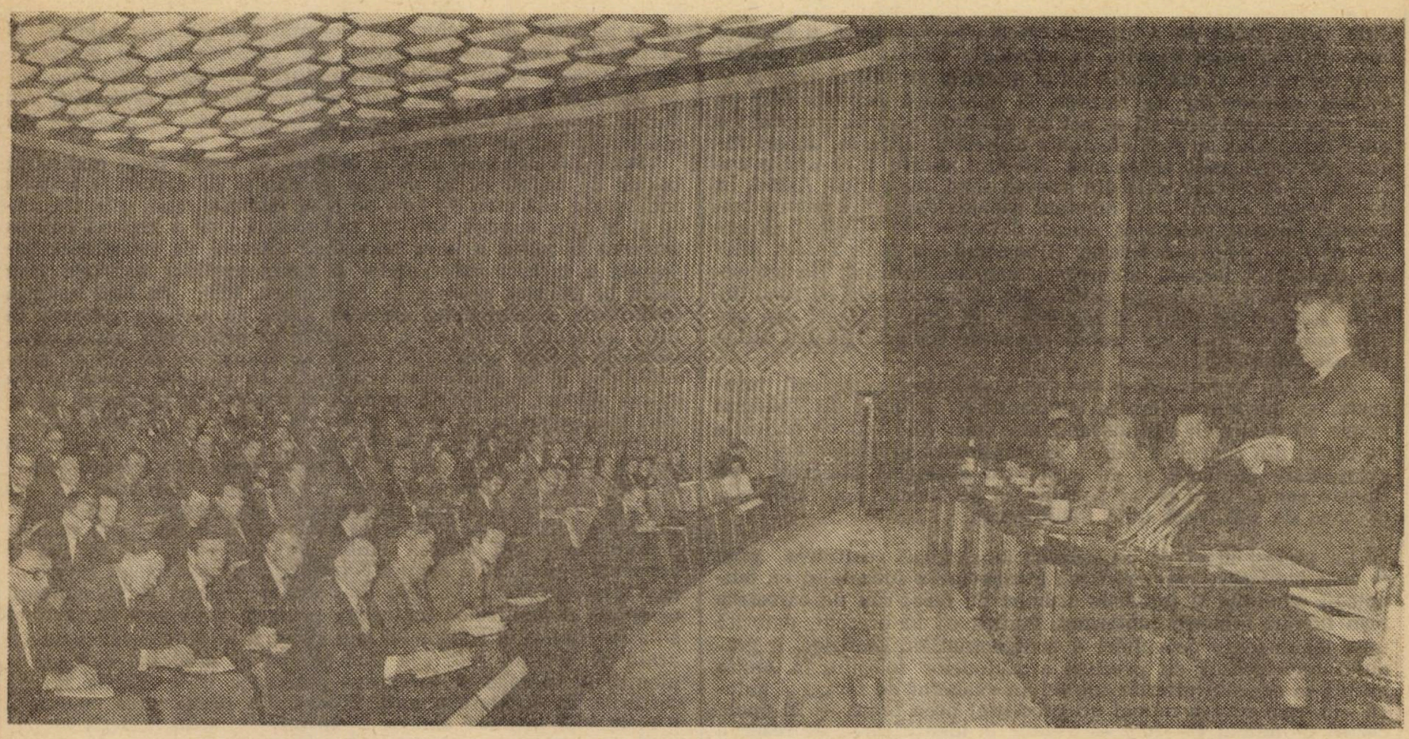

Aspect de la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. cu activul din domeniul geologiei

Lărgirea bazei proprii de materii prime – cerință fundamentală în dezvoltarea eficientă a economiei

● Lărgirea bazei proprii de materii prime – alternativa necesară la creșterea vertiginoasă a prețurilor mondiale de achiziție ● Cercetările geologice confirmă existența posibilității de a descoperi în țară noi rezerve minerale ● O necesitate : cercetarea geologică complexă, integrată, pe baza unor programe unice de prospectare ● Sporirea preciziei prospecțiunilor prin cercetarea subsolului cu tehnologii moderne

ASIGURAREA într-o măsură cît mai mare a bazei de materii prime și de resurse energetice din producția internă reprezintă o condiție hotărîtoare a dezvoltării eficiente și armonioase a întregii economii naționale. O asemenea cerință este **dictată de rațiuni economice majore, de factori obiectivi,** de faptul că pe plan mondial prețurile materiilor prime au crescut vertiginos în ultimii ani, că procurarea lor se face cu dificultate. După unele date de sinteză se apreciază că indicele prețurilor mondiale de export la materiile prime a crescut, luînd ca bază anul 1970, cu circa 36—375% în primul semestru al anului 1980. În acest cadru, în condițiile în care în prezent țara noastră importă încă însemnate cantități de materii prime este necesar ca alături de economisirea strictă a fiecărui kilogram de materii prime și de combustibili, să se intensifice la maximum eforturile pentru punerea în evidență a noi rezerve de petrol, gaze, cărbune, șisturi, ape termale, precum și de substanțe minerale utile metalifere și nemetalifere, de metale prețioase, substanțe radioactive, elemente rare ș.a.

La Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din zilele de 30 și 31 octombrie a.c. cu activul din domeniul geologiei, secretarul general al partidului a subliniat însemnătatea deosebită pe care o prezintă pentru întreaga economie națională dezvoltarea mai rapidă a bazei de materii prime proprii și în primul rînd a celei energetice prin : folosirea în întregime și cu maximum de randament a bazei materiale existente în industria extractivă ● mai buna organizare a muncii, ● concentrarea forțelor în zone de perspectivă ● asigurarea unei mai bune pregătiri a cadrelor din acest sector ● amplificarea și mai buna coordonare a cercetărilor geologice în profil teritorial ● stimularea personalului muncitor din industria extractivă pentru depășirea producției planificate la extracția de țiței, cărbune și alte materii prime. Cu atît mai mult cu cît s-a apreciat că din rezultatele obținute pînă acum, din estimările care există, se poate spune că dispunem încă de posibilități de a descoperi noi rezerve, atît în ce privește petrolul, gazele, cărbunele și alte surse de energie, cît și minereuri și alte substanțe utile. Chiar dacă conținutul lor este uneori ceva mai sărac, chiar în situații mai grele de exploatare, în actualele condiții de prețuri existente pe piața internațională, conectarea lor la circuitul producției devine economică și necesară.

ÎN LUMINA sarcinilor majore care stau în fața cercetărilor din domeniul geologiei, al extracției și prelucrării miniere se desprind cîteva direcții de acțiune care se cer avute în vedere cu prioritate.

1 Un prim obiectiv este acela de a **crește simțitor gradul de cunoaștere geologică a întregului teritoriu al țării,** pe baza unui program sistematic de prospectare și explorare geologică, abordînd în primul rînd zonele care sînt cunoscute ca purtătoare de substanțe minerale utile. Pentru aceasta o primă con-

diție este aceea de a asigura cercetarea complexă a fiecărei zone, pentru toate tipurile de substanțe minerale utile indiferent de natura și destinația lor și a stabili un bilanț general al tuturor categoriilor de resurse. O asemenea acțiune este cu atît mai necesară cu cît se pot da exemple cum în trecutul nu prea îndepărtat au fost efectuate cercetări separate, uneori făcute de organizații economice diferite, pentru mai multe categorii de substanțe utile din aceeași zonă geografică. Astfel, în zona Poiana Ruscăi s-au efectuat separat explorări pentru minereuri feroase, neferoase, calcar, dolomite ; în Carpații Orientali de nord pentru neferoase și baritină ; în zona Tulcea pentru minereuri feroase, neferoase, nisipuri, baritină. De asemenea forajele de explorare pentru petrol traversează pe zone întinse straturi de lignit și zăcăminte de sare, nisipuri sau argile, care în viitor vor trebui cercetate integrat pentru valorificare complexă.

Avînd în vedere că o cercetare geologică complexă, integrală, ar permite o lărgire substanțială a bazei de materii prime cu cheltuieli considerabil mai mici este util ca organele de resort din cadrul M.M.P.G. **să stabilească programe unice de prospectare geofizică și de explorare geologică integrală pe fiecare zonă,** ceea ce ar permite să se reducă mult costurile pe tona de substanță utilă identificată.

2 La același nivel de importanță se situează **realizarea unei mai judicioase corelări între prospectarea subsolului cu tehnologii moderne și lucrările scumpe de foraj sau de cercetare prin lucrări miniere subterane.** Pentru că în prezent, datorită unei insuficiente dezvoltări a prospecțiunilor geofizice, a gradului încă scăzut de precizie a metodelor folosite, în multe cazuri se execută ulterior un volum exagerat de foraje și galerii din care adesea numai un procentaj prea redus — în unele cazuri de numai 15—20% — conduc la identificarea de rezerve geologice. Desigur, aceasta presupune desfășurarea unor eforturi sporite în unitățile industriei constructoare de mașini pentru asimilarea mai operativă a aparaturii și a utilajelor tehnologice de prospectare la nivelul tehnicii actuale, cu care să fie dotate toate unitățile geologice, și aceasta încă din primii ani ai viitorului cincinal 1981—1985.

3 În ansamblul programelor de cercetare geologică trebuie avute în vedere cîteva priorități esențiale pentru economia națională. Desigur, pornim de la premisa că orice substanță minerală are sau își poate găsi un rol în asigurarea materială a industriei. În ultimele decenii tehnologiile de producție au atras în circuitul economic zeci de minerale care înainte erau considerate „sterile" și abandonate în pămînt. Cu atît mai mult progresul tehnic rapid actual impune ca **astăzi să nu mai fie subestimată nici o resursă care potențial poate reprezenta în viitor o bogată rezervă de extracție și de prelucrare.** Dar, în cadrul unei astfel de concepții de ansamblu, este important să fie abordate în toate județele cu prioritate zonele posibile purtătoare de țiței, gaze, nisipuri bituminoase, și șisturi bituminoase, cărbuni și în primul rînd din categoria celor apți pentru cocsificare, uraniu, ape geotermale, care trebuie să asigure îndeplinirea obiectivului stabilit de a asigura independența energetică a țării pînă la finele deceniului '80.

În acest context, este adevărat că, avînd în vedere dezvoltarea producției și consumului de metal, asigurarea în mai mare măsură cu minereuri feroase și neferoase, cu substanțe minerale conținînd metale de aliere, reprezintă un obiectiv major. Dar tot atît de adevărat este faptul că eforturi considerabil sporite se cer depuse și pentru acoperirea nevoilor industriei și cu minerale așa-zise „comune", cum sînt argilele, nisipurile cuarțoase, cuarțul, feldspatul, calcarele și dolomitele, caolinul, diatomitele și altele care constituie materiale de bază pentru industria metalurgică, constructoare de mașini, electrotehnică, chimică, a materialelor de construcții și în alte domenii importante. Acțiunea este cu atît mai necesară cu cît nu dispunem încă, de exemplu, de un inventar global al rocilor și altor minerale care ar putea înlocui materialele termoizolatoare energointensive pe care le folosim azi în construcții și care ar putea fi înlocuite în mod eficient prin alte produse extrase direct din natură, sau supuse unor prelucrări simple.

4 O problemă de mare însemnătate o constituie **mai buna coordonare între cercetarea geologică și cercetarea și proiectarea tehnologică.** În acest sens în adoptarea unor strategii adecvate de valorificare integrală a tuturor categoriilor de resurse naturale de care dispunem, este important ca în activitățile de cercetare științifică și de prelucrare industrială să se țină seama de corelațiile complexe care există între procesele naturale și cele tehnologice. Pare paradoxal, dar este real faptul că în multe cazuri substanțe utile pentru care prin cercetări geologice se caută concentrații naturale sub formă de zăcăminte sînt pe de altă parte diseminate în mediul ambiant de către tehnicile de prelucrare. Cel mai elocvent caz este cel al carbonului, care este exploatat din zăcămintele de hidrocarburi, cărbune, șisturi bituminoase, turbă precum și din substanțe vegetale și pe de altă parte este răspîndit în atmosferă sub formă de oxid și bioxid de carbon, în proporție de circa 3/4 din cantitățile extrase din subsol.

Pentru înlăturarea acestui neajuns ar trebui ținut mai atent seamă de faptul că în prezent eforturile de cercetare trebuie îndreptate, așa cum se face pe plan mondial, cum este tendința și în țara noastră, într-un singur sens : de a acționa pentru **punerea la punct a unor tehnologii univoce de recuperare integrală a tuturor substanțelor și componentelor naturale care intră în diferite procese de prelucrare. Este de fapt ecuația definitorie a procesului circular activ** ce trebuie ridicată la rang de regulă supremă a cercetării și proiectării tehnologice, expresie a legii conservării materiei transpusă pe planul tehnologiilor și al producției materiale. În această concepție nu există deșeuri, nu există dejecții, deversări de reziduuri, pierderi irecuperabile, ci doar un șir de cicluri de prelucrări succesive care valorifică în trepte tot ce este conținut în materia primă, ținînd seama, desigur, în cazul proceselor termoenergetice de limitele impuse de legea entropiei. Consider că în această concepție întreg programul de cercetări științifice fundamentale și tehnologice de perspectivă ar trebui să asigure o conexiune mai strînsă între diferite teme, că ar trebui acordată o mai mare atenție cercetărilor și proiectelor interdisciplinare, deoarece în cele mai multe cazuri o valorificare completă a resurselor materiale primare depășește sfera unei singure ramuri a economiei sau chiar a industriei. Experiența arată că aceasta este cea mai ieftină și eficientă cale de a identifica, extrage și valorifica substanțe utile, că de regulă costurile de obținere a unui produs din prelucrarea completă a resurselor primare sînt de 2—10 ori mai scăzute decît atunci cînd se pornește, pentru fiecare substanță în parte, de la extragerea din natură.

ÎN ACEST CADRU se impune să fie abordate în primă urgență cîteva probleme care trebuie soluționate în termen cît mai scurt. Este vorba, în primul rînd, de **punerea la punct cît mai operativă a tehnologiilor de extracție și de prelucrare a unor minereuri cu conținuturi utile mai sărace.** Și pe plan mondial este evidentă tendința ca o dată cu progresul tehnologic să se extragă minereuri cu conținuturi utile tot mai scăzute, evoluție înregistrată la toate substanțele metalice și nemetalice.

În această ordine de idei **se cere reconsiderată punerea în exploatare** prin desfășurarea unor eforturi sporite de valorificare **a unor zăcăminte deja cunoscute** de minereuri de fier, mangan, vanadiu, de substanțe cu conținut de alumină și desigur a unor zăcăminte de minereuri neferoase, **care cu ani în urmă au fost considerate neeconomice, în condițiile prețurilor mondiale de la acea dată.**

Sînt de asemenea de revăzut rezervele geologice cunoscute în zăcămintele de mici dimensiuni, care nu au fost puse în exploatare datorită aceleiași optici de așa-zisă nerentabilitate la vremea cînd au fost cunoscute. Problema are însemnătatea ei dat fiind că în mai multe zone ale țării sînt cunoscute rezerve în straturi subțiri de cărbune brun — cu o putere calorică de 3 500—4 000 kilocalorii pe kilogram — de lignit, turbă, de diferite argile, caolinuri, roci, mică, azbest, precum și de minereuri feroase, neferoase, auroargentifere. În condițiile actuale, cînd importul fiecărui kilogram de metal sau de combustibil se face cu prețul unor cheltuieli valutare însemnate, nu trebuie precupețit nici un efort pentru a extrage și valorifica toate rezervele cunoscute, chiar dacă contribuția lor cantitativă la acoperirea necesarului apare minoră la prima vedere sau necesită un efort creativ și organizațional sporit.

În fine, multă atenție se cere acordată modului în care se extrag rezervele din zăcămintele aflate în exploatare. Pentru că actualele tehnologii fac să se abandoneze în pilieri și în steril 10—20% din rezerve, iar în zăcămintele de țiței rămîne aproape 70% din potențialul geologic identificat. De aceea, creșterea gradului de recuperare a substanțelor utile din zăcăminte, prin perfecționarea tehnologiilor, ca și îmbunătățirea extracției în procesele de preparare constituie unele din cele mai eficiente căi de a spori baza proprie de materii prime.

Eforturile tuturor factorilor a căror activitate concură la sporirea bazei de materii prime a țării se cer pe toate aceste căi sporite, pentru ca printr-o activitate organizatorică superioară să se asigure întregii economii sursa materială absolut necesară pentru dezvoltarea sa eficientă , ritmurile prevăzute, premisă esențială în sporirea bunăstării și accelerarea progresului.

ing. Mircea PÎRJOL
Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiilor prime și energiei implică

EXPLORAREA ȘI VALORIFICAREA RESURSELOR GEOTERMALE

PUȚINE SUBIECTE constituie azi o temă mai importantă de preocupare ca sursele de energie. Ceea ce se dorește a fi obținut este energia abundentă care să fie furnizată de surse nelimitate sau, cu alte cuvinte, regenerabile. Una din alternativele oferite căutărilor actuale o reprezintă valorificarea resurselor geotermale. *Ele sînt definite ca reprezentînd cantitatea de căldură stocată la o temperatură superioară celei de 15°C, localizată în primii zece kilometri ai scoarței terestre și care este exploatabilă utilizînd tehnologiile actuale sau accesibile într-un viitor apropiat. Întrebarea care se pune în aceste împrejurări este : ce importanță energetică reprezintă acum aceste resurse ?*

● Pe plan mondial : resursele geotermale corespund unui potențial energetic de circa 2000 de ori mai mare decît cel al rezervelor de cărbune ● În țara noastră : un început promițător care se cere însă extins ● Valorificarea resurselor geotermale va contribui la economisirea, spre finele anului 1985, a 2,5–3 mil. t. c.c.

Sursă alternativă de energie de interes crescînd

RESURSELE GEOTERMALE ale globului corespund unui potențial energetic enorm, apreciat la circa 10^{27} jouli, adică echivalentul a de două mii de ori potențialul energetic al rezervelor mondiale de cărbune estimat la nivelul anului 1967. Din păcate, tehnologiile actuale de conversie a energiei geotermice permit utilizarea ei economică într-o proporție infimă și numai în anumite arii geografice restrînse, situate în condiții geologice deosebite, care se întîlnesc fie în vecinătatea lanțurilor vulcanice, fie în unele bazine sedimentare post-tectonice.

Procesul nașterii acestor resurse este binecunoscut : căldura internă terestră este transferată în mod natural spre suprafață, prin intermediul așa-numitelor fluide endogene care sînt aburul natural și apele geotermale. Valoarea resurselor geotermale poate fi evaluată în comparația dintre echivalentul caloric al unui kilogram de petrol (cuprins între 2 000 și 10 000 kilocalorii) și echivalentul caloric al unui kilogram de abur natural (300—700 kilocalorii) sau al unui kilogram de apă geotermală (40-150 kilocalorii).

Așadar, **pentru a înlocui, din punct de vedere energetic, un kilogram de petrol este nevoie, în medie de 100 kilograme de apă geotermală ;** obținerea debitelor corespunzătoare de fluid geotermal, la o temperatură de 80—100°C sau mai mare, poate fi făcută numai în condițiile geologice favorabile menționate.

Pînă la începutul deceniului '70 resursele geotermale au fost exploatate în cîteva țări industrializate sau în curs de dezvoltare doar ca urmare a unor cerințe și condiții locale. Energia geotermică prezenta atractivitate pentru țările industrializate datorită costului ei relativ redus, dar a contribuit într-o măsură foarte mică (0,5—2%) la acoperirea necesităților energetice naționale. Acum, la începutul deceniului '80, în urma sporirii cerințelor de energie, situația se prezintă complet schimbată chiar și pentru țările industrializate. Criza petrolului, la care se adaugă poluarea și deteriorarea mediului ambiant, datorită arderii combustibililor convenționali, a focalizat interesul asupra resurselor geotermale ca o sursă alternativă, cu o importanță în continuă creștere.

Cea mai cunoscută utilizare a energiei geotermice constă în conversia acesteia în energie electrică, exemple concludente în acest sens fiind uzinele cu abur natural instalate la Larderello (Italia), avînd o putere de 380 MW, Geysens (S.U.A.) cu 500 MW, Wairakei (Noua Zeelandă) cu 200 MW, Cerro Prieto (Mexic) cu 75 MW. Deși toate sînt instalate în zone cu manifestări magmatice, alegerea metodei și schemei de conversie este diferită, depinzînd de caracteristicile fizico-chimice și termodinamice ale fluidului endogen cu temperaturi peste 180°C, de puterea electrică instalată și de condițiile locale.

Totuși, **exploatarea în scopuri neelectrice a apelor geotermale apare azi ca fiind de mai mare importanță,** dacă avem în vedere răspîndirea mult mai largă a ariilor cu astfel de fluide comparativ cu cele avînd abur natural. Potrivit unor estimări făcute de experții O.N.U., raportul răspîndirii acestor fluide pe glob ar fi de 50 la 1. O imagine, în sensul aprecierii resurselor de ape geotermale existente în anumite regiuni o oferă și estimările specialiștilor sovietici, care au stabilit că cel puțin 50% din teritoriul U.R.S.S. conține ape termale cu temperaturi între 50 și 130°C.

Actualmente, apele geotermale sînt folosite, cu precădere, pentru încălzire, această formă de exploatare energetică fiind dezvoltată în special de Islanda și Ungaria. În Islanda, 98% din populația capitalei — Reykjavik — locuiește în apartamente încălzite cu fluid geotermal, iar în Ungaria apele geotermale sînt utilizate pentru încălzirea a circa 1 200 000 m^2 de sere și a 7 700 locuințe.

În România, potențialul energetic exploatabil al sistemelor geotermale cu temperaturi de 60—120°C, din Cîmpia de vest, reprezintă după unele evaluări, echivalentul energetic a circa 145 milioane tone combustibil convențional. Din aceste resurse este acoperit în prezent doar necesarul de căldură cerut de 1 500 apartamente, 8 ha sere, un bazin piscicol și cîteva ferme zootehnice, ceea ce este puțin față de posibilități.

Necesitatea abordării în etape succesive a proiectelor de valorificare

EXPERIENȚA ACUMULATĂ atît pe plan mondial, cît și în țara noastră, indică necesitatea abordării proiectelor de valorificare energetică a resurselor geotermale în etape succesive, pornindu-se de la investigațiile la scară regională, la lucrări de detaliu la scară locală.

Pînă de curînd, cercetarea zonelor geotermale a fost condusă după principii similare celor utilizate în primele stadii ale istoriei prospectării petrolului adică explorarea ariilor unde manifestări de suprafață indicau existența unor zăcăminte susceptibile de a fi exploatate industrial. În fapt, cu o singură excepție notabilă, toate ariile geotermale din lume exploatate azi în scopuri energetice sînt localizate în zone bogate în geiseri sau fumarole, așa după

cum primele cîmpuri petrolifere au fost descoperite în zone cu pete de petrol, emanații de gaze inflamabile sau cu impregnații de bitumen. Similitudinea în principiile de cercetare și exploatare provenea și dintr-o oarecare analogie geologică-structurală care există între acumulările de petrol și cele de ape geotermale : amîndouă sînt, în general, legate de prezența unui rezervor format din roci permeabile, poroase sau cu fracturi importante, acoperit de o cuvertură de roci impermeabile. Dar, **în cazul ariilor geotermale, mai sînt necesare două condiții esențiale : o sursă naturală de căldură și o sursă de realimentare cu apă a rocii rezervor.** Aceste ultime condiții fac ca în prezent să se individualizeze din ce în ce mai mult o strategie și o metodologie proprie de prospectare și explorare a resurselor geotermale.

În cazul ariilor geotermale din vecinătatea lanțurilor vulcanice noi, sursa de căldură o constituie, de regulă, masele magmatice în curs de răcire localizate în scoarța terestră. În țara noastră, sistemele geotermale puse în evidență de cercetările și explorările din eruptivul Carpaților Orientali sînt asociate unei astfel de situații geologice. În regiunile lipsite de activitate magmatică recentă, căldura poate fi furnizată de un flux geotermic anormal de ridicat, determinat de condițiile structurale și petrografice particulare ale litosferei. Asemenea situații caracterizează unele bazine sedimentare post-tectonice, cum sînt de exemplu **cazul Cîmpiei din vestul țării noastre**, unde **fluxul caloric terestru atinge la suprafață valori de peste 100 mW/m²**, din care contribuția zonelor adînci de sub scoarță reprezintă probabil mai mult de jumătate. Apa ce alimentează rezervoarele geotermale provine, cel mai adesea, din precipitații, fapt confirmat de abundența deuteriului și a izotopului oxigen 18, constatată în cele mai multe zone de acest tip.

De la cercetare la aplicarea în practică

NUMEROASE ȚĂRI, printre care și România, au inițiat în anii din urmă cercetări privind creșterea accesibilității obținerii de energie din resurse geotermale, prin **crearea unor sisteme hidro-geotermale artificiale în zone cu roci fără conținut de fluide endogene (așa-numite „roci uscate"), dar cu temperaturi ridicate, situate la adîncimi moderate (2 000—3 000 m)**. Ideea constă în realizarea unor foraje între care, prin fracturare artificială a rocii, să se creeze căi de circulație pentru apa injectată de la suprafață.

În cursul actualului cincinal s-a desfășurat în țara noastră o activitate complexă de cercetare științifică pentru elucidarea unor probleme esențiale ale prospecțiunii și explorării resurselor geotermale. La alcătuirea tematicii de cercetare s-a avut în vedere existența unor condiții geologice-structurale și hidro-geologice complicate și diferite de la o zonă geotermală la alta, specifice teritoriului României. Aceasta a impus efectuarea de studii complexe geologo-geofizice, hidrogeologice și geochimice, cu utilizarea unor tehnici variate.

Pentru cincinalul următor, programul de cercetare privind resursele geotermale are în vedere sarcina (ce revine specialiștilor care își desfășoară activitatea în domeniul surselor energetice alternative) **de a contribui la bilanțul energetic național spre sfîrșitul anului 1985, cu echivalentul a 2,5—3 milioane tone combustibil convențional.** Pentru a răspunde acestei cerințe, orientarea programului, în ce privește cercetarea științifică geologo-geofizică, vizează **direcții majore : inventarierea la scară regională și locală a resurselor geotermale, caracterizarea și evaluarea lor, elaborarea metodelor optime de explorare și impactul energie geotermică-mediu ambiant.** Rezultatele studiilor vor conduce pe de o parte la delimitarea unor noi arii și zone de perspectivă, iar pe de altă parte vor permite o evaluare a semnificației prezente și viitoare a resurselor geotermale din țara noastră și a oportunității dezvoltării unor sisteme de utilizare a energiei geotermice în diverse județe.

În acest context se poate aprecia că față de evaluările efectuate pînă în prezent asupra potențialului resurselor și, chiar față de rezerve confirmate geologic, **totalitatea utilizărilor actuale ale energiei geotermale** — echivalente anual cu cca. 70 mii tone combustibil convențional și concentrate, deocamdată, numai în județe din vestul țării — **se situează sub posibilități.** În extinderea valorificării intervin, în principal, **patru categorii de probleme**, dealtfel probleme cu care se confruntă valorificarea energiei geotermice în întreaga lume : eficiența încă scăzută a exploatării ; evoluția în timp a zonelor geotermale exploatate intensiv, evoluție în prezent vag cunoscută ; dezvoltarea încă insuficientă a tehnologiilor pentru o folosire în scopuri multiple și în trepte succesive a fluidelor geotermale ; intervenția unor factori subiectivi.

Pentru primele trei categorii de probleme rezolvarea este așteptată în urma realizării, în cursul cincinalului 1981—1985, a programului de cercetare privind resursele geotermale. Astfel, ca urmare a unor **explorări de detaliu executate cu tehnici și metode moderne, amplasarea și proiectarea forajelor pe baza unei fundamentări geologo-geofizice riguroase va mări factorul de succes de la 1:5, cum este azi apreciat, la un factor de 1:3,** ceea ce înseamnă că din 3 foraje unul să reprezinte o sursă optimă de energie geotermală, din punctul de vedere al caracteristicilor termodinamice și fizico-chimice ale fluidului endogen. De asemenea, cunoașterea evoluției în timp a zonelor geotermale trebuie să fie mult îmbunătățită prin **elaborarea de modele adecvate și acumularea de date precise din măsurători specifice ingineriei zăcămintelor de fluide geotermale.**

Între problemele tehnologice dificile, care încă frînează o mai largă folosire a acestor resurse, sînt de reținut coroziunea și depunerile datorate apelor termo-mineralizate. Rezolvarea necesită o **concepere și alegere corespunzătoare a metodei de extracție, asociată, cu reinjecția și selectarea îngrijită a materialelor din componența sistemului de exploatare.**

În ce privește categoria factorilor subiectivi, trebuie subliniat că **există o reticență nejustificată la beneficiarii din diverse domenii pentru folosirea resurselor geotermale.** Aceasta provine, în special, dintr-un conservatorism datorat obișnuinței acestora de a avea energie la dispoziție printr-o simplă racordare la o rețea electrică sau la o conductă de gaz. Pe de altă parte, trebuie învinsă o anumită neîncredere, de asemenea nejustificată, asupra stabilității surselor geotermale. **Cerința imperativă de economisire a combustibililor convenționali impune o efectivă și rapidă dezvoltare a folosirii energiei geotermale, de la uzul menajer la cel agricol și, treptat, la cel industrial.**

Șerban VELICIU
cercetător științific la Institutul de geologie și geofizică

Acțiuni prioritare

● **reconsiderarea prevederilor programului de valorificare a resurselor geotermale în lumina indicațiilor de la Consfătuirea de lucru cu activul din domeniul geologiei** pornind de la necesitatea intensificării puternice a activității de identificare și de trecere la exploatarea resurselor geotermice ;

● **amplificarea și diversificarea cercetărilor efectuate de către sectoarele de specialitate** ale Institutului de geologie și geofizică, Întreprinderii de foraje și lucrări geologice speciale și Întreprinderii geologice de prospecțiuni pentru substanțe minerale utile **în vederea identificării de noi zăcăminte hidrogeotermale** atît în Cîmpia de vest cît și în alte zone (Carpații Orientali, Cîmpia română și zona subcarpatică) ;

● trecerea mai rapidă la valorificarea apelor geotermale presupune **o colaborare mai strînsă și eficientă între cercetarea geologică și constructorii de mașini în scopul creării și omologării sistemelor de instalații și utilaje,** necesare, îmbunătățirii parametrilor calitativi ai acestora la nivelul celor mai bune realizări mondiale, cerințe impuse de utilizarea energiei geotermice ;

● **rezolvarea mai operativă și corespunzătoare condițiilor specifice diferitelor zone** de către cercetarea științifică pentru epurarea apelor reziduale **a problemelor legate de eliminarea fenolilor din apele geotermale,** în scopul deversării acestora după utilizare în emisari de suprafață fără riscul de a polua mediul ambiant.

Imperative de stringentă actualitate

ale eficienței și competitivității

DINAMICA IMPORTURILOR ȘI EXIGENȚE ALE VALORIFICĂRII SUPERIOARE A MATERIILOR PRIME

DEZVOLTAREA multilaterală a economiei naționale nu numai că a creat posibilitatea, dar și a adîncit necesitatea unei participări tot mai susținute a țării noastre la schimbul internațional de valori. Este știut faptul că, pe măsura dezvoltării forțelor de producție, a creșterii standardului de viață al membrilor societății, contradicția obiectivă dintre caracterul larg și tot mai diversificat al consumului productiv și individual și caracterul relativ limitat al capacității și structurii producției naționale ar deveni tot mai accentuată, fără o creștere corespunzătoare a participării fiecărei țări la diviziunea mondială a muncii. Cu atît mai mult pentru România, țară relativ mică, avînd resurse naturale limitate, o țară care se află în plin proces de modernizare și restructurare a economiei naționale sub influența progresului tehnologic general, încadrarea tot mai intensă și mai avantajoasă în diviziunea mondială a muncii constituie un factor dinamizator al efortului intern de dezvoltare. Este semnificativ faptul că în numai 30 de ani (1950—1980), ponderea comerțului exterior în realizarea reproducției socialiste lărgite a crescut de peste 2,5 ori.

În acest context, este necesar să se asigure creșterea permanentă și diversificarea producției pentru export, realizarea de produse competitive la un înalt nivel tehnic, prin valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, adaptarea operativă a producției la cerințele pieței externe, folosirea judicioasă a importurilor, promovarea de schimburi reciproc avantajoase și a unor forme noi de comerț și cooperare internațională în vederea creării mijloacelor de plată necesare importurilor și constituirii rezervelor valutare centralizate ale statului.

Actualmente, **„o atenție deosebită trebuie să acordăm echilibrului balanței comerciale și de plăți. Trebuie să fie bine înțeles** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că fiecare întreprindere, fiecare centrală, fiecare minister care realizează importuri și exporturi trebuie să asigure un echilibru al balanței comerciale, dar în primul rînd al balanței de plăți"**.

NECESITATEA echilibrului devine tot mai stringentă dacă trecem în revistă situația unor factori ai balanței noastre de plăți externe, ca și sarcinile reieșite din aplicarea noului mecanism economic. Datorită faptului că în ultimii cinci ani importurile au crescut în medie cu 16,8%, iar exporturile noastre cu 16,4%, balanța comercială înregistrează pe întregul cincinal 1976—1980 un deficit de cca. 5% din valoarea mărfurilor achiziționate de România în străinătate în această perioadă. O serie de servicii complementare activității de comerț exterior (în primul rînd transporturile internaționale de mărfuri, dar și alte categorii, cum ar fi serviciile bancare, de asigurare internațională și de reprezentare în străinătate, serviciile inginerești, de întreținere tehnică, prospecțiunile etc.) au cunoscut o anumită dezvoltare în acest cincinal, dar aportul lor valutar este încă sub posibilitățile pe care le oferă dezvoltarea economică internă a țării, amplificarea și diversificarea bazei tehnico-materiale a economiei noastre naționale. În acest sens, trebuie considerate prevederile din proiectul Legii pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională ce vizează impulsionarea activității întreprinderilor noastre de comerț exterior și în domeniul comerțului invizibil, ca sursă suplimentară de aport valutar, pentru echilibrarea acestor poziții în cadrul balanței de plăți externe. Merită subliniat și faptul că aportul valutar net al operațiilor de comerț invizibil este considerat mai mare decît în cazul comerțului cu mărfuri, întrucît cheltuielile materiale sînt relativ mai reduse, iar partea preponderentă a costului acestor operații este formată din cheltuiala cu munca vie.

Dezvoltarea în proporții însemnate a unor capacități de producție moderne a făcut necesară contractarea unor credite externe. Ratele scadente și dobînzile pe care le comportă aceste credite grevează și ele asupra balanței noastre de plăți externe. De aceea, este necesar să acționăm acum cu toată forța pentru ca, într-o perioadă cît mai scurtă, să punem capăt acestei situații — pentru că, în fond, prin dobînzi dăm o parte din venitul național băncilor, marii finanțe din străinătate. În acest spirit, planul pe anul 1981 prevede o creștere cu 21 la sută a volumului valoric al mărfurilor exportate, asigurîndu-se astfel atît mijloacele de plată corespunzătoare pentru import, cît și o reducere a datoriei externe — proces ce se va accentua în continuare, urmînd ca pînă la sfîrșitul cincinalului 1981—1985 să rămînem mai cu seamă cu datoriile legate de creditele obținute pe termen lung.

Potrivit principiilor autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională, echilibrul balanței la nivel național se obține numai dacă fiecare minister, fiecare centrală, fiecare întreprindere urmărește cu consecvență acest obiectiv, în conformitate cu sarcinile de export-import cuprinse în planul său. Iată de ce pare firească accentuarea, prin proiectul de lege menționat, a importanței analizei balanței comerciale, ca principală componentă a balanței de plăți externe pe fiecare grupă de mărfuri din structura comerțului nostru exterior.

Tabelul nr. 1

Evoluția gradului de acoperire a importului prin export între anii 1965 și 1978, pe grupe de mărfuri și pe total comerț exterior

Grupe de mărfuri	Soldul balanței comerciale în 1978 — milioane lei valută	Gradul de acoperire (%)			
		1978	1975	1970	1965
— Mașini, utilaje, mijloace de transport	— 4622,1	69,4	73,0	53,5	47,8
— Produse chimice	+ 642,2	124,9	166,0	98,7	104,4
— Combustibil, materii prime, minerale, metale	— 7066,4	53,8	58,2	70,2	81,7
— Materiale de construcții	+ 458,1	190,7	260,5	157,5	243,2
— Materii prime organice	— 884,4	31,1	89,2	111,2	186,3
— Mărfuri alimentare	+ 2726,9	419,2	473,9	376,1	591,3
— Mărfuri industriale de larg consum	+ 4918,1	427,0	427,6	312,5	168,0
Total comerț exterior	— 3797,6	90,7	100,0	94,4	102,3

Sursa : calculat pe baza datelor din Anuarul statistic al R. S. România 1979

DETALIIND pe grupe de mărfuri balanța comercială a României, se observă că principala sursă a dezechilibrului o reprezintă comerțul nostru exterior cu materii prime. Faptul în sine este semnificativ. Dintr-o țară agrar-industrială slab dezvoltată, sursă de materii prime pentru alte țări, România a atins în 30 de ani o asemenea dezvoltare industrială încît importă mari cantități de materii prime, o parte tot mai însem-

Tabelul nr. 2

Importul unor materii prime necesare dezvoltării producției industriale a R.S .România între 1971 și 1980 și evoluția prețului acestora pe piața internațională

Marfa	1971	1975	1978	1980	Creșterea prețului pe piața internațională 1980/1971
	import — milioane tone				
— țiței	2,9	5,1	12,9	15,0	16,1 ori
— minereu de fier	6,9	10,9	13,8	16,0	1,6 ori
— cocs metalurgic	2,4	2,5	2,1	2,8	1,5 ori

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România 1976 și 1979
— Monthly Bulletin of Statistics, septembrie 1980
— Scînteia nr. 11 868/17 octombrie 1980

nată a acestora fiind achitată cu produse industriale de un nivel tehnic și de finisare din ce în ce mai ridicat. Valorificarea superioară a materiilor prime din producție proprie sau din import și realizarea exportului în condiții cît mai avantajoase constituie pentru noi probleme de stringentă actualitate. Astfel, în anul 1978 doar 53,8% din valoarea importurilor noastre de combustibil, materii prime minerale și metale se plăteau cu exportul unor mărfuri similare, înregistrîndu-se o tendință de reducere a gradului de acoperire a importului prin export de-a lungul perioadei 1965—1978. Dezvoltarea siderurgiei și a petrochimiei s-a realizat în mare măsură pe seama sporirii importurilor de materii prime. În ultimii zece ani importul de țiței a crescut de 5,2 ori, cel de minereu de fier de 2,3 ori, iar cel de cocs metalurgic de 1,2 ori. Importul era justificat de randamentul tehnic inferior, respectiv de conținutul mai mic de substanță activă sau de condiții mai dificile ale exploatării resurselor noastre și, în consecință, de rentabilitatea relativ mai redusă comparativ cu posibilitățile de aprovizionare din import. În condițiile creșterii fără precedent a nivelului prețului acestor materii prime pe piața internațională (vezi ultima coloană a tabelului nr. 2), se impune însă intensificarea activității de prospectare, în vederea dezvoltării într-o măsură mai mare decît pînă în prezent a bazei energetice și de materii prime din țară — așa cum arăta recent tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. cu activul din domeniul geologiei — și limitarea importurilor la strictul necesar. Iar acest necesar trebuie apreciat prin prisma posibilităților, imediate și de perspectivă, de reducere a consumurilor specifice de materii prime și de energie. Studii recente arată că deși consumul specific de energie primară în industria noastră a cunoscut în ultimii ani o tendință de reducere, el continuă să fie de circa 2 ori mai mare decît media mondială. Consumul specific de oțel este și el de 1,7 ori mai mare decît în țările socialiste europene și de circa 4 ori mai mare decît în țările Europei occidentale. Reproiectarea utilajelor fabricate, redimensionarea pieselor brute și restructurarea întregii producții industriale în favoarea echipamentului modern, cu performanțe tehnologice superioare, și încorporînd o cantitate mai redusă de metal și de alte materiale reprezintă căile cele mai eficiente pe care fiecare centrală a construcțiilor de mașini, fiecare întreprindere din această ramură trebuie să le aibă în vedere la stabilirea necesarului de oțel, de alte materiale, de energie.

Progresele tehnologice înregistrate în forarea la mare adîncime, utilajul proiectat și realizat de specialiștii români la nivelul performanțelor mondiale sînt două argumente în favoarea posibilității reale de majorare a producției proprii de țiței, de diminuare corespunzătoare a importurilor. De altfel, transpunerea în viață a programului energetic al partidului este de natură să asigure, către sfîrșitul deceniului viitor, independența energetică a economiei noastre naționale.

APROVIZIONAREA cu materii prime organice din import constituie, desigur, o soluție necesară în situația în care producția vegetală și animală înregistrează ani slabi. Urmărind însă evoluția gradului de acoperire a importului prin export la această categorie de materii prime, se constată că dacă în 1965—1970 încasările din export puteau să depășească substanțial importurile, către finele perioadei analizate deficitul acestui post este tot mai mare, ceea ce în condițiile unei țări care în mod tradițional dispune de o puternică ramură agricolă, cu o producție diversificată, nu se justifică. Chiar dacă unele materii prime importante sînt absolut necesare (bumbac, iută, piei crude ș.a.), organele de decizie din domeniul agriculturii ar putea obține mijloacele de plată necesare importului prin impulsionarea propriului export, pe seama disponibilului creat în urma valorificării rezervelor de creștere a producției medii la hectar, a ameliorării raselor de bovine, ovine și porcine.

Balanța comerțului exterior cu produse ale ramurilor industriei prelucrătoare trebuie apreciată prin prisma potențialului de export al întreprinderilor și centralelor aparținînd acestor ramuri, în funcție de înzestrarea tehnică a forței de muncă, de productivitatea muncii, de eficiența netă a investițiilor. Estimările făcute în funcție de acești factori pentru anul 1978 arată că o serie de ramuri — între care se numără industria constructoare de mașini, industria materialelor de construcții, industria textilă, industria alimentară ș.a. — realizează cote de export cu 7 pînă la 50% sub nivelul disponibilității medii de export a întregii industrii republicane. Aceasta înseamnă că nu se valorifică în mod corespunzător avantajul comparativ rezultat din sporul de productivitate înregistrat în aceste ramuri ca urmare a unei superioare înzestrări tehnice a muncii, prin investițiile efectuate.

Un loc aparte în analiză trebuie acordat industriei constructoare de mașini. Potrivit datelor din tabelul nr. 1, gradul de acoperire a importului prin export de mașini, utilaje și mijloace de transport s-a îmbunătățit între 1965 și 1975, dar cunoaște un regres în ultimii ani, datorită creșterii mai accentuate a importului. Deși se pot da unele explicații legate de scumpirea transferului de tehnologie pe care îl comportă utilajele cumpărate în străinătate, creșterea mai lentă a exportului nostru nu are numai cauze obiective, ci este determinată și de nerealizarea contractelor încheiate. Organele de decizie colectivă din întreprinderile și centralele acestei importante ramuri din ministerul de resort, au datoria de a soluționa această situație. **„Trebuie înțeles** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că tot ceea ce importăm în domeniul construcțiilor de mașini este necesar să se facă prin asigurarea compensației complete corespunzătoare. Adică, să exportăm în mod corespunzător aceeași cantitate, de aceeași valoare de mașini-unelte, încît să acoperim importul pe care îl facem din acest sector. Dezvoltînd cooperarea în producție, putem realiza ușor acest obiectiv. De aceea trebuie să insistăm și să acționăm pentru a realiza această formă de colaborare de lungă durată, care asigură și importurile de care avem nevoie pentru produsele respective, dar și exportul corespunzător din aceste produse, realizînd un echilibru și dintr-o parte și din cealaltă".**

Nici industria materialelor de construcție și nici industria alimentară nu participă cu întregul lor potențial la export. Deși balanța comercială este activă la grupele corespunzătoare de produse, datele pe anii 1965, 1970 și 1975 dovedesc că există încă resurse pentru sporirea exportului și, pe această cale, pentru un aport mai substanțial la echilibrarea balanței. Doar grupa de mărfuri industriale de larg consum se caracterizează printr-o contribuție absolută și relativă tot mai mare la îmbunătățirea situației balanței noastre comerciale, întrucît la produsele chimice se constată că raportul valoric între export și import este schimbător. Trecerea mai hotărîtă la realizarea produselor chimice de mic tonaj, promovarea lor pe piața internațională vor avea ca efect majorarea activului acestui post, atît prin sporirea exportului, cît și prin renunțarea treptată la importul unor mărfuri din această categorie. Înfăptuirea acestor obiective este — iarăși — de competența ministerului tutelar, a centralelor și întreprinderilor aparținînd ramurii industriale respective.

În acest context, trecerea tuturor unităților pe autogestiune economico-financiară și valutară în activitatea de comerț exterior și cooperare internațională, obligativitatea întocmirii de către toate întreprinderile și toate forurile ierarhic superioare a unei balanțe comerciale anuale și a unui plan de încasări și plăți valutare, împreună cu măsurile suplimentare de stimulare a activității de export a unităților producătoare și a întreprinderilor de comerț exterior — prevederi cuprinse în proiectul de lege amintit — reprezintă, totodată, pîrghiile echilibrării viitoare a balanței noastre de plăți externe.

dr. Mihai KORKA

Opinii

EXPLOATAREA CABALINELOR: prezent și viitor

RELANSAREA exploatării cabalinelor în țara noastră se înscrie ca una din necesitățile obiective ale momentului actual și ale viitorului. Calul a fost și rămîne o valoare de sine stătătoare a economiei naționale, criza energetică actuală nefăcînd decît să atragă mai mult atenția asupra sa.

În primul rînd, cabalinele rămîn un important și eficient mijloc de tracțiune pentru agricultură — în zona de deal și munte, dar și în alte zone, atunci cînd lucrările (din cauza timpului nefavorabil) nu pot beneficia de aportul integral și eficient al tractoarelor. Este, credem, clar pentru oricine că extinderea și intensificarea utilizării cabalinelor la lucrările agricole se pune exclusiv în termenul unei complementarități judicioase și nicidecum în acela al unei concurențe în dauna tracțiunii mecanice — care își va urma calea sa proprie, pe deplin judicioasă și în raport cu vremurile moderne. Însă nimic nu ne obligă să renunțăm la o resursă suplimentară (cabalinele) care, în situații specifice este cea mai adecvată utilizării, cheltuielile aferente fiind dintre cele mai economicoase. Calculele de oportunitate arată clar că 4 cai suplinesc munca zilnică a unui tractor, cu cheltuieli de cel puțin două ori mai mici. Ca să nu mai vorbim de natura resurselor economisite, respectiv carburanți și lubrifianți pe bază de petrol, care astăzi a devenit excesiv de scump, pretîndu-se cu adevărat numai unor valorificări superioare. Totodată, calul rămîne un important mijloc de transport forestier, un auxiliar prețios în gospodăria țărănească din zona de deal și munte (atît la lucrările agricole, cît și la transport) etc. Astăzi, în majoritatea țărilor din Europa și America se înregistrează o extindere și intensificare a activităților turistice, sportive și de agrement cu calul (trasee turistice speciale, plimbări în cadrul complexelor hipice, probe sportive de echitație, obstacole și dresaj, alergările de trap și galop etc).

Un domeniu aparte, de mare importanță economică, îl constituie valorificarea produselor și subproduselor rezultate din exploatarea cabalinelor. Carnea de cal și extractele medicinale din carnea de cal sînt deosebit de apreciate (carnea este dietetică, fragedă și cu mare valoare nutritivă) și, chiar dacă ea nu intră în tradiția noastră culinară, poate fi valorificată foarte avantajos la export. Valoare economică apreciabilă au pielea, copitele, părul etc. Conform experiențelor făcute de specialiști în hrana animalelor, bălegarul de cal (ca atare sau cu adaosuri) este un foarte bun adiuvant în hrana altor animale, îndeosebi a porcilor. Totodată, reziduurile de grajd constituie unul dintre cele mai adecvate substraturi în cultivarea ciupercilor pe scară mare. Gunoiul de grajd rezultat de la cabaline este, totodată un foarte bun îngrășămînt pentru producția vegetală și o sursă ieftină de producere a energiei (biogaz).

Trebuie subliniat că exoprtul cailor și al produselor rezultate din acest sector înregistrează indici de eficiență foarte ridicați, multe țări obținînd din această activitate venituri notabile în devize liber convertibile. Evident, cel mai căutat pe piața internațională este calul de rasă, dar nu în starea sa primară, ci pregătit corespunzător și testat. Astfel, în timp ce pentru calul brut de herghelie se obțin, în medie, 1 000 dolari/bucata, pentru un cal antrenat, testat și selecționat se obțin, tot în medie, 25 000 de dolari. Prețuri cu totul excepționale se obțin la caii vizați ca reproducători, în special femele (în 1979 s-a obținut un preț record de 5 mil. dolari pentru un asemenea cal). Prețuri foarte bune se obțin pe piața internațională și pentru celelalte produse rezultate din creșterea cailor : carne (2 000 de dolari pe tonă), pieile ușoare (22—26 kg) se vînd cu 1 000 de dolari bucata, părul cu 300 de dolari tona.

● Tradiții valoroase insuficient valorificate ● Resursă energetică ieftină și ușor adaptabilă ● Gama de subproduse integral valorificabilă ●Serviciile turistice și de agrement cu cabaline – deosebit de rentabile ● Calul de rasă, antrenat și testat – foarte căutat și apreciat pe piața internațională

Multe țări au luat o opțiune serioasă în dezvoltarea recentă a sectorului creșterii cabalinelor și al activităților conexe. De exemplu, Polonia promovează dezvoltarea tipurilor și raselor principale de cai (pur sînge englez, trap, cai grei de muncă și semigrei), ceea ce a dus la intensificarea exportului (organizînd și licitații), care în ultimii ani se cifrează în jurul a 5 mil. dolari anual (pentru cai și produse — activități din sectorul cabalinelor — între care 20 mii tone de carne de cal). Numai de la alergările de cai ce se organizează la Varșovia se obțin circa 1 milion de dolari în fiecare an. Franța (unde funcționează principalul centru de licitație și bursa cailor din Europa), avînd și o puternică tradiție în acest sens reprezintă un model în materie de dezvoltare a sectorului cabalinelor sub toate formele sale, alergările deținînd indiscutabil prioritatea absolută. Aici, calul de rasă trăpașă s-a dezvoltat cu deosebire, Franța făcînd un export masiv cu acest produs. În această țară, anual se vehiculează la alergările de cai un volum de valute străine echivalent cu 1 miliard de dolari. Sectorul cabalinelor s-a dezvoltat cu rezultate foarte bune și în Cehoslovacia, Italia, U.R.S.S., Ungaria ș.a. Pentru caii de rasă se obțin destul de des pe piața internațională 500—800 mii de dolari și în mod curent 70—80 mii de dolari.

În țara noastră, creșterea cailor de rasă se face în cele 15 herghelii existente : trăpașul — la Dor Mărunt și Rușetu, pur sîngele arab — la Mangalia, lipițanul — la Sîmbăta de Jos, huțulul — la Lucina etc.

Deși rezultatele obținute sînt superioare de la an la an, totuși ele sînt încă departe de exigențele și practica pe plan internațional, ceea ce face ca noi, cu toate că odată am avut tradiții valoroase în materie de cabaline de rasă, astăzi să nu participăm pe măsura potențialului existent la concertul european (internațional) al valorilor (cotate în sine și în bani) din domeniul creșterii cabalinelor. Bineînțeles, prima și cea mai neplăcută consecință este aceea că obținem venituri foarte mici (atît ca total, cît și pe unitatea de măsură — cal, kg, tonă) din exportul acestor produse, el fiind mai mult accidental, întrucît nu avem o strategie completă și complexă a exportului de cabaline, așa cum avem în celelalte sectoare, domenii și produse ale economiei naționale.

Între multiplele cauze care întrețin această situație necorespunzătoare enumerăm : a) inexistența unui plan structurat și continuu urmărit în ce privește ameliorarea genetică a cabalinelor ; b) nu dispunem încă de cadrul adecvat și strategia justă pentru antrenarea și testarea cailor de rasă (slaba organizare din acest domeniu, precaritarea mijloacelor existente — limitate la hipodromul de la Ploiești —) și insuficienta preocupare, chiar dacă sînt și motive obiective, a Centrului republican de creștere și calificare a cailor de rasă ilustrează faptic această situație nesatisfăcătoare ; c) calul de muncă semigreu încă nu este consolidat ca rasă, deși se „lucrează" la el de cîteva decenii, iar nevoile economiei naționale sînt în creștere pentru acest produs.

Nu s-a elaborat și nici nu s-a pus în aplicare pînă acum un plan integrat

I. TEODORU

→

Eficiența concentrării efectivelor în îngrășătoriile de taurine

ÎN SECTORUL îngrășării taurinelor, extinderea complexelor de tip industrial a generat soluții constructive mereu perfecționate. Proiectele adoptate sînt fundamentate din punct de vedere tehnologic pe o anumită mărime a efectivului de animale, cu influență pozitivă asupra rezultatelor tehnice și economice ale unității respective.

Prin mărirea dimensiunii îngrășătoriilor, o serie de elemente de cheltuieli — raportate la un animal mediu furajat — se micșorează, ca efect al fenomenului de concentrare, iar alte cheltuieli cresc în raport cu efectivul. Existența acestor categorii de cheltuieli face necesară abordarea dimensiunii optime și critica mentalității potrivit căreia dimensiunea influențează proporțional rezultatele tehnice și economice. Ca și în cazul fermelor de vaci de lapte, stabilirea efectivului optim este o problemă complexă și necesită un volum mare de informații tehnico-economice din activitatea de producție. Deși pe această cale se transpun în viitor rezultate preexistente, ale timpului prezent, acest mod de tratare este mai realist decît modelarea normativ-deterministă.

În prezentul studiu informațiile se referă la activitatea de producție a 12 îngrășătorii de taurine din sectorul de stat și 11 din sectorul intercooperatist. Influența mărimii efectivului mediu furajat asupra elementelor de cheltuieli a fost studiată cu ajutorul funcției de tipul (1), iar relația dintre efectivul mediu și indicatorii sintetici (rezultatul financiar și costul laptelui), cu funcția parabolică (2) (vezi articolul nostru anterior).

Parametrii estimați, precum și mărimea coeficientului de corelație sînt prezentați în tabelele nr. 1 și 2.

Tabelul nr. 1

Parametrii ecuației de regresie $y = axb$ dintre efectivul mediu furajat (x, mii capete) și principalele elemente de cheltuieli pe animal (y, mii lei) în unitățile de îngrășare industrială a taurinelor

Elemente de cheltuieli	n	a	b	r
Retribuire	72	0,3576	0,8728	0,8005
Materiale	71	2,9698	0,9231	0,8679
din care : furaje	70	2,6723	0,9184	0,8859
Amortizare	71	8,3584	1,1654	0,7529
Aprovizionare	19	1,2218	2,2608	0,9208
Indirecte	69	0,5638	0,5843	0,4682

Tabelul nr. 2

Parametrii ecuației de regresie $y = ax^2 + bx + c$ dintre efectivul mediu furajat (x) și principalii indicatori sintetici (y) în îngrășătoriile de taurine din agricultura de stat (sistem industrial)

Indicatorul economic	n	a	b	c	r
Beneficiu pe animal mediu furajat	27	— $2{,}246.10^{-5}$	$1{,}723.10^{-1}$	—142,86	0,295
Cost pe kg greutate vie	26	$6{,}405.10^{-3}$	$-4{,}36.10^{-4}$	13,09	0,491

Teoretic, cel puțin pînă la o anumită dimensiune a îngrășătoriilor, eficiența economică ar trebui să crească, după care să se mențină la un anumit nivel, iar la îngrășătoriile excesiv dimensionate să descrească. Însă din practica de pînă acum în domeniul îngrășării taurinelor din țara noastră rezultă unele necorelări. Indicatorii sintetici analizați arată existența unei zone de rentabilitate limitată, iar depășirea acesteia proiectează activitatea îngrășătoriei în zona pierderilor.

Cel mai scăzut cost pe kg greutate vie, ca și cel mai ridicat rezultat financiar pozitiv pe animal mediu furajat le înregistrează îngrășătoriile de 3 500—4 000 de capete.

Din datele de care dispunem, rezultă că, de regulă, îngrășătoriile de taurine din sectorul de stat sînt supradimensionate față de condițiile tehnice și organizatorice din etapa actuală. Nu sînt de recomandat îngrășătorii de mici proporții, care nu pot asigura o utilizare eficientă a tehnologiilor moderne dar nici îngrășătorii prea mari, care pe lîngă că necesită un volum exagerat de investiții, implică de regulă o populare sub capacitatea proiectată a complexului, dificultăți în asigurarea unor condiții de microclimat corespunzătoare, precum și folosirea unei diete simplificate. Limita maximă de rentabilitate corespunde efectivului de cca. 7 000 de capete.

Efectivul considerat optim este, în raport cu beneficiul pe animal mediu furajat, de 3 837 capete, iar în raport cu costul pe kg greutate vie, de 3 404 capete (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Dimensiunea optimă a îngrășătoriilor de tineret taurin din agricultura de stat (sistem industrial)

Criteriul economic	optim	
	x, capete	y, lei
Maximizarea beneficiului pe animal mediu furajat	3837	188
Minimizarea costului pe kg greutate vie	3404	12

Deci, dimensiunea optimă a unei îngrășătorii este o funcție variabilă de timp și spațiu. Paralel cu perfecționarea tehnologiilor de exploatare, a sistemului de asigurare cu animale și de valorificare a producției, dimensiunea optimă poate să crească, dar nu înainte de asigurarea acestor condiții, deoarece rezultatele de eficiență ar fi necorespunzătoare.

Gh. N. IOSIF

Prima parte a articolului a apărut în nr. 44/1980 al revistei.

←

de exploatare a cabalinelor (inclusiv pentru export) la nivel național.

Credem că în aceste condiții, revirimentul necesar și așteptat în sectorul cabalinelor poate veni de la toate eșaloanele, instituțiile și persoanele interesate, între care includem, prioritar, pe cei pasionați cu adevărat de această problemă.

În acest context de situații și rezultate, considerăm că înființarea unei organizații obștești de promovare a exploatării cabalinelor de tipul „Asociația Cal Clubul Român" va putea impulsiona puternic intrarea sectorului de exploatare a cabalinelor pe făgașul unor realizări și perspective cu adevărat noi și eficiente.

Țelul principal al organizației fiind promovarea exploatării cabalinelor din țara noastră, cu consecințele pozitive așteptate, organizația își propune cea mai strînsă colaborare și cooperare posibilă cu toți factorii de răspundere (M.A.I.A., Ministerul Turismului, C.N.E.F.S., A.S.A.S., institutele de învățămînt de specialitate) din acest domeniu și cu producătorii și deținătorii de cabaline din toate sectoarele (de stat, cooperatist sau individual).

Trebuie subliniat cu toată claritatea faptul că organizația, avînd caracter economic, va funcționa pe principiul autogestiunii integrale, procurîndu-și fondurile necesare activității sale (pe temei legal) din contribuțiile membrilor săi, și deci nu va recurge sub nici o formă la fonduri de stat sau ale altor întreprinderi și organizații.

Prin activitatea ce și-o preconizează (de producție pentru piața internă și export, testare, asistență tehnică, schimb de experiență în țară și cu străinătatea etc.), organizația va contribui, prin forța sa colectivă, la promovarea unei dezvoltări superioare a sectorului cabalinelor; rezultatele acestei activități înscrindu-se ca un aport suplimentar la dezvoltarea economico-socială rapidă a țării.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

PRODUCȚIA NETĂ – LA BAZA DETERMINĂRII EFICIENȚEI FONDURILOR FIXE

DETERMINAREA eficienței utilizării fondurilor fixe este în prezent una din cele mai importante probleme ale teoriei, dar mai ales ale practicii economice. Dezbaterea pe această temă publicată de revistă (nr. 42/1980) se înscrie în preocupările specialiștilor pentru a găsi o metodologie cît mai corespunzătoare în condițiile noului mecanism economic. Ideea adusă în discuție în cadrul dezbaterii, de a se urmări eficiența utilizării fondurilor fixe pe baza stabilirii efortului propriu anual al întreprinderii prin însumarea amortizării, cheltuielilor cu întreținerea și reparațiile și efectul imobilizării fondurilor fixe ni se pare justă și posibil de realizat în practica din întreprinderi. În cele ce urmează ne propunem să abordăm și alte aspecte ale acestei probleme, pentru a contribui la găsirea celor mai potrivite modalități de determinare a eficienței fondurilor fixe.

FONDURILE FIXE constituie unul din cele mai importante elemente ale avuției naționale. Ele formează aparatul de producție al unităților economice, iar folosirea lor eficientă are o importanță deosebită atît pentru economia națională în ansamblu, cît și pentru fiecare întreprindere în parte.

Dintre indicatorii sintetici calculați în mod obișnuit de către unități pentru a caracteriza folosirea fondurilor fixe amintim : eficiența globală (Eg) și eficiența netă (E_n) ca raport între producție globală, respectiv producția netă și fondurile fixe.

Practica a arătat că indicatorul eficiența globală este mult prea general pentru a putea îndeplini multiplele funcții ce i se cer. Capacitatea acestui indicator de a reflecta corect volumul activității este afectată de complexitatea vieții economice, a proceselor economice. Folosirea în continuare a acestui indicator în fundamentarea deciziilor este posibilă cu condiția identificării formelor și mijloacelor celor mai adecvate de exprimare simultană atît a laturilor cantitative, cît și a celor calitative.

Introdus în condițiile perfecționării mecanismului economico-financiar, indicatorul **producția netă** apare ca unul din indicatorii cei mai importanți de determinare a laturii cantitative și calitative a activității economice și în mod deosebit a folosirii fondurilor fixe în întreprinderi. Analiza activității întreprinderii pe baza producției nete scoate în evidență capacitatea unității de a produce cît mai multă valoare nouă în raport cu fondurile pe care le are la dispoziție.

Producția netă — valoare nouă — este rezultatul muncii vii, al forței de muncă. Forța de muncă creează valoare numai prin intermediul muncii trecute, respectiv prin folosirea fondurilor fixe. În procesul de producție fondurile fixe participă cu întreaga lor valoare de întrebuințare, dar numai o parte a valorii lor trece asupra noului produs sub forma amortizării.

Plecînd de aici se ridică întrebarea : care este efortul anual al întreprinderii pentru a obține o anumită producție netă în condițiile în care fondurile fixe se utilizează în mai mulți ani consecutivi ? Măsurarea valorică a consumului anual de fonduri fixe sau „efortul anual de fonduri fixe" se poate realiza prin **amortizare.**

Amortizarea reprezintă deci și efortul valoric anual al întreprinderii pentru o valoare nou creată. De asemenea, în cursul anului, întreprinderea este supusă unui efort de întreținere și reparații a fondurilor fixe pe care le utilizează. Efortul anual total al întreprinderii pentru o anumită producție se poate determina ca **sumă a amortizării și cheltuielilor de întreținere și reparații.**

Pentru că eficiența se exprimă ca raport dintre efectul util și cheltuiala (efortul) pentru obținerea lui, am considerat că în relația de eficiență a utilizării fondurilor fixe, **efectul să fie producția netă din efort propriu, iar efortul, consumul efectiv de fonduri fixe sub forma amortizării și costurile pentru menținerea valorii de întrebuințare a fondurilor fixe.** În acest sens, propunem următoarea relație :

$$E_{eF_f} = \frac{PN_{ep}}{A + Cîr}$$

în care : PN_{ep} — producția netă din efort propriu ; A — fondul anual de amortizare a fondurilor fixe ; Cîr — cheltuielile cu întreținerea și reparațiile fondurilor fixe.

După structură, producția netă se compune din : fondul de retribuire, alte cheltuieli cu munca vie și beneficiul.

$$PN_{ep} = Cmv. + B\ ep.$$

în care : Cmv. — cheltuieli cu munca vie ; B ep. — beneficiu din efort propriu.

Analizînd fiecare element al raportului de eficiență, putem desprinde căile de creștere a eficienței efortului de fonduri fixe.

Fondul de retribuire reprezintă valoarea creată de munca pentru sine și deține ponderea cea mai mare în valoarea producției nete din efort propriu. Pentru sporirea eficienței utilizării fondurilor fixe este necesar ca ponderea fondului de retribuire în producția netă din efort propriu să scadă și să crească în mod corespunzător beneficiul. Modificarea fondului de retribuire este rezultatul influenței directe a doi factori : **numărul mediu scriptic al personalului și retribuția medie anuală.**

La întreprinderea **„Electromotor"** din Timișoara cei doi factori : numărul mediu scriptic și retribuția medie anuală au crescut, ceea ce a dus la o creștere absolută a fondului de retribuire. Concomitent a avut loc o scădere a fondului de retribuire în producția netă din efort propriu și o creștere corespunzătoare a beneficiului din efort propriu, asigurînd o eficiență sporită în utilizarea fondurilor de producție urmare a creșterii mai rapide a productivității muncii. (tabelele nr. 1 și 2).

Tabelul nr. 1 (%)

Indicatori	1976	1977	1978	1979
Numărul mediu scriptic al personalului muncitor	100	102,4	114,8	116,3
Retribuția medie anuală	100	105,4	109,6	117

Cel de al doilea element, respectiv **alte cheltuieli cu munca vie** trebuie să tindă către limita minimă pentru a reflecta și ele un spor de eficiență în utilizarea fondurilor fixe. La întreprinderea „Electromotor" se observă că acest element a avut o tendință de scădere.

Tabelul nr. 2 (%)

Indicatori	1976	1977	1978	1979
Ponderea fondului de retribuire	76,9	66,57	62,11	62,39
Ponderea beneficiului din efort propriu	21,43	32,13	36,33	36,20
Ponderea altor cheltuieli cu munca vie	1,67	1,30	1,56	1,41

Beneficiul, ca indicator sintetic de caracterizare a eficienței cu care își desfășoară activitatea întreprinderea, capătă valențe noi, fiind suportul material al realizării cerințelor principiului autofinanțării. Mărimea beneficiului depinde de volumul fizic al producției, structura acesteia, costurile de producție și preț. Cum prețurile se fundamentează și pe mărimea costului producției, în care sînt incluse și costurile cu materiale, semifabricatele, etc. achiziționate, întreprinderile își măresc beneficiul prin beneficiul atras conținut de materialele și semifabricatele achiziționate.

REZULTĂ că pentru a reflecta efortul propriu al întreprinderii este necesar să se elimine din beneficiul total al întreprinderii partea de beneficiu atras. **Beneficiul atras se determină prin înmulțirea beneficiului total cu un coeficient (K_b)) determinat ca raport între costurile materiale minus amortizarea din costurile totale de producție.** La între-

prinderea „Electromotor" ponderea beneficiului din efort propriu în producția netă din efort propriu a crescut în perioada analizată, respectiv 1976—1979 ; creșterea putea fi mai mare în situația în care valoarea coeficientului de corecție a beneficiului ar fi avut o evoluție descendentă. Pentru diminuarea valorii elementelor pe baza cărora se determină coeficientul de corecție a beneficiului, întreprinderile vor fi stimulate și prin acest indicator — producția netă — în reducerea mai accentuată a cheltuielilor materiale, a consumurilor specifice în totalul cos-

Tabelul nr. 3 (%)

Indicatori	1976	1977	1978	1979
Ponderea amortizării în efortul anual de fonduri fixe	52,19	47,14	48,29	45,23
Ponderea costurilor cu întreținerea și reparațiile fondurilor fixe în efortul anual de fonduri fixe	47,81	52,86	51,71	54,77

turilor de producție. Reducerea costurilor materiale reprezintă și la această întreprindere procedeul real de sporire a beneficiului din efort propriu.

Primul element al efortului de fonduri fixe îl constituie **amortizarea.** Amortizarea — expresie bănească a părții din valoarea fondurilor fixe care se transmite treptat asupra produsului finit, ca urmare a consumului lor productiv, reprezintă un cost material. Neutilizarea la parametrii prevăzuți a capacității de producție și, ca urmare, nerealizarea producției programate, conduce la nerealizarea producției nete pe produs și pe total și la nerealizarea rezultatelor financiare planificate și deci la imposibilitatea constituirii în cuantumul prevăzut a fondurilor de care întreprinderea are nevoie.

Am considerat amortizarea ca element de efort, deoarece trebuie să existe o concordanță între perioada în care se obțin efecte și cea în care se face efortul pentru obținerea acestor efecte. Efortul pe care-l face întreprinderea cu fondurile fixe pe o perioadă de un an se referă doar la amortizare și nu la întreaga valoare a fondurilor fixe. Ca parte componentă a costurilor materiale, cheltuielile cu amortizarea fondurilor fixe au un caracter convențional — constant. De aceea, prin creșterea volumului producției, inclusiv ca rezultat al îmbunătățirii utilizării fondurilor fixe, are loc reducerea cheltuielilor cu amortizarea ce revin pe unitatea de produs, ceea ce contribuie la tendința de scădere a costurilor de producție unitare.

Al doilea element al efortului de fonduri fixe îl constituie **cheltuielile cu întreținerea și reparațiile fondurilor fixe.**

În procesul de producție, mijloacele fixe își pierd din valoarea lor de întrebuințare, din calitățile lor funcționale. Pentru a menține fondurile fixe cît mai aproape de valoarea lor de întrebuințare, întreprinderea efectuează cheltuieli. Aceste cheltuieli se introduc în costuri, deci ele constituie un efort pentru întreprindere, cu toate consecințele ce decurg de aici : consum de mijloace materiale, forță de muncă și mijloace bănești ; influențarea rezultatelor financiare prin dimensiunea lor.

Pentru creșterea eficienței efortului de fonduri fixe se impune diminuarea efortului concomitent cu creșterea elementelor de efect, în special a beneficiului din efort propriu.

În tabelul nr. 3 se observă că ponderea amortizării în efortul anual de fonduri fixe a scăzut pe seama creșterii ponderii costurilor cu întreținerea și funcționarea fondurilor fixe.

Această situație este determinată de utilizarea în continuare a fondurilor fixe cu durata normată de funcționare depășită și care nu se mai amortizează, dar necesită cheltuieli suplimentare de întreținere și funcționare, lucru care a influențat dinamica celor două elemente din tabel. O cale de reducere a efortului o constituie desigur diminuarea cheltuielilor cu întreținerea și reparațiile fondurilor fixe.

Creșterea eficienței efortului anual de fonduri fixe se datorește și reducerii cheltuielilor cu întreținerea și reparațiile fondurilor fixe la 1 milion lei, fonduri fixe care au scăzut cu aproape 30% în 1979 față de 1976. Dar pentru că cheltuielile cu întreținerea și reparațiile fondurilor fixe nu pot scădea decît pînă la o anumită limită, rezultă că creșterea eficienței trebuie să se realizeze pe seama elementelor de efect.

Tabelul nr. 4

Indicatori	1976	1977	1978	1979	Indicele de creștere 1976	1977	1978	1979	Indicele mediu de creștere %
Producția netă din efort propriu la 1 000 lei efort anual de fonduri fixe	2187	3736,2	4575,7	4888,8	100	150,2	183,9	196,5	178,9
Beneficiu din efort propriu la 1 000 lei efort anual de fonduri fixe	533	1200	1662	1769,7	100	225	311,8	332	297
Cheltuieli cu munca vie la 1 000 lei efort anual de fonduri fixe	1954	2536	2914	3119,1	100	129,8	149,1	159,6	147,2

Din tabelul nr. 4 rezultă că întreprinderea a desfășurat o activitate corespunzătoare, în sensul că beneficiul din efort propriu a crescut mai repede decît cheltuielile cu munca vie.

Metodologia propusă pentru caracterizarea eficienței folosirii fondurilor fixe asigură cunoașterea nivelului real al eficienței folosirii fondurilor fixe prin efortul propriu al întreprinderii, evidențierea unor noi posibilități de creștere a efectelor din folosirea fondurilor fixe, măsurarea efortului făcut și mobilizarea unor noi resurse pentru sporirea ansamblului de efecte pozitive la nivelul întreprinderii, reducerea consumurilor specifice și a cheltuielilor materiale.

Grigore SILAȘI
Alexandru BOGDAN
Timișoara

Pregătirea investițiilor anului 1981

(Urmare din pag. 2.)

tații în termenele stabilite, cauzele determinante le-au constituit deficiențele din perioada de execuție, îndeosebi nerespectarea duratelor probelor tehnologice, a rodajelor și probelor de montaj.

4O condiție esențială pentru exploatarea în bune condiții a noilor instalații, încă din prima zi de funcționare, o constituie **pregătirea corespunzătoare și la timp a forței de muncă** necesară fiecărui nou obiectiv pus în funcțiune. În același timp constructorii, în condițiile restrîngerii activității pe un număr mai mic de șantiere, au datoria să organizeze desfășurarea ritmică a lucrărilor pe șantiere, să extindă mecanizarea și industrializarea operațiunilor de construcții-montaj și tehnologiile moderne de execuție. Alături de aceste exigențe se impun introducerea unei discipline riguroase, folosirea judicioasă a parcului de mașini și utilaje de construcții și de transport, precum și utilizarea cît mai deplină și productivă a timpului de lucru pe toate șantierele.

În gospodărirea materialelor de construcții și utilizarea eficientă a acestora, pe lîngă măsurile ce trebuie luate în domeniul concepției noilor obiective, prin adoptarea de soluții tehnologice și constructive care să conducă la încadrarea în cotele de materiale alocate și la reducerea consumului de materiale energo-intensive, de metal și ciment pentru construcții și la consumuri reduse de energie și combustibil în funcționarea noilor instalații ce se proiectează, este necesar să se aplice măsuri pentru evitarea risipei și degradării materialelor pe șantiere, precum și pentru atragerea și utilizarea pe scară mai largă a materialelor și resurselor locale.

Înfăptuirea exemplară a planului de investiții pentru care, așa cum s-a arătat, lucrările pregătitoare sînt în mare parte realizate, iar altele în curs de definitivare, impune în continuare acțiuni consecvente din partea tuturor factorilor ce concură la realizarea acestuia, pentru utilizarea cu o eficiență sporită a fondurilor însemnate destinate dezvoltării economiei naționale și creșterii nivelului de trai.

Dezbatere

Condiții optime pentru aplicarea principiilor noului mecanism economico-financiar

INSTITUTUL DE ECONOMIE SOCIALISTĂ a organizat o dezbatere științifică pe problemele aplicării noului mecanism economico-financiar în întreprinderi, centrale și consilii unice agroindustriale de stat și cooperatiste (C.U.A.S.C.). Discuțiile s-au desfășurat pe baza unui referat * sintetic, elaborat în cadrul Sectorului „Conducerea și organizarea economiei socialiste" din institut.

În referat a fost abordată cu precădere **funcția de producție** a întreprinderilor și centralelor, care, potrivit noului mecanism, constă în primul rînd în realizarea producției fizice și nete, la un nivel ridicat de eficiență. În privința producției nete, referatul a pus accentul cu deosebire asupra căilor majore de reducere a cheltuielilor materiale de producție, cum sînt : îmbunătățirea structurii producției și modernizarea tehnologiilor, punînd în lumină competențele și răspunderile pe care le stabilește noul mecanism pentru stimularea inițiativei întreprinderilor și centralelor. În acest context, au fost supuse dezbaterii următoarele propuneri :

— **întărirea controlului de calitate pe baza creșterii rolului beneficiarului în control,** a creșterii rolului **autocontrolului muncitoresc** și a completării dotării tehnice a controlului ;

— crearea de **întreprinderi specializate de reparații,** trecerea acestei activități pe principii economice, pe bază de contract ;

— completarea indicatorului de plan în **tone,** pentru producția fizică, cu indicatorul **tone echivalent ;**

— la utilajele contractate în cooperare **raportarea producției fizice a subfurnizorului să fie condiționată de montarea utilajelor livrate.** Întărirea recepției la instalațiile complexe ;

— lupta pentru reducerea cheltuielilor materiale să se bazeze în principal pe sursele majore de reducere, care sînt perfecționarea **structurii producției** și **modernizarea tehnologiilor ;**

— îmbunătățirea pregătirii fabricației, pe baza **contractării produselor în devans față de perioada de plan.** Trecerea la **contractarea pe termen lung** prevăzută de lege.

A fost prezentată, de asemenea, **funcția comercială** a întreprinderilor și centralelor care, în lumina noului mecanism, înregistrează o anumită îmbogățire de conținut, cum și unele schimbări de accent între elementele sale. În acest context, a fost pusă în discuție măsura în care se realizează în practică rolul deosebit care revine activității de desfacere în orientarea producției pe baza contractării premergătoare planului de producție, cum și rolul deosebit care revine activității de aprovizionare tehnico-materială atît în asigurarea bazei materiale a producției, cît și în reducerea periodică a consumurilor specifice (funcție cu caracter tehnic).

În legătură cu aceste probleme, referatul a formulat o serie de propuneri, printre care :

— întărirea activității de desfacere, care în condițiile noului mecanism are un rol sporit în orientarea producției, cunoașterea piețelor externe, urmărirea comportării utilajelor la beneficiari, echilibrarea producției și nevoilor prin balanțe ;

— organizarea muncii și evidențelor speciale pentru activitatea de recuperare și refolosire, în vederea ridicării rolului autoaprovizionării la nivelul cerut de lege ;

— asigurarea competenței tehnice și economice a organelor de aprovizionare și desfacere, corespunzător sarcinilor sporite pe care le-au primit.

O atenție deosebită a fost acordată analizei utilizării indicatorilor noului mecanism în întreprinderi și centrale. S-a pornit de la rezultatele efective obținute în producție în realizarea acestor indicatori și s-a căutat a se pune în lumină în ce măsură a contribuit la aceste rezultate aplicarea corectă sau neaplicarea principiilor noului mecanism. În acest context, a fost subliniat rolul important pe care îl are în activitatea întreprinderilor **justa corelare a diferiților indicatori încă din faza de planificare,** precum și corelațiile necorespunzătoare ce apar în cursul activității de producție, ca expresie a unei autogestiuni neeficiente. Au fost puse în discuție următoarele propuneri :

— pentru corelarea producției fizice cu valoarea producției marfă planificată : **trecerea la normarea costurilor pe repere ;**

— pentru corelarea producției fizice cu valoarea producției nete planificate: **trecerea la normarea producției nete pe sortimente ;**

— pentru stimularea asimilării de produse noi — **crearea unei secții de prototipuri în marile întreprinderi,** degrevînd secțiile de producție de activitatea de experimentare.

Una din ideile de bază ale referatului a fost aceea că autogestiunea economico-financiară implică adîncirea autogestiunii în întreprinderi și unități economice fără personalitate juridică (secții, ateliere). Ca urmare, au fost prezentate sintetic căile și metodele de realizare a unei autogestiuni eficiente la nivelul secțiilor mai importante, pornind de la justa dimensionare a acestor secții, pînă la elaborarea planului de producție și bugetului de venituri și cheltuieli pe secții, pe baza unei liste de indicatori adecvați profilului acestora. Experiența de pînă acum a dus la concluzia că nu sînt dificultăți de netrecut în defalcarea indicatorilor, pînă la nivel de secții mai mari, cu excepția produsului net, care în actuala etapă ar putea fi defalcat doar în mod indirect. Din punct de vedere organizatoric, o cerință imperioasă este crearea de urgență a organelor de conducere colectivă prevăzute de lege, la nivelul secțiilor, ca o condiție prioritară a trecerii la autogestiunea internă.

Printre propunerile supuse dezbaterii se numără următoarele :

— studierea posibilităților de **redimensionare a secțiilor,** pe baza principiilor : omogenității tehnologice, divizării fluxului tehnologic și concentrării de operații tehnologice similare, în vederea eliminării fenomenelor de gigantism ;

— **organizarea conducerii colective a secției** (adunarea generală și C.O.M.), cum și a serviciilor funcționale proprii pentru planificarea producției și financiar-contabilitate ;

— **sistemul de indicatori** și **structura bugetului de venituri și cheltuieli al secțiilor.**

Problemele legate de perfecționarea conducerii la nivelul consiliilor agroindustriale au fost tratate mai ales din perspectiva întăririi autogestiunii în unitățile agricole care compun aceste consilii. Referatul a prezentat pe scurt experiența cîtorva C.U.A.S.C. schițînd unele propuneri pentru principalele probleme cu caracter prioritar, cum sînt : organizarea sectoarelor unice de chimizare, asigurarea mecanizării ca act de cooperare la producție, accelerarea realizării conducerii unitare, creșterea rolului C.U.A.S.C. în valorificarea produselor, măsuri pentru justa echilibrare a rezultatelor economice reale între unitățile de producție și cele de

*) Autori : Grigore Corlan, dr. Camelia Cămășoiu, Ion Mihai, Cecilia Manițiu, Marcela Iacobescu, Mihai Dimitriu, Gheorghe Manolescu, Virgil Popescu și specialiști din producție

valorificare, extinderea experienței unităților rentabile pentru întărirea autogestiunii în unitățile nerentabile.

PARTICIPANȚII la dezbatere s-au referit în principal la problemele legate de aplicarea efectivă a noului mecanism (planificare, competențe, indicatori, stimulente pentru creșterea producției și a eficienței), cum și la cerințele perfecționării activității în C.U.A.S.C.

Nicolae Dondera (Comitetul de Stat al Planificării) : dezvoltarea unităților de bază și centralelor, în viitor, constituie unul din obiectivele importante ale programelor speciale pe produse, prevăzute de legea planificării, programe care fac parte integrantă din planul cincinal și cuprind sarcini concrete, desfășurate pe ani, cu privire la întreaga problematică a organizării, pregătirii și dezvoltării producției. Există deci preocuparea de a se crea toate condițiile pentru ca întreprinderile producătoare să cunoască din timp orientarea viitoare a producției și să poată lua toate măsurile de pregătire a fabricației. Ceea ce ar trebui însă urmărit mai îndeaproape este modul de traducere în viață a acestor programe speciale și eficiența lor reală.

In privința bunei funcționări a C.U.A.S.C., o problemă de bază este aceea a modului de stabilire a sarcinilor de plan. Dacă unitățile agricole de bază primesc sarcinile de plan direct de la minister, atunci va fi dificil pentru C.U.A.S.C. să-și poată realiza funcțiile prevăzute în Hotărîrea C.C. al P.C.R. din 1.II.1979, deoarece îi lipsește principalul instrument de conducere — planificarea producției. Ar fi bine ca **sarcinile de plan să fie repartizate pe C.U.A.S.C., ca titulare de plan,** și de aici pe unitățile componente.

Francisc Szabo (Institutul de planificare și prognoză) : asigurarea unei perspective clare de dezvoltare pe termen lung a producției, pînă la nivel de centrală și întreprindere, constituie o problemă importantă a planificării, însă ea nu se poate rezolva pornind de la nivel microeconomic. Întreprinderile nu pot dispune de întreaga informație necesară pentru a evalua în mod fundamentat cerințele viitoare ale pieților externe și nici pentru cunoașterea nevoilor viitoare ale economiei naționale în ansamblu. De aceea, punctul de plecare pentru asemenea orientări de viitor trebuie să îl constituie **studii științifice de prognoză elaborate de C.S.P. la nivel macroeconomic, din care să se desprindă concluzii cu privire la dezvoltarea ramurilor și subramurilor și de aici pe centrale și întreprinderi.**

Problema planificării în unitățile de bază este fundamentală și pentru buna funcționare a C.U.A.S.C. Trebuie realizată o mai bună îmbinare între funcțiile de conducere și planificare ale C.U.A.S.C. și autogestiunea economico-financiară a unităților agricole de bază. În acest context, efortul principal al C.U.A.S.C. ar trebui orientat spre producție, dar în condițiile unei mai bune organizări a valorificării produselor, care, pornind de la un sistem de prețuri îmbunătățit, să asigure localizarea cît mai justă a plusprodusului realizat în agricultură.

Conf. dr. Ion Cămășoiu (Academia de Studii Economice) : există în prezent importante diferențieri între C.U.A.S.C., sub raportul rezultatelor. Printre căile ce pot duce la ridicarea nivelului de eficiență în toate C.U.A.S.C. se numără : a) o mai susținută activitate industrială, în cadrul C.U.A.S.C, atît pentru prelucrarea produselor agricole, cît și pentru coordonarea activității altor unități industriale amplasate în mediul rural. Este de așteptat ca acest rol industrial al C.U.A.S.C. să crească deoarece în viitor trebuie amplasate mai multe unități industriale în sate, cu deosebire în comunele mari, valorificîndu-se astfel rezervele de forță de muncă și reducîndu-se deplasările de populație spre locurile de muncă din alte localități, cum și navetismul ; b) **o mai bună distribuire a plusprodusului creat în agricultură, între unitățile producătoare și cele de valorificare,** astfel încît beneficiul să poată acționa în adevăr ca o pîrghie în dezvoltarea producției. La aceasta ar putea contribui îmbunătățirea sistemului de prețuri care se practică în relațiile dintre unitățile producătoare și cele de valorificare.

De altfel, din punct de vedere organizatoric, ar merita să fie studiată formula încadrării în C.U.A.S.C. a unor unități proprii de valorificare și depozitare a produselor agricole.

În legătură cu aplicarea noului mecanism economico-financiar în activitatea de comerț exterior, vorbitorul a arătat că, după părerea sa, **ar trebui să crească rolul întreprinderilor producătoare în activitatea de comerț exterior, cu deosebire la export** și, în acest scop, consideră îndreptățită teza din referat, potrivit căreia **activitatea de marketing ar trebui organizată pînă la nivel de întreprindere.**

Constantin Pasat (Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant) : o serie de constatări și propuneri din referat sînt confirmate de practică. Între acestea, subliniem în primul rînd necesitatea de a se elimina, prin noi forme de organizare, gigantismul secțiilor și al întreprinderilor. De asemenea, consideră necesar să se organizeze pe noi baze raporturile dintre activitatea de producție și cea comercială din întreprinderi, în sensul prevăzut de lege, care cere ca orientarea producției să se facă în funcție de asigurarea desfacerii, pe baza unor studii aprofundate asupra tendințelor pieței interne și externe.

În cadrul noului mecanism economico-financiar este necesar să se dea o mai mare atenție cifrelor de plan propuse de unitățile de bază, deoarece acestea sînt calculate pornind de la condițiile concrete din aceste unități. **Cifrele calculate pe criterii globale de ministere și centrale trebuie confruntate cu cele propuse de întreprinderi și, printr-o analiză în comun, să se ajungă la indicatori de plan științific fundamentați.**

Pe plan organizatoric, autorii referatului ar trebui să examineze și problema delimitării precise a sarcinilor între întreprinderi, centrale și ministere, deoarece în practică au apărut unele paralelisme sau suprapuneri de atribuțiuni. În mod deosebit ar trebui ca ministerele să traseze sarcini în jos numai prin centrale, niciodată peste capul lor, aceasta fiind una din condiții pentru ca centralele să fie în adevăr mari unități de producție.

Nicolae Lagadin (Institutul de economie agrară) : va trebui rezolvată, printre problemele prioritare, aceea dacă C.U.A.S.C. sînt numai organe de coordonare sau sînt titulare de plan și, în acest caz, care este poziția lor față de unitățile de bază cu autonomie gestionară. Implantarea de unități industriale în cadrul C.U.A.S.C. nu trebuie privită ca un scop în sine, ci un mijloc de întărire a acestora din urmă și, ca atare, ar trebui avute în vedere numai unități industriale rentabile. Nu vom putea sprijini consolidarea C.U.A.S.C. dacă, sub motiv că le atribuim activității industriale, s-ar trece sub coordonarea lor unități industriale nerentabile.

Grigore Diaconescu (Ministrul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale) : Este adevărat că succesul desfacerii la export presupune marketing intens încă de la nivelul producătorului și că, pentru menținerea pieților, avem nevoie de gîndire în perspectivă, atît în creația tehnică cît și în fabricație și desfacere. Dar nu trebuie uitat că pentru export toate acestea nu sînt eficiente dacă nu există fond de marfă la timp și în condițiile cerute. Este necesar să trecem la **contractare pe termen lung** și în această direcție pot acționa nu numai întreprinderile de comerț exterior, dar și centralele și întreprinderile mari, deoarece legea le dă dreptul. Dar dacă contractul semnat pe termen lung nu va fi susținut prin livrări punctuale și de calitate, atunci rezultatul final va fi nefavorabil. O cale pentru sporirea capacității unităților productive de a asigura la timp fondul de marfă pentru export ar fi crearea de unități (sau secții) afectate special producției pentru export.

Dr. Constantin Grigorescu (director adjunct științific la Institutul de economie socialistă) : dezbaterea a adus o serie de clarificări importante în problemele puse în discuție. Experiența arată că asemenea întîlniri la masa de lucru a cadrelor de cercetare, specialiștilor din producție și cadrelor didactice constituie o formă eficientă de cercetare în colectiv, de valorificare și verificare reciprocă a cunoștințelor. În general, discuțiile au confirmat rezultatele cercetării expuse în referat. În același timp, însă, s-au ridicat o serie de probleme noi, de importanță deosebită, care trebuie să stea în atenția colectivului de autori. Printre acestea se impune cu prioritate problema perfecționării raporturilor dintre sistemul micro și macroeconomic, a îmbinării armonioase dintre planificarea centrală și cea din unitățile de bază, a corelării indicatorilor de plan pornind de la condițiile concrete din întreprinderi și de la structurile de producție fizică planificată.

O importanță deosebită va avea introducerea autogestiunii la unitățile fără personalitate juridică din organizarea întreprinderilor, cu scopul de a extinde cît mai mult comensurarea rezultatelor fiecărei activități pe baza raportului efort/efect. În această privință colectivul de autori are posibilitatea de a aduce contribuții concrete, întrucît una din problemele actuale ale noului mecanism este tocmai introducerea bugetelor de venituri și cheltuieli la unitățile fără personalitate juridică din organizarea întreprinderilor (fabrici, secții, ateliere).

Dezbatere consemnată de
Virgil POPESCU

„Tot ceea ce realizăm în patria noastră este destinat dezvoltării generale a țării, ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a poporului".

NICOLAE CEAUȘESCU

Componente calitative ale dezvoltării economiei românești

Sistematizarea teritoriului și a localităților

FAURIREA societății socialiste multilateral dezvoltate presupune — odată cu înfăptuirea unor alte importante comandamente — dezvoltarea economico-socială a teritoriului întregii țări, într-o concepție unitară și de largă perspectivă. Este un proces care asigură ridicarea continuă a gradului de civilizație al tuturor localităților, realizarea unei egalități depline, în fapt, în ceea ce privește condițiile de muncă și viață ale întregului nostru popor.

Concepute și desfășurate pe fondul unei organizări administrativ-teritoriale a țării corespunzătoare cerințelor și tradițiilor românești, al unei dezvoltări dinamice a economiei — valorificarea înaltă a resurselor din fiecare zonă, dezvoltarea orașelor, a tuturor comunelor ca centre capabile să asigure condiții optime de muncă și de viață tuturor locuitorilor, conservarea frumuseților naturale și protejarea mediului ambiant, au constituit și constituie, în cadrul orientării amintite, componente de bază ale politicii partidului nostru. Toate aceste obiective au fost cuprinse în „Programul național de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale", a cărui elaborare pornește de la premisa că dezvoltarea rapidă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, amplasarea de întreprinderi industriale în toate județele și centrele importante, crearea marilor unități agricole impun măsuri ferme pentru buna organizare și sistematizare teritorial-administrativă, pentru amplasarea unităților economice, comerciale, de învățământ, sănătate și altele în vederea dezvoltării armonioase a orașelor și comunelor.

O politică științifică de dezvoltare a tuturor județelor

RITMURILE înalte de creștere pe care le-a cunoscut întreaga noastră economie, înfăptuirea consecventă și în ritm susținut a programului de industrializare socialistă, realizarea vastului program de investiții economice, social-culturale, pentru locuințe, de îmbunătățiri edilitare au impus stabilirea unei politici clare, pe baze științifice, în domeniul organizării teritoriului, al dezvoltării orașelor și satelor în scopul creșterii continue a bunăstării întregului popor. Amplasarea obiectivelor economice și social-culturale se realizează pornindu-se de la cerințele dezvoltării complexe, în perspectivă, a fiecărei localități, sistematizarea exercitîndu-și astfel rolul de puternic instrument în dezvoltarea armonioasă a tuturor așezărilor.

În conceptul românesc de sistematizare, problemele populației au căpătat un nou conținut ; se vizează întregul complex de condiții ce dau cadrul modului de viață, ca și aspectele privind aspirațiile de viitor ale populației. În acest cadru este evident procesul de intensificare a dezvoltării județelor țării. Sînt județe cu unele rămîneri în urmă în ce privește dezvoltarea industrială, care în acest cincinal înregistrează ritmuri de creștere a industriei sensibil mai mari decît creșterea pe țară ; între acestea Bistrița-Năsăud, Covasna, Sălaj, Vaslui, Botoșani ș.a. În aceste condiții se asigură creșterea continuă a gradului de ocupare a populației și o mai mare stabilitate a forței de muncă ; este ilustrativ faptul că în 21 de județe numărul personalului muncitor ce revine la 1 000 de locuitori depășește în prezent 300, față de numai 13 județe în anul 1975. Dezvoltarea rapidă a producției, prin modernizarea structurilor economice, crearea de noi locuri de muncă au și vor avea în continuare ca efect mărirea gradului de folosire a resurselor de muncă, îmbunătățirea repartizării pe ramuri a populației ocupate. Aceasta va determina ca în anul 1985 populația ocupată să sporească cu 9,6 la sută față de 1980, iar numărul persoanelor ocupate la 1 000 locuitori să ajungă la cel puțin 400 în fiecare județ.

Schimbările intervenite în structura populației active prezintă importante consecințe asupra nivelului de trai al oamenilor, realizîndu-se îmbunătățirea condițiilor de muncă, sporirea veniturilor populației, ca urmare a încadrării acesteia în activități care solicită un grad mai ridicat de calificare. Deopotrivă trebuie arătat că repartizarea judicioasă a forțelor de producție în profil teritorial îndeplinește o funcție majoră în înfăptuirea politicii naționale a partidului nostru, deoarece, așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „dacă nu am industrializa în mod armonios întreaga țară, dacă am menține vechea stare de înapoiere a unor zone, oricît am vorbi de egalitate în drepturi, de faptul că în școală se învață mai mult sau mai puțin limba maghiară, germană sau română, inegalitatea de fapt tot ar rămîne".**

Preocuparea permanentă pentru înscrierea tuturor zonelor țării în amplul proces al progresului și al civilizației este pregnant conturată și prin importantele schimbări intervenite în profil teritorial cu privire la dezvoltarea activităților social-culturale. În acest sens, între altele, s-a amplificat, într-un ritm deosebit, activitatea comercială și cea prestatoare de servicii către populația din fiecare zonă și localitate a țării, a fost extinsă rețeaua de asistență medicală și de ocrotire a sănătății în toate județele, s-a asigurat o mai omogenă distribuție în teritoriu a unităților de învățămînt.

Creșterea gradului de urbanizare odată cu ridicarea gradului de confort și civilizație în mediul rural

CEA MAI IMPORTANTĂ consecință a amplasării raționale a forțelor de producție pe teritoriu, a dezvoltării infrastructurii și orientării programului de sistematizare, cu profunde implicații sociale, o constituie creșterea gradului de urbanizare. Este un proces de o importanță și complexitate deosebite, un factor esențial al dezvoltării economico-sociale a țării, al ridicării nivelului de trai al întregului popor.

În anii care au urmat reorganizării teritorial-administrative a țării, care a deschis largi perspective în dezvoltarea tuturor județelor și localităților patriei, profilul județelor a cunoscut modificări simțitoare. În acești ani au fost create noi localități urbane, numărul municipiilor și orașelor atingînd 365 în acest an (mai puțin de 200 în 1968), iar populația urbană ajungînd să reprezinte mai mult de jumătate din totalul locuitorilor țării. Satele au fost constituite în comune mai puternice, numărul acestora reducîndu-se de la 4 400 la 2 570.

S-au creat astfel condiții pentru dezvoltarea mai rapidă a tuturor localităților, pentru înflorirea întregii țări, pentru asigu-

rarea unui nivel de viață mai ridicat constructorilor socialismului în patria noastră. În toate localitățile s-a desfășurat o susținută activitate de construcții de locuințe, de construcție a unor importante obiective social-culturale, înzestrate cu elemente de confort și utilitate. Numai în actualul cincinal s-au construit din fondurile statului circa 800 mii apartamente, peste 250 mii locuri în cămine pentru oamenii muncii nefamiliști și peste 240 mii locuri în creșe, grădinițe, internate și cămine pentru studenți. Sînt procese în măsură să satisfacă, în condiții superioare, exigențele crescînde ale locuitorilor.

Animat de grija permanentă pentru satisfacerea tot mai bună a cerințelor materiale și spirituale ale cetățenilor patriei, indiferent de naționalitate, partidul nostru a prefigurat, în cadrul programului național de sistematizare, viitoarea structură a rețelei de localități urbane în perspectiva anului 2000. Pornindu-se de la cerințe însemnate ale dezvoltării în profil teritorial, se are în vedere ca într-o primă etapă, respectiv pînă în anul 1980, aceasta să fie formată din 365 de orașe și 180 de comune suburbane, pînă în anul 1990 din aproximativ 450 orașe și circa 250 comune suburbane, iar în anul 2000 din circa 580 orașe și 340 comune suburbane. Este o eșalonare care determină ca procesul de urbanizare să continue, să se intensifice treptat, fără rupturi și nepotriviri între mediul construit și cerințele populației, fără migrații accentuate de populație între mediul urban și cel rural, pe fondul unor preocupări permanente privind rezolvarea problemelor de echipare edilitară, social-culturală, locuințe ; se urmărește accentuarea funcțiilor respective în teritoriu, în special prin stimularea dezvoltării orașelor mijlocii și mici, a unor activități care să asigure continuu noi locuri de muncă pentru populație. [1])

Realizări remarcabile au fost obținute în sistematizarea celorlalte așezări, a celor rurale, care nu sînt centre urbane. Toate comunele noastre dispun astăzi de schițe de sistematizare — dezbătute și aprobate de cetățeni, se desfășoară o activitate însemnată pentru transpunerea lor în practică. În scopul intensificării și accelerării procesului de sistematizare, partidul a stabilit ca populația de la sate să fie sprijinită prin proiectarea în mod gratuit a documentațiilor necesare. Ca urmare, pentru locuitorii din diferitele așezări rurale au fost asigurate în mod gratuit circa 800 de proiecte tip pentru clădiri cu două pînă la patru nivele. În actualul cincinal se construiesc la sate peste 50 000 apartamente pentru personalul muncitor și cadrele de specialitate care își desfășoară activitatea în comune. Satul nostru contemporan este supus unui amplu proces de modernizare, de „urbanizare" sub toate aspectele ; se urmărește ca — în condițiile păstrării tradițiilor — să se ridice pe treptele unei civilizații superioare întregul ansamblu de viață și activitate.

În aceste condiții au apărut noi orientări și exigențe în ce privește modul de viață al oamenilor, prin înscrierea a noi necesități, prin modificarea structurii sau chiar mărirea vechilor nevoi de consum. Tocmai în această lumină, urbanizarea și modernizarea satelor au fost concepute ca un proces de continuitate, avînd drept puncte de sprijin dezvoltarea puternică a forțelor de producție din agricultură, a producției agricole, a activității industriale și a serviciilor, ridicarea continuă a nivelului de instruire generală și de specialitate al populației rurale, antrenarea maselor în realizarea amplelor acțiuni de dotare social-culturală și edilitar-gospodărească, și ca o consecință, dispariția treptată a diferențelor importante dintre modul de viață urban și cel rural.

Preocupări pentru asigurarea protecției mediului

ÎN CADRUL preocupărilor pentru valorificarea resurselor din fiecare zonă a țării, pentru conservarea frumuseților naturale și protejarea mediului ambiant, partidul a considerat ca o îndatorire primordială sarcina de a asigura, apăra, conserva, ameliora și folosi integral și eficient **pămîntul**, ca una din principalele avuții ale țării, pămîntul care prin atributele sale este suportul fizic al întregii activități omenești. Aceste preocupări au fost materializate într-un amplu program de amenajări, îndiguiri și desecări, de combatere a eroziunii solului, de ameliorări și de punere în valoare a întregului potențial al terenurilor din cadrul fiecărei unități administrativ-teritoriale — obținîndu-se în această direcție realizări dintre cele mai însemnate, dar menținîndu-se în continuare rezerve la fel de importante.

O altă problemă de mediu ecologic o constituie **apa,** care condiționează însăși existența vieții. Pornind de la o asemenea premisă — odată cu sporirea populației, a dimensiunilor localităților, odată cu ridicarea și dezvoltarea unor obiective industriale cu dezvoltarea și modernizarea agriculturii, a întregii economii — s-au întreprins măsuri cu privire la depozitarea și păstrarea calității apei, precum și cu privire la reglementarea consumului acesteia. Sesizîndu-se cerința gospodăririi cît mai judicioase a resurselor de apă, în vederea satisfacerii necesităților crescînde ale industriei, energeticii, agriculturii, pisciculturii, transporturilor și populației, a fost elaborat un „Program național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice" prin care se urmărește rezolvarea, într-o concepție unitară, a problemelor privind amenajarea, dirijarea și depozitarea apei, ca și a celor privind gospodărirea complexă a apelor țării.

Programul amintit privește, între altele, realizarea a 1 400 de lacuri de acumulare mai importante, cu o capacitate de 34 miliarde m^3 de apă ; 2 000 km canale, galerii, conducte pentru derivații spre a se asigura transferarea anuală a peste 3 miliarde m^3 apă din zonele excedentare ; amenajarea complexă a Dunării ; asigurarea de debite de apă corespunzătoare pentru industrie, agricultură etc. la nivelul celor prevăzute pentru anul 2000 în țările europene dezvoltate ; creșterea pînă în anul 1990 a consumului de apă pe locuitor, urmînd ca să beneficieze de alimentări cu apă din sisteme centralizate 75 la sută din populația țării, față de numai 35 la sută în prezent. [2])

Asemenea prevederi sînt însoțite de măsuri consecvente privind prevenirea și combaterea poluării resurselor de apă. Cunoscîndu-se faptul că datorită creșterii puternice atît a cantităților cît și a gradului de nocivitate al apelor reziduale sînt afectate flora, fauna, economia și însăși viața omului, partidul și statul nostru urmăresc în permanență problemele de ameliorare și protecție a calității apelor. România dispune astăzi de peste 3 500 stații de tratare și epurare a apelor, pe numeroase cursuri de apă, fenomenul poluării și degradării fiind încetinit. Pentru a se utiliza toate posibilitățile care există în această direcție pentru a se preveni poluarea apei, acționează o legislație [3]) potrivit căreia se interzice poluarea apelor, sub orice formă posibilă, se stabilește obligația protejării apelor contra poluării, în scopul de a le menține corespunzătoare folosirii populației, economiei și ocrotirii vieții acvatice. În condițiile existenței acestui cadru de organizare, trebuie urmărite cu perseverență acțiunile menite să prevină, să combată poluarea apei, efectele respective vădindu-se de o deosebită însemnătate în procesul dezvoltării economiei.

Aerul, important element din cadrul mediului ecologic, care, ca și apa, condiționează întreaga existență a vieții, formează și el obiect al preocupărilor statului, în sensul păstrării calității sale prin îmbunătățirea continuă a sistemelor de protejare a atmosferei. Și în acest domeniu au fost adoptate măsuri concrete incluse atît în planurile de ansamblu ale dezvoltării cît și ale localităților. Ținîndu-se seama de acțiunea nocivă, atît directă cît și indirectă a aerului poluat asupra sănătății populației, au fost elaborate măsuri de prevenire și combatere a poluării aerului, dintre care mai importante se relevă a fi : stabilirea de norme sanitare sau de concentrații maxime admise pentru diverși poluanți atmosferici ; cercetarea permanentă a influenței poluării aerului asupra sănătății populației din zonele unde concentrațiile maxime admise sînt depășite, fiind prezent riscul de îmbolnăvire ; stabilirea, pe bază de calcul, a unor distanțe între întreprinderile industriale poluante și locuințe, astfel încît poluarea să nu depășească normele sanitare din zona protejată ; tratarea prealabilă a combustibilului folosit sau a unor materii prime în vederea reducerii concentrațiilor de poluanți ; dotarea zonelor libere dintre întreprinderile industriale poluante și locuințe cu spații verzi alcătuite din arbori rezistenți la acțiunea poluanților. Problemele calității aerului și protejării atmosferei sînt puse, de asemenea, sub egida legislației, prin legea privind protecția mediului înconjurător [4]). Desigur că și felul în care se răspunde acestor cerințe, în care se respectă ele, trebuie analizat, fiind necesar ca acțiuni perseverente să limiteze cît mai mult posibil poluarea atmosferei.

Însemnate fonduri, puse la dispoziție de stat asigură, completează mijloacele necesare realizării acțiunilor de conservare a mediului — în toate variantele lor — reflectîndu-se astfel odată mai mult, grija peentru om, pentru asigurarea unei înalte calități a vieții sale.

Dumitru PATRICHE

[1]) De altfel, întreaga perioadă de după cel de al XI-lea Congres al partidului se caracterizează printr-o vastă activitate organizatorică și normativă în domeniul urbanizării ; a început transformarea treptată în orășele agricole sau agroindustriale a unui număr de 129 centre comunale, cîte 3—4 pentru fiecare județ — respectiv acele centre economice cu peste 5 000 de locuitori, înzestrate cu obiective social-culturale, cu unități comerciale și de servicii, astfel dimensionate încît să poată asigura deservirea pe un plan superior a patru-cinci comune apropiate, oferind locuitorilor un cadru adecvat cerințelor vieții moderne, afirmării personalității și înfăptuirii tuturor aspirațiilor.

[2]) Vezi și N. N. Constantinescu, Economia protecției mediului natural, Ed. politică, București, 1976, p. 265—267

[3]) Vezi Legea nr. 5/1972 privind gospodărirea apelor în R.S.R.

[4]) Legea 9/1973 privind protecția mediului înconjurător

CITITORII AU CUVÎNTUL

Contractări

ÎN TRIMESTRUL III al fiecărui an, ministerele industriei chimice și comerțului interior organizează contractarea bunurilor de larg consum pentru anul de plan următor. La data întîlnirii dintre reprezentanții celor două ministere, unitățile producătoare nu au asigurate materiile prime și materialele necesare pentru producție, nici cu contracte și nici cu repartiții. Din această cauză, în dese rînduri, trebuie să suportăm penalizări pentru imposibilitatea de a onora contractele încheiate cu ocazia contractărilor amintite.

Propunerea noastră este ușor de presupus din rîndurile de mai sus. Contractarea bunurilor de larg consum să se facă după cunoașterea posibilităților de aprovizionare a întreprinderilor.

Gh. BLIDAR
economist — Ploiești

Instrucțiuni

ÎN PRACTICĂ sînt date diferite interpretări în cazul unor reglementări abrogate în totalitate sau parțial. Mă refer la drepturile bănești ale persoanelor delegate și detașate care își desfășoară activitatea în sectorul de construcții-montaj. Pe lucrătorii din sectorul nostru de activitate i-ar interesa ca Ministerul Finanțelor să facă unele precizări referitoare la cazarea în baracamente sau clădiri aparținînd unităților de construcții sau locuințe închiriate, la transportul personalului nelocalnic la și de la locul de muncă, precum și în legătură cu rambursarea cheltuielilor de transport în cadrul localităților de reședință pentru oamenii muncii care se deplasează în interesul serviciului.

Mircea NICOLAE
Sibiu

Informatică

LUCRĂTORII din domeniul aprovizionării tehnico-materiale știu că în prezent atît coordonatorul de balanță cît și furnizorii și beneficiarii consumă un timp prețios și cheltuiesc sume importante deoarece sistemul informatic nu-i poate ajuta într-un mod unitar. De aceea, propun ca la efectuarea lucrărilor pe calculator să se aibă în vedere — de la fundamentarea necesarului pînă la elaborarea balanței analitice — emiterea repartițiilor și încheierea contractelor, cu asigurarea transmiterii datelor pe linia centrelor de calcul. De asemenea, propun să se studieze posibilitatea urmăririi executării contractelor prin transmiterea datelor tot pe linia centrelor de calcul.

Cornel SUCIU
economist — București

ECOURI

Metalul

Articolul „Metalul — gospodărit și valorificat la un nivel cît mai înalt", apărut în nr. 35 al revistei noastre a stîrnit un ecou deosebit în rîndul cititorilor și colaboratorilor noștri. În cele ce urmează publicăm cîteva extrase din corespondența primită.

ȚINÎND seama de sarcinile ce rezultă din Decretul nr. 465/1979 privind recuperarea materialelor, colectivul nostru a întreprins o serie de acțiuni menite să folosească cît mai rațional metalul. Astfel, este în curs de organizare debitarea centralizată, se evidențiază și folosesc capetele rezultate din debitare, s-au întocmit tehnologii de remaniere a pieselor turnate cu defecte dar care pot fi folosite. Paralel cu aceasta s-au intensificat cursurile de ridicare a nivelului de pregătire profesională a personalului muncitor.

Trebuie să arătăm însă că în urma apariției Decretului privind tipizarea mărcilor și produselor din oțel, sîntem puși în situația de a prevedea la unele repere un consum specific mai mare decît cel existent înainte, deoarece nu mai există dimensiunile prevăzute inițial.

D. ONICA
inginer șef
Întreprinderea de mașini-unelte Bacău

★ ★

PENTRU îmbunătățirea activității privind creșterea gradului de utilizare a metalului, în Combinatul siderurgic Galați s-au luat o serie de măsuri, și anume : recondiționarea sleburilor prin flamare manuală și urgentarea intrării în funcțiune a instalației de flamare la rece din ajustajul turnării continue ; analizarea zilnică a șarjelor la care s-au înregistrat consumuri specifice de metal peste normele de consum și stabilirea măsurilor de înlăturare a acestor cauze ; întărirea asistenței tehnice pe întreg fluxul tehnologic, asigurată de direcția tehnică și de cercetare ; direcția tehnică efectuează analize și împreună cu cadrele de conducere ale uzinelor stabilește măsuri tehnice-organizatorice pentru îmbunătățirea coeficientului de scoatere.

Menționăm că atît pentru anul 1980 cît și pentru 1981 colectivul nostru de specialiști a întocmit programe cadru de măsuri în vederea îmbunătățirii structurii tehnologice și comerciale a produselor plate siderurgice, tehnologiei de fabricație a oțelului și laminatelor, precum și pentru reducerea pierderilor în vederea asigurării nivelului planificat de scoatere.

Alexandru FLOREA
director tehnic pentru tehnologii și dezvoltare
Combinatul siderurgic Galați

★ ★

ÎNTREPRINDEREA de mașini electrice din București este profilată în execuția motoarelor electrice speciale în serii mici și unicate. Multe din aceste produse înlocuind importul, impun forme constructive și parametri funcționali determinate de instalațiile tehnologice în care lucrează. În aceste condiții întreprinderea solicită un număr de sortotipodimensiuni de laminate în cantități mici, neobtenabile de la întreprinderile specializate.

Pentru diminuarea depășirii față de normele de consum, pînă la sfîrșitul anului 1980 în întreprinderea noastră se vor lua următoarele măsuri : utilizarea rulourilor de tablă silicioasă la lățime optimă pentru eliminarea tuturor pierderilor ; reducerea pierderilor rezultate la ștanțarea tolelor stator și rotor de la motoarele asincrone gab. 80 și 132 prin ștanțarea cu puntițe negative ; utilizarea părților rămase de la axul tolelor rotor cu diametre mari, la motoarele de puteri mici ; recuperarea tablei silicioase din coliviile rotorice rebutate, utilizînd o instalație specializată, prin dizolvarea aluminiului pe cale chimică etc.

C. SEDERIAȘ
director general adjunct
Întreprinderea de mașini electrice București

★ ★

ÎN DORINȚA de a asigura economiei naționale oțeluri de calitate superioară, la Combinatul siderurgic Hunedoara a crescut participarea oțelurilor calmate și aliate la aproximativ 67%, scăzînd deci producția de oțeluri necalmate la 33% din producția totală, cu consecințe favorabile în special asupra producției nete și în defavoarea aparentă a realizării coeficientului de scoatere. În aceste condiții, pe trei trimestre ale anului curent, s-a realizat un coeficient de scoatere de peste 82%.

Precizăm că numai tehnologiile moderne — cum este turnarea continuă — pot conduce la realizarea unui salt în creșterea scoaterii de metal bun dintr-o tonă de oțel. Tehnologiile clasice pe care le avem, cu turnare în lingou și apoi laminare pe blumînguri, nu pot conduce la o creștere așa de mare a scoaterii. Pentru introducerea turnărilor continue la C.S .Hunedoara, este necesar a fi antrenate institutele de proiectare și cercetare (IPROLAM, IPL și ICEM), în scopul modernizării unor fluxuri, care necesită investiții destul de mari.

Precizăm că noi producem aproape tot oțelul pentru țevi din țară, pentru osii de locomotive, oțelul de rulmenți și sape de foraj, la care nu putem aplica tehnologii de reducere a sutajului, ce s-ar concretiza prin rebuturi crescute la beneficiari. Dintre măsurile aplicate care vor duce nemijlocit la îmbunătățirea coeficientului de scoatere amintim turnarea integrală a oțelului slab aliat pentru oțeluri beton sub presiune ; valorificarea unor scurtături din laminare prin relaminarea lor în bile, necesare în special industriei construcțiilor : valorificarea scurtăturilor rezultate din procesul de laminare, prin sudare cap la cap ; valorificarea materialelor cu defecte de suprafață prin cojire repetată etc.

Ștefan ȘERBAN
director tehnic
Combinatul siderurgic Hunedoara

INDUSTRIA MICĂ — o componentă importantă a economiei noastre naționale (I)

— OBIECTIVE, SARCINI, DIRECȚII DE ACȚIUNE —

DUPĂ CUM se cunoaște, recent, Marea Adunare Națională a adoptat **Legea cu privire la dezvoltarea industriei mici** — dezvoltare la baza căreia stau rațiuni de ordin economic, politic și social de o importanță covîrșitoare pentru înfăptuirea cu succes a vastului program de făurire și consolidare a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră.

Referindu-se la acest sector de activitate, în plină devenire și concretizare, ca parte integrantă a economiei noastre socialiste, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta, în Cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie a.c. : **„trebuie ca, încă în 1981, să obținem rezultate deosebite în dezvoltarea micii industrii, cu ajutorul căreia să identificăm noi materii prime, să creăm noi surse de materiale pentru dezvoltarea economiei, să satisfacem atît necesitățile populației, cît și ale industriei".**

INDUSTRIA MICĂ se constituie ca **o placă turnantă între nevoile industriei, cele ale populației și potențialul economico-social local**, avînd un sistem și un mecanism de funcționare corespunzător obiectivelor stabilite (vezi fig. 1).

Fig. 1

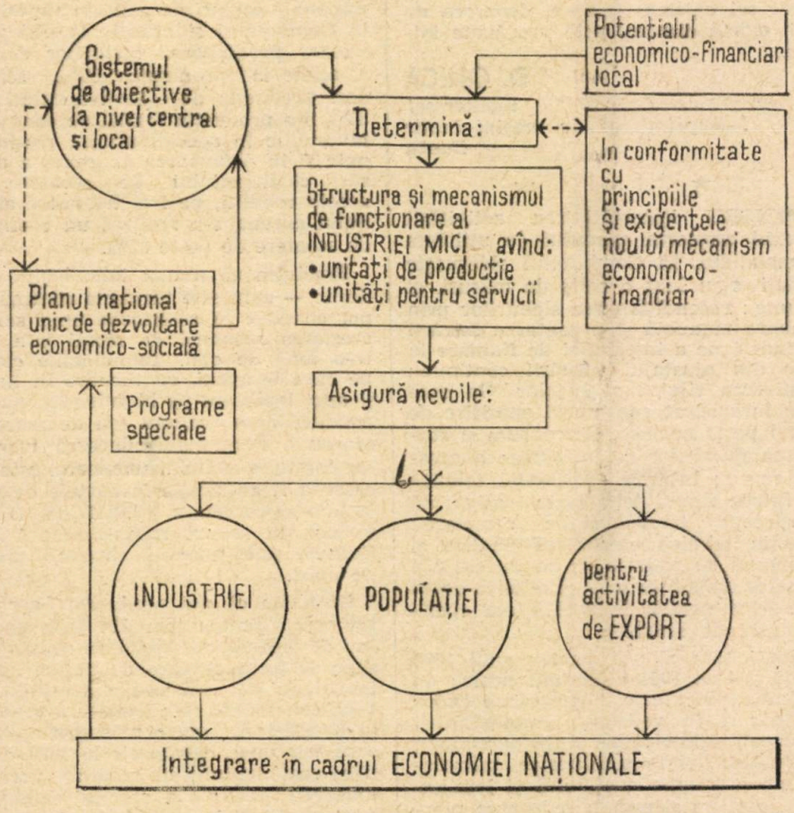

Potrivit orientărilor date de secretarul general al partidului, industriei mici i s-au stabilit o serie de **obiective, sarcini și direcții de acțiune** a căror înfăptuire să conducă într-o perioadă scurtă la performanțele dorite, printre care : un ritm mediu anual de dezvoltare în viitorul cincinal de 14,9%, astfel ca în anul 1985 volumul producției industriei mici să fie dublu față de cel din 1980 și să reprezinte 18—20% din volumul producției industriale a țării ; creșterea volumului serviciilor către populație, acesta urmînd să atingă în anul 1985 peste 48 miliarde de lei, deci cu 13,2% mai mare decît în 1980 ; obținerea unei producții în acest sector de minimum 5 000 lei/locuitor/an.

Deci, în primul rînd este vorba de **OBIECTIVE** foarte clare, legate de :

● **contribuția la dezvoltarea producției materiale a societății ;** ● **dezvoltarea și diversificarea producției de bunuri de consum și servicii ;** ● **crearea condițiilor pentru cuprinderea în activitate a întregii forțe de muncă disponibile,** în tot cursul anului.

În al doilea rînd, se remarcă un **OBIECT DE ACTIVITATE** bine conturat și un proces de realizare adecvat, corelat cu cerințele dezvoltării pe plan local și departamental și decurgînd din necesitățile populației și ale diferitelor sectoare economice.

În al treilea rînd, se disting **CERINȚE și DIRECȚII DE ACȚIUNE :** ● apropierea producției industriale și a serviciilor de utilizatorul final — unitățile economice și populația ; ● promovarea unor servicii variate, prompte și de bună calitate, în cadrul unei rețele ample și diversificate de unități mici, ușor accesibile ; ● desfășurarea unei activități eficiente, caracterizată prin eliminarea transporturilor și deplasărilor inutile, antrenarea unor consumuri reduse de resurse, cheltuieli minime de realizare și administrare ; ● atragerea tuturor resurselor umane neangajate în muncă, oferind activitate femeilor, pensionarilor, invalizilor ș.a.

Se înțelege că în fiecare caz în parte se pot stabili obiective concrete, căi și mijloace de acțiune corespunzătoare.

DEZVOLTÎND industria mică în mod armonios, potrivit unor obiective corect formulate, se va putea satisface într-o măsură mai mare țelul suprem al programului construcției socialiste în țara noastră — **creșterea nivelului de trai material și spiritual al oamenilor.** Industria mică poate și trebuie să contribuie la :

● satisfacerea mereu crescîndă a nevoilor de produse și servicii ale populației ;

● economisirea timpului cetățenilor, prin asigurarea operativă și completă a nevoilor lor ;

● crearea condițiilor corespunzătoare pentru ca oamenii să se realizeze în funcție de atitudinile, aptitudinile și personalitatea lor ;

● crearea și îmbunătățirea permanentă a condițiilor de muncă și viață ale cetățenilor.

Pe baza celor menționate și analizînd comparativ tendințele ce se manifestă în acest domeniu pe plan mondial, putem vorbi de **un model românesc al conceperii și realizării industriei mici,** ale cărui componente și caracteristici de bază sînt prezentate în fig. 2.

Se înțelege că modelul respectiv se cere susținut și dezvoltat prin **acțiuni și măsuri adecvate,** impunîndu-se pentru început eforturi legate mai ales de :

● **identificarea pe plan local a tuturor resurselor** materiale, umane și de altă natură, care să evidențieze nu numai potențialul disponibil, dar mai ales **căile și posibilitățile de valorificare** a acestuia în cadrul industriei mici. Este, după părerea noastră, o sarcină și o temă imediată de studiu pentru organismele cu preocupări în domeniu (pe plan local și chiar central) și care pot antrena la acțiunea respectivă specialiști și cercetători cu experiență. Cercetarea științifică ar trebui să-și îndrepte atenția și către acest sector, cu rezultate — în viitor — deosebite. S-ar putea astfel completa harta economică a teritoriului respectiv cu noi elemente, de mare stabilitate și pentru o perspectivă cît mai largă ;

Fig. 2

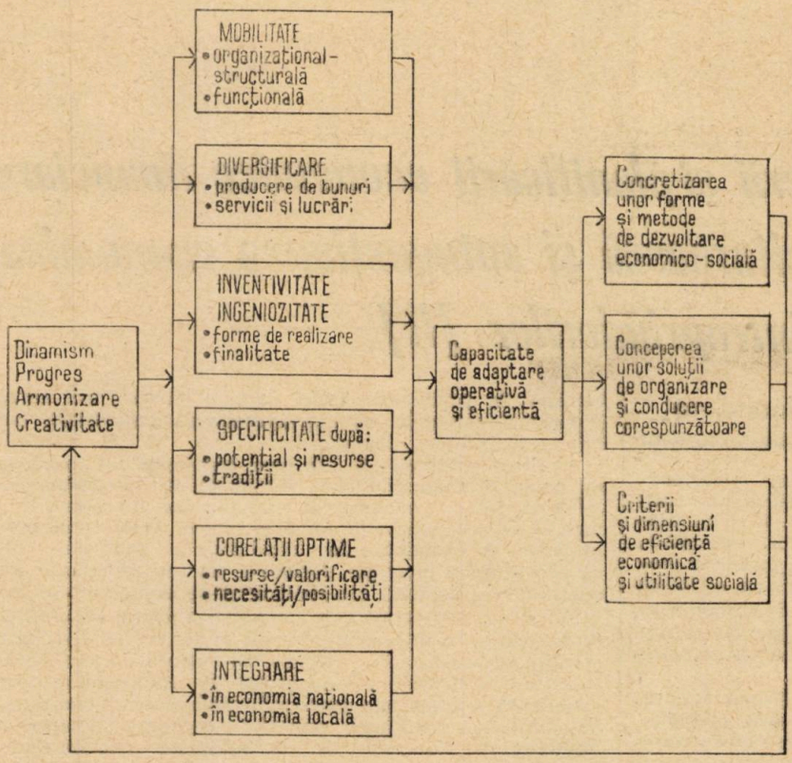

● stabilirea unor **criterii și formule adecvate de organizare și funcționare** a industriei mici, în care privință se impune elaborarea de **elemente-cadru.** Din discuțiile purtate cu cadre de conducere și specialiști în domeniu a rezultat necesitatea unor soluții „standard" de organizare și a unor metodologii unitare de lucru privind crearea, funcționarea, dezvoltarea și încetarea activității unităților din industria mică (potrivit specificului lor — după forma de proprietate, structură etc.), precum și reconsiderarea celor existente, în special în sectorul cooperatist și în sistemul consiliilor populare ;

● elaborarea unor **sisteme eficiente de conducere** a unităților din industria mică, potrivit statutului acestora și în conformitate cu cerințele mediului social-economic în care ele își desfășoară activitatea. În această privință se pot valorifica elemente din experiența acumulată în conducerea atît a unităților din economie, cît și a celor din administrația de stat. Se cere să se găsească răspunsuri corespunzătoare nu numai la „ce trebuie făcut", dar și pentru demersurile necesare ;

● precizarea unor aspecte legate de **baza tehnico-materială** a unităților industriei mici, cu accent pe asigurarea, exploatarea și întreținerea acesteia, totul sub incidența principiilor și cerințelor noului mecanism economico-financiar. O atenție specială, din acest punct de vedere, considerăm că ar trebui acordată unor „limite" de dezvoltare a industriei mici, ținînd seama de unele caracteristici tipologice ale acesteia și de faptul că în acest sector investițiile trebuie să fie minime ;

● **adaptarea unor principii, metode și tehnici de organizare și conducere** la specificul unităților din industria mică. Va trebui, credem, să fie găsite noi valențe ale unor principii aplicate în marea industrie și care la nivelul micii industrii prezintă o anumită specificitate. De asemenea, ținînd seama că dispunem de un cadru normativ-legislativ atotcuprinzător, apreciem că în condițiile industriei mici se impun adaptări corespunzătoare ale acestuia sau/și precizări de aplicare adecvate.

De bună seamă că în legătură cu organizarea și conducerea industriei mici se conturează de pe acum și vor apare pe parcurs multe probleme noi și specifice, a căror soluționare impune un efort larg, în concordanță cu îndemnul formulat de secretarul general al partidului, de **„a face totul pentru ca acest sector să capete o pondere mult mai mare în economia noastră.**

Rezolvările de detaliu, respectînd spiritul și litera Legii cu privire la dezvoltarea industriei mici, trebuie detașate de tipare și canoane care încearcă să adapteze problematica reală la un mod de a gîndi prestabilit, și nu invers. Acesta este un cîmp deosebit de propice pentru înfăptuirea cerinței exprimate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu: „în general trebuie să fim mai îndrăzneți, să manifestăm mai multă inițiativă. Să nu ne mai întrebăm ce se va întîmpla dacă o să întîlnim pe drum nu știu ce obstacol. Cînd te apuci de treabă trebuie să soluționezi problemele. Să trecem la muncă și în practică vom găsi soluțiile la toate problemele."**

Tocmai din necesitatea de a trece neîntîrziat și pe un plan amplu la înfăptuirea prevederilor legii, rezultă importanța ce trebuie acordată conducerii activităților din industria mică, mecanismului său de funcționare, prin care, la nivelul unităților implicate, să se asigure o mai bună precizare a **sarcinilor, competențelor și responsabilităților** aferente.

La unele elemente de principiu și aspecte practice care ar trebui abordate, din acest punct de vedere, și rezolvate într-o perioadă cît mai scurtă ne vom referi în partea a doua a articolului.

dr. Emil MIHULEAC
dr. Nicolae OPREA
Academia „Ștefan Gheorghiu"

Lărgirea gamei de produse și servicii

● *Uniunea Centrală a Cooperativelor Meșteșugărești a inițiat o serie de măsuri pentru dezvoltarea producției de artizanat, îndeosebi a celei destinate exportului — sarcină importantă trasată de conducerea de partid și de stat. Cooperativele de profil din județele Maramureș, Sălaj, Dîmbovița au creat, în ultimele luni, noi colecții de modele — în special țesături cu alesături, confecții artizanale, broderii, cusături, costume și piese de port popular, ceramică și împletituri ; acțiunea va continua, anul viitor, în județele Ilfov, Bihor, Timiș, Satu Mare ș.a., urmărind valorificarea resurselor de materii prime locale și a tradițiilor populare și meșteșugărești. Se va extinde atragerea creatorilor populari, în special prin sistemul muncii la domiciliu.*

● *Cooperativa de confecții „Sporul" din București a introdus o nouă formă de activitate : „semicomanda" — ce îmbină avantajele economice ale producției de serie cu avantajul calitativ al lucrului de comandă. Este vorba de executarea sacourilor bărbătești sub formă de semifabricate, care se adaptează conformației fizice a clienților printr-un volum redus de operații, ce se efectuează rapid. O altă inițiativă a cooperativei constă în organizarea unor puncte de desfacere a produselor, în mari întreprinderi din Capitală.*

● *Expozițiile de creații noi — fază între prototip și producție — constituie o formă de reclamă și de cercetare a pieței, tot mai frecvent utilizată de cooperativele meșteșugărești pentru o cît mai bună aliniere la cerințele publicului. În județul Bihor au fost organizate recent expoziții cu produse executate din materiale refolosibile sau din resurse locale, precum și pe bază de tehnologii avansate, iar cooperativa „Lemnul" din Oradea a deschis o expoziție de piese de mobilier stil, ce vor putea fi procurate în 1981 fie prin cumpărare directă, fie prin comandă. La două case de cultură și la o uzină din București au avut loc expoziții cu prezentare de modă, prin care cooperativa „Avîntul îmbrăcămintei" a popularizat cele 60 de noi modele de confecții, premiate la concursul de selecție a sortimentelor pentru sezonul de iarnă. Tot în Capitală, Casa de mode a permanentizat, cu o frecvență săptămînală, prezentarea ultimelor creații în domeniul confecțiilor. Într-o expoziție ce se pregătește la Brăila, cooperativele din județ vor prezenta 85 de modele de încălțăminte, blănărie și cojocărie, la confecționarea cărora se utilizează materiale refolosibile. Expoziții similare la nivel județean au avut loc și la Bacău și Buzău.*

În dezbaterea specialiștilor

Perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. Autoconducerea muncitorească și autogestiunea economică a întreprinderilor [IV]

VI. Definirea autogestiunii economico-financiare

INTRODUCEREA ȘI GENERALIZAREA noului mecanism economico-financiar în întreaga economie națională a însemnat la nivel microeconomic, o schimbare substanțială a sistemului de conducere și administrare al întreprinderilor. Totodată, a avut loc o corelare a formelor, metodelor și pîrghiilor economico-financiare precum și a sistemului de decizii cu cerințele trecerii la o nouă calitate în întreaga activitate de organizare, gestionare și conducere a unităților de bază ale economiei naționale. Astfel gestiunea economică a fost înlocuită cu autogestiunea economico-financiară.

Autogestiunea economico-financiară, exprimată mai simplu, reprezintă forma concretă prin care se administrează, gospodărește, conduce și dezvoltă proprietatea socialistă la nivel microeconomic. Însuși conceptul de conducere și administrare a proprietății socialiste a evoluat în timp, atît în teoria conducerii întreprinderii cît și în practică. În această direcție, în țara noastră s-a acumulat deja o bogată experiență. În ultimul deceniu aproape în toate țările socialiste au avut loc reforme economice și perfecționări, care au vizat direct sistemul de conducere al verigilor de bază ale economiei naționale, pentru găsirea unor forme de conducere mai eficiente, capabile să determine accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării economice.

Totodată, s-a urmărit printr-o mare diversitate de forme, specifice fiecărei țări, și o democratizare a sistemului de conducere, eliminarea fenomenelor și tendințelor de birocratism în conducerea vieții economice. Pornindu-se de la aceste considerente, însuși sistemul și, în primul rînd, metodele de gestionare și administrare a proprietății socialiste de stat, au fost în permanență supuse unor înnoiri în funcție de rezultatele obținute în confruntarea cu practica. În acest proces, concepțiile de nuanță „utopică" care considerau că în societatea socialistă nu se pun probleme de costuri, eficiență și rentabilitate, că acestea ar fi proprii numai întreprinderii capitaliste, au fost total infirmate de viață. Așa cum economia capitalistă și-a dezvoltat o teorie proprie de conducere a întreprinderilor, cunoscută sub denumirea de management, la fel, și economia socialistă, a trebuit să-și creeze într-o perioadă istorică scurtă un sistem adecvat de conducere, pe baza proprietății socialiste, preluînd bineînțeles, și tot ce este științific în sistemul de conducere a întreprinderii capitaliste.

Pe această bază s-a conturat deja o teorie a conducerii întreprinderilor socialiste, care reflectă mai exact esența și mobilurile societății socialiste, în cadrul căreia pe prim plan se situează eficiența și rentabilitatea. Fără îndoială că această teorie este perfectibilă. Prin măsurile adoptate, din inițiativa și sub conducerea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., a avut loc un proces continuu de așezare pe baze științifice a conducerii întreprinderilor, de promovare a formelor și metodelor moderne, de căutare a unor formule, sisteme de conducere, care să asigure, pe de o parte, gospodărirea cu maximum de eficiență a părții din avuția națională încredințată de societate spre administrare, pe de altă parte, integrarea organică a maselor în activitatea de conducere a producției, întărirea disciplinei și responsabilității sociale a fiecărui om al muncii pentru îndeplinirea sarcinilor încredințate, participarea directă a celor ce muncesc la luarea deciziilor, exercitarea unui control permanent de către oamenii muncii asupra modului în care consiliul oamenilor muncii, conducerea administrativă își îndeplinesc sarcinile ce le revin. Este important de subliniat că autogestiunea și autoconducerea muncitorească reprezintă suportul economic și practic, pentru o autentică participare a întregului personal muncitor și în primul rînd a clasei muncitoare la exercitarea prerogativelor care decurg în mod logic din poziția lor de proprietari ai mijloacelor de producție. Astfel în țara noastră s-a constituit o experiență originală privind dezvoltarea democrației participative la nivel microeconomic.

Trebuie subliniat că, așa cum conceptul de autoconducere nu poate fi analizat făcînd abstracție de autogestiunea economică, la fel și conceptul de autogestiune nu poate fi definit fără să se țină seama de autoconducere. Acest lucru este firesc, întrucît în practica de conducere a unităților economice aceste două principii, formează un tot, reprezintă împreună coordonatele de bază ale sistemului de organizare și conducere a unităților economice ; ele nu pot fi aplicate separat, ci se interferează și se intercondiționează în permanență în înfăptuirea actului de conducere și decizie. De aceea, putem afirma că o trăsătură definitorie a conceptului de autogestiune economico-financiară o constituie autoconducerea muncitorească, așa cum autogestiunea constituie suportul economic al autoconducerii muncitorești. Conceptul de autogestiune economică trebuie analizat, după opinia noastră, din mai multe unghiuri de vedere ; ca o categorie economică ; categorie a științei conducerii întreprinderii ; ca metodă de conducere și administrare a obiectului proprietății socialiste ; ca principiu fundamental de conducere al unităților economice.

Denumirea sistemului de conducere al unităților economice din țara noastră a cunoscut o evoluție continuă, de la gospodăria chibzuită, utilizat în primii ani ai construcției socialiste, la autogestiune economico-financiară în urma Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978. Trebuie precizat că în acest caz nu este vorba de o simplă schimbare de terminologie, de înlocuire a noțiunii de gestiune economică cu cea de autogestiune economico-financiară ca urmare a adăugirii unor elemente noi, ci de o reconsiderare totală a modului de abordare a sistemului de conducere la nivel microeconomic, de o regîndire, în lumina tezelor noi și aprecierilor din documentele de partid, din lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu, asupra esenței și obiectivelor noului mecanism economico-financiar a conceptului de autogestiune economico-financiară. Deși în ultimul timp s-au publicat o serie de studii interesante cu privire la autogestiunea economică, trebuie să recunoaștem că modul de tratare și mai ales gradul de aprofundare a acestei probleme nu satisface pe deplin. Se impune ca, prin efortul conjugat al economiștilor, atît din cercetare, învățămînt, cît și al celor din activitatea practică, să definim într-o manieră nouă, corespunzătoare spiritului și esenței hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 și a celorlalte documente de partid care se referă la această problemă, conceptul de autogestiune economico-financiară. Aceasta numai în aparență este o problemă teoretică ; în fapt ea are profunde implicații practice, întrucît un concept clar definit, în toată complexitatea și cu toate implicațiile reprezintă un instrument de clarificare a celor chemați să-l aplice în practică.

Considerăm că se poate observa o anumită unilateralitate în analiza autogestiunii economico-financiare. Reducerea autogestiunii economico-financiare doar la o serie de trăsături sau caracteristici (personalitate juridică, autonomie funcțională, conducere colectivă, cointeresare materială, cont la bancă etc.) reflectă numai o parte din problematica complexă a autogestiunii economico-financiare. În afară de aceasta, trăsăturile enumerate în literatura economică, sînt de fapt, condiții, premise, cerințe pentru ca o unitate economică să poată funcționa pe bază de autoconducere muncitorească și autogestiune economico-financiară.

Tocmai de aceea, în abordarea conceptului de autogestiune credem că trebuie să pornim de la teza că autogestiunea economico-financiară se suprapune integral cu problematica noului mecanism economico-financiar la nivel microeconomic. Principala problemă care se pune în analiza conceptului de autogestiune economică este clarificarea cerințelor și condițiilor necesare funcționării unei întreprinderi pe baza auto-

gestiunii economice. Pentru înțelegerea conținutului acesteia, a limitelor autonomiei funcționale a unităților economice, este necesar să se pornească de la analiza, prin prisma relațiilor de proprietate, a raporturilor dintre stat, ca proprietar al întregului patrimoniu național și întreprindere, ca administrator și gospodar al unei părți din acesta. Deși obiectul proprietății de stat își păstrează caracterul indivizibil, pentru administrare acesta este compartimentat în funcție de caracterul activității sale. Prin urmare, patrimoniul întreprinderii de stat face parte integrantă din fondul unic al proprietății de stat, al cărui titular este întregul popor. Deși această proprietate nu are caracter de grup, prin acest transfer spre administrare și folosință a unei părți din avuția națională, personalul muncitor din unitatea respectivă capătă prerogativele și obligațiile unui proprietar și trebuie să se comporte ca atare în întreaga sa activitate. Deci, prin actul juridic de înființare a întreprinderii se transferă anumite elemente ale dreptului de proprietate, respectiv dreptul de folosință și administrare. Aceasta înseamnă că întreaga răspundere pentru gospodărirea patrimoniului încredințat fiecărei unități și pentru rezultatele economice obținute în unitate revine personalului muncitor, consiliul oamenilor muncii, conducerea întreprinderii fiind de fapt mandatari ai acestuia.

Autonomia economico-financiară, cerință de bază pentru organizarea și funcționarea întreprinderii pe principiul gestiunii economice, presupune în mod obligatoriu următoarele condiții : plan propriu, ca parte integrantă a planului național unic de dezvoltare economico-socială ; dreptul de a încheia bilanț propriu, cont la bancă, dreptul de a beneficia de credite bancare ; dreptul de a avea relații financiare, juridice, contractuale cu alte unități ; utilizarea formelor de cointeresare materială ; exercitarea controlului asupra tuturor activităților pe care le desfășoară. Totodată, elementul definitoriu al autogestiunii economico-financiare îl reprezintă dreptul întreprinderii de a-și constitui la dispoziția sa fonduri proprii pentru dezvoltare, mijloace circulante, construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, participarea oamenilor muncii la beneficii, cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic, protecția muncii etc.

În literatura economică, în mod nejustificat după opinia noastră, funcțiile întreprinderii sînt tratate separat, rupte de funcțiile autogestiunii economico-financiare. Or, în realitate, funcțiile și atribuțiile întreprinderii în domeniul planificării, cercetării și dezvoltării producției, comercial, al activităților de personal, financiar, contabil sînt și funcțiile autogestiunii economico-financiare.

Personalitatea juridică, autonomia funcțională care decurge din aceasta, conferă întreprinderii dreptul de a se organiza și funcționa pe baza principiului autoconducerii și autogestiunii economico-financiare. Conform legislației în vigoare, gradul de autonomie al unităților economice este diferit. Deși toate întreprinderile au personalitate juridică, sfera de cuprindere a autogestiunii economico-financiare diferă de la un tip de unitate la altul. Totodată, trebuie precizat că în legislația noastră personalitatea juridică nu este obligatorie în toate cazurile, pentru ca o întreprindere să se organizeze și să funcționeze pe principiul autogestiunii economico-financiare. De exemplu, marile întreprinderi pe structura cărora sînt constituite centrale nu au personalitate juridică.

Din punct de vedere al autonomiei funcționale, al dreptului și competențelor pe care le au întreprinderile în domeniul planificării, cercetării științifice și ingineriei tehnologice, proiectării, investițiilor, aprovizionării și desfacerii produselor, în pregătirea personalului muncitor, în organizarea producției și a muncii, precum și în ceea ce privește gospodărirea fondurilor, acestea pot fi grupate astfel :

1 Centrala ca unitate autonomă asigură, pe de o parte, conducerea, îndrumarea și controlul întreprinderilor subordonate și a unităților componente, pe de altă parte, îndeplinește atribuțiile și competențele întreprinderii și pe structura căreia este constituită. Poate ar fi mai corect să spunem că, de fapt, aceste mari întreprinderi reprezentative îndeplinesc și funcția de centrală și nu invers. Aceasta nu înseamnă că autogestiunea acestor întreprinderi se contopește integral, se dizolvă în autogestiunea centralei. Această categorie de întreprinderi, cu toate că nu au personalitate juridică, ea înglobîndu-se în personalitatea juridică a centralei, au consiliu propriu al oamenilor muncii, gestiune economică separată, funcționează pe principiul autoconducerii și autogestiunii economico-financiare. De aceea, consider că această categorie de întreprinderi nu trebuie pusă pe același plan, din punct de vedere al autonomiei economico-financiare, cu unitățile fără personalitate juridică subordonate centralei sau întreprinderii. Constituind nucleul de bază al centralei, iar conducerea întreprinderii identificîndu-se într-o bună măsură cu cea a centralei, marile întreprinderi au posibilități largi de aplicare a principiilor noului mecanism economico-financiar.

2 Întreprinderile subordonate direct ministerelor, altor organe centrale de stat, organelor locale ale administrației de stat. Această categorie de întreprinderi au o autonomie economico-financiară deplină, în aplicarea autoconducerii și autogestiunii economice, exercitîndu-și integral atribuțiile și funcțiile stabilite prin lege.

3 Întreprinderi cu personalitate juridică subordonate centralelor. Această categorie de întreprinderi au o autonomie economico-financiară limitată întrucît o serie de atribuții privind cercetarea științifică și ingineria tehnologică, investițiile, pregătirea și perfecționarea cadrelor, activitatea de comerț exterior se exercită, de regulă, de către centrală în folosul întreprinderii. Acest fapt se reflectă și în sfera mai restrînsă de aplicare a autogestiunii economico-financiare. Din punct de vedere al conducerii și gestiunii, o categorie aparte o formează uzinele, fabricile, exploatările, șantierele, secțiile, autobazele, depozitele și alte unități similare, care aparțin centralelor sau întreprinderilor fără să aibă personalitate juridică. În această situație centralele și întreprinderile rămîn titulare ale dreptului de administrare directă. Prin faptul că la înființare aceste unități sînt înzestrate cu fondurile fixe și cu mijloacele concrete necesare desfășurării activității, ele, de la caz la caz, se bucură, prin delegare, de o anumită independență operativă mai largă sau mai restrînsă. Dar, neavînd autonomie economico-financiară și dreptul de administrare directă a unui patrimoniu, precum și de a-și constitui fonduri proprii, ele nu îndeplinesc cerințele pentru organizarea și funcționarea pe principiul autogestiunii economico-financiare. De aceea, pentru această categorie de numeroase unități economice se utilizează în continuare noțiunea de gestiune economică.

Dreptul centralelor și întreprinderilor de a înființa, atunci cînd consideră util și eficient, unități fără personalitate juridică, cu gestiune economică, constituie o formă de manifestare a autoconducerii și autogestiunii. Nu trebuie însă confundat sensul dat în literatura economică noțiunii de gestiune economică, înainte de introducerea autogestiunii, cu conținutul real al gestiunii economice a unităților fără personalitate juridică. În noile condiții, gestiunea economică se referă în principal la evidența și gospodărirea separată, în limitele competențelor stabilite, a unor fonduri și mijloace circulante. Deci, gestiunea economică a unităților fără personalitate juridică trebuie examinată nu separat ci ca un component, poate mai exact considerată ca un element al autogestiunii economico-financiare a centralei sau întreprinderii. Gestiunea economică a unităților fără personalitate juridică se aseamănă cu conținutul noțiunii de gestiune economică internă utilizat pînă la introducerea noului mecanism economico-financiar.

Adesea se pune întrebarea care sînt principiile de bază ale noului mecanism economico-financiar la nivel microeconomic. Acestea sînt, în general, principiile de organizare și conducere pe bază de plan a unităților economice. În afară de autoconducere și autogestiune economică, principii fundamentale de funcționare a unităților economice, mai acționează în acest domeniu o serie de principii cum sînt : centralismul democratic, conducerea colectivă, repartiția după cantitatea și calitatea muncii, cointeresarea materială, maximizarea eficienței și rentabilității, încadrarea propunerilor de plan ale întreprinderilor în echilibrul și opțiunile generale ale economiei ; fundamentarea planurilor economice pe contracte ; încadrarea activității curente a tuturor unităților socialiste în tendințele de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale ; înfăptuirea conducerii planificate a activității economice în concordanță cu cerințele științei conducerii societății socialiste etc. Unele principii decurg din însuși conceptul de autogestiune economică. Dintre acestea menționăm : autofinanțarea, acoperirea cheltuielilor de producție și de circulație și obținerea de beneficii din care să se restituie fondurile primite de la societate și pentru propria dezvoltare ; participarea oamenilor muncii la beneficii.

În sfera autogestiunii economico-financiare intră întreg ansamblul de pîrghii, instrumente, metode care se utilizează în procesul conducerii și administrării fondurilor fixe și circulante, în înfăptuirea sarcinilor de plan precum și toate mecanismele financiare, de prețuri, valutare care au loc în întreprinderile respective. O expresie a creșterii rolului pîrghiilor economico-

Mihai PĂRĂLUȚĂ

(Continuare în pag. 26)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Economişti români militanţi pentru instruirea şi emanciparea ţărănimii (I)

ÎNTRE problemele privind dezvoltarea agriculturii noastre, care au preocupat de-a lungul anilor economişti români de seamă, alături de problema pămîntului se numără cea a culturalizării ţăranului, în esenţă problema pregătirii profesionale a forţei de muncă din agricultură. Rezolvarea acestei probleme s-a petrecut în anii socialismului, atunci cînd poporul a devenit stăpînul ţării. În deceniile de la sfîrşitul secolului XIX şi începutul secolului XX această problemă se înscria însă la rangul unui deziderat de seamă. Cei mai mulţi gînditori încercau să răspundă la întrebarea : odată împroprietărit ţăranul român – analfabet şi abrutizat de secole şi milenii de exploatare şi, deci, lipsit de cunoştinţe profesionale la nivelul cerinţelor unei agriculturi avansate – va putea face faţă noilor nevoi sociale ? Tocmai în această perspectivă se punea un mare accent pe necesitatea emancipării culturale a ţărănimii. Dinicu Golescu, de exemplu, în vestita sa lucrare „Însemnare a călătoriei mele" (apărută în 1826 la Buda), mărturisea că „orice obicei şi faptă bună am văzut, spre folosul naţiei mele am însemnat, arătînd şi urmările rele ce cunosc... carele nelipsind, hotărît, nici noi cinste, nici norodul fericire, nu putem dobîndi"[1]). Ori, în concepţia cărturarului muntean, pentru a dobîndi această „cinste şi fericire" era nevoie, între altele, de culturalizarea ţăranului, principala forţă productivă a economiei româneşti din acele vremuri. Dealtfel, problema organizării unui învăţămînt elementar la sate, unde fiii de ţărani să deprindă secretul cititului şi scrisului, pentru a putea dobîndi cunoştinţe de specialitate, a reprezentat o preocupare de cîteva decenii pentru precursorii şcolii româneşti de economie agrară (din rîndul cărora face parte şi Dinicu Golescu), precum şi un obiectiv de seamă al programului revoluţiei de la 1848. Înfiinţarea şcolii din Goleşti (în 1828) şi începerea editării unor tipărituri pentru luminarea ţăranului au constituit părţi componente ale unui program de lucru căruia marele logofăt dorea să-i dea viaţă cît mai degrabă, considerînd progresul social ca irealizabil fără învăţătură, fără ştiinţă : „...cu neştiinţa vom şi intra în pămînt. Şi copiii noştri, neavînd de la cine să înveţe şi a se îndrepta, asemenea ca noi vor şi urma, de nu şi mai rău ; căci învederat lucru este că noi am rămas în urma tutulor neamurilor..." – arăta Dinicu Golescu referindu-se la situaţia ţărănimii şi ţării noastre din acele vremuri.

Leit-motivul preocupării pentru ridicarea patriei noastre la nivelul celor mai înaintate ţări europene, îl întîlnim, dealtfel, la aproape toţi reprezentanţii şcolii româneşti de economie agrară, accentul care se punea pe o problemă sau alta variind în funcţie de perioada de dezvoltare a economiei şi culturii româneşti. Astfel, dacă pentru Dinicu Golescu, introducerea însăşi a învăţămîntului primar era un deziderat major, pentru P.S. Aurelian – după legiferarea acestor forme de învăţămînt în Principatele Unite – problema dobîndeşte noi valenţe, devenind actuală pregătirea tehnologică, agricolă a copiilor de ţărani care frecventau şcolile rurale.

Trăind într-o epocă ulterioară reformei agrare din 1864, P.S. Aurelian se gîndea în mod direct la ridicarea stării profesionale a ţăranului român, prin dezvoltarea, în forme moderne, a învăţămîntului agricol. „Astăzi – scria Aurelian în articolul „Starea învăţămîntului la sate", publicat în 1870 – este recunoscut că ţările cele mai prospere sînt acelea unde ştiinţa tehnologică este mai dezvoltată şi viceversa..."[2])

Pornind de la cerinţele şi posibilităţile vremii, P.S. Aurelian concepea pregătirea tehnologică în domeniul agriculturii în două trepte. Prima treaptă, în favoarea căreia pledează în Consiliul general al instrucţiunii publice, o constituia predarea unor noţiuni şi elemente de agricultură în şcoala primară, respectiv organizarea de loturi pe lîngă fiecare şcoală, pe care elevii să poată cultiva principalele plante agricole (inclusiv să efectueze lucrări de altoit şi tăiat pomi) şi de unde cultivatorii să-şi poată procura pomi buni. A doua treaptă de învăţămînt agricol, pentru a cărei promovare milita P.S. Aurelian, consta în organizarea unui învăţămînt agricol de specialitate, deoarece „pentru România – arăta economistul – învăţămîntul tehnologic în general şi cel agricol în special are o importanţă nu numai economică ci şi politică

FIŞE

● *Realizat de un colectiv de autori* – P. Bran, N. Darac, V. Ciobanu, V. Schiopescu, C. Floricel, I. Stancu – *recent a apărut la* Editura Didactică şi Pedagogică *volumul „RELAŢII VALUTAR-FINANCIARE INTERNAŢIONALE". Destinată cu prioritate studenţilor economişti, lucrarea realizează, în cele trei secţiuni ale sale, o expunere a principalelor probleme privind relaţiile valutar-financiare : mecanismele generale ale sistemului financiar-valutar şi modul de utilizare a acestora în cadrul relaţiilor economice internaţionale ale ţării noastre, ca şi cele existente pe plan mondial ; activitatea organismelor financiar-bancare internaţionale ; fenomenele financiar-monetare ce se manifestă în prezent pe piaţa mondială etc. Din punctul de vedere al tratării subiectului, manualul a fost elaborat în manieră sistemică. El evidenţiază, în aceeaşi măsură, preocuparea autorilor de a expune politica promovată de partidul nostru în acest domeniu, de a face cunoscute acţiunile întreprinse de ţara noastră pentru aşezarea tuturor relaţiilor dintre state pe principii noi, a căror respectare favorizează progresul, securitatea şi pacea pe plan mondial, intensificarea conlucrării între popoarele şi naţiunile lumii.*

Perfecţionarea autogestiunii

● *În articolul* „Sivremenni problemi za stopanskata smetka" *(Probleme actuale ale autogestiunii economice), publicat în revista bulgară* Ikonomiceska misil *(nr. 5/1980),* David Davidov *încearcă să releve şi să sintetizeze problemele pe care le ridică dezvoltarea şi perfecţionarea autogestiunii, ca element esenţial al mecanismului economic. Abordînd o serie de aspecte ale teoriei şi practicii perfecţionării autogestiunii, D.D. cercetează în primul rînd experienţa acumulată în privinţa alegerii obiectului acesteia. Totodată, este examinată unitatea contradictorie dintre planul centralizat şi autogestiune, prezentîndu-se şi o schiţă de model care să îmbine la maximum avantajele planului centralizat cu pîrghiile economice utilizate în cadrul autogestiunii. După ce analizează sistemul de apreciere a rezultatelor activităţii unităţilor care funcţionează pe bază de autogestiune, D.D. tratează în final problema autofinanţării, căutînd să determine condiţiile necesare pentru deplina desfăşurare a autofinanţării, considerată drept un moment important al perfecţionării autogestiunii.*

Dezbateri ştiinţifice

● *Recent, în oraşele Zlatna şi Oradea s-au desfăşurat lucrările unui simpozion cu tema „Creşterea eficienţei economice în metalurgia neferoasă" organizat de Facultatea de metalurgie de la Institutul Politehnic Bucureşti, Uniunea sindicatelor din ramura mine, petrol, geologie şi energie electrică şi Consiliul judeţean al sindicatelor Alba în colaborare cu Centrele de profil din Baia Mare, Zlatna şi Deva. În centrul*

națională".[3]) Pentru realizarea acestui obiectiv P.S. Aurelian nu contesta ideea de a se apela la experiența acelor „staturi unde agricultura este atît de înaintată... și are trebuință de școale de agricultură", el arătînd însă că era necesar să ne bazăm în primul rînd pe forțele proprii, românești în ridicarea nivelului cultural – profesional al producătorului agricol român. Pe bună dreptate, Aurelian sublinia: „Dară dacă învățămîntul agricol n-are nici o importanță, pentru ce să cere ca să se aducă colonii de străini pentru ca să învețe pe români cum să lucreze pămîntul ? Nu ar fi mai bine, mai nimerit cu interesele noastre economice și politice, ca să învățăm agricultura românește și prin școalele românești ? Îndoiala nu este permisă. Chiar dacă toată Europa ar desființa astăzi școalele agricole, noi avem interes nu numai să păstrăm pe acele care le avem, ci să le și înmulțim ; căci, încă o dată, viața noastră economică depinde de agricultură". Acest economist român care, alături de Xenopol, a prezentat, în anii de la sfîrșitul veacului trecut, una din cele mai remarcabile concepții privind necesitatea și posibilitățile industrializării României, pornind tocmai de la rolul de mare importanță pe care îl concepea pentru agricultură în cadrul economiei naționale, cerea cu insistență să dispară disgrația în care a căzut învățămîntul agricol în fața unor oameni de stat; el aprecia că desființarea, chiar neglijarea învățămîntului agricol în România „ar lucra contra celor mai însemnate interese ale țării, cu voia fără voia".

O abordare complexă a problemelor privind instrucția cultivatorului român și pregătirea de specialitate pentru agricultură întîlnim în opera lui S.P. Radianu, fost profesor la școala normală Sf. Ecaterina și vechi inspector în Ministerul agriculturii, industriei și comerțului.

Acesta milita în primul rînd pentru necesitatea instruirii profesionale a cultivatorului român, ca mijloc de ridicare a nivelului agriculturii. Adept al intervenției statului în dezvoltarea agriculturii (idei etalate în studiul „Influența guvernului și a proprietarului mare asupra prosperității agriculturii", publicat în octombrie 1880), Radianu militează pentru a se asigura instruirea intensă și multilaterală a țăranului român : „Am vorbit de scop (modernizarea agriculturii – O.P.), vom vorbi acum cu deamănuntul de mijlocul prin care să putem ajunge la scop ; dezvoltarea intelectuală a cultivatorului, subiect mai însemnat și mai delicat, trecut însă cu vederea" [4]) – arăta acesta. Deplîngînd părăsirea în care se află studiul economiei rurale în sistemul instrucțiunii profesionale, Radianu socotea că „guvernul trebuie să dea instrucțiune cultivatorului... Neștiința cultivatorului nostru... este o grea servitudine pentru el"[5]). Se punea un mare accent pe rolul științei în modernizarea agriculturii, pe necesitatea însușirii elementelor „științei agricole" : „Știința prepară spiritele și împinge opiniuneó publică la înaintarea agriculturii – arăta Radianu – transformînd-o din meșteșug rutinar, cum e în generalitatea cazurilor, în artă utilă practicată cu metodă". Preocupat de același obiectiv al „europenizării" României, el este convins că, în condițiile unor reforme, „și poporul nostru, cu instituțiile lui, va ajunge unde sînt popoarele Europei, însă ne trebuie pentru aceasta știință, voință și putere"... „Știința ne va da cunoștința de tot ce vom voi a face". În consecință – sublinia Radianu – „să luminăm și noi cultivatorul nostru".

Economistul remarcă necesitatea difuzării științei pînă la nivelul fiecărui cultivator, subliniind însă că „progresul agricol... se propagă totdeauna de sus în jos, pînă în cele din urmă limite, căci știința nu suie niciodată... Știința pleacă de sus și tinde a se infiltra pînă în cele din urmă strate ale societății"[6])

Radianu abordează unele probleme ale raportului dintre știința și practica agricolă, precum și unitatea dintre ele. „Fără știință – arăta economistul – practica și aplicațiunea rămîn nesigure și se pierd ca și tradițiunea. Practica nu se învață, ea se execută, știința se învață și se profesează". Convins că „rutina (deprinderea) nu este de ajuns" și că „agricultorii trebuiesc conduși prin reflexiune și cunoștința rațională a lucrurilor" Radianu socotea necesar ca „teoria să se unească cu practica, ca plugarul să poată raționa asupra artei lui și să poată cugeta a face mai bine".

prof. dr. Oprea PARPALĂ

[1]) Dinicu Golescu — Însemnare a călătoriei mele, Ed. Minerva, 1977, p. 5.
[2]) P.S. Aurelian — Opere economice, Texte alese, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, București, 1967, pag. 33.
[3]) Op. cit. pag. 33
[4]) S.P. Radianu — Studii de economie rurală, ediția a II-a, București, 1903, pag. 201
[5]) Op. cit. pag. 100
[6]) Op. cit. pag. 102—103.

dezbaterilor s-a situat o problemă de mare importanță pentru economia națională și anume valorificarea surselor secundare de căldură, utilizarea rațională a metalelor în contextul crizei de energie, combaterea poluării în ramura metalurgiei neferoase. În comunicările prezentate au fost adîncite o serie de aspecte specifice domeniului analizat : extragerea metalelor din subprodusele metalurgice, valorificarea complexă a sterilelor de flotație, utilizarea tehnologiilor și instalațiilor noi în metalurgia metalelor grele și a metalelor ușoare. S-a încercat totodată conturarea unei serii de indicatori economici care să exprime gradul de utilizare rațională a metalelor, deopotrivă cu dezbaterea unor probleme tehnice și organizatorice privind creșterea eficienței folosirii utilajelor tehnologice în această ramură a industriei metalurgice.

● *Cu o săptămînă în urmă a avut loc, din inițiativa Consiliului Național al Inginerilor și Tehnicienilor (comisia Organizarea superioară a producției), cu concursul Institutului de proiectări tehnologice pentru industria ușoară, o dezbatere pe tema „Organizarea pregătirii, programării și urmăririi producției – factor de creștere a eficienței economice".*

În 28 de referate și comunicări specialiști din învățămînt, din cercetarea economică, din centrale ale industriei ușoare, centre de calcul ale acestora și I.P.I.U. au abordat aspecte teoretice, dar mai cu seamă au analizat aspectele practice ale formulării și aplicării conceptelor, metodelor și tehnicilor specifice domeniului. Experiențele prezentate și dezbaterile au relevat rolul organizării pe baze științifice a pregătirii, programării și urmăririi producției, în creșterea producției și productivității muncii, îmbunătățirea folosirii mijloacelor fixe, economisirea resurselor materiale și energetice, utilizarea rațională a personalului muncitor.

GESTIUNEA UNITĂȚILOR CULTURAL-ARTISTICE

TEODOR IOVĂNESCU

● *Mișcarea cultural-artistică din țara noastră – componentă însemnată a procesului de dezvoltare multilaterală a societății românești, căreia partidul nostru îi acordă o deosebită atenție – se desfășoară într-un cadru economic bine determinat : o rețea de instituții culturale, o structură organizatorică proprie, gestiune economică etc. Aceste elemente nu sînt secundare actului cultural ci constituie suportul material necesar stimulării și orientării creației artistice. În acest cadru problematic se înscrie și lucrarea*

FIȘE

„GESTIUNEA UNITĂȚILOR CULTURAL-ARTISTICE" *publicată recent la* Editura Științifică și Enciclopedică *sub semnătura lui* Teodor Iovănescu. *În volum se realizează o analiză largă a activității cultural-artistice, a ritmurilor și proporțiilor înregistrate în evoluția unor indicatori în perioada 1950–1979 : numărul teatrelor și a instituțiilor muzicale, al cinematografelor, activitatea editorială etc. Deopotrivă autorul se oprește asupra organizării și funcționării unităților de cultură și artă, asupra constituirii resurselor financiare și desfășurării cheltuielilor în aceste unități, asupra specificității conceptului de eficiență în domeniul culturii.*

REUNIUNEA DE LA MADRID

Colaborarea economică și tehnico-științifică — coordonată însemnată a politicii de destindere și pace

IN ACTUALA SITUAȚIE internațională, caracterizată prin apariția unor probleme deosebit de complexe și grave, prin existența și apariția unor noi focare de încordare și conflict, se impune să se facă totul pentru a se opri agravarea primejdiilor la adresa păcii, să se acționeze în direcția soluționării tuturor problemelor dintre țări numai pe calea tratativelor, să se reia și să se continue politica de destindere, înțelegere și colaborare între state. În această privință o însemnătate hotărîtoare o are intensificarea eforturilor pentru edificarea securității europene, pentru aplicarea în viață, ca un tot unitar, a prevederilor Actului final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa de la Helsinki, pentru desfășurarea cu rezultate pozitive a apropiatei reuniuni de la Madrid.

Este bine cunoscut faptul că relațiile de colaborare și cooperare economică au o pondere din ce în ce mai mare în ansamblul relațiilor externe ale unei țări, că acestea aduc o contribuție însemnată la mai buna cunoaștere și apropiere între popoare, la statornicirea unor legături strînse și de lungă durată, la sporirea încrederii și respectului între națiuni, la progresul economic și social al fiecărui stat, la întărirea păcii și securității în lumea întreagă.

Pornind de la aceste considerente se poate spune că dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice între statele semnatare ale Actului final de la Helsinki are o importanță deosebită pentru oprirea agravării încordării, pentru reluarea și consolidarea cursului spre destindere. Făcînd o apreciere generală asupra modului în care au fost îndeplinite prevederile din Actul final referitoare la această colaborare pot fi relevate aspecte pozitive în anumite sectoare ca : mediul înconjurător, energia, știința și tehnologia, informații economice și comerciale, prognoza economică pe termen lung, transporturile, cooperarea între țările din anumite regiuni ale continentului nostru. Aceste progrese au fost rezultatul, în primul rînd, al voinței politice a celor 35 de state semnatare ale Actului final, dovedind că atunci cînd există încredere pot fi găsite soluții constructive, reciproc avantajoase. Apropierea punctelor de vedere ale țărilor de pe continentul nostru a fost favorizată și de existența cadrului instituțional în care s-au purtat negocierile — Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite (C.E.E./O.N.U.) și organele sale subsidiare, care și-au adus o contribuție utilă în acest sens.

Din păcate însă, multe din cele înscrise în documentul de la Helsinki în legătură cu colaborarea economică și tehnico-științifică au rămas în stadiul de deziderat, sau în cel mai bun caz, abia se poartă discuții asupra modului cum pot fi abordate, rezultatele nefiind nici pe departe la nivelul posibilităților deschise de Actul final.

Schimburi comerciale echitabile, eliberate de orice fel de obstacole

CU TOATE GREUTĂȚILE provocate economiilor țărilor europene de efectele defavorabile ale crizelor economice, energetice și financiare, evoluția comerțului dintre ele a înregistrat o dinamică ascendentă, marea majoritate a statelor avînd însă importante deficite ale balanțelor de plăți. Din datele disponibile la F.M.I., rezultă că în primele nouă luni ale anului trecut, comerțul între țările occidentale a totalizat 614,5 miliarde dolari, în timp ce comerțul acestora cu țările socialiste a însumat 39,2 miliarde dolari, cifre ce scot în evidență rezervele însemnate existente în comerțul dintre țările cu sisteme sociale și economice diferite.

În aplicarea prevederilor Actului final în domeniul schimburilor comerciale au fost întreprinse unele activități, mai ales în cadrul C.E.E./O.N.U., pe linia promovării comerțului, inclusiv marketingul, examinării tendințelor și politicilor de perspectivă în comerțul între și interregional, inițierii unor măsuri practice pentru dezvoltarea și diversificarea schimburilor, informațiilor de ordin economic, comercial și administrativ, informațiilor relative la piețe și tehnici de comercializare, ameliorării procedurilor în comerțul internațional, a practicilor în materie de contracte, armonizării nomenclaturilor statistice. Dintre activitățile din sfera schimburilor comerciale ce au fost recomandate în mod expres în document să se desfășoare în cadrul C.E.E./O.N.U. s-a reușit să se pregătească studiul privind posibilitățile de a se înființa un sistem multilateral de notificare a legilor și regulilor referitoare la comerțul exterior și a modificărilor care îi sînt aduse (MUNOSYST) și au fost stabilite o serie de armonizări ale clasificărilor mărfurilor din statisticile de comerț exterior ale O.N.U. și C.A.E.R., precum și ale metodologiilor de comparare între diferiți indicatori ai dezvoltării economiilor naționale.

Au fost înregistrate însă progrese nesemnificative în domeniul măsurilor practice pentru eliminarea dificultăților din calea comerțului și a mijloacelor prin care pot fi depășite greutățile pe care le întîmpină țările în curs de dezvoltare din regiune în comerțul lor cu celelalte țări membre ale Comisiei. Se menține tendința de a intensifica protecționismul, persistă obstacole tarifare și netarifare în schimburile comerciale, sînt adoptate în continuare măsuri cu caracter discriminatoriu, sînt impuse restricții cantitative ce afectează în primul rînd țările în curs de dezvoltare, inclusiv cele de pe continentul nostru.

Dar nu este suficient să se elaboreze numai inventarul obstacolelor de orice natură din comerțul intraregional, așa cum se procedează în prezent, ci se impune să se găsească, mai repede, soluții concrete pentru eliminarea lor, după cum se prevede în mod expres și în Actul final, pentru realizarea unui comerț liber și echitabil între toate statele.

Cooperarea industrială și proiecte de interes comun

COOPERAREA INDUSTRIALĂ deține în prezent o pondere din ce în ce mai mare în ansamblul schimburilor comerciale, îmbrăcînd diferite forme, de la cele mai simple, pînă la întreprinderi comune sau acțiuni pe terțe piețe. Pornind de la dorința exprimată de statele semnatare ale Actului final de a facilita cooperarea industrială prin încheierea de acorduri interguvernamentale și alte acorduri bilaterale și multilaterale între părțile interesate, în urma negocierilor purtate, sub egida C.E.E./O.N.U., se desfășoară în prezent circa 540 de acțiuni de cooperare industrială, îndeosebi în domenii de vîrf ale tehnicii ca : electronica, automatizările, industria chimică, construcția de mașini, metalurgia și transporturile.

Recomandarea din Actul final referitoare la îndrumarea pregătirii contractelor în domeniul cooperării industriale și-a găsit materializarea în elaborarea unor ghiduri referitoare la contractele în acest domeniu. Totodată, se află în pregătire un manual asupra procedurilor privind cesiunea licențelor și aspectele conexe ale transferului de tehnică.

Sînt în discuție o serie de proiecte de colaborare pe termen lung în domeniul resurselor de cărbune și gaze, cercetarea unor noi surse de energie, schimbul de energie electrică intraeuropean. În acest sens, o atenție specială se acordă problemelor legate de interconectarea sistemelor energetice ale unor țări din Balcani (România, Bulgaria, Grecia, Turcia și Iugoslavia), de structura optimă a sistemului european și interconectarea sistemelor de transport a energiei electrice ale țărilor din Estul și Vestul Europei.

Pornind de la prevederea din Actul final referitoare la examinarea mijloacelor de îmbunătățire a furnizării de informații asupra condițiilor generale de cooperare industrială, în prezent se află în studiu în cadrul C.E.E./O.N.U. propunerile unor state, printre care și România, pentru crearea unui Centru de informare în domeniul cooperării industriale, care să devină o bursă de informații, de idei și măsuri de promovare a cooperării, de depistare a unor acțiuni noi între partenerii interesați.

Dar, și în domeniul cooperării industriale și al proiectelor de interes comun progresele înregistrate sînt limitate, negocierile durează perioade îndelungate, multe dintre posibilitățile deschise prin documentul de la Helsinki nefiind fructificate, în special în ceea ce privește punerea în aplicare pe plan regional și subregional a unor proiecte de mare anvergură.

Cooperarea în domeniul științei și tehnicii

ÎN CADRUL C.E.E./O.N.U. s-au desfășurat unele lucrări referitoare la stadiul actual și de perspectivă al politicii științifice și tehnologice, cooperarea în cercetarea privind : noi surse de energie ; utilizarea combustibililor cu slabă putere calorifică ; raționalizarea lucrărilor în agricultură ; realizarea unor noi tehnologii concepute pentru reducerea consumului de energie, utilizarea rațională a resurselor ; tehnologia transporturilor ; tehnologii ale calculatoarelor, telecomunicațiilor și informațiilor ; glaciologia și probleme ale vieții în climatele reci.

De o atenție deosebită s-a bucurat organizarea, în iunie 1978, la București, a reuniunii regionale europene pentru pregătirea Conferinței Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în slujba dezvoltării, care s-a ținut la Viena în august 1979. Cu acest prilej, s-au elaborat o serie de recomandări și măsuri la nivel național, subregional, regional și internațional vizînd politica în domeniul științei și tehnicii și întărirea capacităților tehnico-științifice ale țărilor în curs de dezvoltare.

Este necesar însă să se treacă neîntîrziat la aplicarea în practică a recomandărilor conținute atît în Declarația reuniunii regionale de la București, cît și în Planul de acțiune adoptat de Conferința de la Viena.

Rezerve însemnate privind conlucrarea dintre țările semnatare ale Actului final există în domeniul transferului de tehnologie. Publicarea unui Manual asupra procedurilor de cesionare a licențelor și aspectele conexe ale transferului de tehnici reprezintă desigur un proiect util, dar nu rezolvă problemele de fond legate de accesul liber și neîngrădit la cuceririle științei și tehnicii moderne, în special al țărilor în curs de dezvoltare de pe continentul nostru și din întreaga lume.

Se impune în acest sens să fie eliminate obstacolele din calea transferului de tehnologie, restricțiile, interdicțiile sau obligațiile ce prejudiciază economia țării cumpărătoare, adoptarea unor măsuri la nivel regional și subregional, în vederea sprijinirii efortului propriu al țărilor în curs de dezvoltare prin mijloace tehnice, științifice și financiare, pentru introducerea mai rapidă a progresului tehnic în economiile lor naționale. Numai în acest fel statele europene vor putea aborda problema transferului de tehnologie de pe poziții noi, în concordanță cu cerințele instaurării unei noi ordini economice internaționale.

Cooperarea în domeniul mediului înconjurător

ÎN PROGRAMELE de lucru ale C.E.E./O.N.U. și ale tuturo organelor sale subsidiare sînt cuprinse teme referitoare la protecția și ameliorarea mediului înconjurător, efectele pe care le au diferite activități tehnice și economice asupra mediului realizarea unor proiecte în comun referitoare la diferitele probleme ale protecției mediului înconjurător.

Se află în dezbatere în cadrul unor seminarii, colocvii și reuniuni de experți măsurile și tehnicile ce se pot utiliza pentru controlul și combaterea poluării în industriile chimică, metalurgică, materialelor de construcții, lemnului și în agricultură, precum și colaborarea dintre țările continentului nostru în aceste domenii. Totodată, s-a revizuit și adoptat Declarația privind politica de prevenire și control a poluării apei, incluzînd apele care traversează frontiera. Dintre proiectele importante care se află în actualitate pot fi menționate cele privind poluarea în Mediterana, realizat de Programul Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător (U.N.E.P.), la care mai colaborează O.M.S., O.N.U.D.I. și alte comisii economice regionale, dezvoltarea activităților de protejare a florei și faunei, abordarea integrală a problemelor ecologice ale bazinelor fluviale, îmbunătățirea condițiilor de mediu în zonele de așezări omenești.

Una din realizările însemnate în acest domeniu a fost convocarea, în noiembrie 1979, a reuniunii la nivel ministerial asupra protejării mediului înconjurător, care a adoptat documente la nivel general-european : Convenția privind poluarea atmosferică transfrontieră la mari distanțe și Declarația privind tehnologiile puțin poluante, reutilizarea și reciclarea deșeurilor.

Cooperarea în alte domenii

DUPĂ CUM SE PREVEDE în documentul de la Helsinki, statele semnatare consideră că îmbunătățirea condițiilor de transport constituie unul dintre factorii esențiali ai lărgirii cooperării între ele, apreciind că trebuie încurajată dezvoltarea transporturilor rutiere, feroviare, fluviale, aeriene și maritime. În acest domeniu sînt în atenție o serie de simplificări și armonizări ale formalităților administrative, în special la controlul de la frontiere pentru transportul de mărfuri, au avansat lucrările la proiectul autostrăzii Nord-Sud, la care s-au asociat 10 țări europene, între care și România.

În legătură cu stabilirea unei rețele navigabile coerente în Europa, se află în fază de finalizare studiul de fezabilitate la proiectul unui canal de legătură între Dunăre și Marea Egee, prin Iugoslavia și Grecia, și a început studierea posibilității unei legături directe navigabile între Dunăre și Oder (Elba).

S-a extins aria programelor de armonizare a standardelor privind transporturile pe apă, vehicule cu motor și facilități vamale și s-a creat un organism care să se ocupe cu transporturile multimodale și containerizate. În continuare, urmează să fie avute în vedere problemele legate de economia de energie și eficiența transporturilor de diferite tipuri, precum și definirea unei strategii integrate a politicii transporturilor pe plan european, ținînd cont de tendințele din transporturile internaționale.

În domeniul energiei, o atenție din ce în ce mai mare s-a acordat : determinării naturii problemelor energetice cu care vor fi confruntate, în viitor, țările semnatare ale Actului final și din lumea întreagă, definirii aspectelor speciale care se pun în domeniul combustibililor și al resurselor energetice atît în general cît și pentru diferite tipuri de energie ca petrolul, gazele, cărbunele, energia nucleară și sursele regenerabile ; evaluării pe baza programelor naționale a punctului pînă la care ar putea fi satisfăcute nevoile energetice ale regiunii C.E.E./O.N.U. Pentru problemele generale ale energiei în cadrul C.E.E./O.N.U. a fost înființat recent un organism subsidiar care, în paralel cu problemele de cooperare în domenii concrete, examinează posibilitatea convocării unei reuniuni pe plan general-european.

Problemele specifice țărilor în curs de dezvoltare din Europa, modalitățile de a le aborda și de a le rezolva au fost examinate izolat și timid în perioada care a trecut de la semnarea Actului final, impunîndu-se ca aceste aspecte să fie analizate de o manieră integrată, pe termen lung, în proiectele regionale și subregionale, care interesează țările în curs de dezvoltare situate în aceleași zone și avînd preocupări comune, ca de exemplu cele din Balcani. Numai în acest fel vor putea fi sprijinite eficient eforturile proprii pe care le fac aceste țări în vederea dezvoltării accelerate a economiilor lor naționale.

Cu toate că documentul de la Helsinki a evidențiat forme, căi și mijloace de stimulare a cooperării atît pe plan bilateral, cît și multilateral, a deschis ample perspective de extindere și adîncire a colaborării dintre statele semnatare, astfel încît să se asigure o temelie trainică edificării securității, țările participante se prezintă la reuniunea de la Madrid, din păcate, cu multe neîmpliniri.

Tocmai de aceea este necesar ca atît în plenara reuniunii, cît și în organul subsidiar de lucru pentru cooperarea în domeniile economiei, științei și tehnicii și mediului înconjură-

tor — creat așa după cum s-a hotărît recent la întîlnirea pregătitoare a reuniunii — statele participante să abordeze, în spirit constructiv, toate aceste aspecte, manifestîndu-și voința de a da un nou imbold colaborării, destinderii și păcii pe continent și în lume.

România — participant activ la colaborarea economică și tehnico-științifică în Europa

MILITÎND FERM pentru transpunerea în viață ca un tot unitar a prevederilor Actului final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa de la Helsinki, în conformitate cu obiectivele politicii noastre externe stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R., România s-a numărat, încă de la semnarea documentului, printre cei mai activi participanți la înfăptuirea celor convenite, acționînd consecvent pentru dezvoltarea relațiilor economice cu toate țările europene, fără deosebire de orînduirea lor socială și politică.

Un rol însemnat în dezvoltarea relațiilor economice și în identificarea de noi posibilități de intensificare a acestora l-au avut sesiunile comisiilor mixte interguvernamentale cu țările din regiune. Astfel, schimburile comerciale ale țării noastre cu statele semnatare ale Actului final s-au dezvoltat continuu, sporind cu circa 20% în ultimii cinci ani, ponderea acestor state în comerțul nostru exterior atingînd anul trecut aproape 72%. Totodată, întreprinderi din România au perfectat cu firme și organizații economice din aceste țări mai mult de 190 de acțiuni de cooperare în diferite sectoare de activitate și în special în domenii de vîrf ale tehnicii. Au fost înființate în cooperare cu parteneri din țările semnatare ale Actului final 40 de societăți mixte de producție, comercializare, consulting, în domeniul bancar, asigurări și transporturi. În acest fel ponderea țărilor din regiune în cooperarea economică a României este de aproximativ 60%.

Totodată se remarcă activitatea consecventă și susținută a țării noastre în forurile și reuniunile internaționale, în cadrul organismelor specializate ale O.N.U., în favoarea înfăptuirii întocmai a prevederilor Actului final privind dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice pe continentul nostru. Este semnificativ faptul că în primăvara acestui an, la sesiunea a XXXV-a a Comisiei Economice a Națiunilor Unite pentru Europa, cea mai importantă manifestare în acest domeniu înainte de reuniunea de la Madrid și forumul principal în care se discută și adoptă decizii în problemele colaborării economice între cele 35 de state semnatare ale Actului final, conducătorul delegației țării noastre a fost ales în unanimitate președintele sesiunii. Este o confirmare în plus a prestigiului și aprecierii de care se bucură România, a contribuției pe care o aduce la intensificarea și extinderea colaborării pe continent, la apropierea între popoarele europene. Este o recunoaștere a activității ferme și perseverente pe care țara noastră o depune la inițierea și susținerea unor rezoluții și decizii care privesc principalele aspecte ale conlucrării reciproc avantajoase pentru toate statele din zona C.E.E./O.N.U.

Acționînd pentru promovarea relațiilor economice, România are în vedere faptul că dezvoltarea colaborării și cooperării economice între statele europene stimulează contactele și apropierea între națiuni, oferă însăși baza materială pentru crearea unui climat de încredere atît de necesar pentru impulsionarea destinderii pe continentul nostru și în lume. Tocmai de aceea, în actuala situație internațională nu trebuie precupețit nici un efort pentru asigurarea tuturor condițiilor pentru deschiderea și desfășurarea sub cele mai bune auspicii a reuniunii de la Madrid, încît, așa după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „să se poată obține maximum de rezultate în direcția impulsionării politicii de destindere, înfăptuirii documentelor semnate la Helsinki și mai cu seamă pentru trecerea la dezarmare, la dezangajare militară."**

În lumina acestor cerințe reuniunea de la Madrid este chemată să deschidă noi perspective colaborării economice, ceea ce va influența favorabil asupra realizării climatului de încredere și destindere pe continentul nostru, pentru asigurarea unui viitor de pace, securitate și progres.

Dumitru SIMION

Perfecționarea conducerii și planificării

(Urmare din pag. 21)

financiare în condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar o constituie introducerea bugetului de venituri și cheltuieli ca instrument de bază al conducerii activității financiare. Bugetul de venituri și cheltuieli reprezintă, totodată, barometrul în care se reflectă starea economică, echilibrul financiar al unității respective, modul cum se înfăptuiește autogestiunea economico-financiară, finalitatea activității desfășurate de fiecare unitate economică. Practic, toate obiectivele urmărite prin introducerea noului mecanism economico-financiar sînt subordonate sporirii eficienței economice, maximizării beneficiului, îmbunătățirii stilului și metodelor de conducere și administrație a proprietății socialiste. În legătură cu aceasta, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea la plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 a subliniat : **„Principiul autoconducerii și autogestiunii economico-financiare trebuie să conducă la mai buna gospodărire a mijloacelor de producție, a părții din proprietatea comună dată în administrarea fiecărei unități, a fiecărui colectiv de oameni ai muncii. Consiliile oamenilor muncii, adunările generale, toți oamenii muncii poartă răspunderea directă pentru păstrarea și punerea în valoare, cu rezultate maxime, a acestor bunuri, asigurînd creșterea continuă a producției, ridicarea nivelului ei tehnic și calitativ, sporirea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale și creșterea eficienței economice — toate acestea trebuind să se reflecte în valoarea nou creată în fiecare unitate, de către fiecare om al muncii".**

Studiul problematicii autogestiunii economico-financiare presupune o analiză multilaterală a condițiilor, caracteristicilor, funcțiilor, principiilor, pîrghiilor și legislației economice directive, metodelor de organizare, conducere și decizie, indicatorilor utilizați în activitatea de planificare și de urmărire a îndeplinirii planului. Autogestiunea economico-financiară, prin sfera sa de cuprindere, are caracter atotcuprinzător, în ea se include mecanismul funcțional și de decizie al întreprinderii, întreaga activitate economico-financiară, începînd de la conceperea produsului pînă la livrarea sa pe piața internă și externă, ansamblul mecanismelor relațiilor marfă-bani, plan-piață, totalitatea pîrghiilor, formelor, metodelor și instrumentelor prin care întreprinderea își îndeplinește funcțiile, își realizează obiectivele stabilite prin plan. Autogestiunea economico-financiară nu trebuie redusă numai la o latură a activității economice a întreprinderii, sau la anumite funcții și avantaje unilaterale. Noul mecanism economico-financiar, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** secretar general al P.C.R., la consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din mai 1980, presupune, **„autoconducere muncitorească și autogestiune, presupune, înainte de toate, realizarea producției, creșterea producției nete, a rentabilității și a beneficiilor — și asigurarea, pe această bază, de fonduri suplimentare pentru participarea la beneficii".**

Prin urmare, eficiența economică, maximizarea beneficiului constituie coordonata fundamentală, mobilul principal al autogestiunii economico-financiare. Aceasta înseamnă că aplicarea noului mecanism economico-financiar este legată nemijlocit de eficiența cu care se acționează pentru îndeplinirea planului, de felul în care sînt mobilizate și antrenate colectivele de oameni ai muncii pentru îndeplinirea exigentă a sarcinilor ce le revin la locul de muncă, pentru a realiza producția cu cheltuieli materiale și costuri cît mai mici, la parametrii tehnico-economici competitivi pe piața internațională. Numai înțeleasă în acest sens, autogestiunea economico-financiară poate deveni un instrument activ în mîna consiliilor oamenilor muncii de promovare a unei noi calități în întreaga activitate economico-financiară, un factor determinant în optimizarea economică a tuturor proceselor de producție, a tuturor fluxurilor tehnologice, raționalizarea utilizării forței de muncă care să permită o utilizare maximă a capacităților de producție și încadrarea strictă în consumurile normate de materii prime, materiale, energie. Pornind de la rezultatele obținute pînă în prezent în aplicarea noului mecanism economico-financiar, de la fenomenele negative care mai persistă în activitatea economică a multor întreprinderi, se poate aprecia că autogestiunea economico-financiară nu și-a arătat încă pe deplin roadele, nu a devenit peste tot un factor activ în accentuarea creșterii productivității muncii, în îndeplinirea planului la toți indicatorii.

U.R.S.S.

Pîrghii economice pentru accelerarea introducerii progresului tehnic

ÎN PREZENT economia sovietică se află în etapa construirii societății socialiste dezvoltate și a trecerii treptate spre societatea comunistă. Caracteristicile principale ale acestei etape constau în dezvoltarea puternică a producției, în crearea unui potențial tehnico-productiv ridicat, precum și în modificări substanțiale în caracterul forțelor de producție, determinate, înainte de toate, de progresul tehnico-științific.

Proporțiile dezvoltării economiei sovietice sînt caracterizate elocvent prin următoarele date : venitul național creat a crescut în perioada 1965—1979 de 2,3 ori (ajungînd în 1979 la peste 430 miliarde ruble), fondurile fixe productive — de 3 ori (depășind în 1979 un trilion de ruble), producția industrială — de circa 2,6 ori, producția agricolă — de 1,38 ori, numărul cadrelor de cercetare — de 2 ori, iar productivitatea muncii sociale — de 1,97 ori.

Dezvoltarea viitoare a economiei sovietice se bazează nu atît pe creșterea volumului de resurse, cît pe intensificarea producției sociale, a cărei bază materială o constituie progresul tehnico-științific prin trecerea la o tehnică și tehnologie principial nouă, chemată să asigure un nivel ridicat al eficienței economice la scara întregii economii naționale. Acest lucru devine cu atît mai stringent, cu cît potențialul tehnico-științific acumulat capătă proporții semnificative. Astfel, în U.R.S.S. în sfera științei lucrează peste 4 milioane de oameni, din care 1,3 milioane de cercetători științifici. Totodată, au crescut continuu alocațiile de la bugetul statului pentru dezvoltarea științei, ele ajungînd să reprezinte 19,9 miliarde ruble în 1979.

Cît privește rezultatele, economiile realizate în urma introducerii tehnicii noi au atins în cincinalul 1971—1975 cifra de 12,3 miliarde ruble, urmînd să însumeze în 1976—1980 peste 23 miliarde. Aproape 3/4 din sporul productivității muncii se asigură pe seama introducerii mijloacelor tehnice noi și a proceselor tehnologice avansate.

Cu toate aceste realizări, se apreciază că nivelul tehnico-economic al producției nu a atins prevederile din planul cincinal [1]) și că elaborarea și asimilarea în producție a noilor mașini s-a încetinit, durata medie a acestei perioade ajungînd la 3,2 ani. În aceste condiții a devenit deosebit de actuală problema accelerării ritmurilor progresului tehnico-științific și ale ridicării eficienței introducerii acestuia. De aceea, în Hotărîrea C.C. al P.C.U.S. și a Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. din 12 iulie 1979 a fost prevăzut un complex de măsuri privind perfecționarea mecanismului de conducere a dezvoltării științei și tehnicii, întărirea pîrghiilor și stimulentelor economice de accelerare a progresului tehnico-științific în economia națională. Aceste măsuri reprezintă o parte integrantă a perfecționării întregului mecanism economic în scopul ridicării eficienței producției și a calității întregii activități. După opinia academicianului sovietic V. Gluşkov, astăzi un număr tot mai mare de probleme tehnico-științifice urmează să fie rezolvate prin metoda simultană, și nu prin așa-zisa metodă consecutivă, clasică [2]), deoarece — așa cum arată teoria și practica — multe lucrări pot să fie și trebuie realizate simultan. Aceasta ar permite să se treacă de la o evoluție înceată la realizarea unor salturi calitative. De fapt, această metodă de conducere a progresului tehnico-științific a fost deja utilizată în economia U.R.S.S. la executarea unor programe, dar nu s-a ajuns încă la generalizarea ei.

UN ROL DE SEAMĂ în cadrul sistemului adoptat de planificare revine elaborării programelor speciale complexe, ale căror prevederi se încadrează în direcțiile principale ale dezvoltării economice și sociale a U.R.S.S. pînă în 1990 și în planul cincinal pentru anii 1981—1985. Sarcina programelor speciale în domeniul progresului tehnic constă, înainte de toate, în asigurarea unor ritmuri mai ridicate de introducere a acestuia și în sporirea eficienței sale. Ele cuprind practic toate ramurile conducătoare ale economiei, avînd ca obiectiv crearea unor noi tipuri de tehnică și de tehnologii, satisfacerea completă a cerințelor economiei naționale în această privință.

Pentru realizarea obiectivelor menționate, în cadrul actualului mecanism de planificare și conducere a dezvoltării științei și tehnicii se prevăd măsuri de ridicare a eficienței, de finanțare și stimulare a progresului tehnic. Astfel, printre indicatorii eficienței care se aprobă în planurile cincinale și anuale pentru ministere, uniuni și întreprinderi se află : efectul economic prin realizarea măsurilor de progres tehnic, creșterea producției de cea mai înaltă calitate, reducerea consumurilor la principalele tipuri de resurse materiale. Odată cu introducerea în sistemul de indicatori de plan a sarcinilor privind efectul economic al progresului tehnico-științific capătă o mare importanță fundamentarea eficienței măsurilor ce se întreprind în acest domeniu, alegerea variantelor care asigură cea mai mare eficacitate. În acest scop au fost stabilite metode unice de evaluare a eficienței economice în toate etapele de creare și introducere a tehnicii noi, precum și de analiză a influenței ei asupra eficienței producției în general.

Realizarea progresului tehnico-științific din punctul de vedere al rezultatului final pentru economia națională presupune abordarea sistemică a ciclului „știință-tehnică-producție". Astfel, s-a constatat că asimilarea noilor produse perturbează stabilitatea producției, reduce temporar indicatorii activității întreprinderilor, ceea ce generează contradicții între interesele generale și cele colective. Prin perfecționarea mecanismului economic s-a urmărit realizarea îmbinării intereselor tuturor participanților la ciclul „știință-tehnică-producție", pe baza stabilirii unui criteriu unic de apreciere a activității instituțiilor de cercetare, proiectare și a întreprinderilor. Este vorba aici de efectul economic al progresului tehnico-științific, exprimat prin suma totală de economii obținute pe ansamblul economiei naționale.

Indicatorul eficienței macroeconomice a progresului tehnico-științific este folosit pentru definirea unei politici unitare de dezvoltare a economiei naționale, a ramurilor, centralelor și întreprinderilor, pentru alegerea variantelor celor mai eficiente de tehnică nouă în procesul elaborării planurilor, pentru stimularea economică a instituțiilor de cercetare și proiectare și pentru formarea prețurilor la noile produse. Calculele arată că efectul economic al progresului tehnic în industria U.R.S.S. asigură 55 la sută din sporul anual al producției și circa 56 la sută din creșterea beneficiului.

ACCELERAREA ritmurilor introducerii progresului tehnic și sporirea eficienței acestuia la toate nivelele a ridicat cerințe deosebite și față de metodele de finanțare și stimulare a măsurilor tehnico-științifice. În acest context se consideră că crearea fondului unic pe ramură pentru dezvoltarea științei și tehnicii, fond care reunește diferite surse de finanțare a tehnicii noi, va permite transformarea ciclului „cercetare-producție" într-un complex financiar-economic unitar, va asigura mobilizarea tuturor resurselor bănești și realizarea unei politici financiare mai elastice în domeniul dezvoltării tehnico-științifice a ramurii. Totodată, se apreciază că trecerea accentului pe beneficiu, ca sursă de asigurare a mijloacelor financiare pentru lucrări de creare, proiectare, asimilare și introducere în producție a tehnicii noi, va contribui la stabilirea unei legături directe între cheltuielile ramurii pentru dezvoltarea științei și tehnicii și efectul economic pe care-l obțin întreprinderile de la introducerea și fabricarea tehnicii noi sub forma beneficiului suplimentar.

După opinia specialiștilor, măsurile adoptate pentru stabilirea unor legături economice multiple între mecanismul de finanțare a progresului tehnico-științific, pe de o parte, și indicatorul efectului macroeconomic obținut prin crearea și introducerea tehnicii noi, precum și introducerea indicatorilor de eficiență a utilizării resurselor de producție în unitățile economice — pe de alta va întări influența mecanismului economic în sensul accelerării introducerii progresului tehnico-științific în economia U.R.S.S. și ridicării eficienței acesteia. Ele sînt menite să asigure afirmarea, pe un plan superior, a avantajelor economiei socialiste și să amplifice capacitatea economiei naționale de a asimila noile realizări ale științei și tehnicii atît pe plan național, cît și internațional, în vederea accelerării progresului tehnic și — în general — a dezvoltării economico-sociale.

Reghina CREȚOIU

[1]) Vezi „Planovoe hozeaistvo", nr. 2, 1980, p. 37.
[2]) Vezi „Planovoe hozeaistvo", nr. 6, 1980, p. 45.

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Reducerea producției de aluminiu în Japonia

INDUSTRIA japoneză a aluminiului înregistrează în prezent o tendință de creștere în ce privește cererea, fenomen evidențiat de comenzile însemnate pentru lingouri de aluminiu necesar industriei de automobile. După prima criză a petrolului, cînd costul energiei a ajuns la 60% în totalul cheltuielilor de producție pentru bare de aluminiu, Ministerul Comerțului Internațional și Industriei (M.I.T.I.) a aplicat un plan de reducere

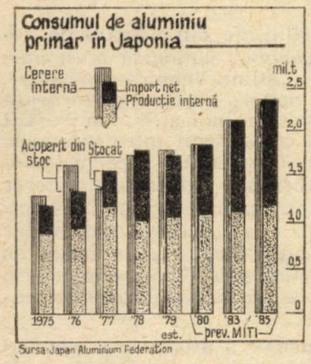

Sursa: Japan Aluminium Federation

cu o treime a capacității de producție, de 1,6 mil. t, a țării. Astfel, pînă în prezent au fost scoase din funcțiune capacități de 255 mii t., iar altele, însumînd 275 mii t., au fost lăsate în conservare în primul trimestru al acestui an.

Creșterea actuală a cererii precum și a costului energiei a determinat urcarea rapidă a prețurilor care au atins un nivel de patru ori mai mare față de 1978, respectiv 2 250 dolari per tonă.

În aceste condiții, întreprinderile japoneze și-au reorientat producția spre realizarea de produse finite în țară, investind, totodată, fonduri importante în străinătate în fabrici de bauxită și aluminiu neprelucrat din care o parte se va reîntoarce în Japonia în condiții de preț relativ mai avantajoase.

Ponderea cărbunelui în creștere

ASOCIAȚIA națională americană a cărbunelui estimează o creștere cu 6% a producției de cărbune în 1980 în Statele Unite, față de nivelul de 770 mil. t realizat în 1979. Ultimele aprecieri făcute în luna august, respectiv de 815 mil. t pentru anul în curs depășesc previziunile de 800 mil. t. date publicității la începutul anului.

Exporturile se așteaptă să atingă 55 mil. t, în creștere față de 45,6 mil. t. anul trecut. Pe de altă parte, pentru anul în curs, consumul de cărbune pentru centralele electrice este estimat la 560 mil. t. față de 527,8 mil. t. anul trecut. Consumul va crește cu o rată anuală de 4—6% pînă în 1985, ceea ce va duce la o cerere de circa 880—1 080 mil. t. la mijlocul deceniului. Această cifră, apreciază sursa citată, este încă sub obiectivul de 1 200 mil. t. stabilit pentru anul 1985 ca o măsură pentru reducerea consumului de petrol.

Specialiștii afirmă că industria minieră americană poate spori extracția de cărbune cu încă 100 mii tone anual, în sprijinul reducerii consumului de petrol prin creșterea ponderii cărbunelui ca sursă de energie (care în prezent deține 20% în balanța energetică americană.).

Potrivit datelor publicate în 1977 de Conferința mondială pentru energie, rezervele exploatabile de cărbune ale S.U.A. — cele mai mari din lume — se ridică la 218 miliarde tone, respectiv 31% din totalul mondial.

Cafea — producția ușor majorată

PRODUCȚIA mondială de cafea în sezonul 1979—1980 va depăși cu 3,4% pe cea a sezonului anterior și va ajunge la 4 866 mii tone — apreciază Departamentul Agriculturii al S.U.A. Rezervele de export pe plan mondial sînt estimate în acest sezon la 3 666 mii t., respectiv cu 2,6% peste nivelul anului trecut.

Recoltele principalelor țări producătoare (în mii t)

	1978/1979	1979/1980
Brazilia	1 200	1 350
Columbia	736	720
Coasta de Fildeș	280	250
Indonezia	399	285
Mexic	163	228
Etiopia	197	197
Salvador	205	162
Uganda	111	132
Ecuador	83	102
Camerun	89	96
Kenya	44	84
Madagascar	43	78
Peru	66	76
Honduras	68	75
Venezuela	61	69
Nicaragua	60	51
Tanzania	54	51
Papua Noua Guinee	44	42
Angola	37	42
Republica Dominicană	41	40
Filipine	36	40

Sursa citată apreciază că recolta de cafea în America de Sud va spori de la 2 191 mii t. la 2 333 mii tone, în special pe seama creșterii considerabile a producției braziliene ; în Africa, producția va fi de 1 120 mii tone față de 1 059 mii tone anterior, cu creșteri importante în Kenya, Madagascar, Uganda și reduceri (circa 30 000 t.) în Coasta de Fildeș.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 27—31.X.1980, **dolarul S.U.A.** a continuat să se reprecieze față de majoritatea valutelor occidentale, atingînd cele mai ridicate niveluri înregistrate din ultimele 6 luni (excepțînd lira sterlină și yenul japonez).

Această mișcare ascendentă a monedei nord-americane a fost determinată de o serie de factori pozitivi, între care amintim : continuarea creșterii dobînzilor pe piața monetară internă — dobînda preferențială „prime rate" fiind ridicată de către majoritatea băncilor americane de la 14 la 14,5% p.a. —, precum și creșterea, destul de accentuată, a dobînzilor la depozitele în eurodolari ; publicarea indicelui sintetic al principalilor indicatori economici ai S.U.A., care a înregistrat o creștere de 2,4% în luna septembrie a.c., față de o creștere revizuită de 1,7% în luna august a.c., fiind a patra creștere lunară consecutivă.

Deprecierea cea mai accentuată față de dolar a înregistrat-o **francul elvețian,** care se situa pe 31.X.1980 la 1,7150 franci/1 dolar, cu 2,3% sub închiderea săptămînii precedente de 1,6750 franci/1 dolar. Această mișcare a monedei elvețiene a fost accentuată și de presiunile speculative „à la baisse" ale unor fonduri convertite în alte valute purtătoare de dobînzi mult mai ridicate.

În cadrul noului sistem valutar vest-european din nou s-au înregistrat tensiuni, băncile centrale fiind nevoite să intervină pentru menținerea cursurilor în limitele maxime stabilite (în special în favoarea mărcii vest-germane, atît de către Bundesbank, cît și de către Banca Franței și Banca Centrală a Olandei).

Francul belgian era cotat la închiderea din 31.X.1980 la 30,60 franci/1 dolar, în depreciere cu 2,1% față de nivelul de referință de 29,95 franci/1 dolar ; **lira italiană** se situa la 903 lire/1 dolar, respectiv cu 2% sub închiderea din 24.X.1980 de 885 lire/1 dolar, iar **marca vest-germană** era tranzacționată la închiderea intervalului analizat la 1,9075 mărci/1 dolar, comparativ cu 1,8720 mărci/1 dolar (depreciere de 1,9%).

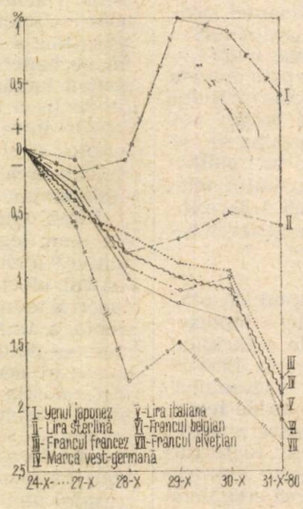

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 27 — 31.X. ; bază : cursurile din ziua de 24.X. a.c.

Francul francez, ajutat și de previziunile favorabile ale reducerii nivelului inflației în anul viitor la 10%, față de un nivel prognozat anul acesta de 14%, s-a depreciat în relația sa cu dolarul S.U.A. cu 1,8% — 4,39 franci/1 dolar pe 31.X.1980, comparativ cu nivelul de 4,3110 franci/1 dolar pe 24.X.1980.

Lira sterlină, beneficiară în continuare a unor niveluri de dobînzi dintre cele mai ridicate, a pierdut în relația sa cu dolarul în această perioadă doar 0,6% — 2,44 dolari/1 liră la închiderea săptămînii, față de 2,4545 dolari/1 liră pe 24.X.1980.

După o depreciere în prima parte a intervalului, **yenul japonez** a recuperat din terenul pierdut pînă la o repreciere față de dolar la închiderea din 31.X.1980 de 0,4% (212 yeni/1 dolar, față de 212,90 yeni/1 dolar închiderea de referință). Această mișcare aparte a monedei nipone este pusă de către operatorii de devize, atît pe seama lărgirii deficitului comercial al S.U.A. în relația cu Japonia, cît și pe cea a investirii unor fonduri importante de către unele țări OPEC în hîrtii de valoare japoneze.

Nivelul **dobînzilor** la depozitele în principalele eurovalute pe perioada de 6 luni a înregistrat o creștere generală, mai accentuată însă la eurodolari (de la 14% pe 24.X.1980, la 14,875% pe 31.X.1980) și eurofrancii elvețieni (de la 5,375 la 5,75) și ceva mai moderată la euromărcile vest-germane (de la 8,5625% la 8,75% p.a. respectiv).

Prețul **aurului** la Londra a evoluat între 645 și 629 dolari/uncia, al doilea fixing de la Londra din ziua de 31.X.1980 de 629 dolari/uncia fiind cu 4 dolari sub cel corespunzător din 24.X.1980.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

ORIENTĂRI ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICĂ

SUEDIA

SUEDIA se caracterizează printr-un grad înalt de industrializare și un nivel de trai ridicat. În 1979, produsul național brut pe locuitor a atins un nivel de 12 452 dolari, situînd Suedia pe locul 4 între țările membre O.C.D.E., după Elveția, R.F. Germania și Danemarca.

În ultimii ani, politica economică promovată de guvernul suedez s-a axat tot mai mult pe diversificarea surselor energetice, pe valorificarea superioară a resurselor naturale prin crearea unei industrii de o înaltă tehnicitate și automatizare — care să permită reducerea costurilor de producție — dar și pe modernizarea unor ramuri industriale tradiționale (industria siderurgică, industria celulozei și hîrtiei, industria de construcții navale etc.).

În contextul crizei energetice actuale, guvernul suedez a elaborat un plan energetic, la nivelul anului 1990, care prevede reducerea importurilor de țiței, utilizarea în mai mare măsură a cărbunelui și uraniului, creșterea contribuției sectorului hidroenergetic, a energiei solare și eoliene. Astfel, se prevede ca în 1990 energia pe bază de țiței să se reducă la 200-280 TWh, de la 307 TWh în 1978, paralel cu triplarea contribuției energiei nucleare, de la 23 TWh la 60 TWh.

În martie 1980, parlamentul suedez a aprobat punerea în funcțiune a încă 6 reactoare nucleare (în 1978 erau în funcțiune 6 reactoare nucleare, care produceau 23 TWh), pe o durată de funcționare de 20-25 de ani, perioadă considerată din punct de vedere tehnologic optimă pentru menținerea condițiilor de siguranță a instalațiilor nucleare.

Zăcămintele însemnate de minereu de fier au favorizat dezvoltarea industriei siderurgice care, în lipsa unor rezerve interne de cărbune, s-a orientat spre îmbunătățirea continuă a tehnologiei de fabricare a oțelurilor speciale, contribuind în acest fel la dezvoltarea tehnologiei mondiale. Peste 30% din producția de oțel a Suediei este reprezentată de oțelurile speciale. În 1978, valoarea exporturilor de produse finite de oțel a reprezentat 6% din totalul exporturilor suedeze, la care se pot adăuga exporturi de oțel sub formă de scule, mașini, vehicule și alte produse destinate industriei constructoare de mașini.

Orientări noi se constată în ultimii ani, și în dezvoltarea industriei constructoare de mașini, care este cel mai puternic și dinamic sector industrial al Suediei. Dacă în 1945, acesta deținea 23% din producția totală industrială a Suediei, în 1979 și-a majorat ponderea la 45%. Industria constructoare de mașini a Suediei se caracterizează, în prezent, prin dezvoltarea susținută a ramurilor de vîrf și un grad deosebit de ridicat de specializare. Peste jumătate din produsele acestui sector se exportă, fiind bine cunoscute pe plan mondial datorită calității și nivelului tehnic ridicat. Astfel, sînt reprezentative pe piețele internaționale o serie de produse de marcă : rulmenții S.K.F., autovehiculele Volvo și Saab-Scania, motoarele trifazice ASEA, locomotivele tristorizate, sistemele telefonice, sistemele de telecomunicații Axe, roboții industriali etc. Poziția geografică aparte (mai bine de jumătate din granița Suediei este scăldată de apele Mării Baltice) a determinat dezvoltarea unei puternice industrii navale. Potrivit programului guvernamental, pe perioada 1980-1985, industria de construcții navale a Suediei urmează să realizeze o orientare mai accentuată spre construcția de nave specializate (petroliere, metaniere, nave polivalente, nave frigorifice etc.).

Relațiile româno-suedeze cunosc o evoluție pozitivă, ascendentă, schimburile reciproce de mărfuri crescînd în ultimii 10 ani de peste 4 ori, atît ca volum cît și valoric. Totodată, au fost inițiate importante acțiuni de cooperare în domeniul producției și comercializării autovehiculelor, a unor echipamente pentru industria alimentară, industria energetică, industria hîrtiei etc.

În acest context, vizita de stat în Suedia a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația Maiestății Sale Carl al XVI-lea Gustaf și a reginei Silvia, întîlnirile la nivel înalt vor contribui la dezvoltarea relațiilor economice româno-suedeze, la identificarea și concretizarea unor noi domenii de cooperare.

Carmen DAMȘA

DANEMARCA

DEȘI aproape lipsită de materii prime — în special minerale — și de resurse energetice, Danemarca este una dintre cele mai industrializate țări, produsele industriale reprezentînd 3/4 din totalul mărfurilor vîndute în afara frontierelor sale. Trecerea de la situația de țară agrară la cea industrială a fost rapidă și s-a datorat în bună parte capacității de a utiliza forța de muncă relativ abundentă, de a o pregăti într-un timp relativ scurt pentru sectorul industrial în dezvoltare.

Industria exportă aproape 40% din producția sa, cele mai mari procente fiind realizate de industriile metalurgică, electronică (aceasta exportă 80% din producție), chimică și alimentară. Cunoscute sînt însă și produsele industriei constructoare de mașini, ca de exemplu, motoarele pentru nave, cu puteri cuprinse între 400 și 50 000 CP ; se apreciază că motoarele Diesel a 30% din navele care străbat apele globului sînt construite în Danemarca sau după licență daneză.

Cea mai mare parte a întreprinderilor sînt mici și mijlocii — în medie cu 58 lucrători — ceea ce conferă industriei o capacitate sporită de adaptare la conjunctura pieții. O altă caracteristică a industriei daneze este specializarea, fiecare întreprindere producînd o gamă limitată de produse, de nivel tehnic înalt, cu un procent ridicat de valoare adăugată, precum și importanța care se acordă design-ului industrial, considerat simbol al calității și esteticii. Un consiliu specializat, înființat de mai mulți ani, asigură asistența întreprinderilor din acest punct de vedere.

Dar, cu toată dezvoltarea industrială, Danemarca nu și-a pierdut nici faima de exportatoare de produse agricole, deși în agricultură nu mai lucrează decît 7% din populația activă. Aproximativ 90% din produsele agricole exportate sînt de origine animală, Danemarca fiind primul exportator din lume pentru carne de porc, al doilea pentru unt și al treilea pentru brînză.

Exportul are o contribuție remarcabilă la stimularea creșterii economice. În 1979, din procentul de 3,5% cu care PIB a progresat față de anul anterior, 2,5 procente s-au datorat exportului. Danemarca practică din ce în ce mai mult așa-numitul „export integrat" care constă în furnizarea odată cu obiectivul și a serviciilor necesare funcționării acestuia.

Economia daneză este însă confruntată și cu o serie de dificultăți, principala fiind asigurarea cu energie. Dependentă de exterior pentru aproximativ 95% din consumul primar de energie, această țară și-a fixat ca obiectiv, printr-un program energetic pe 8 ani (1978-1985), reducerea ponderii petrolului în balanța energetică.

Programul prevede intensificarea exploatării cîmpurilor petroliere și a depozitelor de gaz natural (acestea din urmă evaluate la 80 milioane t.e.p., suficiente pentru 20 de ani) din Marea Nordului, care urmează să asigure în a doua jumătate a anilor '80 peste 1/4 din necesarul de energie al țării și să permită reducerea cu aproape 50% a importurilor de țiței. Au fost începute, totodată, studii asupra posibilităților de utilizare, pe termen lung, a unor surse de înlocuire a petrolului, îndeosebi geotermale.

România întreține cu Danemarca vechi relații economice, care au căpătat o amploare deosebită în ultimul deceniu. Între 1970 și 1980 schimburile de mărfuri s-au majorat de peste 4 ori și s-au diversificat. Structura exporturilor românești include tractoare, motoare electrice, rulmenți, anvelope, produse petroliere, fibre și fire sintetice, textile, încălțăminte, legume de seră etc., iar importurile echipament pentru nave, mașini și utilaje diverse, produse farmaceutice, animale de reproducție. Semnarea unui acord-cadru de colaborare a deschis posibilitatea cooperării în producția de echipamente pentru nave. O fructuoasă colaborare tehnico-științifică se desfășoară în domeniul agrozootehnic.

Vizita președintelui țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația Maiestății Sale Regina Margareta a II-a și a Alteței Sale Regale prințul Henrik, în Danemarca și convorbirile la cel mai înalt nivel — primele la acest nivel între cele două țări — constituie nu numai un eveniment politic, dar și un moment important în evoluția relațiilor economice româno-daneze, care va deschide noi perspective dezvoltării acestora.

Rodica GHEORGHIȚĂ

MONDORAMA

Evoluții în comerțul cu licențe

DATE din ultimul deceniu privind comerțul cu licențe a zece dintre cele mai importante țări capitaliste dezvoltate evidențiază două tendințe clare. Pe de o parte, S.U.A. își consolidează poziția de lider în acest domeniu, realizînd în 1978 un excedent al balanței comerțului cu licențe de peste 5,2 mil. dolari (un excedent relativ redus, dar consolidat în ultima perioadă, realizează și Anglia).

Pe de altă parte, toate celelalte țări incluse în tabelul de mai jos au cunoscut, în perioada 1971—1978, o creștere susținută a deficitului balanței respective (îndeosebi în cazul Japoniei și R.F.G.), deși în majoritatea cazurilor dinamica deficitului a fost mai lentă decît cea a volumului comerțului cu licențe.

Balanța comerțului cu licențe a unor țări capitaliste dezvoltate (mil. dolari)

Țara	1971			1978		
	încasări	plăți	sold	încasări	plăți	sold
S.U.A.	2 545	242	+2303	5 847	626	+5 221
Anglia	288	270	+18	739*	574*	+165*
R.F.G.	159	425	—266	463	1 177	—714
Franța	68	229	—161	346	679	—333
Olanda	105	116	—11	277	446	—169
Japonia	61	468	—407	275	1 165	—890
Belgia-Luxem.	129	169	—40	145	288	—143
Italia	85	329	—244	103	498	—395
Suedia	16	52	—36	71	135	—64
Austria	8	33	—25	29	119	—90

*) Anul 1977. Sursa : B.I.K.I., nr. 123/1980.

Cuba — dezvoltarea pomiculturii

ÎNAINTE de revoluție în Cuba, în care producția de zahăr furniza 92% din venitul național și 90% din exporturi, pomicultura era reprezentată doar de plantații de grape-fruit în Insula Pinilor.

În cadrul politicii de diversificare a agriculturii, la mijlocul deceniului al șaptelea a fost adoptat programul de dezvoltare a culturii citricelor, îndeosebi prin crearea de mari gospodării specializate în regiunea de vest și cea centrală a Cubei. Ca urmare, suprafața cultivată cu citrice s-a extins rapid, ajungînd la 126 mii ha în 1978, iar pentru 1985 se prevede ca suprafața totală plantată cu citrice să depășească 200 mii ha. Concomitent recolta de citrice a crescut la circa 427 mii tone anul trecut, din care portocalele reprezintă 63%, grape-fruit — aproape 23%, lămîile — peste 7% etc. A sporit importanța acestora în exportul cubanez, anul trecut fiind exportate 161 mii tone de citrice. În același timp se dezvoltă industria de prelucrare a acestor fructe, în perioada 1981—1985 fiind prevăzut un însemnat volum de investiții pentru lărgirea capacităților existente și crearea unor noi întreprinderi de prelucrare.

Masele plastice — între impas și perspective

MAJORITATEA firmelor occidentale producătoare de produse chimice sînt de acord că situația actuală de pe piața maselor plastice este „foarte dură", notează cotidianul englez „Financial Times". Într-adevăr, domeniul maselor plastice se confruntă în momentul de față cu o situație aparent paradoxală : pe de o parte, creșterea continuă a prețului petrolului și a gazelor naturale — materii prime de bază în industria maselor plastice — a determinat o creștere a costurilor de producție, iar, pe de alta, anul acesta s-a înregistrat o substanțială scădere a cererii de materiale plastice, cifrată între 25—30%, care a obligat firmele producătoare să recurgă la importante reduceri de prețuri în încercarea de a-și menține volumul vînzărilor.

Ca urmare a acestei situații, multe firme au început să-și reducă producția și să-și închidă fabricile mai puțin eficiente. În Marea Britanie, de exemplu, I.C.I. a închis două dintre uzinele sale producătoare de policlorură de vinil, iar BP Chemicals urmează să închidă, de asemenea, două uzine.

Cu toate acestea, perspectivele par să fie favorabile industriei maselor plastice. Experții consideră că în următorii cinci ani piața europeană a maselor plastice este posibil să înregistreze o creștere a cererii în medie cu 3,7% pe an, avînd în vedere, în special, utilizarea pe scară mai mare a maselor plastice în industria de automobile și în cea de ambalaje. De asemenea, se consideră că există posibilități pentru inovații în domeniul materialelor plastice și pentru o substituire într-o mai mare măsură a materialelor tradiționale, cum ar fi metalul, lemnul și sticla, cu polimeri. În scopul ieșirii din impasul actual se iau în considerație măsuri pentru o utilizare mai rațională a capacităților de producție (se estimează că utilizarea capacității de producție a polistirenului este sub 70% în medie). Fluctuațiile conjuncturale pe piața maselor plastice sînt influențate și de tendința multor firme europene de a-și concentra producția în sectoare chimice specializate, cum ar fi produsele agrochimice și farmaceutice.

Apele termale — sursă energetică alternativă

ÎN Japonia începe o amplă acțiune, lansată de Ministerul Comerțului Exterior și Industriei, de cercetare — cu ajutorul sateliților și al avioanelor — a întregului teritoriu al țării în vederea întocmirii unei hărți a surselor de apă geotermală. Deși pe o mare parte a teritoriului țării se manifestă activități vulcanice și se cunosc numeroase izvoare geotermale, pînă acum nu s-a făcut inventarierea lor și nici o hartă cu amplasamentele lor precise.

În anul 1983, cînd se proiectează să se încheie lucrarea, harta va fi distribuită companiilor particulare pentru a stimula producția de energie electrică pe baza utilizării surselor geotermale. Se apreciază că energia geotermală va constitui în viitor o importantă alternativă la hidrocarburi, preconizîndu-se ca volumul capacităților energetice respective să crească de la 160 MW la începutul acestui an pînă la 7 300 MW în 1990 și 14 200 MW în 1995.

Aspecte ale dezvoltării industriei S.U.A.

DATELE statistice referitoare la dinamica producției într-o serie de ramuri importante ale industriei S.U.A. în ultimele două-trei decenii ilustrează continua devansare — ca ritm de creștere și, drept urmare, ca pondere în ansamblul producției industriale — a ramurilor extractive de către cele prelucrătoare. Tot ramurile prelucrătoare (fabricarea de fibre sintetice, de articole farmaceutice, de produse petroliere ș.a.) au înregistrat și cele mai înalte sporuri ale productivității muncii. (vezi tabelul)

Dinamica unor indicatori ai industriei S.U.A., în perioada 1947—1978 (creșteri medii anuale, în %)

Produsul	Volumul extracției sau producției	Productivitatea muncii
Minereu de fier [1]	2,2	4,9
Minereu de cupru [1]	4,6	4,5
Cărbune	0,2	3,4
Minerale nemetalifere (fără combustibili) [2]	2,9	3,5
Metale feroase	1,3	2,1
Ciment hidraulic	2,1	4,2
Produse petroliere	3,4	5,5
Fibre sintetice [3]	8,5	6,3
Articole farmaceutice [4]	7,3	5,6
Săpun și detergenți [5]	4,1	3,4
Lacuri și vopsele [6]	3,3	3,0
Ambalaje de sticlă	3,6	2,0

[1] Greutatea brută ; [2] 1954—1978 ; [3] 1957—1978 ; [4] 1963—1978 ; [5] 1958—1977 ; [6] 1958—1978.

Dacă, însă, se compară — pe ramuri — ritmurile înregistrate de cei doi indicatori se constată că, în timp ce în cadrul industriei prelucrătoare din S.U.A. creșterile producției au fost obținute, de regulă, și pe calea extinderii capacităților de producție, în industria extractivă și — în parte — în cea metalurgică sporurile de producție s-au realizat, cvasiintegral, pe calea intensificării proceselor respective.

GLOSAR

Date noi despre D.S.T. [I]

DREPTUL SPECIAL DE TRAGERE (D.S.T.) este, după cum se ştie, un instrument monetar de cont şi de rezervă emis de Fondul Monetar Internaţional (F.M.I.). Iniţiat la sesiunea de la Rio de Janeiro a F.M.I. (1967), maturizat din punct de vedere tehnic în 1969, emis pentru prima oară în 1970, an în care ţările membre ale F.M.I. participante la sistemul D.S.T. au primit primele alocări şi au început operaţiile cu D.S.T., acest instrument face încă obiectul unor modificări de conţinut şi al unor discuţii în contradictoriu cu privire la utilitatea lui. Este firesc să fie aşa, avînd în vedere că D.S.T. reprezintă o noutate absolută în acest domeniu.

Acest instrument este emis fără o bază sau o garanţie materială. În consecinţă, volumul emisiunii nu este determinat de existenţa unor valori materiale (cum ar fi aurul) şi nici de politica monetară a unui anumit stat (cum este politica S.U.A. pentru dolar, monedă nu numai naţională, ci şi internaţională), ci de aprecierea reprezentanţilor statelor membre ale F.M.I. (în număr de 141) cu privire la existenţa unei nevoi de lichiditate internaţională care nu poate fi acoperită printr-o sporire a volumului altor instrumente de rezervă (aur sau valute de rezervă: dolari, lire sterline, mărci vest-germane etc.). Invers: în cazul în care acelaşi organism constată că lichiditatea internaţională este excesivă, el poate să decidă reducerea — prin anulare — a volumului de D.S.T. aflat în circulaţie.

Spre deosebire deci de celelalte elemente de lichiditate, al căror volum este determinat de alte considerente decît acela al mărimii optime a rezervelor într-o ţară sau în economia mondială, în cazul D.S.T. avem de-a face cu un volum orientabil conştient de o autoritate internaţională competentă, exclusiv în funcţie de necesităţile de suplimentare sau reducere a rezervelor existente. Ca urmare, D.S.T. are avantajul potenţial al stabilităţii. Această stabilitate este exprimată şi de modul de evaluare.

La început (prin statutul modificat la 8 iulie 1969 al F.M.I.), unitatea D.S.T. a fost definită în aur: 0,888671 g aur fin, o cantitate egală cu aceea care definea pe atunci dolarul S.U.A., stabilindu-se astfel echivalenţa dintre D.S.T. şi dolar. La 1 iulie 1974 s-a renunţat la definiţia în aur şi s-a trecut la metoda evaluării D.S.T. pe baza coşului valutar ponderat, compus din 16 valute ale ţărilor a căror participare la exportul mondial de bunuri şi servicii depăşea 1%.

Evoluţia coşului D.S.T.

	1.VII.1974		1.VII.1978		1.I.1981
	unităţi valutare incluse	pondere %	unităţi valutare incluse	pondere %	pondere % (unităţi incluse neschimbate)
dolar S.U.A.	0,40	33,0	0,40	33,0	42
marcă vest-germană	0,38	12,5	0,32	12,5	19
liră sterlină	0,045	9,0	0,05	7,5	13
franc francez	0,44	7,5	0,42	7,5	13
yen japonez	26,0	7,5	21,0	7,5	13
gulden olandez	0,14	4,5	0,14	5,0	—
liră italiană	47,0	6,0	52,0	5,0	—
dolar canadian	0,071	6,0	0,07	5,0	—
franc belgian	1,60	3,5	1,60	4,0	—
riyal saudit	—	—	0,13	3,0	—
coroană suedeză	0,13	2,5	0,11	2,0	—
rial iranian	—	—	1,70	2,0	—
peseta spaniolă	1,10	1,5	1,50	1,5	—
Schilling austr.	0,22	1,0	0,28	1,5	—
coroană norvegiană	0,099	1,5	0,10	1,5	—
dolar australian	0,012	1,5	0,017	1,5	—
coroană daneză	0,11	1,5	—	—	—
rand sudafrican	0,0082	1,0	—	—	—

Structura coşului D.S.T. a fost modificată la 1 iulie 1978 prin înlocuirea coroanei daneze şi a randului sud-african cu riyalul saudit şi rialul iranian. O nouă modificare a fost hotărîtă să intre în vigoare la 1 ianuarie 1981, în sensul reducerii numărului de valute din coş de la 16 la 5. Motivul invocat a fost simplificarea tehnicii de determinare a valorii D.S.T.

C. K.

Populaţia urbană

Miruna Ilieş, — Bucureşti. — Potrivit prognozelor O.N.U., în anul 2000 populaţia globului va fi de cel puţin 6 miliarde de locuitori, din care 5 miliarde vor trăi în ţări în curs de dezvoltare. În cazul acestora din urmă ritmul cel mai rapid de creştere îl înregistrează populaţia urbană : între 1950 şi 1985 aceasta a sporit de cinci ori mai rapid decît populaţia rurală. În plus, gradul de concentrare a populaţiei urbane este deosebit de ridicat. Se apreciază că la sfîrşitul secolului nostru, circa 20 de oraşe ale lumii a treia vor avea o populaţie de cel puţin 10 milioane de locuitori fiecare. Între acestea se numără deja Ciudad de Mexico, Calcutta, Bombay, Djakarta, Sao Paulo şi altele. Alături de centre moderne (fotografia alăturată prezintă un aspect din oraşul brazilian Sao Paulo), multe din aceste oraşe cuprind zone întinse de locuinţe mizere improvizate, spre care afluează în fiecare an sute de mii de oameni din mediul rural.

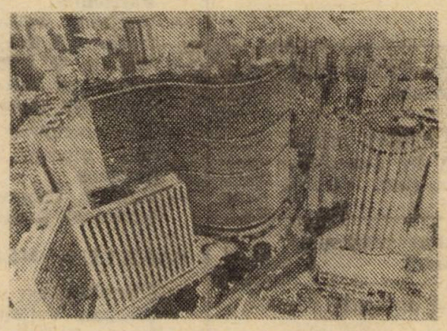

Bursa de metale din Londra

Sorin Şerbănescu, Bucureşti — Bursa de metale din Londra (London Metal Exchange, pe scurt LME) a fost inaugurată în anul 1877. Metalele ale căror preţuri se negociază la LME sînt cuprul, plumbul, argintul, aluminiul şi nichelul. Înaintea creării LME, cînd negustorii se întîlneau într-o cafenea din City-ul londonez pentru a cumpăra şi a vinde metale, rolul principal în tranzacţii revenea pieţei interne, iar preţurile cerute rămîneau neschimbate timp îndelungat. În prezent 70—80% din tranzacţiile încheiate la LME privesc străinătatea. Deschiderea Bursei de metale din Londra în a doua jumătate a secolului trecut este legată de transformarea Angliei din exportator de metale în mare importator şi a fost favorizată de introducerea comunicaţiilor telegrafice, care au făcut posibile tranzacţiile la termen. Este vorba de exemplu de vînzarea anticipată a unei cantităţi de metal, ca mijloc de asigurare contra unei scăderi a preţului în intervalul dintre plata în străinătate pentru metalul respectiv şi vînzarea lui pe piaţa internă. În acelaşi mod cumpărătorii se asigură pentru acoperirea cerinţelor lor viitoare.

Contractele presupun primirea sau livrarea efectivă a metalului respectiv, de o calitate aprobată. Cuprul, plumbul, zincul şi aluminiul sînt vîndute în partide de 25 t, iar nichelul în partide de 6 t, pentru livrare în orice zi lucrătoare din următoarele trei luni. Pentru a fi uşor disponibil, metalul este depozitat în magazii la Amsterdam, Rotterdam, Hamburg, Anvers, Bremen, Genova, precum şi în Anglia. Plata pentru contracte se face la data livrării, în lire sterline, la Londra. Contractele pe trei luni îşi au originea în perioada de început a bursei, cînd aceasta era timpul aproximativ necesar vapoarelor din ţările producătoare de peste mări să ajungă în Anglia. În prezent, perioada de trei luni reprezintă durata maximă pentru care se poate acorda credit comercial de către membrii bursei.

Proiecte australiene

Dorin Droc, Lehliu — Dispunînd de importante resurse ale subsolului (cărbune, uraniu, bauxite, minereu de fier, plumb, zinc, nichel, petrol, gaze naturale etc.), Australia îşi propune să efectueze în cursul deceniului al nouălea investiţii evaluate la circa 130 miliarde de franci francezi pentru dezvoltarea industriei sale, îndeosebi a celei extractive. Acest lucru va permite, totodată, îmbunătăţirea structurii exporturilor sale, dependente acum, în proporţie de 45 la sută, de agricultură şi creşterea vitelor.

Harta alăturată evidenţiază repartiţia şi costul principalelor proiecte industriale avute în vedere în momentul de faţă, ele fiind concentrate în special în partea de sud-est a ţării, mai dezvoltată din punct de vedere economic.

PRINCIPALELE PROIECTE INDUSTRIALE DIN DECENIUL AL NOUĂLEA
(Cifrele reprezintă milioane de franci)

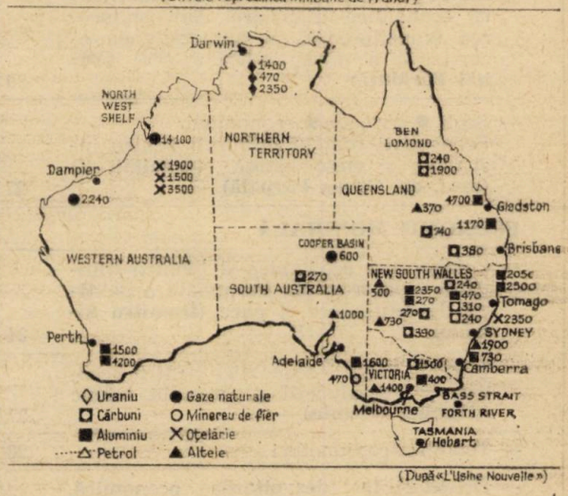

(După «L'Usine Nouvelle»)

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 45 din 7 noiembrie 1980

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Pregătirea temeinică a investițiilor anului 1981 **(Alexandru Radocea)** 1

— Lărgirea bazei proprii de materii prime — cerința fundamentală în dezvoltarea eficientă a economiei **(ing. Mircea Pîrjol)** 3

— Explorarea și valorificarea resurselor geotermale **(Șerban Veliciu)** 5

— Dinamica importurilor și exigențe ale valorificării superioare a materiilor prime **(dr. Mihai Korka)** 7

— Exploatarea cabalinelor : prezent și viitor **(I. Teodoru)** 9

— Eficiența concentrării efectivelor în îngrășătoriile de taurine **(Gh. N. Iosif)** 10

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate — eficiență. Producția netă la baza determinării eficienței fondurilor fixe **(Grigore Silași, Alexandru Bogdan)** 11

— Dezbatere. Condiții optime pentru aplicarea principiilor noului mecanism economico-financiar 13

— Sistematizarea teritoriului și a localităților **(Dumitru Patriche)** 15

— Cititorii au cuvîntul 17

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Industria mică, o componentă importantă a economiei noastre naționale (I) Obiective, sarcini, direcții de acțiune **(dr. Emil Mihuleac, dr. Nicolae Oprea)** 18

TEORII — IDEI

— Perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. Autoconducerea muncitorească și autogestiunea economică a întreprinderilor (IV) **(Mihai Părăluță)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Economiști români militanți pentru instruirea și emanciparea țărănimii (I) **(prof. dr. Oprea Parpală)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Colaborarea economică și tehnico-științifică — coordonată însemnată a politicii de destindere și pace **(Dumitru Simion)** 24

— U.R.S.S. Pîrghii economice pentru accelerarea introducerii progresului tehnic **(Reghina Crețoiu)** 27

— Tendințe-conjuncturi 28

— Orientări în dezvoltarea economică. Suedia. **(Carmen Damșa)** ; Danemarca **(Rodica Gheorghiță)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

În SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : **Consultații în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid**

IN THIS ISSUE

— Exploration and better turning into account of the geothermic resources **(Șerban Veliciu)** 5

— The economic and financial mechanism — functional and efficient. The net production — basis for the determination of the efficiency of the fixed assets **(Grigore Silași, Alexandru Bogdan)** 11

— Best conditions for the introduction of the principle of the new economic and financial mechanism. (A. debate) 13

— The systematization of the territory and localities **(Dumitru Patriche)** 15

— Workers self-administration and the economic self-administration of the enterprises (IV) **(Mihai Părăluță)** 20

— Schools ● trends ● economists. Romanian economists promoters of the education and emancipation of the peasantry **(Prof. Dr. Oprea Parpală)** 22

— The economic, technic and scientific collaboration — important element of the policy of détente and peace **(Dumitru Simion)** 24

— U.S.S.R. Economic levers to accelerate the introduction of the technical progress **(Reghina Crețoiu)** 27

DANS LE NUMÉRO

— L'exploration et la mise en valeur des ressources géothermales **(Șerban Veliciu)** 5

— La production nette à la base du calcul de l'efficience des fonds fixes **(Grigore Silași, Alexandru Bogdan)** 11

— Conditions optimales pour l'application des principes du nouveau mécanisme économique et financier (débat) 13

— La systématisation du territorire et des localités **(Dumitru Patriche)** 15

— L'autoadministration ouvrière et l'autogestion économique des entreprises (IV) **(Mihai Părăluță)** 20

— Ecoles ● courants ● économistes. Les économistes roumains militants pour l'instruction et l'emancipation de la paysannerie (I) **(prof. dr. Oprea Parpală)** 22

— La colaboration économique et technico-scientifique — coordonnée importante de la politique de détente et paix **(Dumitru Simion)** 24

— L'U.R.S.S. Leviers économiques pour accélérer l'introduction du progrès technique **(Reghina Crețoiu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Разведка и использование геотермальных ресурсов **(Шербан Величиу)** 5

— Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Чистая продукция — в основу определения эффективности основных фондов **(Григоре Силаши, Александру Богдан)** 11

— Оптимальные условия для внедрения принципов нового экономико-финансового механизма (обсуждение) 13

— Систематизация территории и населённых пунктов **(Думитру Патрике)** 15

— Рабочее самоуправление и хозяйственный расчет на предприятиях (IV) **(Михай Пэрэлуцэ)** 20

— Школы ● течения ● экономилты. Румынские экономисты, поборники за просвещение и эмансипацию крестьянства (I) **(проф. др. Опря Парпалэ)** 22

— Экономическое и научно-техническое сотрудничество — важная координата политики преследующей разрядку и мир **(Думитру Симион)** 24

— СССР — Экономические рычаги для ускорения введения технического прогресса **(Регина Крецою)** 27

ÎN ATENȚIA CITITORILOR

În fiecare vineri în coloanele „Revistei economice" găsiți : ● sinteze și analize economice ● metode și tehnici de conducere, planificare, organizare, prognoză, marketing, informatică ● teorii și idei, studii, consultații pentru învățămîntul politico-ideologic de partid și profesional ● lecții pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul superior economic ● analiza fenomenelor și proceselor din economia mondială ● legislație economică adnotată și comentată.

Prețul unui abonament : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei anual.

Abonamentele pentru anul 1981 se fac la oficiile poștale sau prin mandat poștal pe adresa : Intreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor (I.S.I.A.P.), Cont 645150228 B.N.R.S.R. Filiala Sector 1, București.

Redacția și administrația: București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, 70159, sectorul 1 Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

ER Racom

să mergi în pas cu moda nu e dificil cînd preferi pantofi

FLEXIN — încălțăminte flexibilă, de calitate, care oferă un grad sporit de confort ;
FLEXIN — încălțăminte modernă ;
FLEXIN — marcă a tuturor modelelor de încălțăminte cu fețe din material textil și înlocuitori de piele ;
FLEXIN — încălțăminte tratată pentru impermeabilizare sau galoșată spre a-i conferi un plus de rezistență la umiditate ;
FLEXIN — în toate magazinele de încălțăminte și la raioanele specializate din marile magazine universale ale comerțului de stat

Flexin

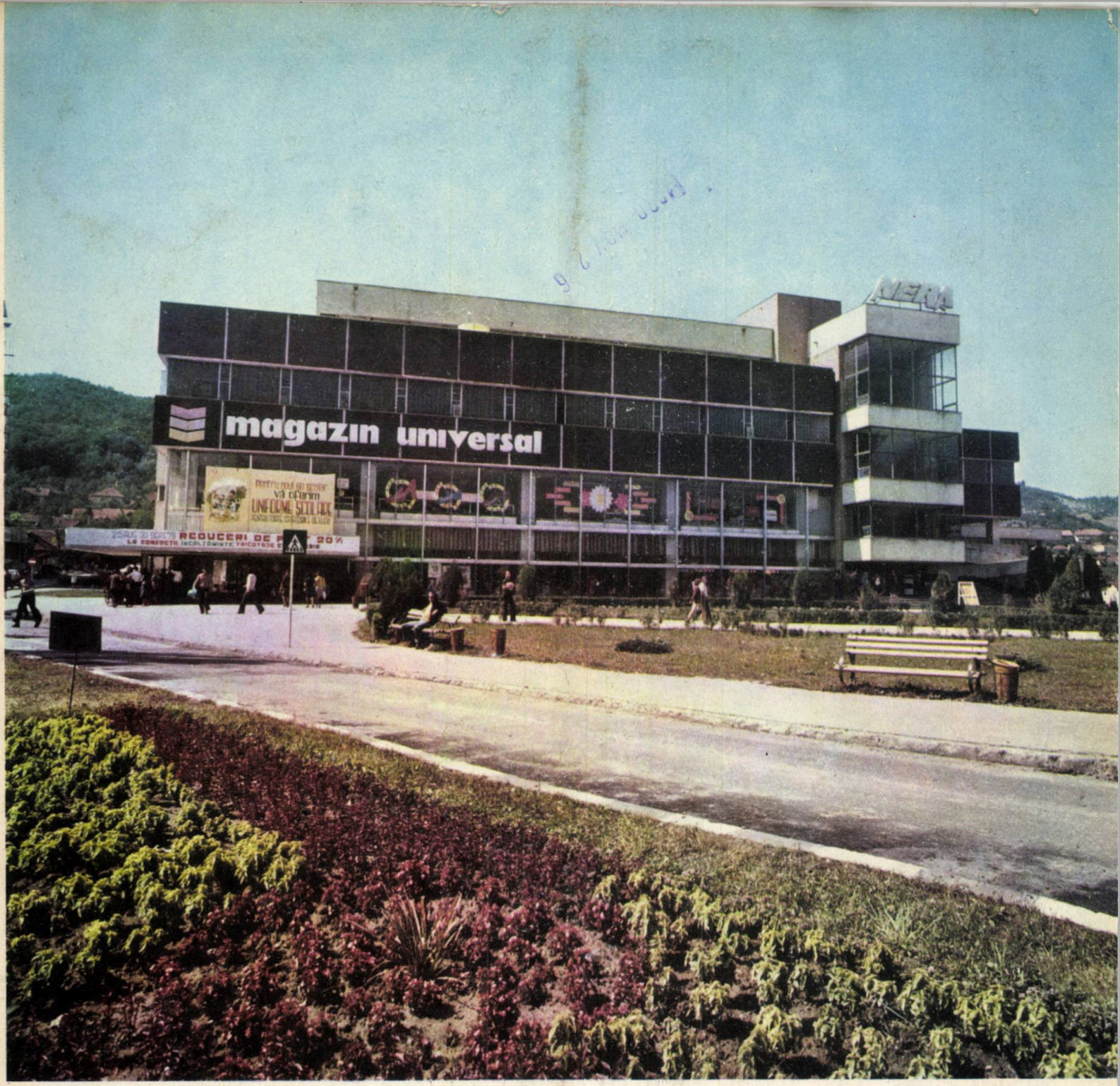

Nu numai în Bucureşti, dar şi în municipiile Botoşani, Dorohoi, Piteşti, Curtea de Argeş, Reşiţa, Bocşa, Sebeş, Oraviţa, Zalău, Şimleul Silvaniei există unităţi comerciale care desfac articole de îmbrăcăminte executate la parametrii maximi şi minimi (măsuri excepţionale).

BOTOŞANI
- DURABIL, Calea Naţională nr. 192 (încălţăminte pentru bărbaţi)
- SELECT, Calea Naţională nr. 310 (încălţăminte pentru femei)
- GENERAL, Calea Naţională nr. 267 (confecţii pentru femei şi bărbaţi)

DOROHOI
- CONFECŢII, strada 6 Martie nr. 7 (confecţii pentru femei şi bărbaţi)
- ÎNCALŢĂMINTE, strada Republicii nr. 76 (încălţăminte pentru femei)
- ÎNCALŢĂMINTE, strada 6 Martie nr. 9 (încălţăminte pentru bărbaţi)

PITEŞTI
- FORTUNA, strada Victoriei nr. 12 (confecţii, tricotaje pentru femei şi bărbaţi)

CURTEA DE ARGEŞ
- VIDRARU, strada Negru Vodă nr. 27 (confecţii, tricotaje pentru femei şi bărbaţi)

REŞIŢA
- NERA, Piaţa 1 Decembrie nr. 1 (confecţii pentru bărbaţi şi copii)
- UNIVERSAL nr. 34, strada 6 Martie nr. 1 (confecţii bărbaţi)
- MAGAZINUL nr. 18, Piaţa Republicii nr. 40 (confecţii pentru femei şi bărbaţi)
- MAGAZINUL nr. 51, bulevardul Lenin nr. 24 (confecţii pentru femei şi bărbaţi)

BOCŞA
- MODERN, strada Gheorghe Doja nr. 25 (confecţii pentru femei şi bărbaţi)

SEBEŞ
- COMPLEX NORD, strada Ţiglăriei nr. 1 (confecţii)

ORAVIŢA
- MAGAZINUL nr. 47, strada 30 Decembrie nr. 43 (confecţii)

ZALĂU
- MERCUR, Piaţa Libertăţii (confecţii şi încălţăminte)

ŞIMLEUL SILVANIEI
- CONFECŢII, strada Dunării (confecţii)

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

O ACȚIUNE DE MARE ÎNSEMNĂTATE ECONOMICĂ

RECUPERAREA ȘI REFOLOSIREA MATERIALELOR

Numărul 46 ● Vineri 14 noiembrie 1980

În spiritul relaţiilor de prietenie
şi de înaltă consideraţie reciprocă româno-suedeze,
al marilor deziderate ale păcii,
destinderii şi securităţii internaţionale

VIZITA DE STAT A TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂŞA ELENA CEAUŞESCU, ÎN SUEDIA

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Preferințele vamale în fața unui nou deceniu de aplicare

Începînd cu anul 1981 marea majoritate a schemelor de preferințe vamale generalizate, nereciproce și nediscriminatorii aplicate de țările capitaliste dezvoltate la importul de produse industriale, semifabricate și agricole prelucrate din țările în curs de dezvoltare intră în cel de-al II-lea deceniu de aplicare a lor — conform rezoluției adoptată în acest sens de către cea de-a IX-a sesiune a Comitetului special pentru preferințe din cadrul UNCTAD (mai—iunie a.c.) — precum și într-un proces de revizuire și ameliorare a lor, determinat de experiența primilor 10 ani de aplicare a sistemului, de mutațiile survenite în comerțul internațional și în cadrul instituțional al acestuia, precum și de necesitatea obiectivă de a asigura țărilor în curs de dezvoltare un acces mai larg la piețele țărilor dezvoltate, în conformitate cu cerințele făuririi noii ordini economice internaționale și de lichidare a subdezvoltării.

Urmărind aceste preocupări și în concordanță cu necesitatea valorificării cît mai depline a avantajelor create de beneficierea de preferințe vamale la exportul României, ne propunem să prezentăm în paginile suplimentului „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale" principalele aspecte ale acestui proces după cum urmează : (1) **modificările aduse regimului preferințelor vamale de către cea de-a VII-a rundă de negocieri comerciale multilaterale din cadrul GATT ;** (2) **tendințele de aplicare selectivă a preferințelor vamale în funcție de nivelul de dezvoltare economică și competitivitatea exporturilor țărilor beneficiare ;** (3) **ameliorări și particularități în aplicarea principalelor scheme de preferințe vamale ale țărilor capitaliste dezvoltate.**

Semnalăm în acest context că, în conformitate cu rezoluția celei de-a IX-a sesiuni a Comitetului special pentru preferințe din cadrul UNCTAD, țara noastră, alături de celelalte țări membre ale Grupului celor 77, va continua să beneficieze de tratamentul preferențial vamal la exporturile sale în țările capitaliste dezvoltate pe întreaga durată de prelungire a aplicării sistemului de preferințe vamale generalizate, nereciproce și nediscriminatorii, valorificarea superioară a acestor avantaje conducînd la ridicarea eficienței exporturilor românești.

Cea de-a VII-a rundă de negocieri comerciale multilaterale din cadrul GATT, cunoscută sub denumirea de „Runda Tokio", încheiată în anul 1979 și ale cărei rezultate urmează să fie transpuse în practică pînă în anul 1987, aduce modificări de substanță cadrului comerțului internațional — în sensul liberalizării și ordonării acestuia — prin amploarea reducerilor de taxe vamale asumate de țările participante la negocieri și prin adoptarea a 12 coduri internaționale de conduită în sectoare importante ale obstacolelor netarifare care prevalează în prezent în schimburile comerciale internaționale.

Sistemul de preferințe vamale generalizate, nereciproce și nediscriminatorii nu a făcut obiectul negocierilor din Runda Tokio, ca urmare a prevalării țărilor capitaliste dezvoltate donatoare de preferințe vamale de caracterul unilateral de voință al sistemului. Cu toate acestea, negocierile din cadrul GATT au fost însă de natură să influențeze politic și economic perspectivele regimului vamal preferențial prin rezultatele obținute în privința obiectivului de restructurare a cadrul instituțional de desfășurare a comerțului internațional, precum și prin cele realizate în sectorul tarifar al negocierilor.

Din punct de vedere politico-juridic, sistemul de preferințe vamale a căpătat pentru prima dată o recunoaștere legală și deplină prin **„clauza de abilitare"** adoptată în cadrul negocierilor din GATT în conformitate cu **cadrul legal pentru asigurarea unui tratament diferențiat și mai favorabil pentru țările în curs de dezvoltare în raport cu prevederile GATT și cu aplicabilitatea principiului nereciprocității în relațiile comerciale dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare.** În acest fel, se elimină din articolele Acordului GATT prevederea potrivit căreia se admitea sistemul vamal preferențial numai ca derogare temporară de la principiul clauzei națiunii celei mai favorizate, conferindu-se o **permanentizare legală a acestuia** în sistemul comerțului **mondial, în baza tratamentului** preferențial în materie **tarifară și netarifară** în favoarea țărilor în curs de **dezvoltare.**

Supliment la
nr. 46 1980
Revista ECONOMICĂ

Realizarea acestui obiectiv a devenit necesară nu numai pentru a se asigura țărilor în curs de dezvoltare avantaje suplimentare și de durată care să crească nivelul de competitivitate și volumul exporturilor lor pe piețele țărilor dezvoltate ci, în primul rînd, pentru a egaliza competitivitatea și regimul tarifar aplicat acestor țări cu cel extins în ultimii ani între cea mai mare parte a țărilor vest-europene prin crearea vastei zone de liber-schimb a țărilor membre ale Comunității economice europene și Asociației europene a liberului schimb și care a restrîns fundamental sfera de aplicare a clauzei națiunii celei mai favorizate.

Dacă din punctul de vedere politic Runda Tokio a egalizat regimul tarifar aplicat importurilor din țările în curs de dezvoltare cu cel deja existent între majoritatea țărilor dezvoltate, pe plan economic se poate aprecia că rezultatele sale au penalizat de fapt țările în curs de dezvoltare, ele conducînd la o erodare a marjelor preferențiale (diferența dintre taxa vamală preferențială și taxa vamală aferentă clauzei națiunii celei mai favorizate) și implicit a avantajelor de competitivitate de care acestea se bucurau înainte de finalizarea rundei.

Din analiza rezultatelor tarifare ale Rundei Tokio reiese, în primul rînd, că la importul țărilor dezvoltate din țările în curs de dezvoltare, **reducerea medie a taxelor vamale la produsele industriale este mai mică decît reducerea generală a acestora** (pe baza ponderii cu volumul valoric al importurilor), respectiv de numai circa 25% față de peste 33% cît reprezintă reducerea generală a taxelor vamale. Aceasta reflectă, pe de o parte, faptul că produsele la care nu s-au aplicat reduceri de taxe vamale sînt de mai mare importanță pentru exportul țărilor în curs de dezvoltare și, pe de altă parte, că procentul de reducere afectînd produsele din cadrul sistemului generalizat de preferințe este, întrucîtva, mai mic decît reducerea medie generală a taxelor vamale.

Reducerile de taxe vamale convenite în cadrul Rundei Tokio afectează o parte însemnată din exporturile țărilor în curs de dezvoltare, care, în cea mai mare parte, se bucură de regim vamal preferențial la importul în țările dezvoltate, respectiv circa 52% din volumul de export de produse industriale al țărilor în curs de dezvoltare și 33% din exportul lor de produse agricole (avînd în vedere că 35% din exporturile de produse industriale și alte 33% din cele agricole sînt exceptate de taxe vamale în regimul clauzei națiunii celei mai favorizate)[1].

Făcînd abstracție de exporturile de materii prime ale țărilor în curs de dezvoltare în țările dezvoltate, care sînt în general exceptate de taxe vamale sau sînt supuse unor taxe vamale mici, principalele exporturi de produse industriale care interesează țările în curs de dezvoltare sînt cele de textile, metale, mașini electrice, încălțăminte, articole de voiaj și produse lemnoase. Împreună, aceste cinci sectoare contribuie cu mai mult de 2/3 la importurile țărilor dezvoltate din țările în curs de dezvoltare. După negocierile din cadrul Rundei Tokio, taxele vamale continuă să rămînă ridicate la produse textile, confecții, încălțăminte și articole de voiaj, reducîndu-se numai la mașini electrice, metale și produse din lemn.

Pe grupe de mărfuri, efectul negocierilor comerciale multilaterale asupra preferințelor vamale de care beneficiază exporturile țărilor în curs de dezvoltare se prezintă astfel :

a) Din totalul exporturilor de **produse agricole** ale țărilor în curs de dezvoltare în țările dezvoltate numai 14,8% beneficiază de preferințe vamale, iar 65,5% sînt supuse taxelor vamale, restul fiind exceptat de la plata acestora. Potrivit rezultatelor Rundei Tokio, taxele vamale aferente regimului clauzei națiunii celei mai favorizate la produsele care beneficiază de preferințe vamale se vor reduce, în medie, cu numai 5% pînă la sfîrșitul etapei de aplicare a rezultatelor rundei (1987) cu consecințe de reducere corespunzătoare a marjei preferențiale.

b) În ceea ce privește situația **produselor industriale** exportate de țările în curs de dezvoltare în țările dezvoltate, 65,4% din totalul acestora sînt pasibile de plata taxelor vamale, din care 2/3 beneficiază de aplicarea preferințelor vamale, la 5,5% din acestea neacordîndu-se concesii pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate. De menționat însă că din totalul exporturilor de produse industriale ale acestor țări, supuse taxelor vamale, 19,1% respectiv confecții, mașini electrice, produse prelucrate din piele și încălțăminte nu beneficiază de preferințe vamale.

În consecință, reducerile taxelor vamale la aceste produse, pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate, sînt mai mici decît media generală a reducerilor, deoarece cîteva produse incluse în aceste sectoare industriale cu grad ridicat de muncă manuală au fost fie excluse de la aplicarea formulei de reducere a taxelor vamale, fie excluse din negocieri. Pentru același motiv, reducerea taxelor vamale este mai mare la produsele supuse tratamentului preferențial fără limitări cantitative sau valorice (48%), decît la produsele supuse unor astfel de limitări (26%), cu efecte negative directe asupra mărimii marjei preferențiale rămase în favoarea țărilor în curs de dezvoltare exportatoare.

În concluzie, negocierile comerciale multilaterale din cadrul GATT au condus la o ameliorare marginală a regimului preferințelor vamale, respectiv doar în sectorul produselor agricole, prin includerea pe listele de produse admise în regim preferențial a unui număr sporit de produse tropicale. Pe de altă parte, prin efectul de armonizare a reducerii taxelor vamale, la produsele industriale s-a ajuns la o descreștere a numărului de produse incluse în sistemul de preferințe vamale, ca urmare a reducerii la zero a unor taxe mai mici la produse care anterior Rundei Tokio beneficiau de exceptarea de taxe vamale prin preferințe vamale, și la o îngustare a marjei între taxele vamale aplicabile potrivit clauzei națiunii celei mai favorizate și taxele vamale preferențiale la produsele care continuă să beneficieze de preferințe vamale.

Reducerile de taxe vamale rezultînd din negocierile comerciale multilaterale afectează 85% din totalul exporturilor în regim preferențial ale țărilor în curs de dezvoltare, antrenînd o erodare globală a marjelor preferențiale de 32,3%. În schimb, exporturile neafectate de negocieri și-au păstrat un avantaj mediu al marjelor preferențiale de 11,4%[2]. Pe principalele țări donatoare de preferințe, situația erodării marjelor preferențiale se prezintă după cum urmează : Piața comună 26,6%, Japonia

[1] Manufactures and semi-manufactures. Comprehensive review of the Generalized System of Preferences, doc. UNCTAD TD/B/C.5/63.

24,2%, S.U.A. 47,4%. La exporturile țărilor în curs de dezvoltare supuse taxelor vamale, reducerea acestora este de 39,1% în Piața comună, 7,9% în Japonia și 29,6% în S.U.A.

Din datele de mai sus reiese că a avut loc o erodare generală a marjelor preferențiale, erodare care n-a fost suficient compensată de reducerea taxelor vamale la produsele excluse de la regimul preferențial.

Dintre grupele de produse exportate de țara noastră în țările capitaliste dezvoltate în regimul preferințelor vamale și la care marja preferențială va înregistra o erodare ca rezultat al negocierilor tarifare din cadrul Rundei Tokio, remarcăm în primul rînd grupa produselor construcțiilor de mașini, industriei electronice și electrotehnice, mecanicii fine, la care se înregistrează o scădere a taxelor vamale (medie ponderată) cu 31%, urmate de produsele industriei chimice și maselor plastice (26,6%) și ale industriei pielăriei și încălțămintei (37,3%). Reduceri care pot fi apreciate ca fiind de ordin mediu vor înregistra, în perioada 1980—1987 și marjele preferențiale aferente grupelor de mărfuri din categoria produselor siderurgice și metalurgiei neferoase (20%), produselor lemnoase, celulozei și hîrtiei (16%), mobilei (22%), sticlăriei și ceramicii (11—12%). Mai puțin importante sînt reducerile marjelor preferențiale la grupa de produse textile și produse alimentare prelucrate (între 3—7%), faptul datorîndu-se, pe de o parte, gamei restrînse de produse din categoria acestora la care România beneficiază de avantajul preferințelor vamale, iar pe de altă parte reducerilor mici ale taxelor vamale pe care au acceptat să le facă principalele țări occidentale la aceste produse al căror grad de sensibilitate este deosebit de ridicat, acesta fiind vădit și de numărul mare al obstacolelor netarifare care caracterizează importul țărilor dezvoltate de astfel de mărfuri.

Pe țări de destinație, cele mai mari reduceri ale marjelor preferențiale la exportul țării noastre sînt în S.U.A., Canada, Elveția, Norvegia și Finlanda, mergînd de la 25 pînă la 35%, urmate de țările membre ale Pieței comune, Noua Zeelandă, Suedia și Japonia (12—17%) și în cele din urmă de Austria și Australia. Explicația diferențelor mari existente între aceste țări rezidă în primul rînd în aplicarea diferențiată și structura diferită a regimului de preferințe vamale pe care acestea îl acordă țării noastre, fiind cunoscut că un mare număr de produse de interes pentru exportul nostru în Piața comună, Elveția, Suedia și Norvegia sînt discriminate de la aplicarea preferințelor vamale.

Semnificația rezultatelor Rundei Tokio pentru exporturile românești în țările occidentale nu trebuie limitată însă numai la erodarea pe care o generează în marja preferențială. Și aceasta pentru că, în ceea ce privește structura mărfurilor admise în regim vamal preferențial, reducerea taxelor vamale creează avantaje directe în cazul tuturor acelor mărfuri contingentate sau plafonate valoric la exportul în regim preferențial ori de cîte ori nivelul acestora este depășit. În al doilea rînd, dar nu mai puțin important, pentru că runda a condus la reduceri importante ale taxelor vamale la produsele care sînt discriminate de la aplicarea preferințelor vamale, între care figurează și unele produse de pondere în exportul țării noastre destinat țărilor capitaliste dezvoltate.

Astfel, s-au convenit reduceri importante de taxe vamale la importul în țările membre ale Pieței comune la o gamă largă de produse chimice, incluzînd acetona, produsele de polimerizare și copolimerizare, anvelopele, carburile metalice, fenolii și fenoli-alcoolii, acizii policarboxilici și compușii lor, compușii cu funcții nitril, precum și la o serie de produse siderurgice cum sînt laminatele din oțel, oțelurile aliate cu carbon, bare, profile și sîrmă din aluminiu, profile din oțel laminate. La aceste grupe de produse reducerile de taxe vamale oscilează între 15—40%. De asemenea, la exportul în aceleași țări, pînă în 1987 urmează ca taxele vamale să fie reduse eșalonat, între 23—38%, la produsele din lemn placat, machetat și încrustat, obiectele din sticlă pentru servicii de masă și de birou, articole de voiaj și accesorii de îmbrăcăminte din piele. În cadrul grupei de produse electrotehnice și electronice, Piața comună va reduce taxele vamale de import cu 35 pînă la 44% la aparate de transmisie-emisie și recepție, fire, cabluri, benzi și bare izolate, lămpi, tuburi și valve electronice, precum și la mobilă, părți de mobilier și jucării.

La exportul în Elveția vor fi reduse taxele vamale la fibre textile sintetice, covoare, lenjerie de corp, mobilă și piese de mobilă; la cel în Suedia la articolele din ceramică și ciment, produse siderurgice și din metale neferoase, mobilă, iar la cel în Norvegia la anvelope, mănuși și mobilă. De semnalat că la exportul în toate aceste țări taxele vamale la mobilă — produs exclus pentru țara noastră de la avantajul preferințelor vamale — urmează să fie reduse pînă în 1987 cu peste 30%, ceea ce va fi de natură să asigure o creștere a eficienței exportului nostru de astfel de produse.

Este necesar să precizăm, însă, că rezultatele Rundei Tokio în sectorul tarifar nu sînt pe de-a-ntregul satisfăcătoare, o serie de produse importante, înglobînd îngrășămintele chimice, motoarele electrice, geamurile, aparatele radio și televizoarele, rulmenții nu vor beneficia de reduceri de taxe vamale.

Dr. Eugen DIJMĂRESCU
I.E.M.

[2] Evaluation des resultats des negociations comerciales multilaterale — Rapport du Secretaire general de la CNUCED, doc. UNCTAD TD/B/778/Add.1.

conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

Cursul dolarului și performanțele economice ale S.U.A.

În mod obișnuit se consideră că țara a cărei monedă se depreciază beneficiază într-o mare măsură de bune performanțe de export și de rate înalte de creștere economică. Analiza evoluției exporturilor și economiei S.U.A. din ultimul deceniu, recunoscut în ceea ce privește continua depreciere a dolarului, contrazice acest mecanism, rezultatele fiind departe de ceea ce s-a crezut că poate fi atins printr-o politică de menținere a unui dolar „slab", în raport cu alte valute occidentale.

Este evident pentru oricine, care urmărește problematica cursurilor de schimb în contextul evoluției actuale a eco-

nomiei mondiale, a crizei energetice și a sistemului financiar-valutar internațional, că autoritățile americane au optat în anii '70 pentru o politică a unui dolar slab. Opțiunea a fost argumentată tocmai prin ceea ce menționam la începutul acestui articol : un dolar în depreciere ar fi majorat competitivitatea în termeni de preț a mărfurilor S.U.A. în străinătate, ar fi dus la creșterea veniturilor și gradului de ocupare a forței de muncă producînd, pentru fiecare punct procentual de depreciere a dolarului numai 0,1 puncte procentuale inflație. Aceste justificări au stat, dealtfel, la baza deciziei președintelui Nixon de a devaloriza dolarul în 1971, precum și la baza așa-numitei campanii a ministrului de finanțe Blumenthal, din 1977, de a menține un dolar slab în raport cu celelalte valute.

După aproape 10 ani de la inițierea unei astfel de orientări, rezultatele economiei și comerțului S.U.A. nu reflectă atingerea obiectivului de creștere a performanței de export americane, după cum nici politica monetară americană promovată de autoritățile specializate ale Sistemului Federal de Rezerve nu a adus o îmbunătățire în situația pieței financiare internaționale.

Într-adevăr, în anii '70 soldul balanței comerciale a S.U.A înregistrează o accentuată inflexiune, de la un excedent de 2,8 miliarde dolari în 1970 la un deficit de 24,7 miliarde dolari în 1979, respectiv un deficit comercial mediu anual, în perioada analizată, de circa 8 miliarde dolari. În același timp, rata inflației crește de la 2,2% în 1970, la aproape 14% în 1979, iar prețul real al acțiunilor scade cu 50%. Situația șomajului s-a înrăutățit considerabil atingînd niveluri postbelice record, iar ritmul mediu anual de creștere a veniturilor reale a fost de numai 2,9%.

Pentru comparație, în anii '60, cînd dolarul a fost puternic, soldul balanței comerciale a S.U.A. a înregistrat un excedent mediu anual de 4,3 miliarde dolari, rata anuală a inflației a fost de circa 1,5%, prețul real al acțiunilor a crescut cu 21%, iar veniturile reale s-au majorat în fiecare an în medie cu 4,1%.

Deci, promovarea unei politici de menținere a unui dolar slab a reflectat, avînd în vedere performanțele economiei S.U.A., o mare discrepanță între teorie și ceea ce s-a întîmplat în realitate. Interesant de relevat este faptul că această discrepanță între obiective și efecte nu s-a limitat numai la economia S.U.A., iar experiența monetar-financiară a S.U.A. este departe de a fi o anomalie în condițiile cunoscute în care a evoluat economia occidentală în anii '70.

Luînd în considerație tot ultimul deceniu, marca vest-germană și yenul japonez s-au apreciat, față de dolar, cu circa 76%. Cu toate acestea, economiile R.F. Germania și Japoniei, țări cu monede puternice, au cunoscut ritmuri de creștere mult mai înalte decît S.U.A., excedente comerciale considerabile și o rată a inflației redusă. Comparativ cu un deficit mediu anual de 8 miliarde dolari înregistrat de S.U.A. în perioada 1970—1979, Japonia și R.F. Germania au încheiat balanța comercială cu un excedent anual de 8 și respectiv 15 miliarde dolari. Dacă în anii '70 rata medie anuală a inflației S.U.A. a fost de 8,3%, același indicator pentru Japonia și R.F. Germania indica niveluri de 6,1% și respectiv de 4,8%. Mai mult, politica unei monede puternice promovate de cele două țări se pare că nu le-a afectat nici ritmurile de creștere economică, sensibil mai ridicate ca medie anuală în deceniul analizat comparativ cu S.U.A.

Dacă între aceste performanțe contrastante se poate admite, totuși, existența unei corelații, atunci în deceniul 8 se poate afirma că țările cu o monedă puternică și rată relativ redusă a inflației au realizat performanțe economice dacă nu mai bune, măcar egale cu țările cu o monedă slabă.

Revenind la situația S.U.A., nu trebuie să omitem însă care au fost, totuși, efectele adverse mai profunde ale unei politici pentru o monedă slabă. Inflația suplimentară, peste ceea ce s-a crezut că va fi determinată de deprecierea dolarului, a dus la apariția unor fenomene de distorsiune ca rapida depreciere a capitalului, impunerea de taxe ridicate asupra unor venituri „iluzorii" (umflate de inflație), efecte cu totul nestimulative pentru a investi, produce și a crea noi locuri de muncă. Acest comportament a determinat, mai departe, reducerea creșterii producției, a cheltuielilor de capital, creșterea șomajului, a deficitelor bugetare, într-un cuvînt o slăbire a economiei S.U.A., care la rîndul ei a antrenat dolarul într-o spirală de depreciere față de celelalte valute occidentale. Scăderea ratei de creștere a economiei S.U.A. a redus din importanța și cererea pentru dolari în lume, în timp ce deficitele bugetare ale S.U.A. practic au „pompat" dolari și mai mulți pe piețele financiare și valutare.

Inflația și șomajul din economia S.U.A., prin nivel și manifestare simultană, au determinat implementarea de măsuri de politică economică inadecvate din partea Administrației. Pe fondul deprecierii dolarului, procesul inflaționist a dus la creșterea presiunilor politice în vederea luării unor măsuri de control al salariilor și prețurilor. În situația unei bune funcționări a pieței, astfel de măsuri sînt de natură să accelereze inflația prin inhibarea folosirii resurselor de creștere economică, iar o alocare nesatisfăcătoare a acestor resurse agravează procesul inflaționist. S-a ajuns astfel, în economia S.U.A., la un cerc vicios a cărui rupere a fost demonstrată ca posibilă numai prin promovarea unei politici pentru un dolar puternic.

Evidența efectelor favorabile ale unei astfel de politici a rezultat din reacțiile inițiale ale pieților valutare la anunțarea, la 1 noiembrie 1978, de către Administrația Carter, a programului de măsuri de sprijinire a cursului dolarului. Reamintim că în perioada celor 2 săptămîni premergătoare anunțării acestui program, cursul dolarului scăzuse față de marea majoritate a celorlalte valute occidentale și în special față de marca vest-germană cu 6,3%, dobînzile pe termen scurt și lung se majoraseră, prețul aurului crescuse cu 18 dolari ; indicele Dow-Jones al prețurilor mărfurilor la disponibil crescuse cu 3,6%. După numai 3 zile de la anunțarea programului, în cea mai mare parte tendințele menționate se inversaseră : dolarul s-a apreciat față de toate valutele, înregistrînd o creștere a cursului de 8% față de francul elvețian și marca vest-germană ; dobînzile pe termen scurt s-au stabilizat, în timp ce pe termen lung s-au redus ; prețul aurului a scăzut cu 20 dolari ; indicele Dow-Jones a scăzut cu 0,6%.

Napoleon POP
I.E.M.

marketing în acțiune

Introducerea pe piața vest-germană

V. Continuăm prezentarea serviciilor pe care Oficiul de informații pentru comerț exterior din Köln — R.F. Germania le oferă abonaților săi interni și de peste hotare (vezi partea I în Suplimentul nr. 38/1980). **Compartimentul „Contacte comerciale și asistență juridică"** poate să ofere informații la cerere privind : Cine produce o anume marfă „X" ? Cine cumpără marfa „X" ? Ce firmă ar putea fi reprezentant sau agent ? Cine caută un agent pe piață ? Ce gen de cooperare este oferită de către firme din străinătate și ce tip de cooperare se poate realiza pe terțe piețe?

La întrebări de acest gen se poate răspunde direct prin consultanță sau urmărind săptămînal suplimentul „Cereri de ofertă pentru comerț exterior" (Auslands Anfragen). De asemenea, pot fi consultate suplimentele „Puncte de contact și adrese unde se pot obține informații în țări în curs de dezvoltare" sau „Întreprinderi și organizații de comerț exterior în țările cu comerț de stat". Pentru informații privind exportul de bunuri de investiții sursa cea mai importantă este serviciul de consultanță oferit sub denumirea de „Project Information" — informații privind proiectele planificate a se realiza pe diferite piețe. Orice exportator din acest domeniu, în special atunci cînd dorește să ofere alături de bunuri de investiții și servicii de consultanță, nu trebuie să aștepte pînă la stabilirea specificațiilor tehnice ale proiectului și publicarea lor, ci trebuie să se intereseze din timp asupra posibilităților de cooperare. În România, informații privind proiectele de dezvoltare pot fi obținute de la Institutul de economie mondială, însă pentru unele acțiuni de cooperare triunghiulară se pot folosi informații furnizate de Oficiul de informații pentru comerț exterior vest-german.

Suplimentul săptămînal al publicației „Informații de comerț exterior" intitulat „Știri privind cooperarea economică internațională" (Mitteilungen för Weltwirtschaftliche Zusammenarbeit) oferă de asemenea, informații în legătură cu proiectele de investiții înainte de anunțarea licitațiilor.

Pentru a informa la zi pe abonații săi asupra licitațiilor publicate în întreaga lume, de cinci ori pe săptămînă Oficiul difuzează liste cu cele mai recente licitații. În total ele cuprind circa 18 000 de informații pe an. În același scop se publică și se difuzează anual un index al birourilor oficiale de licitații din străinătate și al agenților importatori.

Informații privind expozițiile și tîrgurile internaționale sînt oferite de publicația „Informații de comerț exterior". La tîrgurile interne și internaționale, Oficiul de informații pentru comerț exterior deține un stand care mijlocește contactele firmelor germane cu partenerii din străinătate.

Pe această linie a facilitării contactelor de comerț exterior, a promovării schimburilor, în special cu țările în curs de dezvoltare se înscrie activitatea editorială pentru lucrări cu caracter de ghid : „R.F. Germania ca partener comercial", „Cum să exportăm în R.F. Germania", „Reglementările vamale vest-germane". Concomitent firmele mici și mijlocii vest-germane primesc consultanță privind oportunitățile de export și import cu țările în curs de dezvoltare. În structura diviziei a III-a intră și compartimentul de asistență juridică, care dă consultanță verbal sau în scris privind încheierea de tranzacții comerciale externe, impozite și taxe, reglementări vamale.

Cu titlu de exemplu menționăm :

— analize ale condițiilor de investiții în diferite țări ;

— comentarii asupra reglementărilor de încurajare a investițiilor ;

— informații asupra legislației interne și externe a impozitelor și taxelor ;

— asistență privind încheierea contractelor de cooperare economică internațională ;

— dreptul comerțului internațional, companiile multinaționale, aplicarea dreptului vest-german în litigii cu partenerii externi și reglementarea litigiilor în străinătate.

Printre publicațiile editate de acest compartiment se numără :

Informații juridice, care reproduce textele juridice originale, cu scurte comentarii, informații privind reglementarea investițiilor și taxelor pe diferite piețe, legislația agenților comerciali ș.a.m.d.

Legislația internațională comercială și a impozitelor — este intitulată o serie de broșuri care prezintă distinct pe țări reglementările privind investițiile, impozitarea filialelor din străinătate ale firmelor germane, lista avocaților și a agenților înregistrați.

Ghiduri privind : cooperarea în producție cu diferite țări (în special socialiste), promovarea investițiilor directe în țările în curs de dezvoltare etc.

Suplimente la „Informații de comerț exterior" privind investițiile de capital în străinătate, rapoarte publicate direct în „Informații de comerț exterior" pe această temă.

Consultații privind regimul mostrelor, costul transportului și închirierii de spații pentru expoziții.

Publicațiile ce se pot procura prin acest compartiment sînt : Informații vamale (BfA-Zollinformationen) — cu următoarele 3 serii : Reglementări vamale interne (In Ländische Zollvorschriften), Reglementări vamale externe (Ausländische Zollvorschriften), Preferințe tarifare GATT (Zoll zugestandnisse des GATT).

Pe baza elementelor furnizate de aceste publicații firmele comerciale sau industriale pot efectua calculele absolut necesare privind elementele prețului de export, respectiv import.

Prin intermediul diviziei „Organizații internaționale și documentare" Oficiul de informații de comerț exterior menține o legătură permanentă cu organizațiile internaționale, cu organismele Comunității Economice Europene etc.

I. GEORGESCU

studiu de caz

Alegerea variantei optime în oferirea de mărfuri la export

Varietatea de situaţii ivite în decursul negocierilor privind exportul sau importul de mărfuri, precum şi multitudinea criteriilor de apreciere a rezultatelor negocierii face ca alegerea deciziei să se bazeze, de cele mai multe ori, pe experienţa şi flerul economistului din comerţul exterior.

Ne propunem, în cele ce urmează, să prezentăm un procedeu simplu de calcul destinat să servească drept punct de sprijin celui implicat în negociere, aşa încît varianta aleasă să prezinte cele mai mari avantaje.

În acest scop, să considerăm cîteva situaţii pe care practica negocierilor le relevă în mod frecvent. Exportatorul este pus în faţa unor alternative determinate de :

— posibilitatea de a modifica volumul exportului pentru un produs cu condiţia să modifice şi preţul de export ;
— acceptarea de către importator a unor cantităţi, respectiv preţuri diferite în raport de sezon ;
— posibilitatea de a condiţiona cantitatea şi preţul la export pentru un produs în funcţie de exportul unui alt produs ;
— existenţa mai multor importatori care avansează propuneri diferite privind cantitatea şi preţul la care sînt dispuşi să cumpere ;
— cerinţa de a exporta produse în schimbul unor produse importate cu scopul de a diminua plata în valută.

Fiecare dintre situaţiile prezentate presupune un evantai de variante privind realizarea exportului. Varianta pentru care s-a optat, reprezentînd rezultatul negocierii, este apreciată din mai multe puncte de vedere. Existenţa mai multor criterii de apreciere, constituie rezultatul îmbinării intereselor întreprinderii cu interesele statului.

Redăm mai jos principalele criterii în raport cu care este evaluat rezultatul celor mai multe tranzacţii privind exportul de mărfuri :

— preţul obţinut la export ;
— cantitatea exportată din produsul respectiv, precum şi promovarea exportului altor produse aparţinînd întreprinderii respective sau altor întreprinderi ;
— aportul valutar în cazul plăţii în devize, respectiv economiile de valută realizate în cazul clearingului ;
— gradul de integrare în planul de stat.

Natura diferită a criteriilor de apreciere, precum şi deosebirile în ce priveşte importanţa fiecărui criteriu, face dificilă alegerea obiectivă a celei mai avantajoase variante. De aici rezultă necesitatea definirii unor variabile-criterii măsurabile, stabilirea unei unităţi de măsură comună tuturor criteriilor, stabilirea unui coeficient de ponderare de mărime proporţională cu importanţa acordată criteriului respectiv.

Procedeul pe care îl propunem are în vedere măsurarea gradului în care o anumită variantă de negociere se apropie de varianta „ideală", care permite obţinerea de avantaje maxime din punct de vedere al criteriilor avute în vedere[1].

Etape premergătoare calculului propriu-zis :

— stabilirea nivelului maxim obtenabil pentru fiecare criteriu în parte. Vom simboliza acest nivel „ideal" cu Cj max. De asemenea, se va proceda la evaluarea valorii minime admisibile în cazul criteriilor care presupun un astfel de nivel (Cj min).
— aprecierea importanţei fiecărui criteriu şi corespunzător, stabilirea unui coeficient de ponderare a cărui valoare maximă va fi egală cu unitatea, aşadar :

$$0 < pj \leq 1$$

Odată cu aceste valori prestabilite, se poate proceda la măsurarea gradului în care fiecare variantă apărută în decursul negocierii, satisface din punct de vedere al criteriilor considerate.

Pentru aceasta se va proceda, într-o primă etapă, la exprimarea omogenă a proporţiei în care nivelul obţinut privind criteriul j se situează faţă de nivelul cel mai avantajos :

$$Cj \;/\; Cj\ max$$

În cazul în care există criterii pentru care situarea sub o anumită limită conduce la pierderi, va fi necesar să determinăm diferenţa

$$Kj = \frac{Cj}{Cj\ max} - \frac{Cj\ min}{Cj\ max}$$

Într-o a doua etapă se va proceda la însumarea algebrică a valorilor Kj ponderate cu coeficienţii pj obţinîndu-se în acest fel un nivel sintetic al realizărilor obţinute în urma adaptării variantei i :

$$Vi = \sum_j \left(\frac{Cj - Cj\ min}{Cj\ max} \right) pj \quad (1)$$

Să exemplificăm cele expuse considerînd situaţia în care există mai mulţi cumpărători care sînt dispuşi să achiziţioneze produsele oferite la export în condiţii diferite de preţ şi în cantităţi diferite.

Redăm în tabelul de mai jos nivelele acceptate de cumpărători, valorile extreme, precum şi ponderea fiecărui criteriu.

Criteriul	Cumpărătorul	Nivele limită				Ponderea
	1	2	3	max	min.	
Cantitate exportată pentru produsul „A"	1000	1000	1000	2000	—	0,5
Preţ obţinut pentru produsul „A"	2,1	1,95	1,80	3	1,95	0,8
Cantitate exportată pentru produsul „B" legat de exportul produsului „A"	—	100	150	500	—	1
Preţ pentru produsul „B"	—	0,50	0,45	0,70	0,40	0,8

Variantele sînt date de posibilitățile de export în cazul fiecărui cumpărător. Corespunzător relației (1) obținem:

$$V_1 = \frac{1000}{2000} \times 0,5 + \frac{2,1 - 1,95}{3} \times 0,8 = 0,29$$

$$V_2 = \frac{1000}{2000} \times 0,5 + \frac{1,95 - 1,95}{3} \times 0,8 + \frac{100}{500} \times 1 + \frac{0,5 - 0,4}{0,7} \times 0,8 = 0,562$$

$$V_3 = \frac{1000}{2000} \times 0,5 + \frac{1,8 - 1,95}{3} \times 0,8 + \frac{150}{500} \times 1 + \frac{0,45 - 0,4}{0,7} \times 0,8 = 0,566$$

Rezultă că în cazul încheierii tranzacției cu cel de-al treilea cumpărător, se obține un avantaj maxim.

Procedeul propus presupune un număr redus de calcule și ele pot fi rapid rezolvate cu ajutorul unui minicalculator. El poate fi aplicat în mod asemănător și în cazul negocierilor privind importul de mărfuri.

dr. E. PECICAN
dr. D. VOICULESCU

[1] Procedeul pe care îl prezentăm constituie o variantă adaptată a unei metode propuse în vederea măsurării variabilelor calitative. Metoda este publicată în VIITORUL SOCIAL nr. 5/1980 sub titlul: Un algoritm de măsurare a variabilelor calitative.

breviar

Politica vamală a României

Primul tarif vamal autonom al țării noastre a fost introdus în anul 1875, fiind urmat de tarifele vamale din anii 1878 și 1886. Aceste tarife se caracterizau printr-o tendință protecționistă. Menținînd această tendință, tarifele vamale din anii 1904, 1921 și din anii 1926 și 1927 urmăreau încurajarea producției naționale prin percepe-rea de taxe vamale mari la importul de produse finite. Criza economică a anilor 1929—1933 a determinat, pe lîngă luarea de măsuri de limitare a importurilor și măsuri de stimulare a exportului țării. În acest scop, s-au introdus sistemul cotelor de export, prime de export acordate din veniturile bugetare vamale etc.

În perioada postbelică atît Legea vamală (1948) prin prevederile sale referitoare la situațiile în care se acordă scutiri de taxe vamale, posibilitatea importului temporar a unor bunuri etc., cît și tariful au avut drept scop protejarea și impulsionarea activității industriale, înzestrarea agriculturii cu mijloacele tehnice necesare pentru a se îndepărta urmările acestei situații din anii de după război, apărarea patrimoniului cultural și științific al țării, mărirea încasărilor fiscale ale statului, dezvoltarea transporturilor, asigurarea consumului intern cu produsele de primă necesitate. Tariful vamal apăra, de asemenea, monopolul statului asupra producției unor bunuri (tutun în foi, țigări, hîrtie de țigări etc.) prin prohibirea lor la import.

În anul 1954 s-a renunțat la aplicarea tarifului vamal asupra importului de mărfuri. În condițiile creșterii continue a potențialului economic, tehnic și științific al țării noastre, precum și perfecționării activității de comerț exterior și de cooperare economică și tehnico-științifică, prin Legea nr. 12 din 20 iunie 1973 s-a instituit tariful vamal de import intrat în vigoare la 1 ianuarie 1974.

În prezent, regimul vamal al țării noastre este reglementat prin „Codul vamal al Republicii Socialiste România" — adoptat de M.A.N., la 22 decembrie 1978. Regimul vamal instituit prin Codul vamal se înscrie ca un important mijloc de stimulare a dezvoltării și modernizării economiei naționale, a valorificării pe baze eficiente a producției interne și exportului, contribuie la satisfacerea cerințelor economiei cu materii prime și alte mărfuri din import, precum și la facilitarea schimburilor cultural-științifice, cu alte state, la promovarea turismului internațional.

Tariful vamal. Mărfurile sînt supuse taxelor vamale, numai la import, neaplicîndu-se taxe vamale la export. În prezent este în vigoare tariful vamal de import stabilit prin Decretul nr. 395 din 2 decembrie 1976. Acest tarif se aplică în scopul folosirii avantajelor participării la diviziunea internațională a muncii, perfecționării activității economice și sociale, asigurării folosirii largi a pîrghiilor economico-financiare în activitatea de comerț exterior și reflectării prețurilor de import în prețurile interne ale mărfurilor importate.

La importul de mărfuri din țările care nu aplică în relațiile cu România tratamentul națiunii celei mai favorizate în domeniul vamal, taxele prevăzute în tariful vamal de import pot fi majorate. De asemenea, se pot institui taxe vamale majorate în relații cu țările care introduc majorări de taxe vamale neconvenite în prealabil. Majorarea taxelor vamale se aprobă prin decret al Consiliului de Stat. La importul de mărfuri din țările cu care schimburile comerciale se realizează pe bază de convenții și protocoale internaționale, aplicarea taxelor vamale se face potrivit prevederilor acestora.

Scutiri de plata taxelor vamale. Sînt scutite de plata taxelor vamale o serie de bunuri importate de unitățile autorizate să efectueze operațiuni de comerț exterior, cum sînt: mostrele, modelele de referință, probele, materialele publicitare, de reclamă și documentare, în cadrul obiectului de activitate al unităților importatoare; bunurile care au fost reparate sau înlocuite de partenerii externi; bunurile destinate înlocuirii unor produse importate anterior, conform clauzelor contractuale privind calitatea; bunurile primite în cadrul bonificațiilor acordate; bunuri special autorizate de organele prevăzute de lege pentru a fi încorporate în produse de export sau prelucrate în vederea exportului; mașinile, utilajele și aparatele trimise fără plată de partenerii externi pentru producerea de mărfuri destinate exclusiv exportului, în baza unor contracte încheiate potrivit autorizației emise.

Regimul vamal privind importul realizat de reprezentanțele firmelor străine în România. Acestea pot introduce în țară bunuri pentru dotarea și întreținerea sediilor lor, cu plata taxelor vamale prevăzute în tariful

vamal de import. De asemenea ele pot scoate din țară, fără plata taxelor vamale, bunurile introduse, precum și bunuri achiziționate în România pentru nevoile lor uzuale. Reprezentanțele economice, reprezentanțele firmelor pot introduce în țară, cu scutire de taxe vamale, mostre și probe, materiale publicitare, de reclamă și documentare, precum și articole destinate a fi folosite la tîrguri, expoziții, congrese, conferințe, simpozioane, competiții și alte manifestări similare la care participă.

Trecerea temporară a mărfurilor și celorlalte bunuri peste frontiera de stat. Sub acest titlu se reglementează operațiunile care sub regimul vamal în vigoare pînă la noul Cod erau denumite ca operațiuni de export-temporar sau import-temporar. Codul vamal prevede că unitățile autorizate să efectueze operațiuni de comerț exterior pot trimite temporar în străinătate, în cadrul obiectului lor de activitate și în condițiile prevăzute de lege, bunuri pentru : executarea de lucrări de construcții, montaj, prestări de servicii și alte activități similare ; efectuarea de reparații sau înlocuiri de bunuri, pe baza înțelegerilor încheiate cu parteneri externi ; participarea la tîrguri, expoziții și alte manifestări similare ; operațiuni în consignație ; dotări ale reprezentanțelor române în străinătate ; alte activități convenite de partea română cu parteneri externi. De asemenea, se prevede că aceste unități pot primi temporar din străinătate, în cadrul obiectului lor de activitate și în condițiile prevăzute de lege, fără plata taxelor vamale, bunuri pentru : efectuarea de lucrări pe baza înțelegerilor încheiate cu parteneri externi, închirieri și servicii ; operațiuni în consignație ; participarea la tîrguri, expoziții, congrese, conferințe, competiții și alte manifestări similare ; alte activități convenite de partea română cu parteneri externi. În ceea ce privește persoanele juridice, altele decît unitățile autorizate să efectueze operațiuni de comerț exterior, acestea pot scoate sau introduce temporar în țară bunuri, fără plata taxelor vamale, în cadrul obiectului lor de activitate și în condițiile prevăzute de lege. Titularii operațiunilor temporare sînt obligați să ia măsurile necesare pentru înapoierea sau, după caz, scoaterea bunurilor din țară, în termenele stabilite prin Regulamentul vamal.

În scopul facilitării traficului de persoane și bunuri peste frontiera de stat, țara noastră a aderat la o serie de convenții vamale.

Convenția vamală referitoare la transportul rutier internațional al mărfurilor (Convenția T.I.R.). Țara noastră a aderat la această convenție la 2 august 1963, care reglementează numai transportul mărfurilor, efectuat fără descărcare și reîncărcare, peste una sau mai multe frontiere de la un birou vamal de plecare al unei părți contractante, în vehicule rutiere sau în containere încărcate pe aceste vehicule, chiar dacă aceste vehicule sînt încărcate pe un alt mijloc de transport pe o parte a traseului între birourile de plecare și de destinație. Potrivit acordului între părți, mărfurile transportate în vehicule rutiere sigilate sau în containere sigilate încărcate pe vehicule rutiere nu sînt supuse plății sau consemnării drepturilor și taxelor de import sau de export la birourile vamale de trecere ; de asemenea, ele nu sînt supuse, de regulă, controlului vamal la aceste birouri. Totuși, în vederea evitării abuzurilor, autoritățile vamale pot, în mod excepțional și îndeosebi cînd se bănuiește o incorectitudine, să procedeze la aceste birouri, la controale sumare sau detaliate ale mărfurilor. În general însă, fiecare parte contractantă respectă sigiliile vamale ale celorlalte părți contractante sau poate adăuga totuși propriul ei sigiliu.

Convenția vamală referitoare la importul temporar al vehiculelor rutiere comerciale. România a aderat la această convenție la 28 septembrie 1965. Fiecare din părțile contractante își propune să admită temporar cu scutire de drepturi și taxe de intrare, fără prohibiții sau taxe de import, cu obligația reexportului, vehiculele înmatriculate pe teritoriul unei alte părți contractante și care sînt importate și utilizate în scop comercial în trafic rutier internațional de către întreprinderi exercitînd activitatea lor începînd de la acest teritoriu. În acest scop, autoritățile din țara, în care este înmatriculat vehiculul respectiv eliberează un titlu de import temporar care poate fi valabil pentru o singură țară sau teritoriu vamal, a cărui valabilitate nu poate depăși un an de la data eliberării.

Convenția vamală privind înlesnirile acordate pentru importul mărfurilor destinate a fi prezentate sau utilizate la expoziții, tîrguri, congrese sau la manifestări similare. Țara noastră a aderat la această convenție la 23 octombrie 1963. Potrivit Convenției, mărfurile destinate a fi prezentate sau utilizate în expoziții, tîrguri, congrese sau la manifestări similare beneficiază de o admitere temporară în țările membre ale acesteia, prin admisie temporară înțelegînd importul temporar scutit de taxele de import, fără prohibiții și restricții de import, cu obligația de reexport.

Convenția vamală pentru admiterea temporară a mărfurilor (Convenția A.T.A.). România a aderat la această convenție la 30 noiembrie 1966. Potrivit Convenției, fiecare parte contractantă acceptă în locul documentelor sale vamale naționale orice carnet A.T.A. valabil pentru teritoriul său pentru mărfurile importate temporar. Carnetul A.T.A. este eliberat de o **asociație emitentă** prin care înțelegem o asociație autorizată de autoritățile vamale ale unei părți contractante pentru emiterea carnetelor A.T.A. pe teritoriul acestei părți contractante. Carnetul trebuie garantat de o **asociație garantă** care-și ia obligația de a plăti, solidar cu partea care a exportat temporar marfa, eventualele drepturi vamale care revin țării importatoare în cazul nerespectării condițiilor puse de Convenție pentru admiterea temporară sau tranzitul mărfurilor introduse în acea țară sub acoperirea carnetelor A.T.A.

Convenția vamală referitoare la importul temporar al ambalajelor. Țara noastră a aderat la această convenție la 1 septembrie 1966. Admiterea temporară este acordată ambalajelor dacă acestea sînt susceptibile a fi identificate la reexport și dacă importate pline, ele sînt declarate ca urmînd să fie reexportate pline. În ambele cazuri reexportul trebuie să fie efectuat de beneficiarul admiterii temporare. Pentru ambalajele importate pline, reexportul ambalajelor, aflate în admitere temporară, trebuie efectuat în termen de șase luni, pentru ambalajele importate goale, în termen de trei luni, de la data importului. Totuși, pentru motive întemeiate, aceste termene pot fi prelungite de către autoritățile vamale ale țării importatoare, în limitele prevăzute de legislația ei.

Redactor coordonator : dr. I. GEORGESCU

contract economic

Consecințele neîndeplinirii obligațiilor de către beneficiar

În cadrul contractelor economice se stabilesc în sarcina ambelor părți obligații în vederea realizării prestației care formează obiectul contractului și, implicit, pentru îndeplinirea sarcinii de plan.

Deseori, îndeplinirea obligațiilor care revin unității beneficiare condiționează chiar realizarea produsului și efectuarea livrării la care s-a obligat unitatea furnizoare prin contract. Dată fiind importanța respectării obligațiilor care revin unității beneficiare, pentru încălcarea lor sînt stabilite penalități pe cale normativă. Dar și în cazul obligațiilor nesancționate prin plata de penalități, întîrzierea unității beneficiare în îndeplinirea obligațiilor sale nu poate să rămînă fără efecte asupra răspunderii unității furnizoare care — din această cauză — este în situația de nu-și putea îndeplini la termen obligațiile asumate prin contract. Cu alte cuvinte, ceea ce provoacă consecințe cît privește posibilitățile unității furnizoare de a-și executa obligațiile contractuale nu poate să rămînă fără urmări pe planul răspunderii.

Astfel, de pildă, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2924/1979, s-a reținut că obligația de furnizare a firelor de lînă de către pîrită era condiționată de îndeplinirea de către reclamanta-beneficiară a obligației corelative de comunicare a pozițiilor coloristice cu 45 zile înaintea începerii trimestrului.

În condițiile în care pentru trimestrul în cauză reclamanta a comunicat pozițiile coloristice cu întîrziere, respectiv cu nerespectarea termenului de 45 zile înainte de începerea trimestrului, s-a reținut că răspunderea pîritei poate fi analizată numai în raport cu datele concrete cînd i s-au comunicat pozițiile coloristice.

Dar, pentru a se adopta asemenea soluții, este necesar să se stabilească, în concret, existența legăturii cauzale dintre nerespectarea de către unitatea beneficiară a îndatoririlor sale contractuale și neîndeplinirea în termen, din partea unității furnizoare, a obligațiilor sale.

În speța asupra căreia primul arbitru de stat s-a pronunțat prin Decizia nr. 320/1980, s-a susținut că nelivrarea produselor s-a datorat unității beneficiare care nu a efectuat recepția la sediul unității furnizoare, așa cum s-a obligat prin contract.

Din moment ce parte din produsele contractate au fost recepționate și chiar ridicate de către delegații unității furnizoare, „neîndeplinirea integrală a obligației de livrare nu este imputabilă beneficiarei atît timp cît furnizoarea nu a făcut dovada că a avut marfă în stoc și că era corespunzătoare calitativ".

O soluție diferită a adoptat Arbitrajul de Stat interjudețean Galați, prin Hotărîrea nr. 2166/1979.

Pîrîta-beneficiară a fost obligată să plătească 28 521 lei penalități pentru întîrzierea în preluarea mărfurilor contractate care nu au putut fi expediate de către reclamanta-furnizoare în condițiile sistării livrărilor.

Cu prilejul rezolvării litigiului a rezultat că sistarea a fost determinată de blocarea spațiilor de descărcare ale pîrîtei — spații avînd capacitate insuficientă — iar nu de împrejurarea că reclamanta ar fi livrat neritmic mărfurile contractate.

Expertiza efectuată în cauză a stabilit că un alt motiv care a determinat blocarea spațiilor de descărcare a fost acela că în contractele încheiate cu furnizorii săi pîrîta-beneficiară a prevăzut aceleași termene de livrare, fără să stabilească termene calendaristice diferite care să permită organizarea corespunzătoare a preluării mărfurilor contractate.

Desigur că legătura cauzală dintre neîndeplinirea obligației unității beneficiare și neefectuarea livrării de către unitatea furnizoare trebuie dovedită și în cazul cînd această din urmă unitate reclamă daune. În acest sens, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 908/1979, s-a reținut că „pentru a putea pretinde plata de daune provocate prin neridicarea la termen a produselor contractate, furnizorul trebuia să facă dovada că la termenele prevăzute în contract avea răsadurile bune de plantat.

Or, reclamanta nu a dovedit cu acte opozabile, respectiv actul de constatare încheiat cu delegatul neutru că în perioada 25—30.IV.1980 avea răsaduri care să poată fi livrate pîrîtei".

Această exigență este pe deplin justificată, nefiind admisibil să se pună în sarcina unității beneficiare consecințe care nu se află în legătură cauzală cu neîndeplinirea obligațiilor sale.

I. ICZKOVITS

Colaborarea beneficiarului la executarea contractului de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj

În contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj, participarea beneficiarului la executarea prestației concrete este mai intensă decît în contractul economic în general, fiind configurată de numeroasele obligații pe care prevederile legale le pun în sarcina sa.

Îndatorirea beneficiarului de a colabora la executarea prestației concrete în contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj se analizează în îndeplinirea de către acesta a două categorii de obligații :

— de a contribui la executarea prestației concrete ;

— de a primi executarea.

Ne vom referi, în cele ce urmează, numai la obligațiile care formează conținutul îndatoririi beneficiarului de a contribui la executarea prestației concrete în contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj.

În mod deosebit, vom încerca să stabilim incidența neîndeplinirii de către beneficiar a îndatoririi sale de a colabora la executarea lucrărilor de construcții-montaj con-

tractate, asupra răspunderii antreprenorului pentru nepredarea la termen a acestor lucrări.

În ceea ce privește conținutul îndatoririi de a contribui la executarea prestației concrete, se pot distinge mai multe categorii de obligații în sarcina beneficiarului și anume :

— obligații prevăzute și impuse prin lege și care condiționează îndeplinirea de către antreprenor a obligației sale de a executa lucrările ;

— obligații prevăzute de lege și impuse beneficiarului în măsura în care acesta are obiectiv posibilitatea să și le asume prin contract ;

— obligații care nu sînt prevăzute de lege, dar dacă totuși sînt necesare pentru executarea lucrărilor, părțile pot să le stipuleze prin contract.

În prima categorie intră obligațiile beneficiarului, prevăzute de Regulamentul privind contractul de antrepriză pentru lucrările de construcții-montaj și îndeosebi de Instrucțiunile comune C.S.C.A.S.—M.F. nr. 7/1967, privind :

— predarea amplasamentului și a cotei zero :

— punerea la dispoziție a documentației de execuție ; rezolvarea obiecțiunilor la documentație formulate la încheierea contractului sau pe parcursul executării lucrărilor;

— asigurarea finanțării și creditării lucrărilor contractate, precum și a notelor de comandă suplimentară ;

— predarea utilajelor tehnologice, a materialelor din import și a materialelor cu destinație specială din țară etc.

Cea de-a doua categorie se referă la obligațiile beneficiarului de a pune la dispoziția antreprenorului mijloacele de transport în comun, liniile de cale ferată, instalațiile proprii de alimentare cu apă, energie electrică, abur, în măsura în care beneficiarul deține aceste utilități.

În fine, cea de-a treia categorie are ca obiect obligațiile pe care beneficiarul poate să și le asume privind punerea la dispoziție a unor materiale de construcții sau efectuarea unor prestații.

Cît privește influența neîndeplinirii a obligațiilor ce condiționează începerea și executarea lucrărilor de construcții-montaj de către constructor, amintim că pct. 70 alin. 3 din Instrucțiunile comune C.S.C.A.S.—M.F. nr. 7/1967 prevede că în cazul predării cu întîrziere a proiectelor de execuție, a amplasamentelor obiectelor, a teritoriului necesar organizării și desfășurării lucrărilor, a materialelor, utilajelor și serviciilor ce cad în sarcina beneficiarului, precum și deschiderii cu întîrziere a finanțării sau creditării, se pot decala în mod corespunzător termenele prevăzute în contract pentru predarea obiectelor respective, fără ca aceasta să ducă la modificarea vreunui termen prevăzut în planul de stat și fără ca beneficiarul să fie scutit de penalitățile de întîrziere.

Așadar, în cazul neîndeplinirii de către beneficiar a obligațiilor sale corelative care condiționează executarea lucrărilor de construcții-montaj nu se pune problema rezilierii contractului, ca în dreptul civil. Inadmisibilitatea rezilierii contractului își găsește explicația în caracterul obligatoriu al sarcinii de plan pentru îndeplinirea căreia acesta a fost încheiat. În ordinea de idei pe care o examinăm aici, singura consecință a neîndeplinirii obligațiilor incumbînd beneficiarului o constituie faptul că pe timpul întîrzierii sale, constructorul nu poate fi obligat la plata de penalități și despăgubiri pentru nerespectarea termenelor de predare a lucrărilor de construcții-montaj.

Bineînțeles, întîrzierea culpabilă a beneficiarului în executarea obligațiilor sale legale și contractuale conduce pe alt plan la sancționarea sa cu penalități de 0,05% pe zi de întîrziere, fără ca totalul penalităților plătite pentru un obiect să poată depăși 5% din valoarea de deviz a acesteia.

Ce justifică exonerarea de răspundere a constructorului, parțială sau totală, pentru nerespectarea termenelor finale de predare a obiectelor de investiții ? Desigur, constatarea că executarea cu întîrziere a obligației sale nu-i este imputabilă, datorîndu-se faptei culpabile a beneficiarului.

Cu alte cuvinte, întîrzierea în predarea obiectelor de investiții s-a produs, dar nu ca o consecință a culpei antreprenorului, ci a modului defectuos în care beneficiarul a colaborat la executarea lucrărilor de construcții-montaj. De aici decurge cerința stabilirii cu exactitate a cauzelor care au determinat întîrzierea în predarea obiectelor de investiții și, pe această bază, a răspunderilor beneficiarului și constructorului pentru producerea acestui rezultat păgubitor pentru economia națională.

De pildă, prin Decizia P.A.S. nr. 2052 din 30 august 1980, s-a dispus rearbitrarea litigiului pentru ca arbitrajul să analizeze în ce măsură întîrzierea în executarea lucrărilor de construcții-montaj a fost determinată de beneficiar, prin faptul că documentația de execuție a fost predată cu unele întîrzieri și a suferit numeroase modificări pe parcursul execuției lucrărilor, iar utilajele tehnologice nu au fost predate la termenele prevăzute în contract. Reține atenția îndrumarea din decizie că angajarea răspunderii constructorului să se facă „proporțional cu întîrzierile sale culpabile în executarea și predarea obiectelor contractate"

În concluzie, colaborarea necorespunzătoare a beneficiarului la executarea prestației concrete în contractul de antrepriză poate să conducă la diminuarea proporțională a răspunderii constructorului.

I. MIHAIL

Recepția calitativă a ambalajelor

Recentele acte normative vizînd — printre altele — și îmbunătățirea regimului de circulație și valorificare a ambalajelor (ne referim la decretele Consiliului de Stat nr. 465/1979 și nr. 146/1980), mențin în atenția noastră aceste valori importante, realizate în marea lor majoritate din lemn, sticlă, tablă sau mase plastice, materiale cu o însemnătate distinctă pentru economia națională.

În acest context, considerăm că nu este lipsită de interes o recentă soluție a Arbitrajului municipiului București (ne referim la Hotărîrea nr. 2687/8 mai 1980, confirmată prin Decizia nr. 1892/28 august 1980 a primului arbitru de stat) pronunțată într-un litigiu în care a fost pusă în discuție calitatea unor ambalaje. Concret, beneficiarul a două loturi de băuturi, a refuzat furnizorului contravaloarea unui număr de sticle constatate sparte la destinație, invocînd în procesele verbale încheiate cu ocazia verificării loturilor, calitatea necorespunzătoare a sticlelor în care au fost ambalate băuturile livrate.

Arbitrajul, examinînd în cadrul soluționării litigiului, procesele verbale de verificare încheiate de beneficiarul destinator, le-a înlăturat ca neconcludente, documentele respective neputînd constitui — ele singure — probe certe pentru calitatea necorespunzătoare a sticlelor. În considerente hotărîrii, Arbitrajul reține că, deși beneficiarul a menționat în procesele verbale de verificare că va recolta probe de sticle pentru analiză, acesta „nu a dovedit că a recoltat asemenea probe și nici nu a prezentat un buletin de analiză care să certifice că sticlele erau necorespunzătoare calitativ, respectiv lipsite de rezistență". Ca o consecință firească a acestui mod de apreciere a proceselor verbale, probe în litigiu, Arbitrajul a hotărît admiterea acțiunii furnizorului expeditor și obligarea beneficiarului la plata mărfii refuzate cu penalitățile aferente.

Primul arbitru de stat sesizat de beneficiar cu o cerere de rearbitrare a menținut soluția pronunțată cu ocazia judecării fondului litigiului, decizia cuprinzînd și următoarea mențiune : „În ce privește obiecția formulată de unitatea pîrîtă în sensul că spargerea sticlelor s-ar datora calității slabe a acestora, a fost pe drept înlăturată de organul arbitral, întrucît nu s-a făcut dovada unei asemenea situații cu buletine de analiză asupra calității sticlelor". Soluția ni se pare pe deplin întemeiată și în concordanță cu dispozițiile legale.

In primul rînd este incontestabil dreptul organului arbitral de a formula aprecieri asupra concludenței unor probe propuse de părți în vederea soluționării litigiului. Din acest punct de vedere,pe drept cuvînt au fost înlăturate cele două procese verbale de verificare ale beneficiarului, simpla mențiune privind „calitatea slabă" a sticlelor neputînd constitui o problemă convingătoare, cu atît mai mult cu cît, aprecierea calității oricărui produs — deci și a unor ambalaje — se face în raport de parametrii prevăzuți în norma de calitate respectivă. Mai mult. Însuși beneficiarul — în prima fază a verificărilor — a inserat în procesele verbale recoltarea de probe din sticlele sparte spre a fi supuse analizelor, dar nu a dus ideea pînă la capăt.

În al doilea rînd, considerăm că soluția își găsește suportul legal și în prevederile Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Într-adevăr, potrivit art. 61, alin. 2 din regulamentul citat, cu ocazia verificării cantitative sau calitative a mărfurilor primite „în caz de nevoie, se va apela la un organ tehnic de specialitate, se vor face analize sau expertize de ordin tehnic, ridicîndu-se — dacă este necesar — probe din marfa primită, cu identificarea exactă, prin toate elementele necesare ale probei în corelație cu marfa".

În ce privește conceptul de „marfă" care apare în text trebuie să-i conferim conținutul astfel cum este precizat acesta prin însuși regulamentul la care ne referim, care la art. 3 precizează că prin marfă se înțelege „orice produs care formează obiectul livrării sau al contractului de transport". Față de formularea de maximă generalitate dată conceptului de marfă, considerăm că în conținutul acestuia intră și ambalajele, astfel că prevederile art. 61, alin. 2 din regulament sînt aplicabile și acestora.

Și se mai impune sublinierea unui fapt. Soluția la care ne-am referit trebuie privită nu numai sub aspectul ei juridic, ci și economic. Este neîndoielnic că o atare practică arbitrală are o contribuție pozitivă pentru frînarea unor tendințe — manifeste la unii beneficiari — de a neglija verificarea calitativă a ambalajelor în favoarea verificării mărfii, tendințe care, pe lîngă faptul că sînt dăunătoare în general, pot genera și răspunderi materiale în sarcina celor care le practică.

GHEORGHE DAN

Investiții

Răspunderea constructorului pentru nepredarea la termen a lucrărilor de construcții-montaj

În conformitate cu art. 15 lit. b din Regulamentul privind contractul de antrepriză pentru lucrările de construcții-montaj, în cazul nerespectării termenelor finale pentru predarea obiectelor contractate, antreprenorul va plăti beneficiarului o penalitate de 0,05% pentru fiecare zi de întîrziere, calculată la valoarea de deviz a obiectului nepredat, fără ca penalitatea să poată depăși 5% din valoarea de deviz a obiectului respectiv.

În practica arbitrală, s-a pus problema de a determina momentul cînd obligația antreprenorului de a preda lucrările de construcții-montaj trebuie considerată că a fost îndeplinită.

În principiu, predarea obiectelor de investiții are loc prin admiterea lor la recepție. O prevede expres și art. 13 din Regulamentul privind contractul de antrepriză pentru lucrările de construcții-montaj, care dispune că : „Pentru obiectele terminate, riscurile trec asupra beneficiarului de la data actului de recepție întocmit în condiții legale".

În virtutea reglementării în vigoare, dreptul de proprietate sau de administrare directă, și implicit riscurile, trec de la antreprenor sau de la beneficiar în momentul admiterii recepției preliminare.

Se ridică întrebarea dacă predarea obiectelor de investiții terminate poate avea loc exclusiv pe baza recepției preliminare sau poate să rezulte și din anumite situații de fapt, de natură să ateste că antreprenorul și-a îndeplinit această obligație chiar dacă recepția nu a avut loc.

Deși în lumina reglementării în vigoare, recepția obiectivelor de investiții, atribuită de lege unei comisii desemnate pe linie administrativă, are un caracter obligatoriu, practica arbitrală a stabilit că, în cazul în care constructorul a executat lucrările cu respectarea documentației pe baza căreia s-a perfectat contractul și a predat în fapt obiectele de investiții beneficiarului, spre a fi puse în funcțiune sau date în folosință, după caz, nu se mai justifică sancționarea sa cu penalitățile prevăzute de art. 15 lit. b din Regulament.

Astfel, prin Decizia P.A.S. nr. 790 din 30 martie 1980, s-a dispus rearbitrarea litigiului pentru ca Arbitrajul să examineze motivul pentru care obiectele de investiții, ce au fost integral executate de către constructor la termenul prevăzut în contract și au fost puse în funcțiune de beneficiar, nu au fost supuse recepției preliminare în condițiile legii. Prin aceeași decizie, s-a dat îndrumarea ca, privitor la obiectele în discuție, răspunderea antreprenorului să fie angajată numai dacă întîrzierea în efectuarea recepției preliminare este imputabilă acestei unități.

Rezolvarea la care s-a oprit primul arbitru de stat își are raționea mai generală în faptul că, din moment ce se constată că antreprenorul și-a îndeplinit atît obligația de a executa lucrările, cît și pe cea de a le preda beneficiarului, incidența asupra patrimoniului constructorului prin obligarea sa la plata de penalități și daune în completare ar contraveni principiului răspunderii pe bază de culpă și l-ar demobiliza.

Dar soluția sus-menționată se sprijină și pe interpretarea sistematică a unor prevederi din Regulamentul de efectuare a recepției obiectelor de investiții.

Astfel, pct. 29 din regulamentul precitat prevede că, în cazul cînd din motive ce nu sînt imputabile antreprenorului, recepția preliminară a unui obiect nu poate fi efectuată pînă la termenul contractual de predare, beneficiarul de investiții este obligat să preia obiectul cu proces-verbal de predare-primire pentru pază și conservare, în care să se consemneze că lucrarea contractuală a fost terminată și termenul contractual a fost respectat.

De asemenea, pct. 32 din regulament, reglementînd situația în care un obiect este executat de doi sau mai mulți antreprenori de specialitate, pe baza contractului încheiat cu beneficiarul, prevede că dacă unul din antreprenori termină lucrările contractate înaintea celuilalt, partea de obiect terminată se predă beneficiarului pe bază de proces-verbal de predare-primire, pînă la efectuarea recepției preliminare.

Desigur, în ipotezele reglementate de cele două prevederi nu se pune problema antrenării răspunderii antreprenorului pentru nerespectarea termenelor finale de predare a obiectelor de investiții, deoarece recepția nu a avut loc din cauze neimputabile constructorului, iar predarea către beneficiar a lucrărilor s-a făcut pe bază de proces-verbal.

Prevederile pct. 30 din regulament, reglementînd o altă situație : predarea unor lucrări de construcții-montaj neterminate pentru a fi puse în funcțiune sau date în folosință, după caz, dispune că în acest caz, „terminarea lucrărilor și efectuarea recepției preliminare după expirarea termenului contractual nu absolvă pe antreprenor de răspunderile pentru nerespectarea termenului de predare, pentru daunele produse și pentru penalitățile datorate".

Prevederile legale mai sus-reproduse vădesc preocuparea pentru scurtarea duratelor de realizare a obiectivelor de investiții, principiu de bază al politicii partidului și statului nostru în domeniul investițiilor. Dar în concepția reglementării în vigoare, numai darea în funcțiune sau punerea în folosință la termenele contractuale a unor obiecte terminate justifică scutirea de răspundere a unităților de execuție.

I. CRISTIAN

raporturi de muncă

Drepturi și obligații

PAUZA PENTRU ALIMENTAREA ȘI ÎNGRIJIREA COPILULUI (PENTRU ALĂPTARE)

Denumită de lege și pauză pentru alăptarea copilului, Unitățile socialiste au obligația să acorde femeilor, în cursul programului de lucru pauze pentru alimentarea și îngrijirea copilului, de o jumătate de oră, la intervale de cel mult 3 ore. La aceste pauze se adaugă și timpul necesar deplasării dus și întors la locul unde se găsește copilul. Timpul acordat pentru alăptare, inclusiv deplasările, nu poate depăși 2 ore zilnic. Pauzele se acordă pînă la împlinirea de către copil a vîrstei de 9 luni, putîndu-se prelungi pînă la 12 luni în cazul copiilor prematuri, distrofici și a celor care necesită măsuri deosebite de îngrijire, pe baza recomandărilor medicale.

La cererea mamei unitățile sînt obligate a înlocui pauzele pentru alimentarea și îngrijirea copilului cu reducerea programului normal de lucru cu 2 ore zilnic. Reducerea programului cu două ore zilnic poate avea loc numai pentru mamele al căror program normal este de 8 ore pe zi. Dacă programul normal este mai mic (7 ore sau 6 ore pe zi) și durata pauzei este necesar să se micșoreze proporțional, respectiv 15 minute sau 30 minute.

Pauzele și reducerea programului de lucru acordate în scopul alimentării și îngrijirii copilului se includ în timpul de muncă și nu au consecințe nici asupra vechimii în muncă și nici asupra retribuției sau altor drepturi materiale.

Persoanele aflate în asemenea situații și care au program redus de lucru la 6 ore zilnic, beneficiază și de pauză de masă, ca tot restul personalului, deoarece perioada necesară pentru luarea mesei nu se include în durata timpului de muncă, iar întregul personal care lucrează în program redus dar continuu, de 6 ore zilnic are drept la pauză de masă.

Pauzele pentru alimentarea și îngrijirea copilului sau reducerea programului normal de lucru cu 2 ore zilnic se acordă și în cazul cînd femeile lucrează în schimburi de noapte.

Femeile care au copii în vîrstă de pînă la 6 ani, pe care îi îngrijesc și lucrează cu 1/2 normă, potrivit art. 158 din Codul muncii, nu pot beneficia și de pauză de alăptare care, se acordă la intervale de cel mult 3 ore conform art. 156 din Codul muncii.

Prin copil se va înțelege și cel ce a fost înfiat, este născut din afara căsătoriei, sau a fost primit spre creștere, pe baza încredințării de către organele competente.

Reglementare : art. 156 Codul muncii.

PAUZA PENTRU MASĂ

În cursul programului de lucru se poate acorda o pauză pentru masă de cel mult 1/2 de oră, care nu se include în durata timpului de muncă. În unitățile în care nu se poate întrerupe lucrul se va da posibilitatea ca masa să fie luată în timpul serviciului.

Durata pauzei, în cadrul limitei maxime indicată de lege, precum şi orele cînd se acordă la locurile de muncă pentru care este stabilită, se fixează prin regulamentul de ordine interioară al unităţii. În unităţile de transporturi, poştă şi telecomunicaţii pauza de masă se stabileşte de conducătorii acestora împreună cu organele sindicale. Pauza de masă se acordă şi în cazul în care, fie pentru o parte, fie pentru întregul personal al unităţii, programul de lucru zilnic şi continuu este sub 8 ore, dar cel puţin 6 ore, în afară de cazul în care nu este posibilă întreruperea lucrului. Dacă durata de lucru este continuă şi sub 6 ore, sau dacă programul este de 6—8 ore dar discontinuu, acordarea pauzei de masă nu se justifică.

Persoanelor care au program de lucru de 4 ore trebuie să li se fixeze astfel programul încît acesta să nu se suprapună peste pauza de masă a restului personalului cu a cărei activitate se află în directă legătură.

Reglementare : art. 117 alin. 1 Codul muncii, art. 75 lit. a din Statutul aprobat prin Decretul nr. 360/1976 şi art. 61 lit. a din Statutul aprobat prin Decretul nr. 361/1976.

CONCEDII DE STUDII PLĂTITE

Elevii din învăţămîntul seral al şcolilor de maiştri beneficiază de concediu de studii de 30 de zile calendaristice, la cerere, o singură dată, în afara concediului de odihnă, pentru elaborarea şi susţinerea lucrării de diplomă la examenul de absolvire. Pe durata acestui concediu elevii vor primi o indemnizaţie egală cu retribuţia tarifară de încadrare, precum şi sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeaşi unitate.

Reglementare : anexa nr. 2 a Decretului nr. 335/1978.

INDEMNIZAŢIA CUVENITĂ ELEVILOR ŞCOLILOR DE MAIŞTRI

Pot fi elevi ai şcolilor de maiştri numai persoanele încadrate în muncă.

1. Personalului muncitor recomandat de întreprinderi pentru a urma cursurile şcolilor de maiştri i se asigură pe perioada examenului de admitere o indemnizaţie egală cu retribuţia tarifară de încadrare de la locul permanent de muncă, precum şi sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeaşi unitate.

2. Elevii din învăţămîntul de zi al şcolilor de maiştri beneficiază pe timpul studiilor de o indemnizaţie lunară egală cu retribuţia tarifară de încadrare pe care au avut-o la data trimiterii la şcoală, precum şi sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeaşi unitate, beneficiind de majorările generale ale retribuţiei tarifare aplicate în ramura respectivă în timpul şcolarizării. Plata integrală a acestei indemnizaţii se face numai cu condiţia promovării semestrelor şcolare, în caz contrar, se vor aplica prevederile Legii nr. 57/1974, privind diminuarea retribuţiei pentru neîndeplinirea sarcinilor proprii.

3. Elevii din învăţămîntul seral al şcolilor de maiştri beneficiază de o indemnizaţie lunară, numai pe timpul practicii de maistru, prevăzută în planul de învăţămînt, deoarece în afara acestei perioade primesc drepturile de retribuire de la unitatea unde sînt încadraţi. Indemnizaţia este egală cu retribuţia tarifară de încadrare la data trimiterii la practică, precum şi sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeaşi unitate, plătită de întreprinderile la care sînt încadraţi.

Indemnizaţia plătită elevilor şcolilor de maiştri se ia în calculul veniturilor supuse reţinerilor în cazul răspunderii materiale, precum şi în calculul indemnizaţiei pentru concediul de odihnă (împreună cu sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeaşi unitate).

Se ia şi în calculul indemnizaţiei lunare în lei ce se acordă în ţară pentru personalul muncitor trimis în străinătate pentru executări de lucrări de construcţii-montaj, foraj, geologie, îmbunătăţiri funciare, gospodărirea apelor, lucrări de asistenţă tehnică, service şi altele asemenea, contractate de unităţile socialiste.

De asemenea, se ia în considerare la stabilirea despăgubirilor datorate de unitate în cazul cînd a fost constatată nevinovăţia persoanei suspendate sau în cazul anulării desfacerii contractului de muncă.

Reglementare : anexa nr. 2 la Decretul nr. 335/1978, anexa nr. 14 la Decretul nr. 100/1979, art. 17 din Legea nr. 1/1970 şi art. 1-B din Decretul nr. 162/1978.

CONCEDII DE STUDII FĂRĂ PLATĂ

1. Elevii de la învăţămîntul seral au dreptul la un concediu fără plată de 30 de zile calendaristice care se acordă o singură dată, la cerere, numai pentru pregătirea şi prezentarea la examenul de bacalaureat.

2. Persoanele înscrise la învăţămîntul fără frecevenţă pot obţine cîte un concediu de studii fără plată de 30 de zile calendaristice anual, pentru prezentarea la examene, pentru fiecare clasă acordîndu-se, la cerere, numai un singur concediu, eşalonat sau integral.

3. Studenţii de la învăţămîntul seral fără frecvenţă beneficiază de cîte un concediu fără plată de pînă la 30 de zile calendaristice anual — acordat la cerere, eşalonat sau integral — pentru prezentarea numai o singură dată la concursul de admitere, la examenele pentru promovarea fiecărui an de studii şi la examenul de stat. Prezentarea în acelaşi an la examenele ultimului an de studii şi la examenul de stat nu dă dreptul la două concedii.

Concediile fiind de studii nu pot fi solicitate şi încuviinţate după promovarea tuturor examenelor ori înainte de începerea anului şcolar sau universitar.

Reglementare : H.C.M. nr. 1052/1962 (republicată la 27 iunie 1967).

4. Candidaţii care se prezintă la examenul sau la colocviul de admitere la doctorat în ţară, beneficiază de un concediu fără plată de 15 zile calendaristice, iar pe durata stagiului de pregătire doctoranzii sînt consideraţi în concediu fără plată de la posturile pe care le ocupau la data admiterii la doctorat.

Doctoranzii nebursieri beneficiază, numai o singură dată, de un concediu fără plată de 30 de zile calendaristice, în vederea susţinerii tezei de doctorat.

Reglementare : H.C.M. nr. 2910/1967.

5. Persoanele încadrate în muncă la data trimiterii în străinătate pentru doctorat sau specializare sînt considerate în concediu fără plată la unitatea de la care provin pe perioada respectivă.

Reglementare : Decret nr. 95/1975.

ANGAJAMENTUL DE PLATĂ SCRIS

Atît Legea nr. 22/1969 cît și Codul muncii prevăd că pentru acoperirea pagubelor aduse unității, cel în cauză poate să-și ia un angajament de plată în scris, care constituie titlu executoriu. Art. 107 alin. 2 din Codul muncii adaugă că un asemenea angajament de plată scris se poate asuma și pentru restituirea sumelor încasate nejustificat, plata contravalorii bunurilor ce nu mai pot fi restituite în natură ori a serviciilor nedatorate.

Constituind titlul executoriu prin efectul legii, nu este necesară efectuarea vreunei formalități în acest scop : învestirea cu formulă executorie, legalizarea sau comunicarea acestuia.

Legea nu pretinde un conținut anume și nici nu reglementează un formular tip, singura condiție cerută fiind asumarea angajamentului în scris. Din această cauză instanțele de judecată au considerat ca valabile toate înscrisurile prin care datornicul recunoaște suma respectivă ca fiind datoria sa față de unitate și se obligă a o plăti. De asemenea, față de modul în care legea reglementează angajamentul de plată scris și față de rațiunea acestuia, s-a considerat că este suficientă numai semnătura datornicului, fără a fi necesară adăugarea la finele actului a formulei „bun și aprobat" și trecerea sumei în cifre și litere, astfel cum prevede art. 1180 din Codul civil pentru alte înscrisuri.

Obligația de plată a sumei nu trebuie să cuprindă termene și nici condiții contrare legii.

Angajamentul trebuie semnat de cel ce și-l asumă, fiind necesară și datarea acestuia. Semnarea angajamentului de către o altă persoană decît autorul pagubei face ca actul respectiv să nu-i fie opozabil. Deci nu poate semna angajamentul un soț pentru celălalt, un părinte pentru fiul său etc. Credem că nu este în spiritul legii ca angajamentul de plată să poată fi semnat în baza unei delegații sau procuri (chiar speciale), deoarece acestea pot fi retractate de cel care le-a emis, adică de datornic.

Angajamentul de plată se întocmește într-un singur exemplar și produce efecte numai între unitate și emitent. Angajamentul de plată nu conferă calitatea de creditor decît unității păgubite. Celelalte persoane obligate în solidar cu gestionarul pentru pagubele din gestiune, care au fost urmărite integral de unitate, nu se pot îndestula de la cel ce și-a asumat un angajament de plată în scris față de unitate.

Angajamentul de plată trebuie semnat de datornic înăuntrul termenului de 60 de zile de la cunoașterea pagubei de către conducătorul unității, deoarece în cazul în care cel care refuză a-și asuma angajamentul de plată, unitatea să mai fie în termen de a emite decizia de imputare.

Reglementare : art. 107 din Codul Muncii.

RESTITUIREA CHELTUIELILOR DE ȘCOLARIZARE

Persoanele trimise de unitățile socialiste la școli sau cursuri de calificare ori de perfecționare, cu scoatere din producție, au îndatorirea să lucreze în unitățile respective, după absolvirea școlii sau cursului, o anumită perioadă stabilită prin lege. În cazul în care nu-și respectă angajamentul luat pe baza legii, în sensul că după absolvirea școlii sau cursului nu se prezintă la unități sau, prezentîndu-se, le părăsesc mai înainte de împlinirea termenului pînă la care s-au obligat să presteze munca, urmează a fi obligate să restituie cheltuielile făcute, integral, în primă ipoteză, sau proporțional cu timpul pentru care s-au obligat să presteze muncă, dar nu au lucrat, în cea de-a doua ipoteză. Aceeași obligație revine și celor cărora li s-a desfăcut contractul de muncă din motive ce le sînt imputabile, ele urmînd să restituie cheltuielile, de asemenea, proporțional cu timpul rămas nelucrat.

În aceleași condiții urmează a se angaja răspunderea și pentru cheltuielile făcute în cazul persoanelor care, fiind trimise să se specializeze, în țară sau în străinătate, la întreprinderile furnizoare de utilaje și instalații sau alte asemenea, în cadrul contractelor încheiate între unități și acele întreprinderi, nu se mai prezintă la unitățile lor sau le părăsesc, încadrîndu-se în alte locuri de muncă.

Cît privește procedura de urmat pentru recuperarea cheltuielilor suportate de unități, ea va fi aceea a deciziei de imputare, în cazul persoanelor care erau încadrate în muncă la data trimiterii la școli sau cursuri de calificare ori de perfecționare, precum și în cazul persoanelor care, deși nu erau încadrate în muncă la acea dată, au semnat un angajament de școlarizare ca act adițional la contractul de muncă, în condițiile prevăzute de art. 71 din Codul muncii sau de alte acte normative.

Numai în cazul în care angajamentul de școlarizare s-a luat în afara unui contract de muncă sau a unui act adițional la contractul de muncă, restituirea cheltuielilor se va cere, în lipsa altei dispoziții normative, pe calea unei acțiuni civile, potrivit dreptului comun.

În toate situațiile de mai sus, dacă după obținerea unui titlu executoriu pentru restituirea cheltuielilor, cel în cauză se prezintă la unitate, termenul de prescriere a dreptului la executare silită se întrerupe pe tot timpul cît lucrează în contul angajamentului, cuantumul sumei datorate urmînd să fie recalculat în raport cu timpul rămas nelucrat după obținerea titlului. Întradevăr, prezentarea la unitate echivalează cu o recunoaștere a debitului și constituie totodată un început de executare în natură a obligației.

Reglementare : art. 21 din Legea nr. 1/1970.

GRUPAJ REALIZAT de : MIRCEA GORUNEANU și C. JORNESCU

Întrebări și răspunsuri

● **MIRCEA BODEANU, Țăndărei, Ialomița** — În scrisoarea dv. nu precizați dacă ați ocupat funcția de responsabil economic la ferma de sere și solarii, cel puțin trei ani. În această situație, unitatea ar fi putut să vă încadreze cu o retribuție apropiată de aceea avută (H.C.M. nr. 69/1975 anexa nr. 2). Întrucît unitatea n-a avut obligația să vă asigure această retribuție și cum de la transferul dv. au trecut mai mult de doi ani, nu puteți contesta — în prezent, încadrarea stabilită în anul 1978, care nu contravine prevederilor legale.

● **EUGEN DUMITRAȘCU, Slobozia** — Legea nr. 57/1974, așa cum a fost modificată prin Legea nr. 4/1978 a fost republicată în Buletinul Oficial nr. 59 — 60 din 23 iulie 1980. Perioada cît persoana la care vă referiți a lucrat în calitate de contabil la C.A.P. fiind retribuit cu norme convenționale, nu se include în vechimea în muncă și încă în specialitate.

Conform prevederilor pct. 2 din anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971, în situațiile arătate în scrisoarea dv. contabilul scos din producție pentru a ocupa funcția de președinte al Consiliului popular, beneficiază la înapoierea în unitate de recunoașterea de vechime în muncă și specialitate a perioadei astfel lucrate. În celelalte situații (contabil neretribuit al unui comitet sindical, responsabilul economic neretribuit etc.) perioadele respective nu se includ în vechimea în specialitate, dacă persoanele în cauză nu ocupă — în unitățile unde sînt încadrați — funcții economice medii sau superioare.

● **CONSTANTIN DUMITRU, ION IOSIF, București** — Din scrisoarea dv. rezultă că între 15 septembrie 1979 și 12 august 1980 ați urmat cursurile de zi ale școlii de maiștri, timp în care ați avut și patru luni practică în producție, fără să beneficiați în perioada de școlarizare de vacanță. Conform precizărilor Ministerului Muncii nr. 2038 din 13 iulie 1968 pentru aplicarea Legii nr. 26 din 28 decembrie 1967 (pct. 8), personalul din producție pe perioade mai mici de 12 luni (în situația dv. trimis de întreprindere să urmeze cursurile de zi ale școlii de maiștri, perioadă în care ați primit, în continuare, drepturile de retribuție) beneficiază, în anul reîncadrării în muncă, de concediul cu durata integrală corespunzătoare vechimii în muncă. Întrucît contractul dv. de muncă a fost menținut și în perioada școlarizării, în carnetul de muncă trebuie făcută mențiunea „trimis la școala de maiștri" și respectiv „înapoiat de la școala de maiștri". Mențiunea privind întreruperea activității este eronată.

● **LIVIA ANDERCO, Satu Mare** — În prezent sînteți încadrată în funcția de contabil principal. În urma absolvirii cursului de programatori (analiști) ajutori urmează să ocupați funcția de programator (analist) ajutor. Odată cu trecerea dv. în această funcție, vi se va mări retribuția cu o clasă de retribuire, conform art. 35 din Legea nr. 57/1974.

● **ION STATE, Iași** — Transferarea șefilor de birou se aprobă de biroul executiv al consiliului oamenilor muncii, conform art. 37 lit. r din Legea nr. 5/1978, întrucît — după cum știți — funcția de șef birou face parte din categoria funcțiilor de conducere. Prevederile art. 35 lit. h din Legea nr. 5/1978 se referă la situațiile particulare cînd numirea și desființarea contractelor de muncă, în unele sectoare și activități, se poate face numai cu avizul altor organe. Spre pildă, încadrarea unui șef de coloană auto sau a unui șef de garaj se poate face numai cu avizul favorabil al organelor de miliție competente, idem a personalului pazei militarizate etc. Legea nr. 1/1971 (nu Legea nr. 12/1971) a preluat — la art. 9 — unele prevederi ale art. 133[1] din Codul muncii în vigoare pînă la data de 1 martie 1973.

● **FLORICA ANTONESCU, Satu Mare** — La încadrarea dv. ca programator ajutor vi se poate majora retribuția cu o clasă de retribuire. La promovarea în funcția de programator ajutor principal este necesar să aveți o vechime în funcții de specialitate de cel puțin 5 ani. În aplicarea pct. 1, din anexa a 2-a la Legea nr. 12/1971, se poate lua în considerare, ca specialitate înrudită, perioada lucrată în funcții economice medii, dacă în lista întocmită de organul central căreia îi este subordonată unitatea unde lucrați este trecută această posibilitate.

● **ÎNTREPRINDEREA VIEI ȘI VINULUI, Focșani** — Astfel cum ați arătat și în adresa dv., potrivit prevederilor pct. 21 din anexa a 15-a la Decretul nr. 100/1979, unitățile de vinificație, cu suprafețe mari agricole, cum este cazul unității dv., trec, odată cu majorarea retribuției în etapa a II-a, de la grupa a 5-a la grupa a 6-a de ramuri. În aceste prevederi se încadrează și întreprinderile care, în afara unităților de vinificație, cuprind și unități cu profil industrial (coniac, vermut, spumos, distilerii etc.), care sînt încadrate în grupa a 5-a de ramuri.

● **NICOLAE ȘTEFĂNESCU, Brăila** — Întrucît din scrisoarea dv. rezultă că sînteți în vîrstă de peste 62 de ani, puteți cere înscrierea la pensie pentru munca prestată. Pînă la vechimea de 30 de ani de muncă, perioadele mai scurte de 12 luni nu se reîntregesc. În cazul dv. ar fi deci recomandabil să mai lucrați cele cinci luni necesare împlinirii vechimii de 30 de ani.

● **ÎNTREPRINDEREA DE REPARAȚII AUTO, Timișoara** — Prevederile art. 7 din Hotărîrea nr. 880/1965 privind acordarea de îndemnizații în cadrul asigurărilor sociale de stat, astfel cum au fost modificate prin H.C.M. nr. 1356/1968, sînt în vigoare și în prezent. În lucrarea la care vă referiți s-a strecurat o eroare, cuantumul indemnizațiilor pentru cazurile de incapacitate provocate de un accident de muncă, de o boală profesională sau de tuberculoză fiind de 85 la sută și nu de 94 la sută din retribuția tarifară și sporul de vechime.

● **MIRCEA DINCĂ, Calafat.** — Personalul muncitor care absentează în cursul lunii în urma învoirilor, concediilor fără plată sau a absențelor nemotivate, are drept la sporul de retribuție pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate, corespunzător retribuției tarifare primită pentru perioada lucrată în cursul lunii respective. H.C.M. nr. 822/1959 și Normele emise în aplicarea acestei hotărîri nu prevăd nici o restricție în acordarea drepturilor de diurnă, transport și cazare, în cazul personalului trimis în delegare, într-o localitate situată la peste 10 km de domiciliu, dacă în această localitate locuiesc rude apropiate ale celui în cauză (părinți, frați, copii etc.). Desigur, cheltuielile de cazare se recunosc numai în condițiile prevăzute în Hotărîrea sus-amintită, respectiv pe baza chitanțelor unităților hoteliere.

● **LIVIU STOIȚA, Lugoj** — Perioada cît ați lucrat numai o jumătate de normă se ia în considerare ca atare. Perioada cît n-ați lucrat, fiind pensionat de invaliditate, nu se ia în calculul vechimii în muncă. Conform art. 6 din Legea nr. 1/1971 contractul individual de muncă se încheie în formă scrisă. În acest contract tre-

buie prevăzută expres funcția, respectiv categoria tarifară a personalului, precum și retribuția tarifară de încadrare corespunzătoare. Pe baza actelor existente, vă puteți adresa unității cerînd rectificarea înregistrării din carnetul de muncă. În cazul în care unitatea nu este de acord cu cererea dv. urmează să vă adresați judecătoriei.

● **FLORIAN ANTONESCU, Satu Mare** — În unitatea unde lucrați s-a aplicat reducerea cu o zi a săptămînii de lucru, în cursul unei luni. În acest caz calculul retribuției medii zilnice se stabilește prin împărțirea retribuției lunare la 24,4 zile în loc de 25,5 zile, iar rezultatul se înmulțește cu numărul zilelor efectiv lucrate în luna în care — parțial — personalul a fost în concediu de odihnă, în concediu pentru incapacitatea temporară de muncă etc. Evident, ziua de sîmbătă, cînd nu s-a lucrat, nu se include între zilele lucrătoare din luna respectivă.

● **IOSIF GABOR, Zalău** — Din datele rezultate din scrisoarea dv. rezultă că la 1 iunie 1977 ați fost promovat în funcția de șef lot (gr. IV de organizare), iar după 11 luni ați fost din nou promovat în funcția de șef birou producție.. În această situație aveți dreptul ca, în aplicarea prevederilor art. 33 (6) din Legea nr. 57/1974, să vi se majoreze retribuția cu o clasă de retribuire. În cazul dv. nu se aplică prevederile al. 2 și 3 din art. sus-menționat.

● **VASILE AVRAM, Vaslui.** — Potrivit prevederilor pct. 13 din anexa 6 la Decretul nr. 100/1979, în cazul revenirii, în curs de trei ani, în funcția superioară deținută anterior, vi se asigură posibilitatea menținerii clasei de retribuire avute la acea funcție. În consecință, sînteți îndreptățiți să fiți din nou încadrat la clasa 22 de retribuire. Nu este legal ca, în cazul revenirii la funcția superioară avută, să vi se mențină gradația avută, unitatea unde lucrați în prezent fiind cu un grad de organizare superior

● **MIHAI ILIE, Boldești, Ilfov.** — Prin scrisoarea M.F. nr. 1501/1980 s-au dat indicații contabile privind modul de înregistrare a finanțării și executării investițiilor la întreprinderile noi și pentru dezvoltările importante. Conturile 940 „Disponibil din fondul centralei pentru finanțarea investițiilor", 941 „Sume avansate pentru finanțarea investițiilor la întreprinderi noi și dezvoltări importante" și 916 „Decontări pentru investiții finanțate din fondul organului ierarhic superior", funcționează în contabilitatea centralelor sau unităților asimilate acestora — în calitate de organe finanțatoare și în contabilitatea întreprinderilor subordonate — în calitate de beneficiari. Contul 916 funcționează numai dacă unitățile economice, inclusiv centralele, sînt beneficiare de astfel de fonduri, ca un cont de activ corespunzător sursei ce se reflectă în pasivul bilanțului, pînă la restituire. Contul 940 din contabilitatea unităților economice (centrale și întreprinderi) corespunde la B.A.I.A. cu contul sintetic 153. Pentru investițiile ce se finanțează din fondul propriu de dezvoltare economică și din fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, se folosesc conturile : 900 „Disponibil la bancă din fondul de dezvoltare economică" (cont corespondent la B.A.I.A. 151); 920 „Fond de dezvoltare economică"; 901 „Disponibil la bancă din fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social" (cont corespondent la B.A.I.A. 152) și 921 „Fond pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social". Funcția și conținutul acestor conturi sînt redate prin indicațiile M.F. nr. 150 100/1979, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 19/1970.

● **GHEORGHE DUMITRAȘCU, Dulcești, Neamț** — Reținerile de plan din retribuția lunară atît pentru cooperatorii care îndeplinesc funcții de conducere și de execuție tehnice, economice, de altă specialitate, administrative, de servire și pază, cît și pentru cei încadrați cu contract de muncă și retribuiți de cooperativă, care îndeplinesc aceleași funcții, sînt reglementate de Legea nr. 27/1976 art. 37 (e) și 73). Cooperatorilor care îndeplinesc funcții TESA cu atribuții pe întreaga unitate sau pe fermă, brigadă și sector li se acordă avansuri (art. 37, lit. e) de pînă la 80 la sută din tariful corespunzător numărului de norme de muncă cuvenite pentru perioada în care au lucrat, cu respectarea cheltuielilor de producție planificate, în raport cu realizarea livrărilor la fondul de stat și a celorlalte sarcini de plan stabilite pentru luna respectivă. Circulara comună M.A.I.A. — U.N.C.A.P. — B.A.I.A. nr. 1354, 17, 669/17.V.1978, care se referă la modul și condițiile de abordare a avansurilor lunare în C.A.P., precizează indicatorii în funcție de care se fac reținerile lunare pentru personalul prevăzut la art. 37, lit. e din Legea nr. 27/1976. Conform prevederilor art. 73 din aceeași lege, formele și condițiile de acordare a retribuției pentru personalul încadrat cu contract de muncă și retribuit de cooperativa agricolă se aprobă de adunarea generală a fiecărei unități agricole cooperatiste, potrivit prezentei legi.

● **DIMITRIU JORJ, Moinești** — În cazul eliberării unui bilet de tratament sau odihnă pentru familiști, atît contravaloarea acestuia cît și suportarea unei eventuale diferențe pînă la costul integral (în raport de retribuție sau pensia beneficiarilor), trebuie să se realizeze prin întreprinderea care a eliberat biletul, în cadrul fondului de acțiuni sociale al acesteia. Un alt procedeu ar conduce la întîrzieri în eliberarea biletului și la decontări între unități, care nu se justifică ținînd seama că diferențele între veniturile și cheltuielile din planul privind fondul pentru acțiuni sociale se reglează, în ultima instanță, cu bugetul de stat (prin scăderea vărsămintelor de beneficii la buget sau acordarea de alocații de la buget în cazul unităților planificate cu subvenții).

ÎN ATENȚIA CITITORILOR

În fiecare vineri în coloanele Revistei economice găsiți :

● sinteze și analize economice ● metode și tehnici de conducere, planificare, organizare, prognoză, marketing, informatică ● teorii și idei, studii, consultații pentru învățămîntul politico-ideologic de partid și profesional ● lecții pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul superior economic ● analiza fenomenelor și proceselor din economia mondială ● legislație economică adnotată și comentată.

Prețul unui abonament : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei anual.

Abonamentele pentru anul 1981 se fac la oficiile poștale sau prin mandat poștal pe adresa : Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor (I.S.I.A.P.), Cont 645150228 B.N.R.S.R. Filiala Sector 1, București.

Sub semnul prieteniei şi cordialităţii, al satisfacţiei pentru evoluţia ascendentă a relaţiilor româno-daneze, al aspiraţiilor comune de securitate, pace şi destindere

VIZITA DE STAT A TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂŞA ELENA CEAUŞESCU, ÎN DANEMARCA

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

Gospodărirea rațională a materialelor

ÎN ETAPA ACTUALĂ se ridică cu stringență necesitatea de a reduce cît mai substanțial cheltuielile de producție și, în cadrul lor, în mod deosebit cheltuielile materiale, consumurile de materii prime, combustibil și energie. Aceasta pentru că din resursele proprii nu putem acoperi necesarul de materii prime cerute de îndeplinirea sarcinilor de plan, de dezvoltarea economico-socială a țării și sîntem nevoiți să recurgem, în mod obiectiv, la importuri. Or, în condițiile situației economice mondiale actuale, aceste importuri, datorită prețurilor și dobînzilor mari, sînt și devin din ce în ce mai costisitoare. Iată de ce se impune ca în fiecare unitate economică și la fiecare loc de muncă să se instaureze o înaltă răspundere pentru economisirea strictă și valorificarea într-un grad mai înalt a tuturor materiilor prime alocate prin plan, în special a metalului, ca sursă principală de sporire a producției din aceeași cantitate de materie și de energie utilizate, de creștere a producției nete, a valorii nou create.

O necesitate vitală : diminuarea consumurilor specifice

ÎNTREPRINDEREA de pompe „Aversa" din Capitală este o mare consumatoare de metal. Merită menționat faptul că aici reducerea cu numai 1% a consumului de metal echivalează cu materia primă necesară realizării în acest an a circa 400 pompe de categorie medie. Iată, de ce, în fiecare an al actualului cincinal, colectivul întreprinderii a pus accentul pe gospodărirea într-un grad mai înalt a metalului, îndeosebi printr-un efort propriu de gîndire și inventivitate, prin instaurarea unei ferme discipline tehnologice, prin valorificarea mai intensă a resurselor materiale refolosibile. Măsurile multiple tehnico-organizatorice prevăzute, aplicarea lor consecventă au avut drept rezultat diminuarea sensibilă a normelor de consum în anii actualului cincinal (tabelul nr. 1). Așa cum rezultă din datele prezentate, an de an au scăzut normele medii de consum la unele categorii de pompe ca, de pildă, la cele din categoria VI, înregistrîndu-se o reducere de mai bine de 3 tone în acest an față de 1976.

Diminuarea normelor de consum a permis ca pe total întreprindere să se realizeze o economie peste plan, în 4 ani și 9 luni din acest cincinal, de 554 tone de metal, din care 174,5 tone realizate numai în cele 3 trimestre din 1980. Merită menționată și creșterea indicelui de utilizare a metalului. În loc de 86,6 cît prevede planul, coeficientul de utilizare atins este de 87,4.

Gospodărirea mai bună a metalului, valorificarea lui într-un grad mai înalt s-a reflectat pozitiv și în indicatorul „tone/milion lei producție". Iată, în tabelul nr. 2, dinamica acestui indicator. Dacă în 1976, pentru realizarea unei producții de 1 milion lei, erau necesare 21,41 tone de metal, în 1980 se utilizează numai 15,23 tone, respectiv cu mai bine de 6 tone mai puțin.

Tabelul nr. 2

Dinamica indicatorului tone/milion lei producție în anii 1976—1980

Anii	t/milion lei
1976	21,41
1977	18,32
1978	17,04
1979	16,51
1980	15,23

Creația tehnică în acțiune

O CONTRIBUȚIE de cea mai mare importanță la micșorarea normelor de consum o aduce promovarea largă a progresului tehnic, acțiune în cadrul căreia **reproiectarea constructiv-tehnologică a unor produse sau a unor piese se află pe primul plan.** Prin modificarea constructiv-tehnologică a plăcilor de bază de la pompe și prin eliminarea parțială a tablei de acoperire — ca să nu dăm decît un singur exemplu — s-a realizat o economie de 10,1 tone metal în primele 9 luni ale anului.

Apoi, un alt factor de economisire a metalului l-a reprezentat **îmbunătățirea tehnologiei de realizare a unor piese.** De exemplu, prin introducerea formării automatizate în locul celei manuale la 100 de repere s-a realizat o economie în aceeași perioadă de 17,5 tone de metal, iar prin executarea miezurilor cu autoîntărire la rece pentru întreaga familie de pompe TN—DN, economia de metal s-a ridicat la mai mult de 17 tone.

Rezultate remarcabile în domeniul economisirii resurselor materiale a adus **reducerea consumului de metale deficitare sau cu un consum energetic ridicat,** așa cum este cazul bronzului și aluminiului. Iată unele exemple concludente în acest sens :

- prin înlocuirea bronzului în turnarea rotorilor la pompele de tip MIL cu fontă cu grafit nodular s-a economisit, în primele 3 trimestre ale anului, mai bine de 4% din consumul efectiv de bronz ;
- prin execuția carcasei pentru pompele T 150 în construcție sudată în loc de aluminiu turnat, s-a realizat o economie de cîteva tone de aluminiu.

Preocupările pentru mai buna gospodărire a materiilor prime a cuprins și alte laturi ale activității productive, printre care și aceea a **recuperării și utilizării integrale a resurselor materiale refolosibile rezultate din procesul de producție.** Încă de la începutul acestui an a fost întocmită o situație a tuturor materialelor refolosibile — îndeosebi metal — stabilindu-se modul de colectare, sortare, transport, depozitare și valorificare a lor. Din cele 80 materiale uzate recuperabile identificate, au fost valorificate pînă acum 40 de materiale. De exemplu, rămășițele de oțeluri aliate și înalt aliate sînt utilizate la elaborarea noilor șarje, iar șpanul din fontă rezultat din prelucrarea pieselor este folosit la elaborarea șarjelor la cuptoarele cu inducție. Dintr-un calcul economic rezultă că numai în acest an se vor economisi pe calea utilizării resurselor refolosibile circa 340 tone de materiale metalice.

Eforturi conjugate pentru utilizarea rezervelor

ÎN PERIOADA SCURTĂ ce a mai rămas din acest an colectivul întreprinderii de pompe „Aversa" se străduiește să adauge noi economii la cele realizate pînă în prezent. Dar, în același timp, sporesc preocupările și pentru pregătirea temeinică a planului pe 1981 — primul an al viitorului cincinal. În anul care vine, producția-marfă cunoaște o creștere de 7,3% față de 1980, iar resursele materiale alocate pentru realizarea ei vor fi strict dimensionate în funcție de structura producției. Aceasta ridică din capul locului necesitatea de a se găsi de pe acum noi soluții constructive și tehnologice, de a se întreprinde măsuri eficiente, astfel încît să fie folosit și valorificat într-un grad și mai înalt fiecare kilogram de metal, să fie respectate și chiar diminuate normele de consum specifice.

Unele măsuri au și fost stabilite. De exemplu, prin îmbunătățirea tehnologiei de execuție a labirinților de la pompele TN-DN—TERMA se estimează o economie de peste 4 tone metal pe an, iar

Tabelul nr. 1

Evoluția normelor medii de consum de metal în perioada 1976—1980

tone/categorii de pompe

	1976	1977	1978	1979	1980
Pompe de categoria I	0,045	0,044	0,043	0,041	0,040
Pompe de categoria II	0,237	0,232	0,228	0,225	0,185
Pompe de categoria III	0,330	0,323	0,318	0,312	0,298
Pompe de categoria IV	2,417	2,401	2,385	2,383	2,230
Pompe de categoria V	10,910	10,850	10,835	10,819	10,102
Pompe de categoria VI	40,079	39,860	38,807	37,668	36,905

prin executarea arborilor la pompele MV 1403x2 flanșați și anularea cuplajului CMD se vor economisi circa 3,5 tone pe an.

Dar, din practica acestui an a reieșit că există încă însemnate rezerve a căror punere în valoare va contribui la mai buna utilizare a metalului. Despre ce este vorba ?

Dacă în ce privește turnătoriile de oțel și fontă s-au înregistrat rezultate superioare față de anii trecuți, în ce privește calitatea pieselor obținute, la turnătoria de neferoase procentul de rebuturi se menține încă ridicat. Un calcul sumar arată că prin reducerea cu 1% a rebuturilor de aici s-ar putea obține piese pentru 30 pompe submersibile. Pierderi de metal se înregistrează și la alte piese din fontă și oțel și prin adausul mare cu care sînt turnate. De pildă, cuplajele T 12 din oțel au un adaus de prelucrare de 5 kg/bucată datorită poziției necorespunzătoare a maselotei. Și la alte piese se consemnează încă adausuri mari de prelucrare, care antrenează atît pierderi serioase de metal, cît și un mare volum de manoperă la prelucrare. Așa stînd lucrurile, au început de pe acum lucrările de reproiectare și de stabilire a unor tehnologii adecvate, încît în anul 1981 să se obțină piese cu adausuri minime de prelucrare, cît mai apropiate de cele finite.

Sînt prevăzute și alte acțiuni în turnătorii — toate urmărind același obiectiv : utilizarea și valorificarea cît mai bună a metalului. De exemplu, numai prin extinderea formării automatizate și a execuției miezurilor în cutii calde la un număr de 50 de repere noi de la pompe EPEG, AC, HT se vor economisi aproape 25 t de metal în 1981. Prin extinderea turnării de precizie la piesele pentru pompele TN—DN se vor economisi aproape 2 tone metal pe an. În general, reproiectarea constructivă a unor piese sau subansamble, ca și extinderea tehnologiilor noi în turnătorii vor avea efect nu numai asupra economisirii metalului, ci și asupra creșterii productivității muncii în secțiile de prelucrare, ca urmare a micșorării sau chiar înlăturării adausurilor excesive de prelucrare.

Rezervele interne de economisire nu sînt epuizate nici sub aspectul utilizării resurselor refolosibile. Am arătat că, din circa 80 de resurse refolosibile, sînt reutilizate în prezent abia jumătate. De aceea s-au stabilit sarcini precise privind studierea atentă a căilor și mijloacelor menite să ducă, chiar din primul an al viitorului cincinal, la utilizarea în mai mare măsură a materialelor uzate recuperabile, în scopul sporirii eficienței economice.

Dar, **activitatea și acțiunile întreprinderii pentru mai buna gospodărire a metalului se cer mai serios susținute și de unii furnizori de materii prime și materiale.** De pildă, pentru faptul că unele întreprinderi producătoare de organe de asamblare ca, de pildă, cele din Tg. Secuiesc, Bacău, Mediaș etc. nu satisfac întrutotul cererile Întreprinderii de pompe, ea este obligată să-și execute singură șuruburi, prezoane și alte organe de asamblare. Lunar se fabrică în întreprindere 30—40 mii bucăți, produse care antrenează mari pierderi de metal deoarece se fabrică într-o întreprindere nespecializată în executarea unor astfel de produse, care necesită și un volum serios de prelucrare.

Vorbind de unități furnizoare trebuie menționat că, în acest an, **unele baze de aprovizionare tehnico-materială nu și-au onorat clauzele contractuale față de întreprinderea de pompe, mai ales sub raportul termenelor de livrare.** Iată și aici unele exemple. Baza de aprovizionare și desfacere nr. 5 Caransebeș avea de livrat la 20 mai a.c. 15 tone oțel rotund de 110 mm OL 50. Dar nu le-a livrat nici pînă acum. Restanțe serioase în livrări are și Baza de aprovizionare tehnico-materială a municipiului București (tablă de 3, 4, 5 și 6 mm — 34 tone, țevi de construcții — 7 tone). Neavînd la îndemînă la timp materialele comandate, întreprinderea este nevoită să recurgă la altele existente în stoc, dar de dimensiuni și grosimi mai mari decît cele necesare, ceea ce antrenează evident un consum în plus de metal. Numai în primele 3 trimestre din acest an au fost acordate 35 de derogări prevăzute în fișele tehnologice — derogări care au însemnat un consum suplimentar de 8,1 tone de metal.

În condițiile actuale, cînd se încheie acest cincinal, în pragul începerii celui viitor, eforturilor proprii de gîndire, de creativitate, de instaurare a unei discipline ferme tehnologice și de bună gospodărire a metalului a colectivului întreprinderii de pompe „Aversa" trebuie să li se adauge mai consecvent și cele ale furnizorilor de materii prime sau materiale prin respectarea întocmai a tuturor clauzelor contractuale.

L. IONETE

COMENTARIU LA UN GRAFIC

EXTINDEREA MUNCII ÎN ACORD

REMUNERAREA MUNCII în acord constituie una din formele care capătă o tot mai largă extindere, ea îmbinînd în mod eficient interesele economiei naționale cu cele ale formațiilor de lucru și ale fiecărui lucrător. Realizările obținute în întreprinderi și centrale demonstrează că acolo unde se aplică și se extinde munca în acord (și mai ales în acord global), se obțin rezultate bune atît în ce privește îndeplinirea și depășirea productivității muncii planificate, cît și în creșterea cîștigului individual.

În activitatea industrială a Ministerului Industriei Ușoare se poate constata sporirea, în ultimul an, a ponderii muncii în acord în volumul total de muncă prestată de la 73,1% în tr. III 1979, la 73,5% în trim. III 1980, creștere care se regăsește în aproape toate sectoarele economice ale ministerului (graficul). Totodată, un impuls substanțial a căpătat acordul global, care a sporit în cadrul muncii totale în acord, de la 80,8% la 82%. Ponderi ridicate în trim. III 1980 se remarcă în întreprinderile industriei confecțiilor (95,5%), ale industriei pielăriei, blănăriei și încălțămintei (87,6%) și industriei sticlei, porțelanului, faianței (85,7%). Preocuparea centralelor industriale și a întreprinderilor de a pune în valoare avantajele pe care le oferă organizarea muncii în acord a permis — alături de alte măsuri — ca în trim. III 1980 productivitatea muncii realizată pe un lucrător să fie mai mare cu 3,7% față de trim. III 1979, înregistrîndu-se, pe această cale, o economie relativă de personal de 20.030 oameni.

Avînd în vedere sarcinile care stau în fața ministerului și a centralelor sale, de a ridica în anul 1981 la cote mai ridicate productivitatea muncii, este necesar ca, în continuare, să se creeze condiții corespunzătoare extinderii muncii în acord, pentru a se utiliza și pe această cale mai deplin forța de muncă și utilajele din dotare, în scopul sporirii eficienței întregii activități economice.

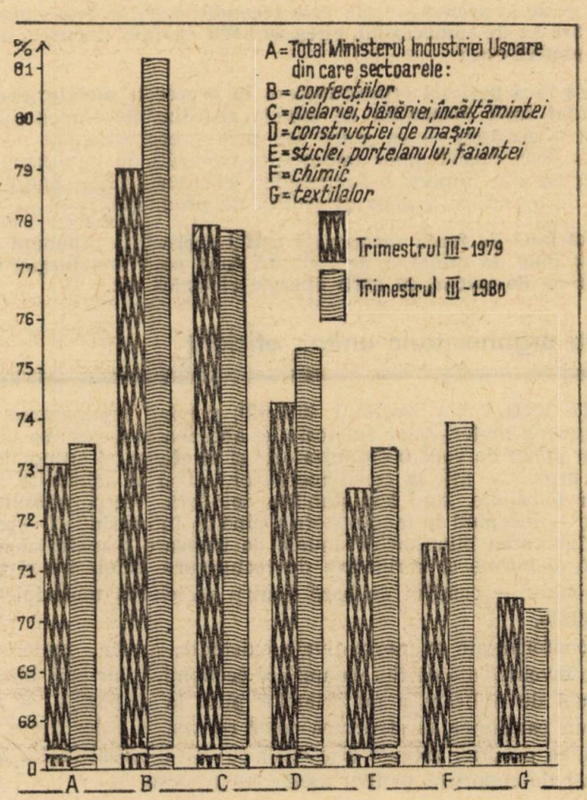

Evoluția ponderii muncii în acord în volumul total de muncă utilizat pentru realizarea producției M.I.U.

Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiilor prime și energiei implică

RECUPERAREA ȘI REFOLOSIREA METALELOR

O CONTRIBUȚIE DE SEAMĂ la asigurarea necesarului de materii prime și materiale aduce activitatea de atragere în circuitul economic a întregului fond de resurse materiale refolosibile. Dacă se are în vedere totalitatea inventarului de materiale refolosibile, cele cu conținut metalic ocupă primul loc, atît prin volumul recuperărilor, cît și prin avantajele economice rezultate din reutilizarea lor.

În condițiile creșterii puternice a prețurilor pe piața mondială, țara noastră, care dispune de resurse limitate de materii prime (minereu de fier și neferoase, cocs etc.), face un însemnat efort valutar pentru procurarea lor. Singura soluție capabilă să atenueze în mare măsură acest efort, care grevează balanța de plăți externe, este recuperarea și refolosirea acestor materiale. În documentele adoptate la Congresul al XII-lea al P.C.R., s-a stabilit ca, pe această cale, să se acopere cel puțin 40—50% din nevoile interne de fier, metale neferoase și alte materii prime. Dealtfel, trebuie spus că economia națională dispune de importante cantități de resurse materiale metalice recuperabile care rezultă pe diverse trepte ale proceselor tehnologice de prelucrare, din haldele industriale, din casarea mijloacelor fixe sau din scoaterea din funcțiune a diverselor produse de uz industrial, casnic sau personal, precum și din reziduurile menajere și stradale care conțin circa 7 kg de metal la un mc.

RECUPERAREA, activitate care astăzi, mai mult ca oricînd, reprezintă — pe toate meridianele, atît în țările „sărace" cît și în cele „bogate" — o problemă de mare actualitate, trebuie să satisfacă integral, în cazul metalelor, două cerințe importante :

— **să asigure valorificarea materialelor metalice refolosibile** ca atare sau prin recondiționare, adică să faciliteze utilizarea cupoanelor, șraifurilor, capetelor metalice, anumitor piese și subansamble rezultate din casări — fără a fi retopite. În acest fel

> **pentru fiecare tonă de metal reutilizat, așa cum rămîne de la prelucrare sau prin recondiționare se economisesc 300 kg de combustibil, circa 60 kWh energie electrică, manoperă etc. ;**

— **să facă posibilă reintroducerea în procesele metalurgice a întregului fond disponibil de metale reutilizabile** rămas după utilizarea acestora — ca atare sau prin recondiționare — în vederea economisirii unor importante cantități de minereuri și cocs aduse din import, a fondanților, combustibililor, energiei, forței de muncă și a unor capacități de producție.

> **O tonă de fontă recuperată astfel reprezintă economii de 2 tone de minereu de fier, 0,5 tone cocs metalurgic, 0,5 tone de calcar, 40 kWh energie electrică etc.**

Cadru organizatoric unitar, eficient

ESTE ȘTIUT CĂ Decretul 465/1979, privind recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile, abordează și rezolvă unitar, din punct de vedere organizatoric și al eficienței economice, aceste probleme atît în cazul metalelor, cît și al celorlalte resurse refolosibile. Au fost stabilite, totodată, responsabilități precise — începînd de la ministere și pînă la întreprinderi — privind elaborarea bilanțurilor anuale de utilizare a materialelor, precum și norme și normative de recuperare, refolosire și recondiționare — condiții de bază pentru reciclarea materialelor refolosibile.

În conformitate cu normativele existente, aceste materiale trebuie inventariate de fiecare unitate economică, iar prin bilanțul anual de utilizare a materialelor puse la dispoziție să fie precizată cantitatea și structura celor ce vor fi valorificate în activitatea proprie, precum și a celor ce vor fi livrate altor beneficiari de repartiții pentru asemenea resurse.

> Pentru anul 1980 s-a stabilit valorificarea a peste 200 mii tone de metale, ceea ce înseamnă, prin eliminarea retopirii și reprelucrării, obținerea unor economii de 60 mii tone combustibil și 12 mil. kWh energie electrică. Planul de colectare a materialelor metalice refolosibile pe primele trei trimestre ale anului a fost realizat în proporție de 105,6%, obținîndu-se depășiri la toate sortimentele. Pentru anul 1981 se prevede valorificarea a peste 300 mii tone materiale metalice refolosibile, din care 30% de către M.I.C.M., iar restul de celelalte ministere economice și U.C.E.C.O.M.

Acest volum de resurse metalice reutilizabile urmează să fie valorificat pe cît posibil în unitățile economice de unde rezultă, ca înlocuitor de materiale noi, dar cu prețuri mai mici, sau se va derula între unitățile furnizoare și beneficiare pe bază de repartiții. În acest an, de pildă, Baza de aprovizionare tehnico-materială a municipiului București, cu sprijinul unităților economice, a elaborat un catalog de materiale metalice refolosibile, cu scopul de a informa și înlesni schimburile de acest gen de materiale între întreprinderi, urmînd ca această acțiune să fie extinsă și permanentizată în toate județele țării.

UTILIZAREA **pieselor și subansamblelor** rezultate din **casarea mijloacelor fixe și scoaterea din uz a diverselor produse de folosință personală, constituie un alt aspect al recuperării.** Practica a dovedit că sortarea, după dezmembrare, a pieselor în vederea reutilizării lor, aduce avantaje întreprinderilor și întregii economii naționale. De aceea, conducerea partidului a indicat să se acționeze ferm pentru organizarea mai bună a casării mijloacelor fixe, astfel încît nici o piesă sau subansamblu să nu fie trimise la retopit decît după o riguroasă și specializată operație de triere și selectare. Argumentele economice sînt edificatoare. De exemplu, la o întreprindere de reparații auto, specializată în dezmembrarea autocamioanelor casate,

> **dintr-un camion în greutate de 2 100 kg** (conținut net de metal) **se pot obține în medie 40 kg piese refolosibile ca atare, 500 kg piese refolosibile prin recondiționare, 6 kg de diverse componente pentru confecționat alte piese de schimb.**

Din analizele efectuate la o serie de grupe de piese de schimb a rezultat că **în acest an volumul și ponderea pieselor recuperate și recondiționate față de necesarul total de piese va fi de aproape 800 milioane lei, respectiv 45% din necesarul economiei la mașini-unelte; 80 milioane lei — 30% la turbine de generatoare electrice; 78 milioane lei — 21% la motoare cu ardere internă ; 792 mil. lei — 19% la utilaj metalurgic ; 745 mil. lei — 25% la utilaj chimic; 1 914 mil. lei — 18% la mijloacele de transport auto etc.**

Sarcinile de plan pe anul 1981 privind recondiționarea și utilizarea pieselor de schimb și subansamblelor sînt mult mai mari. Pentru îndeplinirea lor, **coordonatorii de balanță, împreună cu producătorii de utilaje și principalii beneficiari, vor trebui să acționeze ferm pentru definitivarea normelor și normativelor de recuperare.** De asemenea, pe linia perfecționării și extinderii activității de recondiționare, se impune **urgentarea finalizării acțiunii de organizare a dezmembrării mijloacelor fixe casate în cadrul unităților specializate în reparațiile capitale ale acestora,** acțiune care s-a dovedit deosebit de eficientă în cazul autovehiculelor.

Resursele refolosibile — înlocuitoare de materii prime

ÎN CADRUL concepției de dezvoltare a industriei metalurgice, materialele metalice refolosibile ce nu mai pot fi reutilizate altfel constituie o sursă mai ieftină decît fonta și, în consecință, trebuie depuse toate eforturile pentru recuperarea lor

în întregime. Recuperarea și reintroducerea în circuitul economic a tuturor metalelor contribuie, dealtfel, într-o măsură însemnată și la reducerea efortului valutar și permite totodată scăderea costurilor de producție, îndeosebi prin prisma consumurilor energetice. În legătură cu acest aspect este semnificativă constatarea specialiștilor potrivit căreia

obținerea unor metale din materialele reciclate se realizează cu consumuri de energie mult mai reduse, cu de 3 pînă la 25 ori decît cele obținute din materii prime.

Datele de mai jos sînt concludente în această privință.

Metalul	Realizat din :	
	materii prime primare	materiale refolosibile
— oțel	100	38
— aluminiu	100	4
— cupru	100	12
— zinc	100	17
— plumb	100	45

Eficiența economică a reciclării trebuie privită însă nu numai prin prisma consumului de energie, ci și a întregii munci sociale implicate de procesul procurării și prelucrării materiilor prime noi. Acest aspect a determinat, dealtfel, o creștere de la an la an a recuperării resurselor materiale refolosibile, acestea avînd ponderea de participare la echilibrul material al resurselor necesare producției în continuă ascensiune. Pentru exemplificare, vom lua cazul materialelor refolosibile feroase, cuproase și plumboase. După cum rezultă din graficul alăturat, recuperarea materialelor metalice refolosibile a înregistrat ritmuri însemnate de creștere.

Evoluția recuperării unor metale

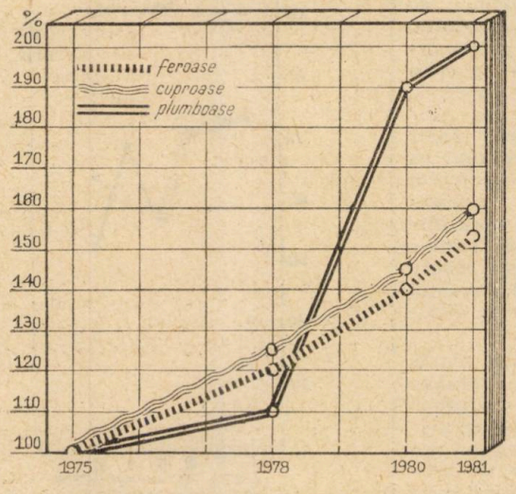

Dar, alături de unele rezultate bune obținute în țara noastră, comparația cu nivelurile atinse în această privință în alte țări arată existența unor rezerve insuficient mobilizate. Un exemplu edificator îl prezintă **consumul mediu de fier vechi ce revine la 1 tonă de oțel, realizat în țara noastră — 453 kg.** Deși el este superior nivelurilor atinse în unele țări, acesta se situează totuși sub cele realizate de S.U.A. (755 kg), Suedia (728 kg), Italia (621 kg), Spania (587 kg) etc. Din datele statistice prezentate tot mai frecvent de literatura de specialitate se desprinde o concluzie certă: **necesitatea intensificării eforturilor astfel încît, în cel mai scurt timp, să se asigure recuperarea și valorificarea cît mai completă a tuturor resurselor de materiale metalice refolosibile.**

Soluții pentru creșterea gradului de reciclare

PORNIND de la importantele rezerve în domeniul recuperării metalelor și de la existența unui cadru organizatoric corespunzător acestei activități, în planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării noastre pe anul 1981 s-a prevăzut ca metalele recuperate să participe cu 47,5% la producția de oțel, 29,7% în consumul intern de metale aliate, 53,8% în resursele interne de cupru, 30—36% în consumul intern de zinc și plumb și 51,5% din fonta destinată turnătoriilor.

Realizarea în bune condițiuni a acestor sarcini, impune soluționarea unor aspecte ce generează mari dificultăți în activitatea de recuperare cantitativă și calitativă a acestui important potențial de resurse. Dacă în ultimii 5 ani s-au obținut însemnate salturi calitative în procesele de elaborare a oțelurilor, în domeniul sortării și pregătirii metalelor recuperate, care influențează determinant calitatea oțelurilor elaborate și creează condiții de utilizare la maximum a oțelăriilor și turnătoriilor, mai sînt de rezolvat cîteva probleme importante.

1 **Activitatea de sortare.** Este o latură deosebit de importantă prin faptul că ea **trebuie să asigure o selecție calitativă a resurselor** — oțel nealiat (pe mărci de oțel), cupru, bronz, alamă, aluminiu, plumb etc. Ea trebuie să fie realizată în bune condițiuni, în primul rînd de unitățile economice prelucrătoare, începînd cu fiecare loc de muncă, atelier, secție și întreprindere, cît și de unitățile specializate de colectare a resurselor recuperate prin eforturi proprii (dezmembrare a unor mașini, motoare, acumulatoare etc., separarea pe elemente metalice: aluminiu, cupru, bronz, plumb, oțel etc).

2 **Pregătirea propriu-zisă a metalelor recuperate.** Această acțiune constă în modificarea caracteristicilor fizice și uneori chimice a materialelor recuperate în scopul creșterii greutății lor specifice (1,5—4,5 t/mc în cazul fierului), pentru a asigura condiții optime de transport, grad mare de manipulare a agregatelor, viteză mărită de topire și un consum redus de energie.

Deși strict necesare, **aceste două activități** se desfășoară defectuos în marea majoritate a unităților economice, ceea ce face ca, în cea mai mare parte, materialele să fie livrate nepregătite. Din această cauză rezultă mari cantități de șpan amestecat cu elemente feroase și neferoase care devin neutilizabile, ansamble metalice nedezmembrate, cabluri electrice și de tracțiune din care metalele constituente nu sînt sortate. În anul 1980, din totalul colectărilor de materiale refolosibile din oțel 75% s-au livrat nepregătite. Această situație este și urmarea neasigurării de către unitățile economice prelucrătoare de metal a utilajelor necesare.

În ceea ce privește sortarea și pregătirea materialelor de către deținători, prevederile legale sînt categorice, baza tehnico-materială a întreprinderilor fiind condiționată de modul în care aceștia își gospodăresc resursele materiale puse la dispoziție. Este, așadar, necesar să se producă o cotitură radicală, o schimbare de optică în toate unitățile economice producătoare și consumatoare și să se treacă de îndată la aplicarea de măsuri hotărîte în acest domeniu.

3 Un alt aspect privind **posibilitățile de creștere a volumului de recuperări a metalelor refolosibile îl prezintă haldele metalurgice.** După cum este cunoscut, producția de oțel actuală este însoțită de obținerea a peste 1 milion de tone/an zgură de oțelărie, cantitate ce va depăși 2 milioane tone/an în 1982. În prezent aceste cantități se stochează în halde, fiind supuse parțial recuperării numai resturile metalice evidente care se separă manual sau cu mijloace mecanice improvizate. Aceste zguri reprezintă, pe lîngă alte utilizări în diverse ramuri, o resursă importantă pentru siderurgie, întrucît în conținutul lor se găsesc: fier = 12—20%; mangan = 3—6%; oxid de magneziu și de calciu 45—50% și fier metalic separabil magnetic 5—10%.

În scopul valorificării lor **este necesar ca** în cadrul unităților metalurgice, **să ia ființă sectoare de prelucrare a haldelor care să aibă rolul de a recupera metalele cît și de a pregăti aceste zguri pentru utilizarea lor la aglomerare în furnale ca și în alte domenii.** Pentru a exemplifica importanța valorificării acestor zguri se poate arăta că, **prin recircularea a 40% din zgura de oțelărie produsă, la combinate siderurgice, se estimează o reducere a cheltuielilor cu cca 100 lei/tona de zgură utilizată.** Pentru fiecare 10 kg zgură valorificată la aglomerare-furnale se economisesc: 3,5 kg de aglomerat, 2 kg minereu de mangan, 7 kg de calcar, 0,5 kg de cocs mărunt.

4 Găsirea unor soluții tehnologice de **reintroducere în circuitul economic a unor resurse importante de alte materiale** ca: alpaca, carburi metalice, cenuși de aluminiu, cenuși de plumb etc. În cadrul programului de valorificare elaborat pentru anii 1980—1981 s-au prevăzut soluții tehnologice și capacități noi de producție pentru utilizarea resurselor menționate, sarcini deosebite în această direcție revenind Ministerelor Industriei Metalurgice și Construcțiilor de Mașini. Ele trebuie să rezolve neîntîrziat problemele ce fac parte din complexul unitar de măsuri pentru crearea unei adevărate „industrii a reciclării", care să valorifice la maximum și eficient toate resursele refolosibile.

Dan ANDREESCU

Anchetă „R. E." în 94 C. A. P.

BENEFICIUL ÎN COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRODUCȚIE (II)

PRODUCȚIA MARFĂ

DEȘI în sistemul practic de determinare a beneficiului în cooperativele agricole, producția marfă nu apare cu rol distinct precizat, aceasta este de presupus atît în planificarea producției agricole — pe baza contractelor economice —, cît și în realizarea producției nete și, deci, a beneficiului. Potrivit legii[1]), beneficiul în cooperativele agricole de producție se constituie din valoarea nou-creată, fiind parte a acesteia și exprimă în mod sintetic rezultatele activității economice. Beneficiul se constituie după repartizarea, din producția netă, a următoarelor elemente: retribuirea și contribuția la fondul de pensii și asigurări sociale în raport cu producția și veniturile obținute de cooperative; impozitul pe terenuri, pe fondul de retribuire și pe venituri din activitățile industriale; primele de asigurare; unele cheltuieli prevăzute de lege (art. 28).

Comparativ cu legătura directă, strînsă, explicită, care se stabilește între producția netă și beneficiu, legătura dintre beneficiu și producția marfă este doar subînțeleasă, beneficiul nefiind rezultatul nemijlocit, sau în primul rînd rezultatul dintre beneficiul determinat pe unitatea de măsură (kg, litru, bucată) și volumul producției marfă. Legătura directă dintre beneficiu și producția netă și legătura subînțeleasă, presupusă doar, între beneficiu și producția marfă are o importanță cu totul deosebită, atît pentru economia națională (prin fondul centralizat de produse agricole al statului), cît și pentru economia cooperativelor agricole de producție.

Noul mecanism economico-financiar impune, mai mult decît pînă acum, **creșterea producției marfă**, folosirea tuturor modalităților și formelor prin care se realizează schimbul de produse agricole-marfă. Modul în care s-a înțeles acest lucru, măsurile care au fost adoptate în cele 94 de cooperative agricole investigate, situația producției marfă în aceste cooperative — ca pondere în producția globală și ca structură pe ramuri de producție — au ocupat un loc important în programul anchetei.

PRODUCȚIA marfă agricolă reprezintă o parte, de regulă cea mai importantă, a producției globale agricole. Destinația și scopul producției marfă sînt acelea de a satisface diferite nevoi ale economiei naționale, altele decît cele ale producătorilor agricoli nemijlociți; destinația și scopul producției marfă agricole îi imprimă acesteia o importanță excepțională. În cooperativele agricole de producție, în condițiile aplicării actualului mecanism economico-financiar, sporește considerabil rolul acesteia în înfăptuirea principiilor autogestiunii economico-financiare. În practica activității economice din sectorul cooperatist al agriculturii, importanța crescîndă a producției marfă se manifestă în primul rînd prin creșterea mai rapidă a acesteia față de creșterea producției globale.

În cele 94 de cooperative, ponderea producției marfă în producția globală obținută în 1979 ia valori care se înscriu într-o amplitudine extrem de largă: de la 86,4% pînă la 34,5%. În cazul limitei minime, rezultă că numai o treime din producția globală devine marfă, diferența fiind reprezentată de producția destinată autoconsumului, individual sau productiv, în cooperativă. Această proporție este — în cifre absolute — cu atît mai mică, cu cît se aplică la o producție globală mai scăzută. Or, dacă se are în vedere faptul că autoconsumul este mai constant ca nivel (impus — în cazul consumului productiv — de necesitatea reluării procesului de producție pe o scară lărgită, iar în cazul consumului individual — de nevoile de consum relativ constante ale cooperatorilor), rezultă că nivelul acestuia se menține în detrimentul producției marfă.

Creșterea ponderii producției marfă în structura producției globale agricole este impusă în mod obiectiv, economic, de mai mulți factori. Este vorba, în primul rînd, de creșterea consumului de produse agricole în alte ramuri ale economiei naționale, la care sectorul cooperatist al agriculturii trebuie să contribuie în mai mare măsură. De asemenea, adîncirea proceselor de specializare și cooperare în producția agricolă amplifică înseși nevoile în cadrul agriculturii, mărind partea din fondul central de produse agricole care se consumă de către însiși producătorii agricoli. Altfel spus, majorarea substanțială a veniturilor populației agricole și neagricole, creșterea populației țării și mai ales creșterea mai rapidă a populației neagricole (ceea ce mărește numărul consumatorilor „neți" de produse agricole), extinderea retribuirii în bani în detrimentul celei în natură (în cazul cooperativelor agricole de producție), extinderea — pe baze comerciale — a schimbului de produse agricole (vegetale și animale) între zone specializate în producția agricolă ș.a. mărește considerabil importanța producției marfă.

Graficul nr 1

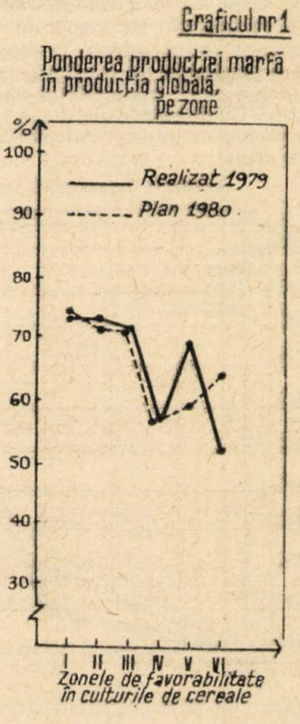

Din graficul 1 rezultă o tendință de descreștere, întrucîtva normală, de la zona I la zona a VI-a, a ponderii producției marfă în producția globală, atît la realizările din anul trecut, cît și la prevederile de plan pe acest an. În 15 cooperative din 94, ponderea a fost de sub 50%. În cooperativele situate în primele 4 zone nu există, ca medie, o diferență mare la acest indicator, ceea

Tabelul nr. 1

Nivelul individual, minim și maxim, la care se situează ponderea producției marfă în producția globală, pe zone

(R=realizat în 1979; Pl=planificat pentru 1980)

NIVELUL	Zonele											
	I		II		III		IV		V		VI	
	R	Pl	R	Pl	R	Pl	R	Pl	R	Pl	R	Pl
minim	54,5	55,5	48,2	47,2	48,1	59,4	44,2	44,7	34,1	45,8	34,5	50,0
maxim	84,9	80,6	86,4	82,2	84,0	82,3	76,1	71,5	82,6	80,1	77,4	88,1

Prima parte a anchetei, în care au fost prezentate obiectivele acesteia și capitolul referitor la producția globală, a apărut în numărul 42/17 octombrie a.c. al revistei

[1]) Legea nr. 29 din 22 decembrie 1978 privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor.

Tabelul nr. 2

Gruparea celor 94 de cooperative cuprinse în anchetă, după participarea ramurilor la constituirea producției globale și marfă (realizări în 1979)

Grupe de ponderi (%)	Numărul cooperativelor agricole de producție					
	Producție vegetală		Producție animală		Producție neagricolă	
	globală	marfă	globală	marfă	globală	marfă
0—5	—	2	2	1	63	43
6—10	—	—	6	7	16	25
11—20	—	1	30	19	9	12
21—30	1	7	35	23	2	8
31—40	1	8	15	18	3	2
41—50	5	17	5	15	—	1
51—60	13	11	1	7	—	1
61—70	26	20	—	3	1	1
71—80	31	17	—	1	—	—
81—90	14	8	—	—	—	1
91—100	3	3	—	—	—	—

ce presupune că cifrele de plan pe 1980 se situează aproximativ la nivelul realizărilor din 1979. Deci introducerea beneficiului, începînd cu acest an, în cooperativele agricole — în condițiile aplicării metodologiei de calcul mai sus arătată —, nu a determinat (cel puțin în cazul cooperativelor cuprinse în anchetă) o orientare fermă în direcția sporirii producției marfă. În unele din cooperativele investigate, situate în zonele a V-a și a VI-a, întrucît ponderea producției marfă în producția globală în 1979 a fost prea mică (frecvent sub 50% în cazul celor 19 C.A.P.), s-a prevăzut prin plan o anumită creștere, fără însă ca această tendință să fie predominantă. De exemplu, în 10 cooperative situate în zona a V-a s-a realizat, în medie, o pondere a producției marfă în producția globală de circa 68% în 1979, dar s-a planificat pentru acest an o pondere mai mică, de 59%. În cele 9 cooperative din zona a VI-a s-a realizat circa 52%, dar s-a planificat o pondere mai mare — de 64,3%. Din totalul de 94 de cooperative, în 59 s-a planificat pentru 1980 ca ponderea producției marfă în producția globală să fie mai mare, în 33 — mai mică, iar în 2 — aceeași pondere.

Nivelul individual — minim și maxim — la care se situează ponderea producției marfă în producția globală în cooperativele investigate este redat în tabelul nr. 1. Rezultă că în zona I nivelul minim este de circa 55%, și la realizat și la plan ; în schimb, în zonele IV, V și VI ponderea realizată este de sub 45% — și numai ca prevedere de plan este de 50,0%.

Graficul nr 2

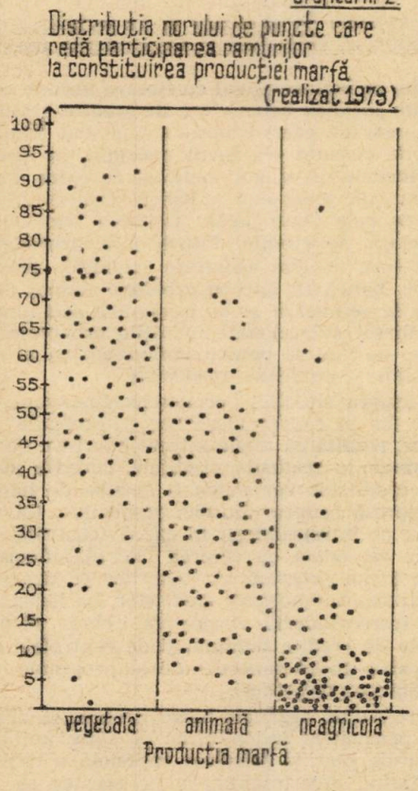

Nivelul individual — minim și maxim — la care se situează ponderea producției marfă în producția globală în cooperativele investigate este redat în tabelul nr. 1. Rezultă că în zona I nivelul minim este de circa 55%, și la realizat și la plan ; în schimb, în zonele IV, V și VI ponderea realizată este de sub 45% — și numai ca prevedere de plan este de 50,0%.

Același fenomen, dar sub aspectul participării ramurilor la constituirea producției marfă în 1979 este redat, pentru toate cooperativele cuprinse în anchetă, în graficul 2.

ÎN CE PRIVEȘTE participarea sectoarelor de producție la constituirea producției marfă în cooperativele investigate, rezultă o situație cunoscută, și anume că producția animalieră și cea neagricolă pot participa în mai mare măsură la creșterea producției marfă. Din tabelul nr. 2, în care este redată comparativ participarea ramurilor la constituirea producției globale și marfă, reies următoarele tendințe :

— deși la constituirea producției globale producția vegetală se grupează îndeosebi în intervalele 51—90%, la obținerea producției marfă este cuprinsă în intervale inferioare : 41—80% ;

— producția animală participă cu ponderi mai mici la producția globală (11—40%), dar mai mari la producția marfă (11—50%) ; acest aspect ar fi și mai evident în cazul în care zootehnia s-ar apropia, ca pondere, de 50% din producția globală ;

— producția neagricolă (activitățile industriale și prestările de servicii) participă, în 63 de cooperative, cu pînă la 5% la obținerea producției globale. În schimb, la obținerea producției marfă, în numai 43 de cooperative se menține această pondere ; restul se redistribuie pe intervalele cu ponderi superioare.

Concluzia practică pe care o putem desprinde este că **producția marfă poate spori mai rapid prin dezvoltarea sectorului zootehnic și a activităților din domeniul industriei mici.** Pentru a obține sumele de bani necesare producției, efectuării plăților în tot cursul anului, zootehnia și industria mică reprezintă surse certe, verificate. Datorită autoconsumului neînsemnat care se înregistrează în aceste ramuri, partea covîrșitoare a producției devine marfă ; orice creștere a randamentelor, a producției în aceste două sectoare înseamnă creșterea producției marfă, a posibilităților de încasare și de efectuare a plăților de către cooperativă.

Gruparea cooperativelor agricole investigate după participarea ramurilor la constituirea producției marfă în 1979 și 1980 este redată în tabelul nr. 3. Față de situația știută, că producția vegetală poate participa în mai mică măsură, datorită autoconsumului ridicat, la constituirea producției marfă, pentru 1980 mai multe cooperative au prevăzut sporirea producției marfă tocmai la această ramură. Dar, dintr-o serie de motive, aceste prevederi pot să nu se înfăptuiască în practica realizării planului. Sectoarele sigure pentru creșterea producției marfă rămîn cele verificate de practică, zootehnia și industria mică, și asupra acestora trebuie acționat. Or, în 1979, în 68 cooperative industria mică a participat cu ponderi de numai pînă la 10% la constituirea producției marfă, iar pentru 1980, în

Tabelul nr. 3

Gruparea celor 94 de cooperative cuprinse în anchetă după structura producției marfă

(realizată în 1979 și, între paranteze, planificată pentru acest an)

Grupe de ponderi (%)	Numărul cooperativelor agricole de producție					
	Producția marfă vegetală		Producția marfă animală		Producția marfă neagricolă	
0—5	2	(—)	1	(1)	43	(52)
6—10	—	(—)	7	(7)	25	(20)
11—20	1	(2)	19	(22)	12	(11)
21—30	7	(4)	23	(29)	8	(4)
31—40	8	(4)	18	(15)	2	(1)
41—50	17	(12)	15	(13)	1	(2)
51—60	11	(16)	7	(5)	1	(3)
61—70	20	(19)	3	(—)	1	(1)
71—80	17	(22)	1	(2)	—	(—)
81—90	8	(14)	—	(—)	1	(—)
91—100	3	(1)	—	(—)	—	(—)

Ion MANEA
Academia „Ștefan Gheorghiu"

(Continuare în pag. 23)

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

Elemente noi în creditarea pe termen scurt a unităților economice

CREDITUL BANCAR constituie una din principalele surse de finanțare a mijloacelor circulante necesare întreprinderilor pentru realizarea sarcinilor de plan.

Cu toate că, în condițiile noului mecanism economico-financiar, potrivit prevederilor Legii nr. 29/1978, întreprinderile au posibilitatea să-și rețină o cotă din beneficii pentru acoperirea unei părți din creșterea planificată a fondului mijloacelor circulante, contribuția creditului bancar la finanțarea activității de producție și desfacere a mărfurilor se menține la un nivel ridicat, volumul creditelor acordate unităților economice fiind în continuă creștere, în raport cu dezvoltarea, an de an, a activității economice.

Avînd în vedere cele arătate mai sus și în contextul prevederilor Hotărîrii C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare adoptată de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, ale prevederilor Legii finanțelor nr. 9/1972, modificată și completată prin Legea nr. 2/1979 și ale altor dispoziții legale, Banca Națională a reeditat Normele metodologice nr. 1 privind creditarea pe termen scurt.

La reeditarea acestor norme s-au avut în vedere următoarele: • întărirea controlului bancar, preventiv și ulterior, astfel încît să se mobilizeze unitățile economice în îndeplinirea sarcinilor de plan și în folosirea cu eficiență sporită a fondurilor materiale și bănești; • stabilirea unor modalități tehnice de lucru care să asigure aplicarea corectă și în mod unitar a dispozițiilor legale în vigoare privind creditarea; • cuprinderea într-o singură normă a indicațiilor de lucru cu privire la creditarea unităților economice din toate sectoarele deservite de Banca Națională (industrie, cercetare științifică, aprovizionare tehnico-materială, comerț intern).

În cele ce urmează, ne propunem să abordăm principalele prevederi noi ale Normelor metodologice de creditare, puse în aplicare, în mod experimental, începînd din trimestrul II al acestui an.

Creditul — în concordanță cu bugetul de venituri și cheltuieli

DAT FIIND importanța și rolul atribuit **bugetelor de venituri și cheltuieli** — instrument de bază al conducerii activității financiare, al analizei și controlului, al asigurării echilibrului financiar al întreprinderii — **în norme s-a urmărit ca întregul proces de creditare, adică planificarea și acordarea creditelor, verificarea garanției acestora, analiza executării planului de credite, să aibă în vedere existența unei concordanțe depline cu prevederile bugetului de venituri și cheltuieli al întreprinderii.** De altfel, deși fiecare unitate economică își întocmește anual bugetul de venituri și cheltuieli și îl defalcă pe trimestre, definitivarea acestuia se face numai după aprobarea prin Decret al Consiliului de Stat a planului de credite trimestrial, întocmit de Banca Națională, Ministerul Finanțelor, Comitetul de Stat al Planificării și Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, pe baza propunerilor unităților economice și a analizelor făcute pe linia băncii, respectiv la filiale, sucursale și centrală.

Prin urmare, trimestrial, după primirea de la centrală a comunicărilor cu plafoane de credite aprobate, inspectorii băncii trebuie să sprijine întreprinderile să facă modificările corespunzătoare în bugetul de venituri și cheltuieli, respectiv în formularul 1.20.3.04, „Determinarea mijloacelor circulante și a resurselor de finanțare a acestora".

Potrivit reglementărilor actuale, finanțarea mijloacelor circulante ale unităților economice socialiste în funcțiune se asigură din fondurile mijloacelor circulante și alte resurse temporar aflate la dispoziția acestora, iar în completare, întreprinderile pot primi credite bancare. În acest context, se înțelege că banca, pentru a fi în măsură să stabilească necesarul de credite al întreprinderilor, trebuie să cunoască mai întîi care este necesarul total de mijloace circulante și de ce fonduri și surse atrase dispun acestea. În acest scop, în norme s-a prevăzut sarcina pentru direcțiile de creditare din Centrala Băncii Naționale de a colabora cu direcțiile de resort din Ministerul Finanțelor și din ministere la stabilirea necesarului total de mijloace circulante și a resurselor de finanțare a acestora, ce urmează a fi prevăzute în bugetul de venituri și cheltuieli pe minister, ținînd seama de sarcinile ce decurg din planul național unic de dezvoltare economică și socială și din bugetul de stat.

De asemenea, normele prevăd sarcina — pentru aparatul sucursalelor și filialelor băncii — ca, trimestrial, în cadrul lucrărilor de elaborare a planului de credite pe termen scurt, să verifice în primul rînd justa dimensionare de către unitățile economice a mijloacelor circulante, adică dacă determinarea acestora s-a făcut cu respectarea normelor Ministerului Finanțelor și băncilor nr. 95003/1980, precum și a normelor de creditare. În principiu, organele bancare urmăresc ca unitățile economice să fie preocupate de găsirea de la o perioadă la alta de noi soluții pentru accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante.

Contractul de credit

PENTRU întărirea răspunderii unităților economice în gospodărirea cît mai judicioasă a mijloacelor materiale și bănești, Legea finanțelor și, respectiv, Normele de creditare, prevăd că relațiile de credit între bănci și unitățile economice se stabilesc pe bază de contracte, care cuprind volumul creditelor ce urmează a se acorda, condițiile de acordare și de rambursare a creditelor, nivelul dobînzilor, obligațiile și răspunderile unităților economice.

Contractul de credite se încheie anual cu fiecare unitate economică cu personalitate juridică beneficiară de credite, imediat după primirea plafoanelor de credite aprobate pentru trim. I. Pentru cooperativele de consum s-a făcut excepție, în sensul că pentru acestea se încheie un singur contract de către uniunea județeană cu sucursala județeană a băncii. Contractul de credite se semnează de cele două părți: unitatea bancară și întreprinderea beneficiară de credite. Există însă prevederea legală ca, în cazul în care nu sînt asigurate condiții pentru rambursarea creditelor, banca să aprobe creditele numai dacă contractele de credite se semnează și de centralele sau ministerele cărora le sînt direct subordonate unitățile economice și se întocmesc programe de măsuri pentru îmbunătățirea activității economico-financiare a unităților respective.

Dacă la analizele asupra situației economico-financiare a întreprinderilor, ce se fac în cadrul lucrărilor trimestriale de planificare a creditelor, rezultă că unele întreprinderi nu vor fi în măsură să ramburseze la scadență creditele, cererile acestora de planificare a creditelor vor putea fi avizate de bancă, însă cu mențiunea expresă asupra situației respective. Ca urmare, organul ierarhic al întreprinderii în cauză (centrală sau minister) are obligația ca, odată cu cererea de planificare a creditelor, să prezinte și un program al măsurilor ce urmează a fi luate pentru asigurarea rambursării creditelor. La începutul trimestrului de plan, întreprinderile respective trebuie să prezinte băncii contractele de credite semnate și de centralele sau ministerele cărora le sînt direct subordonate și programe de măsuri pentru îmbunătățirea activității.

Prin intermediul creditului, organele băncii trebuie să analizeze și să controleze permanent îndeplinirea de către unitățile economice a sarcinilor de plan și folosirea rațională a mijloacelor materiale și bănești, determinîndu-le pe acestea să ia măsurile necesare pentru lichidarea și prevenirea imobilizărilor și încadrarea în fondurile aprobate. În legătură cu aceasta, în normele de creditare s-au prevăzut în mod amănunțit categoriile de stocuri și cheltuieli care nu trebuie să fie admise în calculul mijloacelor circulante și nici în întreg procesul de cre-

ditare, adică la planificarea creditelor, acordarea acestora și verificarea garanțiilor. În cazul constatării existenței de imobilizări în stocuri și cheltuieli, normele prevăd obligația pentru organele bancare de a le reflecta în credite nerambursate la scadență și de a determina întreprinderile să acționeze pentru lichidarea și prevenirea lor.

Cont curent

PENTRU a da posibilitate unităților economice să-și folosească mai rațional mijloacele bănești de care dispun, deci inclusiv acumulările realizate, pînă la repartizarea lor potrivit destinațiilor, precum și în scopul simplificării muncii atît la întreprinderi, cît și la unitățile economice, normele de creditare prevăd ca **toate fondurile de care acestea dispun să se păstreze într-un singur cont și anume în contul curent, iar operațiile de creditare, inclusiv pentru documentele de decontare în curs de încasare, să se facă prin același cont curent.** Ca urmare, s-au desființat o serie de conturi de disponibilități din diferite fonduri cu destinație specială, precum și o serie de conturi simple de împrumut. Astfel de conturi s-au menținut numai pentru unele categorii de credite, a căror evidență și urmărire trebuie făcută separat (credite pentru stocuri constituite rezervă de plan, credite pentru stocuri și cheltuieli ce se acordă pe bază de aprobări speciale, credite pentru materii prime agricole, credite pentru cheltuieli de reparații capitale etc.).

Întrucît nivelul documentelor de decontare în curs de încasare nu este constant în întregul trimestru, pentru a evita intrarea întreprinderilor în incapacitate de plată din cauză că, în anumite perioade, suma documentelor respective este superioară celei incluse în plafonul de credite pentru contul curent, normele prevăd posibilitatea ca unitățile băncii, după analiza situației existente, să majoreze în mod corespunzător plafonul de credite al contului curent, astfel încît întreprinderile să poată beneficia de creditele la care sînt îndreptățite. Referitor la creditarea documentelor menționate mai sus, este de subliniat faptul că, în noile norme s-a menținut, ca regulă, creditarea lor pe termen de 30 de zile de la data facturării pentru livrările interne și 60 zile pentru livrările la export pe bază de comision. S-a introdus însă în norme posibilitatea ca, la cererea justificată a unităților economice, conducătorii filialelor și sucursalelor băncii să aprobe menținerea la creditarea curentă a documentelor neîncasate în termenele arătate mai sus pe încă 15 zile și respectiv 30 zile, iar centrala băncii și peste aceste termene.

Particularități în creditare

ȚINÎND seama de prevederile Legii finanțelor, **în norme s-au prevăzut și particularitățile în creditarea unor ramuri economice.** Este vorba de unitățile de aprovizionare tehnico-materială și de desfacere a mărfurilor, de turism și hoteliere, cele care aprovizionează și prelucrează materii prime agricole, precum și cele de colectare și achiziții, cărora, potrivit legii, băncile le pot acorda credite pe măsura efectuării aprovizionărilor și a cheltuielilor de producție sau de circulație, cu condiția ca mărfurile și produsele respective să aibă desfacerea asigurată prin contracte sau către populație și să se încadreze la finele trimestrului în nivelul stocurilor și cheltuielilor planificate, cu excepția produselor agricole.

Pentru aceste unități, normele de creditare prevăd că organelor bancare le revine sarcina de a urmări în mod sistematic, în cursul trimestrului, evoluția angajamentelor față de plafoanele aprobate, precum și a stocurilor existente față de cele planificate și, îndeosebi, cauzele eventualelor depășiri.

În acest scop, la unitățile de aprovizionare tehnico-materială trebuie analizat modul cum se realizează planul de aprovizionare și desfacere, structura stocurilor creditate, modul cum bazele se preocupă de preluarea stocurilor comunicate disponibile de unele întreprinderi și de redistribuirea acestora la alte întreprinderi, încadrarea în nivelurile aprobate și în termenele de garanție a stocurilor de intervenție constituite la bazele județene de aprovizionare tehnico-materială etc.

La unitățile comerciale trebuie urmărită preocuparea acestora pentru efectuarea aprovizionării cu mărfurile contractate, în cantitățile și structura corespunzătoare satisfacerii cererii de consum, asigurarea repartizării judicioase a fondului de marfă, existența în magazine a sortimentelor de mărfuri aflate în depozitele cu ridicata, în special a celor de sezon etc.

Măsura în care unitățile menționate mai înainte s-au încadrat în stocurile planificate, potrivit legii, se verifică trimestrial, pe baza bilanțului contabil, cînd, în funcție de rezultatu obținut în urma unor analize prevăzute amănunțit în normel de creditare, pentru unele depășiri de stoc se pot acorda unităților în cauză credite pentru nevoi temporare sau depășirile de stoc nejustificate și necreditabile se vor reflecta în imobilizări și, respectiv, în credite nerambursate la scadență.

Conducerile unităților economice trebuie să se preocupe în permanență de efectuarea unor aprovizionări raționale, realizarea de produse, executarea de lucrări sau prestarea de servicii de bună calitate, respectarea ritmicității în producție și livrări, încasarea la timp a contravalorii livrărilor etc., astfel încît să evite imobilizările de fonduri și să poată face față fără întrerupere obligațiilor de plată.

Credite pentru refacerea capacității de plată

ÎN concordanță cu prevederile Legii finanțelor (art. 66), normele de creditare prevăd că, **în cazurile în care, în unele perioade, unitățile economice nu pot asigura efectuarea plăților scadente din fondurile proprii, din încasări și din creditele curente aprobate, băncile pot acorda credite pentru refacerea capacității de plată — cu o dobîndă mai mare decît cea pentru creditele curente — care să fie folosite numai pentru plata aprovizionărilor, a lucrărilor executate și a serviciilor prestate de terți, efectuate potrivit planului și contractelor.** De menționat că destinația creditelor pentru refacerea capacității de plată diferă de cea a creditelor speciale, prevăzute anterior, care se puteau folosi pentru orice fel de plăți. De asemenea, spre deosebire de prevederile anterioare, creditele pentru refacerea capacității de plată pot fi acordate, în cazuri justificate, pe perioade mai mari de 6 luni, respectiv de pînă la un an.

Întrucît necesitatea recurgerii la credite pentru refacerea capacității de plată apare datorită unui dezechilibru între încasări și plăți, determinat de unele cauze, băncile aprobă astfel de credite pe baza cererii unităților economice, din care să rezulte cauzele care au determinat situația respectivă, măsurile la care se angajează pentru redresarea situației, cu indicarea termenelor de executare și a factorilor răspunzători din întreprindere. Pentru mai multă operativitate în utilizarea unor astfel de credite, s-au atribuit competențe mai mari conducătorilor sucursalelor și filialelor, aceștia putînd aproba orice sumă, pe termen de pînă la 6 luni, bineînțeles după o analiză temeinică a situației întreprinderii. Peste acest termen, dar pe maximum un an, aprobarea creditelor respective intră în competența centralei. Prin urmare, legea admite sprijinirea întreprinderilor cu credite pentru refacerea capacității de plată pe perioade destul de mari, astfel ca acestea să fie în măsură să rezolve problemele mai dificile intervenite în activitate.

Normele de creditare, tot în conformitate cu prevederile legale (art. 67 din Legea finanțelor), tratează modul cum trebuie să acționeze unitățile băncii în cazul întreprinderilor care, deși au beneficiat de creditele menționate mai sus, se mențin totuși în incapacitate de plată pe o perioadă de peste 60 zile. Este vorba de instituirea **controlului prealabil asupra plăților întreprinderii,** banca avînd dreptul de a refuza acele plăți care încalcă normele privind gospodărirea judicioasă a mijloacelor materiale și bănești, respectiv plățile pentru aprovizionări cu materii și materiale la care stocul existent în întreprindere depășește stocul fizic normat sau necesarul producției pentru o perioadă egală cu viteza de rotație în zile planificate, cele care sînt destinate executării unor produse fără desfacere asigurată etc.

De asemenea, normele de creditare prevăd modul cum trebuie acționat în situația unităților care își imobilizează în mod frecvent mijloacele circulante și nu sînt în măsură să ramburseze la scadență creditele primite, a căror situație, potrivit art. 68 din Legea finanțelor, trebuie analizată, la propunerea băncii și împreună cu aceasta, de către conducerile unităților respective, ale centralelor, ministerelor, celorlalte organe centrale sau locale, cu sprijinul mai multor organe centrale de sinteză, stabilindu-se măsurile necesare pentru îmbunătățirea activității economice. În sfîrșit, normele tratează modul în care trebuie să se procedeze în cazul acelor unități economice care, după aplicarea măsurilor prevăzute la art. 65—68 din Legea finanțelor, nu își redresează situația și cărora urmează să li se instituie regimul special de supraveghere economico-financiară a activității.

Olga MATEESCU
B.N.R.S.R.

Imperative de stringentă actualitate ale eficienței și competitivității

DOBÎNZILE RIDICATE IMPUN REDUCEREA RECURGERII LA CREDITE ȘI UTILIZAREA LOR JUDICIOASĂ

PENTRU o țară în curs de dezvoltare, așa cum este și țara noastră este evident necesar ca atunci cînd nu dispune de suficiente resurse valutare să recurgă la credite externe în completarea resurselor proprii, pentru a realiza anumite capacități de producție moderne, creînd astfel noi posibilități de satisfacere a cerințelor producției și populației ca și de export, pentru acoperirea importurilor și rambursarea creditelor și dobînzilor aferente. Orice întîrziere în punerea în funcțiune a obiectivelor respective sau în atingerea parametrilor proiectați, orice neîndeplinire în realizarea planurilor de producție sau de export, inclusiv sub raport tehnic și calitativ, provoacă dificultăți atît la procurarea prin import a mărfurilor necesare economiei, cît și la acoperirea creditelor scadente. În asemenea situații uneori trebuie să se facă apel la noi credite, astfel încît datoria externă în loc să se reducă crește. În plus, dacă se ține seama că dobînzile au devenit din ce în ce mai mari și că prin sistemul de fluctuare*) ele se adaptează trimestrial, așa încît ceea ce părea convenabil în urmă cu un an se poate să fi devenit foarte scump în prezent, apare clar necesitatea reducerii datoriei externe. Aceasta cu atît mai mult cu cît, așa cum atrăgea atenția tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 14—15 octombbrie 1980, **prin dobînzi, o parte din venitul național este cedat băncilor, marii finanțe din străinătate.**

Cauzele fluctuației și creșterii dobînzilor

CAUZELE fluctuației și creșterii dobînzilor, cu efectele lor negative, îndeosebi asupra economiilor țărilor în curs de dezvoltare, sînt expresii ale crizei monetar-financiare împletită cu criza energetică și criza economică, fenomene ce pun probleme grave pentru dezvoltarea și stabilitatea economiei mondiale.

Astfel, măsurile antiinflaționiste adoptate în țările capitaliste dezvoltate în trimestrul IV al anului 1979 și începutul anului 1980 (reducerea masei monetare, restrîngerea creditului atît prin micșorarea lichidităților cît mai ales prin creșterea taxei scontului) au determinat o majorare continuă a dobînzilor, care a culminat în martie 1980 ajungînd la aproape 20% pentru dolari și lire sterline și 10,5% pentru marca vest germană, 15% pentru yenul japonez și 16% pentru francul francez. Creșterea dobînzilor și scăderea activității economice au redus cererea de credite, dar au atenuat foarte puțin ritmul inflației, în timp ce pericolul agravării și prelungirii crizei economice s-a accentuat. Ca urmare s-a produs o scădere a dobînzilor începînd din luna aprilie pînă în luna iulie a.c., dar vînzările reduse de mărfuri au dus la creșterea stocurilor și au determinat o sporire a cererilor de credite, care combinată cu teama de o accentuare a inflației a contribuit la o nouă urcare a dobînzilor (dobînda preferențială în S.U.A. a crescut de la 10,5% în iulie la 14% la 16 octombrie a.c.).

În R.F. Germania s-a pus problema reducerii dobînzilor pentru a stimula redresarea economică lovită de criză. Așa cum a declarat însă Klaus Köhler, membru în conducerea Băncii Centrale, „deficitul balanței de plăți curente impune menținerea unor dobînzi ridicate".

Guvernul francez a recurs la împrumuturi interne de stat pentru acoperirea deficitului bugetar și reducerea în același timp a lichidităților monetare. În condițiile ritmului ridicat al inflației a fost nevoit însă să acorde o dobîndă de 12% la primul, 13,25% la al doilea și 13,80% la al treilea împrumut lansat la 23 octombrie (9 miliarde franci pe șase ani). Aceasta a determinat ca împrumuturile întreprinderilor de stat să se facă cu o dobîndă de 14—14,60%. Nivelul atît de ridicat al dobînzilor ilustrează convingerea autorităților franceze că ritmul inflației se va menține ridicat și în anii următori.

*) Este vorba în condițiile accelerării inflației de practica de a stabili dobînda la creditele în eurovalute, indiferent de durata lor, în fiecare trimestru pe baza dobînzii pieței pentru creditele pe trei luni, plus o primă convenită

Aceleași tendințe de menținere a dobînzilor ridicate, în ciuda fluctuațiilor de conjunctură, se manifestă pe toate piețele de capitaluri. Așa cum sublinia buletinul „World Financial Markets" al Băncii Morgan Guaranty Trust Company din New York, toate guvernele vest-europene și-au propus sarcini de

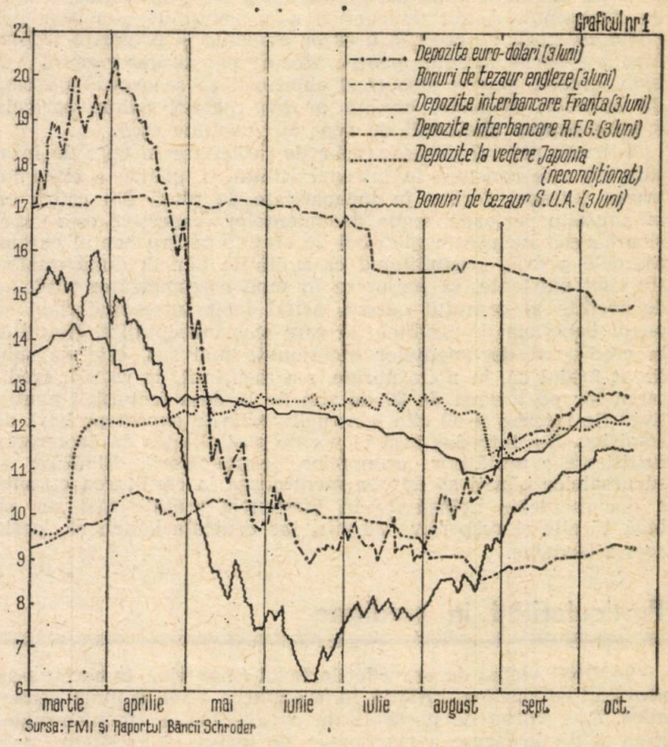

Dobînzile pieței pentru credite pe termen scurt (în % pe an)

frînare a creșterii masei monetare și a creditului bancar în 1980 față de 1979. Aceasta înseamnă măsuri restrictive care se realizează prin diferite mijloace, inclusiv prin majorarea dobînzilor, deja foarte ridicate.

Fluctuațiile continue ale dobînzilor determină o creștere a prețurilor îndeosebi în cazul produselor manufacturate, atît în faza producției cît și a comercializării, prin adăugarea unei prime de risc al creșterii costului creditului, ceea ce contribuie la menținerea unui nivel ridicat al inflației. Aceasta majorează prețurile atît la export cît și la import, contribuie la agravarea condițiilor comerțului în defavoarea țărilor în curs de dezvoltare.

Dobînzile pe piața creditelor în eurovalute

ÎN GENERAL, dobînzile pieței creditelor în eurovalute sînt influențate de nivelul dobînzilor interne. Pentru operațiunile curente pe termen scurt care se realizează între bănci dobînda este influențată și de volumul cererii de credite și al ofertei de depozite.

Creditele în eurovalute sînt însă solicitate și pe termen mijlociu, atît pentru nevoi de investiții cît și pentru acoperirea unor deficite de balanță. În ultimii zece ani piața creditelor în eurovalute a fost principala sursă a fluxului de capital pe termen mijlociu. Această categorie de credite este solicitată de

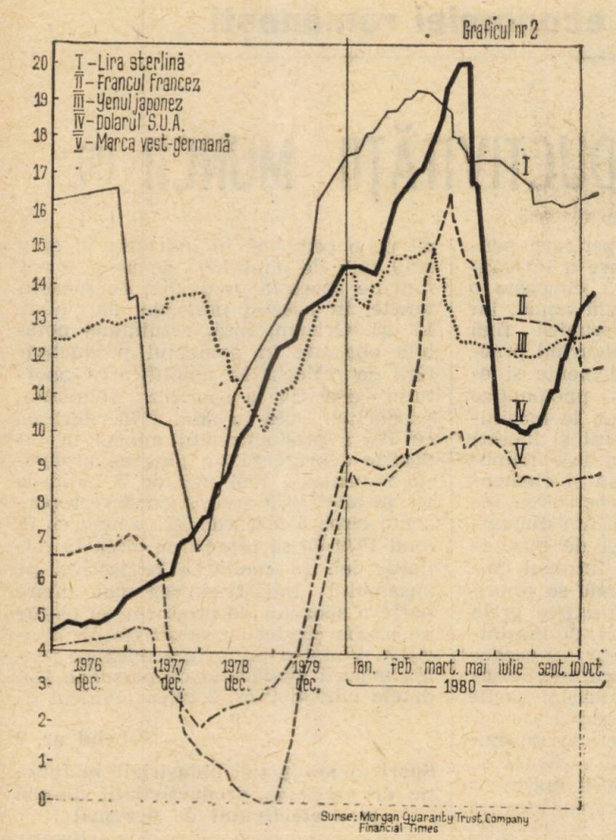

Evoluția dobînzilor la creditele pe 3 luni pe piața eurovalutelor (cotația interbancară la Londra — LIBOR)

state sau entități publice garantate de stat. Forma în care se realizează acordarea creditelor este aceea a unui „sindicat" de bănci, cît mai larg posibil, astfel ca riscul asumat de o bancă într-o operație să nu fie prea mare. Dobînda care se percepe este formată din trei părți :

— dobînda pentru eurovalute care se oferă pe piața interbancară de la Londra — LIBOR — (vezi graficul nr. 2) și care se recalculează din 3 în 3 luni sau din 6 în 6 luni, dacă se convine astfel ;

— o marjă în plus, fixă pe toată durata creditului — numită și primă (în engleză, spread) ;

— comisioane, unul inițial pentru organizarea creditului și altul anual pentru administrarea lui.

Prima sau spread-ul variază în raport de condițiile pieței și de felul în care este apreciat riscul în funcție de capacitatea de plată a debitorului. În ultimii ani s-au înregistrat variații mari care au mers de la 0,5 pînă aproape de 2%, ajungîndu-se astfel la dobînzi de 12—14% în medie** (vezi graficul nr. 3).

Efecte asupra țărilor în curs de dezvoltare

ȚĂRILE în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol au înregistrat efectele creșterii dobînzilor pe două căi : una — indirectă — prin contribuția dobînzilor ridicate la creșterea prețurilor produselor manufacturate importate de ele și în același timp o creștere proporțional mai mică a prețurilor produselor de export și a doua, directă, prin majorarea simțitoare a costului împrumuturilor luate pentru dezvoltare sau pentru acoperirea deficitelor balanței de plăți. Așa cum subliniază raportul anual pe 1980 al Fondului Monetar Internațional, „costul ridicat al împrumuturilor pe piețele financiare internaționale accentuează foarte mult dificultățile achiziționării de bunuri și servicii necesare menținerii unui ritm corespunzător al dezvoltării"[1]).

Țările în curs de dezvoltare au fost nevoite în ultimii ani să treacă de la credite oficiale la credite luate pe piețele financiare pentru a putea face față necesităților lor urgente. Aceasta a însemnat însă o creștere apreciabilă a dobînzilor și a plăților pentru rambursare.

În anii 1978 și 1979 media raportului dintre datoria publică externă și valoarea exportului anual de bunuri și servicii pentru țările în curs de dezvoltare cele mai sărace a fost de aproape 200%. Acest fapt a făcut ca în ultimii ani majoritatea creditelor, obținute cu greu de aceste țări pe piețele financiare, să fie aproape în întregime consumate pentru achitarea unor rate scadente și a dobînzilor. Pentru celelalte țări în curs de dezvoltare datoria externă raportată la valoarea exportului anual reprezintă circa 100%.

În condițiile nivelului ridicat al dobînzilor, ținînd seama de efectele indirecte, respectiv prețul mai ridicat al produselor importate plus reducerea prețului de export cu o cotă din dobînda ce o are de plătit importatorul (eventual prin amînarea achitării exportului cu 1—3 luni), precum și de efectul direct al dobînzilor ce trebuie plătite la creditele obținute cu greu, se poate afirma că peste 20% din exportul țărilor celor mai sărace este înghițit de dobînzi. Această situație face ca an de an datoria externă a acestor țări să crească fără să se înregistreze un progres real pe calea dezvoltării economice. Pentru celelalte țări în curs de dezvoltare net importatoare de petrol, procentul mediu din export consumat pentru plata dobînzilor este de circa 15%. În cazul țării noastre pentru 1 miliard dolari datorie, la dobînzile actuale se plătesc din venitul național 120 milioane dolari.

Ținînd seama de această situație deosebit de gravă, țara noastră a propus la sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. din august—septembrie 1980 să se convină asupra unor măsuri de ușurare a datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare și de echilibrare a balanțelor lor de plăți. În acest sens s-a propus să se analizeze posibilitatea anulării datoriei externe

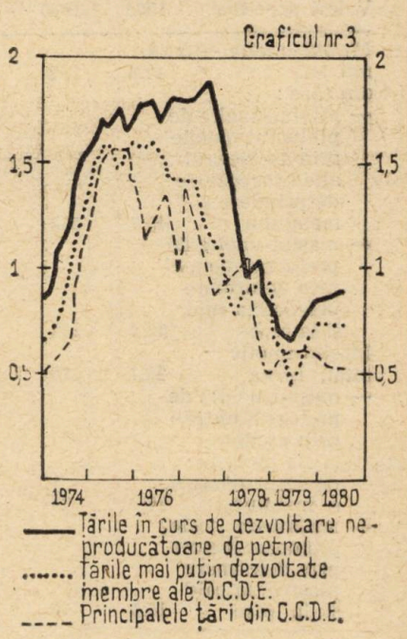

Evoluția primei (spread) la creditele pe termen mijlociu în eurovalute (în %)

a țărilor cu un venit național sub 500—600 dolari pe locuitor, a reducerii, instituirii de moratorii și alte măsuri de reeșalonare a plăților, inclusiv amînarea acestora fără dobîndă pe termen de 15—20 ani, pentru alte țări în curs de dezvoltare confruntate cu această problemă. Șeful delegației române la sesiunea specială a subliniat dificultățile resimțite de țările în curs de dezvoltare ca urmare a înăspririi condițiilor de acces pe piața creditelor internaționale și în mod deosebit datorită tendinței de creștere a ratei dobînzilor înregistrată în ultimii ani.

Consecvent politicii sale de dezvoltare a economiei, de creștere a nivelului de trai al poporului, partidul nostru scoate în evidență faptul că acestea trebuie să fie în primul rînd rezultatul efortului propriu. Acesta este și sensul măsurilor adoptate pentru sporirea mai rapidă a exportului în raport cu importul, astfel încît să se asigure mijloacele necesare pentru import, dar și pentru a reduce datoria externă, degrevînd treptat venitul național de povara dobînzilor.

Dorel OPRESCU

**) Pentru exemplificare, un credit de 10 milioane dolari, pe 7 ani cu o primă de 1% peste LIBOR plus comisioanele de 0,75% la contractare, în condițiile anului 1980, putea să coste : în primul trimestru 12% LIBOR + 1% spread, în trimestrul II 18% + 1%, în trimestrul III 9,5% + 1% în trimestrul IV 13% + 1%. Aceasta înseamnă (în dolari) 325 000+475 000+262 500+350 000=1 412 500 dolari dobîndă, la care se adaugă comisionul ce se achită la contractare 75 000 dolari. Rezultă pentru primul an un cost de 1 487 500 dolari. Pînă la achitarea creditului dobînda poate reprezenta încă o dată suma inițială. Dacă exportul nu asigură acoperirea importului și plata dobînzilor și a anuităților creditului, atunci apare nevoia de a lua noi credite care măresc datoria externă și volumul dobînzilor.

[1]) IMF, Annual Report 1980. Washington, D.C., p. 28

Componente calitative ale dezvoltării economiei românești

CREȘTEREA CONTINUĂ A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII (II)*

UN ROL ÎNSEMNAT în sporirea productivității muncii îl are amplificarea, în mod deosebit calitativă, a producției în industria construcțiilor de mașini. Vom urmări cîteva elemente care pun în lumină o asemenea evoluție. Este semnificativ, de exemplu, că diversificarea și creșterea complexității producției de mașini-unelte din ultimii ani au determinat îmbunătățirea valorificării metalului utilizat în această activitate, respectiv creșterea valorii specifice a producției ; astfel, după cum relevă unele estimații, dacă în anul 1965 valoarea specifică a producției de mașini-unelte era de 26,7 lei/kg, în anul 1978 nivelul respectiv a ajuns la 67,20 lei/kg, urmînd ca în anul 1985 să fie de 112 lei/kg (vezi și tabelul nr. 1). Se

Tabelul nr. 1

Evoluția pe total și structură a valorii specifice a producției de mașini-unelte în R. S. România

Valori specifice	1965	1980	1985
Mașini-unelte — total, mii lei	42,8	252	486
din care :			
— mașini-unelte de prelucrat metale prin așchiere și alte procedee de desprindere a metalului	43,7	253	494
— mașini-unelte de prelucrat metale prin deformare plastică la cald și la rece	32,2	242	434
Mașini-unelte — total, lei/kg	26,7	70	112
— mașini-unelte de prelucrat metale prin așchiere și ale procedee de desprindere a metalului	27,4	74	119
— mașini-unelte de prelucrat metale prin deformare plastică la cald și la rece	15,5	44	74

Sursa : Sinteza privind fabricația de mașini-unelte în perioada 1981—1985. Studii I.C.P.M.U.A. București 1979.

poate sublinia că, în aceste condiții, din punct de vedere al producției de mașini-unelte exprimată în milioane de dolari (luîndu-se în considerare 1$ = 15 lei) în anii 1975, 1976 și 1977 țara noastră se află pe locul 13 din lume.

Construcția de mașini va continua să fie ramura cu cea mai dinamică dezvoltare ; în viitorul cincinal ea va crește într-un ritm de aproape 12 la sută anual. În intervalul amintit de timp, industria electronică și electrotehnică, domeniu de activitate complexă, asigurînd condiții superioare pentru o mai bună valorificare a întregului potențial al țării, va cunoaște o creștere de circa 13 la sută anual, iar producția industriei de mecanică fină va crește de 2,7—3 ori, asigurînd practic întregul necesar de elemente și echipamente hidraulice și pneumatice pentru acționări și comenzi la mașini-unelte, utilaje de construcții și lucrări rutiere, mașini agricole, utilaje tehnologice și petroliere, precum și elemente și sisteme pentru cibernetizarea întregii producții. Mai remarcăm dinamica susținută a producției de mașini-unelte, care va crește, pe întregul cincinal de 2—2,2 ori, acordîndu-se prioritate fabricației de mașini-unelte grele și agregate multifuncționale, de mașini-unelte de prelucrat prin procedee neconvenționale (electroeroziune, electrochimie, laser, etc), de mașini-unelte cu comandă program numerică ș.a.

În structura fabricației de mașini-unelte o atenție deosebită urmează să se acorde creșterii ponderii mașinilor de prelucrat prin deformarea plastică (o amplificare a ponderii la 25—28% din totalul valoric al producției, față de circa 9% în 1980). Totodată, structura și diversificarea fabricației de mașini-unelte va fi îmbunătățită atît prin perfecționarea mașinilor-unelte grele de fabricație cît și prin creșterea ponderii mașinilor mici, ușoare, dar cu elemente funcționale multiple, complexe ; un accent însemnat se pune pe sporirea ponderii mașinilor de rectificat multifuncționale, de lepuit, honuit, superfinisat și ascuțit, în variante de mare productivitate și greutăți specifice mici. Organizarea fabricației de mașini-unelte așchietoare urmează să se reconsidere, astfel încît să se asigure o elasticitate mai mare la fabricarea produselor unicate ca mașini specializate și derivate din mașini universale etc.

Prin toate acestea se urmărește o tot mai mare satisfacere a necesarului de mașini-unelte din producția internă, accentuîndu-se astfel această trăsătură a economiei noastre pusă în evidență și de următoarea evoluție : dacă în 1960, țara noastră exporta 15,8% din întreaga producție de mașini-unelte așchietoare și importa din necesar aproape 33%, în 1980 exportul respectiv s-a ridicat la 22%, iar importul a scăzut la 12%. Iată direcții și orientări de mare importanță pentru înfăptuirea obiectivelor etapei care urmează, materializarea lor asigurînd creșterea gradului de înzestrare tehnică a muncii, amplificarea premizelor de obținere a unei producții, respectiv productivități mai mari.

Și în acest cadru mai există încă rezerve însemnate pentru sporirea productivității, vădite cu deosebire în perspectiva analizei felului în care se utilizează în unități mașinile-unelte. Tocmai acest lucru îl pune în evidență, de exemplu, creșterea productivității muncii pe o persoană în industrie în anul 1979 față de anul 1965 de peste 3 ori, față de sporirea producției de mașini-unelte, în aceeași perioadă, de peste 15 ori. Oricum, însă, rezultatele notabile obținute în domeniul productivității se reflectă în amplificarea aportului acesteia la sporirea volumului producției. Dacă în anul 1970 ridicarea cu 1% a productivității muncii în industrie reprezenta un plus de producție industrială mai mic de 5 miliarde lei, în anul 1975 această creștere reprezenta circa 6 miliarde lei, pentru ca în anul 1979 ea să reprezinte circa 10 miliarde lei. În condițiile respective, pe ansamblul industriei, cea mai mare parte a sporului de producție se obține pe seama creșterii productivității muncii și numai o parte mai mică pe seama măririi numărului de personal. Din datele tabelului nr. 2 reiese evident că

Tabelul nr. 2

Sporirea producției industriale în funcție de creșterea productivității muncii și a efectivului de personal

(în %)

Perioada	Sporirea producției prin: Creșterea productivității muncii	Creșterea efectivului de personal
1966—1970	63	37
1971—1975	68	32
1976—1980*)	70	30
1981—1985**)	80	20

*) estimații preliminate
**) estimații

pe ansamblul anilor 1966—1985 creșterea numărului de personal este riguros corelată cu sporirea productivității muncii, relație determinată mai ales de investițiile noi, de introducerea utilajelor perfecționate de automatizare și mecanizare a numeroase procese de producție etc.

Amplificarea volumului producției într-o măsură tot mai mare pe seama productivității muncii este de fapt cerută nu numai de creșterea planificată a venitului național și a nivelului de trai, ci și de faptul că ritmul creșterii anuale a populației în condițiile țării noastre este cu mult mai redus în comparație cu cel al creșterii producției industriale și a economiei în general. Astfel, în perioada 1965—1978 populația țării noastre a crescut cu 14,8%, în timp ce producția industrială a sporit de circa 4,4 ori, iar venitul național de 3,2 ori. Potrivit unor calcule, dacă în această perioadă productivitatea muncii nu ar fi crescut în industrie, pentru a se obține aceeași producție industrială, numărul persoanelor ocupate în această ramură ar fi trebuit să sporească de 4 ori. Prin sporirea pro-

*) Prima parte a articolului a apărut în numărul 43/1980 al revistei

ductivității s-a obținut o economie de forță de muncă de circa 4 milioane persoane, care altfel ar fi trebuit să fie ocupate în industrie ; or, neexistînd resurse în acest sens, producția nu ar fi putut să crească.

Ridicarea productivității muncii depinde nu numai de prefacerile care au loc în structura mijloacelor de muncă, în tehnologiile de fabricație, de creșterea cantității acestora, asigurîndu-se mai buna echipare a economiei cu mijloace de producție moderne, ci și de gradul de utilizare a materiilor prime, materialelor, energiei. Dezvoltarea bazei de materii prime, lărgirea sortimentului și ridicarea caracteristicilor calitative al acesteia, reducerea susținută, pe toate căile, a consumurilor specifice, sînt procese apte să contribuie nemijlocit la economisirea cheltuielilor de muncă. În același sens acționează aplicarea pe scară largă a științei conducerii și organizării cît mai înalte a producției și a muncii în toate unitățile industriale — una din cele mai importante rezerve calitative de sporire a eficacității activității noastre economice. Secretarul general al partidului a atras în repetate rînduri atenția că în condițiile actualului nivel de dezvoltare a forțelor de producție, cînd știința și tehnica oferă societății mijloace de o forță productivă excepțional de mare, dezvoltarea economiei nu constituie numai rezultatul creșterii cantitative a factorilor producției, ci al acțiunii mai eficiente a acestora, al combinării lor optime pe baza unei organizări și conduceri corespunzătoare.

CUM SPORIREA PRODUCTIVITĂȚII este consecința unui număr mare de măsuri calitative succesive sau concomitente, rezultatul cel mai bun în economisirea muncii se obține prin acțiunea simultană și asociată a tuturor factorilor de creștere a rodniciei muncii, rolul conducerii și organizării evidențiindu-se îndeosebi în coordonarea acestei acțiuni în timp ca și pe ansamblu, pentru a se asigura armonizarea deplină a activității.

În acest cadru, conducerea și organizarea pe baze științifice a producției și a muncii, noțiune complexă și dinamică, are o sferă de cuprindere care este practic nelimitată. Trebuie să se aibă în vedere atît perfecționarea fluxurilor de fabricație, eliminarea tuturor întreruperilor și golurilor din producție, folosirea rațională a spațiilor de producție, a capacităților de lucru, cît și extinderea lucrului la mai multe mașini, folosirea completă a timpului de muncă, întărirea ordinei și disciplinei în muncă, utilizarea rațională a tuturor mașinilor, utilajelor și instalațiilor, a forței de muncă, etc. Deopotrivă trebuie să se urmărească ca inițiativa și spiritul creator al colectivelor de muncitori, tehnicieni, ingineri și economiști să-și găsească o largă aplicare în rezolvarea problemelor organizării, cu efect nemijlocit asupra economisirii muncii sociale.

Cunoașterea factorilor fundamentali ai producției și a corelațiilor specifice necesare a fi realizate între aceștia, nu ne pot da rezolvarea deplină a problemelor creșterii productivității muncii. În afara lor mai există un număr de factori de natură socială care trebuie luați în considerație ca date ferme ale unei abordări complexe a problemelor productivității. În societatea noastră, datorită triplei calități a oamenilor muncii — de proprietari ai mijloacelor de producție și de producători, de beneficiari ai activității lor — atitudinea față de muncă, față de mersul întregii activități, în general, s-a modificat radical ; prin urmare, influența acestei atitudini asupra sporirii productivității a crescut considerabil. Variabilele factoriale de natură sociologică sînt numeroase. După unii autori ei sînt grupați în a) factori intrinseci muncii, cum ar fi : aspirațiile în muncă, integrarea în muncă, inovația și creativitatea, întrecerea socialistă, și b) factorii extrinseci muncii : stabilitatea și instabilitatea forței de muncă, sistemul propriu-zis de organizare a muncii și alții. La aceștia se mai adaugă cei de natură ergonomică printre care condițiile de microclimat, ambianța locului de muncă, de estetică industrială și altele. În consecință considerăm că și în activitatea de planificare a productivității muncii — și nu numai în cea de urmărire a realizării acesteia — trebuie să se ia în considerare acțiunea tuturor grupelor de factori menționați, asigurîndu-se în acest sens deopotrivă atribuții și responsabilități sporite pe toate eșaloanele economiei. Numai pe această cale se poate asigura valorificarea marilor rezerve de sporire a productivității — cerință hotărîtoare pentru înfăptuirea unuia dintre cele mai însemnate obiective ale viitorului cincinal: trecerea la o nouă calitate în toate domeniile de activitate.

Barbu Gh. PETRESCU

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Centru modern de prelucrare cu ax orizontal

UNA DIN REALIZĂRILE RECENTE ale Întreprinderii de mașini-unelte și agregate din Capitală — prezentă și bine apreciată la Tîrgul internațional București, ediția din toamna anului 1980 — este Centrul de prelucrare de alezat și frezat cu ax orizontal cu diametrul arborelui de alezare de 132 mm (CPAF—132). Acesta este o mașină-unealtă cu comandă numerică dotată cu un magazin de scule și un dispozitiv automat de schimbare a sculelor, cu batiu în cruce, cu montantul deplasabil longitudinal și cu o masă rotativă deplasabilă transversal.

Alte caracteristici tehnice care o impun: cursa orizontală a arborelui de alezare este de 1000 mm, turația arborelui principal de 6—1250 rotații/minut, în trei trepte mecanice cu reglaj continuu: cursa longitudinală a montantului este de 1500 mm, iar cea transversală a masei de 3000 mm cu o rotire a acesteia de la 0° la 360° și o sarcină maximă, pe centrul mesei, de 15 000 daN. Noua mașină-unealtă poate funcționa după necesități în trei variante: automat după bandă perforată, automat după memorie și manual.

Efectele economice cele mai însemnate se regăsesc în reducerea timpului unitar de lucru pe produs, în creșterea productivității muncii față de mașinile cu comandă numerică fără schimbare automată a sculei cu 30—50%, ca și în asigurarea unei precizii ridicate în execuție. Agregatul poate fi utilizat de către toate întreprinderile care au de executat piese de înaltă precizie și grad ridicat de dificultate în ce privește configurația lor și siguranța de poziționare a unor alezaje.

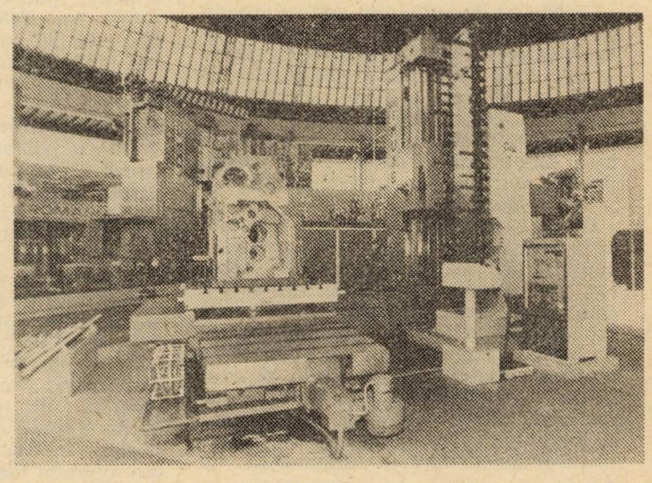

TURISMUL –

o „industrie" fără consum de materii prime, cu posibilități de dezvoltare în fiecare județ

DINTRE sensurile noțiunii de turism, literatura de specialitate și cea conexă s-a ocupat și se ocupă mai ales de cel care semnifică un mod de folosire plăcută a unei părți din timpul liber. Acest sens are în vedere, în primul rînd, consumul populației, consum, care, alături de bunurile materiale destinate satisfacerii unor necesități elementare, include servicii tot mai variate pentru turismul de sfîrșit de săptămînă sau cel de vacanță.

Deși n-a scăpat atenției, în țara noastră activitatea specifică, activitatea chemată să „producă" servicii cu caracter turistic (nu ne referim la baza materială) a ocupat un spațiu relativ restrîns în această literatură. Mai mult, turismul este analizat — atunci cînd este inclus în analiză — sub un număr limitat de aspecte, de indicatori, fără a se evidenția particularitățile și virtuțile sale în raport cu alte activități și cu alte sectoare ale economiei naționale.

Realitatea arată că în România, în strînsă dependență de scopul întîm și cel mai important al oricărei călătorii turistice, funcționează o gamă largă de servicii. Bineînțeles că unele, cum ar fi transporturile, au apărut și s-au dezvoltat în afara relației cu turismul. Beneficiind cu prioritate de noutățile apărute în domeniul transporturilor, turismul stimulează, la rîndul său, progresul căilor și mijloacelor de deplasare (pe cablu, pe pernă de aer etc). Alte servicii sînt o consecință directă a voiajelor făcute de populație pentru odihnă și reconfortare, cură și tratament balnear, cunoaștere și participare la diverse reuniuni cu caracter științific, cultural, sportiv etc. Între acestea din urmă se înscriu, înainte de toate, dezvoltarea prestațiilor hoteliere și a celor care asigură agrementul, alimentația publică și o serie de servicii prestate de agențiile de voiaj.

Gama prestațiilor prin care turismul se manifestă ca o parte componentă a activităților economice din țara noastră este relativ mare și se află într-o conexiune strînsă cu alte ramuri ale economiei naționale. Credem că nu exagerăm cu nimic dacă afirmăm că în prezent, nivelul de dezvoltare al economiei românești poate fi complet caracterizat numai luînd în considerare și turismul. Orice analiză sectorială nu poate fi făcută fără ca turismul să nu fie trecut printre componentele complexului economic.

În acest context, cel mai adesea se acordă mult mai multă atenție poziției turismului ca sector consumator în raport cu transporturile, construcțiile, agricultura, industria ușoară și alimentară și chiar industria construcțiilor de mașini etc. — și mult mai puțină contribuției sale la înflorirea anumitor localități, județe, zone, funcției sale de antrenare în dezvoltare a unor ramuri economice și a întregii economii locale.

Noi localități pe harta țării, grație turismului

CE ARATĂ realitățile din țara noastră (ca de altfel și din alte țări europene) ? Oricine studiază cu atenție harta actuală a țării constată că o serie de localități au devenit cunoscute în țară și peste hotare datorită turismului. Printre acestea se numără salba de stațiuni de pe litoral, Poiana Brașov, Băile Felix, Băile Herculane, Călimănești-Căciulata, Tușnad, Vatra Dornei, Sovata, Covasna, Slănic Moldova, Predeal și altele. Statutul de centre urbane al acestor localități, ca și al multor altora, se datorează, în principal, dezvoltării bazei materiale și serviciilor cu caracter turistic, în strînsă dependență de posibilitățile oferite de o serie de factori naturali. Turismul a determinat, totodată, apariția sau ieșirea din anonimat a unei serii de alte localități, între care : Bălțătești (jud. Neamț), Geoagiu-Băi (jud. Hunedoara), Săcelu (jud. Gorj), Bizușa (jud. Sălaj), Borșa (jud. Maramureș), Crivaia, Muntele Mic și Semenic (jud. Caraș-Severin) ș.a. Activitatea turistică a găsit teren fertil în multe locuri unde alte sectoare au fost mai puțin indicate, fie din lipsă de materii prime, fie pentru a nu deteriora cadrul natural. Caracteristic pentru localitățile menționate, ca și pentru multe altele cu potențial turistic ridicat este faptul că „materia primă" pe care se bazează înflorirea lor este proprie și inepuizabilă, dacă se exploatează rațional. De aceea, acestea sînt mai puțin vulnerabile la restructurările probabile din economie, restructurări deductibile din situația pe care o vor cunoaște materiile prime minerale în viitor.

Reprezentînd un sector în plină dezvoltare, serviciile cu caracter turistic oferă teren de activitate unui număr crescînd de oameni, contribuind (în multe cazuri substanțial) la diminuarea și chiar înlăturarea exodului populației din anumite locuri. Situația din diferite stațiuni balneoclimaterice românești este grăitoare în acest sens. Prin dezvoltarea turistică a unor localități, populația locală beneficiază nu numai de noi locuri de muncă și, în consecință, de realizarea unor venituri suplimentare, ci și de modificările pozitive cu caracter edilitar, economic și cultural pe care le cunosc localitățile respective, modificări care oferă un cadru urbanistic apt pentru condiții superioare de viață.

Consecințele economice favorabile ale turismului se resimt nu numai la nivelul unor localități, ci și în economia multor județe, între care pot fi menționate : Bacău, Bihor, Bistrița-Năsăud, Brașov, Caraș-Severin, Constanța, Covasna, Harghita, Mureș, Prahova, Sibiu, Suceava, Vîlcea, în a căror structură economică turismul ocupă o pondere însemnată.

Industria turistică – o sursă de creștere a volumului producției globale pe județ

PREZENȚA TURISMULUI — ca ofertă, dar mai ales ca cerere — este tot mai puternică și în alte județe, chiar și acolo unde factorii naturali sau patrimoniul cultural și istoric nu favorizează practicarea formelor de turism caracterizate prin mai multe zile de sejur. Interesul manifestat de populația locală pentru călătorii cu caracter turistic (în interior și peste granițe) a crescut într-o măsură care a impus dezvoltarea serviciilor chemate să rezolve cererile pentru asemenea călătorii, astfel că în fiecare județ există, în prezent, o bază materială destinată satisfacerii cerințelor turiștilor autohtoni și străini aflați în tranzit. În fapt, toate județele au azi în economia lor — într-o proporție mai mare sau mai mică — prestații turistice. Organismul specializat existent în fiecare județ (oficiul județean de turism), cu plan economic și cu realizări efective, ce confirmă o asemenea apreciere. Aceasta fiind situația, înseamnă că turismul este chemat să contribuie — desigur în proporții diferite, în funcție de condițiile existente local — la realizarea în fiecare județ, la nivelul anului 1985, a unei producții globale de cel puțin 70 000 lei pe locuitor. O asemenea creștere face necesar ca organele conducerii locale să manifeste grijă și față de prestațiile turistice, asigurîndu-le, pe de o parte, dezvoltarea în raport cu cererea, dar și cu posibilitățile existente la nivelul județului în care activează, iar pe de altă parte, ridicarea, nivelului calitativ.

În actuala etapă a construcției socialismului în țara noastră, cînd eficiența și calitatea reprezintă imperative esen-

țiale ale întregii dezvoltări economice, resursele intensive și extensive ale dezvoltării turismului nu pot să nu fie evaluate și puse în valoare, mai ales cînd există o certă piață internă și externă pentru acest produs. Contribuția sa directă și tot mai substanțială la asigurarea unei calități a vieții corespunzătoare civilizației contemporane impune însă exigență ridicată față de conținutul și modul în care se efectuează orice serviciu cu caracter turistic. În prezent, și cu atît mai mult în viitor, din imaginea globală asupra condițiilor de trai nu poate lipsi contribuția turismului, privită și cantitativ, dar mai ales calitativ — aceasta participînd la înfăptuirea unui mod de trai superior, la menținerea sănătății populației, la înnobilarea vieții, la dezvoltarea multilaterală a personalității umane. Astfel de efecte reprezintă, în fond, forme de manifestare a eficienței sociale, deosebit de importante în atingerea unor parametri caracteristici societății socialiste multilateral dezvoltate.

Prin poziția pe care o dobîndește în „consumul" populației, ca articol de primă necesitate pentru menținerea sănătății, prin creșterea ponderii cheltuielilor afectate călătoriilor turistice în ansamblul cheltuielilor personale și familiale, turismul — privit ca o activitate economică — contribuie la asigurarea unei circulații bănești sănătoase. Un asemenea aspect, puțin abordat de teoria economică, este surprins în practică la întocmirea balanțelor de venituri și cheltuieli ale populației la nivelul fiecărui județ și al țării, evidențiind o pondere tot mai importantă deținută de cheltuielile pentru odihnă și turism.

Contribuind la lărgirea gamei mărfurilor și serviciilor oferite populației, prestațiile turistice participă la realizarea echilibrului necesar între cantitatea de bani primită de populație sub formă de venituri și întreaga masă de bunuri și servicii ce pot fi cumpărate. Acest rol este îndeplinit prin valorificarea cadrului natural național și a creației generațiilor anterioare (concretizată în patrimoniul istoric și cultural), deci fără a se apela la resurse deficitare sau din import, ceea ce este deosebit de important în condițiile pe care le traversează, în prezent, economia mondială în ansamblul său.

Fiind legate de o cerere de un tip deosebit, apărută în proporții de masă la un anumit nivel de satisfacere a nevoilor de hrană, îmbrăcăminte, locuință, cultură etc., prestațiile turistice își pot amplifica contribuția la realizarea echilibrului menționat mai ales atunci cînd efectiv permit realizarea funcțiilor de bază ale acestui sector de activitate : recreere, odihnă, refacerea capacității de muncă, cunoaștere etc. Orice deficiență manifestată în activitatea uneia sau mai multor unități prestatoare de servicii turistice are — într-o măsură mai mică sau mai mare — consecințe negative asupra interesului populației pentru solicitarea de asemenea servicii (deci pentru reintroducerea în circuit a anumitor cantități de bani) și, ca urmare, îi reduce din efectul pozitiv asupra circulației bănești în interiorul economiei locale și naționale și asupra eficienței sale sociale. Este clar că asemenea fenomene, chiar dacă izolat apar lipsite de importanță, merită toată atenția sub ambele aspecte. De aceea, buna funcționare a întregii rețele de unități chemate să satisfacă cererea turiștilor (fie ea curentă, de sezon, internă, externă) nu poate scăpa preocupărilor economice, începînd cu organele de conducere locală și pînă la Consiliul Turismului.

Influența asupra balanței de plăți externe

DIN ANSAMBLUL efectelor propagate ale turismului în cadrul economiei naționale, s-au impus și se impun cu vigoare deosebită influențele pozitive asupra relațiilor economice internaționale și balanței de plăți externe ale fiecărei țări și în special ale acelora care dispun de un potențial turistic (natural și creat) bogat și variat. Balanțele comerciale și balanțele de plăți ale multor țări (Austria, Elveția, Franța, Grecia, Italia, Iugoslavia, Spania și altele), din care unele cu o industrie puternic dezvoltată, resimt în mod favorabil contribuția turismului, acesta deținînd ponderi însemnate în totalul exportului de mărfuri și servicii. „Deficite" înregistrate la unele capitole ale schimburilor economice externe sînt acoperite parțial și chiar integral de excedentul realizat la turismul internațional. Un asemenea rol a fost observat și luat în considerare și, drept rezultat, o serie de state sînt preocupate în modul cel mai serios de stimularea dezvoltării prestațiilor turistice interne, precum și de atragerea de turiști străini. Este posibil ca majorarea deficitelor din balanțele de plăți ale unor țări și apariția de deficite în balanțele altora, ca efect al creșterii prețurilor unor materii prime și în primul rînd al petrolului, să amplifice asemenea preocupări.

Deși proporțiile turismului internațional al României sînt mai reduse comparativ cu cel din alte țări cu tradiție în acest domeniu, efectele sale pozitive au devenit evidente și în economia noastră națională, importul unor cantități de materii prime, mașini și instalații de mare importanță pentru dezvoltarea anumitor ramuri industriale găsind surse de finanțare în excedentul valutar realizat la turism.

Relevînd aspectul excedentului valutar care este, între altele, consecința politicii adoptate de statul nostru în domeniul turismului internațional, trebuie, totodată, să arătăm că acesta nu poate fi desprins de posibilitățile pe care le are turismul de a valorifica superior o parte din resursele materiale și umane interne. Aceste posibilități își au originea în caracteristicile „materiei prime" pe care își întemeiază activitatea — constituită din condițiile oferite de natură și din creațiile artistice ale generațiilor din trecut și contemporane, toate putînd fi oferite clientului extern prin deplasarea lui la locurile unde se găsesc astfel de resurse.

Întreaga „tehnologie" a călătoriei turistului străin cuprinde un șir de operații în care sînt prezente prestații (transportul, cazarea, tratamentul și altele), bunuri materiale necesare alimentației (produse culinare, alimente, fructe, băuturi răcoritoare și alcoolice), o serie de produse industriale, articole de artizanat, suveniruri etc. care sînt cumpărate pentru a fi duse în țara de reședință ș.a. Toate acestea conțin muncă vie și materializată internă, care, în cazul turismului internațional, își găsește expresia în prețuri sau tarife aliniate la nivelul celor practicate pe piața externă.

Pe lîngă că permite vînzarea pe valută a unor servicii care nu cunosc o altă cale de valorificare în exterior, turismul deține în același timp cîteva avantaje în comparație cu exportul obișnuit la unele mărfuri care pot fi desfăcute și direct pe piața externă : prețul de vînzare nu este grevat de cheltuielile de transport și de costul ambalajului (adesea foarte mari), de diversele obstacole tarifare și netarifare (cum sînt cele aplicate în special la exportul produselor agricole în țările care fac parte din Piața comună), de un procent mare de perisabilități etc. În această ultimă situație, nu trebuie omis faptul că valoarea materiilor prime este mărită cu valoarea nou adăugată în procesul prelucrării.

Calculele efectuate arată că sumele care se încasează pentru aceeași cantitate de produse agricole valorificate prin intermediul turismului internațional sînt de 3—4 și chiar de mai multe ori superioare față de ceea ce se obține prin exportul clasic. Practic, aceasta înseamnă că materiile prime de acest gen își multiplică valoarea în turism.

ARGUMENTELE de mai sus demonstrează că în prezent, cînd ridicarea eficienței economice a întregii activități reprezintă una din problemele centrale ale politicii economice a partidului nostru, turismul, prin „virtuțile" sale, poate avea o contribuție însemnată în acest sens. Pentru ca efectele sale să fie cît mai mari, este necesar ca prestațiile specifice să fie realizate la un înalt nivel calitativ, cu cheltuieli raționale. În acest scop se impune ca înseși prestațiile turistice să fie dezvoltate și diversificate corespunzător necesităților reale, dar ținîndu-se seama și de posibilități. Varietatea formelor pe care le cunoaște turismul în țara noastră, nivelul de dezvoltare atins și perspectivele deductibile din Programul de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate fac necesară elaborarea unui program complex de dezvoltare a turismului în țara noastră în următorii 15—20 de ani, program în care să se prevadă principalele orientări și măsurile de luat pentru o evoluție armonioasă a tuturor compartimentelor sale.

Gh. BARBU

INDUSTRIA MICĂ — o componentă importantă a economiei noastre naționale (II)

SISTEMUL DE CONDUCERE ȘI MECANISMUL DE FUNCȚIONARE

PENTRU REZOLVAREA cu maximum de eficiență a obiectivelor și sarcinilor pe care conducerea de partid și de stat le-a stabilit industriei mici, **sistemul de conducere și mecanismul de funcționare** ale acesteia se cer a fi concepute, dezvoltate și evaluate pornind de la coordonatele deja stabilite prin reglementările recente și care au în vedere :

● **asigurarea conducerii și îndrumării directe de către consiliile populare,** indiferent de subordonarea unităților industriei mici. Potrivit legilor în vigoare, consiliile populare răspund de : buna organizare a activității unităților de producție și prestări de servicii ; valorificarea superioară și eficientă a resurselor materiale și forței de muncă ; satisfacerea în cele mai bune condiții a cerințelor de produse și prestări de servicii ale populației etc. ;

● **funcționarea unităților de industrie mică potrivit principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare,** introducînd ca instrument de lucru bugetul propriu de venituri și cheltuieli. Unitățile respective trebuie să-și acopere cheltuielile de producție și dezvoltare din rezultatele obținute. Este o consecință firească a faptului că industria mică asigură sporirea continuă a veniturilor și utilizarea cît mai eficientă a resurselor materiale și financiare, precum și a hotărîrii ca în acest sector, investiții din fonduri centralizate să nu se facă — sau, în orice caz, să fie minime ;

● **includerea întregii activități a industriei mici în planul național unic de dezvoltare economico-socială, ca și în programele speciale de dezvoltare,** precizîndu-se mai bine **locul** și **ponderea** acesteia. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, va trebui să se delimiteze clar domeniul de activitate al micii industrii și să se facă, într-o anumită măsură, și o specializare între diferitele sisteme cooperatiste, fără a exclude însă un anumit paralelism.

Și aici, ca și în cazul marii industrii, la baza planului de producție vor sta contractele economice, precum și comenzile ferme ale beneficiarilor, ceea ce va determina o serie de activități legate de cercetarea pieței, reclamă comercială, acțiuni post-vînzare și altele ;

● **promovarea unei conduceri operative, eficiente,** care să asigure răspunderea, ordinea și disciplina în muncă, o administrare judicioasă a bunurilor, stimularea inițiativei creatoare, exercitarea unui control permanent etc. În unitățile industriei mici, responsabilii acestora, precum și șefii formațiilor de lucru participă nemijlocit în producție, neexistînd personal neproductiv ;

● **utilizarea unui sistem informațional și de evidență simplu, suplu și eficient,** vizînd eliminarea elementelor birocratice și a inerțiilor structurale. Existența unui sistem informațional/informatic adecvat — care se cere conceput și realizat încă din această etapă — ar constitui modelul mecanismului de funcționare al industriei mici :

● **introducerea unor metode de muncă și a unor forme de retribuire adecvate,** care să permită oamenilor muncii din industria mică să beneficieze de venituri stabilite — în funcție de volumul producției sau al serviciilor — fie pe bază de acord, fie prin tarif pe bucată sau prin cote procentuale.

DESIGUR, cele menționate nu pot fi exhaustive, dar ele rămîn, după părerea noastră, valabile pentru toate unitățile și formele prevăzute de lege, în cele 7 cazuri din tabelul următor :

LOCUL DE REGĂSIRE AL INDUSTRIEI MICI	ELEMENTE DE CARACTERIZARE :
I. Unități ale consiliilor populare	● se organizează în raza administrativ-teritorială a organului respectiv, căruia i se subordonează ● au ca obiect producerea de bunuri materiale și servicii necesare populației, industriei și pentru export ● au baza tehnico-materială asigurată de către consiliul popular respectiv ● funcționează pe criterii economice
II. Unități ale cooperației meșteșugărești	● se organizează și funcționează în condițiile legale privind activitatea cooperației meșteșugărești ● au sistem de conducere colectivă și executivă în conformitate cu prevederile statutului ● se organizează în principal în mediul urban ● au obiectul de activitate nelimitat, potrivit unor specificații permanent deschise
III. Unități ale cooperației de consum	● se organizează și funcționează în condițiile legale privind activitatea și statutul cooperației de consum ● se organizează, în principal, în mediul rural ● desfășoară activitate și în cooperare cu întreprinderi industriale și cu alte unități socialiste ● profil și obiect de activitate foarte largi
IV. Unități ale cooperației agricole de producție	● se organizează în subordinea unităților agricole cooperatiste și cu sprijinul organelor agricole județene. Funcționează în cadrul cooperativelor agricole de producție, asociațiilor economice intercooperatiste cu profil agricol, stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii
V. Activitatea micilor meșteșugari autorizați	● se desfășoară în strînsă legătură cu cooperativele meșteșugărești ● permite ajutorul membrilor de familie și utilizarea, în vederea pregătirii, a 3—4 ucenici ● se pot încheia contracte cu unități socialiste de stat și cooperatiste, în condițiile prevăzute de lege ● obligativitatea declarării veniturilor impozabile
VI. Alte activități	● gospodărirea și gestiunea unor unități de producție și servicii cu volum redus de activitate și 1—3 lucrători, pe bază de contract, de către persoane fizice ● unitățile respective aparțin consiliilor populare, altor organe de stat și organizații cooperatiste, care plătesc persoanelor respective cota parte din încasările realizate
VII. Utilizarea muncii la domiciliu	● se poate practica în cadrul unităților de la punctele I—IV din tabel ● se desfășoară pe bază de convenție și contract de muncă, cu condiția ca persoana respectivă să nu fie încadrată ● se ține o evidență tehnico-operativă și contabilă, asigurîndu-se un control riguros ● răspunderi materiale, administrative, juridice (civile și penale)

În conceperea și realizarea sistemelor de conducere și a mecanismelor de funcționare a unităților respective urmează, după opinia noastră, să se ia în considerare în primul rînd elementele cu caracter general, apoi cele specifice și să se aplice o metodologie de lucru devenită clasică în proiectarea sistemelor de organizare și conducere. Demersurile întreprinse ar trebui să urmărească principalele secvențe ale acestei metodologii, respectiv : stabilirea corectă și atentă a obiectivelor sistemului ; identificarea componentelor

Prima parte a articolului a apărut în nr. 45/1980 al revistei

sistemului (activități, resurse etc.) ; precizarea principiilor, metodelor și tehnicilor de organizare și conducere ; structurarea sistemului respectiv, cu precizarea relațiilor în profil de ramură și departamental ; determinarea bazei tehnico-materiale a sistemului ; stabilirea criteriilor de evaluare ș.a.

Sistemul respectiv va trebui să permită exercitarea, de către organismele stabilite prin lege, a atribuțiilor și competențelor conferite în coordonarea, îndrumarea și controlul acestei activități — și care în mod sintetic sînt prezentate în tabelul de mai jos.

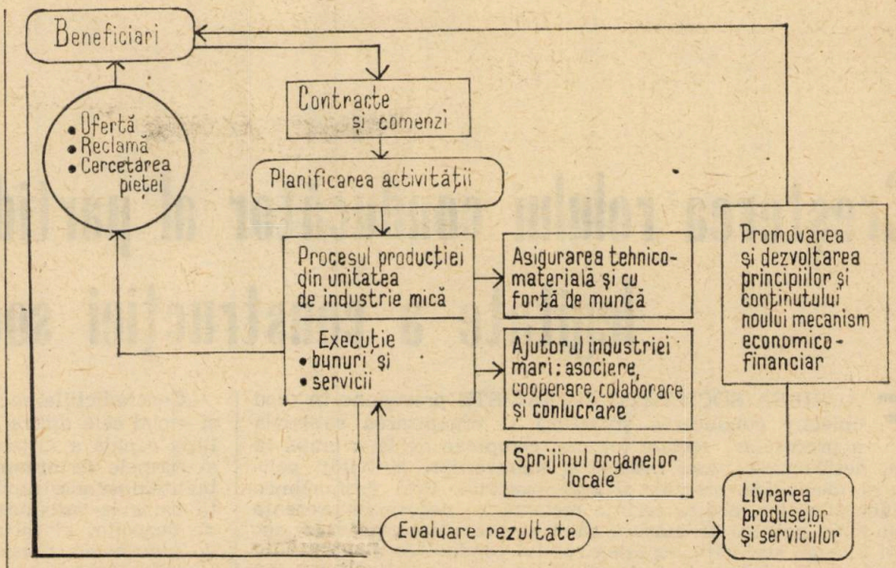

TINÎND seama de cele de mai sus și încă de alte elemente care se cer în continuare descifrate, considerăm că sistemul respectiv ar trebui să dea răspuns esenței proceselor reale din unitatea avută în vedere și să satisfacă mecanismul relațiilor în profil teritorial și departamental, așa cum sugerează schema

Se înțelege că pentru a ajunge la sisteme de conducere și mecanisme de funcționare adecvate, ar trebui ca, printr-o conlucrare bine orientată a organismelor implicate sau/și interesate în problematica industriei mici, să se acționeze atît în baza, în infrastructura sectorului respectiv, cît și în suprastructura lui, ceea ce pune sarcini deosebite și cercetării (fundamentale și aplicative de specialitate). În acest stadiu, apreciem că orientările și direcțiile de acțiune ar urma să fie, cel puțin, următoarele :

● **adaptarea și îmbunătățirea metodologiilor de lucru** privind analiza și proiectarea sistemelor de organizare și conducere, ținînd seama de specificul acestui sector de activitate. Simultan se simte nevoia elaborării unor **elemente normative,** ca bază a analizei și perfecționării activităților desfășurate în industria mică ;

● **reconsiderarea și completarea regulamentelor de organizare și funcționare a organismelor cu preocupări în domeniul industriei mici,** în sensul formulării de atribuții, responsabilități și competențe corespunzătoare. Apare chiar nevoia unor completări și precizări în însești actele normative care reglementează activitățile proprii ale organismelor respective ;

● **cercetarea unor metode, tehnici și instrumente de conducere adecvate industriei mici,** care să-i asigure îndeplinirea sarcinilor conferite prin lege. În același timp, e necesar un efort suplimentar pentru asigurarea condițiilor de aplicare concretă și dezvoltare a unor principii de organizare și conducere a activităților economico-sociale ;

● **formarea, pregătirea și perfecționarea cadrelor de conducere** pentru industria mică, într-un cadru care să se integreze sistemului național existent. Este lesne de înțeles că aceasta va necesita și o literatură de specialitate, adecvată cerințelor puse în fața sectorului ;

● **dezvoltarea unor activități** care să ajute industria mică **și apariția unor preocupări** care să asigure, de exemplu : o ofertă de servicii și produse cît mai largă, o rețea de beneficiari cu stabilitate crescută, declanșarea „vocației" locale, asistență de specialitate în conducerea, analiza și controlul sistemului ș.a. ;

● **elaborarea unor îndrumare, ghiduri, manuale** etc., avînd un pronunțat caracter practic, care să-i ajute pe cei ce răspund de organizarea și funcționarea eficientă a industriei mici.

Desigur că, privind mai atent problemele multiple și diverse relevate de prezentul și viitorul industriei mici în țara noastră, sînt încă multe lucruri de clarificat. Propunem de aceea, pornind de la exemplul oferit frecvent de „Revista economică" (cazul analizei valorii, noului mecanism economico-financiar, procesului circular activ de valorificare a resurselor materiale și energetice ș.a., ca și recenta dezbatere în legătură cu industria mică), ca paginile acesteia să rămînă deschise pentru o confruntare de opinii mai largă.

ORGANISMUL	PRINCIPALELE ATRIBUȚII LEGALE
Comitetul de Stat al Planificării	● asigură cuprinderea, în proiectul planului național unic de dezvoltare economico-socială, a întregului potențial de producție al unităților de industrie mică ● exercită controlul permanent asupra îndeplinirii sarcinilor ; inițiază sau adoptă măsuri pentru dezvoltarea echilibrată a unităților de industrie mică (împreună cu consiliile populare și ceilalți titulari de plan)
Comit. pt. probl. consiliilor populare ; M.A.I.A. ; UCECOM ; CENTROCOOP ; U.N.C.A.P.	● asigură îndrumarea și sprijinirea consiliilor populare și a organizațiilor cooperatiste pentru dezvoltarea și diversificarea industriei mici (producție și prestări de servicii) ● analizează periodic desfășurarea activității industriei mici, luînd măsuri corespunzătoare
Min. Aprov. Tehnico-Mat. și Controlului Gospod. Fondurilor fixe	● asigură buna aprovizionare a industriei mici, colectarea și folosirea materialelor refolosibile și a celorlalte resurse locale (împreună cu consiliile populare și ceilalți titulari de plan) ● asigură cuprinderea în balanțele materiale a resurselor locale
Ministerul Finanțelor	● îndrumă și controlează întreaga activitate economico-financiară a unităților industriei mici ● asigură respectarea legalității în întocmirea și executarea bugetelor de venituri și cheltuieli ● adoptă sau propune măsuri pentru creșterea eficienței economice, creșterea răspunderii și întărirea disciplinei de plan și financiare
Comitetele și birourile executive ale consiliilor populare	● răspund de îndrumarea și controlul întregii activități de industrie mică din raza lor de cuprindere ● asigură orientarea și dezvoltarea coordonată a acestui sector de activitate
Ministerele și alte organe centrale (cu unități de industrie mică)	● participă la constituirea bazei tehnico-materiale a unităților de industrie mică ● organizează, pe lîngă unitățile industriale, ateliere sau secții speciale pentru producerea unor bunuri
Consiliile de coordonare a : prod. bunurilor de consum ; activ. de aprov. și prestare de servicii către populație ; activ. organiz. cooperatiste	● asigură coordonarea unitară, în profil de ramură și teritorial, a activității industriei mici ● urmăresc modul în care se aplică prevederile legale în domeniul respectiv, luînd măsuri corespunzătoare, obligatorii pentru organele vizate

dr. Emil MIHULEAC
dr. Nicolae OPREA
Academia „Ștefan Gheorghiu"

Creşterea rolului conducător al partidului în societate – legitate a construcţiei socialiste

FĂURIREA SOCIETĂŢII SOCIALISTE presupune în mod obiectiv conducerea ştiinţifică şi organizarea raţională a proceselor sociale tot mai complexe de la o etapă la alta, desfăşurarea unei intense şi neîntrerupte activităţi politice şi ideologice, practice şi organizatorice. Prin profunzimea implicaţiilor lor, aceste cerinţe reclamă cu necesitate prezenţa unei forţe politice în măsură să-şi asume răspunderea conducerii întregii societăţi, legitatea rolului conducător al partidului comunist decurgînd deci din însăşi particularitatea edificării noii orînduiri sociale bazată pe aplicarea şi dezvoltarea creatoare a teoriei socialismului ştiinţific în raport cu condiţiile specifice.

Teoria revoluţionară despre existenţa partidului comunist ca avangardă a clasei muncitoare şi a întregului popor decurge logic din aplicarea consecventă a tezelor materialismului dialectic şi istoric referitoare la necesitatea exercitării de către partidul comunist a rolului de forţă politică conducătoare, la caracteristicile determinismului social în etapele instaurării şi consolidării modului de producţie socialist. Particularităţile obiective, proprii edificării societăţii socialiste constau în aceea că înfăptuirea progresului multilateral este rezultatul schimbării fundamentale a raportului dintre spontan şi conştient în sensul creşterii fără precedent a rolului factorului conştient, al stăpînirii tot mai depline de către oameni a legilor dezvoltării sociale, cerinţele acesteia luînd forma necesităţilor înţelese, a ţelurilor deliberate ale acţiunii politice. Practic, această specificitate a dialecticii socialismului, care conferă factorului subiectiv funcţii şi atribuţii deosebite, transformă existenţa partidului comunist — modalitate superioară de organizare politică a clasei muncitoare, a tuturor categoriilor sociale — într-o legitate a făuririi noi societăţi, partidul fiind forţa politică în măsură să asigure cunoaşterea cît mai profundă a cerinţelor şi tendinţelor obiective, să stabilească, de pe această bază, programul dezvoltării, direcţiile de acţiune şi mijloacele cele mai eficiente pentru realizarea lor, capabilă să conducă şi să mobilizeze masele în opera de făurire a propriilor destine. **„Este limpede pentru oricine** — sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — că marile succese obţinute de România socialistă sînt nemijlocit legate de uriaşa activitate politică şi organizatorică desfăşurată de partidul nostru, care îşi îndeplineşte cu cinste misiunea istorică de forţă politică conducătoare a societăţii. Viaţa demonstrează cu putere justeţea politicii partidului nostru bazată pe aplicarea creatoare a socialismului ştiinţific, a adevărurilor universal valabile la condiţiile concrete ale ţării noastre. Partidul se afirmă tot mai puternic ca centru vital al întregii naţiuni, de la care emană gîndirea cutezătoare menită să asigure transformarea revoluţionară a societăţii, forţa ce însufleţeşte toate energiile creatoare şi pune în valoare geniul întregului popor român, deschizînd patriei minunate perspective de progres şi civilizaţie".** [1]) Acţionînd în spiritul acestei concepţii — ce exprimă elocvent conştiinţa înaltei responsabilităţi pentru stabilirea direcţiilor fundamentale de dezvoltare, pentru organizarea şi mobilizarea maselor — Partidul Comunist Român a reuşit să găsească soluţii originale şi deosebit de eficiente sub aspectul efectelor practice pentru problemele complexe ale construcţiei socialiste din ţara noastră, determinînd profunde transformări, cantitative şi calitative, în structura economiei, în sfera forţelor de producţie, în perfecţionarea relaţiilor sociale, în ridicarea nivelului de cultură şi civilizaţie al poporului, în organizarea şi conducerea ştiinţifică a întregii activităţi economico-sociale, în adîncirea democraţiei.

Totodată, conform acestei concepţii, legitatea creşterii rolului conducător al partidului acţionează pînă în fazele avansate ale comunismului, în condiţiile acţiunii şi efectelor legii contradicţiei.

Contradicţiile sociale cele mai tipice sînt pe plan economic şi social cele dintre forţele şi relaţiile de producţie, dintre evoluţia rapidă a forţelor şi relaţiilor de producţie, pe de o parte, şi formele de organizare şi conducere, pe de alta, dintre trebuinţele umane fundamentale şi capacitatea limitată a societăţii de a le satisface, ca urmare a stadiului istoric insuficient de dezvoltat al forţelor de producţie, precum şi cele generate de puternicele presiuni exercitate de interdependenţele şi fluctuaţiile economiei mondiale asupra economiei noastre naţionale. De asemenea, există în sfera conştiinţei şi a mentalităţilor o serie de raţiuni subiectiviste, de deprinderi şi de concepţii înapoiate, de idei preconcepute, revolute, care se opun noului, întîrziindu-i afirmarea plenară. Deoarece conducerea politică a societăţii de către partidul comunist are un caracter multilateral şi atotcuprinzător — exercitîndu-se asupra tuturor formelor pe care le îmbracă acţiunea socială — funcţiile generale ale partidului asigură cunoaşterea şi atenuarea contradicţiilor prin corelarea adecvată a dependenţelor dintre ramuri şi sectoare şi integrarea colectivităţilor de oameni ai muncii într-o funcţionalitate eficientă, întemeiată pe forme determinate de producţie materială şi de reproducţie a vieţii sociale. **„Problema se pune deci** — sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — nu de a nega sau subaprecia existenţa contradicţiilor — dealtfel, manifestarea contradicţiilor, lupta între ele constituie şi în socialism o lege a dezvoltării sociale. Ceea ce se cere este ca, pornind de la recunoaşterea existenţei contradicţiilor, să se treacă la studierea lor temeinică şi să se acţioneze în mod conştient, ţinîndu-se seama de legile obiective ale dezvoltării sociale în socialism, pentru ca aceste contradicţii să nu se amplifice, să nu devină antagoniste, să nu ducă la ciocniri violente. Rolul factorului conştient, al conducerii de partid, al activităţii statului socialist constă nu în a închide ochii şi a nega existenţa contradicţiilor, ci în a recunoaşte existenţa lor, a le înţelege, a le studia temeinic şi a găsi căile care să ducă la atenuarea şi lichidarea lor, asigurîndu-se cîmp liber pentru afirmarea noului în toate domeniile de activitate".** [2])

În procesul dezvoltării generale preocuparea partidului nostru de a cunoaşte şi elimina contradicţiile, de a evita greutăţile pe care acestea le pot provoca, beneficiază de un ansamblu de premise favorabile, dintre care enumerăm : generalizarea relaţiilor de producţie socialiste, rolul decisiv al proprietăţii socialiste, de stat şi cooperatiste, în întreaga economie, organizarea unitară a tuturor sectoarelor economice, temeinica planificare a dezvoltării armonioase a tuturor laturilor vieţii economico-sociale. Concomitent, înfăptuirea cu consecvenţă a obiectivelor fundamentale ale Programului P.C.R., ce a determinat şi va continua să atragă schimbări calitative radicale în structura economică şi socială ale Romîniei, devine un important factor de limitare obiectivă a cauzelor generatoare de contradicţii şi de consolidare a egalităţii sociale şi a dependenţelor funcţionale dintre compartimentele activităţii sociale.

Conducere unitară pentru dezvoltarea intensivă şi rapidă a economiei naţionale

PRACTICA EDIFICĂRII SOCIALISMULUI de-a lungul etapelor deja parcurse în ţara noastră evidenţiază că, în condiţiile manifestării partidului ca centru vital al întregului sistem

[1]) **Nicolae Ceauşescu**, Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Bucureşti, Ed. politică, 1979, p. 68.
[2]) **Nicolae Ceauşescu**, România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, Bucureşti, Ed. politică, 1973, p. 549.

social, contradicțiile constituie factori și premise ale progresului multilateral în măsura în care sînt temeinic cunoscute și rezolvate în sensul subordonării lor intereselor evoluției sociale. De asemenea, în spiritul aprecierilor de o deosebită profunzime științifică incluse în Programul partidului, în alte documente cu valoare programatică, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea treptată la comunism, eliminarea deosebirilor și inegalităților sociale, consolidarea egalității sociale și a sistemului unitar al intereselor socialiste sînt de neimaginat fără dezvoltarea puternică a bazei materiale a societății. În această privință nu există altă alternativă, deoarece schimbările sociale care în mod necesar urmează a se înfăptui în toate domeniile pentru a conferi societății noastre atributele superioare ale modernității și civilizației s-ar reduce la modificări nesemnificative, iar noile raporturi de producție, relațiile sociale în ansamblul lor, ar fi private de punctul lor de sprijin — creșterea accelerată a forțelor de producție — ceea ce ar determina — în timp — ca însăși esența poceselor revoluționare să fie afectată.

Puternicul avînt al forțelor de producție, consolidarea bazei tehnico-materiale, întărirea caracterului unitar al economiei socialiste condiționează decisiv procesul — complex, de durată — de adîncire a raporturilor dintre clasele și categoriile sociale specifice unor clase egale, prietene, ce participă la conducerea vieții sociale și au ca principală sursă de venituri munca depusă. Natura identică a relațiilor sociale socialiste și continua lor perfecționare, indiferent de sectorul economic — de stat sau cooperatist-agricol — și de mediul de activitate — specific urban sau rural — conferă deja membrilor societății o poziție nouă, egală față de mijloacele de producție, un rol decisiv în conducerea și rezolvarea — în spiritul liniei politice elaborate și promovate de partidul comunist — a tuturor problemelor țării, susțin apropierea dintre clase în privința nivelului de trai și al gradului de cultură, atenuează diferențele tipice de clasă, întăresc unitatea lor de interese și de acțiune. Concomitent cu sublinierea acestor progrese — care atestă consolidarea neîncetată a sistemului unitar al intereselor sociale — se cuvine să precizăm că societatea noastră rămîne, totuși, pentru multă vreme diferențiată și diversificată în privința anumitor interese, a gradului și formelor de participare ale grupărilor sociale la realizarea venitului național, a modului lor de a gîndi. Tocmai în aceasta constă profunda semnificație teoretico-metodologică, și cu adînci rezonanțe practice, a aprecierii tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, că **„deși în noua orînduire nu mai există clase antagoniste, categoriile și păturile sociale existente au unele interese specifice de care trebuie să se țină seama în construcția socialistă ; această situație va continua încă mult timp, pînă la dispariția totală a deosebirilor de clasă, pînă la omogenizarea deplină a societății.“**[3]) Astfel, una dintre caracteristicile politicii Partidului Comunist Român constă în definirea intereselor societății socialiste pornind întotdeauna atît de la interesele de ansamblu ale claselor și categoriilor sociale, cît și de la cele particulare ale individului însuși, privit ca exponent al unui complex determinat de interese concrete, personale și totodată general-sociale, care permite integrarea acestuia în comunități sociale.

În procesul conducerii social-politice nemijlocite, partidului îi revine sarcina de a asigura concordanța dintre interesele fundamentale și cele particulare și de a plasa diversitatea acestora din urmă, situate mai ales la nivelul acțiunii spontane și al orizontului specific conștiinței pragmatice, cînd este vorba de indivizi și de grupări socioprofesionale restrînse, într-o viziune prospectivă de maximă generalizare teoretică și ideologică, tocmai ca parte organică a exercitării rolului său de forță politică conducătoare în toate compartimentele societății, de a preveni acumularea unor neajunsuri generatoare de conflicte. **„De aceea, rolul partidului comunist ca forță politică conducătoare a societății** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este de a sesiza la timp aceste contradicții, de a acționa pentru înlăturarea lor, pentru elaborarea măsurilor necesare dezvoltării armonioase a tuturor laturilor activității economico-sociale, pentru dispariția treptată a deosebirilor dintre diferite clase și categorii sociale, păstrînd permanent un strîns contact cu poporul, acționînd în strînsă legătură cu el, făcînd totul pentru participarea directă a clasei muncitoare la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, a întregului nostru popor“.**[4])

[3]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 5, București, Ed. politică, 1971, p. 904.

[4]) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la Congresul al II-lea al consiliilor populare, București, Ed. politică, 1980, p. 42—43.

[5]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 17, București, Ed. politică, 1979, p. 298.

Perfecționarea sistemului unitar de conducere a societății — necesitate obiectivă a actualei etape

LOCUL CENTRAL pe care-l ocupă partidul în sistemul social și politic al țării noastre este atestat de justețea liniei sale politice, de conținutul tezelor și programelor sale, de dinamismul și capacitatea acestuia de a preciza căile de înfăptuire a orientărilor teoretice, principiale, de a mobiliza energiile comuniștilor, ale tuturor oamenilor muncii în vederea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Ca expresie a clarviziunii sale politice, partidul comunist își reconfirmă permanent încrederea poporului, recîștigîndu-și și înnoindu-și de fiecare dată pe un plan superior mandatul său.

Legitate fundamentală a dezvoltării multilaterale a societății, creșterea rolului conducător al partidului constituie rezultanta întrepătrunderii și interacțiunii unor factori de natură obiectivă — între care dezvoltarea economiei naționale ocupă un loc de seamă — cu factori ce țin de consolidarea unității social-politice și ideologice a poporului, de nivelul conștiinței socialiste. În funcție de aceste elemente, ce reflectă dialectica neîntreruptă a vieții sociale, esența rolului conducător al partidului nu poate fi înțeleasă altfel decît privind-o ca un proces de continuă perfecționare. În concepția partidului nostru îmbunătățirea cadrului organizatoric, în raport cu realitățile în permanentă schimbare, este de natură să contribuie la accelerarea mersului înainte, după cum, dimpotrivă, nesocotirea lor, întîrzierile și tergiversările nejustificate în planul reconsiderării periodice a sistemului de organizare și conducere duc, mai devreme sau mai tîrziu, la contradicții, la apariția unor fenomene negative care creează greutăți economiei, culturii, societății în ansamblu.

Nefiind o „parte“ suprapusă societății, ci avangarda ei conștientă, partidul comunist se afirmă ca factorul politic conducător, unificator și dinamizator al poporului, ca liantul creației istorice a maselor, ce își înțelege și realizează rolul său crescînd prin antrenarea mai activă a sistemului de instituții ale conducerii economico-sociale și politice la eforturile de aplicare în practică a programului și directivelor sale.

În acest mod, partidul comunist, partid unic în România socialistă își exercită rolul conducător dînd expresie unității de interese ale clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, inițiază și promovează cele mai potrivite forme de participare a tuturor oamenilor muncii la responsabilitățile puterii, la conducerea societății, asigură consensul și exprimarea democratică a celor mai diverse categorii sociale, exprimare care, în țara noastră, se manifestă prin confruntarea liberă de idei, soluții, opinii pentru realizarea obiectivelor fundamentale în așa fel încît politica partidului devine eminamente rezultatul voinței întregii națiuni. Rolul partidului nu echivalează, deci, cu un monopol asupra puterii de stat și nici nu înseamnă conducerea societății de pe pozițiile unei minorități — deși numericește este, evident, o parte mai restrînsă — deoarece, ca forță de avangardă, partidul întruchipează idealurile cele mai înalte ale clasei muncitoare, țărănimii și altor categorii sociale pe care și le asociază direct la conducere prin intermediul sistemului de instituții ale democrației. **„Creșterea rolului politic conducător al partidului** — aprecia, în acest sens tovarășul **Nicolae Ceaușescu — nu înseamnă monopolizarea activității politice, ci, dimpotrivă, aceasta duce și trebuie să ducă la accentuarea participării întregului popor la viața politică a societății, la perfecționarea și diversificarea cadrului organizatoric de participare a tuturor categoriilor sociale la conducerea democratică a statului“.**[5])

Manifestarea și în viitor, cu vigoare, a partidului comunist ca centru vital al sistemului social, ca stat major al revoluției, impune intensificarea eforturilor în favoarea unui mod de acțiune care să mențină constant partidul, membrii săi, în primul plan al fenomenelor, pentru a stăpîni cît mai direct și mai deplin procesele sociale, pentru a interveni rapid atunci cînd împrejurările o cer, oferind soluții oportune cu sprijinul tuturor oamenilor muncii, pentru a difuza cît mai larg posibil experiențele valoroase și a se menține ca forța cea mai activă și mai lucidă în lupta pentru înfăptuirea obiectivelor Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

Constantin NICA

Economişti români militanţi pentru instruirea şi emanciparea ţărănimii (II)

S. P. RADIANU urmărea afirmarea caracterului universal al instrucţiunii în domeniul economiei agrare – „de la şcoala din sat pînă la universităţile din Iaşi şi Bucureşti". Era subliniată necesitatea ca „economia rurală să facă parte din educaţiunea noastră naţională", iar „ştiinţa agronomică... să aibă locul ei în toate şcolile". Radianu arăta că viaţa rurală şi economică priveşte şi interesează pe toţi oamenii din societate; nici o condiţiune a vieţii, nici un stat din lume nu se pot dezice de ea, deoarece nu se poate trăi, nu se poate exista fără ea.

În consideraţiile sale Radianu porneşte de la premisa că toţi oamenii trebuie să cunoască agricultura, ruralii şi orăşenii, avuţii şi săracii, pentru că toţi au dorinţa să se perfecţioneze şi să se civilizeze, toţi trebuie să aibă o idee de sistemele prin care omul ajunge să-şi înmulţească hrana lui. În acest context, ni se par notabile trei idei emanate din gîndirea lui Radianu cu privire la necesitatea însuşirii economiei agrare de către oamenii de stat, tineret şi alţi specialişti (cum ar fi chiar arhitecţii). El arată că oamenii de stat, care au misiunea de a decide asupra viitorului agriculturii, „dacă ar aprofunda Economia rurală, ar fortifica patriotismul lor şi ar pricepe mai bine aplicaţiunea principiilor de economie politică la fericirea poporului ce guvernă".

De asemenea, într-o perioadă de migrare, adeseori masivă, a tineretului din agricultură, perioadă în care în rîndurile acestuia începea să-şi facă loc o stare de spirit de subapreciere a muncii agricole, îndemnurile lui Radianu către tineri spre a se ocupa de studierea economiei agrare se relevau cu deosebită tărie: „Pentru ca tinerimea noastră să fie complet instruită – afirma economistul – trebuie să ştie cum se produce pîinea şi carnea care o nutreşte, să ştie cum se fabrică vinul şi băuturile cu care se adapă, cum se produce inul, cînepa, bumbacul, lîna şi mătasea cu care se îmbracă" [1]). Fără îndoială că o asemenea instrucţie – se sublinia mai departe – putea trezi cel puţin interesul, dacă nu dragostea pentru munca agricolă.

În lumina necesităţii dotării agriculturii cu construcţii funcţionale, eficiente, Radianu mai arăta că „Arhitecţii chiar sînt interesaţi în studiul Economiei rurale... Stilul pretenţios şi scump al acestor clădiri (e vorba de cele două ferme model ale statului – O.P.), execuţiunea slabă de tot a lucrărilor, nu face de loc onoare arhitecţilor noştri. Ne trebuie în acest scop construcţii în stil cottage (ţărănesc), simplu, economic şi rustic. Arhitecţii noştri locuiesc oraşele şi ştiu a zidi palate pretenţioase, dar nu cunosc economia rurală" [2]).

Se poate spune că, în concordanţă cu noile condiţii de dezvoltare economico-socială a ţării şi a agriculturii, intuind o serie de tendinţe ale progresului economic, pentru prima dată S. P. Radianu a demonstrat, cu argumente temeinice, necesitatea pregătirii de specialişti agricoli cu studii superioare, capabili să aplice în practică ştiinţa agricolă, să transforme agricultura din rutină în artă. Motivînd necesitatea şi oportunitatea înfiinţării unui învăţămînt agricol superior, el scria: „precum arta militară şi industria metalurgică au nevoie de ingineri pentru conducerea lucrărilor, asemenea şi agricultura, ridicată la rangul de mare industrie, care întrebuinţează, pentru a produce economic, maşini perfecte şi complicate, a trebuit să aibă inginerii săi agronomi". Apelînd la experienţa ţărilor cu agricultură înaintată, la cea a şcolilor superioare de agricultură de la Viena şi Paris, el conchidea că, „agricultura... are azi universităţile şi oamenii ei iluştri ca şi magistratura, ca şi medicina, ca arta militară, ca şi lucrările publice".

Radianu ajunge la concluzia că mai întîi trebuie asigurată pregătirea teoreti-

FIŞE

INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
Institutul de economie industrială

RESURSELE ŞI STRUCTURA INDUSTRIEI

Aurel Iancu
Vasilie Bogdan
Alexandru Mihăilescu
Mihail Giuvelea

● *Lucrarea* „RESURSELE ŞI STRUCTURA INDUSTRIEI" *(autori: A. Iancu, V. Bogdan, Al. Mihăilescu şi M. Giuvelea) publicată de curînd de* EDITURA ACADEMIEI *reprezintă sinteza cercetărilor desfăşurate în ultima vreme de un colectiv din cadrul Institutului de Economie Industrială asupra unei probleme de însemnătate fundamentală a dezvoltării economiei româneşti: utilizarea superioară a resurselor de materii prime, proces în care restructurarea eficientă a industriei deţine un loc prioritar. Volumul debutează cu o expunere amănunţită asupra principalelor orientări ce se manifestă în problema resurselor: evoluţia industriei şi principii de structurare a acesteia; conceptul de structurare a industriei; modificări ale structurii industriei sub impactul crizei de materii prime, a efectelor progresului tehnic contemporan etc. Alte capitole ale cărţii sînt consacrate analizei – din perspectivă cantitativă şi structurală – a evoluţiei industriei româneşti în raport cu consumul de resurse, precum şi unor aspecte metodologice de determinare a unui raport optim între cei doi termeni ai relaţiei. În volum sînt analizate, de asemenea, probleme ale utilizării metodei balanţei legăturilor dintre ramuri, ale determinării consumului cumulat de resurse primare pe produs. ş.a.: Soluţiile ce se degajă din lucrare, deopotrivă cu metodologiile elaborate de autori, constituie o contribuţie a cercetării economice româneşti la soluţionarea unor aspecte esenţiale ale progresului economiei noastre.*

Utilizarea mai bună a potenţialului de muncă

● *Relevînd importanţa utilizării mai depline şi mai eficiente a resurselor de muncă în etapa actuală de dezvoltare a economiei naţionale a U.R.S.S., L. Kostin subliniază – în articolul* „TRUDOVOI POTENŢIAL STRANI: MASSTABI, EFFECTIVNOST ISPOLZOVANIA" *(Potenţialul de muncă al ţării: dimensiuni, eficienţa utilizării) publicat în nr. 44/1980 al revistei* EKONOMICESKAIA GAZETA – *că sporirea acestei eficienţe depinde, înainte de toate, de creşterea productivităţii muncii în ramurile producţiei materiale ca şi de îmbunătăţirea activităţii în sfera neproductivă. În acest cadru asigurarea unei eficienţe superioare este legată nu numai de creşterea productivităţii muncii, ci şi de problema ridicării calităţii producţiei, deoarece cu cît calitatea, fiabilitatea şi durabilitatea produselor ating cote mai înalte, cu atît se cere un volum mai redus de muncă pentru satisfacerea necesităţilor sociale la produsele respective.*

În ceea ce priveşte situaţia din sfera neproductivă, L.K. arată că în perspectivă nu mai este posibil să se sporească efectivul lucrătorilor ocupaţi în acest domeniu în acelaşi ritm ca pînă acum. De aceea, consideră L.K., se impune elaborarea şi aplicarea de măsuri vizînd o mai bună utilizare a lucrătorilor angajaţi în ramurile neproductive din economia U.R.S.S., inclusiv prin revizuirea normativelor în vigoare privind personalul şi normele de deservire, prin cumularea mai multor funcţii sau sarcini, ţinîndu-se seama de progresul înregistrat între timp în ceea ce priveşte înzestrarea tehnică a muncii şi nivelul calificării lucrătorilor.

Deplasări structurale semnificative

● *Comentînd, în paginile articolului* „L'INGINEUR AGRO-ALIMENTAIRE: TOUS DIFFERENTS" *publicat în numărul din octombrie a.c. al revistei* „L'USINE NOUVELLE" *concluziile unei investigaţii asupra actualului sta-*

că și, în baza acesteia, pregătirea practică a studenților; în acest sens el realizează o sugestivă comparație între modul de studiere a strategiei militare și a celei agricole: „Militarii nu învață strategia militară pe bancă și pe urmă merg și o aplică pe cîmpul de bătaie? Tot asemenea și strategia agricolă se poate studia mai întîi în amfiteatru și pe urmă, cu metode bune, se poate aplica pe teren, pe ogor, după loc și împrejurări". Deopotivă economistul subliniază necesitatea integrării organice a învățămîntului superior agricol cu producția, în cadrul practicii de producție a studenților, care nu poate fi înlocuită prin nici o altă formă de studiere a practicii agricole. „Practica agricolă – scria S. P. Radianu – ...nu se învață cu cuvîntul sau cu condeiul, ci prin lucrări".

În sfîrșit, o parte componentă a conceptului lui P. S. Radianu cu privire la pregătirea de specialiști cu studii agricole superioare este poziția lui față de absenteism și navetism ; economistul arăta că specialistul cu studii superioare trebuie să locuiască la țară, pentru a putea îndrăgi meseria și a-i înțelege frumusețea, specialistul agricol aflîndu-se în slujba bunăstării întregului popor. Pentru aceasta, „agronomii trebuiesc să aibă spiritul și judecata dreaptă și sănătoasă, ei pierd aceste daruri prețioase numai cînd se confundă cu locuitorii orașelor... Atunci, întocmai ca eroii din fabula lui La Fontaine, alergînd după fericire, pierd realitatea".

Organizarea învățămîntului agricol de toate gradele este analizată, în noile condiții ale începutului acestui secol, și de către *Gh. Ionescu-Sisești*. Prin însăși titulatura dată – „Îmbunătățirea agriculturii prin învățămînt" – unui amplu capitol din lucrarea sa: „Politică agrară cu privire specială la România", savantul a sugerat finalitatea care trebuia urmărită prin învățămîntul agricol. Gh. Ionescu-Sisești leagă învățămîntul agricol direct de știință, considerînd că simpla experiență dobîndită și transmisă prin tradiție de la o generație la alta nu este suficientă pentru a satisface nevoile unei agriculturi înaintate.

În concepția lui Sisești cu privire la conținutul și desfășurarea învățămîntului agricol, reține în primul rînd atenția ideea plină de realism cu privire la caracterul non-exhaustiv al învățămîntului superior agricol; „Învățămîntul agricol – scria Sisești – nu... are azi năzuința, cu neputință de înfăptuit, de a face un agricultor desăvîrșit, ci el tinde numai să furnizeze elemente capabile de a face dintr-un tînăr un om de cultură, un specialist de seamă, un caracter adevărat" [3]). Profesorul Ionescu Sisești s-a ocupat, de asemenea, de problemele amplasării teritoriale și ale conținutului (mai ales sub aspectul raportului dintre teorie și practică) învățămîntului superior agricol. El privea ca un fenomen pozitiv faptul că evoluția învățămîntului a dus, îndeobște, la separarea instituțiilor agricole de fermele demonstrative și la strămutarea lor în noile orașe, în medii de înaltă cultură. În acest fel, de la învățămîntul în școli speciale (care prezentau avantajul unei mai bune pregătiri practice, pentru că cele mai multe funcționau în ferme) s-a trecut la învățămîntul în universități (care avea avantajul de a-l pune pe agronom într-un focar intelectual, într-un contact cu toate problemele de cultură și de a face din el un om complet, un conducător cu vederi largi, și nu un specialist strîmt și exclusivist). Sisești se declara limpede adeptul celei de-a doua tendințe, avînd însă în vedere necesitatea întăririi laturii practice a învățămîntului superior agricol. După el, pregătirea practică putea fi dobîndită de către agronom înainte și după studiul universitar (ceea ce – după părerea sa – ar corespunde unei pregătiri agricole anterioare, fie introducerii unui prim an de practică, precum și a unui stagiu mai îndelungat de practică la sfîrșitul învățămîntului universitar). Militînd cu fermitate pentru unitatea dintre învățămîntul teoretic cu cel practic, Gh. Ionescu Sisești remarca totuși că țările cu agricultura înaintată începeau să pună mai mult preț pe învățămîntul teoretic (referindu-se cu deosebire la conținutul anilor de studii universitare).

prof. dr. Oprea PARPALĂ

[1]) S. P. Radian. Op. cit. pag. 251
[2]) Idem, Op. cit. pag. 251—252
[3]) Gh. Ionescu-Sisești — Politică agrară cu privire specială la România, București, 1913, pag. 136.

---

tut al profesiei de „inginer agro-alimentar", Bertrand Le Blac'h *afirmă că acesta s-a îndepărtat considerabil de conținutul său tradițional. Nu numai că licențiații în „inginerie agro-alimentară" practică o gamă extrem de diversificată de activități (diversificare determinată deopotrivă de natura activităților respective, de domeniile cuprinse sub denumirea generică de „industrie agro-alimentară", cît mai cu seamă de amplificarea funcțiilor economice ale acestor cadre înalt calificate), dar ponderea celorlalți specialiști – chimiști, biologi, energeticieni etc. – în rîndul celor 6 000 de persoane considerate în Franța ca ingineri agro-alimentari se află în creștere. Aceste mutații de amploare își află originea, potrivit opiniei exprimate de B.B., în faptul că partea ce revine proceselor de prelucrare în această subramură a industriei devine tot mai însemnată. Or, noile tehnologii utilizate reprezintă rodul comun al specialiștilor în chimie, al biologilor, al inginerilor mecanici și, nu în ultimul rînd, al energeticienilor, ținînd seama că reducerea consumurilor de energie în acest domeniu, recunoscut ca energointensiv, constituie un imperativ stringent al rentabilității.*

Simpozion

● Facultatea de Economia industriei, construcțiilor și transporturilor *din cadrul Academiei de Studii Economice a organizat în zilele de 6–7 noiembrie a.c. un simpozion cu tema* „CONDUCEREA, ORGANIZAREA ȘI PLANIFICAREA UNITĂȚILOR ECONOMICE ÎN CONDIȚIILE APLICĂRII NOULUI MECANISM ECONOMICO-FINANCIAR". *Dezbaterile, la care a participat un număr de cadre didactice din învățămîntul economic superior bucureștean și din celelalte centre universitare, cadre din economie, cercetători, s-au desfășurat în patru secțiuni: organizarea și planificarea activităților industriale de construcții și transporturi – componente majore ale procesului de trecere la o nouă calitate; creșterea eficienței industriei prin aplicarea noului mecanism economico-financiar; perfecționarea activității de aprovizionare tehnico-materială, economia și aplicarea principiilor ergonomiei. Adîncind unele aspecte teoretice de importanță majoră ale aplicării noului mecanism economico-financiar, prezentînd rezultatele unor investigații desfășurate în unități economice reprezentative, manifestarea amintită reliefează participarea largă a corpului didactic universitar, în spiritul indicațiilor secretarului general al partidului nostru, la dezbaterea și soluționarea problemelor complexe ale perfecționării economiei.*

FIȘE

CONTABILITATEA UNITĂȚILOR COMERCIALE

● *Recent, a fost tipărit la* EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ *volumul* „CONTABILITATEA UNITĂȚILOR COMERCIALE", *elaborat de un colectiv de cadre didactice din centrele universitare București, Iași, Cluj-Napoca și Craiova (autorii lucrării sînt: A. Brînzan, D. Camenița, P. Ciuche, Gh. Cîrligel, A. Lozneanu, P. Pîntea, M. Popescu, L. Possler, C. Staicu, N. Tabără). Tematica manualului este orientată cu prioritate asupra principiilor, regulilor și metodologiei de contabilizare a operațiilor specifice celor mai importante sectoare ale circulației mărfurilor pe piața internă: comerțul cu ridicata, comerțul cu amănuntul, alimentația publică, preluarea și valorificarea principalelor grupe de mărfuri agro-alimentare. În elaborarea lucrării autorii au căutat să răspundă problemelor particulare ce revin științei contabile în lumina aplicării politicii economice a partidului nostru și, cu deosebire, a exigențelor noului mecanism economico-financiar. Utilizînd un bogat material ilustrativ volumul permite o mai bună înțelegere a problemelor de către studenții economiști, cărora le este, de altfel, în principal adresată lucrarea.*

CERCETAREA FUNDAMENTELOR CONDUCERII PROCESELOR ECONOMICE

ESTE RECUNOSCUT ASTĂZI că studierea atentă a procesului revoluționar contemporan în știință și tehnică are o importanță capitală pentru dezvoltarea societății. Este recunoscut, de asemenea, faptul că în țara noastră s-a dezvoltat o școală a teoriei revoluției științifice și tehnice care a luat forma unui adevărat fenomen cultural [1]).

Dacă admitem că tehnologie înseamnă tratare sistematică și că știință înseamnă cunoaștere (dobîndită prin observație, adică prin deducerea unor legi și testarea lor prin experiment) atunci ar trebui să fie evidentă condiționarea cibernetică a progresului tehnologic de către cel științific. Progresul științific determină pe cel tehnologic, care, la rîndul său, influențează pe cel științific. Această condiționare este evidentă în relația științelor naturale cu tehnologia industrială, dar mai puțin evidentă în relația științelor economice cu tehnologia economică.

În cele ce urmează sînt schițate cîteva direcții ale efortului de cercetare îndreptat spre investigarea fundamentelor domeniului conducerii sistemelor economico-sociale.

Studiul procesului revoluționar contemporan în știință și tehnică vizează în primul rînd identificarea progresului în aceste domenii, a unui sens de mișcare avînd ca suport o structură de ordine.

Conceptul intuitiv de ordine a condus, în ultimele decenii, la apariția celui de optimizare, vehiculat azi cu insistență în mai toate domeniile de activitate umană. Conceptul de ordine a fost introdus de oameni de știință, cel de optimizare de oameni ai tehnicii. Primul l-a născut pe al doilea.

Încercarea de a aplica pe scară largă tehnicile de optimizare s-a lovit de incapacitatea conceptului primar de ordine de a surprinde și fenomenul deciziei multicriteriale.

Aplicarea unei tehnici de optimizare presupune precizarea prealabilă a unui criteriu de optim. Pentru că formularea unui asemenea criteriu este acum subiectivă, s-a simțit nevoia de investigare a unui mod obiectiv de formulare, ceea ce presupune o cercetare fundamentală, o cercetare a fundamentelor, mai ales atunci cînd tehnicile de optimizare depășesc aplicația economică pură, ca în cazul social.

Tehnologia optimizării a determinat astfel mutații în știința optimizării, verificînd încă odată condiționarea cibernetică prin care efectul devine cauză.

Axioma optimizării

„OPTIMAL" înseamnă cel mai bun (dintr-un anumit punct de vedere). Încercarea de a atinge un scop în mod „optimal" presupune rezolvarea a două probleme. Prima este cea a alegerii scopului, pentru că ceea ce este optimal pentru cineva poate să nu fie pentru altcineva. În tehnologia clasică a optimizării alegerea „optimului" se face fără a ține seama de conflictul posibil cu alte „optime". Astfel cel ce efectuează experiențe spațiale dorește întotdeauna o traiectorie optimă de ridicare a sondei spațiale chiar dacă această traiectorie optimă presupune accelerații foarte mari care nu sînt tolerate de structura fizică a sondei. Structura fizică impune astfel restricții asupra politicii optimale inițiale. Dar chiar dacă criteriile de optim au fost puse de acord, mai rămîne alegerea tehnicii de folosit pentru a ajunge la optim.

Tehnologia optimizării a cunoscut în ultimele decenii o dezvoltare remarcabilă. Axioma acestei tehnologii identifică optimalitatea cu selecția între cîteva alternative pe baza unei estimări ce le permite ordonarea definită printr-un criteriu de ordine.

În ultimul timp, însă, datorită încercărilor de transfer a tehnologiilor de optimizare din domeniul industrial în domeniul economic sau social axioma clasică a alegerii raționale s-a dovedit inaplicabilă. Ea era valabilă dintr-o perspectivă normativă, care, prin definiție, presupunea un singur criteriu de optim.

Dacă se admit mai multe criterii — și acesta este cazul sistemelor umane — atunci relația de ordine, împrumutată din șirul numerelor, se dovedește insuficientă pentru a explica alegerea între mai multe alternative posibile.

A apărut astfel o perspectivă descriptivă, conform căreia optimalitatea era definită altfel, și anume în termenii comportării decidentului și nu în cei ai calității unei soluții [2]).

În acest cadru se plasează conceptul de satisfacere, după care decidenții, nefiind în stare să caute soluții optime, se mulțumesc cu soluții „destul de bune". În felul acesta, comportare optimă înseamnă învățare, și multe din preocupările tradiției clasice, mai ales cele legate de eficiență, devin nerelevante.

Tot în acest cadru se plasează și abordarea incrementalistă, conform căreia mijloacele determină scopurile și nu invers.

Se observă că toate aceste încercări vizează evitarea formulării unei funcții obiectiv vectorială, care aduce cu sine dificultăți de interpretare, ieșind din zona teoriei clasice a găsirii maximului sau minimului unei funcții care a stat mult timp la baza raționamentelor de optimizare.

Principalul argument al teoriilor descriptive este observarea că orice proces de planificare este caracterizat de criterii multiple, decidenții fiind preocupați de reducerea conflictelor induse de ordonări multiple și mai puțin de ordonarea în sine, care nu mai are un suport intuitiv simplu.

Cercetări recente în acest domeniu (optimizarea multicriterială) încearcă să surprindă și să modeleze procesul natural de sinteză a criteriilor multiple, încercînd să exploateze conceptul de „stabilitate criterială" sugerat de unele dezvoltări în teoria sistemelor [3]).

Ideea centrală a acestor cercetări este cea de retragere pe nivele superioare de decizie, prin agregarea criteriilor multiple, lărgind astfel cadrul inițial de evaluare. Totalitatea nivelelor de decizie se constituie într-o structură, adică se supune unei legi de compoziție, conform căreia, oricărei perechi de criterii pe un nivel îi corespunde un alt criteriu, ce le cuprinde, situat pe un nivel imediat superior. În felul acesta auto-

[1]) M. Drăgănescu, A doua revoluție industrială (Ed. tehnică, București, 1980)

[2]) C. V. Negoiță, Modele matematice specifice proceselor decizionale, în „Conducerea științifică a societății" (Ed. politică, București, 1980)

[3]) C. V. Negoiță, Asupra sistemelor vagi, în „Cibernetica și progresul societății (Ed. politică, București, 1980)

determinarea nu se mai reduce la alegerea dintre mai multe alternative pe același nivel, ci se definește printr-o mișcare spre un criteriu agregat, stabil, care constituie un obiect terminal în structura nivelelor de decizie [4]).

Criteriul entropiei

ENERGIA este astăzi un concept unificator în toate științele. El asociază oricărui sistem fizic o capacitate de a lucra, cînd trece dintr-o stare în alta. Entropia este o cantitate care măsoară fracțiunea din energia totală a unui sistem care nu este disponibilă pentru a lucra.

În acest cadru, se poate echivala o creștere a entropiei cu o descreștere a energiei disponibile. Fiindcă energia nu poate fi nici creată nici distrusă, ci numai transformată (disipată), creșterea poluării este deseori echivalată cu creșterea entropiei.

De cîte ori se aprinde o țigară, energia totală disponibilă scade, repetă din ce în ce mai des apologeții legii entropiei.

Aceștia constituie acum o școală, avînd un economist — Georgescu — Roegen — ca promotor. În deceniile cinci și șase, el a susținut o teză celebră conform căruia abundența energiei stocate se apropie rapid de sfîrșit și deci evoluțiile economice, sociale, politice ar trebui reevaluate și remodelate [5]). Teza a fost confirmată de actuala criză energetică.

Este adevărat că progresul tehnologic constituie un remediu pentru satisfacerea nevoilor crescînde ale omenirii, aceste nevoi ar trebui însă revizuite. O atenție mai mare acordată legii entropiei arată că, de cele mai multe ori, aceste nevoi nu sînt reale [6]). Este cazul consumului exagerat și al cursei înarmărilor. Problema satisfacerii unor astfel de nevoi și a altora similare poate fi rezolvată nu prin noi tehnologii, ci prin schimbarea unor comportări (obiceiuri sau motivații). Generalizînd, în măsura în care se încearcă obținerea de mai multă energie tehnologiile și instalațiile cresc în complexitate și pot scăpa de sub control. De aici nevoia unei noi ordini economice. Un pas mai departe îl constituie observația că analiza economică nu a ținut seama pînă acum de legea entropiei, considerînd resursele ca inepuizabile. Se observă că, de cîte ori se cheltuiește energie pentru a crea valori de întrebuințare, apare și o creștere a dezordinii în mediu. Se pare că ar trebui revăzut conceptul de avuție în sensul de acumulare a unui stoc permanent de bunuri folosibile. În această optică, produsul național poate fi privit ca un cost național, fiindcă de fiecare dată cînd se consumă resurse, ele devin practic inutilizabile pentru o folosire ulterioară.

În fond, considerarea legii entropiei înseamnă o justificare a alegerii „optimului". Numai abordarea globală, nereducționistă, sistemică, poate permite fundamentarea unei politici de optimizare. Gîndirea reducționistă este, evident, neștiințifică, așa cum rezultă și din perspectiva argumentelor apologeților legii entropiei.

Dacă în teoria optimizării alegerea funcției de performanță (cunoscută mai des sub numele de funcție obiectiv) rămînea de domeniul artei, începe să se pună acum din ce în ce mai acut problema CRITERIULUI DE STABILIRE A CRITERIULUI. Or, acest criteriu nu poate fi furnizat decît de știință. Avem de-a face, practic, cu încă o verificare a definiției libertății ca necesitate înțeleasă.

Concluzii

CONDUCEREA sistemelor economico-sociale, a căror complexitate a crescut sensibil, reclamă o reducere a axiomelor pe care s-au edificat tehnicile managementului clasic [7]).

Investigarea fundamentelor permite acum o revedere a conceptelor manipulate în acest domeniu, cu speranța că în acest fel se pot evita unele piste false.

Revoluția științifică și tehnică nu se reduce numai la noi facilități. Ea înseamnă în primul rînd un nou cadru conceptual care se concretizează într-un nou sistem de valori.

Ideile centrale sînt cele ale demitizării tehnologiei și reluării pe baze noi a analizei economice, văzută acum ca studiul complex al modului în care sînt folosite rezervele naturale pentru a satisface nevoile reale ale societății.

Conceptul de conducere științifică capătă în felul acesta o fundamentare mai atentă cu implicații profunde în viața socială.

Constantin Virgil NEGOIȚĂ

[4]) C. V. Negoiță, Probleme actuale ale ciberneticii, „Era socialistă", 20 iulie 1979

[5]) N. Georgescu-Roegen, Legea entropiei și procesul economic (Ed. politică, București, 1979)

[6]) I. Rifkin, Entropy (Viking Press, New York, 1980)

[7]) C. V. Negoiță, O nouă orientare în management, în „Cibernetica și progresul societății" (Ed. politică, București, 1980)

Beneficiul în cooperativele agricole

(Urmare din pag. 7)

loc ca numărul cooperativelor din această grupă să scadă, crește cu 4.

CONCLUZIILE referitoare la modul în care s-a înțeles rolul producției marfă în vederea înfăptuirii prevederilor și principiilor actualului mecanism economico-financiar, cel puțin în cooperativele anchetate, nu sînt îmbucurătoare. Prin faptul că beneficiul se deduce (se scade) din rezultatele financiare, din producția netă și nu se calculează pe baza producției marfă nu trebuie să slăbească interesul specialiștilor și cadrelor de conducere din cooperativele agricole față de producția marfă. Actualul mecanism economico-financiar presupune creșterea producției marfă, folosirea tuturor posibilităților și formelor prin care să se dezvolte schimbul de produse agricole-marfă. **Fondul central de produse agricole al statului trebuie să crească continuu ;** din acest fond fiind satisfăcute nevoile de consum ale populației neagricole, în măsura din ce în ce mai mare și ale celor care lucrează în agricultură ca și nevoile de export, rezultă importanța sa economică. Prevederile din documentele de partid privind importanța fondului central de produse agricole al statului, privind necesitatea creșterii necontenite a acestuia, ca și rolul fondului central mai ales în anii cu condiții mai puțin favorabile pentru agricultură trebuie să-și găsească reflectarea în chiar prevederile și principiile noului mecanism economic.

Alături de fondul central, care rămîne forma principală de realizare a producției marfă agricole obținută în cooperativele agricole*), o importanță crescîndă revine și pieței neorganizate de produse agricole, prin care o parte din producția marfă obținută în agricultură se desface atît populației neagricole, cît și între producătorii agricoli. Privită în timp, piața neorganizată a cunoscut o dezvoltare continuă, ca valoare a desfacerilor de mărfuri, ca pondere, ca sortiment de produse. Prin facilitățile acordate cooperativelor agricole (condiții de plată, de desfacere, de transport), **piața neorganizată este o formă importantă de desfacere a producției-marfă,** îndeosebi la unele produse obținute peste cantitățile contractate cu unitățile de stat specializate.

Pentru creșterea producției marfă, ca o condiție esențială pentru obținerea de resurse bănești certe, pentru asigurarea disponibilităților de plată, este necesar să se folosească toate formele comerciale, în primul rînd fondul central de produse agricole, dar și piața neorganizată. **Intensificarea schimbului de produse agricole pe baze comerciale,** la care cooperativele pot contribui în mai mare măsură, **devine o necesitate economică de primă importanță pentru aplicarea tuturor prevederilor mecanismului economico-financiar în cooperativele agricole.**

*) La numeroase produse vegetale și animale — porumb, orz, grîu, sfeclă de zahăr, legume de cîmp, lapte de vacă carne de ovine, lînă ș.a. — cooperativele agricole sînt principalul furnizor la fondul de stat

Transferul invers de competenţe – un fenomen potrivnic eforturilor de lichidare a subdezvoltării

REDUCEREA treptată a decalajelor economice şi lichidarea subdezvoltării în lume necesită pe lîngă eforturile proprii tot mai susţinute ale ţărilor în curs de dezvoltare, un sprijin multilateral, eficient, fără discriminări din partea altor ţări. Pînă în prezent, însă, dimensiunile ajutorului extern pentru dezvoltare au rămas sistematic în urmă faţă de obiectivele stabilite prin strategia internaţională. În plus, fluxurile financiare respective spre ţările în curs de dezvoltare sînt diminuate de un transfer invers sub formă de amortizări, dobînzi etc. către ţările capitaliste dezvoltate, transfer care în ultimii ani este evaluat la aproximativ 50% din aceste fluxuri financiare.

Fenomenul de transfer invers, care diminuează în expresie reală aportul factorilor externi la potenţarea eforturilor proprii pentru lichidarea decalajelor şi a subdezvoltării, are loc şi în alte domenii, sub diverse forme. Unul din acestea este transferul invers de competenţe, respectiv exodul de personal calificat din ţările în curs de dezvoltare spre ţările capitaliste dezvoltate. Profesori, oameni de ştiinţă, ingineri, medici, tehnicieni cu înaltă calificare din Asia, Africa, America Latină îşi părăsesc ţara pentru a se stabili în S.U.A., Canada, Anglia şi în alte ţări ale Europei occidentale.

Exodul de cadre calificate reprezintă pentru ţările în curs de dezvoltare o pierdere substanţială de „capital uman" şi, în consecinţă, o diminuare importantă a resurselor de competenţă tehnică. Dimensiunile acestei pierderi se reliefează, de obicei, cu ajutorul indicatorilor ; a) pierderea de avantaje pe care o antrenează, pentru ţările în curs de dezvoltare, diminuarea personalului calificat datorită exodului de competenţă, şi b) costul pe care l-a presupus pentru ţara în curs de dezvoltare formarea personalului calificat care emigrează apoi în ţările dezvoltate. Pentru ţările beneficiare, exodul de cadre calificate din ţările în curs de dezvoltare contribuie, în schimb, la mărirea ponderii personalului tehnic calificat — paralel cu economisirea costului pe care l-ar fi suportat ţara beneficiară dacă ea ar fi fost nevoită să formeze singură acest personal calificat primit în mod gratuit.

[1]) Le transfert inverse de tehnologie : examen de ses caractéristiques principales, de ses causes et de ses incidences en matière de politique générale. Doc. TD/B/C. 6/47, Nations Unies, New York, 1979

Efectele economice, politice şi sociale ale exodului de personal calificat din ţările în curs de dezvoltare spre ţările capitaliste dezvoltate au fost analizate mai recent de experţi ai UNCTAD ; într-un studiu [1]) care se referă la perioada 1961—1976 şi ia ca exemple reprezentative Statele Unite, Canada şi Marea Britanie, cei mai importanţi beneficiari ai transferului internaţional de competenţe, şi India, Pakistanul şi Filipinele, cei mai mari furnizori în acest domeniu.

În studiu se apreciază că primele trei ţări, luate în ansamblu, primesc aproximativ 75% din forţa de muncă calificată ce emigrează din ţările în curs de dezvoltare şi constituie, deci, principala piaţă a exodului de competenţe din ţările în curs de dezvoltare.

După unele date estimative, intrările în cele trei ţări menţionate ale forţei de muncă înalt calificate, originare din ţările în curs de dezvoltare au atins peste 300 000 pentru anii 1961-1976. Dacă se adaugă şi fluxurile de imigrări în Europa occidentală continentală (unde se estimează că lucrau peste 115 000 de imigranţi înalt calificaţi, proveniţi din ţările în curs de dezvoltare) totalul general este de ordinul a peste 400 000. Exodul de competenţă din ţările în curs de dezvoltare spre ţările dezvoltate s-a intensificat odată cu ultimul deceniu, el întrecînd în fiecare an, în cazul Canadei şi parţial şi al S.U.A., totalul celor care au imigrat în întreaga perioadă 1961—1965.

Un examen detaliat — pe profesii — al acestor imigrări masive arată că partea ţărilor în curs de dezvoltare în totalul imigranţilor este destul de ridicată, ceea ce atestă că aceste ţări înregistrează, comparativ, cele mai mari pierderi din personalul lor calificat care se îndreaptă spre ţările dezvoltate (vezi tabelul).

Contribuţia ţărilor în curs de dezvoltare la fluxul total al imigrărilor de personal calificat în S.U.A., Canada şi Marea Britanie (total pentru 1971—1976)

Ţările de destinaţie şi profesiunile	Numărul imigranţilor calificaţi proveniţi din :		Ponderea imigranţilor din ţări în curs de dezvoltare (în %)
	Ţările în curs de dezvoltare	Toate ţările	
S.U.A.	**118 816**	**190 813**	**62**
— medici şi chirurgi	40 876	56 447	72
— ingineri şi oameni de ştiinţă	77 279	133 478	58
— alte categorii	661	888	74
CANADA	**81 613**	**297 211**	**27**
— medici, chirurgi şi dentişti	4 850	13 023	37
— ingineri şi oameni de ştiinţă	13 601	42 711	32
— alte categorii	63 162	241 477	26
MAREA BRITANIE	**84 040**	**380 751**	**22**
— medici, chirurgi şi dentişti	15 655	32 065	49
— ingineri şi oameni de ştiinţă	9 225	54 705	17
— alte categorii	59 160	293 981	20
TOTAL	**284 469**	**868 775**	**33**

Pentru a înţelege mai bine importanţa acestui fenomen, trebuie relevat că unele ţări în curs de dezvoltare pierd astfel între 20 şi 70% din medicii, inclusiv chirurgii, pe care ele îi formează în fiecare an (în Pakistan, de exemplu, 50—70% din noii medici, diplomaţi în fiecare an, emigrează). Pe de altă parte, trebuie avut în vedere că această migraţie a mărit considerabil resursele umane ale ţărilor dezvoltate. Pentru S.U.A., de exemplu, medicii şi chirurgii provenind din ţările în curs de dezvoltare au reprezentat 50%, inginerii 26% din creşterea netă a efectivului total al personalului acestor categorii în 1971—1972.

Migrarea personalului calificat nu este numai un simplu flux de mînă de lu-

cru, privit la prima vedere prin numărul şi competenţa personalului calificat, ci reprezintă un transfer de resurse productive, un transfer de investiţii în „capitalul uman". În esenţă, **exodul de competenţă constituie un transfer invers de tehnică. Datorită lui, oricît de paradoxal ar părea, ţările rămase în urmă din punct de vedere tehnologic transferă în fiecare an în ţările dezvoltate o parte importantă a capitalului lor tehnic dobîndit pe seama unor eforturi considerabile la nivel naţional.**

Exodul competenţelor sau „transferul invers de tehnică", cum îl mai numesc economiştii occidentali, are o serie de implicaţii economice, sociale şi politice, care pot constitui fiecare în parte obiectul unor analize detaliate. În ceea ce urmează ne vom mărgini doar la reliefarea cîştigurilor şi a pierderilor de venit pe care le antrenează exodul de personal calificat din ţările sărace spre ţările bogate.

Studiile efectuate de UNCTAD au relevat că, în evaluarea fluxurilor internaţionale de resurse, valoarea fluxului de personal calificat (sau capitalul-valoare) din ţările în curs de dezvoltare ar trebui imputată beneficiarilor, respectiv ţărilor dezvoltate. O evaluare de acest gen (deşi comportînd o anumită probabilitate) a fost făcută deja în S.U.A. : autorii consideră că economiile realizate de S.U.A. la capitolul de cheltuieli pentru învăţămînt, datorită venirii imigranţilor calificaţi, din ţările în curs de dezvoltare, se ridicau la aproape 1,8 miliarde de dolari pentru cele două exerciţii financiare 1971 şi 1972 sau o medie cu puţin inferioară unui miliard de dolari pe an. Această sumă constituie, după cum au apreciat mulţi economişti şi oameni politici, „o formă de ajutor exterior invers", dinspre ţările în curs de dezvoltare spre S.U.A. Această apreciere este, se pare, valabilă pentru multe alte ţări cu imigrare dezvoltată.

Ideea de a „imputa" un capital-valoare de forţă de muncă calificată nu este nouă şi nici numai o problemă pur teoretică. Metode, în prezent destul de variate, au fost puse la punct pentru efectuarea calculelor necesare. Pe baza unora din ele s-au făcut estimări preliminare care arată că acest capital-valoare reprezentat de personalul calificat (a se distinge de cîştiguri sau de pierderi) care a părăsit ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare pentru trei ţări dezvoltate (S.U.A., Canada şi Marea Britanie) se cifrează în 12 ani (perioada 1961—1972), la 42 miliarde de dolari, adică o medie de 3,5 miliarde de dolari pe an. Această cifră este aproape egală cu suma ajutorului public pentru dezvoltare, acordat de către aceste state ţărilor în curs de dezvoltare în aceeaşi perioadă şi reprezintă 50% din totalul fluxului de resurse (oficial şi privat).

Ţările în curs de dezvoltare exportatoare de competenţe ridică insistent, în ultima vreme, problema necesităţii întreprinderii unei acţiuni concertate la nivel naţional, regional şi internaţional pentru a fi ajutate să-şi rezolve „problema transferului invers de tehnologie" sau exodul de competenţe. S-au făcut şi propuneri de măsuri concrete, atît pentru ţările în curs de dezvoltare exportatoare cît şi pentru ţările dezvoltate, importatoare de forţă de muncă calificată. Măsurile care ar trebui aplicate de către ţările în curs de dezvoltare se grupează în trei mari categorii : 1) încurajarea personalului calificat să rămînă în ţara sa de origine sau să se întoarcă ; 2) lămurirea şi descurajarea personalului calificat de a părăsi ţara de origine sau de încurajare să se reîntoarcă în ea după o anumită perioadă de lucru în străinătate ; 3) măsuri „de restructurare" vizînd să dea un caracter autohton sistemului de învăţămînt şi ansamblului instituţiilor în scopul de a evita ca personalul calificat să poată sau să dorească să emigreze. Măsurile ce ar putea fi aplicate de ţările dezvoltate se încadrează şi ele în mai multe forme. Măsura cea mai rapidă ar fi limitarea imigrării personalului calificat provenind din ţările în curs de dezvoltare, prin aplicarea contingentelor selective de imigrare sau prin încheierea de acorduri bilaterale sau multilaterale. În afară de aceasta, ţările dezvoltate ar putea să ajute ţările în curs de dezvoltare să-şi folosească mai bine forţa lor de muncă calificată creînd şi alimentînd fonduri destinate să încurajeze activităţile de cercetare-dezvoltare în ţările în curs de

prof. dr. Constantin BICHI

(Continuare în pag. 28)

O societate duală pentru amortizarea şocului schimbării

ALĂTURI DE ALTE CAUZE, de natură socială, se apreciază că progresul tehnic şi mai ales tehnologiile bazate pe automatizare contribuie la reducerea locurilor de muncă. Deşi natura orînduirii sociale are, evident, un cuvînt greu de spus în privinţa modului cum este utilizată noua tehnică de producţie şi, mai ales, în folosul cui, rămîne un fapt de necontestat că noile tehnologii, mai ales cele care se prefigurează — microelectrica, robotica etc. — vor determina o creştere spectaculoasă a productivităţii muncii, ceea ce conferă un suport obiectiv fenomenului amintit. În această situaţie, după cum relatează revista „Science et Vie", doi specialişti, membri ai unui grup ce studiază impactul noilor tehnologii asupra societăţii franceze, propun o formulă de transformare a modului de utilizare a mîinii de lucru, de fapt o nouă formă de organizare a societăţii, pe care o numesc societatea duală, organizare în care ramuri industriale de vîrf, cît mai performante, să coexiste cu un puternic sector tradiţional bazat pe mici întreprinderi sau chiar ateliere meşteşugăreşti.

Această formă de organizare, susţin autorii concepţiei de mai sus, ar fi o alternativă la eliberarea forţei de muncă în urma creşterii puternice a productivităţii muncii. Ea ar permite o amortizare a şocului produs de schimbările tehnologice în funcţie de capacitatea de absorbţie a societăţii. Se apreciază că cele două elemente constitutive ale societăţii duale sînt indispensabil complementare, recurgîndu-se pentru argumentare la o comparaţie din domeniul biologiei : cu cît un sistem este mai performant, cu atît el este mai rigid şi are nevoie, ca atare, pentru a nu se distruge, să fie situat într-un mediu care să absoarbă şocurile şi să îl protejeze. Respectiv, un sector cu tehnologie de vîrf este dependent, datorită rigidităţii şi fragilităţii sale, de un vast sector tradiţional, capabil să absoarbă loviturile pe care le poate primi, cu atît mai mult cu cît spun autorii : „creşterea începe adeseori prin trecerea la producţia de masă în vederea reducerii costurilor unitare şi este continuată cu diferenţierea şi diversificarea produselor, realizabilă tocmai printr-un sector al micii producţii". De ce, se întreabă autorii, nu ar fi posibil ca pentru producerea laurtului, alături de firmele de mari dimensiuni, în căutare permanentă de noi tehnologii pentru creşterea productivităţii muncii, să coexiste şi mici producători, „de cartier" care să îşi procure laptele direct de la sursă şi care să producă după metode tradiţionale şi artizanale ?

Societatea duală ar fi, conform opiniei autorilor, o experienţă care deja şi-a vădit eficacitatea în economia Italiei şi mai ales a Japoniei. În Japonia, industria ocupă mai puţin de 30% din populaţie şi contribuie cu 50% la produsul naţional brut ; alături de marea industrie, extrem de performantă, există un puternic sector tradiţional cu nenumărate mici ateliere industriale, agricole sau artizanale, ceea ce ar fi permis Japoniei să depăşească fenomenele de criză, să atenueze problemele şomajului, să efectueze cu mai mare uşurinţă transferul de forţă de muncă dintr-o ramură de producţie în alta.

Dacă industria mică, artizanală şi-a vădit competitivitatea în condiţiile crizei şi aptitudinea de a atenua efectele nefaste ale şocului adaptării la tehnicile moderne, rămîne de văzut, desigur, dacă societatea duală este capabilă să şteargă şi deosebirile de clasă, să atenueze contradicţiile grave şi ireductibile provocate de exploatare.

N. I.

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Consumul de cauciuc în creștere

PRODUCȚIA de cauciuc natural va fi în acest an cu 50 mii t sub nivelul cererii, apreciază Grupul internațional de studiu asupra cauciucului. În același timp, la cauciucul sintetic se prevede un excedent de 250 mii t în cursul acestui an și de 150 mii t pentru anul viitor.

Consumul mondial total de cauciuc se apreciază că va crește la 19 mil. t. în 1990, comparativ cu 13,5 mil. t anticipat pentru 1981, astfel că producția de cauciuc natural va trebui să crească de la 4 mil. la 5 mil. t pentru a-și menține ponderea de 30% pe piața mondială. Perspectivele acestei materii prime, potrivit sursei citate sînt puse în legătură cel puțin cu două elemente: creșterea utilizării de anvelope radiale la automobile, cu un conținut mai ridicat de cauciuc natural; necesitatea găsirii unor modalități de a menține prețul cauciucului sintetic la un nivel acceptabil pe piață, în contextul creșterilor determinate de prețul petrolului.

Acord internațional pentru cafea

LA începutul acestei luni s-a ajuns la un consens între membrii Organizației internaționale a cafelei referitor la stabilirea cotelor de export menite să mențină prețurile la niveluri acceptabile atît pentru cumpărători cît și pentru producători. În baza acestui acord, în sezonul 1980—1981 exporturile vor totaliza 57,37 mil. saci (a 60 kg) astfel ca prețul cu ridicata să fie menținut între 115 și 150 cenți per livră.

Brazilia — principalul producător mondial — va avea o cotă de export de 14,5 mil. saci, cotele celorlalți producători fiind: Columbia — 9,7 mil. saci; Indonezia — 3,2; Salvador 2,3; Mexic — 2,2; Guatemala — 2,1; Uganda — ?; Costa Rica — 1,5; Zair — 1,2; India și Honduras — cîte 1,1 mil. saci fiecare.

În același timp, producătorii latino-americani au hotărît să desființeze organizația Pancafé care avea drept scop cumpărarea de cafea de pe piață pentru a menține prețuri atrăgătoare pentru exportatori.

Stocurile acumulate de Pancafé — estimate la 1,6—1,8 mil. saci — urmează a fi revîndute în mod treptat pe piața internațională.

Preocupări energetice britanice

AVANTAJUL economic oferit de folosirea centralelor electronucleare față de termocentralele cu combustibil fosil va crește considerabil în viitorii cîțiva ani, pentru Anglia, odată cu intrarea în funcțiune a noilor obiective nucleare moderne — apreciază specialiștii britanici în industria electrică. La costurile actuale, energia electrică obținută din surse nucleare este cu circa 12% mai ieftină decît prin folosirea combustibilului fosil. Cifrele publicate recent în Anglia arată că centralele electronucleare ce vor intra în funcțiune în 1981—1982 vor produce electricitate la un cost de 2,28—2,62 pence /kWh față de 3,59 p/kWh la centralele pe cărbune ce vor fi date în exploatare în 1984 sau 6,63—7,15 p/kWh la centralele pe hidrocarburi exploatabile la nivelul anului 1982.

În ce privește prețul surselor energetice, potrivit Biroului central pentru energie electrică, costul cărbunelui va crește în medie cu 3% pe an pînă către sfîrșitul secolului sau cu 3,5% la petrol în aceeași perioadă. Pentru comparație cu sursele nucleare s-ar mai putea adăuga că la prețul de cost al energiei electrice obținute în această din urmă se includ cheltuieli pentru dezactivare după încheierea activității (circa 25 de ani), reprocesare, depozitarea deșeurilor radioactive.

Programe de dezvoltare

Brazilia: ramuri industriale prioritare

PRINTRE obiectivele economiei țării figurează pe prim plan dezvoltarea, în continuare, a principalelor ramuri ale industriei, cu acordarea unei atenții deosebite industriei energiei electrice, industriei siderurgice și industriei chimice.

Industria energiei electrice deține o pondere de 7% în producția industrială totală. Compania de stat Electrobras a publicat un plan în care se prevede majorarea capacității instalate a țării de la 25 200 MW cît este în prezent, la 77 500 MW în 1990 (aproximativ 3% din energia electrică va fi produsă în centrale nucleare). Planul include 15 proiecte care sînt deja în execuție, însumînd o capacitate de 33 400 M.W. urmînd ca în perioada 1980—1981 să înceapă construirea a încă 18 obiective. Intrucît potențialul hidroenergetic este valorificat în prezent numai în proporție de 23,4%, importante investiții au fost orientate pentru construirea de centrale hidroelectrice, dintre care cea mai importantă este Itaipu care va avea o capacitate de 1 200 M.W.

La sfîrșitul anului 1979 a fost elaborat „Modelul energetic brazilian" care vizează, pe termen lung, modificarea structurii actuale a consumului de energie primară în vederea realizării unei concordanțe mai mari cu structura rezervelor energetice nerecuperabile. Conform programului se intenționează ca dependența față de importurile de țiței să se reducă de la 85% cît este în prezent, la 30% în 1985.

În decurs de 10 ani programul de expansiune a siderurgiei prevede o majorare substanțială a producției. În perioada 1979—1988 sarcina de bază a industriei siderurgice braziliene este utilizarea maximă a capacităților existente și crearea de miniuzine, etapa dării în funcțiune de noi mari obiective fiind considerată ca depășită. S-a apreciat că în această perioadă nu se vor mai crea noi unități siderurgice, sporul de producție planificat urmînd să aibă loc prin extinderea și utilizarea maximă a capacităților obiectivelor existente.

Cu toate că Brazilia nu dispune de o bază largă de materii prime, necesară în special industriei petrochimice, în perspectivă s-a prevăzut o continuă dezvoltare și diversificare a acesteia, corespunzător dezideratului ca în următorii ani Brazilia să se autoaprovizioneze într-o mare măsură cu produse chimice de bază, urmînd ca în viitorul mai îndepărtat să se creeze și o industrie chimică de sinteză.

În cadrul relațiilor economice româno-braziliene (bazate pe Acordul comercial și de plăți din 1975 și alte acorduri de cooperare), țara noastră a livrat în ultimii ani Braziliei utilaj petrolier, mașini-unelte, rulmenți, importînd fier, cafea, cacao etc.

Elena ANGELESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 3.XI.—7.XI. 1980 dolarul S.U.A. a continuat să se reprecieze față de ansamblul valutelor occidentale. Această evoluție a fost sprijinită pe de o parte de factori politici referitori la recentele alegeri prezidențiale și pe de altă parte de o serie de factori economici (continuarea creșterii accentuate a nivelului dobînzilor pe piața internă reflectată printr-o majorare de 1% de la 14,5% la 15,5% a dobînzii preferențiale „prime rate").

Lira sterlină a beneficiat în continuare de nivelul ridicat al dobînzilor la depozite precum și de evoluția recentă a nivelului masei monetare care face improbabilă o reducere a nivelului dobînzii minime de împrumut și a înregistrat în consecință o depreciere de numai 0,4% față de cursul precedent la un nivel de închidere de circa 2,4290 dolari/1 liră. **Marca vest-germană** a avut o poziție slabă în cadrul sistemului valutar vest-european — în special față de francul francez și florinul olandez fiind necesare intervenții ale băncilor centrale pentru menținerea ei în marja de fluctuare admisă. În raport cu dolarul, marca a cotat la închiderea de 1,9620 mărci la un nivel cu circa 2,9% sub cursul de referință. **Francul elvețian** a suferit în acest interval o depreciere accentuată în raport cu dolarul — aproape 2,4% față de închiderea anterioară la un curs de circa 1,7360 franci/1 dolar. **Francul belgian** a înregistrat la închiderea de 32,10 franci o depreciere de circa 2,4% față de închiderea de referință. **Francul francez** a înregistrat o depreciere asemănătoare la cursul de închidere de 4,4900 franci/1 dolar.

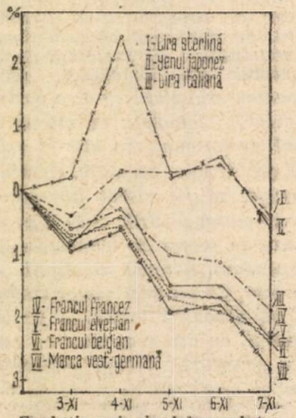

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 3—7.XI.; bază: cursurile din 31.X. a.c.

Lira italiană a beneficiat în acest interval de intervențiile Băncii Italiei, fapt care a ajutat-o să înregistreze la închiderea de 921,30 lire/1 dolar un nivel cu numai 1,9% sub cursul de referință. **Yenul japonez** a avut o evoluție mai deosebită beneficiind de datele care par a semnala o creștere economică în perioada următoare, date concretizate și în reducerea cu un procent la 7,25% p.a. a taxei scontului. În acest context yenul a înregistrat o repreciere notabilă în prima parte a săptămînii și abia la închiderea de 213,20 yeni a coborît sub nivelul de referință.

Pe **piața eurodepozitelor** s-a înregistrat o creștere deosebită a dobînzilor la toate perioadele la dolarii S.U.A. și mărcile vest-germane. La perioada de șase luni eurodolarii au fost tranzacționați la circa 16,75% (cu aproape două procente peste nivelul maxim al săptămînii precedente) iar mărcile vest-germane la circa 9,25% (creștere de circa o jumătate de procent). Eurofrancii elvețieni la aceeași perioadă au fost negociați la circa 5,625%.

Piața aurului a înregistrat un recul important al prețului metalului, recul explicat prin performanțele dolarului, atît pe piețele de schimb cît și pe piața depozitelor. La ultimul fixing la Londra al săptămînii prețul aurului a fost stabilit la 596 dolari pe uncie în timp ce nivelul maxim al săptămînii la fixing a fost de 655 dolari pe uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

NORVEGIA — PREZENȚĂ ACTIVĂ ÎN CIRCUITUL ECONOMIC

ȚARĂ industrializată cu o economie în plină dezvoltare și modernizare, dispunînd de bogate resurse naturale, Norvegia este în prezent puternic angrenată în circuitul economic mondial.

Producția de energie electrică, care depășește de 3—4 ori necesitățile interne, se obține aproape exclusiv din folosirea energiei hidraulice. Tocmai resursele hidroenergetice abundente (estimate la 556 TWh, din care 169 TWh exploatabile economic) au permis dezvoltarea unor ramuri energo-intensive: industria celulozei, industria aluminiului, electro-chimică etc.

Răspunzînd necesităților create de exploatarea resurselor naturale, Norvegia și-a dezvoltat industria constructoare de mașini și o serie de tehnologii de vîrf realizînd produse cu un grad superior de prelucrare. În acest sens, instalațiile de conservare a peștelui, de prelucrare a lemnului, furnalele și echipamentul siderurgic pentru industria feroaliajelor, centralele electrice, instalațiile de calcul, mijloacele de transport ,instalațiile frigorifice și alte echipamente norvegiene sînt bine cunoscute și introduse pe piața internațională.

Un sector industrial aparte, cu o veche tradiție în economie care a cunoscut o dezvoltare și specializare deosebită în ultimii ani îl constituie industria construcțiilor navale, flota comercială a acestei țări fiind a șasea din lume ca mărime. Deoarece Norvegia dispune de o flotă modernă (85% din numărul de nave are o vechime sub 10 ani, față de 62%, media flotei mondiale), peste 90% din capacitatea ei este angajată în comerțul dintre țările terțe. În prezent producția este orientată în principal spre construcția de nave specializate, asigurînd inclusiv servicii și reparații.

Cel mai nou și mai dinamic sector, care a produs modificări structurale deosebite în economia norvegiană și de care se consideră că este direct legată evoluția viitoare a situației economice a țării, îl constituie industria extracției țițeiului și a gazelor naturale. Sînt zece ani de cînd s-au făcut primele descoperiri exploatabile de țiței și patru ani de cînd producția a egalat consumul Norvegiei. În 1979, producția de țiței și gaze naturale a Norvegiei a fost de 40 milioane t.e.p. Comisariatul norvegian al petrolului, organismul național care coordonează activitatea acestui sector apreciază, ținînd seama de ultimele descoperiri că în 1990 producția anuală de țiței „off shore" a Norvegiei va putea ajunge la 90 milioane t.e.p. Rezervele totale de țiței, cunoscute în prezent, în platforma continentală a Norvegiei se ridică la 1,5 miliarde tone echivalent țițeiului, în condițiile în care 80% din sectorul norvegian al Mării Nordului nu este încă explorat. Potrivit aprecierii Comisariatului, în Marea Nordului ar exista încă rezerve de 2 000—3 000 milioane tone țiței, ce urmează a fi identificate.

Relațiile economice dintre România și Norvegia înregistrează un curs ascendent. Volumul schimburilor comerciale a cunoscut o creștere însemnată în ultimii ani, ajungînd la finele anului 1979 de 9 ori mai mari decît în anul 1970. Principalele produse incluse în nomenclatorul de export al României spre Norvegia sînt: tablă din oțel, cauciuc sintetic, rulmenți, parchete, mobilă, confecții și tricotaje. Produsele importate de România de pe piața norvegiană cuprind în principal: utilaj naval, produse siderurgice și minerale, produse chimice etc. Acordul bilateral de cooperare economică, industrială și tehnică în vigoare între cele două țări a creat un cadru juridic adecvat încheierii unor acțiuni de cooperare între firmele norvegiene și întreprinderile românești în domeniul industriei echipamentelor navale, atît în sfera producției, cît și a comercializării. Cu ocazia celei de-a IX-a sesiuni a Comisiei mixte româno-norvegiene, din 1980 s-au reliefat noi posibilități de dezvoltare a cooperării în industria construcțiilor de mașini, industria chimică și industria alimentară. În acest context, vizita de stat a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Norvegia, la invitația Maiestății Sale Regale Olav V va constitui un moment important în dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare economică dintre cele două țări, în identificarea de noi forme de cooperare reciproc avantajoase.

Carmen DAMȘA

Priorități și orientări în dezvoltarea economică

VALORIFICAREA RESURSELOR DE PETROL ȘI GAZE ÎN ȚĂRILE AFRICANE

ÎN VIZIUNEA specialiștilor, Africa reprezintă continentul care dispune de cele mai importante resurse potențiale de hidrocarburi, existînd încă mari suprafețe terestre și marine neexplorate. Rezervele sigure de petrol ale Africii sînt estimate la 10 miliarde tone, iar producția oscilează în jurul a 300 milioane tone. Africa deținea, în 1979, o pondere de 9,31% în volumul total al producției mondiale de țiței.

Potențialul petrolier al Africii se concentrează în trei zone principale: Africa de nord, unde se află — cu excepția Nigeriei — principalii producători africani de petrol, respectiv Libia, Algeria, Egipt și Tunisia, țări care dispun încă de importante resurse aflate în stadiul de prospectare; Golful Guineei — zonă care include în nord-est Nigeria — principalul producător african — Benin, Togo, Ghana și Coasta de Fildeș, iar în sud Camerun, Guineea ecuatorială, Gabon, Congo și Angola; bazinul lacului Ciad și al fluviului Zair — zonă în care încep să se intensifice prospecțiunile, mai ales în Niger, Ciad și Zair.

În ceea ce privește producția de petrol a țărilor africane se constată o intensificare a cercetării și prospecțiunilor on shore și off shore pentru punerea în valoare a noi zăcăminte, atît în țările considerate drept producători importanți cît și în alte țări, situate în marea lor majoritate pe coasta Atlanticului.

Tendința de orientare spre identificarea și punerea în valoare a noi resurse petrolifere este amplificată de faptul că țările neproducătoare sau mici producătoare de țiței resimt profund consecințele majorărilor frecvente ale prețului petrolului pe piețele internaționale, fiind confruntate cu puternice deficite ale balanțelor comerciale și de plăți.

În cadrul Reuniunii experților africani în problemele energiei (Addis-Abeba, 25—28 martie 1980) secretarul general al Organizației Unității Africane arăta că se impune o politică unitară a țărilor africane în domeniul energiei, care implică intensificarea explorării și exploatării resurselor lor energetice, utilizarea unor tehnici și tehnologii moderne în domeniul prospecțiunilor, exercitarea unui control efectiv asupra resurselor (inclusiv cele financiare) și elaborarea unor programe speciale de formare a cadrelor tehnice.

Avînd în vedere lipsa sau insuficiența resurselor financiare, a tehnologiei și a cadrelor calificate și apreciind că într-un mare număr de țări în curs de dezvoltare există indicii privind existența unor resurse potențiale de hidrocarburi, Banca Mondială și-a făcut cunoscută intenția de a stimula, prin diverse mijloace, cercetarea și exploatarea resurselor energetice în aceste țări în scopul reducerii dependenței acestora de importul de hidrocarburi. Intervenția Băncii ar consta în acordarea de împrumuturi pentru realizarea anumitor proiecte (cercetare, prospectare, exploatare) și participarea la formarea cadrelor.

Politica de punere în valoare a resurselor de hidrocarburi, prin extinderea ariei de prospectare și prin îmbunătățirea tehnologiilor de exploatare se observă în majoritatea țărilor africane, care au prevăzut în cadrul planurilor și programelor lor de dezvoltare investiții sporite pentru vitalizarea acestui sector. Totodată, țările africane stimulează intensificarea acțiunilor de cooperare cu parteneri străini în domeniul cercetării, prospectării și exploatării zăcămintelor lor de țiței.

M. MOLDOVEANU

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

OȚEL — prognoze mondiale

RECENT, Secretariatul O.C.D.E. a realizat un studiu asupra perspectivelor mondiale la producția de oțel, pînă la nivelul anului 1985. Studiul apreciază că, în ce privește țările în curs de dezvoltare, producția acestora va crește cu 8,1% pe an pînă în 1985, astfel că producția totală în cadrul grupului va crește la 96 mil. t față de 56 mil. t. Creșterile principale sub aspectul capacităților de producție și al producției vor fi datorate — în proporție de 4/5 — unor țări ca Brazilia, Mexic, Venezuela, Nigeria, Arabia Saudită, Coreea de Sud, Algeria. În cazul celor mai multe din țările citate, creșterile de producție se vor realiza printr-o mai judicioasă utilizare a capacităților industriale ale oțelăriilor.

La nivel mondial, studiul apreciază că cererea totală de oțel va crește, în medie, cu 3% pe an în perioada 1980—1985, respectiv 2,5% în țările O.C.D.E. și 8% în afara acestei zone. Capacitatea oțelăriilor din O.C.D.E. se prevede să crească de la 515 mil. t în prezent, la 526 mil. t.

În măsura în care previziunile studiului citat se vor realiza, țările O.C.D.E. vor produce, în 1985, la 90—95% din capacitatea efectivă a oțelăriilor, respectiv la nivelul atins în perioada de prosperitate de la începutul deceniului șapte sau în anii 1973—1974, cînd apăruse o penurie cvasimondială de oțel. Pe de altă parte, cunoscuta revistă britanică „The Economist" apreciază că aceste previziuni vor fi atenuate de efectul creșterii economice din țările în curs de industrializare care vor înregistra sporuri în ce privește producția și exportul către sfîrșitul deceniului 9 — creșteri de natură să afecteze lărgirea pieței țărilor tradițional exportatoare.

Se pune, de asemenea, problema eforturilor cu care vor fi confruntate acestea din urmă pentru a reuși să-și reutilleze industriile naționale în sensul modernizării, apreciindu-se că numai în cazul Statelor Unite cheltuielile se vor ridica la circa 7 miliarde dolari anual.

Reorganizarea industriei oțelului va presupune, în următorii ani, trecerea — de la producția de oțel în bare, tablă, profile — la produse care, pentru a fi livrabile la export trebuie să aibă un grad înalt de prelucrare. Din acest punct de vedere se pare că avantajul revine țărilor recent industrializate ce își profilează de la început industriile naționale spre realizarea de produse prelucrate, chiar în condițiile unor importuri sporite de oțel brut ce poate fi valorificat superior în vederea exportului de produse electronice, automobile, nave, avioane etc.

Liniile generale ale acestor previziuni sînt confirmate și de prognoza realizată de Institutul american al fierului și oțelului, care are în vedere, la nivelul anului 1990 față de 1980, exporturi mult mai mari provenind din țările în curs de dezvoltare (și în special cele aflate în curs de industrializare) — în condițiile creșterii inclusiv a consumului intern — în comparație cu majorarea mai puțin semnificativă a exporturilor de oțel ce vor fi realizate de către țările occidentale industrializate.

Em. S.

Prognoze americane
(în mil. t echivalent oțel brut)

	1980				1990			
	prod.	import	export	consum	prod.	import	export	consum
S.U.A.	144	24	4	164	157	27	5	179
Japonia	123	1	46	78	153	1	53	101
C.E.E.	165	14	46	133	181	17	45	153
Alte țări nesocialiste	147	79	26	200	247	108	55	300
Total țări nesocialiste	579	118	122	575	738	153	158	733

Sursa : American Iron & Steel Institute

Transferul invers de competențe

(Urmare din pag. 25)

dezvoltare și, cînd acest lucru este posibil, de a folosi personal sau consultanți, originari din țările în curs de dezvoltare pentru a executa în aceste țări programe sau proiecte, finanțate de organismele țărilor dezvoltate. O altă măsură vizează crearea unui serviciu internațional de compensare pentru a despăgubi țările exportatoare de competențe pentru pierderile lor în personal calificat.

Dat fiind că de acest fenomen profită țările dezvoltate sau, mai precis, dat fiind că fluxurile de competență constituie implicit un transfer de resurse se pune, tot mai insistent, și problema unei împărțiri, cu țările de unde provin specialiștii, a cîștigurilor și a avantajelor sau a unei anumite compensări a țărilor de origine, pentru resursele transferate. Aplicarea în practică a acestei propuneri s-ar putea realiza prin : a) o contribuție modestă a țărilor dezvoltate, gazde ale imigranților, sub forma unei prelevări directe asupra veniturilor specialiștilor respectivi ; această contribuție ar putea fi completată prin posibilitatea de a permite imigranților originari din țările în curs de dezvoltare, de a vărsa contribuții voluntare, degrevate fiscal, țărilor în curs de dezvoltare de origine. Totodată țările de reședință ar urma să rezerve voluntar pînă la 10% din impozitul pe venit prelevat de la specialiștii imigrați, pentru a fi acordat ca asistență țărilor, rămase în urmă ; b) un impozit suplimentar asupra venitului primit în țările dezvoltate de imigranții calificați originari din țările în curs de dezvoltare (o taxă, de exemplu, de 5% în decursul unei perioade de cel mult 10 ani) care ar reprezenta contribuția imigranților la procesul de dezvoltare al țărilor de origine ; c) crearea de organizații specializate, sub auspicii internaționale, regionale sau naționale, care ar urma să primească și să cheltuiască fondurile primite prin intermediul celor două măsuri de mai sus ; d) posibilitatea de a extinde facilitatea de finanțare compensatorie a F.M.I. pentru a ține cont de „nevoile de ajustare", legate de fluctuațiile imprevizibile ale cîștigurilor imigranților.

Aceste propuneri sînt expresia încercărilor legitime ale țărilor în curs de dezvoltare de a-și recupera într-o anumită măsură drepturile asupra acestui prețios capital format cu imense sacrificii, și care este deturnat tot mai mult în prezent de la destinația firească de progres economic și social al țărilor respective. Deplina utilizare în interesul țărilor în curs de dezvoltare a importantelor resurse umane care în prezent iau calea țărilor capitaliste dezvoltate nu se va putea însă realiza decît prin instaurarea unei noi ordini în lume, bazată pe echitate și dreptate în relațiile internaționale.

Evaluarea materialelor secundare lemnoase ca sursă de energie

ÎN CURSUL SECOLULUI TRECUT, utilizarea lemnului drept combustibil nemijlocit s-a redus într-o mare măsură datorită trecerii la folosirea combustibililor minerali (cărbune, țiței și gaze naturale). În prezent, lemnul continuă să reprezinte principala sursă de energie pentru gospodărie și încălzit în special în țările în curs de dezvoltare. Se estimează că în aceste țări, 86% din consumul anual total de masă lemnoasă îl reprezintă utilizarea sa drept combustibil. Analiza datelor statistice arată că ponderea energiei obținute prin utilizarea lemnului în balanța energetică a țărilor în curs de dezvoltare reprezintă 6% în Orientul Apropiat, 20% în America Latină, 29% în Asia și Pacific și pînă la 66% în Africa. În Europa occidentală această pondere este apreciată la 0—5%, cu excepția Finlandei (peste 20%). Pe de altă parte însă, utilizarea industrială a lemnului în țările vest-europene (pentru producerea hîrtiei, panelelor, mobilei etc.), a crescut într-o asemenea măsură, încît peste jumătate din cererea de masă lemnoasă trebuie acoperită prin importuri. Această dezvoltare a prelucrării industriale a lemnului a permis o creștere considerabilă a cantității de materiale lemnoase reziduale ce pot fi utilizate ca sursă de energie. Și totuși, ponderea energiei produse pe bază de lemn este în prezent în multe țări occidentale atît de redusă (spre exemplu, în R.F. Germania ea se cifrează la numai 0,2%), încît deseori ea nici nu este inclusă în statisticile oficiale, și aceasta în ciuda faptului că aproape jumătate din reziduurile lemnoase disponibile — care rămîn după scăderea celor utilizate ca materii prime — sînt folosite ca surse de energie (se apreciază, că 12—13 milioane m^3 de deșeuri lemnoase au fost utilizate în aceste țări în perioada 1974—1976 pentru producerea de energie). Evident, o astfel de situație, aparent paradoxală își are explicația în faptul că consumul de alte tipuri de combustibili se situează încă la nivele foarte ridicate.

DESIGUR, lemnul nu poate fi considerat mai mult decît o sursă suplimentară de energie, atît în țările în curs de dezvoltare, cît și în cele industrializate. Cu toate acestea, situația în cazul țărilor în curs de dezvoltare este, din acest punct de vedere, potențial aptă schimbării: astfel, prin adoptarea unor măsuri de perspectivă lungă, cum ar fi alocarea unor mari suprafețe fertile culturilor de „plante energetice", se pot obține mutații spectaculoase. În Brazilia, spre exemplu, o cotă de 10% din totalul benzinei utilizate este deja înlocuită cu alcoolul obținut prin procesul de bioconversie, această pondere fiind de așteptat să crească foarte curînd la 20%.

Dincolo de toate aceste considerații însă, este de precizat faptul că lemnul reprezintă o importantă sursă de energie pentru chiar industria forestieră. În țările vest-europene, bunăoară, reziduurile lemnoase acoperă peste 25% din necesarul de energie al industriei forestiere, potențialul de producere a energiei din masa lemnoasă fiind însă mult mai ridicat, cam de 2,5 ori mai mare decît consumul actual de energie al sectorului de prelucrare mecanică a lemnului. Ceea ce înseamnă că în aceste țări industria de prelucrare a lemnului oferă un real potențial de autosatisfacere a necesarului energetic.

O fabrică de cherestea, spre exemplu, are nevoie de numai o treime din totalul propriilor deșeuri lemnoase produse pentru a-și rezolva problema aprovizionării cu energie, restul de două treimi putînd fi utilizat pentru producerea de căldură sau furnizarea de energie pentru alte instalații. Desigur că și aici trebuie păstrate anumite proporții pentru ca o creștere sensibilă a folosirii reziduurilor lemnoase ca sursă de energie să nu conducă la apariția unei concurențe între cererea pentru utilizarea acestora ca materii prime pentru producerea pastei de lemn și hîrtie și cea pentru utilizarea lor în scopuri energetice. De aceea, pentru a se evita creșterea prețurilor este necesar să se stimuleze dezvoltarea inclusiv a altor surse potențiale de producere a energiei din masa lemnoasă — prin utilizarea biomasei necomercializabilă ca atare, rezultate în urma defrișărilor, sau prin extinderea plantațiilor de copaci sau arbuști „energetici" repede crescători.

Întreprinderile de prelucrare a lemnului au nevoie de o anumită cantitate de energie pentru desfășurarea proceselor tehnologice. În cadrul unităților în funcțiune, există sisteme de obținere a energiei electrice, a aburului sau sisteme combinate care, după cum se cunoaște, se clasifică în centrale cu abur, centrale cu gaze, generatoare Diesel, motoare cu abur, motoare cu gaze. Toate aceste sisteme — mai mult sau mai puțin complexe — pot fi convertite la utilizarea reziduurilor lemnoase drept combustibil. Problema care se pune este aceea ca, pe baza unor analize riguroase, să se stabilească, de la caz la caz, în ce condiții unele dintre aceste sisteme devin mai avantajoase prin utilizarea deșeurilor combustibile lemnoase. Iată cîteva concluzii ale unor calculații legate de această utilizare, așa cum rezultă din lucrarea lui K. Kerr: „Evaluation of wood residues as an, energy source for forest industries", UNIDO, Seminarul asupra industriei de prelucrare a lemnului, (Köln și Hanovra, R.F. Germania, 16—30 mai 1979).

PRINCIPALA PROBLEMĂ care se ridică o reprezintă întocmirea unei balanțe energetice, cu alte cuvinte, analizarea eficienței apelării la utilizarea acestora drept combustibil.

În cazul centralei cu abur, din studiile lui K. Kerr rezultă o balanță energetică activă a reziduurilor lemnoase cu un disponibil de 19 100 MWh/an, față de un necesar de energie de 17 800 MWh/an.

Balanța energetică a utilizării deșeurilor lemnoase combustibile este și mai favorabilă în cazul centralelor cu gaze, datorită producției mai ridicate de energie electrică ce se poate obține din combustibilul lemnos solid, respectiv aproximativ 65 kWh din 100 de kg de deșeuri lemnoase cu un grad mediu de umiditate de 35% (față de 36 kWh în cazul centralelor cu abur).

Reiese astfel că numai o jumătate din potențialul energetic al cantității de deșeuri lemnoase combustibile este necesară pentru acoperirea consumului de energie al fabricii de cherestea.

Din totalul potențialului caloric anual al deșeurilor lemnoase combustibile — numai circa 25% pot fi cel mult convertite în energie electrică; restul se poate recicla sau utiliza în diverse sisteme adaptate pentru încălzit. În orice caz este de reținut faptul că, în cele mai bune cazuri, circa 80% din producția totală de energie obținută din deșeurile lemnoase combustibile poate fi utilizată în scopuri industriale. Această foarte ridicată eficiență obținută prin-un sistem combinat energie electrică-energie calorică reprezintă un mare avantaj economic în comparație cu alte sisteme, cum ar fi producerea de energie prin utilizarea generatoarelor Diesel sau a marilor centrale electrice centralizate din rețeaua publică, situații în care eficiența este mai mică cu 30% în primul caz și cu 30—40% în cel de-al doilea — un argument în plus pentru reciclarea deșeurilor combustibile lemnoase în acest fel.

Costea MUNTEANU
I.E.M.

În competiția productivității muncii

DINAMICA productivității muncii sociale din diverse țări industrializate, este foarte diferențiată. În graficul alăturat, care ilustrează evoluția acestui indicator în perioada 1973—1980 în principalele țări capitaliste, în capul scării valorilor medii anuale de creș-

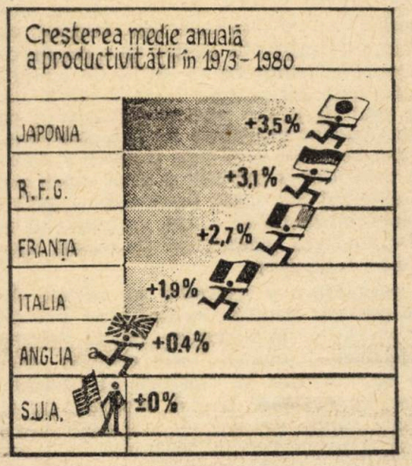

tere a productivității muncii sociale se situează Japonia, iar pe ultima treaptă a acesteia — S.U.A. După opinia specialiștilor, stagnarea înregistrată în perioada menționată de productivitatea muncii în economia S.U.A. a constituit unul dintre principalii factori care au influențat în sens negativ competitivitatea produselor americane pe piața mondială.

Ungaria: perfecționarea activității în domeniul investițiilor

ÎN PERIOADA 1976—1979 volumul investițiilor capitale în economia națională a R.P. Ungare a reprezentat 735 miliarde forinți, sumă care a depășit cu 33 mlrd. forinți nivelul lor planificat. Sporirea volumului investițiilor, fără a se ține seama de posibilitățile reale ale economiei naționale, a făcut, însă, necesară — relatează presa ungară — adoptarea, în anii 1978—1979, a unor măsuri de limitare a cererii de investiții capitale și de concentrare a mijloacelor pentru înfăptuirea accelerată a construcțiilor în curs.

Ca urmare, numărul obiectivelor începute în anii 1976—1978 a fost de trei ori mai mic decît în perioada 1971—1975, iar în 1979—1980 n-a fost inaugurată construcția nici unui obiectiv de amploare. Totodată, în 1978—1979 a fost terminată construcția unei pătrimi din numărul total al obiectivelor importante aflate în lucru, față de numai o șeptime în 1977 și o șesime în 1976. În ceea ce privește volumul total al investițiilor efectuate în anul 1979 (de 203,5 miliarde forinți), acesta a depășit cu 3% cifra corespunzătoare din 1978, rămînînd însă sub nivelul planificat pentru anul trecut. Se apreciază că măsurile aplicate au determinat încetinirea ritmului de creștere a cererii de investiții capitale și au limitat necesitatea efectuării de noi construcții, întărindu-se de asemenea caracterul planificat al muncii în acest sector de activitate.

Agrotehnica sub impactul „crizei" energiei

EXPERȚI în problemele agriculturii din diferite țări prognozează agravarea situației alimentare în lume, îndeosebi ca urmare a decalajului dintre creșterea populației și cea a producției agroalimentare în țările în curs de dezvoltare. Aceasta, în condițiile risipirii speranțelor trezite de așa-numita „revoluție verde" lansată în deceniul al șaptelea. Concepută în condițiile unui cost relativ scăzut al energiei și îngrășămintelor chimice, ale existenței unor resurse suficiente de apă, soiurile de plante și agrotehnica folosită în cadrul „revoluției verzi" și-au pierdut eficiența sub efectul atît al creșterii prețurilor la petrol și gaze cît și al fenomenelor mai frecvente sau mai persistente de secetă.

În acest context, oamenii de știință și cercetătorii din domeniul agriculturii încearcă să realizeze premisele unei noi „revoluții verzi", pornind de la necesitatea micșorării consumurilor specifice de energie și îngrășăminte. Ca atare, accentul se pune pe selecționarea unor soiuri de cereale cu o perioadă mai scurtă de maturizare, găsirea unor plante care ar putea fi cultivate împreună cu grîul sau orezul pentru a reface azotul extras din sol de culturile cerealiere, intensificarea proceselor de fotosinteză la grîu și orez (pentru a spori recolta la hectar fără mărirea cantității de îngrășăminte) ș.a.m.d.

Anglia: „în industrie se poate economisi mai multă energie"

SPECIALIȘTII britanici apreciază că Anglia dispune încă de multe rezerve nevalorificate în vederea economisirii energiei, în special în sectorul industrial și comercial, unde s-a făcut încă puțin față de posibilitățile oferite de tehnica actuală. Pentru stimularea economisirii s-a trecut la înființarea de posturi de consultanți în probleme de conservare a energiei la nivelul unităților economice mari consumatoare de energie electrică. Un astfel de exemplu — prezentat de cotidianul britanic **Financial Times** — îl constituie rețeaua de supermagazine „Marks and Spencer" unde consultanții au reușit să inițieze o colaborare fructuoasă cu industria energetică în realizarea de utilaje mai economicoase pentru dotarea magazinelor și a depozitelor : frigidere, ventilatoare, încălzirea apei cu panouri solare sau prin reutilizarea căldurii de la compresoarele frigiderelor, boilere cu consum modular diferențiat în funcție de cerere, sisteme de alarmă pentru cazul depășirii consumului de energie elec-

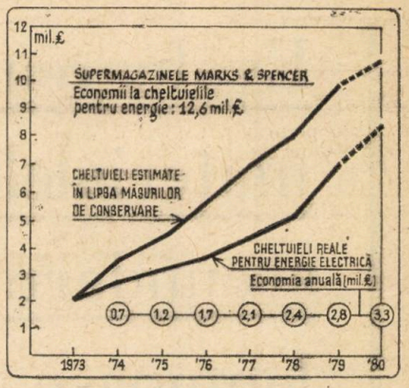

trică stabilit etc. Rezultatul : cantitatea de energie electrică consumată în prezent este aproape egală cu cea din 1972, deși s-au pus în funcție noi instalații de refrigerare. Economiile de energie în perioada 1974—1980 s-au cifrat la 12,6 mil. lire sterline, investițiile pentru obținerea lor nedepășind 1,7 mil. lire.

U.R.S.S.: stație electrică geotermală de tip nou

CERCETĂRILE efectuate în zona europeană a Uniunii Sovietice arată că, pe baza utilizării căldurii din straturile adînci ale Pămîntului, ar putea funcționa centrale electrice cu o capacitate instalată totală de zeci de milioane kW. Dacă este cunoscut faptul că din punct de vedere ecologic asemenea centrale prezintă numeroase avantaje, se așteaptă ca eficiența lor economică să fie pusă în evidență de o unitate de tip nou, cu o putere de 10 MW, care urmează să se construiască în ținutul Stavropol.

Ea va utiliza — cu ajutorul a două sonde, forate la o distanță de 700—900 m — căldura reînnoibilă a apei care, la adîncimea de 4—5 km, atinge o temperatură de 170—190°C. Datorită presiunii interne a straturilor, apa termală ajunge la suprafață, unde se transformă în abur, care pune în mișcare o turbină, ce acționează un generator electric. Centrala va funcționa în circuit închis, întrucît aburul se va condensa și se va reîntoarce în subteran prin cea de a doua sondă. Tocmai aceasta constituie elementul nou în construcția și funcționarea centralei geotermale proiectate, comparativ cu centrala Paujetskaia care funcționează de mai mulți ani în Kamciatka și unde aburul folosit și condensat nu se mai întoarce în subteran.

GLOSAR

Date noi despre D.S.T. [II]

Alte măsuri luate recent de F.M.I. sau avute în vedere sînt menite să contribuie, alături de simplificarea coşului valutar al D.S.T. (vezi Revista economică nr. 45 din 7 noiembrie a.c.), la o mai largă răspîndire a acestui instrument, deşi toţi specialiştii sînt de acord că transformarea D.S.T. în principalul activ de rezervă al sistemului monetar internaţional, obiectiv prevăzut în statutul F.M.I., va necesita o perioadă de timp îndelungată. Aceste măsuri sînt următoarele :

1) Reluarea alocărilor de D.S.T. în perioada „de bază" 1979—1981 (aceste alocări — de fapt emisiunea de D.S.T. — au fost întrerupte în 1972). Primăvara viitoare se vor lua hotărîri în ce priveşte posibilitatea continuării alocărilor în perioada de bază care începe în 1982.

(2) Lărgirea listei instituţiilor autorizate să deţină şi să efectueze tranzacţii cu D.S.T., pe care pînă acum figura o singură instituţie : Banca Reglementelor Internaţionale (cu sediul la Basel). Această listă mai cuprinde în prezent Banca Naţională a Elveţiei şi un număr de bănci regionale de investiţii (potrivit statutului F.M.I., numai ţările membre au dreptul de a obţine alocări de D.S.T.).

(3) Este în studiu lărgirea funcţiilor D.S.T. (în prezent, D.S.T. are patru funcţii : de etalon monetar, de mijloc de rezervă, de procurare de monedă convertibilă — în anumite condiţii — şi de mijloc de plată, limitat la plata dobînzilor şi comisioanelor către F.M.I.).

(4) Se studiază, de asemenea posibilitatea ca F.M.I. să se împrumute pe pieţele de capital, în schimbul unor obligaţiuni emise de F.M.I. şi exprimate în D.S.T. În felul acesta, F.M.I. ar putea avea un rol sporit în reciclarea petrodolarilor. De altfel, încă de pe acum au apărut pe pieţele de capital obligaţiuni ale altor împrumutaţi în D.S.T., iar unele bănci comerciale s-au oferit să deschidă conturi, de asemenea în D.S.T.

Totodată sînt examinate şi alte posibilităţi de lărgire a interesului pentru deţinerile şi tranzacţiile cu D.S.T., cum ar fi :

(5) Majorarea dobînzii la D.S.T. pînă la nivelul dobînzilor pieţei (în prezent, dobînda la D.S.T. este menţinută la o anumită distanţă de cea curentă).

(6) Renunţarea la cerinţa de „reconstituire" a disponibilităţilor de D.S.T. în conturi (în prezent, 30% din sumele de D.S.T. alocate unui stat membru trebuie să se afle ca sold permanent în cont).

(7) Iniţierea de studii în cadrul F.M.I. cu privire la măsurile care ar trebui luate pentru a permite sectorului particular să aibă, mai mult decît acum, creanţe şi datorii exprimate în D.S.T.

(8) Studierea de către Banca Mondială a posibilităţii de a contracta împrumuturi pe piaţă şi de a acorda împrumuturi exprimate în D.S.T. (în prezent, moneda folosită este dolarul S.U.A.).

(9) Utilizarea D.S.T. pentru exprimarea creditelor de export acordate de Export-Import Bank (Eximbank) din S.U.A. şi de instituţiile similare din alte ţări.

(10) Înfiinţarea în cadrul F.M.I. a unui cont (de „substituire" sau altfel denumit) în care să se poată depune monedă naţională şi să se obţină în schimb echivalentul în D.S.T.

În cercurile F.M.I. se apreciază că D.S.T. ar putea oferi în perspectivă o bază stabilă şi ordonată pentru sistemul monetar internaţional.

C. K.

Cerealele — sursă de combustibil ?

Radu Paseu, Bucureşti — Spre deosebire de majoritatea celorlalte ţări ale lumii, Brazilia dispune de avantajul unor vaste terenuri agricole şi al unei forţe de muncă abundente, pe care să le poată utiliza în cultivarea trestiei de zahăr, pe baza căreia prin distilare să obţină alcool utilizabil — în amestec sau ca atare — drept carburant pentru autovehicule. Dar chiar şi în cazul Braziliei se apreciază că producerea alcoolului necesar întregului parc de autovehicule ar întrece cu mult posibilităţile ţării.

În alte ţări se are în vedere producerea de alcool pe bază de porumb. În S.U.A., de pildă, alcoolul obţinut în acest mod costă în prezent doar cu puţin mai mult decît benzina obţinută prin rafinarea petrolului importat, iar în cîţiva ani ar putea deveni total competitiv cu benzina. Se ridică însă cel puţin două probleme. Una este costul energetic al distilării alcoolului, operaţie care necesită multă energie (uneori sub formă chiar de petrol sau gaze). A doua problemă este ilustrată de un calcul care arată că alimentarea cu alcool a numai 10% din parcul de autovehicule al S.U.A. ar presupune utilizarea în acest scop a jumătate din recolta de porumb a ţării, ceea ce ar scumpi considerabil numeroase produse agroalimentare. Admiţînd că în cîţiva ani recurgerea la porumb ca sursă de energie ar fi inevitabilă, experţii relevă că în acest caz preţul minim al acestei cereale — indiferent utilizarea — ar începe să fie determinat de cel al petrolului importat, care, după cum se ştie, în ultimii ani a crescut nemăsurat.

Ipoteza prezentată reprezintă în opinia ziarului **The New York Times** un argument puternic în favoarea economisirii carburanţilor, alternativa în acest context fiind o reducere totală nedorită a consumului alimentar, ca şi o diminuare a exportului de porumb.

Oţel

Vasile Damian, Iaşi — Principalul producător mondial de oţel este U.R.S.S., ţară în care s-au obţinut anul trecut 149 milioane tone. Între ţările nesocialiste cel mai mare producător de oţel a devenit în acest an Japonia care, în special datorită cererii de oţel a şantierelor navale şi a industriei automobilului, va produce anul acesta circa 111 milioane t. Ea reuşeşte astfel să-şi menţină producţia la nivelul anului trecut, în vreme ce în alte ţări capitaliste dezvoltate încetinirea generală a activităţii economice a marcat vizibil industria siderurgică. Astfel, producţia americană, de oţel va coborî în acest an sub 100 milioane tone, pentru prima oară după 1963, după ce anul trecut atinsese 124 milioane t. Se apreciază că atît S.U.A. cît şi Japonia au fiecare în prezent o capacitate anuală de producţie de ordinul a 140—150 milioane t.

Toate aceste date se referă la producţia totală. Sub raportul producţiei de oţel pe locuitor, pe primul loc în lume se situează Luxemburgul cu 12 t, urmat de Belgia (cu 1,1 t) şi Cehoslovacia (cu 1 t).

În ţara noastră producţia de oţel a crescut de la 284 mii t în 1938 şi 555 mii t în 1950 la 3,4 mil. t în 1965 şi 12,9 mil, t anul trecut. Pentru 1985 se are în vedere producerea a circa 20 mil. t de oţel, în condiţiile majorării ponderii oţelului de convertizor şi ale dezafectării şi limitării funcţionării unor oţelării Martin, mari consumatoare de energie.

Cotidian

Cornel Bulat, Tăndărei — „International Herald Tribune" este un cotidian american de limbă engleză fondat în urmă cu 93 de ani la Paris. Iniţial el apărea în numai patru pagini. Astăzi, graţie recurgerii la serviciile unor sateliţi artificiali, el este tipărit simultan (în 16 pînă la 24 de pagini) la Paris, Zürich, Londra şi Hong Kong, ceea ce-i permite să fie difuzat în aceeaşi zi în 143 ţări ale lumii. Durata transmiterii facsimilului prin satelit este de cinci minute pentru o pagină.

Plante oleaginoase

Daniel Ene, Alexandria — 1) Cel mai mare randament la hectar în privinţa plantelor oleaginoase se obţine, pe plan mondial, dintr-o specie de palmier care creşte în pădurile ecuatoriale din Africa şi America de Sud, pe nume **Elaeis guineensis** : în condiţii favorabile se pot obţine între 4 şi 6 tone de ulei la hectar. Arborele produce fructe timp de 30 de ani. Producţia mondială din aceste fructe se ridică la 3,5 milioane t pe an şi este obţinută de pe o suprafaţă de 1,2 milioane de hectare. Se apreciază că ea ar putea creşte substanţial dacă ar fi cultivate enormele suprafeţe oferind condiţii favorabile acestei culturi în zonele ecuatoriale ale globului.

2) Randamentul arborilor de cauciuc cultivaţi astăzi în lume în plantaţii este de 20 de ori mai ridicat decît al arborelui sălbatic cunoscut în secolul trecut. Principalii producători mondiali de cauciuc natural erau în 1978 Malaezia (1,6 mil. t), Indonezia (903 mii t), Thailanda (467 mii t), Sri Lanka (156 mii t) şi India (133 mii t). Restul ţărilor cultivatoare produc fiecare sub 100 mii t pe an. Producţia mondială a fost în acelaşi an de 3,7 mil. t.

Ascensiunea preţurilor

Daniel Codruţ, Bucureşti — 1) Deşi preţurile materiilor prime pe piaţa mondială au înregistrat creşteri substanţiale, aşa cum rezultă din tabelul şi graficele însoţind articolul pe această temă apărut în nr. 44 din 31 octombrie a.c. al revistei noastre, pe termen lung aceste creşteri au fost întrecute de cele ale produselor manufacturate exportate de ţările capitaliste dezvoltate. Ca urmare, structura pe grupe de mărfuri a comerţului mondial s-a modificat substanţial în ultimele două decenii, aşa cum atestă tabelul de mai jos.

Structura pe grupe de mărfuri a exportului mondial
(în %)

	1960	1970	1979 (est.)
Combustibili	10,6	9,2	21,7
Alte produse de bază	37,2	27,7	19,5
Produse manufacturate	52,2	63,1	58,8
Total	100,0	100,0	100,0

2) Asupra stadiului la care au ajuns negocierile purtate de mai mulţi ani în cadrul Conferinţei O.N.U pentru dreptul mării vă puteţi informa consultînd articolul pe această temă publicat în nr. 38 din 19 septembrie 1980 al revistei noastre.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 46 din 14 noiembrie 1980

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cerințe ale realizării sarcinilor de plan : gospodărirea rațională a materialelor **(L. Ionete)** 2

— Recuperarea și refolosirea metalelor **(Dan Andreescu)** 4

— Beneficiul în cooperativele agricole de producție (II) **(Ion Manea)** 6

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Elemente noi în creditarea pe termen scurt a unităților economice **(Olga Mateescu)** 8

— Dobînzile ridicate impun reducerea recurgerii la credite și utilizarea lor judicioasă **(Dorel Oprescu)** 10

— Creșterea continuă a productivității muncii (II) **(Barbu Gh. Petrescu)** 12

— Turismul — o „industrie" fără consum de materii prime, cu posibilități de dezvoltare în fiecare județ **(Gh. Barbu)** 14

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Industria mică — o componentă importantă a economiei noastre naționale (II) Sistemul de conducere și mecanismul de funcționare **(dr. Emil Mihuleac, dr. Nicolae Oprea)** 16

TEORII — IDEI

— Creșterea rolului conducător al partidului în societate — legitate a construcției socialiste **(Constantin Nica)** 18

— Școli • curente • economiști: Economiști români militanți pentru instruirea și emanciparea țărănimii (II) **(prof. dr. Oprea Parpală)** 20

— Cercetarea fundamentelor conducerii proceselor economice **(Constantin Virgil Negoiță)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Transferul invers de competențe — un fenomen potrivnic eforturilor de lichidare a subdezvoltării **(prof. dr. Constantin Bichi)** 24

— Tendințe-conjuncturi 26

— Norvegia — prezență activă în circuitul economic **(Carmen Damșa)**

— Valorificarea resurselor de petrol și gaze în țările africane **(M. Moldoveanu)** 27

— Statistică internațională 28

— Evaluarea materialelor secundare lemnoase ca sursă de energie **(Costea Munteanu)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— The economic and financial mechanism : functional and efficient, New elements concerning the short term credit system for the economic units **(Olga Mateescu)** 8

— The high-rate interests suppose a cut down in asking for credits and a judicious use of the credits **(Dorel Oprescu)** 10

— Continuous upgrow of the productivity (II) **(Barbu Gh. Petrescu)** 12

— Schools • trends • economists. Romanian economists militants for the education and the emancipation of the peasantry (II) **(Prof. Dr. Oprea Parpală)** 20

— The research on the basis of economic processes management **(Constantin Virgil Negoiță)** 22

— The down stream transfert of competence — a phenomenon against the efforts towards the eradication of the underdevelopment **(Prof. Dr. Constantin Bichi)** 24

DANS LE NUMÉRO

— Elements nouveaux dans las crédits à court terme pour les unités économiques **(Olga Mateescu)** 8

— Les intérêts élevés exigent la réduction de l'appel aux crédits et leur utilisation judicieuse **(Dorel Oprescu)** 10

— L'accroissement continu de la productivité du travail (II) **(Barbu Gh. Petrescu)** 12

— Ecoules-courants-économistes. Les économistes roumains militants pour l'instruction et l'émancipation de la paysannerie (II) **(prof. dr. Oprea Parpală)** 20

— La recherche des fondements de la direction des processus économiques **(Constantin Virgil Negoiță)** 22

— Le transfert inverse des compétences — un phénomène opposé aux efforts envers la liquidation du sous-développement **(prof. dr. Constantin Bichi)** 24

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Новые элементы в области краткосрочного кредитования экономических предприятий **(Олга Матееску)** 8

— Высокие проценты делают необходимым сократить обращение к кредитам и рационально их использовать **(Дорел Опреску)** 10

— Постоянный рост производительности труда (II) **(Барбу Г. Петреску)** 12

— Школы • течения • экономисты. Румынские экономисты, поборники за просвещение и эмансипацию крестьянства (II) **(проф. др. Опря Парпалэ)** 20

— Исследование основ руководства экономическими процессами **(Константин Вирджил Негоицэ)** 22

— Обратная передача компетенций — явление, противное усилиям направленным на ликвидацию недоразвития **(проф. др. Константин Бики)** 24

ÎN ATENȚIA CITITORILOR

Continuă campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1981 la „Revista economică".

Prețul abonamentului : 260 lei anual. Pentru studenți, elevi, ca și pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, prețul abonamentului individual este de : 130 lei anual, 65 lei semestrial, 32,50 lei trimestrial.

Comenzile pentru abonamente se primesc de către oficiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții, pînă la 15 decembrie a.c. Pînă la această dată se primesc, la administrația revistei, comenzi din partea întreprinderilor și instituțiilor, pentru abonamente la revistă și pentru volumele de legislație economică comentată pe care aceasta le editează în anul 1981 : Contractele economice, Breviar de drept și tehnică comercială internațională, Legislația industriei mici.

Încheind din timp abonamentul, vă asigurați primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate : „Curier economic-legislativ". „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale", „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice".

Redacția și administrația: București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, 70159, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

MĂSURI EXCEPȚIONALE

STIMAȚI CUMPĂRĂTORI !

Comerțul de stat vă oferă în continuare adresele altor magazine din țară care desfac articole de îmbrăcăminte executate la parametrii maximi și minimi (măsuri excepționale).

Cumpărători din localitățile: Bacău, Gheorghe Gheorghiu-Dej, Bistrița, Mangalia, Medgidia, Tîrgoviște, Moreni, Pucioasa, Găești, Titu, Fieni, solicitați mărfuri cu măsuri excepționale din următoarele magazine:

BACĂU

- Magazinul universal LUCEAFĂRUL, str. Nicolae Bălcescu nr. 27 (confecții, încălțăminte pentru femei, bărbați și copii)

GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ

- Magazinul universal VICTORIA, str. Oituz nr. 21 (confecții, încălțăminte pentru femei, bărbați și copii)

BISTRIȚA

- Magazinul HERMES, bd. Decebal, bloc K 2 (confecții, încălțăminte pentru femei, bărbați și copii)
- Magazinul CONFECȚII, Calea Armatei Roșii nr. 27 (confecții pentru femei, bărbați și copii)
- Magazinul FEMINA, Piața Centrală nr. 42 (confecții și încălțăminte pentru femei)

MANGALIA

- Magazinul nr. 108, str. Oltului nr. 12 (confecții pentru femei și bărbați)

MEDGIDIA

- Magazinul nr. 86, str. Poporului, bloc P 1 (confecții pentru femei și bărbați)

TÎRGOVIȘTE

- Magazinul MUNTENIA, bd. Independenței nr. 7 (confecții, încălțăminte pentru femei și bărbați)

MORENI

- Magazinul nr. 27, str. V. I. Lenin nr. 28 (confecții pentru femei și bărbați)
- Magazinul nr. 34, str. Victoriei nr. 17 (încălțăminte pentru femei și bărbați)

PUCIOASA

- Magazinul nr. 36, str. Republicii nr. 80 (confecții bărbați)
- Magazinul nr. 34 str. Fintinelor nr. 21 (confecții femei)
- Magazinul nr. 37, str. Republicii nr. 82 (încălțăminte pentru femei și bărbați)

GĂEȘTI

- Magazinul nr. 20, str. 13 Decembrie nr. 40 (confecții femei și bărbați)
- Magazinul nr. 25, str. 13 Decembrie nr. 33 (încălțăminte pentru femei și bărbați)

Toamna a sosit de mult în magazinele comerţului de stat

Magazinele de confecţii, de galanterie şi raioanele de specialitate din marile magazine universale din Bucureşti şi din ţară, vă oferă o bogată şi modernă colecţie de articole specifice sezonului de toamnă : raglane din tercot, taioare, pălării şi berete, eşarfe şi mănuşi, umbrele simple, pliante şi dublu pliante.

COMPLETAŢI-VĂ DIN TIMP GARDEROBA DE TOAMNĂ !

NU UITAŢI că, din punct de vedere calendaristic, toamna a început deci, ploile şi frigul sînt prezente oricînd !

1980 NOV 18

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

UN IMPERATIV AL EFICIENȚEI ECONOMICE

GENERALIZAREA ANALIZEI VALORII în optimizarea produselor și tehnologiilor

Numărul 47 ● Vineri 21 noiembrie 1980

Sub semnul prieteniei, al colaborării pe multiple planuri, în interesul păcii, destinderii şi înţelegerii internaţionale

VIZITA DE STAT A PREŞEDINTELUI NICOLAE CEAUŞESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂŞA ELENA CEAUŞESCU, ÎN NORVEGIA

D646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

RAȚIONALIZĂRI ÎN CONCEPȚIA, EXECUȚIA ȘI UTILIZAREA SCULELOR, DISPOZITIVELOR ȘI VERIFICATOARELOR

Organizarea și conducerea producției de S.D.V.

LA ÎNFĂPTUIREA principalelor obiective ce vizează mărirea eficienței activității din industrie — creșterea producției fizice, a productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale și de producție, îmbunătățirea calității produselor — contribuie și **producția de scule, dispozitive, matrițe, ștanțe, cochilii, modele și verificatoare.** Proiectarea acestora după cele mai noi realizări ale științei și tehnicii, rezolvarea corespunzătoare a problemelor de fabricație, gestiune, depozitare, conservare, recuperare și recondiționare a S.D.V.-urilor reprezintă o sursă de însemnate economii.

S.D.V.-urile au, în cadrul proceselor de producție, funcții: **tehnice** (asigură așezarea corectă a pieselor de prelucrat, operativitate în procesul de fabricație, realizarea preciziei impuse de toleranțele de execuție, utilizarea la parametri superiori a dotării existente, obținerea unei calități superioare a pieselor realizate etc.) ; **ergonomice** (duc la diminuarea efortului fizic depus de personalul muncitor, adaptînd mijlocul de muncă la posibilitățile psihofiziologice ale muncitorului ; reduc timpul de lucru și cel auxiliar); **economice** (înlesnesc mecanizarea și automatizarea operațiilor la care participă ; contribuie la creșterea productivității muncii, îmbunătățirea calității producției, reducerea consumului de materii prime, materiale, energie și combustibil).

Activitățile din acest domeniu într-o întreprindere — confecționarea, recondiționarea, depozitarea, întreținerea și menținerea în stare de funcționare a S.D.V.-urilor, dotarea depozitului central de scule (D.C.S.) și a magaziilor de distribuire a sculelor (M.D.S.) din secții — trebuie corelate între ele ; în același timp, celelalte activități din întreprindere trebuie să se intercoreleze cu cele de S.D.V. (fig. 1), pentru o corectă sincronizare.

Dotarea tehnologică a fabricației cu S.D.V.-uri prezintă, de la o întreprindere la alta, o multitudine de particularități, fiind influențată în principal de următorii factori : caracterul producției (individuală, de serie, de masă), forma de organizare a acesteia (în flux continuu, pe grupe de mașini, pe grupe de servire etc.), nivelul tehnic al procesului de producție, gradul de înzestrare cu mijloace de muncă (mecanizarea și automatizarea operațiilor tehnologice), specificul tehnologiei, specializarea, diversificarea sortimentală și durata ciclului de fabricație. Dar principala caracteristică — în special în ramura construcțiilor de mașini — o constituie **ponderea operațiilor de prelucrare** și, implicit, clasificarea S.D.V.-urilor în funcție de tipul prelucrării : la rece, la cald, prin sudură etc. (Prelucrările la rece — dintre care cele mai tipice sînt cele mecanice, de asamblare și cazangerie — reclamă varietatea cea mai mare a S.D.V.-urilor).

După **domeniul de utilizare,** sculele, dispozitivele și verificatoarele se clasifică în :

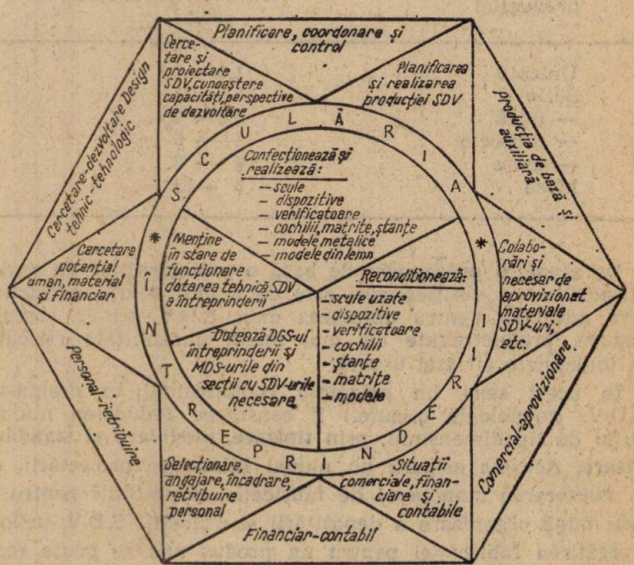

Fig. 1 : *Atribuțiile sculăriei și principalele activități din cadrul funcțiunilor pentru realizarea S.D.V.-urilor*

Supliment la nr. 47 1980 Revista ECONOMICA

— **standardizate,** destinate unei utilizări generale, fiind confecționate după standardele în vigoare. Ele au o pondere de circa 40% din total, în funcție de tipologia produsului de fabricat ;

— **normalizate,** utilizate la operații analoge ale proceselor de fabricație a mai multor produse sau piese. Ele se confecționează după norme interne ale întreprinderilor sau norme tipizate departamentale și participă la realizarea produselor cu o pondere de circa 10% din totalul S.D.V.-urilor ;

— **speciale,** servind unei operații bine definite. Acestea sînt executate după desene proiectate în funcție de specificul operațiilor tehnologice, de caracteristicile tehnice și gradul de precizie cerut de produs. Ponderea lor în totalul S.D.V.-urilor pe produs este de circa 50%.

În primii ani de asimilare a produselor se realizează multe tipuri de S.D.V.-uri noi, pentru dotarea inițială a proceselor tehnologice (timpul necesar pentru această dotare reprezintă 60—70% din timpul total de pregătire tehnologică). Urmează o perioadă de mijloc, cînd produsele se execută în flux, iar S.D.V.-urile urmăresc cursul producției prin relansări, în vederea înlocuirii celor uzate, dar se și asimilează noi S.D.V.-uri — evident, cu o pondere destul de mică. Cînd produsele, atingînd perioada de bătrînețe, sînt scoase din fabricație și înlocuite cu altele, se execută unele S.D.V.-uri pentru piese de schimb, se recondiționează cele existente ; această perioadă durează pînă la scoaterea din producție și a pieselor de schimb.

ÎN UNITĂȚILE industriale sînt folosite curent mii de tipodimensiuni de scule, dispozitive, matrițe, ștanțe, verificatoare etc., cu o pondere destul de mare în cheltuielile totale de producție, întrucît realizarea lor necesită mașini-unelte cu tehnicitate ridicată, materiale scumpe, forță de muncă de înaltă calificare (Tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Tipul producției	Ponderea în cheltuielile de producție (%)
Unicate	1,5— 2,5
Serie	
— mică	2,5— 4
— mijlocie	4 — 6
— mare	6 — 8
Masă	8 —15

De aceea, o preocupare de bază o proiectanților de scule, dispozitive și verificatoare este de a găsi soluții constructive adecvate pentru obținerea unor S.D.V.-uri cu costuri reduse, productivitate cît mai mare, durabilitate ridicată și întreținere cît mai ușoară.

In acest sens, un principiu fundamental în design-ul S.D.V. (tehnologia creației) îl constituie reducerea numărului de tipodimensiuni, prin **tipizare, modulare și standardizare.** Aceasta asigură nu numai înlesnirea proiectării, ci și micșorarea manoperei de fabricație, posibilități pentru o mai bună organizare a depozitării și utilizării S.D.V.-urilor. Pregătirea fabricației pentru un produs nou se poate realiza într-un timp mai scurt prin folosirea S.D.V.-urilor comune, iar în cazul sistării fabricației sortimentelor curente, marea majoritate a sculelor și verificatoarelor vor putea fi utilizate la noile produse.

Limitarea rațională a formelor și tipodimensiunilor constructive la un minim posibil, în cadrul unei ramuri de producție sau al unei întreprinderi, permite și o **interschimbabilitate** a S.D.V. — necesară la recondiționări, refolosiri, montări etc.

Aceasta trebuie să aibă la bază următoarele :

— tipizarea, modularea și standardizarea sculelor așchietoare, dispozitivelor, cochiliilor, ștanțelor, verificatoarelor etc., încă din faza design-ului ;

— modularea și standardizarea subansamblurilor și pieselor componente ale S.D.V.-urilor ;

— tipizarea semifabricatelor producției de S.D.V.-uri, prin specializare.

Crearea de S.D.V.-uri interschimbabile ușurează organizarea fabricației și elaborarea unor tehnologii tipizate, dotată cu S.D.V.-uri de gradul II (necesare realizării S.D.V.-urilor specifice) ; permite o întreținere ușoară în timpul lucrului, dînd posibilitatea înlocuirii imediate a elementelor uzate cu altele noi, aflate în stoc ; simplifică organizarea depozitării, evidența stocurilor și a consumurilor, în special în cazul sculelor așchietoare ; înlesnește centralizarea ascuțirii sculelor așchietoare.

Tipizarea dotării tehnologice creează posibilitatea prelucrării cu un singur dispozitiv a mai multor piese asemănătoare din punct de vedere tehnologic și dimensional. Dar aceasta introduce restricții la proiectare, obligînd să se țină seama de normele de tipizare și de stocurile de S.D.V.-uri existente.

Diminuarea gamei tipodimensiunilor de S.D.V.-uri se obține și prin tipizarea produselor. Cu cît mai multe piese sau subansambluri din componența unui produs se aseamănă, cu atît nomenclatorul de S.D.V.-uri va fi mai redus.

Creșterea productivității muncii în sculărie poate fi influențată și prin : introducerea unor metode tehnologice de mare productivitate, în vederea reducerii volumului de manoperă și îmbunătățirii calității ; dotarea proceselor tehnologice de execuție a producției de S.D.V.-uri cu scule, dispozitive, verificatoare etc. de gradul II, astfel concepute

Tabelul nr. 2

ORGANIZAREA ȘI CONDUCEREA ACTIVITĂȚILOR S.D.V. ÎN FUNCȚIE DE DOTAREA TEHNICĂ

Activități și lucrări cu caracter productiv	Numărul de mașini-unelte din sculărie							
	201-300	151-200	101-150	76-100	51-75	36-50	26-35	13-25	pînă la 12
Realizarea de cuțite cu caracter complex	x	x	x	x	x				
Realizarea de cuțite universale	x	x							
Lucrări de ascuțitorie scule de gradul II	x	x	x	x	x	x			
Încercări, experimentări, omologări	x						x		x
Realizarea de verificatoare, instrum. de verif. și control	x	x	x	x				x	
Realizarea tuturor recondiționărilor de S.D.V.	x	x	x	x	x				
Realizarea sculelor auxiliare	x	x	x						
Real. dispoz. de lucru, de reglaj, de fixare etc.	x	x	x	x	x	x			
Aprovizionarea sau realizarea normalizatelor	x	x	x						
Debitare, pregătirea lucrului	x			x	x	x	x		
Baza de întreținere (scule pneum., hidraul., pneumo-hidr, electronice, abrazive etc.	x	x	x	x	x	x	x		
Tratamente termice, sudură	x	x	x	x	x	x			
Forjare, matrițare, lipire	x	x	x	x					
Acoperiri metalice	x	x	x	x					
Laboratoare de măsurări	x	x	x	x					

încît să permită executarea unei game variate de tipodimensiuni ale diferitelor piese componente, printr-o reglare uşoară şi rapidă a dispozitivelor — asigurînd dublarea producţiei de S.D.V.-uri cu aceleaşi capacităţi şi suprafeţe de producţie ; asigurarea materialelor şi semifabricatelor necesare, apropiate de dimensiunile pieselor prelucrate finite.

MODUL în care sînt utilizate S.D.V.-urile influenţează direct realizarea planului de producţie. În cazul unei fabricaţii de serie mică sau de unicate, defecţiunile care se produc în exploatarea S.D.V.-urilor se răsfrîng numai asupra comenzii respective ; în schimb, în cazul unei fabricaţii de serie sau de masă ele dereglează întregul proces de producţie, afectînd negativ diferiţi indicatori de plan (producţie, productivitate, reducerea costului, calitate etc.).

Compartimentele de sculărie, depozitele centrale şi magaziile de distribuire, ascuţitoria şi punctele de control, antrenate în exploatarea S.D.V.-urilor, trebuie să formeze un tot unitar, întrucît prin funcţionarea necorespunzătoare a uneia, circuitul se întrerupe, influenţînd direct asupra desfăşurării ritmice a fabricaţiei din secţiile de bază.

Organizarea şi conducerea activităţilor din domeniul S.D.V.-urilor trebuie concepute şi realizate în funcţie de dotarea tehnică. Aceasta implică să cunoaştem numărul de maşini-unelte, în funcţie de care să organizăm activităţile şi lucrările cu caracter productiv din secţia de profil.

În tabelul nr. 2 este prezentată o organizare a sculăriilor în funcţie de dotarea lor tehnică, avînd drept criteriu omogenitatea lucrărilor, gradul de asemănare a activităţilor şi specificul acestora. După cum se observă, cu cît sculăria are un grad de dotare mai puternic, cu atît şi organizarea lucrărilor este mai strîns legată de tipul acestora — iar dacă sculăria este dotată mai slab (potrivit profilului şi gradului întreprinderii), lucrările au un caracter eterogen.

Secţiile ce produc S.D.V.-uri se organizează după aceleaşi principii, reguli şi metode ca şi în cazul secţiilor de bază, cu adaptările cerute de specific şi de mărimea întreprinderii.

Conform schemei-bloc de desfăşurare a activităţilor din sculărie (fig. 2), în secţiile cu specific S.D.V. se întîlnesc următoarele compartimente :

— plan, materiale, costuri ;
— metode de fabricaţie ;
— urmărirea în exploatare a S.D.V.-urilor speciale şi a sculelor standardizate ;
— coordonarea D.C.S., M.D.S. şi urmărirea consumurilor specifice (de materii prime, materiale, carburanţi şi energie) ;
— realizarea de S.D.V.-uri noi, reeditări şi recondiţionări;
— pontaj, evidenţă, retribuire (în cazul cînd acestea nu sînt centralizate).

Modul de organizare şi funcţionare a secţiei de sculărie dintr-o întreprindere şi a activităţilor, lucrărilor şi fluxului informaţional trebuie evidenţiate într-o diagramă generală, în care să fie specificate circuitele de intrare şi ieşire, documentele folosite şi legăturile acestora cu interiorul şi exteriorul sistemului informatic al întreprinderii. Mergînd mai departe, la nivelul compartimentelor, se cer precizate intrările şi ieşirile informaţiilor, circuitul informaţional şi lucrările necesare pentru buna funcţionare a compartimentelor secţiei de sculărie.

Iulian CEAUŞU
expert în organizare şi conducere
Academia „Ştefan Gheorghiu"

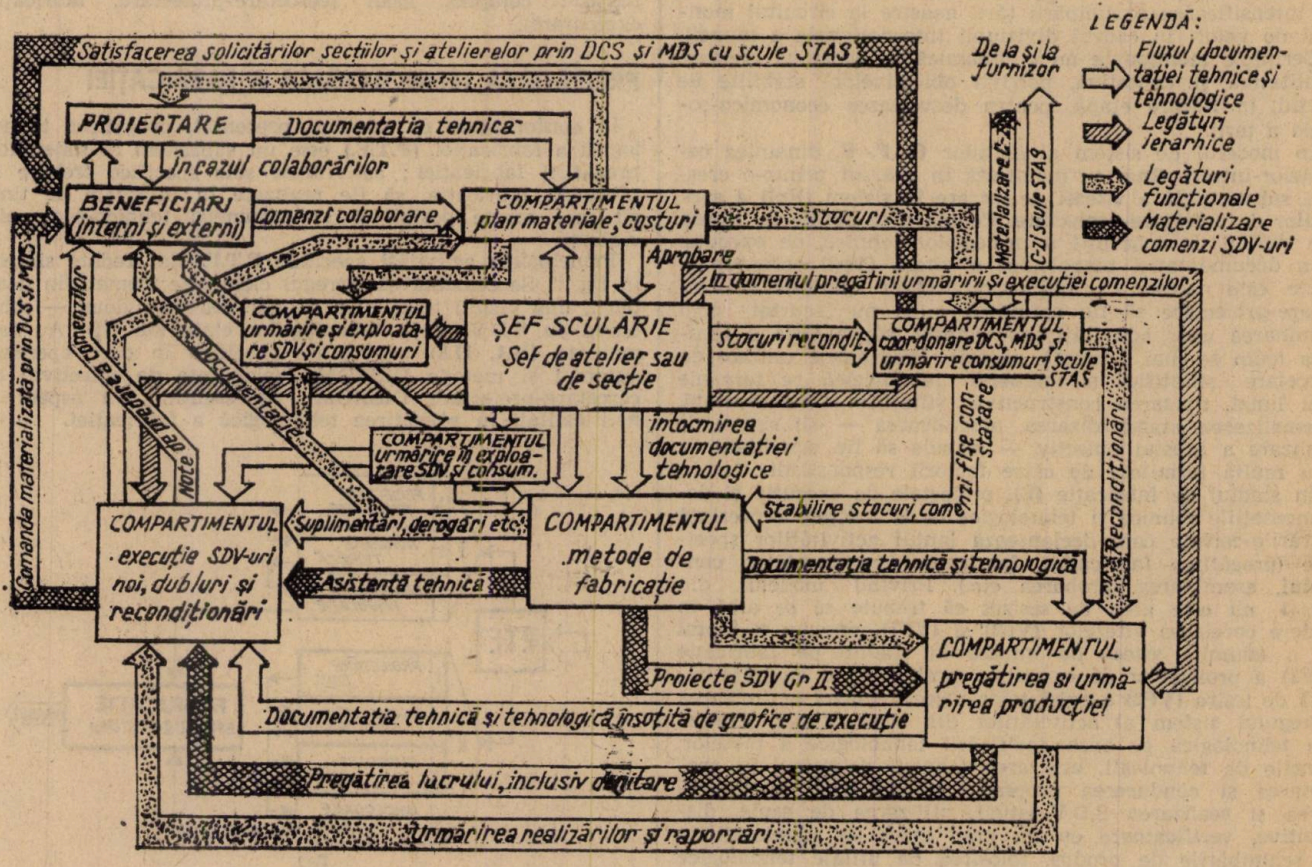

Fig. 2 : *Schema-bloc a desfăşurării activităţilor din sculărie*

Un aspect al noii calităţi în pregătirea tehnologică a fabricaţiei

COMANDA SOCIALĂ

Produsele din industria construcţiilor de maşini, indiferent de destinaţia lor, se află succesiv în stadiile evidenţiate în fig. 1.

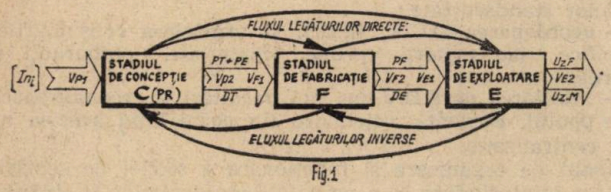

Fig.1

În stadiul de concepţie **(C)** — de cercetare-proiectare — declanşarea lanţului de activităţi specifice este realizată de un set de comenzi-intrare **(In.i)**, dintre care menţionăm : **In. 1** — cerinţe de noi utilaje, instalaţii, aparate etc., într-o mare diversitate sortimentală şi tipodimensională, cu parametri tehnico-economici ridicaţi — cerinţe care se plasează, din punct de vedere cantitativ şi al livrărilor, în toate tipurile de producţie, de la unicat la serie mare şi masă ; **In. 2** — cerinţe de reproiectare a produselor existente, vizînd reducerea consumurilor specifice de materiale şi energie, paralel cu creşterea performanţelor parametrilor funcţionali caracteristici ; **In. 3** — cerinţe de noi produse (cu creşterea ponderii echipamentelor complexe), reclamate de intensificarea participării ţării noastre la circuitul mondial de valori în cadrul diviziunii internaţionale a muncii.

Cerinţele menţionate au o dinamică în continuă creştere cantitativă şi calitativă, potrivit obiectivelor stabilite de partid, în fiecare etapă, pentru dezvoltarea economico-socială a ţării.

În modelul de sistem al staţiilor **C, F, E,** dinamica cerinţelor-intrări **(In.i)** se manifestă în prezent printr-o creştere substanţială a vitezei de intrare în sistem **(Vpl)** a sarcinilor de cercetare-proiectare. Pentru a se obţine la ieşirea din stadiul de concepţie a proiectelor tehnice, de execuţie şi a documentaţiei tehnologice o viteză **(Vp2)** corespunzătoare, este necesar ca lanţul activităţilor specifice de cercetare-proiectare să fie **optimizat** — şi nu „scurtat" prin eliminarea unor activităţi sau tratarea superficială a acestora (cum se mai întîmplă uneori). Programele unitare de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică pe termene mai lungi, tipizarea constructivă ştiinţific fundamentată, normalizarea, standardizarea, modulizarea — căi sigure de realizare a acestui obiectiv — trebuie să fie acreditate cu mai multă fermitate de către factorii responsabili.

În stadiul de fabricaţie **(F)**, proiectele de execuţie şi documentaţiile tehnice şi tehnologice ce le însoţesc reprezintă intrările-cerinţe care declanşează lanţul activităţilor specifice (pregătirea fabricaţiei, fabricaţia componentelor, controlul, asamblarea, probarea etc.). Privind modelul din fig. 1, nu este greu de sesizat că trebuie să se aibă în vedere corelarea vitezelor **(Vp2)** şi **(VF1)**, precum şi faptul că o anumită viteză de intrare în stadiul de fabricaţie **(VF1)** a proiectelor de execuţie, corelată cu o anumită viteză de ieşire **(VF2)** a produselor fizice, reclamă optimizarea întregului sistem al activităţilor din acest stadiu. Tipizarea tehnologică pe baza codificării tehnologice a pieselor, băncile de tehnologii, utilizarea tehnicii de calcul în proiectarea şi conducerea proceselor tehnologice, în proiectarea şi realizarea S.D.V -isticii, utilizarea de scule, dispozitive, verificatoare cu un grad mare de adaptabilitate la schimbările de produs, folosirea de utilaje tehnologice cu posibilităţi multiple de lucru şi amplasate judicios, cooperările cu termene ferme etc. reprezintă căi de realizare certă a scopurilor urmărite.

În stadiul de exploatare **(E)**, care motivează concepţia şi fabricaţia produselor, intrările-cerinţe sînt constituite din produsele fizic realizate (cantitativ, calitativ şi sortimental) care declanşează şirul activităţilor productive din stadiul de exploatare, pînă la ieşirea din exploatare a respectivelor produse, datorită uzurii fizice **(Uz.F)** şi uzurii morale **(Uz.M.)**.

Desfăşurarea vertiginoasă a actualei revoluţii tehnico-ştiinţifice face ca uzura morală să cunoască o intensificare cu o rată din ce în ce mai mare, ceea ce impune o reconsiderare a corelaţiei între cele două forme ale uzurii, pentru o proiectare şi fabricaţie raţională, în vederea asigurării unei exploatări optime, sub aspect funcţional şi energetic, a produselor.

Din această succintă trecere în revistă a ciclului **CONCEPŢIE — FABRICAŢIE — EXPLOATARE** pentru oricare produs, se impun trei concluzii, care pot fi considerate în acelaşi timp şi ca trei cerinţe de tip comandă socială :

- Creşterea continuă a exigenţelor pe piaţa externă reclamă, în contextul sarcinilor sporite privind exportul produselor construcţiei de maşini, o preocupare permanentă şi de nivel în compartimentele de cercetare, proiectare şi fabricaţie, pentru satisfacerea deplină a acestor exigenţe în condiţii de maximă eficienţă economică.
- Problema resurselor limitate de materiale şi energie, necesitatea de a renunţa la importurile nejustificate, în vederea micşorării efortului valutar al ţării, impun o reconsiderare radicală, de esenţă revoluţionară, a concepţiei şi fabricaţiei produselor destinate pieţei interne, care trebuie să nu se deosebească cu nimic de cele similare destinate pieţei externe sau de cele provenite din import.
- Date fiind legăturile directe şi inverse între stadiile **C, F, E,** se impune a se permanentiza conceptul de sistem al celor trei stadii, de aici decurgînd necesitatea şi posibilitatea de a-l optimiza global, prin corelarea optimelor fiecărui complex local (cercetare-proiectare, fabricaţie, exploatare).

PREGĂTIREA TEHNOLOGICĂ A FABRICAŢIEI

În conformitate cu modelul prezentat, pregătirea tehnologică a fabricaţiei **(P.T.F.)** este un subsistem al sistemului pregătirii fabricaţiei ; activităţile sale specifice trebuie să preceadă fabricaţia, să fie realizate în intervale de timp cît mai scurte posibil şi la parametri tehnico-economici ridicaţi.

Principalele activităţi specifice **P.T.F.** sînt redate sintetic în fig. 2. Se constată că întregul ciclu este format din două părţi, una vizînd tehnologia **(I)**, iar cea de-a doua — echiparea cu S.D.V.-uri a tehnologiilor elaborate (II). Au fost marcate **(II.1, II.3)** activităţile specifice în care operează sistemul şi metoda DISROM (elaborate de colectivul de cercetare-proiectare DISROM), reprezentînd un aspect al noii calităţi în pregătirea tehnologică a fabricaţiei.

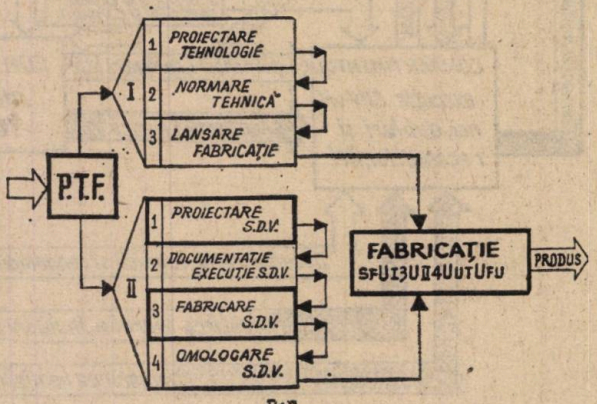

Fig.2

Ieşirile din subciclul I sînt constituite din documentaţiile tehnologice operative la nivelul atelierelor productive, formate — după caz — din fişele tehnologice sau planurile de operaţii. Ieşirile din subciclul II sînt constituite din sculele, dispozitivele, verificatoarele fizic realizate. Pentru ca fabricaţia să se desfăşoare în condiţii normale, alături de cele două elemente ale **P.T.F.** menţionate, trebuie să fie reunite semifabricatele **(SF),** utilajul tehnologic **(UT)** şi factorul uman **(FU).**

In prezent, în unele întreprinderi apar două aspecte nedorite, legate de proiectarea şi realizarea dispozitivelor pentru prelucrare, control şi asamblare,

Primul aspect este ilustrat în fig. 3. Datorită unei durate mult prea mari a subciclului II şi unei lipse de preocupare pentru corelarea duratelor celor două subcicluri **I** şi **II,** unele semifabricate nu se întîlnesc în procesul de fabricaţie cu dispozitivele necesare, realizîndu-se fără ajutorul acestora — bineînţeles, în alte condiţii tehnico-economice decît cele optime ; disciplina tehnologică este compromisă, iar dispozitivele, realizate în sculărie dar nefolosite, sînt dirijate către depozitul de dispozitive, revenind în fabricaţie doar la o eventuală nouă comandă pentru respectivele produse — ceea ce imobilizează importante mijloace materiale şi financiare şi ocupă spaţii de depozitare.

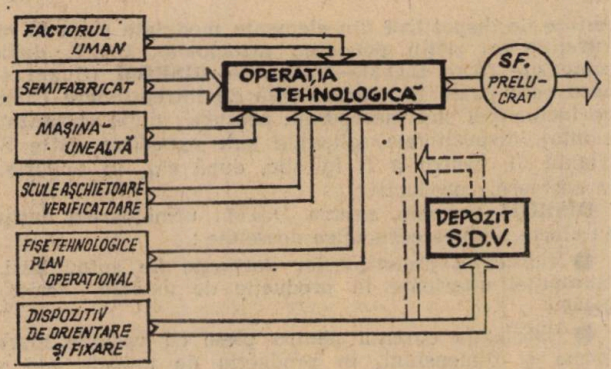

Fig. 3

Al doilea aspect nedorit este declanşat de improvizaţie. Datorită necesităţii unei durate cît mai reduse a subciclului **II,** se cade uneori în extrema cealaltă, dispozitivele fiind proiectate şi realizate sub semnul provizoratului, cu intenţia de a se definitiva soluţia pe parcurs, din mers. Practica demonstrează însă că timpul pentru reveniri asupra soluţiilor este din ce în ce mai mic şi, în consecinţă, de cele mai multe ori provizoratul acceptat devine definitivat (în special în producţia de unicate, serii mici cu cerere aleatoare, reparaţii etc.).

Se impune ca o concluzie — şi, în acelaşi timp, ca o latură a noii calităţi în activitatea de proiectare şi fabricare a dispozitivelor — necesitatea de **a se da soluţii definitive, de o înaltă tehnicitate şi eficienţă economică, în intervale de timp cît mai reduse posibil.**

In acest sens au fost concepute **sistemul şi metoda DISROM.**

DISROM — sistem şi metodă

● ÎN PROIECTAREA DISPOZITIVELOR

DISROM (denumire rezultată din sinteza cuvintelor **DISPOZITIVE ROMÂNEŞTI**) desemnează o concepţie originală românească asupra dispozitivelor de prelucrare, control şi asamblare din industria construcţiilor de maşini, impunînd, în tratarea tuturor problemelor specifice domeniului, conceptul de sistem. Întreaga problematică a dispozitivelor, de la proiectare la casare, este cuprinsă într-un **sistem al stadiilor (S),** fiecare stadiu admiţînd un **sistem al etapelor (E),** fiecare etapă cuprinzînd un **sistem al fazelor (F),** iar fiecare fază admiţînd o diversificare la nivelul unui **sistem al activităţilor (A).** Prin alăturarea celor patru litere-simbol ce definesc sistemele, se formează denumirea **SEFA** a **conceptului metodologic de analiză şi decizie în domeniul dispozitivelor.**

Sistemul şi metoda **SEFA-DISROM** prevăd împărţirea ciclului de proiectare a dispozitivelor în două părţi, prima vizînd proiectarea schemelor de orientare şi fixare optime, iar a doua — proiectarea constructivă (proiectul tehnic şi de execuţie).

Situaţiile nedorite, amintite anterior, care apar în stadiul de proiectare a dispozitivelor au, după părerea noastră, drept cauză faptul că în practica curentă a proiectării nu se aplică :

— o metodologie ca să poată opera în condiţiile insuficientei experienţe a colectivelor de proiectare (cu o medie de vîrstă din ce în ce mai scăzută) ;

— un sistem de elemente tipizate şi normalizate şi un sistem de normare stimulativ pentru tipizarea constructivă.

„Tinereţea" colectivelor este o realitate obiectivă, decurgînd din ritmul rapid al înfiinţării de noi întreprinderi constructoare de maşini pe întregul cuprins al ţării.

Nu se poate, deci, absolutiza — şi nici măcar accentua — rolul experienţei în proiectarea dispozitivelor, pentru simplul motiv că această experienţă lipseşte — acumulîndu-se, în domeniul specific de care ne ocupăm, în 10—15 ani, durată inacceptabilă pentru ritmurile intense de dezvoltare a industriei constructoare de maşini. Integrarea rapidă, efectivă şi eficientă a absolvenţilor liceelor de specialitate, ai şcolilor postliceale cu profil de proiectare sau ai facultăţilor de profil în colectivele de muncă din întreprinderi este posibilă numai dacă procesul de formare a acestor specialişti este mult intensificat, lucru perfect posibil dacă acest proces este bazat pe un concept metodologic eficient. **Conceptul de sistem şi metodă SEFA-DISROM poate reduce timpul de formare a proiectanţilor,** de la 10—15 ani, **la maximum 2 ani.** Totodată, punîndu-se accentul pe proiectarea schemelor de orientare şi fixare înaintea proiectării constructive, se aplică într-o manieră modernă principiul „bunului simţ" tehnico-economic : „măsoară de mai multe ori şi taie o singură dată". Se realizează saltul calitativ în proiectarea dispozitivelor, trecînd de la „a vedea" (experienţă, intuiţie) la **„a alege"** (raţionament şi calcul). Sistemul informaţional-decizional şi cel informatic-decizional ale conceptului permit automatizarea procesului de proiectare a dispozitivelor.

Referitor la a doua cauză, este vorba nu de o absenţă totală a normelor de tipizare în domeniul dispozitivelor, ci de faptul că unele norme de nivel republican sau de ramură au fost elaborate fără a se ţine îndeajuns seama de existenţa unei tradiţii în tipizare la unele întreprinderi, lucru ce frînează generalizarea, iar alteori tipizările poartă amprenta conjuncturii, fiind declanşate în baza unor contracte cu anumite întreprinderi, ceea ce, de asemenea, nu înlesneşte generalizarea. După opinia noastră, activitatea de tipizare în domeniul dispozitivelor trebuie să fie **gîndită unitar** şi supervizată de un „comandament" format din reprezentanţi ai compartimentelor de cercetare, proiectare, învăţămînt, producţie, care să antreneze, într-o rezolvare operativă dirijată, colective largi de specialişti. (Invăţămîntul superior tehnic de specialitate poate aduce o contribuţie însemnată, prin orientarea pe termen mai lung a unei cercetări şi unor proiecte de diplomă în direcţia tipizării, normalizării dispozitivelor). Acţiunea ar trebui să se desfăşoare etapizat — la nivel de întreprindere, centrală şi republican. (Colectivul nostru dispune, pentru o bază de discuţii cu factorii interesaţi, de un cod de structură a dispozitivelor şi de o modalitate de abordare pe un front larg a problemei tipizării în decursul noului cincinal).

In ce priveşte normativele de timp pentru proiectarea dispozitivelor, cele actuale favorizează realizarea construcţiilor netipizate — şi prin aceasta risipa. **Normele de timp trebuie să fie stimulatoare pentru aplicarea construcţiilor tipizate, normalizate, modulate.**

● ÎN FABRICAREA DISPOZITIVELOR

În procesul de fabricație a dispozitivelor — realizate de regulă în ateliere sau secții specializate (scularii) — în afară de duratele în general mari de desfășurare a ciclului de activități specifice și, uneori, de provizoratul soluțiilor constructive, apar și alte situații nedorite :

— folosirea, cu diferite grade de încărcare, a utilajelor (de regulă cele mai precise) din scularie pentru satisfacerea sarcinilor de plan la producția de bază ;

— utilizarea, pentru depozitarea dispozitivelor, a unor spații uneori mult prea mari față de cele optim necesare;

— tendința actuală a fiecărei întreprinderi de a dezvolta scularia proprie — nu întotdeauna deplin justificată tehnico-economic.

Specificul sculariilor reclamă mașini și utilaje de înaltă tehnicitate și cu posibilități tehnologice multiple, multe dintre ele procurate din import, cu eforturi valutare mari. O înaltă tehnicitate a produselor de bază ale unei întreprinderi constructoare de mașini este de neconceput fără o înaltă tehnicitate a S.D.V.-urilor cu care sînt echipate procesele de fabricație — iar acestea poartă amprenta tehnicității utilajelor cu care au fost realizate. Prin urmare dirijarea către utilajele din scularii (sub diferite motivații tehnico-economice) a unor piese din fabricația curentă duce la uzura fizică prematură a acestor utilaje, la scăderea capacității de producție specifică și la diminuarea preciziei S.D.V.-urilor.

Cît privește spațiile de depozitare a S.D.V.-urilor, ele sînt necesare, dar trebuie să fie minime — cu atît mai mult cu cît sarcinile sporite de înnoire a producției, de autoutilare etc. reclamă un număr tot mai mare de dispozitive și, de aici, cerințe tot mai mari de noi capacități, prin utilizarea mai rațională a suprafețelor existente.

DISROM prevede trecerea de la tipul de scularie proprie totală (în care se realizează toate tipurile de dispozitive necesare întreprinderii), la **scularia proprie de specific** (în care se realizează dispozitivele cu caracter specific fabricației întreprinderii). În acest caz, o mare parte din activități sînt preluate de **scularii centralizate** — de fapt întreprinderi constructoare de mașini, specializate în fabricarea unor dispozitive de utilizare generală (dispozitive de bază) sau a seturilor de elemente modulate.

O mai fermă ancorare în practică (în special pentru întreprinderile noi) a acestui punct de vedere poate evita în mare parte neajunsurile menționate. Tipul preconizat, de scularie proprie de specific, nu poate fi acreditat decît în contextul unei revoluționări a modului de a gîndi și acționa în domeniul dispozitivelor. Acest proces presupune, în primul rînd, renunțarea la conformismul ce nu acceptă decît schimbări minore, nesemnificative, în favoarea **raționamentului, calculului, metodologiei științifice de proiectare a dispozitivelor.** El presupune, în al doilea rînd, un **cadru organizatoric adecvat,** ce poate fi realizat creînd în fiecare întreprindere constructoare de mașini, în cadrul tehnologului-șef, o **grupă de optimizare tehnologică** (G.O.T.) — specializată în cadrul C.C.P.-**DISROM,** cu sprijinul și colaborarea M.I.C.M. — care în problema dispozitivelor să poată lua decizii optime în conformitate cu variantele posibile, evidențiate în schema din fig 4. Trecerea la fabricația în țară a seturilor de elemente modulate pentru dispozitive a adus problematica **bazelor de optimizare și montaj al dispozitivelor din elemente modulate** (B.O.M.—D.E.M. — **DISROM),** din domeniul teoretic în domeniul practic ; prima bază este în curs de realizare, iar pentru viitorul apropiat se preconizează înființarea altor zece.

În cazul cerințelor de dispozitive specifice **(DS),** fluxul 1 (fig. 4) indică realizarea acestora în S.P.S. și apoi dirijarea către echiparea proceselor tehnologice din cele trei sectoare productive. La apariția cerințelor de dispozitive de bază **(DB)** sau de dispozitive reglabile **(DR),** G.O.T. dirijează comenzile către întreprinderile specializate în fabricarea lor (fluxul 2) ; acestea le livrează prin fabricare la cerere sau din bazele lor de desfacere (fluxul 3) ; iar S.P.S., le dirijează către sectoarele productive. Cînd apar

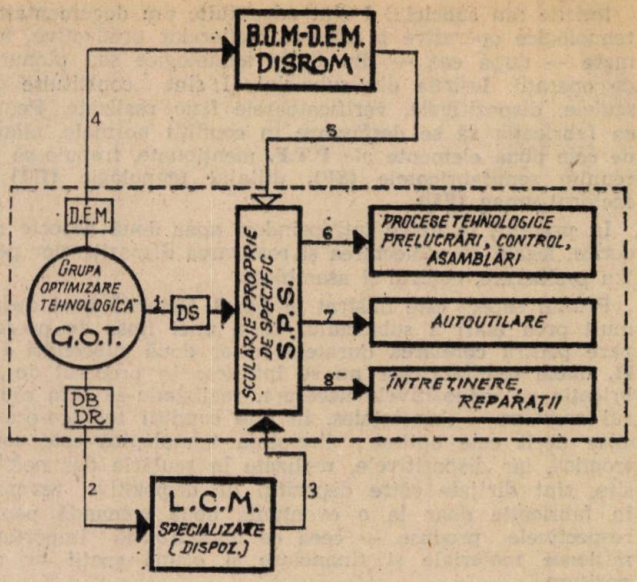

Fig. 4

cerințe de dispozitive din elemente modulate (care în multe întreprinderi dețin ponderea principală), G.O.T. dirijează comenzile către B.O.M.—D.E.M. — **DISROM** (fluxul 4) — bază care poate fi independentă de întreprindere (sistemul de închiriere) sau încorporată acesteia ; după optimizare și montaj, dispozitivele solicitate sînt expediate către S.P.S. (fluxul 5), pentru a fi folosite, după caz, în scularie sau în sectoarele productive.

DISROM prevede, pentru D.E.M., următoarele destinații cu efecte tehnico-economice deosebite :

● fabricația prototipurilor destinate fie autoutilării, fie fabricației ulterioare în producție de unicate, serie sau masă ;

● fabricația curentă pentru piese cu variație mare de forme și dimensiuni, în producția de unicate sau serie mică, cu cerere aleatoare ;

● fabricația curentă a pieselor în producția de serie și masă, ca dispozitive de intervenție în cazul „căderilor" accidentale ale dispozitivelor de tip clasic, sau ca dispozitive model de referință pentru relevare și proiectare adaptivă a dispozitivelor de tip clasic ;

● fabricația din scularii, ca dispozitive pentru fabricarea S.D.V.-urilor speciale ;

● activitatea de reparații și întreținere a utilajului tehnologic, în fabricarea pieselor de schimb fie în ateliere staționare, fie în ateliere de reparații operative de tip mobil.

● AVANTAJE ECONOMICE

Investițiile — pentru achiziționarea unui set de elemente modulate, amenajarea B.O.M.—D.E.M. — **DISROM,** instruirea personalului muncitor din G.O.T., asistență tehnică de specialitate — se amortizează în aproximativ 1,5 ani. Într-un set complet de mărime mijlocie, avînd o durată de folosință de 5 ani, se pot executa aproximativ 1500—2000 de dispozitive anual. Timpul pentru optimizarea și montarea unui dispozitiv de complexitate medie este de 8—10 ore, în comparație cu 200—250 ore în proiectare și realizare clasică. Spațiul de depozitare a unui set de elemente modulate este incomparabil mai mic decît spațiul reclamat de vehicularea și staționarea temporară a 2000 de dispozitive anual.

conf. dr. Aurel BRĂGARU
șeful colectivului de cercetare-proiectare DISROM
Institutul politehnic București

Sistem unitar de dispozitive de control modulare

Pentru satisfacerea cerințelor de dotare tehnică a economiei naționale și pentru o participare cît mai competitivă la export, industria constructoare de mașini este puternic angrenată într-un proces complex de îmbunătățire a calității și ridicare a nivelului tehnic al produselor sale. Acest proces, a cărui necesitate și urgență au fost subliniate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie a.c., trebuie să aibă în vedere nu numai **calitatea concepției** — modernizarea, redimensionarea și diversificarea mașinilor și utilajelor ci și **calitatea execuției** — în primul rînd realizarea pieselor de mașini în toleranțele prescrise. Apar, deci, necesare creșterea numărului operațiilor de control și asigurarea acestora cu dispozitive de control care să asigure efectuarea lor rapidă și cu un grad ridicat de precizie.

În scopul de a se satisface în mod avantajos, din punct de vedere tehnic și economic, aceste cerințe, în cadrul catedrei Tehnologia construcției de mașini de la Institutul politehnic București, pe fondul unei teze de doctorat, a fost elaborat — într-o concepție originală, atestată și printr-o serie de brevete de invenție — un **sistem unitar de dispozitive de control modulare.**

Acesta este constituit din următoarele elemente mai importante (vezi figura) : o placă de bază (modulară) ; 31 de elemente și mecanisme (module) de diferite tipodimensiuni (generația I) ; o placă-stand pe care se montează ordonat modulele ; aparate de măsură și control aferente echipării dispozitivelor de control, a căror alegere se face în funcție de toleranța prescrisă la parametrul de controlat. Setul este însoțit de un album de fotografii, care ilustrează modul de utilizare, precum și de instrucțiuni de formare, folosire, depozitare și întreținere a elementelor componente și a dispozitivelor de control. Placa modulară și modulele sînt astfel concepute și dimensionate, încît permit formarea (montarea) rapidă a unei game largi de dispozitive de control, pentru realizarea unui număr mare de operații de control la piese de diferite tipodimensiuni (arbori drepți și netezi și în trepte ; arbori cotiți și axe cu came ; bucșe netede și în trepte ; inele și discuri ; roți dințate și de curea ; biele și pîrghii ; pistoane și casete ; furci și cruci cardanice ; fuzete și axe cu flanșe ; carcase mici și mijlocii ; plăci de ghidare etc.). Fiecare element sau mecanism poate fi montat pe placa de bază, direcționat după două axe de coordonare rectangulare. Blocarea modulelor pe placă, în poziția dorită, se realizează într-un timp foarte scurt (3—5 secunde pentru fiecare modul), cu ajutorul a cîte unui șurub, înclinat la un anumit unghi față de planul plăcii de bază.

METODOLOGIE

Realizarea și utilizarea rațională a dispozitivelor de control comportă următoarea metodologie :

● **la EXECUTANTUL dispozitivelor :**

— cu ajutorul desenului de execuție al piesei de controlat, se precizează parametrii ce urmează să fie controlați ;

— se întocmește schița operației de control, precizîndu-se parametrii de controlat și schema de orientare și fixare a piesei în cadrul dispozitivului de control (se utilizează simbolizarea informațională cunoscută din literatura de specialitate) ;

— se întocmește schema de principiu a dispozitivului de control, precizîndu-se (și notîndu-se prin simboluri constructiv-funcționale) elementele și mecanismele (modulele) componente ;

— se aleg din set modelele necesare, care se montează pe placa modulară, conform schemei ;

— în cazul lipsei unor module, se proiectează numai elementele și mecanismele necesare în cazul considerat — ceea ce scurtează foarte mult ciclul cercetare-proiectare-execuție-aplicare ;

— în funcție de mărimea toleranțelor prescrise la parametrii de controlat, se aleg A.M.C.-urile necesare ;

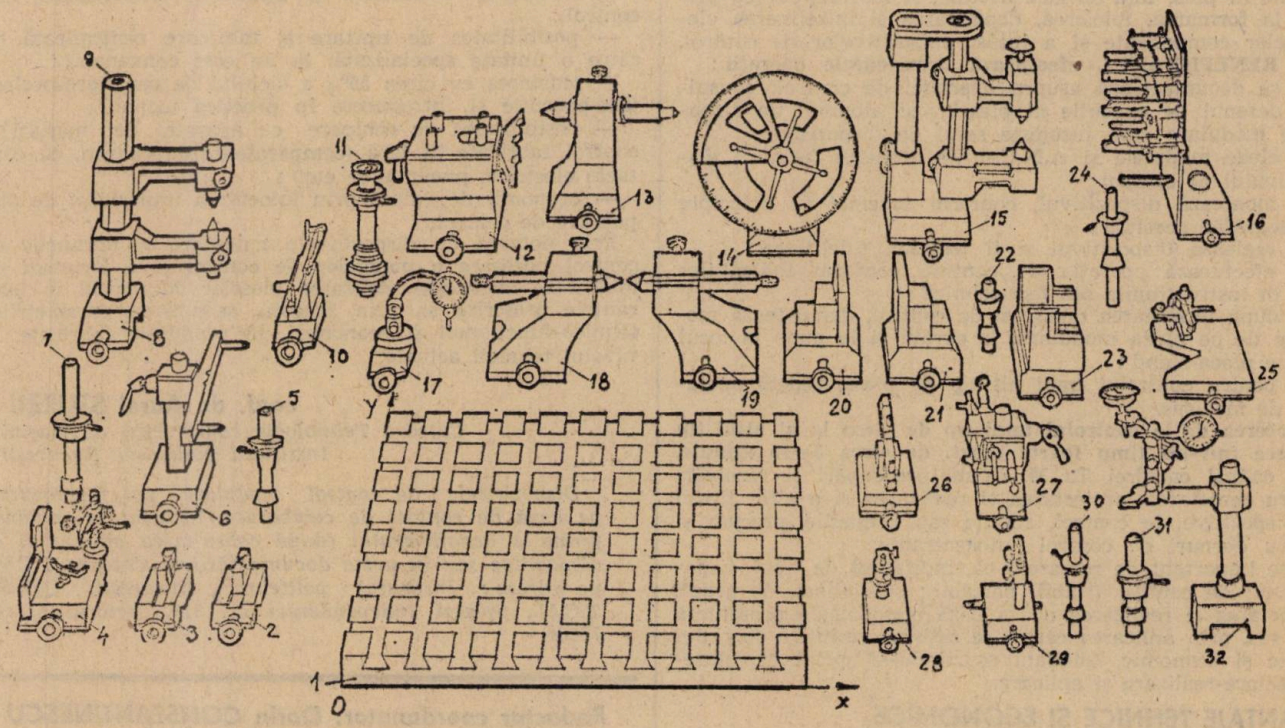

EXEMPLE DE FOLOSIRE

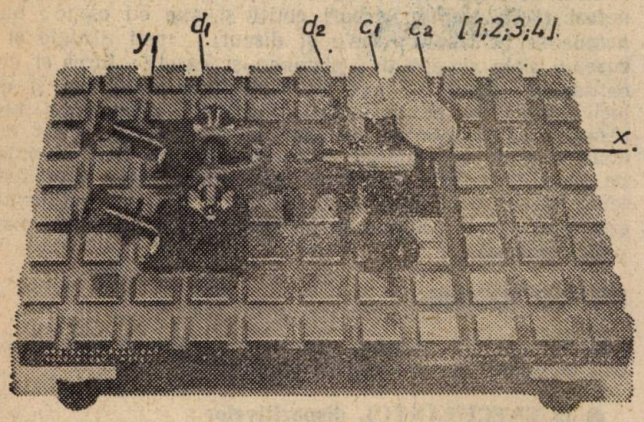

Dispozitivul prezentat în fotografie se realizează prin montarea rapidă, pe placa modulară 1, a modulelor 2, 3 și 4 (din desen) în poziția dorită și blocarea lor cu cîte un șurub 5, înclinat la un anumit unghi față de planul orizontal al plăcii. Poziția modulelor pe placa modulară, în direcția axelor X și Y, în cazul considerat se stabilește, cu multă ușurință, în funcție de cotele piesei de controlat. Axele alezajelor au fost materializate cu ajutorul dornurilor autocentrante d_1 *și* d_2. *La comparatorul* C_1 *se va pune în evidență eroarea de la perpendicularitate a axelor alezajelor la piesele din grupa furcilor cardanice, iar la comparatorul* C_2, *eroarea de la intersectarea axelor alezajelor (comparatoarele fiind în prealabil reglate la zero, după o piesă etalon). Pentru alt tip de piesă se utilizează modulele necesare operației de control considerate; de exemplu, pentru controlul pieselor centrate și fixate între vîrfuri — modulele* 17, 18 *și* 19, *iar al pieselor centrate pe prisme — modulele* 17, 20 *și* 21.

— acestea se montează pe dispozitiv, care se reglează în vederea efectuării operației de control;

— se testează fidelitatea indicațiilor aparatelor și se înlătură cauzele care provoacă erori;

— se estimează, prin cronometrare, timpul necesar montării, reglării și testării dispozitivului;

— se fotografiază dispozitivul în stare montată, fără piesă și, apoi, cu piesa de controlat montată în dispozitiv;

— se întocmește fișa tehnică a dispozitivului, care conține: denumirea dispozitivului, a piesei de controlat și a întreprinderii; schița operației de control; schema de principiu a dispozitivului de control; valoarea diviziunii la aparatele indicatoare; eroarea de indicație; fotografiile dispozitivului (cu și fără piesa de controlat); indicații asupra timpului consumat pentru montarea, reglarea și testarea dispozitivului realizat; observații cu privire la fiabilitatea și mentenabilitatea dispozitivului, urmărit în exploatare la beneficiar;

— se întocmește un dosar tip album, cu fișe tehnice, care conține în plus, față de cele arătate, și instrucțiuni cu privire la formarea, folosirea, depozitarea și întreținerea elementelor componente și a însăși dispozitivelor de control.

BENEFICIARUL efectuează următoarele operații:

— se documentează asupra operației de control, consultînd desenul de execuție al pieselor și albumul de dispozitive modulare care însoțește setul de dispozitive;

— alege modulele și A.M.C.-urile aferente formării dispozitivului de control;

— montează dispozitivul, conform schemei de principiu și fotografiei acestuia;

— reglează dispozitivul și îi testează fidelitatea;

— efectuează operația de control, conform indicațiilor date în instrucțiunile din fișa tehnică;

— după terminarea operației de control, demontează modulele de pe placa modulară, le curăță și le pune la locul lor, pe placa-stand;

— pentru controlul unui alt tip de piese, repetă operațiile de mai sus.

Trecerea de la controlul unui tip de piese la al altui tip se face într-un timp foarte scurt, de circa 5—10 minute.

În cadrul catedrei T.C.M. există preocupări și rezolvări pentru cercetarea, proiectarea și realizarea și a altor tipuri de dispozitive de control, stabile sau portabile, precum și pentru dornuri de control autocentrante.

Este important de remarcat că, indiferent de tipul dispozitivului de control (stabil, portabil; specializat, de grup), proiectarea și realizarea au la bază metodologia prezentată mai sus, prin aplicarea căreia se satisfac cerințele de ordin tehnic și economic, totodată scurtîndu-se ciclul cercetare-proiectare-realizare și aplicare.

AVANTAJE TEHNICE ȘI ECONOMICE

În comparație cu dispozitivele de control clasice, dispozitivele modulare prezentate asigură performanțe superioare de ordin tehnic și economic:

— simplitate, rigiditate mare a construcției, manevrare ușoară, siguranță în folosire;

— Precizie și productivitate sporite cu circa 150% (permit controlul simultan al mai multor parametri ai preciziei de prelucrare);

— fiabilitate mare în folosire, fără a necesita o calificare ridicată a operatorului;

— grad ridicat de universalitate (dispozitivele fiind de grup, pot fi utilizate la controlul unui mare număr de parametri, la piese de diferite tipodimensiuni);

— reducerea consumului de material cu circa 60%;

— micșorarea cu circa 60% a spațiilor de depozitare;

— rentabilitatea utilizării atît în cazul producției de serie mare, cît și de serie mică și unicat;

— aplicabilitate atît în producția cu specific de construcție de mașini, cît și în atelierele-școală din învățămîntul de specialitate (mediu, de maiștri, superior);

— înlesnirea elaborării și aplicării tehnologiilor de control;

— posibilitatea de tipizare și fabricare centralizată de către o unitate specializată, la un cost convenabil;

— scurtarea cu circa 55% a ciclului de cercetare-proiectare-execuție și introducere în practica uzinală;

— posibilitatea de echipare cu aparate de măsură și control fabricate în țară (comparatoare cu cadran, cu contacte electrice, pneumatice etc.);

— economii de valută prin înlocuirea importului de dispozitive de control.

Prin dotarea cu dispozitivele modulare și dornurile de control necesare a punctelor de control și a locurilor de muncă se înlesnește realizarea pieselor de mașini în toleranțele prescrise și, prin aceasta, asigurarea parametrilor tehnico-funcționali și economici, în produsele fabricate, la nivelul tehnicii actuale.

conf. dr. Aurel STURZU
Catedra Tehnologia construcției de mașini
Institutul politehnic București

Dispozitivele de control modulare pot fi procurate pe bază de contact de colaborare, încheiat la comanda fermă a beneficiarului (după consultarea albumului de dispozitive sau în urma documentării la Catedra T.C.M.) pe adresa: Institutul politehnic București, Catedra T.C.M., Splaiul Independenței nr. 313, sectorul 6, cod 77206.

Redactor coordonator: Dorin CONSTANTINESCU

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

TRUSTUL ENERGOCONSTRUCȚIA BUCUREȘTI
Calea Dorobanți 103—105 Sect. 1
Telefon 79.60.20

RULMENȚI

— 6006 buc. 5
— 6017 buc. 11
— 6018 buc. 24
— 6020 buc. 2
— 6020 Z buc. 15
— 6024 buc. 11
— 6026 buc. 20
— 6030 J buc. 1
— 6213 buc. 11
— 6214 buc. 22
— 6216 buc. 8
— 6220 buc. 50
— 6222 buc. 5
— 6224 buc. 42
— 6228 buc. 4
— 6300 buc. 6
— 6311 buc. 60
— 6313 buc. 5
— 6314 buc. 25
— 6317 buc. 3
— 6318 buc. 6
— 6320 buc. 7
— 6407 N buc. 7
— 6408 buc. 17
— 6408 N buc. 4
— 6410 buc. 31
— 6411 buc. 15
— 6412 buc. 10
— 7209 buc. 2
— 7310 buc. 20
— 3209 buc. 10
— 3310 buc. 3
— 1208 buc. 6
— 1213 buc. 17
— 1214 buc. 28
— 1215 buc. 6
— 1217 buc. 45
— 2207 buc. 1
— 2218 buc. 1
— 1315 buc. 42
— 1317 buc. 4
— 2310 buc. 18
— NU-216 buc. 10
— NU-305 buc. 14
— NU-313 buc. 58
— NJ-211 buc. 40
— NJ-212 buc. 50
— NJ-212 E buc. 60
— NJ-214 buc. 70
— NJ-215 buc. 9
— NJ-308 buc. 90
— NJ-311 buc. 15
— NJ-313 buc. 7
— NJ-411 buc. 100
— NUP-215 buc. 60
— NUP-216 buc. 70
— NUP-217 buc. 15
— NUP-309 buc. 50
— NUP-311 buc. 40
— NU-2212 buc. 11
— NU-2218 buc. 8
— NU-2305 buc. 10
— NU-2312 buc. 2
— NJ-2210 buc. 13
— NJ-2212 buc. 2
— NJ-2312 buc. 1
— NUP-1314 buc. 15
— NUP-2207 buc. 6
— NA-4918 buc. 70
— DNKS-50 A buc. 150
— K-30x40x30 buc. 100
— K-55x63x20 buc. 50
— 30.203 buc. 180
— 30.208 buc. 60
— 30.209 buc. 30
— 30.214 buc. 170
— 30.215 buc. 30
— 03.216 buc. 30
— 30.218 buc. 5
— 30.224 buc. 2
— 32.015 buc. 25
— 32.018 buc. 300
— 32.020 buc. 80
— 32.206 buc. 48
— 32.208 buc. 4
— 32.209 buc. 80
— 32.212 buc. 120
— 32.214 buc. 160
— 32.215 buc. 200
— 32.217 buc. 112
— 30.306 buc. 10
— 30.319 buc. 2
— 31.308 buc. 10
— 31.312 buc. 40
— 31.310 buc. 8
— 32.304 buc. 9
— 32.306 buc. 20
— 32.307 buc. 20
— 32.311 buc. 10
— 32.314 buc. 20
— 32.315 buc. 4
— 32.316 buc. 10
— 32.318 buc. 1
— 23.026 buc. 3
— 22.207 buc. 4
— 22.220 buc. 23
— 22.224 buc. 17
— 2.319 buc. 3
— 20.703 buc. 50
— 20.803 buc. 120
— 21.311 buc. 5
— 21.314 buc. 9
— 21.315 buc. 7
— 51.103 buc. 60
— 51.106 buc. 18
— 51.110 buc. 25
— 51.117 buc. 664
— 51.214 buc. 23
— 51.216 buc. 1
— 51.310 buc. 1
— 51.314 buc. 4
— 51.324 buc. 3
— 51.405 buc. 2
— 51.420 buc. 13
— 52.214 buc. 30
— 52.230 buc. 1
— 7.815 buc. 16
— 64.805 buc. 15
— 108.115 buc. 21
— 100.710 buc. 6
— 304.030 buc. 110
— 330.078 buc. 2
— 390.509 buc. 105
— 495.406 buc. 1
— 530.206 buc. 2
— 636.905 buc. 1
— 704.702 buc. 46
— 790.601 buc. 85
— 790.711 buc. 136
— 804.701 buc. 6
— 804.705 buc. 18
— 836.906 buc. 4
— 864.904 buc. 10
— 922.205 buc. 35
— 954.712 buc. 10
— 977.906 buc. 4
— 977.908 buc. 2

— 977.909 buc. 149
— 988.911 buc. 2
— role — 7x10 mm buc. 2090
— role — 10x14 mm buc. 60

PIESE SCHIMB COMPRESOR TIPURI NOI C. 300

— Scaun supapă C. 300.13.4.1 buc. 42
— Limitator supapă C. 300.13.44 buc. 99
— Supapă aspirație C. 300.13.40 buc. 2
— Bolț piston 114.50.01 buc. 25
— Piston C.N. 625.25.53 A buc. 2
— Piston R-1 629.25.53 A buc. 32
— Piston R-2 629.25.53 A buc. 16
— Segment C. sup. CN 706.01 buc. 92
— idem C sup. R-1 706.01 buc. 54
— idem C. sup. R-2 706.01 buc. 32
— idem C. inf. R-1 706.02 buc. 371
— idem U. R-2 706.03 buc. 87
— Bolț ECV-240 M.06.02 buc. 47
— Semicupă cu ghiară C. 105.6008 buc. 1
— Capac față C. 200.01.09 buc. 2
— Disc supapă C. 200 buc. 63
— Arcuri compresor C. 200.13.03 buc. 3

PIESE SCHIMB COMPRESOR TIPURI NOI 6 C—1

— Bucși bielă C1.04.01.08 buc. 11
— Scaun supapă C1.07.01 buc. 3
— Limitator supapă C1.06.02 buc. 10
— Limitator disc C1.07.11 buc. 22
— Supapă compresor C1.07.00 buc. 1
— Segmenți C.D. 90-CN C1.04.07 buc. 21
— Segmenți C.D. 110-CN C1.04.06 buc. 23
— Segmenți U.D. 110-CN C1.04.08 buc. 190
— idem R.D. 110-CN C1.04.11 buc. 52
— idem C.D. 110-2 II C1.04.06 buc. 7
— idem C.D. 90. R. II C1.04.07 buc. 16
— idem C.D. 110-R 1 C1.04.08 buc. 50
— idem U.D. 110. R-II C1.04.08 buc. 25
— idem U.D. 90-R1 C1.04.09 buc. 19
— idem U.D. 90 R11 C1.04.09 buc. 54
— idem R.D. 110-R1 C1.04.11 — buc. 34
— idem R.D. 110-R II C1.04.11 buc. 6
— idem R.D. 90-R II C1.04.12 buc. 10
— Inel siguranță C1.01.07 buc. 1

PIESE SCHIMB COMPRESOR TIPURI NOI C. 5

— Disc etanșare 09.11.06 buc. 4
— Scaun supapă 09.12.01 buc. 1
— Amortizor C9.11.04 buc. 16
— Ax manșon BC5.08.02 buc. 16
— Volant ptr. MC5 C5.31.10.A buc. 4
— Arc aspirație C5.30.03.A buc. 450
— idem refulare C5.30.05.A buc. 600
— idem refulare C5.29.07 A buc. 650
— idem aspirație C5.29.03.A buc. 200
— Inel etanșare C5.29.05 A buc. 80
— Inel etanșare reful C5.29.04 buc. 27
— idem aspir. C5.30.04 buc. 200
— idem refuI C5.30.06 buc. 100
— Corp supapă C5.29.08 buc. 10
— idem C5.30.08 buc. 1
— Amortizor C5.30.02 buc. 50
— idem C5.29.02 buc. 80
— Garnitură C5.28.09 buc. 70
— idem C5.24.28 buc. 55
— idem C5.24.53 buc. 300
— idem C5.27.07 buc. 60
— Inel siguranță D. 120-NL 126 buc. 7
— idem elastic D. 55 buc. 5
— idem siguranță D. 150 buc. 11
— Pinion condus pompă ulei C5.03.06 buc. 6
— Fulie I C5.11.16.01 buc. 10
— Roată curea C5.24.54 buc. 5
— Fulie C5.10.12 buc. 3
— Arc C5.12.16 buc. 17
— idem C5.12.07 buc. 10
— idem C5.12.09 buc. 16
— Ax C5.10.03 buc. 17
— Bucșe C5.10.11 buc. 30
— Rotor C5.10.10 buc. 14
— Stator cu carcasă C5.10.01 buc. 7
— Șaibă distanță C5.10.09 buc. 9
— Suport carcasă C5.10.26 buc. 8
— Suport carcasă C5.10.29.1 buc. 5
— Supapă C5.14.04 buc. 19
— Scaun supapă intr. C5.14.02 buc. 19
— Scaun supapă ieșire C5.14.05 buc. 19
— Arc C5.14.09 buc. 16
— Cilindru presiune MC5.06.06 buc. 9
— A xprincipal MC5.24.03 buc. 2
— Roată curea C 10.01.15 buc. 3
— Capac lagăr față C10.01.12 buc. 3
— Suport carcasă sufl. C10.10.26 buc. 8
— Suport C10.10.29 buc. 5

PIESE SCHIMB — COMPRESOR — REȘIȚA

— Piston eboșat 135-65F buc. 2

PIESE SCHIMB UTILAJE

— Coroană dințată graifăr Z-50 buc. 2
— Lanț gall 3/4" șas. 12,7 mtr. 10
— idem 1" triplex mtr. 81

PIESE SCHIMB AUTO ROMAN DIESEL

— Frînă motor — Saviem buc. 2
— Inel grafit buc. 14
— Bucșă ex came intermed. Saviem buc. 100
— idem spate buc. 80
— Baie ulei Saviem buc. 3
— Chid supapă admisie buc. 30
— Garnituri capac chiuloasă Saviem buc. 40
— Scaun supapă admisie idem buc. 60
— idem evacuare idem buc. 50
— Dispozitiv antrenare idem buc. 40
— Pinion arbore cotit idem buc. 10
— Arc int. al supapei idem buc. 250
— idem ext. buc. 200
— Farcuria sup. a arcului Saviem buc. 80
— Semicon supapă idem buc. 60
— Apărătoare supapă idem buc. 350
— Tije împingător tachet idem buc. 50
— Pinion distribuție ax camă buc. 30
— Bucșă pinion intermed. idem buc. 8
— Bucșă bielă motor buc. 200
— Șurub capac bielă-RABA buc. 200
— Bolț piston — Saviem buc. 50
— Amortizor vibrație — RABA buc. 3
— Bolț piston RABA buc. 300
— Tachet cu membrană Saviem buc. 30
— Pirghie pompă combust. Soviem buc. 200
— Element filtru combust. RABA buc. 2 000
— Filtru aer cu baie ulei DAC buc. 5
— Element filtre aer Saviem buc. 200
— Țeavă aspirație Saviem buc. 13
— Racord injector buc. 150
— Tije injector buc. 200
— Garnituri injector buc. 1 000
— Inelul pompei de transf. buc. 80
— Ax ans. cu contragreutate buc. 80
— Manșon regulator buc. 50
— Supapă pompă alim. buc. 80
— Racord idem buc. 200
— Variator automat RABA buc. 40
— Pinion cdă. pompă ulei buc. 40
— Pompă ulei cpl. RABA buc. 15
— Ventilator motor Saviem buc. 20
— Conductă apă răcire buc. 12
— Arc torsiune ambreiaj Saviem buc. 60
— Arc. principal idem buc. 100
— Disc ferodou placă idem buc. 33
— Burduf pirghie idem buc. 100
— Garnituri etanș frînă idem. buc. 500
— Carcasă cutie viteză RABA buc. 3
— Arbore planetar Saviem buc. 30
— Manșon neopren buc. 51
— Carcasă punte spate Saviem buc. 4
— Arbore planetar RABA buc. 40
— Manșon carcasă ex plan idem buc. 38

— Bucşă sup. fuzetă SAV-RABA buc. 200
— idem inf. idem buc. 200
— Pivot fuzetă buc. 40
— Cap bară transv. Stg. buc. 100
— idem dr. idem buc. 100
— Pirghie ax camă frînă buc. 15
— Consolă axă came frînă buc. 15
— Bucşe saboţi frînă buc. 200
— Arc tracţiune buc. 60
— Burduf de protecţie buc. 100
— Bucşe saboţi frînă buc. 50
— Butuc camelat buc. 5
— Bolţ saboţi frînă — Saviem buc. 100
— Arc saboţi frînă buc. 40
— Bolţ saboţi frînă — RABA buc. 100
— Manşetă protecţie — ROMAN D. buc. 180
— Casetă direcţie Saviem buc. 10
— Suport casetor dir. Saviem buc. 8
— Racord Al. M 15-RABA buc. 51
— Rezervor ulei dir. — RABA buc. 3
— Tampon cauciuc idem buc. 74
— Bucşi cercel arc faţă — Saviem buc. 300
— Bolţ arc faţă idem buc. 100
— Amortizor telescopic idem buc. 6
— Pompă antigel Saviem buc. 10
— Tub flexibil pompă Saviel buc. 20
— Bucşă bielă compresor idem buc. 32
— Geam uşă laterală idem buc. 100
— Disp. ridicat geam stg. buc. 40
— Dispozitiv rabatabil geam buc. 70
— Inelul sferei superior Saviem buc. 141
— Inel antrenare 1 idem buc. 131
— idem II idem buc. 127
— idem III idem buc. 133
— Bucşe ghidare despic. I buc. 81
— idem despic. II buc. 47
— idem despic. III buc. 89
— idem despic. IV buc. 30
— Rezervor ulei bascul buc. 7
— Electromotor ştergător parbriz buc. 100
— Condensator alternator buc. 900
— Bucşe lagăr alternator buc. 100
— Perii alternator dr. buc. 200
— idem stg. buc. 200
— Rezistenţă termoinjector buc. 70

—PIESE SCHIMB AUTO SR 113—131

— Capac lagăr palier 4+1 set 2
— Capac palier buc. 6
— Cuzineţi palier CH set 60
— idem R-1 set 37
— idem R-2 set 42
— idem R-3 set 27
— idem R-4 set 25
— Capac etanş spate buc. 2
— Capac pinion distrib. buc. 1
— Garnituri chiuloasă buc. 500
— Garnitură capac tacheţi buc. 400
— idem galerie ad. evac. buc. 600
— Arc supapă motor buc. 50
— Semicon supapă buc. 100
— Anel sig. supapă adm. buc. 50
— Bucşă arb. came R-1 set. 124
— idem R-2 set 37
— Bucşă tachet motor buc. 300
— Segmenţi piston motor CN set 100
— idem R-1 set 100
— idem R-2 set 60
— idem R-3 set 50
— Inel de siguranţă set 60
— Cuzineţi bielă motor CN set 80
— Bucşă bielă motor set 100
— Şurub capac bielă set 100
— Volant motor cu camă set 20
— Element filtru decontor benz 400
— Corp pompă benzină buc. 30
— diafragmă pompă benzină buc. 600
— Supapă pompă benzină buc. 400
— Tub flexibil pompă benz. buc. 200
— Jigler rulanţi cpl. buc. 100
— Jigler principal buc. 800
— Obturator aus. buc. 100
— Filtru aer carburator buc. 10
— Tije act. pompă ulei buc. 50
— Corp pompă ulei buc. 20
— Ventilator motor buc. 30
— Arc placă pres. ambreiaj buc. 100
— Disc ambreiaj cupl. buc. 100
— Garnitură cil. pompă buc. 1500
— idem inelară pompă frînă buc. 1000
— Carter cutie viteză buc. 15
— Pinion mers înapoi buc. 40
— Arbore pinion buc. 10
— Manşon amortizare buc. 150
— Bolţ sferic cuplare buc. 13
— Punte spate aus. 3RD buc. 1
— Resort frînă sp. lung. buc. 360
— idem scurt buc. 300
— Segmenţi ferodou spiţă buc. 600
— Garnituri cil. pr. spate buc. 3 500
— Segmenţi ferodou faţă buc. 500
— Flanşă elastică mecanism dir. buc. 200
— Volan direcţie buc. 1
— Bulon cercel arc faţă buc. 100
— idem spate buc. 100
— Piston compresor CN buc. 50
— idem R-1 buc. 50
— idem R-2 buc. 44
— Segmenţi compresor CN set 100
— idem R-1 set 40
— idem R-2 set 20
— Bolţ piston compres. buc. 15
— Chiuloasă refulare compresor buc. 50
— Geam parbriz buc. 20
— Geam parbriz buc. 20
— Geam cabine spate buc. 20
— Cap de protecţie buc. 40
— Rotor distribuţie buc. 150
— Capac distribuitor buc. 500
— Pinion distribuitor buc. 29
— Perie electromotor buc. 800
— Colector dinam buc. 64
— Perii masă buc. 2500
— Perii alternator buc. 2141
— Bujii M 18x175 buc. 100
— Întrerupător lumini bord buc. 113
— Distribuitor ulei cpl. cu 4 căi buc. 60
— Braţ ştergător parbriz buc. 89
— Lamă ştergător parbriz buc. 73
— Braţ dr. ans. buc. 145
— Electromotor EPL — şterg. parbriz buc. 100
— Perii electromotor EP1 buc. 200
— Bobină aprindere tip R.S. 704 buc. 198
— Cap fiţe bujii ED1 buc. 344
— Schimbător fază picior buc. 30
— Comutator central lumini buc. 30
— Becuri cu 2 faze 12x40x45 W buc. 2000
— Rame far ceaţă buc. 20
— Releu pornire electromotor buc. 100

PIESE SCHIMB AUTO TV 12-ARO

— Segmenţi piston motor R-- set 50
— idem R-2 set 38
— idem R-3 set 26
— Pastile supapă pompă benzină buc. 200
— Jigler principal buc. 50
— Duze aer frînă combust. buc. 30
— Obturotor ans. buc. 40
— Corp pompă ulei buc. 10
— Tije acţionare pompă ulei buc. 41
— Arbore pompă apă buc. 20
— Arc placă pres. ambreiaj buc. 23
— Pinion vit. 1 condens. buc. 6
— Arbore intermediar buc. 6
— Arbore planetar spate buc. 6
— Arbore planetar faţă dr. buc. 10
— idem stg. buc. 5
— Bulon sferic cap bară buc. 20
— Pastile de oscilare cap bară buc. 6
— Pastile de oscilare bulon sferic buc. 5
— Bulon sferic cap bară buc. 16
— Pastilă sprijin bul. sferice buc. 6
— Pastile superioare cap bară buc. 8
— Inel dublu D-32 buc. 200
— Tampon elastic inf. faţă buc. 63
— Inel pompă centr. frînă buc. 1 111
— Geam duplex parbriz ARO 240 buc. 6
— Parbriz TV 12 din două buc. buc. 76

— Geam parbriz TV 12, tipul nou buc. 50
— Ştergător parbriz ans. buc. 14
— Braţ ştergător parbriz buc. 29
— Lame ştergător parbriz buc. 154
— Fulie alternator buc. 20
— Pinion distribuitor buc. 12
— Comutator ştergător parbriz buc. 96

PIESE DE SCHIMB DACIA 1300

— Bucşă ax ambreaj buc. 3
— Buşon obturare rampa ulei buc. 4
— Simering palier buc. 30
— Garn. etanş. distrib. buc. 10
— Garn. capac distr. buc. 20
— Garn. chiuloasă buc. 10
— Garn. intre. colect. şi chiuloasă buc. 5
— Garn. în part. op. buc. 6
— Garn. placă închid. chiuloasă buc. 21
— Carter inf. ans. baia de ulei buc. 2
— Set inele distrib. cotit set 3
— Set inele dis. arb. cot. buc. 5
— Set idem buc. 4
— Chiuloasă ans. buc. 2
— Ghid supapă buc. 150
— Garn. piuliţă buc. 10
— Capac chiulasă buc. 1
— Colector adm. buc. 1
— Stut de reaspir. buc. 2
— Garn. ieşire colect. buc. 35
— Pin. distr. arb. cot. buc. 33
— Pin. distr. arb. came buc. 40
— Arbore cu cama buc. 3
— Supapă admisie buc. 6
— Supapă evac. buc. 4
— Arc supapă buc. 60
— Calotă resort buc. 100
— Ax culbutor ans. buc. 24
— Suport ax. culb. buc. 1
— Arc distant. culb. buc. 18
— Şurub regl. culb. buc. 94
— Piuliţă şurub buc. 10
— Tije culbutori buc. 83
— Tachet C.N. buc. 60
— Culbutor spate buc. 10
— Idem faţă buc. 8
— Pană semidisc buc. 5
— Arbore cotit ans. buc. 7
— Volantă motor buc. 4
— Rac de antren. buc. 8
— Corp bielă ans. buc. 5
— Şurub bielă buc. 28
— Rezerv. benzină ans. buc. 1
— Rezerv. (BREK) buc. 1
— Ţeavă bz. între. rezerv. şi pompă buc. 1
— Cond. retur buc. 2
— Colector rep. membr. br. set 4
— Filtru ans. buc. 12
— Garn. pompă bz. buc. 10
— Cablu acceleraţie buc. 10
— Capac pompă buc. 2
— Capac pompă buc. 2
— Şurub fix clapetă buc. 2
— Ax port clapetă buc. 2
— Suport cămăşi cabl. buc. 2
— Clapetă pornire buc. 2
— Cameră detenţă gaze buc. 19
— Port jigler buc. 2
— Carburator ans. buc. 4
— Capac carb. ans. buc. 3
— Corp carb. ans. buc. 4
— Flanşă izolantă buc. 4
— Flanşă pt. încălz. buc. 3
— Jigl. aer de frînare buc. 8
— Tub dispersor buc. 4
— Centr. de amestec buc. 5
— Şurub regl. amest. buc. 14
— Jigl. de mers gol buc. 10
— Şurub regl. deschid. buc. 10
— Membrană compl. buc. 6
— Ax port clapet. buc. 10
— Clapet. obturat. buc. 10
— Jiclor pr. buc. 30
— Supapă de aspir. buc. 5
— Ajutaj de decarc. buc. 5
— Garnitură buc. 17
— Plutitor cpl. buc. 11
— Filtru fin cpl. buc. 13
— Element filtru aer buc. 6
— Cabl. soc. tiretă buc. 8
— Cond. reasp. buc. 2
— Pompă ulei CPL. buc. 9
— Purje amovibola buc. 2
— Arb. cda. pompă ulei buc. 8
— Pinion buc. 10
— Ax pinion pomp. buc. 3
— Pin. cda. p. ulei şi cuptor distr. buc. 1
— Pinion cda. p. ulei buc. 4
— Corp. sorb. ans. buc. 2
— Filtru ulei buc. 80
— Bucşe pompă ulei buc. 6
— Radiat. cu fagr. de oţel buc. 3
— Buşon de etanş. buc. 3
— Garnit. D-45 buc. 1
— Capsulă vas. expans. buc. 2
— Pompă apă CPL buc. 4
— Garnit.-pompă apă buc. 1
— Termostat 89 GC buc. 3
— Termostat buc. 25
— Ventilat. ans. buc. 3
— Idem buc. 1
— Disc de fricţiune buc. 8
— Disc idem buc. 3
— Arac reducere buc. 1
— Bucşe centr. ambr. buc. 27
— Bucşe centr. buc. 6
— Idem de cdă. buc. 34
— Bucşă de centrare buc. 26
— Garnit. cart. ambr. buc. 26
— Simering 17x20x7 buc. 40
— Tablă prot. ambr. buc. 5
— Ax furcă ambr. ans- buc. 11
— Rulment presiune buc. 20
— Bucşă buc. 36
— Ax cu cap refulat buc. 23
— Ax furcă buc. 8
— Bucşă de centeaj buc. 12
— Capac spate ans. buc. 1
— Bucşă pt. ax cdă. buc. 25
— Garnit. capac spt. buc. 40
— Supapă ans. buc. 23
— Buşon de nivel buc. 20
— Arbore ambreiaj buc. 13
— Pinion VII. I. buc. 2
— Butuc şi balador buc. 3
— Con mobil vit. II buc. 17
— Pinion vit. II buc. 4
— Rondeia de sprijin buc. 14
— Opritor buc. 9
— Sincron vit. 3-4 buc. 10
— Butuc sincron buc. 11
— Bucşe ax cdă. buc. 21
— Pană sincr-BD ot. buc. 12
— Rondelă O-10 buc. 13
— Inel de blocare buc. 17
— Pinion vit. IV buc. 1
— Rondele sprijin 3,50 buc. 17
— Idem 3,55 buc. 17
— Idem 3,60 buc. 13
— Idem 3,65 buc. 13
— Idem 3,70 buc. 13
— Idem 3,75 buc. 13
— Idem 3,80 buc. 13
— Idem 3,85 buc. 13
— Idem 3,90 buc. 13
— Idem 3,95 buc. 13
— Idem 4,00 buc. 22
— Idem 4,05 buc. 17
— Idem 4,10 buc. 17
— Şurub tahometru buc. 20
— Ax mers înapoi buc. 4
— Resort înzavorire buc. 2
— Pinion interm. buc. 10
— Rondela de regl. 0,5 buc. 12
— Idem 1 mm buc. 12
— Idem 0,2 mm buc. 17
— Idem A 225 buc. 8
— Idem A 250 buc. 13
— Idem A 275 buc. 8
— Idem A 3,00 buc. 13
— Idem A 3,00 buc. 13
— Idem A 3,75 buc. 8
— Idem A 4,00 buc. 8
— Idem A 350 buc. 13
— Idem A 2,00 buc. 13
— Furcă vit. 1-2 buc. 2
— Select. pt. mers înapoi buc. 4
— Ax cda. mers înapoi buc. 2
— Levier de select. buc. 2
— Bielă cda. spate buc. 4

— Cutie dca. buc. 2
— Palier rot-ulei buc. 5
— Inel palier buc. 5
— Capac buc. 4
— Garnit. buc. 20
— Ans. bielă cdă. buc. 2
— Rondelă a 196 buc. 1
— Furcă vit. 3—4 buc. 3
— Garnitură buc. 3
— Deflector buc. 16
— Tripodă Dacia buc. 2
— Grup conic ans. buc. 4
— Ax sateliți buc. 13
— Cutia diferenț. buc. 9
— Pinioane planet. buc. 11
— Pinion stelit buc. 23
— Șaibă sateliți buc. 33
— Piuliță reglaj dif. buc. 5
— Cutie diferenț. buc. 2
— Puncte spate buc. 1
— Braț inf. sp. cu cuz. buc. 10
— Tub inter. al BR. buc. 10
— Ax braț buc. 47
— Antretoază cuz. buc. 2
— Bridă inf. braț inf. buc. 3
— Tirantul braț. buc. 4
— Braț inf. față stg. buc. 8
— Bloc elast. ans. buc. 24
— Șurub fixare buc. 22
— Ornament roată buc. 4
— Butuc cu tambur buc. 24
— Prezon roată buc. 24
— Simering maieu sp. buc. 2
— Rondelă de blocare buc. 22
— Bușon butuc buc. 46
— Platou frînă spă stg. buc. 4
— Idem dr. ans. buc. 9
— Deflector buc. 20
— Idem buc. 20
— Resort sabot buc. 35
— Șurub de purare buc. 12
— Butuc față ans. buc. 11
— Port fuzetă dr. buc. 1
— Port. strg. ans. buc. 1
— Casetă dir. ans. buc. 7
— Rondel bloc rulment buc. 10
— Rduf cremalier buc. 3
— Bucșă buc. 20
— Cap cremalieră buc. 12
— Excentric reglaj buc. 4
— Bielă dr. ans. buc. 5
— Idem dr. buc. 5
— Protector ans. buc. 4
— Ax bieletă buc. 16
— Bieletă stg. ans. buc. 7
— Arc. împingător buc. 10
— Bieletă stg. buc. 6
— Ax interm. buc. 26
— Semibucșă inf. ax vol. buc. 14
— Garnit. etanș. buc. 11
— Flexibloc cu tampon buc. 7
— Ax cardan buc. 6
— Ax vona ans. buc. 2
— Bucșă ext. buc. 2
— Țeavă eșapament buc. 1
— Idem buc. 1
— Amortizor zgomot buc. 1
— Cupă buc. 11
— Tampon față CPL buc. 2
— Cupă defazor stg. buc. 6
— Tampon fixare motor buc. 1
— Suport sp. dr. ans. buc. 4
— Idem stg. buc. 4
— idem stg. buc. 12
— Bară antiruliu față buc. 20
— Cuzinet elastic buc. 10
— Căpăcel buc. 10
— Tampon cuzinet buc. 2
— Căpăcel buc. 25
— Arc față buc. 1
— Bară antir. sp. buc. 20
— Cala de fixare buc. 4
— Suport dr. al. tamp. buc. 6
— Difuzor buc. 15
— Flexibloc buc. 20
— Traversă suspens. buc. 2
— Flexibloc 10×4 buc. 20
— Arc spiral sp. buc. 15
— Amortiz sp. buc. 79
— Placheți frînă set. 39
— Rezerv. lichid fr. buc. 5
— Racord cu 3 căi buc. 2
— Suport racord buc. 5
— Cda. frînă mina ans. buc. 4
— Ax leg. furcă fr. buc. 10
— Longeron sup. dr. buc. 1
— Idem dr. simplu buc. 1
— Idem dr. față buc. 1
— Capăt traversă buc. 1
— Longeron inf. dr. față buc. 1
— Idem stg. simplu buc. 1
— Tablă închidere buc. 3
— Suport braț inf. s. buc. 1
— Longeron inf. stg. buc. 1
— Travers. de direcț. buc. 1
— Idem față simplă buc. 1
— Longeron sp. dr. buc. 1
— Scut motor buc. 1
— Pavilion ans. buc. 1
— Traversă sp. buc. 1
— Tablie sp. buc. 3
— Tablie sp. fustă buc. 2
— Tablă ext. ușii st. buc. 3
— Tablă ext. a ușii f. buc. 3
— Broască ușă față buc. 2
— Idem stg. buc. 2
— Broască ușă sp. dr. buc. 3
— Idem sp. stg. buc. 3
— Mîner ușă ext. buc. 2
— Mabară gram ușă f. buc. 2
— Idem geam sp. stg. buc. 5
— Macara geam sp. dr. buc. 1
— Mască simplă buc. 1
— Port far buc. 2
— Turbină compl. buc. 3
— Carcasă grup moto buc. 3
— Motor calorifer buc. 4
— Subansamblu st. BOB. buc. 13
— Robinet calorifer buc. 4
— Șterg. parbriz buc. 3
— Perii electromotor buc. 23
— Motor șterg. parbriz buc. 1
— Motoraș parbriz buc. 3
— Pompă buc. 2
— Port diode buc. 6
— Placă suport buc. 2
— Port diode poz. buc. 6
— Rotor bobinat buc. 3
— Stator bobinat buc. 2
— Fișe antiparazit. buc. 8
— Perie masă buc. 10
— Subansamblu pal. buc. 2
— Ansamb. motor BOB. buc. 2
— Perii electromotor buc. 5
— Subansamblu BOB. buc. 2
— Furcă bendix buc. 3
— Bucșă lagăr buc. 38
— Colect. palier buc. 2
— Bendix buc. 3
— Ax antrenare cu camen buc. 4
— Arc distanțat buc. 20
— Set piese asig. buc. 5
— Placă fixare rot. buc. 5
— Baretă tens. buc. 19
— Fișe lungi 1—4 buc. 3
— idem 2—3 buc. 3
— Soclu ruptor cont. buc. 5
— Pompă de corecție buc. 6
— Perie electromotor buc. 10
— Cărbune cu resort buc. 16
— Termocontact ans. buc. 6
— Monocontact buc. 5
— Tablou de bord buc. 1
— Indicat, niv. comb. buc. 2
— Vitezometru ans. buc. 1
— Indicat. tens. buc. 2
— Comut. șterg. parb. buc. 1
— Poli far stg. buc. 1
— Ramă far buc. 2
— Contact frînă mină buc. 2
— Plafonieră ans. buc. 1
— Lampă combinată spt. buc. 4
— Idem dr. ans. buc. 3
— Claxon tip 4121 buc. 2
— Dispersor sp. buc. 20
— Idem față buc. 20
— Comutator ilum. buc. 1
— Întrerupător lum. buc. 2
— Glisieră stg. buc. 4
— Panou uși sp. stg. buc. 1
— Panou uși sp. dr. ans. buc. 1
— Ornament dsu. mască buc. 5
— Ornament centr. gr. buc. 5
— Idem far st. buc. 3

PIESE SCHIMB AUTO VARȘAVA

— Tampon elastic buc. 5
— Semering capac distribuție 25×80×12 buc. 14
— Inel cuzinet buc. 4
— Cuzinet palier CN set. 1
— Volant motor ans. buc. 1
— Coroană pornire buc. 2
— Șaibă refulare buc. 2
— Șaibă arbore cotit buc. 2
— Butuc fulie arbore cotit buc. 1
— Ghiară manivelă buc. 1
— Pinion cu camă buc. 1
— Ac supapă motor buc. 24
— Supapă buc. 5
— Ghid supapă motor buc. 8
— Inel cauciuc supapă motor buc. 6
— Culbutor motor buc. 8
— Piuliță șurub reglaj (tachet) buc. 8
— Colector admisie buc. 1
— Colector evacuare ans. buc. 1
— Pinion comandă pompă ulei buc. 2
— Arbore pompă ulei buc. 2
— Capac pompă ulei buc. 2
— Pompă ulei buc. 1
— Tub intrare filtru fin ulei buc. 4
— Tub ieșire pompă benzină buc. 4
— Bucșă arc cdă. supapă buc. 7
— Tampon elastic motor buc. 12
— Colector evacuare buc. 1
— Pompă ulei buc. 1
— Garnitură colector admisie buc. 1
— Tub ieșire filtru fin buc. 1
— Supapă pompă benzină buc. 25
— Pîrghie pompă benzină buc. 2
— Tub pompă benzină buc. 3
— Filtru pompă benzină buc. 11
— Pompă rapriză buc. 2
— Putitor carburator buc. 5
— Cui poanton (carburator) buc. 3
— Difuzor carburator buc. 3
— Jigler principal buc. 5
— Jigler pulverizator buc. 5
— Jigler aer buc. 5
— Corp carburator buc. 1
— Jigler relant buc. 5
— Element filtru aer buc. 4
— Turbină pompă apă buc. 4
— Arbore pompă apă buc. 3
— Ventilator buc. 3
— Bușon radiator apă buc. 1
— Tub pompă apă buc. 1
— Rotor (bobină) dinam buc. 1
— Ax cdă. distribuitor buc. 1
— Regulator avans buc. 1
— Ax delco (distribuitor) buc. 3
— Ciocănel platinat buc. 1
— Capete fișe mufă buc. 4
— Cărbune electromotor buc. 12
— Cărbune dinam (pereți) buc. 16
— Tub ungere abreiaj buc. 1
— Arbore primar buc. 1
— Arbore secundar buc. 1
— Pinion arbore send. vit. 1 buc. 2
— Pinion sincron vit. 2 buc. 2
— Pinion elve buc. 2
— Carter cutie viteze buc. 1
— Pinion kilometraj buc. 1
— Pîrghie furcă cuplare vit. 2—3 buc. 1
— Furcă schimbător vit. 1 (mers înapoi) buc. 1
— Furcă schimbător vit. 2—3 (mers înapoi) buc. 1
— Pîrghie intermediară vit. 2—3 buc. 1
— Melc schimbător vit. buc. 1
— Ax schimbător viteze buc. 2
— Ax furcă mers înapoi buc. 1
— Ax schimbător vit. 1 buc. 2
— Furcă viteză 2—3 buc. 2
— Bucșă intermediar buc. 2
— Furcă arbore cardan buc. 1
— Flanșă cardan buc. 2
— Manșon cauciuc (arbore cardan) buc. 3
— Trompă stg. diferențial buc. 1
— Arbore planetar buc. 4
— Grup monic (coroană+pinion) buc. 2
— Flanșă pinion atac. buc. 1
— Pinion sateliți buc. 11
— Pinion (arbore) planetar buc. 6
— Casetă satelit buc. 1
— Semering (inel etanșare) arbore planetar buc. 2
— Ax sateliți buc. 1
— Bucșă cu execuție buc. 5
— Bară stabilizator buc. 2
— Bucșă cauciuc suspensie buc. 20
— Bară protecție față buc. 1
— Tampon bară protecție buc. 2
— Brațe tendon (pîrghie tendon) buc. 10
— Arc spiral buc. 3
— Suport cercel arc buc. 1
— Pîrghie fuzetă buc. 2
— Buloane roată față buc. 34
— Suport pîrghie buc. 1
— Pîrghie direcție (intermediar) buc. 6
— Pastilă cap bară buc. 14
— Bară longitudinală simplă buc. 1
— Chiuvetă cap bară buc. 4
— Ax volan direcție buc. 1
— Arbore volan cu melc buc. 1
— Bară dir. transversală buc. 2
— Suport pîrghie (intermed.) direcție buc. 2
— Bucși cu ghivent buc. 3
— Bucșă sector direcție buc. 2
— Pîrghie direcție buc. 2
— Taler frînă față buc. 8
— Teu legătură buc. 2
— Pîrghie comandă frînă buc. 3
— Pîrghie comandă frînă mîna stg. buc. 3
— Tub frînă roată față buc. 1
— Segmenți ferodou față buc. 5
— Ramă lampă semnalizare buc. 2
— Lampă număr spate buc. 1
— Geam lampă spate buc. 1
— Electromotor calorifer buc. 2
— Schimbător fază picior buc. 2
— Indicator ulei buc. 2
— Indicator apă buc. 3
— Indicator curent buc. 2
— Vitezometru buc. 1
— Ștergător parbriz CPL 12V buc. 1
— Brațe ștergător buc. 1
— Electromotor ștergător parbriz buc. 2
— Broască port bagaj buc. 2
— Mîner ușă interior buc. 1
— Broască ușă dreaptă buc. 1
— Mîner ușă exterior buc. 3
— Siguranță broască ușă buc. 3
— Garnitură metal parbriz buc. 1
— Geam parbriz buc. 1
— Oglindă retroviz. interior buc. 4
— Radiator calorifer buc. 1
— Macara geam ușă buc. 2
— Tampon cauciuc caroserie mase buc. 2
— Tampon cauciuc caroserie MTC buc. 2
— Geam (caroserie) spate buc. 2
— Bucși pivoți buc. 10
— Pivoți fuzetă buc. 2
— Amortizoare stînga buc. 1
— Indicator curent buc. 4

PIESE SCHIMB UTILAJE VIBRATOARE ADÎNCIME

— Butelie cap vibrator ∅38 mm buc. 300
— idem ∅ 50 mm buc. 250
— idem ∅ 63 mm buc. 90
— Pinion plastic vibrator PV 500 buc. 1400
— Capac carcasă vibrator PV 500 buc. 70
— Cablu flexibil vibrator PV 500 buc. 60
— Mîner D 6 buc. 13
— Suport fixare motor buc. 4
— Rotor buc. 9
— Manșon cuplare buc. 5
— Casetă buc. 2
— Rac motor buc. 46
— Rac ax buc. 19
— Cap resort buc. 40
— Cap rulant buc. 20
— Manșon ax flx. buc. 27

FILATURA ROMÂNEASCĂ
DE BUMBAC
București
Șos. Dudești Pantelimon nr. 42
telefon 27.58.80

Oferă piese auto pe care le valorifică întreprinderilor industriale și persoanelor particulare :

MARCA MERCEDES

— Resort supape buc. 16
— Dinam buc. 1
— Broască de ușă buc. 1
— Mîner de ușă buc. 1

MARCA MOSCVICI 408

— Ceas turometru buc. 1
— Cablu kilometraj buc. 2
— Bulon cap lusă buc. 8
— Placă ambreiaj buc. 7
— Cablu frînă mînă buc. 1
— Semeringuri buc. 8
— Garnituri buc. 3

MARCA TV 49

— Pinion vitezometru buc. 1
— Pinion antr. perm. buc. 1
— Pinion arbore interm. buc. 2
— Sită pompă benzină buc. 3
— Casete direcție buc. 4
— Pinion sutelis buc. 2
— Bucșe pinion buc. 1
— Pîrghie comandă buc. 4
— Fulie dinam buc. 1
— Garnit. distrib. buc. 4
— Broaște uși auto buc. 1
— Întăritor buc. 3
— Ghiduri supape buc. 20
— Indicator apă buc. 1
— Arbore pompă apă buc. 2
— Flanșe galerie auto buc. 1
— Sector dințat reg. buc. 6
— Bucșă tacheți motor buc. 56
— Corp pompă apă buc. 1
— Flanșă cu nituri buc. 3
— Cap sferic artic. buc. 1
— Carcasă suplar buc. 1
— Placă cercel arc buc. 1
— Bucșe pivoți buc. 14
— Bucșe pivoți buc. 1
— Arbore intermed. buc. 2
— Arbore primar buc. 1
— Furcă viteză III buc. 1
— Furcă viteză I buc. 2
— Arc supape buc. 25
— Piston cilindru buc. 10
— Capace dinam buc. 5
— Resort buc. 6
— Bucșă casetă direcție buc. 2

MARCA S.R. 101

— Bucșe pivoți buc. 21
— Filtru aer buc. 2
— Bucșe pinion buc. 1
— Dinam SR 101 buc. 4
— Arc spiral pt. supapă buc. 1
— Semeringuri buc. 2
— Pompă benzină buc. 1
— Rezervor benzină buc. 1
— Bobină sterl. buc. 4
— Segmenți buc. 3
— Cercel ax față buc. 3
— Jigler principal buc. 15
— Flanșe cardan buc. 1
— Pivoți fuzetă buc. 22
— Placă ambreiaj buc. 2
— Scaun supapă buc. 10
— Garnitură chiuloasă buc. 1
— Regulator pornire buc. 1
— Pinion kilometraj buc. 7
— Can divizor buc. 3
— Prezoane față buc. 5
— Tamburi spate buc. 4
— Racord frînă buc. 9
— Bolț piston buc. 8
— Capace palier buc. 2
— Arbore cotit buc. 1
— Fulie pompă apă buc. 3
— Tijă acționare ulei buc. 5
— Furcă mers înapoi buc. 1
— Garnitură inel buc. 11
— Bucșă arc față buc. 8
— Supapă admisie role buc. 1
— Diafragmă buc. 2
— Furcă viteza I buc. 1
— Furcă viteza III buc. 1
— Arbore volan direc. buc. 1
— Arbore pompă apă buc. 1
— Bridă arc spate buc. 2
— Clamă frînă față buc. 2
— Ventilator încălzire buc. 2
— Furcă ambreiaj buc. 3
— Arc pinion cuplare buc. 6
— Colector electromotor buc. 1
— Cruce cardan buc. 7
— Semeringuri buc. 9
— Element filtru ulei buc. 3
— Bulon arc spate buc. 2
— Jigler carburator buc. 20
— Pompă ulei buc. 1
— Garnituri inelare buc. 9
— Semeringuri buc. 8
— Bucșe arc față buc. 4
— Fulie arbore calit. buc. 1
— Bridă roată buc. 2
— Triplă valvă buc. 1
— Cuzinet buc. 1

MARCA S.R. 132

— Ventilator încălzire buc. 2

MARCA S.R. 131

— Corp distribuitor buc. 1
— Arbore primar buc. 1
— Carcasă sincron buc. 1
— Furcă glisantă buc. 2
— Tije acționare pompă buc. 4
— Garnituri carb. buc. 10
— Colector admisie buc. 1
— Bucșe ax camă buc. 1
— Element filtru ulei buc. 8
— Container ambreiaj buc. 1
— Traversă suport față buc. 1
— Rezervor benzină buc. 1
— Cap sferic buc. 2
— Pinion cilindru buc. 4
— Manșon cardan buc. 2
— Capac cutie viteză buc. 1
— Carcasă sincron buc. 1
— Carcasă sincron buc. 1
— Pinion arb. sec. III buc. 1
— Pinion viteza I buc. 2
— Pinion angrenare buc. 1
— Pinion angrenare pr. buc. 1
— Pinion sateliți buc. 1
— Piston motor buc. 21
— Element filtru evac. buc. 11
— Țeavă egalizator buc. 2
— Pompă ulei buc. 5
— Pompă apă buc. 2

FABRICA DE ACCESORII
ȘI PIESE DE SCHIMB
„TURDEANA" TURDA

Solicită prin transfer trei prese cu frictiune cu următoarele caracteristici :

— forța max. de presare — 300 t.

— cursa activă a berbecului 700—800 mm.

Întrebări și răspunsuri

● **AL. NEGREANU, București.** — Potrivit actelor normative în vigoare (H.C.M. nr. 941/1959 și Tariful local de mărfuri C.F.R. aprobat prin Decretul nr. 523/1973), calea ferată este obligată să efectueze recîntărirea mărfurilor, înainte de eliberarea lor, în următoarele cazuri : a) la expediții de coletărie sau de vagoane care poartă urme de violare, de sustragere, de scurgere, de pierderi sau avarie ; b) la mărfurile transbordate sau transvasate, care nu au fost cîntărite la locul transbordării sau transvasării ; c) la cererea scrisă a destinatarului, dacă sînt întrunite următoarele condiții : ● stația de destinație are pod basculă corespunzător; ● stația de destinație dispune de locomotivă de manevră și în programul ei de lucru există timp disponibil, sau în lipsa locomotivei de manevră timpul de oprire a trenului local de marfă în stațiile intermediare permite efectuarea manevrei cu locomotiva trenului, pentru ducerea vagoanelor la cîntar; ● capacitatea de prelucrare a stației, după graficul de lucru, nu este depășită. Dacă în stația de destinație nu există mijloace tehnice de recîntărire, în cazurile prevăzute la pct. a și b recîntărirea se face în cea mai apropiată stație cu cîntar corespunzător. Propunerea de modificare a art. 29 din Regulamentul apropat prin H.C.M. nr. 941/1959 în sensul de a obliga cărăușul să efectueze recîntărirea cerealelor în stația de destinație ori de cîte ori beneficiarul o cere este nerealizabilă, deoarece nu toate stațiile de cale ferată sînt dotate cu cîntare pod bascul. Pentru recîntărire ar fi necesară reexpedierea produselor la o stație cu cîntar pod bascul, soluție neeficientă, rezultînd consum suplimentar de combustibil, mijloace de remorcare și forță de muncă în plus, ocuparea traseelor din graficul de circulație a trenurilor cu vagoane care se plimbă de la o stație la alta pentru recîntărire. Prin proiectul în curs de avizare al „Legii de exploatare a c.f." (proiect avizat de M.A.I.A.), la art. 11 se arată : „Calea ferată este obligată să efectueze cîntărirea mărfurilor înainte de eliberarea lor dacă transportul prezintă urme de violare, sustragere, pierdere sau avarie și dacă mărfurile transbordate sau transvasate de calea ferată (cu excepția celor prezentate la transport în ambalaje cu greutate ștanțată, în bucăți sau baloturi) nu au fost cîntărite în stația de transbordare sau transvasare. Cîntărirea la cererea destinatarului în alte cazuri decît cele prevăzute în alineatul precedent se face, cînd condițiile de exploatare permit, cu plata tarifului stabilit. Imposibilitatea cîntăririi mărfurilor, în stația de destinație, se menționează, la cererea destinatarilor, în scrisoarea de trăsură". Potrivit H.C.M. nr. 941/1959 pct. 6 și 7, documentele de transport nu constituie acte de gestiune pentru expeditor și destinatar, pe baza lor neputîndu-se opera descărcarea sau încărcarea de gestiune, iar diferențele de greutate rezultate din cîntărirea la expediere și la destinație, prevăzute în regulamentele și tarifele în vigoare, sînt admise numai pentru organizațiile de transport și nu pot fi invocate în relațiile dintre furnizor și beneficiar.

● **T. GHEORGHE, Iași** — În vederea asigurării folosirii autovehiculelor în condiții de eficiență sporită, la întreaga capacitate și numai în scopul pentru care au fost destinate și construite, precum și pentru întărirea disciplinei în transporturi, problemele de organizare și efectuare a transporturilor cu autovehicule au fost reglementare prin Decretul nr. 468/1977. Prin autorizațiile de circulație emise de Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, potrivit acestui decret, se stabilește categoria de transport ce o execută un autovehicul, precum și ruta și zona pe care poate circula. Aceste autorizații se eliberează și pentru autovehiculele de asistență tehnică și autolaboratoare, la care vă referiți. Același decret, la art. 35, litera a, punctul 7, prevede sancțiunile contravenționale ce se aplică pentru utilizarea autovehiculelor în alte scopuri, iar art. 34 prevede că pentru folosirea autovehiculelor în alte scopuri se aplică măsura reținerii autovehiculelor, ce se aplică de Inspectorul șef al Inspectoratului autor republican. Ca urmare a prevederilor de mai sus, organele de control din M.T.Tc. și de miliție au sarcina să urmărească, în cadrul controalelor pe care le efectuează, modul de utilizare a autovehiculelor. Întrucît analizele și controalele efectuate au scos în evidență abateri în ceea ce privește folosirea în alte scopuri a autovehiculelor din categoria celor amintite de dv., avem în vedere să se elaboreze în mod suplimentar, împreună cu M.A.T.M.G.F.F., un normativ de dotare a unităților socialiste cu astfel de mijloace, după criterii riguros stabilite. De asemenea, s-au luat măsuri de intensificare a controalelor comune cu organele de miliție, pentru depistarea în mai mare măsură a abaterilor de la reglementările în vigoare (Extras din răspunsul Inspectoratului auto republican).

● **BARBU FELECAN, Timișoara.** — Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini a transmis Centralei industriale de autoturisme Pitești sarcina de a întocmi și pune în aplicare un program de asimilare și respectiv comercializare și montaj (prin unitățile de service și asistență tehnică ale I.A.I.S.A. „Dacia"-Pitești) a tuturor accesoriilor și echipamentelor suplimentare ce pot fi utilizate pe autoturismele Dacia 1300 din exploatare. Programul va avea în vedere atît autoturismele în posesia populației, cît și la unitățile economice, accentul urmînd a se pune cu precădere pe acele accesorii și echipamente care pot concura la realizarea unor economii de combustibil în exploatare.

(adresa completă a abonatului)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ" :
BUCUREȘTI, bd. Magheru, 30, cod. 70 159

Prin dispoziția de plată nr. . . . . din . . . . (mandatul poștal din ziua de . . . .) v-am expediat suma de . . lei, în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scinteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR. Filiala Sector 1, București, reprezentînd un abonament pentru anul 1981 la „Revista econmică", la Supliment și la lucrarea „Contracte economice – decontări bancare"[1].

(semnătura abonatului)

[1] Pe dispoziția de plată și pe mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică". La sumă – organizațiile socialiste vor scrie 280 lei – costul unui abonament anual –, iar persoanele fizice 150 lei.

Primirea entuziastă, plină de dragoste făcută de miile de oameni ai muncii tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu la sosirea în Capitală după vizita în cele trei țări nordice ale Europei

Vizitele de stat ale președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Suedia, Danemarca și Norvegia

Contribuție remarcabilă la promovarea țelurilor majore ale securității și colaborării în Europa și în lume

ÎNTREGUL nostru popor a primit cu vie satisfacție și deplină aprobare strălucitul bilanț al vizitelor de stat întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Suedia, Danemarca și Norvegia, vizite a căror desfășurare am urmărit-o cu profund interes și legitimă mîndrie patriotică.

Așa cum se subliniază și în numeroasele telegrame sosite în aceste zile de pe tot cuprinsul țării pe adresa tovarășului Nicolae Ceaușescu, se poate aprecia cu deplin temei că aceste vizite — primele ale unui șef de stat român în aceste trei țări scandinave — reprezintă un eveniment istoric, cu adînci semnificații pentru evoluția viitoare a relațiilor României cu statele respective.

Expresie a bunelor relații statornicite pe multiple planuri între România și aceste țări, vizitele înalților soli ai poporului român au reprezentat o expresie elocventă a voinței reciproce de a dezvolta și promova raporturi mai strînse de colaborare și cooperare în folosul popoarelor noastre, al cauzei păcii, destinderii, securității și înțelegerii în Europa și în întreaga lume.

Prin întreaga lor desfășurare, marcată de o înaltă stimă și prețuire reciprocă, prin acordurile și înțelegerile la care s-a ajuns, noul itinerar politic al președintelui României socialiste în țări cu o altă orînduire socială, unele aparținînd unor alianțe militare diferite, reprezintă o strălucită afirmare a orientării principiale a politicii externe românești de dezvoltare și adîncire a prieteniei și colaborării cu toate statele, pe baza respectării principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi și avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța. El se înscrie în același timp ca o contribuție elocventă la promovarea țelurilor majore ale securității și colaborării europene aflate tocmai în aceste zile în dezbaterea reuniunii de la Madrid.

În acest context trebuie apreciate și sentimentele de profundă considerație manifestate pe tot parcursul vizitelor față de președintele României, proeminentă personalitate a lumii contemporane, a cărui activitate neobosită pusă în slujba idealurilor de pace, progres și bunăstare ale omenirii este bine cunoscută și prețuită pe toate meridianele globului.

Pronunțatul caracter de lucru al vizitelor și-a găsit reflectarea în convorbirile oficiale dintre președintele Nicolae Ceaușescu și prim miniștrii țărilor vizitate, în

întîlnirile cu alte persoane oficiale, cu reprezentanți ai vieții economice, în cunoașterea la fața locului a unor realizări de vîrf din domeniul industrial și tehnico-științific. Cu acest prilej au fost identificate numeroase posibilități a căror valorificare este de natură să confere noi dimensiuni cooperării pe plan economic și tehnico-științific dintre România și țările vizitate.

În acest sens, de o mare însemnătate este încheierea, cu prilejul vizitelor, a unei multitudini de acorduri și programe pe termen lung care oferă un cadru larg pentru intensificarea conlucrării reciproc avantajoase în condiții de eficiență și stabilitate. Astfel, au fost semnate Acordul comercial pe termen lung și Programul pe termen lung privind dezvoltarea cooperării economice, industriale, tehnice și științifice dintre România și Suedia, Acordul între Guvernul Republicii Socialiste România și Guvernul Regatului Danemarcei privind garantarea reciprocă a investițiilor și Acordul guvernamental de credit pentru finanțarea importurilor din Danemarca de mașini și echipament, precum și Acordul comercial pe termen lung, Acordul pe termen lung de cooperare economică, industrială și tehnică, Acordul privind transporturile rutiere internaționale de persoane și de mărfuri și Convenția pentru evitarea dublei impuneri pe venit și avere, încheiate între Guvernul Republicii Socialiste România și Guvernul Regatului Norvegiei.

Pe aceeași linie s-a convenit să se încurajeze în continuare contactele și schimburile oficiale, precum și între reprezentanți ai întreprinderilor și firmelor economice și de comerț, reliefîndu-se o serie de forme noi de cooperare, atît bilaterală, cît și pe terțe piețe, inclusiv în țările în curs de dezvoltare, ce ar putea concretiza posibilitățile oferite de economiile în plină dezvoltare ale României și țărilor vizitate.

Astfel, pe lîngă acțiunile mai vechi de cooperare româno-suedeză din unele domenii, îndeosebi în construcția de locomotive electrice, echipamente pentru material rulant, utilaj tehnologic, urmează să se perfecteze noi acțiuni de cooperare în ramuri și domenii importante cum sînt construcțiile de mașini, metalurgia, industria chimică, a lemnului și altele. Se va dezvolta de asemenea colaborarea în domeniul noilor surse de energie. Comunicatul dat publicității la încheierea convorbirilor oficiale româno-daneze consemnează hotărîrea celor două părți de a căuta noi căi și mijloace pentru creșterea în continuare a schimburilor și cooperării industriale în domeniile construcției de mașini, construcției de nave și industriei alimentare, precum și în alte sectoare de interes comun. De asemenea s-a căzut de acord să se favorizeze proiecte comune de cercetare științifică și tehnică, schimburile de informații și date tehnice, transferul de tehnologie în domenii de interes reciproc. În Norvegia, convorbirile oficiale au permis afirmarea hotărîrii celor două părți de a sprijini proiecte de cooperare în domeniile industriei chimice și metalurgice, ceea ce va crea condiții pentru creșterea substanțială a schimburilor. Cele două părți au convenit de asemenea să favorizeze proiecte de cercetare în comun în domeniile industriei, științei și tehnologiei, schimburilor de informații și date tehnice etc.

UN LOC IMPORTANT în cadrul convorbirilor oficiale l-a ocupat examinarea evoluțiilor vieții internaționale, din care s-au degajat concluzii comune sau puncte de vedere foarte apropiate în problemele cardinale ale vieții internaționale.

Interesul comun al României și al țărilor nordice vizitate de a conlucra activ pe arena mondială pentru o politică de pace și independență, de colaborare și destindere, prezintă o semnificație cu atît mai mare cu cît în viața internațională s-a ajuns la o încordare extremă, ca urmare a perpetuării unor conflicte și apariției altora noi, intensificării politicii de consolidare și reîmpărțire a sferelor de influență, de încălcare a dreptului popoarelor la dezvoltare liberă, de sine stătătoare. În aceste împrejurări este mai necesară ca oricînd unirea eforturilor tuturor popoarelor pentru oprirea agravării situației internaționale, pentru reluarea și continuarea politicii de destindere, colaborare și pace, posibile numai pe baza respectării neabătute a noilor principii de relații între state, pentru reglementarea oricăror probleme litigioase numai pe cale politică, prin tratative.

Un rol de prim ordin în direcția impulsionării procesului de destindere și colaborare revine actualei reuniuni de la Madrid, relevîndu-se faptul că atît România, cît și țările scandinave vizitate — toate situate pe continentul european — sînt profund interesate în aplicarea consecventă în viață a tuturor principiilor și prevederilor înscrise în Actul final de la Helsinki.

În mod deosebit s-a exprimat convingerea că o securitate reală și trainică este posibilă numai prin extinderea măsurilor de încredere, promovarea dezangajării militare și dezarmării în Europa, de cea mai mare importanță fiind realizarea unui acord asupra convocării unei conferințe consacrate acestor probleme. În același timp, o însemnătate primordială a fost atribuită continuării procesului multilateral inițiat în urmă cu cinci ani la Helsinki, prin organizarea de noi reuniuni consacrate securității și cooperării în Europa.

Dînd expresie preocupării față de intensificarea cursei înarmărilor, convorbirile oficiale au reliefat urgența realizării unor progrese efective în direcția dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, dar și în ce privește armele convenționale. A fost exprimată de asemenea voința comună de a contribui la instaurarea unei noi ordini economice internaționale, subliniindu-se că decalajele crescînde constituie un factor de dezechilibru al economiei mondiale și o primejdie crescîndă pentru securitatea internațională.

Pornind de la principiul general că o rezolvare justă și durabilă a problemelor care frămîntă omenirea poate fi găsită numai în condițiile participării tuturor statelor la viața internațională, pe bază de deplină egalitate, s-a relevat rolul important care revine țărilor mici și mijlocii, ce constituie marea majoritate a țărilor lumii și sînt direct interesate într-o politică de respect al independenței naționale, de pace și colaborare. Așa cum sublinia președintele **Nicolae Ceaușescu**, aceasta presupune ca **„țările mici și mijlocii, indiferent că aparțin unui bloc sau altuia — sau nu aparțin niciunuia — să-și îmbunătățească conlucrarea și să-și întărească solidaritatea pentru a contribui la o politică de destindere, de independență națională și de pace, atît în Europa, cît și pe plan internațional".**

Prin prisma bilanțului lor deosebit de rodnic, se poate aprecia cu deplin temei că această primă vizită de stat întreprinsă de președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Suedia, Danemarca și Norvegia va asigura o dezvoltare și mai intensă pe viitor a relațiilor prietenești ale României cu aceste țări, reprezentînd în același timp o contribuție de preț la cauza păcii, destinderii și colaborării internaționale, în consens cu cele mai nobile aspirații ale tuturor popoarelor.

Salutînd cu deosebită satisfacție rezultatele dialogului la nivel înalt, care urmează a fi continuat la București, oamenii muncii din patria noastră își exprimă hotărîrea de a acționa pentru îndeplinirea întocmai a importantelor acorduri și înțelegeri la care s-a ajuns, pentru înfăptuirea neabătută a întregii politici interne și externe a partidului și statului nostru.

D. DINU

O CONCEPȚIE DINAMICĂ, PROFUND ȘTIINȚIFICĂ, ASUPRA DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

NE AFLĂM în preajma încheierii cincinalului 1976—1980 și în faza finală a pregătirilor pentru demararea unei noi etape, superioară, în procesul continuu al dezvoltării economiei noastre naționale, al creșterii bunăstării maselor, al progresului pe drumul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate. În cincinalul pe care îl încheiem, activitatea neobosită a tuturor oamenilor muncii — muncitori, țărani, intelectuali — fără deosebire de naționalitate — consacrată înfloririi și prosperității patriei s-a soldat cu rezultate dintre cele mai remarcabile, în ciuda faptului că și economia țării noastre a resimțit și a trebuit să facă față influențelor negative ale crizei economice mondiale, agravată de criza energetică și de materii prime, ale creșterii exagerate a prețurilor acestora, ale crizei valutar-financiare și ridicării nivelului dobînzilor, ale adîncirii decalajelor pe plan mondial. Cu toate acestea, România socialistă, ca o elocventă demonstrație a caracterului științific, realist, al politicii partidului, a continuat să se înscrie printre puținele țări din lume a căror dezvoltare economică urmează o linie ascendentă, dinamică, echilibrată, asigurînd un nivel de trai tot mai înalt oamenilor muncii. Astfel, în ultimiii cinci ani producția industrială a sporit într-un ritm mediu anual de 10,6%. Volumul investițiilor, de 943 miliarde lei, expresie a noului potențial al economiei românești, depășind totalul fondurilor alocate în cele două cincinale precedente, a asigurat intrarea în producție a 2 937 unități industriale și agricole. Ca urmare a dezvoltării producției materiale, a sporirii mai accentuate a eficienței economice, în cincinalul actual, venitul național crește anual cu 8%, ritm superior celui al produsului social, iar odată cu aceasta, cu sporirea avuției naționale, s-au obținut schimbări cu adevărat istorice în privința condițiilor de viață ale populației, în ridicarea bunăstării generale a poporului. În perioada 1976—1980 retribuția reală a crescut cu circa 30% față de 20% cît fusese prevăzut în Directivele Congresului al XI-lea, veniturile populației din fondurile sociale de consum au sporit cu 40%, au fost construite din fondurile statului 800 000 apartamente, 250 000 locuri în cămine pentru nefamiliști, 240 000 locuri în creșe, grădinițe, internate, cămine studențești. La toate acestea se adaugă creșterea consumurilor la o serie de produse alimentare și nealimentare, îmbunătățirea asistenței medicale și a stării de sănătate a populației, progresele în dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii.

Constituie toate acestea o bază trainică pentru noul cincinal care începe și care deschide noi perspective progresului multilateral al patriei noastre, cincinal ale cărui linii directoare au fost stabilite de cel de-al XII-lea Congres al partidului, de la a cărui desfășurare se împlinește, în aceste zile, trecerea unui an. Formulînd sintetic obiectivul fundamental al noului cincinal tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia la Congres că acesta constă în **„continuarea pe o treaptă superioară a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale. Pe această bază se asigură consolidarea și mai puternică a modului de producție socialist, ridicarea gradului de civilizație a întregului popor, întărirea forței materiale și spirituale a țării, a independenței și suveranității României socialiste".**

Congresul al XII-lea al partidului reprezintă un eveniment de cardinală importanță în viața patriei și a poporului nostru. Prin magistralul Raport prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin documentele pe care le-a adoptat, Congresul al XII-lea a definit, în liniile sale cele mai generale, strategia dezvoltării în continuare a țării noastre în noile condiții concrete create atît de nivelul atins de economia românească cît și de situația și tendințele care se constată și se prefigurează pe plan mondial. Ceea ce caracterizează această strategie, la a cărei elaborare o contribuție de inestimabilă valoare teoretică și practică o are secretarul general al partidului, este viziunea ei amplu prospectivă, concepția ei temeinic integratoare, în cadrul căreia legitățile generale ale construcției socialiste sînt aplicate în mod creator în raport cu condițiile concrete, concepție care asimilează toate noile cuceriri ale științei și este fundamentată tocmai pe acestea, luînd în considerare, prin posibile alternative, implicațiile unei situații internaționale deosebit de complexe și cu evoluții puternic contradictorii. Realegîndu-l pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, exponentul cel mai demn și mai hotărît al idealurilor de libertate și dreptate, de pace și înțelegere între popoare, care animă întreaga națiune, în funcția de secretar general al partidului, Congresul al XII-lea a materializat voința unanimă a poporului nostru, care vede în această realegere chezășia cea mai trainică a mersului nostru neabătut către orizonturile luminoase ale comunismului, a făuririi societății celei mai depline demnități și afirmări a omului, a apărării și întăririi continue a independenței și suveranității patriei, a cuceririlor sale revoluționare.

CELE DOUĂSPREZECE LUNI care s-au scurs de la lucrările celui de al XII-lea Congres au fost luni de muncă activă fără preget, pentru îndeplinirea înainte de termen a cincinalului, au fost luni caracterizate printr-o puternică efervescență politică, marcate de evenimente de cea mai mare însemnătate. Este suficient să reamintim lucrările Congresului Frontului Unității și Democrației Socialiste, primul Congres al agriculturii, cel de-al II-lea Congres al Consiliilor oamenilor muncii, Congresul al II-lea al Consiliilor populare, recenta plenară a C.C. al P.C.R. în cadrul căreia a fost dezbătut și aprobat planul național unic de dezvoltare economică și socială pe anul 1981. Pornind de la orientările de bază stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, rapoartele și cuvîntările prezentate cu aceste prilejuri de secretarul general al partidului au constituit contribuții de cea mai

mare însemnătate la detalierea și îmbogățirea conceptuală a politicii economice a partidului și statului nostru. Asemenea opțiuni ca cele pentru eficiență, pentru independență energetică, pentru creșterea continuă a rolului științei, pentru o restructurare a industriei care să permită o mai bună valorificare a resurselor energetice și de materii prime, pentru înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, pentru dezvoltarea armonioasă, echilibrată în teritoriu, pentru ridicarea competitivității și participarea activă la circuitul economic mondial, opțiuni făcute de cel de-al XII-lea Congres al partidului, au luat din ce în ce mai evident în acest timp, forma unor programe de acțiune concretă care au și început să fie transpuse în realitate.

Vasta activitate politică desfășurată de secretarul general al partidului în această perioadă s-a materializat și în teze noi, de cea mai mare importanță pentru asigurarea continuării progresului nostru multilateral. Este suficient să reamintim că la cel de-al II-lea Congres al consiliilor populare, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia cu tărie faptul că viitorul cincinal trebuie să fie o etapă importantă a consolidării marilor noastre realizări de pînă acum, ca o condiție a viitoarelor noastre succese. **„România este astăzi de cîteva ori mai bogată, mai puternică** — spunea secretarul general al partidului. **Dar este nevoie să consolidăm această înaintare, aceste cuceriri, pentru a crea condiții de a continua ofensiva pentru înfăptuirea Programului partidului, pentru victoria comunismului în România".** Și mai departe, revenind asupra acestei prețioase idei : **„Am arătat că am înaintat pe un front larg, pe distanțe mari. Acum trebuie să terminăm lucrările, să consolidăm, să asigurăm, ca noile obiective să producă și numai după aceea să trecem la noi construcții".** Este evidentă în această orientare grija secretarului general al partidului pentru finalizarea eforturilor poporului nostru, pentru materializarea lor în rezultate cît mai bune, care să se reflecte nemijlocit în creșterea potențialului economiei noastre și a bunăstării celor ce muncesc. Preocupare care reiese și din orientarea dată de secretarul general al partidului cu privire la echilibrarea balanței comerciale și de plăți, pentru ca nimic din venitul național, din ceea ce este creat prin munca poporului, să nu se piardă.

FIIND, așa cum am văzut, o perioadă de precizare, de concretizare și de îmbogățire a opțiunilor de politică economică, perioadă deschisă de cel de-al XII-lea Congres al partidului se definește a fi și perioada unor profunde înnoiri și perfecționări pe plan politic și social. Anul care s-a scurs a însemnat materializarea în viața poporului nostru a unor însemnate măsuri preconizate de Congres cu privire la perfecționarea autoconducerii muncitorești, a autogestiunii economico-financiară, la continua adîncire a dominației socialiste, pentru strîngerea și mai puternică a legăturilor dintre partid și popor pentru participarea cît mai largă a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea societății, la rezolvarea treburilor obștești. Referindu-se la aceasta și subliniind că **„Partidul se afirmă tot mai puternic ca centrul vital al întregii națiuni, de la care emană gîndirea cutezătoare menită să asigure transformarea revoluționară a societății, forța ce însuflețește toate energiile creatoare și pune în valoare geniul întregului popor român, deschizînd patriei minunate perspective de progres și civilizație"** — fapt pe deplin demonstrat de experiența noastră istorică — în Raportul prezentat Congresului, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia totodată necesitatea ca organismele democrației noastre socialiste să capete un conținut tot mai profund deoarece socialismul presupune creșterea rolului maselor în conducerea conștientă a societății în făurirea propriului destin. Este o idee de o mare rezonanță umanistă, exprimînd preocuparea secretarului general al partidului pentru afirmarea demnă, liberă, deplină, neîngrădită, a omului, pentru înflorirea personalității sale, pentru ca fiecare cetățean, fără nici o discriminare să se bucure din plin de drepturile largi și libertățile pe care socialismul — societate a echității și dreptății — le conferă și le asigură. Este o idee asupra căreia secretarul general a revenit și la Congresul Frontului Democrației și Unității Socialiste și la Congresul al II-lea al consiliilor populare, unde sublinia că participarea activă a maselor la tot ceea ce se hotărăște și se înfăptuiește în țara noastră constituie **„una din problemele esențiale ale socialismului, una din problemele fără de care nu se pot asigura făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism".**

Materializarea acestor continue și nobile preocupări este evidentă în întreaga noastră viață economică și socială. Congresele care au avut loc în cursul ultimului an și care au fost de altfel instituționalizate s-au dovedit a fi ele însele largi și reale forumuri ale democrației socialiste. Ampla dezbatere publică a legilor ce au fost adoptate, dialogul permanent purtat de conducerea partidului cu masele de oameni ai muncii, au fost tot atîtea expresii ale sistemului nostru de conducere democratică a societății. De asemenea constituirea organizațiilor proprii ale Frontului Democrației și Unității Socialiste, instituirea Tribunei Democrației, creșterea răspunderilor și competențelor consiliilor populare, creșterea rolului sindicatelor așa cum se desprinde din Tezele Consiliului Central al U.G.S.R. pentru Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor din România, au contribuit și vor contribui în continuare la perfecționarea sistemului democrației noastre socialiste, la aprofundarea democratismului orînduirii noastre în toate sectoarele și compartimentele sale.

ANUL CARE S-A SCURS de la Congresul al XII-lea a demonstrat pe deplin justețea aprecierilor sale cu privire la evoluția vieții internaționale, la pericolele care amenință pacea lumii, dar și cu privire la capacitatea popoarelor, a forțelor progresiste, de a o apăra ca pe cel mai de preț bun, de care depinde în ultimă instanță, însăși supraviețuirea omenirii, a civilizației umane. Desfășurînd, pe baza orientărilor stabilite de cel de-al XII-lea Congres al partidului, o extrem de intensă activitate politică, materializată în dialogurile la cel mai înalt nivel purtate de secretarul general al partidului, în numeroase inițiative constructive menite să apere pacea și securitatea, să conducă la edificarea unei noi ordini internaționale, ca premisă și condiție a soluționării gravelor probleme cu care este confruntată lumea contemporană, România socialistă, președintele său, se bucură de prestigiu, și de stimă din ce în ce mai înalte pe plan internațional. Expresia cea mai recentă o constituie deosebita considerație cu care a fost primită vizita șefului statului român în țări din nordul Europei ,aprecierile elogioase făcute la adresa președintelui României și a politicii internaționale, de pace și prietenie, și echitate pe care o promovează cu fermitate, consecvență și înaltă principialitate țara noastră.

Conștient de marile succese pe care le-am repurtat pe toate planurile, de faptul că factorul hotărîtor al acestora îl constituie munca asiduă pentru înfăptuirea politicii partidului, întregul nostru popor acționează într-o unitate de neclintit sub conducerea Partidului Comunist Român, a secretarului său general, pentru înflorirea României socialiste. Cuvintele rostite de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** de la înalta tribună a Congresului al XII-lea, **„Privind cutezători la viitorul comunist al României, să ne angajăm ca și în continuare, într-o deplină unitate, să facem totul pentru gloria poporului nostru, pentru măreția patriei noastre socialiste, pentru ridicarea ei pe cele mai înalte culmi de progres și civilizație, pentru demnitatea, independența ei, pentru a trăi egală în rîndul națiunilor lumii"**, răsună la fel de puternic ca și cu un an în urmă în inimile și conștiințele națiunii noastre. Sînt cuvinte străbătute de un fierbinte patriotism, care ne-au întărit și ne întăresc hotărîrea de a face totul pentru înfăptuirea Programului partidului, a hotărîrilor celui de-al XII-lea Congres al său.

N. IONESCU

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

Concentrarea eforturilor în investiții pentru urgentarea punerii în funcțiune a capacităților de producție principale

REALIZAREA programului de investiții al ultimului an din acest cincinal și al primului din cincinalul viitor face necesară o concentrare maximă a eforturilor tuturor factorilor care concură la realizarea noilor capacități de producție pe de o parte pentru ● accelerarea ritmului lucrărilor de construcții-montaj pe șantiere ● urgentarea livrării și asamblării utilajelor tehnologice care condiționează darea în funcțiune a obiectivelor în 1980 ● elaborarea și expedierea operativă a documentației de execuție la constructor ● concentrarea eforturilor factorilor implicați pentru buna pregătire a desfășurării activității de execuție și de dare în exploatare a obiectivelor planificate în 1981.

Pentru acest an, sarcini deosebite în direcțiile amintite revin îndeosebi unităților beneficiare din ramurile industriei chimice, construcțiilor de mașini, metalurgiei, agriculturii și industriei alimentare care, împreună, dețin peste 70% din capacitățile ce mai trebuie puse în funcțiune, și din care, la cea mai mare parte, a expirat de cîteva luni termenul planificat de intrare în exploatare (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Titulari de investiții	Situația la 1 XI 1980	
	Capacități importante rămase a intra în funcțiune în 1980 (% din total)	din care : cu termene de intrare în exploatare expirate (% din col. 1)
Min. Ind. Chimice	30	87
Min. Ind. Construcțiilor de Mașini	20	100
Min. Ind. Metalurgice	11	95
Min. Agriculturii și Ind. Alimentare	11	83
Min. Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții	8	89
Min. Ind. Ușoare	7	100
Min. Minelor, Petrolului și Geologiei	5	54

Urgentarea livrării și montării utilajelor tehnologice

PENTRU RECUPERAREA RESTANȚELOR, principala problemă care se impune a fi soluționată cu prioritate în timpul scurt ce a mai rămas din acest an, o constituie **accelerarea livrării utilajelor tehnologice restante și montarea celor aprovizionate pe șantiere.** Cu atît mai mult cu cît la începutul lunii noiembrie a.c., din totalul utilajelor tehnologice care condiționau punerea în funcțiune — contractate cu furnizori din țară — cu termene de livrare între 1.I—31.X.1980, un volum de utilaje variind între 6,3—17,8% din cel contractat încă nu se livrase (tabelul nr. 2). Desigur, termenele de livrare ale acestora au fost corelate, la contractare, cu termenele de începere a montajului pe șantiere și orice întîrziere în trimiterea lor pe șantiere provoacă nerealizări ale planului de investiții, datorită greutăților create constructorilor, stocării utilajelor care sînt de acum livrate, dar legate funcțional de cele restante etc.

De aceea, în întreprinderile și centralele Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și în **unitățile constructoare de mașini ale ministerelor titulare de investiții trebuie să se acorde o atenție prioritară livrării tuturor utilajelor tehnologice restante, îndeosebi de către : ● Întreprinderea de utilaj chimic „Griviția roșie" București,** care a rămas datoare, în principal, șantierelor de la Întreprinderea de biosinteze Calafat cu (4

Tabelul nr. 2

Titularii de investiții de care aparțin șantierele care nu au primit utilajele la termen (la 31 X 1980)	Ponderea utilajelor tehnologice nelivrate din totalul utilajelor care condiționează punerea în funcțiune, ce trebuiau livrate în perioada 1 I — 31 X 1980 (% din total)
Min. Ind. Chimice	17,8
Min. Ind. Construcțiilor de Mașini	17,5
Min. Ind. Metalurgice	15,8
Min. Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții	7,6
Min. Minelor, Petrolului și Geologiei	6,3

fermentatoare), Combinatul de îngrășăminte chimice Craiova (3 reactoare, 8 coloane) ; ● **Întreprinderea de utilaj chimic Ploiești** cu restanțe față de Combinatul de îngrășăminte chimice Craiova (2 cazane recuperatoare) și combinatele de îngrășăminte chimice Arad și Slobozia (cîte 1 striper) ; ● **Întreprinderea mecanică de utilaj chimic București,** cu întîrzieri față de : Întreprinderea de articole tehnice din cauciuc Pitești (o mașină de confecționat benzi) și Întreprinderea de biosinteze Calafat (2 omogenizatoare) ; ● **Întreprinderea de utilaj tehnologic Buzău,** care nu a livrat presele hidraulice pentru întreprinderile de articole tehnice din cauciuc din Botoșani, Tg. Jiu și Pitești, 2 cuptoare tubulare pentru combinatul de îngrășăminte chimice Craiova ș.a.

Pentru rezolvarea acestei probleme, **beneficiarii de investiții trebuie să-și intensifice sprijinul pe care îl dau montorilor de utilaje,** punînd la dispoziția lor cît mai multe din cadrele proprii precum și utilaj, aparataj și instrumente, unele materiale și utilități necesare accelerării montării și dării în exploatare a unui volum cît mai mare din utilajele tehnologice și aparatajele de producție aprovizionate pe șantiere. Cu atît mai mult cu cît pe șantiere se află în prezent stocuri importante de utilaje nemontate, cum sînt cele de la centralele termoelectrice Turceni II și Anina, Bazinul de lignit Jilț-Sud, uzina cocsochimică, bateriile 7—8 și oțelăria cu convertizor nr. 3 de la Combinatul siderurgic Galați, uzina cocsochimică de la „Victoria" Călan etc.

În această perioadă **trebuie să sporească, de asemenea, preocuparea beneficiarilor de investiții pentru soluționarea problemelor care se ridică pe parcursul realizării probelor tehnologice și urgentarea finalizării acestora,** convocarea din timp a comisiilor de recepție a punerii în funcțiune, asigurarea cadrelor de exploatare, a materiilor prime și materialelor în condițiile prevăzute în proiect, urmărirea atingerii parametrilor proiectați în termene cît mai scurte.

Asigurarea documentației de execuție și contractarea utilajelor — priorități pentru 1981

CONCOMITENT cu desfășurarea tuturor forțelor pentru punerea în funcțiune a capacităților din acest an, preocu-

părerile factorilor implicați trebuie să aibă în vedere **pregătirea în condiții superioare a startului investițiilor din 1981.**

Experiența acumulată pe linia realizării investițiilor s-a concretizat în cursul acestui an în măsurile de reducere a numărului obiectivelor de investiții în execuție simultană și de concentrare a forțelor la principalele obiective productive, precum și în cele de a nu se mai începe și în anii viitori nici o investiție fără o justificare reală a necesității ei și fără pregătirea temeinică, din vreme, a condițiilor de realizare. Continuînd pentru 1981 această optică, se impune cu necesitate sporirea eforturilor pentru asigurarea din vreme a documentației și contractarea utilajelor necesare viitoarelor obiective. Care este situația pregătirilor din acest punct de vedere ?

1 În ceea ce privește asigurarea proiectelor de execuție, a căror existență este obligatorie la data adoptării planului anual de investiții de către Marea Adunare Națională, **analiza efectuată a scos în evidență că și pentru noul an de investiții unii beneficiari și titulari au înscris în plan obiective noi care nu aveau documentația tehnico-economică.** Eforturi sporite pentru înlăturarea acestui neajuns se cer depuse în special de către unitățile a două ministere cu număr mare de lucrări noi, unde întocmirea documentației tehnico-economice nu a început pentru toate obiectivele înscrise în plan : M.I.C.M. și M.E.F.M.C. Este necesară de aceea în special aici, începerea de urgență de către beneficiari, tehnologi și proiectanți a întocmirii notelor de comandă și proiectelor de execuție încă neatacate și urgentarea avizării și aprobării, de către organele colective de conducere, a documentațiilor deja elaborate, aflate la organele de avizare, în C.T.E.-urile ministerelor sau la consiliile de conducere a acestora.

În ceea ce privește **predarea la unitățile de construcții a detaliilor și devizelor de execuție în vederea contractării lucrărilor de construcții și de montaj,** pe lîngă o serie de titulari de investiții care încă de la începutul acestui trimestru predaseră peste 90% din documentația de execuție aferentă lucrărilor de construcții din 1981 (Ministerele Turismului, Educației și Învățămîntului, Transporturilor și Telecomunicațiilor, Energiei Electrice și consiliile populare județene : Dîmbovița, Covasna, Dolj, Timiș, Sibiu, Teleorman, Ilfov, Bistrița-Năsăud, Vaslui, Brăila, Bacău, Mehedinți, Tulcea, Constanța, Arad, Cluj, Prahova, Mureș, Maramureș) există numeroși beneficiari și titulari de investiții cu ponderi în planul de investiții și de construcții-montaj care prezintă mari rămîneri în urmă în predarea la constructori a documentației de execuție (vezi tabelul nr. 3). Necesitatea pentru constructori de a cunoaște din

Tabelul nr. 3

Titularii de investiții cu cele mai mari restanțe în predarea detaliilor și devizelor de execuție la constructori	% documentației de execuție nepredate la constructori față de volumul de construcții-montaj din planul pe 1981 (situația la 1 oct. 1980)
Ministerele :	
— Sănătății	68,4
— Comerțului Interior	53,6
— Minelor, Petrolului și Geologiei	42,8
— Industriei Ușoare	33,3
— Industriei Construcțiilor de Mașini	29,6
— Agriculturii și Industriei Alimentare	25,5
— Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții	24,2
— Comitetul de Stat al Apelor	22,1
Consiliile populare județene :	
— Caraș-Severin	48,0
— Gorj	41,0
— Argeș	39,5
— Neamț	32,0
— Consiliul popular al municipiului București	50,4

timp și în mod detaliat ce obiecte și ce categorii de lucrări trebuie să execute în anul 1981, în cadrul volumelor de construcții-montaj în planurile lor de producție, în vederea organizării și concentrării potențialului tehnico-material și uman de care dispun la obiectivele care au capacități cu termenele cele mai apropiate de punere în funcțiune, obligă pe toți beneficiarii de investiții și îndeosebi pe cei cu importante rămîneri în urmă ca, împreună cu organizațiile de inginerie tehnologică și de proiectare, în timpul cît a mai rămas pînă la finele acestui an, să predea în întregime documentația de execuție aferentă lucrărilor prevăzute a se realiza în 1981.

2 O condiție hotărîtoare în realizarea planului de investiții, care trebuie satisfăcută cu mult înaintea anului de plan, o constituie **asigurarea primirii de la furnizorii din țară și externi a utilajelor tehnologice în strictă corelare cu necesitățile de montaj și cu termenele de punere în funcțiune** a capacităților și obiectivelor de investiții. Analiza efectuată la începutul lunii noiembrie a.c. asupra modului în care au acționat beneficiarii și titularii de investiții pentru contractarea volumului de utilaje produse în țară, alocat pentru investițiile anului 1981, scoate în evidență o situație generală mai bună decît în anul precedent, dar și rămîneri în urmă atît din partea unor beneficiari și titulari de investiții în prezentarea documentației tehnice de execuție a utilajelor sau a chestionarelor tehnice, cît și din partea furnizorilor care întîrzie definitivarea și trimiterea la semnare a contractelor de livrare a utilajelor (tabelul nr. 4). Este de menționat că 80% din utilajele tehnolo-

Tabelul nr. 4

Situația la 1 noiembrie 1980

Titulari de investiții	Utilaje tehnologice din țară necontractate, din volumul alocat prin balanțe pe 1981 (% din total alocat)	din care : Utilaje pentru care beneficiarii nu au depus la furnizori documentația tehnică de execuție a utilajelor (% din totalul alocat)	din care : Utilaje necontractate de furnizori din volumul alocat pe 1981 (% din totalul alocat)
M.I.U.	47,2	46,7	0,5
M.E.F.M.C.	39,3	24,1	15,2
M.I.M.	35,0	24,3	10,7
M.I.Ch.	27,6	—	27,6
Dep. Ind. Alimentare	21,8	14,4	7,4
M.T.Tc.	20,0	9,5	10,5
M.M.P.G.	17,8	2,5	15,3

gice din țară pe anul 1981 sînt prevăzute să fie executate de către unități furnizoare care aparțin de M.I.C.M. și că din acest volum, pînă la începutul lunii noiembrie a.c., erau necontractate utilaje în proporție de 25,6%, din care 8,7% condiționează direct punerea în funcțiune a capacităților de producție prevăzute în 1981.

Din situația prezentată, se desprinde concluzia că trebuie intensificată activitatea de contractare a utilajelor necesare realizării investițiilor din primul an al viitorului cincinal prin accelerarea de către beneficiari — îndeosebi cei din industria ușoară, economia forestieră, metalurgie și industria alimentară — a predării la furnizorii de utilaje a întregii documentații tehnice de execuție a utilajelor tehnologice, intensificarea de către furnizorii de utilaje a ritmului de definitivare a tratativelor și contractelor, în mod deosebit pentru beneficiarii din economia forestieră, metalurgie, chimie, mine, petrol, geologie și transporturi.

Aducerea la îndeplinire de către toți partenerii participanți la procesul investițional a sarcinilor prioritare din această perioadă, printr-o colaborare calitativ superioară reprezintă o cerință de bază în scurtarea termenelor de dare în funcțiune a noilor capacități, sporirea eficienței fondurilor angrenate în această complexă activitate.

Gh. RUSCANU

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele Republicii, a analizat, în cursul unei vizite la cooperativa agricolă de producție Movilița din județul Ilfov, împreună cu specialiști din agricultură și din industria construcțiilor de mașini, noi tipuri de combine multifuncționale pentru creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor de recoltare a porumbului

NOI OPȚIUNI ȘI GENERALIZAREA EXPERIENȚEI ÎNAINTATE

ÎN SPRIJINUL EFICIENȚEI

Randamente superioare prin mecanizare și tehnologii avansate în zootehnie

DEZVOLTAREA UNEI ZOOTEHNII de înaltă productivitate și introducerea tehnologiilor moderne de creștere și îngrășare a animalelor sînt de neconceput fără mecanizarea și electrificarea proceselor de muncă, menite să asigure un nivel tehnic ridicat și calitativ superior al producției animale. Prin ridicarea continuă a gradului de mecanizare se poate mări numărul de animale pe un îngrijitor, astfel încît cu muncitori mai puțini, însă cu o calificare ridicată și o înzestrare tehnică superioară să se poată realiza un volum sporit de lucrări și mai ales de producție.

În acest fel mecanizarea constituie singura soluție pentru contracararea deficitului previzibil de forță de muncă în agricultură și înlocuirea muncii de calificare redusă — pentru care se găsește tot mai greu forță de muncă — cu o muncă de calitate superioară, mai productivă și mai bine retribuită.

Complexele de tip industrial — unități ce asigură mecanizarea integrală

ÎN ULTIMUL DECENIU s-au realizat progrese însemnate în ceea ce privește ridicarea gradului de mecanizare și electrificare a lucrărilor de bază din fermele zootehnice : pregătirea și distribuirea furajelor, alimentarea cu apă, recoltarea produselor, evacuarea și valorificarea dejecțiilor, asigurarea condițiilor de microclimat.

Un mare rol în sporirea producției animale și ridicarea productivității muncii în aceste sector îl au complexele industriale de creștere a animalelor și păsărilor, care se bazează pe mecanizarea completă a procesului de muncă și aplică tehnologii intensive de creștere și îngrășare. În prezent, în cadrul agriculturii socialiste, complexele de tip industrial furnizează întreaga producție avicolă, peste 90% din carnea de ovine, 83% din carnea de porc și 65% din carnea de bovine. Pentru sprijinirea activității acestor complexe s-a dezvoltat o puternică industrie de producere a nutreturilor combinate, care realizează o valorificare superioară a furajelor.

Actualmente, sarcina cea mai importantă în domeniul introducerii progresului tehnic în zootehnie o constituie generalizarea mecanizării în toate fermele, prin modernizarea adăposturilor existente și introducerea unor utilaje perfecționate, care să rezolve problemele tot mai complexe ce se ridică în asigurarea forței de muncă necesare în acest sector.

Un nivel de mecanizare încă nesatisfăcător

ÎN RIDICAREA NIVELULUI de mecanizare s-au obținut, în ultimii ani, rezultate bune în complexele de porci și păsări, unde administrarea furajelor, adăpatul și evacuarea dejecțiilor se efectuează aproape în întregime mecanizat. În schimb, în fermele de taurine, în special în cele de tip gospodăresc, nivelul mecanizării este încă redus. Chiar în întreprinderile agricole de stat, unde a existat o preocupare mai intensă în această direcție, proporția adăposturilor complet mecanizate din totalul celor mecanizabile este de 79% în fermele de creșterea și îngrășarea taurinelor și de 48% în fermele de vaci. În tabelul nr. 1 este prezentat raportul dintre adăposturile efectiv mecanizate și cele mecanizabile din fermele de vaci, în unele județe caracteristice. Așadar, în fermele de vaci din I.A.S., în timp ce mulsul mecanic se realizează în 76—100% din totalul adăposturilor mecanizabile, lucrările de distribuire a furajelor sînt mecanizate numai în 18—77% din adăposturi, iar cele de evacuarea dejecțiilor — în 38—93%.

Și în fermele de creștere și îngrășare a taurinelor din I.A.S., unde numărul adăposturilor mecanizabile este mai ridicat, se înregistrează o anumită rămînere în urmă în folosirea mijloacelor mecanice. Dacă în fermele din județele Arad, Harghita, Argeș, Dolj, Tulcea s-a realizat o mecanizare integrală a operațiilor, într-o serie de alte județe numărul adăposturilor complet mecanizate are încă o pondere redusă. Astfel, în județul Satu Mare sînt mecanizate numai 43% din adăposturi, în județul Brăila 47%, în județele Bihor și Ilfov 50% etc. În aceste județe este rămasă în urmă, în special, mecanizarea evacuării dejecțiilor, ceea ce are drept consecință irosirea unui mare volum de muncă manuală și poluarea mediului înconjurător prin depozitarea necorespunzătoare a unor mari cantități de dejecții.

Tabelul nr. 1

Raportul dintre adăposturile mecanizate și totalul celor mecanizabile (pe total și pe lucrări) în creșterea vacilor de lapte (în %)

Județul	Adăposturi complet mecanizate	Nivelul de mecanizare a unor lucrări		
		Distribuirea furajelor	Muls	Evacuarea dejecțiilor
Cluj	62	62	100	93
Tulcea	73	73	92	89
Arad	67	67	100	80
Timiș	48	77	80	77
Maramureș	46	46	77	38
Bihor	20	20	80	70
Mureș	27	41	76	79
Satu Mare	13	13	93	53

Totodată, într-o măsură redusă se realizează mecanizarea creșterii animalelor și în unitățile cooperatiste, care nici ele nu mai dispun de un excedent de forță de muncă. Nivelul încă prea redus de mecanizare în creșterea taurinelor în C.A.P. este ilustrat de faptul că mulsul mecanic s-a introdus în județul Ilfov numai la 11% din efectivul de vaci, în județul Arad la 14%, în județul Mureș la 18%, în județul Timiș la 30% etc. De asemenea, lucrările de distribuire a furajelor și evacuare a dejecțiilor sînt mecanizate numai în proporție de 2—28%.

Deși întreprinderile producătoare de utilaje necesare zootehniei pot asigura întreg necesarul cantitativ al agriculturii noastre, această capacitate nu este folosită integral. Astfel, în perioada 1977—1980 unitățile agricole au contractat cu uzinele constructoare numai 38% din instalațiile de muls prevăzute în programul de mecanizare completă a acestei lucrări, în timp ce o mare parte din fondurile alocate pentru modernizarea adăposturilor și mecanizarea lucrărilor au rămas neconsumate.

În multe cazuri, nici utilajele și instalațiile achiziționate nu sînt folosite imediat după primirea lor. Se scurge un timp prea lung de la procurarea utilajelor și pînă la montarea lor, deoarece în unitățile cooperatiste lipsesc cadrele calificate, nu se cunosc temeinic modalitățile de instalare și folosire a noilor utilaje complexe și, mai presus de toate, rutina imprimă încă rezerve în calea introducerii noului.

Întîrzierea în introducerea mijloacelor tehnice în zootehnie își poate afla o explicație și în modalitățile specifice în care se realizează eficiența economică a mecanizării în acest sector.

O particularitate a zootehniei o constituie faptul că de obicei nu este economică mecanizarea unei lucrări izolate, ci **este avantajoasă numai mecanizarea întregului proces, pe ansamblul tehnologiei.** În producția vegetală mecanizarea unei singure lucrări poate fi eficientă, întrucît reduce numărul muncitorilor ocupați într-o anumită perioadă pentru executarea acelei lucrări. În producția animală, însă, unde unul și același muncitor execută, după un program zilnic, o anumită gamă de lucrări, mecanizarea nu este eficientă dacă se are în vedere o singură lucrare, întrucît nu se micșorează numărul muncitorilor utilizați și fondul de retribuire necesar. Pentru a fi pe deplin eficientă, mecanizarea în zootehnie trebuie să fie complexă, aplicată pe ansamblul tehnologiei. În acest context, trebuie considerată ca o excepție lucrarea de adăpat mecanic, care prin aportul său la sporirea producției este eficientă chiar și atunci cînd nu este însoțită de mecanizarea celorlalte lucrări din procesul tehnologic.

O altă particularitate a creșterii animalelor o constituie **influența puternică a factorului biologic.** Mașinile vor acționa în cea mai mare măsură direct asupra unor ființe vii și de aceea, la introducerea unui utilaj trebuie să se țină seama de cerințele strict biologice ale fiecărei categorii de animale: la rîndul ei, pentru obținerea unor parametri optimi, folosirea mecanizării impune cerințe mai riguroase decît în producția vegetală, atît pentru producătorii de utilaje zootehnice, cît și pentru cei ce exploatează aceste utilaje. Astfel, la distribuirea furajelor și recoltarea produselor — lucrări de bază în creșterea animalelor — este necesar să se asigure loturi omogene de animale, ca producție și comportare, la care utilajele și instalațiile să obțină totdeauna aceleași rezultate.

Caracteristic actualei perioade este faptul că cerințele specific zootehnice pe care trebuie să le respecte mijloacele mecanice nu au fost încă definitivate pentru toate categoriile de animale și condițiile de lucru. Astfel, la pregătirea nutreturilor fibroase pentru taurine, specialiștii din unitățile de cercetare și producție nu s-au pus de acord asupra soluțiilor optime privind forma și dimensiunile acestor furaje.

Un alt aspect al influenței factorului biologic îl constituie faptul că orice defecțiune în funcționarea mijloacelor mecanice — în special atunci cînd întregul proces este mecanizat — determină în modul cel mai direct reducerea cantității sau înrăutățirea calității producției, afectîndu-se grav însăși sănătatea animalelor, deci potențialul de producție viitor. De aceea, instalațiile folosite pentru mecanizarea proceselor legate de întreținerea animalelor trebuie să aibă o fiabilitate maximă, cerință care este departe de a fi realizată în toate cazurile.

De asemenea, mai trebuie ținut seama și de alte influențe potențial negative: acelea ale construcțiilor zootehnice. În sistemul gospodăresc de creștere, construcțiile implică investiții mai mari decît cele pentru mijloacele mecanice. Ponderea costului utilajelor față de costul adăposturilor moderne variază între 8% la îngrășătoriile de porci, 14% la unitățile avicole și 15—22% la fermele de vaci de lapte, iar durata de serviciu a construcțiilor este, în medie, de patru ori mai mare decît cea a utilajelor mecanice. De aceea, la introducerea mecanizării trebuie să se țină seama de posibilitățile construcțiilor existente, mecanizarea fiind astfel subordonată investițiilor efectuate în construcții. În trecut, în cooperativele agricole de producție, la construcțiile efectuate, deseori nu s-a ținut seama de cerințele mecanizării. Astfel, în creșterea taurinelor, dacă circa 90% din adăposturile existente se pretează pentru mecanizarea lucrării de adăpat, în schimb numai 50% pot fi folosite pentru mecanizarea mulsului și numai 36% pentru evacuarea mecanizată a dejecțiilor. În creșterea porcilor, 65% din adăposturi se pretează la mecanizarea adăpatului, 44% la mecanizarea evacuării dejecțiilor și numai 37% la mecanizarea distribuirii hranei. De aceea, extinderea mecanizării în acest sector presupune unele investiții suplimentare pentru modernizarea adăposturilor, prin reamenajări importante.

Tehnologii moderne, instalații de mare productivitate

ÎN SCOPUL INTRODUCERII și extinderii mecanizării în creșterea animalelor s-au elaborat și realizat sisteme de mașini și instalații pentru toate speciile de animale, care prevăd introducerea unor tehnologii și utilaje noi, precum și modernizarea continuă a celor existente, în vederea perfecționării parametrilor lor tehnico-economici.

Astfel, în domeniul **pregătirii furajelor** s-au stabilit tehnologii care asigură o valorificare superioară a resurselor existente și în special a produselor secundare, ca de exemplu:

- valorificarea grosierelor prin tratare cu substanțe chimice; tehnologia de tratare a paielor cu hidroxid de sodiu și adaos de concentrate și săruri minerale a asigurat taurinelor un nutreț valoros, sub formă de brichete;
- folosirea dejecțiilor de păsări sub forma de siloz în amestec cu concentrate și cu furaje grosiere poate asigura tinere-

tului taurin 40-50% din proteinele necesare din rație, permițînd obținerea unui spor mediu zilnic în greutate de 850 g ;

● simplificarea procesului de pregătire a furajelor în unități prin creșterea ponderii furajelor combinate primite din afară și folosirea în mai mare măsură a furajelor rădăcinoase, care sînt asigurate în mari cantități de asolamentele din jurul fermei.

Este necesar însă ca noile tehnologii, precum și tipurile moderne de instalații de măcinat și tocat furaje, de mare capacitate, să fie mai repede introduse într-un număr cît mai mare de unități.

În **creșterea taurinelor** s-au realizat progrese însemnate în mecanizarea mulsului și a evacuării dejecțiilor din adăposturi. Pentru executarea **mulsului mecanic** se pot folosi în prezent trei tipuri de instalații de bază, ale căror caracteristici tehnico-economice sînt prezentate, comparativ, în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Comparație între parametrii tehnico-economici ai principalelor instalații de muls mecanic la un efectiv de 300 vaci

Tipul instalației de muls	Necesar de forță de muncă		Consum de energice electrică	
	ore-om	ore-om	kWh	kWh
	100 vaci anual	hl lapte	100 vaci anual	1 hl lapte
● Instalație de muls la bidon (cu spălare manuală a ugerului)	7000	2,3	4200	1,4
● Instalație de muls cu transportul laptelui pe conductă (cu spălare manuală a ugerului)	5600	1,9	4500	1,5
● Instalație de muls la platformă (cu spălare mecanizată a ugerului)	1400	0,5	2330	0,3

Deși investițiile necesare pentru instalația de muls la platformă sînt de 4,5 ori mai mari decît pentru instalația de muls la bidon și de 1,7 ori mai mari față de instalația cu transportul laptelui prin conducte, prima este mai eficientă, deoarece realizează o creștere însemnată a productivității muncii mulgătorilor, o reducere a costului mulsului, ca și a necesarului de energie. Avantajele sale o recomandă a fi generalizată în toate fermele care au cel puțin 300 de vaci.

De exemplu, la fermele de vaci cu sistem de întreținere dezlegat de la I.A.S. Sohodoc și C.A.P. Ogorul Nou (jud. Arad), C.A.P. Jimbolia (jud. Timiș), C.A.P. Gherghița (jud. Prahova), norma pe un îngrijitor este de circa 100 de vaci, față de 17—20 de vaci în fermele nemodernizate cu mulsul la bidon. Totuși, se constată că în majoritatea fermelor modernizate de vaci din județele Bacău, Ilfov, Mureș, Prahova ș.a. s-a adoptat sistemul de întreținere a vacilor legat (cu mulsul la bidon), deși este mai puțin eficient. Deoarece în unele ferme modernizate nu s-au asigurat condiții corespunzătoare pentru răcirea și păstrarea temporară a laptelui, fapt ce influențează negativ calitatea laptelui și impune prelucrarea acestuia în partizi mici de două ori pe zi, este necesar să se completeze dotarea fermelor de vaci de lapte cu instalații frigorifice.

Evacuarea dejecțiilor din adăposturile de taurine necesită un volum mare de muncă — reprezentînd în cazul evacuării manuale 25—30% din timpul de lucru al îngrijitorului de vaci. În general, în țara noastră s-a folosit tehnologia de evacuare mecanică fără adaos de apă în adăposturile de vaci legate și tehnologia de evacuare hidraulică în adăposturile de taurine pentru carne. Evacuarea dejecțiilor cu adaos de apă, deși aparent pretinde un necesar de energie și un consum de metal mai reduse, nu este economică, deoarece necesită un consum suplimentar de apă, îngreuiază valorificarea ulterioară a gunoiului (întrucît mărește cantitatea ce trebuie transportată) și impune o lucrare suplimentară — de separare a apei din dejecții. Totodată, această tehnologie conduce la poluarea pînzelor subterane de apă și a atmosferei, ca și la ocuparea unei suprafețe mari de teren cu bazine de colectare și depozitare a dejecțiilor etc.

În această situație, se impune abandonarea definitivă a evacuării hidraulice a dejecțiilor, pentru a elimina efectele sub aspectul degradării terenurilor agricole și al poluării mediului înconjurător.

În **creșterea porcilor,** experiența ultimilor ani a demonstrat necesitatea eliminării furajării umede, care trebuie înlocuită prin **hrănirea cu furaje uscate ;** această tehnologie prezintă avantajul că nu mai necesită bucătării furajere pe lîngă fiecare adăpost, asigură o carne cu un conținut redus de apă și evită alterarea rapidă pe care o înregistrează furajele lichide. În marile complexe de creștere și îngrășare a porcilor există încă mari rezerve de reducere a consumului de apă necesară adăpării, în special prin înlocuirea adăpătorilor cu nivel constant, prin adăpători tip suzetă, care micșorează cu 60—70% pierderile de apă și asigură condiții superioare de igienă, deoarece evită colectarea și degradarea resturilor de furaje în cupă. Calculele efectuate în complexele de porcine din județul Ialomița arată că introducerea noilor tipuri de adăpători și montarea în hale a unor rețele de apă inelare a redus consumul de apă cu 16—20% și necesarul de energie electrică cu 12—15%.

O tehnologie nouă, care se impune a fi extinsă în cît mai multe unități, este aceea a **creșterii purceilor în baterii,** deoarece prezintă numeroase avantaje : pierderi minime de purcei (prin reducerea posibilităților de contractare a unor maladii), creșterea sporului zilnic în greutate și folosirea mai rațională a spațiului (prin mărirea densității purceilor pe unitatea de suprafață).

În domeniul **creșterii păsărilor** se impune generalizarea tehnologiei de creștere în baterii și la faza de întreținere a puilor pentru carne ; de asemenea, să fie mecanizată lucrarea de colectare a ouălor la toate tipurile de baterii.

Ridicarea nivelului de mecanizare se va realiza și la **creșterea ovinelor,** unde se va putea asigura mecanizarea adăpării la pășune, a mulsului oilor la staționar și la pășune, a evacuării gunoiului în complexele de creștere a mieilor.

Exploatarea corespunzătoare a instalațiilor zootehnice

ÎN NUMEROASE UNITĂȚI, utilajele din dotare (instalații de muls, de pregătit și distribuit nutrețuri, adăpători, transportoare etc.) nu funcționează în unele perioade, datorită unor deficiențe în exploatare, întreținere și reparații, lipsei pieselor de schimb sau calității lor necorespunzătoare. În mare măsură, aceste deficiențe se datorează lipsei unui număr corespunzător de cadre calificate sau pregătirii profesionale necorespunzătoare a muncitorilor care lucrează în acest sector.

Lichidarea neajunsurilor menționate depinde, în primul rînd, de perfecționarea activității formațiilor specializate de mecanizatori care, în cadrul S.M.A., execută montajul utilajelor și instalațiilor și asigură asistența tehnică necesară în vederea funcționării lor continue în perioada de lucru. În această direcție, foarte bune rezultate au dat **centrele specializate** organizate în S.M.A. pentru lucrări de montaj, întreținere, reparații, asistență tehnică, ele asigurînd toate lucrările necesare în unitățile agricole de stat, cooperativele agricole și asociațiile economice zootehnice. Activitatea centrului se desfășoară pe bază de contracte încheiate cu unitățile de producție beneficiare ; plata activităților prestate se face pe bază de deviz (pentru lucrări de montaj, reparații și confecții metalice) și pe bază de tarife fixe (pentru asistență tehnică pe categorii de utilaje). În același timp, centrul specializat urmează să răspundă și de instruirea și perfecționarea profesională a personalului de exploatare din unitățile zootehnice, vizînd cunoașterea instalațiilor zootehnice, ca și exploatarea, întreținerea și repararea acestora la un nivel tehnic ridicat.

Rezultatele pozitive obținute pînă acum în activitatea acestor centre în județele Ilfov, Timiș ș.a. îndreptățesc extinderea înființării lor în toate județele țării (pe lîngă S.M.A.-uri), asigurîndu-se astfel un organ permanent care — în condițiile concrete locale — să elaboreze programul de mecanizare în zootehnie și să urmărească în mod direct realizarea lui pe etape. În același timp, este necesar ca unitățile beneficiare să încheie din vreme contracte cu centrul (pînă la acoperirea întregii sale capacități de lucru), pentru a asigura astfel o valorificare eficientă și integrală a condițiilor și posibilităților existente, ca și a celor cerute, în folosirea tehnicii moderne în creșterea animalelor.

Ion BIANU

Dezbatere „R.E."

Accelerarea înnoirii și modernizării produselor și tehnologiilor

ECONOMIA MODERNĂ este vital interesată în accelerarea și creșterea eficienței procesului de înnoire și modernizare a produselor și a tehnologiilor ca sursă de inepuizabilă și înaltă valoare în lărgirea bazei de materii prime și energetice, valorificarea superioară a resurselor, creșterea volumului exportului și reducerea apelului la importuri, introducerea pe scară largă a progresului tehnic în economie și creșterea gradului de satisfacere a cerințelor raționale de consum. Pentru aceasta, în unitățile economice eforturile desfășurate trebuie să aibă în vedere cu prioritate : ● fundamentarea temeinică a planurilor tehnice de înnoire și modernizare a produselor și a celui de investiții privind perfecționarea tehnologiilor de fabricație ● punerea la termen în funcțiune și scurtarea duratelor de atingere a parametrilor proiectați la noile capacități de producție dotate cu tehnologii avansate ● stimularea creativității pentru creșterea cantitativă și calitativă a soluțiilor originale constructive și tehnologice ● scurtarea drumului parcurs de la idee la materializarea ei într-un produs sau tehnologie perfecționată.

În lumina acestor cerințe, continuăm dezbaterea inițiată de revista noastră, consacrată promovării mai accentuate a progresului tehnic în economie (vezi și R.E. nr 13, 28, 40/1980) — la care au participat specialiști din cercetare-proiectare, din ministere economice și centrale industriale, din întreprinderi și institute de învățămînt superior — cu prezentarea unor noi aspecte din problematica deosebit de importantă a planificării înnoirii.

● Interesele economiei, mai presus decît cele sectoriale ale producătorului și beneficiarului de tehnică nouă ● Necesitatea unor indicatori care să vizeze mai direct sporirea calitativă a cercetării ● Plăți finale în locul decontării pe etape a cercetărilor

— „În activitatea economică curentă apar uneori anumite necorelări între ritmurile și finalitățile activităților desfășurate în domeniile cercetării și producției, cu efecte nedorite asupra satisfacerii cerințelor de modernizare rapidă și eficientă a producției. Pentru că la un moment pot apare anumite interese contradictorii între realizatorul (unitatea de cercetare) și beneficiarul (producția) înnoirii. De exemplu, institutul de cercetări are un plan financiar pentru a cărui îndeplinire interesul institutului este să realizeze obiective de cercetare de o valoare cît mai mare pentru a obține beneficii, în timp ce interesul beneficiarului este canalizat uneori către o cercetare cît mai ieftină, care să-l coste cît mai puțin și să-i permită și lui să-și maximizeze, și pe această cale, beneficiul". **(Dan CORNILESCU).**

— „După părerea mea, indiferent de argumentele aduse în discuție **obiectivul esențial al activității de înnoire desfășurate de către toți factorii implicați trebuie să-l reprezinte în orice moment interesul economiei naționale.** Dacă iau cercetarea ca termen de referință — și de aici cred că trebuie pornit — se cer găsite acele pîrghii care să cointereseze institutele de cercetări în a rezolva în și mai mare măsură problemele înnoirii la un nivel calitativ superior și cu eficiență ridicată. Cu alte cuvinte ca, raportat la cheltuieli, la consumurile pe care le presupun, cercetările să poată oferi economiei soluții, rezultate care — atît în institute cît și în producție — să amortizeze costurile și să aducă beneficii. Nu întrevăd o altă posibilitate de a stimula și perfecționa cercetarea dacă această activitate nu aduce venituri pentru că, în fond, acolo unde nu există venit, nu ai de unde cheltui.

Cercetarea trebuie înțeleasă mai riguros de către toți factorii implicați ca o investiție care se finanțează din venit. În acest sens, după părerea mea, institutele ar trebui să fie obligate prin plan să se preocupe mai mult să găsească și să promoveze numai soluții care să aducă beneficii, atît pe termen scurt, cît și în perspectivă". **(Aurel BÂRSAN).**

— „După opinia mea, pentru realizarea acestei cerințe **este necesar ca unitățile de cercetare-proiectare să aibă ca sarcini de plan indicatori care să vizeze mai direct sporirea calității activității desfășurate, cum ar fi :** ● ponderea produselor proiectate în concepție proprie în totalul produselor proiectate, exprimate în % de ore-normă necesare pentru elaborarea produselor proiectate în concepție proprie față de total ore-normă-institut și ● gradul de încorporare a soluțiilor originale brevetate, exprimat în % ore-normă cercetare-proiectare pentru soluții originale față de total-ore-normă-institut.

Desigur, creșterea de la an la an a sarcinilor de plan de cercetare va trebui să se stabilească prin creșterea acestor indicatori și mai puțin prin creșterea sarcinii de productivitate, care apreciez că promovează mai puțin creațiile valoroase care, chiar dacă sînt mai dificil de realizat, aduc în schimb beneficii însemnate.

Totodată, consider necesar, pentru îndeplinirea acestor indicatori de calitate, să existe condiții de retribuire care să canalizeze în acest sens cu prioritate interesul personalului de conducere din unitățile de cercetare-proiectare, începînd cu șefii de ateliere și de colective". **(Constantin CROICU).**

— „Este foarte important ca diferitele soluții și propuneri menite să contribuie la promovarea de variante constructive și tehnologii noi care să aducă beneficii să stea mai mult în atenția factorilor implicați, dat fiind că, **după părerea mea, modul de a prelua rezultatele cercetării de către întreprinderi nu este de natură să stimuleze această latură a activității de cercetare. Pentru că este vorba de o preluare și decontare pe fragmente, pe etape ale cercetării în curs de efectuare, indiferent dacă se confirmă sau nu în practică existența unor șanse de succes în final.** În afară de faptul că mărește mult în acest mod durata etapelor de realizare a cercetării, actuala procedură presupune implicit că tot timpul cineva este finanțat fără să existe în practică certitudinea eficienței economice a soluției ce va fi obținută în final.

Există, desigur, un risc în cercetare de care trebuie ținut seama ; avem însă posibilitatea de a obține certitudini spo-

La dezbatere au participat :

Aurel BÂRSAN, inginer principal, șeful colectivului cercetare-progres tehnic din Direcția baza materială a planului din Comitetul de Stat al Planificării ; **Ioan BUIU,** inginer principal în Direcția generală tehnică din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini ; **Andrei BĂNESCU,** secretar științific al Institutului central pentru construcții de mașini ; **Dan CORNILESCU,** director adjunct științific al Institutului de cercetări pentru prelucrarea cauciucului și a maselor plastice ; **Constantin CROICU,** director tehnic al Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant.

Din partea Revistei economice au participat **Cristian POPESCU** și **Bogdan PĂDURE.**

rite ale eficienței cercetărilor întreprinse dacă ținem seama de faptul că în alte țări s-a experimentat și a început să se treacă la **generalizarea așazisei finanțări sau plăți finale.** În momentul în care a început producția la scară industrială a unui produs nou și au fost obținute beneficii, numai atunci, din aceste sume, se acoperă cheltuiala făcută pentru realizarea cercetării. Mai mult decît atît ; din beneficiu se rezervă cote-părți pentru stimularea materială, respectiv pentru dezvoltarea bazei materiale a institutului care a executat cercetarea. Apreciez că un asemenea mod de organizare a raporturilor cercetare-producție determină ca cercetătorii să fie interesați tot timpul și bine orientați în a rezolva problemele eficient, ca să poată, în final, să-și recupereze cheltuielile și în același timp să fie interesați în a lucra cît mai repede pentru a încasa contravaloarea muncii prestate". **(Aurel BÂRSAN).**

● Succesul comercial — criteriu important de evaluare a obiectivelor de cercetare ● O cît mai rațională repartizare a beneficiului între producătorul și utilizatorul de tehnică nouă ● Antrenarea mai activă a producătorului în procesul de elaborare a noilor soluții.

— „O problemă de importanță deosebită în acordarea intereselor unităților care elaborează și a celor beneficiare ale soluțiilor de înnoire mi se pare a fi **îmbunătățirea criteriilor de fundamentare a planului de cercetare.** Pentru că, pentru cei ce propun subiecte de teme de cercetare se naște problema de a alege între «ce este necesar să se cerceteze», și «ce este posibil să se cerceteze», sau altfel spus, de a optimiza cerințele utilizatorilor cu posibilitățile cercetării. **Decizia implică existența unor metode de evaluare** care trebuie să țină seama atît de nevoile sociale, cît și de alți parametri ca : valoarea științifică a cercetării, contribuția la inovația tehnică, resursele umane, echipamentul, calitatea și timpul necesar executării proiectului. Un asemenea sistem de evaluare depinde și de parametrii specifici diferitelor sectoare de activitate în parte și de aceea el trebuie să fie elaborat în cadrul fiecărei ramuri industriale.

Deși în literatură au fost propuse numeroase metode de evaluare, ele nu au fost adoptate în practică datorită faptului că nu au reușit să surprindă situațiile reale în toată complexitatea lor. Cu toate acestea, **apreciez că dispunem de un criteriu important a cărui semnificație ar trebui mai mult și mai atent luată în considerație la introducerea în planul de cercetare a unor teme și anume : semnificația comercială a cercetării.** Pentru că aceasta este de multe ori neglijată în prezent, deși preocuparea cercetătorului pentru un produs ar trebui să se încheie numai după ce acesta a cucerit segmentul de piață căruia îi este destinat. De aceea, consider că realizarea unei conlucrări efective și permanente între cercetător și specialistul în marketing este absolut necesară pentru orientarea cercetărilor în funcție de nevoile de progres tehnic ale beneficiarilor și pentru desfășurarea lor cu o eficiență înaltă.

De altfel, o analiză temeinică, complexă a ciclului cercetare-producție-piață (putem să-l numim ciclu total al înnoirii) presupune trecerea prin mai multe etape în următoarea succesiune : explorarea tehnico-economică a parametrilor cererii în cadrul unui studiu de marketing complet ; altă etapă trebuie să cuprindă studiul posibilităților de realizare : tehnice, comerciale, financiare și evaluarea eficienței probabile care conduce în cele mai multe cazuri la elaborarea unui plan-program sau, în alte situații, cînd produsul se dovedește prea costisitor, la o decizie de sistare a cercetărilor. Numai în a treia fază trebuie să se facă proiectarea produsului, urmată de faza de construcție și încercare a acestuia și de hotărîrea finală asupra modului de a fabrica și lansa produsul pe piață. Accentuarea importanței ordinii amintite de succedare a etapelor se cere făcută deoarece efectuarea abia în final a evaluării comerciale a proiectului poate conduce, prin concluziile sale, la sporirea volumului lucrărilor în etapele anterioare, sau chiar la sistarea lor. Pentru că, procedînd în acest fel, în cele mai multe cazuri, se poate vedea de la început dacă un produs nou poate crea succes comercial sau nu. În această direcție ar trebui poate să ne îndreptăm mai perseverent și concentrat eforturile în special la nivelul centralelor industriale care produc și desfac produsele prin unitățile lor.

Soluția cointeresării tuturor factorilor implicați ar putea consta în modul în care sînt formulate obiectivele din planul de cercetare. Cred că atunci cînd obiectivele sînt clare, mijloacele pentru atingerea lor, se pot găsi. De exemplu, dacă fiecare centrală industrială ar privi problema așa : obiectivul meu de activitate este exportul — și nu producția în sine, așa cum se mai apreciază uneori — atunci se creează automat și necesitatea de a stimula cercetările și, concomitent, aceea de a valorifica rapid rezultatele cercetării". **(Andrei BĂNESCU).**

— „Dintr-un alt unghi de vedere, colaborarea dintre proiectanți și fabricanți în procesul de înnoire — cu precădere cînd este vorba de un institut și o întreprindere — ar putea fi considerabil îmbunătățită dacă s-ar ține seama de faptul că, în conformitate cu reglementările actuale, **în timp ce proiectantul este solicitat să-și conducă lucrarea pînă la începerea fabricației de serie, fabricantul nu participă la procesul de înnoire cu obligații precise, contractuale. Deosebit de utilă în acest sens ar fi, cred, stabilirea de sarcini concrete pentru producător,** care să fie asumate prin contractele de înnoire încheiate cu institutele ca, de exemplu : detașarea tehnologilor viitorului produs la institut în cadrul echipei de proiectare pentru a participa activ la elaborarea unui produs fabricabil în condiții optime, colaborare activă în executarea de piese, standuri de probă sau S.D.V. pentru realizarea și încercarea modelelor sau prototipurilor, asigurarea unor termene precise pentru pregătirea de fabricație și punerea în fabricație a produsului (la limita de încetare a obligațiilor contractuale ale proiectantului) etc". **(Ioan BUIU).**

— „În ceea ce privește industria sau întreprinderea beneficiară, consider că și ea ar trebui să fie obligată, prin anumite clauze, să preia rezultatele cercetării dacă ceea ce i se predă este calitativ corespunzător. Cum s-ar putea realiza practic acest lucru ? Ar fi mai multe modalități posibile de acțiune : de exemplu, la indicatorii care condiționează în prezent remunerarea cadrelor din întreprindere să se poată adăuga, printr-un coeficient, un spor în funcție de aplicarea noului în tehnologii, în producție. Invers, dacă proiectele de modernizare au fost predate și nu s-au aplicat, să se facă o reducere corespunzătoare, printr-un anumit coeficient, a valorii acestor indicatori care sînt de bază pentru activitatea întreprinderii.

Sigur, s-ar putea imagina și alte soluții pentru ca întreprinderea să fie și mai mult cointeresată să se lupte, ea însăși ca să asigure condițiile de preluare operativă, de aplicare rapidă a noilor soluții. Cred însă că acestea sînt legate tot de pîrghiile economice și în principal de **beneficiul care rezultă de pe urma utilizării în exploatare a produselor noi** fabricate de întreprindere și livrate beneficiarilor. **Consider că ar fi echitabil și, totodată, stimulativ ca de acesta să poată beneficia și întreprinderea producătoare,** dat fiind că în prezent această problemă nu este încă soluționată. Existînd condiții favorabile în cadrul mecanismului economico-financiar perfecționat, existînd o reglementare a repartiției beneficiului, am putea integra aceste aspecte în unele prevederi suplimentare care să ne ajute în direcția aceasta. Lucrul este cu atît mai imporant cu cît vrem să dezvoltăm cercetarea originală, iar a ocupa un loc de frunte pe plan mondial presupune un efort financiar important ; aceasta nu este o cercetare de reproducere a unui produs sau tehnologii, ci reprezintă o cercetare costisitoare și o repartiție mai echitabilă a beneficiului înnoirii între producător și utilizator ar reprezenta o sursă puternică de stimulare a cercetării și a aplicării sale rapide în fabricație". **(Aurel BÂRSAN).**

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

ACORDUL GLOBAL — formă superioară de organizare și retribuire a muncii în construcții-montaj

ÎN CADRUL noului mecanism economico-financiar un rol important îl au formele de retribuire, îndeosebi acordul global, prin care în activitatea de construcții se stimulează personalul muncitor pentru accelerarea ritmului de execuție, pentru predarea la termen sau înainte de termen a obiectivelor de investiții. Totodată, acordul global determină creșterea productivității muncii, asigurînd realizarea producției cu efective mai mici. Pe de altă parte acordul global întărește stabilitatea în producție a personalului muncitor, spiritul de echipă și, în consecință, duce la mai buna utilizare a timpului de lucru.

Avînd în vedere specificul activității de construcții-montaj, prin îmbunătățirile aduse Legii retribuirii în anul 1978, s-a prevăzut ca în această activitate forma de retribuire în acord global să se aplice generalizat la executarea obiectelor de investiții complete, a unor părți de obiecte sau lucrări de specialitate aferente acestora. Au fost aduse, totodată, o serie de îmbunătățiri menite să confere acestei forme de retribuire un plus de eficiență, printre care condiționarea plății adaosului de acord global la maiștri de realizarea producției contractate și respectarea consumurilor normate.

● Gradul de extindere

EXPERIENȚA a demonstrat că aplicarea cu bune rezultate a acordului global impune, înainte de orice, asigurarea unor temeinice condiții tehnico-organizatorice, între care, documentațiile tehnico-economice, tehnologiile de execuție, materialele, elementele prefabricate, utilajele tehnologice și de construcții etc. La unitățile la care se procedează în acest fel și rezultatele obținute privind gradul de extindere și eficiența obținută sînt superioare celor obținute de unitățile la care aplicarea acordului global a fost lăsată numai pe seama compartimentelor de retribuire.

Modul diferit de preocupare pentru organizarea aplicării acordului global se reflectă și în nivelele de extindere a acestuia pe ministere și consilii populare județene. Astfel, în luna august 1980, față de media pe ministere de 61,1% Ministerul Construcțiilor Industriale realizează o extindere de 76,5%, Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții 69,3% și Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor de 62,2%, în timp ce la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini extinderea este de 47,6%, la Consiliul Național al Apelor 44,5%, la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare 37,1%, iar la Ministerul Industriei Chimice de numai 36,8%.

Situația este similară și la consiliile populare județene unde față de media pe total consilii de 64,2% în luna august a.c., 20 consilii au o extindere peste medie, din care 9 consilii peste 80% (Neamț 98%, Hunedoara 88,1%, Cluj 86,5%, Constanța 82,1% ș.a.), 9 consilii sub 50%, din care județele Ilfov (34,8%, Mehedinți (32,1%), Prahova (18,3%) și Vaslui (13,5%).

Ținînd seama, pe de o parte, de sarcina prevăzută de lege — aplicarea generalizată a acordului global — precum și de faptul că tehnologiile de execuție a lucrărilor sînt similare, iar la consiliile populare practic identice (locuințe, social-culturale), rezultatele atît de diferite ar trebui să determine o preocupare imediată și de prim ordin pentru conducerile unităților și subunităților în cauză.

● În construcții — aplicare generalizată

ÎN SPIRITUL LEGII, aplicarea generalizată a acordului global în construcții-montaj trebuie înțeleasă în sensul ca fiecare obiect sau parte din obiect să fie executat în acord global. Pentru aceasta, în funcție de mărimea obiectului, formațiile ce urmează a le executa trebuie să fie organizate la nivel de sector de maistru, lot sau chiar șantier. Scopul final urmărit în activitatea de construcții-montaj vizează, în toate cazurile, realizarea tuturor obiectelor de investiții în termen și chiar înainte de termen, cu o productivitate cît mai mare și implicit cu un număr cît mai redus de personal muncitor. În această concepție trebuie făcută și pregătirea executării lucrărilor aferente fiecărui obiect. Ca urmare, în activitatea de construcții-montaj, de regulă, sarcina ce se contractează trebuie să fie obiectul. În situațiile în care obiectele sînt foarte mari sau cînd execuția acestora se face prin unități specializate, în acord global pot fi contractate și părți de obiecte (tronsoane, structuri, finisaje, instalații pe specialități, montaje de utilaje tehnologice etc.), pregătirea execuției făcîndu-se, de asemenea, la nivel de obiect.

Abordarea problemelor prin această prismă conduce la cunoașterea cu anticipație a cantităților de lucrări pe specialități ce urmează a fi executate, a modului de desfășurare a acestora prin termenele intermediare stabilite, în limita termenului final de predare, a consumului de materiale, a utilajelor de construcții necesare pe perioade, precum și a sumelor cuvenite drept retribuție personalului muncitor care participă la realizarea obiectului respectiv.

De subliniat că: cunoașterea cu anticipație a volumului de lucrări de executat, a cantităților de materiale, a utilajelor, precum și a sumei cuvenite drept retribuție dă posibilitatea conducătorului formației (maistru, șef lot, șef șantier) să gospodărească mai judicios atît mijloacele materiale, cît și sumele cuvenite drept retribuție, asigurîndu-se astfel încadrarea în fondul de retribuire planificat.

● Contractul impune angajamente reciproce

UN ELEMENT important al acordului global îl constituie **contractul** prin care între cele două părți se crează o serie de obligații reciproce. Contractul-angajament trebuie să conțină, în mod obligatoriu, sarcina ce revine formației, termenele de execuție, condițiile de realizare, sumele cuvenite drept retribuție, garanțiile ce se reține pe parcurs și alte obligații reciproce. Încheierea unui astfel de contract trebuie să fie precedată, în toate cazurile, de pregătirea executării lucrărilor, concretizată prin fișe tehnologice, programarea executării lucrărilor (termene finale și intermediare), determinarea mijloacelor tehnico-materiale, utilajelor de construcții, stabilirea sumelor cuvenite drept retribuție etc. La pregătirea lucrărilor trebuie să-și aducă aportul toate compartimentele de specialitate (planificare, programare, mecanizare, aprovizionare, retribuire ș.a.), deoarece fiecare în domeniul său cunoaște resursele și are obligația de a le folosi rațional. În practică sînt încă numeroase cazuri în care pregătirea aplicării acordului global nu se face cu participarea tuturor factorilor de răspundere, ceea ce conduce la încheierea unor contracte care, neavînd la bază o temeinică pregătire, devin formale, iar în alte cazuri formațiile de lucru sînt remunerate practic în acord colectiv, deoarece nu sînt încheiate contracte, ceea ce denaturează principiul de bază al obligațiilor reciproce, diminuează stimulentul și răspunderea, în timp ce se raportează lucrul în acord global.

De regulă, la nivel de obiect și parte de obiect, contractele trebuie să se încheie cu maiștrii și apoi — pe baza acestora — subcontracte cu echipele de muncitori de specialitate și nu invers, cum se procedează încă în foarte multe cazuri și în special la executarea locuințelor, situații în care acordul global la nivelul formațiilor de muncitori devine o formalitate, nedeosebindu-se de acordul colectiv.

Reglementările în vigoare prevăd chiar obligativitatea încheierii de subcontracte cu formațiile de muncitori de specialitate, pentru ca acestia să cunoască cu anticipație lucrările ce le revin spre execuție, termenele și sumele cuvenite drept retribuție, stimulînd creșterea productivității muncii, element esențial îndeosebi în construcții, activitate în care problema reducerii numărului de personal muncitor se pune cu mai multă acuitate decît în celelalte ramuri.

În funcție de modul cum formațiile își organizează munca și productivitatea cu care lucrează, acestea primesc integral sumele prevăzute în contracte și în cazurile în care realizează volumul de lucrări contractat într-o perioadă mai scurtă sau cu un număr mai mic de muncitori, dacă sînt respectate și celelalte condiții contractuale. Acesta este în fond scopul acordului global.

Aplicarea acordului global la nivel de sector de maistru trebuie să conducă la o mai bună organizare a desfășurării lucrărilor în vederea realizării volumului de producție contractat, precum și la o mai bună gospodărire a materialelor, cunoscut fiind că plata adaosului de acord global la maiștri este condiționată de realizarea producției contractate și nedepășirea consumurilor de materiale normate.

La nivel de lot și șantier, aplicarea acordului global, prin includerea în această formă de retribuire a întregului personal care poate și trebuie să contribuie la realizarea sarcinii contractate (muncitori de deservire, personal tehnic, economic și de specialitate etc.), determină preocuparea colectivă pentru respectarea termenelor de execuție, realizarea unor lucrări de calitate, folosirea mai rațională a forței de muncă, o mai mare preocupare pentru obținerea unei eficiențe economice sporite, deoarece acordarea integrală a sumelor prevăzute în contract este condiționată de respectarea termenului, calității lucrărilor, precum și de nedepășirea cheltuielilor la 1 000 lei producție.

În acord global trebuie să se contracteze, pe lîngă termenele finale, și stadii fizice intermediare, ceea ce angajează răspunderi sporite pentru toate categoriile de personal, asigurîndu-se o premisă esențială pentru respectarea și chiar reducerea duratei de execuție față de cea prevăzută în contract.

● Răspundere și disciplină

ODATĂ CONTRACTUL de acord global încheiat, nu înseamnă că acordul global își va atinge scopul, dacă nu sînt luate măsuri de asigurare a tuturor condițiilor tehnico-materiale, care să permită o execuție continuă, ritmică și la nivelul capacităților planificate (utilaje, forță de muncă etc.), pentru a nu se ajunge la situații de rezilieri de contracte datorită nerespectării obligațiilor reciproce și îndeosebi dereglărilor în aprovizionare, în repartizarea mașinilor și utilajelor, precum și datorită mișcării formațiilor de muncitori de la un obiect la altul fără o programare prealabilă, sistem utilizat de un număr foarte mare de subunități. Practica a demonstrat că acolo unde au fost luate toate măsurile, atît în ce privește pregătirea aplicării acordului global, cît și asigurarea pe parcurs a condițiilor prevăzute în contract, rezultatele nu s-au lăsat așteptate : lucrări realizate înainte de termen, de bună calitate, formațiile respective au obținut retribuții sporite, iar gradul de extindere a atins niveluri superioare, în unele cazuri chiar de 80%. Această situație confirmă că acolo unde există preocupare din partea factorilor de răspundere, și nivelul extinderii este mare, nivel care s-ar putea atinge și de celelalte unități avînd în vedere că procesele tehnologice de executare a lucrărilor sînt similare.

Un alt element prin care se angajează răspunderi sînt garanțiile ce se rețin personalului care lucrează în acord global, pînă la realizarea sarcinii contractate, care au drept scop să cointereseze personalul în realizarea unor lucrări de calitate și la termenele prevăzute în contract. În toate cazurile în care aceste condiții sînt îndeplinite, după luarea în primire a lucrărilor de către beneficiarul contractului (șef lot, șef șantier, după caz), garanțiile aferente se restituie în întregime, respectîndu-se astfel principiul de bază al acordului global, în sensul că suma prevăzută în contract se plătește integral la terminarea lucrărilor.

Restituirea garanțiilor în alte condiții decît cele de mai sus, cum se practică de către unele unități și subunități, care la fiecare sfîrșit de lună plătesc integral formațiilor de muncitori sumele corespunzătoare volumului de lucrări realizate, constituie abateri de la disciplină și nu fac altceva decît să reducă eficiența acordului global, transformîndu-l practic în acord colectiv.

Aplicarea corectă a acordului global impune ca, pe lîngă contractul (subcontractul) angajament (anexă la normele tehnice cu caracter metodologic de aplicare a acordului global în construcții-montaj), să se întocmească obligatoriu și fișele tehnologice, iar la terminarea lucrărilor procesul verbal de recepție, celelalte formulare anexe sînt difuzate numai pentru a veni în sprijinul unităților în sistematizarea modului de calcul, fără a fi obligatorii.

Avînd în vedere că acordul global este o formă de organizare și retribuire a muncii, pentru realizarea sarcinilor trasate de partid referitoare la extinderea muncii în acord și a acordului global, este necesar ca în toate unitățile să fie antrenate cadrele de specialiști și muncitori cu experiență îndelungată în producție pentru perfecționarea proceselor de muncă și asigurarea condițiilor optime de organizare, condiție obligatorie pentru extinderea muncii în acord și a acordului global.

Mircea MORARIU
Emil PETRIDEAN
Ministerul Muncii

COMENTARIU LA UN GRAFIC

DE CE UNELE CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE SÎNT INSUFICIENT UTILIZATE?

ANALIZA modului de utilizare a capacităților de producție din industria celulozei și semicelulozei în perioada 1 ianuarie — 20 octombrie 1980 scoate în evidență faptul că acestea au fost folosite sub nivelul planificat — 87,3%, fapt ce a determinat o pierdere de producție de circa 27 mii tone. Unitățile cu cele mai bune realizări în această direcție sînt cele de la Suceava și Bacău, dar nivelele atinse de ele se situează totuși sub cele planificate pe anul 1980 (vezi graficul).

Una din cauzele principale care au contribuit la nerealizări o constituie lipsa unor materii prime și materiale. Dintre acestea, **lipsa paielor de grîu**, mai ales în prima parte a anului, a afectat serios producția C.C.H. Călărași, iar insuficiența lemnului pentru celuloză a influențat negativ producția la unitățile de la Zărnești, Drobeta-Tr. Severin și Constanța. Dacă pentru lipsa de paie, care se obțin din sectorul agricol, M.E.F.M.C. poate invoca „cauze obiective", pentru insuficienta aprovizionare cu **lemn** nu se poate invoca nici o scuză.

O altă cauză care a contribuit cu circa 20% la nerealizările menționate sînt **opririle accidentale**, adică întreruperile în funcționarea instalațiilor tehnologice, îndeosebi ca urmare a modului superficial în care au fost făcute reviziile și reparațiile planificate, sau datorită nerespectării datei de efectuare a acestora din dorința de a recupera unele restanțe de producție. Opririle menționate au dus la înregistrarea de pierderi de producție la C.C.H. Brăila — 2,3 mii tone, la C.C.H. Călărași — 2,3 mii tone, iar la C.C.H. Drobeta-Tr. Severin — 9,2 mii tone.

Față de această situație se impune luarea unor măsuri ferme — asigurarea ritmică a aprovizionării tehnico-materiale, utilizarea rațională a instalațiilor și efectuarea de reparații la timp și de calitate — măsuri care să ducă la folosirea la parametri cît mai ridicați a capacităților de producție, astfel ca începînd din prima lună a anului 1981 să fie atins nivelul mediu planificat.

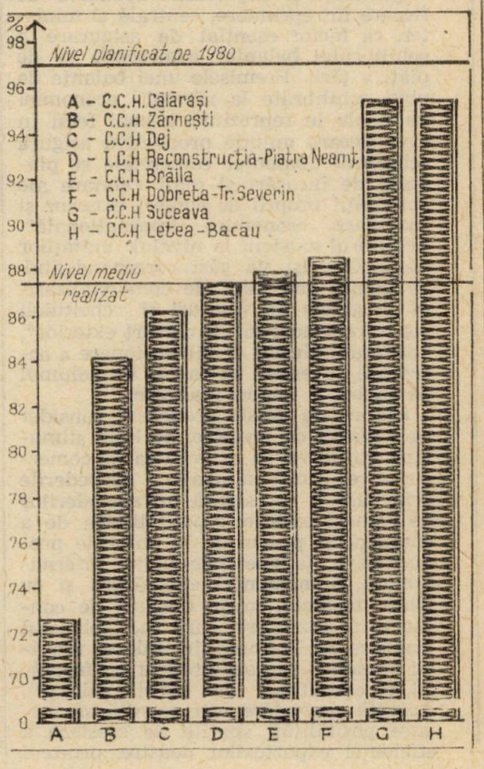

Gradul de utilizare a capacităților de producție din industria celulozei și semicelulozei pînă la 20 octombrie 1980

În dezbatere : proiectul Legii pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior

CADRU FERTIL PENTRU EXTINDEREA RELAȚIILOR ECONOMICE EXTERNE

ÎNDEPLINIREA cu succes a sarcinilor importante ce revin comerțului nostru exterior în perioadele imediat următoare și în perspectivă își găsește un solid fundament în politica consecventă a partidului și statului, de creare a condițiilor optime de valorificare a potențialului de export al țării noastre, prin perfecționarea cadrului și formelor de comercializare. Înscriindu-se pe această linie, prevederile din proiectul **Legii pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și de cooperare economică internațională** reflectă consecvența cu care se acționează pentru așezarea întregii activități de comerț exterior pe principii noi, economice, pentru dezvoltarea exportului și activității de cooperare a României pe plan internațional.

Coordonare responsabilă producție-comercializare internațională

SPORIREA, diversificarea și adaptarea producției pentru export la cerințele pieței internaționale, gospodărirea rațională a resurselor valutare, în vederea asigurării mijloacelor necesare plății importurilor și constituirii rezervelor valutare ale statului, constituie problemele centrale ale proiectului de lege. Astfel, este stabilit cu fermitate principiul atingerii echilibrului între importurile și exporturile realizate de fiecare întreprindere, centrală și minister, ca factor esențial de asigurare a echilibrului balanței comerciale și de plăți a țării. Premisele unei balanțe de plăți echilibrate la nivelul economiei naționale le reprezintă tocmai felul în care fiecare unitate productivă asigură echilibrul „balanței comerciale și planului de încasări și plăți valutare ale activității proprii de comerț exterior și cooperare economică internațională". Echilibrul existent la nivelul unităților productive își va găsi corespondentul pe planul activității de comercializare, în „bugetele de venituri și cheltuieli ale întreprinderilor de comerț exterior", adevărate pîrghii de dimensionare a activității acestora în raport cu volumul de export și import realizate.

Alături de aceste prevederi, consider ca deosebit de pozitive, pe linia stimulării inițiativei în activitatea de comercializare internațională, prevederile prin care li se asigură întreprinderilor de comerț exterior : posibilitatea de a cumpăra și prelua de la unitățile producătoare, la prețurile pieței internaționale la momentul cumpărării și cu plată imediată, unele mărfuri de conjunctură, sezoniere, care fac obiectul tranzacțiilor la burse „în vederea vînzării la extern pe cont propriu și efectuării de operațiuni de aport valutar". Această prevedere este menită să asigure posibilități sporite de creștere a eficienței exporturilor noastre, printr-o mai bună luare în considerare a conjuncturii pe plan internațional, a realităților pieței internaționale. În acelaș timp, pe plan intern urmează a fi stimulată, pe baze economice, cooperarea producător-exportator, prin asigurarea realizării la termen a sarcinilor de export, de către unitatea productivă, în paralel cu obținerea unor beneficii suplimentare în valută pentru întreprinderile de comerț exterior, din valorificarea bunurilor nu la momentul producției, ci la cel al conjuncturii celei mai favorabile. În felul acesta se îmbină necesitățile de realizare a fondului de marfă pentru export cu cele de obținere a unor prețuri cît mai favorabile, prevedere valabilă și în cazul importului de materii prime și combustibil. Însăși experiența internațională dovedește că o serie de firme ce acționează în comerțul mondial (firme de trading) își datorează existența folosirii momentelor conjuncturale optime pentru cumpărarea și revînzarea de mărfuri către unitățile productive, în funcție de nevoile procesului de producție.

Un alt aspect de o deosebită importanță îl constituie lărgirea obiectului de activitate al întreprinderilor de comerț exterior cu exporturi de produse ale construcției de mașini, în cadrul operațiunilor de contrapartidă pentru importuri, precum și cu exporturi de orice fel de mărfuri românești, dacă realizează cursurile de revenire planificate. Prin aceasta se răspunde unei realități a pieței internaționale — creșterea foarte accentuată a ponderii tranzacțiilor de tip marfă contra marfă, a operațiunilor paralele și de compensații, care necesită o mai mare mobilitate de acțiune a comerciantului, extinsă și la alte domenii decît cîmpul său „tradițional" de acțiune. Această prevedere urmărește realizarea unei elasticități mai mari în negocierile comerciale, prin asigurarea posibilității de a negocia la importul de materii prime, spre exemplu, posibilități de livrare în contrapartidă de bunuri care nu intră în nomenclatorul întreprinderii de comerț exterior respective și în care trebuiau implicate — eventual de factorii de decizie de la nivele superioare — alte întreprinderi de comerț exterior. Se va realiza, totodată, simplificarea modului de inițiere a unor operațiuni de compensații avînd ca obiectiv promovarea exporturilor românești în paralel cu asigurarea importurilor de materii prime și combustibil. Prevederile amintite implică, pe planul producției, accelerarea vitezei de rotație a fondurilor întreprinderilor, printr-o valorificare mai promptă către și de către întreprinderile de comerț exterior a rezultatelor producției și, în consecință, reducerea la minimum a stocurilor de marfă cu miscare lentă.

Considerăm că în această activitate trebuie atras — alături de ministerele economice — Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, care, prin unitățile sale, să colaboreze în permanență cu I.C.E.-urile pentru valorificarea tuturor posibilităților de export, ca și în vederea asigurării necesarului operativ de materii prime pentru producția destinată exportului.

Dezvoltarea operațiunilor de aport valutar

EXPRIMÎND necesitatea realizării unui salt calitativ în întreaga activitate de comerț exterior, prevederile proiectului de lege acordă o importanță de prim ordin operațiunilor de aport valutar, acelor operațiuni care contribuie la creșterea beneficiilor în valută prin prestarea de servicii comerciale suplimentare, conexe.

Proiectul de lege validează, prin cadrul pe care-l creează dezvoltării acestor operațiuni, condițiile pentru dezvoltarea experienței cîștigate de întreprinderile noastre de comerț exterior în operațiuni de : reexporturi directe sau cu efectuări de prelucrări intermediare (în zone libere) ; intermediere între vînzători și cumpărători străini pe bază de comision, operațiuni cu mărfuri de bursă ; importuri de completare la instalații complexe pentru reexport cu diferență valutară suplimentară ; prestări de servicii diverse cu plata în valută, în domeniul transporturilor internaționale, precum și operațiuni de brokeraj pentru parteneri străini, operațiuni de arbitraj valutar etc.

În lumina prevederilor proiectului de lege, consider că trebuie intensificată colaborarea întreprinderilor noastre de comerț exterior pentru difuzarea experienței, în astfel de operațiuni, a unor întreprinderi de comerț exterior ca : Terra, Agroexport, Prodexport, Romănoexport etc., către celelalte întreprinderi ce au în curs de dezvoltare sectoare proprii, specializate în acest domeniu. Un rol deosebit în generalizarea acestei experiențe trebuie să revină și Centrului de perfecționare a cadrelor din M.C.E.C.E., prin organizarea unor dezbateri practice și a schimbului de experiență între specialiști din diverse întreprinderi — urmînd să asigure nu numai aprofundarea cunoașterii unor astfel de operațiuni de către toți lucrătorii de comerț exterior, ci și inițierea colaborării în derularea unor operațiuni de anvergură, la care să participe mai multe întreprinderi.

În cadrul acestor colaborări, un rol deosebit urmează să-l aibă acele operațiuni care asigură promovarea exportului românesc de masini, utilaje și instalații. Organizarea unor colaborări în construcția de obiective industriale în străinătate (îndeosebi în țările în curs de dezvoltare) și plata acestora în bunuri, rezultat al producției obiectivului respectiv (formula românească de cooperare) va constitui una din direcțiile principale de acțiune.

Florin POGONARU

(Continuare în pag. 29)

Componente calitative

ale dezvoltării economiei românești

CONSOLIDAREA ȘI RIDICAREA PE UN PLAN SUPERIOR A MARILOR REALIZĂRI DIN ECONOMIE (I)

FORMULÎND ca obiective fundamentale ale viitorului cincinal continuarea pe o treaptă superioară a dezvoltării economico-sociale a țării, creșterea în ritm susținut a economiei, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, a unei noi calități în întreaga activitate, Congresul al XII-lea al partidului a fundamentat necesitatea trecerii de la dezvoltarea în care se manifestau, într-o pondere însemnată, acțiunea factorilor de tip extensiv, la o dezvoltare preponderent intensivă. O dezvoltare în care factorii calitativi, de eficiență și competitivitate, să treacă, în mai mare măsură, pe primul plan. În concepția partidului nostru tocmai aceasta constituie baza pe care se poate asigura consolidarea și mai puternică a modului de producție socialist, se pot crea premisele reale dezvoltării economiei pe un fond de stabilitate, echilibru și eficiență economică maximă — atît la nivel macro, cît și microeconomic, în profil de ramură și teritorial, în relații economice internaționale etc. Este o viziune care, în condițiile concrete ale țării noastre, asigură o perspectivă clară și sigură progresului economiei.

În acest cadru, la Plenara C.C. al P.C.R. din octombrie 1980, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fundamentat, cu clarviziunea remarcabilă care îi este caracteristică, țelurile imediate ale dezvoltării noastre. Între acestea cerința ca strategia ritmurilor de creștere a economiei naționale să se bazeze, în primul rînd, nu pe lărgirea cîmpului de producție prin acumulări cantitative, ci pe consolidarea puternică a realizărilor obținute pînă acum în dezvoltarea forțelor de producție. Să urmărim cîteva din elementele ce definesc această strategie economică.

Este cunoscut că într-o economie în curs de dezvoltare, angajată plenar în procesul de industrializare, folosirea unei părți importante din venitul național pentru acumulare poate imprima creșterii economice un caracter relativ extensiv. Datorită bazei reduse de pornire, ritmul creșterii economice în această perioadă este înalt, multă vreme prezentînd o tendință de creștere.

Faptul că în condițiile țării noastre, factorii intensivi nu lipsesc nici în această etapă, că ei au fost — cu deosebire după 1965 — tot mai accentuați este demonstrat, pe un plan sintetic, de creșterea continuă a sporului de venit național ce s-a obținut la fiecare leu investit, de dimensiunea din ce în ce mai mare a fiecărui procent din ritmul mediu anual de creștere a venitului național. Dezvoltarea cu caracter extensiv pune însă anumite limite creșterii eficienței ; între altele ea necesită un consum din ce în ce mai mare de materii prime, materiale, combustibil și energie, ceea ce intră în contradicție cu caracterul restrictiv, mai mult sau mai puțin pronunțat, al unor resurse naturale, mărind costul creșterii economice.

Și de această dată, cu o excepțională luciditate și profunzime de gîndire, de analiză și interpretare a realităților proprii economiei românești, tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat obiectivele și prioritățile esențiale care stau în fața economiei românești în actuala etapă de dezvoltare. Încă de la Conferința Națională din 1977, secretarul general al partidului a fundamentat în mod științific necesitatea trecerii de la etapa acumulării cantitative la o calitate nouă, superioară în toate domeniile de activitate. În această perspectivă, procesul de transformare permanentă a acumulărilor cantitative trecute, prezente și viitoare într-o calitate nouă, superioară, în întreaga sferă a vieții economico-sociale, s-a înscris ca o orientare esențială elaborată la Congresul al XII-lea al partidului. Ea a fost organic integrată în perimetrul tuturor priorităților de bază, de a căror realizare depinde consolidarea și mai puternică a economiei, ridicarea gradului de civilizație a vieții întregului popor, întărirea forței materiale și spirituale a țării, a independenței și suveranității României socialiste. Este vorba cu deosebire de accelerarea procesului de restructurare a industriei, prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată, odată cu limitarea activității unor sectoare energointensive, ca și de aplicarea cu hotărîre a unui nou mecanism economico-financiar — bazat pe autoconducere și autogestiune, pe creșterea rolului și răspunderii clasei muncitoare, a tuturor colectivelor de oameni ai muncii în buna administrare, în gospodărirea rațională, cu maximum de eficiență, a fondurilor materiale și financiare încredințate.

Modernizare, dezvoltare, eficiență

SĂ ANALIZĂM acum unele aspecte concrete în cadrul teoretic amintit. Este cunoscut că în anii construcției socialiste și, mai ales, după Congresul al IX-lea al partidului, România a obținut realizări cu adevărat revoluționare în toate domeniile vieții social-economice și politice. Industrializarea susținută a țării a stat la baza formării și modernizării aparatului de producție în toate ramurile economiei naționale, cu implicații directe asupra nivelului înzestrării tehnice a muncii și implicit asupra eficienței forței productive a muncii. Iată cîteva date care, caracterizînd intensitatea, dimensiunile și eficiența efortului de dezvoltare din această perioadă, demonstrează grăitor faptul că economia românească a înaintat rapid, pe un front larg, parcurgînd o distanță foarte lungă în dezvoltarea sa economică.

Volumul investițiilor realizate în economia națională a reprezentat, în perioada 1950—1980, peste 1 886 miliarde lei, din care ultimului deceniu, 1970—1980, îi revin aproape 80 la sută. Ca urmare a acestei largi deschideri în cîmpul reproducției lărgite au fost create ramuri noi, a fost dezvoltată, modernizată întreaga structură tehnico-productivă a economiei naționale. Numai în ultimii 15 ani, 1966—1980, s-au creat în economia națională peste 7 000 de obiective economice. Pe această bază a fost posibil să se creeze locuri noi de muncă pentru 3,2 milioane persoane, ceea ce înseamnă că aproape 41% din personalul muncitor existent în prezent provine din ultima perioadă de 15 ani.

Pentru proporțiile efortului de dezvoltare este, de asemenea, semnificativă evoluția indicatorului ce exprimă volumul fondurilor fixe pe locuitor. De la 12 690 lei, cît reprezenta volumul fondurilor fixe pe locuitor în 1950, dreptul de proprietate al fiecărui locuitor al țării s-a extins treptat, ajungînd în 1970 la circa 28 000 lei, iar în prezent la peste 87 000 lei — situație ce relevă amploarea creșterii acestui indicator în ultimul deceniu.

Intensitatea, proporțiile considerabile ale efortului de dezvoltare din această perioadă au avut ca rezultat nemijlocit obținerea unui venit național de peste 15 ori mai mare decît în 1950, pe locuitor acesta crescînd de la 2 145 lei în 1950 la 24 353 lei în 1980. Asigurînd aproape 60% din venitul național al anului 1980, industria este în prezent de 34 ori mai puternică decît în 1950 ; față de același an producția globală agricolă este de 3,8—4,1 ori mai mare.

În condițiile în care în deceniul 1970—1980 și, mai ales, în ultimul cincinal economia românească a înaintat pe un front larg, pentru cincinalul și deceniul următor sînt stabilite obiective pronunțat calitative, de mare însemnătate socială. Între acestea, dezvoltarea proporțională și armonioasă a industriei și agriculturii, realizarea unui echilibru optim între toate sectoarele de activitate, continuarea politicii de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriu, apropierea județelor în ceea ce privește nivelul producției globale pe locuitor, accentuarea procesului de optimizare a economiei naționale pe baza criteriilor impuse de valorificarea superioară, intensivă a materiilor prime, combustibilului și energiei. În acest cadru ritmurile de creștere, în expresia lor statistică, stabilite pentru anul 1981, sînt mai ponderate în raport cu perioada anterioară; dar modul în care este concepută înfăptuirea lor asigură accelerarea trecerii economiei noastre de la o etapă

relativ extensivă la o reproducție de tip intensiv. Influența factorilor calitativi — îndeosebi a folosirii mai eficiente a fondurilor fixe, materiilor prime și energiei, a creșterii productivității muncii — devine preponderentă pentru realizarea creșterii economice, în înfăptuirea sarcinilor de mare însemnătate hotărîte la Congresul al XII-lea al partidului.

Acțiunea factorilor calitativi

CE ARGUMENTE se relevă în acest sens ? În primul rînd faptul că tendința de ponderare a ritmurilor de creștere este însoțită de sporirea continuă, la toți indicatorii, a nivelurilor absolute. Mai mici sub aspect statistic, sub aspect economic puterea fiecărui procent din indicele de creștere este cu mult mai mare în anul 1981 față de 1980, ceea ce demonstrează intensificarea acțiunii factorilor calitativi, de eficiență în creșterea noastră economică.

Deși venitul național crește cu 7% în 1981 față de 1980, nivel cu două puncte mai redus decît cel înregistrat ca medie a perioadei 1976—1980, în anul 1981 venitul național va fi cu peste 38 miliarde lei mai mare decît cel din anul 1980. Iată deci că față de un spor mediu anual al venitului național de 36,8 miliarde lei pe care îl asigură ritmul de 9 la sută în perioada 1976—1980, în anul 1981, un ritm mai mic, de 7 la sută, asigură un spor de peste 38 miliarde lei. Aceasta înseamnă că un procent din creșterea venitului național în 1981 față de 1980 asigură un spor de peste 5,4 miliarde lei, față de circa 4 miliarde lei cît asigura același procent în medie în perioada 1976—1980.

Consolidarea factorilor calitativi de creștere a venitului național în această perioadă se exprimă elocvent și prin sporul mediu anual al venitului național la un procent din rata acumulării. Față de 0,66 miliarde lei, cît reprezenta nivelul acestui indicator de eficiență în perioada 1951—1980, în anul 1981 el va fi de 1,23 miliarde lei, ceea ce înseamnă o creștere de aproape 2 ori. Aceeași semnificație are și ponderea cheltuielilor materiale în produsul social, care, datorită creșterii mai rapide a venitului național față de produsul social, va fi în anul 1981 de aproximativ 58 la sută. Numai ca urmare a reducerii cu 0,5 puncte a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, în anul 1981 față de 1980, va avea loc o sporire a venitului național cu aproximativ 4,3 miliarde lei.

Desigur, după cum nu poate exista o reproducție lărgită pur extensivă, tot așa nu poate avea loc o creștere economică pe cale pur intensivă. În etapa care se încheie odată cu cincinalul 1976—1980, deși caracterizată în măsură importantă de acțiunea factorilor extensivi, s-au manifestat puternic și elemente intensive în asigurarea reproducției lărgite, care au început să aibă o influență crescîndă după anul 1965 — ne-am mai referit la această problemă. Iată însă cîteva date care ilustrează prezența amintită a elementelor calitative.

Productivitatea muncii în industrie a crescut în perioada 1950—1980 de peste 9,3 ori. Concomitent, și într-un ritm mai rapid, a crescut productivitatea muncii în agricultură, fapt ce a avut ca rezultat reducerea decalajului relativ față de cea realizată în industrie, de la 9,9 la 1 la aproape 4—5 la 1 în prezent. Pe fondul reducerii decalajului relativ dintre nivelul productivității muncii în industrie față de agricultură, are loc o creștere a decalajului absolut, ceea ce considerăm că exprimă atît eficiența mult mai mare a forței productive a muncii în industrie în etapa actuală, cît și rezervele încă mari și nevalorificate de sporire a eficienței muncii în agricultură. Alături de aceste cifre semnificative — și în primul rînd ca efect al lor — evoluția sporului mediu anual al venitului național la un procent din rata acumulării evidențiază, și ea prezența elementelor calitative în creșterea noastră economică. Comparînd cele două mari perioade ale construcției socialiste, 1951—1965 și 1966—1980 din punctul de vedere al acestui indicator, în ultima etapă se înregistrează un nivel de 0,32 miliarde lei spor mediu anual de venit național la un procent din rata acumulării, față de numai 0,38 miliarde lei în prima etapă.

Pe de altă parte, deși începînd cu cincinalul 1981—1985 factorii intensivi devin preponderenți în dezvoltarea economiei naționale, totuși și în această perioadă sînt elemente cu caracter extensiv, ele avînd o bază obiectivă în condițiile istorice concrete ce caracterizează nivelul și structura bazei tehnico-materiale atît în profil de ramură cît și teritorial.

În partea a doua a articolului ne vom referi la obiective, la măsuri și acțiuni apte să asigure accentuarea factorilor intensivi în procesul creșterii economiei românești.

Dumitru CIUCUR
Constantin POPESCU

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Instalații pentru punerea în producție a sondelor

TARA NOASTRĂ a devenit binecunoscută în întreaga lume ca una dintre cele mai importante producătoare și exportatoare de utilaj petrolier. Printre utilajele care atestă înaltele valențe ale acestei producții se numără și instalația de punere în producție a sondelor P-80. Ea poate realiza nu mai puțin de 15 operații diverse de intervenții, reparații și punerea în producție a sondelor. Remarcabil este și faptul că dacă pe această instalație transportabilă, executată de Întreprinderea de utilaj petrolier din Tîrgoviște, se montează echipament specific, cu ea pot fi executate și lucrări de foraj la peste 2000 metri adîncime. În acest scop instalația dispune de un grup motor diesel MB-836 Bb, cu supraalimentare, de 450 CP la 1500 rotații/minut. Mastul ei este de tip U format din două tronsoane telescopice. El se rabate cu ajutorul unui ridicător hidraulic și este telescopat mecanic prin cablu. O instalație pneumatică asigură centralizarea la pupitru a tuturor comenzilor de cuplare a tobelor de manevră și de lăcărit, a cuplajului de la ieșirea din convertizorul hidraulic de cuplu, a schimbării vitezelor în cutia de viteze și a accelerației motorului.

Prezența instalației la Tîrgul internațional organizat în toamna aceasta în Capitală a suscitat un viu interes în rîndurile specialiștilor care au apreciat deplina siguranță în exploatare (conferită de marea capacitate de frînare la troliu), punerea rapidă în stare de lucru prin mijloace proprii, accesibilitatea sporită pe suprafețele accidentate realizată prin trenurile de rulare prevăzute cu balansiere care permit adaptarea roților la denivelările drumurilor amenajate, sistem propriu de orizontalizare realizat prin cricuri hidraulice, posibilități de lucru deasupra instalațiilor de prevenire a erupțiilor în montaje înalte etc.

Datorită tuturor acestor calități, întreprinderea tîrgovișteană livrează această modernă instalație nu numai schelelor petroliere din țară, dar și celor din Siria, Brazilia, Argentina etc.

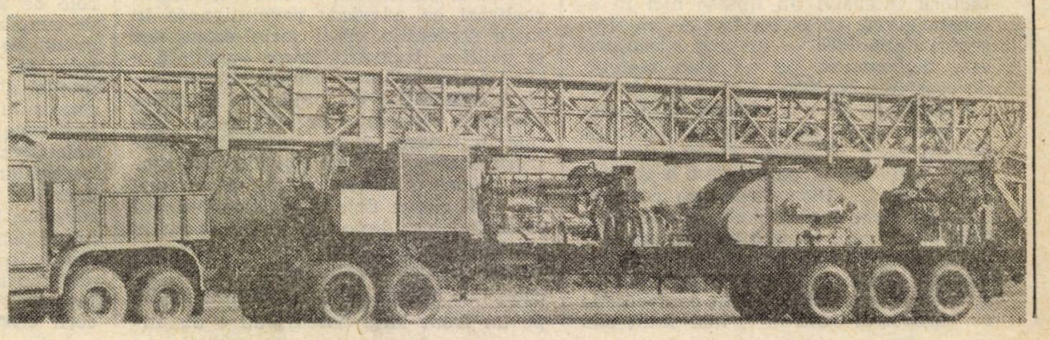

CITITORII AU CUVÎNTUL

Soluție

PENTRU ocuparea posturilor vacante temporar (din cauza concediilor de boală sau maternitate ale titularilor) este necesar ca cel ce urmează a se încadra să îndeplinească condițiile de studii și de vechime. În această situație ne este imposibil să facem unele încadrări atunci cînd postul este din cele condiționate și de vechime. Din această cauză întîmpinăm greutăți în desfășurarea normală a muncii la compartimentele operative din unitățile bancare (casierie și decontări), atunci cînd avem asemenea indisponibilități de personal.

După părerea noastră, există o soluție pentru rezolvarea acestor cazuri. Posturile de execuție pentru care se cer condiții de vechime, ce sînt vacante temporar, să poată fi ocupate pe funcțiile imediat inferioare, pentru care nu se cer condiții de vechime. De exemplu, contabil principal – contabil, operator principal – operator etc., încadrarea urmînd a se face la nivelul de bază al retribuției funcției imediat inferioare. Nu se pune problema modificării statului de funcțiuni, deoarece postul este al titularului și nici nu este vorba de o nerespectare a Legii nr. 57/1974.

Solicităm Ministerului Muncii să analizeze această problemă și să avizeze această soluție.

Ioan POP
director adjunct la sucursala județeană Vaslui a Băncii Naționale

Preț

S-A SCRIS și s-a vorbit foarte mult de recondiționarea și refolosirea pieselor de schimb utilizate în procesul tehnologic la toate mașinile și utilajele din instalații. Și colectivul de la Întreprinderea minieră Baia Borșa este preocupat și antrenat în acțiunea de recondiționare a pieselor de schimb. Dar cum să stabilim prețul acestor recondiționări? Așteptăm actele normative care să reglementeze prețurile la recondiționările pieselor de schimb. Sperăm că nu se vor lăsa prea mult timp așteptate.

Colectivul biroului plan-dezvoltare de la Întreprinderea minieră Baia Borșa

ECOURI

O nouă calitate

Articolul „Saltul la o nouă calitate determină noi exigențe în pregătirea planului", publicat în nr. 32 al „R.E.", s-a bucurat de atenția cuvenită din partea organelor de resort din diferite ministere. Iată extrase din corespondențele primite.

ÎN planul pe anul 1981 s-au concentrat fondurile și resursele materiale la principalele capacități de producție care urmează să fie puse în funcțiune. Împreună cu M.I.C.M. s-a stabilit volumul de utilaje care să fie livrat în anul 1981. De asemenea, s-au întocmit programe de proiectare privind elaborarea notelor de comandă, proiectelor de execuție și detaliilor de execuție care să asigure realizarea volumelor planificate în anul 1981. S-au elaborat în paralel și 66 proiecte tip.

O parte din necesarul de combustibil utilizat în scopuri energetice în 1981 va fi acoperită cu resurse energetice secundare, care rezultă în alte instalații decît cele în care se utilizează. Pentru asigurarea creșterii cu cca. 43% a gradului de acoperire din resurse secundare a necesarului, au fost pregătite din timp documentațiile și investițiile necesare, astfel încît în prezent sînt în curs de realizare, finalizare sau pregătire un număr de cca. 70 lucrări.

S-au luat măsuri pentru asigurarea cu piese de schimb atît prin executarea acestora în unitățile specializate ale M.I.Ch., cît și în atelierele mecanice de reparații ale întreprinderilor. Nu sînt încă acoperite solicitările industriei chimice la unele colaborări cu întreprinderile M.I.C.M. De asemenea, nu sînt acoperite cererile de piese de schimb ale unor utilaje standardizate și anume: compresoare, turbine, pompe, ventilatoare, agregate de frig, material rulant; s-au primit repartiții insuficiente la: aparate de măsură și automatizare, mașini de ridicat și transportat, mașini unelte, transformatoare ș.a.

Ioan PETRU
Ministerul Industriei Chimice

★ ★

TOATE colectivele de oameni ai muncii din unitățile noastre au dezbătut cifrele de plan pe anul 1981 și au stabilit măsurile, atît pentru pregătirea realizării acestuia, cît și pentru încheierea cu succes a planului pe anul 1980.

În domeniul utilizării cît mai intense a cărbunelui pentru producerea energiei electrice, recent au fost conectate la sistemul energetic național grupul nr. 6–210 MW de la termocentrala Mintia și grupul nr. 3–330 MW de la termocentrala Turceni. În prezent se lucrează intens la operațiile de montaj al grupului nr. 4–330 MW de la termocentrala Turceni. Pînă în prezent au fost puse în funcțiune hidrocentralele Gîlceag de 15 MW, Zăvideni de 19 MW, precum și primul grup de 19 MW de la hidrocentrala Arcești de pe Olt, iar pînă la finele acestui an se vor mai pune în funcțiune hidrocentralele Drăgășani, Slatina și Cibin. Totodată, se lucrează la hidrocentralele ce urmează a fi puse în funcțiune în cursul anului 1981, însumînd o putere instalată de 388 MW.

O atenție deosebită se acordă realizării de microhidrocentrale, 40 fiind în curs de realizare în acest an, iar pentru anul 1981 fiind în pregătire peste 100 de asemenea centrale. Unele microhidrocentrale vor utiliza potențialul hidroenergetic provenit din căderile circuitelor apei de răcire de la termocentralele Işalnița, Turceni și Doicești.

În vederea îmbunătățirii activității de reparații și întreținere a echipamentelor și instalațiilor, s-au stabilit o serie de măsuri tehnice și organizatorice, din care unele sînt deja realizate. Astfel, s-au organizat uzine de reparații în cadrul centralelor termoelectrice mari, s-a dezvoltat producția de piese de schimb atît la întreprinderea de specialitate Energoreparații, cît și execuția de piese de schimb noi și de recondiționări în cadrul centralelor electrice și s-au dezvoltat secțiile de cercetare și de proiectare tehnologică din cadrul Centralei industriale de producere a energiei electrice și termice.

Pentru încadrarea în normele de consum de combustibil și în consumurile tehnologice pentru producerea, transportul și distribuția energiei electrice și atingerea la nivelul anului 1985 a unei valori de 5% din total surse pentru pierderile în rețele, deci pentru un randament al tuturor rețelelor electrice din țară de 95%, s-au stabilit de asemenea programe de măsuri, unele cu caracter imediat și altele de perspectivă.

A. BACIU
director adjunct în Ministerul Energiei Electrice

★ ★

PENTRU cuprinderea întregului complex de probleme care să asigure realizarea condițiilor de pregătire a planului pe 1981 a fost elaborat în cadrul ministerului și la unități un cuprinzător plan de măsuri defalcat pe activități, secțiuni de plan, acțiuni specifice, pe compartimente și persoane. Activitatea geologică este orientată îndeosebi spre realizarea intensivă a programului de cercetări geologice în toate zonele țării, pentru creșterea volumelor de rezerve geologice.

În sectorul de investiții principalele măsuri au vizat punerea în funcțiune a obiectivelor cu sarcini de producție în anul 1981, astfel încît pînă la finele anului 1980, vor fi date în funcțiune noi capacități productive, între care cariera și uzina de preparare de la Moldova Nouă, cariera de lignit Tismana II, cariera Peșteana. De asemenea, au fost avute în vedere măsuri pentru finalizarea pregătirii atacării unor obiective noi, pentru reexaminarea soluțiilor tehnice în vederea reducerii consumurilor de materiale în construcții, ajutorarea constructorilor prin preluarea și executarea de obiective în regie și elaborarea de grafice-cadru pentru realizarea și livrarea utilajelor din țară.

Pe linia activității de cercetare, progres tehnic, asimilare și reducere de combustibili și consumuri energetice, măsurile luate au fost dirijate în special spre definitivarea termenelor și obiectivelor de cercetare pentru reducerea termenelor de intrare în producție, asimilarea și experimentarea în exploatare de noi produse sau încheierea bilanțurilor energetice pentru instalațiile și utilajele mari consumatoare de energie electrică. O atenție deosebită a fost acordată măsurilor pentru realizarea parametrilor proiectați la obiectivele puse în funcțiune, pentru folosirea cît mai completă a capacităților de producție și a timpului de lucru – mai ales la utilajele de excavare și transport din carierele de lignit, precum și pentru asigurarea lucrărilor de reparații și întreținere la toate utilajele și instalațiile miniere, petroliere, geologice și metalurgice. Tot pe linia asigurării condițiilor realizării planului pe 1981 au fost încheiate protocoale cu constructorii de lucrări de investiții, au fost definitivate contractele de livrări de utilaje și piese de schimb, precum și contractele privind desfacerea producției unităților ministerului.

O. ARABAGIAN
director în Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei

„R.E." militează pentru generalizarea analizei valorii

DE LA PREOCUPĂRI SPORADICE LA O ACTIVITATE ORGANIZATĂ, PERMANENTĂ ÎN SPRIJINUL REDUCERII CHELTUIELILOR MATERIALE

„O deosebită atenție trebuie să acordăm restructurării industriei, asigurînd realizarea unor produse de înaltă tehnicitate și calitate, cu un consum redus de energie și materii prime. Pe ansamblul industriei, în viitorul cincinal trebuie să realizăm o creștere de cel puțin 32—34 la sută a gradului de valorificare a materiilor prime și energiei."

Acest imperativ, exprimat de către tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Cuvîntarea la Congresul al II-lea al consiliilor populare, are în vedere nu numai reducerea dependenței de importuri, ca o cale pentru realizarea unui sold activ al schimburilor noastre comerciale internaționale, ci și creșterea eficienței muncii sociale, sporirea accelerată a venitului național, înfăptuirea principiilor noului mecanism economico-financiar, care pun accentul prioritar pe maximizarea producției nete.

Esențiale sînt acum acțiunile concrete, cît mai operative, dar bine gîndite și evaluate strategic — conjugate cu schimbări de optică, de mentalitate, cu creșterea competenței și responsabilității pentru efectele economice ale activității. Aceasta presupune gîndire înnoitoare, idei îndrăznețe în substanță, un ridicat nivel tehnico-științific, spirit critic-constructiv, informare rapidă și cît mai completă asupra necesităților din fiecare ramură, precum și asupra performanțelor celor mai înaintate obținute pe plan național și mondial ș.a., toate grefate pe **metode de analiză-acțiune** adecvate.

Domeniul **„analizei valorii"** — atît ca **metodă interdisciplinară de cercetare, analiză și optimizare,** cu maximă eficiență în reducerea costurilor și creșterea calității și competitivității produselor (serviciilor, tehnologiilor, activităților, structurilor), cît și ca **linie de gîndire** (concept, principii) — apare deci astăzi, mai mult ca oricînd, ca unul dintre instrumentele strategice hotărîtoare în politica noii calități.

Premisele unui experiment

ÎN ACEASTĂ problematică majoră, de stringentă actualitate, se înscriu și preocupările **Centrului de perfecționare a lucrătorilor din industria materialelor de construcții București** pentru cercetarea, conceperea și adaptarea unei metodologii practic-aplicative, în specificul concret departamental, a analizei valorii.

Promovarea metodei în proiectare și producție, specializarea de cadre în domeniul A.V. și reconceperea optimizată a unor produse sau tehnologii — acțiuni începute încă în urmă cu 6 ani, îmbogățite și perfecționate continuu — au ajuns la etapa valorificării superioare, a unui salt calitativ.

Pornind de la acumulările anterioare, de la studierea implicațiilor posibile pe un plan teoretic și practic mai larg ale conceptului și principiilor A.V. în formularea lor corespunzătoare unei metode de raționalizare socialistă, de la experiența căpătată după realizarea a zeci de proiecte aplicative elaborate într-o conlucrare permanentă instructor-cursanți, precum și de la concluziile desprinse în lupta cu unele manifestări de conservatorism, comoditate, neînțelegere a problemelor de fond ș.a., am abordat un experiment de bătaie mai lungă, care vizează în final introducerea analizei valorii atît ca metodă de eficientizare a producției materiale, cît și ca principiu director unitar în activitățile de cercetare-proiectare-producție din unitățile economice.

Motivarea și decizia

HOTĂRIREA de a trece la un asemenea experiment (care depășea cadrul instituționalizat și sarcinile reglementate ce revin unui centru de perfecționare departamental) a fost luată cu doi ani în urmă, determinată fiind de constatarea că după aproape 4 ani

→

Realizări în prima etapă

I.C.P.U.P.S. București

ÎN CADRUL institutului funcționează deja un prim colectiv specializat (2 ingineri), avînd ca sarcini de serviciu exclusive efectuarea de cercetări și studii de A. V. S-a conturat constituirea unui al doilea colectiv, care se specializează în „design și analiza valorii" ; el este format din 3 arhitecți, a căror instruire se desfășoară de circa un an și jumătate, într-un program combinat (cursuri, studiu individual orientat, aplicații practice) din domenii interdisciplinare : analiza și ingineria valorii, ergonomie, creativitate, elemente economice. Proiectul de absolvire a ultimului curs (organizat de către centru la sediul institutului, în perioada martie-noiembrie a.c.), un studiu complex de A. V. asupra a 3 produse de mare serie (destinate exportului) din fabricația I.R.E.M.O.A.S. București, reprezintă garanția actului de naștere a noului colectiv ; produsele reconcepute — realizate la nivel de prototip și avizate intern, urmînd a fi omologate în scurt timp — prezintă, pe lîngă o estetică superioară și parametri funcționali competitivi, un consum specific de metal neferos considerabil redus. *Activitatea colectivelor A. V. se desfășoară pe bază de contracte de cercetare-proiectare (deocamdată la produse de complexitate mai redusă), în acord global, cu norme de muncă elaborate în institut și avizate de forurile în drept.*

Alți 16 lucrători din institut au fost inițiați anterior, de către centrul de perfecționare, în domeniul A.V.

Există un climat general favorabil aplicării metodei, climat întreținut prin receptivitatea manifestată și sprijinul dat de directorul institutului, prin eforturile cîtorva entuziaști, de depășire a unor etape dificile de pionierat — ca și prin exemplul efectelor economice pozitive pe care le-a dat aplicarea studiilor A.V. realizate : un raport de eficiență de ordinul a zeci de lei beneficii suplimentare la un leu investit.

I.U. Alba Iulia

ÎNCEPUTUL s-a făcut printr-o testare amplă și complexă a întregului personal TESA, pentru a evalua nivelul de cunoștințe generale și profesionale raportate la sarcinile posturilor de muncă și pentru a-i identifica pe lucrătorii cu aptitudini necesare domeniului A.V. — experiență practică, spirit analitic și aptitudini de creativitate. Au putut fi astfel selectați 25 de ingineri, subingineri și economiști, din proiectare și din sectoarele de producție, pentru a fi inițiați asupra elementelor de bază ale metodei.

Programul de perfecționare a fost realizat la sediul întreprinderii, pe parcursul unui an calendaristic, în trei cicluri de cîte șase zile (scoatere parțială din producție pentru predarea elementelor de bază ale A.V., aplicații practice, dezbaterea în colectiv a proiectelor aplicative ș.a.), cu două cicluri intermediare în care cursanții au studiat materiale bibliografice furnizate de centru și au lucrat efectiv la elaborarea unor studii A.V.

Alternarea instruirii teoretice cu aplicațiile practice și studiul individual a fost completată cu abordarea concretă a reproiectării unor produse din nomenclatorul întreprinderii

←

de cînd centrul instruia specialiști A.V. (cîte două serii anual, însumînd 30—35 de cursanți), potențialul acestora și efortul de instruire nu erau valorificate corespunzător, efectul util rezumîndu-se doar la reconceperea unor produse în cadrul studiilor A.V. realizate sub îndrumarea expertului instructor ce conducea acțiunea de perfecționare. Este adevărat că beneficiile suplimentare rezultate prin reducerea costurilor materiale de producție la acele produse, în medie cu 30—40 la sută (concomitent cu îmbunătățirea calității), reprezintă zeci de milioane de lei (economii potențiale, deoarece nu toate proiectele s-au și finalizat pînă în prezent). Cîștigul pentru economia națională ar fi fost însă mult mai mare, dacă cei ce au fost inițiați în noul domeniu interdisciplinar ar fi avut asigurată posibilitatea de a căpăta experiența absolut necesară pentru formarea unui bun specialist A.V. — experiență care se obține în timp și doar realizînd efectiv studii. Constituirea unor colective specializate în A.V. — sarcină scadentă încă din prima jumătate a anului 1978, conform măsurii prevăzute în „Programul special pentru aplicarea generalizată, la scara întregii economii, a analizei tehnice a valorii" — ar fi putut oferi cadrul organizatoric-structural adecvat. Dar ea nu s-a produs...

Terenul de experimentare

DINTRE cele trei centrale industriale de bază ale sectorului materiale de construcții, opțiunea de adîncire a unei colaborări în vederea promovării la nivele operaționale a analizei valorii — cu un accent sporit în pregătirea și perfecționarea corespunzătoare a factorului uman, inclusiv măsuri organizatorice adecvate — s-a oprit asupra Centralei de utilaje și piese de schimb, alegîndu-se drept teren de experimentare următoarele unități economice din subordine:

— **Institutul de cercetări și proiectări pentru utilaje și piese de schimb** (I.C.P.U.P.S.) **București;**

— **Întreprinderea de utilaje Alba Iulia;**

— **Uzina de construcții-reparații utilaje și piese de schimb Vatra Dornei.**

Opțiunea s-a făcut atît pe baza unor considerații obiective: prioritatea dată sectoarelor din specificul construcțiilor de mașini în cadrul măsurilor stabilite prin programul special, faptul că această centrală produce utilaje și piese de schimb pentru toate subramurile din sistemul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, cerințele stringente de înnoire-optimizare a nomenclatorului de produse, din care o parte însemnată se realizează cu consumuri mari de metal — cît și ținînd seama de receptivitatea conducerii centralei industriale și de dorința conducerii celor trei unități de a realiza colaborarea menționată.

Principalele obiective urmărite

● INSTRUIREA (perfecționarea, specializarea) **diferențiată** în domeniul analizei valorii **a unor lucrători din producție și proiectare,** selecționați după anumite criterii — **care în viitor vor fi încadrați în activități specifice permanente** sau vor participa în colective de lucru A.V.;

● **sprijinirea efectivă a unităților respective în creșterea eficienței activității,** pe baza valorificării cunoștințelor și deprinderilor obținute de către cursanții angrenați în aceste acțiuni de perfecționare și creării unui climat creativ general propice aplicării analizei valorii;

● **testarea viabilității și eficienței fondului metodologic A.V.** în viziunea conceptuală actuală a centrului de perfecționare;

● **experimentarea unor tehnologii didactice,** cu grad superior de activare și participare intensivă a subiecților instruirii, în scopul ridicării randamentului procesului de învățare în domeniul A.V.;

● **identificarea factorilor obiectivi și subiectivi care se pot manifesta ca promotori sau frîne** în procesul de promovare a analizei valorii în practica economică (atît în producție, cît și în cercetare-proiectare).

Pe lîngă aceste obiective, ne-am propus să ajungem în final la prefigurarea unui **model de acțiuni de instruire-specializare-perfecționare,** cît mai realiste și eficiente, generalizabile în sistemul industriei materialelor de construcții și în alte sectoare economice. Aceasta va permite ca în noul cincinal, efortul de cercetare și experiența acumulată pînă în prezent să fie valorificate într-un dialog permanent învățămînt-producție, cu realizări concrete tot mai înalte.

Modul de concepere și organizare

FIIND vorba, în fapt, de o „cercetare-instruire", etapele și programul de desfășurare în timp a acțiunilor s-au stabilit în consecință. S-au conturat două etape: prima — al cărei bilanț îl facem în prezent, prin sintetizarea realizărilor parțiale, conturarea unor concluzii intermediare și eventuale readaptări; a doua — cuprinzînd anul 1981, în care ne-am propus să ajungem la grefarea analizei valorii ca o activitate curentă în practica celor trei unități.

În cadrul acestor etape au fost detaliate acțiuni cu un grad de elasticitate suficient de mare — deoarece: „procesul de învățare" a analizei valorii (însușirea unor cunoștințe noi din mai multe domenii științifice, dobîndirea de noi deprinderi și, mai ales, schimbări atitudinale) e foarte com-

→

(echipamente anexă ale încărcătorului frontal IFRON, utilaj multifuncțional) de către 5 colective de lucru interdisciplinare, din sînul cărora să fie identificați cei mai potriviți lucrători care să fie încadrați ulterior în compartimentul A.V., pentru a desfășura o activitate exclusivă în acest domeniu.

Însușirea modului de gîndire sistemic-funcțional, analiza etapizată a studiilor, corectarea erorilor, reluarea unor elemente de conținut metodologic neînsușite corespunzător, accentuarea problemelor esențiale ale metodei (raportate la produsele fizice luate în analiză) ș.a. au dus la îmbunătățirea soluțiilor constructive și tehnologice ale produselor vizate (cupe de 1,75 și 0,8 mc, lamă de buldozer, graifer) și la reduceri substanțiale de costuri, în condițiile unor caracteristici calitative îmbunătățite.

Încheierea primei etape, în cadrul ciclului final al programului de perfecționare, a prilejuit o analiză de bilanț (făcută împreună cu conducerea unității și cu cei 25 cursanți) la activul căreia se regăsesc:

— reproiectarea optimizată a unor anexe ale IFRON (produsul de bază al unității), care se vor realiza cu un consum de metal redus cu peste 30% *; introducerea largă a tipizărilor, organizarea debitării centralizate a laminatelor pentru valorificarea lor maximă; reducerea substanțială a operațiilor de sudură ș.a.;*

— învingerea neîncrederii inițiale asupra posibilităților de aplicare și eficienței metodei; crearea efectivă a unor motivații colective și individuale în favoarea A.V.;

— desprinderea unor concluzii valoroase asupra modalităților operaționale de organizare a activităților de A.V. în producție și în proiectare ș.a.

Într-o a doua etapă — cuprinzînd specializarea de detaliu, în cadrul unui curs la sediul centrului de perfecționare, a celor 2—3 lucrători ce vor fi numiți în compartimentul A.V. — se va trece la reproiectarea optimizată a întregului IFRON, acțiune la care (sub conducerea metodologică a centrului) vor participa și specialiști din colectivele A.V. ale I.C.P.U.P.S.

U.C.R.U.P.S. Vatra Dornei

VALORIFICÎND experiența acumulată la I.U. Alba Iulia (inclusiv analiza critică a cauzelor ce au condus la unele decalări de termene sau alte deficiențe), în lunile ce urmează se va realiza un program intensiv de perfecționare în domeniul A.V., cu pronunțat caracter practic aplicativ, la care vor fi antrenate cadre cu studii superioare din producție și proiectare, împreună cu maiștri și muncitori specialiști. Pentru specialistul A.V. deja instruit de centru și echipa (un maistru și patru muncitori specialiști) selectată în vederea aplicării analizei valorii în activitatea curentă de producție se va realiza o instruire suplimentară de detaliu.

Ambele acțiuni de perfecționare-specializare se vor desfășura în întreprindere, fondul teoretic fiind raportat permanent la acțiuni practice de reproiectare și de concepere a unor produse noi.

La această unitate se experimentează în special promovarea A.V. la nivelul maistrului și muncitorului specialist *din atelierele cu sarcini pe linie de dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic.*

plex, necesitînd faze didactice succesive, care se intercondiționează; durata în timp a procesului de avansare pe linia specializării A.V. depinde de factori multipli, nu totdeauna cuantificabili; derularea acestui proces nu trebuie să deranjeze activitățile curente de producție.

Modul de organizare-desfășurare a avut ca direcții principale:

- explicarea fondului, avantajelor și implicațiilor analizei valorii, cît mai multor lucrători (de la director pînă la muncitori), pentru a-i atrage în favoarea ideii și a-i îndemna să sprijine efectiv programul de promovare a A.V.;
- specializarea și perfecționarea unui număr cît mai mare de lucrători (în special ingineri), prin programe de instruire realizate atît la sediul centralei, cît și în unitate;
- orientarea, selectarea și pregătirea suplimentară a viitorilor specialiști A.V.

Deși aceste direcții nu s-au concretizat la fel în cele trei unități (date fiind deosebirile în ce privește scopurile, persoanele vizate, amploarea și specificul activităților), în final concluziile se vor regăsi într-un tot unitar, rezultat dintr-o abordare sistemică a experienței acumulate din toate acțiunile întreprinse.

Unele concluzii de principiu

- ORICE acțiune — deci și cea de generalizare a aplicării analizei tehnice a valorii — pentru a se concretiza și finaliza, trebuie să se sprijine, la nivelul tuturor factorilor responsabili, pe satisfacerea a trei cerințe obiective care se condiționează sistemic și pe care le-am putea formula lapidar: **„ȘTIU! + POT! + VREAU!"**

Întîrzierile în aplicarea programului special se explică prin neasigurarea, într-o măsură mai mică sau mai mare, a celor trei elemente care se intercondiționează dialectic. Mai concret, pentru ca A.V. să devină viabilă și operațională sînt necesare:

— cunoștințe temeinice de bază în domenii interdisciplinare;

— condiții materiale, organizatorice, morale;

— atitudini de voință și dorință în a aplica metoda, determinate de: conștiința importanței A.V. pentru creșterea eficienței economice; cointeresare morală-materială colectivă și individuală; climat de muncă colectivă creatoare.

- Aceste componente trebuie asigurate — diferențiat ca amploare și conținut — pe următoarele 4 trepte (la nivelul unității economice):

I — conducerea unității,
II — specialiștii în A.V.,
III — membrii colectivelor A.V.,
IV — restul personalului muncitor,

fiecărei trepte revenindu-i un anumit rol, răspunderi, sarcini și atribuții specifice.

- Din experiența încercărilor, nereușitelor și împlinirilor înregistrate, am ajuns la prefigurarea unui model concret-aplicativ care ar putea asigura introducerea A.V. la nivelul întreprinderii și institutului de cercetare-proiectare. Esențiale sînt:

— stăpînirea unui **fond metodologic clar**, adaptat condițiilor concrete ale economiei socialiste, specificului ramurii și al activității în cauză;

— realizarea **instruirii** (specializării) în domeniu, **diferențiată** pe cele 4 trepte, utilizîndu-se forme active de învățare intensivă în alternanță cu studii (proiecte) aplicative;

— condiții de aplicare, inclusiv pîrghii de cointeresare care să asigure promovarea largă a metodei și sprijin total, în cunoștință de cauză, din partea factorilor de decizie.

Rezultatele promițătoare obținute în prima etapă a experimentului ne permit să apreciem că anul 1981 va însemna generalizarea A.V. la cele 3 unități menționate, aceasta nu ca o problemă de campanie, de realizare a unor reproiectări izolate, ci ca **o activitate continuă, creatoare, cu multiple implicații în conducerea și organizarea eficientă a activității de concepție, producție și comercializare.**

Ioan OLARU
expert instructor principal
Centrul de perfecționare a lucrătorilor din industria materialelor de construcții

IMPORTANTE ECONOMII PRIN REPROIECTARE

● PRODUSUL : Cupă IFRON de 1,75m³

În urma reproiectării prin A.V., au rezultat avantaje pentru :

- BENEFICIAR : mărirea capacității de încărcare utilă cu circa 8% ; reducerea greutății sarcinii în gol cu peste 130 kg (30% din total), ceea ce are ca efecte : micșorarea consumului de carburant (se transportă-manipulează o sarcină mai mică), reducerea uzurii anvelopelor, creșterea greutății utile la fiecare secvență de lucru cu 130 kg ; înscrierea perfectă în gabaritul tractorului de transport (din gama de 65 CP) ;
- PRODUCĂTOR : *economie anuală la metal de peste 85 tone (34%)*, cu metalul economisit putîndu-se realiza suplimentar 148 de cupe (la o producție anuală de 500 buc.), respectiv o producție marfă de peste 800 mii de lei ; *beneficii suplimentare de peste 120 mii lei ;* tipizare (un singur sort de tablă laminată, în loc de trei) ; creșterea gradului de valorificare a metalului (prin : debitare centralizată ; modulare la croire — din tabla de 6 000 mm lățime se obțin 3 cupe, față de 2 în vechea variantă) ; simplificarea constructivă și tehnologică ; eliminarea tăierii autogene și înlocuirea ei cu debitare mecanică (ghilotină) ; creșterea productivității muncii, reducerea manoperei, reducerea operațiilor de sudură ș.a.

Prototipul, testat în condiții maxime de suprasolicitare, a corespuns integral cerințelor calitative funcționale, de rezistență și fiabilitate. Noul proiect a fost avizat și va fi introdus în fabricația curentă în anul 1981. Continuă cercetarea prin A.V., în vederea etapei următoare de reproiectare, în care se preconizează o nouă reducere a costurilor, de circa 20%, prin găsirea formei constructive optime cu un consum minim de metal, în condițiile păstrării volumului și greutății utile. S-a prefigurat modelul matematic corespunzător, rezultînd o nouă variantă care urmează a fi experimentată la diverși beneficiari.

● PRODUSUL : Baterie stativă pentru spălător SC 1:2

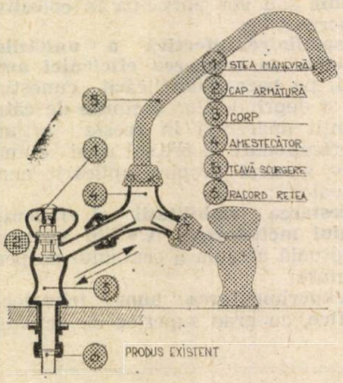

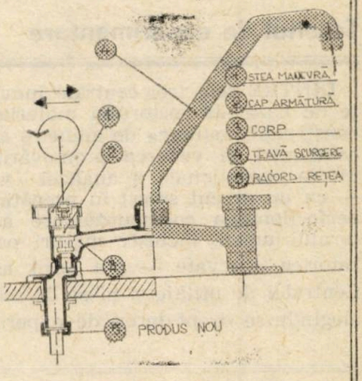

Prin reproiectare a fost eliminat amestecătorul (4) și s-au simplificat constructiv și tehnologic celelalte repere, îmbunătățindu-se designul, caracteristicile funcționale și fiabilitatea ansamblului. S-au creat posibilități de modulare și tipizare. Costul funcțiilor s-a modificat astfel : *A* (dirijează fluxul și permite racordul la rețeaua de apă) +1,14% ; *B* (variază debitul și asigură manevrabilitatea) —11,17% ; *C* (aspect estetic) —27,97% ; *D* (asigură variația temperaturii apei) —42,86% ; *E* (asigură varietatea fixării de lavoar) —57,42% (economia provine din adoptarea variantei constructive cu racordare excentrică). *Reducerea costului pe unitatea de produs este de 24,57%* (38,30 lei), provenind în principal din *micșorarea cu 23% a consumului specific de metal neferos* (alamă).

Efecte ale industrializării asupra diviziunii sociale a muncii și schimbului de activități în economia României

CA URMARE a politicii de industrializare socialistă promovată de către P.C.R., țara noastră a cunoscut o dezvoltare puternică a forțelor de producție. În perioada 1950—1980 produsul social și venitul național pe locuitor au crescut de peste 11 ori, cu un ritm mediu anual de 8,4%, producția industrială pe locuitor a crescut de 25,52 ori, cu un ritm mediu anual de 11,4%, iar producția agricolă pe locuitor a crescut de 3,42 ori, cu un ritm mediu anual de 4,18%. În cadrul acestei dezvoltări a forțelor de producție industria a devenit ramură conducătoare în economia națională. În această calitate ea asigură în proporție de peste 75% echipamentul necesar desfășurării și dezvoltării activităților celorlalte ramuri din economia națională, iar în cadrul sferei productive și-a mărit contribuția la crearea produsului social de la 46,6% în 1950 la circa 76% în 1980 [1]).

Dezvoltarea economică rapidă a țării noastre a fost însoțită de adîncirea diviziunii sociale a muncii, în cadrul căreia apar unele modificări importante.

1 Concomitent cu apariția tot mai clară a unei noi faze în procesul reproducției se conturează o nouă ramură a producției materiale, cercetarea tehnico-științifică. Această ramură distinctă a producției materiale considerăm că se reflectă și în locul și prioritatea acordate cercetării științifice și tehnice în cadrul activității de planificare și a programelor de dezvoltare pe domenii aprobate de Congresul al XII-lea al P.C.R.

2 O parte tot mai importantă a sectorului terțiar capătă caracter productiv. În acest sens, alături de serviciile productive nou apărute, unele servicii care în trecut erau considerate neproductive au căpătat caracter productiv. Acest lucru și-a găsit reflectarea și în modificarea metodologiei oficiale de calcul a produsului social și a venitului național [2]).

3 Se măresc interdependențele dintre ramurile producției materiale datorită a, cel puțin, două împrejurări. În primul rînd, activitățile din ramurile producției materiale și în special din agricultură capătă un caracter tot mai pronunțat industrial. Astfel, în agricultură, mecanizarea, chimizarea, irigațiile și noile tehnologii aplicate în această ramură au determinat apariția tot mai frecventă de profesii și activități cu specific industrial, transformînd, treptat, agricultura, în măsură tot mai mare, într-o variantă a muncii industriale. În această situație dependența dintre agricultură și industrie crește. Procese asemănătoare au loc și în celelalte ramuri. De exemplu, transporturile, prin modernizarea mijloacelor de transport, prin mecanizarea lucrărilor de încărcare-descărcare, prin containerizare etc., devin tot mai dependente de industrie. În același timp, prin adîncirea specializării și extinderea cooperării, industria devine tot mai dependentă de transporturi.

În al doilea rînd, interdependențele dintre ramuri se măresc și prin măsurile de creștere a eficienței economice la nivel macroeconomic. În acest sens se reduc imobilizările de mijloace de producție sub forma rezervelor și stocurilor normative din fiecare ramură și întreprindere, avînd ca efect intensificarea circulației producției și deci a legăturilor între ramuri.

4 Modificarea structurii pe ramuri, specifică unei economii de tip industrial-agrar. Aceste modificări au imprimat economiei naționale un nivel tehnic în continuă creștere, capacitate tot mai mare de asimilare a progresului tehnico-științific, mobilitate sporită și un caracter tot mai modern. Totodată, modificarea structurii pe ramuri a forței de muncă în favoarea ramurilor cu nivel ridicat al productivității a influențat favorabil creșterea productivității muncii sociale. Astfel, în perioada 1950—1978 asupra creșterii productivității muncii sociale de 11,31 ori, schimbarea structurii ocupării pe ramuri a forței de muncă a participat cu 23,4% [3]).

TOATE ACESTE MODIFICĂRI din cadrul diviziunii generale a muncii au imprimat schimbului de activități dintre ramuri caracterul unor fluxuri continue care se întrepătrund și se intercondiționează tot mai strîns, făcînd să crească caracterul unitar al procesului reproducției în cadrul complexului economic național.

În cadrul diviziunii muncii, sub impactul revoluției științifico-tehnice contemporane, apare o puternică diversificare a fiecărei ramuri a producției materiale, îndeosebi a industriei. În cadrul industriei, industria construcțiilor de mașini cunoaște cea mai puternică diversificare. În ultimele patru decenii au fost create noi sectoare care au devenit prioritare în această subramură, cum ar fi: mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor, mecanică fină și optică, electrotehnică, electronică, autovehicule, nave autopropulsate fluviale și maritime etc. În cadrul industriei chimice au fost create sectoare de mare importanță pentru economia națională cum ar fi: producția de îngrășăminte chimice, antidăunători, materiale plastice, rășini sintetice, cauciuc sintetic, medicamente etc.

Adîncirea diviziunii particulare a muncii este însoțită de specializarea tot mai pronunțată a întreprinderilor. După părerea noastră, revoluția științifico-tehnică produce un transfer treptat al diviziunii muncii în detaliu, care pînă acum avea loc în cadrul secțiilor și atelierelor, la nivelul întreprinderii. Ca urmare a acestui fapt specializarea secțiilor și a atelierelor pe produse, subansamble și piese, pe tehnologii de fabricație tinde să devină și formă de specializare a întreprinderilor industriale. Procese asemănătoare au loc și în cadrul celorlalte ramuri ale producției materiale.

Adîncirea diviziunii muncii și contopirea acesteia, într-o anumită măsură, cu diviziunea în detaliu a muncii a determinat amplificarea și diversificarea schimbului de activități nu numai sub aspectul obiectului schimbului ci și prin constituirea unei forme sociale distincte — prin continuitate, grad de cuprindere și preocupare — cooperarea în producție. Aceste modificări în diviziunea particulară a muncii și în cadrul schimbului de activități au determinat necesitatea perfecționării organizării și conducerii unităților economice.

DIN PUNCT DE VEDERE ORGANIZATORIC, prin Hotărîrile Conferinței Naționale din 1967 au fost înființate centralele industriale care reunesc întreprinderi cu profil similar sau din ramuri conexe. Din punct de vedere al conducerii unităților economice s-a trecut la autoconducerea muncitorească și la autogestiunea economico-financiară. În acest sens au crescut competențele unităților economice în organizarea și desfășurarea schimbului de activități; prin indicatorii folosiți în aprecierea activității unităților și prin noile destinații ale beneficiului se realizează stimularea suplimentară a unităților economice în participarea lor la schimbul de activități în conformitate cu cerințele și exigențele economiei naționale. Din punct de vedere juridic a fost instituită legea contractelor economice care asigură cadrul legal corespunzător desfășurării planificate a schimbului de activități. Această lege reglementează drepturile și obligațiile întreprinderilor în cadrul schimbului de activități în calitate de beneficiari și furnizori.

În cadrul diviziunii de detaliu a muncii se produc de asemenea schimbări radicale. Tehnologiile de producție moderne, mijloacele de muncă specializate, liniile tehnologice automate, organizarea științifică a producției înlătură caracterul univer-

Gh. RĂDUCANU

(Continuare în pag. 24)

[1]) Calculat după datele cuprinse în Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, la Congresul al II-lea al Consiliilor populare, Ed. politică 1980, p. 9, 10 și Anuarul statistic al R.S.R., 1979, p. 92, 519

[2]) Anuarul statistic al R.S.R., 1975, p. 50

[3]) Calculat din Anuarul statistic al R.S.R. 1979, p. 87, 88, 92, 111. Sfera muncii productive am calculat-o pe baza metodologiei propusă de C. Sîrbu în Munca productivă și neproductivă, Ed. politică, 1976

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Economiști români militanți pentru instruirea și emanciparea țărănimii (III)

ÎN PREOCUPĂRILE sale Gh. Ionescu-Sisești acordă un loc important problemelor de organizare a rețelei de învățămînt agricol. Mai înainte de toate, este vorba de învățămîntul superior agricol (pe care l-am prezentat mai sus), cu mențiunea însă că, în conceptul lui Sisești, acest învățămînt pregătește numai „cercetători și conducători". Ori, pentru ca știința agricolă să fie în cel mai înalt grad productivă – sublinia reputatul profesor – ea trebuie diseminată în fiecare colț de pămînt, pînă în gospodăriile cele mai mici, iar în acest cadru învățămîntului inferior i se acorda menirea „de a mijloci răzbaterea progresului agricol pretutindeni".

În licee, învățămîntul agricol (care fusese introdus experimental) „ar avea menirea să creeze o atmosferă de înțelegere chiar la aceia care n-au legături directe cu agricultura, să sporească elevilor cunoștința despre fenomenele economice și agricole din jurul lor, să le deștepte dragostea de pămînt și să le dea prilej celor cu aptitudini speciale să se hotărască a alege cariera agricolă". Trebuie subliniat însă că lipsa de cadre calificate și de cointeresare a corpului profesoral nu putea impune în acea epocă vigoarea necesară acestei forme de învățămînt.

Gh. Ionescu-Sisești mai remarca faptul că învățătorii, care dobîndiseră o pregătire agricolă în școlile normale (pe lîngă faptul că proveneau din țărănime), puteau să-și valorifice cunoștințele dobîndite și să devină, prin influența exercitată în jurul lor, factori însemnați ai progresului agricol. Deopotrivă se acredita părerea că înzestrarea școlilor rurale cu o suprafață de pămînt variind între 2,5–3,5 ha și exploatarea acesteia de către învățător, putea servi drept cîmp demonstrativ, precum și drept pildă atît școlarilor cît și plugarilor adulți. Să mai subliniem că ideea lui Sisești – însoțită de o serie de încercări practice – de a introduce învățămîntul agricol în armată (cel puțin în garnizoanele unde existau școli agricole) nu s-a bucurat de sprijinul cercurilor militare conducătoare, astfel că n-a putut fi luată nici o măsură generală în acest sens.

În sfîrșit, Ionescu-Sisești a sesizat și una din anomaliile dăunătoare progresului agriculturii, respectiv antagonismul dintre oamenii de știință și practicieni. În legătură cu aceasta, el scria : „În România... s-a putut ajunge la erezia că știința agricolă și practica agricolă sînt două entități diferite, ca și cum știința nu s-ar alcătui din examenul obiectului ei : agricultura practică – și ca și cum ea nu ar avea misiunea ca rezultatele ei să fie direct utilizabile și direct aplicabile în exploatările agricole. Între agronomi și agricultori există o neîncredere reciprocă, care-i foarte păgubitoare dezvoltării generale a agriculturii" [1]). În legătură cu aceasta, Ionescu-Sisești denunță însă unilateralismul în abordarea problematică de către fiecare din aceste categorii. „Agronomii păgubesc din lipsă de contact direct și permanent cu pămîntul, întocmai ca un inginer fără lucrări, ca un medic fără bolnavi sau ca un violonist fără vioară. Iar agricultorii mari păgubesc din disprețul lor pentru cultura de specialitate și știință ; într-o epocă de mari prefaceri în tehnică și în organizație economică, cunoștințele lor tradiționale și chiar cel mai solid stoc de experiențe personale nu le sînt de ajuns... [2]).

Prefacerile de ordin social și economic, care au avut loc în agricultura României în perioada imediat următoare primului război mondial, în condițiile reformei agrare din 1918–1921, reclamau noi exigențe față de pregătirea profesională a forței de muncă din agricultură, mai ales a celei de calificare medie și superioară. E perioada în care nu se mai punea problema necesității formării profesionale a specialiștilor agricoli (deoarece, formal, încă din 1909 luase ființă învățămîntul superior agricol, iar în 1929 se organizează Academia de înalte studii agronomice din București), ci și a precizării rolului acestora în noua agricultură românească – în care predominantă devenise mica gospodărie. De aceea, primordiale devin problemele modului de pregătire și a calității pregătirii specialiștilor.

În aceste condiții se impune, prin concepția sa de largă respirație socială, personalitatea complexă a marelui economist agrar Marin Chirițescu-Arva [3]).

Pornind de la adevărul axiomatic după care „nu se poate imagina justiție fără o magistratură conștientă și bine pregătită și medicină fără cadre doftoricești, desigur că tot așa nu se poate închipui agricultură fără agronomi", Chirițescu-Arva critică situația în care „agricultura la noi a fost făcută de oricine, dogmele ei au fost constituite de rutină, strînsă și

FIȘE

CONSTANTIN PREDA

FORMAREA ȘI PERFECȚIONAREA PROFESIONALĂ ÎN PROCESUL MUNCII

● *În lucrarea publicată recent la* EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ – „FORMAREA ȘI PERFECȚIONAREA PROFESIONALĂ ÎN PROCESUL MUNCII" – Constantin Preda *abordează un domeniu de netăgăduită importanță pentru progresul economiei românești. Autorul este preocupat să evidențieze o serie de elemente caracteristice procesului de pregătire profesională în condițiile revoluției științifice și tehnice contemporane. Sînt abordate în acest context probleme ale determinării cît mai riguroase a cerințelor de pregătire (raportul dintre cunoștințele generale și cele de specialitate, evidențierea unor mutații în structura proceselor de producție, a organizării muncii). Alte capitole ale lucrării consemnează o detaliere a formelor și metodelor de pregătire profesională, o încercare de ierarhizare a eficienței acestora în funcție de structura actuală a proceselor de producție : pregătirea la locul de muncă, integrarea în muncă a celor supuși procesului de instrucție, rolul experienței profesionale în asigurarea eficienței pregătirii. În lucrare se avansează, de asemenea, o serie de considerații privind posibilitatea perfecționării cadrului organizatoric propriu desfășurării în condiții optime a acțiunilor de formare și creștere profesională în procesul muncii.*

Resurse financiare

● *Prin nivelul ridicat al ratei lor de creștere – peste 5,5% anual – și, pe această cale, prin capacitatea sporită de absorbție a exporturilor țărilor industrializate, țările în curs de dezvoltare au contribuit substanțial la menținerea, în ultimii ani, a unui anumit echilibru al economiei mondiale. Dobîndirea acestei poziții s-a realizat – potrivit opiniilor lui* Srdjan Kerim, *exprimat în articolul* „LES PAYS EN VOI DE DEVELOPPEMENT ET LE FINANCEMENT DU PROGRES ECONOMIQUES", *publicat în numărul din 20.IX.1980 al publicației iugoslave* „REVUE DE POLITIQUE INTERNATIONALE" *– cu prețul creșterii continue a datoriei externe a acestor țări (în 1979, valoarea acestei datorii se cifra la suma de 380 mld. dolari).*

Or, menținerea rolului pozitiv al țărilor în curs de dezvoltare – subliniază autorul – nu se poate realiza în condițiile în care nu se asigură o stabilizare reală și durabilă a prețurilor la materiile prime, ameliorarea condițiilor de finanțare a dezvoltării lor economice, o stimulare a transferului de tehnologie. În această perspectivă, un rol deosebit revine îmbunătățirii sistemului de funcționare a mecanismului de finanțare a dezvoltării economice, proces care s-ar putea realiza, după cum arată S.K., pe trei căi principale : a) perfecționarea mecanismelor existente ale sistemului financiar mondial, b) crearea unor noi instituții întemeiate pe conceptul de „transfer masiv" de resurse financiare care să asigure, pe termen lung, țărilor în curs de dezvoltare, mijloacele financiare necesare importului de produse industriale din țările dezvoltate, c) crearea de noi mecanisme și instrumente capabile să stimuleze creșterea de curente financiare între țările în curs de dezvoltare.

Informatica în construcții

● *Municipiul Sibiu a găzduit în zilele de 13–14 noiembrie a.c., lucrările celui de-al doilea Simpozion național* „APLICAȚII ALE INFORMATICII ÎN PROIECTAREA ȘI CERCETAREA ÎN CONSTRUCȚII", *avînd ca organizatori Institutul central de cercetare, proiectare și directivare în construcții și Insti-*

cristalizată din tată în fiu de multe generații", care a dus la o ruptură dintre teorie și practică și la negarea rolului agronomilor. Predominarea marii latifundii cu suprastructura arendășiei, existența „intermediarilor" – arăta profesorul – au dus la negarea rolului agronomilor, la o copiere mutilată a învățământului agricol apusean și la transformarea agronomilor în „cerșetori de slujbe administrative", în timp ce personalul de conducere a moșiilor era recrutat dintre foștii jandarmi sau foști sergenți majori în armată.

Or, creșterea populației țării – în urma Marii Uniri din 1918, în condițiile limitării ca suprafață a terenului agricol, ca urmare a creșterii industriei orașelor, a pus la ordinea zilei problema intensificării agriculturii, în vederea sporirii randamentului la hectar (care diminua în comparație cu perioada antebelică). Știința agricolă, purtătoare de lumină, trebuia să arate căile pe care trebuie să le urmeze practica. În această ordine de idei, Chiriţescu-Arva își concepe planul său de organizare a învățământului agricol de toate gradele, scriind : „Pentru a avea o știință agricolă adaptată la condițiunile agriculturii noastre, va trebui să avem un învățământ agricol de diferite grade, care să absoarbă munca specialiștilor noștri cei mai buni" [4]. Se sublinia cerința ca învățământul agricol superior – fundamental reorganizat – să formeze oameni de știință care să străbată diferitele domenii de cercetare; să formeze cadre bine pregătite pentru învățământul de celelalte grade și conducători pricepuți ai exploatațiilor agricole ale statului și particularilor. Învățământul mediu avea menirea „a investi pe elevi cu toate cunoștințele care le trebuie pentru a fi buni conducători practici ai exploatațiilor agricole". Cît privește învățământul inferior și elementar, el trebuia „mult sporit, reorganizat... pus în serviciul agriculturii țărănești".

M. Chiriţescu-Arva consideră că rolul inginerului agronom în cadrul profesiunii sale este mult mai dificil și complex decît al celorlalți tehnicieni, cum ar fi inginerul constructor sau mecanic. Argumentul ? Faptul că în procesul de producție pe care-l dirijează inginerul agronom se izbește de acțiunea factorilor naturali, care nu se supun în întregime voinței omului chiar atunci cînd acesta este înarmat cu cele mai complete și precise cunoștințe ale științei. Pe lîngă necunoscutul factorilor de ordin natural – remarca economistul – neprevăzutul factorilor economici, tot mai amenințători în acele vremuri de criză, factorii de ordin social, prin complexitatea lor, adăugau noi greutăți în calea acțiunii inginerilor agronomi.

În același timp se sublinia faptul că noile condiții sociale din agricultură îngreunau competența decizională a inginerului agronom ; după reforma agrară, inginerilor agronomi le revenea „rolul de îndrumători în mod direct pe calea persuasiunii ai unităților mici de producție create prin reforma agrară. Operă mult mai anevoioasă și fără răsplata morală pe care o are plugarul cînd vede în cîmp plantele crescînd sub îngrijirea lui directă și competentă".

Concluzia era aceea că atîta vreme cît în cadrul unei organizații de stat cu înrîurire directă și efectivă, inginerului agronom nu i se creează putința de a îndruma procesul de producție în agricultură, el nu poate răspunde de evoluția randamentelor. În această ordine de idei, Chiriţescu-Arva arăta că agricultura mică – predominantă în România – „trebuie organizată pe baze cooperative și îndrumată spre o producție rațională. În această operă inginerul agronom își va păstra întrebuințarea lui firească".

În lumina unor asemenea considerații, sub conducerea lui Chiriţescu-Arva învățământul agricol superior a fost radical reorganizat. Demersul a fost îndreptat spre revizuirea programelor de învățămînt ; extinderea practicii în producție ; specializarea pe secții a învățămîntului superior agricol începînd în anul III de studiu (dintre care „o secție de economie rurală și cooperație", care conferea o specializare în tehnica organizării unei gospodării agricole, în cooperație, și în studiul agriculturii ca ramură de producție economică) ; integrarea învățămîntului cu cercetarea ; realizarea unei duble subordonări a învățămîntului superior agricol (față de Ministerul de Învățămînt și deopotrivă față de Ministerul Agriculturii) etc. Sînt orientări și acțiuni care și-au găsit cea mai firească împlinire în anii construcției noii orînduiri, în anii în care agricultura și oamenii ei se bucură de un loc de frunte în peisajul social al țării.

prof. dr. Oprea PARPALĂ

1) Gh. Ionescu-Sisești Op. cit. pag. 136.

2) Ibidem

3) Om de știință de talie europeană, profesor universitar și conducător (rector) al celei mai mari instituții de învățămînt superior agricol din țară — Academia de înalte studii agronomice din București, M. Chiriţescu-Arva își expune crezul său în problemele organizării calitative a învățămîntului agricol din România în comunicarea făcută la Congresul agronomilor ținut la București în ziua de 6 februarie 1924 și intitulată „Rolul agronomilor în agricultura țării" și îndeosebi în „Cuvînt cu prilejul deschiderii cursurilor Academiei de înalte studii agronomice pe anul 1934/1935".

4) M. Chiriţescu-Arva — Omul, opera, epoca (colectiv de autori), Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1969, pag. 185.

tutul de proiectare pentru construcții tipizate, Institutul central pentru conducere și informatică și Centrul teritorial de calcul electronic Sibiu.

Ținînd seama de progresele realizate pe plan mondial și de experiența, de acum bogată, din țara noastră în ce privește optimizarea soluțiilor constructive prin exploatarea posibilităților pe care le oferă tehnica electronică de calcul, numeroși participanți – specialiști din instituțiile organizatoare, din unități de cercetare și proiectare în construcții, de informatică și de învățămînt superior au evidențiat necesități și modalități concrete de a spori eficiența preocupărilor și rezultatelor în acest domeniu, în vederea conceperii diferitelor categorii de construcții cu un grad înalt de economicitate, funcționalitate și siguranță, paralel cu diminuarea efortului de proiectare.

Marketing și demografie

● *În Franța în 1985, numărul copiilor sub vîrstă de 4 ani se va diminua cu circa 500 000 față de cel înregistrat astăzi ; în deceniul următor efectivul subgrupei de populație de 15–24 de ani va scădea substanțial față de o creștere cu aproape un milion de persoane a populației de peste 65 de ani. Nu însă o simplă statistică demografică urmărește să prezinte* Michel Sidhom *în articolul „BABY-KRACH ET PÉPÉBOOM", publicat în numărul din octombrie al revistei „L'EXPANSION", ci efectele acestor mișcări demografice asupra pieței bunurilor de consum. „Le marketing passe aussi par la demographie", afirmă autorul, subliniind astfel necesitatea de a se ține seama în mai mare măsură de evoluția populației în fundamentarea strategiilor de dezvoltare și diversificare a produselor destinate consumului individual. Fenomenele cele mai cunoscute – diminuarea fertilității și creșterea ponderii populației de vîrstă înaintată (proces caracteristic pentru o serie de țări industrializate) – pot fi mai bine corelate cu producția: fluctuația cererii la articolele pentru copii și sporirea corespunzătoare a unor produse și servicii reclamate de persoanele mai în vîrstă. Pentru a încorpora în mod real și eficient componenta demografică în strategia dezvoltării este necesară, însă, subliniază M.S., o mai bună cunoaștere a unor fenomene ce se manifestă indirect asupra cererii de produse. Un exemplu semnificativ în acest sens îl constituie cererea accentuată de locuințe mici ca efect al sporirii grupelor de vîrstă tînără care au tendința de a se desprinde de timpuriu din nucleul familial.*

Simpozion

● Institutul de Economie Socialistă *din cadrul* Institutului Central de Cercetări Economice *a organizat în ziua de 31 octombrie un* seminar *cu tema* „PROBLEME ALE DEZVOLTĂRII ÎN GÎNDIREA ECONOMICĂ CONTEMPORANĂ". *Au fost prezentate cu acest prilej o serie de comunicări ce au căutat să releve modul în care este reflectată problematica dezvoltării în gîndirea unor economiști din țările în curs de dezvoltare. Lucrările lui Celso Furtado, Jacques Chonchol, Raul Prebisch, S.S. Mehta, Nirina Andriamanerosoa, Modelul Bariloche etc. au constituit obiectul unor analize detaliate, în care s-a urmărit deopotrivă evidențierea originalității acestor concepții și capacitatea cercetării economice de a formula răspunsuri realiste unor probleme de însemnătate cardinală pentru destinul întregii omeniri. Prin ținuta profesională în care au fost elaborate, referatele și coreferatele prezentate în cadrul seminarului au demonstrat preocuparea economiștilor români pentru cunoașterea și înțelegerea acestor fenomene complexe, spiritul angajant în care este afirmată concepția românească cu privire la eradicarea subdezvoltării, componentă de bază a instaurării unei noi ordini economice internaționale, juste, echitabile.*

FIȘE

Efecte ale industrializării

(Urmare din pag. 21)

sal al atelierelor și secțiilor și le imprimă un caracter tot mai specializat în obținerea unui produs sau efectuarea unei operațiuni tehnologice. Aceste schimbări impun o tot mai exactă previziune tehnică și economică pentru a asigura condițiile necesare adaptării secțiilor și atelierelor la schimbările producției în timp util și cu eforturi investiționale cît mai mici. Adîncirea diviziunii în detaliu a muncii determină însă și o creștere a necesarului de mijloace de muncă și sporește efectul uzurii morale asupra acestora.

În planul factorului uman, adîncirea diviziunii în detaliu a muncii implică o puternică mobilitate profesională însoțită de accentuarea uzurii morale a cunoștințelor și deprinderilor de muncă. În țara noastră, rezolvarea acestor probleme a declanșat o acțiune amplă de perfecționare a întregului învățămînt de stat, îmbinarea acestuia cu producția și cercetarea științifică, extinderea duratei învățămîntului obligatoriu la 10 clase și în perspectivă la 12 clase, sistemul de reciclare a cadrelor din economie, acțiunea de policalificare etc. Adîncirea diviziunii în detaliu a muncii produce modificări în structura pe categorii de personal. Se modifică raportul dintre muncitorii direct productivi și cei auxiliari. Se modifică de asemenea raportul dintre personalul cu pregătire superioară și muncitori. Totodată, adîncirea diviziunii în detaliu a muncii accentuează tendința de organizare socială. În acest sens se înlătură o parte din deosebirile esențiale dintre diferite categorii de muncă.

Dispar unele deosebiri dintre munca fizică și cea intelectuală prin înlăturarea muncii fizice brute și prin creșterea ponderii efortului intelectual și reducerea ponderii efortului fizic în cadrul fiecărei profesii. De asemenea dispar unele deosebiri dintre munca din agricultură și cea din industrie prin existența unor profesii cu caracter industrial și prin creșterea ponderii cunoștințelor și deprinderilor cu specific industrial în cadrul profesiilor agricole.

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE schimbul de activități, adîncirea diviziunii sociale a muncii dă naștere la două tendințe principale cu efecte contrarii.

O primă tendință o constituie creșterea puternică a interdependențelor dintre ramuri, subramuri și întreprinderi. Această tendință transformă, într-o măsură tot mai mare, întreg aparatul productiv într-o uriașă întreprindere virtuală, dispersată pe întreg teritoriul național, ale cărei părți componente se articulează și se sincronizează tot mai riguros. Efectul acestei tendințe este o necesitate obiectivă, tot mai evidentă, de a conduce unitar întregul proces de producție și în primul rînd sistemul fluxurilor schimbului de activități.

A doua tendință o constituie amplificarea și diversificarea puternică a schimbului de activități, tendință care complică foarte mult activitatea de conducere și o leagă tot mai puternic de unitatea de producție. Efectul acestei tendințe este necesitatea întăririi și perfecționării conducerii la nivelul întreprinderilor, a lărgirii autonomiei acestora.

Aceste două efecte contradictorii își găsesc forma de realizare în cadrul centralismului democratic. Manifestarea tot mai evidentă a acestor două tendințe pe măsura dezvoltării forțelor de producție din țara noastră a determinat în planul relațiilor de producție un proces amplu de perfecționare a conducerii centralizate și de lărgire a autonomiei unităților economice și administrativ-teritoriale care participă la schimbul de activități.

Conducerea centralizată s-a perfecționat prin apariția unor organe specializate în acest sens, prin simplificarea aparatului de stat și prin ridicarea nivelului calitativ al activității tuturor organelor de stat. Cele mai importante măsuri în acest sens au fost legate de perfecționarea activității de conducere planificată. Întreaga sferă productivă este inclusă în cadrul planului național unic. La nivel central se elaborează planuri detaliate ale diferitelor forme pe care le îmbracă schimbul de de activități pe fluxuri interramuri și pe produse de bază din economia națională cu ajutorul balanțelor materiale. Pentru urmărirea centralizată a producției și a schimbului de activități pe produse s-a introdus indicatorul producția în expresie fizică. De asemenea, s-a urmărit folosirea mai eficientă de către stat a pîrghiilor economice, ca și potențarea efectului acestora asupra unităților productive prin noul mecanism economico-financiar. Pentru a asigura îmbinarea cît mai armonioasă a conducerii centralizate cu autonomia unităților economice s-a introdus un nou instrument de lucru în activitatea de elaborare a planului, normativele și nivelurile orientative pentru toate ramurile și verigile organizatorice.

PERFECȚIONAREA conducerii unităților economice, lărgirea autonomiei acestora își găsesc expresia cea mai sintetică în ansamblul de măsuri care au dus la instituirea și funcționarea autoconducerii muncitorești bazată pe autogestiunea economico-financiară.

În țara noastră, dezvoltarea rapidă a forțelor de producție sub incidența revoluției științifico-tehnice contemporane, însoțită de adîncirea permanentă a diviziunii sociale a muncii a determinat următoarele forme social constituite ale schimbului de activități : aprovizionarea tehnico-materială, cooperarea în producție, comerțul interior, serviciile prestate populației, comerțul exterior și cooperarea economică internațională, urmînd ca în continuare să ne referim doar la unele aspecte ale aprovizionării tehnico-materiale și ale cooperării în producție.

Pentru îndeplinirea funcțiilor pe care le are în procesul reproducției, atît sub aspectul succesiunii și continuității procesului de producție cît și sub aspectul creșterii eficienței consumului de muncă vie și materializată, aprovizionarea tehnico-materială trebuie să îndeplinească în mod sintetic trei cerințe. Prima, derularea aprovizionării pe fondul unui echilibru material permanent între necesarul de materii prime, piese, subansamble, utilaje etc. și posibilitățile concrete de acoperire a acestora. A doua, existența unor stocuri normative în fluxul aprovizionării tehnico-materiale astfel dimensionate încît să poată anula efectele negative determinate de eventualele nesincronizări în activitatea furnizorilor și beneficiarilor. A treia, structurarea organizatorică a aparatului aprovizionării tehnico-materiale în așa fel încît circuitul fiecărui produs între furnizor și beneficiar să fie cît mai scurt și cu cheltuieli de circulație minime.

Cooperarea în producție putem spune că este rezultatul adîncirii diviziunii particulare a muncii și contopirea acesteia, într-o anumită măsură, cu diviziunea în detaliu a muncii. În țara noastră, dezvoltarea cooperării în producție — ca preocupare distinctă și permanentă — apreciem că este marcată de Congresul IX și Conferința Națională din 1967. Cooperarea s-a extins continuu în toate ramurile producției materiale, găsindu-și cea mai intensă manifestare în industria constructoare de mașini. Cooperarea se extinde și datorită unui alt fenomen. Revoluția științifico-tehnică contemporană determină apariția în industrie, mai ales în industria canstructoare de mașini, a unei contradicții obiective între diversificarea puternică a produselor și necesitatea unificării acestora. Diversificarea este impusă de noile tehnologii folosite în producție, de tendința optimizării tehnologiilor în raport cu nivelul consumurilor specifice. Unificarea este impusă de cerințele organizării științifice a producției, de necesitatea creșterii seriilor de fabricație cu efecte favorabile asupra investiției specifice, a costurilor și a creșterii productivității muncii.

Pentru extinderea și desfășurarea corespunzătoare a cooperării în producție, în ultimul timp a fost inițiat un ansamblu de măsuri. În acest sens amintim : înființarea centralelor industriale care au, printre altele, sarcina organizării și derulării corespunzătoare a acțiunilor de cooperare interuzinală ; în agricultură această sarcină o au Consiliile intercooperatiste și Asociațiile intercooperatiste ; pe baza Hotărîrii Conferinței Naționale din 1972 s-a înființat „Consiliul de coordonare a profilării, specializării și cooperării în industria cnstructoare de mașini și industria metalurgică" care are ca sarcină principală dezvoltarea unitară a cooperării în industrie, îndeosebi în industria constructoare de mașini și industria metalurgică ; inițierea pe plan centralizat în 1977 a unei acțiuni de tipizare care a avut ca efect reducerea numărului tipurilor de bază și a sorto-tipo-dimensiunilor pe ansamblul economiei cu peste 60%.

Am încercat, în cele de mai sus, să desprindem unele din procesele sau tendințele care, sub impulsul dezvoltării accelerate a forțelor de producție, al modernizării continue a acestora în concordanță cu cerințele revoluției tehnico-științifice contemporane se înregistrează sau se conturează pe planul diviziunii sociale a muncii, cu corolarul său — schimbul de activități. Desigur, problema nu este epuizată și procesele sau tendințele la care ne-am referit, dintre care unele, așa cum am văzut, cu efecte contradictorii, vor trebui în continuare studiate pentru a-și găsi reflectarea corespunzătoare pe planul mecanismului economic, asigurîndu-i acestuia o funcționare cît mai armonioasă.

INFLAȚIA, COMPONENTĂ INTRINSECĂ A ECONOMIEI CAPITALISTE CONTEMPORANE (I)

O TRĂSĂTURĂ caracteristică și într-o anumită măsură **o particularitate a vieții economice contemporane, a lumii capitaliste, o constituie inflația, fenomenul fiind o prezență care prin efectele sale — care se propagă cu continuitate și amploare — determină incertitudini pentru viitorul apropiat și, în perspectivă, nedreptăți sociale și neliniști.**

Concludente sub acest aspect sînt următoarele date privind scăderea veniturilor personale, — scăderi care au loc pe fondul reducerii puterii reale de cumpărare a acestor venituri [1]). Datele reflectă situația pe o durată de circa 3 decenii în care în S.U.A. au avut loc — între anii 1948—1975 — 6 recesiuni.

	1948/49	1953/54	1957/58	1960/61	1969/70	1973/75
Scăderea procentuală a veniturilor personale (în prețuri constante) (%)	3,1	2,5	2,2	1,0	1,3	3,4

În toată această perioadă, scăderea reală a veniturilor a fost în medie de 2,3%. Procesul de erodare a puterii de cumpărare continuă și previziunile oficiale în varianta optimistă arată că în trimestrul IV 1980, în comparație cu trimestrul IV din 1979, dinamica inflației va fi de 12,8%, iar nivelul prețurilor în 1980 comparativ cu 1979 va fi cu 11—12% mai ridicat.

Într-adevăr, după cel de al doilea război mondial manifestările inflaționiste s-au accentuat treptat, aceasta spre deosebire de anii anteriori cînd inflația avea un caracter oarecum accidental. Manifestările extraeconomice erau condițiile care creau sau favorizau nașterea și propagarea inflației, a cărei prezență era evidențiată de creșterea, de mai lungă sau mai scurtă durată, a prețurilor sub influența dezechilibrului între oferta și cererea de mărfuri și a unei emisiuni monetare în exces.

O altă particularitate a lumii capitaliste contemporane — de după cel de al doilea război mondial — constă în **existența și creșterea inflației concomitent cu existența și creșterea șomajului.** Dovadă sînt manifestările ce au avut loc în S.U.A. în 1948—1975. Pe cele șase perioade de recesiune, evoluția a fost următoarea :

	1948/49	1953/54	1957/58	1960/61	1969/70	1973/75
Rata de șomaj — în % —	7,9	6,1	7,5	7,1	6,1	9,0

La mijlocul anului 1980, rata de șomaj este de 7,5% și se prevede că la mijlocul anului 1981 va fi de circa 8,0%, în creștere deci cu 6,7%, numărul șomerilor sporind (de la 7,8 milioane la 8,5 milioane) cu aproape 9%. În ceea ce privește evoluția inflației, în raport cu mijlocul anului 1980, se prevede că la mijlocul anului 1981 prețurile bunurilor de consum să crească cu 9,2% [2]).

Această particularitate a anilor de după cel de al doilea război mondial contrastează cu atît mai mult cu forma de manifestare a inflației din anii anteriori, cu cît lipsa de simultaneitate între inflație și șomaj era un lucru de la sine înțeles, o legitate necontestată a economiei capitaliste. Măsurile de politică economică menite să combată inflația implicau, de regulă, sporirea șomajului ; invers, în vederea reducerii șomajului se utilizau măsuri inflaționiste. Spre deosebire de aceasta, în anii ce au urmat celui de-al doilea război mondial asistăm la manifestări concomitente și de același sens, în fapt fenomene de creștere atît a inflației cît și a șomajului. Firesc, în știința economică a perioadei postbelice a apărut un termen nou corespunzător care consemnează prezența acestei realități în viața economică. Este vorba de **stagflație,** respectiv de faptul că, odată cu stagnări în viața economică — deci șomaj — se desfășoară și procesul de inflație.

O a treia trăsătură caracteristică constă în **apariția și amplificarea unui comportament social și individual care denotă existența unei psihologii inflaționiste,** fenomenul fiind acceptat ca o componentă intrinsecă a vieții în societatea capitalistă contemporană. Dovadă în acest sens este introducerea măsurilor de indexare a prețurilor bunurilor de consum în raport cu salariile; precum și a prețurilor materiilor prime în raport cu cele ale bunurilor de investiții etc. Fenomenele și manifestările inflaționiste sînt, deci, atît de curente și de intrinseci societății încît se stabilesc legături de interdependență — reciproc acceptate de cei interesați — între dinamica prețurilor ca expresie a inflației și dinamica corespunzătoare necesar a fi asigurată diferitelor categorii de venituri ale populației. Aceasta — pentru a realiza și menține o cît mai „echitabilă" echivalență în schimburile de bunuri și servicii în cadrul economiei naționale și, pe cît posibil și în raport cu alte economii naționale. În acest sens putem menționa propunerile de reevaluare a depunerilor bancare pentru a le menține la paritatea puterii de cumpărare, în condițiile accentuării manifestărilor inflaționiste.

Sîntem, de asemenea, în prezența și a altor manifestări similare, cum sînt nivelul ridicat al dobînzilor, fuga spre investiții în aur, bijuterii, în lucrări de artă, fără să mai vorbim de investiții în terenuri și imobile. Acest comportament al statului burghez, al agenților economici și al populației este prezent în concepția celor mai reprezentativi economiști burghezi contemporani. Ilustrativ este punctul de vedere exprimat de cunoscutul economist american Paul A. Samuelson, distins în 1970 cu premiul Nobel în științele economice. Într-un recent interviu [3]) vorbind despre inflație el spune : „Ca și mulți alți economiști moderni eu cred că rădăcinile problemei noastre constau în aceea că noi suferim de o inflație cronică, endemică. Un nou cuvînt — stagflația — care nu a apărut în primele ediții ale lucrărilor mele, este de acum prezent în orice manual". Ocupîndu-se de persistența inflației, A. Samuelson arată că „Economiștii nu știu cum să evite marile depresiuni. Noi nu știm cum să evităm în mod perfect stagflația, cum să evităm anumite tendințe inflaționiste". Un alt economist tot atît de cunoscut, J. K. Galbraith [4]) afirmă că „Inflația înseamnă creșterea continuă a prețurilor, a ansamblului prețurilor în care se includ și veniturile și salariile". De asemenea, : „Ceea ce este sigur este că o dată cu epuizarea pieței (autorul înțelege prin aceasta că piața nu mai are putere de a fi regulatorul economiei) capacitatea de a stabili prețurile și în general toate celelalte pîrghii ale activității economice scapă domeniului exclusiv al economiștilor și intră în sfera politicului", ajungînd la concluzia că un rol determinant au în aceste condiții marile întreprinderi, sindicatele și alte organizații sociale. Iată și opinia economistului francez Serge Christophe Kolm [5]). Combătînd poziția extremă pe care se situează economiștii monetariști, atunci cînd dezbat teoriile lui Keynes, și fiind de acord și subliniind rolul pe care îl are cantitatea de monedă în circulație și respectiv influențele acesteia în ceea ce privește creșterea prețurilor, autorul citat, afirmă că greșeala monetariștilor constă în faptul că ei nu țin seama de „condițiile politice" care determină creșterea cantității de monedă în circulație și că aceștia amestecă „știința adevărată cu ideologia primitivă".

[1]) Vezi publicația U. S. News and World Report din 19 mai 1980 Washington D. C. Calculul este făcut în prețuri constante. S-au deflaționat veniturile nominale pe baza indicelui de creștere a prețurilor cu amănuntul.

[2]) Vezi „U. S. News and World Report" din 14 iulie 1980.

[3]) Interviu cu Paul A. Samuelson publicat în Economic Impact nr. 22 din 1980, Washington D. C.

[4]) N. Salinger, J. K. Galbraith. A ști totul — sau aproape totul — despre economie, Paris, 1978.

[5]) Revista La Recherche nr. 100, mai 1979, Paris.

Din poziția acestor economiști, ca și a multor altora, reținem faptul că, plecînd de la continuitatea cu care se manifestă tendințele inflaționiste în economia capitalistă contemporană prezența fenomenelor în cauză este teoretizată și admisă ca o componentă în sistemul de concepte ce reflectă pe plan teoretic mecanismul de funcționare al economiei capitaliste contemporane.

Unele formulări teoretice merg chiar mai departe găsind inflației merite în promovarea creșterii economice, cu condiția — remarcă cei ce au acest punct de vedere — ca amploarea acesteia să nu depășească o anumită limită (se vorbește, de regulă, de 10% ca limită maximă). Un studiu [6]) în care s-a analizat perioada 1958—1967 își pune, și încearcă să răspundă, la întrebarea dacă inflația are avantaje economice. Autorii afirmă că ipoteza după care „un nivel moderat al creșterii inflației ar exercita un efect favorabil asupra creșterii economice" nu este o problemă nouă — ca preocupare a economiștilor — dar aceasta nu a fost studiată încă, mai amplu pînă în prezent. După părerea autorilor ipoteza este confirmată de desfășurarea activității economice din perioada 1958—1966, perioadă în care ritmul de creștere al inflației — în 17 țări dezvoltate — a fost în medie de circa 3—8% anual.

Autorii afirmă că în ceea ce privește țările în curs de dezvoltare nu se pot trage aceleași concluzii privind eventualele efecte favorabile ale unui ritm de creștere a prețurilor de pînă la maximum 10% anual. Acest ritm a fost și este de altfel de regulă depășit de țările în curs de dezvoltare. Autorii formulează punctul lor de vedere în felul următor : „Pentru ansamblul țărilor un ritm moderat al inflației pare a merge în consens cu un ritm ridicat al investițiilor" și mai departe că „beneficiile pe care le obțin țările în curs de dezvoltare din acest efect favorabil constă, probabil, în faptul că compensează dezavantajul pe care îl constituie — pentru țările care cunosc o inflație moderată — o balanță de plăți în general mai puțin sănătoasă decît aceea a țărilor în care prețurile sînt stabile". Afirmațiile optimiste de mai sus, au fost infirmate de deceniul ce a urmat celui la care se referă studiul în cauză. Într-adevăr, iată cum a evoluat durata — în luni — a recesiunilor [7]) ce au avut loc în economia S.U.A., recesiuni care și-au intensificat apariția.

Într-adevăr, în deceniul '70 în comparație cu deceniul '60 producția industrială și-a încetinit ritmul (de la +4,9 medie anuală în 1961/70 la +3,5 în 1970/79) în timp ce prețurile cu amănuntul și-au intensificat ritmul de creștere (de la 3,4% la 8,8%) ; rata șomajului — pe ansamblul țărilor O.C.D.E. — a sporit continuu ajungînd la 5,3% în 1979 față de 2,8% în anii 1963-73.

Expunînd aceste particularități caracteristice modului de manifestare a fenomenului inflației în anii ce au urmat celui de al doilea război mondial constatăm în același timp că, pe de o parte inflația a devenit mai amplă, s-a adîncit tot mai mult și, pe de altă parte, perioadele prezenței sale s-au succedat tot mai aproape una de alta.

1948/49	1953/54	1957/58	1960/61	1969/70	1973/75
11	10	8	10	11	16

Următoarele date [8]) — privind dinamica prețurilor cu amănuntul în deceniile 1970 și 1980 — sînt, de asemenea, concludente în același sens.

Perioada	Țările O.C.D.E.	S.U.A.	Japonia	R.F.G.	Franța	Anglia	Italia
1960/1970	3,4%	2,5%	5,7%	2,5%	4,1%	4,1%	4,0%
1970/1979	8,8%	7,2%	9,1%	4,1%	9,2%	13,1%	13,4%
1980 tr. I	13,4%	14,3%	7,3%	5,5%	13,3%	19,3%	21,4%

Datele sînt concludente mai ales dacă sînt puse față în față cu ritmul scăzut al creșterii producției industriale [9]) (schimbări medii anuale).

	1950/60	1960/70	1970/79
Țările O.C.D.E.	3,9	4,0	3,5
S.U.A.	3,9	4,8	4,1
Japonia	17,2	14,0	4,3
R.F. Germania	9,7	5,6	2,5
Franța	6,3	5,8	3,3
Anglia	5,2	2,7	1,9
Italia	8,8	7,0	3,1

prof. Roman MOLDOVAN

[6]) Inflație și creștere : un studiu empiric de A. P. Thirwale și C. A. Barton, Revista Problèmes économiques nr. 1252 din 30 dec. 1971.

[7]) „Recesiune și prețuri, o analiză a documentelor" U. S. News and World Report, 19 mai 1980.

[8]) Berichte — publicație a Institutului pentru politică și economie internațională, caietul 8, august 1980, Berlin.

[9]) Idem.

Priorități și orientări în dezvoltarea economică

India — coordonate ale politicii economice

DE LA IDEILE lui Mahatma Gandhi asupra economiei prevalent sătești, a dezvoltării rurale integrate și pînă în prezent politicile economice ale Indiei au fost marcate de cerințele specifice fiecărei perioade și etape de dezvoltare, de orientări diverse care însă au încercat să ajungă la același rezultat: înlăturarea moștenirilor dominației colonialiste : nivelul scăzut al forțelor de producție, malnutriție, analfabetism. Actuala criză economică mondială s-a făcut simțită în India pe fondul unor probleme interne care s-au accentuat în ultimii ani — creșterea rapidă a inflației și a șomajului, majorarea deficitului bugetar și comercial, penuria acută de energie — ceea ce a făcut necesară trecerea la măsuri ferme de transformare economică în condițiile noilor priorități : industrializarea și autosatisfacerea energetică. Evidențiate de proiectul celui de-al VI-lea plan cincinal (1981—1985), aceste priorități vizează creșterea ritmului de dezvoltare a economiei naționale (venitul național va crește cu 5—5,3%) prin îmbunătățirea productivității muncii și a eficienței folosirii resurselor umane și materiale, intensificarea modernizării industriei în scopul satisfacerii nevoilor economice și tehnologice prin forțe proprii, valorificarea resurselor proprii de energie, punîndu-se un accent deosebit pe conservare și sporirea eficienței în utilizarea resurselor clasice, lărgirea surselor energetice alternative, precum și dezvoltarea unei agriculturi dinamice (scurtarea perioadelor dintre recolte, irigații etc).

Se vor majora și investițiile, inclusiv prin atragerea de fonduri suplimentare și autogestiune regională.

O atenție deosebită se va acorda în acest context consolidării tuturor domeniilor științifice și tehnologice corespunzător necesității de a satisface cerințele economiei naționale. Este relevant faptul că India a reușit să-și realizeze o infrastructură științifică extensivă cu forță de muncă științifică și tehnologică care se apreciază că situează India pe locul trei în lume sub acest aspect.

În contextul preocupărilor energetice, guvernul indian este foarte activ în elaborarea unor programe de noi explorări petroliere. Avînd în vedere datoriile mari ale Indiei provenite din importurile de petrol brut s-au luat măsuri ca în următorii cinci ani să se acorde o mai mare atenție prospecțiunilor deja începute (explorarea și exploatarea bazinelor petroliere și de gaze naturale Ratnagiri, Godavari, precum și în zona marină Andaman, Nicobar), paralel cu construirea de mari complexe petrochimice destinate prelucrării în țară a acestor resurse. Proiectelor menționate li se adaugă obiectivele de dezvoltare pe baze proprii a energeticii nucleare (obținerea de uraniu îmbogățit, construirea a șapte noi uzine de apă grea), de utilizare mai judicioasă a resurselor de cărbuni și trecerea la utilizarea energiei solare și a biomasei.

Alături de proiectele energetice, alte programe industriale (din siderurgie, metalurgie, petrochimie) sînt susceptibile de a fi realizate pe bază de cooperare cu parteneri externi.

Nicolae STANCU

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Dinamica prețurilor internaționale în luna octombrie 1980

PREȚURILE INTERNAȚIONALE au continuat tendința de creștere la produsele agroalimentare și combustibili și de scădere la materii prime industriale. Prețurile internaționale de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România au crescut, potrivit indicelui I.E.M., cu 0,8%, comparativ cu 0,5% în septembrie a.c.

La produsele agroalimentare prețurile au crescut în medie cu 3,3%, sub influența unui interes sporit pentru import, ce a fost determinat de ultimele estimări privind scăderea producției mondiale de cereale, zahăr și semințe oleaginoase. În aceste condiții, prețurile au crescut la zahăr (+8,7%), cereale (+4,6%), semințe oleaginoase și grăsimi animale și vegetale (+0,7%), și au scăzut la animale, carne și produse animaliere (—0,7%). Pe piața combustibililor prețurile au crescut la produsele petroliere cu 6,8%, ca urmare a sporirii interesului de cumpărare generat de sistematizarea exporturilor de țiței din Irak și Iran, precum și a refuzului marilor companii petroliere de a utiliza din stocurile pe care le dețin. Scăderea prețurilor provizorii la cărbuni și cocs (—2,8%) reflectă diminuarea cursului de schimb al mărcii vest-germane (în care sînt exprimate aceste prețuri) față de dolarul american.

Interesul redus pentru cumpărarea de materii prime *din partea industriei prelucrătoare, datorită situației nefavorabile a economiei țărilor occidentale, a continuat să exercite o influență depresivă asupra prețurilor la aceste produse. Astfel, prețurile au scăzut la minereuri (—8,6%), lemn și produse din lemn (—2,7%), cauciuc natural (—2,5%), fibre textile naturale (—2,0%) și metale (—1,3%). Excepție au prezentat prețurile la piei brute de bovine care au crescut (+7,0%) sub influența menținerii unei oferte extrem de limitate.*

INDICELE SINTETIC I.E.M. ÎN ANII 1978-1979 ȘI SEPTEMBRIE-OCTOMBRIE 1980

1970-1972=100

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Sept.	Oct.
INDICE GENERAL	1978	247,7	255,9	267,4
	1979	328,5	355,5a)	359,4a)
	1980		385,8a)	388,9a)
1. Produse alimentare	1978	191,8	196,8	203,0
	1979	225,2	256,3	235,0a)
	1980		282,7a)	298,1a)
- cereale	1978	187,7	186,4	193,5
	1979	251,1	245,3	250,7
	1980		278,5	291,2
- semințe oleag., prod.deriv., grăs.anim.și veg.	1978	201,6	211,7	220,3
	1979	237,0	253,8	231,7a)
	1980		229,8	231,5
- animale, carne și produse animaliere	1978	175,5	180,8	184,9
	1979	200,1	210,8a)	208,2a)
	1980		230,7a)	229,2a)
- zahăr și prod. tropicale	1978	228,8	236,8	243,2
	1979	250,0	262,0	289,9
	1980		514,3	559,2a)
2. Combustibili	1978	442,0	441,9	469,1
	1979	759,7	812,6	832,4a)
	1980		879,1	905,4a)
- cărbuni și cocs	1978	356,2	361,5	388,7
	1979	403,2	423,0	426,2
	1980		481,3	467,7a)
- țiței	1978	548,0	547,0	547,0
	1979	839,3	926,6	1024,9
	1980		1448,7	1448,7
- produse petroliere	1978	479,6	475,2	511,8
	1979	1049,6	1111,2	1128,1
	1980		1026,0	1095,9
3. Materii prime industriale	1978	211,5	223,2	232,1
	1979	258,2	266,1a)	267,3a)
	1980		280,3a)	274,5a)
- minereuri	1978	137,1	140,6	146,5
	1979	158,3	168,5	167,2
	1980		188,0a)	171,9a)
- metale	1978	202,8	215,6	222,9
	1979	250,8	254,7	256,2
	1980		255,8a)	255,5a)
- cauciuc	1978	279,2	316,4	329,8
	1979	357,9	365,9	369,2
	1980		409,2	398,9
- lemn și produse din lemn	1978	249,9	260,0	274,6
	1979	304,4	331,8	333,2
	1980		361,9a)	352,0a)
- fibre anim. și veg.	1978	215,1	221,7	228,1
	1979	232,1	234,8	236,6
	1980		300,4	294,4a)
- piei	1978	247,7	284,9	293,1
	1979	389,7	338,5	336,4
	1980		222,9	238,6

a) Date provizorii pentru feromangan, ferosiliciu, țevi din oțel, minereu de fier, huilă, cocs de furnal, cherestea de rășinoase, celuloză, hîrtie, lînă, miere, vite vii, porci vii.

Sectorul de conjunctură internațională și marketing — I.E.M.

Programe de dezvoltare

Madagascar: strategii pe termen lung

POTRIVIT aprecierilor specialiștilor malgași, produsul intern brut (PIB) va spori de la 425,2 miliarde FMG (205 franci malgași FMG = 1 dolar) în 1977 la 1 766,5 miliarde FMG în anul 2000, adică cu 6,1% în medie pe an, reprezentînd sintetic una din opțiunile fundamentale în planificarea dezvoltării în perspectiva anului 2000, opțiuni care definesc strategia pe termen lung în care se înserează primele două planuri economice ale țării 1978—1980 și 1981—1984. Opțiunile pînă în anul 2000 se suprapun celor 3 etape intermediare de dezvoltare: 1978—1984 refacerea și modernizarea diferitelor structuri economico-sociale, cu accent pe latura productivă a obiectivelor de dezvoltare; 1985—1992 — accent pe sectorul productiv, paralel cu o intensificare progresivă a proiectelor sociale; 1993—2000 — intensificarea maximă a efortului în dezvoltarea producției în ramuri din ce în ce mai diversificate și în creșterea bunăstării sociale, astfel că, începînd cu anul 2000 se va atinge stadiul pe care specialiștii malgași îl definesc ca fiind determinat de dezvoltare autonomă, armonioasă și echilibrată.

De la 47% în prezent, agricultura își va diminua ponderea în producția națională globală la 33% în 2000 rămînînd, însă, principalul sector productiv. Concomitent, industria prelucrătoare își va spori ponderea de la 17% la 30%. În anul 2000 exporturile sînt evaluate la 275,4 miliarde F.M.G., de 4,3 ori mai mari decît cele actuale.

Al doilea plan național 1981—1984, hotărîtor pentru prima etapă prevăzută în strategia pe termen lung, acordă atenția principală dezvoltării industriei prelucrătoare, agriculturii și rețelei de transporturi.

Ocupînd locul central în acest plan, principalele proiecte industriale se referă la: siderurgie (oțelăria Moramanga de 100 000 t/an și un mare complex siderurgic la Soalala), chimie (acid fosforic la Tamatave, produse carbo-chimice la Sakoa, produse farmaceutice), industria cimentului (3 fabrici la Antsirabe, Majunga și Tulear), industria hîrtiei (fabrica de la Mangoro), industrii electromecanice (prefabricate metalice pentru construcții, subansamble pentru receptoare radio și TV, aparate de uz casnic, echipamente pentru microhidrocentrale, unelte și scule), industria alimentară (prelucrarea orezului, fabrici de ulei, zahăr, de conserve, produse lactate, prelucrarea peștelui ș.a.), industria textilă (un complex textil în zona sudică) și altele.

În cadrul schimburilor comerciale româno-malgașe la exportul românesc sînt prezente livrări de tractoare, autovehicule, aparate electrice și electrocasnice, produse alimentare ș.a. În baza unui acord de cooperare economică și tehnică și a protocoalelor încheiate cu ocazia lucrărilor comisiei mixte de cooperare româno-malgașă, întreprinderile românești au inițiat o serie de acțiuni de cooperare în domeniul industrial, petrolier, minier, agricol și comercial.

Marin FRĂNCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 10—14.XI.1980 evoluția **dolarului S.U.A.** a fost puternic afectată de înregistrarea unui puternic fenomen de „profit taking" — închiderea pozițiilor speculative care s-au bazat pe tendința manifestată în ultimele intervale de valuta S.U.A. Reacția respectivă a avut un efect amplificat de scăderea nivelului dobînzilor pe piața eurodolarilor care a fost doar parțial contracarat de majorarea la 12% a taxei scontului și la 15,5% a nivelului dobînzii preferențiale „prime rate" în S.U.A.

Lira sterlină a înregistrat un recul general față de restul valutelor occidentale sub influența ascuțirii contradicțiilor dintre guvern și sindicate. Lira a înregistrat un minim al săptămînii de 2,3945 dolari și a recuperat la închidere cursul de 2,4160 dolari fiind numai cu 0,5% sub cursul de referință. **Francul elvețian** a înregistrat o repreciere puternică față de dolarul S.U.A. (nivel maxim de repreciere al intervalului de circa 1,6900 franci pentru un dolar) și a închis cu circa 2,5% peste cursul precedent la circa 1,7135 franci pentru un dolar.

Marca vest-germană a beneficiat de intervențiile masive ale Băncii naționale ale cărei rezerve valutare s-au diminuat în prima săptămînă a acestei luni cu circa 2,5 miliarde mărci. Marca a atins un maxim de circa 1,8990 mărci pentru un dolar și a închis cu circa 3,2% peste cursul de referință. **Francul belgian** a beneficiat, la rîndul său, de intervenții importante și a terminat intervalul cu circa 5% peste închiderea precedentă la un curs de aproximativ 30,55 franci/1 dolar. **Francul francez** a înregistrat o repreciere mai temperată față de dolarul S.U.A. și ca urmare a măsurilor autorităților care urmăresc să frîneze întărirea sa excesivă în raport cu valutele participante la sistemul monetar vest-european. La închidere, francul a cotat la circa 4,4035 franci/1 dolar. **Lira italiană** a avut o mișcare asemănătoare și a închis cu circa 2,2% peste cursul de referință la circa 901,40 lire/1 dolar. **Yenul japonez** a avut o evoluție mai moderată mai ales la închidere cînd a înregistrat numai o repreciere de circa 0,1% față de nivelul precedent la un curs de circa 213 yeni/1 dolar.

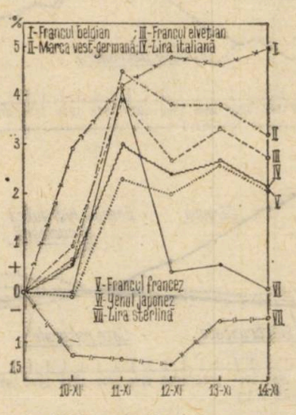

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 10—14.XI.; bază: cursurile din 7.XI. a.c.

Pe **piața eurodepozitelor** s-a înregistrat o scădere semnificativă a dobînzilor la eurodolari și eurofranci elvețieni, care la perioada de șase luni au fost de circa 15,25% și respectiv de 5,625%. Dobînzile la euromărcile vest-germane s-au menținut constante la circa 9,25%.

Pe **piața aurului** s-au înregistrat fluctuații destul de ample dar observatorii apreciază ca un element caracteristic perioadei că aurul s-a stabilizat la un nivel minim de circa 600 dolari pe uncie pentru etapa actuală. La primul fixing la Londra al săptămînii, prețul metalului galben a fost stabilit la 615,50 dolari pe uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

DOCUMENTAR

O prețioasă resursă energetică – ECONOMISIREA

CREȘTEREA considerabilă a prețului mondial al diferitelor surse de energie și în primul rînd a petrolului (de 10 ori în ultimul deceniu), mult mai rapidă în raport cu cea a prețurilor la bunurile și serviciile neenergetice, reprezintă nu un fenomen conjunctural, ci o tendință durabilă, care afectează, într-o măsură mai mare sau mai mică, toate țările lumii. Există elemente care permit să se afirme că prețul real al energiei și în primul rînd cel al petrolului va continua să sporească în anii următori, astfel încît nici o țară nu va putea eluda necesitatea de a-și adapta economia ținînd seama de criteriul consumului energetic. Este vorba de măsuri menite să asigure atît frînarea consumului total de energie, cît și restructurarea lui în sensul substituirii petrolului cu alte surse de energie mai ieftine și de perspectivă, inclusiv cu surse noi, neconvenționale.

Marile decalaje dintre state în privința nivelului dezvoltării economice își găsesc reflectarea și în discrepanțele ce caracterizează consumul de energie pe locuitor. Potrivit datelor Băncii mondiale, în țările industrializate consumul mediu de energie comercială raportat la numărul populației este în prezent de aproape 8 ori mai ridicat decît în țările în curs de dezvoltare cu venit intermediar și de peste 40 ori mai mare decît în țările cel mai puțin dezvoltate ale lumii. Deși se vor atenua întrucîtva în următoarele decenii, decalajele respective vor rămîne substanțiale. Așa cum s-a relevat la recenta Conferință mondială a energiei de la München, în timp ce în 1975 la dispoziția fiecărui locuitor din țările industrializate se aflau 4,4 tone de echivalent petrol pe an, țările în curs de dezvoltare dispuneau de numai 0,4 tone pe locuitor ; pentru anul 2000 se estimează că fiecare locuitor din țările industrializate va consuma între 6,5 și 8,5 tone de echivalent petrol, față de numai 1 tonă în țările în curs de dezvoltare.

În aceste condiții este limpede că rezervele cele mai mari de economisire a energiei există — și vor exista și în continuare — în țările industrializate. Se cuvine semnalat totuși că în ultimii ani în țările industrializate s-a obținut o anumită frînare a creșterii consumului, soldată cu economisirea unor cantități tot mai mari de energie, chiar dacă aceasta a fost mai curînd efectul creșterii prețurilor decît al măsurilor guvernamentale vizînd reducerea consumului. Astfel, consumul total de energie al țărilor industrializate a sporit în perioada 1973—1978 cu numai 1 la sută în medie pe an, față de 5 la sută în intervalul 1960—1973. Și mai semnificativă este reducerea (cu circa 11 la sută între 1973 și 1978) a consumului total de energie și a celui de produse petroliere, ambele raportate la produsul național brut (vezi graficul). De remarcat că pînă în 1973 consumul de petrol al țărilor industrializate creștea într-un ritm sensibil mai rapid decît al altor surse de energie. Se cuvine subliniat, de asemenea, că mai vechea tendință de limitare a utilizării cărbunelui ca sursă de energie pare să se fi inversat în ultimii cîțiva ani, iar energia hidraulică și nucleară și-a sporit mai rapid ponderea după 1973.

Substituirea petrolului cu alte surse energetice s-a produs totuși într-un ritm considerat nesatisfăcător, inferior celui scontat, fapt ce a avut ca efect menținerea mai mult sau mai puțin neschimbată a volumului importului net de petrol al țărilor industrializate, între 1973 și 1979, în ciuda creșterii extracției lor interne, în special în Marea Nordului și în Alaska. În legătură cu evoluția prezentată, experții F.M.I. scot în evidență existența unui decalaj de timp destul de lung pînă cînd consumul a început să reacționeze la creșterea prețului energiei, explicat prin caracterul treptat al înlocuirii sau modernizării utilajelor energofage, a căror uzură morală a luat-o înaintea celei fizice[1]). În plus, cu deosebire în prima jumătate a deceniului trecut, creșterea prețului energiei nu s-a repercutat în întregime asupra consumatorului final, mai ales în S.U.A. și în Canada, datorită temerii guvernelor de a nu impulsiona și mai mult accelerarea inflației. În felul acesta, relevă un recent studiu al Băncii mondiale[2]), nici reducerea consumului și nici producția internă de energie nu au fost încurajate în măsura în care era de dorit, ceea ce este de natură să creeze noi presiuni asupra cererii de petrol (și deci asupra prețului) în viitor.

Cu toate rezultatele incontestabile obținute pînă acum în economisirea energiei, preocupările în această direcție se intensifică pe toate meridianele, date fiind importantele rezerve care își așteaptă încă valorificarea. Un raport oficial privind perspectivele consumului de energie pe termen lung, elaborat în Franța de un grup de 44 de experți din cele mai diverse domenii și ramuri, la cererea Comisariatului general al planului, relevă că chiar în ipoteza unei creșteri economice rapide, consumul de energie al țării ar putea spori mult mai lent, cu numai 5 pînă la 10 la sută pînă în 1990. Comentînd acest raport, o revistă franceză sublinia că „lupta împotriva risipei este o operație rentabilă atît pentru întreprinderi cît și pentru gospodării, pentru stat și întreaga colectivitate. Ea ameliorează competitivitatea industriilor, reducînd prețul de cost ; ea creează noi locuri de muncă, reducînd în același timp dependența de străinătate"[3]). Astfel, studiile care au stat la baza programului de economisire a energiei în sectorul public pînă în 1985, adoptat recent de guvernul francez, relevă eficiența acestei acțiuni : cu investiții de numai 10 000 franci per tona de echivalent petrol consumată s-ar putea obține economii totale de ordinul a 900 milioane de franci.

Calcule efectuate în U.R.S.S. evidențiază existența unor importante posibilități de economisire a energiei în toate fazele ciclului energetic, nu numai la consumatorul final. Se apreciază astfel că pierderile de energie electrică în timpul transportului pe întreg teritoriul sovietic ar putea fi reduse cu 1,5—2 la sută, ceea ce ar însemna o economie de pînă la 20—25 miliarde kWh pe an. Noi măsuri de economisire a energiei au fost adoptate recent de guvernul japonez. Și lista exemplelor ar putea continua.

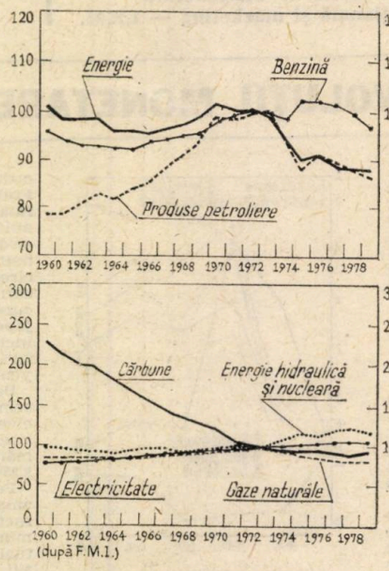

Evoluția consumului de energie raportat la produsul național brut (în prețuri constante) în țările industrializate, în perioada 1960—1979 (1972 = 100)

POSIBILITĂȚI de economisire a energiei, este adevărat, comparativ mai reduse, există și în țările în curs de dezvoltare, care în prezent contează cu numai 13 la sută în structura consumului mondial de energie comercială, cu perspectiva de a nu depăși 17 la sută în 1990.

Criza energetică a afectat puternic economia țărilor în curs de dezvoltare, nevoite să plătească tot mai multe devize atît pentru produsele industriale importate din țările occidentale dezvoltate, cît și pentru importul de petrol, fără a dispune de regulă de posibilitatea de a oferi pe piața mondială produse la care prețurile să sporească într-un ritm asemănător celui al produselor industriale sau al petrolului.

Dacă în țările mai dezvoltate din punct de vedere economic consumul de

[1]) I.M.F. World Economic Outlook, Washington, D.C., 1980, p. 77—78.
[2]) Banque mondiale, Rapport sur le développement dans le monde, 1980, Washington, D.C., 1980, p. 16.
[3]) Le Nouvel Observateur, nr. 822, 15 august 1980.
[4]) Experții Băncii mondiale estimează că pînă la sfîrșitul deceniului, consumul de energie al țărilor industrializate va spori cu circa 30%, comparativ cu 40% produsul lor național brut.

energie va spori într-un ritm mai lent decît produsul național brut[4]) în țările mai puțin dezvoltate, cu toate măsurile de economisire ce se vor adopta, consumul de energie urmează să crească mai rapid față de P.N.B., una din cauze fiind necesitatea trecerii la utilizarea unor surse de energie comercială. (Se știe că în prezent circa jumătate din energia consumată de un grup de circa 35 de state cel mai puțin dezvoltate ale lumii provine din surse necomerciale ; în multe dintre aceste țări, în mediul rural, surse necomerciale cum sînt lemnul de foc sau deșeurile animale contează cu pînă la 85 la sută din consumul de energie pentru gătit și încălzit al populației.

Or, în condițiile în care ar fi necesară împădurirea a 50 milioane de hectare pînă în anul 2000 pentru a putea acoperi necesarul de lemn de foc al populației țărilor în curs de dezvoltare, iar ritmul actual al împăduririlor reprezintă sub 10 la sută din cel necesar, recurgerea la alte surse de energie, comerciale, inclusiv solară și eoliană, devine imperativă, chiar abstracție făcînd de implicațiile despăduririlor masive asupra mediului înconjurător, inclusiv a climei.

Creșterea previzibilă a prețului energiei importate, în primul rînd a petrolului, este un fenomen de natură să agraveze deficitul balanței plăților țărilor în curs de dezvoltare, ținînd seama de dificultatea lor de a spori, exporturile sau de a obține noi credite pentru a acoperi o „notă petrolieră" care devine tot mai scumpă. În același timp, datorită scumpirii petrolului, într-o serie de țări în curs de dezvoltare se poate trece la exploatarea în condiții mai avantajoase a unor resurse energetice — petrol, gaze, cărbune, hidroenergie etc. — considerate pînă acum ca fiind marginale, nerentabile. Adoptînd un program riguros de economisire a energiei și transformînd lărgirea bazei proprii de resurse energetice într-un obiectiv prioritar al strategiei lor naționale a dezvoltării în anii '80 — arăta președintele Grupului Băncii mondiale, Robert McNamara, la recenta sesiune anuală a acestui organism — țările în curs de dezvoltare și-ar putea reduce importul de petrol cu 3 milioane de barili pe zi, respectiv cu 150 milioane tone pe an pînă în 1990. Aceasta le-ar permite să-și reducă cu peste 50 milioane de dolari costul importurilor anuale de petrol, la circa 230 miliarde de dolari. Realizarea acestui obiectiv menit să le asigure sporirea autonomiei lor energetice presupune, desigur, investiții considerabile, estimate numai pentru perioada 1981—1985 la circa 185 miliarde dolari în prețurile constante ale anului 1980 (spre comparație, sectorul energetic a beneficiat în ultimii cinci ani de investiții de numai 80 miliarde de dolari). O parte a finanțării — complementară efortului propriu al țărilor în cauză — ar urma să fie suportată de noua instituție afiliată la Banca mondială, a cărei creare în scopul prospectării și exploatării resurselor minerale și a surselor de energie proprii a fost hotărîtă la sesiunea din acest an a F.M.I.—B.I.R.D.

În țara noastră, deși consumul specific de energie primară a cunoscut în ultimii ani o tendință de reducere, el continuă să fie de două ori mai mare decît media mondială. De aceea, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie a.c., **„Este necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru reducerea consumului de combustibil și energie. Astăzi, pe plan internațional, toți afirmă că cea mai bună sursă de energie este economisirea, deci reducerea consumului de energie. Trebuie să acționăm mai hotărît în această direcție !"**

Reflectînd continuarea cu fermitate a acțiunilor de economisire a energiei în toate sectoarele de activitate, planul pe anul 1981 adoptat recent de Marea Adunare Națională prevede un consum de energie primară cu 620 mii tone combustibil convențional mai mic decît în anul 1980, în condițiile în care venitul național crește cu 7 la sută. În același timp, se depun eforturi serioase în vederea intensificării punerii în evidență și valorificării mai rapide a unor noi surse de energie, dezvoltarea bazei proprii în acest domeniu constituind unul din obiectivele prioritare stabilite în documentele celui de al XII-lea Congres al partidului, în vederea realizării independenței energetice a țării pînă la sfîrșitul acestui deceniu.

Dinu DRAGOMIRESCU

Extinderea relațiilor economice externe

(Urmare din pag. 14)

Așa cum a dovedit-o practica de pînă acum, formula românească de cooperare reprezintă un cadru deosebit de adecvat realizării de operațiuni de aport valutar atunci cînd la realizarea operațiunilor de comercializare sînt atrase mai multe întreprinderi de comerț exterior.

Efectuarea de operațiuni comerciale pe piețele externe cu orice fel de mărfuri și valori străine răspunde, totodată, unei tendințe manifestate pe plan internațional, de diversificare a activității firmelor de trading. În acest fel se asigură o stabilitate a activității firmelor de comerț, în ciuda unor conjuncturi nefavorabile ce se pot ivi, la un moment dat, pentru un produs sau domeniu de activitate.

Îndatoriri deosebite în inițierea și derularea operațiunilor de aport valutar vor reveni și întreprinderilor și instituțiilor ce oferă servicii conexe comerțului internațional. Colaborarea întreprinderilor de comerț exterior cu aceste unități economice trebuie să asigure stimularea unor operațiuni de aport valutar, prin așezarea lor pe baze strict economice. Pornind de la această necesitate, proiectul de lege reglementează activitățile de finanțare comercială ale B.R.C.E., creînd cadrul dezvoltării lor pe baze economice. Astfel, spre exemplu, se precizează că : „creditele în valută se acordă întreprinderilor de comerț exterior în condițiile pieței internaționale".

Avînd în vedere posibilitatea de creare a unor conturi pentru disponibilitățile în valută ale întreprinderilor de comerț exterior, consider că o prevedere similară cu cea referitoare la credite trebuie făcută și în legătură cu dobînzile ce se acordă de către B.R.C.E. pentru disponibilitățile în valută ale întreprinderilor de comerț exterior.

Ținînd seama de faptul că întreprinderile de comerț exterior Romtrans și Navlomar colaborează în permanență cu întreprinderile noastre de comerț exterior pe linia asigurării transporturilor internaționale de mărfuri, serviciile oferite de acestea trebuie să fie asigurate cu cointeresarea economică a tuturor participanților la operațiunile de aport valutar.

Rețea externă de comercializare mai eficace

ASIGURAREA unei rețele externe de comercializare guvernate de principiul autoconducerii și autogestiunii economico-financiare este chezășia eficacității activității de comerț exterior. Pornind de la această realitate, proiectul de lege acordă o atenție deosebită creării celor mai eficiente forme ale rețelei comerciale externe. Se enumeră în acest sens : filiale, sucursale, societăți comerciale proprii sau mixte, birouri tehnico-comerciale, expoziții permanente și magazine de desfacere, depozite de mărfuri și alte forme de comercializare, precum și centre proprii sau societăți mixte de achiziționare (pentru asigurarea importului eficient de materii prime).

Toate aceste forme ale rețelei de comercializare reprezintă unități comerciale cu autogestiune, ale căror rezultate financiare vor fi incluse în bugetul de venituri și cheltuieli al fiecărei întreprinderi (soldul dintre veniturile și cheltuielile prevăzute în bugetele rețelei externe de comercializare și de asistență tehnică și service, aprobate de organul colectiv de conducere al întreprinderii). În spiritul proiectului de lege, **propun ca în cadrul acestor prevederi să fie inclusă și activitatea delegaților permanenți ai întreprinderilor de comerț exterior în cadrul reprezentanțelor comerciale ale țării noastre în străinătate.**

Existența rețelelor de comercializare ale fiecărei întreprinderi de comerț exterior pe anume piețe constituie alt argument pentru colaborarea între întreprinderile noastre de comerț exterior pe linia schimbului de informații privitoare la posibilitățile de plasare a produselor românești pe piețele externe. Precizarea posibilităților de asigurare a unor agenți comerciali, cu garanții materiale corespunzătoare, alături de marea varietate de forme de distribuție externă, va crea cadrul legal pentru ca întreprinderile noastre să acționeze ținînd seama de fenomenele specifice fiecărei piețe și zone geografice, de costurile specifice ale rețelei de comercializare și, în consecință, de necesitățile reale de dezvoltare a acesteia.

Prin combinarea cunoașterii merceologice a mărfurilor de export cu cunoașterea tehnicilor de comercializare și cu utilizarea la maximum a rețelei de comercializare externă a fiecărei întreprinderi se va putea asigura o eficiență maximă în activitatea noastră de comerț exterior.

MONDORAMA

Reconsiderarea cărbunilor inferiori

„CRIZA" energetică a impulsionat, între altele, și extracția de lignit și cărbune brun, folosiți în special drept combustibil în centralele electrice, unde — cu anumite amenajări — pot înlocui hidrocarburile lichide și gazoase. Dintre producătorii mai importanți din lume cele mai înalte creșteri ale volumului extracției în perioada 1973—1979 au înregistrat Spania (de peste 3,3 ori), S.U.A. (circa 3 ori), Turcia

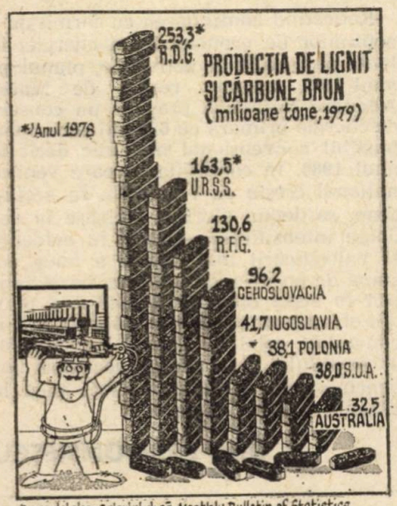

Sursa datelor: Calculat după Monthly Bulletin of Statistics, septembrie 1980

(2,6 ori), Grecia (1,7 ori), România (circa 1,4 ori), Australia și Iugoslavia (1,3 ori) ș.a.m.d.

După cum se vede din graficul alăturat pe primul loc în lume se situează, detașat, R.D. Germană, urmată de Uniunea Sovietică, R.F. Germania și alte țări, în majoritatea lor țări dezvoltate din punct de vedere industrial, unul dintre producătorii de seamă de cărbune fiind și R.P. Chineză (cu o producție globală de cărbune de 620 mil. tone în 1979).

Bulgaria: masele plastice în construcțiile de mașini

ÎN BULGARIA funcționează de cîțiva ani Centrul pentru aplicarea maselor plastice în construcții de mașini, care are ca sarcină de bază nu numai elaborarea de piese din mase plastice destinate acestei ramuri, dar și promovarea de noi soluții tehnologice. Astfel, de pildă, centrul aduce o contribuție sistematică la implantarea largă a metodei bulgare de turnare la contrapresiune a pieselor din mase plastice, industria din R.P. Bulgaria specializîndu-se în construcția diferitelor mașini de turnat după metoda respectivă. Pînă la începutul acestui an specialiștii centrului au conceput aproximativ 220 tipuri de piese separate din mase plastice, efectul economic rezultat ridicîndu-se la 5,2 milioane de leva.

Avantajul constă nu numai în faptul că o tonă de mase plastice se obține cu cheltuieli mai reduse decît o tonă de metal, dar și în aceea că — prin turnarea cu precizie a pieselor din mase plastice — se elimină prelucrările ulterioare costisitoare (în cazul pieselor de metal). Se apreciază că cincinalul 1981—1985 va fi marcat, între altele, printr-o nouă ofensivă a maselor plastice în domeniul construcțiilor de mașini, cu un dublu efect : reducerea greutății echipamentului fabricat și realizarea de economii apreciabile de metale, energie și o serie de materii prime. Conform prevederilor Ministerului construcțiilor de mașini din R.P. Bulgaria, după ce producția de elemente din mase plastice, destinate acestei ramuri, a sporit de trei ori între anii 1975 și 1980, ea va fi de șapte ori mai mare în 1985 și de peste 10 ori în 1990 (în raport cu același an de bază).

Orientări ale economiei japoneze în anii '80

IMPULSUL pe care l-a imprimat dezvoltării economiei japoneze revoluția tehnico-științifică, începută în deceniul al cincilea al secolului nostru, se va epuiza probabil în anii '80 — apreciază economiștii japonezi. Totuși ritmul mediu de creștere economică se va menține în Japonia cu circa 2% superior celui din alte țări capitaliste dezvoltate sub efectul conjugat a trei factori, și anume : avantajele dezvoltării cercetărilor științifice într-o serie de ramuri de vîrf ; intensitatea, relativ mai ridicată, a concurenței pe piața internă ; stabilitatea raporturilor dintre muncă și capital. O problemă acută a asigurării ritmului creșterii economice va rămîne și în deceniul următor aprovizionarea corespunzătoare cu purtători de energie.

Se consideră că procesul de restructurare a industriei japoneze va continua, deși într-un ritm mai lent, orientîndu-se către întărirea echilibrului între diferitele ramuri, în condițiile unui ritm impresionant de creștere în domeniul prestărilor de servicii și al electronicii. În ceea ce privește raționalizarea și modernizarea activității productive, ea urmează să se concentreze în servicii către populație.

Valențe ale căldurii recuperate

ÎN FRANȚA se află în curs de definitivare o serie de măsuri legislative care să stimuleze utilizarea energiei termice, degajată de instalațiile industriale, pentru încălzirea clădirilor, a serelor etc., în vederea economisirii petrolului important. Se apreciază că, în decurs de un deceniu, la asemenea sisteme de încălzire ar putea fi racordați consumatori reprezentînd echivalentul a două milioane de apartamente, ceea ce ar permite economisirea a 4—5 milioane t.e.p.

Întrucît este vorba de investiții considerabile în construirea rețelelor de încălzire, se va urmări criteriul rentabilității funcționării acestora, rentabilitate determinată înainte de toate de trei factori mai importanți : costul construcției rețelei, numărul utilizatorilor care se vor racorda în scurt timp la rețea și diferența între prețul unitar al hidrocarburilor folosite anterior pentru încălzire și cel al energiei termice ce urmează să li se substituie.

Piața comună: disparități regionale

PRESA vest-germană relevă faptul că indicii medii de dezvoltare economică a țărilor membre ale Pieței comune maschează deseori ample disproporții regionale, iar în condițiile recesiunii economice prelungite teza „armonizării" nivelurilor de dezvoltare a țărilor membre devine tot mai mult o formulă abstractă. Se citează, între altele, faptul că în Corsica sau în regiunea Calabria (Italia) valoarea producției industriale, raportată pe locuitor, este de două și — respectiv — șase ori mai redusă decît în regiunea Hamburg (R.F.G.) ; pe de altă parte, nivelul șomajului înregistrat în Irlanda, în regiunea Liège (Belgia) sau în Calabria depășește de aproape două ori indicele său mediu pe ansamblul Pieței comune.

Se apreciază că o serie de factori de conjunctură economică externă (îndeosebi majorarea prețurilor la energie și materii prime) și internă (scăderea rentabilității producției, modificarea structurii investițiilor, inflația, degradarea situației în domeniul ocupării forței de muncă ș.a.) amenință să agraveze disproporțiile existente între gradul de dezvoltare a diferitelor țări membre ale Pieței comune, a diverselor regiuni ale acestora. În ceea ce privește capacitatea de rezistență, de adaptare la restricțiile apărute în fața dezvoltării economice, țările Pieței comune se eșalonează între R.F.G., aflată în postura cea mai favorabilă, și Anglia, plasată la extremitatea opusă.

Reciclarea hîrtiei

PROBLEMĂ PRIORITARĂ în actualele condiții impuse de necesitatea economisirii materiilor prime — în special a petrolului — reciclarea hîrtiei constituie o preocupare serioasă pentru multe din țările industrializate care sînt mari importatoare și consumatoare de hîrtie, apreciază revista britanică „The Economist". Potrivit sursei menționate, în 1979 numai țările Pieței comune obțineau 25 mil. tone de hîrtie și carton prin recondiționare, folosind 10 mil. t de hîrtie veche și 13 mil. t pastă de hîrtie. Cel mai puternic angajate în această acțiune sînt Danemarca, Olanda, Anglia și Italia care recuperează respectiv 70%, 55%, 50% și 48% din hîrtia consumată.

În ce privește tehnologia folosită la reciclare, fabricanții de hîrtie încearcă metode noi constînd din creșterea cantității de argilă și alte minerale amestecată cu fibra de hîrtie pentru creșterea calității noului produs. Astfel s-a ajuns în mod experimental la utilizarea a pînă la 40% argilă (față de 10% în mod normal la ziare și 30% la reviste), în compoziția totală a hîrtiei de ziar.

CURIER

GLOSAR

Facilitățile de credit ale F.M.I.

ANUL 1974 a marcat începutul perioadei marilor și larg răspînditelor dezechilibre ale balanțelor de plăți. În acel an, țările membre ale O.P.E.C. au realizat un excedent global uriaș — 60 miliarde dolari — iar mai mult de trei sferturi din țările lumii au înregistrat mari deficite. De atunci, cu unele excepții, situația a rămas neschimbată.

Fondul Monetar Internațional (F.M.I.), organismul specializat al O.N.U., chemat să sprijine țările membre în eforturile lor de echilibrare a balanței plăților, a trebuit să se adapteze acestei situații. Căile („facilitățile") de acordare a sprijinului financiar al F.M.I. sînt în număr de șase :

(1) **Tranșele normale de credit,** constînd din : (a) tranșa rezervei — fosta tranșă aur — în mărime de 25 la sută din cota de participare (subscrierea la capital) a țării la F.M.I., care poate fi obținută în mod automat, și (b) 4 tranșe de credit, fiecare reprezentînd cîte 25 la sută din cotă, condițiile de obținere fiind tot mai dificile pentru fiecare tranșă superioară. În ultimul an financiar (aprilie 1979 — martie 1980), F.M.I. a împrumutat 1,3 miliarde D.S.T. (1 D.S.T. = circa 1,25 dolari S.U.A.) în cadrul tranșelor normale de credit. Una din posibilitățile de sporire a sprijinului F.M.I. pe această cale este majorarea cotelor de participare, mărimea tranșelor depinzînd de mărimea cotei subscrise de fiecare țară beneficiară. Majorarea cotelor se face periodic. În prezent, a fost convenită, dar încă neratificată de țările membre, a 7-a majorare, însumînd 19,6 miliarde D.S.T.

(2) **Facilitatea finanțării compensatoare** se obține de țările care din motive neprevăzute (de exemplu o secetă) n-au realizat încasările din export scontate. Introdusă în 1963, această facilitate s-a acordat într-o măsură sporită începînd din 1975 (4,5 miliarde D.S.T. în perioada 1974—1980).

(3) **Facilitatea extinsă** a fost înființată în 1974 în sprijinul țărilor care au nevoie de timp mai îndelungat decît 1—2 ani — perioada cea mai uzitată pentru creditele F.M.I. — pentru a-și echilibra balanța plăților. Creditele acestei facilități, a căror rambursare se efectuează într-o perioadă pînă la 8 ani, au însumat în 1979—1980 numai 460 milioane D.S.T.

(4) **Împrumuturile din fondul de sprijin** administrat de F.M.I. care colectează cîștigul rezultat din vînzarea de aur de către acest organism (într-o perioadă de 4 ani s-au vîndut din stocul F.M.I. 776 tone, reprezentînd o șesime din stoc, cu un preț mediu de 241 dolari uncia, față de fostul preț oficial de 42,2 dolari). Aceste împrumuturi se acordă în condiții avantajoase țărilor celor mai puțin dezvoltate.

(5) **Facilitatea suplimentară** (denumită și facilitatea Witteveen, după numele directorului general al F.M.I. care a inițiat-o) a colectat fonduri în sumă de 7,9 miliarde D.S.T. de la unele țări producătoare de petrol și țări industriale. Se acordă credite în condițiile uzuale ale F.M.I.

(6) **Facilitatea stocurilor tampon** se acordă țărilor care doresc să fie finanțate pentru constituirea de stocuri de mărfuri, în vederea combaterii tendințelor de scădere a prețurilor internaționale la mărfurile care constituie principalul articol de export al unor țări. Volumul acestor credite este restrîns : în ultimii 6 ani, 79 mil. D.S.T.

La aceste facilități se adaugă alocările de D.S.T., care formează un capitol aparte, distinct de facilitățile propriu zise. În total, mijloacele financiare distribuite sub diferite forme de F.M.I. țărilor membre se ridică la aproape 10 miliarde D.S.T. Dobînda este inferioară celei de pe piață.

C. K.

Acordul multifibre

Călin Cosma, *Sfîntu Gheorghe — 1) Așa numitul aranjament multifibre (AMF), negociat în cadrul GATT, care reglementează comerțul mondial cu textile, expiră la sfîrșitul anului viitor. Aranjamentul în cauză a fost încheiat inițial în 1973 și reînnoit în 1977, pentru o perioadă de cinci ani. Aranjamentul reînnoit a fost semnat de 42 țări. Rolul acestui aranjament este de a menține în anumite limite exportul de produse textile (mai ieftine) al țărilor în curs de dezvoltare pe piețele țărilor industrializate.*

2) Pe piața liberă prețul petrolului, care a sporit cu peste 20% de la începutul conflictului dintre Iran și Irak, se apropie în prezent de nivelul său record din 1979.

Industrie aeronautică

Mihai Ghidrihan, *Sinaia — Se apreciază că anul trecut în lume s-au deplasat cu avionul 747 milioane persoane, cu 99 milioane, respectiv cu 13% mai multe decît în anul 1978. În același timp, coeficientul de ocupare a aeronavelor s-a ridicat la nivelul record de 66%, datorită introducerii unor sisteme mai avantajoase de achitare a costului călătoriilor.*

Datorită tendinței ascendente a transportului aerian, industria aeronautică se dezvoltă într-un ritm mai rapid decît cel pe ansamblu industriei. Ea se numără, în Occident, printre puținele ramuri cu perspective clare de dezvoltare rapidă în continuare. În plus, are loc o sporire a numărului țărilor producătoare de avioane, tendință ilustrată de scăderea ponderii avioanelor de producție americană cu 40% din parcul mondial anul trecut paralel cu creșterea în ultimul deceniu a ponderii avioanelor construite în țările membre ale Pieței comune (de la 19,7% la 34,8%) și în alte zone ale lumii.

Deși dispune de o dotare tehnică de nivel ridicat, industria aeronautică ocupă un mare număr de oameni (977 000 în S.U.A., 420 000 în țările Pieței comune, dintre care 215 000 numai în Anglia etc.).

După cum se știe, pe baza realizărilor obținute pe calea industrializării, țara noastră a trecut și ea la dezvoltarea unei industriei aeronautice. Dealtfel, țara noastră are o veche tradiție în acest domeniu ; mai mulți români s-au numărat printre pionierii aviației mondiale, iar industria aeronautică românească s-a bucurat și în trecut de un înalt prestigiu internațional.

Combaterea bolilor tropicale

Ieronim Ghiță, *Drăgășani — Programul special de luptă contra maladiilor tropicale, lansat de Organizația Mondială a Sănătății în 1975 cu sprijinul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și al Băncii mondiale vizează șase categorii de asemenea maladii, pentru a căror combatere mijloacele erau insuficiente, dar considerate susceptibile de cea mai rapidă ameliorare. Cele șase maladii (între care se numără malaria, lepra, bilharzioza, boala somnului) afectează în total peste 1 miliard de locuitori ai planetei noastre. În mod deosebit programul amintit a deschis perspectiva unei veritabile „revoluții sanitare" prin punerea la punct a două vaccinuri, unul contra paludismului, iar celălalt contra leprei. În prezent circa 340 milioane de oameni trăiesc, lipsiți de orice protecție, în zone în care paludismul este endemic. Numai în zona intertropicală a Africii această maladie se dovedește anual fatală pentru 1 milion de copii în vîrstă de pînă la cinci ani.*

Cel mai mare succes al medicinei tropicale l-ar reprezenta însă combaterea leprei : în prezent există încă în lume 11 milioane de leproși declarați. Ca și malaria, bilharzioza este și ea în expansiune în condițiile extinderii lacurilor artificiale și sistemelor de irigații în zonele tropicale. Această maladie afectează în prezent 200 milioane de oameni din 70 de țări ale lumii. Combaterea ei presupune nu numai medicamente adecvate, ci și o educație sanitară avansată. O recrudescență cunoaște și boala somnului care afectează atît oamenii (45 milioane, în 26 țări) cît și animalele.

Prin programul amintit, cel mai ambițios lansat pînă acum pentru combaterea bolilor tropicale, beneficiază de subvenții 660 de programe de cercetare considerate promițătoare, întreprinse în țări dezvoltate și în curs de dezvoltare.

Este limpede că succesul programului va depinde nu numai de progresele realizate pe plan pur științific, ci și de mecanismele de difuzare în masa populației a acestor cuceriri, ca și de îmbunătățirea radicală a alimentației, malnutriția oferind un teren favorabil celor mai diverse maladii.

Petroliere cu pînze ?

Anton Runcu, *Brăila — 1) Ideea de a dota cu pînze navele de cursă lungă a început deja să fie aplicată în Japonia. În luna august șantierul naval Nippon Kokan a lansat un petrolier de 60 metri lungime, echipat cu un motor de 7 500 CP și cu două pînze cu o suprafață de 194 metri pătrați. Pînzele sînt manevrate automat pe baza comenzilor date cu ajutorul unui calculator, permițînd — potrivit constructorului — reducerea cu pînă la jumătate a consumului de carburant în ipoteza unui vînt de intensitate mijlocie.*

La Londra s-a organizat recent un simpozion pe tema navigației cu pînze, care a reunit pentru două zile circa 200 de experți din lumea întreagă. După unele opinii exprimate cu acest prilej, peste 20 de ani mai mult de 50% din navele comerciale de cursă lungă vor fi dotate și cu pînze.

2) Tunelul submarin dintre insulele japoneze Hokkaido și Hunshu, aflat în curs de execuție, va avea o lungime de 54 km. Costul său este evaluat la 2,3 miliarde dolari. Pentru strîmtoarea Gibraltar nu s-a căzut încă de acord asupra realizării unei legături (pod sau tunel) intercontinentale, care pe amplasamentul avut acum în vedere ar avea o lungime de 28 km. Strîmtoarea Gibraltar este traversată anual de 3,7 milioane persoane și 370 000 autovehicule.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 47 din 21 noiembrie 1980

— Contribuție remarcabilă la promovarea țelurilor majore ale securității și colaborării în Europa și în lume **(D. Dinu)** 1

— O concepție dinamică, profund științifică, asupra dezvoltării economiei românești **(N. Ionescu)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Concentrarea eforturilor în investiții pentru urgentarea punerii în funcțiune a capacităților de producție principale **(Gh. Ruscanu)** 5

— Randamente superioare prin mecanizare și tehnologii avansate în zootehnie **(Ion Bianu)** 7

— Dezbatere „R.E." Accelerarea înnoirii și modernizării produselor și tehnologiilor 10

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Acordul global — formă superioară de organizare și retribuire a muncii în construcții-montaj **(Mircea Morariu, Emil Petridean)** 12

— Cadru fertil pentru extinderea relațiilor economice externe **(Florin Pogonaru)** 14

— Consolidarea și ridicarea pe un plan superior a marilor realizări din economie (I) **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 15

— Cititorii au cuvîntul 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— „R.E." militează pentru generalizarea analizei valorii. De la preocupări sporadice, la o activitate organizată, permanentă în sprijinul reducerii cheltuielilor materiale **(Ioan Olaru)** 18

TEORII ● IDEI

— Efecte ale industrializării asupra diviziunii sociale a muncii și schimbului de activități în economia României (I) **(Gh. Răducanu)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Economiști români militanți pentru instruirea și emanciparea țărănimii (III) **(prof. dr. Oprea Parpală)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Inflația — componentă intrinsecă a economiei capitaliste contemporane (I) **(prof. Roman Moldovan)** 25

— Tendințe — conjuncturi 27

— Documentar. O prețioasă resursă energetică — economisirea **(Dinu Dragomirescu)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienței înaintate. Raționalizări în concepția, construcția și utilizarea S.D.V.-urilor

IN THIS ISSUE

— A remarquable contribution to the promotion of the major objectives of security and collaboration in Europe and throughout the world **(D. Dinu)** 1

— Fertile framework for the development of the economic foreign relations **(Florin Pogonaru)** 14

— Improve and upgrade the great achievments in the economy (I) **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 15

— Effects of the industrialization on the social division of labour and activities trading in Romania's economy **(Gh. Răducanu)** 21

— Schools ● trends ● economists. Romanian economists militants for the education and the emancipation of the peasantry (III) **(Prof. Dr. Oprea Parpală)** 22

— Inflation, basic component of the contemporary capitalist economy (I) **(Prof. Roman Moldovan)** 25

DANS LE NUMÉRO

— Une remarcable contribution à la promotion des objectifs majeures de la securité et la colaboration en Europe et dans le monde **(D. Dinu)** 1

— Un cadre fertile pour l'élargissement des relations économiques extérieures **(Florin Pogonaru)** 14

— La consolidation des grands accomplissements de l'économie (I) **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 15

— Effets de l'industrialisation sur la division sociale du travail et sur l'échange d'activités dans l'économie de la Roumanie **(Gh. Răducanu)** 21

— Ecoles ● courants ● économistes. Economistes roumains militants pour l'instruction et l'émancipation de la paysannerie (III) **(prof. dr. Oprea Parpală)** 22

— L'inflation, une composante intrinsèque de l'économie capitaliste contemporaine **(prof. Roman Moldovan)** 25

СОДЕРЖАНИЯ

— Замечательный вклад в осуществление великих целей безопасности и сотрудничества в Европе и во всём мире **(Д. Дину)** 1

— Продотворная основа для расширения внешних экономических отношений **(Флорин Погонару)** 14

— Упрочение и поднятие на более высокий уровень великих достижений в области экономики (I) **(Думитру Чукур, Константин Попеску)** 15

— Действие индустриализации на социальное разделение труда и на обмен деятельностями в экономике Румынии **(Г. Рэдукану)** 21

— Школы ● течения ● экономисты. Румынские экономисты, поборники за просвещение и эмансипацию крестьянства (III) **(проф. др. Опря Парпала)** 22

— Инфляция, внутренняя составная современной капиталистической экономики (I) **(проф. Роман Молдован)** 25

În atenția celor ce studiază în învățământul politico-ideologic

În numărul din 5 decembrie, revista va publica pentru cursul **„Probleme fundamentale ale economiei socialiste, ale aplicării noului mecanism economico-financiar în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate"** următoarele consultații :

1. Dezvoltarea planificată a economiei naționale. Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii planificate a societății noastre.

2. Politica P.C.R. de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, asigurarea dezvoltării proporționale a tuturor județelor – temelie a ridicării gradului de civilizație materială a întregului popor. Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981–1985. Sarcinile organelor și organizațiilor de partid pentru îndeplinirea lui.

3. Necesitatea obiectivă și căile trecerii la o nouă calitate, superioară în întreaga activitate economică. Sarcinile ce revin organelor și organizațiilor de partid privind îmbunătățirea activității economico-financiare și sporirea eficienței economice în toate domeniile de activitate.

În numărul din 30 ianuarie 1981 **se vor publica consultații în ajutorul celor care studiază în învățământul politico-ideologic la sate.**

În atenția candidaților pentru admiterea în învățământul superior economic

La 5 decembrie a.c. revista va începe publicarea consultațiilor în ajutorul candidaților pentru admiterea în învățământul superior economic.

Pentru facilitarea încheierii abonamentelor direct la redacție, completați, decupați și remiteți comanda-tip din suplimentul revistei noastre.

Redacția și administrația: București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, 70159, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

LUNA CADOURILOR — LUNA DECEMBRIE

Cadouri utile puteți procura din magazinele întreprinderilor comerciale ale DIRECȚIEI GENERALE COMERCIALE A MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

● ȚESĂTURI DIN BUMBAC ȘI LÎNĂ, MĂTĂSURI

RUXANDRA, Calea Victoriei 114 ;
SATURN, str. Lipscani 45 ;
INTIM, str. Băcani 35 ;
LÎNA DE AUR, Calea Victoriei 31 ;
SOMEȘANA, bd. Gheorghe Gheorghiu-Dej 7 ;
CALEIDOSCOP, bd. General Magheru 1—3.

● TRICOTAJE ȘI ARTICOLE DE GALANTERIE

BUCUR-OBOR, șos. Colentina 2 ;
VULTURUL DE MARE, str. Bărăției 31 ;
magazinele MATERNA din Calea Dorobanți bloc 8 ; bd. 1 Mai bloc 35 ; bd. Metalurgiei 7 ; șos. Ianculuí bloc 113 ;
MACUL ROȘU, str. Lipscani 37 ;
SANTAL, str. Lipscani 47 ;
Complexul DUNĂREA, str. Biserica Enei 2—4 ; magazinele din Calea Victoriei 12 și 55 ; bd. N. Bălcescu 36 ; bd. I. Șulea bloc 2 ; șos. Giurgiului 1.

● CONFECȚII MODERNE PENTRU TOATE VÎRSTELE

GALERIA MODEI, șos. Pantelimon bloc 47 ;
FAMILIA, str. Lipscani 55 ;
MODA ZILEI, Calea Victoriei 33 ;
MODERN, bd. Gheorghe Gheorghiu-Dej 8 ;
MAGAZINUL TINERETULUI, Calea Dorobanți bloc 10.

● ÎNCĂLȚĂMINTE „FLEXIN" (DIN IMITAȚIE DE PIELE ȘI DIN CAUCIUC)

ELEGANT, str. 13 Decembrie 1 ;
SELECT, bd. Gheorghe Gheorghiu-Dej 5 ;
SUPERB, Piața Palatului

● CONFECȚII, TRICOTAJE, ÎNCĂLȚĂMINTE PENTRU COPII, JUCĂRII ȘI JOCURI INSTRUCTIV-EDUCATIVE

AȘCHIUȚĂ, Calea Griviței 210 ;
VOINICEL, str. Șelari 5 ;
VULTURUL DE MARE, str. Bărăției 31 ;
LUMEA COPIILOR, str. Lipscani 69 ;
magazinele din Calea Griviței 163 ; str. Drumul Taberei bloc C 15 ; str. Lipscani 41 și 56 ; șos. Giurgiului 119.

● ARTICOLE PENTRU SPORT-TURISM

MAGAZINUL SPORTIVILOR, str. Lipscani 85 ;
CABANA, bd. 1848 nr. 3 ;
ALPIN, bd. N. Bălcescu 24.

● ARTICOLE METALO-CHIMICE, PODOABE PENTRU POMUL DE IARNĂ LA TOATE UNITĂȚILE A.B.C. DIN :

șos. Alexandriei bloc C 11 ;
bd. General Magheru 29 ;
str. Bibescu-Vodă 24 ;
pasajul N. Bălcescu ;
piața Cosmonauților ;
șos. Pantelimon bloc 59—60 ;
str. Lipscani 29 ;
șos. Giurgiului 125.

● ARTICOLE FOTO-MUZICĂ.

Calea Griviței 142 ;
Pasajul N. Bălcescu ;
Bd. Gheorghe Gheorghiu-Dej 10 ;

● ARTIZANAT ȘI BIJUTERII

BUCUR-OBOR, șos. Colentina 2 ;
magazinele din Calea Griviței 88 și 122 A ; Calea Dorobanți bloc 9 ; Bd. Gării de Nord 2—4.

Recom

LUNA DECEMBRIE - LUNA CADOURILOR

În magazinele întreprinderilor comerciale ale DIRECȚIEI GENERALE COMERCIALE A MUNICIPIULUI BUCUREȘTI găsiți cadouri potrivite pentru cei dragi

D 6446

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

COMPONENTĂ DE BAZĂ A CREŞTERII EFICIENŢEI

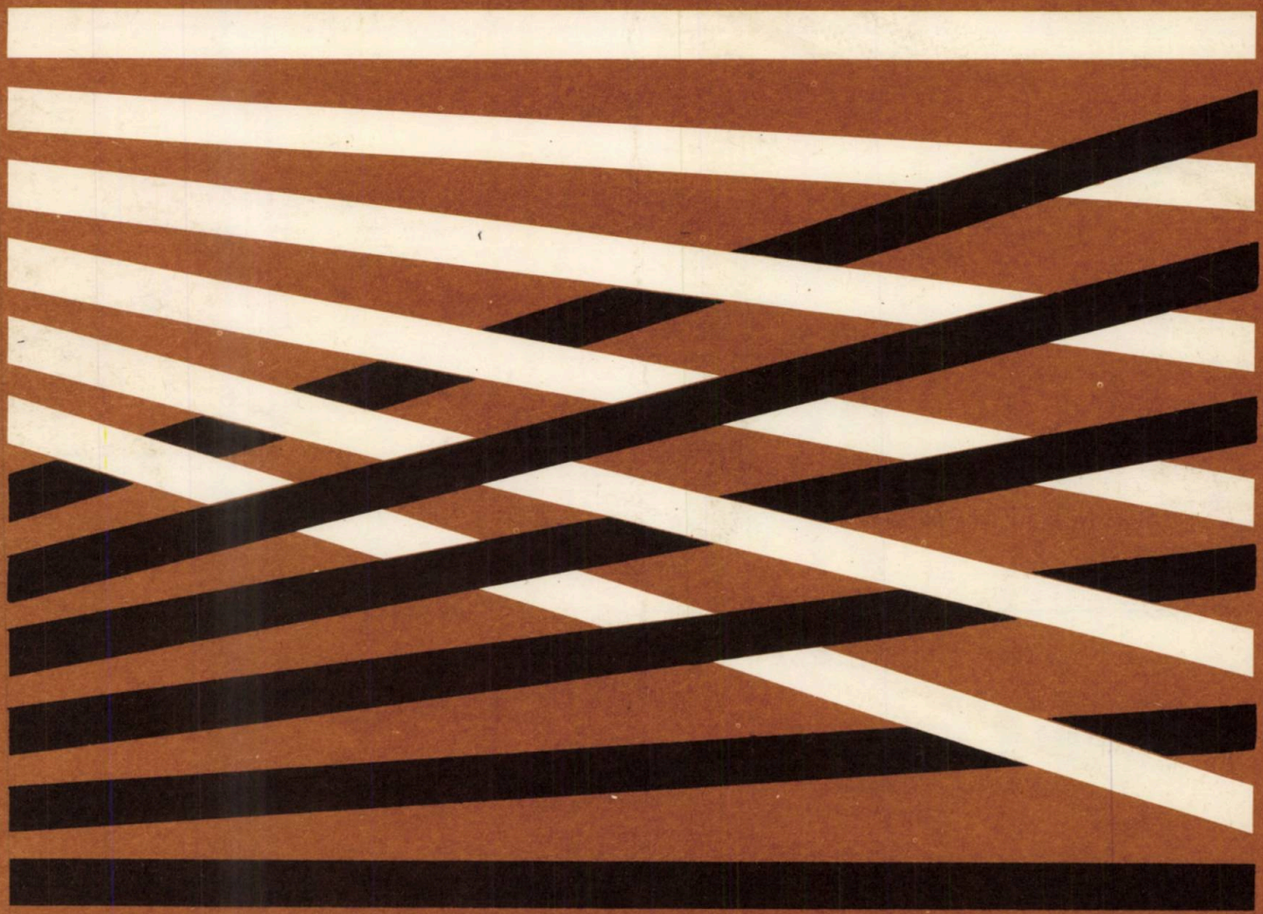

REDUCEREA COSTURILOR MATERIALE

Numărul 48 ● Vineri 28 noiembrie 1980

DIMENSIUNI ALE DEZVOLTĂRII AGRICULTURII ROMÂNEŞTI

INVESTIŢII TOTALE ÎN AGRICULTURĂ
- miliarde lei -

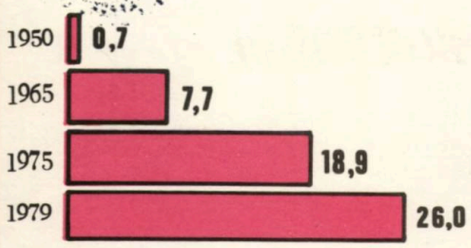

● În anul 1980, volumul de investiţii alocat pentru agricultură şi silvicultură însumează 29,9 miliarde lei

SUPRAFAŢA TOTALĂ DUPĂ MODUL DE FOLOSINŢĂ
- la sfîrşitul anului 1979 -

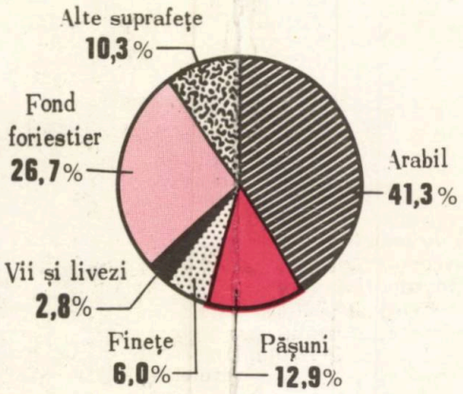

SUPRAFAŢA TOTALĂ AMENAJATĂ PENTRU IRIGAT
- la sfîrşitul anului -
- mii hectare -

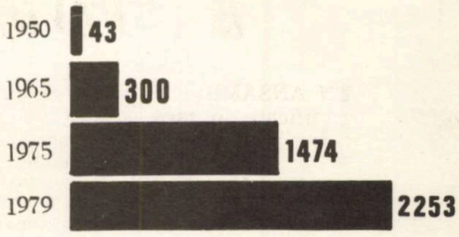

● În anul 1980, suprafaţa agricolă irigată în cultură va fi de 2500 mii hectare.

PARCUL DE TRACTOARE ŞI MAŞINI AGRICOLE PRINCIPALE
(la sfîrşitul anului)
- mii bucăţi -

TRACTOARE AGRICOLE FIZICE

PLUGURI PENTRU TRACTOR

COMBINE PENTRU CEREALE BOABE

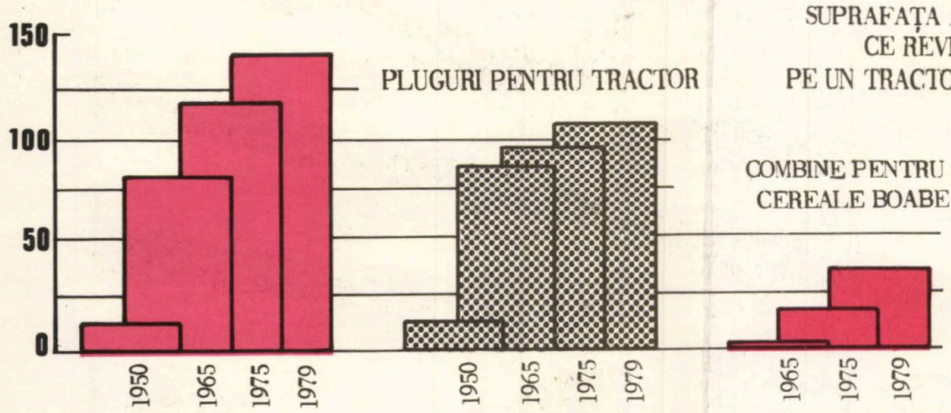

SUPRAFAŢA ARABILĂ CE REVINE PE UN TRACTOR FIZIC

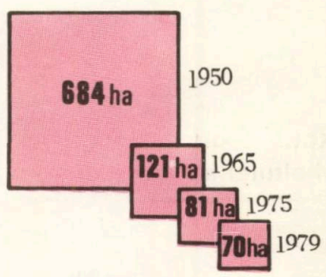

● În anul 1980, agricultura va fi dotată cu 14.800 tractoare şi 6.400 combine auto - propulsate pentru recoltat păioase.

ÎNGRĂŞĂMINTE CHIMICE FOLOSITE
(substanţă activă)
- mii tone -

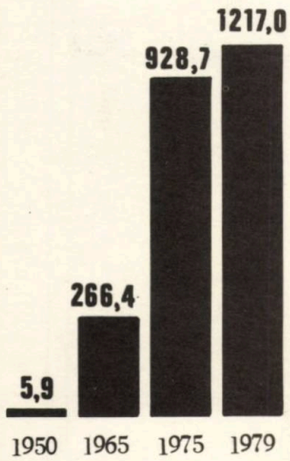

ÎNGRĂŞĂMINTE CHIMICE CE REVIN PE UN HECTAR TEREN ARABIL

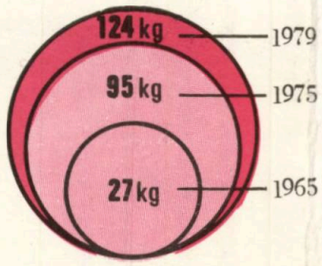

● În anul 1980, agricultura va folosi 2.113 mii tone îngrăşăminte chimice şi 59 mii tone pesticide în substanţă activă.

PRODUCŢIA GLOBALĂ AGRICOLĂ
(media anuală)

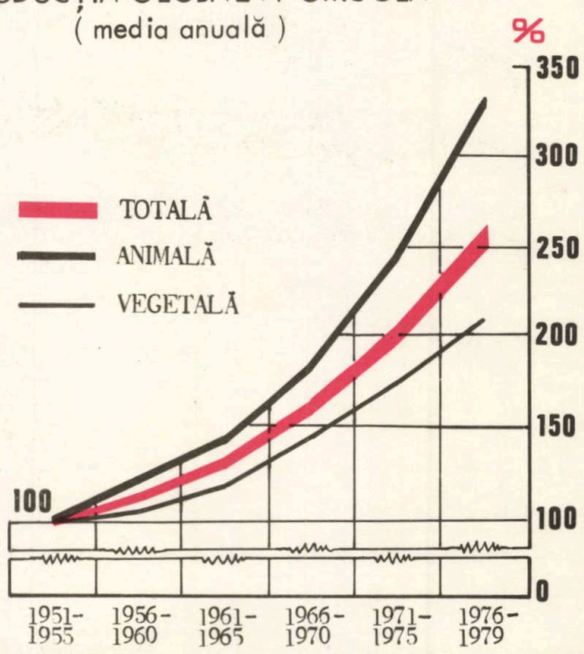

REDUCEREA COSTURILOR MATERIALE — cerință fundamentală a dezvoltării eficiente a economiei

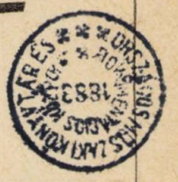

IN ANSAMBLUL eforturilor de edificare în țara noastră a unei economii puternice, moderne, un loc de prim ordin îl ocupă reducerea sistematică a costurilor de producție și, în cadrul lor, în mod deosebit a cheltuielilor materiale, a consumurilor de materii prime, combustibil și energie. Folosirea eficientă a resurselor, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, este o problemă esențială pentru dezvoltarea țării, pentru asigurarea materiilor prime și materialelor, pentru desfășurarea în condiții normale a producției.

În condițiile țării noastre, a cărei structură de producție se află într-un proces continuu de modernizare, există o serie de considerente care determină ca reducerea la maximum a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs să reprezinte o problemă esențială pentru creșterea noastră economică, punctul nodal al sporirii eficienței economice.

Rațiuni ale reducerii cheltuielilor materiale

PE UN PLAN SINTETIC, necesitatea reducerii cheltuielilor materiale în țara noastră decurge din faptul că nivelul general al acestora este încă ridicat. Cu rezervele care își află geneza în metodologia diferită de calcul, menționăm totuși că în prezent în economia națională înregistrăm o pondere a cheltuielilor materiale în produsul social de circa 58%, în timp ce țări dezvoltate, ca S.U.A., R.F. Germania, Anglia, Franța etc., unde producția se caracterizează prin consumuri materiale reduse, înregistrează circa 50%. Înscrierea României în rîndul statelor cu un nivel mediu de dezvoltare economică, obiectivul general al perspectivei economiei țării, impune, deci, acțiuni hotărîtoare în direcția diminuării costurilor materiale.

Raționea pentru care conducerea partidului subliniază cerința reducerii și mai substanțiale a cheltuielilor materiale derivă și din faptul că această reducere **constituie o sursă importantă de creștere a venitului național — și, pe această bază, de accelerare a ritmului reproducției socialiste lărgite, de dinamizare a progresului economic și social al țării — și de ridicare mai rapidă a nivelului de trai.** Pornind de la faptul că venitul național și cheltuielile materiale, ca părți componente ale produsului social, se află într-o strînsă intercondiționare, este limpede că tot ce se economisește în sfera cheltuielilor materiale se regăsește într-o creștere a venitului național. În această ordine de idei, referindu-se la necesitatea îmbunătățirii raportului dintre cheltuielile materiale și valoarea nou creată în vederea ridicării eficienței economice, în raportul prezentat la Congresul al XII-lea al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că un obiectiv important al cincinalului 1981—1985 este reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social. Aceasta presupune ca ritmul de creștere a venitului național să devanseze ritmul de creștere a produsului social, în toate ramurile producției materiale (și nu numai într-o ramură sau alta), indiferent de ponderea pe care acestea o au în crearea și creșterea venitului național. În acest sens, este de menționat că Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990 prevăd că ponderea cheltuielilor materiale de producție în produsul social va trebui să se reducă de la 58,5% preliminat pentru anul 1980, la 55,5% în 1985 *). Acest lucru va determina ca la o creștere de 33,5—37,5% a produsuuli social, să se realizeze un spor al venitului național de 38—43%.

Întreaga semnificație a micșorării ponderii cheltuielilor materiale ne apare și mai clară dacă avem în vedere volumele de producție în rapidă creștere de la an la an la care sînt raportate aceste cheltuieli, valoarea unui procent de reducere a cheltuielilor respective modificîndu-se în funcție de mărimea volumului producției. Datele din tabelul nr. 1 sînt concludente în acest sens. Rezultă, așadar, că dacă reducerea numai cu 1% a ponderii cheltuielilor materiale la nivelul economiei naționale, echivala în anul 1965 cu un venit național suplimentar de 3,44 miliarde lei, în anul 1985 acesta se estimează să reprezinte 17,6—18,1 miliarde lei (de 5,1—5,3 ori mai mare). Pentru a ilustra mai bine contribuția importantă a micșorării ponderii cheltuielilor materiale, următorul calcul este edificator. Repartizînd sporul suplimentar de venit național din anul 1985 (la proporția dintre fondul național de dezvoltare economico-socială și fondul de consum stabilită de Congresul al XII-lea al partidului) rezultă că aceasta ar determina o majorare a fondului național de dezvoltare economico-socială cu circa 5,3—5,4 miliarde lei, iar fondul de consum ar spori cu circa 12,3—12,7 miliarde lei. Concretizînd calculele, putem spune că fondul național de dezvoltare economico-socială majorat ar putea permite construirea suplimentară a 6—7 obiective industriale dotate cu tehnică modernă, ceea ce ar asigura crearea cîtorva mii de noi locuri de muncă și o considerabilă sporire a volumului producției. Totodată, fondul de consum anual pe o familie ar putea crește, pe această cale, cu aproximativ 1 600—1 650 lei. Așadar, micșorarea cheltuielilor materiale stă la baza accelerării ritmului de creștere a venitului național, a creării resurselor suplimentare pentru dezvoltarea viitoare a potențialului productiv al țării, cît și pentru creșterea fondului de consum al societății.

Tabelul nr. 1

Echivalentul în venitul național suplimentar obținut prin reducerea cu 1% a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social

U.M.	1965	1970	1975	1980	1985
Miliarde lei	3,44	5,23	8,64	13,17	17,6
în %					
1965=100	100	152,0	251,2	382,8	511,6 526,2
1975=100	—	—	100	152,4	203,7 209,5
1980=100	—	—	—	100	133,5 137,5

Ținînd seama de acestea, în planul cincinal 1981—1985 se prevede creșterea mai rapidă a venitului național în comparație cu cea a produsului social. Elocvente, în acest sens, sînt datele pe care le prezentăm în tabelul nr. 2, care se referă la dinamica produsului social și a venitului național pe ansamblul economiei și pe principalele ramuri, în perioada 1951—1978 și 1975—1985. Analiza acestor date scoate în evidență, în primul rînd, creșterea sistematică și în ritmuri înalte a produsului social și venitului național. Față de anul 1950, în 1978, de pildă, produsul social și venitul național au crescut de 13 ori, înregistrînd un ritm mediu anual de 9,60%.

Este de remarcat, totodată, că în cincinalul 1981—1985, chiar dacă ritmurile prevăzute sînt relativ mai scăzute decît cele obținute pînă în prezent, acestea se mențin la un nivel înalt. În aprecierea acestei evoluții trebuie să avem, de asemenea, în vedere că pornim de la o bază cu mult mai mare. Ca urmare, fiecare procent de creștere a venitului național în perioada 1981—1985 va reprezenta cît două procente și jumătate în perioada 1971—1975 și cît un procent și jumătate în perioada 1976—1980. În afară de aceasta, trebuie ținut seama că, în dimensiune și în substanță, fiecare procent de creștere înseamnă în prezent și va însemna din ce în ce mai mult în viitor o nouă calitate, bunuri materiale cu valori de întrebuințare superioare, realizate cu eficiență sporită.

Un alt aspect important ce se desprinde din analiza datelor din tabelul

*) Datele pentru anul 1985 trebuie considerate ca orientative, ținînd seama că ele vor mai suferi unele modificări în procesul definitivării planului cincinal, în urma acțiunilor de reducere a costurilor de producție, îndeosebi a cheltuielilor materiale

Tabelul nr. 2

Dinamica produsului social (1) și a venitului național (2) pe ansamblul economiei naționale și pe principalele ramuri

(calculată în prețuri comparabile)

— în % —

		Dinamică			Ritm mediu anual		
		1978 1950	1980 1975	1985 1980	1951— 1978	1976— 1980	1981— 1985
Total sfera producției materiale	1	1 300	152,5	137,5	9,60	8,80	6,60
	2	1 300	150,9	143,0	9,60	8,58	7,40
	2 : 1	1,000	0,990	1,040	1,000	0,975	1,121
Industrie	1	2 400	156,1	145,1	12,02	9,32	7,73
	2	3 200	163,0	153,1	13,18	10,27	8,90
	2 : 1	1,333	1,044	1,055	1,097	1,102	1,151
Construcții	1	2 100	191,4	114,2	11,50	13,87	2,70
	2	2 000	201,4	119,7	11,30	15,03	3,67
	2 : 1	0,952	1,052	1,048	0,983	1,084	1,359
Agricultură	1	369	140,0	122,5	4,78	6,95	4,15
	2	272	133,5	127,9	3,65	5,95	5,05
	2 : 1	0,737	0,954	1,044	0,764	0,856	1,217
Transporturi și telecomunicații	1	1 300	144,1	122,6	9,60	7,58	4,15
	2	1 800	136,2	124,1	10,88	6,37	4,40
	2 : 1	1,385	0,945	1,012	1,133	0,840	1,060

Sursa : Anuarul Statistic al R. S. România, 1979, p. 96—97 și alte date

respectiv constă în aceea că începînd cu cincinalul 1981—1985 în toate ramurile economiei ritmul mediu anual de creștere al producției nete se prevede să devanseze pe cel al produsului global și evoluția cheltuielilor materiale ale acestor ramuri. Se observă totodată, că în anul 1985, de pildă, acest coeficient de devansare se prevede să fie mai ridicat în construcții — 1,359 față de 1,217 în agricultură, 1,151 în industrie, 1,060 în transporturi și telecomunicații și 1,121 pe total sfera producției materiale.

Ample rezerve pe care se fundamentează diminuarea cheltuielilor materiale

IMPORTANȚA opțiunii privind economisirea resurselor materiale derivă, totodată, și din faptul că în toate ramurile economiei naționale, dar îndeosebi în industrie și construcții, cheltuielile materiale **dețin cea mai mare pondere în structura cheltuielilor de producție și în valoarea produselor.** În anul 1978, de pildă, pe ansamblul industriei republicane ponderea cheltuielilor pentru materii prime, materiale, combustibil, energie și apă în costul efectiv al producției marfă a fost de 74,1% (față de 66,6% în anul 1951), iar împreună cu amortizările de 78,4%. Iar dacă ne referim la ponderea cheltuielilor materiale în valoarea producției (produsul social), evoluția acesteia pe ansamblul economiei și pe principalele sale ramuri se prezintă așa cum se arată în tabelul nr. 3.

Ținînd seama de aceasta, economisirea resurselor materiale se manifestă ca **principala cale de reducere a costurilor de producție,** iar eficiența reducerii procentuale a consumurilor de materii prime și materiale pe unitatea de produs este deosebit de mare, în raport cu reducerile similare ale celorlalte elemente de cheltuieli.

Diminuarea cheltuielilor materiale în toate ramurile și întreprinderile se impune cu acuitate, mai ales dacă ținem seama de faptul că **multe întreprinderi, care dispun în prezent de o dotare tehnică și de o tehnologie avansată, similară cu cea a unor unități din țările dezvoltate, înregistrează consumuri de materii prime, materiale, combustibil și energie mai mari pe unitatea de pro-**

Tabelul nr. 3

Greutatea specifică a cheltuielilor materiale în produsul social (global) pe total sfera producției materiale și pe ramurile sale principale (în prețuri comparabile)

Anii	Total sfera producției materiale	Industrie	Construcții	Agricultură	Transporturi și telecomunicații
1938	49,0	56,8	60,0	41,8	48,9
1950	48,8	51,6	58,1	44,6	47,5
1955	46,9	47,5	63,5	42,3	38,3
1960	50,0	54,7	54,4	37,6	57,7
1965	51,0	51,9	61,0	45,9	44,5
1970 1	59,1	61,1	61,3	47,4	46,3
2	59,5	61,0	61,1	53,2	48,2
1975 1	58,1	58,9	60,2	56,4	43,8
2	59,5	63,4	60,3	54,3	43,0
1978	59,0	62,6	60,9	51,9	46,0
1980	58,5	60,7	59,8	50,3	43,4
1985	55,5	58,6	57,8	48,2	42,8
1990	50,0				

Sursa : Anuarul statistic al R. S. România, 1979, p. 93 și alte date.

Notă : Datele pentru anul 1970 sînt prezentate pe rîndul 1 la sfera de cuprindere a anilor precedenți, iar pe rîndul 2 la sfera de cuprindere a perioadei 1971—1975. Datele pentru anul 1975 sînt prezentate pe rîndul 1 la metodologia perioadei 1971—1975, iar pe rîndul 2 la metodologia actuală.

RECUPERARE REFOLOSIRE EFICIENȚĂ

● *Performanțele înregistrate constant în mai mulți ani de exploatare a cuptoarelor de topire cu plasmă create de specialiștii din R.D. Germană și instalate la Uzina de oțeluri speciale din Freital au atras aprecierea unor firme prestigioase din Japonia, R.F.G. ș.a., care și-au manifestat interesul într-o cooperare. Un astfel de cuptor, cu capacitatea de 30 t, funcționează la o temperatură de peste 15 000°C (față de 3 600°C la cuptoarele cu arc electric), folosind argon, catod din tungsten și anod din cupru. El poate produce oțeluri înalt aliate cu crom, crom-nichel, crom-aluminiu, aliaje cu și fără titan și oțeluri speciale pentru scule, la un cost considerabil mai mic decît în cazul cuptoarelor cu arc, datorită gradului înalt de recuperare din deșeurile de metal și din fierul vechi a cromului (96-89%), molibdenului (98—100%) și titanului (70—85%), ca și dotării cu un sistem electronic de comandă care reglează atît funcționarea tuturor mecanismelor principale, cît și consumul de apă de răcire și gaz, realizînd importante economii la utilități.*

● *Un nou sistem de tratare a apelor uzate, utilizînd filtre anaerobe, nu numai că este cu 10 la sută mai ieftin în funcționare decît sistemele cu aerator, dar reciclează nămolurile, obținînd metan. Prima instalație bazată pe acest procedeu funcționează în orașul Vernon, din S.U.A. Tot în Statele Unite, la Los Angeles, se află în exploatare o stație-pilot care tratează zilnic 30 mc de materii organice, prin degradare anaerobă ; biogazul obținut este purificat, cu ajutorul unor membrane semipermeabile, de bioxidul de carbon, vaporii de apă și alte impurități, rezultînd metan cu un grad de puritate de 90 la sută.*

● *Geologii din R.S.F. Iugoslavia desfășoară o activitate intensă pentru descoperirea de noi resurse de materii prime minerale. Lîngă Krușevo s-a găsit un filon de aur ; în Muntenegru va fi dată în exploatare o uzină de magneziu extras din apa mării. Principala atenție se concentrează însă asupra țițeiului, pentru a mări cota producției proprii (peste 4 mil. tone în 1979) în acoperirea necesarului economiei naționale (estimat la 28 mil. t. în 1985). Se execută prospecțiuni în Serbia, în zona Dunării, în apropiere de Kladovo, dar mai cu seamă în partea iugoslavă a depresiunii panonice ; aici au fost identificate zăcăminte de 240 mil. t țiței și 67 mld mc gaze, iar în zona munților Dinarici — de 200 mil. t, respectiv 40 mld. mc. Numai întreprinderea Naftaplin a deschis 59 de noi șantiere de foraj.*

● *Industria din S.U.A. a realizat un nou material, din fibre de sticlă în amestec cu o umplutură termoizolantă, destinat înlocuirii geamului la ferestrele și luminatoarele clădirilor industriale. Materialul, translucid și rezistent la șoc, are o conductivitate termică scăzută, împiedicînd pierderea în exterior a căldurii din hale.*

dus. De pildă, la unele tipuri de tractoare de puteri mari, consumurile de metal pe unitatea de putere sînt cu 15—25% mai mari față de tipurile similare fabricate în lume. Situația se prezintă în mod similar și la vagoane. Astfel, la vagonul de marfă pe patru osii se încorporează un consum de metal de 425 kg pe tona de capacitate, în timp ce produsul similar fabricat de o firmă franceză — doar 380 kg pe tonă.

Dacă ne referim la consumul de energie, este de menționat că acesta este de circa două ori mai ridicat în țara noastră decît în țările dezvoltate. Este suficient să arătăm în acest sens, că la Călărași tona de celuloză albită din paie se realizează cu 900 kWh, iar în Anglia doar cu 600 kWh, folosind același procedeu tehnologic.

Exemplele ar putea continua cu alte produse din celelalte ramuri. Cunoscîndu-se faptul că o mare parte din produsele fabricate în economia noastră sînt destinate exportului, iar partenerii externi plătesc valoarea produselor respective, nu valoarea consumului de metal, lemn, combustibil, energie etc., este limpede că în asemenea situații se scurge în afară o parte însemnată din venitul nostru național, cu implicații nefavorabile asupra progresului economico-social al țării. Iată de ce, la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie 1980, secretarul general al partidului sublinia că **„sînt necesare măsuri hotărîte pentru creșterea eficienței economice și pentru reducerea continuă a consumurilor materiale — care din păcate continuă să fie încă mari. Aceasta este singura cale reală pentru creșterea venitului național, pentru sporirea bogăției naționale și ridicarea rentabilității generale a activității economice, pentru asigurarea mijloacelor necesare dezvoltării societății, ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului".**

Pornind de la această realitate economică, de la stadiul atins în dezvoltarea economiei românești, de la necesitatea asigurării tuturor mijloacelor pentru înfăptuirea Programului partidului, și avînd totodată în vedere fenomenele noi apărute în economia mondială — îndeosebi implicațiile crizei economice și, mai ales, ale adîncirii crizei energetice — partidul nostru subliniază că acțiunea de reducere a consumurilor de producție trebuie să fie orientată în primul rînd spre folosirea mai rațională a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, astfel încît ponderea acestor cheltuieli pe unitatea de produs să fie cît mai redusă. Se impune ca măsurile menite să asigure obținerea unor produse cu performanțe tehnico-calitative superioare să se împletească cu eforturile pentru realizarea acestora cu consumuri mai mici de materii prime, materiale, combustibil și energie, mobilizîndu-se în mai mare măsură creativitatea, ingeniozitatea și spiritul gospodăresc ale cadrelor tehnice și muncitorilor. Numai în acest fel vom putea asigura ca produsele românești să fie competitive atît din punct de vedere tehnic, cît și economic.

Intensificarea măsurilor de valorificare superioară a resurselor materiale, prin ridicarea gradului de prelucrare industrială a acestora, creșterea complexității și tehnicității produselor permite micșorarea părții consumului material în valoarea produselor și creșterea părții de muncă vie încorporată în aceasta, cu alte cuvinte, **obținerea — din aceeași cantitate de materie primă, materiale, combustibil sau energie — a unor produse avînd o valoare de cîteva ori mai mare.** Acest lucru se impune cu o acuitate și mai mare în țara noastră, întrucît în anumite ramuri și întreprinderi există un grad relativ mai scăzut de prelucrare tehnică a materialelor, ceea ce determină ca valoarea nou creată, transferată asupra produselor, să fie mai mică în raport cu munca materializată, înglobată în produsele respective și să se obțină o cantitate de produse finite avînd o valoare destul de redusă pe unitatea de materiale supusă prelucrării.

Există o legătură intimă între economisirea materialelor și creșterea gradului de valorificare, nefiind de fapt posibil să se facă o demarcație între acești factori esențiali ai creșterii eficienței economice.

În acest sens, dacă ne referim, de pildă, la produsele ramurii industriei construcțiilor de mașini, putem arăta că, cu toate rezultatele bune obținute, se mai înregistrează încă unele adausuri mari de prelucrare la diferite piese, ceea ce face ca o parte însemnată din metal să se transforme în deșeuri. Dacă considerăm ansamblul proceselor de prelucrare din siderurgie și din construcția de mașini, rezultă că dintr-o tonă de oțel brut ajung în produsele finite ale industriei construcțiilor de mașini, în medie, numai 550 kg de metal. Diferența de 450 kg o constituie resturile de metal care se trimit la retopit sau pierderile tehnologice nerecuperabile. La aceste pierderi se adaugă uzura mașinilor, consum de manoperă suplimentară cît și consumuri suplimentare de cărbuni cocsificabili, cocs, gaz metan, energie electrică, feroaliaje și materiale refractare — adică tocmai resurse dintre cele mai deficitare, din ce în ce mai scumpe și care se obțin cu dificultate.

Asupra unor alte aspecte ale necesității cît și posibilităților de creștere a gradului de prelucrare a materiilor prime și materialelor, de valorificare superioară a resurselor, ne vom opri în partea a II-a a articolului.

Vasile M. POPESCU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Resursele materiale disponibile — folosite rațional, eficient

ANALIZA modului de îndeplinire a consumurilor normate la principalele materii prime, combustibili, carburanți, energie electrică, pe primele nouă luni ale anului 1980 pune în evidență faptul că față de nivelele planificate s-au obținut substanțiale economii. Astfel, la **metal** s-au economisit 44 mii tone, îndeosebi la întreprinderile M.I.C.M., M.I.T. MTTc ș.a. De asemenea, s-au obținut economii importante la consumul de **gaze naturale** (427 mil. mc) și **carburanți** (6,5 mii tone).

În schimb, la **combustibil** se constată o depășire de 1 258 mii tone cc, din care aproape jumătate la Ministerul Energiei Electrice. Situația se datorează neîncărcării la parametrii normali de funcționare a unor termocentrale (agregatele de 330 MW fiind utilizate în trim. III doar la 47,7% din timpul disponibil, iar cele de 350 MW la 73%) și calității scăzute a unor cărbuni livrați de întreprinderile M.M.P.G. O altă depășire substanțială s-a înregistrat la M.I.Ch. (351 mii tone cc) la producția de amoniac anhidru — datorită defecțiunilor la unele instalații de îngrășăminte chimice. Consumurile normate de energie electrică au fost depășite cu 766 mil. kWh, îndeosebi de către M.E.E. la consumul propriu tehnologic, datorită calității inferioare a lignitului și funcționării sub capacitate a turbopompelor de alimentare de la Rovinari și Turceni. Depășiri ale consumului de energie electrică s-au înregistrat și la M.I.M., din cauza neatingerii parametrilor proiectați la laminorul de tablă groasă nr. 2 de la C. S. Galați.

Pentru încadrarea în consumurile planificate, este necesar ca în toate unitățile să se acționeze cu mai multă hotărîre în direcția lichidării canalelor risipei, pentru înlăturarea defecțiunilor tehnologice de la utilajele care au consumuri materiale peste prevederi, utilizarea în mai mare măsură a resurselor refolosibile, gospodărirea rațională a tuturor resurselor materiale.

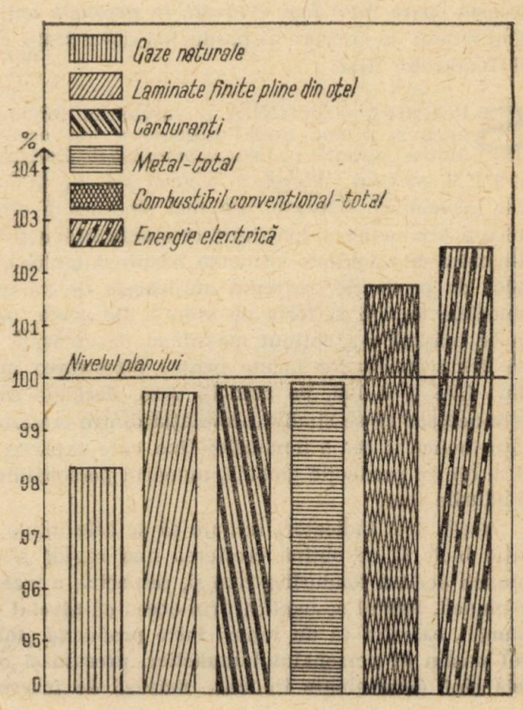

Gradul de realizare a principalelor norme de consum pe total economie, în perioada 1 ianuarie — 31 decembrie 1980

EXIGENȚE ALE FOLOSIRII EFICIENTE A FONDURILOR FIXE

CREȘTEREA GRADULUI de utilizare a fondurilor fixe prezintă o însemnătate deosebită pentru sporirea producției fără investiții suplimentare. O analiză efectuată la întreprinderea „Autobuzul" din Capitală demonstrează rezultatele pozitive obținute în acest domeniu, precum și o serie de rezerve a căror mobilizare este de natură să contribuie la îmbunătățirea în continuare a gradului de utilizare a modernei baze de producție cu care aceasta este dotată.

Dezvoltarea mereu ascendentă a economiei românești a impus sporirea continuă a volumului transportului și, implicit, a necesarului de mijloace de transport rutier, determinînd o creștere a producției întreprinderii „Autobuzul". În vederea realizării acestei cerințe a fost necesară înzestrarea cu fonduri fixe a întreprinderii ; evoluția acestui indicator este redată în tabelul nr. 1. Între creșterea producției globale și cea a fondurilor fixe există o strînsă corelație, în sensul sporirii mai rapide a producției globale, evidențiind eficiența fondurilor fixe ; aceasta apare mult mai evidentă în perioada anilor 1981—1985, cînd ritmul de creștere al producției devansează cu mult pe cel al fondurilor fixe.

Tabelul nr. 1

Dinamica producției globale și a fondurilor fixe

1970 = 100

	1975	1976	1977	1978	1979	1980	Ritmul mediu anual	
							1971-1980	1981-1985
Producția globală	275	396	456	472	364	394	14,7	6,0
Fonduri fixe (val. medie de inventar)	202	250	295	326	345	357	13,6	1,0

SPORIREA CONTINUĂ a volumului fondurilor fixe implică și o mai bună utilizare a lor, aceasta fiind una dintre opțiunile prioritare stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. privind trecerea la o nouă calitate în întreaga activitate economică. Expresia cea mai sintetică a eficienței economice a producției o constituie creșterea productivității muncii ; dinamica ei oglindește influența reciprocă dintre elementele forțelor de producție, respectiv mijloacele de muncă, tehnologia, obiectele muncii și forța de muncă. De aceea, pentru a vedea în ce măsură s-a obținut maximum de eficiență economică de pe urma eforturilor făcute pentru înzestrarea muncii cu fonduri fixe și a lua, pe această bază, deciziile corespunzătoare este necesar să se studieze corelația dintre creșterea productivității muncii și cea a fondurilor fixe, care exprimă în final legătura dintre producția globală, numărul personalului muncitor și fondurile fixe.

Acești trei indicatori trebuie să se afle într-o asemenea relație încît să se obțină creșterea mai rapidă a productivității muncii decît a fondurilor fixe și, respectiv, a înzestrării tehnice a muncii. Faptul se explică prin aceea că **nivelul productivității muncii, calculat ca un raport între producția globală și numărul mediu al personalului muncitor, precum și creșterea acesteia sînt determinate în mare măsură de înzestrarea tehnică.** Corelația menționată și, în cele din urmă, eficiența fondurilor fixe apar în mod concludent din datele cuprinse în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Dinamica principalilor indicatori ai activității întreprinderii „Autobuzul"

1970=100

Denumirea indicatorilor	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1985/1980
Producția globală	275	396	456	472	364	394	134
Producția netă	—	—	—	100	94	95	137
Fonduri fixe	202	250	295	326	345	357	105
Total personal muncitor	161	166	170	173	170	163	111
Productivitatea muncii (producția globală pe un lucrător)	140	201	228	233	225	263	119
Gradul de înzestrare tehnică a muncii. (Fonduri fixe pe un lucrător)	127	152	176	189	204	219	94
Necesarul relativ de fonduri fixe (rd. 3/rd. 1.100)	73	63	65	69	94	90	78
Eficiența globală a fondurilor fixe (rd. 1/rd. 3.100)	136	158	155	145	106	110	128
Eficiența netă a fondurilor fixe (rd. 2/rd. 3.100)	—	—	—	100	89	90	130
Eficiența fondurilor fixe deter. prin creșt. prod. muncii, comparativ cu creșt. fd. fixe (rd. 5/rd. 3.100)	69	80	77	71	65	74	113
Eficiența folosirii fondurilor fixe deter. prin creșt. prod. muncii, comp. cu înzestr. tehn. a muncii (rd.5/rd.6.100)	111	132	130	123	110	120	127
Dif. (+ —) dintre creșt. prod. muncii și creșt. fd. fixe (rd. 5 — rd. 3)	—62	—49	—67	—93	—120	—94	14
Dif. (+ —) dintre creșt. product. muncii și creșt. înzestr. tehnice a muncii (rd. 5 — rd. 6)	14	49	52	44	21	44	25

Datele arată, în primul rînd, că dinamica producției globale devansează pe cea a fondurilor fixe, care la rîndul ei, este mai rapidă decît numărul personalului muncitor. În 1980 producția globală crește față de 1970 de 3,94 ori, în timp ce fondurile fixe de 3,57 ori, iar numărul mediu scriptic al personalului muncitor de 1,63 ori, înregistrînd o creștere mult mai lentă față de ceilalți indicatori. Ca urmare, productivitatea muncii crește mai repede decît gradul de înzestrare a muncii cu

fonduri fixe, respectiv cu 263% față de 219%, determinînd în final o sporire a eficienței globale a fondurilor fixe, îndeosebi pînă în 1976, urmînd apoi o scădere pînă în 1980. Analiza datelor din tabel arată, totodată, că deși productivitatea muncii crește în mod continuu, evoluția ei se situează sub ritmul sporirii volumului fondurilor fixe, ceea ce determină ca raportul productivitate-fonduri fixe să fie subunitar.

În cazul particular al întreprinderii „Autobuzul" aceasta se explică și prin faptul că, începînd din 1975, practic întreaga producție de autoutilitare și autobuze a fost înnoită pe baza unor noi tehnologii de sudură, prelucrări mecanice, presaj, vopsitorie și montaj, care sînt incomparabil superioare ca randament față de cele vechi, necesitînd însă și reutilarea generală a liniilor de fabricație. Pozitiv rămîne însă faptul că **sporirea productivității muncii s-a realizat mai repede decît înzestrarea tehnică, aceasta constituind un fenomen legic, ca rezultat al acțiunii unui complex de factori de ordin tehnic, economico-organizatorici și structurali.**

PENTRU FORMAREA unei imagini mai concludente asupra modului de utilizare a fondurilor fixe și reliefarea unor rezerve de creștere a eficienței acestora vom analiza și alți indicatori valorici, pe care-i prezentăm în tabelul nr. 3. Datele din tabel evidențiază faptul că eficiența fondurilor fixe, reliefată prin indicatorii producția globală și marfă la 1 000 lei fonduri fixe a crescut pînă în 1978, an de la care începe să scadă, urmînd apoi ca în perioada cincinalului următor să capete din nou o alură crescătoare. Una dintre cauzele principale ale acestei situații este scăderea producției ca urmare a măsurilor privind restructurarea parțială a acesteia impusă de necesitățile economisirii combustibilului și energiei. În prezent, ca urmare a generalizării echipării întregii producții de autoutilitare cu motoare Diesel, situația se îmbunătățește, astfel încît în planul cincinal 1981—1985 indicele eficienței globale și nete a fondurilor fixe va spori cu 29% și, respectiv, 31%. Aceasta în condițiile în care indicatorii respectivi se situează

Tabelul nr. 3

Dinamica principalilor indicatori ai eficienței fondurilor fixe

1970 = 100

	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1985 /1980
1. Prod. globală/ 1 000 lei fd. fixe (val. medie de inv.)	134	158	154	145	106	110	129
2. Prod. marfă/ 1 000 lei fd. fixe (val. medie de inv.)	123	145	155	120	105	109	129
3. Prod. pt. export (lei v.)/1 000 lei fd. fixe (val. medie de inv.)	40	37	45	21	25	102	163
4. Prod. netă/1 000 lei fd. fixe (val. medie de inv.)	—	—	—	100	94	95	131

cu mult peste limitele celor stabiliți în Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R.

În exprimarea eficienței globale a fondurilor fixe utilizarea indicatorului producția marfă la 1 000 lei fonduri fixe prezintă importanță, întrucît transformarea produsului muncii în marfă și realizarea acestuia constituie verificarea deplină a caracterului social al muncii personalului din întreprindere. De aceea, cu cît diferența dintre acest indicator și cel al producției globale este mai mică, cu atît eficiența activității economice este mai ridicată și invers. Urmărind acest aspect la „Autobuzul" în perioada 1971—1980, observăm că diferența dintre cele două creșteri este foarte mică, tinzînd ca în cincinalul 1981—1985 ele să se suprapună. Societății noastre socialiste nu-i este însă indiferent cu ce volum de fonduri fixe se realizează o anumită cantitate de producție marfă ; de aceea, este deosebit de important ca sarcinile de producție ale întreprinderii să se realizeze, stabilindu-se un necesar optim de fonduri fixe care să fie utilizat cu maximum de eficiență. Aceasta apare cu atît mai important, dacă avem în vedere că în cincinalul 1931—1985 o parte însemnată din sporul producției industriale al întreprinderii „Autobuzul" este prevăzut să se realizeze printr-o mai bună utilizare a capacităților existente. În analiza eficienței utilizării fondurilor fixe și identificarea unor rezerve în această direcție însemnătate au nu numai indicatorii valorici — care au importanța lor — ci în mod deosebit cei fizici, la care ne vom referi și anume : utilizarea fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor și al liniilor tehnologice, indicator introdus în cadrul noului mecanism economico-financiar (tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 4

Indicele de utilizare a fondului de timp disponibil al mașinilor-unelte de bază

Denumirea utilajului	Nr. mașinilor-unelte în inventar la finele perioadei	Indicele de utilizare a timpului disponibil	
		plan	realizat
Total mașini-unelte de bază	1. secții de bază	86,5	84,94
	2. secții indirect productive	86,5	65,32
din care :			
Strunguri	1.	87	89,81
	2.	87	66,78
Strunguri Carusel	1.	85,9	78,23
	2.	—	—
Strunguri automate	1.	88,2	89,37
și semiautomate	2.	—	—
Mașini de alezat și	1.	87,1	84,72
frezat (Bohrwerk)	2.	—	—
Mașini de frezat	1.	86,7	82,90
universale	2.	86,7	66,13
Mașini de frezat	1.	85,9	85,69
verticale	2.	85,9	64,17
Mașini de prelucrat	1.	—	—
roți dințate	2.	91,5	57,45
Mașini de rectificat	1.	—	—
roți dințate	2.	85,0	66,20
Mașini de rectificat	1.	85,0	82,15
	2.	—	—

Analizînd fondul de timp disponibil de lucru al principalelor mașini-unelte din secțiile de fabricație, rezultă că întreprinderea s-a încadrat în general în indicele planificat, în mod deosebit la secțiile de bază și mai puțin la cele indirect productive. În general, indicele de utilizare de 84,9% este ridicat comparativ cu realizările obținute de alte intreprinderi. Firește că nu aceleași aprecieri pozitive se pot face și asupra modului cum au fost folosite mașinile-unelte la secțiile indirect productive, unde indicele de utilizare a atins o valoare mult mai redusă și anume de 65,3%.

Avînd în vedere că ponderea mașinilor-unelte din secțiile auxiliare este foarte redusă, ne vom concentra atenția în mod deosebit asupra celor două secții — mecanică și sculărie — scoțînd în evidență unele rezerve privind **mai buna folosire a mașinilor și utilajelor existente.** Analizînd nerealizarea timpului disponibil planificat cu 1,6% constatăm că acesta echivalează de fapt cu un număr de 352 836 ore-mașini neutilizate, din care cea mai mare parte — respectiv 143 846 ore — se datoresc lipsei de forță de muncă și 121 762 ore timpului neprogramat al mașinilor. Evident, stabilirea căilor de înlăturare a deficiențelor constituie tot atîtea **rezerve** de sporire a eficienței fondurilor fixe.

Referitor la lipsa forței de muncă și, îndeosebi, a celei calificate din categoriile : strungari, frezori, găuritori, presatori etc., deși întreprinderea se preocupă pentru a califica prin sistemul de școli cît și la locul de muncă un număr cît mai mare de personal, se manifestă încă o importantă fluctuație care determină greutăți în realizarea sarcinilor de plan, inclusiv în mai buna utilizare a fondurilor fixe. De aceea, se impune sporirea

D. REBUȘAPCĂ
Gh. MAȘALA
Gh. DUMITRU

(Continuare în pag. 17)

Aprovizionarea tehnico-materială, un mecanism susceptibil de perfecționări

SPORIREA ROLULUI BAZELOR JUDEȚENE ÎN VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A METALULUI

ORIENTAREA, accentuată în ultimii ani, de trecere asupra bazelor de aprovizionare tehnico-materială a unor activități ce țin de fapt de procesul de fabricație, conjugată cu mecanizarea operațiunilor din depozite și cu creșterea gradului de tehnicitate în aprovizionare și desfacere conturează tot mai concludent — după părerea mea — apariția unei adevărate noi „industrii", și anume aceea de depozitare. Argumente în acest sens le constituie serviciile pe care bazele și depozitele unor ministere le prestează efectiv în prezent, cum ar fi: operații de debitare, croire primară, asamblare, avizări și atestări ale unor produse noi, lotizări-paletizări-containerizări de mărfuri, promovarea înlocuitorilor și revalorificarea materialelor refolosibile. În cadrul amintit **apreciem ca deosebit de importantă sporirea rolului bazelor județene de aprovizionare în atragerea, concentrarea și valorificarea superioară a unor produse secundare refolosibile, care în prezent nu sînt, sau sînt în măsură redusă, recirculate în procesul economic.** Despre ce produse este vorba?

Se cunoaște că în activitatea de producție a marilor combinate siderurgice, din procesul de laminare rezultă și unele produse recuperabile, cum ar fi: capete și șraifuri de la debitarea dimensiunilor fixe, probe de încercări etc., care iau calea întoarsă la retopit, alături de fierul vechi colectat din diverse sectoare ale economiei și de la populație. Dar, **după părerea mea, o asemenea reutilizare reprezintă un grad scăzut de valorificare, dat fiind că aceste produse au încorporate în ele un mare volum de muncă care, prin retopire, se pierde.** Dimensiunile problemei nu sînt deloc de neglijat dacă avem în vedere că, după unele calcule, aceste capete și șraifuri reprezintă pe economie o cantitate care depășește 100 de mii de tone de metal (numai la nivelul C.S. Hunedoara se înregistrează anual 20—25 mii t asemenea produse).

Susțin afirmația anterior făcută deoarece **aceste „capete" și „șraifuri"**, „colaterale" și „subdimensionate", **reprezintă de fapt produse de metal ce pot fi introduse în sfera circulației**, ele reprezentînd laminate de diferite forme și tipuri ce cad sub nivelul inferior al dimensiunilor prevăzute în STAS, dar **care sînt foarte utile și solicitate de o largă gamă de beneficiari.** Este vorba în principal de:

● **Oțel beton** cu lungimi începînd de la 2 m la 15 m, în bare sau în colaci, de diferite diametre și care considerăm că ar putea fi utilizat la lucrări de construcții mici și, în special, la fondul pieții pentru valorificare către populație în locul produselor actuale din aceeași categorie care sînt de dimensiuni fixe (colaci de 400—450 kg/bucată care, de altfel, în prezent pun în dificultate manipulările în cadrul magazinelor cooperației) ; cu atît mai mult, cu cît consumatorul le fărîmițează prin tăiere la dimensiuni mici. De altfel, cînd cu cîțiva ani în urmă aprovizionarea populației în județul Hunedoara a îmbrățișat — la o inițiativă locală — această idee, ea a avut rezultate satisfăcătoare. Poate extinderea unei asemenea experiențe ar trebui urmărită mai atent și în alte județe.

● **Laminate finite pline** (oțel rotund, oțel pătrat, oțel cornier, oțel lat, oțel UNP și INP) cu lungimi ce pornesc de la 0,5 la 3 m, dimensiuni sub nivelul stasului care prevede lungimi între 4—12 m. Aceste capete ar putea avea o multitudine de utilizări, în special în activitatea de întreținere și reparații, în activitatea cooperației meșteșugărești, la populație și chiar în unități ale construcției de mașini. În aces sens, este suficient să amintim că pentru executarea osiilor la vagonetii de mină, întreprinderile de utilaj minier Crișcior și Petroșani folosesc oțel pătrat de dimensiuni fixe a cîte 5 m lungime debitate în fragmente de cîte 40 cm fiecare (dimensiunea unei bucăți osie), activitate în care ar putea fi cu succes utilizate astfel de capete. Sau la tîrnăcoape, la securi, la sape și la alte unelte forjate pe care le execută întreprinderile metalurgice din Buzău și Pogoanele și la care s-ar putea consuma numai capete din laminare în locul laminatelor de dimensiuni fixe utilizate în prezent, ceea ce ar crea posibilitate metalurgiei să asigure dimensiuni STAS numai acelor sectoare ale economiei care reclamă cu adevărat acest lucru.

● **Tabla subțire, tabla mijlocie și groasă** sub dimensiunile STAS-ului în vigoare, „colaterale", ar putea forma de asemenea o resursă foarte importantă pentru executarea unor lucrări provizorii de întreținere și reparație a utilajelor, baracamente, flanșeuri etc., cu atît mai mult, cu cît în prezent peste 30% din tabla mijlocie și groasă livrată de combinate la 6—12 m lungime este tăiată în bazele de aprovizionare pentru a putea încape în mijloacele de transport.

Numai aceste cîteva exemple demonstrează o largă paletă de utilizare în economie a acestor produse recuperabile. **Atragerea, concentrarea și valorificarea lor prin baze ar permite și alte avantaje**, cum sînt: un volum redus de manipulare, prin gruparea acestui gen de produse refolosibile într-un singur punct din zonă, eliminarea transportului încrucișat, dirijarea unitară în toate sectoarele de activitate, degrevarea întreprinderilor de unele operații, creînd unităților productive posibilitatea concentrării în mai mare măsură asupra activității de fabricație.

Trebuie să avem în vedere faptul că, pentru astfel de valorificare superioară a produselor recirculabile este necesar și un sistem de prețuri cointeresabile atît pentru producător (combinatul siderurgic), cît și pentru consumator (beneficiar direct, sau baza județeană de aprovizionare), care eventual ar putea să oscileze între prețul de livrare al produsului finit și prețul de recuperare — dacă este vorba de valorificare către consumul productiv.

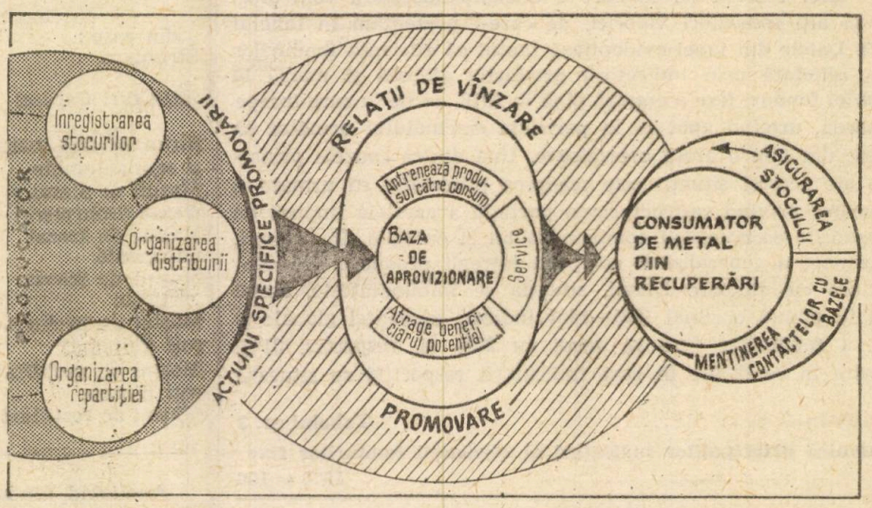

În **organizarea efectivă a unei asemenea activități**, s-ar putea avea în vedere :

1. preluarea prin bazele județene de aprovizionare a întregii producții de metal recuperabil de la marile combinate din zonă în vederea valorificării lui prin cele trei canale: direct la consumatorii certi prin sistem de service cu prelucrări primare (croire, debitare); prin magazinele de desfacere ce funcționează pe lîngă acestea din anul 1975—1976; prin livrare la fondul pieții pentru aprovizionarea populației în primul rînd a acestor produse recuperate și numai după aceea a dimensiunilor normate (vezi schema) ;

2. înființarea în diferite zone a unor microlaminoare alături de secțiile de debitare care funcționează în majoritatea bazelor județene de aprovizionare (experiența valoroasă în acest sens a secției de fișiere a rulourilor de tablă la B.J.A.T.M. Vrancea ar putea fi generalizată și extinsă și în alte domenii);

3. crearea unei industrii mici pe lîngă marile combinate care să prelucreze metalul recuperat din capete și șraifuri în scopul valorificării superioare a acestuia.

ec. Dumitru PETCU
Centrala minereurilor Deva

PERFECȚIONAREA CONTINUĂ A PLANIFICĂRII UNITARE A AGRICULTURII (I)

CORESPUNZĂTOR stadiului actual al dezvoltării forțelor de producție din agricultură, în ultima perioadă s-a trecut la aplicarea unui ansamblu de măsuri de perfecționare a organizării și conducerii sale, vizînd asigurarea unei planificări unitare a tuturor sectoarelor, pe toate treptele organizatorice și pe întreg teritoriul țării. Înființarea și perfecționarea activității consiliilor unice agroindustriale, stabilirea mai precisă a relațiilor care trebuie să existe între stațiunile pentru mecanizarea agriculturii și unitățile de producție agricolă cu care cooperează au creat condiții capabile să asigure : folosirea judicioasă a întregului fond funciar, independent de forma de proprietate ; amplasarea mai rațională a culturilor, prin aplicarea unor asolamente unitare ; echilibrarea nivelelor de mecanizare și chimizare ; semințe de aceeași calitate ; tehnologii unitare de producție ; extinderea acțiunilor de asociere și cooperare contractuală ; planuri comune pentru ferme și formațiile de mecanizatori.

Răspundere unică pentru îndeplinirea planului agricol al județului

PORNIND de la premisa că planul are funcția de a sincroniza întreaga activitate economică, o atenție deosebită se acordă elaborării sale în profil teritorial. Fiecare județ dispune de largi posibilități pentru o dezvoltare agricolă diversificată, care să conducă la îmbunătățirea continuă a aprovizionării populației cu produse agroalimentare, lărgirea bazei de materii prime a industriei prelucrătoare ș.a. Pentru a valorifica la maximum condițiile naturale, planificarea teritorială se face în strînsă corelație cu cerințele zonării producției — care are rolul de a fundamenta, pe baze riguros științifice, potențialul de producție al fiecărei zone agricole, — cu gradul de concentrare și specializarea a producției, cu profilul zonei și, în funcție de acesta, cu perspectivele de dezvoltare a agriculturii.

De asemenea, s-au adoptat noi măsuri care privesc conducerea unitară și creșterea răspunderii în realizarea planului. Așa, de exemplu, consiliile populare au obligația prin lege să asigure conducerea unitară a agriculturii de pe raza lor administrativ-teritorială, pe baza principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, să răspundă de constituirea fondului de marfă agricol pentru satisfacerea în întregime, în mod ritmic, a nevoilor de consum ale populației cu carne, lapte și produse lactate, cartofi, legume și fructe în stare proaspătă, a industriei cu materii prime și de creare a unor disponibilități pentru export. În acest sens, direcția generală județeană pentru agricultură și industrie alimentară, ca titulară de plan, are răspunderea unică pentru îndeplinirea programelor de dezvoltare a agriculturii de către toți deținătorii de terenuri agricole de pe raza județului ; ea primește direct de la M.A.I.A. toți indicatorii de plan pentru întreaga activitate din agricultură și industria alimentară și este obligată să-i repartizeze pe consilii, să-i transmită și să urmărească realizarea lor.

Pe baza studiilor și programelor privind proporțiile, nivelurile, ritmurile și căile de dezvoltare în perspectivă a producției, direcția agricolă repartizează pe consilii unice agroindustriale următorii indicatori de plan : suprafețele la principalele culturi, efectivele de animale, livrările la fondul de stat, indicatorii de producție (în corelarea cu baza materială, condițiile pedoclimatice, forța de muncă și alți factori locali specifici). La amplasarea pe consilii a plantelor tehnice, se ține seama de capacitățile de producție din industria prelucrătoare din zonă, sarcinile fiind repartizate prioritar consiliilor limitrofe, spre a evita transportul la mari distanțe al materiilor prime. O atenție deosebită se acordă culturii de sfeclă de zahăr, care se amplasează în jurul fabricilor de zahăr, pînă la o distanță de maximum 35 km. În mod corespunzător se procedează cu amplasarea culturilor de in și cînepă fuior etc. Culturile de legume se organizează pe mari ferme comerciale, situate la o distanță de pînă la 20 km de locul de utilizare, organizate în asociații sau în cooperare economică contractuală ; planul prevede și o suprafață suplimentară de legume care va fi repartizată pe unitățile cooperatiste și de stat, în vederea acoperirii în bune condiții a necesarului de consum propriu.

Planificarea unitară la nivelul consiliului unic agroindustrial

PROCESUL de planificare a producției agricole din cadrul consiliilor unice agroindustriale are la bază orientările și principiile cuprinse în Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din februarie 1979 cu privire la îmbunătățirea conducerii și planificării unitare a agriculturii, crearea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste și creșterea producției agicole, precum și noile reglementări privind atribuțiile, competențele și raporturile dintre stațiunile pentru mecanizarea agriculturii și unitățile agricole. Pornind de la indicațiile tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, potrivit cărora **„consiliile unice trebuie să asigure folosirea judicioasă a întregului fond funciar, indiferent de proprietate, amplasarea mai rațională a culturilor și realizarea unei rotații a acestora la nivelul consiliului unic"**, s-a trecut la organizarea **asolamentelor unitare**, indiferent de proprietate, gruparea solelor pe ferme, iar acestora pe unități agricole, la stabilirea coordonatorilor de asolamente, amplasarea culturilor și stabilirea producțiilor în raport direct cu potențialul fiecărei sole, asigurarea unei baze tehnico-materiale unitare și aplicarea unor tehnologii unitare, extinderea acțiunilor de cooperare, crearea unor formații mari de mecanizatori ș.a. Toate acestea fac din consiliul unic, ca titular de plan, răspunzătorul unic în repartizarea sarcinilor pe teritoriu.

Planificarea unitară la nivelul consiliului unic reclamă adoptarea unui cadru corespunzător de **conducere unitară a agriculturii pe teritoriu**, materializat în faptul că toți indicatorii sînt primiți și repartizați de către consiliu, unităților componente, fără a se ține seama de forma de proprietate. La consiliu se întocmesc toate programele privitoare la aplicarea asolamentelor, amplasarea culturilor pe sole ; stabilirea tehnologiilor unitare pentru fiecare cultură, diferențiat pe sole și regim de exploatare ; repartizarea unitară a bazei tehnico-materiale ; stabilirea producțiilor medii în raport direct cu potențialul fiecărei sole ; gruparea solelor pe ferme și a fermelor pe unități ; întocmirea devizelor tehnico-economice unitare pentru fiecare cultură, ținîndu-se seama de tipurile de tehnologii și de normele de folosire a tractoarelor, de acțiunile de cooperare și, în final, de indicatorii de plan pentru toate unitățile componente.

Consiliul promovează acel tip de organizare unitară a teritoriului în care **solele sînt veriga de bază**, ele trebuind să cuprindă terenuri cît mai omogene ca favorabilitate pentru culturi și potențial de producție, pe o suprafață diferențiată zonal, între 800—1 000 ha în cîmpie și 100—500 ha în zonă colinară. În cadrul zonelor omogene de fertilitate, solele se grupează în aso-

lamente specializate, putîndu-se organiza — în afară de asolamentele principale pentru culturile de cîmp care să asigure cea mai economică valorificare a favorabilității și potențialului natural al solului — și asolamente pentru cultura legumelor și pentru producerea furajelor de volum.

Planul consiliului va trebui să cuprindă și asolamentul legumicol, care se amplasează pe terenurile cele mai fertile și favorabile acestor culturi, numai în condiții de irigare și cît mai apropiate de surse de apă sau stația de pompare. La planificarea producției totale este necesar să se aibă în vedere și asigurarea raportului judicios între producția vegetală și animală. Pentru producerea furajelor de volum (rădăcinoase, sfeclă, gulii și leguminoase) se delimitează asolamente specializate pe terenurile situate în apropierea fermelor zootehnice de bovine și ovine, iar culturile perene (leguminoase și perene) participă și la rotația în asolamentele de cîmp.

Pentru coordonarea executării programului de lucrări solicitate, fiecare asolament va fi dat în răspunderea directă a uneia dintre unitățile agricole participante sau inginerului-șef al consiliului, potrivit hotărîrii consiliului unic. În funcție de condițiile concrete din consiliu se stabilește numărul și mărimea asolamentelor ce pot fi organizate, ținînd seama de factori cum sînt : gruparea cea mai economicoasă a culturilor, cerințele de lucrări agrotehnice ale diferitelor culturi, necesitatea asigurării unor premergătoare adecvate pentru culturile din rotație și înlăturarea efectelor negative (de remanență) ale tratamentelor chimice etc.

Proiectarea asolamentelor constituie, deci, un element esențial în planificarea producției agricole, mijlocul cel mai eficient de amplasare a culturilor și stabilire a producțiilor în raport cu potențialul fiecărei sole, indiferent de deținătorii de drept ai terenurilor. Prin organizarea asolamentelor se caută soluții de ordin tehnic care să asigure sporuri de producție de 5—10 la sută, o reducere a costurilor de 10—15 la sută, fără să se aloce resurse suplimentare.

Baza materială — repartizată unitar

PENTRU a asigura condiții egale de dezvoltare tuturor unităților componente, consiliul repartizează unitar și baza tehnico-materială alocată. De exemplu, după ce primește indicatorii de plan privind asigurarea cu îngrășăminte chimice pe sortimente, împreună cu indicii economici de utilizare diferențiată pe culturi și regim de cultură (irigat și neirigat), consiliul urmează să defalce cantitățile respective pe sole și culturi, potrivit planului unic de chimizare, acordînd prioritate culturilor irigate și plantelor tehnice ; apoi, prin însumare, va stabili necesarul fiecărei ferme și unități, care se va include în planul de aprovizionare al fiecărei unități.

Pesticidele vor fi și ele defalcate pe sortimente și repartizate pe sole și culturi, acordîndu-se prioritate culturilor tehnice, la fel ca și în cazul îngrășămintelor.

Tractoarele și mașinile se repartizează pe secțiile de mecanizare ținînd seama de necesitatea aplicării tehnologiilor unitare stabilite, urmărindu-se reducerea duratelor de execuție a lucrărilor și încadrarea acestora în perioada optimă. Stațiunile pentru mecanizarea agriculturii organizează — în cadrul secțiilor de mecanizare — formații mari de tractoare, dotate corespunzător, care răspund de executarea tuturor lucrărilor mecanizate prevăzute în tehnologii, pe solele și culturile respective.

Toate mijloacele mecanice destinate executării lucrărilor agricole se organizează pe mai multe tipuri de formații :

- formații permanente de mecanizare, care se organizează pe fermele de producție agricolă din cadrul unităților componente ale consiliului unic și au obligația să execute toate lucrările tehnologice care se pot realiza mecanizat, aflîndu-se sub conducerea și răspunderea directă a șefului de fermă ;
- formații de recoltare (formate din combine, prese de paie, tractoare cu remorci), care sînt reținute la nivelul consiliului și lucrează la recoltare după un program special ;
- formații de tratamente chimice, care lucrează în cadrul centrului agrochimic (sectorul de chimizare al consiliului).

Tehnologii unitare. Pentru executarea într-o concepție unitară a lucrărilor de exploatare agricolă și realizarea producțiilor prevăzute, la toate culturile din cadrul asolamentelor se vor aplica tehnologii asemănătoare, pe baza fișelor tehnologice unitare elaborate la consiliu. Stabilirea tehnologiilor unitare se va face la consiliul unic, sub conducerea inginerului agronom șef și, respectiv, a medicului veterinar șef și se vor concretiza în devize tehnico-economice unitare, care vor fi aplicate identic de către toate unitățile consiliului.

În funcție de condițiile pedoclimatice, de baza tehnico-materială asigurată și de posibilitățile social-economice existente, se vor stabili concret, pe fiecare solă, variantele tehnologice ce urmează a fi aplicate în anul agricol următor.

La întocmirea fișelor tehnologice pe culturi și sole o atenție deosebită se va acorda creșterii gradului de mecanizare și folosirii celor mai economice soluții de agregare tractor-mașină, care să asigure executarea lucrărilor corespunzător cerințelor agrotehnice, cu respectarea baremurilor privind încărcarea tractorului, reducerea la minimum a consumului de carburanți și de forță de muncă. Folosirea cu eficiență economică superioară a îngrășămintelor chimice prin repartizarea unor doze moderate, cu prioritate pentru culturile care asigură obținerea unui spor mare de producție (în principal cele tehnice) și asigurarea întregului necesar la culturile irigate constituie o orientare de bază în etapa actuală. Îngrășămintele chimice se vor repartiza și utiliza numai în completarea fertilizării cu îngrășăminte naturale și aplicării amendamentelor necesare.

Ample acțiuni de cooperare. Acțiunile de cooperare au drept obiectiv creșterea producției și ridicarea eficienței economice în sectoarele de activitate în care acestea se realizează, prin aplicarea unor tehnologii îmbunătățite și organizarea superioară a producției și a muncii. Principalele activități ce se pot organiza în prezent sînt : cultivarea prin cooperare a unor asolamente, în vederea aplicării unor tehnologii unitare în solele în care culturile aparțin mai multor unități sau cultivării unor culturi cu tehnicitate ridicată în cadrul asolamentelor specializate : înființarea (pe baza unor proiecte unice) sau modernizarea și îmbunătățirea exploatării unor plantații pomicole și viticole ; producerea cu economicitate ridicată a cărnii de porc, taurină, ovină și pasăre etc.

Planurile de producție și bugetele de venituri și cheltuieli ale unităților coordonatoare sau cooperante vor trebui să cuprindă atît drepturile, cît și obligațiile acestora, în special producția și mijloacele necesare îndeplinirii obligațiilor asumate prin contractul de cooperare, precum și veniturile și rezultatele financiare prevăzute a se realiza. Mijloacele financiare necesare realizării acțiunilor de cooperare se asigură, din fonduri proprii și credite, de fiecare unitate cooperantă, potrivit prevederilor înscrise în devizele tehnologice și documentațiile de investiții aprobate pentru producție, respectiv pentru obiectivele ce se realizează prin cooperare.

Pentru executarea într-o concepție unitară a lucrărilor de exploatare agricolă și realizarea producțiilor prevăzute, în cazul cînd pe terenul unei ferme sînt și suprafețe ale altor unități, terenul se va cultiva în cadrul asolamentelor prin cooperare, răspunderea pentru executarea lucrărilor căzînd în sarcina fermelor, respectiv, a unității coordonatoare. Cheltuielile necesare efectuării lucrărilor pe fiecare solă vor fi suportate în totalitate de ferma și unitatea care are în primire terenul pentru exploatat, ceea ce impune ca aceasta să-și prevadă în plan toate mijloacele financiare necesare realizării producției, în corelare cu suprafața de care răspunde pentru fiecare cultură. Pentru a avea garanția efectuării integrale a lucrărilor prevăzute în tehnologiile unitare, se vor încheia contracte de cooperare cu unitățile proprietare de teren, cuprinzînd obligațiile și răspunderile părților.

Unitățile agricole care s-au angajat să conducă o cooperare, pe bază contractuală, cu alte unități agricole vor evidenția și asigura distinct în planurile lor, pentru fermele în care se va desfășura activitatea de cooperare, baza tehnico-materială și mijloacele financiare aferente plății acestora. În acest caz, caietul de plan al fermei va cuprinde o fișă cu sarcinile de plan la producție, cheltuieli și venituri pentru culturile amplasate pe teritoriul acesteia și care aparțin altor unități. După încheierea recoltării și livrării producției, cheltuielile și veniturile realizate de unitatea agricolă care a efectuat lucrările și a obținut producția se vor deconta proporțional cu terenul deținut de drept de celelalte unități.

Ovidiu POPESCU
M.A.I.A.

Dezbateri în mari unități industriale

ECONOMISIREA ȘI VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A RESURSELOR ENERGETICE

UTILIZAREA cu maximă raționalitate a tuturor resurselor energetice s-a transformat, în zilele noastre, în condiție hotărîtoare pentru reducerea cheltuielilor de fabricație, creșterea beneficiului în întreprinderi, reducerea efortului valutar de importuri și asigurarea în continuare a unor ritmuri ridicate de creștere a producției și, în general, de dezvoltare social-economică. Pentru satisfacerea la un nivel superior a acestei cerințe, în fiecare întreprindere se cer intensificate eforturile în vederea ● **fundamentării rațională și reducerii normelor de consum** ● **modernizării tehnologiilor de fabricație** ● **întocmirii riguroase a bilanțurilor energetice** ● **valorificării complexe a resurselor energetice refolosibile.**

În acest context, prezentăm o primă parte din sinteza opiniilor participanților la dezbaterea organizată de Consiliul ziariștilor — Asociația ziariștilor economiști, cu sprijinul Comitetului județean Sibiu al P.C.R., și în colaborare cu redacțiile ziarelor din localitate, pe tema **„Direcții de acțiune pentru valorificarea superioară a resurselor energetice, economisirea energiei și combustibililor"**, desfășurată la Întreprinderea de geamuri din Mediaș.

O experiență valoroasă în domeniul reducerii consumului energetic

— „Problemei utilizării raționale a energiei i se acordă o maximă însemnătate în întreaga industrie a județului Sibiu. Edificator în acest sens poate fi faptul că **în 1979 și în prima jumătate a acestui an întregul spor de producție a fost realizat fără creșterea consumurilor de combustibil.** În prima parte a acestui an la un milion de lei producție industrială s-au consumat 26,9 tone combustibil convențional față de 31,1 tcc în 1978. Rezultate bune în acest domeniu s-au înregistrat la întreprinderea „Vitrometan" (care a scăzut consumul la 1 milion lei producție industrială cu 21,6% în acest an față de 1978), la „Automecanica" (diminuare cu 23%), la Întreprinderea de geamuri (diminuare cu 10,8%), toate din Mediaș, precum și la „Independența" (care a redus consumul cu 20%), și la Întreprinderea de piese auto din Sibiu, „Mecanica — Mîrșa ș.a.

În ceea ce privește consumul de energie electrică, în 1980 milionul de lei producție industrială a fost realizat cu 15,75 megawați oră față de 17,3 megawați oră în 1978. Rezultate meritorii au obținut întreprinderile „Balanța" (care a realizat față de același an o reducere a consumului de energie electrică cu 39,5%), Întreprinderea de piese auto (diminuare cu 24,9%), Întreprinderea de utilaje și piese de schimb din Sibiu, „Sticla" — Avrig și „Vitrometan" din Mediaș.

Principalele **acțiuni** prin care s-au realizat aceste importante reduceri de consumuri energetice au avut în vedere :

● **urmărirea consecventă, zilnică a consumurilor, mai cu seamă la energia electrică, unde s-a realizat o defalcare a acestora pe fiecare unitate economică, secție productivă și produs în parte.** Urmărim, în acest fel, la nivelul județului, consumul energetic la realizarea a circa 70 de produse principale, mari consumatoare de energie ca : plumbul, zincul, acidul sulfuric, oțelul, utilajele tehnologice, negrul de fum și altele ;

În cadrul sintezei pe care o publicăm sînt prezentate opiniile următorilor participanți la dezbatere : **Nistor PALCU**, secretar cu probleme economice al Comitetului județean Sibiu al P.C.R. ; **Toader MOLDOVAN**, prim-secretar al Comitetului municipal Mediaș al P.C.R. ; **Mircea BREAZU**, inspector de stat-șef în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe; **Aurel IANCU**, director adjunct științific al Institutului de economie industrială din cadrul Institutului Central de Cercetări Economice ; **Vasile MICLEA**, directorul Întreprinderii de geamuri Mediaș ; **Petre NIȚĂ**, director tehnic în Centrala gazului metan ; **Gheorghe MUREȘAN**, director al Întreprinderii mecanice de gaz metan Mediaș ; **Constantin TATOMIR**, director al Întreprinderii „Emailul roșu" — Mediaș.

● **întocmirea și elaborarea bilanțurilor energetice pe fiecare instalație și utilaj în parte,** reactualizarea acestora în fiecare an la toți consumatorii. Cu toate preocupările în această direcție, nu au fost reactualizate în totalitate cele aproape 1 000 de bilanțuri energetice cîte trebuie întocmite și reactualizate anual în economia județului nostru, ceea ce face ca și în continuare să existe nevalorificate încă mari rezerve de reducere a consumurilor ;

● **modernizarea și înlocuirea cuptoarelor industriale care au randamente scăzute.** În economia județului sînt aproape 200 de astfel de cuptoare industriale, dar cu toate eforturile făcute nu la toate au fost aduse modernizări și îmbunătățiri. Este nu numai o lipsă a întreprinderilor care le dețin ci, după părerea mea, și a industriei constructoare de mașini, care n-a asimilat operativ o gamă variată de cuptoare cu randamente sporite, în așa fel ca acestea să poată fi înlocuite în termenul stabilit ;

● **recuperarea resurselor secundare.** Trebuie arătat că în acest domeniu, în general, în municipiul Mediaș există rezultate bune, iar exemplul Întreprinderii de geamuri și al Întreprinderii „Vitrometan" din localitate este edificator. În aceste unități economii însemnate s-au obținut prin preluarea căldurii de la gazele ce se evacuează din procesul tehnologic pentru creșterea temperaturii apei care asigură încălzirea, cît și pentru obținerea de apă caldă pentru tehnologii. Și totuși, între resursele identificate și cele efectiv puse în valoare se mențin decalaje însemnate, ceea ce face necesară, o concentrare sporită de forțe pentru înlăturarea cauzelor care le generează. La întreprinderea producătoare de negru de fum „Carbosin" Copșa-Mică, de pildă (și situația nu se regăsește numai aici), cazanele la care se utiliza căldura gazelor arse nu și-au atins parametrii proiectați necesari în vederea punerii în funcțiune a unor turbine pentru producerea de energie electrică. Ca urmare, aburul tehnologic produs în cantitate mai mică și la presiuni mai reduse a putut fi folosit în bună parte numai pentru consumul tehnologic ca agent termic pentru platforma industrială Copșa Mică, cît și pentru alți consumatori din apropierea zonei fără ca să fie recuperată întreaga cantitate de energie secundară". **(Nistor PALCU).**

— „Este de reținut că și **soluțiile tehnologice noi și modernizarea instalațiilor de ardere, a cuptoarelor, constituie o însemnată sursă de economii.** La Întreprinderea de geamuri din Mediaș economisim anual pe această cale 18 500 de tcc, iar în 1981 vom ajunge la 21 500 tcc. În anul 1972 în întreprindere se consumau 4,5 tcc/1 000 m^2 geam, iar astăzi consumul este de mai puțin de 3 tcc/1 000 m^2 geamuri, cifră din care dacă se scad economiile obținute din recuperări — și în acest fel consider că ar trebui să fie perfecționată și metodologia actuală de stabilire a consumului productiv, care să nu se mai limiteze la evidențierea consumului direct tehnologic — se situează printre cele mai bune realizări obținute pe plan mondial". **(Vasile MICLEA).**

Modernizarea tehnologiilor și a echipamentului de ardere

— **„Modernizării tehnologiilor și a echipamentului de ardere ca sursă de economisire a energiei trebuie să i se acorde,** după părerea mea, **o atenție aparte.** Pentru că înlocuirea eficientă a proceselor tehnologice învechite constituie o problemă complexă. În primul rînd, trebuie să cunoaștem o altă tehnologie bună și apoi trebuie să avem în vedere și posibilitățile reale ale economiei. O țară în curs de dezvoltare nu poate să renunțe cu ușurință la dotările existente, și tocmai de aceea se cere acordată o atenție maximă efectuării unor modernizări operative și de calitate. Concret, **la cuptoare este vorba de necesitatea modernizării instalațiilor de ardere, rezolvării problemei ușilor și a zidăriei** — pentru că mai sînt încă cuptoare prin care ies flăcările și se pierde căldura —, **funcționării lor la capacitate, asigurării lor cu recuperatoare de căldură.** La Întreprinderea de geamuri Mediaș, de pildă, se constată că rosturile între cărămizi la bolta cuptorului sînt mari, că mortarul de umplutură este utilizat în cantitate mai mare față de realizări similare de pe plan mondial, ceea ce duce la pierderi de căldură prin radiații. Noi nu izolăm deloc bolta cuptorului, pentru că aceasta s-ar dărîma pur și simplu dat fiind că materialul refractar indigen nu conține cantitatea necesară de bioxid de siliciu, care ar trebui să fie de peste 98%. Dacă am avea bioxid de siliciu cu peste 98% atunci s-ar putea obține cărămizi cu față dreaptă, nu s-ar mai folosi mortar izolant, pierderile de căldură ar fi mai mici. S-ar putea izola și pe deasupra cu o cărămidă ușoară de izolație, cum se face la cuptoarele moderne în străinătate, obținîndu-se un cîștig de capacitate de producție de circa 30%, plus economie de combustibil de 12 procente". **(Mircea BREAZU).**

— „Este adevărat că dacă am utiliza cărămidă refractară din import am avea mai puține radiații. Soluția e simplă, dar nu și eficientă și atunci **căutăm ca în condițiile în care utilizăm materiale refractare indigene să recuperăm caloriile pierdute prin radiații prin alte sisteme.** Instalarea în zonele de radiații calorice a unor serpentine prin care circulă apa creează posibilitatea încălzirii pe această cale a locurilor de muncă și a apei sau producerii energiei electrice fără consum suplimentar de combustibil. La întreprinderea noastră de geamuri toată apa tehnologică, toată apa pentru scopuri igienico-sanitare este încălzită numai prin folosirea radiațiilor calorice de la cuptoare, iar, pe această bază centrala termică pe care o avem nu mai consumă gaz metan de doi ani de zile". **(Vasile MICLEA).**

— **„O eficiență sporită s-ar obține după părerea mea dacă asemenea instalații de recuperare ar fi tipizate,** prin aceea că ar spori productivitatea la producător și maniabilitatea la beneficiar. Pînă în prezent pentru cuptoarele de uz general din ramura construcțiilor de mașini preocupările pentru elaborarea unei forme tipizate de cazane recuperatoare s-au materializat în elaborarea unor studii. Pînă la sfîrșitul acestui an se vor definitiva proiectele de execuție pentru o familie de 18 cazane recuperatoare în funcție de debitul gazelor arse care pleacă din cuptor și de temperaturile lor. Este desigur încă puțin, pentru că din unele studii rezultă că nouă, în economie, ne-ar trebui pentru instalațiile existente un număr de aproape 2 600 de instalații de recuperare, din care aproape 600 de cazane recuperatoare și peste 1 100 de preîncălzitoare de aer de combustie, schimbătoare de căldură simple încă vreo 800, precum și alte instalații de recuperare.

Printre furnizorii care vor trebui să-și intensifice preocupările pentru a le fabrica operativ se numără Întreprinderea de cazane mici și arzătoare din Cluj-Napoca, „Independența" — Sibiu, întreprinderile constructoare de mașini din Bistrița și Bocșa, care în ultimii doi ani au livrat circa 200 de cuptoare fără recuperatorul primar". **(Mircea BREAZU).**

Cerințe ale perfecționării metodologiei de calcul și evidență

— „În contextul necesității economisirii energiei, o problemă de loc de neglijat o constituie **perfecționarea metodologiei de calcul și evidență,** aceasta reprezentînd o sursă valoroasă de diminuare a consumului energetic. Susțin aceasta deoarece în domeniul nostru de activitate, de pildă, există patru întreprinderi de geamuri în țară și fiecare își are metodologia sa de a stabili care este consumul de combustibil pe unitatea de produs. Întreprinderea din Mediaș produce numai geamuri trase, situație în care consumul de combustibil se raportează numai la producția netă ; dar la întreprinderea de la Tîrnăveni care produce, pe lîngă geam tras, și sticlărie de ambalaj și geamuri laminate, consumul se împarte pe geam tras, pe butelii și pe geamuri armate. La fel este și la Scăeni, unde întreprinderea mai produce și vată minerală pe lîngă sticlărie, și în aceste situații apare un nivel diferit al consumului pentru geamuri trase în fiecare din unitățile amintite.

Eu consider că **este necesar ca la aceste patru întreprinderi să se stabilească o metodologie unitară pe baza căreia să se poată stabili cu precizie un consum comparabil.** Apreciez ca necesar acest lucru, deoarece în prezent nu sînt bine puse în evidență, după părerea mea, eforturile și rezultatele obținute în acțiunea de economisire a energiei. De exemplu, în întreprinderea noastră, datorită preocupării de utilizare a unor resurse nefolosibile, practic nu se mai consumă gaz metan pentru uscarea nisipului. În celelalte întreprinderi similare, deși se consumă gaz metan pentru uscarea nisipului, metodologia pe care o aplică le permite să nu-l încadreze ca un consum tehnologic pentru geamuri trase, ci să-l repartizeze, pe baza unor „chei" și asupra producției de butelii de sticlă și pentru geam armat etc. Nedecontînd în întregime consumul efectiv realizat în cadrul producției de geam tras, în evidență apare că ei au un consum de combustibil mai mic la acest produs, ceea ce nu cred că poate fi întotdeauna adevărat. Dat fiind că în unitatea noastră se produce numai geam tras și că deci poate exista un control riguros asupra necesarului energetic rațional pe unitatea fizică de producție omogenă, apreciez că o bază realistă de pornire în dimensionarea unitară a unor consumuri optime în producția de geamuri o reprezintă cele realizate în cadrul întreprinderii din Mediaș. **(Vasile MICLEA).**

— „Mai multă atenție se cere acordată și **îmbunătățirii modului de fundamentare și elaborare a bilanțurilor energetice.** Din aceste bilanțuri energetice trebuie să rezulte foarte clar și precis pierderile de resurse energetice pe ansamblul instalațiilor productive ; se cere efectuat un **bilanț cumulat** pe întreprindere. Practic toți purtătorii de energie trebuie transformați în unități convenționale de căldură, respectiv în tone combustibil convențional, inclusiv energia electrică produsă în întreprindere și cea achiziționată din exterior, ca să se poată elabora un bilanț global care să permită, la rîndul lui, decontarea pierderilor, evidențierea complexă a cauzelor care le determină și, pe baza aceasta, să se fundamenteze măsurile de reducere a acestor pierderi.

Pentru realizarea unei astfel de analize complexe se cere înlăturată cu fermitate opinia care mai există uneori că de materializarea bilanțurilor energetice trebuie să se ocupe numai energeticianul întreprinderii. Este o concepție cu totul greșită, pentru că majoritatea cantităților de energie se consumă în procesele tehnologice și, de aceea, începînd de la compartimentul tehnic care trebuie să asigure orientarea tuturor eforturilor pentru obținerea unor consumuri reduse este necesar ca tehnologii, șefii de secții, șefii de sectoare, șefii de instalații să fie convinși de faptul că în instalațiile pe care le exploatează trebuie consumată cît mai puțină energie. Deci, este necesară, după părerea mea, o mult mai strînsă conlucrare între tehnologi și energeticieni". **(Mircea BREAZU).**

Dezbatere consemnată de
Bogdan PĂDURE

OPINII

Un mecanism de comerț exterior suplu, eficient

POLITICA aplicată consecvent de către partidul și statul nostru, de extindere a relațiilor economice internaționale ale României își găsește o vie expresie și în recentul **proiect de lege pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională**, reflectînd necesitatea obiectivă a participării sporite a țării noastre, atît ca volum cît și ca structură, la diviziunea internațională a muncii. Creșterea volumului comerțului exterior, întemeiată pe stadiul de dezvoltare atins de economia noastră, reprezintă o cerință firească a continuării acestui proces — care presupune pe de o parte asigurarea unor serii economice de producție în fiecare ramură și subramură, inclusiv pe seama debușeelor externe, iar pe de altă parte importul de bunuri pentru consumul productiv și individual.

Proiectul de lege particularizează cerințele noului mecanism economic pentru domeniul activității de comerț exterior. Poate mai mult decît în orice alt domeniu de activitate, în comerțul exterior promovarea autoconducerii și autogestiunii se impune în vederea scurtării circuitelor, adeseori birocratice, ale luării deciziilor, pentru crearea elasticității necesare față de dinamica pieței externe — fiind un lucru bine cunoscut că succesul comercial revine celui mai prompt, mai dinamic, mai întreprinzător. În jocul concurențial de pe piața externă pot apărea uneori contradicții între caracterul planificat al economiei socialiste și modul diferit de manifestare a cererii pe piața internațională (în țările cu economie de piață).

De aceea, transferul a o serie de decizii importante, pe linia comerțului exterior, unităților economice — centrale industriale, întreprinderi producătoare de mărfuri sau specializate de comerț exterior — nu poate avea decît efecte favorabile asupra rezultatelor economice în acest sector de activitate.

Obiect de activitate complex

RERERINDU-NE mai întîi la politica de asigurare a fondului de mărfuri și servicii pentru export, constatăm că un interes egal este arătat, în proiectul de lege, tuturor produselor activității oamenilor muncii dintr-o ramură, fie că este vorba de mărfuri, servicii sau drepturi de proprietate intelectuală. Sensul în care trebuie înțeleasă noua concepție de creștere intensivă a exporturilor este explicitat de prevederile Decretului nr. 276/1979 privind unele măsuri pentru îmbunătățirea activității de comerț exterior. Prin acest act normativ s-a creat posibilitatea ca principalele subramuri (centrale) ale industriei constructoare de mașini să aibă în subordine întreprinderi proprii de comerț exterior și, în același timp, a fost extins profilul tuturor acestor întreprinderi de comerț, cu operațiuni cu licențe, brevete de invenții românești, mărci de fabrică, studii, proiecte, asistență tehnică, service, consulting, engineering, know-how, tehnologie, montaj etc. realizate în subramura economică respectivă. Imposibilitatea de a se dispensa astăzi de aportul științei ca factor de producție al societății face ca prețul pe piața mondială al serviciilor inginerești, al drepturilor de proprietate intelectuală asupra unor invenții, modele de design, know-how tehnologic și pînă la sistemele de management și marketing să fie în continuă creștere. Iată de ce capătă o covîrșitoare importanță ca lucrătorii întreprinderilor de comerț exterior, conducerile colective ale acestora să acorde egală importanță valorificării atît a produselor materiale și serviciilor, cît și a celor intelectuale, în noul cadru pe care-l dezvoltă proiectul de lege. Acesta presupune o strînsă colaborare producător-exportator, în sensul de a oferi pe piața externă toate produsele muncii dintr-o ramură (subramură), începînd cu rezultatele cercetării-dezvoltării (licențe, tehnologii în faza de linie pilot sau prototip), linii tehnologice de fabricație, subansamble, produse cu mărci comerciale consolidate, merchandising (sisteme de distribuție proprii).

Pentru rezolvarea cît mai favorabilă a colaborării amintite se cere ca ministerele, centralele industriale producătoare să dispună de prognoze tehnologice și de marketing, sistematic actualizate, care să fundamenteze orientarea ofertei de export, întreaga producție în ansamblul său. Numai în acest fel se vor putea face evaluări și reevaluări continue privind oportunitatea de a efectua în țară cercetări pentru obținerea unui produs sau de a-l produce sub licență străină, de a comercializa sau nu rezultatele unei cercetări aplicative ; se va putea evalua dacă este mai rentabil — în cadrul unor restricții economice de moment — să comercializezi un brevet de invenție, sau să aștepți ca el să intre gratuit în utilizare prin încetarea protecției (devenind de domeniu public).

Desigur că formula optimă din punctul de vedere al eficienței economice ar fi vînzarea de produse originale, care să înglobeze cît mai multă muncă de creație, însă cum nu întotdeauna acest lucru este și posibil în termen util, trebuie avute în vedere și alte variante de valorificare la care se poate apela ; de la diferitele formule de cooperare industrială și pînă la acordarea de licență. Caracterul tot mai limitat al accesului la sursele de materii prime și produse de bază, ca și poziția specifică a țării noastre față de acestea reclamă, o dată mai mult, urmărirea cu prioritate a creșterii intensive a exporturilor, prin valorificarea superioară a materiilor prime indigene și importate, prin exportul de produse ce includ tot mai multă muncă calificată, din care munca intelectuală are coeficientul cel mai mare de potențare a valorii.

Criterii multiple de apreciere a eficienței schimburilor

ÎN FORMULAREA politicii de export pe ramură (subramură), proiectul de lege indică utilizarea cu prioritate a criteriului comparării prețului intern cu cel obținut pe piața externă sub forma indicatorului „curs de revenire", stabilit anual pe produse și grupe de produse. Fără a subestima importanța comparării celor două prețuri, nu trebuie uitat că, uneori, considerarea cursului de revenire drept criteriu unic de ierarhizare a produselor din oferta de export poate avea efecte complet inverse intențiilor — și anume din următoarele motive :

— cu cît un produs se caracterizează printr-un grad mai avansat de prelucrare a materiilor prime, cu atît se înrăutățește, în unele cazuri, cursul de revenire obținut — și aceasta nu întotdeauna datorită unor diferențe tehnologice sau de productivitate a muncii naționale, ci datorită metodologiei de formare a prețurilor. (Exemple larg cunoscute sînt cheresteaua și mobila, lingourile de oțel și unele tipuri de mașini etc.) ;

— corelația între prețurile de pe piața internă, determinată de obiective de politică economică internă nu coincide întotdeauna cu corelația între prețurile de pe piața mondială — și, de aici, cursuri de revenire uneori neconcludente.

Avantajele și dezavantajele acestui indicator sînt analizate pe larg, de altfel, în lucrările de specialitate și, de aceea, vom opri aici analiza lui. Concluzia ce se desprinde însă este aceea a diversificării criteriilor de ierarhizare a produselor oferite la export de către ramuri, subramuri, întreprinderi. Se pot avea în vedere suplimentar : aportul net valutar sau gradul de integrare al fabricației unui produs, nivelul productivității muncii în întreprinderile specializate pentru producția de export, volumul producției nete realizat în cadrul livrărilor la export ș.a.

Un alt principiu important, consfințit prin proiectul de lege, este specializarea producției de export. Dacă în cadrul strategiei de dezvoltare economică internă, dezvoltarea proporțională, multilaterală a tuturor ramurilor economiei este una din marile înfăptuiri a celor trei decenii de economie planificată, în ceea ce privește structurarea ofertei de export, selecția și specializarea cu mult

discernămînt a domeniilor, întreprinderilor, secțiilor, produselor destinate exportului au o importanță decisivă pentru eficiența participării la diviziunea internațională a muncii. Numai în acest fel se poate asigura masa critică a investițiilor care să genereze forța de cercetare-dezvoltare, înnoire sistematică, alertă — și, respectiv, produsele care se pot valorifica superior pe piața internațională.

Cu destul cinism, un economist occidental — vorbind despre decalajele tehnologice dintre țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare — considera că eforturile de asimilare a unor produse cît mai moderne în aceste din urmă țări nu vor împiedica țările dezvoltate să-și păstreze avansul tehnologic ca furnizori de rezultate ale cercetării-dezvoltării, de tehnologii.

Particularitățile desfășurării revoluției tehnico-științifice contemporane fac, într-adevăr, tot mai dificil efortul de menținere a poziției de inovator pe piața internațională, prin cuantumul fondurilor solicitate, dimensiunile industriale ale cercetării și ritmul exploziv al noutății tehnico-științifice.

În confruntare cu această problematică complexă, generînd o acerbă concurență pe piața mondială în special la exporturile de produse manufacturate, numeroase țări și firme recurg la soluția specializării producției pentru export.

Iată un domeniu vast de analiză și reorientare pentru unitățile producătoare de mărfuri destinate exportului, pentru întreprinderile de comerț exterior, ce poate modifica radical optica „să vindem ce avem".

Forme de comercializare diversificate

O CARACTERISTICĂ a evoluției actuale a comerțului internațional este trecerea de la relațiile simple de comerț exterior, de tip export-import, la operații complexe, incluse generic în noțiunea de „relații economice internaționale", fenomen produs sub impulsul unor factori cum sînt : accentuarea dificultăților de acces la materii prime și tehnologii, diversificarea și accentuarea obstacolelor netarifare în comerțul internațional, extinderea la tot mai multe grupe de produse, pe tot mai multe piețe a sferei de acțiune a companiilor multinaționale, ce ating un nivel de marketing și promovare a produselor, inaccesibil multor firme mici și mijlocii (din punctul de vedere al economiei de scară), dificultățile sistemului monetar internațional și creșterea rolului creditelor internaționale, formarea de zone economice și monetare, ș.a.m.d.

Complexitatea „peisajului" comerțului internațional actual, conturat sub incidența puternică a politicilor comerciale naționale și zonale, face ca abordarea tradițională, simplă a operațiunilor de import-export să nu mai poată fi tot atît de eficientă. Comerțul exterior este astăzi domeniul de acțiune al specialiștilor în relații economice internaționale, capabili de o evaluare complexă a tuturor incidențelor deciziilor de a produce, a cumpăra sau a vinde pe piața internațională, începînd cu asigurarea materiilor prime, a engineeringului, a capacităților de producție și forței de muncă și pînă la sistemele de finanțare, creditare, sisteme de distribuție — promovare și lansare publicitară.

Venind în întîmpinarea acestor cerințe ale practicii economice, proiectul de lege deschide largi perspective întreprinderii de comerț exterior pentru utilizarea neîngrădită a formelor moderne și de comerț exterior. Sînt incluse toate variantele de cooperare **industrială** (în cercetare-dezvoltare, fabricație sub licență, specializare pe subansamble, societăți mixte de producție, livrarea de obiective cu plata în produse ș.a.m.d.), **comercială** (în dezvoltarea unor rețele de distribuție, efectuarea în comun de studii de marketing, societăți comerciale mixte), **financiară, în domeniul transporturilor, asigurărilor** etc. De asemenea se statuează posibilitatea de a oferi servicii comerciale și financiar-valutare unor beneficiari interni sau de pe piața externă, privind : operațiuni în zone libere, tranzit, depozitare, condiționare, reexpediere, operațiuni de compensație, paralele, switch, operațiuni de bursă și arbitraj valutar etc.

Preluarea de către conducerile colective din întreprinderi a atribuțiilor de a decide recurgerea la una sau alta din formele de cooperare sau de comerț invizibil, în măsura în care aceasta servește obiectivului de realizare a planului lor valutar, creează premisele unui reviriment al inițiativei și creativității în întreg sistemul de comerț exterior.

Desigur că lărgirea de asemenea manieră a profilului de activitate solicită pe de o parte mult mai multe informații de piață, iar pe de altă parte know-how de marketing, privind desfășurarea de operațiuni cu drepturi de proprietate industrială și intelectuală de operațiuni pentru aport valutar. Așa cum arătam și cu alt prilej, costul procurării informațiilor de marketing este derizoriu în raport cu riscul lansării pe un teren mai mult sau mai puțin cunoscut (firmele bogate nu fac marketing pentru că sînt bogate, ci sînt bogate fiindcă fac marketing).

O altă deschidere pe care o aduce proiectul de lege privește strategia de acțiune pe piața externă. Prin preluarea în planul valutar (de încasări, plăți și beneficii valutare) al întreprinderii de comerț exterior a tuturor categoriilor de cheltuieli de promovare prospectare, comisioane, se poate implementa o strategie de marketing diferențiată pe produse, privind alocarea de fonduri cu prioritate pentru rabaturi de introducere, promovare sub nume propriu sau investigații de prospectare pe teren, realizarea de rețele de desfacere sau depozite pe piețele de export dacă rezultatele așteptate îndreptățesc astfel de decizii.

Conducerea prospectivă care se impune a fi promovată în întreaga activitate de comerț exterior, corespunzător mecanismului economiei noastre socialiste, poate se va încadra mai greu în orizonturi de 3 luni, pentru a efectua mutații calitative în eficiența relațiilor economice internaționale. Din această cauză, eșalonarea în timp a încasărilor și plăților valutare din planul întreprinderilor de comerț exterior trebuie să urmărească strategia specifică de acțiune pe piața externă. Factorul timp intervine, din păcate, în mod diferit asupra pasivelor și activelor din activitatea de comerț exterior, și dacă la creditele în valută aduce dobînzile furnizorilor de credite pe piața externă, multiplicîndu-le valoarea, același factor timp erodează valoarea produselor, tehnologiilor, Know-how-ului etc. ținute în stoc, prin intervenția uzurii morale.

În ceea ce privește proiectul de reorganizare pe compartimente (de tratative și contractări externe, de urmărire a realizării contractelor la intern, de urmărire a realizării contractelor în exterior etc.) credem că numai prin experimentare se va putea vedea operaționalitatea soluției.

Transpunerea cu succes în practică a noului mecanism economic în comerțul exterior va fi puternic promovată prin valorificarea posibilităților largi, prevăzută în proiectele de lege, pentru stimularea oamenilor muncii care produc și comercializează mărfuri de export. Se impune ca aparatul de control financiar-bancar să califice cu aceeași intransigență prejudiciile aduse economiei naționale prin neacordarea, în cazurile în care se încadrează în prevederile legii, a stimulentelor pentru depășirea planului de export, ca și în cazurile acordării lor în mod nejustificat.

dr. Ioan GEORGESCU

Componente calitative

ale dezvoltării economiei românești

CONSOLIDAREA ȘI RIDICAREA PE UN PLAN SUPERIOR A MARILOR REALIZĂRI DIN ECONOMIE (II)

IMPERATIVULUI accentuării factorilor calitativi în procesul dezvoltării trebuie să i se răspundă cu declanșarea unor acțiuni și măsuri în întreaga economie, apte să asigure valorificarea cît mai înaltă a potențialului nostru tehnic, material și uman. Asupra unor asemenea aspecte ne propunem să insistăm în cele ce urmează.

Necesitatea unor îmbunătățiri substanțiale în activitatea de producție și investiții

UNA DIN PRIMELE PRIORITĂȚI ale acestei perioade de consolidare a elementelor calitative o constituie funcționarea la întreaga capacitate a tuturor obiectivelor existente. Dispunem în prezent de un uriaș potențial productiv — aproape 2 000 miliarde lei fonduri fixe cu care este înzestrată economia națională — prin a cărui utilizare rațională trebuie să se obțină o producție maximă, în condiții de înaltă eficiență.

În vederea atingerii acestui obiectiv, în măsură să asigure premisele consolidării și dezvoltării pe un plan superior a marilor realizări obținute în economie, se impune să se acționeze energic, în concordanță cu exigențele noului mecanism economic, în direcții ca : folosirea deplină a tuturor suprafețelor de producție existente ; creșterea gradului de utilizare a mașinilor și instalațiilor ; atingerea în timp cît mai scurt a parametrilor stabiliți prin studiile tehnico-economice la noile obiective ; o mai bună conlucrare și cooperare între uzine, între județe, în vederea soluționării rapide și eficiente a problemelor aprovizionării tehnico-materiale ; îmbunătățirea și ridicarea nivelului tehnic al producției, a calității produselor, în toate sectoarele de activitate, dar mai ales în industria constructoare de mașini, căreia îi revin sarcini deosebite în dotarea economiei naționale cu tehnică modernă ; întreținerea corespunzătoare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor.

Sînt elemente deosebit de importante care trebuie luate în considerare, la adevărata lor valoare, la fundamentarea planurilor proprii de dezvoltare ale fiecărei unități ; accentul trebuie deci pus, în primul rînd, pe analiza științifică, realistă a tuturor posibilităților de creștere a productivității, de sporire a producției fizice și nete cu mijloacele existente, fără investiții suplimentare. Apelul la investiții trebuie să se facă numai după epuizarea acestor posibilități. Este semnificativ în acest sens că, potrivit calculelor, lucrînd la întreaga capacitate cu fondurile fixe de care dispunem, se poate obține, aproape fără noi investiții, producția pînă în 1985.

Prin alocarea a circa 31 la sută din venitul național pentru fondul de dezvoltare economico-socială planul pe anul 1981 asigură atît sursele necesare pentru programul de investiții cît și pentru creșterea susținută a nivelului de trai al întregului popor. Deși încă înaltă, totuși ponderea mai redusă a acumulării în venitul național față de media cincinalului 1976—1980 — stabilită în concordanță cu hotărîrile Congresului al XII-lea al partidului — marchează începutul unui proces de diminuare a suportului extensiv al dezvoltării. Numai în acest fel se poate ajunge la mărirea contribuției factorilor intensivi în creșterea venitului național pe locuitor, orientare ce apare evidentă încă în planul pe 1981.

În condițiile în care investițiile vor crește într-un ritm mai scăzut decît în anii actualului cincinal se pune cu stringență problema folosirii lor cît mai raționale. În acest scop se afirmă o serie de priorități ; continuarea acțiunilor de concentrare a forțelor în vederea dării în funcțiune a obiectivelor productive, cu termene în acest an ; limitarea la strictul necesar a numărului de obiective, evitîndu-se dispersarea forțelor, atenția fiind concentrată asupra principalelor capacități de producție ; reducerea costului investițiilor. În același cadru se impune să se adopte măsuri ferme pentru îmbunătățirea substanțială a raportului dintre investițiile efectuate și fondurile fixe puse în funcțiune, dintre volumul de construcții și de utilaje, dintre investițiile aflate în lucru și cele care încep — în așa fel încît volumul total de investiții în continuare să nu depășească capacitatea pe un an de execuție. Aceasta este, sublinia secretarul general al partidului, în interesul bunei desfășurări a muncii în investiții, al eficienței lor economice, al dezvoltării, în fond, în ritm mai rapid a țării. Fundamentat tocmai pe înfăptuirea unor asemenea exigențe volumul investițiilor pe anul 1981 (220 mld. lei) este aproximativ egal cu cel din 1980.

Concomitent cu realizarea efectivă a acestor priorități, consolidarea activității de creștere a eficienței economice a investițiilor presupune adoptarea de soluții constructive moderne și ieftine, care să asigure diminuarea ponderii cheltuielilor de construcții-montaj, reducerea duratelor de execuție, asigurarea intrării la termen în funcțiune și la parametrii proiectați a noilor obiective. Calculele demonstrează cît de eficientă este reducerea costului investițiilor. Dacă în anul 1981 s-ar realiza o reducere a costului investițiilor cu 10 la sută, economiile realizate pe ansamblul economiei naționale ar fi de aproximativ 22 miliarde lei, ceea ce ar echivala cu costul a circa 300 000 de apartamente cu două camere. Că o asemenea diminuare este pe deplin posibilă, o demonstrează fie și numai faptul că în economia noastră se realizează în prezent consumuri de oțel pe unitatea de investiții cu 30—40 la sută mai mari față de țări dezvoltate ca Franța sau Japonia.

În direcția consolidării eficienței economice în domeniul investițiilor acționează și măsurile întreprinse pentru contractarea din timp a întregului volum de utilaje tehnologice din țară și din import necesare noilor capacități ce urmează a fi puse în funcțiune, folosirea deplină a forței de muncă și utilajelor din construcții, astfel încît pe toate șantierele activitatea să se desfășoare intens și ritmic. Acest imperativ este cu atît mai necesar cu cît din cele 6 107 obiective de investiții preconizate în plan, 5 153 reprezintă lucrări în continuare, deci care trebuie terminate urgent, urmînd ca în anul 1981 să intre în funcțiune încă 750 capacități de producție industriale și agrozootehnice mai importante.

Cerința valorificării superioare a resurselor materiale

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, orientările pentru noua etapă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în cincinalul 1981—1985 au pus în centrul activității problema gospodăririi rationale a avuției naționale, a creșterii eficienței cu care sînt utilizate materiile prime și materialele.

Nivelul încă ridicat al consumului de combustibil și energie pe unitatea de producție netă și venit național, problemele tot mai complicate și cu caracter de durată ce se ridică în domeniul materiilor prime, impun cu necesitate reducerea substanțială a cheltuielilor materiale, a consumului de combustibil și energie pentru obținerea fiecărei unități de efect util. Sarcinile de plan pentru anul 1981 îmbunătățesc indicatorul cheltuieli la 1 000 lei producție, fiind prevăzut ca acesta să se reducă cu 12,8 lei față de 1980 în industria republicană, cu 11 lei în construcții-montaj și cu 10,8 lei la 1 000 tone km în transporturi. În industrie aceasta ar însemna o reducere a costurilor de producție cu cel puțin 1,6 la sută, iar a cheltuielilor materiale cu 1,3 la sută. Ca urmare a acestei tendințe pozitive, volumul economiilor ce se vor realiza pe seama reducerii costurilor de producție față de anul 1980, se estimează la 14,6 miliarde lei. Reducerea costurilor, a cheltuielilor materiale, a consumurilor specifice nu este, deci, o problemă abstractă, ci o problemă practică a dezvoltării noastre.

În întreaga lume se recunoaște că cea mai ieftină și mai sigură sursă de energie este economisirea ei. În acest context este limpede că reducerea consumului de energie, evitarea oricărei ri-

sipe și valorificarea tuturor resurselor refolosibile care rezultă din producție și consum și care vor acoperi o mare parte din nevoile economiei, mai ales în siderurgie, metalurgia neferoasă, industria uleiurilor minerale și cauciucului, prelucrarea lemnului, inclusiv producția de celuloză și hîrtie, industria ușoară constituie o direcție primordială a dezvoltării noastre viitoare. Îmbunătățirea situației în acest domeniu este ilustrată de faptul că energia electrică distribuită va spori în anul 1981 cu 4 la sută, iar consumul de energie primară va fi cu 620 mii tone combustibil convențional mai mic decît în anul 1980, în condițiile în care venitul național va crește cu 7%.

Creșterea mai rapidă a venitului național în raport cu energia electrică distribuită, în condițiile reducerii consumului de energie primară, este o consecință a creșterii rolului factorilor intensivi în dezvoltare, creînd în același timp premise pentru accentuarea și aprofundarea acțiunii factorilor calitativi în creșterea venitului național, începînd cu primul an al cincinalului viitor.

Începînd cu anul 1981, problema recuperării și valorificării superioare a tuturor materiilor prime și materialelor rezultate din producție și consum devine o importantă sarcină de plan, ea întrunind însă și statutul de datorie cetățenească a fiecărui om al muncii. Trebuie gîndit și acționat în așa fel încît să se asigure transformarea activității de reciclare a materiilor prime și materialelor într-o ramură de bază a economiei naționale, într-o sursă inepuizabilă de progres și prosperitate. Pentru viitorul cincinal, se estimează că prin recuperarea și refolosirea materiilor prime și materialelor, la nivelul economiei se va asigura economisirea unor materii prime și materiale în valoare de circa 120 miliarde lei.

Creșterea eficienței în toate activitățile

IATĂ unele calcule, care demonstrează posibilitatea reală a obținerii acestor economii. Dintr-o tonă de fier vechi se poate produce o tonă de fontă, care altfel se obține din 2 tone de minereu de fier și dintr-o tonă de cocs. Importul acestora ar costa economia națională circa 110 dolari. Unele calcule scot în evidență că dacă în anul viitor planul de recuperare și refolosire a fierului ar fi depășit cu 500 000 de tone, economia națională ar fi scutită de un efort valutar în valoare de 55—60 milioane dolari pentru importul de materii prime pentru producerea metalului.

Dacă se are în vedere că în unele țări, deja dezvoltate, folosirea fierului vechi acoperă 75 la sută din necesarul de materii prime pentru producerea metalului, ponderea realizată din țara noastră (aproape 50 la sută) indică necesitatea intensificării acțiunii de recuperare și refolosire a fierului vechi. Și în domeniul hîrtiei se impune intensificarea măsurilor și acțiunilor în direcția recuperării și valorificării, întrucît la noi procentul maculaturii în producerea hîrtiei este de 35 la sută, cu mult mai mic față de țările dezvoltate, unde procentul ajunge pînă la 60 la sută. În Suedia, de exemplu, prin fabricarea a 600 000 tone de hîrtie din maculatură, se salvează anual de la tăiere circa 6 000 hectare de pădure.

Cît de importantă este această activitate de recuperare și valorificare a tuturor materialelor refolosibile pentru țara noastră rezultă și din analiza situației la petrol, al cărui preț pe piața externă a înregistrat în ultimul deceniu creșteri exponențiale. Pentru a realiza importurile necesare au fost situații în care s-a apelat la credite cu dobînzi de 10—12%, uneori chiar de 20%. Este, deci, evidentă necesitatea de a stopa trecerea peste granițe a venitului național fără echivalent.

Planul pe anul 1981 prevede ca circa 35% din producția marfă industrială să se obțină printr-o mai bună valorificare a materiilor prime, în condițiile perfecționării tehnologiilor de fabricație. Un calcul în acest domeniu arată că dacă am menține gradul de valorificare a materiilor prime din anul 1980 și în 1985, atunci pentru obținerea producției anului de final al cincinalului următor ar fi nevoie de un plus de materii prime în valoare de cel puțin 65—70 miliarde lei, sume de care economia noastră nu dispune în aceste scopuri. Sînt calcule și comparații care evidențiază că partidul și statul nostru concep măsurile și direcțiile de acțiune pentru consolidarea elementelor calitative atît în concordanță cu condițiile istorice concrete ale țării noastre, cît și pe baza analizei tendințelor dominante care au loc în lume.

Folosind bugetul de venituri și cheltuieli, aplicarea noului mecanism economic trebuie să asigure pentru fiecare unitate economică reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, folosirea eficientă a tuturor fondurilor, aplicarea unui regim sever de economii, respectarea riguroasă a disciplinei financiare și de plan. Întărirea autoconducerii muncitorești și consolidarea autogestiunii economico-financiare nu pot avea alt criteriu de apreciere decît acoperirea integrală a cheltuielilor din veniturile proprii, restituirea sumelor ce au fost avansate de societate la înființarea fiecărei întreprinderi, participarea activă a acestora la formarea resurselor centralizate ale statului, crearea realmente a condițiilor obiective pentru autodezvoltarea prin autofinanțare, de autocointeresare individuală și colectivă, în concordanță cu exigențele echilibrului fizico-valoric al îndeplinirii planului pe care le impune nevoia socială reală.

Întreaga fundamentare și construcție a planului pe anul 1981, bazată pe creșterea mai accentuată a eficienței economice, a rentabilității tuturor unităților constituie cea mai elocventă dovadă a faptului că ritmurile de creștere, deși mai ponderate, reflectă elemente calitative noi. Sînt aspecte semnificative care demonstrează procesul consolidării trăsăturilor calitative în dezvoltarea economiei naționale.

Dumitru CIUCUR
Constantin POPESCU

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Cargou de mărfuri ultramodern

ÎN ULTIMA VREME, mari și moderne șantiere din lume, printre care se numără și cel din Galați, au trecut la construcția unor nave de tip special — cunoscute sub denumirea de roll-on/roll-off — care reușesc să reducă la minimum posibil operațiile de încărcare și descărcare în porturi. O construcție de acest gen este și cargoul de 4100 tdw, proiectat de specialiștii Institutului de cercetări și proiectări navale din Galați (în imagine macheta navei).

Nava, destinată transportului de trailere, containere pe platforme sau pe punte, autovehicule, trailere și containere frigorifice, ca și de mărfuri paletizate, dispune de o pupa rabatabilă care permite încărcarea și descărcarea acestora direct la chei pe roți remorcate de autotractoare. Pe navă containerele și trailerele sînt parcate pe o rampă centrală, iar autovehiculele pe două rampe laterale. Deplasarea lor în interior, pe orizontală se face pe platforme înclinate, iar pe verticală — între puntea dublu fund și puntea principală — cu ajutorul unui lift foarfecă. În acest fel operațiile de încărcare și descărcare se fac rapid și exclud total utilizarea macaralelor. Pentru asigurarea unei bune comportabilități pe mare, roll-on/roll-off este echipat cu stabilizatoare de ruliu active.

Propulsia cargoului este asigurată de două motoare principale semirapide reversibile, fiecare de 6000 CP (MCR), fabricate la Reșița. Nava este construită pentru o zonă de navigație nelimitată, putînd dezvolta o viteză de serviciu de 17 noduri. Interesant de subliniat este că ea dispune de toate dotările pe care le impun regulile de navigație și pe canalele Suez, Kiel și Panama.

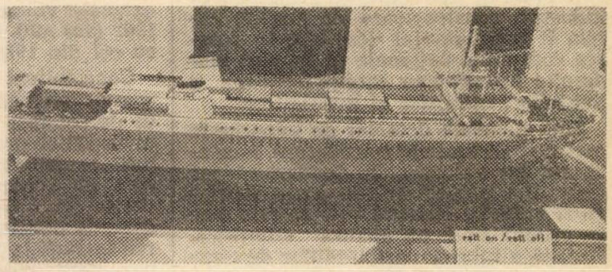

Pentru cele 35 de persoane care formează echipajul, la bordul navei sînt amenajate cabine de cîte un singur loc utilate modern, asigurîndu-se astfel condiții confortabile de viață. Roll-on/roll-off de 4100 tdw, din care Șantierul naval Galați va construi în cursul viitorului cincinal cinci bucăți, este echipat cu cele mai moderne instalații de comunicații interioare, de radiocomunicații, electro și radionavigație.

Încheierea celei de a II-a etape de majorare a retribuțiilor

Expresie elocventă a politicii consecvente a partidului de creștere a nivelului de trai al oamenilor muncii

ÎNCEPÎND cu 1 decembrie a.c. oamenii muncii din ultimele opt ramuri ale economiei naționale beneficiază de cea de a doua etapă de majorare a retribuțiilor. Se realizează în acest fel în întregime una din prevederile majore ale Programului de creștere a nivelului de trai în perioada 1976—1980, program elaborat din inițiativa și sub directa conducere a tovarășului Nicolae Ceaușescu și aprobat de Conferința Națională a partidului din 1977. După cum este cunoscut, conform prevederilor programului, majoritatea retribuțiilor pentru personalul muncitor din toate ramurile economiei naționale a avut loc în mod eșalonat, în principal în funcție de importanța economică a ramurii, în două etape : prima etapă s-a desfășurat în perioada 1 iulie 1977 — 1 iunie 1978, încheindu-se cu trei luni mai devreme decît fusese prevăzut inițial, iar cea de a doua etapă în perioada 1 august 1979 — 1 decembrie 1980.

Se cuvine să reliefăm încă de la început faptul că prin înfăptuirea integrală a prevederilor de sporire a retribuției, preconizată în primul program închegat de creștere a nivelului de trai al oamenilor muncii, se realizează cea mai substanțială creștere a retribuțiilor din întreaga istorie a construcției socialiste din țara noastră, creștere care depășește substanțial prevederile planului cincinal, și aceasta în ciuda greutăților economice determinate de criza mondială a energiei și de calamitățile naturale prin care a trecut țara noastră în această perioadă.

Reprezentînd o condiție esențială pentru realizarea unuia din obiectivele majore ale Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism — ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, afirmarea plenară a personalității umane, creșterea gradului de civilizație a societății noastre — sporirea retribuției personalului muncitor realizată în cincinalul pe care îl încheiem reprezintă, totodată, expresia elocventă a corelației obiectiv necesare între rezultatele dezvoltării economice și bunăstarea poporului, a faptului că tot ceea ce se realizează în țara noastră este destinat omului, satisfacerii depline a nevoilor sale materiale și spirituale.

Dezvoltarea economică susținută — fundamentul sporirii retribuției

FUNDAMENTUL trainic care a stat la baza creșterii veniturilor populației, a retribuțiilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii în proporțiile stabilite prin programul de creștere a nivelului de trai îl constituie, fără tăgadă, rezultatele obținute în dezvoltarea economică a țării, marile înfăptuiri ale poporului nostru în realizarea planului cincinal 1976—1980, care au asigurat dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție, a raporturilor hotărîtoare ale economiei, creșterea susținută a avuției naționale. Eforturile făcute de poporul român în întreaga perioadă de construcție socialistă și politica profund științifică a partidului de alocare — cu deosebire după Congresul al IX-lea — a unei proporții însemnate din venitul național pentru dezvoltare, s-au materializat în crearea unei puternice avuții naționale, care a făcut ca țara noastră să realizeze progrese uriașe, iar capacitatea sa de dezvoltare să fie tot mai mare de la cincinal la cincinal.

Sînt cunoscute din acest punct de vedere ritmurile susținute de creștere a principalilor indicatori ai dezvoltării noastre economice. Ca rezultat al dezvoltării producției materiale și sporirii mai accentuate a eficienței economice pe întregul cincinal 1976—1980 se asigură un ritm anual de creștere a venitului național de 9 la sută, superior ritmului de creștere a produsului social. Este de remarcat, de asemenea, faptul că volumul produsului social și a venitului național ce va fi obținut în anul 1980 depășește cu aproape 59 la sută și respectiv 56 la sută pe cel realizat în 1975 și este de aproape 16 ori și respectiv de peste 15 ori și jumătate mai mare decît în anul 1950. Numai sporurile de produs social și venit național realizate în anul final al actualului cincinal față de 1975 sînt aproape egale cu volumul total al acestora din întreg anul 1970. Și mai sugestiv poate fi ilustrată semnificația creșterii produsului social și a venitului național din actualul cincinal, ca fundament al sporirii retribuțiilor oamenilor muncii, dacă raportăm creșterile realizate pe locuitor, față de cincinalele anterioare (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Sporul de produs social și venit național realizat pe locuitor în anii finali ai cincinalelor

— în lei —

	1970/1965	1975/1970	1980/1975	Sporul din 1980/1975 în % față de :	
				spor 1975/70	spor 1970/65
Produs social	7694	13294	19675	148,0	255,7
Venit național	2696	6105	7879	129,1	292,3

Sporul de venit național realizat în medie pe un locuitor în anul 1980 față de 1975 — mai mare cu peste 29 la sută în comparație cu cel realizat în 1975 față de 1970 și respectiv de aproape 3 ori mai mare în comparație cu cel realizat în 1970 față de 1965 — constituie rezultatul firesc al politicii științifice a partidului de dezvoltare a economiei naționale, de repartizare judicioasă a forțelor de producție pe teritoriul țării, de industrializare socialistă, de modernizare a bazei tehnico-materiale și creștere a productivității muncii etc. Este suficient să arătăm că în actualul cincinal volumul investițiilor realizate (circa 950 miliarde lei) depășește totalul fondurilor alocate în ultimele două cincinale, că producția globală industrială realizată în 1980 este cu peste 67 la sută mai mare decît cea din 1975 și de aproape 3,2 ori față de cea din 1970, că producția globală agricolă este în 1980 cu aproape 60 la sută mai mare față de 1975 și de aproape 2,2 ori față de cea din 1970, că productivitatea muncii în industrie (calculată în mii lei pe persoană) este în 1980 cu peste 44 la sută mai mare decît în 1975 și aproape dublă față de cea din 1970 etc.

Toate aceste succese obținute în dezvoltarea economică a țării, precum și creșterea tot mai accentuată a eficienței activității desfășurate, au constituit baza realizării prevederilor creșterii retribuțiilor întregului personal muncitor, ceea ce s-a reflectat nemijlocit în condițiile de muncă și viață ale tuturor oamenilor muncii, în ridicarea nivelului de bunăstare și civilizație al întregului nostru popor.

Creșterea retribuției nominale și reale

AMPLOAREA și semnificația încheierii celei de a doua etape de majorare a retribuțiilor personalului muncitor reies mai clar în evidență din analiza efectului asupra retribuției nominale nete și asupra retribuției reale pe întreaga economie națională

la finele anului 1980 comparativ cu realizările și prevederile anterioare. (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Evoluția retribuției nominale nete și a celei reale în cele două etape de majorare comparativ cu anul 1975

	Realizat 1975	Etapa I-a (1978)		Etapa II-a (1980)		Sporul mediu al retribuției la nivelul anului 1980
		Prevederi cincinal	Realizat	Prevederi cincinal	Realizat	
Retribuția medie nominală netă						
— în lei	1595	1924	2011	2065	2256	—
— creșteri în lei	—	329	416	470	661	7932
— creșteri în %	100	120,6	126,1	129,5	141,4	—
Retribuția reală						
— în lei	1595	1841	1937	1948	2090 *	—
— creșteri în lei	—	246	342	353	495	5940
— creșteri în %	100	115,4	121,4	122,0	131,0	—

*) Calculat pe baza indicelui prețurilor.

Se remarcă în primul rînd că prin încheierea celei de a doua etape de majorare a retribuțiilor, fiecare om al muncii care face parte din categoria personalului muncitor realizează la încheierea actualului cincinal un spor lunar de retribuție nominală netă în medie de peste 660 lei și de retribuție reală de aproape 500 lei, față de nivelurile respective realizate în anul 1975. Nu putem să nu remarcăm, de asemenea, și faptul că sporurile respective depășesc substanțial pe cele prevăzute în Proiectul de directive al Congresului al XI-lea pentru actualul cincinal, cu peste 20 de procente și respectiv peste 15 procente. Semnificativ este de asemenea și faptul că prin aceste creșteri substanțiale de retribuții, sporul anual realizat în medie de fiecare om al muncii reprezintă, după cum vedem, importanta sumă de peste 7 900 lei în termenii retribuției nominale nete, ceea ce echivalează cu aproape 6 000 lei retribuție reală, sume care sînt de aproape două ori mai mari decît întreaga retribuție anuală realizată de o persoană în anul 1950.

Efortul pe care-l face societatea noastră prin încheierea majorării retribuțiilor poate fi apreciat mai bine și dacă ținem seama de faptul că de cea mai substanțială majorare de retribuție din istoria construcției noastre socialiste a beneficiat întregul personal muncitor, de peste 7,4 milioane persoane, cu peste un milion mai mult decît cel existent la începutul anului 1976.

Încheierea sporirii retribuțiilor a fost totodată însoțită și de realizarea unei serii de îmbunătățiri și perfecționări a unor elemente ale sistemului nostru socialist de retribuire, care contribuie la întărirea cointeresării materiale a personalului muncitor în sporirea producției și a productivității muncii. Amintim în acest context îmbunătățirile aduse Legii retribuției, votate în 1978 de către M.A.N., care exercită o influență stimulativă pentru realizarea obiectivelor și sarcinilor corespunzătoare, precum și măsurile de majorare a fondului de participare la beneficii sau de premiere anuală pentru întregul personal muncitor și prevederile recentului Decret de stimulare suplimentară a muncitorilor pentru depășirea producției în unele ramuri ale industriei extractive etc.

Totodată, se cuvine să menționăm faptul că prin modul în care au fost acordate procentele de majorare pe ramuri și de eșalonare a ei în timp s-au realizat unele schimbări în ierarhia acestora în funcție de rolul pe care fiecare ramură îl are în cadrul economiei naționale.

Din analiza datelor tabelului nr. 3 reiese în primul rînd faptul că procentele finale de majorare a retribuțiilor sînt în toate ramurile economiei naționale, respectiv și pe ansamblul economiei, mai mari decît cele prevăzute în programul de creștere a nivelului de trai în cincinalul 1976—1980. De asemenea, în funcție de importanța ramurii, de rolul acesteia în dezvoltarea economiei, s-au acordat procente diferențiate de creștere a retribuției față de media pe economie, realizîndu-se din acest punct de vedere corelații mai stimulative între retribuțiile tarifare nete și o nouă ierarhie a ramurilor. De aceste avantaje au beneficiat în primul rînd ramurile care au un rol hotărîtor în dezvoltarea producției de materii prime și energetice, ca și în producerea de mijloace de muncă de mare complexitate tehnică. De menționat este și faptul că marea majoritate a ramurilor cărora li s-au acordat procente superioare ale creșterii retribuției au beneficiat concomitent și de prioritate în trecerea la retribuții majorate, toate acestea contribuind la stimularea personalului muncitor din acestea în asigurarea bazei de materii prime și energetice, pentru promovarea largă a progresului tehnic și dezvoltarea pe această bază a economiei naționale.

Tabelul nr. 3

Realizarea programului de majorare a retribuțiilor pe ramuri ale economiei naționale

Ramura	Procent de majorare a retribuției realizat în etapa II	Procent de majorare total prevăzut în program	Procent de majorare total realizat
1. Industria minieră	15,9	30,1	38,2
2. Industria produselor din substanțe abrazive, din cărbune și grafit	15,7	33,0	37,4
3. Industria metalurgiei feroase și cocsochimice	14,5	33,0	36,0
4. Lucrări geologice și de foraj	15,1	31,7	35,9
5. Construcții-montaj	14,4	32,8	35,8
6. Industria metalurgiei neferoase	14,1	33,0	35,6
7. Industria chimică, industria de prelucrare a petrolului, industria săpunurilor și cosmetice	14,6	30,9	34,3
8. Industria de extracție a petrolului, a gazelor, transport țiței, de extracție a gazului metan	14,8	30,4	34,7
9. Industria celulozei și hîrtiei	14,7	30,5	34,7
10. Întreprinderi ale industriei constructoare de mașini	14,3	31,0	34,5
11. Industria sticlei, porțelanului și faianței	14,1	30,1	33,7
12. Industria textilă	13,6	30,1	33,1
13. Industria energiei electrice	14,2	28,9	33,0
14. Industria pielăriei, blănăriei și încălțămintei	13,3	30,3	32,9
15. Agricultura	13,9	29,2	32,8
16. Industria poligrafică	13,9	29,0	32,7
17. Industria exploatării și prelucrării lemnului	14,2	28,3	32,6
18. Transporturi (inclusiv transportul orășenesc)	13,5	29,3	32,5
19. Industria materialelor de construcții	14,1	28,3	32,4
20. Industria alimentară (inclusiv producerea nutreturilor combinate)	13,2	28,0	31,3
21. Gospodăria comunală și de locuințe și alte prestări de servicii	13,2	27,9	31,1
22. Cultură și artă	12,8	28,3	31,0
23. Silvicultură	12,8	27,8	30,6
24. Ocrotirea sănătății și asistență socială	11,5	28,5	29,6
25. Cercetarea științifică și inginerie tehnologică, proiectare	11,5	28,5	29,6
26. Circulația mărfurilor	11,7	27,9	29,5
27. Învățămînt	10,9	28,3	28,8
28. Instituții financiare	10,7	27,9	28,3
29. Administrație, uniuni, asociații, alte ramuri ale industriei, alte ramuri ale economiei, culte	10,6	27,9	28,2
30. Telecomunicații	10,6	27,8	28,1
Total economie	13,6	30,0	32,9

De asemenea și în interiorul fiecărei ramuri procentele de creștere au fost diferite, asigurîndu-se sporuri mai substanțiale pentru retribuțiile tarifare mici, ceea ce pe ansamblul economiei a dus la îmbunătățirea în continuare a raportului dintre retribuția maximă și retribuția medie și minimă (1 la 3,5 și respectiv 1 la 5,5 în 1980 față de 1 la 3,9 și 1 la 5,53 în anul 1975).

Se cuvine să amintim de asemenea, că odată cu încheierea celei de a doua etape de majorare a retribuțiilor intră în vigoare și celelalte prevederi ale programului de creștere a nivelului de trai, care permit lărgirea posibilităților de promovare și cointeresare a personalului, a celor mai buni muncitori, maiștri și lucrători din cadrul personalului tehnico economic, de specialitate și administrativ, stimulînd pe această cale interesul pentru ridicarea continuă a calificării, stabilitatea în muncă și în întreprindere, inițiativa și disciplina în muncă, cu consecințe favorabile asupra producției și eficienței acesteia. Astfel, în ceea ce îi privește pe muncitori avem în vedere reducerea treptelor în cadrul fiecărei categorii de încadrare de la 3 la 2 și creșterea diferențelor de retribuire între acestea, ceea ce permite diferențieri mai mari și mai stimulative între categorii și un interes sporit pentru creșterea calificării profesionale. Referitor la maiștri, aceștia beneficiază în mod treptat de o nouă funcție — maistru specialist principal — care alături de scoaterea din categoria TESA și cuprinderea lor în cadrul unei noi categorii de personal tehnic productiv și a retribuirii în acord global va conduce la întărirea rolului maistrului în organizarea și conducerea procesului de producție, inclusiv la asigurarea unei corelații mai riguroase între muncitori și maistru, la înlăturarea anomaliilor existente din acest punct de vedere pînă în prezent.

Nu mai puțină importanță are de asemenea și în ceea ce privește personalul tehnico-economic de specialitate și administrativ traducerea în viață a prevederii ca acesta să beneficieze de o nouă gradație, a 7-a, care va permite asigurarea unor corelații stimulative cu diferite alte categorii de personal, realizarea exemplară a sarcinilor și ridicarea calificării acestuia.

Efecte favorabile asupra condițiilor de viață

ÎNCHEIEREA acțiunii de majorare a retribuțiilor, depășirea substanțială a prevederilor anterioare în această direcție ca și traducerea în viață între anii 1977—1980 a celorlalte prevederi ale programului de creștere a nivelului de trai (majorarea pensiilor, a cheltuielilor social-culturale, a volumului desfacerilor de mărfuri și a prestărilor de servicii, a prevederilor privind construcțiile de locuințe, majorarea pensiilor țăranilor cooperatori și instituirea unui sistem de pensionare pentru țăranii din zonele necooperativizate etc.) au avut incontestabil efecte favorabile asupra creșterii nivelului de trai al întregii populații, oglindite în primul rînd în sporirea volumului desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist, a consumului mediu anual pe locuitor și a înzestrării populației cu bunuri de folosință îndelungată. Sugestive din acest punct de vedere sînt creșterea în medie pe locuitor în anul 1980 față de 1975 cu peste 41% a volumului desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist, a consumului mediu cu 16,3 kg de carne, cu 67,4 litri de lapte și produse lactate, cu 56 bucăți ouă, cu 9,7 kg zahăr, cu 47,4 kg legume și produse din legume, cu 20,4 kg fructe și produse din fructe etc. De asemenea, gradul de înzestrare cu obiecte de consum de uz îndelungat la 1 000 de locuitori a crescut, în aceeași perioadă, cu peste 40 bucăți aparate de radio, cu peste 58 televizoare, aproape 62 frigidere, peste 32 mașini de spălat rufe și peste 14 autoturisme etc.

Fără îndoială că asupra creșterii indicatorilor privind consumul populației în anul 1980 față de 1975 și-a transmis în întregime efectul doar prima etapă a majorării retribuției, urmînd ca efectul celei de a doua etape, care se încheie la 1 decembrie a.c. să fie resimțit în mod deosebit începînd cu primul an al planului cincinal 1981—1985.

Consecvența politicii partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu ,care pune în centrul preocupărilor și a activității sale omul, ridicarea necontenită a bunăstării sale materiale și spirituale, este ilustrată nu numai de modul în care au fost realizate prevederile de creștere a retribuțiilor în actualul cincinal, dar și de sarcinile preconizate în această direcție prin Programul de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții, adoptat la cel de al XII-lea Congres al Partidului. Astfel, în conformitate cu prevederile acestui program fondul total destinat retribuțiilor va crește cu 43,3 la sută în anul 1985 față de 1980, iar retribuția medie nominală și retribuția reală cu 25,1 la sută și respectiv cu 16—18 la sută.

Grigore VÎLCEANU
Institutul de economie socialistă

Exigențe ale folosirii eficiente a fondurilor fixe

(Urmare din pag. 5)

preocupării pentru **calificarea forței de muncă** și asigurarea unei mai mari **stabilități**, în care scop să se utilizeze mai eficient stimulentele materiale și morale create prin aplicarea noului mecanism economico-financiar.

Avînd în vedere că există unele dificultăți și în ceea ce privește **aprovizionarea** cu materii prime, materiale și piese de schimb, livrarea în timp util a subansamblelor în cadrul procesului de cooperare, și în acest domeniu se impun măsuri sporite, prin **încheierea** în timp util a **contractelor** cu furnizorii și preconizarea unor măsuri de natură să asigure îndeplinirea la timp și condițiuni bune a prevederilor acestora.

Rezerve importante pentru o utilizare mai bună a fondurilor fixe rezultă și prin **restrîngerea volumului de reparații accidentale** care apar din cauza unor revizii și reparații curente efectuate necorespunzător, a exploatării neglijente a unor prese, mașini de sudat automat, a lipsei unor piese de schimb. Firește, în acest ultim caz piesele de schimb trebuie asigurate de unități specializate, deoarece în cazul întreprinderii „Autobuzul" confecționarea lor este foarte costisitoare, afectînd în mod negativ rentabilitatea.

Sporirea eficienței fondurilor fixe se poate obține și printr-o **programare mai judicioasă** a activității din secțiile auxiliare sau indirect producătoare, cum sînt cele de întreținere și reparații. Rezerve în utilizarea timpului disponibil există nu numai în legătură cu mașinile și utilajele din secțiile de bază, ci și în folosirea unor linii tehnologice de fabricație. În acest sens datele cuprinse în tabelul nr. 5 evidențiază aceste posibilități. Deși indicele de folosire se situează la o valoare ridicată, totuși considerăm că și în acest caz există unele posibilități de sporire a lui în scopul ridicării eficienței întregii activități economice a întreprinderii.

Tabel nr. 5

Indicele de utilizare extensivă a unor linii tehnologice (1979)

Denumirea utilajului	Nr. mașinilor și utilajelor la sfîrșitul anului	Timp disponibil	ore-mașini: timp disponibil, neutilizat, din care: Total	Reparații accidentale	Lipsă forță de muncă	Alte cauze	Timp efectiv de lucru	Ind. de utilizare a timpului disponibil planificat (%)
Linie tehnologică pentru prelucrarea brațelor motor	11	18 661	1 319	360	866	93	17 342	92,93
Linie tehnologică de prelucrare a butucilor	6	10 350	994	283	567	144	9 356	90,39
Linie tehnologică de prelucrare a lagărelor	7	12 167	835	215	540	80	11 332	93,13
Instalație de acetilenă	1	7 283	193	193	—	—	7 090	97,34

Puncte de vedere

Accelerarea „rodajului organizatoric" — premisă pentru atingerea mai devreme a parametrilor proiectaţi

CONCEPEREA şi construirea unei noi întreprinderi industriale şi realizarea în termen a indicatorilor tehnico-economici aprobaţi reprezintă rezultatul final al unui proces de decizie foarte complex. Este necesar ca microsistemul economic pe care îl constituie noua unitate productivă să intre în lucru cu toate angrenajele sale simultan, să se limiteze ezitările, staţionările şi reglajele; este nevoie ca **încă din faza de pregătire a investiţiei să fie pus la punct cadrul de acţiune al viitorului microsistem**[1]).

Există reglementări care prevăd ca activitatea premergătoare punerii în funcţiune a noilor obiective şi realizării indicatorilor proiectaţi să se realizeze după un grafic bine stabilit; practica arată însă că în îndeplinirea obligaţiilor ce decurg de aici intervin frecvente şi, uneori, serioase dereglări, aceasta datorită şi faptului că reglementările în cauză, deci şi graficele, nu insistă îndeajuns asupra **ordonării în timp a desfăşurării principalelor activităţi de conducere şi de organizare.**

Pregătirea incompletă şi tîrzie de către unii beneficiari a condiţiilor necesare pe tot parcursul derulării investiţiei se explică atît prin necunoaşterea în detaliu a întregului complex de măsuri tehnice şi organizatorice specifice ce trebuie luate (cu mult timp înainte de punerea în funcţiune), cît şi prin numirea prea tîrzie a cadrelor de conducere şi de execuţie ale noilor obiective, cadre care în anumite cazuri nu au nici experienţa necesară. Nu rareori aceasta reprezintă una din cauzele ce duc la nerespectarea termenelor de punere în funcţiune a obiectivelor şi de atingere a parametrilor proiectaţi, la construirea unor capacităţi de producţie cu o eficienţă economică inferioară celei posibil de realizat.

CONSIDER, de aceea, că **trebuie creat cadrul normativ şi organizatoric necesar** pentru ca:

— **beneficiarii de investiţii** (atît pentru unităţile noi, cît şi pentru cele în dezvoltare) **să aibă şi ei responsabilitate asupra avizării şi însuşirii documentaţiei tehnico-economice;**

— **obiectivele** noi sau dezvoltările de capacităţi **înscrise în plan să aibă documentaţia tehnico-economică însuşită de beneficiar** (şi, bineînţeles, avizată şi aprobată de cei în drept, conform Decretului Consiliului de Stat nr. 420/1976);

— **beneficiarii de investiţii să transmită către furnizorii de utilaje documentaţia tehnică necesară, cu cel puţin un an înainte de execuţia acestor utilaje;**

— să se aplice efectiv reglementările privind **stimularea constructorului, proiectantului, furnizorilor de utilaje şi beneficiarului în reducerea costurilor investiţiei, scurtarea termenelor de dare în funcţiune şi realizarea în devans a indicatorilor tehnico-economici;**

— **cu un devans raţional faţă de data punerii în funcţiune a investiţiei, să se poată numi parţial conducerea noii unităţi şi organiza nuclee ale principalelor compartimente din structura acesteia.**

Necesitatea unei perioade de rodaj organizatoric rezultă din complexitatea problemelor legate de „naşterea" unei noi unităţi (capacităţi), probleme care, depinzînd în mare parte de condiţii locale şi apelînd la un sistem de relaţii foarte diversificate, nu pot fi rezolvate în detaliu şi cu gradul necesar de implicare nici de către proiectant, nici de către compartimentele de resort din centrala industrială şi ministerul titular al investiţiei.

PENTRU CREAREA condiţiilor optime, necesare realizării înainte de termen a indicatorilor tehnico-economici, beneficiarul de investiţii — prin compartimentele înfiinţate încă din perioada premergătoare intrării în funcţiune a capacităţilor noi de producţie — va putea astfel întreprinde, în mod eşalonat, o serie de acţiuni strict necesare, dintre care exemplificăm :

• În domeniul CONDUCERII UNITĂŢII

Prin numirea directorului sau inginerului-şef înainte de punerea în funcţiune a obiectivului se pot asigura participarea şi răspunderea beneficiarului la pregătirea investiţiei, încă din faza de întocmire, avizare şi aprobare a documentaţiilor tehnico-economice. Totodată, conducerea unităţii va putea organiza activităţile din celelalte domenii.

• În domeniul ASIGURĂRII ŞI PREGĂTIRII CADRELOR

Activitatea de selectare, pregătire şi asigurare a cadrelor trebuie începută odată cu aprobarea noii investiţii. Compartimentul personal-învăţămînt din centrala coordonatoare, împreună cu directorul (inginerul-şef) şi şeful compartimentului personal-învăţămînt-retribuire al întreprinderii, vor avea de rezolvat :

— stabilirea necesarului de personal muncitor pentru principalele posturi, meserii şi specialităţi (pe baza comparaţiei cu alte unităţi, prevederilor din proiectul de organizare, experienţei specialiştilor în domeniu) ;

— recrutarea, după o temeinică verificare (în timp), a cadrelor de conducere şi execuţie ;

— recrutarea — de regulă din judeţul unde se va construi noua unitate — şi înscrierea în şcolile de specialitate a 50—55% din totalul muncitorilor necesari ;

— pregătirea a 25—30% din totalul muncitorilor prin cursuri de calificare de scurtă durată ;

— determinarea principalelor locuri de muncă (în special cele conducătoare) ce condiţionează buna funcţionare a noilor capacităţi şi stabilirea modului concret de asigurare a muncitorilor deja calificaţi (cu categorii mari) — 15—20% din total — prin încadrări directe şi transferarea de la alte unităţi similare ;

— specializarea şi perfecţionarea, în unităţi cu profil asemănător, a muncitorilor ce au fost calificaţi, a muncitorilor încadraţi direct sau transferaţi de la alte unităţi în interesul serviciului, precum şi a cadrelor TESA — pe o perioadă care să le permită o pregătire la nivelul categoriei lucrărilor de executat. Acestora va trebui să li se asigure, în unităţile respective, posibilitatea de a lucra în aceleaşi condiţii ca şi colectivul în sînul căruia efectuează specializarea, trecînd prin toate locurile de muncă din profilul lor, participînd la diferite şedinţe de analiză a producţiei, la adunările generale ale oamenilor muncii, pentru a-şi perfecţiona cunoştinţele nu numai în profesie, ci şi în privinţa principiilor şi practicii autoconducerii muncitoreşti.

În acţiunea de recrutare pentru şcolile profesionale, de calificare la locul de muncă şi de încadrare a muncitorilor calificaţi trebuie avută în vedere **corelarea termenelor de încheiere a cursurilor** (de calificare, de perfecţionare) **cu termenele de începere a fazelor premergătoare intrării în funcţiune** (montajul utilajelor, rodaj, probe mecanice, probe tehnologice), astfel încît **toate aceste categorii de muncitori să poată participa la montajul utilajelor şi, în continuare, la probe.**

• În domeniul TEHNOLOGIC

Deoarece acţiunea de verificare şi control al documentaţiei elaborate de proiectant trebuie începută cu mult înainte de a se trece la montarea utilajelor, colectivul tehnic al noii unităţi va trebui să analizeze proiectele de execuţie (în ce priveşte : stabilirea ra-

[1]) „Revista economică", nr. 30/1978, p. 16

Graficele și organizarea realizării lor

PESTE 2 400 DE CAPACITĂȚI ȘI OBIECTIVE au fost puse în funcțiune, în industrie și agricultură, de la începutul actualului cincinal. O mare parte dintre noile unități au ajuns repede la o maturitate organizatorică pe baza căreia au obținut nivele de producție și de eficiență superioare celor avute în vedere la fundamentarea investiției.

Sînt însă și capacități la care, față de graficele de atingere a indicatorilor tehnico-economici aprobați, se înregistrează întîrzieri, uneori destul de mari. Alcătuirea liniilor tehnologice din utilaje nearmonizate între ele ca parametri funcționali, etapizarea sau amînarea completării lor, neasigurarea la timp a necesarului de muncitori cu o pregătire corespunzătoare, dificultăți în procurarea resturilor materiale, insuficienta asistență tehnică din partea cercetării și proiectării pentru însușirea tehnologiilor, uneori chiar și calculul nerealist al indicatorilor — enumerare departe de a epuiza lista cauzelor comune ale acestor întîrzieri — sînt toate, pînă la urmă, de domeniul organizării defectuoase în pregătirea și realizarea investiției și în etapa primară de funcționare.

Analize făcute de Inspecția pentru controlul gospodăririi fondurilor fixe din M.A.C.F. au relevat că nici programele stabilite de ministere pentru remedierea situației nu sînt îndeplinite corespunzător. La jumătatea anului, dintre măsurile scadente, la unități ca laminorul de benzi la cald de la Combinatul siderurgic Galați, întreprinderea mecanică „Ceahlăul" Piatra Neamț, Întreprinderea mecanică de utilaj chimic București ș.a., mai mult de jumătate nu fuseseră realizate integral ; iar Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă Buzău, Întreprinderea de tractoare Brașov, Combinatul de îngrășăminte chimice Piatra Neamț, Combinatul petrochimic Pitești ș.a. erau în restanță cu finalizarea măsurilor stabilite în vederea atingerii parametrilor proiectați. Ceea ce demonstrează o dată mai mult că la nivel de minister, centrală, întreprindere nu e suficient să se determine ce e de făcut și în ce termen, ci trebuie și să se organizeze pînă la detaliu acțiunea.

țională a fluxurilor tehnologice, respectiv a numărului de utilaje și a amplasării lor, în funcție de normele existente, gradul de cooperare, tehnologiile adoptate ; normele de protecția muncii ; circulația materiilor prime, materialelor și semifabricatelor, amplasarea sectoarelor de deservire ș.a. ; asigurarea documentației tehnice complete, necesare începerii fabricației noilor produse ; stabilirea indicatorilor tehnico-economici pentru toate capacitățile de producție și de deservire) — și, împreună cu specialiștii din compartimentul tehnic al centralei, din institutele de profil și uzine cu experiență, să completexe sau să îmbunătățească (unde e cazul) soluțiile tehnico-organizatorice adoptate inițial.

Compartimentul tehnic va trebui să asigure pregătirea tehnologică a produselor și a condițiilor de începere a fabricației și să întocmească (cu cel puțin 12 luni înainte de punerea în funcțiune) nomenclatorul pieselor de schimb pentru utilaje (avînd la bază și datele din proiectele de execuție). Astfel, el are sarcina să asigure : împreună cu compartimentul investiții — temele pentru cererile de ofertă și fișele tehnice pentru utilajele din import, documentația de montaj pentru diferite utilaje, documentația de execuție pentru inventatorul tehnologic și gospodăresc (dotările) ; împreună cu compartimentul mecano-energetic — instrucțiunile de punere în funcțiune, exploatare, întreținere și reparare a utilajelor, releveele pentru principalele piese de schimb ; împreună cu compartimentul organizarea producției, muncii, protecția muncii — instrucțiunile și normele de protecția muncii, cele de control și de desfășurare a procesului de producție ; împreună cu compartimentul aprovizionare-desfacere — cataloagele și prospectele cuprinzînd caracteristicile și performanțele produselor ce vor fi fabricate.

• În domeniul FINANCIAR-CONTABIL

Este necesar să se realizeze permanent evidența contabilă și statistică, prin înregistrarea riguroasă a tuturor cheltuielilor de investiții, pe principalele capitole ale devizului general — la pozițiile construcții, instalații electrice, termice, de apă, utilaje, dotări, a cheltuielilor pe structuri, precum și finanțarea și decontarea cheltuielilor pentru lucrările de investiții. Necesarul de mijloace circulante ar trebui determinat în anul anterior punerii în funcțiune, iar deschiderea contului de decontare industrială — cu 3—4 luni înainte de intrarea în funcțiune a capacităților de producție.

• În domeniul ORGANIZĂRII PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII

Colectivul de bază al noii unități trebuie să analizeze cu multă răspundere capitolul de organizare, conducere și sistem informațional din proiect, urmărind în ce măsură institutul de proiectare a folosit cele mai avantajoase forme și metode de organizare rațională a producției și a muncii. În diferitele etape premergătoare intrării în funcțiune, compartimentul de organizare va trebui să rezolve : definitivarea organigramei și a necesarului de personal muncitor, mergînd, în detalierea activităților, pînă la nivelul locurilor de muncă ; întocmirea regulamentului de organizare și funcționare, a fișelor posturilor și a regulamentului de ordine interioară ; elaborarea normativelor și normelor de muncă și pregătirea condițiilor necesare introducerii lucrului în acord ; organizarea rațională a locurilor de muncă, stabilirea formațiilor de lucru, a sarcinilor și atribuțiilor pentru întreg personalul muncitor ; pregătirea instrucțiunilor de protecția muncii, pentru a fi afișate la locurile de muncă ; proiectarea (împreună cu specialiștii centralei și ai proiectantului) și implementarea sistemului informațional al unității, stabilind de la început, în mod unitar, formularistica necesară ș.a.

• În domeniul COMERCIAL

Compartimentului de aprovizionare-desfacere îi revin, de asemenea, sarcini importante, premergătoare începerii producției : elaborarea planului de aprovizionare cu materiale și S.D.V.-uri și încheierea contractelor cu furnizorii, astfel încît principalele materiale să fie asigurate în magaziile unității înaintea probelor tehnologice ; difuzarea la ministere, institutele de proiectări și la principalii consumatori, cu cel puțin un an înainte de intrarea în funcțiune, a prospectelor produselor ce vor fi fabricate, dacă e posibil și a mostrelor ; urmărirea prospectării pieței externe, pentru determinarea posibilităților efective de desfacere a produselor la export ; încheierea contractelor economice de desfacere a produselor, pe bază de balanțe și comenzi, în anul anterior punerii în funcțiune ; lansarea comenzilor de piese de schimb la unitățile furnizoare, cu cel puțin un an înaintea punerii în funcțiune, astfel încît cu 1—2 luni înainte de începerea probelor mecanice să existe în unitate un stoc minim necesar.

• În domeniul PRODUCȚIEI și MECANO-ENERGETIC

Asigurarea de la început a unei exploatări raționale și continue a utilajelor noii unități impune organizarea strictă a fluxului de predare de către compartimentul investiții la constructor a utilajelor la montaj, de preluare a lor de către compartimentul mecano-energetic și predare (cu număr de inventar) la sectoarele productive, precum și darea în primire, cu proces-verbal, a utilajelor către muncitorii care urmează să lucreze cu acestea ; afișarea la fiecare utilaj, cu cel puțin o lună înainte de probele tehnologice, a instrucțiunilor de exploatare (cuprinzînd și regimurile de lucru admise), de protecția muncii și tehnica securității ; existența în sectoarele de producție, cu cel puțin 1—2 luni înainte de probele tehnologice, a documentației tehnice de execuție, a S.D.V.-urilor și A.M.C.-urilor necesare.

EXISTĂ la ora actuală, în fiecare ramură industrială, obiective de investiții care n-au intrat în funcțiune la termen, capacități și întreprinderi noi care nu se încadrează în graficul de atingere a parametrilor proiectați. Analizînd, la fiecare dintre ele, cauzele întîrzierii — care determină pagube însemnate pentru economia națională, frînînd ritmul de creștere a producției industriale și a venitului național, creînd dificultăți în cascadă pentru ramurile și unitățile cărora le sînt destinate produsele lor, limitînd posibilitățile de export — vom identifica neapărat, printre aceste cauze, și neîndeplinirea (sau îndeplinirea necorespunzătoare) a uneia sau mai multora dintre sarcinile ce trebuiau rezolvate înaintea începerii producției. Realizarea investiției și exploatarea ei, în cazul capacităților de producție, nu sînt faze separate total prin momentul punerii în funcțiune, ci se întrepătrund. „Rodajul organizatoric" la care ne-am referit în cele de mai sus presupune, de bună seamă, o cheltuială, legată de funcționarea unui aparat restrîns. Dar o cheltuială **indispensabilă** — și care va fi înzecit și însutit compensată prin **realizarea producției, încă din primele zile, la parametri cantitativi, tehnici și economici cît mai apropiați de cei avuți în vedere la fundamentarea investiției.**

Aurel CRISTEA
Focșani

Conceptul de raționalitate în utilizarea resurselor de forță de muncă (I)

ASIGURAREA economiei noastre naționale cu cadre calificate și într-o configurație profesională diversificată constituie una din preocupările fundamentale ale Partidului Comunist Român și statului socialist. Este pe deplin confirmată de viață convingerea că dezvoltarea economico-socială rapidă depinde în mod hotărîtor de factorul uman, de calitatea și competența sa.

În domeniul resurselor de muncă, una din trăsăturile definitorii ale superiorității socialismului o reprezintă lichidarea șomajului ca fenomen social, capacitatea noii orînduiri de a oferi celor apți de muncă posibilitatea integrării lor într-o activitate socialmente utilă. Este o realitate a vieții noastre de toate zilele faptul că odată cu absolvirea de către tineri a diferitelor trepte de școlarizare se asigură și locurile de muncă corespunzătoare. Și această realitate capătă o semnificație deosebită în condițiile în care în capitalism șomajul a devenit de mult un fenomen cronic, iar categoria de angajat temporar, adică concediabil în orice moment, cunoaște dimensiuni tot mai mari.

Societatea noastră socialistă este interesată nu numai în simpla ocupare în producția socială a celor apți de muncă, ci urmărește și utilizarea rațională a forței de muncă. În actuala etapă, în care se accentuează latura intensivă a dezvoltării, utilizarea cît mai eficientă a forței de muncă dobîndește o însemnătate majoră. În esență, această raționalitate presupune obținerea unor rezultate (efecte utile) economico-sociale mereu sporite, de către fiecare lucrător, față de eforturile făcute, iar caracterului diversificat al activității din economie îi corespund forme multiple de exteriorizare a efectului obținut.

Valorificarea în interesul dezvoltării a întregului potențial de muncă

UTILIZAREA RAȚIONALĂ a resurselor de muncă implică o amplă activitate ce vizează simultan laturile extensivă și intensivă, aspectele cantitative, precum și pe cele de ordin calitativ, obligînd la acțiuni concrete, la intervenții operative și prompte din partea fiecărui colectiv.

Urmărind, pentru început, latura extensivă, se impune menționat că, pe măsura dezvoltării, pe ansamblul economiei și în cadrul multor ramuri ale acesteia s-a înregistrat sporirea continuă a populației ocupate, prin cuprinderea în procesul muncii a noi și noi contingente de lucrători, care au asigurat acoperirea necesităților de forță de muncă ale reproducției lărgite. Față de anul 1950, în anul 1978, populația ocupată a atins nivelul de : 123% pe total economie, 344% în industrie, 495% în construcții, 54% în agricultură, 276% în transporturi, 355% în telecomunicații, 300% în domeniul circulației mărfurilor, 685% în gospodăria comunală, de locuințe și alte prestări de servicii neproductive, 218% în învățămînt, cultură și artă, 499% în știință și deservirea științifică, 304% în ocrotirea sănătății, asistență socială și cultură fizică, 45% în administrația de stat etc. La sfîrșitul anului 1979, totalul populației ocupate în economia națională era de 10 320 mii persoane, din care 69% în industrie și în celelalte ramuri neagricole ; conform prevederilor, la sfîrșitul cincinalului 1981—1985 populația ocupată în economie va fi 11,4 milioane persoane.

Este de remarcat că afirmarea învățămîntului ca factor principal de instruire și educare a tinerei generații își găsește reflectare în pregătirea unui număr însemnat de cadre calificate ; numai în anul 1979 au fost pregătiți 400 000 muncitori și peste 35 mii ingineri, economiști, cadre didactice, medicale și de altă specialitate.

Desigur, referindu-ne la aspectul extensiv al potențialului de forță de muncă, nu se poate face abstracție de limita fizică obiectivă a factorului populație, care, la un moment dat, are un anumit volum și o anumită structură pe grupe de vîrstă și pe sexe. Cert este, însă, că există încă rezerve de resurse de muncă, cum sînt de exemplu, populația casnică, mai ales în mediul rural, și o parte a tineretului apt de muncă, dar neîncadrat, ce pot și trebuie să fie atrase în activități sociale utile. Un rol important revine în această privință consiliilor populare, care, în procesul dezvoltării fiecărei zone teritoriale a țării, au datoria să contribuie la atragerea surselor locale de muncă în diferite activități utile.

În acest context se evidențiază caracterul științific al politicii partidului de dezvoltare complexă a economiei fiecărui județ ; caracterului multiplu al necesităților populației îi corespunde firesc și o diversitate de activități, de ramuri economice, în cadrul cărora industria va îndeplini și în continuare rolul hotărîtor. O asemenea orientare favorizează atragerea în circuitul economic și valorificarea superioară atît a bogățiilor naturale, cît și a resurselor de muncă locale. Efectul economic poate fi mai ridicat dacă ținem seama că, în același timp, se diminuează mult mișcarea migratorie a populației ocupate dintr-un județ în altul și chiar în interiorul județului, de la o localitate la alta. Se creează astfel una din condițiile utilizării raționale a forței de muncă, a intensificării influenței acesteia asupra dezvoltării economico-sociale rapide. Fără a subestima importanța factorului intensiv, considerăm că în etapa pe care România socialistă o parcurge în prezent acest prim aspect extensiv al utilizării resurselor de muncă prezintă încă importanță, mai ales pentru acele județe și localități care au un grad mai redus de dezvoltare industrială și unde, potrivit hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R., orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, ritmurile dezvoltării economice urmează să fie mai rapide. Un important rol în valorificarea economică a întregului potențial de muncă local revine industriei mici și artizanale din comune și orașe care, pe lîngă o contribuție deloc neglijabilă la satisfacerea cerințelor de produse și de servicii ale populației, va realiza, printr-o amplă și diversificată rețea de unități mici, inclusiv prin munca la domiciliu, o cît mai bună utilizare a resurselor de muncă existente în comune și orașe.

Valorificarea deplină a potențialului de muncă nu se rezumă la cele de mai sus; simpla încadrare în diferite activități utile a persoanelor apte de muncă nu epuizează conținutul procesului menționat. Problema care se ridică în continuare este realizarea unui asemenea nivel al activității, încît să se asigure o cît mai bună utilizare a capacității de muncă, a aptitudinilor și deprinderilor fiecăruia. Credem că există aici două laturi ale unuia și a aceluiași proces, și anume : a) cantitativă, care presupune, în primul rînd, un grad ridicat de ocupare, încît timpul de lucru maxim posibil să devină, tot mai mult, timp efectiv lucrat și în al doilea rînd, asigurarea pe tot parcursul timpului de lucru a unei intensități normale a muncii ; b) o latură calitativă care implică o dată cu creșterea continuă a nivelului profesional al forței de muncă utilizarea acesteia în deplin consens cu nivelul și specificul pregătirii sale.

Trebuie precizat că, deși masa covîrșitoare a oamenilor muncesc pe măsura capacităților lor, în unele locuri este prezent și fenomenul de subutilizare a resurselor de muncă, și din diferite cauze, capacitatea de muncă a unor lucrători este fructificată doar parțial. Astfel, se întîlnesc destule cazuri de folosire incompletă a timpului de lucru, în care absențele nemotivate, precum și întreruperile nejustificate ale activității au o pondere deloc neglijabilă, provocînd dereglări în lanț ale procesului de producție. În cadrul unităților economice, în secții și ateliere, sînt frecvente deplasările unor lucrători dintr-un loc în altul, determinate nu numai de aprovizionarea defectuoasă a locurilor de muncă, dar și de solicitarea de către verigile superioare a unui număr exagerat de situații, de multe ori inutile. Pentru evitarea unor asemenea dereglări credem că ar fi oportun ca, la nivelul întreprinderilor, să se stabilească un anumit interval de timp în care să fie solicitate și, respectiv, să fie întocmite și predate situații, documentații etc., ceea ce ar înrîuri pozitiv procesul de producție.

Apreciere de însemnătate deosebită făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu, atunci cînd spunea că dacă s-ar asigura funcționarea deplină a capacităților existente la toate instalațiile, utilajele și mașinile, s-ar putea realiza producția prevăzută fără nici o altă investiție, fără nici o nouă capacitate pusă în funcțiune, se referă evident și la modul cum este utilizată forța de muncă de-

Constantin ENACHE

(Continuare în pag. 24)

OM — TEHNICĂ — MEDIU

SOLUȚII ȘI TENDINȚE NOI ÎN ECONOMISIREA MATERIALELOR

UNUL din cele mai conservatoare domenii se dovedește a fi acela al materialelor. Această situație pare însă că nu mai poate să dureze dacă ținem seama că o serie de materiale (cupru, cobalt, plumb, zinc, cositor, argint etc.) și-au mărit de 5—10 ori prețurile la fiecare 10 ani, datorită fie tendinței de epuizare a resurselor și necesității folosirii unor tehnologii mai costisitoare de exploatare (submarine, antarctice etc.), fie vulnerabilității aprovizionării datorată unor situații conjuncturale. De asemenea, creșterea prețurilor materialelor a fost influențată și de actuala situație energetică pe plan mondial.

Viitorul va apela tot mai mult la tehnologii „neconvenționale"

FĂRĂ a mai insista asupra necesității și importanței problemei economiei de materiale, în cele ce urmează vom urmări tendințele în utilizarea rațională a acestora. Soluțiile vizează atît performanțele produselor cît și tehnologia de realizare a acestora, cu implicații directe în întreaga activitate de concepție, în special în ceea ce privește alegerea unor noi metode de calcul și stabilirea de criterii care să determine noi forme constructive.

În deceniile imediat următoare, în construcția de mașini, materialele metalice vor deține încă, fără îndoială, un rol preponderent ; dintre acestea se apreciază că oțelul va ocupa circa 80—90%, lărgindu-și domeniul de utilizare. Deși nu este de așteptat ca pînă la sfîrșitul secolului să apară dificultăți în aprovizionarea cu materiile prime necesare elaborării oțelurilor (fier și cărbune), totuși pot să apară situații critice pentru anumite elemente de aliere (zirconiu, niobiu, molibden, tungsten și altele) necesare pentru producerea unor categorii de oțeluri speciale. Pe de altă parte, scăderea conținutului de metal în minereu (în special la cupru, cositor, zinc) va ridica probleme pentru unele categorii de metale și aliaje utilizate astăzi în ramura electrotehnicii și electronicii.

Aceste considerente precum și rațiuni de ordin economic fac să crească ponderea înlocuitorilor (materiale plastice, ceramice) și a materialelor noi cum sînt materialele compozite (materiale întărite cu particule sau fibre). Pe aceeași linie se înscrie și intensificarea preocupărilor în găsirea unor noi forme de acoperire (metalice sau nemetalice) ale materialelor feroase, știind că în prezent pînă la 30% din producția mondială de materiale feroase este destinată înlocuirii pieselor atacate prin coroziune. De asemenea, în dezvoltarea materialelor noi se urmărește și realizarea unor materiale cu structuri polifazate, asemănătoare materialelor biologice, cu constituenți specializați pentru îndeplinirea de funcții specializate.

Pe lîngă preocupările pentru dezvoltarea de materiale noi, efecte economice importante se pot obține printr-o utilizare mai bună a materialelor disponibile în prezent, în condițiile evoluției tehnologiilor actuale cît și a apariției de noi tehnologii, care urmăresc — pe linia economisirii materialului — creșterea gradului de utilizare al acestuia prin eliminarea, reducerea și reciclarea sau valorificarea mai economică a deșeurilor. Va trece astfel pe un prim plan al activității de cercetare găsirea unor tehnologii care să nu mai producă deșeuri. Iată cîteva din direcțiile preocupărilor prioritare în acest sens. Prelucrarea materialului prin croire (tăiere) este cea mai costisitoare operație, cheltuielile aferente depășind de cîteva ori valoarea materialului primar, iar la prelucrările prin așchiere pierderile de material se ridică la 50% din totalul pierderilor prelucrării. Datorită acestei situații, tehnologiile de „precizie" (turnarea de precizie, deformarea plastică la cald și rece, sinterizarea etc.) se vor impune și își vor spori ponderea. Aceste tehnologii vor asigura creșterea spre 100% a coeficientului de utilizare a materialului și eliminarea totală a rebuturilor. Reducerea deșeurilor va fi o consecință a sporirii ponderii tehnologiilor de finisare (rectificări, acoperiri etc.) în detrimentul celor de degroșare. Operațiile de tipul rectificării se vor perfecționa în sensul creșterii preciziei și productivității în funcție de calitatea stratului superficial al pieselor de prelucrat. Aceste progrese vor fi facilitate și prin dezvoltarea unor tehnologii adiacente (ex. climatizare) astăzi insuficient luate în considerație.

Dezvoltarea surselor de energie concentrată (laser, plasmă etc.), apariția unor domenii de interferență (electrochimia, biochimia etc.), progresele realizate în fizica corpului solid vor genera noi tehnologii de prelucrare a materialelor. Tehnologiile denumite astăzi „neconvenționale" (electroeroziunea, electrochimia, tehnica prelucrării cu laser) se așteaptă să capete o amploare de pînă la 50 ori în următoarele două decenii. Aceste tehnologii funcționează aproape fără a produce deșeuri, asigurînd totodată un înalt grad de recuperare a „căderilor" de materiale bogate în elemente deficitare.

Considerînd cercetările actuale, tehnologia de elaborare a materialelor ceramice pentru utilizarea lor în domenii de vîrf, cum ar fi industria electronică, va avansa către realizarea unor materiale cu impurități controlate, cu rezistențe și maleabilități apropiate de cele ale metalelor, utilizînd tehnici de control la scară atomică.

În ceea ce privește economia de materiale sub aspectul economiei de combustibil, aceasta va putea fi stimulată și de apariția materialelor și tehnologiilor endotermice care asigură absorbția căldurii degajată ca produs secundar din alte procese tehnologice cu care să formeze cupluri tehnologice în măsură să permită exploatarea economică a resurselor energetice.

Extinderea tehnicilor de control automat și control continuu pe liniile tehnologice automatizate va conduce la creșterea calității fabricației cu implicații atît asupra scăderii rebuturilor cît și asupra duratei de viață a utilajului prelucrător, caz în care se obțin economii de materiale sub forma pieselor de schimb.

Preocupările pentru ridicarea calității produselor, încă din fazele de concepție, vor conduce la creșterea fiabilității acestora și, implicit, la economii de materiale în activitatea de întreținere și reparații. Pe de altă parte și această activitate urmează să se orienteze în mai mare măsură spre tehnologiile de întreținere preventivă și spre extinderea procedeelor de recondiționare. Se va intensifica punerea la punct de noi procedee de regenerare a unor materiale auxiliare (uleiuri, lichide de răcire, spălare etc.) sau deșeuri (de exemplu, țunder provenit din prelucrările în sectoare calde pentru utilizarea ulterioară prin sinterizare etc.) care vor putea fi reintroduse în circuitul tehnologic.

Proiectarea produsului — sursă de economii de materiale

FIE CĂ este vorba de înlocuirea unor materiale scumpe sau cu greutate specifică ridicată, de optimizarea cantităților de materiale integrate în produs, activitatea de concepție are ca obiectiv principal și atingerea unei eficacități economice din ce în ce mai mari. Tendințele ce se manifestă în proiectarea rațională a produselor sînt dominate de alegerea corectă a materialului și conceperea formei pe baza unor criterii riguroase de calcul.

În general, la alegerea materialelor pentru anumite utilaje proiectantul ține seama în mai mare măsură de criterii legate de condițiile tehnice de funcționare decît de condițiile economice legate de costuri. Acest fenomen este generat de multe ori și de lipsa posibilității de acces la date referitoare la indicatori valorici specifici, în cadrul unei bănci de date, dar la Institutul Central pentru Construcții de Mașini există în prezent preocupări pentru găsirea de soluții în acest sens.

Direcțiile de dezvoltare ale metodelor de calcul sînt în strînsă legătură cu metode experimentale, care, în multe cazuri, constituie un mijloc prețios de rezolvare a unor probleme de rezistență a unor piese, încă insuficient folosit. De multe ori, datele existente privind avariile în exploatare nu sînt prelucrate suficient și nu ajung printr-un sistem organizat în mîna proiectantului. Or, acest lucru este foarte necesar, deoarece economiile de materiale se vor putea obține prin optimizarea coeficienților de siguranță. Deși calculele în domeniul elasto-plastic au scos la iveală rezerve suplimentare de

A. BĂNESCU
D. RADULIAN

(Continuare în pag. 24)

Ofensiva „noii drepte" asupra cuceririlor clasei muncitoare

„SINDICATELE muncitoreşti să fie puse în afara legii". Legile salariului minim „sînt o crimă economică şi socială şi ele trebuie înlăturate". Sistemul de „securitate socială" şi în special al ajutoarelor de şomaj „este retrograd" şi „periculos" etc., etc. Acestea nu reprezintă citate extrase din filele dramaticelor încleştări de clasă din trecutul capitalismului. Oricît ar părea de şocant, asemenea afirmaţii, şi multe altele de acest fel, pline de încrîncenare împotriva unor cuceriri dobîndite de proletariatul din ţările capitaliste dezvoltate în urma unor grele lupte, aparţin unor foarte cunoscuţi economişti – ca G. Haberler, M. Feldstein, K. Brunner, J. J. Rosa, W. Fellner, R. Carson ş.a. Ele pun în lumină adevărata dimensiune morală a unei societăţi ce se autoproclamă – în mod fals şi apologetic – drept „apărătoare a drepturilor omului".

O asemenea situaţie nu este în premieră. În general, perioadele de criză care marchează etapele evoluţiei istorice a societăţii capitaliste constituie perioade de ascuţire a luptelor de clasă, de polarizare a confruntărilor ideologice. Este fenomenul caracteristic şi actualei etape a crizei sistemului capitalist, în care frontul dreptei a lansat un atac ideologic deschis, violent împotriva clasei muncitoare şi a principalelor ei cuceriri – dreptul la organizare sindicală, la grevă, la salariu minim, la asigurări sociale etc. Obiectivul acestei ofensive îl constituie acreditarea ideii că tocmai clasa muncitoare, tocmai aceste cuceriri ale ei, ar constitui cauza tot mai complexelor şi acutelor probleme cu care capitalismul contemporan este confruntat – inflaţia, şomajul, reducerea ritmurilor de creştere etc.

Ignorînd răspunderea societăţii burgheze pentru mizeria materială şi morală pe care a sortit-o atîtor milioane de oameni [1]), reprezentanţi ai dreptei ca Martin Feldstein, C. Campbelle, K. Brunner ş.a., încearcă să convingă că, vezi bine, sistemul ajutoarelor de şomaj şi al tuturor celorlalte forme de securitate socială „prin impactul său asupra forţei de muncă şi formării de capital, este un inamic al creşterii economice" [2]) ; este implicit factor de frînare al creşterii posibilităţilor de ocupare a forţei de muncă şi creşterii nivelului de trai.

În ce ar consta „impactul" amintit ? În primul rînd – consideră economiştii dreptei [3]) – în reducerea posibilităţilor de acumulare. Ei afirmă că sporirea volumului resurselor destinate fondurilor de securitate socială (respectiv consumului), obţinute prin sistemul de impozite, ar diminua cuantumul profiturilor, implicit resursele de investiţii ale businessului. O afirmaţie a cărei falsitate devine evidentă de la primul contact cu realitatea, reflectată de chiar statistica burgheză. Astfel, dacă în 1960 ponderea impozitelor asupra profiturilor corporaţiilor în totalul veniturilor bugetului S.U.A. era de 23,2%, în 1970 scade la 16,9%, în 1978 la 14,9%, iar în 1979 la 14,1%, rata profiturilor (rămase după plata impozitelor) a cunoscut o continuă creştere şi în mod corespunzător, investiţiile businessului (exclusiv din sectorul agriculturii) în noi obiective şi echipamente au cunoscut o evoluţie ascendentă : de la o creştere de 65,8% în perioada 1950–1959, la 105% între 1960–1969 şi 113% între 1970–1979 *.

Reducerea ritmului creşterii şi eficienţei producţiei sociale în raport cu posibilităţile pe care nivelul de dezvoltare a forţelor de producţie l-ar putea asigura – reducere reală şi tot mai îngrijorătoare – îşi are originea nu în lărgirea cuantumului acestor aşa-numite „plăţi de transfer", ci în incapacitatea capitalismului monopolist de stat de a asigura utilizarea eficientă a resurselor, echilibrul dinamic al economiei. Dar politicii „plăţilor de transfer" – al cărui principal obiectiv îl constituie atenuarea tensiunilor sociale şi cultivarea iluziei neutralităţii şi democratismului puterii de stat – îi este imputată de către ideologii dreptei şi extinderea şomajului ca şi inflaţia.

„Plăţile de transfer" – scria astfel K. Brunner – fac să crească rata normală a şomajului, au un efect de dezincitare la muncă [4]). „Sistemul actual al ajutoarelor de şomaj şi nivelul înalt al salariilor, afirmă şi M.S. Feldstein, încurajează (cică)

FIŞE

IDEI CONTEMPORANE

PROCESE REVOLUŢIONARE ÎN ŞTIINŢĂ ŞI TEHNICĂ ŞI DEZVOLTAREA SOCIETĂŢII

EDITURA POLITICĂ

● *Continuînd o acţiune iniţiată cu mai mult timp în urmă – reunirea, între copertele aceluiaşi volum, a diverse studii axate pe probleme de actualitate ale revoluţiei ştiinţifice şi tehnice, ale efectelor acesteia în planul dezvoltării sociale* – Editura Politică a lansat recent în colecţia „Idei contemporane" lucrarea *„PROCESE REVOLUŢIONARE ÎN ŞTIINŢĂ ŞI TEHNICĂ ŞI DEZVOLTAREA SOCIETĂŢII". Domeniile abordate în cele peste douăzeci de studii purtînd semnături prestigioase sînt extrem de diverse : fizică, biologie, teoria cunoaşterii, prognoză, astronomie, informatică, chimie, psihologie, medicină, mecanică, antropologie, ştiinţa conducerii etc. Această paletă largă de probleme, la care se adaugă consistenţa investigaţiilor întreprinse, preocuparea autorilor de a releva cele mai noi cunoştinţe ce au survenit în fiecare domeniu, demonstrează convingător atît dimensiunile şi implicaţiile de largă anvergură ale progresului tehnico-ştiinţific contemporan cît şi interdependenţele profunde ce se stabilesc între diferitele compartimente ale cunoaşterii ştiinţifice.*

Aprovizionare

● *Aprovizionarea tehnico-materială reprezintă punctul cel mai sensibil în activitatea de investiţii. Problemele care survin în acest domeniu – amplificate şi de criza energetică şi de materii prime – pot fi rezolvate, într-o anumită măsură, desigur, apreciază* Jaroslav Fridmuc *în articolul* „Dodavatelsko – odberatel 'ske vztahy a planovite riadenie investicneho procesu" *(Aprovizionarea tehnico-materială şi conducerea planificată a procesului de investiţii), publicat în numărul 8/1980 al revistei cehoslovace* EKONOMIKY ČASOPIS, *prin acţionarea unor pîrghii ale sistemului de planificare.*

Printre acţiunile menite să înlăture o serie de deficienţe care, prin însăşi natura lor, afectează procesul de dezvoltare al economiei, F.J. notează : lărgirea orizontului de timp în planificarea activităţii de investiţii-construcţii ; stabilirea, prin plan, a unei mai bune corelări între termenele de realizare a construcţiilor la noile obiective şi cele de livrare şi montare a utilajului tehnologic ; stabilirea unui sistem mai nuanţat de stimulente şi sancţiuni pentru respectarea – sau nerespectarea – termenelor de livrare a utilajelor şi de execuţie a obiectivelor.

Populaţie şi economie

● *Urmărind să găsească un răspuns implicaţiilor subutilizării forţei de muncă care afectează, în prezent, o serie de ţări în curs de dezvoltare, trei cercetători brazilieni – I.L. Petrucelli, M.H. Rato şi S.L. Braganca – au realizat o aplicaţie a modelului Bachue la populaţia Braziliei. Concluziile acestei aplicaţii sînt expuse în articolul* „Les conséquences socio-économiques d'une baisse de la fécondite" *prezentat în numărul din septembrie-octombrie al publicaţiei* „REVUE INTERNATIONALE DU TRAVAIL". *Ipoteza de lucru care a fost luată în calcul la realizarea modelului respectiv o constituie prezumtiva legătură directă ce există între rata de creştere a populaţiei şi nivelul de ocupare a acesteia (variabila utilizată, diminuarea pînă la nivel unitar, a ratei de creştere a fost, la rîndul său, proiectată în două subsisteme : cel economic, incluzînd variabilele cerere finală şi producţie, forţă de muncă, venituri şi re-*

aminarea excesivă a reluării muncii, face să crească nivelul șomajului ciclic și sezonier, iar ocuparea temporară să devină un fapt obișnuit". Iată, deci, că în această concepție șomajul ar fi preponderent voluntar. El ar exista pentru că... muncitorii nu vor să muncească. O mai „radicală" justificare a sistemului capitalist probabil că nu se putea imagina. Faptul că ajutorul de șomaj se acordă pe timp limitat și se sistează în cazul în care beneficiarul lui refuză ofertele de muncă ce-i sînt făcute nu este, desigur, observat de ideologii dreptei ; după cum nu este „observat" nici faptul că, așa cum demonstrează înșeși statisticile oficiale, numărul ofertelor de serviciu a fost în ultimii 10–15 ani, de 2 pînă la 8 ori mai mic decît numărul cererilor de serviciu. În asemenea condiții, după cum pe bună dreptate remarca J. C. Vassal, a susține teza șomajului voluntar înseamnă a da dovadă de un „umor negru"[5]).

În dorința de a depăși, exclusiv pe seama maselor muncitoare, fenomenele de criză – fenomene generate în ansamblu de incompatibilitatea dintre cerințele realizării echilibrului dinamic al economiei și funcția dereglantă a marilor monopoluri – ideologii dreptei impută îngrijorătoarele dimensiuni ale șomajului și inflației nu numai sistemului de „securitate socială" ci și „legislației salariului minim" ca și „nivelului înalt al salariilor". În opinia lui M. Feldstein, G. Haberler, W. Fellner ș.a. legile „salariului minim" ar bloca angajarea de către capital a tinerilor și populației de culoare ca urmare a faptului că productivitatea lor marginală ar fi sub nivelul salariului minim ; afirmație, evident, nedemonstrată factologic, dar care este invocată pentru a susține că aceste legi „sînt o crimă economică și socială și ca atare trebuie înlăturate"[6]). În ceea ce privește „nivelul înalt al salariilor", acesta – alături de „plățile de transfer" și salariul minim – ar constitui pasă-mi-te principala cauză a inflației. Iar principalul vinovat al nivelului înalt al salariilor și respectiv inflației ar fi sindicatele muncitorești.

„Una din principalele cauze ale stagflației – scria, astfel, G. Haberler – o constituie puterea sindicatelor de a impune o creștere a salariilor cu mult peste nivelul compatibil cu stabilitatea prețurilor", adică, cum precizează Weintraub Sidney, „ o creștere mai rapidă decît a productivității muncii"[7]). Este adevărat că o creștere a salariului real mai rapidă decît a productivității muncii ar genera inflație. Dar realitatea faptelor infirmă puternic afirmațiile menționate. În S.U.A., spre exemplu, unde mai insistent ca oriunde se invocă nivelul înalt al salariilor drept cauză a inflației, conform statisticii Ministerului Muncii în perioada 1967–1978 salariul mediu real brut săptămînal în sectorul privat (exclusiv agricultura) a crescut cu 2,4%, în timp ce productivitatea muncii cu 16,5%, adică de aproape 7 ori mai mult[8]). Să mai notăm ideea potrivit căreia, cică, s-ar plăti „un foarte ridicat preț pentru progresul mișcării sindicale... cea mai dificilă problemă, dar de o importanță crucială, este cum să se restrîngă puterea sindicatelor". (G. Haberler). Se vrea însă și mai mult : „sindicatele să fie puse în afara legii" (Robert B. Corson).

Ofensiva ideologică împotriva clasei muncitoare, a cuceririlor ei, constituie o expresie a neputinței societății capitaliste în fața consecințelor necontrolabile ale mecanismului monopolist-statal de mișcare a economiei. Ea reprezintă una din manifestările semnificative ale tot mai profundei crize a sistemului capitalist.

Ion CALAGIU

---

1) Pentru cei 18–20 milioane de șomeri oficial înregistrați în țările capitaliste dezvoltate — cît și pentru cei pe care aceștia îi au în întreținere — ajutorul de șomaj reprezintă principala sursă de existență ; pentru zeci de milioane de persoane ce trăiesc în sărăcie — adică cu venituri sub minimul necesar de existență, oficial determinat — ajutorul social sub forma asistenței medicale, alimentare, pensiilor sociale etc., constituie o necesitate a însăși supraviețuirii fizice. Chiar și după datele statisticii oficiale, în Statele Unite peste 26 milioane persoane trăiesc în sărăcie (vezi Statistical Abstract of the United States, 1976, p. 432)

2) Vezi Journal of Economic Literature, march, 1979, p. 88

3) Vezi, de exemplu, M.S. Feldstein, Tax Incentives, Corporate Saving and Capital Acumulation în U.S. In : Journal of Public Economics, nr. II 1979, p. 159—171 ; M.S. Feldstein, Social Security, Induced Retirement and Agregate Capital Acumulation, In : Journal of Political Economy, 1974, p. 905—926.

4) Cf. Economic Report of the President, 1979, Washington, 1979, p. 235, 264—265

5) Karl Brunner, The Commitment to Permanent Inflation. In : Social Science and Modern Society, vol. 16, nr. 5, 1979, p. 6—7.

6) J.C. Vassal, Mythes et réalités sur le chomage, Problemes Economiques, nr. 1 570, 26 apr. 1978, p. 3

7) G. Haberler, loc. cit. p. 257

8) Weintraub Sidney, Capitalism, Inflation and Unemployment. Citat după : Journal of Economic Literature, nr. 4, 1978, p. 1 459

9) Diferența a constituit sursa creșterii profiturilor , în primul rînd a profiturilor marilor monopoluri, care, avînd controlul asupra piețelor de aprovizionare și asupra piețelor de desfacere (implicit asupra costurilor și prețurilor) folosesc deliberat creșterea inflaționistă a prețurilor ca instrument de reducere a ponderii salariilor în prețul de desfacere, în beneficiul creșterii profiturilor. Tocmai ca urmare a unei asemenea politici, volumul profiturilor corporațiilor americane a crescut în aceeași perioadă — 1967—1978 — cu peste 144% (vezi calcule Monthly Labor Review, Mars, 1979 p. 17 ; Economic Report of the President, jan. 1979).

---

partiția acestora, pe de o parte, iar pe de altă parte, subsistemul demografic care a inclus, ca indicatori, mortalitatea, fecunditatea, migrația și nivelul de instruire). Ce concluzii se pot desprinde pe baza corelațiilor stabilite între acești indicatori ? După cum arată autorii studiului rezultă clar că o ipotetică scădere a fecundității nu va afecta sensibil rezultatele economiei braziliene, după cum aceasta nu va contribui nici la ameliorarea repartiției veniturilor pe categorii de populație. Singurele modificări semnificative vizează tendința de diminuare a populației rurale și, complementar, accentuarea fenomenului de migrare spre zonele urbane.

Consfătuiri și simpozioane

● *Din inițiativa Comitetului județean de partid Brașov a avut loc de curînd o consfătuire de lucru (la nivel județean) în cadrul căreia s-a hotărît instituirea – pentru prima oară pe plan național – a unui colectiv pentru coordonarea și îndrumarea unitară a activității de cercetare științifică și tehnică în județul Brașov. Pornind de la obiectivele și cerințele noii etape de dezvoltare economico-socială a țării stabilite de Congresul al XII-lea al partidului pe linia valorificării superioare a potențialului material și uman, a concentrării și mobilizării tuturor forțelor de cercetare și inginerie tehnologică pentru realizarea unei noi calități din toate domeniile de activitate, Colectivul de coordonare își propune, printre altele, să întreprindă o serie de acțiuni menite să contribuie atît la soluționarea unor probleme de fond ale activității cît și la îmbunătățirea cadrului organizatoric ; să urmărească executarea planului pe faze de cercetare-proiectare și valorificarea rezultatelor științifice în producție, eficiența economică a acestora ; să acționeze pentru îmbunătățirea activității de informare și documentare tehnico-științifică la nivelul județului ; să analizeze modul cum se utilizează baza tehnico-materială, urmărind creșterea ponderii lucrărilor de cercetare în volumul total de muncă al întreprinderilor, precum și folosirea integrală a capacității utilajelor, instalațiilor, aparatelor și instrumentarului de investigație științifică.*

● *Între 20–22 noiembrie s-au ținut la Buzău lucrările celui de al șaselea Simpozion național de istorie agrară a României. Inaugurate în octombrie 1969 la Cluj-Napoca, aceste manifestări au căpătat deja un caracter tradițional, prin edițiile desfășurate apoi, succesiv, la Iași, Timișoara Slobozia, Sfintu-Gheorghe și acum la Buzău. Simpozionul a mintit a grupat rezultatele muncii efectuate de cercetători, arhiviști, etnografi, cadre didactice universitare și liceale, muzeografi, ca și cadre din alte domenii (biblioteci, aparat agricol, bănci etc.) legate direct sau indirect de agricultură. Lucrările au avut loc în următoarele sesiuni : istorie agrară generală, istoria agriculturii și silviculturii, istoria instituțiilor, relațiilor și ideologiilor agrare, istoria vieții rurale, istoria învățămîntului agricol, istoria apiculturii, în program fiind înscris un număr mare de comunicări. Alături de variate aspecte ale dezvoltării din trecut a agriculturii românești, în cadrul dezbaterilor s-a acordat o atenție deosebită istoriei agrare din anii socialismului.*

FIȘE

Utilizarea resurselor de forță de muncă

(Urmare din pag. 20)

oarece aceasta este aceea care pune în mișcare mașinile și utilajele.

Determinarea optimă a necesarului de forță de muncă

FOLOSIREA rațională a forței de muncă, în condițiile sporirii rolului factorilor intensivi, impune o preocupare susținută pentru determinarea necesarului de lucrători pe ansamblul economiei, pe ramuri și unități economice și social-culturale, precum și în profil teritorial. În esență, un asemenea proces presupune determinarea necesarului de forță de muncă în numărul, structura profesională și nivelul de calificare impus de condițiile existente sau programate de înzestrare tehnică, de organizare a producției și a muncii etc. O asemenea activitate prezintă mare interes practic, dacă avem în vedere caracterul dinamic al necesarului de forță de muncă, sub impulsul a numeroși factori care, și ei, la rîndul lor sînt mereu variabili, pe fondul progresului științifico-tehnic contemporan. Este vorba de luarea în considerare a modificărilor care au loc în conținutul muncii, structura profesională a populației ocupate, raportul dintre resursele de muncă și proporțiile economice, ritmul dezvoltării economice, rata acumulării, nivelul productivității muncii, compoziția organică a fondurilor, durata zilei de muncă etc. Dar, nu numai atît deoarece toate acestea trebuie să țină seama de caracterul limitat al resurselor de forță de muncă. Evident, însă, același număr de lucrători poate să reprezinte un potențial sporit atunci cînd înzestrarea tehnică și nivelul de calificare sînt superioare. Astfel, se impune următoarea relație de cauzalitate : mișcarea continuă a condițiilor factorilor menționați determină dinamica necesităților de forță de muncă. Și aici, ca și în domeniul biologiei, trebuie să se manifeste fenomenul denumit homeostază, care, pe terenul economiei, desemnează proprietatea sistemului de a-și asigura o funcționalitate stabilă și optimă într-un mediu (ansamblu de condiții și factori) mereu variabil. Pentru asigurarea acestei funcționalități este însă necesar să fie prevăzut necesarul de forță de muncă, chiar și pe orizonturi de timp mai mari, pe baza cunoașterii aprofundate și a acțiunii factorilor și a tendințelor lor.

O mare însemnătate practică are luarea în considerare a creșterii productivității muncii — expresie concentrată a progresului forțelor de producție — care atrage după sine reducerea consumului de muncă necesar realizării fiecărei unități de efect util. În mod firesc, aplicarea largă a cuceririlor științei, tehnicii și tehnologiei moderne, ca și pregătirea din ce în ce mai înaltă a forței de muncă, deci ca urmare a creșterii productivității muncii, consumul de forță de muncă pe unitatea de produs se micșorează continuu.

Consecințele practice ale acestui proces sînt însemnate, cel puțin sub următoarele aspecte : a) mărirea sarcinilor de producție la unitățile economice nu trebuie să dea naștere întotdeauna, automat, la cereri suplimentare de forță de muncă ; b) nerealizarea la timp și de calitatea corespunzătoare a sarcinilor prevăzute nu poate fi explicată în orice condiții prin insuficiența forței de muncă ; cu atît mai inadmisibilă este situația în care sporirea necesarului de lucrători este solicitată chiar în cazul în care, pe de o parte, volumul sarcinilor rămîne constant, iar, pe de altă parte, crește gradul de calificare și de înzestrare tehnică a muncii ; c) posibilitatea sporirii rezultatelor muncii, odată cu promovarea progresului științifico-tehnic, și, deci, a diminuării necesarului relativ de forță de muncă există nu numai în procesele nemijlocite de producere a bunurilor materiale, ci și în sectoarele de organizare, evidență, conducere tehnico-economică, în domeniul operațiunilor bancare, în activități administrativ-gospodărești etc. ; se înțelege de la sine, de exemplu, faptul că la un volum dat al operațiunilor ce trebuie efectuate, înlocuirea prelucrării manuale a datelor prin cea automată permite, pe lîngă îmbunătățirea calității muncii, realizarea de importante economii de timp și deci de personal. În legătură cu acest ultim aspect, se impune menționat, așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Cuvîntarea rostită la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie a.c., că este necesar să se acționeze cu mai multă hotărîre pentru reducerea personalului neproductiv, pentru a se înțelege că odată ce am trecut la folosirea calculatoarelor, a proceselor moderne de evidență și de calcul, nu se mai justifică menținerea aceluiași aparat.

Mai ales că practica demonstrează că, adeseori, una din cauzele sporirii, peste necesarul real, a numărului personalului în diferite activități o constituie însăși incompleta utilizare a celor deja ocupați, neasigurarea gradului normal de intensitate și încălcările disciplinei în muncă.

Economisirea materialelor

(Urmare din pag. 21)

rezistență, obținute prin redistribuirea și întărirea materialului, rezultatele obținute pînă în prezent sînt considerate ca insuficiente, preocupările în acest domeniu trebuind să continue, în acord cu cerințele de precizie, siguranță și economicitate ale mașinilor viitorului. O arie largă de preocupări se deschide în viitor și pe linia perfecționării metodelor de calcul la oboseală ale materialelor, mai ales în regimuri nestabilizate de solicitări variabile. De asemenea, calculele de fiabilitate vor căpăta o dezvoltare mult mai puternică, astfel încît prin proiectarea utilajelor să se realizeze optimizări care să pună în concordanță termenele de uzură fizică și morală.

Pentru obținerea unei greutăți minime a utilajelor în proiectarea formelor se manifestă tendința de a evolua spre cazul ideal în care fiecare element material (nu numai aceeași secțiune) lucrează la același nivel de solicitări. Punerea problemei este analoagă și atunci cînd determinant este nu numai criteriul egalei rezistențe ci și cel al egalei rigidități sau stabilități.

Deși există tendința de a se mări performanțele utilajelor (viteză de lucru, putere, capacitate etc.) modificările dimensionale care însoțesc această tendință vor trebui să țină seama de necesitatea economisirii materialului astfel încît la mărirea elementelor, momentele de rezistență și de inerție să crească mai repede decît secțiunea. Astfel, pe lîngă economia de material se va reduce și consumul specific de manoperă.

Totodată, tendința de creștere a încărcărilor va trebui să găsească un correspondent în preocuparea proiectantului de utilaje privind conceperea unor sisteme de descărcare artificială a sarcinilor, prin crearea de zone pretensionate în mod controlat. De exemplu, pentru asigurarea rezistenței la presiuni înalte în cazul recipienților cu pereți groși din mai multe straturi (fretate), se aplică o stare de tensiune opusă aceleia care apare în funcționare, materialul fiind astfel utilizat mai economicos. Este de așteptat ca viitorul să aducă o largă extindere a unor procedee mai puțin folosite astăzi, ca ecruisări controlate și absorbanți dinamici, care asigură reducerea oboselii materialului.

Odată cu diversificarea materialelor se va accentua, pe lîngă tendința de proiectare a fiecărei piese din materialul potrivit (căutînd ca forma piesei să asigure proprietăți neuniforme, cum ar fi o rezistență sporită într-o anumită direcție sau proprietăți diferite în diferite părți ale aceluiași element) și tendința de a realiza piese din materiale întărite (materiale compozite) care să permită ca, la modificarea condițiilor de lucru în diverse părți ale piesei, materialul acesteia să-și conserve calitățile, ceea ce, de asemenea, va conduce la reducerea consumurilor de materiale deficitare.

Nu dorim să mai insistăm asupra problemei tipizării utilajelor și subansamblelor din construcția de mașini, o acțiune a cărei eficiență pe linia economiei de materiale este cunoscută și care își va păstra ponderea în concepția produselor. Tipizarea pieselor unor subansamble cu funcții înrudite va constitui o rezervă suplimentară de îmbunătățire a coeficientului de utilizare a materialului.

În concluzie, în deceniile următoare problema economiei de materiale își va spori actualitatea, ținînd seama de tendința de epuizare a resurselor materiale și energetice, în interacțiune cu creșterea capacității umane de a interveni pe scară largă în procesele mediului înconjurător. Progresele realizate în obținerea de materiale care să compenseze dispariția depozitelor exploatate în prezent, vor implica, desigur, și tehnologii noi bazate pe materiale noi.

Vom asista la o deplasare a centrului de greutate al preocupărilor pentru economisirea de materiale din domeniul execuției în cel al concepției. Proiectantul se va orienta spre conceperea de tehnologii care să permită un grad înalt de utilizare a materialului, iar produsele obținute să îi folosească deplin calitățile pe baza unor metode și tehnici de calcul evoluate, utilizînd bănci de informații.

Rațiunile de ordin economic vor fi determinante în inițierea unor programe de colaborare interdisciplinară la nivelul economiei naționale și poate și la scară internațională pentru valorificarea unor materiale ce sînt considerate încă, în mod eronat, deșeuri.

REUNIUNEA DE LA MADRID

DIMENSIUNI POLITICE ŞI MILITARE ALE SECURITĂŢII ŞI COOPERĂRII EUROPENE

ACEASTĂ TOAMNĂ a Madridului, cu dificultăţile serioase, în legătură cu aşa-zisele probleme de procedură pe care le-a cunoscut întîlnirea pregătitoare, şi cu demarajul dificil, în chiar ceasul al doisprezecelea, al lucrărilor propriu-zise ale reuniunii general-europene, are darul, cel puţin, de a imprima şi mai mult în conştiinţa opiniei publice ideea că ne aflăm într-un moment crucial al eforturilor pentru asigurarea securităţii şi cooperării, pe continentul nostru.

Un moment crucial

CARE ESTE DRUMUL pe care îl va alege Europa? Răspunsul la o asemenea întrebare nu se dovedeşte a fi prea uşor de dat. Factorii ce trebuie luaţi în considerare sînt numeroşi şi de natură foarte diferită. Un lucru pare să fie, totuşi, indiscutabil. Nimeni — avem în vedere desigur oamenii de bună credinţă — nu doreşte întoarcerea la stări de lucruri revolute, la vremurile „războiului rece". După cum se ştie, acum cinci ani, la Helsinki, statele europene şi-au propus să pună pe baze **noi** raporturile dintre ele, să determine o **evoluţie constructivă** pe continent, iar acest obiectiv a fost apreciat nu numai ca un deziderat **actual,** ci şi ca o idee **realistă** şi **viabilă.** Aceasta deoarece, cum sublinia preşedintele Nicolae Ceauşescu, toate ţările europene sînt direct interesate în destindere, într-o politică de pace şi de independenţă naţională.

Problema este, deci, aceea a atitudinii faţă de momentul actual, a caracterizării sale în raport cu aspiraţiile formulate în Actul final şi, pe această bază, a alegerii între menţinerea statu quo-ului şi continuarea şi consolidarea procesului de edificare a securităţii şi cooperării în Europa.

Ce înseamnă însă practic a judeca situaţia prezentă şi a alege calea justă în faţa acestei răspîntii? Este vorba, în primul rînd, cum arăta la Madrid reprezentantul României, de înţelegerea faptului că actuala reuniune se întruneşte în împrejurări marcate de o evoluţie deosebit de complexă şi contradictorie a vieţii internaţionale, în legătură cu intensificarea politicii de dominaţie şi amestec în treburile interne ale altor state, de consolidare şi reîmpărţire a zonelor de influenţă, adîncirea crizei economice mondiale, ascuţirea contradicţiilor dintre state şi grupări de state, cu perpetuarea conflictelor existente şi apariţia altora noi. Ceea ce înseamnă că nu putem neglija impactul pe care l-a avut asupra evoluţiei de pe continentul nostru starea de tensiune resimţită în lume, mai ales în cursul acestui an. După cum aprecierea lucidă a situaţiei reclamă luarea în considerare a unor tendinţe negative, a unor cauze ale tensiunii actuale, apărute chiar în cadrul european.

Ca atare, a opta pentru menţinerea statu quo-ului ar însemna neglijarea faptului că Europa se află într-un moment extrem de critic, care reclamă cu acuitate oprirea agravării încordării şi determinarea unei cotituri hotărîtoare în direcţia unei politici de pace, destindere şi colaborare. Inacţiunea ar însemna, de fapt, împingerea continentului spre un punct maxim de criză. În schimb, a alege, în mod real, calea continuării cursului inaugurat la începutul anilor '70 înseamnă evitarea oricăror măsuri de natură să sporească pericolul de război şi identificarea mijloacelor prin care să fie soluţionate problemele dificile existente, înlăturînd concepţiile şi practicile anacronice şi promovînd interesele comune ale conlucrării în spiritul unităţii şi păcii.

În al doilea rînd, este vorba de evidenţierea faptului că, după semnarea Actului final s-a făcut extrem de puţin pentru realizarea aspiraţiilor popoarelor europene de a trăi în bună înţelegere şi pace, pentru a investi substanţă concretă în poziţiile consemnate, pe hîrtie, cu cinci ani în urmă, şi mai ales pentru împiedicarea unei evoluţii primejdioase pe continent. Edificiul construit, dacă se poate vorbi de aşa ceva, şi-a demonstrat în repetate rînduri fragilitatea : ceea ce s-a întreprins nu a făcut imposibilă revenirea la stări de lucruri anacronice, procesul securităţii şi cooperării în Europa nu a devenit ireversibil. Lipsa de stabilitate a sistemului se leagă în mod deosebit de menţinerea fracturii majore creată în această regiune a lumii datorită blocurilor, de predominarea logicii Est-Vest în raport cu logica unităţii, ca şi de insuficienţa şi inconsistenţa corelaţiilor stabilite între diferitele laturi ale procesului (politică, militară, economică, culturală). Dealtfel, trebuie spus că, în anumite domenii, în această perioadă, în loc să fie înlăturate obstacolele, restricţiile artificiale existente, au fost create altele noi. Retrospectiv vorbind, avem nenumărate dovezi că realizările de pînă acum, cîte sînt, constituie doar un prim pas, un început al veritabilului proces de înfăptuire a securităţii europene.

A accepta statu quo-ul ar însemna deci, dintr-o asemenea perspectivă, a admite practic îngroparea acestui început şi punerea sub semnul întrebării a oricărei continuităţi a eforturilor de construire a unei noi realităţi în relaţiile dintre statele din Europa. Ceea ce s-a întîmplat la reuniunea de la Belgrad a evidenţiat cît se poate de clar pericolul pe care îl implică expectativa, absenţa voinţei politice de a merge mai departe. Un nou insucces, consumat în termenii baterii pasului pe loc sau ai cantonării abordării în sectoare periferice, ar contribui, în ultimă instanţă, la accentuarea neîncrederii şi suspiciunii reciproce, ar antrena pericolul activizării forţelor retrograde, care mizează pe cartea confruntării. A opta pentru acţiune constructivă înseamnă, dimpotrivă, înţelegerea faptului că Actul final nu putea, prin simpla lui existenţă, să transforme o realitate complicată, că o etapă nu epuizează un proces, ci marchează un pas care îşi realizează cu adevărat menirea doar în perspectiva permanenţei acţiunii, în conformitate cu spiritul angajamentelor definite în comun şi în legătură cu toate sferele relaţiilor interstatale vizate.

În al treilea rînd, apare evident că situaţia actuală este strîns legată de continuarea cursei înarmărilor şi de imobilismul componentei militare a securităţii europene. Dacă efectuăm un bilanţ, sublinia ministrul român de externe în cadrul dezbaterilor generale ale reuniunii de la Madrid, constatăm că pericolul militar în Europa în loc să scadă a crescut. Continentul nostru rămîne regiunea care conţine cele mai mari primejdii pentru pacea mondială. Aici s-au acumulat cele mai însemnate cantităţi de arme şi cea mai puternică forţă militară din istorie, iar competiţia pentru perfecţionarea şi sporirea arsenalelor nu cunoaşte răgaz. În ceea ce priveşte domeniul nuclear, se apreciază că Europei îi sînt „rezervate" în jur de 50 000 megatone sau 82 tone exploziv clasic pe locuitor *). Iar în prezent există perspectiva îngrijorătoare ca noi mijloace de distrugere să completeze stocurile existente pe continent — eurorachetele. Dealtfel, trebuie spus că o asemenea tendinţă — de creştere — se înregistrează în perimetrul tuturor sistemelor de arme ca-

*) Vezi I. Coman, Studiu introductiv, în Cursa modernă a înarmărilor (coord. N. Ecobescu), Edit. militară, Bucureşti, 1980, p. 23

dabile să transporte la țintă — pe teatrul de luptă european — focoase nucleare, un loc prioritar revenind însă rachetelor. Astfel, se consideră că, față de 1978, cînd existau, în dotarea celor două alianțe militare, 3 915 asemenea mijloace, în 1985 ar putea ajunge la un nivel situat între 4 502 și 6 766 (în funcție de anumite opțiuni strategice). În privința focoaselor transportabile cifrele respective sînt și mai mari **).

Așa cum apreciază specialiștii, utilizarea doar a unei fracțiuni a armelor deja existente ar antrena devastarea Europei. Pentru aprecierea dimensiunilor reale ale primejdiei de confruntare trebuie să se aibă neapărat în vedere și recentele evoluții în doctrinele militare în legătură cu posibilitatea „războiului nuclear limitat".

Nivelul atins în dezvoltarea arsenalelor și în privința continuării cursei înarmărilor poate fi pus în evidență și în alte planuri : țările participante la C.S.C.E. cheltuiesc în acest domeniu circa 1 miliard dolari pe minut ; în perimetrul armamentului clasic, de pildă, țările membre ale celor două blocuri dețin în Europa circa 67% din totalul tancurilor și 57% din totalul mondial al avioanelor de luptă ; pe teritoriul a 16 state europene sînt dislocați permanent circa 1 milion de soldați străini și există aproximativ 70% din totalul bazelor și instalațiilor militare amenajate pe teritoriul altor state.

În aceste condiții, orientarea către menținerea statu quo-ului ar însemna, evident, admiterea golirii de conținut a procesului securității și cooperării europene. Aceasta pentru simplul fapt că armele și confruntarea dintre blocuri au fost și rămîn un obstacol esențial în calea sa. Alternativa este echivalentă cu identificarea pericolului pe care îl prezintă întreținerea iluziei că se poate trăi în liniște atît timp cît se mențin intacte actualele date ale competiției militare în Europa. Mai mult, este vorba de evidențierea faptului că eliminarea tensiunii va fi posibilă doar prin măsuri care să vizeze cauzele ei reale. Așa cum sublinia președintele **Nicolae Ceaușescu, „Este timpul ca șefii de state, de guverne, opinia publică să pună capăt politicii de înarmare. Să nu așteptăm ! Să acționăm pînă nu va fi prea tîrziu !"**.

Încrederea presupune măsuri concrete

CE TREBUIE FĂCUT ? Care este calea ce trebuie aleasă pentru a opri evoluția periculoasă a situației pe continent și a crea condițiile unui progres hotărîtor — exprimat în măsuri concrete — în direcția traducerii în viață a prevederilor Actului final de la Helsinki? Fără îndoială și în această privință pot exista puncte de vedere diferite. Esențial este însă să se înțeleagă că timpul pentru acțiune a venit deja și acest imperativ se impune pentru toate statele Europei.

Apare astfel limpede că cerința fundamentală a înfăptuirii unei politici de destindere o constituie așezarea fermă la baza relațiilor interstatale a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, respectării dreptului fiecărui popor la dezvoltare liberă, așa cum o dorește. Actuala reuniune trebuie să reafirme angajamentul statelor participante de a respecta neabătut, atît în relațiile lor reciproce, cît și în raporturile cu alte state, fără deosebire de orînduire, mărime, nivel de dezvoltare, apartenență sau neapartenență la alianțe militare, toate principiile consacrate în Actul final al C.S.C.E.

O deosebită importanță ar prezenta-o deplina eradicare a forței din comportamentul politic al statelor europene și soluționarea exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, a oricăror probleme. La Madrid ar trebui, de aceea, să fie continuate eforturile în vederea elaborării unui sistem eficace de reglementare pașnică a diferendelor, care să asigure excluderea pentru totdeauna a forței și a amenințării cu forța din relațiile dintre statele participante. După cum se știe, România consideră că și-ar demonstra utilitatea încheierea unui Tratat general de renunțare la forță ; acesta ar avea darul să degreveze conlucrarea europeană de una din cele mai periculoase amenințări.

Reuniunea de la Madrid trebuie să-și îndrepte atenția, în mod prioritar, și spre acțiunea concretă în domeniul dezangajării militare și al dezarmării, fără de care nu pot fi concepute securitatea și pacea în Europa și în întreaga lume. Desigur, un rol important ar avea convenirea unor măsuri de natură să sporească încrederea între statele continentului, cum ar fi, de pildă, încetarea demonstrațiilor militare de forță la granițele altor state și în general renunțarea la manevre militare, în primul rînd la cele multilaterale și în apropierea frontierelor, notificarea marilor mișcări de trupe ș.a. În același context, se înscrie și imperativul de a se acționa pentru crearea condițiilor necesare restrîngerii activității și dizolvării concomitente a N.A.T.O. și a Tratatului de la Varșovia. De asemenea, România își reafirmă propunerile privind trecerea la reducerea și desființarea bazelor străine, reducerea și retragerea trupelor aflate pe teritoriul altor state. Toate acestea ar duce, fără îndoială, la întărirea încrederii între state.

În același timp, însă, trebuie să se treacă la măsuri concrete în direcția dezarmării : înghețarea bugetelor militare, urmată de reducerea continuă a acestora, diminuarea substanțială a efectivelor militare și a armamentelor. Așa cum sublinia președintele **Nicolae Ceaușescu**, dacă este adevărat că neîncrederea existentă determină accentuarea cursei înarmărilor, continuarea acesteia nu întărește încrederea, ci, dimpotrivă, o diminuează : **„tocmai oprirea cursei înarmărilor, a cheltuielilor militare, trecerea la reducerea lor treptată, sub un control internațional corespunzător, precum și realizarea unui echilibru de forțe pe seama reducerii echilibrate a armamentelor vor mări încrederea, vor spori gradul de securitate și vor crea condiții pentru trecerea în continuare la noi măsuri de dezarmare"**. O asemenea poziție, de negare a conceptului „păcii prin amenințare", care în fapt sporește riscurile de război, a fost împărtășită, dealtfel, și de alte delegații participante la reuniunea de la Madrid. Ar avea, de aceea, o deosebită importanță să se convină ca echilibrul de forțe militare să fie asigurat nu prin sporirea bugetelor, armamentelor și a efectivelor, ci prin trecerea la măsuri efective de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară. După cum este cunoscut, România a dat un exemplu semnificativ în această privință, hotărînd recent, pentru a treia oară consecutiv, o reducere a bugetului său militar. Este îmbucurător faptul că și alte state din Europa au refuzat să se angajeze pe calea sporirii cheltuielilor în acest domeniu.

În contextul abordării acestor aspecte ale securității europene, țara noastră consideră, de asemenea, că actualei reuniuni îi revine sarcina convocării unei conferințe consacrate întăririi încrederii, dezangajării militare și dezarmării pe continent, ca parte a procesului început la Helsinki. Țările din Europa, în totalitatea lor, au un interes legitim de a participa, pe baza deplinei egalități, la formularea și luarea deciziilor în legătură cu problemele pe care le pune dezarmarea în această regiune a lumii. Nici un alt for nu oferă în prezent cadrul adecvat acestui scop și nici posibilitatea concentrării exclusive asupra dimensiunii militare. Ideea unei asemenea conferințe este susținută de mai multe state, iar Polonia și Suedia s-au oferit să o și găzduiască. În același timp, România își exprimă speranța în continuarea și finalizarea negocierilor purtate într-un alt cadru, cum este cazul celor de la Viena, consacrate reducerii forțelor armate în Europa centrală, sau al celor începute între S.U.A. și U.R.S.S. în legătură cu rachetele cu rază medie de acțiune de pe teatrul european.

★ ★ ★

PROCES CONTINUU, în permanentă nevoie de consolidare și aprofundare, securitatea și cooperarea în Europa reclamă, fără îndoială, inițierea unui larg evantai de acțiuni constructive, în toate sferele importante ale relațiilor dintre statele continentului. Componenta politică și cea militară acoperă doar o parte a acestui efort necesar și se află în directă corelație cu toate celelalte. Însăși tensiunea survenită în ultima vreme în viața internațională pune puternic în lumină că viitorul unității europene depinde în mod nemijlocit de crearea, de construirea acelui cadru de securitate în care fiecare popor să aibă garanția dezvoltării sale libere, la adăpost de orice amestec sau agresiune din afară.

conf. dr. Vasile SECĂREȘ

**) Apud R. Metzger and P. Doty, Arms Control Enters the Gray Area, în „International Security", nr. 3, 1978/1979, p. 30—35

R.S.F. IUGOSLAVIA

Agricultura la orizontul anului 1985

ECONOMIA iugoslavă dispune de o suprafață agricolă de peste 9 milioane ha, din care aproape 7,3 mil. ha sînt reprezentate de terenuri arabile. După opinia specialiștilor, cultivarea rațională, pe baza agrotehnicii intensive a acestui fond funciar ar permite nu numai satisfacerea nevoilor populației (de produse agroalimentare) și celor ale industriei prelucrătoare în continuă dezvoltare (respectiv de materii prime agricole), ci și realizarea unui apreciabil surplus la export.

Acesta este obiectivul celui de-al treilea plan (pe anii 1981—1985) de dezvoltare a complexului agroindustrial al țării, inclusiv prin utilizarea completă a mașinilor și utilajelor existente (la începutul anului curent acest sector al economiei iugoslave dispunea, de pildă, de aproape 400 mii de tractoare) și introducerea unor noi metode de cultivare a solului. În al doilea rînd, prevederile planului vizează nu numai culturile agricole și alimentare de bază, ci și pomicultura și viticultura (inclusiv transformarea industrială a fructelor și strugurilor); ele includ și regiunile muntoase propice pentru practicarea agriculturii. În al treilea rînd, se are în vedere lărgirea și intensificarea cooperării între unitățile agricole din sectorul socialist al agriculturii și țăranii individuali, menită să imprime un nou elan dezvoltării în toate subramurile sale.

Se urmărește, în ansamblu, ridicarea pe o nouă treaptă calitativă a activității din agricultură, care a fost pregătită — de altfel — de o serie de înfăptuiri din cursul precedentelor două planuri de dezvoltare a complexului agroindustrial. Se preconizează, între altele, introducerea pe scară largă în cultură a unor noi hibrizi de porumb (pînă la începutul acestui an s-au obținut, în total, 179 de hibrizi), care să asigure recoltarea în jur de 16 tone de boabe la hectar, precum și a unor noi soiuri de grîu, de restructurarea șeptelului pe rase de animale ș.a. Este vorba, de asemenea, de extinderea rețelei irigațiilor, inclusiv prin intrarea în funcțiune, în anii viitori, a unor obiective importante, ca, de exemplu, complexul hidrotehnic „Strezovo" din R. S. Macedonia.

În fond, obiectivul urmărit de cel de-al treilea plan este dublu : pe de o parte realizarea unor recolte agricole stabile de la un an la altul, iar pe de altă parte — obținerea de randamente-record la o serie de culturi. În acest sens pentru mijlocul deceniului următor sînt prevăzute următoarele producții globale (vezi tabelul).

Produsul	U/M	Cantitatea
Cereale	mil. t	aproape 20
Sfeclă de zahăr	mil. t	peste 7,5
Floarea soarelui	mii t	circa 700
Legume	mil. t	circa 2,6
Cartofi	mil. t	3,2
Mere	mii t	600
Prune	mil. t	1,1—1,2
Struguri	mii t	circa 170
Carne	mil. t	în jur de 1,5
Lapte	mlrd. l	aproape 5,3
Ouă	mlrd. buc.	5,2

Sursa : „Les nouvelles yougoslaves", nr. 3—4/1980.

Se apreciază că realizarea nivelurilor menționate va asigura premisele extinderii și diversificării exportului iugoslav de produse agroalimentare. Astfel, după ce în cursul cincinalului care se încheie Iugoslavia a putut adăuga la produsele sale agroalimentare tradiționale de export (mezeluri, fructe, legume, tutun) și altele, ca zahăr, ulei comestibil etc., ea își va putea lărgi în continuare oferta pe piețele internaționale.

N. P.

Subdezvoltarea, producția și consumul de lapte

LAPTELE este, după cum se știe, un produs indispensabil pentru copii, mai ales pentru cei de vîrstă fragedă. Din păcate, însă, consumul acestui aliment în țările lumii a treia este mult sub media mondială. După surse F.A.O., în anul 1970, dar situația nu s-a schimbat esențial nici în prezent, față de media mondială a consumului de 49,2 litri lapte integral pe locuitor țările avansate au o medie de 104,2 litri, iar țările în curs de dezvoltare de 24,6 litri. Zona cea mai defavorizată este sud-vestul asiatic, cu un consum mediu de 2,9 litri. Faptul că situația nu a evoluat în bine în deceniul care a trecut este ilustrat de exemplul Braziliei, țară nu dintre cele mai sărace, care în 1978 avea un consum mediu doar de 21,6 litri pe locuitor.

Tabelul nr. 1

Producția de lapte în 1979 în litri/vacă/an

Media mondială	1 946
Asia	694
America de Sud	1 015
America de Nord	3 001
Africa	437
Australia	2 852
Europa	3 365

În același timp, diferențieri foarte mari există și în privința producției de lapte, care sînt determinate, mai ales, de nivelul tehnicilor de creștere a animalelor. Astfel, după cum reiese din tabelul nr. 1, randamentul cel mai scăzut se înregistrează în Africa, iar cel mai ridicat în Europa.

Comerțul mondial scoate în evidență aspecte similare, deoarece numai țările dezvoltate au o balanță pozitivă în timp ce balanța țărilor în curs de dezvoltare este puternic deficitară (vezi tabelul nr. 2). Pe de altă parte, piața mondială de produse lactate este un teren de luptă între un număr de mari societăți multinaționale, fiind însă dominată de firma elvețiană Nestlé, instalată la ora actuală în 60 de țări din 5 continente. Strategia acestor multinaționale urmărește în primul rînd să le asigure poziții dominante în țările a căror piață internă este în creștere și mai ales o aprovizionare sigură și suficientă cu lapte proaspăt de la producători. Dacă producția este insuficientă ea este stimulată, de regulă, peste necesitățile societății, care astfel poate, ulterior, să dicteze prețurile de cumpărare. Pe de altă parte, o publicitate masivă impulsionează vînzările și mai ales încurajează pretutindeni utilizarea laptelui praf în locul laptelui matern cea ce, așa cum apreciază medicii, nu este în nici un caz recomandat de igiena alimentară a copiilor.

Tabelul nr. 2

Comerțul mondial de lapte (proaspăt, praf și condensat în 1977, în mii dolari)

	Importuri	Exporturi
Africa	518 918	6 098
America de Sud	186 750	21 050
Asia	688.988	44 957
Țările dezvoltate	1 228 661	2 573 382
Țări în curs de dezvoltare	1 540 954	78 269

C. V.

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Mutații în industria confecțiilor

SITUAȚIA de pe piața occidentală a confecțiilor pentru bărbați este foarte nefavorabilă în ce privește posibilitățile de desfacere pe piață în viitorul previzibil — notează revista franceză „L'Usine nouvelle" într-un recent număr al său. Industriile din Italia, Franța și R.F.G., în prezent primele exportatoare mondiale de articole de confecții, sînt serios confruntate cu o invazie de articole de import, provenite în special din Asia de sud-est, pe piețele interne și la export, cît și cu o mutație accentuată spre îmbrăcămintea sport, în defavoarea costumului tradițional. Pe toate cele trei piețe interne cererea a înregistrat scăderi între 15—20% în prima jumătate a acestui an, fapt care a dus, pe de o parte, la închiderea unor întreprinderi, iar pe de altă parte la modernizări tehnologice pentru creșterea productivității muncii și reducerea costurilor de producție.

Se consideră că pentru a lupta cu succes împotriva concurenței producătorii europeni trebuie să se organizeze, să-și revadă producția, metodele de creație și de desfacere, dar mai ales structurile interne. Tendințele noi în confecții tind să accelereze schimbările fizionomiei acestei industrii care privesc atît sistemele de producție, cît și mentalitățile și metodele comerciale, susține în continuare revista citată. Pentru a rămîne competitive firmele vest-europene se văd obligate să adopte strategii conjugate : introducerea unor tehnologii avansate, inclusiv prin automatizarea intensivă a uzinelor, crearea unor sectoare specializate capabile să favorizeze producția în serie mare, realizarea unui efort susținut în planul creației și al promovării vînzărilor.

Prețuri în scădere la ceai

NOUA rundă de negocieri pentru stabilirea de cote de export la ceai se desfășoară pe fondul menținerii unor prețuri atît de scăzute încît — apreciază surse UNCTAD — jumătate din producția mondială de ceai se realizează în pierdere. Prețurile au coborît sub 80 pence/kg iar cheltuielile au crescut cu 15 pence anul acesta în condițiile în care nivelul de 85—90 pence de anul trecut era deja apreciat de UNCTAD drept total nesatisfăcător. Și totuși producțiile cresc în continuare, iar producătorilor tradiționali (India, China, Sri Lanka) li se alătură noi concurenți (Indonezia, Bangladesh, Kenia, Tanzania, Mozambic, Uganda).

Exporturile, care în 1979 se cifrau la 758 000 t, vor însuma în acest an 765—770 mii t, aceasta chiar în condițiile secetei care a afectat recoltele din unele țări ca Sri Lanka, China.

Desigur că negocierile pentru reglementarea accesului pe piață al exportatorilor sînt destul de dificile, mai ales în cazul unor țări ale căror încasări valutare depind aproape exclusiv de vînzările de ceai ; UNCTAD apreciază însă că, dacă nu se vor lua măsuri, mărirea în continuare a diferenței dintre ofertă și cerere va putea atinge în 1984 nivelul de 57 000 tone, de natură să ducă la scăderea și mai accentuată a prețurilor.

Programe de dezvoltare

Costa Rica — preocupări energetice

ÎN CADRUL programului de dezvoltare economică a Republicii Costa Rica accentul se pune în prezent pe sectorul energetic, a cărui dezvoltare este dictată de necesitatea asigurării cu energie a noilor obiective economice în curs de realizare (se are în vedere în principal dezvoltarea industriei de prelucrare a bauxitei).

În condițiile unor resurse reduse de hidrocarburi, Costa Rica este nevoită să importe anual cantități importante de țiței. În 1979 s-a înregistrat o dublare a volumului fizic al importurilor (6 milioane barili comparativ cu 3 milioane barili în 1970). În același an, valoarea importurilor de țiței se ridica la 170 milioane dolari, respectiv aproximativ 16% din valoarea importurilor totale ale țării.

Principala cale de reducere a dependenței de importurile de țiței o reprezintă pentru Costa Rica exploatarea potențialului hidroenergetic de care dispune și care în prezent este utilizat într-o proporție de numai 5%. Preocupată de problema diversificării resurselor de energie și, în acest context, a creșterii ponderii hidroenergiei în balanța energetică a țării, Costa Rica și-a propus realizarea în următorii 12 ani a unui important program de investiții (1,5 milioane dolari). Printre proiectele în curs de finalizare sau care vor fi finalizate în următorii ani fac parte hidrocentralele El Arenal, cu o capacitate instalată finală de 157 MW, a cărei intrare în funcțiune este programată pentru sfîrșitul acestui an ; Corobici, situată la 15 km în aval de barajul El Arenal, cu o capacitate instalată de 174 MW și a cărui construcție a demarat în anul 1979 ; Boruga, cu o capacitate instalată finală de 760 MW, care va contribui la aprovizionarea cu energie electrică a minei de bauxită de la San Isidro del General.

Se apreciază că, începînd cu anul 1983, Costa Rica va fi capabilă să se autoaprovizioneze și, în plus, să exporte energie electrică în țările vecine, Panama și Nicaragua.

În vederea reducerii dependenței față de importurile de țiței, Costa Rica preconizează și dezvoltarea altor surse neconvenționale de energie. În acest sens, există deja un proiect pentru producerea de „gazohol", pe bază de trestie de zahăr. Prima unitate producătoare de „gazohol" a început să funcționeze experimental în ianuarie 1980.

Tratatul de prietenie și celelalte acorduri și înțelegeri existente au permis ca schimburile comerciale dintre România și Costa Rica să cunoască, în ultimii ani, un curs continuu ascendent. În anul 1979 în exporturile țării noastre ponderea principală o aveau rulmenții și piesele de schimb pentru material rulant de cale ferată, din Costa Rica importîndu-se în special cafea.

Rodica Maria RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 17—21.XI.1980 a fost caracterizată prin oscilații destul de ample de cursuri, dolarul S.U.A. cotînd la sfîrșitul săptămînii peste nivelul de referință din 14.XI.1980, față de restul valutelor occidentale.

Mișcarea dobînzilor pe piața eurovalutelor și mai ales pe piața monetară internă a S.U.A. — unde dobînzile au înregistrat o nouă creștere („prime rate" fiind ridicat progresiv de la 15,5%, la 16,25% și apoi la 17%) a antrenat cumpărări masive de dolari din alte valute, al cărui curs s-a repreciat corespunzător.

Lira sterlină, sub presiunile create de previziunile privind reducerea în săptămîna următoare a dobînzii minime de împrumut („minimum lending rate") de către Banca Angliei, în încercarea autorităților de a contracara recesiunea cu care este confruntată economia britanică a evoluat pe un trend descendent permanent față de dolar, astfel că pe 21.XI.1980 era cotată la 2,3825 dolari/1 liră, cu 1,4% sub nivelul închiderii săptămînii precedente de 2,4160 dolari/1 liră. Un procent apropiat de depreciere a înregistrat **și lira italiană,** care se situa la închiderea intervalului la 914,50 lire/ 1 dolar, față de 901,40 lire/1 dolar pe 14.XI.1980. Cu toate că a beneficiat de reducerea deficitului comercial în octombrie la 4.49 miliarde franci, comparativ cu 5,43 miliarde franci în luna precedentă, **francul francez** a înregistrat o depreciere față de dolar în perioada analizată de 1,3% (4,46 franci/1 dolar pe 21.XI., față de 4,4035 franci/1 dolar pe 14.XI.1980). **Francul belgian** era tranzacționat la închiderea intervalului la 30,95 franci/1 dolar, respectiv cu 1,3% sub nivelul de referință de 30,55 franci/1 dolar.

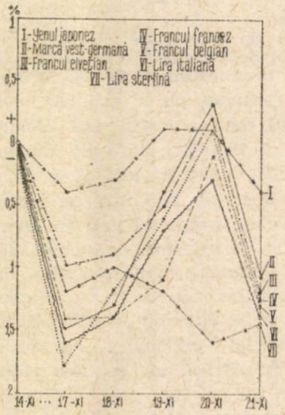

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 17—21.XI. ; bază : cursurile din ziua de 14.XI. a.c.

După o recuperare de pînă la 1,71 franci/1 dolar pe 20.XI.1980, **francul elvețian** se situa la închiderea din 21.XI.1980 la 1,7350 franci/1 dolar, cu 1,2% sub cotația corespunzătoare din 14.XI.1980 de 1,7135 franci/1 dolar.

Marca vest-germană a înregistrat o ușoară redresare a poziției sale în cadrul sistemului valutar vest-european, depreciindu-se față de dolar cu 1,1% — 1,9225 mărci / 1 dolar la închiderea săptămînii analizate, comparativ cu 1,9015 mărci/1 dolar pe 14.XI.1980. Poziția **yenului japonez** continuă să fie influențată favorabil de situația balanței comerciale a Japoniei (datele publicate pentru primele 10 zile ale acestei luni arată o menținere a excedentului perioadei corespunzătoare din luna precedentă), astfel că nivelul de 213,85 yeni/ 1 dolar din 21.XI.1980 era doar cu 0,4% sub cel al închiderii din 14.XI.1980 de 213 yeni/1 dolar.

Dobînzile la principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat o creștere accentuată la eurodolari — cu circa 1%, de la 15,25 la 16,25%, mai moderată la euromărcile vest-germane (de la 9,25 la 9,375%), în timp ce la eurofrancii elvețieni s-au situat la un nivel apropiat de cel al săptămînii precedente de 5,625%.

Prețul **aurului** la Londra a evoluat pe o linie permanent ascendentă, astfel că al doilea fixing din ziua de 21.XI.1980 de 634,75 dolari/uncia era cu 22,25 dolari/ uncia peste cel corespunzător din 14.XI.1980 de 612,50 dolari/uncia.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Șomajul la cote fără precedent în lumea occidentală

DATELE preliminare pe acest an privind dimensiunile șomajului în țările occidentale industrializate scot în evidență că numărul celor în căutare de lucru este cu aproape 2 milioane mai mare decît în anul de recesiune 1975, ponderea șomerilor în totalul populației active ajungînd în prezent la 5,5% (vezi tabelul). Pe ansamblul țărilor membre ale Pieței comune proporția șomerilor ajunge chiar la 5,9%, iar în cazul Italiei și Belgiei 7,5%. Deosebit de ridicat se menține nivelul șomajului și în S.U.A., chiar dacă sub cota record din 1975, de 8,3%. În cazul unor țări vest-europene, ca de pildă R.F.G., în aprecierea măsurii în care s-au restrîns posibilitățile de ocupare a forței de muncă trebuie ținut seama și de reîntoarcerea în țările de origine a unui mare număr de muncitori străini care, după cum se știe, sînt primii care își pierd locurile de muncă atunci cînd survine o încetinire a activității economice.

În ce privește perspectivele de viitor, un studiu întreprins de un institut de cercetări al sindicatelor din Piața comună, citat în ziarul **Financial Times** (25 sept. 1980), relevă că numărul șomerilor ar putea ajunge în 1985 pe ansamblul Europei occidentale la circa 6,3% din totalul forței de muncă. Relevînd că guvernele occidentale au abandonat obiectivul ocupării depline a forței de muncă, studiul citat menționează că pentru a se obține reducerea șomajului la 2% din totalul forței de muncă ar fi necesară crearea în următorii cinci ani în țările vest-europene a 14,9 milioane de locuri de muncă, obiectiv a cărui realizare este considerată cu totul improbabilă în condițiile ritmurilor încetinite previzibile de dezvoltare economică.

D. D.

Evoluția șomajului în țările occidentale industrializate

	Numărul șomerilor (în mii) și ponderea șomerilor (în %) în totalul forței de muncă (în paranteză)						
	1970	1975	1976	1977	1978	1979 *	1980 *
R.F.G.	149 (0,6)	1 074 (4,1)	1 060 (4,1)	1 030 (4,0)	993 (3,8)	876 (3,3)	900 (3,4)
Franța	510 (2,4)	902 (4,1)	933 (4,4)	1 073 (4,9)	1 167 (5,2)	1 350 (5,9)	1 430 (6,2)
Anglia	555 (2,2)	866 (3,4)	1 332 (5,1)	1 450 (5,5)	1 446 (5,5)	1 344 (5,1)	1 750 (6,5)
Italia	1 111 (5,4)	1 230 (5,8)	1 426 (6,6)	1 545 (7,1)	1 571 (7,2)	1 698 (7,6)	1 680 (7,5)
Olanda	56 (1,2)	195 (4,0)	211 (4,3	207 (4,1)	206 (4,1)	210 (4,1)	220 (4,3)
Belgia	69 (1,8)	177 (4,4)	229 (5,7)	264 (6,5)	282 (6,9)	294 (7,2)	310 (7,5)
Danemarca	17 (0,7)	121 (4,9)	126 (4,2)	164 (5,1)	190 (5,2)	159 (4,3)	175 (4,5)
Irlanda	65 (5,8)	90 (7,9)	108 (9,5)	106 (9,4)	99 (8,7)	90 (7,9)	95 (8,2)
Total Piața comună	2 532 (2,4)	4 655 (4,3)	5 425 (5,0)	5 839 (5,3)	5 954 (5,4)	6 021 (5,4)	6 560 (5,9)
Suedia	59 (1,5)	67 (1,6)	66 (1,6)	75 (1,8)	94 (2,2)	88 (2,1)	82 (1,9)
Elveția	.....	10 (0,3)	21 (0,7)	12 (0,4)	11 (0,4)	10 (0,5)	8 (0,3)
Austria	42 (1,4)	52 (1,7)	55 (1,8)	51 (1,6)	59 (2,1)	57 (2,0)	60 (2,1)
Norvegia	12 (0,8)	40 (2,3)	32 (1,8)	27 (1,5)	34 (1,8)	38 (2,0)	30 (1,6)
S.U.A.	4 088 (1,1)	7 830 (8,3)	7 288 (7,5)	6 856 (6,9)	6 047 (5,9)	5 963 (5,7)	7 550 (7,0)
Canada	476 (5,6)	690 (6,9)	727 (7,1)	850 (8,1)	911 (8,4)	838 (7,5)	950 (8,3)
Japonia	590 (1,1)	1 000 (1,9)	1 080 (2,0)	1 100 (2,0)	1 240 (2,2)	1 170 (2,1)	1 160 (2,0)
Total general	7 799 (3,0)	14 344 (5,2)	14 694 (5,2)	14 810 (5,2)	14 350 (4,9)	14 185 (4,8)	16 400 (5,5)

*) Estimații. Toate cifrele reprezintă medii anuale.
Sursa : după DIW Wochenbericht 39/1980, p. 414.

Opțiuni și reorientări în dezvoltare

RECICLAREA MATERIALELOR SECUNDARE

POTRIVIT unor estimări oficiale, țările membre ale Pieței comune „produc" în prezent aproape 1 800 milioane tone de deșeuri pe an, respectiv circa 5 mil. t. pe zi. Această masă enormă de materiale crește cu 2—3% pe an, cu consecințe în ce privește poluarea și reducerea rezervelor de materii prime. În prezent, 70—80% din aceste materiale încă nu sînt reciclate, în condițiile în care C.E.E. importă 80—90% din necesarul de fier, aluminiu și zinc, 50% din cel de hîrtie etc.

Față de această situație, Consiliul de miniștri al Pieței comune a adoptat un program de măsuri vizînd în principal : introducerea unui sistem de control și autorizații, aplicabil întrperinderilor care produc materiale secundare, care colectează astfel de materiale produse de la alte întreprinderi, le transportă și le depozitează ; promovarea economisirii materiilor prime și a energiei primare, reciclarea materialelor secundare, și a deșeurilor, ; evaluarea, organizarea și îmbunătățirea tehnicilor de reciclare ; asigurarea unui flux continuu și stabil de materiale reciclate către sectoarele productive.

Referitor la poluare se urmărește :

- *eliminarea deșeurilor toxice și cu grad ridicat de periculozitate pentru om prin măsuri prohibitive și de control asupra efectelor dăunătoare ale unor produse ca mercurul, azbestul, cadmiul etc ; eliminarea deșeurilor de chimicale pe bază de clor, respectiv stabilirea unor norme de distrugere sau regenerare în condiții de maximă securitate a acestor substanțe ; eliminarea deșeurilor de bioxid de titan, cu sarcina de a reduce gradul de poluare la mai puțin de 5% față de nivelul actual ; eliminarea pierderilor de petrol sau a deversărilor de petrol în cursurile de apă (20—60% din cantitatea folosită în industrie nu este în prezent controlată sub acest aspect în țările comunitare).*

Încurajînd reciclarea materialelor secundare, C.E.E. își concentrează strategia către domenii pînă acum neglijate, deoarece există încă multe deșeuri care nu sînt reutilizate, cum sînt :

- *hîrtia aruncată : reprezintă 40—50% din totalul folosit și 15—20% din totalul deșeurilor de diverse feluri. Obiectivul constă în creșterea nivelului de reciclare a hîrtiei, de la 40% cît reprezintă acum la 60% ;*
- ambalajele de băuturi : *reprezintă 10% din totalul deșeurilor, căutîndu-se soluții pentru extinderea refolosirii acestor materiale mari consumatoare de energie și materie primă ;*
- cauciucuri : *reducerea numărului de anvelope aruncate (prin creșterea durabilității și reșapării) precum și regenerarea cauciucului.*

Totodată, Piața comună își propune să rezolve o serie de probleme ecologice printr-o serie de programe de cercetare privind :

- *prelucrarea și depozitarea deșeurilor nucleare ;*
- *purificarea apelor industriale, inclusiv depozitarea în condiții de securitate a materialelor nereciclabile (cu conținut ridicat de metale toxice) ;*
- *reciclarea hîrtiei și a cartonului, studiindu-se probleme ca decontaminarea hîrtiei folosite, îndepărtarea cernelei, folosirea fibrelor de celuloză reciclate etc. Comisia C.E.E. apreciază că prin recuperare țările comunitare ar realiza anual economii de peste 6 miliarde lire sterline, fiind posibilă renunțarea la importuri estimate la 300-420 milioane lire sterline.*

Em. S.

Masele plastice — perspective 1990

CONFORM concluziilor unui studiu de prognoză asupra dinamicii producției de mase plastice în lume, aceasta se va dezvolta pînă în 1990 într-un ritm mediu anual de 9%. Țările în curs de dezvoltare, care — după opinia autorilor studiului — vor avea în viitor avantajul accesului mai ușor la resursele de petrol și gaze, vor înregistra un ritm devansator față de medie, ceea ce va determina, între altele, reducerea ponderii țărilor capitaliste dezvoltate în producția mondială de mase plastice de la 75% la sfîrșitul deceniului al optulea pînă la 68% în 1990.

Previziunile privind evoluția, pe diferite regiuni, a producției de mase plastice din țările nesocialiste sînt prezentate în tabelul de mai jos :

Regiunea	Producția (mil. t)		Ritmul mediu anual
	media pe anii 1975—1977	1990	
America de Nord	13,6	44,2	8,8
America Latină	1,2	7,6	13,9
Piața comună vest-europeană	15,7	48,5	8,4
Alte țări din Europa occidentală	2,4	10,4	11,0
Africa și Orientul Mijlociu	0,4	3,7	17,3
Asia	7,1	24,9	9,4
Oceania	0,4	1,7	10,1

Sursa : „Plastics World", nr. 2/1980

Intensificarea agriculturii albaneze

UNA DINTRE ORIENTĂRILE ESENȚIALE în ridicarea nivelului agrotehnicii în Albania o constituie dezvoltarea producției de îngrășăminte chimice, ceea ce a permis nu numai acoperirea necesarului intern la aceste produse, ci și crearea unui disponibil pentru export. În 1966 industria albaneză a furnizat primele cantități de îngrășăminte, respectiv de superfosfați ; după un an a început producția de azotat de amoniu, iar în 1976 a intrat în funcțiune prima fabrică de uree.

Ca urmare, cantitatea totală de îngrășăminte chimice utilizate de agricultură a crescut de 13 ori în comparație cu nivelul anului 1965, Albania situîndu-se în prezent la nivelul unor țări dezvoltate din punctul de vedere al cantității de îngrășăminte utilizate. Astfel, în timp ce în anul 1965 în Albania se aplicau, în medie, 11 kg de îngrășăminte chimice (calculat în substanță activă), în 1970 cifra respectivă era de 74 kg, iar în 1978 s-a ajuns la 145 kg pe hectar.

Pe de altă parte, continuă acțiunea de valorificare superioară a terenurilor puțin productive. S-a trecut, între altele, la amenajarea în terase a colinelor din jurul capitalei țării — Tirana, ea urmînd să fie înconjurată de o „cunună" de livezi irigate de piersici, caiși, pruni, peri, nuci, smochini și alți arbori fructiferi. După evaluarea specialiștilor, producția ce va fi obținută de pe aceste livezi va permite sporirea de 2,5—3 ori a cantităților de fructe furnizate populației capitalei.

Din nou interes pentru cărbune

ÎN CONTEXTUL ultimelor majorări de prețuri la țiței și al incertitudinilor crescînde pe plan internațional în privința aprovizionării cu acest purtător de energie, în Anglia tot mai multe firme industriale își pun problema reîntoarcerii la cărbune drept combustibil. După cum menționează Consiliul național al cărbunelui (N.C.B.), în 1950 cărbunele asigura 72% din necesitățile de combustibil ale industriei britanice, iar în 1979 și-a redus aportul la numai 13% (un consum de circa 11 milioane de tone anual).

Argumentele în favoarea înlocuirii parțiale a țițeiului prin cărbune se referă în principal la prețul mai redus cu 25—30% al cărbunelui ca și la faptul că Anglia posedă zăcăminte considerabile de cărbune, exploatabile în condiții de competitivitate. Pornind de la premisa că în viitor se va menține decalajul între prețul cărbunelui și cel al țițeiului, specialiștii consiliului au evaluat că — prin efectuarea de investiții masive — posibilitățile de extracție a cărbunelui în Anglia s-ar putea majora de la 120 mil. tone în 1980, la 150—170 mil. tone în anul 2000.

Extinderea utilizării cărbunelui drept combustibil va necesita construirea, în următorii 10—15 ani, a circa 25 000 de cazane industriale profilate în mod corespunzător. În vederea efectuării investițiilor necesare, consiliul sugerează să se urmeze exemplul Franței sau al R.F. Germania, unde guvernul acordă ajutor financiar firmelor industriale care trec de la folosirea hidrocarburilor lichide sau gazoase la cărbune.

Cercetarea inovării și a oportunităților sale

PRINTRE STUDIILE de specialitate, publicate de revista **Zagadnieny Naukoznawstwa**, din R.P. Polonă, se numără și cele referitoare la tipologia activității de inovare, la factorii sociali care o stimulează sau o inhibă ș.a.m.d. Astfel, de pildă, această activitate este tratată ca un sistem, compus din patru subsisteme, și anume : inovarea tehnică „în sens restrîns" (în cadrul subsistemului „Tehnica"), inovarea geotermică și biotehnică (în cadrul subsistemului „Natura"), inovarea antropotehnică (în cadrul subsistemului „Omul") și sociotehnică (în cadrul subsistemului „Societatea"), clasificarea de mai sus servind drept argument pentru abordarea complexă a politicii în domeniul cercetării și inovării.

Se evidențiază, totodată, că pentru a se asigura un caracter permanent, neîntrerupt procesului de inovare este necesar să fie cunoscuți nu numai factorii stimulativi ci și cei restrictivi. De exemplu, printre asemenea factori de frînare legați de structurile sociale existente (fără a constitui de fapt „defecte" ale acestora) figurează : a) trăsături de ordin psihologic, exprimate îndeosebi prin „maleabilitatea redusă" a unor persoane la inovare ; b) bariere ridicate în calea inovării de acele grupuri sociale care nu sînt interesate în aplicarea în practică a inovațiilor ; c) mobilitatea insuficientă sau, dimpotrivă, excesivă a societății. Este vorba de faptul că tendința de stabilizare, de consolidare a structurii sociale (în forma ei existentă la un moment dat) are un efect limitativ, între altele, și asupra activității de inovare.

R. P. Chineză — valorificarea resurselor din platoul continental

PREOCUPAREA geologilor și petroliștilor chinezi pentru depistarea și valorificarea resurselor de petrol și gaze aflate în platoul continental al țării datează încă din anii 1963—1964, cînd au fost forate primele sonde de explorare. Accelerată în cursul deceniului al optulea, acțiunea a condus la determinarea a trei zone promițătoare, situate în partea de nord a platoului continental din Marea Chinei de Sud.

După cum arăta recent revista **La Chine en construction**, în vederea accelerării lucrărilor de prospectare și exploatare a resurselor petroliere din această regiune, Compania națională de petrol din R. P. Chineză stabilește și contacte — în scopul colaborării — cu societăți petroliere din alte țări. De pildă, societatea Nanhai (filială a companiei naționale menționate) a creat, împreună cu firma Compagnie française des Pétroles, o societate mixtă de exploatare a zăcămintelor de petrol, aflate în subsolul Mării Chinei de Sud (partea chineză deținînd o pondere de 51% din capital). Se apreciază că pe această cale se va accelera valorificarea zonei platoului continental precum și formarea cadrelor de specialiști chinezi în domeniul respectiv. Pînă în prezent, societatea Nanhai a dat în exploatare trei platforme moderne de foraj submarin.

CURIER

GLOSAR

Bugete [I]

TERMENUL de buget este utilizat în diferite accepții : buget de familie, buget de stat, buget de venituri și cheltuieli etc. În accepția cea mai largă, prin buget se înțelege situația previzională a veniturilor și cheltuielilor bănești care urmează să aibă loc în cursul unei perioade de timp, de obicei un an. Această situație poate fi întocmită de o persoană sau de o colectivitate, iar realizarea ei trebuie să aibă un caracter obligator. Pentru stat, acest caracter rezultă în primul rînd din faptul că prevederile bugetare sînt înscrise într-o lege și se conformează unei rigori contabile.

Bugetul trebuie să fie rezultatul unei decizii cu privire la asumarea a două obligații : (a) obligația de a stabili cu anticipație lista veniturilor și cheltuielilor bugetare, ceea ce înseamnă a opta pentru anumite venituri și cheltuieli din mai multe posibile, și (b) obligația ca, odată aceste opțiuni stabilite, ele să fie respectate pe parcursul execuției bugetului ; întocmirea unui buget n-are sens decît dacă bugetul se execută.

Necesitatea bugetului este determinată de caracterul limitat al resurselor și de cel practic nelimitat al nevoilor. Echilibrul între venituri și cheltuieli este o stare ideală. De cele mai multe ori însă unele depășesc pe celelalte, în general cheltuielile întrecînd veniturile. Pentru diferență se iau credite. Cu alte cuvinte, se lasă în seama anilor viitori, adeseori în seama generației următoare, soluționarea problemelor de echilibru bugetar.

Fiind vorba de previziuni, la întocmirea bugetului pot să se producă erori atît la evaluarea veniturilor cît și la evaluarea cheltuielilor. Erorile pot fi de două feluri : obiective și subiective. Se consideră că erori obiective sînt cele comise în mod involuntar, iar cele subiective atunci cînd avem de a face cu o intenție de subevaluare sau supraevaluare a veniturilor sau a cheltuielilor. În astfel de cazuri se ajunge fie la întocmirea unor bugete „supraechilibrate", care se vor realiza cu excedente neproductive, sau echilibrul bugetului este doar aparent, „scriptic", deoarece în practică el se va solda cu un deficit, cu atît mai mare cu cît evaluările au fost mai departe de adevăr. Valoarea unui buget depinde deci pe de o parte de precizia și exactitatea evaluărilor, iar, pe de altă parte, de modul în care evaluările sînt traduse în viață.

Natura opțiunilor este tot atît de vastă cît și aceea a nevoilor : opțiuni între consum și investiții, între diferite categorii de investiții, între diferitele categorii de venituri etc. Este limpede că a stabili opțiuni înseamnă a face politică. Bugetul este prin urmare un act politic, indiferent dacă l-a întocmit o întreprindere, un oraș sau un stat. Opțiunile sînt vizibile în structura bugetului ; ele îl definesc ca fiind, de exemplu, un buget al „marilor investiții", un buget „de austeritate" sau un buget „de război".

C. K.

Cercetări privind dezarmarea

Lucian Gancevici, Ploiești — 1) Înființarea unui institut al Națiunilor Unite pentru cercetări privind dezarmarea, în cadrul Institutului Națiunilor Unite pentru formare și cercetare (UNITAR), reprezintă o măsură interimară pînă la sesiunea extraordinară din 1982 pe care Adunarea Generală a O.N.U. o va consacra dezarmării. Noul institut, al cărui sediu se va afla la Geneva, va întreprinde cercetări în sprijinul actualelor negocieri cu privire la dezarmare, pentru a încuraja inițiativele care ar putea duce la noi negocieri și a facilita mai buna înțelegere a problemelor. Ca director al noului institut de cercetări a fost numit Liviu Bota (România), care a îndeplinit anterior funcția de adjunct al subsecretarului general al Centrului O.N.U. pentru dezarmare.

2) Despre „contul de substituire" creat în cadrul Fondului Monetar Internațional ne-am ocupat în mai multe rînduri. Vă recomandăm în special consultarea numerelor 15, 39 și 40 din 1979 ale revistei noastre.

Surse reînnoibile de energie

Ștefan Ladariu, Zalău — 1) Conferința Națiunilor Unite asupra resurselor noi și reînnoibile de energie, programată pentru luna august 1981 în capitala Kenyei, Nairobi, se va ocupa de 14 surse de energie : energia solară, geotermică, eoliană, a mareelor, a valurilor, gradientul termic al mărilor, conversia biomasei, lemnul de foc, cărbunele de lemn, turba, energia animalelor de tracțiune, șisturile și nisipurile bituminoase și hidroenergia.

La conferință se va analiza gradul de dezvoltare a tehnologiei, în cazul fiecăreia dintre sursele menționate, și se va încerca identificarea posibilităților lor de utilizare, inclusiv sub raportul eficienței economice, în deosebi în cazul țărilor în curs de dezvoltare.

Secretariatul conferinței a fost însărcinat să elaboreze mai multe studii privind cîteva aspecte mari care privesc toate sursele de energie, cum sînt transferul de tehnologie, producerea echipamentului necesar, formarea cadrelor, finanțarea, stocarea energiei.

2) Brazilia este prima țară din lume care va utiliza tuberculii de manioc ca materie primă pentru producerea de alcool etilic (60 000 litri pe zi) utilizabil drept carburant, în vederea reducerii dependenței de importul de petrol. Ea va beneficia în acest sens de sprijinul Corporației financiare internaționale, instituție membră a Grupului Băncii mondiale.

Scont

Elena Veleat, București — 1) Noțiunile de „scont" și „taxa scontului" au fost prezentate la rubrica Glosar în nr. 2/1979 al revistei noastre.

2) Ne par.e rău, dar redacția nu dispune de exemplarul solicitat de dumneavoastră pentru a vă completa colecția. Soluția cea mai sigură pentru a vă asigura primirea cu regularitate a revistei este abonamentul (130 lei pe an, la oficiul poștal în raza căruia domiciliați).

Cheltuieli militare

Dumitru Rusu, Pitești — În nota „Aberanta cursă a înarmărilor" publicată în nr. 39/1980 al revistei noastre se precizează că anul acesta (1980) cheltuielile militare pe plan mondial vor fi cu cel puțin 10% mai mari decît anul trecut (1979). Pe de altă parte se arată că pentru deceniul viitor, al anilor 1980, se estimează cheltuieli militare de 600 miliarde dolari, fiind vorba de cheltuieli anuale medii. Cu alte cuvinte, cheltuielile militare anuale medii în viitorul deceniu vor fi cu 20% mai mari decît în ultimul an al acestui deceniu. Între cele două comparații făcute de experții O.N.U. nu există nici o contradicție.

CITES

Silviu Vezeanu, Brașov — Pînă în prezent convenția asupra comerțului internațional cu animale și plante sălbatice din specii amenințate (CITES) a fost ratificată de aproape 60 state, iar în majoritatea țărilor vînarea și respectiv culegerea lor au fost declarate ilegale sau au fost strict reglementate. Cu toate acestea numeroase specii de animale rămîn amenințate cu dispariția. Între acestea — după ce a supraviețuit circa 60 milioane de ani — se numără și rinocerul, din care în Africa nu mai există în prezent decît între 14 000 și 24 000 de specimene, iar în India, Sumatra și Java cel mult 2 000.

Principala amenințare la adresa rinocerilor o reprezintă braconajul, efectuat acum cu arme automate. Un braconier cîștigă numai 20 de dolari pentru un rinocer împușcat, sumă mare în raport cu venitul pe care l-ar obține dintr-o activitate oarecare pe plan local, dar infimă în raport cu prețul de 24 000 de dolari, cît costă „la negru" un corn de rinocer de talie mijlocie.

Prețul cornului de rinocer — principalul obiectiv urmărit de braconieri — a crescut de 21 de ori în ultimii cinci ani. După cum notează un recent raport al Uniunii internaționale pentru conservarea naturii și resurselor naturale (U.I.C.N.), deși măsurile pentru combaterea braconajului vor avea un anumit efect, cîtă vreme convenția privind comerțul internațional nu va fi semnată și ratificată de toate statele (în primul rînd asiatice) în care există o cerere importantă de cornuri de rinocer (utilizate acum mai ales pentru producerea unor obiecte rituale), amenințarea care planează asupra acestei specii nu va fi lichidată.

Convenția amintită ocrotește circa 800 de specii de plante și animale sălbatice amenințate cu dispariția.

Restructurări în comerțul mondial

Gheorghe Zănescu, Iași — 1) În virful ierarhiei țărilor occidentale exportatoare de produse industriale au rămas în ultimele două decenii aceleași țări. Dar ponderea celor mai multe dintre ele în exportul occidental de produse industriale și odată cu aceasta și locul lor în ierarhia respectivă s-a modificat, în unele cazuri considerabil, așa după cum rezultă din graficul alăturat, reprodus după V.D.I. Nachrichten. Atrage atenția în special dublarea ponderii exportului japonez, la 12 la sută anul trecut, paralel cu regresul relativ al S.U.A. și Marii Britanii.

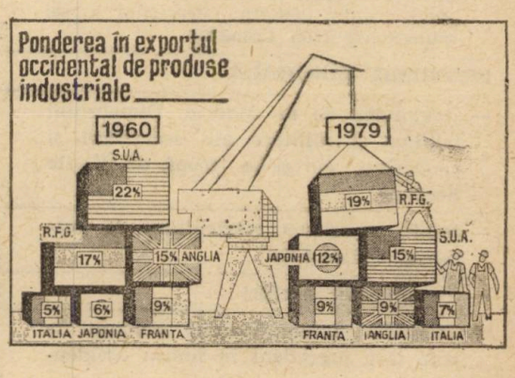

2) Vom încerca să ținem seama de sugestia dumneavoastră de a anunța sesiunile de comunicări științifice înainte ca ele să aibă loc, pentru a înlesni participarea celor interesați.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 48 din 28 noiembrie 1980

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Reducerea costurilor materiale — cerință fundamentală a dezvoltării eficiente a economiei **(Vasile M. Popescu)** 1

— Exigențe ale folosirii eficiente a fondurilor fixe **(D. Rebușapcă, Gh. Mașală, Gh. Dumitru)** 4

— Aprovizionarea tehnico-materială — un mecanism susceptibil de perfecționări. Sporirea rolului bazelor județene în valorificarea superioară a metalului **(Dumitru Petcu)** 6

— Perfecționarea continuă a planificării unitare a agriculturii (I) **(Ovidiu Popescu)** 7

— Dezbateri în mari unități industriale. Economisirea și valorificarea superioară a resurselor energetice 9

— Un mecanism de comerț exterior suplu, eficient **(dr. Ioan Georgescu)** 11

— Consolidarea și ridicarea pe un plan superior a marilor realizări din economie (II) **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 13

— Încheierea celei de a II-a etape de majorare a retribuțiilor. Expresie elocventă a politicii consecvente a partidului de creștere a nivelului de trai al oamenilor muncii **(Grigore Vîlceanu)** 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Accelerarea „rodajului organizatoric" — premisă pentru atingerea mai devreme a parametrilor proiectați **(Aurel Crișan)** 18

TEORII ● IDEI

— Conceptul de raționalitate în utilizarea resurselor de forță de muncă (I) **(Constantin Enache)** 20

— Om-tehnică-mediu. Soluții și tendințe noi în economisirea materialelor **(A. Bănescu, D. Radulian)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Ofensiva „noii drepte" asupra cuceririlor clasei muncitoare **(Ion Calagiu).** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Reuniunea de la Madrid. Dimensiuni politice și militare ale securității și cooperării europene **(conf. dr. Vasile Secăreș)** 25

— R.S.F. Iugoslavia. Agricultura la orizontul anului 1985 27

— Tendințe-conjuncturi 28

— Statistică internațională. Șomajul la cote fără precedent în lumea occidentală 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Strenghten and upgrade the great achievements in the economy (II) **Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 13

— The second stage of the wage increase, An illustrative expression of the consistent policy of the party towards the increase of the workers' standard of living **(Grigore Vîlceanu)** 15

— Schools ● trends ● economists. The offensive of the „new rightists againt the achievements of the working class **(Ion Calagiu)** 22

— Madrid Conference. Political and military dimensions of the European security and cooperation **(Reader Dr. Vasile Secăreș)** 25

— S.F.R. of Iugoslavia. Agriculture on the 1985 prospective 27

DANS LE NUMÉRO

— La consolidation des grands accomplissements de l'économie (II) **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 13

— Une expression éloquente de la politique conséquente du parti d'élévation du niveau de vie des travailleurs **(Grigore Vîlceanu)** 15

— Ecoles ● courants ● économistes. L'offensive de „la nouvelle droite" sur les conquêtes de la classe ouvrière **(Ion Calagiu)** 22

— La réunion de Madrid. Dimensions politiques et militaires de la sécurité et de la coopération européennes **(maître de conférences dr. Vasile Secăreș)** 25

— La R.S.F. Yougoslavie. L'agriculture a l'horizon de l'année 1985 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Упрочение и поднятие на более высокий уровень великих достижений в области экономики (II) **(Думитру Чукур, Константин Попеску)** 13

— Завершение второго этапа повышения зарплаты-красноречивое выражение последовательной политики партии, преследующей рост жизненного уровня трудящихся **(Григоре Вылчану)**.... 15

— Школы ● течения ● экономисты. Наступление «нового правого» течения на завоевания рабочего класса **(Ион Каладжиу)** 22

— Мадридская встреча. Политические и военные масштабы безопасности и сотрудничества в Европе **(ст. преп. выс. шк. др. Василе Секэреш)** 25

— С.Ф.Р. Югославия. Сельское хояйство на горизонте 1985 года.. 27

În atenția celor ce studiază în învățământul politico-ideologic

În numărul din 5 decembrie, revista va publica pentru cursul **„Probleme fundamentale ale economiei socialiste, ale aplicării noului mecanism economico-financiar în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate"** următoarele consultații :

1. Dezvoltarea, planificată a economiei naționale. Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii planificate a societății noastre.

2. Politica P.C.R. de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, asigurarea dezvoltării proporționale a tuturor județelor — temelie a ridicării gradului de civilizație materială a întregului popor. Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985. Sarcinile organelor și organizațiilor de partid pentru îndeplinirea lui.

3. Necesitatea obiectivă și căile trecerii la o nouă calitate, superioară în întreaga activitate economică. Sarcinile ce revin organelor și organizațiilor de partid privind îmbunătățirea activității economico-financiare și sporirea eficienței economice în toate domeniile de activitate.

În numărul din 30 ianuarie 1981 **se vor publica consultații în ajutorul celor care studiază în învățământul politico-ideologic la sate.**

În atenția candidaților pentru admiterea în învățământul superior economic

La 5 decembrie a.c. revista va începe publicarea consultațiilor în ajutorul candidaților pentru admiterea în învățământul superior economic.

Menționăm că consultațiile vor fi publicate în suplimentul revistei.

Pentru facilitarea încheierii abonamentelor direct la redacție, completați, decupați și remiteți comanda-tip din suplimentul revistei.

Redacția și administrația: București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, 70159, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

curier
economic legislativ

raporturi de muncă

Ajutorul material pentru incapacitate temporară de muncă

1. Personalul muncitor cu contracte de muncă pe durată nedeterminată (indiferent de forma contractului de muncă), au dreptul, în cazul incapacității temporare de muncă determinată de boală sau accident, la ajutor material care se acordă din prima zi de incapacitate și pînă la data însănătoșirii sau pînă cînd se stabilește eventual gradul de invaliditate de către comisia medicală de expertiză și recuperare a capacității de muncă. În această ultimă situație ajutorul se acordă pînă la sfîrșitul lunii următoare aceleia în care s-a dat avizul de către comisie. Înăuntrul acestui termen unitatea are obligația să întocmească dosarul de pensionare, completat cu toate actele necesare și să-l depună la oficiul de pensii în raza căruia domiciliază persoana căreia i s-a întocmit dosarul.

În cazul în care incapacitatea de muncă s-a ivit în perioada de încercare în vederea încadrării în muncă, cel în cauză are dreptul la ajutor în cuantumul prevăzut pentru persoanele cu o vechime de pînă la 2 ani, în afară de cazul care cel în cauză candidează la o funcție de conducere din unitatea în care lucrează, situație în care ajutorul se acordă în funcție de vechimea neîntreruptă în muncă.

Persoanele cu contracte de muncă pe durată determinată (temporari, sezonieri) au dreptul la ajutor, care se acordă pe o perioadă de cel mult 65 zile lucrătoare în cursul unui an calendaristic, numai dacă cei în cauză au o vechime în muncă de cel puțin 4 luni în ultimele 12 luni premergătoare concediului medical, sau de 10 luni în ultimii doi ani anteriori concediului. În cazul cînd incapacitatea de muncă se datorează unui accident de muncă sau în legătură cu munca ori unei boli profesionale, ajutoarele se acordă pe toată durata incapacității, indiferent de vechimea în muncă.

Pensionarii de invaliditate de gradul III încadrați în muncă primesc ajutorul în aceleași condiții ca restul personalului. Ceilalți pensionari încadrați în muncă primesc în perioada incapacității temporare de muncă, în loc de ajutoare, pensia integrală.

Au drept la ajutoare materiale și ucenicii care se califică la locul de muncă, deși ei nu au în această perioadă calitatea de persoane încadrate în muncă. Ajutorul material se plătește, pe baza certificatelor medicale, din fondul asigurărilor sociale, în cuantum de 85% din indemnizația lunară. Perioada ucenicieI, pentru care se pot plăti aceste indemnizații, cuprinde atît pregătirea teoretică și practică în producție cît și vacanțele. Ucenicii pot primi ajutorul nu mai mult de 6 luni în interval de un an în caz de accident sau boală, 12 luni în ultimii 2 ani în caz de T.B.C.

În situația cînd concediile pentru incapacitate temporară de muncă se prelungesc după încheierea perioadei de ucenicie, sau dacă această situație survine între absolvire și încadrare, drepturile ce se acordă sînt similare cu cele stabilite pentru persoanele încadrate care au dreptul la ajutoare materiale atunci cînd contractul de muncă nu se desface din vina lor și se găsesc, la data desfacerii în incapacitate temporară de muncă sau cînd incapacitatea apare în termen de 90 de zile de la data încetării activității.

Ucenicii fiind obligați să se prezinte la unitate în termen de 30 de zile după absolvire, au dreptul să beneficieze de ajutor material din fondul asigurărilor sociale pentru incapacitate de muncă, dacă aceasta intervine în termen de cel mult 30 de zile de la expirarea contractului de ucenicie.

2. Cuantumul ajutoarelor pentru incapacitate temporară de muncă determinată de boală sau accident se stabilește în raport cu vechimea neîntreruptă în muncă, pe baza retribuției tarifare, astfel :

— pînă la 2 ani 50%
— de la 2—5 ani 65%
— de la 5—8 ani 75%
— peste 8 ani 85%

Pentru personalul sezonier care are în fiecare an o activitate periodică în aceeași unitate sau în alte unități, cuantumul ajutoarelor se stabilește în raport cu timpul rezultat din însumarea perioadelor lucrate anterior acordării concediului medical.

Cei în vîrstă de 14—18 ani, cu o vechime neîntreruptă în muncă de pînă la 2 ani, au dreptul, în cazul incapaci-

Supliment la
nr. 48 1980
Revista ECONOMICĂ

tații temporare de muncă, la ajutoare în cuantum de 56% din retribuția tarifară lunară.

Nu primesc ajutor pentru incapacitate temporară de muncă, persoanele care nu respectă tratamentul medical prescris sau nu se prezintă la vizita medicală indicată pentru urmărirea bolii, precum și persoanele care simulează boala.

Persoanele a căror activitate încetează prin desfacerea contractului de muncă din inițiativa lor (demisie), în condițiile art. 135 din Codul muncii și se îmbolnăvesc în timpul celor 15 zile lucrătoare de preaviz, primesc ajutor numai pînă la expirarea preavizului, deoarece după această perioadă, raporturile de muncă au încetat.

Ajutorul se acordă pentru primele 3 zile calendaristice de concediu medical în proporție de 50% din cuantumul cuvenit, în afară de cazurile cînd incapacitatea temporară de muncă este cauzată de un accident de muncă sau în legătură cu munca, de o boală profesională și în caz de tuberculoză cînd se acordă integral din prima zi de concediu medical. De asemenea, beneficiază din prima zi de cuantumul integral al ajutorului și celor aflați în incapacitate de muncă datorită bolilor transmisibile sau urgențelor medico-chirurgicale, stabilite de Ministerul Sănătății.

Ajutorul se acordă în proporție de 85% din retribuția tarifară lunară cînd incapacitatea temporară este provocată de un accident de muncă, în legătură cu munca, de o boală profesională sau de tuberculoză, indiferent de natura contractului de muncă și de vechimea neîntreruptă în muncă.

3. Pentru calcularea ajutorului se ia în considerare retribuția tarifară de încadrare și, dacă e cazul, și retribuția tarifară majorată ce se acordă potrivit art. 71 alin. 4 din Legea nr. 57/1974, din luna în care s-a produs incapacitatea de muncă. Aceasta se împarte la 25,5, obținîndu-se retribuția pe o zi, asupra căreia se aplică procentele prevăzute mai sus, iar suma rezultată se înmulțește cu numărul zilelor lucrătoare cuprinse în concediul medical. Pentru cei a căror retribuții tarifare orare sînt stabilite pentru regim de lucru redus, retribuția lunară de încadrare se determină prin înmulțirea retribuției orare cu numărul mediu lunar al orelor de lucru prevăzute de regimul de muncă.

Pentru pensionarii de invaliditate de gr. III, retribuția tarifară lunară ce servește ca bază de calcul este cea care rezultă din însemnarea retribuției tarifare de încadrare corespunzătoare muncii prestate și a pensiei ce li se plătește pe timpul încadrării.

La retribuția tarifară orară se adaugă sporul pentru condiții deosebite de lucru și sporul pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate. Nu se include cîștigul din acord, indemnizația de conducere și sporul de șef de echipă.

Cuantumul minim al ajutorului este de 18 lei/zi ; pentru cei ce lucrează cu 1/2 normă ajutorul se reduce la jumătate.

Persoanele cu contracte de muncă pe durată nedeterminată ale căror contracte au fost desfăcute de unitate din motive neimputabile lor beneficiază de ajutor dacă la data desfacerii se găseau în incapacitate de muncă sau aceasta s-a ivit în următoarele 90 de zile de la data respectivă. De ajutor beneficiază și tinerii care au satisfăcut serviciul militar dacă :

— incapacitatea temporară survine în interval de 90 de zile da la lăsarea lor la vatră, cu condiția ca înainte de satisfacerea serviciului militar să fi fost încadrați în muncă ;

— de la data încetării activității ca încadrat în muncă înainte de efectuarea serviciului militar și pînă la încorporare nu au trecut mai mult de 60 de zile.

4. Ajutorul material se acordă pe baza ordinelor de plată de pe certificatele de concediu medical aprobate de conducerea unității, completate și calculate de unitatea la care lucrează beneficiarul. Se achită odată cu plata celei de-a doua chenzine, scăzîndu-se din cuantumul cuvenit avansul chenzinal.

Ajutorul material necerut sau neachitat la timp pe baza actelor justificative, întocmite și aprobate în condițiile legii, poate fi solicitat timp de 3 ani socotiți din ziua restabilirii capacității de muncă. Din ajutorul material sumele plătite în plus cu titlu de ajutor se recuperează de la beneficiari, iar în cazul cînd nu este posibil se va stabili răspunderea materială a celor vinovați de producerea daunei. Din ajutorul material nu pot fi făcute rețineri în contul debitelor.

Reglementare : art. 2—7 și art. 21—26 din H.C.M. nr. 980/1965.

dr. C. JORNESCU

CONTESTAȚIA — în legislația muncii

Realizarea drepturilor ce se cuvin persoanelor încadrate în muncă este asigurată prin garanții juridice corespunzătoare.

Ele pot contesta orice măsuri sau acte ale administrației pe care le socotesc aplicate fără temei sau cu încălcarea legii, cerînd restabilirea drepturilor încălcate.

În legislația actuală sînt reglementate contestațiile de mai jos :

1. Persoanele nemulțumite de aprecierile anuale și calificativele primite pot face contestație la consiliul oamenilor muncii din unitate (sau la organul de conducere colectivă din celelalte organe centrale sau locale ale administrației de stat), în termen de 15 zile de la luarea la cunoștință. Soluționarea contestațiilor se face în cel mult 30 de zile de la data prezentării lor (termen de recomandare). Hotărîrea de aprobare sau respingere a contestației este definitivă și executorie, nefiind supusă nici unei căi de atac legale. Prin hotărîrea dată, organul se desinvestește, nemaifiind în măsură a reveni asupra acesteia.

2. Persoanele sancționate disciplinar — în afară de desfacerea disciplinară a contractului de muncă — pot face contestație (plîngere) în termen de 30 de zile de la data comunicării sancțiunii la :

— persoana care ocupă funcția ierarhică imediat superioară celui care a aplicat sancțiunea ;

— organul colectiv de conducere pentru sancțiunea aplicată de conducătorul unității ; dacă contestatorul este membru al biroului executiv al consiliului oamenilor muncii, contestația se va adresa și se va rezolva de consiliul oamenilor muncii ;

— organul ierarhic imediat superior, pentru sancțiunea aplicată de organele colective de conducere ale unității.

Soluționarea contestațiilor se face în termen de 30 de zile de la sesizarea (termen de recomandare). Hotărîrea de aprobare sau de respingere este definitivă, nefiind supusă nici unei căi de atac. Prin hotărîrea dată, organul se desinvestește, nemaiputînd a reveni.

3. Împotriva desfacerii contractului de muncă din inițiativa unității (inclusiv desfacerea disciplinară) persoanele în cauză pot face contestație în termen de 30 de zile de la comunicare ;

— la judecătoria în a cărei rază de activitate își are sediul unitatea sau subunitatea unde contestatorul lucrează efectiv (întregul personal muncitor, cu excepția celor cu funcții de conducere numiți de organul ierarhic superior, a directorilor, directorilor generali și asimilații acestora din organele centrale) ; termenul de rezolvare este reglementat de normele codului de procedură civilă, iar hotărîrea este supusă recursului, în condițiile acestui cod ;

— la consiliul oamenilor muncii sau la organul colectiv de conducere din unitate ori din unitatea ierarhic superioară, persoanele cu funcții de conducere numite de organele ierarhic superioare, precum și directorii, directorii generali și asimilații acestora din organele centrale. Termenul de soluționare a contestației este de 30 de zile, hotărîrea fiind definitivă și executorie, nefiind supusă nici unei căi de atac și neputîndu-se reveni asupra ei.

4. Contestațiile avînd ca obiect neintegrarea în muncă (în cazul cînd contestația are numai acest capăt de cerere) se introduc în termen de 30 de zile de la data comunicării sau de la data cînd cel interesat a luat cunoștință de măsura sau împrejurarea care a determinat litigiul și sînt de competența :

— judecătoriei în a cărei rază de activitate se află sediul unității sau subunității unde cel în cauză lucrează efectiv, (pentru întregul personal muncitor, cu excepția persoanelor cu funcții de conducere numite de organele ierarhic superioare, precum și de directorii, directorii generali și asimilații acestora). Termenul de soluționare este reglementat de prevederile codului de procedură civilă, hotărîrea fiind supusă recursului ;

— consiliului oamenilor muncii sau organului de conducere colectivă din unitate sau organului ierarhic superior pentru persoanele cu funcții de conducere numite de organele ierarhic superioare, precum și de directorii, directorii generali și asimilații acestora din organele centrale. Soluționarea trebuie să aibă loc în 30 de zile de la sesizare (termen de recomandare). Hotărîrea este definitivă și executorie nefiind supusă nici unei căi de atac, neputîndu-se reveni asupra ei.

5. Persoanele nemulțumite, de modul în care a avut loc redistribuirea de personal făcută cu ocazia reducerii personalului din administrație sau din producție pot face contestații în termen de 30 de zile de la data comunicării sau de la data cînd a luat cunoștință de măsura sau împrejurarea respectivă (termen de prescripție) la consiliul oamenilor muncii din unitate, care este obligat a le soluționa în termen de 30 zile de la sesizare (termen de recomandare). Hotărîrea este definitivă și executorie, nu se poate reveni asupra ei și nu poate fi atacată.

6. Persoanele nemulțumite de modul de acordare a treptelor și gradațiilor pot face contestații în termen de 30 de zile de la comunicare sau de la luarea la cunoștință (termen de prescripție) la :

— consiliul oamenilor muncii din unitate dacă au fost încadrate de organele de conducere ale unității ;

— la organul de conducere colectivă din unitatea ierarhic superioară, dacă au fost numite de conducerea acesteia. Soluționarea are loc în termen de 30 de zile (termen de recomandare), hotărîrea este definitivă și executorie, nu poate fi atacată și nu se poate reveni asupra ei.

7. Persoanele cărora li s-a diminuat retribuția tarifară pentru neîndeplinirea integrală a sarcinilor ori a indicatorilor, sau cele care sînt nemulțumite pentru modul în care li s-a majorat retribuția în cazul depășirii acestora și solicită sumele respective, pot face contestație în termen de 3 ani (termen de prescripție) de la data cînd drepturile trebuiau să le fie acordate (dat fiind că cererea lor constituie o acțiune în pretenții) la :

— consiliul oamenilor muncii din unitate dacă au fost încadrate de conducerea unității ;

— organul de conducere colectivă din unitatea ierarhic superioară, dacă numirea s-a făcut de conducerea acesteia. Termen de soluționare : 30 zile de la sesizare (termen de recomandare). Hotărîrea este definitivă și executorie, nu poate fi atacată și nu se poate reveni asupra ei.

8. Contestațiile cu privire la acordarea premiilor (anuale, pentru realizări deosebite în cursul anului, pentru economii de materiale sau de forță de muncă etc.) și a sumelor din cotele de participare la beneficii a oamenilor muncii, formulate de persoanele care sînt nemulțumite de faptul că nu li s-a acordat sau li s-a acordat mai puțin decît consideră că li se cuvine, se introduc în termen de 3 ani (termen de prescripție) de la data cînd drepturile trebuiau acordate (dat fiind că cererea constituie o acțiune în pretenții) la :

— consiliul oamenilor muncii din unitate de cei numiți de conducerea acesteia ;

— la organul de conducere colectivă din unitatea ierarhic superioară dacă numirea s-a făcut de aceasta.

Soluționarea în termen de 30 de zile de la sesizare (termen de recomandare). Hotărîrea este definitivă și executorie, nu se poate reveni asupra ei, nu există cale de atac.

9. Contestațiile cu privire la premiile sau sumele din fondul de participare la beneficii care au fost aprobate de organul competent dar neplătite din inițiativa unității, pot fi formulate în termen de 3 ani de la data cînd trebuiau acordate (termen de prescripție) și sînt de competența comisiei de judecată din unitate (dacă pretențiile sînt sub 5 000 lei) și la judecătoria unde își are sediul unitatea sau subunitatea la care lucrează contestatorul (dacă depășesc 5 000 lei).

Soluționarea se face potrivit legii, hotărîrea comisiei putînd fi atacată la judecătorie, dacă obiectul litigiului depășește 1 000 lei, sau la tribunal dacă hotărîrea a fost dată de judecătorie în prima instanță.

10. Contestațiile împotriva deciziilor de imputare emise de unitate se formulează în termen de 30 de zile de la comunicarea deciziei și se soluționează :

— de comisia de judecată din unitate, dacă obiectul litigiului nu depășește 5 000 lei. Hotărîrea acesteia este definitivă, dacă litigiul a fost sub 1 000 lei și poate fi atacată la judecătoria în a cărei rază de activitate este situată comisia de judecată, în termen de 15 zile de la pronun-

ţarea hotărîrii sau de la comunicare, dacă a lipsit la pronunţare, în cazul cînd litigiul depăşeşte suma de 1 000 lei, plîngerea scrisă se depune la comisia de judecată a cărei hotărîre se atacă ;

— de judecătoria în a cărei rază de activitate este situată unitatea sau subunitatea unde lucrează contestatorul, dacă litigiul depăşeşte 5 000 lei.

Valoarea litigiului ce se ia în considerare pentru determinarea competenţei este cuantumul total al pagubei produs prin culpa comună, indiferent de cota parte imputată fiecărui contestator.

11. Persoana care, după ce a semnat un angajament de plată constată că în realitate nu datorează parţial sau total suma pretinsă de unitate, poate formula contestaţie în scris la comisia de judecată sau la judecătorie în raport de valoarea litigiului (vezi pct. 10 mai sus). Termenul este 30 de zile de la data cînd cel interesat a luat cunoştinţă de împrejurarea care determină litigiul (termen de prescripţie). Se soluţionează în termenele prevăzute de lege, hotărîrea comisiei de judecată fiind definitivă, dacă se referă la o sumă sub 1 000 lei, iar dacă depăşeşte acest cuantum, poate fi atacată în scris la judecătorie. Plîngerea scrisă se depune la comisia de judecată a cărei hotărîre se atacă. Hotărîrile judecătoriei date ca primă instanţă de judecată sînt supuse recursului potrivit legii civile. Cererea de recurs se depune la judecătorie sub sancţiunea nulităţii.

12. Contestaţiile în legătură cu încheierea şi executarea contractului de muncă, măsuri nelegale luate de unitate sau drepturi neacordate cum ar fi : trecerea ilegală în altă muncă, ori în altă funcţie, depăşirea termenelor de delegare şi detaşare, alocaţii de stat pentru copii ajutoare materiale, cheltuieli de deplasare, neacordarea de timp liber corespunzător etc.) se formulează în scris în termen de 30 zile de la comunicare sau de la data cînd cel interesat a luat cunoştinţă de măsura sau împrejurarea care a determinat litigiul în afară de cazurile cînd se pretind sume de bani, cînd termenul este de 3 ani de la data cînd drepturile trebuiau acordate, fiind de competenţa :

— comisiei de judecată dacă obiectul lor are o valoare de cel mult 5 000 lei sau nu este evaluabil în bani ;

— judecătoriei în a cărei rază de activitate este situată unitatea sau subunitatea unde lucrează contestatorul. Hotărîrea comisiei de judecată este definitivă, dacă litigiul are o valoare sub 1 000 lei, în celelalte cazuri se atacă prin plîngere (care se depune la comisie) şi se soluţionează de judecătorie.

Hotărîrea judecătoriei este supusă recursului, dacă aceasta a judecat în primă instanţă.

13. Contestaţiile privind pretenţii referitoare la drepturi în legătură cu desfacerea contractului de muncă sau reintegrarea în muncă, în cazul în care nu se contestă temeinicia şi legalitatea acestor măsuri, se formulează în scris în termen de 3 ani de la data cînd drepturile trebuiau acordate la :

— comisia de judecată dacă obiectul litigiului nu depăşeşte 5 000 lei ;

— la judecătorie, dacă valoarea depăşeşte această sumă. Hotărîrea comisiei de judecată rămîne definitivă dacă litigiul nu depăşeşte 1 000 lei, iar dacă valoarea este mai mare, hotărîrea se atacă prin plîngere care se depune la comisie şi se soluţionează de judecătorie ;

— la judecătoria în a cărei rază de activitate îşi are sediul unitatea sau subunitatea la care lucrează contestatorul. Hotărîrea acesteia este supusă recursului care se depune la judecătorie sub sancţiunea nulităţii.

14. Contestaţiile împotriva transferului în interesul serviciului cînd persoana invocă motive de sănătate, dovedite cu certificat medical, precum şi alte situaţii temeinic justificate, se formulează în scris în termen de 30 de zile de la data comunicării sau de cînd cel interesat a luat cunoştinţă de măsura sau împrejurarea care a determinat litigiul şi este de competenţa organului ierarhic superior al unităţii de la care pleacă cel în cauză.

Hotărîrea este definitivă, executorie, nu se poate reveni asupra ei şi nu este supusă nici unei căi de atac.

15. Contestaţiile împotriva proceselor verbale de stabilire a penalităţii civile, încheiate de unităţile la care au fost repartizaţi absolvenţii învăţămîntului superior, cursuri de zi — în cazul neprezentării acestora, se pot face de cei în cauză în termen de 15 zile de la primirea comunicării. Ea se adresează Comisiei de contestaţii care funcţionează la Ministerul Muncii. Contestaţia se formulează în scris. Termenul de 15 zile este termen de prescripţie.

Reglementare : art. 19 din Legea nr. 12/1971, art. 18 din Legea nr. 1/1970, art. 69, art. 110 şi art. 173—176 din Codul muncii, art. 207 din Legea nr. 57/1974, art. 21 din Decretul nr. 54/1975.

J. COSTIN

Premii în cursul anului pentru realizări deosebite

1. Personalul muncitor din unităţile economice (cu contracte de muncă pe durată nedeterminată şi determinată, personal TESADP, personal operativ, muncitori calificaţi şi necalificaţi, funcţiide execuţie şi de conducere, numit de organele de conducere din unitate — de conducere colectivă sau de către conducător — ori de unitatea ierarhic superioară, precum şi persoanele detaşate în unitatea care acordă premii), beneficiază în condiţiile şi excepţiile prevăzute de lege, de premii pentru realizări deosebite ce se pot acorda în cursul anului, independent de realizarea beneficiilor planificate sau eventual de depăşirea acestora.

Beneficiază de premii anuale personalul din unităţile economice (industriale, de construcţii, din agricultură, transporturi, cercetare ştiinţifică, proiectare şi inginerie tehnologică, circulaţia mărfurilor şi de comerţ exterior), din unităţile de artă şi cinematografie, din unităţile de cultură şi de la Radioteleviziunea română.

Premiile pentru realizări deosebite în cursul anului au mai multe surse şi anume :

— fondul care se constituie în cadrul fiecărei unităţi economice ;

— fondul care se constituie de ministere, celelalte organe centrale şi la comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti, avînd ca destinaţie, acordarea de premii personalului din cadrul unităţilor economice subordonate ;

— fondul constituit la centrale din care se pot acorda premii atît personalului propriu, cît și celui încadrat la unitățile subordonate.

2. Fondul de premiere din cadrul unității se constituie, în cadrul fondului de retribuire planificat, prin aplicarea unei cote de pînă la 1% asupra fondului planificat, separat pentru muncitori și maiștri și separat pentru personalul TESADP. Fondul de premiere se utilizează în cadrul fiecărei unități, fără a putea fi trecut la o altă unitate. El se constituie și la unitățile cu gestiune economică fără personalitate juridică.

Sumele neconsumate din acest fond pot fi raportate în lunile următoare, pînă la sfîrșitul anului.

Din acest fond nu se pot acorda premii persoanelor ce ocupă funcții de director general, director pe funcții, director, inginer șef, contabil șef și alte funcții similare.

Din fondul constituit de ministere, organele centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, prin aplicarea unei cote de pînă la 0,05% din fondul de retribuire planificat anual pentru unitățile economice în subordine, se pot acorda premii personalului unităților subordonate, inclusiv persoanelor din conducerea acestora.

Din fondul de premiere constituit la dispoziția centralelor prin aplicarea unei cote de pînă la 0,05% din fondul de retribuire planificat anual pe total centrală se pot acorda premii atît personalului propriu (cu excepția directorului general și a directorilor pe funcții), cît și personalului din unitățile subordonate (inclusiv persoanelor din conducerea acestora).

3. Premiile pentru realizări deosebite se pot acorda oricînd în cursul anului celor care prin realizările obținute aduc o contribuție deosebită la îndeplinirea și depășirea sarcinilor unității unde lucrează. Totalitatea premiilor acordate în cursul anului nu va putea depăși 3 retribuții tarifare lunare. Ele se pot cumula cu sumele primite din fondul de participare la beneficii.

Nu beneficiază de aceste premii persoanele care sînt vinovate de producerea unor accidente de muncă mortale sau care au provocat invaliditate precum și cele vinovate de provocarea unor avarii ale utilajelor și instalațiilor care au adus pagube importante.

4. Premiile ce se acordă din fondul constituit în cadrul unităților economice se aprobă de biroul executiv al consiliului oamenilor muncii cu acordul comitetului sindicatului. Legea cere acordul, nu avizul acestui organ sindical. În institutele și centrele de cercetare științifică și inginerie tehnologică precum și în institutele centrale de cercetare științifică premiile se aprobă de consiliul științific.

Premiile ce se acordă din fondul constituit de ministere, celelalte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare și al municipiului București precum și cele ce se plătesc din fondul constituit la dispoziția conducerii centralelor se aprobă de biroul executiv al organului la nivelul căruia s-a constituit fondul de premiere.

Acordarea premiilor pentru realizări deosebite personalului din unitățile de artă, cinematografie și de cultură și de la Radioteleviziunea română este reglementată în mod distinct, potrivit art. 164, 167 și respectiv anexa nr. 8 pct. 19 la Decretul nr. 100/1979.

5. Accesul la aceste premii nu reprezintă un drept subiectiv al persoanelor încadrate, acordarea lor constituind numai o vocație, o îndreptățire.

Nu se includ în calculul indemnizației pentru concediul de odihnă și nici nu servesc ca bază de calcul pentru acordarea unor eventuale despăgubiri din partea unității. Se includ însă în veniturile supuse reținerilor pentru acoperirea pagubelor produse unităților.

dr. C. JORNESCU

Cumulul pensiei cu retribuția

În legislația actuală sînt reglementate două modalități de cumulare a pensiei cu retribuția și anume:

— acordarea limitată a unor sume astfel încît împreună cu pensia ce o primește persoana în cauză să nu depășească nivelul retribuției pe care pensionarul a avut-o la data pensionării, actualizată potrivit majorărilor retribuției pentru acea funcție;

— acordarea integrală a retribuției și a pensiei, în condițiile legii (vezi pct. 2 mai jos).

1. De regulă, unitățile socialiste nu pot încadra persoane pensionate într-o activitate cu caracter permanent. În cazuri excepționale și cu aprobarea organelor prevăzute de lege, unitățile pot folosi pensionari numai pentru activități temporare sau pentru executarea unor lucrări. Se consideră activități temporare numai cele care prin natura lor au acest caracter. Înlocuirile celor care lipsesc o anumită perioadă, nu sînt considerate ca activități temporare și nici jumătatea de normă nu e socotită ca atare.

Activitățile temporare sînt stabilite de ministere și celelalte organe centrale.

Sumele realizate de aceste activități cumulate cu pensia nu pot depăși nivelul retribuției pe care pensionarul a avut-o la data pensionării, actualizată potrivit majorărilor retribuției pentru acea funcție. Pensia suplimentară nu se ia în calcul.

2. Pensionarii pot fi încadrați ca muncitori calificați, maiștri, tehnicieni, ingineri și în alte funcții tehnice productive, de către unitățile de producție din industria construcțiilor de mașini, industria metalurgică, industria minieră, extracția petrolului și gazelor, geologie, de exploatare și întreținere din domeniul energiei electrice, unitățile de construcții-montaj și proiectare a obiectivelor de investiții, precum și în alte unități stabilite de Consiliul de Miniștri.

Încadrarea în muncă se va face temporar pe perioade de pînă la 2—3 luni, în raport cu nevoile de producție ale unităților, în limita planului de muncă și retribuire a muncii aprobat.

Pe timpul încadrării în muncă, prin derogare de la prevederile legale care reglementează cumulul pensiei cu retribuția (vezi pct. 1 mai sus), pensionarii primesc retribuția cuvenită pentru munca prestată (în mod integral), precum și pensia integrală și celelalte drepturi pe care le au în calitate de pensionari.

Pensionarii încadrați în muncă în condițiile arătate, pot fi retribuiți în acord, în raport cu munca depusă.

Reglementare: art. 6 din Legea nr. 3/1977 și Decretul nr. 445/1978.

Mircea GORUNEANU

Repaosul săptămînal

1. Repaosul săptămînal constituie un drept al tuturor categoriilor de personal, inclusiv al celor ce lucrează în ture, în unităţile agricole sau a căror activitate nu se poate încadra în programul normal de lucru, datorită specificului muncii. Regula nu cunoaşte nici o excepţie.

Repaosul este de minimum 24 de ore consecutive şi se acordă în fiecare săptămînă, de obicei duminica.

Datorită programului de reducere a săptămînii de lucru cu începere din anul 1981, în două săptămîni în cursul unei luni, durata repaosului săptămînal se majorează cu încă 24 de ore (durata zilelor libere), dacă ziua liberă suplimentară premerge ziua de repaos săptămînal.

În cazurile în care procesul de producţie nu permite întreruperea activităţii sau specificul serviciului (unităţi de transport în comun, unele unităţi industriale, cele de spectacole, de comerţ, de turism etc.), impune desfăşurarea muncii şi în ziua de duminică, conducerea unităţii, cu acordul comitetului sindicatului, stabileşte o altă zi pe săptămînă ca zi de repaos, cu condiţia ca cel puţin o dată în 2 luni fiecărei persoane să i se asigure ziua de repaos săptămînal duminica.

În cazurile cu totul deosebite (excepţionale) impuse de condiţiile în care se desfăşoară activitatea pe şantiere izolate, repaosul săptămînal poate fi acordat, prin cumulare, într-o perioadă mai lungă, cu consimţămîntul celor în cauză.

Odată cu repaosul săptămînal se va acorda şi ziua liberă suplimentară cuvenită ca urmare a reducerii săptămînii de lucru.

2. În cazurile în care nu s-a acordat totuşi repaos săptămînal din cauze independente de voinţa persoanei încadrate în muncă, beneficiară a acestui drept, cei în cauză primesc retribuţia corespunzătoare cu un spor de 100%.

Imposibilitatea compensării cu timp liber se apreciază la concret, în raport de activităţile prestate şi de condiţiile specifice ale unităţii ori ale locului de muncă. În aceste cazuri nu se pot utiliza criterii uniforme de apreciere.

Reglementare : art. 120 lit. b şi art. 124 alin. 1 şi 2 din Codul muncii şi art. 71 alin. 1 şi 3 din Legea nr. 57/74.

G. MIRCEA

Unele drepturi şi obligaţii privind tinerii încadraţi în muncă

1. Tinerii sub vîrsta de 18 ani nu pot fi repartizaţi în locuri de muncă cu condiţii vătămătoare, grele sau periculoase şi nu pot fi folosiţi la muncă în timpul nopţii.

Potrivit normelor republicane de protecţie a muncii, greutatea maximă care poate fi transportată manual pe suprafaţă dreaptă de tineri între 16 şi 18 ani este limitată la 20 kg. de persoană pentru băieţi şi 12 kg. de persoană pentru fete ; este interzisă munca în subteran tinerilor pînă la 18 ani, cu excepţia elevilor şcolilor profesionale şi studenţilor care fac practică în mină ; prin normele departamentale de tehnică a securităţii s-a interzis folosirea tinerilor în locurile de muncă cu substanţe deosebit de vătămătoare, ca prelucrarea materialelor pentru perii şi pensule, întreţinerea instalaţiilor de încălzire şi cazane de pe vapoare, muncile care implică folosirea de cromaţi alcalini, lucrări de demolare, prelucrarea deşeurilor din fibre, păr de animale sau zdrenţe, fabricarea explozivilor ; de asemenea, sînt interzise tinerilor muncile în unităţile de tratament de tuberculoză etc.

2. Tinerii în vîrstă de pînă la 18 ani, nu pot fi folosiţi în muncă peste durata legală a zilei de lucru, decît în următoarele cazuri :

— dacă pentru o anumită zi lucrătoare din săptămînă s-a stabilit o durată mai mică de 8 ore, timpul de muncă în celelalte zile poate fi mai mare, fără a depăşi 9 ore pe zi ;

— pentru preîntîmpinarea sau înlăturarea efectelor calamităţilor sau altor cazuri de forţă majoră ;

— pentru înlăturarea efectelor unor situaţii neprevăzute care ar dăuna bunei funcţionări a serviciilor de aprovizionare cu apă şi energie electrică, de canalizare, a serviciilor poştale şi telecomunicaţiilor, a căilor şi mijloacelor de transport în comun, a instalaţiilor de distribuire a combustibilului ;

— pentru repararea dispozitivelor şi instalaţiilor, cînd defecţiunea determină încetarea lucrului pentru mai multe persoane ;

— pentru prevenirea sau înlăturarea unor situaţii care ar putea provoca degradarea sau distrugerea bunurilor unităţii.

3. Durata timpului de lucru al tinerilor între 14—16 ani este de 6 ore pe zi, fără scăderea retribuţiei.

4. Tinerii în vîrstă de pînă la 18 ani, beneficiază de un concediu de odihnă anual de 18—24 zile lucrătoare, în mod diferenţiat, în raport cu vîrsta.

5. Tinerii în vîrstă de peste 14 ani pot fi încadraţi numai în munci temporare, iar în unităţile industriale numai de la vîrsta de 15 ani.

Reglementare : art. 7 şi art. 161—163 din Codul muncii. Vezi şi concediul de odihnă al tinerilor.

MIRCEA GORUNEANU

breviar

Dobînzi şi comisioane bancare

Dobînzile şi comisioanele bancare sînt formele curente de retribuire a operaţiunilor efectuate de băncile comerciale. Din punct de vedere al dreptului, între dobînzi şi comisioane bancare există o deosebire esenţială, care decurge din natura lor juridică diferită :

— dobînzile reprezintă preţul pentru folosirea de către debitor a fondurilor puse la dispoziţie de creditor, natura lor juridică fiind deci o obligaţie de a da ;

— comisioanele reprezintă remunerarea diverselor servicii efectuate de o bancă pentru clientul său, natura lor juridică decurgînd dintr-o obligaţie de a face.

Dobînzile aplicabile conturilor bancare, sub aspectul plafoanelor pe care pot să le atingă, sînt reglementate în unele ţări pe calea unor acte normative — în Franţa de Consiliul Naţional de Credit —, iar în altele se aliniază taxei de scont stabilite de băncile centrale, potrivit politicii valutare adoptate.

Mărimea dobînzilor depinde şi de natura conturilor : la conturile la vedere sînt foarte mici ; la cele la termen sînt sensibil mai ridicate şi sînt progresive în funcţie de scadenţa lor mai îndepărtată.

Comisionul bancar, aşa cum am arătat, este plata serviciilor prestate de bancă în interesul clientului său care are deschis un cont. Asemenea comisioane sînt justificate, în special, în cazurile în care conturile sînt deschise pentru o activitate comercială sau industrială, situaţii în care operaţiunile de debitare şi creditare sînt multiple (depuneri în numerar, negocieri de titluri, încasări de redevenţe, plăţi diverse etc.).

Comisioanele se stabilesc sub formă de procent, a cărui mărime este diferită în funcţie de natura operaţiilor : comisioane privind mişcările în contul curent ; comisioane de descoperire a unor operaţii (în care banca avansează unele sume) ; comisioane de ţinere a contului, în cazul conturilor de depozit (cînd acestea sînt mai mici) etc.

VIRAMENT BANCAR

Viramentul bancar este o tehnică specifică financiar-contabilă utilizată pentru transferul scriptural dintr-un cont al unui titular (ordonator) al unei sume determinate, în contul unei alte persoane care este beneficiarul operaţiunii. Aşadar, viramentul constă dintr-o operaţiune contabilă prin care, la ordinul titularului unui cont, se înscrie în debitul contului său suma ordonată, prin creditarea unui alt cont indicat de ordonator. Viramentul poate fi privit deci ca un transfer de volari, fără deplasarea efectivă a numerarului, plata sau încasarea efectuîndu-se numai scriptural. Ordinul de virament pe care-l dă titularul de cont se poate materializa în formulare tipizate de bancă, ordin telegrafic, scrisoare de transfer etc.

Pentru efectuarea operaţiunilor de virament nu este necesar ca cele două conturi să fie deschise la aceeaşi bancă, situaţie care în comerţul internaţional nu poate fi întîlnită; de regulă, în asemenea situaţii conturile celor două părţi sînt deschise la două bănci situate în ţările lor de reşedinţă.

CONTURI BANCARE

În condiţiile în care se desfăşoară comerţul internaţional contemporan, transferul efectiv de devize dintr-o ţară în alta este înlocuit, într-o însemnată măsură, prin operaţiuni de transferare a valorilor respective dintr-un cont în altul, pe calea viramentului ; chiar şi în cazurile în care se transmit efectiv la încasare instrumente de plată (cambii, bilete la ordin, cecuri), rezultatul unor asemenea operaţii de încasare se finalizează, ca regulă generală, prin operarea lor în conturile reciproce, pe care le ţin între ele băncile corespondente şi care, la rîndul lor, debitează sau creditează conturile clienţilor lor, cu plăţile şi încasările efectuate în numele acestora.

Dacă prin tehnica contabilă, respectiv prin mecanismul debitării şi creditării conturilor (mecanism care se realizează prin articole contabile), se stabileşte şi se constată evidenţa (şi rezultatul) la zi a creanţelor şi datoriilor în cifre absolute, concretizate în soldul contului, sub aspect juridic, acest sold reprezintă nu numai o situaţie matematică la momentul dat, ci proba relaţiilor economice ca urmare a operaţiunilor efectuate reciproc, pînă în acel moment.

Conturile bancare se deschid în baza contractului de cont încheiat între bancă şi client. În practică, în majoritatea ţărilor cu economie capitalistă clauzele contractuale sînt prestabile prin condiţii generale adoptate de asociaţii naţionale bancare sau de mari grupări bancare. Alimentarea iniţială a contului poate fi realizată, în funcţie de natura lui, atît prin depuneri în numerar, cît şi prin credite acordate de bănci ; pe parcursul funcţionării, debitările şi creditările conturilor se realizează în majoritatea cazurilor prin tehnica viramentelor, fără a fi excluse depunerile în numerar, remiterile de devize, titlurile de credit etc.

CONTUL CURENT BANCAR

Contul curent poate fi definit ca fiind acel contract prin care două părţi — de regulă o bancă şi o întreprindere industrială sau comercială — se învoiesc să-şi remită reciproc şi în mod succesiv bani sau alte valori, pentru care primitorul creditează pe trimiţător, iar acesta îl debitează pe primitor, urmînd ca lichidarea să se facă la un termen anumit, prin compensarea sumelor debitoare şi creditoare, precum şi a dobînzilor aferente.

Funcţia contului curent este deci aceea de a pune în circuitul economic fondurile disponibile şi, în principal, de a facilita efectuarea de plăţi şi încasări, prin operaţiuni scripturale, de debitare şi de creditare.

Ca urmare a remiterilor reciproce de valori care se contabilizează în debitul şi creditul contului curent se realizează o fuziune a acestor operaţiuni, care are drept rezultat compensarea lor. Evident, pentru ca o remitere în cont să producă efectul compensării trebuie ca aceasta să fie certă, exigibilă, cu alte cuvinte, să îndeplinească toate condiţiile pentru a fi susceptibilă de plată. Datorită mecanismului oferit de contul curent, înregistrarea contabilă înlocuieşte orice alte forme de inscripţii ; este suficientă înregistrarea în cont pentru ca plata să fie considerată efectuată şi să opereze de drept compensarea asupra soldului la zi, care este exigibil imediat.

Facem menţiunea că acelaşi client poate solicita deschiderea mai multor conturi curente la aceeaşi bancă sau la bănci diferite. Asemenea practici sînt impuse uneori de politica comercială şi valutară adoptată de fiecare societate comercială în parte. În situaţia în care acelaşi client are deschise mai multe conturi la aceeaşi bancă, în principiu, conturile sînt independente între ele.

Al. D

oferte DE PRODUSE DIN STOC

•capacitati de producție •produse noi

ÎNTREPRINDEREA „INDEPENDENȚA" SIBIU
str .Karl Marx nr. 33
Telefon : 34100 — interior 150
Telex : 69341

LAMINATE ALAMĂ

— Bare rot. ∅ 5 Am 58 1/ 2T kg. 50
— Țeavă ∅ 19×1 SOMS-17 idem 238
— Țeavă ∅ 20×2 MS 71 F. 33 idem 374

LAMINATE ALUMINIU

— Tablă 6 mm AlMG 3 kg. 1803
— Tablă 30 mm AlMG 3 idem 950

LAMINATE CUPRU

— Bară rot. ∅ 6 APC-64 kg. 2,60
— Bară exg, 17 Cu 9 1/2T idem 48,00
— Bară lată 10×3 idem 8,40
— Bară lat 20×15 idem 1500,0
— Tablă 3 mm idem 1000,0
— Placă 60 mm idem 400
— Placă 16 mm idem 400

LAMINATE PLUMB
— Tv. Pb ∅ 60×3 kg. 600

ELECTROZI SUDURĂ

— ∅ 4 Arcos Chromend 347 kg. 165
Idem 2,5 idem Cromoly 21 idem 200
Idem 3,2 idem 217
Idem 4 idem 300
Idem 4 Avesta P 6 idem 90
Idem 4 Bohler Fox CM2 TI idem 500
Idem 2,5 idem CM9 KB idem 500
Idem 3,2 idem CM9 KB idem 100
Idem 2,5 idem EAS 4 M idem 53
Idem 4 idem EF idem 130
Idem 2 idem KW 10 idem 70
Idem 3,2 idem KW 10 ide m140
Idem 2,5 idem SKWA idem 100
Idem 2,5 idem TT 250 idem 80
Idem 3,2 EL. EUCR 17 MO idem 120
Idem 3, EI-M 13 S idem 500
Idem 3,2 EI-MO 1 Cr 2B idem 500
Idem 4 Thermantit 16/36 idem 100
Idem 2 Universal 308-15 ELC idem 92
Idem 2 idem 316-15 ELC idem 300
Idem 2 Arcos Cromener 310 idem 179
Idem 3,2 idem 200
Idem 1,2 idem 317 idem 100
Idem 3,2 idem 1 idem 50
Idem 3,2 idem 347 L idem 60
Idem 1,6 Bohler CM 2 IG idem 100
Idem 0,5 S.10 M1 Cu M idem 612
Idem 2 S.10 M1 Cu L idem 496
Idem 4 S.10 MN 1 idem 5000
— Flux OK 10-91 idem 2000

SÎRMĂ ALUMINIU

— Sîrmă ∅ 1,8 AlMg3 kg. 177,0
Idem ∅2,4 idem 353,0

ARTICOLE CAUCIUC, CURELE TRAPEZ

— Plastic cauciuc 3030 kg. 725
— Covor cauciuc cu dungi idem 610
— Plăci cauciuc tip B1-P5 mm 1466,6
Idem tip A1-S 8 mm idem 1256
Idem tip A1-S 10 mm idem 2800
Idem tip A1-P 10 mm idem 1700
Idem tip B1-N 10 mm idem 2,17
Idem 8 mm dif. forme idem 91,97
Idem petrol f. ins. 6 idem 195
Idem corinton idem 600
— Tub G 10/4 mm Stas 263 ml. 70
— Tub A 10/38 mm idem 147
— Tub A 10/50 mm idem 38
— Furtun cinepă 2 idem 7,55
— Tub abs. apă D = 150 ST. 4998 idem 99,10
— Tub ref. apă D-125×8000 idem 2,42
— Tub autocamion idem 40
— Tub fără ins. D. 8×12 kg 19.9
— Sorb petrol ∅ 38×3000 Buc 2
— Furtun radiator D-45 ml. 482
— Furtun pt. acizi D. 75 mm 19,16
— Sorb apă D-88×1500 Buc 1
— Sorb petrol D. 100 idem 6
— Tub reful. apă ∅ 125×8000 idem 2,42
— Tub abs. petrol ∅ 150 ST. 4614 idem 4
— Furtun reful. acizi D-150 ml. 5,32
— Curele trap. 17×11×710 Buc 30
Idem 17×11×750 idem 50
Idem 17×11×900 idem 77
Idem 17×11×950 idem 12
Idem×11×960 idem 10
Idem 17×11×4150 idem 7
Idem 17×11×4250 idem 1
Idem 17×11×4300
Idem 17×11×4750 idem 38
Idem 22×8×1400 idem 3

CURELE TRAP.

Idem 22×12,5×1320 idem 20
Idem 22×14×100 idem 2
Idem 22×14×1400 idem 30
Idem 22×14x1450 idem 3
Idem 22×14×2500 idem 40
Idem 22×14×2800 idem 20
Idem 22×14×4000 idem 200
Idem 22×14×2800 idem 20
Idem 22×14×4000 idem 200
Idem 22×14×4250 idem 50
Idem 22×14×4500 idem 50
Idem 22×14×5800 idem 20
Idem 22×14×6300 idem 17
Idem 25×16×1310 idem 15
Idem 25×16×2500 idem 23
Idem 25×16×4000 idem 10
Idem 26×16×1310 idem 50
Idem 32×19×4250 idem 33
Idem 32×19×7500 idem 2
Idem 32×19×9500 idem 9
Idem 38×10×1300 idem 2
Idem 38×25×400 idem 6
— Curea variator 1270×46 idem 13
— Curele mătase 500×30 Kg. 5
Idem 500×37 idem 10
Idem 560×40 idem 5
Idem 560×50 idem 30
Idem 620×50 idem 10
Idem 740×40 idem 10
Idem 1600×75 idem 10
Idem 2550×40 idem 5
— Curea trap. lată 200×40 idem 92
Idem 300×30 idem 400
— Curea transm. 22×18×2800 SPC idem 19
Idem sg. 4×8×340 PA Kg. 800
— Snur cauciuc ∅ 9 idem 45,60
Idem ∅ 20 idem 39,85
— Snur cauciuc ∅ 25 Kg. 17,71
Idem ∅ 16 idem 33,64
— Tes. Am. 5×1,24 ST. 8285 idem 1334,25
Idem BZF 0,08×0,63 idem 50
— Placă cauciuc B2. P. 8 mm idem 350
— Talpă crupon 4—5 mm idem 350
— Țesătură Am 0,315×0,20 idem 100
Idem 1,20×0,630 idem 100
Idem 1,25×0,630 idem 400
Idem 3,15×0,50 idem 200
Idem 1,25×0,620 idem 200
Idem 2,0×1,000 idem 700

FITINGURI

— Curbe G 4 Ng. 2 1/2 buc. 25
— Curbe galv. 3/4 idem 61
— Curbe G1 Ng.2 idem 58
Idem G1 Ng. 2 1/2 idem 10
Idem G1 Zn 2 1/2 idem 5
— Cot A 4 4 idem Ng. Fig. 92 idem 6
— Cot A 4 4 idem Zn idem 10
— Mufe Zn 2 1/2 idem Fig. 270 idem 16
— Mufe M 2 S.d 2 1/2 Fig. 271 idem 80
Idem S-d 3 idem 21
Idem S-d 4 idem 20
Idem S-d Zn 4 idem 18
— Niplu N8 S-d fig. 281 Ng. 3 idem 56
Idem 4 idem 15
— Niplu Zn 2 1/2 fig. 280 idem 11
Idem 4 idem 35

— Piulițe olandeze fig. 330 1 1/4 idem 69
Idem 1 1/2 idem 145
— Mufe forjate fig. 1306 3 idem 72
— Reducție N 4B 1 1/4 idem —1/2 Zn idem 600
Idem 1 1/2 idem —3/8 Zn idem 150
Idem N 4A 1 1/2 idem —1 1/4 idem Ng. idem 100

ROBINEȚI
— Robineți din oțel 1357 Dn=25 buc. 30
— Olandeze pt. lipit fig. 151 3/4" idem 92
Idem 1 idem 70
— Robinet dublu fig. 121 1" idem 12
— Record perete fig. 131 3/4" idem 56
— Robinet pisoar fig. 251 3/8" idem 42
Idem fig. 261 3/8" idem 39
Idem fig. 251 1/2 idem 19
— Duș autom. cu trgăt. 423 1/2 idem 19
— Hidrant fig. 533 2 idem 90
— Robinet trecere fig. 83 4 idem buc. 15
— Ventil WC fig. 415 1 1/4 idem 112
— Ventil scurg. WC fig. 416 1 1/4 idem buc. 16
— Robinet 3 căi tip RMC pt. manom. idem
Idem ∅ 40 idem 14
— Robinet RS G ∅ 40 idem 20
— Ventil electropneumatic 24 V 9125 A idem 6
Idem electropneum. 24 V 9126 A idem 1
Idem 24 V 1125 A idem 4
— Robinet pt. abur fig. 4005 4" idem 12
Idem oblic fig. 4008 1 1/4" idem 21
Idem 2 idem 59
— Reducție N 4B 1 1/4" idem — 1/2" idem Zn idem 600
Idem 1 1/2—3/8 Zn idem 150
Idem N 4A 1 1/2—1 1/4 Ng. idem 100

REDUCTOARE DE TURAȚIE
— 2BH×28 stg. Buc. 3
— 4BH×40 dr idem 1
— 5BH×12,5 dr. idem 1
— 2H-285×16-0 idem 3
— 2H-285×16-1 idem 2
— 2CH-285×12,5-0 idem 11
— 2CH-355×30-4 idem 1
— 3CH-485×71-0 idem 2
— 3CH-485×71-1 idem 2
— 1M1-125×402 idem 1
— 1M1-250×40-6 idem 1
— 1M2-80×50-1 idem 2
— 3CV-57×3510 idem 2
— 2-g-11,2×1,1/1500-H05 idem 3
— 2-g-11,2×1,1/1500-H05 idem 3
— 2-N-9×11/1500-H01 idem 1
— 2-0-18×7,5/1500-H05 idem 1
— 3-L-50×0.75/1500 idem 1
— RSV-1 1/50 idem 1
— 3-T-63×1,5/1500-H01 idem 1

COMPRESOARE
— C. 500 Buc. 1

ARZĂTOARE
— ACLU-10 ptr. combustibil lichid 3

DIVERSE
— Filtru de ulei FU. 22.000.000 33
— Diferențial spate reper
— 240 2403/100 Buc. 13
— Filtru HP. 141 1 Mai Pl. idem 2
— Robinet 3249 idem 2
— Ungător HP. 144 idem 2
— Pompă cu pistoane axiale 732 B×8000-8° idem 1
— Filtru AP 136 1 Mai Pl. idem 1
— Record AP 116 idem 3
— Ventil 8539 idem 2
— Alimentator WC 4465 idem 33
— Regulator 8527 idem 1
— Filtru de aer tip FC. 1 idem 60
— Ungător prin pulverizare UP. 1 idem 15

MATERIALE ELECTRICE
— Bloc releu TSA 10/0,24-4A 3670 150
Idem TSAW 400 A 3678 150
Idem TSA 32/20 A 150
— Bobină el. mag. 4435 220 V 43
Idem 6510 A 220 V 35
Idem TCA 10 A 24 V 25
Idem 200 A 380 V 2
— Buton 3741 (BDAD) 150
Idem 6260 (manipulator) 24
— Buzer sonerie 27
— Capac siguranță KIV 100 A 400
— Contact mobil AC3 40 A 139
Idem fix TCA 40 A 31
— Contactor TCA 10 a/2,4 A 3207 60
Idem /4,5 A idem 50
Idem /3,3 A idem 30
Idem /8 A idem 50
Idem AC3 40 A 220 V 3930 27
Idem 200 A 380 V 3960 15
Idem 63 A 220 V 3940 20
Idem 6 A 220 V 4001 150
Idem TCA 6 A 220 V 4001 150
Idem 32 A 380 V 4010 350
Idem 160 A 500 V 50
Idem 250 A 220 V 100
— Cot pantzer PVC 21 mm 9
— Cutie cdă. semnalizare 7010 38
Idem 3746 25
— Element (soclu) sig. 1S 63 A 39
— Fișe cuplă 32 A 75
— Întrerupător III fișe 10 A 500 V 80
Idem aut. protecție 0,25 89
Idem ISOL 500 4162 5
Idem ISOL 800 A 4200 6
Idem USOL 250 A 380 V 10
Idem aux. TCA 250 A 1489
Idem Cromax 1600 A 380 V 2
— Întrerupător capsulat 630 A 1831 8
— Limitator 4486 5
— Magnet 1 W FB.2.02/7202 2000
Idem 3 W 46029 1980
— Papuc cablu A 50 mm 162
Idem 70 50
Idemn 95 50
Idem 120 54
— Patron fuzibil 2 A 4000
Idem MPR 60 A 89
Idem 80 A 560
Idem 100 A 173
Idem 125 A 26
Idem 200 A 325
Idem 250 A 154
Idem 315 A 242
Idem 400 A 159
Idem 500 A 378
Idem 630 A 310
— Priză cu fișe 5 contacte 63 A 150
— Redresor 24 V 24 A RS. 70025 A 20
Idem RS. 73269 35
Idem 220 V 10 A RS. 70500 A 5
— Releu RTPa-5 0,1—1 sec. 78
— Rezistență 82 ohm 0,5 W 1690
— Subansamblu AC3 (mil.) 80 A 10
— Suport sig. MPR 400 A 444
— Suport sig. MPR 630 A 159
— Transformator TMA 160 VA 380/24 100
Idem TMA 250 VA 220/24 15
Idem TMA 630 VA 220/24 30
— Tub flexibil metalic D=42 364
— Ampermetru E 6 0—100 A 50/5 6
Idem E 7 0—250 A 10
Idem M 9 0—1 A 5
— Manometru ∅160 0—160 Bar 75
— Manometru ∅ 160 0—100 Bar 82
— Voltmetru E 5 0—250 V 4
Idem E 6 0—100 V 5
Idem E 7 0—250 V 4
Idem 0—600 V 10

MATERIALE ELECTRICE IMPORT
— Contor ZH 3—50 Hz buc. 4
— Debitmetru gaz metan 0,03—0,35 idem 22
— Idem 0,03—0,35 idem 20
— Debitmetru exc 1—10 idem 1
Idem 1—16 idem 4
Idem 2—30 idem 6
Idem 3—30 idem 1
— Debitmetru azot 10—90 idem 1
Idem gaz 30—400 L/h idem 52
— Clapeză de reținere 52 idem 1
— Aprinzător ZBG idem 14
— Comutator P. 031250 idem 4
— Detector apropiere TSL 10 idem 28
— Întrerup. combinat trifaz. 380 V idem 282
— Releu tranzistorizat idem 24
— Siguranță NT. 30 A idem 200
— Transformator aprindere 5000 V idem 9
Idem 600 A idem 3
Idem AEG idem 13
Idem 400 A idem 1
— Motoreductor DK 7603 idem 1
— Amestecător gaz-aer VS 13424 idem 2
— Cost ASTMA 234 WP. 5 idem 3
— Curbă 180° 1336706 idem 13
— Reducție 16"×21,4 idem482Jx
— Reducție 16"×12"×17,4" WP 11 buc. 6
— Teu 16"×21,4 WP 11 idem 3
— Arzător combustibil lichid MGF. 32 idem 1
— Arzător automat ulei idem 2
— Curbă ∅ [illegible]×5 W. 4541 idem 6
— Teu WPA [illegible]×12,70 idem 2
— Regulator SV 20 cu disp. buc. 7
— Regulator 2"—1/2" idem 3
— Regulator SV. 40 cu disp. idem 7
— Regulator DN. 40 idem 3
Idem SV. 50 cu disp. idem 3
— Regulator gaz-aer idem 3
— Regulator SV. 50 2" idem 14
— Amestecător gaz-aer N. 5866"
— Ventil cu pilot S. 100 idem 3
— Lanț inox nr. 2 D. 7 idem 311
— Lanț inox nr. 3 D-7 idem 463
Idem nr. 4 D-7 idem 205
Idem nr. 5 D-7 idem 786

APARATURĂ ELECTRICĂ
— Adaptor CE-800 buc. 1
— Bobină BC 1/0.6 A idem 30
— Generatoare impulsuri idem 7
— Separator galvanic ELX-251 idem 69
— Convertor tensiune ELX-120 idem 1

— Indicator E 10 M3 0—1600° idem 7
— Înregistrator E 352 0—800°C M3 B1 idem 6
Idem ELR-352 ; 0—20 H2 M 3 idem 1
— Element fixare ELX-115 idem 1
— Indicator 0-3000 NMC/H ; 2—10 idem 1
— Înregistrator E 35 WM3 ; 20—700 idem 1
Idem E 536 ; 600—1400° idem 1
— Semnalizator nivel SN-110 idem 30
— Nivostat capacitiv idem 3

CABLURI, CONDUCTORI, SÎRMĂ BOBINAJ

— Cablu CyABy 3×240×120 ml. 250,0
Idem Cyy 3×50 idem 35,0
Idem 3×70 idem 263,0
Idem 3×25 idem 568,0
Idem 4×25 idem 21,0
Idem 3×25+16 idem 500,0
Idem FAC. 1000 3×35 idem 11,0
Idem ZG. 12 T. 2,5 idem 17,0
— Conductor Fy 16 idem 1000,0
Idem Fy 25 idem 200,0
Idem Fy 120 idem 500,0
Idem Fy 240 idem 73,0
Idem F. 750 1 mm idem 875,00
Idem Eff 750 1 mm idem 53[illegible],0
Idem Eff 750 1,5 mm idem 708,0
Idem Eff 750 2,5 mm idem 1853,0
Idem NyFF 16 mm idem 299,5
— Cablu ACHPB1 3×150 idem 295,0
— Conductori AFy 10 idem 953,0
Idem 25 idem 115,0
— Sîrmă bobinaj BB 0,70 idem 125,9
Idem BB 0,80 idem 131,9
Idem BB 0,95 idem 15,25
Idem BB 1,0 idem 124,60
Idem BB 1,1 idem 45,3
Idem 1,15 idem 206,7
Idem BB 1,20 idem 70,6
Idem BB 1,40 idem 525,1
Idem BB 1,50 idem 70,0
Idem 1,70 idem 105,30
Idem BB 1,75 idem 30,9
Idem BB 2,0 idem 307,3

MOTOARE ELECTRICE

— ASI 1,1×1500 2/3 B3 buc. 60
Idem 5,5×1500 2/3 B3 idem 10
Idem 5,5×1000 2/3 B3 idem 20
Idem 1,5×100 2/3 B3 idem 10
Idem 3×1000 2/3 B3 idem 10
Idem 1,1×750 2/3 B3 idem 20
Idem 7,5×1500 2/3 B5 idem 20
Idem 75×1500 3/6 B3 idem 4
Idem 55×1000 3/6 B3 idem 15
— ASIT 30/22×1500/750 B3 buc. 20
— MCM 803 11×800 440 V buc. 3
— 126 Buc. 8
— E. 15 idem 7
— EL. 5 idem 6
— EL. 6 idem 10
— EL. 7 RS idem 329
— EL. 7 2Z idem 63
— EL. 7 2ZP6 idem 38
— EL. 7 P6 idem 83
— 609 2Z idem 2
— 623 idem 2
— 1207 K idem 1
— 1208 K idem 10
— 1209 K idem 18
— 1210 idem 54
— 12171 KC5 idem 16
— 1218 idem 4
— 1220 idem 8
— 1305 idem 25
— 1305 C4 idem 1156
— 1310 idem 40
— 2209 KC5 idem 19
— 2211 idem 47
— 2212 K idem 9
— 2213 idem 10
— 2228 idem 2
— 2306 idem 90
— 2313 idem 120
— 2320 idem 3
— 2326 idem 8
— 3315 idem 2
— 3316 idem 24
— 3317 idem 1
— 6002 idem 400
— 6006 Z Buc. 120
— 6006 C3 idem 2
— 6006 P6 idem 1
— 6008 idem 3000
— 6015 P15 idem 3
— 6016 P5 idem 2
— 6209 C3 idem 3
— 6209 C4 idem 10
— 6209 NR idem 10
— 6218 ZZ idem 79
— 7007 CATP4 idem 24
— 7008 CGEP4 idem 2
— 7015 idem 19
— 7138 idem 8
— 7200 idem 10
— 7206 SP idem 10
— 7209 ATB P4 ide
— 7213 E idem 170
— 7213 BP6 idem 3
— 7214 B idem 10
— 7214 BAT P4 idem 3
— 7312 B idem 19
— 30120 idem 1
— 7228 B idem 2
— 16003 idem 5
— 20803 Z idem 60
— 22211 K idem 1
— 22330 K idem 18
— 23138 K idem 9
— 23218 K idem 4
— 22312 K C3 idem 11
— 7314 idem 58
— 33020 idem 7
— 31305 idem 12
— 32212 idem 180
— 32324 idem 7
— 51156 idem 1
— 51200 idem 47
— 51200 P6 idem 3
— 51315 idem 6
— 51412 idem 5
— 52206 idem 13
— 52206 idem 13
— 52208 idem 10
— 52213 idem 3
— 52214 idem 7
— 52216 idem 2
— 7728 idem 4
— 57707 idem 2
— 58218 idem 1
— 64903 idem 20
— 67714 idem 1
— 69422 idem 2
— 77752 idem 1
— 77752 idem 1
— 94904 idem 4
— 100090 idem 4
— 108711 idem 2
— 39018 idem 1
— 391023 idem 5
— 436208 idem 8
— 455538 idem 3
— 791312 idem 1
— 808106 idem 5
— 808108 idem 4
— 852705 Buc. 4
— 864705 idem 8
— 864904 idem 3
— 922205 idem 3
— 950118 idem 3
— 994715 idem 2
— 639018 idem 1
— 1000918 K idem 1
— 1032924 K idem 4
— 1032924 K+H idem 2
— 2007106 idem 20
— 2097952 idem 2
— 4074107 idem 4
— 4074108 idem 1
— 4074115 idem 6
— 4084104 idem 4
— Q. 204 idem 9
— Q. 205 idem 4
— Q. 208 idem 42
— Q. 304 idem 3
— N. 206 idem 25
— NA. 4830 idem 1
— NA. 4864 P6 idem 2
— NJ. 252 idem 2
— NJ. 311 idem 26
— NJ. 407 idem 2
— NJ. 2210 C3 idem 1
— NJ. 2218 idem 48
— NN. 3072 KB 51 idem 6
— NNU. 4926 MB 51 idem 8
— NU. 315 idem 1
— NU. 318 C3 idem 1
— NU. 1052 NA idem 4
— NU. 2211 idem 4
— NU. 2228 MB 63 idem 4
— NU. 2230 idem 2
— NU. 2305 Buc. 6
— NU. 2312 idem 34
— NU. 2313 idem 20
— NU. 2326 idem 20
— NU. 2326 idem 8
— NUP. 203 idem 10
— NUP. 2214 ZS idem 6
— NUP. 2214 idem 4
— NUP. 2216 idem 5
— BNA 4904 idem 56
— BNA 6904 P5 idem 2
— BNA 657825 idem 4
— BHNA 253220 idem 6
— NKI 42/20 idem 2
— NKI 42/30 idem 2
— NKI 50/30 idem 2
— NK. 42/30 idem 2
— NK. 50 idem 4
— NK. 65/35 (TAF 657835) idem 1
— NKX 40 idem 2
— NKX 40 FC2 HR idem 2
— AXX 4565 idem 4
— AXX 6590 idem 16
— GS 81109 idem 5
— GS 81107 idem 6
— WA 1038 idem 1
— WA 1045 idem 13
— WA 1050 idem 1
— WA 1060 idem 1
— WA 1070 idem 2
— WA 1085 idem 1
— WA 1090 idem 1
— WS 81108 idem 2
— WS 81109 idem 10
— SB 22—63/2. idem 3

— **92 TS 448-CD-39 idem 1**
— **TAFI 60 7235 Buc. 1**
— **NAR 110 NA 110 idem 1**
— **K. 25×35×30 idem 1**
— **K. 50×55×20 idem 2**
— **NAK. 17 idem 4**
— **NAK. 20 idem 5**
— **NAK. 50 idem 7**
— **NAK. 55 idem 1**
— **DNK. 25/16 idem 4**
— **NZ 318 idem 3**
— **H. 3032 idem 4**
— **H. 3038 idem 45**

ORGANE ASAMBLARE

— Șurub M 6×20 STAS 3955 buc. 8248
— idem 6×25 buc. 100
— idem 8×30 buc. 20569
— idem 8×35 buc. 5256
— idem 16×60 SAAS 1474 buc. 7162
— idem 12×90 buc. 500
— idem 16×65 buc. 3024
— idem 16×50 STAS 1470 buc. 1020
— idem 16×50 SAAS 1476 buc. 200
— idem 10×60 buc. 300
— idem 12×100 STAS 925 buc. 2221
— idem 12×80 buc. 1637
— idem 12×120 buc. 5771
— idem 16×180 buc. 510
— idem 20×75 buc. 158
— idem 12×70 buc. 360
— idem 12×45 STAS 6444 buc. 896
— idem 16×75 buc. 200
— idem 12×60 STAS 1472 buc. 5745
— idem 16×100 buc. 323
— idem 12×90 buc. 1190
— idem 10×90 buc. 14388
— idem 12×110 buc. 1400
— idem 12×120 buc. 956
— idem 12×200 buc. 1350
— ide m16×180 buc. 928
— idem 18×80 buc. 500
— idem 18×85 buc. 120
— idem 18×90 buc. 1239
— idem 18×160 buc. 400
— idem 20×60 buc. 650
— idem 20×140 buc. 316
— idem 20×200 buc. 382
— idem 22×75 buc. 1708
— idem 22×90 buc. 580
— idem 22×100 buc. 264
— idem 22×110 buc. 832
— idem 24×140 buc. 498
— idem 24×240 buc. 663
— idem 27×75 buc. 1085
— idem 6×30 STAS 2117 buc. 604
— idem 10×60 buc. 11193
— idem 16×30 buc. 886
— idem 20×35 buc. 363
— idem 12×60 STAS 7000 buc. 1050
— idem 12×80 buc. 565
— idem 12×30 STAS 6404 buc. 2336
— idem 16×40 buc. 648
— idem 6×14 STAS 3954 buc. 14563
— idem 5×22 buc. 57215
— idem 8×25 buc. 7573
— idem 3×12 STAS 2571 buc. 2254
— idem 8×70 buc. 1950
— idem 5×14 STAS 4883 buc. 51196
— idem 3×10 STAS 3167 buc. 1470
— idem 3×14 buc. 871
— idem 5×30 buc. 893
— idem 8×30 buc. 952
— idem 8×40 buc. 956
— idem 6×40 buc. 500
— idem 5×12 STAS 3169 buc. 2612
— idem 3×10 buc. 4100
— idem 6×30 buc. 1000
— idem 8×50 buc. 500
— idem 8×30 buc. 1000
— idem 2,5×10 STAS 1452 buc. 6300
— idem 2,5×14 buc. 10250
— idem 2,5×16 buc. 12060
— idem 3,5×20 buc. 24050
— idem 4×25 buc. 28330
— idem 3,5×25 buc. 13600
— idem 3,5×30 buc. 4500
— idem 4×16 buc. 3800
— idem 4×50 buc. 9000
— idem 4×60 buc. 7400
— idem 4×40 STAS 1453 buc. 7600
— idem 4×50 buc. 1000
— idem 5×45 buc. 6800
— idem 5×50 buc. 14600
— idem 3,5×40 STAS 1451 buc. 8924
— idem 4×16 buc. 4976
— idem 5×60 buc. 10600

VOPSELE CHIMICALE

— Vinarom crem V—408—212 kg. 495
— Vopsea antifon V—1200 kg. 1000
— Vopsea ignifugă kg. 195
— Chit cromitic kg. 300
— Lac L—907 kg. 963
— Vinarom albastru V—608—220 kg. 210
— Vinarom vernil V—508—210 kg. 400
— Vopsea neagră V—901—2A kg. 500
— Catalizator Nc-1 kg. 2000
— Sită moleculară 5A° kg. 13000

PÎNZETURI

— Pînză filtru PNA—110 ml. 599
— Pînză relon M—335—90 ml. 571

MATERIALE PT. TURNĂTORIE

— Flurom kg. 7250
— Alamă bloc AMTI 67 kg. 7593
— Plăci aglomerate din lemn PAL 22 mm mp. 2300

CĂRĂMIZI REFRACTARE

— Prod. refr. Cubilou—4 RC. 71 buc. 116
— idem N.11 buc. 198
— idem N.12 buc. 156
— idem UB.8 buc. 224
— idem PT.1 RD.82 buc. 85
— idem PT—4 buc. 504
— idem N.9 RCA.75 buc. 523
— idem UB.8 RC.71 buc. 63
— idem UB.9 RD.77 buc. 64
— idem N.10 RD.79 buc. 198
— idem N.11 buc. 228
— idem UB.4 buc. 31
— idem N.30 IRB 12 buc. 474
— idem PL.1 buc. 150
— idem PL.2 buc. 256
— idem PL.2 buc. 355
— Căr. des. 25—1—31 RD.82 buc. 131
— idem 25.2—79 buc 94
— idem 25.1—79 buc. 70
— idem 25—2—86 buc. 26
— idem 25.2—89 buc. 78
— idem 25—2—91 buc. 95
— idem 454—13—2—8 RCA 75 buc. 2
— idem 14404—14 RD.82 buc. 10
— idem ORD—2—7 RCA 75 buc. 6
— idem ORD.2—23 buc. 8
— Izolat. 1446—19—13—23 buc. 236
— idem 1446—19—32—1 buc. 189
— idem 1446—19—13 buc. 320
— idem 778—1—0—6—41.11.1 buc. 2670
— idem ISCR.3—45366 buc. 232
— Prod. refr. 48—4.13—2—10 RCA 75 buc. 1
— idem 48.47—3 buc. 1
— idem 200×114×64 RD.82 buc. 870
— idem 250×100×85 RC.71 buc. 22
— idem 250×200×64 RD.79 buc 610
— idem 25—1—91 RD.82 buc. 10
— idem 25—2—84 buc. 2
— idem 25—2—87 buc. 15
— idem 25—2—88 buc. 2
— idem 25.2—90 buc. 3
— idem 1464—5—1—33 BIS 1,4 buc. 8
— idem 1464—5—1—37 buc. 2
— idem 1464—5—1—38 buc. 1
— idem 1464—5—1—42 BIP. 0,5 buc. 8
— idem 1464—5—1—43 buc. 2
— idem 1464—5—1—65 buc. 1
— idem 1464—5—1—44 BIS 1,4 buc. 1
— idem 1464—5—1—66 buc. 16
— idem BS—2 Stas RC.74 buc. 780
— idem 2312—2—11 RCA 75 buc. 509
— idem PL.10 buc. 446
— idem PL.12 safir buc. 930
— idem OLC 1.9.10 buc. 175
— idem OLC 1.9.11 buc. 18
— Izolator des. 158—14 buc. 42
— idem 1807—14—28 buc. 12
— idem 1807—14—29 buc. 6
— idem FIM. FIL. 76 KW 20107
— idem cap ter. 76 KW 20106 buc. 1
— idem IU—35 KW 20039 buc. 2 buc. 6
— idem 30298 buc. 23
— idem 40136 buc. 6
— idem suport IC—96 buc. 137
— idem distanțier IC—97 buc. 14
— idem IS B 45127 buc. 125
— idem TC 55021 buc. 50400
— idem IR 1. 45059 buc. 1402
— idem IBCN. 10A 55059 buc. 50385
— Prof. ceramic 1807—14.27 buc. 11
— Tub ceram. 778—10.6.4 buc. 614
— Izol. des. 778.6.4.1.11—1 buc. 1672
— Profil ceram. 1446—19—13—2.3 buc. 82
— Tub TR—des. 1689—1.2.2.8 buc. 40
— Tub des. 1446—21.1.1.39 buc. 160

DIVERSE PIESE PRIMĂ DOTARE

— Suport dr. 403 10/10—100 buc. 10
— Levier 25×500 buc. 10
— Cuțite rapide pt. raboteză buc. 5
— Piesă primă dotare — cil. ∅ 800×80 buc. 10
— idem cod 898.000.117.890 set. 2
— idem cod. 898.000.132.570 set. 8
— idem cod 898.000.120.130 set. 1
— idem cil. ∅ 63 cod 898.000.359.230
— idem cod 898.000.132.270 set. 1 set. 1
— idem cod 898.000.147.050 set. 1
— idem cod 898.000.147.060 set. 1
— Locaș resort 2105.01.04.01 buc. 66
— Sticlă debit 5—50 Nm^3/h buc. 3
— idem 3—35 Mm^3/h buc. 6 buc. 5
— Piese primă dotare ∅ 70×210
— idem ∅ 50×60 buc. 5

ÎNTREPRINDEREA DE CONSTRUCȚII MONTAJ A JUDEȚULUI TULCEA

— Aplică dreaptă 40 W buc. 879
— idem dreaptă 60 W buc. 132
— Balast lămpi fluorescente 40 W buc. 130
— Bec incandescent 12 V/15 W buc. 145
— Bec mignon 220 V/15 W buc. 45
— Borne siguranțe aeriene 15—30 A. buc. 846
— Buzer sonerie buc. 1195
— Capac cutie terminală interioară buc. 30
— Cleme derivație T 16 buc. 30
— Cleme derivație tip capac ∅ 25 buc. 282
— ∅ 70 buc. 40
— ∅ 95 buc. 123
— Cleme legătură 3 butoane ∅ 16 buc. 444
— ∅ 25 buc. 141
— ∅ 35 buc. 97
— ∅ 50 buc. 79
— ∅ 95 buc. 159
— ∅ 120 buc. 99
— Cleme universale buc. 860
— Cutii terminale 16/35 buc. 35
— idem 50/70 buc. 34
— idem 95/120 buc. 41
— Cordon radio buc. 1477
— Cordon TV buc. 1753
— Fișe III F — 10 A. buc. 17
— Furcă cu tije 315 A buc. 372
— Izolotori antenă radio buc. 300
— idem T.80 buc. 29
— Prize III.F 25 A f. fișe buc. 3
— Prize 16 A ptr. bucătării buc. 202
— Tub bergman ∅ 23 buc. 1636
— Tablou placă marmură 3 c 2 F 25 A. buc. 123
— Cutie nr. 34 buc. 4
— Cutie nr. 27 buc. 3
— Cutie nr. 35 buc. 20
— Tablou dulap 137376 buc. 1
— Boilere 250 l buc. 1
— Tub fontă pres. 400×1000 buc. 2
— idem 125×4000 buc. 20
— idem 250×4600 buc. 9
— Piesă CM.400 buc. 3
— Piesă RSM 80×80×90 buc. 4
— idem 125×80×90 buc. 1
— idem 200×100×90 buc. 3
— Piesă MT.80 buc. 38
— idem 400 buc. 1
— Piesă îmbinare 1000 buc. 10
— Vană plată 300 buc. 2
— Piesă GIBOU—125 buc. 54
— Ventilator centrifugal 6400×50 buc. 1
— Ventilator axial Q 5000 H.15 buc. 4
— Prelungitor 3/8 buc. 2314
— Nituri 6 kg. 115
— Robinet lavoar 1/2 buc. 400
— Robinet S.S.—1" b . 65
— Robinet D.S. 1/2 buc. 1500
— idem 3/4 buc. 50
— idem 1 buc. 24
— Piese curățire fontă ∅ 50 buc. 600
— Racord incendiu tip C buc. 1000
— Sifon lavoar 1" buc. 500
— Sifon PVC spălător dublu buc. 383
— Ventil scurgere 1½ buc. 766
— Țeavă Cu kg. 121
— Țeavă Al. 50×5 kg. 125
— idem 20 kg. 21
— Brățări pt. burlane buc. 399
— Ceară parchet kg. 210
— Cîrlige macara buc. 16
— Căpriori lustruiți mp 2
— Disp. poziționat mustăți din armături kg. 4000
— Geam 2 mm mp 224
— Nituri 6×8 kg. 2
— idem 8×30 kg. 35
— idem 4×80 kg. 60
— PAF mp 1231
— Plăci ceramice mp 1106
— idem mp 362
— Porți metalice kg. 102
— Șuruburi 5×20 buc. 4940
— 6×12 buc. 1000
— 8×20 buc. 2080
— 8×30 buc. 700
— 10×20 buc. 740
— 12×30 buc. 3090
— 14×40 buc. 1280
— 14×50 buc. 1564
— 14×55 buc. 1905
— 16×50 buc. 7887
— Cărbuni activi kg. 43
— Bidinele zugrav buc. 213
— Burghie CFR buc. 460
— Cîngi PCI buc. 28
— Scoabe simple buc. 15
— Clești sudură buc. 71
— Cuțite rindele buc. 176
— Furci fier buc. 79
— Mistrii mici buc. 409
— Pistol vopsit buc. 8
— Rindele fălțuitor buc. 49
— Tesle buc. 461
— Țigrinuri buc. 150
— Bocanci talpă lemn pereche 22
— Combinezoane doc perechi 34
— Centuri siguranță perechi 30
— Frînghie pt. centuri de siguranță buc. 139
— Capișoane buc. 22
— Jambier buc. 22
— Măști vopsitor buc. 38
— Oglinzi tip A buc. 200
— Șorțuri doc buc. 85
— Negru de fum kg. 1044
— Rulment 22222 buc. 3
— Rulment 22326 buc. 2
— Rulment 32215 buc. 50
— Ax tenfix SE 131 buc. 16
— Ax trenfix SR 116 buc. 44
— Balamale ușă cabină SR buc. 11
— Bobină stator dinam SR buc. 13
— Capac pompă benzină SR buc. 12
— Corp pompă benzină SR 116 buc. 28
— Coroană reduct. diferențial buc. 11
— Ciuloasă compresor buc. 23
— Cărbune perii buc. 300
— Cărbune electromotor SR buc. 400
— Capac pinion mers înapoi buc. 14
— Cilindru receptor față buc. 35
— Cruce sateliți SR buc. 40
— Furcă diferență SR buc. 25
— Furtun pompă benzină SR buc. 98
— Garnitură servo SR buc. 148
— Garnituri servo frînă SR buc. 208
— Indicator nivel benzină buc. 2
— Giglere SR buc. 342
— Manșon intermediar buc. 218
— Membrană pompă benzină SR buc. 105
— Pinion viteză 4 SR 116 buc. 32
— Pinion mers înapoi SR 116 buc. 45
— Piston compresor SR 214 buc. 45
— Ramificație pompă SR buc. 100
— Sincron viteză 3—4 SR buc. 11
— Tambur frînă mînă SR buc. 5
— Tampon cabină SR buc. 85
— Capete bară SR—214 buc. 19
— Carcasă sincron SR 131 buc. 49
— Camă frînă spate buc. 20
— Ax furcă DAC buc. 21
— Conductă oțel DAC buc. 112
— Geam ușă DAC buc. 218
— Geam spate cabină DAC buc. 109
— Geam mic — ușă DAC buc. 130
— Garnituri inelare 044—DAC buc. 679
— Rezistență DAC buc. 34
— Scaun supapă admisie DAC buc. 30
— Șurub cap. bielă DAC buc. 180
— Bolț piston U 650 buc. 50
— Bucșe cauciuc U650 buc. 100
— Pinion planetar U650 buc. 4
— Pinion sateliți U650 buc. 12
— Pernă U650 buc. 6
— Reductor U650 buc. 2
— Ax 12752 S—80 —100 buc. 1

— Ax 01465 S 80 —100 buc. 1
— Ax furcă S 80 —100 buc. 1
— Ax cutie viteză S 80 —100 buc. 1
— Pinion 09241 S 80—100 buc. 1
— Segmenți compresie S.100 buc. 12
— Șaibă fulie arbore motor buc. 1
— Siguranță 04119 S.80—100 buc. 4
— Taler supapă S—80 buc. 4
— Corp iluminat S80—100 buc. 1
— Anticamere utilaje buc. 5
— Ax intermediar cu pinion S buc. 1
— Arbore intermediar buc. 1
— Ax D—32 utilaje buc. 1
— Ax refulare utilaje buc. 3
— Bielă utilaje buc. 1
— Butuc sincron util. buc. 4
— Bucșă osie spate ut. buc. 3
— Bielă auxiliar ut. buc. 2
— Cap butelie util. buc. 2
— Carter disp. antrenare buc. 5
— Chiuloasă muticar buc. 2
— Carcasă sateliți ut. buc. 5
— Cap. intermediar buc. 4
— Disc 16306 utilaje buc. 10
— Dispozitiv probat motor buc. 2
— Furtun frînă spate buc. 245
— Papuci șenilă util. buc. 14
— Papuci șenilă util. buc. 13
— Piston presiune util. buc. 15
— Ax comandă direcție DAC buc. 2
— Amortiz. turb. buc. 2
— Burduf protector buc. 105
— Baie ulei buc. 1
— Carcasă ambreaj fontă buc. 3
— Colector evacuare buc. 4
— Corp pompă apă buc. 1
— Corp pompă apă buc. 1
— Cap. hidraulic pompă injecție buc. 1
— Garnitură distribuție buc. 24
— idem metalică intermed. buc. 2
— Inel carcasă diferențial buc. 6
— Liver direcție buc. 10
— Prezon chiuloasă buc. 92
— Plasă presiune ambreaj buc. 8
— Pîrghie clichet buc. 3
— Pinion planetar cu carcasă buc. 2
— Suport cilindru frînă față buc. 3
— Suport cabină DAC buc. 6
— Suport buc. 3
— Siguranță piuliță fuzetă buc. 15
— Cuplaj elastic pompă injecție buc. 3
— Suport duză TATRA buc. 8
— Pinion exc. 0,3 buc. 1
— Saboți exc. 0,3 simpli buc. 1
— Supapă motocompresor mare buc. 1
— Siguranțe zegher buc. 2
— Scaun supapă C5 buc. 1
— Pompă ulei multicar buc. 1
— Papuci șenilă buc. 14
— Idem buc. 6
— Ciuloasă filetat vibrator buc. 3
— Cuplu vibrator buc. 8
— Cuzineți bielă auxiliar buc. 12
— Cuzineți palier auxiliar buc. 14
— Bucșă bronz S1500 buc. 2
— Bucșă bielă auxiliar buc. 4
— Inel etanșare buc. 48
— Roată (steluță mică) buc. 1
— Rotor turbo suflantă buc. 1
— Saboți mici buc. 1
— Cilindru servo frînă V 650 buc. 1
— Element filtru motorină buc. 1
— Geam lateral buc. 1
— Pinion satelit buc. 1
— Corp cardanic compl. mecanism direcție buc. 1
— Disc ambreaj buc. 1
— Inel rectaj buc. 12
— Pîrghie debraiere placă presiune ambreaj buc. 30
— Șaibă fracțiune sateliți buc. 46
— Supapă siguranță frînă buc. 4
— Baie ulei FIAT buc. 2
— Ax intermediar teren fix buc. 16
— Arbore planetar spate M461 buc. 1
— Ax furcă 4—5 buc. 1
— Apărători noroi buc. 6
— Balamale uși cabină buc. 11
— Baie ulei buc. 3
— Bară tranvers. și longitud. buc. 1
— Butuc cu tambur față buc. 3
— Butuc sincron buc. 5
— Corp pompă benzină buc. 28
— Colector admisie buc. 3
— Ciuloasă compresor buc. 23
— Carcasă pompă apă buc. 2
— Capac electromotor buc. 3
— Carcasă cutie viteză buc. 6
— idem sincron buc. 49
— Capac roată buc. 2
— Pivoți fuzetă buc. 1
— Disc sprijin servo buc. 22
— Deflector ulei buc. 18
— Furcă ambreaj buc. 3
— Flanșă c.v. cu găuri pt. șurub buc. 1
— Filtru de carton benzină buc. 2
— Furcă glisantă ax cardan direcție buc. 9
— Filtru cilți pompă benzină buc. 8
— Furcă culisantă buc. 1
— Furcă cutie viteză 3—4 buc. 4
— Geam parbriz TV buc. 2
— Inel sincron buc. 6
— Inel metalic cilindru basculare buc. 82
— Lampă număr spate buc. 8
— Liver comandă fuzetă buc. 1
— Mmebrană pompă benzină 6 găuri buc. 5
— Pinion vit. arbor. intermed. buc. 10
— Pinion mers. înapoi tren fix buc. 45
— Pinion bendix electromotor buc. 8
— Radiator apă buc. 1
— Radiator apă buc. 4
— Siguranțe arbore secundar CV buc. 50
— Sincron vit. 3—4 SE 131 buc. 11
— Tacheți diafragmă pompă benzină buc. 9
— Tampon suport motor spate buc. 19
— Tambur roată față buc. 8

M.I.Ch. — C.U.P.S.I.C.
ÎNTREPRINDEREA APARATE DE MĂSURĂ ȘI CONTROL
telefon 18.56.70
Telex 10641

— Bare alamă Am 58 1/2 T ∅ 4,5 kg. 825
— idem ∅ 6 kg. 2227
— idem ∅ 8,5 kg. 456
— idem ∅ 10 kg. 4834
— idem ∅ 11 kg. 762
— idem ∅ 14 kg. 969
— idem ∅ 15 kg. 340
— idem ∅ 19 kg. 256
— idem ∅ 20 kg. 281
— idem ∅ 23 kg. 3981
— idem Cu Zn 39 Pb HA ∅ 23 kg. 5199
— idem Am 581/2 T ∅ 25 kg. 217
— Cu Zn 39 Pb 3HA ∅ 25 kg. 14653
— idem Am 58 1/2 T exagon 10 kg. 40
— Tablă cupru Cu 9 1/2 2 2,5 kg 298
— idem 3,5 kg. 100
— Bandă cupru Cu 9 1/2 T 55×2,5 kg. 48
— idem 50×10 kg. 165
— Cupru țeavă ∅ 55×2,5 kg. 48
— Țevi construcții ST 35 ∅ 6×1,5 kg. 150
— idem ST 35×6×1 kg. 91
— Sîrmă alamă Am 63 1/2 T ∅ 0,1 kg. 5
— Sîrmă aluminiu ∅ 2 kg. 11
— Bare alamă Am 58 1/2 T ∅ 16 kg. 700
— idem ∅ 18 kg. 1200
— Înregistrator E 136 A12 buc. 2
— idem ELR 12 0—12 bari buc. 4
— Traductor AT 30 ELT 370 buc. 1
— idem AT 10 PLT 370 buc. 1
— idem AT 10 MS 112—13 buc. 2
— idem AT 36 ID 100 buc. 1
— idem AT 36 PLT 370—2 buc. 6
— idem AT 36 PLT 370—1 buc. 1
— idem AT 36 PLT 370 buc. 1
— Aparat FCB 0221700606 buc. 1

OFERTE

— Element semnalizare X 71(6) buc. 1
— idem FYB 3221700701 buc. 1
— FYB 3422700701 buc. 1
— Carcasă FTB 03 buc. 6
— idem 04 buc. 2
— idem 05 buc. 1
— idem 07 buc. 1
— idem 08 buc. 6
— idem 10 buc. 1
— Aparat FRB 6352705222 buc. 1
— idem FIB 1130010000 buc. 2
— idem FAB 3022704853 buc. 1
— idem FBB 2533704101 buc. 1
— idem 25327[illegible] 17 buc. 1
— idem 2512702101 buc. 9
— idem 2533704111 buc. 2
— Racord FLA 100 buc. 11
— idem 001 buc. 1
— Regulator DBT 3110111111 buc. 2
— idem 1100010000 buc. 1
— idem DTE 0602295251 buc. 1
— Ventil electromag[illegible]tic VE 9120 buc. 4
— Traductor TPD 21021110000 buc. 1
— idem 2102412000 buc. 1
— idem 2102511000 buc. 6
— idem 2102411000 buc. 1
— idem 2103512000 buc. 2
— idem 2102512000 buc. 1
— idem 1101212000 buc. 1
— idem TPR 1201120000 buc. 2
— Sursă FE 102 AG buc. 1
— idem BG buc. 8
— Traductor FE 3 DL HB SAL buc. 1
— idem FE 3 DM HB SAM buc. 1
— idem FE 3 DM HB SAH buc. 1
— Condensatori 500 uF/70 V buc. 62
— idem 10 uF 63 V buc. 100
— idem 680 MF 63 V buc. 472
— idem 470 MF 16 V buc. 50
— idem 150 MF 63 V buc. 40
— idem 330 MF 16 V buc. 50
— idem 4,7 MF 25 V buc. 37
— idem hîrtie 0,2 MF 150 V buc. 5
— idem 22 MF 500 V buc. 304
— idem 500 MF 1500 V buc. 45
— idem 4 PF 160 V buc. 108
— idem 50 PF 125 V buc. 175
— idem 10 PF 500 V buc. 100
— idem 47 PE 500 V buc. 98
— idem 10 PF 160 buc. 150
— Rezistență 47 ohmi 5,0 W buc. 1099
— idem [illegible].6 kohmi 0,5 W buc. 937
— idem 2,7 buc. 378
— idem 8,2 buc. 613
— idem 33 buc. 1075
— idem 56 buc. 197
— idem 82 buc. 148
— idem 91 buc. 173
— idem 220 buc. 90
— idem 180 buc. 180
— idem 470 buc. 96
— idem 15 1 W buc. 149
— idem 4,7 buc. 435
— idem 27 buc. 88
— idem 56 buc. 1011
— idem 120 2 W buc. 37
— idem 300 3 W buc. 519
— idem 680 2 W buc. 96
— idem 1 3 W buc. 189
— idem 1 1 W buc. 325
— idem 1 Mr 0,5 W buc. 100
— Tranzistor AD 152 buc. 6
— Condensatori EG 5960 470 uF1.6 V. buc. 9
— idem PMP 0,047 uF 630 V. buc. 15
— idem PMP 0,15 uF. 63 V buc. 50
— idem tantal 220 uF 3,5 V buc. 70
— idem 100 uF 3 V buc. 55
— idem 16 V buc. 76
— idem EG 4558 500 uF 70 V. buc. 18
— idem 7476 100 uF 40 V. buc. 42
— idem EG 10 pF 6,3 V. buc. 19
— idem PS 1,5 uF 160 V. buc. 30
— idem PS 0,012 1,5 uF. 160 V. buc. 60
— idem EG 4,7 uF 16 V. buc. 542
— idem 50 V. buc. 14
— idem EG 220 uF 5 V. buc. 95
— idem PS 0013 25 uF 160 V. buc. 200
— idem PS 43 pF 250 V. [illegible]uc. 4
— idem PS 150 pF 250 V. buc. 6
— Condensatori PS 0012 150 pF 630 V. buc. 30
— idem PS 44,2 uF 25 V. buc. 37
— idem PS 53,6 uF. 25 V. buc. 37
— idem PMP 03081 pF. buc. 2588
— idem hîrtie 0,22 uF. 100 V. buc. 359
— Diodă EFD 106 buc. 999
— idem EFD 107 buc. 5745
— idem EFD 027 buc. 650
— idem EFD 087 buc. 462
— idem DZ 6 V. buc. 749
— idem 10 DZ 8 buc. 30
— idem 10 DZ 27 buc. 29
— idem 10 DZ 22 buc. 27
— Rezistență RMG 1050 33 2,5 W. buc. 17
— idem 1050 47 0,5 W. buc. 600
— idem 200 0,5 W. buc. 16
— idem RCG 24 kohmi 1 W. buc. 262
— idem RBC 1009 39 kohmi 5 W. buc. 330
— RCG 30 ohmi 0,5 W. buc. 100
— idem buc. 833
— Soclu releu buc. 7
— Tranzistor 2 SB 187 buc. 20
— idem 2 SA 603 buc. 15
— idem EFT 322 verde buc. 96
— EFT 323 violet buc. 285
— EFT 213 buc. 30
— idem BF 167 buc. 10
— idem BR 173 buc. 10
— EFT 250 roșu buc. 10
— idem ROS 02 buc. 5
— Tranzistor ferită ∅ 16 buc. 9
— EFT 333 buc. 150
— BC 173 B buc. 25
— idem BF 187 buc. 29
— idem BF 214 buc. 10
— Electrozi PH buc. 6
— Alezor fix ∅ 6 buc. 15
— idem ∅ 14 buc. 6
— Arbore ∅ 3,15 STAS 1114 buc. 50
— Ampermetru buc. 1
— Bormașină mînă TRAFO buc. 24
— Filiere M 4,5 buc. 15
— M 16 buc. 28
— M 18×1 buc. 14
— M 20×1 buc. 4
— M 30 buc. 14
— G 1/4 buc. 20
— Coarbă tîmplar buc. 2
— Comparator cu cadran buc. 11
— Ceas comparator ∅ 60 buc. 11
— Freză T 14 buc. 20
— Freză ∅ 20 buc. 60
— idem T22 buc. 10
— idem modul 0,30 nr. 1 buc. 10
— idem 0,30 nr. 2 buc. 30
— idem 0,30 nr. 3 buc. 5
— 0,30 nr. 4 buc. 30
— idem 0,30 nr. 5 buc. 5
— idem 0,30 nr. 6 buc. 5
— idem 0,30 nr. 7 buc. 5
— idem 0,30 nr. 8 buc. 30
— idem 0,25 nr. 1 buc. 30
— idem 0,25 nr. 2 buc. 10
— idem 0,25 nr. 3 buc. 5
— idem 0,25 nr. 4 buc. 10
— idem 0,25 nr. 5 buc. 5
— idem 0,25 nr. 6 buc. 5
— idem 0,25 nr. 7 buc. 5
— idem 0.25 nr. 8 buc. 30
— Freză 50×95 STAS 1159 buc. 60
— idem 50×0,2 buc. 30
— idem R 20 STAS 3540 buc. 2
— idem 40×0,3 STAS 1159 buc. 44
— idem 250×3 buc. 1
— idem 100×12 buc. 10
— idem 160×4 buc. 10
— idem 160×3,5 buc. 4
— idem 125×80 STAS 1159 buc. 6
— idem 8×11 STAS 5257 buc. 1
— idem 100×16 STAS 3861 buc. 25
— idem 100×18 STAS 3861 buc. 11
— idem 100×20 STAS 2214 buc. 4
— idem 125×18 STAS 3861 buc. 5
— idem 125×22 STAS 3861 buc. 6
— Indicator ROKWEL buc. 2
— Manometru oxigen 0—25 buc. 18
— idem 0—250 buc. 17
— idem traversă electrică buc. 1
— Ochelari sudură buc. 112
— idem chimiști buc. 17

— Pompe Alweuler buc. 17
— Șurubelniță cap cruce buc. 60
— Vizouri sudură buc. 170
— Vizori cobalt buc. 3
— Plăcuțe Vidia P 30 C 12 buc. 300
— idem P 10 D 10 buc. 52
— idem P 10 D 10 buc. 80
— idem P 30 E 16 buc. 9
— idem P 20 E 25 buc. 172
— idem P 30 E 20 buc. 360
— Ampermetru E 53 300/5 W buc. 1
— idem E 6 100 A buc. 2
— idem 100/5 buc. 3
— idem E 7 0—100 W buc. 2
— idem E 7 0—5. A. buc. 1
— idem E 6 40/5 A buc. 4
— idem E 6 75/5 A buc. 1
— idem IE Q 144 100/1 W buc. 3
— idem E 541 125/5 A buc. 3
— idem E 541 200/1 W buc. 2
— idem 7 300/5 W buc. 1
— idem M 53 400 A buc. 2
— idem E 10/5 A buc. 1
— idem E 541 250/5 W buc. 1
— idem E 541 300/1 W buc. 1
— idem E 7 40 A. W buc. 1
— idem E 7 0—400/5 W buc. 4
— E 54 10 A buc. 1
— Aparat regulator AP 192 buc. 1
— Amplificator mag. de cutere buc. 1
— Bec E 14 12 V/15 W buc. 38
— Bec B 15 2 p 24 V/15 W buc. 87
— Bec B 15 2 p 220V/25 W buc. 98
— BRT-TSA 10 A—0,4 A. 3670 buc. 1
— BRT-TSA 32 A—1A. 3672 buc. 5
— Baterie cu 5 robineți import buc. 1
— Casetă semnalizare 2 CST 03 buc. 17
— idem 2 CST 30 buc. 1
— Comutator K 25 1080 buc. 14
— idem CSA 4+CSB 4 buc. 10
— idem K 105 U 0638 buc. 28
— idem K 25 0581 buc. 1
— idem K 25 0585 buc. 1
— idem scară PT buc. 25
— idem scară cumpănă 0178 buc. 8
— idem cumpănă a 022 buc. 58
— idem cumpănă 022 buc. 60
— idem de măsură CRI 24 poz. buc. 2
— Conductor Fy 150 mmp. buc. 110
— idem VL Py TH 1.5 mmp. buc. 1540
— idem VL Py TH 4 mmp. buc. 500
— Contactor TCA cc 80 24 V.c.a. buc. 11
— idem cc 803 80 V c.a. buc. 29
— idem cc 71 220 V. c.a. buc. 169
— idem cc 71 380 V. c.a. buc. 12
— idem cc 62 24 V. c.a. buc. 12
— idem cc 62 48 V. c.c. buc. 5
— idem cc 62 380 V. c.a. buc. 25
— idem cc 62 380 V. c.a. buc. 18
— idem cc 53 24 V. c.a. buc. 22
— idem cc 53 48 V. c.c. buc. 10
— idem cc 53 220 V. c.c. buc. 4
— idem cc 53 20 V. c.c. buc. 3
— idem c.c. 53 380 V. c.a. buc. 22
— idem c.c. 44 220 V. c.c. buc. 4
— idem c.c. 44 380 V. c.a. buc. 126
— idem TCA 10 24 V. c.c. buc. 2
— idem 48 V. c.a. buc. 1
— idem ruptor 80 A. 220 V. buc. 1
— Cleme tip BI 400 A. 600 V. buc. 12
— Cutie siluminiu S 12 buc. 1
— Cutie antiex cod 7005 buc. 17
— idem 7020 buc. 34
— idem 7030 buc. 33
— Cap terminal T 11 buc. 3
— idem T 22 buc. 3
— Distribuitor buc. 2
— Dop închidere universal 1/2—100 buc. 20
— Doze derivate antiex 10 mmp buc. 5
— Element LIS 60 A. buc. 18
— Fiting FTOY 3/4 buc. 10
— idem FTYD 3/4 buc. 105
— Hupă 110 V. c.a. buc. 2
— Întrerupător cumpătă 14 buc. 55
— Izolatori SA IKV buc. 4
— Lampă semnalizare imp. buc. 6
— Limitator cod 6122 buc. 5
— Logometru indicator LI 144 buc. 3
— Microintrerupător 5911 buc. 6
— idem 5911 buc. 3
— idem 5923 buc. 150
— idem 5952 buc. 3
— idem 6131 buc. 3
— idem 6131 buc. 7
— Mufe asigurare contra smulgerii buc. 8
— Miliampermetru MS 2 10 mA. buc. 4
— idem M 570 — 100104—20 mA. buc. 155
— Niplu NPT—MU buc. 51
— Patron normal 80 A buc. 34
— idem buc. 24
— idem 100 A buc. 63
— idem MPR 80 A buc. 2
— Priză releu cod fișă RS 70257 buc. 45
— idem RS 72011 buc. 120
— idem RS 72011 buc. 24
— idem CF 16 C RS 71943 C. buc. 73
— idem CF 16 RS 7943 pt. RT 4 buc. 7
— idem pt. RTPS buc. 25
— Presetupe bachelită ∅ 36 buc. 10
— Releu R13 44 12 V. c.a. buc. 25
— idem R13 4 24 V. c.a. buc. 50
— idem R13 44 24 V. c.c. buc. 39
— idem R13 44 48 V. c.a. buc. 36
— idem R13 44 220 V. c.a. buc. 9
— idem R13 44 220 V. c.c. buc. 47
— R13 44 320 V. c.a. buc. 63
— R13 63 24 V. c.a. buc. 22
— R13 62 24 V. c.a. buc. 34
— R13 80 24 V. c.a. buc. 5
— R13 80 24 V. c.c. buc. 11
— R13 80 220 V.c.a. buc. 58
— R13 80 220 V.c.a. buc. 61
— R14 20 V. c.a. RS 71754 buc. 12
— R15 220 V.c.a. 002 buc. 1
— R19 24 V.c.a. RS 72046 buc. 74
— R18 24 V.c.c. RS 71689 A buc. 15
— R18 24 V.c.c. RS 72009—20502 buc. 3
— R18 24 V.c.c. RS 71774—20598 buc. 1
— R18 24 V.c.c. RS 71774—20590 buc. 3
— R18 24 V.c.c. 72009—20502 buc. 40
— RL 3 TA 24 V.c.c.c 0—5“ buc. 2
— RI 3 TA 220 V.c.a. 0—1“ buc. 1
— RI 3 TA 220 V.c.a. 0—20“ buc. 16
— MET 13 73500 BGC buc. 10
— RTP 4 24 V.c.a. 0—100“ buc. 2
— RT Pa 5 220 V. buc. 5
— idem cod fișă 50062/70129 24 V/48V buc. 1
— CFLI 30215 RS 70129 buc. 1
— CFLI RS 70130/30024 buc. 6
— KDR 5186131519 buc. 25
— KDR 70129—40051 buc. 10
— idem cod fișă KDR buc. 15
— idem KDR 6123524 buc. 3
— CFI 12 V.c.c. 2007/70129 buc. 52
— CFI 24 V.c.c. 50062/70129 buc. 80
— Redresor 24 V/1,2 A. 70554 A. buc. 5
— idem TAMG 24 V/3 A. 70556 A. buc. 5
— idem PMGF 24/8 A 71060 buc. 1
— idem PMGF 24 V/8 A 70610 A buc. 17
— 24 V./1,6 A. 72589 buc. 2
— Separator 1500 V.—200 A. buc. 1
— Shunt 150 A. 75 mV buc. 6
— idem 250 A. 75 mV. buc. 5
— Soclu siguranță LS 63 A. buc. 193
— idem LS 100 A. buc. 62
— idem buc. 37
— idem MPR 401 160 A. buc. 15
— idem 630 A. buc. 4
— idem siguranță MPR 630 A. 601/1 buc. 3
— Transformator TMA 100 VA 220/12 V. buc. 1
— idem 250 VA 220/30, 33, 36 buc. 5
— idem 1600 20/110 V buc. 1
— idem curent CIS 30/5 buc. 4
— idem CIS 75/5 buc. 4
— Voltmetru E 651 0—15 V. buc. 2
— idem M 541 0—250 V. buc. 4

Întrebări și răspunsuri

● **ION PUPĂZĂ, Runcu, Gorj** — „În cazul schimbării destinației din programul lunar de transport, după programarea vagoanelor, însă înainte de depunerea scrisorilor de trăsură, se plătește de expeditor 5 lei/tona". În lucrarea „Legea contractelor economice" (pag. 263—264) s-a strecurat o greșeală în sensul că s-a trecut 10 lei/tonă în loc de 5 lei, așa cum prevede art. M.T.Tc. nr. 2123 publicat în Buletinul Comercial nr. 1 din 1977.

● **IOAN HERLO, București.** — Potrivit prevederilor Decretului nr. 162/1977, personalul muncitor român care efectuează lucrări în străinătate în condiții deosebite de muncă, climă sau alimentație, poate beneficia de un spor în valută de pînă la 20 la sută din indemnizația lunară în valută. Această prevedere nu se aplică și în situația în care, potrivit prevederilor art. 4 din Decretul nr. 162/1977, personalul muncitor beneficiază de drepturile de diurnă stabilite pentru delegații care se deplasează temporar în străinătate.

● **ÎNTREPRINDEREA DE POSTAV, Azuga** — În indicațiile generale ale fiecărui indicator tarifar de calificare se prevede posibilitatea luării în considerare ca vechime în meserie și a perioadelor lucrate în meserii înrudite. Aceste indicatoare tarifare de calificare sînt în vigoare (alin. 3, art. 15 din Legea retribuirii nr. 57/1974). Pentru personalul TESA sînt prevăzute dispoziții similare în Legea nr. 12/1971 (pct. 2 din anexa nr. 2).

● **TEODOR C. POHRIB, Galați** — Perioadele lucrate ca inspector, tehnician și tehnician principal în cadrul Consiliului popular municipal Galați — sectorul gospodărie comunală și locativă — nu se iau în considerare la stabilirea vechimii în funcții juridice. Reglementarea privind stabilirea vechimii în specialitate este cuprinsă în Legea nr. 12/1971.

● **DAN GHEORGHE, IOAN BASARABA, Alba Iulia** — În ipoteza în care atunci cînd ați fost promovați ca tehnicieni erați încadrați în categoria cea mai mare de calificare din rețeaua ramurii construcții de mașini — meseria de lăcătuși mecanici — puteați fi încadrați și ca tehnicieni principali, întrucît erați absolvenți ai liceelor de cultură generală. Puteți ocupa și în prezent această funcție, fără a mai absolvi cursul de specializare sau profil tehnic prevăzut la poziția 66 din anexa 2 la Legea nr. 12/1971. Dacă nu ați fost încadrați la categoria cea mai mare a rețelei (respectiv la categoria a 6-a), este necesar să absolviți cursul de specializare.

● **FLORIAN ANTONESCU, Satu Mare** — Adeverințele privind perioada lucrată, emise de unitățile de stat cu ștampila și semnătura celor îndreptățiți, sînt luate în considerare și trebuie înregistrate ca atare în carnetul de muncă chiar dacă precizează numai anul în care s-a desfășurat activitatea, omițînd luna și ziua cînd aceasta a încetat. Pe baza acestor adeverințe se consideră că s-a lucrat o perioadă de șase luni din anul respectiv.

● **DUMITRU ȘERBAN, Piatra Neamț** — Conform prevederilor pct. 21 din Precizările Ministerului Muncii pentru aplicarea Legii nr. 26 din 28 decembrie 1967 privind concediul de odihnă al personalului muncitor, la calculul retribuției medii pe baza căreia se stabilește îndemnizația de concediu se iau în considerare veniturile efectiv încasate pe luni întregi.

● **DOINA COMȘA, Brașov** — La data de 7 iulie 1978 ați fost încadrată prin transfer în interesul serviciului într-o funcție echivalentă cu acea deținută în unitatea de unde ați plecat. În această situație, în aplicarea prevederilor anexei nr. 2 la H.C.M. nr. 69/1975, în prezent abrogată, unitatea avea posibilitatea să vă mențină aceeași clasă de retribuire. Această posibilitate nu constituia însă o obligație. Vechimea în gradație se socotește în cazul dv. de la data de 1 mai 1976, cînd vi s-a acordat gradația 1 la vechea unitatea (anexa 6 la Decretul nr. 100/1979).

● **ANDREI BELAUȘ, Deva** — Întrucît, după trecerea în rezervă, v-ați încadrat pe data de 1 ianuarie 1966, conform legislației în vigoare la acea dată, ați avut dreptul la concediul de odihnă pe acel an, în luna decembrie. Ca atare, nu sînteți îndreptățit la plata compensației pentru concediul de odihnă care ar fi fost neefectuat pînă la aplicrea Legii nr. 27/1967.

● **MIHAIL ALMĂȘAN, Brașov** — La stabilirea cuantumului alocației de stat pentru copii se ia în considerare, pentru personalul muncitor, retribuția tarifară lunară de încadrare. În situația relatată de dv. se ia în considerare retribuția tarifară prevăzută pentru muncitorul electrician la suprafață.

● **ELENA CIOROIANU, Suceava** — Perioadele lucrate în funcțiile de calculator, facturist, montator, reglor, depanator de aparate electrice și relee, precum și perioada cît ați urmat cursul de calificare ca reglor, nu se iau în considerare ca vechime în funcții economice. Pentru a se putea lua în considerare perioada lucrată ca merceolog, este necesar ca, în aplicarea prevederilor pct. 2 din anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971, comisia de încadrare și promovare a personalului din unitatea unde lucrați să avizeze dacă această activitate s-a desfășurat într-o specialitate înrudită cu aceea pe care o practicați în prezent. În acest caz îndepliniți condiția de vechime minim necesară pentru promovarea în funcție.

(adresa completă a abonatului)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ" :
BUCUREȘTI, bd. Magheru, 30, cod. 70 159

Prin dispoziția de plată nr. . . . . din . . . . (mandatul poștal din ziua de . . . .) v-am expediat suma de . . lei, în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR. Filiala Sector 1, București, reprezentînd un abonament pentru anul 1981 la „Revista econmică", la Supliment și la lucrarea „Contracte economice – decontări bancare"[1].

(semnătura abonatului)

[1] Pe dispoziția de plată și pe mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică". La sumă – organizațiile socialiste vor scrie 280 lei – costul unui abonament anual –, iar persoanele fizice 150 lei.

decembrie '80

1—31 DECEMBRIE

● MULTIPLE

POSIBILITĂȚI DE ALEGERE A DARURILOR

În LUNA CADOURILOR, toate magazinele comerțului de stat sînt special aprovizionate pentru a vă oferi un bogat și deosebit sortiment de mărfuri ce pot constitui tot atîtea daruri plăcute și utile pentru cei dragi.

Iată numai cîteva exemple :

● PENTRU CEI MICI, jucării mecanizate, jocuri tehnico-aplicative și distractiv-educative, rochițe, pulovere, jachete, pantaloni, paltoane, ghete sau cizme , etc. ;

● PENTRU CEI MARI, produse cosmetice și de parfumerie românești, medaliate la numeroase concursuri internaționale, berete, fulare, baticuri, eșarfe, poșete, cordoane, botine și cizme moderne, călduroase, realizate din înlocuitori de piele, radioreceptoare portabile etc.

Firește, mult mai multe sugestii de cadouri pentru cei dragi veți primi vizitînd, în aceste zile, magazinele comerțului de stat și „trecînd în revistă" întregul fond de marfă ce vi se oferă.

NU UITAȚI!

ÎN LUNA CADOURILOR, MULTIPLE POSIBILITĂȚI DE ALEGERE A DARURILOR !

Recom

LUNA CADOURILOR

1980 DEC 5

LUNA CADOURILOR

În LUNA CADOURILOR, în oricare magazin sau raion specializat al comerțului de stat vă stau la dispoziție jucării și jocuri diferite, pentru vîrste diferite :

- jucării mecanizate (trenuleț electric — MONORAI, tractor TITAN etc.) ;
- jocuri de montaj (autoutilitar, șasiuri cu telecomandă etc.) ;
- jocuri din carton poligrafiat („Roza vînturilor", „Dacii și romanii", „Să ne orientăm pe hartă" etc.) ;
- jocuri de îndemînare („Am învățat să cos", „Să țesem frumos", etc.) ;
- jucării din material textil (iepurași, elefanți, căței, ursuleți, pisici etc.).

Alese cu grijă, jucăriile și jocurile copiilor pot fi mai mult decît obiecte minunate de joacă ; ele pot avea un rol important în educarea lor, în dezvoltarea capacității lor de vorbire, a orizontului cunoștințelor, a perspicacității și îndemînării lor.

În LUNA CADOURILOR, magazinele de jucării și raioanele specializate din marile magazine universale vă oferă JUCĂRII ȘI JOCURI DIFERITE, PENTRU VÎRSTE DIFERITE.

Lei 5

1980 DEC 5

arRecom

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

RECUPERAREA MATERIALELOR REFOLOSIBILE

Numărul 49 ● Vineri 5 decembrie 1980

DINAMICA FONDURILOR FIXE

VALOAREA FONDURILOR FIXE EXISTENTE ÎN ECONOMIA NAȚIONALĂ
-miliarde lei valoare completă de inventar-

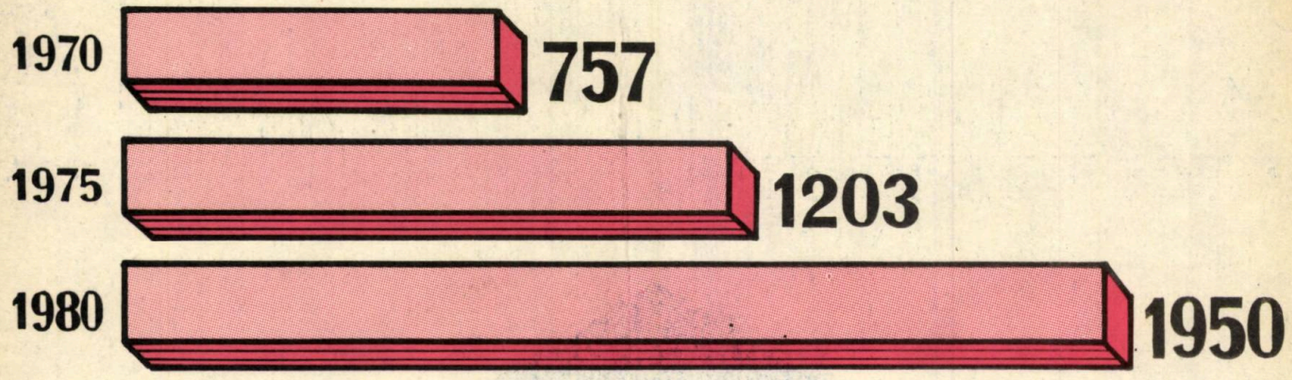

REPARTIȚIA FONDURILOR FIXE DIN UNITĂȚILE SOCIALISTE, PE JUDEȚE
(la sfîrşitul anului)

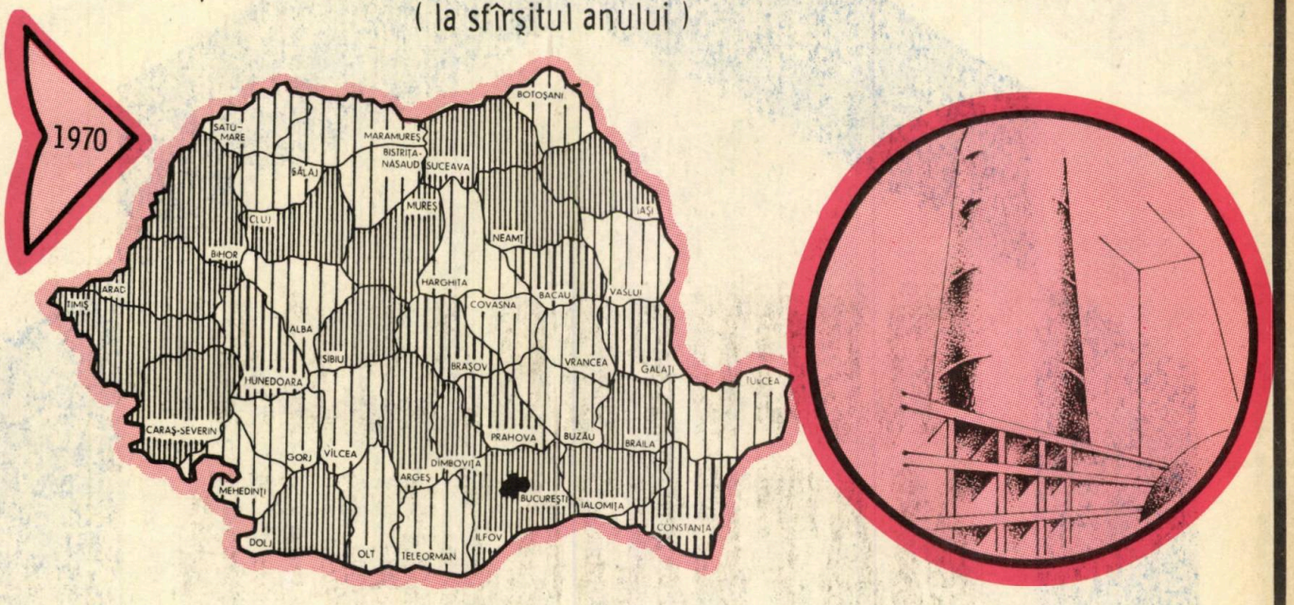

LEGENDA

- Pînă la 10 miliarde lei
- 10 - 20 miliarde lei
- 20 - 30 miliarde lei
- 30 - 40 miliarde lei
- 40 - 50 miliarde lei
- Peste 50 miliarde lei

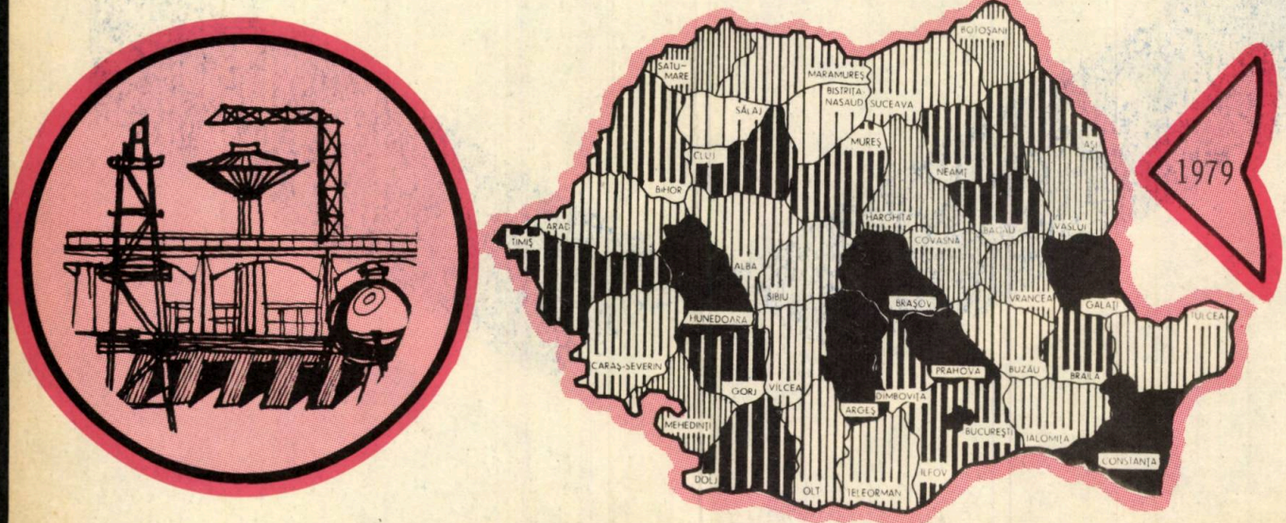

D 646

MOSKAUER KUNSTTAGE 1883

CONSULTAȚII ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

Cursul: PROBLEMELE FUNDAMENTALE ALE ECONOMIEI SOCIALISTE, ALE APLICĂRII NOULUI MECANISM ECONOMICO-FINANCIAR ÎN ETAPA FĂURIRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

DEZVOLTAREA PLANIFICATĂ A ECONOMIEI NAȚIONALE. DOCUMENTELE CONGRESULUI AL XII-lea AL PARTIDULUI CU PRIVIRE LA PERFECȚIONAREA CONDUCERII ȘTIINȚIFICE A SOCIETĂȚII NOASTRE

O caracteristică definitorie a economiei socialiste este aceea că economia națională se dezvoltă în mod planificat, proporțional și armonios. Necesitatea cît și posibilitatea obiectivă a dezvoltării economico-sociale planificate decurge din instaurarea și dezvoltarea continuă a proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, care unește într-un tot unitar întreaga economie și subordonează procesul producției și reproducției sociale țelului suprem unic al tuturor activităților: satisfacerea tot mai deplină a nevoilor materiale și spirituale crescînde ale membrilor societății. Pe baza proprietății sociale și înlăturării exploatării omului de către om, economia socialistă dispune de toate condițiile obiective și subiective necesare dezvoltării planificate a întregii economii, precum și a tuturor laturilor vieții sociale.

CONDUCEREA PLANIFICATĂ — CERINȚĂ DE BAZĂ A ASIGURĂRII PROPORȚIONALITĂȚII ECONOMIEI

In virtutea acestor premise economice și politice, care asigură unitatea de voință și de scop a întregii națiuni, repartizarea muncii sociale între diferitele ramuri de producție, domenii și sfere de activitate, în funcție de nevoia socială, se efectuează în mod conștient, deliberat, potrivit planului național unic. Alocarea mijloacelor de producție și a forței de muncă în concordanță cu necesitățile dezvoltării în scopul satisfacerii nevoilor sociale, la nivelul resurselor existente, asigură economiei socialiste o stare de proporționalitate.

Necesitatea obiectivă a repartizării proporționale a muncii sociale (vii și materializate) în raport cu nevoile sociale se manifestă în economia socialistă sub forma unei legi specifice, legea dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale.

Cerințele acestei legi obiective constau în: repartizarea muncii sociale, în cadrul economiei naționale, pe ramuri și subramuri de activitate, în concordanță cu nevoia socială privită în dinamica și structura sa; stabilirea conștientă a proporțiilor economice; conducerea economiei pe baza planului național unic.

Conducerea planificată a economiei pe baza cunoașterii și folosirii legii dezvoltării planice, proporționale impune, deci, în primul rînd, stabilirea proporțiilor optime dintre ramurile și sectoarele de activitate ale economiei naționale.

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 49 1980

Proporțiile economice reprezintă raporturile necesare dintre sectoare, ramuri și subramuri determinate în funcție de nevoia socială, pentru a căror stabilire este necesară alocarea unor părți corespunzătoare din munca socială totală").

Legea dezvoltării planice, proporționale, ca lege economică obiectivă, nu se confundă cu legea planului cincinal sau anual, care este o lege juridică votată de Marea Adunare Națională. Planul cincinal sau anual este elaborat în cadrul organizatoric și democratic al statului nostru pornind de la cerințele legității dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale. Cu cît aceste planuri sînt fundamentate mai temeinic, ținînd seamă de întregul sistem de legi economice ce guvernează economia socialistă, și în acest cadru de cerințele concrete ale dezvoltării și progresului economiei noastre, cu atît ele sînt mai realiste, asigurînd o dezvoltare economică puternică, accelerată, de o mare amplitudine socială.

Rolul conducător în activitatea de conducere planificată a vieții economico-sociale din țara noastră aparține Partidului Comunist Român, forța conducătoare și centrul vital al întregii națiuni. Pe baza cunoașterii legilor economice, a realităților țării, P.C.R. desfășoară o vastă activitate teoretico-ideologică și politico-organizatorică în vederea elaborării strategiei generale de dezvoltare a patriei precum și de mobilizare a întregului popor la înfăptuirea programului stabilit.

În calitatea sa de titular al proprietății socialiste asupra principalelor mijloace de producție, și, ca atare, reprezentant al întregului popor, statul socialist îndeplinește un important rol în asigurarea dezvoltării planificate a economiei naționale. Exercitîndu-și funcția economico-organizatorică prin organele sale centrale și locale (M.A.N., guvernul, Comitetul de Stat al Planificării și alte organe de sinteză, ministere, consilii populare și alte organe titulare de plan sau specializate) statul coordonează și dirijează în mod unitar întregul proces al reproducției socialiste lărgite, adoptă măsurile necesare pentru realizarea în practică a liniei politice generale a partidului. Planificarea socialistă cuprinde toate sferele și ramurile economiei, toate laturile reproducției. Ea include atît producția materială, cît și sfera neproductivă, toate procesele vieții economico-sociale. Tocmai în acest sens, planul economico-social de dezvoltare a țării este național, unic și unitar.

Caracterul unitar al conducerii planificate a economiei naționale decurge din caracterul unitar al economiei socialiste bazată pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, din unitatea de voință și scop a întregii națiuni socialiste.

Pe baza utilizării legii dezvoltării planice, proporționale și a întregului sistem de legi economice ale socialismului, partidul și statul nostru și-au fixat strategia dezvoltării economico-sociale, la început în planurile anuale pe anii 1940 și 1950, iar din 1951, în planuri cincinale, pînă în prezent fiind realizate 6 asemenea planuri pe perioada 1951—1980. Înfăptuirea acestor planuri de către oamenii muncii din patria noastră, sub conducerea înțeleaptă și clarvăzătoare a partidului, a transformat România dintr-o țară slab dezvoltată, predominant agrară într-o țară socialistă industrial-agrară în plin progres, care și-a propus ca în cel de-al 7-lea plan cincinal (1981—1985) să depășească stadiul de țară în curs de dezvoltare. Iată cum se prezintă economia românească la o serie de indicatori ca urmare a dezvoltării sale planificate în cele trei decenii de construcție socialistă (Vezi tabelul de la pag. a 3-a)

Cifrele de mai sus demonstrează elocvent succesele importante obținute, prin munca poporului nostru, în sporirea avuției naționale și creșterea nivelului de trai, superioritatea economiei socialiste planificate, față de economia capitalistă, unde crizele economice, dezechilibrele și contradicțiile antagoniste determină șomajul și inflația, instabilitatea și nesiguranța zilei de mîine pentru cei ce muncesc.

O ÎNSEMNATĂ ETAPĂ DE PERFECȚIONARE A CONDUCERII SOCIETĂȚII

Dezvoltarea economico-socială a țării, în etapa actuală, se realizează, în conformitate cu programul partidului, pe baza planului național unic, în condițiile perfecționării continue a activității de planificare și conducere științifică a societății. Un rol de cea mai mare importanță în perfecționarea planificării și conducerii științifice a societății noastre îl are acțiunea de promovare a noului mecanism economico-financiar, de perfecționare a conducerii planificate — acțiune inițiată la Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978.

Introducerea în întreaga economie a noului mecanism economic ridică pe o treaptă superioară nivelul conducerii și planificării economico-sociale. Pornind de la faptul că formele și metodele de conducere și organizare socială nu sînt imuabile, că ele trebuie îmbunătățite în concordanță cu schimbările ce intervin în forțele și relațiile de producție, cu noile sarcini ale dezvoltării și maturizării societății socialiste, măsurile adoptate vizează asigurarea tuturor condițiilor pentru valorificarea deplină și eficientă a întregului potențial material și uman al patriei noastre. S-a pornit de la premisa sistemului organizatorico-democratic propice creat în acest scop în ultimii 15 ani, prin participarea directă și activă a colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderi la gospodărirea judicioasă a părții din avuția națională ce le-a fost încredințată spre administrare.

Ridicînd pe un plan superior principiul fundamental al centralismului democratic ce stă la temelia conducerii planificate a întregii vieți economico-sociale din țara noastră, măsurile stabilite pornesc, după cum a arătat secretarul general al partidului, „de la principiul îmbinării dirijării unitare, pe baza planului național unic, a activității de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate cu sporirea autonomiei economico-financiare a unităților administrative și de producție, cu principiul autoconducerii muncitorești, cu autogestiunea întreprinderilor". De asemenea, în activitatea de planificare capătă în prezent o importanță sporită principiile eficienței economice, cointeresării materiale, precum și cel al muncii și conducerii colective.

O însemnătate excepțională în perfecționarea conducerii științifice planificate a întregii noastre societăți în etapa actuală, o au documentele celui de al XII-lea Congres al partidului. Astfel, Directivele cu privire la dezvoltarea economico-socială a țării în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990, elaborate pe baza prevederilor Programului partidului conțin sarcinile de bază ale viito-

rului cincinal, precum și programele de perspectivă pînă la finele deceniului următor (1981—1990), în vederea dezvoltării dinamice echilibrate și eficiente a economiei noastre naționale.

Stabilind ca obiectiv fundamental al cincinalului 1981—1985 continuarea, pe o treaptă superioară, a îndeplinirii Programului partidului, creșterii în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale, Congresul al XII-lea conturează strategia noului deceniu, de consolidare și mai puternică a modului de producție socialist, de ridicare a gradului de civilizație a întregului popor, de întărire a forței materiale și spirituale a țării, a independenței și suveranității României socialiste.

Corespunzător obiectivului fundamental al viitorului cincinal, — după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la Congresul al XII-lea — se va asigura creșterea proporțională și armonioasă a industriei și agriculturii, a tuturor ramurilor economiei naționale, realizarea unui echilibru optim între diferite sectoare, în vederea satisfacerii într-o tot mai mare măsură a necesităților progresului general al societății și ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor. Deopotrivă cu Directivele și orientările generale ale dezvoltării economico-sociale, la cel de al XII-lea Congres au fost adoptate și o serie de Programe-directivă speciale, în domenii de importanță vitală pentru viitorul economiei românești. Ne referim la **Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000** — care dă expresie politicii P.C.R., de așezare fermă la temelia construcției socialiste a celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii, de afirmare plenară a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate, de transformare a științei și tehnologiei într-un factor hotărîtor al progresului economico-social al patriei. Avem, de asemenea, în vedere **Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000** — prin care se stabilesc sarcinile de bază privind cercetarea geologică, extinderea utilizării cărbunilor în producția de energie, valorificarea potențialului hidroenergetic al țării, construcția de centrale nuclearo-electrice, economisirea hidrocarburilor, astfel ca în viitorul deceniu țara noastră să devină independentă din punct de vedere energetic; **Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial pe anii 1981—1985,** — în scopul amplasării echilibrate a forțelor de producție pe teritoriu, valorificării superioare a resurselor materiale și de muncă din fiecare zonă, apropierii județelor din punct de vedere al nivelului dezvoltării lor economico-sociale, sistematizării și modernizării rețelei de orașe și comune, creării tuturor condițiilor economice, materiale pentru asigurarea egalității reale în drepturi a tuturor cetățenilor patriei, fără deosebire de naționalitate; **Programul-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții** — program care, pe baza dezvoltării producției materiale și a creșterii venitului național, prevede sporirea în continuare a veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii, în vederea satisfacerii tot mai depline a necesităților de consum, științific fundamentate, ale acestora. Constituind corolarul și rațiunea supremă a însăși edificării socialismului multilateral dezvoltat, înfăptuirea acestui program-directivă va ridica pe o treaptă superioară gradul de civilizație materială și spirituală a societății noastre, afirmarea tot mai puternică a umanismului revoluționar socialist.

Directivele și Programele-directivă adoptate de Congresul al XII-lea al P.C.R., conținînd sarcini ale dezvoltării economice, atît pentru planul cincinal 1981—1985, cît și orientări fundamentale pînă în 1990, unele chiar pînă în anul 2000, asigură respectarea principiului continuității planificării ce îmbină planificarea curentă cu cea de perspectivă. Potrivit acestui principiu, toate instrumentele de previzionare — prognozele, programele naționale pe termen lung sau mediu, planurile cincinale, planurile anuale, programele speciale pe produse, grupe de produse, subramuri și diverse activități — se elaborează într-o strînsă coordonare și legătură organică formînd o unitate dialectică.

Un rol important în activitatea de planificare revine Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, organ de partid și de stat, care întocmește studii de prognoză și dezbate principalele direcții de dezvoltare economico-socială a țării, conlucrînd strîns cu organele de partid și de stat în elaborarea și realizarea planurilor.

Repere ale dezvoltării economico-sociale a României în perioada 1951—1980

	1950	1980	1980 / 1950
— Produsul social (miliarde lei)	83	1817	15 ori
— Venitul național (miliarde lei)	35	546	15 ori
— Producția globală industrială (miliarde lei)	27,5	965	34 ori
— Producția globală agricolă (miliarde lei)	32,4	147,7—157,2	3,8—4,1 ori
— Productivitatea muncii în industrie (producție globală mii lei/persoană)	30,6	293,3	9,3 ori
— Retribuția medie netă a personalului muncitor (lei lunar)	337	2256	6,7 ori
— Retribuția reală — total persoane %	100	422,3	4,2 ori
— Veniturile nominale nete ale țăranilor cooperatori (pe o persoană activă — lei lunar)	167	1290	7,7 ori
— Veniturile din fondurile sociale de consum în medie pe un locuitor (lei anual)	215	3663	17 ori
— Desfacerile de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist (miliarde lei)	12,1	214,9	18 ori

Principalul instrument cu ajutorul căruia se înfăptuieşte conducerea directă a dezvoltării economico-sociale îl constituie **planul naţional unic de dezvoltare economico-socială.**

Acesta este indivizibil, deoarece el reflectă interesele fundamentale ale poporului, unitatea de concepţie şi de acţiune a acestuia, voinţa unitară şi suverană a întregii naţiuni. Conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale constituie un atribut esenţial şi inalienabil al suveranităţii şi independenţei noastre naţionale.

Planurile naţionale unice cincinale şi anuale se elaborează în profil departamental (conform structurii organizatorice a economiei — pe ministere, centrale şi întreprinderi; în profil de ramură (corespunzător diviziunii muncii — pe ramurile economiei şi ale industriei) ; şi în profil teritorial (pe comune, oraşe, municipii şi judeţe).

ARMONIZAREA INTERESELOR GENERALE ALE SOCIETĂŢII CU CELE ALE UNITĂŢILOR ŞI ALE FIECĂRUI OM AL MUNCII

Concepute, fundamentate şi elaborate pe verticala organizatorică a economiei, ca şi pe orizontala structurilor administrativ-teritoriale, planurile naţionale unice îmbină şi corelează într-un tot organic sarcinile ce revin fiecărei unităţi din Directivele dezvoltării de ansamblu a economiei naţionale. În conformitate cu principiul centralismului democratic şi al autoconducerii muncitoreşti, precum şi al autogestiunii economice, activitatea de planificare porneşte de la unităţile de bază — economice şi teritorial-administrative, unde se realizează, de fapt, de către cei ce muncesc, producţia de bunuri şi servicii pentru satisfacerea nevoii sociale.

Urmărind realizarea orientărilor, a obiectivelor de dezvoltare economico-socială a ţării întreprinderile, centralele, ca şi unităţile teritorial-administrative îşi elaborează planuri proprii de dezvoltare economico-sociale pornind de la cerinţele de consum, ale pieţei interne şi externe, ţinînd seama de potenţialul lor productiv şi posibilităţile de dezvoltare, încadrîndu-şi aceste planuri proprii în nivelurile orientative şi normativele de plan stabilite pe ansamblul economiei naţionale, pe ramuri şi sectoare de activitate.

Nivelurile orientative transmise de sus în jos reprezintă **limitele minime** ale rezultatelor ce trebuie obţinute de către fiecare unitate şi de care societatea are nevoie pentru realizarea obiectivelor generale. **Normativele de plan** definesc consumurile specifice şi în genere, limitele minime de efect la unitatea de efort ce trebuie atinse în vederea creşterii eficienţei economice. În felul acesta, se îmbină interesele generale ale societăţii cu interesele colective ale unităţilor, precum şi cu interesele personale ale oamenilor muncii.

În elaborarea planului propriu, întreprinderile conlucrează cu unităţile furnizoare şi beneficiare, cu organele locale asigurînd corelarea prevederilor de plan cu sarcinile centralei de care aparţin, precum şi cu cerinţele planului în profil teritorial. Un instrument de bază în elaborarea şi fundamentarea planurilor, la toate nivelurile, îl constituie **contractele economice dintre întreprinderile şi organizaţiile socialiste.** Avînd în vedere că producţia socială nu este şi nu poate fi un scop în sine şi că întreprinderile trebuie să producă valori de întrebuinţare utile societăţii, care se cer pe piaţa internă şi externă în momentul aprobării lor, planurile trebuie să aibă la bază contracte ferme pentru întreaga activitate destinată consumului intern, precum şi contracte ferme, contracte-cadru, comenzi, convenţii sau alte înţelegeri, care să asigure certitudinea desfacerii şi aprovizionării în cadrul activităţii de export-import.

Obiectivele şi sarcinile cuprinse în planul naţional unic se exprimă printr-un sistem de indicatori, norme şi normative de plan, **stabilite într-o concepţie unitară** răspunzînd necesităţilor conducerii ştiinţifice a întregii activităţi economico-sociale. Indicatorii de plan, ca şi normativele şi normele, se exprimă prin mărimi absolute sau relative, care permit reflectarea în planuri a cerinţelor reale ale economiei, precum şi comensurarea efortului propriu, respectiv a contribuţiei fiecărei unităţi productive la creşterea venitului naţional.

In contextul aplicării ferme în viaţă a noului mecanism economic, indicatorii de bază în activitatea de planificare sînt : valoarea producţiei nete şi producţia fizică. Producţia netă, reprezentînd valoarea nouă creată în fiecare întreprindere, indică şi măsoară aportul colectivelor de oameni ai muncii din fiecare unitate la sporirea venitului naţional, temelia dezvoltării economice a ţării şi creşterii nivelului de trai al poporului. Producţia fizică înscrisă în planuri şi contracte în unităţi naturale asigură valorile de întrebuinţare şi serviciile, în structura sortimentală, a cantităţilor şi calităţilor corespunzătoare satisfacerii nevoilor de consum productiv şi individual, în vederea desfăşurării reproducţiei socialiste lărgite şi ridicării bunăstării celor ce muncesc.

Pe lîngă aceşti doi indicatori fundamentali, în cadrul planului sînt utilizaţi şi alţi indicatori importanţi, cum sînt cei de exprimare a eficienţei, productivităţii, consumurilor, costurilor etc., precum şi un sistem de pîrghii economico-financiare, pe baza cărora unităţile economice şi oamenii muncii sînt cointeresaţi material în îndeplinirea şi depăşirea planurilor. Odată aprobate de Marea Adunare Naţională, acestea devin lege şi directivă obligatorie pentru toate organele, organizaţiile şi unităţile economice şi sociale, pentru întreaga naţiune.

prof. univ. dr. Gavril HORJA

---

*) Proporţiile economice se clasifică în : 1) proporţii fundamentale ce caracterizează procesul de ansamblu al reproducţiei sociale, cum sînt, de pildă, proporţiile dintre producţie şi consum, dintre cele două mari sectoare ale producţiei sociale (producţia de mijloace de producţie şi producţia de bunuri de consum), dintre fondul de dezvoltare şi fondul de consum, dintre industrie şi agricultură ; 2) proporţii specifice, cum sînt cele dintre diferitele ramuri ale industriei (de exemplu, dintre industria extractivă şi cea prelucrătoare) sau în agricultură, dintre producţia vegetală şi producţia animalieră etc. ; 3) proporţii de detaliu, care decurg din diviziunea muncii în interiorul unităţilor economice şi se referă la corelaţiile ce se stabilesc între diferitele secţii, ateliere şi compartimente ale aceleiaşi întreprinderi.

ÎNTREBĂRI :

1) Care este rolul planificării în asigurarea dezvoltării echilibrate, proporţionale a economiei ?

2) Care sînt principalele direcţii de perfecţionare a conducerii societăţii stabilite la Congresul al XII-lea al P.C.R.?

3) Pe ce căi se asigură armanizarea intereselor generale ale societăţii cu cele ale unităţilor şi ale fiecărui om al muncii ?

POLITICA P.C.R. DE AMPLASARE RAȚIONALĂ A FORȚELOR DE PRODUCȚIE PE TERITORIUL ȚĂRII, ASIGURAREA DEZVOLTĂRII PROPORȚIONALE A TUTUROR JUDEȚELOR – TEMELIE A RIDICĂRII GRADULUI DE CIVILIZAȚIE MATERIALĂ A ÎNTREGULUI POPOR. PROGRAMUL-DIRECTIVĂ DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ A ROMÂNIEI ÎN PROFIL TERITORIAL ÎN PERIOADA 1981-1985

Un obiectiv fundamental al construcției socialiste în țara noastră situat în centrul politicii promovate de partid îl constituie dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întregul teritoriu al patriei, elaborarea și aplicarea unei strategii unitare și armonioase privind înflorirea economico-socială a tuturor județelor și localităților, amplificarea participării lor la progresul general al țării. **„Făurirea socialismului** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — **presupune dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, într-o concepție unitară și de largă perspectivă. Numai pe această cale se asigură ridicarea gradului de civilizație a tuturor localităților, lichidarea migrației populației către orașele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri și vieți sociale, făurirea deplinei egalități în ceea ce privește condițiile de muncă și de viață, exercitarea drepturilor și afirmarea în cîmpul vieții sociale a tuturor cetățenilor țării".** *).

Concepția promovată de partidul nostru privind amplasarea teritorială a forțelor de producție a fost elaborată ținîndu-se seama de condițiile concrete ale țării noastre, din fiecare etapă a construcției socialiste, de cerințele și posibilitățile existente. Pe baza experienței acumulate, a practicii sociale, a aprofundării cunoașterii realităților economico-sociale această concepție s-a îmbogățit continuu cu noi elemente, cu noi laturi încorporînd soluții originale, științific fundamentate, capabile să contribuie la rezolvarea sarcinilor complexe din acest domeniu. Un moment important în procesul de perfecționare a politicii de dezvoltare în profil teritorial l-a constituit Congresul al IX-lea al partidului, care a integrat procesul de dezvoltare economico-socială a țării în structuri administrativ-teritoriale cu tradiții în România, cît mai suple, capabile să asigure volarificarea superioară a tuturor resurselor locale, omogenizarea nivelului de trai al poporului.

PROGRESE AMPLE ÎN REPARTIZAREA TERITORIALĂ A FORȚELOR DE PRODUCȚIE

Împletirea structurilor în profil de ramură și departamental cu cele în profil teritorial, în condițiile accentuării dinamismului vieții economice și sociale, accentuării laturilor calitative, a constituit un proces complex, la baza căruia a fost așezată politica de industrializare socialistă a țării ; numai făurirea unei industrii puternice și moderne, deopotrivă cu repartizarea sa judicioasă în teritoriu, a putut permite, și va permite în continuare, apropierea nivelurilor de dezvoltare între județe, zone și localități.

Dezvoltarea accelerată a forțelor de producție în profil teritorial îmbină armonios, într-un tot unitar, indivizibil, criteriile de eficiență economică cu cele social-politice și ecologice, cu realizarea cerințelor imperioase ale creșterii nivelului de trai și ridicării continue a calității vieții, asigurarea în toate zonele și localitățile patriei a condițiilor pentru deplina afirmare a personalității umane, pentru accesul, pe toate panurile, la roadele civilizației socialiste. Optimul dezvoltării economiei în ansamblu se corelează cu optimul teritorial, cerințele actuale se îmbină cu cele de perspectivă.

În perioada primelor planuri cincinale, prin traducerea în viață a politicii de industrializare socialistă, **au fost obținute o serie de rezultate pozitive în repartizarea teritorială a forțelor de producție, în apropierea nivelurilor de dezvoltare ale zonelor și localităților patriei.** Cu toate acestea, în anul 1965, **se mențineau încă importante decalaje în dezvoltarea teritorială** ca urmare, deopotrivă, a importantelor disproporții moștenite, a căror înlăturare necista eforturi și timp, precum și a concentrării excesive a obiectivelor industriale și a investițiilor cu destinație productivă și social-culturală în orașele reședință de regiune. O ilustrare a acestei situații este faptul că producția globală minimă pe locuitor și pe unitatea teritorială respectivă obținută în toate ramurile, la nivelul anului de referință era de 8637 lei, adică de 2,1 ori mai redusă față de media pe țară, și de 6,3 ori față de județele unde acest indicator avea nivelul cel mai ridicat ; valoarea producției industriale în 14 județe era de pînă la 2 miliarde lei, iar în 27 de județe de pînă la 4 miliarde lei ; valoarea medie anuală a producției globale agricole era în perioada 1966—1970 de pînă la 1 miliard lei în 9 județe și de pînă la 2 miliarde lei într-un număr de 26 județe.

Un rol deosebit în fundamentarea și aplicarea strategiei de repartizare rațională a forțelor de producție a avut reorganizarea administrativ-teritorială a țării. Înfăptuită în 1968, reorganizarea administrativ-teritorială a urmărit adaptarea structurilor teritoriale la nivelul înregistrat în dezvoltarea forțelor de producție, ținîndu-se seama în mai mare măsură de specificul geografiei economice și sociale românești. Această acțiune, de ample proporții și cu semnificații profunde pentru progresul economiei românești, a avut ca rezultat întărirea rolului unităților teritoriale de bază — orașul și comuna —, eliminarea unor verigi intermediare și ridicarea la un nivel superior a conducerii în profil teritorial. În același sens, măsurile adoptate de Conferința Națională a partidului din anul 1972 cu privire la sistematizarea teritoriului și a localităților urbane și rurale, precum și trecerea la elaborarea planului național unic pe trei secțiuni : în profil de ramură, departamental și teritorial, au avut o mare însemnătate pentru accelerarea procesului de ridicare economico-socială a tuturor zonelor țării.

*) **Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate**, vol. 12, București, Ed. politică, 1975, p. 400—401.

Deceniul 1971—1980 și mai ales actualul cincinal, au reprezentat **o etapă superioară din perspectiva schimbărilor în fizionomia economico-socială a tuturor județelor și, cu deosebire, a celor mai puțin dezvoltate.** O mare importanță pentru accelerarea dezvoltării unor județe rămase în urmă a avut-o orientarea stabilită de Congresul al XI-lea al P.C.R., ca pînă în anul 1980, fiecare județ să dispună de capacități pentru a realiza o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei, orientare care a determinat, în mod practic, crearea în fiecare județ a unei baze industriale puternice și moderne. Astfel, dacă în anul 1965 numai orașul București și încă trei județe obțineau o producție industrială de 10 miliarde lei, în anul 1980 toate județele dispun de capacități industriale pentru a realiza o asemenea producție, iar în 24 de județe, producții de peste 13 miliarde lei. Totodată, în acest an, circa 700 de localități dispun de unități industriale republicane, în timp ce în peste 2900 de localități vor funcționa unități industriale cu specific de industrie mică sau cu caracter cooperatist. La sfîrșitul acestui an economia națională va dispune de peste 180 de mari platforme industriale, cu profil complex, atît în județele cu tradiții industriale cît și în cele mai puțin dezvoltate în trecut.

Odată cu dezvoltarea potențialului productiv la nivelul fiecărui județ, industria a înregistrat un accentuat proces de perfecționare și modernizare. Construcțiile de mașini, chimia și materialele de construcții dețin ponderi însemnate într-un număr important de județe. În condițiile în care producția globală industrială a crescut în anul 1978, față de anul 1965, în județele Bistrița-Năsăud de 4,4 ori, Botoșani de 4,5 ori, Buzău de 9,5 ori, Covasna de 4,8 ori, Dolj de 3,7 ori, Gorj de 3,4 ori, Ialomița de 6,6 ori, Iași de 7,2 ori, Olt de 11 ori, Sălaj de 8,4 ori, Tulcea de 4,3 ori, Vaslui de 6 ori, ponderea industriei constructoare de mașini s-a schimbat după cum urmează : de la 2,8% în anul 1965 la 17,4% în anul 1978 în județul Bistrița-Năsăud, de la 7,5% la 24,8% în județul Botoșani, de la 16,4% la 23% în județul Buzău, de la 2% la 25% în județul Covasna, de la 7,7% la 32,8% în județul Olt, de la 5% la 56,4% în județul Sălaj. Aceste date reflectă realizările obținute în echiparea modernă a tuturor zonelor țării.

Procesul dezvoltări rapide și proporționale a economiei, de optimizare a profilului economic al județelor și localităților patriei desfășurat cu mare intensitate în deceniul 1971—1980 a urmărit ca, odată cu dezvoltarea rapidă a industriei și pe fondul acestei dezvoltări, să se înfăptuiască dezvoltarea și modernizarea susținută a agriculturii în toate județele, accentuarea caracterului ei intensiv. Ritmurile înalte de dezvoltare în profil teritorial a industriei, agriculturii și a altor ramuri, pe baza unor susținute eforturi de investiții, orientarea prioritară a eforturilor spre județele și zonele mai puțin dezvoltate, au contribuit la reducerea substanțială a decalajelor care existau între județe, la conturarea unui profil complex al economiei în fiecare județ și zonă a țării (vezi Tabelul nr. 1).

Gruparea județelor în funcție de valoarea producției industriale și agricole realizate, modificarea substanțială a configurației acestei distribuții în ultimele cincinale atestă progresele obținute în amplasarea teritorială rațională a forțelor de producție, în asigurarea dezvoltării echilibrate a tuturor județelor.

REALIZAREA UNEI ECONOMII COMPLEXE, DIVERSIFICATE, EFICIENTE — OBIECTIVUL FUNDAMENTAL AL VIITORULUI CINCINAL

Cel de-al XII-lea Congres al partidului a stabilit linia politică generală și orientările de bază ale dezvoltării societății românești în cincinalul 1981—1985 și în perspectivă pînă în anul 1990, fundamentînd, totodată, **o nouă și importantă etapă, calitativ superioară, privind dezvoltarea economico-socială a țării în profil teritorial.** Această concepție a fost sintetizată în „Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985", adoptat de Congresul al XII-lea al P.C.R., document-program de mare însemnătate cuprinzînd obiectivele și sarcinile concrete, direcțiile de acțiune în vederea dezvoltării în perspectivă a tuturor zonelor, apropierii nivelului de dezvoltare a județelor, folosirii superioare a resurselor, sistematizării și modernizării rețelei de localități urbane și rurale, ridicării gradului general de civilizație a tuturor regiunilor țării.

Programul-directivă prevede, ca obiectiv principal realizarea, pînă în anul 1985, în fiecare județ a unei producții globale anuale pe locuitor — din domeniul industrial, agricol, din construcții, transporturi, servicii și din alte ramuri — de cel puțin 70 000 lei. Acest indicator nou, înscris în prezent pe primul plan în practica planificării și conducerii economiei în profil teritorial, reflectă cerințele și posibilitățile unei etape calitativ superioare în procesul dezvoltării multilaterale a tuturor județelor. Indicator sintetic, cu sferă largă de cuprindere, producția globală totală raportată la numărul locuitorilor este de natură să stimuleze dezvoltarea în profil teritorial asigurînd, totodată, încadrarea armonioasă a potențialului economic al unităților administrativ-teritoriale în ansamblul complexului economic național. Utilizarea sa va asigura un cadru perfecționat pentru înfăptuirea unei repartizări teritoriale mai judicioase a forțelor de producție, pentru ridicarea generală a nivelului economic și a gradului de civilizație a tuturor județelor țării, apropierea condițiilor de muncă și de viață pentru toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, ceea ce corespunde pe deplin politicii sociale și naționale promovate de partid.

Dezvoltarea puternică a industriei, și mai ales a ramurilor sale purtătoare de progres tehnic, în cincinalul 1981—1985 ca și în perspectiva întregului deceniu, constituie factorul primordial al creșterii puternice a bazei tehnico-materiale, pe întregul teritoriu. Astfel, în condițiile în care producția industrială crește pe ansamblul economiei de circa 1,5 ori, județe cu o producție pe locuitor mai redusă, dar care dispun de resurse de forță de muncă — Ialomița, Botoșani, Suceava, Vrancea, Vîlcea, Teleorman, Maramureș — vor cunoaște dinamici superioare — de 1,8 ori pînă la 2,6 ori —, fapt ce se va reflecta în micșorarea decalajului dintre județe la indicatorul respectiv. În comparație cu anul 1965, cînd producția minimă pe locuitor era de peste 2,1 ori mai mică decît media pe țară, în 1985 această diferență va reprezenta numai 25%. În toate județele vor exista capacități pentru o producție industrială de peste 15 miliarde lei. În viitoarele centre urbane și comunale — reședințe ale consiliilor unice agroindustriale se vor realiza peste 700 unități cu caracter industrial.

În cincinalul 1981—1985 va continua procesul de restructurare a industriei în profil teritorial, prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată. În anul 1985, într-un număr de 31 județe, construcția de mașini și chimia vor deține o pondere de peste 30% în producția industrială, accentul fiind pus pe subramurile care realizează produse de înaltă tehnicitate și care asigură un grad ridicat de valorificare a resurselor materiale, un consum redus de energie. O deosebită atenție se va acorda dezvoltării industriei mici și artizanale a cărei producție va spori de cel puțin 2 ori, pe baza utilizării în mai mare măsură a resurselor locale de materii prime, a unor produse agricole și produse secundare din agricultură, a materialelor recuperabile.

Adoptarea de către cel de al II-lea Congres al Consiliilor populare a Legii cu privire la **dezvoltarea industriei mici** a creat un cadru organizatoric și juridic apt să asigure transpunerea în viață a importantelor obiective stabilite la Congresul al XII-lea al partidului. Totodată, prin politica de repartizare a investițiilor, urmărindu-se cu precădere creșterea potențialului economic al zonelor cu un nivel mai redus, se va pune accentul pe crearea de capacități productive mai mici, îndeosebi din ramurile prelucrătoare, care să ofere posibilitatea amplasării mai judicioase a locurilor de muncă pe întreg teritoriul. De asemenea, la amplasarea noilor obiective se va urmări crearea unor unități satelit în localitățile din apropierea marilor centre industriale. Ca urmare a acestui amplu program de dezvoltare, în mod practic, până în anul 1985, toate orașele și comunele vor dispune de unități cu activitate industrială.

Una din prioritățile de bază ale cincinalului 1981—1985 o constituie **dezvoltarea mai rapidă a agriculturii în toate județele** — ca o condiție a îmbunătățirii aprovizionării populației, a industriei cu o serie de materii prime de bază, a creșterii disponibilităților pentru export — prin sporirea substanțială a producției agricole vegetale și animale. Se prevede astfel ca, în anul 1985, să se ajungă în toate județele țării la o valoare minimă a activităților din agricultură de 10 000 lei pe locuitor, asigurîndu-se o mai bună echilibrare teritorială a dezvoltării acestei ramuri de bază

Tabelul nr. 1

GRUPAREA JUDEȚELOR DUPĂ VOLOAREA PRODUCȚIEI GLOBALE, INDUSTRIALE ȘI AGRICOLE

Val. prod. ind în mld. lei	Numărul județelor 1965	1970	1975	Val. prod. globale 1980 agr. în mld. lei	Numărul județelor 1966—1970	1971—1975	1976—1978
pînă la 2	14	5	1	pînă la 1,0	9	3	—
2,1—4	13	11	4	1,1—2,0	17	13	12
4,1—10	9	15	14	2,1—3,0	9	8	9
10,1—15	3	5	7	3,1—4,0	3	5	9
15,1—23	—	3	10	4,1—5,0	1	3	5
peste 25	1	1	4	peste 5,0	—	—	4

Tabelul nr. 2

GRUPAREA JUDEȚELOR, DUPĂ PRODUCȚIA PE LOCUITOR ÎN ANII 1980 și 1985

Producția globală totală, lei pe locuitor	Nr. județelor 1980	1985	Producția globală industrială, lei pe locuitor	Nr. județelor 1980	1985
pînă la 53.000	15	—	pînă la 40.000	21	—
53.000—70.000	12	—	40.000—50.000	9	4
70.000—80.000	5	13	50.000—60.000	4	18
80.000—90.000	5	8	60.000—70.000	3	8
90.000—100.000	—	6	70.000—100.000	1	9
peste 100.000	2	10	peste 100.000	1	2

Volumul de activitate din agricultură, lei pe locuitor	Nr. județelor 1980	1985
pînă la 8.000	19	—
între 8.001—10.000	4	—
între 10.001—12.000	6	21
între 12.001—15.000	7	9
peste 15.000	3	9

a economiei naționale, mobilizarea întregului potențial de producție al fiecărei zone geografice. Optimizarea proporțiilor în profil teritorial se va realiza și prin dezvoltarea activităților de construcții-montaj, de transporturi, prin realizarea unei infrastructuri moderne, prin creșterea volumului serviciilor și diversificarea lor. Volumul activităților din aceste domenii se va ridica în 1985 la cel puțin 10 000 lei pe locuitor în fiecare județ, reflectînd preocuparea deosebită a partidului și statului nostru ca dezvoltarea în profil teritorial să poarte amprenta raționalității și eficienței, în strînsă unitate cu elementele social-politice (vezi datele din Tabelul nr. 2).

Importante schimbări vor interveni în direcția utilizării resurselor de muncă. În fiecare județ, potrivit obiectivelor programului înscrise în documentele Congresului al XII-lea se va asigura la nivelul anului 1985, un nivel de ocupare a forței de muncă de cel puțin 400 persoane ocupate la 1000 locuitori. Populația ocupată în județele mai puțin dezvoltate va crește în ritmuri superioare față de media pe țară. Totodată, în toate județele va spori numărul personalului muncitor la 1000 locuitori. Ca urmare a procesului de modernizare a ramurilor economiei și cu deosebire a industriei va crește ponderea locurilor de muncă de înaltă productivitate, care solicită muncă de complexitate mai mare. Toate acestea, creează premise favorabile pentru materializarea în condiții superioare a unor drepturi fundamentale, cum ar fi dreptul la muncă și la învățătură, în conformitate cu aspirațiile membrilor societății noastre socialiste. În același timp, ele se vor reflecta nemijlocit în creșterea veniturilor oamenilor muncii, a veniturilor pe o familie, în îmbunătățirea volumului și structurii consumului tuturor cetățenilor din toate zonele și localitățile.

Pe baza dezvoltării economice a județelor va dobîndi o nouă dimensiune **acțiunea de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale.** În anii 1981—1985 vor fi transformate în orașe agroindustriale încă 140 de centre comunale, numărul orașelor ridicîndu-se în anul 1985 la 505. La sfîrșitul cincinalului, în fiecare județ vor exista cel puțin 9 centre urbane, ceea ce reflectă o repartizare echilibrată a acestora pe întreg teritoriul țării. Cît privește populația urbană ponderea acesteia în totalul populației se va ridica de la 52,2% în 1980, la aproape 55% în anul 1985, urmînd ca pînă în 1990 aceasta să fie de circa 65% prin trecerea în categoria orașelor a peste 270 localități rurale. În același timp, prin intensificarea legăturilor economice și social-culturale ale orașelor și centrelor urbane cu localitățile rurale învecinate se vor amplifica elementele de urbanizare în comune și sate.

Cincinalul 1981—1985 va marca și în ceea ce privește baza materială a sectorului social-cultural o apropiere a nivelului de dotare pe județe în spiritul umanismului profund al societății noastre. Orașele și comunele țării vor oferi condiții tot mai bune de muncă și viață tuturor cetățenilor, pentru participarea lor tot mai intensă la viața economico-socială, la conducerea întregii societăți.

Implicațiile profunde, în toate planurile societății, ale dezvoltării economico-sociale echilibrate în profil teritorial, efectele sale de lungă durată impun înfăptuirea în mod exemplar a sarcinilor trasate de partid, a orientărilor și măsurilor cuprinse în Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial. În condițiile noilor prevederi ale legislației, organele teritoriale au răspunderi sporite, nemijlocite față de modul în care se îndeplinesc prevederile de producție în unități din industrie, dar și din agricultură, transporturi, comerț etc. constituie o sarcină de mare răspundere ce revine organelor și organizațiilor de partid din unitățile economice, organizațiilor de masă și obștești, tuturor oamenilor muncii.

Conf. univ. Costinel LAZĂR

ÎNTREBĂRI :

1) Cum stimulează actuala organizare administrativ-teritorială a țării valorificarea superioară a potențialului din fiecare județ ?

2) Care sînt principalele sarcini ale viitorului cincinal privind dezvoltarea economico-socială în profil teritorial ?

3) În ce constă legătura dintre politica de creștere armonioasă a economiei în toate județele țării și asigurarea unei egalități reale, în fapt, între toți cetățenii țării ?

ÎN ATENȚIA CITITORILOR!

În fiecare vineri în coloanele Revistei economice și ale Suplimentului găsiți :

● sinteze și analizeze economice ● metode și tehnici de conducere, planificare, organizare, prognoză, marketing, informatică ● teorii și idei, studii, consultații pentru învățămîntul politico-ideologic de partid și profesional ● lecții pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul superior economic ● analiza fenomenelor și proceselor din economia mondială ● legislație economică adnotată și comentată.

Prețul unui abonament : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei anual. În cazul în care abonatul dorește să primească și lucrarea „Contractele economice — decontări bancare", prețul unui abonament este de 280 lei și, respectiv, 150 lei.

Abonamentele pentru anul 1981 se fac la oficiile poștale sau prin mandat poștal pe adresa : Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor (I.S.I.A.P.), Cont 645150228 B.N.R.S.R. Filiala Sector 1, București, folosind în acest scop formularul de comandă de la pag. 16.

NECESITATEA OBIECTIVĂ ȘI CĂILE TRECERII LA O NOUĂ CALITATE, SUPERIOARĂ, ÎN ÎNTREAGA ACTIVITATE ECONOMICĂ. SARCINILE CE REVIN ORGANELOR ȘI ORGANIZAȚIILOR DE PARTID PRIVIND ÎMBUNĂTĂȚIREA ACTIVITĂȚII ECONOMICO-FINANCIARE ȘI SPORIREA EFICIENȚEI ECONOMICE ÎN TOATE DOMENIILE DE ACTIVITATE

Procesul de realizare a prevederilor planurilor noastre cincinale și anuale — prevederi stabilite pe baza unei temeinice analize a necesităților productive și de consum personal, a proporțiilor de solicitare a factorilor antrenați în satisfacerea lor — se împletește organic cu prospectarea dezvoltării viitoare. Relația resurse-necesități nu este mereu și necondiționat aceeași, evoluția termenilor ei nu este întotdeauna direct proporțională, iar structura internă a acestora înregistrează transformări a căror cunoaștere și pricepere de a le valorifica sporește potențialul productiv al societății.

NECESITATEA TRECERII LA O NOUĂ CALITATE ÎN ÎNTREAGA ACTIVITATE

Fiecare țară din cele care astăzi ni se prezintă ca fiind dezvoltate din punct de vedere economic a cunoscut momentul trecerii de la activitatea extensivă la una predominant intensivă. Acumulările cantitative, extinderile de capacitate sînt urmate de trecerea pe primul plan a intensificării folosirii factorilor creați sau antrenați anterior. Creșterea preponderent intensivă, accentuarea aspectelor de eficiență și de calitate a producției apar pe o anumită treaptă ca posibile și obiectiv necesare. Desigur, sporirea eficienței s-a înregistrat și în perioada anterioară treptei la care ne referim, la fel cum și în continuare au loc extinderi. Acum însă, referindu-ne la economia noastră, pe lîngă o diminuare relativă a ritmului extinderilor avem de-a face și cu intensificarea folosirii factorilor existenți într-o măsură de care nu putea fi vorba anterior. Aceasta face ca, structurînd factorii creșterii în extensivi și intensivi, ponderea celor intensivi să capete preponderență în procesul creșterii economice.

În condițiile societății noastre socialiste, înfăptuirea predominanței factorilor calitativi, intensivi ai activității se desfășoară la scară socială, conștient, planificat, integrează în cerințele obiectivului întreaga activitate economică, toate compartimentele activității economico-sociale. Adăugăm și faptul că, astăzi, condițiile de dezvoltare economică, industrială — în genere de creștere economică — sînt diferite de cele ce au existat în urmă cu 50 de ani. Asistăm la strădania țărilor care în trecut erau în excelență exportatoare de materii prime, de a-și crea și dezvolta propria capacitate de prelucrare a resurselor naturale, de a pătrunde pe piața internațională cu produse ale industriei prelucrătoare asistăm la o sporire a ofertei acestor produse — de o calitate mai redusă. Aceasta concomitent cu creșterea cererii mondiale pentru produse complexe, de înalt nivel calitativ, oferite deocamdată de economiile cele mai dezvoltate și care dispun de condițiile realizării unor astfel de produse. Așa se explică faptul că acțiunea pentru accentuarea folosirii factorilor intensivi se împletește organic cu dezvoltarea propriei baze de materii prime, cu preocuparea de a înnoi și reînnoi, de a moderniza mereu producția, de a pătrunde în acele secvențe ale pieței mondiale în care se asigură maximă valorificare a propriilor resurse materiale și umane.

Cu clarviziunea ce îl caracterizează, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sesiza momentul, importanța și necesitatea trecerii la intensificarea laturilor calitative atunci cînd, la Conferința Națională a partidului din decembrie 1977, spunea: **„...esențialul pentru perioada următoare îl reprezintă laturile de ordin calitativ ale activității economice. ...Consider necesar să trecem de la faza acumulărilor cantitative la o fază nouă, superioară, aceea a luptei pentru calitate. A venit timpul să transformăm cantitatea într-o nouă calitate. Aceasta este cerința primordială de care depinde viitorul industriei românești, viitorul întregii economii naționale"** [1]. Cu același prilej, secretarul general al partidului nostru sintetiza următoarele laturi calitative: ridicarea nivelului tehnic, calitativ al tuturor produselor — condiție hotărîtoare a progresului economiei noastre; dezvoltarea mai rapidă a bazei de materii prime interne, folosirea rațională a materiilor prime; asigurarea și gospodărirea rațională a combustibililor și energiei — problemă vitală pentru dezvoltarea în continuare a economiei; creșterea mai accentuată a productivității muncii; sporirea rapidă a eficienței fondurilor fixe — ieftinirea lucrărilor de investiții, utilizarea deplină a capacităților de producție, realizarea unor structuri de fabricație cît mai avantajoase economic; reducerea mai accentuată a cheltuielilor de producție, îndeosebi a cheltuielilor materiale, obținerea pentru fiecare leu cheltuit a unui volum cît mai mare de producție marfă și a unor beneficii sporite.

La scurt timp după Conferința Națională, în martie 1978, Plenara C.C. al P.C.R. a hotărît modificări esențiale în mecanismul economico-financiar. S-a acționat apoi cu măsuri largi pentru promovarea noului mecanism economico-financiar — menit să faciliteze transformările calitative preconizate — în întreaga economie. În centrul noului mecanism economic se află așezarea întregii activități pe principiul autoconducerii muncitorești și al autogestiunii economico-financiare, perfecționarea activității de conducere și planificare, modificările de esență aduse sistemului de indicatori și corelării lor în sensul stimulării creării de noi valori.

În anii construcției socialismului, România a înregistrat în domeniul economiei — și nu cu puține eforturi — importante acumulări cantitative. De la 207 miliarde lei fonduri fixe în anul 1950, s-a ajuns la 1950 miliarde lei în anul 1980. Cu toate că investițiile nu înseamnă în totalitate extinderi, ele incluzînd și înlocuiri de fonduri fixe uzate — și deci au ca sursă pe lîngă o parte din venitul național și fondul de amortizare — putem menționa că

[1] **Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, Editura politică, București, 1978, p. 260.**

dacă în anul 1950 ele reprezentau 18% față de venitul național, iar în anul 1965 — 32,19%, în anul 1968 s-a ajuns la 42,66%; la fel în raport cu mărimea produsului social ele au fost pentru cei trei ani: 7,59%, 13,66%, 17,68% din volumul acestuia. Ritmurile medii anuale înregistrate în perioada prezentată — 9,63% la produsul social și 9,59% la venitul național — au fost rezultatul extinderilor substanțiale de capacitate, ca și al eficienței crescînde a folosirii fondurilor fixe. Astfel, pe unitate de fond fix, produsul social, ca și venitul național, a fost în anul 1980 de aproape 1,7 ori mai mare decît în anul 1950.

În întreaga perioadă analizată, componenta esențială a strategiei economice a partidului nostru a fost industrializarea socialistă. Continuarea ei pe o treaptă superioară, asigurarea unor structuri industriale moderne și de eficiență ridicată — obiectiv în realizarea căruia se intervine prin imprimarea unor ritmuri mai înalte ramurilor de vîrf, prin intensificarea procesului de restructurare a industriei — se detașează ca o coordonată constantă a dezvoltării economice viitoare. **„Dispunem astăzi**, cum arată secretarul general al partidului nostru, **de o industrie modernă, dotată cu mijloace de producție avansate, capabilă să rezolte cele mai complexe probleme ale progresului tehnic contemporan, să asigure înzestrarea tuturor ramurilor cu mașini și utilaje de înalt randament"** [2]. Faptul că industria participă acum cu 60% la crearea venitului național, că acoperă aproape 80% din necesarul de mașini și utilaje ale întregii economii, face ca ea să se manifeste ca factor hotărîtor al progresului economic și social al societății noastre, să fie pilonul principal în asigurarea trecerii la o nouă calitate în toate domeniile vieții economice.

Pe baza realizărilor obținute și a imperativelor noii etape de realizare a Programului partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** adresa de la tribuna celui de-al II-lea Congres al consiliilor populare chemarea de a se face totul **„pentru a trece la o nouă calitate în întreaga viață economico-socială. Să punem, accentul nu pe dezvoltarea extensivă, ci pe dezvoltarea intensivă a economiei naționale, pe valorificarea superioară a întregului nostru potențial material și uman, pentru a putea obține noi succese pe drumul înfloririi continue economico-sociale a României"** [3].

O SPORIRE SUBSTANȚIALĂ A EFICIENȚEI ȘI COMPETITIVITĂȚII PRODUSELOR

Prevederile Congresului al XII-lea al partidului, vizează, corespunzător obiectivului fundamental al noii etape, restructurări de fond în economie, și înainte de toate în industrie, corelarea ritmurilor de dezvoltare a ramurilor economice cu cerințele procesului de modernizare a economiei naționale și de economisire a resurselor, creșterea substanțială a eficienței și competitivității produselor românești. Dintre căile trecerii la o nouă calitate situăm pe prim plan, datorită relațiilor foarte puternice de influențare a progresului multilateral al societății noastre, **rolul crescînd al științei și tehnicii.** În cincinalul pe care-l încheiem acum, cercetarea științifică românească a asigurat aproximativ 90% din tehnologiile și materialele noi puse în fabricație. Orientarea de bază a „Programului-directivă de cercetare științifică, dezvoltarea tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000" o constituie, așa cum se arată în documentele de partid, afirmarea revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate, creșterea rolului științei în modernizarea economiei naționale, a întregii vieți sociale, în conducerea societății, legarea tot mai strînsă a cercetării de producție, accentuarea contribuției creației științifice românești la progresul multilateral și dinamic al țării noastre, la îmbogățirea tezaurului cunoașterii universale, astfel încît deceniul următor să devină cu adevărat deceniul științei, tehnicii, calității și eficienței. Activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică este orientată spre domenii prioritare cum sînt: lărgirea bazei de materii prime și energie, asimilarea de noi produse cu caracteristici superioare, generalizarea mecanizării, automatizării și cibernetizării producției, introducerea de tehnologii avansate în ramurile producției, realizarea de soiuri de plante și rase de animale de înaltă productivitate. Integrarea puternică a cercetării științifice și tehnologice în procesul de ansamblu al reproducției sociale, va face ca ea să corespundă cerințelor implicate de trecerea la o nouă calitate în activitatea economică.

Trecerea la o nouă calitate, în domeniul economic este concepută **prin sporirea eficienței economice**, sursă inepuizabilă a creșterii economice, caracteristică esențială a tipului preponderent intensiv al reproducției. Sporirea eficienței economice, creșterea rolului factorilor calitativi impune o altă dimensionare a corelațiilor de bază din economie, atît la nivelul ansamblului social cît și la cel de unitate economică. Dintre acestea amintim: creșterea mai rapidă a venitului național în raport cu cea o produsului social (în cincinalul 1981—1985 devansarea va fi de 1,12 ori), ceea ce înseamnă reducerea ponderii cheltuielilor materiale de producție în produsul social; înfăptuirea unui echilibru structural-dinamic corespunzător între ramurile și subramurile economiei naționale, și înaintea de toate între industrie și agricultură. Acest echilibru optim se asigură în condițiile unei creșteri proporționale și armonioase, prin intensificarea factorilor de ordin calitativ; constituirea unor structuri industriale moderne, rezultate și din maxima eficacitate a folosirii resurselor de materii prime și de energie; raporturi optime de mare eficiență în distribuirea forței de muncă pe ramuri și pe domenii de activitate.

Sporirea eficienței economice impune orientarea atenției spre **creșterea mai accentuată a productivității muncii**, pe seama căreia se va obține în cincinalul următor circa 80% din sporul de venit național. Înfăptuirea acestui obiectiv se va baza pe organizarea științifică a producției și a muncii, pe extinderea mecanizării și automatizării, folosirea mașinilor-agregat multifuncționale, a roboților industriali și microprocesoarelor. În același sens se va acționa pentru utilizarea rațională a timpului de lucru, pentru generalizarea muncii la mai multe mașini, reducerea personalului neproductiv și trecerea lui în activitatea direct productivă. În industrie, la o creștere a producției nete de 54—61% în cincinalul 1981—1985 se prevede o sporire a productivității muncii — calculată pe baza producției nete — de 40—43,3%, productivitatea muncii urmînd să contribuie cu 80% la realizarea sporului producției.

Greutățile tot mai mari în procurarea materiilor prime, prețul în creștere al acestora **fac nu numai imposibilă compensarea prin eforturi suplimentare a deficiențelor**

[2] Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., Editura politică, București, 1979, p. 10.
[3] Nicolae Ceaușescu: Cuvîntare la Congresul al II-lea al consiliilor populare, Editura politică, București, 1980, p. 14.

posibile în utilizarea resurselor, dar impun cu obiectivitate — chiar deasupra raţiunilor de eficienţă, şi numai în limitele celor ale existenţei — economisirea lor cu maximum de atenţie. Gospodărirea cu înalt simţ de răspundere a tuturor materiilor prime şi materialelor, a combustibililor şi energiei a devenit în mod cert **o sursă a dezvoltării.**

Acesta este şi motivul pentru care, aşa cum a hotărît Congresul al XII-lea, situăm pe primul plan lărgirea bazei proprii de materii prime, sporirea gradului de asigurare din resurse interne a necesităţilor economiei naţionale şi reducerea substanţială a importurilor, creşterea bazei energetice. Se va intensifica activitatea de cercetare şi valorificare a rezervelor de substanţe minerale utile existente în toate zonele ţării, inclusiv a minereurilor sărace sau situate în condiţii mai greu de exploatat. Ample măsuri sînt stabilite pentru ridicarea la maximum a gradului de valorificare a potenţialului hidroenergetic, construirea de centrale nucleare-energetice, pentru utilizarea largă a noilor surse de energie, energii neconvenţionale, etc.

În acelaşi sens trebuie să menţionăm că dezvoltarea economiei noastre, modernizarea ei este condiţionată, şi totodată exprimată, de gradul de valorificare a resurselor materiale, de folosire raţională a combustibilului şi energiei, de aplicarea unui regim strict de economisire a acestora. De exemplu, în siderurgie, coeficientul de scoatere a metalului în producţia de laminate va fi în anul 1985 de 86%; în construcţia de maşini, tehnologiile moderne şi îmbunătăţirea structurilor de fabricaţie vor reduce consumul de metal cu 20—23%; indicele de valorificare a materiilor prime de bază va creşte cu 32—34%. Deopotrivă vor acţiona creşteri mai lente, menţineri de nivel sau chiar scăderi a consumului de energie pentru ramurile mari consumatoare.

Pe lîngă descoperirea şi atragerea în circuitul economic a noi surse de materii prime şi gospodărirea raţională, eficientă a acestora, de o atenţie deosebită se va bucura recuperarea şi reintroducerea în circuitul economic a materiilor prime şi materialelor refolosibile, rezultate din procesul de producţie şi din consum. La nivelul anului 1985 pe această cale se va asigura acoperirea necesarului economiei naţionale în proporţie de 40% la fier, 41% la cupru, 40% la plumb, 44% la fibre textile, 50% la produse prelucrate din polietilenă, 44% la anvelope, 41% la uleiuri minerale, 52% la materiale fibrocelulozice şi maculatură, 60% la plăci aglomerate şi fibrolemnoase, 90% la ambalajele de sticlă şi 95% la cele din lemn.

Economisirea şi valorificarea superioară a materiilor prime, a resurselor de combustibil şi de energie se traduce la nivelul unităţii economice în **reducerea absolută sau relativă a costurilor de producţie şi sporirea corespunzătoare a beneficiului, a rentabilităţii.** La acest nivel acţiunea respectivă este susţinută de reducerea consumurilor specifice, de îmbunătăţirea aprovizionării tehnico-materiale, atît sub aspectul corelărilor ei cu sarcinile şi termenele de producţie, cît şi cu structura sortimentală şi calitativă. O atenţie deosebită se va acorda normării consumurilor materiale şi energetice, extinderii tipizării produselor, dimensionării corespunzătoare stocurilor.

FACTORI CALITATIVI DE O MARE ÎNSEMNĂTATE

Saltul la o nouă calitate este concretizat deosebit de semnificativ în **eficienţa cu care sînt folosite acumulările alocate de societate sub formă de investiţii pentru dezvoltarea bazei materiale a activităţii productive.** Conform prevederilor Congresului al XII-lea al partidului, România va dispune în anul 1985 de circa 3000 miliarde lei fonduri fixe, din care 2310 miliarde lei fonduri fixe productive, cu ajutorul cărora se va obţine un produs social de 1758—1811 miliarde lei, din care venitul naţional va fi de 754—781 miliarde lei. Aceasta înseamnă că la fiecare mie de lei fonduri fixe productive urmează să se obţină 761—784 lei produs social, respectiv 326—338 lei venit naţional. Pentru anul 1985 se prevede în industrie să se obţină — la fiecare 1000 lei fonduri fixe, valoare neamortizată — o producţie globală de 1800 lei şi o producţie netă de peste 600 lei. Realizarea acestui indice de folosire intensivă a capacităţilor de producţie se înscrie ca o condiţie hotărîtoare pentru dezvoltarea în ritm înalt a economiei. **„Avem suficiente forţe de producţie ca, lucrînd la întreaga capacitate, să putem să realizăm, aproape fără noi investiţii, producţia prevăzută pînă în 1985".**[4] — subliniază recent secretarul general al partidului.

Pornind de la marile rezerve pe care le avem şi de care putem beneficia prin mai buna folosire a capacităţilor de producţie, Congresul al XII-lea al partidului a stabilit că o atenţie deosebită trebuie acordată **realizării la timp şi de calitate corespunzătoare a tuturor investiţiilor, intrării în producţie la termenele stabilite a noilor obiective şi funcţionării lor la parametrii proiectaţi, realizării investiţiilor cu cheltuieli minime, începerii altor investiţii pînă nu se asigură intrarea în funcţiune a celor existente.** De exemplu, pentru anul 1981 investiţiile sînt menţinute la nivelul anului 1980, adică 220 miliarde lei; ele sînt orientate în special spre continuarea obiectivelor începute.

Îmbunătăţirea şi ridicarea nivelului tehnic al producţiei, a calităţii produselor solicită mai multă atenţie din partea colectivelor de oameni ai muncii în toate domeniile. Pe primul plan se detaşează ca importanţă construcţia de maşini, ale cărei produse dotează toate ramurile economiei şi le condiţionează calitatea activităţii, au o pondere ridicată în exportul ţării şi au de făcut faţă unei concurenţe puternice pe piaţa internaţională. Deasupra oricăror alte considerente, calitatea produselor condiţionează direct calitatea vieţii membrilor societăţii, este o expresie a eficienţei cu care este cheltuită munca socială, determină gradul de eficienţă, rezultatele obţinute în folosirea sau consumarea produselor respective. Vorbind de calitatea produselor, nu se pot lăsa în afară serviciile, indiferent de natura şi de beneficiarul lor

O altă cale, deosebit de importantă, a trecerii la o nouă calitate este **îmbunătăţirea activităţii de comerţ exterior, a relaţiilor noastre economice, externe în genere.** Subliniem, în primul rînd, necesitatea accentuării participării ţării, ca exportator, pe piaţa mondială. Astfel, în viitorul cincinal se prevede o creştere cu 60—70% a exportului, faţă de 33,5—37,5% la produsul social şi 38—43% la venitul naţional. În al doilea rînd, se va urmări sporirea ponderii mărfurilor cu un grad ridicat de prelucrare, produsele industriei construcţiilor de maşini, industriei chimice şi industriei uşoare urmînd să deţină în 1985 peste 65% din totalul exportului. Se impune o perfecţionare a activităţii de comercializare a produselor româneşti în străinătate, studierea temeinică a pieţei externe, îmbunătăţirea substan-

[4] Nicolae Ceauşescu, Cuvîntare la Congresul al II-lea al consiliilor populare, Editura politică, Bucureşti, 1980, p. 27.

țială a cursurilor de revenire la export. Orientat prin prisma eficienței, exportul României va înregistra importante modificări structurale, realizate ca urmare a limitării și eliminării produselor cu aport valutar scăzut, mari consumatoare de materii prime și energie, și a sporirii mai accentuate a mărfurilor care valorifică superior materiile prime, energia și munca socială.

O mare extindere este necesar să o capete cooperarea economică și tehnico-științifică, impusă de asigurarea necesarului de materii prime pentru economia noastră națională, de dezvoltarea construcției de mașini. **„Trebuie lărgite formele superioare de cooperare economică, cum ar fi construirea, conducerea și exploatarea în comun a unor unități industriale, crearea de societăți mixte pentru exportul unor produse, executarea în comun a unor obiective economice pe terțe piețe"** — arăta secretarul general al partidului. De mare atenție se va bucura colabararea și cooperarea pe termen lung cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste.

În cincinalul 1976—1980 nerealizarea exporturilor prevăzute și, legat de ele, a surselor de plată pentru importurile prevăzute și realizate, a făcut necesar apelul la credite, afectîndu-se datoria externă a României. Este prevăzut ca în cincinalul 1981—1985 datoria externă să se diminueze în așa fel încît să nu mai rămînă de restituit decît creditele pe termen lung. Dar și pentru creditele pe termen lung, necesare pînă acum pentru a crea capacități moderne, vor fi în viitor restricții deosebite. Anual, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din octombrie 1980, la o datorie de 1 miliard dolari dăm sub formă de dobîndă 120 milioane dolari, aceasta pentru că rata dobînzii este acum de 12 la sută, dar a fost și 14, și 20 la sută. Pentru diminuarea datoriei externe, deci pentru creșterea părții din venitul național de care să beneficiem în mod direct, este necesară o reducere substanțială a importului, păstrarea lui în limitele asigurării necesarului de materii prime și realizarea unui export care să asigure atît plata importului, cît și reducerea datoriei.

O altă cale, deosebit de importantă pentru trecere la o nouă calitate în activitatea economică, este **aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar.** Bazat pe autoconducere și autogestiune, pe creșterea rolului și răspunderii colectivelor de oameni ai muncii în gospodărirea rațională, cu maximum de eficiență a fondurilor materiale și financiare ce le-au fost încredințate, avînd ca esență acțiunea pentru sporirea eficienței economice, acțiunea noului mecanism economico-financiar presupune intensificarea preocupării pentru reducerea costurilor de producție, îndeosebi a cheltuielilor materiale, realizarea unei activități cît mai rentabile. Această esență explică și măsurile luate pentru perfecționarea sistemului de indicatori, introducerea producției nete ca indicator de bază în activitatea de planificare ; alături de producția fizică, acest indicator este menit să stimuleze reducerea cheltuielilor materiale, creșterea valorii nou create, a venitului național.

Creșterea producției nete este posibilă chiar în condițiile aceleiași producții fizice, atunci cînd se reduc cheltuielile materiale de producție, dar și atunci cînd se majorează prețurile de producție — indiferent de motive —, ceea ce evident nu este de dorit. Datorită acestei din urmă cauze pot avea loc depășiri de producție netă față de plan, în condițiile nerealizării producției fizice planificate. Încă la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1976, referindu-se la faptul că planul, chiar realizat valoric, va fi considerat neîndeplinit dacă întreprinderea n-a realizat sortimentele de care economia are nevoie, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** menționa că unitățile trebuie să aibă în vedere **„nu numai realizarea valorică, ci, în primul rînd, realizarea producției stabilite, a produselor de care societatea are nevoie".**[8]) Creșterea eficienței economice, ca trăsătură esențială a noii calități, trebuie înțeleasă în sensul realizării producției fizice în volumul și structura planificată, cu minimum de cheltuieli de muncă vie și materializată. Noul mecanism economico-financiar deopotrivă stimulează și solicită realizarea prevederilor de plan atît la indicatorii cantitativi, cît și la cei calitativi.

Noua calitate în activitatea economică presupune **acțiunea conștientă, responsabilă a colectivelor de oameni ai muncii pentru o încadrare perfectă a propriei activități în sarcinile de plan, pentru o maximă valorificare a resurselor materiale, financiare și umane.** Împlinirea acestui deziderat implică **exercitarea de către partid a rolului său politic conducător,** îmbunătățirea activității fiecărui comunist, fiecărei organizații de partid. Avem în vedere, înainte de toate, faptul că în țara noastră s-a dezvoltat o largă democrație, că s-au instituționalizat organismele necesare desfășurării ei. Trebuie acționat în așa fel încît să se asigure funcționarea în cît mai bune condițiuni a cadrului democratic creat, pentru a asigura ca masele de oameni ai muncii să fie participante active la tot ce se hotărăște și se înfăptuiește în țara noastră.

Organizațiile de partid au sarcina de a asigura conducerea corespunzătoare și soluționarea la timp a problemelor ce apar în domeniul lor de activitate, de a acționa pentru întărirea spiritului de răspundere, a ordinii și disciplinei, pentru lichidarea manifestărilor de birocratism și indolență. Forța partidului nostru, sublinia secretarul său general, constă tocmai în atitudinea critică și autocritică, în dezvăluirea lipsurilor și în lupta împotriva lor. Organelor și organizațiilor de partid, comuniștilor le revin în mod nemijlocit sarcina de a acționa pentru aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, de a desfășura o luptă hotărîtă împotriva lipsurilor, a greșelilor, a vechiului, pentru promovarea cu curaj a noului în toate sectoarele de activitate.

prof. dr. Florin BURTAN

ÎNTREBĂRI :

1. În ce constă necesitatea trecerii la o nouă calitate în întreaga activitate economică ?

2. Care sînt direcțiile și căile trecerii la o nouă calitate ?

3. Care sînt măsurile concrete prin care în unitatea dvs. se acționează pentru trecerea la o nouă calitate ?

[8]) Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., Editura politică, București, 1979, p. 49.
[9]) Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 13, Editura politică, București, 1977, p. 533.

1 Programul P.C.R. de dezvoltare a economiei naționale în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate

Reluăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. N. N. Constantinescu, *membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România. Consultațiile vor fi publicate săptămînal în Suplimentul revistei.*

Edificarea socialismului este un proces istoric care se desfășoară în concordanță cu legile obiective ale dialecticii. Premisele materiale și subiective ale apariției socialismului sînt pregătite de însăși societatea capitalistă prin agravarea contradicției fundamentale a capitalismului, contradicția dintre caracterul social al producției și însușirea privat-capitalistă a rezultatelor muncii.

Rezolvarea acestei contradicții nu poate avea loc altfel decît prin înlocuirea relațiilor de producție capitaliste cu altele noi, socialiste, care oferă cîmp liber progresului rapid al forțelor de producție și stimulează dezvoltarea lor.

Înlocuirea relațiilor de producție vechi cu altele noi, socialiste constituie esența revoluției socialiste care condensează într-o perioadă istorică relativ scurtă transformări profunde deosebit de complexe. **Prin revoluție socialistă se înțelege procesul prin care clasa muncitoare aliată cu țărănimea muncitoare și celelalte categorii de oameni ai muncii, sub conducerea partidului ei revoluționar, cucerește puterea politică, lichidează exploatarea omului de către om, înlocuind relațiile de producție capitaliste sau precapitaliste cu relații de producție socialiste, înfăptuiește transformări radicale în toate domeniile vieții economico-sociale.** Căile și formele de realizare a revoluției socialiste sînt determinate întotdeauna, în mod obiectiv, de condițiile interne și internaționale concret istorice, proprii fiecărei țări.

TRĂSĂTURILE CARACTERISTICE ALE RELAȚIILOR DE PRODUCȚIE SOCIALISTE

Relațiile de producție socialiste se bazează pe un tip nou de proprietate, **proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție.** Aceasta exclude exploatarea omului de către om, asigură înfăptuirea principiilor socialiste de repartiție, dă un conținut nou schimbului de activități, constituie temelia democratismului întregii vieți economico-sociale și a dezvoltării multilaterale a tuturor membrilor societății. În socialism noile relații de producție conferă membrilor societății o nouă calitate — aceea de proprietari socialiști uniți, producători și beneficiari ai rezultatelor muncii lor. Relațiile de producție socialiste se caracterizează prin colaborare și întrajutorare tovărășească, ele asigură garantarea materială a dreptului la muncă pentru toți cetățenii și exercitarea îndatoririi de onoare de către toți cei apți de a munci, spre a contribui prin activitatea lor atît la ridicarea propriei bunăstări cît și la progresul general al țării. Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție determină caracterul unitar al economiei socialiste la scara națională și posibilitatea conducerii planificate a întregii vieți economico-sociale.

Natura specifică a proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție face ca în cadrul vieții economico-sociale oamenii muncii să-și manifeste aptitudinile și inițiativele nestingherite, iar democratismul socialist devine trăsătura fundamentală a organizării și funcționării societății la toate nivelurile.

Relațiile de producție socialiste corespund caracterului social al forțelor de producție : favorizează dezvoltarea lor continuă, echilibrată și în ritm înalt, aplicarea în producție și în celelalte activități utile societății a noilor cuceriri ale științei și tehnicii, impulsionează ridicarea nivelului de trai, de cultură și conștiință al tuturor oamenilor muncii. Ca urmare, relațiile de producție socialiste sînt, din toate punctele de vedere, superioare celor capitaliste.

Prin succesele obținute de către fiecare țară socialistă sporesc forța, prestigiul și influența în lume a noii orînduiri, demonstrîndu-se că socialismul este orînduirea cea mai avansată capabilă să asigure dezvoltarea liberă și independentă, progresul economic, social, politic și cultural ale fiecărui popor.

Trecerea la socialism este pentru toate țările un proces obiectiv inevitabil care decurge din legile dezvoltării societății de la inferior la superior. Edificarea noii orînduiri nu poate fi însă decît rezultatul acțiunii neobosite a forțelor revoluționare din fiecare țară, care au datoria de a lupta strîns unite și de a realiza opțiunea pentru socialism a popoarelor lor.

FAURIREA ECONOMIEI SOCIALISTE UNITARE ÎN ROMÂNIA

Și în țara noastră revoluția socialistă a avut o determinare obiectivă — contradicțiile acumulate în decursul dezvoltării capitalismului, agravate în anii premergători celui de al doilea război mondial și exacerbate în perioada dic-

taturii militaro-fasciste. Pentru înfăptuirea revoluției socialiste, Partidul Comunist Român a desfășurat o vastă muncă politică și organizatorică. Pe baza analizei condițiilor interne și externe favorabile procesului revoluționar și unind toate forțele democratice el a declanșat și condus la 23 August 1944 revoluția de eliberare națională și socială antifascistă și antiimperialistă. În perioada următoare, clasa muncitoare în fruntea forțelor democratice și progresiste a acționat sub conducerea P.C.R. pentru realizarea unor transformări revoluționare care au creat condițiile trecerii la socialism. În această etapă a revoluției a fost instaurat, la 6 martie 1945, primul guvern revoluționar democratic cu o compoziție muncitorească-țărănească accentuată și s-au realizat ample reforme pe calea democratizării și progresului economico-social : reforma agrară din primăvara anului 1945, etatizarea Băncii Naționale, introducerea controlului economic de stat în industrie, comerț, sistemul bancar și de credit, înființarea oficiilor industriale, reforma monetară etc. Pentru această etapă a revoluției o însemnătate deosebită a avut-o Conferința Națională a Partidului din octombrie 1945 care a elaborat programul transformărilor revoluționare și a trasat ca obiectiv principal pentru refacerea economică și progresul rapid al societății, înfăptuirea industrializării țării.

Desăvîrșirea cuceririi puterii politice de către clasa muncitoare aliată cu ceilalți oameni ai muncii, sub conducerea partidului, la 30 decembrie 1947, marchează începutul unei noi etape a revoluției în țara noastră — trecerea la înfăptuirea construcției socialiste. În această perioadă realizarea naționalizării principalelor mijloace de producție industrială, a băncilor și transporturilor (1[1] iunie 1948) a instaurat proprietatea socialistă asupra principalelor mijloace de producție. În sectorul economic socialist creat în acest fel au început să acționeze legile economice obiective ale socialismului. Lichidarea relațiilor de producție bazate pe pe proprietatea privată s-a realizat și în agricultură prin cooperativizare. Încheierea cooperativizării agriculturii în 1962 și în general, cincinalul 1961—1965 consemnează făurirea economiei socialiste unitare, în țara noastră.

În această perioadă (1948—1965) P.C.R., odată cu înlocuirea vechilor relații de producție, a acordat o atenție deosebită dezvoltării și perfecționării forțelor de producție pe baza relațiilor de producție socialiste. Politica partidului nostru în această direcție a pus în centrul ei opera de industrializare socialistă, opțiune majoră justificată de cerințele creării bazei tehnico-materiale a socialismului, temelia înfloririi economice a țării, a progresului ei social și ridicării nivelului de viață al tuturor locuitorilor. Prin realizarea prevederilor planurilor anuale pe 1949 și 1950 și apoi ale cincinalelor dintre 1951 și 1965 s-a asigurat crearea bazei tehnico-materiale a socialismului în țara noastră.

Rezultatul politicii științifice a Partidului Comunist Român de edificare a economiei socialiste îl constituie **victoria deplină și definitivă a socialismului.** Prin victoria deplină a socialismului **relațiile de producție noi s-au generalizat în întreaga economie care a devenit astfel unitară, principiile socialismului, afirmîndu-se în toate domeniile vieții sociale.** În noile condiții structura socială a țării cuprinde clase și categorii sociale cu interese fundamentale comune. Baza politică a societății o constituie puterea populară, iar victoria deplină a socialismului este definitivă, ireversibilă. **Pe baza politicii științifice a partidului s-au realizat asemenea transformări și s-au creat asemenea condiții interne și internaționale țării noastre încît exploatarea a fost lichidată pentru totdeauna.**

Pentru societatea noastră anii 1966—1970 reprezintă etapa istorică a consolidării construcției socialiste și a noii baze tehnico materiale. În această perioadă s-au dezvoltat în mod deosebit ramurile industriei moderne și activitatea de cercetare științifică, s-au introdus în economie noi cuceriri ale științei și tehnicii, s-a acționat hotărît pentru dezvoltarea armonioasă și echilibrată a tuturor zonelor țării, s-a perfecționat organizarea și conducerea vieții economico-sociale pe baze științifice, asigurîndu-se lărgirea democrației socialiste.

Înfăptuirea cu succes a obiectivelor planului cincinal 1966—1970 a avut ca rezultat intrarea țării în **etapa făuririi societății socialiste multilaterală dezvoltate.**

PRINCIPALELE DIRECȚII ALE DEZVOLTĂRII ȘI PROGRESULUI ECONOMIC ÎN ETAPA FĂURIRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate reprezintă **o etapă superioară de maturizare a orînduirii socialiste din țara noastră.** Ea se bazează pe realizările etapelor anterioare, fără să fie o simplă prelungire a acestora. Acum socialismul se maturizează pe propria lui bază economică, **accentul fiind pus pe latura calitativă a perfecționării forțelor și relațiilor de producție, a suprastructurii socialiste.** Caracterizînd această etapă, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R. sublinia că în cadrul ei se asigură dezvoltarea multilaterală, armonioasă și unitară a forțelor de producție, a tuturor domeniilor vieții economico-sociale, se realizează o concordanță tot mai deplină între relațiile de producție și forțele de producție.

Elementele esențiale care definesc conținutul societății socialiste multilateral dezvoltate sînt : **dezvoltarea și perfecționarea în ritm rapid a forțelor de producție prin promovarea largă a descoperirilor științei și tehnicii contemporane, repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor sociale de producție, a organizării, planificării și conducerii economiei naționale, ridicarea sistematică a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, adîncirea democrației socialiste, dezvoltarea învățămîntului, științei, culturii, formarea unei înalte conștiințe socialiste a tuturor membrilor societății noastre.**

Edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate în România a început odată cu trecerea la realizarea cincinalului 1971—1975 și va dura cîteva cincinale.

Congresul al XI-lea al partidului, a elaborat în toată complexitatea lor, direcțiile în care trebuie să acționeze poporul nostru pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Aceste direcții sînt expuse în „Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism".

Potrivit cu prevederile acestui Program, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, direcțiile de acțiune sînt următoarele :

1. Dezvoltarea puternică a forțelor de producție, a industriei, agriculturii și a celorlalte ramuri, pe baza celor mai noi cuceriri științifico-tehnice, repartizarea lor judicioasă pe întregul teritoriu al țării, astfel încît să se creeze o economie avansată, modernă, de înalt nivel tehnic, de mare productivitate și eficiență.

2. Progresul susținut al științei și învățămîntului, dezvoltarea activității de cercetare, transformarea științei, într-o măsură tot mai însemnată, în forță nemijlocită de producție.

3. Creșterea în ritm susținut a întregii economii pe baza unui raport, corespunzător între fondul de consum și fondul de dezvoltare (acumulare) astfel încît să se asigure atît progresul multilateral al societății, cît și creșterea nivelului de trai, a civilizației întregului popor, dezvoltarea multilaterală a personalității umane.

4. Perfecționarea continuă a relațiilor de producție, înlăturarea vechiului și promovarea noului în toate sectoarele de activitate, asigurarea unei concordanțe cît mai depline între forțele și relațiile de producție.

5. Creșterea și mai accentuată a rolului clasei muncitoare în întreaga viață socială, în toate județele și localitățile țării, o mai mare apropiere între clasele și categoriile sociale, întărirea coeziunii lor, omogenizarea și întărirea unității întregului popor.

6. Intensificarea și perfecționarea activității politice, ideologice și educative, de formare a omului nou, de afirmare în viață a principiilor eticii și echității socialiste.

7. Dezvoltarea democrației socialiste, valorificarea pe această bază a energiei maselor populare în slujba progresului general, construirii conștiente de către popor a propriei sale istorii. Lărgirea și perfecționarea cadrului organizatoric de participare activă și eficientă a tuturor oamenilor muncii și îndeosebi a celor care lucrează nemijlocit în producție la conducerea societății.

8. Egalizarea nivelului de dezvoltare a țării noastre cu cel al țărilor socialiste avansate din punct de vedere economic, apropierea României de nivelul țărilor dezvoltate.

9. Lărgirea și diversificarea schimburilor și cooperării economice cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii fără deosebire de orînduire socială. Se va intensifica participarea României la circuitul universal de informație științifică, la revoluția tehnico-științifică contemporană.

Toate aceste direcții dau orientarea calitativă a dezvoltării, stabilesc liniile generale ale strategiei dezvoltării pe o perioadă lungă de timp. În procesul realizării lor, prin planurile cincinale, se detaliază sarcinile corespunzător.

Remarcabilele realizări ale cincinalului 1976—1980 încheie prima etapă a transpunerii în viață a Programului P.C.R. de făurire a societății socialiste mulitlateral dezvoltate. Ele sînt totodată premisa consolidării mai puternice a modului de producție socialist în țara noastră. Congresul al XII-lea al partidului, prin documentele programatice adoptate, a stabilit obiectivul fundamental și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a țării în perioada 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990. **Obiectivul fundamental al viitorului cincinal** îl constituie continuarea, pe o treaptă superioară, a înfăptuirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale. Prin înfăptuirea prevederilor noului cincinal se va consolida dezvoltarea bazei tehnico-materiale a țării, se va perfecționa organizarea societății, asigurîndu-se ridicarea calității vieții, a gradului general de civilizație al poporului. **România va depăși, în acest cincinal, stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare și va deveni o țară socialistă cu dezvoltare medie.**

În concordanță cu obiectivul fundamental al cincinalului 1981—1985, **Congresul al XII-lea a stabilit care sînt aspectele calitative ale principalelor direcții de acțiune în vederea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în decursul acestei perioade.** În cadrul acestora, o importanță deosebită se acordă lărgirii bazei proprii de materii prime și energie ; accelerării procesului de restructurare a industriei prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată și mici consumatoare de energie, creșterii rolului științei, astfel încît deceniul următor să devină cu adevărat deceniul calității și eficienței, perfecționării conducerii pe baza planului național unic, concomitent cu întărirea autoconducerii și autogestiunii economice, creșterii bunăstării întregului popor, și ridicării calității vieții.

Pentru a asigura în continuare perspectiva clară a dezvoltării economico-sociale a țării, Congresul al XII-lea a hotărît ca în cursul cincinalului 1981—1985 să se elaboreze Programul partidului pînă în anul 2000 sau 2010. Noul Program, pornind de la faptul că în deceniul următor țara noastră va realiza în linii mari sarcinile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, va trebui să traseze căile și direcțiile consolidării societății socialiste multilateral dezvoltate și ale trecerii treptate la construcția comunismului în România.

Complexitatea sarcinilor edificării societății socialiste multilateral dezvoltate fac obiectiv necesară cunoașterea profundă a realităților, coordonarea tuturor eforturilor pentru atingerea țelurilor propuse. În acest sens, un rol deosebit revine creșterii rolului partidului și al clasei muncitoare ca forță politică conducătoare a întregii activități economico-sociale.

Conf. univ. dr. GHIȚĂ PAUL TĂNASE

ÎNTREBĂRI :

1. Ce se înțelege prin revoluție socialistă ?

2. Prin ce se caracterizează relațiile de producție socialiste ?

3. Care sînt etapele istorice ale revoluției socialiste în țara noastră ?

4. Care sînt elementele fundamentale care definesc conținutul societății socialiste multilateral dezvoltate ?

5. Care sînt principalele direcții în care acționează partidul nostru pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate ?

6. Care este obiectivul fundamental al cincinalului 1981—1985 ?

Întrebări și răspunsuri

● **DUMITRU CONSTANTINESCU, București** — Prin derogare de la condițiile de studii ocupați funcția de contabil șef, fără ca această derogare să fi fost aprobată pe baza Hotărîrii nr. 1053/1960. Față de cele de mai sus, prin aplicarea prevederilor Decretului nr. 100/1979, retribuția ce vi se cuvine se diminuează cu două clase de retribuire față de aceea prevăzută pentru cadrele care ocupă aceeași funcție, dar sînt absolvente ale învățămîntului superior economic.

● **ASOCIAȚIA ECONOMICĂ INDUSTRIALĂ VITOMIREȘTI, Olt** — Din cele relatate de dv. rezultă că persoana transferată are domiciliul stabil în comuna Vulturești, jud. Olt, la data transferului neexistînd nici o altă mențiune. Ulterior, la 5 august 1980 — această persoană și-a stabilit reședința într-o comună apropiată (cu 9 km) de locul de muncă. În situația menționată nu sînt îndeplinite condițiile cerute de art. 75 din Legea nr. 57/1974 care prevede necesitatea mutării în localitatea unde s-a efectuat transferul, astfel că nu se poate acorda îndemnizația de transfer.

● **ION ST. VASILE, Vălenii de Munte** — Pentru muncitorii electricieni care lucrează în subteran, în aceleași condiții cu muncitorii minieri, s-a stabilit o retribuție care se plătește pentru perioada cît acești muncitori lucrează în subteran, astfel cum s-a prevăzut la pct. 1 al. 2 din Nota subsol a pag. 74 din Buletinul Oficial nr. 59/60 din anul 1980. În cazul muncii în acord global, drepturile muncitorilor electricieni care lucrează în subteran se stabilesc pe baza acestei retribuții și nu a retribuției tarifare de încadrare ce li s-a stabilit pentru perioada cît lucrează la suprafață.

● **MARIA HAN, București** — Întrucît perioada lucrată ca economist principal la D.G.A.D. — Ministerul Industriei Chimice este mai mică de trei ani, în cazul transferării într-o unitate cu nivele de retribuire mai mici, trebuia să se ia în considerare retribuția avută înainte de ocuparea funcției în minister, respectiv, clasa 23 de retribuire. Vechimea în gradație se socotește, în cazul dv., de la 20 august 1979, astfel că, în aplicarea art. 33 al. d din Legea nr. 57/1974, va fi posibili ca în anul 1981 să vi se acorde încă o gradație.

● **GIZELLA SZASZ, Gheorgheni** — Legea nr. 57/1974 prevede la art. 199 al. 2 că retribuția luată în considerare în cazul persoanelor retribuite cu sume fixe, este aceea prevăzută pentru funcția îndeplinită în condițiile prevăzute de dispoziția sus menționată, fără a depăși un sfert de normă din această funcție.

● **IOAN NEMETH, Satu Mare** — Conform art. 16 din Legea nr. 27/1967 privind concediul de odihnă al personalului, conducerea unității este obligată să aducă la cunoștință fiecărei persoane încadrate în muncă, cel mai tîrziu cu 15 zile înainte, data de la care urmează să plece în concediu. Reprogramarea concediilor se poate face numai cu respectarea strictă a prevederilor art. 13 din lege. Reprogramarea trebuie să respecte și prevederile art. 16 din lege, ținînd seama că plecarea în concediu presupune unele măsuri premergătoare care nu pot fi luate într-un interval scurt (procurarea biletelor de odihnă, de transport, treburi personale, ale familiei etc.). Modalitatea în care „se reprogramează" concediile în unitatea dv. nu este prevăzută în legea sus menționată și nici în Precizările Ministerului Muncii privind aplicarea Legii cu nr. 2038/1968. În condițiile arătate de dv. nu constituie o abatere de la disciplina muncii plecarea în concediu la data programată, întrucît în lipsa unei reprogramări stabilite în condițiile art. 13 din lege, dv. n-aveți obligația să cereți aprobarea pentru plecarea în concediu la această dată.

● **AUTOBAZA 5, Agnita** — Pentru personalul care beneficiază de majorarea retribuției tarifare cu începere de la 1 noiembrie alocația de stat pentru copii se acordă pentru luna noiembrie pe baza retribuției avute în luna octombrie (anterioară majorării), întrucît în art. 7 al. 1) din Decretul nr. 246/1977 se precizează că cuantumul alocației se modifică începînd cu luna următoare celei în care sînt îndeplinite condițiile care au determinat această modificare (în speță, majorarea retribuției).

● **VASILE COLESNIUC, Draglina, Botoșani** — Conform prevederilor art. 9 din Legea nr. 1/1971 privind organizarea și disciplina muncii în unitățile socialiste de stat, cel care a îndeplinit o funcție electivă, cu caracter de continuitate, pentru care a primit o retribuție, are dreptul să i se recunoască vechimea neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate dacă se reîncadrează în termen de 90 de zile de la data încetării îndeplinirii funcției elective (președinte la cooperativa de consum). În consecință nu este cazul să cereți transferul în interesul serviciului, putînd beneficia de prevederile pct. 13 din anexa nr. 6 la Decretul nr. 100/1979, funcțiile deținute de dv. anterior alegerii ca președinte al cooperativei fiind echivalente. De asemenea, păstrați toate drepturile corespunzătoare personalului cu vechime neîntreruptă în aceeași unitate, perioada de 62 zile, cît n-ați lucrat, neintrînd în calculul acestei vechimi. Desigur, dacă unitățile sînt de acord, vă pot transfera în interesul serviciului.

(adresa completă a abonatului)

Către

„REVISTA ECONOMICA" :
BUCUREȘTI, bd. Magheru, 30, cod. 70 159

Prin dispoziția de plată nr. . . . . din . . . . (mandatul poștal din ziua de . . . .) v-am expediat suma de . . lei, în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR. Filiala Sector 1, București, reprezentînd un abonament pentru anul 1981 la „Revista econmică", la Supliment și la lucrarea „Contracte economice – decontări bancare"[1].

(semnătura abonatului)

[1] Pe dispoziția de plată și pe mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică". La sumă – organizațiile socialiste vor scrie 280 lei – costul unui abonament anual –, iar persoanele fizice 150 lei.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1983

REDUCEREA COSTURILOR MATERIALE — cerință fundamentală a dezvoltării eficiente a economiei

PROCESUL intens de economisire a resurselor materiale trebuie privit atît sub aspectul reducerii efortului material, cît și prin prisma contribuției acțiunii de economisire la accelerarea ritmului de creștere economică. Examinînd principalele aspecte ale corelației economisirea resurselor materiale — creștere economică, nu putem omite cîteva tendințe caracteristice legate de valorificarea superioară a acestor resurse.

O valoare cît mai mare de la unitatea de materii prime și materiale

PE MĂSURĂ ce crește ponderea ramurilor prelucrătoare, se crează premise favorabile pentru sporirea continuă și rapidă a productivității muncii, care duce la scăderea valorii pe unitatea de produs. Pe de altă parte, însă, diversificarea producției ramurilor prelucrătoare oferă posibilitatea adîncirii procesului de prelucrare industrială a resurselor materiale, creșterii gradului de complexitate a muncii înglobate în unitatea de materie primă, paralel cu micșorarea substanțială a pierderilor tehnologice și netehnologice și extinderea înlocuitorilor, toate acestea acționînd în direcția sporirii valorii obținute din materia primă respectivă.

În același timp, încorporarea unei cantități de muncă complexă care să fie recunoscută ca utilă pentru societate, face ca și gradul de utilitate a produsului, respectiv calitatea, să crească și, în felul acesta, atît verificarea lui ca valoare de întrebuințare, cît și realizarea lui ca valoare vor fi asigurate. Și întrucît produsele de calitate superioară au, în general, prețuri mai ridicate, aceasta influențează favorabil indicatorii producției globale, marfă și nete.

Cu alte cuvinte, ca urmare a creșterii gradului de complexitate și a cantității de muncă utilă înglobată în produs, prin prelucrarea succesivă a obiectelor muncii și realizarea, pe această bază, a unor produse calitativ superioare, are loc sporirea valorii produselor finite obținute pe unitatea de materiale (în expresie naturală) folosite în producție, influențîndu-se puternic creșterea economică. Acest lucru este reflectat semnificativ de către evoluția indicatorilor de eficiență a folosirii resurselor materiale determinați prin raportarea valorii producției globale, a producției marfă sau a producției nete la cantitatea de materiale supusă prelucrării. Datele din tabel, care prezintă comparativ evoluția indicilor consumului de laminate feroase ce revin la un milion lei producție globală și producție netă, precum și a volumului producției globale și a producției nete obținute pe o tonă de laminate feroase, pe ansamblul ramurii industriei construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor, cît și al Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini — care deține cea mai mare pondere (circa 63%) în consumul total de laminate feroase — ne permit să tragem cîteva concluzii.

În **primul** rînd, consumul total de laminate feroase la un milion lei producție globală pe ansamblul ramurii menționate scade în mod sistematic, ajungînd ca în anul 1980 să fie cu 29,1% mai mic comparativ cu cel realizat în 1975 și cu 50,9% mai redus decît cel realizat în 1970.

În al **doilea** rînd, este deosebit de important a sublinia că sporirea valorii producției globale și a producției nete ce se obține pe seama economisirii resurselor materiale este considerabil mai mare decît proporția în care s-au redus consumurile specifice de metal. În anul 1980, de pildă, valoarea producției obținută dintr-o tonă de laminate feroase a crescut față de anul 1975 cu 41,1% (în timp ce consumul specific de laminate feroase la un milion lei producție globală a scăzut cu 29,1%).

Este de remarcat, în al **treilea** rînd, că prin aplicarea măsurilor prevăzute în planurile de acțiune elaborate din indicația conducerii de partid și de stat pentru valorificarea superioară a metalului, adîncirea prelucrării acestuia și creșterea ponderii produselor de calitate superioară care să înglobeze o cantitate de muncă complexă recunoscută ca utilă pentru societate, în cincinalul 1981—1985 micșorarea consumurilor specifice concomitent cu accentuarea creșterii valorii pe unitatea de metal prelucrată vor continua să înregistreze ritmuri susținute, iar rezultatele vor fi superioare cincinalului precedent. Ponderea importantă a viitorului cincinal în cadrul întregii perioade 1976—1985 va conduce la situația ca în 1985 *) consumul de laminate feroase ce revine la un milion lei producție globală să se micșoreze față de 1975 cu 44,3%, iar valoarea producției globale ce se va obține prin prelucrarea unei tone de laminate feroase să crească cu 79,5%.

Rezultate similare se prevăd a fi obținute în celelalte ramuri și subramuri prelucrătoare ale industriei. Astfel, față de anul 1975, în anul 1980 în industria lemnului valoarea produselor realizate dintr-un metru cub de masă lemnoasă a fost cu 44,6% mai mare ; în industria chimică, valoarea produselor chimice obținute prin prelucrarea și chimizarea unei tone de țiței a sporit cu circa 25%, iar în industria ușoară valoarea producției realizate din țesături de bumbac și tip bumbac obținută dintr-o tonă de fire a sporit cu 16% etc. Acest proces se va accentua în cincinalul 1981—1985.

Evoluția indicilor consumului de laminate feroase și a valorii obținute prin prelucrarea unei tone de laminate feroase

		1970=100			1975=100			1980=100	
		1975	1980	1985	Creșteri (+) sau reduceri (—)	1980	1985	Creșteri (+) sau reduceri (—)	1985	Creșteri (+) sau reduceri (—)
Consum de laminate feroase ce revine la 1 milion lei producție globală industrială	1	69,3	49,1	38,6	—61,4	70,9	55,7	—44,3	78,6	—21,4
	2	67,1	47,0	35,5	—64,5	70,0	52,9	—47,1	75,6	—24,4
Consum de laminate feroase ce revine la 1 milion lei producție netă	1								74,6	—25,4
	2								70,4	—29,6
Valoarea producției globale industriale obținute dintr-o tonă de laminate feroase	1	144,4	203,7	259,1	+159,1	141,1	179,5	+79,5	127,2	+27,2
	2	148,9	212,7	281,1	+181,0	142,8	188,6	+88,6	132,1	+32,1
Valoarea producției nete obținute dintr-o tonă de laminate feroase	1								134,1	+34,1
	2								141,9	+41,9

Notă : 1 = total ramura industriei construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor.
2 = Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini.

Prima parte a articolului a apărut în nr. 48/1980 al revistei

*) Datele pentru anul 1985 trebuie considerate ca orientative, ținînd seama că ele vor mai suferi unele modificări în procesul definitivării planului cincinal, în urma acțiunilor de reducere a costurilor de producție, îndeosebi a cheltuielilor materiale

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Adîncirea prelucrării direct proporțională cu sporirea eficienței

SUBLINIIND faptul că în această etapă, dezvoltarea în continuare a țării noastre depinde într-o măsură tot mai mare de valorificarea intensivă, superioară a tuturor resurselor de care dispunem, Directivele Congresului al XII-lea al partidului subliniază că un obiectiv important al dezvoltării noastre economice în cincinalul următor este ridicarea gradului de prelucrare a materiilor prime, în vederea obținerii unor produse de valoare economică tot mai înaltă, care să încorporeze în principal concepția tehnologică modernă și manoperă de calificare superioară. Pe această bază va trebui să se asigure majorarea indicelui de valorificare a materiilor prime de bază și energiei cu 32—34%.

Potrivit prevederilor, față de anul 1980, în 1985, ca urmare a adîncirii prelucrării materiilor prime, valoarea producției nete obținută dintr-o unitate de materie primă urmează să sporească cu 45,2% în metalurgie, cu 34,1% în industria construcțiilor de mașini, cu 44,5% în industria chimică, cu 30,7% în industria ușoară, cu 28% în industria prelucrării lemnului etc. În acest scop, un accent deosebit va trebui pus pe : îmbunătățirea structurii producției, obținerea prin reproiectare, modernizare și asimilare a unor produse cu parametri și performanțe superioare, care să înglobeze cît mai multă inteligență și o cantitate cît mai mică de materiale și energie ; introducerea și aplicarea mai rapidă a tehnologiilor moderne, care să conducă la îmbunătățirea coeficientului de utilizare a materialelor, eliminarea adausurilor de prelucrare și a rebuturilor ; înlăturarea oricărei forme de risipă și instaurarea unui regim sever de economii etc. Pentru a releva relația dintre dezvoltarea unor subramuri sau produse de înalt nivel tehnic, valorificarea superioară a resurselor materiale și sporirea eficienței economice, următoarele exemple sînt edificatoare : dacă valoarea unei tone de metal prelucrat încorporată într-un vagon de marfă se consideră egală cu 1, aceasta va crește de 2,6 ori în cazul fabricării de vagoane de călători, de 4,8 ori la autoturisme, de 5,6 ori la locomotive, de 6 ori la instalații de foraj seismice, de 9 ori la strungul Carusel cu comandă numerică, de 20 ori la centrale telefonice, de 80 ori la mașini de facturat și contabilizat, de 223 ori la calculatorul Felix-256. De asemenea, în chimie, valoarea unui metru cub de gaz metan crește de 3,2 ori dacă se fabrică negru de fum și de 14 ori pentru îngrășăminte chimice ; valoarea unei tone de benzină sporește de 35 ori dacă este destinată fabricării firelor sintetice și de 86,5 ori în cazul cînd este folosită la realizarea măselor plastice prelucrate.

Desigur că structura producției fiind determinată de necesitatea satisfacerii cerințelor economiei naționale, nu se pune problema renunțării la anumite categorii de produse, ci trebuie avut în vedere cu precădere modernizarea și diversificarea sortimentelor în cadrul fiecărei grupe și chiar la nivelul întregii ramuri, astfel încît să se obțină o valoare cît mai mare pe unitatea de materie primă supusă prelucrării.

Merită a fi relevat, de asemenea, și faptul că valorificarea superioară a resurselor materiale duce nu numai la creșterea volumului valoric al producției ca urmare a adîncirii prelucrării și încorporării în aceasta a unei cantități tot mai mari de muncă complexă, ci și la sporirea volumului fizic al producției însăși, ca urmare a aplicării măsurilor de reproiectare, modernizare și asimilare a produselor, a aplicării tehnologiei moderne, obținîndu-se în acest fel însemnate economii de materiale. Dacă ne referim, de pildă, la metal, potrivit unor calcule efectuate, creșterea numai cu 1% a indicelui de valorificare a acestuia ar asigura, la nivelul anului 1981, economisirea a aproape 55 000 tone de metal, ce se obțin dintr-o cantitate de cocs, minereu, feroaliaje și energie care costă la import 12,5 milioane dolari. Din metalul economisit s-ar putea fabrica: 5,4 mii tone utilaj metalurgic, 200 excavatoare, 2 000 tractoare, 100 locomotive Diesel-electrice de 5 100 CP, 6 000 autoturisme „Dacia", 1 000 de autobuze, 5 600 autoturisme de teren, 125 000 frigidere.

Imperativul vital al economisirii resurselor

NECESITATEA și importanța economisirii resurselor materiale rezultă, în sfîrșit, și din faptul că ele sînt, în mod obiectiv, limitate (în condițiile în care dimensiunile economiei naționale, ale producției cresc și trebuie să crească), o parte din acestea fiind în prezent deficitare, altele tinzînd să devină deficitare, greutățile de obținere a lor se înmulțesc, iar prețul unora dintre ele este mereu în creștere.

După cum se știe, țara noastră nu are resurse suficiente de materii prime și materiale, în cea mai mare măsură baza materială a unor ramuri ale economiei noastre depinde de import, care este și rămîne o necesitate vitală. Eforturile pentru procurarea din import a acestor materii prime sînt deosebit de mari și costisitoare, prețurile respective aflîndu-se într-o continuă creștere. La sfîrșitul lunii octombrie a.c. prețul petrolului oscila în jurul a 270 de dolari tona ; prețul aluminiului — la aproape 1 700 dolari tona ; prețul minereului și cărbunelui cocsificabil pentru fabricarea unei tone de oțel — 75 dolari ; prețul cuprului electrolitic — 2 100 dolari tona ; prețul cauciucului natural — 1 414 dolari tona ; al bumbacului 2 350 dolari tona etc. Potrivit ultimului raport anual al Băncii Mondiale, prețul unitar al mărfurilor făcînd obiectul comerțului mondial, între anii 1970 și 1978 a sporit în medie cu 12% pe an, iar în unele cazuri chiar cu peste 15% pe an.

Este evident că, în condițiile unei puternice escalade a prețurilor, odată cu dimensionarea cît mai rațională, la strictul necesar, a importului, trebuie intensificate eforturile pentru dezvoltarea bazei proprii de materii prime și materiale. În acest scop s-a hotărît intensificarea lucrărilor de prospecțiuni și explorări geologice pentru descoperirea de noi rezerve industriale de substanțe minerale utile, îndeosebi hidrocarburi și minereuri feroase și neferoase, cît și introducerea mai accentuată în circuitul economic a zăcămintelor cu conținuturi mai sărace, cu condiții dificile de exploatare și deosebit de costisitoare.

Tocmai de aceea, **esențial este ca toate materiile prime și materialele produse în țară sau aduse din import să fie valorificate superior, cu eficiență economică ridicată, prin realizarea de produse competitive atît din punct de vedere tehnic cît și economic.**

Ținînd seama de caracterul limitat al resurselor noastre, cît și de necesitatea eliminării decalajelor față de țările dezvoltate industrial, o problemă vitală pentru economia noastră o constituie **recuperarea integrală a resurselor materiale și energetice secundare și valorificarea lor superioară în producție.** Cu toate că s-au făcut progrese însemnate în această privință, totuși, posibilitățile de care dispune economia noastră sînt considerabil mai mari . De pildă, în țara noastră se recuperează doar 42% din resursele din oțel, în timp ce într-o serie de țări dezvoltate industrial se ajunge pînă la 52—63% și chiar mai mult. Este cazul R.D. Germane, unde trei pătrimi din producția anuală de oțel a țării (aproximativ 7 mil. tone) provine din valorificarea fierului vechi. De asemenea, în economia noastră se recondiționează numai 9% din uleiurile minerale uzate, pe cînd în alte țări s-a ajuns pînă la 43—50% ; se reintroduc în fabricație numai 21% din resturile de hîrtie, față de 40—60% cît s-a ajuns în unele țări. În acest sens, menționăm că Suedia, țară bogată în păduri, folosește anual în industria hîrtiei o cantitate de peste 600 000 tone de maculatură, salvîndu-se de la tăiere circa 6 000 hectare de pădure. În mod similar se pune și problema valorificării resurselor energetice secundare, rezerve însemnate existînd îndeosebi în industria chimică, în metalurgie, în construcțiile de mașini și în industria materialelor de construcții. Așa cum releva tovarășul **Nicolae Ceaușescu „problema recuperării, colectării și refolosirii materialelor trebuie privită ca o parte importantă a asigurării materiilor prime și materialelor necesare activității de producție".** De altfel, în planul de aprovizionare, acestea sînt luate în calcul ca una din sursele importante ale bazei de materii prime. Cît de importantă este această acțiune o demonstrează faptul că, potrivit unor calcule, prin înfăptuirea riguroasă a programelor de colectare, reciclare și valorificare a materialelor și energiei secundare, se pot economisi, la nivelul anului 1981 : 7 mil. tone de oțel, 400 mii tone oțeluri aliate, 60 mii tone cupru, 26 mii tone zinc, 25 mii tone plumb, 90 mii tone textile, aproape 300 mii tone hîrtie și cartoane etc.

DIN CELE PREZENTATE se desprinde concluzia că în unitățile din economie există încă serioase rezerve pentru o mai bună utilizare a resurselor materiale, că în fabricația produselor se pot obține, în continuare, reduceri de consumuri specifice, raportate bineînțeles la unitatea de performanță, la unitatea de efect util obținut.

Fiind un atribut esențial al înfăptuirii autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, acțiunea de reducere a cheltuielilor materiale reprezintă un obiectiv fundamental al eforturilor pentru o nouă calitate, pentru o înaltă eficiență. Această acțiune se înscrie ca îndatorire de mare răspundere, profesională și patriotică, a tuturor oamenilor muncii din întreprinderile și ramurile industriei extractive și prelucrătoare, din institutele de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, fiind în interesul dezvoltării țării și al ridicării bunăstării întregului popor.

Vasile M. POPESCU

Diminuarea consumurilor energetice prin folosirea deplină a capacităților de producție

● „Fața nevăzută" a consumurilor de energie și combustibil ● Dimensiunea utilajelor corelată strict cu necesitățile producției ● Rezerve potențiale și direcții de acțiune pentru încadrarea riguroasă în cotele și normele de consum pe 1981

NIVELUL CONSUMURILOR ENERGETICE tinde să devină unul din parametrii definitorii ai eficienței muncii sociale. Aceasta pentru că la originea oricărui rezultat util stă, într-un fel sau altul, consumul energetic, iar asigurarea resurselor respective solicită însemnate eforturi. În acest context, utilizarea eficientă a resurselor energetice de care dispunem constituie o sarcină de mare răspundere pentru toate unitățile economice.

Socotim că orice investigație în domeniul complex și dificil al consumurilor energetice impune ca acestea să fie privite cel puțin din trei unghiuri de vedere diferite, și anume:

— ca limite absolute, cantități fizice normate sau consumate efectiv, pe unitatea de produs sau serviciu, pe unitatea de timp de funcționare a utilajelor și instalațiilor tehnologice sau pe unitatea de distanță parcursă de mijloacele de transport ;

— ca volum de rezultate utile obținute (produse, servicii, acumulări) pe unitatea de energie sau combustibil consumată ;

— ca randament de transformare a energiei primare în diferite forme de energie necesare în procesul muncii sociale.

Trebuie să recunoaștem că, mai ales la nivel microeconomic, preocupările au fost îndreptate cu prioritate spre prima latură a consumurilor energetice, deși această cale de reducere este jalonată de cele mai severe restricții. Cu toate acestea, chiar in acest domeniu mai sînt încă rezerve importante. Dovadă — pierderile de energie, menținerea în fabricație a unor produse și servicii energointensive cu tehnologii nerevizuite, învechite etc.

REFERINDU-NE **la utilajele și instalațiile tehnologice,** principalul consumator de resurse energetice, trebuie arătat că, pînă în prezent, s-a urmărit de regulă latura extensivă a folosirii acestora, adică fondul de timp. În egală măsură trebuie însă să se analizeze eficiența folosirii timpului respectiv și a capacităților proiectate, pentru că aici se ascund, după opinia noastră, cele mai mari rezerve pentru reducerea și optimizarea consumurilor de energie și combustibil. În legătură cu aceasta se ridică o serie de probleme de ordin metodologic și organizatoric.

Dificultatea majoră rezidă în elasticitatea și complexitatea noțiunii de capacitate, parametru care se exprimă în mod diferit la fiecare categorie de utilaj sau instalație tehnologică, și pentru că uneori chiar în cadrul categoriei respective capacitatea are alte valori în funcție de programul de fabricație. De pildă, un strung va avea o capacitate dacă cu el se produc șuruburi și alta dacă cu el se produc role pentru lanț Gall. În toate cazurile, însă, indicele de folosire a capacității proiectate este invers proporțional cu indicele de consum de energie sau combustibil.

O mașină de injecție mase plastice este proiectată, de pildă, să lucreze cu o matriță cu 6 cuiburi și să realizeze 6000 bucăți tuburi în 24 ore, cu un consum de energie electrică de 60 kW. În unitatea respectivă s-a avansat, între timp, o propunere de inovație pentru a se adapta o matriță cu 12 cuiburi, inovație care a fost verificată și este realizabilă tehnic, însă încă nu s-a aplicat. La un moment dat, din cauză că matrița proprie cu 6 cuiburi s-a defectat, se lucrează cu o matriță a clientului, cu 4 cuiburi. În aceste condiții, situația consumului de energie la 1000 buc. tuburi, în cele trei variante, se prezintă astfel :

	Matrița avută în vedere		
	6 cuiburi	12 cuiburi	4 cuiburi
— producție (buc.)	6000	12 000	4000
— consum de energie normat și efectiv total (kW)	60	60	60
— consum specific de energie la 1000 buc. tuburi (kW)			
— normat	10	10	10
— efectiv	10	5	15
Diferențe	—	—5	+5

Efectele utilizării depline a capacității utilajelor și instalațiilor tehnologice asupra consumurilor energetice sînt evidente și considerabile în varianta a doua.

Dar rezervele potențiale de reducere și optimizare a consumurilor energetice apar și mai pregnant dacă se are în vedere folosirea capacității proiectate a utilajelor și instalațiilor și eficiența lor, în sensul folosirii acestora numai la tipul și complexitatea de operații pentru care au fost concepute. Pentru a pune în valoare aceste rezerve deosebit de importante, trebuie analizate două categorii mari de situații, respectiv folosirea utilajelor și instalațiilor tehnologice numai la tipurile de operații pentru care au fost concepute, pe de o parte, și acționarea acestora numai cu tipul de motor-antrenor prevăzut în cartea tehnică (și eventual modificarea soluției, în sensul creșterii randamentului de transformare a energiei electrice sau de altă natură, în energie mecanică).

Așa, de pildă, extinzîndu-se forma modernă și de mare eficacitate de organizare a producției, „în tehnologia de grup", se va constata că o serie de repere care se prelucrează actualmente pe utilaje universale, cu productivitate mică și consumuri energetice mari, se pot reuni în serii mari, prelucrabile pe utilaje specializate, automate, reducîndu-se substanțial consumurile energetice pe produs, concomitent cu creșterea productivității muncii, cu toate efectele sale pozitive. Aceasta, fără a se mai lua în calcul efectele lichidării situațiilor în care utilajele de mare complexitate tehnică și, firesc, mari consumatoare de energie sînt folosite la operații simple, care s-ar putea realiza foarte bine pe alte utilaje, cu un consum energetic mai mic pe unitatea de produs.

Apoi, progresul tehnic contemporan duce la extinderea organizării producției pe linii tehnologice, uneori în forma lor cea mai avansată (automată). Reducerea și optimizarea consumurilor energetice în aceste situații presupune, pe lîngă încărcarea lor completă și rațională, și o aliniere a tuturor utilajelor componente ale liniei, sub aspectul capacității, la parametrii tehnico-funcționali ai utilajului conducător, eliminîndu-se menținerea unora supradimensionate, cum din păcate se mai întîmplă în unele întreprinderi. Sigur, problematica prezentată este mult mai complexă și tot mai mult prezentă în întreprinderile noastre, constituindu-se într-un domeniu de acțiune permanentă pentru reducerea și optimizarea consumurilor energetice.

ABORDAREA într-o astfel de optică a problemelor vizează într-o măsură foarte mică investițiile, în schimb sînt solicitate, la cote maxime, efortul de inteligență, spiritul novator, revoluționar, comportamentul de bun gospodar.

Reducerea și optimizarea consumurilor energetice și încadrarea riguroasă în cote și norme necesită acționarea în cîteva direcții pe care trebuie să se insiste în toate unitățile consumatoare de energie și combustibil :

- definirea, cu exactitate, a capacității tuturor utilajelor și instalațiilor tehnologice și elaborarea de programe de acțiuni pentru încărcarea lor integrală și eficientă, inclusiv prin alegerea dimensiunii optime a utilajelor în funcție de necesitățile reale ale producției ;

- reproiectarea și revizuirea tehnologiilor la toate produsele energo-intensive ;

- indentificarea tuturor pierderilor de energie și combustibil și elaborarea de programe de acțiuni pentru eliminarea lor ;

- extinderea aplicării organizării producției în tehnologia de grup și pe linii tehnologice, în scopul folosirii mai eficiente a utilajelor și instalațiilor tehnologice ;

- îmbunătățirea sistemului de defalcare a indicatorilor de eficiență a utilizării energiei, pînă la locurile de muncă (producția fizică și netă/unitatea de energie consumată).

I. BOGDAN

Expoziție de invenții

LA BACĂU s-a deschis o expoziție de invenții organizată de Consiliul județean al sindicatelor, la inițiativa comisiei județene a inginerilor și tehnicienilor. Expoziția reprezintă un adevărat bilanț al activității de înnoire a produselor și a tehnologiilor desfășurată în cincinalul actual, contribuind la pregătirea la un nivel superior a activității de realizare și valorificare a invențiilor în județ în perioada următoare. La expoziție participă 13 unități economico-sociale, între care Combinatul petrochimic Borzești și Întreprinderea de rețele electrice Bacău, unități la care, pe această cale, se realizează economii valutare la import de zeci de milioane de lei-valută, însemnate economii de energie electrică, creșterea productivității muncii etc.

Cu acest prilej s-a desfășurat și un simpozion intitulat „Probleme actuale ale brevetării și valorificării invențiilor" cu participarea unor specialiști de la Oficiul de stat pentru invenții și mărci, a directorilor tehnici, inginerilor-șefi, președinților comisiilor inginerilor și tehnicienilor și a responsabililor cu invențiile și inovațiile din unitățile economico-sociale ale județului. În zilele următoare, sub genericul „Invenții care se propun spre valorificare în județul Bacău" au fost organizate un număr de trei întîlniri între beneficiarii potențiali și realizatorii unor invenții, în scopul valorificării lor operative în producție.

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cheltuielile de producție — în limitele planificate

PE PRIMELE 9 LUNI DIN 1980, planul cheltuielilor totale la 1 000 lei producție marfă la unele ministere a fost realizat cu substanțiale reduceri — Ministerul Construcțiilor Industriale cu 17,2 lei/1 000 lei producție marfă, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare 8,1 lei/1 000 lei producție marfă etc. Alături de aceste rezultate bune, la alte ministere au fost înregistrate substanțiale depășiri ale costurilor : la M.I.Ch. cu 17,6 lei/1 000 lei producție marfă, la M.E.F.M.C. cu 12 lei, la M.I.M. cu 11 lei etc. (vezi graficul). Depășirile menționate au făcut ca pe totalul industriei republicane, cheltuielile la 1 000 lei producție marfă să se situeze peste nivelul planificat cu 6,4 lei.

Dintre cauzele care au influențat negativ nivelul costurilor de producție, se remarcă **nerealizarea producției fizice**, care a condus la depășirea cheltuielilor convențional-constante pe unitatea de produs. Astfel, din cele 538 produse urmărite trimestrial prin planul de stat, la un număr de 189 planul de producție n-a fost realizat, cele mai multe localizate la ministerele cu depășiri ale cheltuielilor de producție.

O altă cauză care a condus la cheltuieli de circa 1 miliard lei peste cele planificate, o constituie **depășirea normelor de consum la combustibili** (circa 600 mil. lei), **la energie electrică** (circa 140 mil. lei), **la materii prime, materiale** etc.

Neatingerea parametrilor proiectați la un număr de 78 obiective industriale a reprezentat un alt neajuns care a facilitat depășirea cheltuielilor de producție, datorate de cele mai multe ori unor defecțiuni tehnico-organizatorice apărute în funcționarea unor importante utilaje și instalații.

Se cuvine să menționăm și o altă cauză și anume, **nerealizarea unor sarcini privind introducerea progresului tehnic.** Astfel, din cele 326 tehnologii noi prevăzute a fi introduse sau extinse, s-au realizat pînă în prezent numai 60, iar din cele 213 produse noi și reproiectate prevăzute în plan, s-au realizat numai 141, fapt ce a făcut ca unele întreprinderi să nu beneficieze de avantajele economice ale promovării progresului tehnic.

Pentru încadrarea în cheltuielile normate, este necesar ca ministerele vizate să analizeze cauzele concrete ce au determinat această situație, să acorde mai multă atenție realizării prevederilor din programele întocmite pentru reducerea costurilor de producție, astfel ca măsurile preconizate să fie îndeplinite întocmai.

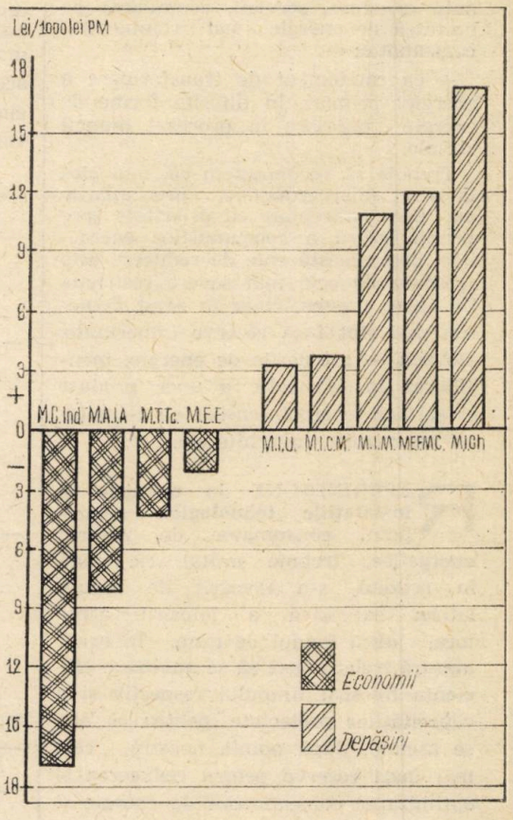

Realizarea planului de costuri totale la 1 000 lei producție marfă pe 9 luni din 1980, la unele ministere

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

RECUPERAREA MATERIALELOR REFOLOSIBILE PE BAZE EFICIENTE

PROBLEMATICA utilizării raționale a resurselor materiale a figurat cu prioritate în obiectivele ultimelor planuri cincinale, dar acum noua calitate, în care costul, eficiența și rentabilitatea sînt dominante, ridică o mare problemă, vitală din punct de vedere economic, și anume **recuperarea și reintroducerea în circuitul economic a tuturor resurselor refolosibile.** Această reutilizare trebuie înțeleasă ca un proces ciclic, pe trepte diferențiate ale performanței tehnice, concretizat în final într-o veritabilă industrie a reciclării materialelor, concepută astfel încît clasica noțiune de „deșeuri neutilizabile" să dispară. Este un obiectiv îndrăzneț, pentru care nici un efort tehnic, economic și organizatoric nu trebuie neglijat, dat fiind efectele favorabile generale pe care le aduce valorificarea superioară și integrală a resurselor materiale, al căror volum capătă din ce în ce un caracter tot mai limitat.

O componentă de bază care trebuie să caracterizeze activitatea de recuperare și valorificare a resurselor materiale refolosibile o constituie, în mod firesc, cerința ca aceasta **să se desfășoare în condiții de eficiență ridicată, pe baza principiilor autogestiunii economico-financiare,** astfel încît toți participanții (verigile intermediare) la procesul complex de reciclare industrială a materialelor să-și acopere din încasări toate cheltuielile și să obțină și anumite beneficii, de așa manieră încît elementele de stimulare și cointeresare să acționeze din plin.

Considerînd criteriul eficienței ca fundamental, este foarte important să avem în vedere că recuperarea și reintroducerea în circuitul economic productiv a resurselor materiale angrenează diferențiat unitățile participante și implică o serie de aspecte financiare specifice, în funcție de o multitudine de factori, între care precumpănitor trebuie să fie, desigur, interesul economic general al țării. Componenta esențială a procesului de reciclare industrială a resurselor o reprezintă **materialele recuperate din procesul tehnologic la primul producător** (de regulă industrial) și care în funcție de specificul fiecărei unități economice, poate lua următoarele destinații : se utilizează în interior la fabricarea altor produse, uneori secundare sau complementare, în secții auxiliare sau create în acest scop; se livrează spre folosire directă altor unități economice, cum ar fi cooperației meșteșugărești și altor organisme cu specific de dezvoltare a micii industrii ; se colectează și se livrează prin unitățile specializate de recuperare și valorificare.

Analizînd situația concretă a industriei prelucrătoare a unui județ (Dîmbovița) am constatat, spre exemplu, că din totalul materialului metalifer recuperat din producție, cel mult 3—4% se reintroduce în circuitul reproductiv al unității, 1% se livrează altor întreprinderi și peste 95% se valorifică prin întreprinderea județeană specializată creată în acest scop. Exceptînd un mic procent din resturile textile, toate celelalte materiale recuperate : mase plastice, piei, anvelope, material lemnos etc. se livrează în afara unităților în care apar. Lor li se adaugă resturile metalice și textile rezultate din scoaterea din uz a utilajelor, mașinilor, obiectelor de inventar și echipamentelor de protecție etc.

Spre a înțelege dimensiunile procesului de circulație a materialelor refolosibile este interesant să menționăm că la nivelul județului Dîmbovița, I.J.R.V.M.R., va colecta în anul 1980, primul an de la înființarea sa, peste 320 000 tone material feros, precum și multe alte materiale refolosibile, din care (cu excepția hîrtiei și textilelor, unde ponderea aportului populației este mai ridicată) peste 94% provin din unitățile socialiste. Dacă acțiunea va continua în spiritul de emulație în care a fost demarată, există posibilitatea, după calculele noastre, ca în anul 1981 să se colecteze, la nivel național, 9—10 mil. tone fier (oțel și fontă) vechi și 45—50 mii tone materiale neferoase (aluminiu, cupru, zinc, alamă), a căror reintroducere în circuitul economic înseamnă foarte mult în actuala conjunctură.

ASIGURAREA eficienței economice generale, atît a fiecărui participant la procesul recuperator, cît și a întregii acțiuni de valorificare a materialelor refolosibile, ridică unele probleme de ordin financiar, esențiale, după părerea noastră, și pentru care există posibilități de rezolvare mai concrete, îndeosebi mai cointeresante. Soluția preconizată de noi în acest sens pornește de la cîțiva parametri esențiali, și anume :

— Prețurile de cumpărare a materialelor refolosibile de către întreprinderile de specialitate sînt stabilite conform cerințelor Decretului nr. 465/1979, fiind diferențiate, în cazul metalului feros, pe zeci de sortimente, în funcție de sursa primară de obținere și mai ales gradul de pregătire a materialului (acest din urmă aspect permite încadrarea unei șarje de material feros recuperat într-un preț ce variază de la 460 lei/t, pînă la 1 330 lei/t).

— Recoltarea materialelor rezultate din procesul de producție, transportul intern, precum și executarea anumitor operații de pregătire în vederea predării lor către I.J.R.V.M.R. necesită anumite cheltuieli suplimentare, îndeosebi de forță de muncă (normal considerată auxiliară, dar pe care în acțiunea de reducere a personalului auxiliar și de deservire, unitățile nu o mai au). Chiar dacă întreprinderea este stimulată prin preț să predea materialele într-un stadiu cît mai avansat de pregătire spre a obține un venit cît mai mare (acesta se scade apoi din costurile de producție totale la articolul de calculație „materiale recuperabile și refolosibile"), neavînd forța de muncă necesară, ea preferă deseori să predea „cît poate", și mai ales „cum poate", adică ceea ce obține fără un efort suplimentar.

— Desigur, I.J.R.V.M.R. poate prelua materialul metalifer oricum și dispune de posibilitatea pregătirii lui totale, așa cum o cer utilizatorii finali, dar aceasta presupune, pentru economia națională, mari cheltuieli evitabile : materialul nepregătit (șpan, utilaje nedezmembrate, resturi de laminate, amestec de metal feros cu neferos etc.) se încarcă manual și se transportă la poligoanele de pregătire, aici se descarcă, se sortează și se dimensionează pentru oțelării, după care iar se încarcă și iar se transportă, uneori pe rutele pe care a venit. Experiența arată că în acest proces nivelul cel mai ridicat îl ocupă cheltuielile cu carburanții, cu transportul în general. Consecințele acestei situații se răsfrîng nefavorabil asupra volumului materialelor refolosibile recuperate, întreprinderile producătoare abia reușind uneori să se încadreze în niște sarcini de predare a materialelor recuperabile care sînt, de regulă, cu mult sub posibilitățile lor.

Cercetările noastre, desfășurate în zeci de întreprinderi industriale, de construcții, transporturi etc. ne-au format convingerea că completarea măsurilor deja întreprinse cu unele **perfecționări în mecanismul financiar** al procesului de reciclare industrială a materialelor refolosibile — în care accentul să se pună pe mărirea efortului de cointeresare și asigurarea eficienței tuturor participanților la procesul economic — ar putea însemna un important pas înainte spre valorificarea integrală și superioară a tuturor rezervelor materiale. Aceste perfecționări ar putea viza următoarele aspecte :

1 În fiecare unitate producătoare de materiale refolosibile ar fi bine să existe o formație de lucru însărcinată expres (și chiar exclusiv) cu recuperarea și valorificarea materialelor rămase din procesul de producție. Mărimea și situarea acestei formații în structura organizatorică a întreprinderii depinde

de mărimea sarcinilor sale, putînd merge de la un singur om pînă la o secție de producție auxiliară specifică, înzestrată cu forța de muncă specifică și dotată cu mijloacele tehnice necesare. Este firesc deci că întreprinderile cu posibilități mici de recuperare a materialelor vor efectua numai anumite operații minime de pregătire pentru livrarea lor către I.J.R.V.M.R., restul fiind efectuate în poligoanele acesteia, în timp ce marii colectori de resturi metalifere pot merge pînă la pregătirea totală a materialelor în vederea dirijării lor spre utilizatorii finali (desigur, tot prin întreprinderea județeană care dirijează întregul proces). Spre a înțelege dimensiunea volumului activității de recuperare este suficient, credem, să amintim că există întreprinderi de la care se pot colecta doar cîteva mii de kilograme de metal feros recuperat, în timp ce de la altele cîteva mii de vagoane anual.

2 Recuperarea, pregătirea și valorificarea materialelor rezultate din procesul de producție va trebui considerată ca o activitate economică distinctă, aducătoare de venit, și implicit generînd anumite cheltuieli de producție specifice (vezi anexa nr. 1).

● **Veniturile** acestei activități este firesc a fi formate din totalitatea sumelor încasate de la I.J.R.V.M.R. (sau alți terți) pentru materialele recuperate livrate, respectiv din **prețul final de valorificare** prevăzut în tarifele legale pentru materialul în diferite stadii de pregătire.

● **Cheltuielile** ocazionate de veniturile obținute, respectiv **costul resurselor valorificate** urmează a cuprinde :

— cheltuieli cu materialele, adică **prețul primar de valorificare** a materialului recuperat, mai exact prețul legal ce se cuvine pentru materialul nepregătit, așa cum rezultă el din procesul de prelucrare, dezmembrare etc. (de regulă, prețul cel mai mic din listele de prețuri), așa cum se cuvine de fapt pentru materialul recuperabil primar pe care îl preia formația specializată de la secțiile de producție de bază. Acest preț formează deci articolul de calculație „materiale recuperabile și refolosibile" ce se scade din totalul cheltuielilor pentru producția de bază, (sau valoarea materialelor rezultate din casarea, declasarea, dezmembrarea, scoaterea din uz a utilajelor, clădirilor, obiectelor de inventar etc.) ;

— cheltuieli cu manoperă (retribuțiile, impozitul și contribuția la asigurările sociale aferente) ocazionate de plata muncii personalului ce se ocupă cu recuperarea, pregătirea și valorificarea materialelor rezultate ;

— cotele părți cuvenite din cheltuielile de regie proprie (amortizarea, repararea, energia etc.) afectate utilajelor ce se folosesc în procesul de pregătire și valorificare a materialelor recuperate, a secțiilor de bază sau ale administrației generale a întreprinderii.

Anexa 1

Formarea veniturilor și cheltuielilor în procesul valorificării resurselor refolosibile

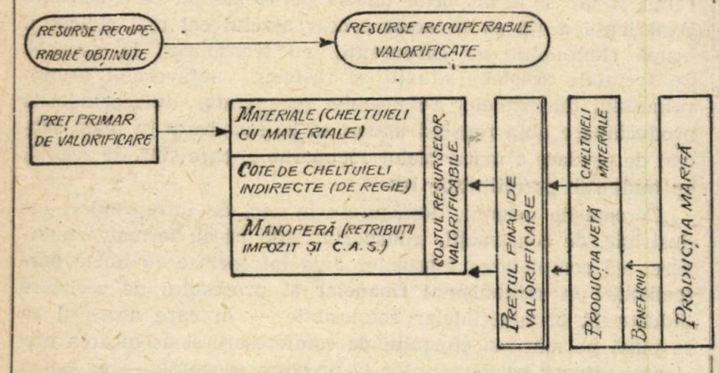

Fără a fi necesară o evidență pentru fiecare material, ci doar pe ansamblul activității, acest sistem permite compararea rezultatelor obținute din recuperarea, pregătirea și valorificarea materialelor secundare cu cheltuielile ocazionate și determinarea beneficiului pentru respectiva activitate. Deci **beneficiul** (așa cum rezultă din anexele nr. 1 și 2) este egal cu diferența dintre prețul final de valorificare și costul resurselor valorificate (calculate, desigur, la nivelul sumelor deja încasate pentru materialele vîndute terților), el fiind deci acela care permite aprecierea dacă fiecare verigă participantă la procesul de reciclare industrială a resurselor obține o eficiență minimă necesară.

3 Activitatea de recuperare, pregătire și valorificare a resurselor din fiecare întreprindere fiind aducătoare de venit și generînd anumite consumuri de muncă vie și materializată, este firesc să fie inclusă în producția marfă (fabricată și res-

Anexa nr. 2

Formarea veniturilor și cheltuielilor pentru diferite materiale recuperate

lei/t	ȘPAN (oțel din strujituri) Total	ȘPAN din care: cheltuieli materiale	FONTĂ (resturi din prelucrare) Total	FONTĂ din care: cheltuieli materiale
1. CHELTUIELI :				
● Materiale (prețul primar de valorificare)	710	710	880	880
● Manoperă (retribuții, impozit, c.a.s.)	100	—	116	—
● Cote cheltuieli indirecte	28	18	40	26
TOTAL : Costul resurselor valorificabile	838	728	1036	906
2. VENITURI : prețul final de valorificare	1 010		1 250	
3. PRODUCȚIE NETĂ		282		344
4. BENEFICII	172		214	

PREȚURI DE VALORIFICARE :

ȘPAN
- ● strujituri oțel prelucrat de la mașină : 710 lei/to
- ● strujituri oțel pachete presate : 1 010 lei/to.

FONTĂ
- ● resturi nesortate din prelucrare : 880 lei/to.
- ● resturi fontă pachete presate : 1 250 lei/to.
- ● resturi fontă bucăți 40—60 kg : 1 330 lei/to.

pectiv vîndută și încasată), la nivelul prețului final de valorificare, cel puțin prin asimilarea și pentru aceleași motive pentru care sînt considerate astfel lucrările de reparații capitale la utilajele proprii. Este firesc, dealtfel, ca un consum de muncă vie și materializată să creeze producție marfă (și implicit globală), iar forța de muncă să creeze **producție netă** (vezi exemplul din anexa nr. 2). Personalul muncitor folosit în activitatea de recirculare industrială a materialelor refolosibile ar deveni astfel personal direct productiv, iar aportul lui la producția netă totală a întreprinderii ar justifica acordarea fondului total de retribuire în funcție de nivelul de îndeplinire a acestui indicator.

Recuperarea și reintroducerea în circuitul economic a tuturor materialelor rezultate din procesul de producție, ca și a oricăror materiale refolosibile este desigur o sarcină a întregului personal muncitor, a organelor de conducere colective din întreprinderi, a cetățenilor. Stimulate prin mecanismul financiar, întreprinderile producătoare și-ar uni mai strîns eforturile cu întreprinderile județene de colectare specializate, pentru ca împreună să asigure valorificarea superioară a tuturor resurselor materiale, ceea ce înseamnă sporirea eficienței pe ansamblul economiei naționale, sarcină de prim ordin a viitorului cincinal.

C. M. DRĂGAN
Academia „Ștefan Gheorghiu"
Nicolae STOICA
director
I.J.R.V.M.R.—Dîmbovița

În sprijinul reducerii cheltuielilor materiale și al creșterii eficienței

METALURGIA PULBERILOR

UNUL din obiectivele importante puse în fața economiei naționale pentru anii următori la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie a.c. îl constituie dezvoltarea continuă a bazei proprii de materii prime, intensificarea cercetărilor pentru punerea în evidență și, apoi, în producție a noi surse de energie și materii prime, implementarea în producție a tehnologiilor progresive, mici consumatoare de materiale și energie. Pe linia acestor preocupări, **metalurgia pulberilor** se încadrează în grupa proceselor tehnologice progresive de fabricare a unor piese și subansamble importante (filtre metalice, lagăre autoungătoare, roți dințate, cremaliere, pîrghii, came excentrice, carcase, cilindri, furci, biele, suporți ș.a.), cu reale efecte economice. Avantajele metalurgiei pulberilor în comparație cu alte procese tehnologice de prelucrare a metalelor constau în obținerea unor produse cu calități superioare ce le fac apte de întrebuințare în condiții grele de lucru (sarcini mari, temperaturi ridicate sau scăzute, regimuri intense de uzură), eliminarea totală sau parțială a prelucrărilor prin așchiere, substanțiale economii de metal, reducerea costurilor de producție (vezi diagrama).

TĂRILE DEZVOLTATE industrial — S.U.A., U.R.S.S., Anglia, Japonia, R.D.G., Austria, R.S.C. etc. — aplică tehnologii bazate pe metalurgia pulberilor aproape în toate ramurile dar, mai ales, în tehnicile de vîrf unde se întrebuințează metale cu punct de fuziune ridicat între 2 000—3 400°C, pseudoaliaje, bioxid de uraniu și alte materiale pentru tehnica nucleară etc. În S.U.A. un automobil conține peste 100 repere fabricate din pulberi, producția de astfel de piese crescînd în medie cu circa 20% pe an ; în U.R.S.S., Canada, Franța și R.D.G. creșterea este de circa 15% pe an ; în Suedia revine în prezent o producție anuală de 10 kg produse sinterizate pe un locuitor obținute prin metalurgia pulberilor, în S.U.A. — 1,0 kg, iar în R.F.G. — circa 0,13 kg.

În România un aport deosebit la introducerea metalurgiei pulberilor l-a avut școala politehnică din Cluj-Napoca și laboratorul de specialitate din cadrul Institutului de cercetări metalurgice din București, iar întreprinderea reprezentativă de profil, cu tradiție, este „Sinterom" din Cluj-Napoca. Alte unități industriale care mai practică această tehnologie sînt Întreprinderea de ferite Urziceni, Întreprinderea de mecanică fină-București, Întreprinderea „Electroputere"-Craiova, Combinatul metalurgic din Cîmpia Turzii ș.a. În cele mai multe aplicații tehnica metalurgiei pulberilor vine în competiție cu tehnologiile clasice pe care le înlocuiește cu succes atunci cînd există condiții optime de implementare, aplicabilitatea ei fiind determinată însă, în principal, de faptul că tehnologiile clasice nu mai pot răspunde exigențelor tehnice și economice impuse astăzi, cum este în domeniul sculelor din aliaje dure pentru prelucrarea prin așchiere sau deformarea plastică a metalelor, contactelor electrice avînd la bază wolfram și molibden, electrozilor pentru prelucrări electroerozive, filtrelor cu porozitate ridicată și uniform repartizată etc. Spre exemplu, lagărele de alunecare clasice se execută din semifabricate turnate din bronz în condiții ridicate de consum de energie și metal, precum și cu un important volum de prelucrări mecanice prin așchiere avînd în vedere adaosurile de la care se pleacă. Spre deosebire de acestea, lagărele din pulberi sinterizate se obțin direct la geometria finală proiectată fără prelucrări, coeficientul de utilizare al metalului crescînd pînă la circa 100%, iar costul produsului reducîndu-se de 2—3 ori.

Calculele și experiența arată, de pildă, că la **o producție de 1 000 tone lagăre din bronz turnat volumul de prelucrări mecanice reprezintă 930 mii de ore, în timp ce executate prin metalurgia pulberilor acestea vor cîntări numai 640 tone** — deci cu 36% mai puțin, iar manopera de prelucrare se va reduce la aproape jumătate. Pentru anumite condiții de solicitare în exploatare, cum sînt la aparatele electrocasnice, benzi de transport, automobile, biciclete, mașini de scris etc., aceste lagăre se pot fabrica din pulberi de fier sau din aliaje fier-cupru cu reduceri importante ale consumului de cupru. Avînd impregnată în masa lor poroasă o cantitate de lubrifiant care în timpul funcționării iese din material formînd o peliculă de protecție în jurul arborelui și revenind în material după încetarea mișcării ; ca urmare, lagărele din pulberi metalice sinterizate au o durată de viață mai mare și permit exploatarea la viteze și încărcări superioare față de cele clasice.

Industria electrotehnică este un domeniu cu mari perspective pentru utilizarea pieselor din pulberi de fier care înlocuiesc pe cele din oțeluri moi prelucrate mecanic, experiența Întreprinderii de aparate electrice de măsură și control din Timișoara, unde se folosesc în mod curent astfel de produse cu reluctanța magnetică minimă, fiind edificatoare. După tehnologia clasică contactele electrice se execută prin turnare din aliaje de cupru-nichel sau cupru-argint-cadmiu, urmată de deformarea plastică și prelucrările mecanice corespunzătoare. Deficiențele procedeului constau în cicluri lungi de fabricație, consumuri ridicate de energie, manoperă de prelucrare și materiale scumpe — deficitare. În plus, turnarea aliajelor este influențată negativ de sensibilitatea lor mare la oxidare în timpul topirii și, de aici, apariția a o serie de defecte specifice. Formarea contactelor electrice în matrițe din pulberi sinterizate înlătură în mare parte inconvenientele menționate, avantajele tehnice fiind însoțite de importante reduceri ale consumurilor materiale, de energie și manoperă.

CONSIDERENTE asemănătoare stau și la baza înlocuirii tehnologiei clasice de turnare prin fabricarea din pulberi a magneților, efectele economice fiind și mai importante întrucît se reduce consumul unor materiale deficitare ca nichelul, cobaltul sau titanul. **Considerăm că gama pieselor realizate din pulberi sinterizate feroase și neferoase poate să fie lărgită în țara noastră, în special la re-**

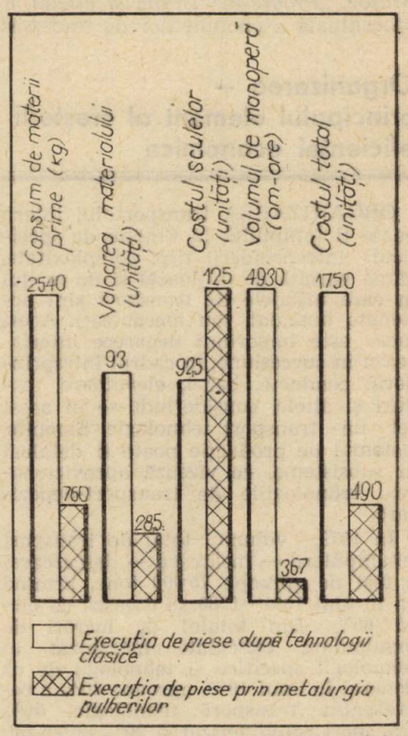

Eficiența economică a utilizării metalurgiei pulberilor la fabricarea unor piese ușoare de mașini

pere destinate fabricației de autovehicule, piese de fricțiune, lagăre cu autolubrifiere, organe de mașini de rezistență, semiconductoare pentru industria electronică, filiere de aliaje dure pentru tragerea sîrmelor. În acest scop capacitățile de producție existente trebuie extinse, concomitent cu crearea unor capacități noi. Printre tipurile de întreprinderi la care introducerea metalurgiei pulberilor ar aduce îmbunătățiri substanțiale ale indicatorilor tehnico-economici, putem menționa cele de reparații auto, de mașini agricole, mecanică fină, de automatică, întreprinderile din industria electrotehnică și automatică ș.a. Pe lîngă piesele sinterizate formate în matrițe menționate mai înainte, ne referim și la aplicații de altă natură, cum ar fi fabricarea de electrozi din pulberi de fier de mare productivitate în procesele de sudare, electrozi pentru procedee conexe sudării, folosirea pulberilor în procese de recondiționare a pieselor turnate prin chituire sau metalizare, folosirea pulberilor cu reacție exotermă pentru înlocuirea maselotelor clasice în vederea

Sever ȘONTEA
Ion Hera-BUCUR

(Continuare în pag. 9)

O resursă importantă de economii
TRANSPORTUL UZINAL

PENTRU CA ACTIVITATEA din unitățile constructoare de mașini să se desfășoare ritmic, zilnic cantități imense de materiale, piese de schimb și produse finite sînt vehiculate continuu, atît în interiorul cît și între secțiile de producție. Din studiile efectuate în unele întreprinderi („23 August", „Vulcan", „Semănătoarea", Întreprinderea de mașini electrice „Timpuri Noi", „Aversa" din București, Întreprinderea de construcții de mașini Reșița, de autocamioane Brașov, „Progresul" Brăila și altele), a rezultat că ponderea procentuală a cheltuielilor de transport intern *(inclusiv cele din exterior către beneficiari)* reprezintă între 15 și 45% din totalul cheltuielilor de producție, *ocupînd în multe cazuri locul al doilea ca pondere în costurile de producție. Din unele calcule efectuate rezultă că în unitățile constructoare de mașini* numai prin creșterea productivității muncii în transporturile interne *(de la circa 2 860 t/om/an la 3 300 t/om/an, spor care ar putea fi obținut prin dotarea mai bună cu utilaje și echipamente de manipulare și transport),* s-ar putea obține o economie de circa 28 000 oameni la nivelul anului 1981.

Organizarea — principalul element al creșterii eficienței economice

ORGANIZAREA transportului intern poate fi înfăptuită în funcție de specificul întreprinderii (tip, complexitate, gamă variată de mijloace) și de modul în care utilajele de transport sînt acționate (manual sau mecanizat). Acest lucru este important deoarece interferează în succesiune, în cadrul întreprinderii, conducte, benzi, elevatoare, poduri și altele, considerîndu-se în acest fel un transport tehnologic. Sinoptic, sistemul de producție poate fi defalcat în subsisteme, ce vizează aprovizionarea, tehnologiile de transport-depozitare.

În 1979, volumul total de transport (manipulare — încărcare — descărcare) a fost de aproape 75 000 tone, urmînd ca în anii 1981—1985 să crească cu circa 65%. Din totalul de lucrări de manipulare executate mecanizat în tehnologii specifice și tehnologii de uz general în anul 1979, aproape 30% a reprezentat transport tehnologic, 50% transport containerizat și 20% paletizat. Din datele examinate la nivelul anului 1979 rezultă că s-au manipulat manual între 10—35%, manual-mecanic 20—45%, mecanic 23—80%, iar automatizat numai 1,5—2%. Desigur, aceste realizări nu reflectă nici pe departe posibilitățile de mecanizare a operațiilor de transport de care dispun întreprinderile. Între cauzele care au limitat creșterea gradului admis de mecanizare, se numără :

— lipsa unei concepții unitare în proiectarea de tehnologii și sisteme de transport ;

— atenția relativ redusă acordată studiilor tehnico-economice pentru noile investiții privind creșterea capacităților de mijloace de transport și depozitare ;

— realizarea în 1980 în proporție de circa 83% față de nivelul solicitărilor a dotării la nivelul unităților M.I.C.M. cu mijloace de transport.

În această lumină se impune ca Direcția tehnică din M.I.C.M., împreună cu centralele industriale, să efectueze studiile privind organizarea fluxurilor tehnologice pentru actualele întreprinderi și pentru cele ce se vor proiecta în vederea creșterii gradului de mecanizare a transportului intern. În acest context trebuie avute în vedere, după părerea noastră și cerințele altor unități din diferitele ramuri ale economiei.

De asemenea, dat fiind faptul că tehnologiile de transport intern nu sînt incluse întotdeauna în documentațiile tehnologice de execuție ale produselor, considerăm de mare eficacitate intervenția centralelor industriale de a stabili pentru anii 1981—1985 criterii economice care să conveargă către aplicarea de tehnologii de transport moderne. Este greșită părerea unor specialiști care rezumă transportul intern numai la investiții de dotare cu mijloace de transport, neglijînd în cele mai multe cazuri organizarea și perfecționarea producției în acest domeniu. Ideea de bază trebuie să fie aceea de a studia și organiza în mod economic fluxurile de fabricație, în vederea eliminării deficiențelor existente. În același timp, trebuie acționat și orientată activitatea tehnico-economică către :

— extinderea bazei de autoutilare pentru dotare cu mijloace de transport;

— diversificarea, pînă în anii 1981 și 1982, a tipodimensiunilor mașinilor de ridicat și transportat ;

— introducerea de trenuri uzinale, multicare de 3,7 și 10 t în flux (circular) ;

— gruparea de către centralele industriale a depozitelor pe subunități și întreprinderi ;

— construirea de depozite ușoare avînd înălțimea de 10, 12 sau 15 m cu translatoare (module) ;

— analizarea de către întreprinderi, împreună cu centralele industriale, a posibilităților de trecere încă din 1981 la tehnologii tipizate pentru transport intern, care să fie adaptate procesului tehnologic și întregului flux de fabricație ;

— perfecționarea, împreună cu organele centrale, a cadrului organizatoric de funcționare a transportului intern.

Toate aceste măsuri, studiate în profunzime de către institutele de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică, sprijinite de organele centrale, vor trebui să constituie încă din anul viitor — așa cum s-a subliniat în documentele de partid și de stat — sarcina principală pentru organizarea unui transport interoperațional creat după principii moderne, cu o eficiență economică maximă și cu un grad de mecanizare sporit.

Tehnologii moderne în toate fluxurile de fabricație

ANALIZÎND modul în care sînt organizate unitățile economice din punct de vedere al transportului uzinal, după modul de expediere, implicit efectele economice datorită introducerii tehnologiilor moderne, situația mărfurilor (produse) transportate prin pachetizare, paletizare, containerizare etc., la nivelul anului 1979 s-a prezentat așa cum rezultă din tabelul nr. 1.

Datele cuprinse în tabelul nr. 1 evidențiază faptul că produsele uzinate de unitățile economice ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini au fost, în ultimii ani, și în special în 1979, masiv transportate prin tehnologii avansate utilizîndu-se circa 55 265 de palete din care 37 000 palete plane, iar 18 265 lăzi metalice. Aplicarea acestor sisteme de transport intern în întreprinderile constructoare de mașini a condus la realizarea de economii de 4 957 mii lei, din sarcina de plan de 16 292 mii lei.

La efectele economice s-au luat în considerație și mijloacele de transport intern din dotarea întreprinderilor Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini care, în 1979, se prezenta astfel : (tabelul nr. 2). Indicele de utilizare raportat la mecanizarea lucrărilor de încărcare — descărcare a reprezentat 80%, iar indicele de utilizare a capacității (tone-marfă/tonă capacitate) a fost

Tabelul nr. 1

Mod expediere	U/M	Expedieri de mărfuri (produse)		
		Total	Tehnologii avansate	
			Planificat	Realizat
Paletizat	mii tone	464,1	424,9	410,3
	%		90	88
Pachetizat	mii lei	564,8	513	540
	%		91	95
Containerizat	mii lei	534,8	428	483,8
	%		80	90
Transcontainerizat	mii tone	573,7	681	546
	%		84	95

de 87%, respectiv la un plan de 2 100 mii tone s-a realizat circa 1 950 mii tone. În acest an, prin luarea unor măsuri tehnico-organizatorice, ponderea transportului tehnologic a atins cota de 40,5%, realizîndu-se astfel o creștere de 58% față de 1976. În scopul îmbunătățirii acestei activități de manipulare, încărcare — descărcare se propune :

Tabelul nr. 2

Parc	Nr. bucăți
Autocamioane 1,5 t	1 906
Autoturisme 1,5 t	753
Autobasculante	1 326
Autocisterne	192
Autovehicule izoterme	47
Remorci (tractoare)	1 063
Autobuze	272
Tractoare	216

introducerea de noi tehnologii, perfecționarea organizării tehnologice a unităților ; creșterea gradului de mecanizare ; introducerea de noi tehnologii pentru transport intern, în special pentru industria electrotehnică, electronică și producătoare de utilaje tehnologice etc.

La întregul ansamblu de organizare a transportului intern s-a avut în vedere evoluția forței de muncă ce a activat la operațiile de manipulare, încărcare — descărcare, depozitare, în perioada 1976—1980. Concluzia ce se desprinde este că, pe întregul cincinal, deși unitățile constructoare de mașini au desfășurat o activitate în general bună în direcția transportului intern, în același timp însă s-a menținut, an de an, o pondere mare a muncitorilor destinați efectuării acestor lucrări. Potrivit datelor din tabelul nr. 3 rezultă necesitatea impulsionării mecanizării întregului transport intern și aceasta nu numai pe seama dotării cu utilaje, ci mai mult pe seama organizării fluxurilor de fabricație, a raționalizării muncii manuale și a folosirii dotării existente din fiecare întreprindere, pentru a reduce în mod substanțial numărul persoanelor ocupate în acest sector. Considerăm că este necesar ca unitățile economice să treacă în viitorul cincinal la organizarea, atît centralizată, cît și în cadrul secțiilor, a transportului intern, să aplice cele mai moderne metode pentru folosirea spațiilor, în special cele pe verticală, extinzînd paletizarea, transconteinerizarea, stivuirea produselor pe stelaje și altele. Este drept că, ținînd seama de neajunsurile manifestate în activitatea transportului intern, în unele întreprinderi s-au prevăzut de acum măsuri de mare însemnătate. Iată cîteva din acestea :

Tabelul nr. 3

	U/M	Evoluția personalului din transportul intern — anii				
		1976	1977	1978	1979	1980
Nr. total de muncitori planificat Ministerul Construcțiilor de Mașini	om	536 831	550 509	563 832	578 630	594 300
Nr. muncitori, planificat pentru activitatea de transport intern	om	52 779	54 115	55 919	57 528	58 489
Nivelul planificat al ponderii muncitorilor din activitatea de transport în total muncitori	%	9,8	9,8	9,9	9,9	9,8

— organizarea fluxurilor tehnologice de fabricație pentru 6 linii de montaj, 4 linii tehnologice de vopsire, verificare frîne, la întreprinderea de automotoare Brașov;

— raționalizarea și modernizarea transportului rutier în flux continuu, la atelierul de piese și turnare sub presiune la A.M.T. Oradea ;

— mecanizarea transportului la baza de montaj motoare autoturisme la Întreprinderea de autoturisme Pitești ;

— reorganizarea liniei tehnologice pentru uzinarea carterului transmisiei finale și a ansamblului ambreiaj la I.P.A.T. — Miercurea Ciuc ;

— organizarea unei linii de transport la atelierul ebos pentru piese și așchii — „1 Mai" Ploiești ;

— extinderea transportului suspendat la Întreprinderea de șuruburi Brașov.

Firește, fiecare întreprindere — ținînd seama de specificul și particularitățile activității productive — trebuie să găsească mijloacele cele mai adecvate pentru mecanizarea transportului intern, în așa fel încît producția să se desfășoare optim și cu înaltă productivitate a muncii în condițiile reducerii personalului din acest domeniu de activitate.

Barbu Gh. PETRESCU

Metalurgia pulberilor

(Urmare din pag. 7)

reducerii consumului de metal, etc. Deși fabricația pieselor prin tehnica metalurgiei pulberilor a căpătat o oarecare dezvoltare în stațiile de microproducție din unitățile de cercetări și învățămînt superior — I.C.E.M., I.C.P.E., ICSITPSC, Universitatea Craiova ș.a., capacitățile acestora pot fi amplificate astfel încît aportul lor la alimentarea cu piese sinterizate a industriei metalurgice, metalurgiei prelucrătoare, industriei electrotehnice și electronice să crească. Experiența arată că producția stațiilor este eficientă prin faptul că corespunde unor necesități care nu pot fi rezolvate decît prin import, iar costurile de investiții, consumul de energie și manoperă sînt minime, suplinind dezavantajele seriilor mici de fabricație.

Printre alte avantaje pe care le prezintă stațiile de microproducție, în condițiile executării unor produse de calitate, se menționează : contribuția la asimilarea fabricației unor repere dificile care apoi sînt transferate la întreprinderile de specialitate ; suplinirea situațiilor în care, datorită seriei mici, produsele necesare nu se fabrică în întreprinderile industriale ; popularizarea acestor tehnologii și a eficienței lor, fapt care contribuie la promovarea progresului tehnic în acest domeniu ; familiarizarea studenților din institutele de învățămînt tehnic superior cu tehnica metalurgiei pulberilor, înarmîndu-i cu cunoștințele teoretice și experiența practică necesară pentru a o aplica după absolvire etc.

PRINCIPALA PROBLEMĂ care condiționează extinderea metalurgiei pulberilor la noi în țară în momentul de față este satisfacerea necesarului de pulberi în sorturi diversificate și, în mod special, pulberile de wolfram, de nichel, cobalt ș.a. care în prezent se procură din import. În ce privește extinderea aplicațiilor care privesc piesele fabricate din pulberi de fier, se impune modernizarea instalațiilor de producție de la Combinatul metalurgic din Cîmpia Turzii astfel ca ele să facă față tuturor necesităților.

În industria constructoare de mașini trebuie asimilată seria tipodimensională de prese hidraulice pentru pulberi cu dublu efect și alimentare — dozare automată a pompelor de vid și a cuptoarelor de sinterizare — utilaje strict necesare practicării metalurgiei pulberilor. În perspectivă apare necesară abordarea în tematică de cercetare a aplicațiilor moderne ale metalurgiei pulberilor, cum este, spre exemplu, laminarea benzilor din pulberi, combinarea proceselor de sinterizare cu cele de deformare, pentru piese cu forme complexe (roți dințate, scule din oțeluri rapide etc.), precum și alte procedee introduse în ultimul timp în tehnica mondială, care ar ridica nivelul tehnic de fabricație al produselor.

În sfîrșit, nu de mică importanță ni se pare accentuarea, într-o mai mare măsură, în cursurile de specialitate de la facultățile de profil, a capitolelor referitoare la metalurgia pulberilor, iar la facultățile de mecanică din Cluj-Napoca și Craiova (unde cadrele didactice au astfel de preocupări), constituirea unei discipline opționale pentru specializarea studenților din anii superiori. De asemenea, apare de actualitate și organizarea unor cursuri postuniversitare în cadrul acestor centre pentru specializarea inginerilor din producție cu preocupări în domeniu.

PERFECȚIONAREA CONTINUĂ A PLANIFICĂRII UNITARE A AGRICULTURII (II)

STAȚIUNILE pentru mecanizarea agriculturii răspund, împreună cu unitățile agricole de stat și cooperatiste, de realizarea integrală a planurilor de producție ale acestora, în care scop organizează formații mari de tractoare, dotate corespunzător, pentru executarea tuturor lucrărilor agricole mecanizate prevăzute în tehnologii. Aceste formații se organizează, de regulă, pe ferme de producție agricolă, fiind conduse de către șeful de fermă — care organizează și conduce activitatea formațiilor și răspunde, împreună cu mecanizatorii, de executarea lucrărilor prevăzute în tehnologiile fiecărei culturi, de obținerea producțiilor planificate pe solele și culturile repartizate, precum și de folosirea economică a tractoarelor și mașinilor agricole. De aceea, activitatea fermei și cea a formației de mecanizatori se desfășoară pe baza unui plan comun de producție, venituri și cheltuieli, care cuprinde, în mod unitar, sarcinile ce revin fermei și formației de mecanizare din planul de producție și bugetul de venituri și cheltuieli al unității agricole, respectiv al secției de mecanizare a agriculturii.

Necesitatea stimulării stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii și a mecanizatorilor pentru a executa lucrările la timp și de calitate superioară impune îmbunătățirea relațiilor dintre acestea și unitățile agricole. Plata drepturilor cuvenite stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii pentru toate lucrările executate mecanizat, inclusiv cele privind irigarea și chimizarea culturilor, înscrise în contractele de cooperare, se face pe baza tarifelor de plată pe unitatea cantitativă de produs agricol sau la 1 000 lei producție fizică, proporțional deci cu producțiile realizate. Aceasta face necesar ca atît mecanizatorii, cît și celălalt personal muncitor din secțiile și formațiile de mecanizare să fie retribuiți în acord global. În acest scop, formațiile de mecanizare angajează prin contract executarea mecanizată a lucrărilor stabilite în fișele tehnologice și obținerea producțiilor planificate pentru fiecare cultură. În contractul de acord global se vor prevedea volumul și termenele de executare a tuturor lucrărilor mecanizate, nivelul producțiilor planificate, suma totală cuvenită drept retribuție, tarifele pe unitatea de produs, precum și indicii de calitate. Contractul unic de acord global se încheie, pe de o parte, între șeful de fermă, ca conducător al formației, cu mecanizatorii din formație și cu celălalt personal muncitor permanent din fermă, iar pe de altă parte, între conducerea unităților agricole și cea a stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii, constituind deci un document unic de angajare formație — șef de fermă — conducerea unității respective. În acest document trebuie să fie bine precizate obligațiile atît ale formației de mecanizare, ale fermei, cît și ale unității agricole și stațiunii pentru mecanizarea agriculturii. Mecanizatorii din formațiile de mecanizare sînt retribuiți în acord global cu tarife pe unitatea de produs (tonă, hl. etc.) stabilite pentru fiecare cultură, specie și categorie de animale și cu tarif la 1 000 lei producție fizică, la culturile la care prețurile sînt stabilite diferențiat pe perioade de valorificare.

Prima parte a articolului a fost publicată în nr. 48/1980 al revistei

Plan comun pentru fermă și formația de mecanizare

PERFECȚIONAREA planificării prin extinderea sa pînă la nivelul fermei și formației are puternice implicații asupra creșterii rolului său în organizarea și conducerea producției: se pot fundamenta foarte exact sarcinile de producție ale unității, corelat cu resursele și posibilitățile existente ; se asigură creșterea răspunderii mecanizatorilor și cooperatorilor pentru realizarea planului ; se creează condiții ca fiecare subunitate să acționeze susținut pentru creșterea producției și desfășurarea unei activități eficiente.

Pentru a da conținut planificării de la nivelul fermei, ca unitate de bază în organizarea și realizarea producției, se impune ca repartizarea sarcinilor de plan să se facă cu toată grija, studiindu-se atent posibilitățile și resursele acesteia, ca și dotarea sa cu cele necesare, în strictă corelare cu sarcinile de plan pe care le are.

Organizarea și conducerea activității fermei agricole trebuie să aibă în vedere ridicarea eficienței economice conform cerințelor autogestiunii economico-financiare, ce constă, în esență, în asigurarea acoperirii cheltuielilor de producție din veniturile proprii ale fermei și obținerea de beneficii. Conducerea operativă a fermei va dispune de o largă autonomie în ceea ce privește utilizarea bazei tehnico-materiale încredințate, cheltuirea fondurilor, aplicarea celor mai raționale și eficiente metode de producție și de muncă, în funcție de condițiile concrete. În acest cadru, conducerea fermei va avea dreptul de a lua deciziile adecvate realizării producțiilor fizice, a veniturilor și beneficiilor prevăzute. Pe linie financiară, autonomia șefului de fermă se va materializa și în dreptul său de a folosi, pe proprie răspundere și potrivit legii, volumul de cheltuieli stabilit prin plan, respectiv bugetul de venituri și cheltuieli pentru ferma pe care o conduce.

Planul la nivelul unităților agricole

FUNCȚIONALITATEA planului ca instrument de conducere științifică a producției se manifestă în toată plenitudinea sa la nivelul unităților agricole, ca titulare de plan, care au gestiune economico-financiară și răspundere contractuală proprie, purtînd răspunderea pentru realizarea sarcinilor primite. Planul de producție și bugetul de venituri și cheltuieli al unității agricole se întocmesc pe baza indicatorilor primiți de la consiliul unic agroindustrial, acestea stînd la baza programului amănunțit al acțiunilor și măsurilor cu caracter tehnic și economico-organizatoric pe care unitatea își propune să le înfăptuiască în vederea realizării indicatorilor respectivi.

Și la nivelul unităților agricole, planificarea cunoaște un proces continuu de perfecționare și adaptare la modificările survenite în organizarea lor, la sarcinile pe care le au în legătură cu sporirea continuă a producției agricole și ridicarea eficienței economice a activității. În prezent, elaborarea planului de producție și a bugetului de venituri și cheltuieli pornesc de la indicatorii primiți de la consiliul unic agroindustrial, care țin cont de ponderea pe care o are unitatea în structura culturilor prevăzute în asolament, de fertilitatea terenurilor de care ea dispune, de tehnologiile prevăzute și de baza materială repartizată. Se au în vedere, de asemenea, acțiunile de asociere și cooperare, precum și sarcinile pe care le au fermele proprii, care răspund de sola sau solele repartizate și, ca urmare, de planul de cultură al acestora.

Pentru dezvoltarea activității de producție și îmbunătățirea rezultatelor economice, fiecare unitate își asumă organizarea a cel puțin unei activități de industrie mică sau de prestări de servicii, în funcție de materiile și materialele locale, de condițiile și experiența existente pe plan local. Aceste activități se vor dezvolta la maximum, pentru a reprezenta o parte cît mai mare din totalul activității unităților cooperatiste. Planul de producție trebuie să reflecte și influența organizării de noi capacități ale industriei prelucrătoare de produse agricole în cadrul consiliilor unice agroindustriale.

În condițiile noului mecanism economico-financiar, toate unitățile vor urmări să-și asigure echilibrul financiar, prin realizarea unor corelații corespunzătoare între producție, venituri și cheltuieli, pe cît posibil separat pe fiecare activitate de producție, și în mod obligatoriu pe ansamblul unității. Pe această bază se va asigura rentabilizarea tuturor unităților de producție agricolă, obținerea unor beneficii cît mai mari, care să asigure aplicarea autogestiunii și constituirea fondurilor prevăzute în statut.

Programul referitor la gospodăriile populației

ÎN ACȚIUNEA permanentă de perfecționare a conducerii planificate a

economiei și în mod special a agriculturii, s-au adoptat noi măsuri care privesc extinderea sferei de cuprindere a planului în profil teritorial, prin trecerea la elaborarea planurilor anuale și cincinale la nivelul comunelor. Includerea în planul comunei a sarcinilor de dezvoltare a tuturor unităților agricole de pe raza sa, precum și a prevederilor referitoare la producția agricolă a gospodăriilor populației își are temeiul în necesitatea de a asigura o orientare și conducere unitară a dezvoltării agriculturii la nivelul comunei, de a mobiliza marile rezerve de sporire a volumului producției agricole din gospodăriile populației, îndeosebi în creșterea animalelor, de a organiza conducerea și întrajutorarea unităților de pe raza teritoriului comunei, de a spori rolul consiliilor populare în activitatea de elaborare a planurilor, dar mai ales în acțiunea de dirijare și sprijinire a îndeplinirii lor.

Pentru a cuprinde în planul național unic toate resursele de care dispune agricultura, a apărut necesitatea de a se stabili prin planul comunei indicatori ai sarcinilor de producție pentru gospodăriile populației. Această necesitate izvorăște din faptul că gospodăriile populației dețin un potențial relativ ridicat de producție, îndeosebi în creșterea animalelor, că statul le sprijină cu mijloace de producție, le facilitează activitatea și prin anumite pîrghii economice, ceea ce justifică din multiple puncte de vedere dirijarea prin plan a activității lor, în scopul de a le determina să folosească la maximum posibilitățile de producție de care dispun.

Pentru valorificarea mai deplină a tuturor resurselor, consiliile populare au primit sarcina de a întocmi programe de creștere a animalelor și păsărilor pentru fiecare gospodărie a populației de pe raza lor și de a lua măsuri pentru creșterea producției pe suprafețele destinate bazei furajere, pe pășunile și fînețele naturale, pentru recoltarea, depozitarea și conservarea întregii producții de nutreturi, asigurînd folosirea judicioasă a acestora. Totodată, se vor stabili și sarcini privind cultivarea tuturor suprafețelor, plantarea cu pomi și arbuști fructiferi, producția agricolă ce se va obține și livrările de legume, cartofi, fructe și alte produse agricole la fondul de stat. Programele de dezvoltare a efectivelor de animale și păsări vor fi supuse dezbaterii și aprobării adunărilor generale ale locuitorilor din comune, devenind — după adoptarea lor de către consiliile populare — obligatorii pentru toți locuitorii din mediul rural.

Realizarea sarcinii ca fiecare gospodărie din mediul rural care posedă curți să crească, de regulă, cel puțin o vacă, 1—2 porci, 5—10 ovine, precum și păsări impune răspunderi sporite și pentru organele agricole, care vor trebui să sprijine gospodăriile populației și să asigure semințe selecționate, material săditor pomiviticol, insectofungicide, medicamente și material de uz veterinar, îngrășăminte chimice, mașini agricole, precum și asistența tehnică necesară executării lucrărilor pe terenurile deținute în proprietate sau în folosință. Pentru completarea resurselor de furaje de pe terenurile aflate în folosința producătorilor, consiliile populare vor repartiza cu prioritate suprafețe de pajiști naturale și terenuri pășunabile din fondul silvic, iar membrii cooperatori vor primi cu prioritate furaje de volum și suprafețe de teren pentru producerea de furaje în cultura a doua. De asemenea, se vor atribui suprafețe de fînețe, pentru recoltare cu plata în natură, numai crescătorilor de animale ierbivore. Furajele grosiere și alte produse secundare, ce pot fi folosite în hrana animalelor, vor fi atribuite numai membrilor crescători care participă la executarea lucrărilor agricole, inclusiv la recoltare, ținînd seama de numărul animalelor pe care le dețin. Suprafețele de pășunat se vor repartiza în raport cu numărul animalelor și cantitățile de produse animaliere contractate și livrate la fondul de stat.

Planul comunei trebuie să reflecte și acțiunile de cooperare ce se organizează între unitățile de stat și cooperatiste și producătorii individuali, pentru creșterea și îngrășarea animalelor și păsărilor — prin care se urmărește utilizarea mai completă a unor spații existente la membrii cooperatori, mărirea gradului de ocupare a forței de muncă ce nu poate participa permanent la o activitate productivă, valorificarea unor resurse de furaje existente în gospodăriile crescătorilor ș.a. În aceste acțiuni, unitatea agricolă asigură animalele tinere pentru creștere și îngrășare, o parte din necesarul de furaje concentrate și de volum, acordă asistență tehnică și sanitar-veterinară și plătește prestația efectuată de crescător, iar membrii cooperatori se obligă să crească și să livreze animalele la greutatea și calitatea prevăzute în contract, executînd toate lucrările indicate în tehnologia stabilită și asigurînd restul furajelor. La încheierea perioadei de creștere și îngrășare stabilită în contract, unitatea agricolă preia animalele și le livrează la fondul de stat.

Acțiunea de perfecționare a activității de planificare este un proces continuu, care în viitor se va adînci și mai mult, cerut de creșterea complexității fenomenelor și proceselor din agricultură, de amplificarea funcțiilor și sarcinilor ei, de dezvoltarea conexiunilor ei multiple cu celelalte ramuri ale economiei, cu influențe reciproce de mare întindere și profunzime.

Ovidiu POPESCU
M.A.I.A.

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Un nou tip de locomotivă Diesel-electrică în dotarea căilor ferate

DE CURÎND, întreprinderea „Electroputere" din Craiova a început să producă un nou tip de locomotivă Diesel-electrică cu o putere de 3 000 CP. Rod al cercetărilor efectuate de specialiștii Institutului de cercetări și proiectări „Electroputere" noua locomotivă poate tracta atît garnituri de trenuri de călători cît și de mărfuri. Executată cu subansamble și aparatură modernă de conducere, fabricate de industria noastră — în concepție originală sau în licența unor firme străine de prestigiu — locomotiva oferă în exploatare, potrivit probelor și testărilor, o multitudine de avantaje economice dintre care reținem : consumul specific de combustibil la sarcină plină, ca și cel de ulei sub normele stabilite, greutatea specifică de metal mai mică de 30 kg/CP (indice care se situează la nivelul celor mai bune realizări obținute pe plan mondial).

Pe lîngă aceste avantaje, uzura bandajelor și a buzei acestora este foarte redusă lăsînd să se întrevadă utilizarea lor fără restrunjiri pe parcursul a peste 300 000 km. Comparativ cu locomotiva de 2 100 CP, locomotivă etalon pentru căile noastre ferate, cea de 3 000 CP poate remorca, pe aceleași rampe și la aceleași viteze, tonaje aproape duble.

Pentru obținerea acestor performanțe locomotiva este echipată cu un motor Diesel R251 fabricat de Întreprinderea de construcții de mașini Reșița în licența ALCO Engines Division — Statele Unite care dezvoltă o putere nominală de 2 900 CP la 1 100 rot/min. cu un consum de combustibil (la 293°k și 736 mmHg) de 165 gr/CP și un consum de ulei de numai 1,7 gr/CPh; un alternator tip GST-1 (GSP 1 425 × 300 — 12) și șase motoare de tracțiune tip MCT 542 × 320—6. Ea dezvoltă o forță de tracțiune de durată de

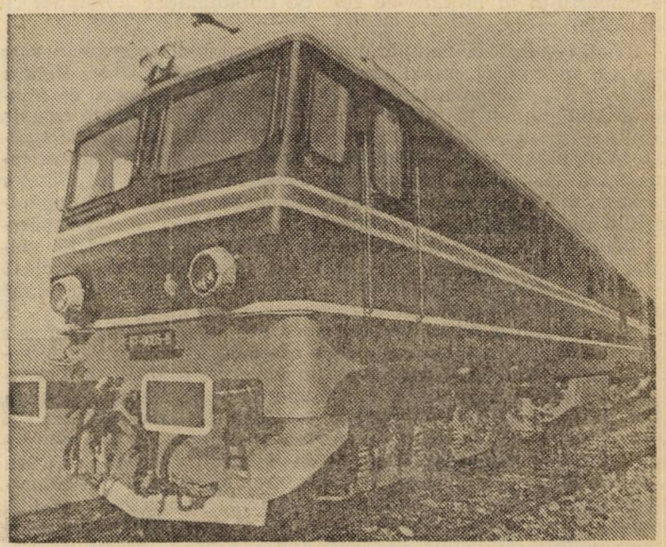

76/16 daN și o viteză maximă de 105—115 km/oră.

Pentru o bună vizibilitate și manevrabilitate aparatura de semnalizare și de control este amplasată în cabina de conducere în așa fel încît satisface toate exigențele. La asigurarea unor condiții optime de conducere în cabină mai sînt montate un frigider, radiator electric și radiotelefon.

CALITATEA SERVICIULUI COMERCIAL ȘI PREGĂTIREA FORȚEI DE MUNCĂ

IN CADRUL SISTEMULUI alcătuit de întreprinderea comercială cu amănuntul, forța de muncă reprezintă un element fundamental, dinamic, activ al structurii interne. Selecționarea, asigurarea, adaptarea fondului de marfă la dinamica și structura cererii populației, în scopul satisfacerii nevoilor unui consum rațional, imprimă procesului de muncă desfășurat în comerțul cu amănuntul particularități distincte, cum ar fi:

— procesul de corelare a fondului de marfă cu cererea populației, conform normelor de consum rațional și posibilităților economiei într-o anumită etapă dată, ceea ce implică, din partea forței de muncă din sectorul desfacerilor de mărfuri, responsabilitate atît față de producători — pentru realizarea materială și socială a produselor încredințate, cît și, în special, față de populație — pentru modalitatea rațională, științifică, civilizată de satisfacere a cererii de consum, pentru aportul adus la crearea unei noi calități a vieții;

— corelația directă dintre cheltuielile de circulație și productivitatea muncii în întreprinderile comerciale (fondul de retribuire avînd, în comerț, cea mai ridicată cotă în totalul cheltuielilor); creșterea productivității muncii în acest sector se bazează tocmai pe sporirea gradului de calificare a personalului, pe progresul realizat pe linia modernizării și civilizării activității comerciale, progres exprimat inclusiv prin conduita personalului muncitor.

Ca urmare a tuturor acestor particularități ale procesului de muncă, realizarea eficienței economico-sociale în comerț este puternic dependentă de caracteristicile și pregătirea forței de muncă ce activează în acest sector și, în special, de cea a personalului operativ care participă direct la vînzare. Deși toate activitățile ce se desfășoară în subsistemele structurii întreprinderii comerciale cu amănuntul implică permanent, ca punct de referință, relația cu populația, aceasta apare (în afara personalului operativ de la vînzare) într-o formă logic-abstractă (la nivelul reprezentării acționale, ca etalon al analizei în alegerea unei alternative, considerată optimă, ca decizie de organizare și conducere a ansamblului); vînzătorul este singurul element al structurii organizatorice care stabilește uzual contactul direct cu publicul, finalizînd totalitatea eforturilor anterioare. Absolutizînd acest aspect, apare uneori tendința de a reduce întregul complex interacțional comerț-populație la simpla relație vînzător-cumpărător, viziune pe cît de inexactă, pe atît de dăunătoare comerțului în inițiativele sale de îmbunătățire a relației cu populația.

Relația „vînzător-cumpărător" este contactul interuman care implică, în comerț, maximum de consum neuropsihic. Relație comunicativă, bidimensională, fundamentată pe produs, ea atinge optimul numai în măsura în care vînzătorul o poate orienta în atingerea succesivă a următoarelor faze: interpelarea cumpărătorului, obținerea atitudinii sale comunicative, intuirea sau cunoașterea necesității, informarea complexă asupra mijloacelor de satisfacere, persuasiunea, direcționarea atitudinii cumpărătorului pînă la decizia de cumpărare, evaluarea post-cumpărare, educarea publicului etc. Statusul actual al meseriei de vînzător cuprinde, așadar, o gamă largă, neomogenă și complexă de sarcini, atribuții, activități, începînd cu asigurarea curățeniei unității pînă la influențarea comportamentului de consum al consumatorului și orientarea lui spre norme raționale. Pentru a face față acestor exigențe, pe care comerțul contemporan le solicită forței de muncă operative, un vînzător trebuie să-și reactualizeze anual cunoștințe din numeroase discipline diferite, să-și dezvolte și perfecționeze o gamă largă de deprinderi și aptitudini. Aceasta presupune eforturi susținute, unitare, pe planul asigurării și pregătirii forței de muncă în comerț. În Cuvîntarea la Consfătuirea pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, apreciind pozitiv unele preocupări în direcția asigurării și formării profesionale a personalului muncitor din acest sector, arăta : **„Avem, de asemenea, în comerț un număr de oameni ai muncii foarte mare — 445.000. Aceasta înseamnă că la 50 de locuitori, socotind inclusiv copiii din creșe, există un lucrător în comerț. Iată de ce apreciez că dispunem de un sector comercial destul de puternic... personalul din comerț și-a îndeplinit și își îndeplinește în tot mai bune condiții sarcinile și rolul în diviziunea socialistă a muncii, în procesul producției și desfacerii".**

Propunerile de perfecționare a selecției, pregătirii și integrării personalului în întreprinderile comerțului cu amănuntul — formulate pe baza unor studii originale și a unei îndelungate experiențe în acest sistem — pe care le vom prezenta în cele ce urmează nu urmăresc epuizarea tuturor aspectelor politicii de personal, ci se vor axa, în mod special, pe acele elemente care privesc relația nemijlocită cu populația, influențînd astfel hotărîtor realizarea eficienței economico-sociale de către întreprinderea comercială cu amănuntul.

Un prim aspect ce ar trebui supus reglementărilor îl constituie activitatea desfășurată pe linia recrutării și selecționării forței de muncă.

Pentru ca prin activitatea de recrutare întreprinderea comercială să-și poată asigura operativ necesarul de forță de muncă, adecvat ca număr și structură, se impune fundamentarea sa prealabilă pe studiul și cunoașterea permanentă a fenomenului fluctuației. La fiecare nivel ierarhic, pornind de la compartimentele funcționale ale întreprinderii pînă la raioanele de desfacere, este necesar să fie incluse între sarcinile conducătorilor și cea de urmărire a fluctuației pentru personalul din subordine, de stabilire a cauzelor generatoare ale fenomenului.

FLUCTUAȚIA este generată de cauze multiple, pornind de la modalitatea deficitară de realizare a recrutării și selecționării forței de muncă, pînă la carențele formelor de calificare și maniera uneori formală în care se desfășoară procesul de perfecționare a pregătirii profesionale. Un prim aspect disfuncțional pe acest plan l-a constituit desființarea școlilor profesionale pentru meseria de vînzători textile-încălțăminte și a școlii postliceale de vitrinieri decoratori. Menținerea, pînă în anul 1976, a funcției de „ajutor de vînzător" a permis unui număr important de absolvenți ai școlilor elementare de cultură generală să obțină într-o manieră lejeră, fără a depune un efort minim de pregătire, „calificarea" în meseria de vînzător.

În prezent, cursurile de calificare în meseria de vînzător, cu durata de 6 luni, au și ele, la rîndul lor, o serie de carențe, între care: organizarea lor cu participarea în producție a cursanților, aspect ce conduce la scăderea resurselor necesare studiului intensiv, numărul redus și fragmentat de ore acordat instruirii teoretice — 180 de ore (săptămînal, cca. 9 ore), dispersarea activității de calificare între întreprinderi, care au sarcina de a asigura instruirea practică și Centrul de perfecționare a lucrătorilor din comerț — CEPECOM — care realizează instruirea teoretică.

Actualmente cea mai uzitată sursă de asigurare a personalului calificat în meseria de vînzător o constituie promoțiile de absolvenți ai treptei a I-a a liceelor economice. Și pe acest plan, însă, există o serie de carențe, printre care repartizarea absolvenților în muncă în funcție de ordinea mediilor, fără a ține seama și de locul în care aceștia și-au desfășurat practica școlară productivă. Se anulează, astfel, valențele integrative ale acestui proces, aspect cu consecințe nefavorabile atît pentru întreprinderi, cît și, în special, pentru elevi; absolvenții treptei a I-a a liceelor economice nu dispun de suficiente deprinderi practice în momentul repartizării în muncă. Ei sînt încadrați ca muncitori necalificați, urmînd ca întreprinderea să le asigure, în perioada stagiului de practicant (de 6 luni), pregătirea practică și tehnologică specifică meseriei ; pe aceeași perioadă a efectuării stagiului absolventii participă, efectiv, la activitatea din unități (practic, stagiul este asimilat cu programul de muncă de 8 ore) și, paralel, sînt înscriși pentru continuarea studiilor respectiv treapta a II-a liceului economic. Acest fapt diminuează capacitatea și eforturile ce trebuie orientate de către tineri, pentru însușirea temeinică a meseriei.

Alte cauze generatoare ale fluctuației sînt:

— repartizarea la locul de muncă a lucrătorilor nou încadrați sau schimbarea unui loc de muncă cu altul este dictată de lipsa de personal și mai puțin de corespondența optimă dintre cerințele postului și pregătirea profesională, experiența, capacitatea și aptitudinile lucrătorului;

— nivelul mai redus al pregătirii școlare și profesionale a

unui procent încă ridicat de lucrători operativi ce activează în comerțul socialist și chiar din cadrul personalului ce ocupă funcții tehnice, economice, administrative în acest sector.

Testele de verificare a cunoștințelor profesionale ale șefilor de unități și raion, organizate de M.C.I. în perioada 1977—1980, au evidențiat insuficienta pregătire profesională de specialitate a unui procent important de cadre operative ce activează în comerțul socialist. Utilizarea criteriului „experiență" ca element prioritar al politicii de personal din comerț, în funcție de care s-a realizat și continuă să se realizeze promovarea lucrătorilor, corelată cu lipsa unui set de indicatori stimulativi și obiectivi aplicați pe acest parametru, constituie un alt aspect disfuncțional. El a influențat negativ tendința de orientare a lucrătorilor din comerț către preocupări de ridicare a cunoștințelor profesionale, de perfecționare a pregătirii de specialitate, de policalificare. Caracterul limitat al măsurilor și acțiunilor de întărire a climatului integrator în întreprinderi a determinat, de asemenea, ritmuri înalte ale fluctuației forței de muncă.

În măsura în care deficiențele semnalate în învățământul de specialitate vor fi treptat eliminate, se impune ca recrutarea personalului operativ pentru unitățile de desfacere, de către întreprinderile comerciale cu amănuntul, să se orienteze prioritar către absolvenții școlilor profesionale comerciale și ai liceelor de specialitate și către personal ce posedă calificarea în meseria de vînzător, diminuîndu-se la minimum posibil încadrările de muncitori necalificați ce urmează a fi formați ulterior. Această tactică permite: reducerea decalajelor temporale necesare asigurării corespondenței dintre cerințele postului și pregătirea, experiența forței de muncă; reducerea cheltuielilor întreprinderilor comerciale pentru acțiunile de calificare și orientarea lor către cele de perfecționare ale forței de muncă; îmbunătățirea activității desfășurate pe linia asigurării, prezentării, desfacerii fondului de marfă; valorificarea deplină și imediată a capacității și pregătirii unei forțe de muncă deja formate și calificate. Ar fi, totodată, de dorit ca, pentru fiecare loc de muncă vacant, să existe mai mulți solicitanți, dintre care să se poată realiza o selecție corespunzătoare.

Ar fi indicat ca fiecare întreprindere să urmărească atent loturile de elevi ce-și desfășoară practica școlară în cadrul lor și pe această bază, în perioada premergătoare repartizării, să trimită liceelor economice — pe lîngă necesarul cantitativ— și propuneri nominale Această acțiune, întreprinsă experimental în 1978—1979 de I.C.S. Romarta, s-a finalizat cu rezultate bune în direcția integrării absolvenților în muncă.

Pentru desfășurarea unei activități științifice pe planul selecționării, o primă cerință o constituie reînnoirea și completarea permanentă a sarcinilor, atribuțiilor, aptitudinilor și deprinderilor specifice fiecărei funcții și post din regulamentul de organizare și funcționare al întreprinderii. În cadrul procesului de selecționare ar fi util să fie testate, pe lîngă cunoștințele profesionale, aptitudinile și deprinderile lucrătorilor, caracteristicile personalității, atitudinea față de meserie, muncă, întreprindere. De exemplu, în cadrul întreprinderii Romarta — București a fost perfectat un sistem de testare psihologică pentru meseria de vînzător în sectorul textile-încălțăminte, care a început să fie pus în aplicare. Utilizarea lui permite, pe lîngă o cunoaștere complexă a personalului și stabilirea cerințelor individuale ale viitoarelor acțiuni de perfecționare profesională, transformarea perioadei de probă într-o autentică etapă de urmărire și apreciere a capacității și manierei în care lucrătorul selecționat îndeplinește sarcinile și atribuțiile postului, se integrează în climatul echipei și în disciplina de muncă, se comportă cu publicul cumpărător.

PE PLANUL **activității de calificare și perfecționare a pregătirii profesionale a personalului muncitor din comerț, se impun o serie de măsuri de îmbunătățire,** între care o primă cerință ar fi reînființarea școlilor profesionale pentru meseria de vînzător în sectorul textile-încălțăminte și a școlii postliceale pentru vitrinieri-decoratori. Considerăm, de asemenea, că absolvenții treptei I sau a II-a, fără examen de bacalaureat, ai liceelor economice ar trebui să capete, în momentul terminării studiilor și repartizării în producție, o calificare.

În funcție de necesarul de forță de muncă prezent și de perspectivă, întreprinderile comerciale trebuie să comunice și instituțiilor de învățămînt efectiv de cadre pe care doresc să și-l asigure din promoțiile de diferite trepte și nivele ale acestora. Este indicată, în acest sens, încheierea unui contract între cele trei părți interesate în formarea și asigurarea forței de muncă, respectiv întreprinderile comerciale, instituțiile de învățămînt și cursanții acestora. Contractul ar putea preciza:

— numărul elevilor cărora, după formarea lor, întreprinderea comercială se obligă să le asigure loc de muncă nominalizarea lor, nivelul și specificul de pregătire a tinerilor, termenele la care se vor efectua încadrările;

— sarcinile ce revin instituției de învățămînt pe linia pregătirii teoretice de specialitate a cursanților;

— sarcinile ce revin întreprinderii comerciale pe linia conducerii, organizării, desfășurării practicii productive a elevilor și studenților, formării aptitudinilor și deprinderilor de muncă. Întreprinderilor comerciale trebuie să le revină în totalitate rolul de conducător și organizator al practicii productive a tinerilor pe care urmează să-i încadreze în sfera sa de activitate, pe toată durata studiilor;

— obligația elevilor de a se încadra, după absolvirea studiilor, numai în întreprinderea cu care au încheiat contractul și în care și-au desfășurat practica și de a efectua un stagiu de 5 ani în cadrul acesteia, nerespectarea perioadei de stagiatură urmînd să atragă după sine sancțiuni materiale și morale.

O serie de măsuri vizează stabilirea corectă, obiectivă, a cerințelor individuale și generale de perfecționare. Considerăm în acest sens că aplicarea, la debutul cursurilor de perfecționare, a unui set complet de teste profesionale și psihologice ar permite fundamentarea judicioasă a programelor de instruire teoretică și practică.

Pentru ca în cadrul intern al întreprinderilor, întreaga acțiune desfășurată pe linia perfecționării pregătirii profesionale să-și manifeste valențele calitative în direcția formării personalului muncitor, în asigurarea unor relații îmbunătățite cu publicul, se impun o serie de măsuri cum sînt : creșterea ponderii cursurilor în totalul programelor interne de perfecționare, ca formă de instruire ce asigură o pregătire teoretică și practică sistematică, coerentă; organizarea anuală, pentru lucrătorii operativi, a unor cursuri intensive de noțiuni comerciale în limbi străine, prelegeri pe teme de legislație, tendințe în producția și utilizarea mărfurilor din domeniul de activitate al întreprinderii; sporirea, în cadrul programelor de perfecționare, a ponderii cunoștințelor noi, a metodelor moderne de predare și formare a aptitudinilor și deprinderilor (metode audio-vizuale, simulări comportamentale, studii de caz, exerciții de mimică și mișcare comercială); atragerea, în calitate de lectori, a unor specialiști din afara întreprinderii; elaborarea și difuzarea de cursuri complete pentru toate programele-curs organizate în întreprinderi și bibliografii de specialitate; constituirea fișelor individuale de perfecționare, în care conducătorul de program va nota, pentru fiecare participant, aspecte privind evoluția sa în domeniul pregătirii pe toată durata cursurilor, rezultatele finale, iar șefii de unități — modul în care, după absolvirea programelor, cursanții aplică în practică cunoștințele dobîndite; fișele vor fi avute în vedere la acordarea treptelor și gradațiilor, la promovarea în funcții de conducere operative. O altă direcție deosebit de importantă în care trebuie să se orienteze acțiunile și preocupările de perfecționare a politicii de personal desfășurate de întreprinderile comerciale o constituie problema integrării forței de muncă.

PORNIND de la faptul că ponderea lucrătorilor de sex feminin în cadrul activității comerciale este de peste 60%, că actuala diviziune a rolurilor menajere este încă defavorabilă femeii în majoritatea familiilor și că, după activitatea profesională, acesteia îi revin sarcini complexe pe linia realizării menajului, educării și îngrijirii copiilor, elementele cu cel mai puternic rol integrativ sînt constituite de măsurile cu caracter social pe care întreprinderea le realizează și care vin în ajutorul femeii — ca mamă și soție.

Pe această bază este necesară orientarea, cu prioritate, a unei cote din fondurile proprii de care dispune întreprinderea comercială, către obiective care să preia și să rezolve optim o serie de probleme extraprofesionale cu care se confruntă lucrătoarele. Cîteva din aceste obiective le-ar constitui: înființarea, în cadrul întreprinderii, a unui centru de comenzi pentru produse alimentare, care, pe baza preluării cererilor lucrătoarelor și colaborării cu casele de comenzi, să livreze personalului, la sfîrșitul programului , produsele necesare; organizarea, pe lîngă întreprinderile comerciale cu amănuntul, de creșe, cămine sau grădinițe, ale căror programe să fie adecvate celui de funcționare a unităților de desfacere ; crearea, în cadrul întreprinderilor comerciale cu amănuntul reprezentative, a unor cabine medicale care să acorde prim ajutor pentru stări patologice ușoare și accidente; creșterea preocupărilor de ergonomie care să conducă la raționalizarea permanentă a consumului de efort fizic și nervos al personalului lucrător; asigurarea unor condiții civilizate, în concordanță cu normele medicale și de igienă, de refacere a forței de muncă; modernizarea dotărilor sociale ale unităților etc.

O serie de întreprinderi comerciale noi și moderne au aplicat deja astfel de măsuri, celelalte trebuie să-și elaboreze un program sistematic de acțiune pe acest plan, ce vizează aspectele de natură psihică și socio-psihică ale forței de muncă.

C. TUDOSE

CITITORII AU CUVÎNTUL

Ambalaje

ACTELE normative care reglementează circulația ambalajelor prevăd că, pentru acele ambalaje care circulă în sistem de restituire, obligația unității beneficiare de a le restitui după livrare există pînă în momentul restituirii ori pînă cînd intervine o imposibilitate obiectivă de restituire. În aplicarea acestei dispoziții unele organe arbitrale au statornicit în practica lor soluții care, după părerea mea, nu corespund cu scopul și finalitatea urmărite de legiuitor.

La întreprinderea la care lucrez au ieșit din patrimoniu un număr însemnat de butoaie din aluminiu pentru bere procurate din import, care n-au mai putut fi înlocuite. Legea contractelor economice nr. 71/1969, modificată prin Legea nr. 3/1979 în art. 47 (1) lit. c instituie sancțiuni (penalități) numai în cazul întîrzierii restituirii ambalajelor, față de termenele stabilite prin acte normative, nu și pentru situația cînd ambalajele sînt pierdute sau distruse de către unitățile beneficiare. În acest caz singura consecință pe care o poate suporta beneficiarul este obligarea la plata valorii ambalajelor.

Pentru o rezolvare mai echitabilă a acestor situații propun să se instituie o formă de răspundere mai deosebită a acelor unități care pierd sau distrug ambalaje din administrarea operativă a altei unități. Aceasta, în afară de plata valorii ambalajelor, care în cazul multor ambalaje se decontează odată cu marfa sub formă de garanție.

Nicolae PITICARU
Întreprinderea spirt, bere, amidon — Rădăuți

Circulația urbană

SISTEMATIZAREA circulației urbane trebuie să răspundă dinamic evoluției cerințelor economice și sociale ale funcționării orașului. Ca atare, ea trebuie să reflecte și preocuparea pentru reducerea consumului de energie, imperativ al dezvoltării noastre economice.

În condițiile creșterii parcului de autovehicule proprietate personală, traficul motorizat în Capitală tinde totuși să scadă relativ, mai ales în sezonul de toamnă-iarnă, datorită înțelegerii de către tot mai mulți posesori de autoturisme a necesității de a limita deplasările la strictul necesar. Iată de ce — excepție făcînd arterele de circulație intensă — restricțiile privind sensul unic ar trebui revizuite în funcție de valoarea reală a traficului (sînt — și nu numai în perimetrul central — străzi secundare cu sens unic, cu o frecvență medie de trecere mai mică de o mașină pe minut). S-ar evita astfel ocolirile care măresc inutil consumul de carburanți, s-ar degaja parțial traseele mijloacelor de transport în comun. Urmărirea intensității circulației de orele de vîrf pe aceste străzi ar oferi Consiliului popular și Inspectoratului de miliție ale municipiului București date sugestive pentru o mai realistă amplasare a sensului unic și a restricțiilor de parcare.

Viorel PETRIGAN
București

Formular

ÎNTRE calea ferată și unitățile pentru producerea nutrețurilor combinate sînt diverse neînțelegeri. Acestea sînt furnizate, în cazul nostru, de exploatarea liniei de garaj, adică de convenția intitulată „proces tehnologic".

Conform acestei convenții, la introducerea vagoanelor pentru descărcare, împuterniciții celor două unități economice semnează într-un registru tip, completînd rubricile 9 și 10. La restituirea vagoanelor descărcate se completează rubricile 11 și 12. Loc rezervat pentru semnături este însă numai la rubrica 15. Normal ar fi ca în formularul respectiv să fie intercalată încă o rubrică de semnături după 9 și 10 deoarece sînt confirmate operații distanțate în timp și care angajează responsabilități diferite.

După părerea noastră este necesar ca la introducerea vagonului în întreprinderea primitoare să se înscrie toate operațiile, precum și la predarea acestuia către calea ferată. C.F.R.-ul refuză însă să facă această dublă înregistrare. Pentru aceasta propun modificarea formularului model X-751 pentru a se evita locațiile și imputațiile ce se înscriu în prezent la cei ce au în sarcină primirea și expedierea vagoanelor din liniile interne de garaj.

G. PONGRACZ
contabil șef la Întreprinderea pentru producerea nutrețurilor combinate Satu Mare

ECOURI

Realizarea planului

PROBLEMELE ridicate în articolul „R.E." nr. 39 au în vedere îmbunătățirea activității desfășurate în bazinele carbonifere. În domeniul forței de muncă Ministerul Muncii acordă sprijinul pentru elaborarea programelor de asigurare, pregătire și perfecționare a forței de muncă și în realizarea acestora, în numărul și structura cerute de creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor miniere, utilizînd cele mai adecvate forme de pregătire. În domeniul normării muncii, în perioada 1979—1980, specialiști din Ministerul Muncii și Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei au acordat sprijin unităților din bazinele carbonifere prin participarea la îmbunătățirea și elaborarea unor noi norme de muncă pentru lucrările specifice, cum sînt cele de vulcanizare a benzilor transportoare, de reparare a rolelor de ghidare a benzilor, a excavatoarelor, precum și pentru operațiile de excavare mecanizată în cariere. Au fost îmbunătățite, de asemenea, normativele pentru determinarea numărului de personal necesar deservirii excavatoarelor cu rotor și a benzilor transportoare, pe baza sarcinilor ce revin fiecăruia din membrii formațiilor de lucru.

Pentru unitățile miniere s-a elaborat și este în curs de definitivare normativul de personal pentru lucrările de întreținere mecano-energetică și a lucrărilor miniere, de transport, aeraj etc., lucrări care se execută în subteran și la suprafață. S-a acordat unităților miniere sprijin în organizarea aplicării noilor normative pentru constituirea formațiilor de lucru conduse de maiștri, normative elaborate pe baza sarcinilor prevăzute de Legea nr. 6/1977 privind rolul și atribuțiile maistrului în producție și a valorilor normative medii, aprobate pe ramuri ale economiei, prin Decretul nr. 335/1978.

Ana DRĂGAN
director în Ministerul Muncii

PENTRU realizarea sarcinii stabilite de conducerea partidului cu privire la creșterea ritmului construcției de locuințe în bazinele carbonifere Oltenia și Valea Jiului, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, Ministerul Construcțiilor Industriale și Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții au întocmit un raport cuprinzător, conținînd măsurile ce trebuie luate de toți factorii care concură la construcția acestor locuințe. Conform propunerilor din raport, ministerul nostru urmează să înființeze un grup de șantiere cu sediul în Tg. Jiu, în cadrul Trustului de construcții Industriale Craiova, care să îndeplinească funcția de antreprenor general pentru construcțiile de locuințe ce se vor realiza la Rovinari și Lupeni.

Potrivit indicațiilor primite, Ministerul Construcțiilor Industriale a trecut la organizarea activității de execuție a fundațiilor pentru primele blocuri. O dată cu aprobarea ansamblului de măsuri propuse se va trece la realizarea tuturor sarcinilor ce ne revin.

I. MILITARU
director general în Ministerul Construcțiilor Industriale

★ ★

S-A ACORDAT o atenție deosebită prevederilor de dotare a sectorului extractiv cu utilaje miniere de mare capacitate, care să permită valorificarea maximală și economică a rezervelor de lignit din zăcămintele care se exploatează în cariere sau în subteran, precum și a huilei care poate și trebuie să contribuie în mai mare măsură la acoperirea necesarului de cărbune pentru cocs și semicocs. Ca urmare, în cariere lucrează în prezent 28 excavatoare cu rotor și cupe cu capacități de producție între 400 și 3 000 m^3/oră, 14 instalații de haldare și 106 km de benzi magistrale de transport al cărbunelui și sterilului. De asemenea, exploatările subterane de lignit din Oltenia dispun de 134 combine de înaintare și 75 complexe mecanizate.

Pentru anul 1981 prin plan se prevede dotarea în continuare cu 12 excavatoare și 4 instalații de haldare. Sînt prevăzute fonduri pentru achiziționarea unor modele de complexe mecanizate pentru exploatarea stratelor subțiri (1,6—2,5 m) și a stratelor groase (3,5—4,5 m) care urmează să fie asimilate de industria constructoare de mașini, conform programului de mecanizare și dotare a industriei extractive și care trebuie să asigure condiții pentru creșterea gradului de valorificare a rezervelor de cărbuni din acest bazin.

Considerăm că Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei și combinatelor subordonate le revin sarcini deosebite pentru îmbunătățirea gradului de folosire a utilajelor din dotare, prin școlarizarea personalului, organizarea unor echipe de intervenție și întreținere, prin asigurarea pieselor de schimb necesare. Prin plan sînt asigurate forța de muncă și baza materială, dar sarcina urmăririi și desfășurării normale a aprovizionării și asigurării unor condiții organizatorice corespunzătoare revine ministerului de resort și combinatelor miniere.

Emil MODORAN
director adjunct în Comitetul de Stat al Planificării

Dezbatere „R. E.": INFORMATICA — sarcini calitativ noi

ROLUL SISTEMELOR INFORMATICE ÎN CREŞTEREA EFICIENŢEI ACTIVITĂŢII DE CONDUCERE

Evaluarea funcţionalităţii şi economicităţii

ÎN ANSAMBLUL metodelor, tehnicilor şi mijloacelor moderne de conducere, un loc central îl ocupă sistemele informatice, ce asigură baza tehnică [1]) a conducerii ştiinţifice, furnizîndu-i personalului de conducere instrumentele moderne necesare pentru exercitarea principalelor sale atribute — prevedere, organizare, coordonare, control etc. În anumite condiţii tehnico-organizatorice date, pe un orizont de plan, obiectivul central urmărit de către personalul muncitor de conducere îl constituie economia de muncă socială, *al cărei nivel este influenţat direct de* calitatea deciziilor şi acţiunilor *ce se întreprind de către decidenţi, la diferite momente şi niveluri organizatorice — care, la rîndul său, este influenţată de* calitatea informaţiilor *şi a* metodelor de conducere şi organizare *utilizate. Dependenţa directă dintre aceste elemente ne conduce logic la concluzia că una din căile de ridicare a eficienţei economice o constituie* creşterea eficacităţii activităţii de conducere, *printr-o creştere corespunzătoare a* calităţii informaţiilor *— ce poate fi obţinută numai în condiţiile utilizării în procesele informaţionale a tehnicii electronice de calcul.*

ODATĂ cu creşterea în acest mod a calităţii informaţiilor, sistemele informatice, prin înseşi concepţia, metodele şi tehnicile cu care operează, facilitează **perfecţionarea sistemului de organizare şi conducere** — concepte, atribuţii, responsabilităţi, metode şi tehnici de conducere. Cu alte cuvinte, introducerea sistemelor informatice presupune nu numai a înlocui, pur şi simplu, mijloacele de prelucrare a datelor, ci şi a aduce în aceste concepte, metode, tehnici **schimbări care constituie, de fapt, principalele elemente ce conduc la creşterea eficacităţii activităţii de conducere.** În Expunerea la deschiderea colocviului privind problemele ştiinţei conducerii societăţii, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** subliniind importanţa metodelor moderne de calcul, atrăgea atenţia că **„ele pot da rezultate corespunzătoare numai dacă sînt integrate într-o concepţie generală justă despre activitatea de conducere, bazată pe cunoaşterea temeinică a legilor dezvoltării sociale, pe studierea aprofundată a realităţii".** Indicaţia secretarului general al partidului privind integrarea sistemelor informatice într-o concepţie globală a conducerii activităţii economico-sociale, coroborată cu obiectivul major al programului naţional de introducere a sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor, obiectiv ce vizează **modernizarea conducerii** la toate nivelurile organizatorice ale economiei, impun utilizarea cu precădere în activitatea de conducere — previzională, operativă şi postoperativă — a metodelor şi tehnicilor oferite de ştiinţa conducerii, cibernetica economică, cercetarea operaţională, statistica matematică, teoria matematică a sistemelor etc.

MODELELE **matematice şi procedurale** pentru optimizarea statică şi dinamică a proceselor tehnico-economice, **baza de date** (ce furnizează la cerere informaţii privind structura produselor, lucrărilor şi serviciilor, a tehnologiilor şi resurselor, starea şi evoluţia proceselor operatorii la diferite momente), **produsele-program şi sistemul de calcul** constituie principalele componente ale sistemului informatic, ce contribuie, alături de alţi factori organizaţionali, la creşterea eficacităţii activităţii de conducere, oferind personalului muncitor de conducere şi de specialitate instrumentele necesare şi suficiente fundamentării ştiinţifice a deciziilor şi acţiunilor pe care le întreprinde pentru asigurarea unui echilibru optim între nivelul obiectivelor şi cel al resurselor alocate, pentru controlul şi reglarea operativă a proceselor operatorii, în vederea ridicării continue a nivelului calitativ şi cantitativ al rezultatelor.

Pentru conducerea, funcţionarea stabilă şi dezvoltarea unităţilor economice, personalul muncitor de conducere şi operatoriu execută, la diferite niveluri organizatorice şi momente, lucrări cu caracter informaţional pentru : fundamentarea, elaborarea şi defalcarea planului de producţie şi de asigurare a resurselor umane, materiale, energetice şi financiare ; programarea, pregătirea tehnico-organizatorică şi lansarea lucrărilor specifice fiecărei categorii de activităţi ; controlul şi reglarea proceselor şi activităţilor ; evaluarea şi raportarea rezultatelor — precum şi alte lucrări curente, cu caracter tehnic, economic, social şi administrativ. Volumul de muncă pe care personalul de conducere şi de specialitate îl consumă pentru efectuarea acestor lucrări este determinat de nivelul de organizare, mecanizare şi automatizare al proceselor informaţionale. Sistemele informatice în a căror structură funcţională predomină procesele informaţionale automatizate, dar în care regăsim şi procese informaţionale manual-mecanizate — preluînd spre execuţie, în mod selectiv (în funcţie de volumul datelor prelucrate, complexitatea algoritmilor de prelucrare, frecvenţa prelucrărilor etc.) cea mai mare parte din lucrările ce anterior se executau cu proceduri şi mijloace manual-mecanizate — conduc în mod nemijlocit la **creşterea productivităţii muncii în procesele informaţionale,** creînd astfel condiţii pentru raţionalizarea şi utilizarea mai eficientă a personalului din aparatul tehnic, economic şi administrativ. Totodată sistemele informatice, potrivit concepţiei lor funcţionale, nivelului de organizare a datelor şi proceselor de prelucrare, configuraţiei şi caracteristicilor tehnice ale echipamentelor, pot contribui la **raţionalizarea sistemului de evidenţă tehnico-operativ,** contabil şi statistic, precum şi a **fluxurilor informaţionale.** Aceasta, datorită utilizării unor suporţi purtători de informaţii de mare capacitate, accesului direct şi rapid al tuturor utilizatorilor la fondul centralizat de date, folosirii unor echipamente de culegere şi transmitere operativă a datelor.

ÎN CONCLUZIE, se poate afirma că **efectele economice totale** ce pot fi obţinute prin introducerea şi utilizarea sistemelor informatice în conducerea şi funcţionarea unităţilor economice sînt o rezultantă a **economiei de muncă socială,** influenţînd pozitiv nivelul rezultatelor economico-financiare ale unităţilor. Prima şi cea mai importantă componentă a efectelor economice totale este formată din **suma efectelor ce se obţin ca urmare a creşterii eficacităţii activităţii de conducere** prin utilizarea metodelor şi tehnicilor ştiinţifice de conducere şi creşterea calităţii informaţiilor, **efecte ce influenţează direct rezultatele economico-financiare ale unităţilor economice.** Deoarece această categorie de efecte sînt evaluate de regulă prin metode indirecte, le regăsim în lucrările de specialitate sub denumirea de „efecte economice indirecte". Cea de-a doua componentă este constituită din **suma efectelor rezultate din raţionalizarea sistemului de evidenţă şi automatizarea proceselor informaţionale,** ce conduc în mod nemijlocit la **reducerea cheltuielilor generale de funcţionare a unităţilor economice.** Deoarece aceste efecte economice pot fi calculate direct (ca diferenţă dintre cheltuielile de funcţionare a sistemului informaţional ce urmează a fi înlocuit şi cele ale sistemului informatic), sînt cunoscute sub denumirea de „efecte economice directe".

[1]) Înţelegem prin **baza tehnică** ansamblul mijloacelor şi procedurilor pentru colectarea, prelucrarea, stocarea şi transmiterea datelor şi informaţiilor, precum şi al metodelor moderne de analiză, elaborare şi control al deciziilor

Nivelul efectelor economice ce pot fi obținute ca urmare a introducerii și utilizării sistemelor informatice în conducerea și funcționarea unităților economice depinde de o serie de factori exogeni și endogeni sistemului. Din ansamblul acestor factori amintim : volumul, structura și complexitatea produselor, lucrărilor și serviciilor ce fac obiectivul unității economice ; nivelul de organizare și dotare tehnică a activităților de bază și auxiliare din cadrul unității ; natura și complexitatea relațiilor și legăturilor pe care le are unitatea ca sistem social-economic; conceptul și structura mecanismului de conducere și funcționare al unității ; nivelul de pregătire teoretică și experiență practică ale personalului de conducere operativ — factori ce influențează direct structura funcțională a sistemului informatic, care la rîndul ei determină cantitatea și calitatea resurselor informatice alocate și, implicit, volumul efectelor economice și cheltuielilor.

ORICE SISTEM informatic, sau componentă a sa, se caracterizează printr-un ansamblu coerent de caracteristici funcționale și constructive, ce îi conferă un anumit grad de utilitate și eficiență. În timp ce caracteristicile funcționale pun în evidență „capacitatea" sistemului de a da răspuns cerințelor informaționale reale necesare conducerii și funcționării unității economice în ansamblul său, caracteristicile constructive evidențiază capacitatea (efecte și consum de resurse informatice) proceselor sale informaționale. Nivelul caracteristicilor funcțional-constructive ale unui sistem informatic — deci și nivelul eficienței sale economice — este condiționat, după cum am văzut, de o gamă largă de factori organizaționali specifici unităților unde urmează să se introducă sistemul. Din această cauză, cel puțin în etapa actuală de dezvoltare a informaticii, nu este posibil de stabilit indicatori tehnico-economici standard, care să poată fi utilizați ca instrument de evaluare a nivelului tehnic și economic al sistemelor informatice ce se realizează pentru diverse unități economice. În acest context, apreciem că setul de indicatori pentru evaluarea funcționalității (1, 2) și economicității (3, 4, 5), pe care îi prezentăm în continuare, oferă elementele necesare și suficiente pentru evaluarea variantelor de realizare a unui sistem informatic și a componentelor sale funcționale :

1. **COEFICIENTUL DE SATISFACERE A CERINȚELOR INFORMAȚIONALE.** Una din principalele cerințe ale introducerii și utilizării sistemelor informatice în conducerea și funcționarea unităților economice o constituie satisfacerea integrală a cerințelor informaționale, obiectiv ce condiționează în modul cel mai direct eficiența acestor sisteme. Cu ajutorul acestui indicator se poate estima în ce măsură o anumită variantă de realizare a unui sistem informatic satisface cerințele informaționale ale personalului de conducere și operatoriu. El se definește ca raport între cantitatea de informație proiectată a fi furnizată de către sistemul informatic și cantitatea de informație a cerințelor informaționale și exprimă, de fapt, gradul de utilitate a lucrărilor cu caracter informațional ce urmează a fi realizate de către componentele funcționale ale sistemului informatic.

2. **COEFICIENTUL TIMPULUI DE RĂSPUNS.** Funcționarea stabilă a unității economice este condiționată și de operativitatea deciziilor și acțiunilor pe care le întreprinde personalul de conducere și operatoriu în timpul desfășurării proceselor operatorii tehnice, de producție, economice și sociale — frecvența acestor decizii și acțiuni trebuind să fie în concordanță cu perioadele de reglare a proceselor operatorii. Cunoașterea stării sistemelor conduse și, pe baza ei, reglarea comportamentului acestora, în vederea realizării obiectivelor de plan în condiții de eficiență maximă, se realizează în principal prin intermediul informațiilor conținute în lucrările cu caracter informațional rezultate din procesele informaționale. Rezultă deci că frecvența de reglare a unui sistem condus impune o anumită frecvență a deciziilor și acțiunilor sistemului său de conducere și, implicit, a lucrărilor cu caracter informațional. Ca atare, coeficientul timpului de răspuns, ca raport între timpul de răspuns al sistemului informatic și timpul de reglare admis al proceselor operatorii de bază, va fi utilizat pentru evaluarea variantelor de realizare a componentelor sistemului, din punctul de vedere al nivelului de operativitate al execuției lucrărilor cu caracter informațional.

3. **COEFICIENTUL EFICIENȚEI ECONOMICE,** ca raport între efectele economice potențiale anuale și valoarea resurselor informatice proiectate pentru funcționarea sistemului informatic și a componentelor sale, constituie principalul indicator de fundamentare tehnico-economică a variantelor de realizare a sistemului și a componentelor lui, deoarece, după părerea noastră, exprimă cel mai sintetic **economicitatea concepției și soluțiilor tehnice proiectate** (structură, metode, proceduri și mijloace) și, implicit, **rentabilitatea costurilor de funcționare.**

4. **COEFICIENTUL DURATEI DE RECUPERARE,** ca raport între valoarea resurselor informatice proiectate pentru funcționarea sistemului informatic și a componentelor sale și efectele economice potențiale totale pe durata de viață a sistemului, constituie unul din indicatorii complementari de fundamentare tehnico-economică a variantelor de realizare a sistemului, din punctul de vedere al posibilităților de **perfecționare continuă a sistemului, în concordanță cu ciclul de dezvoltare a resurselor informatice.**

5. **COEFICIENTUL ECONOMIEI DE PERSONAL,** ca raport între economia potențială de timp de muncă al personalului muncitor de conducere și specialitate din organismele funcționale (servicii, birouri, secții, ateliere etc.), — obtenabilă prin introducerea sistemului informatic — și timpul de muncă proiectat pentru funcționarea sa, constituie cel de-al doilea indicator complementar pentru evaluarea variantelor de realizare a sistemului, din punctul de vedere al **economiei directe de personal** (utilizarea mai eficientă a personalului de specialitate tehnico-economic și reducerea personalului administrativ-funcționăresc), consecință firească a creșterii productivității muncii în procesele informaționale.

Valerie MARINESCU

Criterii și condiții de calitate

FOLOSIREA CALCULATORULUI electronic în economie, respectiv în conducerea unităților economice și sociale, reprezintă cea mai largă utilizare a acestuia în societatea industrială modernă.

Pentru a putea identifica criteriile și condițiile de calitate în conducerea asistată de calculatorul electronic la nivel microeconomic și microsocial în deceniul calității și al eficienței, pe care îl va inaugura anul 1981, am încercat un diagnostic de calitate al stadiului actual în care ea se află în țara noastră. Au ieșit astfel în evidență neajunsurile conceptelor și activităților pe care se pune accentul în prezent, iar de aici, utilizînd metoda comparației, au rezultat unele direcții în care considerăm că este necesar să se deplaseze accentul în viitor, pentru a asigura astfel realizarea (și posibilitatea de măsurare) a noii calități în domeniul informaticii și conducerii, la nivel microeconomic și microsocial.

Ideile fundamentale care definesc aceste direcții în care considerăm că trebuie să acționeze cei implicați în conceperea și realizarea sistemelor de conducere a proceselor economice și/sau tehnologice din unitățile economice și sociale, în condițiile introducerii sistemelor informatice, conturează posibilitatea și necesitatea de a face saltul calitativ de la obiectivul „sistem informatic pentru conducere", la obiectivul „sistem de conducere asistat de calculator".

MOTIVELE actualei insatisfacții, destul de marcată și de răspîndită, în legătură cu eficiența obținută în utilizarea tehnicii de calcul își au originea în faptul că s-a considerat informatica mai mult ca un exercițiu pentru informatician. Or, trebuie înțeles (și acționat în consecință) că **informatica este destinată să servească utilizatorului,** ajutîndu-l să-și îndeplinească mai bine și mai exact îndatoririle, să-și atingă mai repede și în condiții mai bune obiectivele.

Pînă în prezent s-a putut constata, în căile de abordare a aplicării informaticii în economie, mai degrabă o perspectivă îngustă ; deseori preocuparea de descompunere a problemelor, de diviziune a efortului, în condițiile unei lipse de claritate în comunicare, a dus la pierderea viziunii întregului. Este ab-

solut necesar ca în viitor problema să fie abordată într-o **viziune totalizatoare,** care să integreze eforturile, să ia în considerare un orizont larg și o perspectivă îndepărtată, făcînd apel la **tehnologia sistemelor.**

Din diagnosticul făcut s-a desprins faptul că s-a dat o atenție prioritară mijloacelor de realizare, soluțiilor de hard-și software. Noua calitate cere însă să fie vizate în primul rînd scopurile sistemului, **obiectivele** sub formă de rezultate așteptate, pornindu-se de la **adevăratele probleme** care reclamă rezolvare, căutîndu-se **înțelegerea** acestora — și nu fabricîndu-se argumente pentru justificarea soluțiilor privind tehnicile preconizate, înainte de a defini problemele și a fixa obiectivele.

Într-un cuvînt, accentul trebuie să se deplaseze de pe preocuparea de dezvoltare și perfecționare a tehnicilor informatice, pe necesitatea de **a da răspunsuri valabile, fezabile și realiste** la adevăratele probleme cu care se confruntă sistemele din economie.

Analiza sistemelor trebuie să reprezinte altceva decît o culegere de date și luarea în considerare, fără mult discernămînt critic, a unor impresii și/sau opinii ale utilizatorilor ; se cere ca ea să constituie o adevărată **cercetare și interpretare obiectivă și responsabilă a faptelor,** prin punerea de întrebări deranjante, dar la obiect.

ÎN TRATAREA problemei nu mai poate oferi satisfacție amatorismul, cît de meritoriu ar fi el. Complexitatea situațiilor și problemele potențiale ce pot fi declanșate reclamă **o înaltă profesionalitate** din partea specialiștilor implicați și o continuă perfecționare. Astfel, abordarea din trecut nu permitea cunoașterea deficiențelor de conducere și organizare din unitățile social-economice unde se dorea să se treacă la utilizarea calculatorului electronic ; se lua în considerare în primul rînd informația, manifestîndu-se interes mai cu seamă în ce privește activitățile desfășurate. Pentru a mări eficiența conducerii apare imperativă răsturnarea opticii, de fapt aducerea ei în parametrii firești sub raport logic, urmărindu-se sesizarea **punctelor critice,** identificarea și analizarea **cauzelor** aferente, considerarea în primul rînd a **deciziei** ce poate fi luată pe baza informației, acordînd interesul prioritar **rezultatului** care s-ar putea obține.

În ceea ce privește oamenii implicați în introducerea noilor sisteme de conducere informatice, locul specialiștilor cu un profil unic și limitat de informatician-executant, care știu **cum** trebuie făcut, dar nu se întreabă și **de ce,** trebuie luat de o **echipă multidisciplinară,** care să lucreze gîndind interdisciplinar la finalitatea acțiunii. Din componența acestei echipe nu trebuie să lipsească — pe lîngă informaticieni — cadrele de conducere ale utilizatorului, analiști consultanți în conducere și informatică, specialiști de înaltă calificare și cu experiență în diversele domenii implicate.

Un neajuns comun multora dintre actualele sisteme informatice pentru conducere este acela că generarea și tratarea informațiilor se fac adeseori pe baza unor ipoteze convenabile ; se eludează astfel identificarea **informațiilor cu adevărat necesare, ca „materie primă" a deciziilor** implicate în sistem, care să permită aplicarea eficientă a acestora, ținîndu-se seama de interdependențele care apar totdeauna între decizii în cadrul sistemului decizional vizat. De asemenea, încă frecvent se are în vedere în principal fluxul informațiilor, în loc să se determine în prealabil **funcția** acestora. De aici informații inutil de multe, adesea nesistematice, ceea ce duce în multe cazuri la exces de informații nesemnificative, la redundanță. Se simte nevoia, pentru etapa în care intrăm, ca accentul să fie pus pe **pertinența, concizia, corectitudinea și precizia informațiilor,** care trebuie să fie **disponibile la timp,** evaluîndu-se și filtrîndu-se informațiile inutile, realizîndu-se condensarea de informații **utile.**

COORDONAREA și conceperea sistemelor informatice este asigurată, în practica curentă, de către programator, care fatal este întors cu fața la calculator, căutînd să adapteze problema la tehnica de calcul de care dispune. Pentru a realiza calitatea dorită a rezultatelor obținute (și nu numai a activității desfășurate), figura centrală — „primus inter pares" — în echipă trebuie să fie **analistul consultant în conducere și informatică,** întors cu fața către sistemul utilizatorului și, evident, ținînd seama de posibilitățile calculatorului. În acest fel se va realiza organic legătura cu adevăratele nevoi ale sistemului, se va asigura reușita tranziției de la situația existentă la funcționarea în viitor a sistemului, folosind din ce în ce mai mult mijloace automatizate.

În aceste condiții, verificarea finală a soluției nu va putea fi apreciată decît printr-o **implementare reușită a noului sistem** (în timp ce, în trecut și încă în prezent, ne mulțumim numai cu verificarea programelor și a rezultatelor lor). Totodată, ținînd seama de importanța factorului om, se impune să se acorde atenția cuvenită efectului noului sistem asupra individului sau asupra colectivității implicate.

Mergînd mai departe cu comparația între situația existentă și cea dorită, remarcăm că, pe cînd vechiul sistem efectua operații simple de adunare, scădere, listare, calcul de procente, rezolvînd astfel probleme situate sub performanțele „intelectuale" ale calculatorului, noul sistem trebuie să aibă rolul primordial de catalizator de bune decizii. În acest sens, nu mai putem implica exclusiv **hardware**-ul și **software**-ul, ci trebuie să le asociem și **orgware**-ul — respectiv **workware**-ul, adică organizarea și funcționarea sistemului, de asemenea **fineware**-ul cu semnificația de folosire a modelării și mai cu seamă **manware**-ul, care ne amintește că sistemele informatice sînt create de către oameni pentru oameni.

SISTEMELOR informaționale — și cu atît mai mult sistemelor informatice, cu posibilitățile pe care le oferă — li se cere să definească cu prioritate, nu atît nevoile conducerii tactice și operaționale, ci **nevoile conducerii strategice,** domeniu în care deciziile au cea mai mare anvergură, necesitînd deci o fundamentare complexă.

Pe bună dreptate, un cunoscut informatician considera că eșecurile înregistrate în unele cazuri în utilizarea informaticii trebuie puse, în principal, pe seama unei concepții care „automatizează dezordinea", tratîndu-se informația fără a studia și rezolva ce se întîmplă în amonte, respectiv în aval de calculatorul electronic. Punctul central în viitor va trebui să-l constituie nu tratarea informației, ci **perfecționarea prealabilă a sistemului decizional-informațional,** printr-o gîndire interdisciplinară, prin apelul insistent la raționament logic, prin rezolvarea problemelor cu realism și bun simț, într-un cuvînt prin **perfecționarea în prealabil a sistemului de conducere** existent la nivel microeconomic și microsocial în țara noastră. Este ceea ce preconizează noul mecanism economic, autogestiunea și autoconducerea muncitorească ; acestea creează condițiile de calitate pentru **un sistem informațional-informatic considerat ca inclus în sistemul decizional, la rîndul lui înglobat în sistemul operațional.**

În fine, pentru a crea ambianța necesară, mediul favorabil acestui salt calitativ, este necesar să se continue **instruirea și perfecționarea oamenilor implicați în sistem,** care să determine schimbări nu numai în **cunoștințele** acestora, dar și în **atitudinea,** în **mentalitatea** lor, respectiv în ceea ce simt și ceea ce gîndesc legat de ceea ce știu, dar mai cu seamă în **comportamentul** lor, în felul cum acționează corespunzător cu ceea ce știu, cu ceea ce simt și cu ceea ce gîndesc.

Adrian POPESCU

Conceptul de raționalitate în utilizarea resurselor de forță de muncă (II)

Problema proporțiilor în folosirea forței de muncă

ÎN SISTEMUL diviziunii sociale a muncii, fiecare gen de activitate are o determinare obiectivă, răspunzînd unei anumite necesități sociale. Partidul și statul socialist, ca factori de decizie la nivelul țării, stabilesc, aprioric, proporțiile privind repartizarea resurselor de forță de muncă pe ramuri, subramuri, ale economiei naționale și în profil teritorial. Hotărîtoare, în acest proces este nevoia socială, ce se modifică, în timp, îndeosebi sub influența progresului științifico-tehnic. Tendințele ce se manifestă în structura pe ramuri a populației ocupate reies din datele tabelului.

Populația ocupată, pe ramuri, ale economiei naționale

Ramuri ale economiei	1950	1960	1965	1970	1978	1980
Populația ocupată, total	100	100	100	100	100	100
Industrie	12,0	15,1	19,2	23,0	33,5	48,0
Construcții	2,2	4,9	6,3	7,8	9,0	
Agricultură	74,1	65,4	56,5	49,1	32,5	28,0
Silvicultură	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	
Sfera serviciilor*)	11,5	14,4	17,8	19,9	24,7	24,0

*) Transporturi și telecomunicații, circulația mărfurilor, gospodăria comunală și alte prestări de servicii neproductive, învățămînt, cultură și artă, știință și deservire științifică, ocrotirea sănătății, asistență socială și cultură, fizică, administrație, alte ramuri

Rezultă că în condițiile industrializării, ale promovării tehnicii și științei avansate, are loc creșterea ponderii populației ocupate în industrie și în celelalte ramuri neagricole (mai puțin administrația). De remarcat, pentru întîia oară în istoria țării noastre, în cursul cincinalului 1976—1980, industria a avut o pondere mai mare față de agricultură în totalul populației ocupate. De asemenea, și în economia noastră se extind și se diversifică serviciile, ca urmare a dezvoltării învățămîntului de toate gradele, ocrotirii sănătății, cercetării științifice, a sporirii nevoii de cultură și artă, a interesului pentru informare, documentare, cunoaștere etc. În țările cu grad înalt de dezvoltare economică, însă, serviciile dețin o mare pondere în totalul populației ocupate.[1]) Astfel, în anul 1977, ponderea populației ocupate în agricultură, industrie și servicii, în ordine, a fost : 3%, 33% și 64% în S.U.A. ; 6%, 30% și 64% în Canada ; 11%, 41% și 48% în Austria ; 5%, 37% și 58% în Suedia ; 10%, 41% și 49% în Franța ; 4%, 43% și 53% în Belgia ; 14%, 37% și 49% în Japonia etc. Dimpotrivă, în țările slab dezvoltate sau în curs de dezvoltare, în agricultură activează majoritatea covîrșitoare sau o parte însemnată a populației ocupate — 81% în Etiopia, 89% în Mali, 76% în Zair, 73% în India, 68% în Mozambic, 61% în Angola, 42% în Brazilia, 35% în Algeria. Evident, deși serviciile îndeplinesc un rol important în economia unei țări, ele fiind, atît rezultat cît și condiție a progresului, modernizarea structurii economiei și, implicit, a populației ocupate nu presupune în nici un caz copierea unor situații determinate de anumite condiții specifice.

Există o strînsă legătură între sistemul proporțiilor economiei naționale și procesele structurale în ocuparea resurselor de muncă ; modificările în structura pe ramuri și subramuri a economiei naționale, în condițiile apariției unor necesități noi de bunuri și servicii, ale extinderii sau restrîngerii altora etc, reclamă schimbări și în repartizarea forței de muncă. În țara noastră, ca urmare a politicii P.C.R. de dezvoltare complexă, multilaterală a economiei, s-a îmbunătățit radical structura acesteia. Așa, de exemplu, în configurația producției industriale au apărut o multitudine de subramuri inexistente în trecut, din care citäm : producția de utilaje tehnologice de înaltă complexitate, mașini-unelte grele și mașini-agregat, tractoare, autoturisme, aeronave, turboreactoare și motoare de aviație, calculatoare electronice de mare capacitate, componente electronice de performanță, aparatură modernă de radiocomunicații, nave maritime și utilaj de transport de mare capacitate, utilaj petrolier, instalații de foraj marin, televizoare etc., s-a extins gama produselor industriei bunurilor de consum individual, ca și foarte multe altele. Toate acestea au determinat și modificări în ocuparea forței de muncă. Dar subliniem că trebuie să existe aici și o relație inversă : orientarea în anumite direcții a dezvoltării ramurilor și subramurilor economiei, trebuie să fie precedată de restructurări adecvate în pregătirea cadrelor .

Formarea proporțiilor în utilizarea forței de muncă este, desigur, subordonată scopului producției sociale, după cum mișcarea resurselor de muncă, structurarea lor pe ramuri și subramuri economice se află în strînsă legătură cu legea economiei de timp care, în esență, exprimă necesitatea obiectivă ca, pe măsura progresului, consumul de timp de muncă pe unitatea de efect util să se micșoreze.

Accentuarea laturii intensive a dezvoltării în actuala etapă sporește deosebit de mult timp importanța creșterii productivității muncii pentru utilizarea cît mai rațională a forței de muncă. Pe de o parte, nerealizarea de către unele unități și ramuri de producție a nivelului planificat al productivității muncii explică în mod real lipsa aparentă de cadre, întîlnită uneori, iar pe de altă parte, sporirea mai rapidă a productivității muncii oferă baza obiectivă a micșorării necesarului de forță de muncă în unele ramuri, și posibilitatea creării unor disponibilități de forță de muncă utilizabile în alte sectoare.

Prioritate orientării în activități productive

DIN PUNCT DE VEDERE al eficienței, este rațională ocuparea forței de muncă, înainte de toate, în activități producătoare de bunuri materiale, creatoare de venit național, ca bază reală a progresului economico-social.

Creșterea producției de bunuri materiale și îndeplinirea la timp a sarcinilor de plan, precum și eliminarea unor deficiențe privind asigurarea forței de muncă obligă la noi perfecționări în organizarea producției și a muncii, care să ducă la o restructurare a personalului existent, și la o anumită redistribuire a lui, în sensul reducerii la strictul necesar a celui auxiliar și a celui neproductiv și trecerea unei părți a acestuia în activități producătoare de bunuri materiale. În prezent în cadrul unor sectoare productive, aproximativ 20—25% din totalul personalului lucrează în servicii auxiliare și nu în producția de bază. Conform prevederilor, în anul ce urmează, numărul personalului neproductiv se va reduce în medie cu 30%, iar în unele ramuri — cu pînă la 45—50%. Rezolvarea problemei privind acoperirea necesarului de forță de muncă în industrie, în domeniul construcțiilor etc. se realizează astfel, și printr-o mai judicioasă distribuire și folosire a celor deja ocupați în diferite sectoare. Trecerea din activități neproductive în cele producătoare de bunuri materiale necesită, desigur, recalificarea lucrătorilor respectivi. Credem totuși, că odată cu aceasta și pentru a se obține rezultatele economice scontate se impune o mai bună delimitare și o mai precisă definire a noțiunilor de auxiliar și neproductiv,

[1]) Sursa : Raport sur le développement dans le monde 1979. Banque Mondiale, Washington, 1979, p. 146—147 ; 178—179

ținînd seama de specificul întreprinderilor, de la caz la caz.

O confirmare a priorității ce se acordă activității productive și utilizării cît mai raționale a personalului muncitor existent în unitățile producției materiale, o constituie și trecerea, pe baza măsurilor stabilite de către partid, la ocuparea în producție o zi pe săptămînă a funcționarilor, inclusiv a inginerilor, proiectanților etc. O asemenea acțiune se cere a fi precedată de un susținut efort organizatoric care să permită cunoașterea și desfășurarea unor activități, altele decît profilul realizat prin pregătirea școlară anterioară. Prezența, și aici, a criteriului de eficiență a muncii se concretizează în următoarele : a) realizarea unui efect de ordin social, mai de perspectivă, în sensul că se va ajunge cu timpul, la obținerea unei noi calificări, sporind capacitatea de racordare rapidă la dinamica nevoii sociale, proces care, de altfel, se manifestă la scară mondială ; b) pentru cei care au deja o specialitate tehnică, va avea loc reînnoirea sau reîmprospătarea unor cunoștințe și, deci, înlăturarea situației de îndepărtare a lor de activități pentru care, de fapt, au fost pregătiți în sistemul lor formativ ; c) rezolvarea la timp a unor necesități ale producției din fiecare întreprindere și centrală, nu prin recurgerea la încadrarea de noi lucrători, ci printr-o mai rațională utilizare a personalului muncitor.

Utilizarea rațională a forței de muncă, evident, nu se limitează la restructurări în favoarea sectoarelor productive. Criteriul economiei de timp, al eficienței economice cît mai înalte, obligă la perfecționări în utilizarea forței de muncă chiar în interiorul ramurilor producției materiale. Accelerarea procesului de restructurare a industriei prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată, realizarea de produse de înaltă tehnicitate și mici consumatoare de energie și materii prime antrenează după sine și mutații în structura forței de muncă și sporirea gradului de valorificare a acesteia.

Este de menționat, mai întîi, că orientarea dată de Congresul al XII-lea privind creșterea gradului de asigurare din resurse interne a necesarului de materii prime, combustibil și energie influențează modul de utilizare a forței de muncă industriale ; este de înțeles spre exemplu, că alocarea unor fonduri sporite pentru cercetări geologice, valorificarea cărbunilor în producția de energie electrică și termică și a potențialului hidroenergetic, introducerea în circuitul economic a unor noi surse de energie (solară, eoliană, biogaz, biomasă) vor însemna, totodată, și modificări corespunzătoare ale proporțiilor în utilizarea resurselor de muncă.

Un mare rol în creșterea eficienței utilizării forței de muncă industriale va avea dezvoltarea, în continuare, în ritmuri rapide a construcției de mașini, iar în cadrul acesteia, a electronicii, electrotehnicii, producției de mașini-unelte, mecanicii fine, extinderea producției utilajelor tehnologice cu grad înalt de automatizare, precum și a unor subramuri ale industriei chimice, deoarece odată cu ridicarea complexității muncii ea dobîndește capacitatea de a crea valori superioare. Și în domeniul agriculturii, necesitatea concentrării eforturilor, în primul rînd, în activitățile productive, se impune cu toată forța. Folosirea completă a resurselor de muncă necesită, pe lîngă atenuarea caracterului sezonier al unor activități, asigurarea unui grad înalt de ocupare a lucrătorilor agricoli. În agricultură, mai mult decît în alte ramuri, factorul timp are o semnificație deosebită ; aici nu are nici o valabilitate intensificarea efortului la sfîrșitul trimestrului sau al anului. În schimb, aici se impune concentrarea maximă a eforturilor în perioadele optime pentru efectuarea diferitelor lucrări. De asemenea, o importanță deosebită dobîndește și pentru lucrătorii din agricultură policalificarea, care, permițînd trecerea rapidă de la efectuarea unui tip de lucrări la altul, asigură o utilizare rațională a forței de muncă existente.

Ținem să menționăm că un rol de mare importanță în stimularea creșterii eficienței economice în utilizarea rațională a potențialului material și uman revine economiștilor. În mare măsură, de capacitatea și exigența acestora depine promovarea în practică, a spiritului de bună gospodărire a resurselor, de administrare a avutului obștesc, aplicarea noului mecanism economico-financiar, a autogestiunii, asigurarea locului cuvenit bugetului de venituri și cheltuieli la toate verigile structurii organizatorice a economiei etc. Atunci cînd secretarul general al partidului nostru spunea că, în activitatea economică de gospodărire rațională, șeful contabil trebuie să aibă „drept de veto", îndemna la răspundere sporită, la exercitarea competențelor din partea cadrelor economice în a veghea cu strictețe la respectarea legilor țării. În acest context, însușirea cunoștințelor economice apare ca o necesitate pentru toate categoriile de lucrători, de această depinzînd capacitatea de a gîndi și acționa economic, pe toate treptele fluxului activității.

Concordanță calitativă între nivelul calificării și al tehnicii

VALORIFICAREA cu randament maxim a potențialului de muncă existent, atît pe ansamblul economiei, cît și la nivelul unităților este condiționată și de asigurarea concordanței între gradul de calificare a lucrătorilor și nivelul tehnic al mijloacelor de producție. Aceasta asigură în mare măsură folosirea intensivă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie, și sporirea rentabilității. Asigurarea forței de muncă necesare la nivelul cerințelor constituie astăzi una din condițiile esențiale de care depinde rezolvarea uneia din marile probleme ale mersului rapid înainte al economiei și anume executarea la timp a investițiilor și punerea în funcțiune la nivelul parametrilor proiectați a capacităților de producție constituite. Totodată, concordanța menționată stimulează însăși capacitatea de creație, spiritul novator al oamenilor care, în dialectica sa duce la ridicarea pe un plan superior atît a lucrătorilor înșiși, cît și a tehnicii de producție. Dimpotrivă, atunci cînd gradul de pregătire al forței de muncă este sub nivelul tehnicii cu care sînt dotate locurile de muncă, se ajunge la incompleta folosire a fondurilor fixe, la întîrzieri în extinderea mecanizării și automatizării proceselor de muncă, atît în producția nemijlocită de bunuri materiale, cît și în activitatea de evidență, de măsurare a cheltuielilor și rezultatelor și de gospodărire a resurselor, ca și în dotarea laboratoarelor, a deservirii moderne a populației în domeniul comerțului etc. În cazul în care nivelul tehnicii este inferior gradului de pregătire a lucrătorilor se ajunge le folosirea necorespunzătoare a forței de muncă. Rezolvarea unor asemenea neconcordanțe impune preocupare pentru încadrarea judicioasă a lucrătorilor, încît fiecare să fie pus să facă numai ceea ce știe bine; desigur, atunci cînd ceea ce el știe să facă nu se mai cere și ceea ce se cere acum, el nu cunoaște, nu poate exista decît o singură cale — recalificarea. Totodată, este necesară accentuarea efortului în vederea introducerii tehnicii moderne. Și într-un caz și în celălalt, neconcordanța respectivă înseamnă pierdere pentru societate, subutilizarea factorilor fundamentali ai producției — oamenii și tehnica. Iată de ce, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea sa la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie a.c., **„O atenție deosebită se impune să acordăm în continuare unei mai bune organizări a producției, a muncii, introducerii mecanizării, automatizării proceselor de producție, creșterii — pe această bază — a productivității muncii"**. În acest proces, de cea mai mare însemnătate este perfecționarea forței de muncă, procesul de înnoire sistematică a cunoștințelor, proces de care depinde promovarea la timp a noului, adaptarea rapidă a lucrătorilor atît la nivelul tehnicii, cît și la cerințele privind producerea de noi bunuri materiale și servicii.

Capacitatea lucrătorilor de a fructifica munca lor, de a judeca și de a emite idei valoroase care să împingă înainte producția socială, depinde nu numai de îmbogățirea cunoștințelor profesionale ci și de ridicarea nivelului conștiinței lor. Aceasta le sporește inițiativa și puterea lor de acțiune, le amplifică răspunderea cu care privesc atît propriile atribuții cît și munca altora. Ridicarea nivelului conștiinței are o expresie reală și dinamică în activitatea practică, fiind o premisă esențială a responsabilității în muncă, a întăririi ordinei și disciplinei. De aceea, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie a.c., **„Cu cît vom ridica nivelul de conștiință, cu cît oamenii vor înțelege și vor acționa mai conștient, cu atît își vor îndeplini, în toate domeniile și în toate împrejurările, rolul și sarcinile pe care le au"**.

Responsabilitatea oamenilor muncii, în calitatea lor de proprietari socialiști, producători și beneficiari, nu se limitează la exercitarea funcțiilor de muncă ce definesc, fiecăruia, profilul profesional, ci presupune și contribuția lor la perfecționarea organizării și conducerii activității, la aplicarea noului mecanism economico-financiar la conducerea întreprinderilor și a societății. Iar cadrul organizatoric larg al democrației socialiste din țara noastră, oferă posibilitatea reală a valorificării potențialului de gîndire colectivă în interesul general al progresului.

Constantin ENACHE

Noţiunile de „organizare“ şi „conducere“ în viziune sistemică

PENTRU CINCINALUL următor Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. prevăd o creştere mai accentuată a productivităţii muncii în principal printr-o organizare şi o conducere superioară a producţiei şi a muncii, prin promovarea tehnicii şi tehnologiilor moderne, a mecanizării, automatizării şi cibernetizării proceselor economice şi tehnologice.

În acest context ne propunem să analizăm conceptele de „organizare“, şi „conducere“ din punct de vedere al **cibernetizării** — şi în consecinţă să le redefinim în viziune **sistemică.** După cum este cunoscut, conceptul de **sistem** semnifică în esenţă **un ansamblu de elemente intercorelate funcţional în vederea realizării în comun a unui obiectiv.** În reprezentarea realităţii acest concept scoate în evidenţă cu precădere interacţiunea, corelarea, relaţiile dintre elementele unui întreg, într-un cuvînt **organizarea** lui.

Prin urmare, în concepţie sistemică, prin **organizare** putem înţelege **totalitatea acţiunilor ce concură la crearea unui sistem.** În sens mai larg, în pofida tendinţelor entropice, dezorganizatoare ale mediului, organizarea realizează în sînul acestuia „oaze“ ordonate de transformări cu ţel bine conturat. Crearea unui sistem nu înseamnă însă înlăturarea totală şi definitivă a dezordinei în sectorul respectiv al mediului, ci numai reducerea ei într-o măsură mai mică sau mai mare.

Împotriva tendinţelor dezorganizatoare, a agenţilor perturbatori de orice fel, cele mai evoluate sisteme — sistemele biologice — se apără continuînd să se **autoorganizeze** şi să se **autoregleze** permanent, adică **adaptîndu-se.** În antagonismul dintre tendinţele de dezorganizare şi cele de autoorganizare-autoreglare din interiorul oricărui sistem cibernetic evoluat recunoaştem manifestarea clară a „luptei contrariilor“ din filozofia materialist-dialectică.

Putem afirma totodată că sistemele cibernetice evoluate se **autoconduc.** Care este atunci, în concepţie sistemică-cibernetică, relaţia dintre conceptul de „organizare“ şi conceptul de „conducere“ ?

Definiţia adoptată mai sus pentru conceptul de organizare sugerează că procesul organizator nu poate fi integrat în procesul de conducere deoarece organizarea unui sistem se desfăşoară de regulă anterior conducerii lui şi deci în afara domeniului de preocupări specifice acesteia din urmă. Această ipoteză este întru totul adevărată numai la sistemele cibernetice tehnice (maşină-regulator, maşină-calculator). La sistemele biologice şi la sistemele cu participare umană, în general la sistemele **cu autoorganizare,** ipoteza de mai sus nu mai este decît parţial adevărată deoarece în acest caz una dintre funcţiunile subsistemului conducător (regulatorului) este de a executa „din mers“ unele corecţii şi îmbunătăţiri în organizarea sistemului, adică acţiuni care aduc modificări sau adăogiri la însăşi structura iniţială a sistemului, în propriul mod de funcţionare. Deşi prin această „finisare“ continuă a organizării iniţiale, într-un timp mai îndelungat, regulatorul sistemelor cu autoorganizare poate să modifice pînă la urmă în totalitate, **să recreeze,** sistemul, să-l înlocuiască practic cu unul nou, pentru a evita unele confuzii vom adopta în continuare termenul de „organizare“ numai cu sensul de **realizare** (creare) a sistemului şi cu desfăşurare **anterioară** intrării acestuia în funcţiune, iar termenul de „autoorganizare“ cu sensul de **autoperfecţionare** a sistemului **în cursul activităţii sale.**

Plecînd de la aceste clarificări de sens precum şi de la proprietatea generală de ierarhizare a sistemelor, deducem că **organizarea** (crearea unui sistem) se desfăşoară în cadrul funcţiei de autoorganizare a sistemului de nivel imediat superior, (deci este iniţiată şi realizată din afară), pe cînd **autoorganizarea** este iniţiată şi realizată din interior, cu mijloacele şi resursele sistemului.

În ultimele decenii, în parte şi datorită valenţelor noi pe care i le-a atribuit cibernetica, sfera de preocupări a ştiinţei organizării se delimitează tot mai clar, iar rolul ei determinant în asigurarea unei conduceri ştiinţifice, eficiente iese tot mai mult în evidenţă. **Organizarea sistemică este astăzi o condiţie fundamentală a unei conduceri optime.**

În concepţie sistemică, definiţia conducerii poate fi formulată la fel de concis ca şi definiţia organizării. Astfel, dacă prin **organizare** înţelegem **crearea sistemului,** prin **conducere** înţelegem **dirijarea şi reglarea sistemului.** Cu alte cuvinte, dacă organizarea rezolvă **statica** sistemului, conducerea este chemată să rezolve **dinamica** lui. **Conducerea nu se poate achita în condiţii optime de această sarcină fundamentală decît dacă procesul respectiv este reglabil, adică dacă a fost organizat în prealabil ca sistem cibernetic.** Această idee exprimă legătura indisolubilă dintre conducere şi organizare şi stă la baza **metodei conducerii „prin**

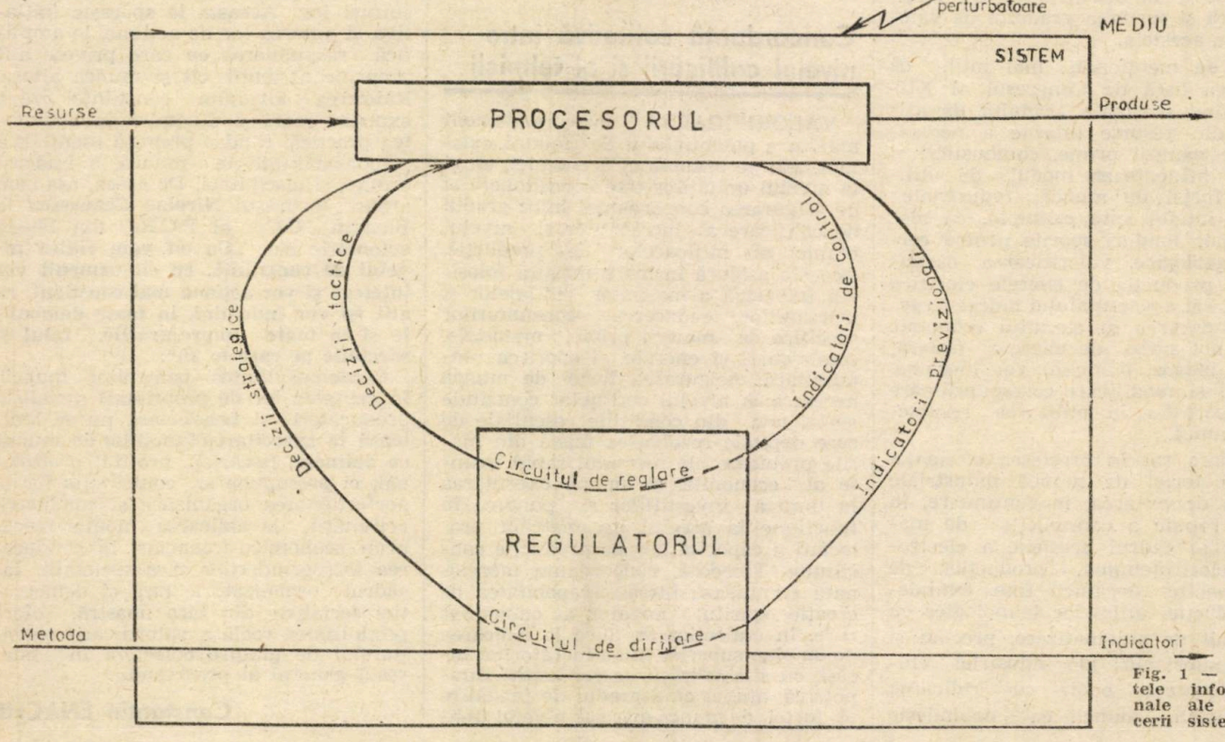

Fig. 1 — Circuitele informaţionale ale conducerii sistemice

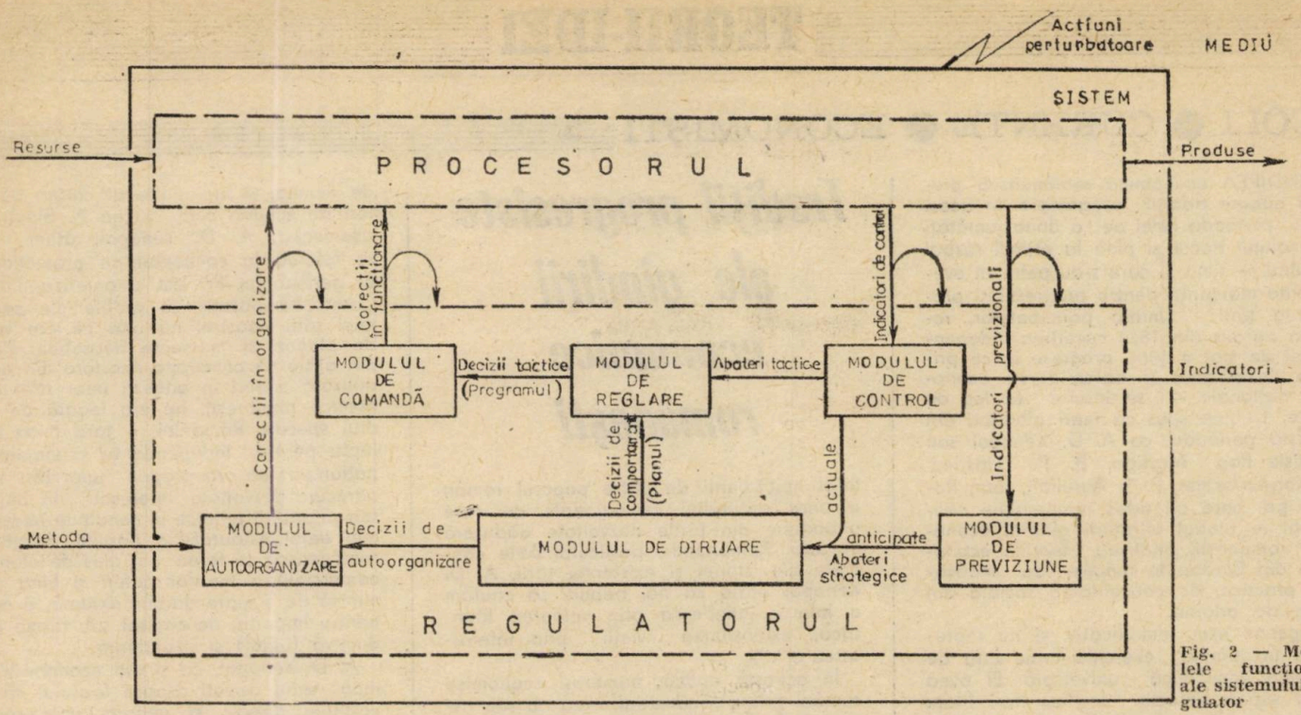

Fig. 2 — Modulele funcționale ale sistemului regulator

sistem" care poate fi definită ca **un ansamblu integrat de principii, reguli, mijloace și activități ordonate prin care se dirijează spre realizarea obiectivelor și se reglează orice proces complex, organizat în prealabil ca sistem cibernetic.** Prin **„a dirija"** un sistem înțelegem aici **a stabili periodic pe care dintre căile posibile trebuie să acționeze în continuare acel sistem pentru a-și atinge scopul în condițiile unor împotriviri viitoare previzibile.** Iar prin **„a regla"** înțelegem **a acționa prompt în sensul înlăturării sau compensării cît mai rapide a perturbațiilor survenite în funcționarea sistemului.** În cazul sistemelor cibernetice evoluate atît dirijarea cît și reglarea se execută de către subsistemul regulator (conducător).

Din definițiile date mai sus se desprinde caracteristica de bază a metodei conducerii prin sistem : organizarea sistemică prealabilă a procesului condus și a procesului conducător după modelul celor două subsisteme tipice ale sistemului cibernetic — **subsistemul procesor** și respectiv **subsistemul regulator.**

Experiența practică demonstrează că a conduce științific un proces, a-i asigura stabilitate și performanțe superioare în funcționare, înseamnă **a-l influența pe cel puțin două circuite informaționale : circuitul de dirijare** și **circuitul de reglare** (fig. 1).

În literatura de specialitate aceste circuite sînt sugerate sau descrise sub o formă ori alta tot mai frecvent cînd se fac referiri la procesele de reglare sau de conducere. Din păcate însă, deși în ultima jumătate de secol au apărut multe lucrări despre aceste procese, pînă în prezent încă nu s-a ajuns la un consens nici în ceea ce privește numărul, nici în privința denumirii și a semnificației funcțiunilor conducerii. De aceea, în continuare vom clasifica și prezenta aceste funcțiuni așa cum considerăm că rezultă din sarcina conducerii de a asigura funcționarea celor două circuite informaționale de reglare menționate.

Astfel, în ordinea circulației informațiilor, pe circuitul de dirijare deosebim funcțiunile : **previziunea, dirijarea** și **autoorganizarea**, iar pe circuitul de reglare funcțiunile : **controlul, reglarea** și **comanda.** Pentru reprezentarea modulelor subsistemului regulator aferente acestor funcțiuni propunem schema structurală din fig. 2.

Avînd în vedere ideile prezentate mai sus și modelul logic propus în fig. 2, funcțiunile conducerii ar putea fi definite în concepție sistemică după cum urmează :

Funcțiunea de **previziune,** în cadrul căreia, pe baza informațiilor culese pînă la un moment dat și a legilor obiective cunoscute, subsistemul regulator se străduiește să deducă sau să intuiască din vreme posibile schimbări în mediul ambiant și să evalueze consecințele acestora asupra funcționării viitoare a sistemului. Totodată regulatorul evaluează discrepanțele ce vor apare între strategia existentă în acel moment și schimbările anticipate în mediu, schimbări care de regulă reclamă modificări corespunzătoare în obiectivele, strategia și organizarea sistemului astfel încît funcționarea acestuia să rămînă în continuare performantă. În viitorul investigat, aceste discrepanțe înseamnă de fapt tot atîtea abateri de la strategia optimă a strategiei curente dacă aceasta nu se va adapta pe parcurs la noile condiții ambiante.

Funcțiunea de **dirijare** (planificare) ia în avans decizii importante de evoluție și adaptare a organizării și funcționării sistemului la schimbările anticipate în mediul ambiant. Aceste decizii stabilesc strategia sistemului și sînt de două categorii : **decizii strategice de comportament,** prin care se stabilește un plan de comportare viitoare, și **decizii strategice de autoorganizare,** prin care se hotărăsc modificările sistemului, determinate de punerea în aplicare a acestui plan.

Funcțiunea de **autoorganizare** concretizează în amănunțime deciziile de autoorganizare și le aplică sub formă de corecții corespunzătoare ale structurii și metodei atît în organizarea subsistemului procesor cît și în organizarea subsistemului regulator. Conform convenției propuse anterior, avînd în vedere proprietatea de ierarhizare a sistemelor, funcțiunea de autoorganizare la un nivel constituie totodată funcțiune de **organizare** pentru nivelul imediat inferior. În paralel cu sarcinile funcțional-strategice cărora le sînt destinate, corecțiile în organizarea sistemului urmăresc în paralel optimizarea funcționării acestuia în vederea utilizării cu maximă eficiență a resurselor și mijloacelor avute la dispoziție. Eficiența funcționării unui sistem este cu atît mai mare cu cît acesta se caracterizează printr-un grad de organizare mai înalt.

Funcțiunea de **reglare** asigură o adaptare continuă a funcționării procesorului la condițiile de mediu, stabilind în detaliu modalitățile corespunzătoare de realizare a strategiei sistemului, de alocare a resurselor și mijloacelor necesare, de înlăturare sau compensare promptă a perturbațiilor apărute. O deosebire esențială între **reglarea tactică** efectuată de către funcțiunea de reglare și **reglarea strategică** realizată de către funcțiunea de dirijare, constă în faptul că în timp ce prima obține ajustarea activității procesorului fără înzestrarea acestuia cu mijloace noi ci numai prin modificarea unor parametri de funcționare, a metodei, cea de a doua reclamă de regulă, în plus, modificări cantitative și calitative în însăși structura sistemului.

Funcțiunea de **comandă** (antrenare) transformă deciziile tactice în acțiuni concrete de influențare asupra procesorului (comenzi) astfel încît în funcționarea acestuia să se obțină acele modificări (corecții) care corespund rezultatelor ce se urmăresc la ieșire.

Funcțiunea de **control** (evaluare) compară în permanență rezultatele cu obiectivele, funcționarea reală cu cea normală, stabilește și evaluează abaterile (perturbațiile) sau tendințele de abateri și le transmite sub o formă sintetică funcțiunilor de dirijare și de reglare pentru a le determina cauzele și a lua deciziile de înlăturare a acestora, de compensare a efectelor lor defavorabile.

Considerăm că o asemenea abordare teoretică a organizării și conducerii, determinată de însăși tendința de cibernetizare a producției, este de natură să aibă implicații practice pozitive, ducînd la creșterea eficacității muncii de conducere.

C. MIHĂESCU
Brașov

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti

GÎNDIREA economică românească prezintă bogate tradiţii progresiste. În acest cadru, perioada celei de a doua jumătăţi a secolului trecut şi pînă la primul război mondial – timp în care s-au petrecut evenimente marcante pentru progresul şi propăşirea ţării: Unirea principatelor, reforma agrară din 1864 cucerirea independenţei de stat a ţării, progrese în ce priveşte dezvoltarea şi consolidarea economiei naţionale – se înscrie la loc de frunte. Trebuie spus că mari gînditori din această perioadă, ca A. D. Xenopol sau Dionisie Pop Marţian, B. P. Hasdeu, M. Kogălniceanu, P. S. Aurelian, Ioan Roman ş.a. care au adus remarcabile contribuţii în planul afirmării gîndirii economice româneşti, analizau teoriile economice din Europa în funcţie de motivaţiile practice, de cauzalitatea socială din ţările de origine.

Aspectul este semnificativ, şi nu reprezenta un simplu exerciţiu critic faţă de gîndirea economică universală. El avea drept suport obiectiv ceea ce Karl Marx aprecia drept contradicţie între conştiinţa naţională a unei ţări mici şi practica celorlalte naţiuni, îndeosebi a celor mari, cu tendinţe de dominare. Economiştii români adoptau o atitudine realistă faţă de rolul gîndirii economice româneşti, de misiunea şi mesajul ei, în contextul gîndirii universale: respectiv de a lua, ca obiect predominant al cercetării, realităţile naţionale, de a pune teoria economică în slujba dezvoltării ţării, utilizînd în acest sens rezultatele deja dobîndite pe plan mondial.

În acest scop gînditorii români citaţi mai sus au consacrat ample analize, inclusiv comparaţii statistice, prin care încercau să determine nivelul de dezvoltare economică a României faţă de alte ţări, tendinţele vieţii economice internaţionale, ca fundal al situaţiei dezvoltării economiei naţionale. Analiza formării valorii şi preţurilor pe piaţa mondială, de pildă, în condiţiile existenţei unor economii cu nivele de dezvoltare diferite, îi conducea la concluzia necesităţii construirii unei politici economice naţionale, care a jucat un rol central mai ales după 1877. Astfel, A. D. Xenopol aprecia cu luciditate faptul că starea de înapoiere economică – aflată adeseori în centrul cercetării economice româneşti – constituia o expresie a modului în care se desfăşura dezvoltarea internă şi nu rezultatul neintrunirii de către poporul român a unor aptitudini excepţionale de care popoarele din ţările dezvoltate dăduseră dovadă. Remarcînd particularităţile concrete ale istoriei şi existenţei ţării, A. D. Xenopol arăta că noi trebuie să căutăm a înlocui întinderea prin valoarea lăuntrică„ extensiunea vieţii prin intensitatea ei". [1]).

În această optică, numeroşi economişti români priveau industrializarea nu sub aspectul de ramură a economiei, fie chiar cea mai importantă, ci drept „condiţiunea sine qua non" de viaţă, asemănător cu limba şi literatura care confereau poporului caracterul său naţional [2]). Una din coordonatele dezvoltării ţării – după Xenopol – era „că orice pas pe calea propăşirii" avea însemnătate pentru noi numai „în măsura în care reflectează asupra naţionalităţii noastre". La rîndul său P. S. Aurelian afirma că „Nu poate exista prosperitate politică fără prosperitate economică... Viitorul nostru ca stat este în cea mai strînsă „legătură cu dezvoltarea economică a ţării". Pentru M. Kogălniceanu necesitatea promovării industriei decurgea din înţelegerea rolului determinant al factorului economic în viaţa social-politică, ideea care se asocia, după 1877, cu lupta pentru existenţa şi afirmarea naţiunii române, depăşind cadrul politicii vamale şi de schimb.

Situarea industrializării drept epicentru al dezvoltării, fundamenta, în fapt, concepţia asupra imposibilităţii ecnomice a României de a rămîne o ţară agrară. Aceasta se va reflecta şi în planul gîndirii economice româneşti în contextul ei cu gîndirea universală. Astfel, dezvoltarea economică a ţării prin industrializare era argumentată, de către economiştii români, în numele punerii în valoare a resurselor naturale şi de forţă de muncă, şi mai puţin al creării de valori de schimb cum făcea A. Smith. De asemenea, A. D. Xenopol, atunci cînd se referea la conceptul de protecţionism al germanului Fr. List şi americanului H. Carey, comparativ cu problemele economiei ţării noastre, nu uita că era vorba de planuri şi momente deosebite. Xenopol arăta că concepţia acestora din urmă, utilizată uneori în analiza unor stări economice româneşti, nu era legată de stadiul specific României, o ţară mică care lupta pentru independenţa economică şi naţională; ea era proprie unor ţări mari, oarecum dezvoltate interesate în obţinerea priorităţii tehnice în condiţiile hegemoniei deja instaurate a Angliei. Burghezia românească se ferea mai ales de ofensiva comercială a marilor puteri şi fiind constrînsă de o mare datorie externă, a optat pentru importul de capital sub formă productivă (utilaj) şi experienţă.

A. D. Xenopol, ca şi alţi economişti români, erau avizaţi asupra faptului că investiţiile directe şi împrumuturile reprezentau forme noi de penetraţie şi dominare a capitalului străin în ţările agrare. Tocmai de aceea, economiştii români au supus unor ascuţite critici teoria liberală a şcoalei clasice engleze. A. D. Xenopol respingea teoria balanţei comerciale, după care soldul acesteia ar fi criteriul esenţial şi suficient pentru aprecierea nivelului de dezvoltare a unei ţări. Pe un plan mai larg, confruntările de opinii au condus la constituirea unei concepţii închegate asupra exploatării ţărilor agrare de către ţările industriale, situaţie care s-a conturat îndeosebi după încheierea convenţiei comerciale cu Austro-Ungaria în 1875.

„Ţara aceasta – arăta Mihail Kogălniceanu – trebuie să aibă odată suveranitatea şi interesele sale economice, ea trebuie să fie stăpînă la ea acasă, să arate că şi ea are puterea ei" [3]). În acelaşi spirit, A. D. Xenopol indica drept soluţie a recuperării rămînerii în urmă trecerea la industria mare (prin aceasta Xenopol înţelegea industria de fabrică, n.n.): „Industria mare este ceea ce trebuie să căutăm a dezvolta mai întîi în România" [4]). La rîndul său P. S. Aurelian aprecia că „lipsa de protecţiune a muncii naţionale, ne-ar expune a periclita nu numai interesele noastre economice, dar chiar fiinţa statului nostru" [5]).

Dezvoltarea industriei era privită ca

FIŞE

● *Un studiu monografic asupra indicatorului „producţia netă" realizat de* Gheorghe Obreja *şi* Constantin Stoenescu, *sub egida Academiei „Ştefan Gheorghiu", ne oferă* Editura Politică *prin volumul recent tipărit „VALOAREA PRODUCŢIEI NETE – INDICATOR DE BAZĂ AL ACTIVITĂŢII ECONOMICE". Autorii prezintă, într-un prim capitol de carte, coordonatele conducerii planificate a activităţii economico-financiare în ţara noastră – autoconducerea şi autogestiunea economico-financiară, planul economic al unităţilor, bugetul de venituri şi cheltuieli, fondurile unităţii socialiste – urmărind, deopotrivă, să precizeze rolul şi funcţiile sistemului de indicatori în comensurarea şi evaluarea activităţii economico-sociale. O atenţie deosebită se acordă, în acest plan, indicatorului producţia netă, conţinutului şi metodologiei sale de calcul în funcţie de specificul diverselor ramuri ale economiei. Autorii se opresc pe larg, în paginile lucrării, asupra acţiunii factorilor capabili să contribuie la sporirea continuă a valorii producţiei nete, expresie nemijlocită a eficienţei cu care se desfăşoară activitatea economică: realizarea producţiei fizice şi îmbunătăţirea structurii producţiei, promovarea progresului tehnic, reducerea cheltuielilor materiale de producţie, creşterea productivităţii muncii.*

Servicii

● *În articolul* A szolgáltatások sajátosságairol *(Cu privire la particularităţile activităţii din sfera serviciilor) prezentat în numărul 27 al publicaţiei maghiare* KÖZGAZDASAGI SZEMLE, M. Simon *întreprinde o analiză a specificului activităţii desfăşurate în domeniul serviciilor. Autorul consideră că în noţiunea de servicii trebuie cuprinsă orice activitate al cărei rezultat nu constituie un produs cu caracter material, al industriei şi agriculturii. Din această perspectivă metodologică, datele statistice atestă că în Ungaria circa o treime din populaţia ocupată lucrează în*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

un proces complex, cu funcţii de dinamizare a întregii economii şi cu posibilităţi de eludare, chiar de comprimare a unor etape de evoluţie.

O perspectivă fertilă în resorturile dezvoltării o aduce C. Dobrogeanu-Gherea care, între altele, condiţiona posibilitatea industrializării de bararea drumului neproductiv pe care îl luau capitalurile acumulate de către moşieri ca urmare a exportului de cereale. C. D. Gherea a teoretizat oportunitatea intervenţiei conştiente a statului în mersul „evoluţiei firești" pentru a imprima acesteia „un tempo mai puternic şi a o face calitativ superioară". Pentru C. D. Gherea industrializarea ţării, „întrebare vitală de a fi ori a nu fi" semnifica rezolvarea problemei sociale a ţării, deoarece indiferent de treapta de evoluţie a raporturilor capitaliste de la sate, agricultura nu se putea dezvolta independent de industrie, evoluţia industriei trasa tot mai mult legea evoluţiei agricole.

Acesta fiind contextul general în care gîndirea economiştilor români de pînă la 1914 orientau activitatea de industrializare a ţării, ne vom referi în continuare la unele aprecieri critice referitoare la politica de industrializare a României din acea vreme. [6]) Punctul central al criticilor respective conţine ideea că România, în dezvoltarea sa pe calea capitalistă, a căutat să reproducă situaţia economică din marile ţări ale Europei, în special din Anglia şi Franţa, punîndu-şi sarcina să treacă direct la industrializare, în condiţii cu totul neinformabile din punctul de vedere demografic, cultural şi financiar, fără cadre destoinice şi fără perspectiva unui export de produse industriale. Se consideră că trebuie să se ia ca model ţări ca Norvegia, Danemarca, Olanda, Ungaria, Suedia – care au dat atenţie mai întîi agriculturii, silviculturii şi sectorului serviciilor şi numai cu timpul, odată cu crearea condiţiilor necesare, s-a trecut la industrializare.

Se apreciază că industrializarea pe calea investiţiilor străine nu era o alternativă satisfăcătoare [7]), concluzîndu-se că soluţia potrivită putea fi numai „o concentrare în sectorul agricol". În acest sens se arăta că Regulamentul organic a deschis o cale potrivită pentru dezvoltarea agriculturii – care nu s-a ştiut folosi – prin orientarea marilor latifundii spre o agricultură capitalistă, cu caracter de export. O altă alternativă ar fi fost, potrivit aceleaşi opinii, încurajarea organizării de „gospodării ferme ţărăneşti de o mărime adecvată", de 50 hectare, cărora să li se asigure credit şi condiţii de desfacere.

În lucrările menţionate se critică politica agrară de improprietărire şi de sprijinire a sectorului ţărănesc. „Problema agricolă" pricinuită de incapacitatea marii proprietăţi de a se adapta condiţiilor economice era considerată unică pe continent, silind, între altele, ţărănimea cu pămînt puţin să lucreze pe latifundii, în condiţii apropiate de cele ale şerbiei. Se arată că situaţia a fost agravată datorită faptului că şi în acest caz s-a manifestat aceeaşi obsesie pentru modelul occidental, faţă de proprietate, decretată ca absolută, fără ingerinţe din partea statului. Se considera că numai o agricultură capitalistă, ca o primă etapă, care ar fi dus la creşterea veniturilor şi a pieţei interne ar fi fost singura bază posibilă a industrializării. Această orientare era considerată aplicabilă pe o perioadă mai mare decît cea analizată.

Unele din aceste afirmaţii sînt faptic adevărate. Interpretarea lor apare, însă, uneori exagerată, unilaterală. Sînt probleme la care ne vom referi în partea a doua a articolului.

Aneta SPIRIDON

[1]) Anuarul Universităţii din Iaşi, pe anul şcolar 1898—1899, Iaşi, 1900.
[2]) Ioan Roman, Tribuna Sibiului (II), 1885, nr. 177, aug. 4/161, p. 703.
[3]) Dezbaterile Adunării Deputaţilor pe 1886/1887, şedinţa din 4 februarie 1887, p. 516.
[4]) A. D. Xenopol, Studii economice, Craiova, 1882, p. 236.
[5]) P. S. Aurelian, Politica noastră vamală, Bucureşti, 1890, p. 10—11.
[6]) Avem în vedere cu deosebire comunicarea prezentată de către Alan S. Milward la colocviu româno-englez, organizat de Academia R.S. România în iulie 1978 despre începuturile industrializării în România. Vezi şi capitolul VIII din lucrarea : Alan S. Milward & S. B. Saul, The Development of the economics of Continental Europe, 1850—1914, London, George Allan & Unwin, 1977.
[7]) În sprijinul acestei aprecieri A.S.M. citează lucrările autorilor : I. T. Berend and G. Ranki, Economic Development in Est-Central Europe in the 19 th and 20 th Centuries, New York, 1974, Chaoter 6 şi N. I. Păianu, Industria mare 1866—1906, Bucureşti, 1906.

Analiză şi dezbatere ştiinţifică

În ziua de 28 noiembrie a.c. a avut loc la Centrul teritorial de cercetări economice din Cluj-Napoca analiza activităţii desfăşurate în perioada 1976—1980 şi dezbaterea unor lucrări de cercetare elaborate în anul 1980. Au participat membrii biroului executiv al Institutului central de cercetări economice, specialişti din producţie, cadre didactice din instituţiile de învăţămînt superior din Cluj-Napoca, Sibiu şi Baia Mare. La lucrări au participat reprezentanţi ai organelor locale de partid şi rectorul Universităţii Babeş-Bolyai din Cluj-Napoca.

În cadrul dezbaterilor, reliefîndu-se rezultatele pozitive obţinute în domeniul cercetării economice, s-au subliniat, totodată, modalităţile de perfecţionare a activităţii viitoare în vederea îndeplinirii cu succes a sarcinilor care decurg din documentele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român. A avut loc un larg schimb de opinii asupra studiilor privind : dezvoltarea economico-socială a judeţului Cluj, elaborarea unui model economic de dezvoltare a zonei Munţilor Apuseni, perfecţionarea sistemului informaţional privind calculul producţiei nete în unităţile industriale, introducerea unui sistem de prelucrare mecanizată şi automatizată a informaţiei pentru conducerea consiliilor unice agroindustriale de stat şi cooperatiste, perfecţionarea sistemului de evidenţă şi normarea muncii în construcţiile industriale.

Participanţii la dezbateri s-au angajat să acţioneze ferm pentru analiza profundă a problemelor actuale şi de perspectivă ale dezvoltării economiei româneşti, pentru creşterea eficienţei cercetărilor întreprinse şi valorificarea maximă a acestora într-un timp cît mai scurt.

sectorul terţiar ; în acest cadru 40 la sută din servicii sînt servicii pentru populaţie.

Planificatorii care dimensionează activitatea din sfera serviciilor, susţine M.S., trebuie să ţină seama de cerinţele locale şi să adapteze activitatea acestora în consecinţă, optînd, de regulă, pentru unităţi mici. Totodată, se subliniază în articol, pentru a menţine un nivel cît mai ridicat de calitate în acest domeniu – în care cererea înregistrează frecvent fluctuaţii importante – se impune stimularea unui spirit competitiv între diferitele unităţi prestatoare de servicii de acelaşi profil.

Descentralizare industrială

● *Preocupările pentru a găsi cele mai eficiente moduri de dezvoltare a industriei – cu deosebire în ţările în curs de dezvoltare – au fost amplificate considerabil sub impactul crizei mondiale energetice şi de materii prime. În această ambianţă, subliniază* Paul Harisson *în articolul „Repenser l'industrie" înserat în publicaţia FORUM DU DEVELOPPEMENT ce apare sub egida* Universităţii Naţiunilor Unite – *unele efecte nedorite pe care le generează industria se reliefează deosebit de pregnant : aglomeraţii urbane, poluare, discrepanţe însemnate între sat şi oraş etc. Drept răspuns s-au înmulţit preocupările pentru elaborarea de noi strategii de dezvoltare a industriei menite să contribuie la înlăturarea acestei disfuncţionalităţi.*

O soluţie frecvent susţinută este cea a industrializării rurale. După cum afirmă P.H., amplasarea unor elemente industriale în zonele rurale – în condiţiile respectării unor parametri de eficienţă economică a activităţii industriale – ar avea două consecinţe mai importante : pe de o parte valorificarea superioară a resurselor de muncă şi materiale locale, iar, pe de altă parte, stabilizarea populaţiei rurale şi ridicarea nivelului său de viaţă. Dacă asupra acestor efecte se conturează un anumit acord, problema cea mai însemnată, şi care rămîne în continuare deschisă, este cea a naturii industriilor ce urmează a fi dezvoltate în mediul rural. În această privinţă, P.H. militează pentru dezvoltarea unor activităţi industriale şi agrare integrate specificului fiecărei zone şi nu implantării, în mediul rural, a unor tehnologii importate.

FIŞE

INFLAȚIA, COMPONENTĂ INTRINSECĂ A ECONOMIEI CAPITALISTE CONTEMPORANE [III]

ÎN ULTIMUL TIMP, devine tot mai larg utilizat termenul de „cost al inflației" [1]). Cu alte cuvinte, fenomenul este acceptat ca o realitate inexorabilă a societății capitaliste — și, recunoscîndu-se în același timp ineficiența măsurilor de eliminare a inflației, sfera de preocupări se lărgește în direcția analizării consecințelor sociale, politice, economice etc., ale fenomenului.

În acest sens, ca un prim efect al inflației, respectiv ca un „cost" al acesteia, este evidențiată redistribuirea veniturilor și consecințele ei ca nesiguranța personală și — odată cu aceasta — sporirea tensiunilor interumane și interinstituționale. Referindu-se la efectele inflației, autorul studiului citat spune că ele sînt „distructive social și politic" și că se repercutează „în final asupra eficienței economice". Sînt puse față în față cererea și oferta și se analizează echilibrele și mai ales dezechilibrele ce se produc între acestea sub influența inflației. În ceea ce privește cererea sînt evidențiate fenomenele de sporire a nivelului dobînzilor, cu implicațiile sale asupra cererii de credite și a procesului investițional. Tot de pe pozițiile cererii analiza arată că inflația comprimă cheltuielile consumatorilor deoarece „reduce valoarea bunurilor" și concomitent stimulează exporturile, ca urmare a schimbărilor în raportul dintre prețurile interne și cele externe. De asemenea, sînt stimulate investițiile, investitorii avînd speranța că prețurile de vînzare ale producției viitoare vor depăși costurile din prezent. Investițiile sînt stimulate și ca urmare a creșterii cumpărărilor în prezent comparativ cu cele amînate. În ceea ce privește cererea se menționează că sub efectele inflației se ajunge la o creștere artificială a cererii de bunuri în comparație cu cererea de servicii și în special pentru bunurile de lungă durată. Toate acestea au loc deoarece producția, datorită inflației „costă azi mai puțin decît va costa mîine". Astfel, întreprinderile sînt încurajate să facă investiții de moment mai mari și mai repede decît le sînt necesare în realitate. În sfîrșit, un alt efect al inflației ar consta în slăbirea eforturilor de conducere și organizare a producției, a activităților cu caracter productiv, determinînd în schimb, manevre speculative. Această deplasare în preocupările oamenilor de afaceri are loc sub efectul încercărilor lor de a evita influențele negative ale inflației sau — adeseori — de a profita de ele.

Se remarcă în analiza de mai sus o încercare de evidențiere a efectelor sociale ale inflației care îi afectează puternic pe membrii societății în privința veniturilor și a condițiilor lor de viață. Aceasta este cu atît mai valabil cu cît măsurile de politică antiinflaționistă, (fie că au un caracter promotor deflaționist, fie că sînt predominant măsuri de influențare a dinamicii veniturilor) încearcă întotdeauna să deplaseze, în cît mai mare măsură, efectele negative ale inflației asupra oamenilor muncii, asupra maselor populare.

În preocupările economiștilor un loc tot mai important îl ocupă identificarea cauzelor care generează și alimentează fenomenul inflației. În mod firesc explicațiile sînt foarte variate și depind de concepția generală economică, socială, politică a fiecăruia. Considerăm însă că în funcție de explicație putem grupa economiștii respectivi în două mari categorii. Dintr-o primă categorie fac parte aceia pentru care inflația este determinată de o serie de fenomene izolate, particulare, considerînd că fenomenele și procesele economice se desfășoară într-un sistem relativ autonom, fenomenele neeconomice fiind factori exogeni. Din a doua categorie fac parte o serie de economiști care în analizele și explicațiile lor au în vedere interdependența dintre fenomenele și procesele economice și cele neeconomice, pentru aceștia cauzele economice ale inflației împletindu-se cu cauze politice, sociale etc.

În prima categorie un loc important îl dețin economiștii care explică geneza și continuitatea fenomenelor inflaționiste ca fiind în dependență directă de cantitatea de monedă aflată și mai ales pusă în circulație. Este vorba atît de monedă ca atare, cît și de instrumente cum ar fi creditul bancar, finanțările bugetare etc., care îndeplinesc și unele din funcțiile monetare. Așa cum cunoaștem, în fruntea economiștilor care propagă o atare explicație se află școala monetaristă — școala din Chicago care a fost pînă nu de mult chiar foarte la modă, dar ale cărei susțineri s-au dovedit și se dovedesc pe zi ce trece doar explicații parțiale, infirmate de realități. De fapt acești economiști confundă adeseori, în explicațiile lor cauza cu efectul. Într-adevăr, adversarii acestei explicații au dovedit, comparînd dinamica circulației monetare cu inflația, că prima este cel mult o condiție agravantă sau atenuantă pentru ultima și că de fapt este, în principal, efect și nu cauză. Tot în prima categorie se înscriu și economiștii pentru care cauza inflației rezidă în creșterea costurilor de producție. Economiștii care susțin această explicație afirmă că în determinarea creșterii costurilor rolul hotărîtor revine elementelor componente ale acestora și deci că în ultimă instanță este vorba de schimbări în valoare și în expresia ei bănească, în prețuri. Aceste teorii au în vedere salariile, o parte din sarcinile sociale, prețurile materiilor prime și energiei. Concomitent sînt invocate și componentele indirecte ale costurilor cum sînt unele din sarcinile sociale, dobînzile, impozitele, taxele, serviciile publice, profiturile, dividendele etc. Este evident că, la fel ca la economiștii monetariști, și în cazul de față în procesul economico-social al inflației se confundă cauza cu efectul.

Dacă de la explicații particulare, cum le considerăm pe cele de mai sus trecem la explicații care se încadrează într-o viziune mai largă, putem identifica în primul rînd pe economiștii pentru care dinamica prețurilor și inclusiv inflația sînt un rezultat al jocului între cerere și ofertă. Explicația lor pleacă de la analiza funcționării sistemului capitalist, a mecanismului acestuia, respectiv de la locul și rolul deosebit de important pe care îl deține în cadrul acestuia echilibrul și dezechilibrul dintre cerere și ofertă. Conform acestor explicații prețurile sporesc — și deci și inflația se amplifică — sub influența creșterii cererii peste ofertă. Condiții favorizante în același sens sînt considerate creșterea volumului creditului pentru consum, deficitul în finanțele publice care apare în aceste împrejurări, alimentat fiind la rîndul lui, de creșterea cererii și implicit a consumului. Tot în această categorie de explicații, se înscriu și acelea care pun la baza fenomenelor inflaționiste tulburările în funcționarea sistemului economiei capitaliste, tulburări determinate de înțelegerile dintre monopoluri, precum și ca urmare a unor deficiențe în funcționarea sistemului bancar-financiar. Economiștii din aceas-

---

Prima parte a articolului a apărut în nr. 47 al revistei, din 21.XI.1980

[1]) Gardner Ackley, Costurile inflației, Economic Impact nr. 4/1980, Washington D.C.

tă categorie văd inflația ca o consecință a „abaterii" capitalismului contemporan de la legile clasice ale liberalismului descris de A. Smith, ca și cum capitalismul monopolist de stat nu ar fi o realitate a zilelor noastre, un stadiu obiectiv în evoluția istorică a societății capitaliste. În realitate este vorba, deci, de abateri, acestea nefiind excepții, ci regula însăși.

În sfîrșit, tot în rîndul explicațiilor inflației, prin modul de funcționare a sistemului capitalist se înscrie și cea pentru care cauza constă în scăderea productivității muncii, scădere care la rîndul ei se produce, pe de o parte, ca urmare a creșterii relative a poziției sectorului terțiar în economia țărilor capitaliste dezvoltate și, pe de altă parte, datorită amplificării rolului și funcției întreprinderilor publice. O caracterizare cuprinzătoare a acestui ultim punct de vedere, o găsim într-o lucrare recent apărută [2]), în care autorii constatînd că există o „dereglare a mașinii economice" o atribuie unor cauze ca : reducerea productivității muncii în multe din activitățile economice, prioritatea ce se acordă muncii neproductive în raport cu cea productivă sub influența creșterii relative a ponderii sectorului terțiar, preluarea și redistribuirea de către stat a unei cote părți tot mai ridicate din venitul național, o relativă epuizare a potențelor modelului de consum creat după cel de-al doilea război mondial.

Tot în categoria economiștilor care identifică cauzele inflației exclusiv în sfera economicului se înscriu și cei pentru care inflația nu este altceva decît un rezultat al comportamentului participanților la procesul economic. Se dă explicația — desigur simplistă — că inflația ar rezulta din supraaprecierea nevoilor prezente, concomitent cu subaprecierea celor de viitor din partea producătorilor și consumatorilor, aceasta producîndu-se — între altele — sub influența reclamei și a exigențelor modei, a accentuării tendinței consumatorilor de a conserva disponibilitățile lor în bunuri materiale a căror valoare ar fi mai la adăpost de influențele negative ale creșterii prețurilor.

Trecînd la cea de-a doua categorie de explicații — economiști cu o viziune mai largă, inclusiv sociologică — inflația are atît cauze economice cît și de altă natură — sociale și de comportament individual [3]). De reținut însă că numărul acelor economiști care caută o explicație globală a inflației a crescut pe măsură ce inflația s-a dovedit a fi o componentă intrinsecă a societății capitaliste și succesivele măsuri de combatere nu au dat rezultate. Autorul la care ne-am referit găsește că inflația ar fi alimentată de două categorii de cauze : unele care țin de psihologia individului („insatisfacția indivizilor", cum o caracterizează el), cealaltă categorie referindu-se la locul și funcția pe care le dețin în societatea capitalistă diferitele categorii sociale organizate și individualizate (puterea de presiune a grupurilor cu interese comune, cum o califică autorul).

La baza fenomenului inflaționist este pusă discrepanța între realități și aspirații, apreciindu-se că întrucît aspirațiile se amplifică mai mult decît posibilitățile ne-am afla în prezența unei creșteri continue a insatisfacțiilor, a cerințelor neacoperite ale oamenilor. „Pînă nu de mult, arată autorul, creșterea insatisfacțiilor privea numai o parte a populației mondiale. Ceea ce s-a schimbat cu deosebire după anul 1950 constă în faptul că peste tot oamenii nu numai că au devenit mai conștienți de diferența între realități și aspirații, dar sînt de asemenea hotărîți să acționeze, într-un sens constructiv sau nu, pentru ca această diferență să dispară sau cel puțin să se reducă".

Între cauzele care acționează în sensul creșterii insatisfacțiilor oamenilor al creșterii decalajului între „realități" și „aspirații" se menționează ridicarea gradului de cunoaștere, al educației și pregătirii culturale și profesionale. După părerea autorului, dezvoltarea economică implantează în viață inegalități sociale și cu cît sînt mai mari inegalitățile, cu atît crește și insatisfacția și odată cu aceasta presiunea inflaționistă, deoarece oamenii ar ridica exigențe greu sau chiar de neconciliat în raport cu resursele existente, care în mod firesc sînt limitate. În ceea ce privește implicațiile mai largi ale tendințelor inflaționiste care au loc sub influența „insatisfacției indivizilor în societate" autorul ajunge la concluzia că insatisfacțiile sînt cu atît mai mari cu cît este mai mare inegalitatea între venituri — aceasta pe plan național și internațional — și că la rîndul lor insatisfacțiile cresc sub influența tendințelor inflaționiste. În ceea ce privește al doilea factor — „puterea de presiune" — autorul citat arată că această insatisfacție este instituționalizată în însăși procesul diviziunii muncii specific societății capitaliste și că ea ar alimenta inflația. Astfel, acest al doilea factor dă curs în fapt primului.

În procesul diviziunii sociale a muncii și în cadrul categoriilor sociale prin mijlocirea cărora se exercită presiunea puterii și se alimentează tendințele inflaționiste, autorul identifică existența a două puteri de constrîngere : aceea a capitalului pe de o parte și cea a salariaților organizați în sindicate pe de altă parte. Exercitarea acestei constrîngeri se împletește cu „efectele unei interdependențe generalizate", — prin aceasta autorul înțelegînd că economiile naționale sînt tot mai dependente unele de altele — dimensiunile și profunzimea interdependenței fiind direct proporționale cu gradul de dezvoltare a diviziunii muncii. Ca o concluzie se apreciază că adîncirea interdependențelor „introduce în societățile industriale moderne un element de dezechilibru intrinsec pe care societățile preindustriale nu l-au cunoscut". În aceste condiții „insatisfacția și tensiunile socio-economice" pe care acesta le creează" sînt o sursă ce alimentează inflația, generează manifestări inflaționiste, susțin un ritm sporit al acesteia.

Ne-am referit mai pe larg la acest punct de vedere asupra cauzelor inflației deoarece considerăm că evidențiază mai complet — în comparație cu cele anterioare — multiplele și variatele efecte sociale și umane ale inflației în societatea capitalistă contemporană, deși sînt departe de a identifica cauzele reale care generează inflația în țările capitaliste.

Tocmai, de aceea, în lipsa unor explicații realiste, științifice, se acționează, în principal, nu asupra cauzelor ci asupra efectelor și de aceea succesivele măsuri „antiinflaționiste" se dovedesc, tot succesiv, și ineficiente. Această situație contradictorie este reflectată foarte cuprinzător într-un recent studiu [4]) în care, deși se recunoaște că sistemul occidental suferă de „boală instituțională" și, ca o consecință, trebuie căutat „un remediu instituțional", cînd este vorba de soluționarea problemei inflației — se uită aceasta și în același studiu ni se spune : „dacă am putea să găsim o cale prin care să facem ca prețurile și salariile să fie acelea care să reacționeze primele la măsurile fiscale și monetare, în locul producției și ocupării forței de muncă, atunci am putea duce la bun sfîrșit lupta contra inflației, mai repede și cu mai puține suferințe". Numai că nu în aceasta constă „remediul instituțional" a cărui necesitate o sesizează autorul. Măsurile fiscale și monetare nu pot avea efecte decît mai mult sau mai puțin concomitent — desigur cu intensități ce variază — în prețuri, salarii, producție și ocuparea forței de muncă. Chiar o eventuală modificare a acestei situații — efectele măsurilor fiscale și monetare apărînd mai întîi în prețuri și salarii și numai ulterior în producție și în ocuparea forței de muncă, așa cum dorește autorul — nu poate să apară ca un remediu pentru inflație căci aceasta are cauze în însăși structura producției și în mecanismul finanțării ei așa cum sînt practicate în economia capitalistă. Este vorba de locul și rolul ce-l dețin — în aceste țări — producția care acoperă solicitările exorbitante ale cursei înarmărilor precum și volumul creditelor și al emisiunii monetare solicitate. Producția cu această destinație antisocială și antiumană, cheltuielile și finanțările — și condițiile de inechitate socială pe plan intern și internațional — ce le implică, constituie de fapt cauzele principale ale inflației ce afectează sistemul mondial al economiei capitaliste contemporane.

prof. Roman MOLDOVAN

---

[2]) La crise du XX-e siècle, de Jeann Hervé-Lorenzi, Olivier Partié, Joëlle Toledano, Paris, Editions Economica 1980

[3]) Cele două resorturi ale inflației : insatisfacția indivizilor și puterea de presiune a grupurilor de interese, de M. Panic, publicat în Lloyd's Bank Review din iulie 1976

[4]) Robert M. Solow „Toate părerile simple privind inflația sînt greșite", publicat în Economic Impact nr. 4/1980, Washington D.C.

Cereale: prognoză '81

PIAȚA internațională a cerealelor s-a caracterizat în acest an printr-o activitate tranzacțională susținută, pe fondul unor disponibilități reduse de export, a perspectivei accentuării fenomenului inflaționist și a majorării prețurilor petrolului. În aceste condiții prețurile cerealelor — grîu și porumb — au marcat creșteri importante comparativ cu perioada corespunzătoare a anului anterior.

La grîu — deși producția mondială a sezonului 1980/81 se așteaptă să înregistreze un spor de circa 8 mil. t. față de sezonul 1979/80 (la nivelul de 428 mil. t), iar consumul mondial o reducere cu 7 mil. t (la 435 mil. t), balanța mondială producție/consum va fi deficitară, stocurile la finele sezonului urmînd să se reducă cu 7 mil.t.

Cel mai mare deficit se pare că se va înregistra la disponibilitățile mondiale de cereale furajere (34 mil. t. față de consum), ceea ce va avea implicații directe asupra șeptelului din cele mai multe țări producătoare. În timp ce producția mondială de cereale furajere va marca o scădere de 22 mil. t față de sezonul anterior mondială va continua să fie fermă, iar stocurile mondiale vor atinge cel mai scăzut nivel după sezonul 1974/75, respectiv 54 milioane tone. În acest fel stocurile nu vor reprezenta decît 7% din consumul mondial (12% în 1979/80). În ce privește comerțul internațional cu cereale furajere, specialiști americani apreciază o diminuare a disponibilităților mondiale de export, în special din partea S.U.A., Canadei și Argentinei.

Se apreciază că, în aceste condiții, activitatea pe piața cerealelor va deveni tot mai susținută. Principalii factori de influență a pieței vor continua să fie: politica comercială adoptată de S.U.A. la livrările de cereale, creșterea necesarului de import al unor țări tradițional importatoare și disponibilitățile actuale reduse de cereale. Nivelul scăzut în acest sezon al producției mondiale de semințe oleaginoase și în special de boabe soia (folosite în scopuri furajere) ar putea contribui la creșterea și mai accentuată a cererii de cereale.

Se așteaptă ca prețurile să marcheze o tendință ascendentă, cu un singur element posibil atenuator — ce va fi cunoscut, însă, numai în următoarele luni — respectiv producția din emisfera sudică.

Virginia CÎMPEANU
I.E.M.

Evoluția cotațiilor medii la grîu (bursa din Chicago) și porumb (Rotterdam) în anii 1979 și 1980

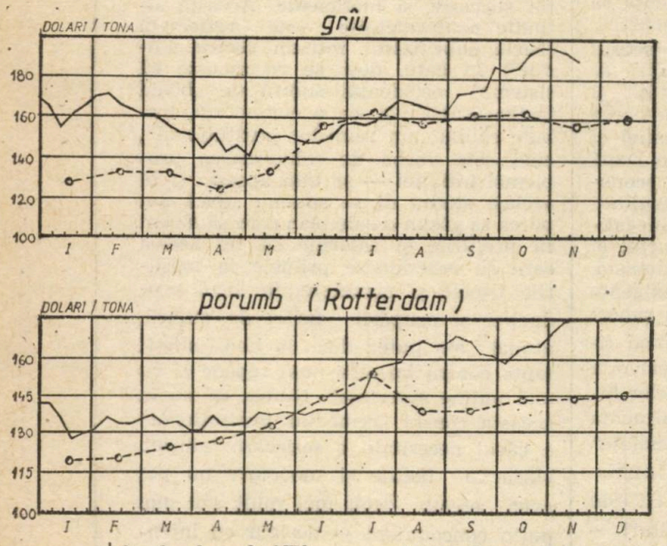

0---0---0 anul 1979
_____ anul 1980

(situîndu-se la nivelul de 705 mil. t), cererea

Programe de dezvoltare

Libia: prima etapă a programului direcțional de dezvoltare pînă în anul 2000

REZERVELE ACTUALE DE ȚIȚEI ale Libiei ajung, în ritmul actual al producției, pentru încă 35 ani, perioadă în care economia țării se pregătește pentru etapa post-petrolieră. Primul element al acestei strategii este dezvoltarea agriculturii, ca o prioritate absolută, în cadrul căreia autoaprovizionarea cu produse agroalimentare este considerată ca o condiție esențială a consolidării independenței. Programele de dezvoltare a agriculturii au în vedere nu numai zonele agricole de coastă, dar și zonele deșertice, deoarece din suprafața țării de 1,6 milioane km² numai 60 000 km² sînt considerate în prezent terenuri cu potențial agricol. Al doilea element principal al politicii economice libiene îl constituie crearea unei industrii naționale, care să se ocupe nu numai de substituirea unor importuri, dar care să utilizeze resursele nepetroliere ale țării (sare, potasă, minereu de fier) astfel încît, în perioada post-petrolieră, să constituie principala sursă a exporturilor țării.

În prezent se află în pregătire viitorul plan 1981—1985 și din proiectele pe ramuri anunțate pînă acum agricultura și industria, pe de o parte, construcțiile de locuințe, transporturile, educația și ocrotirea sănătății, pe de altă parte, vor fi principalele sectoare beneficiare ale alocațiilor de investiții. Planul este considerat hotărîtor în încercarea ca sectorul nepetrolier să depășească sectorul petrolier în formarea produsului intern brut. Totodată, se află în pregătire, programul direcțional de dezvoltare pînă în anul 2000 care, de altfel, va crea cadrul programatic pentru viitoarele planuri cincinale începînd chiar cu perioada 1981—1985. Obiectivele principale anunțate în cadrul programului pînă în anul 2000 se referă la: autoaprovizionarea cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum; asigurarea de locuințe pentru toți locuitorii țării, inclusiv prin construirea unor noi așezări urbane și rurale; realizarea de lucrări de infrastructură, corespunzător resurselor financiare disponibile și necesităților determinate de obiectivele de dezvoltare asumate.

În contextul bunelor relații româno-libiene, volumul schimburilor economice reciproce a cunoscut creșteri exponențiale în ultimii ani. În cadrul cooperării economice întreprinderile românești au construit în Libia circa 3 000 apartamente (alte cîteva sute aflîndu-se în construcție) și 20 școli cu 400 săli de clasă, o șosea de 87 km. Se află în curs de construcție alte 3 șosele, un port pescăresc, sediul Băncii industriale și Centrul de poștă și telecomunicații din Tripoli. O stațiune de cercetare piscicolă se execută în zona Benghazi. De asemenea, în Libia funcționează societatea mixtă pentru transporturi maritime „Roliship", o societate mixtă pentru îngrășarea ovinelor, o societate mixtă pentru creșterea păsărilor și o societate mixtă pentru îmbunătățiri funciare.

Marin FRĂNCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 24—28.XI.1980, **dolarul S.U.A.** a continuat să se reprecieze față de restul valutelor occidentale.

Continuarea creșterii dobînzilor la depozitele în dolari (dobînda preferențială „prime rate" a fost ridicată de la 17 la 17,75%, iar depozitele în eurodolari la termen de 6 luni s-au situat cu circa 1% peste nivelul săptămînii precedente), precum și anunțarea deficitului balanței comerciale a S.U.A. pe luna octombrie a.c. de 1,36 miliarde dolari, față de anticipările de 2—2,5 miliarde dolari — au influențat favorabil poziția monedei nord-americane pe piețele valutare.

Yenul japonez s-a depreciat destul de accentuat în această perioadă față de dolar, situîndu-se pe 28.XI. 1980, la 216,50 yeni/1 dolar, respectiv cu 1,2% sub cotația de închidere din 21.XI.1980 de 213,85 yeni/1 dolar. Mișcarea descendentă a monedei nipone a fost accentuată atît de anticipările privind o posibilă modificare a dobînzilor de bază, cît și de masivele cumpărări de dolari de către marile firme importatoare pentru regiarea plăților la sfîrșit de lună. Reducerea dobînzii minime de împrumut de către Banca Angliei cu 2% (de la 16 la 14%), începînd cu 24.XI.1980, a avut un impact negativ asupra situației **lirei sterline** pe piață, care pe 25.XI. era cotată la 2,34 dolari/1 liră (cu 1,7% sub nivelul din 21.XI de 2,3825 dolari/1liră). Anunțarea programului guvernamental pentru anul viitor a determinat o redresare a lirei în partea a doua a săptămînii, însă cursul de închidere de 2,3575 dolari/1 liră era totuși cu 1% sub cel de referință. **Francul elvețian** era tranzacționat la închiderea intervalului analizat la 1,7425 franci/1 dolar, cu 0,4% sub nivelul din 21.XI. de 1,7350 franci/1 dolar.

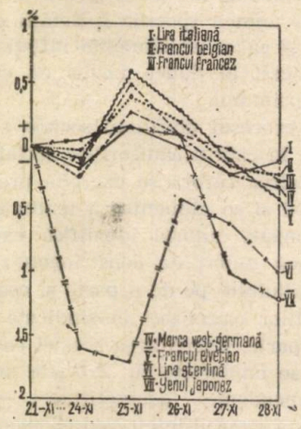

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 24—28.XI; bază: cursurile din ziua de 21.XI. a.c.

Publicarea cifrelor balanței comerciale a R.F.G. pe luna octombrie a.c. — excedent de 1,63 miliarde mărci, aproximativ egal cu cel al lunii precedente a creat unele presiuni asupra **mărcii vest-germane**, care era cotată pe 28.XI.1980 la circa 1,9275 mărci/1 dolar, față de 1,9225 mărci/1 dolar cu o săptămînă în urmă (depreciere de 0,3%). Procente apropiate de depreciere față de dolar au înregistrat **francul francez** (4,47 franci/1 dolar pe 28.XI, față de 4,46 franci/1 dolar pe 21.XI.1980) și francul belgian (31 franci/1 dolar, comparativ cu 30,95 franci/1 dolar), respectiv o depreciere de 0,2%. **Lira italiană** a fost tranzacționată între 912 și 916 lire/1 dolar, nivelul său de închidere de 915,50 lire/dolar situîndu-se cu 0,1% sub cel inițial.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni s-au situat la închiderea din 28.XI., la 17,125% la eurodolari (16,25% pe 21.XI.), 9,562% la euromarca vest-germană (9,375% pe 21.XI.) și 6,1875% la eurofrancul elvețian (5,625% pe 21.XI.1980).

Scăderea continuă, aproape, a **prețului aurului** la Londra în perioada analizată — al doilea fixing din ziua de 28.XI.1980 de 619,75 dolari/uncie a fost cu 15 dolari/uncie sub cel corespunzător din 21.XI.1980 — a fost pusă în mod special pe seama închiderii unor poziții „long", create în intervalele anterioare, astfel că această mișcare se așteaptă să se atenueze în viitor.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea unor specialiști

OPȚIUNI ALE ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE PENTRU UN NOU TIP DE CREȘTERE ECONOMICĂ

ÎN PROCESUL de depășire a decalajelor economice, de lichidare a subdezvoltării, preocupările multor specialiști se îndreaptă spre definirea tipului optim de dezvoltare în funcție de varietatea de condiții economice și sociale care trebuie avute în vedere. În contextul acestor preocupări un loc de seamă îl ocupă cercetările economiștilor privind definirea rolului și locului pe care trebuie să îl dețină statul în economie, pentru realizarea obiectivelor de creștere asumate în fiecare spațiu național, în vederea realizării procesului evolutiv sub raport economic și social. Perspectiva unei dezvoltări alternative și rolul sectorului de stat în țările în curs de dezvoltare constituie subiectul unei analize detaliate a economistului egiptean ISMAIL SABRI ABDALLA, președinte al Forumului Lumii a Treia, în materialul de față propunîndu-se să prezentăm cîteva din concluziile sale așa cum rezultă dintr-un recent studiu intitulat: „Sectorul de stat și strategiile de dezvoltare".

O PRIMĂ ANALIZĂ relevă existența sectorului de stat în toate țările în curs de dezvoltare — apreciază autorul studiului —, diversitatea de orientări decurgînd din însăși nivelul de dezvoltare al forțelor de producție, din reminiscența sau redundanța influențelor colonialiste sau neocolonialiste — ceea ce impune o analiză mai aprofundată asupra formelor de proprietate pentru găsirea soluțiilor celor mai adecvate în condițiile actualelor tipuri de societăți.

Referindu-se la tipul de „dezvoltare convențională", I.S. Abdalla distinge cîteva caracteristici ale acesteia în țările în curs de dezvoltare, respectiv creșterea industrială sectorială, concentrarea de multe ori pe obiective industriale de vîrf, cu o atenție doar periferică pentru problemele și indicatorii sociali ai dezvoltării ; se constată, de asemenea, o insuficientă mobilizare a resurselor naționale, ceea ce obligă la importul, uneori chiar nejustificat, de capitaluri, tehnologie, echipamente etc. Pentru corectarea acestei tendințe, din experiența anilor postbelici a rezultat — menționează autorul — că sectorul de stat poate și trebuie să aibă un rol important dacă nu chiar decisiv în economie ; ele trebui să-și asume responsabilități serioase în dezvoltarea producției materiale — ca unică posibilitate de utilizare eficientă, la nivelul economiei naționale, a eforturilor financiare — statul urmînd să aibă, de asemenea, rol preponderent în sistemul bancar și de asigurări, comerț exterior, transporturi. Alături de acestea, sau chiar în primul rînd, sectorului de stat îi revine sarcina principală în materie de planificare, în special la nivel macroeconomic, mai ales cînd este vorba de obiectivele de dezvoltare pe termen lung ale economiei naționale.

O dată creat acest cadru autorul apreciază că statul este în măsură să centralizeze o parte însemnată din resursele economice în vederea redistribuirii conform sarcinilor de dezvoltare. Practic statul va deține astfel controlul asupra instituțiilor financiare, asupra principalelor sectoare productive și asupra comerțului exterior, avînd capacitatea să coordoneze cea mai mare parte a fluxurilor de capital, acumulările și balanța de plăți. Tot sectorul de stat este acela care își poate asuma planificarea la nivelul economiei naționale pe baza obiectivelor de politică economică stabilite ; este vorba în general, de realizarea marilor proiecte care necesită investiții însemnate pe termen lung, de planificarea activității sectoarelor industriale de bază și de asigurarea echilibrului intersectorial. Tot aici se încadrează și sprijinul pe care statul îl poate acorda pentru mica industrie, sectorul cooperatist, inclusiv prin furnizarea de credite, mașini, piese de schimb, asigurarea unei rețele adecvate de comercializare. În fine, pe plan social statul dispune de posibilități vizînd realizarea unei politici coerente în materie de utilizare a forței de muncă, salarii și prețuri, de sprijinire a segmentelor populației cele mai sărace, formarea și perfecționarea cadrelor, construirea de locuințe în condiții avantajoase pentru populație etc.

În contextul preocupărilor legate de problemele dezvoltării fără îndoială că un loc important îl ocupă simularea tipului de societate a viitorului, către care tind să se îndrepte țările în curs de dezvoltare — dată fiind situația lor specifică —, respectiv stabilirea strategiilor de urmat pe plan politic și socio-economic. În viziunea lui Ismail Sabri Abdalla, „dezvoltarea alternativă presupune luarea în considerare a totalității elementelor noi care au apărut în ultimii ani de studii, cercetări și dezbateri asupra limitelor tipului de strategie convențională, elemente care stau la baza propunerilor pentru unele căi de remediere a deficiențelor actualelor forme și tipuri de dezvoltare. Iată cîteva dintre aceste elemente citate de autor :

Dezvoltarea prin forțe proprii, evaluarea reală și utilizarea resurselor proprii, care de multe ori sînt subestimate ca potențial, este singura cale în măsură să pună capăt dependenței de străinătate. Autosuficiența nu înseamnă realizarea unei economii închise, refuzarea schimburilor cu exteriorul : se impune însă ca aceste schimburi să se efectueze pe bază de respect și egalitate, fără ca ele să antreneze dependența unuia dintre parteneri sau, în ultimă instanță, să amenințe dreptul său la existență. Acest principiu — subliniază autorul — trebuie practicat la toate nivelurile, de la comunitatea sătească, coperativă, uzină, colectivitate locală, asigurîndu-se mobilizarea generală a resurselor pentru rezolvarea problemelor prin mijloacele existente, pe calea deciziilor democratice luate la nivelul corespunzător și realizate cu eforturi liber consimțite. Astfel înțeleasă, dezvoltarea prin forțe proprii trebuie realizată în contextul participării efective și depline a populației la luarea deciziilor care o privesc. **Autogestiunea** — ca o primă formă de participare — a fost deja instituționalizată în multe țări deschizînd perspective pentru cercetare și dezvoltare în vederea identificării unor noi forme în viitor.

Experiența țărilor în curs de dezvoltare — arată I.S. Abdalla — a demonstrat dificultatea **satisfacerii trebuințelor de bază ale celor mai largi pături ale populației** atunci cînd au fost neglijați parametrii sociali ai dezvoltării economice. În concepția autorului o strategie de dezvoltare pertinentă trebuie să plece de la cerințele de bază ale populației, determinînd în mod realist nivelul posibil, de satisfacere a acestora la sfîrșitul etapei de plan ; pornind de la aceste criterii pot fi stabilite obiectivele industriei chemată să răspundă necesităților în cauză și sarcinile legate de comerțul exterior al țării respective.

Un alt element considerat ca definitoriu pentru o societate alternativă îl constituie, potrivit autorului, **ecodezvoltarea.** La nivelul unei întreprinderi, calculul microeconomic, pe termen scurt sau mediu, de regulă ține cont

numai de rentabilitate. Experienţa istorică a demonstrat că dezvoltarea ţărilor occidentale a afectat considerabil mediul înconjurător sub raportul poluării, al epuizării resurselor naturale. Stabilirea unui raport just faţă de mediul înconjurător poate fi realizat numai în cadrul unei perspective pe termen lung : ecodezvoltarea va presupune, în locul distrugerii ecosistemelor, trecerea treptată, în timp, de la un ecosistem la altul, asigurînd ceea ce I.S. Abdalla denumeşte „solidaritatea generaţiilor pe calea conservării mediului înconjurător de astăzi al omului".

O importanţă deosebită trebuie acordată în procesul dezvoltării problemelor legate de ştiinţă şi tehnologie, respectiv **recurgerea la tehnologiile adecvate.** Orice tehnologie — subliniază autorul — este răspunsul pe care o anumită societate îl dă unei probleme utilizînd cunoştinţele ştiinţifice existente la momentul respectiv şi resursele interne, materiale şi umane de care dispune. Rezultă că simplul transfer de tehnologie din ţările dezvoltate către cele aflate în curs de dezvoltare este o sursă potenţială de dependenţă, fără a aduce întotdeauna soluţii mai bune problemelor din ţările solicitante. Pentru a putea fi caracterizată drept adecvată o tehnologie trebuie să răspundă în cel mai înalt grad obiectivelor şi strategiei de dezvoltare ; ea trebuie să realizeze un optim de utilizare a factorilor de producţie, a tuturor resurselor, de o manieră echilibrată şi în contextul socio-cultural naţional.

În cadrul definit de aceste elemente — cărora li se pot adăuga şi altele şi care acţionează în strînsă interdependenţă unele faţă de altele — sectorul de stat, consideră autorul este chemat să deţină un rol prioritar. Împletirea dintre proprietatea de stat şi proprietatea de grup (cooperatistă, mica industrie), ponderea uneia sau alteia în economia naţională ar depinde de dezvoltarea forţelor de producţie, de gradul de socializare a producţiei, de complexitatea gestiunii şi piaţa de desfacere ce trebuie acoperită.

Se apreciază că nivelul de dezvoltare atins de ţările în curs de dezvoltare face ca aici mica producţie de mărfuri şi industria mică să aibă o pondere însemnată. Aceasta nu înseamnă, desigur, negarea rolului industrializării — precizează autorul — dar ea nu se poate realiza decît în timp. În acest interval devine necesară alături de proprietatea de stat şi promovarea altor forme de proprietate, de grup : la nivelul cooperaţiei săteşti, în centrele urbane, în cadrul comunităţilor profesionale etc. Rolul sectorului de stat este de a coordona şi orienta activitatea economică, de a sprijini tehnic şi financiar eforturile creatoare în cadrul acestor forme de proprietate, în interesul economiei naţionale.

În ceea ce priveşte gestiunea, în sectorul de stat aceasta ar trebui realizată pe bază de participare. În măsura în care noua societate rezolvă contradicţia dintre forţele şi relaţiile de producţie, întreprinderea de stat este cea mai în măsură — arată I.S. Abdalla — să reprezinte interesele naţionale şi să exercite controlul în numele întregii naţiuni. Astfel, conducerea întreprinderii de stat trebuie să aparţină colectivului de muncitori — prin forme de autogestiune — statul asigurîndu-şi dreptul de control şi intervenţie.

Din acest punct de vedere — în viziunea lui I.S. Abdalla — planificarea devine o necesitate faţă de jocul liber al pieţei care este de cele mai multe ori defavorabil dezvoltării. Pentru ca planificarea centralizată să fie eficientă este necesar ca ea să fie realizată pe calea unei largi consultări plecînd de la unităţile economice de bază, pe calea unui dialog amplu din faza elaborării planului pînă la evaluarea rezultatelor.

I.S. Abdalla subliniază totodată că, plecînd de la experienţa ţărilor socialiste care au aşezat la baza strategiilor lor de dezvoltare condiţiile naţionale concrete, istorice, economice, culturale este necesar ca şi ţările în curs de dezvoltare, confruntate cu probleme de o mare complexitate şi varietate — să găsească soluţiile cele mai pertinente şi adecvate propriilor condiţii în vederea înlăturării exploatării, a îmbogăţirii şi dezvoltării civilizaţiei umane.

Em. S.

Pericolul exploatării abuzive a resurselor silvice

ÎNTR-UN articol publicat în numărul său din 6 oct. a.c., săptămînalul american „Newsweek" atrage atenţia asupra tendinţelor de diminuare a fondului silvic mondial şi asupra impactului economic al acestui fenomen. Se apreciază că actualul „asalt global" care se dă asupra pădurilor ar prezenta un pericol potenţial mai mare chiar decît criza energiei. Se argumentează aceasta cu faptul că din 1950 şi pînă azi circa o jumătate din totalul pădurilor lumii a fost defrişată şi că anual pierderile se cifrează între 1 şi 2% (adică 10—20 milioane hectare).

Situaţia este critică în special în ţările în curs de dezvoltare datorită exploatării iraţionale la care sînt supuse de către o serie de societăţi multinaţionale : jumătate din pădurile Africii au dispărut ; două treimi din pădurile Americii Latine au fost serios afectate de defrişări. Zone întinse din Amazonia, Africa Centrală şi de la poalele masivului Himalaya au căpătat aspectul dezolant al deşerturilor din Africa de Nord şi Orientul Apropiat. În felul acesta, ţările sărace ale lumii sînt puse în situaţia de a-şi distruge pur şi simplu viitorul, consideră revista citată. Nedispunînd de capacităţi de prelucrare a lemnului pe plan local, aceste ţări continuă să exploateze fără discriminare şi să valorifice sub posibilităţi resursele silvice. Privitor la acest din urmă punct trebuie arătat că puternice interese comerciale sînt puse în joc. Aproape două treimi din producţia mondială de lemn de esenţă tare, provine din Asia de sud-est, în principal din Filipine, Malaezia şi Indonezia. Dar exploatarea lemnului a fost atît de extensivă încît — în lipsa unor măsuri adecvate — pădurile de şes din Malaezia şi Filipine vor dispărea pînă în 1990. Thailanda, odinioară o mare producătoare de lemn de tek va trebui să cheltuiască 100 milioane dolari în acest an pentru achiziţionarea unor produse de lemn din străinătate.

La aceasta se adaugă o serie de alte cauze printre care : defrişarea unor mari suprafeţe în scopul sporirii terenurilor pentru agricultură şi păşunat sau pentru construirea unor căi rutiere (Trans-Amazonul), precum şi folosirea lemnului drept combustibil (circa 90% din lemnul tăiat din Africa este utilizat în acest scop) în lipsa unor alte surse energetice.

Exploatarea prădalnică, fără reîmpăduririle de rigoare, poate avea efecte dezastruoase pentru economiile acestor ţări şi poate determina, în ultimă instanţă, chiar o lipsă critică de materie lemnoasă şi hîrtie, la nivel mondial. Totodată, specialiştii avertizează că fenomenul poate avea în acelaşi timp grave implicaţii de ordin ecologic : deşi acoperă mai puţin de 10% din suprafaţa pămîntului, pădurile tropicale adăpostesc aproape jumătate din speciile sale de plante şi animale. Defrişarea necontrolată a pădurilor ar putea duce la exterminarea a circa 20% din specii pînă la sfîrşitul secolului. De asemenea, aproximativ un sfert din medicamentele uzuale sînt de origine biologică şi pădurile tropicale furnizează sute de uleiuri, răşini şi vopseluri de o mare importanţă industrială.

Căile de remediere a situaţiei existente presupun realizarea unui echilibru optim între un program intensiv de reîmpădurire a zonelor afectate de defrişări şi o mai raţională exploatare a fondului silvic existent. Adoptarea unor asemenea programe complexe implică importante resurse financiare, cadre calificate şi tehnologii avansate, de care însă majoritatea ţărilor în curs de dezvoltare nu dispun.

V. N.

Priorităţi şi reorientări în economie

Energia eoliană — de la experimentare la utilizarea eficientă

UNA DINTRE RESURSELE *reînnoibile de energie care se bucură de un interes sporit în acest deceniu este şi forţa vîntului. Cercetări şi experimentări privind utilizarea energiei eoliene pentru producerea de energie electrică sau pentru alte destinaţii se desfăşoară, în proporţii crescînde de la an la an, nu numai în ţări cu tradiţii vechi în această privinţă — cum sînt, de pildă, Olanda şi Danemarca — ci şi în numeroase alte state, îndeosebi din Europa şi America de Nord.*

Un rol important joacă aici programele energetice elaborate de către diferite guverne, subsidiile acordate de către stat pentru efectuarea de cercetări şi elaborarea de prototipuri, finanţarea construirii unor centrale electrice eoliene, cu puteri din ce în ce mai mari. În S.U.A., de pildă, previziunile oficiale privind utilizarea energiei eoliene includ construirea pînă în anul 2000 a 30 de mii de staţii electrice eoliene de mare capacitate, care să asigure pînă la 2% din necesarul de energie electrică al ţării.

Depăşind faza cercetării, activitatea din acest domeniu a intrat în etapa realizării de obiective propice pentru exploatare comercială. Cea mai puternică centrală eoliană în funcţie în S.U.A. (la începutul acestui an) nu are decît 2 MW, dar se află în construcţie o serie de centrale cu puteri unitare mai mari, a căror concepţie permite atingerea puterii instalate chiar şi la viteze mai reduse ale vîntului (în medie de 6 m/sec), ceea ce le face competitive — sub aspectul costului unui kWh produs — cu termocentralele. Etapa următoare a programului de dezvoltare a energeticii eoliene, finanţată de guvern, o constituie realizarea de microcentrale (de 1 MW şi mai puţin), de asemenea competitive. Pînă în prezent pe baza unor contracte încheiate cu Ministerul energeticii diferite firme americane au elaborat patru prototipuri diferenţiate de centrale eoliene, o altă instalaţie experimentală fiind realizată de specialiştii universităţii din New York (cu ajutorul fondurilor alocate de municipalitatea oraşului) etc. Este ilustrativ faptul că numărul de brevete eliberate pentru instalaţii energetice eoliene a crescut de la 3 în 1969 la 44 în 1978.

O ţară europeană, aflată pe o poziţie înaintată mai ales în privinţa studiilor teoretice privind energetica eoliană, este Anglia. Astfel, sub egida Ministerului energeticii din Marea Britanie, un consorţiu a elaborat proiectul unei centrale eoliene, cu două palete, avînd o putere de 3,7 MW. Conform calculelor, o asemenea centrală poate furniza 10,5 mil. kWh pe an, la o viteză medie a vîntului de 12 m/sec., ceea ce face rentabilă amplasarea sa în aproximativ 150 zone din ţară. Se află în studiu un proiect pe termen lung de creare, pe litoralul Angliei, a unei reţele de 200 de centrale eoliene.

Activităţi similare se desfăşoară în R.F.G. (alocaţiile guvernamentale ridicîndu-se la echivalentul a peste 12 mil. lire sterline), unde se construieşte o centrală eoliană de 3 MW şi se elaborează proiectul alteia de 5 MW; în Suedia (alocaţii de 20 mil. lire sterline) unde a început realizarea a două centrale mai puternice (de 3 şi — respectiv — 2,2 MW); în Danemarca unde cea mai mare centrală eoliană, de 2 MW, a fost construită de studenţii unui colegiu, ea furnizînd în reţeaua naţională o cantitate de energie care depăşeşte necesarul de consum al complexului universitar; etc.

După cum se apreciază în cercurile de specialitate, în ţările mai avansate în cercetarea şi proiectarea de instalaţii energetice eoliene se manifestă tendinţa de închegare a unei industrii de specialitate, profilată nu numai pe valorificarea potenţialului eolian pe teritoriul naţional, ci şi pe export (de agregate, „know-how" etc.), îndeosebi în ţări în curs de dezvoltare, unde energia eoliană este folosită, între altele, pentru acţionarea unor instalaţii de pompare a apei.

N. P.

Modificări în structura producţiei industriale în Ungaria

DUPĂ CUM RELEVĂ *revista* Figyelő, *în anii 1978—1979 în R.P. Ungară s-a înregistrat o încetinire a ritmului de dezvoltare a producţiei industriale, explicată îndeosebi prin adaptarea lentă a acestei ramuri a economiei naţionale la condiţiile în continuă schimbare ale activităţii economice pe plan intern şi extern. Datele din tabelul alăturat ilustrează evoluţia diferenţiată pe principalele ramuri ale industriei, fapt care a determinat modificarea în continuare a structurii acesteia. Astfel, în primii patru ani ai cincinalului actual s-a redus ponderea (în total producţie industrială) a industriei extractive, uşoare, alimentare şi metalurgice, crescînd concomitent ponderea industriei chimice şi a construcţiilor de maşini, în timp ce greutatea specifică a industriei materialelor de construcţii a rămas neschimbată.*

Totodată, revista examinează evoluţia eficienţei realizării investiţiilor capitale, a utilizării forţei de muncă şi parcului de maşini-unelte, a modificării structurii producţiei industriale şi exportului etc. Se evidenţiază, între altele, că — deşi în ansamblu structura parcului de maşini-unelte s-a îmbunătăţit, ponderea maşinilor automatizate în parcul existent în industria de stat ajungînd la 60% — în unele ramuri, ca industria poligrafică sau cea textilă, se mai află în exploatare un însemnat număr de utilaje şi instalaţii intrate în funcţiune în cursul deceniului al patrulea.

În domeniul comerţului exterior se constată că se înfăptuiesc cu prioritate sarcinile privind exportul, comparativ cu livrările de produse industriale pe piaţa internă (în 1979 exportul a crescut cu 12%, în timp ce cel de-al doilea indicator a rămas la nivelul anului precedent). Deoarece în perioada 1976—1979 în majoritatea ramurilor industriei nu s-a reuşit să se îmbunătăţească structura producţiei fabricate, sporirea exportului a fost realizată îndeosebi pe seama extinderii livrărilor de materiale, semifabricate şi piese (în 1979 pe această cale s-a obţinut aproape jumătate din creşterea exportului în valută liber convertibilă), revista atrăgînd atenţia asupra necesităţii de a se acorda mai multă atenţie ridicării competitivităţii produselor finite furnizate de industria ungară, inclusiv pe calea folosirii unor licenţe străine, a „know-how" etc.

N.F.

Dinamica producţiei industriale

Ramura	Planificat pe perioada 1976—1980	Realizat în anii 1976	1977	1978	1979
Pe ansamblul industriei	6,0	4,6	6,6	4,9	2,8
— industria extractivă	1,4	0,2	3,8	3,2	—0,7
— producţia de energie electrică	6,8	7,6	7,6	10,1	2,3
— metalurgia	4,6	3,6	4,2	2,7	2,3
— construcţiile de maşini	6,3	4,5	6,9	6,0	3,6
— producţia de materiale de construcţii	5,4	3,4	5,8	6,8	3,4
— industria chimică	9,2	10,8	6,9	10,7	4,6
— industria uşoară	5,9	3,0	4,1	3,2	0,5
— industria alimentară	5,2	1,4	9,9	0,4	3,2

Țări socialiste: creșterea consumului de energie electrică

CONSUMUL de energie electrică a crescut considerabil în ultimele două decenii în majoritatea țărilor socialiste, îndeosebi în cele aflate în plin proces de industrializare; dintre țările cuprinse în tabelul de mai jos, luîndu-se în considerare producția internă de energie electrică și soldul export-importului respectiv, cele mai dinamice creșteri ale consumului raportat pe locuitor s-au înregistrat în intervalul 1960—1978 în R.P. Mongolă (de 7,4 ori), România (de 7 ori), Bulgaria (de 6,7 ori) etc. Totodată, se constată existența unor decalaje substanțiale în ceea ce privește nivelul indicatorului menționat, în special între R.D. Germană și Cuba sau R.P. Mongolă, dar mai ales R.S. Vietnam, decalaje care sugerează proporțiile efortului ce-l au de făcut aceste din urmă țări pentru dezvoltarea bazei lor electroenergetice.

Consumul de energie electrică
(kWh/locuitor)

Țara	1960	1978	Creșterea (de... ori)
Bulgaria	595	4010	6,7
Cehoslovacia	1755	4790	2,7
Cuba	...	873	...
R.D. Germană	2312	5780	2,5
R.P. Mongolă	112	825	7,4
Polonia	995	3290	3,3
România	415	2870	7,0
Ungaria	815	2810	3,4
U.R.S.S.	1360	4540	3,3
R.S. Vietnam	...	74	...

Sursa : „Ekonomiceskoe sotrudnicestvo stran — cilenov SEV", nr. 2/1980.

O activitate în plin progres: reciclarea resurselor secundare

ALĂTURI de numeroase ramuri industriale afectate într-o măsură mai mare sau mai mică de „criza" energetică și de materii prime, există și unele, cărora noua conjunctură de pe piața mondială le-a imprimat un impuls considerabil. Acesta este, de pildă, cazul activităților legate de recuperarea și reutilizarea materiilor prime și energiei.

După date furnizate de Federația națională (din Franța) a sindicatelor de industrie și comerț, avînd ca obiect recuperarea și reciclarea, activitatea respectivă s-a situat în ultimii ani printre ramurile importante ale economiei franceze. Anul trecut, de pildă, în acest sector de activitate se numărau 1100 de întreprinderi cu peste cinci salariați, a fost realizată o cifră de afaceri de 10 miliarde franci (un spor de 20% față de anul 1978), din care aproximativ jumătate la export, și s-au investit 80 milioane de franci. Previziunile pe termen mediu privind dezvoltarea sectorului sînt de asemenea favorabile, ținîndu-se seama de faptul că recuperarea și reciclarea constituie nu numai principala sursă de aprovizionare pe plan național cu o serie de materii prime, ci și un important factor de economisire a energiei (de 97% în producția de aluminiu, de 94% în cea de cupru, de 23% în cea de plumb ș.a.m.d.).

Transporturile aeriene sub semnul raționalizării

UNA DINTRE ACTIVITĂȚILE a căror rentabilitate a fost serios afectată de majorarea repetată a prețurilor la petrol pe piața mondială o constituie transporturile aeriene, îndeosebi cele de mărfuri, deoarece — după calculele companiilor aeriene occidentale — combustibilul reprezintă 33% din costuri în cazul transportului de pasageri și 39% pentru cel de mărfuri.

Întrucît sporirea tarifelor de transport determină implicit o reducere a ritmului de creștere a volumului traficului aerian de mărfuri (se apreciază că, dacă în anii precedenți sporul anual a fost — de regulă — de peste 10%, în următorii ani el se va situa sub această cifră) companiile aeriene și administrațiile marilor aeroporturi echipate pentru traficul de mărfuri (vezi tabelul) caută să-și mărească eficiența pe calea perfecționării și raționalizării activității lor. Astfel, se recurge la reducerea numărului de curse internaționale destinate transportului de mărfuri sau la utilizarea de avioane adaptate să transporte concomitent pasageri și încărcături, la automatizarea operațiunilor de manipulare și depozitare a încărcăturilor, la elaborarea unui sistem informațional complex care — conectînd diferitele aeroporturi internaționale — să permită utilizarea optimă a parcului de avioane și a instalațiilor de pe sol etc.

Principalele aeroporturi din Europa occidentală în raport cu traficul de mărfuri, realizat în 1979 (mii t)

Londra (Anglia)	620
Frankfurt (R.F.G.)	600
Roissy-Charles de Gaulle și Orly (Franța)	550
Amsterdam (Olanda)	300
Bruxelles (Belgia)	100—150

Sursa : „L'Usine Nouvelle", nr. 44 / 1980.

Încercări de revitalizare a siderurgiei în S.U.A.

SIDERURGIA AMERICANĂ a acumulat o serie de rămîneri în urmă față de aceea din Japonia sau din țările vest-europene — opinează autorii unui raport publicat de Office of Technology Assessment, organism specializat în anchete de pe lîngă Congresul S.U.A. Se relevă, între altele, insuficiența investițiilor efectuate în ultimul deceniu în această ramură, vîrsta medie mai mare a echipamentului industrial aflat în funcțiune, nivelul mai înalt al cheltuielilor pentru forța de muncă, nivelul mai scăzut — comparativ cu celelalte ramuri ale industriei S.U.A. — al cheltuielilor pentru cercetarea fundamentală și cea aplicativă etc.

Pentru a se evita restrîngerea în continuare a producției de oțel din S.U.A. (în condițiile extinderii importurilor de oțel), precum și agravarea șomajului în această industrie, Administrația Carter a elaborat nu demult un program de sprijinire a modernizării ei. Se prevede un complex de scutiri și înlesniri fiscale, de subsidii și credite ș.a. menite să stimuleze investițiile pentru înnoirea echipamentului siderurgiei, al căror necesar anual, este evaluat a fi, pentru deceniul următor, cu 50—150% superior nivelului înregistrat în cursul deceniului al optulea. Aceste acțiuni sînt corelate și cu un sistem de măsuri protecționiste care urmăresc în mod practic să pună piața S.U.A. la adăpost de concurența produselor siderurgice străine.

Inovarea ca mod de existență

O DEZBATERE, organizată recent de Consiliul național al patronatului francez la Strasburg, cu participarea a peste două mii de conducători de întreprinderi, a avut ca temă centrală imperativul inovării. După cum s-a afirmat în cursul dezbaterilor, pentru a răspunde cerințelor sociale în continuă transformare o întreprindere — ca și o națiune, în ansamblu — trebuie să inoveze în mod permanent.

Electronica, informatica, telematica, biotehnologiile etc. nu au caracterul de modă și nici nu reprezintă căi noi rezervate cîtorva sectoare de vîrf, cum se mai crede în unele cercuri — arată revista **L'Usine Nouvelle.** Este vorba de realități sociale ce nu pot fi neglijate, întrucît ele marchează profund toate sectoarele de activitate, noul avînt tehnologic care demarează acum urmînd să producă — după opinia specialiștilor — ample mutații în industrie, pe plan mondial.

Dezbaterea a coincis cu apariția unui volum care înmănunchează experiența de inovare a 60 de întreprinderi franceze, sub sugestivul titlu : „Întreprinderea și Inovarea : a inova astăzi pentru piețele de mîine". Recomandare cu dublă valabilitate, căci — după cum afirma Guy Déniélou, președintele universității din Compiègne — „a exporta înseamnă a inova", în sensul că cerințele în continuă schimbare ale beneficiarilor externi stimulează, la rîndul lor, permanenta căutare, cercetare și inovare.

CURIER

GLOSAR

Bugete [II]

TERMENUL DE BUGET este utilizat pentru a caracteriza atît întregul volum al veniturilor şi cheltuielilor, cît şi o fracţiune din el, caz în care se folosesc astfel expresii ca : „bugetul sănătăţii" sau „bugetul transporturilor".

În cele ce urmează ne vom referi la cîteva din accepţiile termenului de „buget".

Buget de familie. Este calculat şi utilizat în statistică. El reprezintă o evidenţă sub formă de balanţă (ca orice buget), cuprinzînd veniturile pe surse, cheltuielile şi consumul după destinaţie, precum şi alte aspecte referitoare la nivelul de trai al unei gospodării familiale. Bugetul de familie se întocmeşte pentru un număr determinat de familii, denumit eşantion. El constituie o sursă de informaţii pentru studierea evoluţiei nivelului de trai dintr-o ţară pe categorii şi grupe de populaţie.

Buget de stat. Reprezintă balanţa veniturilor şi cheltuielilor probabile ale unui stat pe o perioadă dată, de obicei un an. Bugetul de stat reflectă natura social-economică, funcţiile şi sarcinile statului respectiv.

În capitalism, bugetul de stat reflectă relaţiile care se stabilesc între clasele sociale în procesul redistribuirii venitului naţional şi care duc în general la sporirea venitului clasei dominante. În capitalismul monopolist de stat, bugetul devine tot mai mult un instrument pus în slujba intereselor grupărilor oligarhice, în care, alături de veniturile şi cheltuielile clasice (impozite, taxe, cheltuieli pentru întreţinerea aparatului de stat etc.), apar venituri şi cheltuieli noi, cum ar fi veniturile de la întreprinderile de stat, cheltuielile pentru investiţii. În marea majoritate a cazurilor, bugetele de stat din Occident sînt deficitare, la originea deficitelor aflîndu-se cu o pondere importantă cheltuielile determinate de cursa înarmărilor. Datoria publică a ţărilor capitaliste, contractată pentru acoperirea golurilor bugetare, a ajuns la sume uriaşe, contribuind la permanentizarea inflaţiei.

În România, bugetul de stat este un plan financiar echilibrat care contribuie împreună cu planul naţional unic şi în concordanţă cu obiectivele acestuia la realizarea echilibrului general economic, în procesul asigurării resurselor necesare finanţării sarcinilor stabilite privind producţia, investiţiile, comerţul exterior, acţiunile sociale etc. Bugetul de stat nu îndeplineşte însă un rol pasiv faţă de planul economic, ci are un rol activ, atît pe linia finanţării obiectivelor planului, cît şi pe aceea a controlului exercitat de organele financiare la întocmirea proiectului de buget şi pe parcursul executării bugetului.

Veniturile bugetare sînt : (1) cele provenite de la unităţile de stat ; (2) cele de la organizaţiile cooperatiste şi (3) cele de la populaţie. În urma trecerii mijloacelor de producţie în proprietate socialistă, producţia a devenit baza de venituri a statului nostru, iar impozitele de la populaţie au încetat de a mai constitui sursa principală a veniturilor.

Cheltuielile bugetare privesc : (1) finanţarea economiei naţionale ; (2) realizarea acţiunilor social-culturale ; (3) finanţarea apărării şi securităţii statului şi (4) finanţarea cheltuielilor de administraţie. În cea mai mare parte a lor, cheltuielile statului nostru au un caracter productiv.

Bugetul de stat se compune din bugetul republican, administrat de organele centrale de stat, şi bugetele locale ale unităţilor administrativ-teritoriale. El se aprobă prin lege, îndeplinirea devenind astfel obligatorie.

C. K.

Şomaj

Violeta Ilie, Buşteni — În nr. 48 din 28 noiembrie a.c. al revistei noastre am publicat o statistică mai amănunţită privind şomajul în ţările capitaliste dezvoltate, cuprinzînd date nu numai absolute ci şi relative. Cifrele preliminare pe anul 1980 prezentate în tabel sînt însă deja depăşite : statistici mai recente relevă că la sfîrşitul lunii septembrie numărul celor în căutare de lucru — chiar ajustat sezonier — a întrecut în ţările Pieţei comune, pentru prima dată, nivelul de 7 milioane, respectiv 6,5% din totalul forţei de muncă, reflectînd accelerarea creşterii şomajului în ultimele luni (între lunile iunie şi septembrie a.c. numărul celor în căutare de lucru a sporit cu 1 milion, fiind cu 18,3% mai mare decît în urmă cu 12 luni).

Situaţia cea mai dificilă o cunosc desigur şomerii aflaţi de mai multă vreme în căutare de lucru, şi în primul rînd cei relativ mai vîrstnici dintre ei. Astfel, în Belgia proporţia celor fără lucru de peste şase luni era de 61% din totalul şomerilor, în Italia de 52%, în Anglia şi Olanda de 41%, proporţia cea mai redusă înregistrîndu-se în Danemarca (17%).

Strategia internaţională a dezvoltării

Tiberiu Vereş, Luduş — Termenul de „strategie internaţională a dezvoltării" a fost utilizat pentru prima dată pentru desfost de a crea condiţii ca ţările în curs de dezvoltare să beneficieze în mai mare măsură de pe urma creşterii economice în ţările dezvoltate, fără însă a se pune în cauză cadrul fundamental al economiei mondiale, ordinea internaţională existentă.

Ţinînd seama de rezultatele nesatisfăcătoare obţinute în realizarea prevederilor pentru anii '70 (vezi tabelul), strategia

Ritmuri medii anuale de creştere (în %) pe ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare

	Obiectivul (1971—1980)	Realizări (1971—1978)
Produs intern brut pe locuitor	3,5	2,8
Producţia agricolă	4,0	2,9
Producţia industrială	8,0	6,8
Exporturi	7,0	4,5
Importuri sub	7,0	9,3

Sursa : Vers une économie mondiale qui marche, Nations Unies, New York, 1980, p. 30.

crierea programului de acţiune stabilit pentru cel de-al doilea Deceniu al Naţiunilor Unite pentru dezvoltare (1971—1980). Subdivizată în 84 de paragrafe, această strategie reflecta angajamentul guvernelor de a întreprinde măsurile necesare pentru atingerea unei serii de obiective privind producţia, comerţul exterior, asistenţa pentru dezvoltare şi altele. Era prevăzută, de asemenea, evaluarea periodică, de către comunitatea internaţională a progreselor realizate.

Concepţia de bază care a stat la baza strategiei internaţionale a dezvoltării pentru anii '70 a

internaţională pentru cel de-al treilea Deceniu al dezvoltării adoptată de sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. din vara acestui an vizează o serie de transformări structurale şi instituţionale, în afara unor obiective cifrice concrete. Esenţa lor este cuprinsă în Declaraţia şi Programul de acţiune pentru edificarea unei noi ordini economice internaţionale, documente adoptate la O.N.U. la numai trei ani după lansarea strategiei internaţionale a dezvoltării menţionate la început.

Roboţi

Gheorghe Ravaş, Bran — 1) Satelitul S.B.S.-1, lansat la 15 noiembrie de la Centrul spaţial Kennedy de la Cap Canaveral, este primul satelit dintr-o reţea particulară de telecomunicaţii care va oferi întreprinderilor posibilitatea de a transmite un mare volum de informaţii între calculatoare, a realiza teleconferinţe şi convorbiri telefonice la mare distanţă pe teritoriul S.U.A. Societatea căreia îi aparţine satelitul este controlată de IBM, Comsat şi o companie de asigurări şi ea numără deja printre clienţii săi firme ca General Motors, Westinghouse şi altele. Următorul satelit din această serie este prevăzut a fi lansat în aprilie 1981, tot cu ajutorul unei rachete a NASA.

2) Numărul roboţilor industriali în funcţiune în Japonia diferă în funcţie de definiţia mai restrictivă sau mai largă care le este dată. Dacă între roboţi se includ numai manipulatoarele cu secvenţă variabilă, roboţii pentru învăţare, roboţii cu comandă numerică şi cei „inteligenţi", atunci mărimea parcului japonez era anul trecut de ordinul a 8 500, faţă de circa 3 500 în S.U.A. şi un total mondial de 16.000.

Pe baza unei definiţii mai largi parcul japonez ar fi de 54 000 de roboţi. Principalele ramuri care utilizează roboţi în Japonia sînt industria automobilului, electrotehnica şi prelucrarea maselor plastice.

Beriliu

Istrate Mierlescu, Craiova — Beriliul este utilizat în special sub formă de aliaj, mai ales cu cuprul, căruia îi conferă proprietăţi remarcabile : duritate, rezistenţă la coroziune şi la oboseală, elasticitate, foarte înaltă conductivitate electrică şi termică. Dacă preţul beriliului ajunge la 120 dolari livra (1 livră = 453 grame), nestimulînd utilizarea lui ca atare, aliajul de cupru şi beriliu, care conţine numai între 0,6 şi 2,6% beriliu, are un preţ mai accesibil. Cel mai important domeniu actual şi previzibil de utilizare a aliajului îl reprezintă industria electronică, cu deosebire microelectronica, unde aliajul, care intră în cantităţi infinitezimale în numeroase componente, este considerat de neînlocuit. O utilizare crescîndă are aliajul de cupru şi beriliu în construcţia de maşini, în producţia de bunuri electrocasnice, ca şi în construcţia unor instrumente muzicale (de exemplu, clapele de clarinet).

Cererea mondială de aliaj cupru-beriliu a sporit în ultimele două decenii cu 6—7% pe an şi se prevede o puternică accelerare a creşterii ei în cursul acestui deceniu, ceea ce va acţiona în direcţia majorării preţurilor, numărul producătorilor fiind extrem de redus.

Supliment

Vasile Cărăgui, Bucureşti. — Pentru a vă asigura primirea suplimentului nostru săptămînal în care sînt publicate consultaţiile în sprijinul candidaţilor la examenul de admitere în învăţămîntul superior economic nu este necesară nici o formalitate în plus în afara abonamentului la revistă. Costul abonamentului (32,50 lei pe trimestru pentru persoanele fizice) include şi suplimentul.

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 49 din 5 decembrie 1980

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Reducerea costurilor materiale — cerință fundamentală a dezvoltării eficiente a economiei **(Vasile M. Popescu)** 1

— Diminarea consumurilor energetice prin folosirea deplină a capacităților de producție **(I. Bogdan)** 3

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate eficientă. Recuperarea materialelor refolosibile pe baze eficiente **(C. M. Drăgan, Nicolae Stoica)** 5

— În sprijinul reducerii cheltuielilor materiale și al creșterii eficienței. Metalurgia pulberilor **(Sever Șontea, Ion Hera-Bucur)** 7

— O resursă importantă de economii : transportul uzinal **(Barbu Gh. Petrescu)** 8

— Perfecționarea continuă a planificării unitare a agriculturii (II) **(Ovidiu Popescu)** 10

— Calitatea serviciului comercial și pregătirea forței de muncă **(C. Tudose)** 12

— Cititorii au cuvîntul 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Rolul sistemelor informatice în creșterea eficienței activității de conducere
● Evaluarea funcționalității și economicității **(Valerie Marinescu)** 15
● Criterii și condiții de calitate **(Adrian Popescu)** 16

TEORII ● IDEI

— Conceptul de raționalitate în utilizarea resurselor de forță de muncă (II) **(Constantin Enache)** 18

— Noțiunile de „organizare" și „conducere" în viziune sistemică **(C. Mihăescu)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești **(Aneta Spiridon)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Inflația, componentă intrinsecă a economiei capitaliste contemporane (II) **(prof. Roman Moldovan)** 24

— Tendințe-conjuncturi 26

— Opțiuni ale țărilor în curs de dezvoltare pentru un nou tip de creștere economică **(Ismail Sabri Abdalla)** 27

— Prioritați și reorientări în economie 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI :

● Consultații în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic
● Lecții în sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul superior economic

IN THIS ISSUE

— Material costs reducing — a fundamental need for the efficient development of the economy **(Vasile M. Popescu)** (Part I in no. 48) 1
— An important economy-source: the transportation inside the factory **(Barbu Gh. Petrsecu)** 8
— The concept of rationality in the management of the labour force sources (II) **(Constantin Enache) Part I in no. 48)** 18
— The notions of „organization" and „management" in a systemic vision **(C. Mihăescu)** 20
— Schools ● trends ● economists. Progressist traditions of the Romanian economic thought **(Aneta Spiridon)** 22
— Inflation, basic component of the contemporary capitalist economy (II) **(Prof. Roman Moldovan)** 24
— Options of the developing countries for an alternative economic growth **(Ismail Sabri Abdalla)** 27

DANS LE NUMÉRO

— La réduction des dépenses matérielles — exigence fondamentale du développement eficient de l'économie **(Vasile M. Popescu)** (la première partie dans le numéro 48) 1
— Une importante source d'économies : le transport dans l'usine **(Barbu Gh. Petrescu)** 8
— Le concept de rationalité dans l'utilisation des ressources de main d'oeuvre (II) **(Constantin Enache)** (la première partie dans le numéro 48) 18
— Les notions „d'organisation" et de „direction" dans la vision systémique **(C. Mihăescu)** 20
— Ecoles ● courants ● économistes. Traditions progressistes de la pansée économique roumaine **(Aneta Spiridon)** 22
— L'inflation, composant intrinsèque de l'économie capitaliste contemporaine **(prof. Roman Moldovan)** 24
— Options des pays en voie de développement pour un nouveau type de croissance économique **(Ismail Sabri Abdalla)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Уменьшение материальных затрат — основное требование действенного развития экономики (первая часть в предыдущем номере) **(Василе М. Попеску)** 1
— Важный ресурс экономии: внутризаводской транспорт **(Барбу Г. Петреску)** 8
— Концепт рациональности в использовании трудовых ресурсов (первая часть в предыдущем номере) **(Константин Енаке)** 18
— Понятия «организация» и «управление» в системном воззрении **(Г. Михэеску)** 20
— Школы ● течения ● экономисты. Передовые традиции экономического мышления в Румынии **(Анета Спиридон)** 22
— Инфляция, внутренняя составная современной капиталистической экономики (II) **(проф. Роман Молдован)** 24
— Онтации развивающихся стран относительно нового типа экономического роста **(Исмаил Сабри Абдалла)** 27

ÎN ATENȚIA CITITORILOR

Continuă campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1981 la „Revista economică". Prețul abonamentului : 260 lei anual. Pentru studenți, elevi, ca și pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, prețul abonamentului individual este de : 130 lei anual, 65 lei semestrial ; 32,50 lei trimestrial. Comenzile pentru abonamente se primesc de către oficiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții, pînă la 15 decembrie a.c. Pînă la această dată se primesc, la administrația revistei, comenzi din partea întreprinderilor și instituțiilor, pentru abonamente la revistă și pentru volumele de legislație economică comentată pe care aceasta le editează în anul 1980.

Încheind din timp abonamentul, vă asigurați primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate : „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale", „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice", „Curier economic-legislativ".

PENTRU FACILITAREA ÎNCHEIERII ABONAMENTELOR DIRECT LA REDACȚIE, COMPLETAȚI, DECUPAȚI ȘI REMITEȚI COMANDA-TIP DIN SUPLIMENTUL REVISTEI NOASTRE.

Redacția și administrația: București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, 70159, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

decembrie '80

1—31 DECEMBRIE

● MULTIPLE

POSIBILITĂȚI DE ALEGERE A DARURILOR

În LUNA CADOURILOR, toate magazinele comerțului de stat sînt special aprovizionate pentru a vă oferi un bogat și deosebit sortiment de mărfuri ce pot constitui tot atîtea daruri plăcute și utile pentru cei dragi.

Iată numai cîteva exemple :

● PENTRU CEI MICI, jucării mecanizate, jocuri tehnico-aplicative și distractiv-educative, rochițe, pulovere, jachete, pantaloni, paltoane, ghete sau cizme etc. ;

● PENTRU CEI MARI, produse cosmetice și de parfumerie românești, medaliate la numeroase concursuri internaționale, berete, fulare, baticuri, eșarfe, poșete, cordoane, botine și cizme moderne, călduroase, realizate din înlocuitori de piele, radioreceptoare portabile etc.

Firește, mult mai multe sugestii de cadouri pentru cei dragi veți primi vizitînd, în aceste zile, magazinele comerțului de stat și „trecînd în revistă" întregul fond de marfă ce vi se oferă.

NU UITAȚI!

ÎN LUNA CADOURILOR, MULTIPLE POSIBILITĂȚI DE ALEGERE A DARURILOR !

Recom

LUNA CADOURILOR

IARNA '80 '81

ÎNCĂLŢĂMINTE PENTRU SEZONUL DE IARNĂ

Încălţămintea modernă cu feţe din material textil şi înlocuitori este impermeabilă, galoşată, căptuşită cu materiale groase, călduroase.

Iubitorii sporturilor de iarnă pot cumpăra ghete şi cizme cu căptuşeală detaşabilă (gen ciorap), realizată din spumă poliuretanică ce asigură un grad sporit de confort şi protecţie împotriva frigului.

În toate magazinele de încălţăminte şi la raioanele specializate din marile magazine universale ale comerţului de stat, încălţăminte de iarnă cu feţe din înlocuitori de piele.

Lei 5

RECOM

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

REALIZAREA EXEMPLARĂ A PLANULUI DE EXPORT

Numărul 50 ● Vineri 12 decembrie 1980

DIMENSIUNI ŞI COMPONENTE CALITATIVE ALE DEZVOLTĂRII INDUSTRIEI ROMÂNEŞTI

DINAMICA PRODUCŢIEI GLOBALE INDUSTRIALE
- în procente -

• În anul 1981 industria va realiza peste 60 % din venitul naţional, comparativ cu 30, 8 % în 1938.

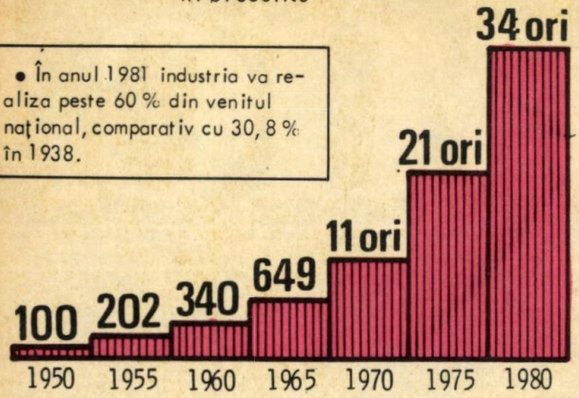

DINAMICA PRODUCTIVITĂŢII MUNCII PE O PERSOANĂ ÎN INDUSTRIE
- în procente -

• Ritmul mediu anual de creştere în perioada 1951 - 1979 a fost de 7, 8 %

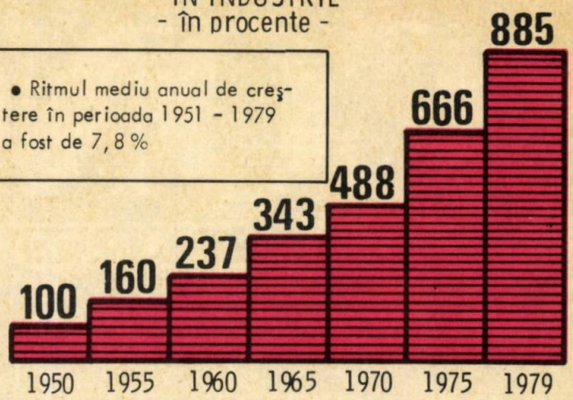

GRUPAREA JUDEŢELOR DUPĂ VALOAREA FONDURILOR FIXE INDUSTRIALE PRODUCTIVE

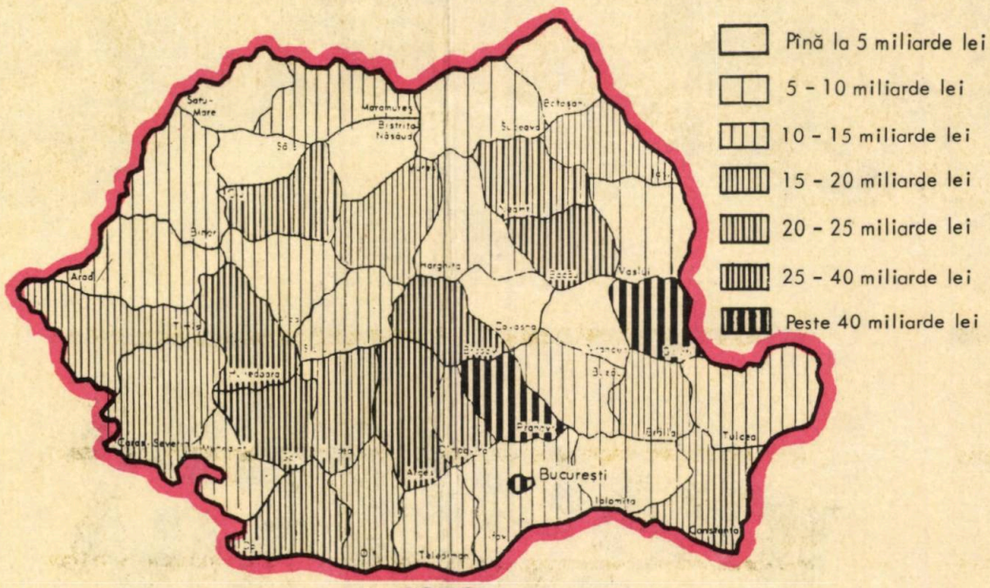

1979

VALOAREA PRODUCŢIEI GLOBALE INDUSTRIALE OBŢINUTĂ LA 1000 LEI FONDURI FIXE PRODUCTIVE
- în lei -

1979

D 646

relații financiar-valutare și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Instrumente pentru contracararea riscurilor valutare

Calcularea cursurilor de schimb efective pentru principalele monede

Este cunoscut, că generalizarea politicii de flotare a cursurilor de schimb ale principalelor monede occidentale a avut ca efect direct amplificarea simțitoare a riscurilor valutare în activitatea de comerț exterior. Modificările în raporturile valorice dintre monede care apar pe piața mondială între data de încheiere a contractului de comerț exterior și data efectuării plății, pot fi atît de substanțiale, încît să modifice radical indicatorii de eficiență ai exporturilor (importurilor) în cauză.

Desigur, metodele și instrumentele de contracarare a riscurilor care decurg din modificările cursurilor de schimb constituie un domeniu vast al teoriei și practicii de comerț exterior. Dorim să ne oprim în continuare numai asupra unui prim aspect, care decurge din întrebarea : cum comensurăm modificările cursurilor de schimb ?

Ca regulă generală, modificarea unui curs de schimb se calculează și se exprimă cel mai corect prin modificarea parității, respectiv procentul de creștere sau scădere a definiției în aur sau în alt etalon monetar (dolar, Drepturi Speciale de Tragere, ECU etc.). Renunțarea la etalonul aur și în general la sistemul parităților a făcut inoperantă această regulă. În prezent, nu mai există parități, deci lipsește o bază de raportare ; de asemenea, sistemul monetar internațional nu mai are un etalon unic în adevăratul sens al cuvîntului, deci lipsește și instrumentul unic de calcul.

Prin prelungirea unor metode specifice perioadei în care a funcționat sistemul paritar Bretton Woods, în practica de comerț exterior s-a folosit — și se mai folosește, chiar după generalizarea politicii de flotare a cursurilor de schimb, în 1973 — o cale simplă de comensurare a modificărilor de curs : raportarea cursurilor curente în dolari față de ultimele parități sau cursuri centrale în dolari disponibili. Această metodă are în vedere că moneda americană a rămas principalul mijloc de derulare a comerțului internațional, etalonul de facto cel mai indicat și în consecință performanța unei monede se stabilește cel mai bine în raportul acelei monede față de dolar. Metoda menționată prezintă, însă, o serie de dezavantaje :

1. Postulează o valoare fixă a dolarului, față de care crește sau scade valoarea monedei care se raportează. Este, însă, cunoscut că dolarul a suferit în ultimii ani variații puternice de valoare, deci el nu este un etalon constant. Un exemplu simplu este edificator. Urmărirea evoluției în timp a raportului dintre marca vest-germană și dolar ne dă un procent global de creștere a cursului mărcii (sau scădere a cursului dolarului) care nu poate furniza o informație esențială : cît din această modificare reprezintă creșterea cursului mărcii și cît reprezintă scăderea cursului dolarului.

2. Poate arăta modificări extreme, deformate, ale situației reale. Exemplu : Este cunoscut că în perioadele de febrilitate și neîncredere în moneda americană, cursul francului elvețian înregistrează salturi sensibile față de dolar. Concluzia că dolarul suferă, în general, pierderi substanțiale de curs, care ar putea fi trasă din analiza limită la raportul dolar-franc, poate fi eronată, deoarece de multe ori dolarul a fost relativ stabil față de celelalte monede, dar a scăzut față de francul elvețian (în 1978, cursul dolarului a scăzut cu 30% față de francul elvețian, dar cu numai 8—10%) în medie ponderată față de celelalte monede occidentale).

3. În sfîrșit, raportarea cursului unei monede numai la dolar și în general metoda comensurării evoluției unei monede prin raportare la o singură altă monedă, poate fi folosită abuziv și tendențios, cu scopul de a influența partenerul în sensul dorit. Astfel, se poate sublinia numai creșterea cursului yenului japonez cu peste 6% față de dolarul S.U.A. în lunile august-septembrie a.c. trecîndu-se cu vederea că în aceeași perioadă cursul yenului a crescut cu mai puțin de 2% față de lira sterlină, precum și faptul că în luna iulie a.c. a înregistrat o scădere de 4% față de dolarul S.U.A.

Toate aceste neajunsuri pot fi înlăturate prin **calcularea cursurilor de schimb efective,** respectiv a cursului unei monede față de mai multe monede principale. Considerăm că unele elemente de metodologie a cursurilor de schimb efective sînt necesare practicienilor de comerț exterior, cu atît mai mult cu cît continuarea politicii de flotare în viitorul previzibil și perpetuarea fenomenelor de criză din economia mondială vor determina frecvente fluctuații ale cursurilor de schimb, cu consecințe directe în amplificarea riscurilor valutare pentru cei ce participă la schimburile economice internaționale. Prezentăm în continuare cîteva elemente privind metodologia de calcul a cursurilor de schimb efective. **Cursul de schimb efectiv al unei valute „i" poate fi construit ca un curs de schimb față de un coș de valute „j",** ponderat cu o serie de coeficienți reprezentînd importanța fiecărei țări „j" ca concurent pentru țara „i" în comerțul internațional. Formula de calcul a indicelui cursului de schimb efectiv este următoarea :

$$\ln CSE_i = -\Sigma P_{ij} \ln \left(\frac{E_j}{E_i} \right)$$

unde :

CSE_i = indicele cursului de schimb efectiv al valutei „i" ;

Supliment la Revista ECONOMICA nr. 50 1980

Pij = coeficienți de ponderare reprezentînd importanța țărilor „j" ca concurente pentru țările „i" pe piața mondială.

Acești coeficienți sînt derivați din Modelul cursului de schimb multilateral al Fondului Monetar Internațional *).

Ei, Ej = indici ai cursurilor de schimb ale valutelor „i" și respectiv „j" față de dolarul S.U.A.

i(1,..m) = valutele pentru care se calculează cursurile de schimb efective ;

j(1...n) = valutele din coșul valutar.

Aplicație :

În scopul exemplificării aplicării metodologiei de mai sus am considerat cazul francului francez. Calculul indicelui cursului de schimb efectiv al francului francez s-a bazat pe următoarele elemente :

— indicii cursurilor, de schimb ai valutelor „j" și francului francez (Ej și Ei s-au calculat pornind de la cotațiile la Londra a acestor valute față de dolarul S.U.A. (medii trimestriale, trimestrul IV 1971 = 100);

— coșul valutar a fost constituit din 18 valute ale țărilor capitaliste industrializate.

Indicele cursului de schimb efectiv al francului francez a fost calculat pentru trimestrele I 1978 și I 1979 și s-au obținut următoarele rezultate :

(I. 1978) CSE $_F$ = 1,010
(I. 1979) CSE $_F$ = 1,074

În conformitate cu aceste rezultate, indicele cursului de schimb efectiv al francului francez a crescut în perioada I. 1978—I. 1979 cu 6,3%. În același timp, cursul de schimb nominal al francului francez a crescut cu 14,7%. Apare evident că creșterea cursului de schimb al francului francez în perioada considerată este exagerată atunci cînd se analizează cursul francului numai față de dolar și că modalitatea propusă de calculare a indicatorului curs de schimb efectiv poate constitui un instrument de analiză mai realist și mai complet al evoluției acestei valute. "

Ion ANTON
Mugur ISĂRESCU
I.E.M.

*) Exchange rate outlook nr. 3, ianuarie 1979, editat de Terry Burns și Bill Robinson.

evoluții pe piețele valutare și de capital

Poate politica monetară să fie independentă într-o lume interdependentă ?

CAZUL FRANCULUI ELVEȚIAN

Fără îndoială că din punct de vedere teoretic, trecerea de la sistemul parităților fixe la cursurile de schimb flotante a transformat fundamental „mediul" în care banca centrală (națională) a unei țări trebuie să-și implementeze propria sa politică monetară. În primul rînd a avut loc o creștere în severitatea legăturilor instituționale dintre procesul de „creare" a banilor și piețele valutare internaționale. În al doilea rînd, flexibilitatea cursurilor de schimb a modificat substanțial — în sens de diminuare — dimensiunile presiunilor exercitate de inflația importată asupra economiei naționale. În al treilea rînd, sistemul cursurilor de schimb flotante a dat, cel puțin aparent, autorităților monetare naționale mijloace de a-și urma propria lor politică relativ independentă fără să mai fie preocupate, în aceeași măsură ca înainte, de echilibrarea balanțelor de plăți curente, acest lucru fiind acum asigurat în parte de modificarea cursului de schimb a monedei naționale.

În practică, sistemul cursurilor flotante poate prezenta însă deficiențe serioase. Experiența a demonstrat, nu de puține ori, că a lăsa responsabilitatea determinării cursului de schimb numai pe seama forțelor piețelor valutare prezintă pericolul unor modificări excesive ale cursului de schimb. De aici a rezultat faptul că prezența băncii centrale pe piețele valutare internaționale rămîne o necesitate și în noile condiții dacă se dorește menținerea unui control asupra evoluției cursului de schimb al propriei monede față de celelalte. Sublinierea acestei necesități practice ridică însă o problemă conflictuală între „intențiile" autorităților monetare naționale de a urma o politică independentă și „grijile" acestora de a modera fluctuațiile excesive ale cursului de schimb al propriei monede prin intervențiile pe piețele valutare.

Pentru Elveția, decizia abandonării cursurilor de schimb fixe (23 ianuarie 1973) a reprezentat cu siguranță cea mai importantă măsură de politică monetară adoptată în ultimii 30 de ani. În ceea ce privește efectele acestei măsuri reținatenția două aspecte : 1) în ultimii ani, banii au jucat un rol deosebit în determinarea nivelului activității economice, și în general în determinarea nivelului prețurilor; 2) tot banii s-au dovedit însă unul din cei mai nesiguri aliați ai autorităților în exercițiu pentru elaborarea politicii economice.

Referitor la rolul complex pe care îl au banii asupra nivelului activității economice, autoritățile elvețiene de politică monetară și economică precizează unele experiențe relevante, în special pentru această perioadă de după prima criză a țițeiului (octombrie 1973), care a declanșat de fapt prelungita recesiune economică cu care se confruntă țările occidentale industrializate și în prezent. Politica economică a avut, în cazul Elveției, posibilitatea să profite de pe urma măsurilor de politică monetară și în final Elveția să înregistreze performanțe economice dacă nu mai bune, măcar mai stabile decît marea majoritate a celorlalte țări vesteuropene : o monedă care a cunoscut o tendință semnificativă de apreciere, pentru o perioadă de rapidă escaladare a prețurilor, o rată anuală a inflației extrem de scăzută și balanțe externe încheiate cu solduri favorabile.

Experiența elvețiană a demonstrat că pe termen mediu, evoluția controlată a lichidităților are un efect fundamental asupra nivelului general al prețurilor, respectiv o capacitate de a le menține relativ stabile. Deci, dacă numai evoluția pe termen mediu a creșterii masei monetare este un factor determinant al nivelului ratei inflației, rezultă că variațiile pe termen scurt ale lichidităților, în jurul tendinței pe termen mediu a evoluției masei monetare, oferă posibilitatea autorităților monetare să exercite o influență stabilizatoare pe termen scurt asupra piețelor valutare internaționale, fără să riște să pună în pericol stabilitatea prețurilor pe termen mediu.

Succesul Elveției în politica antiinflaționistă a reflectat punerea în practică a unui astfel de raționament ori de cîte ori a fost nevoie. Stabilitatea prețurilor la intern a reflectat în mare măsură tendința de apreciere a francului elvețian pe piețele valutare, după cum însăși evoluția pe termen lung a cursului francului elvețian (exceptînd unele perioade de apreciere excesivă datorate în mare parte operațiunilor speculative) a reflectat mai mult sau mai puțin evoluția prețurilor interne. Această corelație în dublu sens, specifică evoluțiilor pe termen mediu, a fost practic cheia succesului în realizarea unei autonomii în politica monetară a Băncii centrale elvețiene. Această corelație a creat și premisele unei marje de manevrabilitate a unei politici monetare autonome, prin care să nu se pericliteze nici competitivitatea internațională a economiei elvețiene, în principal datorită aprecierii considerabile a francului elvețian.

Totuși, autonomia politicii monetare elvețiene pe termen mediu este discutabilă dacă se are în vedere că situația curentă a cursului de schimb elvețian a fost influențată de dezechilibrele pe termen scurt de pe piețele valu-

tare internaționale. Or, acest lucru a impus aceloraşi autorități monetare necesitatea de a interveni pe piețele valutare nu autonom, ci interdependent cu autoritățile monetare ale altor țări, în special ale S.U.A., R.F. Germania şi Japoniei. Aceste intervenții au fost în principal de următoarele două tipuri : introducerea controlului valutar pentru a influența raportul cerere-ofertă şi adoptarea unor măsuri de politică monetară cu scopul, fie de a atrage, fie a lăsa ieşirea unor capitaluri pe termen scurt, în funcție de situația balanței de plăți curente.

Avînd în vedere situația actuală a sistemului monetar internațional şi rolul monedei elveţiene, în cadrul acestui sistem (printre care şi acela că a devenit, este drept într-o măsură mică, valută de rezervă), răspunsul la întrebarea din titlul acestui articol este suficient de clar : nu.

Răspunsul este cu atît mai ferm cu cît el este argumentat pe cazul unei valute cu o evoluție care nu poate trezi decît admirație pentru modul în care autoritățile monetare ale unei țări au realizat performanțe semnificative într-un context economic general extrem de contradictoriu. Pentru cei care nu le admit atît de categoric ne putem prevala la formularea făcută în acest sens chiar de dr. Fritz Leutwiler, preşedintele Băncii Naționale Elveţiene cu prilejul unui recent seminar pe probleme monetare pe termen ținut la Geneva : „Autonomia politicii monetare pe termen mediu contrastează cu dependența acesteia față de evoluțiile pe termen scurt de pe pieţele valutare".

Napoleon POP
I.E.M.

politici comerciale

Tendințe de aplicare selectivă a preferințelor vamale

În ultima vreme, în politica economică externă a țărilor occidentale dezvoltate față de țările în curs de dezvoltare începe să-şi facă loc tot mai insistent un concept relativ nou, cel al gradualității, al tratamentului selectiv, diferențiat. Invocarea unei asemenea politici nu poate fi disociată de dificultățile generate pentru economia țărilor dezvoltate de criza economiei mondiale şi de cea a relațiilor economice internaționale, gradualitatea vizînd instituirea unor regimuri comerciale aplicate țărilor în curs de dezvoltare într-o manieră discriminatorie, „à la carte", după criterii stabilite unilateral de țările occidentale şi concepute a servi în esență interesele lor economice. Conceptul de gradualitate reprezintă o îndepărtare sensibilă de la principiile noii ordini economice internaționale şi poartă în sine pericolul scindării unității „Grupului celor 77".

Gradualitatea vizează eliminarea tratamentului mai favorabil obținut de țările în curs de dezvoltare în raporturile cu țările dezvoltate pentru țările din primul grup, relativ mai avansate şi alinierea progresivă a acestora la regimul relațiilor economico-comerciale aplicat între țări cu niveluri egale de dezvoltare. Este evident că retragerea concesiilor obținute cu greu de țările în curs de dezvoltare pentru a beneficia de un cadru extern favorabil accelerării progresului lor economic se confundă cu o penalizare a acestora în condițiile instabilității economiei mondiale, echivalentă cu reducerea posibilităților lor de acces la pieţele țărilor dezvoltate, la sursele de capital, respectiv cu o încetinire sau chiar regres al creşterii economice.

Criteriile alese de țările occidentale care susțin generalizarea aplicării gradualității în raporturile cu țările în curs de dezvoltare includ : nivelul general al dezvoltării economice, reflectat de nivelul produsului național brut pe locuitor, ponderea producției industriale prelucrătoare în formarea produsului național brut şi în export ; situația balanței de plăți şi posibilitatea acoperirii deficitelor de balanță, sectoarele economice şi / sau produsele de export considerate de țările occidentale drept competitive ; influența țării în curs de dezvoltare în sistemul economiei mondiale.

Stabilirea unilaterală de către țările occidentale a nivelului de dezvoltare al diferitelor țări în curs de dezvoltare reprezintă deopotrivă un amestec flagrant în treburile lor interne şi o nesocotire a propriilor angajamente internaționale la care au consimțit țările occidentale prin acte internaționale, aşa cum este, de exemplu, Partea a IV-a „Comerț şi dezvoltare" din Acordul general pentru tarife vamale şi comerț (GATT).

Luînd, de exemplu, relațiile comerciale dintre țările occidentale şi cele în curs de dezvoltare, gradualitatea prevede o reducere considerabilă a avantajelor preferințelor vamale de care se bucură țările în curs de dezvoltare care vor fi incluse în aşa-zisa „grupă a țărilor mai avansate", în timp ce țările cel mai puțin dezvoltate ar urma să beneficieze „nelimitat" de aceste avantaje. Un asemenea criteriu ar fi, în concepția țărilor care-l susțin, de natură să deschidă economia țărilor „mai avansate" concurenței internaționale (respectiv occidentale), constituind o bază pentru negocierea unor concesii comerciale reciproce. Un flux comercial internațional mai liber ar fi de natură, potrivit aceloraşi păreri, să conducă țările în curs de dezvoltare la o concentrare spre producția mărfurilor pentru care aceste țări dispun de avantaje comparative şi să nu mai depună eforturi în direcția diversificării producției şi structurii economice.

Între argumentele pe care le invocă țările occidentale pentru susținerea aplicării gradualității se face apel la faptul că continuarea aplicării tratamentului preferențial tuturor țărilor în curs de dezvoltare ar avea consecințe negative atît pentru țările dezvoltate cît şi pentru țările în curs de dezvoltare.

Evitînd o dezbatere deschisă asupra gradualității în cadrul celei de a IX-a sesiuni a Comitetului special pentru preferințe, țările occidentale, în marea lor majoritate, au susținut însă că s-ar impune o restructurare a avantajelor preferențiale între țările în curs de dezvoltare beneficiare deoarece pînă în prezent un număr relativ mic de țări în curs de dezvoltare au uzat de avantajul acestora în decursul primului deceniu de aplicare, în timp ce pentru marea majoritate a țărilor slab dezvoltate preferințele vamale nu au generat mutații structurale industriale sau o creştere sensibilă a încasărilor lor valutare de pe urma creşterii exporturilor lor pe pieţele țărilor dezvoltate. Astfel, reprezentantul S.U.A. arăta că numai 2 țări în curs de dezvoltare furnizează 65 la sută din importul de mobilă al S.U.A. din țările beneficiare de preferințe vamale, 3 țări acoperă peste 90 la sută din importul de produse electronice de consum şi 4 țări livrează 65 la sută din importul S.U.A. de maşini electrice grele din țările în curs de dezvoltare[1]). Pornind de la această constatare, în revizuirea schemei de preferințe vamale americane se prevede dreptul discreționar al Preşedintelui S.U.A. de a suspenda sau limita avantajele preferințelor vamale pentru țările beneficiare mai avansate în cazul produselor în care ele au dat dovadă de competitivitate[2]). În exercitarea acestui drept — se precizează — se va ține seama de nivelul de dezvoltare al diferiților beneficiari, de competitivitatea produselor lor şi de interesele economice generale ale Statelor Unite. Poziții similare au fost susținute şi de reprezentanții Pieței comune şi Japoniei, toți invocînd dreptul de a modifica regimul preferențial în virtutea caracterului său autonom şi ne-negociabil.

Analizînd însă în profunzime cauzele pentru care sistemul generalizat de preferințe nu a generat avantaje mai mari pentru toate țările în curs de dezvoltare ajungem la concluzia că primele vinovate sînt tocmai țările occidentale care au conceput de la început schemele naționale pe o bază limitativă. Ne referim în primul rînd la structura mărfurilor care au fost incluse în listele de preferințe vamale şi care, de regulă, nu au fost alcătuite în concordan-

[1]) Rapport du Comité Spécial des Préférences sur sa IX—ième session, doc. UNCTAD TD/B/C. 5 (IX) Misc. 2, p. 37.

[2]) Le schéme de préférences généralisees des Etats-Unis : raport du Président des Etats-Unis, doc. TD/B/C. 5 /L.36/Add. 1, p. 69.

ță cu structura pe mărfuri a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, fapt posibil tocmai datorită caracterului autonom și ne-negociabil al sistemului, de la care țările occidentale nu vor să abdice. Așa se explică faptul că majoritatea produselor agricole exportate de țările în curs de dezvoltare nu se regăsesc în schemele de preferințe vamale. Al doilea element limitativ din schemele de preferințe ale țărilor occidentale îl reprezintă sistemul contingentelor și plafoanelor valorice aplicabile volumului anual de mărfuri care sînt admise în regim preferențial. Principalele scheme de preferințe vamale, respectiv cele ale Pieței comune, S.U.A. și Japoniei, dar și cea a Australiei, prevăd pentru cea mai mare parte a mărfurilor înscrise în listele atașate schemelor importante limitări cantitative sau valorice care nu țin seama de potențialul de creștere al exporturilor țărilor în curs de dezvoltare. Mai mult, deși, în principiu, contingentele sînt deschise în favoarea tuturor țărilor în curs de dezvoltare, beneficiare de preferințele vamale, avantajul acestor preferințe este anulat pentru toate țările beneficiare în momentul în care contingentul anual a fost acoperit, în primele luni ale anului, de două sau trei țări furnizoare. Contingentele au devenit și mai limitative în contextul recrudescenței protecționismului și proliferării acordurilor de autolimitare voluntară a exporturilor pentru un mare număr de produse cu grad ridicat de sensibilitate, cum sînt produsele textile, cele siderurgice, electronice etc. Al treilea element limitativ al beneficierii de preferințe vamale rezidă în cerințele privind originea și gradul de prelucrare al mărfurilor cărora trebuie să li se conforme exporturile țărilor în curs de dezvoltare pentru a beneficia de avantajul preferințelor vamale. Cele mai multe scheme de preferințe vamale conțin prevederi potrivit cărora pentru ca o marfă să fie îndreptățită să beneficieze de preferințe vamale ea trebuie să fie în întregime produsă într-o țară în curs de dezvoltare sau să nu cuprindă în componența sa piese și subansamble importate care să depășească 35—40% din prețul de export. În această ordine de idei precizăm că majoritatea țărilor occidentale nu acceptă tratamentul originii cumulative a mărfurilor eligibile de tratament preferențial (potrivit căruia componentele importate dintr-o țară în curs de dezvoltare și înglobate într-o marfă exportată de o altă țară în curs de dezvoltare sînt considerate ca originare din țara care exportă produsul finit) pentru toate țările în curs de dezvoltare, exceptînd grupările economice regionale ale acestor țări.

Pe de altă parte, așa după cum arătam, instituirea tratamentului selectiv în aplicarea preferințelor vamale nu este decît relativ nouă, aceasta tocmai datorită faptului că încă de la începutul aplicării regimului de preferințe vamale, în virtutea aceluiași caracter autonom de voință pe care îl poartă sistemul, acesta nu a răspuns unuia din deziderate sale fundamentale, de nediscriminare. Contrar acestui principiu majoritatea schemelor occidentale de preferințe vamale se bazează pe un tratament diferențiat între produsele incluse în listele de mărfuri eligibile de preferințe vamale, reduceri diferite de taxe vamale, excluderea unor țări de a beneficia de avantajul preferințelor vamale pentru toate produsele incluse în schemele țărilor donatoare sau în totalitatea volumului de export prin sistemul contingentelor sau sumelor (plafoanelor) maxime stabilite pe țări beneficiare. Aceste măsuri instituite de țările occidentale și invocate sub pretextul de a permite și țărilor cel mai puțin dezvoltate să beneficieze în egală măsură cu celelalte țări beneficiare de avantajul preferințelor vamale nu au mascat, în fond, decît măsurile adoptate de țările donatoare cu scop protecționist, fapt dovedit tocmai de efectul minor al preferințelor vamale asupra exporturilor țărilor slab dezvoltate.

Referindu-ne la cazul specific al țării noastre, trebuie reținut că tocmai pe baza unui asemenea tratament selectiv, România este exclusă de la beneficiul preferințelor vamale la o serie de produse de interes major pentru exportul țării noastre, cum sînt : îngrășăminte chimice (Piața comună), anvelope (Piața comună, Suedia, Norvegia), încălțăminte și articole de voiaj din piele (Piața comună, Norvegia), geamuri și sticlărie de menaj (Piața comună, Suedia), produse siderurgice (Piața comună, Suedia), rulmenți, motoare electrice aparate radio-TV, componente electronice (Piața comună), mobilă (Piața comună, Elveția, Suedia, Norvegia), produse textile (Elveția și 98% pentru exportul în Piața comună).

Pentru a da o dimensiune efectului aplicării discriminatorii a preferințelor vamale la exportul României în țările occidentale sus-amintite, precizăm că pe fiecare din aceste relații, în absența unui asemenea regim diferențiat, volumul de mărfuri care ar beneficia de preferințe vamale s-ar dubla față de situația prezentă, ceea ce ar conferi exporturilor noastre o creștere corespunzătoare a competitivității.

În raport cu această situație, tocmai pentru că ne aflăm înaintea celui de al II-lea deceniu de aplicare a preferințelor vamale și, în consecință, în momentul cînd cele mai multe țări occidentale procedează la revizuirea schemelor lor de preferințe vamale, se impun cîteva observații.

Respingerea de fond a conceptului de gradualitate de către țările membre ale Grupului celor 77 este nu numai o necesitate urgentă, ci și o dovadă de unitate pe care trebuie să o dea țările în curs de dezvoltare. Concepția care stă la baza unei asemenea atitudini se bazează pe reafirmarea și susținerea cu argumente politice și economice a principiului nereciprocității concesiilor între țări cu niveluri diferite de dezvoltare, inclus deocamdată numai în textul acordului privind cadrul juridic al comerțului internațional după Runda Tokio. Principiile noii ordini economice internaționale reclamă un tratament mai favorabil pentru toate țările în curs de dezvoltare, în vederea garantării unui progres economic general al acestora, fiind străine oricăror concepții care ar susține crearea unor avantaje suplimentare anumitor țări în curs de dezvoltare pe seama și în detrimentul altora.

În acest sens, creșterea capacității țărilor cel mai puțin dezvoltate de a beneficia într-o măsură sporită de avantajele preferințelor vamale nu va putea fi realizată prin menținerea actualelor structuri ale sistemului de preferințe vamale și prin diminuarea concesiilor acordate țărilor relativ mai dezvoltate ci, așa cum subliniau reprezentanții Grupului celor 77 la cea de a IX-a Sesiune a comitetului special pentru preferințe din cadrul UNCTAD (iunie 1980), doar prin ameliorarea și extinderea generală a preferințelor asupra unor noi grupe de mărfuri, interesînd inclusiv țările cel mai puțin dezvoltate [1]). Orice proliferare a tratamentului gradual în domeniul preferințelor vamale, se subliniază în poziția comună a Grupului celor 77, este arbitrară și contrarie principiului nediscriminării avînd ca unic efect eliminarea treptată de la avantajul preferințelor vamale a principalilor beneficiari.

Consecințele extinderii selectivității ar fi deosebit de grave pentru țările în curs de dezvoltare, afectate din mai multe puncte de vedere. Pe de o parte competitivitatea exporturilor acestor țări ar fi sensibil afectată de reintroducerea taxelor vamale, iar pe de altă parte s-ar ajunge la o dublă discriminare a țărilor relativ mai dezvoltate : în raport cu celelalte țări în curs de dezvoltare beneficiare de preferințe vamale în primul rînd și față de majoritatea țărilor vest-europene grupate în zona liber-schimb CEE—AELS în al doilea rînd.

În contextul în care inclusiv unele țări occidentale și-au dat seama că introducerea unilaterală a unui tratament gradual ar putea conduce la o creștere a tensiunilor economice între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, care ar putea conduce la o compromitere a obiectivelor pe termen lung ale politicilor comerciale ale țărilor dezvoltate [1]) s-au emis, inclusiv din partea acestor state, aprecieri pozitive în favoarea unor angajamente pe bază contractuală între țările donatoare și cele beneficiare de preferințe vamale. Pe această linie, începînd cu cea de a IX-a sesiune a Comitetului special pentru preferințe, din inițiativa secretarului general al UNCTAD au fost organizate consultări bilaterale și multilaterale între țările dezvoltate donatoare de preferințe vamale și țările în curs de dezvoltare bene-

[1]) Rapport du Comité Spécial des Préférences sur sa IX-ième session, doc. UNCTAD TD/B/C. 5 (IX) / MISC 2, p. 45.

[1]) Le schéme de préférences généralisées des Etats-Unis : rapport du Président des Etats-Unis, doc. UNCTAD TD/B/C. 5/L. 36/Add. 1, p. 69.

ficiare în vederea unei mai bune cunoașteri a intereselor specifice ale țărilor în curs de dezvoltare exportatoare și pentru depistarea în comun de noi căi pentru armonizarea și unificarea regulilor de origine aplicabile în sistemul generalizat de preferințe.

În conformitate cu aceste cerințe, rezoluția adoptată de cea de a IX-a sesiune a Comitetului special pentru preferințe, care prevede prelungirea duratei de aplicare a sistemului generalizat de preferințe cel puțin pînă în anul 1990 precizează că țările donatoare de preferințe, în conformitate cu angajamentele lor internaționale vor depune eforturi în continuare pentru ameliorarea schemelor lor de preferințe vamale prin măsuri incluzînd lărgirea listei țărilor beneficiare, creșterea numărului produselor incluse în regimul preferințial, ameliorarea taxelor preferențiale în sensul admiterii în franșiză a mărfurilor, armonizarea, simplificarea și liberalizarea regulilor de origine, asigurarea unei funcționări flexibile a schemelor, inclusiv prin liberalizarea sau suprimarea contingentelor și plafoanelor valorice. Totodată, în favoarea țărilor cel mai puțin dezvoltate, se prevede adoptarea unor măsuri suplimentare pentru produsele de interes major pentru exportul acestor țări, prevăzîndu-se posibilitatea extinderii aplicării regimului vamal preferențial la toate produsele de export ale acestor țări.

Îmbunătățirea de fond a sistemului generalizat de preferințe este o condiție esențială pentru realizarea unor obiective pe termen lung ale tuturor țărilor în curs de dezvoltare vizînd creșterea ponderii acestora în producția industrială mondială pînă la 25% și în comerțul internațional cu produse manufacturate pînă la 30% la nivelul anului 2000, corespunzător rezoluțiilor adoptate în acest sens pe plan internațional.

dr. Eugen DIJMĂRESCU
I.E.M.

breviar

creditele bancare

Existența unei structuri eterogene a operațiunilor pe piața creditului internațional, precum și a unor particularități în ceea ce privește organizarea fiecărei piețe monetare naționale, determină unele elemente caracteristice, specifice în structura creditelor, precum și în tehnica acordării, utilizării și rambursării creditelor.

Plafonul unui credit bancar se determină pentru fiecare linie de finanțare în funcție de unele elemente esențiale pe care le are în vedere creditorul : bonitatea debitorului (la creditele interbancare se are în vedere bonitatea corespondentului bancar), respectiv capacitatea acestuia de a face față obligațiilor de plată la scadențe ; natura tranzacției, care are importanță pentru stabilirea atît a plafonului creditului, cît și a felului acestuia, precum și a duratei sale ; rentabilitatea operației de credit reprezintă, în final, elementul principal, corelat cu interesul băncii respective de a lărgi relațiile de credit cu partenerul respectiv.

Termenul de creditare depinde de o serie de factori cum sînt : felul mărfii — cele mai lungi credite acordîndu-se pentru exporturile de mașini-utilaje, instalații complexe etc. ; valoarea exporturilor — cu cît valoarea este mai mare, cu atît perioada de creditare este mai lungă ; poziția exportatorului și importatorului pe piața mărfurilor vîndute pe credit ; în practică, se întîlnesc credite pe perioade mai lungi decît de obicei, la exporturile și importurile de mărfuri realizate între întreprinderi care fac parte din aceleași monopoluri care funcționează în diverse țări ; gradul de concurență existent pe piața mărfii exportate-importate — o concurență ascuțită determină prelungirea termenului de creditare ; situația conjuncturală a pieței — o stare conjuncturală nefavorabilă atrage prelungirea timpului pentru care se vînd mărfurile pe credit ; situația balanței de plăți externe, a rezervelor de aur și în devize a țării exportatoare. În funcție de aceste elemente fiecare țară poate să ia măsuri de încurajare sau, dimpotrivă, de diminuare a exporturilor, respectiv importurilor pe credite.

Costul creditului este în funcție, în primul rînd, de mărimea dobînzii percepute. Nivelul dobînzii depinde, la rîndul său, de o serie de factori printre care menționăm : raportul între cererea și oferta de mărfuri exportate pe credit și între cererea și oferta pentru diferite categorii de credit ; felul mărfurilor exportate pe credit ; gradul de rentabilitate al mărfurilor exportate ; volumul operațiunii încheiate ; politica dusă de țara vînzătoare față de țara cumpărătoare ; taxa oficială a scontului.

Un alt element al costului creditului îl constituie primele de asigurare. Nivelul primelor de asigurare este în funcție de mai multe considerente, dintre care cele mai importante sînt : situația cumpărătorului și a exportatorului ; situația economică și politică a țării cumpărătorului ; durata și valoarea creditului asigurat ; natura mărfii ; natura riscurilor.

Rambursarea creditelor trebuie studiată atît sub aspectul timpului în care se efectuează, cît și al dozării eforturilor de plată. Sub aspectul timpului în care se rambursează un credit, acesta poate fi egal sau mai mic cu timpul pentru care s-a acordat creditul. În cazul acordării unei perioade de „respiro" (sau perioadă „de grație") timpul de rambursare este mai mic decît perioada pentru care se acordă creditul. Cu cît termenul de grație este mai mare, cu atît importatorul este mai stimulat, căci în felul acesta i se creează posibilitatea folosirii veniturilor realizate de pe urma mărfii importate pe credit în vederea achitării creditului.

credite B.I.R.D.

Spre deosebire de creditele bancare, al căror suport juridic este în toate cazurile un contract consensual și oneros, creditele acordate de B.I.R.D. sînt fundamentate prin acorduri guvernamentale.

Principiile de acordare a împrumuturilor de către B.I.R.D. pot fi astfel sintetizate : solicitantul împrumutului trebuie să fie considerat solvabil de către bancă ; obiectivul împrumutului să fie apreciat ca specific pentru dezvoltarea țării membre respective și să se încadreze în programul general de dezvoltare inițiat de această țară ; obiectivul care urmează a fi finanțat să fie justificat din punct de vedere economic ; împrumutul solicitat să nu poată fi obținut de la alte organisme financiar-bancare ori din alte surse, în condiții mai eficiente, față de dobînda de peste 8% percepută de B.I.R.D.

B.I.R.D. finanțează, în general, numai costurile externe ale proiectelor ; împrumutul se acordă în baza licitațiilor privind realizarea obiectivului de investiții care urmează să fie finanțat pe această cale. Menționăm că B.I.R.D. nu pune la dispoziție suma împrumutată solicitantului, ci a-

chită direct furnizorilor sumele respective. De asemenea, uneori remite solicitantului de împrumut numai tranșa de împrumut, în scopul acoperirii unor plăți deja efectuate.

Durata împrumuturilor este în funcție de programul finanțat ; termenul de rambursare este de 15 pînă la 25 de ani, în unele cazuri speciale putîndu-se depăși această durată.

credite de scont

Finanțarea prin negocierea titlurilor de credit și, în special, a cambiilor și a biletelor la ordin cunoaște o largă răspîndire ; firmele comerciale, industriale etc. care prezină băncilor spre scontare cambii sînt creditate de către instituțiile bancare respective. Creditul de scont ce se acordă acestor firme are o valoare egală cu cea a cambiilor, din care se scade taxa scontului (calculată asupra valorii nominale a cambiilor în funcție de perioada aferentă intervalului de timp de la scontare și pînă la scadența lor). Băncile comerciale își reintregesc lichiditățile lor prin rescontarea cambiilor la banca centrală. Cu alte cuvinte, această formă de finanțare se reduce la două operațiuni distincte :

— **scontarea,** prin care beneficiarul transmite o cambie către o terță persoană, de regulă o bancă, în vederea încasării contravalorii ei înainte de scadență ; beneficiarul cambiei încasează pe această cale suma înscrisă pe titlu, diminuată cu taxa scontului, precum și cu comisionul perceput de bancă pentru acoperirea diverselor riscuri generate de asemenea operațiuni ;

— **rescontarea,** prin care o cambie deținută de o bancă comercială, în urma scontării ei, o transmite unei bănci centrale în schimbul unei taxe de rescont, sau taxă oficială a scontului, care, de regulă, se stabilește în funcție de cerințele politicii economice a statului respectiv.

operațiuni de forfaiting

Formula clasică a mobilizării creditelor pe calea scontului prezintă, pentru exportatorii deținători de titluri de credite sub forma cambiilor, inconveniente în realizarea operațiunii. Ca urmare, pe calea unor tehnici financiar-bancare moderne s-a urmărit înlăturarea acestor inconveniente — tergiversarea operațiunilor de scontare pentru diverse verificări, menținerea căii de regres împotriva girantului etc. —, realizîndu-se o formă nouă de transmitere a titlurilor de credit care au ca geneză operații de export-import, cunoscute sub denumirea de **forfaiting ;** pentru efectuarea unor asemenea operațiuni au fost înființate instituții financiare specializate, cum este : „Finanz A. G. Zürich", instituție afiliată „Creditului elvețian". De regulă, la operațiunile de forfetare recurg vînzătorii pe credit, din contractele comerciale internaționale, în vederea încasării înainte de scadență a contravalorii mărfurilor exportate. Evident, suma încasată pentru titlurile de credit vîndute unor instituții financiar-bancare specializate în operațiuni de forfetare este mai mică decît în cazul unor scontări obișnuite făcute prin mobilizarea clasică a creditului la export și se stabilește în funcție de durata creditului (în cazul cambiilor la termen), de moneda în care sînt exprimate cambiile, de bonitatea debitorului și a țării acestuia, de măsura în care cambia este sau nu avalizată sau garantată, de bonitatea avalistului, garantului etc.

Forfetarea, facilitînd exportatorilor pe credit care dețin cambii acceptate de cumpărător (sau creanțe certe sub altă formă) transformarea unor asemenea vînzări pe credit în vînzări cash, prezintă certe avantaje, printre care : — îmbunătățirea balanței proprii de plăți, respectiv îmbunătățirea lichidității patrimoniale ; — evitarea pierderilor care ar putea să apară din schimburile ratei dobînzii, deprecierea valutei etc.

Pentru promovarea operațiunilor de forfetare, instituțiile financiare acordă exportatorilor diverse facilități, ca de exemplu, înlăturarea dreptului de recurs împotriva lor, prin completarea andosării cu formula „fără recurs" (în engleză **without recourse,** în franceză **sans recours,** în germană **ohne Regress** sau **odhne Obligo,** în italiană **senza ricorso)** ; în aceste condiții, exportatorul este ținut responsabil numai pentru viciile mărfurilor livrate și pentru constituirea corectă a titlului, toate celelalte riscuri revenind forfetatorului.

Forfetarea prezintă însă un dezavantaj principal, care rezidă în costul relativ ridicat al acestei forme de finanțare, ca urmare a asumării riscurilor de către instituția de forfaiting. Cheltuielile de forfetare, sînt influențate de o serie de factori printre care : riscul debitorului, riscul transferului din țara debitorului, dobînda pieței valutare, diverse comisioane. Astfel, dacă pe o anumită piață valutară dobînda este de 7,5—8%, cheltuielile de forfetare pot ajunge la 9,5—10%.

finanțarea prin leasing

Apariția **leasing**-ului — inițial în S.U.A. de unde s-a extins și în Europa — ca modalitate de finanțare a investițiilor a fost determinată de modificarea structurii și valorii mașinilor și utilajelor, precum și de uzura morală rapidă a acestora, fapt care impune un volum de investiții din ce în ce mai mare pentru extindere, raționalizare și modernizare. Statisticile dovedesc că obiectul închirierii prin leasing îl formează, în special, echipamentul electronic de calcul, aparatele și instrumentele de măsură, mijloacele de transport, mașinile-unelte, materialele pentru mecanica grea, mașinile agricole etc. De asemenea, în ultimul timp leasing-ul a cuprins și sectorul imobiliar, avînd ca obiect închirierea de clădiri cu destinație industrială sau comercială, clădiri administrative etc.

Leasing-ul se înfățișează ca o operațiune comercială complexă, care se compune din mai multe raporturi juridice :

— un contract de vînzare-cumpărare încheiat de organizația producătoare, ca vînzător, și organizația financiară care urmează să crediteze operațiunea propriu-zisă de leasing, ca cumpărător ;

—un contract de locațiune încheiat între organizația financiară, devenită proprietara bunului, și organizația utilizatoare ; acest contract mai conține : elementele unui contract de mandat care intervine între organizația finanțatoare și organizația utilizatoare, prin care aceasta din

urmă este investită să urmărească la producător caracteristicile tehnico-economice și prețul bunului ; o promisiune unilaterală de vînzare făcută de organizația finanțatoare către utiilzator, care are astfel dreptul de preemțiune la încetarea locațiunii și lichidarea prin vînzare a bunurilor.

Din cele expuse rezultă că la naşterea unei operațiuni complexe de leasing iau parte trei parteneri : **furnizorul** de mașini-utilaje, care este vînzător în primul contract ; **finanțatorul**, care este cumpărător în primul contract și locatar în cel de-al doilea ; **utilizatorul**, care este locatar în contractul propriu-zis de leasing. Evident, în cazul în care producătorul bunurilor este în același timp și finanțator, valorificîndu-și astfel propriile produse, partenerii se reduc la doi — furnizor-finanțator și utilizator —, iar operațiunea se perfectează numai în baza unui singur contract, de leasing.

Așadar, din cele arătate se învederează că leasing-ul constituie un contract complex, original, a cărui esență economică și juridică se exprimă în formula locațiune-finanțare. Printre elementele caracteristice ale acestui contract se înscriu : perioada de locațiune mare, modul de determinare a prețului pentru chirie, precum și obligațiile și drepturile părților. Cu privire la prețul locației se pleacă de la realitatea că în condițiile actuale de evoluție a științei și tehnicii, uzura morală a mașinilor este foarte rapidă ; ca urmare, societățile de leasing împart, în vederea închirierii, viața mașinilor în două perioade : o perioadă primară, egală cu viața economică a mașinii (intervalul de timp în care se apreciază că mașina nu riscă să sufere o uzură morală) și o perioadă secundară, echivalentă cu intervalul de timp care durează de la terminarea vieții economice pînă la sfîrșitul vieții tehnice a mașinii. La stabilirea nivelului și a modalității de plată a chiriei se au în vedere o serie de elemente. Astfel, în costul chiriei intră cotele de amortizare a utilajului, cheltuielile de gestiune, beneficiul societății, prima de asigurare contra riscului de insolvabilitate a chiriașului, cheltuielile de asigurare. Chiria pentru perioada primară se plătește săptămînal, lunar, trimestrial sau anual în funcție de termenul contractual ; chiria pentru perioada secundară, de obicei foarte scurtă, este fixată la o sumă nominală plătibilă anual. Societățile de leasing urmăresc să recupereze contravaloarea obiectului închiriat înainte de scurgerea termenului de valabilitate a contractului, ceea ce provoacă o tendință de majorare a nivelului chiriilor.

Specific contractului de leasing, spre deosebire de alte forme de închiriere, este faptul că la expirarea lui beneficiarul dispune de așa numita **triplă opțiune** rezultată din dreptul de preemțiune stipulat în cuprinsul lui ; el poate alege una din următoarele variante : restituirea utilajului ; prelungirea contractului pentru o nouă perioadă (plătind o chirie mai scăzută;) cumpărarea utilajului la valoarea reziduală, stabiltă de comun acord în contrctul inițial sau prin clauze adiționale.

finanțarea prin factoring

Pe plan internațional, pentru accelerarea operațiunilor de finanțare a producției materiale au luat o deosebită extindere operațiunile de vînzare prin negocierea creanțelor garantate **(factoring)** care au la bază un contract comercial prin care o parte denumită factor își asumă obligația ca în baza unui comision să realizeze creanțele, sub formă de facturi, pe care cealaltă parte, denumită aderent, se obligă să i le transmită, contra plată, prin subrogarea factorului în toate drepturile pe care le are asupra debitorilor (cumpărători ai mărfurilor livrate) ; în practica și literatura franceză acest gen de operațiuni poartă și denumirea de **affacturage.**

Mecanismul de aplicare a operațiunilor de factoring poate fi astfel sintetizat :

— aderentul, care este un producător de mărfuri sau furnizor de servicii, în baza contractului încheiat cu factorul, îi remite acestuia facturile (sau copii legalizate) cu mențiunea că au fost cedate și că plata lor urmează să se facă către factor ;

— în același timp, subrogarea factorului în drepturile aderentului trebuie să fie notificată debitorului (cumpărătorului, importatorului extern, beneficiarul serviciilor etc.), pentru ca acesta să facă plata numai către factor ; de regulă, această notificare se face chiar pe factura comercială, printr-o formulă adecvată, din care nu trebuie să lipsească cuvîntul „subrogare" ;

— funcție de natura juridică a factoring-ului adoptat, factorul plătește aderentului valoarea nominală a facturilor, mai puțin comisionul său : a) imediat, deci înainte de scadența lor, dacă contractul de factoring este încheiat potrivit formei tradiționale **(old line factoring)** ; b) la data scadenței, dacă contractul a fost încheiat sub această formă **(maturity factoring)** ;

— în practică, se utilizează sistemul ca factorul să plătească imediat numai într-o anumită proporție valoarea facturilor (de exemplu — 90%), urmînd ca diferența să fie regularizată după realizarea creanței ; diferența de 10% din exemplul dat constituie deci un fond de rezervă, respectiv proviziune destinată să acopere eventualele riscuri care cad în sarcina aderentului (marfa a fost refuzată pentru motive de calitate, pentru lipsuri cantitative etc.).

Operațiunile de factoring se mai caracterizează și prin faptul că pe lîngă accelerarea creditării aderentului — fiind un eficient instrument de finanțare pe termen scurt — factorul îi furnizează acestuia o gamă de servicii.

Al. D.

2

PROPRIETATEA SOCIALISTĂ ASUPRA MIJLOACELOR DE PRODUCȚIE

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. N. N. Constantinescu, *membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România. Consultațiile vor fi publicate săptămînal în Suplimentul revistei.*

Proprietatea reprezintă relația social-economică, istorico-determinată, care ia naștere în legătură cu apropriereа *) de către oameni a mijloacelor de producție și a rezultatelor procesului de producție. Ea exprimă :

a) o relație între oameni cu privire la apropriereа mijloacelor de producție și a rezultatelor producției și nu o relație dintre oameni și obiecte ;

b) relația de proprietate arată cui aparțin, în primul rînd, mijloacele de producție, cine beneficiază de mișcarea acestora și de rezultatele procesului de producție ;

c) este o relație obiectivă, deoarece procesul de producție nu poate avea loc în afara relațiilor de proprietate, independent de apropriereа într-o formă sau alta, în special a mijloacelor de producție ;

d) are caracter istoric. Deși este o categorie economică generală, ea se constituie diferit de la o orînduire la alta și suferă unele modificări chiar în cadrul aceleiași orînduiri. În istoria omenirii s-au cunoscut două tipuri și mai multe forme de proprietate : **proprietatea comună**, avînd ca forme proprietatea din comuna primitivă, proprietatea socialistă și proprietatea comunistă unică a întregului popor și **proprietatea privată** ale cărei forme sînt proprietatea micilor producători de mărfuri, proprietatea sclavagistă, feudală și capitalistă.

PROPRIETATEA SOCIALISTĂ ASUPRA MIJLOACELOR DE PRODUCȚIE ȘI FORMELE EI

Proprietatea socialistă reprezintă relația ce se stabilește între membrii societății în legătură cu apropriereа în comun a mijloacelor de producție de către întreaga societate sau de grupurile de cooperatori. Formarea proprietății socialiste este o necesitate obiectivă. În capitalism forțele de producție capătă un caracter tot mai social. Munca, producția devin sociale, dar proprietatea, repartiția, conducerea sînt private, se fac în favoarea unui grup restrîns de exploatatori. Se impune realizarea unei concordanțe, astfel încît caracterului social al forțelor de producție, al muncii, al producției să-i corespundă un caracter social în sistemul proprietății, al repartiției, al conducerii, organizării. Este necesară schimbarea în primul rînd a relației de proprietate, trecerea de la proprietatea privată la proprietatea socialistă. **Posibilitatea** nașterii proprietății socialiste se realizează în condițiile revoluției socialiste, după cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea muncitoare și cu celelalte pături de oameni ai muncii. După actul de cucerire a puterii politice ia naștere o puternică contradicție între puterea politică revoluționară și puterea economică deținută încă în mare parte de exploatatori. Este nevoie să se realizeze o concordanță între aceste două laturi, altfel puterea politică rămîne fără suport, nu poate fi viabilă.

În dependență de gradul diferit de concentrare, de socializare a producției, de formele concrete ale proprietății private care au fost înlocuite, s-au folosit două căi de creare a proprietății socialiste, luînd naștere două forme ale acesteia, proprietatea întregului popor (de stat) și proprietatea de grup (cooperatistă).

Proprietatea socialistă de stat reprezintă **relația socialistă de apropriere în comun de către întreaga societate a mijloacelor de producție.** Ea apare în urma actului revoluționar de naționalizare socialistă, în urma exproprierii claselor exploatatoare de mijloacele de producție, care trec în mîinile întregului popor.

În cadrul proprietății de stat sînt cuprinse bogățiile de orice fel ale subsolului, terenurile din fondul funciar de stat, pădurile, apele, izvoarele de energie naturală, fabricile, uzinele, minele, băncile, întreprinderile agricole de stat, cele pentru mecanizarea agriculturii, căile de comunicație, mijloacele de transport și telecomunicații de stat, fondul de stat de clădiri și locuințe, baza materială a instituțiilor social-culturale de stat, obiecte de artă, brevete, licențe etc.

Proprietatea socialistă cooperatistă reprezintă relația de apropriere în comun de către colectivul de cooperatori a mijloacelor de producție. Ia naștere prin procesul de cooperativizare socialistă a mijloacelor de producție deținute de micii producători, țărani și meșteșugari. Obiectul proprietății cooperativelor agricole de producție este constituit din pămînt, unelte, mașini, animale de muncă și de producție, construcții, plantații, mijloace de transport, irigații, lotul atribuit în folosință ca și producția obținută și mijloacele acumulate de-a lungul existenței cooperativei respective.

Proprietatea socialist cooperatistă se caracterizează prin **socializarea mijloacelor de producție la nivelul grupului respectiv de cooperatori.** Proprietatea cooperatistă predomină în agricultură.

Cele două forme de proprietaate **se aseamănă** între ele.. Împreună generează celelalte relații de producție și în conexiune constituie baza economică a formațiunii socialiste, esența economică a complexului național, a suveranității și independenței naționale. Pe baza celor două forme de proprietate iau naștere relațiile de colaborare și ajutor reciproc, se exclude exploatarea omului de către om. Ambele generează legi economice noi, categorii și contradicții specifice, forme noi de acțiune a legilor, categoriilor generale și comune care se întîlnesc și în socialism. Proprietatea socialistă sub ambele sale înfăți-

*) Apropriere, noțiune complexă, care semnifică posibilitatea oamenilor de a dispune, de a-și însuși, stăpîni și folosi, anumite valori de întrebuințare.

şări corespunde nivelului şi caracterului forţelor de producţie, permite o dezvoltare planificată, exprimă interese fundamentale comune, asigură în sistemul întregii formaţiuni social-economice ridicarea nivelului de trai. Este premisa fundamentală a egalităţii dintre membrii societăţii, a drepturilor şi îndatoririlor lor principial egale, constituie baza unui profund şi real democratism social-economic. Creează drepturi şi îndatoriri egale fundamentale pentru toţi, de a participa la conducere, la organizare, la luarea de hotăriri şi la îndeplinirea conştientă a acestora. **Ambele forme de proprietate sînt unice şi indivizibile** ; calitatea de proprietar se exercită în ansamblu de către întregul popor sau de colectivul de cooperatori asupra întregii mase de bunuri, obiect al proprietăţii.

Între cele două forme de proprietate există totodată şi **deosebiri** rezultate din gradul diferit de socializare, şi influenţele pe care le exercită în privinţa formelor de conducere, repartiţie etc., prin ponderea pe care o deţin.

Între cele două forme de proprietate există o strînsă **interdependenţă** în toate sferele reproducţiei sociale. Modalităţile specifice întrepătrunderii diferă de la o etapă la alta. În perioada făuririi societăţii socialiste unitare, au predominat relaţiile din sfera schimbului de activităţi. În perioada actuală capătă un rol tot mai mare relaţiile din sfera producţiei, a organizării şi conducerii, a folosirii în comun a fondurilor materiale umane, de cercetare etc.

În socialism se păstrează şi se dezvoltă **proprietatea personală.** Ea are drept sursă veniturile şi economiile din munca lipsită de exploatare, materializate în bani, locuinţe, bunuri de uz gospodăresc şi confort familial. Îndeosebi la sate, cuprinde şi unele mijloace de producţie (unelte, unele maşini, animale de muncă, de producţie şi reproducţie), numai pentru folosinţă familială.

Proprietatea socialistă şi proprietatea personală, interesele sociale şi cele individuale se condiţionează reciproc, se constituie într-o unitate indisolubilă. Interacţiunea dintre proprietatea personală şi socialistă nu este lipsită de contradicţii. Rolul hotăritor în dezvoltarea proprietăţii personale îl deţine proprietatea socialistă. De aceea, proprietatea personală nu trebuie opusă celei sociale, ci trebuie să se sprijine pe dezvoltarea şi întărirea acesteia.

În ţara noastră se menţine şi **mica proprietate,** asupra unor mijloace de producţie., formă a proprietăţii privat-individuale a micilor producători meseriaşi şi ţărani necooperativizaţi. Mica proprietate, mai răspîndită în agricultura zonelor de deal şi de munte, cuprinde : pămînt, vite de muncă şi de producţie, inventar agricol, producţia creată etc. Congresul Consiliilor de conducere a unităţilor agricole socialiste a întregii ţărănimi, din aprilie 1977, a subliniat necesitatea producerii uneltelor şi a maşinilor de muncă pentru zonele respective, care să fie vîndute sau închiriate micilor producători. În acelaşi timp micii producători necooperativizaţi sînt îndrumaţi şi ajutaţi să se constituie în asociaţii şi cooperative ale pomicultorilor, ale crescătorilor de animale etc.

Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producţie este superioară tuturor formelor de proprietate anterior existente deoarece :

a) cunoaşte cel mai înalt grad de socializare, adică uneşte producătorii la scara întregii economii naţionale sau la nivelul grupului de cooperatori ;

b) oamenii au o poziţie egală faţă de mijloacele de producţie şi îşi însuşesc după aceleaşi principii rezultatele procesului de producţie ;

c) generează relaţii de colaborare şi ajutor reciproc ;

d) în contextul proprietăţii socialiste, proprietarii sînt şi producători, beneficiari şi conducători ai activităţii social-economice ; este exclusă exploatarea omului de către om, posibilitatea de a trăi fără muncă, pe seama altor oameni ;

e) proprietatea socialistă creează necesitatea şi posibilitatea unui real democratism social-economic, stă la baza umanismului socialist ;

f) asigură concordanţa relaţiilor de producţie cu nivelul şi caracterul forţelor de producţie creînd astfel posibilitatea unor ritmuri de creştere înalte, a unei ridicate eficienţe ;

CALITATEA OAMENILOR MUNCII DE PROPRIETARI, PRODUCĂTORI, BENEFICIARI ŞI CONDUCĂTORI

În ţara noastră azi, întregul popor în cadrul proprietăţii de stat, colectivul de cooperatori în sistemul cooperatist, întruneşte atît calitatea de proprietar, producător, beneficiar cît şi pe aceea de conducător şi organizator. Unirea mijloacelor de producţie cu forţa de muncă se face în condiţiile relaţiilor de colaborare şi ajutor reciproc, sub conducerea şi controlul proprietarilor, care sînt, în acelaşi timp, şi beneficiari. Calitatea membrilor societăţii socialiste de proprietari, producători, beneficiari şi conducători, reprezintă nu numai unitatea unor funcţii economice, ci şi sinteza unor drepturi şi răspunderi principial egale pentru toţi. Dreptul şi îndatorirea de a munci sînt cele mai importante ; ele decurg nemijlocit din esenţa dublei naturi, de proprietari şi producători. Ca proprietari membrii societăţii sînt interesaţi în perfecţionarea relaţiei respective, dar aceasta nu se poate realiza decît prin exercitarea celeilalte calităţi, printr-o muncă de înaltă eficienţă. Întregul popor este interesat şi răspunzător de felul cum este gospodărită avuţia naţională, de folosirea eficientă a fondurilor materiale, financiare şi a forţei de muncă. Participarea tuturor membrilor societăţii la conducerea proceselor social-economice, este un atribut esenţial generat de relaţia de proprietate şi prin buna lui exercitare ce contribuie la perfecţionarea ei.

Proprietatea socialistă asigură totodată posibilitatea unei reale și adevărate democrații a tuturor membrilor societății. Referindu-se la aceasta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că: **„Trebuie să facem totul pentru a asigura funcționarea în cît mai bune condiții a acestui cadru, pentru perfecționarea lui, pentru a asigura ca în toate domeniile masele populare să fie participante active la tot ceea ce se hotărăște și se înfăptuiește în țara noastră. Aceasta constituie una din problemele esențiale ale socialismului, una din problemele fără de care nu se pot asigura făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism"** [1].

DEZVOLTAREA PROPRIETĂȚII SOCIALISTE ÎN PROCESUL DE EDIFICARE A SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

În procesul evoluției societății socialiste, are loc o dezvoltare accelerată a forțelor de producție. Aceasta impune perfecționarea relațiilor de producție, îndeosebi a relației de proprietate. Dezvoltarea proprietății socialiste constituie o problemă primordială a progresului necontenit al societății. Dezvoltarea proprietății socialiste presupune dezvoltarea proprietății de stat, a celei cooperatiste, a interdependențelor dintre ele precum și creșterea și perfecționarea obiectului relației de proprietate în ultimă instanță a conținutului său. Înseamnă totodată perfecționarea celorlalte relații deoarece relația de proprietate se regăsește în toate relațiile economice dintre oameni.

Pe măsura dezvoltării forțelor de producție, a procesului de industrializare, a dezvoltării și modernizării agriculturii, a dezvoltării armonioase a tuturor celorlalte ramuri ale economiei naționale, crește, se perfecționează obiectul relației de proprietate. Fondurile fixe în economie au crescut de la 207 miliarde lei în 1950, la 757,1 în 1970 și la 1 581,1 în 1978. S-au produs importante schimbări calitative, în sensul creșterii mai rapide a mașinilor-unelte, cerscînd astfel ponderea mijloacelor de munc ăactive în dauna celor pasive, a avut loc o repartizarea mai judicioasă în plan teritorial. Și în cadrul proprietății cooperatiste a avut loc un proces de dezvoltare și perfecționare a obiectului proprietății. În cadrul cooperativelor agricole de producție, fondurile fixe la 1 ha teren arabil au crescut de la 104 000 de lei în 1962 la 500 000 de lei în 1976. A avut, de asemenea, loc o modernizare continuă a acestora, o diversificare în vederea mai bunei adaptări la specificul culturilor și al zonelor.

Crește totodată gradul de întrepătrundere a proprietății de stat și a celei cooperatiste. Astfel pe lîngă rolul tot mai eficient al întreprinderilor de mecanizare a agriculturii, în cooperativele agricole de producție au luat naștere forme noi de întrepătrundere directă a celor două forme de proprietate în sfera producției prin înființarea Consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste. În cadrul consiliilor unitățile participante rămîn autonome, dar se realizează o articulare mai bună a activității lor. Ele constituie o formă superioară de conlucrare, contribuind la folosirea mai eficientă a fondului funciar, la creșterea gradului de concentrare și specializare a producției la folosirea mai eficientă a forței de muncă, la întărirea fiecărei unități componente.

Perfecționarea relației de proprietate generează îmbunătățirea întregului sistem al relațiilor de producție. Se îmbunătățesc raporturile cantitative și calitative de unire a forței de muncă cu mijloacele de producție pe măsura creșterii răspunderii oamenilor muncii în valorificarea superioară a resurselor și gospodărirea judicioasă a fondurilor. Se perfecționează în continuare relațiile de repartiție prin afirmarea tot mai puternică a principiilor eticii și echității socialiste în procesul retribuirii oamenilor după cantitatea, calitatea și însemnătatea socială a muncii.

Se perfecționează relațiile politico-economice de conducere, organizare, control, prin adîncirea democratismului social-economic, prin îmbunătățirea mecanismului economico-financiar. **„În general** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu, este necesar să asigurăm participarea permanentă, tot mai activă, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la întreaga activitate a întreprinderilor, a unităților economico-sociale. Aceasta constituie o parte integrantă a democrației noastre socialiste a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, care se construiește cu oamenii și pentru oameni"** [2].

Se produc de asemenea, mutații în structura socială a țării. Crește rolul clasei muncitoare în societatea noastră, are loc o mai mare apropiere între clasele sociale, se întărește coeziunea între ele, se accentuează omogenizarea socială, unitatea întregului popor. Se apropie treptat condițiile de muncă și de viață ale țărănimii de cele ale clasei muncitoare, munca din agricultură devine tot mai mult o variantă a activității industriale. Ponderea țărănimii în ansamblul populației, va scădea la 12—15 la sută în 1990, ceea ce va conferi economiei naționale, în contextul și al altor schimbări, aspectul unei structuri economice moderne.

Întrebări:

1. Ce se înțelege prin relația de proprietate?
2. Care sînt formele proprietății socialiste și care sînt asemănările, deosebirile și interdependențele dintre ele?
3. De ce relația de proprietate constituie esența celorlalte relații de producție?
4. În ce constă superioritatea relației de proprietate socialistă față de celelalte forme de proprietate care au existat pînă la ea?
5. Care sînt principalele direcții de perfecționare a relației de proprietate socialistă în perioada actuală în țara noastră?

---

[1] **Nicolae Ceaușescu** „Cuvîntare la cel de-al II-lea Congres al Consiliilor populare", Scînteia nr. 11839, din 13 septembrie 1980.

[2] **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la Ședința plenară lărgită a Consiliului Oamenilor Muncii, din 13 iunie 1980. București, Ed. politică, p. 42.

raporturi de muncă

Examenul medical

Examenul medical atestă că starea sănătății permite prestarea muncii în postul ce urmează să fie ocupat.

Examenul medical obligatoriu se efectuează :

— la încadrarea în muncă ;

— ucenicilor care urmează a fi instruiți pe meserii ;

— cu ocazia transferării sau detașării în locuri de muncă sau activități ce pot fi ocupate numai dacă sînt îndeplinite cerințele legale de ordin sanitar ;

— ucenicilor care, pe parcursul instruirii, își schimbă meseria ;

— celor ce reintră în activitate după o întrerupere mai mare de 6 luni ;

— pensionarilor de invaliditate sau de limită de vîrstă, reîncadrați în activități cu condiții diferite decît cele avute anterior.

În toate aceste situații controlul se efectuează prealabil tuturor celorlalte forme de examinare, fiind interzisă începerea activității fără avizul medical favorabil. Controlul medical în vederea încadrării se face la solicitarea unității care trebuie să precizeze în fișa medicală tip, funcția și locul de muncă unde solicitantul urmează să lucreze.

Anumite categorii de personal muncitor și unele persoane care efectuează practică în producție sînt obligate să se prezinte periodic la controlul medical. Controlul medical periodic este obligatoriu pentru persoanele care lucrează în condiții de expunere la factori nocivi profesionali, pentru cei care desfășoară activități cu risc de transmitere a unor boli infecțioase, precum și pentru muncitorii din comerțul alimentar, industrie, construcții și transporturi.

Sînt supuse controlului medical periodic persoanele menționate la intervalele precizate în Ordinul Ministerului Sănătății publicat în B.Of.I. nr. 55 din 6 iunie 1976.

Conducerile unităților sînt obligate să asigure, cu sprijinul organelor sindicale și al organizațiilor de tineret, prezentarea personalului muncitor la controlul medical periodic și să aplice recomandările rezultate din examenele efectuate.

Reglementare : art. 90 din Legea nr. 3/1978 și Ordinul Ministerului Sănătății nr. 190/1975.

J. COSTIN

Detașare — drepturi și obligații

Persoanele încadrate în muncă pot fi detașate de conducerea unității să îndeplinească anumite lucrări în cadrul altei unități. Detașarea se poate face — în baza aceluiași ordin și ca o activitate neîntreruptă — pe o perioadă de cel mult 6 luni și se poate prelungi cu cel mult încă 6 luni. Prelungirea poate succeda fără intermitență primei perioade de 6 luni.

În cazurile și în condiții prevăzute de reglementări speciale, detașarea se poate face pînă la 2 ani, caz în care se acordă celor în cauză și unele drepturi speciale.

Funcția încredințată trebuie să corespundă, de regulă, muncii prestate în unitatea de care aparține, și să fie vacantă în statul de funcții sau temporar neocupată. Dacă persoana detașată este muncitor, detașarea poate avea loc dacă nu se depășește fondul de retribuire și numărul planificat de muncitori.

Persoana detașată își păstrează funcția și retribuția avute anterior. Dacă detașarea se face la o muncă pentru care este stabilită o retribuție mai mare, are dreptul la această retribuție. Dacă la noul loc de muncă retribuția este mai mică, își păstrează retribuția avută la unitatea de origine. Retribuția la noul loc de muncă va fi determinată de gradul de îndeplinire al indicatorilor sau a sarcinilor, putînd fi diminuată sau majorată în condițiile legii.

Persoana detașată păstrează vechimea neîntreruptă în muncă și vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, are drept la concediu de odihnă conform programării inițiale, sau dacă interesele unității impun o nouă dată, se va reprograma concediul. Primește alocația de stat pentru copii de la noul loc de muncă, de unde primește și retribuția.

De asemenea, păstrează suprafața locativă, dreptul la premii, la participarea la beneficii, au drept la echipament de protecție, în condițiile legii.

Cazarea se va face prin grija unității la care a avut loc detașarea, în baracamente, clădiri proprii sau închiriate.

Persoanele detașate răspund disciplinar față de unitatea unde lucrează, abaterile fiind sancționate astfel :

— mustrarea și avertismentul se aplică de persoanele competente numai din unitatea unde lucrează cel vinovat ;

— retragerea uneia sau mai multor gradații ori trepte de retribuire pe o perioadă de 1—3 luni sau diminuarea retribuției tarifare cu 5—10 la sută și retrogradarea în funcție se pot aplica de unitatea unde lucrează, cu acordul unității de care aparține, fără a putea depăși durata detașării ;

— reducerea retribuției și a indemnizației de conducere pe 1—3 luni, cu 5—10 la sută de către organul ierarhic superior al unității care a dispus detașarea ;

— desfacerea disciplinară a contractului de muncă de către conducerea unității care a dispus detașarea sau organul ierarhic superior al acesteia.

Persoanele detașate răspund material față de unitatea căreia i-a provocat prejudicii. Persoanele detașate au dreptul, pe perioada detașării la o indemnizație și la rambursarea cheltuielilor de transport.

Indemnizația de detașare se poate acorda numai dacă condițiile de muncă și transport împiedică personalul aflat în detașare să se înapoieze zilnic în localitatea de unde a fost detașat (aflată la mai mult de 10 km de localitatea unde este detașat) ; aprecierea îndeplinirii acestor condiții fiind de competența conducerii unității.

Indemnizația se plătește lunar de către unitatea în interesul căreia se efectuează detașarea, calculîndu-se la retribuția tarifară de încadrare corespunzătoare programului normal de 8 ore zilnic realizat pe timpul detașării.

Pe primele 30 zile, indemnizația este egală cu diurna de delegare, iar pe timpul ce depășește primele 30 zile, cuantumul ei este de 20% din retribuția tarifară lunară, care însă nu va depăși 400 de lei lunar.

S-a învederat mai sus că unitatea la care lucrează o persoană poate dispune delegarea acesteia în altă localitate sau unitate. Deoarece persoana în cauză primește indemnizația de delegare ea nu mai are dreptul și la indemnizația de detașare. Cele două indemnizații nu se pot cumula.

Avînd aceeași natură cu indemnizația de delegare și anume de a compensa cheltuielile suplimentare de hrană și întreținere, indemnizației de detașare i se va aplica același regim juridic, în sensul că nu se va lua în calculul cîștigului mediu, nu este impozabilă și nu poate fi urmărită.

Rambursarea cheltuielilor de transport a persoanelor detașate este supusă acelorași norme ce se aplică și în caz de delegare.

Reglementare: art. 66—68 Codul muncii, H.C.M. nr. 822/1959, Îndrumarul Ministerului Muncii și al U.G.S.R. nr. 66427/1973, republicat în 1975.

dr. **C. JORNESCU**

Întrebări și răspunsuri

BALOGH VENDEL Sighetu-Marmației, jud. Maramureș. Se interesează de condițiile în care se pot acorda premii pentru economii de materiale. Din scrisoarea dv. reiese că economiile de materiale realizate la unitatea la care lucrați sînt rezultatul menținerii în continuare a unei rețete existente, stabilită de organele ierarhic superioare, intervenția dv. proprie constînd numai în faptul că nu ați admis înlocuirea acesteia cu o altă formulă. În situația dată nu sînt îndeplinite condițiile legale în scopul acordării premiilor pentru economii de materiale, deoarece reducerea consumului nu reprezintă propria dv. contribuție.

Solicită de asemenea, lămuriri în legătură cu recuperarea unor materiale refolosibile. Decretul Consiliului de Stat nr. 465/1979 instituie, pentru întregul personal muncitor (direct productiv sau TESA) cu funcții de execuție sau de conducere și pentru toate unitățile socialiste, drept obligație principală, recuperarea și folosirea tuturor materialelor recuperabile. Îndeplinirea acestei obligații nu dă dreptul la premii sau recompense pentru invenții, ci poate constitui o îndreptățire, o vocație a celor în cauză la acordarea de premii pentru realizări deosebite în cursul anului, potrivit legii.

ÎNTREPRINDEREA DE PIELE ȘI ÎNCĂLȚĂMINTE AGNITA, solicită lămuriri în legătură cu forța probantă a constatării lipsurilor de către beneficiarul destinatar la o expediție în containere, în cazul cînd nu a fost invitat delegatul unității furnizoare.

În conformitate cu prevederile art. 60 din Regulamentul aprobat de H.C.M. nr. 941/1959, verificarea mărfurilor primite și constatarea eventualelor lipsuri, cu participarea delegatului neutru, poate avea loc numai în cazul cînd, în termenul legal, delegatul furnizorului, invitat de beneficiar nu s-a prezentat. Constatarea cu delegat neutru constituie, așa cum s-a subliniat în practica arbitrală, o măsură cu caracter supletiv, aplicabilă numai în situația în care constatarea cu participarea delegatului unității furnizoare nu este posibilă în fapt.

ÎNTREPRINDEREA DE MECANICA A AGRICULTURII ȘI INDUSTRIEI ALIMENTARE SIBIU se interesează de condițiile în care se predau materialele la bazele de aprovizionare tehnico-materială, de către întreprinderile deținătoare de stocuri. În conformitate cu prevederile cuprinse în art. 3 din H.C.M. nr. 1 285/1972, (B. Of. I. nr. 120/1972), preluarea de către baze a acestor materiale are loc la preț de producție sau de livrare, fără cotă de adaos sau alte cheltuieli efectuate de deținători.

ION NICOLAE — jurisconsult, Brăila formulează unele întrebări în legătură cu răspunderea materială a jurisconsultului, a contabilului șef în cazul constatării eronate a unor pagube, precum și a organelor de control financiar intern.

Cu privire la răspunderea jurisconsultului vă enunțăm unele principii, confirmate și de instanța noastră supremă. În primul rînd, este de arătat că răspunderea materială a jurisconsultului unei unități socialiste nu poate fi angajată pentru faptul că unitatea reprezentată în litigiu a pierdut cauza în fața organelor arbitrale sau a instanțelor de judecată. Și aceasta pentru simplul motiv că instanțele judecătorești și organele arbitrale judecă și soluționează litigiile în concordanță cu prevederile legale, făcînd aplicarea acestora la cazurile de fapt deduse în fața lor. Nici judecătorul și nici arbitrul de stat nu iau hotărîrea în funcție de susținerea jurisconsutului (reclamant sau pîrît), ci numai în considerarea prevederilor legale. Numai în cazul în care cu rea credință jurisconsultul nu prezintă actele și probatoriile necesare unei complete stabiliri a situației de fapt, ascunzînd astfel adevărul, este atrasă răspunderea sa, care, în acest caz, are caracter penal. Dealtfel, juriconsultul unei unități socialiste își asumă obligații de mijloace, iar nu de rezultat și el răspunde numai dacă a lucrat cu ușurință, sub nivelul de comportament în profesia sa.

Cît privește răspunderea celor ce fac constatări eronate — indiferent de funcția ce o dețin — cu privire la întinderea prejudiciului și a autorului (sau autorilor acestuia), în vederea stabilirii răspunderii materiale, sînt de făcut următoarele precizări. Instanța supremă, prin decizia de îndrumare nr. 5/1974 a Plenului său, a statuat în sensul că cei ce fac constatări nereale cu privire la întinderea prejudiciului sau în ce privește autorii acestuia își angajează propria lor răspundere materială față de unitate, pentru faptul că nu și-au îndeplinit în mod corespunzător sarcinile lor de serviciu. Aceasta nu înseamnă însă că în mod automat respectivele persoane sînt considerate vinovate și obligate la plata sumelor nerecuperate de la adevărații autori ai prejudiciului, fiind astfel excluse de la aplicarea prevederilor cu caracter general cuprinse în art. 102 din Codul muncii potrivit cărora răspund material numai cei ce cu vinovăție și în legătură cu munca lor produc pagube unității. Așa dar, chiar dacă împotriva celor ce au făcut constatări eronate (contabil șef, organ C.F.I., jurisconsult etc.) se emit decizii de imputare, cei în cauză vor putea face dovadă în fața organului de jurisdicție a muncii că au lucrat fără vinovăție. În acest sens în Revista română de drept au fost publicate mai multe extrase din deciziile instanței noastre supreme.

Organele C.F.I. nu sînt abilitate de a susține cauzele în fața instanțelor de judecată sau a organelor arbitrale, aceasta constituind o obligație profesională a jurisconsultului care are îndatorirea de a pretinde a i se pune la dispoziție întregul material necesar constatator spre a-l depune instanței.

HUȚANU ION — Botoșani solicită unele precizări privind obligația meșteșugarilor cu ateliere proprii de a nu tulbura liniștea. Legea nr. 13/1968 cu privire la exercitarea meseriilor în ateliere proprii (B. Of. nr. 64 din 15 mai 1968) nu cuprinde prevederi specifice în acest sens. Decretul nr. 153/1970 (B. Of. nr. 33 din 13 aprilie 1970) prevede însă în art. 2 lit. g că tulburarea, fără drept, a liniștii locuitorilor prin producerea de zgomot cu orice aparat sau alt obiect, ori prin strigăte sau larmă, constituie contravenție ce se poate sancționa cu amendă de la 300—1 500 lei de către organele competente, stabilite în art. 8 alin. 1 din același act normativ.

IAMAN VIRGIL — Alexandria, solicită unele lămuriri cu privire la termenul de prescripție a acțiunilor prin care se pretind locații. Titularul dreptului de a solicita locații este, în toate cazurile, o organizație de transport, iar dreptul său la o asemenea acțiune se prescrie în termen de 6 luni, în baza prevederilor art. 4 lit. d din Decretul nr. 167/1958 cu modificările ulterioare. Dacă aceste locații plătite organizației de transport sînt apoi

pretinse de unitatea socialistă plătitoare unei alte unități, termenul de prescripție al acțiunii nu este de 6 luni ci de 18 luni, în baza art. 3 alin. 1 din același act normativ, deoarece sumele în cauză nu mai au caracterul unor locații — întrucît nu derivă din contractul de transport ci se pretind cu titlul de daune.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR — Calea Dumbrăvii nr. 26 Sibiu.** Potrivit art. 3 din Statutul aprobat prin Decretul nr. 387/1977 sînt membri ai asociației : titularii contractelor de închiriere, persoanele fizice care locuiesc în apartamentele ce le aparțin în proprietate personală ; persoanele juridice care își au sediul ori desfășoară activități în suprafețele locative deținute **în clădirea în care sînt și locuințe.** Unitatea socialistă la care vă referiți nu deține suprafețe în clădirea în care sînt și locuințe ; ea are sediu propriu și ca atare nu are calitatea de membru al asociației de locatari. Contractul încheiat de asociația dv. cu unitatea socialistă în cauză este un contract civil, supus regulilor Codului civil. Litigiile generate sînt de competența instanțelor judecătorești.

● **BUGA MARIN — Turnu Măgurele,** solicită lămuriri cu privire la dreptul de a solicita pensie de invaliditate. În conformitate cu prevederile art. 23 din Legea nr. 3/1977, pot solicita pensie de invaliditate din cauză de boală sau accident numai persoanele care la data cererii sînt încadrate în muncă.

● **CIOPRAȘIU REVEICA — București,** solicită lămuriri cu privire la vechimea minimă în muncă cerută de lege pentru acordarea pensiei pentru munca depusă și limită de vîrstă sau a ajutorului social, fiind mamă a 7 copii și avînd 8 ani vechime în muncă.

Pensia pentru munca depusă și limita de vîrstă se acordă numai persoanelor care au o vechime minimă de 10 ani.

Persoanele incapabile de muncă, datorită vîrstei sau bolilor cronice, lipsite de mijloace proprii de existență care nu au susținători legali, beneficiază de ajutor social în condițiile prevăzute de lege.

C. J.

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ●

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJ CHIMIC GĂEȘTI

PIESE AUTO

— Ax pompă buc. 2
— Ax planetar SR 131 buc. 3
— Arc supapă ext. Sc. buc. 5
— Arc reglat elem. Sc. buc. 3
— Ax came pt .inj. buc. 5
— Arc cuplaj pt. inj. buc. 1
— Arc sabot buc. 1
— Arbore pt. spate T. buc. 2
— Arbore transmisie buc. 3
— Arbore secundar SR 131 buc. 1
— Articulație direcție Volga buc. 2
— Ax furcă viteze SR 131 buc. 5
— Ax sateliți buc. 5
— Arbore planetar buc. 3
— Ax sateliți buc. 5
— Arcuri resort buc. 3
— Arc supape buc. 34
— Arc pompă buc. 4
— Arbore mare pt. ulei buc. 4
— Ax culbutori SR 131 buc. 2
— Ax pirghie buc. 12
— Arc compr. buc. 4
— Ax delcou buc. 1
— Arc capac buc. 2
— Arbore secundar buc. 1
— Articulație direcție Volga buc. 3
— Arbore c-dă servo SR 131 buc. 1
— Arc M. 461 M. 461 buc. 1
— Ax sateliți buc. 4
— Amortizor telescop. SR 131 buc. 1
— Arbore Pl. M. 641 5
— Apărători T. 138 buc. 3
— Aripă intermed. SR 113 buc. 3
— Ax ambalaj buc. 17
— Ax pompă apă buc. 2
— Ax primar reductor Tatra buc. 1
— Ax cu sateliți buc. 6
— Arbore flex. buc. 1
— Aripă față buc. 1
— idem M. 461 buc. 1
— Arbore furcă viteze buc. 1
— Ax pinion buc. 1
— Arbore buc. 1
— Ax levier c-dă Sc. buc. 1
— Axul bielei SR 11 buc. 2
— Arbore pinion SR 131 buc. 1
— Ax furcă viteze buc. 1
— Ax planetar Aro buc. 1
— Arbore p. ulei SR 131 buc. 1
— Ax antrenare pt. alim. T. buc. 1
— Arbore secundar SR.131 buc. 1
— Ax rolă M.J. T buc. 1
— Aripă Aro buc. 1
— Akternator buc. 2
— Arb. flex. T. buc. 1
— Arbore pl. SR 114 buc. 1
— Ax mers înapoi Raba buc. 1
— Ax leviar melc. buc. 1
— Bulon sferic corp bară T. buc. 4
— Bucșă inferioară buc. 6
— Bobilă stator SR 131 buc. 1
— idem stator buc. 2
— Bucși bielă T.V. buc. 1
— idem cilindri Gaz buc. 6
— idem met. arc buc. 21
— Bec fac 12 V. buc. 386
— Bucși suport arc. buc. 16
— Bucși bielă TV buc. 20
— Bobină electromotor Gaz buc. 1
— Bucși cu filei Warșawa buc. 8
— Bucși filet fuzetă buc. 13
— Broască ușă buc. 1
— Bulon bară dir. Gaz buc. 2
— Butuc roată sp. buc. 1
— idem față buc. 2
— Bucși tachet moț. T buc. 6
— Bolț piston comp. buc. 1
— Bucși pivoți SR 131. buc. 27
— Bucși pinion rot. T buc. 14
— Bucșă fuzetă buc. 4
— Bolț piston SR 113 buc. 20
— Bujii termoinjector T buc. 25
— Bridă de cond. T buc. 1
— Bulon sferic buc. 4
— Bucșă sup. Dac buc. 3
— Bară longitud. buc. 1
— Bobină statică Gaz buc. 5
— Casetă dir. supl. SR 113 buc. 1
— Capac față arb. cotit Skodă buc. 2
— Cupaj antren. buc. 1
— Culbutor T. 138 buc. 1
— Cercel arc Poz. buc. 2
— Cămă față T. buc. 4
— Chiuloasă SR. 131 buc. 2
— Cablu kilometraj buc. 2
— Casetă sateliți T.138 buc. 1
— idem sat. dif. stg. buc. 1
— Cărbuni electromotor SR. buc. 264
— Capac distribuție M. 461 buc. 4
— idem T.V. buc. 2
— Cuzineț bielă Gaz buc. 4
— Corp pompă benzină SR. 131 buc. 5
— Capac buc. 4
— Cilindri frînă buc. 3
— Corp pompă apă buc. 2
— Capac releu buc. 4
— Carcasă pinion stoc buc. 1
— Cilindru principal buc. 19
— Cilindru servo pompă buc. 10
— Casetă sateliți buc. 3
— Cuzineți bielă T. 138 buc. 12

OFERTE

— Colector adm. SR. TV. buc. 2
— Capac bară T. buc. 2
— Cap bară U. 650 buc. 2
— Chiuloasă SR. buc. 2
— idem Dac. buc. 1
— Colector adm. SR. buc. 5
— Coroană mat. Gaz buc. 1
— Cuzineţi bielă Aro buc. 2
— Capac fixare SR. 131 buc. 1
— Cap bară U. 650 buc. 2
— Casetă dir. SR. 113 buc. 1
— Cilindri Tract. buc. 4
— idem buc. 2
— Cilindru frînă SR. buc. 37
— Cilindri T. 138 buc. 2
— Colector ev. Aro buc. 1
— Chiuloasă asamb. SR. buc. 2
— Cruce sateliţi buc. 1
— Chiuloasă Raba buc. 1
— Cilindru principal SR. 113 buc. 2
— Disc ambreiaj ned. T buc. 1
— Disc de cuplaj buc. 8
— Disc pentru ambreiaj buc. 10
— Divizor tensiune Raba buc. 2
— Disc fixare buc. 1
— Disc frînă buc. 1
— Disc ambreiaj SR. 113 buc. 19
— Element f. ulei buc. 60
— Elem. buc. 24
— Eletromotor încălz. Raba buc. 1
— Fulie ventilator T. 138 buc. 1
— Furcă pîrghie deb. T. 138 buc. 8
— Flanşă ox. primar Skoda buc. 1
— Filtru benz. SR. buc. 168
— Furcă aut. viteze SR 131 buc. 15
— Filtru pompă benz. buc. 5
— Flanşă cu nut. buc. 1
— Fulie p. apă buc. 3
— Flanşă ac. servo buc. 4
— Garnituri parbriz Skoda buc. 2
— idem semering buc. 49
— idem buc. 75
— idem buc. 102
— Garnituri centrală buc. 127
— Garnituri buc. 3200
— Garnituri ev. buc. 19
— idem semering buc. 100
— Garnituri inelare buc. 42
— Geam parbriz SR 131 buc. 1
— Geam inf. spate U.650 buc. 1
— Geam inf. faţă buc. 3
— Garnituri buc. 152
— Geam lat uşă buc. 3
— Garnituri uşă SR. buc. 16
— Garnituri chiuloasă Skoda buc. 5
— Garnituri p. apă SR 113 buc. 13
— Garnituri cauciuc buc. 3
— Garnituri ax camă buc. 4
— Gheară manivelă buc. 1
— Ghid supape buc. 4
— Garnituri capac tach. buc. 7
— Geam parbriz SR. 113 buc. 2
— Intrerup. bord. buc. 3
— Indicator bord buc. 11
— Flanşă arb. cordon SR buc. 1
— Furcă viteze Gaz buc. 1
— Filtru decant. benz. SR 131 buc. 2
— Fulie dinam buc. 1
— Filtru benzină buc. 42
— Fulie alternator buc. 2
— Far asimetric U.650 buc. 1
— Fulie arb. cotit T. buc. 1
— Furcă arbore T buc. 1
— Filtru Aro buc. 1
— Flanşă arb. pinion T buc. 1
— Flanşă buc. 1
— Furcă schimb. Skodă buc. 1
— Flanşă elastică buc. 2
— Flanşă arbore buc. 1
— Foi arc TV. M. 461 buc. 5
— Filtru aer Aro buc. 5
— Flanşă ax volan buc. 2
— Genţi faţă U. 650 buc. 2
— Ghiară buc. 15
— Ghid supapă SR. 131 buc. 35
— Geam parbriz Warşawa buc. 1
— Garnit. ambreiaj SR. 131 buc. 1665
— idem pompă centrală SR.131 buc. 52
— Garnituri buc. 26
— Manşon rulment SR. buc. 1
— Macara TV. buc. 3
— Manşon rulment T.138 buc. 1
— Mecanism debraiere buc. 1
— Pinion viteză Skoda buc. 5
— Pompă apă cpl. buc. 3
— Pinion viteză 2 buc. 3
— Pinion reductor buc. 1
— Pulverizator buc. 5
— Pinion comandă servo buc. 1
— Pîrghie debraiere Tatra buc. 6
— Pinion arbore buc. 1
— Pîrghie dir. buc. 1
— Pîrghie debraiere Skoda buc. 3
— Plutitor carb. Gaz buc. 10
— Pinion arbore buc. 1
— idem SR.131 buc. 1
— Pîrghie ptr. benzină buc. 1
— Pastile ptr. benzină buc. 2
— Pîrghie fuzetă buc. 7
— Pinion sateliţi buc. 1
— idem antrenare
— idem angrenare buc. 5
— idem distribuire buc. 5
— idem mers înapoi buc. 7
— Inel semering buc. 17
— Int. stop TV buc. 2
— Jiglere SR buc. 37
— Jigler mers încet buc. 10
— idem în gol buc. 2
— Levier sect. direcţie Tatra buc. 1
— idem direcţie SR 131 buc. 1
— Lampă scenz. SR buc. 30
— Levier direcţie SR 131 buc. 1
— Lamă şters parbriz buc. 11
— Manşon reglat Skoda buc. 3
— Mască faţă ARO buc. 1
— Melc acţionare buc. 1
— Manşon cordon SR 131 buc. 2
— idem buc. 12
— Membrană p. benzină TV buc. 66
— Mîner macara geam buc. 1
— Mecanism direcţie GAZ buc. 1
— Membrană pt. benzină buc. 9
— Manşon articulaţie SR. buc. 1
— Manşon buc. 1
— Manetă ent. viteze GAZ buc. 1
— Mecanism debraere Tatra buc. 1
— Membrană pt. benzină SR. 131 buc. 3
— Pîrghie furcă ambreiaj Tatra buc. 1
— Pinion comandă Sov. buc. 1
— Pinion aspiraţie buc. 1
— Pompă alimentare T.138 buc. 1
— Pinion sateliţi TV buc. 14
— idem vit. II buc. 1
— idem asb. interm. SR.131 buc. 1
— idem intermediar buc. 1
— Pompă ulei TV buc. 1
— idem alimentare Skodă buc. 3
— Pinion viteză SR.131 buc. 1
— Piston comp. buc. 2
— Pastilă cap bară Skodă buc. 3
— Pîrghie fuzetă buc. 1
— idem buc. 1
— Pompă ulei Tatra buc. 1
— Prezon roată Trailer buc. 8?
— Pinion TV buc. 1
— idem buc. 1
— Pinionul broaştei SR buc. 2
— Prelungitor buc. 1
— Pompă alimentare Skodă buc. 1
— Pinion mers înapoi buc. 6
— Pinion planetar Raba buc. 2
— Pinion sateliţi buc. 14
— Pîrghie pt. benzină SR buc. 4
— Pîrghie fuzetă SR 131 buc. 4
— Pastile coadă sup. buc. 11
— Placă cercel arc GAZ buc. 6
— idem buc. 6
— idem SR 131 buc. 6
— Placă sup. canp. buc. 6
— Pîrghie cdă. acele. buc. 10
— Pinion planetar Tatra buc. 2
— idem servo pompă buc. 1
— idem antrenare buc. 1
— idem pompă ulei SR. 131 buc. 1
— idem compresor buc. 1
— idem electromotor Tatra buc. 2
— Pinion sateliţi Volga buc. 4
— Pompă ulei Tatra buc. 1
— Pinion debraiere buc. 3
— Pinion electromotor Skoda buc. 2

— Presetupă SR. buc. 6
— Perii electromotor Skoda buc. 11
— Pinion sateliți buc. 4
— Plutitor carb. Gaz buc. 4
— Prezon roată SR buc. 24
— Pirghie ambreiaj Skodă buc. 4
— idem SR. buc. 4
— Pivoți asamblați ARO buc. 4
— Port diode buc. 10
— Rame far SR.131 buc. 1
— idem buc. 1
— Rezervor benzină buc. 1
— Rotor pentru apă buc. 14
— Racord aer buc. 14
— idem buc. 19
— Rotor dinam U.650 buc. 1
— Reazem sferic U.461 buc. 2
— Robinet comandă Tatra buc. 2
— Rame far U.650 buc. 2
— idem buc. 2
— Rondele Tatra buc. 3
— Radiator apă U.650 buc. 1
— Segmenți comp. buc. 1
— idem compresie Tatra buc. 16
— idem cromitici buc. 20
— Segmenți TV buc. 3
— idem U.650 buc. 3
— Siguranță ușă SR buc. 15
— Supapă compr. buc. 14
— idem admisie Volgă buc. 20
— idem motor SR.131 buc. 13
— idem pentru centrală SR. 3
— Jiglere buc. 7
— Supape (jiglere) buc. 8
— Supape refulare buc. 7
— Supapă aer (jigler) buc. 12
— idem limită pres. Dac buc. 1
— Supapă refulare buc. 1
— idem pentru benzină SR. 131 buc. 21
— idem sarcină buc. 2
— Semering 38.58.12 buc. 40
— idem 45.[illegible]7 buc. 40
— idem 85.110 buc. 50
— idem 65.90 buc. 53
— idem 60.85 buc. 83
— idem 28.47 buc. 66
— Semering buc. 140
— idem 32—52 buc. 151
— idem 55—80 buc. 17
— idem 35—58 buc. 111
— idem 35—55 buc. 51
— idem 50—70 buc. 17
— idem buc. 300
— idem buc. 102
— idem buc. 42
— Siguranțe levier bară Tatra buc. 4
— Scaun supapă SR.131 buc. 6
— Servo pneumatic SR.113 buc. 1
— Tub dist. servo buc. 1
— Tacheți motor Tatra buc. 16
— Tije pentru ulei SR. buc. 2
— Tachet pentru inj. Tatra buc. 3
— Tijă pentru relee SR. buc. 7
— Tampon dir. GAZ buc. 25
— idem cauciuc buc. 3
— idem elastic buc. 3
— Tub pentru benzină SR. buc. 18
— idem cauciuc lung buc. 10
— Țeavă aerisire GAZ buc. 5
— Tije tacheți buc. 26
— Tablou bord SR.131 buc. 1
— Tije culbutori buc. 15
— Tub frînă buc. 7
— Tub couciuc buc. 6
— idem flex. ambriaj buc. 2
— idem frînă buc. 10
— idem flex buc. 3
— idem buc. 4
— Tijă comandă ptr. ulei buc. 2
— Tub frînă buc. 1
— Tije tacheți buc. 10
— idem de acționare buc. 1
— Șurub cap sferic GAZ buc. 3
— Suport arc față buc. 2
— Sabot cu ferodon buc. 4
— Șaibă sateliți SR.131 buc. 22
— Siguranță ptr. apă buc. 8
— idem sup. motor buc. 34
— Șurub reglat culbut. buc. 18
— idem relantiv buc. 13
— Scaun supapă buc. 7
— Suport ștergător GAZ buc. 5
— Sabot roată față buc. 4
— Segmenți ferodou buc. 2
— Siguranță supape SR. buc. 34
— Sabot frînă GAZ buc. 4
— Scaun supape buc. 2
— Sateliți Raba buc. 1
— Sabot roată SR.131 buc. 2
— Suport motor U.461 buc. 1
— Sabot roată DAC buc. 8
— Suport arc Dp. Raba buc. 1
— Suport buc. 1
— Sig. cu craneluri Tatra buc. 2
— Scaun supapă S.R. buc. 10
— Suport fuzetă buc. 1
— Servo frînă buc. 1
— Tub presiune ulei SR. buc. 1
— Tachet cupapă buc. 8
— Tijă culputor buc. 4
— Vitezometru SR.131 buc. 1
— idem Raba buc. 1
— Ventilatoare buc. 2
— Ventilator prt. inj. Tatra buc. 8
— idem aer SR.131 buc. 3
— Vitezometru buc. 4
— Ventilator buc. 1
— Anvelope 145/13 buc. 13
— idem 151/12 buc. 8
— Benzi protecție buc. 5

UZINA DE CONSTRUCȚII ȘI REPARAȚII UTILAJE ȘI PIESE DE SCHIMB VATRA DORNEI

Str. Podul Verde nr. 36

Telefon 70984

— Motor electric ASI 0,55×1000 buc. 2
— Idem ASI 0,55×3000 buc. 29
— Idem ASI 0,75×750 buc. 10
— Idem ASI 0,75×1000 buc. 4
— Idem ASI 0,75×1000 TH buc. 3
— ASA 0,75×1500 buc. 8
— ASI 0,15×3000 buc. 8
— Idem ASA 0,75×1500 TH buc. 4
— ASI — —C„șaz-a
— Idem ASI 1,1,×750 buc. 26
— Idem ASI 1,1×1000 buc. 4
— Idem ASI 1,1×1500 buc. 67
— Idem ASI 1,1×1500 TH bucș 14
— Idem ASI 1,1×1500 buc. 1
— Idem ASTU 1,5×1700 buc. 2
— Idem ASI 1,5×1500 TH buc. 11
— Idem ASI 1,5×750 buc. 30
— Idem ASI 1,5 × 1 000 buc. 14
— Idem ASI 1,5×1500 buc. 6
— Idem ASI 1,5×3000 buc. 48
— Idem AIM 1,6×1000 buc. 2
— Idem ASI 2,2×1000 TH buc. 20
— ASM 2×1000 60 Hz buc. 2
— ASM 2×1000 60 Hz buc. 2
— Idem ASI 22,2×1000 50 Hz buc. 12
— Idem ASA 2,2×1500 buc. 4
— Idem ASI 2,2×1500 buc. 9
— Idem ASI 2,2×1500 buc. 2
— ASI 3×1000 buc. 35
— Idem ASI 3×1000 60 Hz buc. 1
— Idem ASI 3×1500 50 Hz buc. 2
— ASA 3×1000 50 Hz buc. 3
— Idem ASA 3×1000 50 Hz buc. 3
— Idem ASI 3×1500 TH buc. 5
— Idem ASM 3,2×1000 buc. 7
— Idem ASI 4×1500 buc. 5
— Idem ASI 4×750 buc. 2
— Idem 4×1000 TH buc. 2
— Idem ASI 4×1000 buc. 10
— Idem ASM 4×1000 buc. 3
— Idem ASI 4×1000 buc. 16
— Idem ASI 5,5×1000 buc. 30
— Idem ASI 5,5×1500 buc. 10
— Idem ASI 5,5×1500 TH buc. 1
— Idem ASA 7,5×750 buc. 1
— Idem 7,5×1000 buc. 5
— Idem ASI 7,5×1500 buc. 1
— Idem ASI 10×1500 buc. 2
— Idem ASI 11×750 buc. 7
— Idem ASI 11×1000 TM buc. 2
— Idem ASI 11×1000 TM buc. 2
— Idem ASI 11×1500 buc. 2

— Idem ASI 15×750 TH buc. 1
— Idem ASI 15×750 buc. 3
— Idem ASI 15×1000 buc. 5
— Idem ASI 15×1000 TH buc. 1
— Idem ASI 18,5×1000 buc. 2
— Motoreductor 2 G-10-1,5×1500 H01 buc. 3
— Idem 2 G-16-0,55×1500 H01 buc. 3
— Idem 2 G-16-0,55×1500 H01 buc. 1
— Idem G-20-0,75×1500 H01 buc. 1
— 2 G-18-0,37×750 H01 buc. 1
— Idem L-63-0,75×1000 H01 buc. 1
— 3N-56-1,5×1000 H01 buc. 8
— Idem L-16-3×1000 H01 buc. 6
— Idem N-56-1,5×1 500 V05 buc. 1
— Idem 3 N- 71- 1,1
— Idem 3N-71-1,1×1000 H01 buc. 2
— Idem 3 R-45-7,5×1500 H0- buc. 2
— Idem N-71 Fără motor H0- buc. 5
— Idem 3 N-18 fără motor H01 buc. 1
— Idem N-50 fără motor H01 buc. 2
— Idem I-16 fără motor V05 buc. 2
— Idem 2 N-20 fără motor H01 buc. 2
— Idem 2 N-16 — H01 buc. 1
— Idem 30-45 fără motor H01 buc. 1
— Idem 2 L-14 fără motor H01 buc. 1
— Reductor 3 BH — 22,5 : 1 buc. 7
— Idem 4 BH — 40 : 1 buc. 4
— Idem 5 BH — 40 : 1 buc. 16
— Idem 6 BH — 28 : 1 buc. 2
— Idem 7 BH — 22,5 : 1 buc. 14
— Idem 8 BH — 28 : 1 buc. 13
— Idem 8 BH — 20 : 1 buc. 1
— Idem 8 BH — 22,5 : 1 buc. 4
— Idem 3 CH — 1180 — 50 : 1 buc. 1
— Idem 3 CH — 385 — 50 : 1 buc. 1
— Idem 3 H — 305—50 : 1 buc. 1
— Idem 3 H — 385 — 250 : 1 buc. 28
— Idem 3 H — 385 — 100 : 0 buc. 1
— Idem 8 CH — 650 — 28 : 0 buc. 1

INTREPRINDEREA TEHNOUTILAJ ODORHEIU SECUIESC
Str. N. Bălcescu nr. 4
Jud. Harghita
Telefon 12.868/1980

APARATAJ ELECTRIC DE JOASĂ TENSIUNE

— Rezistență tip RMG 1200 150 OHMI 10% buc. 700
— Idem ptr. motor colector 65W 220V buc. 96
— Contactor TCA 6A 24 V F.R. cod. 4003 buc. 5000
— Idem TCA 10A 380V F.R. cod. 4006 buc. 2000
— Buton comandă 220V 10A Cod. 650A buc. 7500
— Lampă semnalizare LS-1 220V 15W buc. 1000
— Indicator de semnalizare Cod. 666 buc. 5500
buc. 5500
— Întrerupător automat USOL 100/80A 380V Cod. 4100 buc. 700

REDUCTOARE

— 2H-225-1,5-0 buc. 33
— 2H-285-20-0 buc. 5
— 2H-285-31,5-0 buc. 11
2CHN-200-25-0 buc. 17
— 3CH-485-90-1 buc. 3
— 2GA-18-0,37/750 buc. 2
— 2GA-18-7 f.m. H05 buc. 10
— 2LA-20-2,2/1000 H05 buc. 9
— 2NA-18-3/1000 H05 buc. 6
2NA-18-5,5/1500 H01 buc. 6
— 4BH — 20 stg. buc. 5
— FF-441-20-24/1-001-0 buc. 7
— FUL-3-1125-1M1-001-5/100×25 buc. 6
— FUL-3-1150-1M1-001-5/100×50 buc. 6
— 1BN2-1/16 buc. 4
— RV-180-6,3 VARI buc. 4
— RV-17/25-0,37/1000 buc. 1

MOTOARE ELECTRICE

— 4/1500 B5 IP54 buc. 28
— 4/1500 B5 IP54 buc. 13
— 5,5/1500 B5 IP54 buc. 9
— 0,75/1000 B5 IP54 buc. 2
—,0,75/1500 B5 IP54 buc. 1
— 0,75/3000 B5 IP54 buc. 8
— 10/1500 B3 IP54 buc. 3
— 15/750 B3 IP54 buc. 4
— Mot. el. ptr. maș. cus. buc. 33

VENTILATOARE

— VVAT 6[illegible]/12 Q = 2,2 buc. 20
— VN 501-05 Q = 2 000 buc. 13
— V 426/280090 45/1500 buc. 1
— V. centrif. 710/100 5,3/3000 buc. 1
— Rotor ptr. venit. buc. 3

INTREPRINDEREA APARATE DE MĂSURĂ ȘI CONTROL — OTOPENI
Tel. 18.56.70 — Telex 10641

PIESE SCHIMB BALANȚA :

— Perniță crenelată M 2114 a/3401 17 buc. 20
— Cuțit pentagonal NL 57501I2 buc. 10
— Idem sarcină 0998 2412-702 buc. 10
— Periniță sferică NL 20020/6-03-12-02 buc. 10
— Cuțit triunghiular NL 1108404022104 kg. 24
— Idem NL 1120/4044031704 kg. 10
— Periniță NL 2651807 kg. 6
— Cuțit buton opritor buc. 20
— Idem răsturnare 2652115 kg. 14
— Periniță NL 229021/6221102 kg. 10
— Cuțit drept 40 NL 1267/5860303 kg. 30
— Periniță dublă 10381/223-006-04 kg. 20
— Cadran balanță etalon 22206/551021 kg. 10
— Cuțit dublu NL-1442/372.02.04 buc. 20
— Periniță 40 NL 2343/5860502 buc. 30
— Idem 30 NL 23715/5862009 buc. 30
— Cuțit sprijin sarcina bal. semiautomată buc. 135
— Idem pentagonal 1311/012 10305 buc. 159

(adresa completă a abonatului)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ" :
BUCUREȘTI, bd. Magheru, 30, cod. 70 159

Prin dispoziția de plată nr. . . . . din . . . . (mandatul poștal din ziua de . . . .) v-am expediat suma de . . lei, în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scinteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR Filiala Sector 1, București, reprezentînd un abonament pentru anul 1981 la „Revista econmică", la Supliment și la lucrarea „Contracte economice - decontări bancare"[1].

(semnătura abonatului)

[1] Pe dispoziția de plată și pe mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică". La sumă - organizațiile socialiste vor scrie 280 lei - costul unui abonament anual -, iar persoanele fizice 150 lei.

Eforturi susținute pentru realizarea planului la toți indicatorii, la toate sortimentele

ÎNDEPLINIREA integrală a prevederilor planului de producție pe acest an și pe întregul cincinal reprezintă o cerință esențială în procesul edificării economiei moderne românești, realizării ritmurilor creșterii economice și pe această bază a ridicării nivelului de trai al oamenilor muncii. În cuvîntarea la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 3—4 decembrie a.c., secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia necesitatea înfăptuirii în cursul acestei luni a tuturor sarcinilor de producție prevăzute pe anul 1980, recuperării restanțelor în vederea realizării întregului fond de marfă stabilit, livrării lui la calitatea corespunzătoare și creării tuturor condițiilor pentru trecerea la înfăptuirea ritmică a planului de producție pe anul 1981, în toate unitățile economice din industrie, din activitatea de comerț exterior, din agricultură, din întreaga economie.

În lumina sarcinilor de o însemnătate deosebită, ridicate în fața întregii economii la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., în fiecare întreprindere se cer depuse eforturi susținute pentru mobilizarea la niveluri superioare a întregului potențial productiv, punîndu-se un accent deosebit atît în producția industrială cît și în cea agricolă, pe îndeplinirea sarcinilor de export, pe identificarea de noi posibilități de export suplimentar. În acest sens, o atenție mult sporită se cere acordată încheierii operative a contractelor la export, precum și asigurării bazei materiale necesare producției, pentru a se asigura îndeplinirea integrală a sarcinilor stabilite.

Pentru atingerea acestor obiective majore, o deosebită importanță prezintă realizarea integrală a planului fizic, fabricarea tuturor sortimentelor planificate, ca bază absolut necesară în satisfacerea în grad înalt a obligațiilor contractuale, a cerințelor beneficiarilor externi, cît și a celor din economia națională. În centrul preocupărilor trebuie să se situeze asigurarea ritmică a bazei materiale a planului, creșterea în ritm înalt a productivității muncii, utilizarea la niveluri superioare a tuturor capacităților de producție, accelerarea punerii în funcțiune a noilor obiective de investiții. Avînd în vedere aceste cerințe, prezentăm în continuare o analiză efectuată la Întreprinderea de pompe din București, urmărind evidențierea modalităților concrete de acțiune, care se cer prioritar utilizate pentru creșterea continuă a producției fizice realizate, prin atragerea operativă în circuitul productiv a rezervelor potențiale.

Mobilizarea întregului potențial productiv

ÎNTREPRINDEREA de pompe fabrică o gamă largă de pompe centrifuge de vehiculare, produse importante necesare instalațiilor tehnologice complexe din industria chimică și petrochimică, din industria energetică și minieră, precum și pentru sistemele de irigație din agricultură etc. Așa cum reiese din tabelul prezentat, pe primele 9 luni a.c., **planul producției fizice a fost îndeplinit și depășit, atît pe total** (cu 3 594 bucăți pompe) **cît și la unele sortimente.** În ceea ce privește producția fizică planificată exprimată în lei, trebuie arătat că după primele 3 trimestre din acest an, ea era realizată la total pompe în proporție de 101,7%, iar pe 11 luni a.c. în proporție de 100,6%.

Analiza datelor prezentate evidențiază un fapt asupra căruia merită să ne oprim și anume că — după cum au precizat specialiștii din cadrul acestei unități — întreprinderea raportează numai la trimestru situația planului fizic pe sortimente către centrala industrială, minister etc., deși ea urmărește lunar acest lucru, în cadrul unor evidențe interne. După părerea noastră, ar fi util ca întreprinderea să raporteze și centrala industrială să aibă, în acest fel, posibilitatea de a urmări **lunar** situația realizării planului pe sortimente, exprimat în unități fizice. Pe această bază, s-ar crea un stimul suplimentar pentru realizarea ritmică, lunară, a planului fizic, evitîndu-se în mai mare măsură situații în care anumite sortimente se fabrică în asalt la sfîrșitul trimestrului, pentru sporirea calității produselor și creșterea certitudinii privind onorarea la termen a obligațiilor contractuale față de toți beneficiarii.

Așa cum am avut ocazia să constatăm, întreprinderea și-a depășit planul fizic. Totuși, specialiștii din cadrul acestei unități economice sînt unanimi în a aprecia că **există multiple posibilități de a spori în continuare, substanțial, nivelul realizărilor obținute.** Pentru aceasta, însă, se cer înlăturate o serie de **neajunsuri** care se manifestă în prezent, cele mai importante dintre ele fiind localizate în sfera activității de aprovizionare tehnico-materială.

1 ESTE vorba, în primul rînd, de faptul că **neaprovizionarea ritmică, la termenele contractate, cu motoare electrice de către unii furnizori a creat și crează mari greutăți în respectarea prevederilor planului fizic.** Întîrzierile care se cifrează la zeci de mii de bucăți se cer urgent recuperate, iar în cadrul unităților furnizoare se cere urmărită cu mai multă atenție onorarea obligațiilor contractuale față de acest beneficiar, ale cărui produse pot contribui la creșterea exporturilor de produse complexe, la accelerarea punerii în funcțiune a unor noi obiective de investiții. În acest cadru, eforturile producătorilor se cer orientate spre respectarea graficelor de livrare pînă la sfîrșitul anului, a cantităților de motoare electrice stabilite de comun acord cu beneficiarul: la Întreprinderea de mașini electrice București — 2 482 de bucăți, la „Electroprecizia"-Săcele — 2 342 de bucăți, la „Electromotor"-Timișoara — 2 107 bucăți, la Întreprinderea de transformatoare mici și motoare — Filiași — 466 de bucăți ș.a.

2 MULTE probleme generează **lipsa nisipurilor peliculizate pentru miezuri în turnătorie.** În prezent, deoarece IREMOAS-București este singurul furnizor de astfel de produse pe economie, întreprinderea de pompe primește cantitățile necesare cu mult mai tîrziu față de termenele stabilite și într-un volum situat sub necesarul fundamentat. Este adevărat că, ținînd seama de cronicitatea acestui neajuns, la întreprinderea de pompe s-a construit, prin autodotare, o stație de nisipuri peliculizate, care va produce începînd din luna ianuarie a anului viitor. Totuși, dat fiind că în acest caz există posibilitatea să se înregistreze un nivel mai ridicat al costurilor de producție decît la un producător specializat, în întreprindere se apreciază că ar fi util să se examineze de către forurile de resort posibilitatea construirii unor capacități noi într-o întreprindere de profil, care eventual să concentreze comenzile de la beneficiarii din întreaga economie.

Un sprijin sporit în lichidarea unei restanțe de 4 000 tone de nisip de Aghireș ar trebui acordat (de către Regionala C.F.R. Cluj) Întreprinderii miniere Cluj-Napoca, pentru asigurarea vagoanelor necesare unui transport operativ. Cu atît mai mult cu cît o bună parte din acest nisip condiționează direct realizarea producției fizice, în lunile ianuarie și februarie 1981.

3 ASIGURAREA necesarului de fontă în turnătorie este o altă problemă în care se întîmpină multe greutăți, cu toate eforturile care se fac în între-

prindere pentru reutilizarea unor repere vechi, rămase disponibile prin reproiectarea produselor finite sau prin retopirea unor rezultante neutilizabile pînă în prezent, obținute din procesul tehnologic. Și aceasta deoarece la faptul că sursele anterior amintite sînt totuși limitate, se adaugă neajunsurile create prin aceea că întreprinderea de pompe este obligată prin repartiție să toarne fontă și oțel pentru alte unități I.A.I.O.-Strehaia și I.U.P.S.-Botoșani, care au preluat fabricația pompelor de tehnologie mai puțin complicată. Dat fiind că la unitatea din Strehaia intrarea în funcțiune a turnătoriei de fontă și oțel este rămasă în urmă față de termenele planificate, iar unitatea din Botoșani, deși are turnătorie, nu-și fabrică piesele necesare, Întreprinderea de pompe este nevoită, pentru a-și acoperi necesarul propriu, să apeleze la colaborări pentru fabricarea pieselor turnate, la unități din Ploiești, Cîmpina sau București, cu toate neajunsurile care decurg de aici. Un efort de preluare a pieselor de fontă, în turnătoriile proprii ale unităților din Strehaia și Botoșani ar contribui mult la accelerarea ritmului de fabricație de pompe la unitatea din București.

Pregătirea temeinică a producției anului viitor

O IMPORTANȚĂ la fel de mare o prezintă **asigurarea condițiilor pentru pregătirea temeinică a producției fizice planificate în anul viitor.** În cadrul lor, încheierea contractelor de aprovizionare cu materiile prime și materialele necesare reprezintă o cerință esențială. Din acest punct de vedere, în asigurarea bazei materiale a planului la întreprinderea de pompe se înregistrează anumite dificultăți. **Motoarele electrice** — componentă esențială a pompelor centrifuge de vehiculare —

Gradul de realizare a planului producției fizice
(pe primele 9 luni a.c.)

Categorii de pompe	Realizări față de plan în bucăți	în mii lei (procente)
I	+3 590	—
II		—
III	+ 2	—
IV	+ 1	—
V	—	—
VI	—	—
VII	+ 1	—
Total pompe	+3 594	101,7

necesare pentru producția anului viitor, nu sînt contractate decît în proporție redusă. Motoarele electrice mari sînt contractate numai în procent de 60% din necesar, în timp ce pentru motoarele mici nu s-au încheiat deocamdată contracte, fiind trimise la furnizor comenzile pentru semestrul I 1981 și specificațiile pentru semestrul II din anul viitor.

În primul caz, deși finalizarea acțiunii de contractare nu este încă realizată, s-au putut totuși încheia mai mult de jumătate din contractele cu furnizorii („Electroputere"-Craiova și Întreprinderea de transformatoare mici și motoare din Filiași), deoarece în cazul pompelor mari există beneficiari tradiționali care-și cunosc din vreme necesitățile și le transmit din timp întreprinderii producătoare din București, precum și datorită faptului că furnizorii de motoare din cadrul C.I.M.A.E. pretind beneficiarilor lor trimiterea din vreme a specificațiilor de necesar, printre altele și datorită faptului că ele necesită un ciclu lung de fabricație.

La cea de-a doua categorie de motoare contractele de aprovizionare nu erau încă încheiate, la 6 decembrie 1980, pe de o parte deoarece producătorii din cadrul Centralei industriale de motoare electrice București încheie contractele numai semestrial, iar pe de altă parte deoarece întreprinderii de pompe îi convine să încheie contracte pe parcursul anului de plan, dat fiind că, la rîndul ei, nu cunoaște cererile concrete ale beneficiarilor, care nu știu nici ei necesarul concret pe sortimente, înainte de anul de plan. Exemplul primei categorii de motoare arată că, dacă beneficiarii ar trimite cu un an de zile înainte de perioada de plan necesarul lor sortimental, întreprinderea de pompe și-ar putea adresa mai din vreme comenzile la furnizori și problema asigurării motoarelor electrice s-ar simplifica considerabil și pe această cale.

Necesarul total de aprovizionat al anului 1981 este contractat în prezent în proporție de 80%. Materialele necontractate încă cu furnizorii reprezintă 12 000 de sortimente de materiale și din ele, circa 10 000 trebuie contractate cu bazele județene de aprovizionare tehnico-materială.

În acest context, se cere amintită **problema asigurării producției de pompe cu organe de asamblare.** Pentru aceste produse (prezoane, piulițe, șuruburi, inele de siguranță, articole din cauciuc etc.), absolut necesare producției de pompe, Baza de aprovizionare tehnico-materială a municipiului București (filiala organe de asamblare) nu a încheiat pînă la data de 6 XII a.c., nici un contract de furnizare cu întreprinderea de pompe. Dacă la aceasta se adaugă faptul că în acest an s-au înregistrat însemnate restanțe ale unor furnizori în livrarea unor astfel de produse (Întreprinderea mecanică Tg. Secuiesc — 400 000 bucăți, Întreprinderea mecanică Sighetul Marma-

Stelu ȘERBAN

(Continuare în pag. 4)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cum este respectat graficul de reparații?

FUNCȚIONAREA la parametrii prevăzuți a instalațiilor și utilajelor tehnologice depinde în mare măsură de respectarea graficelor de reparații-revizii și de efectuarea acestor lucrări în condiții de maximă exigență. Analiza modului în care au fost respectate aceste cerințe pune în evidență faptul că pe ansamblul ministerelor economice, sarcina efectuării de reparații capitale, revizii și modernizări pe 9 luni din 1980 a fost îndeplinită în proporție de numai 81%.

În aceste condiții o serie de lucrări de reparații capitale și revizii generale la utilaje și instalații tehnologice nu au fost efectuate ele însumînd circa 280 mil. lei la M.I.C.M., aproape 260 mil. lei la M.I.Ch., 160 mil. lei la M.I.M. etc. Neîndeplinirea planului fizic înseamnă neefectuarea reparațiilor capitale la 71 de utilaje și instalații, neexecutarea reviziilor generale în 96 de cazuri.

Menținerea unor stări de lucruri negative în domeniul reparațiilor, reviziilor, modernizărilor de utilaje și instalații tehnologice se repercutează în nivelul și calitatea producției fizice, în menținerea unor consumuri energetice și materiale nerationale care grevează cheltuielile de producție, în micșorarea duratei de funcționare a acestora. De aceea, este necesar ca toate ministerele și centralele industriale să urmărească îndeaproape realizarea de către întreprinderi a planului de intervenții tehnice asupra instalațiilor și a utilajelor și executarea acestora în condiții de calitate și la termenele stabilite.

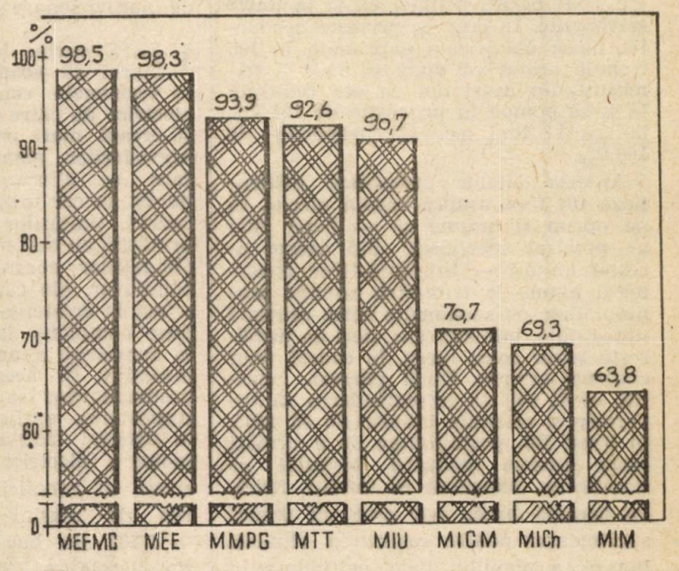

Gradul de îndeplinire a planului valoric de reparații capitale, revizie și modernizări ale fondurilor fixe în perioada 1 I — 30 IX 1980.

Creația științifică originală

în sprijinul competitivității produselor

PARTICIPAREA INDUSTRIEI NAVALE LA ÎNDEPLINIREA PLANULUI DE EXPORT

EFORTURILE pe care oamenii muncii din întreaga economie le depun, în aceste ultime săptămîni ale anului, pentru înfăptuirea tuturor sarcinilor planului pe 1980 au, printre obiectivele prioritare, **realizarea și livrarea producției contractate cu partenerii externi, valorificarea posibilităților de export suplimentar.** Realizarea indicației date în acest sens de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 3—4 decembrie va contribui la echilibrarea balanței de plăți, la sporirea resurselor valutare pentru procurarea materiilor prime și altor produse necesare activității economice din 1981.

Numeroase întreprinderi, centrale, industria unor județe întregi au raportat îndeplinirea mai devreme a sarcinilor la export pe cincinal. Aceasta demonstrează capacitatea economiei noastre naționale de a participa competitiv la schimburile internaționale, nivelul ridicat al performanțelor unei game largi și variate de produse pe care ea le oferă.

PRINTRE sectoarele industriale ce contribuie cu un aport tot mai semnificativ la răspîndirea pe meridianele globului a bunului renume de care se bucură inscripția „Fabricat în România" se numără și construcțiile navale. Beneficiind de importante investiții pentru dezvoltarea bazei sale tehnico-materiale și tehnologice, de posibilitățile create în ramurile cu care cooperează, pentru asigurarea materialelor și echipamentelor necesare, de un potențial de cercetare și proiectare adecvat, industria navală românească — în care lucrează astăzi peste 30 mii de oameni ai muncii — produce anual nave și ambarcațiuni maritime și fluviale totalizînd un deplasament de sute de mii de tone ; volumul anual al exporturilor de nave și utilaje navale (inclusiv reparații) este, în actualul cincinal, de 3—5 ori mai mare decît cel din 1960.

Centrala industriei navale, cu sediul în Galați, cuprinde în structura sa 8 șantiere navale (Galați, Brăila, Constanța, Oltenița, Drobeta-Turnu Severin, Giurgiu, Mangalia, Tulcea), 3 întreprinderi de subansamble pentru construcția de nave (Întreprinderea navală de elice, piese turnate și forjate; întreprinderile de mecanică navală din Galați și Constanța) și Institutul de cercetări și proiectări pentru construcții navale (ICEPRONAV)-Galați. Remarcăm faptul că toate șantierele navale din cadrul centralei sînt furnizoare de produse la export.

În realizarea produselor sale de mare complexitate, unitățile centralei antrenează numeroase unități din diferite ramuri și subramuri industriale, cum ar fi : Întreprinderea de construcții de mașini Reșița și „23 August"-București — pentru motoare diesel într-o gamă variată de puteri și viteze, Societatea mixtă de producție Reșița-Renk — pentru reductoare, Întreprinderea de mașini electrice București și „Electroputere"-Craiova — pentru generatoare și motoare electrice, „Tehnofrig"-Cluj-Napoca pentru instalații frigorifice și de condiționare, „Tehnoton"-Iași pentru echipamente de radiocomunicații ș.a.

Nomenclatorul produselor a fost puternic diversificat. Astfel, în ce privește navele maritime (la care realizările au crescut de la un volum de 9 000 tdw în 1960, la peste 500 000 tdw în prezent) se remarcă următoarele familii :

— cargouri de 2 400, 4 800, 8 700 și 15 000 tdw ;

— cargouri pentru mărfuri în vrac de 15 000, 18 000, 55 000 și 65 000 tdw ;

— nave roll-on/roll-off de 4 800 tdw ;

— petroliere de 5 000—150 000 tdw.

Concomitent s-a dezvoltat mult producția de nave fluviale, în special pe seama tipurilor moderne de nave tehnice și de serviciu. În prezent șantierele navale românești produc :

— barje autopropulsate de 1 000, 1 500, 2 000 și 3 000 de tone ;

— remorchere de 2×400 CP ; 2×800 CP ; 2×1 200 CP și 3×1 200 CP ;

— nave de pasageri de 80, 150, 200 și 300 de locuri ;

— alte nave tehnice și de serviciu, ca : drăgi, șalande, macarale plutitoare, diverse platforme pentru lucrări hidrotehnice, de capacitate și complexitate tehnică variată ;

— motonave fluviale pentru mărfuri generale, destinate navigației pe ape interioare sau costiere.

Numai în intervalul 1970—1980, numărul de nave fluviale lansate a crescut de 1,35 ori, corespunzîndu-i o creștere a capacității totale de transport de 1,4 ori și a puterii instalate (în CP) de circa 2 ori.

Dintre realizările ultimilor ani trebuie remarcate în primul rînd petrolierele de mare capacitate construite în Șantierul naval Constanța, cargourile multifuncționale (pentru mărfuri generale sau containere) de 15 000 tdw și 18 000 tdw, înzestrate cu motoare semirapide Reșița-MAN de 8 000 CP, cargouri de linie (generale, semicontainere) de 15 000 tdw fabricate în Șantierul naval Galați, platformele de foraj marin, ca și navele de pescuit tip supertrauler — adevărate fabrici plutitoare, înzestrate cu linii tehnologice cu un grad avansat de automatizare.

Gradul de integrare al producției de nave — deși depinde în bună măsură de modul de formulare a comenzii de către beneficiarii externi — a fost totuși în permanentă creștere. În acest sens s-a acționat în primul rînd prin specializarea producției șantierelor navale, care și-au însușit astfel în bune condiții anumite familii de nave, astfel că, pornind de la tipurile de bază, se poate relativ ușor trece la proiectarea variantei solicitate de partener. Menționăm în acest context că Centrala navală poate executa comenzi de nave cu deplasament de pînă la 250 000 tdw.

Efervescență creatoare soldată cu „idei de milioane"

CONLUCRAREA strînsă învățămînt-cercetare-producție, facilitată de existența în același oraș — Galați — a facultății tehnice de profil, a institutului de cercetări și proiectări (ICEPRONAV) și a centralei industriale — asigură flexibilitatea necesară satisfacerii în cît mai bune condiții a celor mai înalte exigențe. ICEPRONAV realizează circa 95% din documentația tehnică necesară tuturor navelor construite pe șantierele centralei.

Cel mai semnificativ exemplu privind modul în care este privită problema integrării construcției de nave este drumul parcurs de invenția românească privind tehnologia fabricării elicelor navale, pînă la transpunerea sa în practică. Necesitatea de a economisi fondurile valutare importante care erau alocate pentru procurarea din import a elicelor din aliaje speciale, capabile să reziste la cavitație și la eroziune puternică, avînd dimensiuni (diametre) de pînă la 9 metri și greutatea de mai multe tone, a stimulat cercetările proprii pe linia obținerii aliajelor de turmare. Succesul înregistrat de cercetare prin realizarea unei tehnologii originale, brevetată ca invenție, și-a găsit aplicabilitate imediată, proiectul fiind dezvoltat pînă la nivelul puternicei Întreprinderi navale de elice, piese turnate din metale neferoase, piese turnate și forjate din oțel de la Galați, ce se situează la cel mai înalt nivel tehnic cunoscut pe plan mondial. Firme din Japonia (cel mai mare constructor naval din lume) sînt interesate să dezvolte cooperarea industrială cu întreprinderea gălățeană. Astfel, s-a încheiat un contract de colaborare pe 10 ani cu firma Nakashima Proppeller Co. Ltd.-d'Okayama, pentru schimburi reciproce de tehnologie și de informații, privind noutățile în procese metalurgice.

Institutul dispune de un sistem informatic integrat de proiectare pentru construcția de nave, ceea ce permite ca, pornind de la parametrii furnizați în comanda externă, să se determine în mod optim dimensiunile, forma, struc-

tura metalică ș.a.m.d., mergînd pînă la obținerea benzii perforate necesare controlului numeric al mașinilor de debitat.

Dintre obiectivele urmărite prioritar în cercetare-proiectare și care constituie, în același timp punctele forte în competitivitatea produselor de export ale centralei, menționăm :

● **obținerea unui randament de propulsie maxim,** prin optimizarea construcției (formei) navei, cu consecințe directe asupra puterii instalate necesare și, respectiv, consumului de energie ;

● **optimizarea structurii metalice** a navei, în vederea reducerii consumului de metal ;

● **înnoirea continuă a tehnologiilor de fabricație,** în vederea reducerii consumurilor specifice, scurtării ciclului de producție, creșterii productivității muncii, cu influență asupra eficienței economice ;

● **realizarea prototipurilor de nave și echipamente cu participarea directă a proiectanților,** ceea ce permite scurtarea perioadelor de asimilare și acurateță în execuție.

Caracteristicile hidrodinamice ale unor subansamble privind rezistența la înaintare, autopropulsia, manevrabilitatea, oscilațiile, etc. sînt testate în cadrul institutului în bazine special amenajate, ca și pe echipamente speciale de probă.

Printre noile tipuri concepute de INCEPRONAV, ce vor intra în fabricație în cincinalul următor, se numără : nava pe pernă de aer (tip Hovercraft), ce va dezvolta o viteză de 55—65 km/oră ; noi tipuri de nave moderne roll-on, roll-off; nave de pescuit costier ; nave fluviale adaptate pentru circulația pe itinerariul Rin-Dunăre-Marea Neagră ; nave-pilot marine ; diferite alte tipuri de nave tehnice și de serviciu portuar ; platforme de foraj autoridicătoare; vase de croazieră ș.a.

O politică activă de **aliniere la normele internaționale în construcția de nave** este asigurată prin colaborarea, încă din faza de concepție a noilor produse, între ICEPRONAV și Registrul naval român (R.N.R.). Documentația tehnică a navelor, ca și a mașinilor și instalațiilor ce urmează a fi construite pentru dotarea acestora sînt transmise Registrului naval român, în vederea examinării și aprobării. Verificarea privește respectarea atît a Regulilor R.N.R., cît și a convențiilor internaționale din domeniul navigației. Supravegherea tehnică din partea R.N.R. nu se oprește aici, ci continuă pe șantierele navale, în fabricile de echipamente, fiind distinctă de cea exercitată de armator sau constructor. Ca urmare a colaborării sistematice cu un număr mare de organisme similare din străinătate (Lloyd's Register of Shipping, American Bureau of Shipping, Nippon Kaiji Kyokai, Det Norske Veritas, Bureau Veritas, registrele navale ale țărilor socialiste, Germanischer Lloyd, Hellenic Register ș.a.), ca și pe baza cercetărilor proprii întreprinse, Regulile R.N.R. sînt ameliorate continuu, devenind astfel un instrument eficient pentru promovarea progresului tehnic în construcția de nave, pentru asigurarea securității navei și instalațiilor de bord. Toate vasele navigînd sub pavilion românesc sînt înscrise în Registrul naval român și primesc certificate conform convențiilor internaționale privind protecția vieții pe mare, linia de încărcare, tonajul, securitatea containerelor etc. Prestigiul de care se bucură peste hotare R.N.R. este transferat, implicit, și produselor românești fabricate după Regulile acestuia. Strînsa colaborare dintre ICEPRONAV și R.N.R. face ca încă din faza de proiectare să fie considerată cu toată atenția alinierea la normele de fabricație și de navigație internaționale, de unde și capacitatea de adaptare promptă, elastică la cerințele partenerilor externi.

Export de mărfuri și servicii

EXPORTUL de nave se realizează prin întreprinderea specializată de comerț exterior NAVIMPEX, din subordinea Centralei navale Galați. În ciuda conjuncturii nefavorabile din ultimii ani de pe piața internațională, exporturile NAVIMPEX au crescut în acest cincinal de peste 2,5 ori, din care exporturile pe relația devize libere mult mai rapid.

O caracteristică a evoluției exportului de nave în actualul cincinal este scăderea relativă a importurilor de completare — cu peste 50% ca valoare, în 1980 față de 1976 — în condițiile în care numărul de nave exportate anual a crescut mult, iar comenzile din producția de serie sînt rare. Aceasta ilustrează elocvent faptul că preocupările pe linia asimilării de instalații moderne de radionavigație, de automatizare a conducerii navelor, de echipamente pentru încărcare-descărcare etc. au permis creșterea gradului de integrare în producția de nave, cu influență pozitivă asupra aportului valutar net al exporturilor.

Dintre principalii parteneri comerciali în ultimii ani amintim : U.R.S.S., R. P. Chineză, Egipt, Bulgaria, Norvegia, Cehoslovacia, Grecia, India, Iugoslavia, Japonia, Albania, Polonia. Totodată, prin participarea industriei noastre navale la dezvoltarea flotei maritime comerciale a României, ea aduce o importantă contribuție la dezvoltarea comerțului invizibil al țării.

Creșterea, în actualul cincinal, de peste 2 ori a numărului de nave maritime comerciale, ca și a tonajului total (de la 1,3 milioane tone în 1976 la 3,6 milioane tone în 1980) face ca România să se situeze, în prezent, printre primele 15 țări din lume în privința capacității flotei comerciale. Realizarea prevederilor pentru cincinalul 1981—1985, de dublare a capacității actuale a flotei comerciale românești, va permite ca cea mai mare parte a transporturilor comerciale maritime ale țării noastre să fie efectuate cu mijloace proprii.

Rămînînd în sfera comerțului invizibil, trebuie menționat că obiectul de activitate al I.C.E. NAVIMPEX include o gamă largă de servicii inginerești și comercializare de drepturi de proprietate industrială, intelectuală, service, asistență tehnică.

Buna dotare tehnică a șantierelor navale românești permite ca ele să execute reparații de calitate, practic pentru orice tip de navă comercială, chiar și în scurtul interval de staționare la încărcare-descărcare în porturile noastre. Gama largă de echipamente și subansamble fabricate de industria autohtonă face posibilă înlocuirea cu ușurință, în porturile românești, a unor componente, asistată de specialiști de înaltă calificare ai centralei.

Experiența dobîndită de centrala industriei navale confirmă încă o dată că succesul exporturilor românești, competitivitatea produselor noastre este determinată în cel mai înalt grad de potențialul de creație științifică și tehnică românească, de realizarea unor produse cu parametri tehnici și economici ridicați, de mărirea continuă a nomenclatorului de produse.

Ioan GEORGESCU

Realizarea planului

(Urmare din pag. 2)

ției — 250 000 bucăți, Întreprinderea mecanică Bacău — 300 000 bucăți ș.a.) apare necesară o mai mare preocupare a factorilor implicați pentru accelerarea contractării și livrării organelor de asamblare.

Multe greutăți a creat în acest an **problema transportului,** pentru înlăturarea cărora, în viitorii ani, se cer avute mai mult în atenția factorilor de decizie unele aspecte specifice ale producției de pompe. De exemplu, pompele de bronz pentru șantierele navale nu s-au putut livra beneficiarilor în ritmul fabricației lor, deoarece rășina necesară pentru impregnare nu a putut fi adusă de la furnizori decît în data de 5 decembrie a.c., deși acordul furnizorului fusese primit din data de 4 octombrie 1980. Și aceasta din cauză că mașina pusă la dispoziție de unitatea care are în dotare mijloacele de transport (I.T.A. — C.I.U.T.M.R. — coloana II) nu a putut fi programată pentru acest transport decît cu o întîrziere de două luni. Dat fiind că prezența rășinii de impregnare permitea utilizarea unui bronz inferior în locul celui superior, cu economiile valutare aferente și faptul că în această perioadă se putea livra în plus beneficiarilor externi și interni cîteva zeci de pompe, specialiștii întreprinderii apreciază util ca factorii de resort să studieze oportunitatea dotării acestei întreprinderi cu unele mașini de transport. Desigur, în condițiile utilizării lor cu respectarea strictă a normelor Ministerului Transportului, cu efectuarea de curse plin-plin etc.

Sarcinile însemnate ale anului viitor, necesitatea de a spori aportul întreprinderii la creșterea exporturilor și la satisfacerea în grad sporit a necesităților economiei naționale, fac necesare în continuare în cadrul întreprinderii de pompe o amplă mobilizare de forțe pentru îndeplinirea și depășirea planului fizic la toate sortimentele atît în acest an cît și în cel viitor.

Reducerea cheltuielilor materiale — imperativ al creșterii eficienței economice

Ce reflectă analiza pe această temă în unele întreprinderi industriale din județul Brașov

NOUL MECANISM economico-financiar, autogestiunea impun, înainte de toate, acoperirea cheltuielilor din veniturile proprii ale unei întreprinderi și obținerea unui beneficiu cît mai mare, cu prioritate pe seama reducerii cheltuielilor materiale și sporirii continue a producției nete, respectiv a valorii nou create. Pe ansamblul industriei brașovene, în primele 9 luni ale anului curent, prin realizarea unui spor de producție de 480 milioane lei și reducerea cheltuielilor materiale cu 0,1 lei peste nivelul sarcinilor planificate la fiecare 1000 lei producție marfă, planul producției nete a fost depășit cu 181,2 milioane lei.

Corelația dintre cheltuielile materiale și producția netă

LEGĂTURA nemijlocită ce există între reducerea cheltuielilor materiale și producția netă este ilustrată de datele din tabelul nr. 1. Întreprinderile prinderi din județ pe 9 luni din acest an (tabelul nr. 1), rezultă că la primele 5 au fost obținute economii de metal, combustibil și energie, ceea ce a condus la încadrarea în cheltuielile materiale și realizarea unor sporuri însemnate la producția netă (67,7 milioane lei). La alte 4 întreprinderi („Tractorul, scule Rîșnov, lianți Hoghiz și „Hidromecanica") depășirea cheltuielilor materiale a făcut ca și la valoarea nou creată (producția netă) să se înregistreze un minus de 223,6 milioane lei. La „Hidromecanica", Întreprinderea de scule Rîșnov și Întreprinderea de produse zaharoase (acestea s-au încadrat în nivelul planificat de reducere a cheltuielilor materiale), deși s-au înregistrat economii la normele de consum, apare totuși o necorelare între normele de consum și indicatorii de eficiență. Îmbunătățirea situației în acest domeniu impune o revedere serioasă a nivelului normelor de consum.

Factorii care au influențat asupra depășirii consumurilor specifice, neîncadrării în costurile de producție și

Tabelul nr. 1

Realizarea normelor de consum, a cheltuielilor materiale și producției nete la întreprinderi din județul Brașov în perioada 1.I—30.IX.1980

	Norme de consum			Cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă (lei)	Producție netă (mii lei)
	metal (tone)	combustibil (tcc)	energie (MWh)		
„Electroprecizia" — Săcele	—305,1	—65,0	—25,0	—8,0	+877
„Colorom" — Codlea	—67,5	—650,6	—565,7	—14,1	+15 247
Într. de mat. de constr. — Brașov	—37,6	—143,4	—7,6	—26,9	+7 396
„Timpuri Noi"	—1,7		—187,0	—7,3	+3 353
Întreprinderea de bere — „Aurora"	—14,8	—17,5	—0,7	—24,8	+40 698
„Tractorul"	+1754,1	—709,0	—19 964	+17,4	—142 701
Întrep. de scule — Rîșnov	—51,3	—701,0	—517,0	+12,7	—21 986
Combinatul de lianți — Hoghiz	—151,2	+17 763	+5 480,2	+52,1	—27 716
„Hidromecanica"	—161,1	+108,6	—232,6	+11,4	—31 210
Întrep. de produse zaharoase		—73,6	—11,9	—9,9	—14 836

care au micșorat cheltuielile materiale, în primul rînd prin reducerea normelor de consum, au realizat și o creștere simțitoare a producției nete, fenomen care se răsfrînge în mod pozitiv asupra activității generale a unităților respective.

Din analiza nivelului realizării normelor de consum, a cheltuielilor materiale și producției nete la 10 întrenerealizării producției nete la întreprinderea „Tractorul" sînt : realizarea producției în altă structură decît cea planificată, ceea ce a influențat negativ cheltuielile materiale ; depășirea consumurilor specifice de materii prime și materiale cu 2,2 lei/1 000 lei producție mară ; dobînzi bancare cu 2 lei/1 000 lei, respectiv + 11 489 mii lei etc. De asemenea, un fenomen negativ l-a constituit și nerealizarea planului sortimental la o serie de poziții (piese turnate din oțel și fontă, piese forjate și matrițate, motoare (total), tractoare (total), piese de schimb (total) ș.a., ca urmare a neasigurării sectoarelor calde cu cele necesare, lipsei unor ansamble din colaborare, nerealizării indicelui planificat de utilizare a mașinilor, insuficienței forței de muncă la sectoarele calde, cu deosebire la turnătorie etc. Și la „Hidromecanica" schimbarea structurii sortimentelor a avut o influență asupra cheltuielilor materiale cu + 11 154 mii lei și, ca urmare, au fost depășite cheltuielile planificate la principalele produse ; în plus, nerealizarea planului de măsuri tehnico-organizatorice s-a soldat cu o pierdere de 4 239 mii lei, iar cheltuielile neproductive s-au situat la un nivel ridicat.

Situații aproape similare se întîlnesc și la Combinatul de lianți Hoghiz. Aici, datorită neîncadrării din normele de consum pe unitate de produs la combustibil tehnologic, energie electrică, depășirii cheltuielilor de desfacere, opririlor prelungite ale utilajelor pentru reparații curente și revizii periodice și, în special, a utilajelor de bază etc., s-a ajuns la depășirea cu mult a nivelului planificat de cheltuieli materiale pe tona de ciment.

O investiție rentabilă : inteligența tehnică

SARCINILE MARI de reducere a cheltuielilor materiale, a consumurilor specifice devin tot mai greu de înfăptuit cu metode tradiționale. Se impune tot mai mult găsirea de **soluții și metode constructive și tehnologice, care să determine micșorarea simțitoare a greutății produselor, ridicarea parametrilor tehnico-funcționali.** Se pot da numeroase exemple care evidențiază eficiența promovării progresului tehnic, cu participarea efectivă a cadrelor de concepție din institutele de specialitate și din întreprinderi la modernizarea produselor și, prin aceasta, obținerea de economii importante la indicatorul cheltuieli materiale.

O asemenea orientare este prezentă în activitatea întreprinderii „Electroprecizia" din Săcele. În ultimii 15 ani în această unitate s-au efectuat 3 serii de optimizare constructivă și tehnologică a fabricației de motoare electrice. Ca urmare, s-a redus greutatea motoarelor, consumul de cupru, tablă sili-

cioasă și fontă. Azi, la aceeași putere, motoarele cîntăresc cam 1/2 față de cele din 1965. Tot la această întreprindere s-au adus o serie de perfecționări constructive și tehnologice echipamentului electronic pentru auto și tractoare față de prevederile din licență ; în prezent, acestea sînt electronizate în proporție de 70%, iar prin reproiectare s-au economisit 12 000 tone metal și, respectiv, 510 milioane lei față de costurile inițiale.

Acțiuni eficiente pe linia promovării progresului tehnic și, deci, a reducerii cheltuielilor materiale s-au desfășurat și la Combinatul chimic Făgăraș. Aici consumurile de energie și combustibil pe 1980 reprezintă 50% față de 1975, timp în care producția s-a dublat. O asemenea evoluție se datorește faptului că consumul de energie electrică la noile unități de amoniac și acid azotic este incomparabil mai redus față de vechile instalații. Totodată, nitroderivații ce se obțin din acizii reziduali sînt realizați cu un consum de energie de numai 45%, iar la combustibil de 27% față de 1977. Urmează ca, în final, să se treacă la realizarea pe noi căi tehnologice a superfosfatului — fapt ce va duce la obținerea unei economii anuale de 50 milioane lei.

O contribuție de seamă la micșorarea consumurilor materiale aduce și **promovarea unor tehnologii înaintate.** La întreprinderea „Rulmentul", de pildă, înlocuirea tehnologiei de forjare a inelelor de rulmenți cardanici (la care incuția coliviilor din țeavă la o nouă tehnologie, care are ca materie primă tablă sau bandă sudată, a condus la creșterea indicelui de utilizare a metalului de la 15—25% la peste 65%.

În activitatea pentru găsirea de soluții care să conducă la reducerea consumurilor materiale apar o serie de acțiuni și inițiative valoroase. Așa este cazul, de pildă, cu producerea de turbosuflante la „Hidromecanica". Colectivul de aici întîmpina numeroase greutăți în realizarea producției fizice din cauza nelivrării ritmice de către întreprinderea „Tractorul" a pieselor turnate. Pentru rezolvarea problemei, după unele cercetări, s-a ajuns la concluzia că **este posibil să fie valorificate unele subansamble de la diferite utilaje uzate.** Și astfel, în numai 8 luni din acest an s-au readus în circuitul economic 1 000 bucăți carcase turbine, 600 suporți lagăr, 200 rotoare turbină de la turbosuflantele TS-I. Inițiativa celor de la „Hidromecanica" a fost preluată și de colectivul Întreprinderii mecanice de material rulant. În prezent aici se colectează și se recondiționează 120 de repere și subansamble (supape, roți dințate, axe canelate pentru locomotive Diesel hidraulice), economisindu-se pe această cale anual 1000 tone metal, cheltuielile materiale fiind reduse, de asemenea, cu 10 milioane lei.

De altfel, în general s-a desfășurat o largă acțiune de masă pentru valorificarea resurselor refolosibile. În tabelul nr. 2 se redă modul în care a fost realizat planul de colectare a acestor resurse.

Tabelul nr. 2

Situația recuperării materialelor refolosibile pe 10 luni

Denumirea materialelor	U.M.	Plan	Realizat	%
Metal (total	tone	273 002	290 463	106,4
din care :	"			
— oțel	"	222 000	238 277	107,3
— cuproase	"	4 510	4 240	94,1
— aluminoase	"	3 138	3 236	103,1
Textile	"	3 381	3 669	108,5
Piele	"	1 423	664	46,6
Hîrtie și cartoane	"	13 470	15 266	113,3
Anvelope reșapabile	bucăți	8 391	2 239	26,7
Cauciuc	tone	323	839	260,0
Uleiuri minerale	"	2 560	2 701	105,5
Sticle și borcane	bucăți	44 353 810	33 481 700	75,4
Ambalaje din plastic	tone	370	519	140,0
Ambalaje din lemn	"	3 654	5 810	159,0

dicele de utilizare a metalului era numai de 55,6%), cu extruderea la rece din oțel de cimentare a făcut ca indicele respectiv să crească la 72% și să se economisească în 9 luni 126 tone de metal. Tot aici, printr-o amplă acțiune de revizuire a planurilor de operații, s-au redus adausurile de prelucrare. Pe această cale s-au economisit 459 tone oțel, din care se pot produce 890 000 bucăți inele de rulmenți. În domeniul prelucrării la rece, trecerea de la exe-

Cooperarea și nivelul cheltuielilor

UN FENOMEN asupra căruia dorim să ne oprim îl constituie **prețurile practicate în relațiile de cooperare.** Faptul că valoarea pieselor și subansamblelor realizate prin cooperare se integrează cu cheltuieli de manoperă tot la cheltuielile materiale ale produsului finit a condus la restrîngerea în multe cazuri a cooperării. Aceasta a avut o consecință pozitivă — profilarea unor întreprinderi din propria centrală pe execuția pieselor preluate, și alta negativă — anularea avantajelor specializării fabricației, concentrarea peste nivelul optim a fabricației (îndeosebi la întreprinderile de tractoare și de autocamioane). Se impune în acest caz **să se acționeze mai perseverent pentru reducerea costurilor în întreprinderile specializate, astfel încît să nu greveze asupra produsului finit și, implicit, să nu conducă la restrîngerea cooperărilor.**

Este, de asemenea, nevoie de **mai mult dinamism în normarea consumurilor ;** acestea trebuie să se alinieze permanent la nivelul cheltuielilor materiale prevăzute la 1 000 lei producție marfă. La Întreprinderea de scule din Rîșnov, de pildă, deși se obțin economii la metal, combustibil și energie, cheltuielile planificate la 1 000 lei producție marfă sînt depășite. Situații asemănătoare se întîlnesc și la întreprinderea de autocamioane, „Rulmentul" ș.a. Întreprinderile în cauză reclamă necorelarea indicatorilor și depun eforturi pentru diminuarea nivelului cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă la nivelul reieșit din însumarea normelor de consum în vigoare. Centrala sau ministerul cer, la rîndul lor, întreprinderilor să realizeze și economiile prevăzute la cheltuielile materiale. Această situație ar putea fi evitată dacă la nivel de centrală sau minister s-ar crea o corelare între sarcinile de reducere a normelor de consum și nivelul cheltuielilor materiale pe unitatea de produs sau la 1 000 lei producție marfă.

Tot în scopul evitării unor necorelări între sarcinile fizice, valorice și consumurile specifice se impune **respectarea** Legii contractelor economice, în primul rînd de către ministere și coordonatorii de balanțe Aceștia din urmă dacă întîrzie, ca în acest an, să emită repartițiile, vor facilita întocmirea, în continuare, a bugetelor de venituri și cheltuieli pe baze statistice ; pe măsura încheierii contractelor economice acestea ar putea fi însă influențate în sens pozitiv sau negativ de sortimentația producției fizice ce va rezulta după încheierea contractelor economice. Numai prin judecarea fiecărei decizii legate de cheltuielile materiale și sub raport economic se pot realiza marile sarcini de reducere a acestora, degrevînd astfel balanța de plăți a țării pentru asigurarea bazei tehnico-materiale necesare dezvoltării intensive a producției industriale.

Ioan OLTEANU
Zoltan FOKT
Brașov

VALORIFICAREA RAȚIONALĂ A MASEI LEMNOASE

PRODUCȚIA DE LEMN ce poate fi asigurată la un moment dat de pădurile țării noastre este limitată de necesitatea unor tăieri raționale, în timp ce nevoile sînt în continuă creștere. Cum pot fi satisfăcute aceste cerințe ? Sporirea resurselor de lemn este posibilă prin aplicarea perseverentă a unor măsuri de economisire și gospodărire judicioasă a masei lemnoase, pe tot parcursul procesului tehnologic de la exploatare la prelucrarea procesului tehnologic de la exploatare la prelucrarea în produse finite. Este ceea ce încercăm să demonstrăm în cele ce urmează.

Creșterea resurselor refolosibile

ATRAGEREA în circuitul economic a tuturor resurselor accidentale de lemn, diminuarea tăierilor de masă lemnoasă „pe picior", constituie o preocupare centrală a sectorului de exploatări forestiere. Care sînt aceste resurse ?

Este vorba, în primul rînd, de **masa lemnoasă provenită din doborîturi** cauzate de vînturi puternice, ploi și zăpezi abundente și alte calamități, care trebuie dată în producție cu prioritate pentru a nu se deprecia și a nu infesta pădurea. Cantitatea de lemn ce rezultă din asemenea operațiuni este destul de însemnată. De pildă, întreprinderile forestiere de exploatare și transport (I.F.E.T.) care au avut doborîturi de vînt au dat în consum în 1979 un volum de circa 5 mil. mc, iar pentru acest an se prelimină 4,5 mil. mc.

În al doilea rînd, avem în vedere **lemnul rezultat din acțiunea de curățire a pădurilor și pășunilor împădurite** de arbori căzuți, rupți, uscați, atacați de insecte, precum și de materialele lemnoase aflate de-a lungul văilor, drumurilor și pe versanți. Prin sortare atentă, din această masă lemnoasă poate rezulta — într-o anumită proporție — lemn apt de a fi folosit în industrie, agricultură, construcții etc. Anul trecut, dintr-o asemenea acțiune s-au colectat și dat în consum un volum total de peste 800 mii mc (din care peste 650 mii mc rășinoase), iar pentru anul 1980 se prelimină un volum de circa 1 mil. mc (din care circa 800 mii mc rășinoase).

Se mai constată însă situații în care unele doborîturi de vînt din parchete și lemnul abandonat pe piraie și văi nu sînt scoase la timp (I.F.E.T. Bacău, Miercurea-Ciuc), nerespectîndu-se graficul de colectare și evacuare a acestui material din pădure, ceea ce duce la pierderi însemnate de lemn. Pentru remedierea deficiențelor semnalate, Centrala de exploatare a lemnului are posibilitatea de redistribuire a forțelor tehnice și umane între județe sau de reașezare a sarcinilor de exploatare pe județe, în așa fel încît pînă la sfîrșitul anului întreaga cantitate prevăzută în plan să fie dată în circuitul economic, evitîndu-se pierderile și deprecierea materialului lemnos.

Micșorarea pierderilor tehnologice

ÎN SCOPUL creșterii productivității muncii și pentru a asigura o mai deplină valorificare a masei lemnoase, în ultimii ani s-a extins **tehnologia de fasonare a lemnului în centre de preindustrializare.** Conform noii tehnologii, operațiile ce se executau dispersat în pădure, sînt concentrate în centre special amenajate și dotate tehnic corespunzător. În comparație cu tehnologia de fasonare a lemnului în parchete noua tehnologie prezintă, printre altele, avantajul că permite sortarea calificată, sub supraveghere, a masei lemnoase, și asigură atragerea în circuitul economic a unor cantități suplimentare de materie primă lemnoasă. Eficiența noii tehnologii a dus la creșterea rapidă a numărului de asemenea centre : de la 4 în anul 1974, la 134 în prezent, asigurînd tranzitarea unor cantități din ce în ce mai mari de material lemnos, care în 1979 au ajuns la 14530 mii mc, ceea ce reprezintă circa 70% din totalul masei lemnoase exploatate.

Rezultatele obținute pînă în prezent confirmă întru totul avantajele scontate. Astfel, a crescut cantitatea de lemn de mici dimensiuni atrasă în circuitul economic : de la 733 mii mc în anul 1974, la peste 1200 mii mc pe 9 luni din 1980 (graficul nr. 1). Totodată, datorită creșterii gradului de dotare tehnică și îmbunătățirii sortării lemnului, au fost diminuate pierderile tehnologice de exploatare a masei lemnoase, de la 2,9% în 1975, la 2,7% în 1980, ceea ce la nivelul acestui an înseamnă o economie de circa 50 mii mc.

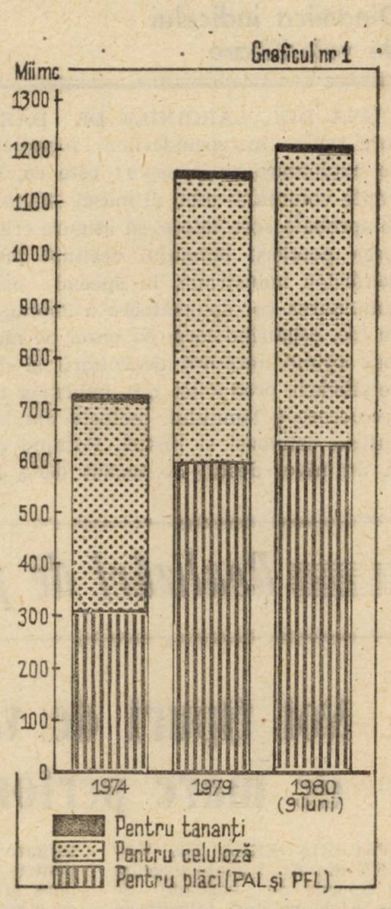

Evoluția cantităților de lemn de mici dimensiuni utilizat ca materie primă la obținerea unor produse

Cu toată economia obținută, cantitatea totală de lemn cuprinsă în consumurile tehnologice de exploatare este încă mare (peste o jumătate de milion de metri cubi !). Diminuarea, în continuare, a consumurilor tehnologice poate fi obținută, în primul rînd, prin extinderea noii tehnologii. Acolo unde nu sînt încă create condiții pentru extinderea acestei metode, întreprinderile de exploatare și transport trebuie să intensifice controlul privind respectarea devizelor lucrărilor din lemn ocaziona-

te de scosul și transportul masei lemnoase, precum și respectarea prescripțiilor tehnologice, a standardelor și a normelor interne privind toate operațiunile și lucrările din exploatările forestiere ca : înălțimea ciotelor la tăierea arborilor, supralungimile ce se acordă la sortimentele fasonate, calitatea și dimensiunile materialului lemnos utilizat la lucrările specifice din pădure (rampe de încărcare, marginare de drumuri, canale etc.) În acest sens, ar fi util instructajul periodic ce s-ar face întregului personal tehnico-operativ, inclusiv al fasonatorilor mecanici și al sortatorilor, în scopul împrospătării cunoștințelor teoretice și practice adecvate.

Dinamica indicelui de valorificare

UNA DIN SARCINILE DE BAZĂ care revin întreprinderilor forestiere de exploatare și transport este ca, în limita volumului total al masei lemnoase aprobată spre tăiere, să asigure creșterea ponderii lemnului destinat prelucrărilor industriale, în special prin diminuarea corespunzătoare a lemnului de foc, asigurînd lărgirea bazei de materii prime necesară dezvoltării și diversificării producției din industria de prelucrare a lemnului, inclusiv din industria celulozei și hîrtiei. Pornind de la un nivel destul de scăzut (50% în anul 1951), indicele de valorificare a masei lemnoase a ajuns în acest an la 85% (graficul nr. 2). O creștere spectaculoasă se constată la lemnul de fag — care dealtfel are o pondere însemnată în volumul masei lemnoase, 42% — lemn ce în trecut era utilizat în mare măsură la foc dacă nu era abandonat în pădure, dar care în prezent asigură cu materie primă producția de placaj, furnir, cherestea, celuloză etc. Dintre IFET-urile care în ultimii cinci ani au înregistrat creșteri importante ale indicelui de valorificare a masei lemnoase, sînt de menționat cele de la Cluj (de la 80% la 85%), Constanța (de la 65% la 81%), Miercurea Ciuc (de la 88% la 93%), Ploiești (de la 79% la 84%), Satu Mare (de la 68% la 76%), Timișoara (de la 72% la 77%).

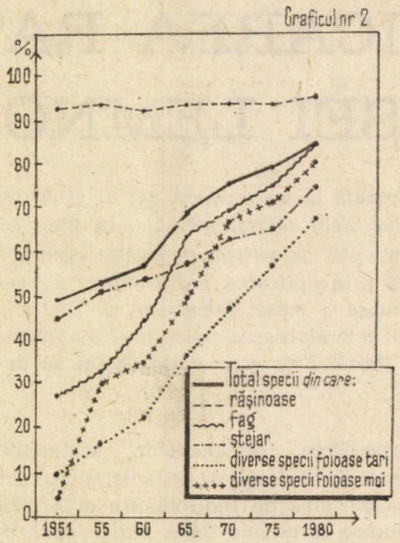

Evoluția ponderii lemnului destinat prelucrărilor industriale în totalul masei lemnoase exploatată

Pentru continua creștere a gradului de valorificare a masei lemnoase, au fost promovate în producție sortimentele superioare (bușteni pentru cherestea, furnire, placaj, lemn pentru celuloză) și diminuate acele sortimente care au putut fi înlocuite în consum cu alte materiale avînd o eficiență crescută (traverse, stîlpi, lemn de mină, bile și manele, lemn pentru construcții etc.). Realizările pe 9 luni din acest an arată că problema valorificării cît mai înalte a masei lemnoase continuă să se afle în centrul preocupărilor Centralei de exploatare a lemnului. Astfel, a fost depășit planul de producție la sortimente superioare (bușteni de răşinoase pentru gater — 0,4%, bușteni fag pentru gater — 6,3%, bușteni diverse specii foioase pentru gater — 7,9%, bușteni stejar pentru derulaj — 11,5%), iar media produselor de calitate s-a situat peste plan (67,5% față de 67,3%). Ca urmare valoarea produselor obținute din fiecare metru cub de masă lemnoasă dată în producție depășește nivelul planificat cu peste 50 lei/mc.

Petre CIOCLU
Constantin CHIRIȚEANU

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Noi tipuri de vagoane de mare performanță

ÎNTREPRINDEREA DE VAGOANE din Arad poate executa toate tipurile de vagoane de marfă și de călători folosite în traficul feroviar internațional. O ilustrare convingătoare a potențialului de creație și de execuție o reprezintă și noua serie de vagoane uzinale destinate oțelăriilor, cocseriilor și secțiilor de forjă, care pot transporta piese calde cu temperaturi de pînă la +800°C.

Pentru oțelării, spre exemplu, întreprinderea arădeană fabrică, în prezent, după proiecte originale, vagoane de 160 tone și de 230 tone, acționate în convoi sau independent cu trolii și cu instalații de tragere, vagoane care evacuează zgura de la cuptoare (cu o oală de zgură de 16 m³ sau cu două oale de 5,25 m³), vagoane intermediare de izolare a locomotivei față de convoiul cu vagoane de turnare sau cu vagoane de zgură, vagoane de turnare de 500 tone, vagoane pentru rezidirea oalelor de turnare și vagoane de stins cocs cu o capacitate de 100 tone. Vagonul de stins cocs (a cărei fotografie o publicăm alăturat) este una dintre cele mai tehnice și complexe construcții din această familie de produse. El este realizat pentru a fi folosit în secțiile de cocsificare din cadrul combinatelor siderurgice pentru transportarea cocsului incandescent (cu o temperatură de +1 050°C) de la bateriile de cocsificare la turnul de stingere umedă, stingerea cocsului sub turn, transportarea cocsului stins pe rampa de zvîntare și, în ultimă fază, la deversarea lui. În acest scop cuva cutiei ca și închizătoarele sînt protejate cu plăci de uzură din fontă refractară. Capacitatea cutiei în care este transportat cocsul incandescent este de 50 m³. Pentru realizarea unei ușoare deversări

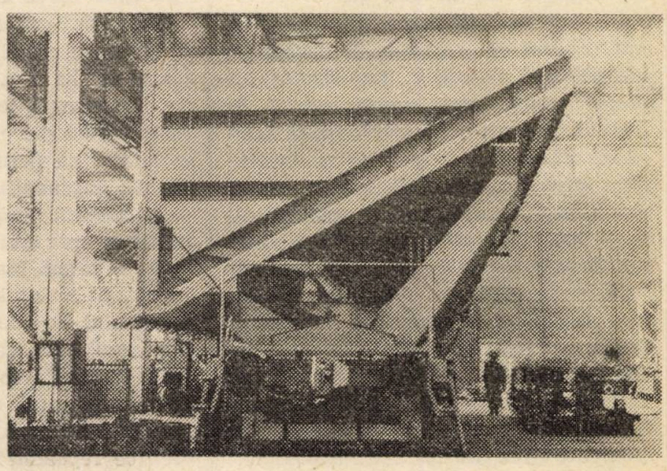

a încărcăturii, fundul cutiei vagonului are o înclinație față de orizontală de 28°. O imagine și mai convingătoare asupra complexității și tehnicității acestui produs poate fi dată de următoarele date : durata ciclului de stingere a cocsului cu acest vagon — 690 sec. ; greutatea volumatică a cocsului 0,5 tone/m³ — în total 25 tone ; lungimea totală a vagonului — 19,9 m ; înălțimea vagonului de la șină — 5,27 m ; lățimea utilă a vagonului 5,15 m ; greutatea vagonului — 105 tone ; sarcina maximă pe osie — 32,5 tone ; timpul de deschidere a închizătoarelor — 3 sec. și presiunea pneumatică de acționare a închizătoarelor — 6 daN/cm².

OPINII

Aprovizionarea tehnico-materială,

un mecanism susceptibil de perfecționări

CORELAȚII CE SE CER MAI BINE... CORELATE

PENTRU PERFECȚIONAREA activității de aprovizionare o deosebită importanță prezintă, după părerea mea, **corelarea mai adecvată a prevederilor normative-cadru și a celor curente** care o reglementează. Concret, despre ce este vorba ?

Legea (nr. 14/1971) cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resursele materiale și aprovizionarea tehnico-materială stipulează că „realizarea aprovizionării cu materii prime, materiale, combustibili și alte produse, în cantități vagonabile, se efectuează — de regulă — prin livrări directe de la producători la consumatori, iar pentru materialele de uz general, necesare în cantități nevagonabile, prin rețeaua de baze și întreprinderi teritoriale de aprovizionare a M.A.T.M.C.G.F.F.". Pe de altă parte, H.C.M. 569/1973 pune în sarcina Ministerului Aprovizionării ca, în termen de 60 zile, să elaboreze nomenclatorul și baremurile-limită de aprovizionare prin B.J.A.T.M. a cantităților nevagonabile din materialele de uz general.

Față de aceste prevederi-cadru însă, anumite reglementări curente (nr. 144/29 mai 1979 al Ministerului Aprovizionării care aprobă Nomenclatorul materialelor și produselor de uz general care fac obiectul aprovizionării tehnico-materiale pentru care specificarea, repartizarea, comandarea, contractarea și livrarea se efectuează prin bazele județene de aprovizionare și a municipiului București) prevăd că :

- baremurile de livrare a cantităților nevagonabile se stabilesc la maximum 60 t pe lună pentru produsele care se transportă cu vagoanele și la maximum 14 t pe lună pentru cele care se transportă auto pentru un beneficiar ;

- pentru un număr apreciabil de produse (notate în nomenclator cu asterisc), specificarea, repartizarea, comandarea, contractarea și livrarea se fac integral prin bazele județene de aprovizionare — respectiv a municipiului București — iar în cazul că la contractare rezultă cantități vagonabile pe consumatori, livrările din depozitele unităților producătoare se vor face direct la consumatori, cu perceperea unei cote de adaos comercial de 0,30%.

Analizînd și coroborînd prevederile acestor acte normative referitoare la aprovizionarea tehnico-materială, rezultă că ultima reglementare amintită nu respectă întru totul, după părerea mea, indicațiile proceduale stipulate de primele două, ceea ce este de natură să conducă la creșterea costurilor și la unele întîrzieri în activitatea de asigurare a bazei materiale a planului.

1 **ESTE vorba în primul rînd de prevederea referitoare la baremul de 60 t pentru transportul cu vagoanele și 14 t pentru transportul auto.** Există un număr extrem de redus de produse pentru care transportul este obligatoriu numai la auto sau numai pe calea ferată, majoritatea fiind deplasate cu mijloacele cele mai economice rezultate din calculele de optimizare. Or, la data cînd se face specificarea, nu se știe de la ce furnizor se vor primi produsele și nici cu ce mijloc de transport se vor transporta, întrucît acestea se stabilesc ulterior prin calculele de optimizare a transporturilor.

Iată de ce, după părerea mea, pentru a fi în concordanță cu actele normative-cadru în vigoare, reglementarea **nr. 144 ar trebui să precizeze cu claritate că baremul de 14 t se referă numai la produsele al căror transport este interzis pe calea ferată.**

2 De asemenea, **prevederea referitoare la faptul că „în situația în care la contractarea cu producătorii rezultă cantități vagonabile pe consumatori livrările din depozitele unităților producătoare se vor face** direct **la consumatori, cu perceperea unei cote de adaos comercial de 0,30%, nu este, după părerea mea, perfect corelată cu reglementările privind optimizarea transporturilor,** acțiune care, potrivit prevederilor legale și logicii, trebuie făcută înainte de încheierea contractelor. Dar, pentru a se putea efectua calculele de optimizare a transporturilor, este obligatoriu să se precizeze cu exactitate locul — stația de cale ferată — de încărcare și locul de descărcare a produsului (inclusiv codurile furnizorului și beneficiarului). Pe baza acestor elemente, și a altora, optimizarea stabilește atît relația de transport, cît și mijlocul (mijloacele) cu care se transportă produsul. Aceste elemente sînt impuse la încheierea contractelor și nu pot fi modificate de către părțile contractante. Ca urmare, prevederea amintită este foarte greu sau deloc aplicabilă.

Pentru corelare **ar trebui să se precizeze,** cred, **că toate cantitățile ce se livrează prin baze se transportă de la furnizor direct în depozitele bazei de unde se livrează la micii consumatori în cantități nevagonabile.** Dealtfel, consider că acesta este și spiritul reglementărilor-cadru în vigoare, care se referă la livrarea prin baze numai a materialelor de uz general, în cantități nevagonabile.

3 Referitor **la stipularea ca la produsele notate în nomenclator cu asterisc contractarea să se facă prin baze — pentru toate cantitățile, vagonabile sau nevagonabile** — dar livrarea cantităților vagonabile să se facă direct la consumator, baza încasînd numai adaosul comercial de 0,30%, consider că această prevedere conduce la scumpirea — fără o justificare foarte fundamentată — a produsului și în general a costului aprovizionării. Pentru că din experiență proprie se poate afirma că prin acest sistem B.J.A.T.M. încasează multe milioane de lei fără a vedea măcar produsul: de exemplu, numai de la soda caustică leșie, care se livrează — în cisternele de pe calea ferată, proprietatea M.I.Ch. — direct de la furnizor la consumator, cota aferentă B.J.A.T.M. este de circa 2 milioane lei anual. Și astfel de produse sînt destul de multe. De aceea, susțin ideea că prin bazele județene să se efectueze numai livrarea cantităților nevagonabile, dar pe care să le primească efectiv în depozite (vagonabil) și să le distribuie nevagonabil.

În condițiile în care se pune un accent deosebit pe reducerea cheltuielilor în toate domeniile de activitate, consider că trebuie revăzute urgent și puse de acord toate prevederile privind aspectele semnalate din sectorul aprovizionării tehnico-materiale.

C. SUCIU

Mobilizarea forțelor pentru strîngerea și depozitarea ultimelor cantități de produse agricole din cîmp, pentru realizarea integrală a planului de livrare la fondul de stat

ASIGURAREA aprovizionării populației cu produse agroalimentare, în tot timpul anului, presupune realizarea integrală a obligațiilor contractuale și livrarea suplimentară la fondul de stat, de către unitățile producătoare, a unor cantități cît mai mari de porumb, carne, lapte și alte produse agricole. Lucrătorii din agricultură, toți locuitorii de la sate poartă răspunderea realizării și livrării unor producții agricole superioare, pentru buna aprovizionare a întregii populații, a industriei prelucrătoare, precum și pentru crearea unor disponibilități de export.

După cum a reieșit din analiza făcută la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 3—4 decembrie a.c. cu primii secretari, secretarii cu problemele economice și secretarii cu problemele agrare ai comitetelor județene de partid, miniștri, directorii direcțiilor județene pentru agricultură și industrializarea produselor agricole, alți conducători de organe centrale și locale de stat, există în unele județe rămîneri în urmă la strînsul și depozitarea recoltei, la efectuarea arăturilor adînci pentru însămînțările de primăvară. Cu acest prilej, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a cerut ministerelor de resort, organelor și organizațiilor de partid județene și comunale să ia măsuri urgente pentru mobilizarea generală a forțelor la strîngerea și depozitarea imediată a ultimelor cantități de porumb, sfeclă de zahăr, soia, rădăcinoase, varză, pentru strîngerea și depozitarea cocenilor și a celorlalte resturi furajere, pentru buna pregătire a campaniei de însămînțări din primăvară.

Realizarea unor producții agricole sporite este posibilă atît printr-o repartizare teritorială judicioasă a culturilor, în funcție de gradul de favorabilitate a terenului, de aplicarea unei zonări optime pe întreaga țară în raport cu condițiile specifice oferite de fiecare regiune agricolă, cît și printr-o organizare și gospodărire rațională a resurselor materiale și umane implicate.

Obținerea unor producții mari la nivel de unitate agricolă, consiliu unic și direcție agricolă județeană este posibilă și printr-o mai strînsă conlucrare cu țăranii cooperatori, cu muncitorii agricoli, cu toți cei care au experiență în lucrarea pămîntului. Asigurarea în întregime a sortimentelor de semințe pentru legume timpurii creează posibilitatea unei mai bune aprovizionări a populației pe tot timpul anului cu produse horticole.

DIN ANALIZA concretă a situațiilor existente la nivelul unităților agricole au rezultat importante rezerve de sporire a producției agricole față de cea planificată, multiple posibilități de realizare a sarcinilor stabilite la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

● O sarcină importantă și urgentă pentru organele județene, comunale, unitățile agricole, pentru fiecare lucrător din agricultură

● Îndată după eliberarea terenurilor: transportul și depozitarea resturilor furajere, efectuarea arăturilor adînci pentru însămînțările de primăvară

● Contribuția sporită a unităților agricole de stat și cooperatiste, a gospodăriilor individuale la constituirea fondului de stat de produse agricole

În cele ce urmează ne vom referi la măsurile luate, sub conducerea Comitetului județean al P.C.R., de către Direcția generală pentru agricultură și industrializarea produselor agricole din județul Prahova, județ cu cea mai mare densitate de locuitori pe km pătrat.

În scopul de a grăbi încheierea livrărilor de produse agricole la fondul central al statului, membrii biroului comitetului județean de partid, împreună cu cadrele de conducere de la direcția agricolă, trustul I.A.S. și Întreprinderea de valorificare a cerealelor și plantelor tehnice s-au deplasat în consiliile unice și unități agricole, pentru a cunoaște la fața locului nivelul real al producțiilor obținute și a sprijini concret acțiunea de livrare a porumbului la fondul de stat și la fabricile de nutrețuri combinate. Au fost mobilizate importante forțe materiale și umane din agricultura județului pentru a urgenta eliberarea terenurilor de resturile furajere, transportul și depozitarea acestora făcîndu-se în condiții corespunzătoare, prin folosirea mijloacelor de transport proprii sau închiriate de la I.T.A., I.T.S.A.I.A. și S.M.A.

Buna gospodărire a resurselor furajere, în special a celor de volum, presupune recoltarea și transportarea acestora în furajerie ; în cazul în care transportul nu este posibil, furajele sînt tocate și însilozate la marginea tarlalei. În acest mod nu numai că se asigură o cantitate suplimentară de furaje, reducîndu-se la minimum pierderile și deprecierile ce pot avea loc, dar se obține și eliberarea rapidă a terenurilor destinate lucrărilor agricole de sezon, se realizează importante economii de carburanți, iar tractoarele planificate pentru transportul furajelor pot fi folosite la lucrările agricole de toamnă. Eliberarea urgentă a terenurilor permite efectuarea în bune condiții a lucrărilor agricole de sezon ; în județul Prahova s-au luat, de asemenea, măsuri de executare în luna decembrie a lucrărilor de discuit pentru culturile agricole din prima epocă a anului 1981.

IMPORTANTĂ contribuție la îndeplinirea planului privind livrările de porumb la fondul de stat o au reevaluarea consumurilor și stocurilor existente în unitățile agricole cooperatiste, precum și înlăturarea pierderilor și a deprecierilor. În acest sens, Comitetul județean de partid Prahova și Direcția generală pentru agricultură și industrializarea produselor agricole au luat măsura ca I.V.C.P.T. să preia cantitățile de porumb ce se livrează la fondul de stat, direct de la locurile de depozitare din unitățile agricole cooperatiste.

Pentru alimentarea fondului de stat cu cantități suplimentare de porumb, este necesară și substituirea acestuia, în rațiile animalelor, cu furaje de valoare nutritivă apropiată. Astfel, organele agricole județene au dispus înlocuirea porumbului din rația păsărilor, pentru luna decembrie, cu făină de lucernă în proporție de 15% din necesarul de furaje, asigurînd și dotarea tehnică necesară obținerii acestui furaj. Economisirea unei cantități importante de porumb se va realiza și prin substituirea a 30% din necesarul furajer, cu pastă de porumb, în furajarea porcilor cu o greutate de peste 25 kg din complexele industriale de creștere și îngrășare.

La nivelul județului Prahova, o sursă importantă de sporire a fondului central de produse agricole o reprezintă gospodăriile populației, de unde se vor obține suplimentar, luna aceasta, 50 t carne de bovine, 525 t carne de porcine, 80 t carne de ovine, 88 t carne de pasăre și aproximativ 400 hl lapte.

În aceste zile, oamenii muncii din satele județului Prahova fac dovada unui înalt patriotism, livrînd importante cantități de produse în conformitate cu contractele încheiate. Organele agricole, consiliile populare, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, sprijină prin măsuri organizatorice transportul produselor agricole și desfășoară o vie muncă politică de explicare a îndatoririi fiecărui locuitor de la sate, de a livra, din producția proprie, cantități cît mai mari de produse la fondul central al statului.

Gh. N. IOSIF

RELAȚIA ORGANIZARE – EFICIENȚĂ ÎN ACTIVITATEA FERMELOR DE VACI DE REPRODUCȚIE (II)

— Studiu de caz în sectorul zootehnic al unui I.A.S. —

ELEMENT DE ESENȚĂ al modernizării producției agricole, îmbunătățirea structurii acesteia prin **sporirea ponderii zootehniei** — pînă la 46—47% în anul 1985 și la 50% în anul 1990 — are ca obiectiv final creșterea calității consumului alimentar al populației. În acest context, o atenție deosebită se acordă **dezvoltării creșterii bovinelor,** ca important furnizor de carne și lapte.

Procesul tehnologic în creșterea vacilor de lapte se apropie, prin caracteristicile sale — ritmicitatea procesului de muncă, continuitatea utilizării forței de muncă și a bazei tehnico-materiale, dirijarea factorilor biologici etc. — de activitatea din industrie ; există, deci, posibilități de organizare a fermelor și complexelor pe baza principiilor specifice activității din industrie. La organizarea activității fermelor și complexelor de vaci concură nenumărați factori și condiții de natură tehnico-organizatorică, economică, umană și socială. Nu trebuie scăpat din vedere, în nici un caz, costul ridicat al reorganizărilor și implicațiile economice ale acestora asupra dezvoltării întreprinderilor agricole. Dispunem în prezent de orientări clare, cuprinse în documentele de partid ; avem o experiență îndelungată și rezultate bune în multe unități agricole de stat. Cu toate acestea, pe ansamblul sectorului de stat al agriculturii, unii indicatori economici în domeniul creșterii vacilor de lapte nu se ridică la nivelul cerințelor actuale.

Dat fiind marele rol al **fermelor de reproducție și selecție** în procesul de ameliorare a raselor de bovine din țara noastră, precum și faptul că în aceste ferme există condiții de producție peste medie și o experiență pozitivă, vom încerca să diagnosticăm nivelul actual de conducere și organizare și să sugerăm unele soluții pentru viitor, folosind exemplul **I.A.S. Ograda,** din județul Ialomița.

În abordarea acestui tip de ferme am pornit de la ideea necesității unei organizări corespunzătoare a fermelor de reproducție, exprimată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea la Consfătuirea de lucru cu cadrele din zootehnie, din iunie 1980.

Un potențial ce obligă la rezultate superioare

AMPLASAREA fermelor intensive de exploatare a vacilor de lapte în zonele irigate din sudul țării este justificată din punct de vedere economic prin : posibilitatea realizării unor cantități mari de furaje cultivate în sistem irigat, ceea ce permite obținerea unor producții ridicate de lapte pe o vacă ; valorificarea superioară a fondului funciar, prin realizarea a două recolte anual ; îmbunătățirea structurii solului prin cultivarea lucernei ; caracterul acestor zone de mari producătoare de porumb, permițînd creșterea unui număr însemnat de viței destinați îngrășării etc.

În cazul I.A.S. Ograda, cele 5 ferme de vaci de lapte trebuie să asigure material de prăsilă necesar ameliorării raselor din zonă și în special a raselor de vaci din unitățile agricole socialiste și gospodăriile populației, de pe teritoriul Consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist Țăndărei, din care face parte.

Pentru o abordare mai complexă și în ideea realizării unui studiu de caz, menționăm cîteva date despre profilul și economia acestei întreprinderi. I.A.S. Ograda deține o suprafață de 12 857 hectare agricol, din care peste 98% arabil. În anul 1979, structura producției marfă a fost următoarea : 8,5% producție vegetală ; 47,9% producție animală (din care 16,5% lapte și animale de prăsilă sau destinate îngrășării) ; 35,1% producție industrială (furaje combinate) ; 8,5% alte activități. Întreprinderea cultivă 1400 hectare cu diferite furaje de volum și produce anual circa 50 mii tone de furaje combinate, într-o gamă variată de rețete. Valoarea producției globale pe lucrător a fost anul trecut de 125,5 mii lei.

Actuala organizare, de dată recentă, a acestui sector — care deține un efectiv de bovine de circa 5 000 de capete, de rasă Holstein danez (cu un potențial productiv de 5 000—6 000 l/an pe vacă furajată) — este promițătoare, cu condiția rezolvării unor probleme tehnico-organizatorice încă insuficient stăpînite. Creșterea eficienței economice este nemijlocit legată de **sporirea producției de lapte și a efectivelor vîndute pentru reproducție sau carne,** de **creșterea productivității muncii,** de **reducerea costurilor de producție** și de **mărirea rentabilității.**

Sporirea producției de lapte și de viței

OBIECTIVUL principal al actualei etape în ramura creșterii vacilor de lapte este sporirea producției de lapte și a procentului de natalitate. Evident, prioritară trebuie să fie orientarea spre

Tabelul nr. 1

Evoluția efectivelor și a producției de lapte

	Total		Plan 1980			
	1977	1979	Complex *)	Ferma 7	Ferma 19	Total
Efectiv de bovine la sfîrșitul anului (capete)	2 506	4 910	3 200	900	900	5 000
Efectiv mediu anual de vaci (capete)	1 435	2 015	1 483	475	475	2 433
Producția totală de lapte (mii hl)	55,9	60,0	59,6	20,4	20,4	100,5
Producția de lapte pe vacă furajată (hl)	38,9	29,8	39,7	43,0	43,0	41,3
Natalitatea (%)	72	75	70	87	78	78
Vînzări de animale pentru tăiere (capete)	1 058	567	—	—	—	—
Vînzări de animale pentru creștere și îngrășare (capete)	949	1 698	—	—	—	—
Mortalități și tăieri de necesitate (capete)	56	356	—	—	—	—
Cumpărări tineret (capete)	583	599	—	—	—	—

*) Complexul este format din fermele 2, 15 și 16.

producerea tineretului femel de prăsilă — și nu producția de lapte în sine, care nu poate justifica din punct de vedere economic investiția făcută pentru cumpărările masive de animale din import.

Creșterea, în ultimii ani, a efectivelor la I.A.S. Ograda (tabelul nr. 1) și dimensionarea lor pe ferme de 500 de vaci reflectă o experiență pozitivă și constituie o condiție pentru realizarea sarcinilor acestor tipuri de ferme, pentru organizarea pe baze științifice a activității. O astfel de fermă are următoarea structură a efectivelor : 51% vaci de lapte, 10% viței pînă la 6 luni, 13% vițele de 6—12 luni, 18% vițele de 12—18 luni și 8% juninci gestante.

La mărirea efectivelor de vaci au contribuit realizarea unui procent de natalitate peste media pe ansamblul întreprinderilor agricole de stat și cumpărarea de animale (de pildă, 1771 de capete în anul 1978). Procentul de natalitate, de 75—80%, este totuși nesatisfăcător, o organizare corespunzătoare a montei putîndu-l lesne ridica la cel puțin 85%.

Fătările masive în primele luni ale anului reprezintă o condiție importantă pentru creșterea producției de lapte și pentru sănătatea viteilor, iar furajarea vacilor și viteilor în perioada primăvară-vară este mult mai ieftină și mai eficace. Faptul că prin planul pe 1980, complexului de vaci al întreprinderii i s-a stabilit ca sarcină obținerea, în primele 5 luni ale anului, a numai 47% din numărul total de viței, în loc de 60—80%, cît ar fi fost logic sub raport tehnic și economic, nu a făcut decît să „oficializeze" tolerarea **carențelor în conducerea și organizarea montei.**

Nivelul nesatisfăcător al fecundității se datorește și altor cauze care țin de conducerea și organizarea activității de reproducție, cum ar fi **condițiile de realizare a montei și fătărilor.** Creșterea animalelor în exclusivitate în stabulație, determinată de lipsa de pășune, ca și aglomerația în spațiile de plimbare reduse, stabilite prin proiect, duc la mișcarea insuficientă a animalelor. Aceasta contribuie la apariția unor greutăți în dirijarea ciclurilor biologice, la fătări grele și retenții placentare, la creșterea numărului de vaci cu defecte și la realizarea cu mari dificultăți a montei artificiale. Deficiențe în realizarea reproducției normale apar și ca urmare a furajării neechilibrate. Lipsa de calciu în organismul animalelor, urmare a consumului de furaje produse în sistem irigat, nu este suficient suplinită, iar alimentația deficitară în vitamine și săruri minerale duce la slăbirea rezistenței organismului față de boli și produce dificultăți instalării gestației.

Cantitativ, nu este vorba de o furajare neîndestulătoare, ci dimpotrivă. Carențele sînt de ordin **calitativ** și se explică prin neajunsuri organizatorice:

— suprafețele cultivate cu furaje de volum nu se află în imediata apropiere a complexului sau fermelor. Ele aparțin unei ferme specializate, cu care cooperarea se realizează în limitele impuse de asolamentul furajer convenabil acestei ferme — și nu în funcție de necesitățile de furajare rațională a animalelor, ceea ce determină neasigurarea conveierului verde în prima parte a primăverii sau trecerea bruscă a consumului de la un furaj la altul ;

— secția de mecanizare a S.M.A. Țăndărei nu asigură, în efectuarea lucrărilor mecanizate la culturile de furaje, continuitatea necesară unei alimentații raționale. Unitățile cu care cooperează fermele de vaci nu se preocupă îndeajuns de recoltarea unor cantități de furaje verzi de rezervă, uneori furajarea trebuind să fie făcută exclusiv cu paie și concentrate ;

— transportul în timpul verii al furajelor de volum (de către coloana întreprinderii specializate — I.T.S.A.I.A.) se face în condiții care defavorizează furajarea rațională și măresc costurile de producție.

Cele patru mari unități care concură la obținerea laptelui — ferma de vaci, ferma de furaje, secția de mecanizare, coloana auto — au gestiuni diferite și se află la distanțe sensibile una de alta. Sistemul de cooperare practicat în prezent este imperfect și cu implicații negative asupra rezultatelor fermelor de vaci.

Vînzările pentru tăiere (vaci reformate, tineret necorespunzător etc.), ca și mortalitățile și tăierile de necesitate (care în 1979 au reprezentat 7,2% din totalul intrărilor de tineret în cursul anului) denotă existența unor neajunsuri în organizarea activității de reproducție. Reducerea pierderilor prin mortalități, precum și selecția și reținerea junincilor numai după prima fătare sînt factori importanți de sporire a producției de lapte și a efectivelor de tineret de prăsilă.

Nivelul și evoluția nefavorabilă a producției medii de lapte pe o vacă furajată constituie principala cauză a eficienței economice scăzute. Sporirea producției totale de lapte s-a realizat, în perioada 1977—1979, pe seama creșterii efectivelor de vaci prin cumpărări și prin prăsilă proprie. Planul pe acest an a ținut seama (după cum rezultă din tabelul nr. 1) de necesitatea remedierii acestei situații, prin sporirea producției pe o vacă furajată.

Producția medie de lapte obținută pe o vacă furajată nu este pe măsura investițiilor făcute de stat în dezvoltarea acestor ferme, cu rol de selecție, inclusiv prin ameliorarea efectivelor, utilizînd rase din import. Rămînerea producției medii pe vacă furajată sub potențialul biologic, cu tendință chiar de staționare sau scădere, se datorează nu numai neajunsurilor existente la I.A.S. Ograda în procesul de realizare a montei și fătărilor, în pregătirea junincilor gestante pentru mulsul mecanic, ci și unei alte cauze, ce ține de procesul de conducere și organizare a activității — și anume, **structura de virstă** a efectivelor de vaci, care este defectuoasă. La cele trei ferme ale complexului, de pildă, în vara acestui an din totalul efectivelor de vaci, cele de 2—4 ani (inclusiv primipare) reprezentau 55,2%, cele de 5—7 ani — 14%, cele de 8—9 ani — 23,8%, cele de peste 9 ani — 7%. Așadar, vacile de 5—7 ani, vîrstă la care se realizează cea mai mare producție zilnică de lapte (circa 15 litri pe vacă), reprezintă mai puțin de jumătate din numărul vacilor de peste 7 ani, la care producția scade vertiginos, nejustificînd consumul de furaje.

● LA CONSFĂTUIREA de lucru de la C.C. al P.C.R. din 3—4 decembrie, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat să se ia măsurile corespunzătoare pentru asigurarea unor cantități suplimentare de carne și produse animaliere la fondul de stat. În legătură cu aceasta, secretarul general al partidului a acordat o atenție deosebită asigurării bazei furajere în fiecare județ, cerînd să fie folosite toate rezervele de care se dispune, să se reînsămînțeze și regenereze pășunile cu plante bogate în proteine, care asigură producții de cîteva ori mai mari față de cele existente, să se organizeze în mod corespunzător gospodărirea rațională a întregului fond de furaje pînă la viitoarea recoltă.

Structura optimă a efectivelor

POLITICA de creștere a efectivelor nu trebuie să se realizeze pe căi ce reduc eficiența economică, ci prin măsuri de creștere a natalității și asigurare a sănătății animalelor tinere, prin buna organizare a procesului de reproducție. Evident că, în cazul dat, producția medie de lapte pe o vacă este substanțial și artificial diminuată de menținerea în efectiv a unui număr mare (peste 30%) de vaci bătrîne și a unui număr de vaci tinere cu producție scăzută. Desigur, nu pledăm pentru reforme nejustificate, dar în cazul la care ne referim, nivelul anual al reformei este de 15—16%, mult sub procentul de cca. 25%, aplicat în alte țări (de pildă, S.U.A.) la vacile din această rasă. Înlocuirea efectivelor matcă trebuie să asigure **întinerirea efectivelor** care, peste o anumită vîrstă, consumă mult și produc puțin, trebuie să ducă la creșterea producțiilor medii pe o vacă furajată, prin eliminarea animalelor care dau randamente scăzute sau sînt sterpe. Aceasta trebuie să fie o decizie de domeniul autoconducerii, implicînd în mod corespunzător răspunderea necesară cu privire la volumul și calitatea produselor livrate statului și stimularea pentru obținerea unei producții superioare, deci pentru creșterea veniturilor din vînzarea laptelui și a tineretului de prăsilă și carne.

Hotărîrea adoptată de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ședința din 2 decembrie a.c., privind majorarea cu 11,8% a prețurilor de contractare și de producție la unitățile agricole de stat și cooperatiste, precum și la producătorii individuali, creează condiții ca toate unitățile agricole să funcționeze pe principiile autoconducerii și autogestiunii economico-financiare și, pe baza creșterii continue a producției agricole vegetale și animale și a reducerii cheltuielilor de producție, să obțină venituri tot mai mari. Conducerea întreprinderii, a fermelor, întregul colectiv al I.A.S. Ograda au datoria de a răspunde acestor măsuri prin **punerea tot mai deplină în valoare a potențialului unității, pentru obținerea unei producții zootehnice tot mai ridicate.**

Letiția ZAHIU

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

CREȘTEREA RANDAMENTULUI FONDURILOR FIXE

REOCUPAREA pentru folosirea rațională a fondurilor fixe capătă o importanță deosebită în condițiile creșterii nivelului de înzestrare tehnică a economiei naționale și alocării de fonduri de investiții din ce în ce mai mari pentru mărirea capacităților de producție. Comparativ cu calea măririi potențialului productiv prin investiții, utilizarea deplină a fondurilor fixe existente în întreprinderi prezintă o seamă de avantaje, cum sînt : obținerea unui spor de producție cu aceleași fonduri fixe sau uneori cu investiții mici, contribuind în același timp la reducerea ponderii amortizărilor și a costurilor cu întreținerea și funcționarea utilajelor, în totalul costurilor de producție și pe unitatea de produs și a celorlalte costuri convențional-constante ; economisirea unor importante fonduri de investiții, care pot fi orientate spre alte nevoi ale economiei naționale ; obținerea unui spor de producție imediat, fără a mai aștepta crearea de noi capacități de producție și pregătirea de noi cadre.

În acest context ne-am propus să scoatem în evidență posibilitățile de îmbunătățire a utilizării fondurilor fixe la întreprinderea de mase plastice și încălțăminte **„Victoria"** din Timișoara, ca una din căile de ridicare a eficienței economice a întregii activități și în special de reducere a costurilor materiale și de sporire a valorii producției nete, cerință fundamentală a noului mecanism economico-financiar.

Ca urmare a eforturilor depuse de colectivul de muncitori, ingineri și tehnicieni în direcția introducerii tehnicii noi, punerii în funcțiune a unor mașini și instalații noi, modernizării unei linii de fabricație pentru piele artificială, valorificării superioare a potențialului tehnico-material existent, în actualul cincinal întreprinderea a înregistrat creșteri însemnate la toți indicatorii (tabelul nr. 1), atingînd cele mai înalte niveluri în utilizarea fondurilor fixe.

Din analiza efectuată rezultă însă, pe lîngă rezultatele bune obținute în utilizarea potențialului material și uman, existența unor rezerve însemnate de îmbunătățire a folosirii fondurilor fixe; în cele ce urmează ne propunem să evidențiem cîteva din aceste rezerve și posibilitatea valorificării lor.

Aprovizionarea și utilizarea fondurilor fixe

ÎN DESFĂȘURAREA activității de aprovizionare tehnico-materială se manifestă încă o seamă de neajunsuri, dintre care menționăm : neaprovizionarea la timp și în mod ritmic cu suporturi textile și pvc emulsie pentru piele artificială, piei fețe pentru încălțăminte și alte materii prime, care conduc la „rupturi de stocuri", „goluri" în producție, nefolosirea rațională și deplină a capacităților de producție, a forței de muncă, neîndeplinirea planului de producție la unele sortimente și neonorarea obligațiilor contractuale către beneficiari, cu influențe negative asupra utilizării depline a capacităților de producție.

Potrivit unor estimări, pe seama asigurării unei aprovizionări ritmice, complete și complexe cu materii prime și materiale, se poate realiza o producție marfă în valoare de cca. 250 milioane lei și o producție netă de 85 milioane lei anual. În același timp, s-ar obține o economie relativă de cca. 2,5 milioane lei anual și beneficii suplimentare de peste 20 milioane lei.

Pentru îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale ar trebui să se acționeze pe mai multe planuri. Avem în vedere, mai întîi, ca aprovizionarea suporturilor textile destinate fabricării pielii artificiale să se facă prin Baza județeană de aprovizionare tehnico-materială Timiș, ceea ce ar permite o reglare mai bună a stocurilor ; pe de altă parte, repartizarea pvc emulsie și suspensie ar trebui să se situeze la nivelul capacității de producție și posibilităților de livrare a produselor (piele artificială și folii plastifiate) ; în fine, acoperirea din timp cu cote a necesarului de aprovizionat, inclusiv a stocurilor normate la materiile prime de bază, în special la piei fețe pentru încălțăminte și talpă.

Perfecționarea organizării producției și a muncii

DIN STUDIUL efectuat rezultă că deși s-au obținut indici superiori de folosire a suprafețelor de producție (în ce privește creșterea ponderii suprafeței productive în cea totală și a producției pe mp suprafață productivă) și au fost depășiți indicii proiectați de folosire a capacităților de producție (exprimați prin producția efectiv raportată la capacitatea de producție), există încă posibilități însemnate de sporire a producției cu aceleași fonduri fixe, prin optimizarea fluxurilor tehnologice, fără încrucișări și întoarceri de la un etaj la altul. Așa, de exemplu, pe baza calculelor efectuate, prin îmbunătățirea fluxurilor de fabricație la liniile de producție a pielii artificiale, urmărind și reducerea volumului de transporturi de la un etaj la altul și o grupare rațională a tuturor utilajelor,

se poate realiza o creștere a producției marfă cu aceleași fonduri fixe cu cca. 1,5 milioane mp piele artificială în valoare de peste 40 milioane lei, reducerea costurilor de producție cu 0,3%, sporirea corespunzătoare a beneficiilor și obținerea unei producții nete suplimentare de peste 13 milioane lei.

Modernizarea mașinilor și utilajelor

SARCINILE de plan mereu sporite necesită creșterea corespunzătoare a capacității de producție. Un rol important în acest domeniu îl are înlăturarea locurilor înguste prin autoutilare și modernizarea utilajelor existente. Prin modernizarea liniei a doua de fabricație a pielii artificiale (pvc expandat) s-a obținut o creștere a capacității de producție la acest utilaj cu peste 30%; urmează să se pună în funcțiune o ghilotină de 8 tone forță, realizată cu mijloace proprii, destinată presării resturilor metalice și ștanțării foliilor ; se lu-

Ioan NICOARĂ
Crăciun SABĂU
Timișoara

(Continuare în pag. 24)

Tabelul nr. 1

Dinamica principalilor indicatori de plan față de nivelul realizat în 1975

(1975 = 100%)

Denumirea indicatorului	1976	1977	1978	1979	1980 (prelim.)
Producția globală	112,5	130,1	149,9	156,8	166,6
Producția marfă	112,5	130,1	149,2	156,6	166,3
Producția netă	115,3	120,1	140,9	152,9	169,1
Beneficii	129,4	170,7	209,4	229,9	246,5
Costuri totale	97,3	94,5	92,9	91,7	91,3
Costuri materiale	98,9	96,9	95,8	94,7	92,3
Productivitatea muncii	111,3	128,9	147,5	149,4	160,6
Fonduri fixe	132,9	136,7	146,8	153,1	172,1
Beneficii la 1 000 lei fonduri fixe	115,8	148,6	169,7	178,7	191,0

Cerințe ale îmbunătățirii utilizării personalului muncitor

UNA DIN CERINȚELE de bază ale ridicării continue a eficienței activității economice o constituie îmbunătățirea utilizării personalului muncitor. Folosirea eficientă a personalului contribuie în mod direct la creșterea valorii producției nete și a productivității muncii, la reducerea costurilor de producție, procese care determină o creștere continuă a produsului social și a venitului național.

Importanța utilizării eficiente a personalului muncitor rezultă și din faptul că în cadrul economiei naționale, ca urmare a creșterii continue a dimensiunilor diferitelor ramuri, crește nevoia de forță de muncă, are loc o amplificare a ponderii populației ocupate. Astfel, potrivit documentelor programatice adoptate la Congresul al XII-lea al P.C.R., populația ocupată în cadrul economiei naționale va fi pînă în 1985 de aproape 11,5 milioane de locuitori, din care cca. 78% urmează să lucreze în sectoarele neagricole și aproximativ 22% în agricultură ; în cadrul primului sector, industria, construcțiile și transporturile vor ocupa aproape 74% din populație. Creșterea populației ocupate, pe fondul sporirii continue a exigențelor de ordin calitativ în asigurarea unei distribuții optime a acesteia pe ramuri, teritorială etc. și în condițiile în care sporul natural al populației prezintă o dinamică sub cea a necesarului de forță de muncă, necesită sporirea preocupărilor organelor de conducere colectivă ale unităților economice pentru folosirea rațională a forței de muncă de care dispun. Căile de acțiune se înscriu în sfera evitării pierderilor din fondul de timp de muncă disponibil și asigurării pe această bază a sporirii ritmului de creștere a productivității muncii. Acest lucru este cu atît mai actual cu cît se constată unele nerealizări în ce privește nivelul acestui indicator realizat pe ansamblul economiei.

Pentru îmbunătățirea folosirii personalului muncitor ca factor principal de sporire a productivității muncii sociale, potrivit legii economiei de timp, o deosebită importanță o prezintă perfecționarea continuă a conducerii și organizării producției și a muncii. Experiența unor unități economice fruntașe din țara noastră, experiența acumulată pe plan mondial în acest domeniu evidențiază faptul că prin folosirea în mod convergent și unitar a unui ansamblu de căi și metode de optimizare a producției și a muncii se poate obține o creștere continuă a gradului de raționalitate în utilizarea personalului muncitor, cu efecte directe asupra creșterii productivității.

Subliniind faptul că există, în cadrul economiei, sectoare unde se resimte lipsa forței de muncă, în timp ce în anumite unități economice o parte din personal este folosit necorespunzător, secretarul general al partidului a accentuat în repetate rînduri necesitatea lichidării cu desăvîrșire a acestei stări de lucruri, ceea ce impune adoptarea de măsuri hotărîte pentru îmbunătățirea și raționalizarea utilizării personalului muncitor din unitățile economice. În acest cadru de preocupări se înscrie și o recentă investigație desfășurată sub egida Academiei de Studii Economice, la nivelul unor unități industriale reprezentative din diferite ramuri de producție.

Pentru a se asigura o cît mai mare validitate datelor obținute, în alcătuirea eșantionului s-a ținut seama ca întreprinderile investigate să răspundă anumitor criterii. Dintre cele mai însemnate menționăm : a) Toate unitățile cuprinse sînt de dimensiuni mari, fiind considerate reprezentative pentru ramurile respective : Întreprinderea de mașini grele București pentru construcțiile de mașini, C.S. Hunedoara, pentru metalurgie, Combinatul petrochimic Brazi, pentru chimie etc. ; b) Ritmul, rapid, în care întreprinderile respective s-au dezvoltat în ultimul deceniu este superior ritmului de dezvoltare a industriei pe ansamblu. Capacitățile lor de producție au înregistrat o creștere accelerată, reflectată și în amplificarea complexității activităților de conducere, organizare etc. (De exemplu, la Combinatul chimic Brazi capacitățile de producție date în funcțiune în 1980 vor asigura 25% din valoarea întregii producții marfă a unității pentru acest an) ; c) Gradul de mecanizare și automatizare a proceselor de producție se situează peste nivelul mediu al ramurilor din care respectivele unități fac parte (cazul Întreprinderii de elemente de automatizare București în M.I.C.M., Întreprinderii de materiale de construcții Deva în M.E.F.M.C. ș.a.) ; d) Înzestrarea acestor întreprinderi cu personal de conducere și de specialitate cu o calificare superioară nivelului mijlociu al ramurii respective ; e) Creșterea mult mai rapidă a producției în ultima perioadă comparativ cu sporirea numărului de personal, în unele unități acesta reducîndu-se nu numai relativ, dar și absolut (spre exemplu, la C.S.H. în ultimii ani valoarea producției se dublează, în timp ce numărul mediu de personal s-a diminuat cu 2 800) ; f) Ponderea ridicată a personalului indirect productiv (31,6% din total personal muncitor la C. P. Brazi, 36% din total muncitori la C.S. Hunedoara etc.).

Optimizarea repartizării și folosirii forței de muncă la nivel de întreprindere

ÎNTEMEINDU-SE pe necesitatea abordării sistemice a utilizării forței de muncă la nivel de întreprindere, analizele desfășurate au fost orientate asupra unor categorii de personal și a unor sectoare de activitate în care reducerea numărului de lucrători se poate realiza în condițiile asigurării creșterii eficienței.

O primă direcție vizează nemijlocit sectoarele în care lucrează muncitorii indirect productivi ; sînt aici incluse sectoarele de reparații și întreținere, care au ca obiective principale asigurarea funcționării normale a fondurilor fixe și, în măsura în care este posibil, efectuarea unor perfecționări și modernizări ale acestora de natură să preîntîmpine și să elimine parțial efectele uzurii morale.

Componentă majoră a întreprinderii moderne, cu o pondere în continuă creștere, **sectorul de întreținere și reparații** considerăm că este necesar să fie conceput să funcționeze după aceleași principii organizatorice și economice ca secțiile și atelierele în care se desfășoară activități de producție de bază. Pornind de la această premisă, căile de acțiune vizate pentru o mai bună utilizare a personalului au în vedere extinderea mecanizării activităților respective — suport indispensabil pentru o sporire sensibilă a productivității muncii, pentru reducerea, în valoare absolută, a numărului personalului muncitor. Dintre unitățile în care asemenea măsuri și-au dovedit pe deplin eficiența menționăm Combinatul siderurgic Hunedoara, unde s-a trecut la mecanizarea operațiilor de reparații la cald a cuptoarelor electrice. Concomitent, într-o serie de unități s-au conceput reorganizări ale activităților de întreținere și reparații fie de ansamblu — în principal prin centralizarea acestora (cazul Întreprinderii de materiale de construcții Deva), fie prin reorganizarea unora dintre componentele lor majore. De exemplu, la Întreprinderea de porțelan menaj Alba Iulia se implementează sistemul industrial de reparații electro-service pentru aparatura electrică.

O însemnătate deosebită pentru asigurarea și folosirea superioară a forței de muncă la nivel de întreprindere o are îmbunătățirea **activității de transport intern**, luîndu-se în considerare tocmai multiplele influențe pe care activitatea din acest sector le are asupra ritmicității activităților din secțiile de producție, precum și numărul relativ ridicat de personal indirect productiv pe care îl utilizează, în prezent, acest sector. Într-un mare număr de unități au fost concepute — sau se află în diferite stadii de aplicare — o serie de acțiuni privind promovarea unor metode avansate de transport uzinal: containerizarea, paletizarea etc. Asemenea acțiuni, ce au dobîndi deja o bază practică la C.P. Brazi pentru transportul unor materiale, la C.S. Hunedoara, pentru transportat cărămizi refractare, la I.M.C. Deva etc., vor avea multiple efecte pozitive : reducerea personalului

utilizat, diminuarea pierderilor sau a deteriorărilor de materii prime, semifabricate și produse finite în cadrul întreprinderilor, creșterea ritmicității aprovizionării atelierelor și secțiilor productive etc.

În întreprinderile mari și, cu deosebire, în cele care utilizează un volum important de materii prime, materiale, semifabricate etc., un număr apreciabil de muncitori indirect productivi este ocupat în operații de **depozitare.** De altfel, nu în puține unități caracteristicile fizice și chimice ale obiectelor depozitate ridică probleme majore a căror luare în considerare și soluționare adecvată condiționează sensibil calitatea și eficiența economică a producției pe ansamblul întreprinderii, ca de altfel și calitatea mediului ambiant. Aceste aspecte se reflectă adeseori în faptul că problemele referitoare la depozitare sînt tratate cu o atenție deosebită de conducerile întreprinderilor industriale și de construcții din țările dezvoltate din punct de vedere industrial. În acest spirit, și în cadrul unităților investigate au fost relevate o serie de posibilități de perfecționare a tehnicilor și utilajelor folosite în depozitare, cu efecte pozitive atît în planul utilizării superioare a forței de muncă, cît și în planul asigurării ritmicității aprovizionării secțiilor productive, al evitării degradării materiilor prime și materialelor. Astfel, la C.C.H. Brăila au fost inițiate acțiuni vizînd mecanizarea atît a depozitării cît și a transportului de material lemnos la secții, la Combinatul siderurgic Hunedoara s-a trecut la reorganizarea și mecanizarea operațiilor de depozitare a minereului de fier pentru fabricarea fontei. Din ce în ce mai mult, activitatea de depozitare tinde — prin nivel de înzestrare tehnică și principii de organizare — să se apropie de nivelul activităților de producție din secțiile de bază din cadrul întreprinderilor, prezentînd toate avantajele specifice acestora : ritmicitate, calitate, economie de personal.

O atenție deosebită pe linia îmbunătățirii utilizării personalului muncitor s-a acordat **compartimentului de control tehnic de calitate.** În conceperea și aplicarea măsurilor de perfecționare a C.T.C. s-a pornit de la funcțiile sporite ce revin acestei activități în condițiile trecerii la o nouă calitate în activitatea economică concretizată, în cazul întreprinderii, în ridicarea continuă a parametrilor tehnico-funcționali ai produselor, în creșterea competitivității acestora. În determinarea căilor de perfecționare a activității respective, în cadrul cărora s-a acordat prioritate folosirii la un nivel superior a personalului și dotării existente, la C.P. Brazi, de exemplu, s-a urmărit îmbunătățirea indicilor de utilizare a aparaturii automatizate de control tehnic în flux ; la I.M.C. Deva se are în vedere introducerea în viitorul apropiat a autocontrolului calității produselor. Acest ultim aspect se cuvine subliniat în mod deosebit dacă avem în vedere caracterul său foarte economicos — cu multiple efecte pozitive pe linia reducerii personalului specializat în C.T.C., creșterea nivelului calitativ al produselor ca urmare a amplificării responsabilității executanților ș.a.

În condițiile crizei energetice mondiale, activitatea **sectorului energetic** din întreprinderi este confruntată cu restricții și cerințe suplimentare subordonate obiectivului major de diminuare a consumurilor de energie pe unitatea de produs. Importanța acestui obiectiv decurge și din faptul că în țara noastră, pentru obținerea unei unități de venit național se consumă o cantitate de energie de două ori mai mare decît în țările avansate din punct de vedere industrial, ceea ce pune în lumină rezervele existente. Concret, în întreprinderile cuprinse în eșantion s-au efectuat analize aprofundate ale activității sectorului energetic pe baza cărora au fost desprinse o serie de modalități atît în plan tehnic cît și organizatoric, urmărind să contribuie la realizarea tuturor acestor sarcini cu un număr cît mai redus de personal. Se impun astfel menționate acțiuni de redistribuire a sarcinilor de producție la centralele termice, revederea regimurilor de funcționare ale acestora, revizuirea instalațiilor de transmitere a energiei, efectuarea de modernizări la agregatele mari consumatoare de energie etc.

Perfecționarea activității și pregătirii

DEOPOTRIVĂ cu măsurile care au vizat anumite sectoare auxiliare în care lucrează muncitori indirect productivi, s-au inițiat măsuri de perfecționare cu caracter general, referitoare la **aspecte importante ale utilizării acestei categorii de muncitori, în toate sectoarele.** Din această categorie se remarcă îndeosebi acțiunile vizînd ridicarea calificării personalului indirect productiv, astfel încît acesta să poată fi utilizat cu eficiență în sectoarele direct productive. În acest sens, la C.S. Hunedoara s-a elaborat un program referitor la perfecționarea pregătirii a peste trei mii de muncitori ce vor lucra în sectoare direct productive. Concomitent, în alte unități, cum ar fi I.M.C. Deva, se acționează pentru extinderea acțiunii de însușire a celei de a doua meserii de către personalul direct productiv (a policalificării lui), ceea ce va prezenta două avantaje majore : diminuarea necesarului de personal direct productiv și creșterea gradului de utilizare efectivă a timpului de lucru de către muncitorii direct productivi.

Un al doilea domeniu important în care se poate obține o mai bună utilizare a personalului în general îl reprezintă, așa cum s-a văzut în cursul investigației, însești secțiile și atelierele direct productive din întreprinderi, avînd în vedere strînsele lor interdependențe cu alte sectoare. În numeroase întreprinderi s-a văzut astfel necesitatea perfecționării tehnologiilor, modernizării de utilaje și organizări de natură să reducă volumul de muncă. Spre exemplu, în cadrul Întreprinderii de elemente de automatizare București, al Întreprinderii de producere și industrializare a legumelor și fructelor Calafat, al Întreprinderii mecanice de material rulant „Griviția Roșie" București se estimează obținerea unei reduceri a personalului muncitor, relativ — cît și, uneori, absolut — ca urmare a simplificării și reducerii operațiilor de întreținere, reparații, depozitare, transport materii etc.

În sfîrșit, o altă direcție de acțiune, chiar dacă efectele sale sînt dificil de cuantificat, o constituie **perfecționarea aparatului de conducere a întreprinderilor.** În această categorie se includ numeroase măsuri fundamentate pe o viziune sistemică asupra întreprinderii, pe abordarea sa ca o entitate complexă, caracterizată prin numeroase interdependențe endogene — coordonate ale eficienței sale de ansamblu, măsurată prin producția netă, beneficii, rentabilitate, productivitate etc. Acțiunile cuprinse în această categorie se referă la perfecționarea organizării muncii compartimentelor funcționale — de exemplu organizarea serviciului de investiții pe baza adoptării criteriului zonei teritoriale la întreprinderea „Republica" din București, concretizată în reducerea personalului necesar cu 8 ingineri și tehnicieni; de asemenea, la fortificarea compartimentelor de concepție tehnică prin încorporarea în cadrul lor a specialiștilor eliberați din sectoarele de producție auxiliare sau de bază (I.P.M. Alba Iulia, „Republica" — București, I.C.M. Deva).

Determinarea posibilităților de utilizare superioară a personalului muncitor, cu deosebire a celui indirect productiv, inițierea unor acțiuni și aplicarea de măsuri eficiente în acest sens permit o apreciere estimativă a reducerilor de personal și încadrarea acestuia în activități mai eficiente Pentru întreprinderile analizate situația este prezentată în tabelul alăturat.

Întreprinderea	Nr. de personal redus
C.S. Hunedoara	650
C.C.H. Brăila	180
I.M.C. Deva	169
I.P.I.L.F. Calafat	143
I.M.M.R. București	126
C.P. Brazi	70
I.P.M. Alba Iulia	46

Ca urmare a acestor rezultate se estimează o creștere a productivității muncii pe muncitor — la C.S. Hunedoara cu 10%, la C.C.H. Brăila cu 5% ș.a. Deopotrivă, se asigură forța de muncă necesară punerii în funcțiune de noi capacități. Astfel, la C.S. Hunedoara 400 persoane vor fi utilizate pentru laminorul 2 INL 150 destinat producției de piese de schimb și reparații. În mod similar se prevede să se utilizeze o parte din muncitorii disponibili și la C.P. Brașov, I.M.C. Deva și altele.

IATĂ, deci, că la nivelul întreprinderilor industriale există importante rezerve de utilizare superioară a forței de muncă și de acoperire pe această bază a necesităților interne de personal. Determinarea lor corectă, elaborarea de măsuri apte să contribuie la valorificarea superioară a acestor resurse trebuie să se afle în centrul preocupărilor factorilor implicați. Totodată, considerăm că experiența bună acumulată poate și trebuie să fie extinsă și la nivelul altor unități.

Constantin BĂRBULESCU
Ovidiu NICOLESCU

Marile progrese economico-sociale ale țării — rezultat al efortului propriu, al muncii fără preget a întregului nostru popor

ORI DE CÎTE ORI analizăm rezultatele remarcabile obținute de România socialistă în procesul dezvoltării economice, în ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului, trebuie să ne raportăm în permanență la o realitate fundamentală a întregii noastre evoluții. Anume aceea că ele sînt, după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de-al XII-lea Congres al partidului **„rodul activității neobosite, pline de abnegație, a clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, al eforturilor considerabile, materiale și umane, ale întregului popor pentru ridicarea economico-socială a patriei"**. În acest proces complex de ridicare a țării pe trepte înalte de progres și civilizație nimic nu am primit de-a gata, gratuit.

Succesele obținute constituie expresia nemijlocită a unei munci fără preget, eroice a poporului român, care și-a propus să lichideze în cel mai scurt timp istoric situația de înapoiere moștenită de la vechiul regim, să făurească un înalt nivel de civilizație materială și spirituală. Cu atît mai mult se cuvin subliniate aceste mari adevăruri acum cînd poporul nostru se pregătește să treacă la traducerea în viață a obiectivelor noului plan cincinal, a căror realizare va permite parcurgerea unei noi și însemnate etape pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

MARILE TRANSFORMĂRI care s-au petrecut în economia românească în anii construcției socialiste, cu deosebire în ultimul deceniu și jumătate, au la bază dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție, creșterea susținută a avuției naționale, a venitului național. După cum se desprinde din datele tabelului nr. 1, în prezent țara noastră are o **avuție**

Tabelul nr. 1

Indicatori ai dezvoltării economici naționale în perioada 1951—1980

	1950	1965	1980	1980 față de 1950
Produsul social (mld. lei)	83	344	1 317	15 ori
Venitul național (mld. lei)	35	146	546	15 ori
Producția globală industrială (mld. lei)	27,5	178,4	965	34 ori
Producția globală agricolă (mld. lei)	32,4	62,5	147,7—157,2	3,8— 4,1 ori
Investițiile totale în economie (mld. lei)	6,3	47,0	232,9	36 ori
Fondurile fixe totale (mld. lei)	207	517	1 950	8,6 ori
Productivitatea muncii în industrie (calculată pe baza producției globale (mii lei/persoană)	30,6	105,0	293,8	9,3 ori
Productivitatea muncii în agricultură (calculată pe baza producției globale) (mii lei/persoană)	5,2	11,4	47,6—50,7	9,2— 9,8 ori
Comerțul exterior (mld. lei)	8,3	43,9	335,8	42 ori

națională de circa 7,6 ori mai mare în raport cu anul 1938, iar **venitul național este de 15 ori mai mare** decît cel din 1950. Chiar și numai pe baza acestor cifre se poate aprecia că, în prezent, România este de cîteva ori mai puternică, de cîteva ori mai bogată, în raport cu situația din trecut.

Timp de 30 de ani, venitul național pe locuitor a crescut într-un ritm anual de 8,4 la sută, ritm de 2—4 ori mai mare față de cel înregistrat de Statele Unite, Canada, Italia, R.F. Germania, Franța etc. Eforturile poporului nostru au situat și situează România printre puținele țări din lume a căror dezvoltare economică urmează o linie ascendentă, dinamică și echilibrată, asigurînd un nivel de trai tot mai înalt oamenilor muncii. Calculele demonstrează că decalajul care despărțea România de țările dezvoltate s-a micșorat în prezent de 3—4 ori, deși el se menține încă la un nivel însemnat.

În procesul dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale, conceput în condițiile accentuării factorilor calitativi, s-a realizat sporirea considerabilă a unei componente importante a avuției naționale, și anume a **fondurilor fixe.** În prezent economia națională dispune de fonduri fixe de 1950 miliarde de lei, ceea ce reprezintă o creștere de aproape 4 ori față de 1965. Partea de proprietate care revine fiecărui locuitor al țării din această componentă a avuției naționale s-a extins de la 12 690 lei fonduri fixe în 1950, la peste 87 000 lei fonduri fixe în 1980, adică o creștere de peste 7 ori. Creșterea de aproape 13 ori a volumului fondurilor fixe productive în 1980 față de 1950 are ca rezultat nemijlocit sporirea accentuată a gradului de înzestrare tehnică a muncii în ramurile producției materiale, asigurîndu-se premise importante pentru creșterea productivității. Aceste premise sînt și mai bine puse în evidență dacă se are în vedere că cea mai mare parte din fondurile fixe de care dispunem în prezent sînt create în ultimul deceniu. Bunăoară, din totalul amintit de fonduri fixe, peste 40% au fost create în ultimii 5 ani. Sînt elemente care evidențiază dimensiunile ridicate ale efortului de modernizare a bazei tehnico-materiale.

În actuala structură tehnico-productivă a economiei naționale, industria a devenit ramură conducătoare. Industria contribuie în prezent cu 60 la sută la crearea venitului național, deține 36 la sută din populația ocupată a țării, acoperă cerințele de mașini și utilaje ale economiei naționale în proporție de peste 75 la sută. Strategia industrializării socialiste, bazată pe dimensionarea judicioasă a efortului național, ca și pe promovarea hotărîtă a progresului tehnico-științific, a elementelor de raționalitate și eficiență, are ca rezultat nemijlocit crearea unei industrii moderne, dotată cu mijloace de producție de înaltă tehnicitate, capabilă să rezolve cele mai complexe probleme ale înzestrării ramurilor cu mașini și utilaje de înalt randament.

Concomitent, s-a urmărit crearea unei **structuri moderne, eficiente** în interiorul industriei. Accentul s-a pus pe acele subramuri care valorifică superior munca complexă, întregul potențial tehnico-productiv, de resurse materiale și umane ale țării. Construcția de mașini, cu subramurile ei — electronica, electrotehnica, mecanica fină, industria optică, mașinile-unelte etc. — metalurgia, feroasă, în care se accentuează producția de oțeluri de calitate superioară, chimia, în mod deosebit chimia de sinteză fină și mic tonaj se înscriu ca cele mai dinamice sectoare care susțin transformările radicale vădite în structura industriei și a economiei naționale. Totodată, în concordanță cu exigențele creșterii economiei naționale și ale consumului populației, se are în vedere asigurarea unei proporții corespunzătoare între activitățile producătoare de mijloace de producție și cele care produc bunuri de consum. Se creează astfel baza pentru ca industria ușoară și alimentară, în general producția de bunuri de consum, să satisfacă necesitățile oamenilor muncii.

PE FONDUL consolidării rolului industriei în economie, s-a avut și se are în vedere realizarea unui **echilibru** între dezvoltarea celor două ramuri de bază : industria și agricultura. În acest cadru a crescut continuu gradul de înzestrare tehnico-productivă a muncii în agricultură ; ca rezultat, agricultura românească are astăzi o producție de 3,8—4 ori mai mare în raport cu cea din anul 1950. Deși participarea agriculturii la crearea venitului național a scăzut — fenomen explicat prin creșterea ponderii industriei — venitul național creat de agricultură a sporit continuu, asigurîndu-se resurse tot mai mari, atît pentru consumul populației, cît și pentru necesitățile economiei.

Strategia dezvoltării și modernizării structurii economiei naționale a cuprins, într-o concepție unitară și de largă perspectivă, și celelalte ramuri : construcții, transporturi, telecomunicații, circulația mărfurilor etc. S-a avut în vedere faptul că fără o infrastructură, dezvoltată și modernizată, nu este posibil să se asigure o eficiență superioară a muncii sociale cheltuită în ramurile de bază ale economiei naționale. Ca o expresie și condiție a accelerării dezvoltării economiei naționale s-a acționat cu fermitate în direcția extinderii participării la circuitul eco-

nomic mondial. Comparativ cu creșterea produsului social, venitului național, producției industriale și agricole, în perioada 1950—1980 volumul comerțului exterior a crescut de 42 de ori, ceea ce reprezintă o devansare de aproximativ 2 ori față de media dinamicii tuturor indicatorilor amintiți.

Realizările de anvergură obținute de poporul român sînt rezultatul modului în care partidul a fundamentat — pe baza legităților generale de făurire a noii orînduiri și a condițiilor istorice concrete ale țării — strategia și tactica corespunzătoare cuprinderii tuturor resurselor materiale, financiare și umane într-un amplu efort național, mobilizînd pe toți oamenii muncii, din toate zonele și localitățile țării, la realizarea programelor de dezvoltare economico-socială, la asigurarea progresului și propășirii României.

Cît de mare a fost acest efort o demonstrează analiza, chiar și succintă, a cîtorva date. Ca urmare a promovării, mai ales după 1965, a unei politici de repartizare rațională a venitului național pentru fondul de dezvoltare și fondul de consum, volumul investițiilor a reprezentat (în perioada 1966—1980) 1 832 miliarde de lei, adică 83% din întregul volum al investițiilor din anii 1950—1980. Creșterea, în aceste condiții, de circa 13 ori a nivelului investițiilor pe locuitor (în 1980 față de 1950) a avut ca rezultat crearea în economia națională a circa 5,4 milioane noi locuri de muncă. În acest fel s-a îndeplinit o premisă esențială pentru ridicarea nivelului de trai al poporului — crearea de noi locuri de muncă, moderne, care să asigure și o înaltă productivitate a muncii, dar și venituri corespunzătoare celor ce muncesc.

Că această strategie de dezvoltare, că marile eforturi depuse au fost eficiente o demonstrează și faptul că din sporul venitului național obținut în cei 30 de ani, de 511 miliarde de lei, 78% s-a realizat în ultimii 15 ani, tocmai în perioada cînd s-au creat peste 7 000 de obiective economice și social-culturale și 3,2 milioane noi locuri de muncă. Faptul că pînă la sfîrșitul anului 1980 economia națională va dispune de peste 180 mari platforme industriale cu profil complex, atît în județe cu tradiție industrială, cît și în cele mai puțin dezvoltate în trecut, că numărul localităților urbane, municipiilor și orașelor a crescut de la 148 în 1950 la 365 în prezent, iar populația urbană a ajuns să reprezinte peste 50% din totalul locuitorilor, oferă o imagine elocventă a dimensiunilor eforturilor noastre de dezvoltare. Deopotrivă, toate acestea sînt relevante pentru progresele de amploare pe care le-a realizat, prin munca sa proprie, poporul nostru în anii construcției socialiste.

REZULTATUL direct, nemijlocit, al marilor eforturi depuse de poporul român pentru dezvoltarea economiei îl constituie **creșterea bunăstării materiale și spirituale** a oamenilor muncii de pe întregul cuprins al țării. Așa cum rezultă din datele sintetice prezentate în tabelul nr. 2, creșterea retribuției personalului muncitor și a veniturilor țărănimii a constituit principala cale de ridicare a nivelului de trai. În acest an, față de 1950, **retribuția medie netă** a personalului muncitor a crescut de 6,7 ori. Se observă o creștere mult mai puternică a retribuției medii nete în intervalul 1966—1980, de aproape 2 ori mai mare față de perioada 1951—1965. Aceasta reprezintă o reflectare fidelă a roadelor politicii de dezvoltare impetuoasă a forțelor de producție, de accentuare a laturilor calitative ale dezvoltării.

Tabelul nr. 2

Creșterea veniturilor oamenilor muncii în perioada 1950—1980

	1950	1965	1980	1980 / 1950
Veniturile din retribuția muncii personalului muncitor (mld. lei)	10,1	57,2	211,8	21 ori
Retribuția medie netă a personalului muncitor (lei/lunar)	337	1 028	2 256	6,7 ori
Retribuția reală total personal (%)	100	225,6	422,8	4,2 ori
Veniturile nominale nete ale țăranimii (obținute din munca în C.A.P. și din gospodăriile personale, pe o persoană activă) (lei/lunar)	167	495	1 290	7,7 ori
Veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum ce revin în medie pe un locuitor (lei/anual)	215	1 204	3 666	17 ori

Iată cîteva exemple care ilustrează că această creștere a retribuției este o creștere reală, că paralel cu dezvoltarea economiei naționale, cu creșterea eficienței muncii, s-a mărit în mod corespunzător puterea de cumpărare, exprimată în produse de interes general. După cum arată calculele, cu retribuția medie din 1950 se puteau cumpăra 153 de bucăți pîine albă de 500 grame, iar acum se pot cumpăra 1 025 ; la carne de porc se puteau cumpăra 42 kg, iar acum se cumpără 90 kg ; în 1950 se puteau cumpăra 19 kg pui de găină, iar în prezent 94 kg.

Paralel cu dezvoltarea în ritm susținut a economiei naționale, cu realizarea de progrese în creșterea și modernizarea producției agricole, au sporit continuu și veniturile nominale nete ale țărănimii. În prezent această creștere este de 7,7 ori față de anul 1950, cel mai mare spor înregistrîndu-se în perioada 1966—1980. Creșterea de peste 2 ori a sporului veniturilor nominale nete ale țărănimii în ultimul deceniu și jumătate, în raport cu perioada 1951—1965, constituie încă un argument că această etapă este cea mai fertilă din istoria dezvoltării socialiste a României și în ceea ce privește ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii de la sate. Totodată, este necesar să subliniem că această creștere a veniturilor nominale nete ale țărănimii a avut ca rezultat — în spiritul eticii și echității socialiste — îmbunătățirea raportului dintre veniturile oamenilor muncii din agricultură și retribuția medie netă a personalului muncitor.

Reflectarea reală a dimensiunilor creșterii nivelului de trai, material și spiritual al poporului, în această perioadă, necesită și analiza veniturilor obținute de populație din **fondurile sociale de consum**, care au crescut în anii construcției socialiste de 17 ori pe un locuitor. Și pe această cale se relevă preocuparea majoră a partidului și statului nostru, ca, paralel cu creșterea avuției naționale, a venitului național, cu sporirea cantitativă și calitativă a contribuției fiecăruia la progresul general al țării, să se asigure satisfacerea la un nivel superior a nevoilor sociale ale oamenilor muncii.

Tabelul nr. 3

Evoluția desfacerilor de mărfuri și servicii și a consumului mediu anual pe locuitor, la principalele produse alimentare și industriale

	1950	1965	1980	1980 / 1950
Desfacerile de mărfuri prin comerțul socialist (mld. lei)	12,1	63,7	214,9	16 ori
Prestările de servicii către populație (mld. lei)	2,7	9,4	42,9	15,9 ori
Consumul mediu anual pe locuitor :				
— carne și produse din carne (kg)	16,7	26,6	62	3,7 ori
— lapte și produse din lapte (exclusiv untul) (litri)	107,6	105	200	1,9 ori
— grăsimi — total (kg)	5,35	11,8	19	3,6 ori
— ouă (bucăți)	59	115	270	4,6 ori
— zahăr și produse din din zahăr (kg)	6,9	15	30	4,3 ori
— legume și produse din legume (kg)	65,6	75,3	160	2,4 ori
— fructe și produse din fructe (kg)	20,7	26,7	63	3 ori
— țesături (inclusiv confecții) (m.p.)	13,19	16,26	29	2,2 ori
— încălțăminte (total perechi)	0,62	1,97	4	6,5 ori

Paralel cu creșterea continuă a veniturilor s-a asigurat dezvoltarea și diversificarea producției de bunuri de consum și a serviciilor în concordanță cu exigențele populației, cu puterea de cumpărare în creștere a acesteia. Datele prezentate în tabelul nr. 3 sînt elocvente pentru a demonstra că, pe măsura dezvoltării forțelor de producție, a crescut și **consumul pe locuitor** la produsele alimentare și industriale.

Dumitru CIUCUR
Constantin POPESCU

(Continuare în pag. 26)

Calitatea forței de muncă — determinantă a calității activității productive

IN ACTUALUL CINCINAL, fondurile fixe au crescut într-un ritm de circa două ori și jumătate mai rapid decît numărul personalului muncitor. Răspunzînd de o parte tot mai mare din avuția națională, fiecare om al muncii are îndatorirea patriotică de a obține, prin valorificarea ei, un randament sporit al activității sale, sub aspectul cantității, al utilității sociale, al eficienței economice. El trebuie să știe cum să facă acest lucru — și să fie ajutat să știe, corespunzător exigențelor atît de dinamice ale producției materiale contemporane. **„În mod deosebit, realizarea programului pe care l-am adoptat presupune intensificarea pregătirii forței de muncă, ridicarea calificării profesionale, tehnice, realizarea programului de reciclare. Trebuie să înțelegem că forța de muncă — muncitorii, inginerii, tehnicienii — au crescut într-un ritm foarte rapid, că avem întreprinderi intrate de cîțiva ani în producție, unde media vîrstei personalului muncitor este de 22, 23 ani și chiar mai mică. Trebuie să acordăm toată atenția ridicării gradului de pregătire a acestor cadre. Să repartizăm cadrele tehnice necesare pentru conducerea acestei activități și, totodată, să ne ocupăm serios de întărirea disciplinei și ordinii — una din condițiile de bază ale activității corespunzătoare în toate domeniile de activitate".** Înfăptuirea acestei indicații date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie, a orientărilor și sarcinilor în domeniul perfecționării pregătirii profesionale din documentele Congresului al XII-lea al partidului capătă caracterul unei priorități a cincinalului viitor.

Profilul profesional al muncitorului de azi se deosebește fundamental de cel de acum două-trei decenii. Alta este instrucția generală — deci orizontul de înțelegere și capacitatea de asimilare — a tînărului ce începe procesul de calificare. Alta este paleta meseriilor și a specialităților, mai largă și mai diversificată, cu un nivel de tehnicitate incomparabil mai ridicat. Se diminuează rapid domeniul activităților auxiliare și de servire necalificate. A crescut, pînă la a deveni în frecvente cazuri predominantă, încărcătura intelectuală a muncii. Iar antrenarea muncitorului în actul de decizie, în sistemul autoconducerii îi solicită deschiderea spre sfera de preocupări a micro și macrocolectivității, deci nivel politic și orientare în problematica economică, apte să-l determine la un caracter activ al participării.

Procesul dezvoltării, desfășurat în ritmurile noastre impetuoase, nu poate ocoli însă apariția temporară a unor dezechilibre. În intervalul 1976—1980 s-au creat peste 1,1 milioane de noi locuri de muncă, din care o jumătate de milion în industrie. Un asemenea puternic aflux de muncitori, alimentat cu precădere de mediul rural, obligă încă la o pondere ridicată a calificării la locul de muncă, prin cursuri de scurtă durată, formă calitativ modestă și care implică o perioadă mai lungă de acomodare cu tehnica de producție, cu atît mai mult cu cît aceasta avansează alert. Tradiția industrială tînără a unor zone se reflectă uneori într-o disciplină încă neconsolidată. Necontrolate și necorectate, astfel de fenomene pot impieta asupra unor parametri esențiali ai activității, cum sînt gradul de folosire a mașinilor și instalațiilor, durata lor de viață, productivitatea muncii, calitatea execuției, consumul de resurse materiale. De aici, rolul important — de reglare și potențare, de cristalizare a disponibilităților creative — ce revine **perfecționării profesionale,** concepută ca o permanentă racordare la nou, prin :

- adaptarea și integrarea muncitorilor proaspăt încadrați ;
- actualizarea, completarea, aprofundarea cunoștințelor asupra proceselor tehnologice (reciclare) ;
- însușirea unor procedee și metode de lucru noi (specializare) ;
- pregătirea în meserii înrudite cu cea de bază (policalificare) ;
- pregătirea în alte meserii, cerută de schimbarea locului de muncă (recalificare).

O consfătuire organizată recent de către Ministerul Educației și Învățămîntului a consemnat, pentru actualul cincinal, un bilanț cu multe elemente pozitive. Fără a insista asupra aspectului cantitativ, rezolvat în unele ramuri la cote superioare celor programate, reținem atenția îmbunătățiri de conținut, varietatea formelor de instruire derivate din cele de bază, contribuția mai insistentă și mai la obiect a centrelor departamentale de perfecționare, preocuparea sporită spre orientarea tematică după necesități desprinse din realitatea întreprinderilor în cauză.

● **TEMATICĂ DETERMINATĂ DE NEVOILE IMEDIATE ALE ÎNTREPRINDERII.** Referitor la această din urmă linie de progres, notăm, de pildă, în construcția de mașini, atenția specială acordată unor unități confruntate cu probleme dificile și unde efortul de perfecționare s-a concentrat în mod aparte — după caz — asupra muncitorilor care nu-și îndeplineau normele, celor care realizau produse cu o calitate mai slabă, celor care urmau să lucreze cu mașini și tehnologii noi, ori să treacă la poliservirea utilajelor. Este o inițiativă din care ar putea învăța și alte industrii, **însoțind măsurile tehnico-organizatorice** pentru soluționarea punctelor nevralgice (depistate prin analize-diagnostic) într-o întreprindere sau alta, **de intervenții vizînd corijarea unor carențe sau infuzia de adăugiri necesare în pregătirea forței de muncă.**

● **NEAJUNSURILE UNOR „REZOLVĂRI" FACILE, DE SUPRAFAȚĂ.** Instruirea la locul de muncă sub controlul conducătorului formației de lucru — forma de perfecționare cea mai răspîndită — a cuprins pe parcursul cincinalului, în medie anuală, circa 885 mii de muncitori calificați și alt personal. Modul în care este realizată nu asigură însă întotdeauna efectul scontat — însușirea cunoștințelor și deprinderilor cerute pentru executarea corectă a operațiilor și lucrărilor specifice ; aceasta, deoarece într-o serie de unități este încă afectată de formalismul, sărăcia de idei și inițiative sau exigența insuficientă a organizatorilor ei, satisfăcuți să poată raporta cifric îndeplinirea unei sarcini. Iar destui maiștri, neavînd cunoștințele și simțul pedagogic necesare și necerîndu-li-se altfel, rezumă instruirea muncitorilor în subordine la instructaje colective, observații „din mers" asupra unor execuții incorecte, indicații și dispoziții sporadice — cu atît mai sărace ca valoare, cu cît doar în rare cazuri sînt însoțite de un suport teoretic (noțiuni necesare înțelegerii unor fenomene și procese de la locurile de muncă) și asistate de material normativ-demonstrativ : instrucțiuni de exploatare, fișe tehnologice, planșe, scheme ș.a.

● **INSTRUIREA LA LOCUL DE MUNCĂ, INTEGRATĂ ÎNTR-UN PROGRAM COMPLEX.** Intuind că această formă de perfecționare, așa cum se practică ea astăzi, nu mai dă satisfacție în condițiile avansului rapid al tehnologiilor, al mecanizării și automatizării, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei (în sistemul căruia instruirea la locul de muncă s-a aplicat, în acest cincinal, la circa 70% din totalul muncitorilor cuprinși în perfecționare) preconizează includerea ei ca o parte dintr-un program mai amplu, care să cuprindă și **cursuri, stagiu de specializare, studiu individual controlat și program personal —** și care să ofere participanților nu numai un plus de cunoștințe profesionale practice, dar și teoretice, o instruire temeinică în legătură cu tehnica securității, protecția și igiena muncii, ca și familiarizarea cu probleme de economie concretă, organizare, legislație, în vederea creșterii efective a gradului de participare la actul de conducere.

Un început cu rezultate promițătoare s-a făcut prin organizarea unor programe combinate, în care instruirea la locul de muncă este completată fie cu stagii de practică și specializare, fie cu cursuri (fără scoatere din producție), fie cu schimburi de experiență. De pildă, pentru adaptarea și integrarea muncitorilor nou încadrați în industria minieră au fost inițiate programe — cu continut axat în principal pe tehnici și tehnologii de lucru — în două faze : un curs de 5—10 zile (în cadrul unor centre, dotate adecvat, pe bazine și unități miniere) și o **instruire practică la locul de muncă,** derulată timp de trei luni. O altă experiență bună o reprezintă realizarea procesului de instruire sub îndrumarea unei **echipe complexe,** formată dintr-un inginer (însărcinat cu clarificarea aspectelor teoretice, tehnice și tehnologice), un maistru (pentru partea aplicativă — demonstrații practice și elemente de tehnica securității) și un șef de echipă (brigadier, miner specialist, sondor șef) care detaliază și individualizează indicațiile maistrului, urmărind aplicarea lor corectă.

● **STAGII COMPACTE DE SPECIALIZARE, CONCENTRATE ZONAL.** Sectorul de mecanizare din agricultură a adoptat în proporții de masă instruirea de reciclare și specializare prin cursuri intensive, concentrate în timp și teritorial — ținînd seama de condiții specifice cum sînt creșterea și diversificarea parcului de mașini, evoluția agrotehnicii, dispersarea unităților, ca și încărcarea redusă cu lucrări a perioadei de iarnă, în care se organizează cursurile.

În fiecare județ, pe lîngă cîte o stațiune de mașini agricole considerată ca model (deci oferind și elemente de experiență avansată) funcționează un **centru de instruire**, care dispune de posibilități (cadre, bază materială, documentară și metodologică) mult superioare celor ce ar putea fi create în fiecare S.M.A. în parte. Prin cele aproape 600 de programe, cîte a totalizat acest sistem în cincinal, au fost rulați în fiecare an toți cei circa 120 mii de mecanizatori, asigurîndu-se astfel influxul continuu al noului în producție ; iarna trecută, de pildă, în afară de programele privind lucrări agricole comune, instruirea și testarea au cuprins diferențiat combineri (pentru C12, combina de porumb și cea de furaje), mecanizatori din formațiile de chimizare, din secțiile sau formațiile horticole, conducători de tractoare A-1800-A, mecanici de întreținere. La S.M.A.-urile model au avut loc, de asemenea, stagii de practică și specializare a mecanizatorilor pentru reparații de motoare, șasiuri, pompe de injecție la tractoare, a membrilor echipelor de asistență tehnică pentru instalațiile de muls la conductă. S-au organizat **demonstrații practice**, de pildă, în legătură cu efectuarea corectă a arăturilor, cu combaterea unor boli la sfecla de zahăr. Pe de altă parte, Centrul de perfecționare a lucrătorilor din activitatea de mecanizare a agriculturii, de la Ștefănești-Ilfov, și-a concentrat o bună parte din capacitate (iarna trecută — 22 de programe, cu circa 5 mii de participanți, desfășurate la sediu și în 5 centre zonale) pentru pregătirea mecanizatorilor care lucrează cu combinele de recoltat sfeclă, cu instalațiile de muls, precum și a lucrătorilor operativi.

Și în industrie, cursurile compacte prezintă nete avantaje față de formula practicată în unele unități, de a prelungi instruirea pe durate de multe luni, eșalonînd-o în „felii" de 1—2 ore la interval de cîte 2—3 săptămîni — ceea ce nu poate capta la nivel constant interesul participanților, prezintă riscul unei slabe frecvențe a acestora, macină continuitatea între temele expuse și, pînă la urmă, degenerează într-o rezolvare pur formală.

● **SIMULATOARELE, POLIGOANELE DE INSTRUIRE — MIJLOACE ADECVATE DOTĂRII TEHNICE MODERNE.** Revenind la sectorul minier, remarcăm în mod special o modalitate evoluată de instruire intensivă, care capătă răspîndire : organizarea de **mine-școală, poligoane și standuri de adaptare și antrenament** pentru montarea-demontarea de utilaje complexe. Pe lîngă posibilitatea unei mai aprofundate și mai bine controlate asimilări a cunoștințelor, unei testări adecvate, acestea oferă și importantul avantaj economic că nu cer oprirea din producție a instalațiilor și utilajelor pe care se fac aplicațiile. Este ceea ce se realizează — incipient sau mai avansat — și în transporturile feroviare și auto, în producerea și distribuția energiei electrice, prin utilizarea simulatoarelor, a poligoanelor de instruire în desfășurarea părții practice a programelor de perfecționare pentru mecanici de locomotivă, șoferi, operatori de la posturile de comandă din sistemul energetic. Valoarea ridicată a utilajelor, echipamentelor și instalațiilor moderne cu care este dotată astăzi economia, pierderile importante de producție și cheltuielile mari de remediere la care ar duce avarierea lor din cauza unei exploatări necorespunzătoare constituie argumente pentru răspîndirea folosirii simulatoarelor și altor mijloace special destinate însușirii cunoștințelor și formării deprinderilor practice, printre care și aceea de a detecta la timp semnalele ce indică o stare de funcționare defectuoasă sau chiar periculoasă.

Însumînd aceste tendințe cu valoare verificată experimental și alte idei avansate în cadrul consfătuirii, se conturează ca o posibilă formulă de perfecționare profesională a muncitorilor **complexul format din (a) cursul teoretic intensiv** însoțit de (b) **demonstrații, efectuarea de minuiri și corijarea lor în cadrul poligonului,** după care să se treacă la (c) **instruirea la locul de muncă** — etapă în care să se pună accentul pe însușirea măiestriei profesionale, pe creșterea spiritului de disciplină, ordine și răspundere.

● **PRIN POLICALIFICARE — MOBILITATE PROFESIONALĂ, PRODUCTIVITATE SPORITĂ.** Execuția unei construcții comportă simultaneitatea și/sau succesiunea unor lucrări diverse, dar care pot fi grupate după unele criterii tehnologice. De aici, o posibilitate și o necesitate : policalificarea. Ea este capabilă să diminueze drastic stagnarea lucrărilor de o anumită specialitate, în așteptarea muncitorilor calificați în meseria respectivă ; stagnarea muncitorilor de o anumită profesie, în așteptarea evoluției ciclului de execuție pînă la stadiul care să solicite intervenția lor. Este capabilă să ajute, deci, la ocuparea mai productivă a timpului de muncă, la mărirea indicelui de folosire a mașinilor și utilajelor, la extinderea lucrului în două schimburi, a acordului global, la scurtarea duratei de execuție, la rezolvarea unor solicitări de vîrf, la diminuarea frecvenței transferului unor echipe de la un șantier la altul și reducerea personalului auxiliar.

Ministerul Construcțiilor Industriale a abordat problema, mai întîi la nivelul școlilor profesionale pe care le tutelează, restrîngînd gama meseriilor specializate și promovînd pregătirea în profil complex a viitorilor constructori. Pentru efectivele de muncitori existente, acțiunea de policalificare, declanșată încă în 1972, a cîștigat treptat nu numai amploare (în ultima perioadă, în fiecare an și-au însușit o a doua meserie peste 5 000 de muncitori), ci și metodă, constituindu-se un **sistem modular** ce are ca elemente principale : **nomenclatorul meseriilor** în care se poate face policalificarea, ținînd seama de meseria de bază ; **relațiile de policalificare** ce trebuie avute în vedere (potrivit înrudirii dintre unele meserii și posibilităților tehnologice de participare a muncitorilor la lucrări diverse) ; **planuri de învățămînt** pentru fiecare variantă de policalificare dintr-un total de 36 de meserii ; **organizarea activității practice.** Instructorii necesari au fost pregătiți prin programe speciale, la Centrul de organizare și cibernetică în construcții. Astăzi, în cadrul trusturilor ministerului, tot mai mulți fierar-betoniști execută și sudurile la armături ; betoniști lucrează ca mașiniști la instalațiile de preparare ; timplari croiesc și montează geamurile ; șoferi conduc și utilaje ; zugravi montează pardoseli din PVC etc. Experiența a fost preluată cu folos și de unități de construcții-montaj ale altor ministere, ale consiliilor populare, contribuind la atenuarea unor deficite de forță de muncă.

Și în alte ramuri policalificarea cîștigă teren. Peste 6 200 de muncitori din metalurgie practică, pe lîngă meseria de bază, și pe cea de macaragiu, lăcătuș sau sudor ; în ultima iarnă, mai mult de 1 300 de mecanizatori din agricultură și-au însușit specialități de întreținere și reparații etc. Este însă loc pentru un progres mai rapid și pentru o valorificare mai eficace a rezultatelor, prin măsuri organizatorice care să garanteze **practicarea efectivă, în funcție de nevoi, a profesiei adiționale,** rezolvarea pe această cale a unor munci auxiliare, a modificărilor în profilul unor unități, diferențierea stimulativă — prin normare și retribuție — a celor ce-și lărgesc cîmpul de activitate și gradul ei de dificultate.

● **PERFECȚIONAREA CELOR CE EFECTUEAZĂ INSTRUIREA.** Exigențele relative la ridicarea nivelului de pregătire a muncitorilor se amplifică în cazul celor ce conduc și realizează instruirea — și al căror bagaj de cunoștințe profesionale se cere nu numai adus la zi, dar și reordonat pe o canava pedagogică. În decursul acestui cincinal, centrele departamentale de perfecționare au format ca instructori peste 17 mii de ingineri, maiștri și ajutori de maiștri, au instruit sub raport metodologic aproape 14 mii de cadre cu atribuții în domeniul perfecționării. Au fost elaborate și se folosesc un număr mare de tematici-cadru, suporturi de lecții, aplicații practice, alte materiale documentare — inclusiv pentru mijloace audiovizuale. Totuși, încă nu-i destul. **Dezvoltarea unei rețele de filiale ale centrelor de perfecționare în platforme industriale și mari întreprinderi, antrenarea oficiilor de informare și documentare ale ministerelor în elaborarea și editarea de materiale ajutătoare, concursul din partea instituțiilor de învățămînt, elaborarea** — de către Ministerul Educației și Învățămîntului și Ministerul Muncii, împreună cu ministerele interesate — **a unor metodologii de policalificare și recalificare** (inclusiv atestare), **creșterea numărului programelor-model** (întocmite de către centrele de perfecționare), echipate cu toată documentația necesară, pentru meseriile și specialitățile de bază sînt numai cîteva dintre măsurile adoptate la consfătuirea amintită și care trebuie rezolvate nu numai rapid, dar și corespunzător cerințelor noii etape.

● **RĂSPUNDEREA CONSILIILOR OAMENILOR MUNCII.** Politica de perfecționare a personalului muncitor în fiecare unitate este **un important atribut al autoconducerii.** Ea nu poate fi lăsată numai pe seama compartimentelor de resort, ci **trebuie condusă în funcție de parametrii sarcinilor planului economico-social, antrenînd interesul întregului colectiv de muncă, aportul celor mai valoroase cadre din întreprindere și responsabilitatea directă a consiliilor oamenilor muncii.** Comisiilor de pregătire, perfecționare, încadrare și promovare de pe lîngă C.O.M. le revine un rol de seamă — prea puțin onorat pînă în prezent — în sprijinirea elaborării și realizării programelor, ceea ce înseamnă nu numai o contribuție mai substanțială la **orientarea** acestora cu echilibrul necesar între nevoile actuale și cele de perspectivă, ci și un **control** exigent al desfășurării lor, al modului în care sînt fructificate cunoștințele dobîndite. Se simte nevoia ca și membrii acestor comisii să primească o instruire specială, prin programe metodologice organizate de către centrele de perfecționare.

În prezent sînt în curs de definitivare, la fiecare minister, **programele-cadru de perfecționare pentru cincinalul 1981—1985.** Elaborarea și înfăptuirea, în spiritul indicațiilor secretarului general al partidului, a prevederilor din aceste programe ce se referă la perfecționarea profesională a muncitorilor va însemna o importantă contribuție la redimensionarea factorului uman al dezvoltării noastre, la accelerarea procesului de modernizare și eficientizare a economiei.

Dorin CONSTANTINESCU

NOUL MECANISM ECONOMICO-FINANCIAR – FACTOR DE IMPULSIONARE A CREATIVITĂȚII

ÎNCĂ în documentele premergătoare Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1977, în numeroase cuvîntări ale secretarului general al partidului, a fost reliefată ideea după care succesul în această etapă de dezvoltare multilaterală implică în mod necesar trecerea la o nouă calitate a activităților economico-sociale, ceea ce incumbă o înaltă responsabilitate a oamenilor muncii în toate verigile procesului de producție, schimbarea radicală a atitudinii oamenilor față de noile relații sociale, noile realități, noile contradicții, și, pe această bază, față de noua calitate. Astfel, aceasta din urmă nu vizează, deci, numai componente tehnice ci, în primul rînd, umane.

Noul mecanism economico-financiar, accentul asupra autogestiunii în procesul complex al autoconducerii, care se structurează în jurul componentelor sale principale — bugetul propriu de venituri și cheltuieli al unității economico-sociale și participarea la beneficii a oamenilor muncii — urmărește în esență tocmai determinarea unei asemenea deosebit de profunde și de complexe schimbări.

Noul mecanism economico-financiar, ale cărui principii de bază — al muncii și conducerii colective, al cointeresării materiale colective, al conducerii și organizării unitare — au o anumită mișcare relativ independentă, formează, și aceasta este deosebit de important de subliniat, un tot unitar și trebuie să se extindă asupra tuturor domeniilor și verigilor activității economico-sociale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** remarca faptul faptul că **„...nu există sector de activitate, de producție materială și, în general, activitate umană, care să nu se desfășoare pe baza principiului eficienței maxime, inclusiv al eficienței economice și rentabilității... Fiecare unitate economico-socială trebuie să-și organizeze activitatea pe principiile autogospodăririi, autoconducerii muncitorești, autogestiunii, să aibă buget propriu de venituri și cheltuieli“**. [1]) De asemenea, noul mecanism economico-financiar implică generalizarea sa la ansamblul sectoarelor și categoriilor sociale din țara noastră.... **„Fiecare în sectorul său de activitate trebuie să primească în raport cu munca pe care o depune. Cointeresarea materială și stimularea materială trebuie să le legăm mai strîns de îndeplinirea în cele mai bune condiții a sarcinilor pe care le are fiecare în procesul de producție“** [2]). Numai în acest sens, noul mecanism economico-financiar are ca rezultat creșterea eficienței, productivității și calității muncii. Atrăgînd atenția asupra importanței pîrghiilor cointeresării materiale și rentabilității și în procesul de conducere, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** remarca faptul că eficiența muncii cadrelor de conducere este mai mare atunci cînd știu **„că și venitul lor este legat de realizarea activității în fiecare ramură pe care o conduc“** [3]). În fond, creșterea eficienței conducerii înseamnă o amplificare și o integrare mai rapidă a noilor valori social-politice în toate domeniile și la nivelul tuturor categoriilor de oameni ai muncii. Desigur, această creștere a eficienței nu este un proces simplu și liniar, automat, ca urmare a introducerii noului mecanism economico-financiar, ci un proces complex și sinuos care, tocmai ca urmare a noului mecanism pune în evidență probleme, dificultăți și disfuncționalități. De fapt, introducerea noului mecanism economico-financiar a pus în evidență o problemă de principiu : dificultatea de a trece de la un anumit stil de conducere în economie și de la un întreg mod de a privi lucrurile sub aspectul lor cantitativ, de fapt de la urmărirea realizării formale a unor indicatori cantitativi socotită drept singurul criteriu al activității economico-financiare — mentalitate care încă se menține — la un nou mod de considerare care pune accentul pe calitate, pe indicatorii producție netă și fizică, pe valoarea nou-creată. Dificultățile, obiective și subiective, nu se depășesc însă prin amînarea sau renunțarea la această trecere, deoarece acum **„este necesar să consolidăm ceea ce am realizat, asigurînd o bază trainică pentru continuarea ofensivei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate“** [4]). Tocmai în acest sens, la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie 1980 tovarășul Nicolae Ceaușescu critica stările de lucruri care au împietat asupra introducerii mai ferme a calității drept principalul criteriu în întreaga viață economico-socială, în sistemul de conducere a economiei.

DETERMINÎND astfel o creștere a eficienței sistemului de conducere, introducerea noului mecanism acționează (mediat prin sistemul de conducere) asupra dezvoltării revoluționare a forțelor de producție, conturînd de fapt tocmai noul cadru relațional necesar realizării accelerate a revoluției tehnico-științifice, modernizării neîntrerupte a forțelor de producție și, pe această bază, ridicării continue a nivelului de trai material și spiritual al maselor. Astfel, crește flexibilitatea sistemului de conducere, asistăm, din ce în ce mai mult — și acesta e un proces necesar — la creșterea receptivității și selectivității față de nou, la accelerarea ritmului de integrare în circuitele de producție a unor procedee tehnice ce țin de noile valori achiziționate de știință și de noua viziune tehnică și socială.

Sintetic, marile direcții de revoluționare a tehnicii de azi, efectuate sub semnul conceptelor economice de randament, productivitate, eficiență, calitate și avînd implicații social-politice de anvergură — vizează :

1. procedee și metode de diminuare a risipei și creșteri economicității (a) valorificarea superioară și reciclarea deșeurilor, subproduselor și materialelor secundare ca și a materie prime și energiei în general ; b) creșterea duratei de funcționare a utilajelor și proceselor tehnologice ; c) valorificarea superioară a spațiului, timpului, cunoștințelor științifice tehnice și sociale și accelerarea ritmului de integrare a acestor cunoștințe în practică) ;

2. procedee de restructurare a producției și activităților sociale conform exigențelor ecologice (bionizare).

Pîrghiile cointeresării materiale și rentabilității, de fapt ansamblul pîrghiilor puse în mișcare de noul mecanism economico-financiar, determină facilitarea receptării de către sistemul de conducere a acestor cerințe intime ale dezvoltării forțelor de producție. Iar integrarea mai rapidă a acestora în întreaga viață economico-socială se repercutează pozitiv asupra rezultatelor cantitative și calitative ale muncii, asupra forței de muncă (se ușurează munca, crește coeficientul de creativitate intelectuală și scad tarele muncii specifice revoluției industriale : muncă brută, monotonie, automatism, se diminuează factorii dăunători, poluanți).

Lucrurile nu sînt însă deloc simple și pentru ca societatea să nu fie surprinsă de „tranziența“ specifică lumii contemporane (A. Toffler — Șocul viitorului), ea trebuie să fie capabilă să stăpînească, să determine, să controleze, să dea sens și să prevadă dezvoltarea cu caracteristicile ei specifice. Și, în fond, o condiție esențială a acestei subordonări a dezvoltării față de societate (realizată în măsuri diferite în funcție de orînduirea socială) este tocmai introducerea accelerată a progresului tehnic, dezvoltarea revoluționară a forțelor de producție. Problemă deosebit de complexă, prin faptul că direcțiile de azi ale revoluționării tehnicii marchează o ruptură chiar și în șirul momentelor revoluționare statuate anterior în domeniul forțelor de producție. Automatizarea, cibernetizarea, chiar dacă au consecințe spectaculoase asupra productivității, eficienței, calității, au o capacitate limitată de modificare structurală a viziunii și sistemului de activități economico-sociale. Nu se poate vorbi în mod real de acea nouă calitate, reclamată de documentele de partid și în general de logica dezvoltării, decît schimbînd în mod programat viziunea globală asupra sistemului de activități economico-sociale și nu așteptînd consecințele unor domenii particulare — de pildă, automatizarea din cadrul mijloacelor de muncă — asupra sistemului. De fapt această etapă „de așteptare“ este premergătoare celei calitativ superioare de schimbare a viziunii generale asupra ansamblului producției. Aceasta înseamnă regîndirea liniilor directoare și a tendințelor, restructurarea sistemului de activități ca și a conducerii, cristalizarea unor noi legi și mecanisme operaționale optimale. Între acestea se înscriu și măsurile complexe de autoconducere și autogestiune, care putem considera că se află încă abia în curs de a-și proba funcționalitatea pentru dezvoltarea forțelor de producție, a țării noastre în general. Ele sînt intrinsec legate de noua viziune privind economisirea, interdependența economie-ecologie, rolul colectivului în stă-

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntarea la Plenara lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, 13 iunie 1980, Ed. politică, 1980, p. 25.
[2]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Congresul al II-lea al Consiliilor populare, sept. 1980, Ed. politică, 1980, p. 24.
[3]) Ibidem.
[4]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntarea la Plenara Comitetului Central al P.C.R., 14—15 octombrie 1980, Ed. politică, 1980, pag. 16.

pînirea democratică a proceselor sociale și determină, în forme specifice, accelerarea dezvoltării revoluționare a forțelor de producție, ritmul alert al introducerii progresului tehnic.

Desigur, chestiunea asimilării progresului tehnico-științific comportă numeroase aspecte. O primă precizare care trebuie făcută, privește însuși ritmul introducerii cuceririlor revoluționare ale științei și tehnicii, problemă accentuată la noi, de o serie de motive complexe. Este vorba în primul rînd de necesitatea depășirii nivelului de țară în curs de dezvoltare, micșorării decalajului față de țările puternic industrializate, a participării egale, competitive și avantajoase la schimbul mondial de valori. Pe de altă parte, ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor presupune nu o abundență de moment, creată artificial, ci una bazată pe o planificare unitară și armonioasă a creșterii economice, a dezvoltării revoluționare a forțelor de producție.

Trebuie subliniat faptul că accelerarea introducerii noului în dezvoltarea forțelor de producție este și o dovadă a maturității relațiilor socialiste, care au astăzi capacitatea de a fi cadrul pentru o nouă calitate în întreaga activitate economico-socială. La Congresul al XII-lea al P.C.R. tovarășul **Nicolae Ceaușescu** releva ideea după care **„înfăptuirea cu succes a prevederilor actualului cincinal a ridicat pe o treaptă superioară progresul economico-social al României"** [5]). Tocmai pe această bază **„este nevoie să consolidăm această înaintare, aceste cuceriri, pentru a crea condiții de a continua ofensiva pentru înfăptuirea Programului partidului, pentru victoria comunismului în România... Să punem accentul nu pe dezvoltarea extensivă, ci pe dezvoltarea intensivă a economiei naționale, pe valorificarea superioară a întregului nostru potențial material și uman..."** [6]).

DISCUTAREA ritmului de integrare a cuceririlor științei și tehnicii aduce în prim plan tocmai ideea limitelor obiective de asimilare a progresului tehnico-științific, fără de care abordarea problemei ritmului rămîne abstractă și inoperantă. Pentru că aceste limite există și tocmai analiza lor poate duce la depășirea lor, la acea grăbire a timpului istoric care este esențială în raportul de forțe al lumii contemporane. În acest sens, dezvoltarea democrației economice, introducerea noului mecanism economico-financiar vor permite din ce în ce mai mult nu numai o discutare și analiză colectivă a limitelor obiective și subiective, a greutăților în realizarea progresului tehnico-științific în România ci și, pentru prima dată, o reală asumare colectivă de responsabilități față de întregul proces de producție, față de problema necesității istorice a accelerării dezvoltării calitative a întregii societăți.

În ceea ce privește limitele obiective acestea considerăm că vizează : a) nivelul mijloacelor de muncă acumulate în urma proceselor de producție anterioare, condițiile materiale ale producției, starea și nivelul mijloacelor fixe și circulante ; b) randamentul și productivitatea proceselor de producție anterioare ; c) nivelul de pregătire profesională și disciplină a muncii (răspundere conștientă) a oamenilor muncii. Limitele subiective, într-un anume fel strîns legate de primele, se manifestă prin inerție, lipsa de curaj în introducerea noului, comoditate etc.

Fără a ne propune o analiză aprofundată asupra limitelor introducerii progresului tehnic vom face totuși cîteva observații. În primul rînd, după cum se știe, ca urmare a acumulărilor din cincinalele anterioare, avem un anumit potențial economico-financiar capabil să susțină o perfecționare calitativă a forțelor de producție (și a ansamblului activităților economico-sociale). Dar, nu trebuie să uităm că nivelul forțelor de producție este încă specific unei țări în curs de dezvoltare, că el nu este încă suficient pentru o imediată transformare a lor structurală după ultimele cerințe ale revoluției științifico-tehnice. De fapt țara noastră putem spune că se află încă în faza în care industrializarea și mecanizarea se împletesc cu revoluția tehnico-științifică și va fi necesar un efort considerabil pentru trecerea masivă la cibernetizare și bionizare, pentru restructurarea economiei în acest sens. De altfel, în analiza retrospectivă a cincinalului 1976—1980, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** remarca : **„Nu am realizat pe deplin nici programele în domeniul progresului tehnic. Multe din realizările cercetării nu au fost introduse la timp în producție, se acționează încă cu mare încetineală pentru introducerea în producție a rezultatelor cercetării, a noilor tehnologii"** [7]).

În al doilea rînd, sarcina fundamentală de a construi societatea socialistă multilateral dezvoltată, de a făuri condițiile generale de civilizație socialistă și comunistă pentru întregul popor, nu permite concentrarea unilaterală de fonduri și mijloace în sfera forțelor de producție (deși această concentrare este o fază istoric necesară pentru accelerarea procesului de dezvoltare a socialismului). În fapt, ritmul nu trebuie să încalce un anumit raport optim între fondul de dezvoltare și fondul de consum, raport subordonat și el condițiilor concrete ale țării noastre. Ritmul nu trebuie să fie excesiv de mare, dar în orice caz, fondul de dezvoltare nu poate scădea sub o anumită pondere în venitul național — pentru a asigura reproducția lărgită, creșterea eficienței și productivității muncii, a plusprodusului generator de progres social general. În același timp, desigur, se apreciază că dimensiunile fondului de consum trebuie să corespundă atît sarcinii realizării echității socialiste și ridicării constante a nivelului de trai cît și faptului că încă generațiile actuale să beneficieze de pe urma depășirii nivelului de țară în curs de dezvoltare. Pe de altă parte, ritmul de dezvoltare nu trebuie să se situeze sub o anumită limită tocmai pentru a nu se mări decalajul față de economiile și tehnologiile moderne, pentru a nu se îngreuna procesul și lungi timpul de a ajunge din urmă acest nivel înalt al forțelor de producție.

În al treilea rînd, posibilitățile noastre economico-financiare nu ar putea asigura integrarea progresului tehnic în același timp în toate domeniile economiei. De exemplu, în unele ramuri sau locuri e necesar să se aștepte și uzura fizică a utilajelor și procedeelor tehnologice, ba chiar să se prelungească durata de funcționare a acestora chiar în condițiile depășirii uzurii morale. În orice caz există domenii sau locuri prioritare (după criterii economico-sociale precise) în care este posibilă (sau necesară) integrarea mai rapidă a revoluției tehnico-științifice fie pentru că există un grad mai scăzut de complexitate a problemelor pe care le comportă introducerea progresului tehnic fie, dimpotrivă, tocmai pentru că aceste domenii impun o viziune mai complexă (deși sînt mai costisitoare).

Nivelul specific al mijloacelor tehnico-economice și financiare trebuie compensat astfel, cu necesitate, prin creșterea productivității muncii, a randamentului și eficienței proceselor de producție, a calității și competitivității produselor. Tocmai de aceea, în ansamblul documentelor de partid și de stat se subliniază faptul că ridicarea productivității — depășirea decalajului ce ne desparte și sub acest aspect de țările dezvoltate — este un „domeniu hotărîtor". Desigur aceasta presupune creșterea nivelului profesional și științific-cultural al oamenilor muncii, a disciplinei și responsabilității muncii. În acest sens, noul mecanism economico-financiar prin pîrghiile cointeresării și obligativității colective la o disciplină înaltă a muncii, ale controlului colectiv reciproc, va deveni cu necesitate, din ce în ce mai mult un mecanism eficient și riguros pentru creșterea productivității deci a posibilităților reale de introducere accelerată a progresului tehnic.

TREBUIE remarcat faptul că documentele de partid subliniază necesitatea creșterii disciplinei și responsabilității atît la nivelul muncii productive cît și a celei neproductive — care, din ce în ce mai mult, condiționează foarte strîns creșterea productivității în sfera productivă. În această perspectivă se înscriu măsurile de generalizare a principiilor autoconducerii și autogestiunii la nivelul teritorial-administrativ al consiliilor populare, ca și în toate domeniile de activitate, sarcinile concrete sporite ale formelor de democrație socialistă și autoconducere. De asemenea, în această perspectivă se evidențiază și rolul muncii politico-ideologice, de creștere a conștiinței, a spiritului de exigență și combativitate revoluționară. Din cele de mai sus nu trebuie să reiasă însă ideea că problema limitelor obiective ale introducerii progresului tehnico-științific se rezolvă în funcție de problema limitelor subiective, de depășirea greșelilor și disfuncțiilor datorate în ultimă instanță lipsei de responsabilitate. Dar, în același timp este evident faptul că restructurarea forțelor de producție conform exigențelor moderne este imposibilă în afara unei viziuni moderne, consecvent științifice asupra conducerii și organizării proceselor economico-sociale.

Accelerarea ritmului de introducere a progresului tehnico-științific este problema esențială a perfecționării economiei ca și a perspectivei acesteia și aceasta se reflectă în întreaga complexitate a măsurilor de modernizare și introducere a progresului tehnic, rentabilizare și introducere a noului mecanism economico-financiar. Introducerea în toate sectoarele și la toate nivelurile a unui spirit de conducere receptiv la nou, capabil

Ana BAZAC

(Continuare în pag. 24)

[5]) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la Congresul al II-lea al Consiliilor populare, septembrie 1980, Ed. politică, 1980, p. 9.
[6]) Idem, p. 14.
[7]) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R., ed. cit. p. 13.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Considerații privind rolul industriei mici și mijlocii în procesul de modernizare a economiilor rămase în urmă (I)

MODERNIZAREA economiei naționale, înțeleasă în sensul trecerii de la un sistem socio-economic tradițional la unul modern, de la un sistem fundamental rural la unul industrial-agrar, mai avansat, proces necesar în evoluția societăților rămase în urmă, a concentrat cu predilecție atenția economiștilor din țările în curs de dezvoltare, în perioada următoare cuceririi independenței de stat. Fiind tratată în strînsă legătură cu industralizarea și în contextul elaborării strategiilor naționale de dezvoltare, modernizarea este privită, în consecință, în scrierile acestor economiști, nu ca un scop în sine, ci ca un răspuns, ca o soluție la gravele probleme cu care s-au confruntat și se confruntă aceste țări.

Referindu-ne la opiniile unor gînditori din Sudul Asiei, mai precis din India, remarcăm că ceea ce caracterizează cristalizarea concepțiilor privind modernizarea societății este abordarea ei în context sau în cadru național, în termeni reali, adică prin prisma posibilităților efective de înfăptuire, prin prisma realităților umane, ecologice, tehnologice din această parte a lumii. Punctul de pornire, ca și cel gravitațional, al conceptului de modernizare îl constituie sărăcia, cu toate formele sale, exacerbate la fenomenele foametei, subnutriției și malnutriției, la șomaj și subutilizare cronică a forței de muncă. Rațiunea unei asemenea abordări nu este dificil de găsit dacă ținem seama de faptul că Asia de Sud concentrează nu numai o mare parte din populația lumii ci și cea mai mare parte din „săracii" lumii, că 90% din populația Indiei se află sub limita sărăciei, nedispunînd de minimul indispensabil de calorii, neavînd locuință și locuri de muncă, fiind lipsită de instrucție ș.a. Desigur că pe acest fond, generalizări cu valabilitate universală pentru țările slab dezvoltate, ca și absolutizarea unor căi de modernizare apar nejustificate și neadecvate.

Totodată, această realitate a determinat ca în lucrările mai multor economiști, modernizarea să fie abordată prin prisma compatibilității între obiectivele economice, de transformare a structurilor, pe de o parte, și obiectivele sociale, de îmbunătățire treptată a condițiilor de viață și de muncă pe de altă parte. Observăm astfel o anume abandonare a abordării tradiționale pur economice în favoarea unei abordări interdisciplinare, sociale, globale chiar ; cadrul conceptual privind modernizarea fiind inclus într-o strategie orientată împotriva sărăciei, pentru ridicarea vieții materiale și spirituale a ființei umane, combinarea optimă a sectoarelor economice, a resurselor umane și materiale, a tehnicilor de producție etc. este abordată mult mai mult în perspectiva finalității valorilor fundamentale umane. În acest cadru, utilizarea cît mai completă a resurselor disponibile, în special umane, mai ales în sectoarele tradiționale, s-a impus ca mobil al modernizării și implicit, ca centru al conceptului acesteia.

Concret, cum se ilustrează aceste idei ? În condițiile în care adaptarea unor experiențe istorice străine, opuse chiar realităților din țările slab dezvoltare din Asia, de regulă a unor modele occidentale, s-a dovedit în practica ultimelor decenii falimentară, economiștii și-au manifestat îndoiala față de utilitatea unei căi de dezvoltare în mare măsură copiată. Căci

FIȘE

● La Editura Didactică și Pedagogică a fost tipărită recent lucrarea „STATISTICĂ", realizată de un colectiv de autori din centrele universitare Craiova, Iași, București și Cluj-Napoca (autorii lucrării sînt : Gh. Vasilescu, Tr. Mitran, F. Maftei, P. Georgescu, N. Vasilescu, I. Vancea, M. Tașcă, P. Măruță, E. Mecu sub coordonarea profesorului Ion Ivănescu). Lucrarea își propune să ofere studenților economiști o serie de informații fundamentale privind știința statisticii precum și cele mai importante aplicații ale metodelor stastistice în analiza, controlul și conducerea proceselor economico-sociale. În acest spirit, într-o primă parte a manualului sînt expuse probleme privind observarea și prelucrarea informației statistice, metode de investigare statistică, caracterizarea statistică a seriilor dinamice, indicatorii statistici etc. Un spațiu amplu se acordă în lucrare utilizării elementelor statistice în analiza activității productive: statistica producției; statistica forței de muncă, a productivității și retribuirii după muncă ; statistica fondurilor fixe, a fondurilor circulante și a altor elemente ale procesului de producție.

Controlul calității produselor

● Calitatea produselor constituind în tot mai mare măsură un parametru esențial al competitivității, asigurarea unui nivel optim de control al acesteia la nivelul unităților producătoare se afirmă ca o sarcină de bază pentru factorii din economie. Perfecționarea controlului calității produselor, susține N. Vilkova în studiul „Viznajnosti na usiviršenstvuvane na kontrola vîhu kacestvoto na produckțiata" (Posibilități de perfecționare a controlului calității produselor) publicat în numărul 5/1980 al revistei „ICONOMICESKA MiSÎL" ar trebui să urmărească două direcții prioritare : pe de o parte limitarea în cît mai mare măsură a acțiunii factorului subiectiv în determinarea calității produselor, prin implementarea progresivă a tehnicilor moderne de control ; pe de altă parte asigurarea controlului calității pe tot fluxul de producție și scăderea ponderii controlului calității în fazele avansate de realizare a produselor. Potrivit opiniei exprimate de N. V., atingerea acestor obiective necesită includerea activității de control al calității ca un subsistem al sistemului producției ca atare. Realizarea practică este însă nemijlocit condiționată de creșterea gradului de automatizare a proceselor și de utilizarea pe scară largă a sistemului informatic de conducere și control ale producției.

Societăți multinaționale

● Comentînd poziția actuală și tendințele în amplificarea activității multinaționalelor, Michel Delapierre distinge – prin analiza situației concrete din industria informatică – două faze mai importante. Potrivit opiniilor exprimate de autor în articolul „Les strategies des multinationales en Europe. La bataille de l'informatique" publicat în numărul din octombrie a.c al revistei „PROBLEMES ECONOMIQUES", o primă fază a procesului de constituire a societăților multinaționale o reprezintă strategia comercială : multinaționale au proliferat din rațiuni comerciale. Cea de a doua fază, care reflectă o creștere substanțială a ponderii activităților acestor societăți în străinătate, comparativ cu activitatea internă, este denumită de autor strategia producției. Această strategie stimulează dezvoltarea integrată a două tipuri de întreprinderi : unele mai puțin diversificate care procedează la împărțirea pieței mondiale în zone geografice (incluzînd și țara de origine) ; altele, caracterizate printr-un accentuat grad de diversificare, ce promovează linii de produse la scară mondială. După cum susține autorul, interesele divergente tot mai puter-

după cum afirmă B. Nasruddin[1]), „infuzia de modă occidentală în procesul dezvoltării a condus la dezintegrarea și distrugerea modurilor indigene de producție în țările în curs de dezvoltare"[1]). În acest context „abandonarea vechiului model metropolitan de dezvoltare" și unor teorii ce decurg de aici, afirmă B. N., implică găsirea unor noi concepte și metodologii de cercetare, corespunzătoare necesităților specifice ale populațiilor din societățile sud-asiatice ; modernizarea acestor societăți trebuie să fie concepută în armonie cu obiective care înscriu alături de creșterea economică, și chiar mai presus de ea, „ocuparea forței de muncă", „echitatea socială" și „participarea celor mai puțin privilegiați la roadele creșterii".

Economiștii, dar nu numai ei, ci și sociologi, demografi, politologi, istorici, au încercat să dea răspuns la această problemă vitală : cum să se asigure hrană și locuri de muncă unei populații în continuă creștere, în mare proporție săracă, analfabetă, unei populații necalificate sau cu o slabă calificare, concentrată în mediul rural. Cazul Indiei, este pentru această problematică, caracteristic cu cei 620 milioane locuitori, un ritm mediu anual de creștere a populației de 2,1% între 1970–1975, cu numai 38% din populație în mediul urban, cu 69% din forța de muncă ocupată în agricultură, cu 47% din produsul intern brut creat în această ramură, cu o durată medie a vieții de 50 ani, cu 64% din populație analfabetă etc.[2]). Datele restrictive ale problemei includ și faptul că în această regiune – așa cum arată înșiși economiștii indieni – se manifestă o insuficiență cronică de capital, deci posibilități reduse pentru acumulare, iar majoritatea săracilor (ca și a celor care nu au de lucru) se află la sate și se ocupă de agricultură, meșteșuguri și artizanat, cu micul negoț, activează în mărunte industrii locale, sătești, și sînt mici fermieri, lucrători independenți și muncitori fără pămînt ale căror ocupații și venituri sînt precare și minime.

În această lumină conceptul de modernizare implică în mod necesar cerința dezvoltării industriilor mici și mijlocii, a activităților artizanale – al căror loc și rol în economie, o bună perioadă, de timp, fusese fie controversat, fie contestat în mod absolut, fie apologiat fără rezerve. „Restabilirea meșteșugurilor și a artelor" în dezvoltarea Indiei a constituit o caracteristică a gîndirii lui Mahatma Gandhi ,dar o apreciere lucidă, o reevaluare realistă a rolului lor găsim și la P.C. Mahalanobis, cît și în scrierile mai recente ale lui K.N. Raj, A. Rudra, M. Ahluwalia, V.V. Bhatt, R. Kothari, V. Dandekar ș.a. Recunoscînd în principiu industrializarea ca instrument de progres economic, și în special dezvoltarea industriei construcțiilor de mașini, a siderurgiei, în mod deosebit a energeticii, în general a ramurilor industriale care asigură ridicarea nivelului tehnic al tuturor sectoarelor de activitate, acești autori aduc elemente noi care-i delimitează în gîndirea economică sud-asiatică. Merită a fi reținute ideile definitorii privind locul și rolul industriilor mici în procesul de modernizare a Indiei în speță, unele aspecte privind cadrul conceptual și, ca atare, de principiu. În teoriile acestor autori, problema crucială în ce privește modernizarea economiilor rămase în urmă nu este aceea a opoziției între industrie și agricultură, între industria grea și cea ușoară, între industria mare și cea mică, între tehnologia intensivă, care solicită mari investiții de capital, și cea care cere mai ales forță de muncă ; o asemenea opțiune sau alternativă netă este, după părerea lor, o falsă dihotomie. Căci, raportul dintre sectoarele amintite, este de complementaritate și nu de opoziție, de cooperare și nu de competiție, fiecare contribuind la dezvoltarea și avantajarea reciprocă. În acest cadru sînt subliniate valențele de mare utilitate, și economică și socială, ale industriei mici și artizanale.

Eufrosina IONESCU

[1]) B. Nasruddin : „Raport, on research activities, Liaism Bulletin — 1976, p. 89—95

[2]) World Development Raport, 1978, The World Bank Washington, D.C., August 1978

---

nice dintre statele naționale și activitatea multinaționalelor (a căror forță rezidă tocmai în capacitatea de a opera într-un spațiu mondial constituit din zone inegal dezvoltate) le determină pe acestea din urmă să se orienteze spre o strategie a rentabilității financiare.

Construcțiile și criza energetică

● *Asemenea altor ramuri industriale, construcțiile civile au cunoscut în ultima perioadă în țările capitaliste dezvoltate o reducere a activității, ceea ce a determinat, corespunzător, o creștere a șomajului. Potrivit datelor furnizate de Claude Evain în articolul „Pour une politique européenne de la construction" publicat în numărul din 15 noiembrie a.c. al revistei „CHRONIQUES D'ACTUALITÉ DE LA S.E.D.E.I.S.", pentru țările Pieței Comune, din 1974 și pînă în prezent, activitatea din construcții a scăzut cu 20%, fapt care a determinat dispariția a 680 000 de locuri de muncă. Această evoluție are la bază, după cum susține autorul, două cauze mai importante : pe de o parte, confruntarea acestei ramuri economice cu șocul petrolier (reducerea cererii interne în acest domeniu poate diminua nota petrolieră) ; pe de altă parte schimbarea gusturilor și anumite mutații înregistrate în modul de viață a populației a condus la o scădere a cererii de locuințe mari, costisitoare.*

Tot mai numeroase sînt însă opiniile care susțin că, în actuala conjunctură, dezvoltarea activității în construcții se cere puternic amplificată. O asemenea apreciere, arată P.E., se întemeiază pe faptul că, între altele, în sectorul de construcții cererea de produse importate este cu mult mai redusă decît media pe economie.

Industrii ale inteligenței

● *În două zeci și cinci de ani Japonia a cunoscut deja trei tipuri de industrie dominante. În 1955 industria ușoară ; ulterior siderurgia și construcțiile navale ; începînd cu anul 1957 industria de componente electronice și, cu deosebire, tranzistori – pentru ca în ultimii șase ani să fie consemnată o nouă mutație : dezvoltarea industriilor de „inteligență" deopotrivă cu corolarele acesteia, comunicația și prelucrarea informației. Aceste transformări profunde ce vizează întreg ansamblul aparatului productiv – opinează Jaques Angout în studiul „Le Japon mise sur les industries de l'intelligence" publicat în numărul din septembrie a.c. al revistei „SCIENCE ET VIE" – au la bază o politică de inovație metodică, deopotrivă cu o înaltă capacitate de a asimila inovația. Dezvoltarea unor subdomenii care sînt circumscrise noțiunii de industrie a „inteligenței" – centrale nucleare, telecomunicații, echipament de birou, biotehnologii, uzine predate „la cheie", industria antipoluantă etc. – se subliniază în articol, răspund unor obiective precise: produsele respective sînt tot mai mult cerute pe piața mondială ; fabricarea acestora nu presupune decît un consum minim de energie și materii prime ; principala substanță încorporată este inteligența umană.*

Colocviu național

● *În zilele de 5 și 6 decembrie s-a desfășurat sub egida Institutului de economie socialistă un colocviu național consacrat analizei principalelor orientări actuale în gîndirea economică contemporană. Reunind cadre din cercetarea economică, cadre universitare și specialiști din diverse domenii ale economiei, colocviul a prilejuit o amplă dezbatere de idei în domeniul doctrinelor economice, al teoriilor economice precum și al unor probleme de actualitate ce se afirmă în gîndirea economică mondială. Sistemul criteriilor de apreciere a teoriilor economice ; criza teoriei economice occidentale ; conceptul „mod de viață" ; teoria valorii – muncă și a prețurilor în socialism ; diviziunea internațională a muncii ; structura economică în gîndirea economică socialistă ; considerații cu privire la teoria schimbului inegal; curente în gîndirea monetaristă contemporană ; industria mică și mijlocie în procesul modernizării economiilor rămase în urmă; considerații asupra teoriilor „noilor economiști"; tipologia crizelor economice ; conceptul de monopol internațional ; înzestrarea cu factori și progresul tehnic ; dezvoltarea teoriei economice a socialismului – iată cîteva dintre titlurile comunicărilor prezentate în cadrul colocviului amintit.*

FIȘE

Creşterea randamentului fondurilor fixe

(Urmare din pag. 13)

crează la montarea de alimentatoare automate la presele de ştanţat tablă, care permit reducerea consumului specific şi creşterea productivităţii muncii cu peste 50% la aceste operaţii ; montarea unei benzi transportoare la calandrul I, care elimină transportul manual al semifabricatului dintre valţul de gelifiere şi calandru.

Pînă în prezent, la întocmirea planurilor de reparaţii capitale nu s-a ţinut seama de posibilităţile existente privind modernizarea maşinilor şi utilajelor. Faţă de această situaţie **considerăm că este necesar ca în toate cazurile în care se execută reparaţii capitale să se analizeze de către comisia tehnică a inginerilor şi tehnicienilor,** în prezenţa specialiştilor şi a muncitorilor care exploatează maşinile şi utilajele, **posibilitatea executării — odată cu acestea — şi a unor lucrări de modernizare a lor, lucrări care să fie prevăzute chiar în planul de reparaţii capitale, ca sarcină obligatorie de plan.** Aceasta cu atît mai mult dacă avem în vedere că lucrările de modernizare au o eficienţă economică ridicată, concretizată în : creşterea capacităţii de producţie şi a productivităţii muncii ; reducerea unor fonduri de investiţii şi a importului ; reducerea consumului de energie electrică şi a costurilor de producţie.

Întreţinerea şi repararea fondurilor fixe

DIN ANALIZA indicilor de utilizare a fondurilor fixe rezultă că din fondul de timp maxim disponibil de lucru la utilajele de bază (calandre, linii tehnologice pentru fabricarea pielii artificiale, maşini de frecat vopsele şi altele) se pierde 6—3% ca urmare a întreruperilor accidentale determinate de întreţinerea necorespunzătoare, precum şi de depăşirea duratei normate, de execuţie a reparaţiilor din lipsă de piese de schimb.

În general, la sfîrşitul perioadelor de plan (lună, trimestru) maşinile şi utilajele sînt suprasolicitate şi este neglijată întreţinerea lor, ceea ce conduce de multe ori la scoaterea lor din funcţiune şi intrarea în reparaţii accidentale, iar adeseori se amînă săptămîni sau chiar luni intrarea în reparaţii sau revizii generale a unor maşini şi utilaje în dorinţa de a obţine producţie şi a se realiza sarcinile de plan. Această producţie, obţinută în detrimentul executării reparaţiilor planificate, duce însă la creşterea gradului de uzură a fondurilor fixe, la „căderi" rapide şi uneori definitive a unor utilaje şi piese, la creşterea costurilor şi duratei perioadei de reparaţii, la o pierdere mai mare de producţie în perioada următoare.

Pentru reducerea acestor pierderi în utilizarea capacităţilor de producţie, în ultima perioadă au sporit preocupările în vederea încărcării şi exploatării optime a maşinilor şi utilajelor, asigurării din timp a pieselor de schimb şi efectuarea unor reparaţii de calitate în timpul afectat prin plan pentru astfel de lucrări. De asemenea, s-au luat măsuri de respectare a graficelor de efectuare a lucrărilor de întreţinere şi reparaţii curente, în cadrul cărora la unele utilaje se fac intervenţii zilnice.

Cadre calificate

FAPTELE demonstrează că cele două calandre pentru fabricarea foliilor plastifiate şi liniile tehnologice pentru fabricarea pielii artificiale nu sînt utilizate la capacitate, în mare parte din lipsă de personal calificat. Peste 50% din personalul muncitor provine din rîndul muncitorilor necalificaţi, deşi participă la conducerea unor utilaje şi instalaţii complexe cu o valoare deosebit de mare, de ordinul a cîtorva milioane de lei.

Procesul tehnologic necesită muncitori care să cunoască nu numai tehnologia de fabricare a produselor din mase plastice, ci şi modul de întreţinere şi reparare a utilajelor, un minim de cunoştinţe din domeniul electronicii şi automatizării, ştiind că o manevră greşită sau un parametru de exploatare nerespectat conduc la avarierea utilajului sau la realizarea de produse de o calitate necorespunzătoare şi chiar rebuturi. Considerăm că este necesar să se acorde o atenţie mai mare pregătirii de cadre calificate şi ridicării calificării cadrelor. În această direcţie s-a organizat un curs de calificare fără scoatere din producţie pentru meseria de operator în prelucrarea polimerilor, începînd cu 1 noiembrie 1980, şi este necesar să se continue şcolarizarea anual a cel puţin 20—30 tineri în meseria de operator în prelucrarea polimerilor prin liceele de specialitate sau şcolile profesionale ; totodată, este necesară organizarea unui curs de policalificare a operatorilor chimişti în meseriile de electrician şi lăcătuş şi un curs de perfecţionare care să cuprindă întregul personal în vederea însuşirii noilor tehnologii şi a cerinţelor legate de întreţinerea şi exploatarea raţională a utilajelor şi instalaţiilor.

Una din cauzele menţinerii unor neajunsuri în utilizarea mai bună a fondurilor fixe o constituie necunoaşterea de către toţi factorii de răspundere, în special de către cadrele din conducerea secţiilor şi sectoarelor de activitate, a informaţiilor legate de: mărimea valorii fondurilor fixe aflate în exploatare, volumul amortizărilor plătite, utilajele care stau nefolosite, nivelul indicilor de eficienţă a utilizării fondurilor fixe (producţia şi beneficiul la 1 000 lei fonduri fixe), consumurile de energie şi carburanţi pe utilaje, maşinile şi instalaţiile care se pretează la modernizări, cele a căror exploatare nu mai este economicoasă, momentul optim al efectuării reparaţiilor etc. Aceste date sînt cunoscute de regulă numai de către persoanele din sectorul mecano-energetic şi financiar-contabil, care conduc evidenţa lor şi fac raportări statistice.

Considerăm că este timpul să se acorde o mai mare atenţie îmbunătăţirii sistemului informaţional privind cunoaşterea modului de utilizare a fondurilor fixe, supunîndu-se spre aprobarea consiliului oamenilor muncii programe speciale de măsuri tehnico-organizatorice cu termene şi responsabilităţi, care să conducă la îmbunătăţirea utilizării fondurilor fixe, pornind de la exigenţele actualei etape de dezvoltare a ţării, în cadrul noului mecanism economico-financiar, bazat pe autoconducere şi autogestiune, pe creşterea rolului şi răspunderii clasei muncitoare în buna administrare a întreprinderii, în gospodărirea raţională, cu maximum de randament, a fondurilor materiale şi financiare încredinţate.

Impulsionarea creativităţii

(Urmare din pag. 21)

să-l discearnă şi să-l introducă rapid, a unui spirit mobil şi autocritic este esenţială pentru trecerea la o nouă calitate în întreaga viaţă economico-socială îndeosebi. Acest spirit este esenţialmente necesar, deoarece porneşte de la premisa că integrarea progresului tehnico-ştiinţific este o problemă permanent deschisă.

Această viziune plină de răspundere şi opusă comodităţii în concepţie şi acţiune este însă numai un aspect al modernizării conducerii. Ea se îmbină armonios cu mecanismul democratic al conducerii colective şi numai astfel sistemul de conducere se structurează în forma nouă a autoconducerii şi autogestiunii, a noului mecanism economico-financiar. Numai astfel sistemul de organizare şi conducere determină creşterea responsabilităţii colective, a eficienţei şi rentabilităţii, a disciplinei şi echităţii socialiste. Desigur că acest proces de restructurare calitativă a organizării şi conducerii este încă abia la început şi astfel el scoate mai degrabă la iveală neajunsurile şi aspectele negative ale vechilor stări de lucruri decît rezolvă integral problemele. Datorită complexităţii sale, creşterea caracterului consecvent ştiinţific şi democratic al conducerii şi organizării se înfăptuieşte treptat, depăşind obstacolele obiective şi subiective. Tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** remarca faptul că **„acest nou mecanism îşi face loc cu greu, întîmpină rezistenţa din partea vechiului, a obişnuinţei de a lucra fără a da socoteală pentru rezultatele economice obţinute"** [8]).

Secretarul general al partidului a subliniat două grupe de probleme ridicate de introducerea noului mecanism economico-financiar : 1) înţelegerea lui corectă la toate nivelurile de conducere, înţelegerea legăturii intrinsece dintre pîrghiile sale interne de cointeresare şi participare la beneficii şi responsabilitatea şi disciplina faţă de aspectul rentabilităţii, eficienţei, productivităţii şi calităţii şi 2) necesitatea generalizării lui în toate domeniile vieţii economico-sociale atît la nivelul unităţilor cît şi teritorial-administrativ, pe baza viziunii riguroase a planului naţional unic de dezvoltare. Desigur, desfăşurarea în continuare a activităţii va evidenţia noi aspecte concrete, noi probleme de rezolvat în ceea ce priveşte condiţiile democratice ale accelerării ritmului de introducere a noii calităţi în ţara noastră. Este incontestabil însă faptul că pe măsura integrării sale în practică şi a depăşirii calităţii sale de experiment social istoric, valenţele democratice, responsabile şi umaniste ale noului mecanism economico-financiar se vor releva în mod concret prin impulsul dat dezvoltării forţelor de producţie, prin restructurarea unor domenii fundamentale ale civilizaţiei socialiste.

[8]) **Nicolae Ceauşescu,** Cuvîntare la Plenara lărgită a Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii, ed. cit., p. 24.

25 DE ANI DE ACTIVITATE CONSTRUCTIVĂ A ROMÂNIEI LA NAȚIUNILE UNITE

ANUL ACESTA, în care la 24 octombrie s-a sărbătorit cea de a 35-a aniversare a înființării Organizației Națiunilor Unite, este marcat în mod fericit de alte două importante comemorări, de interes deosebit pentru România : prima, 25 de ani de la intrarea țării noastre în Organizația Națiunilor Unite și, a doua, 15 ani de la adoptarea de către Adunarea Generală a rezoluției inițiată de România cu privire la educarea tinerețului în spiritul idealurilor păcii, înțelegerii și colaborării între popoare.

O perioadă de profunde transformări pe scena mondială

O PRIVIRE retrospectivă asupra perioadei care s-a scurs de la adoptarea Cartei O.N.U. va pune în evidență faptul că ea s-a caracterizat printr-o serie de transformări profunde ale scenei mondiale : în primul rînd apariția sistemului mondial socialist, prăbușirea sistemului colonial al imperialismului, apariția unui mare număr de noi state independente, revoluția fără precedent din domeniul științei și tehnologiei. Toate aceste transformări au dus la modificarea în mare măsură a imaginii de acum 35 de ani a Organizației Națiunilor Unite. Avînd în prezent un număr de 154 state membre, O.N.U. este acum de trei ori mai mare decît în 1945, parcurgînd astfel aproape în întregime calea către realizarea vocației sale de universalitate. Această creștere considerabilă a numărului membrilor O.N.U. a conferit și o dimensiune calitativă organizației mondiale, îmbogățind-o cu noi și valoroase școli de gîndire politică, îndeosebi ale țărilor socialiste, țărilor în curs de dezvoltare, țărilor nealiniate, țărilor mici și mijlocii ale lumii, fapt care a dus la lărgirea și ameliorarea caracterului său reprezentativ. Această evoluție este oglindită totodată de structura complexă și articulată pe care O.N.U. a dobîndit-o prin contribuția activă a tuturor acestor țări și de gama cuprinzătoare de funcțiuni și activități pe care o desfășoară în prezent.

Organizația Națiunilor Unite a fost creată ca „să mențină pacea și securitatea internațională... și să realizeze cooperarea internațională în rezolvarea problemelor internaționale cu caracter economic, social, cultural sau umanitar". Republica Socialistă România consideră că astăzi aceste obiective sînt la fel de actuale ca și în prima zi în care au fost stabilite. Legătura care există între menținerea păcii și cooperarea internațională pune în lumină concepția fundamentală a României socialiste potrivit căreia pacea nu reprezintă pur și simplu o stare pasivă de nebeligeranță ci un proces dinamic de conlucrare activă și intensă între state pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, în liniște, prosperitate și securitate pentru toți. În același timp, România concepe pacea internațională nu ca pe un fenomen distinct și izolat, ci ca pe un fenomen concret, adînc înrădăcinat și strîns legat de alte concepte socio-politice majore. Privită din acest unghi sistemic, menținerea păcii mondiale depinde în esență de soluționarea unor mari probleme ce confruntă omenirea, ca instaurarea unei noi ordini economice internaționale ; eliminarea decalajelor dintre țările bogate și sărace ale lumii pe baza dezvoltării economice mai rapide a statelor mai puțin dezvoltate sau în curs de dezvoltare ; realizarea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare ; soluționarea problemelor alimentare și demografice ; protecția mediului înconjurător și calitatea vieții ; asigurarea respectării drepturilor fundamentale ale omului, a drepturilor femeii, tineretului și copilului. Această concepție globală este în deplină concordanță cu interdependența relațiilor internaționale și cu indivizibilitatea păcii mondiale. Toate acestea fac parte din problematica de fond ce trebuie să suscite interesul și preocuparea directă a Națiunilor Unite.

Pornind de la aceste considerente, România apreciază că menținerea păcii, securității internaționale, care constituie menirea primordială a Națiunilor Unite, trebuie să se bazeze în mod realist, îndeosebi într-o perioadă cînd omenirea trece printr-o agravare a încordării internaționale și printr-o evoluție alarmantă a raporturilor interstatale, pe stricta aplicare a scopurilor și principiilor consacrate de Carta Națiunilor Unite : respectul independenței și suveranității naționale ; neamestecul și neintervenția în treburile interne ale altor state ; nerecurgerea la forță sau la amenințarea cu forța și reglementarea prin mijloace pașnice a diferendelor internaționale ; participarea cu drepturi egale a tuturor statelor, indiferent de mărime, sistem sau potențial, la soluționarea problemelor majore de interes general. În acest context, este de importanță vitală ca principiul unanim recunoscut al nerecurgerii la forță sau la amenințarea cu folosirea forței să fie tradus în viață prin stoparea cursei înarmărilor prin eforturi decisive ale tuturor statelor membre, îndreptate spre realizarea dezarmării generale și complete, în primul rînd a dezarmării nucleare.

Validitatea acestor aprecieri din gîndirea politică românească este pregnant confirmată de umbra tangibilă și amenințătoare a actualelor concentrări de trupe și armamente, inclusiv armamente nucleare, ca și de noua spirală a cheltuielilor militare. După cum arăta secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, în ultimul său Raport cu privire la activitatea Organizației, „cheltuielile militare mondiale în anul 1980 au depășit cifra astronomică de 500 miliarde dolari, sau circa 6 la sută din producția mondială totală. Dezvoltarea cantitativă și calitativă a armamentelor, îndeosebi a armelor nucleare, continuă". În aceste împrejurări, potrivit strategiei politice a României, este de cea mai mare importanță să se acționeze pentru a face efectivă aplicarea principiului universal recunoscut al nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, prin eliminarea instrumentelor materiale ale politicii de forță, care sînt armamentele și cursa înarmărilor, în baza unor eforturi decisive ale tuturor statelor membre O.N.U., orientate către traducerea în viață a dezarmării generale și complete, în primul rînd a dezarmării nucleare.

După părerea României socialiste, discutarea problemelor dezarmării ar fi incompletă și în mare măsură lipsită de sensul și finalitățile sale reale dacă s-ar pierde din vedere interacțiunea lor directă cu gravele probleme de ordin economic ce confruntă omenirea în general și țările în curs de dezvoltare în special. În epoca noastră, caracterizată prin creșterea conștiinței și maturității politice a maselor, nu numai cercurile de specialiști ci și cele ale opiniei publice naționale și mondiale înțeleg legătura organică între conceptul de dezarmare și cel de creștere economică și sesizează impactul profund negativ al cheltuielilor militare asupra eforturilor ce se desfășoară în direcția dezvoltării economice mondiale, cu precădere ale țărilor în curs de dezvoltare.

Accent sporit pe rezolvarea problemelor economico-sociale

SE ȘTIE că printre marile țeluri înscrise în Carta Națiunilor Unite figurează „promovarea progresului social și un nivel de trai superior în mai mare libertate". În ultimele decenii, acest țel a căpătat o importanță crescîndă, ca reflectare a două tendințe care de fapt sînt îngemănate : prima, apariția unui număr mare de state desprinse din dominația colonială, state care pun pe primul plan dezvoltarea economică și socială a popoarelor lor ; a doua, creșterea conștiinței generale a popoarelor lumii că pacea mondială este imposibil de garantat atîta timp cît două treimi din populația planetei trăiește în sărăcie. De aici, necesitatea ca Organizația Națiunilor Unite și toate instituțiile și organele ce fac parte din sistemul acesteia să pună un accent din ce în ce mai mare pe rezolvarea problemelor economice și sociale ce confruntă omenirea în strînsă legătură și interdependență cu rezolvarea tuturor celorlalte probleme majore ale acesteia.

ECONOMIE MONDIALĂ

Înțelegerea clară a interdependenței problemelor existente în lume și a necesității rezolvării lor pe această bază are fără îndoială implicații notabile asupra modului în care societățile naționale își organizează viața economică, tehnologică, științifică și de altă natură. Producția și repartiția hranei și a altor bunuri, răspîndirea științei și tehnologiei în producția industrială și agricolă, ca și în alte sectoare economice, impactul activității omului asupra mediului înconjurător, problemele legate de locul și modul de trai al oamenilor, efectul tuturor acestora asupra drepturilor lor la o viață demnă și liberă, toate sînt aspecte ce au intrat în preocupările comunității internaționale.

Toate aceste preocupări au fost strîns legate de problematica largă, mai sus amintită, a cărei soluționare, bazată pe coordonarea avantajelor, intereselor și eforturilor tuturor statelor, va face posibilă înfăptuirea unei lumi mai bune și mai drepte, o lume a păcii, securității, înțelegerii și cooperării internaționale.

În acest spirit, Republica Socialistă România s-a manifestat, încă de la intrarea sa în Organizația Națiunilor Unite, în 1955, ca un sprijinitor ferm al organizației mondiale, nu numai prin pronunțări clare de politică externă, la cel mai înalt nivel, dar și prin inițiative și contribuții constructive de ordin concret, de natură să mărească autoritatea și prestigiul O.N.U., să sporească rolul său în viața internațională și să întărească eficacitatea muncii sale. De pildă, datorită unei inițiative românești de-a lungul unui număr de ani, Adunarea Generală a înscris punctul de pe ordinea de zi referitor la creșterea rolului O.N.U. în menținerea și consolidarea păcii și securității internaționale ; România a participat activ la negocierile de dezarmare, iar numeroase propuneri ale sale au fost incluse în documentele O.N.U. în vigoare privind dezarmarea, îndeosebi propunerile vizînd înghețarea și reducerea bugetelor militare, încetarea dezvoltării calitative a sistemului de arme nucleare, înființarea unor organe deliberative democratice de negociere în cadrul O.N.U. ; se cuvine relevat aici largul ecou de care s-au bucurat la actuala sesiune a Adunării Generale a O.N.U., cele două rezoluții inițiate de România referitoare la înghețarea și reducerea bugetelor militare și respectiv consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor. Problema științei și tehnologiei dedicată dezvoltării, ca și problema industrializării țărilor în curs de dezvoltare au fost pentru prima dată supuse examinării de către O.N.U. la inițiativa guvernului român, și tot la propunerea României diferite organe competente ale O.N.U. examinează în prezent crearea unui mecanism de reglementare a diferendelor internaționale pe baza bunelor oficii, mediațiunii și concilierii sau adoptarea unui tratat cu privire la interzicerea forței și a amenințării cu forța. Pentru a menționa un ultim, dar nu și cel mai puțin important aspect, România a adus o contribuție importantă la acțiunea internațională ce a culminat cu adoptarea de către O.N.U. și alte organisme internaționale a unui număr important de rezoluții și măsuri dedicate bunăstării și propășirii tinerei generații. Adunarea Generală a adoptat în 1965 binecunoscuta Declarație cu privire la tineret, în urma discutării și aprobării unanime a unui proiect de rezoluție prezentat de România. În 1973, România a supus atenției un complex de măsuri care au constituit baza rezoluției cu privire la acțiuni concertate în scopul satisfacerii nevoilor și aspirațiilor tineretului. Ca urmare a acestei rezoluții, care a fost adoptată cu unanimitate de voturi de către Adunarea Generală, secretarul general al O.N.U. a indicat Secretariatului să întocmească o listă a centrelor și instituțiilor de cercetare a problemelor tineretului, existente în întreaga lume, în scopul stabilirii de legături directe cu acestea.

Sprijinul ferm acordat organizației mondiale și activităților acesteia de către România a fost reiterat în numeroase rînduri de tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, care, cu inițiativa sa creatoare și modul său constructiv de a aborda problemele, a avut un rol determinant în stabilirea liniilor călăuzitoare ale politicii generale ale țării noastre în favoarea Națiunilor Unite și a creșterii rolului O.N.U. în rezolvarea marilor probleme ale contemporaneității. Ca o recunoaștere a acestei contribuții valoroase, secretarul general O.N.U. Kurt Waldheim a exprimat în diferite ocazii înalta sa apreciere și stimă pentru interesul și încurajarea acordată personal de președintele Nicolae Ceaușescu și a adus omagii participării active a României la lucrările organizației.

În acest context, trebuie să evidențiem un aspect care este, potrivit gîndirii revoluționare a Partidului Comunist Român, de primă importanță pentru reușita tuturor strădaniilor Națiunilor Unite. Cauza instaurării unei noi ordini economice internaționale, într-o lume mai bună și mai dreaptă, izbăvită de arme, foamete, boli și sărăcie, a încetat de mult să privească numai guvernele și cercuri politice restrînse ; ea a devenit aspirația profundă și de fapt o problemă vitală pentru toate națiunile și popoarele lumii. România și președintele său, tovarășul Nicolae Ceaușescu văd în acest factor nou o forță motrice decisivă, capabilă să contribuie efectiv la atingerea țelurilor și obiectivelor O.N.U. În consecință, este esențial să se asigure cea mai largă conștientizare a opiniei publice mondiale, prin toate canalele informaționale existente, asupra tuturor aspectelor privitoare la pacea și securitatea internațională precum și la gravele primejdii ce le amenință.

Căci nu există nici o îndoială că soluționarea justă și trainică a actualelor probleme mondiale va putea fi realizată, în ultimă instanță, prin participarea directă a bărbaților și femeilor, a națiunilor și popoarelor din întreaga lume ; cu siguranță că ele sînt acelea care, folosind momentul și împrejurarea, vor putea transforma Organizația Națiunilor Unite într-un instrument de făurire a unei lumi mai bune și mai juste, bazată pe dreptate și progres pentru întreaga omenire.

Ștefan NĂSTĂSESCU

Marile progrese economico-sociale

(Urmare din pag. 17)

Se cuvine precizat că cincinalul 1976—1980, cu realizări dintre cele mai remarcabile în dezvoltarea economiei, se caracterizează prin cea mai puternică ridicare a nivelului de trai al oamenilor muncii. Creșterea la consumul de carne pe locuitor este în actualul cincinal de 17 kg, ceea ce reprezintă mai mult decît întregul consum realizat în anul 1950. La lapte, din creșterea totală de 93,4 litri care se înregistrează pe întreaga perioadă 1950—1980, actualul cincinal asigură 58 de litri, adică 62 la sută din sporul total ; la zahăr și produse din zahăr, din sporul realizat în cei 30 de ani, de 23,1 kg, contribuția actualului cincinal este de peste 34 la sută etc. Să mai adăugăm la aceste realizări ale muncii și creației poporului nostru și faptul că în perioada construcției socialiste s-au construit aproape 2 milioane locuințe din fondurile statului (ponderea ultimilor 15 ani reprezentînd peste 80 la sută). Progresele obținute în creșterea nivelului de trai oferă repere însemnate în ce privește dimensiunile și semnificația înfăptuirilor și împlinirilor clasei muncitoare, ale oamenilor muncii din țara noastră.

ACȚIONÎND în concordanță cu exigențele creșterii continue a bunăstării întregului popor și creării unei noi calități a vieții, Congresul al XII-lea al partidului a stabilit ca obiectiv fundamental pentru viitorul cincinal continuarea pe o treaptă superioară a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale. Atingerea acestor obiective depinde, în primul rînd, de capacitatea oamenilor de a aborda, de pe pozițiile înaintate ale cunoașterii științifice, cele mai complexe probleme ale dezvoltării economico-sociale a României. Este un adevăr care se înscrie, deopotrivă, ca condiția esențială a transformării cantității într-o nouă calitate în întreaga societate, a trecerii la o nouă etapă a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate.

Poporul nostru a înțeles — și dovedește aceasta însăși istoria noastră — că munca proprie este singura cale pentru progres, pentru propășire continuă. Astăzi, mai mult ca oricînd, această necesitate, înțeleasă, trebuie să se transforme în cea mai puternică forță a prosperității și bunăstării. Succesele obținute de poporul nostru pînă în prezent sînt o garanție sigură că decalajele care ne mai despart încă de statele dezvoltate pot fi reduse și înlăturate, că dificultățile izvorîte pe fondul crizei mondiale de materii prime și energie pot fi depășite — numai printr-un efort propriu susținut, printr-o activitate de calitate superioară în toate domeniile vieții economico-sociale.

Sînt create toate condițiile pentru a realiza o nouă calitate în întreaga activitate economico-socială. Esențialul este ca procesul de conștientizare a interesului de producător nemijlocit și de proprietar socialist să se realizeze cel puțin la nivelul la care se ridică înțelegerea interesului de beneficiar direct al rezultatelor muncii prestate. Valorificarea superioară a întregului potențial productiv, printr-o muncă de înaltă productivitate, constituie bază sigură pentru creșterea continuă a bunăstării întregului popor, pentru crearea unei noi calități a vieții.

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Acordul internațional pentru aluminiu

RECENT *Consiliul internațional al aluminiului a acceptat oficial 1 500 t aluminiu din partea Statelor Unite ca o contribuție voluntară la stocul tampon creat în cadrul Acordului internațional pentru această materie primă. Deși stocul oferit se situează sub nivelul de 5 000 tone lungi — recomandat de Congres — această acțiune reprezintă un pas înainte în eforturile internaționale de reglementare a evoluției prețului la aluminiu pe piața liberă (pînă în prezent S.U.A. participau numai cu echivalentul în dolari al contribuției lor stabilită de Consiliu). Ca urmare, specialiștii consideră că s-a creat un climat favorabil reluării negocierilor pentru un nou acord menit să-l înlocuiască pe cel în vigoare care va expira în iunie 1981 (în eventualitatea că nu va fi prelungit cu o perioadă adițională de șase luni).*

Potrivit acordului actual, stocul tampon este utilizat ca pirghie de intervenție în cazul cînd prețul atinge plafonul de 2 145 dolari malaiezieni per picul (circa 260 kg), în prezent prețul fiind în jurul a 1 120 dolari malaiezieni per picul.

Cupru: ofertă deficitară

ÎN a doua jumătate a anilor '80 este posibil ca cererea de cupru să depășească sensibil producția, să apară o situație caracterizată prin reducerea stocurilor și instabilitate în ce privește prețurile. Specialiști ai Asociației de dezvoltare în domeniul cuprului și ai Grupului de cercetări pentru materii prime afirmă că această situație va fi inevitabilă în caz că nu se vor lua măsuri pentru noi investiții în vederea creșterii producției.

Pînă în 1984 este posibil ca producția mondială de cupru să crească cu 3,6 la sută pe an urmînd să atingă 7,3 mil. t/an în 1984. Pentru această perioadă se pare că va putea fi menținut echilibrul între cerere și ofertă, ulterior existînd doar puține speranțe de creștere a producției în condițiile exploatării minelor actuale. Astfel, producții suplimentare de cupru vor trebui obținute prin darea în exploatare a unor noi mine, de unde cuprul va fi extras la prețuri de cost superioare celor actuale.

Pe de altă parte specialiștii apreciază că urcarea exagerată a prețurilor este alimentată de activitățile speculative, fapt care face să crească și mai mult preocuparea pentru încheierea unei convenții asupra cotațiilor de la Bursa de metal din Londra (L.M.E.) ca bază de reglementare a contractelor de vînzare pe piața internațională a cuprului.

Cerere substanțială la lină

ÎN competiția cu firele sintetice, producția de lină este departe de a pierde teren — afirmă surse ale Secretariatului internațional al linii. In condițiile penuriei crescînde de hidrocarburi, se pare că cererea se îndreaptă din nou spre textile și confecții din lină și bumbac, fiind tot atît de adevărat că pe piață se solicită cantități mai reduse de mărfuri, dar cu exigențe sporite în ce privește durabilitatea.

Datele Organizației internaționale a textilelor din lină arată că utilizarea linii ca materie primă a crescut cu 6% în 1979 față de 1978, în timp ce la firele sintetice această creștere a fost de numai 2%. În același an, producția mondială de lină a crescut cu 2,5% ajungînd la 2,71 mil. tone, cel mai înalt nivel din ultimii 8 ani. Secretariatul internațional al linii prognozează o creștere de 1—2% pe an pentru următorii cinci ani.

Programe de dezvoltare

Republica Singapore: priorități industriale

REPUBLICA Singapore, stat sud-est asiatic, cu o suprafață de numai 616,3 km² și o populație de 2,36 mil. locuitori a cunoscut în ultimii ani o evoluție economică deosebit de rapidă. P.I.B.-ul a marcat rate anuale de creștere înalte : 8% în 1977, 8,6% în 1978, 9,7% în 1979 și se așteaptă să crească în acest an cu 8,5—9%. Aceste creșteri au fost realizate în special pe seama unei industrializări în ritm deosebit de susținut. Este semnificativ în acest sens faptul că industria prelucrătoare a contribuit în 1973 cu 31% la formarea P.I.B. față de numai 22% în 1977. Sectorul industrial este în prezent reprezentat în special prin industria chimică și de rafinare a țițeiului (al treilea centru mondial de rafinare după Rotterdam și Houston), industria prelucrătoare de mașini și echipamente (utilaj petrolier, mașini electrice, mijloace de transport etc.) mecanica fină, industria electronică (aparate radio și TV, minicalculatoare etc.) ș.a.

Dezvoltarea cu prioritate a sectorului industrial se află în continuare în centrul atenției autorităților singaporeze. Astfel, în anul financiar 1980—1981 (1 aprilie—31 martie) guvernul și-a propus cheltuieli bugetare de peste 7 635 mil. dolari sing. (cca 2,11 dolari singaporezi = 1 dolar S.U.A.) cu 28,7% mai mari decît cele din anul financiar 1979—1980. Din totalul cheltuielilor bugetare, peste 47% sînt destinați dezvoltării.

Cele mai importante investiții sînt prevăzute în industria de rafinare a țițeiului (50 mil. t/an capacitate actuală) și în industria petrochimică, unde societatea mixtă Japan-Singapore construiește un mare complex petrochimic în valoare de 2 mrd. dol. S.U.A. Vor demara lucrările la instalațiile de etilen-glicol (100 mii t/an), etilen-oxid (80 mii t/an), azot și oxigen, care urmează să intre în funcțiune în anul 1983. În etapa următoare, în cadrul complexului petrochimic de la Ayer Merbau se prevede construirea unei instalații de polietilenă de înaltă densitate cu o capacitate de 80 mii t/an. Dintre proiectele din alte ramuri industriale menționăm : extinderea capacităților de producție a circuitelor integrate, o nouă fabrică de cabluri, o fabrică de binocluri, o fabrică de aparataj medical, o fabrică de paste făinoase etc.

Relațiile economice între R.S. România și Republica Singapore se dezvoltă pe baza acordului comercial în vigoare între cele două țări. Exporturile noastre sînt constituite în special din produse chimice, metalurgice, ale industriei ușoare, iar importul în principal din cauciuc natural. Perspective bune se întrevăd și în domeniul cooperării, îndeosebi în unele ramuri ale industriei constructoare de mașini.

N. L. OSS

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMÎNA 1—5.XII.1980 cursul **dolarului S.U.A.** a continuat să crească față de majoritatea valutelor occidentale — excepțind yenul japonez.

Această evoluție a fost determinată de continuarea creșterii dobînzilor la dolari, (dobînda preferențială „prime rate" fiind majorată de la 17,75% la 19%, iar Sistemul Federal de Rezervă a ridicat taxa oficială a scontului de la 12 la 13%, cu începere de la 4.XII.1980), cît și la eurodolari (care se situau la sfîrșitul săptămînii cu 0,75% peste nivelul intervalului anterior, la termene de 6 luni), ceea ce a sporit corespunzător atractivitatea în această valută și, corespunzător, creșterea cursului ei pe piețele valutare.

Presiunile „à la baisse" asupra **mărcii vest-germane** s-au menținut la nivele destul de ridicate, în special ca urmare a situației balanței de plăți a R.F.G. (deficitul în luna octombrie a.c. a crescut la 3,45 miliarde mărci, față de unul de 3,03 miliarde mărci în luna septembrie a.c.) și a estimărilor privind scăderea P.N.B. în termeni reali cu cca. 2% în trim. III a.c., astfel că cotația de închidere din ziua de 5.XII.1980, de 1,96 mărci/1 dolar, era cu 1,7% sub cea corespunzătoare din 28.XI. de 1,9275 mărci/1 dolar. **Lira italiană** s-a apropiat din nou de limita inferioară de intervenție în cadrul noului sistem valutar vest-european, tranzacționîndu-se la închiderea intervalului analizat la 930,50 lire/ dolar, respectiv cu peste 1,6% sub nivelul de referință de 915.50 lire/1 dolar. Nivele apropiate de depreciere în relația cu dolarul au înregistrat **francul francez** (4,54 franci/1 dolar pe 5.XII., față de 4,47 franci/1 dolar pe 28.XI.1980) și **francul belgian** (31,45 franci/1 dolar, față de 31 franci/1 dolar, respectiv), în timp ce **francul elvețian,** cu o cotație de 1,7675 franci/1 dolar, la închiderea săptămînii, se situa cu 1,4% sub cea corespunzătoare din 28.XI.1980 de 1,7425 franci/1 dolar.

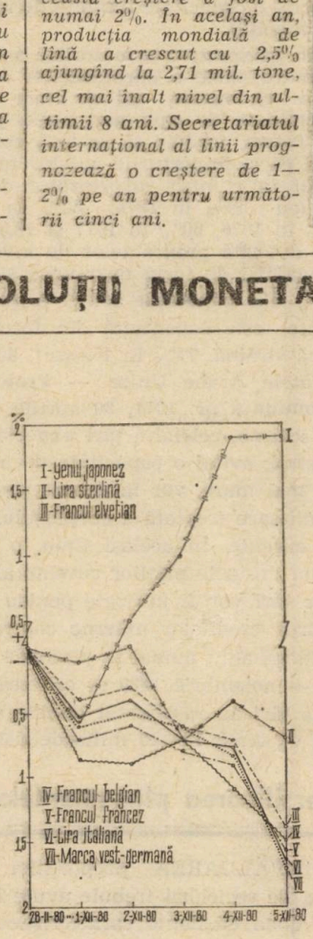

Cu toate că Anglia este confruntată în continuare cu dificultăți economice, calitatea crescîndă a **lirei sterline** de petro-valută i-a permis să fie mult mai stabilă față de dolar, astfel că la sfîrșitul perioadei analizate se situa la 2,34 dolari/1 lră, cu 0,7% sub închiderea din 28.XI.1980, de 2,3575 dolari/1 lră.

O evoluție diferită față de dolar a înregistrat-o **yenul japonez,** a cărui cotație de 212,50 yeni/1 dolar de la închiderea din 5.XII. era cu 1,9% peste cea de referință de 216,50 yeni/1 dolar. Această mișcare aparte a monedei nipone a fost determinată, în opinia operatorilor de devize, de sporirea investițiilor unor țări O.P.E.C. în economia japoneză.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat o creștere destul de accentuată la eurodolari (17,75% pe 5.XII.1980, comparativ cu 17% pe 28.XI.1980), în timp ce la euromărcile vest-germane (9,75%) și la eurofrancii elvețieni (6,375%) această creștere a fost mult mai redusă (cu 0,125%) față de nivelul din 28.XI.1980 .

Prețul **aurului** pe piața Londrei a evoluat în limita a 615 și 635 dolari/uncia, manifestînd spre sfîrșitul perioadei analizate o tendință de ușoară scădere (al doilea fixing din 5.XII.1980 de 617 dolari/uncia a fost cu 2,75 dolari/uncia sub cel corespunzător din 28.XI.1980).

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 1—5.XII. ; bază : cursurile din ziua de 28.XI a.c.

COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ ÎN PROCESUL DE RECICLARE A MIJLOACELOR FINANCIARE (I)

TERMENUL DE RECICLARE a mijloacelor financiare internaționale a apărut în presa de specialitate după criza petrolieră din 1973—1974, desemnînd procesul prin care fondurile utilizate pentru efectuarea plăților petroliere, rămase ca surplusuri ale țărilor exportatoare de țiței, se reîntorc în canalele financiare internaționale și sînt folosite la finanțarea deficitelor balanțelor de plăți ale țărilor importatoare de țiței.

Fenomenul reciclării, după ce a dominat relațiile economice internaționale în anii 1974—1975, s-a atenuat ca importanță odată cu diminuarea, în 1977—1978, a excedentului plăților curente ale țărilor membre ale O.P.E.C. Majorarea substanțială a prețului petrolului în 1979 a readus, însă, reciclarea în centrul scenei economice mondiale.

Persistența dezechilibrelor

CONFORM estimărilor Fondului Monetar Internațional **(IMF Survey,** 19 mai 1980), în acest an țările exportatoare de țiței vor avea un excedent al plăților curente de 115 miliarde dolari, comparativ cu 68 miliarde dolari în 1979. Se observă, din graficul alăturat că după atenuarea acestuia la mai puțin de 10 miliarde dolari în 1978, cifrele pentru ultimii doi ani au luat din nou proporții, depășind, atît în termeni nominali, cît și reali (dolari constanți) nivelurile anului 1974.

În contrast cu acest excedent, țările industrializate vor înregistra probabil, în acest an, un deficit de 46 miliarde dolari, față de 10 miliarde dolari în 1979, iar țările în curs de dezvoltare un deficit de circa 68 miliarde dolari, comparativ cu 55 miliarde dolari în 1979 și 36 miliarde dolari în 1978. Aceste date, care constituie punctul de plecare al analizei, trebuie completate cu o caracteristică nouă a situației prezente. Majoritatea specialiștilor consideră că dezechilibrele din plățile internaționale vor persista în următorii ani, astfel încît spre deosebire de situația din 1974—1975, problema reciclării va fi, de data aceasta, de mai lungă durată.

Tendința viitoare a surplusurilor monetare ale țărilor membre ale O.P.E.C. constituie un aspect central al procesului actual al reciclării. Veniturile petroliere ale țărilor membre ale O.P.E.C. se situează în prezent la 300—320 miliarde dolari pe an, iar valoarea importurilor de bunuri și servicii ale acestor țări la circa 200 miliarde dolari, respectiv două treimi din veniturile petroliere (aceeași proporție ca în 1974). Evoluția surplusului plăților curente ale O.P.E.C. va depinde atît de evoluția veniturilor petroliere (care sînt funcție directă de prețul țițeiului și de volumul fizic al exporturilor), cît mai ales de evoluția importurilor de bunuri și servicii ale acestor țări. În acest sens, trebuie avut în vedere că cea mai mare parte a excedentului plăților curente ale membrilor OPEC este realizat de țările din zona Golfului (Arabia Saudită, Kuweit, Emiratele Arabe Unite, Bahrein, Qatar, Oman) care au venituri petroliere ridicate și o populație redusă, respectiv o capacitate limitată de import (vezi tabelul).

Și în perspectiva următorilor ani, cea mai mare parte a surplusurilor monetare se va realiza tot de către țările exportatoare de țiței mai puțin populate. Totuși, trebuie să se țină cont de faptul că și importurile acestor țări au crescut în ritmuri surprinzător de rapide (cu 59% în 1974, 52% în 1975, 65,5% în 1976, 60% în 1977 și 18,3% în 1978) datorită programelor de investiții și angajării de forță de muncă străină (56,5% din populația activă a Arabiei Saudite este constituită din forță de muncă străină, 71% în Kuweit, 80% în Emiratele Arabe Unite — **Problèmes économiques** nr. 1671, 30 aprilie 1980).

În schimb, celelalte țări exportatoare de petrol, avînd o capacitate de import mult mai mare, vor înregistra probabil o diminuare treptată a surplusului plăților curente. În același timp, o parte din surplusurile plăților curente ale acestor țări vor fi utilizate pentru rambursarea creditelor externe contractate în ultimii ani ; numai în perioada iunie 1979 — noiembrie 1980 se estimează că aceste țări au rambursat credite și dobînzi de circa 15—20 miliarde dolari.

Diversificarea plasamentelor

ÎN EVALUAREA proporțiilor prezente ale reciclării trebuie avute în vedere două elemente caracteristice ale disponibilităților monetare ale țărilor membre ale OPEC. În primul rînd, că la disponibilitățile rezultate din excedentele ultimilor doi ani — de circa 180 miliarde dolari — se adaugă cele circa 200 miliarde dolari rezultate din excedentele cumulate ale anilor 1974—1978. În totalitate, aproape 400 miliarde dolari, avînd ca punct de pornire excedentele petroliere, sînt reciclate în prezent prin canalele financiare internaționale. În plus, pînă în 1985 se vor adăuga alte 250—450 miliarde dolari, surplusuri ce vor fi cumulate de OPEC în următorii patru ani, care vor trebui să fie reciclate în sistemul monetar-financiar internațional.

În al doilea rînd, aceste sume uriașe sînt în continuă mișcare, luînd diferite forme de plasament în funcție de condițiile economico-politice din relațiile internaționale și de interesele cercurilor posesoare. Cu alte cuvinte, mișcarea fondurilor de la țările exportatoare de țiței excedentare spre țările cu deficite ale balanțelor de plăți nu se face direct, ci prin mai multe mecanisme și canale de intermediere. Cîteva date privind modul în care și-au plasat pînă acum excedentele țărilor exportatoare de țiței sînt edificatoare.*

Din suma totală a disponibilităților monetare ale țărilor membre ale OPEC de circa 200 miliarde dolari existentă la mijlocul anului 1979, circa 129 miliarde dolari puteau fi identificate în statisticile internaționale astfel : 88 miliarde dolari plasamente bancare ; 26 miliarde dolari plasamente nebancare diverse pe piața capitalurilor din S.U.A. ; 8 miliarde dolari plasamente nebancare în R.F. Germania ; 7 miliarde dolari plasamente în aur (36,3 milioane uncii, la prețul pieței din iunie 1979). Plasamentele bancare erau concentrate în mare măsură pe piața Londrei (37 miliarde dolari), restul în S.U.A. (14,5 miliarde dolari), Franța (10 miliarde dolari), R.F. Germania (5,5 miliarde dolari). Este semnificativă, de asemenea, diversitatea plasamentelor nebancare făcute în S.U.A. : 12 miliarde dolari în titluri de credit publice (de exemplu, bonuri de

Tabelul nr. 1

Evoluția soldului balanțelor de plăți curente ale țărilor membre ale OPEC pe grupe mari de țări (miliarde dolari)

	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Țări din zona Golfului	35,5	25,3	29,3	31,1	20,7	46
Alte țări exportatoare de țiței	30	4,2	5,2	—5,6	—19,7	22
Total	65,5	29,5	34,5	25,5	1,0	68

Sursa : Problèmes économiques, nr. 1694, 22 oct. 1980.

*) A se vedea în special Problèmes économiques, nr. 1964, 22 oct. 1980

tezaur) ; 6 miliarde dolari în acțiuni ale firmelor private ; 2,5 miliarde dolari în obligațiuni ale firmelor private ; 0,3 miliarde dolari investiții directe ș.a.

Disponibilitățile de 60—70 miliarde dolari care nu apar în statisticile internaționale erau plasate pe canale dintre cele mai diverse, precum : împrumuturi pe termen mediu și lung interguvernamentale ; asistență financiară acordată țărilor în curs de dezvoltare ; cumpărări de bunuri imobiliare sau alte achiziții neraportate etc. Este evident că o asemenea diversificare a plasamentelor face ca procesul reciclării să fie deosebit de complex, fondurile cu care se efectuează plățile petroliere reintrînd și circulînd în sistemul monetar-financiar internațional sub forme diferite de lichiditate, cu diferite viteze de rotație, ca active pe termen scurt, mediu și lung, care se supun legilor și regulilor din sistemele naționale sau internaționale în care se află.

Cifrele globale disponibile indică pentru 1979 o structură a plasamentelor în care activele pe termen lung ocupă locul preponderent : 50% în acțiuni, active imobiliare și împrumuturi pe termen lung ; 7% în titluri de credit guvernamentale ; 5% în împrumuturi acordate organizațiilor internaționale ; 38% în depozite bancare pe termen

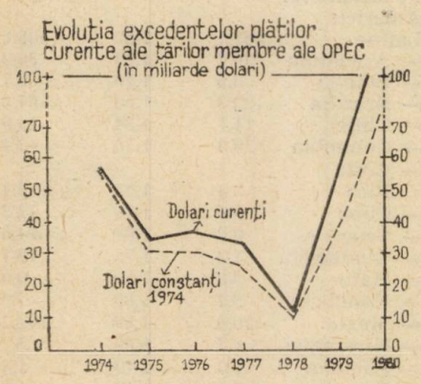

scurt. Este cunoscut însă că în anii imediat următori declanșării crizei petroliere (1974—1975), cea mai mare parte din surplusurile țărilor exportatoare de țiței erau plasate sub forma depozitelor bancare pe termen scurt (3—6 luni) ceea ce a determinat atunci o mare volatilitate a acestor fonduri. Trecerea spre plasamente pe termen mediu și lung are ca efect o mai mare stabilitate în relațiile monetar-financiare internaționale, atenuînd potențialul speculativ al surplusurilor țărilor membre ale OPEC. De regulă, structura plasamentelor evoluează astfel : cînd surplusurile OPEC sînt mari, crește ponderea plasamentelor pe termen scurt (în special sub forma depozitelor bancare), după care acestea se diminuează treptat, prin alimentarea plasamentelor pe termen mediu și lung.

Din totalul plasamentelor, la începutul anului 1979 circa 23% erau efectuate în S.U.A., 20% în Marea Britanie, 52% în alte țări, 5%în organizațiile internaționale. Evoluția plasamentelor pe țări înregistrează, de asemenea, sensibile mutații în timp, fiind în strînsă legătură cu modificările în structura plasamentelor pe tipuri de active. Astfel, circa 80% din totalul plasamentelor efectuate în Marea Britanie iau forma depozitelor bancare pe piața Londrei. Din acest motiv, plasamentele în Marea Britanie au fost mai importante în primii ani după criza petrolieră, cînd cea mai mare parte a surplusurilor OPEC rămînea sub forma de depozite bancare (de exemplu, 37% din surplusul OPEC înregistrat în 1974 a rămas la băncile londoneze). De asemenea, peste 40% din surplusul anului 1979 (și probabil aceeași proporție pentru anul 1980) a fost plasat la băncile londoneze, ceea ce explică într-o anumită măsură tendința fermă a cursului lirei sterline în ultimele 16 luni. Este însă de așteptat ca în perioada următoare țările exportatoare de petrol să treacă fie la utilizarea acestor surplusuri (de exemplu, pentru efectuarea de importuri), fie la diversificarea plasamentelor, ceea ce va duce la diminuarea relativă a ponderii Marii Britanii în structura geografică a plasamentelor.

Închiderea ciclului

CICLUL reciclării se închide cu folosirea plasamentelor diverse ale țărilor membre ale OPEC pentru nevoile de finanțare ale țărilor cu deficite ale balanțelor de plăți. Desigur, cifrele globale ascund excepții semnificative : unele țări exportatoare de țiței au înregistrat și probabil vor mai înregistra deficite în plățile curente și în consecință apar în postul de finanțare, nu finanțatoare ; de asemenea, deși țările membre ale OCDE au înregistrat, pe ansamblu, deficite în perioada 1974—1980 (cu excepția anului 1978), unele dintre ele (R.F. Germania, Japonia și S.U.A. pînă în 1977) au fost evident excedentare și deci în postul de finanțatoare.

De altfel, problema finanțării deficitelor balanțelor de plăți se pune în termeni mult mai facili în țările dezvoltate comparativ cu țările în curs de dezvoltare. În timp ce ultimele trebuie să apeleze în mod expres la credite și împrumuturi internaționale, țările dezvoltate cu monedă convertibilă pot finanța parțial deficitul balanței prin măsuri de politică economică (de exemplu, prin atragerea de capitaluri ca urmare a majorării dobînzilor interne). În același sens, este cunoscut că pentru S.U.A., ca urmare a rolului internațional al dolarului, problema finanțării balanței de plăți nu apare ca atare, ci, eventual, sub forma unor presiuni derivate (scăderea cursului dolarului etc.). Chiar dacă trebuie să apeleze la împrumuturi externe, țările capitaliste dezvoltate găsesc mult mai ușor și în condiții comparativ mai avantajoase fondurile de care au nevoie. În acest an, aproape jumătate din deficitul plăților curente al țărilor industrializate va fi înregistrat de S.U.A., R.F. Germania și Japonia. S.U.A. își vor finanța în continuare deficitul prin intermediul dolarului, iar R.F. Germania și Japonia, care au avut surplusuri substanțiale în anii anteriori, prin reducerea parțială a importantelor rezerve oficiale pe care le dețin.

Pentru țările în curs de dezvoltare, în mod deosebit pentru acelea care în ultimii ani au întîmpinat dificultăți deosebite în rambursarea datoriei externe (Zair, Togo, Pakistan, Sudan, Turcia, Republica Congo), problema finanțării deficitelor prezente ale plăților curente — de circa 68 miliarde dolari — se pune cu deosebită acuitate. De aceea, reciclarea mijloacelor financiare prin canalele internaționale prezintă o importanță deosebită. Trei canale principale ale reciclării pot furniza împrumuturi țărilor în curs de dezvoltare : asistența financiară oficială ; creditele Fondului Monetar Internațional ; împrumuturile de pe piețele de capital.

Asistența financiară internațională, acordată țărilor în curs de dezvoltare, se situează la un nivel mult prea redus. Asistența oficială pentru dezvoltare (O.D.A. — Official Development Assistance) acordată de țările O.C.D.E. membre ale Comitetului de asistență pentru dezvoltare, a scăzut continuu în termeni relativi în ultimele două decenii, la numai 0,3% din produsul național brut al țărilor donatoare, față de obiectivul de 0,7%. În schimb, cheltuielile de înarmare ale acestor țări sînt de douăzeci de ori mai mari. Așa cum remarca directorul general al F.M.I., J. de Larosière (**I.M.F. Survey,** 19 mai 1980) : „nu există nici un obstacol economic în calea majorării asistenței financiare, ci numai lipsa de interes și de voință (a țărilor donatoare — n.n.) de a acționa... ...Consider că asistența internațională nu trebuie tratată ca ceva rezidual", subliniind în continuare că nu trebuie să se accepte ideea că lupta contra inflației și restricțiile bugetare ar face imposibilă creșterea asistenței.

Dacă se au în vedere numai țările în curs de dezvoltare cele mai sărace (38 țări cu un venit pe locuitor sub 300 dolari), deficitul balanțelor lor de plăți curente se ridică în 1980 la circa 11 miliarde dolari, adică cu 3,7 miliarde dolari mai mult decît media celor doi ani anteriori. Ținînd cont de faptul că țările sărace nu dispun de suficiente resurse proprii, că nu au practic acces la piețele de capital și că dețin o pondere de 20% în populația țărilor în curs de dezvoltare, asistența oficială pentru dezvoltare — acordată atît de țările dezvoltate membre ale OCDE, cît și de țările membre ale OPEC — ar trebui să acopere cel puțin suma de 3,7 miliarde dolari cu care s-a deteriorat în acest an balanța de plăți curente a țărilor sărace.

Mugur ISĂRESCU

Industria siderurgică în criză

DUPĂ cum apreciază preşedintele Comitetului oţelului al O.C.D.E., industria siderurgică din ţările industrializate din Occident traversează în

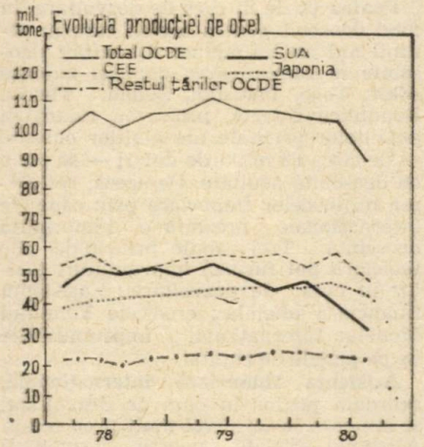

prezent rigorile celei de-a doua crize sectoriale, înregistrată după cel de-al doilea război mondial, fără şanse de relansare înainte de semestrul II. 1981.

Cu excepţia anului 1975, în 1980 a avut loc cea mai semnificativă scădere a cererii pe piaţa oţelului (vezi graficul), acompaniată de reduceri ale nivelului producţiei în ţările membre ale CEE, în Norvegia, Suedia, Japonia şi alte ţări membre ale O.C.D.E. Date recente ilustrează scăderea — în ţările membre ale O.C.D.E. — a producţiei de oţel de la 104,2 mil. tone în trimestrul II a.c., în 90,9 mil. tone în trimestrul III.

În acest context, Comitetul oţelului a elaborat o serie de măsuri vizînd evoluţia industriei oţelului din cele 24 de ţări membre ale O.C.D.E., inclusiv un plan, mult controversat, de reducere a producţiei de oţel în ţările membre ale Comunităţii Economice Europene. În ansamblu, măsurile respective urmăresc efectuarea unor modificări structurale, care să asigure creşterea competitivităţii întreprinderilor siderurgice.

Pentru o evaluare a factorilor de producţie

UNA dintre cele mai importante condiţii ale intensificării dezvoltării economiei naţionale a Cehoslovaciei în etapa actuală se consideră că o constituie stimularea economică eficientă a înlocuirii muncii vii prin tehnică. Dar — arată revista **Hospodárské noviny** — sistemul în vigoare de apreciere a activităţii întreprinderilor oferă o imagine denaturată asupra eficienţei acestei înlocuiri, din cauza subevaluării muncii vii la calcularea cheltuielilor. Ea este provocată în principal de faptul că în calculul costurilor de producţie nu se ţine seama de creşterea continuă a cheltuielilor generale ale statului pentru reproducţia lărgită a forţei de muncă. Totodată, sumele reprezentînd amortizarea fondurilor fixe de producţie depăşesc, de regulă, investiţiile necesare pentru reproducţia lor lărgită.

Ca urmare, preţurile şi cuantumul prelevărilor la bugetul statului se abat substanţial de la evaluarea obiectivă, încît deseori rezultă imaginea falsă a neeficienţei înlocuirii muncii vii prin tehnică. Deficienţele sistemului în vigoare pot fi lichidate — apreciază revista — numai printr-un proces îndelungat de perfecţionare a sa. În prima etapă a acestui proces (în anii 1981—1985) în Cehoslovacia se proiectează să se studieze posibilităţile evaluării obiective a factorilor de producţie şi să se creeze premisele pentru perfecţionarea sistemului de prelevări în următorii ani. De asemenea, se propune ca în următorul cincinal să fie aplicate o serie de măsuri pentru eliminarea parţială a deficienţelor, cum ar fi folosirea în planificare a unor preţuri „de calcul" adecvate ale factorilor de producţie, utilizarea indicatorului rentabilităţii acestor factori ş.a.

Priorităţi şi necesităţi în cercetarea ştiinţifică

SARCINILE prioritare ale cercetării ştiinţifice din industria Statelor Unite au evoluat continuu : de la crearea de noi procese tehnologice şi materiale, capabile să reducă cheltuielile de producţie (în anii '30), la realizarea unor tipuri noi, extrem de complicate şi de scumpe, ale tehnicii moderne (în anii postbelici) şi la explorarea posibilităţilor biologiei, la crearea de produse noi în condiţiile prevenirii poluării mediului înconjurător (în prezent). Creşterea continuă a cheltuielilor materiale şi de muncă în acest domeniu, precum şi o anumită nesiguranţă în evaluarea perspectivelor dezvoltării tehnicilor noi determină — arată publicaţia **SRA Journal** — necesitatea perfecţionării metodelor de planificare şi conducere a sectorului de cercetare şi dezvoltare, îmbunătăţirea metodologiei de apreciere a oportunităţii dezvoltării diferitelor orientări ale ştiinţei şi tehnicii.

În acest context o importanţă deosebită capătă intensificarea cooperării între cercetarea ştiinţifică din industrie şi cea efectuată în instituţiile de învăţămînt superior, care este însă frînată de politica secretului comercial, practicată de companiile industriale. În vederea strîngerii legăturilor dintre cei doi factori se recomandă ca societăţile industriale să manifeste mai mult interes faţă de rezultatele cercetărilor fundamentale, iar oamenii de ştiinţă din universităţi să dezvolte în mai mare măsură cercetările în domenii care interesează industria. Ca exemple de probleme care pot fi rezolvate cu succes numai prin eforturi comune se citează cunoaşterea efectului pe care-l au pe termen lung asupra organismului omului substanţele toxice în concentrări reduse sau elaborarea de normative privind mijloacele de protecţie a instalaţiilor energetice atomice.

America Latină: dinamici demografice

DUPĂ CUM EVIDENŢIAZĂ o prognoză recentă, elaborată de Centrul latino-american pentru demografie, la orizontul anului 2000 populaţia Americii Latine va depăşi o jumătate de milion de locuitori, mai mult de trei sferturi din aceştia urmînd să trăiască în cinci

Creşterea populaţiei în perioada 1980—2000

Ţara	Populaţia în anul 1980 (mil. persoane)	Sporul mediu anual în perioada 1980—2000 (în %)	Populaţia în anul 2000 (mil. persoane)
Pe ansamblul Americii Latine	363,7	1,60	536,8
— Argentina	20,7	1,23	33,2
— Bolivia	5,6	1,75	9,7
— Brazilia	122,3	1,53	187,5
— Chile	11,1	1,34	14,9
— Columbia	26,9	1,58	42,4
— Costa Rica	2,2	1,53	3,4
— Cuba	9,9	1,28	12,2
— Ecuador	8,0	1,82	14,6
— Guatemala	7,3	1,75	12,7
— Haiti	5,8	1,70	9,9
— Honduras	3,7	1,89	7,0
— Mexic	70,0	1,89	132,2
— Nicaragua	2,7	1,89	5,2
— Panama	1,9	1,49	2,8
— Paraguay	3,0	1,69	5,1
— Peru	17,6	1,74	30,7
— Republica Dominicană	5,9	1,57	9,3
— Salvador	4,8	1,82	8,7
— Uruguay	2,9	1,18	3,4
— Venezuela	14,9	1,72	25,7

Sursa : CELADE

ţări : Brazilia, Mexic, Columbia, Argentina şi Peru.

Creşteri superioare sporului natural mediu pe zonă al populaţiei (de aproape 1,5 ori în intervalul 1980—2000) se vor înregistra îndeosebi în ţările Americii Centrale (în Nicaragua de peste 1,9 ori, în Honduras de 1,9 ori, în Salvador de 1,8 ori, în Guatemala de peste 1,7 ori), precum şi în Mexic (de circa 1,9 ori), în Ecuador (de peste 1,8 ori), în Bolivia, Peru şi Venezuela (de peste 1,7 ori) ş.a.m.d. Este de aşteptat o încetinire a dinamicii demografice în toate ţările Americii Latine, cu excepţia Boliviei şi Haiti.

GLOSAR

Policentrism monetar

TERMENUL de policentrism monetar a intrat în vocabularul relativ recent și nu a fost încă acceptat definitiv, alături de el întîlnindu-se sinonime ca sistem multivalutar, rezerve plurivalutare etc. Despre ce este vorba?

Dintre toate funcțiile banilor, două sînt considerate esențiale: aceea de mijloc de circulație („monedă vehiculară") și aceea de mijloc de rezervă („tezaurizare"). Aceste funcții se exercită atît pe plan intern, în limitele unei țări, deci ale sistemului bănesc național, cît și pe plan extern. În relațiile internaționale, moneda ca mijloc de circulație devine valută și servește în general la facturarea și încasarea produselor exportate, precum și la investiții. Ca mijloc de rezervă, moneda, devenită valută, constituie un element component al rezervei internaționale, adică al sumei mijloacelor de plată cu caracter internațional păstrate de banca centrală pentru anumite scopuri și îndeosebi pentru echilibrarea balanței plăților.

Funcția de mijloc de circulație pe plan extern a fost îndeplinită, așa cum arată experiența istorică, de un singur instrument în imensa majoritate a cazurilor. Pe vremea etalonului aur sau argint, s-a folosit aurul sau argintul. Bimetalismul, adică utilizarea concomitentă a aurului și argintului, s-a dovedit a fi o creație artificială și a trebuit să fie abandonat. Ulterior s-a trecut la utilizarea monedelor naționale, dar nu a tuturor, ci a uneia singure: lira sterlină. Dezvoltarea inegală a țărilor capitaliste a făcut ca lira sterlină să fie înlocuită cu dolarul S.U.A. în majoritatea tranzacțiilor internaționale. Vechiul rol al lirei sterline nu s-a putut menține decît în „zona lirei sterline", adică în măsura în care o serie de țări strîns legate de Anglia au continuat să utilizeze moneda engleză în tranzacțiile lor. Rolul dominant al dolarului a fost consacrat la Conferința monetară și financiară de la Bretton Woods din 1944 și printr-o lege internațională: statutul Fondului Monetar Internațional.

Iată însă că dolarul nu a fost scutit nici el de eroziunea timpului. Funcția de mijloc de circulație pe plan internațional nu mai este îndeplinită în condiții bune de dolar. S-a pus deci din nou problema unei schimbări în peisajul monetar internațional.

Unele țări au adoptat o soluție zonală, cum este sistemul monetar european, în cadrul căruia dolarul nu îndeplinește nici o funcție. Alte țări au căutat refugiul într-o diversificare a mijloacelor de circulație, folosind și alte valute decît dolarul.

Același lucru se poate spune și despre bani ca mijloc de rezervă internațională. În trecut, băncile centrale au deținut rezerve valutare aproape în întregime în dolari. Deprecierea dolarului a dus la pierderi care au făcut ca problema valutelor de rezervă să fie reconsiderată prin aceeași diversificare treptată a acestor valute.

Tendința la care ne referim a fost denumită policentrism valutar. După cum se vede, **acesta nu înseamnă o abandonare a dolarului, ci o abandonare a poziției de monopol virtual a acestei monede în structura rezervelor internaționale și în tranzacțiile comerciale și financiare.** După ultimele date disponibile, ponderea dolarilor în totalul rezervelor internaționale era în 1979 de circa 78% față de 85% în 1973. În cadrul tranzacțiilor internaționale, din totalul obligațiunilor plasate pe piețele internaționale, circa 60% au fost exprimate în dolari. Pe europiețe, ponderea dolarilor a scăzut și mai mult: de la 78% în 1970, la 68% în 1978, iar în cazul euroemisiunilor de obligațiuni publice, de la 56,1% în 1973, la 49,8% în 1978. Atît ca mijloc de plată, cît și ca mijloc de rezervă au apărut alte monede: marca vest-germană, yenul japonez, francul elvețian.

C. K.

Export de mașini

Eugeniu Ramură, Ploiești — Pentru prezentarea evoluției relative a exporturilor principalelor țări occidentale producătoare de mașini și utilaje, reproducem graficul alăturat după săptămînalul „VDI Nachrichten", referitor la ultimele două decenii. Concentrînd analiza asupra perioadei 1970—1979, se poate constata că în ciuda unei sporiri substanțiale a volumului exportului, ponderea S.U.A. s-a diminuat de la 25,8% la 21,8% în vreme ce R.F.G. a reușit să-și mențină în linii mari ponderea (24% în 1970, 23,5% anul trecut), iar Anglia și-a majorat între 1960 și 1979 cota în exportul occidental de mașini și utilaje de la 2,1% la 11,6%.

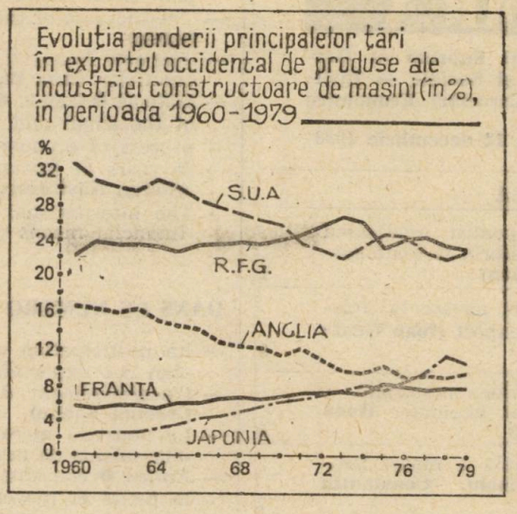

Datele de mai sus se referă numai la export, făcînd cu alte cuvinte abstracție de investițiile efectuate de țările în cauză în afara hotarelor lor. De pildă, industria vest-germană constructoare de mașini a investit în străinătate între 1974 și 1979 circa 2,7 miliarde de mărci, în special în S.U.A. și Brazilia, investițiile străine în ramura respectivă din R.F.G. totalizînd în același interval numai 1,4 miliarde de mărci.

Restructurare în industria automobilului?

Petre Bătănoiu, Brăila — Există unele opinii, ca de pildă cea a companiei Exxon, potrivit cărora, datorită concurenței acerbe și costului foarte ridicat al conceperii de noi tipuri de autoturisme, mai eficiente din punct de vedere al consumului de carburant, pînă la sfîrșitul acestui deceniu în lumea occidentală vor supraviețui numai 12 mari firme constructoare, ca rezultat al unui intens proces de fuzionare între firme japoneze, americane și vest-europene. Potrivit acelorași opinii, spre sfîrșitul secolului nostru majoritatea autoturismelor avea numai trei cilindri, o capacitate de cel mult trei locuri, un grad ridicat de standardizare ce le va permite să utilizeze piese produse în cele mai diverse țări ale lumii. Ele vor putea parcurge o distanță de 33 km cu un litru de carburant.

Deocamdată se constată, în special în S.U.A., o creștere considerabilă a importului de piese auto din alte țări dezvoltate și în curs de dezvoltare, explicată prin costul mai redus al forței de muncă, și prin accesul mai larg la o serie de materii prime. În cazul uzinelor constructoare de automobile din Detroit, ponderea pieselor importate urmează să sporească la 10% în 1985 și 15% la sfîrșitul deceniului. Pentru momentul actual se citează exemplul modelului Ford Escort, a cărui versiune americană conține piese fabricate în nouă țări străine (între care Brazilia, Italia, Japonia, Spania), în vreme ce versiunile identice produse în Anglia și R.F.G. conțin piese fabricate în S.U.A. În mod similar, firma vest-germană Volkswagen dispune de o uzină de montaj în statul Pennsylvania din S.U.A., utilizînd motoare și alte părți componente majore produse mai ieftin în America Latină.

Diversificare

Virgil Băcioiu, Orșova — 1) Hotărîrea firmei suedeze Volvo constructoare de automobile de a-și lărgi sfera de activitate prin investiții în domeniul extracției, comerțului și transportului de petrol, precum și în cel al industriei alimentare, se explică prin dinamismul considerat insuficient al vînzărilor de automobile Volvo pe piața internă și internațională. Noua firmă, denumită Investment Volvo Beijer, va avea 70 000 de salariați, din care 20 000 peste hotare, devenind cea mai mare din Suedia. Este cea de a treia încercare a firmei Volvo de a-și lărgi și diversifica activitatea; primele două au fost tentativa de fuziune cu firma suedeză de automobile Saab și cea de creare a unei firme mixte împreună cu capital norvegian.

Deceniul apei potabile

Mărgărit Beresecu, Reșița — „Deceniul internațional al apei potabile și asanării" (1981-1990), inaugurat oficial de Adunarea Generală a O.N.U. la 10 noiembrie a.c., a fost inițiat pornind de la realitatea că aproape jumătate din populația mondială (două miliarde de oameni) se aprovizionează cu apă în condiții foarte dificile, în vreme ce un număr și mai mare de oameni suferă din cauza condițiilor insalubre de viață. Această situație constituie un obstacol important în calea eforturilor de dezvoltare ale țărilor mai puțin avansate: potrivit datelor Organizației Mondiale a Sănătății, aprovizionarea inadecvată cu apă și insalubritatea mediului sînt responsabile pentru 80% din maladiile care afectează populațiile amintite, limitîndu-le în mod cronic capacitatea de muncă. Mulți locuitori ai planetei noastre, cel mai adesea femei, dar și copii, sînt nevoiți să piardă zilnic mai multe ore pe drumul spre și de la o sursă de apă, în loc de a le consacra unor activități productive sau învățăturii.

1981-1990

Pentru a determina o concentrare a eforturilor în vederea remedierii acestei situații anacronice a fost lansat Deceniul amintit, a cărui lozincă este „Apă pură și asanare la îndemîna tuturor în anul 1990". Emblema Deceniului, pe care o reproducem alăturat, simbolizează apa printr-o picătură, compusă din 10 picături mai mici (cei zece ani ai Deceniului) a căror dispoziție sugerează propagarea serviciilor respective, în întreaga lume; cunună de ramuri de măslini, semnifică desfășurarea acestei acțiuni sub egida O.N.U.

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 50 din 12 decembrie 1980

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Eforturi susținute pentru realizarea planului la toți indicatorii, la toate sortimentele **(Stelu Șerban)** 1

— Participarea industriei navale la îndeplinirea planului de export **(Ioan Georgescu)** 3

— Reducerea cheltuielilor materiale — imperativ al creșterii eficienței **(Ioan Olteanu, Zoltan Fokt)** 5

— Valorificarea rațională a masei lemnoase **(Petre Ciociu, Constantin Chiriteanu)** 7

— Aprovizionarea tehnico-materială — un mecanism susceptibil de perfecționări. Corelații ce se cer mai bine... corelate **(C. Suciu)** 9

— Mobilizarea forțelor pentru strîngerea și depozitarea ultimelor cantități de produse agricole din cîmp, pentru realizarea integrală a planului de livrare la fondul de stat **(Gh. N. Iosif)** 10

— Relația organizare-eficiență în activitatea fermelor de vaci de reproducție (I) **(Letiția Zahiu)** 11

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Creșterea randamentului fondurilor fixe **(Ion Nicoară, Crăciun Sabău)** 13

— Cerințe ale îmbunătățirii utilizării personalului muncitor **(Constantin Bărbulescu, Ovidiu Nicolescu)** 14

— Marile progrese economico-sociale ale țării — rezultat al efortului, propriu, al muncii fără preget a întregului nostru popor **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Calitatea forței de muncă — determinantă a calității activității productive **(Dorin Constantinescu)** 18

TEORII ● IDEI

— Noul mecanism economico-financiar — factor de impulsionare a creativității **(Ana Bazac)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Considerații privind rolul industriei mici și mijlocii în procesul de modernizare a economiilor rămase în urmă (I) **(Eufrosina Ionescu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— 25 de ani de activitate constructivă a României la Națiunile Unite **(Ștefan Năstăsescu)** 25

— Tendințe — conjuncturi 27

— Cooperarea internațională în procesul de reciclare a mijloacelor financiare (I) **(Mugur Isărescu)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI :

- Relații financiar-valutare și comerciale internaționale
- Lecții în sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul superior economic

IN THIS ISSUE

— The naval industry participation in the fulfillment of the export plan **(Ioan Georgescu)** 3

— The increase of the fixed assets efficiency **(Ion Nicoară, Crăciun Sabău)** 13

— The new financial-economic mechanism — a factor for boosting creativity **(Ana Bazac)** 20

— Schools ● trends ● economists. Considerations regarding the role of the small and middle-sized industries in the modernization process of economies lagging behind (I) **(Eufrosina Ionescu)** 22

— 25 years of Romania's creative activity at the United Nations **(Ștefan Năstăsescu)** 25

— The international cooperation in the recycling process of the financial means (I) **(Mugur Isărescu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— La participation de l'industrie navale à l'accomplissement du plan des exportations **(Ioan Georgescu)** 3

— L'accroissement du rendement des fonds fixes **(Ion Nicoară, Crăciun Sabău)** 13

— Le nouveau mécanisme économique et financier — facteur d'impulsion de la créativité **(Ana Bazac)** 20

— Ecoles ● courants ● économistes. Considérations sur le rôle de la petite et moyenne industrie dans le processus de modernisation des économies retardées (I) **(Eufrosina Ionescu)** 22

— 25 ans d'activité constructive de la Roumanie aux Nations Unies **(Ștefan Năstăsescu)** 25

— La coopération internationale dans le processus de récyclage des moyens financiers (I) **(Mugur Isărescu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Участие судостроительной промышленности в выполнении плана по экспорту **(Иоан Джорджеску)** 3

— Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Рост отдачи основных фондов **(Ион Никоарэ, Крэчун Сабэу)** 13

— Новый экономико-финансовый механизм — фактор, побуждающий к созидательству **(Ана Базак)** 20

— Школы ● течения ● экономисты. Соображения относительно роли мелкой и средней промышленности в процессе модернизации отсталых народных хозяйств (I) **(Еуфросина Ионеску)**.... 22

— Двадцать пять лет конструктивной деятельности Румынии в Объединённых Нациях **(Штефан Нэстэсеску)** 25

— Международное сотрудничество в процессе рециркулирования финансовый средств (I) **(Мугур Исэреску)** 28

ÎN ATENȚIA CITITORILOR

Continuă campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1981 la „Revista economică". Prețul abonamentului : 260 lei anual. Pentru studenți, elevi, ca și pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, prețul abonamentului individual este de : 130 lei anual, 65 lei semestrial ; 32,50 lei trimestrial. Comenzile pentru abonamente se primesc de către oficiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții, pînă la 15 decembrie a.c. Pînă la această dată se primesc, la administrația revistei, comenzi din partea întreprinderilor și instituțiilor, pentru abonamente la revistă și pentru volumele de legislație economică comentată pe care aceasta le editează în anul 1980.

Încheind din timp abonamentul, vă asigurați primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate : „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale", „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice", „Curier economic-legislativ".

PENTRU FACILITAREA ÎNCHEIERII ABONAMENTELOR DIRECT LA REDACȚIE, COMPLETAȚI, DECUPAȚI ȘI REMITEȚI COMANDA-TIP DIN SUPLIMENTUL REVISTEI NOASTRE.

Redacția și administrația: București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, 70159, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

ÎNCĂLŢĂMINTE PENTRU SEZONUL DE IARNĂ

- **Incălţăminte modernă, cu feţe din înlocuitori**
- **Cizme căptuşite cu materiale groase, călduroase**
- **Ghete şi cizme pentru amatorii de schi. Sînt executate cu căptuşeală detaşabilă (gen ciorap) din spumă poliuretanică ce asigură un grad sporit de confort şi protecţie împotriva frigului**

În toate magazinele de încălţăminte şi la raioanele specializate din marile magazine universale ale comerţului de stat, încălţăminte de iarnă cu feţe din înlocuitori de piele

LUNA DECEMBRIE - LUNA CADOURILOR

În magazinele întreprinderilor comerciale ale DIRECȚIEI GENERALE COMERCIALE A MUNICIPIULUI BUCUREȘTI găsiți cadouri potrivite pentru cei dragi

● **MULTIPLE POSIBILITĂȚI DE ALEGERE A DARURILOR**

În LUNA CADOURILOR, toate magazinele comerțului de stat sînt special aprovizionate pentru a vă oferi un bogat și deosebit sortiment de mărfuri ce pot constitui tot atîtea daruri plăcute și utile pentru cei dragi.

Iată numai cîteva exemple :

● **PENTRU CEI MICI**, jucării mecanizate, jocuri tehnico-aplicative și distractiv-educative, rochițe, pulovere, jachete, pantaloni, paltoane, ghete sau cizme etc. ;

● **PENTRU CEI MARI**, produse cosmetice și de parfumerie românești, medaliate la numeroase concursuri internaționale, berete, fulare, baticuri, eșarfe, poșete, cordoane, botine și cizme moderne, călduroase, realizate din înlocuitori de piele, radioreceptoare portabile etc.

Firește, mult mai multe sugestii de cadouri pentru cei dragi veți primi vizitînd, în aceste zile, magazinele comerțului de stat și „trecînd în revistă" întregul fond de marfă ce vi se oferă.

NU UITAȚI!

ÎN LUNA CADOURILOR, MULTIPLE POSIBILITĂȚI DE ALEGERE A DARURILOR !

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

PREGĂTIREA PRODUCŢIEI ANULUI 1981

Numărul 51 ● Vineri 19 decembrie 1980

Bilanţ 1976-1980

REALIZĂRI REMARCABILE ÎN CREŞTEREA NIVELULUI DE TRAI AL OAMENILOR MUNCII

NOI LOCURI DE MUNCĂ CREATE

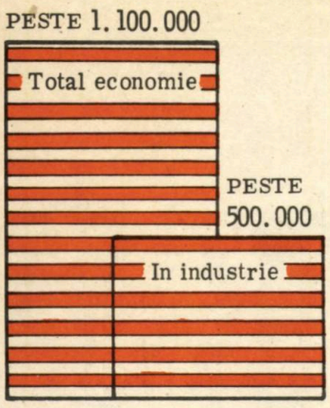

RETRIBUŢIA MEDIE NETĂ A PERSONALULUI MUNCITOR
- lei lunar -

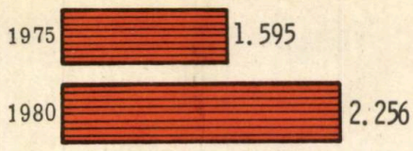

DINAMICA VENITURILOR REALE ALE ŢĂRANILOR COOPERATORI
- în procente -

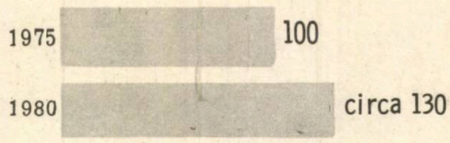

DINAMICA RETRIBUŢIEI REALE
- în procente -

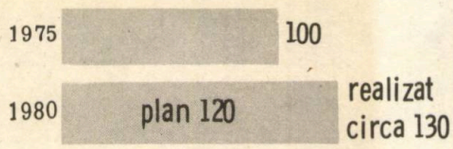

VENITURILE POPULAŢIEI DIN FONDURILE SOCIALE DE CONSUM
- în procente -

CONSTRUCŢII DIN FONDURILE STATULUI
- mii apartamente -

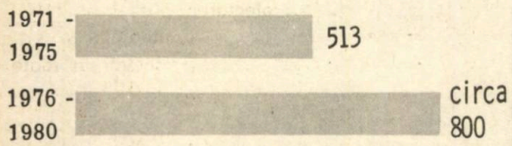

• În cincinalul 1976 - 1980 s-au mai construit din fondurile statului peste 250 de mii locuri în cămine pentru oamenii muncii nefamilişti şi peste 240 mii locuri în creşe, grădiniţe, internate şi cămine pentru studenţi.

VOLUMUL DESFACERILOR DE MĂRFURI CU AMĂNUNTUL PRIN COMERŢUL SOCIALIST
- în procente -

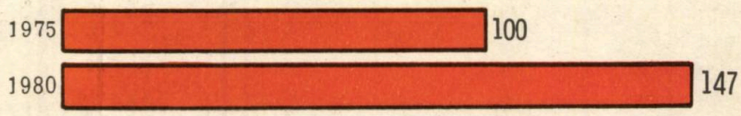

VOLUMUL PRESTĂRILOR DE SERVICII CĂTRE POPULAŢIE
- în procente -

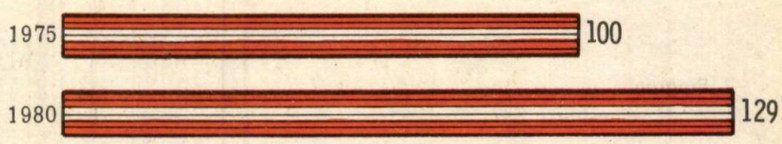

EVOLUŢIA CONSUMURILOR LA UNELE PRODUSE, ÎN MEDIE PE LOCUITOR

PRODUSE ALIMENTARE

CARNE - kg -

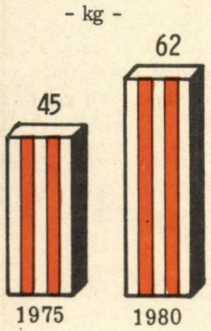

LAPTE - litri -

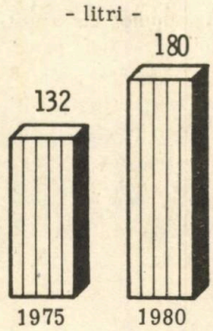

ZAHĂR - kg -

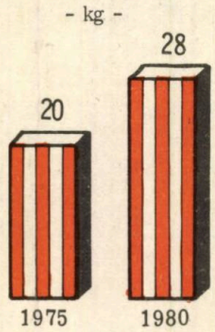

LEGUME - kg -

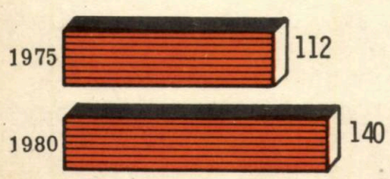

FRUCTE - kg -

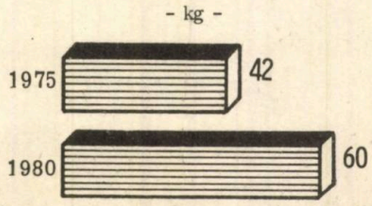

PRODUSE INDUSTRIALE

ŢESĂTURI - metri -

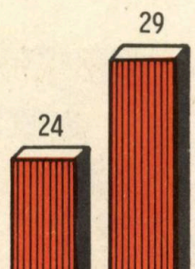

ÎNCĂLŢĂMINTE - perechi -

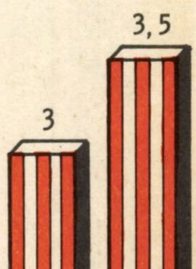

• A crescut, de asemenea desfacerea de bunuri de folosinţă îndelungată: radiouri, televizoare, aparatură electrocasnică, biciclete, automobile şi altele.

D 646

curier
economic legislativ

contract economic

Prescripția privind pretenții izvorîte din livrările la export

Cum bine se știe, în contractele interne încheiate pentru realizarea operațiunilor de export și import, este aplicabil termenul general de prescripție de 18 luni, prevăzut de art. 3 din Decr. nr. 167/1958.

Într-un litigiu recent soluționat, reclamantul a livrat pîrîtului o cantitate de geam armat, pentru a fi furnizată la export.

La destinație, clientul extern a constatat că o parte din marfă s-a deteriorat datorită modului defectuos în care a fost ambalată de către furnizor.

În vederea rezolvării reclamației externe, întreprinderea de comerț exterior (pîrît) a comandat reclamantului o cantitate echivalentă de geam armat cu cea care s-a spart.

Reclamantul a executat comanda, dar a solicitat ca pîrîtul să-i achite contravaloarea mărfii livrate. Pîrîtul a refuzat la plată prețul facturat, pe considerentul că geamul armat a fost livrat în locul celui care s-a constatat a fi spart de către partenerul extern — situație care a fost comunicată reclamantului prin adresa de remitere a comenzii făcute.

Prin hotărîrea pronunțată, Arbitrajul de Stat Central a admis acțiunea furnizorului și a obligat întreprinderea de comerț exterior să achite contravaloarea geamului armat livrat pe bază de comandă.

În motivarea soluției, organul arbitral a reținut că furnizorul, livrînd pe data de 22 martie 1979 o cantitate de geam armat, nu a înțeles să acopere dauna încercată de beneficiarul extern în anul 1975 prin spargerea unei cantități de geam armat, ci să execute comanda întreprinderii de comerț exterior beneficiare. S-a mai arătat că o compensare între cele două creanțe era inadmisibilă, fiindcă contravenea nu numai voinței reale a furnizorului, ci și disciplinei financiare.

Speța înfățișată ridică două probleme, care și-au primit rezolvarea prin Decizia P.A.S. nr. 2284 din 30 septembrie 1980.

Prima problemă privește stabilirea începutului cursului prescripției daunelor cauzate prin livrarea la export a unor produse calitativ necorespunzătoare.

Referitor la acest aspect, prin decizia citată s-a reținut că din moment ce întreprinderea de comerț exterior a participat prin delegatul său la constatarea spargerii geamurilor armate (procesul verbal din 7 decembrie 1975), nu poate susține că termenul de prescripție a început să curgă la o dată ulterioară.

Rezolvarea se întemeiază pe dispozițiile art. 7 alin. 1 din Decr. nr. 167/1958, privind prescripția extinctivă, care prevăd că prescripția începe să curgă de la data cînd se naște dreptul la acțiune. Această regulă își găsește rațiunea în aceea că prescripția, prin care se ajunge la stingerea dreptului la acțiune în sens material, nu poate să producă efecte mai înainte de nașterea acestui drept. Dar, odată născut dreptul la acțiune, creditorul este obligat să-l valorifice înăuntrul termenului legal de prescripție.

Cea de a doua problemă care se pune este aceea de a ști dacă repararea în natură a pagubei, prin înlocuirea mărfii calitativ necorespunzătoare, este admisibilă după expirarea termenului de prescripție.

Prin Decizia P.A.S. pe care o comentăm s-a statuat că Arbitrajul nu era în drept să dispună din oficiu, după expirarea termenului legal de prescripție, ca livrarea efectuată în baza comenzii întreprinderii de comerț exterior să fie considerată în contul reclamației beneficiarului extern.

Rezolvarea se întemeiază pe caracterul imperativ al normelor care reglementează prescripția extinctivă. Totodată, ține seama că, în conformitate cu reglementarea în vigoare, prescripția operează în temeiul legii.

Astfel, art. 8 din Decr. nr. 167/1958 stabilește dreptul și obligația instanțelor judecătorești și organelor arbitrale de a cerceta și din oficiu dacă dreptul la acțiune este stins prin prescripție. Dreptul și obligația organelor arbitrale de a examina, chiar din oficiu, dacă prescripția dreptului la acțiune este împlinită, sînt prevăzute și de art. 22 din Regulile procedurii arbitrale pentru Arbitrajul de Stat, modificate prin H.C.M. nr. 1183/1959.

În sfîrșit, în motivarea acestei soluții au fost avute în vedere și prevederile art. 20 alin. 2 din Decr. nr. 167/1958, în virtutea cărora dispozițiile care interzic repetițiunea

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 51 1980

prestației efectuate voluntar de către debitor, după împlinirea termenului de prescripție, nu sînt aplicabile unităților socialiste care, potrivit legii, sînt ținute să verse la bugetul de stat creanța datorată fostului creditor.

Se poate conchide că reparațiunea în natură a prejudiciului produs prin livrarea unor produse calitativ necorespunzătoare este admisibilă numai înăuntrul termenului de prescripție ori dacă creditorul face dovada că a pierdut termenul de prescripție datorită unui motiv temeinic și solicită repunerea în termen în condițiile Decr. nr. 167/1958.

M. MIHAIL

raporturi de muncă

Stimularea suplimentară din beneficiul majorat aferent producției pentru export

Personalul muncitor (cu contract de muncă pe durată nedeterminată sau determinată) care participă efectiv la realizarea produselor pentru export, încadrat în unitățile economice de stat care produc și livrează produse la export (menționate în anexa Decretului nr. 145/1979), are dreptul la o stimulare suplimentară, din beneficiul majorat aferent producției pentru export.

Suma destinată stimulării suplimentare se determină prin aplicarea unei cote de 10% asupra beneficiului majorat, aferent producției pentru export.

Sumele cuvenite individual se aprobă de consiliul oamenilor muncii, în raport de contribuția adusă la realizarea produselor pentru export și nu sînt plafonate. Ele se adaugă la celelalte premii (pentru realizări deosebite, pentru economii de materiale, de forță de muncă, pentru export etc.) ce eventual se acordă în cadrul unității, precum și la sumele cuvenite din fondul de participare la beneficii.

Personalul din conducerea unităților care produc și livrează pentru export are drept la această stimulare suplimentară; ea se aprobă însă de organul ierarhic superior, la propunerea consiliului oamenilor muncii din unitatea respectivă.

Personalul din centrale, care a contribuit la realizarea produselor pentru export, are drept la stimularea suplimentară, sumele plătindu-se dintr-o cotă de pînă la 2% din suma destinată acestui scop, calculată la unitățile producătoare subordonate. Sumele ce se acordă individual muncitorilor din centrale nu pot fi mai mari decît cele acordate persoanelor cu funcții similare din unitățile subordonate.

Sumele acordate cu acest titlu nu se iau în calculul indemnizației pentru concediul de odihnă și pot fi supuse reținerilor.

Reglementare: Decretul nr. 145/1979.

dr. C. JORNESCU

Orele de gardă

Asigurarea, în afara programului normal de lucru, a continuității asistenței medicale și a rezolvării urgențelor medico-chirurgicale se realizează prin gărzi cuprinse în norma de muncă. În cazul cînd sarcinile de serviciu pentru gardă nu se pot acoperi prin normele de muncă, orele prestate în plus se retribuie după cum urmează:

— cu pînă la 90% din retribuția tarifară orară a funcției îndeplinite în unitățile, secțiile și compartimentele cu paturi în specialitățile chirurgicale, obstetrică ginecologie, traumatologie, ortopedie, pediatrie, nou născuți, boli infecțioase copii, anestezie și terapie intensivă, precum și în unitățile de urgență;

— cu pînă la 70% în alte unități, secții sau compartimente;

— totalul sumelor încasate pentru efectuarea gărzilor, inclusiv cele din premii, nu poate depăși, anual, trei retribuții tarifare lunare.

Reglementare: Anexa nr. 12 pct. 3 la Decretul nr. 100/1979.

C. J.

Munca la domiciliu

Munca la domiciliu poate fi prestată:

— pe baza unei convenții civile pentru executarea de produse și lucrări, care dă dreptul numai la retribuția cuvenită pentru activitatea prestată. Convenția se încheie cînd perioada în care urmează să fie realizate produsele sau lucrările este de pînă la 3 luni sau cînd nu se asigură un volum de producție care să justifice încheierea unui contract de muncă;

— pe baza unui contract de muncă privind prestarea muncii la domiciliu, care se încheie pe durată determinată în cazul unei producții care necesită o activitate neîntreruptă de 3—12 luni, sau pe durată determinată dacă activitatea necesară este de peste 12 luni neîntreruptă.

Persoanele încadrate în muncă nu pot încheia asemenea convenții și contracte. Cei ce au încheiat convenții sau contracte pentru muncă la domiciliu nu pot folosi persoane retribuite.

Drepturile legate de calitatea de persoană încadrată în muncă pe baza unui contract de muncă (cum sînt de pildă, plata de ajutoare materiale în cadrul asigurărilor sociale, concedii de odihnă, alocația de stat pentru copii etc.), se acordă și celor ce prestează muncă la domiciliu cu contract de muncă, dacă realizează un volum de producție egal cu cel stabilit pentru cei ce activează în unitate.

În cazul întreruperii procesului de producție din motive tehnice sau din alte motive, cei ce prestează munca la domiciliu pe baza unui contract de muncă nu au drept la retribuție.

Cuantumul retribuției se stabilește pe bază de acord, în raport cu normele de muncă și cu rețelele tarifare care se utilizează în unitatea beneficiară, corespunzător categoriei de încadrare a lucrărilor și treptelor de retribuire cu care

sînt tarifate, în limitele fondurilor aprobate în acest scop.

În raport cu valoarea materiilor prime și materialelor încredințate se vor lua garanții materiale sau garanții personale, în condițiile prevăzute de lege pentru gestionari.

Persoanele care prestează muncă la domiciliu pe bază de contract de muncă răspund material, disciplinar, administrativ și eventual penal iar cele ce lucrează pe baza unei convenții răspund civil, administrativ și eventual penal de păstrarea în bune condiții a bunurilor încredințate de unitate, de folosirea lor conform tehnologiilor stabilite și exclusiv pentru executarea convenției sau contractului de muncă, precum și de calitatea produselor și a lucrărilor.

Munca la domiciliu poate fi utilizată în unitățile de industrie mică ale consiliilor populare, cooperației meșteșugărești și de consum și ale cooperației agricole de producție precum și de unitățile subordonate ministerelor și altor organe centrale.

Reglementare : art. 36—44 încl. din Legea nr. 2/1980.

MIRCEA GORUNEANU

Persoanele încadrate în muncă pe baza hotărîrilor judecătorești

Persoanele care sînt apte de muncă și refuză sistematic și fără motive temeinice să se încadreze în muncă, ducînd o viață parazitară, pot fi obligate să presteze muncă pe timp de un an într-o unitate economică (șantier de construcții, unitate agricolă, forestieră etc.), prin hotărîre judecătorească. Aceasta fiind definitivă și executorie, persoana în cauză este obligată să încheie contract de muncă cu unitatea respectivă, propusă judecătoriei în sesizarea făcută de direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale și să presteze munca timp de un an.

Persoana încadrată în muncă, pe baza hotărîrii judecătorești are, în perioada de un an, același statut juridic ca restul personalului muncitor, cu aceleași drepturi și datorii : (retribuție, alte drepturi de retribuire, protecția muncii, ajutoare materiale în cadrul asigurărilor sociale de stat, alocație de stat pentru copii, concediu de odihnă etc., toate în condițiile legii). Totuși, nu are dreptul, în perioada respectivă, nici să ceară desfacerea contractului de muncă, dînd preaviz unității, deoarece acest fapt înseamnă întreruperea executării unei hotărîri judecătorești și nici să solicite transferarea sa la cerere.

Reglementare : art. 10 și 11 din Legea nr. 25/1976 și art. 135 din Codul muncii.

J. COSTIN

Breviar

TRANSPORTUL MARITIM DE MĂRFURI — MODALITĂȚI

Schimbul internațional de valori materiale ar fi de nepresupus fără existența unor mijloace moderne care să le vehiculeze de la producătorul-vînzător la cumpărătorul-consumator ; pe măsura intensificării schimburilor internaționale, transporturile maritime, fluviale, feroviare, rutiere și aeriene au cunoscut o continuă perfecționare și dezvoltare, lupta pentru întîietate, pe multiple planuri, — capacitate, competitivitate, rapiditate — desfășurîndu-se în zilele noastre acerb.

Transportul maritim, privit după genul curselor pe care le fac navele, se împarte în două categorii, respectiv se poate realiza cu :

— **nave de linie (liner services),** care fac curse regulate între anumite porturi, potrivit unor orare (grafice) și care prezintă avantajul că pot transporta mărfuri variate, sub formă de colete de diferite mărimi ;

— **nave de cursă neregulată (nave tramp),** care sînt folosite pentru transporturi de mărfuri de masă, în cantități mari, și al căror itinerar este stabilit în cadrul fiecărui contract în parte.

CAPACITATEA DE TRANSPORT A NAVELOR

Prin noțiunea de **deadweight** se înțelege greutatea totală pe care o poate transporta nava (marfă, plus greutatea echipajului, a combustibilului, a apei potabile etc.) în condiții normale de navigație. Dacă din deadweight se scade greutatea combustibilului, a apei etc., care este în funcție de distanța de parcurs, se obține **deadweight cargo capacity** (capacitatea de transport de mărfuri, desigur, alta pentru fiecare călătorie).

Eficiența transporturilor maritime este influențată și de **volumul navelor, care se exprimă** prescurtat prin inițialele **TRB** (tonaj-registru brut), ceea ce înseamnă capacitatea totală în volum a navei și prin **TRN** (tonaj registru net) care reprezintă volumul spațiilor închise destinate transportării mărfurilor sau pasagerilor.

În timpul transportului, marfa poate fi amplasată : în **hambare** (cale), care sînt niște magazii ale navei cu destinație specială de depozitare a mărfurilor ; **în tweendeck,** care sînt coridoarele dintre punți (compartimente mai mici) și în care se depozitează mărfuri mai fragile ; **pe punte,** unde se amplasează numai anumite mărfuri, cum ar fi cheresteaua, utilaje de dimensiuni mai mari etc. și care sînt transportate pe riscul proprietarului lor.

NAVLU

Lexiconul maritim englez-român, arată că navlul (e. freight) este prețul transportului, constînd în suma de bani la care armatorul are dreptul pentru transportul pe mare a mărfurilor și predarea lor la destinație, în starea lor comercială, așa cum au fost descrise în conosament.

Ca regulă generală, navlul se stabilește prin contract și numai în absența unei clauze exprese se plătește navlul pieței.

Influențat de cerere și ofertă, navlul este determinat de următorii factori : specificul expediției maritime, clasa și tonajul navei (la navele mari, navlul este relativ mai mic), distanță și anotimp, numărul de voiaje consecutive, greutatea și volumul mărfurilor, (prescurtat prin **W/M** — Weight oc measurement), exprimate în tone și metri cubi, de natura și gradul de periculozitate al mărfurilor și al voiajului. Arătăm că pentru mașini și utilaje voluminoase (avioane, locomotive, automobile, tractoare etc.) navlul se calculează „per bucată", iar pentru animalele vii „per cap".

Răspunderea armatorului pentru lipsuri sau stricăciuni, cu o sumă ce depășește răspunderea obișnuită a cărăușului, este condiționată de înscrierea în conosament a valorii mărfurilor respective și de plata unui navlu corespunzător.

Navlositorul este obligat să plătească navlul pentru cantitatea de marfă contractată, chiar dacă n-a încărcat marfa sau dacă a încărcat numai o parte din ea (situație în care plătește navlu mort).

STALII, CONTRASTALII, DESPATCH

Staliile reprezintă perioada de timp în care, potrivit contractului sau uzanțelor de port, nava trebuie să stea la dispoziția navlositorului, fără a putea pretinde de la acesta o plată suplimentară. Staliile încep să se socotească după expirarea termenului de răgaz ce se acordă navlositorului. Timpul de răgaz variază în funcție de uzanțele existente în porturi. Pentru ca timpul de stalii să înceapă să curgă trebuie ca notice-ul să fie înmînat navlositorului de către comandantul navei, iar acesta să-l accepte. Durata staliilor poate fi calculată în : zile consecutive, zile curgătoare, zile lucrătoare pe timp favorabil.

Contractele de navlosire conțin, de asemenea, clauze referitoare la contrastalii. **Contrastaliile** reprezintă timpul folosit pentru încărcarea sau descărcarea mărfurilor de pe navă, după expirarea perioadei de stalii ; pentru depășirea acestei perioade navlositorul plătește armatorului o indemnizație care să-i acopere prejudiciile suferite prin staționarea navei în port.

În întîrzierea navei este necesar să se țină seama de principiul p trivit căruia navlositorul nu este răspunzător de vina, greșelile sau de neglijența armatorului, ori ale prepușilor săi, cum sînt, de exemplu, nepredarea la timp a notice-ului, starea defectuoasă a bigilor etc.

Este posibil ca navlositorul să folosească pentru încărcarea-descărcarea mărfurilor o perioadă de timp mai scurtă decît perioada de stalii. Pentru timpul în minus realizat, armatorul plătește navlositorului o sumă care se numește **despatch.**

Perioadele de stalii, de contrastalii și de despatch se înscriu într-un document numit **time-sheet,** semnat de delegații armatorului și navlositorului. Dacă din anumite considerente nu se poate întocmi acest document, atunci, în mod provizoriu, se întocmește un alt document **statement of facts** (istoricul operațiilor), în care se înscriu toate datele și evenimentele importante petrecute în cursul operațiilor de încărcare-descărcare a mărfurilor ; pe baza datelor înscrise părțile contractante urmează să întocmească ulterior time-sheet-ul.

CONTRACTUL DE NAVLOSIRE — PARTICIPANȚI

Pe plan juridic, instrumentul prin care se concretizează acordul părților de a închiria o navă sau o parte din ea este contractul de navlosire ; operațiunea comercială de închiriere poartă denumirea de navlosire.

Contractul de navlosire poate îmbrăca două forme :

— **contract de navlosire — charter party,** care este folosit, în general, în cazul închirierii totale sau parțiale a unei nave pentru transportul mărfurilor de masă (minereuri, petrol, cărbune, cherestea, cereale etc.) în curse tramp ;

— **conosament,** care este folosit în cazul predării unor mărfuri pentru a fi transportate de o navă ; el poate fi precedat, nu însă obligatoriu, de un contract charter party; se folosește de către navele de linie.

Părțile într-un contract de transport maritim — denumit contract de navlosire (în engleză charter party, în germană Frachttevertrag, sau Charter partie, în franceză charte-partie sau contract d'affretement, în rusă ciarter partia, în spaniolă poliza de fletemeate) — sînt :

— **armatorul** (în engleză owner, în germană fractührer sau fertrachter, în franceză freut sau armateur, în spaniolă transportador) care este cărăușul maritim și

— **navlositorul** (în engleză charterer, în germană betrachter, în franceză affreteur, în rusă fratfovatel, în spaniolă fletador), cel care are de transportat sau face să se transporte anumite mărfuri și care închiriază nava sau o parte din ea ; în funcție de clauzele contractului de comerț exterior care stă la baza tranzacției respective, navlositor este vînzătorul (în clauza C.I.F. sau C & F) sau cumpărătorul (în clauza F.O.B.).

CHARTER PARTY

Acest document, care este contractul de navlosire propriu-zis, obligă armatorul, în schimbul prețului, numit navlu, să pună nava sa la dispoziția navlositorului, total sau parțial, în scopul transportării unor mărfuri — se încheie în formă scrisă ; actul scris nu constituie numai un instrument probator, ci determină însești raporturile contractuale stabilite între părți, în totalitatea lor. De aceea, cel interesat trebuie să înfățișeze un act scris semnat de cealaltă parte, doveditor al contractului pretins încheiat.

Contractarea sub forma de charter-party se realizează în toate cazurile în care încheierea navei este tramp. În funcție de o serie de factori contractele de navlosire — charter party — pot fi de mai multe feluri :

— **Voyage charter,** care se încheie pentru o anumită călătorie sau anumite călătorii succesive, contra unui navlu calculat după cantitatea încărcăturii, iar uneori contra unei sume globale **(lump freight** sau **lump sum)** ; proprietarul-armator își păstrează rolul de cărăuș. El are controlul navei, iar comandantul și echipajul rămîn în serviciul și la ordinele lui ;

— **Time charter,** situație în care navlosirea se face pe un timp fix, iar navlul **(hire)** se calculează în rate lunare și pe tonaj **(deadweight),** care se plătește, de regulă, anticipat, pe perioade scurte (lunar sau bilunar) ; navlositorul suportă toate cheltuielile de exploatare a navei (combustibil, lubrifianți, apă, materiale de întreținere — punte și mașini, cheltuielile de port și de agenție) cu excepția salariilor și a hranei echipajului, care stă în sarcina armatorului ;

— **Demise charter sau charter as a demise or lease,** navlosire care presupune că proprietarii-armatori navlosesc (închiriază) nava în întregime, punînd-o la dispoziția chiriașilor (navlositorilor-charters) în schimbul unui navlu, denumit „hire" (chirie) care de obicei se încasează per tona „dead-weight" la linia sa de încărcare pe navă, plătibilă anticipat, pe luna calendaristică ; toate cheltuiele ocazionate de folosirea navei astfel închiriate sînt suportate de

chiriaș. El trebuie să întrețină nava în bune condiții și în aceeași stare în care a primit-o de la armator. El va îngriji ca nava să fie controlată cu regularitate și va face reparațiile cuvenite ori de cîte ori va fi nevoie.

Contractele de navlosire charter-party cuprind imprimate pe formularele respective o serie de clauze, care reprezintă clauzele principale ale contractului ; aceste clauze se completează însă și cu alte clauze specifice fiecărui transport de mărfuri. Cu cît clauzele contractuale sînt mai lămurite și mai corespunzătoare, cu atît se înlătură dificultățile ce se pot ivi în privința determinării obligațiilor asumate de fiecare parte contractantă. Așa se explică întrebuințarea în contractele tip a unor formule, clauze sau chiar expresii cu o răspîndită circulație și care prin frecventa lor întrebuințare au dobîndit un înțeles de necontestat :

In practica internațională se cunosc mai multe tipuri de charter party, dintre care menționăm :

— pentru mărfuri generale : The Baltic and White Sea Conference Uniform General Charter, 1922 — **Gencon,** care are o utilizare mai răspîndită în relațiile noastre cu diverși armatori ;

— pentru minereuri : Mediteraneanen Ore Charte, 1921 — **Meditore ;**

— pentru cărbuni : Coasting Coal Charter, 1920 — **Coastcon;** East Coast Charter, 1922 — Medcon; The Baltic and International Maritime Conferece, Polish Coal Charter, 1950 — **Polcon ;**

— pentru lemn : Baltic Wood Charter, 1926 ; Baltwood Carter (Frence to Bristol Channel Ports), 1921 ; Pitwoodcon White Sea Wood Charter, 1953 ;

— pentru ciment : Cement Charter Party, 1922 — **Cemenco ;** Cement Charter Party (Saoling Ship), 1923 — **Cemencosail ;**

— pentru grîu : Black Sea Berth Contract, 1921 — **Russcon** Salina and Kustendjie Berth Contract, 1911, — **Sulcon ;**

— pentru îngrășăminte : Chanber of Shipping Fertilizers Charter, 1942 — **Ferticone.**

Din punctul de vedere al plăților internaționale Contractul de navlosire — **Charter party** — nu este un document admis, el nefăcînd dovada încărcării mărfii. Totuși în practică se obișnuiește să fie utilizat împreună cu un conosament emis în baza lui, numit **Charter Party Bill of Lading ;** un astfel de conosament face trimitere, în toate cazurile, la charter party și este însoțit de o copie a acestuia.

Pentru ca un asemenea conosament să fie acceptat de bănci, creditul documentar trebuie să conțină o clauză expresă care are următoarea formulare : **Ch/P Bill of Lading are acceptabile.**

CLAUZE UZUALE ÎN CONTRACTUL DE NAVLOSIRE

Dintre clauzele pe care le cuprinde un contract de navlosire prezintă importanță, sub aspectul costului navlului, acelea prin care se stabilește de către cine se suportă cheltuielile de încărcare și descărcare a mărfurilor, precum și cele privind regimul staliilor, contrastaliilor etc.

In legătură cu condițiile de încărcare-descărcare, respectiv care parte suportă cheltuielile respective, în practică pot fi întîlnite următoarele clauze :

— **FIO** (free in and out), potrivit căreia cheltuielile legate de încărcare-descărcare sînt suportate de navlositor, nefiind incluse în navlu ;

— **FIOS,** situație în care cad în sarcina navlositorului și cheltuielile de stivuire în hambarul navei ;

— **Alongside** (de-a lungul navei), potrivit căreia marfa trebuie adusă de navlositor în raza de acțiune a bigilor navei ;

— **Sotto palanco sau at ship's tackle,** situație în care navlositorul are obligația să aducă marfa de-a lungul navei, sub palanc (care este un dispozitiv de încărcare, un scripete) ;

— **As ship's rail** (la balustrada navei), potrivit acestei clauze marfa trebuie adusă de navlositor la copastia navei, iar la descărcare armatorul trebuie s-o predea destinatarului în același loc, revenindu-i astfel o parte din cheltuielile de încărcare-descărcare.

Inscrierea uneia din aceste clauze prezintă importanță pentru navlositor prin aceea că în lipsa lor se aplică uzanțele portuare. Practica o dovedește că cele mai utilizate clauze sînt **FIO** și **FIOS.**

Evident, între clauzele adoptate prin charter party și cele înscrise în contractul de vînzare-cumpărare trebuie să fie o perfectă corelare. Astfel, dacă prin contractul de vînzare-cumpărare s-a stabilit condiția de livrare **CIF-liner out,** nava trebuie navlosită în condiții **liner out,** adică în navlu se includ și cheltuielile de descărcare.

Eficiența economică a tranzacției de vînzare-cumpărare perfectată de către exportator este influențată și de modul în care sînt stabilite prin charter party clauzele privind staliile, contrastaliile și despatch și, în special, cum sînt respectate termenele respective.

Alături de clauzele înscrise în contract, sînt unele clauze care, deși nu sînt prevăzute expres, se subînțeleg : garantarea bunei stări de navigabilitate a navei **(seaworthiness);** grija în executarea contractului de transport ; executarea contractului de transport ; executarea transportului fără abateri nejustificate din drum ; nezădărnicirea scopului economic ; interdicția de a ambarca mărfuri periculoase, fără aprobarea armatorului.

MODALITĂȚI DE ÎNTOCMIRE A CONOSAMENTULUI — ELEMENTE — NUMĂR DE EXEMPLARE

Funcțiile conosamentului — titlu probator și titlu de credit reprezentativ, tipurile și convențiile internaționale care îl reglementează au fost arătate mai sus ; de asemenea, am precizat că, el fiind un titlu de credit, poate fi emis, sub aspectul formei de întocmire : nominativ, la ordin și la purtător. Practica o dovedește că dintre formele de întocmire a conosamentelor cea mai recomandată, în cazul exporturilor noastre, este emiterea lui la ordinul beneficiarului creditului documentar și apoi andosarea documentului de către acesta, la ordinul băncii care a deschis creditul sau la ordinul cumpărătorului — ordonator, în funcție de prevederile creditului. În cazul în care modalitatea de plată stabilită prin contractul comercial este încaso documentar, conosamentul va fi întocmit la ordinul exportatorului și andosat la ordinul băncii remitente sau direct la ordinul acesteia bănci.

Oricare este forma unui conosament, pentru a fi valabil prezentat în vederea efectuării plății, în sensul să își îndeplinească funcția probatorie privind încărcarea mărfii pe navă, el trebuie să cuprindă o serie de elemente, printre care esențiale sînt următoarele: numele și adresa încărcătorului; denumirea și naționalitatea (pavilionului) navei; numele căpitanului; portul de încărcare; mențiunea **on board**; portul de destinație; numele persoanei căreia îi este destinată marfa sau la ordinul căreia va fi eliberată natura, calitatea și cantitatea mărfurilor încărcate; mențiuni cu privire la plata navlului; diverse mențiuni pe marginea conosamentului (marcajul, numerotajul lăzilor, baloturilor etc.); numărul exemplarelor în care a fost emis; data; semnătura căpitanului sau a societății de navigație.

Între elementele cuprinse în conosament și prevederile acreditivului trebuie să fie o perfectă concordanță, orice nepotrivire putînd da naștere la amînarea sau chiar la refuzul plății de către banca negociatoare sau banca ordonatoare, acreditivul transformîndu-se astfel într-un simplu încaso documentar; la vînzările F.O.B. respectarea portului de încărcare este absolut necesară întrucît navlul fiind plătit de cumpărător încărcarea într-un port mai îndepărtat în raport cu distanța stabilită de cumpărător va mări costul navlului și va atrage după sine o bonificație de preț sau chiar un refuz de plată.

Un conosament se poate emite în mai multe exemplare negociabile (al căror număr trebuie să figureze în conosament), iar altele nenegociabile. Reamintim că pentru a se indica în condițiile acreditivului sau în corespondență numărul complet al conosamentelor emise pentru un transport de marfă se utilizează noțiunea de **joc complet** sau **serie completă** de conosamente și se exprimă în cifre prin fracțiuni ordinare ca: 2/2; 3/3; 4/4; 5/5 etc. Ca regulă generală, se emit trei copii de conosament, exemplare care nu constituie pentru deținătorii lor titlu de proprietate, ci numai acte pentru evidență, copii care au următoarele destinații: prima pentru căpitanul navei, destinată, împreună cu o copie a facturii, pentru evidența mărfurilor aflate la bord; o copie rămîne la agenția de vapoare; a treia copie o reține încărcătorul, respectiv vînzătorul, fiindu-i necesară pentru evidențele sale.

CONOSAMENT DIRECT — CONOSAMENT CU TRANSBORDARE

Privit din punctul de vedere al modului de efectuare a transportului maritim conosamentul poate cuprinde un transport direct, în sensul că se efectuează fără transbordare, respectiv pe aceeași navă; în unele situații, un transport poate fi efecutat cu mai multe nave, respectiv prin transbordare. Evident, cumpărătorii externi preferă transportul fără transbordare, adică cu un vas direct, de la portul de încărcare la portul de destinație; un asemenea transport este mai rapid și exclude diverse riscuri inerente unei transbordări (spargere, deteriorare, furt, incendiu, lipsă de vas disponibil în care timp prețul mărfii poate să scadă, blocare etc.). Deși toate aceste riscuri se pot asigura, totuși pe cumpărător îl interesează marfa și nu despăgubirea societății de asigurare. Așa fiind, atunci cînd creditul documentar prevede transportul pe vas direct, întrebuințînd pentru aceasta expresia **Without trashipment** (fără transbordare) sau **direct shipment** (transport direct), sau **transhipment not permited** (transbordarea nu este permisă), sau alte expresii similare, exportatorul se va îngriji să obțină un astfel de conosament.

Determinat de faptul că între portul de încărcare și cel de destinație este o distanță foarte mare sau cînd acele porturi nu sînt deservite de linii regulate de navigație, cumpărătorul este nevoit să accepte prin acreditiv un conosament prevăzînd transbordarea în anumite porturi. Porturile de transbordare trebuie neapărat menționate nominal în conosament. Aceste conosamente se numesc cu transbordare **(With transhipment** sau **transhipment permitted; avec transbordement).** Cunoașterea porturilor de transbordare este absolut necesară pentru contractarea asigurării de către cumpărător (la vînzările F.O.B. sau C & F.) sau de către vînzător (la vînzările C.I.F.) întrucît prima de asigurare diferă de la un port la altul și în funcție de numărul transbordărilor.

Legat de mențiunile pe care le-am prezentat — cu transbordare și fără transbordare — se pune problema admiterii sau neadmiterii de către bănci a unor conosamente care nu conțin nici o referire cu privire la acest aspect al transportului. Răspunsul îl găsim în Regulile și uzanțele uniforme care consideră că transportul direct, pe aceeași navă este regula, iar ca urmare nu se cere ca conosamentul să facă o mențiune în acest sens. Cu toate acestea, pentru evitarea oricăror dubii este indicat ca în cazul exporturilor noastre întreprinderile de comerț exterior să solicite înscrierea în conosament a mențiunii **without transhipment,** sau a uneia similare.

CONOSAMENT „ON BOARD" — CONOSAMENT „RECEIVED FOR SHIPMENT"

Conosamentul **«on board»** și conosamentul **«received for shipment»** reprezintă două categorii distincte de conosamente prin aceea că ele indică faptul important al încărcării sau nu a mărfii pe navă. Așa fiind, mențiunea referitoare la încărcarea efectivă a mărfii pe bordul vasului **(on board B/L** sau **Shipped B/L; Connaissement à bord)** constituie unul din elementele cele mai importante ale conosamentului, a cărei nerespectare duce în cele mai multe cazuri la neacceptarea sau la refuzul plății de către banca ordonatoare sau cumpărătorul străin.

În practică se ivesc situații, destul de frecvente, în care din diferite motive încărcarea efectivă pe vas a mărfurilor nu este posibilă. În asemenea situații se întocmește un **conosament primit pentru îmbarcare (Received of shipment B/L,** sau **Reçu poure embarquement).** Asemenea conosamente se emit atunci cînd în unele porturi aglomerate mărfurile nu pot fi imediat îmbarcate din cauza lipsei de vase disponibile, iar societățile de navigație primesc marfa în antrepozitele lor în vederea încărcării pe prima navă disponibilă (first available ship), emițînd un conosament **primit pentru îmbarcare.** Ultima categorie de conosamente este admisă în practica bancară internațională în măsura în care creditele documentare prevăd în mod expres acest lucru, deoarece pot surveni întîrzieri în expedierea efec-

tivă a unor mărfuri acoperite de astfel de conosamente sau riscurile la care sunt expuse, în cazul mărfurilor depuse pe chei, chiar dacă sînt asigurate. Pentru ca asemenea conosamente să poată fi aplicate la creditul documentar, ele trebuie să fie prevăzute cu menţiunea expresă **goods shipped on board** sau **shipped on board** sau numai **on board,** urmată de semnătura comandantului vasului sau de semnătura şi ştampila societăţii de navigaţie sau a navigaţiei sau a genţiei de vapoare, neapărat datată. Această menţiune trebuie înscrisă în corpul conosamentului, pe faţa lui şi va face proba că marfa a fost efectiv încărcată pe vas.

CLAUZE ÎN CONOSAMENT PRIVIND PLATA NAVLULUI

Cu privire la plata navlului, cele mai frecvente menţiuni pot fi **freight payable at destination** (navlu plătibil la destinaţie) sau **freight prepaid** ori **freight paid** (navlu plătit anticipat în portul de încărcare). Menţiunea **navlu plătibil la destinaţie** se întrebuinţează la vînzările F.O.B., unde vînzătorul nu este obligat să plătească navlul, urmînd ca acesta să fie plătit la destinaţie de către cumpărător.

Menţiunea **freight prepaid** sau **freight paid** este folosită la transporturi privind livrări sub condiţia de vînzare C & F sau C.I.F., unde vînzătorul este obligat să plătească navlul ; ca dovadă că şi-a îndeplinit această obligaţie contractuală, trebuie să existe pe conosament menţiunea **navlu plătit.** Chiar dacă creditul documentar nu ar prevedea, în mod expres, un conosament cu menţiunea **freght prepaid,** dar prevede că vînzarea s-a efectuat, în condiţia C & F, sau C.I.F., banca plătitoare sau negociatoare cere beneficiarului-exportator prezentarea unui astfel de conosament.

Potrivit Regulilor şi uzanţelor uniforme privitoare la creditele documentare, art. 16, lit. b, în cazul în care conosamentele poartă menţiuni ca : **freight prepayable (fre payable d'avance)** sau **freight to be prepaid (fret à payer d'avance)** sau **freight collect** nu vor fi considerate ca fiind o dovadă a achitării navlului. Această dovadă va fi făcută numai prin menţiunea **freight prepaye** sau **freight paid (fret payé d'avance** sau **fret payé).**

În conosamente căpitanii vaselor fac deseori menţiuni cu privire la unele cheltuieli legate de transport. În aprecierea menţiunilor cu privire la cheltuielile de descărcare se vor avea în vedere următoarele :

— la o vînzare F.O.B., cheltuielile de descărcare cad întotdeauna în sarcina primitorului, astfel că, într-o asemenea situaţie, menţiunea **discharging expenses for receiver's** (cheltuielile de descărcare în sarcina primitorului) sau o altă menţiune echivalentă nu poate fi considerată ca o clauză restrictivă ;

— la vînzările C & F sau C.I.F., menţiunea în conosament privind suportarea de către primitor a cheltuielilor de descărcare nu trebuie considerată ca fiind restrictivă, decît în cazul în care creditul documentar interzice în mod expres o asemenea menţiune.

CLAUZE CARE NU AFECTEAZĂ CONOSAMENTUL CA DOCUMENT DE PLATĂ

Ca regulă generală, creditele documentare prevăd conosamente **clean (Clean B/L ; Connaissement net),** respectiv conosamente care nu conţin nici o menţiune prin care comandantul şi-ar face rezerve în ceea ce priveşte bunăstarea aparentă a mărfii sau a ambalajului, sau din care ar reieşi că destinatarul ar avea de plătit vreo sumă de bani în afară de navlu (la livrări F.O.B.). Constatarea că un conosament este „curat" (clean) se face pe baza cercetării tuturor clauzelor înscrise în acesta (la maşina de scris sau prin aplicarea de ştampilă) şi nu numai prin prezenţa cuvîntului **clean** în corpul conosamentului. Este de menţionat că descrierea mărfii, marcajul, destinaţia, navlul şi celelalte elemente obişnuite nu se consideră ca fiind restrictive.

Este o practică curentă ca din motive de prudenţă, căpitanul navei să înscrie în conosament tot ce i se declară de către încărcător, iar pentru a-şi declina răspunderea asupra conţinutului real al ambalajului, acesta precede de regulă semnătura sa cu menţiunea **contents, quantity, quality, measurements, unknown** (conţinutul, canitatea, dimensiunile, necunoscute mie), în special în cazul cînd marfa este ambalată în lăzi, saci, baloturi etc. ; asemenea menţiuni nu atribuie conosamentului respectiv atributul de **foul,** el urmînd să fie tratat tot ca un **Clean B/L.**

Regulile şi uzanţele uniforme privitoare la creditele documentare prevăd, la art. 17, că „documetnele de expediţie care poartă o clauză pe faţa acestora cum ar fi „conţinutul declarat pe spusele expeditorului **(schipper's load and count, said by shipper to contain ; déclare contenir au dires du chargeur)** sau cuvinte cu efect similar, vor fi acceptate dacă nu se specifică altfel în credit".

Menţinăm că potrivit Publicaţiei 290, de regulă, băncile pretind în cadrul creditelor documentare pe care le deschid, le plătes sau le negociază conosamente **clean,** chiar dacă creditul respectiv nu prevede în mod expres o asemenea clauză.

CLAUZE CARE AFECTEAZĂ CONOSAMENTUL CA DOCUMENT DE PLATĂ

Clauzele care afectează conosamentul ca document de plată se numesc clauze restrictive. Din această categorie fac parte acele clauze care înlătură caracterul de **clean** al unui conosament, transformîndu-l în **conosament foul (Foul B/L ; Connaissement entaché de clauses restrictives) ;** cu alte cuvinte un conosament este **foul** dacă conţine diferite menţiuni restrictive, în ceea ce priveşte buna stare aparentă a mărfii sau a ambalajului, sau din care rezultă că primitorul mărfurilor are de suportat anumite cheltuieli (exceptîndu-se navlul, la vînzările F.O.B.), cum ar fi contrastaliile. Astfel, de exemplu, ne aflăm în faţa unui **Fond B/L** în cazul unei mărfi încărcate în saci, dacă căpitanul menţionează în conosament că sacii sînt rupţi şi marfa (cafea, orez, zahăr etc.) se scurge, sau în cazul unei încărcături în vrac (porumb, grîu, şroturi etc.) dacă face menţiunea că marfa s-a încărcat încinsă sau udă.

În asemenea cazuri băncile au obligaţia să refuze primirea unui astfel de conosament şi să ceară instrucţiuni ordonatorului creditului documentar. Evident, în aprecierea caracterului restrictiv al menţiunilor făcute pe conosament trebuie să se aibă în vedere dacă o clauză sau alta lezează sau nu interesele cumpărătorului. Dacă aceste interese sînt lezate, conosamentul nu poate fi considerat **clean** şi se **respinge,** deoarece banca ordonatoare va refuza să recunoas-

că plata efectuată, sau va refuza plata contra unui astfel de conosament.

Pentru a se înlătura efectele negative ale exceselor de prudență manifestate de căpitanii de nave și de armatori, în cadrul unei Conferințe ținute la Paris, în 1950, s-a stabilit că un conosament va fi privit drept **clean**, respectiv nu vor fi considerate clauze restrictive acelea prin care comandantul atrage atenția că ambalajul nu este nou (dacă acreditivul nu prevede în mod expres ambalaj nou). La saci și în special la cei de hîrtie, o asemenea mențiune poate constitui o clauză restrictivă deoarece se are în vedere că asemenea saci ar putea da naștere la scurgeri în timpul transportului sau în timpul descărcării. De asemenea, nu se consideră restrictive clauzele prin care comandantul vasului își declină răspunderea în ceea ce privește eventualele stricăciuni ce ar putea surveni în timpul transportului prin însăși natura mărfii sau felul ambalajului. Asemenea mențiuni pot fi formulate astfel : „vasul nu este răspunzător pentru scîndurile sparte sau crăpate", sau „vasul nu răspunde pentru baloanele (damigenele) sparte".

O altă clauză restrictivă o constituie aceea referitoare la încărcarea mărfii pe puncte. Practica (uzanțele) arată că un conosament în care se menționează că marfa a fost încărcată pe punte parțial sau total (shipped on deck ; charge sur le pont sau en pontée) nu se acceptă de către banca însărcinată cu executarea creditului documentar decît în măsura în care acesta prevede posibilitatea unor astfel de încărcări. Această interdicție este prevăzută în art. 22 din Regulile și uzanțele uniforme privitoare la creditele documentare : „Băncile vor refuza conosamentele indicînd că marfa este încărcată pe puntea vasului, în afară de cazul în care creditul autorizează expres aceasta".

TRANSPORTUL INTERNAȚIONAL COMBINAT

În practica comercială internațională, în unele situații, mărfurile se transportă de la vînzător la cumpărător prin mai multe mijloace de transport — de regulă, terestru și maritim — care sînt cunoscute sub denumirea de transport combinat, acoperite de **documente de transport combinat ;** asemenea documente se întocmesc deci atunci cînd expedierea mărfii de la locul de încărcare la destinație necesită utilizarea a cel puțin două moduri de transport, iar creditul documentar prevede prezentarea unui singur document acoperind un fel de transport.

În cazul în care modalitatea de plată prevăzută în contractul comercial internațional este creditul documentar, tratarea documentelor de transport combinat de către bănci este diferită, în funcție de prevederile instrucțiunilor de emitere (deschidere) a creditului. În situația în care creditul documentar menționează felul documentului care trebuie prezentat, respectiv forma sau emitentul lui, clauza respectivă trebuie strict respectată. În cazul în care asemenea prevederi lipsesc, orice document prezentat acoperind transportul integral de la locul de încărcare pînă la destinație va fi considerat ca fiind în regulă față de condițiile acreditivului. Această practică are ca suport prevederile art. 19, lit. b din Regulile și uzanțele uniforme privitoare la creditul documentar, potrivit cărora „dacă nu se specifică altfel în credit" vor fi acceptate la plată „conosamentele directe **(Through Bill of Lading)**, emise de companii de navigație sau de agenții acestora, chiar dacă acestea acoperă mai multe moduri de transport".

În practica transporturilor internaționale de mărfuri se utilizează mai frecvent următoarele forme uzuale de documente de transport combinat :

— conosamentul direct — **through Bill of Lading** — pentru transport maritim și terestru sau aerian, emis de o societate de navigație și menționînd în textul său cele două moduri de transport ;

— conosamentul **received for shipment,** emis de o societate de navigație sau casă de expediție, din titlul sau textul căruia rezultă un transport combinat, prin cel puțin două moduri diferite de transport ;

— adeverința de expediție **(Forwarding Agent's Receipt)** emisă de o casă sau agent de expediție, din care, de asemenea, rezultă un transport combinat.

În cazul transporturilor combinate incluzînd transportul maritim, mențiunea pe document **received for shipment** poate înlocui mențiunea **loaded on board,** oricare dintre acestea dovedind preluarea mărfii de către cărăuș ; în consecință, nu este necesară indicarea expresă a numelui vasului de transport. Răspunderea emitentului unui astfel de document se întinde pe întreaga durată a transportului și din acest motiv nu se mai iau în considerare mențiunile privind transbordarea, care se face pe riscul cărăușului, și nici permisiunea luată de acesta din urmă de a încărca marfa pe punte atunci cînd trasportul este containerizat.

ÎN ATENȚIA CITITORILOR !

În fiecare vineri în coloanele Revistei economice găsiți :

● sinteze și analize economice ● metode și tehnici de conducere, planificare, organizare, prognoză, marketing, informatică ● teorii și idei, studii, consultații pentru învățămîntul politico-ideologic de partid și profesional ● lecții pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul superior economic ● analiza fenomenelor și proceselor din economia mondială ● legislație economică adnotată și comentată.

Prețul unui abonament : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei anual.

Abonamentele pentru anul 1981 se fac la oficiile poștale sau prin mandat poștal pe adresa : Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor (I.S.I.A.P.), Cont 645150228 B.N.R.S.R. Filiala Sector 1, București.

În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățământul economic superior

3

DEZVOLTAREA PLANIFICATĂ A ECONOMIEI NAȚIONALE

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului, de către cadrele Catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. N. N. Constantinescu, *membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România. Consultațiile vor fi publicate săptămînal în Suplimentul revistei.*

Nivelul înalt, în continuă dezvoltare, al forțelor de producție ale socialismului devine incompatibil cu metodele de organizare și conducere „tradiționale", bazate doar pe talent și intuiție. Organizarea și conducerea vieții economice, a tuturor domeniilor și laturilor activității sociale se transformă, în mod necesar în știință tot mai riguroasă. În același timp, instaurarea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție creează baza economică obiectivă pentru funcționarea unor noi mecanisme economice și pentru aplicarea unor noi metode de conducere, izvorîte din acțiunea unor legi economice noi, specifice economiei socialiste. În acest sens, principala caracteristică a societății socialiste și elementul său fundamental de superioritate față de societățile precedente este organizarea și conducerea planificată a economiei naționale, dezvoltarea acesteia pe bază de plan.

NECESITATEA ȘI POSIBILITATEA CONDUCERII PLANIFICATE A ECONOMIEI NAȚIONALE SOCIALISTE

O economie modernă se caracterizează printr-o adîncă diviziune socială a muncii, printr-un înalt grad de specializare în muncă și în producție, printr-o mare varietate de ramuri și subramuri economice și prin existența unei foarte întinse rețele de unități economice, ale căror activități se condiționează și se completează reciproc. Ele nu pot funcționa altfel decît întreținînd complexe legături de cooperare. Desfășurarea armonioasă și eficace a conlucrării nu este posibilă decît printr-o conducere unitară, coordonată, centralizată, la scară macroeconomică.

În societățile bazate pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție producătorii sînt separați unii de alții pînă la ruptură. Societatea capitalistă, de pildă, se caracterizează și prin contradicția dintre posibilitatea unei înalte organizări a producției în interiorul fiecărei unități și imposibilitatea coordonării producției la scară socială, contradicție din care decurg crizele economice, irosirea resurselor etc.

Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție îi reunește pe toți producătorii, toate unitățile economice, într-un organism unic și unitar, diferitele domenii de activitate, ramurile, subramurile și întreprinderile funcționează aici ca verigi ale unui mecanism unitar, dominat de unitatea de voință și de interesele fundamentale comune ale întregului popor. În această situație, conducerea unitară, coordonată, centralizată a întregii economii naționale, pe baza unui plan de dezvoltare economică este nu numai necesară, dar și unica modalitate posibilă de organizare și conducere. Aceasta este expresia acțiunii unei legi economice specifice socialismului, legea dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale.

DEZVOLTAREA PLANICĂ, PROPORȚIONALĂ A ECONOMIEI NAȚIONALE, LEGE ECONOMICĂ A SOCIALISMULUI

Problema cardinală a organizării, conducerii și desfășurării reproducției sociale o constituie alocarea resurselor materiale și umane pe diferitele domenii de activitate în vederea asigurării existenței omului și dezvoltării continue a societății. Disponibilitățile societății în privința resurselor naturale, a materiilor prime, instalațiilor, utilajelor etc. precum și de forță de muncă sînt întotdeauna limitate în raport cu totalul necesităților de consum. De aceea, volumul total al resurselor trebuie repartizat, pentru fiecare ciclu de producție, pe domenii, ramuri, subramuri și unități economice, în mod judicios, în conformitate cu volumul și structura nevoii sociale. În procesul repartizării resurselor de muncă socială iau naștere proporțiile economice. Fie N totalul nevoii sociale, adică suma valorilor de întrebuințare necesare într-o perioadă pentru asigurarea existenței și dezvoltării societății, iar n_1, n_2,...n_n componentele nevoii sociale, cum ar fi nevoile de alimentație, de îmbrăcăminte, de locuințe, de utilaje casnice etc.; fie, de asemenea, R — totalitatea resurselor de muncă socială de care dispune societatea în aceeași perioadă, iar r_1, r_2,... r_n — componentele parțiale ale acestor resurse, cum ar fi cerealele, firele și fibrele pentru țesături, lemnul, cimentul și alte materiale de construcție, minereurile metalifere, combustibilii etc. Dat fiind caracterul limitat al resurselor, ele trebuie repartizate pe domenii de producție potrivit cu mărimea și urgența fiecărui gen de necesități, trebuind să rezulte, la scară socială, următoarele proporții :

$$\frac{N}{R} = \frac{n_1}{r_1} + \frac{n_2}{r_2} + \ldots + \frac{n_i}{r_i} + \ldots + \frac{n_n}{r_n}$$

Prin proporții economice înțelegem, deci, corelațiile cantitative care iau naștere între domeniile, ramurile și subramurile economiei naționale în legătură cu părțile din resursele totale de muncă socială pe care acestea le folosesc proporțional cu părțile din nevoia socială pe care trebuie să le satisfacă fiecare.

În economia anarhică, în care producătorii se confruntă doar la piață, proporționalitatea folosirii resurselor este o tendință mereu încălcată; neconcordanța dintre nevoi și

utilizarea resurselor este constatată întotdeauna abia după ce a avut loc procesul de producție, ceea ce generează disproporții, risipă, acoperirea inegală sau incompletă a nevoilor etc. În economia socialistă, proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție face posibilă, în mod obiectiv, **reglarea socială prealabilă** a proporțiilor producției sociale, pe bază de plan, adică înfăptuirea proporțiilor economice în mod **anticipat** desfășurării producției, pe baza cunoașterii volumului și structurii nevoii sociale, ca și a volumului și structurii resurselor de muncă socială. **Proporționalitatea menținută în mod conștient,** cum scria V.I. Lenin, **este o caracteristică fundamentală a economiei socialiste.** Deoarece înfăptuirea și menținerea proporționalității au loc cu ajutorul planului de dezvoltare economică, V.I. Lenin a denumit-o și **proporționalitate planică.** Așadar, **legea dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale ne arată că funcționarea economiei socialiste este condiționată în mod obiectiv de menținerea proporționalității între sectoarele, ramurile și subramurile ei, proporționalitatea înfăptuindu-se și menținîndu-se conștient și sistematic, pe bază de plan, prin alocarea resurselor materiale și umane corespunzător mărimii și structurii nevoii sociale.**

Activitatea practică de înfăptuire a cerințelor acestei legi economice, constînd în elaborarea și înfăptuirea planurilor economice, se numește planificare. Hotărîtoare pentru asigurarea acestei activități sînt : a) existența **proprietății socialiste** asupra principalelor mijloace de producție ale societății ; ea face obligatorie și posibilă luarea deciziilor de către întreaga societate, cu privire la viitoarea utilizare a resurselor existente ; b) exercitarea unei largi funcții economico-organizatorice de către **statul socialist** a cărui menire principală este să înfăptuiască politica economică elaborată de partidul marxist-leninist ; c) subordonarea conștientă a activității de planificare față de scopul obiectiv al producției sociale : satisfacerea crescîndă a necesităților materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății ; d) fundamentarea științifică a activității de planificare, pornind de la cerințele conjugate ale întregului sistem de legi economice ale socialismului.

Reglarea prealabilă socială a producției, înfăptuirea și menținerea conștientă a proporționalității în economie, **conferă muncii, în socialism, un caracter nemijlocit social,** stă la baza raționalității și eficienței producției sociale, impulsionează valorificarea superioară a tuturor resurselor și generează o nouă atitudine față de muncă.

PLANUL NAȚIONAL UNIC ȘI ROLUL LUI ÎN CONDUCEREA ECONOMIEI NAȚIONALE

Instrumentul principal al organizării și conducerii planificiate a economiei naționale îl constituie planul național unic de dezvoltare economico-socială. **El conține un sistem complex de sarcini cantitative și calitative corelate, prin care se precizează direcțiile fundamentale, obiectivele și sarcinile, ritmurile și caracterul dezvoltării economice într-o perioadă dată.** Obiectivele, sarcinile și ritmurile dezvoltării sînt exprimate cu ajutorul unor **indicatori de plan** (mărimi fizice sau valorice) care se referă la : mărimea producției industriale și agricole sau volumul activității ce urmează a fi desfășurată de celelalte ramuri economice ; sarcinile sporirii produsului social și venitului național ; principalele destinații ale venitului național ; volumul total al investițiilor și repartizarea acestora pe ramuri și subramuri ; sarcinile sporirii productivității muncii și reducerii cheltuielilor materiale de producție ; volumul desfacerilor de mărfuri ; dimensiunile creșterii veniturilor oamenilor muncii ; sarcinile creșterii nivelului de trai ; sarcinile dezvoltării științei și culturii etc.

Planul național unic de dezvoltare economico-socială îmbină toate categoriile de interese ale societății, în perspectivă imediată ca și în perspectivă ulterioară. El este unitar și reprezintă voința suverană a națiunii.

De fundamentarea științifică a planului depind în mod hotărîtor eficiența utilizării resurselor de care dispune societatea, ritmul dezvoltării forțelor de producție, ritmul creșterii nivelului de trai. Caracterul științific al elaborării planului se întemeiază pe : cunoașterea riguroasă a mărimii, structurii și tendințelor — atît ale nevoii sociale cît și ale resurselor totale de muncă vie și materializată ; cunoașterea conținutului și cerințelor, a modului de acțiune al legilor economice și sociale ; deținerea și utilizarea unui modern flux informațional ; prelucrarea informațiilor și luarea deciziilor utilizîndu-se mijloace moderne de evidență și calcul. Toate elementele de fundamentare a planului, toți factorii care acționează în viața economică sînt în continuă și, adesea, rapidă mișcare. De aceea nu este niciodată suficientă cunoașterea intensitatea acțiunii lor **prezente ;** la fel de importantă este cunoașterea și luarea lor în considerație (în calcul) ca mărimi ale viitorului. Acestei necesități îi corespunde elaborarea **prognozelor economice.** Ele reprezintă schițe generale sau estimări ale dezvoltării economice viitoare, pe termen lung (20—30 de ani), evoluția probabilă a principalilor factori care vor influența viața economică, producția socială, proporțiile economice. Prognozele economice stau la baza elaborării **liniilor directoare** ale dezvoltării economico-sociale de către partidul marxist-leninist. Legătura nemijlocită dintre prognozele economice și planurile curente este asigurată de elaborarea unor **programe speciale** ale activității economice pe termen lung, elaborate pentru unele domenii fundamentale ale reproducției sociale (ca, de exemplu, Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000, elaborat de Congresul al XII-lea al P.C.R.).

În țara noastră, metodologia concretă de elaborare a planurilor de dezvoltare economico-socială este reglementată juridic prin Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României. Rod al experienței creatoare în aplicarea materialismului dialectic la viața economico-socială concretă a poporului nostru, această lege prevede un ansamblu de principii, reguli și norme ale activității de planificare. Ea consfințește starea de fapt obiectivă, istoricește creată, prin care locul central în organizarea și conducerea economiei noastre naționale revine Partidului Comunist Român, căruia îi revine rolul de mobilizator și organizator al tuturor potențelor societății noastre, de a elabora directivele dezvoltării economico-sociale, de a fi promotorul formelor și metodelor cele mai adecvate de conducere planificată a întregii vieți economico-sociale și politice a țării noastre.

În același timp, în spiritul principiilor centralismului democratic, metodologia concretă de elaborare a planuri-

lor economice, statuată prin legea amintită, este o metodologie **de jos în sus**, ceea ce înseamnă că activitatea de planificare începe de la verigile de bază ale organizării economico-sociale : unităţile economice (întreprinderi, fabrici, mine, uzine, unităţi agricole) şi unităţile teritorial-administrative. Acestea, orientîndu-se după Directivele elaborate de congresele Partidului Comunist Român şi bazîndu-se pe cunoaşterea cît mai exactă a posibilităţilor, elaborează propriile lor proiecte de planuri economice. Propunerile de plan ale verigilor de bază sînt centralizate ierarhic şi coordonate de către Centralele industriale, uniunile cooperatiste şi, respectiv, consiliile populare comunale, orăşeneşti, municipale etc. Proiectele de plan închegate astfel organic sînt înaintate Comitetului de Stat al Planificării — organul central de stat investit cu atribuţii esenţiale în coordonarea şi îndrumarea activităţii de planificare, **în spiritul politicii economice a partidului şi statului nostru.** Acesta, conlucrînd cu ministerele şi cu alte organe centrale, precum şi cu consiliile populare judeţene asigură concordanţa propunerilor de plan cu necesităţile şi posibilităţile concrete ale economiei naţionale în perioada dată, **atît în profil departamental cît şi în profil teritorial** şi elaborează proiectul planului cincinal sau anual. În treptele ulterioare, proiectul de plan este analizat, îmbunătăţit şi avizat de Consiliul de Miniştri, apoi supus aprobării, Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României, organ superior de partid şi de stat care analizează concordanţa proiectului de plan cu directivele partidului, cu interesele fundamentale actuale şi viitoare ale naţiunii. În final planul se supune dezbaterii şi aprobării de către Marea Adunare Naţională a R.S.R., care-i conferă putere de lege juridică, astfel că toate prevederile de plan devin obligatorii pentru toţi participanţii la viaţa economică a ţării.

PREOCUPĂRILE P.C.R. CU PRIVIRE LA PERFECŢIONAREA CONDUCERII PLANIFICATE A ECONOMIEI NAŢIONALE A R.S.R.

Viaţa economico-socială a României este caracterizată în anii construcţiei socialiste de un deosebit dinamism. Ritmul dezvoltării forţelor de producţie, al modernizării economiei naţionale este deosebit de înalt, mai ales în anii construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Necesităţile creşterii nivelului de trai al maselor devin tot mai complexe, iar exigenţele trecerii la o nouă calitate a întregii activităţi economice impun un efort necontenit de îmbunătăţire a activităţii de elaborare, îndeplinire şi adaptare a planurilor la noi exigenţe, la noi condiţii materiale. De aceea una dintre direcţiile făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, aşa cum se precizează în Programul partidului, este „continuarea activităţii de îmbunătăţire a organizării, conducerii şi planificării unitare a întregii vieţi economico-sociale".

Un moment semnificativ în opera de perfecţionare a conducerii planificate a economiei naţionale l-au constituit hotărîrile Conferinţei Naţionale a P.C.R. din iulie 1972, prilej cu care Secretarul general al P.C.R. atrăgea atenţia că „Întreaga activitate de conducere trebuie să se bazeze pe studierea şi cunoaşterea legilor obiective ale dezvoltării sociale" şi că „activitatea de conducere planificată trebuie să pornească de la obiectivele fundamentale strategice ale partidului nostru comunist — făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, edificarea orînduirii comuniste în România". Printre altele, pe baza indicaţiilor date cu acest prilej, Marea Adunare Naţională a votat Legea privind înfiinţarea, organizarea şi funcţionarea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale ; tot în spiritul hotărîrilor acestei Conferinţe s-au creat numeroase organisme democratice, cu caracter permanent, chemate să asigure o cît mai largă şi eficace participare a tuturor oamenilor muncii la conducerea vieţii economice (Congresul consiliilor populare, Consiliul Naţional al Agriculturii etc.).

O deosebită importanţă pentru conducerea planificată a economiei noastre naţionale o are Hotărîrea C.C. al P.C.R. cu privire la perfecţionarea conducerii şi planificării economico-financiare, adoptată de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978. Măsurile cuprinse în acest document istoric au revoluţionat mecanismul nostru economico-financiar şi instrumentele conducerii. Ele vizează întărirea autoconducerii muncitoreşti, lărgirea atribuţiilor şi răspunderii unităţilor economice, perfecţionarea indicatorilor de plan (s-au introdus indicatori mai expresivi, mai apţi să ilustreze calitatea activităţii economice, cum sînt producţia netă, producţia fizică, fondul total de timp de muncă al unităţii economice în ore/om etc.), elaborarea unor instrumente tehnico-ştiinţifice de fundamentare a planurilor (nivelurile orientative şi normativele de plan), mai stricta delimitare a atribuţiilor tuturor verigilor din sistemul organizatoric al economiei naţionale, întărirea rolului contractelor economice etc.

Congresul al XII-lea al P.C.R., dînd o apreciere pozitivă drumului parcurs pe calea perfecţionării conducerii planificate a economiei noastre naţionale, apreciază necesitatea continuării eforturilor şi preocupărilor în acest domeniu. Dînd expresie acestor preocupări, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** a subliniat că **„Obiectivele şi sarcinile perioadei următoare impun perfecţionarea în continuare a activităţii statului, întărirea disciplinei, exigenţei şi răspunderii tuturor organelor centrale şi locale în aplicarea legilor, a hotărîrilor de partid şi de stat. Se impun înfăptuirea consecventă a principiului centralismului democratic, îmbinarea tot mai strînsă a conducerii centrale, pe baza planului unic de dezvoltare economico-socială, cu accentuarea iniţiativei şi autonomiei organelor locale ale puterii şi administraţiei".**

ÎNTREBĂRI

1. De ce este obiectiv necesară şi posibilă conducerea planificată a economiei naţionale socialiste ?

2. Care este conţinutul legii dezvoltării planice, proporţionale a economiei naţionale socialiste. Pe ce factori îşi bazează acţiunea această lege ?

3. Ce se înţelege prin proporţii economice şi care este rolul lor în viaţa economică de ansamblu a unei naţiuni ?

4. Ce reprezintă planul naţional unic de dezvoltare economico-socială ? Care sînt etapele mari ale elaborării lui?

5. În ce direcţii generale se perfecţionează activitatea de conducere planificată a economiei naţionale în ţara noastră ?

lector univ. P. IOSUB

ÎNTREPRIDEREA MECANICĂ NAVALĂ GALAȚI

— Anvelopă auto 350x16 buc. 2
— Garnituri cauciuc 403.8002 DDA-0202 kgr. 14,3
— Curea trapez. 3000x22x14 mm buc. 5
— Element bandaj 78334140-987342 kg. 3423
— Curea trapezoidală 3200x17x11 buc. 5
— Email negru E 905-3 kg. 180
— Neftenat cupru kg. 43,1
— Praf șmirghel GR. 80 kg. 307
— Praf șmirghel GR. 35 kg. 45
— Universal D 160 strung buc. 10
— Manometru D 0-25 mc. buc. 5
— Praf șmirghel GR. 32 kg. 100
— Praf șmirghel 20/70 kg. 50
— Praf șmirghel GR. 280 kg. 200
— Geam securit 5 mm. 871x695x606 mp. 1,2
— Geam securit 5 mm. 2876 900x167 mp. 0,6
— Sticlă nivel 340x17x34 buc. 344
— Robinet abur 1,1/4 T.L. buc. 10
— Sifon fontă S 550 buc. 10
— Robinet RU 25 buc. 3
— Reducție presiune buc. 75
— Placă metal dur S 3 16-20 buc. 52
— Placă metal dur P 30 B 40 buc. 135
— Semering 75x100x12 buc. 50
— Semering 25x47x8 buc. 35
— Semering 90x120x13 buc. 50
Segment 80 A buc. 8
— Piatră polizor 450x60x203.
— Filiere 1160 32x2 buc. 15
— Freză 2215 80x14 buc. 25
— Cheie 9x11 tubulară buc. 49
— Cot. Al. 1.1/4 buc. 300
— Mufă 3/4 buc. 300
— Mufă 1.1/4 buc. 100
— Contrapiuliță P 4-1/2 buc. 248
— Contrapiuliță 3/4 buc. 300
— Contrapiuliță 1" buc. 100
— Contrapiuliță 1.1/2 buc. 300
— Robinet abur 4001-3/4 buc. 100
— Robinet abur 1" buc. 168
— Troliu manual TM.-32.000 buc. 2
— Reductor 2H-450x25-3 cu RNR buc. 15
— Reductor 2H-N.720x31,5-2 buc. 15
— Reductor 2H-285-40-7 cu RNR buc. 7
— Reductor 1M. 3-001./0 160x25 buc. 1
— Broască yală ușă buc. 26
— Foraibăr buc. 84
— Capse kg. 0,6
— Arc ceas Victoria buc. 24
— Broască îngropată tip. greu buc. 16
— Cataramă 1C 01 buc. 29
— Arc D 4,5 buc. 92
— Siguranță alezaj D 248 32x1,2 buc. 185
— Siguranță arbore D 6 buc. 743
— Siguranță arbore D 75 H 38x2,9 buc. 500
— Siguranță arbore D 18 H 30x1 buc. 40
— Siguranță alezaj D 65 H 8x2,9 buc. 385
— Siguranță alezaj D 42 H 55x2 buc. 494
— Arc D 2 020-11-408 buc. 500
— Arc R 730 D 16 buc. 500
— Nit 797 13x45 kg. 83,9
— Nit 797 18x100 kg. 15
— Nit 797 19x40 kg. 4,2
— Șurub 4272 27x120 buc. 873
— Șurub 892 8x30 cap turnat buc. 2000
— Jgheab sere SP 85 kg. 35600
— Rulment 6024 (124) buc. 1
— idem 6228 buc. 60
— idem 6413 buc. 14
— idem 6019 buc. 2
— idem 22317 buc. 11
— Bucșă rulment 31144 buc. 8
— Rulment 22244 buc. 1
— idem 2215 NU buc. 2
— idem 230 buc. 110
— idem 220 buc. 40
— idem 313 buc. 30
— idem P 30 buc. 24
— idem NU 2208 buc. 5
— idem NU 2214 buc. 360
— idem NUP 2214 buc. 200
— idem NU 2222 C3 buc. 195
— idem NU 2309 buc. 38
— idem NJ 2322 C3 buc. 8
— idem NN 3020 KP 51 buc. 50
— idem 977.908 K buc. 100
— idem 2214 buc. 60
— idem 3209 buc. 40
— idem 3306 buc. 14
— idem 3314 buc. 10
— idem 6016 buc. 20
— idem 6032 buc. 70
— idem 22215 buc. 90
— idem 22220 K buc. 24
— idem 22228 buc. 20
— idem 22230-KD5 buc. 4
— idem 23120 buc. 3
— idem 23126 C5 buc. 7
— idem 29420 buc. 30
— Țeavă construcții ST 10 245x7 ml. 15,6
— idem SP. 2 245x10 ml. 9,9
— idem OLT. 35 56x9 ml. 5,4
— idem OLT. 35 42x7 ml. 33,1
— idem OLT. 35 42x9 ml. 86
— idem OLT. 127x18 ml. 2
— idem OLT. 35 ∅ 25x2 To. ml. 15
— idem OLT. 45 ∅ 32x3 ml. 5000
— idem OLT. 35 ∅ 76x10 ml. 100
— idem OLT. 35 ∅ 152x6 ml. 100
— idem OLT. 35 ∅ 159x8 ml. 300
— idem 0-250 V c.a. buc. 92
— idem 0-400 V c.a. buc. 11
— Întrerupători pachet bipolari în execuție etanșă în carcasă de siluminiu, 10A/220V; 6A/380V tip GPV execuție etanșă în carcasă de bronz 3x10 buc. 1520
10 (din URSS) buc. 480
— idem OL 52-2k ∅ 609,5x7,14
— Întrerupători pachet tripolari în xecuție deschisă 10A/220V; 6A/380 ml. 930
— Întrerupători tripolari pachet în 10A/220 V, 6A/380V, tip. GPV. 3x V, tip PVM 2x10 buc. 1780
— idem OLT. 35 ∅ 159x8 ml. 200
— Electrod sudură 6x4 Relit kg. 75,5
— idem 5 mm. Universal kg. 56
— Oțel rapid RP 3 ∅ 110 kg. 210
— Oțel profil Z OL 37-1n 53x17x3 kg. 3415
— Oțel W 3355 ∅ 20 kg. 138
— Oțel W 3255 patr. 20x20 kg. 213
— Oțel W 3355 ∅ 25 kg. 103
— idem 3355 patr. 25x25 kg. 202
— idem 3255 patr. 30x30 kg. 543
— Oțel PP. 3 ∅ 100 kg. 330
— idem RP. 3 ∅ 110 kg. 210
— idem ∅ 120 kg. 149
— idem ∅ 120 kg. 232
— Oțel U 7 A ∅ 35 kg. 556
— Oțel R 12 ∅ 45 kg. 314
— Oțel R 12 ∅ 70 kg. 184
— Oțel W 2581 patr. 200x200 kg. 5506
— Oțel OSC 7 patr. 14x14 kg. 256
— Oțel OSC 7 patr. 18x18 kg. 157
— Contrapiuliță P3 1.1/2 TL buc. 374
— Niplă neagră 3/4 TL 208 buc. 21
— Sirmă 60 Si 15 A ∅ 16 kg. 800
— Sirmă 60 Si 15 A ∅ 18 kg. 200
— Sirmă 60 Si 15 A ∅ 20 kg. 3400
— Sirmă 56 Si 15 A ∅ 25 kg. 1700
— Sirmă 60 Si 15 A ∅ 25 kg. 4000

APARATAJ ELECTRIC

— Potențiometru 28 ohmi buc. 5
— Lampă LSC 11 buc. 399

— Dulie B. 15 buc. 79
— Bobină AC 3 63 24 220/380 V
— Bobină RP2 4648 buc. 2
— Bobină RP2 4649 buc. 2
— Bloc siguranță Bz. 30 5020 buc. 16
— Rezistență RBC 1009 9W x 300 ohmi buc. 109
— Sîrmă bobinaj bumbac 1,85 mm. kg. 19,5
— Sîrmă bob. textil 0,70 mm kg. 63,5
— Sîrmă bob. textil 0,60 mm kg. 45,2
— Sîrmă bob. textil 1,10 mm. kg. 74,4
— Rezistență RBS 2050 0,25 W 680 ohmi buc. 116
— Bobina TCA 220 380 V buc. 12
— Filtru fludor buc. 1
— Rezistență RCC 2025 0,25 W 2,2 ohmi buc. 180
— Punte redresoare 2 M 05 buc. 50
— Punte redresoare 830 C 1000/06 buc. 20
— idem 2 PM 1 buc. 50
— Diodă PL 4 V 7 Z buc. 25
— idem 5 V 6 Z buc. 15
— idem 1N 33021 B buc. 29
— idem PL S V 6 Z buc. 54
— idem PL 4 V 7 Z buc. 150
— idem TTA 550 buc. 6
— Circuit integrat CDB 476 buc. 10
— Circuit integrat CDB 460 E buc. 5
— Placă PVC presată 3,5 mm buc. 6,6
— Siguranță Bz. buc. 10
— Condensator KEG. buc. 4
— Patron fuzibil SC 5 21 100 A buc. 9
— Relee sferice 24 V c.c. buc. 2
— Ampermetru 0-1 A c.c. buc. 23
— idem 0-2,5 A c.c. buc. 46
— idem 0-15 A c.c. buc. 10
— idem 0-40 A c.c. buc. 1
— idem 0-60 A c.c. buc. 2
— idem 0-100 A c.c. buc. 45
— idem 0-150 A c.c. buc. 10
— idem scală 1-0-1 A c.c. buc. 2
— idem 4-0-4 A c.c. buc. 11
— idem 6-0-6 A c.c. buc. 2
— idem 150-0-150 A c.c. buc. 2
— Ampermetru 15/5 A ca. scală 0-15 A buc. 3
— idem 20/5A ca. scală 0-20 A buc. 79
— idem 30/5 A ca. scală 0-30 A buc. 42
— idem 50/5 A ca. scală 0-50 A buc. 46
— idem 75/5 A ca. scală 0-75 A buc. 57
— idem 100/5 A ca. scală 0-100 A buc. 74
— Ampermetru 150/5 A ca. scala 0-150 A buc. 65
— idem 200/5 A ca. scala 0-200 A buc. 34
— idem 300/5 A ca. scala 0-300 A buc. 49
— idem 400/5 A ca. scala 0-400 A buc. 2
— idem 600/5 A ca. scala 0-600 A buc. 49
— idem 750/5 A ca. scala 0-750 A buc. 35
— idem 0-30/5 A scala extinsă 50 A buc. 1
— idem 0-100 A scala extinsă 150 A buc. 45
— idem 0-200 A scala extinsă 300 A buc. 2
— idem 0-400 A scala 600 A buc. 1
— Voltmetru cu scală 0-25 V c.c. buc. 36
— idem 0-60 V cc. buc. 1
— idem 0-100 V cc. buc. 11
— idem 0-150 V cc. buc. 4
— idem 0-250 V cc. buc. 39
— idem la 3-0-3 V cc. buc. 13
— idem 40-0-40 V cc. buc. 2
— idem 0-100 V c.a. buc. 1
— Întrerupător bipolar de cabină 10A 250 V tip BC buc. 1000
— Priză bipolară 10A, 250 V cu contact de protecție pentru cabină tip PVC buc. 3000
— Relee tip REM 222 buc. 30
— Întrerupător pachet tripolar 10A, 220 V 6A/380V tip PVM 3x10 buc. 1000
— Transformatori 3/0,5 P=3KVA Ualim = 400V, 390V, 370V, Uieșire= 133 V, 115 V buc. 21
— Voltmetru 0-450 V c.a. tip D. 1600 buc. 6
— Voltmetru 0-250 V cc. tip M 4233 buc. 5
— Întrerupător automat bipolar tip AC 25-211 It=6 A buc. 1700
— idem It=10 A buc. 1300
— idem buc. 309
— idem buc. 50
— idem It=16 A buc. 247
— idem buc. 168
— Întrerupător automat tripolar tip AC 25-311 It=6 A buc. 104
— idem It=16 A buc. 480
— Întrerupător automat tripolar tip AP 50-3 M It=50 A buc. 30
— Întrerupători automați bipolari tip AB 50-2 M It=1,6 A buc. 3
— Întrerupători automat tripolar tip AP 50—3 M It=10 A buc. 4
— idem It=6,4 A buc. 3
— Întrerupător automat bipolar tip AK 50-2 MG It=2 A buc. 11
— idem It=4 A buc. 16
— idem It=6 A buc. 206
— idem It=8 A buc. 6
— idem It=10 A buc. 77
— idem It=10 A buc. 11
— idem It=15 A buc. 12
— Întrerupător automat bipolar tip AK-50-2 M It=50 A buc. 30
— Întrerupător automat tripolar tip AK-50-3 MG It=2 A buc. 26
— idem It=2,5 A buc. 13
— idem It=4 A buc. 8
— idem It=6 A buc. 23
— idem It=5 A buc. 1
— idem It=8 A buc. 4
— idem It=8 A buc. 5
— idem It=10 A buc. 19
— idem It=10 A buc. 12
— idem It=12,5 A buc. 1
— idem It=15 A buc. 73
— idem It=20 A buc. 4
— idem It=25 A buc. 2
— idem It=32 A buc. 5
— idem AK 50-3 M It=40 A buc. 8
— idem AK 50-3 MG It=50 A buc. 1
— Întrerupător automat tripolar tip WIS 63 In=40 A buc. 1
— idem tip. A 3114 In=40 A buc. 4
— idem tip. A 3114 In=40 A buc. 25
— idem In=80 A buc. 20
— idem In=100 A buc. 3
— idem A 3134 In=200 A buc. 2
— idem In=120 A buc. 1
— Butoni LTV (prod. RDG) buc. 256
— idem buc. 108
— Comutatori K ∅ 55 buc. 6
— idem buc. 10
— Comutatori UP 5111 buc. 6
— idem K ∅ 22 buc. 13
— Comutatori patru polari buc. 10
— Contactori SLA 60-380 V buc. 2
— Capace siguranțe LFI 63 A buc. 1000
— Frecvențmetru D 1606 buc. 2
— idem E 371 buc. 2
— Frecvențmetru cu scală dublă AEG buc. 2
— Întrerupător ISOL 100 Ir=32 A buc. 2
— idem 100 A buc. 15
— idem buc. 2
— idem cu In= diferite reglaje buc. 105
— idem In=800 A buc. 8
— idem In=800 A buc. 8
— Întrerupător emg. I80L 500 ; 500 A buc. 1
— Megohmetru M 1603 — 220 V buc. 2
— Patroane MPR — 20 A buc. 90
— idem 32 A buc. 235
— Patroane MPR — 50 A buc. 239
— idem 50 A buc. 144
— idem 50 A buc. 34
— idem 80 A buc. 98

— idem 80 A buc. 162
— idem 100 A buc. 65
— idem 160 A buc. 100
— idem 160 A buc. 37
— idem 160 A buc. 150
— Idem 200 A buc. 113
— Idem 200 A buc. 45
— Patroane SIS 50 A buc. 48
— Idem 63 A buc. 25
— Presostat WDK 1332-24 V c.c. buc. 2
— Relee RMU 27 buc. 100
— idem MKU 48-220 V buc. 39
— idem RPM 01/84 — 127 V buc. 2
— Relee temporizare RZW 0,4—6" buc. 6
— idem buc. 6
— Redresor 40 GD — 28 A buc. 15
— Semnalizatori sferici SS buc. 10
— Stechere RS 2x42 buc. 30
— Stechere RS 3x41 buc. 40
— Sincronoscop 380 V buc. 2
— Soclu siguranțe LFI 63 A buc. 1541
— Socluri siguranțe de mare putere MPR tip PB-1-2 200 A buc. 455
— idem buc. 188
— Bloc relee termice TSA 0,29 A buc. 34
— idem 0,75 A buc. 14
— idem 1 A buc. 57
— idem 1,3 A buc. 40
— idem TSA 45/40 A buc. 30
— Piese de rezervă pt. TSA 45/40 A set. 24
— Bloc relee termice TSA 160/160 A buc. 36
— Piese rezervă pentru TSA 160/160 set. 20
— Contactori SLA 32—380 V buc. 153
— Contactori SLA 300—380 V buc. 74
— Ampermetru M 4233—0-50 A c.c. buc. 1
— idem M 367-0-100 A c.c. buc. 1
— Ampermetru D 1600-0-100 A c.a. buc. 3
— idem 0-200 A c.a. buc. 3
— idem 0-300 A buc. 2
— idem 0-400 A buc. 1
— Comutatori PME 45 D 20 buc. 1
— idem UP 5113 ∅ 106 buc. 10
— idem APENA 24 V c.c. buc. 2
— Întrerupător heblu (separator) 400 A buc. 4
— idem etanș DGP? 2x10 buc. 2
— idem pachet buc. 5
— idem ZMR 2 buc. 20
— Kilowattmetru D 1604-0-200 KW buc. 4
— Lămpi A 64 buc. 73
— Lămpi LS 53 buc. 12
— Manometru MT 4 0-10 Kgf/cmp. buc. 4
— Idem 0-60 buc. 14
— Idem ∅ 80 0-10 kgf/cmp. buc. 1
— idem ∅ 100 0-10 buc. 10
— idem ∅ 160 0-0,6 bari buc. 1
— Plăci pentru relee RH 95 buc. 9
— Relee sferice 24 V c.c. tip. SS buc. 2
— idem buc. 5
— Relee RM 95-12 V buc. 3
— idem 380 V buc. 19
— idem 12 V buc. 2
— Relee de presiune WDK buc. 1
— Relee RZWa. — 0 — 12" buc. 10
— Relee RZW 0-12" buc. 2
— Relee RZWa 0-30" buc. 2
— Siguranțe automate bipolare tip S 202 25 A — In=10 A buc. 400
— idem In=16 A buc. 180
— idem tripolare tip S 203 In=6 A buc. 185
— idem In=10 A buc. 353
— idem In=16 A buc. 239
— idem In=25 A buc. 55
— idem In=25 A buc. 2
— Soclu siguranță BZ buc. 10
— Soclu siguranțe LGI 63 buc. 10
— Transformatori tip MIT 380/24 V (pt. lămpi cu transf.) buc. 300
— idem buc. 111
— idem buc. 127
— Transformatori OSKO 0.A; 380/133 V buc. 1
— idem 380/220 V buc. 1
— idem 0,25/0,5 KVA 380/133 buc. 1
— idem 0,6 KVA 380/230 buc. 5
— Triodă MP 39 buc. 22
— Transformatori OCB — 3/0,5 KVA-380/115 buc. 19
— Bloc de contacte 1 ND+1 NI buc. 1000
— idem 2 ND+2 NI buc. 1780
— idem 3 ND+3 NI buc. 650
— idem 4 ND+4 NI buc. 150
— Dulii pentru lămpi semnalizare buc. 8010
— Piese de apăsare culoare galbenă buc. 170
— idem neagră buc. 70
— idem roșie buc. 270
— Dispersor pentru lămpi culoare roșie buc. 500
— idem galben buc. 900
— idem verde buc. 670
— Balast BIA 65 W buc. 108
— idem BVP 80 W buc. 50
— Becuri LVF 125 W buc. 200
— Baterii monobloc 7,5 V buc. 100
— Balast BVA 80 W buc. 100
— Becuri LVP 80 W buc. 90
— Baterii R 6 1,5 V buc. 1500
— Conductor bobinaj, Cu. textil ∅ 0,60 kg. 45,2
— idem ∅ 0,70 kg. 63,5
— idem ∅ 0,90 kg. 68,6
— idem ∅ 1 kg. 141,3
— idem ∅ 1,1 kg. 74,4
— idem ∅ 1,2 kg. 15,1
— idem ∅ 1,6 kg. 99,5
— idem ∅ 1,85 kg. 19,5
— idem ∅ 1,9 kg. 57,4
— idem ∅ 2 kg. 85,9
— Diode PL 5 V 1 Z buc. 300
— Circuir integrat CDB 495 E buc. 25
— idem CDB 4121 E buc. 25
— idem CDB 410 EM buc. 50
— idem CDB 410 EM buc. 50
— idem CDB 404 E buc. 50
— idem CDB 408 buc. 20
— Isolatori DRVS 7,5 Kv. buc. 115
— idem TB 6 buc. 47
— idem 45071 ISR 1 buc. 2121
— idem IMPRS-2 buc. 132
— idem 40155 buc. 60
— Izoler band cutii 4000
— Lămpi LSC 11 buc. 399
— idem buc. 691
— Patroane fuzibile nenavale 20 A buc. 2000
— idem 35 A buc. 2000
— idem 80 A buc. 2000
— idem 100 A buc. 1500
— Papuci cablu PTR 4x4,5 buc. 15 000
— idem PSI 8x2,2 buc. 10 000
— idem PTR 10x8 buc. 5000
— Pile telefonice buc. 150
— idem 1,5 buc. 130
— Releu PTT-3 ADE RS-72570 buc. 50
— idem MET-13 BGA 73500 buc. 30
— idem MET-13 BGE 73 500 buc. 25
— idem RSE B1 0,010 A RS-72250 B1 buc. 3
— idem 0,025 A buc. 7
— idem 0,500 A idem buc. 33
— idem 110 V idem buc. 6
— Redresor 52 V 4 A RS-72134 buc. 1
— Releu MET-13 BFK 73 500 buc. 30
— Releu RSE B1 0,015 A RS-72250 B1 buc. 14
— idem RSE B1 A RS-72250 B1 buc. 2
— Rezistență reglabilă 3,5 A buc. 20
— Releu BTT-4 CFR RS-72624 buc. 27
— Transformator sonerie 3; 5; 8 W buc. 200
— Tranzistori AC 188 buc. 100
— idem RFT 343 violet buc. 100
— idem EFT 250 buc. 50
— idem AC 181 buc. 100
— idem RFT 321 roșu buc. 100
— idem EFT 322 verde buc. 50
— Transformator EFT 323 violet buc. 100

— idem 2 N 3055 buc. 200
— Comutatori cu came 016.05.30002 buc. 90
— idem 016.06.50006 buc. 42
— idem 016.01.30.003 buc. 4
— idem 016.05.40.002 buc. 13
— idem C16.08.30.002 buc. 28
— idem C16.08.30.001 buc. 5
— idem C16.08.30.002 buc. 28
— idem C16.08.40.010 buc. 1
— idem C16.08.30.005 buc. 19
— idem C16.06.20.001 buc. 2
— idem C16.05.04.02
— idem C16.06.50.002 buc. 19
— idem 063.01.20.01 buc. 8
— Comutatori voltmetrici 1165 buc. 5
— idem 1191 buc. 64
— Comutatori stea triunghi 32 A cod 1725 buc. 15
— Transformatori de măsură de curent tip CITRO 5/5 A buc. 200
— idem 30/5 buc. 100
— idem 60/5 buc. 40
— idem 75/5 A buc. 80
— idem 124/5 A
— idem 125/5 A buc. 40
— idem 250/5 A buc. 20
— idem 300/5 A buc. 10
— idem 400/5 A buc. 20
— idem CITRO 1000/5 buc. 100
— idem 2500/5 A buc. 15
— idem 2000/5 A buc. 50
— idem CIRS 0,5 KV. 10/5 A buc. 15
— idem 30/5 A buc. 10
— idem 60/5 A buc. 35
— idem 75/5 A buc. 50
— idem 150/5 A buc. 50
— idem CIRT 0,5 KV 200/5 A buc. 30
— idem 250/5 A buc. 10
— idem 600/1 A buc. 20
— idem 1000/5 A buc. 30
— Transformatori tip TIRMO 6/0,1 KV buc. 20
— Separatori tripolari de interior modernizat tip STIM 10 KV. 630 A buc. 51
— Patroane fuzibile de interior tip FIN 6 KV 6,3 A buc. 50
— Întrerupători PAKO 10 A buc. 300
— Releu RI-3TR-22 ; 380 V c.a. temp. 0-1s buc. 46
— idem RI-3TA-22? 380 V c.a. temp. 0-1s buc. 93
— idem RT-4S BU regl. 30 V RS-72628 buc. 20
— idem RI-3 Ub. 220 V c.a. 8+0 buc. 1
— idem RI-3 Ub. 24V c.a. „44" buc. 1
— idem RI-3TA 22 Ub. 220 V c.c. temp. 0-1os. buc. 2
— idem RI-3 Ub. 220 V c.c. „44" buc. 1
— idem RI-3TA-22 Uv 220 V c.a. temp. 0-03 sec. buc. 8
— idem RI-3 Ub. 110 V c.c. „44" buc. 112
— idem RI-13 BI 0,46 A 100 W buc. 33
— Ampermetru tip E 53 0-150/5 A Naval buc. 25
— Ampermetru tip E 53 0-600/5 A Naval buc. 10
— idem E 541-0-25/5 A Naval buc. 10
— idem E 541-0-100/5 A Norm. buc. 8
— idem E 541 0-400/5 A Norm. buc. 10
— idem E 7 0-600/5 A Naval buc. 5
— idem 1EQ 144 0-100 A buc. 20 conectare directă
— Cosfimetru tip IT ∅ 96 (0,5 cap. 1-0,5 ind.) Domin. măsur. T1, 0,5-5A; 100-250 V, 50 Hz. buc. 20
— Kilowattmetre tip D4 380 V, cu scala 0-250 KW. montaj prin trafo de curent 400/5 A buc. 20
— idem cu scala 0-400 KW. montaj prin trafo de curent 600/5 A buc. 20
— Milivoltmetru indicator tip MI 72 P (0-250°C) ; RL-20 ohmi, LMO 0-10 mV buc. 2
— Milivoltmetru indicator tip MI 72 P (0-100° C), RL-50 ohmi, LMO 0-10 mV buc. 5
— Milivoltmetru indicator tip MI 144 (20-600° C) FeCo 32,61 mV mai mic 10 ohmi, Nid 2625-79 buc. 6
— Aparat indicator tip Ai-192 (0-15) bari RI-50 ohmi, 2-10 mA Nid. 2923-71 buc. 6
— Logometru regulator LR-192 (0-150° C) RI-200 ohmi Pt 100, 24 V c.c. max. lom. 98303/701, 98331/551) 220 V, 50 Hz. buc. 1
— Milivoltmetru regulator tip MR 192 (20—1400° C) Pt-Rh-Pt, RL-20 ohmi 220 V, 50 Hz. 98302/701, 98231/801 buc. 1
— Milivoltmetru regulator MR 192 (20—600° C) RL-10 ohmi Cr. Aluminiu 220 V, 50 Hz. 98302/701, 98231/801 buc. 1
— Milivoltmetru regulator MR 192 (20-1200° C) RL-10 ohmi Cr.-Aluminiu 220 V 50 Hz-98301/701 ; 98231/801 buc. 1
— Milivoltmetru regulator (20—1200° C) RL 10 ohmi Cr.-Aluminiu, 280 V, 50 Hz. 98302/701 ; 98231/801 buc. 1
— Aparat regulator (0-10) bari 4-20 mA, 220 V, 50 Hz. 98301/601; RS-72094 buc. 2
— Logometru indicator LI 144 P 0—400° C Pt=100 ohmi, 6 V, max. 10 mt RL = 10 ohmi buc. 2
— ISOL 4100 III LF R 2,5 A buc. 40
— idem R 5 A buc. 40
— idem R 8 A buc. 30
— idem R 12,5 A buc. 60
— Întrerupător automat : Cod 4100; USOL 100 III LF R 20 buc. 60
— idem R 32 A buc. 100
— idem R 63 A buc. 20
— idem R 80 A buc. 100
— Cod 4102; USOL 100 III LF-CA R 2,5 A buc. 20
— idem R 16 A buc. 20
— idem R 80 A buc. 20
— Cod 4104 ; idem Dtm 380 V c.a. R 63 A buc. 15
— idem Dtm 380 V c.a. R 80 V buc. 15
— Cod 4130 ; USOL 250 III LF R 160 A buc. 30
— idem R 250 A buc. 5
— Cod 4131; USOL 250 III LF-CA R 100 A buc. 15
— idem R 100 A buc. 2
— idem R 160 A buc. 4
— idem R 250 A buc. 4
— Cod 4132 ; USOL 250 III LF Dtm 380 V, ca. 100 A buc. 3
— idem 220 V ca. R 100 A buc. 10
— idem 220 C ca. R 125 A buc. 2
— idem 380 V ca. R 125 A buc. 4
— idem 220 V ca. R 60 A buc. 15
— idem 220 V ca. R 200 A buc. 30
— idem 220 V ca. R 250 A buc. 1
— idem 220 V ca. R 250 A buc. 6
— Cod 4133; USOL 250 II LF-DD 380 V ca. R 100 A buc. 2
— idem R 160 A buc. 2
— idem R 160 A buc. 15
— idem 220 V c.a. R 200 A buc. 6
— idem 220 V c.a. R 250 A buc. 7
— idem buc. 15
— idem 380 V c.a. R 250 A buc. 10
— Cod 4134; USOL 250 III LS R 100 A buc. 2
— idem R 125 A buc. 5
— idem buc. 4
— idem R 160 A buc. 5
— idem buc. 10
— idem R 200 A buc. 3
— idem buc. 4
— Cod 4135; USOL 250 III LS. CA R 160 A buc. 1
— idem R 200 A buc. 7
— idem R 250 A buc. 2
— Cod 4136; USOL 250 III LS-Dtm 280 V ca. R 125 A buc. 10
— idem R125 A buc. 1
— idem buc. 5
— idem 220 V c.a. R 160 A buc. 9
— idem 220 V c.c. R 160 A buc. 8
— idem 380 V R 160 A buc. 7
— idem 380 V R 160 A buc. 19
— idem 380 V R 200 A buc. 2

VĂ PREZENTĂM:

INSTITUTUL DE CERCETĂRI PENTRU CEREALE ȘI PLANTE TEHNICE DE LA FUNDULEA

Fondat în anul 1957, Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice de la Fundulea își desfășoară activitatea pe o suprafață de 6000 de ha. La începutul existenței institutul se ocupa doar de cultura porumbului. În prezent însă activitatea de cercetare se desfășoară în secții de genetică, ameliorarea plantelor autogame, ameliorarea plantelor alogame, producerea de semințe, agrotehnica culturilor irigate, agrotehnica culturilor neirigate, protecția plantelor și chimie, biochimie și fiziologie. Secțiile sînt dotate cu laboratoare cu cea mai modernă aparatură, cum ar fi instalațiile de condiționarea semințelor, instalațiile de condiționarea hibrizilor simpli și dubli de porumb. Aceleași programe de cercetare se desfășoară și în cele 22 de stațiuni experimentale din principalele regiuni din țară, precum și în cele 18 centre de cercetare și învățămînt.

Astăzi se efectuează cercetări și la alte culturi — de grîu, orz, floarea soarelui, sfeclă de zahăr, soia, fasole, in de ulei, plante furajere etc. Institutul dispune și de un sector de producție profilat în exclusivitate pe producerea semințelor din categorii biologice superioare, care constituie sămînța de bază utilizată de către unitățile de producție.

Institutul de la Fundulea constituie centrul principal de creare a soiurilor și hibrizilor de plante agricole. În ultimii ani au fost omologate și introduse în producție peste 80 de soiuri și hibrizi de grîu, porumb, floarea soarelui, orz, leguminoase pentru boabe, lucernă etc. Recent, cercetătorii de la Fundulea au omologat și introdus în producție noul soi de grîu de toamnă „Fundulea—29", care are o capacitate de producție mult superioară tuturor soiurilor anterioare de 8—10.000 kg/ha. La porumb s-au creat hibrizi cu producții de 12—14 000 kg/ha rezistenți la boli și la secetă cum sînt hibrizii 218 și 412. La floarea soarelui au fost creați primii hibrizi din lume, hibrizi simpli care au un potențial de producție de 4500—4800 kg/ha și un conținut de ulei de 52—53%. Institutul de la Fundulea elaborează, pe baza cercetărilor sale, tehnologii de cultură pe zone pedoclimatice adaptate cerințelor actuale ale agriculturii, pe care le pune anual la dispoziția unităților productive.

În cincinalul următor se prevede aprofundarea cercetărilor fundamentale de genetică, fiziologie și biochimie în scopul sporirii rezistenței la boli a plantelor, continua îmbunătățire a calității produselor, utilizarea mai eficientă de către plante a energiei solare, reducerea consumurilor de energie, crearea de soiuri supraproductive, capabile să depășească barierele limitate ale actualelor producții.

ION VASILESCU

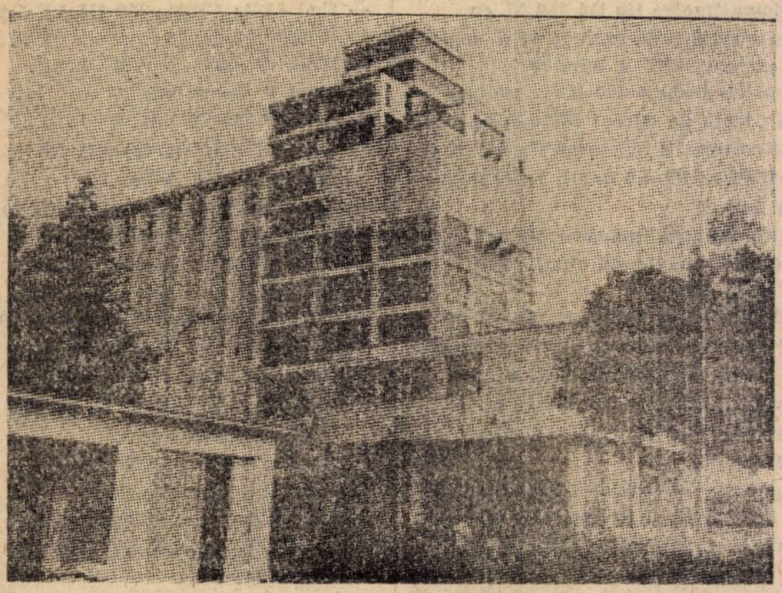

Complexul de uscare și condiționare a semințelor

Hibridare a Florii soarelui — Sorem — 80

HOTĂRÎREA
Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român
DIN 16 — 17 DECEMBRIE 1980

Plenara Comitetului Central al P.C.R., întrunită sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, în zilele de 16–17 decembrie a.c., a luat în dezbatere următoarele probleme înscrise pe ordinea de zi :

1. Raportul cu privire la actualizarea și îmbunătățirea corelării, pe principii economice, a prețurilor de producție și de livrare a produselor către unitățile socialiste, precum și a prețurilor de producție, de contractare și de achiziții în agricultură.

2. Raportul privind proiectul Bugetului de stat pe anul 1981.

3. Programul privind aprovizionarea populației pe trimestrul IV 1980 și semestrul I 1981.

4. Raportul cu privire la încheierea acțiunii de majorare a retribuțiilor, pensiilor, alocațiilor de stat pentru copii și altor venituri.

5. Probleme internaționale.

In urma dezbaterilor, plenara a adoptat următoarele hotărîri :

I. Plenara adoptă în unanimitate Raportul cu privire la actualizarea și îmbunătățirea corelării, pe principii economice, a prețurilor de producție și de livrare a produselor către unitățile socialiste, precum și a prețurilor de producție, de contractare și de achiziții în agricultură.

Plenara își însușește pe deplin și dă o înaltă apreciere concluziilor și orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, cu privire la importanța deosebită și rolul perfecționării prețurilor pentru rentabilizarea sectoarelor producătoare de materii prime și materiale, a tuturor activităților economice, realizarea unor raporturi mai corespunzătoare între diferite ramuri și subramuri ale economiei naționale, aplicarea consecventă a principiilor noului mecanism economico-financiar, gospodărirea și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, ridicarea calitativă și creșterea eficienței întregii activități economice. Plenara consideră că actualizarea prețurilor, concepută ca o acțiune politică majoră, impune fiecărui colectiv de muncă să acționeze cu fermitate pentru diminuarea cheltuielilor materiale, pentru reducerea mai accentuată, suplimentară, față de prevederile planului pe anul viitor și pe întregul cincinal, a consumurilor materiale, pentru modernizarea tehnologiilor și reproiectarea produselor, folosirea completă a capacităților de producție, a utilajelor și mijloacelor de transport, atingerea parametrilor proiectați la toate instalațiile, pentru utilizarea eficientă a resurselor materiale refolosibile și înlăturarea oricăror forme de risipă, pentru reducerea personalului auxiliar și neproductiv și sporirea continuă a productivității muncii. O însemnătate deosebită o are realizarea de către fiecare unitate a sarcinilor de reducere suplimentară a cheltuielilor de producție și circulație, astfel încît să se compenseze în cît mai mare măsură efectul majorării prețurilor de producție și de livrare către unitățile socialiste, la materii prime, materiale, energie și combustibili.

Plenara dă o înaltă apreciere hotărîrii Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al P.C.R. care, în spiritul grijii față de condițiile de viață ale oamenilor muncii, stabilește menținerea, în anul 1981, a actualelor prețuri de desfacere cu amănuntul către populație, urmînd ca influența majorării prețurilor de producție și de livrare la produsele industriale și agricole asupra unor bunuri de consum să fie suportată din bugetul statului.

Creșterea prețurilor cu amănuntul și a tarifelor pentru serviciile prestate populației se va face eșalonat, începînd cu anul 1982, în cadrul indicelui de 6–8 la sută prevăzut pentru cincinalul 1981–1985, corelat cu majorarea planificată a veniturilor populației.

II. Plenara Comitetului Central al P.C.R. apreciază că proiectul bugetului de stat pe anul viitor, elaborat sub conducerea și îndrumarea nemijlocită a secretarului general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este în concordanță cu prevederile planului național unic adoptat de Marea Adunare Națională și în conformitate cu obiectivele și sarcinile puse în fața întregii noastre economii privind creșterea susținută a eficienței în toate domeniile, asigurarea unui regim strict de economii și aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar.

Avînd la bază marile realizări obținute de poporul român, în actualul cincinal, în dezvoltarea industriei și agriculturii, în celelalte sectoare de activitate, în ridicarea nivelului de trai material și spiritual, Bugetul de stat pe anul 1981 reflectă forța și trăinicia economiei românești, stabilitatea finanțelor țării și a monedei na-

ționale. Proiectul de buget asigură resursele financiare necesare desfășurării acțiunilor economice și sociale planificate pentru anul viitor.

Plenara consideră că, în spiritul orientărilor date de secretarul general al partidului, este necesar ca Ministerul Finanțelor, toate organele financiar-bancare să acționeze cu înaltă responsabilitate pentru realizarea veniturilor în toate sectoarele, buna gestionare și folosire a mijloacelor materiale și bănești, instaurarea unei discipline financiare ferme, a unui riguros spirit de economie, pentru respectarea strictă a legilor țării și utilizarea cu maximă eficiență, de către toate unitățile socialiste, a fondurilor financiare ce le sînt încredințate spre administrare.

III. Plenara aprobă în unanimitate programul cu privire la aprovizionarea populației pe trimestrul IV 1980 și semestrul I 1981, întocmit pe baza indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, în strînsă corelare cu prevederile planului unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1981, ale planului cincinal și ale Directivelor celui de-al XII-lea Congres al P.C.R. Plenara apreciază că acest program asigură o aprovizionare corespunzătoare a populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum. În acest sens, sînt prevăzute cantități superioare de produse agroalimentare de bază și produse nealimentare față de perioada corespunzătoare a anului trecut. La stabilirea cantităților de produse agroalimentare înscrise în program s-a avut în vedere aplicarea unor măsuri pentru gospodărirea judicioasă a resurselor destinate fondului pieței, o cît mai rațională și echitabilă repartizare pe teritoriu, înlăturarea unor tendințe de supraaprovizionare și de stocare de către unii cetățeni și unele unități a produselor agroalimentare, de eliminare a risipei în consum, paralel cu mobilizarea într-o mai mare măsură a disponibilităților existente în gospodăriile populației.

Plenara cere ministerelor, consiliilor populare, organelor centrale furnizoare și celor cu activități comerciale, organelor și organizațiilor de partid, de masă și obștești să acționeze ferm pentru îndeplinirea planurilor de producție și realizarea, pe această bază, a livrărilor și desfacerilor stabilite prin program, pentru respectarea structurii și calității produselor contractate, pentru îndeplinirea integrală a prevederilor programului, în scopul asigurării unei cît mai bune aprovizionări a populației cu produse agroalimentare și nealimentare.

IV. Plenara a examinat și aprobat raportul cu privire la încheierea, la 1 decembrie a.c., a acțiunii de majorare a retribuțiilor, pensiilor, alocației de stat pentru copii și a altor venituri, constatînd cu deosebită satisfacție că sarcinile prevăzute în Programul de creștere a nivelului de trai în anii 1976–1980 – elaborat din inițiativa și cu participarea directă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu – se îndeplinesc cu succes, asigurînd realizarea celei mai mari creșteri a veniturilor populației din întreaga istorie a construcției socialiste din țara noastră.

Plenara își exprimă convingerea că eforturile făcute de societatea noastră pentru creșterea bunăstării populației vor constitui un continuu și puternic factor mobilizator pentru toți oamenii muncii de a lucra mai bine și mai eficient, de a-și îndeplini exemplar sarcinile ce le revin, de a contribui la sporirea venitului național, singura cale trainică a creșterii nivelului de trai, a îmbunătățirii continue a calității vieții – țelul suprem al politicii partidului, esența operei de construcție socialistă din patria noastră.

V. Plenara dă o înaltă apreciere și aprobă în unanimitate activitatea desfășurată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la întîlnirea conducătorilor de partid și de stat ai țărilor participante la Tratatul de la Varșovia, care a avut loc la 5 decembrie a.c., relevînd că aceasta corespunde pe deplin orientărilor celui de-al XII-lea Congres al P.C.R., liniei politice generale, interne și externe, a partidului și statului nostru.

Plenara apreciază că reafirmarea de către secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele țării, a pozițiilor constructive ale României socialiste îndreptate spre întărirea unității statelor socialiste, a colaborării tuturor forțelor progresiste și democratice și promovarea neabătută a cauzei destinderii, securității și păcii corespund pe deplin intereselor fundamentale ale națiunii noastre socialiste, ale tuturor popoarelor lumii.

Plenara își exprimă satisfacția față de hotărîrea țărilor socialiste participante la întîlnirea de la Moscova de a-și aduce contribuția la însănătoșirea climatului internațional, la întărirea păcii, la continuarea politicii de destindere și promovare a unei largi colaborări internaționale, la soluționarea tuturor conflictelor numai și numai pe calea tratativelor, la dezvoltarea relațiilor cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială, pe baza principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, ale nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța.

Pornind de la situația deosebit de încordată existentă pe plan mondial, de la necesitatea unirii tuturor forțelor progresiste, înaintate, în lupta pentru împiedicarea agravării vieții internaționale, pentru reluarea și continuarea cursului destinderii, pentru trecerea la măsuri concrete, eficiente de dezarmare, și în primul rînd de dezarmare nucleară pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice, plenara reafirmă cu putere hotărîrea Partidului Comunist Român, a României socialiste de a milita și în viitor, cu toate forțele, împreună cu celelalte țări socialiste, cu popoarele iubitoare de pace din întreaga lume, pentru soluționarea constructivă a marilor și complexelor probleme ce confruntă omenirea contemporană, pentru afirmarea fermă a politicii de pace, de independență și colaborare între toate națiunile.

Luînd cunoștință de schimbul de informații pe care participanții la întîlnirea de la Moscova l-au făcut cu privire la construcția socialismului și comunismului în țările lor și de informarea reprezentanților P.M.U.P. referitoare la evoluția situației din R.P. Polonă, Comitetul Central reafirmă sentimentele de caldă prietenie față de Partidul Muncitoresc Unit Polonez, față de clasa muncitoare și întregul popor polonez și își exprimă deplina încredere că oamenii muncii din Polonia prietenă, sub conducerea P.M.U.P., vor reuși să depășească greutățile apărute, să asigure dezvoltarea în continuare a Poloniei pe calea socialismului. Plenara exprimă deplina solidaritate și sprijinul față de lupta comuniștilor, a forțelor progresiste, a clasei muncitoare, a poporului polonez pentru soluționarea într-un timp scurt a problemelor cu care se confruntă în construcția socialistă a țării, manifestîndu-și ferma convingere că problemele care s-au creat în Polonia pot și trebuie să fie soluționate de polonezii înșiși, corespunzător intereselor oamenilor muncii din Polonia, ale cauzei generale a socialismului, păcii și progresului.

Comitetul Central al Partidului Comunist Român dă o înaltă apreciere cuvîntării rostite la încheierea lucrărilor de tovarășul Nicolae Ceaușescu și hotărăște ca orientările și sarcinile cuprinse în cadrul ei să stea la baza activității viitoare a tuturor organelor noastre de partid și de stat, a tuturor oamenilor muncii în perioada următoare.

Plenara își exprimă încrederea că documentele adoptate vor fi primite cu satisfacție și vor mobiliza energiile creatoare ale întregului nostru popor, că oamenii muncii – români, maghiari, germani și de alte naționalități – sub conducerea organizațiilor de partid, vor acționa cu dăruire și abnegație, cu toată răspunderea pentru înfăptuirea hotărîrilor stabilite, care corespund pe deplin intereselor societății noastre și care asigură înaintarea neabătută a României pe calea progresului și civilizației socialiste.

Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român adresează eroicei noastre clase muncitoare, țărănimii, intelectualității, tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, calde mulțumiri și felicitări pentru întreaga muncă desfășurată și succesele obținute în îndeplinirea obiectivelor planului de dezvoltare economică și socială a țării și le urează noi și tot mai mari realizări în activitatea viitoare, iar cu prilejul Anului nou – multă sănătate și fericire.

RODNIC BILANȚ AL CINCINALULUI

Legătură indisolubilă între creșterea puternică a economiei naționale și ridicarea nivelului de trai

ÎN SOCIETATEA NOASTRĂ, întreaga activitate de dezvoltare și modernizare a economiei, de sporire continuă a avuției naționale, uriașa desfășurare de energie și inteligență a oamenilor au drept țel suprem creșterea bunăstării celor ce muncesc, ridicarea calității vieții lor. Punerea producției sociale în serviciul maselor, al ridicării nivelului de civilizație al întregului popor constituie însăși esența politicii partidului nostru, a societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm. **„Tot ceea ce se înfăptuiește în țara noastră** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este destinat omului, satisfacerii cerințelor de viață a celor ce muncesc, înfloririi multilaterale a personalității umane".**[1])

Evident, realizările remarcabile obținute în anii construcției socialiste și cu deosebire în ultimul deceniu și jumătate confirmă cu mare forță de expresie consecvența cu care partidul și statul nostru urmăresc ca tot ceea ce se înfăptuiește să servească realmente oamenilor, ridicării sistematice a bunăstării lor generale. Bunăstare, deci, nu doar ca deziderat, ca idee generoasă, ci ca acțiune practică, stăruitoare, concretă, resimțită din plin în munca și viața fiecărui membru al societății. Calitatea vieții omului, bunăstarea și fericirea lui constituie, așadar, obiectivele permanente ale politicii Partidului Comunist Român — partid a cărui existență se identifică deplin cu interesele vitale ale poporului.

ÎNTRUCÎT gradul de satisfacere tot mai deplină a nevoilor de consum ale societății este direct dependent de nivelul producției, de volumul, structura și dinamica acesteia, partidul nostru a orientat și orientează cu fermitate eforturile oamenilor muncii în direcția dezvoltării necontenite a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale, în vederea creșterii producției socialiste, a avuției naționale, a venitului național. Astfel, prin promovarea neabătută a politicii de industrializare socialistă, pe fondul unei concepții unitare și de perspectivă, poporul nostru a realizat o creștere continuă a potențialului industrial al țării, fapt ce și-a găsit și își găsește expresia în sporirea și diversificarea producției industriale, în capacitatea industriei de a obține cantități tot mai mari de produse, cu parametri calitativi superiori în concordanță cu exigențele mereu sporite ale consumatorilor. (vezi tabelul nr. 1) În mod constant, creșterea rapidă a producției industriale a fost însoțită, pe de o parte, de o permanentă îmbunătățire a structurii sale în strînsă corelare cu nevoia socială prezentă și de perspectivă, iar, pe de altă parte, de importante realizări obținute în celelalte ramuri ale producției materiale — ca urmare a contribuției industriei la înzestrarea lor tehnică. În felul acesta, au fost create condițiile necesare pentru dezvoltarea continuă a agriculturii, pentru creșterea aportului ei la progresul general al țării, la aprovizionarea populației cu produse agroalimentare și a industriei cu materii prime.

Succese de o deosebită însemnătate și amploare în dezvoltarea economiei naționale au fost obținute în anii actualului cincinal, cînd țara noastră s-a ridicat pe o nouă treaptă de progres și civilizație. Fondurile fixe din economie au crescut de la 1 203 miliarde lei în 1975 la 1950 miliarde lei în 1980, cu un ritm mediu anual de 10%, creîndu-se astfel o puternică bază materială pentru realizarea cu succes a Programului adoptat de Congresul al XI-lea. Producția industrială a crescut în acest cincinal cu ritmuri de 10,6% în cazul producției nete și cu 10% pentru producția globală. În acest cadru construcția de mașini a înregistrat un ritm de 13%, metalurgia feroasă de 11,6%, industria chimică de 10,8%, industria ușoară de la 10,3%, iar industria alimentară de 7,3%. S-a dezvoltat, de asemenea, producția agricolă care, în acest cincinal, a cunoscut un ritm de creștere de peste 5% anual.

Datorită dezvoltării în ritm intens a producției industriale și agricole, a celorlalte activități economice, în cei 30 de ani de construcție socialistă avuția națională a crescut de 7,6 ori, venitul național de 15 ori și odată cu ele, bunăstarea și calitatea vieții celor ce muncesc.

În mod necesar, dezvoltarea și perfecționarea producției socialiste — ca mijloc de ridicare continuă a bunăstării celor ce muncesc — a necesitat și necesită un mare efort de investiții, o rată înaltă de acumulare, în măsură să determine ritmul susținut de făurire a bazei tehnico-materiale, la cele mai înalte cote ale tehnicii moderne. În concepția Partidului Comunist Român, o rată înaltă a acumulării răspunde necesității obiective pentru țara noastră de a realiza o reproducție socialistă lărgită de mare amploare, capabilă să asigure dezvoltarea și perfecționarea bazei tehnico-materiale, atragerea în producție a noilor generații, să ridice mai rapid din punct de vedere economic județele mai puțin dezvoltate și să creeze condiții pentru ca România să poată ajunge într-un timp scurt la un venit național pe locuitor comparabil cu acela al țărilor avansate, să reducă, în vederea lichidării, decalajele care o despart încă de aceste țări, rezultat al grelei moșteniri primite de la regimul burghez, al exploatării la care ani de-a rîndul a fost supusă de către marile monopoluri.

„Putem spune, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara din 14—15 octombrie a.c., **că tocmai orientarea de a aloca o parte însemnată din venitul național pentru dezvoltare — stabilită în Programul partidului de Congresul al XI-lea pentru etapa care o încheiem — a asigurat realizarea acestui vast program, care a ridicat România pe o treaptă nouă de dezvoltare economico-socială, devenind o țară cu o industrie modernă, cu o agricultură socialistă avansată. Am parcurs un drum important pe calea dezvoltării economiei socialiste unitare, puternice, baza temeinică a înfăptuirii Programului partidului, a ridicării bunăstării poporului, a independenței și suveranității patriei".**

DAR, paralel cu creșterea cantitativă a forțelor de producție, partidul nostru, promovind elementele de ordin calitativ, a pus și pune în fața oamenilor muncii din toate compartimentele economiei naționale sarcina de mare importanță de a folosi din plin cu indici tot mai ridicați mașinile și utilajele în funcțiune, potențialul tehnic productiv al societății, de a valorifica superior materiile prime și materialele și de a spori pe această bază eficiența utilizării lor, de a reduce, cu alte cuvinte, cheltuielile materiale de producție, care au încă o pondere mare în structura valorii produsului social, de a face să crească mai rapid productivitatea muncii sociale etc, condiții de cea mai mare importanță pentru creșterea bunăstării poporului.

În concepția partidului nostru creșterea bunăstării poporului, presupune, în mod firesc, existența unui întreg complex de factori, de a căror îmbinare armonioasă depinde tocmai calitatea reală a vieții omului. Concret, este vorba de asigurarea și garantarea unui loc de muncă pentru fiecare și retribuirea echitabilă a muncii depuse, de realizarea unei producții de bunuri de consum care să asigure satisfacerea tot mai deplină a ne-

1) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, București, Ed. politică, 1978, p. 275

Tabelul nr. 1

Indicatori ai dezvoltării economiei naționale și creșterii nivelului de trai în perioada 1951—1980

	1950	1965	1980	1980 / 1950
Produsul social (mld. lei)	83	344	1 317	15 ori
Venitul național (mld. lei)	35	146	546	15 ori
Producția globală industrială (mld. lei)	27,5	178,4	965	34 ori
Producția globală agricolă (mld. lei)	32,4	62,5	147,7—157,2	3,3—4,1 ori
Investițiile totale în economie (mld. lei)	6,3	47,0	232,9	36 ori
Fondurile fixe totale (mld. lei)	207	517	1 950	8,6 ori
Productivitatea muncii în industrie (calculată pe baza producției globale (mii lei/persoană)	30,6	105,0	293,8	9,3 ori
Productivitatea muncii în agricultură (calculată pe baza producției globale) (mii lei/persoană)	5,2	11,4	47,6—50,7	9,2—9,8 ori
Comerțul exterior (mld. lei)	8,3	43,9	335,8	42 ori
Veniturile din retribuția muncii personalului muncitor (mld. lei)	10,1	57,2	211,8	21 ori
Retribuția medie netă a personalului muncitor (lei/lunar)	337	1 028	2 256	6,7 ori
Retribuția reală total personal (%)	100	225,6	422,8	4,2 ori
Veniturile nominale nete ale țărănimii (obținute din munca în C.A.P. și din gospodăriile personale, pe o persoană activă) (lei/lunar)	167	495	1 290	7,7 ori
Veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum ce revin în medie pe un locuitor (lei/lunar)	215	1 204	3 666	17 ori

cesităților oamenilor muncii, stabilite în mod rațional ; de crearea tuturor condițiilor necesare totalei împliniri a personalității umane, a celor în măsură să determine o sănătate fizică și morală viguroasă, un mediu ambiant în care viața să poată fi trăită potrivit principiilor eticii și echității care guvernează în societatea noastră etc.

Pentru a asigura bunăstarea generală a întregului popor, satisfacerea nevoilor materiale și spirituale ale celor ce muncesc, afirmarea plenară a personalității omului, obiective principale ale misiunii istorice a partidului nostru, dintre marile cuceriri ale societății noastre le-a constituit și le constituie garantarea pentru fiecare cetățean a dreptului la muncă, crearea posibilităților concrete pentru fiecare de a desfășura o activitate utilă societății și lui însuși, asigurarea retribuirii muncii după cantitatea, calitatea și importanța ei socială, potrivit principiilor eticii și echității socialiste. Sugestiv în această privință este faptul că numai în cincinalul actual au fost create, în industrie și în ramurile neagricole ale economiei, peste 1 100 000 noi locuri de muncă, urmînd ca pînă în anul 1985 numărul acestora să se majoreze cu încă 900 000. Evident că, în astfel de condiții, realizările tot mai impunătoare obținute de oamenii muncii în dezvoltarea dinamică a potențialului economic al țării, în creșterea productivității muncii și a venitului național au făcut posibil ca retribuția tuturor categoriilor de personal muncitor să sporească necontenit.

PE BAZA REZULTATELOR remarcabile înregistrate în actualul cincinal, a dezvoltării în ritm susținut a întregii economii naționale, a creșterii venitului național, a fost înfăptuit cu consecvență programul elaborat de conducerea partidului, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de sporire mai accentuată a retribuției tuturor categoriilor de oameni ai muncii. Ca urmare, retribuția reală a crescut în anii cincinalului cu aproape 29%, față de 18—20% cît fusese prevăzut inițial, iar veniturile reale ale țărănimii cooperatiste cu circa 30%.

Veniturile reale au sporit, în principal, pe calea majorării retribuției nominale în condiții de stabilitate a prețurilor. Astfel, retribuția medie netă lunară a fost majorată de la 337 lei cît era în 1950, la 1 595 lei în 1975 și la 2 256 lei în 1980. În această acțiune s-a urmărit aplicarea cu consecvență a principiilor echității socialiste, asigurîndu-se creșterea mai accentuată a retribuțiilor muncii și realizarea unui raport just și, în același timp stimulator între veniturile mari și cele mici.

Semnificativ este faptul că odată cu dezvoltarea potențialului economiei noastre naționale, ca urmare a politicii științifice a partidului, dimensiunile sporului absolut al retribuțiilor, au crescut de la un an la altul. Astfel, dacă în cincinalul 1965—1970, sporul a fost de 216 lei, în cincinalul 1971—1975 de 306 lei, în actualul cincinal el este de 661 lei, deci mai mult decît dublul creșterii din cincinalul precedent.

Acest lucru a creat și creează posibilitatea oamenilor muncii să-și ridice necontenit nivelul lor de trai, să achiziționeze cantități sporite de bunuri materiale și spirituale, să folosească cantități sporite de bunuri materiale și spirituale, să folosească un volum tot mai mare de servicii.

Încercînd să exprimăm prin alte mijloace creșterea veniturilor reale ale oamenilor muncii, respectiv creșterea puterii lor de cumpărare, redăm în tabelul nr. 2, reducerea timpului de muncă necesar pentru achiziționarea a diferite produse alimentare și nealimentare.

Evident, nu trebuie pierdut din vedere faptul că în afara retribuției directe pentru munca depusă statul nostru a pus și pune la dispoziția celor ce muncesc un volum sporit de venituri suplimentare, provenite din fondurile de consum social (bunuri, servicii, ajutoare bănești, burse, alocații pentru copii, pensii etc.). Calculate pe o familie aceste venituri au crescut la 11 700 lei în acest an, cu circa 3 000 lei mai mult decît în anul 1975. Mărirea sistematică a veniturilor populației, provenite din retribuția muncii, cît și a cheltuielilor statului pentru finanțarea acțiunilor social-culturale a determinat o creștere a veniturilor totale ale populației de la 247 miliarde lei în 1975 la 363 miliarde lei în 1980, cu un ritm mediu anual de 8%.

Avînd în vedere scopul întregii sale activități — bunăstarea materială și spirituală a întregului popor — partidul nostru acordă cea mai mare atenție satisfacerii cerințelor de consum ale populației, îmbunătățirii condițiilor de hrană și confort casnic. Eforturile depuse, în acest sens, se reflectă în creșterea volumului de mărfuri vîndute prin comerțul socialist, fapt ce a contribuit și contribuie la satisfacerea cerințelor variate ale populației. Astăzi, de pildă, valoarea mărfurilor pe care le achiziționează oamenii muncii a crescut de 16 ori față de anul 1950. A sporit continuu ponderea mărfurilor de calitate superioară cu valoare nutritivă ridicată, precum și a bunurilor de folosință îndelungată. Numai în cincinalul actual consumurile fizice pe locuitor la unele produse alimentare și industriale au evoluat astfel : consumul de carne de la 45 kg. în 1975 la 62 kg. în 1980 ; consumul de lapte — de la 132 litri la 180 litri ; de zahăr — de la 20 kg. la 28 kg ; de legume — de la 112 kg. la 140 kg ; de fructe — de la 42 kg. la 60 kg ; de țesături — de la 24 metri pe locuitor la 29 metri ; de încălțăminte — de la 3 perechi pe locuitor la 3,5 perechi. A crescut, de asemenea, desfacerea de bunuri de folosință îndelungată : radiouri, televizoare, aparatură electrocasnică, automobile ș.a. De altfel, statisticile internaționale situează România între primele 10 țări în privința consumului de calorii pe un locuitor.

Creșterea veniturilor populației pe seama majorării retribuției nominale și a celor provenite din fondurile de consum social a determinat și determină orientarea acesteia spre folosirea în măsură mereu crescîndă a diverselor prestații de servicii ; ca urmare, volumul serviciilor a sporit într-un ritm mult mai dinamic decît evoluția tuturor celorlalți indicatori ai con-

Tabelul nr. 2

		Timpul de muncă utilizat pentru achiziționarea unor produse de larg consum			
Produsul	U.M.	1955	1965	1975	1980
Pîine albă	500 g	54'	26'	17'	12'
Mălai tip superior	1 kg	1 h	30'	19'	13'
Zahăr tos	1 kg	3 h 41'	1 h 47'	1 h 9'	48'
Lapte de vacă	1 l	49'	25'	18'	12'
Cartofi	1 kg	22'	13'	11'	8'
Orez calit. 1	1 kg	3 h 16'	1 h 35'	1 h 1'	43'
Paste făinoase	1 kg	2 h 42'	1 h 19'	51'	35'
Ouă	1 buc.	21'	12'	8'	6
Carne de porc tranșată	1 kg	5 h 19'	3 h 58'	3 h 12'	2 h 14'
Pui de găină	1 kg	7 h 9'	4 h 58'	3 h 4'	2 h 8'
Salam italian	1 kg	8 h 59'	5 h 33'	4 h 36'	3 h 12'
Bere blondă	500 ml	1 h 14'	36'	23'	16'
Costum fără vestă (stofă 360 lei/m) pt. bărbați	1 buc.	522 h	253 h 22'	163 h 19'	113 h 46'
Palton (stofă 400 lei/m) pt. bărbați	1 buc.	549 h 53'	266 h 52'	172 h	119 h 50'
Rochie (stofă 130 lei/m) pt. femei	1 buc.	157 h 24'	71 h 50'	46 h 18'	32 h 15'
Pantofi din piele bărbătești	1 per.	85 h 51'	41 h 40'	26 h 51'	18 h 42'
Pantofi din piele pt. femei	1 per.	77 h 16'	37 h 30'	24 h 10'	16 h 50'

sumului. În prezent, sectorul prestări servicii către populație a înregistrat o creștere de 15,9 ori comparativ cu anul 1950.

O recentă expresie a grijii partidului pentru continua ridicare a nivelului de trai al populației o constituie discutarea și aprobarea de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. și de către Plenara Comitetului Central al partidului a Programului privind aprovizionarea populației pe trimestrul IV a.c. și semestrul I 1981 și supunerea acestuia spre aprobare și Marii Adunări Naționale.

TOTODATĂ, înscriindu-și pe frontispiciu, ca țel suprem, omul, ridicarea continuă a bunăstării sale materiale și spirituale, partidul nostru are în vedere, în chip firesc și formarea omului nou, ca personalitate multilaterală, cu o înaltă conștiință politică, cu un larg orizont de cunoaștere și cultură, animat de idealurile nobile ale socialismului și comunismului, educat în spiritul dragostei de patrie și partid, al tradițiilor internaționaliste. Din punctul acesta de vedere, răspîndirea științei și culturii în rîndul celor ce muncesc, dezvoltarea spirituală a acestora constituie o preocupare de seamă a societății noastre. Așezămintele și instituțiile de artă și cultură de la orașe și sate, prin bogata și variata lor activitate desfășurată în rîndurile populației, aduc — alături de școală — o contribuție importantă la culturalizarea maselor, la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste. În anii socialismului s-au construit numeroase edificii de artă și cultură.

Măsuri importante a întreprins și întreprinde partidul nostru pentru asigurarea ocrotirii sănătății. Astfel, ca urmare a volumului sporit de cheltuieli pentru finanțarea asistenței medicale, numărul paturilor ce revin la 1 000 de locuitori a crescut de la 4,2 în 1950 la 9,3 în 1978 ; a crescut numărul medicilor și al cadrelor medicale ; a scăzut continuu numărul de locuitori ce revine unui medic ; au fost date în folosință unități spitalicești dintre cele mai moderne, complexe de cazare și tratament cu zeci de mii de locuri etc. Ca rezultat al creșterii necontenite a bunăstării materiale și spirituale și al măsurilor luate în domeniul sanitar s-a îmbunătățit sensibil starea sănătății populației. Mortalitatea generală a scăzut de la 19—20 la mia de locuitori, în trecut, la mai puțin de jumătate, astăzi, iar durata medie a vieții a ajuns la peste 70 de ani.

În anii construcției socialiste, îmbunătățirea repartizării forțelor de producție pe teritoriul țării, ridicarea economică și social-culturală a localităților și județelor rămase în urmă au avut drept rezultat intensificarea continuă a procesului de urbanizare, cu efecte pozitive asupra nivelului de viață al populației. Zeci și sute de localități au trecut în categoria orașelor. În continuare, transpunerea în viață a Programului național de sistematizare va contribui, desigur, la realizarea unuia din cele mai importante obiective ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism — dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, satisfacerea tot mai deplină a necesităților materiale și spirituale ale cetățenilor din toate localitățile țării, ridicarea generală a gradului de cultură și civilizație. În acest cadru, un loc principal îl ocupă construcția de locuințe. Numai în anii actualului cincinal s-au construit din fondurile statului circa 800 mii apartamente, peste 250 de mii locuri în cămine pentru oamenii muncii nefamiliști și peste 240 mii locuri în creșe, grădinițe, internate și cămine pentru studenți. Toate acestea au contribuit la îmbunătățirea condițiilor de viață ale oamenilor muncii, a condițiilor de creștere și dezvoltare a copiilor și tineretului țării noastre.

TOATE CELE RELATATE mai sus sînt incontestabil dovezi grăitoare ale grijii partidului și statului pentru îmbunătățirea sistematică a condițiilor de viață și de muncă ale oamenilor, o expresie elocventă a legăturii indisolubile dintre dezvoltarea economiei naționale și creșterea nivelului de trai. Nivelul de bunăstare pe care l-a atins poporul nostru reprezintă — firește — numai o treaptă a scării pe care el o urcă. Desigur că mai sînt încă multe de făcut pentru a asigura ridicarea condițiilor de viață și de civilizație ale națiunii noastre socialiste pe culmi tot mai înalte. În legătură cu aceasta, potrivit Programului-directivă de creștere a nivelului de trai, în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții, adoptat de Congresul al XII-lea al partidului, poporul nostru se va bucura de un standard de viață tot mai ridicat. În cincinalul viitor, se vor majora veniturile tuturor categoriilor populației, urmărindu-se realizarea unei corelații mai echilibrate între cîștigurile oamenilor muncii de la orașe și sate. Astfel, este prevăzut ca veniturile totale ale populației să sporească cu 23—25% ; retribuția medie reală — cu 16—18% ; veniturile reale ale țărănimii — cu 20—25% ; pensiile nominale de asigurări sociale de stat — cu 23% etc. Cheltuielile pentru finanțarea dezvoltării învățămîntului, ocrotirii sănătății, asistenței sociale, culturii și artei vor crește cu circa 37%, în 1985 ajungînd să reprezinte 14 200 lei pe o familie. Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist va fi în anul 1985 cu 30—35% mai mare decît în 1980. Se va urmări satisfacerea necesităților de consum științific fundamentate, punîndu-se accentul, în principal, pe ridicarea calității și diversificarea sortimentală a mărfurilor destinate aprovizionării populației. În același timp, volumul prestărilor de servicii va spori cu peste 54%.

În cincinalul 1981—1985 se vor construi alte 1 100 000 apartamente din fondurile de investiții ale statului. Sistematizarea teritoriului, a orașelor și comunelor, crearea unei rețele de noi centre urbane, diversificarea activității economico-sociale în mediul rural — toate acestea vor contribui la omogenizarea condițiilor de trai ale întregii populații.

Înfăptuirea tuturor acestor obiective va determina ridicarea pe o treaptă superioară a bunăstării poporului și realizarea unei noi calități a vieții, dezvoltarea generală a civilizației materiale și spirituale a societății noastre socialiste, afirmarea tot mai puternică a umanismului revoluționar, în centrul căreia se află demnitatea, libertatea și fericirea omului.

Desigur, aceasta impune din partea tuturor oamenilor muncii desfășurarea unei activități susținute pentru îndeplinirea exemplară a obiectivelor dezvoltării economiei noastre naționale. Așa cum sublinia secretarul general al partidului la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie a.c. **„numai pe măsura dezvoltării forțelor de producție, a creșterii producției materiale, este posibil și se pot realiza și programele de creștere a bunăstării materiale și spirituale a poporului. Fără muncă nu se pot realiza nici programele de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al poporului ! Nu există o altă posibilitate pentru noi !“** Tocmai de aceea, acum, în aceste zile cînd întocmim bilanțul rodnic al unui cincinal și ne pregătim să intrăm într-o nouă etapă a progresului multilateral al societății noastre, conștienți de această indisolubilă legătură, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, își exprimă voința fermă de a face totul pentru înfăptuirea sarcinilor de răspundere stabilite de cel de al XII-lea Congres al partidului.

M. MEHEDINȚU

„Viitorul cincinal trebuie să asigure dezvoltarea proporțională a industriei și agriculturii, a tuturor ramurilor economiei, realizarea unui echilibru optim între toate sectoarele de activitate și, în același timp, continuarea politicii de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriu, dezvoltarea rapidă a tuturor zonelor, apropierea județelor în ceea ce privește nivelul producției globale pe locuitor".

NICOLAE CEAUȘESCU

Creșterea calitativă a activității — trăsătură a prezentului, imperativ al perspectivei

Iulian PLOȘTINARU
prim-secretar al Comitetului județean Mehedinți al P.C.R.

BENEFICIIND de roadele politicii partidului de repartizare proporțională, echilibrată a forțelor de producție pe teritoriu, de dezvoltare în ritm susținut a tuturor județelor și localităților țării, Mehedințiul este un județ care s-a înscris pregnant pe traiectoria unei dezvoltări economico-sociale accelerate. Îndeosebi în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, prin înfăptuirea unui amplu program de investiții, economia județului Mehedinți, pînă nu de mult lipsită de o industrie reprezentativă, dar cu reale posibilități materiale și umane, a cunoscut profunde transformări. Energiile și capacitățile creatoare ale oamenilor muncii au fost revigorate cu prilejul vizitelor de lucru, al întîlnirilor pe care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, le-a avut cu locuitorii județului.

Premise și expresii ale unei mai bune valorificări a potențialului

CA O TRĂSĂTURĂ definitorie a dezvoltării economico-sociale a județului Mehedinți, ca, de altfel, a întregii țări, se înscrie orientarea efortului material și de creativitate al oamenilor muncii spre creșterea pronunțată a ramurilor purtătoare de progres tehnic, apte să permită o valorificare mai bună a întregului potențial material și uman. În aceste condiții, fondurile fixe din industria județului au crescut în 1980 față de 1968 de 19 ori, volumul total al fondurilor fixe din economia județului sporind și el de peste 10 ori. Unitățile economice de subordonare republicană, întreprinderile și șantierele de construcții, întreprinderile de transporturi auto, rețeaua complexă a cooperației meșteșugărești și cea comercială, precum și numeroasele unități agricole de stat și cooperatiste alcătuiesc în prezent o puternică bază tehnico-materială.

Pentru punerea acesteia în valoare sînt implicate forțe umane însemnate, în măsură să asigure cote superioare de valorificare a bogățiilor județului. Repere semnificative ale utilizării cît mai depline a acestei baze materiale se relevă în faptul că la nivelul anului 1980 se realizează producția industrială a anului 1965 în numai 48 de zile, cea a anului 1970 în 84 de zile, iar cea a anului 1975 în 223 zile. În acest cadru, pentru Mehedinți, ca de altfel pentru toate județele țării, cincinalul revoluției tehnico-științifice a reprezentat o nouă etapă pe linia dezvoltării economico-sociale, a determinat schimbări ample, de profunzime, atît în îmbunătățirea structurii pe ramuri a producției și a forței de muncă, cît și în creșterea aportului acestora la dezvoltarea economiei și la sporirea venitului național.

Se înregistrează o dinamică susținută la producția industrială (tabelul nr. 1), domeniu asupra căruia ne vom opri mai mult în cele ce urmează. Energia electrică, construcțiile de mașini și chimia reprezintă aproape 63% din producția industrială mehedințeană ce se realizează în 1980. Ca urmare, o serie de produse din industria județului ocupă astăzi ponderi apreciabile în totalul producției pe țară : peste 10% la energie electrică ; 23% la vagoane de marfă ; 20% la celuloză, hîrtie și cartoane ; 9% la plăci fibrolemnoase etc.

Un obiectiv prioritar al acestui cincinal l-a constituit realizarea unor capacități care să asigure o producție industrială de minimum 10 miliarde lei. Pentru atingerea acestuia, eforturile au fost orientate spre crearea de noi capacități de producție, extinderea și modernizarea celor existente, utilizarea la indici superiori a mașinilor și instalațiilor aflate în dotarea unităților economice, ridicarea continuă a nivelului productivității muncii, urmărindu-se asigurarea unor ritmuri mai ridicate de creștere a producției industriale. De exemplu, în cincinalul pe care îl vom încheia peste puțin timp, a intrat în producție Întreprinderea de armături industriale din oțel Strehaia ; s-au extins și modernizat capacitățile de producție de la Întreprinderea de construcții navale și prelucrări la cald, Întreprinderea energoreparații, Secția de mobilă a Combinatului de prelucrarea lemnului ; s-au extins și modernizat secțiile Întreprinderii mecanice, instalațiile de prelucrare a minereurilor nemetalifere de la Întreprinderea minieră Orșova ; au fost atinși parametrii proiectați la toate capacitățile Combinatului de celuloză și hîrtie.

Prin utilizarea cît mai deplină a capacităților de producție existente, s-a reușit ca, an de an, să crească indicele de utilizare al mașinilor și instalațiilor, care în 1980 este, la nivelul județului, de 87,3% față de 73,5% în anul 1975. Creșteri importante s-au înregistrat la Întreprinderea de construcții navale și prelucrări la cald (87% față de 70,8%), Întreprinderea de vagoane (86,2% față de 70,4%), Șantierul naval Orșova (87,3% față de 75,4%), Combinatul de celuloză și hîrtie (88,6% față de 82%).

Tabelul nr. 1

Dinamica producției industriale pe ramuri

	1980	Ritm mediu anual de creștere 1976—1980 %
INDUSTRIE TOTAL	164	10,4
Energie electrică	118	3,4
Construcții de mașini și prelucrarea metalelor	182	12,7
Chimie	214	16,4
Extracția minereurilor nemetalifere	109	1,8
Materiale de construcții	559	41,1
Exploatarea și prelucrarea lemnului	159	9,8
Industria ușoară	162	10,3
Industria alimentară	150	8,5

Acțiunea factorilor intensivi de sporire a producției s-a concretizat într-un ritm susținut de creștere a productivității muncii, pe această bază realizîndu-se mai mult de jumătate din producția suplimentară obținută. În acest context, se poate sublinia că 12 unități economice au asigurat un spor de producție industrială de peste 2,5 miliarde lei prin înfăptuirea înainte de termen a obiectivelor cincinalului 1976—1980. Rit-

mul mediu anual de creștere a industriei a fost de 10,4%, nivelul de 10 miliarde lei producție industrială fiind depășit.

În condițiile cotelor amintite atinse în dezvoltarea industrială a județului, se vădesc însemnele unui salt calitativ: **creșterea an de an a valorii nou create.** Producția netă a crescut într-un ritm mediu anual de 26%, devansînd ritmul de creștere al producției globale industriale, în timp ce costurile de producție au fost diminuate; considerînd anul 1975 = 100, pentru costuri totale, ca și pentru cele materiale, reducerea este la 79,9 în 1980. Această reducere constituie și o rezultantă a sporirii preocupărilor pentru funcționarea eficientă a mecanismului economico-financiar, a autoconducerii muncitorești, și autogestiunii economice. În mod deosebit, ca urmare a preocupărilor de accentuare a factorilor calitativi în procesul dezvoltării, se vădește creșterea, în acest cincinal, a valorii realizate pe unitatea de materie primă (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Valoarea producției realizate pe unitatea de materie primă

	U/M	1975	1980
Metal	lei/t	17 870	25 260
Lemn	lei/mc	1 530	3 120
Fire bumbac	lei/t	72 180	85 650
Energie electrică	lei/kw	17 070	21 650

Odată cu creșterile în industrie, au avut loc importante modificări în structura populației ocupate pe ramuri, a crescut numărul personalului muncitor ocupat în industrie, au apărut noi profesii circumscriind activități complexe, de calificare ridicată. Peste 40% din personalul ocupat în această perioadă revine industriei, îndeosebi unităților din ramura construcțiilor de mașini. Acest cadru structural oferă posibilități mai ample pentru concentrarea eforturilor consacrate înfăptuirii sarcinilor în cincinalul care urmează.

Concentrarea maximă a eforturilor pentru înfăptuirea sarcinilor viitorului cincinal

ÎN PERSPECTIVA realizării acestor obiective, deopotrivă, trebuie ținut seama de necesitatea înlăturării unor neajunsuri care în acest cincinal au influențat negativ utilizarea capacităților de producție, a forței de muncă, nivelul de realizare a unor indicatori. Unele dintre acestea se înscriu în sfera calității muncii pe care am prestat-o, unde se mai relevă încă minusuri, îndeosebi în ce privește organizarea producției și a muncii, folosirea timpului de muncă, corelarea pregătirii și desfășurării producției etc. Alte neajunsuri se referă la neasigurarea cu contracte a întregului volum de producție, a unor materiale, piese și subansamble din cooperare, a documentațiilor tehnice de execuție pentru obiectivele de investiții, a utilajelor tehnologice și a unor materiale de construcție. Creșterea producției la nivelul posibilităților impune, deci, acțiunea coroborată a unităților noastre, a centralelor industriale și întreprinderilor de comerț exterior, pe linia unei mai bune contractări a producției pentru export; în special a definitivării și încheierii contractelor pentru asigurarea bazei tehnico-materiale, cu deosebire a acelora pe durate mai mari de 1 an. Neajunsuri în producție pot fi prevenite în condițiile definitivării documentațiilor de execuție, contractării și asigurării utilajelor necesare punerii în funcțiune a obiectivelor de investiții și realizării în termen a parametrilor proiectați, în mod deosebit la Întreprinderea de anvelope, Forja de piese grele matrițate, Turnătoria de oțel Strehaia ș.a. — obiective care în anul 1980 trebuiau să realizeze o producție de peste 1 miliard lei.

În cincinalul următor este prevăzut ca județul Mehedinți să dispună de capacități care să asigure sporirea considerabilă a producției industriale. În acest sens, o atenție deosebită s-a acordat: a) urmăririi finalizării obiectivelor de investiții ale căror lucrări au început încă din acest cincinal — așa cum sînt Sistemul hidroenergetic și de navigație „Porțile de Fier II", care va pune mai bine în valoare resursele energetice ale Dunării în această zonă, combinatul chimic „Dunărea", Întreprinderea de anvelope, Laminorul de profile mici; b) pregătirii condițiilor optime pentru începerea și realizarea în termen a obiectivelor prevăzute în cincinalul următor: centrala electrică de termoficare, Întreprinderea de utilaj chimic, Întreprinderea de boghiuri, Filatura și țesătoria de lînă și altele.

Fundamentate pe o bază materială în continuă creștere, pe resursele umane de care dispune județul, sarcinile etapei următoare înscrise în planul-directivă de dezvoltare în profil teritorial apar ca realiste, pe deplin realizabile. Avem în vedere înainte de toate obiectivul major, acela al realizării în județul nostru a unei producții globale pe locuitor de aproape 85 000 lei, din care peste 58 000 lei îl va reprezenta producția industrială, nivele superioare celor stabilite pe ansamblul economiei naționale.

Tocmai în această perspectivă, a exigențelor sporite, se relevă importanța deosebită a sarcinii trasată de secretarul general al partidului, de trecere de la acumulările cantitative la o nouă calitate în toate domeniile vieții economice și sociale. Este necesitatea obiectivă, condiție hotărîtoare a valorificării depline a tuturor resurselor din județ. Înfăptuirea obiectivului amintit impune promovarea mai fermă a inițiativei maselor, a inteligenței și experienței colectivelor de oameni ai muncii pentru intensificarea cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic, economisirii resurselor și energiei — temeiuri decisive ale creșterii mai accentuate a eficienței întregii activități economice.

În programul de dezvoltare economico-socială în profil teritorial se prevede materializarea unui volum de investiții de peste 21 miliarde lei, din care peste 70% revine industriei — ceea ce va permite realizarea și intrarea în funcțiune a unui număr important de obiective industriale judicios repartizate în teritoriu, de mare însemnătate pentru valorificarea maximă a resurselor materiale și de forță de muncă. În acest cadru se înscriu exploatările miniere Ghelmegioaia, Prunișor, Husnicioara, Vînju Mare și punerea în valoare a rezervelor de cupru din zona Baia de Aramă. De asemenea, localități ca Vînju Mare, Orșova, Pătule, Bălăcița, Cujmir, Gogoșu, Strehaia etc. vor beneficia de obiective industriale, agrare ș.a., cu însemnate efecte economice și sociale.

Înfăptuirea amplului program de investiții, utilizarea mai bună a puternicei baze tehnico-materiale de care dispune județul vor permite ca la finele anului 1985 industria mehedințeană să realizeze produse în valoare de peste 20 miliarde lei: practic dublarea producției obținute la finele actualului cincinal. Este un nivel mobilizator pentru atingerea căruia este necesară — potrivit prevederilor — asigurarea unui ritm mediu anual de 14,5%, superior celui stabilit de Congresul al XII-lea la nivelul economiei naționale.

Reflectînd sarcini calitative în procesul dezvoltării, ca o trăsătură a industriei mehedințene în cincinalul următor se relevă amplificarea gradului de devansare a ritmului de creștere a producției globale industriale de către cel al producției nete (un ritm mediu anual de creștere de 18% la producția netă față de cel amintit de 14,5% pentru producția globală industrială). Realizarea acestei corelații presupune intensificarea preocupărilor pentru reducerea continuă a consumurilor energetice și costurilor de producție și încadrarea în nivelele prevăzute, astfel ca la finele cincinalului să rezulte o economie totală de peste un miliard lei față de cheltuielile din 1980. În măsură însemnată, acest nivel de economii este fundamentat, de asemenea, pe creșterea productivității muncii (calculată pe baza producției nete), indicator unde se prevede un ritm de 11%, față de 9—10% cît este planificat la nivelul economiei naționale.

Folosirea deplină a capacităților de producție existente și atingerea parametrilor proiectați la capacitățile noi; ridicarea nivelului tehnic al producției și perfecționarea tehnologiilor de fabricație; extinderea mecanizării și automatizării proceselor de producție, care să asigure realizarea în mod ritmic și la parametrii de calitate a producției fizice; întărirea spiritului de răspundere, a ordinii și disciplinei în toate sectoarele și perfecționarea conducerii și organizării producției; participarea directă a cadrelor de conducere din economie, a cadrelor de partid în desfășurarea activității concrete, în rezolvarea problemelor din această sferă — imperative subliniate de secretarul general al partidului la plenara C.C. al P.C.R. din octombrie a.c., sînt în măsură să ofere premise esențiale pentru înfăptuirea obiectivelor prevăzute. Deopotrivă, de o deosebită importanță se remarcă măsurile privind creșterea eficienței economice prin aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economice în fiecare unitate. Pentru județul nostru, ca pentru întreaga economie, unitățile trebuie să devină verigi ale economiei unde trebuie să se știe cu exactitate ce să se producă, ce se produce, cu ce cheltuieli și venituri, care sînt obligațiile față de societate. În această perspectivă ne revine sarcina de a acționa cu toată răspunderea pentru creșterea competenței organelor de conducere colectivă din unități, a adunărilor generale ale oamenilor muncii în elaborarea și îndeplinirea planului, a programelor de dezvoltare economico-socială, proces ce se înscrie ca o parte inseparabilă a democrației muncitorești, a participării maselor la decizie, la conducerea tuturor sectoarelor de activitate.

Actualizarea prețurilor de producție și de livrare, stimulent pentru sporirea eficienței economice

DUPĂ CUM SE ȘTIE, perfecționarea prețurilor de producție și de livrare se înscrie printre constantele politicii partidului și statului nostru, sistemul de prețuri constituind o importantă pîrghie pentru realizarea sarcinilor de dezvoltare a economiei, lărgirea schimburilor interne și externe de mărfuri, asigurarea stabilității monetare și creșterea continuă a nivelului de trai al populației. În acest context, în concordanță cu înaintarea procesului de dezvoltare economică și schimbările calitative produse în structura economiei naționale, îndeosebi prin accentuarea factorilor intensivi de creștere economică, în țara noastră au avut loc în anii 1954—1955, 1963, 1974—1975 și 1976 modificări de amploare în nivelul și corelația prețurilor de producție și de livrare, ceea ce a așezat periodic **prețurile cît mai aproape de baza lor reală de formare, respectiv de costurile sociale de producție.** An de an, în conformitate cu legea prețurilor, au mai fost aduse modificări, de mai mică cuprindere, prețurilor de producție și de livrare. Toate acestea, alături de un control riguros al evoluției prețurilor în limitele planificate, au asigurat stabilitatea de ansamblu a prețurilor în țara noastră.

Datorită însă mutațiilor intervenite în ultimul timp în nivelul și structura costurilor de producție din unele ramuri și subramuri ale industriei, îndeosebi din industria extractivă, **prețurile de producție și de livrare nu mai acoperă actualele costuri sociale necesare pentru exploatarea și punerea în valoare a resurselor naturale de care dispune economia noastră,** ajungîndu-se în prezent ca o parte însemnată a acestora să fie suportată din fondurile centralizate ale statului. În același timp, pe de o parte datorită reducerii continue a costurilor de producție, iar pe de altă parte prin neevaluarea materiilor prime și materialelor primite la nivelul corespunzător, prețurile la unele produse, mai ales din ramurile de prelucrare finală, cuprind rentabilități necorelate cu eforturile efective ce se depun în fabricarea produselor respective.

Și într-un caz și în altul — fie că prețurile de producție și de livrare, care au fost stabilite la reașezarea generală din 1974—1975 sau cu îmbunătățirea și corectarea acestei reașezări de la 1 ianuarie 1977, nu mai acoperă costurile reale, social necesare ale producției, fie că au acumulat în ele un volum supradimensionat al venitului net — avem de a face în fapt cu o decorelare a cărei existență și amplificare nu este de natură să întărească rolul prețurilor în economie, neputînd fi în primul rînd un corect măsurător al valorii. O analiză a nivelului rentabilității realizate în perioada 1975—1979 scoate în evidență faptul că, pe ansamblul industriei republicane, rata acesteia față de costurile totale a continuat să crească în ritm susținut ; însă, în timp ce, în unele subramuri, îndeosebi al industriei extractive, aceasta tinde spre zero sau chiar sub zero, în ramurile prelucrării finale (construcția de mașini, industria chimică, industria ușoară) rata venitului net în prețurile de producție, calculată la costurile totale, depășește 35% la nivelul anului 1979. Dispersia ratei rentabilității este și mai pronunțată pe subramuri, grupe de produse și mai ales pe produse.

Un alt factor important care a îndepărtat prețurile interne de baza lor de formare o constituie lipsa de reflectare în actualele prețuri de producție și de livrare a **substanțialelor creșteri ale prețurilor externe la materiile prime, materialele și alte produse aduse din import** (mai ales la purtătorii de energie).

Pe piețele externe, prețurile materiilor prime au marcat creșteri substanțiale, așa cum se poate vedea din tabelul nr. 1. La principalele materii prime și materiale din import, prețurile de livrare actuale au fost, de asemenea stabilite în 1976, cu aplicare de la 1 ianuarie 1977, pe baza prețurilor externe din acea perioadă. La unele materii prime și materiale de bază importante pentru economia națională, care provin atît din producția internă cît și din import (țiței, cărbuni cocsificabili, minereu de fier, cupru, plumb, zinc, piei), au fost stabilite prețuri de livrare medii, ponderate cu luarea în calcul a structurii aprovizionării din anul 1975. Influențele determinate de modificarea structurii, a prețurilor externe, ca și din depășirea costurilor au fost preluate de buget, pentru a feri economia noastră de efectele inflaționiste.

Luarea în considerare, în etapa actuală, a nivelelor prețurilor externe la determinarea prețurilor de producție și de livrare este o necesitate obiectivă, întrucît țara noastră participă tot mai activ la circuitul economic mondial, mărindu-și considerabil exportul și acoperindu-și o parte tot mai însemnată din nevoile de materii prime de bază din import, așa cum rezultă din tabelul nr. 2.

Suportarea de la buget, în continuare, a influențelor determinate de creșterea de durată a prețurilor externe în condițiile menținerii nemodificate a prețurilor de livrare interne, denaturează costurile de producție, împiedică cunoașterea reală a eficienței activității de producție și a exportului cu toate consecințele ce decurg din aceasta. Avem de a face în această situație cu o decorelare între prețurile externe ale materiilor prime și ale materialelor de bază și prețurile interne ale acestora, precum și între prețurile produselor finite livrate la export și costurile reale ale acestora.

În aceste condiții, devine evident că prețurile de producție și de livrare în vigoare nu-și mai pot îndeplini corespunzător funcțiile care le sînt atribuite, în mod special acelea de stimulare a laturilor calitative ale procesului de producție, a realizării unor produse de înalt nivel calitativ și tehnic, cu consumuri cît mai reduse de muncă.

Actualizarea prețurilor de producție și de livrare, precum și a tarifelor pen-

Tabelul nr. 1

Evoluția prețurilor externe la unele materii prime de bază din import
1975=100

Materia primă	Anii				
	1976	1977	1978	1979	1980 *)
Țiței	115,7	118,4	118,5	154,0	285,0
Cocs furnal	101,9	110,7	138,9	153,3	160,2
Cositor	110,3	157,1	187,5	225,0	240,0
Cauciuc natural	137,3	144,5	174,6	223,8	245,5

*) estimări pe baza prețurilor externe din nov.-dec. 1980.
Calculat pe baza prețurilor internaționale din „Conjunctura Economiei Mondiale" 1979—1980, editată de Revista economică.

Tabelul nr. 2

Ponderea importului României în total resurse la unele materii prime de bază

în %

Materia primă	Sursa	Anii 1975	1976	1977	1978
1. Țiței	— import	25,8	36,6	37,6	48,5
	— producție internă	74,2	63,4	62,4	51,5
2. Cărbune cocsificabil	— import	53,0	52,0	55,6	59,1
	— producție internă	47,0	48,0	44,4	40,9
3. Cocs	— import	49,6	49,9	59,1	54,2
	— producție internă	50,4	50,1	40,9	45,8
4. Minereu de fier	— import	78,0	80,5	83,4	84,6
	— producție internă	22,0	19,5	16,6	15,4

Date din „Anuarul statistic" al R.S.R. 1979 — prelucrate.

tru serviciile prestate unităților socialiste are în vedere crearea premiselor pentru aplicarea în cît mai bune condițiuni a autoconducerii muncitorești, a autogestiunii economice a tuturor unităților ; realizarea unei corelații corespunzătoare între ramurile și subramurile economiei prin dimensionarea, justificată economic, a rentabilității ; corelarea mai bună a prețurilor de producție și de livrare cu costurile interne ale materiilor prime, materialelor, energiei și combustibilului, precum și cu prețurile externe ale importurilor ; trecerea tuturor activităților productive din economie pe principiul autofinanțării, în primul rînd pe seama reducerii costurilor de producție și aplicarea unui regim riguros în utilizarea valorilor materiale.

La baza **noilor prețuri de producție și de livrare stau cu precădere costurile sociale de producție,** analizate critic. La principalele materii prime și materiale din import, destinate producției, se are în vedere nivelul actual al prețurilor externe, calculat cu cursul de revenire diferențiat pe grupe de produse, menținîndu-se metoda determinării prețurilor de livrare medii la unele materii prime de bază care provin atît din producția internă, cît și din import.

În cadrul acțiunii de actualizare a prețurilor de producție și de livrare, precum și a tarifelor pentru servicii prestate unităților socialiste, se vor modifica, începînd cu 1 ianuarie 1981, **prețurile din unele ramuri și subramuri ale industriei, prețurile de livrare la principalele materii prime, materiale și alte produse din import pentru producție, prețurile de deviz în construcții-montaj, tarifele în transportul de mărfuri, precum și prețurile de producție și de contractare ale produselor agricole și animale.**

Creșteri mai însemnate de prețuri de producție și de livrare vor avea loc în sectorul extractiv și la materiile prime și materialele de bază din import destinate producției. Prin aceasta întreg sectorul extractiv va deveni rentabil, tuturor unităților asigurîndu-li-se, în condiții normale de activitate, acoperirea prin prețuri a costurilor planificate de producție și un beneficiu. Totodată, **s-a asigurat ca unitățile beneficiare să primească materiile prime din sectorul extractiv, la prețuri de livrare corelate cu valoarea de întrebuințare a mărfii, pe criterii de calitate și funcționale.**

În funcție de modificările de prețuri la materiile prime și materialele din producția internă și din import, se produc modificări de prețuri de producție și de livrare și la unele subramuri ale industriei consumatoare ale materiilor prime respective cum sînt ; energia electrică și termică livrată sectorului socialist, industria prelucrării țițeiului, petrochimică, metalurgică, a materialelor de construcții și altele. **Este de subliniat faptul că în aceste ramuri numai o parte din influența modificării prețurilor materiilor prime, materialelor, energiei și combustibililor se va reflecta în noile prețuri de producție și de livrare a produselor, o parte însemnată din aceste influențe urmînd a fi absorbită prin reducerea suplimentară a costurilor sau în cadrul rentabilității acestor subramuri.**

Pe aceleași criterii se au în vedere modificări ale prețurilor și tarifelor pentru serviciile prestate unităților socialiste, din sectorul de construcții-montaj și transportul de mărfuri.

În ramurile de prelucrare finală ale industriei, ca de exemplu construcția de mașini, industria ușoară, industria chimică și altele, pe ansamblu, prețurile de producție și de livrare se mențin la nivelul actual, efectuîndu-se unele corecturi determinate de necesități de corelare, precum și în cazurile în care actualele prețuri de producție și de livrare, în condițiile reducerii costurilor nu acoperă influențele din majorarea prețurilor de livrare la materii prime materiale, energie, combustibili și transporturi. În cazul unor grupe de produse și servicii cum sînt : piese, ansamble subansamble destinate cooperării în producție, reparații capitale și curente, unele semifabricate, fire și fibre sintetice etc. se au în vedere modificări de prețuri de producție și de livrare, în sensul diminuării acestora.

Este de menționat în mod cu totul special că **actualizarea prețurilor de producție și de livrare, precum și a tarifelor pentru servicii prestate unităților socialiste, la unele produse și servicii** din industrie, construcții-montaj, transportul de mărfuri, precum și la unele produse vegetale și animale **nu va modifica prețurile cu amănuntul la mărfurile destinate aprovizionării populației și nici tarifele pentru serviciile prestate populației.** Așa după cum se știe, evoluția prețurilor cu amănuntul constituie o problemă care stă în permanența atenție a conducerii de partid și de stat ; nivelul prețurilor cu amănuntul la bunurile de consum și a tarifelor pentru populație evoluează strict coordonat cu sporirea veniturilor populației, ceea ce asigură creșterea nivelului de trai în conformitate cu prevederile din documentele de partid și de stat. Tocmai de aceea Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a stabilit ca **pentru anul 1981, influența majorării prețurilor de producție și de livrare la produsele industriale și agricole asupra unor bunuri de consum să fie suportată din bugetul statului.**

Rezultă clar faptul că, suportarea majorării prețurilor de producție și de livrare în urma acțiunii de actualizare a acestora, se face în întregime de către unitățile socialiste consumatoare în cadrul veniturilor nete planificate sau formate ca urmare a modificării prețurilor.

În strînsă legătură cu actualizarea prețurilor de producție și de livrare și a tarifelor pentru servicii prestate unităților socialiste, se desfășoară în prezent acțiunea de reducere suplimentară a costurilor de producție, îndeosebi a cheltuielilor materiale, în toate unitățile, acțiune care are ca obiectiv esențial fundamentarea noilor prețuri, asigurarea realizării, la proporțiile prevăzute, a venitului național, cerință obiectivă pentru asigurarea realizării prevederilor programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

Atingerea acestor obiective presupune ca ministerele, centralele, întreprinderile din toate ramurile economiei naționale să ia măsuri ferme pentru reducerea cheltuielilor de producție și de circulație prin valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, utilizarea cu înaltă chibzuință a acestora, modernizarea tehnologiilor și produselor, punerea în valoare a tuturor resurselor refolosibile, creșterea mai accentuată a productivității muncii, optimizarea structurii producției și, nu în ultimul rînd, creșterea eficienței în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională.

Viorel BĂSCA
Comitetul de Stat pentru Prețuri

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

ACCELERAREA PUNERII ÎN FUNCȚIUNE A INVESTIȚIILOR

În obiectivul „R. E.": noile capacități de la întreprinderea „Republica" din Capitală

SPORIREA EFICIENȚEI activității desfășurate în investiții, înfăptuirea prevederilor din planurile de producție și export pe anul în curs și în cel viitor fac necesară concentrarea, în continuare, a eforturilor factorilor implicați în realizarea punerii în funcțiune a capacităților de producție prioritare, conectarea acestora la circuitul productiv, la sistemul de aprovizionare pentru toate domeniile. În lumina acestor cerințe Revista economică (nr. 23, 27, 39, 40, 44/1980), a urmărit, îndeosebi din luna iunie a.c., desfășurarea lucrărilor la unele obiective de investiții prioritare de la întreprinderea de țevi „Republica". La jumătatea ultimei luni din anul care încheie cincinalul în curs am efectuat o analiză-bilanț a stadiului de dezvoltare atins și a problemelor cu care se mai confruntă șantierele noilor obiective productive de la această întreprindere.

În anii cincinalului actual întreprinderea „Republica" a cunoscut o nouă și importantă dezvoltare; au fost investite fonduri însemnate pentru realizarea unor noi capacități moderne de producție, pentru promovarea progresului tehnic. Pe această cale, înnoirea și modernizarea producției au avut un curs ascendent, urmînd să ajungă la aproape 40% din totalul producției marfă. Intrarea în funcțiune în anul 1980 a unei capacități de 20 mii tone/an de țevi din oțeluri aliate și înalt aliate dă posibilitatea realizării în numai 11 luni a întregii producții de țevi pentru cazane din 1979 și a creșterii exporturilor de țevi cu 67%. Pe de altă parte, efortul de gîndire novatoare și de aplicare pe scară mai largă a tehnologiilor moderne a făcut ca greutatea pe metrul linear de teavă să fie redusă cu 0,5 kg față de anul precedent. Aceasta a însemnat valorificarea superioară a metalului și economisirea acestuia, obținerea unei producții suplimentare de peste 2 milioane metri liniari țeavă față de 1979.

În aceste zile se depun eforturi susținute pentru amplificarea realizărilor de pînă acum, pentru pregătirea condițiilor necesare desfășurării unei activități superioare, mai eficiente în anul 1981. Astfel, capacitatea de țevi trase la rece urmează și ea să fie pusă parțial în funcțiune, cu aproape jumătate din producția anuală; la cealaltă jumătate, ca și la țevi din oțel inoxidabil, se fac demersuri pentru ca lucrările să fie terminate în primul trimestru din 1981. În ce privește dezvoltarea la uzina de țevi de extracție și prăjini de foraj cu racorduri sudate, se va da în exploatare în lunile următoare o capacitate de 5 mii tone țevi de extracție.

Dar în complexul de activități investiționale din acești ani s-au înregistrat și unele neajunsuri, care au condus la întîrzieri în punerile în funcțiune.

Eliminarea acestora necesită, în primul rînd, concentrarea tuturor mijloacelor disponibile în vederea abordării mai sistematice a lucrărilor prioritare. Programarea realizării și deschiderea succesivă a finanțării lor în etape bine determinate și fundamentate tehnic și economic — așa cum se subliniază în documentele de partid — pregătirea temeinică și asigurarea la timp a proiectelor, a utilajelor, a bazei materiale corespunzătoare sînt necesare și în măsură să înlăture restanțele și reprogramările în punerea în funcțiune a unor noi capacități.

Pe de altă parte, apare deosebit de clară, importanța predării la timp a temelor de proiectare. Dacă acțiunea de reducere a efortului valutar, de procurare a tehnologiilor și utilajelor prin proiectarea și executarea în țară a unor componente și subansamble, este salutară, perioada de la achiziția utilajelor de bază din import și pînă la conceperea, proiectarea și execuția celor de servire este mult prea mare. Astfel de situații au determinat lansarea cu întîrziere de către întreprinderea beneficiară a comenzii la furnizori, sau chiar tărăgănarea încheierii unor contracte de execuție.

IN ACESTE CONDIȚII se impune atît reducerea duratei de achiziționare a utilajelor speciale din import (de către „Mașinimportexport") cît și intensificarea activității proprii de cercetare și proiectare în vederea înlăturării neclarităților din temele de proiectare și, mai ales, reducerea duratei de executare și predare a proiectelor de execuție. Aceasta nu este o cerință abstractă, ci o acută necesitate pentru a se ajunge, așa cum opinează unii specialiști din domeniul investițiilor, la devansarea documentației de execuție a utilajelor cu circa 1 an. Și aceasta cu atît mai mult cu cît programele de aprovizionare cu materii prime și materiale ale întreprinderilor trebuie încheiate și predate pînă la 30 aprilie ale anului anterior celui pentru care se face aprovizionarea.

O importantă contribuție la desfășurarea normală a procesului investițional o are **respectarea unor obligații contractuale de către executanții și furnizorii de utilaje tehnologice.** În nr. 23, 27, 39 ale revistei ne-am ocupat mai pe larg de această problemă. Cu acest prilej trebuie să consemnăm că unele întreprinderi („Independența" - Sibiu, „Metalurgica"-Aiud și „Unio"-Satu Mare), fac progrese evidente în onorarea contractelor. Altele însă („23 August" din București și colaboratori ai săi) nu au făcut, în ciuda promisiunilor, a reprogramărilor (consemnate și în paginile „R. E."), nici un pas înainte în această privință.

Apare astfel necesar ca întreprinderile implicate în realizarea noilor capacități de la această unitate economică să-și amplifice eforturile pentru găsirea de soluții adecvate grăbirii executării și livrării în timp cît mai scurt a utilajelor necesare, în așa fel încît să se recupereze, cît mai mult posibil din restanțele înregistrate pînă în prezent.

În ceea ce o privește, întreprinderea „Republica", prin serviciul său mecanic, a preluat circa 100 tone utilaje pentru capacitățile prăjini de foraj și extracție pe care le realizează prin forțe proprii (jumătate din acestea au și fost predate). Totodată, întreprinderea participă cu muncitori calificați, alături de specialiști, la operațiile de montare a utilajelor care sosesc nu întotdeauna în ordinea necesară. Livrarea pînă la sfîrșitul lunii decembrie a presei de expandare (utilaj de 270 t, realizat în premieră pe țară de I. M. Aiud) a impus luarea unor măsuri adecvate pentru transportarea părților agabaritice și de pregătire a tehnologiei de montaj de către Trustul de instalații și montaj-București, a acestei prese. De altfel se scontează că termenul de montare a acestui utilaj, prin mobilizarea și concentrarea eforturilor montorilor, va fi scurtat de la 5 la 3 luni de zile.

Punerea în funcțiune a acestor obiective sub toate aspectele presupune și urgentarea de către T.I.M.B. și Trustul de izolații pentru lucrări industriale-București a lucrărilor la stația de neutralizare a apelor reziduale de la atelierul de decapări de țevi, terminarea montajului și instalațiilor aferente la macaralele portal și bancurile de tras țevi, la cuptoarele de vîrfuit, fierăstraiele de tăiat semifabricate și altele.

Tot în perioada de iarnă — (decembrie 1980 — martie 1981), forțele vor fi îndreptate spre montarea utilajelor aflate în stoc sau care vor sosi între timp, astfel încît pînă la sfîrșitul acestui an și în primul trimestru din 1981 să fie puse în funcțiune obiective cu capacități de circa 50 mii t/an țevi din oțel inoxidabil, trase la rece și prăjini de foraj cu racorduri sudate, produse de înaltă tehnicitate și valoare, necesare la export și în diferite sectoare ale activității economice.

Gh. DRĂGHICI

Investigație „R.E."

PREGĂTIREA PRODUCȚIEI PE ANUL 1981

● Pe agenda urgențelor : nominalizarea producției și încheierea contractelor de aprovizionare și desfacere a produselor ● Pîrghii eficiente în ridicarea calitativă a activității întreprinderilor : programele speciale de creștere a productivității muncii, de reducere a costurilor de producție, de ridicare a calității produselor ● Economii în aprovizionare prin întocmirea de programe pentru valorificarea maximă a materiilor prime și reducerea importului

AU MAI RĂMAS PUȚINE ZILE pînă la încheierea acestui an și a cincinalului 1976—1980. În această perioadă eforturile tuturor colectivelor de întreprinderi sînt îndreptate, deopotrivă, spre realizarea integrală a planului pe acest ultim trimestru și pe întregul an, cît și spre soluționarea tuturor problemelor legate de pregătirea temeinică a condițiilor materiale în vederea înfăptuirii exemplare a prevederilor planului pe 1981. **Așa cum s-a subliniat la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. este imperios necesar să fie mobilizate toate forțele astfel ca în cursul acestei luni să fie înfăptuite toate sarcinile de producție prevăzute pentru 1980, lichidarea rămînerilor în urmă în vederea realizării întregului fond de marfă stabilit, livrării lui la calitatea corespunzătoare și asigurării condițiilor pentru trecerea la înfăptuirea în mod ritmic a planului de producție pe anul viitor.**

În ce privește pregătirea condițiilor înfăptuirii sarcinilor pe 1981, pe lîngă măsurile de ordin intern ce se iau în fiecare întreprindere, care trebuie să asigure folosirea mai intensă a mașinilor și utilajelor, a forței de muncă, utilizarea cu maximum de raționalitate a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei electrice, în prima urgență se impun, de asemenea, rezolvate grabnic unele probleme cum sînt : nominalizarea integrală a producției, încheierea contractelor de aprovizionare tehnico-materială și de desfacere a produselor prin urgentarea repartițiilor de către coordonatorii de balanțe, încheierea contractelor de cooperare și colaborare interuzinală.

În legătură cu aceste probleme „Revista economică" a întreprins o investigație în cîteva întreprinderi din Capitală ale cărei concluzii le publicăm în cele ce urmează.

Programe speciale de măsuri

ANUL 1981, primul din cincinalul viitor, marchează la nivelul întregii economii, al fiecărei ramuri, centrale industriale și întreprinderi sarcini calitativ superioare, mai ales în utilizarea eficientă a materiilor prime, reducerea consumurilor energetice, ridicarea calității produselor și micșorarea costurilor pe unitatea de produs. Înfăptuirea exemplară a acestora necesită luarea unor măsuri care să permită **realizarea ritmică, lună de lună, a producției fizice, la toate sortimentele în condiții de înaltă eficiență.** În acest scop în întreprinderile investigate au fost elaborate programe de măsuri tehnico-organizatorice care cuprind toate laturile activității productive și prevăd termene de aplicare și eficiența economică ce va fi obținută. Așa, spre exemplu, prin cele 16 măsuri prevăzute a fi realizate în 1981 la întreprinderea „Electronica" se va obține o economie relativă de personal de 580 de oameni sau un spor de producție, pe seama creșterii productivității muncii, de peste 58 milioane lei. La Întreprinderea de calculatoare electronice sînt prevăzute **măsuri care vizează 169 de obiective menite să asigure îndeplinirea în bune condițiuni și cu o înaltă eficiență economică a tuturor indicatorilor de plan pe anul viitor.** În sfîrșit, pentru a demonstra diversitatea acțiunilor ce se preconizează pentru îndeplinirea indicatorilor de plan pe 1981 este suficient să arătăm că la Filatura românească de bumbac va fi intensificată **executarea pieselor de schimb în atelierul mecanic propriu,** întrucît s-a dovedit că ele costă cu circa 50% mai puțin decît cele procurate de la diferiți furnizori, fapt ce va contribui la reducerea cheltuielilor materiale cu 14,5 lei la 1 000 lei producție marfă.

Se mai impune a fi remarcat un fapt. În condițiile dificultăților existente în procurarea materiilor prime și al nivelului ridicat al consumurilor la o serie de produse, o atenție deosebită se acordă **valorificării într-un grad mai înalt a materiilor prime, reducerii importului.** La întreprinderea de prelucrare a maselor plastice, spre exemplu, s-a prevăzut, între altele, extinderea tehnologiei de injectare în culee calde la un număr de 10 matrițe ce prelucrează repere din tehnopolimeri din import și din țară, fapt ce va duce la utilizarea integrală a materiilor prime și la **reducerea importului** de tehnopolimeri cu circa 2 tone. La rîndul lor, muncitorii și tehnicienii de la Filatura românească de bumbac își propun să prelucreze, peste plan, 20 de tone de resurse materiale refolosibile, scăzînd în mod corespunzător cantitatea de bumbac din import.

Desigur, este lăudabil că în fiecare întreprindere sînt prevăzute măsuri care să înlesnească realizarea sarcinilor de plan pe 1981 și în condiții de calitate și eficiență ridicate. Important însă este ca aceste măsuri să fie aplicate la termenele prevăzute și chiar în devans, căci numai astfel vor putea fi puse în valoare marile rezerve disponibile în fiecare unitate. Spunem aceasta întrucît și în 1980 în diferite întreprinderi au fost prevăzute asemenea măsuri tehnico-organizatorice dar, din păcate, unele au fost aplicate cu întîrziere, iar altele au rămas pînă la urmă nefinalizate, neputîndu-se fructifica eficiența lor.

Din investigația noastră a rezultat însă insuficienta fundamentare a unor studii și acțiuni menite să ducă la întocmirea unor **programe de măsuri adecvate cerințelor de creștere accentuată a productivității muncii, de reducere sistematică a cheltuielilor materiale, a costurilor de producție, de ridicare a calității producției.** Sigur, la fiecare unitate sînt stabilite măsuri tehnico-organizatorice care vizează valorificarea unor importante rezerve interne. Ele însă nu sînt defalcate pe direcții de acțiune în vederea întocmirii unor programe speciale pentru ridicarea productivității muncii sau reducerea costurilor. Or, tocmai acest fapt face ca nu numai în unitățile investigate, ci și în multe altele, să nu se fi adîncit studiile și analizele necesare în vederea depistării rezervelor care pot fi valorificate într-un domeniu sau altul.

Experiența acumulată în decursul cincinalului pe care îl încheiem evidențiază faptul că acolo unde au existat asemenea preocupări, acolo unde programele întocmite au fost îmbunătățite permanent, în funcție de înfăptuirea propunerilor ca și de condițiile noi apărute în producție, au fost obținute realizări deosebite. Întreprinderile au datoria de a întocmi programe de acțiune cît mai concrete pentru reali-

zarea saltului calitativ prevăzut în planul pe 1981.

Nominalizarea și contractarea producției cu beneficiarii

PREGĂTIREA DIN VREME a condițiilor ca întreprinderile să-și poată mobiliza, chiar din primele zile ale noului an de muncă toate posibilitățile și rezervele de care dispun — tehnice, umane și materiale, în vederea realizării ritmice a sarcinilor de producție — este nemijlocit legată nu numai de cunoașterea globală a planului, ci și de precizarea în amănunt a producției fizice, a sortimentelor ce urmează a fi executate, cu alte cuvinte de **nominalizarea producției.** Această operațiune este de o extremă importanță nu numai pentru eșalonarea producției în funcție de nevoile beneficiarilor, ci și pentru **întocmirea specificațiilor de materii prime și materiale,** în așa fel încît necesarul de aprovizionat să fie în deplină concordanță cu nevoile stricte ale producției și să nu se creeze stocuri supranormative purtătoare de dobînzi care afectează apoi nivelul rentabilității. Acest lucru este pe deplin posibil în condițiile în care, în ultimii ani, pe baza procesului amplu de perfecționare a organizării, conducerii și planificării economiei naționale, sarcinile de plan și cele de investiții pe anul următor se cunosc cu multe luni înainte.

De altfel, marea majoritate a întreprinderilor investigate se află într-o fază avansată de nominalizare a producției pe 1981. Astfel, Întreprinderea de calculatoare electronice are în prezent nominalizată producția în proporție de 95,2%, iar la întreprinderea „Electronica" produsele nominalizate asigură realizarea producției marfă în proporție de 97,9%. Sînt și situații cînd producția n-a putut fi în întregime nominalizată, din necesitatea adaptării planului la cerințele economiei sau pieței externe (de pildă, cazul Întreprinderii de prelucrare a maselor plastice). Dar în asemenea situații se impune ca unitățile în cauză să fie ajutate de centralele industriale, ministerele sau întreprinderile de comerț exterior.

Firește, nominalizarea producției nu poate avea loc decît în condițiile **încheierii contractelor cu beneficiarii produselor.** Practica arată ce importanță are această acțiune în stabilitatea producției, în crearea siguranței întreprinderilor că ceea ce produc va avea desfacerea asigurată. Dar nu numai atît. Avînd contracte ferme de desfacere a produselor, întreprinderile pot să-și prevadă în mod corect necesarul de aprovizionare cu materiale pe sorto-tipo-dimensiuni corespunzătoare, fără a mai recurge la stocuri de rezervă pentru care plătesc dobînzi.

În domeniul **contractării produselor** cu beneficiarii, aproape toate întreprinderile investigate acuză greutăți, ceea ce face ca, la ora actuală, acțiunea să nu fie în întregime încheiată, cu excepția întreprinderilor „Filatura românească de bumbac" și „Postăvăria română". Întreprinderea de aparate electronice de măsură și industriale are la ora actuală contractată producția în proporție de 56% din plan, datorită întîrzierilor în primirea de către diferitele unități din economie a repartițiilor de la Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale pentru aparatele de măsură. La rîndul ei, Întreprinderea de calculatoare electronice a încheiat contracte numai pentru 71% din volumul producției marfă planificată. Și aici sînt de rezolvat unele probleme care necesită intervenția mai operativă atît a centralei industriale cît și a ministerului.

Așadar, în timpul scurt ce a mai rămas, **se cer soluționate toate problemele care stînjenesc încheierea contractelor cu beneficiarii produselor, în așa fel încît toate unitățile producătoare să cunoască precis destinatarii produselor lor, să fie sigure că nu vor lucra pe stoc, că vor avea desfacerea asigurată și vor putea, la expedierea produselor, să încaseze contravaloarea acestora.**

Repartițiile de materii prime și contractele cu furnizorii

ÎN PREGĂTIREA în bune condițiuni a planului pe 1981 o importanță deosebită prezintă repartițiile de materii prime și încheierea contractelor cu furnizorii acestora. Și în aceste domenii în decursul ultimilor ani s-au înregistrat însemnate progrese. Așa, spre exemplu, în multe întreprinderi s-a instaurat practica de a se întocmi **programe de aprovizionare,** care au în vedere atît valorificarea maximă a materiilor prime și materialelor, cît și reducerea importului prin extinderea utilizării înlocuitorilor. Astfel de programe judicios întocmite, au condus la o aprovizionare mai aproape de nevoile reale, evitîndu-se stocurile și, în același timp, asigurîndu-se o utilizare maximă a resurselor refolosibile. De asemenea, un ajutor prețios în folosirea rațională a resurselor energetice și valorificarea resurselor energetice refolosibile l-a constituit întocmirea și reactualizarea anuală a **bilanțurilor energetice.**

Pentru 1981 numeroase întreprinderi și-au întocmit necesarul de aprovizionat pe baza unor programe judicios întocmite, avînd în vedere utilizarea maximă a materiilor prime, a resurselor energetice, cît și diminuarea importurilor. Procedînd în acest mod, unele unități au încheiat, pe baza repartițiilor, toate contractele cu furnizorii de materiale. Așa stau lucrurile, de pildă, la Filatura românească de bumbac, Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice și altele.

Dar și în acest domeniu se înregistrează unele neajunsuri. Între acestea, **întîrzierile în emiterea repartițiilor** constituie o greutate în încheierea contractelor de aprovizionare. Întreprinderea de aparate electronice de măsură și industriale, de pildă, nu a primit încă repartiții pentru diferite materiale — carburanți, oțeluri pentru scule, componente electronice etc. De asemenea, n-a primit pînă la ora actuală **contracte** pentru o serie de materiale și produse (laminate din aluminiu etc.) și nici pentru diverse comenzi de la „Tehnoton"-Iași, „Electromagnetica"-București ș.a.

Așadar, atît în domeniul repartițiilor, cît și în cel al perfectării contractelor economice cu furnizorii de materii prime se ridică încă numeroase probleme ce se cer grabnic soluționate. Desigur, pe ansamblul economiei naționale resursele materiale sînt cunoscute și acestea se cer distribuite în funcție de prioritățile și necesitățile unităților economice. Dar și aici se ridică unele probleme : pe de o parte, coordonatorii de balanță să accelereze operațiunea de emitere a repartițiilor ; pe de altă parte, acolo unde aceste repartiții nu acoperă în întregime nevoile producției, este necesar să se restudieze în amănunt situația și, în funcție de structura sortimentală a producției, de normele de consum judicios stabilite și de măsurile preconizate pentru reducerea lor să se adopte soluțiile corespunzătoare.

În ce privește acțiunea de încheiere a contractelor economice cu furnizorii de materii prime și materiale, în special de metal, ea este, de asemenea, întîrziată. Apreciem ca bună măsura luată ca **la acțiunea de contractare în principalele unități metalurgice producătoare să participe cîte un reprezentant al ministerului, care va avea competența să acționeze prompt pentru soluționarea neînțelegerilor precontractuale.** Reprezentanți la această acțiune vor avea atît ministerele beneficiare, cît și Ministerul Aprovizionării, astfel încît nici un beneficiar de metal să nu plece de la producător fără a fi perfectate toate clauzele contractuale.

Urgentarea emiterii repartițiilor, ca și încheierea contractelor cu furnizorii de materii prime constituie o problemă de mare însemnătate. Tot atît de importantă este însă și întărirea responsabilității pentru respectarea întocmai a clauzelor contractuale de către întreprinderile furnizoare de utilaje, subansamble sau de materii prime și materiale, în așa fel încît economia națională să primească la timp produsele de care are nevoie, iar comenzile la export să fie onorate întocmai.

În general, în timpul scurt ce a mai rămas din acest an, problemele legate de pregătirea producției anului viitor se cer rezolvate de așa manieră încît toate întreprinderile să aibă asigurate atît baza de materii prime cît și desfacerea producției, să poată acționa cu succes pentru obținerea unei înalte eficiențe, în spiritul noului mecanism economico-financiar.

B. VASILE
L. ȚINTEA

Dezvoltarea accelerată și cu eficiență sporită a bazei de materii prime și energetice

PRODUCȚIA DE CĂRBUNE LA NIVELUL CERINȚELOR ECONOMIEI (V)

În sprijinul activității desfășurate în bazinul carbonifer al Olteniei

DESCOPERIREA și punerea în valoare a resurselor de materii prime și energetice constituie una din problemele cardinale ale dezvoltării noastre economice. Aceasta, pe de o parte, datorită creșterii vertiginoase a prețurilor materiilor prime la furnizorii externi, iar, pe de altă parte, ca urmare a restrîngerii volumului rezervelor disponibile pe plan mondial. Conjunctura economică internațională a făcut ca prețul cărbunelui cocsificabil să crească de la 27,70 dolari tona în 1972, deci înainte de declanșarea crizei petrolului, la peste 71 dolari tona în acest an. Dar nu este vorba numai de valuta-forte pe care o reprezintă cărbunele la ora actuală. Să reținem că **dintr-o tonă de lignit se obține energia necesară pentru 320 de apartamente într-o zi.**

Ținînd seama de importanța deosebită pe care o are cărbunele pentru economia noastră, conducerea partidului a urmărit și urmărește îndeaproape mersul producției în acest sector, stabilind măsuri pentru realizarea prevederilor planului. În acest sens, în ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 5 noiembrie a.c. s-au examinat probleme legate de extracția de cărbune, buna aprovizionare și funcționare a centralelor termice care folosesc cărbune. Au fost stabilite măsuri de îmbunătățire a activității de extracție și, în special, pentru livrarea zilnică a întregii cantități de cărbune extras către termocentrale.

În lumina acestor sarcini de o deosebită importanță pentru întreaga economie națională, continuăm investigația întreprinsă de revista noastră în marile bazine carbonifere (nr. 31, 33, 37, 39/1980), privind modalitățile de antrenare mai activă a principalilor factori capabili să conducă la realizarea sarcinilor planificate, la pregătirea în cît mai bune condițiuni a înfăptuirii sarcinilor din cincinalul viitor.

Creșterea capacității de extracție

EXPLOATĂRILE din bazinul Olteniei ocupă un loc de frunte în producția de cărbune a țării, avînd sarcina să extragă și să livreze centralelor electrice în acest an peste 32 milioane tone de lignit. O serie de exploatări ale marelui combinat își realizează în mod ritmic prevederile de plan și, pe această bază, onorează la vreme contractele economice încheiate. Așa, de pildă, minerii ce-și desfășoară activitatea în cadrul microcarierelor din Valea Motrului au depășit cu 17 procente sarcinile de plan ce le reveneau de la începutul anului în activitatea de extracție și expediție a cărbunelui la beneficiari. Printre colectivele ce și-au adus contribuții deosebite la această realizare se află cele de la „Meriș-2" și microcarierele Roșiuța și Ploștina, unde producția suplimentară depășește 300 000 tone de lignit extras și expediat beneficiarilor. De asemenea, peste 8 000 tone de lignit a livrat zilnic beneficiarilor în ultimele 2 luni Întreprinderea minieră Jilț. Rezultate bune în îndeplinirea sarcinilor de plan au înregistrat și colectivele exploatărilor Leorda, Lupoaia, Gîrla, Mătăsari și Albeni. Un fapt pozitiv îl reprezintă și îmbunătățirea calității cărbunelui. În acest an, așa cum apreciază specialiștii din cadrul Combinatului minier Oltenia, puterea calorică a cărbunelui livrat termocentralelor s-a ridicat în medie la 1 673 calorii pe tonă față de 1 400 în 1979.

Creșterea aportului unităților miniere din bazinul Olteniei la asigurarea cărbunelui pentru centralele electrice are la bază îndeosebi **amplificarea gradului de mecanizare a lucrărilor.** În cariere funcționează în prezent cinci tipuri de excavatoare cu o productivitate cuprinsă între 600 și 2 500 tone cărbune pe oră. Aceste adevărate „uzine pe șenile" au fost asimilate, începînd din anul 1973, de industria noastră constructoare de mașini, gradul lor de integrare atingînd la sfîrșitul acestui an peste 90 la sută. În carierele Gîrla, Tismana I și II, Roșia de Jiu, Rovinari-Est, Pești, Jilț-Sud, Lupoaia funcționează în prezent 26 de astfel de agregate gigant față de numai 11 cîte existau în această zonă în 1975. Așa cum prevăd planurile de înzestrare tehnică, pînă în anul 1982 vor fi construite în țara noastră pentru unitățile carbonifere de profil cel puțin 15 excavatoare cu rotor și cupă, fiecare putînd să extragă cîte 1 800 tone cărbune pe oră.

Și în exploatările carbonifere în care activitatea se desfășoară în subteran au fost puse în funcțiune utilaje perfecționate și s-au introdus tehnologii de mare randament — mașini de producție autohtonă pentru susținerea abatajelor și tăierea mecanizată a cărbunelui, transportoare cu racleți și cu bandă, combine de înaintare pentru săparea galeriilor etc., care au contribuit la realizarea în acest an, față de 1975, a unui spor de producție de peste 11 milioane tone cărbune net (lignit și cărbune bun).

Analizînd, la capătul celor 11 luni ce au trecut din acest an, nivelul realizărilor rezultă totuși că din restanțele vechi au mai rămas de recuperat cantități însemnate. Măsurile luate pentru ultimul trimestru din 1980 asigură în prezent realizarea zilnică a unei producții la nivelul combinatului de 85 000—92 000 tone lignit, nivel apropiat de prevederile planului. În ultimele două luni ale acestui an minerii gorjeni au extras din cariere și abataje circa 3 milioane tone cărbune, urmînd ca 2 milioane tone să fie realizate în luna decembrie — îndeplinind astfel angajamentul luat de a extrage în ultimul trimestru din acest an cel puțin 5 milioane tone de cărbune. Tot în sprijinul creșterii producției, în perioada imediat următoare vor fi puse în funcțiune noi capacități în carierele Jilț-Sud, Tismana II, Peșteana-Nord, Moi, care vor asigura zilnic 12 000—14 000 tone lignit. Subliniem faptul că pentru anul 1981 sînt asigurate capacitățile de producție necesare îndeplinirii în mai bune condițiuni a sarcinilor de plan.

Utilizarea la capacitatea proiectată a agregatelor

EXTRACȚIA CĂRBUNELUI în carieră, face necesară în primul rînd, existența în cadrul unităților miniere a agregatelor tehnologice de excavare și transport la nivelul prevederilor din planul de dotare. Din acest punct de vedere se cere semnalat **decalajul** care există între prevederile și realizările în livrarea, montarea și punerea în funcțiune în special a excavatoarelor și a mașinilor de haldat. Potrivit programului de dotare a industriei extractive, în ultimii doi ani exploatările carbonifere ale Olteniei trebuie să primească 15 excavatoare cu rotor de mare capacitate și 6 mașini de depozitare a sterilului. Or, deși sîntem aproape la încheierea anului 1980, se înregistrează unele întîrzieri în punerea în funcțiune a acestor utilaje. De altfel, nu de mult s-a întocmit un nou grafic cu reprezentanți ai Ministerului Industriei Constructoare de Mașini, potrivit căruia majoritatea utilajelor vor fi montate în prima parte din anul 1981.

Pentru recuperarea restanțelor apare necesară **concentrarea cu prioritate a eforturilor în unitățile furnizoare** pentru fabricarea și expedierea de urgență a acestor agregate, îndeosebi pentru marile bazine din Oltenia și Valea Jiului. De asemenea, este necesară **creșterea operativității în montarea agregatelor tehnologice** prin livrarea de subansamble mari gata montate de că-

tre furnizori și prin intensificarea sprijinului beneficiarului la montajul general al instalațiilor productive noi. Este vorba la Rovinari, de pildă, de definitivarea punerii în funcțiune a 4 excavatoare și a liniei 3 halde la Roșia, de terminarea lucrărilor pe linia de cărbune Jilț și a excavatorului nr. 2, de punerea în funcțiune a magistralei de cărbune Tismana II, a unui nou excavator și a unei linii de haldă la Lupoaia etc.

Totodată, nerealizarea ritmică a sarcinilor de plan se datorează și faptului că unele utilaje din dotare nu lucrează la întreaga capacitate. Fondul de timp disponibil de lucru este folosit în proporție de numai circa 80 la sută, față de 75 la sută cît se prevede prin plan. Cauzele rezidă în faptul că, așa cum arătau specialiștii Întreprinderii miniere Rovinari, unele utilaje (buldozere, mașini de haldat, instalația hidraulică de la talpa complexului de susținere la combinele de înaintare, stația de acționare la transportoarele de benzi pentru subteran) nu sînt adaptate condițiilor concrete de exploatare din mine și cariere. La buldozerele existente, de pildă, **capacitatea motoarelor este mai redusă față de cea necesitată de tehnologia de exploatare din cariere.** De asemenea, se apreciază că actualele tipuri de autobasculante livrate nu sînt în concordanță cu specificul condițiilor impuse de efectuarea lucrărilor de descopertă în cariere, ceea ce determină întreruperi în funcționare, diminuarea cantității de cărbune extras și transportat la beneficiari față de prevederile de plan.

La rîndul lor constructorii de mașini susțin că apar unele discrepanțe între caracteristicile utilajelor și condițiile concrete de exploatare din mină ; aceasta se datorește prevederilor documentației tehnico-economice de execuție elaborate de Institutul de cercetări și proiectări miniere (care este chiar al beneficiarului) și care, probabil, nu a luat în calculul inițial toți factorii necesari. Dat fiind că unitățile producătoare execută produsele numai în funcție de prevederile înscrise în proiect, **apare necesar ca la comanda utilajelor tehnologice să nu se consemneze în proiectele de execuție de către beneficiar doar condițiile ideale de lucru, ci să se țină seama și de dificultățile reale și complexe pe care le presupune în fapt exploatarea în carieră și de probabilitatea apariției pe parcurs a unor condiții mai dificile de exploatare.**

În alte cazuri, indicele de utilizare a unor mașini — și, evident, cantitatea de cărbune livrat — a fost considerabil diminuat datorită unui **service necorespunzător acordat de unitățile furnizoare** la întreținerea și repararea unui număr de circa 200 de excavatoare cu cupă și peste 400 de buldozere. Și aceasta deoarece sînt rămase în urmă la producători o serie de asimilări de subansamble care condiționează buna funcționare a utilajelor existente. În cadrul problemei întreținerii necorespunzătoare a anumitor utilaje trebuie menționată și întreprinderea I.U.T.C.C.R., care are în dotare utilajele auxiliare (buldozere, excavatoare cu cupă, autogredere etc.), pentru că această unitate nu reușește întotdeauna să asigure efectuarea (cantitativă și calitativă) a operațiilor de întreținere și reparare a utilajelor la nivelul cerințelor. Principalele cauze sînt lipsa de piese de schimb, de personal, de capacitate de întreținere și reparații, nerespectarea riguroasă a disciplinei tehnologice și a muncii, adică cauze care pot fi remediate rapid.

Pe de altă parte, este de consemnat și faptul că anumite echipe de service și întreținere ale furnizorului au constatat la beneficiari unele neajunsuri în exploatarea și, mai ales, în întreținerea utilajelor tehnologice. Este vorba, de exemplu, de benzile tehnologice de transport ale cărbunelui extras, ale căror covoare cauciucate se rup și datorită faptului că beneficiarul nu asigură curățirea rolelor și a capetelor benzii de depunerile de cărbune care, prin frecare continuă, deteriorează banda de transport. În acest context se impune o preocupare mai consecventă pentru perfecționarea continuă a exploatării și întreținerii instalațiilor tehnologice din dotare, astfel ca indicii de folosire să se ridice în scurt timp la toate utilajele și, în special, la cele din cariere, la peste 80 la sută.

Ritmicitate în livrarea cărbunelui la termocentrale

BAZINUL carbonifer al Olteniei aprovizionează trei mari termocentrale (Rogojelu, Turceni și Işalnița). În aceste condiții apare necesară intensificarea eforturilor factorilor implicați pentru asigurarea stocurilor necesare de cărbune la termocentrale, pentru ca ele să poată funcționa din plin în timpul iernii. Cît aveau la începutul lunii noiembrie a.c. în depozitele proprii, cele trei mari termocentrale la care ne refeream ? Işalnița — 525 000 tone cărbune, Turceni — 175 000 tone, Rogojelu — 140 000 tone. Cît ar fi trebuit să aibă în depozitele lor, la sfîrșitul lunii decembrie a.c., cele trei mari termocentrale spre a fi capabile să facă față eventualelor condiții meteorologice mai dificile : Işalnița — 900 000 tone, Turceni — 360 000 tone, Rogojelu — 800 000 tone. Diferența este, fără îndoială, mare, dar trebuie spus că la începutul lunii noiembrie a.c. combinatul avea, în cele 38 de depozite ale sale, nu mai puțin de 2,4 milioane tone de cărbune extras și stocat. În ce fel de depozite ? În 10 organizate și circa 30 neorganizate, de unde și gradul avansat de depreciere a cărbunelui stocat în asemenea condiții precare.

De ce a apărut totuși o asemenea situație paradoxală, în care cantitatea de cărbune necesară la beneficiar este extrasă, dar se află la producător ? Pe de o parte, deoarece — așa cum susțin specialiștii din cadrul Combinatului minier Oltenia — termocentralele nu preiau cantitățile de cărbune planificate din depozitele producătorului. Termocentrala Turceni, de pildă, în loc de circa 20 mii tone cărbune pe zi, nu preia decît 12—14 mii, iar cea de la Rogojelu în loc de 34 mii tone, nu preia zilnic decît 21 mii tone. Pe de altă parte, deoarece este necesară suplimentarea numărului vagoanelor de transport.

Situația se cere de urgență rezolvată, deoarece realizările minerilor sînt apreciate direct proporțional cu cantitatea de cărbune livrat, iar termocentralele nu pot produce fără combustibilul necesar. De aceea în planul de acțiuni comune al ministerelor interesate (M.M.P.G., M.E.E., M.T.Tc.) se prevede că toate cele 28 de depozite neorganizate de pe cuprinsul combinatului carbonifer vor fi lichidate pînă la sfîrșitul anului, prin transferarea cărbunelui la termocentrale. De aici și necesitatea unor eforturi suplimentare. Pentru că, în afară de producția zilnică, în continuă creștere, a exploatărilor miniere, va trebui transportată pe calea ferată și o enormă cantitate de cărbune din stocurile existente. Este necesar ca Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini să asigure realizarea și livrarea, încă în acest an, a cel puțin 100 de vagoane autodescărcătoare, care să sporească rapid capacitatea de transport pe calea ferată, spre termocentrale. O sută de vagoane în acest an pentru că, potrivit programului stabilit, alte 350 vagoane necesare traficului din Oltenia vor trebui livrate în primele două luni ale anului viitor. După cum va trebui ca și Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe să asigure cu prioritate repartițiile de carburanți, anvelope și piese de schimb pentru funcționarea continuă și la întreaga capacitate a parcului auto și de buldozere cu care este dotat bazinul carbonifer al Olteniei.

De o deosebită importanță este luarea în studiu a propunerii ca **unitățile producătoare ale Combinatului minier Oltenia și termocentralele beneficiare de la Rovinari și Turceni, care se află pe aceeași platformă industrială, să se unifice din punct de vedere organizatoric într-o singură centrală de extracție și utilizare a cărbunelui,** așa cum de altfel este organizată această activitate complexă miniero-energetică și în alte țări. Propunerea merită toată atenția factorilor implicați, dat fiind însemnatele avantaje pe care le comportă și sub aspectul economisirii unui însemnat număr de personal TESA care se ocupă în prezent cu înregistrări și evidențe separate ale cărbunelui la producător și utilizator.

Tot în acest scop ar trebui mai atent examinată propunerea că **indicatorul fizic de bază în aprecierea activității desfășurate în sectorul minier să fie o anumită cantitate de gigacalorii** (și nu ca în prezent tona de cărbune extras), iar la nivel de combinat de extracție și valorificare a cărbunelui ca indicator să fie instituționalizat **kilowatul-oră de energie produsă.**

Tot în vederea asigurării ritmicității în extracția și livrarea producției se cere extinsă măsura de a se construi în continuare depozite pentru stocare atît la furnizori cît și la beneficiari, dat fiind că avantajele sînt substanțiale dacă se are în vedere că în acest fel se creează condiții pentru uscarea mai bună a cărbunelui și pentru creșterea calității, a conținutului său în calorii, prin sortare și amestecare. Pe această bază, se poate crea un stoc-tampon de cărbune (care va trebui să crească cu mult peste 1,5—2 milioane de tone) capabil să asigure o anumită independență a termocentralelor față de furnizori, evitînd situațiile critice în aprovizionare și asigurînd continuitate în livrarea cărbunelui în perioada iernii.

Vasile BOESCU
Bogdan PĂDURE

RELAȚIA ORGANIZARE – EFICIENȚĂ ÎN ACTIVITATEA FERMELOR DE VACI DE REPRODUCȚIE [III]

— Studiu de caz în sectorul zootehnic al unui I.A.S. —

Creșterea productivității muncii

DINAMICA accelerată a acestui indicator trebuie să caracterizeze, cu deosebire, acele ramuri ale agriculturii în care sistemul de organizare de tip industrial poate fi mai ușor asimilat.

Sporirea productivității muncii și, deci, economisirea muncii sociale se reflectă, la nivel microeconomic, prin : creșterea producției nete pe o persoană ocupată, reducerea consumului de ore-om pe unitatea de produs, producția fizică pe lucrător/an etc. Nivelul acestor indicatori, în cazul fermelor de vaci de lapte de la I.A.S. Ograda, ar trebui să reflecte efortul investițional important făcut de către stat. Volumul fondurilor fixe pe lucrător a crescut, pe întreaga întreprindere, de la 162 mii lei în anul 1977 la 232 mii lei în anul 1979, ceea ce reprezintă o performanță în înzestrarea tehnico-materială a muncii. O mare parte din aceste investiții s-au făcut pentru modernizarea fermelor de vaci, unde s-au introdus adăpători cu nivel constant, curățirea dejecțiilor cu lopata mecanică și evacuarea lor în bazin, transportul prin conductă al laptelui muls etc.

După cum rezultă însă din datele tabelului nr. 2, condițiile create nu au fost încă valorificate corespunzător. De pildă, faptul că la ferma 19 valoarea fondurilor fixe pe un lucrător este mai mare de 4,8 ori decît producția globală și de aproape 22 ori decît producția netă planificate a fi obținute de un lucrător în anul 1980 reflectă o înzestrare tehnică a muncii ridicată și o productivitate a muncii scăzută.

Numărul de vaci în îngrijirea unui muncitor este de 20 în fermele parțial mecanizate și de 20–25 în fermele complet mecanizate, cifră care – datorită neajunsurilor în conducere și organizare – este inferioară posibilităților.

În cazul fermei 19, ca urmare a investițiilor făcute în modernizare, amortismentele pe vacă se ridică în anul 1980 la de peste 3 ori față de celelalte ferme. Prin urmare, eficiența mecanizării este, aici, numai virtuală și de perspectivă. Dacă la aceasta mai adăugăm și construcțiile extrem de costisitoare, avem imaginea necesității unor serioase fundamentări economice în procesul de luare a deciziilor de investiții și, mai ales, a coordonării mai bune a efortului investițional.

În cazul celor cinci ferme de vaci de lapte, nu poate fi vorba de un volum mic de investiții. Însă ele s-au efectuat eșalonat pe o perioadă de de timp lungă, realizîndu-se construcții scumpe, în dauna creșterii gradului de mecanizare interioară. Îmbunătățirea raportului între construcții-montaj și utilaje este un imperativ al creșterii eficienței investițiilor pentru zootehnie în această zonă a țării, cu rezerve limitate de forță de muncă.

Tabelul nr. 2

Productivitatea muncii și înzestrarea tehnico-materială

	Total I.A.S.		Plan 1980			
	1977	1979	Complex	Ferma 7	Ferma 19	Total I.A.S.
Ore-om pe vacă, anual	4 470	2 760	953	1 032	1 032	991
Ore-om pe hl lapte	11,4	9,3	2,4	2,4	2,4	2,4
Prod. anuală de lapte pe lucrător (hl)	x	x	336	365	378	350
Prod. globală (lapte+carne) pe lucrător (mii lei)	x	x	76,2	69,6	72,0	x
Prod. netă (lapte+carne) pe lucrător (mii lei)	x	x	16,7	18,5	16,1	x
Fonduri fixe pe lucrător (mii lei)	162,0	231,8	x	169,5	348,1	x
Fonduri fixe pe o vacă complexă (mii lei)	x	x	x	22,2	39,6	x

Reducerea costurilor de producție și sporirea rentabilității

PRINCIPALA cale de reducere a costurilor de producție pe hectolitrul de lapte este **creșterea producției medii pe o vacă furajată, al cărei ritm trebuie să-l devanseze pe cel al creșterii cheltuielilor de producție.**

Întrucît producția se obține zilnic și se poate urmări potențialul biologic al fiecărei vaci, deciziile care privesc, consumurile de furaje pot fi riguros fundamentate la perioade scurte de timp. Evoluția producției în raport cu cheltuielile se poate urmări lunar, prin sistemul de evidență deja existent. Pe baza acestei evidențe considerăm necesară introducerea **„bugetului lunar de venituri și cheltuieli"**, ca instrument de conducere eficientă. Urmărirea lunară a realizării producției, veniturilor și a cheltuielilor variabile permite să se ia măsurile necesare, din timp să se urmărească valorificarea ritmică a producției. În ce privește realizarea producției, urmărirea se poate face zilnic.

Este firesc ca sporirea producției în lunile de vară, să nu ducă la creșterea cheltuielilor de producție. După cum a rezultat din calculele făcute, în luna iulie raportul dintre ritmul de creștere al producției de lapte și dinamica înregistrată de cheltuielie de producție este de 1,76, asigurînd o rentabilitate maximă, comparativ cu lunile de iarnă și primăvară ; activitate rentabilă se mai asigură și în lunile aprilie, august și septembrie. Se poate estima că dacă s-ar menține nivelul actual al cheltuielilor de producție anuale pe vacă, reducerea costurilor pe hl și realizarea unei rentabilități de circa 10% ar fi posibile numai dacă producția medie de lapte pe vacă furajată ar fi de 5 200 litri ; pînă la atingerea acestui obiectiv, rentabilizarea trebuie asigurată și prin **raționalizarea cheltuielilor de producție.**

Cheltuielile de producție – iar în cadrul lor și cheltuielile cu furajele – au variații lunare nesemnificative, în raport cu variațiile foarte mari ale producției de lapte (aceasta scăzînd în perioada ianuarie-martie). Nivelul, evoluția și structura cheltuielilor de producție pe o vacă furajată ne duc la concluzia că aplicarea prevederilor noului mecanism economico-financiar încă nu se face în mod corespunzător. Se poate vorbi de o situație economică favorabilă numai în cazul unei corelații corespunzătoare între producția netă, cea globală și cea marfă, în sensul că **ponderea producției nete să reprezinte cel puțin 30% din producția globală, iar creșterea producției nete să o devanseze pe cea a producției globale și marfă.**

Se impune, așadar, o analiză atentă și

Prima parte a articolului a apărut în nr. 50/1980 ale revistei

amănunțită a cheltuielilor materiale și în mod deosebit a celor cu furajele, care dețin ponderea cea mai mare (vezi tabelul nr. 3).

cilor, dar nu și la sporirea producției de lapte.

Cuantumul ridicat al cheltuielilor cu furajele se datorește nu numai **consumu-**

Tabelul nr. 3

Structura cheltuielilor de producție pe o vacă furajată (%)

	1977	1978	1979	Plan 1980
Furaje	43,5	42,7	43,5	52,0
Retribuții	20,3	22,3	23,8	18,6
Amortismente	5,2	6,6	3,3	3,3
Alte cheltuieli directe	22,1	18,3	19,4	15,2
Cheltuieli indirecte	8,9	10,1	10,0	10,9

Cheltuielile cu furajele pe o vacă au scăzut, în perioada 1977–1979, cu 27 la sută. Totuși, încă există rezerve pentru a le diminua în continuare. Reducerea ponderii lor cu 10% ar însemna economii de 400–500 lei pe o vacă anual. Aceasta se poate realiza, în primul rînd, prin **îmbunătățirea structurii efectivelor matcă,** reformarea vacilor sterpe, care consumă furaje fără să producă lapte.

Rația medie zilnică a unei vaci trebuie să fie determinată în funcție de nivelul productiv. În cazul I.A.S. Ograda, ea este de 13 unități nutritive, fiind compusă, în perioada de vară, din lucernă masă verde, lolium (în prima jumătate a verii), porumb siloz, porumb masă verde sau sfeclă furajeră (în a doua parte a verii) și furaje combinate (circa 25% din totalul u.n.) sau furaj unic. Lipsa pășunilor, discontinuitățile în organizarea conveierului verde duc la suplinirea parțială a furajelor verzi cu concentrate, asociate cu paie tocate. O asemenea rație nu este economică în condițiile țării noastre. Nici structura furajelor combinate nu este economică și nu asigură principii nutritivi necesari. Ea se realizează în funcție de sezon, și nu de nevoi. Un consum mare de furaje combinate, neasociate cu furaje de volum de valoare nutritivă corespunzătoare, poate duce la creșterea în greutate a vacilor **specifice mai mari decît prevede normativul,** ci și **costurilor ridicate.**

Deținînd suprafețe proprii cultivate cu furaje de volum ce reprezintă doar circa 0,40 ha pe vacă complexă, întreprinderea este nevoită să cumpere cantități însemnate de lucernă fin ș.a., la prețuri mai ridicate. Totodată, costurile la care se produc pe terenurile proprii furajele de volum (în anul 1979 ele au fost de 201 lei tona de lucernă masă verde, 176 lei tona de porumb siloz în ogor propriu, 339 lei tona de porumb siloz în cultură dublă etc.) nu asigură fermei de furaje un prag minim de rentabilitate.

Prepararea furajelor combinate se face în incinta întreprinderii, în apropierea complexelor de animale, ceea ce reduce cheltuielile de transport.

Atribuțiile ce revin I.A.S. Ograda – în cadrul autoconducerii și autogestiunii – în legătură cu asigurarea volumului de furaje necesar și structurii optime a bazei furajere impun eforturi susținute pentru **organizarea producerii furajelor de volum în jurul fermelor de vaci,** utilizînd ca îngrășămînt cantitățile mari de gunoi de grajd. Responsabilitatea principală în această privință trebuie să revină șefului de complex sau de fermă.

Rentabilizarea presupune și **reducerea cheltuielilor cu munca vie pe unitatea de produs.** Corelația între dinamica productivității muncii și cea a cheltuielilor cu retribuirea muncii, respectiv a cîștigului mediu trebuie respectată la toate nivelurile de organizare (fermă, întreprindere). Corelația dintre dinamica cheltuielilor cu amortismentele pe o vacă și pe hectolitrul de lapte și dinamica cheltuielilor cu retribuirea muncii este nesatisfăcătoare, mai cu seamă la ferma 19.

Creșterea rentabilității este condiția funcționalității optime a mecanismului economico-financiar. În cazul I.A.S. Ograda, **lichidarea pierderilor** (5–6 sute de lei pe o vacă/an, circa 15 lei pe hl de lapte) este primul pas, ce poate fi realizat prin măsuri ferme de organizare a producției, printr-o reală autoconducere și autogestiune, prin mobilizarea colectivelor de lucrători din ferme și îmbunătățirea colaborării cu unitățile economice cu care acestea cooperează, pentru **realizarea integrală a planului de producție și de beneficii.**

Pornind de la situația reală a costurilor de producție în sectorul agricol, de la faptul că actualul sistem de prețuri nu era stimulativ, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a hotărît, în ședința din 2 decembrie a.c., majorarea cu 11,8% a prețurilor de contractare și de producție la unitățile agricole de stat și cooperatiste, precum și la producătorii individuali.

Ca urmare a acestor măsuri, unitățile agricole de creștere a vacilor de lapte vor beneficia de importante venituri suplimentare. Prin aplicarea noului sistem de prețuri se creează condiții ca toate unitățile agricole să funcționeze pe principiile autoconducerii și autogestiunii economico-financiare.

Acest sprijin trebuie să stimuleze competența, inițiativa și responsabilitatea zootehnicienilor de la I.A.S. Ograda, pentru realizarea unor cantități sporite de produse animaliere, de calitate bună și cu costuri scăzute.

Letiția ZAHIU

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Excavator cu rotor port-cupe

TREI dintre marile noastre unități industriale constructoare de mașini (Întreprinderea „UNIO"-Satu Mare, „1 Mai"-Ploiești și Întreprinderea mecanică Bocșa), și-au unit eforturile în vederea executării uneia dintre cele mai complexe instalații miniere: excavatorul cu rotor port-cupe. Acest modern utilaj de excavare, prevăzut cu nouă cupe cu o capacitate nominală de 1 400 litri fiecare, este destinat exploatării lignitului ca și a altor materiale cu caracteristici similare. Această instalație modernă se compune dintr-un excavator cu infrastructura pe șenile, suprastructură rotativă și un braț cu un rotor cu cupe; de asemenea, dintr-un pod de legătură cu bandă transportoare deplasabilă, un cărucior de încărcare cu infrastructură pe șenile, suprastructură rotativă și un braț cu mișcări de ridicare și de coborîre. Rotorul port-cupe are diametrul de 11,5 metri și poate funcționa cu două viteze de tăiere, înălțimea de săpare fiind de circa 30 metri, iar adîncimea de circa 7 metri.

Pentru asigurarea unui înalt grad de securitate, cutia contragreutății cu cabestanul este fixată printr-o articulație, putîndu-se astfel roti în jurul propriului său ax orizontal. Adoptarea acestei soluții constructive înlătură total pericolul de instabilitate a acestui colos în cazul în care accidental

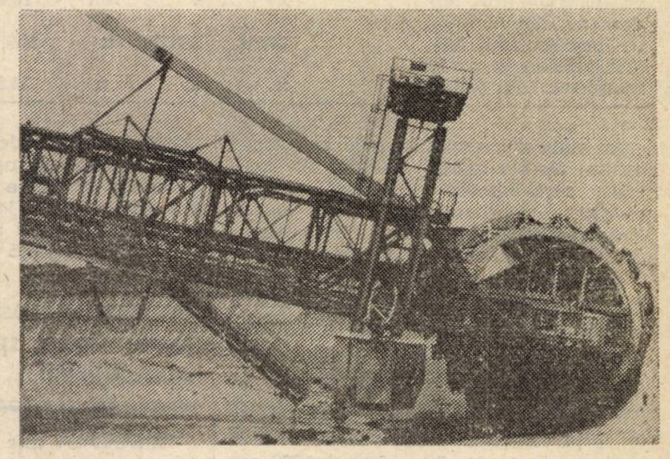

se sprijină pe plan. Într-un singur minut acest excavator, care înaintează cu o viteză de tăiere de 2,6 m/sec. poate descărca nu mai puțin de 39 de cupe, randamentul teoretic fiind de 3 280 m³/oră. Greutatea acestei instalații în timpul lucrului este de 1 980 tone, iar încărcată cu material 2 050 tone.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Actualizare

CATALOAGELE de prețuri la fire și țesături se referă la prețuri franco-furnizor și ele datează de un deceniu. Potrivit acestor norme, toate cheltuielile ocazionate de transportul mărfurilor de la depozitul furnizorului și pînă la beneficiar cad în sarcina beneficiarului. Între timp, însă, la C.F.R. a apărut transportul în transcontainere mari. De la terminalul stației C.F.R. și pînă la depozitul furnizorului ar fi normal ca cheltuielile de transport, în gol, să le plătească tot beneficiarul. Dar beneficiarii se opun acestor plăți, invocînd cataloagele care prevăd plata numai de la depozit la ei.

În dorința de a pune capăt unor litigii interminabile, propun actualizarea cataloagelor de prețuri la fire și țesături.

Constantin LĂZUREANU
director comercial la Întreprinderea textilă „Maramureș", din Baia Mare

Recuperatoare

COLECTIVUL de muncă de la Întreprinderea de utilaj minier din Petroșani și-a propus să folosească — prin utilizarea unor recuperatoare de căldură — gazele arse în cuptoarele existente, care au la baza coșului o temperatură de circa 860°C. Din păcate, nici un institut de specialitate nu a angajat încă proiectarea și realizarea instalației respective. În consecință s-a hotărît ca, pe baza documentației concepute în unitate, valorificînd și materiale refolosibile, să se execute un prototip de recuperator care să fie montat și experimentat aici.

După executarea acestui prototip, solicităm însă sprijinul specialiștilor de la Inspecția teritorială pentru controlul gospodăririi combustibililor și energiei din Sibiu pentru avizul necesar executării altor noua recuperatoare.

C. NĂSTASE
Petroșani

ECOURI

Energie

REFERINDU-NE la nota intitulată „Energie", apărută în nr. 40 al „R. E.", menționăm că în Normativul privind metodica de întocmire și analiză a bilanțurilor energetice în întreprinderile industriale și similare se prevede că elementele componente ale bilanțurilor energetice se exprimă, de regulă, în cantități pe oră, zi, an. Pentru agregatele cu funcționare ciclică, elementele bilanțului se exprimă în cantități pe ciclu de funcționare.

În Normativ este prevăzut modul cum trebuie să se procedeze pentru a se analiza activitatea pe întreaga perioadă pentru care se elaborează bilanțul. Se arată, de asemenea, că bilanțurile energetice sînt bilanțuri simple, care se referă la o singură formă sau purtător de energie, și în bilanțuri *complexe*, cele care se referă la două sau mai multe forme de energie (punctul 2,9), respectiv cumulate. De asemenea, în instrucțiune se arată modul de elaborare a celor două tipuri de bilanțuri energetice, precum și modul de determinare a randamentelor și consumurilor specifice de energie (inclusiv complex) pentru realizarea unui produs (punctul 2.17.2).

Metodica de elaborare a bilanțurilor energetice, așa cum este prezentată în normativul amintit, are în vedere tocmai analiza proceselor tehnologice, instalațiilor și agregatelor pentru determinarea pierderilor și a consumurilor exagerate de energie sub toate formele cu scopul de a găsi căile, metodele și măsurile ce trebuie luate pentru reducerea lor. Menționăm că pentru întocmirea bilanțurilor energetice s-au elaborat și unele metodologii specifice care acoperă în mare parte activitățile din industria constructoare de mașini (pentru cazanele de abur, pentru cuptoare care folosesc combustibil, pentru cuptoare electrice cu arc schimbătoare de căldură ș.a.).

Pentru a se veni în sprijinul celor care elaborează bilanțurile energetice, Editura Tehnică a publicat lucrarea „Întocmirea și analiza bilanțurilor energetice în industrie", care cuprinde atît partea teoretică, cît și exemple practice.

Mircea BREAZU
inspector de stat șef, Inspecția pentru controlul gospodăririi combustibililor și energiei

Bilanț energetic

ARTICOLUL „Bilanțurile energetice și economisirea energiei", apărut în Revista economică nr. 30, a fost analizat și dezbătut de către factorii de răspundere din cadrul combinatului și prelucrat cu marea masă de siderurgiști, în scopul intensificării acțiunii de reducere a consumurilor energetice, pentru recuperarea și folosirea integrală a resurselor energetice refolosibile.

Utilizarea gazelor naturale la laminorul de tablă groasă nr. 2 și la laminorul de semifabricate în locul gazelor recuperate se datorește unor lucrări de investiții la conductele termoenergetice. În prezent se fac eforturi pentru ca odată cu darea în exploatare a obiectivelor, să fie terminate și rețelele energetice, astfel încît întreaga cantitate de gaze produse la furnalul 6 și bateriile 7 și 8 să fie utilizată pe toată platforma.

În privința recuperării și utilizării resurselor energetice refolosibile putem aprecia că s-au obținut rezultate bune, gazele recuperate fiind utilizate în proporție de peste 98%. În momentul de față sînt în fază de realizare și de studiu noi soluții de recuperare a acestor resurse. Avem în vedere un nou tip de recuperator de căldură la cuptoarele adînci de la Slebing conservarea căldurii produselor calde și altele, care în final vizează reducerea permamentă a consumului de energie primară.

La nivelul combinatului s-au făcut eforturi deosebite pentru întocmirea bilanțurilor energetice și utilizarea lor pentru eliminarea risipei. Avem întocmite bilanțuri pentru majoritatea agregatelor siderurgice mari consumatoare de energie și acțiunea continuă pentru toate agregatele și instalațiile. Avînd în vedere volumul mare de muncă la întocmirea acestor bilanțuri, un colectiv de cadre tehnice a găsit o soluție nouă, folosind tehnica de calcul. Metoda utilizată de noi a fost preluată și de alte unități. Considerăm utilă o dezbatere pe această temă, la care să participe cadre tehnice din unitățile economice și ministere.

A. GEORGESCU
director în Centrala industrială siderurgică — Galați

REFERINDU-NE la cele semnalate în „R. E." nr. 30, menționăm că avem întocmit un program de înlocuire a cazanelor cu abur cu randament redus. În planul actual de investiții se prevede înlocuirea încălzirii țițeiului cu abur prin folosirea încălzitoarelor cu flacără directă ce se vor monta la parcuri și stații de țiței. Acțiunea continuă, realizîndu-se în concordanță cu livrarea utilajelor de către unitatea producătoare din Mediaș.

Prin realizarea instalației generale de recuperare a condensatului de pe platforma petrochimică Pitești (termen de execuție decembrie 1980), se va asigura posibilitatea recuperării și a condensatului de la instalația de deetanizare. Cadrele tehnice sînt antrenate pentru elaborarea bilanțurilor energetice pînă la 30 decembrie, astfel încît să se încheie sarcina de a realiza 150 bilanțuri. Totodată, continuă trecerea la o tensiune adecvată în zona de exploatare, se urmărește optimizarea funcționării instalațiilor electrice și termice și, în final, urmărim eliminarea oricărei risipe de energie și combustibil prin măsuri tehnice și tehnologice etc.

N. TILIVEA
director, Trustul petrolier — Pitești

AM analizat cu multă atenție articolul „Bilanțurile energetice și economisirea energiei" și am apreciat bogatul conținut de idei și ampla documentare care a stat la baza elaborării acestuia. Ne permitem să facem unele precizări pe marginea problemelor sesizate, și anume :

Întocmirea și actualizarea bilanțurilor energetice pe utilaje, instalații, secții și întreprinderi și, pe baza acestora, stabilirea de măsuri tehnice și organizatorice pentru îmbunătățirea activității energetice, înlocuirea eșalonată a cazanelor vechi cu randamente inferioare (pentru care, prin măsuri tehnice nu se pot asigura randamente peste 80%), înlocuirea proceselor tehnologice învechite, modernizarea și, după caz înlocuirea instalațiilor necorespunzătoare energetic, recuperarea și valorificarea resurselor energetice refolosibile, reducerea pierderilor de energie, asigurarea producției, a dotării și funcționării aparaturii de control, măsură, reglaj și automatizare, precum și alte măsuri similare sînt stabilite ca sarcini ale titularilor de plan. Este evident că în traducerea în viață a acestor sarcini se constată neajunsuri care impun organelor competente din întreprinderi, centrale industriale, ministere și celor ale Inspecției pentru controlul gospodăririi combustibililor și energiei (din Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe) să acorde o atenție mai mare urmăririi lor.

Necesitatea întocmirii unor bilanțuri energetice pe zone, platforme industriale sau chiar pe grupe de întreprinderi vecine este de asemenea o acțiune eficientă.

Problema ridicată în articol o considerăm ca mobilizatoare pentru o mai bună cunoaștere a realităților energetice locale și pentru folosirea mai intensă a tuturor posibilităților de economisire a combustibililor și energiei, inclusiv prin cooperarea energetică dintre platformele industriale și eventualii alți consumatori din vecinătatea acestora.

Comitetul de Stat al Planificării

Generalizarea experienței întreprinderilor model

FIECARE FACTOR AL PRODUCTIVITĂȚII MUNCII — OBIECT DE ANALIZĂ ȘI OPTIMIZARE

ÎN ORIENTAREA asupra metodelor pe care întreprinderile industriale, centralele, ministerele urmează să le ia, în prima jumătate a anului viitor, pentru o folosire mai rațională a personalului muncitor în vederea acoperirii necesarului de forță de muncă pe ansamblul economiei, un îndrumar practic de deosebită utilitate îl constituie **generalizarea experienței acumulate de unitățile selecționate din diferite ramuri, unde în 1980 s-a desfășurat o acțiune specială de perfecționare a organizării producției și a muncii.**

Extinderea acțiunii la fiecare centrală

MINISTERUL Industriei Ușoare, care a avut în experimentare trei întreprinderi, a luat inițiativa de a extinde acțiunea pe plan departamental, astfel încît ea să cuprindă **cel puțin o unitate din fiecare centrală industrială.** În afară de efortul direct asupra activității productive a colectivelor de muncă vizate, se obțin pe această cale elemente necesare definirii cîmpului de intervenție specific profilelor diverselor subramuri și desprinderii unor concluzii mai bine fundamentate în vederea rezolvării unor probleme de ansamblu — îmbunătățirea grupării personalului muncitor și elaborarea unor noi normative de personal.

Dintre unitățile componente ale Centralei industriale de pielărie, cauciuc și încălțăminte a fost stabilită în acest sens întreprinderea **„Pionierul"-București,** realizarea acțiunii fiind încredințată secției de cercetare-proiectare în organizare din cadrul centralei, în colaborare cu consiliul oamenilor muncii și compartimentele de specialitate din această fabrică de încălțăminte. Obiectivul urmărit a fost ca prin îmbunătățirea organizării producției și a muncii, să se obțină **o utilizare cît mai rațională a forței de muncă și reducerea substanțială a personalului neproductiv,** iar pe această cale, **creșterea producției și a productivității muncii.**

Metodologia adoptată s-a bazat pe **analiza factorială,** folosind ca instrumente de lucru analiza-diagnostic și metode ale creativității de grup, în aplicarea cărora au fost antrenați deopotrivă specialiști și oameni ai muncii din producție. În acest fel, pornind de la stabilirea punctelor slabe (domenii de activitate cu personal fie supranumeric, fie insuficient în raport cu sarcinile) s-au identificat cauzele, s-au conturat domeniile de intervenție, s-au precizat măsurile tehnico-organizatorice adecvate și s-a estimat efectul lor economic. Au fost relevate, totodată, implicațiile posibile și necesare în ce privește optimizarea utilizării altor resurse — fondurile fixe, materiile prime și materialele, așa încît rezultatul global al investigației se va materializa în **creșterea pe multiple planuri a eficienței economice.**

Programul elaborat, a cărui aplicare se află într-un stadiu avansat, integrează 8 studii de bază și 2 adiacente. Considerînd că detaliile relative la specificul de organizare și fabricație al întreprinderii prezintă doar un interes scăzut pentru alte unități, reținem, în cele ce urmează, ca relevante doar direcțiile în care au fost orientate cercetarea și rezolvările.

Un set de studii privind problemele-cheie

● 1 : **PERFECȚIONAREA FLUXURILOR DE PRODUCȚIE.** Studiul a abordat următoarele aspecte :

— organizarea rațională a **depozitării și circulației** materiilor prime, materialelor, semifabricatelor și produselor. Soluțiile găsite pentru scurtarea traseelor parcurse de acestea au diminuat volumul de transport intern și manipulări ;

— îmbunătățiri ale **organizării proceselor de producție.** Analizate la nivelul fiecărei subunități, ele au fost echilibrate pe ansamblul întreprinderii, eliminîndu-se unele disproporții (subîncărcare sau locuri înguste) ;

— mai buna **delimitare a profilului și adîncirea specializării producției,** astfel încît să se evite pierderi de capacitate pentru adaptarea la comenzi ce se abat de la fabricația curentă ;

— aplicarea celei mai adecvate metodologii de **programare, lansare, urmărire și optimizare a loturilor de fabricație,** eliminîndu-se dificultățile determinate de o pregătire sumară.

● 2 : **FOLOSIREA RAȚIONALĂ A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE.** Au fost identificate posibilități de ocupare mai judicioasă a suprafețelor de producție, în vederea completării dotării cu utilaje suplimentare, destinate unor operații la care se iveau gîtuiri. În cazul unor mașini și instalații care funcționau sub parametrii proiectați au fost găsite cauzele slabului randament — unele de natură tehnică, dar cele mai multe de ordin organizatoric, ținînd de ritmicitatea aprovizionării locurilor de muncă, de nivelul calificării executanților etc. — și s-au definit măsurile de remediere. S-a avut, de asemenea, în vedere creșterea duratei de funcționare a echipamentului, prin măsuri în domeniul întreținerii, reviziilor, reparațiilor, asigurării cu piese de schimb.

● 3 : **CREȘTEREA GRADULUI DE MECANIZARE ȘI AUTOMATIZARE A PROCESELOR DE PRODUCȚIE.** S-a constatat că în condițiile particulare ale întreprinderii, resursele de diminuare a volumului de muncă manuală se localizează în două segmente ale progresului tehnic : **adaptări ale utilajelor existente** în scopul de a lărgi gama operațiilor pe care le execută și **introducerea unor sisteme moderne de transport intern.** Punerea în practică a ideilor și propunerilor formulate în acest sens, cu un efort de investiții cît mai mic, presupunea **dezvoltarea activității de autoutilare,** pentru care s-a determinat organizarea adecvată.

● 4 : **UTILIZAREA RAȚIONALĂ A FORȚEI DE MUNCĂ.** Acest studiu a îmbrățișat aspecte de-acum clasice : organizarea locurilor de muncă, perfecționarea profesională și policalificarea, lucrul la mai multe mașini, creșterea gradului de ocupare a diferitelor categorii de personal, reducerea fluctuației. Un exemplu de detaliere și soluționare a acestei problematici îl oferă unul dintre studiile corelate :

● 4 a : **Valorificarea resurselor de capacitate profesională ale oamenilor muncii din atelierul de croit.** Este vorba de un set de operații — croirea părții superioare a încălțămintei — care cer o calificare superioară și de care sînt direct legate reducerea consumului de materiale, reintroducerea în circuitul tehnologic a celor refolosibile. Pentru ca muncitorii de aici (cu atît mai mult cu cît unii dintre ei au o vechime redusă) să fie apți să-și îndeplinească sarcinile la un nivel calitativ ridicat, a fost pus la punct un program intensiv de pregătire practică în vederea utilizării celor mai economicoase combinații de tipare.

● 5 : **ORGANIZAREA RAȚIONALĂ A ACTIVITĂȚII DE APROVIZIONARE ȘI DESFACERE.** Influența acestei activități asupra nivelului productivității se exprimă prin modul în care locurile de muncă sînt aprovizionate cu materii prime, materiale, semifabricate, repere, produse în propria unitate sau obținute prin cooperare cu alte întreprinderi ; în consecință, în urma analizei situației existente au fost aduse îmbunătățiri organizatorice care au mărit operativitatea la încheierea contractelor economice și în circuitul depozit (magazie) — loc de muncă.

● 6 : **ÎMBUNĂTĂȚIREA ACTIVITĂȚII DE CERCETARE UZINALĂ.** Cercetarea și proiectarea tehnică și tehnologică la nivelul întreprinderii „Pionie-

→

REDISTIBUIREA EFICIENTĂ A FORȚEI DE MUNCĂ

ORGANIZAREA MUNCII pe baze științifice impune ocuparea la fiecare loc de muncă a unui număr optim de muncitori, în funcție de necesități, excluzînd concentrarea la unele locuri a unui surplus de executanți și lipsa acestora în altele. În contextul sarcinii trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie, cu privire la utilizarea eficientă a forței de muncă — urmînd ca pînă în iunie 1981, peste 100 000 de oameni care lucrează în sectoarele neproductive să treacă în sectoarele productive — prezentăm, pe baza unui exemplu real, **o modalitate de determinare a necesarului de muncitori într-o secție a unei întreprinderi.**

În urma mecanizării transportului intern, se punea problema ca 7 muncitori ce lucrau în acest domeniu să fie calificați și repartizați într-o secție de producție. Pornind de la faptul că la o secție de montaj cutii de viteze, în primele 6 luni ale anului în curs s-a înregistrat o rămînere în urmă față de planul fizic de 2%, am efectuat o analiză a corelării planului cu încărcarea locurilor de muncă. Am constatat, cu acest prilej, că în calculul anterior pentru stabilirea locurilor de muncă pe banda de montaj și a gradului de încărcare a acestora nu s-a ținut cont de toate rezervele de creștere a producției. Ca atare, am procedat la o redeterminare a locurilor de muncă.

Procesul tehnologic de montare are 9 operații, cu următorii timpi operativi : operația **1**— 3 minute ; **2** — 7 min. ; **3** — 2,3 min. ; **4** — 2,6 min. ; **5** — 5 min. ; **6** — 7,45 min. ; **7** — 5 min. ; **8** — 5,1 min. ; **9** — 1,4 min. Pentru **calculul numărului locurilor de muncă pe bandă** am determinat :

● **tactul fluxului benzii** — care este timpul ce separă două faze operative identice la două piese consecutive de pe bandă. Din fondul de timp nominal (de regim) al benzii pentru perioada considerată se scade timpul de întreruperi reglementat (odihnă, reparații, verificarea benzii etc.), valoarea rămasă împărțindu-se la numărul de produse programate pentru perioada considerată. În cazul nostrul, pentru o zi de lucru în două schimburi, rezultă că tactul benzii este de (960—60) : 370=2,43 min. ;

● **ritmul benzii** — care este inversul tactului, avînd rolul unei frecvențe. Deci, 380:(960—60)=0,41 buc./min. ;

● **numărul locurilor de muncă pentru fiecare operație.** Acesta se determină pe baza raportului dintre timpul operativ și tactul benzii, care se prezintă astfel : operația **1** (3:2,43)=1,23 min. ; **2** —2,88 min. ; **3** — 0,45 min. ; **4** — 1,07 min. ; **5** — 2,06 min. ; **6** — 3,07 min. ; **7** — 2,06 min. ; **8** — 2,10 min. ; **9** — 0,58 min. ;

● **gradul de încărcare al fiecărui loc de muncă,** din care rezultă exact numărul de locuri ce trebuie adoptat. Făcînd raportul între numărul de locuri calculat și cel adoptat, rezultă : la operația **1** — 61,5% ; **2** — 96% ; **3** — 95% ; **4** — 53,5% ; **5** — 68,7% ; **6** — 76,7% ; **7** — 68,7% ; **8** — 70% ; **9** — 58%.

Știind că la un grad de încărcare de peste 50% se adoptă un loc de muncă pe bandă, înseamnă că atunci cînd numărul locurilor de muncă, calculate depășește un număr întreg (indiferent cu cîte zecimi sau sutimi), se adoptă numărul întreg următor. De exemplu : calculat 1,07, adoptat 2, întrucît (1,07:2)x100=54%

Ținînd cont de gradul de încălcare al tuturor locurilor de muncă, rezultă următoarea situație :

Operația	Timp operativ	Numărul locurilor de muncă			
		calculat	adoptat după analiză	existent înainte de analiză	Gradul de încărcare
1	3,00	1,23	2	1	0,615
2	7,00	2,88	3	2	0,960
3	2,30	0,95	1	1	0,950
4	2,60	1,07	2	1	0,535
5	5,00	2,06	3	2	0,687
6	7,45	3,07	4	3	0,767
7	5,00	2,06	3	2	0,687
8	5,10	2,10	3	2	0,700
9	1,40	0,58	1	1	0,580
x		16	22	15	x

Gradul de încărcare mediu pe total operații de 72% deci **necesarul real de locuri de muncă este de 22, și nu 15** (existent înainte de analiză). Rezultă că cei 7 muncitori care au devenit disponibili prin mecanizarea transportului intern pot fi repartizați la secția de montaj cutii de viteze, pentru a se califica și a fi încadrat în funcție de nevoile reale ale acesteia, aportul lor făcînd posibile **realizarea și depășirea planului producției fizice.**

Considerăm că folosirea, în diferite întreprinderi și secții, a acestei metode de determinare a necesarului de locuri de muncă va contribui la o utilizare eficientă a capacităților de producție, la creșterea productivității muncii și, implicit, a eficienței economice.

asist. univ. Anica ILLEȘI
Universitatea Brașov
Mariana POPA
Școala interjudețeană de partid Brașov

←

rul" urmăresc să amelioreze procesele de fabricație, dar mai cu seamă concepția constructivă și estetică a produselor, pentru a îmbina economicitatea consumurilor materiale și de muncă vie cu funcționalitatea, cu satisfacerea cerințelor beneficiarilor interni și externi. În acest context — și ținînd seama de hotărîrea colectivului întreprinderii de a lărgi oferta la export, de a-i mări competitivitatea și a obține un aport valutar net sporit — a fost elaborat și implementat studiul :

● 6-a : **Întărirea colectivului de creatori industriali.** 32 de oameni ai muncii din întreprindere au fost supuși unei examinări profesionale și psihologice, 6 dintre ei primind avizul pentru a fi cuprinși în activitatea de creație. S-a asigurat astfel capacitatea necesară pentru conceperea unor modele proprii, care să fie oferite spre contractare partenerilor străini.

● 7 : **PERFECȚIONAREA ACTIVITĂȚII DE CONDUCERE.** În afară de o mai bună **delimitare a sarcinilor și atribuțiilor** pe fiecare treaptă ierarhică, compartiment și funcție — potrivit necesităților impuse de creșterea gradului de complexitate al activității întreprinderii — cu actualizarea corespunzătoare a regulamentului de organizare și funcționare și a fișelor de post, studiul a abordat și **raționalizarea sistemului informațional și de evidență.** A fost simplificat conținutul unor documente, altele — care s-au dovedit inutile — au fost eliminate, s-a îmbunătățit circulația datelor, creîndu-se premise pentru accelerarea trecerii la mecanizarea și automatizarea prelucrării lor, la introducerea sistemelor de conducere asistată de calculator.

Efecte economice pe multiple planuri

POTRIVIT programului care însumează concluziile acestor studii și alte măsuri, în etapa I se ralizează o economie relativă de forță de muncă de 207 oameni, din care : 11 la activități funcționale ; 52 la activități indirect productive ; 144 muncitori direct productivi. Redistribuirea acestora rezolvă nevoi de personal în sectoarele de producție — la liniile de pregătit-cusut, la atenerul de produse din materiale refolosibile, la tăbăcării.

Se apreciază că o astfel de îmbunătățire a utilizării personalului va permite ca **în anul 1981 să se obțină suplimentar o producție de 230 mii perechi de încălțăminte.**

Totodată, prin valorificarea materialelor refolosibile, prin reducerea consumurilor (inclusiv de combustibil, energie electrică, apă), **cheltuielile materiale vor putea fi diminuate cu circa 2,5 milioane de lei.**

Prin generalizarea la celelalte întreprinderi a metodelor de analiză și a unora dintre măsurile aplicate la „Pionierul", centrala industrială va dispune, încă din primul an al noului cincinal, de posibilități sporite pentru realizarea sarcinilor privind creșterea producției fizice, a exportului, sporirea productivității muncii, economisirea unor însemnate cantități de materii prime scumpe.

C. DAMIAN

Colocviul național
„Orientări actuale în gîndirea economică contemporană"

ÎN ZILELE de 5 și 6 decembrie a.c. a avut loc la București Colocviul național **„Orientări actuale în gîndirea economică contemporană"** organizată de **Institutul de economie socialistă**. Manifestarea — care a reunit cercetători, cadre universitare din București, Iași, Cluj-Napoca, Craiova, Timișoara și Galați — se înscrie în preocupările economiștilor români de a răspunde sarcinilor trasate de Programul dezvoltării multilaterale a României socialiste, la Congresul al XII-lea al partidului, sarcini aflate în fața lucrătorilor din domeniul științei economice — de a participa la marile confruntări de idei ce au loc astăzi în lume în jurul problemelor dezvoltării economico-sociale.

În organizarea Colocviului s-a pornit de la faptul că — după cum a subliniat în cuvîntul de deschidere directorul științific al I.E.S., *dr. Constantin Grigorescu* — victoria socialismului în numeroase state ale lumii, afirmarea principiilor sale nobile pe plan internațional, au generat o gîndire economică revoluționară, caracterizată prin inovație permanentă, căutare de soluții noi pentru situații noi. Un exemplu strălucit în această direcție îl constituie gîndirea creatoare a Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, care a adus o contribuție de mare însemnătate în ce privește dezvoltarea și aprofundarea teoriei creșterii economiei socialiste, a teoriei lichidării subdezvoltării, la făurirea unui nou tip de relații internaționale. Analiza, în lumina propriei noastre experiențe și a experienței teoretice și practice internaționale, a unor probleme ale gîndirii economice contemporane presupune un larg schimb de idei — condiție esențială a progresului cunoașterii științifice. **„Dezvoltarea științei la nivelul cerințelor contemporane,** arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu, presupune manifestarea liberă a individualității creatorilor în sfera cercetării, îndrăzneală și spirit înnoitor, înlăturarea oricărei rigidități, îngustimi de vederi și lipsă de obiectivitate științifică, desfășurarea unui larg schimb de opinii științifice, confruntarea deschisă a punctelor de vedere"**. Dialogul deschis de păreri, ca o condiție a dezvoltării gîndirii creatoare, necesită, totodată, așa cum a subliniat de nenumărate ori secretarul general al partidului **„rigoare teoretică, exigență ideologică"**, combaterea de pe pozițiile clasei muncitoare a tuturor teoriilor și concepțiilor care prezintă, într-o formă denaturată, realitățile din lumea capitalistă, ca și a teoriilor și concepțiilor care denigrează realizările țărilor socialiste.

În spiritul gîndirii creatoare, revoluționare, deschise și combative a președintelui **Nicolae Ceaușescu,** timp de două zile au fost prezentate și dezbătute peste 40 de comunicări științifice consacrate unei largi game problematice a gîndirii economice contemporane : teoria economică a socialismului, criza gîndirii economice occidentale în contextul relațiilor lumii capitaliste și evoluția acestei crize, metodologia investigării gîndirii economice.

Prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu și *conf. dr. Vasile Ioța* [1]) au prezentat unele considerații privind metodologia analizei și respectiv aprecierii fenomenului ideatic. Dezvoltînd contribuții mai vechi în acest esențial domeniu al „științei criticii", *I. Nicolae-Văleanu* a relevat marea diversitate, în continuă amplificare, a frontului teoretic și ideologic economic contemporan ; a fost subliniată necesitatea analizei uneia sau alteia teorii economice prin prisma unui sistem de criterii care cuprinde criterii fundamentale (criteriul epocii, criteriul social — de clasă, criteriul național-internațional și al progresului general) și criterii complementare (al independenței relative a teoriei față de realitățile economice, al „datelor empirice", al finalității practice, ale raportului dintre ansamblul concepției și componentele acesteia, al interferenței teoriei economice cu teorii ale altor științe ș.a.).

ÎN CENTRUL atenției analizei concrete a diferitelor orientări din gîndirea economică contemporană au stat, evident, problemele teoriei economice a socialismului. Interesul participanților s-a polarizat în jurul unor asemenea grupe de probleme ca : legea valorii și prețurile — conținut și funcții în practica conducerii economiei ; creșterea economică în socialism — mobil, factori, tipuri, direcțiile dezvoltării teoriei economice a socialismului ș.a. — în toate comunicările și intervențiile fiind deosebit de marcantă preocuparea pentru finalitatea practică a analizelor și schimbului de opinii.

Comunicările[2]) și discuțiile consacrate problemelor teoriei valorii muncă, folosirii legii valorii în practica construcției socialiste și formării și evoluției prețurilor au pus în evidență aspecte cu implicații majore în viața economică. *Dr. C. Tudoran,* referindu-se la procesul real al evoluției prețurilor în economia socialistă, proces ce nu confirmă legea raportului de inversă proporționalitate dintre creșterea productivității muncii și cea a valorii (respectiv prețurilor) a trecut în revistă o serie de concepții privitoare la acest „paradox" și a analizat o serie de factori ce acționează în direcția creșterii prețurilor, conchizînd că o asemenea evoluție nu o consideră legică. Dezvoltînd această idee și pornind de la unitatea dialectică dintre valoare și valoarea de întrebuințare, *dr. Traian Lazăr* a pus în evidență „procesul obiectiv de reducere a valorii pe unitate de valoare de întrebuințare", pledînd pentru „apropierea prețurilor de valoarea mărfurilor și serviciilor".

În aceeași direcție a fundamentării teoretice a practicii de formare a prețurilor a reținut atenția comunicarea *dr. Francisc Kiss,* după care orice marfă cuprinde, pe lîngă corelația valoare — valoare de întrebuințare, o serie de alte corelații și anume : valoare-preț, valoare de întrebuințare-calitate și calitate-preț, această din urmă corelație implicînd o abatere a prețurilor (stabilite pe baza cheltuielilor sociale de producție) de la valoare. În opinia autorului importanța calității ca factor de formare a prețurilor face necesară calcularea costului de producție nu numai pe produs ci și pe unitatea de utilitate a mărfii.

În comunicări, ca și în dezbateri, au fost evidențiate numeroasele și importantele funcții și semnificații ale utilizării categoriilor și, respectiv, pîrghiilor valorice, ca instrumente de reglare a producției sociale în conformitate cu obiectivele economico-sociale, în contextul noului mecanism economico-financiare, al organizării activității economice pe principiile autoconducerii muncitorești și autogestiunii, concomitent cu creșterea rolului planului național unic.

În abordarea problematicii creșterii economice în socialism, s-a pornit de la determinarea funcției — obiectiv a acesteia, de la evidențierea faptului că în socialism creșterea economică nu constituie un scop în sine, ci, subordonată fiind satisfacerii cerințelor mereu crescînde, materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății, este chemată, în același timp, să contribuie prin orientarea și structura sa, la modelarea unui „mod de viață", și a unei „calități a vieții" specifice noii orînduiri. O contribuție la definirea conținutului acestor categorii a adus-o comunicarea *dr. Constantin Grigorescu*[3]). Trecînd în revistă marea diversitate de noțiuni prin care în literatura de specialitate se desemnează condiția omului în societate, ca și diversitatea de conținut ce se conferă acestor noțiuni, autorul stabilește un set **criterii obiective** în funcție de care aceste noțiuni pot fi determinate. În acest sens a fost elaborată o structură ierarhică a categoriilor menționate în mod deosebit prin prisma sferei de cuprindere a realității existențiale a individului social : „nivel de trai material și cultural", „bunăstare" „mod de viață" și „calitate a vieții". În acest cadru au fost evidențiate deosebiri esențiale între „modul de viață" și „calitatea vieții" în socialism și capitalism, cărora le corespund și tipuri diferite de creștere economică.

Conceptul de creștere economică în socialism a fost abordat de *dr. Angelica M. Vrabie*[4]), din prisma relațiilor socialiste de producție și a corelației lui cu alte categorii economice — dezvoltare economică, evoluție, expasiune, progres economic, reproducție lărgită etc., categorii utilizate adeseori în literatura economică (în special în cea nemarxistă) nediferențiat.

În cercetarea problematicii creșterii economice un rol important revine și analizei statutului principalei forțe de producție a societății — forței de muncă, căreia i-a fost consacrată comunicarea lui *dr. Dumitru Rochian*[5]). Trecînd în revistă concepțiile existente în literatura economică socialistă referitoare la factorul uman al producției socialiste, autorul își exprimă dezacordul cu acei teoreticieni care, disociind între proprietatea asupra mijloacelor de producție și proprietatea asupra forței de muncă afirmă, explicit sau implicit, că ea constituie și în socialism o categorie a circulației mărfurilor. Autorul a

[1]) prof. dr. I. Nicolae-Văleanu, Sistemul criteriilor de apreciere a teoriilor economice ; conf. dr. V. Ioța, Necesitatea unei optici noi, revoluționare în abordarea doctrinelor economice contemporane

[2]) dr. Traian Lazăr, Valențe actuale ale teoriei valori-muncă ; dr. Francisc Kiss, Folosirea legii valorii în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate ; dr. C. Tudoran, Unele teorii privind evoluția prețurilor în economia socialistă

[3]) dr. Constantin Grigorescu, În legătură cu conceptul „mod de viață"

[4]) dr. Angelica M. Vrabie, Conceptul de creștere economică în socialism

[5]) dr. D. Rochian, Elemente actuale de gîndire economică privind factorul uman în producția socialistă

desprins concluzia că o asemenea optică, care afirmă înstrăinarea forței de muncă de purtătorul său, blochează practic, sub aspect teoretic, conceperea organizării conducerii producției sociale ca autoconducere muncitorească și autogestiune, cu implicații importante asupra însăși conținutului social al creșterii.

Departe de a avea un caracter scolastic, comunicarea lui *D. Mihalcea*[6]) s-a referit la o serie de probleme privind sfera de cuprindere a conceptului de muncă productivă în socialism. Au fost subliniate neajunsurile neluării în considerare — în analiza procesului creșterii economice — a unor activități privite în prezent ca neproductive, deși cu rol important în dinamica creșterii. Pe un plan practic, sublinia autorul asemenea situații influențează deciziile de alocare a resurselor, adeseori în dauna procesului de creștere. Se pledează pentru includerea în sfera muncii productive a unor activități ca : învățămîntul de toate formele și gradele, ocrotirea sănătății și asistența socială, cercetarea științifică în întregul ei.

Analizînd opiniile afirmate in literatura economică în corelație cu realitatea mișcării structurii producției sociale din unele țări socialiste (în perioada de după încheierea procesului industrializării de bază, desfășurat inerent extensiv), *Vasile Pilat*[7]) a pus în evidență legătură de interconditionare dintre structurile constituite, forțele inerțiale proprii sistemelor dinamice complexe (cu efecte potențatoare sau distorsionate asupra deciziilor) sistemul de priorități în alocarea planică a resurselor și dinamica obiectivă a acestor structuri. A fost subliniat caracterul propagat și multiplicator al implicațiilor pe care întîrzierile în trecerea la tipul intensiv de creștere economică le are asupra calității, respectiv structurii calitative a factorilor de producție și economiei în general, implicit asupra eficientei muncii sociale.

În epoca contemporană, în condițiile crizei energetice și a materiilor prime, un rol decisiv în procesul creșterii economice îl are valorificarea cu maximă eficiență a resurselor — reciclarea constituind o cale principală în acest sens. În comunicarea sa *Ecaterina Deaconescu*[8]) abordează problema reciclării resurselor ca o cerință esențială a dezvoltării în continuare a economiei românești.

În cadrul colocviului și-a găsit reflectarea și importanța pe care analiza microeconomică o are pentru edificarea unei teorii integrale și a unei strategii integrate a creșterii economice. În acest sens *Daniel Dăianu*[9]) plecînd de la rolul esențial pe care comportamentul subiecților economici îl are în valorificarea cu maximă eficiență a potențialităților pe care spațiul acțiunii lor îl oferă, de la cercetările efectuate pînă în prezent în această problemă, a încercat construirea unei funcții — obiectiv specifice întreprinderii autoconduse din țara noastră.

În strînsă legătură cu noul statut creat întreprinderii din țara noastră prin aplicarea noului mecanism economico-financiar, *dr. Gh. Macovei*[10]) a analizat rolul conducerii moderne, ca fundament al autoconducerii și autogestiunii întreprinderii socialiste și, în același timp, ca instrument al trecerii la o nouă calitate.

În cadrul colocviului a existat și o încercare de definire a stadiului actual al teoriei economice a socialismului. *Prof. dr. I. Trăistaru*[11]) exprimîndu-și dezacordul cu tezele privind „subdezvoltarea" sau „criza" teoriei economice a socialismului, a afirmat necesitatea „ca teoria economică a socialismului să treacă la definirea categoriilor și legilor proprii", la reconsiderarea conținutului categoriilor cu care se operează în prezent. În acest spirit, *dr. Mircea Boța*[12]) a încercat să fundamenteze propunerea de a reformula categoria „produs pentru sine", în sensul aprecierii ei ca „produs pentru muncă".

Mai multe comunicări au fost consacrate stării actuale a teoriei economice burgheze. Au fost relevate aspecte larg dezbătute în literatura economică occidentală privind criza economiei politice burgheze, diviziunea internațională a muncii, relațiile economice dintre state, crizele pe plan mondial, strategia de dezvoltare a țărilor rămase în urmă ș.a.

În comunicarea sa consacrată crizei gîndirii economice burgheze contemporane, *dr. Sorica Sava*[13]) a evidențiat faptul că în ultimul deceniu, mai mult ca oricînd, accentuarea crizei de sistem a capitalismului a dus nu numai la îngrijorarea crescîndă a economiștilor nemarxiști — și de aici diversitatea preocupărilor și divizarea orientărilor respective — dar a generat și criza, prin aceasta autoarea înțelegînd starea critică a teoriei economice occidentale actuale. A fost subliniat faptul că / depășind punctul de recunoaștere propriu-zisă a crizei, numeroși economiști occidentali, dintre care unii proeminenți, abordează explicit în analizele lor formele de manifestare ale acestei stări critice : divizarea extremă a concepției economiștilor — transformată în divergențe, sciziuni și schisme teoretice și practice însoțite de calificări care au ajuns pînă la contestarea și abandonarea nejustificată a unor concepte, noțiuni și instrumente ale analizei economice ; criza de identitate a științei economice ; incapacitatea de a da soluții și a face față realităților economice deteriorate ; scăderea respectului reciproc între economiști și chiar pentru profesia lor etc.

Constatînd că pe măsura mutațiilor ce au loc în specializarea internațională, teoriile moderne privind diviziunea internațională a muncii se înmulțesc, *conf. dr. Maria Scvortov*[14]) constată că problema alegerii criteriilor de specializare este cea care se află tot mai mult în centrul unor serioase controverse pe plan teoretic (dar și practic). Referindu-se la unele teorii occidentale actuale — chiar și în cele mai perfecționate variante — autoarea remarcă unele limite științifice ale acestora, determinate în principal de faptul că pornesc de la ipoteze restrictive, dovedesc un caracter static în abordare, ignoră multitudinea factorilor și condițiilor care determină specializarea internațională a țărilor, mai ales a celor în curs de dezvoltare. Abordînd noțional fenomenul postbelic al apariției așa-numitelor „societăți multi — sau transnaționale", *conf. dr. Nedelea Părăluță*[15]) și-a exprimat părerea că noțiunile de „monopol internațional", „societate transnațională" și „societate multinațională" nu sînt operaționale pentru a surprinde coordonatele calitative și cantitative noi și specifice care delimitează acel număr mic de monopoluri ce domină în economia mondială în ultimele decenii, propunînd utilizarea categoriei de ‚supramonopol" — care ar include în același timp și aspectul de trans — și supranațional și aspectul de monopol internațional, cu toate caracteristicile sale clasice.

Cu deosebit interes a fost urmărită și comunicarea *prof. dr. C. Moisuc*[16]), care a susținut necesitatea adoptării unui sistem de criterii pentru analiza și gruparea crizelor din economia mondială. Acest sistem de criterii include în opinia sa : raportul dintre om (societatea umană) și natură (forțele de producție), raporturile dintre oameni (clase) și mijloacele de producție (relațiile de producție) ; raporturile dintre factorii și condițiile dezvoltării economice (tip de creștere economică, tip de progres economic, dotare cu resurse etc.) ; raporturile economice dintre națiuni (tipurile și modelele de diviziune internațională a muncii, mecanismele economice internaționale ș.a.) ; raporturile politice dintre state (raportul național-internațional, independență — interdependență ; suveranitate-colaborare) ; raporturile între realitățile economice și gîndire (teoria economică); raporturile dintre obiectivele economice și mijloacele realizării lor (politici economice) ș.a. În concepția autorului între aceste criterii există o strînsă interdependență și aplicarea lor este cu atît mai necesară cu cît oricare dintre crizele din economia mondială are un caracter multidimensional.

În sensul acestei ultime afirmații, au venit și considerațiile *dr. Lucian Ionescu*[17]). Relevînd complexitatea surprinderii, în gîndirea economică, a problematicii crizelor din economia mondială autorul a precizat că aceasta cuprinde aspecte referitoare la cauzele crizelor, formele de manifestare, efectele ca și la posibilitatea de contracarare a acestora ș.a. Din orice unghi de vedere ar fi abordate, crizele pe plan internațional sînt, după părerea sa, rezultatul interdependenței dintre o multitudine de factori economici, sociali și politici.

Teoria costurilor comparative, ca și principiul avantajului relativ în comerțul internațional au constituit o temă larg dezbătută în cîteva comunicări. *Prof. dr. Sultana Sută-Selejean*[18]), subliniind contribuția hotărîtoare pe care au adus-o gînditorii marxiști la demitizarea teoriei costurilor comparative, a apreciat că principiul avantajului relativ (grefat pe teoria valorii muncă) poate constitui un instrument util de investigare a unor relații funcționale din economia și comerțul exterior ale unei țări la un moment dat. După opinia sa însă, în folosirea principiului avantajului relativ, în practica economică trebuie să se țină cont de multitudinea de condiționări ce-i limitează operaționalitatea.

(Continuare în pag. 30)

6) D. Mihalcea, Unele aspecte teoretice și practice ale sferei de cuprindere a muncii productive în socialism
7) Vasile Pilat, Problematica structurii economiei în gîndirea economică din țările socialiste
8) Ecaterina Deaconescu, Reciclarea resurselor și creșterea economică
9) Daniel Dăianu, Funcția obiectiv a întreprinderii autoconduse. Elemente de analiză comparativă.
10) dr. Gheorghe Macovei, Conducerea modernă — fundament al autoconducerii întreprinderii socialiste
11) prof. dr. Ion Trăistaru, Noua etapă de dezvoltare a teoriei economice a socialismului
12) dr. Mircea Boța, Produsul pentru muncă — categorie economică specifică socialismului
13) dr. Sorica Sava, Criza teoriei economice occidentale. Abordări nemarxiste
14) conf. dr. Maria Scvorțov, Diviziunea internațională a muncii în dezbateri teoretice contemporane
15) conf. dr. Nedelea Părăluță, Conceptul de monopol internațional în gîndirea economică contemporană
16) prof. dr. Constantin Moisuc, Tipologia crizelor economice internaționale în gîndirea economică contemporană
17) dr. Lucian Ionescu, Problematica crizelor din economia mondială în gîndirea economică occidentală
18) prof. dr. Sultana Sută-Selejean, Valențe și carnete cognitive ale principiului avantajului relativ în comerțul internațional

INFLUENȚA COMERȚULUI EXTERIOR ASUPRA CREȘTERII ECONOMICE

EXPERIENȚA mondială evidențiază strînsa dependență, chiar reciprocitatea, între dezvoltarea economică și participarea crescîndă și eficientă la circuitul economic mondial. Cu atît mai mult, noile condiții, generate de revoluția tehnico-științifică, accentuează interdependențele dintre țări, amplifică participarea la fluxurile de valori materiale și spirituale și fac din relațiile externe un instrument al dezvoltării fiecărei națiuni. „Partidul — se arată în Programul P.C.R. — pornește de la faptul că lărgirea schimburilor economice și cooperarea în producție cu alte state, participarea activă la diviziunea internațională a muncii reprezintă o latură inseparabilă a procesului de dezvoltare a fiecărei națiuni. Aceasta constituie o necesitate obiectivă și pentru progresul economic și social al țării noastre“ [1]).

Reflectarea acestui adevăr pe plan teoretic conduce la recunoașterea faptului că, indiferent de țara în care are loc, creșterea economică este influențată, într-o măsură însemnată și de acțiunea factorului extern, în principal sub forma comerțului exterior. Aportul schimburilor comerciale externe asupra creșterii economice este, în general, reflectat de dinamica mai rapidă a comerțului exterior față de aceea a investițiilor interne, producției industriale sau produsului social. Semnificativ este faptul că țara noastră se aliniază acestei tendințe : în perioada 1950—1979, volumul comerțului exterior a crescut de 33,74 ori, de la 2,735 miliarde lei valută la peste 92,3 miliarde lei valută. Pe această bază, România și-a modificat ponderea în comerțul mondial de la 0,37% în 1960 la 0,63% în prezent. În cincinalul următor, volumul investițiilor va spori cu 130—135%, al producției globale industriale cu 147—154%, iar al comerțului exterior cu 150—157,5%. Cele două laturi ale comerțului exterior influențează într-un mod specific creșterea economică. Importul, deși a crescut mai lent decît exportul (între 1950—1979 de 33,26 ori față de 33,75 ori), în mărime absolută a depășit constant exportul, ceea ce credem că impune ca investigarea privind influența comerțului exterior asupra dezvoltării economiei noastre să înceapă tocmai cu acesta.

O PRIMĂ posibilitate de apreciere a poziției importului în procesul creșterii economice o constituie analiza evoluției coeficientului de devansare a dinamicii venitului național de către dinamica importului.

Calculele noastre relevă că în întreaga perioadă, 1950—1979, creșterea economiei românești a fost însoțită de o dinamică mai accentuată a importului, tendință care, de altfel, s-a accentuat, coeficientul menționat evoluînd de la 1,34 în 1970, la 1,76 în 1975 și la 2,37 în 1976 (luînd ca bază anul 1950). Și indicatorul importul specific pe unitatea de venit național (calculat prin raportarea volumului importului la volumul venitului național) atestă că producerea unui leu venit național a necesitat un import specific mereu în creștere (de 0,097 lei valută în 1979, față de 0,055 lei valută în 1970 și 0,045 lei valută în 1965).

Desigur, această tendință este determinată și de o serie de factori obiectivi, dar și de o serie de factori subiectivi, în speță, apelul la importuri chiar și atunci cînd ele nu se justifică din punct de vedere tehnic sau economic. În ceea ce privește factorii obiectivi, aceștia se referă, pe de o parte, la necesitatea susținerii dezvoltării economiei naționale și în special a industrializării și prin importuri de tehnică și tehnologie modernă, chiar într-o fază superioară a dezvoltării industriale ca aceea pe care o parcurgem. Pe de altă parte, tocmai puternica dezvoltare a industriei a determinat și determină o creștere considerabilă a importurilor de materii prime și energie, știut fiind că resursele noastre sînt limitate. În același timp, un factor exogen, dar nu mai puțin obiectiv, este creșterea puternică, uneori exagerată și nejustificată, a prețurilor unor materii prime și mai ale ale petrolului, ceea ce nu poate să nu mărească, chiar dacă în acest caz artificial, valoarea importurilor.

Așadar, influența importului asupra creșterii economice trebuie neapărat considerată în legătură cu aspectul său structural. În acest sens, descreșterea ponderii grupei mașini, utilaje și mijloace de transport la 37,1% în 1978, față de 40,0% în 1965 constituie o tendință pozitivă, dar întrucît această pondere se menține ridicată, trebuie depuse eforturi corespunzătoare pentru accentuarea reducerii ei. Dacă în perioada de început a făuririi economiei socialiste, fără acoperirea din exterior a necesarului de asemenea mijloace, ar fi fost practic de neconceput refacerea țării noastre distrusă de război, înfăptuirea industrializării socialiste, dotarea agriculturii și celorlalte ramuri cu mijloace mecanice moderne de mare randament, progresul economic general, în prezent, acest lucru nu se mai justifică și devine un factor care poate impieta asupra ritmurilor dezvoltării. **„Industria noastră** — considera tovarășul **Nicolae Ceaușescu — trebuie să-și facă un titlu de cinste din a asigura cu forțe proprii mașinile și instalațiile, aparatura de măsură și control, utilajele de cercetare și piesele de schimb necesare economiei noastre, într-o măsură tot mai mare“.** [2]).

Limitarea importului de mașini și utilaje la strictul necesar prezintă o serie de avantaje privind creșterea economică, în sensul că stimulează dezvoltarea industriei proprii constructoare de mașini, gîndirea creatoare, concepția științifică și tehnică proprie, cu consecințe favorabile pentru creșterea producției, îmbunătățirea calității produselor, ridicarea gradului de tehnicitate a economiei, valorificarea mai înaltă a resurselor proprii materiale, folosirea mai deplină a potențialului uman, accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante și scurtarea sensibilă a termenelor de punere în funcțiune a noilor capacități de producție. Concomitent, se creează condiții și pentru sporirea exportului de utilaje, cu implicații pozitive asupra dinamicii economiei, ridicarea prestigiului produselor românești pe piața internațională.

Desigur, o limitare a importurilor de mașini și utilaje fără să afecteze ci, din contra, să stimuleze dezvoltarea, devine posibilă atunci cînd economia națională atinge un grad de dezvoltare care îi permite atît asigurarea din interior și în condiții de eficiență a utilajelor necesare cît și un export corespunzător de asemenea produse, situație la care România a și ajuns, de altfel, în prezent. De aceea, recent, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că : **„Nu trebuie să mai facem importuri, mai cu seamă în domeniul construcțiilor de mașini, decît prin acorduri de compensație din același domeniu“.** [3])

Reducerea ponderii mașinilor și utilajelor în totalul importului a fost însoțită de sporirea corespunzătoare a ponderii grupei produselor destinate acoperirii de nevoi ale industriei prelucrătoare cum sînt : combustibili, materii prime minerale, metal, pondere care a ajuns la 37,7% în 1978 față de 31,4% în 1965. Dinamismul industriei românești va necesita și în viitor importarea unor cantități însemnate de materii prime principale : petrol, minereu de fier, cărbune, cocs, minerale pentru îngrășăminte, bumbac, volumul actual al acestor importuri fiind recent menționat de secretarul general al partidului, ceea ce va face ca importul să sporească în cincinalul următor, așa cum, de altfel, s-a arătat și la Congresul al XII-lea, cu circa 45%.

Condițiile situației economice mondiale foarte complicate din ultima perioadă, ale agravării crizei economice, implicit a celei energetice, ale sporirii rapide a prețurilor unor materii prime de bază și mai ales ale purtătorilor de energie primară afectează în mod evident și situația economiei țării noastre. **„Ținînd seama că România este o mare importatoare de materii prime, de petrol și alte surse de energie primară** — a precizat tovarășul **Nicolae Ceaușescu — aceasta a exercitat... o influență negativă și ne-a cerut să facem eforturi serioase pentru a putea asigura realizarea dezvoltării patriei noastre în ritmurile pe care le-am realizat“.** [4]). Se impun cu stringență, ca atare, eforturi sporite pentru reducerea volumului importului, îndeosebi prin creșterea mai accentuată a producției de petrol și alte surse energetice cît și prin reducerea substanțială a consumurilor materiale — economisirea strictă a tuturor resurselor.

EXPORTUL, care în perioada 1950—1979 a sporit de circa 30 de ori, de la 1,2742 miliarde lei valută la 43,5 miliarde lei valută are, spre deosebire de import, o influență în general dinamizatoare asupra creșterii economice. Desigur că și în această privință trebuie făcută precizarea că este vorba

[1]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. politică, București, 1975, p. 174

[2]) **Nicolae Ceaușescu** — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, Vol. 11, Ed. politică, București, 1975, p. 901

[3]) **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 oct. 1980, Ed. politică, București, 1980, p. 32

[4]) **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie. Ed. politică, 1980, p. 11

de un export eficient, care susține creșterea venitului național, nu de un export de dragul exportului, care nu ține seama de cheltuielile naționale de muncă și care, în asemenea condiții, se poate transforma într-un canal de scurgere în exterior a venitului național. Tocmai de aceea, așa cum vom vedea în continuare, partidul și statul nostru s-au preocupat permanent de îmbunătățirea structurii exporturilor noastre, de creșterea continuă a competitivității produselor românești pe piața internațională. Depășirea dinamicii venitului național de către dinamica exportului, coeficient în creștere (numai în perioada 1965—1979 de la 1,24 ori la 2,10 ori) întărește concluzia anterioară, privind rolul sporit al exportului, demonstrînd justețea politicii partidului nostru privind participarea din ce în ce mai activă a României la diviziunea internațională a muncii.

O altă posibilitate de evidențiere a rolului exportului în procesul creșterii economice o reprezintă și mărimea exportului aferent unei unități de venit național (calculat prin raportarea volumului exportului în lei valută la volumul venitului național în lei). Din calcule reiese că la fiecare leu venit național a corespuns în anul 1979 un export în lei valută mai mult decît dublu față de 1965, ceea ce reflectă rolul tot mai însemnat al comercializării în exterior a produselor românești odată cu progresul întregii țări. În paralel cu creșterea volumului exportului, s-a accentuat și calitatea acestuia, în sensul sporirii la export a ponderii produselor înalt prelucrate. Astfel, România, care datorită caracterului ei de țară agrară subdezvoltată economic, în preajma celui de al doilea război mondial exporta o cantitate neînsemnată de produse ale industriei prelucrătoare, în anii făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate se afirmă tot mai mult pe piața externă cu produse industriale cu un înalt grad de prelucrare caracterizate printr-un nivel tehnic ridicat.

În cadrul grupei produselor prelucrate a crescut cu precădere ponderea grupei mașini și utilaje de la 3,2% în totalul exportului anului 1950 și 18,2% în 1965, la circa 30% în prezent. Faptul că față de anul 1950 cînd se exportau doar 11 tipuri de mașini s-a ajuns în prezent la cîteva sute de familii de mașini și utilaje, absorbind peste 25% din producția de rulmenți, circa 20% din producția de mașini-unelte pentru așchierea metalelor, peste 60% din producția de tractoare, locomotive Diesel etc., evidențiază noul potențial al economiei românești de a exporta produse tot mai diversificate, de înaltă complexitate și tehnicitate, cu cote ridicate de plusprodus. Se consideră însă că exportul unor asemenea utilaje devine cu adevărat un factor puternic de stimulare a creșterii economice atunci cînd ponderea lor în producția industrială totală este depășită de ponderea deținută în totalul exportului. Urmărind evoluția corelației respective, între anii 1975—1978, constatăm că față de partea construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor (fără subgrupa reparațiilor) care a reprezentat în producția globală 28,6% și respectiv 30,9%, ponderea acestora în structura exportului a fost de numai 25,3% și respectiv, 28,4%. De aceea, cu toată evoluția rapidă a exportului de mașini și utilaje, ponderea României în exportul mondial de asemenea produse este aproximativ jumătate față de ceea ce deține în grupa respectivă a producției mondiale. Tocmai de aceea eforturile trebuie continuate pentru asigurarea producției destinată exportului, în mod special la construcțiile de mașini. De aceea, cu referire și la acest sector, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** evidențiia că : **„Este necesar să se înțeleagă — și insist asupra acestei probleme — că nu putem asigura dezvoltarea noastră economică fără un export corespunzător“.**[5]).

În structura exportului, partea materiilor prime și semifabricatelor, deși a scăzut substanțial, se menține totuși ridicată (în anul 1978, anumite sorturi de combustibil, materii prime și metale, dețineau 22,4%, iar materiile prime alimentare 5,7%), fapt ce subliniază necesitatea îmbunătățirii în continuare a structurii exportului în favoarea produselor cu grad ridicat de prelucrare, cu atît mai mult cu cît la această grupă prețurile pe piața internațională au evoluat mai lent comparativ cu materiile prime pe care le importăm.

Așa cum menționam, pentru ca activitatea de comerț exterior să contribuie efectiv și într-o măsură cît mai însemnată la creșterea economică, schimbul trebuie să se desfășoare în condiții de eficiență. **„Nu putem să admitem ca pe calea comerțului exterior să se irosească o parte din plusprodusul poporului“,**[6]) — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** Teoria marxistă a valorii și acțiunea legii valorii în relațiile internaționale demonstrează că valoarea națională a produselor, comparativ cu cea internațională, condiționează rolul comerțului exterior de factor al creșterii economice sau de canal de scurgere în exterior a unei părți din venitul național.

Întrucît elementele fundamentale pentru asigurarea eficienței comerțului exterior se referă la prețul extern și cheltuielile de producție și circulație efectuate pentru realizarea mărfurilor destinate exportului, obținerea unor prețuri superioare la nivelul celor mai bune de pe piața externă, la produse identice sau similare, concomitent cu diminuarea cheltuielilor de producție constituie mijlocul principal de mărire a aportului comerțului exterior la creșterea economică. În acest sens, potrivit indicațiilor secretarului general al partidului la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din luna mai și Plenara C.C. al P.C.R. din luna octombrie a.c., se impune, mai ales în cazul produselor pentru export, o productivitate sporită a muncii, reducerea în continuare a consumurilor materiale, cu deosebire la combustibili și energie, pe seama încheierii cît mai grabnice a lucrărilor de tipizare și normare, organizarea științifică a producției și muncii, îmbunătățirea și modernizarea tehnologiilor de fabricație, îmbunătățirea calității produselor, adaptarea permanentă a producției la cerințele pieței externe, eliminarea exporturilor acelor produse care datorită unor condiții nou apărute au o eficiență necorespunzătoare, perfecționarea în continuare a mecanismului economico-financiar, aplicarea mai hotărîtă a acestuia și în domeniul comerțului exterior, conform legislației în vigoare. Referindu-se la aceste probleme, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** preciza : **„Desigur, atrag atenția în primul rînd construcțiilor de mașini ale căror produse au un rol hotărîtor în dotarea economiei naționale, au o pondere însemnată în export și au de făcut față unei concurențe destul de puternice pe plan internațional“.**[7]).

Mai ales în condițiile actuale ale accentuării fenomenelor de criză și instabilitate economică pe plan mondial, ale creșterii accelerate a prețurilor unor produse de bază, devine din ce în ce mai acută și problema negocierii și încheierii unor contracte cît mai avantajoase, atît la import cît și la export, pe baza unei cît mai temeinice documentări asupra evoluțiilor și tendințelor condițiilor de pe piețele internaționale. Îmbunătățirea activității unor întreprinderi de comerț exterior prin trecerea la autoconducerea și autogestiunea economico-financiară în viitorul apropiat, potrivit recentelor documente de partid, are menirea de a perfecționa întreaga activitate de comerț exterior, de a spori eficiența economică a acestuia.

ÎN MOD NECESAR influența comerțului exterior asupra creșterii economice trebuie considerată și în legătură cu situația balanței comerciale și de plăți.

Din acest punct de vedere, trebuie menționat că există un sold pasiv al balanței comerciale, ceea ce a influențat în mod negativ și balanța de plăți, sold care se ridica la 3 300 milioane lei valută în anul 1979. Cauzele unei atari situații sînt, pe lîngă dimensiunile sporite ale importurilor, unele nerealizări la export și, desigur, creșterea considerabilă a prețurilor produselor primare pe piața mondială.

Este evident că perpetuarea unui asemenea dezechilibru între export și import este de natură să afecteze potențialul de dezvoltare al unei țări, deoarece pentru acoperirea deficitului este necesară recurgerea la credite externe. Iar situația existentă în prezent pe piața internațională a creditelor, dobînzile cămătărești care se percep (în medie de 10—12%, în unele perioade chiar de 20%), fac din datoria externă o povară pentru economie. Practic, anual, pentru fiecare miliard de dolari dăm din venitul național 120 milioane de dolari. De aceea, secretarul general al partidului sublinia : **„Este necesar să acționăm acum cu toată forța pentru ca, într-o perioadă cît mai scurtă, să punem capăt acestei situații pentru că, în fond, prin dobînzi dăm o parte din venitul național băncilor, marii finanțe din străinătate“.**[8]). În aceste condiții apare deosebit de prețioasă indicația dată de tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** de fapt o adevărată modalitate practică de acțiune în vederea echilibrării balanței comerciale și de plăți a țării noastre : **„In ce privește sarcinile de import ele trebuie considerate maxime... Sarcinile de export trebuie considerate minime și toți trebuie să acționăm, să depunem eforturi, pentru a găsi noi surse de export în vederea asigurării echilibrului balanței de plăți... Avem în vedere ca, într-un anumit număr de ani, să lichidăm datoria externă, să nu mai recurgem la credite. Trebuie să acționăm în așa fel încît cincinalul viitor să fie hotărîtor și din acest punct de vedere“**[9]). Un comerț exterior astfel articulat, un adevărat comerț pentru dezvoltare, este o condiție esențială pentru accelerarea creșterii economiei naționale, pentru reducerea decalajelor care ne despart de statele avansate ale lumii.

Angelica M. VRABIE
Galați

---

[5]) **Nicolae Ceausescu** — Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie 1980, Ed. politică, București, 1980, p. 15

[6]) **Nicolae Ceaușescu** — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 4, Ed. politică, București, 1970, p. 28

[7]) **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie 1980, Ed. politică, 1980, p. 19—20

[8]) **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R., 14—15 oct. 1980, Ed. politică, p. 32

[9]) **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare la Ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, 13 iunie 1980, Ed. politică, București, 1980, p. 37

Considerații privind rolul industriei mici și mijlocii în procesul de modernizare a economiilor rămase în urmă (II)

IN CONDIȚIILE economiilor rămase în urmă, după opinia profesorului indian Raj, „creșterea ofertei de bunuri de consum" va putea fi realizată prin „expansiunea, pe cît de mult posibil, a producției casnice și manuale", proces apt să contribuie, în măsură însemnată, la asigurarea hranei populației, la creșterea puterii de cumpărare și ocuparea forței de muncă din mediul rural. „Dezvoltarea industriilor de bază" se află, după părerea sa, în sarcina sectorului public, iar „producția de uzină a bunurilor de consum" trebuie dezvoltată în mod deosebit, cînd este necesară „pentru creșterea ofertei de anumite bunuri esențiale (antibiotice, medicamente fine etc), sau pentru export".[3])

A. Chandavarkar, analizînd creșterea economică în țările lumii a treia – „remarcabilă" după părerea sa ca ritm anual al produsului național brut (P.N.B.) dar „insuficientă pentru a face să scadă numărul absolut al oamenilor fără ocupație efectivă" – demonstrează existența unui „conflict posibil între obiectivele producției și cele ale ocupării forței de muncă în țările mai puțin dezvoltate în care există o abundență relativă de mînă de lucru și o penurie relativă de capital". De aceea, în optica sa, determinant în stabilirea structurii producției și a tehnicilor acesteia este „elementul ocupării". Din acest unghi de abordare, el relevă valențele reale ale industriilor mici și mijlocii, ale ocupațiilor meșteșugărești din mediul rural. „Imense posibilități pentru a satisface cerințele consumatorilor locali și pentru export se oferă în țările mai puțin dezvoltate prin producția de articole a căror fabricație cere o proporție mare de mînă de lucru – scrie acesta. Este posibil să se facă față anumitor nevoi de bunuri esențiale (alimente, îmbrăcăminte și locuințe) prin substituție, adică folosind orez pisat manual în locul celui pisat în uzină, stofe țesute cu mîna în locul textilelor făcute cu mașina, case de lemn sau cărămidă în locul clădirilor din beton etc."[4]).

În concepția economiștilor indieni amintiți, problema reală este deci nu opțiunea exclusivistă, tranșantă, ci stabilirea de priorități, de ritmuri și modalități de dezvoltare a sectoarelor, a ramurilor, a tehnicilor etc. Insistînd asupra ideii că „nici o soluție în afara industrializării și utilizării tehnologiei moderne" nu poate fi dată creșterii economice în țările rămase în urmă, Baljit Singh precizează că ritmul industrializării nu este totuși „deplin independent" de ritmul expansiunii agriculturii și industriilor rurale, „ritmul proporțional (dar nu egal) al acestora fiind o condiție necesară a industrializării" [5]). În același sens, prof. K.N. Raj susține că „nu este corect să gîndim că o strategie care dă multă importanță dezvoltării «industriei grele» (în înțelesul de industrie de cărbuni, electricitate, fier, oțel, ciment, chimică) implică în mod necesar neglijarea agriculturii".[6])

Evoluția din ultimele două decenii a economiei Indiei atestă, în viziunea acestor autori, tocmai urmările nefaste ale adoptării unei strategii care a subevaluat activitățile din mediul rural. După cum apreciază Pradham Prasad, „relativa stagnare" a acestora a avut „consecințe foarte grave pentru dezvoltarea generală. Creșterea insuficientă de bunuri de consum și de materii prime agricole pentru industrie a avut un efect paralizant asupra dinamicii economice a țării, a avut ca rezultat o scurgere imensă de avuție prin schimburi externe și o dependență crescută față de asistența din exterior".[7])

Prin această prismă se poate înțelege și o altă idee, frecvent exprimată și cu o acceptare mai largă în rîndul economiștilor indieni, ideea corespunzător căreia începutul modernizării economiilor în curs de dezvoltare, și implicit al industrializării lor, nu poate fi rupt de promovarea agriculturii și a industriilor mici și mijlocii, a industriilor sătești, a meșteșugurilor tradiționale.

Este util, credem, să precizăm ce înțeleg economiștii amintiți prin industria mică și mijlocie, prin ocupații tradiționale artizanale. Este vorba în primul rînd de acel fel de industrie care se desfășoară în ateliere (sau chiar fabrici și uzine) cu un număr redus de lucrători (de obicei sub 20), servind de regulă prelucrării produselor agricole, adesea și pentru a preveni deteriorarea lor și chiar pentru a stimula „cultivarea mai diversificată a pămîntului". Ca atare, aceste unități funcționează, îndeosebi, în mediul rural, deși uzine mici, prelucrătoare de produse primare pot fi și la orașe. Această „industrie sătească", aceste „fabrici de țară" folosesc predominant o tehnologie meșteșugărească, transmisă din generație în generație, de cele mai multe ori fără să apeleze la energie mecanizată și este răspîndită în producția alimentară, textilă (țesături, confecții), pielărie, construcții, olărit ș.a. Economiștii

FIȘE

SEPTIMIU CHELCEA, IOAN MĂRGINEAN, ȘTEFAN ȘTEFĂNESCU, CĂTĂLIN ZAMFIR, MIELU ZLATE

Dezvoltarea umană a întreprinderii

Coordonatori CĂTĂLIN ZAMFIR

● *În concepția partidului nostru omul reprezintă factorul de bază capabil să traducă în practică amplul program de perfecționare a conducerii activității economico-sociale, de ridicare continuă a calității în toate sectoarele vieții sociale. Lărgirea democrației socialiste, promovarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și ale autoconducerii economico-financiare constituie o dovadă de netăgăduit în acest sens. Totodată, pe măsura perfecționării cadrului organizatoric de desfășurare a activității, a sarcinilor noi ale procesului de dezvoltare, însuși factorul uman înregistrează importante mutații în planul relațiilor sociale, în planul conștiinței. Unor asemenea aspecte, a căror cunoaștere este indispensabilă pentru asigurarea progresului, le este consacrat volumul recent apărut la* Editura Academiei *„DEZVOLTAREA UMANĂ A ÎNTREPRINDERII". Autorii – S. Chelcea, I. Mărgineanu, Șt. Ștefănescu, C. Zamfir, M. Zlate – s-au oprit asupra problemelor ce privesc factorul uman la nivel de întreprindere. În volum sînt expuse o serie de considerații asupra unor aspecte legate de constituirea și desfășurarea activității în colectivele de muncă industriale, de stilul de conducere, privind influența factorilor organizatorici asupra relațiilor psihosociale etc. etc – așa cum au rezultat ele în urma unor aprofundate investigații de teren.*

Agricultură

● *Agricultura va constitui unul dintre factorii cei mai însemnați în procesul de trecere de la stadiul de țară cu economie mediu dezvoltată la cel de societate industrială avansată, subliniază* E. Czizmadia *în articolul* ELELMISZER-GAZDASAGUNK A 80-AS ÉVTIZED KUSZÖBEN *(Economia alimentară a Ungariei la pragul deceniului '80), inserat în numărul 6 al publicației* KOZGAZDASAGI SZEMLE. *Această apreciere vizează deopotrivă capacitatea agriculturii și, implicit, a industriei alimentare de a răspunde exigențelor tot mai înalte ale populației privind asigurarea unei alimentații optime, rațional dimensionate și posibilitatea acestui sector de a contribui eficient la export.*

Pentru a răspunde sarcinilor de perspectivă se prevede ca agricultura maghiară să rezolve o serie de probleme specifice actualei etape. Între ele, autorul menționează oportunitatea de a fi dezvoltate atît unitățile agricole de dimensiuni mari cît și cele de dimensiuni mici ; creșterea eficienței utilizării fondurilor fixe – nivelul acestuia situîndu-se sub cel înregistrat în industrie; creșterea mai accentuată a activităților de mică industrie.

Manifestări științifice

● *În Capitală își deschide astăzi lucrările cel de-al II-lea Simpozion național de ingineria sistemelor și cibernetică indus-*

indieni au, de asemenea, în vedere meșterii și „artiștii" țărani individuali, independenți, cu ateliere familiale, cu meserii și artă tradiționale, ca și activitatea casnică desfășurată (acasă) atît pentru nevoile familiei cît și pentru o anume comercializare. Toate acestea pot fi, incontestabil, după părerea lor, „sursă de locuri de muncă", „sursă de venituri", „sursă de ofertă de produse" și implicit „sursă de cerere de produse".

Argumentînd extinderea industriilor mici și mijlocii, economiștii indieni sînt conștienți și de faptul că trecerea de la economia rurală la cea industrială presupune investiții uriașe de capital, forță de muncă de un anume grad de calificare și specializare, investiții sociale determinate de migrarea populației de la sate la orașe, importuri masive de mașini, echipamente etc. „Dezvoltarea industrială cere fonduri mari de investiții pe persoană, scrie P. Prasad. Țara va avea nevoie de o sumă colosală de resurse dacă încearcă să transfere numai 10% din populația sa din agricultură în industrie".[8])

Astfel, pe fondul susținerii necesității creării unei economii moderne, industrializate, autorii indieni relevă avantajele pe care le presupune extinderea industriilor mici și mijlocii prin excelență la sate. Asupra lor merită, spun ei, să se mediteze, mai ales vis-a-vis de problemele cu care se confruntă India și țările care, ca și ea, se află în curs de dezvoltare. Industriile mici și mijlocii, sectoarele artizanale sînt „mai intensive de forță de muncă", respectiv „mai puțin intensive de capital" ; utilizează mai bine, decît industria mare, resursele de forță de muncă existente, deoarece necesarul de forță de muncă pentru aceeași producție este mai mare ; au nevoie de forță de muncă cu nivel – relativ – mai scăzut de instrucție și de pregătire profesională ; formează forța de muncă cu calificarea necesară, ca și personal de conducere într-un timp scurt ; permit mobilizarea economiilor locale pentru scopuri productive ; se pot adapta mai ușor la piețele și resursele locale (de materii prime), realizează economii la cheltuielile cu transporturi, permit descentralizarea industriilor și implicit reducerea decalajelor regionale ș.a.

Așa cum reiese însă din scrierile economiștilor indieni, avantajele acestor industrii sînt potențiale, transformarea lor în realitate și, ca atare, funcția lor eficientă în procesul dezvoltării societăților rămase în urmă poate să aibă loc doar cu condiția unei treptate și continue perfecționări a tehnologiilor, a folosirii intensive a utilajului și a timpului de lucru, a creșterii alfabetizării și pregătirii lucrătorilor etc. În optica respectivă, statului îi revine un rol major atît în sprijinirea și promovarea activităților din mediul sătesc cît și în eficientizarea lor. Statul este cel care trebuie să asigure condiții pentru realizarea unei producții mai mari și mai bune, pentru stabilitatea veniturilor și locurilor de muncă, pentru creșterea consumului familial, pentru înlăturarea piedicilor din calea extinderii acestor industrii.

În majoritatea studiilor se pune accent pe orientarea programelor de formare profesională și în scopul dezvoltării artizanatului și micii industrii ; se promovează ideea integrării treptate a acestor activități în sectoarele moderne (datorită pregătirii lucrătorilor și îmbunătățirii de gestiune). Deopotrivă este subliniată cerința ca statul să acorde împrumuturi, „în condiții de favoare", să asigure furnizarea de tehnici perfecționate și de asistență, comenzi preferențiale ș.a. V.K.V. Rao subscrie și la necesitatea asigurării unui „control al statului în sfera distribuției bunurilor și serviciilor", apropiindu-se prin aceasta de ideile lui M. Ahluwalia și V. V. Bhatt referitor la cîmpul de intervenție a puterilor publice, care ar trebui să includă politica veniturilor și politica de reglementare și control a prețurilor produselor, serviciilor, capitalului, ca și a salariilor.

V. V. Bhatt, plecînd de la faptul că „nivelul veniturilor în industria mare" din mediul urban este de cîteva ori mai mare decît „nivelul celor din sectorul tradițional" și de la „condițiile de viață grele ale micilor fermieri și meșteșugari", pune un accent deosebit pe necesitatea înfăptuirii unor transformări sociale, structurale, a adoptării unor obiective sociale în mediul rural, pe reglementarea de către stat a veniturilor în favoarea celor mai desmoștenite pături ale populației.

Reconsiderarea rolului și pozițiilor industriei mici și mijlocii, a industriilor sătești și a meșteșugurilor în conceptul de modernizare a economiilor rămase în urmă, ca și evaluarea locului lor în strategia imediată a dezvoltării prezintă, fără îndoială, dincolo de anumite limite, atribute de luciditate și realism.

Eufrosina IONESCU

---

[3]) K.N. Raj : „Linkages in industrialization and development strategy : some basic issues", Journal of development planning, no. 8, U.N. New York ,1975, p. 113.

[4]) A. Chandavarkar : „Plus de croissance ou plus d'emploi ? Un defi pour le tiers monde", Finance et développement, tome 9, no. 2, 1972, p. 32, 33.

[5]) B. Singh : „A planned market economy — India's model", Studies on developing countries No 6, Center for Afro-asian research of the Ungarian Academy of Sciences, Budapesta, 1969, p.4.

[6]) K.N. Raj : Op. cit. p. 113.

[7]) P.H. Prasad, „Limits to investment planning", Economic theory and planning", Calcuta, Oxford University Press, 1974, p. 263, 264.

[8]) Idem p. 263.

---

trială, sub egida Institutului politehnic București – catedra de Organizare și conducere industrială. Simpozionul își propune să realizeze o sinteză a celor mai recente și semnificative rezultate obținute în învățămînt, cercetare, proiectare tehnologică și producție, precum și detalierea orientărilor de viitor în legătură cu : cibernetica industrială; ingineria sistemelor industriale ; sistemele informatice pentru conducere ; organizarea sistemelor industriale ; energia și mediul ; progresul tehnic și eficiența în sistemele industriale. Pe parcursul a trei zile vor fi prezentate 240 de comunicări. În afara dezbaterilor în cadrul celor 6 secțiuni, sînt programate mese rotunde avînd ca teme : perfecționarea structurii secțiilor mecano-energetice și gospodărirea rațională a consumurilor energetice din cadrul întreprinderilor industriale ; utilizarea minicalculatoarelor în organizarea producției și în procesul de învățămînt ; participarea tinerilor specialiști din unitățile industriale la perfecționarea activității de organizare și conducere ; perfecționarea predării disciplinelor de Organizare și conducere a întreprinderilor și Sisteme informatice și analiza activității întreprinderilor, în concordanță cu noul mecanism economico-financiar.

● *Institutul de economia comerțului interior și a turismului a organizat la București și Brașov, în zilele de 12–14 decembrie, o sesiune de comunicări științifice urmată de o aplicație în teren avînd ca temă serviciile suplimentare în activitatea de turism. Cele 34 de comunicări au abordat diverse aspecte organizatorice și economice ale dezvoltării, diversificării și modernizării serviciilor oferite în cadrul prestațiilor turistice, atît pentru mai buna satisfacere a cerințelor oamenilor muncii în acest domeniu, cît și pentru sporirea aportului valutar prin valorificarea posibilităților pe care țara noastră le posedă pentru turismul internațional.*

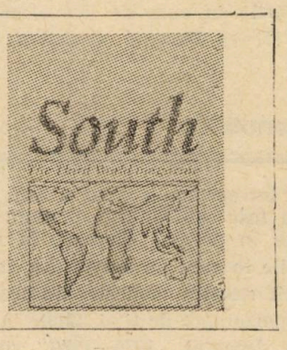

● South-Sud. *Sub această denumire își anunță apariția o nouă publicație – subintitulată „THE THRILD WORLD MAGASINE" (Revista Lumii a treia) – consacrată problemelor țărilor în curs de dezvoltare, al cărei număr inaugural a fost lansat în luna octombrie a acestui an. Revista își propune să acopere o gamă largă de probleme : politice, economice, sociale, informațiile fiind, la rîndul lor, prezentate într-o varietate de stiluri publicistice. Astfel, potrivit cadrului problematic în care și-a cantonat preocupările, revista prezintă în primul său număr un grupaj de articole – studiu privind relațiile financiare internaționale și poziția țărilor în curs de dezvoltare în acest sistem, o serie de materiale documentare asupra evoluțiilor consemnate în economiile unor țări în curs de dezvoltare – Brazilia, India, Salvador etc. –, precum și numeroase note și comentarii pe marginea unor evenimente politice internaționale.*

FIȘE

REZULTATE ŞI PRIORITĂŢI LA CONFLUENŢA A DOUĂ DECENII ALE O.N.U. PENTRU DEZVOLTARE

S-AU ÎMPLINIT, recent, 20 de ani de la adoptarea în cadrul O.N.U. a Declaraţiei cu privire la acordarea independenţei ţărilor şi popoarelor coloniale. În toată această perioadă România a militat activ pentru dezvoltarea liberă, independentă — atît pe plan politic, cît şi economico-social — a noilor state apărute pe harta globului.

Ataşamentul ţării noastre la această cauză justă, la eforturile care trebuie depuse în direcţia rezolvării problemelor majore ale lumii contemporane — între care un loc central îl ocupă eliminarea disparităţilor de dezvoltare economică între ţările lumii — este, o dată în plus, puternic afirmat în mesajul tovarăşului **Nicolae Ceauşescu** adresat cu prilejul acestei aniversări Adunării Generale a O.N.U., mesaj care s-a bucurat de un viu interes în rîndul participanţilor la dezbateri. În mesaj se arată că România acordă **„o însemnătate deosebită întăririi colaborării cu noile state independente, cu toate ţările în curs de dezvoltare, cu statele nealiniate, în lupta pentru lichidarea politicii imperialiste şi neocolonialiste, de reîmpărţire şi consolidare a sferelor de influenţă, pentru apărarea independenţei şi libertăţii, pentru lichidarea subdezvoltării şi instaurarea unei noi ordini economice şi politice internaţionale, bazată pe deplina egalitate şi echitate".** Această colaborare este imperios necesară în contextul în care în lume persistă numeroase probleme, inclusiv de natură economică, ce îşi aşteaptă rezolvarea.

NE AFLĂM, astăzi, la confluenţa a două Decenii — al II-lea şi al III-lea — ale Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare, moment care, în contextul problemelor economice acute cu care continuă să fie confruntate majoritatea ţărilor lumii, dar în special cele în curs de dezvoltare, incită la unele reflecţii pe marginea împlinirilor şi, din păcate, mai ales a neîmplinirilor în ceea ce priveşte atenuarea şi, în cele din urmă, eradicarea gravelor decalaje economice care caracterizează lumea contemporană.

Este de netăgăduit faptul că anii '70 evidenţiază conştientizarea tot mai largă a majorităţii ţărilor, a popoarelor, a opiniei publice mondiale asupra necesităţii reducerii şi eliminării decalajelor dintre ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare, obiectiv central al procesului de făurire a unei noi ordini economice internaţionale. Mărturie a acestor eforturi stă adoptarea de către Naţiunile Unite a unor importante documente cu caracter programatic — Carta drepturilor şi îndatoririlor economice ale statelor, Declaraţia şi Programul de acţiune privind edificarea unei noi ordini economice internaţionale — documente menite să contureze mai exact cadrul de desfăşurare a preocupărilor statelor în vederea soluţionării treptate a problemelor subdezvoltării, ale inechităţii în relaţiile economice internaţionale. Documentele respective continuă, însă, să reprezinte şi în prezent, pentru unele ţări, simple declaraţii de intenţii, nici pe departe urmate de acţiuni concrete, coerente, angajante şi eficiente în direcţia făuririi unei noi ordini economice internaţionale ; o analiză chiar şi sumară arată că, în anii din urmă, asistăm la deteriorarea continuă a situaţiei economice internaţionale, la multiplicarea şi agravarea crizelor globale, la înrăutăţirea sensibilă a poziţiilor economice ale ţărilor în curs de dezvoltare.

Pe fondul ansamblului acestor elemente, care este „bilanţul" ultimilor 10 ani pentru ţările în curs de dezvoltare, în preajma debutului celui de-al III-lea Deceniu al O.N.U. pentru Dezvoltare ?

Adîncirea decalajelor economice

ÎN CIUDA EFORTURILOR întreprinse pentru a face faţă problemelor dificile cu care au fost confruntate, precum şi a unor rezultate parţiale obţinute în această direcţie, în deceniul pe cale de a se încheia ţările în curs de dezvoltare, în ansamblul lor, nu au marcat decît ritmuri modeste ale creşterii economice. Cu excepţia celor exportatoare de ţiţei, ţările în curs de dezvoltare au înregistrat în deceniul 1970—1980 ritmuri medii de creştere economică, nu numai insuficiente pentru eliminarea treptată a subdezvoltării, dar chiar sensibil mai reduse în comparaţie cu cele din deceniul anterior (5,1% faţă de 5,6%) ; corelate cu creşterea demografică, aceste ritmuri sînt substanţial mai joase atunci cînd se are în vedere creşterea economică exprimată prin produsul naţional brut pe locuitor.

Creşterea P.N.B. şi a P.N.B./locuitor în ţările în curs de dezvoltare în deceniile 1960—1970 şi 1970—1980
— ritmuri medii anuale ; în % la preţurile din 1977 —

	P.N.B.		P.N.B./locuitor	
	1961-1970	1971-1980	1961-1970	1971-1980
Total ţări în curs de dezvoltare	5,6	5,3	3,1	2,9
din care :				
— Ţări importatoare de ţiţei	5,6	5,1	3,1	2,7
din care :				
— Ţări cel mai puţin dezvoltate	4,1	3,3	1,6	0,9
— Ţări exportatoare de ţiţei	5,5	6,1	2,8	3,5

Sursa : calcule şi estimări ale Băncii Mondiale.

În atari condiţii, nu poate fi vorba decît de o prelungire în timp a „supravieţuirii" economiilor naţionale în stare de subdezvoltare, nicidecum de punerea în practică a unor strategii efective de dezvoltare la nivelul fiecărei ţări, strategii implicînd opţiuni majore în orientarea şi reorientarea sectorială şi globală a proceselor de dezvoltare economică la nivel naţional, care să permită atingerea unor obiective fixate pe termen mediu şi lung. Aşa se şi explică de ce, de exemplu, industria prelucrătoare nu este în măsură să contribuie, pe ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare, decît cu circa 19% la formarea produsului intern brut (şi numai cu 9% în cele mai puţin dezvoltate ţări).

Este adevărat faptul că, pe parcursul ultimului deceniu, majoritatea ţărilor în curs de dezvoltare — şi în special cele mai puţin dezvoltate dintre ele — au devenit principalele victime ale situaţiilor de criză pe plan mondial, ale majorării cu mult peste limitele economic justificabile a preţurilor ţiţeiului, ale incertitudinilor în domeniul preţurilor materiilor prime de bază, ale recrudescenţei protecţionismului. Tot atît de adevărat este însă şi faptul că creşterea economică nu a fost în suficientă măsură susţinută de mobilizarea eforturilor proprii (ponderea investiţiilor în produsul intern brut fiind încă scăzută : 24% la nivelul ansamblului ţărilor în curs de dezvoltare şi numai 16% în cazul celor mai puţin dezvoltate dintre ele) şi nici de respectarea angajamentelor ţărilor dezvoltate în ceea ce priveşte ajutorul public pentru dezvoltare (care a reprezentat numai 0,3% faţă de 0,7% din P.N.B. al acestora, aşa cum se stabilise prin strategia pentru cel de-al doilea Deceniu — 1970-1980 — al O.N.U. pentru Dezvoltare). Ca urmare, prin ritmul său total insuficient, creşterea economică nu numai că nu a contribuit la atenuarea decalajelor existente faţă de ţările dezvoltate, ci a condus, din păcate, la adîncirea în continuare a acestora.

Schimburile comerciale şi povara datoriei externe

ÎN PLANUL comerţului internaţional, deceniul 1970—1980 a marcat o diminuare a ritmului de creştere a volumului aces-

tuia, de la 8% la 6%. De remarcat este faptul că ritmul mediu de creștere (5,4%) a volumului exporturilor țărilor în curs de dezvoltare s-a situat sub acest nivel mediu, în scădere pronunțată față de deceniul anterior, ceea ce, practic, a antrenat o diminuare relativă a participării țărilor sărace la schimburile comerciale internaționale. Această tendință iese cu și mai mare pregnanță în evidență dacă nu se iau în calcul exporturile de țiței ale țărilor în curs de dezvoltare producătoare. Mai mult, referindu-ne cu precădere la țările cel mai puțin dezvoltate, se observă că volumul exporturilor lor a înregistrat chiar o scădere, de aproape 1%, în anii '70.

O situație cu totul nesatisfăcătoare se remarcă în privința participării țărilor în curs de dezvoltare la comerțul mondial cu produse manufacturate, domeniu în care, pe baza planului de acțiune de la Lima (1975), se preconiza sporirea ponderii acestor țări la 30% pînă în anul 2000, dar unde ceea ce s-a realizat pînă în prezent nu îndrituiește în nici un fel posibilitatea atingerii obiectivului stabilit. Astfel, țările în curs de dezvoltare nu furnizează în prezent decît aproape 8% din exporturile mondiale de astfel de produse, acestea din urmă nereprezentînd decît circa 17% — pondere în scădere ușoară față de sfîrșitul deceniului trecut — din exporturile totale ale țărilor respective. Și aici trebuie menționat că, în fapt, majoritatea țărilor în curs de dezvoltare au marcat regrese pe această linie, căci aproximativ 77% din exporturile totale de produse manufacturate ale acestor țări erau realizate, la nivelul anului 1978, de numai 10 dintre ele.

Protecționismul tot mai accentuat adoptat de țările dezvoltate la importul din țările în curs de dezvoltare și-a adus o contribuție de netăgăduit la frînarea desfacerilor în străinătate ale țărilor mai puțin dezvoltate. În același sens au acționat și fluctuațiile masive de prețuri la unele materii prime nepetroliere de primă importanță. Astfel, fluctuația medie, de la an la an, a prețurilor pentru 33 produse nepetroliere incluse în Indicele Băncii Mondiale al prețurilor produselor primare — care a fost de 4,7% în perioada 1951—1960 și de 4,8% între 1961—1970 — a crescut la 12,4% în cursul perioadei 1971—1980; fluctuațiile au fost mai acute în anii '70 pentru toate grupele de produse, însă mai pronunțate pentru produsele alimentare (15,8%).

Paralel cu situația nesatisfăcătoare din domeniul exporturilor, volumul valoric al importurilor a continuat să crească, uneori în ritmuri susținute, ca urmare, în special, a creșterii galopante a prețurilor la țiței, precum și a majorării inflaționiste a prețurilor produselor prelucrate provenind din țările dezvoltate.

Creșterea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare în deceniile 1961—1970 și 1971—1980

— ritmuri medii anuale, în % —

	1961—1970	1971—1980
Total exporturi mondiale din care :	7,8	6,0
— total exporturi țări în curs de dezvoltare din care :	6,5	5,4
— total exporturi țări cel mai puțin dezvoltate	5,0	—0,8*)

*) Perioada 1970—1978
Sursa : calcule și estimări ale Băncii Mondiale

În condițiile deteriorării raportului de schimb, ca urmare a majorărilor fără precedent ale prețurilor țițeiului și produselor petroliere și a creșterii prețurilor produselor manufacturate importate, paralel cu încetinirea sensibilă a creșterii exporturilor, țările în curs de dezvoltare (în afara celor producătoare de petrol) s-au văzut confruntate, pe tot parcursul deceniului, cu deteriorări profunde ale situației plăților externe. Astfel, deficitul global al balanțelor plăților curente a înregistrat un ritm de creștere amețitor, majorîndu-se de la circa 8,3 miliarde dolari în 1970 la peste 39 miliarde dolari în 1975 și, conform estimărilor, la aproximativ 43 miliarde dolari la finele anului 1979. Cvintuplarea soldului negativ al plăților curente și-a pus în mod nemijlocit amprenta asupra procesului de dezvoltare din țările respective, acestea fiind puse în situația de a încerca o serie de reconsiderări și reajustări ale obiectivelor de dezvoltare, în limitele unor marje de manevră foarte înguste, care s-au concretizat, practic, în „blocarea" procesului de dezvoltare prin reducerea masivă a investițiilor destinate acestui scop.

Situația și așa precară a resurselor financiare ale țărilor în curs de dezvoltare, agravată de acumularea unor deficite masive în plățile cu străinătatea și de insuficiența asistenței financiare externe, a dus la o accentuare a necesității acestor țări de a apela la finanțare externă în condiții departe de a fi avantajoase pentru susținerea dezvoltării lor economice (termene de rambursare mai reduse și rate nominale ale dobînzilor mai înalte decît în trecut).

În aceste condiții, nu este deloc surprinzător faptul că datoria externă contractată de țările în curs de dezvoltare din surse oficiale și private (în valută străină) a crescut între începutul anului 1971 și sfîrșitul lui 1979 de 6 ori (în termeni nominali), atingînd nivelul estimat de 376 miliarde dolari. De asemenea, serviciul datoriei externe a crescut în mod corespunzător, de la 9,4 miliarde dolari în 1971 la un nivel estimat de 69 miliarde dolari în 1979; rezultă, prin urmare că, dacă la începutul deceniului sumele necesare rambursării datoriei externe reprezentau circa 6,5% din totalul veniturilor în devize obținute de aceste țări din exporturi, la sfîrșitul perioadei acestea „înghițeau" peste 1/4 din veniturile astfel realizate!

★

IATĂ, așadar, foarte succint, tabloul economic al țărilor în curs de dezvoltare la finele celui de-al doilea Deceniu al O.N.U. pentru Dezvoltare și în preajma unei noi perioade de 10 ani care se dorește a reprezenta un nou pas, de data aceasta efectiv, pe calea reducerii decalajelor economice din lumea contemporană, pe calea realizării unei noi ordini economice. Obiectiv care poate părea ambițios, date fiind experiența de pînă în prezent, precum și rezultatele nesatisfăcătoare ale ultimei sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrată noii ordini economice internaționale, dar imperios necesar în contextul actual al economiei mondiale.

Tocmai de aceea se impune, în primul rînd, renunțarea de către țările dezvoltate la încercările de a segmenta și de a limita rezolvarea marilor probleme economice ale lumii contemporane fie la nivelul unora sau altora din organismele internaționale specializate — care nu permit abordarea coerentă a ansamblului acestor probleme —, fie la nivelul unor cercuri restrînse, care să excludă majoritatea țărilor de la procesul de luare a deciziilor. Această renunțare trebuie să creeze posibilitatea adoptării — în cadrul actualei sesiuni ordinare a Adunării Generale a O.N.U. — a deciziei privind lansarea neîntîrziată a negocierilor globale în problemele energiei, materiilor prime, comerțului, dezvoltării, precum și relațiilor valutar-financiare. O astfel de decizie ar conferi cu totul alte dimensiuni și alt cadru — mai propice — punerii în practică a celei de-a III-a strategii internaționale a dezvoltării pentru deceniul 1981—1990.

Este necesar, în al doilea rînd, să se găsească modalitățile și căile cele mai potrivite pentru realizarea efectivă a obiectivelor înscrise în noua strategie internațională pentru dezvoltare și anume, între altele: atingerea unui ritm mediu anual de creștere a produsului intern brut de cel puțin 7% și de dezvoltare a industriei prelucrătoare de minimum 9% pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare; alocarea, în scopul investițiilor, pînă în 1990, a circa 28% din P.I.B. anual al acestor țări; realizarea și, pe cît posibil, depășirea obiectivului de alocare de către țările dezvoltate a 0,7% din produsul lor național brut ajutorului public pentru dezvoltare în condiții avantajoase.

Obținerea unor rezultate concrete pe linia reducerii, și, în cele din urmă, eliminării gravelor decalaje economice din lumea contemporană implică însă abordarea realistă și soluționarea ansamblului acestor cerințe imperioase, ceea ce necesită, din partea tuturor țărilor lumii, dovada voinței lor politice cu privire la angrenarea plenară în procesul de edificare a unor noi relații economice între state.

Căci, așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — în Mesajul adresat Adunării Generale a O.N.U. — referindu-se la rolul Organizației Națiunilor Unite, al instituțiilor ei specializate, la sarcinile care revin tuturor statelor membre, este necesar să se **„acționeze cu mai multă hotărîre pentru lichidarea stării de subdezvoltare, pentru statornicirea unor raporturi de colaborare echitabilă între toate țările, care să stimuleze progresul economic, tehnologic și social al întregii omeniri, și în special al țărilor rămase în urmă, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale"**. Aceasta este, dealtfel, poziția constantă a României, afirmată în numeroase ocazii, în sensul că țara noastră nu privește acest proces istoric complex care este făurirea noii ordini economice internaționale ca o confruntare între diferite state sau grupuri de state, ci ca o colaborare strînsă între toate acestea, indiferent de nivel de dezvoltare și de orînduire socială, în scopul soluționării în comun a **stringentelor** probleme economice ale contemporaneității.

Adrian CONSTANTINESCU
Costea MUNTEANU
Institutul de economie mondială

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Început de revenire în construcțiile navale

ULTIMELE statistici indică începutul unei reveniri în industria construcțiilor de nave. Volumul comenzilor pe ansamblul țărilor nesocialiste a crescut cu 1,6 mil. trb în trimestrul II, ajungînd la 32,5 mil. trb (comparativ cu nivelul record de 133,4 mil. trb din martie 1974 și nivelul minim de 25,1 mil. trb înregistrat în martie 1979). Pe lista principalilor beneficiari figurează Japonia (cu comenzi însumînd 12 mil. trb), urmată de Brazilia (2,3 mil. trb), Coreea de Sud (2,2 mil. trb), Spania (1,9 mil.) și Polonia (1,7 mil. trb).

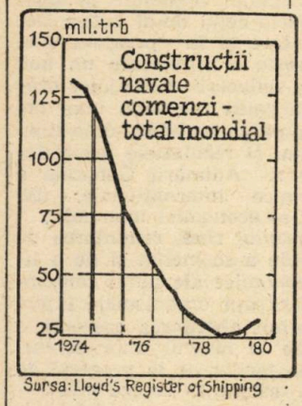

Sursa: Lloyd's Register of Shipping

Se constată continuarea tendinței de declin a comenzilor pentru petroliere (acestea reprezentînd 30,4% din total), paralel cu creșterea interesului pentru nave destinate transportului în vrac.

Stocuri strategice

UN studiu al Comisiei senatoriale pentru energie din Congresul S.U.A. apreciază că Statele Unite trebuie să fie pregătite pentru o eventuală criză-șoc, impunîndu-se în acest sens atît coordonarea planurilor cu aliații săi occidentali cît și completarea rezervelor strategice de petrol. Studiul citat consideră că în următorii 10 ani este aproape certă o diminuare importantă în livrările mondiale de țiței — situație pentru care S.U.A. nu sînt îndeajuns de pregătite în prezent. Astfel, depozitarea rezervelor de petrol în minele părăsite din Louisiana și Texas nu a progresat la nivelul dorit. După o perioadă de relativă stagnare, acțiunea de depozitare a fost reluată în august 1980 la o rată de 100 mii barili/zi, în prezent ajungîndu-se la nivelul de 135 mii barili/zi. Stocurile acumulate — de 100 mil. barili — sînt considerate drept total insuficiente, fiind necesar să se ajungă cel puțin pînă la 1 miliard barili, ceea ce ar asigura Statelor Unite o independență de cîteva luni în caz de forță majoră.

Stocurile de țiței ale țărilor occidentale dezvoltate însumează în prezent 400 mil. t, respectiv echivalentul consumului lor numai pentru un interval de aproximativ o lună.

Producția mondială de hîrtie

CAPACITATEA industriei mondiale a hîrtiei este așteptată să crească simțitor în deceniul viitor și în special în cea de-a doua parte a sa — apreciază surse ale FAO. Pînă în 1984 capacitatea industriei de cherestea va crește cu 13,2%, la 155,1 mil. t, iar capacitatea de producție pentru hîrtie și carton — cu 15,2%, la 221,5 mil. t.

Cea mai rapidă creștere este așteptată la capacitățile pentru tipărituri care, potrivit FAO, se vor majora cu circa 25%, respectiv cu 7 mil. t între 1979 și 1984. O extindere însemnată în această direcție va avea loc, în perioada menționată, în America de Nord, precum și America Latină și Finlanda. Capacitatea pentru tipărituri va înregistra o creștere de 4,6% pe an în medie, respectiv o rată dublă față de cea a ultimilor 5 ani.

În sectorul cherestelei cea mai rapidă creștere este așteptată la capacitatea de prelucrare mecanică care se va majora cu o rată anuală de 3,2% pe an.

Programe de dezvoltare

Mauritania: valorificare superioară a resurselor naturale

PENTRU valorificarea resurselor interne și impulsionarea exporturilor (care în prezent acoperă numai aproximativ 50% din valoarea importurilor) cel mai important proiect de dezvoltare a economiei Mauritaniei este începerea exploatării zăcămintelor de minereu de fier de la Guello el Rhein. Prioritatea absolută a acestui obiectiv este dublată de faptul că zăcămintele actuale de la Kedia d'Idjil și Tazadit — deși cu o producție în creștere acum — se vor epuiza în perspectiva anilor '90. Proiectul Guello va asigura în 1992 o producție de 12 milioane tone, iar în 1994 14 milioane tone. Rezervele de la Guello, formate din mai multe zăcăminte, sînt estimate în totalitatea lor la 1 miliard tone minereu de fier, din care 285 milioane tone zăcămîntul Guello el Rhein — primul care va intra în exploatare și care necesită pentru aceasta investiții de 500 milioane dolari. Odată cu exploatarea noilor zăcăminte, economia Mauritaniei va intra într-o nouă etapă de dezvoltare prin începerea programului de realizare a industriei siderurgice proprii, concretizată în construirea primului combinat siderurgic al țării.

O importanță asemănătoare se acordă realizării unor noi proiecte agricole în scopul diminuării deficitului alimentar, cifrat în prezent la circa 3 miliarde ouguiya (41 ouguiya = 1 dolar). Cele mai importante dintre ele se referă la amenajarea unor sisteme de irigații reprezentînd în total circa 50 000 ha. În valea Senegalului, va fi încheiată în 1983 construirea barajului Dioma începută în 1980.

Pe locul al treilea în ordinea priorităților se află proiectul valorificării marilor bogății piscicole din apele maritime teritoriale, ceea ce va permite dezvoltarea progresivă a unei industrii naționale de exploatare și prelucrare a peștelui. Pentru valorificarea acestor resurse, în cursul anului 1980 a fost definită o nouă politică în domeniul pescuitului maritim care să favorizeze o mai mare participare a firmelor locale în pescuitul maritim și totodată să permită dezvoltarea unei industrii naționale de prelucrare a peștelui. În 1980 producția de pește este estimată la 332 000 tone, dar potrivit unui program elaborat în colaborare cu F.A.O. urmează să se ajungă în scurt timp la 532 000 tone pe an.

Relațiile economice româno-mauritaniene se desfășoară în cadrul unor acorduri comerciale, de credit și de cooperare economică. Deși pînă de curînd structura exporturilor românești se baza pe livrările de produse textile, materiale de construcții, produse alimentare sau articole de uz casnic, în cea a importurilor pe livrările de minereu de fier, o serie de acțiuni de cooperare din ultimii ani în domeniul minier, piscicol sau în industria materialelor de construcții aduc o contribuție substanțială la îmbunătățirea acestei structuri și deschid noi perspective de dezvoltare a relațiilor în viitor.

Marin FRĂNCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMÎNA 8—12 DECEMBRIE 1980 **dolarul S.U.A.** a continuat să înregistreze o puternică mișcare de repreciere față de restul valutelor occidentale. Această evoluție a fost sprijinită în continuare de accentuarea tendinței de creștere a dobînzilor la dolarii S.U.A. pe piața internă (dobînda preferențială „prime rate" a atins nivelul de 20% p.a. precum și pe piața eurodepozitelor unde pentru perioada de o lună nivelul dobînzii s-a apropiat de 25% p.a.). În acest context sînt menționate și efectele pozitive datorate creșterii indicelui vînzărilor cu amănuntul cu 1,6% în luna noiembrie în S.U.A. Pe fondul tendinței de repreciere a dolarului s-au resimțit intervențiile repetate ale diverselor bănci naționale care au încercat să frîneze deprecierea monedelor lor.

Lira sterlină a avut, în pofida unui recul în raport cu dolarul S.U.A., o poziție relativ fermă față de restul valutelor occidentale. Această evoluție a reflectat efectele datorate evoluției balanței de plăți care a înregistrat pe luna noiembrie un excedent de 1,08 miliarde lire precum și înregistrarea unei creșteri lunare a inflației în aceeași perioadă de 13,50% față de 13,75% în luna precedentă. Lira a cotat la închiderea de 2,32 dolari cu circa 0,9% sub nivelul închiderii precedente. **Francul elvețian** a înregistrat o depreciere accentuată în raport cu dolarul S.U.A. față de care s-a situat la închidere la un nivel de aproximativ 1,8275 franci, deprecierea săptămînală fiind de 3,3%. **Marca vest-germană** a atins în acest interval unul dintre cele mai joase nivele din ultimii doi ani — la un curs de închidere de circa 2,0175 mărci/1 dolar. Intervențiile băncii centrale a R.F.G.-ului precum și realizarea în luna noiembrie a unei creșteri de 0,7% a produsului național brut (față de luna corespunzătoare a anului trecut) nu au putut ajuta prea mult moneda vest-germană care resimte puternic handicapul unei diferențe de dobînzi deosebit de mari în raport cu dolarul S.U.A. (raport de peste 1 la 2). **Francul belgian** și **francul francez** au înregistrat la rîndul lor o depreciere însemnată față de dolarul S.U.A. în raport cu care au terminat intervalul la circa 32,60 franci belgieni (depreciere de circa 3,5%) și la circa 4,6850 franci francezi (depreciere de aproximativ 3,1% în raport cu închiderea precedentă. **Lira italiană** a înregistrat la rîndul său o depreciere constantă față de dolarul S.U.A. și a cotat la închidere la circa 959,99 lire/1 dolar. **Yenul japonez** a continuat să evolueze într-o manieră deosebită față de restul valutelor occidentale în raport cu care a realizat o repreciere, concretizată în relația cu dolarul S.U.A. într-o repreciere de circa 1,1% față de închiderea de referință la cursul de 210,25 yeni/1 dolar.

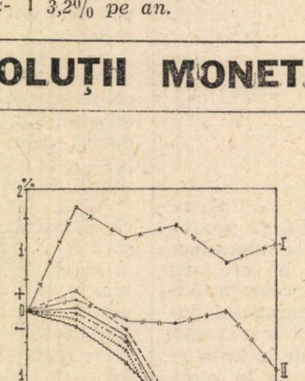

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 8—12 XII ; bază : cursurile din ziua de 5 XII a.c.

Nivelul dobînzilor la perioada de șase luni a înregistrat o creștere la toate valutele, creșterea cea mai sensibilă fiind cea de la eurodepozitele în dolari S.U.A. — 20,125% față de 17,75% în săptămîna anterioară. Euromărcile vest-germane s-au negociat la aceeași perioadă la circa 10,1875% iar eurofrancii elvețieni la circa 7%.

Prețul aurului a înregistrat o scădere puternică, explicată parțial și prin creșterea deosebită a dobînzilor la eurodepozite, atingînd la ultimul fixing la Londra al săptămînii nivelul de 562,75 dolari pentru o uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ ÎN PROCESUL DE RECICLARE A MIJLOACELOR FINANCIARE (II)

Reticența băncilor comerciale

IMPRUMUTURILE **de pe piețele de capital** au constituit în perioada 1974—1979 o cale importantă de finanțare a deficitelor plăților curente ale țărilor în curs de dezvoltare. Suma cumulată a acestora între 1974 și 1979 s-a ridicat la 141,6 miliarde dolari, din care : 126,7 miliarde dolari, respectiv 90%, sub formă de credite pe termen mediu și lung, acordate de sindicate de bănci private, 6% prin emisiuni de obligațiuni internaționale și 4% prin emisiuni de obligațiuni pe piețele naționale de capital din țările dezvoltate. Răspunzînd cel mai bine necesităților de finanțare ale balanțelor de plăți, împrumuturile acordate de consorțiile bancare au crescut într-un ritm foarte rapid, depășind ritmul de creștere a fondurilor proprii ale băncilor, ceea ce a determinat o anumită deteriorare a bilanțurilor băncilor comerciale.

În consecință, băncile comerciale manifestă în prezent reticență în acordarea de noi împrumuturi țărilor în curs de dezvoltare, cu atît mai mult cu cît în cercurile de afaceri occidentale s-a făcut o campanie exagerată asupra riscurilor pe care le prezintă creditele acordate lumii a treia. Pentru ca împrumuturile acordate de băncile private să joace și în perioada 1981—1985 același rol important în procesul reciclării ca și în ultimii șase ani, se estimează că ele ar trebui să crească cu 20% pe an, ceea ce este puțin probabil din mai multe considerente : fondurile proprii ale băncilor private nu vor putea crește într-un asemenea ritm, avînd în vedere că acțiunile băncilor nu sînt foarte bine cotate și în consecință lărgirea capitalului propriu este dificilă ; autoritățile monetare din țările occidentale au întărit în ultimii ani controlul activității bancare, după experiența cu falimentele băncilor Herstatt, Franklin National, Hamilton National, National of San Diego.

Totuși, băncile comerciale occidentale vor continua să furnizeze și în perioada următorilor ani importante împrumuturi țărilor deficitare, constituind un canal principal al reciclării. Estimările făcute de specialiști subliniază că în acest an și în cel următor două treimi din excedentele țărilor membre ale OPEC vor fi plasate sub formă de depozite la băncile comerciale occidentale, ceea ce va spori considerabil capacitatea de împrumut a băncilor. Desigur, ponderea plasamentelor bancare se va diminua în anii următori, dar, cel puțin pentru început, băncile comerciale vor dispune de suficientă lichiditate pentru a acorda noi credite țărilor deficitare, inclusiv țărilor în curs de dezvoltare.

Structura pe categorii de debitori a angajamentelor externe ale băncilor comerciale occidentale arată, de asemenea, o situație tolerabilă. O mare parte din împrumuturile externe acordate de acestea au ca destinație țările dezvoltate, iar din cele 141,6 miliarde dolari acordate țărilor în curs de dezvoltare aproape 90% au ca destinație grupurile țărilor în curs de dezvoltare cu venit mediu și cu venit ridicat (între 550 și 2 500 dolari pe locuitor, după statistici ale Băncii Mondiale), după cum urmează : 25,3% către țările membre ale OPEC (din care 22,3% țărilor exportatoare de petrol cu populație numeroasă, care au înregistrat în mai mulți ani deficite) ; 28,3% țărilor în curs de dezvoltare cu venit ridicat (din care 16,7% Braziliei) ; 33,9% țărilor în curs de dezvoltare cu venit mediu pe locuitor (din care 19,5% Mexicului) și numai 10,3% țărilor în curs de dezvoltare cu venit scăzut pe locuitor (sub 500 dolari). Semnificativ este faptul că deși această ultimă grupare de țări a înregistrat aproape 75% din deficitul cumulat al plăților curente ale lumii a treia în perioada 1974—1979, ele au beneficiat de numai 10% din creditele bancare. Dirijarea împrumuturilor bancare spre un număr mai mare de țări în curs de dezvoltare ar răspunde nu numai necesităților reale ale acestor țări, dar ar diminua considerabil și concentrarea excesivă a riscurilor, care dezavantajează, desigur, băncile amintite.

Rolul aparte al F.M.I.

TOCMAI avînd în vedere rolul în descreștere pe care îl vor juca, probabil, băncile comerciale occidentale în procesul reciclării, majoritatea cercurilor de specialitate apreciază că, spre deosebire de perioada 1974—1976, în următorii cinci ani va crește importanța **instituțiilor financiare internaționale.** În acest context, o sarcină aparte revine Fondului Monetar Internațional.

În perioada 1974—1979, F.M.I. a asigurat mai puțin de 5% din necesitățile de finanțare ale țărilor în curs de dezvoltare. Deși Fondul dispune încă de lichiditate, capacitatea sa de împrumut apare limitată comparativ cu necesitățile prezente rezultate din reciclare. Disponibilitățile Fondului constau din rezervele de aur și valute ; or, este cunoscut că vînzările de aur ale F.M.I. au încetat în acest an (și reluarea lor nu poate fi hotărîtă decît cu o majoritate de 85% din puterea de vot a Fondului), iar disponibilitățile în monede convertibile ale Fondului reprezintă în mare măsură drepturi asupra unor țări cu o poziție slabă a plăților externe. Flexibilitatea Fondului este, de asemenea, limitată de faptul că posibilitatea lui de a deține o monedă convertibilă depinde de cota de participare la F.M.I. a țării în cauză.

Din aceste considerente, este salutară preocuparea oficialităților F.M.I. de a extinde resursele acestei instituții financiare, de a lărgi accesul țărilor membre la creditele sale și de a lăsa debitorilor perioade mai îndelungate în decursul cărora să se poată adapta condițiilor cerute de programele de creditare ale Fondului. Așa cum arăta directorul executiv al F.M.I., J. de Larosière, Fondul trebuie să fie pregătit să se angajeze direct în activități de reciclare, respectiv să ia cu împrumut fonduri din țările excedentare și, pe această bază, să acorde credite țărilor deficitare. Există, de asemenea, propuneri ca Fondul Monetar Internațional să poată să lanseze împrumuturi pe piețele de capital, obținînd pe această cale fondurile de care are nevoie pentru a finanța o parte tot mai importantă a dezechilibrelor din plățile internaționale. Paralel cu lărgirea capacității de împrumut a F.M.I., trebuie să se aibă în vedere și noul program de asistență financiară pentru ajustări structurale ale economiilor naționale adoptat în acest an de Grupul Băncii Mondiale.

În sfîrșit, în afara acestor trei **canale principale** ale reciclării, un alt canal a cărui importanță poate spori în perioada următoare sînt **împrumuturile directe**, pe care le acordă țările membre ale OPEC țărilor cu deficite ale balanțelor de plăți. În ultimii șase ani, instituțiile financiare ale țărilor membre ale OPEC au acordat împrumuturi interguvernamentale sau de altă natură în valoare totală de 33 miliarde dolari. Se remarcă în prezent activizarea băncilor arabe în ceea ce privește creditarea țărilor deficitare. În iulie a.c., cîteva instituții financiare din Kuweit au acordat Braziliei un împrumut de 120 milioane dolari ; cîteva bănci arabe participă în prezent la un sindicat bancar care acordă un împrumut de 300 milioane dolari aceleiași țări. Ministerul de Finanțe al R. F. Germania a contractat împrumuturi de circa 5 miliarde mărci vest-germane de la instituțiile financiare ale Arabiei Saudite, pe care, se pare, le folosește în procesul reciclării.

★

Din prezentarea celor cîteva aspecte legate de procesul reciclării, rezultă că fenomenele și mecanismele implicate prezintă o complexitate aparte. Ca orientare generală, se pare că în anii următori — avînd în vedere sumele implicate — reciclarea se va efectua în mai mică măsură în mod „automat", prin intermediul piețelor de capital, fiind în mai mare măsură dirijată prin instituțiile financiare oficiale și semioficiale, naționale și internaționale. Tocmai ținînd seama de caracterul dirijat al reciclării, o importanță deosebită trebuie acordată problemelor complexe care confruntă în prezent economia mondială. În acest sens, avînd în vedere imperativele lichidării subdezvoltării, ale diminuării decalajelor, România apreciază că este necesar să se acorde o atenție mai mare cooperării internaționale pentru reorientarea procesului de reciclare a mijloacelor financiare ale țărilor care au surplusuri și legarea lui în mai mare măsură de nevoile de finanțare ale țărilor în curs de dezvoltare, în interesul accelerării dezvoltării lor economice și sociale.

În formularea strategiei generale a reciclării fondurilor financiare, nu trebuie omis faptul că între problemele economice majore care se pun astăzi se

numără și datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare față de țările dezvoltate, care a atins proporții îngrijorătoare. Ținînd seama de această situație deosebit de gravă, România socotește necesar să se identifice și să se convină măsuri de ușurare a datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare și de echilibrare a balanțelor de plăți. Țara noastră a propus de aceea comunității internaționale anularea datoriei externe a țărilor cu un venit național sub 500—600 dolari pe locuitor, ca și reduceri, instituiri de moratorii și alte măsuri de reeșalonare a plăților, inclusiv amînarea acestora fără dobîndă pe termen de 15—20 ani, pentru alte țări în curs de dezvoltare confruntate cu această problemă.

Țările în curs de dezvoltare resimt, totodată, din greu înăsprirea condițiilor de acces pe piața creditelor internaționale, în mod deosebit datorită tendinței de creștere a ratei dobînzilor înregistrată în ultimii ani. Creditul nu numai că nu înlesnește o dezvoltare economică pe măsura nevoilor țărilor în curs de dezvoltare, ci a devenit o frînă în realizarea proiectelor lor naționale. De aceea, România consideră deosebit de actuală adoptarea unor măsuri care să țină dobînzile în limite rezonabile, să faciliteze accesul echitabil al țărilor în curs de dezvoltare la piețele financiare, la creditele pe termen lung, la piețele de capital.

Mugur ISĂRESCU

Gîndirea economică contemporană

(Urmare din pag. 21)

Scoțind în evidență unele insuficiențe ale teoriei costurilor comparative și a modelului Heckscher-Ohlin privind înzestrarea cu factori, *dr. A. Iancu*[19]) a precizat cîteva cerințe principale care, după părerea sa, trebuie avute în vedere la construcția modelelor privind structura și evoluția comerțului exterior în condițiile actuale : redefinirea factorilor și determinarea raportului cantitativ al acestora în relațiile comerciale externe ; redimensionarea factorilor tehnologici și luarea lor în considerare în dezvoltarea relațiilor economice externe ; analiza tipurilor de progres tehnic care contribuie la amplificarea relațiilor de comerț exterior etc.

Referindu-se la teoriile privind transferul de tehnologie din țările avansate industrial spre țările în curs de dezvoltare, *asist. univ. Șt. Marinescu*[20]) a întreprins o analiză critică a concepției lui J. Galtung privitoare la această problemă, relevînd aspectele pozitive ca și limitele din gîndirea savantului. În același context al cercetării temelor schimburilor internaționale, *asist. univ. V. Stoenescu*[21]) a prezentat cîteva concluzii reieșite dintr-un studiu de caz efectuat împreună cu o grupă de studenți de la Academia de Studii Economice, cu privire la prognoza raportului de schimb pînă în anul 2000.

Abordînd problema crizei sistemului monetar internațional, *conf. dr. Mariana Negruș*[22]) a relevat distanța dintre poziția diferitelor state și teorii privind redresarea acestuia pe de o parte și evoluția reală a sistemului, pe de altă parte. Autoarea a insistat asupra faptului că, după părerea sa, disputa privind reforma sistemului monetar internațional s-a transformat dintr-o dispută teoretică, într-una cu caracter politic.

UN LOC IMPORTANT au ocupat în dezbaterile colocviului problemele țărilor în curs de dezvoltare și în mod deosebit cele referitoare la creșterea economică și căile de modernizare a economiei. În acest context, *prof. dr. I. Bulborea*[23]) a relevat contribuția unor cercetători englezi de orientare marxistă (M. Dobb, J. Woodis, G. Kay) la analiza esenței, cauzelor, căilor de eliminare a subdezvoltării că și a acțiunilor de politică economică ce trebuie întreprinse de fostele colonii pentru înscrierea lor pe orbita dezvoltării industriale independente. Totodată, a evidențiat poziția critică a gîndiri marxiste engleze cu privire la diversele teorii colonialiste și neocolonialiste vehiculate în literatura burgheză contemporană.

În același sens, *dr. M. Rozorea și dr. D. Mureșan*[24]) au relevat progresul continuu din gîndirea africană a ultimului deceniu privind analiza și caracterizarea științifică a economiei sud-africane; în acest context a fost evidențiată utilizarea tot mai largă de către economiștii africani a instrumentarului metodologic marxist pentru surprinderea esenței și particularităților economiei sud africane în cadrul unei analize sistemice, atotcuprinzătoare.

Prezentînd succint evoluția încercărilor de formalizare matematică a creșterii economice în țările subdezvoltate, *lector Sanda Arsene*[25]) a evidențiat în comunicarea sa aspectele valoroase ca și limitele unor modele ale creșterii economice în aceste țări, bazate pe analiza input-output. Autoarea a subliniat ideea că eforturile de modelare macroeconomică a creșterii în aceste țări, cu toate că sînt de dată mai recentă, au adus și pot aduce o contribuție teoretică, dar mai ales practică, la stabilirea căilor și strategiilor de eradicare a subdezvoltării.

Relevînd reconsiderarea politicii de dezvoltare a sectorului agricol în strategia globală a țărilor Americii Latine, *Marina Rudăreanu*[26]) a prezentat concepțiile unor economiști latino-americani cu privire la necesitatea vitală pentru țările lor a creșterii producției agricole într-un ritm mult mai accelerat decît în ultimele decenii.

Restabilirea cu luciditate și realism a locului industriei mici și mijlocii în conceptul de modernizare a economiilor rămase în urmă a fost relevată de *Eufrosina Ionescu*[27]) pe exemplul gîndirii economice indiene actuale. În opoziție cu această abordare, *conf. dr. Gh. Ciulbea*[28]) a evidențiat anacronismul unor concepții care estimează exclusivist și supraapreciază rolul agriculturii și al satului în emanciparea societății indiene.

Un interes particular a trezit comunicarea referitoare la „noii economiști" a *dr. Dan Popescu*[29]). Autorul a subliniat contextul social-economic și politic în care a luat naștere și evoluează acest curent de gîndire și acțiune cu orientare de dreapta, evidențiind totodată elementele de raportare la keynesismul tradițional și la varianta sa modernă. Aprecieri finale au reliefat pericolul pe care îl prezintă pentru cuceririle maselor populare punerea în aplicare a măsurilor de politică economică preconizate de exponenții acestui curent. *Conf. dr. Ioan Cristescu*[30]) a întreprins o incursiune în istoria relativ scurtă a prospectivei economice nemarxiste, relevînd asaltul pe care ea îl suportă în condițiile multiplicării problemelor „fără soluții".

Un grup de trei comunicări a pledat în favoarea unei mai strînse legături între științele naturii și cele sociale, în vederea abordării mai cuprinzătoare și eficace a problematicii economice. Dealtfel, una dintre comunicări[31]) are un titlu semnificativ în acest sens. Autorii argumentează ideea potrivit căreia cuceririle din științele naturii trebuie să-și găsească reflectarea în adîncirea înțelegerii fenomenului economic, exemplificările făcute fiind din domeniul fizicii. O altă comunicare[32]) a relevat importanța tot mai mare pe care o capătă analiza legăturii existente între ecologia umană, știința interrelațiilor populației cu mediul înconjurător și economie, știința relațiilor de producție din societate. S-a desprins concluzia că această analiză trebuie să faciliteze adaptarea tuturor activităților economice la scopurile permanentei și progresului umanității, într-o orientare superioară. În sfîrșit, o ultimă comunicare[33]) din acest grup prezintă reflecțiile unui cadru tehnic *(ing. I. Olaru)* cu privire la locul și rolul analizei valorii în gîndirea și practica economică.

Colocviul a prilejuit lui *S. Toma*[34]) accentuarea ideii că, pentru deciderea caracterului dezvoltării diverselor localități se impune clarificarea unor concepte referitoare la mișcarea pendulatorie a simbolurilor valorice între mediul urban și cel rural.

★

PRIN VARIETATEA problematică și marea actualitate teoretică, politică și ideologică a comunicărilor și dezbaterilor, prin rigoarea teoretică și spiritul de înaltă exigență ideologică în care s-au desfășurat, lucrările primului Colocviu național consacrat orientărilor actuale din gîndirea economică contemporană, organizat de Institutul de economie socialistă, au constituit o reușită în crearea unui cadru favorizant pentru o cît mai largă mobilizare a frontului gîndirii economice românești la cercetarea, cunoașterea și valorificarea creației științifice contemporane din domeniul teoriei economice.

19) dr. Aurel Iancu, Inzestrarea cu factori și progresul tehnic în optica unor teorii contemporane ale comerțului exterior
20) Ștefan Marinescu, Transferul de tehnologie ca proces în concepția lui J. Galtung
21) Virgil Stoenescu, Cîteva considerații cu privire la teoria schimbului inegal
22) conf. dr. Mariana Negruș, Curente în gîndirea monetaristă contemporană și evoluția sistemului monetar internațional
23) prof. dr. Ioan Bulborea, Dezvoltarea și subdezvoltarea economică în optica gîndiri marxiste în Anglia
24) dr. Dumitru Mureșan, dr. M. Rozorea, Criterii de analiză a caracterului economiei sud-africane în gîndirea anticolonialistă contemoprană
25) Sanda Arsene, Modele ale creșterii economice în țările subdezvoltate — valențe și limite
26) Marina Rudăreanu, Un punct de vedere latino-american cu privire la dezvoltare
27) Eufrosina Ionescu, Industrie mică și mijlocie în conceptul de modernizare a economiilor rămase în urmă.
28) conf. dr. Gh. Ciulbea, Mai există azi fiziocrați ?
29) dr. Dan Popescu, Considerații privind teoriile „noilor economiști"
30) conf. dr. Ioan Cristescu, Prospectiva economică nemarxistă sub incidența impactelor crizuale.
31) B. Cotigaru, H. Minți și alții : Relația dintre științele naturii și științele sociale. Fizica în gîndirea economică modernă
32) M. Barnea, Concepția de ecologie umană și economia
33) I. Olaru, Reflecții privind locul și rolu' analizei valorii în gîndirea și practica economică socialistă
34) S. Toma, Continuum rural-urban... Pro sau contra

Prețul petrolului — sursă de decalaje în OCDE

PRIMA CRIZĂ a petrolului (din 1974) a afectat, după cum se știe, în primul rînd țările în curs de dezvoltare neproducătoare de țiței. Ceea ce s-a observat mai puțin este influența acestui fenomen în rîndul țărilor industrializate, anume faptul că țările mai puțin industrializate au fost cele care au suportat efectul aproape în întregime, preluînd și „șocul" țărilor cele mai avansate din așa-numitul „grup al celor zece" (Gr. 10) și mărind, astfel, decalajele ce le separă.

Explicațiile pot fi considerate ca derivînd din : dificultățile țărilor OCDE mai puțin dezvoltate de a penetra pe piețele OPEC cu mărfuri solicitate de „petroliștii lumii" (construcții portuare, fabrici petrochimice, rezervoare) și furnizate în proporție de 90% de țările

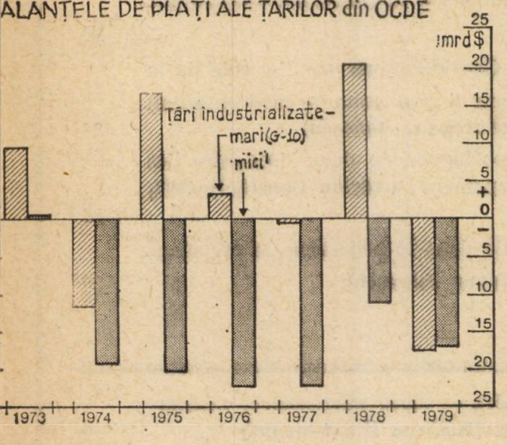

puternic dezvoltate ; imposibilitatea de a stăvili inflația, așa cum au făcut țările mai bogate prin restructurarea rapidă a producției, identificarea de noi piețe de desfacere la produse competitive ca preț și calitate și utilizarea resurselor lor financiare pentru achitarea datoriilor externe contractate. Astfel, în timp ce în anii de după 1974 grupul celor zece a realizat importante excedente, partenerii lor mai puțin dezvoltați au înregistrat un deficit mediu anual al balanței de plăți de 19 mlrd. dolari în perioada 1974—79, fără o perspectivă de îmbunătățire radicală a situației lor în viitorul previzibil.

Ungaria: perfecționarea învățămîntului profesional

MĂSURILE de perfecționare a sistemului de pregătire a muncitorilor calificați în R.P. Ungară, care aduc — începînd din această toamnă — o serie de corective structurii învățămîntului respectiv, conținutului materialelor didactice și metodelor de pregătire (ținînd seama de cerințele economice, tehnice și de altă natură, în continuă schimbare) urmăresc satisfacerea cît mai completă a nevoilor economiei naționale de forță de muncă calificată, precum și asigurarea unei mobilități sporite a noilor muncitori calificați. Prin continuarea procesului de contopire a unor profesii tangente, numărul profesiilor pentru care sînt pregătiți de acum încolo muncitorii calificați a fost redus la 128, față de 190 pînă nu demult. Pregătirea acestora, în cazul unui număr de 25 de specializări (din cele 190), a fost trecută direct în sarcina întreprinderilor.

A avut loc și o anumită reorganizare a rețelei unităților școlare, care să permită ameliorarea condițiilor de pregătire și educare a viitorilor muncitori calificați. Numărul profesiilor cu profil general crescînd de la 22 la 36, implicit va spori efectivul muncitorilor calificați înzestrați cu cunoștințe de specialitate mai largi, acțiune ce va fi continuată în funcție de ritmul progresului tehnic și de mutațiile în structura producției din economia ungară.

Hidroenergia, o resursă prea puțin valorificată

SE APRECIAZĂ că în prezent ponderea hidroenergiei în consumul mondial de energie primară reprezintă doar circa 5%, ea asigurînd aproximativ 20% din producția mondială de energie electrică. Potențialul hidroenergetic eco-

Țara	Potențialul economicește valorificabil (mlrd.kWh/an)	Gradul de utilizare (%)
Norvegia	104,5	69
Turcia	71,8	4
Franța	64,5	73
Italia	64,1	61
Suedia	60,0	99
Spania	47,1	62
Austria	32,9	58
Elveția	32,0	87
Islanda	30,0	7
Finlanda	18,0	57
Grecia	15,6	14
R.F.G.	15,5	99
Portugalia	9,9	74
Anglia	8,6	53

Sursa : „Referativnîi sbornik — ekonomika promîșlennosti", nr. 10/1980.

nomicește exploatabil este evaluat de specialiști la 9600 mlrd. kWh/an, din care în prezent se utilizează circa 17%.

După cum se vede din tabelul de mai sus, chiar și într-o zonă cu un grad înalt de utilizare a potențialului hidroenergetic ca Europa occidentală, în anul precedent izbucnirii „crizei" energetice, valorificarea acestei surse de energie se afla într-un stadiu avansat doar în Suedia, R.F.G. și Elveția, în celelalte țări existînd rezerve ample (în cazul Turciei, Islandei, Greciei) sau încă apreciabile, care așteaptă să fie valorificate.

Extinderea construcției de hidrocentrale mici

ÎN ULTIMELE decenii ponderea hidrocentralelor în capacitatea totală instalată a uzinelor electrice din S.U.A. s-a redus la jumătate, respectiv la circa 15% în 1978, față de circa 30% la mijlocul deceniului al patrulea. Se apreciază că în prezent s-ar justifica economic să se construiască hidrocentrale la o zecime din cele circa 50 mii de baraje existente în țară.

În acest cadru construirea de hidrocentrale de mică putere a fost stimulată atît de înscrierea ei în programul energetic al Administrației cît și de includerea în această categorie a hidrocentralelor pînă la 25 MW (în loc de 15 MW, anterior). Departamentul energiei a trecut la realizarea a 7 hidrocentrale demonstrative de mică putere, investițiile necesare în acest scop fiind evaluate la 22 mil. dolari.

În ansamblu, programul guvernamental își propune să ridice pînă la mijlocul deceniului următor capacitatea totală a hidrocentralelor de mică putere la 1000 MW, ceea ce reprezintă doar un procent redus din capacitatea totală economic instalabilă pentru această categorie de hidrocentrale (de circa 8 800 MW). În cercurile de specialitate se estimează că, prin fabricarea în serie a turbinelor de mică putere, costul acestora s-ar putea reduce la jumătate, ceea ce va stimula construirea unor asemenea hidrocentrale.

U. R. S. S.: obiective energetice

ÎN UNIUNEA SOVIETICĂ a fost elaborată schema repartizării mai raționale a principalelor producții energointensive, respectiv noile întreprinderi siderurgice și de metalurgie neferoasă, ale industriei chimice sau celei de celuloză și hîrtie vor fi construite cu precădere în regiunile răsăritene (care dețin circa 90% din zăcămintele de petrol, cărbune, gaze naturale și resurse hidroenergetice, existente pe teritoriul țării).

Concomitent, se află în curs de desfășurare un amplu program de construire a centralelor atomice în partea europeană a Uniunii Sovietice, unde balanța energetică se menține încordată. În perioada 1976—1979 în asemenea centrale au fost puse în funcțiune capacități însumînd 5300 MW, astfel că la începutul acestui an se aflau în exploatare centrale atomice cu o putere totală de peste 10 mii MW, altele fiind în construcție.

Printre orientările fundamentale ale dezvoltării energeticii U.R.S.S. în următoarele decenii se numără extinderea cu precădere a producției de energie electrică, inclusiv pe calea promovării celor mai raționale metode de transformare a altor tipuri de energie în cea electrică ; găsirea celor mai economicoase mijloace de transport al energiei electrice la mari distanțe ; sporirea randamentului util al termocentralelor, hidrocentralelor și centralelor nucleare, prin mărirea capacității agregatelor instalate (de pildă, în cazul termocentralelor, trecerea de la puterea unitară maximă, atinsă în prezent, a turboagregatelor de 1,2 mii MW la 2,5—3 mii MW) ; realizarea — cu aplicabilitate industrială — a fuziunii nucleare dirijate (avînd drept combustibil hidrogenul greu) ș.a.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 51 din 19 decembrie 1980

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Rodnic bilanț al cincinalului. Legătura indisolubilă între creșterea puternică a economiei naționale și ridicarea nivelului de trai **(M. Mehedințu)** 3

— Creșterea calitativă a activității — trăsătură a prezentului, imperativ al perspectivei **(Iulian Ploștinaru)** 6

— Actualizarea prețurilor de producție și de livrare, stimulent pentru sporirea eficienței economice **(Viorel Bâscă)** 8

— Accelerarea punerii în funcțiune a investițiilor **(Gh. Drăghici)** 10

— Pregătirea producției pe anul 1981 **(B. Vasile, L. Țintea)** 11

— Producția de cărbune la nivelul cerințelor economiei (V) **(Vasile Boescu, Bogdan Pădure)** 13

— Relația organizare-eficiență în activitatea fermelor de vaci de reproducție (II) **(Letiția Zahiu)** 15

— Cititorii au cuvîntul 17

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Fiecare factor al productivității muncii — obiect de analiză și optimizare **(C. Damian)** 18

— Redistribuirea eficientă a forței de muncă **(Anica Illeși, Mariana Popa)** 19

TEORII • IDEI

— Colocviul național „Orientări actuale în gîndirea economică contemporană" 20

— Influența comerțului exterior asupra creșterii economice **(Angelica M. Vrabie)** 22

— Școli • curente • economiști. Considerații privind rolul industriei mici și mijlocii în procesul de modernizare a economiilor rămase în urmă (II) **(Eufrosina Ionescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Rezultate și priorități la confluența a două decenii ale O.N.U. pentru dezvoltare **(Adrian Constantinescu, Costea Munteanu)** 23

— Tendințe-conjuncturi 28

— Cooperarea internațională în procesul de reciclare a mijloacelor financiare (II) **(Mugur Isărescu)** 29

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI :

- Curier economic-legislativ
- Lecții în sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul superior economic

IN THIS ISSUE

— Qualitative growth of the labour: a characteristic of the present, an imperative of the future **(Iulian Ploștinaru)** 6

— The national colloqium „Nowadays directions in the contemporary economic thought" 20

— The influence of the foreign trade on the economic growth **(Angelica M. Vrabie)** 22

— Schools • trends • economists. Considerations regarding the role of the small and mid industries in the modernization process of economies lagging behind (II) **(Eufrosina Ionescu)** 24

— Results and priorities at the confluence of two U.N. development decades **(Adrian Constantinescu, Costea Munteanu)** 26

— The international cooperation in the recycling process of the financial means (II) **(Mugur Isărescu)** 29

DANS LE NUMÉRO

— La croissance qualitative de l'activité — trait caractéristique du présent, impératif de la perspective **(Iulian Ploștinaru)** 6

— Le colloque national „Orientations actuelles de la pensée économique contemporaine" 20

— L'influence du commerce extérieur sur la croissance économique **(Angelica M. Vrabie)** 22

— Ecoles-courants-économistes. Considérations sur le rôle de la petite et moyenne industrie dans le processus de modernisation des économies retardées (II) **(Eufrosina Ionescu)** 24

— Résultats et priorités à la confluence de deux décennies des Nations Unies pour la développement **(Adrian Constantinescu, Costea Munteanu)** 26

— La coopération internationale dans le processus de récyclage des moyens financiers (II) **(Mugur Isărescu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Качественный рост деятельности — черта настоящего, повелительное требование в будущем **(Иулиан Плоштинару)** 6

— Национальный коллоквиум «Актуальные направления в современном экономическом мышлении» 20

— Влияние внешней торговли на экономическое развитие **(Анджелика М. Врабие)** 22

— Школы • течения • экономисты. Соображения относительно роли мелкой и средней промышленности в процессе модернизации отсталых народных хозяйств (II) **(Еуфросина Ионеску)** 24

— Результаты и приоритеты на стыке двух десятилетий О.О.Н. для развития **(Адриан Константинеску, Костя Мунтяну)** 26

— Международное сотрудничество в процессе рециркулирования финансовых средств (II) **(Мугур Исэреску)** 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, 70159, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

LUNA CADOURILOR – LUNA DECEMBRIE

Cadouri utile puteți procura din magazinele întreprinderilor comerciale ale DIRECȚIEI GENERALE COMERCIALE A MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

● ȚESĂTURI DIN BUMBAC ȘI LÎNA, MĂTĂSURI

RUXANDRA, Calea Victoriei 114 ;
SATURN, str. Lipscani 45 ;
INTIM, str. Băcani 35 ;
LÎNA DE AUR, Calea Victoriei 31 ;
SOMEȘANA, bd. Gheorghe Gheorghiu-Dej 7 ;
CALEIDOSCOP, bd. General Magheru 1—3.

● TRICOTAJE ȘI ARTICOLE DE GALANTERIE

BUCUR-OBOR, șos. Colentina 2 ;
VULTURUL DE MARE, str. Bărăției 31 ;
magazinele MATERNA din Calea Dorobanți bloc 8 ; bd. 1 Mai bloc 35 ; bd. Metalurgiei 7 ; șos. Iancului bloc 113 ;
MACUL ROȘU, str. Lipscani 37 ;
SANTAL, str. Lipscani 47 ;
Complexul DUNĂREA, str. Biserica Enei 2—4 ;
magazinele din Calea Victoriei 12 și 55 ; bd. N. Bălcescu 36 ; bd. I. Șulea bloc 2 ; șos. Giurgiului 1.

● CONFECȚII MODERNE PENTRU TOATE VÎRSTELE

GALERIA MODEI, șos. Pantelimon bloc 47 ;
FAMILIA, str. Lipscani 55 ;
MODA ZILEI, Calea Victoriei 33 ;
MODERN, bd. Gheorghe Gheorghiu-Dej 8 ;
MAGAZINUL TINERETULUI, Calea Dorobanți bloc 10.

● ÎNCĂLȚĂMINTE „FLEXIN" (DIN IMITAȚIE DE PIELE ȘI DIN CAUCIUC)

ELEGANT, str. 13 Decembrie 1 ;
SELECT, bd. Gheorghe Gheorghiu-Dej 5 ;
SUPERB, Piața Palatului

● CONFECȚII, TRICOTAJE, ÎNCĂLȚĂMINTE PENTRU COPII, JUCĂRII ȘI JOCURI IN STRUCȚIV-EDUCATIVE

AȘCHIUȚĂ, Calea Griviței 210 ;
VOINICEL, str. Șelari 5 ;
VULTURUL DE MARE, str. Bărăției 31 ;
LUMEA COPIILOR, str. Lipscani 69 ;
magazinele din Calea Griviței 163 ; str. Drumul Taberei bloc C 15 ; str. Lipscani 41 și 56 ; șos. Giurgiului 119.

● ARTICOLE PENTRU SPORT-TURISM

MAGAZINUL SPORTIVILOR, str. Lipscani 85 ;
CABANA, bd. 1848 nr. 3 ;
ALPIN, bd. N. Bălcescu 24.

● ARTICOLE METALO-CHIMICE, PODOABE PENTRU POMUL DE IARNĂ LA TOATE UNITĂȚILE A.B.C. DIN :

șos. Alexandriei bloc C 11 ;
bd. General Magheru 29 ;
str. Bibescu-Vodă 24 ;
pasajul N. Bălcescu ;
piața Cosmonauților ;
șos. Pantelimon bloc 59—60 ;
str. Lipscani 29 ;
șos. Giurgiului 125.

● ARTICOLE FOTO-MUZICĂ.

Calea Griviței 142 ;
Pasajul N. Bălcescu ;
Bd. Gheorghe Gheorghiu-Dej 10 ;

● ARTIZANAT ȘI BIJUTERII

BUCUR-OBOR, șos. Colentina 2 ;
magazinele din Calea Griviței 88 și 122 A ; Calea Dorobanți bloc 9 ; Bd. Gării de Nord 2—4.

Recom

LUNA DECEMBRIE - LUNA CADOURILOR

În magazinele întreprinderilor comerciale ale DIRECȚIEI GENERALE COMERCIALE A MUNICIPIULUI BUCUREȘTI găsiți cadouri potrivite pentru cei dragi

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

ROMÂNIA

NOI TREPTE ALE PROGRESULUI

La mulţi ani !

Numărul 52 ● Vineri 26 decembrie 1980

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

„Plenara noastră, continuînd de fapt plenara din octombrie, a adoptat hotărîri foarte importante care vor avea un rol determinant în înfăptuirea planului pe 1981, în dezvoltarea economico-socială a patriei noastre, în ridicarea bunăstării generale a poporului. Este necesar să facem totul pentru a întări continuu unitatea în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, între toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate. Trebuie să facem totul pentru a asigura creșterea continuă a rolului clasei muncitoare — clasa conducătoare a societății noastre — în toate sectoarele de activitate, pentru a dezbate și soluționa problemele multiple ale dezvoltării noastre economice și sociale, împreună cu clasa muncitoare, cu celelalte categorii sociale, cu toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, asigurînd participarea activă a întregului popor la înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru, la realizarea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România".

NICOLAE CEAUȘESCU

SESIUNEA MARII ADUNĂRI NAȚIONALE

O nouă dovadă a înaltei prețuiri pentru contribuția țării noastre la promovarea cauzei păcii și securității, înțelegerii și colaborării în Europa și în lume

TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘEI ELENA CEAUȘESCU

le-au fost conferite Medaliile de Aur ale Institutului de relații internaționale din Roma

Tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU i-a fost înmînată Medalia de Aur specială clasa I „Leonardo da Vinci", împreună cu placheta și medaliile de aur emise cu prilejul celei de-a XV-a aniversări a Institutului de relații internaționale din Roma.

În cadrul aceleiași solemnități, tovarășei ELENA CEAUȘESCU i-au fost conferite Medalia de Aur „Marie Curie" și medaliile de aur jubiliare ale institutului.

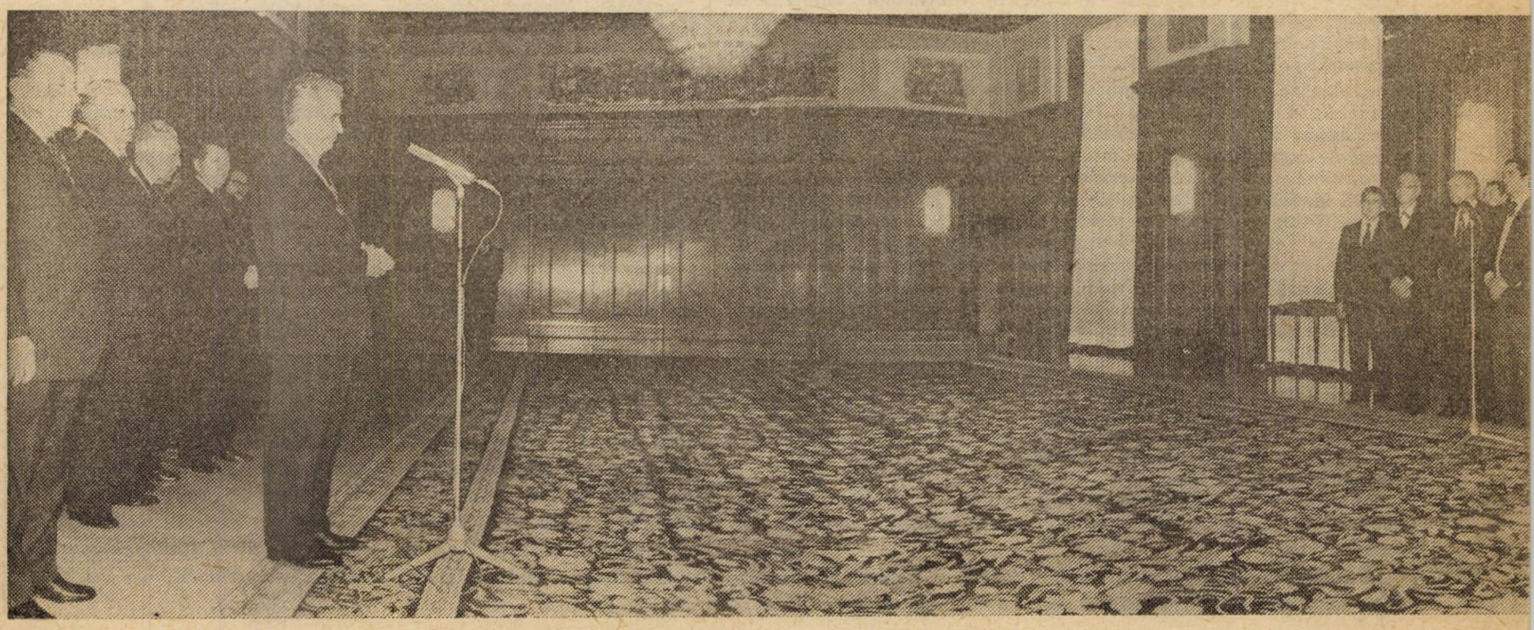

BILANȚUL MARILOR ÎNFĂPTUIRI – CHEZĂȘIE A SUCCESELOR VIITOARE

HOTARUL dintre ani, dintre decenii de această dată, are pentru poporul român nu numai semnificația sa tradițională ci și un accentuat sens politic. Cu treizeci și trei de ani în urmă, la 30 Decembrie 1947, se înfăptuia un vechi țel al luptei marilor gînditori și al forțelor progresiste din patria noastră – instaurarea Republicii, eveniment memorabil care avea să deschidă o pagină nouă în istoria României contemporane, și care avea să-i influențeze puternic întreaga evoluție ulterioară. **„Instaurarea Republicii,** arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, în condițiile cînd rolul decisiv în conducerea țării îl avea clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea și intelectualitatea, cu celelalte mase muncitoare, în frunte cu partidul, a marcat trecerea la revoluția proletară și la edificarea societății socialiste în România".**

Dar acest sfîrșit de an este important pentru poporul nostru și pentru că el înseamnă încheierea unui rodnic cincinal și trecerea într-o nouă etapă, superioară, a dezvoltării multilaterale a economiei și societății românești. Firesc, în asemenea momente, să facem un bilanț al realizărilor, și, mai ales, să ne pregătim pentru îndeplinirea obiectivelor viitoare, a sarcinilor stabilite de cel de al XII-lea Congres al partidului, pentru începerea primului an al noului cincinal. Firească, deci, puternica efervescență politică, însuflețirea, entuziasmul, dominante în aceste zile în viața poporului nostru. Sînt sentimentele pe care ni le dau bilanțurile roadelor activității neobosite a întregului nostru popor – muncitori, țărani, intelectuali, fără deosebire de naționalitate, – pentru înflorirea și prosperitatea patriei socialiste.

In această atmosferă, cu prilejul unor evenimente de o deosebită însemnătate, Plenara C.C. al P.C.R. din 14–15 octombrie, care a dezbătut și aprobat proiectul planului pentru anul viitor, recenta Plenară din 16–17 decembrie – continuare firească a celei dintîi – Sesiunea Marii Adunări Naționale, Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, au fost adoptate hotărîri și legi de mare importanță pentru perfecționarea conducerii vieții economico-sociale, pentru sporirea avuției naționale și creșterea bunăstării poporului.

Cuvîntările rostite cu aceste prilejuri de tovarășul Nicolae Ceaușescu dau o dată mai mult sens clar, realist, robust, înaltă finalitate social-umană efortului creator al națiunii române. Coordonata lor fundamentală o constituie orientarea hotărîtă și fermă spre realizarea unei calități noi, superioare, în toate domeniile de activitate, fiind profund pătrunse de ideea fundamentală că realizarea aspirațiilor de bunăstare materială și spirituală își are sursa numai în munca noastră mereu mai eficientă pentru dezvoltarea economico-socială și sporirea avuției naționale. **„Trebuie să înțelegem,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara Consiliului Național al F.D.U.S., **că numai dezvoltarea forțelor de producție, creșterea avuției naționale reprezintă garanția viitorului comunist al României, a bunăstării poporului, garanția independenței și suveranității patriei".**

O deosebită importanță pentru continuarea dezvoltării economice și sociale a țării în strînsă concordanță cu istoricele hotărîri ale Congresului al XII-lea al partidului prezintă hotărîrile și legile recent adoptate care conturează și mai puternic fundamentul aplicării noului mecanism economico-financiar, al afirmării depline a autoconducerii muncitorești și autogestiunii. Fie că ne referim la Bugetul de stat pe 1981, la Legea investițiilor, la Legea pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională, la Legea privind actualizarea și îmbunătățirea corelării, pe principii economice, a prețurilor de producție și livrare a produselor către unitățile socialiste, sau la îmbunătățirile și completările aduse la legea cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, fie că ne referim la alte hotărîri adoptate, toate acestea poartă puternic amprenta gîndirii novatoare, a clarviziunii secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, din inițiativa și sub îndrumarea căruia au fost elaborate. O dată mai mult se vădește rolul determinant al secretarului general al partidului în elaborarea concepției și conducerea efectivă a procesului dezvoltării economiei noastre naționale, perfecționării neîncetate a conducerii vieții economico-sociale pentru ridicarea acesteia la nivelul, exigențelor actualei etape.

Ceea ce caracterizează ansamblul legilor și hotărîrilor adoptate este contribuția lor la afirmarea unei calități noi, superioare, în întreaga activitate economică, la ridicarea eficienței întregii noastre activități. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu „Noul mecanism economic, autoconducerea și autogestiunea nu reprezintă simple lozinci ci trebuie să devină principii și forme de bază ale activității de conducere a economiei naționale. Fiecare unitate trebuie să asigure o activitate rentabilă, eficientă, să poată restitui societății, într-un termen dat, investițiile pe care le-a realizat, să asigure beneficii, noi mijloace pentru acumulare și dezvoltare, pentru ridicarea bunăstării poporului".** Este evidentă această necesitate deoarece singura sursă trainică a bunăstării constă în munca mereu mai spornică, mai eficientă, de înaltă calitate pentru creșterea continuă a producției, a avuției naționale. Este un adevăr de care ne-am convins și mai puternic în anii acestui cincinal. În ciuda faptului că și economia țării noastre a resimțit influențele negative ale crizei economice mondiale, ale creșterii exagerate a prețurilor materiilor prime și purtătorilor de energie, ale crizei valutar-financiare și ridicării nivelului dobînzilor, România, ca o elocventă demonstrație a caracterului științific al politicii partidului, a continuat să se înscrie printre puținele țări din lume cu o dezvoltare dinamică, asigurînd un nivel de trai tot mai înalt. În ultimii 5 ani producția industrială a sporit cu un ritm mediu anual de 10,6%, retribuția reală a crescut cu 29% față de 18–20% cît erau prevederile inițiale, veniturile populației din fondurile sociale de consum au sporit cu 40%. Practic, cincinalul pe care-l încheiem a însemnat cea mai importantă creștere a veniturilor reale ale populației din cele înregistrate pînă acum în perioade corespunzătoare de timp. Evident, la aceasta se adaugă creșterea consumurilor la o serie de produse alimentare și nealimentare, îmbunătățirea asistenței medicale, progresele în dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii, noi construcții de locuințe și de edificii publice. În strînsă legătură cu dezvoltarea producției materiale, cu sporirea contribuției fiecărui colectiv la crearea venitului național, cu creșterea înregistrată a veniturilor oamenilor muncii sînt și măsurile adoptate cu privire la aprovizionarea populației în trim. IV 1980 și semestrul I 1981, programul adoptat asigurînd o aprovizionare corespunzătoare cu produse agroalimentare de bază și bunuri industriale de consum în cantități mai mari și de calitate superioară. Realizarea acestui program, tot mai buna aprovizionare a populației implică, desigur, realizarea și livrarea ritmică și integrală de către întreprinderi a mărfurilor destinate fondului pieții, repartizarea lor rațională și echitabilă pe teritoriu, înlăturarea tendințelor de supraaprovizionare și de stocare. Totodată, eforturi sînt necesare și pentru mobilizarea mai largă a resurselor de creștere a producției agricole, inclusiv prin valorificarea disponibilităților existente în gospodăriile populației.

În ansamblul lor orientările cuprinse în recentele cuvîntări ale tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** prevederile legilor și hotărîrilor adoptate de Marea Adunare Națională sînt de o certă însemnătate pentru perfecționarea întregii activități economico-sociale, creînd toate condițiile necesare pentru înfăptuirea exemplară a planului pe anul 1981, pentru continuarea progresului multilateral al patriei noastre și creșterea necontenită a bunăstării întregului popor. Înțelegînd puternica rațiune economică și socială a măsurilor și legilor adoptate, fiecare om al muncii este chemat să acționeze cu toată hotărîrea în activitatea practică, de zi cu zi, pentru transpunerea lor în viață. Certitudinea viitorului luminos pe care îl construim este stimulentul muncii pline de dăruire, abnegație și răspundere a tuturor cetățenilor patriei, fără deosebire de naționalitate, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor formulate de secretarul general al partidului, pentru progresul neîncetat al României socialiste, este liantul puternic al unității de neclintit a poporului în jurul Partidului Comunist, al secretarului său general. Cuvintele rostite de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de-al XII-lea Congres al partidului **„Privind cutezători la viitorul comunist al României, să ne angajăm ca și în continuare, într-o deplină unitate, să facem totul pentru gloria poporului nostru, pentru măreția patriei noastre socialiste, pentru ridicarea ei pe cele mai înalte culmi de progres și civilizație, pentru demnitatea, independența ei, pentru a trăi egală în rîndul națiunilor lumii"** răsună și astăzi la fel de puternic în inimile și conștiințele națiunii noastre, ne însuflețesc în activitatea pe care o desfășurăm, ne întăresc hotărîrea de a nu precupeți nici un efort pentru înfăptuirea Programului partidului, a obiectivelor stabilite de cel de al XII-lea Congres.

REALIZĂRI PRESTIGIOASE ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI ŞI CREŞTEREA BUNĂSTĂRII

LA GRANIŢA dintre două decenii, poporul român încheie procesul de realizare a unui cincinal (1976—1980) cu semnificaţii deosebite în procesul construcţiei socialiste şi abordează, totodată, măreţul program stabilit de Congresul al XII-lea al partidului pentru cel de-al şaptelea plan cincinal (1981—1985).

O nouă şi însemnată etapă de progres şi civilizaţie

CA URMARE a muncii pline de abnegaţie a întregului popor, desfăşurată sub conducerea partidului său comunist, în cincinalul 1976—1980 s-a parcurs cu succes, aşa cum a subliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Plenara C.C. al P.C.R. din octombrie a.c., o etapă importantă a Programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare spre comunism, România ridicîndu-se pe o nouă treaptă de progres şi civilizaţie. Au continuat să se dezvolte în mod susţinut forţele de producţie, s-a accentuat procesul de modernizare a economiei naţionale, pe baza aplicării cuceririlor tehnico-ştiinţifice contemporane în toate domeniile de activitate, s-au accentuat schimbările calitative în economie. Au avut loc transformări importante în amplasarea teritorială a forţelor de producţie pe teritoriul ţării şi s-au perfecţionat metodele şi formele de conducere a activităţii economico-sociale ca şi relaţiile de producţie. Pe această bază se asigură consolidarea modului de producţie socialist, ridicarea gradului de civilizaţie a întregului popor, întărirea forţei economice a ţării, a independenţei şi suveranităţii României.

Sînt elocvente în această privinţă datele tabelului nr. 1, care pun în evidenţă dezvoltarea susţinută a economiei româneşti în acest cincinal, concretizată atît în ritmurile ridicate de creştere la indicatorii de bază ai dezvoltării economico-sociale, cît şi în contribuţia deosebită a cincinalului 1976—1980 la realizarea actualului nivel al produsului social şi venitului naţional. Astfel, creşterea medie anuală de peste 7% înregistrată la produsul social şi de 8% la venitul naţional situează România între ţările cu ritmurile cele mai ridicate realizate în această perioadă. Potrivit datelor Băncii Mondiale, ritmul mediu anual de creştere a produsului intern brut în anii 1970—1978 pe ansamblul ţărilor industrializate a fost de 3,4%. În anii 1976—1979 ritmul mediu anual de creştere a venitului naţional a fost de 6,2% în Bulgaria, 3,9% în Cehoslovacia, 4,0% în R.D. Germană, 4,4% în U.R.S.S. şi 4,5% în Ungaria. La produsul intern brut el a fost de 3,3% în Franţa şi Italia, 3,6% în R.F.G. şi 5,7% în Japonia. Pentru 1980 se estimează o creştere de 2,6% în Franţa şi 1,5% în Italia, 2,5% în R.F.G. şi Austria, 3,6% în Suedia şi 1,5% în Elveţia .

Cît priveşte rolul planului cincinal 1976—1980 în creşterea potenţialului economic al ţării şi în sporirea posibilităţilor de progres, trebuie menţionat că sporul absolut faţă de cincinalul anterior a fost de 184 miliarde lei la venitul naţional, aproape 378 miliarde lei la producţia industrială, circa 53 miliarde la producţia globală agricolă şi de peste 740 miliarde lei la fondurile fixe aflate în funcţiune. Aceste creşteri reprezintă peste 33% din actualul nivel al venitului naţional, peste 39% din nivelul producţiei industriale globale şi 36% din nivelul producţiei globale agricole.

Tabelul nr. 1.

Principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale a României

	1950	1965	1975	1980	1980 / 1950	Ritm mediu anual în anii 1976/1980
Populaţia (mii loc.)	16 311	19 027	21 245	22 420	1,4 ori	1,1
Numărul personalului muncitor (mii pers.)	2 123	4 305	6 300	7 435 *)	3,5 ori	3,4
Fonduri fixe (mlrd. lei)	207	517	1 203	1 950	8,6 ori	10,1
Volumul investiţiilor (mlrd. lei)	6,3	47,0	137,7	232,9	36 ori	11,1
Produsul social (mlrd. lei)	83	344	863,7	1 375	15 ori	7,2
Venitul naţional (mlrd. lei)	35	146	361,9	546	15 ori	8,0
Venitul naţional pe locuitor (lei)	2 145	7 676	17 038	24 353	11,4 ori	7,4
Producţia globală industrială (mlrd. lei)	27,5	178,4	586,9	965	34 ori	10,0
Producţia globală agricolă (mlrd. lei)	32,4	62,5	93,8	147,7—157,2	3,8—4,1 ori	5,2
Comerţul exterior (mlrd. lei)	8,3	43,9	...	335,8	42 ori	16,6
Veniturile din retribuţia muncii personalului muncitor (mlrd. lei)	10,1	57,2	127,3	211,8	21 ori	10,7
Venituri totale ale populaţiei (mlrd. lei)	33,5	119,2	247,2	363,0	10,8 ori	8

*) Nivel plan ; — pentru indicatorii valorici creşterile s-au calculat în preţuri comparabile

Dinamica susţinută a producţiei materiale

LA BAZA progresului economiei româneşti a stat **dezvoltarea şi modernizarea în continuare a industriei,** care a înregistrat o creştere de 10% la producţia globală. Pe fondul acestei creşteri au avut loc importante schimbări de ordin calitativ în domeniul dezvoltării industriale, pe prim plan situîndu-se devansarea — pentru prima dată — a ritmului de creştere a producţiei globale de către producţia netă sau valoarea nouă — singura care asigură resursele pentru dezvoltare şi pentru creşterea bunăstării poporului.

Accentuarea procesului de modernizare a producţiei industriale, bazată pe introducerea în producţie a cuceririlor actualei revoluţii tehnico-ştiinţifice, s-a sprijinit pe dezvoltarea mai rapidă a ramurilor industriale cu o contribuţie decisivă asupra întregii economii naţionale şi care valorifică superior potenţialul economic şi uman al ţării. În acest context este de remarcat dezvoltarea industriei constructoare de maşini, cu un ritm mediu de 13%, ramură care valorifică superior resursele naturale şi potenţialul creativ al oamenilor ; acoperind într-o proporţie crescîndă nevoile de maşini şi utilaje pentru înfăptuirea programelor de investiţii, aceste activităţi exercită o influenţă hotărîtoare asupra celorlalte ramuri ale economiei naţionale. De asemenea, s-au dezvoltat în mod susţinut metalurgia feroasă şi industria chimică, care şi-au sporit producţia cu 11,6% şi respectiv 10,3% în medie pe an, contribuind substanţial la asigurarea bazei de materii prime şi la satisfacerea celorlalte nevoi ale economiei naţionale. În acelaşi timp, producţia industriei uşoare s-a majorat cu 10,3%, iar cea a industriei alimentare cu 7,3% în medie pe an.

Relevînd transformările calitative care au avut loc odată cu această dezvoltare a ramurilor economice, la Plenara C.C. al P.C.R. din octombrie a.c. tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** sublinia : **„S-au creat noi şi moderne unităţi de producţie, care dau astăzi posibilitatea industriei noastre constructoare de maşini, industriei metalurgice şi chimice să soluţioneze practic aproape toate problemele tehnice, de calitate, asigurînd competitivitatea produselor româneşti pe plan internaţional. La rîndul lor, industria uşoară şi industria alimentară, precum şi creşterea producţiei**

Tabelul nr. 2

Evoluția producției pe locuitor la unele produse industriale

	U/M	1950	1965	1975	1980
Energie electrică	kWh	130	905	2 529	3 211
Cărbune net	kg	197	540		2 056
Oțel	kg	34	180	449	660
Tractoare	buc. la 10 000 locuitori	2	8	24	36
Autoturisme	„	—	2	32	34 *)
Televizoare	„	—	5	24	26 *)
Îngrășăminte chimice (100% s.a.)	kg	x	15	81	114
Fibre și fire chimice	kg	0,1	1,0	7,0	10,8
Țesături	mp	12	23	41	55,4
Încălțăminte	per.	1	2	4	5,2
Uleiuri comestibile	kg	2	9	15	17*)

*) 1979.

de bunuri de consum din celelalte sectoare au asigurat satisfacerea în mai bune condiții a necesităților maselor populare, creînd și disponibilități de export". Pe această bază a avut loc o creștere importantă a producției pe locuitor, la principalele produse industriale (vezi tabelul nr. 2).

Ca urmare a eforturilor susținute de industrializare a țării, de creștere și diversificare a producției industriale, s-au redus decalajele care separau România de țările dezvoltate din punct de vedere industrial și s-a schimbat poziția țării noastre la o serie de produse fizice de bază față de nivelul mediu realizat pe plan mondial. Astfel, așa cum se poate vedea din tabelul nr. 3, România s-a apropiat mult de nivelul țărilor menționate la producția de energie electrică și a egalat sau a depășit producția de oțel pe locuitor a unor țări ca Anglia, Italia, Franța, R.D. Germană, apropiindu-se sensibil de R.F.G. și Cehoslovacia ; de asemenea, cu cei 49 mp țesături pe locuitor și cu 5 perechi de încălțăminte pe locuitor, țara noastră a depășit nivelul realizat de Anglia, Franța, R.D.G., R.F.G., și Italia și s-a apropiat sensibil de Cehoslovacia etc.

Ca urmare a acumulărilor cantitative și a schimbărilor calitative care au avut loc, s-a accentuat rolul conducător al industriei în economia națională, s-a accentuat caracterul industrial al țării: industria deține în prezent peste 43% din fondurile fixe, ocupă circa 35% din forța de muncă (față de 30,6% în 1975) și creează 60% din venitul național al țării ; totodată, ea acoperă peste 77% (în anii 1976—1979) din cerințele de mașini și utilaje ale economiei naționale. Dar accentuarea caracterului industrial al economiei se manifestă nu numai prin ponderea mare a industriei în creșterea venitului național, ci și prin modificarea continuă a conținutului și caracterului muncii în celelalte ramuri ale economiei naționale, prin asigurarea tehnicii mașiniste și pătrunderea procedeelor de tip industrial în agricultură, construcții, transporturi, în întreaga economie. Prin toate acestea industria se manifestă ca factor hotărîtor al progresului economic și social al țării.

În concordanță cu Programul partidului, în cadrul dezvoltării proporționale a tuturor ramurilor economiei s-a prevăzut necesitatea asigurării unui raport just între industrie și agricultură. În cincinalul 1976—1980 s-a acordat astfel o atenție sporită dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale a producției agricole. Numai în anii 1976—1979 s-au alocat peste 97,6 miliarde lei pentru investiții în această ramură, care au permis mărirea parcului de tractoare cu peste 20,2 mii tractoare fizice și irigarea, în anii cincinalului, a circa 860 mii hectare ; totodată, cantitatea de îngrășăminte chimice ce revine pe un hectar teren arabil a crescut de la 95 kg în 1975 la 124 kg în 1979. Ca urmare, — cu toate că s-au manifestat lipsuri în această ramură, neajunsuri care au împiedicat realizarea integrală a nivelului producției prevăzute în planul cincinal — producția agricolă a crescut cu peste 5% în medie pe an, ritm superior celui înregistrat de celelalte țări socialiste vecine și de țările capitaliste cu agricultură dezvoltată.

Progrese importante au cunoscut și celelalte ramuri ale economiei naționale : construcțiile, transporturile, comerțul. Corespunzător creșterii puterii de cumpărare a populației, volumul desfacerii de mărfuri sporește în acest cincinal cu 52%. A crescut, totodată, volumul comerțului exterior, cu un ritm mediu anual de peste 16%. Așa cum s-a arătat la Plenara C.C. al P.C.R. din octombrie, exportul a crescut însă mai lent (16,4%) în comparație cu importul (16,8%), ceea ce a influențat negativ balanța de plăți a țării.

Capacitatea de adaptare a economiei românești

CA URMARE a dezvoltării forțelor de producție și creșterii producției materiale, venitul național a crescut în acest cincinal cu 47%, ridicîndu-se de la 17 mii lei pe locuitor în 1975 la peste 24,3 mii lei în 1980. Ritmul mediu anual de creștere a venitului național pe locuitor în acest cincinal, de 7,4%, devansează sensibil pe cel înregistrat pe plan internațional.

Rezultatele obținute în dezvoltarea economico-socială a României sînt cu atît mai relevante cu cît în perioada cincinală pe care o încheiem poporul român a trebuit să învingă multe greutăți, atît de ordin intern, cît și de ordin internațional. Astfel, cutremurul

Tabelul nr. 3

Evoluția producției pe locuitor la unele produse industriale comparativ cu producția pe plan mondial și în unele țări dezvoltate

	Anii	Energie electrică	Oțel	Televizoare	Fibre și fire chimice	Țesături	Încălțăminte
		kWh	kg	buc/ 1 000 loc.	km	m.p.	perechi
România	1950	130	34	—	0,1	12	1
	1960	416	98	—	0,2	18	2
	1970	1 732	322	14	4,0	30	3
	1975	2 529	449	24	7	41	4
	1979	2 945	585	26	9,0	49	5
Media mondială	1960	789	116	6,1	1,1	22,7	—
	1970	1 391	165	13,0	2,3	22,0	—
	1975	1 653	162	12,4	2,6	19,8	—
	1979	1 831	166	—	3,0	21,0	—
Anglia	1950	1 251	327	—	—	—	—
	1960	2 607	470	40,7	5,1	46	3,3
	1970	4 435	510	39,9	10,7	30	3,3
	1975	4 355	359	38	10,0	24,1	2,8
	1979	5 894	386	—	10,6	21,7	2,9
Cehoslovacia	1950	749	252	—	—	—	—
	1960	1 791	496	19,3	4,6	52,5	4,2
	1970	3 151	801	26,7	7,1	56,5	7,2
	1975	4 014	970	30,8	9,5	58,7	7,7
	1979	4 464	1 010	29,5	10,0	58,2	7,2
Franța	1950	791	207	—	—	—	—
	1960	1 644	378	14,3	3,6	50,5	3,4
	1970	2 771	468	29,8	6,0	41,0	3,8
	1975	3 396	408	30,5	5,6	36,3	5,0
	1979	4 499	436	—	5,8	35,1	2,8
R.D.G.	1950	1 059	69	—	—	—	—
	1960	2 338	218	24,2	9,0	39,0	3,3
	1970	3 966	296	22,3	12,6	43,0	4,6
	1975	5 015	384	30,2	16,7	44,2	4,7
	1979	5 781	420	34,8	17,4	44,4	4,7
R.F.G.	1950	929	253	—	—	—	—
	1960	2 179	641	40,7	5,3	43,2	3,6
	1970	4 152	770	50,2	12,4	37,4	3,3
	1975	5 948	675	56,1	12,5	42,5	1,8
	1979	6 496	774	—	15,3	38,4	2,1
Italia	1950	528	50	—	—	—	—
	1960	1 120	164	14,5	3,9	40,8	1,8
	1970	2 130	322	30,7	7,9	29,9	6,7
	1975	2 615	391	28,1	7,4	30,1	5,4
	1979	3 175	423	—	11,0	34,4	7,0

din primăvara anului 1977 a adus mari distrugeri și greutăți, pentru lichidarea cărora au fost necesare eforturi mari, iar inundațiile și condițiile climaterice nefavorabile în mai mulți ani au cauzat, de asemenea, pierderi însemnate mai ales în producția agricolă. Pe plan mondial agravarea crizei economice, a crizei energetice, creșterea nejustificată a prețurilor la petrol, precum și alte procese și fenomene însoțitoare ale crizei economice au exercitat o influență negativă, impunînd economiei noastre eforturi serioase pentru înfăptuirea obiectivelor prevăzute.

Realizările cu care se încheie actualul cincinal, dobîndite în asemenea condiții, pun cu atît mai mult în evidență eroismul cu care întregul popor român a muncit pentru progresul multilateral al patriei sale socialiste, probînd, ca și în etapele anterioare, vocația sa constructivă, capacitatea sa de a asigura, sub conducerea partidului comunist, progresul economic și social, înaintarea fermă a patriei pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Ele sînt, în același timp, o mărturie elocventă a caracterului științific al liniei politice a partidului nostru, a capacității sale de a investiga profund realitățile economiei naționale, mondiale, de a adopta, pe această bază, căile de acțiune, metodele și soluțiile concrete optime.

La temelia strategiei de progres economico-social al țării au fost puse dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a societății, de nivelul, structura și eficiența utilizării acesteia depinzînd, în concepția partidului nostru, forța economică a țării și capacitatea de adaptare a economiei la schimbările ce au loc în domeniul forțelor de producție și în structura producției sociale, pe plan național și internațional.

Prin alocarea unei părți importante din venitul național pentru acumulare (circa o treime, în unii ani și mai mult), în anii cincinalului 1976—1980 s-au construit și pus în funcțiune peste 2 500 de noi obiective economice importante, volumul fondurilor fixe puse în funcțiune sporind în această perioadă într-un ritm mediu anual de peste 10%.

Au avut loc schimbări însemnate în structura și nivelul tehnic al bazei tehnice-materiale, prin creșterea ponderii părții celei mai active — mașinile, instalațiile și utilajele, precum și prin dotarea noilor capacități de producție sau a celor modernizate cu mijloace de muncă moderne. Semnificativ pentru gradul ridicat de modernitate a aparatului nostru de producție și pentru contribuția actualului cincinal în această privință este faptul că aproape 40% din valoarea fondurilor fixe de care dispune economia noastră în prezent (1950 miliarde lei) au fost puse în funcțiune în ultimul cincinal. Toate acestea arată că, așa cum a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara C.C. al P.C.R. din octombrie a.c., în cincinalul actual a fost creată o puternică bază tehnico-materială pentru realizarea cu succes a Programului adoptat de partid. Continuînd această orientare, sarcina prioritară în viitorul plan cincinal este de a fructifica la un nivel superior potențialul nostru material și tehnic.

Pe baza unui important program de investiții a fost posibil ca în cincinalul 1976—1980 să se realizeze o creștere a personalului muncitor cu peste 1,1 mil. persoane, din care peste 500 mii în industrie. S-au împletit astfel două laturi esențiale pentru economia și orînduirea noastră socialistă: una economico-socială, constînd în folosirea capacităților principalei forțe de producție și a celei mai importante bogății — omul ; cea de a doua social-umană, care ține de implicațiile pe care le are crearea de noi locuri de muncă pe planul creșterii veniturilor populației și al afirmării în planul muncii concrete pentru propășirea patriei. Crearea de noi locuri de muncă în economia românească contrastează puternic cu situația din țările capitaliste, unde, mai ales în condițiile crizei actuale, șomajul a căpătat proporții nemaiîntîlnite în întreaga perioadă postbelică.

O contribuție de seamă la înfăptuirea obiectivelor actualului plan cincinal aparține științei, promovării mai largi a cuceririlor științei și tehnicii avansate în viața economico-socială.

Creșterea eficienței — factor hotărîtor al dezvoltării și îmbunătățirii calității vieții

UN FACTOR important al dezvoltării economico-sociale în cincinalul recent încheiat l-a reprezentat creșterea productivității muncii și în general a eficienței economice. În industrie s-a realizat un ritm mediu de creștere a productivității de 7% anual, iar productivitatea muncii sociale, calculată pe baza venitului național creat de o persoană ocupată în ramurile producției materiale, a sporit cu peste 48%. Potrivit unor calcule, pe perioada 1976—1979 (vezi L' Economie Europenne en 1979), ritmul creșterii productivității muncii sociale a fost de 6,6% în Bulgaria, 3,2% în Cehoslovacia, 3,5% în R.D.G., 2,7% în Polonia, 3,4% în U.R.S.S. și 4,4% în Ungaria.

Au fost adoptate măsuri de îmbunătățire a organizării producției și muncii, s-au redus cheltuielile de producție, s-a accentuat procesul de înnoire și modernizare a produselor și de valorificare a resurselor materiale. O expresie elocventă a transformărilor de ordin calitativ în economie o constituie creșterea mai rapidă a producției nete în industrie, față de producția globală (coeficient de devansare 1,06%), precum și devansarea creșterii produsului social de către creșterea venitului național (coeficient de devansare 1,11). Introducerea și extinderea noului mecanism economico-financiar vizează mobilizarea mai puternică a unităților economice în vederea folosirii mai eficiente a fondurilor de care dispun și a fructificării tuturor posibilităților de creștere a eficienței economice.

Cu toate acestea, așa cum se subliniază în documentele partidului nostru, în acest domeniu s-au manifestat și unele deficiențe și lipsuri, a căror prevenire sau lichidare ar fi permis obținerea unei producții mai mari. În multe întreprinderi cheltuielile materiale și consumurile energetice se mențin ridicate, nu s-au realizat pe deplin nici programele în domeniul progresului tehnic, s-a manifestat încetineală în aplicarea noului mecanism economico-financiar. Înlăturarea acestor deficiențe și creșterea mai accentuată a eficienței economice este, de aceea, o sarcină de primă importanță a planului pe anul viitor, subliniată de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Plenara C.C. al P.C.R. din 16—17 decembrie: **„Să punem un mare accent pe valorificarea superioară a materiilor prime, pentru a obține din aceeași cantitate de materii prime produse cu un grad ridicat de prelucrare și cu o înaltă calitate. Numai așa vom putea asigura — în corelare cu toate celelalte măsuri prevăzute — înfăptuirea programului de creștere a eficienței, a rentabilității tuturor sectoarelor de activitate, și a veniturilor oamenilor muncii, a venitului național"**.

Rezultatele obținute în cincinalul pe care îl încheiem și, în general, experiența construcției socialiste în România arată că baza trainică a oricăror progrese în condițiile de muncă și de viață ale populației se află în ridicarea necontenită a eficienței economice, sporirea producției de bunuri materiale și creșterea susținută a venitului național — sursă de neînlocuit a acumulării și a mijloacelor destinate creșterii nivelului de trai al poporului. Cea mai bună mărturie în acest sens o constituie realizările cincinalului 1976—1980, în care pe baza resurselor suplimentare decurgînd din creșterea producției sociale și a eficienței economice s-au depășit mult prevederile stabilite inițial în domeniul nivelului de trai, obținîndu-se cea mai mare creștere a retribuției reale și a veniturilor populației.

Rod al muncii eroice a poporului nostru și a hotăririi cu care oamenii muncii înfăptuiesc neabătut politica partidului, înfăptuirile și realizările economice, tehnice și social-politice din acest cincinal se constituie, în același timp, ca un puternic stimulent și o bază puternică pentru trecerea la realizarea obiectivelor și sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea pentru cincinalul 1981—1985.

Ritmurile pentru viitorul cincinal sînt astfel dimensionate încît să se asigure **accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării economico-sociale, precum și a procesului de restructurare a industriei, ținînd seama de cerințele economisirii resurselor energetice și de materii prime.** Este edificator în această privință faptul că în 1981 circa 35% din producția-marfă industrială va trebui să fie obținută printr-o mai bună valorificare a materiilor prime și perfecționarea tehnologiilor.

Orientările și sarcinile trasate de secretarul general al partidului în cuvîntarea la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., măsurile adoptate de plenară și legile votate de Marea Adunare Națională au drept coordonată majoră aplicarea fermă și consecventă a principiilor noului mecanism economico-financiar, pentru creșterea mai rapidă a eficienței în toate unitățile economice. Numai pe această bază putem dispune de posibilități mai mari pentru dezvoltarea generală și pentru ridicarea nivelului de trai material și spiritual. Dacă tot ceea ce am înfăptuit pînă în prezent este rezultatul muncii fără preget a poporului nostru, întrucît nimic nu am primit de-a gata și gratuit, atunci este clar că și în viitor baza propășirii generale nu o poate constitui decît activitatea neobosită și rodnică pentru creșterea și modernizarea forțelor de producție.

prof. dr. Gheorghe CREȚOIU

BILANȚ 1976 — 1980

Cele mai mari realizări în creșterea nivelului de trai al poporului

REALIZĂRILE obținute în dezvoltarea economico-socială a României sînt rodul activității pline de devotament a tuturor oamenilor muncii, indiferent de naționalitate, a elanului lor revoluționar, este rodul capacității creatoare a maselor. Tot ceea ce se realizează prin munca și priceperea poporului este destinat ridicării continue a bunăstării sale materiale și spirituale, realizării civilizației socialiste, înfloririi multilaterale a personalității umane, este destinat deci omului, bunăstării și demnității sale. Acesta este țelul suprem al politicii partidului, esența societății noastre socialiste.

În concepția și practica partidului nostru, creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, ridicarea calității vieții reprezintă o consecință directă a îndeplinirii riguroase a planurilor și programelor de creștere și dezvoltare economică. Realitățile românești confirmă cu tărie înțelepciunea și clarviziunea politicii partidului, profunzimea caracterului umanist al concepției și activității sale privind ridicarea nivelului de trai al poporului.

După Congresul al IX-lea al P.C.R., transpunîndu-se în viață ideile novatoare, concepția revoluționară, științifică, pătrunsă de un adînc patriotism, ale secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, au fost elaborate măsuri și programe speciale de ridicare a nivelului de trai al tuturor categoriilor de oameni ai muncii. Acestea au fost și sînt legate nemijlocit de dezvoltarea accelerată a producției materiale, de cursul intens spre modernizare și eficiență ridicată în toate ramurile activității productive, de marile eforturi depuse pentru așezarea tuturor sectoarelor economiei naționale pe temeliile științei și tehnicii moderne, de politica consecventă de acumulare și investiții. În documentele partidului nostru, mai ales în ultimii 15 ani, se îmbină într-un tot unitar, armonios laturile care îmbrățișează viața economico-socială, programele de creștere și dezvoltare economică cu cele sociale, prefigurîndu-se, pe temelii profund științifice, obiective cutezătoare, dar profund realiste, în acord deplin cu posibilitățile de parcurgere a unor noi trepte de bunăstare și civilizație pentru poporul român.

Este edificator în acest sens faptul **că în anii 1976—1980 s-a realizat** — așa cum aprecia Plenara C.C. al P.C.R. din 16—17 decembrie 1980 și cum se arăta în Hotărîrea Marii Adunări Naționale referitoare la Raportul guvernului R.S. România, cu privire la încheierea acțiunii de majorare a retribuțiilor, pensiilor, alocațiilor de stat pentru copii și a altor venituri ale populației în cincinalul 1976—1980 — cea mai substanțială majorare a veniturilor populației din întreaga istorie a construcției socialiste a țării. O asemenea dinamică a fost posibilă tocmai datorită faptului că acești ani au fost deosebit de rodnici pe planul creșterii și dezvoltării economice, al rezultatelor, mai ales calitative, ale activității productive.

Obiectivele privind creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate în toate domeniile stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. pentru cincinalul 1981—1985, au permis fundamentarea a noi măsuri pentru creșterea în continuare a bunăstării întregului popor, adoptîndu-se de către Congres „Programul-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții", document ce poartă amprenta gîndirii și acțiunii creatoare, a grijii deosebite pătrunsă de înaltă responsabilitate și profund umanism a secretarului general al partidului, pentru prosperitatea și fericirea oamenilor muncii.

Datele tabelului nr. 1 ne arată în mod clar evoluția retribuției nominale nete și a celei reale în cele două etape de majorare care au avut loc în perioada 1976—1980 comparativ cu anul 1975. De sporirea retribuției tarifare au beneficiat toți cei peste 7 300 mii personal muncitor. Sporurile depășesc considerabil pe cele prevăzute în Proiectul de directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R. Datorită sporirii retribuției medii cu peste 40 la sută și menținerii în general a indicelui planificat al prețurilor și tarifelor — respectiv 109,1 la sută — s-a asigurat ca sporul de retribuție nominală să-și găsească materializarea în sporul retribuției reale de aproape 29 la sută (față de o creștere inițial prevăzută de circa 20 la sută). Calculele relevă că sumele care constituie sporul mediu al retribuției nominale și reale medii la nivelul anului 1980 sînt de circa două ori mai mari decît întreaga retribuție medie anuală realizată în anul 1950 de o persoană.

De sporirea veniturilor din muncă — care dețin ponderea cea mai mare în cadrul veniturilor totale ale populației — au beneficiat absolut toate categoriile de oameni ai muncii, indiferent de ramură sau domeniul de activitate (vezi și tabelul nr. 2). Este de remarcat în același timp și faptul că în scopul stimulării personalului muncitor care participă nemijlocit la realizarea bunurilor materiale și pentru o mai bună stimulare a activității din ramurile producției materiale — în funcție de complexitatea, locul și importanța lor pentru progresul multilateral al societății socialiste românești, majorările de retribuții tarifare au fost diferențiate. Astfel, ele s-au situat la nivelul de 34,3 la sută pentru muncitori și 27,8 la sută pentru personalul tehnic, economic de altă specialitate și administrativ ; pe ramuri, de exemplu, în industria minieră creșterea retribuțiilor a fost în medie de 38,2 la sută, în industria metalurgică cu 36 la sută, în construcții-montaj de 35,8 la sută, în timp ce în unitățile administrației de stat cu circa 28 la sută.

Ca urmare a sporirii retribuției tarifare, configurația grupării personalului muncitor, pe grupe de retribuții, s-a modificat radical. Dacă înainte de trecerea la noua etapă de majorare a retribuțiilor — respectiv în luna martie 1977 — o pondere de circa 37 la sută din totalul personalului muncitor realiza retribuții pînă la 1 500 lei lunar și 23 la sută din acest personal retribuții lunare de peste 2 000 lei, în luna martie 1981, cînd se va reflecta în întregime majorarea retribuțiilor din acest cincinal, ponderile amintite vor fi de 4 la sută și respectiv de circa 70 la sută. Față de mai puțin de o pătrime în urmă cu 4 ani iată, deci, că în prezent aproape trei pătrimi din personalul muncitor obține retribuții de peste 2 000 lei. Este un considerabil salt, reflectînd, deopotrivă, progrese ale economiei noastre, succese în planul creșterii bunăstării, cît și cerința angajării ferme a personalului muncitor pentru a răspunde cît mai bine exigențelor dezvoltării economiei românești în actuala etapă.

La fel de generoase au fost măsurile de creștere a veniturilor din muncă și pentru țărănime. Veniturile ei reale au

Tabelul nr. 1

Dinamica retribuției în cincinalul 1076—19 0

	Realizat în 1975	Etapa I (1978)		Etapa a II-a (1980)		Sporul mediu al retribuției la nivelul anului 1980
		Prevederi cincinal	Realizat	Prevederi cincinal	Realizat	
Retribuția medie nominală netă						
— în lei	1 595	1 924	2 011	2 065	2 256	—
— creșteri în lei	—	329	416	470	661	7 932
— creșteri în %	100	120,6	126,1	129,5	141,4	—
Retribuția reală						
— în lei	1 595	1 841	1 937	1 948	2 000 *)	—
— creșteri în lei	—	246	342	353	495	5 940
— creșteri în %	100	115,4	121,4	122,0	131,0	—

*) Calculat pe baza indicelui prețurilor. Sursa datelor : Revista economică, 1980, nr. 48.

Tabelul nr. 2

Dinamica veniturilor populației

	1950	1965	1980	1980/1950
Veniturile din retribuirea muncii personalului muncitor (mld. lei)	10,1	57,2	211,6	21 ori
Retribuția medie netă a personalului muncitor (lei lunar)	337	1 028	2 256	6,7 ori
Retribuția minimă (lei lunar)	161	613	1 425	8,8 ori
Retribuția reală — total personal (%)	100	225,6	422,8	4,2 ori
Veniturile nominale nete ale țăranilor, obținute din munca în C.A.P. și din gospodăriile personale, pe o persoană activă (lei lunar)	167	495	1 200	7,7 ori
Veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum — total (mld. lei)	3,5	22,9	82,2	23 ori
— în medie pe un locuitor (lei anual)	215	1 204	3 666	17 ori

Dinamica, calculată în prețuri comparabile

cunoscut o creștere simțitoare datorită sporirii producției agricole și creșterii prețurilor de livrare a unor produse agricole. Calculate pe o persoană activă, veniturile obținute de către țărănime — din muncă în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale — sînt în anul 1980 cu circa 29 la sută mai mari ca în anul 1975 (față de prevederea inițială de creștere de circa 20 la sută), situîndu-se la nivelul maxim al prevederilor planului cincinal. Este de remarcat, totodată, că datorită majorării în anul 1978 a venitului garantat net al țăranilor cooperatorî cu 12,7—16,3 la sută, acesta a ajuns la 1500 lei lunar pentru cooperatorii care lucrează în zootehnie și în formațiile permanente de irigații și la 1 200 lei pentru cooperatorii care lucrează în legumicultură, viticultură, pomicultură.

CREȘTEREA veniturilor directe ale tuturor oamenilor muncii a avut drept urmare o substanțială sporire a veniturilor globale anuale ce revin în medie pe o familie. Calculele demonstrează că acestea s-au ridicat de la 38 000 lei în anul 1975 la aproape 53 000 lei în anul 1980. Asupra creșterii veniturilor și în general asupra ridicării nivelului de trai al populației o influență importantă o exercită retribuția socială care, așa cum indică cifrele din tabelul nr. 1, în volum total, pe economie, a crescut de la 3,5 mld. lei în anul 1950, la 82,2 mld. lei în anul 1980, respectiv, de 23 ori în medie pe locuitor. Societatea noastră socialistă asigură, pe această cale, acoperirea unitară a unor nevoi generale, aceste cheltuieli concretizîndu-se într-o largă gamă de destinații: pensii, ajutoare, burse, alocații de stat pentru copii, fonduri destinate învățămîntului, ocrotirii sănătății, culturii, artei, educației fizice și sportului etc. Pe această bază țara noastră se situează pe locuri fruntașe în rîndul țărilor lumii la indicatori cu largă semnificație socială — ai nivelului de trai și ai calității vieții — cum ar fi cei referitori la învățămînt, instrucție în general, cultură, sănătate, durata medie a vieții ș.a.

Este de menționat în acest cadru grija pentru creșterea pensiilor de asigurări sociale de stat. Acestea s-au majorat, în procente diferite, între 8—40 la sută în raport cu nivelul pensiilor; pensia medie pentru munca depusă și limită de vîrstă cu vechimea integrală a crescut de la 1 067 lei lunar în anul 1975 la 1 345 lei în anul 1980. Volumul total al fondului de pensii de asigurări sociale de stat este, în anul 1980, de 18,8 mld. lei, comparativ cu 13,8 mld. în anul 1975. Pensiile membrilor C.A.P. au fost majorate cu 20 la sută, destinîndu-se în acest scop circa 1,6 mld. lei. Trebuie subliniat și faptul că pentru prima dată în istoria țării s-a instituit, în anii 1976—1980, un sistem de pensionare a țăranilor cu gospodărie individuală din zonele necooperativizate. În prezent, toate categoriile de oameni ai muncii sînt cuprinși într-un sistem de asigurări sociale și pensii. Alocația de stat pentru copii s-a mărit, în cincinalul ce se încheie peste cîteva zile, cu 25,5 la sută — de această alocație beneficiind în prezent 4,5 mil. de copii, fondurile totale cu această destinație ridicîndu-se la suma de peste 10,6 mld. lei la nivelul anului 1980, ceea ce reprezintă un spor de 45 la sută față de anul 1975.

Veniturile totale ale populației în urma creșterii retribuțiilor, pensiilor, alocațiilor de stat pentru copii și a altor venituri însumează, la nivelul anului 1980, cu aproape 110 mld. lei mai mult decît în anul 1975. Respectarea exemplară a termenelor cît și a cuantumurilor stabilite prin Programul adoptat de conducerea partidului, de creștere a veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii în condițiile cînd economia noastră s-a confruntat cu dificultăți create de factori naturali ca și de situațiile de pe piața mondială, demonstrează semnificativ dezvoltarea puternică, sănătoasă, a economiei românești, vădește marea capacitate de mobilizare de către partid, în interesul poporului, a întregului potențial al țării.

Imaginea realizărilor istorice, de mare anvergură și cu profunde implicații asupra bunăstării generale a oamenilor muncii ar fi cu totul incompletă dacă la cele subliniate pînă acum nu am adăuga și alte aspecte. Construcția de locuințe a luat o amploare deosebită, mai ales în deceniul 1971—1980. Dacă în ani 1951—1965 s-au construit din fondurile statului 370,5 mii apartamente, în 1966—1980 numărul lor a fost de 1 614 mii. În cincinalul 1976—1980 s-au construit din fondurile statului 780 mii apartamente, circa 250 mii locuri în cămine pentru nefamiliști, peste 240 mii locuri în creșe, grădinițe, internate și cămine pentru studenți. Calculele arată că în prezent circa 70 la sută din totalul populației țării noastre locuiește în case construite în ultimii 15 ani.

Creșterii veniturilor populației, puterii ei sporite de cumpărare i-au corespuns dezvoltarea și diversificarea continuă și rapidă a bunurilor de consum, alimentare și nealimentare, a serviciilor — proces reflectat în dinamica indicatorilor desfacerilor de mărfuri cu amănuntul și a indicatorilor consumului populației. În anii 1976—1980 desfacerile de mărfuri și indicatorii consumului au înregistrat creșteri considerabile. Astfel, volumul total al desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist a sporit cu peste 50 la sută în comparație cu nivelul anului 1975, totalul acestui volum de mărfuri însumînd, pe întregul cincinal, 916,5 mld. lei (cu o depășire de 5,6 mld. lei față de plan). În medie, pe o familie, în prezent revine un volum de cumpărături de peste 30 000 lei, față de circa 20 000 lei în anul 1975. La principalele produse alimentare, nealimentare cît și la bunuri de folosință îndelungată creșterile sînt deosebit de ridicate. De asemenea, prestările de servicii către populație au crescut cu aproape 60 la sută.

TREBUIE subliniat în mod deosebit și faptul că, așa cum a hotărît Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. și cum prevede Legea adoptată de către Marea Adunare Națională privind actualizarea și îmbunătățirea corelării, pe principii economice, a prețurilor de producție și de livrare, aceste modificări nu vor afecta, în anul 1981, prețurile de desfacere cu amănuntul și nici tarifele pentru servicii, influențele respective urmînd a fi suportate din bugetul statului. Iată dar o nouă și grăitoare expresie a grijii conducerii partidului pentru creșterea veniturilor reale ale populației, a nivelului de trai în ansamblu. Creșterea prețurilor cu amănuntul a mărfurilor și tarifelor pentru serviciile prestate populației în cadrul indicelui planificat de 6—8 la sută pînă în anul 1985 va acționa, treptat, în cadrul cincinalului, în strînsă corelare cu prevederile de creștere a retribuției reale.

Recenta Plenară a C.C. al P.C.R. a dezbătut și aprobat Programul cu privire la aprovizionarea populației în trimestrul IV 1980 și semestrul I 1981, întocmit pe baza indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, program ce conține măsuri și sarcini pentru a se asigura o aprovizionare corespunzătoare cu mărfuri agroalimentare și bunuri industriale de consum. În afară de suplimentările peste plan pentru fondul pieții, de peste 11 mld. lei, aprobate de Plenara din octombrie 1980, livrările au fost majorate cu noi cantități. Marea Adunare Națională a ascultat Raportul Guvernului R. S. România cu privire la aprovizionarea populației în trimestrul IV 1980 și semestrul I 1981, adoptînd și o Hotărîre în legătură cu aceasta — hotărîre prin care se aprobă acest program de aprovizionare a populației și se stabilesc sarcinile organelor de stat pentru înfăptuirea lor. Iată, dar, noi expresii ale atenției cu care se urmărește realizarea practică a unui consum ridicat de care să beneficieze populația.

Cincinalul în care vom păși peste cîteva zile constituie o nouă și însemnată etapă pentru progresul economiei țării. Se creează astfel baza pentru noi și bogate înfăptuiri în planul bunăstării pentru toți oamenii muncii din patria noastră, pentru creșterea calității vieții și înflorirea personalității umane — țelul suprem al întregii politici a partidului nostru.

conf. dr. Costinel LAZĂR

MUTAȚII CALITATIVE ÎN STRUCTURA CONSUMULUI ALIMENTAR

ULTIMELE ZILE ale anului 1980, marcînd încheierea cincinalului actual, constituie pentru fiecare locuitor al patriei noastre și prilejul unei analize retrospective a ceea ce s-a realizat, a eforturilor depuse, a drumului pe care-l mai avem de parcurs pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea țării spre comunism. O asemenea analiză credem că se cuvine întreprinsă și în domeniul finalității sociale a eforturilor de dezvoltare a economiei țării, respectiv în domeniul creșterii nivelului de trai al populației, în care, cu deosebire în cincinalul 1976—1980, s-au obținut succese dintre cele mai remarcabile.

Din multitudinea de aspecte care caracterizează nivelul de trai al populației ne propunem să ne oprim în cele ce urmează asupra **consumului alimentar** — unul din elementele cele mai semnificative ale sale. Din capul locului se poate arăta că măsurile luate pentru dezvoltarea producției agricole, a industriei alimentare, pentru creșterea veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii etc., au dus la sporirea însemnată a consumului principalelor produse alimentare pe locuitor.

Analiza evoluției consumului alimentar relevă că acesta s-a dovedit a fi în primul rînd sub influența directă a dezvoltării forțelor de producție în general, a nivelului producției agricole și industriei agroalimentare în special — sectoare care contribuie direct la asigurarea fondului de produse necesare acoperirii acestei categorii de nevoi. Pe măsura dezvoltării și diversificării industriei alimentare, paralel cu amplificarea procesului de urbanizare și cu sporirea veniturilor populației, are loc o creștere a importanței pe care produsele prelucrate ale acestei ramuri o au în satisfacerea nevoilor alimentare. Un alt factor deosebit de important în evoluția consumului alimentar îl constituie nivelul și structura veniturilor populației, factor a cărui influență crește pe măsura amplificării procesului de urbanizare și a sporirii ponderii populației ocupate în ramurile neagricole.

Cunoașterea cerințelor unui consum alimentar rațional, dirijarea acțiunii tuturor factorilor în direcția asigurării acestuia trebuie să reprezinte o preocupare de bază a factorilor științifici și decizionali. În legătură cu necesitatea realizării unui consum rațional, determinat științific, al populației din țara noastră, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia **„Aceasta presupune să ținem seama și de caracteristicile și specificul poporului nostru, de tradițiile statornicite în țara noastră, precum și de ceea ce se produce la noi, orientînd consumurile în raport cu posibilitățile economiei românești... Cînd pun problema unui consum rațional, determinat științific, am în vedere necesitatea de a satisface cerințele oamenilor muncii în raport cu eforturile lor, cu munca pe care o depun, dar excluzînd risipa, ducînd o luptă hotărîtă împotriva consumului de dragul consumului".**

În anii construcției socialiste, cu deosebire în ultimii 15 ani, consumul mediu pe locuitor la principalele grupe de produse alimentare în țara noastră a înregistrat creșteri însemnate, exprimînd o satisfacere tot mai bună a nevoilor de consum alimentar. Aceasta a fost posibilă ca urmare a condițiilor tot mai bune create pentru aprovizionarea populației cu produse alimentare, prin creșterea producției agricole, prin dezvoltarea și diversificarea rețelei de unități comerciale de desfacere a produselor alimentare, precum și ca urmare a sporirii permanente a veniturilor populației. Referindu-ne la dezvoltarea producției agricole, menționăm că producția pe locuitor la produsele de bază destinate consumului alimentar al populației — atît direct cît și după prelucrarea industrială — a înregistrat creșteri substanțiale. Astfel, în perioada 1950—1978 producția pe locuitor a crescut de 2,75 ori la cereale boabe, de 2,8 ori la floarea-soarelui, de 7,5 ori la sfeclă de zahăr, de 2,1 ori la cartofi, de 2,8 ori la carne, de 1,8 ori la lapte și de 4,5 ori la ouă. Pe această bază a sporit producția industrială de bunuri alimentare. În aceeași perioadă producția respectivă pe locuitor — exprimată în unități naturale — a crescut de 4,3 ori la carne, de 17,5 ori la lapte, de 6 ori la brînzeturi, de 8 ori la uleiuri comestibile, de 5 ori la zahăr. În mod firesc, ca urmare a creșterii producției de bunuri alimentare au sporit permanent livrările de produse la fondul pieții, îndeosebi după anul 1965, asigurîndu-se o îmbunătățire cantitativă, calitativă și structurală a ofertei.

ÎN ÎNTREAGA ACEASTĂ perioadă creșterea producției agricole a constituit atît direct, sub forma autoconsumului, cît și prin intermediul livrărilor la fondul pieții, unul din factorii hotărîtori ai creșterii și îmbunătățirii permanente a consumului alimentar al populației. Pe această bază analiza datelor privind evoluția consumului anual de bunuri alimentare ce revine în medie pe un locuitor arată, așa cum reiese din tabelul nr. 1, că acesta a crescut, fără excepție, la toate produsele.

Tabelul nr. 1

Evoluția consumului mediu anual pe locuitor la principalele grupe de produse alimentare

Principalele grupe de produse alimentare	1950	1965	1970	1975	1980
Carne și produse din carne — kg	16,7	26,6	31,2	45,7	62
Lapte și produse din lapte (exclusiv unt) — litri	107,6	105	111	133	200
Ouă-buc.	59	115	142	214	270
Grăsimi total — kg	5,35	11,8	14,1	17,0	19,0
Zahăr și produse din zahăr — kg	6,9	15	19,3	20,3	30
Legume și produse din legume — kg	65,6	75,3	86,7	112,6	160
Fructe și produse din fructe — kg	20,7	26,7	34,6	42,6	63
Cereale în echivalent făină — kg	130,5	208,0	196,0	189,3	187

În jurul anului 1950, consumul alimentar al populației din țara noastră se afla la un nivel foarte scăzut, situație datorată nivelului consumului moștenit din perioada antebelică și a-

gravată de consecințele celui de-al doilea război mondial ca și de consecințele nefavorabile ale secetei asupra producției agricole. Pornind de la acest nivel foarte scăzut al consumului alimentar, perioada 1950—1965 apare ca o perioadă de creștere a consumului alimentar (de 1,5—2 ori), aceasta și ca urmare a diferitelor măsuri luate de stat în vederea asigurării condițiilor de bază ale creșterii nivelului de viață pentru toate categoriile de populație, perioadă în care s-a ajuns să se depășească nivelul consumului alimentar al anului 1938 și în care consumul zilnic era de aproximativ 2 800 calorii și peste 85 grame proteine.

În următoarea perioadă de 15 ani (1965—1980), în care s-a dezvoltat continuu și s-a consolidat marea producție agricolă și în care sporirea producției industriei alimentare a căpătat accente tot mai mari în cadrul procesului de industrializare a țării, **evoluția consumului alimentar pe locuitor se caracterizează printr-o creștere continuă și substanțială la toate categoriile de alimente.** Astfel, consumul de carne a sporit de 2,33 ori, cel de lapte de 1,9 ori, cel de ouă de 2,34 ori, consumul de zahăr s-a dublat, consumul de legume și pește a crescut de 2 ori, cel de fructe de aproape 2,4 ori etc. Remarcăm faptul că această perioadă se caracterizează prin manifestarea și a altor tendințe pozitive în consumul alimentar și anume scăderea treptată a consumului de cereale și menținerea relativ constantă a consumului de cartofi, tendințe care se manifestă ca faze superioare ale evoluției consumului alimentar, reprezentînd elemente ale trecerii de la faza acumulărilor cantitative la faza modificărilor de calitate.

Cea mai rapidă creștere a consumului de bunuri alimentare s-a înregistrat însă în cincinalul pe care îl încheiem (1976—1980), ca urmare a măsurilor luate pentru realizarea în practică a programului de creștere a nivelului de trai, program care asigură corelația dintre creșterea masivă a veniturilor populației și dezvoltarea accentuată a producției bunurilor de consum în vederea creării fondului de marfă necesar satisfacerii în proporții tot mai mari a nevoilor de consum. Astfel, numai creșterile realizate la consumul de carne, ouă, legume, fructe în anul 1980 față de 1975 echivalează cu întregul consum la aceste produse realizat în 1950, este aproape egal la carne și ouă și depășește la legume și fructe întregul spor realizat în cele două cincinale anterioare. De asemenea, creșterea consumului înregistrat la lapte în cincinalul actual depășește cu peste 21 litri pe cea realizată în întreaga perioadă 1950—1975, iar la zahăr este numai cu 3 kg mai mică decît creșterea realizată în cei 25 de ani menționați.

Nivelul atins în prezent în consumul principalelor produse alimentare pe locuitor nu numai că asigură conținutul de calorii și factorii nutritivi ai alimentației populației (consumul de calorii zilnic depășește 3 000, România numărîndu-se din acest punct de vedere printre primele 10 țări din lume, iar cel de proteine se apropie de 100), dar ne-a permis să ne apropiem substanțial și chiar să depășim consumurile realizate în multe țări cu un nivel de dezvoltare economică superioară. O comparație cu unele țări socialiste și capitaliste este sugestivă din acest punct de vedere (vezi și tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Nivelul consumului unor produse alimentare pe locuitor în România în 1980 comparativ cu alte țări

Țări	Consumul unor produse alimentare pe locuitor *)					
	Carne și produse din carne	Lapte și produse lactate	Ouă	Legume și produse din legume	Fructe și produse din fructe	Cereale în echivalent făină
România	62	200	270	160	63	187
Bulgaria	58	147	146	127	82	162
Ungaria	68	135	270	85	74	120
R.D.G	80,7	—	269	84	69	95
U.R.S.S.	50,8	187	206	85	37	142
Cehoslovacia	81,4	208	249	70	50	108
Italia	66,3	86,8	220	153	111	138
Suedia	52,5	—	256	39	81	61
Franța	95,5	112	252	112	77	74
Austria	80,3	163	—	74	104	84
Nivel mondial de saturație	70—80	200—220	320—360	200 (legume și fructe)		60—65

*) Consumurile pentru țările socialiste se referă la anul 1976, iar pentru țările capitaliste la anul 1973.

Deși nivelul de dezvoltare economică, calculat în P.N.B. pe locuitor, al României comparativ cu alte țări este încă inferior, nivelul consumului alimentar pe locuitor realizat în țara noastră este nu numai mult superior raportului de dezvoltare economică, ci în unele cazuri chiar mai mare decît cel realizat în aceste țări. La consumul de lapte, de ouă, de legume România depășește toate țările prinse în tabel și a realizat practic nivelul mondial de saturație la aceste produse iar la carne și fructe depășim unele țări mai dezvoltate din punct de vedere economic și ne apropiem substanțial de nivelul celorlalte țări luate în considerație.

O REMARCĂ DEOSEBITĂ trebuie să facem în acest cadru în legătură cu consumul de cereale. După cum vedem, România depășește substanțial în ceea ce privește consumul mediu pe locuitor la acest produs toate țările luate în comparație și cu mult nivelul mondial de saturație. Este adevărat, așa cum rezultă și din datele tabelului nr. 1, că după anul 1965 (mai precis începînd cu anul 1967) a început să se manifeste și la noi în țară o tendință pozitivă de scădere a consumului de cereale. Reducerea însă în această perioadă cu numai 22 kg a consumului de cereale pe locuitor (de la 209 kg la 187) în condițiile în care consumul mediu anual al alimentelor care pot înlocui cerealele a crescut, în aceeași perioadă, cu 32 kg carne, cu 75 litri lapte, 139 bucăți ouă, 72 kg legume, 36 kg fructe, este total nesatisfăcătoare. Așa cum rezultă și din datele tabelului nr. 2, raporturile de consum între România și celelalte țări la cereale în comparație cu celelalte produse, este total nefavorabil țării noastre. Scăderea mai accentuată în perioada următoare a consumului de cereale pe locuitor apare, deci, nu numai pe deplin posibilă pentru motivele menționate mai sus, ci și necesară, în vederea realizării unui consum normă — caloric echilibrat din punct de vedere al principiilor nutritive și al substanțelor minerale, în concordanță cu cerințele nutriției raționale. De asemenea, scăderea mai accentuată a consumului de cereale, prin disponibilitățile care s-ar crea pe ansamblul economiei și utilizarea lor în hrana animalelor sau pentru export, ar avea efecte pozitive asupra creșterii consumului altor categorii de alimente mai bogate în principii nutritive și deci a creșterii mai accentuate a calității consumului. Pe această linie ne exprimăm părerea că găsirea căilor, mijloacelor și luarea măsurilor care să stimuleze accentuarea în perspectivă a tendințelor pozitive ale evoluției consumului alimentar, să contribuie la limitarea sau frînarea acelora care sînt în discordanță cu cerințele alimentației raționale — devine tot mai mult o necesitate. Ea este impusă de consecințele pe care supraalimentația o are asupra stării de sănătate a populației, de cerința asigurării unei alimentații raționale.

Subliniem că modelarea în acest sens a consumului alimentar, a comportamentului populației, este în același timp posibilă, avînd în vedere pe de o parte faptul că în etapa care urmează consumul de alimente se află în continuare în faze de creștere, creîn-

Grigore VÎLCEANU
Institutul de economie socialistă

(Continuare în pag. 31)

BUGETUL DE STAT PE 1981 — expresie a forței și trăiniciei economiei românești

Pe baza Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 16—17 decembrie a.c., recenta sesiune a Marii Adunări Naționale a adoptat un complex de legi și măsuri care vizează aplicarea fermă a liniilor directoare trasate de cel de-al XII-lea Congres al partidului, orientări care corespund pe deplin intereselor societății noastre și care asigură înaintarea neabătută a României pe calea progresului și civilizației. Este vorba de legile privind Bugetul de stat pe anul 1981 ; investițiile, actualizarea și îmbunătățirea, pe principii economice, a prețurilor de producție și livrare a produselor către unitățile socialiste, precum și a prețurilor de producție, contractare și achiziții în agricultură ; modificarea și completarea Legii cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială ; întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională; constituirea, repartizarea și folosirea pe județe a resurselor pentru aprovizionarea populației cu carne, lapte, legume și fructe, precum și de raportarile prezentate cu privire la încheierea acțiunii de majorare a retribuțiilor, pensiilor și alocațiilor de stat pentru copii și a altor venituri, aprovizionarea populației pe trim. IV 1980 și semestrul I 1981.

Începînd cu acest număr, „Revista economică" va publica un ciclu de articole în care să explice conținutul acestor legi, să evidențieze importanța lor deosebită pentru dezvoltarea economico-socială a patriei și ridicarea bunăstării întregului popor, pentru perfecționarea cadrului legislativ în concordanță cu prevederile noului mecanism economico-financiar.

PREVEDERILE bugetului de stat pe anul 1981 au la bază propunerile din bugetele de venituri și cheltuieli ale întreprinderilor și centralelor, celorlalte unități socialiste, analizele multiple și complexe efectuate la nivelul ministerelor, comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, Ministerului Finanțelor, băncilor, celorlalte organe centrale de sinteză, în vederea dimensionării resurselor financiare la nivelul posibilităților maxime ale economiei și a cheltuielilor într-un regim strict de economii.

Echilibru bugetar

BUGETUL de stat pe anul 1981 este echilibrat, însumînd la venituri și la cheltuieli 313,6 miliarde lei, cu o creștere de 6,3 la sută față de 1980. Acest buget asigură, alături de fondurile proprii ale unităților socialiste, mijloacele financiare necesare realizării tuturor obiectivelor și acțiunilor de dezvoltare economico-socială a țării și de creștere a nivelului de trai prevăzute prin plan.

Principalele trăsături ale bugetului de stat pe anul 1981 :

● În primul rînd, volumul și structura bugetului de stat pe anul 1981, primul an al viitorului cincinal, reflectă potențialul economico-financiar sporit al economiei naționale, ca urmare a creșterii puternice, în cincinalul 1976—1980, a producției materiale și sporirii în ritmuri înalte a venitului național — temelia sigură a dezvoltării economico-sociale și ridicării nivelului de trai al întregului popor —, precum și a menținerii, în continuare, a unei susținute creșteri economice pentru anul 1981.

● În al doilea rînd, veniturile și cheltuielile bugetului de stat pe anul 1981, ca de altfel resursele financiare și cheltuielile în ansamblu ale economiei naționale cuprinse în planul financiar centralizat, oglindesc accentuarea aportului factorilor intensivi la creșterea economică, sporirea eficienței în toate domeniile. Volumul investițiilor pe anul 1981 este practic la nivelul celui din anul 1980 ; numărul personalului muncitor va spori în anul 1981 cu numai 50 mii, față de 200—250 mii cît a fost media anuală de creștere pînă în prezent ; consumurile de materii prime, materiale, combustibili și energie sînt prevăzute să crească mult mai lent decît volumul producției.

Totodată, construcția echilibrului financiar, a echilibrului bugetar și a echilibrului balanței de plăți externe pe anul 1981 are în vedere, în cadrul creșterii volumului comerțului exterior cu 10 la sută, sporirea mult mai accentuată, cu 21 la sută, a exportului. Pe această cale se vor asigura nu numai mijloacele valutare pentru plata importurilor, dar și reducerea datoriei externe a țării.

● În al treilea rînd, bugetul de stat pe anul 1981 constituie o expresie concretă a aplicării cu fermitate a noului mecanism economico-financiar la nivel micro și macroeconomic, a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, a noilor raporturi între fondurile proprii care se formează la întreprinderi, centrale și alte unități socialiste și fondurile centralizate de mijloace bănești ale statului. Semnificativ este faptul că, în anul 1981, la buget se vor concentra circa 50 la sută din resursele financiare ale economiei naționale (comparativ cu 74—78 la sută în anii 1975—1978), prevăzîndu-se creșterea, în continuare, a fondurilor proprii ale întreprinderilor și centralelor, a celorlalte fonduri care se constituie în economie. Utilizarea tuturor fondurilor financiare, indiferent de nivelul la care se formează, se face numai în mod planificat, sub un strict control, pe baza prevederilor din bugetele de venituri și cheltuieli ale unităților socialiste, bugetul de stat, planul financiar centralizat și planurile de credite.

● În al patrulea rînd, în bugetul de stat pe anul 1981 se reflectă efectul introducerii de la 1 ianuarie 1981, a cursului comercial unic în activitatea de comerț exterior, exprimat în lei, al reducerii cheltuielilor militare, de administrație și a altor cheltuieli, efectuate în anul 1980, al reîntregirii la un an a cheltuielilor privind majorările de retribuții din etapa a II-a, aplicate eșalonat în anul precedent.

De asemenea, bugetul de stat pe anul 1981 este elaborat, ca și planul economic, în condițiile prețurilor și tarifelor în vigoare la 31.XII.1980, urmînd ca în el să se introducă influențele din aplicarea Legii privind actualizarea și îmbunătățirea corelării pe principii economice, a prețurilor de producție de livrare a produselor către unitățile socialiste, precum și a prețurilor de producție, de contractare și de achiziții în agricultură, a Legii pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț ex-

terior și cooperare economică internațională, precum și a altor măsuri privind organizarea pe principiul autogestiunii a activității unităților din învățămînt, sănătate, cultură și alte domenii.

La baza realizării veniturilor — calitatea activității în economie

ÎN CONCORDANȚĂ cu esența orînduirii noastre socialiste, majoritatea covîrșitoare a veniturilor bugetului de stat pe anul 1981, respectiv 99 la sută din totalul acestora, provine din activitatea unităților socialiste, din venitul net creat de către oamenii muncii în producția materială.

Veniturile din prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete, vărsămintele din beneficiile unităților economice de stat, impozitul pe circulația mărfurilor și taxa pentru folosirea terenurilor proprietate de stat însumează 214,4 miliarde lei, reprezentînd 68,4 la sută din totalul veniturilor bugetare. Pentru realizarea în bune condiții a acestor venituri bugetare, în creștere cu peste 10 la sută față de anul precedent, așa cum se prevede prin Legea pentru adoptarea bugetului de stat pe anul 1981, întreprinderile, centralele, ministerele, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, cu sprijinul organelor financiar-bancare, al organelor centrale de sinteză, băncilor, trebuie să ia măsuri energice pentru îndeplinirea integrală a indicatorilor de plan, în special a producției fizice, producției nete, exportului, beneficiilor, prin utilizarea maximă a capacităților de producție, reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, folosirea mai bună a forței de muncă, înfăptuirea cu fermitate a programelor de creștere a productivității muncii, de reducere a costurilor de producție și circulație. Așa cum a indicat secretarul general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu și cum a hotărît Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 16—17 decembrie 1980, se impune ca fiecare colectiv de muncă să acorde o importanță deosebită și să acționeze pentru realizarea sarcinilor de reducere suplimentară a cheltuielilor de producție și circulație, astfel încît să se compenseze, în cît mai mare măsură, efectul majorării prețurilor de producție și de livrare către unitățile socialiste, la materii prime, materiale, energie și combustibili.

Totodată, în cadrul deosebit de favorabil care se va crea pentru întărirea autogestiunii economico-financiare la fiecare unitate din economie, prin actualizarea și îmbunătățirea corelării, pe principii economice, a prețurilor de producție și de livrare a produselor către unitățile socialiste, precum și a prețurilor de producție, de contractare și de achiziții în agricultură, este necesar ca întreprinderile, centralele, ministerele, celelalte organe centrale, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, organele financiar-bancare să asigure respectarea riguroasă a prevederilor Legii finanțelor, a celorlalte acte normative, referitoare la formarea și utilizarea fondurilor proprii, efectuarea vărsămintelor la bugetul de stat.

Se impune ca unitățile economice să acționeze cu toată hotărîrea pentru a preveni apariția unor neajunsuri, așa cum s-a întîmplat în anul 1980, cînd unele întreprinderi și-au imobilizat mijloacele circulante în stocuri de materiale peste necesar, produse fără desfacere asigurată, nu au realizat resursele financiare planificate, fiind nevoite să apeleze la credite bancare suplimentare, cu dobînzi costisitoare, pentru finanțarea dezvoltării planificate, să reducă nivelul fondurilor proprii.

Impozitele și taxele de la populație, prevăzute în bugetul de stat pe anul 1981, reprezintă 3,1 miliarde lei, respectiv 1 la sută din veniturile bugetare.

Dimensionarea riguroasă a cheltuielilor

CHELTUIELILE bugetului de stat pe anul 1981 sînt dimensionate în spiritul unui regim sever de economii și reprezintă limite maxime care nu pot fi depășite.

În cadrul cheltuielilor pentru finanțarea economiei naționale, alocațiile de la buget pentru investiții sînt de circa 99 miliarde lei. Aceste însemnate fonduri sînt destinate, cu precădere, pentru lucrările de investiții aflate, în prezent, în execuție. Subliniem, în acest sens, că circa 95 la sută din volumul investițiilor pe anul 1981 sînt lucrări în continuare și numai 5 la sută lucrări noi.

În domeniul investițiilor, întreprinderile, centralele, toate organele implicate în procesul investițional au sarcina de a aplica neabătut orientările și indicațiile secretarului general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prevederile Legii investițiilor, ale Legii pentru adoptarea bugetului de stat pe anul 1981 referitoare la realizarea în termen a obiectivelor de investiții planificate, concentrarea eforturilor asupra punerii în funcțiune la termenele planificate a obiectivelor de care depinde realizarea producției, începerea de noi lucrări de investiții numai în condițiile utilizării depline a capacităților de producție existente, reducerea costului lucrărilor și scurtarea duratelor de execuție, diminuarea imobilizărilor în investiții neterminate și în utilaje în stoc și în curs de montaj. O atenție deosebită trebuie să acorde întreprinderile și centralele realizării resurselor proprii pentru finanțarea investițiilor și rambursarea creditelor primite pentru investiții, din beneficii, amortizare și alte resurse. Organele financiar-bancare, împreună cu unitățile socialiste, au sarcina de a întări disciplina și angajarea fondurilor de investiții, de a urmări și asigura respectarea strictă a destinației acestora, creșterea eficienței fondurilor de investiții.

Fonduri importante se alocă de la buget pentru acoperirea necesarului de mijloace circulante la unitățile economice ce vor intra în funcțiune în 1981, finanțarea cercetării științifice, prospecțiunilor și lucrărilor geologice și altor acțiuni cu caracter economic.

Reflectînd caracterul profund umanist al politicii partidului și statului, grija permanentă pentru creșterea nivelului de trai al întregului popor, pentru satisfacerea necesităților fundamentale de învățămînt, ocrotire a sănătății, odihnă, cultură, asigurări sociale și alte necesități sociale, cheltuielile cu această destinație reprezintă 24,1 la sută din totalul cheltuielilor bugetare. Față de anul 1980, ele sînt mai mari cu 5,6 la sută. Cheltuielile pentru finanțarea acțiunilor social-culturale suportate din bugetul statului în anul 1981, în medie pe o familie, vor fi de 10 350 lei. Deosebit de aceste fonduri din bugetul de stat alocate pentru consumul social, oamenii muncii vor beneficia în anul 1981 și de fondurile proprii cu această destinație care se constituie din beneficii la unitățile socialiste.

Potrivit prevederilor Legii pentru adoptarea bugetului de stat pe anul 1981, instituțiile de stat, ministerele, celelalte organe centrale de stat, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare au datoria de a asigura buna funcționare a unităților cu activități social-culturale, iar în colaborare cu organele financiar-bancare să urmărească utilizarea cu spirit gospodăresc a bazei materiale existente și realizarea sarcinilor de plan cu minimum de cheltuieli.

Așa cum a indicat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 16—17 decembrie 1980, în trimestrul I 1981 se vor finaliza actele normative privind trecerea pe principiul autogestiunii a instituțiilor din domeniul social-cultural, impunîndu-se acțiuni hotărîte pentru creșterea veniturilor proprii, pe seama cărora aceste unități să își acopere, într-o măsură cît mai mare, cheltuielile.

ORGANELE DE CONDUCERE COLECTIVĂ din unitățile economice au obligația, potrivit legii, să pună în dezbaterea adunărilor generale ale oamenilor muncii a bugetului de venituri și cheltuieli, să stabilească măsurile necesare pentru realizarea tuturor indicatorilor economici și financiari, a sarcinilor de reducere suplimentară a cheltuielilor de producție și de creștere a productivității muncii, pentru îndeplinirea integrală a vărsămintelor din beneficii și altor vărsăminte cuvenite bugetului statului. De asemenea, aceste organe au obligația să urmărească permanent modul în care se îndeplinesc prevederile bugetului de venituri și cheltuieli, să acționeze energic pentru prevenirea apariției oricăror neajunsuri.

Sarcini deosebite revin din Legea pentru adoptarea bugetului de stat pe anul 1981 Ministerului Finanțelor, băncilor, întregului aparat financiar-contabil din economie, care trebuie să își perfecționeze activitatea, să acționeze cu toată fermitatea pentru realizarea integrală a resurselor financiare în economie, a veniturilor bugetului de stat, întărirea răspunderii în efectuarea oricărei cheltuieli, întărirea controlului financiar preventiv, a disciplinei de plan și financiare pe toate verigile, creșterea eficienței în economie, pentru asigurarea permanentă a echilibrului financiar și a celui bugetar, a echilibrului balanței de plăți externe, în condițiile prevăzute prin plan.

Theodor STOLOJAN
Ministerul Finanțelor

Calendarul evenimentelor internaționale [I]

ROMÂNIA SOCIALISTĂ — MILITANTĂ CONSECVENTĂ ÎN SLUJBA PĂCII ȘI COLABORĂRII

MESAJUL DE ANUL NOU adresat de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU întregului nostru popor — strălucit document de analiză și perspectivă la răspîntia anilor '70—'80 — subliniază preocuparea constantă, eforturile constructive și neprecupețite ale României socialiste pentru înlăturarea gravelor pericole care amenință pacea și securitatea omenirii, pentru lichidarea subdezvoltării, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, bazată pe relații echitabile, care să asigure progresul tuturor țărilor, accesul deplin al tuturor națiunilor la cuceririle civilizației.

21 ianuarie. La New Delhi își începe lucrările sesiunea **Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială — ONUDI III**, pe agenda căreia s-a aflat analizarea evoluției progresului tehnic al țărilor în curs de dezvoltare.

Prin cuvîntul reprezentantului țării noastre, **România s-a pronunțat pentru : ● adoptarea de obiective și acțiuni practice, atît pe ansamblul industriei, cît și pe sectoare, cu termene precise de realizare, pe etape (1990—2000) ; ● intensificarea eforturilor proprii și a cooperării internaționale, sporirea sprijinului acordat de către comunitatea mondială țărilor rămase în urmă ; ● accesul liber la tehnologii moderne ; ● sporirea participării țărilor în curs de dezvoltare la comerțul cu produse manufacturate, promovarea largă a acestor exporturi și liberalizarea piețelor în țările dezvoltate; ● atenția sporită ce trebuie acordată problemei formării cadrelor.**

Conferința ONUDI (organism care a devenit de la această dată instituție specializată a O.N.U.) s-a încheiat cu adoptarea Declarației și Planului de acțiune propuse de „Grupul celor 77", fără însă ca reuniunea să-și fi atins obiectivele stabilite.

21—23 ianuarie. Dakar (Senegal) : **primul Congres al Asociației Mondiale de Prospectivă Socială.** Reuniunea a dezbătut probleme privind instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, prilej cu care **reprezentanții țării noastre au prezentat concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu privind instaurarea unei noi ordini în lume. ROMÂNIA A FOST ALEASĂ MEMBRĂ ÎN CONDUCEREA ASOCIAȚIEI.**

6 februarie. În **Comitetul pentru dezarmare**, care și-a reluat lucrările la 5 februarie, la Geneva, **A FOST DIFUZAT CA DOCUMENT OFICIAL O.N.U. CAPITOLUL PRIVIND DEZARMAREA DIN RAPORTUL PREZENTAT DE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU LA CONGRESUL AL XII-LEA AL P.C.R.**

18 februarie. Tot la Geneva ia sfîrșit, după două săptămîni de dezbateri, **reuniunea interguvernamentală însărcinată cu studierea Programului global de acțiune în favoarea celor mai sărace țări din lume**, program inițiat în urmă cu un an la Conferința UNCTAD, de la Manila. Rezoluția finală cheamă toate țările și organizațiile care acordă asistență economică să treacă la acțiuni concrete cît mai curînd posibil, în perspectiva aplicării Programului de la Manila în următorul deceniu.

3 martie. Iau sfîrșit lucrările **Forumului științific european.** În **documentul final** adoptat se subliniază : importanța respectării principiilor noi de relații interstatale și a aplicării prevederilor Actului final de la Helsinki ; necesitatea instaurării unui climat de colaborare și securitate în Europa ; oportunitatea acordurilor bi și multilaterale, la nivel guvernamental sau neguvernamental, pentru dezvoltarea cooperării.

Delegația română a reafirmat orientarea consecventă a României spre extinderea cooperării tehnico-științifice, pentru dezvoltarea înțelegerii și consolidarea destinderii pe continent. În concluziile reuniunii Forumului se regăsesc propunerile României vizînd oportunitatea continuării unor astfel de reuniuni ; necesitatea sprijinirii eforturilor țărilor în curs de dezvoltare ; acordarea unei importanțe sporite cercetării tehnico-științifice pentru dezvoltarea economică și socială.

Tot la începutul lunii martie mai notăm **prezențe românești** la alte două evenimente internaționale:

● **Conferința consacrată îndeplinirii convenției cu privire la interzicerea unor arme de exterminare în masă și distrugerea lor.** Reuniunea (deschisă la **3 martie**, la Geneva) a mai analizat și căile de acces ale tuturor statelor la cuceririle din domeniul biologiei, pentru a fi utilizate exclusiv în scopuri pașnice.

● **Conferința O.N.U. asupra dreptului mării** care și-a reluat lucrările, în cea de a IX-a sesiune, tot la Geneva **(5 martie)**, dezbătînd problemele prevăzute a fi incluse într-o viitoare convenție.

8 aprilie. La Națiunile Unite a fost difuzat, ca document oficial al Adunării Generale a O.N.U., APELUL MARII ADUNĂRI NAȚIONALE A REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA CĂTRE TOATE PARLAMENTELE ȘI POPOARELE ȚĂRILOR PARTICIPANTE LA CONFERINȚA GENERAL-EUROPEANĂ DE LA HELSINKI, adoptat de Marea Adunare Națională la 29 martie a.c.

15 aprilie. La Palatul Națiunilor din Geneva au început marți lucrările celei de-a **35-a sesiuni a Comisiei Economice pentru Europa (C.E.E./O.N.U.)**, la care participă reprezentanți din țările europene, S.U.A. și Canada.

PARTICIPANȚII AU ALES ÎN UNANIMITATE CA PREȘEDINTE AL ACTUALEI SESIUNI PE REPREZENTANTUL ROMÂNIEI.

În declarația de deschidere a lucrărilor, **președintele actualei sesiuni a subliniat direcțiile în care comisia și țările membre trebuie să acționeze cu fermitate sporită converg spre realizarea obiectivelor fundamentale ale omenirii contemporane : lichidarea subdezvoltării, accelerarea creșterii economice, edificarea raporturilor dintre state pe baze noi și echitabile, făurirea unei noi ordini economice mondiale, mai bune și mai juste. A fost relevată, totodată, prioritatea absolută ce revine preocupărilor pentru înfăptuirea dezarmării și dezangajării militare în Europa și în lume.**

17 aprilie — La Nairobi au început lucrările celei de-a **VIII-a sesiuni a Consiliului Programului Națiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător (U.N.E.P.)** la care iau parte peste 250 de delegați reprezentînd cele 58 de țări membre. Participanții, printre care se numără și **România**, au analizat problemele privind metodele și mijloacele de combatere a poluării cu reziduuri industriale, a eroziunii solurilor și de împiedicare a procesului de despădurire, modalitățile de conservare a diferitelor specii din flora și fauna amenințate cu dispariția și căi de utilizare rațională a resurselor naturale ale Terrei.

30 aprilie. În cadrul sesiunii din acest an a Consiliului Economic și social **(ECOSOC)** al O.N.U. **țara noastră a inițiat un proiect de rezoluție privind îmbunătățirea activităților de coordonare și informare din sistemul O.N.U. în domeniul tineretului.** Proiectul de rezoluție — adoptat prin consens — pornește de la hotărîrea Adunării Generale a O.N.U. care, la **inițiativa țării noastre, a proclamat anul 1985 ca „An internațional al tineretului" cu deviza „Participare, dezvoltare, pace".**

15 mai. — În **Declarația** dată publicității la încheierea **Consfătuirii Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia** se propune organizarea unei reuniuni la cel mai înalt nivel a conducătorilor de state din toate regiunile lumii, care să examineze probleme privind înlăturarea focarelor de încordare internațională și prevenirea războiului.

22 mai — În Comisia O.N.U. pentru dezarmare, delegațiile **României și Suediei au prezentat un document de lucru intitulat „Înghețarea și reducerea bugetelor militare".** Documentul propune : ● angajarea comună, sub forma unei declarații, de a adopta, individual sau colectiv, măsuri eficace de înghețare și reducere a cheltuielilor militare ; ● includerea în declarație a principiilor de bază ale politicii statelor și ale viitoarelor acorduri în acest domeniu ; ● adoptarea unor declarații și decizii unilaterale ale parlamentelor și guvernelor de a îngheța sau reduce bugetele militare ; ● examinarea posibilității de a se încheia în viitor un acord internațional în acest domeniu, care să includă un sistem adecvat de verificare, privind înghețarea și reducerea bugetelor militare.

ROMÂNIA — NOI TREPTE ALE PROGRESULUI

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a desfășurat și în acest an o bogată și rodnică activitate internațională purtînd solia de pace și prietenie a României pe toate meridianele globului, afirmînd preocuparea țării noastre față de necesitatea soluționării problemelor prioritare cu care este confruntată lumea contemporană — activitate care a dus la creșterea în continuare a prestigiului și respectului de care se bucură astăzi pe glob România socialistă.

Iată numai cîteva date :

- **9 VIZITE OFICIALE ÎN STRĂINĂTATE (Bulgaria, Iugoslavia — de două ori, Polonia, Franța, U.R.S.S., Suedia, Danemarca, Norvegia)**
- **12 PRIMIRI DE ȘEFI DE STATE ÎN ROMÂNIA (din Iordania, Zair, Guineea, R.P.D. Coreeană, R.P. Chineză, Bulgaria, R.D. Germană, Camerun, Grecia, Zambia, Mozambic, Zimbabwe)**
- **12 ALTE ÎNTÎLNIRI LA NIVEL ÎNALT, ÎN STRĂINĂTATE**
- **În urma întrevederilor la cel mai înalt nivel au fost semnate :** 1 tratat de prietenie și colaborare, 3 declarații comune, 14 comunicate și declarații comune
- **În semn de recunoaștere, de adîncă prețuire a aportului adus la eforturile pentru îmbunătățirea relațiilor internaționale, pentru pacea și progresul omenirii, tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU i-au fost decernate și în cursul anului 1980** înalte distincții străine : **Medalia de aur a Institutului pentru problemele unei noi ordini economice internaționale ; Diploma de cetățean de onoare al orașului Bari și „Caravela de argint" — simbolul orașului, Medalia de aur „Aldo Moro" (Italia) ; Ordinul Karl Marx (R.D.G.) ; Medalia de aur a Senatului francez ; Marea Cruce a Ordinului Valorii (Camerun) ; Ordinul regal Seraphim (Suedia) ; Ordinul Elefantului (Danemarca) ; Ordinul Sfîntului Olav (Norvegia); Medalia de Aur specială clasa I „Leonardo da Vinci", împreună cu placheta și medaliile de aur jubiliare ale Institutului de relații internaționale din Roma.**

Tot în această perioadă, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a adresat unor conferințe și reuniuni internaționale MESAJE care s-au bucurat de un larg ecou și viu interes în lume :

- **celei de-a XVII-a Conferințe la nivel înalt a O.U.A.**
- **celei de-a XXXV-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., cu prilejul „Zilei internaționale de solidaritate cu poporul palestinian"**
- **participanților la seminarul internațional cu tema „Contribuția tinerei generații la edificarea păcii și securității, la înfăptuirea dezarmării în Europa"**
- **Adunării Generale a O.N.U., cu prilejul celei de-a 20-a aniversări a adoptării Declarației cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale.**

În vara acestui an a fost publicat ca document oficial al O.N.U. DECLARAȚIA-APEL a Biroului M.A.N., a Consiliului de Stat, și Biroului Executiv al Guvernului R.S.R. către toate parlamentele, organele supreme și șefii de stat, către guvernele și șefii de guverne, către toate popoarele țărilor participante la Conferința general-europeană de la Helsinki.

Din 1957 și pînă în prezent și-au găsit consacrarea în cadrul unor documente adoptate sau însușite de Adunarea Generală a O.N.U. și celelalte organe principale ale O.N.U. peste 100 de inițiative, propuneri și idei politice avansate de România, peste 15 dintre acestea referindu-se la probleme ale dezarmării. **Numai cu ocazia actualei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. au fost adoptate mai multe rezoluții și proiecte de rezoluții propuse de România sau la care țara noastră a fost coautoare, — documente referitoare la :**

- **reglementarea prin mijloace pașnice a diferendelor dintre state ;**
- **înghețarea și reducerea bugetelor militare ;**
- **consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor ;**
- **Anul internațional al tineretului (1985), sub deviza „Participare—Dezvoltare—Pace" ;**
- **Declarația privind cel de-al doilea Deceniu al dezarmării ;**
- **ocrotirea și dezvoltarea valorilor culturale ;**
- **restituirea și reîntoarcerea bunurilor culturale și artistice țărilor de origine.**

La sesiunea UNESCO din acest an a fost adoptată — la propunerea României — rezoluția „Contribuția UNESCO la instaurarea unei noi ordini economice internaționale" ; la Conferința de la Madrid, țara noastră a prezentat 10 propuneri, din care se evidențiază cele referitoare la dezvoltarea cooperării în domeniul industriei, al agriculturii, al științei și tehnicii. România a lansat inițiativa organizării, pînă în 1984, a unei noi conferințe general-europene la nivelul șefilor de state și guverne, propunînd, totodată, ca următoarea reuniune a statelor participante la Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa să aibă loc la București.

10—14 iunie. — Are loc, la sediul UNESCO din Paris **Congresul mondial al educației pentru dezarmare.** În cadrul reuniunii a **fost reținută, pentru a fi inclusă în programul de acțiune, propunerea românească în sensul ca Centrul european UNESCO de la București să funcționeze ca promotor și coordonator al schimbului de informații și materiale de cercetare între universitățile europene și alte instituții specializate în problemele dezarmării, ale păcii și colaborării.**

12 iunie — „Deceniul O.N.U. asupra dezarmării a fost un eșec total", consideră, în raportul său anual, Institutul internațional pentru cercetări în problemele păcii din Stockholm (SIPRI). La scară mondială — afirmă raportul — **cheltuielile militare au sporit în termeni reali de patru ori în perioada postbelică, depășind 500 miliarde dolari în 1980.**

13 iunie — România a fost numită membră în comitetul ad-hoc pentru Oceanul Indian, organism însărcinat cu aplicarea declarației O.N.U. privind transformarea Oceanului Indian într-o zonă a păcii.

17—19 iunie. — A avut loc la Praga ședința a XXXIV a sesiunii Consiliului de Ajutor Economic Reciproc (CAER).

Acționînd în spiritul prieteniei, solidarității și colaborării multilaterale cu toate țările socialiste, a angajamentelor asumate :

- volumul schimburilor economice ale României cu țările CAER înregistrează anul acesta o creștere de peste 4 ori față de 1965 ;
- ponderea mașinilor, utilajelor și altor produse cu înalt nivel de prelucrare depășește 50% din totalul acestor schimburi ;
- în cadrul activității pentru coordonarea viitoarelor planuri cincinale se are în vedere dublarea schimburilor economice, față de cincinalul actual.

grupaj realizat de
Em. STANCU

O COMPONENTĂ DE BAZĂ A DEZVOLTĂRII: MATERIILE PRIME

PRINTRE PROBLEMELE MAJORE care frămîntă lumea zilelor noastre, prin dimensiunile şi implicaţiile sale criza energetică şi a materiilor prime ocupă un loc aparte. Proporţiile pe care le capătă astăzi aceste probleme sînt urmarea firească, şi deci previzibilă, a faptului că resursele vizate sînt totuşi limitate. Pe fondul unei dezvoltări economice mai rapide sau mai lente a tuturor ţărilor lumii, în care pînă de curînd resursele amintite nu au fost considerate nici pe departe un factor restrictiv, declanşarea în 1973 a crizei petrolului a marcat doar momentul în care îndoielile anterioare au devenit preocupante. Omenirea a început să-şi pună, în termeni mai realişti şi mai responsabil, întrebări acute privind : care sînt resursele reale, cum sînt exploatate, cum sînt ele utilizate, ce ne rezervă viitorul pe acest plan ?

Căpătînd rapid dimensiuni multiple, generînd probleme economice, valutare, ecologice, sociale, resursele energetice şi de materii prime polarizează de atunci încoace eforturi susţinute ale organismelor guvernamentale din majoritatea covîrşitoare a ţărilor lumii, ale organismelor internaţionale, ale instituţiilor de cercetare ştiinţifică, ale unui număr impresionant de specialişti, avînd dificila misiune de a stabili adevăratele proporţii ale greşelilor trecutului, de a descifra perspectivele şi, pe aceste baze, de a contura strategiile energetice adecvate disponibilităţilor existente şi cerinţelor estimate. Numărul impresionant de studii întreprinse în ultima vreme, multiplicarea fără precedent a acţiunilor desfăşurate la scară regională, naţională sau locală, opiniile foarte difersificate, uneori contradictorii, vehiculate cu privire la elementele-cheie ale exploatării şi utilizării resurselor energetice şi de materii prime fac de-a dreptul temerară încercarea de a le sintetiza şi a formula cîteva puncte de vedere. Cîteva idei se impun totuşi fără echivoc, ele constituind adevărate jaloane de referinţă în orientarea strategiilor, politicilor şi acţiunilor în domeniul resurselor.

În căutarea unui echilibru: producţie-consum

CONSTITUIND o componentă de bază a oricărui act de producţie socială, materiile prime reprezintă, îndeosebi în ultimul deceniu, elementul poate cel mai sensibil al dezvoltării economice a celor mai multe state ale lumii. Acest fapt este legat de o multitudine de factori, dintre care cei mai semnificativi sînt creşterea producţiei industriale şi progresul tehnic, caracterul limitat al resurselor, politica de protejare a acestora, tendinţa ţărilor deţinătoare de materii prime de a valorifica într-o măsură cît mai mare în propriul lor folos materiile prime de care dispun.

Sfera materiilor prime include toate elementele materiale asupra cărora este aplicată munca creatoare a omului în scopul producerii de bunuri materiale utilizabile. De regulă, combustibilii, prin specificul lor, sînt delimitaţi ca un element distinct, astfel că materii prime sînt considerate acele produse

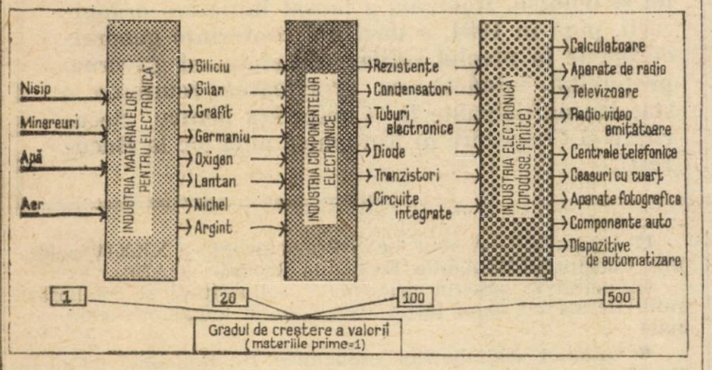

primare, neprelucrate, de origină minerală sau organică, care în mod preponderent sînt utilizate pentru prelucrare în industrie. Se poate însă aprecia că din ansamblul materiilor prime industriale, cele minerale reprezintă un segment aparte, dar în acelaşi timp tipic pentru a contura problemele fundamentale ale resurselor primare. În sfîrşit, la aceste considerente generale trebuie adăugat faptul esenţial că evoluţia în domeniul materiilor prime minerale a fost puternic marcată în ultimul deceniu de criza energetică, ţinînd seama că într-o măsură mai mare sau mai mică, prelucrarea primară şi fazele de prelucrare superioară a oricărei materii prime implică consumuri energetice ridicate. Spre a ilustra acest lucru este suficient de arătat că asemenea resurse cum sînt minereurile de fier sau bauxită, la care rezervele mondiale sînt uriaşe, necesită spre a fi transformate în metal brut (oţel, respectiv aluminiu) consumuri specifice de combustibili şi energie de 10—15 ori mai mari decît cele din industria minieră în cazul minereurilor de fier şi de 30—40 ori mai mari în cazul bauxitei.

Care au fost, în aceste condiţii, principalele mutaţii ce au intervenit în domeniul resurselor miniere primare şi care este stadiul atins în ceea ce priveşte rezervele, producţia şi valorificarea, în cel de-al 8-lea deceniu al secolului nostru?

UN PRIM ASPECT de ansamblu este acela că în contradicţie cu părerea larg răspîndită în literatura de specialitate, care consideră ţările în curs de dezvoltare ca fiind principalii producători şi exportatori de resurse minerale, realitatea este că ţările respective nu deţin nici pe departe o poziţie preponderentă pe plan mondial în acest domeniu, după cum rezultă din datele tabelului nr. 1.

Tabelul nr. 1

Repartiţia pe zone a materiilor prime

Materii prime minerale în formă brută	Ponderi în totalul mondial (%)		
	ţări în curs de dezvoltare	ţări capitaliste dezvoltate	ţări socialiste
Producţie	22	44,5	33,5
Consum	11,7	55,1	33,2
Export	34,5	52,6	12,9
Import	6,8	81,1	12,1

La acest tablou de ansamblu trebuie însă adăugată precizarea că, pe de o parte, repartizarea între ţări a diferitelor tipuri de resurse minerale este foarte inegală, ceea ce a avut şi are o mare influenţă asupra producţiei şi consumului, a evoluţiei preţurilor, iar pe de altă parte, că situaţia mărimii rezervelor geologice, respectiv a gradului de asigurare a producţiei cu rezerve, este extrem de diferenţiată.

Este interesantă sub acest aspect gruparea (tabelul nr. 2) resurselor la principalele metale care determină în mod decisiv dezvoltarea industrială.

O primă concluzie care se desprinde este aceea că la un grup de șase substanțe metalice la care masa rezervelor este foarte concentrată (peste 90% localizate în numai 3 țări) durata previzibilă de epuizare a rezervelor geologice în prezent determinate este foarte mare. Aceasta a făcut ca intensitatea eforturilor de cercetare geologică să fie moderată în anii 70, perioadă în care nu s-a ajuns la răsturnări spectaculoase în ceea ce privește rezervele și localizarea lor, așa cum a fost cazul petrolului, la care în aceeași perioadă au fost identificate importante noi zone purtătoare de țiței.

În același timp, la unele minereuri se constată, în deceniul care a trecut, o anumită stabilitate a prețurilor, în concordanță cu mărimea rezervelor geologice, cum este cazul la minereurile de fier, bauxită, minereurile de mangan, de vanadiu. La majoritatea celorlalte substanțe minerale, perioada anilor '70 a fost marcată de o puternică creștere a prețurilor, determinată într-o oarecare măsură de procesul inflaționist, dar în principal de considerente de natură speculativă, precum și de tendința unor țări slab dezvoltate de a reduce decalajul dintre prețurile produselor manufacturate pe care le importă și prețul materiei prime exportate. Această tendință, caracteristică perioadei la care ne referim, este ilustrată de ritmurile de creștere a prețurilor.

Tabelul nr. 2

Situația rezervelor (%)

Denumirea	Ponderea în totalul rezervelor a primelor 3 principale țări deținătoare de rezerve	Durata estimată a epuizării (în ani)
I. REZERVE CARE ASIGURĂ CONSUMUL PE TERMEN LUNG		
1. Fier	60	180
2. Mangan	91	200
3. Aluminiu	70	200
4. Titan	94	300
5. Crom	97	200
6. Vanadiu	96	300
7. Platină	99,8	110
8. Niobiu	90	800
II. REZERVE CARE ASIGURĂ CONSUMUL PE TERMEN MEDIU SAU SCURT		
1. Cupru	45	62
2. Plumb	59	49
3. Cositor	51	44
4. Zinc	55	41
5. Cobalt	69	78
6. Molibden	80	65
7. Nichel	70	77
8. Wolfram	75	46
9. Tantal	73	49
10. Bismut	58	22
11. Mercur	61	21
12. Argint	65	16
13. Azbest	77	35

Sursa: „Raportul Interfutur", O.C.D.E.

ÎN CADRUL GENERAL al evoluției contradictorii pe plan mondial a producției, consumului, prețurilor, țara noastră a aplicat un ansamblu de concepte, în mare măsură originale, în scopul asigurării cu materii prime, care să-i permită o dezvoltare susținută a industriei, a celorlalte ramuri ale economiei, cu influențe perturbatorii cît mai mici, datorate fluctuațiilor pieței mondiale. Strategia românească în domeniul materiilor prime minerale în anii '70 poate fi definită prin următoarele elemente caracteristice:

● **Intensificarea lucrărilor de prospectare și cercetare geologică** a teritoriului țării, România fiind unul din statele care alocă o parte însemnată din venitul național acestei activități cu largi implicații asupra viitorului economiei. Investițiile geologice au reprezentat în acești ani între 3 și 6 la sută din totalul investițiilor industriale, rezultatul fiind concretizat în descoperirea de noi și importante zăcăminte de substanțe utile. Trebuie arătat că, deși în ansamblu România nu dispune de zăcăminte deosebit de mari, are o bază geologică destul de diversificată, care cuprinde o gamă largă de minereuri metalifere și nemetalifere. Este semnificativ faptul că prin eforturile făcute în geologie, la majoritatea substanțelor rezervele nou identificate asigură posibilitatea de a mări cantitățile extrase, ceea ce denotă aceeași grijă pentru dezvoltarea în perspectivă.

Pentru punerea în valoare a noi rezerve de materii prime, în cincinalul viitor va fi extinsă utilizarea de procedee și aparatură modernă de investigare, inclusiv teledetecția, care să permită evidențierea tuturor substanțelor utile conținute în zăcăminte. O deosebită atenție se va acorda elaborării de noi tehnologii pentru valorificarea integrală a rezervelor exploatate. Îndeosebi se urmărește punerea în valoare de noi rezerve în domeniul huilei, cărbunelui brun, lignitului în zonele din Valea Jiului, Bazinul Oltenieî, din Vîlcea, din zona subcarpatică a Munteniei și Moldovei, din Banat și nord-vestul Transilvaniei. Se vor extinde cercetările geologice pentru petrol și gaze la adîncimi mari, precum și pe platforma continentală a Mării Negre. Vor fi, de asemenea, intensificate cercetările geologice destinate dezvoltării bazei de materii prime minerale pentru asigurarea necesarului industriei, de combustibil pentru centralele nuclearo-electrice ce se vor construi în viitorul cincinal în țara noastră etc.

● **Dezvoltarea extracției miniere** a evoluat constant, fiind caracterizată în ultimii ani prin însemnate progrese tehnologice, bazate pe utilaje și instalații de mare capacitate, care permit extracția în condiții economice a unor zăcăminte cu conținuturi utile scăzute. Este poate cel mai caracteristic faptul că asemenea tehnologii au permis să se treacă la punerea în exploatare a unor mari zăcăminte de cupru cu conținut de metal de 8—10 ori mai scăzut decît media estimată a conținutului exploatat pe plan mondial, iar la minereuri de fier au fost începute lucrările pregătitoare pentru exploatarea unui zăcămînt cu rezerve mari, dar aflat la adîncime și sub o puternică pînză de apă, ceea ce constituie, de asemenea, o rezolvare de vîrf pe plan mondial. Este în stadiul de a fi pus în producție un important zăcămînt de sulf — situat la mare altitudine și cu o structură a mineralizației care a pus probleme tehnologice deosebite, — ce va permite reducerea treptată a importurilor.

● **Valorificarea complexă a substanțelor utile conținute în minereuri** constituie un al treilea parametru important al politicii românești de dezvoltare a bazei de materii prime. Astfel, dacă din minereurile neferoase complexe se extrăgeau în trecut 4—5 tipuri de substanțe utile, în prezent s-a ajuns să se valorifice 11 elemente sau componenți minerali, iar cercetările ce se desfășoară vor permite extinderea valorificării de noi compuși, ținînd seama că în total aceste minereuri cuprind 26 substanțe minerale diferite. Asemenea preocupări pentru adîncirea gradului de prelucrare a minereurilor metalice și nemetalice sînt extinse pentru majoritatea zăcămintelor exploatate.

● **Reciclarea materialelor metalice și nemetalice** prezintă o sursă cu pondere crescîndă în asigurarea necesarului de materii prime al țării. La metalele de bază 35-45 la sută din necesarul intern se asigură, la nivelul anului 1980, din recuperări, consecință a unei susținute preocupări a conducerii partidului și statului pentru așezarea acestei activități pe o bază organizatorică nouă, mai suplă și mai eficientă. Există perspectiva creșterii în continuare a cantităților de resurse ce se pot obține pe această cale, atît prin reprelucrarea unor halde și iazuri miniere cu conținut de substanțe minerale, cît și prin sortarea pe clase calitative a metalelor vechi, în vederea valorificării mai complete, îndeosebi a metalelor scumpe de aliere — nichel, crom, wolfram și altele.

În cincinalul viitor, așa cum se prevede în Directivele Congresului al XII-lea al partidului, 40—95 la sută din nevoile interne de materii prime se vor asigura pe calea reciclării materialelor refolosibile (40 la sută la fier, 41 la sută la cupru, 40 la sută la plumb, 44 la sută la fire și fibre textile, 44 la sută la anvelope, 50 la sută la produse prelucrate din polietilenă, 52 la sută la materiale fibrocelulozice și maculatură, 95 la sută din necesarul de ambalaje din lemn etc.).

● Conceptul românesc de asigurare a bazei de materii prime nu poate fi desprins de măsurile energice întreprinse **pentru reducerea consumurilor materiale specifice, creșterea gradului de valorificare a tuturor categoriilor de materii prime,** conform principiului că cea mai ieftină materie primă este economisirea acesteia. Nu formează obiectul acestui articol, prezentarea acțiunilor complexe întreprinse în acest domeniu, dar este suficient să fie amintiți doi indicatori sintetici: consumurile specifice de materii prime și materiale au fost reduse, în perioada 1970—1980, cu 15—25 la sută, iar gradul de valorificare a sporit cu 20—30 la sută, ca urmare a reproiectării și modernizării produselor, a înnoirii tehnologiilor. Economiile de materii prime obținute pe această cale se cifrează, în expresie valorică, la 60—80 miliarde lei.

● În aceeași perioadă România a promovat o politică consecventă **de extindere a cooperării internaționale,** a schimburilor economice cu partenerii externi pe baza echității și a avantajului reciproc. Societățile mixte înființate au trecut la exploatarea unor zăcăminte situate în diferite țări, folosind în mare măsură utilaje românești care vor fi plătite cu o parte din producția minieră obținută. De asemenea, au fost încheiate cu diferite state acorduri de lungă durată, care reprezintă surse diversificate de asigurare a unor materii prime de bază.

Strategia țării noastre în domeniul asigurării materiilor prime vizează, așadar, valorificarea la maximum a potențialului geologic propriu, fiind în același timp încadrată prin soluții judicioase în ansamblul evoluției mondiale, toate măsurile adoptate conducînd la un echilibru judicios între rezolvarea problemelor zilei de azi și grija atentă pentru viitorul țării.

Mircea PIRJOL

Orizont 2000. Evoluții în structură și consum

PE PARCURSUL a mai bine de un secol de dezvoltare industrială, pe plan mondial, resursele de materii prime au fost privite și utilizate ca și cum ar fi fost, practic, inepuizabile. Nivelul de dezvoltare economică al majorității statelor astăzi puternic industrializate este în mare măsură rezultatul unei lungi perioade în care dezvoltarea lor industrială a fost alimentată de un aflux abundent de materii prime ieftine, în mare parte aduse din colonii și plătite la prețuri derizorii.

Sentimentul liniștitor, de siguranță în ceea ce privește asigurarea materiilor prime de bază a fost mult timp alimentat de succesele prospectărilor geologice care adăugau, an de an, la volumul rezervelor cunoscute cantități superioare celor efectiv consumate. Ce ne rezervă viitorul ?

Trebuie evitată aprecierea că mai devreme sau mai tîrziu evoluția economică ar putea fi blocată iremediabil de lipsa unor materii prime de utilizarea cărora depinde în mod esențial complexul economic mondial, așa cum este el structurat în prezent.

Pentru a argumenta această afirmație trebuie să precizăm diferența dintre noțiunea de „resurse" și cea de „rezerve". În timp ce resursele reprezintă cantitatea — cunoscută sau nu — fizic existentă, rezervele includ cantitățile cunoscute, exploatabile cu tehnologiile pe care le avem **astăzi** la dispoziție, cu o rentabilitate calculată la prețul **actual** al materiei prime respective. Dimensiunea rezervelor va fi deci în permanență reconsiderată pe măsura perfecționării tehnologiilor de extracție și pe măsură ce creșterea prețului materiilor prime va rentabiliza exploatări mai costisitoare, în zone mai dificile, la adîncimi mai mari, în zăcăminte mai sărace în conținut etc. Scoarța terestră conține la adîncimi de peste 5 km imense depozite de fier, crom, cobalt, nichel, uraniu, cupru și aur, neutilizabile în prezent, dar accesibile probabil nivelului dezvoltării tehnologice la care se va ajunge în jurul anului 2000. Nodulele oceanice și însăși apa oceanelor conțin miliarde de tone de fier și metale neferoase a căror extragere ar putea deveni economică la o anumită etapă a evoluției tehnice, probabil la începutul secolului viitor.

Însăși dimensiunea rezervelor terestre de suprafață este pur și simplu o problemă de rentabilitate economică modificabilă în timp : s-a calculat că un preț al cuprului de 8 dolari/kg ar rentabiliza exploatarea unor asemenea resurse de minereuri sărace în conținut încît rezervele de cupru ar deveni practic nelimitate (dezvoltarea tehnologiilor de extracție ar putea dealtfel coborî în mod sensibil acest prag).

CU ALTE CUVINTE, omenirea se va confrunta, de fapt, nu cu lipsa de materii prime, ci cu perspectiva unor creșteri continue a costului acestora. Această situație reprezintă o schimbare a premiselor pe baza cărora trebuie gîndită, structurată și dimensionată creșterea economică și determinată necesitatea stringentă a adoptării unor strategii de dezvoltare diferite de cele concepute în perioada în care se putea conta pe materii prime ieftine. Aceste strategii vor trebui să includă :

- **modificarea structurală a consumului** (de pildă, în cazul producției de energie prin diminuarea ponderii consumului de țiței și gaze și trecerea treptată la utilizarea cărbunelui, a energiei atomice și a resurselor inepuizabile — hidro, solară, eoliană, biomasă etc.) ;
- **un efort deosebit de economisire a materiilor prime** prin reducerea continuă a consumurilor specifice și eliminarea risipei ;
- **trecerea treptată la o structură a producției industriale în care să predomine produsele cu grad înalt de prelucrare**, a căror valoare să fie determinată în proporție majoră de volumul de muncă și inteligență înglobate, deci la o minimalizare a costurilor relative, procentuale aferente materiei prime (important va fi nu atît volumul materiilor prime disponibile, cît modul în care acestea vor fi utilizate) ;
- **recuperarea și reciclarea materiilor prime** folosite (în special în domeniul metalelor feroase și neferoase).

Pe plan mondial tendințele de restructurare, ca răspuns la perspectiva amplificării dificultăților în asigurarea materiilor prime se fac din ce în ce mai evident simțite.

Prognozele diferă într-o oarecare măsură în funcție de ipotezele de calcul considerate. Dacă în linii mari pînă în anii 2000—2010 există suficiente rezerve, pericolul epuizării acestora chiar într-o perspectivă mai îndelungată va crea presiuni asupra structurii consumului și în special a prețurilor.

Conform unor estimări ale OECD care pot fi considerate ca fiind relativ prudente, la volumul și structura actuală a consumului, rezervele de plumb, zinc și cositor sînt suficiente pentru încă 40—50 de ani, cele de cupru circa 60 ani, iar cele de nichel și cobalt — 80 ani. Pentru aceste metale neferoase perspectiva epuizării pare deci mai apropiată spre deosebire de fier sau aluminiu (respectiv bauxită) pentru care există rezerve pentru următorii peste 150 de ani. Rezerva de fosfați este estimată, de asemenea, ca fiind suficientă pentru următorii circa 50 de ani.

Pe de altă parte, o atenție crescîndă va fi acordată reducerii consumurilor specifice ; dacă pînă nu de mult, în concepția, proiectarea și realizarea bunurilor materiale acest aspect reprezenta una din ultimele priorități, în

Globul pămîntesc are suficiente resurse minerale — în milioane tone —

Elementele conținute în minereuri	Producție de minereuri	Rezerve identificate	Alte rezerve	Potențialul estimat de resurse (valorificabile)	Baza de resurse (masă conținută în crusta terestră
Aluminiu	17	5 200	2 800	3 519 000	1 990 000 000 000
Fier	495	93 100	143 000	2 035 000	1 392 000 000 000
Potasiu	22	9 960	103 000	indispon.	408 000 000 000
Mangan	10	2 200	1 100	42 000	31 200 000 000
Fosfor	14	3 400	12 000	51 000	28 800 000 000
Fluor	2	72	270	20 000	10 800 000 000
Sulf	52	1 700	3 800		9 600 000 000
Crom	3	780	6 000	3 260	2 600 000 000
Zinc	6	159	4 000	3 400	2 250 000 000
Nichel	0,7	54	103	2 590	2 130 000 000
Cupru	8	456	1 770	2 120	1 510 000 000
Plumb	4	123	1 250	550	290 000 000
Cositor	0,2	10	27	68	40 300 000
Wolfram	0,04	1,8	3,4	51	26 400 000
Mercur	0,003	0,2	0,4	3,4	2 100 000
Argint	0,010	0,2	0,5	2,8	1 800 000
Grup platină	0,0002	0,02	0,50	1,2	1 100 000

Sursa : Gerald O'Iarney. Raportul global asupra anului 2000 elaborat de Consiliul pentru calitatea mediului ambiant și Departamentul de Stat al S.U.A.

Evoluția tehnică este departe de a fi avut ultimul cuvînt de spus ; modificări de fond în procesele tehnologice, extinderea utilizării electronicii, miniaturizarea, crearea de noi materiale de înlocuire vor conduce după toate probabilitățile, către sfîrșitul secolului, la o cu totul altă imagine asupra necesarului specific de materie primă decît cea pe care o avem azi. Pentru a da numai cîteva exemple, extinderea prelucrării pieselor din oțel prin deformare a-nii care urmează el va constitui principalul criteriu de dezvoltare a noilor tehnologii și produse.

Iulian DĂNESCU
director adjunct,
Institutul de Economie Mondială

(Continuare în pag. 19)

MATERIILE PRIME DE BAZĂ LA CONFLUENȚA A DOUĂ DECENII

Oțelul

ANII '70 și mai precis a doua parte a deceniului care a trecut au reprezentat, în evoluția postbelică a pieței internaționale a oțelului, perioada care a marcat **declanșarea celei mai profunde crize a siderurgiei capitaliste** din ultimii 40 de ani. Manifestîndu-se pe fundalul crizei economice de ansamblu care a afectat țările capitaliste dezvoltate, criza prelungită din siderurgia capitalistă a influențat negativ producția și consumul de oțel (în perioada, 1973—1978 cererea de oțel a țărilor ca-

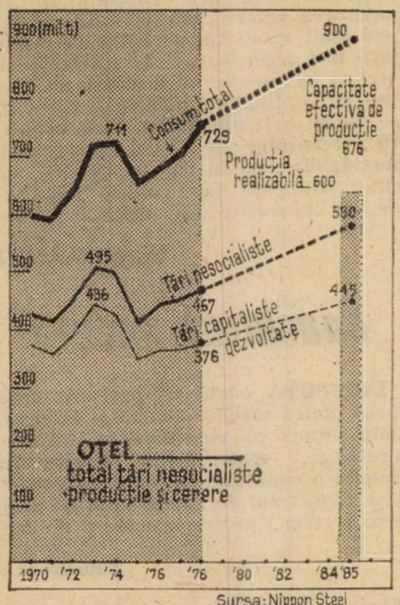

Sursa: Nippon Steel

pitaliste dezvoltate a înregistrat un ritm mediu anual în scădere de 2,9% în comparație cu un ritm mediu anual de creștere de 5,5% în perioada postbelică pînă la declanșarea crizei țițeiului în anii 1973—1974).

Primul an al deceniului 9 începe în condițiile reducerii considerabile a consumului. Dealtfel, anii '80 se vor caracteriza prin **accelerarea procesului de redistribuire a producției și consumului de oțel în țările capitaliste dezvoltate către țările în curs de dezvoltare.** Astfel, în condițiile în care ritmul mediul anual de creștere a producției și consumului mondial se va situa în jur de 3%, se preconizează că în țările în curs de dezvoltare acest indicator va fi de 6—8%, deci mai mult decît dublu față de nivelul de 2,4—2,7% din țările capitaliste dezvoltate.

În siderurgia mondială se vor produce în continuare **mutații structurale** însemnate, al căror obiectiv primordial va fi creșterea eficienței economice a acestei ramuri prin **mărirea ponderii produselor laminate** cu grad ridicat de valorificare superioară și prin introducerea de **tehnologii** noi care să mărească gradul de scoatere și să reducă consumurile specifice de materii prime și îndeosebi de energie. Industria siderurgică se va orienta tot mai mult către producerea de **oțeluri speciale,** cu accent deosebit pe creșterea ponderii producției de oțeluri slab aliate de înaltă rezistență și de oțeluri rezistente la coroziune. Un impact major asupra eficienței producției siderurgice îl va avea creșterea ponderii procedeului de turnare continuă în producția totală de oțel și — ca urmare — majorarea gradului de scoatere. Astfel în anul 1990 circa 40—50% din producția mondială de oțel se va turna continuu, pentru ca la sfîrșitul secolului acest procent să se apropie de 90% comparativ cu numai 4,4% în anul 1970. Un alt obiectiv major îl reprezintă reducerea consumurilor specifice și îndeosebi a consumului de energie.

Nicolae NISTORESCU

Cuprul

MATERIE PRIMĂ de importanță majoră în industrie și în special în electrotehnică, cuprul a trebuit să facă față, în ultimul deceniu, unei acerbe concurențe din partea aluminiului și maselor plastice. Ritmul mediu anual de creștere a producției mondiale de cupru în perioada 1970—1979 a fost inferior celui înregistrat de aluminiu și mase plastice, procesul de înlocuire fiind deosebit de activ în prima parte a deceniului 8. Declanșarea crizei energetice a produs însă unele **modificări în structura cheltuielilor de producție** a diverselor metale și materiale ; în cazul particular al cuprului și al principalilor săi înlocuitori, se observă că ponderea energiei în structura cheltuielilor de producție este mai mică la cupru, fapt care îi mărește într-o oarecare măsură competitivitatea față de aceștia. Pe de altă parte, creșterea prețului a determinat și **intensificarea activității de colectare și reciclare a deșeurilor de cupru.**

Caracteristic pentru piața internațională a cuprului este ponderea ridicată pe care țările în curs de dezvoltare o dețin în producție și în special în exportul mondial de cupru. În deceniul 8, țările membre ale CIPEC (Consiliul interguvernamental al țărilor exportatoare de cupru) au trecut la **naționalizarea majorității minelor de cupru** precum și la **controlul activității de comercializare** a acestei bogății. Oscila-

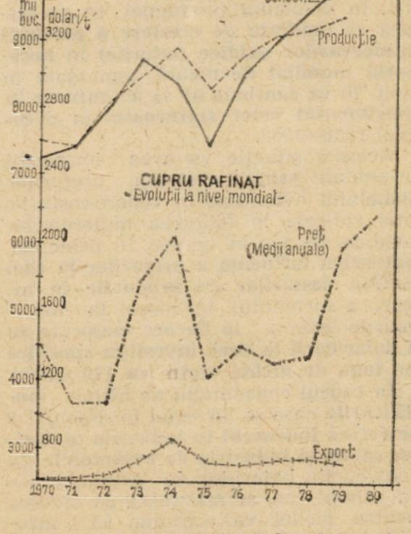

țiile foarte mari ale prețului de comercializare a cuprului pe piața internațională afectează negativ balanța de plăți și încasări a acestor țări.

În ce privește perspectiva pieței mondiale a cuprului, în deceniul al 9-lea, majoritatea experților prognozează o încetinire a ritmului de creștere a producției și consumului ; se vor produce însă unele **modificări la nivelul marilor grupe de țări,** în sensul creșterii într-un ritm mai ridicat a consumului în țările în curs de dezvoltare comparativ cu țările industrializate care nu mai sînt interesate în stimularea industriilor energofage. Prețurile cuprului, în ciuda tentativelor de reglementare în cadrul unui acord internațional, vor continua să înregistreze mari oscilații în funcție de evoluția conjuncturală. Paralel va continua tendința de majorare, determinată de factori cum sînt creșterea investiției specifice, sărăcirea zăcămintelor, majorarea salariilor, creșterea cheltuielilor legate de lupta împotriva poluării, creșterea prețului energiei.

Liviu TIMIȘ

Bumbacul

BUMBACUL reprezintă principala fibră textilă produsă și consumată pe plan mondial. Caracteristic ultimelor decenii a fost fenomenul de **restrîngere a participării bumbacului atît în producția cît și în consumul de fibre textile sub impactul procesului continuu de penetrare a fibrelor chimice.** În cadrul consumului de bumbac a avut loc în ultimul deceniu o **deplasare a industriei de prelucrare a bumbacului din țările dezvoltate — interesate mai mult în domenii de vîrf, profitabile — către țările în curs de dezvoltare,** în special către acelea cu disponibilități importante de bumbac. Din totalul bumbacului produs pe plan mondial numai 30% intră în circuitul mondial confirmînd gradul înalt al autoaprovizionării, specific acestei piețe.

Prețurile bumbacului pe piața internațională s-au caracterizat în perioada 1970—1979 prin puternice fluctuații în special după saltul pe care l-au efectuat în cadrul „boomului" materiilor prime din anii 1973—1974 (vezi grafic).

Alături de raportul cerere-ofertă, prețurile bumbacului au fost influențate și de o serie de factori exogeni : criza energetică și consecințele acesteia, inflația, insecuritatea monetară, recesiunea din industria textilă, volumul ridicat al operațiunilor speculative, concurența din partea altor culturi agroalimentare. **Instabilitatea prețurilor a dus la slăbirea competitivității acestei materii prime.**

Plecînd de la previziunile efectuate de instituțele și organismele de specialitate, în perspectiva anilor 1981—1985 și chiar 1990 — se anticipează în general un raport echilibrat producție-consum. Totuși, evoluția prețurilor va sta sub incidența unei multitudini de factori ca : inflația, evoluția ciclică a industriei textile, îngustarea continuă a disponibilităților de export ale țărilor în curs de dezvoltare (ca urmare a dezvoltării industriilor proprii), creșterea constantă a consumului de bumbac în țările în curs de dezvoltare și socialiste, majorarea costurilor de producție (irigații, îngrășăminte), concurența fibrelor sintetice etc.

Conform opiniei majorității organismelor de specialitate producția mondială de bumbac va crește în perspectiva anilor 1985—1990 într-un ritm cel puțin egal cu cel din perioada 1970—1979 de 1,9% pe an.

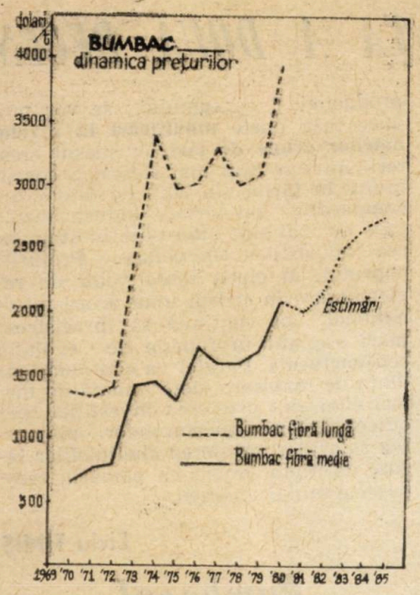

Consumul mondial de bumbac se apreciază că se va situa în perspectiva anilor 1985—1990 la nivelul producției mondiale de aproximativ 15—16 milioane tone.

Anemaria DIMA

Pieile brute de bovine

VALOAREA pieilor brute intrate în comerțul internațional atinge astăzi 24 mld. dolari. Această piață se află simultan sub **influența conjugată a mai multor factori :** ● faza de ciclu în care se găsește șeptelul la bovine (de refacere sau sacrificări) ; ● cererea de carne și produse din carne ; ● piața produselor lactate ; ● situația culturilor furajere ; ● cererea din industria încălțămintei ; ● concurența exercitată de pielea sintetică. Deși țările în curs de dezvoltare dețin circa 2/3 din șeptel, producția lor de piei nu corespunde repartizării șeptelului. S.U.A., U.R.S.S.

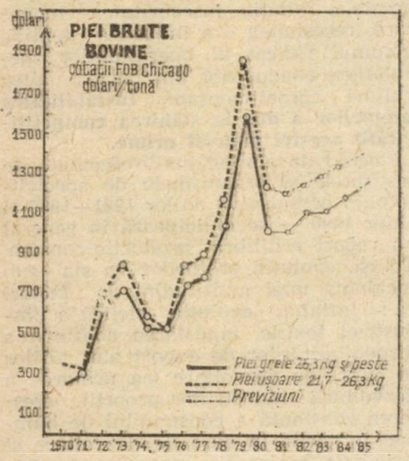

și Piața comună sînt în această privință, cei mai mari producători de piei bovine iar principalii exportatori sînt S.U.A., Piața comună și Australia.

Producția mondială de piei brute de bovine a înregistrat în perioada 1970—1980 un ritm mediu anual de creștere (1,8%), inferior celui din 1965—1970 (2,8%).

Anumite scăderi înregistrate în ultimii trei ani în producția mondială de piei bovine își găsesc explicația în cauze ce țin de : ● reducerea sacrificărilor de animale în scopul refacerii șeptelului ; ● orientarea unor țări producătoare din America latină, Asia sau Africa, către dezvoltarea sectorului de prelucrare, pentru industriile naționale de încălțăminte și articole din piele ; ● măsuri luate în unele țări privind **reducerea sau sistarea exportului de piei brute.** În anul 1979, îndeosebi în prima sa jumătate ca urmare a evoluției sacrificărilor și a cererii s-a produs o adevărată dezorganizare pe piața pieilor, prețurile atingînd un nivel ce a depășit toate estimările (peste 1 900 dolari/tonă, față de 200—1 000 dolari/t — mediile anilor 1960—1978).

În prezent asistăm la **scăderea interesului pentru produsele de înlocuire din materiale sintetice** ca urmare a creșterii, prețurilor la produsele petroliere care au făcut ca materialele sintetice să fie mai puțin competitive și destinate în special încălțămintei ieftine, determinînd sporirea interesului pentru **utilizarea pieilor recuperate și recondiționarea deșeurilor din piele.**

Deoarece pieile sînt un subprodus al industriei cărnii, prețurile vor cunoaște și în perioada 1981—1985 fluctuații determinate de desincronizări în ciclurile șeptelurilor. Avînd în vedere că sacrificările vor continua să scadă pînă în 1981, cînd va avea loc o ușoară restabilire a ofertei, se consideră că prețurile vor marca în continuare oscilații, în funcție de cerere, cu tendință însă de creștere.

Ioana MĂȘU

Nichelul

REALIZAREA unui nou record la consumul de nichel la finele deceniului 8 (de circa 766 mii tone, cît este apreciat pe plan mondial în anul 1979), paralel cu creșterile considerabile ale prețurilor au determinat o serie de preocupări referitoare la perspectivele acestei piețe în anii '80 și mutațiile care ar putea interveni în următorii 10 ani în direcția producției și utilizării acestuia. Astfel, în domeniul producției, se apreciază că **tendința de creștere a ponderii minereurilor oxidice (laterite) în necesarul mondial de nichel,** semnalată în anii '70 **va continua să se accentueze în detrimentul celor sulfuroase,** în deceniul 1981—1990.

Această situație va avea implicații însemnate asupra creșterii prețurilor nichelului avîndu-se în vedere costurile mai ridicate la folosirea minereurilor oxidice. Se are în vedere, în principal, **puternica influență a prețurilor la țiței asupra costurilor de producție** în industria nichelului, îndeosebi la minereurile laterite : **la fiecare majorare cu 1 dolar/baril la țiței, investiția specifică pe tona de nichel crește cu 110 dolari.**

În cadrul consumului de nichel, **modificările** care se întrevăd în deceniul 9 **se referă îndeosebi în industria oțelurilor aliate și industria de automobile** (la construcția bateriilor de acumulatori). În primul caz, se estimează că cererea pentru nichel va continua să înregistreze **creșteri susținute în sectorul oțelurilor inoxidabile și a altor oțeluri înalt aliate,** ca urmare a cererii tot mai susținute pentru aceste produse. Cele mai recente estimări ale unor experți occidentali arată că producția de oțeluri aliate și înalt aliate cu conținut de nichel ar putea înregistra un ritm mediu anual de creștere de 4% în perspectiva anilor '80. Un nou segment cu posibilități mari de consum pentru nichel îl vor constitui în următorii ani **acumulatorii de Ni-Zn utilizați la autovehiculele electrice.** Avantajul acestor baterii față de cele clasice pe bază de plumb constă în faptul că ele dau o energie de 2—3 ori mai mare și ocupă un spațiu cu 50% mai redus.

Pe ansamblu, cererea pentru nichel se prognozează că va înregistra (în țările nesocialiste) un ritm mediu anual de creștere de 4%(similar cu cel estimat de oțelurile inoxidabile), comparativ cu 3,2% cît s-a realizat în perioada 1970—1979 și 1% între anii 1974—1979. Trebuie remarcat însă și faptul că în unele perioade, ca urmare a creșterii prețurilor la nichel, concomitent cu majorarea cererii pentru produsele din oțel aliat va exista posibilitatea orientării mai accentuate către producția de oțeluri feritice (în locul celora austenitice cu conținut de nichel). În prezent, se depun deja **eforturi pe linia reducerii procentului de nichel din oțelurile inoxidabile** de la 8% la 3,5—3% sau chiar obținerea unor calități similare de oțel inoxidabil fără nichel.

Virgil BLĂNIȚĂ

Cauciucul natural

ÎNCEPUTĂ odată cu perioada celui de-al doilea război mondial și determinată atunci de considerente militaro-strategice, expansiunea cauciucului sintetic a continuat în perioada postbelică, favorizată de ritmul înalt de creștere a cererii pentru cauciuc și de dez-

Tabelul nr. 1

Evoluția prețurilor cauciucului natural pe perioada 1970—1979 (medii anuale)

	CIF Londra, la disponibil lire/tonă	FOB Kua la Lumpur (termen I) dolari tonă
1970	187	1 244
1975	302,1	1 357
1979	607,0	2 794

voltarea unei largi baze de materii prime de origină petrochimică, în condițiile în care țițeiul era o materie primă foarte ieftină. Dar, în timp ce ritmul mediu anual de creștere a cererii mondiale de cauciuc a fost în perioada 1945—1973 de 7%, ritmul mediu de dezvoltare al producției mondiale de cauciuc natural a fost de numai 2% în aceeași perioadă.

Creșterea modestă a producției de cauciuc natural nu s-a datorat inferiorității pe plan tehnic a acesuia sau potențialului redus de exploatare în țările în curs de dezvoltare mari producătoare (Malayezia, Indonezia, Thailanda), ci unui complex de factori : ● determinarea de către marii importatori a nivelului de devoltare al industriei de cauciuc natural ; ● comercializarea în marile metropole și fluctuațiile prețurilor, specifice produselor de bază ; ● lipsa capacității de decizie în țările producătoare.

Începînd cu anul 1973 prețurile cauciucului natural s-au înscris într-o ten-

dință continuu ascendentă, excepțind anul de recesiune economică 1975. Cauzele acestei evoluții sînt următoarele : ● creșterea puternică a prețurilor țițeiului ; ● avîntul înregistrat de producția de anvelope radiale ; ● creșterea stabilității ofertei de cauciuc natural datorită progreselor făcute de perfecționarea tehnicilor de cultivare și de extracție care au antrenat o ridicare sensibilă a productivității în țările mari producătoare. Au fost realizate **progrese și în domeniul diversificării sortimentale și pe linia îmbunătățirii calitative a sorturilor produse** (sorturi standard de exemplu) ● progresele făcute în direcția stabilizării prețurilor, concretizate în încheierea în octombrie 1979 a Acordului internațional al cauciucului, sub egida UNCTAD.

Analiza acestor factori care vor continua să-și manifeste acțiunea asupra evoluției pieței internaționale a cauciucului natural, conduce la concluzia că și în următorii ani prețurile acestei materii prime vor cunoaște un curs ascendent. Este evident că o contribuție importantă la înregistrarea acestei tendințe va avea creșterea previzibilă a prețurilor țițeiului și deci, majorarea prețurilor cauciucului sintetic.

Petre PRISECARU

Cerealele

În cursul anilor '70, piața internațională a cerealelor a fost marcată de două fenomene majore : pe de o parte, au avut loc **mutații în structura consumului de cereale**, îndreptat la ora actuală într-o proporție mai mare în direcția **asigurării bazei furajere pentru animale și implicit a sporirii producției și consumului de carne. Întrucît coeficientul de conversiune cereale/carne este destul de ridicat (2—7 kg cereale/1 kg carne), consumul mondial de cereale furajere a devansat consumul de grîu,** în multe cazuri chiar, grîul fiind utilizat și în scopuri furajere ; pe de altă parte, au avut loc mutații în ceea ce privește poziția diferitelor țări în comerțul internațional cu cereale. Dacă în perioada antebelică toate continentele cu excepția Europei, erau net exportatoare de cereale, în ultimul deceniu, numărul țărilor net-importatoare a crescut considerabil, ca urmare a înregistrării unor ritmuri mai mari de creștere a populației decît a producției și a adoptării, de către un număr din ce în ce mai mare de țări a sistemului industrial de creștere a animalelor, ceea ce necesită consumuri ridicate de cereale. Opus acestei tendințe, exportul de cereale a devenit tot mai concentrat, fiind asigurat la ora actuală în proporție de peste 75% de un grup restrîns de țări: S.U.A., Canada, Australia, C.E.E. și Argentina.

În ceea ce privește evoluția prețurilor, în funcție de balanța producție-consum, se poate observa că piața internațională a cerealelor s-a caracterizat printr-o instabilitate care s-a accentuat în 1974, ca urmare a nivelului deosebit de scăzut al recoltelor din sezonul anterior, a creșterii accentuate a cererii de import și implicit a scăderii masive a stocurilor mondiale. Producțiile mari realizate în următorii ani au permis refacerea stocurilor mondiale, exercitînd presiuni asupra prețurilor, în sensul diminuării lor. În sezonul 1979/80 s-a înregistrat o nouă creștere a cererii de import de grîu și cereale furajere. În aceste condiții, prețurile și-au reluat tendința ascendentă, atingînd în anul 1980 nivelul mediu de 168 $ tonă la grîu și 149 $ tonă la porumb.

La orizontul anului 1990, F.A.O. apreciază că țările în curs de dezvoltare importatoare de cereale vor deveni tot mai dependente de țările capitaliste dezvoltate exportatoare. Deficitul actual de cereale al țărilor în curs de

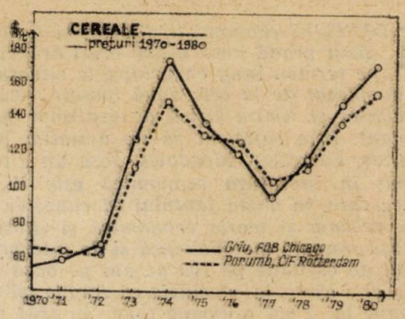

dezvoltare se va accentua (de la 50 milioane tone în 1975 la 115 mil. tone în 1990), iar gradul de autoaprovizionare cu cereale se va diminua.

Ca urmare, pentru ameliorarea consumului intern, aceste țări vor fi nevoite să recurgă într-o măsură tot mai mare la import, ceea ce va determina **o activizare a comerțului internațional cu cereale.** Schimburile internaționale cu grîu vor marca o creștere mai lentă comparativ cu decada anterioară, sub influența **scăderii cererii de import din partea țărilor europene.** În schimb, **comerțul internațional cu cereale secundare** (porumb, orz, ovăz, sorg) **va marca în anii '80 o creștere accentuată,** în mare parte datorită sporirii necesarului de import al țărilor în curs de dezvoltare. În țările capitaliste dezvoltate se va înregistra o creștere moderată a cererii de import.

Virginia CĂMPEANU

ORIZONT 2000

(Urmare din pag. 16)

rea plastică de precizie, a realizării lor din pulberi sinterizate, creșterea performanțelor mecanice prin ameliorări de compoziție și tratament termic vor conduce la diminuarea consumului de metal raportat la aceleași caracteristici de utilizare a produsului finit. Vor apare, de asemenea, materiale noi: deja în tehnica aviatică utilizarea „compound"-urilor pe bază de fibre de carbon cu o rezistență specifică de 7—8 ori mai mare decît a aliajelor metalice utilizate în prezent este considerată ca tehnologie capabilă să reducă în mod spectaculos greutatea aparatelor, deci consumul de metale dar și de combustibil consumat în exploatare. Noile tehnologii vor permite înlocuirea metalelor neferoase deficitare cu altele pentru care există rezerve mai abundente (de ex. cupru sau cositor cu aluminiu), sau chiar cu materiale noi sinterizate.

Se vor face, firește, în continuare eforturi financiare mari pentru descoperirea de noi resurse, dar, se poate spune că investiția cea mai rentabilă va privi dezvoltările tehnologice capabile să asigure reducerea consumurilor specifice raportate la unitatea de produs finit realizat.

Este dificil pe de altă parte să abordăm problema resurselor de materii prime și a impactului asupra perspectivelor de evoluție a economiei mondiale fără a aminti **uriașa economie de materii prime realizabilă pe plan mondial prin stagnarea cursei înarmărilor.** Este bine cunoscut faptul că, în prezent cantități imense de metale, combustibil și alte materii prime de bază sînt deturnate de la utilizarea în scopul creșterii economice și a satisfacerii nevoilor umane normale, fiind folosite pentru realizarea diferitelor programe militare ; s-a calculat că noile bombardiere de tip B-1 vor consuma anual o cantitate de combustibil superioară consumului înregistrat în 1974 de autobuzele transportului public din toate orașele americane.

Iată, deci, că între multiplele fațete ale problemei resurselor de materii prime, utilizarea corectă a acestora, exclusiv pentru nevoile dezvoltării economice constituie un aspect de primă importanță.

PENTRU ȚARA NOASTRĂ, asigurarea bazei de materii prime necesare dezvoltării economice constituie o preocupare majoră. Desigur, o creștere a volumului importurilor pentru anumite materii prime va fi necesară, dar eforturile vor fi îndreptate, conform orientărilor stabilite în Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. și indicațiilor date de secretarul general al partidului, către un complex de măsuri menite să structureze economia națională în așa mod încît să se realizeze o utilizare optimizată a materiei prime disponibile. Este vorba în primul rînd de complexul de măsuri preconizate în direcția **reducerii consumurilor specifice de materii prime și energiei, reducerii ponderii produselor energointensive în structura producției industriale și orientarea către ramurile de vîrf, de înaltă tehnicitate, capabile să realizeze produse în valoarea cărora materia primă utilizată să reprezinte un procent cît mai redus.**

Ritmurile înalte de dezvoltare prevăzute în țara noastră în următorul cincinal și în perspectiva mai îndepărtată pentru industria electronică, mecanica fină, a producției de mașini-unelte complexe, a chimiei de sinteză etc., se încadrează în această concepție. Creșterea valorii specifice a produselor disponibile pentru export va putea astfel acoperi valoarea importului necesar de materii prime, chiar în condițiile evoluției previzibil ascendente a prețului acestora.

Efectele așa-zisei „crize" a materiilor prime nu vor putea frîna dezvoltarea economică, ci îi vor modela noi direcții de adaptare și optimizare în raport cu condițiile date.

Din fericire, forța de creație și inteligența umană, constituie una din „materiile prime" inepuizabile.

Stimularea unei alternative: înlocuitorii

ADESEORI economiști, filozofi și futurologi de reputație au căzut pradă unor grave erori atunci cînd, făcînd predicții pe termen lung cu privire la situația economică a omenirii, au plecat de la cele două ipoteze : creșterea exponențială a populației și limita fizică a resurselor naturale și a mediului ambiant. Este suficient să ne amintim în această privință de Malthus, Forrester, Meadows. Însă un alt nume mai puțin cunoscut în literatura economică este W. S. Jevons, profesor englez care, în ciuda faptului că cunoștea bine economia britanică, precum și teoria economică și istoria economiei, comitea aceeași greșeală metodologică și de interpretare. Proiectînd consumul de cărbune pe 100 de ani pe baza ratei medii anuale de 3,5%, el a ajuns la concluzia că Anglia își va ridica consumul de cărbune la 2 607 milioane tone în 1961 față de 83,6 milioane tone în anul 1861. Firește, rezultatele calculelor sale l-au speriat, ceea ce l-a determinat să declare și să recomande că „mișcarea trebuie redusă la repaus". În fapt, consumul de cărbune al Angliei a fost în 1961 de numai 200 mil. tone.

O bună parte din originea erorilor vine tocmai de la formularea necorespunzătoare a ipotezelor, care nu se verifică în practică, deci de la formularea unor ipoteze false. Referindu-se însă la cazul în speță, din rîndul ipotezelor lipsea aceea care, în fapt, contribuie în mod substanțial la salvarea omenirii. Este vorba de substituenți care, într-adevăr, au un rol determinant în schimbările mari, structurale care au loc în economie.

Variabila substituției vizează toate procesele economice, toate sectoarele și ramurile, toate elementele producției, cu urmări deosebit de favorabile pentru viața economică și socială. Ne limităm aici să amintim doar două din cele mai semnificative categorii sau domenii de aplicare : a) substituția materiilor prime biologice deficitare cu materiale sintetice. Este un privilegiu al generațiilor noastre că industria chimică a devenit capabilă să realizeze pe cale artificială și sintetică o gamă largă de materii prime și adeseori de calitate superioară, care să înlocuiască pielea animală, firele și fibrele textile etc. cu substituenți produși pe cale sintetică sau artificială ; b) substituția unei game largi de materii prime în industrie, în construcții, în agricultură care fie că au devenit insuficiente față de cantitățile în care se cer, fie că nu mai pot răspunde noilor exigențe calitative care se pun în condițiile progresului tehnic contemporan. Aparatura electronică, reactorii nucleari, aparatele de zbor supersonic, roboții industriali, automobilele moderne de mare viteză ridică noi exigențe în legătură cu gama și cu calitatea materialelor utilizate.

Posibilitățile tehnice și tehnologice de a folosi înlocuitori sînt practic nelimitate, industriei chimice, industriei materialelor de construcții și industriei metalurgice feroase și neferoase revenindu-le rolul hotărîtor în această privință. De ce totuși în construcții, în industria producătoare de mașini și utilaje, precum și în alte ramuri pătrund atît de greu unii înlocuitori, cu atît mai mult cu cît înlocuirea anumitor piese, recipienți sau subansamble grele din oțel sau fontă ale unor mașini și instalații cu piese ușoare confecționate din mase plastice, rășini sintetice armate cu fire și fibre din sticlă nu mai ridică astăzi probleme ? De asemenea, nu mai există probleme tehnice de a înlocui pe scară largă cuprul sau argintul cu aluminiul, lemnul cu materiale din mase plastice, cu metal etc. Lăsînd la o parte inerția și aspectele de birocratism, sînt și alte elemente care împiedică extinderea mai rapidă a înlocuitorilor în economie : prețurile prea mari, necompetitive ale substituenților, calitatea necorespunzătoare a unor substituenți ș.a. Dacă avem în vedere faptul că, de exemplu, din 100 de piese din mase plastice și rășini sintetice pentru construcții de mașini, circa 60% revin la prețuri mai mari decît piesele metalice, fără să ofere în compensație avantaje suplimentare, apare firesc ca beneficiarul să-și manifeste rezervele cuvenite în a accepta piesele din mase plastice și rășini sintetice.

Substituenții, pentru a fi socotiți ca atare, trebuie să prezinte avantaje nu numai ca nivel de preț, ci și ca însușiri fizico-chimice : aspect, culoare, rezistență la agenți fizici și chimici, durabilitate. Sînt toate acestea asigurate ?

O condiție primordială : materialele înlocuitoare să încorporeze un consum total (cumulat) de energie mai scăzut în comparație cu materialul substituit, calculat însă pe unitate de element util al obiectului produs. În această privință apare necesară efectuarea unei analize complexe pe faze ale proceselor economice, inclusiv în faza exploatării obiectului la beneficiar. Faptul că, de pildă, pentru producerea materialului și includerea lui în obiectul final se consumă o cantitate mai mică de energie nu are o semnificație definitivă, deoarece s-ar putea ca în faza de folosire a obiectului la beneficiar consumul de energie să fie mai mare față de același obiect confecționat din alte materiale alternative.

Problemele mari de gîndire și de orientare economică legate de înlocuirea resurselor deficitare cu noi substituenți devin preocupări practice curente, care ridică multe probleme specifice. Soluționarea lor la timp va contribui la extinderea eficientă a substituenților în economie.

I. AUREL

Reciclarea — o bogată „resursă geologică"

ODATĂ CU SATISFACEREA cerințelor pentru care s-au creat o serie de bunuri, acestea au fost distruse, părăsite, deversate în mediul ambiant, poluîndu-l, fără să se țină seama că ele încorporează încă cantități însemnate de substanțe utile și de energie. Abia atunci cînd au început să se manifeste cu deosebită intensitate dezechilibre între producție și consum omenirea a început să înțeleagă că trebuie să-și modifice radical atitudinea față de bunurile care și-au pierdut valoarea de întrebuințare, reconsiderîndu-le locul și rolul în ansamblul activității economice.

În aceste condiții, în strategiile de dezvoltare economică pe termen lung, reciclarea resurselor este integrată în ansamblul mijloacelor de reacție a oamenilor față de dezechilibrele care apar între cerințele creșterii economice accelerate și resursele disponibile.

Dintr-o asemenea perspectivă, reciclarea resurselor a devenit o necesitate obiectivă și pentru economia românească. În condițiile în care țara noastră importă cantități mari de minereuri feroase și neferoase, consumul intern este asigurat prin intermediul reciclării în proporție de 38% la cupru, de peste 34% la plumb, iar la o tonă de oțel brut realizat revin în medie aproape 500 kg fier vechi consumate. Cu alte cuvinte, această activitate se constituie ca o adevărată resursă geologică, care este mult mai la îndemîna oamenilor decît zăcămintele cu conținut util scăzut. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din decembrie 1980, putem economisi anual prin reciclare cel puțin 700—800 milioane dolari la importul de materii prime față de ceea ce se realizează în prezent. În acest stadiu al evoluției economiei noastre naționale este de așteptat să se amplifice procesele de generare a reziduurilor industriale care se deversează în mediul ambiant, de ieșire din uz a unor cantități în continuă creștere de mijloace de producție sau bunuri de consum, pentru care trebuie conturate din timp soluții de reintroducere în acele circuite economice și faze ale acestora care le asigură reutilizarea cu eficiență economică maximă. În fond, această activitate se constituie ca un sistem distinct în cadrul complexului economic național, incluzînd în sfera sa totalitatea fluxurilor de revenire din producție sau consum a unor resurse materiale sau energetice reintroduse în diferite circuite economice. Un asemenea sistem de legi și principii proprii de organizare și conducere, o rețea teritorială proprie, metode specifice de efectuare a operațiilor care compun diferite faze ale procesului de reciclare. Într-o asemenea accepțiune, activitatea de reciclare are un pronunțat caracter interdisciplinar care trebuie să se reflecte în însuși modul de abordare a problemelor ce se cer soluționate în acest domeniu.

Iată, deci, că nu este vorba numai de o simplă reconsiderare noțională a activității în sine, așa cum s-ar putea aprecia la o primă analiză, ci, în primul rînd, de necesitatea modificării unor concepții care au stat pînă nu de mult la baza organizării și conducerii activității de colectare. De multe ori conceptul de reciclare a resurselor este echivalat cu colectarea materialelor și a bunurilor uzate, care nu este decît o fază a procesului complex de recuperare și reintroducere în diferite circuite economice a acestora.

Promovarea activității de reciclare trebuie să se facă deci pe coordonate noi, ce impun atenției sfere diferite privind identifi-

carea resurselor reciclabile, care nu este deloc un proces simplu sau încheiat, a domeniilor de utilizare cît mai eficientă, ca și elaborarea tehnologiilor care le asigură o valorificare cît mai economică. Este vorba aici de a efectua schimbări profunde în concepțele cu care operăm, în modul de organizare a proceselor industriale, în tehnologii etc., etc. Trebuie să avem conștiința clară că pășim într-o eră industrială esențialmente deosebită de cea actuală.

Vasilie BOGDAN

Economisirea — cea mai ieftină resursă

ACUITATEA crescîndă a problemei asigurării materiilor prime, determinată, pe de o parte, de caracterul limitat al acestora, iar, pe de altă parte, de cerințele în continuă creștere ale unor economii tot mai „înfometate" de asemenea resurse, a readus în prim plan o cale de acțiune deosebit de eficientă : economisirea.

Ignorată decenii de-a rîndul de către întreaga omenire, pusă în umbră de imaginea atrăgătoare, dar falsă și absurdă, a „societății de consum", căpătînd o tentă aparent meschină în competiție cu sloganul irațional „consumă și aruncă", economisirea se dovedește a fi în realitate o modalitate extrem de promițătoare pentru a scoate omenirea din impasul crizei menționate, pentru a reduce eforturile făcute în această direcție de economia fiecărei țări. Iată de ce în anii din urmă se afirmă tot mai mult și mai întemeiat — realizările practice confirmînd întrutotul aceasta — că cea mai ieftină resursă de materii prime este economisirea. Într-adevăr, consumînd mai puțin, în primul rînd, în sfera productivă, se reduc apreciabil cantitățile de materie primă prelucrată, se prezervă pentru un timp mai îndelungat resursele proprii și se reduc eforturile valutare necesare importului. Aceste efecte directe ale acțiunilor de economisire sînt însoțite de altele implicite — cantități mai reduse de materii prime transportate și manipulate etc., ceea ce face ca efectele totale să fie sensibil mai mari. Cîteva cifre din economia țării noastre vorbesc de la sine în această privință : micșorarea cu 1% a consumului de laminate feroase în anul 1981 ar permite reducerea importurilor de cocs, minereu, feroaliaje și resurse energetice cu o valoare de 50 milioane dolari, precum și realizarea a 2 000 tractoare, 400 autobuze, 50 000 frigidere etc. ; reducerea cu 1% a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social echivalează cu construcția a 3 întreprinderi de mașini-unelte cu o producție totală de 2 miliarde lei, a 4 spitale, a 100 grădinițe și a 15 000 apartamente.

Desfășurarea unor acțiuni de economisire cu rezultate atît de spectaculoase necesită inițierea și transpunerea în viață a unor programe adecvate la scara întregii economii, a fiecărei unități economice, a fiecărui colectiv de muncă. Aceasta presupune, la scara macroeconomică, orientarea cu precădere a măsurilor de economisire spre sectoarele mari consumatoare, sporirea accentuată a gamei produselor cu caracteristici fizico-chimice superioare, care valorifică la un nivel mai înalt resursele, obținerea de noi materiale, recuperarea materialelor refolosibile și reintroducerea lor în circuitul economic.

Corneliu RUSSU

Tehnologiile, un „zăcămînt" inepuizabil

SUSȚINÎND că tehnologia reprezintă, în zilele noastre, principala cale de risipă a resurselor pe care ni le oferă natura, dar totodată și principalul mijloc de a economisi aceste resurse, nu facem decît să apreciem lucid rolul fundamental care revine cercetării tehnologice în lupta omului de azi pentru o civilizație superioară, să apreciem răspunderea oamenilor de știință și tehnologilor pentru transformarea lumii într-un sistem armonios și stabil, eliberat de grija rarefierii treptate a bazei sale materiale.

Încrederea în puterea inteligenței umane de a rezolva această problemă este justificată de posibilitățile noi pe care progresul tehnico-științific le deschide în fiecare zi. Este o realitate faptul că nenumărate străpungeri tehnologice duc la lărgirea bazei de materii prime, precum și la valorificarea pe o scară superioară a materiilor prime existente. Într-o evaluare sintetică, patru căi de „risipă tehnologică" tind să concentreze preocupările cercetării tehnologice contemporane.

În primul rînd, supradimensionarea, adăugarea inutilă a unor mase de material, fără a răspunde unor solicitări reale. În construcția de mașini aceste „adausuri de dimensionare" reflectă folosirea insuficientă a mijloacelor moderne de investigare științifică oferite astăzi cercetătorului și proiectantului. De aceea, trebuie să punem un accent sporit pe perfecționarea metodelor de calcul al organelor de mașini și mecanismelor, precum și pe testarea dinamică în balanță a structurilor mecanice, în condiții de solicitare cît mai aproape de realitate. Programul de lucru denumit „proiectarea asistată de calculator", la care participă mai multe institute și catedre universitare, tinde să orienteze aceste lucrări, în vederea unei cît mai prompte generalizări a rezultatelor pozitive care se obțin.

În al doilea rînd, carențele privind comportarea în timp a produselor și posibilitățile de a le menține în funcțiune pe o perioadă mai lungă de timp. Desigur, considerăm astăzi cu totul depășite așa-numitele „produse nereparabile", bune de aruncat după un timp relativ scurt de folosință, care, cu cîteva decenii în urmă, căpătaseră aureola avangardismului tehnic. Dar de la negarea lor și pînă la crearea mașinilor de „lungă durată" este de parcurs un drum laborios. Problema „reparabilității" unei mașini tinde să devină un parametru obiectiv de competitivitate, care exprimă posibilitatea de identificare rapidă a defectului, de înlocuire a piesei defecte și de reparare a acesteia cu cheltuieli minime. Știința „reparabilității" a început să se contureze ca o disciplină autonomă. În aceeași ordine de idei eliminarea unor fenomene care scurtează drastic viața mașinilor, ca de exemplu coroziunea, tinde să devină o preocupare de prim ordin a cercetării tehnologice cu caracter multidisciplinar. Mă refer de exemplu la problema prelungirii duratei de viață a structurilor de tablă, de tipul carcaselor de automobile. La căutarea soluțiilor pentru a putea garanta ca o astfel de caroserie să nu se perforeze înainte de 6—10 ani participă cercetători din industria metalurgică, chimică și construcția de mașini.

În al treilea rînd, adausurile de prelucrare, acele supradimensionări constructive care fac ca o bună parte din metalul intrat în procesul de producție să fie transformate în așchii. Creșterea preciziei pieselor turnate și forjate reprezintă principala cale de acțiune. În acest scop, în industria noastră s-au făcut mari progrese privind creșterea ponderii prelucrării oțelului prin deformare plastică. Dar trebuie mai bine valorificate posibilitățile de mărire a coeficienților de utilizare a metalului, prin creșterea preciziei de prelucrare pe aceste utilaje ; ne referim la posibilitățile pe care le oferă matrițarea de precizie și comanda numerică a preselor mari de forjare liberă.

În al patrulea rînd, trebuie să menționăm cadrul îngust al bazei materiale a tehnologiei convenționale. Concentrarea pe oțel, aluminiu și cupru tinde astăzi să fie depășită. Odată cu apariția materialelor compuse și a maselor plastice de mare capacitate ne îndreptăm spre o lărgire considerabilă a bazei materiale în construcția de mașini. Asistăm la o nouă ofensivă a maselor plastice care — departe de a mai fi considerate surogate — devin materiale ideale pentru piese solicitate mecanic sau termic, cu caracteristici favorabile privind uzura, atenuarea zgomotului, reducerea vibrațiilor. Materialele compuse, în primul rînd cele armate cu fibre de sticlă și fibre de carbon, tind, de asemenea, să ocupe locuri bine definite în structura mașinilor moderne. În aceeași ordine de idei numeroase tehnologii noi care au în vedere înnobilarea suprafețelor unor materiale clasice, ca de exemplu, durificarea electrochimică a aliajelor de aluminiu, sau realizarea unor combinații de materiale stratificate prin depunerea electrochimică a unor straturi subțiri de aliaje de cupru pe oțel, urmate de difuzie-tehnică.

Toate aceste tehnologii sînt extrem de promițătoare, urmînd să influențeze în măsură însemnată atît concepția constructivă și performanțele utilajelor viitorului deceniu, cît și spectrul bazei de materii prime a industriei constructoare de mașini.

Ion CRIȘAN

ENERGIE ŞI DEZVOLTARE

Intrată în deceniul care se încheie în rîndul preocupărilor prioritare ale omenirii, asigurarea necesarului de energie îşi va menţine fără îndoială acest loc de frunte nu numai în anii, ci şi în deceniile care urmează, condiţionînd în măsură însemnată creşterea şi stabilitatea economică viitoare. Specialiştii consideră că nici un efort antiinflaţionist, nici o politică susţinută de creştere economică şi nici un plan de organizare a sistemului monetar internaţional nu vor putea supravieţui dacă actuala situaţie energetică nu va fi depăşită. Politica energetică a devenit o componentă esenţială a politicii economice a tuturor ţărilor, fie ele importatoare sau exportatoare nete de energie, dezvoltate sau în curs de dezvoltare cărora le pune probleme de adaptare nebănuite cu numai zece ani în urmă. Între acestea lărgirea bazei energetice proprii, cu preţul unor considerabile modificări în structura acesteia, şi economisirea — o investiţie rentabilă dacă ţinem seama că de ea depinde dezvoltarea întregii economii —, inclusiv prin restructurarea ramurilor după criteriul consumului de energie, sînt preocupări de stringentă actualitate pe numeroase meridiane.

Conştiinţa interdependenţei economice sporite dintre ţările lumii, al cărei revelator a fost în bună măsură criza energetică, pune tot mai mult în lumină rolul pe care l-ar putea avea solidaritatea şi cooperarea internaţională în facilitarea restructurărilor menţionate, devenite inevitabile, astfel încît costul lor economic şi social să greveze cît mai puţin asupra dezvoltării.

Politica energetică românească: prezent şi perspectivă

POLITICA energetică promovată cu consecvenţă de ţara noastră, în special în ultimele trei cincinale, a condus încă înainte de apariţia unor restricţii pe plan mondial impuse de criza energetică, la măsuri de gospodărire şi utilizare raţională a energiei, de economisire severă şi valorificare superioară a acesteia. Încă înainte de anul 1973 s-a desfăşurat o importantă acţiune de politică energetică, cu caracter de pionierat pe plan mondial, menită să asigure pe mai departe dezvoltarea în ritmuri înalte a întregii economii naţionale. Ea a fost magistral încununată cu elaborarea — la iniţiativa şi sub directa îndrumare a secretarului general al partidului — a Programului-directivă de cercetare şi dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 şi orientările principale pînă în anul 2000, document de o excepţională însemnătate pentru progresul economic şi social al ţării, care urmăreşte să asigure dezvoltarea raţională a bazei energetice în strînsă concordanţă cu necesităţile economiei.

Opţiuni şi orientări eficiente pentru economisirea energiei

DUPĂ CUM se ştie, în anii construcţiei socialiste, şi cu deosebire în ultimele trei cincinale, economia naţională a cunoscut o dezvoltare complexă, în ritmuri dintre cele mai înalte înregistrate pe arena mondială. Chiar în acest cadru se cere remarcat faptul că în România, după o primă perioadă în care creşterea consumului de energie a fost dominată de dinamica producţiei industriale şi a venitului naţional — corespunzînd unei etape de edificare şi dezvoltare a unor ramuri industriale de bază, puternic energointensive — **se constată o scădere continuă a consumurilor energetice în raport cu nivelul indicatorilor sintetici de dezvoltare economică.** Astfel, dacă într-o perioadă iniţială ritmul mediu anual de creştere a consumului de energie era de peste 1,3 ori mai mare decît cel de creştere a producţiei industriale şi a venitului naţional, în ultimii ani, ca urmare a măsurilor luate, raportul dintre consumul de energie şi venitul naţional, respectiv produsul social total s-a redus la valori apropiate de cele din ţările dezvoltate economic (tabelul nr. 1).

Concomitent s-a urmărit şi s-a realizat **o îmbunătăţire permanentă a structurii resurselor de energie primară,** promovîndu-se în acest scop cărbunii şi energia hidraulică în vederea diminuării ponderii hidrocarburilor lichide şi gazoase. Edificator este că energetica românească s-a evidenţiat prin ritmuri ale producţiei purtătorilor de energie — cărbune şi energie hidro superioare ritmurilor mondiale (tabelul nr. 2). Aceasta a însemnat alocarea unei cote mai mari din venitul naţional pentru cercetări geologice, activităţi miniere şi dezvoltarea industriilor aferente acestor ramuri, pentru dezvoltarea unei energetici mai puţin supuse fluctuaţiilor pieţei externe.

Dar, cu toate că asigurarea necesarului de combustibili şi energie în tot mai mare măsură din resursele interne reprezintă o constantă esenţială a politicii energetice a ţării noastre, necesităţile energetice nu sînt satisfăcute decît parţial din producţia internă. Dat fiind că în urma inventarierii rezervelor

Tabelul nr. 1

Evoluţia raportului consum de energie/venit naţional în România

	— procente —	
	1970 / 1965	1976 / 1970
Produsul social total	152	175
Venitul naţional	145	184
Consumul de energie	153	142
Consum de energie/produsul social total	1,01	0,82
Consum de energie/venitul naţional	1,06	0,79

autohtone de purtători de energie primară s-a ajuns la concluzia că resursele disponibile actual cunoscute de hidrocarburi sînt limitate, alternativa necesară faţă de continuarea sau creşterea în ritmuri înalte a importului trebuie să o reprezinte realizarea de substituenţi, creşterea ponderii cărbunilor inferiori, a noilor surse de energie (nucleară, solară, geotermală, ş.a.), în general lărgirea bazei energetice proprii, economisirea şi valorificarea ei superioară.

Însemnate rezerve de economisire a energiei se regăsesc în faptul că în ţara noastră existenţa într-o anumită perioadă a unei balanţe excedentare de produse petroliere a permis dezvoltarea unor industrii energointensive. Aceste ramuri industriale reprezentau circa 50% din producţia industrială, dar sensibil mai mult în privinţa consumului de energie: numai metalurgia şi chimia consumau peste 55% din resursele energetice necesare industriei. Iată de ce politica noastră energetică ia în considerare pentru viitorii ani o anumită restructurare în dezvoltarea industriei, punînd un accent mai puternic pe acele ramuri care consumă mai puţin şi realizează produse mai valoroase, de înaltă tehnicitate. Problema prezintă o deosebită importanţă şi dacă ne gîndim la faptul că dacă este adevărat că în economia naţională s-a redus consumul specific de energie pe unitatea de venit naţional de la 3,98 kgcc/1 dolar în anul 1973 la 2,78 kgcc/1 dolar în anul 1976, tot atît de ade-

Tabelul nr. 2

Dinamica producției de purtători de energie în perioada 1960—1978 (%)

	1960	1965	1970	1975	1978
— Pe plan mondial					
— cărbuni	100	109	116	126	133
— țiței	100	144	216	251	281
— gaze naturale	100	151	231	283	287
— energie hidro și nuclearo — electrică	100	135	181	262	302
— În România					
— cărbune net	100	143	240	295	303
— țiței	100	109	116	127	119
— gaze naturale	100	168	240	316	336
— energie hidro	100	253	698	2 194	2 630

Sursa : Anuar Statistic O.N.U., Anuar Statistic R.S.R. 1960—1975

vărat este că într-o serie de țări acest consum este mult mai scăzut.

Schimbările structurale la baza valorificării superioare a energiei

ȚINÎND seama de obiectivele actuale și de perspectivă ale dezvoltării economiei naționale, de potențialul limitat de rezerve geologice, de care dispunem, în contextul dificultăților tot mai mari ce se întîmpină la achiziționarea purtătorilor de energie pe piața mondială, **Programul-directivă formulează independența energetică a României ca obiectiv strategic al deceniului următor,** avînd o mare semnificație pentru țara noastră. Realizarea acestui obiectiv înseamnă afirmarea unor **trăsături noi în politica energetică a țării,** pentru a căror transpunere în practică sînt larg mobilizate eforturile întregii națiuni.

● Este vorba, în primul rînd, de **dezvoltarea cercetării geologice,** explorarea aprofundată a tuturor zonelor țării în vederea lărgirii bazei energetice prin descoperirea de noi zăcăminte de cărbuni, țiței, gaze, substanțe radioactive ș.a.

● O deosebită atenție se acordă schimbării structurii balanței de combustibil **în favoarea valorificării pe scară substanțial lărgită a potențialului hidroenergetic, a combustibililor solizi, atragerea cu o pondere însemnată în asigurarea necesarului energetic a unor forme noi de energie** — energia nucleară, solară, eoliană, geotermală, a biogazului, energia valurilor etc. mai puțin utilizate în prezent. Împreună cu resursele energetice recuperate, sursele de energie neconvențională vor avea o pondere de 10% în producția energiei electrice la nivelul anului 1990. Pe această bază se urmărește diminuarea substanțială a consumului de hidrocarburi (tabelul nr. 3) ; extracția de țiței și gaze va fi limitată, sporind însă simțitor factorul final de recuperare a țițeiului din zăcăminte.

Tabelul nr. 3

Evoluția structurii producției de energie electrică (%)

	1970	1975	1980	1985	1990
Producția de energie electrică din care :	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
— hidroelectrică	3,0	16,2	17,6	20,0	24,0
— nuclearo-electrică	—	—	—	—	17—18
— pe cărbuni și sisturi combustibile	27,7	27,8	40,0	55,0	44,0
— pe hidrocarburi	61,6	53,2	39,7	20,0	5—4
— pe energie solară, alte surse noi de energie și resurse energetice recuperate	2,7	2,8	2,7	5,0	10,0

Concret, măsurile adoptate sînt destinate intensificării amenajării de hidrocentrale pe Dunăre și rîurile interioare, cît și de microhidrocentrale, ceea ce determină o creștere în valorificarea potențialului hidroenergetic național de la 30% în anul 1980, la 45% în 1985, la 65% în 1990, ajungînd spre 100% în jurul anului 2000. Creșterea rapidă a producției de lignit — care va ajunge la 75 mil. tone în anul 1985 —, a extracției de șisturi combustibile este corelată cu lărgirea folosirii acestor combustibili în termocentrale în locul hidrocarburilor. Programul construirii de centrale nucleare are în vedere instalarea unei puteri de 660 MW în anul 1985, pînă la circa 10.000 MW în anul 2000.

● Eforturi însemnate sînt destinate **modernizării și perfecționării structurilor industriei** — care deține cea mai mare pondere, de peste 80%, în consumul de energie primară al țării — punîndu-se un accent mai puternic pe acele ramuri industriale care consumă mai puțină energie și combustibili și realizează produse de valori superioare, cu grad ridicat de tehnicitate. Ținînd seama că pentru o unitate de energie consumată în construcția de mașini se realizează o producție de 11 ori mai mare decît în metalurgie, și de circa 9 ori mai mare ca în industria materialelor de construcții, se are în vedere ca în timp ce industria constructoare de mașini să se dezvolte într-un ritm mediu anual de 10,7—11,7%, cea a metalurgiei feroase să crească cu 7,5—8% anual, iar industria materialelor de construcții cu 5% anual. În același cadru se cere precizat și faptul că în viitorul cincinal se acordă multă atenție extinderii industriei mici și artizanatului.

La fel se pune problema și în ce privește structurile din cadrul ramurilor industriale — unde se acordă prioritate subramurilor care asigură prelucrări superioare și produse de înaltă tehnicitate ca : electronica, mecanica fină, fabricația de utilaj tehnologic (în construcția de mașini), producției de medicamente, coloranți și pigmenți organici, vopsele, articole cosmetice (în chimie), etc. Modificări favorabile de structură se înregistrează și în cadrul unor grupe de produse energointensive — laminate din oțel, îngrășăminte chimice, mase plastice, produse din aluminiu —, la care în condițiile unor evoluții relativ modeste ale producției, se acordă sporuri mai mari la sortimentele cu eficiență economică ridicată.

● Însemnate modificări în structura actuală a consumului de energie, în sensul diminuării și al valorificării superioare, se vor înfăptui ca urmare a **introducerii pe scară lărgită a unor tehnologii noi și modernizate :** în siderurgie, de exemplu, va spori în anul 1985 la 60% producția de oțel obținută în convertizoare cu insuflare de oxigen, se va extinde turnarea continuă ; în producția de ciment din anul 1985 va spori la circa 95% ponderea procedeului uscat; se vor introduce tehnologiile nucleare de producere a energiei, de captare și utilizare a energiei solare, eoliene, tehnologiile biochimice etc.

Toate aceste direcții de acțiune, precum și celelalte înscrise în Programul — directivă au menirea ca pe întreg deceniul 1981—1990 să asigure o diminuare cu minimum 40% a indicelui mediu de consum energetic la 1 000 lei producție industrială, iar pînă în anul 2000 să realizeze o reducere a acestui indice de cel puțin 2,6 ori față de 1980.

Iată deci că realizarea independenței economice a României reprezintă un obiectiv complex, a cărui transpunere în viață necesită amplificarea și concentrarea eforturilor tuturor factorilor implicați.

prof. dr. doc. Vasile NIȚU

Microhidrocentralele din nou în atenție

Cheltuieli de investiție și de exploatare reduse, întreținere minimă, impact neglijabil asupra mediului înconjurător, dar, mai cu seamă, posibilitatea de a valorifica energia unor cursuri de apă cu debite relativ mici și căderi reduse : acestea sînt avantajele care în țările dezvoltate au readus în atenție microhidrocentralele și care fac ca ele să apară ca o promisiune energetică deosebit de atrăgătoare pentru țările în curs de dezvoltare, prin contribuția pe care o pot aduce la electrificarea și dezvoltarea rurală, la dezvoltarea industriei mici și prin faptul că nu necesită rețele de distribuție scumpe.

În S.U.A., de exemplu, se estimează că există circa 70 mii de baraje mici (pentru microhidrocentrale dezafectate de mult timp, pentru regularizarea cursurilor de apă și a torenților, pentru acumulări de apă și lacuri de agrement), care se pretează la instalarea de centrale cu puteri între 100 și 1 500 kW ; se apreciază că pe această cale s-ar putea realiza un potențial total de 27 000 MW. În scopul de a stimula inițiativa locală în valorificarea acestor resurse, autoritățile alocă fonduri pentru studii de fezabilitate și credite pentru execuție.

În R. P. Chineză fuseseră puse în funcțiune pînă la sfîrșitul anului trecut, circa 80 000 de microhidrocentrale, cu o putere instalată totală de 6 300 MW, reprezentînd o zecime din puterea totală instalată în centrale hidroelectrice în această țară.

Preocupările în acest sens se intensifică și în Franța unde, din cele circa 700 de microhidrocentrale existente, o bună parte fuseseră dezafectate în perioada petrolului ieftin, iar acum au fost repuse în funcțiune, în Marea Britanie, precum și în Finlanda și Norvegia, unde obținerea energiei electrice folosind diferența de nivel dintre lacurile naturale, respectiv micile cascade, are o veche tradiție.

Ansamblul turbină-reductor-generator are de regulă o construcție simplă și compactă, costul total — inclusiv instalația electrică — rareori ridicîndu-se la jumătate din totalul investiției. Gama de puteri începe de la 10 kW, iar unul dintre tipurile de turbine elicoidale funcționează la o cădere de apă de numai doi metri.

Energia şi creşterea economică

— Însemnări pe marginea unui deceniu zbuciumat —

DACĂ VOM CONSULTA orice curs de economie politică sau oricare alt studiu ştiinţific de specialitate scrise înainte de deceniul care se încheie ne vom convinge că resursele energetice nici măcar nu erau menţionate printre factorii creşterii economice. Energia era trecută cu vederea nu pentru că aşa ar fi fost situaţia în realitate, ci pentru că, pe de o parte, preţul cu care se putea obţine era foarte scăzut, iar pe de altă parte, pentru că persista o imagine generală falsă privind posibilitatea de producere în cantităţi nelimitate şi fără dificultăţi a acestor resurse.

Deceniul care se încheie a fost bîntuit de o criză energetică fără precedent, care s-a împletit strîns cu criza de materii prime, cu criza economică şi cu cea monetară. Tocmai într-o atare situaţie pe scena economiei mondiale energia a început să se remarce ca un factor de primă importanţă în asigurarea creşterii şi echilibrului econonic.

Un factor de schimbări profunde în economia mondială

NECESITĂŢILE creşterii economice în lume în ritmuri relativ ridicate au atras sporuri rapide ale consumului de energie, în ciuda faptului că în ultimul timp se pune foarte insistent problema reducerii drastice a elasticităţii consumului energetic în raport cu producţia. Astfel, de la 1,5 miliarde tcc cît a reprezentat în anul 1925, consumul mondial de energie primară a crescut la 6,7 miliarde tcc în 1970 şi la 8,7 miliarde tcc în 1978. Dintre toate categoriile de resurse energetice, consumul de petrol a cunoscut în ultimile trei decenii ritmuri medii anuale ridicate (peste 7%), sporindu-şi astfel ponderea în totalul resurselor energetice primare de la 13,3% în 1925, la 42,8% în 1960, la 46,4% în 1970 şi la 45,2% în 1978. Numai că această creştere a cererii s-a petrecut în condiţiile unui echilibru economic şi politic precar marcat de incertitudini de care lumea nu şi-a dat seama decît foarte tîrziu. Situaţia aceasta, devenită tot mai fragilă şi nesigură, îşi poate găsi explicaţiile în cel puţin cîteva împrejurări.

În **primul** rînd, aproape întreaga structură tehnologică în industrie, agricultură, transporturi şi telecomunicaţii, servicii, are la bază un consum intensiv de combustibili pe bază de petrol, tehnologii în care s-a investit un volum uriaş de fonduri şi de muncă de cercetare sub forme diferite, inclusiv de invenţii şi inovaţii, majoritatea acestora conducînd la intensificarea proceselor prin consumuri mai ridicate de energie. De pildă, trecerea de la transportul cu automobilul cu o viteză de 65 km/oră la transportul cu avionul supersonic cu o viteză de 2 500 km/oră a însemnat o sporire a consumului de combustibil pe un pasager de la 350 kcal/km la 2 300 kcal/km.

Toate tehnologiile energointensive nu pot fi înlocuite decît treptat, pe măsura amortizării actualelor fonduri fixe, a aplicării unor noi invenţii şi inovaţii şi a folosirii unor resurse energetice alternative eficiente, precum şi pe măsura creării disponibilităţii de fonduri de investiţii.

În al **doilea** rînd, ţiţeiul este o resursă energetică epuizabilă, rezervele multor regiuni intrînd deja în declin, cu perspectiva ca în primele decenii ale secolului viitor resursele mondiale să ajungă la costuri de exploatare extrem de ridicate şi la un grad avansat de epuizare.

În al **treilea** rînd, rezervele de resurse energetice sînt distribuite foarte inegal pe glob şi cu mari diferenţe în ce priveşte condiţiile şi costurile de exploatare. De exemplu, numai patru ţări (U.R.S.S., S.U.A., R.P. Chineză, Anglia) deţin circa 72% din rezervele mondiale de combustibili fosili. Rezervele de petrol sînt şi mai concentrate pe glob. După statisticile O.N.U., din rezervele mondiale de ţiţei 11% revin U.R.S.S., 5,5% S.U.A., 2,5% R.P. Chineze, 18,4% Arabiei Saudite, 10,5% Irakului, 5,2% Emiratelor Arabe Unite, 4,3% Libiei ş.a. Din rezervele sigure, circa 75% sînt concentrate în regiunea Golfului şi în Africa de Nord, din care 53% numai în regiunea Golfului.

În al **patrulea** rînd, înlăturînd dominaţia monopolurilor străine din industria petrolieră şi urmărind obţinerea unui nivel echitabil de preţuri la ţiţei pe piaţa mondială, ţările în curs de dezvoltare membre ale OPEC, care controlează circa 90% din exportul mondial de petrol, au impus urcări bruşte ale preţurilor în 1973 şi în 1979—1980. Scumpirile bruşte ale petrolului într-o perioadă de creştere rapidă, adesea neraţională a consumului acestuia, au marcat declanşarea unei profunde crize energetice şi politice internaţionale.

Prin mecanismul de propagare propriu fenomenelor şi proceselor economice, criza energetică a produs schimbări considerabile în economia mondială ilustrate de escaladarea preţurilor la produsele de bază dar şi la produsele industriale, accentuarea inflaţiei monetare, încetinirea ritmurilor de creştere economică, agravarea situaţiei economice a ţărilor în curs de dezvoltare, redistribuirea veniturilor între ţări, deteriorarea balanţelor comerciale şi de plăţi, modificarea substanţială a fluxurilor monetare internaţionale ale unor ţări şi grupe de ţări.

O caracteristică a crizei energetice o constituie urcarea abruptă a preţurilor la petrol şi menţinerea lor la un nivel ridicat ca urmare a acţiunilor întreprinse de marii exportatori de petrol (vezi graficul). Dacă în 1970 pe piaţa mondială o tonă de ţiţei costa 12—13 dolari, în 1973 tona de ţiţei a ajuns la 20 de dolari, iar în 1980 la 236 de dolari. Tona de motorină se vinde în sezonul rece în mod curent cu 350 de dolari. În mod inevitabil această tendinţă se va menţine şi în următorul deceniu. După unele scenarii, tona de ţiţei ar putea să ajungă în 1990 la 350—450 dolari constanţi sau la 600 dolari în preţuri curente.

Deşi aproape în întregul deceniu '70 preţul petrolului şi al celorlalte resurse energetice a cunoscut în mod practic creşteri continue, preţurile celorlalte produse, chiar dacă în ansamblu au crescut, au înregistrat şi anumite fluctuaţii. Totuşi, ultimii trei ani din actualul deceniu sînt caracterizaţi prin creşteri sen-

Retrospectiva şi perspectiva preţurilor la petrol

Evoluţia preţurilor la petrol pe piaţa mondială a devenit în cursul deceniului al optulea unul din factorii de seamă care influenţează conjunctura economică, cu multiple efecte directe şi indirecte, imediate sau pe termen lung. Dacă dinamica preţurilor respective în deceniul trecut (vezi graficul alăturat) a fost pe larg studiată,căpătînd variate comentarii şi interpretări în funcţie de interesele vizate, mai puţin numeroase sînt încercările de prognozare ştiinţifică a evoluţiei lor viitoare.

O asemenea prognoză, elaborată acum cîteva luni de Comisariatul general al planului din Franţa conţine trei scenarii : de criză, optim şi mediu. În varianta medie — considerată ca cea mai probabilă — se apreciază că, în urma menţinerii dezacordului între ţările în curs de dezvoltare producătoare de petrol şi ţările capitaliste importatoare, cele dintîi îşi vor reduce treptat volumul extracţiei, iar preţul petrolului va spori în medie cu 7% pe an, pînă în 1990. Către anul 2000 preţul maxim al petrolului ar urma să fie fixat pe baza preţului carburanţilor sintetici produşi din cărbune (la nivelul de 54—65 dolari barilul).

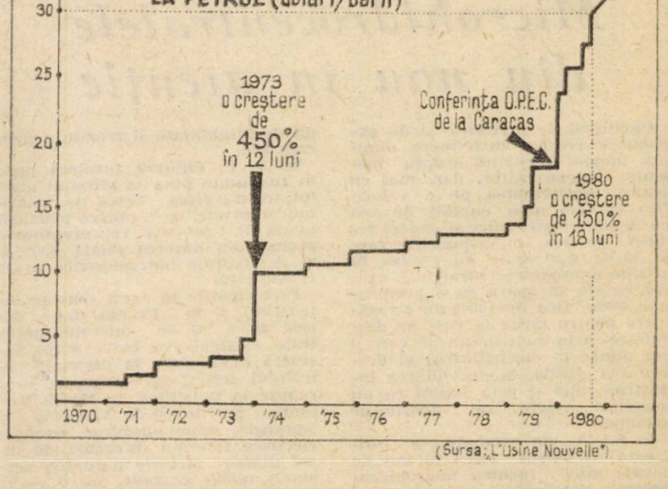

sibile de prețuri aproape la toate categoriile de produse, așa cum se poate vedea din tabelul nr.1.

Tabelul nr. 1

Variațiile de la un an la altul ale prețurilor în comerțul internațional în perioada 1978—1980 (în %)

	1978	1979	1980*)
Produse primare (exclusiv petrolul)	—7,3	15,9	10
— produse alimentare	9,3	19,9	25
— materii prime agricole	10,5	23,3	5
— minerale, minereuri și metale	6,3	27,3	10
Petrol brut	—	45,3	55
Produse ale industriei prelucrătoare**)	14,7	14,4	15

*) Estimare ; **) Exportate de țările dezvoltate cu economie de piață.

Sursa : Nations Unies, Etude sur l'économie mondiale, 1979—1980, New York, 1980, p. 50.

Încetinirea ritmurilor de creștere

SITUAȚIA din domeniul energetic și recesiunea care a marcat mijlocul și sfîrșitul deceniului '70 au creat dificultăți mari tuturor țărilor, dar în primul rînd țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol. Această categorie de țări, pe de o parte, nu și-a mai putut exporta ca mai înainte produsele din cauza restrîngerii cererii globale a țărilor dezvoltate, acestea fiind afectate de criză, iar pe de altă parte, a trebuit să achiziționeze din import petrol și derivate ale acestuia la un nivel al prețurilor mult crescut, în condițiile unei penurii accentuate de devize. De pildă, numai creșterea medie a prețurilor care a avut loc între anii 1978 și 1980 a însemnat o majorare suplimentară a notei de plată a țărilor importatoare de petrol de 170 miliarde de dolari, din care circa 140 miliarde privesc țările industriale, aceasta reprezentînd 2% din produsul lor național brut. Ce a însemnat și va însemna în continuare pentru economiile țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol creșterea prețului petrolului pe piața mondială poate fi observat din datele tabelului nr. 2.

Tabelul nr. 2

Importurile de petrol ale țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol, 1973—1990

(în miliarde de dolari curenți)

	1973	1978	1980	1985*	1990*
Costul importurilor de petrol în țările cu :					
— venituri scăzute	1	2	6	13	23
— venituri intermediare	6	30	61	111	206
TOTAL	7	32	67	124	229
Volumul net al importurilor (mil. barili/zi)	4,6	6,4	6,2	6,8	8,2

*) Previziuni

Sursa tabelelor nr. 2 și 3 : Robert McNamara. Discours prononcé devant le conseil des gouverneurs, Banque mondiale, Washington, D.C., 30 sept. 1980.

La majorări mici ale cantităților de petrol importate, sau chiar la scăderi ale acestora revin însemnate creșteri ale costurilor importurilor ca urmare a sporirii rapide a prețurilor. Dacă în anul 1973 importul de petrol a costat țările în curs de dezvoltare 7 miliarde de dolari, în 1980 costul acestuia s-a ridicat la 67 miliarde de dolari, cu perspectiva de a crește în continuare.

Ca urmare, ritmurile de creștere a produsului național brut în toate țările și în special în cele în curs de dezvoltare importatoare de petrol au suferit o încetinire accentuată față de deceniul precedent, așa cum se desprinde din datele cuprinse în tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3

Creșterea produsului național brut pe locuitor, 1960—1990

	1980		Ritmuri medii anuale de creștere (%)		
	Populație (milioane)	PNB pe locuitor (dolari 1980)	1960—70	1970—80	1980—90*)
Țări în curs de dezvoltare importatoare de petrol din care :	1 834	751	3,1	2,7	1,8
— cu venituri mici :					
Africa la sud de Sahara	141	239	1,6	0,2	—0,3
Asia	922	212	1,6	1,1	1,1
TOTAL	1 133	216	1,6	0,9	1,0
— cu venituri medii :	701	1 638	3,6	3,1	2,0
Țări în curs de dezvoltare exportatoare de petrol	456	968	2,8	3,5	3,0
Țări industrializate	671	9 684	3,9	2,4	2,5
Țări socialiste	1 386	1 720	—	3,8	3,3

*) Previziuni.

O anumită influență asupra ritmurilor de dezvoltare economică a avut-o criza energetică și asupra economiei țărilor socialiste importatoare de petrol. Firește, nici țara noastră nu a fost ferită de influența crizei energetice și economice mondiale, ținînd seama că ea se numără printre țările importatoare de petrol, cărbune și numeroase materii prime de bază. Numai în anul 1980 România a trebuit să importe 15 milioane tone de țiței, aproape 3 milioane tone cocs, 16 milioane tone de minereu de fier ș.a. Dacă în anul 1973 importul contității de țiței de 15 milioane tone ar fi costat doar 300 milioane de dolari, în 1980 această cantitate a costat peste 3,5 miliarde de dolari.

Urmările crizei energetice, monetare și economice mondiale asupra economiei noastre au fost însă atenuate substanțial prin măsurile economice prompte și hotărîte luate de conducerea superioară de partid încă înainte de declanșarea crizei energetice, în direcția introducerii unui regim sever de economisire a energiei prin îmbunătățirea tehnologiilor, prin perfecționarea structurii producției industriale, precum și în direcția dezvoltării bazei energetice naționale, prin valorificarea resurselor energetice. Efectele tuturor acestor măsuri se oglindesc în rezultatele dezvoltării economice a României obținute în cursul acestui deceniu. Ritmurile medii anuale de dezvoltare economică în perioada 1971—1978 realizate în România au fost superioare celor înregistrate pe plan mondial : 10,5% la venit național, 12,2% la producția globală industrială, 6,3% la producția globală agricolă, 6,8% la veniturile reale pe locuitor. Firește, escaladarea prețurilor mondiale la petrol și la materii prime și îngustarea posibilităților de desfacere pe piețele cu devize libere vor crea în continuare anumite dificultăți economiei noastre, care vor trebui atenuate prin elaborarea și aplicarea unor acțiuni adecvate de politică economică.

Activitatea dinamică și multilaterală pe care o desfășoară partidul nostru, sub conducerea secretarului său general, atît pe plan intern — de ridicare a eficienței activității economice — cît și pe plan internațional — de realizare a principiilor noii ordini economice — dau un fundament solid dezvoltării economico-sociale a României într-un climat de pace și de colaborare internațională, într-o epocă de profunde restructurări în economia mondială.

dr. Aurel IANCU

Evoluții divergente în balanțele de plăți curente

Criza energetică care a marcat situația economică mondială în perioada ultimului deceniu se reflectă în balanțele de plăți curente, care se caracterizează pe grupe de țări în felul următor : puternic fluctuante pentru țările dezvoltate, excedentare pentru țările exportatoare de petrol și în mod cronic deficitare pentru țările în curs de dezvoltare importatoare de petrol.

Se estimează că în anii 1981 și 1982 excedentele balanțelor de plăți curente vor crește în cazul țărilor exportatoare de petrol la 125 și respectiv 145 miliarde de dolari, în vreme ce deficitele țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol vor fi de 80 și respectiv 90 miliarde de dolari, iar cele ale țărilor dezvoltate de 45 și respectiv 55 miliarde de dolari. Aceste evoluții ale balanțelor de plăți sînt determinate, în mare parte, de evoluția raportului de schimb, care, la rîndul său, este influențat de urcarea prețului petrolului. La aceasta se mai adaugă și noile măsuri deflaționiste și protecționiste adoptate de țările dezvoltate, măsuri care afectează în mod defavorabil economia țărilor în curs de dezvoltare. Deficitul balanțelor de plăți curente al acestor țări a reprezentat ponderi ridicate în produsul lor național brut: 1,1% în 1973, 5,1% în 1975 și 3,9% în 1980.

RESTRUCTURAREA BALANȚELOR ENERGETICE. ÎNCOTRO?

ENERGIA joacă un rol esențial în civilizația noastră industrială, constituind un factor de bază al creșterii economice și a nivelului de trai. Pe bună dreptate, Mark Twain, — vrînd parcă să prefigureze viitorul — spunea : „Dacă ar trebui să mă închin vreunei divinități, aceasta n-ar putea fi alta decît Energia".

În ultimii ani, complexitatea problemei energetice s-a accentuat, estimările și prognozele efectuate de specialiști, organizații internaționale de profil concordînd în general asupra faptului că omenirea nu își va mai putea susține în continuare dezvoltarea în același mod ca pînă acum, că mutații importante trebuie să se producă în asigurarea cu energie și, ca o consecință, în balanța energetică mondială din anii viitori [1]). Se vizează, pe de o parte reducerea conținutului energetic al modului de producție reflectat cel mai adesea în conținutul energetic al unității de produs intern brut sau de venit național și, pe de altă parte, schimbări în însăși structura resurselor cu care se acoperă necesarul de energie.

Tendințe în evoluția structurilor pe purtători ale balanțelor energetice

DIN ANALIZA evoluției structurii resurselor energetice care au asigurat dezvoltarea omenirii în ultimele trei decenii se remarcă scăderea accentuată a ponderii cărbunilor de la 61,6 la sută din totalul consumului de energie primară al anului 1950 la 31,7 la sută în 1973, pentru ca în ultimii ani să înregistreze o revenire, în paralel cu creșterea ponderii țițeiului de la 26,9 la sută la 45,8 la sută și a gazelor naturale de la 9,8 la sută la 20,1 la sută. Aceasta, în condițiile creșterii de peste trei ori a consumului de energie pe plan mondial în perioada 1950—1980.

Tendințe similare de orientare spre hidrocarburi s-au manifestat pînă în anii '70 și **în țara noastră**, ulterior — după cum se cunoaște — **acționîndu-se însă consecvent într-o viziune prospectivă pentru creșterea ponderii cărbunilor și hidroenergiei în balanța energetică.** În producția de energie electrică a României de pildă, ponderea cărbunilor și a șisturilor combustibile crește de la 27,7 la sută în anul 1970 la 44,0 la sută în 1990, ponderea energiei hidroelectrice de la 8 la sută la 24 la sută în aceeași perioadă, în timp ce ponderea hidrocarburilor scade de la 61,6 la sută în anul 1970 la 5—4 la sută în anul 1990.

Prognoza elaborată în anul 1977 de experții Comisiei Economice pentru Europa O.N.U. indică o reducere în anul 2000 la jumătate a ponderii țițeiului comparativ cu 1975 și mizează pe o dezvoltare rapidă a energeticii nucleare (35, 2 la sută din consumul de energie la sfîrșitul secolului — vezi tabelul). Potrivit opiniei a numeroși experți, ponderea energiei nucleare este supraestimată în această prognoză, iar Sigvard Eklund — directorul general al A.I.E.A. — a apreciat, într-un interviu acordat în martie a.c. publicației Reader's Digest, că în anul 2000 centralele nucleare vor furniza lumii numai 14—18 la sută din energia electrică necesară.

Și din alte studii întreprinse (ale specialiștilor firmei Exxon, sau ale unor cercetători francezi), se desprinde concluzia că pentru anii 1990—2 000 nu se estimează pe plan mondial creșteri foarte mari a ponderii surselor noi de energie (solară, eoliană, fuziune nucleară etc.) în balanța energetică, nici apariția unor noi tehnologii energetice cu randamente foarte mult superioare celor actuale. În consecință, **tranziția către noi structuri energetice se poate face prin conservarea resurselor clasice utilizate intens în prezent, prin dezvoltarea fisiunii nucleare, prin economisirea strictă a energiei.**

[1]) Thierry Montbrial, L'energie — le compte à rebours. Raport pentru Clubul de la Roma J.C. Lattès, 1979.

[2]) "World Energy Resources 1985—2020 — Executive Summary of the reports an resources, conservation and demand, to the Conservation Commission ot the World Energy Conference", Science and Technology Press, 1978.

Economisirea energiei — direcție majoră de echilibrare a balanțelor energetice

UN STUDIU al Comisiei de conservare a energiei din anul 1978 [2]) evidențiază că pe plan mondial **din economia relativă de energie de 48 la sută la nivelul anului 2020 față de anul 1980, o cotă de 17 la sută s-ar putea realiza prin modificări în structurile de producție, ca rezultat al reducerii ponderii proceselor și produselor energointensive, iar 31 la sută ar urma să fie obținut prin scăderi ale consumurilor specifice pe baza unor noi tehnologii** și promovării mai rapide a progresului tehnic. În acest cadru, au fost menționate ca fiind de perspectivă realizarea unor noi tipuri de termocentrale cu randamente superioare, extinderea termoficării și încălzirii centrale, reducerea consumului specific al autovehiculelor, micșorarea consumurilor specifice de energie în industrie prin realizarea noilor întreprinderi pe bază de procese tehnologice cu consumuri energetice mai reduse etc.

Semnalăm, de asemenea, că o analiză a cotei electricității în consumul total de energie arată că **țările care transformă în energie electrică o mai mare parte din energia lor totală, necesită mai puțină energie primară pentru a produce un dolar de produs național brut față de acele țări care utilizează o proporție mai mică de energie electrică.** Cu alte cuvinte, există o relație directă între randamentul global cu care o țară consumă energia și forma sub care această energie este utilizată. Explicația constă în general în faptul că randamentul intrinsec al electricității la utilizare depășește cu mult pierderile cauzate la producerea și transportul său. Se justifică astfel și tendința de creștere continuă a ponderii energiei electrice în totalul energiei consumate (de creștere a gradului de electrificare) pe plan mondial de la numai 19 la sută în 1950

Evoluții ale consumului energetic

ÎN PERIOADA anilor 1960—1975, consumul mondial de energie a înregistrat o evoluție susținută, crescînd de la 2,8 miliarde t.c.c. la 8,6 miliarde t.c.c. cu un ritm mediu anual de 7,8%. Pentru anul 2000, potrivit unor estimări ale O.N.U., consumul mondial de energie va atinge circa 19 miliarde t.c.c., sporind cu un ritm mediu anual de numai circa 3,0%. Prin aplicarea unor măsuri ferme de conservare a energiei se estimează că s-ar putea obține o reducere a consumului mondial de energie cu 10% în anul 1985 și cu 35% în anul 2000, comparativ cu evoluția consumului în perioada 1975—2000, în absența acțiunilor de conservare *).

Prognoza unor specialiști **) arată că față de nivelul din anul 1975, de circa 8,4 barili petrol/1 000 dolari produs intern brut, în S.U.A. și circa 5,2 în Canada, Europa occidentală și Japonia, economiile de energie în principalele țări industrializate vor reprezenta următoarele evoluții (în procente) :

	1980	1990	2000
S.U.A.	6	22	30
Canada, Europa occidentală, Japonia	3	13	21

Consumul de energie (în barili de petrol la 1 000 dolari produs intern brut) va evolua astfel :

	1978	2000
S.U.A.	7,9	5,9
Alte țări industrializate	5,1	4,1

Este cazul să menționăm aici că există țări dezvoltate industrial — spre exemplu Suedia — care își propun să consume, la nivelul anului 1990, mai puțină energie decît în anul 1985 și chiar mai puțină decît în 1980.

În România sarcinile importante în domeniul economisirii energiei se reflectă și în faptul că în anul 1981 este prevăzut un consum de energie primară inferior nivelului din acest an, iar Programul-directivă prevede scăderea consumului specific mediu al industriei cu 21—23% în cincinalul viitor și cu 40% pînă în anul 1990.

*) World Energy Resources 1985—2020 — Executive Summary of the reports on resources, conservation and demand to the Conservation Commission of the World Energy Conference", Science and Tehnology Press, 1978.

**) "Exxon's view : fossil fuels near — term, fusion much later", in Oil on Gas journal, 18 august 1980.

la 25 la sută în 1970 și 40—50 la sută în anul 2000. În acest context, trebuie să subliniem că **economisirea energiei la consumatorul final este prioritară**, întrucît — datorită randamentelor globale de circa 15 la sută pe ansamblul lanțului energetic — o economie de o singură tonă la utilizatorul final determină o reducere de peste 6 tone la nivelul treptei de energie primară din balanță.

Desigur nu trebuie să pierdem din vedere că a consuma energie nu reprezintă un scop în sine, ci un mijloc pentru a atinge alte obiective. De aceea, **optimizările economice ce utilizează drept unic criteriu minimizarea consumului de energie sînt relativ simpliste**, întrucît acest criteriu nu face distincție între energia consumată și energia utilă, neglijînd diversitatea randamentelor de utilizare, nu ține seama de energia conținută în alte consumuri intermediare, omite faptul că energia nu este

Evoluția structurii consumului mondial de energie primară

— % —

	1975	1980	2000
Țiței	45,4	36,5	21,3
Cărbuni	30,2	27,0	21,7
Gaze naturale	17,1	17,4	13,1
Energie nucleară		8,7	35,2
Energie hidraulică	7,2	10,4	8,7

Sursa : United Nations, Economic Commission for Europe, 1978.

singurul factor de producție rar și, în sfîrșit, pune pe același plan economiile obținute prin scăderea serviciului oferit. Or, evident, nu este același lucru dacă economia apare prin reducerea consumului, ca urmare a unei mai bune izolări a localurilor, sau ca rezultat al diminuării temperaturii în acestea.

Pe plan metodologic, remarcăm, de asemenea, că **un indice de consum de energie redus nu trebuie să reprezinte un fetiș**, întrucît dacă în relația de definiție a acestuia (indicele de consum de energie este egal cu raportul dintre energia consumată și producția valorică realizată) împărțim numărătorul și numitorul la numărul de personal muncitor, observăm că aceeași valoare semnifică și raportul dintre energoînzestrarea forței de muncă și productivitatea muncii. Or, este posibil ca în țări cu niveluri de dezvoltare diferite sau în unități economice cu tehnicitate diferită să se înregistreze aceeași valoare a indicelui de consum, în condițiile unor productivități deosebite.

Iată de ce parafrazîndu-l pe Clemenceau, după care războiul era o treabă prea serioasă pentru a fi lăsată numai pe mîna militarilor, putem afirma că energia a devenit astăzi o condiție prea importantă pentru dezvoltarea economică și socială, pentru ca să poată fi lăsată exclusiv în mîinile energeticienilor, problema energetică devenind multidimensională, tehnică, economică, politică, ecologică, implicînd și necesitatea unor rezolvări la scară planetară.

Perfecționarea structurilor de consum — obiectiv prioritar pentru reducerea energo-intensivității economiei

ANALIZÎND pentru România, comparativ cu țările dezvoltate, incidența pe care o are structura ramurilor economiei asupra consumului total de energie se remarcă **ponderea foarte ridicată** în acest consum **pe care o deține industria în țara noastră** (peste 80 la sută față de 50—55 la sută în majoritatea statelor industrializate) **și, corespunzător, participarea mai redusă a transporturilor, sectorului casnic, comercial și de servicii.** Principalele **mutații intervenite în acest domeniu în structura consumului de energie primară din țara noastră reflectă accentuarea ponderii resurselor energetice utilizate sub formă de materii prime** (de la 8,8 la sută în 1970 la circa 18 la sută în 1980) ; **diminuarea cote-părți a consumurilor energetice industriale** (pentru ardere și tehnologie) de la 44,6 la sută la circa 38 la sută ; **raționalizarea energiei în transporturi, agricultură și în consumul populației**, ceea ce conduce la reducerea ponderii acestor sectoare în consumul energetic total. Tendințele evidențiate mai sus se mențin în linii generale și în cincinalul

Estimări privind structura resurselor de energie

ÎN PROGNOZA specialiștilor firmei Exxon, omenirea va înregistra în anul 2000 un consum cu două treimi mai mare decît în prezent ; ponderea hidrocarburilor va scădea la 53 la sută față de circa 72 la sută actualmente, iar cărbunii vor atinge 24 la sută față de circa 18 la sută în prezent. Drept protagoniști ai energeticii acestui sfîrșit de secol se recomandă fuziunea nucleară, combustibilii sintetici și energia solară (tabelele). În acest cadru, industria hidrocarburilor sintetice ar

Structura resurselor mondiale*) de energie

— procente —

	1965	1978	1990	2000
Țiței	48	54	45	37
Gaze	17	18	18	16
Cărbuni	28	18	20	24
Energie nucleară	—	3	7	10
Energie hidro și altele	7	7	8	9
Combustibili sintetici	—	—	2	4

*) Fără R. P. Chineză și Europa răsăriteană.

Ritm mediu anual de creștere

	1965—1973	1973—1978	1978—1990	1990—2000
Țiței	7,7	0,5	1,1	0,3
Gaze	6,9	1,1	2,7	1,0
Cărbuni	0,5	1,4	3,7	4,1
Energie nucleară	87,2	23,9	11,3	5,9
Energie hidro și altele	3,8	4,4	3,4	3,9
Combustibili sintetici	—	—	2,2	11,0
Total	5,5	1,7	2,6	2,4

Sursa : „Exxon's view : fossil fuels near-term, fusion much later". Oil and Gas Journal, 18 august 1980.

urma să asigure cel puțin 8 la sută din cererea de țiței și gaze a anului 2000. Potrivit acestei lucrări, chiar dacă nu sînt de aceeași calitate ca petrolul, combustibilii sintetici din nisipuri și șisturi bituminoase, precum și cei obținuți din cărbuni inferiori, au un avantaj important — concentrarea lor — comparativ cu biomasa, energia solară sau valurile oceanelor.

Alte estimări, elaborate în Franța, susțin că la nivelul anului 2000, într-un consum mondial de 20 miliarde tone combustibil convențional, țițeiul ar urma să dețină o pondere de 28,5 la sută, gazele 13,5 la sută, energia nucleară 11 la sută, hidroenergia 6,5 la sută, sursele noi de energie 3,0 la sută, cota-parte cea mai importantă reprezentînd-o cărbunele cu 37,5 la sută **).

**) M. Ippolito, „Le prix du charbon". In Revue de l'énergie nr. 317 august-septembrie 1979.

viitor, îmbunătățindu-se în continuare proporțiile din cadrul consumului total de energie primară. De asemenea, în perioada viitoare urmează ca sectoare cu consumuri reduse de energie, cum ar fi comerțul exterior, turismul, activitatea financiar-bancară ș.a. să-și sporească aportul la crearea venitului național.

O trăsătură de actualitate a dezvoltării economiei României o constituie asigurarea unor structuri industriale moderne și de eficiență ridicată, prin creșterea mai accentuată a ramurilor de prelucrare superioară, prin realizarea de produse de înaltă tehnicitate, limitarea la strictul necesar a produselor mari consumatoare de materii prime și energie. În acest cadru, s-a prevăzut a se dezvolta mai puternic acele ramuri și subramuri industriale, grupe de produse și produse cu consumuri energetice reduse. Perfecționarea structurilor economice sub impactul opțiunilor de dezvoltare are nevoie, de unele îmbunătățiri ale aparatului metodologic. Spre exemplu, stabilirea unei ierarhizări a ramurilor după criteriul consumului de resurse energetice poate fi utilă pentru luarea unor decizii vizînd perfecționarea structurilor de producție. În actuala situație energetică, nu se mai poate admite ca ierarhizarea ramurilor consumatoare să se efectueze numai pe baza consumurilor directe de energie, ceea ce face posibilă apariția unor erori. Prin aplicarea metodei balanței legăturilor între ramuri devine posibilă și necesară stabilirea unor ierarhii pe baza consumurilor cumulate de energie.

Nicolae LICIU

În fața unei noi agriculturi

DINTRE TOATE ramurile producției materiale, poate că nici una nu are o legătură așa de strînsă și de directă cu producerea și consumul de energie, cum are agricultura. De ce ?

În **primul** rînd, pentru că așa cum mișcarea este modul de existență a materiei, tot așa alimentația — a cărei principală și hotărîtoare sursă rămîne agricultura — poate fi concepută ca o furnizare zilnică a cantității de energie necesară organismului uman pentru a se menține în viață și pentru a exercita o anumită activitate care să-i permită, în principal, reproducerea mijloacelor de subzistență materială și spirituală. Dacă pornim de la considerentul că rația minimă de întreținere a unui adult este de 2 000 calorii pe zi, echivalentul a 2 400 Wh, înseamnă (cu riscul de a vulgariza problema) că viața unui om poate fi comparată — din punctul de vedere al consumului de energie — cu un bec de 100 W aprins în permanență. În această viziune, cele 4,6 miliarde de ființe omenești care populează astăzi globul pămîntesc ar putea fi asemuite cu tot atîtea miliarde de licurici, a căror putere de iluminat individuală ar fi de 100 W. Or, aceste miliarde de consumatori de energie sînt conectați la un singur sistem energetic mondial, unic în felul lui : agricultura. Orice defecțiune — temporară sau de durată, zonală sau globală, parțială sau totală — în funcționarea acestui sistem energetic de neînlocuit poate duce la stingerea a milioane, zeci și chiar sute de milioane de becuțe, lipsite de „energia" necesară funcționării lor. Iată de ce, dacă privim lucrurile mai îndeaproape, deficitul alimentar mondial și epuizarea resurselor tradiționale de energie nu sînt decît două aspecte ale aceleiași probleme generale — problema energiei, condiție fundamentală pentru existența societății contemporane.

În al **doilea** rînd, agricultura nu este numai consumatoare (ca orice ramură a producției materiale), ci și singura ramură acumulatoare de energie nouă. Pe baza consumului de energie din surse tradiționale (nereînnoibile), ea acumulează energie solară, cu participarea mijloacelor de muncă specifice — plantele verzi, prin intermediul procesului de fotosinteză. Această însușire de importanță excepțională a agriculturii o transformă într-o ramură fundamentală a economiei mondiale, chemată să contribuie la depășirea dificultăților de ordin energetic și la bunăstarea întregii omeniri.

Pe aceste considerente, politica agrară se află astăzi în fața unor noi probleme, care vestesc zorii unei noi agriculturi : o agricultură care să fie, concomitent, **mai productivă**, pentru a face față unor nevoi energetice mai mari, și **mai economă**, pentru a acumula mai multă energie solară, cu consumuri mai mici de energie nereînnoibilă.

Energie din resurse proprii

ÎNTĂRIREA funcției agriculturii de acumulatoare și producătoare de energie nouă este condiționată de două împrejurări fundamentale.

Prima — agricultura furnizează circa 90% din energia necesară vieții umane. Este clar că sporirea populației, în condițiile îmbunătățirii calității vieții, impune, creșterea disponibilităților — ale omenirii și ale fiecărui popor. De aceea, creșterea capacității acumulative de energie a agriculturii dobîndește noi valențe, devenind o problemă primordială pentru cercetarea și practica agricolă.

A doua — în ultimul timp, conceptul clasic după care **agricultura este o ramură a bioenergeticii** s-a lărgit pentru că agricultura nu numai că produce energie alimentară, ci este și furnizoare de bioenergie nealimentară, pentru producerea de biocombustibili reînnoibili, utilizabili în tehnica agricolă și care permit, mai ales, transportul sau producerea de electricitate. Această împrejurare are o deosebită importanță pentru însăși agricultura ca activitate socială productivă. După cum se știe, mijlocul energetic specific agriculturii este tractorul cu motor cu ardere internă. Toate încercările făcute pînă acum nu lasă să se întrevadă posibilitatea folosirii tractorului electric, ceea ce menține importanța combustibilului de tip fosil, nereînnoibil. Or, agricultura are posibilitatea să producă mari cantități de combustibili reînnoibili din resurse proprii, pe bază de biomasă și de biogaz. Se apreciază că biomasa care poate fi produsă anual de toate plantele de pe glob ar putea acoperi de 6 ori nevoile de energie ale omenirii.

Excluzînd biocombustibilii solizi (dintre care pe prim plan se situează paiele și alte produse secundare bogate în celuloză, a căror producție anuală mondială prin fotosinteză este apreciată la 150 mld. tone), un loc central revine celor lichizi, reprezentați în principal prin alcool etilic și metanol, obținuți din produse agricole (porumb, secară, trestie de zahăr, floarea soarelui etc.).

Cît privește combustibilul gazos, metanul (biogazul) poate fi obținut fie direct prin fermentarea deșeurilor agroalimentare sau a gunoiului de grajd, fie pe bază de culturi de micro și macroalge sau de zambile de apă. Baza minimă de funcționare a unei instalații producătoare de biogaz pe bază de deșeuri organice ar fi de 1 000 porci sau 150 taurine sau 15 000 găini.

Contribuția agriculturii la producerea de bioenergie este de pe acum apreciabilă chiar în cele mai dezvoltate țări ale lumii. În Franța și Marea Britanie, numai puterea calorică a paielor de cereale reprezintă aproape 75% din energia totală utilizată în agricultura acestor țări. În S.U.A., resursele de energie biologică furnizează 2,5% din energia totală consumată, echivalentul a 10% din importurile de petrol. La nivel mondial, sursele biologice furnizează 14% din energia totală, iar în țările în curs de dezvoltare 45%.

Alcoolul a servit mult timp drept combustibil pentru vehiculele cu motor. (Între 1935 și 1950, în Europa circulau 4 mil. de automobile care utilizau etanol — amestecat în proporție de 25% cu benzină, sau metanol — în proporție de 15%. În 1937, benzina sintetică pentru vehicule — obținută din cărbuni, dar și din produse agricole — acoperea 18% din consumul de carburanți în Europa și 54% în Germania.)

De aceea, în urma majorării considerabile a prețului petrolului, în întreaga lume s-au lansat mari programe de cercetare și dezvoltare pentru producerea de alcool (etanol și metanol) pe bază de biomasă (a cărei producție la hectar este de 12,5 t la secară sau 42,5 t în cultură dublă cu porumbul ; de 30 t la porumb ; de 50 t la trestia de zahăr ; de 250 t la floarea-soarelui). Menționăm în acest sens o serie de realizări obținute în S.U.A., Brazilia și alte țări.

Transformarea hidraților de carbon produși în agricultură în biocombustibil este condiționată — în actualele împrejurări — de costul materiei prime transportate la uzina de transformare și de costul transformării propriu-zise, în condițiile în care penuria alimentară pe plan mondial face să crească cererea față de bioenergia alimentară, iar costul combustibilului reînnoibil se menține superior celui al combustibilului fosil. Cu toate acestea, S.U.A. și-au propus ca obiectiv autosatisfacerea, începînd cu 1990, a nevoilor de energie ale agriculturii, silviculturii, și industriilor conexe.

Amploarea pe care a luat-o problema a fost atestată de Congresul mondial al energiei biologice, desfășurat în aprilie 1980 la Atlanta (Statele Unite), ea ocupînd un loc central și pe agenda Conferinței O.N.U. pentru surse reînnoibile de energie, care urmează să aibă loc în vara anului 1981 în Kenya.

Pentru țara noastră — importatoare de petrol și posesoare a unor condiții favorabile pentru dezvoltarea agriculturii — problema este de mare actualitate. De aceea, Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltarea tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000, adoptat de Congresul al XII-lea al partidului, stabilește acordarea unei atenții deosebite cercetărilor privind transformarea pe cale biologică a biomasei în combustibil, precum și celor privind producerea biogazului din deșeuri organice. În această ordine de idei, în cuvîntarea rostită la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie 1980, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, îndemna la **intensificarea cercetării, a preocupărilor pentru noi surse de energie, cum sînt biogazul, biomasa.** Autoasigurarea agriculturii cu energie din surse proprii poate fi o parte componentă a planului național de autoasigurare cu energie a țării noastre.

Sporirea biomasei în vederea obținerii de biocombustibili reînnoibili se poate realiza prin consum masiv de factori de producție (îngrășăminte, pesticide, mașini, sisteme de uscare sau refrigerare), ceea ce ar duce la creșterea consumului de energie fosilă și a costului biomasei. De aceea, **ameliorarea randamentului fotosintezei,** exprimat prin raportul dintre energia chimică fixată de către plante și energia radiațiilor solare pe care le-au primit (de 9×10^{23} Jouli) — raport care este de sub 1% — devine o problemă de prim ordin pentru știința și practica agricolă (în condițiile în care cantitatea de carbon fixată anual de plantele autotrofe sub formă de fitomasă se ridică la 200 mld. tone — 3×10^{21} Jouli, adică aproape de 10 ori echivalentul energiei utilizate anual în lume, iar alimentația umană reprezintă numai 800 mil. tone, adică 0,4%). Este clar că un randament atît de slab trebuie și poate să fie ameliorat, iar o mărire, chiar minimă, ar avea consecințe impresionante datorită dimensiunii imense a fenomenului căruia i se aplică. Ca atare, crearea de **noi soiuri și hibrizi de plante cu randament superior de conversiune a energiei solare,** precum și trecerea la **culturi intensive de plante energetice,** cu ritm înalt de formare a biomasei, constituie un alt obiectiv principal al activității de cercetare științifică în țara noastră în perspectiva următorilor zece ani.

Transformări în balanța energetică a agriculturii

MODERNIZAREA tehnică a agriculturii mondiale după un model ca cel american — mare consumator de energie fosilă — duce la creșterea consumurilor energetice (directe și indirecte) ale agriculturii și a costurilor de producție. De aceea, **raționalizarea și chiar reducerea absolută a consumului de energie fosilă în agricultură** sînt de mare actualitate, inclusiv în S.U.A. Practica acumulată pînă acum în agricultura mondială arată că în această direcție dispunem de un complex de mijloace reprezentat prin : a) **utilizarea de noi surse de energie reînnoibilă** (solară, hidroelectrică, eoliană, geotermică); b) **folosirea acțiunii microorganismelor vii** (microbacteriile fixatoare de azot în sol) ; c) **aplicarea unor noi tehnologii de producție, cu un consum redus de combustibil fosil.**

Deși restrînsă în principal la procesele de muncă staționare (din zootehnie, irigații, conservarea produselor etc.), utilizarea de noi resurse de energie reînnoibilă deschide largi perspective economisirii de energie fosilă. Avem în vedere faptul că actualmente, într-o țară mare consumatoare de energie ca S.U.A., agriculturii îi revin 16% din consum (față de 4% în România), iar acesta este acoperit în proporție de 85% din surse fosile (50% petrol, 30% gaze naturale, 5% cărbuni). Orice procent de **înlocuire** a energiei fosile prin energie reînnoibilă influențează, deci, pozitiv balanța energetică a unei țări. De aceea, Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pune în centrul preocupărilor valorificarea noilor surse de energie (solară, eoliană, geotermică etc.), care va influența pozitiv și balanța energetică a agriculturii.

În structura consumurilor energetice ale agriculturii, un loc tot mai important îl ocupă îngrășămintele chimice și pesticidele, care au devenit o verigă de seamă a revoluției agricole și un indicator al nivelului de modernizare a agriculturii. Acestea fiind fabricate cu un consum tot mai mare de resurse energetice, cu tendință constantă de scumpire, creșterea consumului de îngrășăminte chimice și de pesticide a început să ducă la scumpirea producției agricole. De aceea, în întreaga lume s-au întreprins cercetări (care au început să se finalizeze) de înlocuire a cuceririlor revoluției chimice (bazată pe surse energetice fosile) prin cele ale revoluției biologice (bazată pe folosirea microorganismelor).

Un astfel de domeniu este extinderea ariei de folosire a bacteriilor care fixează azotul din aer în sol — capacitate pe care actualmente o au numai culturile leguminoase. Resursele noi de energie rezultate din imprimarea unei asemenea capacități și culturilor cerealiere (care ocupă peste 60% din suprafața cultivată a țării noastre) pot fi apreciate în lumina următoarelor elemente. Rezerva practic inepuizabilă de azot pentru agricultură este atmosfera (10^{15} tone), pe cînd fixarea azotului de către bacterii este estimată la 100.10^6 tone pe an. Fixarea chimică naturală — fenomen atmosferic — reprezintă 20.10^6 tone pe an, în timp ce producția mondială de îngrășăminte azotoase de sinteză — în creștere — este estimată la numai 60 mil. tone pe an. De aceea, tema fixării azotului are caracter prioritar în problemele de cercetare din diferite țări (fie dezvoltate, fie în curs de dezvoltare, inclusiv în țara noastră). Rezolvarea pe termen scurt constă în obținerea de surse bacteriene mai bine adaptate diferitelor condiții de mediu. Pe termen lung, soluția ideală constă în transferarea genelor bacteriene fixatoare de azot în genomul plantelor. Cît privește pesticidele — al căror cost îl depășește de mult pe cel al îngrășămintelor chimice — ele pot fi înlocuite prin mijloace biologice de combatere a bolilor și dăunătorilor, mai puțin costisitoare și, fără îndoială, mai puțin poluante. Tocmai în acest domeniu, al insecticidelor, microbiologia a adus o contribuție de seamă (utilizarea lui Bacillus thuringiensis ca agent patogen contra larvelor de lepidoptere, sau a Entomophotrei contra purecilor).

Dar practica mondială, precum și propria noastră experiență arată că cea mai bună sursă de energie este economisirea, deci **reducerea consumului de energie,** ceea ce impune găsirea de noi tehnologii de producție și eliminarea tehnologiilor mari consumatoare de energie. În acest context se înscriu toate măsurile care se preconizează actualmente în agricultura noastră pentru economisirea consumului de carburanți, începînd cu folosirea integrală a capacității de tracțiune a tractoarelor și terminînd cu optimizarea structurii culturilor și după criteriul consumurilor energetice, urmărind restrîngerea culturilor mari consumatoare de energie, prin înlocuirea lor cu alte culturi care acoperă aceleași necesități de utilizare, dar care sînt mai puțin pretențioase față de consumul de energie. Din acest complex de măsuri face parte și mult discutata și disputata tehnologie de lucrare a solului pe baza lucrărilor minimale. Este clar însă că **reconsiderarea tehnologiilor de producție** în toate ramurile agriculturii a scos la iveală mari posibilități de reducere a consumurilor energetice și de creștere a eficienței economice a acestor consumuri.

TOATE ACESTEA converg spre o concluzie care găsește tot mai mulți adepți în rîndul specialiștilor pe plan mondial — și anume că la orizont se ivesc zorii unei noi agriculturi, ale cărei coordonate fundamentale de modernizare se deosebesc radical de cele de pînă acum. Agricultura din actualele țări dezvoltate (în primul rînd agricultura S.U.A.) s-a modernizat pe baza abundenței și a costului redus al energiilor fosile, care au determinat un avînt fără precedent (dar, se pare, și fără repetare) în mecanizarea și chimizarea agriculturii. Actualmente, principala stavilă de ordin tehnic în calea modernizării agriculturii mondiale constă în rarefierea și scumpirea acestor resurse energetice.

În aceste condiții, omenirea este nevoită nu numai să se orienteze spre utilizarea unor noi surse energetice (reînnoibile), dar și să reconsidere locul și rolul diferitelor elemente componente ale revoluției științifico-tehnice contemporane, în sensul că **pe prim plan trece revoluția biologică, chemată să modifice fundamental coordonatele de modernizare a agriculturii.**

prof. dr. Oprea PARPALA

Disparități în consumul energetic mondial

În anul 1978 nivelul absolut al consumului total de energie pe locuitor în țările dezvoltate întrecea de 14 ori consumul din țările în curs de dezvoltare, iar la energia electrică — formă de energie calitativ superioară — consumul anual se afla în raportul 6 509 kWh la numai 331 kWh, adică se înregistra în țările dezvoltate un consum de aproape 20 de ori mai mare. *)

Dacă în țările din O.C.D.E. media anuală a consumului de energie primară pe locuitor era în 1978 de 4,7 tone combustibil convențional, în statele în curs de dezvoltare media se cifra la doar 0,33 tone, America Latină intrînd în calculul acestei medii cu 0,60 tone, Asia cu 0,175 tone, iar Africa cu numai 0,14 tone. Se constată, de aceea, că țările în curs de dezvoltare, în care trăia în 1978 circa 73% din populația lumii, consumau doar o cincime din producția energetică mondială. Iar aceste decalaje trebuie menționate nu numai sub raport cantitativ, ci și calitativ. Țările dezvoltate au consumat, din producția mondială a anului 1978, numai 40% la combustibilul solid, în timp ce la petrol și gaze, ponderea lor a fost de 65%, iar la energie electrică de 70%.

Dat fiind marele decalaj în nivelul absolut al consumului de energie pe locuitor, nu trebuie să surprindă că la o creștere pe plan mondial a acestui consum de 0,7% pe an în perioada 1973—1978, consumul din țările dezvoltate a sporit cu 0,2% pe an, în timp ce creșterea pentru țările în curs de dezvoltare a fost de 4,1%. De altfel, și în perioada viitoare strategia industrializării țărilor în curs de dezvoltare — elaborată cu luarea în considerare a actualului context energetic mondial — va necesita creșteri procentuale relativ importante ale consumului de energie. La Conferința generală a O.N.U.D.I. din acest an s-a precizat, astfel, că pentru a-și putea realiza programele lor economice, țările în curs de dezvoltare vor trebui să-și sporească consumul de energie cu 8% pe an.

*) World Energy Supplies 1973—1978, United Nations, 1980.

Promisiunile noilor surse de energie

ANUL care se încheie a adus în multe sensuri o reconfirmare a utilității căutărilor și realizărilor în domeniul surselor noi de energie. Într-adevăr anul 1980, după dublarea prețurilor la produsele petroliere în toamna lui 1979, s-a constituit în mod reflex în anul „răspunsului la șocul petrolier". Un an în care odată cu reajustări dureroase în economia mondială, căutările pentru găsirea și punerea la punct a unor alternative energetice petrolului s-au desfășurat cu o febrilitate deosebită. Este semnificativ în această privință și interesul marcat al marilor companii petroliere transnaționale Shell, Esso, B.P. etc. pentru cercetări în domeniul surselor noi de energie și pentru valorificarea pe scară largă a unora din rezultatele acestora.

Dacă în domeniul stabilirii potențialului total al surselor noi de energie nu au apărut schimbări față de cifrele deja publicate în paginile revistei, în schimb au apărut certe clarificări ale utilității acestora, cu atît mai mult cu cît o serie de aplicații practice au depășit cadrul unor experiențe izolate.

Cîteva din domeniile surselor noi de energie sînt de un cert interes pentru țara noastră în următorii cinci ani : energia solară, energia eoliană, cea geotermică. În acest sens considerăm utilă o succintă trecere în revistă a stadiului actual al valorificării lor pe plan mondial.

Astfel, în domeniul **energiei solare** s-au cristalizat următoarele aspecte ale ofertei, transformării și utilizării energiei solare (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Aspecte ale ofertei, transformării și utilizării energiei solare

	Oferta			Transformarea		Utilizarea
	Forma ofertei	Mijloc de transmitere		Forma transformării	Componenta activă	Forma utilizării
Primară	Radiație solară difuză și directă		directă	Foto-termică	Colectoare solare	Colector plan : căldură Colector cu concentrare : căldură și en. electrică
				Foto electrică	Celule solare	Curent electric
Secundară	Căldură	Pămînt Aer Apă	indirectă	Schimb de căldură	Pompe de căldură	Căldură
	Energie cinetică	Vînt		Electro-dinamică	Generator eolian	Curent electric Energie mecanică

Fiecare din mijloacele de transformare și utilizare cuprinse în tabelul nr. 1 au deja realizări promițătoare. Spre exemplu, la colectoarele solare plane și cu concentrare medie sînt definite domenii în care pentru țări la care însorirea depășește 2 000 ore/an, folosirea acestora este economic rațională (vezi tabelul nr.2). Ținînd cont și de faptul că peste 70% din căldura folosită în procesele industriale este necesară la temperaturi care nu depășesc 100°C, rezultă că potențialul aplicațiilor este de fapt mult mai mare decît cel sugerat în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Utilizări posibile ale energiei solare

Domeniul de temperatură	Utilizare
15— 30°C	Încălzirea apei în bazine de înot
20— 40°C	Încălzirea serelor
30— 70°C	Apă caldă menajeră
40— 80°C	Încălzirea locuințelor
50—100°C	Desalinizarea și pregătirea apei potabile
80—120°C	Refrigerare, aer condiționat

În ceea ce privește structura costurilor în astfel de realizări, aceasta s-a stabilizat în așa fel încît costul colectoarelor reprezintă 52—53% din totalul investiției, restul fiind preluat de construcțiile anexe, automatizări, echipamente auxiliare, izolații termice, manoperă montaj.

Costul colectoarelor solare a crescut însă continuu, de la 50-55 dolari/m^2 în 1975 la 70-75 dolari/m^2 în 1980, datorită în special creșterilor generale de prețuri în urma crizei petroliere. În construcția colectoarelor se observă o micșorare continuă a cantității de metal energointensiv, cu trecerea treptată spre construcții din ce în ce mai simple, care pot fi înglobate în structura de acoperiș a clădirilor etc.

În acest sens, forma cea mai răspîndită de realizare pentru domeniul de temperatură nedepășind 120°C, se pare că este aceea potrivită utilizării în ferme agricole, cu puteri cuprinse între 10 și 1 000 kW, debitînd căldură și energie electrică după un principiu studiat în cadrul unui pilot de 35 kW electrici de ICEMENERG-București. Domeniul centralelor solare turn s-a stabilizat la puteri de mărimi cuprinse între 10 și cîteva sute MW și scheme de aburi cu parametri supracritici, rămînînd să se dovedească economicitatea acestor scheme.

În ceea ce privește tehnica transformării directe a energiei solare în energie electrică, celulele fotovoltaice cu siliciu au atins, începînd din anul 1979, un prag de economicitate acceptabil prin micșorarea cu aproape două ordine de mărime a cheltuielilor de producere a materialului de bază și de prelucrare ulterioară a acestuia.

Problemele esențiale de rezolvat în această tehnică sînt acum : legătura între celule și încapsularea acestora la niveluri de prețuri competitive ; finalizarea prototipului cap de serie de 100 kW la care se lucrează în S.U.A., R.F.G. și Anglia ; testarea prototipului obținut în diverse condiții climatice și de însorire ; realizarea prototipului de panouri cu celule fotovoltaice de 1 MW.

Nu putem încheia referirile la domeniul utilizării energiei solare fără să amintim de importanța pompelor de căldură, dimensionate pentru a optimiza parametrii unui ciclu de încălzire solară sau pentru furnizarea de apă rece sau gheață, aer răcit etc. Deși aceste aplicații sînt mai scumpe, urmînd să-și dovedească în viitor economicitatea, ele permit o utilizare mult mai completă a potențialului solar.

În domeniul **energiei eoliene** stadiul actual al tehnicii s-a stabilizat la încărcări ale metrului pătrat de suprafață activă cuprinse între 300 și 700 W/m^2. Ca utilizări acestea au îmbrăcat întreg domeniul de la antrenări mecanice simple cu turație lentă, ca în cazul pompelor de apă, compresoarelor de aer sau chiar al antrenărilor de pompe termice, pînă la utilizări mult mai complicate, conținînd generatoare electro-eoliene.

În domeniul generatoarelor electrice eoliene cuplate la rețea tehnologiile actuale permit realizări economice în domeniul 1—10 kW ; pentru puteri mai mari tehnologiile de realizare sînt încă în evoluție, întrevăzîndu-se de pe acum posibilități în domeniul 1—10 MW. Caracteristicile de construcție și proiectare la cele mai reprezentative generatoare electrice eoliene din S.U.A., R.F. Germania, U.R.S.S., Danemarca și Canada sînt prezentate în tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3

Generatoare electrice eoliene reprezentative

Modelul	Țara	Sarcina nominală în kW (curent alternativ)	Rotorul* (metri)	Înălțimea turnului (metri)	Punere în funcțiune
MOD-O	S.U.A.	100	37,5	30	1975
MOD-OA	S.U.A.	200	38,1	30	1978/79
MOD-1	S.U.A.	2 000	61,0	43	1979
MOD-2	S.U.A.	2 500	91,0	61	1980
Voith WEC 52	R.F.G.	265	52	30	1980
Growian I	R.F.G.	3 000	100,4	100	1982
Growian II	R.F.G.	5 000	145	120	din 1982
WTS 1	U.R.S.S.	3 000	77,6	80	1982/83
WTS 2	U.R.S.S.	2 000	75	80	1982/83
TVIND	Danemarca	1 700	54,0	53	1978
NIBE	Danemarca	630	40	45	1979
VANT/Dorriens	Canada	230	24,4	47	1977

*) În general cu 2 pale, cu excepția celor daneze, care au 3 pale.

Sursele energetice **geotermice** mondiale se găsesc mai mult sau mai puțin concentrate în zone bine definite ce acoperă aproximativ 10% din suprafața planetei noastre, o porțiune însemnată a centurii geotermale trecînd și pe teritoriul României*). Resursele geotermale se clasifică în resurse cu dominantă lichidă sau cu dominantă vapori, acestea din urmă fiind cu atît mai răspîndite cu cît adîncimea de forare crește

Actualmente, apele geotermale sînt folosite, cu precădere, pentru încălzire, această formă de exploatare energetică fiind dezvoltată în special de Islanda și Ungaria. În Ungaria apele geotermale sînt utilizate pentru încălzirea a circa 1,2 milioane m^2 de sere și a 7 700 de locuințe.

Orientarea prioritară pare a fi pentru perioada următoare în lume valorificarea resurselor geotermale pentru producerea de energie electrică, prevăzîndu-se, spre exemplu, că în anul 2020 cantitatea de energie obținută prin aceste mijloace va depăși cu 10% totalul energiei electrice produse astăzi pe plan mondial. Din motive ecologice se pare că mărimea unei exploatări concentrate de vapori geotermali pentru producerea de energie electrică nu va putea depăși 2 500—3 000 MWe. Vaporii de hidrogen sulfurat și alte gaze, nămolurile antrenate de aburi din adîncimea pămîntului vor trebui tratate, stabilizate și depozitate după soluții încă neclarificate. Sînt încă în curs de încercare tipuri de echipamente care să reziste condițiilor de coroziune acidă sau alcalinitate deosebită, fiecare exploatare avînd un grad ridicat de specifitate.

Se consideră că mărimea economică a unei exploatări de abur geotermal trebuie să corespundă unei producții de 200 MWe timp de 30 de ani și că sînt necesari circa cinci ani pentru ca un zăcămînt dovedit tehnologic și economic fezabil să poată intra în producție curentă.

Studii foarte elaborate pentru determinarea ritmului anual de creștere a exploatării resurselor geotermale au indicat că aceasta va fi oriunde în domeniul 10—15% pe o perioadă de pînă la 40 ani, ritmul de 15% fiind considerat ambițios dar realizabil. În Statele Unite se prevede astfel instalarea a 2 500—2 950 MWe pînă în anul 1985 și a pînă la 24 000 MWe pînă în anul 2 000.

Pentru utilizarea energiei geotermice sub formă de căldură de potențial scăzut se pune mai întîi problema existenței sau creării unui consumator suficient de important în zona de distribuție economică a acestei călduri, ceea ce restrînge oarecum domeniul de valorificare al acestui gen de resurse.

Perspectiva creșterii prețului energiei nu mai surprinde astăzi pe nimeni. Materializarea dorinței de schimbare în domeniul energetic este singurul răspuns în trecerea de la actuala dependență de hidrocarburi spre energetica de mîine. Dovada că aceste schimbări nu mai reprezintă un obiectiv îndepărtat o constituie și precizările aduse de tehnică în ultimul an în cele trei domenii de vîrf ale energeticii de mîine : energia solară, eoliană și geotermică.

dr. Mihai G. M. POP

*Șerban Veliciu, Explorarea și valorificarea resurselor geotermale, în Revista economică nr. 45/1980.

Energia solară: cercetările continuă

Soarele emite o cantitate enormă de energie, iar ecologii consideră că aceasta este cea mai viabilă alternativă energetică. Tehnologia de exploatare a energiei solare nu este însă îndeajuns perfecționată, așa încît convertirea acesteia în căldură și electricitate continuă să fie foarte scumpă și ineficientă.

Cele mai des folosite instalații pentru exploatarea radiației solare sînt acele unități termice, de forma unor cutii, care sînt amplasate pe acoperișul clădirilor. În interiorul lor se află apă, care, încălzită de razele solare, aprovizionează apoi instalațiile de apă ale clădirii respective. O asemenea instalație, capabilă să satisfacă necesarul de apă caldă al unei case destinată unei familii, costă aproximativ 2000 de dolari, iar utilizarea ei facilitează economii în valoare de numai 40 de dolari pe an.

O nouă etapă, mai promițătoare în utilizarea energiei solare o constituie sistemele fotovoltaice, care transformă direct radiația solară în curent electric prin intermediul unor plăci cu cristale de siliciu. Cu toate că prețul celulelor fotovoltaice a scăzut la jumătate față de anul 1975, costul energiei electrice generate pe această cale continuă să fie 9 dolari pentru 1 Watt, ceea ce pentru o casă destinată unei singure familii ar însemna cheltuieli anuale în valoare de 40 000 de dolari ! Totuși, au fost înregistrate deja unele progrese în efortul de mărire a eficienței celulelor fotovoltaice și de căutare a unor posibilități de a înmagazina o cantitate de energie pentru timpul nopții. Recent, a fost elaborat un sistem fotovoltaic independent, cu ajutorul căruia radiația solară este transformată într-o sursă de electricitate ce poate fi folosită zi și noapte, un sistem ce promite o scădere considerabilă a costului.

Exploatarea pe scară largă a energiei solare este, de asemenea, luată în considerație, una dintre idei fiind aceea de a capta radiația solară cu ajutorul unui satelit care să transmită apoi Pămîntului energia acumulată sub formă de microunde. În statul New Mexico, Departamentul Energiei al S.U.A. finanțează cercetări în vederea construirii unor așa-numite turnuri solare. Suprafețe întinse de oglinzi mobile, dirijate cu ajutorul unui calculator focalizează radiația solară asupra unui turn în care se află un container cu apă ; aburul rezultat acționează o turbină conectată acestei instalații, care produce energie electrică. În anul 1979 a început construcția primei asemenea instalații, care va fi conectată la o rețea de distribuire a energiei electrice ; ea va fi compusă din aproximativ 1 800 de oglinzi și va produce în timpul zilei 10 megawați. Costul acestui proiect : 116 milioane dolari.

(După „Sinteza")

Mutații calitative

(Urmare din pag. 9)

du-se condițiile pentru realizarea unor modificări structural calitative substanțiale ale acestuia ; și pe de altă parte faptul că domeniul consumului alimentar este domeniul în care există cele mai largi posibilități de substituție și complementaritate între elementele sale componente.

Deși consumul alimentar este în cea mai mare parte un act opțional individual, în economia socialistă, cunoscîndu-i-se legile de evoluție, acesta poate fi dirijat astfel încît să se realizeze în conformitate cu cerințele alimentației raționale, să se evite din evoluția consumului posibilele faze de acumulări excesive, fenomene de supraalimentație ca și de disalimentație greu de corectat, cu toate consecințele lor negative asupra stării sănătății populației.

Fără îndoială că realizările importante privind evoluția consumului principalelor grupe de alimente pe locuitor obținute în țara noastră, nivelul la care am ajuns în prezent în comparație cu alte țări mult mai dezvoltate din punct de vedere economic decît România, ca și perspectivele de creștere în continuare a acestuia preconizate de programul de creștere a nivelului de trai pentru perioada 1981—1985, sînt rezultatul succeselor obținute de oamenii muncii din patria noastră în dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție, a ramurilor hotărîtoare ale economiei, în creșterea susținută a avuției naționale, precum și a faptului că în centrul preocupărilor partidului și statului stă omul cu nevoile sale. Aceste realizări sînt în concordanță cu posibilitățile pe care le poate oferi nivelul de dezvoltare a economiei, cu posibilitățile oferite de producție. În perspectiva cincinalului următor obținerea unor noi înfăptuiri în planul consumului alimentar — așa cum se prevede — este indisolubil legată de realizarea obiectivelor dezvoltării economiei, creșterii eficienței și calității în întreaga activitate.

ȚĂRI SOCIALISTE

ȘTIINȚĂ-TEHNOLOGIE ȘI ECONOMISIREA RESURSELOR

Bulgaria: orientări în energetică

ÎN PREZENT energetica bulgară se dezvoltă în trei direcții principale, și anume : a) folosirea la maximum a resurselor interne, în principal pe seama lărgirii extracției cărbunelui (care va atinge în acest an volumul fără precedent de 31,5 mil. tone) și a ridicării gradului de utilizare a rezervelor de hidroenergie (sporirea producției de energie electrică în hidrocentrale de la 3,4 mlrd. kWh/an actualmente la peste 5 mlrd. kWh/an peste un deceniu) ; b) accelerarea construcției de centrale electronucleare, astfel ca la nivelul anului 1995 acestea să furnizeze circa 40% din întreaga producție de energie electrică a țării ; c) aplicarea unei politici riguroase de economisire a resurselor de combustibili și energie, mărirea continuă a eficienței utilizării acestora.

În cazul tuturor orientărilor menționate dar îndeosebi a ultimei, un rol de prim ordin joacă promovarea progresului tehnico-științific, unul din instrumentele create în acest sens (în 1979) fiind combinatul economic, științific și de producție „Energetica industrială". Colectivul acestuia se ocupă de ridicarea eficienței folosirii resurselor energetice în industrie și în gospodăria comunală pe căi cum sînt : îmbunătățirea exploatării instalațiilor termice cu cazane (urmărindu-se ca în 1985 să se obțină economii de aproximativ 500 mii t cc), optimizarea utilizării instalațiilor de condensare din întreprinderile industriale (economii prevăzute de aproape 200 mii tcc pe an), perfecționarea regimurilor tehnologice și energetice de funcționare a cazanelor industriale, realizarea unei structuri mai corespunzătoare a balanței energetice, majorarea ponderii energiei termice furnizate prin sisteme centralizate de aprovizionare ș.a.m.d.

Ungaria — încetinirea creșterii consumului

MĂSURILE aplicate în Ungaria pentru frînarea creșterii dependenței economiei naționale de importul de combustibili și energie, în condițiile scumpirii pronunțate a acestora pe piața mondială, au condus la o anumită îmbunătățire a balanței energetice. Astfel, relatează revista **Energiagazdálkodás**, datorită scăderii consumurilor specifice de benzină și carburanți diesel în transporturi, consumul global de produse petroliere se situează sub nivelul planificat pentru finele acestui cincinal. Ele au fost înlocuite în principal cu cărbune, sub efectul limitării cazurilor de trecere a cazanelor industriale de la utilizarea cărbunelui la cea de hidrocarburi și al interzicerii ei totale în domeniul consumului casnic, al obligării anumitor întreprinderi industriale de a trece la folosirea permanentă a cărbunelui ș.a.

Politica energetică din cincinalul următor va fi axată, în principal, pe încetinirea ritmului de creștere a consumului de energie pe economia națională, evaluat în perioada 1976—1980 la 4,3—4,5% în medie pe an. Se va extinde exploatarea rezervelor interne de cărbune, prin darea în exploatare a unor noi capacități de extracție, va fi stimulată lărgirea cercului consumatorilor acestuia. Ponderea cărbunelui în balanța energetică se va reduce totuși ușor în anii 1981—1985, în condițiile intrării în scenă a energiei atomice. Printre sarcinile fundamentale ale politicii energetice de perspectivă figurează de asemenea intensificarea acțiunii de economisire a energiei, îmbunătățirea în continuare a structurii balanței energetice (în condițiile întăririi orientării spre resursele autohtone). ș.a.

U.R.S.S: reducerea consumurilor materiale

MĂSURILE de ridicare a eficienței producției, inclusiv prin gospodărirea rațională a resurselor materiale și financiare, au condus la reducerea consumurilor materiale pentru realizarea produsului social, ceea ce a permis economisirea în anii 1976—1979 de materii prime, materiale, combustibili, energie și alte obiecte ale muncii în valoare de aproape 10 miliarde lei. O amplă desfășurare urmează să capete politica gospodăririi eficiente a resurselor materiale în cursul cincinalului următor, cînd pe această cale urmează să se economisească o cantitate de combustibili și energie echivalentă cu 160—170 mil. tcc (din care 70—80 mil. tcc prin reducerea normelor de consum) ; în industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor urmează să se micșoreze consumul specific de laminate din metale feroase în medie cu cel puțin 18—20%, de țevi de oțel — cu 10—12%, de laminate din metale neferoase — cu 9—11% ; în sectorul construcțiilor să se realizeze economii de 7—9% la laminate feroase și material lemnos, de 5—7% la ciment.

În ceea ce privește balanța energetică a Uniunii Sovietice se urmărește îmbunătățirea substanțială a structurii acesteia, în primul rînd prin reducerea utilizării petrolului drept combustibil pentru producerea de electricitate. Obiectiv care, în esență, se va realiza prin transferarea centrului de greutate a termo și hidroenergeticii dincolo de Urali, în zonele răsăritene ale țării, în imediata apropiere a întinselor resurse de cărbune și a marilor cursuri de apă din Siberia, în condițiile elaborării concomitente a unor mijloace cît mai economicoase de transportare a energiei electrice la mari distanțe.

R.P.D. Coreeană — corelația inovații-economii

ÎNTRECEREA socialistă desfășurată în cursul acestui an a condus la o puternică afirmare a caracterului de masă al activității de inovare, ilustrat, de pildă, prin faptul că în primele două luni și ceva de la lansarea întrecerii, brigăzile de șoc ale inovatorilor tehnici au aplicat în producție peste 11 900 de noi proiecte de invenții și inovații, dintre care peste 380 au determinat o îmbunătățire a parametrilor tehnici ai produselor.

Printre acțiunile de acest gen, care permit economisirea unor importante cantități de materii prime, combustibili și forță de muncă, se numără realizarea de către muncitorii și tehnicienii Uzinei de vagoane „4 Iunie" a unui agregat automatizat, care execută profile, economisind anual 800 tone de laminate din oțel și peste 16 mii zile-muncă, comparativ cu tehnologia anterioară ; proiectarea și executarea la Uzina constructoare de mașini din Rakweun a unui separator uriaș de oxigen, în condițiile economisirii a peste 30% din cantitatea de metale neferoase necesară și ale scurtării considerabile a duratei de execuție în raport cu modelul precedent ; construirea unei benzi automate de fabricare a creioanelor, care ridică gradul de utilizare a lemnului și sporește de 4—5 ori capacitatea de producție a fabricii respective ; ș.a.m.d.

Albania: cercetare și dezvoltare

DE-A LUNGUL deceniilor postbelice, activitatea de cercetare tehnico-științifică a adus un amplu și complex aport la edificarea economiei socialiste în Albania, în domenii atît de variate ca efectuarea de prospecțiuni (inclusiv forarea de sonde) și identificarea unor zăcăminte de minerale utile, construirea și darea în exploatare a numeroase mine, realizarea cu forțe proprii de utilaje, instalații, linii de producție cu care sînt dotate noile fabrici și uzine, proiectarea și construirea de mari hidrocentrale, ridicarea nivelului agrotehnicii, concretizată în sporirea sensibilă a randamentelor în cultura plantelor și în zootehnie etc.

După cum s-a arătat la cea de a VII-a plenară a C.C. al Partidului Muncii din Albania în perioada următoare cercetarea științifică va trebui să devanseze celelalte activități, printre principalele sale orientări figurînd elaborarea de tehnologii pentru utilizarea rațională, optimă a materiilor prime naturale, dezvoltarea industriei mașinilor

de construcții, a electrotehnicii ș.a. Aportul științei la realizarea sarcinilor planului de dezvoltare a economiei naționale pe anii 1981—1985 constă în asigurarea premiselor pentru dezvoltarea industriei extractive, perfecționarea tehnologiilor de îmbogățire și tratare a minereurilor, pentru consolidarea bazei energetice (în special a industriei petrolului), pentru dezvoltarea continuă a agriculturii și celorlalte sectoare economice.

Iugoslavia: gospodărirea energiei

ÎN CADRUL politicii de stabilizare a dezvoltării economiei naționale a Iugoslaviei în anul următor un loc important ocupă complexul de măsuri privind asigurarea economisirii, folosirii raționale a resurselor de combustibili, energie și materii prime. S-a stabilit, între altele, ca importul de țiței brut și produse rafinate să fie corelat cu posibilitățile valutare reale ale țării, urmînd să se acopere în primul rînd necesitățile industriei petrochimice ; în ceea ce privește utilizarea țițeiului în scopuri energetice, se preconizează reducerea — față de nivelul atins în 1980 — atît a consumului de benzină și carburanți diesel în transporturi, cît și a celui de păcură în instalații energetice. Pe planul investițiilor se interzice începerea construcției de noi obiective, dacă nu au asigurat necesarul de energie și materii prime cu precădere din surse interne, precum și construirea de centrale electrice sau de termoficare pe bază de păcură, prevăzîndu-se în schimb accelerarea lucrărilor de punere în valoare a zăcămintelor de cărbune din P.S.A. Kosovo și din alte zone.

Se apreciază că adoptarea, în cursul anului 1981, a strategiei de dezvoltare tehnologică a economiei iugoslave va crea cadrul propice pentru intensificarea introducerii progresului tehnico-științific, a modernizării ramurilor de bază.

R. D. G. — contribuția tehnologiilor

ÎN CONDIȚIILE actuale, în care economisirea materiilor prime, materialelor și energiei se impune ca un obiectiv de prim ordin în politicile economice ale statelor, crește rolul științei și tehnicii în atingerea acestui deziderat. Și în Republica Democrată Germană se

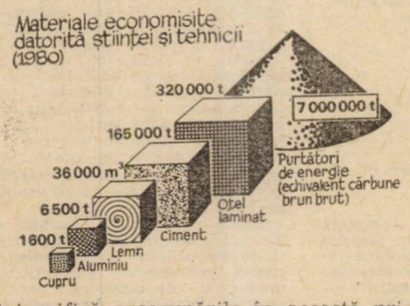

intensifică preocupările în această privință. Este ilustrativ în acest sens graficul de mai sus, reprodus după revista **Sozialistische Finanzwirtschaft** (nr. 11/1980), care prezintă rezultatele ce se obțin în anul 1980 în economisirea unor importante materii prime, materiale și purtători de energie, datorită folosirii unor tehnologii avansate.

Cehoslovacia: reducerea importurilor

SE CONSTATĂ că pe măsura dezvoltării economiei cehoslovace a sporit și dependența sa de importul de combustibili și energie, ponderea resurselor interne în balanța energetică a țării scăzînd de la 89% în 1960 la 62% în acest an — arată publicația **Plánované hospodárstvi.** Se apreciază, totuși, că — sub efectul dării în exploatare în deceniul următor a unei serii de centrale atomice, funcționînd cu combustibil autohton — valoarea indicatorului respectiv va crește din nou, la 70% în 1990.

În ceea ce privește alte modificări pe termen lung în balanța energetică a țării, realizarea programului de construire a unui șir de hidrocentrale puternice va permite sporirea ponderii lor în producția de energie electrică pînă la 18%. S-a calculat, de asemenea, că prin valorificarea energiei geotermice pînă în anul 2000 s-ar putea obține venituri însumînd 5,8 miliarde coroane, la un necesar de cheltuieli pentru investiții și exploatare de 900 milioane de coroane. Energia solară ar putea economisi către anul 2000 aproximativ 3 mil. tone de cărbune brun, ea urmînd a fi utilizată îndeosebi la instalațiile pentru încălzirea apei folosite în gospodăria comunală și în agricultură. Conform estimațiilor specialiștilor, la nivelul anului 1990 datorită valorificării resurselor energetice secundare în economia cehoslovacă s-ar putea economisi 7 mil. t c c.

R.P.Chineză: valorificarea resurselor interne

CONFORM aprecierii specialiștilor, R.P. Chineză ocupă primul loc în lume sub raportul resurselor de hidroenergie și locul trei în privința rezervelor de cărbune. În ceea ce privește zăcămintele de petrol, acestea sînt, de asemenea, considerate ca importante, cu atît mai mult cu cît pînă în prezent a fost explorată doar o zecime din zonele potențial petrolifere. În balanța energetică a țării, cărbunele deține o pondere de patru cincimi, fiind urmat de petrol, hidroenergie și gaze naturale.

După cum au arătat în repetate rînduri factorii de răspundere din R.P. Chineză, în viitor se va acorda atenție atît explorării și utilizării lărgite a resurselor autohtone de combustibili și energie, valorificării unor surse noi de energie, cît și economisirii pe toate căile a acestora. Se preconizează ca în anul 2000 volumul extracției de cărbune să ajungă la 2 miliarde tone (o creștere de peste trei ori față de nivelul anului 1978), cel al extracției de petrol la 450 mil. tone (creștere de peste patru ori), iar capacitatea instalată în centrale electrice să sporească anual cu 8—10 mil. kW. În privința îmbunătățirii structurii balanței energetice, se va urmări valorificarea la maximum a hidroenergiei, extinderea utilizării cărbunelui și reducerea ponderii petrolului în consumul intern de energie.

Realizarea programului de modernizare a economiei R.P. Chineze reclamă, totodată — arăta recent agenția **China Nouă** — ca accentul principal să fie pus pe eliminarea cauzelor organizatorice, tehnice și tehnologice care provoacă risipă de combustibili și energie, pe gospodărirea rațională a resurselor de materii prime și energie.

Polonia — valențele termoficării

ÎN CADRUL balanțelor energetice ale orașelor din Polonia încălzirea clădirilor destinate producției sau serviciilor comunale reprezintă 40—50% din consumul total de energie, pe locul doi ca pondere situîndu-se consumul pentru încălzirea locuințelor. Aprovizionarea orașelor mari cu căldura obținută în centrale termice se dovedește a fi economicește avantajoasă, apreciindu-se că, în cazul unei concentrații ridicate a consumului de energie pentru încălzirea încăperilor și furnizarea de apă caldă (de circa 40 MW și mai mult pe 1 kmp), este rațional să se construiască mari termocentrale, care să deservească un teritoriu de 10—50 kmp. În cazul în care termocentralele moderne realizează încălzirea consumatorilor cu ajutorul apei calde, se poate realiza o economie de combustibil de 120—160 kgcc la 1 MWh de energie termică.

Conform previziunilor pînă în 1990, îmbunătățirea structurii consumului de energie în R.P. Polonă se va efectua, între altele, sporirea producției totale de energie termică la 490 mii GW/h față de 220 mii GW/h în 1975 ; necesarul de energie termică al orașelor va fi asigurat în proporție de 55% de centrale electrice și termice (comparativ cu 32,9% în 1975). Se prevede că pe această cale în 1990 se vor realiza economii la consumul de combustibil (comparativ cu anul 1976), echivalente cu circa 9 mil. tcc sau cu circa 13 mil. tone de cărbune energetic.

Cuba: eficiența progresului tehnic

ÎN CUBA se aplică un program pe anii 1980-1990 de dezvoltare accelerată a științei și tehnicii, care va fi realizat cu sprijinul altor țări socialiste. Programul cuprinde 17 subprograme care prevăd o serie întreagă de direcții de implementare a realizărilor științei și tehnicii în ramurile de bază ale economiei cubaneze, colaborarea cu alte țări mai avansate vizînd — între altele — construirea unor institute și laboratoare de cercetări, pregătirea de cadre științifice și schimbul de informații.

Printre principalele obiective urmărite pe baza introducerii progresului tehnic figurează : elaborarea unor tehnologii de valorificare complexă a zăcămintelor de minereuri neferoase din subsolul țării, ceea ce va permite diversificarea producției metalurgiei neferoase ; dezvoltarea complexă a industriei zahărului, care va asigura utilizarea deșeurilor de trestie de zahăr atît drept combustibil (permițînd economisirea a circa 650 mii tone de petrol importat) cît și ca materie primă pentru fabricarea hîrtiei și a unor produse chimice energoeconomicoase, care vor deveni obiect de export ; specializarea construcțiilor de mașini din Cuba în producerea a 14 tipuri de mașini pentru industria zahărului, în producția de minicalculatoare și alte elemente electronice etc.

INFORMAȚIA — RESURSĂ DE PROGRES

În atmosfera spirituală și culturală determinată de avansul extraordinar în domeniul tehnologiei mașinilor electronice de calcul și comunicațiilor rapide, informația a căpătat o dimensiune specifică. Ea reprezintă astăzi o resursă tot atît de importantă ca și, de exemplu, materiile prime. Este din ce în ce mai evident că acumularea de informație, prelucrarea și valorificarea acesteia exprimă nivelul de dezvoltare economic și social atins de o țară. Dacă Francis Bacon identifica cunoașterea cu puterea, este tot atît de valabil să afirmăm astăzi că informația, ca factor în procesul de cunoaștere, substanțializează puterea ,indiferent de maniera de calificare a acesteia.

În ultimul timp progresele și efectele în domeniul informației s-au răsfrînt asupra societății mai mult decît oricare alt impact tehnologic. Fără a fi un panaceu universal, informația se impune pe o arie largă. Putem vorbi de un mediu informațional în continuă evoluție. Într-adevăr microprocesoarele, informatica, telematica creează în permanență noi jaloane, noi posibilități pentru sporirea aportului informației la procesul de dezvoltare. Un domeniu prin excelență dinamic, în plină evoluție, informația continuă să-și amplifice funcțiile de adevărată resursă a dezvoltării, a progresului general al omenirii.

Sistemele informatice și utilizarea echipamentelor

- **Peste 1 500 unități de informatică, cu peste 40 000 de oameni ai muncii în România.**
- **Sisteme de programe informatice în peste 2 000 de întreprinderi românești.**
- **Direcții prioritare pentru evoluții necesare.**
- **Noi criterii pentru concentrarea și funcționarea logică și eficientă a capacităților de calcul și noi dimensiuni ale raportului costuri-performanțe.**

OBIECTIV strategic fundamental — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România se realizează ca un proces amplu și complex, care necesită mutații calitative, practic în toate domeniile vieții economico-sociale. În cadrul acestor coordonate se plasează și informatica din țara noastră, cu atît mai mult cu cît se poate aprecia că în acest nou domeniu — INFORMATICA — s-a ajuns la acele acumulări cantitative capabile să amorseze procesul de trecere spre o nouă calitate. Dacă, acum zece ani, exista în economie un număr redus de unități de infomatică, unități în fază incipientă de organizare, cu o dotare modestă și un număr redus de specialiști, astăzi, există peste 1 500 unități de informatică (centre, oficii, stații de calcul) ; ele sînt dotate cu echipamente de calcul cum sînt: calculatoare, mini și microcalculatoare, terminale programabile, terminale simple, echipamente de medie mecanizare etc., și în cadrul lor își desfășoară activitatea peste 40 000 oameni ai muncii.

Stadiul de dezvoltare pe care l-a atins în momentul de față informatica în țara noastră, impune deci accentuarea laturii ei calitative, concentrarea într-o măsură tot mai mare a eforturilor de proiectare și implementare de sisteme informatice în direcția creșterii eficienței economice, îmbunătățirii activităților de producție și conducere a întreprinderilor și altor unități economice, utilizării cît mai eficiente a forței de muncă și obținerii pe această bază a saltului calitativ așteptat în domeniul informaticii. Pînă în prezent, s-au realizat cu precădere sisteme și programe informatice pentru conducerea întreprinderilor și centralelor industriale, la un număr de peste 1 000 unități economico-sociale. Cea mai mare parte a sistemelor abordează probleme de bază cum sînt : pregătirea tehnică a fabricației, programarea, lansarea și urmărirea producției, gestiunea resurselor materiale și umane, aprovizionarea și disciplina contractuală, activitatea financiară și contabilă.

Structurile informatice la nivelul cerințelor industriale

DEȘI, cerințele economiei pentru serviciile de prelucrare automată a datelor au evoluat într-un ritm mult mai rapid decît capacitățile și mijloacele de calcul puse la dispoziția informaticii totuși, în etapa în care ne aflăm, se poate afirma că structurile informatice ale economiei noastre au început să fie constituite. Ele se cer însă aduse la nivelul cerințelor structurilor industriale. Informatica în țara noastră poate și trebuie să evolueze sub aspectul structurilor informatice, respectiv posturi de culegere plasate la sursele generatoare de date, terminale conectate la capacitățile de calcul, baze de date constituite, produse program informatice pentru funcțiile și cerințele conducerii. Aceasta implică în același timp : perfecționarea cadrului organizatoric și tehnic, adecvat la etapa pe care o parcurge ; asigurarea, în perioada imediat următoare, în special de terminale simple, sisteme de culegere și introducere de date, echipamente de teletransmisie și terminale cu inteligență calculatorie. Aceste structuri informatice, mai depind însă și de organizarea activității de realizare a programelor informatice, domeniu în care considerăm că încă mai sînt multe îmbunătățiri de adus, precum și de posibilitatea organizării și constituirii de baze de date corespunzătoare.

Pentru ca obiectivele menționate să poată fi realizate în viitor de către unitățile de informatică, considerăm că este necesar ca acestea să-și orienteze activitatea cu prioritate spre :

— realizarea de sisteme informatice care să deservească în

Sisteme flexibile de comandă

În întreprinderile cu profil mecanic se conturează tendința de a substitui treptat mașinile-unelte cu comandă numerică cu mașini care să dispună de un sistem de comandă adaptativ, flexibil. Această tendință are la bază efortul producătorilor de a răspunde cerințelor beneficiarilor care solicită, frecvent, repere extrem de diverse în serii scurte, din materiale variate. Or, mașinile cu comandă numerică, la care a fost dezvoltată, în principal, automatizarea funcțiilor auxiliare procesului de prelucrare propriu-zis (încărcarea-descărcarea pieselor, schimbarea sculelor, controlul pieselor uzinate etc.) deși permit, de regulă, o creștere a productivității orare, nu răspund cerințelor enunțate.

Sistemele flexibile existente astăzi în lume

Japonia	26
S.U.A.	10
R.F.G.	8
R.D.G.	4
Cehoslovacia	3
Suedia	2
Norvegia	1

Sursa : „Informatique et gestion".

O mașină dispune de comandă adaptativă de exemplu, în măsura în care poate afișa o anumită viteză de tăiere și apoi o menține constantă chiar în condițiile modificării diametrelor pieselor prelucrate. Într-un stadiu de tehnicitate mai avansat se va putea vorbi despre o mașină automată flexibilă. Aceasta este compusă dintr-o linie de asamblare flexibilă care poate fi modificată extrem de ușor și de rapid în cursul exploatării și o mașină automată clasică care realizează tot timpul aceeași operație. Cel mai mare centru uzinal flexibil existent în momentul de față cuprinde 70 de mașini. Cu toate acestea, mărimea optimă pare a se situa la nivelul a 5—9 mașini. Un astfel de sistem-tip poate cuprinde 250 de piese diferite, circa douăzeci dintre acestea fiind prelucrate simultan. Eficacitatea unui centru de prelucrare flexibil este deosebit de ridicată : un asemenea grup de opt mașini are un randament similar cu cel obținut de un mare atelier cuprinzînd o sută de mașini convenționale.

Progresele estimate pentru următorul deceniu privesc includerea în sistem a roboților, ceea ce contribuie la ameliorarea autonomiei și a adaptabilității sistemului. Acestea vor fi realizate prin reunirea roboților dotați cu inteligență artificială cu tehnicile de recunoaștere a formelor : sisteme de vedere artificială care asigură un progres actualelor tehnici de identificare și localizare a pieselor, perfecționarea de captatori care să permită o analiză globală a situației și poate chiar imaginea tridimensională. Sînt în curs de perfecționare, totodată, sisteme bazate pe interacțiunea dintre mașină și operator care încearcă să dezvolte mijloacele de comunicare pe baza limbajului natural.

Există proiecte care prevăd realizarea unui atelier de prelucrare și de asamblare fără oameni. Aceasta presupune perfecționarea unei serii de tehnologii care să permită realizarea unui astfel de atelier apt să prelucreze în mod automat produse în serii mici. Se prevede o largă utilizare a laserilor pentru prelucrare și debitare precum și asamblarea prin sudare și tratament termic, deopotrivă cu asigurarea controlului calității pieselor și a controlului urmăririi proceselor de producție.

principal conducerea proceselor de producție precum și a agregatelor multifuncționale și a instalațiilor tehnologice ;

— realizarea de aplicații și sisteme informatice care să sprijine modernizarea și simplificarea activității aparatului administrativ și acțiunile de reducere a personalului din activitatea economico-administrativă ;

— realizarea de sisteme informatice care să servească drept factor nemijlocit de asigurare cu informațiile necesare noului mecanism economico-financiar și să conducă la reducerea la minimum a datelor și a documentelor în circuitul activităților de evidență ;

— trecerea rapidă de la activitatea de tip „artizanal", folosită încă în proiectare de unele unități de informatică, la o activitate de înalt randament și productivitate. Aceasta impune ca organizarea și conducerea activității de concepție să fie clar definită, iar în activitatea de elaborare să fie promovate instrumente și procedee moderne de lucru, precum și un sistem normativ de muncă. Este necesar, în același timp, ca proiectarea și introducerea sistemelor informatice să fie coordonată și realizată în cadrul conceptului general de tipizare și standardizare, în vederea facilitării, generalizării sau reutilizării integrale sau parțiale, a componentelor de bază ale sistemelor informatice, contribuind în acest fel la utilizarea rațională a resurselor ;

— adaptarea flexibilă a structurilor organizatorice ale unităților de informatică la noile condiții și cerințe determinate și de procedeele, metodele și mijloacele evoluate care apar ca o necesitate a perfecționării și dezvoltării tehnologice, economice și sociale la nivelul economiei ;

— realizarea unei diviziuni raționale a muncii și specializarea colectivelor antrenate în activitatea de concepție și execuție, creîndu-se premisele concentrării resurselor spre domeniile prioritare ale informaticii și în activitatea de realizare de produse informatice complexe, prin cooperarea eficientă între participanții la realizarea sistemelor informatice ;

— promovarea prin toate mijloacele de care dispun unitățile de informatică a tehnicilor interconectării și agregării echipamentelor și liniilor de telecomunicații, a echipamentelor de calcul în vederea obținerii timpului de răspuns și a nivelului de operativitate corespunzător cerințelor unităților economice.

Realizarea acestor orientări de către unitățile de informatică, în ceea ce privește elaborarea sistemelor informatice, necesită respectarea atribuțiilor unitare ale acestora, într-o strînsă corelare cu indicațiile privind restrîngerea la un număr mai mic de obiective, în cadrul cărora să se realizeze sisteme informatice model, apte pentru generalizare.

Utilizarea capacității — o noțiune de mare actualitate și în domeniul informaticii

UTILIZAREA echipamentelor de calcul din dotarea unităților de informatică, este strîns legată de modul în care a fost realizată dotarea acestora și de criteriile pe baza cărora s-a efectuat. În această ordine de idei, s-a acordat prioritate dotării cu echipamente de calcul a întreprinderilor și centralelor industriale, a institutelor centrale de cercetare și proiectare tehnologică și a institutelor de învățămînt, a ministerelor și a organelor centrale de sinteză, care au sarcini în realizarea de sisteme informatice, în formarea, perfecționarea și specializarea personalului de întreținere și exploatare, precum și în realizarea și dezvoltarea software-ului de bază și aplicativ.

În activitatea de dotare s-au urmărit, și este indicat ca și în viitor să se aibă în vedere, concentrarea și funcționarea logică și eficientă a capacităților de calcul în funcție de specificul fiecărui nivel și cerințele de interconectare între nivele. În acest sens, apreciem că ar trebui respectate următoarele criterii :

— realizarea de capacități puternice de prelucrare și asigurare cu echipamente terminale necesare la nivelul marilor întreprinderi, al centralelor și platformelor industriale, ramurilor, ministerelor, organelor centrale de sinteză precum și al centrelor teritoriale de calcul electronic ;

— asigurarea, cu prioritate pentru unele întreprinderi cu un grad avansat de automatizare, a echipamentelor necesare conducerii cu calculator a proceselor tehnologice precum și a echipamentelor necesare interconectării și agregării multinivel în procesul prelucrării automate a datelor, în vederea realizării de sisteme informatice cu grad sporit de complexitate ;

— asigurarea de posturi de culegere de date direct de la sursele generatoare de date din cadrul proceselor de producție ale întreprinderilor industriale precum și a echipamentelor de colectare de date ;

— asigurarea cu capacități de calcul și echipamentele terminale aferente institutelor centrale de cercetare și proiectare tehnologică și a institutelor de învățămînt ;

— dotarea cu mini și microcalculatoare, terminale și sisteme de culegere și introducere de date a întreprinderilor și a altor unități economice ;

— dotarea cu terminale cu posibilități de prelucrare locală și la distanță, a întreprinderilor cu volum redus de date, dar la care se solicită o mare operativitate în luarea și urmărirea deciziilor ;

— introducerea de terminale conversaționale simple de tip consolă display în activități de tip ghișeu, precum și aplicații de tip întrebare-răspuns în diverse domenii de cercetare, proiectare tehnologică, pregătire-formare cadre etc.

Un rol important revine în continuare unităților de informatică cu mari capacități de calcul. Aceste unități, printr-o dispersie geografică optimală și mai ales prin funcțiile pe care trebuie să le realizeze, se situează la intersecția dintre tendințele de concentrare a capacităților de calcul și de asigurare a cerințelor informaticii distribuite. Această orientare se înscrie și pe linia indicației privind concentrarea capacităților de calcul care să asigure prelucrarea automată a datelor pentru întreprinderi, centrale industriale și alte unități economico-sociale.

Utilizarea echipamentelor de calcul se realizează diferențiat în funcție de tipul de unități de informatică (centru, oficiu, stație de calcul), iar rezultatele obținute confirmă nivelul de pregătire profesională a personalului muncitor din unitățile de informatică, experiența pe care au dobîndit-o în exploatarea echipamentelor de calcul și gradul de penetrare și adaptare la cerințele unităților din economie pe care le servesc.

În activitatea de utilizare a echipamentelor de calcul se constată o preocupare permanentă privind încărcarea capacităților de calcul la nivelul posibilităților hardware și software de care dispun acestea precum și o creștere permanentă a indicilor de utilizare. Apreciem că pentru utilizarea eficientă a echipamentelor de calcul, trebuie să se acorde o mai mare atenție creșterii indicilor de utilizare extensivă și intensivă, promovării metodelor și tehnicilor moderne în exploatarea acestora.

Un adevărat salt calitativ în utilizarea echipamentelor de calcul, conceptual și fizic, este realizat și prin noua orientare de tarifare unică a serviciilor prestate în domeniul informaticii, destinată să dea noi dimensiuni raportului cost-performanță. Experiența dobîndită în utilizarea echipamentelor de

Controlul automatizat al pieselor complexe în curs de fabricație

Acest control este asigurat de un utilaj care poate realiza verificarea a 33 de cote — 21 de mărimi statice și 12 elemente dinamice — cu ajutorul unui număr de 44 de palpatori. Mașina este dotată cu mijloace de calcul necesare pentru a efectua prelucrarea matematică a datelor recepționate. Capacitatea sa de producție se ridică la circa 500 de piese pe oră, în timp ce execuția manuală a unei părți din acest program ar necesita mai multe ore pentru controlul unei singure piese.

Universul microprocesoarelor

Fiecare fenomen fizic, și chiar chimic, poate fi convertit în semnal electric și cuantificat : iată care este suportul omniprezenței microprocesoarelor în lumea de astăzi. Cu această observație deschide Jacques Antoine un amplu grupaj prezentat într-un număr special — Technologies '80 — al revistei L'Usine Nouvelle asupra tendințelor celor mai recente care se manifestă în domeniul informaticii, domeniu care este pe cale să revoluționeze tehnica, producția, viața cotidiană.

Un domeniu care beneficiază tot mai mult de aportul de precizie, siguranță, rapiditate și posibilități uriașe de stocaj și manipulare a informațiilor îl constituie optica de precizie în rețeaua holografică pentru măsurători de nivelul a 0,1 microni. De asemenea, metrologia dimensională adaptată aparatelor de măsură a diferitelor coordonate a cunoscut o dezvoltare a aplicațiilor logice și o mare creștere a preciziei. Acustica ultra-sonoră este tot mai mult utilizată la măsurarea de înaltă precizie a grosimilor (procedeu care înlătură orice risc de deteriorare a obiectelor măsurate) după cum ultrasunetele constituie un mijloc tot mai frecvent folosit pentru măsurarea debitelor diverselor lichide. Într-un alt plan utilizarea microprocesoarelor a transformat aparatele de laborator în autentice instrumente de producție, datorită supleței în utilizare pe care au dobîndit-o în analiza datelor deopotrivă cu rigurozitatea superioară pe care o asigură automatizarea procedeelor de stabilire a eșantioanelor.

Informatica industrială s-a dovedit mai penetrantă la nivelul întreprinderilor de talie mică și mijlocie, programele, imprimate de regulă pe un minicalculator, asigurînd optimizarea încărcării utilajelor, gestiunea stocurilor, evidența operativă a nomenclaturii și a gamei de produse etc. Un alt domeniu, ale cărui perspective se conturează tot mai clar, îl constituie tehnica înregistrării și a prelucrării datelor orale, procedeu care asigură o importantă scădere a costurilor alături de simplificarea unor serii de operații implicate în prezent.

calcul ne permite să apreciem că în acest domeniu de activitate există încă rezerve importante, deoarece, anumite tipuri de echipamente, şi în special cele din zona de pregătire date şi cele de tip facturat contabilizat, sînt utilizate sub capacitate. Pentru a se asigura creşterea eficienţei activităţii de utilizare a echipamentelor de calcul, considerăm necesar că ar trebui urmărite cu prioritate următoarele direcţii principale :

— aplicaţiile şi sistemele informatice aflate în exploatare să cuprindă proceduri şi metode care să asigure utilizarea integrală a capacităţilor de calcul în condiţiile creşterii fiabilităţii şi a duratei de funcţionare a acestora ;

— intensificarea preocupărilor pentru creşterea performanţelor echipamentelor periferice actuale şi pentru înlocuirea echipamentelor care dispun de suporţi de date tradiţionali, cu echipamente noi cu intrări/ieşiri pe suporţi magnetici şi de altă natură ;

— continua îmbunătăţire a configuraţiilor echipamentelor din dotarea unităţilor de informatică, prin introducerea de noi echipamente de teleprelucrare, culegere şi introducere date, precum şi satisfacerea cerinţelor de compatibilitate hardware şi software ;

— îmbunătăţirea în continuare a sistemului de tarifare a serviciilor prestate în domeniul informaticii în sensul stimulării introducerii acestei activităţi în toate domeniile vieţii economico-sociale ;

— trecerea în aria de activitate economico-administrativă a echipamentelor care nu necesită personal de specialitate informatică în manipulare, cum sînt maşinile de facturat-contabilizat, terminale simple şi altele care deservesc integral activitatea unui singur individ (contabil, statistician, planificator, cadru de conducere, etc.) ;

— introducerea de noi norme de muncă şi îmbunătăţirea celor existente în activitatea de exploatare a tuturor echipamentelor de calcul, precum şi introducerea unui sistem informaţional operativ pentru evidenţa stării de funcţionare a echipamentelor ;

— îmbunătăţirea activităţii de întreţinere preventivă, depanare şi înlăturare a deranjamentelor şi de ridicare a calificării personalului de operare şi întreţinere.

Continua îmbunătăţire şi adaptare la noile cerinţe a activităţii unităţilor de informatică contribuie la eliminarea paralelismelor în activitatea de proiectare, precum şi la orientarea acestora spre realizarea sarcinilor majore. Proiectarea în domeniul informaticii se impune să fie o activitate de înalt randament ceea ce implică optimizarea utilizării resurselor în toate etapele specifice realizării de sisteme informatice, precum şi adîncirea tipizării şi standardizării.

O sarcină deosebit de importantă, căreia trebuie să i se acorde toată atenţia, se referă la modul de utilizare a calculatorului, în sensul programării acestuia la nivelul posibilităţilor „hardware" de care dispune. Aceasta va permite descongestionarea calculatorului de multiple aplicaţii simple cu care încă mai este încărcat. Pentru a înlătura această situaţie, trebuie ca în special activitatea de programare să se ridice la nivelul conceptual-calitativ solicitat în acest domeniu, sarcină a cărei rezolvare are implicaţii directe şi în formarea şi perfecţionarea personalului de specialitate. În privinţa utilizării echipamentelor de calcul, atît extensiv cît şi mai ales intensiv, este necesară dezvoltarea a noi metode şi tehnici, metodologii, norme şi normative în vederea utilizării integrale a resurselor de calcul din dotarea unităţilor de informatică, odată cu continua reducere a costurilor în activitatea de prelucrare automată a datelor pentru stimularea utilizării serviciilor de informatică în toate domeniile vieţii economico-sociale.

Ce se aşteaptă de la cercetarea ştiinţifică ?

TRECEREA la o nouă calitate în activitatea unităţilor de informatică, depinde în mod deosebit de aportul practic pe care cercetarea ştiinţifică şi dezvoltarea tehnologiei în informatică din ţara noastră îl aduce în sprijinul acestor unităţi. În acest sens trebuie arătat că cercetarea ştiinţifică şi metodologică trebuie orientată astfel încît să se obţină soluţii practice la nivelul mijloacelor pe care economia ni le va pune la dispoziţie, în următoarele domenii :

— conducerea automată, optimală şi adaptivă a proceselor tehnologice folosind mini, microcalculatoare şi terminale în structuri distribuite ierarhizat ;

— conducerea multinivel a sistemelor cu grad sporit de complexitate ;

— robotică industrială.

Teoriile şi tehnicile deja cercetate sau în curs de perfecţionare, de tipul teoriei jocurilor, teoriei sistemelor (inclusiv abordarea prin teoria sistemelor „vagi"), optimizarea multicriterială etc., trebuie să-şi găsească o largă aplicativitate în realizarea sistemelor informatice.

Cercetarea ştiinţifică trebuie să contribuie şi la creşterea productivităţii muncii în activitatea de elaborare, omologare, întreţinere şi dezvoltare a produselor program fiind necesară intensificarea activităţii de cercetare pentru :

— elaborarea de noi metode de analiză şi proiectare tehnică asistată de calculator pentru realizarea sistemelor informatice ;

— noi metode şi mijloace de elaborare interactivă a programelor (mai ales pentru minicalculatoare şi pentru calculatoare de capacitate medie/mare cu care va fi dotată economia) ;

— metode şi pachete de programe asociate pentru testarea automată a produselor program ;

— noi concepte hardware şi software în realizarea bazelor de date precum şi elaborarea de programe utilitare destinate gestiunii bazelor de date, regimului de lucru tranzacţional, interconectării între calculatoare şi minicalculatoare, compilatoare pentru limbaje de programare dintre cele mai evoluate.

Noi perspective pentru sistemele informatice

ÎN concepţia conducerii ştiinţifice a societăţii, prevăzută de documentele Congresului al XII-lea pentru cincinalul următor, un rol deosebit revine introducerii informaticii distribuite, prelucrarea şi gestiunea datelor putînd fi descentralizată ca urmare a dezvoltării microcalculatoarelor, minicalculatoarelor şi terminalelor, a perspectivei potenţiale de interconectare a echipamentelor de calcul. Într-un mediu de prelucrare distribuită, vom putea găsi astfel incluse terminale din ce în ce mai inteligente, amplasate cît mai aproape de punctele de geneză a datelor sau de nodurile de prelucrare şi care vor constitui interfaţa dintre informatică şi utilizatori. În acest mediu vom întîlni de asemenea centre de prelucrare globală a datelor — puternice noduri de administrare şi gestiune a datelor, mijloacele, metodele şi tehnicile aferente, teletransmiterii datelor între nodurile de prelucrare : vom găsi, de asemenea, programe informatice integrate ierarhic funcţional destinate realizării funcţiilor de bază ale unităţilor economice, prioritar în domeniul producţiei şi activităţilor nemijlocit asociate acesteia ; planificarea, pregătirea tehnică a fabricaţiei, gospodărirea economică a resurselor, etc.

O atenţie deosebită se va acorda realizării sistemelor informatice pentru conducerea ramurilor şi pentru unele funcţiuni generale ale economiei naţionale prin utilizarea capacităţilor de calcul proprii şi a celor instalate în reţeaua de unităţi a Institutului central pentru conducere şi informatică.

Se va extinde şi utilizarea calculatoarelor electronice în domeniul cercetării ştiinţifice şi proiectării tehnologice, introducerea programelor informatice teritoriale pentru principalele activităţi, tipizarea programelor informatice pentru funcţiuni comune sau de uz general. Activitatea de cercetare ştiinţifică în informatică va fi concentrată şi către elaborarea de limbaje de programe apropiate de cele naturale, integrării mijloacelor şi tehnologiilor de comunicare şi prelucrare a datelor, realizării unor sisteme perfecţionate de gestiune a bazelor de date precum şi informaticii pentru robotica industrială.

Nicolae BADEA-DINCA
Gavril GAVRILESCU
Marin ROŞU
Constantin TOMA
din Institutul central pentru conducere şi informatică

Sisteme automatizate de desen

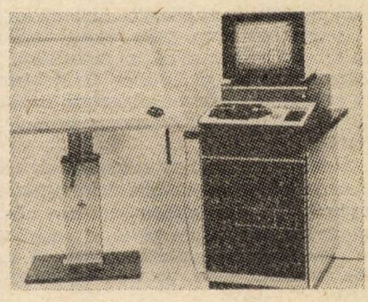

Dotat cu un larg evantai de posibilităţi de programare, echipamentul din fotografie este destinat unor domenii extrem de diverse : circuite imprimate, cartografie, inginerie civilă, arhitectură etc. Acest sistem permite imaginarea şi programarea unor simboluri adaptate particularităţilor fiecărei clase de utilizatori.

ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE ÎN ERA INFORMATICII

SE RĂSPÎNDEȘTE din ce în ce mai larg teza că informatica ar sta la baza revoluției industriale care s-ar desfășura în prezent în țările avansate din punct de vedere economic. O interpretare mecanicistă a procesului dezvoltării, apreciază publicația „l'Economiste du tiers monde", i-ar putea tenta pe unii să considere că informatica nu ar avea nici o legătură cu țările în curs de dezvoltare, care ar trebui să stăpînească în prealabil activitățile agricole și industriale. Dar, noile tehnologii, chiar dacă iau naștere în centrele puternic industrializate, nu pot să nu influențeze organizarea economiilor tuturor statelor și evident modul de organizare a relațiilor internaționale.

Argumentele pentru implantarea sistemelor informatice în țările în curs de dezvoltare nu sînt lipsite de interes: informatica ar putea fi un factor favorizant al dezvoltării, s-ar obține un cîștig de timp pentru gestiune, progresul științific ar putea fi accelerat.

Dar, informatica ridică pentru țările în curs de dezvoltare, o serie de probleme greu de soluționat. Întrucît pentru aceste țări nu poate fi vorba, decît în cazuri excepționale și limitate, de a-și produce propriul echipament, ceea ce le face dependente de țările avansate, o primă problemă o constituie costurile globale ale informaticii. Desigur, costurile echipamentului ca atare (hardware) sînt în scădere, ca urmare a folosirii circuitelor integrate și microprocesoarelor, dar ele rămîn relativ mai ridicate pe piețele țărilor în curs de dezvoltate, care sînt, de regulă, dependente de anumiți furnizori, concurența fiind astfel limitată. Pe de altă parte, se pune și problema compatibilității materialelor, atunci cînd este necesară sporirea capacității sistemelor informatice, ceea ce conferă un avantaj indiscutabil primului furnizor. Și chiar dacă sistemul leasing este larg utilizat, totuși chiriile reprezintă ieșiri importante și constante de devize. În schimb, partea „inteligentă" a sistemului informatic adică programele (software), care tind să devină partea cea mai importantă a materialului, cunoaște o creștere continuă a prețurilor; mai ales în cazul unei aplicații specifice, costurile pot deveni într-adevăr considerabile. Un ultim element financiar îl constituie, desigur, costul formării cadrelor de specialitate, cu atît mai mult cu cît învățămîntul din majoritatea țărilor în curs de dezvoltare încă nu are posibilitatea de a forma analiști.

Dacă prea puține societăți locale își pot permite să achiziționeze echipament informatic, mai ales că avantajele economice apar destul de incerte, în schimb unitățile industriale de înaltă tehnologie, livrate „la cheie", integrează de regulă sisteme informatice. În acest caz implementarea informaticii apare ca o consecință a opțiunii industriale. Dar evoluția echipamentelor și sistemelor informatice poate modifica radical criteriile opțiunii noilor utilizatori din țările în curs de dezvoltare. Astfel ordinatoarele clasice „centralizate" nu mai apar indispensabile, iar introducerea miniinformaticii și periinformaticii (minicalculatoare și terminale) prezintă un raport preț/serviciu, avantajos, În aceste condiții utilizatorii din țările în curs de dezvoltare ar putea fi interesați de mijloace mai puțin puternice — deci mai ieftine — dar la fel de eficace și care ar fi mai corespunzătoare cerințelor lor reale pe termen mediu.

Cercetarea situației actuale nu ar fi completă dacă nu s-ar ține seama de faptul că evoluția tehnologică leagă indisolubil mijloacele informatice de mijloacele de telecomunicație. În toate țările industriale această relație este efectivă și aceste legături capătă o dimensiune internațională, în acest domeniu începînd să se manifeste dezechilibre, din ce în ce mai puternice, care favorizează S.U.A.. Țările în curs de dezvoltare sînt în mod deosebit interesate de aceste mișcări internaționale de informații, cunoscute sub numele de „fluxuri de date transfrontiere". Într-adevăr, aceste fluxuri, de regulă, dublează curentele comerciale majore. De altfel, intensificarea acestui trafic, de un fel deosebit, deoarece este imaterial, depășește în mod constant ritmul de creștere a comerțului mondial. Un raport elaborat sub egida UNESCO, „Căi multiple într-o lume unică", cunoscut sub numele de raportul MacBride, a semnalat această complementaritate între informatică și telecomunicații. Un exemplu este elocvent pentru a ilustra noul tip de relații economice, izvorîte din această dezvoltare tehnică: atunci cînd o țară în curs de dezvoltare are acces la transmisiile prin satelit, nimic nu împiedică filiala unei multinaționale să transmită la sediul central un ansamblu de date care vor fi astfel prelucrate în afara granițelor. Situație care nu favorizează prelucrarea pe loc a datelor, împiedică formarea cadrelor și constituie o pierdere reală de resurse pentru țara respectivă, dar, favorizează în schimb multinaționalele, băncile, societățile comerciale etc., cel mai bine plasate pentru a profita de aceste rețele internaționale. În aceste condiții, avantajele pe care le-ar putea obține țările în curs de dezvoltare rămîn mai mult ipotetice.

După cum se știe, aplicația cea mai cunoscută a alianței informatică-telecomunicații o constituie băncile de date, respectiv centrele de documentare care pot fi consultate de la distanță. Asemenea bănci constituie adevărate depozite de cunoaștere și de tehnologie înaintată care ar putea fi deosebit de folositoare țărilor în curs de dezvoltare. Dar monopolul pe care, practic, cîteva țări l-au instituit asupra acestor organe și costul prohibitiv al consultațiilor nu lasă să se întrevadă o largă răspîndire a acestor procedee. În schimb se apreciază că o gestiune internațională a băncilor de date în cadrul Națiunilor Unite ar fi o soluție ce ar corespunde cerințelor țărilor în curs de dezvoltare.

Toate acestea, conchide publicația citată, impun ca țările în curs de dezvoltare să ia de pe acum în considerare mijloacele informatice atît la nivel de întreprindere cît și la nivel de politică economică. Cu atît mai mult dacă se au în vedere decalajul tehnologic care le desparte de țările avansate, costul instalațiilor și structura rețelelor informatice.

Repartizarea parcului informațional în lume 1977 — în % din valoare

S.U.A.	45,4
Japonia	10,1
R.F.G.	7,9
U.R.S.S. și alte țări socialiste	6,7
Anglia	5,8
Franța	5,8
Canada	2,8
Italia	2,6
Alte țări industriale	7,9
Total țări industriale	95
Total țări în curs de dezvoltare	5

SISTEMELE INFORMAȚIONALE OPTICE ÎN OFENSIVĂ

SISTEMELE optice găsesc tot mai multe utilizări în domeniul informaticii: perspectivele sînt și mai optimiste dacă se ține seama că un obstacol ce afectează substanțial competitivitatea acestora în raport cu sistemele tradiționale — costurile de producție încă relativ ridicate — se diminuează tot mai mult. Această tendință este deosebit de pregnantă în două domenii asupra cărora ne vom opri în continuare: fibrele optice și înregistratorul optic de informație.

● În prezent, afirmă revista engleză „The Economist" într-unul din numerele sale recente, în întreaga lume sînt utilizate circa 1 000 de mile de cablu pe bază de fibre optice. Potrivit unor estimații, pînă în anul 1985 producția

acestora va spori cu 50%, expansiune care are la bază însemnate perfecționări tehnologice. Acestea permit o reducere considerabilă a costurilor și asigură rentabilitatea substituției materialelor tradiționale — în primul rînd cuprul, material ce devine tot mai scump. (Aceasta constituie un prim domeniu de aplicare; noi posibilități se conturează însă la orizont: terminalele computerelor, sisteme de control de proces, utilizări subacvatice etc). Calea cea mai importantă de reducere a costurilor o constituie în prezent folosirea prioritară a fibrelor din plastic — față de cele din sticlă — în echiparea cablurilor optice. (Deși mai voluminos, plasticul asigură o posibilitate superioară de prelucrare.) Cu toate acestea, fibrele optice pe bază de material plastic prezintă dezavantajul unei mai slabe rezistențe la temperatură — pînă la 60°C —, a unei greutăți sporite. Dacă totuși, pentru un orizont de timp relativ scurt, materialele plastice vor constitui principalul suport al competitivității, într-un viitor mai îndepărtat se estimează o mai largă utilizare a fibrelor de sticlă. Aceste aprecieri pornesc de la calitățile intrinseci sticlei care vor permite folosirea cablurilor respective nu numai ca substituent, dar și ca un material nou, utilizabil în numeroase domenii.

● Sistemele optice își dovedesc eficiența și în alte sectoare ale tehnicii moderne. Potrivit datelor furnizate de revista „Nature", utilizarea discurilor optice de înaltă densitate poate constitui în viitor o cale tot mai importantă de reducere a costului stocajului de informație. Comparativ cu înregistratorul magnetic utilizat în prezent, discul optic sporește densitatea de date stocate de circa două ori, determinînd o reducere corespunzătoare a costului pe unitatea de informație înmagazinată.

Din punct de vedere tehnic, la baza mecanismului de funcționare a discului optic se află sursa luminoasă de înregistrare (laser) care emite un fascicol luminos, continuu, polarizat linear cu o lungime de undă bine determinată. O lentilă focalizează raza de modulare a intensității într-un anumit punct pe mediul de înregistrare dispus pe suprafața unui disc rotativ. În momentul în care intensitatea fasciculului luminos depășește o anumită limită mediul de înregistrare se topește și de-a lungul unui traseu sînt marcate o serie de orificii de mărimea micronului. Această distribuție permite, totodată, redarea optică a datelor înregistrate. Înregistratorul optic de înaltă densitate poate avea largi aplicații, incluzînd computerele, sateliții, sisteme video. În momentul de față, problema tehnică cea mai dificilă este cea a determinării riguroase a duratei, de menținere a datelor optice avîndu-se în vedere că aplicațiile nu au mai mult de 10 ani.

INTERFAȚA UMANĂ A INFORMATICII

AR PĂREA poate surprinzător ca perspectivele de dezvoltare ale unui domeniu nou în plină expansiune, cum este cel al informației, să fie afectat de lipsa cadrelor calificate. Și totuși, aceasta este concluzia lui Patrick Arnoux în studiul „Les cerveaux manquent de bras" — publicat recent în săptămînalul „L'Express". Datele existente atestă că în prezent informatica franceză înregistrează un deficit de 20 000 de cadre înalt calificate, deficit care ar putea ajunge pînă

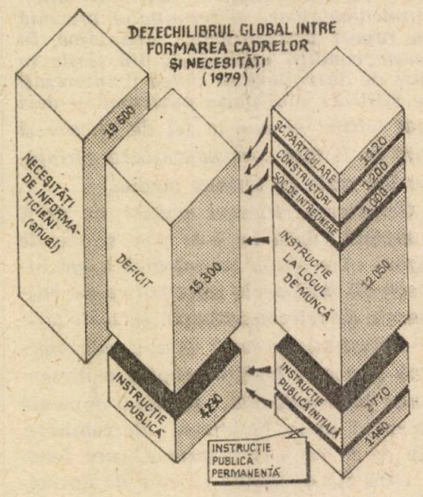

la nivelul de 125 000 în 1985. Această situație a și determinat o reducere cu zece la sută a creșterii volumului de activitate al societăților ce operează în acest domeniu, deși se menține un nivel ridicat al cererii. Necorelările dintre necesitățile economiei și disponibilul de specialiști în informatică au drept cauză, așa cum se arată în articol, în principal, o serie, de modificări de profunzime, desfășurate în ritm rapid, ce au survenit la nivelul producției și utilizării echipamentelor informatice. Este relevantă în acest sens forța cu care informatica pătrunde în universul micro-economic : fiecare a douăsprezecea întreprindere franceză dispune de un ordinator. Faptul amintit vădește două consecințe importante în ce privește cererea de cadre calificate; pe de o parte o creștere a personalului specializat care să opereze în cadrul unităților respective, iar, pe de altă parte, o creștere a necesarului de personal la unitățile producătoare de echipamente. Acest din urmă aspect se împletește strîns cu perfecționările extrem de rapide înregistrate în planul tehnicilor informatice care determină, la rîndul lor, substanțiale modificări în ponderea diferitelor specialități. Astăzi, afirmă Patrick Arnoux, se conturează o cerință tot mai mare de specialiști în programarea calculatorului în comparație cu cei care asigură realizarea echipamentelor ca atare ; totodată, sînt necesare din ce în ce mai multe cadre calificate în domeniul tehnicilor de întreținere.

Aspectele anterioare se referă în exclusivitate la specialiștii informaticieni. Aplicarea pe scară tot mai largă a diverselor tehnici informatice moderne — telematică, robotică etc. va determina o schimbare de optică — imperativ ce devine tot mai actual — asupra conținutului pregătirii profesionale a unei părți tot mai mari din populația activă. Asigurarea unui minimum de cultură informatică devine astfel o problemă stringentă pentru întreg personalul dintr-o unitate economică, acțiune de pregătire care, opinează autorul studiului, trebuie să înceapă încă din timpul școlii.

VIDEOTEX

CERCETĂRILE care se desfășoară în prezent în domeniul tehnicilor de informație audio-vizuală, denumite tot mai frecvent „Videotex", prezintă două caracteristici mai importante: pe de o parte, acestea se desfășoară în cadrul unor programe naționale de amploare, iar, pe de altă parte, au la bază opțiuni strategice privind dezvoltarea anumitor segmente în cadrul tehnicilor respective, considerate capabile să asigure producătorilor o anumită supremație tehnologică. Sistemul francez, de pildă (denumit simbolic „télématique") este orientat spre o cît mai variată gamă de aplicații a computerelor la sistemele de comunicație existente și, în primul rînd, a transmisiei telefonice. Cele mai importante realizări în această direcție sînt o carte de telefoane electronică și un sistem ieftin de transmitere a facsimilurilor de text.

Specialiștii japonezi, la rîndul lor, își vădesc originalitatea în redarea caracterelor, prin afișare pe ecran, direct de la un computer de mari dimensiuni, ceea ce permite desenarea și prezentarea unor scheme grafice în culori. Informaticienii canadieni au obținut succese tot pe linia perfecționării părții grafice. Imaginile ce apar pe ecran sînt înmagazinate într-un microprocesor prin descompunerea lor în diverse forme geometrice : puncte, linii, dreptunghiuri, poligoane. Acest procedeu permite programatorului să simuleze, pe ecran, mișcarea. El poate prezenta fotografii în alb și negru îndeajuns de detaliate și precise. Totodată, o nouă generație de sisteme de informație audio-vizuală se află în curs de pregătire. Prin utilizarea fibrelor optice, și reducerea considerabilă a dimensiunii unor echipamente — astfel încît acestea să poată fi introduse în aparatul televizorului — se estimează o scădere semnificativă a costurilor deopotrivă cu asigurarea unei calități superioare în reproducerea informațiilor.

CREATIVITATEA ŞI DESCHIDERILE SPRE VIITOR

Ce rol vor avea ştiinţa şi tehnologia în acest penultim deceniu al secolului XX, cum vor susţine ele posibilităţile de progres ale economiei, ale societăţii ? Aceste întrebări polarizează atenţia tehnologilor, a cercetătorilor în domeniul ştiinţelor sociale, a specialiştilor care se ocupă cu studiul viitorului.

O serie de elemente pot fi considerate de pe acum semnificative ; între acestea dezvoltarea explozivă a ramurilor şi subramurilor ce încorporează rezultatele cele mai noi ale cercetării ştiinţifice, supranumite şi „industrii ale inteligenţei". Telematica, biotehnologiile, roboţii industriali, sistemele moderne de telecomunicaţii, industriile antipoluante etc. etc., vor condiţiona, potrivit opiniilor convergente a tot mai mulţi specialişti, nu numai dezvoltarea economico-socială ci înseşi ambianţa şi modul de viaţă al speciei umane, calitatea vieţii sale, configuraţia viitoare a societăţii.

CUM POT FI STIMULATE CREAŢIA ŞI INOVAREA ?

DACĂ pînă în epoca noastră creaţia unor inventatori solitari constituia regula, în prezent aceasta este înlocuită tot mai mult de creaţia în grup, denumită frecvent **creativitate.** Este aprecierea pe care o face într-un recent număr al său, consacrat în întregime invenţiei şi inovaţiei, revista „Science et Vie". În timp ce actul creaţiei era acceptat ca un fenomen capricios care survine de o manieră aleatorie şi imprevizibilă, creativitatea intervine atunci cînd este necesar, se exercită asupra unui anumit subiect şi poate să îndeplinească un program prestabilit, cu o aproximaţie rezonabilă. Pentru a se ajunge la acest rezultat au fost necesare progrese pe două planuri distincte: pe de o parte descompunerea şi **înţelegerea** procesului creaţiei, pe de altă parte, **stăpînirea,** în vederea reproducerii, a atitudinii creatorilor.

În ceea ce priveşte procesul, se apreciază că actul creaţiei se situează la polul opus actului logic direct al deducţiei. Logica pleacă de la principii la consecinţele lor ineluctabile, restructurînd ceea ce este cunoscut şi obţinînd din aceasta maximum de rezultate posibile. Creaţia, însă, părăseşte drumurile bătătorite ale gîndirii logice, făcînd chiar incursiuni în zona absurdului. Creativitatea practică, dealtfel, metodic aceste incursiuni, alternînd două faze de **lucru,** pe care revista le denumeşte **îndepărtare** şi **selectare.** Îndepărtarea consistă în a produce cît mai mult material imaginar în legătură cu problema dată, realitatea şi logica fiind, pentru moment, neglijate în favoarea imaginaţiei, spontaneităţii, intuiţiei. Cea de-a doua fază, selectarea, beneficiază de prima: rezultatele imaginarului sînt selectate, ceea ce permite, pas cu pas, o reîntoarcere spre realitate, dar o reîntoarcere îmbogăţită cu idei noi.

O cercetare de creativitate apare deci ca o succesiune de salturi în imaginar şi de reîntoarceri spre realitate. Un astfel de proces poate fi realizat cu ajutorul unei mari diversităţi de tehnici. dar, se apreciază, că cunoaşterea şi aplicarea acestor tehnici nu ar putea să dea decît puţine rezultate dacă ele nu sînt însoţite de o schimbare de atitudine. Creaţia nu rezidă nicidecum în aplicarea unor reţete, ci solicită o anumită „stare de creaţie", respectiv capacitatea de a adopta modul, deosebit de particular, de a gîndi al creatorilor.

După revista citată, modul creator de a gîndi poate fi definit prin patru mari caracteristici ale comportamentului:

— **exprimarea:** ideile, absurde sau nu, interesante sau nu, sînt exprimate fără nici o opreliştе.

— **ascultarea:** toţi stimulii exteriori sînt acceptaţi pentru a determina, fără nici o constrîngere, toate excursiile intelectuale posibile.

— **asocierea:** ideile se asociază spontan, se combină, se îmbogăţesc, se înlănţuiesc pentru a construi o gîndire nouă.

— **încrederea:** avînd convingerea că reuşita cercetării nu provoacă pentru moment îndoieli, toată energia este angajată, fără reţinere, în desăvîrşirea experienţei.

Desigur, acest mod de a acţiona **„în stare de creaţie"** nu poate fi decît excepţional.Dacă el permite să se creeze, în schimb, pentru a obţine rezultate de pe urma creaţiei, se consideră că este necesară o cu totul altă stare de spirit, deci este necesar să fie învăţată şi stăpînită tehnica intrării şi ieşirii din starea de creaţie. Or, experienţa a dovedit că munca în grupuri mici constituie ucenicia cea mai rapidă şi cea mai eficace pentru învăţarea tehnicii şi atitudinii de bază. Totul se petrece ca şi cum grupul, în întregul său, ar simboliza un creator. Schimburile de idei, care în sistemul clasic aveau loc în mintea unui singur individ, se realizează acum între participanţii grupului, care se reuneşte pentru un timp determinat (cîteva zile) şi, excepţional, în afara cadrului obişnuit de muncă şi de viaţă. Expunerea, ascultarea, asocierea, încrederea se învaţă atît prin gesturi cît şi prin cuvinte şi idei.

Pe această bază, arată publicaţia citată, în ultimii 20 de ani a fost pusă la punct o schemă de intervenţie în creativitate: pentru a lucra asupra unei probleme este constituit un grup de 8—10 persoane, jumătate specialişti familiarizaţi cu problema, jumătate persoane aflate total în afara ei. Animatori ai grupului le propun o serie de activităţi prin care grupul intră treptat în starea de creaţie, alternînd incursiunile spre imaginar cu întoarcerile spre real. Rezultatul îl constituie acumularea de idei noi care sînt reţinute atunci cînd par plauzibile şi realizabile, şi care, mai tîrziu, vor fi testate şi supuse experimentelor. Scopul acestei activităţi în grup este deci de a descoperi noi piste care urmează să fie cercetate şi aprofundate ulterior.

În legătură cu raportul dintre alte două noţiuni de largă circulaţie, revista „Science et Vie" consideră că există o diferenţă fundamentală între **invenţie** — rezultată din cercetare — şi **inovare** — produsul final al unei acţiuni reuşite de dezvoltare. Continuînd eforturile cercetării, inovarea ar comporta mai multe etape la capătul cărora anumite cheltuieli financiare, materiale şi eforturi umane vor fi materializate în produse sau procedee noi.

Etapele principale ale cercetării — dezvoltării, ar putea fi definite, apreciază publicaţia, după cum urmează :

— **Incitarea** — sub presiunea unei anumite nevoi, este formulată o cerere nouă, în urma căreia se naşte o idee, care poate să provină fie dintr-un program intern de cercetare fie din contracte externe.

— **Concepţia** — concretizarea ideii într-un plan de lucru.

— **Propunerea** — proiectul este furnizat conducerii întreprinderii sau instituţiei.

— **Acceptarea** — după evaluarea făcută de specialişti, proiectul este aprobat.

— **Realizarea** — conduce — printr-o serie de sub-etape — la comercializarea produsului sau procedeului. În această detaliere primele trei etape se referă la invenţie, iar ultimele două faze aparţin inovaţiei, care poate să ia forma unui produs concret, un material nou, un sistem original sau un nou mod de exploatare a unui material existent sau chiar o nouă metodă de organizare.

Se consideră că fazele inovării şi invenţiei diferă şi din punct de vedere al necesarului de fonduri, de regulă în faza inovării (dezvoltarea unui produs sau procedeu comercializabil) acestea fiind mult mai importante decît în cea precedentă. Este citat exemplul Angliei unde conservatorismul firmelor capabile să finanţeze inovarea le împiedică să corespundă cerinţelor de imaginaţie şi risc care trebuie să caracterizeze o întreprindere inovatoare, ceea ce face ca numeroase invenţii de origine britanică să se concretizeze în străinătate, mai ales în Statele Unite.

În afară de factorii financiari se a-

precizează că succesul inovării depinde în mare măsură și de factorii de producție. De regulă tehnicienii au tendința să perfecționeze la extrem produsul, introducînd cele mai noi rafinamente tehnice, ceea ce poate să întîrzie — mai ales în microelectronică — prea mult comercializarea produsului. Între perfecționismul tehnologic și restricțiile pieței trebuie ales momentul propice care să permită producerea și vînzarea, lăsînd totodată, poarta deschisă pentru perfecționări ulterioare. Perfecționismul riscă, de asemenea, să conducă la ceea ce este numit un produs „inproductibil" adică incapabil să funcționeze într-un mediu diferit de cel strict controlat în care a fost creat și produs, și, deci, a cărui fabricație în serie devine astfel irealizabilă. Succesul anumitor industrii vest-germane și japoneze se apreciază că nu este străin de legăturile foarte strînse existente între faza dezvoltării și producția propriu-zisă, de rolul mult mai important decît în Anglia de exemplu, pe care îl au responsabilii producției, în procesul inovării.

Se consideră că **prospecțiunea comercială** este deosebit de importantă pentru succesul inovației, deoarece este mult mai avantajos ca cererile utilizatorilor finali să fie încorporate în caracteristicile funcționale ale unui produs sau procedeu înainte de definitivarea lui, mai ales că, în numeroase cazuri, analiza ulterioară a pieței potențiale pentru produse deja create a evidențiat numeroși factori care nu fuseseră avuți în vedere în cursul fazei de definitivare.

Este citat cazul unui producător vest-german al unui terminal de teleinformatică pentru S.U.A. care, înainte de studiul de piață, a realizat un material extrem de durabil și ca atare scump. Or studiul de piață a relevat ca utilizatorul tip din S.U.A. cerea un material mai puțin durabil, contînd pe un progres tehnologic suficient de rapid, care să determine achiziționarea, la fiecare trei ani a unui model ameliorat. Deci din punct de vedere al raportului preț-performanță produsul respectiv nu era competitiv.

De aceea se consideră că în procesul inovării, al realizării deci a unor produse sau procedee noi, este necesar, pentru ca acestea să se dovedească competitive, să fie acordată atenție următoarelor categorii de probleme :

— noul produs să fie bine adaptat capacităților de producție ale clientului sau rețelei sale comerciale.

— definirea și comensurarea pieței potențiale.

— dezvoltarea anumitor părți ale proiectului în măsura în care beneficiarul nu dispune de competența necesară.

— adaptarea produsului pentru producție; spre exemplu, după confirmarea posibilității prototipului este necesar să se verifice dacă performanțele medii ale produsului de serie rămîn satisfăcătoare în ciuda variațiilor introduse de componente și că fabricația în serie nu este compromisă de solicitarea unui nivel nerealist de precizie. Se apreciază că succesul constructorilor japonezi de televizoare a depins, și de faptul că au acordat o atenție deosebită creării unor componente electronice care să se preteze inserției cu mijloace automatizate. Ca atare procesul de automatizare al fabricației unui televizor japonez este mai mare decît al altor produse similare ceea ce este avantajos atît la nivelul costurilor de fabricație cît și al fiabilității, deoarece automatizarea asigură o mai mare regularitate, în performanțele produsului.

— elaborarea unei strategii de marketing.

— stabilirea și dezvoltarea unei rețele de vînzare și de servicii de influențare după vînzare.

În continuare, revista apreciază, că pentru o întreprindere, inovarea este la fel de importantă și atunci cînd este vorba de ameliorarea procesului de fabricație, în acest caz obiectivul fiind identificarea, în vederea concentrării eforturilor asupra lor, a elementelor tehnice permițînd creșterea cea mai importantă a productivității muncii.

În sfîrșit, inovarea este necesară în însuși modul de organizare a procesului de cercetare-dezvoltare, deoarece, consideră publicația, gestiunea unui departament de cercetare-dezvoltare poate să fie bună sau slabă, la fel ca orice alt tip de activitate, deși ea are anumite specificități care o individualizează :

— schimbarea activităților și metodelor este un element permanent și important.

— lucrătorii acestui domeniu trebuie să aibă aptitudini ieșite din comun, de a gîndi original creator, și de regulă sînt o insatisfacție dacă nu au de rezolvat probleme interesante.

— evaluarea rezultatelor unui efort de cercetare-dezvoltare este dificilă și ca atare sînt greu de stabilit și criteriile pentru aprecierea performanțelor serviciului sau ale personalului.

— o ierarhizare a serviciului riscă să înăbușe libera circulație a ideilor inovatoare, care de regulă se realizează mult mai ușor într-un climat de relații profesionale între egali.

Pornind de la aceste direcții principale ale inovării revista citată apreciază că în multe cazuri, apare eficient ca întreprinderile să facă apel la o instituție sau societate specializată în activitatea de inovare, care, datorită experienței acumulate în acest domeniu specific, sînt capabile să accelereze procesul inovării și să-i mărească rentabilitatea. În orice caz, se subliniază în încheiere, într-o lume din ce în ce mai conștientă de necesitatea de a inova este de dorit, este chiar esențial, să fie pus în valoare orice mecanism sau mijloc susceptibil de a facilita legătura dificilă, dar care nu poate fi disociată pentru a obține rezultate, între spiritele inventive și sursele de finanțare a inovației, acestea din urmă, fiind de multe ori prea puțin deschise noului.

N. I.

Materialele în viitorul previzibil

TEHNOLOGIA materialelor se află la răscruce. Ani de migăloase investigații au permis valorificarea quasicompletă a proprietăților celor mai uzuale metale, mase plastice, cauciuc, ceramică și sticlă, ceea ce, la nivelul actualelor tehnologii a determnat creșterea considerabilă a operațiunilor legate de prelucrare. Ce se va întîmpla însă în viitor, mai ales dacă luăm în considerare implicațiile profunde ale crizei energetice ?

Omul tehnologic, se arată într-un amplu material documentar publicat în revista „The Economist", are la dispoziție aproape toate materialele de care va avea nevoie într-un viitor previzibil. Ceea ce are de făcut este să-și incite imaginația pentru a realiza noi combinații, pentru a îmbunătăți calitățile materialelor existente. El poate, de asemenea, să învețe să le utilizeze mai bine, mai ales pentru a economisi energia. Acestea pot fi considerate sarcini strategice. La nivel tactic, confruntarea pune față în față două grupe principale de materiale : metalele și materialele plastice. În momentul de față cele mai numeroase opțiuni înclină încă spre metal, datorită imenselor sale disponibilități structurale ; într-o perspectivă mai largă materialele plastice ar putea avea cîștig de cauză, dar ambele se află în dificultate în fața ofensivei unor materiale noi — supraceramicele, compozitele, materialele obținute pe cale biologică.

● **Materialele plastice.** Pentru un timp — cei mai mulți oameni de știință o afirmă —, nici un nou polimer nu va mai revoluționa lumea. De aceea, investigațiile cele mai recente s-au orientat spre realizarea unor aliaje din aceste materiale. În mod concret se încearcă combinarea unor polimeri care au proprietăți deosebite, dar a căror utilizare pe scară mare este stînjenită, fie de prețul relativ ridicat, fie de condițiile deosebite pe care le implică prelucrarea lor — cu materiale ieftine sau mai maleabile. Pînă astăzi au fost obținute însă numai 60 de astfel de aliaje datorită, în principal, metodelor empirice de aliere.

O variantă a metodelor de aliere o reprezintă tentativa de a obține un polimer care să fie bun conducător de electricitate. Specialiștii au descoperit că, prin adăugarea unei cantități infinitezimale de iod la un polimer realizat pe bază de acetilenă se poate obține un material asemănător metalului, capabil să asigure o conductibilitate a curentului electric de 100 bilioane ori mai mare decît în cazul materialului plastic brut. Mai mult chiar, schimbarea substanței de adaos — respectiv a iodului — permite obținerea de semiconductori. Tocmai de aceea, susțin specialiștii, nu se întrevede nici un obstacol ca, într-un anumit orizont de timp, rezistențele elecrice, diodele și tranzistorii să fie realizați din poliacetilenă. În această perspectivă, înseși circuitele integrate realizate pe această bază s-ar putea dovedi mai ieftine decît cele confecționate din siliciu.

● **Metalele.** Unul din răspunsurile cele mai viabile pe care metalurgia le-a dat ofensivei materialelor plastice îl constituie utilizarea pulberilor metalice. Aceste pulberi metalice sînt presate și sinterizate într-o formă anumită — procedeu care se apropie prin precizie și economicitate de procedeul injectării utilizat în tehnologia maselor plastice. Practic, în cazul utilizării pulberilor metalice nu se înregistrează pierderi de material în condițiile unor performanțe tehnice ridicate.

Pornind de la rezultatele enunțate cercetările din acest domeniu al metalur-

giei urmărește extinderea tehnologiilor respective la fabricarea în cantități mari a benzilor de oțel. În întreaga lume, actualmente, benzile de oțel sînt obținute prin turnarea metalului în lingouri și, ulterior, prin deformarea acestora printr-un sistem de role, procedeu care implică importante consumuri energetice. Prin metoda pulberilor această fază energo-intensivă dispare complet. Metalul topit este suflat într-o pulbere fină apoi răcit cu apă și depus, precum o peliculă de film, pe o curea de transmisie. Procedeul amintit permite realizarea unor însemnate economii întrucît linia tehnologică ca atare reprezintă circa o treime din instalațiile clasice.

Cercetările în domeniul metalurgiei se îndreaptă și spre îmbunătățirea parametrilor tehnico-funcționali ai unor materiale consacrate cum este, de pildă, oțelul inoxidabil. Realizat într-o mare gamă de tipuri și destinat unui cîmp larg de întrebuințări, oțelul inoxidabil își pierde, totuși, calitățile sale anticorozive la o temperatură de peste 900°C. Pentru a înlătura acest neajuns un grup de cercetători britanici a reușit să introducă atomi de aluminiu în structura de atomi de fier și crom a oțelului inoxidabil. Aluminiul se prelinge la suprafață și formează o crustă de alumină protectoare.

● **Compozitele** sau substanțele de amestec, au fost utilizate inițial în industria aeronautică. Ele se prezintă sub forma unui filament de diametrul unui fir de păr învelit de jur împrejur cu un material moale, cleios, care în anumite condiții se întărește. Avantajul pe care îl prezintă aceste materiale, ce au pătruns relativ recent în utilizările industriale, constă în rezistența lor deosebită, precum și în faptul că ele nu cedează brusc la o solicitare mare. Fibrele care sînt supuse presiunii cedează lent și nu toate în același timp.

Materialele supercompozite realizate pe cale artificială au un precedent natural : lemnul, care, privit la microscop, se prezintă ca un amalgam de substanțe moi și substanțe dure. Imitînd structura lemnului, în jurul anului 1950 au apărut din laboratoarele de cercetări fibre de sticlă întărită cu mase plastice. Astăzi, o mai largă circulație au compozitele pe bază de fibre de carbon. Rezistența acestora este deosebită : într-o exprimare plastică, fibrele de carbon au aceeași rezistență în comparație cu oțelul, pe care o are oțelul față de plumb.

Cu toate aceste avantaje, extinderea utilizării acestor materiale întîmpină unele dificultăți. Pe primul plan se situează prețul ridicat. Tocmai de aceea, se întreprind ample investigații care să permită extinderea gamei de substanțe utilizate drept substanțe de bază și, cu deosebire, obținerea de astfel de substanțe ieftine.

Ceramicele. Tehnica nucleară a transformat multimilenara practică a olăritului într-o tehnologie ultramodernă. Tratată prin procedee speciale, ceramica s-a vădit a fi un material cu proprietăți deosebite care îl face apt pentru utilizări la temperaturi foarte înalte ; ea este anticorozivă, mult mai ușoară decît oțelul și extrem de dură. Dealtfel, tocmai această duritate neobișnuită ridică importante probleme în ce privește prelucrarea acestui tip de material.

În industrie, cele mai importante utilizări se întrevăd la fabricarea motoarelor de automobil — pentru pereții cilindrilor —, pentru camerele de combustie unde, ridicarea temperaturii la care se desfășoară arderea gazelor de amestec poate constitui o sursă importantă de economisire a energiei și de diminuare a poluării.

Criza petrolului ar putea constitui momentul pentru promovarea altor materiale : reîntoarcerea la cauciucul natural, utilizarea masei verzi pentru obținerea de materiale plastice, nu prin metode clasice însă ci prin manipularea bacteriilor pentru obținerea de policeluloză etc. etc. Dar, desigur, aceste tipuri de materiale nu vor apare pe piață într-un an sau doi. Pentru a cuceri piața, titanul a avut nevoie de 20 de ani ; fibrele de carbon se află în plină competiție; extrapolînd, era comercială a noilor tipuri de materiale este așteptată spre primul secol al mileniului următor.

C. P.

Materiale extradure

Materialele extradure cunosc o tot mai largă extindere în industrie : pentru lasere, generatoare cuantice, aparatură microelectronică, mașini unelte de înaltă performanță etc. În natură, aceste materiale se găsesc însă în cantități limitate, sînt dispuse neuniform pe suprafața globului și necesită adesea, cheltuieli și consumuri energetice tot mai mari pentru a fi obținute din zăcăminte. Iată, deci, argumentele care stau la baza preocupărilor pentru elaborarea unor înlocuitori sintetici. Bucurîndu-se de o bună tradiție în acest domeniu, cercetătorii sovietici de la Institutul de Cristalografie al Academiei de Științe a U.R.S.S. au înregistrat, în ultima vreme, importante succese pe linia elaborării de materiale sintetice de înaltă duritate. Introducerea în circuitul productiv a unor cristale extradure obținute pe cale sintetică, precum și a unor pietre scumpe cum sînt diamantul, rubinul, safirul, granatul este eficientă atît din punctul de vedere al înlocuirii materialelor naturale cît și prin faptul că permite extinderea utilizării acestor tipuri de materiale specifice proceselor moderne de producție la noi domenii ale industriei.

Roboți industriali

ÎN limbaj tehnic un robot desemnează un braț mecanic, cu diferite grade de mobilitate, care poate imita o mare varietate de gesturi omenești. Cele două calități ale unui robot utilizabil în industrie sînt dexteritatea și posibilitatea de a fi programat. Dexteritatea unui robot este o funcție ce decurge din construcția sa : roboții pot fi acționați pneumatic, electric sau hidraulic. Cît de ușor poate fi programată mașina și cît de sofisticată poate fi programarea depinde numai de computerul robotului. Important este ca roboții să fie programați pentru funcții diferite, astfel încît să fie utili în industriile cu producție de serie, în care mii de repere sînt produse în serii scurte.

Două dintre operațiile care în mod curent sînt îndeplinite de roboți sînt vopsirea prin pulverizare și sudura cu arc. Robotul care dispune de un pistol de pulverizat sau de o lampă de sudură a „învățat" o ordine prestabilită de mișcări. Roboții joacă, de asemenea, un rol important în multe uzine ce folosesc turnarea sub presiune.

O a doua generație de roboți — mai mici, mai ieftini și mai preciși — se dovedește foarte utilă la înlocuirea muncitorilor la liniile de asamblare, îndeplinind diverse sarcini, cum ar fi fixarea componentelor, sau confecționarea unor mici piese ale dispozitivelor electrice.

O mare problemă o constituie adaptarea proceselor tehnologice ale uzinelor la roboți. De exemplu, atunci cînd o întreprindere cumpără un robot de sudură, ea trebuie să asigure ca părțile ce trebuie sudate să fie prezentate robotului în mod corespunzător. Acesta este programat să execute o serie fixă de mișcări de fiecare dată ce i se prezintă un nou set de piese. Dacă piesele nu se potrivesc exact — fie datorită unor defecte de fabricație, fie pentru că dispozitivul de prindere nu le menține în poziția corectă — robotul nu poate să-și urmeze ordinea de mișcări prestabilită. Ca urmare, componentele ce urmează a fi sudate și dispozitivele de prindere trebuie confecționate cu mare precizie.

Roboți pentru roboți

Una dintre cele mai mari firme producătoare de echipament electronic din Japonia — Fujitsu Fanuc — construiește în momentul de față o uzină în care roboții vor fabrica alți roboți. Uzina, deservită de treizeci de roboți și de un personal tehnic de 120 de persoane, va produce 350 roboți pe lună, alături de alte 500 de tipuri de utilaje electronice. Deși personalul tehnic va lucra 8 ore pe zi, uzina va produce timp de 24 ore, roboții și utilajele automate preluînd sarcinile de producție în restul zilei.

Principala sarcină a roboților va fi să aprovizioneze mașinile-unelte automate de tăiere și prelucrare cu componente metalice, care formează baza noilor roboți. Camere TV vor supraveghea roboții la lucru în lipsa tehnicienilor. Compania japoneză intenționează să instaleze monitoare speciale care vor opri roboții automat la apariția unor defecțiuni.

Pentru a mări gama de aplicabilitate a roboților industriali se încearcă realizarea unor roboți care „să vadă". Aceștia ar putea opera și în cazul în care piesele componente ar fi prezentate la întîmplare, oferind astfel posibilități de folosire mult mai mari. Noile mașini vor dispune de o cameră de televiziune care transmite informații de poziție brațului robotului, ceea ce va permite robotului să adopte o poziție corectă față de un obiect. În acest nou sistem, dezvoltat de firma americană Unimation — cea mai mare producătoare de roboți din lume — o cameră T.V. captează imaginea obiectelor din jurul robotului. Computerul conectat la această cameră transformă imaginea într-un cod digital, care este comparat cu codurile obiectelor stocate în memoria computerului. În acest mod, computerul poate stabili identitatea unei piese care circulă pe banda unui conveior. El poate fi, de exemplu, instruit să pună piese de diverse dimensiuni în containere diferite pentru a fi transportate în alte sectoare ale uzinei.

Roboți cu degete

Un grup de specialiști ai firmei britanice GEC-Marconi se preocupă în momentul de față de modificarea roboților existenți pentru realizarea unor sarcini complexe. Roboții urmează să dispună de niște „degete" care pot monta piesele pe mici ansambluri electronice. Degetele se află într-un dispozitiv de apucare ce se fixează la capătul unui braț obișnuit de robot. Dispozitivul actual are patru degete, care pot ține piese mici, cum ar fi circuitele integrate, dar modelele viitoare ar putea avea șaisprezece. Firma constructoare consideră că noii roboți vor putea să înceapă să lucreze în uzine în 1983.

Printre alte sarcini, roboții urmează să introducă circuitele integrate în locurile fixate de pe plăcile cu circuite imprimate, operațiune pe care, în prezent, o pot îndeplini numai oamenii.

Acest tip de roboți va dispune, după toate probabilitățile, de trei computere, bazate pe microprocesoare, care vor dirija brațul robotului, degetele sale și o mică masă turnantă pe care vor fi așezate piesele ce urmează să fie asamblate. Programele celor trei computere trebuie astfel concepute încît să asigure ca fiecare parte a sistemului să fie sincronizată cu celelalte două.

Pentru ca roboții să contribuie în mod efectiv la îmbunătățirea productivității, specialiștii apreciază că trebuie luate în considerație mai multe aspecte :

— Un singur robot într-o unitate de producție este neeconomic și nepractic. Este recomandabilă găsirea a cel puțin cinci aplicații înaintea introducerii unui robot. Chiar dacă inițial nu se instalează decît un robot, el trebuie considerat ca parte dintr-un plan mai larg de folosire a altor roboți pentru realizarea unor economii considerabile.

— La analizarea eficienței utilizării unui robot trebuie luat în considerare întregul sistem în care robotul urmează să lucreze și efectele lui asupra altor procese tehnologice pentru a avea certitudinea că robotul va fi folosit cît mai eficient.

— Este necesară pregătirea unui personal cu înaltă calificare pentru stabilirea și remedierea rapidă a defecțiunilor roboților.

— O atenție deosebită trebuie acordată reproiectării spațiilor uzinale în care roboții își vor desfășura activitatea, adaptării mașinilor și a proceselor tehnologice existente la noile necesități.

Industria biotehnologică

Cel mai vechi proces biotehnologic este fermentația — prezentă în creșterea aluatului, în fabricarea berei și în producerea ceaiului și cafelei (care necesită, între altele, o etapă de fermentare). Dar noul avînt cunoscut de biotehnologie se bizuie în principal pe două tehnici revoluționare : manipularea genetică și imobilizarea enzimelor.

Manipularea genetică este folosită de către biotehnologi pentru mărirea repertoriului genetic natural al unui microorganism. De obicei, scopul urmărit este de a dona microorganismului o genă pentru o enzimă sau un hormon de o asemenea manieră încît produsul acelei gene să fie ulterior, sintetizat de către microorganism. Dezvoltarea plină de succes a manipulării genetice are la bază descoperirea unor noi enzime și perfecționarea unor tehnici mai vechi de către specialiștii în biologia moleculară și microbiologie.

De o importanță crucială pentru acest proces a fost dezvoltarea unor vectori care au capacitatea să transporte genele străine în microorganisme, ca și accelerarea tehnologiei secvențiale a acidului dezoxiribonucleic (DNA). Baza manipulării genetice o constituie, însă, descoperirea unor enzime care secționează DNA-ul la nivele specifice (enzime restrictive), închid tăieturile și copiază DNA-ul din acidul ribonucleic mesager.

Folosirea enzimelor este o tehnică mai veche, aplicată într-un număr de industrii, de la cea alimentară la cea chimică. Dar enzimele purificate sînt molecule solubile și, de aceea, nu sînt ușor de separat de produsul muncii lor. În plus, enzimele sînt foarte greu de reciclat. Aceste dificultăți au dus la dezvoltarea, spre sfîrșitul anilor șaizeci, a așa numitelor enzime imobilizate, enzima fiind legată chimic de o matrice solidă sau prinsă într-un gel microcelular. Enzimele imobilizate au fost aplicate cu succes, de exemplu, la producerea penicilinelor semisintetice, la producerea pe scară mare a fructozei din porumb și la analiza colesterolului din sînge. Celulele imobilizate au avantaje potențiale cînd stabilizarea unei enzime este dificilă sau cînd o coenzimă sau o serie de enzime sînt necesare pentru sinteză.

O tehnologie promițătoare se află în spatele producției comerciale a anticorpilor ameliorați pentru cercetare, diagnostici și întrebuințări chimice. Cheia acestei tehnologii o constituie celula hibridă, o „invenție" care are aproximativ cinci ani. Celulele naturale secretoare de anticorpi nu pot supraviețui mult timp în cultură și nici produce anticorpi destul de puri pentru a constitui o sursă comercială de anticorpi. Însă o celulă hibridă, rezultatul fuziunii dintre o celulă producătoare de anticorpi și o celulă tumorală, se dezvoltă și se divide continuu. Și toate celulele ce provin din hibridul original secretă aceiași anticorpi puri.

În multe țări se fac, de asemenea, cercetări ample privind problema fixării azotului și la alte plante în afara leguminoaselor (în special la cereale) sau privind transferul genelor de fixare a azotului la plante. Există, pe lîngă acestea, și perspectiva realizării, prin manipulare genetică, a unei noi surse de variabilitate genetică controlată pentru producerea unor varietăți noi, de mare rezistență și randament. Perspectiva cea mai apropiată este însă aceea a unor noi produse farmaceutice realizate la un preț convenabil prin fermentație. Hormonii umani

(Continuare în pag. 45)

Cultura microalgelor

In cîteva regiuni ale Bulgariei, care beneficiază de condiții climaterice favorabile, se cultivă cu mult succes microalge din genul Scenedesmus și Chlorella, relatează revista „Commerce exterieur bulgare".

Bunele rezultate înregistrate în cultura artificială a acestor microalge sînt fructul cercetărilor științifice din cadrul laboratorului de algologie de pe lîngă Academia bulgară de științe. Studiile efectuate au stabilit că masa biologică a algelor are un conținut mediu de proteine de circa 50—60%, iar în unele cazuri de 80%. Această masă conține substanțe oleaginoase, lipide, aminoacizi, astfel încît microalgele stimulează dezvoltarea animalelor, contribuind la o creștere rapidă a greutății lor și la o îmbunătățire a calității cărnii. De asemenea, producția de ouă la găinile hrănite cu alge poate crește cu circa 12%. Efecte la fel de bune au fost obținute și prin folosirea algelor ca îngrășămînt la culturile de orez, ceapă și alte culturi agricole, cît și în creșterea viermilor de mătase.

Algele cultivate în Bulgaria sînt, de asemenea, utilizate cu succes în medicină și în industria farmaceutică. Ele s-au dovedit deosebit de eficiente în tratarea eczemelor, ulcerului și a diferitelor plăgi și infecții. Algele permit, de asemenea, purificarea aerului și a apelor reziduale din industrie și agricultură.

Reflecții la sfîrșit și început de deceniu

Limite ale teoriei și constrîngeri ale practicii

ÎNCERCAREA de a descifra trăsăturile caracteristice ale evoluției economiei mondiale în ultimul deceniu și de a deduce pe această bază tendințele de viitor ni se pare o acțiune deosebit de temerară. Cu atît mai mult în cadrul unui articol nu ar fi posibilă o analiză exhaustivă a desfășurării vieții economice a lumii în acest atît de bulversat și contradictoriu deceniu, și de aceea vom încerca să facem numai unele considerente asupra cîtorva trăsături și fenomene economice mai pregnante ale perioadei.

Confruntată cu o avalanșă de crize — energetice, financiar-valutare, de materii prime, ecologice etc., etc., economia lumii — în ansamblul ei — a înregistrat un ritm de creștere diminuat în comparație cu ritmurile cunoscute în deceniile precedente. Iar prognozele pentru perioada următoare estimează continuarea tendinței de diminuare a acestora. Astfel, în Raportul Băncii Mondiale asupra dezvoltării în lume se apreciază că, pe plan mondial, rata medie anuală de creștere a produsului intern brut (PIB) va fi în 1975—1985 de 4,2% în comparație cu perioada 1960—1970 cînd a fost de 4,9%. Această tendință este mai accentuată în țările industrial dezvoltate.

Complexitatea economiei mondiale și multipolarizarea dezvoltării economiilor naționale

PE FUNDALUL unor confruntări acerbe pe piața mondială, economiile naționale ale statelor — în măsură evident diferită — au fost silite să facă față unor restricții de natură energetică, de natură financiar-valutară, crizei de materii prime, restrîngerii posibilităților de import-export a produselor construcției de mașini, datorită diminuării investițiilor în întreaga lume și multor altor dificultăți. Creșterea vertiginoasă a prețului petrolului și altor combustibili, ajungerea la scadență a creditelor angajate de țările în curs de dezvoltare în deceniile trecute în care își accelerașeră creșterea, inflația generalizată și cronicizată în statele capitaliste, au condus la majorarea dobînzilor pe piața mondială, au accentuat tendințele protecționiste și au perturbat fluxurile de mărfuri și de capital. Rigorile cheltuielilor pentru energie, în mod deosebit, au determinat în țările importatoare de petrol o puternică reacție de adaptare a strategiei creșterii economice, a structurilor economiilor naționale la aceste restricții. În perioada de după 1973 statele vest-europene, Japonia, S.U.A., s-au angajat într-o acțiune rapidă — adeseori dramatică în plan social — de restructurare a economiilor. Cum era și firesc s-a **vădit tendința de restrîngere a activității în industriile mari consumatoare de energie și a celor bazate pe materii prime importate.** Siderurgia, anumite domenii ale construcțiilor de mașini, industria textilă, chimică, în general industriile cu consumuri mari de materii prime importate și de energie au fost redimensionate spre limitele asigurării consumului intern, stimulîndu-se implantarea lor în țările deținătoare de materii prime. De asemenea, se remarcă orientări noi spre metalurgia de mare tehnicitate, spre chimia de mic tonaj, spre industria medicamentelor și cosmetică, spre industriile ce înglobează cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, informaticii, microprocesoare, audiovizuale, etc. Anumite mari industrii au fost grav afectate. Concomitent s-au afirmat o serie de mici industrii și întreprinderi — unele chiar artizanale, care valorificau mai rapid și superior creativitatea tehnico-științifică națională, și care se vădeau mai suple, mai apte să se adapteze la noile rigori ale pieței mondiale, să pătrundă în segmente neacoperite ale acesteia, să stimuleze și să satisfacă noi nevoi sociale. Trebuie subliniat însă faptul că o dezvoltare constantă în ciuda recesiunilor — au înregistrat serviciile, iar industria turismului s-a vădit a fi în continuu avînt.

În aceste condiții se remarcă **o corelație tot mai strînsă între capacitatea și rapiditatea de adaptare, de inovare și performanțele obținute pe piața mondială.** Este ilustrativ în acest sens exemplul Japoniei ale cărei industrii, pentru a răspunde nevoilor și restricțiilor pieței mondiale, s-au reconvertit de 3 ori în mai puțin de 25 de ani, vizînd îndeosebi segmentele cu deschidere spre tehnologiile noi. Țară, cu resurse reduse de materii prime și energie, dar care își extinsese industrii mari consumatoare de materii prime și energie, ca siderurgia, construcția navală, chimia, Japonia a luat încă din 1971 măsuri pentru o nouă orientare spre industriile de inteligență ca: exploatarea oceanelor, centrale nucleare, informatică, telecomunicații, aparataj medical, biotehnologie, industrii antipoluare, croitoria de lux etc. Aparent eterogene aceste industrii au comun faptul că răspund la 3 exigențe: 1) produsele lor sînt din ce în ce mai mult cerute pe piața mondială, nu numai în țările industriale ci și în cele în curs de dezvoltare. 2) Fabricarea acestor produse necesită puțină energie și materii prime sau permit economisirea acestora. 3) Accentul principal cade pe marele conținut de creativitate și pe calificarea forței de muncă.

Pentru a face față crizei de resurse energetice și de materii prime, țări ca Germania occidentală, Olanda, Suedia etc., au restrîns și înnoit sectorul siderurgic, au diversificat industria alimentară și a bunurilor de consum, au impulsionat industriile cu consumuri energetice reduse. Tendințe asemănătoare se remarcă și în unele state în curs de dezvoltare. Dar ceea ce aduce nou deceniul al optulea este preocuparea statelor nu atît de a dezvolta aceleași domenii cît de a stimula multiple și diverse activități care valorifică mai bine pe piața mondială creativitatea proprie, fie că aceasta se manifestă în știință, tehnică, în servicii sau în agricultură. Multipolarizarea dezvoltării s-a dovedit a fi o garanție de suplețe, deci de securitate, în condițiile restricțiilor noi de pe piața mondială. Franța, bunăoară, a valorificat intens prestigiul de care se bucură gastronomia franceză, industria sa cosmetică, de parfumerie îndeosebi, industria modei și chiar muzica ușoară pentru a pătrunde pe piețe greu accesibile ca cea americană sau japoneză. În afară de industriile bunurilor de consum, Franța a stimulat industria aeronautică, domenii în care ocupă un loc important pe piața mondială și se preocupă intens de impulsionarea tehnicilor de utilizare a energiilor neconvenționale.

Dacă facem o comparație cu situația economică a deceniilor anterioare putem spune că ceea ce a caracterizat cu pregnanță climatul economic al deceniului analizat a fost o atmosferă de pesimism economic, alternînd cu un optimism rezervat, o atmosferă încărcată de tensiuni și evoluții contradictorii, prefigurînd o mobilitate structurală nemaiîntîlnită în istorie.

O altă trăsătură importantă a evoluției economice din deceniul scurs este aceea că creșterea economică are tendința de a se baza tot mai mult pe factorii calitativi. După cum apreciază omul de știință francez Albert Ducroq într-un articol din ziarul „Le Figaro", sfertul de veac 1945—1970 ne-a pus în fața unei spectaculoase dezvoltări cantitative. A urmat apoi un deceniu de reflecție. Pentru perioada 1980—2000, se prognozează o extraordinară evoluție calitativă, materia cenușie și tehnologia urmînd să înlocuiască materia primă, un rol crescînd vertiginos revenind informaticii.

Restricțiile și impulsurile noi ale vieții economice și „certitudini" științifice care nu mai sînt adevărate

CREȘTEREA rolului factorilor calitativi, a productivității muncii, ca urmare a pătrunderii inovației în toate domeniile producției și ale vieții economico-sociale, concomitent cu necesitatea reciclării și refolosirii tuturor materiilor și energiilor a condus de pe acum la o diversificare și o combinare a complexelor productive care face tot mai dificilă delimitarea unor ramuri de producție distincte. În general, evaluările cantitative devin neconcludente și adesea inoportune, iar unele raționamente și calcule comparative clasice încetează de a mai fi operante. De asemenea, o serie de adevăruri economice consacrate, referitoare la rolul și factorii creșterii economice, la structurile economice, la ponderea și rolul anumitor ramuri

economice, cu care ne-am deprins să operăm în analizele economice nu ne mai ajută să înțelegem ceea ce s-a petrecut în lumea economică a deceniului scurs și nici să desprindem concluzii de viitor. În aceste condiții încercarea de a observa fenomenele noi ce s-au petrecut în economia mondială și de a le evalua cu ajutorul instrumentarului cunoscut, al teoriilor bine înrădăcinate în arsenalul gîndirii economice mondiale, care dădeau forță de convingere unui șir de raționamente, nu este de natură să lămurească situația nouă, să dezvăluie acțiunea unor legități și îndeosebi să elucideze rolul unor aspecte calitative necuantificabile.

Dacă ținem seama de faptul că definițiile, noțiunile sînt formulate îndeobște cu tendințe de absolutizare, ne putem lesne imagina ce dificultăți se pot crea atunci cînd acestea sînt confruntate cu realități fundamental schimbate și în continuă și accelerată prefacere. Și poate că unul din învățămintele pe care le putem desprinde din cercetarea caracteristicilor deceniului economic încheiat ar fi acela de a nu ne lăsa amăgiți de adevăruri pe care știința le-a consacrat într-o anumită etapă, dar al căror conținut (reflectînd realități radical diferite față de cele actuale) a rămas — așa cum e de altfel firesc — în urma vieții economice atît de contradictorii, complexe și dinamice. Viața economică a lumii a devenit atît de bogată în fațete și determinări, atît de complexă și interdependentă, de ancorată în peisajul mereu schimbător al vieții social-politice a omenirii, încît devine necesar ca și instrumentarul cercetării economice să se îmbogățească corespunzător pentru a deveni mai receptiv față de diversitatea mesajelor practicii economice, să utilizeze și anumite instrumente perfecționate din alte discipline pentru a putea surprinde cu mai multă acuitate și claritate conținutul proceselor și fenomenelor noi și mai ales relațiile dintre ele în cadrul sistemului complex al economiei mondiale.

La accentuarea mobilității vieții economice mondiale este necesar să se răspundă printr-o mobilitate sporită a gîndirii economice, printr-o adaptabilitate sporită la condițiile noi. Fiecare noțiune, adevăr, raționament corespunde realităților specifice ale unei anumite etape istorice, iar dacă se continuă a se opera cu ele în condiții diferite apare pericolul de a se ajunge la concluzii eronate ce pot dăuna practicii economice. Multiplicarea ramurilor, diversitatea și contradicțiile evoluției lor provoacă în mod firesc nedumeriri și aruncă îndoieli asupra consistenței unor judecăți acceptate referitoare la rolul pe care îl îndeplinesc sau îl au de îndeplinit într-un complex economic. Scrutarea proceselor din realitatea economică relevă caracterul tot mai relativ al unor noțiuni ca cele de „înaintat", „rămas în urmă", „ramuri de vîrf", „ramuri purtătoare sau propulsoare de progres tehnic" și „ramuri tradiționale". Una din cauzele acestor evoluții este accelerarea schimbării de roluri între ramuri. Bunăoară, dacă industria textilă a îndeplinit rolul de ramură de vîrf timp de peste două secole, cea a oțelului un secol, industria de automobile mai puțin de un secol, producția de articole electrocasnice a avut acest rol mai puțin de un sfert de secol. Schimbarea rolului ramurilor, caracterul de relativitate al însești noțiunilor de „înaintat", „de vîrf" etc. decurge și din aceea că ramurile cu ponderi în scădere în privința producției, a forței de muncă ocupate și a capitalului utilizat, în realitate nu rămîn deloc în urmă în privința tehnicii folosite sau al angrenării lor în diviziunea internațională a muncii. Ultimii ani oferă, așa cum sublinia Jean Chénevier în studiul său „Inovează pentru a supraviețui", o mare lecție și anume că distincția dintre sectoare de vîrf și tradiționale nu mai există. Activități tradiționale pentru țările dezvoltate ca exploatarea marină devin sectoare de vîrf în momentul în care se dezvoltă acvacultura, exploatarea petrolului în mare sau extragerea de noduli metalici. Construcțiile care recurg la tehnici și materiale din cele mai moderne pentru a economisi energia nu mai au nimic tradițional. Sectorul agroalimentar cu ajutorul biotehnologiei devine un sector de vîrf. Inovația pătrunde adînc și revoluționează toate sectoarele. În aceste condiții crește importanța capacității de adaptare la restricții, a capacității de inovare și de valorificare superioară a tuturor potențialităților economiilor naționale în contextul accentuării interdependențelor economice și a concurenței pe piața mondială.

Dacă încercăm să ne întrebăm în raport cu ce s-au produs schimbările recente în peisajul economic mondial este necesar să menționăm, în afară de criza de resurse energetice și de materii prime, impactul exploziei demografice. Faptul că în 4 decenii populația globului s-a dublat a condus la o creștere accelerată a cererii de produse de consum și în primul rînd de produse agroalimentare. În aceste condiții a crescut importanța sectorului agricol pentru dezvoltarea economico-socială a fiecărei țări. Printre judecățile de valoare, considerate încă drept lucruri de la sine înțelese, este și evaluarea structurii economiilor naționale pe baza criteriului gradului de prelucrare. Dar aplicat la analiza concretă a situației unor state ca S.U.A., Canada, Australia, aceasta nu mai poate explica nici ponderea pozițiilor pe care le ocupă statele respective în diviziunea internațională a muncii, nici raționalitatea specializării.

Considerarea unei ponderi ridicate a agriculturii în structura economiei ca un semn de înapoiere economică (în condițiile în care datorită creșterii demografice și multor altor factori socio-economici cererea de produse agroalimentare tinde să nu fie acoperită integral la nivel mondial și mai ales în condițiile în care însăși producerea resurselor alimentare a devenit un proces intens impregnat de cuceririle științelor agrobiologice, dotat cu tehnici și tehnologii moderne și utilizînd produse chimice și energetice), **a devenit o simplă prejudecată, a cărei persistență nu poate fi decît dăunătoare practicii.** Cu tot mai multă pregnanță se dovedește că impulsionarea dezvoltării domeniului agroalimentar constituie pentru orice țară o adevărată pîrghie, o condiție esențială pentru însuși accesul pe calea dezvoltării economice.

În zilele noastre exportul de produse ale agriculturii ori ale industriei extractive a încetat să mai fie o expresie a rămînerii în urmă ori a slăbiciunii pe piața mondială. O dovedește cazul S.U.A. — deținătoarea unei ponderi importante în exportul mondial de produse agricole — cea mai mare mașină agricolă a lumii, care în 1980 a exportat alimente în valoare de 41 miliarde de dolari. Iar în privința productivității din acest domeniu faptul că fiecare fermier american hrănește 60 de persoane în comparație cu un fermier din Europa occidentală care hrănește numai 20 de persoane, este concludent. De asemenea, trebuie amintită situația Canadei, Australiei, cu ponderi peste medie a exporturilor de produse agricole ori ale industriei extractive, dar pe care acest lucru nu le împiedică să dețină poziții însemnate în economia lumii.

Alt adevăr sacrosanct, conform căruia dezvoltarea industriei constructoare de mașini și metalurgiei peste medie ar fi indicatori de forță în economia mondială, se dovedește de asemenea neconcludent, mai ales atunci cînd se analizează evoluțiile recente ale pozițiilor ocupate de diferite țări în producția și comerțul mondial. Cazul Angliei și al Belgiei dovedește cu prisosință acest lucru, ele pierzînd locurile prioritare în ierarhia mondială.

Pentru analiza situației din ultimul deceniu nu mai este concludentă compararea anumitor indicatori ai structurilor economice și ai indicatorilor exporturilor, iar încercarea de găsire a unui optim internațional comun este cu atît mai hazardată.

Diferența tot mai mare dintre faptele și fenomenele economice concrete pe de o parte, și teoriile, adevărurile, ipotezele științifice, tradiționale, pe de altă parte, dovedește că realitatea a devenit mai greu sesizabilă, mai dificil de definit cu instrumentarul științific conceput în alte condiții. De aceea, este necesar ca știința să studieze ceea ce se petrece în viața economică concretă contemporană și să nu rămînă fixată asupra certitudinilor anterior dobîndite. Pentru că, în realitate, așa cum spunea un filozof, dificultățile nu vin atît de la lucrurile pe care nu le știm ci de la cele pe care le știm... dar care nu mai sînt adevărate. De aici necesitatea adoptării unei poziții lucide, realiste, față de instrumentele și adevărurile științifice cu care se operează, pentru a nu se ajunge în situația de a încerca înghesuirea realității într-un pat al lui Procust, crezînd că o putem face să corespundă unor adevăruri perimate. Timpul este necruțător, evoluția economică e atît de contradictorie, accelerată și diversificată încît este din ce în ce mai greu să se stabilească un diagnostic al vieții economice mondiale actuale utilizînd judecățile de valoare cu care ne-am deprins în ultima jumătate de secol. Pentru a înțelege prezentul, și mai ales pentru a putea evalua corect cerințele viitorului, este necesar să regîndim cu atenție faptele, fenomenele economice, pentru a desprinde ceea ce este nou și de perspectivă în tendințele evoluțiilor și să fim tot mai circumspecți față de judecăți de valoare, de anumite criterii de ierarhizare și de analiză a structurilor economice, față de unii indicatori cantitativi care s-ar putea spune ne-au intrat în reflex, dar care nu mai au aceeași semnificație și valoare cognitivă în noile condiții. Situațiile economice ale statelor, pozițiile pe care le ocupă în ierarhia mondială în funcție de capacitatea lor de adaptare la restricțiile contemporane, de aportul lor de inventivitate și inovare, în raport cu aptitudinea lor de a-și valorifica optim potențialitățile economice, trebuie analizate fără nici un fel de prejudecăți. Noul tablou al vieții economice contemporane, caracterizat printr-o adîncire a interdependențelor dintre state, concomitent cu intensificarea protecționismului, cu multiplicarea măsurilor restrictive și prin prefigurarea tendinței spre o profundă și accentuată prefacere structurală face din ce în ce mai dificilă sesizarea fenomenelor noi, înlănțuirea dintre ele, previziunea tendințelor de viitor. În zilele noastre orice țară, oricît de mare, cumpără, adaptează ori creează tehnologii noi și materii prime. Adevărata problemă constă **în ce proporții, cu ce finalitate și cu ce eficiență** face opțiunile respective, iar pentru alegerea tehnologiilor cele mai raționale din punctul de vedere al restricțiilor energetice și de materii prime, al restricțiilor de poluare etc., trebuie plecat de la analiza mediului economico-social și geografic propriu în scopul adoptării unor soluții specifice, corespunzătoare problemelor locale. Același lucru este valabil și pentru analiza raționalității

unora sau altora din importurile de materii prime naturale și îndeosebi a purtătorilor de energie. **Esențialul este valorificarea superioară a acestora, restrîngerea consumului lor la strictul necesar.**

„Tehnologiile noi" — revoluționează toate sectoarele vieții economice și sociale. Așa cum am amintit mai sus, agricultura cuplată cu știința și tehnica, cu bioingineria devine sector deosebit de productiv și competitiv pe piața mondială în condițiile evoluției demografice actuale. Toate aceste fapte ale vieții economice curente ne dezvăluie o situație care a devenit oarecum perimată în domeniul teoriei economice. Mari dezbateri economice bazate pe alternativa agricultură-industrie, urbanizare sau dezvoltare rurală, import sau substituție de import apar astăzi ca false dileme.

Ceea ce se cere azi aprofundat este **căutarea proporției optime pentru o anumită perioadă de timp,** între cele două extreme, dozarea cît mai rațională și conformă cerințelor, potențialităților și condițiilor concrete ale statelor, pentru dezvoltarea lor economică armonioasă și eficientă. O multitudine de probleme stringente, deosebit de grave și complicate care preocupă practica construcției economice așteaptă să fie studiate și aprofundate în vederea elaborării unor variante de soluții practice, eficiente.

Tabloul economic al lumii contemporane este deosebit de labil și de aceea este greu să îl percepem corect tocmai datorită perturbării reprezentărilor noastre prin răsfrîngerile ideilor și modelelor preconcepute cu care operăm și prin caracterul limitat și relativ al unor cifre, indicatori etc. Este ca imaginea statică a unui clișeu fotografic comparată cu o suită de secvențe cinematografice care permite o viziune mai realistă asupra lumii în mișcarea și transformarea ei, proiectată pe un fundal mai amplu. Realitățile economico-sociale recente nu pot fi surprinse numai în cifre și mai ales în unii indicatori statistici depășiți (fără a contesta, desigur, valoarea lor funcțională relativă etc.). Caracterul lor static, întotdeauna depășit temporal, împinge la o logică mecanicistă, simplistă, în judecarea fenomenelor care sînt de mare complexitate, profunzime, multidimensionalitate. Cu toate succesele dobîndite de matematică, cu toată sofisticarea instrumentarului matematic modern aplicat în economie, cu toate incontestabilele succese ale ciberneticii economice nu se poate spune că științele economice și cele interdisciplinare au reușit să-și adapteze instrumentarul la cerințele stringente ale practicii construcției economice din zilele noastre. Dar apare întrebarea — cum vom putea ieși din acest impas, cum va putea teoria să clarifice și să contribuie la soluționarea gravelor probleme economice cu care se confruntă lumea azi ? Realitatea se înfățișează în planuri multiple, mereu mai intens intercondiționate, cu reliefuri și înfățișări modificate fundamental, mereu fluctuante, care apar pline de sens, dar ea face necesară o percepere cu mult mai vie, mai proaspătă și mai realistă a fenomenului economic concret și a conexiunilor sale social-politice, ecologice etc., aceasta presupunînd un instrumentar tehnic de abordare, o metodologie mult perfecționate.

Procesele noi, fenomenele economice, restricțiile și rigorile apărute în ultimul deceniu ca urmare a unor profunde bulversări ale vieții politico-sociale a lumii, dar și a revoluției tehnico-științifice, manifestă tendința de a se continua și complica în deceniul în care ne înscriem. Aceasta face cu atît mai necesară analiza atentă a soluțiilor de adaptare experimentate în diferite zone ale lumii pentru a putea desprinde eventuale învățăminte din reușitele cît și din dificultățile și contrarietățile cu care au fost confruntate statele în deceniul încheiat. Preîntîmpinarea noilor complicații, greutăți și restricții ce vor apare pe arena mondială face tot mai necesare încercările de evaluare a direcțiilor, domeniilor, soluțiilor de adaptare la exigențele și rigorile viitorului. Dar asupra unora din aceste probleme vom încerca să reflectăm în numărul viitor al revistei.

Maria D. POPESCU

Industria biotehnologică

(Urmare din pag. 42)

enzimele sau anticorpii vor înlocui produsele animale sau vor da naștere unor noi terapii.

Mai puțin spectaculoasă, dar tot atît de importantă, apare perspectiva unor noi vaccinări ieftine, sigure și eficiente. Prin separarea genei pentru un antigen virotic din componenții toxici sau infecțioși, această proteină inofensivă poate fi produsă ieftin de un microorganism. Progrese însemnate se raportează deja în privința vaccinurilor împotriva hepatitei tip B și a gripei. Vaccinuri animale ieftine vor contribui la creșterea productivității în agricultură : obținerea unor vaccinuri contra febrei aftoase sau a pestei porcine deschide perspectiva eradicării acestor boli.

Manipularea genetică oferă totodată noi instrumente de diagnosticare în medicină. Astfel noi tipuri și subtipuri de viruși pot fi recunoscuți după seriile lor diferite de DNA și sondaje de DNA complementare acestora se vor dovedi foarte eficiente în diagnosticare și epidemiologie.

Un alt factor important care încurajează dezvoltarea biotehnologiei îl reprezintă necesitatea trecerii de la combustibili fosili la resurse energetice regenerabile. Pe măsură ce produsele petrochimice devin din ce în ce mai scumpe, biotehnologiei i se deschid foarte mari perspective pentru realizarea unor produși chimici în masă. Japonia, care are deja un avans incontestabil în domeniul biotehnologiei, are o industrie foarte rentabilă, bazată pe fermentație, care produce aminoacizi și acizi organici. Dar aceasta se bazează în mare parte pe microbiologia convențională, genetică și unele materii prime de fermentație și poate fi contestată de noua biotehnologie aplicată unor noi surse ale biomasei. Deoarece mulți produși microbieni — proteine, polizaharide, acizi organici etc. — pot fi obținuți la un preț de cost mai scăzut decît cel al produselor petrochimice, specialiștii preconizează acum obținerea unor noi biopolimeri, biosolvenți și biodetergenți.

Biotehnologia poate aduce o contribuție importantă și la rezolvarea problemelor energetice ale lumii. În țări cu climă tropicală cum este de exemplu Brazilia, au fost adoptate proiecte importante pentru producerea etanolului din trestie de zahăr sau casava pentru a fi folosit drept carburant la automobile. Multe țări occidentale industrializate au început să-și examineze propriile resurse de biomasă pentru valorificarea lor în scopuri energetice ; s-a dovedit că deșeurile industriale și din agricultură pot fi transformate în produse folositoare, (de exemplu, pentru hrana animalelor) ; o tehnologie potențială o reprezintă transformarea celulozei în combustibili lichizi sau gazoși.

Interesul de care se bucură astăzi biotehnologia în lume se reflectă în numeroasele programe guvernamentale ce vizează implantarea și dezvoltarea acestei noi tehnologii. În Japonia, Oficiul pentru promovarea științei a elaborat un program sistematic pentru cercetarea și dezvoltarea tehnologiei enzimelor și a făcut o analiză detaliată a efectelor ei posibile asupra industriei și a societății. În Uniunea Sovietică s-a adoptat în anul 1974 un decret guvernamental în vederea accelerării dezvoltării biologiei moleculare și a geneticii moleculare și folosirii pe scară largă a realizărilor în agricultură, medicină și industrie. În Polonia, Institutul de biochimie și biofizică de pe lîngă Academia de științe și-a propus realizarea fixării azotului de către unele plante agricole în următorii 10—15 ani. O altă preocupare inclusă în planul de cercetare de viitor o reprezintă modificarea genelor cerealelor astfel încît proteinele din cereale să furnizeze întreaga gamă de aminoacizi necesari pentru hrana omului.

Țările Pieței comune au adoptat recent un program de cercetare și dezvoltare în domeniul „tehnologiei biomoleculare", care cuprinde șase proiecte ce privesc tehnologia enzimelor, metode de detoxificare industrială și umană, detoxificarea substanțelor otrăvitoare, stabilizarea și reglarea genelor transferate, inclusiv regenerarea in vitro *a celulelor de plante, metode de detectare a contaminării în unele soiuri de fermenți.*

Se consideră că un obiectiv de importanță majoră pentru viitorul biotehnologiei îl constituie — alături de adoptarea unor programe de cercetare — pregătirea unor noi cadre de biotehnologi și îndrumarea unor biologi spre acest nou domeniu.

V. N.

ŞANTIER

EDITORIAL 1981

Teoria şi practica investiţiilor

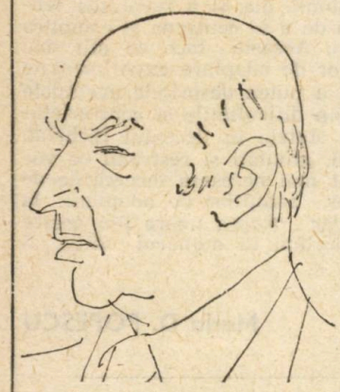

— Care sînt, în viziunea autorului, reperele teoretice ale corelaţiei investiţii-creştere economică ?

— Am pornit de la necesitatea elaborării unei teorii a investiţiilor integrată în teoria creşterii economice, apţă să întregească cu noi modalităţi de analiză şi de acţiune practica economică şi să răspundă astfel sarcinilor cuprinse în documentele de partid cu privire la creşterea eficienţei investiţiilor. Lucrarea este structurată pe trei părţi organic integrate şi anume : teoria investiţiilor în contextul creşterii economice; economia investiţiilor la nivel macroeconomic şi economia investiţiilor la nivel microeconomic. Prima parte cuprinde o argumentare a necesităţii teoriei investiţiilor, întemeiată pe faptul că aceasta prelungeşte teoria creşterii economice în spaţiul teritorial şi microeconomic. Din acest motiv obiectul teoriei (economiei) investiţiilor il constituie tocmai formularea unui nou concept al acestei activităţi complexe — care să răspundă cerinţelor şi restricţiilor creşterii economice actuale, elaborarea unor noi metode şi indicatori de analiză economică care să contribuie la mai buna fundamentare a deciziilor de investiţii.

— Ce elemente concură la atingerea optimului investiţional la nivel macro şi microeconomic?

— Faptul că m-am oprit pe larg asupra problemelor privind economia investiţiilor la nivel macroeconomic, rezidă deopotrivă în necesitatea de a integra acest nivel în teoria generală a investiţiilor pe care încerc să o fundamentez, iar pe de altă parte din importanţa practică a alocării eficiente de resurse la nivelul întregii economii. În lucrare analizez detaliat legătura complexă dintre componentele timp-spaţiu, a căror coordonare reprezintă esenţa activităţii de planificare a obiectivelor de investiţii, evidenţiind, totodată, schimbările previzibile ce survin în activitatea de investiţii, specifice conceptului de eficienţă economică în acest domeniu. Un alt capitol este consacrat locului investiţiilor în conceptul de optim macroeconomic. Formulez, astfel, concluzia că pentru maximizarea fondului bunăstării sociale, perioada de calcul este specifică fiecărei economii naţionale, depinzînd de eficienţa medie a fondurilor fixe productive — cu care se află în raport invers proporţional, — şi că în condiţiile ţării noastre această perioadă nu trebuie să depăşească 15 ani. Este formulat, de asemenea, conceptul de optim teritorial (judeţean), pe baza unui criteriu complex şi anume maximizarea atragerii în circuitul economic a resurselor judeţului, concomitent cu minimizarea cheltuielilor de investiţie şi de producţie aferente noilor unităţi ce se amplasează pe teritoriul judeţean. Sînt de asemenea subliniate unele aspecte privind localizarea obiectivelor de investiţii, corelaţia dintre mărimea localităţilor şi mărimea obiectivelor industriale.

O altă parte a lucrării este axată pe analiza eficienţei economice a investiţiilor la nivel micro, ideea de bază fiind aceea că variantele optime trebuie să minimizeze cheltuielile totale de investiţii, producţie şi de transport a materiilor prime şi produselor finite, ceea ce se poate obţine folosind metoda programării liniare. Pentru analiza dinamică a eficienţei obiectivelor de investiţii propunem în lucrare utilizarea indicatorilor „rata de rentabilitate economică", „cheltuieli totale actualizate", „venitul net actualizat", „indicele de eficienţă", „cursul de revenire net actualizat al valutei".

(Eugen Topală, „Investiţiile şi creşterea economică", Editura Politică)

Factorul demografic, în procesul creşterii

— Pe ce se întemeiază preocuparea pentru o asemenea problematică ?

— Mobilul elaborării acestei lucrări — care reprezintă un nou titlu în colecţia Biblioteca Oeconomica a Institutului de Economie Socialistă, realizată în colaborare cu Editura Academiei, îşi află multiple cauze. Cea mai importantă rezidă în însesi amploarea şi interconditionarea strînsă a factorului demografic şi a celui economic, în necesitatea de a desluşi noi aspecte ale acestui proces de accentuată complexitate. Căci, cu toate eforturile depuse pînă acum în

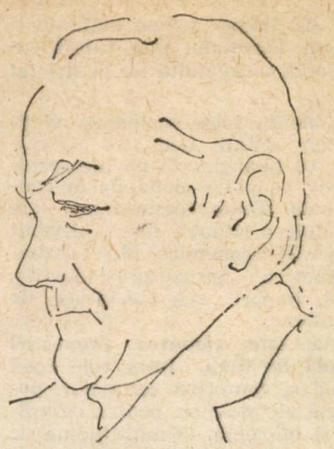

planul investigaţiei ştiinţifice nu toate aspectele impactului au fost pe deplin elucidate. Explicaţia rezidă, în parte, în însesi sistemul relaţiilor reciproce — al buclelor de retroacţiune, cum mai sînt denumite — dintre variabilele economice şi demografice, care vădesc un caracter extrem de complex.

— V-am solicita să expuneţi succint coordonatele de bază ale lucrării.

— Am căutat, pe parcursul cărţii, să operez o delimitare — avînd drept material de analiză realităţile mondiale contemporane — a elementelor şi relaţiilor structurale ale sistemului demoeconomic, partea, poate, cea mai dificilă şi controversată a teoriei generale a populaţiei. Pentru a ajunge însă aici a fost necesar, ca în prealabil să procedez la o serie de clarificări conceptuale şi metodologice, să încerc să precizez conţinutul unor noţiuni de bază ale domeniului. Noţiunile de creştere, ca şi cea de dezvoltare, de exemplu, cu toate că revin în discuţiile specialiştilor ca adevărate leit-motivuri, sînt departe de a fi fundamentate satisfăcător. Această situaţie m-a determinat să încerc elaborarea unui instrumentar metodologic care să permită evaluarea contribuţiei reale a factorilor economici şi demografici în cadrul efortului de optimizare a impactului demoeconomic.

— Ce concluzii mai importante se desprind pe baza datelor analizate în lucrare?

Prelucrarea unui volum bogat de informaţii privind un număr mare de ţări a pus în evidenţă realismul strategiei româneşti de dezvoltare pe termen lung. Rezultatele ultimilor 15—20 de ani atestă, fără putinţă de tăgadă, că, în ciuda unor greutăţi cu care a fost confruntată, economia noastră s-a situat constant în rîndul celor mai dinamice economii din lume. În această apreciere am în vedere nu numai ritmurile medii anuale ale producţiei (totale, pe ramuri, pe locuitor etc.) ci şi profundele mutaţii produse în structura tabloului social-economic românesc.

Şi, fiind vorba de concluzii generalizatoare am să mai adaug încă una pe care m-am străduit să o pun în evidenţă în lucrare: adîncirea decalajelor internaţionale, proces cu implicaţii dintre cele mai profunde asupra posibilităţilor de progres ale ţărilor în curs de dezvoltare, de valorificare în beneficiul acestora a resurselor economice, în speţă a resurselor demografice de care dispun.

(Constantin Băloiu, „Evoluţia demografică şi creşterea economică", Editura Academiei)

Valenţele analizei statistice

— Ce ne puteţi spune în legătură cu obiectul şi problemele mai importante abordate în carte ?

— În volum sînt tratate cîteva dintre problemele cele mai actuale din Statistică matematică, prezentînd importanţă atît prin posibilităţile largi de aplicare în activitatea economică, cît şi prin evidenţierea contribuţiei aduse de cercetători români în acest domeniu. Sistematizarea problemelor s-a făcut astfel încît să-i dea posibilitatea cititorului să aleagă modelul statistic cel mai adecvat pentru prelucrarea şi interpretarea datelor cu care se întîlneşte în activitatea ce o desfăşoară.

Capitolele lucrării cuprind problemele importante ale Statisticii matematice, fără a insista însă asupra unor aspecte clasice ce pot fi urmărite în alte monografii de specialitate apărute la noi în ţară, ci încercînd să aducă „la zi" unele rezultate teoretice. Sînt prezentate modelele de analiză statistică a caracteristicilor calitative tratate pentru prima oară la noi în ţară în cadrul unei lucrări cu caracter monografic.

O pondere importantă în volum o au problemele de dependenţă stochastică, de analiză factorială şi planificarea experienţelor, realizîndu-se o legătură între analiza datelor calitative şi modelele statistice lineare. Problemele de statistică informaţională — avînd la bază conceptele de energie şi corelaţie informaţională considerate pentru prima oară, în mod sistematic de acad. O. Onicescu şi elevii săi — sînt prezentate împreună cu multiplele lor posibilităţi de aplicaţii practice.

Ultima parte a cărţii este destinată modelelor de dependenţă markoviană şi inferenţei statistice pentru aceste modele, relevîndu-se, deopotrivă, contribuţia şcolii româneşti la dezvoltarea teoriei probabilităţilor şi a statisticii matematice.

— În ce domenii îşi găsesc aplicabilitate modelele prezentate ?

— Modelele de analiză statistică pot fi aplicate în toate domeniile activităţii sociale, de la probleme de ecologie pînă la probleme de conducere a colectivităţilor, probleme de astrofizică etc. Acestea se dovedesc absolut necesare în cercetarea proceselor tehnologice moderne, a calităţii acestora, în studii de fizică, chimie, biologie, demografie, agricultură, medicină şi alte numeroase ramuri ale activităţii umane. De altfel, expunerea problemelor teoretice abordate este însoţită de numeroase aplicaţii din domeniul economic, de sănătate publică, agronomie, industrie etc. conferind lucrării un caracter integrant în raport cu necesităţile practice de analiză a unor fenomene din domeniile amintite şi sugerînd noi posibilităţi de aplicare.

— Cui se adresează în principal lucrarea ?

— Problemele şi modelele sînt prezentate într-un limbaj matematic curent şi sînt tratate în-

tr-un formalism matematic riguros. Cunoștințele matematice care se cer din partea unui cititor nu depășesc, totuși, cu mult, nivelul programelor de liceu sau de învățămînt superior economic. În context este folosit uneori — din necesități tehnice — și un aparat matematic mai complex. Acest fapt nu afectează însă înțelegerea modelelor expuse, grație numeroaselor exemplificări și aplicații practice.

Deci lucrarea se adresează unui cerc larg de cititori — economiști, ingineri, agronomi, biologi, lucrători în domeniul sănătății publice, cadre didactice și studenți din învățămîntul economic și tehnic. Pentru unele categorii de matematicieni lucrarea oferă un număr de probleme „deschise" privind modelarea statistică. Lucrarea trebuie privită totodată ca o introducere în înțelegerea rolului statisticii matematice în modelarea fenomenelor economice și sociale.

(Acad. Gh. Mihoc, V. Urseanu, E. Ursianu „Modele de analiză statistică", Editura Științifică și Enciclopedică)

Gîndirea economică din Transilvania

— Ce considerente v-au determinat să investigați gîndirea economică din Transilvania?

— Gîndirea economică din această parte a țării, din totdeauna românească, Transilvania, are o seamă de elemente caracteristice imprimate de modul în care au trăit românii aici, împreună cu alte naționalități conlocuitoare, de modul în care au creat bunuri materiale și valori spirituale. A trebuit să descifrăm mai întîi de toate contribuțiile școlii românești de gîndire economică la pregătirea spirituală a înfăptuirii Marii Uniri de la 1 decembrie 1918. Totodată, am pus în lumină ideile de bază ale gîndirii economice aparținînd naționalităților conlocuitoare din Transilvania, subliniind acele elemente care exprimă cel mai bine comunitatea de gînduri și aspirații care a unit de secole populația acestei zone.

— Care sînt ideile directoare ale cărții?

— Am procedat la investigarea unui bogat material documentar în limbile română, maghiară și germană și am trecut prin filtrul cercetării ideile, teoriile și doctrinele economice din perioada și spațiul geografic menționate în titlul lucrării, în strînsă legătură cu gîndirea economică din celelalte țări românești, din Ungaria, Austria și apoi imperiul dualist austro-ungar. S-au putut cristaliza, în acest fel, o serie de idei directoare în funcția de care au fost ordonate informațiile volumului. Aceste idei le-am sintetizat în ultimul capitol al lucrării. Una dintre problemele asupra căreia am stăruit în paginile cărții este ideea unității indisolubile dintre economic, social, național și politic în gîndirea economică transilvăneană. Și aceasta avea loc în condițiile în care în gîndirea economică burgheză a imperiului dualist și a altor țări se opera o separare a „economiei pure" de „economia socială".

Explicația rezidă în modul specific în care se dezvolta Transilvania în epoca modernă și cînd în mod obiectiv se accentuau acele procese care conduceau spre unitatea statală a României, fapt reflectat cu multă precizie și nuanțare de gîndirea economică românească. O altă idee directoare este cea după care românii, trăind, muncind și creînd valori materiale și spirituale alături de alte naționalități conlocuitoare au avut, în funcție de apartenența la clasele sociale existente, unele idei asemănătoare iar altele diferite. La români nu vom întîlni, de exemplu, o gîndire economică nobiliară sau teorii ale reformismului nemesesc; în schimb ei aveau o foarte riguroasă gîndire economică reflectînd interesele și aspirațiile maselor, gîndire revoluționar-democrată. Marea majoritate a românilor asupriți social și toți românii asupriți național, în gîndirea lor economică au trebuit să pună un accent deosebit pe revendicarea și susținerea drepturilor ca națiune. Acest fapt a și permis ca, în ciuda diferențierilor de clasă, să existe, pînă la 1918, o școală unitară românească de gîndire economică.

(Ivanciu Nicolae — Văleanu Toader Ionescu Iuliu Pinczes, „Gîndirea economică din Transilvania 1781—1918", Editura Academiei)

Mică enciclopedie monetară

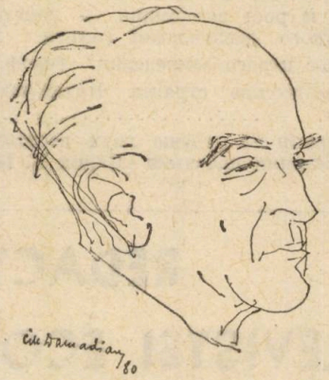

— Ce v-a determinat să alegeți acest subiect precum și prezentarea informațiilor sub forma unei „mici enciclopedii"?

— De-a lungul anilor mei de ucenicie, de activitate bancară sau financiară, de cercetare sau de catedră, am resimțit lipsa unei lucrări care să reprezinte o sumă a cunoștințelor actuale despre această mare necunoscută care se numește moneda. Această lipsă devine și mai pregnantă pe măsură ce activitatea umană este afectată tot mai mult de profundele implicații economice, politice, sociale, etice ale problemelor monetare, pe măsură ce aceste probleme se transformă în tot atîtea surse de dificultăți, pe măsură ce vocabularul de specialitate își deschide porțile unui număr tot mai mare de termeni noi veniți. Cu lucrarea anunțată m-am străduit să răspund după puterile mele acestei cerințe actuale. Cît despre forma de dicționar enciclopedic, am considerat că ea înlesnește consultarea. M-am ferit însă de rigiditatea care caracterizează adeseori tratarea termenilor într-o enciclopedie.

— Deși lucrarea cuprinde circa 800 de termeni, nu se poate spune că ea epuizează tot volumul cunoștințelor actuale de specialitate, care este de o complexitate enormă. Lucrarea cuprinde numai cunoștințele de bază, indispensabile pentru înțelegerea în general a fenomenelor monetare. A fost o preocupare constantă a mea de a nu trata problematica abordată decît pînă la nivelul la care poate fi urmărită de un număr mai mare de cititori. Cu toate acestea, nu consider că ea poate fi trecută în rîndul lucrărilor de popularizare. Este, de astfel, perfect posibil ca o lucrare cu caracter enciclopedic, pentru care n-am avut la dispoziție nici un model, să nu corespundă tuturor cerințelor. Unii cititori vor constata absența unor termeni, alții prezența unor termeni pe care îi consideră din punctul lor de vedere inutili. Unii vor aprecia anumite articole ca fiind insuficient dezvoltate, alții — ca fiind prea dezvoltate. În această privință am căutat să dozez expunerile în funcție de contingența lor cu domeniul principal: moneda. Acesteia și termenilor înrudiți le-am acordat firește o pondere majoră.

— Putem considera lucrarea anunțată drept o stringere în volum a articolelor cu caracter monetar publicate în revista noastră?

— Dacă ar fi fost așa, munca mea ar fi fost mult ușurată. Articolele de acest gen publicate în cursul anilor în „Scînteia", „Viața economică" și îndeosebi în „Revista economică" se regăsesc desigur ca temă, însă de cele mai multe ori prelucrate și dezvoltate, iar numărul termenilor tratați în carte este de cîteva ori mai mare decît al celor apăruți în reviste.

(Costin C. Kiriţescu : „Moneda Mică Enciclopedie" Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică)

Capitalul străin în economia României interbelice

— Din ce perspectivă ați analizat prezența și efectele capitalului străin asupra economiei românești în perioada interbelică?

— Analiza influenței capitalului străin asupra posibilităților de dezvoltare ale economiei noastre între cele două războaie mondiale — și nu numai asupra economiei —, necesită o abordare complexă. Am urmărit astfel, ca un prim obiectiv al cărții, să punem în evidență dimensiunile procesului și, în aceeași măsură să precizăm condițiile care au permis penetrația masivă a capitalului străin în România. Pe baza datelor pe care le-am avut la dispoziție am arătat, credem, convingător, faptul că în perioada interbelică România a reprezentat pentru marile puteri imperialiste o importantă zonă de exploatare. Cu poziții dominante în sectoare de bază ale economiei, capitalul străin asigura obținerea unor profituri atît de mari încît, de regulă, suma absolută a profiturilor depășea, în numai cîțiva ani, volumul capitalului investit. În perioada 1934—1938, de exemplu, profiturile nete declarate s-au ridicat la 16 637 miliarde lei ; ele au provenit în proporție de 80% din industrie, 9,3% din transporturi și comunicații, 6,6% din bănci, 2,4% din comerț, 1,5% din societățile de asigurare și 0,2% din societăți ale altor ramuri economice.

— Există temeiuri pentru a privi penetrația capitalului străin ca un proces, înregistrînd deci o anumită evoluție?

— Da. În perioada analizată profitul net declarat de capitalul străin a cunoscut o tendință de creștere continuă, ajungînd ca în anul 1938 să fie de aproape trei ori mai mare decît în 1934. Totodată s-a constatat și o puternică tendință de egalizare a ratei medii a profitului, ceea ce a făcut ca în 1938, rentabilitatea declarată de societățile anonime cu capital străin, în principalele ramuri ale economiei, să nu înregistreze diferențieri semnificative. Un alt element ce trebuie notat îl reprezintă modificările survenite în ponderea diferitelor capitaluri străine prin creșterea mai accentuată, în ultima parte a intervalului, a volumului capitalului german.

— În ce mod a fost influențată economia românească de prezența capitalului străin?

— În carte ne-am străduit să surprindem la dimensiunile reale, transferul de profituri efectuat, în perioada studiată, din țară spre exterior, ca un fapt ce atestă nivelul ridicat de exploatare a resurselor naționale. Astfel, totalul transferului efectuat — prin intermediul B.N.R. în anii 1922—1941, sub formă de profit și de capital de către capitalul străin din România, s-a ridicat la 317 803 milioane lei în 1938, iar plățile pentru cuponul datoriei publice externe la 88 973 miliarde lei ceea ce reprezintă de 2,8 ori totalul veniturilor bugetare ale statului român pe anul 1938/1939. În acest sens cuponul datoriei publice externe, care alături de transferul de profit și de capital, a îmbrăcat forma de plăți externe — care în anii 1922—1941 s-au ridicat la valoarea de 406 776 milioane lei, ceea ce reprezintă o sumă egală cu de 13,43 ori cheltuielile bugetare ale statului pe anul 1938/1939 sau de aproape două ori venitul național al României pe anul 1938. Alături însă de aceste aspecte „cuantificabile", ce proiectează — în toată amploarea sa, nivelul de exploatare a economiei românești de către capitalul străin, am analizat pe parcursul volumului și alte aspecte importante. Este vorba, în primul rînd, de o anumită structură ce a fost imprimată economiei românești, structură menită să-i confere acesteia rolul de furnizor de materii prime, pe de o parte, iar pe dealtă parte de piață de desfacere pentru produsele industriale. Această orientare a afectat pe o perioadă îndelungată posibilitățile de progres ale țării, influențînd, într-o anumită măsură deciziile în materoie de politică externă.

(Constanța Bogdan, Adrian Platon „Capitalul străin în societățile anonime din România, în perioada interbelică", Editura Academiei)

Interviuri realizate de
Cristian POPESCU
Desene de Cik DAMADIAN

Număr special de ANUL NOU

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 52 din 26 decembrie 1980

ROMÂNIA — NOI TREPTE ALE PROGRESULUI

— Bilanțul marilor înfăptuiri — chezășie a succeselor viitoare 2
— Realizări prestigioase în dezvoltarea economiei și creșterea bunăstării **(prof. dr. Gheorghe Crețoiu)** 3
— Cele mai mari realizări în creșterea nivelului de trai al poporului **(conf. dr. Costinel Lazăr)** 6
— Mutații calitative în structura consumului alimentar **(Grigore Vîlceanu)** 8
— Bugetul de stat pe 1981 — expresie a forței și trăiniciei economiei românești **(Theodor Stolojan)** 10
— Calendarul evenimentelor internaționale (I) România socialistă — militantă consecventă în slujba păcii și colaborării 12

O COMPONENTĂ DE BAZĂ A DEZVOLTĂRII — MATERIILE PRIME

— În căutarea unui echilibru : producție-consum **(Mircea Pîrjol)** 14
— Orizont 2000. Evoluții în structură și consum **(Iulian Dănescu)** 16
— Materiile prime de bază la confluența a două decenii 17
— Reflecții
- Stimularea unei alternative : înlocuitorii **(I. Aurel)**
- Reciclarea — o bogată „resursă geologică" **(Vasilie Bogdan)** 20
- Economisirea — cea mai ieftină resursă **(Corneliu Russu)**
- Tehnologiile — un „zăcămînt" inepuizabil **(Ion Crișan)** 21

ENERGIE ȘI DEZVOLTARE

— Politica energetică românească — prezent și perspectivă **(prof. dr. doc. Vasile Nitu)** 22
— Energia și creșterea economică — însemnări pe marginea unui deceniu zbuciumat **(dr. Aurel Iancu)** 24
— Restructurarea balanțelor energetice. Încotro ? **(Nicolae Liciu)** 26
— În fața unei noi agriculturi **(prof. dr. Oprea Parpală)** 28
— Promisiunile noilor surse de energie **(dr. Mihai G. M. Pop)** 30
ȚĂRI SOCIALISTE. ȘTIINȚĂ-TEHNOLOGIE ȘI ECONOMISIREA RESURSELOR 3

INFORMAȚIA — RESURSĂ DE PROGRES

— Sistemele informatice și utilizarea echipamentelor **(Nicolae Badea Dima, Gavril Gavrilescu, Marin Roșu, Constantin Toma)** 3

CREATIVITATEA ȘI DESCHIDERILE SPRE VIITOR

— Cum pot fi stimulate creația și inovarea ? 3
— Reflecții la sfîrșit și început de deceniu. Limite ale teoriei și constrîngeri ale practicii **(Maria D. Popescu)** 4
— Șantier editorial 1981 4

IN THIS ISSUE

— Highly prestigious achievements in the economic development and growth of the standard of life **(Prof. Dr. Gheorghe Crețoiu)** 3
— Looking for an equilibrium : production-consumption **(Mircea Pîrjol)** 14
— The Romanian energy policy : present and prospects **(Prof. Dr. Vasile Nitu)** 22
— The energy and the economic growth — marginal notes for an uneasy decade **(Dr. Aurel Iancu)** 24
— Towards a new agriculture **(Prof. Dr. Oprea Parpală)** 28
— The socialist countries. Science-technology and resources saving 32
— Reflections at the end and at the begining of a decade. The limits of the theory and practice restraints **(Maria D. Popescu)** 43

DANS LE NUMÉRO

— Réalisations prestigieuses dans le développement économique et l'accroissement du bien-être **(prof. dr. Gheorghe Crețoiu)** 3
— A la recherche d'un équilibre : production — consommation **(Mircea Pîrjol)** 14
— La politique énergétique roumaine : présant et perspectives **(prof. dr. Vasile Nitu)** 22
— L'énergie et la croissance économique. Notes en marge d'une décennie tourmentée **(dr. Aurel Iancu)** 24
— Devant une nouvelle agriculture **(prof. dr. Oprea Parpală)** 28
— Pays socialistes. La science, la technologie et l'économie des resources 32
— Reflections à la fin et au commencement d'une décennie. Les limites de la théorie et les contraintes de la pratique **(Maria D. Popescu)** 43

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Престижные достижения в развитии экономики и увеличении благосостояния **(проф. др. Георге Крецою)** 3
— В поисках равновесия: производство-потребление **(Мирча Пыржол)** 14
— Энергетическая программа Румынии — настоящий момент и перспектива **(проф. др. доц. Василе Ниту)** 23
— Энергия и рост экономики — заметки относительно одного беспокойного десятилетия **(Аурел Янку)** 25
— На пороге нового земледелия? **(проф. др. Опря Парпалэ)** 28
— Социалистические страны. Наука-технология и сбережение ресурсов 32
Размышления на рубеже двух десятилетий. Пределы теории и принуждения практики **(Мария Д. Попеску)** 43

REDACȚIA „REVISTEI ECONOMICE" UREAZĂ TUTUROR CITITORILOR ȘI COLABORATORILOR SĂI LA MULȚI ANI 1981!

SUMARUL REVISTEI NOASTRE PE ANUL 1980 VA APARE ÎN NR. 1 DIN 2 IANUARIE 1981 AL SUPLIMENTULUI „R. E."

Redacția și administrația: București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, 70159, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

ÎNCĂLŢĂMINTE PENTRU SEZONUL DE IARNĂ

Încălţămintea modernă cu feţe din înlocuitori este impermeabilă, galoşată, căptuşită cu materiale groase, călduroase.

Iubitorii sporturilor de iarnă pot cumpăra ghete şi cizme cu căptuşeală detaşabilă (gen ciorap) realizată din spumă poliuretanică ce asigură un grad sporit de confort şi protecţie împotriva frigului.

În toate magazinele de încălţăminte şi la raioanele specializate din marile magazine universale ale comerţului de stat, încălţăminte de iarnă cu feţe din înlocuitori de piele.

ERecom

LUNA CADOURILOR

Cadouri plăcute şi utile

Magazinele de textile-încălţăminte şi raioanele respective din marile magazine universale ale comerţului de stat vă oferă cîteva sugestii de cadouri:

Pentru cei mici

- **rochiţe**
- **pulovere**
- **jachete**
- **pantaloni**
- **paltoane**
- **ghete**
- **cizme**

Pentru cei mari

- **berete**
- **fulare**
- **baticuri**
- **eşarfe**
- **poşete**
- **cordoane**
- **botine**
- **cizme**

1981 JAN 6

Mult mai multe sugestii de daruri pentru cei dragi veţi primi vizitînd, în aceste zile, magazinele comerţului de stat.

ÎN LUNA CADOURILOR, DARURI PLĂCUTE ŞI UTILE GĂSIŢI ÎN MAGAZINELE COMERŢULUI DE STAT!

RECOM